31177

ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՈՒՆՉ

ԳԻՐՔ

ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆԱՑ

ԵԲՐԱՅԱԿԱՆ ԵՒ ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԲՆԱԳԻՐՆԵՐԷՆ
ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԱԾ

ՆՈՐ ԵՕՐՔ
Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՈՒՆՉԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
1860

[illegible]
44

12 Դ.
Երկիրը կանանչ ,
պէս սերմ տուող
տեսակին պէս սերմ ունե
[illegible] ծառ հանեց . ու Ա

ՊԵՏԱԿԱՆ
ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆ

ՑԱՆԿ ·

ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆԱՑ

ԳԻՐՔ		Գլուխ		Երես
Ծննդոց	ունի	50	էջէն	5
Ելից	„	40	„	56
Ղեւտացւոց	„	27	„	100
Թուոց	„	36	„	131
Երկրորդ Օրինաց	„	34	„	175
Յեսուայ	„	24	„	213
Դատաւորաց	„	21	„	229
Հռութայ	„	4	„	265
Ա. Թագաւորաց	„	31	„	269
Բ. Թագաւորաց	„	24	„	304
Գ. Թագաւորաց	„	22	„	333
Դ. Թագաւորաց	„	25	„	367
Ա. Մնացորդաց	„	29	„	399
Բ. Մնացորդաց	„	36	„	429
Եզրասայ	„	10	„	467
Նեեմեայ	„	13	„	478
Եսթերայ	„	10	„	493
Յոբայ	„	42	„	502
Սաղմոսաց	„	150	„	533
Առակաց	„	36	„	607
Ժողովողի	„	12	„	633
Երգ Երգոց	„	8	„	642

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ

Եսայեայ	„	66	„	646
Երեմիայ	„	52	„	699
Ողբք Երեմիայ	„	5	„	758
Եզեկիէլի	„	48	„	764
Դանիէլի	„	12	„	817
Ովսեայ	„	14	„	834
Յովելեայ	„	3	„	842
Ամովսայ	„	9	„	845
Աբդիու	„	1	„	851
Յովնանու	„	4	„	852
իքիայ	„	7	„	854
մայ	„	3	„	859
այ	„	3	„	861
	„	3	„	863

22
ա. գ. 5.
Օրբ. գ. 7.
Ղու. գ.
44.

12 վրայ
երկիրը կանանչ բու
պէս սերմ տուող
տեսակին պէս սերմ ունեցող
ծառ հանեց. ու Ա

		Գլուխ		Երես
Անգեայ	ունի	2	էջէն	866
Զաքարիայ	„	14	„	868
Մաղաքիայ	„	4	„	877

ԱՒԵՏԱՐԱՆ

Ըստ Մատթէոսի	„	28	„	3
Ըստ Մարկոսի	„	16	„	36
Ըստ Ղուկասու	„	24	„	58
Ըստ Յովհաննու	„	21	„	94
Գործք Առաքելոց	„	28	„	121

ԹՈՒՂԹ ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՑՆ

Առ Հռովմայեցիս	„	16	„	157
Առ Կորնթացիս Ա.	„	16	„	172
Առ Կորնթացիս Բ.	„	13	„	186
Առ Գաղատացիս	„	6	„	196
Առ Եփեսացիս	„	6	„	201
Առ Փիլիպպեցիս	„	4	„	206
Առ Կողոսացիս	„	4	„	210
Առ Թեսաղոնիկեցիս Ա.	„	5	„	214
Առ Թեսաղոնիկեցիս Բ.	„	3	„	217
Առ Տիմոթէոս Ա.	„	6	„	219
Առ Տիմոթէոս Բ.	„	4	„	223
Առ Տիտոս	„	3	„	226
Առ Փիլիմոն	„	1	„	228
Առ Եբրայեցիս	„	13	„	229

ԹՈՒՂԹ

Յակոբու Ընդհանրական	„	5	„	240
Պետրոսի Ա. Ընդհանրական	„	5	„	244
Պետրոսի Բ. Ընդհանրական	„	3	„	248
Յովհաննու Ա. Ընդհանրական	„	5	„	251
Յովհաննու Բ.	„	1	„	255
Յովհաննու Գ.	„	1	„	255
Յուդայի Ընդհանրական	„	1	„	256
Յայտնութիւն Յովհաննու	„	22	„	258

ԳԻՐՔ ԾՆՆԴՈՑ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Երկնից ու երկրի. 3 լուսոյ. 6 ու հաստատութեան ստեղծուիլը: 9 Երկրին ջուրերէն զատուիլը. 11 ու պտուղներ բերելը: 14 Արեւին, լուսինին ու աստղերուն. 20 ձուկերուն և թռչուններուն. 24 ու զազաններուն և անասուններուն, 26 և Աստուծոյ պատկերով մարդուն ստեղծուիլը: 29 Կերակուրին սահմանուիլը:

1 [ա]Սկիզբէն Աստուած երկինքը ու
2 երկիրը [բ]ստեղծեց: Ու երկիրը
անձեւ ու պարապ էր. և անդունդին
վրայ խաւար կար. և [գ]Աստուծոյ
Հոգին ջուրերուն վրայ կը շարժէր:
3 Եւ [դ]Աստուած ըսաւ. [ե]Լոյս ըլլայ.
4 ու լոյս եղաւ: Եւ Աստուած
տեսաւ լոյսը որ բարի է. ու Աստուած
լոյսը խաւարէն զատեց:
5 Եւ Աստուած լոյսին անունը՝ [զ]Ցորեկ,
ու խաւարին անունը՝ Գիշեր
դրաւ. և իրիկուն ու առտու ըլլալով՝
առաջին օրը եղաւ:
6 Եւ Աստուած ըսաւ. Ջուրերուն
մէջտեղը [է] *հաստատութիւն ըլլայ.
7 որ ջուրերը ջուրերէն զատէ: Եւ
Աստուած հաստատութիւնը ըրաւ.
ու [ը]հաստատութեան տակը եղած
ջուրերը՝ [թ]հաստատութեանը վրայ
եղած ջուրերէն զատեց. ու այնպէս
8 եղաւ: Եւ Աստուած հաստատութիւնը՝
Երկինք կոչեց. և իրիկուն
ու առտու ըլլալով՝ երկրորդ օրը
եղաւ:
9 Եւ Աստուած ըսաւ. [ժ]Երկինքին
տակը եղած ջուրերը մէկտեղ ժողվուին,
ու ցամաքը երեւնայ. և
10 այնպէս եղաւ: Եւ Աստուած
ցամաքին անունը՝ Երկիր դրաւ,
ու ջուրերուն ժողովքը՝ Ծովեր կոչեց.
և Աստուած տեսաւ որ բարի
11 են: Ու ըսաւ Աստուած. Երկիրը
[ժա]կանանչ խոտ բուսցընէ, սերմ
տուող խոտ, և իր տեսակին պէս
[ժբ]պտուղ տուող պտղաբեր ծառ,
որ իր մէջը իր սերմը ունենայ երկրի
12 վրայ. ու այնպէս եղաւ: Ու
երկիրը կանանչ խոտ, իր տեսակին
պէս սերմ տուող խոտ, և իր
տեսակին պէս սերմ ունեցող պտղաբեր
ծառ հանեց. ու Աստուած
13 տեսաւ որ բարի են: Եւ իրիկուն
ու առտու ըլլալով՝ երրորդ օրը եղաւ:
14 Եւ ըսաւ Աստուած. Երկնից
հաստատութեանը մէջ [ժգ]լուսաւորներ
ըլլան, որ ցորեկը գիշերէն
զատեն. և նշաններու ու [ժդ]ժամանակներու,
և օրերու, ու տարիներու
15 համար ըլլան. Ու երկնից հաստատութեանը
մէջ լուսաւորներու
համար ըլլան, որ երկրի վրայ լոյս
16 տան. ու այնպէս եղաւ: Եւ
Աստուած [ժե]երկու մեծ լուսաւորները
ըրաւ. մեծ լուսաւորը ցորեկին
իշխելու համար, ու [ժզ]պզտիկ լուսաւորը
գիշերին իշխելու համար.
17 [ժէ]աստղերն ալ ըրաւ: Եւ Աստուած
երկնից հաստատութեանը մէջ դըրաւ
զանոնք, որ երկրի վրայ լոյս
18 տան, Եւ [ժը]ցորեկին ու գիշերին
իշխեն, և լոյսը խաւարէն զատեն.
ու Աստուած տեսաւ որ բարի են:
19 Եւ իրիկուն ու առտու ըլլալով՝
չորրորդ օրը եղաւ:
20 Եւ ըսաւ Աստուած. Ջուրերը
կենդանութեան շունչ ունեցող
սողուններ հանեն. և թռչունները
երկրի վրայ՝ երկնից հաստատու-
21 թեանը երեսը թռչին: Եւ [ժթ]Աստուած
ստեղծեց մեծամեծ կէտերը,
և ամէն սողացող շնչաւոր կենդանին՝
որ ջուրերը հանեցին անոնց
տեսակին պէս, ու ամէն թեւաւոր
թռչուն իր տեսակին պէս. և
Աստուած տեսաւ որ բարի են:
22 Ու Աստուած օրհնեց զանոնք՝ ըսելով.
[ի]Աճեցէք ու շատցէք, և ծովերուն
մէջ եղած ջուրերը լեցուցէք.
թռչուններն ալ երկրի վրայ
23 շատնան: Ու իրիկուն ու առտու
ըլլալով՝ հինգերորդ օրը եղաւ:
24 Եւ ըսաւ Աստուած. Երկիրը
թող հանէ շնչաւոր կենդանին՝ իր
տեսակին պէս, անասուններ, սողուններ
ու երկրի գազաններ՝ իրենց
տեսակին պէս. և այնպէս եղաւ:
25 Ու Աստուած՝ երկրի գազանները
իրենց տեսակին պէս, և ընտանի անասունները
իրենց տեսակին պէս,
ու գետնի ամէն սողունները իրենց

Նախ քան զՔրիստոս
4004

ա Յովհ. ա. 1. 2. Եբր. ա. 10.
բ Սաղ. ը. 3. լգ. 6. ձթ. 11. 12. ճբ. 25. ճլզ. 5. ճխզ. 6. Ես. խդ. 24. Երեմ. ժ. 12. Զաք. ժբ. 1. Գործ. ժդ. 15. ժէ. 24. Կող. ա. 16. 17. Եբր. ժա. 3. Յայտ. դ. 11. ժ. 6.
գ Սաղ. լգ. 6. Ես. խ. 13. 14.
դ Սաղ. լգ. 9.
ե Բ Կոր. դ. 6.
զ Սաղ. հդ. 16. ճդ. 20.
է Յոբ. լէ. 18. Սաղ. ճլզ. 5. Երեմ. ժ. 12. ծա. 15.
* Եբր. տարածութիւն
ը Առակ. ը. 28.
թ Սաղ. ճխը. 4.
ժ Յոբ. իզ. 10. լը. 8. Սաղ. լգ. 7. ճդ. 9. ճլզ. 6. Առակ. ը. 29. Երեմ. ե. 22. Բ Պետ. գ. 5.
ժա Եբր. զ. 7.
ժբ Ղուկ. զ. 44.

Նախ քան զՔրիստոս
4004

ժգ Օր. դ. 19. Սաղ. հդ. 16. ճլզ. 7.
ժդ Սաղ. հդ. 17. ճդ. 19.
ժե Սաղ. ճլզ. 7. 8. 9. ճխը. 3. 5.
ժզ Սաղ. ը. 3.
ժէ Յոբ. լը. 7.
ժը Երեմ. լա. 35.
ժթ Գլ. զ. 20. է. 14. ը. 19. Սաղ. ճդ. 26.
ի Գլ. ը. 17.

Ն․ Ք․ Գէ․
4004

Գլ․ Ե․ 1․ Թ․ 6․ Սաղ․ Ճ․ 3․ Ժող․ Է․ 29․ Գործ․ ԺԷ․ 26․ 28․ 29․ Ա Կոր․ ԺԱ․ 7․ Եփե․ Դ․ 24․ Կող․ Գ․ 10․ Յակ․ Գ․ 9․
Գլ․ Թ․ 2․ Սաղ․ Ը․ 6․
Ա Կոր․ ԺԱ․ 7․
Գլ․ Ե․ 2․ Մաղ․ Բ․ 15․ Մատ․ ԺԹ․ 4․ Մար․ Ժ․ 6․
Գլ․ Թ․ 1․ 7․ Ղեւ․ ԻԶ․ 9․ Սաղ․ ՃԻԷ․ 3․ ՃԻԸ․ 3․ 4․
Գլ․ Թ․ 3․ Յոբ․ ԼԶ․ 31․ Սաղ․ ՃԴ․ 14․ 15․ ՃԼԶ․ 25․ ՃԽԶ․ 7․ Գործ․ ԺԴ․ 17․
Սաղ․ ՃԽԵ․ 15․ 16․ ՃԽԷ․ 9․
Յոբ․ ԼԸ․ 41․
Սաղ․ ՃԴ․ 24․ Ա Տիմ․ Դ․ 4․
Սաղ․ ԼԳ․ 6․
Եբր․ զօրքը․
Ել․ Ի․ 11․ ԼԱ․ 17․ Բ Օր․ Ե․ 14․ Եբր․ Դ․ 4․
Նէեմ․ Թ․ 14․ Ես․ ԾԸ․ 13․
Գլ․ Ա․ 1․ Սաղ․ Ղ․ 1․ 2․
Գլ․ Ա․ 12․ Սաղ․ ՃԴ․ 14․
Յոբ․ ԼԸ․ 26․ 27․ 28․
Գլ․ Գ․ 23․

տեսակին պէս ըրաւ․ եւ Աստուած
տեսաւ որ բարի են ։
26 Եւ ըսաւ Աստուած․ Մեր
պատկերին ու մեր նմանութեանը
պէս մարդ ընենք, եւ ծովու ձուկերուն,
ու երկինքի թռչուններուն,
եւ անասուններուն, ու բոլոր երկրին,
ու երկրի վրայ սողացող բոլոր
27 սողուններուն թող իշխէ ։ Եւ Աստուած
իր պատկերովը ստեղծեց
մարդը․ Աստուծոյ պատկերովը
ստեղծեց զանիկայ․ արու եւ էգ
28 ստեղծեց զանոնք ։ Ու Աստուած
օրհնեց զանոնք, եւ Աստուած անոնց
ըսաւ․ Աճեցէ՛ք ու շատցէ՛ք, ու
երկիրը լեցուցէ՛ք, եւ անոր տիրեցէ՛ք․
ու ծովու ձուկերուն, ու երկինքի
թռչուններուն, եւ երկրի վրայ
սողացող ամէն կենդանիներուն իշխեցէ՛ք ։
29 Եւ ըսաւ Աստուած․ Ահա՛ ձեզի
տուի բոլոր երկրի վրայ եղած ամէն
սերմ ունեցող խոտը, ու ամէն
ծառը՝ որուն մէջ սերմ տուող
ծառի պտուղ կայ․ ձեզի կերակուր
30 պիտի ըլլայ․ Ու երկրի բոլոր
գազաններուն, ու երկինքի բոլոր
թռչուններուն, եւ երկրի վրայ
կենդանութեան շունչ ունեցող
բոլոր սողուններուն՝ ամէն կանանչ
խոտը կերակուրի համար տուի․ ու
այնպէս եղաւ ։
31 Եւ Աստուած իր ամէն ըրածը
տեսաւ, եւ ահա շատ բարի էր ։
Եւ իրիկուն ու առտու ըլլալով
վեցերորդ օրը եղաւ ։

ԳԼ․ Բ

1 Հանգստութեան օրը ։ 4 Ստեղծագործութեան կերպը ։ 8 Եդեմի պարտէզը ։ 10 ու անկէ ելած գետը ։ 17 Միայն գիտութեան ծառին պտուղն ուտելը կ՚արգիլուի ։ 19 Անասուններուն անուանադրութիւնը ։ 21 Կնկան ստեղծուիլը, եւ ամուսնութեան հաստատուիլը ։

1 Ու կատարուեցան երկինքը ու
երկիրը՝ եւ անոնց ամէն զարդերը
2 ։ Եւ Աստուած իր ըրած գործքերը
եօթներորդ օրը լմնցուց,
ու եօթներորդ օրը հանգստացաւ
3 իր ըրած բոլոր գործքերէն ։ Եւ
օրհնեց Աստուած եօթներորդ օրը,
ու սրբեց զանիկայ․ ինչու որ անոր
մէջ հանգստացաւ իր ամէն գործքերէն՝
որ Աստուած ստեղծեց ու
ըրաւ ։
4 Ասոնք են երկնից ու երկրի
ծնունդները՝ անոնց ստեղծուած
ատենը, այն օրը որ Տէր Աստուած
5 երկիրը ու երկինքը ըրաւ, Ու դաշտին
բոլոր բոյսերը դեռ երկրի վրայ
չեղած, եւ դաշտին բոլոր խոտը դեռ
չբուսած․ ինչու որ Տէր Աստուած
երկրի վրայ տակաւին անձրեւ
բերած չէր, ու գետինը գործելու
6 մարդ չկար․ Հապա երկրէն շոգի
կ՚ելլէր, ու գետնին բոլոր երեսը կը
7 ջրէր ։ Եւ Տէր Աստուած գետնի
հողէն շինեց մարդը, եւ անոր
քիթին ծակերուն կենդանութեան
շունչ փչեց, ու մարդը կենդանի
հոգի եղաւ ։
8 Եւ Տէր Աստուած արեւելքին
կողմը Եդեմի մէջ պարտէզ տնկեց,
ու իր շինած մարդը հոն դրաւ ։
9 Եւ Տէր Աստուած գետնէն՝ տեսնելու
հաճելի եւ ուտելու աղէկ ամէն
ծառը, ու պարտէզին մէջտեղը
կենաց ծառը, եւ բարիին ու չարը
գիտնալուն ծառն ալ բուսցուց ։
10 Եւ պարտէզը ջրելու համար Եդեմէն
գետ մը կ՚ելլէր, ու անկէ չորս
11 գլխու կը բաժնուէր ։ Մէկուն անունը
Փիսոն է․ անիկայ Եւիլայի
բոլոր երկիրը կը պատէ, ուր որ ոսկի
12 կայ․ Եւ այն երկրին ոսկին աղնիւ
է․ սուտակ ու եղնգնաքար կայ
13 հոն ։ Ու երկրորդ գետին անունը
Գեհոն է․ անիկայ Քուշի բոլոր
14 երկիրը կը պատէ ։ Ու երրորդ
գետին անունը Տիգրիս է․ անիկայ
Ասորեստանի արեւելեան կողմը կ՚երթայ ։
Եւ չորրորդ գետը Եփրատ է ։
15 Եւ Տէր Աստուած առաւ մարդը,
ու Եդեմի պարտէզին մէջը դրաւ,
16 որ զանիկայ գործէ ու պահէ ։ Եւ
Տէր Աստուած պատուիրեց մարդուն՝
ըսելով․ Պարտէզին ամէն
17 ծառէն համարձակ կե՛ր․ բայց
բարիի ու չարի գիտութեան ծառէն
մի՛ ուտեր․ քանզի անկէ
կերած օրդ անշուշտ պիտի մեռնիս ։
18 Եւ Տէր Աստուած ըսաւ․ Աղէկ
չէ որ Ադամը մինակ ըլլայ․ անոր
օգնական մը ընեմ իրեն յարմար ։
19 Եւ Տէր Աստուած դաշտին բոլոր
գազանները ու երկինքին բոլոր
թռչունները հողէն շինեց, եւ
Ադամին առջեւը բերաւ, որ տեսնէ
թէ անոնց ինչ անուն կը դնէ․ եւ
Ադամ ինչ անուն որ դրաւ շնչաւոր
կենդանիի, այն եղաւ անոր անունը ։
20 Եւ Ադամ բոլոր անասուններուն,
ու երկինքի թռչուններուն, եւ
դաշտի բոլոր գազաններուն անուններ
դրաւ․ բայց Ադամին՝ իրեն
յարմար օգնական մը չգտնուեցաւ ։
21 Եւ Տէր Աստուած խորունկ քուն
մը բերաւ Ադամին վրայ․ ու անիկայ
քնացաւ․ եւ անոր կողին ոսկորներէն
մէկը առաւ, ու անոր
22 տեղը միս լեցուց ․ Եւ Տէր Աստուած
Ադամէն առած կողին ոսկորը
կնիկ շինեց, ու զանիկայ Ադամին
23 բերաւ ։ Եւ Ադամ ըսաւ․ Հիմա
անիկայ ոսկորներէս ոսկոր, ու մարմինէս
մարմին է․ անիկայ Կնիկ

Ն․ Ք․ Գէ․
4004

Կամ՝ աղբիւր
Գլ․ Գ․ 19․ 23․ Սաղ․ ՃԳ․ 14․ Ժող․ ԺԲ․ 7․ Ես․ ԿԴ․ 8․ Ա Կոր․ ԺԵ․ 47․
Գլ․ Է․ 22․ Ես․ Բ․ 22․
Յոբ․ ԼԳ․ 4․ Գործ․ ԺԷ․ 25․
Ա Կոր․ ԺԵ․ 45․
Գլ․ Գ․ 24․
Գլ․ Գ․ 16․ Դ Թագ․ ԺԹ․ 12․ Եզեկ․ ԻԸ․ 13․
Գլ․ ԺԳ․ 10․ Ես․ ԾԱ․ 3․ Եզեկ․ ԻԱ․ 13․ Յովէլ․ Բ․ 3․
Հմր 15․
Եզեկ․ ԼԱ․ 8․
Գլ․ Գ․ 22․ Առակ․ Գ․ 18․ ԺԱ․ 30․ Յայտ․ Բ․ 7․ ԻԲ․ 2․ 14․
Հմր 17․
Գլ․ ԻԵ․ 18․
Թուոց․ ԺԱ․ 7․
Կամ՝ մարգարիտ
Դան․ Ժ․ 4․
Հմր 8․
Հմր 9․
Գլ․ Գ․ 1․ 3․ 11․ 17․
Գլ․ Գ․ 3․ 19․ Հռով․ Զ․ 23․ Ա Կոր․ ԺԵ․ 56․ Յակ․ Ա․ 15․ Ա Յով․ Ե․ 16․
Կամ՝ մարդը
Գլ․ Գ․ 12․ Ա Կոր․ ԺԱ․ 9․ Ա Տիմ․ Բ․ 13․
Գլ․ Ա․ 20․ 24․
Սաղ․ Ը․ 6․ Տե՛ս Գլ․ Գ․ 20․
Գլ․ ԺԵ․ 12․ Ա Թագ․ ԻԶ․ 12․
Առակ․ ԺԹ․ 22․ Եբր․ ԺԳ․ 4․
Գլ․ ԻԹ․ 14․ Դատ․ Թ․ 2․ Բ Թագ․ Ե․ 1․ ԺԹ․ 13․ Եփե․ Ե․ 30․
Եբր․ Իշա․

կոչուի . քանզի էր *Էրիկէն առնուեցաւ ։
24 ²Անոր համար էրիկը պիտի ձգէ իր հայրը ու իր մայրը, և իր կնկանը պիտի յարի . ու մէկ
25 մարմին պիտի ըլլան ։ Եւ Ադամ ու իր կնիկը երկուքն ալ ⁻մերկ էին, ու չէին ‡ամչնար ։

ԳԼ. Գ

1 Կնիկը օձէն կը խաբուի ։ 6 Ադամ ու իր կինը մեղքի մէջ կ'իյնան ։ 9 Աստուած անոնց դատաստան կ'ընէ ։ 14 Օձը կ'անիծուի ։ 15 Կնկանը սերունդը ։ 16 Մարդկային ցեղին պատիժը ։ 21 Նախաստեղծներուն հանդերձները ։ 22 Անոնք դրախտէն կը վռնտուին ։

1 Եւ Տէր Աստուծոյ ըրած դաշտի բոլոր գազաններէն ⁻աւելի խորամանկ էր ‡օձը . ու կնկանը ըսաւ . Իրա՞ւ Աստուած ըսա՞ւ թէ Պարտէզին ամէն ծառէն պիտի չուտէք ։
2 Եւ կնիկը օձին ըսաւ . Պարտէզին ծառերուն պտուղէն կ'ուտենք .
3 Բայց ‡պարտէզին մէջտեղը եղած ծառին պտուղէն՝ Աստուած ըսաւ . Անկէ մի՛ ուտէք, և անոր մի՛
4 դպչիք, որ չմեռնիք ։ ᵗԵւ օձը կնկանը ըսաւ , Չէ՛ թէ անշուշտ
5 պիտի մեռնիք . Քանզի Աստուած գիտէ թէ՝ ան օրը որ անկէ ուտէք, ⁺աչքերնիդ պիտի բացուի, և աստուածներու պէս պիտի ըլլաք՝ բարին ու չարը գիտնալով ։
6 Եւ կնիկը տեսնելով որ ծառը աղէկ էր կերակուրի համար, և հաճելի աչքերուն, ու փափաքելի՝ †իմաստուն ընելու "համար, առաւ անոր պտուղէն ու կերաւ, և իրեն հետ իր էրկանն ալ տուաւ, և ⁺անիկայ
7 կերաւ ։ Ու անոնց երկուքին ⁼աչքերը բացուեցան, ու ᵖմերկ ըլլալնին գիտցան . և թզենիի տերևներ կարեցին, ու իրենց ծածկոցներ
8 ըրին ։ Եւ օրուան զով ատենը պարտէզին մէջ պտըտող Տէր Աստուծոյ ᵈձայնը լսեցին . և Ադամ ու իր կնիկը Տէր Աստուծոյ երեսէն պարտէզին ծառերուն մէջը ᵉպահուե-
9 ցան ։ Եւ Տէր Աստուած Ադամը
10 կանչեց ու ըսաւ անոր . Ո՞ւր ես ։ Եւ անիկայ ըսաւ . Պարտէզին մէջ քու ձայնդ լսեցի, ու ᶦվախցայ, ինչու
11 որ մերկ էի, ու պահուեցայ ։ Եւ Աստուած ըսաւ . Ո՞վ պատմեց քեզի քու մերկ ըլլալդ . արդեօք կերա՞ր ան ծառէն՝ որուն համար քեզի պա-
12 տուիրեցի որ անկէ չուտես ։ Եւ Ադամ ըսաւ . ᵏԱն կնիկը՝ որ ինծի հետ ըլլալու տուիր, ան ինծի տուաւ
13 ծառէն, ու ես կերայ ։ Եւ Տէր Աստուած ըսաւ կնկանը . Ի՞նչ է աս քու ըրածդ . և կնիկը ըսաւ . ᵐՕձը զիս
14 խաբեց , ու ես կերայ ։ Եւ Տէր Աստուած օձին ըսաւ . Աս ընելուդ համար՝ ամէն անասուններէն և դաշտին ամէն գազաններէն անիծեալ ըլլաս . փորիդ վրայ քալես, ու կենացդ բոլոր օրերը ‡հող ուտես ։
15 Եւ քուկին ու կնկանը մէջտեղը , և ᵍքու սերունդիդ ու ʰանոր սերունդին մէջտեղը՝ թշնամութիւն պիտի դնեմ . ⁱան քու գլուխդ պիտի ‡ջախջախէ , և դուն անոր գարշապարը պիտի ‖խայթես ։
16 Եւ կնկանը ըսաւ . Քու յղութեանդ ցաւերը խիստ պիտի շատցընեմ . ᵏցաւով զաւակ ծնանիս , ու էրկանդ ˡհնազանդ ըլլաս , ու անիկայ ᵐքու վրադ
17 իշխէ ։ Եւ Ադամին ըսաւ . Որովհետև դուն ⁿքու կնկանդ խօսքը մտիկ ըրիր , և ան ծառէն կերար , ᵒորուն համար պատուիրեցի քեզի ըսելով , Չուտես անկէ , երկիրը քու պատճառովդ ᵖանիծեալ ըլլայ . կենացդ բոլոր օրերուն մէջ ᵍնեղու-
18 թիւնով ուտես անկէ . Եւ ʳփուշ ու տատասկ բուսցընէ քեզի , և
19 ⁻դաշտին խոտը ուտես ։ ⁼Երեսիդ քրտինքովը ուտես հաց , մինչև հող դառնալդ , քանզի անկէ առնուեցար . ինչու որ ʳհող էիր դուն , ու ⁼հող պիտի դառնաս ։
20 Եւ Ադամ իր կնկանը անունը՝ §Եւայ դրաւ . ինչու որ ամէն կենդանութիւն ունեցողներուն մայրը
21 անիկայ էր ։ Եւ Տէր Աստուած Ադամին ու անոր կնկանը կաշիէ հանդերձներ շինեց , ու անոնց հագ-
22 ցուց ։ Եւ Տէր Աստուած ըսաւ . ᵗԱհա Ադամ մեզմէ մէկուն պէս եղաւ՝ բարին ու չարը գիտնալու . և հիմա չըլլայ որ իր ձեռքը երկընցընէ , ու ᵃկենաց ծառէն ալ առնէ , և ուտէ ու յաւիտեան ապրի .
23 Ուստի Տէր Աստուած Եդեմի պարտէզէն դուրս ըրաւ զանիկայ , ⁻որ երկիրը գործէ , ուրկից որ առնուե-
24 ցաւ ։ Այսպէս վռնտեց Ադամը . ու Եդեմի պարտէզին ‡արևելեան կողմէն ⁺քերովբէները , ու ամէն կողմ դարձող բոցեղէն սուրը դրաւ , կենաց ծառին ճամբան պահելու համար ։

ԳԼ. Դ

1 Կայէնին ու Հաբէլին ծնունդը , արուեստը , ու հաւատքը ։ 8 Հաբէլին սպաննուիլը ։ 11 Կայէնին անիծուիլը ։ 17 Ենովք առաջին քաղաքը ։ 19 Ղամէք ու իր երկու կնիկները ։ 25 Սեթին , 26 ու Ենովսին ծնունդը ։

1 Եւ Ադամ գիտցաւ իր Եւայ կնիկը , ու ան յղացաւ , ու ‡Կայէնը ծնաւ , և ըսաւ . Մարդ ստացայ Տէ-
2 րոջմէն ։ Եւ դարձեալ անոր Հաբէլ եղբայրը ծնաւ . և Հաբէլ ոչխարներու հովիւ եղաւ , բայց

ᵗՀմր 5 ։ Եւ . ժԹ . 12 ։ Իե . 12 . 13 ։ Երեմ . Իր . 23 ։ ᵃԳէ . բ . 9 ։ ⁻Գէ . գ . 2 ։ Թ . 20 ։ ‡Գէ . բ . 8 ։ ⁺Սաղ . Ծզ . 4 ։ Եբր . ա . 7 ։ —— 4003 ‡ստացուած ։

Ն . Ք . Գ.Բ .
4004
*Եբր . Ի.Շ.։
ᵖ ա Կոր . ժա . 8 ։
² Գէ . Լա . 15 ։ Մաղ . Բ . 10 ։ Մատ . ժԹ . 5 ։ Մար . ժ . 7 ։ ա Կոր . զ . 16 ։ Եփե . ե . 31 ։
⁻Գէ . գ . 7 . 10 . 11 ։
‡Եզ . ԺԶ . 25 ։ Եա . Իե . 3 ։
⁻Մատ . ժ . 16 ։ բ Կոր . ժա . 3 ։
‡Յայտ . ժբ . 9 ։ ի . 2 ։
‡Գէ . բ . 17 ։
ᵗՀմր 13 ։ բ Կոր . ժա . 3 ։ ա Տիմ . բ . 14 ։
⁺Հմր 7 ։ Գոր . իզ . 18 ։
† Կամ՝ ատեանելու
ᵒ ա Տիմ . բ . 14 ։
⁺Հմր 12 , 17 ։
⁼Հմր 5 ։
ᵖ Գէ . բ . 25 ։
ᵈ Յոբ . Լը . 1 ։
ᵉ Յոբ . Լա . 33 ։ Երեմ . Իգ . 24 ։ Ամով . Թ . 3 ։
ᶦ Գէ . բ . 25 ։ Ել . գ . 6 ։ ա Յովհ . գ . 20 ։
ᵏ Գէ . բ . 18 ։ Յոբ . Լա . 33 ։ Առակ . Իը . 13 ։
ᵐ Հմր 4 ։ բ Կոր . ժա . 3 ։ ա Տիմ . բ . 14 ։

Ն . Ք . Գ.Բ .
4004
‡Եսա . Կե . 25 ։ Միք . է . 17 ։
ᵍ Մատ . գ . 7 ։ ժգ . 38 ։ Իգ . 33 ։ Յովհ . ը . 44 ։ Գործ . ժգ . 10 ։ ա Յովհ . գ . 8 ։
ʰ Սաղ . ճբ . 11 ։ Եսա . է . 14 ։ Միք . ե . 3 ։ Մատ . ա . 23 , 25 ։ Ղուկ . ա . 31 , 34 , 35 ։ Գաղ . դ . 4 ։
ⁱ Հռով . ժզ . 20 ։ Կող . բ . 15 ։ Եբր . բ . 14 ։ ա Յովհ . ե . 5 ։ Յայտ . ժբ . 7 , 17 ։
‡ Եբր . ջարդէ ։
‖ Եբր . ջարդես ։
ᵏ Սաղ . խը . 6 ։ Եսա . ժգ . 8 ։ Խա . 3 ։ Յովհ . ժզ . 21 ։ ա Տիմ . բ . 15 ։
ˡ Գէ . գ . 7 ։
ᵐ ա Կոր . ժա . 3 ։ ժդ . 34 ։ Եփե . ե . 22 , 23 , 34 ։ ա Տիմ . բ . 11 , 12 ։ Տիտ . բ . 5 ։ ա Պետ . գ . 1 , 5 , 6 ։
ⁿ ա Թագ . ժե . 23 ։
ᵒ Հմր 6 ։
ᵖ Գէ . բ . 17 ։
ᵍ Ժող . ա . 2 , 3 ։ Եսա . իդ . 5 , 6 ։ Հռով . ը . 20 ։
ʳ Յոբ . ե . 7 ։ Ժող . բ . 23 ։
ʳ Յոբ . Լա . 40 ։
⁻ Սաղ . Ճգ . 14 ։
⁼ Ժող . ա . 13 ։ բ Թեսա . գ . 10 ։
ʳ Գէ . բ . 7 ։
⁼ Յոբ . Իա . 26 ։ Ժզ . 15 ։ Սաղ . Ճզ . 29 ։ Ժող . գ . 20 ։ Ժբ . 7 ։ Հռով . ե . 12 ։ Եբր . Թ . 27 ։
§ Եբր . կեանք ։

3 [illegible]

4 [illegible]

[illegible]

26 [illegible] որդի մը ծնաւ, եւ անոր անունը Ենովս դրաւ։ Այն ատենը սկսան Տէրոջը անունը կանչել։

ԳԼ. Ե

1 Ազգատոհմութիւն Ադամին մինչեւ Նոյ։ 24 Ենովքին Աստուծմէ [illegible]։

1 Այս է Ադամին ազգատոհմութեան գիրքը։ Այն օրը որ Աստուած մարդը ստեղծեց, Աստուծոյ պատ-2 կերովը զանոնք ըրաւ։ Արու և էգ ստեղծեց զանոնք, և օրհնեց [illegible]

[illegible]

4003

3875

3874

3769

4004

3874

3769

3679

Ն · Ք · ամ ·

ապրեցաւ , և տղաքներ ու աղջիկ-
3679 11 ներ ծնաւ ։ Ու Ենովսին բոլոր օրե-
րը ինը հարիւր հինգ տարի եղաւ ,
ու մեռաւ ։

3609 12 Եւ Կայնան եօթանասուն տարի
ապրեցաւ , ու ծնաւ Մաղաղիէլը ։
13 Եւ Կայնան՝ Մաղաղիէլը ծնանելէն
ետքը՝ ութը հարիւր քառասուն տա-
րի ապրեցաւ , և տղաքներ ու աղ-
14 ջիկներ ծնաւ ։ Եւ Կայնանին բոլոր
օրերը ինը հարիւր տասը տարի ե-
ղաւ ու մեռաւ ։

3544 15 Եւ Մաղաղիէլ վաթսունըհինգ
տարի ապրեցաւ , ու ծնաւ Յա-
16 րեդը ։ Եւ Մաղաղիէլ՝ Յարեդը
ծնանելէն ետքը՝ ութը հարիւր ե-
րեսուն տարի ապրեցաւ , և տղաքներ
17 ու աղջիկներ ծնաւ ։ Եւ Մաղա-
ղիէլին բոլոր օրերը ութը հարիւր
իննսունըհինգ տարի եղաւ ։ ու
մեռաւ ։

3382 18 Եւ Յարեդ հարիւր վաթսուն-
ուերկու տարի ապրեցաւ , ու ծնաւ
19 ᵃԵնովքը ։ Եւ Յարեդ՝ Ենովքը
ծնանելէն ետքը՝ ութը հարիւր տա-
րի ապրեցաւ , և տղաքներ ու աղ-
20 ջիկներ ծնաւ ։ Եւ Յարեդին բո-
լոր օրերը ինը հարիւր վաթսուն-
ուերկու տարի եղաւ ։ ու մեռաւ ։

ᵃ Յուդ · ժդ · 15 ·

3317 21 Ու Ենովք վաթսունըհինգ տա-
րի ապրեցաւ , և ծնաւ Մաթուսա-
22 ղան ։ Ու Ենովք՝ Մաթուսաղան
ծնանելէն ետքը՝ երեք հարիւր տա-
րի ᵇԱստուծոյ հետ քալեց , և տղ-
23 աքներ ու աղջիկներ ծնաւ ։ Ու
Ենովքին բոլոր օրերը երեք հարիւր
24 վաթսունըհինգ տարի եղաւ ։ Ու
Ենովք ᶜԱստուծոյ հետ քալեց , և
չէր գտնուեր , վասն զի Աստուած
առաւ զանիկայ ։

ᵇ Ծն · զ · 9 · ժէ · 1 · իդ · 40 · Դ Թագ · ի · 3 · Սղմ · ժզ · 8 · ճժզ · 9 · Միք · զ · 8 · Մաղ · բ · 6 ·
ᶜ Դ Թագ · բ · 11 · Եբր · ժա · 5 ·

25 Եւ Մաթուսաղայ հարիւր ութ-
սունըեօթը տարի ապրեցաւ , ու
3130 26 ծնաւ Ղամէքը ։ Եւ Մաթուսա-
ղայ՝ Ղամէքը ծնանելէն ետքը՝ եօ-
թը հարիւր ութսունըերկու տարի
ապրեցաւ , և տղաքներ ու աղջիկ-
27 ներ ծնաւ ։ Եւ Մաթուսաղային
բոլոր օրերը ինը հարիւր վաթսու-
նըինը տարի եղաւ ։ ու մեռաւ ։

28 Եւ Ղամէք հարիւր ութսուն-
2948 ուերկու տարի ապրեցաւ , ու որդի
29 մը ծնաւ ։ Եւ անոր անունը ᵈ*Նոյ
դրաւ՝ ըսելով , Ասիկայ մեզ պիտի
հանգստացնէ մեր գործերէն ու
մեր ձեռքերուն աշխատութենէն՝
ᵉոր Տէրը անիծած երկրին պատ-
30 ճառաւը եղեր է ։ Եւ Ղամէք՝ Նոյը
ծնանելէն ետքը՝ հինգ հարիւր ինն-
սունըհինգ տարի ապրեցաւ , և
2353 31 տղաքներ ու աղջիկներ ծնաւ ։ Եւ
Ղամէքին բոլոր օրերը եօթը հա-
րիւր եօթանասունըեօթը տարի
եղաւ , ու մեռաւ ։

ᵈ Ղուկ · գ · 36 · Եբր · ժա · 7 · Ա Պետ · գ · 20 ·
* Նո՝ հանգստութիւն ։
ᵉ Ծն · գ · 17 · դ · 11 ·

32 Եւ Նոյ հինգ հարիւր տարեկան
եղաւ , և Նոյ ծնաւ ᶠՍեմը , Քամը
ու ᵍՅաբեթը ։

ԳԼ · Զ.

1 Մարդոց յաւելութիւնը չարութեան համար՝ Աստուած ջրհեղեղով կը սպառնայ ։ 8 Նոյ շնորհք կը գտնէ Աստուծոյ առջեւ ։ 14 Տապանին շինութիւնը ։

1 Եւ եղաւ որ ᵃերբ մարդիկ երկրի
վրայ շատնալ սկսեցին , ու իրենց
2 աղջիկներ ծնան , Աստուծոյ որդիքը
մարդոց աղջիկներուն գեղեցիկ ըլ-
լալը տեսնելով՝ ᵇանոնց իրենց ըն-
տրածներէն իրենց կնիկներ կ'առնէ-
3 ին ։ Եւ Տէրը ըսաւ , ᶜԻմ հոգիս
միշտ մարդու վրայ պիտի չմնայ ,
ᵈվասն զի անիկայ մարմին է , բայց
անոր օրերը հարիւր քսան տարի
4 ըլլայ ։ Ան օրերը երկրի մէջ հսկա-
ներ կային , և անկէ ետքն ալ երբոր
Աստուծոյ որդիքը մարդոց աղջիկ-
ներուն կը մտնէին , անոնք անոնց
զաւակներ կը ծնանէին , ասոնք ՚ի
վաղուց հետէ զօրաւոր ու անուանի
5 մարդիկ էին ։ Եւ Տէրը երբոր
տեսաւ որ մարդոց չարութիւնը
երկրի վրայ կը շատնար , և ᵉանոնց
սրտին խորհուրդներուն բոլոր գա-
ղափարները միայն չար էին ամէն
6 օր , Տէրը երկրի վրայ մարդը ստեղ-
ծելուն զղջաց , ու ᶠիր սրտին
7 մէջ տրտմեցաւ ։ Եւ Տէրը ըսաւ ,
Երկրին վրայէն ջնջեմ՝ մարդը՝ որ
ստեղծեցի , մարդէն մինչեւ անա-
սուններ , և սողուններ , ու եր-
կինքին թռչուններ ։ Վասն որ
զանոնք ստեղծելուս կը զղջամ ։
8 Բայց Նոյ ᵍՏէրոջը առջեւ շնորհք
գտաւ ։

9 ʰԱս է Նոյին պատմութիւնը ։
ⁱՆոյ իր ազգին մէջ արդար
ու կատարեալ մարդ մըն էր , Նոյ
10 ᵏԱստուծոյ հետ քալեց ։ Եւ Նոյ
ծնաւ երեք որդի , ˡՍեմը՝ Քամը ու
11 Յաբեթը ։ Ու երկիրը ᵐԱստուծոյ
առջեւ ապականեցաւ , ու ⁿերկիրը
12 անիրաւութեամբ լեցուեցաւ ։ Եւ
Աստուած ᵒերկրի վրայ նայեցաւ ,
և ահա՛ ապականած էր , վասն որ
երկրի վրայ ամէն մարմին իր ճամ-
13 բան ապականեր էր ։ Եւ Աս-
տուած ըսաւ Նոյին , ᵖԲոլոր մար-
մինին ‖ վերջը հասած է իմ առջեւս ,
վասն որ երկիրը անոնց ‖ միջոցաւը
անիրաւութեամբը լեցուեցաւ , և
ᑫահա՛ ես զանոնք երկրին հետ պիտի
14 աւրեմ ։ Արդ՝ դուն քեզի շիմշի-
րէ փայտէ տապան մը շինէ , տա-
պանին մէջ խուցեր շինէ , և զանի-
կայ ներսէն ու դուրսէն ձիւթով
15 ծեփէ ։ Եւ ասանկ շինես զանի-
կայ . տապանին երկայնութիւնը
երեք հարիւր կանգուն , լայնու-

Ն · Ք · ամ ·
2448
ᶠ Ծն · ժ · 10 ·
ᵍ Ծն · ժ · 21 ·

ᵃ Ծն · ա · 28 ·
ᵇ Բ Օր · է · 3 · 4 ·
ᶜ Գաղ · ե · 16 · 17 · Ա Պետ · գ · 19 · 20 ·
ᵈ [illegible]
ᵉ Ծն · ը · 21 · Բ Օր · իթ · 19 · Առակ · զ · 18 · Մատ · ժե · 19 ·
ᶠ [illegible]
ᵍ Ծն · ժթ · 19 · Ել · լգ · 12 · 13 · 16 · 17 · Ղուկ · ա · 30 · Գործ · է · 46 ·
ʰ Եբր · Ասոնք են Նոյին ծննդոց-ները ·
ⁱ Ծն · է · 1 · Եզեկ · ժդ · 14 · 20 · Հռով · ա · 17 · Եբր · ժա · 7 · Բ Պետ · բ · 5 ·
ᵏ Ծն · ե · 22 ·
ˡ Ծն · ե · 32 ·
ᵐ Ծն · է · 1 · ժ · 9 · ժգ · 13 · Ղուկ · ա · 6 · Հռով · բ · 13 · գ · 19 ·
ⁿ Եզեկ · ը · 17 · իը · 16 · [illegible] · բ · 5 · 17 ·
ᵒ Ծն · ժը · 21 · Սաղմ · ժդ · 2 · ԾԲ · 2 · 3 ·
ᵖ Երեմ · ... ·
ᑫ Եբր · Երկրին հետ
‖ Կամ՝ [illegible]

Ն. Ք. Դ. Ք.
2448

* Կամ՝ յարկ

ձ Հմր 13. Գլ. է. 4. 21. 22. 23. Բ Պետ. բ. 5.

ղ Գլ. է. 1. 7. 13. Ա Պետ. գ. 20. Բ Պետ. բ. 5.

ճ Գլ. է. 8. 9. 15. 16.

մ Գլ. է. 9. 15. Տե՛ս Գլ. բ. 19.

յ Եբր. ժա. 7. Տե՛ս Ել. խ. 16.

ն Գլ. է. 5. 9. 16.

2349

ա Հմր 7. 13. Մատ. իդ. 38. ժէ. 26. Եբր. ժա. 7. Ա Պետ. գ. 20. Բ Պետ. բ. 5.

բ Գլ. զ. 9. Սաղ. լգ. 18. 19. Առակ. ժ. 9. Բ Պետ. բ. 9.

գ Հմր 8. Ղև. ժա.

դ Ղև. ժ. 10. Եզեկ. խդ. 23.

ե Հմր 12. 17.

զ Գլ. զ. 22.

2349

է Հմր 1.

թիւնը յիսուն կանգուն, և բարձրութիւնը
երեսուն կանգուն ըլլայ։
16 Տապանին *լուսամուտ շինես, ու
զանիկայ մէկ կանգունի չափով
լմնցընես վերէն, և տապանին
դուռը մէկ կողմէն դնես. ներքնատունով,
միջնատունով ու վերնատունով
17 շինես անիկայ։ Եւ [ձ]ես
ահա՝ երկրի վրայ ջրհեղեղ պիտի
բերեմ, երկնքին տակը կենդանութեան
շունչ ունեցող բոլոր մարմինը
կորսնցընելու համար. երկրի
վրայ ինչ որ կայ՝ պիտի սատկի։
18 Բայց քեզի հետ իմ ուխտս պիտի
հաստատեմ, ու [ղ]տապանը պիտի
մտնես, դուն ու քու որդիքդ, և
կնիկդ ու որդւոցդ կնիկները քու
19 հետդ։ Եւ ամէն անասուններէն՝
ամէն մարմինէն՝ [ճ]ամէնէն երկերկու
հատ տապանը բերես, որ քեզի հետ
ողջ մնան. արու և էգ ըլլան անոնք։
20 Թռչուններէն իրենց տեսակին պէս,
և ընտանի անասուններէն իրենց տեսակին
պէս, երկրի բոլոր սողուններէն
իրենց տեսակին պէս, ամէնէն
երկերկու հատ [մ]քեզի պիտի
21 գան՝ ողջ մնալու համար։ Եւ
դուն ա՛ռ քեզի ամէն ուտելիքներէն՝
որ կ'ուտուին, ու քո՛վդ ժողվէ, որ
22 քեզի ու անոնց ուտելիք ըլլայ։ Եւ
ըրաւ Նոյ՝ [յ]Աստուծոյ իրեն բոլոր
պատուիրածին պէս, [ն]այնպէս ըրաւ։

ԳԼ. Է.

1 Նոյ իր ընտանիքովը ու ամէն տեսակ կենդանիներով տապանը կը մտնէ. 17 Ջրհեղեղին սկիզբը և տևողութիւնը։

1 Եւ Տէրը ըսաւ Նոյին. [ա]Դուն քու
բոլոր տունովդ տապանը մտիր.
ինչու որ աս դարուս մարդոցը մէջ
[բ]քեզ իմ առջևս արդար տեսայ։
2 Ամէն [գ]մաքուր անասուններէն քեզի
եօթնական հատ առնես՝ արու և
էգ. իսկ [դ]անմաքուր անասուններէն
3 երկերկու հատ՝ արու և էգ։ Երկնքի
թռչուններէն ալ եօթնական
հատ առնես՝ արու և էգ, բոլոր երկրի
վրայ անոնց սերունդը ողջ պահելու
4 համար։ Ինչու որ եօթը օրէն
ետքը՝ երկրի վրայ [ե]քառասուն օր ու
քառասուն գիշեր անձրև պիտի բերեմ,
և ամէն էակը՝ որ ըրի, երկրին
5 վրայէն պիտի ջնջեմ։ Եւ [զ]Նոյ՝
Տէրոջը բոլոր իրեն պատուիրածին
6 պէս ըրաւ։ Եւ ջրհեղեղը երկրի
վրայ եղած ատենը՝ Նոյ վեց հարիւր
7 տարեկան էր։ Եւ [է]Նոյ ու իր որդիքը,
և իր կնիկը ու իր որդւոցը
կնիկները իր հետը՝ ջրհեղեղին ջուրերուն
պատճառաւը տապանը
8 մտան։ Մաքուր անասուններէն,
ու անմաքուր անասուններէն, և
թռչուններէն, ու երկրի վրայ
9 ամէն սողացողներէն՝ Զոյգ զոյգ
արու և էգ տապանին մէջ Նոյին
գացին, ինչպէս որ Աստուած Նոյին
10 պատուիրած էր։ Եւ եղաւ որ
եօթը օրէն ետքը՝ ջրհեղեղին ջուրերը
11 երկրի վրայ եկան։ Նոյին
կենացը վեց հարիւրերորդ տարին՝
երկրորդ ամիսը՝ ամսուն տասնեօթներորդ
օրը՝ նոյն օրը [ը]մեծ անդունդին
բոլոր աղբիւրները ճեղքուեցան,
ու [թ]երկնից պատուհանները
12 բացուեցան. Ու [ժ]երկրի վրայ
քառասուն օր ու քառասուն գիշեր
13 անձրև եկաւ։ Ճիշդ նոյն օրը՝
[ի]Նոյ, և Նոյին որդիները՝ Սէմ ու
Քամ և Յաբեթ, և Նոյին կնիկը,
ու անոր որդւոցը իրեք կնիկները
14 անոնց հետ տապանը մտան. [լ]Անոնք,
ու բոլոր գազանները իրենց
տեսակին պէս, և բոլոր ընտանի
անասունները իրենց տեսակին պէս,
ու երկրի վրայ սողացող բոլոր
սողունները իրենց տեսակին պէս, և
բոլոր թռչունները իրենց տեսակին
պէս, ամէն տեսակ թեւաւոր թռչուն,
15 կենդանութեան շունչ ունեցող
ամէն մարմինէն երկերկու հատ
16 Նոյին քով [խ]տապանը մտան։ Եւ
դուռը մտնողները արու և էգ մտան
ամէն մարմինէն, [ծ]ինչպէս որ Աստուած
անոր պատուիրեր էր. և
Տէրը անոր ետևէն դուռը գոցեց։
17 [կ]Ու երկրի վրայ քառասուն օր ջրհեղեղ
եղաւ. և ջուրերը շատցան, ու
տապանը վերցուցին, և անիկայ
18 երկրէն բարձրացաւ։ Եւ ջուրերը
զօրացան, ու խիստ շատցան երկրի
վրայ. ու [հ]տապանը ջուրերուն երեսին
19 վրայ կը պտըտէր։ Եւ ջուրերը
երկրի վրայ խիստ շատ զօրացան,
ու բոլոր երկինքին տակը եղող
[ձ]ամէն բարձր լեռները ծածկուեցան։
20 Ջուրերը տասնուհինգ կանգուն
վեր բարձրացան, և լեռները ծածկուեցան։
21 [ղ]Ու երկրի վրայ շարժող
ամէն մարմին՝ թէ՛ թռչուն, թէ՛
անասուն, թէ՛ գազան, և թէ՛ երկրի
վրայ սողացող ամէն սողուն, և
22 ամէն մարդ մեռաւ։ Ցամաքի վըրայ
եղող ամէնը՝ որ [ճ]քիթին ծակերը
կենդանութեան շունչ ունէր,
23 ամէնն ալ մեռան։ Ու երկրի երեսին
վրայ եղող ամէն էակը ջնջուեցաւ,
մարդէն մինչև անասունը,
սողունէն մինչև երկինքի թռչունը.
անոնք երկրէն ջնջուեցան. ու [մ]միայն
Նոյ մնաց՝ և իրեն հետ տապանին
24 մէջ եղողները։ [յ]Եւ ջուրերը երկրի
վրայ հարիւր յիսուն օր [ն]բարձրացած
մնացին"։

ԳԼ. Ը.

1 Ջուրերը քաշուելով. 4 տապանը Արարատ լեռներուն վրայ կը նստի. 7 Նոյ կ'որձակէ

Ն. Ք. Դ. Ք.
2349

ը Գլ. ը. 2. Առակ. ը. 28. Եզեկ. իզ. 19.

թ Գլ. ա. 7. ը. 2. Սաղ. հը. 23.

ժ Հմր 4. 17.

ի Հմր 1. 7. Գլ. զ. 18. Եբր. ժա. 7. Ա Պետ. գ. 20. Բ Պետ. բ. 5.

լ Հմր 2. 3. 8. 9.

խ Գլ. զ. 20.

ծ Հմր 2. 3.

կ Հմր 4. 12.

հ Սաղ. ճդ. 26.

ձ Սաղ. ճդ. 6. Երեմ. գ. 23.

ղ Գլ. զ. 13. 17. Հմր 4. Յոբ. իբ. 16. Մատ. իդ. 39. Ղու. ժէ. 27. Բ Պետ. գ. 6.

ճ Գլ. բ. 7.

մ Ա Պետ. գ. 20. Բ Պետ. բ. 5. գ. 6.

յ Գլ. ը. 3. Բաղդատէ Հմր 11. Գլ. ը. 4ին հետ.

ն Եբր. զօրացան.

ագռաւը ու աղաւնին . 15 Աստուծոյ հրամանովը տապանէն դուրս կ'ելլէ . 20 սեղան շինելով զոհ կը մատուցանէ ։ 21 Աստուած ան զոհը կ'ընդունի , ու խոստում կու տայ որ մէյմըն ալ երկիրը չանիծէ ։

1 Եւ Աստուած յիշեց —Նոյը ու անոր հետ տապանին մէջ եղած բոլոր գազանները ու բոլոր անասունները . և ‡Աստուած երկրի վրայ հով մը բերաւ , ու ջուրերը նուազեցան ։
2 ‡Նաև անդունդին աղբիւրները ու երկինքին պատուհանները գոցուեցան , և ∓երկինքէն անձրեւը կարեցաւ ։
3 Ու երթալով ջուրերը երկրին վրայէն կը քաշուէին , ու ⊢հարիւր յիսուն օրէն ետքը ջուրերը քիչցան ։
4 Եւ եօթներորդ ամիսը՝ ամսուն տասնեւեօթներորդ օրը՝ տապանը Արարատ լեռներուն վրայ նստաւ ։
5 Եւ ջուրերը երթալով կը քիչնային մինչև տասներորդ ամիսը . ∟տասներորդ ամսուն առաջին օրը՝ լեռներուն գլուխները երեւցան ։
6 Ու եղաւ որ քառասուն օրէն ետքը , Նոյ իր շինած տապանին
7 ∟պատուհանը բացաւ . Եւ ագռաւը արձակեց , որ անդին ասդին կը պտըտէր՝ մինչև երկրին վրայէն
8 ջուրերուն ցամքիլը ։ Աղաւնին ալ արձակեց , որ տեսնէ թէ արդեօք երկրին վրայէն ջուրերը քիչ-
9 ցած են . Բայց աղաւնին իր ոտքին թաթը դնելու տեղ չգըտաւ ու դէպ 'ի անոր՝ տապանը դարձաւ . ինչու որ բոլոր երկրին երեսը ջուրեր կային . ան ատենը իր ձեռքը երկնցուց ու առաւ զանիկայ , և իր քովը տապանին մէջ
10 բերաւ ։ Ու եօթը օր ալ սպասեց , և նորէն աղաւնին տապանէն արձա-
11 կեց ։ Ու իրիկուան դէմ աղաւնին անոր եկաւ , և ահա՛ իր բերանը ձիթենիի *փրցուած տերեւ մը կար . ուստի Նոյ գիտցաւ որ ջուրերը
12 երկրին վրայէն քիչցած են ։ Եւ եօթը օր ալ սպասեց , ու նորէն աղաւնին արձակեց , որ ալ անոր չդարձաւ ։
13 Եւ եղաւ որ Նոյին կեանքը վեց հարիւր ու մէկ տարին՝ առաջին ամսուն առաջին օրը՝ ջուրերը երկրին վրայէն ցամքեցան . և Նոյ տապանին ծածկոցը վերցուց ու նայեցաւ , և ահա՛ երկրին երեսը
14 ցամքեր էր ։ Ու երկրորդ ամիսը՝ ամսուն քսանեւեօթներորդ օրը երկիրը չորցաւ ։
15 Եւ Աստուած խօսեցաւ Նոյին ,
16 ու ըսաւ . Տապանէն դուրս ելիր , ⊢դուն՝ ու քու կնիկդ և քու որդիքդ և քու որդւոցդ կնիկները քեզի հետ ։
17 Քու հետդ եղող ∟ամէն կենդանին ամէն մարմինէն՝ թէ թռչունները , թէ անասունները , և թէ երկրի վրայ սողացող բոլոր սողունները քու հետդ հանէ , որ ⌐երկրի վրայ բազմանան ու երկրի վրայ աճին
18 ու շատնան ։ Եւ Նոյ ու իր որդիքը և իր կնիկը ու իր որդւոցը
19 կնիկները իր հետը ելան . Ամէն անասուն , ամէն սողուն ու ամէն թռչուն՝ երկրի վրայ ամէն շարժողները իրենց տեսակին պէս տապանէն ելան ։
20 Եւ Նոյ սեղան մը շինեց Տէրոջը , ու ⊦ամէն մաքուր անասունէն և ամէն մաքուր թռչունէն առաւ , ու սեղանին վրայ ողջակէզներ մա-
21 տուց ։ Եւ Տէրը ‡անուշ հոտը հոտոտաց , և Տէրը իր սրտին մէջ ըսաւ . Ալ անկէ ետև մարդուն համար նորէն ∟երկիրը պիտի չանիծեմ , †թէև մարդուն ⊢սրտին խորհուրդը իր մանկութենէն չար է , ⊦ո՛չ ալ նորէն պիտի ջարդեմ ամէն կենդանի մարմինը , ինչպէս որ ըրի ։
22 ⦃Քանի որ երկիրը կը մնայ , սերմ ու հունձք , ցուրտ ու տաքութիւն , ամառ ու ձմեռ , և ⌐ցորեկ ու գիշեր պիտի չդադարին ։

Ն . Ք . ԳՌ .
2349

— Գլ . ԺԹ . 29 ։ Ել . Բ . 24 ։ Ա Թագ . Ա . 19 ։
‡ Ել . ԺԴ . 21 ։
‡ Գլ . Է . 11 ։
∓ Յոբ . ԼԸ . 37 ։
⊢ Գլ . Է . 24 ։
∟ Գլ . Զ . 16 ։
* Կամ՝ թարմ
2348
⊢ Գլ . Է . 13 ։
∟ Գլ . Է . 15 ։

Ն . Ք . ԳՌ .
2348

⌐ Գլ . Ա . 22 ։
⊦ Ղև . ԺԱ ։
‡ Ղև . Ա . 9 ։ Եզեկ . Ի . 41 ։ Բ Կոր . Բ . 15 ։ Եփես . Ե . 2 ։
∟ Գլ . Գ . 17 ։ Զ . 17 ։
† Կամ՝ Ինչու որ
⊢ Գլ . Զ . 5 ։ Յոբ . ԺԴ . 4 ։ ԺԵ . 14 ։ Սաղ . ԾԱ . 5 ։ Երեմ . ԺԷ . 9 ։ Մատ . ԺԵ . 19 ։ Հռոմ . Ա . 21 ։ Գ . 23 ։
⊦ Գլ . Թ . 11 , 15 ։
⦃ Ես . ԾԴ . 8 ։
⌐ Երեմ . ԼԳ . 20 , 25 ։

ԳԼ. Թ.

1 Նոյ Աստուծմէ կ'օրհնուի ։ 5 Մարդասպանութիւնը սաստիկ կ'արգիլուի ։ 8 Աստուծոյ ուխտը . 13 որուն իբրև նշան՝ ծիածանը կը դրուի ։ 18 Նոյի սերունդը կը բազմանայ ։ 20 Նոյ այգի կը տնկէ . 21 ու կը գինովնայ , և իր Քամ որդիէն ծաղր կ'ըլլայ ։ 25 Քանանը կ'անիծուի ։ 26 Սէմը՝ 27 ու Յաբեթը կ'օրհնուին ։ 29 Նոյի մահը ։

1 Եւ Աստուած օրհնեց Նոյը՝ ու անոր որդիները , և ըսաւ անոնց . —Աճեցէք ու շատցէք , ու
2 երկիրը լեցուցէք . Եւ ⊧ձեր վախը ու երկիւղը՝ երկրի բոլոր գազաններուն վրայ , ու երկինքի բոլոր թռչուններուն վրայ պիտի ըլլայ . նաև երկրի վրայ բոլոր շարժողներուն հետ , ու ծովու բոլոր ձուկերուն հետ ձեր ձեռքը տրուած են ։
3 ‡Ամէն շարժուն կենդանին ձեզի կերակուր ըլլայ . ∓ամէնը ձեզի ⊢բանջարի պէս տուի ։
4 ∟Բայց միսը ողջութիւնովը՝ այսինքն անոր արիւ-
5 նովը չուտէք ։ Եւ անշուշտ ձեր կեանքին համար՝ արիւննիդ պիտի խնդրեմ . ⊢ամէն գազանին ձեռքէն ու ∟մարդուն ձեռքէն պիտի խնդրեմ ան . մարդուն կեանքը ⌐եղբօրը ձեռքէն պիտի խնդրեմ ։
6 ⊦Ով որ մարդու արիւն կը թափէ , իր արիւնն ալ մարդէ պիտի թափուի . ⊢ինչու որ Աստուած իր պատկերին
7 պէս ստեղծեց մարդը ։ Եւ դուք ∟աճեցէք ու շատցէք , երկրի վրայ բազմացէք ու անոր մէջ շատցէք ։
8 Եւ Աստուած խօսեցաւ Նոյին՝ ու անոր որդւոցը անոր հետ՝ ըսե-

— Գլ . Ա . 28 ։ Համր 7 , 19 ։ Գլ . Ժ . 32 ։
⊧ Գլ . Ա . 28 ։ Ովս . Բ . 18 ։
‡ Բ Օր . ԺԲ . 15 ։ ԺԴ . 3 , 9 , 11 ։ Գործ . Ժ . 12 , 13 ։
∓ Հռով . ԺԴ . 14 , 20 ։ Ա Կոր . Ժ . 23 , 26 ։ Կող . Բ . 16 ։ Ա Տիմ . Դ . 3 , 4 ։
⊢ Գլ . Ա . 29 ։
∟ Ղև . ԺԷ . 10 , 11 , 14 ։ ԺԹ . 26 ։ Բ Օր . ԺԲ . 23 ։ Ա Թագ . ԺԴ . 34 ։ Գործ . ԺԵ . 20 , 29 ։
⊢ Ել . ԻԱ . 28 ։
∟ Գլ . Դ . 9 , 10 ։ Սաղ . Թ . 12 ։
⌐ Գործ . ԺԷ . 26 ։
⊦ Ել . ԻԱ . 12 , 14 ։ Ղև . ԻԴ . 17 ։ Մատ . ԻԶ . 52 ։ Յայտ . ԺԳ . 10 ։
⊢ Գլ . Ա . 27 ։
∟ Համր . 1 , 19 ։ Գլ . Ա . 28 ։

Ն. Ք. ԴՔ.
2348

9 լով ։ Եւ ես [խ]ահա ձեզի հետ՝ ու
ձեզմէ ետքը ձեր սերունդին հետ
10 [ծ]իմ ուխտս պիտի հաստատեմ , Եւ
ձեզի հետ եղող [կ]ամէն շնչաւոր
կենդանիին հետ , թէ թռչուններին ,
թէ անասուններին , և թէ ձեզի հետ
եղող երկրի ամէն գազաններին հետ ,
տապանէն ելածներուն ամենուն
հետ , ու երկրի բոլոր անասուննե-
11 րուն հետ ։ Եւ [հ]ձեզի հետ իմ
ուխտս պիտի հաստատեմ , որ
մէյմըն ալ ամէն մարմին ջրհեղեղին
ջուրերէն չկորսուի . ո՛չ ալ նորէն
ջրհեղեղ ըլլայ երկիրը աւրելու
12 համար ։ Եւ ըսաւ Աստուած .
[ձ]իմ ու ձեր մէջը , և ձեզի հետ ե-
ղող ամէն շնչաւոր կենդանիին մէ-
ջը՝ յաւիտենական դարերու համար
13 ըրած ուխտիս նշանը աս է . Իմ
աղեղս ամպին մէջ պիտի դնեմ ,
և ան պիտի ըլլայ իմ ու երկրի
միջատեղը եղած ուխտին նշանը ։
14 Եւ պիտի ըլլայ որ՝ երբոր երկրի
վրայ ամպ բերեմ , աղեղը ամպին
15 մէջ պիտի տեսնուի . Եւ [ղ]իմ ու
ձեր միջատեղը , ու ամէն մարմի-
նէն ամէն շնչաւոր կենդանիին մէջ-
տեղը եղած իմ ուխտս պիտի յի-
շեմ . և մէյմըն ալ ամէն մարմինը
կորսընցընելու համար՝ ջուրերը
16 հեղեղ պիտի չըլլան ։ Եւ աղեղը
ամպին մէջ պիտի ըլլայ , ու անոր
պիտի նայիմ , որ [ճ]Աստուծոյ՝ ու
երկրի վրայ եղող ամէն մարմինէն
բոլոր կենդանի անասունին մէջ-
տեղը եղած յաւիտենական ուխտը
17 յիշեմ ։ Եւ Աստուած Նոյին ը-
սաւ . Աս է ան ուխտին նշանը՝
որն որ ես հաստատեցի իմ ու երկրի
վրայ եղող ամէն մարմինին մէջ-
տեղը ։

2347

18 Եւ Նոյին որդիքը՝ որոնք տա-
պանէն ելան , Սէմ , Քամ ու
Յաբեթ էին . և [մ]Քամ՝ Քանանու
19 հայրն էր . [յ]Աս իրեքը Նոյի որդիքն
էին , և [ն]ասոնցմէ բոլոր երկիրը
տարածուեցաւ ։
20 Եւ Նոյ սկսաւ [շ]երկիրը գործել ,
21 ու այգի տնկեց . Եւ գինիէն խմեց ,
ու [ո]գինովցաւ , և իր վրանին մէջը
22 մերկացաւ ։ Ու Քանանու հայրը
Քամ՝ իր հօրը մերկութիւնը տե-
սաւ , ու դուրս ելլ— իր երկու եղ-
23 բայրներուն պատմեց ։ Եւ [չ]Սէմ
ու Յաբեթ հանդերձ առին , և
իրենց երկուքին ուսերուն վրայ դը-
րին , ու ետ ետ երթալով իրենց
հօրը մերկութիւնը ծածկեցին . և
իրենց երեսը ետեւնուն դարձած ըլ-
լալով՝ իրենց հօրը մերկութիւնը
24 չտեսան ։ Եւ Նոյ իր գինիէն ար-
թըննալով՝ իր պզտիկ տղուն իրեն
25 ըրածը իմացաւ . Ու ըսաւ . [պ]Անի-
ծեալ ըլլայ Քանանը . [ջ]ծառանե-
րու ծառայ ըլլայ իր եղբայրներուն ։
26 Նաև ըսաւ . [ռ]Օրհնեալ ըլլայ [ս]Սէ-
մին Տէր Աստուածը , և Քանան [վ]ա-
27 նոր ծառան ըլլայ ։ Աստուած թող
ընդարձակէ՝ Յաբեթը , ու Սեմին
վրանները բնակի , և Քանան [վ]անոր
ծառան ըլլայ ։
28 Ու Նոյ ջրհեղեղէն ետքը՝ իրեք
հարիւր յիսուն տարի ապրեցաւ ։
29 Եւ Նոյին բոլոր օրերը ինը հարիւր
յիսուն տարի եղաւ . ու մեռաւ ։

ԳԼ. Ժ

1 Նոյի ծնունդները ։ 2 Յաբեթի որդիքը ։ 6 Քամի որդիքը ։ 8 Նեբրովթ առաջին թագաւորը ։ 21 Սեմի որդիքը ։

1 Եւ Նոյի որդւոցը՝ Սեմին , Քամին
ու Յաբեթին ծնունդները ասոնք
են . ու ջրհեղեղէն ետքը [ա]անոնց
որդիներ ծնան ։
2 [բ]Յաբեթին որդիքը՝ Գոմեր , Մա-
գոգ , Մադայ , Յաւան , Թոբէլ ,
3 Մոսոք ու Թիրաս էին ։ Եւ Գոմե-
րին որդիքը՝ Աքանազ , Րիփաթ ու
4 Թորգոմա էին ։ Եւ Յաւանին
որդիքը՝ Եղիսայ , Թարսիս , Կի-
5 տացիք ու [գ]Դոդացիք էին ։ [դ]Ազգաց
կղզիները իրենց երկիրներովը՝ ամէն
մէկը իր լեզուին պէս՝ ազգերուն մէջ
իրենց տոհմերովը ասոնցմէ բաժ-
նուեցան ։
6 Եւ [ե]Քամին որդիքը՝ Քուշ ,
Մեսրեմ , Փուդ ու Քանան էին ։
7 Եւ Քուշին որդիքը՝ Սաբա , Եւիլա ,
Սաբաթա , Ռեգմա ու Սաբեթա-
քա էին ։ Եւ Ռեգմային որդիքը՝
8 Սաբա ու Դեդան էին ։ Եւ Քուշ
ծնաւ Նեբրովթը . ասիկայ սկսաւ
9 երկրի վրայ զօրաւոր ըլլալ ։ Ասի-
կայ [զ]Տէրոջը առջեւ զօրաւոր [է]որ-
սորդ մըն էր . անոր համար կ'ըսուի .
Տէրոջը առջեւ Նեբրովթին պէս
10 զօրաւոր որսորդ ։ Եւ [ը]իր թագա-
ւորութեանը սկիզբը Բաբիլոն և
Արեք ու Աքադ և Քաղանէ էր
11 Սենաար երկրին մէջ ։ Ան երկրէն
[թ]Ասորեստան գնաց , ու Նինուէն ,
և Ռոոբովթ քաղաքը ու Քաղան
12 շինեց . Նինուէին ու Քաղային մէջ-
տեղը Ռեսենն ալ շինեց . ասիկայ
13 մեծ քաղաք մըն էր ։ Եւ Մեստ-
րեմ ծնաւ Ղուդացիները , Անա-
մացիները , Ղաբացիները , Նեփ-
14 թուքացիները , Պաթուրեսացինե-
րը , ու Քասղուքացիները , ([ժ]Ուս-
կից որ Փղշտացիք ելան ,) ու Կափ-
15 թորացիներն ալ ։ Եւ Քանան
ծնաւ իր անդրանիկը Սիդոնը , Նաև
16 Քեթը , Յեբուսացին , Ամորհացին ,
17 Գերգեսացին , Խեւացին , Արուկե-
18 ցին , Ասենացին , Արուադացին ,
Սամարացին և Ամաթացին . ու
ետքը Քանանացւոց ցեղերը տարա-

խ Գլ. զ. 18 ։
ծ Եսա. ծդ. 9 ։
կ Սաղ. ճխե. 9 ։
հ Եսա. ծդ. 9 ։
ձ Գլ. ժէ. 11 ։
ղ Ել. իը. 12 ։ Ղեւ. իզ. 42, 45 ։ Եզեկ. ժզ. 60 ։
ճ Գլ. ժէ. 13, 19 ։
մ Գլ. ժ. 6 ։
յ Գլ. ե. 32 ։
ն Գլ. ժ. 32 ։ Ա Մն. ա. 4, ևն ։
շ Գլ. գ. 19, 23 ։ դ. 2 ։ Առակ. ժբ. 11 ։
ո Առակ. ի. 1 ։ Ա Կոր. ժ. 12 ։
չ Ել. ի. 12 ։ Գաղ. զ. 1 ։
պ Բ Օր. իէ. 16 ։

Ն. Ք. ԴՔ.
2347

ջ Յես. թ. 23 ։ Գ Թագ. թ. 20, 21 ։
ռ Սաղ. ճխդ. 15 ։ Եբր. ժա. 16 ։
ս Եփես. բ. 13, 14 ։ գ. 6 ։
վ Կամ՝ անոնց

1998

ա Գլ. թ. 1, 7, 19 ։
բ Ա Մն. ա. 5, ևն ։
գ Կամ՝ Ռոդացիք
դ Սաղ. հբ. 10 ։ Երեմ. բ. 10 ։ իե. 22 ։ Սոփ. բ. 11 ։
ե Ա Մն. ա. 8, ևն ։

Իբր 2218

զ Գլ. զ. 11 ։
է Երեմ. ժզ. 16 ։ Միք. է. 2 ։
ը Միք. ե. 6 ։
թ Եբր. Ասուր
ժ Ա Մն. ա. 12 ։

Ն. Ք. Դ. Ք.
Իրր 2218

ա Գլ. ժգ. 12. 14. 15. 17. ժե. 18—21. Թու. լդ. 2—12. Յես. ժբ. 7. 8.
բ ա Մն. ա. 17. &c.
գ Գլ. ժա. 12.
դ ա Մն. ա. 19.
* Այ՝ բաժանում.
2247

19 ծուեցան ։ Եւ [ա]Քանանացւոց սահ-
մանը՝ Սիդոնէն Գերարա անցնելով
մինչև Գազա, Սոդոմ ու Գոմոր,
և Ադմա, ու Սեբոյիմէն մինչև
20 Լասա է ։ Քամին որդիքը՝ իրենց
տոհմերովը, իրենց լեզուներովը,
իրենց երկիրներուն ու ազգերուն
մէջ ասոնք են ։
21 Եւ Յաբեթին մեծ եղբօրը Սեմին
ալ՝ որ Եբերին բոլոր որդւոցը հայրն
22 էր, որդիներ ծնան ։ [բ]Սեմին որդի-
քը՝ Եղամ, Ասուր, Արփաքսադ,
23 Ղուդ ու Արամ էին ։ Եւ Արամին
որդիքը՝ Հուս, Հուլ, Գաթեր ու
24 Մաշ էին ։ Եւ Արփաքսադ ծնաւ
[գ]Սաղան, և Սաղայ ծնաւ Եբերը ։
25 Ու [դ]Եբերին երկու որդի ծնաւ. մէ-
կուն անունը *Փաղեկ էր. քանզի
երկիրը անոր օրերը բաժնուեցաւ.
և անոր եղբօրը անունը Յեկտան էր ։
26 Ու Յեկտան ծնաւ Եղմոդադը, Սա-
27 ղափը, Ասարմօթը, Յարաքը, Ադո-
28 րամը, Ուզալը, Դեկղան, Գեբաղը,
29 Աբիմայէլը, Սաբան, Ոփիրը, Եւիլան
ու Յոբաբը. ասոնք ամէն Յեկտանին
30 որդիքն էին ։ Եւ ասոնց բնակու-
թիւնը եղաւ Մեսայէն մինչև Սո-
31 փեր՝ արևելեան լեռը ։ Սեմին որդի-
քը՝ իրենց տոհմերովը, իրենց լե-
զուներովը, իրենց երկիրներուն մէջ՝
32 իրենց ազգերովը ասոնք են ։ [ե]Նոյի
որդւոցը տոհմերը՝ իրենց ծնունդ-
ներուն ու ազգերուն համեմատ
ասոնք են. և ջրհեղեղէն ետքը ազգե-
րը [զ]ասոնցմէ տարածուեցան երկրի
վրայ ։

ե Հմր 1.
Իրր 2247
զ Գլ. թ. 19.

ԳԼ. ԺԱ.

1 Աշխարհի մէջ մէկ լեզու խօսուիլը ։ 3 Աշտարակաշինութիւնը, 6 և լեզուաց խառնակութիւնը ։ 10 Սեմին ազգաբանութիւնը ։ 27 Աբրամի հօրը Թարային ազգաբանութիւնը ։ 31 Թարան Ուր քաղաքէն ելլելով Խառան կ'երթայ ։

Իրր 2247
է Գլ. ժգ. 11. ր Թագ. գ. 2. ա Մն. ժգ. 6.
ը Բ Օր. ա. 28.
թ Գլ. ժը. 21.
ժ Գլ. թ. 19. Գոր. ժէ. 26.
ի Հմր 1.
լ Սող. բ. 1.

1 Եւ բոլոր երկրին լեզուն մէկ՝ ու
2 խօսուածքը մէկ էր ։ Ու եղաւ
որ երբ [է]արևելքէն կը չուէին, Սե-
նաար երկրին մէջ դաշտ մը գտան,
3 ու հոն բնակեցան ։ Եւ իրարու ը-
սին. Եկէք աղիւսներ շինենք, ու
զանոնք կրակով եփենք ։ Եւ աղիւս-
ները անոնց քարի տեղ եղաւ, ու
ձիւթը անոնց ցեխի տեղ եղաւ ։
4 Եւ ըսին. Եկէք մեզի քաղաք մը ու
աշտարակ մը շինենք, [ը]որ անոր
գլուխը մինչև երկինքը հասնի, և մե-
զի անուն ստանանք, որ չըլլայ թէ
5 բոլոր երկրի վրայ ցրուինք ։ Եւ
[թ]Տէրը՝ մարդոց որդիներուն շինած
քաղաքը ու աշտարակը տեսնելու
6 իջաւ ։ Եւ Տէրը ըսաւ. Ահա [ժ]ա-
սոնք մէկ ժողովուրդ մըն են, ու
[ի]ամէնուն լեզուն մէկ է. և ասի-
կայ շինելու սկսեցին. ու [լ]հիմա
ինչ որ շինել կը խորհին, անոնցմէ
7 պիտի չարգիլուի ։ [խ]Եկէք իջնենք,
և անոնց լեզուն հոն խառնա-
կենք, որ ամէն մէկը իր ընկերին
8 լեզուն չհասկընայ ։ Եւ Տէրը անկէ
[ծ]բոլոր երկրին երեսը [կ]ցրուեց զա-
նոնք. ու քաղաքը շինելէն դադ-
9 րեցան ։ Անոր համար անոր անու-
նը † Բաբելոն կոչուեցաւ. [հ]ինչու որ
Տէրը հոն բոլոր երկրին լեզուն
խառնակեց, և Տէրը անկէ բոլոր
երկրին երեսը ցրուեց զանոնք ։
10 [ձ]Սեմին ծնունդները ասոնք են.
Սէմը հարիւր տարեկան էր, երբոր
ծնաւ Արփաքսադը ջրհեղեղէն երկու
11 տարի ետքը ։ Եւ Սէմ՝ Արփաք-
սադը ծնանելէն ետքը՝ հինգ հա-
րիւր տարի ապրեցաւ, և տղաքներ
12 ու աղջիկներ ծնաւ ։ Եւ Արփաք-
սադ երեսունհինգ տարի ապրե-
13 ցաւ, [ղ]ու ծնաւ Սաղան ։ Եւ Ար-
փաքսադ՝ Սաղան ծնանելէն ետքը՝
չորս հարիւր երեք տարի ապրեցաւ,
և տղաքներ ու աղջիկներ ծնաւ ։
14 Եւ Սաղայ երեսուն տարի ապրե-
15 ցաւ, ու ծնաւ Եբերը ։ Եւ Սա-
ղայ՝ Եբերը ծնանելէն ետքը՝ չորս
հարիւր երեք տարի ապրեցաւ, և
16 տղաքներ ու աղջիկներ ծնաւ ։ [ճ]Ու
Եբեր երեսունչորս տարի ապրե-
17 ցաւ, և ծնաւ Փաղեկը ։ Ու
Եբեր՝ Փաղեկը ծնանելէն ետքը՝
չորս հարիւր երեսուն տարի ապրե-
ցաւ, և տղաքներ ու աղջիկներ
18 ծնաւ ։ Եւ Փաղեկ երեսուն տարի
ապրեցաւ, ու ծնաւ Ռագաւը ։
19 Եւ Փաղեկ՝ Ռագաւը ծնանելէն
ետքը՝ երկու հարիւր ինը տարի
ապրեցաւ, և տղաքներ ու աղ-
20 ջիկներ ծնաւ ։ Եւ Ռագաւ եր-
սուներկու տարի ապրեցաւ, ու
21 ծնաւ Սերուգը ։ Եւ Ռագաւ՝
Սերուգը ծնանելէն ետքը՝ երկու
հարիւր եօթը տարի ապրեցաւ, և
22 տղաքներ ու աղջիկներ ծնաւ ։ Եւ
Սերուգ երեսուն տարի ապրեցաւ,
23 ու ծնաւ Նաքովրը ։ Եւ Սերուգ՝
Նաքովրը ծնանելէն ետքը՝ երկու
հարիւր տարի ապրեցաւ, և տը-
24 ղաքներ ու աղջիկներ ծնաւ ։ Եւ
Նաքովր քսանըինը տարի ապրե-
25 ցաւ, ու ծնաւ [մ]Թարան ։ Եւ
Նաքովր՝ Թարան ծնանելէն ետքը՝
հարիւր տասնըինը տարի ապրե-
ցաւ, և տղաքներ ու աղջիկներ
26 ծնաւ ։ Եւ Թարայ եօթանասուն
տարի ապրեցաւ, ու [յ]ծնաւ Աբ-
րամը Նաքովրը և Առանը ։
27 Եւ Թարային ծնունդները ասոնք
են. Թարայ ծնաւ Աբրամը, Նա-
քովրը ու Առանը. և Առան ծնաւ
28 Ղովտը ։ Եւ Առան մեռաւ իր
հօրը Թարային առջև՝ իր ծննդեան
երկրին՝ Քաղդէացւոց Ուր քաղաքին

Ն. Ք. Դ. Ք.
Իրր 2247

խ Գլ. ա. 26. Սող. բ. 4. Գոր. բ. 4. 5. 6.
ծ Գլ. իը. 23. Բ Օր. իը. 49. Եր. ե. 15. ա Կոր. ժդ. 2. 11.
կ Գլ. ժ. 25. 32.
հ Ղու. ա. 51.
† Այ՝ խառնակութիւն.
2346
ա Կոր. ժգ. 23.
2311
ձ Գլ. ժ. 22. ա Մն. ա. 17.
ղ Տե՛ս Ղու. գ. 36.
2281
ճ ա Մն. ա. 19.
2247
2217
2185
2155
2126
մ Ղու. գ. 35.
2056
յ Յես. իդ. 2. ա Մն. ա. 26.
1996

Ն․ Ժ․ ԳՔ․
1996

Գլ․ ժէ․ 15․ ի․ 12․
Գլ․ իբ․ 20․
Գլ․ ժզ․ 1․ 2․ ժը․ 11․ 12․
Գլ․ ժբ․ 1․
Նեեմ․ թ․ 7․ Գործ․ է․ 4․
Գլ․ ժ․ 19․
Երր 1923

1921

29 մէջ ։ Եւ Աբրամ ու Նաքովր ի-
րենց կիներ առին ․ Աբրամին
կնոջը անունը Սարայ էր, և Նա-
քովրին կնոջը անունը Մեղքա՝ Ա-
ռանին աղջիկը, որ Առան Մեղքա-
30 յին ու Յեսքային հայրն էր ։ Եւ
Սարայ ամուլ էր, որ չէր ծնաներ ։
31 Եւ Թարայ իր որդին Աբրամը՝ ու
իր թոռը Առանին որդին Ղովտը՝
և իր որդւոյն Աբրամին կինը իր
հարսը Սարան առաւ, ու անոնց
հետ Քաղդէացւոց Ուր քաղաքէն
ելաւ դէպ 'ի Քանանու երկիրը
երթալու համար ․ ու եկան մինչև
32 Խառան, և հոն բնակեցան ։ Ու
Թարային օրերը երկու հարիւր հինգ
տարի եղան ․ և Թարայ Խառանին
մէջ մեռաւ ։

ԳԼ․ ԺԲ

1 Աստուած կը կանչէ Աբրամը, ու կ'օրհնէ զանիկայ ։ 4 Աբրամ Ղովտին հետ Խառանէն կ'ելլէ ․ 6 Քանանու երկրէն կ'անցնի ։ 7 Ան երկիրը սերունդին մէջ իրեն կը խոստացուի ։ 10 Աբրամ սովի պատճառով Եգիպտոս կ'երթայ ․ 11 վախնալով իր կնկանը համար՝ ստութեամբ իր քոյրը ըլլալ կը ձեւացնէ ։ 14 Փարաւոն իր քովը բերել կու տայ Սարան, և պատժուելով ետ կը դարձնէ ։

Գլ․ ժե․ 7․ Նեեմ․ թ․ 7․ Եբր․ ժա․ 8․
Գլ․ ժէ․ 6․ ժը․ 18․ Օր․ իզ․ 5․ Թագ․ գ․ 8․
Գլ․ իզ․ 35․
Գլ․ իբ․ 4․ Գաղ․ գ․ 14․
Գլ․ իէ․ 29․ Ել․ իզ․ 22․ Թու․ իզ․ 9․
Գլ․ ժը․ 18․ իբ․ 18․ իզ․ 4․ Սաղ․ հբ․ 17․ Գործ․ գ․ 25․ Գաղ․ գ․ 8․

1921

Գլ․ ժա․ 31․
Գլ․ ժզ․ 14․
Օր․ ժա․ 30․ Դատ․ է․ 1․
Եբր․ ժա․ 9․
Գլ․ ժ․ 18․ 19․ ժգ․ 7․
Գլ․ ժէ․ 1․
Գլ․ ժգ․ 15․ ժէ․ 8․ Սաղ․ ճե․ 9․ 11․
Գլ․ ժգ․ 4․
Գլ․ ժգ․ 4․

1 Եւ Տէրը ըսաւ Աբրամին ․ Քու
երկրէդ, և քու ազգականներէդ,
ու քու հօրդ տունէն գնա՛ ան եր-
կիրը որ ես քեզի պիտի ցուցնեմ ․
2 Եւ քեզ մեծ ազգ պիտի ընեմ, ու
քեզ պիտի օրհնեմ, և քու անունդ
պիտի մեծցընեմ ․ ու դուն օրհնեալ
3 պիտի ըլլաս ․ Եւ քեզ օրհնողնե-
րը պիտի օրհնեմ, ու քեզ անիծողնե-
րը պիտի անիծեմ ․ ու երկրի բոլոր
ազգերը քեզմով պիտի օրհնուին ։
4 Եւ Աբրամ գնաց՝ ինչպէս որ Տէրը
անոր ըսեր էր ․ Ղովտն ալ անոր
հետը գնաց ․ ու Աբրամ եօթանա-
սունըհինգ տարեկան էր երբոր
5 Խառանէն ելաւ ։ Եւ Աբրամ իր
կնիկը Սարան, ու իր եղբօրորդին
Ղովտը, և իրենց բոլոր ստացուած-
քը, և Խառանին մէջ իրենց ստա-
ցած հոգիները առնելով, ելան որ
Քանանու երկիրը երթան ․ և Քա-
6 նանու երկիրը եկան ։ Ու Ա-
բրամ ան երկրէն մինչև Սիւքեմին
տեղը՝ մինչև Մօրէի կաղնին ան-
ցաւ ․ և հան ատենը Քանանացիները
7 կային ան երկրին մէջ ։ Եւ Տէրը
երեւցաւ Աբրամին, ու ըսաւ ․ Քու
սերունդիդ պիտի տամ աս երկիրը ։
Եւ հոն սեղան շինեց Տէրոջը՝ որ
8 իրեն երեւցաւ ։ Եւ անկէ դէպ 'ի
Բեթէլին արեւելեան կողմը եղող
լեռը չուեց, ու իր վրանը քաշեց,
Բեթէլը արեւմտեան կողմը՝ ու Գա-
յին արեւելեան կողմը ունենալով ․
և հոն Տէրոջը սեղան շինեց, ու
9 Տէրոջը անունը կանչեց ։ Եւ
Աբրամ միշտ դէպ 'ի հարաւ կը
չուէր ։
10 Ու հան երկրին մէջ սով եղաւ ․ և
Աբրամ Եգիպտոս իջաւ հոն պան-
դխտանալու համար ․ ինչու որ հան
11 երկրին մէջ սովը սաստիկ էր ։ Ու
եղաւ որ՝ երբ Եգիպտոս մտնելու
մօտեցաւ, իր կնոջը Սարային ը-
սաւ ․ Ահա՛ գիտեմ որ դուն գե-
12 ղեցիկ տեսքով կնիկ մըն ես ․ Եւ
պիտի ըլլայ որ երբ Եգիպտացիք
քեզ տեսնեն, պիտի ըսեն ․ Ասիկայ
անոր կնիկն է ․ ու զիս պիտի մեռ-
ցընեն, բայց քեզ ողջ թողուն ․
13 Շնո՛րհք ըրէ՝ ըսէ՛ թէ դուն իմ
քոյրս ես ․ որպէս զի քու պատճա-
ռովդ ինծի աղէկ ըլլայ, ու քու
14 պատճառովդ իմ անձս ապրի ։ Եւ
եղաւ որ՝ երբ Աբրամ Եգիպտոս
մտաւ, Եգիպտացիք տեսան կնի-
15 կը, որ շատ գեղեցիկ էր ։ Փա-
րաւոնին իշխաններն ալ տեսան, ու
գովեցին զանիկայ Փարաւոնին առ-
ջեւ ․ և կնիկը Փարաւոնին տունը
16 առնուեցաւ ։ Եւ անոր համար
Աբրամին պատիւ ըրաւ ․ ու անիկայ
ոչխարներ, ու արջառներ, և էշեր,
ու ծառաներ, և աղախիններ, ու
17 էգ էշեր ու ուղտեր ունեցաւ ։ Եւ
Տէրը մեծ հարուածներով զարկաւ
Փարաւոնը ու անոր տունը՝ Աբրա-
18 մին կնոջը Սարային համար ։ Եւ
Փարաւոն կանչեց Աբրամը, ու ը-
սաւ ․ Աս ի՞նչ է որ ինծի ըրիր ․
ինչո՞ւ ինծի չյայտնեցիր թէ անի-
19 կայ քու կնիկդ է ․ ինչո՞ւ համար՝
Ասիկայ քոյրս է՛ ըսիր ․ և քիչ մնաց
որ անիկայ ինծի կնիկ պիտի առ-
նէի, բայց հիմա ահա՛ կնիկդ՝ ա՛ռ
20 ու գնա ։ Եւ Փարաւոն իր մար-
դոց պատուիրեց անոր համար ․ ու
զանիկայ իր կնիկովը ու իր բոլոր
ստացուածքովը խրկեցին ։

ԳԼ․ ԺԳ

1 Աբրամ ու Ղովտ Եգիպտոսէն կը դառնան ․ 7 հովիւներուն անմիաբանութեանը համար իրարմէ կը բաժնուին ։ 10 Ղովտ Սոդոմ կ'երթայ ։ 14 Աբրամին եղած խոստմունքին նորոգութիւնը ։ 18 Աբրամ Քեբրոն երթալով հոն սեղան կը շինէ ։

1 Եւ Աբրամ իր կնիկովը ու իր բոլոր
ունեցածներովը՝ Եգիպտոսէն
դէպ 'ի Քանանու հարաւակողմը
2 ելաւ, ու Ղովտն ալ իր հետը ։ Եւ
Աբրամ շատ հարուստ էր անասուն-
ներով, արծաթով ու ոսկիով ․
3 Եւ իր [illegible] իջեւաններովը գնաց
հարաւային կողմէն մինչև Բեթէլ,
ան տեղը՝ ուր էր առաջ իր վրանը,
Բեթէլին ու Գային մէջտեղը ․
4 Ան սեղանին տեղը՝ որ հոն առաջ
ըրեր էր ․ և Աբրամ հոն Տէրոջը
անունը կանչեց ։

Ն․ Ժ․ ԳՔ․
1921

Գլ․ ժգ․ 3․
Գլ․ իզ․ 1․
Սաղ․ ճե․ 13․
Գլ․ իզ․ 1․
Հմր․ 14․ Գլ․ իզ․ 7․
Գլ․ ի․ 11․ իզ․ 7․
Գլ․ ի․ 5․ 13․ Տես․ իզ․ 7․
Երր 1920
Գլ․ լթ․ 7․ Մատ․ ե․ 28․
Գլ․ ի․ 2․
Գլ․ ի․ 14․
Գլ․ ի․ 18․ Մն․ ժզ․ 21․ Սաղ․ ճե․ 14․ Եբր․ ժգ․ 4․
Գլ․ ի․ 9․ իզ․ 10․
Առակ․ իա․ 1․

Երր 1918
Գլ․ ժբ․ 9․
Գլ․ իզ․ 35․ Սաղ․ ճժբ․ 3․ Առակ․ ժ․ 22․
Գլ․ ժբ․ 8․ 9․
Գլ․ ժբ․ 7․ 8․
Սաղ․ ճժզ․ 17․

Ն. Ք. ԳՌ.
Եբր 1918

Գլ. ԼԶ. 7.
Գլ. ԽԶ. 20.
Գլ. ԺԲ. 6.
Ա Կոր. Զ. 7.
Տես Գլ. ԺԱ. 27. 31. Ել. Բ. 13. Սաղ. ՃԼԳ. 1. Գործ. Է. 26.
Գլ. Ի. 15. ԼԴ. 10.
Հռով. ԺԲ. 18. Եբր. ԺԲ. 14. Յակ. Գ. 17.
Գլ. ԺԹ. 17. Բ Օր. ԼԴ. 3. Սաղ. ՃԷ. 34.
Գլ. ԺԹ. 24. 25.
Գլ. ԺԴ. 2. 8. ԺԹ. 22.
Գլ. Բ. 10. Եսա. Ծա. 3.
Գլ. ԺԹ. 29.
Գլ. ԺԴ. 12. ԺԹ. 1. Բ Պետ. Բ. 7. 8.
Գլ. ԺԸ. 20. Եզեկ. ԺԶ. 49. Բ Պետ. Բ. 7. 8.
Գլ. Զ. 11.
Հմր 11.
Գլ. ԻԸ. 14.
Գլ. ԺԲ. 7. ԺԵ. 18. ԺԵ. 8. ԻԴ. 7. ԻԴ. 4. Թու. ԼԴ. 12. Բ Օր. ԼԴ. 4. Գործ. Է. 5. Բ Օր. Ժ. 7. Սաղ. ԺԲ. 22. 29. ՃԺԲ. 2.
Գլ. ԺԵ. 5. ԻԲ. 17. ԻԴ. 4. ԻԸ. 14. ԼԲ. 12. Ել. ԼԲ. 13. Թու. ԻԳ. 10. Բ Օր. Ա. 10. Գ Թագ. Դ. 20. Ա Մն. ԻԷ. 23. Եբր. ԺԱ. 12. Երեմ. ԼԳ. 22. Ովսէ Ա. 10.
Գլ. ԺԳ. 13.
Գլ. ԼԵ. 27. ԼԷ. 14.

5 Եւ Աբրամին հետ գացող Ղովտին ալ՝ ոչխարներ, ու արջառներ, ու վրաններ ունէր։ 6 Եւ այն երկիրը բաւական չէր անոնց՝ որ մէկտեղ բնակին. ինչու որ անոնց ստացուածքը շատ ըլլալով՝ չէին կրնար մէկտեղ բնակիլ։ 7 Եւ Աբրամին անասուններուն հովիւներուն՝ ու Ղովտին անասուններուն հովիւներուն մէջտեղը վէճ կար. և այն ատենը Քանանացիները ու Փերեզացիները կը բնակէին այն երկրին մէջ։ 8 Եւ Աբրամ ըսաւ Ղովտին. Կ'աղաչեմ քեզի, իմ ու քու մէջտեղդ՝ և իմ հովիւներուս ու քու հովիւներուդ մէջտեղը վէճ չըլլայ. ինչու որ մենք եղբայր ենք։ 9 Բոլոր երկիրը քու առջեւդ չէ՞. կ'աղաչեմ՝ զատուէ ինծմէ. եթէ որ դուն ձախ կողմը երթաս, ես աջ կողմը կ'երթամ, և թէ որ աջ կողմը երթաս, ես ձախ կողմը կ'երթամ։ 10 Եւ Ղովտ իր աչքերը վեր վերցուց, ու Յորդանանու ամէն կողմը նայեցաւ՝ որ ամէն տեղ ջրուած էր, Տէրը Սոդոմը ու Գոմորը կործանելէն առաջ՝ մինչեւ Սեգովր Տէրոջը դրախտին պէս՝ Եգիպտոսի երկրին պէս էր։ 11 Եւ Ղովտ Յորդանանու բոլոր կողմը ընտրեց իրեն, ու Ղովտ դէպ 'ի արեւելք չուեց. 12 և իրարմէ զատուեցան. Աբրամ Քանանու երկրին մէջ բնակեցաւ. Ղովտն ալ դաշտին քաղաքներուն մէջ բնակեցաւ, ու իր վրանը 13 մինչեւ Սոդոմի քով բացաւ։ Եւ Սոդոմի մարդիկը խիստ չար ու մեղաւոր էին Տէրոջը առջեւ։

14 Եւ Տէրը Աբրամին ըսաւ՝ Ղովտը անկէ զատուելէն ետքը, Հիմա աչքերդ վերցուր, ու քու եղած տեղէդ դէպ 'ի հիւսիս ու հարաւ, և դէպ 'ի արեւելք ու արեւմուտք 15 նայէ. Ինչու որ այս բոլոր երկիրը՝ որ կը տեսնես, քեզի ու քու սերունդիդ պիտի տամ յաւիտեան։ 16 Եւ քու սերունդդ երկրի փոշիին պէս պիտի ընեմ. անանկ որ՝ եթէ մէկը երկրի փոշին կրնայ համրել, քու սերունդդ ալ 17 համրուի։ Ելի՛ր, այս երկիրը պտըտէ՝ անոր երկայնութեանը ու լայնութեանը համեմատ. քանզի 18 անիկայ քեզի պիտի տամ։ Եւ Աբրամ վերցուց իր վրանը, ու եկաւ ու բնակեցաւ Մամբրէի կաղնիներուն մէջ, որ Քեբրոնին մէջն է, և հոն սեղան շինեց Տէրոջը։

ԳԼ. ԺԴ.

1 Չորս թագաւորներուն՝ հինգ թագաւորներու հետ ըրած պատերազմը։ 11 Ղովտ գերի կ'առնուի։ 14 ու Աբրամ զանիկայ կ'ազատէ։ 18 Մելքիսեդեկ Աբրամը կ'օրհնէ։ 20 Աբրամ ալ անոր տասանորդ կու տայ։ 22 առած աւարէն իր հետ եղողներուն բաժին տալէն ետքը, մնացածը Սոդոմի թագաւորին ետ կու տայ։

Ն. Ք. ԳՌ.
Եբր 1917

Գլ. Ժ. 10. Ժա. 2.
Եսա. ԺԱ. 11.
Բ Օր. ԻԹ. 23.
Գլ. ԺԹ. 22.
Բ Օր. Գ. 17. Թու. ԼԴ. 12. Յես. Գ. 16. Սաղ. ՃԷ. 34.
Գլ. Թ. 26.
Եբր 1913
Յես. ԺԲ. 4. ԺԳ. 12.
Գլ. ԼԶ. 20. Բ Օր. Գ. 11.
Բ Օր. Բ. 20.
Բ Օր. Բ. 10. 11.
Բ Օր. Բ. 12. 22.
Գլ. ԻԱ. 21. Թու. ԺԳ. 16. ԺԳ. 3.
Եբ՝ Փառանին բլեկնին.
Եբ՝ դատաստանի աղբիւր.
Բ Մն. Ի. 2.
Գլ. ԺԱ. 3.
Գլ. ԺԹ. 17. 30.
Հմր 16. 21.
Գլ. ԺԳ. 12. Գլ. ԺԲ. 5.
Գլ. ԺԳ. 18.

1 Եւ եղաւ որ՝ Սենաարի Ամրափաղ թագաւորին, Եղլասարի Արիովք թագաւորին, Եղամի Քոդողագոմոր թագաւորին, և Գոյիմի Թագաղ թագաւորին ժամանակները. 2 Ասոնք Սոդոմի Բարա թագաւորին հետ, և Գոմորի Բարսա թագաւորին հետ, Ադմայի Սենար թագաւորին հետ, և Սերոյիմի Սիմորոր թագաւորին հետ, ու Բաղայի (այսինքն Սեգովրի) թագաւորին հետ պատերազմեցան։ 3 Ասոնց ամէնը ժողվուեցան Սիդդիմ 4 ձորին մէջ, որ է Աղի ծով։ Տասներկու տարի Քոդողագոմորին ծառայութիւն ըրին, ու երեքտասաներորդ տարին ապստամբ եղան։ 5 Եւ չորեքտասաներորդ տարին Քոդողագոմոր ու իր հետը եղող թագաւորները եկան, ու Աստարովթ Կառնայիմի մէջ եղող Ռափայիմները, ու Համի մէջ Զուզեցիները, և Շաւէ Կարիաթեմի մէջ 6 Էմիմները, Եւ Քոռեցիները իրենց Սէիր լեռանը վրայ՝ մինչեւ անապատին քովը եղող Էլփառանը 7 զարկին։ Եւ դարձան, ու եկան Ենմանփաթ՝ այսինքն Կադէս. և Ամաղեկացւոց բոլոր նահանգը, ու Ասասանթամարի մէջ բնակող 8 Ամորհացիներն ալ զարկին։ Եւ Սոդոմին թագաւորը, ու Գոմորին թագաւորը, և Ադմային թագաւորը, ու Սերոյիմին թագաւորը, և Բաղային (այսինքն Սեգովրին) թագաւորը ելլելով, Սիդդիմ ձորին մէջ անոնց հետ պատերազմելու 9 շարուեցան, Այսինքն Եղամի Քոդողագոմոր թագաւորին հետ, և Գոյիմի Թագաղ թագաւորին հետ, ու Սենաարի Ամրափաղ թագաւորին հետ, և Եղլասարի Արիովք թագաւորին հետ, — չորս թագաւորը — 10 հինգին հետ։ Եւ Սիդդիմ ձորը նաւթի հորերով լեցուն էր. և Սոդոմին ու Գոմորին թագաւորները փախան, և հոն ինկան. ու մնացածները լեռը փախան։ 11 Եւ անոնք Սոդոմին ու Գոմորին ամէն բարիքը, ու անոնց բոլոր 12 պաշարները առին ու գացին։ Եւ Սոդոմի մէջ բնակող Աբրամին եղբօրորդին Ղովտը՝ ու անոր բոլոր բարիքը առին ու գացին։

13 Եւ փախստական մը եկաւ, ու — Եբրայեցի Աբրամին պատմեց. և անիկայ Եսքողին ու Աներին եղբօրը Ամորհացի Մամբրէ-

ին կաղնիներուն մէջ կը բնակէր․ ինչու որ [մ] ասոնք Աբրամին հետ
14 դաշնակից էին ։ Եւ Աբրամ երբոր [յ] իր եղբօրը գերի առնուիլը լսեց, [ն] իր տանը մէջ ծնածները՝ իրեք հարիւր տասնութը հոգի սպառազինեց, ու անոնց ետևէն ինկաւ [շ] մին-
15 չև Դան ։ Եւ ինքը ու իր ծառաները գիշերով գունդ գունդ անոնց վրայ յարձակեցան, ու [ո] զարկին անոնք․ և քշեցին անոնք մինչև Քոբան, որ Դամասկոսի [*] հիւսիսային կողմն
16 է ։ Եւ [չ] բոլոր բարիքը ետ բերաւ․ և իր եղբայրը Ղովտն ալ, ու անոր բարիքը, և կնիկները, ու ժողովուրդն ալ ետ բերաւ ։

17 Եւ [պ] ինքը՝ Քոդողագոմորը ու անոր հետ եղող թագաւորները զարնելէն ու դառնալէն ետքը, Սոդոմի թագաւորը [ջ] զանիկայ դիմաւորելու ելաւ դէպ 'ի Շաւէ ձորը՝
18 (այսինքն [ռ] թագաւորի ձորը) ։ Եւ [ս] Սաղեմի թագաւորը Մելքիսեդեկ հաց ու գինի հանեց․ ու անիկայ [վ] Բարձրեալ Աստուծոյ [տ] քահանան
19 էր ։ Եւ օրհնեց զանիկայ, ու ըսաւ․ Օրհնեալ ըլլայ Աբրամ՝ [ր] երկնից ու երկրի տէրը եղող Բարձրեալ Աս-
20 տուծմէն ։ Եւ [ց] օրհնեալ ըլլայ Բարձրեալ Աստուածը՝ որ քու թշնամիներդ քու ձեռքդ մատնեց ։ Եւ անիկայ [ւ] ամէնէն տասանորդ տուաւ անոր ։

21 Եւ Սոդոմի թագաւորը ըսաւ Աբրամին․ Մարդիկը ինծի տուր, ու
22 բարիքը դուն քեզի առ ։ Եւ Աբրամ ըսաւ Սոդոմի թագաւորին․ [փ] Երկնից ու երկրի տէրը եղող Բարձրեալ [ք] Տէր Աստուծոյ վերցուցի
23 իմ ձեռքս, Որ դերձանէն մինչև կօշիկին կապը [օ] բան մը չառնեմ՝ ի՛նչ որ քուկդ է, որ չըլլայ թէ՝ Աբրամը ես հարստացուցի ըսես․
24 Բաց 'ի տղաքներուն կերածէն, [ֆ] ու ինծի հետ եկող մարդոցը՝ այսինքն Աներին, ու Եսքողին, ու Մամբրէին բաժիններէն․ թող անոնք իրենց բաժինը առնեն ։

ԳԼ. ԺԵ

1 Աստուած Աբրամը կը քաջալերէ ։ 2 Աբրամ անորդի ըլլալուն համար կը գանգատի ։ 4 Աստուած կը խոստանայ Աբրամին զաւակ մը տալ, ու անոր սերունդը շատցընել ։ 6 Աբրամ հաւատքով կ'արդարանայ ։ 7 Քանանու երկիրը նորէն անոր կը խոստացուի նշանով մը, 12 և տեսիլքով մը ։

1 Աս բաներէն ետքը՝ [ա] տեսիլքի մէջ Տէրոջը խօսքը Աբրամին եղաւ, ըսելով․ [բ] Մի՛ վախնար՝ ո՛վ Աբրամ, ես [գ] քեզի պաշտպան եմ, — քու [դ] վարձքդ խիստ շատ պիտի ըլլայ ։
2 Եւ Աբրամ ըսաւ․ Ո՛վ Տէր Եհովայ՝ ինծի ի՞նչ պիտի տաս, [ե] քանի որ առանց զաւակի կը մնամ, և իմ տանս տիրողը աս Դամա-
3 սկացի Եղիազարն է ։ Նաև ըսաւ Աբրամ․ Որովհետև ինծի սերունդ չտուիր, ահա՛ [զ] իմ տանս [†] ծա-
4 ռան ինծի ժառանգ կ'ըլլայ ։ Եւ ահա՛ Տէրոջը խօսքը անոր եղաւ՝ ըսելով․ Անիկայ քեզի ժառանգ պիտի չըլլայ․ բայց ան պիտի ըլլայ քու ժառանգդ՝ որ [է] քու մէջքէդ
5 պիտի ելլէ ։ Եւ դուրս հանեց զանիկայ, ու ըսաւ․ Հիմա դէպ 'ի երկինքը նայէ, ու [ը] աստղերը [թ] համրէ՝, թէ որ զանոնք համրելու կարող ես․ և ըսաւ անոր․ [ժ] Քու սերունդդ ասանկ պիտի ըլ-
6 լայ ։ Եւ անիկայ [ի] հաւատաց Տէրոջը, որ [լ] անոր արդարութիւն ըլլալ սեպեց ։

7 Եւ ըսաւ անոր․ Ես եմ Տէրը՝ որ քեզ [խ] Քաղդէացւոց Ուր քաղաքէն [ծ] հանեցի՝ [կ] աս երկիրը քեզի ժառանգութիւն տալու համար ։
8 Եւ անիկայ ըսաւ․ Ո՛վ Տէր Եհովայ՝ [հ] ի՞նչպէս գիտնամ թէ ես
9 անիկայ պիտի ժառանգեմ ։ Եւ ըսաւ անոր․ Ինծի իրեք տարեկան երինջ մը, ու իրեք տարեկան այծ մը, և իրեք տարեկան խոյ մը, ու տատրակ մը, և աղաւնիի ձագ մը
10 առ ։ Եւ անիկայ բոլոր ասոնք իրեն առաւ, ու [ձ] ասոնց մէջտեղէն կտրեց, և ամէն մէկ կտորը իր մասին հետ դիմացէ դիմաց դրաւ․
11 բայց [ղ] թռչունները չկտրեց ։ Ու երբոր դիերուն վրայ գիշատիչ թռչունները իջան, Աբրամ վռնտեց
12 զանոնք ։ Ու երբոր արեւը մարը կը մտնէր, Աբրամին վրայ [ճ] խորունկ քուն մը իջաւ․ և ահա՛ անոր վրայ մեծ մթութեան սոս-
13 կում մը ինկաւ ։ Եւ Տէրը ըսաւ Աբրամին․ Ստո՛յգ գիտցիր [յ] որ քու սերունդդ իրենցը չեղած երկրի մէջ պանդուխտ պիտի ըլլան, և ծառայութիւն պիտի ընեն․ ու հոն [ն] չորս հարիւր տարի պիտի չարչա-
14 րեն զանոնք ։ Բայց ան ազգը՝ որուն պիտի ծառայեն, [շ] ես պիտի դատեմ․ և անկէ ետքը [ո] շատ ստա-
15 ցուածքով պիտի ելլեն ։ Եւ դուն [չ] խաղաղութեամբ [պ] քու հայրերուդ պիտի երթաս․ [ջ] աղէկ մը ծերացած
16 պիտի թաղուիս ։ Եւ [ռ] անոնք չորրորդ դարուն մէջ հոս պիտի դառնան․ ինչու որ [ս] Ամորհացւոց անօրէնութիւնը [վ] դեռ լեցուած չէ ։
17 Եւ եղաւ որ երբ արեւ մարը մտաւ, ու խաւար եղաւ, ահա՛ մխած հնոց մը, ու վառած ջահ մը [տ] ան կտորներուն մէջտեղէն անցաւ ։
18 Ան նոյն օրը Տէրը [ր] Աբրամին հետ ուխտ մը ըրաւ՝ ըսելով․

Ն. Ք. ԴՔ. Իրր 1913

մ Հմր 21 ։
յ Գլ. ԺԳ. 8 ։
ն Գլ. ԺԵ. 3 ։ ԺԷ. 12 ։ 27 ։ Ժող. Բ. 7 ։
շ Բ Օր. ԼԴ. 1 ։ Դատ. ԺԸ. 29 ։
ո Եսա. ԽԱ. 2 ։ 3 ։
* Եբր. ձախ
չ Հմր 11 ։ 12 ։
պ Եբր. Է. 1 ։
ջ Դատ. ԺԱ. 34 ։ Ա Թագ. ԺԸ. 6 ։
ռ Բ Թագ. ԺԸ. 18 ։
ս Եբր. Է. 1 ։
վ Միք. Զ. 6 ։ Գործ. ԺԶ. 17 ։ Հռութ. Գ. 10 ։ Բ Թագ. Բ. 5 ։
տ Սաղ. ՃԺ. 4 ։ Եբր. Է. 6 ։
ր Հմր 22 ։ Մատ. ԺԱ. 25 ։
ց Գլ. ԻԴ. 27 ։
ւ Եբր. Է. 4 ։
փ Հմր 19 ։ Գլ. ԻԱ. 33 ։
ք Ել. Զ. 8 ։ Դան. ԺԲ. 7 ։ Յայտ. Ժ. 5 ։ 6 ։
օ Տե՛ս Եսթ. Թ. 15 ։ 16 ։
ֆ Հմր 13 ։

ա Դան. Ժ. 1 ։ Գործ. Ժ. 10 ։ 11 ։
բ Գլ. ԻԶ. 24 ։ Դան. Ժ. 12 ։ Ղուկ. Ա. 13 ։ 30 ։
գ Սաղ. Գ. 3 ։ Ե. 12 ։ ՁԴ. 11 ։ ՂԱ. 4 ։ ՃԺԹ. 114 ։
դ Սաղ. ԺԶ. 5 ։ ԾԸ. 11 ։ Առակ. ԺԱ. 18 ։
ե Գործ. Է. 5 ։

Ն. Ք. ԴՔ. Իրր 1913

զ Գլ. ԺԴ. 14 ։
† Եբր. որդին
է Բ Թագ. Է. 12 ։ ԺԶ. 11 ։ Բ Մն. ԼԲ. 21 ։
ը Երեմ. ԼԳ. 22 ։
թ Սաղ. ՃԽԷ. 4 ։
ժ Գլ. ԻԲ. 17 ։ Ել. ԼԲ. 13 ։ Բ Օր. Ա. 10 ։ Ժ. 22 ։ Ա Մն. ԻԷ. 23 ։ Հռոմ. Դ. 18 ։ Եբր. ԺԱ. 12 ։ Տե՛ս Գլ. ԺԳ. 16 ։
ի Հռոմ. Դ. 3 ։ 9 ։ 22 ։ Գաղ. Գ. 6 ։ Յակ. Բ. 23 ։
լ Սաղ. ՃԶ. 31 ։
խ Գլ. ԺԱ. 28 ։ 31 ։
ծ Գլ. ԺԲ. 1 ։
կ Սաղ. ՃԵ. 42 ։ 44 ։ Հռոմ. Դ. 13 ։
հ Տե՛ս Գլ. ԻԴ. 13 ։ 14 ։ Դատ. Զ. 17 ։ 37 ։ Ա Թագ. ԺԴ. 9 ։ 10 ։ Դ Թագ. Ի. 8 ։ Ղուկ. Ա. 18 ։
ձ Երեմ. ԼԴ. 18 ։ 19 ։
ղ Ղև. Ա. 17 ։
ճ Ծն. Բ. 21 ։
մ Յոբ. Դ. 13 ։
յ Ել. ԺԲ. 40 ։ Սաղ. ՃԵ. 23 ։ Գործ. Է. 6 ։
ն Ել. Ա. 11 ։ Սաղ. ՃԵ. 25 ։
շ Ել. Զ. 6 ։ Բ Օր. Զ. 22 ։
ո Ել. ԺԲ. 36 ։ Սաղ. ՃԵ. 37 ։
չ Յոբ. Ե. 26 ։
պ Գործ. ԺԳ. 36 ։
ջ Գլ. ԻԵ. 8 ։
ռ Ել. ԺԲ. 40 ։
ս Գ Թագ. ԻԱ. 26 ։
վ Դան. Ը. 23 ։ Մատ. ԻԳ. 32 ։ Ա Թես. Բ. 16 ։
տ Երեմ. ԼԴ. 18 ։ 19 ։
ր Գլ. ԻԴ. 7 ։

3/177

ր Քու սերունդիդ տուի այս երկիրը՝ Եգիպտոսի գետէն մինչեւ մեծ գետը՝
19 այսինքն Եփրատ գետը. Կենեցիները, և Կենեզացիները, ու Կեդ-
20 մոնացիները, Եւ Քետացիները, ու Փերեզացիները, և Ռափայիմ-
21 ները, Եւ Ամորհացիները, ու Քանանացիները, և Գերգեսացիները ու Յեբուսացիները ։

ԳԼ. ԺԶ

1 Սարայ իր ամլութեանը համար՝ Հագարը Աբրամին կու տայ ։ 6 Հագար իր տիկնոջ արհամարհելուն համար նեղութիւն կը կրէ ու կը փախչի ։ 7 Հրեշտակ մը զանիկայ ետ կը խրկէ ․ 11 անոր զաւակ ծնանելուն աւետիսը տալով ։ 15 Իսմայէլի ծնունդը ։

1 Եւ Աբրամին կնիկը Սարայ ա չէր ծնաներ անոր . ու մէկ բ Եգիպտացի աղախին մը ունէր, որուն
2 անունը գ Հագար էր ։ դ Եւ Սարայ ըսաւ Աբրամին . Ահա հիմա Տէրը ե արգիլեց զիս ծնանելէն . զ ուրեմն աղախինիս մտիր, գուցէ անկէ զաւակ առնամ ։ Եւ Աբրամ է Սա-
3 րային խօսքը մտիկ ըրաւ ։ Եւ Աբրամին կնիկը Սարայ՝ իր Եգիպտացի աղախինը Հագարը առաւ, Աբրամ ը Քանանու երկրին մէջ տասը տարի բնակելէն ետքը, և զանիկայ իր էրկանը Աբրամին տուաւ
4 անոր կնիկ ըլլալու ։ Ան ալ մտաւ Հագարին, որ յղացաւ . և երբ իր յղի ըլլալը իմացաւ, իր տիկինը թ իր
5 աչքին առջեւ անարգուեցաւ ։ Եւ Սարայ ըսաւ Աբրամին . Ինծի եղած անիրաւութիւնը քու վրադ ըլլայ . ես իմ աղախինս գիրկդ տուի, ու անիկայ երբոր իմացաւ իր յղի ըլլալը, ես անոր աչքին առջեւ անարգուեցայ . ժ Տէրը իմ ու քու մէջ-
6 տեղդ դատաստան ընէ ։ ի Եւ Աբրամ ըսաւ Սարային . լ Ահա՛ աղախինդ քու ձեռքդ է, քու աչքերուդ հաճոյ երեւցածին պէս ըրէ անոր . ու երբոր Սարայ նեղեց զանիկայ, խ անոր երեսէն փախաւ Հագարը ։
7 Եւ Տէրոջը հրեշտակը գտաւ զանիկայ անապատին մէջ ջուրի աղբիւրի մը քով՝ ծ Սուրի կ ճանապար-
8 հին մէջ եղած աղբիւրին քովը ։ Եւ ըսաւ . Ո՛վ Սարային աղախինը Հագար, ո՞ւրկից կու գաս, և ո՞ւր կ'երթաս ։ Եւ անիկայ ըսաւ . Իմ Սարայ տիկնոջս երեսէն կը
9 փախչիմ ։ Եւ Տէրոջը հրեշտակը ըսաւ անոր . Դարձիր քու տիկնոջդ, հ ու անոր ձեռքին տակը հնա-
10 զանդ եղիր ։ Եւ Տէրոջը հրեշտակը ըսաւ անոր . ձ Քու սերունդդ խիստ պիտի շատցնեմ, անանկ որ
11 շատութենէն չհամրուի ։ Եւ Տէրոջը հրեշտակը ըսաւ անոր . Ահա դուն յղի ես, ու որդի պիտի ծնանիս . ղ և անոր անունը ճ Իսմայէլ դնես . ինչու որ Տէրը քու տառապան-
12 քըդ լսեց ։ մ Եւ անիկայ վայրենի մարդ մը պիտի ըլլայ . անոր ձեռքը ամենուն վրայ, ու ամենուն ձեռքն ալ անոր վրայ պիտի ըլլայ . յ և անիկայ իր բոլոր եղբայրներուն առ-
13 ջեւ պիտի բնակի ։ Եւ անիկայ իր հետ խօսող Տէրոջը անունը կանչեց . ն Դուն իմ տեսիլքիս Աստուածն ես . քանզի ըսաւ . Արդեօք ո՞ղջ եմ՝ հոս՝ իմ
14 տեսիլքէս ետքը ։ Անոր համար ան ջրհորին անունը ո «Լահայրոյի ջրհոր» դրաւ . չ ահա անիկայ Կադեսին
15 ու Բարադին մէջտեղն է ։ Եւ պ Հագար որդի մը ծնաւ Աբրամին . և Աբրամ Հագարին իրեն ծնած որդւոյն անունը՝ ջ Իսմայէլ դրաւ ։
16 Եւ Աբրամ ութսունըվեց տարեկան էր, երբոր Հագար Իսմայէլը ծնաւ Աբրամին ։

ԳԼ. ԺԷ

1 Աստուած իր ուխտը կը նորոգէ ։ 5 և Աբրամին անունը Աբրահամ կը դնէ ։ 10 Թլփատութեան պատուէրը ։ 15 Սարայ՝ Սառա կ'անուանի, և օրհնութիւն կ'առնէ ։ 17 Իսահակը կը խոստացուի ։ 23 Աբրահամին և Իսմայէլին թլփատուիլը ։

1 Եւ երբ Աբրամ իննսունըինը տարեկան էր, Տէրը ա Աբրամին երեւցաւ, ու ըսաւ անոր . բ Ես եմ Ամենակարող Աստուածը . գ իմ առջեւս քալէ՝ ու դ կատարեալ եղիր ։
2 Եւ իմ ու քու մէջտեղդ իմ ուխտս պիտի դնեմ, ու ե խիստ պիտի
3 շատցնեմ քեզ ։ Եւ Աբրամ զ իր երեսին վրայ ինկաւ, ու Աստուած
4 անոր հետ խօսեցաւ՝ ըսելով . Ահա՛ իմ ուխտս քեզի հետ է, և է ազգերու բազմութեան հայր պիտի ըլլաս ։
5 Ու այսուհետեւ քու անունդ ը Աբրամ չըսուի, հապա քու անունդ թ Աբրահամ ըլլայ . ինչու որ ժ քեզ ազգերու բազմութեան հայր ըրի ։
6 Եւ քեզ խիստ պիտի աճեցնեմ, ու ի քեզ ազգեր պիտի ընեմ . ու լ քեզմէ թագաւորներ պիտի ելլեն ։
7 Եւ իմ ու քու մէջտեղդ՝ ու քեզմէ ետքը քու սերունդիդ մէջտեղը իրենց ազգերուն մէջ՝ խ իմ ուխտս պիտի հաստատեմ՝ յաւիտենական ուխտ մը, որ ծ քեզի՝ ու կ քեզմէ ետքը քու սերունդիդ Աստուած
8 ըլլամ ։ Եւ հ պիտի տամ քեզի՝ ու քեզմէ ետքը քու սերունդիդ յաւիտենական ստացուածութեան համար ան երկիրը ձ ուր որ պանդուխտ եղար, բոլոր Քանանու երկիրը . ու ղ անոնց Աստուած պիտի ըլլամ ։
9 Եւ Աստուած ըսաւ Աբրահամին . Արդ դուն՝ ու քեզմէ ետքը քու սերունդդ իրենց ազգերուն մէջ
10 պահեցէք իմ ուխտս ։ Աս է իմ ու-

Ն. Ք. Ք. Ծ. ԻՐ 1913

ր Գլ. ԺԲ. 7 ։ ԺԳ. 15 ։ ԻԶ. 4 ։ Ել. ԻԳ. 31 ։ Թուոց. ԼԴ. 3 ։ Բ Օր. Ա. 7 ։ ԺԱ. 24 ։ Յեսու. Ա. 4 ։ Գ Թագ. Դ. 21 ։ Բ Մն. Թ. 26 ։ Նեեմ. Թ. 8 ։ Սաղ. ՃԵ. 11 ։ Եսա. ԻԷ. 12 ։

ա Գլ. ԺԵ. 2, 3 ։
բ Գլ. ԻԱ. 9 ։
գ Գաղ. Դ. 24 ։
դ Գլ. Լ. 3 ։
ե Գլ. Ի. 18 ։ Լ. 2 ։ Ա Թագ. Ա. 5, 6 ։
զ Գլ. Լ. 3, 9 ։
է Գլ. Գ. 17 ։
1911
ը Գլ. ԺԲ. 5 ։
թ Ա Թագ. Ա. 16 ։ Առակ. Լ. 21, 23 ։
ժ Գլ. ԼԱ. 53 ։ Ա Թագ. ԻԴ. 12 ։
ի Առակ. ԺԵ. 1 ։ Ա Պետ. Գ. 7 ։
լ Յոբ. Բ. 6 ։ Սաղ. ՃԶ. 41, 42 ։ Երեմ. ԼԸ. 5 ։
խ Ել. Բ. 15 ։
ծ Ել. ԺԵ. 22 ։
կ Գլ. ԻԵ. 18 ։
հ Տիտ. Բ. 9 ։ Ա Պետ. Բ. 18 ։
ձ Գլ. ԺԷ. 20 ։ ԻԱ. 18 ։ ԻԵ. 12 ։
ղ Գլ. ԺԷ. 19 ։ Մատ. Ա. 21 ։ Ղուկ. Ա. 13, 31 ։
ճ Եբ. Աստուած լսէ ։

Ն. Ք. Ք. Ծ. 1911

մ Գլ. ԻԱ. 20 ։
յ Գլ. ԻԵ. 18 ։
ն Եբ. կը տեսնեմ
շ Գլ. ԻԴ. 62 ։ ԻԵ. 11 ։
ո Եբ. տեսիլքիս կենդանի Աստուծոյն ջրհորը ։
չ Թուոց. ԺԳ. 26 ։
պ Գաղ. Դ. 22 ։
ջ Հռմ 11 ։
1910
ա Գլ. ԺԲ. 1 ։
բ Գլ. ԻԸ. 3 ։ ԼԵ. 11 ։ Ել. Զ. 3 ։ Բ Օր. Ժ. 17 ։
գ Գլ. Ե. 22 ։ ԽԸ. 15 ։ Գ Թագ. Բ. 4 ։ Ը. 25 ։ Դ Թագ. Ի. 3 ։
դ Գլ. Զ. 9 ։ Բ Օր. ԺԸ. 13 ։ Յոբ. Ա. 1 ։ Մատ. Ե. 48 ։
1898
ե Գլ. ԺԲ. 2 ։ ԺԳ. 16 ։ ԻԲ. 17 ։
զ Հմր 17 ։
է Հռոմ. Դ. 11, 12, 16 ։ Գաղ. Գ. 29 ։
ը Եբ. Հայր բարձր ։
թ Նեեմ. Թ. 7 ։
ժ Եբ. Հայր բազմութեան ։
ի Հռոմ. Դ. 17 ։
լ Գլ. ԼԵ. 11 ։ Հմր 16 ։ Գլ. ԼԵ. 11 ։ Մատ. Ա. 6, 8 ։
ծ Գաղ. Գ. 17 ։
կ Գլ. ԻԶ. 24 ։ ԻԸ. 13 ։ Եբր. ԺԱ. 16 ։
հ Հռոմ. Թ. 8 ։
ձ Գլ. ԺԲ. 7 ։ ԺԳ. 15 ։ Սաղ. ՃԵ. 9, 11 ։
ղ Գլ. ԻԶ. 4 ։ ԻԸ. 4 ։
ճ Ել. Զ. 7 ։ Ղև. ԻԶ. 12 ։ Բ Օր. Դ. 37 ։ ԺԴ. 2 ։ ԻԹ. 13 ։

ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆ

Ն. Ք. Դ. Բ.
1898

Գոր. Է. 8

Գոր. Է. 8. Հռոմ. Դ. 11.

Ղև. ԺԲ. 3. Ղու. Բ. 21. Յով. Է. 22. Փիլ. Գ. 5.

Ելք. Դ. 24.

* Եբր. կըտրուի.

† Ցր՝ իշխանուհի.

Գլ. ԺԸ. 10.

Գլ. ԼԵ. 11. Գաղ. Դ. 31. ա Պետ. Գ. 6.

Գլ. ԺԸ. 12. Իա. 6.

Գլ. ԺԸ. 10. Իա. 2. Գաղ. Դ. 28.

‡ Ցր՝ խնդութիւն.

Գլ. ԺԶ. 10.

Գլ. ԻԵ. 12. 16.

Գլ. Իա. 18.

Գլ. Իա. 2.

ձեր մէջտեղը, ու քեզմէ ետքը քու
սերունդիդ մէջտեղը եղած իմ
ուխտս՝ որ պիտի պահէք. Ձեզմէ
11 ամէն արու թլփատուի. Ձեր
անթլփատութեան մարմինը թլփատեցէք, ու անիկայ իմ ու ձեր մէջտեղը
եղած ուխտին նշանը ըլլայ:
12 Եւ ձեր ազգերուն մէջ ամէն ութօրուան
արու ———նիդ՝ կամ տունը
ծնածը, կամ քու սերունդէդ
չեղող բոլոր օտարականներէն ըստակով
ծախու առնուածը՝ թլփատուի:
13 Քու տունդ ծնածը և
ստակովդ ծախու առնուածը անշուշտ
պիտի թլփատուի. և իմ
ուխտս ձեր մարմիններին մէջ յաւիտենական
14 ուխտ մը ըլլայ: Եւ անթլփատ
արուն՝ որուն անթլփատութեան
մարմինը թլփատուած
չէ, այն անձը իր ժողովուրդէն
պիտի *կորսուի. անիկայ իմ ուխտըս
անարգած է:

15 Եւ Աստուած ըսաւ Աբրահամին.
Քու կնոջդ Սարային անունը՝ Սարայ
մի կանչեր, հապա անոր անունը
16 †Սառա ըլլայ: Ու զանիկայ պիտի
օրհնեմ, նաև անկէ որդի մը պիտի
տամ քեզի. ու պիտի օրհնեմ
զանիկայ, ու ազգերու մայր պիտի
ըլլայ. ժողովուրդներու թագաւորներ
17 պիտի ելլեն անկէ: Եւ Աբրահամ
երեսի վրայ ինկաւ, ու
խնդաց, ու իր սրտին մէջ ըսաւ.
Հարիւր տարեկան մարդուն զաւակ
պիտի ըլլա՞յ արդեօք. և Սառա՝
որ իննսուն տարեկան է, պիտի
18 ծնանի՞: Ու Աբրահամ ըսաւ
Աստուծոյ. Թո՛ղ Իսմայէլը ապրի
19 քու առջևդ: Եւ Աստուած ըսաւ.
Այո՛ քու կինդ Սառան որդի
պիտի ծնանի քեզի, ու անոր
անունը՝ ‡Իսահակ պիտի դնես.
և անոր հետ, ու անկէ ետքը անոր
սերունդին հետ իմ ուխտս պիտի
հաստատեմ յաւիտենական ուխտ
20 մը: Եւ Իսմայէլին համար ալ լըսեցի
քեզի. ահա օրհնեցի զանիկայ,
ու պիտի աճեցընեմ զանիկայ,
ու խիստ պիտի շատցընեմ.
անիկայ տասուերկու իշխան պիտի
ծնանի, և մեծ ազգ մը պիտի
21 ընեմ զանիկայ: Բայց գալ տարի
աս ատենս Սառային քեզի ծընանելու
Իսահակին հետ իմ ուխտս
պիտի հաստատեմ:

22 Եւ անոր հետ խօսիլը լմնցուց,
ու Աստուած Աբրահամին քովէն
23 վեր ելաւ: Եւ առաւ Աբրահամ
իր որդին Իսմայէլը, ու բոլոր իր
տունը ծնածները, և բոլոր ըստակով
ծախու առնուածները՝ Աբրահամին
ընտանեացը մէջ գտնուած
ամէն արուն, ու նոյն օրը
անոնց անթլփատութեան մարմինը
թլփատեց, ինչպէս որ Աստուած
24 անոր ըսեր էր: Եւ Աբրահամ
իննսունուինը տարեկան էր՝ երբ որ
իր անթլփատութեան մարմինը
25 թլփատուեցաւ: Եւ իր որդին
Իսմայէլը տասուերեք տարեկան էր՝
երբոր իր անթլփատութեան մարմինը
26 թլփատուեցաւ: Նոյն օրը
թլփատուեցաւ Աբրահամ, ու իր
27 որդին Իսմայէլը: Եւ իր տանը
բոլոր մարդիկը՝ թէ՛ իր տունը ծընած
և թէ՛ օտարականներէն ստակով
ծախու առնուած՝ իրեն հետ
թլփատուեցան:

ԳԼ. ԺԸ.

1 Աբրահամ իրեք հրեշտակները կ'ընդունի: 9 Սառա խնդալուն համար կը յանդիմանուի: 17 Սոդոմի կործանումը Աբրահամին կը յայտնուի: 23 Աբրահամ բարեխօսութիւն կ'ընէ Սոդոմացւոց համար:

1 Եւ Տէրը երևցաւ անոր Մամբրէի
կաղնիներուն մէջը: Ու
անիկայ օրուան տաք ատենը վըրանին
2 դուռը նստեր էր, Եւ իր
աչքերը վերցուց ու նայեցաւ, և
ահա՛ իրեք մարդիկ կայներ էին
իրեն մօտ. ու երբոր տեսաւ զանոնք՝
վրանին դռնէն վազեց զանոնք
դիմաւորելու, ու մինչև գետինը
ծռելով խոնարհութիւն ըրաւ,
3 Եւ ըսաւ. Տէ՛ր իմ՝ հիմա թէ որ
շնորհք գտայ քու առջևդ, կ'աղաչեմ
քեզի՝ քու ծառայէդ բնակարանէն
4 մի՛ անցնիր. Կ'աղաչեմ
ձեզի՝ քիչ մը ջուր բերուի, ու ոտքերնիդ
լուացէք, ու ծառին տակը
5 հանգստացէք. Եւ պատառ մը
հաց բերեմ, ու սրտերնիդ զօրացուցէք,
և՛ ետքը անցէք. քանզի
ատոր համար ձեր ծառային քովը
եկաք: Եւ անոնք ըսին. Ինչպէս
6 որ ըսիր, անանկ ըրէ: Եւ Աբրահամ
արտորալով դէպ 'ի վրանը՝
Սառային գնաց, ու ըսաւ. Շուտով
իրեք գրիւ բարակ ալիւր շաղէ,
7 ու շօթեր շինէ: Եւ Աբրահամ
վազեց արջառներուն, ու մատղաշ
և աղէկ որթ մը առաւ, ու պատանիի
մը տուաւ. ան ալ շուտով
8 պատրաստեց զանիկայ: Եւ
կոգի՝ ու կաթ՝ ու իր պատրաստած
որթը առաւ, և անոնց
առջևը դրաւ. ու ինքը ծառին
տակը անոնց քովը կայնեցաւ, ու
9 անոնք կերան: Եւ ըսին իրեն.
Ո՞ւր է քու Սառա կինդ. ու
ինքը ըսաւ. ահա՛ վրանին մէջն
10 է: Եւ Տէրը ըսաւ. ‖Գալ տարի
անշուշտ քեզի պիտի դառնամ.
և ահա՛ քու կինդ Սառա որդի
մը պիտի ունենայ. և Սառա

Ն. Ք. Դ. Բ.
1898

1898

Գլ. ԺԸ. 19.

1898

Գլ. ԺԳ. 18. ԺԴ. 13.

Եբր. ԺԳ. 2.

Գլ. ԺԹ. 1. ա Պետ. Գ. 9.

Գլ. ԺԹ. 2. Իդ. 24.

Դատ. Զ. 18. ԺԳ. 15.

Դատ. ԺԹ. 5. Սաղ. ՃԴ. 15.

Գլ. ԺԹ. 8. Լ. 10.

Գլ. ԺԹ. 3.

Գլ. Իդ. 67.

Դ Թագ. Դ. 16.

‖ Եբր. Կենաց ժամանակին

Հռմ 14.

Գլ. ԺԷ. 19. 21. Իա. 2. Հռոմ. Թ. 9.

Ն. Բ. ԳՔ.
1898

Ծն. ԺԷ. 17 ։ Հռով. Դ. 19 ։ Եբր. ԺԱ. 11, 12, 19 ։
Ծն. ԼԱ. 35 ։
Ծն. ԺԷ. 17 ։
Ղու. Ա. [illegible] Պետ. Գ. 6 ։
Երեմ. ԼԲ. 17 ։ Զաք. Ը. 6 ։ Մատ. Գ. 9 ։ ԺԹ. 26 ։ Ղու. Ա. 37 ։
Ծն. ԺԷ. 21 ։ Հմր 10 ։ Դ Թագ. Դ. 16 ։
Եբր. կենաց ժամանակին
Հռով. ԺԵ. 24 ։ Գ Յօհ. 6 ։
Սաղ. ԻԵ. 14 ։ Ամով. Գ. 7 ։ Յօհ. ԺԵ. 15 ։
Ծն. ԺԲ. 3 ։ ԻԲ. 18 ։ Գործ. Գ. 25 ։ Գաղ. Գ. 8 ։
Բ Օր. Դ. 9, 10 ։ Զ. 7 ։ Յես. ԻԴ. 15 ։ Եփե. Զ. 4 ։
Ծն. Դ. 10 ։ ԺԹ. 13 ։ Յակ. Ե. 4 ։
Ծն. ԺԱ. 5 ։ Ել. Գ. 8 ։
Բ Օր. Ը. 2 ։ ԺԳ. 3 ։ Յես. ԻԲ. 22 ։ Ղու. ԺԶ. 15 ։ Բ Կոր. ԺԱ. 11 ։
Ծն. ԺԹ. 1 ։
Հմր 1 ։
Եբր. Ժ. 22 ։
Թուոց. ԺԶ. 22 ։ Բ Թագ. ԻԴ. 17 ։
Երեմ. Ե. 1 ։
Յոբ. Ը. 20 ։ Եսա. Գ. 10, 11 ։
Յոբ. Ը. 3 ։ ԼԴ. 17 ։ Սաղ. ԾԸ. 11 ։ ՂԴ. 2 ։ Հռով. Գ. 6 ։
Երեմ. Ե. 1 ։ Եզեկ. ԻԲ. 30 ։

մօտիկ կ'ըներ վրանին դրանը մէջ՝
11 որ անոր ետևն էր ։ Եւ Աբրահամ
ու Սառա ծերացած էին ու օրերնին
անցուցած. և Սառային
պակսած էր կանանց օրէնքին մէջ
12 ըլլալը ։ Եւ Սառա իր մտքին
մէջ խնդաց՝ ըսելով. Ես պառւելէս
ետքը զուարճութի՞ւն պիտի
ունենամ, Տէրս ալ ծերացած ըլլալով
13 ։ Եւ Տէրը ըսաւ Աբրահամին.
Սառան ինչո՞ւ խնդաց,
ըսելով. Միթէ ես իրաւցնէ
պիտի ծնանի՞մ, որ պառւեր եմ.
14 Տէրոջը առջևը դժուարին բան մը
կա՞յ արդեօք. սահմանուած ժամանակին՝
"գալ տարի" քեզի պիտի
դառնամ, ու Սառան որդի մը
15 պիտի ունենայ ։ Եւ Սառան ուրացաւ
ու ըսաւ. Չխնդացի. ինչու
որ վախցաւ ։ Եւ անիկայ ըսաւ.
Չէ՛, խնդացիր ։
16 Եւ մարդիկը ելան անկէ, ու
երեսնին դէպ 'ի Սոդոմ շիտկեցին.
և Աբրահամ զանոնք յուղարկելու
17 համար հետերնին գնաց ։ Եւ Տէրը
ըսաւ. Միթէ Աբրահամէն
18 պահե՞մ ինչ որ ընելու եմ. Որովհետև
Աբրահամ անշուշտ մեծ ու
զօրաւոր ազգ մը պիտի ըլլայ, ու
երկրի բոլոր ազգերը անով պիտի
19 օրհնուին ։ Քանզի գիտեմ զանիկայ,
որ իր որդւոցը՝ ու իրմէ ետքը
իր տանը պիտի պատուիրէ, և
անոնք արդարութիւն ու իրաւունք
ընելու համար՝ Տէրոջը ճամբան
պիտի պահեն. որպէս զի Տէրը
Աբրահամին վրայ բերէ ինչ որ
20 խօսեցաւ ։ Եւ Տէրը ըսաւ. Որովհետև
Սոդոմին ու Գոմորին աղաղակը
շատցաւ, և անոնց մեղքը
21 խիստ ծանրացաւ, Հիմա պիտի
իջնեմ տեսնելու՝ թէ բոլորովին
ինծի եկած աղաղակի՞ն պէս ըրին.
22 և թէ որ չէ, գիտնամ ։ Եւ այն
մարդիկը անկէ ելան, ու դէպ 'ի
Սոդոմ գացին. և Աբրահամ տակաւին
Տէրոջը առջևը կայներ էր ։
23 Եւ Աբրահամ մօտեցաւ, ու ըսաւ.
Արդեօք ամբարշտին հետ
արդա՞րն ալ պիտի կորսնցընես.
24 Գուցէ այն քաղաքին մէջը յիսուն
արդար ըլլան, արդեօք անոր մէջը
եղած յիսուն արդարին համար
չխնայելով պիտի կորսնցընե՞ս այն
25 տեղը. Քա՛ւ լիցի քեզ այսանկ բան
ընելը՝ որ արդարը ամբարշտին հետ
մեռցընես, ու արդարը ամբարշտի
պէս ըլլայ. քա՛ւ լիցի քեզ. միթէ
բոլոր երկրին Դատաւորը արդարութիւն
26 պիտի չընէ՞ ։ Եւ Տէրը
ըսաւ. Թէ որ Սոդոմին մէջ յիսուն
արդար գտնեմ քաղաքին մէջը,
անոնց համար բոլոր տեղը պիտի
27 խնայեմ ։ Եւ Աբրահամ պատասխան
տուաւ ու ըսաւ. Ահա
հիմա՝ ես որ հող ու մոխիր եմ,
Տէրոջը հետ խօսելու սկսեցի.
28 Գուցէ յիսուն արդարէն հինգ պակաս
ըլլայ, այն հինգին համար բոլոր
քաղաքը պիտի կորսնցընե՞ս ։ Եւ
Անիկայ ըսաւ. Թէ որ հոն քառասունուհինգ
գտնեմ, չեմ կորսնցըներ
29 ։ Եւ դարձեալ խօսեցաւ անոր՝
ու ըսաւ. Գուցէ հոն քառասուն
գտնուի ։ Եւ Անիկայ ըսաւ. Քառասունին
30 համար ալ չեմ ըներ ։ Եւ
Ինք ըսաւ. Ո՛հ, Տէրը չբարկանայ,
ու խօսիմ. գուցէ հոն երեսուն
գտնուի ։ Եւ Տէրը ըսաւ.
Թէ որ հոն երեսուն գտնեմ, չեմ
31 ըներ ։ Եւ Ինք ըսաւ. Ահա հիմա
Տէրոջը հետ խօսելու սկսեցի.
գուցէ հոն քսան գտնուի ։ Եւ
Անիկայ ըսաւ. Քսանին համար ալ
32 չեմ կորսնցըներ ։ Եւ Ինք ըսաւ.
Ո՛հ, Տէրը չբարկանայ, ու միայն
այս անգամ խօսիմ. գուցէ հոն
տասը գտնուի ։ Եւ Անիկայ ըսաւ.
Տասնին համար ալ չեմ կորսնցըներ
33 ։ Եւ Տէրը Աբրահամին
հետ խօսիլը լմնցուցածին պէս
գնաց. Աբրահամ ալ իր տեղը
դարձաւ ։

ԳԼ. ԺԹ

1 Ղովտ երկու հրեշտակները կ'ընդունի ։ 4 Զոր Սոդոմացիք կուրութեամբ կը զարնուին ։ 12 Ղովտ լեռը կը խրկուի. 18 Սեգովր երթալու հրաման կ'առնէ ։ 24 Սոդոմի ու Գոմորի կործանումը ։ 26 Ղովտին կնիկը աղի արձան կ'ըլլայ ։ 30 Ղովտ այրի մը մէջ կը բնակի ։ 31 Մովաբին ու Ամմոնին ապօրինաւոր ծնունդը ։

1 Եւ այն երկու հրեշտակները իրիկուան
դէմ Սոդոմ եկան. ու
Ղովտ Սոդոմին դրունքը նստեր էր.
և Ղովտ տեսնելով՝ զանոնք դիմաւորելու
ելաւ, ու իր երեսը մինչև
գետինը խոնարհութիւն ըրաւ.
2 Ու ըսաւ. Ա՛ղէ իմ տէրերս՝
կ'աղաչեմ, ձեր ծառային տունը
դարձէք, և գիշերը հոն կեցէք,
ու ոտքերնիդ լուացէք. ու առտուանց
կանուխ ելէք ու ձեր ճամբան
գացէք ։ Եւ անոնք ըսին.
Չէ՛, գիշերը փողոցը կը կենանք ։
3 Եւ շատ բռնադատեց զանոնք, ու
անոր դարձան, և անոր տունը մտան.
Ու անոնց խնճոյք ըրաւ,
և բաղարջ եփեց, ու կերան ։
4 Բայց անոնց պառկելէն առաջ՝
քաղաքին մարդիկը՝ այսինքն Սոդոմացիք՝
երիտասարդներէն մինչև ծերերը՝
առհասարակ բոլոր ժողովուրդը
5 տունը պատեցին. Եւ
Ղովտը կանչեցին ու անոր ըսին.
Ո՞ւր են այն մարդիկը՝ որ այս գիշեր
քեզի եկան. զանոնք դո՛ւրս հանէ

Ն. Բ. ԳՔ.
1898

Ծն. Գ. 19 ։ Յոբ. Դ. 19 ։ Ժող. ԺԲ. 7 ։ Ա Կոր. ԺԵ. 47, 48 ։ Բ Կոր. Ե. 1 ։
Ղու. ԺԸ. 1 ։
Դատ. Զ. 39 ։
Յակ. Ե. 16 ։
Ծն. ԺԸ. 22 ։
Ծն. ԺԸ. 1, [illegible] ։
Եբր. ԺԳ. 2 ։
Ծն. ԺԸ. 4 ։
Տե՛ս Ղու. ԻԴ. 28 ։
Ծն. ԺԸ. 8 ։
Եսա. Գ. 9 ։
Դատ. ԺԹ. 22 ։

Ն․ Բ․ ԳՐ․
1898

Գլ․ դ․ 1․ Հռով․ ա․ 24, 27․ Յուդ․ 7․
Դատ․ ժթ․ 23․
Տե՛ս Դատ․ ժթ․ 24․
Տե՛ս Գլ․ ժը․ 5․
Բ Պետ․ բ․ 7, 8․
Ել․ բ․ 14․
Տե՛ս Դ Թագ․ գ․ 18․ Գոր․ ժգ․ 11․
Գլ․ է․ 1․ Բ Պետ․ բ․ 7, 9․
Գլ․ ժը․ 20․
Ա Մն․ խա․ 15․
Մատ․ ա․ 18․
Թու․ ժզ․ 21, 45․
Ել․ թ․ 21․ Ղու․ ժէ․ 28․ իդ․ 11․
Թու․ ժզ․ 24, 26․ Յայտ․ ժը․ 4․
Կամ՝ պատիժին
Ղու․ ժբ․ 13․ Հռովմ․ թ․ 15, 16․
Սաղ․ լդ․ 22․
Գ Թագ․ ժթ․ 3․
Հմր 26․
Մատ․ իդ․ 16, 17, 18․
Ղու․ թ․ 62․ Փիլ․ գ․ 13, 14․
Գոր․ ժ․ 14․

6 մեզի, ու ճանչնանք անոնք ։ Եւ
Ղովտ դռնէն դուրս ելաւ անոնց
քով, ու իր ետևէն դուռը գոցեց,
7 Եւ ըսաւ. Եղբայրներս՝ կ'աղաչեմ
8 ձեզի՝ չարութիւն մի՛ ընէք ։ Ահա
հիմա երկու աղջիկ ունիմ, որ էրիկ
մարդ չեն գիտեր, անոնք հիմա
ձեզի դուրս հանեմ, ու ձեր աչքին
առջևը աղէկ եղածը ըրէք անոնց.
բայց միայն աս մարդոցը բան մը
մի՛ ընէք. վասնզի անոր համար իմ
9 յարկիս շուքին տակը մտան ։ Եւ
անոնք ըսին. Մէկդի՛ կեցիր. ու
ըսին ալ. Աս անիկայ պանդխտութեան
եկաւ, ու դատաստան ընել
կ'ուզէ. հիմա քեզի անոնցմէ
դէշ կ'ընենք ։ Եւ սաստիկ բռնադատեցին
մարդը՝ Ղովտը,
ու դուռը կոտրելու մօտեցան ։
10 Բայց ան մարդիկը ձեռքերնին երկընցուցին,
ու Ղովտը տանը մէջ
քովերնին առին, ու դուռը գոցե-
11 ցին. Եւ տանը դուռը կայնած
մարդիկը կուրութեամբ զարկին
պզտիկէն մինչև մեծը. անանկ որ
դուռը գտնելէն թուլցան ։
12 Եւ մարդիկը ըսին Ղովտին.
Հոս ուրիշ ո՞վ ունիս. փեսաներդ
ու որդիներդ և աղջիկներդ, ու
քաղաքին մէջ ինչ որ ունիս աս
13 տեղէն հանէ. ինչու որ մենք աս
տեղը պիտի կորսնցընենք. քանզի
անոնց աղաղակը Տէրոջը առջևը
մեծ եղաւ. ու Տէրը մեզ խրկեց
14 անիկայ կորսնցընելու ։ Եւ Ղովտ
ելաւ, ու իր աղջիկները առնող
փեսաներուն խօսեցաւ, ու ըսաւ.
Ելէ՛ք ու աս տեղէն գացէ՛ք, ինչու
որ Տէրը պիտի կորսնցընէ
աս քաղաքը. բայց իր փեսաներուն
ծաղր ընող մը երևցաւ ։
15 Եւ առտու եղածին պէս՝ հրեշտակները
արտորցուցին Ղովտը՝
ըսելով. Ելի՛ր՝ կնիկդ ու հոս
գտնուած երկու աղջիկդ ա՛ռ, որ
քաղաքին անօրէնութեանը մէջ
16 չկորսուիս ։ Եւ երբոր անիկայ
կը տնտնար, ան մարդիկը բռնեցին
անոր ձեռքէն՝ ու անոր կընկանը
ձեռքէն՝ և անոր աղջիկներուն
ձեռքերէն՝ Տէրոջը անոր ողորմելովը,
ու հանեցին անիկայ,
և քաղաքին դուրսի դին դրին ։
17 Ու եղաւ որ երբ զանոնք դուրս
հանեցին, մէկը ըսաւ. Անձդ ազատելու
համար փախի՛ր. ետիդ
մի՛ նայիր, և բոլոր դաշտին մէջ
մի՛ կայնիր. լեռը փախի՛ր, չըլլայ
18 որ կորսուիս ։ Եւ Ղովտ ըսաւ
անոնց. Ոչ Տէ՛ր իմ՝ շնորհք ըրէ.
19 Ահա՛ հիմա ծառադ քու առջևդ
շնորհք գտաւ, ու իմ անձս ազատելով
ինծի մեծ երախտիք ըրիր.
և ես չեմ կրնար լեռը փախչիլ,
չըլլայ որ չարիք հասնի ինծի՝ ու
20 մեռնիմ ։ Ահա՛ աս քաղաքը՝ ահոն
փախչելու մօտ է, ու ան պըզտիկ
է. շնորհք ըրէ՝ հոն փախչիմ,
(չէ՞ որ անիկայ պզտիկ է,) և
21 իմ անձս ողջ մնայ ։ Ու ըսաւ
անոր. Ահա՛ աս բանին մէջն ալ
քու աղաչանքդ ընդունեցի, որ աս
քաղաքը չկորսնցընեմ՝ որուն համար
22 խօսեցար ։ Շուտ ըրէ՛ հո՛ն
փախիր. քանզի դուն մինչև որ
հոն չհասնիս, ես բան մը չեմ կըրնար
ընել. անոր համար ան քաղաքին
23 անունը Սեգովր դրաւ ։ Արևը
երկրի վրայ կը ծագէր, երբ
24 որ Ղովտ Սեգովր մտաւ ։ Ան
ատենը Տէրը Սոդոմին ու Գոմորին
վրայ ծծումբ ու կրակ տեղաց
25 Տէրոջը կողմանէ՝ երկինքէն, Եւ
ան քաղաքները, ու բոլոր դաշտը,
և ան քաղաքներուն բոլոր բնակիչները
ու երկրի վրայ բուսածը կոր-
26 սնցուց ։ Ու Ղովտին կնիկը ետին
նայեցաւ, ու աղի արձան եղաւ ։
27 Եւ Աբրահամ առտուանց կանուխ
ելլելով՝ Տէրոջը առջևը կայ-
28 նած տեղը եկաւ. Եւ Սոդոմին ու
Գոմորին ու բոլոր դաշտի երկրին
վրայ նայելով՝ տեսաւ որ ահա՛ ան
երկրէն հնոցի մուխին պէս մուխ
կ'ելլէր ։
29 Այսպէս եղաւ՝ որ երբոր Աստուած
ան դաշտին քաղաքները կը կորսնցընէր,
Աստուած Աբրահամը
միտքը բերաւ, ու երբոր Ղովտին
բնակած քաղաքները կը կործանցընէր,
ան կործանումին մէջտեղէն
Ղովտը հանեց ։
30 Եւ Ղովտը Սեգովրէն ելաւ ու
լեռը բնակեցաւ, և իր երկու աղջիկները
իր հետը. ինչու որ Սեգովրին
մէջ բնակելու կը վախնար.
ու մէկ այրի մը մէջ բնակեցաւ՝
ինքը ու իր երկու աղջիկները ։
31 Եւ մեծ աղջիկը պզտիկին ըսաւ.
Մեր հայրը ծեր է, ու երկրին մէջ
մէկը չկայ՝ որ ամէն երկրին սովո-
32 րութեանը պէս մեզի մտնէ ։ Եկո՛ւր
մեր հօրը գինի խմցընենք, ու իր
հետը պառկինք, ու մեր հօրմէն
33 սերունդ պահենք ։ Եւ ան գիշերը
իրենց հօրը գինի խմցուցին, ու
մեծ աղջիկը մտաւ, ու իր հօրը հետ
պառկեցաւ. և Ղովտը չիմացաւ
34 անոր պառկիլը ու ելլելը ։ Ու
եղաւ որ հետևեալ օրը մեծ աղջիկը
պզտիկին ըսաւ. Ահա՛ երէկ գիշեր
հօրս հետ պառկեցայ. աս գիշեր ալ
անոր գինի խմցընենք, և մտի՛ր ու
իր հետը պառկէ՛, ու մեր հօրմէն
35 սերունդ պահենք ։ Եւ ան գիշերն
ալ իրենց հօրը գինի խմցուցին,

Ն․ Բ․ ԳՐ․
1898

Յոբ․ խբ․ 8, 9․ Սաղ․ ճխե․ 19․
Տե՛ս Գլ․ լբ․ 25, 26․ Ել․ լբ․ 10․ Բ Օր․ թ․ 14․ Մար․ դ․ 5․
Գլ․ ժգ․ 10․ ժդ․ 2․
Եբ՝ պզտիկ․
Կամ՝ զըրուեցաւ․
Բ Օր․ իթ․ 23․ Ես․ ժգ․ 19․ Երեմ․ ի․ 16․ ծ․ 40․ Եզեկ․ ժզ․ 49, 50․ Ովս․ ժա․ 8․ Ամով․ դ․ 11․ Սոփ․ բ․ 9․ Ղու․ ժէ․ 29․ Բ Պետ․ բ․ 6․ Յուդ․ 7․
Գլ․ ժգ․ 3․ Սաղ․ ճէ․ 34․
Ղու․ ժէ․ 32․
Գլ․ ժը․ 22․
Յայտ․ ժը․ 9․
Գլ․ ը․ 1․ ժը․ 23․
Հմր 17, 19․
Գլ․ ժզ․ 2, 4․ Լը․ 8, 9․ Բ Օր․ իե․ 5․
Մար․ ժբ․ 19․

և պզտիկ աղջիկը ելաւ, ու անոր
հետ պառկեցաւ. և Ղովտը անոր
36 պառկիլը ու ելլելը չիմացաւ։ Այս-
պէս Ղովտին երկու աղջիկները
37 իրենց հօրմէն յղի մնացին։ Եւ
մեծը որդի մը ծնաւ, ու անոր
անունը Մովաբ դրաւ. [ա]Սակայն
Մովաբացւոց հայրն է մինչև այսօր։
38 Եւ պզտիկն ալ որդի մը ծնաւ, ու
անոր անունը Բենամմի դրաւ.
[բ]Սակայն Ամմոնացւոց հայրն է մին-
չև այսօր։

Ն. Ք. Դ. Ք.
1898

1897

[ա] Բ Օր. բ. 9.

[բ] Բ Օր. բ. 19.

ԳԼ. Ի

1 Աբրահամ Գերարայի մէջ կը պանդխտանայ, 2 և Սառրային իր կնիկը ըլլալը կ'ուրանայ։ 3 Աբիմելէք երազի մը մէջ կը յանդիմանուի Աբրահամին կնկանը համար. 9 և ինքն ալ կը յանդիմանէ Աբրահամը։ 14 Աբիմելէք Սառրան ետ կու տայ, 16 ու զանիկայ ալ կը յանդիմանէ։ 17 Աբրահամին աղօթքովը Աբիմելէքին ընտանիքը կը բժշկուին։

1 Եւ Աբրահամ [ա]անկէ դէպ 'ի հա-
րաւային երկիրը չուեց. և [բ]Կա-
դէսին ու Սուրին մէջտեղը բնակե-
ցաւ, ու [գ]Գերարայի մէջ պան-
2 դուխտ եղաւ։ Եւ Աբրահամ իր
կնոջը Սառրային համար՝ [դ]Անիկայ
իմ քոյրս է ըսաւ. և Գերարային
թագաւորը Աբիմելէք՝ [illegible] խըր-
կեց, ու [ե]առաւ Սառրան։
3 Բայց [զ]Աստուած եկաւ Աբիմելէ-
քին [է]գիշերը երազի մէջ՝ ու ըսաւ
անոր. Ահա՛ աս կնկանը համար՝ որ
դուն առիր, [ը]պիտի մեռնիս. ինչու
4 որ անիկայ էրիկ ունի։ Բայց Աբի-
մելէք անոր մօտեցած չէր. և ըսաւ.
Ո՛վ Տէր՝ [թ]արդար ազգ ալ պիտի
5 մեռցընե՞ս։ Ինքը ինծի՝ Անիկայ իմ
քոյրս է չըսա՞ւ. և աս ալ՝ Անիկայ
իմ եղբայրս է ըսաւ. [ժ]Ես աս բանը
ուղիղ սրտով ու մաքուր ձեռքերով
6 ըրի։ Եւ Աստուած անոր ըսաւ
երազի մէջ. Ես ալ գիտցայ որ
աս բանը ուղիղ սրտով ըրիր, ու
քեզ ալ [ի]ինծի դէմ [լ]մեղք գործե-
լէն ես պահեցի. անոր համար
քեզ չթողուցի որ անոր մօտենաս։
7 Բայց հիմա կնիկը իր էրկանը դար-
ձուր. [խ]քանզի անիկայ մարգարէ
է, և քեզի համար աղօթք թող
ընէ՝ որ ապրիս. և թէ որ դուն
զանիկայ ետ չտաս, [ծ]գիտցի՛ր որ
անշուշտ պիտի մեռնիս, դուն [կ]և
ամէն քուկիններդ։
8 Ուստի առտուանց կանուխ ելաւ
Աբիմելէք, ու կանչեց իր բոլոր
ծառաները, և բոլոր աս բաները
անոնց *պատմեց. ու մարդիկը շատ
9 վախցան։ Եւ Աբիմելէք կանչեց
Աբրահամը, ու ըսաւ անոր. Մեզի
ի՞նչ ըրիր. ու ես քեզի ի՞նչ
յանցանք ըրի, որ [հ]իմ վրաս ու
թագաւորութեանս վրայ մեծ մեղք
մը բերիր. [ձ]չգործուելու գործեր

Իր 1898

[ա] Գլ. ժը. 1.

[բ] Գլ. ժզ. 7, 14.

[գ] Գլ. իզ. 6.

[դ] Գլ. ժբ. 13. իզ. 7.

[ե] Գլ. ժբ. 15.

[զ] Սաղ. ճե. 14.

[է] Յոբ. լգ. 15.

[ը] Հմր 7.

[թ] Գլ. ժը. 23. Հմր 18.

[ժ] Դ Թագ. ի. 3. Բ Կոր. ա. 12.

[ի] Գլ. լթ. 9. Ղև. զ. 2. Սաղ. ծա. 4.

[լ] Գլ. լա. 7. լե. 5. Ել. լդ. 24. Ա Թագ. իե. 26, 34.

[խ] Ա Թագ. է. 5. Դ Թագ. ե. 11. Յոբ. իբ. 8. Յակ. ե. 14, 15. Ա Յով. ե. 16.

[ծ] Գլ. բ. 17.

[կ] Թւ. ժզ. 32, 33.

* Եբր. ականջներուն խօսեցաւ.

[հ] Գլ. իզ. 10. Ել. լբ. 21. Յես. է. 25.

[ձ] Գլ. լդ. 7.

10 գործեցիր ինծի։ Եւ Աբիմելէք
ըսաւ Աբրահամին. Ի՞նչ տեսար
11 որ աս բանը ըրիր։ Եւ Աբրահամ
ըսաւ. Ես կարծեցի որ իրաւցընէ
[ղ]աս տեղ Աստուծոյ վախը չկայ, ու
[ճ]կնկանս համար զիս կը մեռցընեն։
12 Եւ տակաւին իրաւցընէ [մ]իմ քոյրս
է, հօրս աղջիկն է, բայց մօրս աղ-
ջիկը չըլլալով՝ իմ կնիկս եղաւ։
13 Ու երբոր [յ]Աստուած զիս իմ հօրս
տունէն օտարութեան հանեց, ըսի
ատոր. Ինծի ընելու շնորհքդ աս
ըլլայ. ուր որ երթալու ըլլանք, հոն
[ն]ինծի համար ըսէ թէ՝ իմ եղբայրս
14 է։ Եւ Աբիմելէք՝ [շ]ոչխարներ, ու
արջառներ, և ծառաներ ու աղա-
խիններ առաւ, և Աբրահամին
տուաւ. անոր կնիկը Սառրան ալ
15 անոր ետ տուաւ։ Եւ Աբիմելէք
ըսաւ. Ահա՛ [ո]իմ երկիրս քու առ-
ջեւդ է. ուր որ կ'ուզես՝ բնակէ՛։
16 Եւ Սառրային ըսաւ. Ահա՛ [չ]եղբօրդ
հազար կտոր արծաթ տուի. [պ]ահա՛
ան քեզի [ջ]աչքերու ծածկոց ըլլայ,
բոլոր քեզի հետ եղողներուն առ-
ջեւ և ամենուն։ Այսպէս անի-
17 կայ յանդիմանուեցաւ։ Եւ Աբ-
րահամ [ռ]աղօթք ըրաւ Աստուծոյ.
և Աստուած բժշկեց Աբիմելէքը,
ու անոր կնիկը և անոր աղախին-
18 ները, ու կը ծնանէին. քանզի
Տէրը Աբրահամին կնոջը Սառրային
համար՝ [ս]Աբիմելէքին ընտանեացը
բոլոր արգանդները գլխովին գո-
ցեր էր։

Ն. Ք. Դ. Ք.
1898

[ղ] Գլ. ժբ. 18. Սաղ. լզ. 1. Առակ. ժզ. 6.

[ճ] Գլ. ժբ. 12. իզ. 7.

[մ] Տե՛ս գլ. ժա. 29.

[յ] Գլ. ժբ. 1. 9, 11. [illegible] Եբր. ժա. 8.

[ն] Գլ. ժբ. 13.

[շ] Գլ. ժբ. 16.

[ո] Գլ. ժգ. 9.

[չ] Հմր 5.

[պ] Գլ. իզ. 11.

[ջ] Գլ. իդ. 65.

[ռ] Յոբ. խբ. 9, 10.

[ս] Գլ. ժբ. 17.

ԳԼ. ԻԱ

1 Իսահակին ծնունդը, 4 ու թլփատութիւնը։ 6 Սառրա կ'ուրախանայ։ 9 Հագարը ու Իսմայէլը դուրս կը ձգուին։ 15 Հագար նեղութեան մէջ զանուելով 17 Հրեշտակէն կը մխիթարուի։ 22 Աբիմելէք Բերսաբէէի մէջ ուխտ կ'ընէ Աբրահամին հետ։

1 Եւ Տէրը իր ըսածին պէս Սառ-
րային [ա]այցելութիւն ըրաւ. և
[բ]իր զրուցածին պէս ըրաւ Սառրա-
2 յին. Եւ Սառրա [գ]յղացաւ, ու որ-
դի մը ծնաւ Աբրահամին իր ծերու-
թեան ատենը, [դ]ան նոյն ժամա-
նակին՝ որ Աստուած ըսեր էր անոր։
3 Եւ Աբրահամ՝ իրեն ծնած՝ այսինքն
Սառրային իրեն ծնած իր որդւոյն
4 անունը [ե]Իսահակ դրաւ։ Եւ Աբ-
րահամ [զ]թլփատեց իր որդին Իսա-
հակը՝ երբոր ութօրուան եղաւ,
[է]ինչպէս որ Աստուած իրեն պա-
5 տուիրեր էր։ Եւ [ը]Աբրահամ հա-
րիւր տարեկան էր, երբոր իր որդին
6 Իսահակ ծնաւ իրեն։ Եւ Սառրա
ըսաւ. [թ]Աստուած խնդացուց զիս.
ամէն լսողը [ժ]ինծի հետ պիտի խըն-
7 դայ։ Նաև ըսաւ. Աբրահամին
ո՞վ կ'ըսէր, որ Սառրան տղաքներ
պիտի սնուցանէ. [ի]քանզի իր ծե-
րութեան ատենը իրեն որդի ծնայ։

[ա] Ա Թագ. բ. 21.

[բ] Գլ. ժէ. 19. ժը. 10, 14. Գաղ. դ. 23, 28.

[գ] Գործ. է. 8. Գաղ. դ. 22. Եբր. ժա. 11.

[դ] Գլ. ժէ. 21.

[ե] Գլ. ժէ. 19.

[զ] Գործ. է. 8.

[է] Գլ. ժէ. 10, 12.

Իր 1897

[ը] Գլ. ժէ. 1, 17.

[թ] Սաղ. ճիգ. 9. Ես. ծդ. 1. Գաղ. դ. 27.

[ժ] Ղուկ. ա. 58.

[ի] Գլ. ժը. 11, 12.

Ն. Ք. ԳԲ. Եբր 1897

8 Եւ տղան մեծցաւ, ու կաթէն կտրուեցաւ. և Աբրահամ մեծ խնջոյք ըրաւ Իսահակին կաթէն կտրուած օրը։

9 Եւ Սառա տեսնելով որ Եգիպտացի Հագարին որդին՝ որն որ Հագարը Աբրահամին ծնաւ, ծաղր կ՚ընէ,

10 Ըսաւ Աբրահամին. Վտարէ՝ աս աղախինը ու անոր որդին. ինչու որ աս աղախինին որդին՝ իմ որդւոյս Իսահակին հետ ժառանգ պիտի չըլլայ։

11 Եւ աս բանը Աբրահամին շատ դժուար երեւցաւ՝ իր որդւոյն պատճառաւը.

12 Եւ Աստուած ըսաւ Աբրահամին. Տղուն համար, ու աղախինիդ համար՝ աս բանը թող քեզի դժուար չերեւնայ. Սառային քեզի ըսած բոլոր խօսքը մտիկ ըրէ. քանզի Իսահակով քեզի սերունդ պիտի կոչուի։

13 Եւ աղախինին որդին ալ ազգ մը պիտի ընեմ. ինչու որ անիկայ քու սերունդդ է։

14 Ու Աբրահամ առտուանց կանուխ ելաւ, և հաց ու տիկ մը ջուր առաւ, ու Հագարին տուաւ՝ անոր ուսին վրայ դնելով, և տղան ալ [illegible], ու խրկեց անիկայ. և գնաց անիկայ ու Բերսաբէէի անապատին մէջ անդին ասդին կը պըտըտէր։

15 Եւ տիկէն ջուրը հատաւ, ու մացառներուն մէկուն տակը ձգեց տղան։

16 Եւ նետընկեցի մը չափ հեռու գնաց, ու դիմացը նստաւ. ինչու որ ըսաւ. Տղուն մեռնիլը չտեսնեմ. և դիմացը նստելով իր ձայնը վերցուց ու լացաւ։

17 Եւ Աստուած տղուն ձայնը լսեց. ու Աստուծոյ հրեշտակը երկինքէն կանչեց Հագարը, ու անոր ըսաւ. Հա՛գար՝ քեզի ի՞նչ եղաւ. մի՛ վախնար, ինչու որ Աստուած լսեց տղուն ձայնը՝ անոր եղած տեղէն։

18 Ելի՛ր, տղան վերցո՛ւր, ու ձեռքովդ օգնէ՛ անոր. ինչու որ մեծ ազգ մը պիտի ընեմ անիկայ։

19 Եւ Աստուած Հագարին աչքերը բացաւ, ու ջրհոր մը տեսաւ. և գնաց ու տիկը ջրով լեցուց, ու տղուն խմցուց։

20 Եւ Աստուած տղուն հետ էր, որ մեծցաւ, ու անապատը բնակեցաւ, և աղեղնաւոր եղաւ։

21 Ու Փառանի անապատին մէջ բնակեցաւ. և մայրը անոր կնիկ մը առաւ Եգիպտոսի երկրէն։

22 Ու եղաւ որ ան ատենը Աբիմելէք և իր սպարապետը Փիքող խօսեցան Աբրահամին ըսելով. Աստուած քեզի հետ է ամէն բանի մէջ՝ ինչ որ գործես.

23 Եւ հիմա հոս ինծի երդում ըրէ Աստուծով, որ ինծի ու իմ զաւակիս, ու իմ սերունդիս հետ նենգութեամբ պիտի չվարուիս. հապա իմ քեզի ըրած երախտիքիս պէս պիտի ընես ինծի, ու աս երկրիս՝ որուն մէջ բնակեր ես։

24 Եւ Աբրահամ ըսաւ. Ես երդում կ՚ընեմ։

25 Ու Աբրահամ յանդիմանեց Աբիմելէքը ջրհորի մը համար՝ որն որ Աբիմելէքին ծառաները բռնութեամբ առած էին։

26 Եւ Աբիմելէք ըսաւ. Աս բանը ով ընելը չեմ գիտեր. և դուն ալ չիմացուցիր ինծի, ու ես ալ լսած չէի, բայց միայն այսօր։

27 Եւ Աբրահամ ոչխարներ ու արջառներ առաւ, ու Աբիմելէքին տուաւ, ու երկուքնին ալ ուխտ ըրին։

28 Եւ Աբրահամ ոչխարներէն եօթը հատ էգ գառներ զատ դրաւ։

29 Ու Աբիմելէք ըսաւ Աբրահամին. Ի՞նչ պէտք ըլլան աս եօթը էգ գառները՝ որ դուն զատ դրիր։

30 Եւ անիկայ ըսաւ. Աս եօթը էգ գառները իմ ձեռքէս առնես, որ անոնք ինծի վկայութիւն ըլլան՝ թէ աս հորը ես փորեր եմ։

31 Անոր համար ան տեղին անունը *Բերսաբէէ կոչեց. ինչու որ երկուքնին ալ հոն երդում ըրին։

32 Եւ Բերսաբէէի մէջ ուխտ ըրին. ան ատենը ելաւ Աբիմելէք ու անոր սպարապետը Փիքող, և Փղշտացւոց երկիրը դարձան։

33 Եւ Աբրահամ ծառեր տնկեց Բերսաբէէի մէջ. ու հոն յաւիտենական Աստուծոյ՝ Եհովային անունը կանչեց։

34 Եւ Աբրահամ շատ օրեր պանդխտութիւն ըրաւ Փղշտացւոց երկրին մէջ։

Գլ. Գլ. ժզ. 1։ Գլ. ժզ. 15։ Գաղ. դ. 22։

Եբր 1892

Գաղ. դ. 30։ Տես Գլ. իե. 6։ և լզ. 6, 7։

Գլ. ժէ. 18։

Հռով. թ. 7, 8։ Եբր. ժա. 18։

Համր 18։ Գլ. ժզ. 10։ ժէ. 20։

Յով. ը. 35։

Ել. գ. 7։

Համր 13։

Թուոց. իբ. 31։ Տես Դ Թագ. զ. 17, 18, 20։ Ղուկ. իդ. 16, 31։

Գլ. իը. 15։ լթ. 2, 3, 21։

Գլ. ժզ. 12։

Գլ. իդ. 4։

Գլ. ի. 2։ իզ. 26։

Գլ. իզ. 28։

Յեսու. բ. 12։ ա Թագ. իդ. 21։

Ն. Ք. ԳԲ. Եբր 1892

Տես Գլ. իզ. 15, 18, 20, 21, 22։

Գլ. իզ. 31։

Գլ. լգ. 8։

Գլ. լա. 48, 52։

Գլ. իզ. 33։

* Եբր՝ ջրհոր երդման։

Եբր 1891

Սղմ. լթ. 27։ Եսա. խ. 28։ Հռով. ժզ. 26։ Ա Տիմ. ա. 17։

Գլ. դ. 26։

ԳԼ. ԻԲ

1 Աստուած Աբրահամը կը փորձէ՝ հրամայելով որ իր Իսահակ որդին զոհ ընէ։ 3 Աբրահամին հաւատքը և հնազանդութիւնը։ 11 Հրեշտակը կ՚արգիլէ զանիկայ Իսահակը մորթելէն. 13 և անոր տեղը Աբրահամ խոյ մը կը զոհէ։ 14 Ան տեղը Եհովայիրէ կ՚անուանուի։ 15 Աբրահամ նորէն կ՚օրհնուի։ 20 Նաքովրի ազգատոհմը մինչև Ռեբեկա։

1 Ու եղաւ որ աս բաներէն ետքը՝ Աստուած փորձեց Աբրահամը, ու ըսաւ անոր. Ո՛վ Աբրահամ. և անիկայ ըսաւ. Ահա՛ ես հոս եմ։

2 Եւ անիկայ ըսաւ. Հիմա քու սիրած միակ որդիդ Իսահակը ա՛ռ, ու Մօրիայի երկիրը գնա, և հոն զանիկայ ողջակէզ ըրէ լեռներուն մէկուն վրայ՝ որն որ ես քեզի պիտի ըսեմ։

3 Եւ Աբրահամ առտուանց կանուխ ելաւ, ու իր իշուն համետը դրաւ, և իր հետը երկու ծառայ, ու իր Իսահակ որդին առաւ. և ողջակէզի համար փայտ ճեղքեց, ու ելաւ գնաց ան տեղը՝ որ Աստուած իրեն ըսաւ։

4 Ու երրորդ օրը Աբրահամ իր աչքերը վեր վերցուց, ու հեռուէն տե-

1872

Տես Հնախ. Յովսեփոսի։

Ա Կոր. ժ. 13։ Եբր. ժա. 17։ Յակ. ա. 12։ Ա Պետ. ա. 7։

Եբր. ժա. 17։

Բ Մն. գ. 1։

Ն. Ք. Ծ. Իբր 1872

5 սաւ ան տեղը ։ Եւ Աբրահամ ըսաւ
իր ծառաներուն. Դուք հոս հեռ
հո՛ս մնացէք, և ես ու տղան մինչեւ
հոն երթանք, ու երկրպագութիւն
ընենք, և նորէն ձեզի դառնանք ։
6 Ու Աբրահամ ողջակէզին փայտերը
առաւ, ու [ա] իր որդւոյն Իսահակին
վրայ դրաւ, և ինքը իր ձեռքը
առաւ կրակը ու դանակը, ու
7 երկուքնին մէկտեղ գացին ։ Եւ
Իսահակ իր հօրը Աբրահամին խօսեցաւ ու ըսաւ. Հա՛յր իմ. և
անիկայ ըսաւ. Ահա ես հոս եմ՝ որդիս ։ Եւ անիկայ ըսաւ. Ահա
կրակը ու փայտը, բայց ողջակէզ
8 ըլլալու գառը ո՞ւր է ։ Եւ Աբրահամ ըսաւ. Աստուած իրեն ողջակէզ ըլլալու գառը պիտի պատրաստէ, որդեակ իմ ։ Այսպէս
9 երկուքը մէկտեղ գացին ։ Ու եկան
ան տեղը՝ որ Աստուած անոր ըսեր
էր. և Աբրահամ հոն սեղան շինեց, ու փայտերը շարեց, և իր
որդին Իսահակը կապեց, ու [բ] զանիկայ սեղանին փայտերուն վրայ
10 դրաւ ։ Եւ Աբրահամ իր ձեռքը
երկընցուց, ու դանակը առաւ
11 որ իր որդին մորթէ ։ Եւ Տէրոջը
հրեշտակը երկինքէն անոր կանչեց,
ու ըսաւ. Աբրահա՛մ՝ Աբրահամ.
և անիկայ ըսաւ. Ահա ես հոս եմ ։
12 Եւ ըսաւ. [գ] Տղուն ձեռք մի՛ դպչիր,
և անոր բան մը մի՛ ըներ.
քանզի [դ] Հիմա գիտցայ որ Աստուծմէ
կը վախնաս. որովհետեւ քու միակհատիկ որդիդ ինծմէ չխնայեցիր ։
13 Եւ Աբրահամ իր աչքերը վեր վերցուց՝ ու նայեցաւ, և ահա՛ ետեւը
խիտ մացառներուն մէջը եղջիւրներէն բռնուած խոյ մը կար. ու Աբրահամ գնաց, ու խոյը առաւ, և
զանիկայ իր որդւոյն տեղը ողջակէզ
14 մատոյց ։ Եւ Աբրահամ ան տեղին անունը *Եհովայիրէ կոչեց, որ
մինչեւ այսօր կ'ըսուի, Տէրը լեռանը
15 մէջ պիտի երեւնայ ։ Եւ Տէրոջը
հրեշտակը երկրորդ անգամ երկինքէն
16 Աբրահամը կանչեց, Ու ըսաւ.
[ե] Իմ անձիս վրայ երդում ըրի՝ կ'ըսէ
Տէրը, որովհետեւ աս բանը ըրիր,
ու ինծի համար քու միակհատիկ որդիդ
17 չխնայեցիր, Քեզ օրհնելով
պիտի օրհնեմ, ու քու սերունդդ
[զ] երկինքի աստղերուն, ու [է] ծովեզերքը եղող աւազին պէս խիստ պիտի շատցընեմ. և [ը] քու սերունդդ
[թ] իր թշնամիներուն †քաղաքները
18 պիտի ժառանգէ. [ժ] Ու երկրի բոլոր
ազգերը քու սերունդովդ պիտի օրհնուին. [ժա] որովհետեւ իմ ձայնիս ա-
19 կանջ դրիր ։ Այսպէս Աբրահամ
իր ծառաներուն դարձաւ, ու ելան
ու մէկտեղ [ժբ] Բերսաբէէ գացին. և

[ա] Յով. ժթ. 17.

[բ] Եբր. ժա. 17. Յակ. բ. 21.

[գ] Ա Թագ. ժե. 22. Միք. զ. 7, 8.

[դ] Գլ. իզ. 5. Յակ. բ. 22.

* Եբր. Տէրը պիտի տեսնէ, կամ Տէրը պիտի նախախնամէ.

[ե] Սաղ. ճե. 9. Ղուկ. ա. 73. Եբր. զ. 13, 14.

[զ] Գլ. ժե. 5. Երեմ. լգ. 22.

[է] Գլ. ժգ. 16.

[ը] Գլ. իդ. 60.

[թ] Միք. ա. 9.

† Եբր. դուռը

[ժ] Գլ. ժբ. 3. ժը. 18. իզ. 4. Գործ. գ. 25. Գաղ. գ. 8, 9, 16, 18.

[ժա] Հմր 3, 10. Գլ. իզ. 5.

[ժբ] Գլ. իա. 31.

Ն. Ք. Ծ. Իբր 1872

Աբրահամ Բերսաբէէի մէջ կը
բնակէր ։
20 Ու եղաւ որ աս բաներէն ետքը՝
Աբրահամին պատմուեցաւ՝ ըսելով.
Ահա՛ [ժգ] Մեղքան ինքն ալ որդիներ
21 ծնաւ քու եղբօրդ Նաքովրին. Անդրանիկ որդին [ժդ] Հուսը, և անոր եղբայրը Բուզը, ու [ժե] Արամին հայրը
22 Կամուէլը, Եւ Քազադը, ու Ազաւը, և Փաղդասը, ու Յեդլա-
23 փը, և Բաթուէլը ։ Եւ [ժզ] Բաթուէլ ծնաւ [ժէ] Ռեբեկան. աս ութը
որդիները Մեղքան ծնաւ Աբրահա-
24 մին եղբօրը Նաքովրին ։ Եւ անոր
հարճը՝ որուն անունը Ռէումա էր,
անիկայ ալ ծնաւ Տեբաքը, և Գաամը, ու Թաքասը, և Մաաքան ։

[ժգ] Գլ. ժա. 29.

[ժդ] Յոբ. ա. 1.

[ժե] Յոբ. լբ. 2.

[ժզ] Գլ. իդ. 15.

[ժէ] Հռով. թ. 10.

ԳԼ. ԻԳ

1 Սառրայի կենացը օրերը ու մահը ։ 3 Աբրահամ ծախու կ'առնէ Մաքփելայի այրը ։ 19 ու Սառրան հոն կը թաղէ ։

1860

1 Եւ Սառրա հարիւր քսանըեօթը
տարի ապրեցաւ. այնչափ էին
2 Սառրային կենացը տարիները ։ Եւ
Սառրա մեռաւ [ա] Կարիաթարբայի
մէջ, որ է [բ] Քեբրոն՝ Քանանու երկրին մէջ. ու Աբրահամ Սառրային
համար սուգ ընելու ու ողբալու
3 եկաւ ։ Եւ Աբրահամ իր մեռելին
քովէն ելաւ, ու Քետին որդինե-
4 րուն հետ խօսեցաւ, ըսելով. [գ] Ես
ձեր մէջը օտարական ու պանդուխտ
եմ. ձեր մէջը ինծի [դ] գերեզմանի
ստացուածք տուէք, որ իմ երեսիս
5 առջեւէն մեռելս թաղեմ ։ Եւ Քետին որդիները պատասխան տուին
6 Աբրահամին, ու անոր ըսին. Տէ՛ր
իմ՝ մտիկ ըրէ մեզի, դուն մեր
մէջը [ե] իշխան Աստուծոյ ես. մեր
ամենէն ընտիր գերեզմանին մէջը
թաղէ քու մեռելդ. քու մեռելդ
թաղելու համար՝ մեզմէ մէկը չխնայեր իր գերեզմանը քեզի տալու ։
7 Եւ Աբրահամ ելաւ, ու խոնարհութիւն ըրաւ ան երկրին ժողովուր-
8 դին՝ Քետին որդիներուն ։ Եւ անոնց զրուցեց՝ ըսելով. Թէ որ կը
հաճիք՝ որ ես իմ երեսիս առջեւէն
մեռելս թաղեմ, ինծի՛ մտիկ ըրէք.
և ինծի համար Սահառին որդւոյն
9 Եփրոնին հետ խօսեցէք, Որ իր
արտին ծայրը եղած ‡Մաքփելայի
այրը ինծի տայ. անիկայ ձեր մէջը
ինծի գերեզմանի ստացուածք ըլլա-
10 լու համար լման գնով տայ ։ Ու
Եփրոն՝ Քետին որդւոցը մէջ կը
նստէր ։ Եւ Քետացի Եփրոնը
պատասխան տուաւ Աբրահամին՝
[զ] Երբոր իր քաղաքին դուռը մտնող
բոլոր Քետին որդիները կը լսէին,
11 ու ըսաւ. [է] Չէ՛, Տէ՛ր իմ, ինծի
մտիկ ըրէ. արտը քեզի կու տամ,
և հոն եղած այրն ալ քեզի կու

[ա] Յես. ժդ. 15. Դատ. ա. 10.

[բ] Գլ. ժգ. 18. Հմր 19.

[գ] Գլ. ժե. 8. Ա Մն. իթ. 15. Սաղ. ճե. 12. Եբր. ժա. 9, 13.

[դ] Գործ. է. 5.

[ե] Գլ. ժգ. 2. ժդ. 14. իդ. 35.

‡ Եբ. կրկնութիւն.

[զ] Գլ. լդ. 20, 24. Հռութ. դ. 4.

[է] Տես Բ Թագ. իդ. 21-24.

Ն. Ք. ԳՃ.
1860

տամ . իմ ժողովուրդիս որդւոցը
առջևը ան քեզի տուի . թաղէ՛ քու
12 մեռելդ ։ Եւ Աբրահամ ան երկ-
րին ժողովուրդին առջևը խոնար-
13 հութիւն ըրաւ , Ու Եփրոնին խօ-
սեցաւ , երբոր ան երկրին ժողո-
վուրդը կը լսէին , ու ըսաւ . Բայց
թէ որ ան ինծի պիտի տաս , կ'աղա-
չեմ քեզի՝ ինծի մտիկ ըրէ . ես ար-
տին ստակը տամ , առ ինծմէ , ու
14 ես իմ մեռելս հոն թաղեմ ։ Ու
Եփրոն պատասխան տուաւ Աբրա-
15 համին՝ ու անոր ըսաւ . Տէր իմ՝ լսէ
ինծի . գետինը չորս հարիւր [ե]սիկղ
արծաթոյ կ'արժէ , իմ ու քու մէջ-
տեղդ ան ի՞նչ է . ուրեմն թաղէ՛
16 քու մեռելդ ։ Եւ Աբրահամ Եփ-
րոնին մտիկ ըրաւ . ու Աբրահամ
[զ]կշռեց արծաթը , ու տուաւ Եփ-
րոնին , ինչպէս որ անիկայ Քետին
որդւոցը առջևը խօսեր էր , այսինքն՝
չորս հարիւր սիկղ արծաթ՝ վաճա-
ռականներուն մէջ անցած փող ։
17 Ու [է]Եփրոնին արտը՝ որ Մակփելա-
յին մէջ Մամբրէին դիմացն է ,
արտը՝ ու հոն եղած այրը՝ ու անոր
բոլորտիքի սահմաններուն մէջ
եղած արտին մէջի բոլոր ծառերը՝
18 Աբրահամին ստացուածք ըլլալու
համար հաստատուեցաւ , անոր
քաղաքին դռնէն մտնող բոլոր Քե-
19 տին որդւոցը առջևը ։ Եւ անկէ
ետքը Աբրահամ իր կնիկը Սառան
թաղեց Մամբրէին դիմացը եղող
Մակփելայի արտին այրին մէջը՝ որ
է Քեբրոն Քանանու երկրին մէջ ։
20 Եւ արտը՝ ու հոն եղած այրը՝ [ը]Քե-
տին որդիներէն Աբրահամին գերեզ-
մանի ստացուածք ըլլալու համար
հաստատուեցաւ ։

[ե] Ել. լ. 15 ։ Եզեկ. խե. 12 ։
[զ] Երեմ. լբ. 9 ։
[է] Գլ. իե. 9 ։ խթ. 30. 31. 32 ։ ծ. 13 ։ Գործ. է. 16 ։
[ը] Տե՛ս Հռութ. դ. 7. 8. 9. 10 ։ Երեմ. լբ. 10. 11 ։

ԳԼ. ԻԴ

1 Աբրահամ կ'երդմնցընէ իր ծառան ։ 10 Ծառային ճամբորդութիւնը , 12 և աղօթքը ։ 15 Ռեբեկան անոր կը հանդիպի ջրհորին քովը · 18 անոր ջուր կը խմցընէ , 22 և պարգև կ'ընդունի ։ 24 և իր որո՛ւ ցեղէ ըլլալը կը ծանուցանէ անոր ։ 29 Լաբան իր տունը կ'ընդունի զանիկայ ։ 34 Ծառան իր գալուն պատճառը կը պատմէ ։ 50 Լաբան և Բաթուէլ կ'ընդունին ծառային առաջարկութիւնը ։ 58 Ռեբեկան կը հաճի երթալու ։ 62 Իսահակ կը հանդիպի անոնց՝ դաշտին մէջ ։

1 Եւ Աբրահամ [ա]օրերը անցուցած
ու ծերացած էր . ու Տէրը [բ]ամէն
2 բանի մէջ օրհնեց Աբրահամը ։ Եւ
Աբրահամ ըսաւ [գ]իր տանը երէց
ծառային՝ որ [դ]իր բոլոր ունեցածին
վերակացուն էր . Կ'աղաչեմ քեզի
[ե]ձեռքդ իմ երանքիս տակը դիր .
3 Եւ քեզ [զ]կ'երդմնցընեմ Տէրոջմով ,
որ երկինքին Աստուածը ու երկրին
Աստուածն է , որ [է]իմ որդւոյս կնիկ
չառնես Քանանացւոց աղջիկներէն ,
4 որոնց մէջը որ ես կը բնակիմ . Հա-
պա [ը]իմ երկիրս ու իմ ազգական-
ներուս [թ]երթաս , ու իմ որդւոյս
5 Իսահակին անկէ կնիկ առնես ։ Եւ
ծառան ըսաւ անոր . Գուցէ կնիկը
իմ ետևէս աս երկիրը գալ չուզէ ,
կ'ըլլա՞յ որ քու որդիդ ան երկիրը
դարձընեմ՝ ուսկից որ դուն ելար .
6 Եւ Աբրահամ ըսաւ անոր . Զգու-
շացի՛ր որ իմ որդիս հոն չդարձընես ։
7 Երկնից Տէր Աստուածը՝ որ [ժ]զիս
իմ հօրս տունէն , ու իմ ծնած երկ-
րէս հանեց , և որ խօսեցաւ ինծի , ու
երդում ըրաւ ինծի , ըսելով . [ի]Աս
երկիրը քու սերունդիդ պիտի տամ ,
[լ]անիկայ իր հրեշտակը քու առջևդ
պիտի խրկէ , ու դուն անկէ իմ որ-
8 դւոյս կնիկ պիտի առնես ։ Եւ թէ
որ կնիկը քու ետևէդ գալ չուզէ ,
[խ]աս իմ երդումէս դուն անպարտ
կ'ըլլաս . միայն թէ իմ որդիս հոն
9 չդարձընես ։ Եւ ծառան իր ձեռքը
իր տիրոջ Աբրահամին երանքին տա-
կը դրաւ , ու աս բանին համար երդում ըրաւ անոր ։
10 Եւ ծառան իր տիրոջը ուղտերէն
տասը ուղտ առաւ ու գնաց . [ծ]քանզի
իր տիրոջը բոլոր բարիքները իր
ձեռքն էր . և ելաւ ու գնաց 'ի *Մի-
ջագետք՝ [կ]Նաքովրին քաղաքը ։
11 Եւ քաղաքին դուրսի դին ուղտերը
ջրհորի մը քովը իջուց իրիկուան
դէմ՝ [հ]կնիկներուն ջուր քաշելու
12 ելած ատենը ։ Եւ ըսաւ . [ձ]Ով Տէր
իմ տիրոջս Աբրահամին Աստուածը ,
կ'աղաչեմ , [ղ]այսօր իմ առջևս յաջող-
ցուր , ու իմ տիրոջս Աբրահամին բա-
13 րերարութիւն ըրէ ։ Ահա [ճ]ես
ջուրի աղբիւրին քով կը կայնիմ . և
[մ]քաղաքին մարդոց աղջիկները
14 ջուր հանելու կ'ելլեն ։ Եւ ըլլայ թէ
ան աղջիկը՝ որ ես անոր ըսեմ . Ծռէ՛
կ'աղաչեմ սափորդ՝ որ խմեմ , ու
անիկայ ըսէ . Խմէ՛ , և քու ուղտերուդ
ալ խմցընեմ . [յ]անիկայ ըլլայ այն՝ որ
դուն քու ծառայիդ Իսահակին համար
սահմանեցիր , ու ասով պիտի գիտնամ
թէ իմ տիրոջս ողորմութիւն ըրիր ։
15 Ու եղաւ որ տակաւին իր խօսքը
չլմնցուցած , ահա Աբրահամին եղբօրը
Նաքովրին կնոջը [ն]Մեղքայի որդւոյն
Բաթուէլին ծնած Ռեբեկան կու գար ,
իր սափորը իր ուսին վրայ առած ։
16 Եւ [շ]աղջիկը շատ գեղեցիկ տեսքով էր ,
ու կոյս մըն էր , և անիկայ այր մարդ
մը չէր գիտեր . և անիկայ իջաւ
աղբիւրը , ու իր սափորը լեցուց ու ելաւ ։
17 Եւ ծառան անոր առջևը վազեց ու
ըսաւ . Ծռէ՛ կ'աղաչեմ իմ խմելու
համար քու սափորէդ քիչ մը ջուր ։
18 [ո]Եւ անիկայ ըսաւ . Խմէ՛ տէր իմ .
ու շուտով սափորը իր ձեռքը իջեցուց
19 ու խմցուց անոր ։ Ու երբոր անոր
խմցուց լմնցուց , ըսաւ .

[ա] Գլ. ժը. 11 ։ իա. 5 ։
[բ] Գլ. ժգ. 2 ։ Հմր 35 ։ Սաղ. ճժբ. 3 ։ Առակ. ժ. 22 ։
[գ] Գլ. ժե. 2 ։
[դ] Հմր 10 ։ Գլ. լթ. 4. 5. 6 ։

1857

[ե] Գլ. խէ. 29 ։ Ա Մն. իթ. 24 ։ Ողբ. ե. 6 ։
[զ] Գլ. ժդ. 22 ։ Բ Օր. զ. 13 ։ Յես. բ. 12 ։
[է] Գլ. իզ. 35 ։ իէ. 46 ։ իը. 2 ։ Ել. լդ. 16 ։ Բ Օր. է. 3 ։
[ը] Գլ. ժբ. 1 ։

Ն. Ք. ԳՃ.
1857

[թ] Գլ. իը. 2 ։
[ժ] Գլ. ժբ. 1. 7 ։
[ի] Գլ. ժբ. 7 ։ ժգ. 15 ։ ժե. 18 ։ ժէ. 8 ։ Ել. լբ. 13 ։ Բ Օր. ա. 8 ։ լդ. 4 ։ Գործ. է. 5 ։
[լ] Ել. իգ. 20. 23 ։ լգ. 2 ։ Եբր. ա. 14 ։
[խ] Յես. բ. 17. 20 ։
[ծ] Հմր 2 ։
* Եբր. Արամ Նահարայիմը
[կ] Գլ. իէ. 43 ։
[հ] Ել. բ. 16 ։ Ա Թագ. թ. 11 ։
[ձ] Հմր 27 ։ Գլ. իզ. 24 ։ իը. 13 ։ լբ. 9 ։ Ել. գ. 6. 15 ։
[ղ] Նէեմ. ա. 11 ։ Սաղ. լէ. 5 ։
[ճ] Հմր 43 ։
[մ] Գլ. իթ. 9 ։ Ել. բ. 16 ։
[յ] Տե՛ս Դատ. զ. 17. 37 ։ Ա Թագ. զ. 7 ։ ժդ. 8 ։ ի. 7 ։
[ն] Գլ. ժա. 29 ։ իբ. 23 ։
[շ] Գլ. իզ. 7 ։
[ո] Ա Պետ. դ. 8. 9 ։

Ն․ Ք․ ԴՃԷ․
1857

Ուղտերուդ ալ ջուր քաշեմ, մինչև
20 որ ամէնքը խմեն։ Եւ շուտով սա-
փորը աւազանին մէջը պարպեց, ու
նորէն հորը վազեց ջուր քաշելու, և
անոր բոլոր ուղտերուն համար ջուր
21 քաշեց։ Եւ մարդը զարմանալով
անոր վրայ՝ լուռ կը մնար, մտածե-
լով թէ արդեօք Տէրը անոր ճամ-
22 բան յաջողեց, թէ չէ։ Ու երբոր
ուղտերը խմելը լմնցուցին, մարդը
կէս սիկղ ոսկիէ օղակ մը, և անոր
ձեռքերուն համար տասը սիկղ ոսկիէ
երկու ապարանջան հանեց, ու անոր
23 տուաւ. Ու ըսաւ. Դուն որո՞ւն
աղջիկն ես, կ'աղաչեմ ըսէ ինծի.
քու հօրդ տունը մեզի համար գիշե-
24 րը կենալու տեղ կա՞յ։ Եւ անիկայ
ըսաւ անոր. Ես Մեղքային որդւոյն
Բաթուէլին աղջիկն եմ, որն որ
25 Մեղքա Նաքովրին ծնաւ։ Նաև
ըսաւ անոր. Մենք շատ յարդ ու
ճարակ ունինք, և գիշերը կենալու
26 տեղ ալ։ Ու մարդը խոնարհեցաւ,
ու Տէրոջը երկրպագութիւն ըրաւ.
27 Եւ ըսաւ. Օրհնեալ ըլլայ իմ տի-
րոջս Աբրահամին Տէր Աստուածը,
որ իմ տէրս իր ողորմութենէն ու
իր ճշմարտութենէն չզրկեց. քանի
որ ես ճամբուն մէջն էի, Տէրը զիս
իմ տիրոջս եղբայրներուն տունը ա-
28 ռաջնորդեց։ Եւ աղջիկը վազեց, ու
աս բաները իր մօրը տունը պատմեց։
29 Եւ Ռեբեկան եղբայր մը ունէր
Լաբան անունով. ու Լաբան դուրս
վազեց դէպ 'ի աղբիւրը մարդուն
30 քովը. Ինչու որ տեսնելով օղակը,
և իր քրոջը ձեռքերուն վրայի ապա-
րանջանները, ու լսելով իր քրոջը
Ռեբեկային խօսքերը, որ կ'ըսէր
թէ՝ Ան մարդը սանկ խօսեցաւ
ինծի, մարդուն եկաւ. և ահա
անիկայ ուղտերուն քովը աղբիւրին
31 մօտ կայներ էր. Ու ըսաւ անոր.
Եկո՛ւր դո՛ւ Տէրոջը օրհնեալը, ինչո՞ւ
դուրսը կայներ ես. քանզի տունը
պատրաստեցի, և ուղտերուն համար
32 տեղ մը։ Ու մարդը տունը եկաւ.
ու ուղտերը քակեց, և ուղտերուն
յարդ ու ճարակ՝ և անոր ոտքերը ու
անոր հետ եղող մարդոցը ոտքերը
33 լուալու ջուր տուաւ։ Եւ անոր ա-
ռջեւը կերակուր դրուեցաւ. բայց
անիկայ ըսաւ. Մինչև որ իմ խօս-
քերս չզրուցեմ, չեմ ուտեր. և
34 Լաբան ըսաւ. Զրուցէ։ Ու ա-
նիկայ ըսաւ. Ես Աբրահամին ծա-
35 ռան եմ. Եւ Տէրը մեծապէս
օրհնեց իմ տէրս, ու մեծ մարդ մը
եղաւ. և անոր հօտեր, ու արջառ-
ներ, և արծաթ, ու ոսկի, և ծա-
ռաներ, ու աղախիններ, և ուղ-
36 տեր ու էշեր տուաւ։ Եւ իմ տի-
րոջս կնիկը Սառան իր պառաւու-

ւՀմր 12. 56.

դԵւ․ ԼԲ․ 2. 3. Եւ․ Դ․ 19. 20. 21. Եզեկ․ Ժզ․ 11. 12. ա Պետ․ Գ․ 3.

էԳլ․ ԻԲ․ 23.

—Հմր 52. Ել․ Դ․ 31. —Ել․ Ժբ․ 10. Հռոմ․ Գ․ 14. Սաղմ․ ԽԸ․ 32. 39. բ Թագ․ Ժբ․ 28. Ղու․ Ա․ 68.

ԷԳլ․ ԼԲ․ 10. Սաղ․ ԳԸ․ 3.

—Հմր 48.

ըԳլ․ ԻԹ․ 5.

ըԳլ․ ԻԶ․ 29. Դատ․ ԺԷ․ 2. Հռութ․ Գ․ 10. Սաղ․ ՃԺԵ․ 15.

—Գլ․ ԽԳ․ 24. Դատ․ ԺԹ․ 21.

ֆՅոբ․ ԻԳ․ 12. Յով․ Դ․ 34. Եփես․ Զ․ 5. 6. 7.

+Հմր 1. Գլ․ ԺԳ․ 2.

թեան ատենը որդի մը ծնաւ իմ
տիրոջս, որ բոլոր իր ունեցածը
37 անոր տուաւ։ Եւ իմ տէրս ինծի
երդում ընել տուաւ՝ ըսելով. Չըլ-
լայ որ իմ որդւոյս կնիկ առնես
Քանանացւոց աղջիկներէն, որոնց
38 երկիրը որ ես կը բնակիմ. Հապա
իմ հօրս տունը ու իմ ազգատոհմս
երթաս, ու իմ որդւոյս կնիկ առ-
39 նես։ Եւ ես իմ տիրոջս ըսի. Գու-
40 ցէ կնիկը իմ ետևէս չգայ։ Եւ ա-
նիկայ ինծի ըսաւ. Տէրը՝ որուն
առջեւը ես կը քալեմ, իր հրեշտա-
կը քեզի հետ պիտի ղրկէ, ու քու
ճամբադ պիտի յաջողէ, և իմ որ-
դւոյս՝ իմ ազգատոհմէս ու իմ հօրս
41 տունէն կնիկ պիտի առնես։ Իսկ
դուն ան ատենը իմ երդումէս ան-
պարտ պիտի ըլլաս, երբոր իմ ազ-
գատոհմիս երթալով, քեզի չը
տան, ան ատենը իմ երդումէս
42 անպարտ պիտի ըլլաս։ Եւ աղ-
բիւրը եկայ այսօր, ու ըսի. Ո՛վ
Տէր՝ իմ տիրոջս Աբրահամին Աս-
տուածը, թէ որ հիմա աս իմ եր-
թալու ճամբաս դուն կը յաջողես,
43 Ահա ես ջուրի աղբիւրին քովը կը
կայնիմ. և ըլլայ որ աղջիկը ջուր
քաշելու գայ, և ես անոր ըսեմ թէ՝
Շնո՛րհք ըրէ, ինծի քու սափորէդ
44 քիչ մը ջո՛ւր խմցուր, Եւ անիկայ
ինծի՝ Դո՛ւն ալ խմէ, և ուղտերուդ
համար ալ ջուր քաշեմ ըսէ, թող
անիկա՛յ ըլլայ Տէրոջը սահմանած
կնիկը իմ տիրոջս որդւոյն համար։
45 Եւ իմ սրտիս մէջը տակաւին խօս-
քը չլմնցուցած, ահա՝ Ռեբեկան
կ'ելլէր սափորը իր ուսին վրայ ու-
նենալով. և աղբիւրը իջաւ, ու ջուր
քաշեց. և ըսի անոր. Շնո՛րհք
46 ըրէ՝ ինծի ջո՛ւր խմցուր։ Եւ անի-
կայ շուտով սափորը իր ուսէն վար
առաւ, ու ըսաւ. Խմէ՛, և ուղ-
տերուդ ալ խմցընեմ. ուստի ես
խմեցի, ու ուղտերուն ալ խմցուց։
47 Եւ հարցուցի անոր՝ ու ըսի. Դուն
որո՞ւն աղջիկն ես. և անիկայ ըսաւ.
Մեղքայի Նաքովրին ծնած որդւոյն
Բաթուէլին աղջիկն եմ. ան ատենը
օղակը անոր քիթը, ու ապարան-
ջանները անոր ձեռքերուն վրայ դրի։
48 Եւ խոնարհեցայ, ու Տէրոջը երկր-
պագութիւն ըրի, և իմ տիրոջս
Աբրահամին Տէր Աստուածը օրհնե-
ցի, որ իմ տիրոջս եղբօրը աղջիկը
իր որդիին առնելու համար՝ զիս ու-
49 ղիղ ճամբան առաջնորդեց։ Եւ
հիմա թէ որ իմ տիրոջս շնորհք ու
ճշմարտութիւն պիտի ընէք, ինծի
պատմեցէք. և թէ չէ՝ նորէն ինծի
ըսէք, որ ես աջ կողմը կամ ձախ
50 կողմը դառնամ։ Ուստի Լաբան
ու Բաթուէլ պատասխան տուին

Ն․ Ք․ ԴՃԷ․
1857

ոԳլ․ ԻԱ․ 2.

ձԳլ․ ԻԱ․ 10. ԻԵ․ 5.

—Հմր 3.

ֆՀմր 4.

ջՀմր 5.

ռՀմր 7.

սԳլ․ ԺԵ․ 1.

շՀմր 8.

ւՀմր 12.

ւՀմր 13.

րՀմր 15. Եւ․ Ա Թագ․ Ա․ 13.

ծԵզեկ․ Ժզ․ 11. 12.

ւՀմր 26.

ւԳլ․ ԻԲ․ 23.

ւԳլ․ ԽԷ․ 29. Յեսու․ Բ․ 14.

Ն. Ք. Ք.
1857

ու ըսին . [ծ]Աս բանը Տէրոջմէն է ,
[կ]մենք քեզի գէշ կամ աղէկ չենք
51 կրնար ըսել ։ Ահա Ռեբեկան [հ]առջեւդ
է , ա՛ռ ու գնա՛ . և Տէրոջը
ըսածին պէս թող քու տիրոջդ որդւոյն
52 կնիկ ըլլայ ։ Ու երբոր
Աբրահամին ծառան անոնց
խօսքերը լսեց , մինչև գետինը [ձ]խոնարհելով
երկրպագութիւն ըրաւ
53 Տէրոջը ։ Ու ծառան [ղ]արծաթեղէն
զարդեր ու ոսկեղէն զարդեր և հանդերձներ
հանեց , ու Ռեբեկային
տուաւ . և անոր եղբօրը ու մօրը
54 [ճ]պատուական ընծաներ տուաւ ։ Ու
կերան ու խմեցին՝ ինքը ու իր հետը
եղող մարդիկները , ու գիշերը հոն
մնացին . և առտուանց ելան , ու
ինքը ըսաւ . [մ]Ձիս իմ տիրոջս ղրկեցէք
55 ։ Ու աղջկան եղբայրը ու
մայրը ըսին . Թող աղջիկը [յ]քանի
մը օր՝ գոնէ տասը օր մեր քովը կենայ
56 , — և ետքը երթայ ։ Ու ինքը
ըսաւ անոնց . Ձիս մի՛ արգիլէք ,
ինչու որ Տէրը իմ ճամբաս յաջողեց.
թող տուէք զիս՝ որ տիրոջս երթամ
57 ։ Ու անոնք ըսին . Աղջիկը
կանչենք ու անոր բերնէն փնտռենք
58 ։ Ու կանչեցին Ռեբեկան ,
ու ըսին անոր . Աս մարդուն հետ
կ'երթա՞ս . և անիկայ՝ Կ'երթամ
59 ըսաւ ։ Ու իրենց քոյրը Ռեբեկան
ու [ն]անոր դայեակը , և Աբրահամին
ծառան ու անոր մարդիկը խրկեցին ։
60 Ու օրհնեցին Ռեբեկան , ու ըսին
անոր . Դուն մեր քոյրն ես , [շ]հազարաւոր
բիւրերու մայր ըլլաս , և
[ո]քու սերունդդ իր թշնամիներուն
61 [չ]քաղաքները ժառանգէ ։ Ու Ռեբեկան
ու իր աղախինները ելան և
ուղտերը հեծան , ու այն մարդուն
ետևէն գացին ։ Ու ծառան առաւ
Ռեբեկան ու գնաց ։
62 Ու Իսահակ [պ]Լահայրոյի ջրհորէն
դարձած կու գար . ինչու որ անիկայ
63 հարաւային երկիրը կը բնակէր ։ Ու
Իսահակ [ջ]իրիկուան դէմ դաշտը ելեր
էր [ռ]աղօթք ընելու . ու իր աչքերը
վերցուց ու նայեցաւ , և ահա՛
64 ուղտեր կու գային ։ Ու Ռեբեկա
իր աչքերը վերցուց , ու երբոր Իսահակը
տեսաւ , [ս]ուղտէն վար իջաւ
65 ։ Ու ըսաւ ծառային . Դաշտին
մէջ դէպ 'ի մեզի եկող մարդը
ո՞վ է . և ծառան ըսաւ . Իմ տէրս
է . ու ինքը քօղը առաւ ու ծածկուեցաւ
66 ։ Ու ծառան իր բոլոր
ըրած բաները պատմեց Իսահակին ։
67 Ու Իսահակ զանիկայ իր մօրը Սարային
վրանը տարաւ , ու առաւ
Ռեբեկան , որ իր կնիկը եղաւ . և
ինքը սիրեց զանիկայ ։ Ու Իսահակ
[վ]մխիթարուեցաւ իր մօրը վըրայ ։

[ծ] Սաղ. ճժը. 23. Մատթ. իա. 42. Մարկ. ժբ. 11.
[կ] Գլ. լա. 24.
[հ] Գլ. ի. 15.
[ձ] Հմր 26.
[ղ] Ել. գ. 22. ժա. 2. ժբ. 35.
[ճ] Բ Մն. իա. 3. Եզր. ա. 6.
[մ] Հմր 56. 59.
[յ] Դատ. ժթ. 8.
[ն] Գլ. լե. 8.
[շ] Գլ. ժէ. 16.
[ո] Գլ. իբ. 17.
[չ] Եբր. դուռը
[պ] Գլ. ժզ. 14. իե. 11.
[ջ] Յես. ա. 8. Սաղ. ա. 2. ճժ. 12. ճժթ. 15. ճխգ. 5.
[ռ] Կամ՝ մտածութեան
[ս] Յես. ժե. 18.
[վ] Գլ. լը. 12.

ԳԼ. ԻԵ

1 Աբրահամին որդիքը Քետուրայէն ծնած ։ 5 Անիկայ իր ստացուածքը որդւոյը կը թողնէ ։ 7 Անոր կենացը օրերը ու մահը ։ 9 և թաղումը ։ 12 Իսմայելի սերունդը . 17 անոր կենացը օրերը ու մահը ։ 21 Իսահակ աղօթք կ'ընէ Ռեբեկային ամլութեանը համար ։ 22 Ռեբեկային արգանդին մէջ տղաքը կը կռուին ։ 24 Եսաւին ու Յակոբին ծնունդը ։ 27 և իրարմէ տարբեր ըլլալնին ։ 29 Եսաւ իր անդրանկութիւնը կը ծախէ ։

Ն. Ք. Ք.
Իբր 1853

1 Ու Աբրահամ նորէն կնիկ մը առաւ
, ու անոր անունը Քետուրա
2 էր ։ Ու [ա]անիկայ Զեմրանը , ու
Յեկսանը , և Մադանը , ու Մադիանը
, և Յեսբոկը ու Սուեն ծնաւ
3 անոր ։ Ու Յեկսան ծնաւ Սաբան
ու Դեդանը . և Դեդանին որդիքը
Ասուրիմ , ու Լատուսիմ և Լաոմիմ
4 էին ։ Ու Մադիանին որդիքը՝
Գեփա , ու Ափեր , և Ենոքը , ու
Աբիդա և Եղդաա էին . ասոնք
ամէնը Քետուրային որդիներն էին ։
5 Ու [բ]Աբրահամ իր բոլոր ունեցածը
6 Իսահակին տուաւ . Բայց Աբրահամին
հարճերուն որդւոցը Աբրահամ
պարգևներ տուաւ , և [գ]իր
կենդանութեանը ատենը՝ զանոնք
իր որդւոյն Իսահակին քովէն դէպ
'ի արևելք՝ [դ]արևելեան երկիրը խըրկեց ։
7 Ու Աբրահամին կենացը տարիներուն
օրերը՝ որ ինքը ապրեցաւ ,
հարիւր եօթանասունըհինգ տարի
8 էր ։ Ու Աբրահամ [ե]աղէկ ծերութեամբ
ծերացած ու իր օրերը լեցուած՝
աւանդեց իր հոգին , ու մեռաւ
, և [զ]իր ժողովուրդին խառնուեցաւ
9 ։ Ու [է]իր որդիքը՝ Իսահակ
ու Իսմայել թաղեցին զանիկայ
Մակփելայի այրին մէջ , որ
Քետացի Սահառին որդւոյն Եփրոնին
արտին մէջ Մամրէին դիմացն
10 է . [ը]Որ ան արտը Աբրահամ՝ Քետին
որդիներէն ծախու առած էր .
[թ]հոն թաղուեցաւ Աբրահամ , և իր
կնիկը Սառան ։
11 Ու եղաւ որ Աբրահամին մեռնելէն
ետքը՝ Աստուած օրհնեց անոր
որդին Իսահակը . և Իսահակ [ժ]Լահայրոյի
ջրհորին քովը բնակեցաւ ։
12 Ու ասոնք են Աբրահամին որդւոյն
Իսմայելին ծնունդները , որ
զանիկայ Սառային [ի]Եգիպտացի աղախինը
Հագարը ծնաւ Աբրահամին
13 ։ Ու [լ]Իսմայելին որդւոցը անունները
ասոնք են՝ իրենց անուններովը
ու իրենց ծնունդներովը .
Իսմայելին անդրանիկը՝ Նաբէօթ ,
ետքը Կեդար , Ադբեէլ , Մաբսամ
14 , Մասմա , Դուման , Մասսէ ,
15 [խ]Քոդադ , Թեման , Յետուր , Նափէս
16 ու Կեդմա ։ Ասոնք են Իսմայելին
որդիքը . և իրենց վրաններովը
ու իրենց գեղերովը իրենց ա-

[ա] Ա Մն. ա. 32.
[բ] Գլ. իդ. 36.
[գ] Գլ. իա. 14.
[դ] Դատ. զ. 3.
1822
[ե] Գլ. ժե. 15. խթ. 29.
[զ] Գլ. լե. 29. խթ. 33.
[է] Գլ. լե. 29. ծ. 13.
[ը] Գլ. իգ. 16.
[թ] Գլ. խթ. 31.
[ժ] Գլ. ժզ. 14. իդ. 62.
[ի] Գլ. ժզ. 15.
Իբր 1800
[լ] Ա Մն. ա. 29.
[խ] Ա Մն. ա. 30.

Ն. Ք. Ծ. Ք.
Իբր 1800
[f] Գլ. ԺԷ. 20։
1773
[g] Հմր. 8։
[h] Ա Թագ. ԺԵ. 7։
[i] Գլ. ԺԶ. 12։
[k] Եբր. ինկաւ։
[l] Մատ. Ա. 2։
1857
[m] Եբր. Փադան Արամ
[n] Գլ. ԻԲ. 23։
[o] Գլ. ԻԴ. 29։
1838
[p] Ա Մն. Ե. 20։ Բ Մն. ԼԳ. 13։ Եզր. Ը. 23։
[q] Հռոմ. Թ. 10։
[r] Ա Թագ. Թ. 9։ Ժ. 22։
[s] Գլ. ԺԷ. 16։ ԻԴ. 60։
[t] Բ Թագ. Ը. 14։
[u] Գլ. ԻԷ. 29։ Մաղ. Ա. 3։ Հռոմ. Թ. 12։
[v] Գլ. ԻԷ. 11. 16. 23։
‡ Այսինքն՝ մազոտ։
[w] Ովս. ԺԲ. 3։
[x] Գլ. ԻԷ. 36։
1837
‖ Այսինքն՝ գարշապար բռնող։ կամ խաբող։
[y] Գլ. ԻԷ. 3. 5։
[z] Յոբ Ա. 1. 8։ Բ. 3։ Սաղ. ԼԷ. 37։
[a] Եբր. ԺԱ. 9։
[b] Գլ. ԻԷ. 19. 25. 31։
[c] Գլ. ԻԷ. 6։
§ Այսինքն՝ կարմիր։
Իբր 1805

նուններն ասոնք են . [f] իրենց ազգե-
րուն համեմատ տասներկու իշխան-
17 ներ էին ։ Եւ Իսմայէլին կեանքին
օրերը հարիւր երեսունըեօթը տարի
եղաւ . և [g] իր հոգին աւանդելով
մեռաւ , ու իր ժողովուրդին խառ-
18 նուեցաւ ։ Եւ Իսմայէլացիք [h] բը-
նակեցան Եւիլայէն մինչև Սուր ,
որ Եգիպտոսի դիմացը Ասորես-
տան երթալու ճամբուն վրայ է .
[i] բոլոր իր եղբայրներուն առջևը
[k] բնակեցաւ ։

19 Եւ Աբրահամին որդւոյն Իսահա-
կին ծնունդները ասոնք են . [l] Աբրա-
20 համ ծնաւ Իսահակ ։ Եւ Իսա-
հակ քառասուն տարեկան էր , երբոր
[m] Միջագետքէն [n] Ասորի Բաթուէլին
աղջիկը՝ [o] Ասորի Լաբանին քոյրը
21 Ռեբեկան իրեն կնիկ առաւ ։ Եւ
Իսահակ աղաչեց Տէրոջը իր կնկանը
համար՝ ամուլ ըլլալուն պատճա-
ռաւ . և [p] Տէրը անոր աղաչանքը
ընդունեց , ու [q] անոր կնիկը Ռեբե-
22 կան յղացաւ ։ Եւ տղաքները անոր
որովայնին մէջ կը կռուէին , ու
ըսաւ . Թէ որ այսպէս է , ինչո՞ւ
եղայ ինծի ասիկայ . [r] և Տէրոջը
23 հարցընելու գնաց ։ Ու Տէրը
ըսաւ անոր . [s] Երկու ազգ կան ար-
գանդիդ մէջ , և քու որովայնէդ
երկու ժողովուրդ պիտի զատուի .
ու [t] ժողովուրդին մէկը՝ մէկալէն
զօրաւոր պիտի ըլլայ , և [u] մեծը պի-
24 տի ծառայէ պզտիկին ։ Ու երբոր
անոր ծնանելու օրերը լեցուեցան ,
ահա երկուորեակ էին անոր արգան-
25 դին մէջ ։ Եւ առջինը ելաւ կար-
մրագոյն , [v] բոլոր մորթէ մազոտ
վերարկուի պէս էր . ու անոր ա-
26 նունը ‡ Եսաւ դրին ։ Եւ անկէ
ետքը անոր եղբայրը ելաւ , ու [w] ա-
նոր ձեռքը Եսաւին գարշապարէն
բռներ էր , և [x] անոր անունը ‖ Յակոբ
դրին . ու անոնց ծնած ատենը Ի-
սահակ վաթսուն տարեկան էր ։
27 Եւ մանկունքը մեծցան . ու Եսաւ
[y] դաշտի մարդ՝ հմուտ որսորդ ե-
ղաւ . իսկ Յակոբ [z] հանդարտ բար-
քով մարդ էր [a] ու վրաններու մէջ
28 կը բնակէր ։ Եւ Իսահակ կը սիրէր
Եսաւը , ինչու որ [b] անոր որսէն կ'ու-
տէր . [c] բայց Ռեբեկան Յակոբը կը
սիրէր ։

29 Օր մը երբոր Յակոբ ապուր կ'ե-
փէր , Եսաւ դաշտէն եկաւ և անօ-
30 թութենէ կը մարէր . Ու Եսաւ
Յակոբին ըսաւ . Շնո՛րհք ըրէ՝
աս շիկաթխանէն տուր որ ուտեմ ,
քանզի կը մարիմ . անոր համար
անոր անունը § Եդովմ կոչուեցաւ ։
31 Եւ Յակոբ ըսաւ . Ծախէ ինծի
այսօր քու անդրանկութեանդ ի-
32 րաւունքը ։ Ու Եսաւ ըսաւ .
Ահա՛ մեռնելու կը մօտենամ , և
անդրանկութենէն ինծի ի՞նչ օգուտ
33 կայ ։ Եւ Յակոբ ըսաւ . Այսօր
ինծի երդո՛ւմ ըրէ . և անիկայ եր-
դում ըրաւ անոր , ու [d] իր անդրան-
կութեան իրաւունքը ծախեց Յա-
34 կոբին ։ Ան ատենը Յակոբ հաց ու
ոսպէ ապուր տուաւ Եսաւին . և
[e] անիկայ կերաւ ու խմեց , ու ելաւ
գնաց . այսպէս Եսաւ իր անդրան-
կութիւնը անարգեց ։

ԳԼ. ԻԶ.

1 Իսահակ սովին պատճառաւ Գերարա կ'երթայ ։ 2 Աստուած զանիկայ կը խրատէ ու կ'օրհնէ ։ 7 Իր կինը ուրանալուն համար Աբիմելէքէն կը յանդիմանուի ։ 12 Իր հարստութիւնը ։ 18 Իսահակ ջրհորներ կը փորէ ։ 26 Աբիմելէք Բերսաբէէի մէջ ուխտ կ'ընէ Իսահակին հետ ։ 34 Եսաւին կիները ։

1 Եւ երկրին մէջ սով եղաւ , [a] առջի
սովէն զատ՝ որ Աբրահամին օրե-
րը եղեր էր . և Իսահակ Գերարա
գնաց՝ Փղշտացւոց [b] Աբիմելէք թա-
2 գաւորին ։ Եւ Տէրը երեւցաւ ա-
նոր , ու ըսաւ . Եգիպտոս մի՛ իջներ ,
[c] բնակէ՛ այն երկրին մէջ՝ որն որ քեզի
3 պիտի ըսեմ . [d] Պանդուխտ եղիր աս
երկրին մէջ , ու [e] ես քեզի հետ պի-
տի ըլլամ , և [f] քեզ պիտի օրհնեմ .
ինչու որ [g] բոլոր աս երկիրները քեզի
ու քու սերունդիդ պիտի տամ .
ու [h] քու հօրդ Աբրահամին ըրած
4 երդումս պիտի հաստատեմ ։ Եւ
[i] քու սերունդդ երկնքի աստղերուն
չափ պիտի շատցնեմ , և բոլոր աս
երկիրները քու սերունդիդ պիտի
տամ . ու [k] երկրի բոլոր ազգերը քու
5 սերունդովդ պիտի օրհնուին . [l] ինչու
որ Աբրահամ իմ ձայնիս անսաց ,
և իմ հրամաններս ու պա-
տուիրանքներս , իմ իրաւունքներս
ու օրէնքներս պահեց ։

6 Եւ Իսահակ բնակեցաւ Գերա-
7 րայի մէջ ։ Ու այն տեղին մար-
դիկը հարցուցին անոր՝ իր կնկանը
համար . և [m] անիկայ ըսաւ . Իմ
քոյրս է . քանզի [n] Իմ կնիկս է՝ ըսե-
լու վախցաւ . չըլլայ որ՝ ըսաւ , աս
տեղի մարդիկը զիս մեռցընեն Ռե-
բեկային համար . ինչու որ [o] անի-
8 կայ տեսքով գեղեցիկ էր ։ Ու
եղաւ որ երբ հոն շատ ատեն կե-
ցաւ , Փղշտացւոց թագաւորը Ա-
բիմելէք պատուհանէն նայեցաւ ու
տեսաւ , և ահա՝ Իսահակ իր կըն-
կանը Ռեբեկային հետ կը խաղար ։
9 Եւ Աբիմելէք կանչեց Իսահակը ու
ըսաւ . Ահա՛ իրաւցնէ անիկայ քու
կնիկդ է . և ի՞նչպէս Անիկայ իմ
քոյրս է՝ ըսիր . ու Իսահակ ըսաւ
անոր . Քանզի ըսի թէ՝ Չըլլայ որ
10 անոր պատճառաւ մեռնիմ ։ Եւ
Աբիմելէք ըսաւ . Ի՞նչ է աս քու

Ն. Ք. Ծ. Ք.
Իբր 1805
[d] Եբր. ԺԲ. 16։
[e] Ժող. Ը. 15։ Եսա. ԻԲ. 13։ Ա Կոր. ԺԵ. 32։

Իբր 1804
[a] Գլ. ԺԲ. 10։
[b] Գլ. Ի. 2։
[c] Գլ. ԺԲ. 1։
[d] Գլ. Ի. 1։ Սաղ. ԼԹ. 12։ Եբր. ԺԱ. 9։
[e] Գլ. ԻԸ. 15։
[f] Գլ. ԺԲ. 2։
[g] Գլ. ԺԳ. 15։ ԺԵ. 18։
[h] Գլ. ԻԲ. 16։ Սաղ. ՃԵ. 9։
[i] Գլ. ԺԵ. 5։ ԻԲ. 17։
[k] Գլ. ԺԲ. 3։ ԻԲ. 18։
[l] Գլ. ԻԲ. 16. 18։
[m] Գլ. ԺԲ. 13։ Ի. 2. 13։
[n] Առակ. ԻԹ. 25։
[o] Գլ. ԻԴ. 16։

մեզի ըրածդ. քիչ մնաց որ ժողովուրդէն
մէկը քու կնկանդ հետ
պառկէր, ու մեր վրայ յանցանք
11 պիտի բերէիր։ Եւ Աբիմելէք իր
բոլոր ժողովուրդին պատուիրեց՝ ըսելով.
Ով որ աս մարդուն, կամ
անոր կնկանը դպչելու ըլլայ, անշուշտ
պիտի մեռնի։

12 Եւ Իսահակ ան երկրին մէջ ցանեց,
ու ան տարին՝ հարիւրապատիկ
—բերքը— քաղեց. և Տէրը
13 զօրհնեց զանիկայ։ Ու մարդը
բարձրացաւ, ու երթալով մեծցաւ.
մինչև որ խիստ մեծ եղաւ։
14 Եւ ունեցաւ ոչխարներ, ու արջառներ,
և շատ ծառաներ. ու
Փղշտացիք նախանձեցան անոր։
15 Եւ իր հօրը Աբրահամին օրերը՝ իր
հօրը ծառաներուն փորած բոլոր
ջրհորները Փղշտացիք գոցեցին,
16 ու հողով լեցուցին զանոնք։ Եւ
Աբիմելէք ըսաւ Իսահակին. Գնա՛
մեզմէ. ինչու որ մեզմէ շատ աւելի
17 զօրաւոր եղար։ Եւ Իսահակ
գնաց անկէց ու իր վրանը Գերարայի
ձորին մէջ բացաւ, ու հոն
բնակեցաւ։

18 Եւ Իսահակ նորէն փորեց ան ջրհորները,
որոնք իր հօրը Աբրահամին
օրերը փորեր էին, ու Աբրահամին
մեռնելէն ետքը՝ Փղշտացիք գոցեր
էին, և իր հօրը դրած անուններուն
պէս անոնց անուններ դրաւ։
19 Ու Իսահակին ծառաները ան ձորին
մէջը փորեցին, ու հոն *վազուն
20 ջուրի հոր գտան։ Եւ Գերարայի
հովիւները Իսահակին հովիւներուն
հետ կը կռուէին՝ ըսելով. Ջուրը
մերն է. անոր համար ան հորին անունը
†Էսէք դրաւ. ինչու որ անոր
21 հետ կռուեցան։ Եւ ուրիշ հոր մը
փորեցին. ու անոր համար ալ կռուեցան.
և անոր անունը ‡Սիդնա
22 դրաւ։ Ու անկէց ելաւ, և ուրիշ
հոր մը փորեց. և անոր համար չըկռուեցան.
և անոր անունը ‖Ռոբովթ
դրաւ՝ ըսելով. Քանզի հիմա
Տէրը մեզ ընդարձակեց, ու երկրի
մէջ պտղաբեր պիտի ըլլանք։
23 Եւ անկէց Բերսաբէէ գնաց։
24 Ու ան գիշերը Տէրը երեւցաւ անոր՝
ու ըսաւ. Ես քու հօրդ Աբրահամին
Աստուածն եմ. մի՛ վախնար,
ինչու որ ես քու հետդ եմ, և իմ
ծառայիս Աբրահամին համար քեզ
պիտի օրհնեմ, ու քու սերունդդ
25 պիտի շատցնեմ։ Եւ հոն սեղան
մը շինեց, ու Տէրոջը անունը կանչեց,
և հոն իր վրանը բացաւ. ու
Իսահակին ծառաները հոր մը փորեցին
ան տեղ։
26 Եւ Աբիմելէք, ու իր բարեկամը
Ոքոզաթ, ու իր սպարապետը

Ն. Ք. Ծ. Ք.
Իբր 1804
Գլ. Ի. 9.
Սաղ. ՃԵ. 15. Զաք. Բ. 8.
Մատ. ԺԳ. 8.
Հմր 3. Գլ. ԻԴ. 1. 35. Յոբ. ԽԲ. 12.
Գլ. ԻԴ. 35. Սաղ. ՃԺԲ. 3. Առակ. Ժ. 22.
Գլ. ԼԷ. 11. Ժող. Դ. 4.
Գլ. ԻԱ. 30.
Ել. Ա. 9.
Գլ. ԻԱ. 31.
*Եբր. կենդանի
Գլ. ԻԱ. 25.
†Եբ՝ կռիւ.
‡Եբ՝ թշնամութիւն.
‖Եբ՝ ընդարձակութիւն.
Գլ. ԺԷ. 6. ԻԸ. 3. ԽԱ. 52. Ել. Ա. 7.
Գլ. ԺԷ. 7. ԻԴ. 12. ԻԸ. 13. Ել. Գ. 6. Գործ. Է. 32.
Գլ. ԺԵ. 1.
Հմր 3. 4.
Գլ. ԺԲ. 7. ԺԳ. 18.
Սաղ. ՃԺԶ. 17.
Գլ. ԻԱ. 22.

Փիքող՝ Գերարայէն անոր գա-
27 ցին։ Եւ Իսահակ ըսաւ անոնց.
Ի՞նչ պատճառաւ ինծի եկաք.
որովհետև զիս ատեցիք, ու զիս
28 ձեզմէ վռնտեցիք։ Եւ անոնք
ըսին. Ստուգիւ տեսանք որ
Տէրը քեզի հետ է, ու ըսինք.
Հիմա մեր մէջը՝ —այսինքն— մեր ու քու
մէջտեղդ երդում մը ըլլայ, և քեզի
29 հետ ուխտ ընենք, Որ մեզի գէշութիւն
չընես, ինչպէս որ մենք քեզի
բան մը չըրինք, միայն թէ քեզի
աղէկութիւն ըրինք, ու քեզ
խաղաղութեամբ յուղարկեցինք.
Դուն հիմա Տէրոջը օրհնեալն ես։
30 Եւ ինքը անոնց խնջոյք ըրաւ. ու
31 անոնք կերան ու խմեցին։ Եւ առտուանց
կանուխ ելան, ու իրարու
երդում ըրին. և Իսահակ յուղարկեց
զանոնք, ու անոնք խաղաղութեամբ
32 իրմէն գացին։ Ու եղաւ որ
նոյն օրը Իսահակին ծառաները եկան,
և անոր պատմեցին իրենց փորած
հորին համար, ու անոր ըսին.
33 Ջուր գտանք։ Եւ ինքը անոր անունը
§Սաբէէ դրաւ. անոր համար
մինչև այսօր ան քաղաքին անունը
‡Բերսաբէէ է։
34 Ու Եսաւ քառասուն տարեկան
էր՝ երբոր իրեն կնիկ առաւ Քետացի
Բէերիին աղջիկը Յուդիթը, ու
Քետացի Եղոնին աղջիկը Բասեմա-
35 թը։ Եւ ասոնք Իսահակին ու
Ռեբեկային սրտին ցաւ եղան։

ԳԼ. ԻԷ.

1 Իսահակ որսի կը խրկէ Եսաւը. 6 Ռեբեկա
կը խրատէ Յակոբը՝ որ հօրը օրհնութիւնը
առնէ. 15 Յակոբ՝ Եսաւին կերպարանքովը՝
օրհնութիւնը կ'առնէ. 30 Եսաւ իր որսը կը
բերէ. 33 Իսահակ կը սարսափի. 34 Եսաւ
կը գանգատի. ու շատ թախանձանքով օրհնութիւն
մը կ'առնէ. 41 ու Յակոբը մեռցնելու
կը սպառնայ. 42 Ռեբեկա՝ Եսաւին բարկութենէն
առջևը կ'առնէ։

1 Ու եղաւ որ երբ Իսահակ ծերացաւ,
ու իր աչքերը տեսնելու
զօրութենէն տկարցան, իր մեծ
որդին Եսաւը կանչեց, ու ըսաւ
անոր. Որդեակ իմ. և անիկայ
2 ըսաւ. Ահա՛ հոս եմ։ Եւ Իսահակ
ըսաւ. Ահա՛ ես ծերացեր եմ, ու
3 մեռնելուս օրը չեմ գիտեր։ Եւ
հիմա զէնքերդ՝ կապարճդ ու աղեղդ
առ, և դաշտը ելիր, ու ինծի որս
4 մը որսա. Եւ իմ սիրածիս պէս
ինծի խորտիկներ ըրէ, ու ինծի
բեր որ ուտեմ, որպէս զի մեռնելէս
5 առաջ իմ հոգիս քեզ օրհնէ։ Եւ
Ռեբեկան լսեց՝ երբոր Իսահակ իր
որդւոյն Եսաւին կը խօսէր. ու
Եսաւ դաշտը գնաց որս մը որսալու
բերելու։
6 Եւ Ռեբեկա իր որդւոյն Յակոբին
զրուցեց՝ ըսելով. Ահա՛ ես լսեցի եր-

Ն. Ք. Ծ. Ք.
Իբր 1804
Դատ. ԺԱ. 7.
Հմր 16.
Գլ. ԻԱ. 22. 23.
Գլ. ԻԴ. 31. Սաղ. ՃԺԵ. 15.
Գլ. ԺԹ. 3.
Գլ. ԻԱ. 31.
§Եբ՝ երդում.
Գլ. ԻԱ. 31.
‡Եբ՝ ջրհոր երդման.
1796
Գլ. ԼԶ. 2.
Գլ. ԻԷ. 46. ԻԸ. 1. 8.
Իբր 1760
Գլ. ԽԸ. 10. Ա Թագ. Գ. 2.
Առակ. ԻԷ. 1. Յակ. Դ. 14.
Գլ. ԻԷ. 27. 28.
Հմր 27. Գլ. ԽԸ. 9. 15. ԽԹ. 28. Բ Օր. ԼԳ. 1.

Ն. Ք. ԳԾ.
եւ 1760

ե Հմր 13.
զ Հմր 4.
է Հմր 4.
ը Ծն. ԻԵ. 25.
թ Հմր 22.
ժ Ծն. Թ. 25. Բ Օր. ԻԷ. 18.
ի Ծն. ԻԶ. 9. Ա Թագ. ԻԵ. 24. Բ Թագ. ԺԴ. 9. Մատ. ԻԷ. 25.
լ Հմր 4. 9.
խ Հմր 27.
Հմր 4.
Հմր 12.
Հմր 16.

որ քու հայրդ քու եղբօրդ Եսաւին
7 խօսելու՝ ու ըսաւ. Ինծի որս բեր,
ու ինծի համար խորտիկներ ըրէ,
որ ուտեմ, ու մեռնելէս առաջ քեզ
8 Տէրոջը առջեւ օրհնեմ ։ Եւ հիմա
որդեակ իմ՝ ինչ որ ես քեզի պա-
տուիրեմ, իմ խօսքս մտիկ ըրէ.
9 Հիմա դէպ 'ի հօտը գնա, ու անկից
ինծի երկու աղէկ ուլ բեր այծերէն,
և զանոնք քու հօրդ համար խոր-
10 տիկներ ընեմ իր սիրածին պէս. Ու
հօրդ տար՝ որ ուտէ, որպէս զի իր
11 մեռնելէն առաջ քեզ օրհնէ ։ Ու
Յակոբ ըսաւ իր մօրը Ռեբեկային.
Ահա՛ իմ եղբայրս Եսաւ մազոտ
մարդ մըն է, ու ես լերկ մարդ մըն
12 եմ. Գուցէ հայրս զիս իր ձեռօքը
շօշափէ, ու ես իր աչքին խաբող մը
պէս երեւնամ. և իմ վրաս անէծք
13 բերեմ, ու չէ թէ օրհնութիւն ։ Եւ
իր մայրը ըսաւ անոր. Որդեակ իմ՝
քեզի գալու անէծքը իմ վրաս ըլ-
լայ. միայն թէ դուն իմ խօսքս մտիկ
14 ըրէ, ու գնա՛ ինծի բեր զանոնք ։ Եւ
անիկայ գնաց, ու առաւ, և իր մօրը
բերաւ. ու մայրը անոր հօրը սիրա-
15 ծին պէս խորտիկներ ըրաւ ։ Եւ Ռե-
բեկա իր մեծ որդւոյն Եսաւին ընտ-
նի հանդերձները առաւ՝ որոնք տա-
նը մէջ իր քովն էին, ու իր պզտիկ
16 որդւոյն Յակոբին հագցուց ։ Եւ այ-
ծի ուլերուն մորթերը անոր ձեռքե-
րուն ու անոր լերկ պարանոցին վրայ
17 դրաւ. Եւ իր ըրած խորտիկները
ու հացը իր որդւոյն Յակոբին ձեռ-
18 քը տուաւ ։ Եւ անիկայ իր հօրը
եկաւ, ու ըսաւ. Ո՛վ հայր իմ. և
անիկայ ըսաւ. Ահա՛ հոս եմ. ո՞վ
19 ես դուն՝ որդեակ իմ ։ Ու Յակոբ
իր հօրը ըսաւ. Ես քու անդրանիկ
որդիդ Եսաւն եմ. ինծի ըսածիդ
պէս ըրի. շնորհք ըրէ՝ ելիր, նստէ,
և իմ որսէս կեր՝ որ քու հոգիդ զիս
20 օրհնէ ։ Եւ Իսահակ ըսաւ իր որ-
դւոյն. Ի՞նչպէս այդչափ շուտով
գտար՝ որդեակ իմ. ու անիկայ
ըսաւ. Քանզի Տէրը քու Աստուածդ
21 իմ առջեւս բերաւ ։ Եւ Իսահակ ը-
սաւ Յակոբին. Մօտ եկուր որ քեզ
ձեռօքս շօշափեմ՝ որդեակ իմ, թէ
արդեօք դուն իմ որդիս Եսա՞ւն ես,
22 թէ չէ ։ Եւ Յակոբ իր հօրը Իսա-
հակին մօտեցաւ, որ իր ձեռօքը շօ-
շափեց զանիկայ, ու ըսաւ. Ձայնը
Յակոբին ձայնն է, բայց ձեռքերը Ե-
23 սաւին ձեռքերն է ։ Ապա չճանչ-
ցաւ զանիկայ, ինչու որ անոր ձեռ-
քերը իր եղբօրը Եսաւին ձեռքերուն
պէս մազոտ էին. և օրհնեց զանիկայ.
24 Ու ըսաւ. Դո՞ւն ես իմ որդիս Ե-
սաւը. և անիկայ ըսաւ. Ես եմ ։
25 Եւ ինքը ըսաւ. Մօտ բեր ինծի,
ու իմ որդւոյս որսէն ուտեմ, որ
իմ հոգիս քեզ օրհնէ. և մօտեցուց
անոր, ու կերաւ. և գինի բերաւ
26 անոր, ու խմեց ։ Եւ անոր հայրը
Իսահակ ըսաւ անոր. Հիմա մօտե-
ցիր, ու զիս համբուրէ՛ որդեակ իմ ։
27 Եւ անիկայ մօտեցաւ ու համբու-
րեց զանիկայ. և անոր հանդերձին
հոտը հոտոտեց, ու օրհնեց զա-
նիկայ, ու ըսաւ. Ահա՛ իմ որդւոյս
հոտը՝ Տէրոջը օրհնած արտին հոտին
28 պէս է ։ Ուստի ճԱստուած տայ
քեզի մերկնքին ցօղէն, ու մերկրի
պարարտութենէն, և յցորենի ու
29 գինիի առատութիւն. նԹող
ժողովուրդները քեզի ծառայեն,
և ազգեր քեզի խոնարհութիւն
ընեն. քու եղբայրներուդ տէր
եղիր, և քու մօրդ որդիները
քեզի խոնարհին. Քեզ անիծողը
անիծեալ ըլլայ, ու քեզ օրհնողը
օրհնեալ ըլլայ ։
30 Եւ եղաւ որ երբ Իսահակ դա-
դարեցաւ Յակոբը օրհնելէն, ու
Յակոբ հազիւ իր հօրը Իսահա-
կին առջեւէն ելեր էր, իր եղբայրը
31 Եսաւ որսէն եկաւ ։ Եւ անիկայ ալ
խորտիկներ ըրաւ, ու իր հօրը բե-
րաւ, և իր հօրը ըսաւ. Թող իմ
հայրս ելլէ, ու իր որդւոյն որսէն
ուտէ, որ քու հոգիդ զիս օրհնէ ։
32 Եւ անոր հայրը Իսահակ ըսաւ ա-
նոր. Դուն ո՞վ ես. և անիկայ ը-
սաւ. Ես քու որդիդ քու անդրանիկ
33 Եսաւն եմ ։ Ու Իսահակ խիստ շատ
սարսափեցաւ՝ ու ըսաւ. Ո՞վ որսը
բռնող՝ ու ինծի բերողը ո՞վ էր, որ
ես քու գալէդ առաջ ամենէն կերայ,
և օրհնեցի զանիկայ, ու
34 անիկայ օրհնեալ պիտի ըլլայ ։ Երբ
որ Եսաւ իր հօրը խօսքերը լսեց,
խիստ մեծ ու դառն աղաղակով
պոռաց, և իր հօրը ըսաւ. Ինծի
35 ալ օրհնէ՛ հայր իմ ։ Եւ անիկայ
ըսաւ. Քու եղբայրդ նենգու-
թեամբ եկաւ՝ ու քու օրհնութիւնդ ա-
36 ռաւ ։ Եւ ըսաւ. Անոր անու-
նը Յակոբ կոչուելուն համար չէ՞ որ
սա երկու անգամ զիս խաբեց. Իմ
անդրանկութիւնս առաւ. և ահա հի-
մա իմ օրհնութիւնս առաւ. Ու
ըսաւ. Ինծի համար օրհնութիւն
37 մը չպահեցի՞ր ։ Եւ Իսահակ պա-
տասխանեց, ու ըսաւ
Եսաւին. Ահա՛ զանիկայ քեզի տէր
ըրի, և անոր բոլոր եղբայրները
իրեն ծառայ ըլլալու տուի, ու
ցորենով ու գինիով զինքը հաս-
տատեցի. ուրեմն հիմա քեզի ի՞նչ
38 ընեմ՝ որդեակ իմ ։ Եւ Եսաւ իր
հօրը ըսաւ. Ո՛վ հայր իմ, քու մէկ
օրհնութիւն մը միա՞յն կայ. ինծի ալ
օրհնէ՛ հայր իմ. և Եսաւ
39 իր ձայնը վերցուց ու լացաւ ։ Եւ

Ն. Ք. ԳԾ.
եւ 1760

յ Հմր 4.
ղ Ովս. ԺԴ. 6.
ճ Եբր. ԺԱ. 20.
մ Բ Օր. ԼԳ. 13. 28. Բ Թագ. Ա. 21.
յ Ծն. ԽԵ. 18.
ն Բ Օր. ԼԳ. 28.
շ Ծն. Թ. 25. ԻԵ. 23.
ո Ծն. ԽԹ. 8.
չ Ծն. ԺԲ. 3. Թուոց. ԻԴ. 9.
Հմր 4.
Ծն. ԻԸ. 3. 4. Հռով. ԺԱ. 29.
Եբր. ԺԲ. 17.
Ծն. ԻԵ. 26.
Ծն. ԻԵ. 33.
Ծն. ԻԵ. 23. Հմր 29.
Հմր 28.
Եբր. ԺԱ. 17.

Ն. Ք. Դ. Ք.
իբր 1760

Հմր. 28. Եբր. ժա. 20.
Գլ. իե. 23. Աբդ. 18. 19. 20. Բ Թագ. ը. 14.
Դ Թագ. ը. 20.
Գլ. լէ. 4. 8.
Գլ. ծ. 3. 4. 10.
Աբդ. 10.
Սաղ. կդ. 5.
Գլ. ժա. 31.
Գլ. իզ. 35. իը. 8.
Գլ. իդ. 3.

իր հայրը Իսահակ պատասխան
տուաւ, ու ըսաւ անոր. Ահա՛ քու
բնակութիւնդ երկրի պարարտու-
թենէն, ու վերէն՝ երկինքի ցօղէն
40 ըլլայ. Եւ քու սրովդ ապրիս, ու
եղբօրդ ծառայութիւն ընես. և
ըլլայ որ զատուած ատենդ՝
անոր լուծը քու պարանոցէդ կոտ-
րես։

41 Ու Եսաւ ատեց Յակոբը ան
օրհնութեանը համար՝ որով իր հայրը
օրհնեց զանիկայ. ու Եսաւ իր սրտին
մէջ ըսաւ. Իմ հօրս սուգին օրերը
մօտ են, ան ատենը իմ եղբայրս Յա-
42 կոբը կը մեռցնեմ։ Եւ Ռեբեկային
պատմուեցաւ իր մեծ որդւոյն Ե-
սաւին խօսքերը. ու իր պզտիկ որ-
դին Յակոբը կանչել տուաւ, ու
ըսաւ անոր. Ահա՛ քու եղբայրդ
Եսաւ քեզ մեռցնել խորհելով՝ քու
վրայովդ ինքզինքը կը մխիթարէ։
43 Եւ հիմա որդեակ իմ՝ իմ խօսքս
մտիկ ըրէ, ու ելի՛ր դէպ 'ի Խա-
ռան իմ Լաբան եղբօրս փախիր.
44 Եւ անոր քովը ատեն մը կեցիր,
մինչև եղբօրդ բարկութեանը անց-
45 նիլը. Մինչև որ եղբօրդ բարկու-
թիւնը քեզմէ անցնի, ու քու ա-
նոր ըրածդ մոռնայ. ետքը քեզ
անկից բերել կու տամ. ինչո՞ւ
ձեր երկուքէն ալ մէկ օրուան մէջ
զրկուիմ։

46 Եւ Ռեբեկա ըսաւ Իսահակին.
Քետին աղջիկներուն պատճառաւը
հոգիէս զզուեր եմ. եթէ որ Յակոբ
աս երկրին աղջիկներէն՝ ասոնց պէս՝
Քետին աղջիկներէն կնիկ առնէ,
ալ աս կեանքս ինչ պէտք է ինծի։

ԳԼ. ԻԸ.

1 Իսահակ կ'օրհնէ Յակոբը, ու զանիկայ Միջա-
գետք կը ղրկէ։ 6 Եսաւ՝ Իսմայէլին աղջիկը
իրեն կնիկ կ'առնէ։ 10 Յակոբին սանդուխի
տեսիլքը։ 18 Բեթէլի քարը։ 20 Յակոբին
ուխտը։

1760
Գլ. իե. 33.
Գլ. իդ. 3.
Ովս. ժբ. 12.
Գլ. իե. 20.
Գլ. իբ. 23.
Գլ. իդ. 29.
Գլ. ժէ. 1. 6.
Գլ. ժբ. 2.
Գլ. ժէ. 8.

1 Եւ Իսահակ կանչեց Յակոբը, ու
օրհնեց անիկայ, և անոր պա-
տուիրեց ու ըսաւ. Քանանու աղ-
2 ջիկներէն կնիկ չառնես։ Ելի՛ր
դէպ 'ի Միջագետք քու մօրդ
հօրը Բաթուէլին տունը գնա, և
անկից՝ քու մօրդ եղբօրը Լաբա-
նին աղջիկներէն քեզի կնիկ առ.
3 Ու Ամենակարող Աստուածը
քեզ օրհնէ, ու քեզ աճեցնէ, և
քեզ շատցնէ. ու շատ ժողո-
4 վուրդներու հայր ըլլաս. Եւ քեզի
Աբրահամին օրհնութիւնը տայ,
քեզի՝ ու քեզի հետ քու սերունդիդ.
որպէս զի ժառանգես քու պան-
դխտացած երկիրդ՝ որն որ Աս-
5 տուած Աբրահամին տուաւ։ Եւ
Իսահակ խրկեց Յակոբը, և անիկայ
գնաց դէպ 'ի Միջագետք՝ Ասորի Բա-
թուէլի որդւոյն Լաբանին, որ
Յակոբին ու Եսաւին մօրը Ռեբե-
կային եղբայրն էր։
6 Եւ Եսաւ տեսնելով որ Իսահակ
օրհնեց Յակոբը, ու խրկեց զա-
նիկայ դէպ 'ի Միջագետք՝ անկից
իրեն կնիկ առնելու համար, և որ
զանիկայ օրհնած ատենը պատուի-
րեց անոր՝ ըսելով. Քանանու աղ-
7 ջիկներէն քեզի կնիկ չառնես, Եւ
որ Յակոբ հնազանդեցաւ իր հօրը ու
իր մօրը, ու Միջագետք գնաց.
8 Նաև Եսաւ տեսնելով որ Քանա-
նու աղջիկները իր հօրը Իսահակին
9 հաճելի չեն, Ան ատենը Եսաւ Իս-
մայէլին գնաց, և իր առջի կնիկ-
ներէն 'ի զատ՝ Աբրահամին որ-
դւոյն Իսմայէլին աղջիկը Նաբէօ-
թին քոյրը Մայելէթը իրեն կնիկ
առաւ։

10 Եւ Յակոբ Բերսաբէէն ելաւ
11 ու դէպ 'ի Խառան գնաց. Եւ
տեղ մը հասաւ, ու գիշերը հոն
մնաց, ինչու որ արեւը մարը մտած
էր. և ան տեղի քարերէն առաւ,
ու իր գլխուն տակը դրաւ, և ան
12 տեղը պառկեցաւ։ Ու երազ մը
տեսաւ, և ահա սանդուխ մը երկրի
վրայ դրուած էր, որուն գլուխը
երկինքը կը հասնէր, և ահա Աս-
տուծոյ հրեշտակները անկից կ'ել-
13 լէին ու կ'իջնէին։ Եւ ահա Տէրը
կայնեցաւ անոր վրայ, ու ըսաւ.
Ես եմ Եհովան՝ քու հօրդ Աբրա-
համին Աստուածը, ու Իսահակին
Աստուածը. աս երկիրը՝ որուն
վրայ դուն կը պառկիս, քեզի ու
14 քու սերունդիդ պիտի տամ. Եւ
քու սերունդդ երկրի աւազին չափ
շատ պիտի ըլլայ, ու դէպ 'ի արև-
մուտք ու արևելք, և դէպ 'ի հիւ-
սիս ու հարաւ պիտի տարածուի.
ու երկրի բոլոր ազգերը քեզմով
ու քու սերունդովդ պիտի օրհնուին։
15 Եւ ահա ես քեզի հետ եմ, ու
ամէն ուր որ երթաս՝ քեզ պիտի
պահեմ, ու քեզ աս երկիրը պի-
տի դարձրնեմ. քանզի մինչև որ
իմ քեզի զրուցածս չընեմ, քեզ
16 պիտի չթողում։ Եւ Յակոբ ար-
թընցաւ իր քունէն՝ ու ըսաւ.
Իրաւցընէ Տէրը աս տեղ է եղեր,
17 ու ես չգիտցայ։ Եւ վախցաւ ու
ըսաւ. Ի՜նչ ահաւոր է աս տեղը.
աս ուրիշ բան չէ՝ բայց միայն Աս-
տուծոյ տունը, ու աս է երկինքին
18 դուռը։ Եւ Յակոբ առտուանց կա-
նուխ ելաւ, ու իր գլխուն տակը
դրած քարը առաւ, և զանիկայ
արձան կանգնեցուց, ու անոր
19 գլուխը եղ թափեց։ Եւ ան տե-
ղին անունը Բեթէլ դրաւ. բայց
առաջ ան քաղաքին անունը Լուզ

Ն. Ք. Դ. Ք.
1760

Գլ. իդ. 3.
իզ. 35.
իբր 1760

Գլ. իե. 13.
Գլ. լզ. 3.
Ովս. ժբ. 12.
Գոր. է. 2.
Գլ. խա. 1.
Յոբ. լգ. 15.
Յով. ա. 51.
Եբր. ա. 14.
Գլ. լե. 1.
խը. 3.
Գլ. իզ. 24.
Գլ. ժգ. 15.
լե. 12.
Գլ. ժգ. 16.
Գլ. ժգ. 14.
Բ Օր. ժբ. 20.
Գլ. ժբ. 3.
ժբ. 18. իբ. 18. իզ. 4.
Տես Հմր 20. 21. Գլ. իզ. 24. լա. 3.
Գլ. խը. 16.
Սաղ. ճիա. 5. 7. 8.
Գլ. լե. 6.
Թուոց. իգ. 19.
Բ Օր. իբ. 6.
Յես. ա. 5.
Ա Թագ. ը. 57.
Եբր. ժգ. 5.
Ել. գ. 5.
Յես. ե. 15.
Գլ. լա. 13.
45. լե. 14.
Դատ. ը. 10. 11. 12. Թուոց. է. 1.
Դատ. ա. 23. 26. Ովս. դ. 15.
Աստուծոյ տուն

Ն. Ք. ԳԺ.
Իրր 1760

ա Գլ. լա. 13։ Դատ. ժա. 30։ բ Թագ. ժե. 8։
գ Հմր 15։ ա Տիմ. զ. 8։
դ Դատ. ժա. 31։ բ Թագ. ժթ. 24. 30։
ե բ Օր. իզ. 17։ բ Թագ. ժե. 8։ դ Թագ. ե. 17։
զ Գլ. լե. 7. 14։
է Ղև. իէ. 30։

20 էր ։ Եւ [ա]Յակոբ ուխտ ըրաւ ու
ըսաւ . Թէ որ [բ]Աստուած ինծի
հետ ըլլայ , ու աս երթալու ճամ-
բուս մէջը զիս պահէ , և ինծի [գ]ու-
տելու հաց , ու հագնելու հանդերձ
21 տայ , Եւ [դ]իմ հօրս տունը խաղա-
ղութեամբ դառնամ , [ե]Տէրը ինծի
22 Աստուած ըլլայ . Եւ աս քարը՝
որն որ ես արձան կանգնեցի , [զ]Աս-
տուծոյ տունը ըլլայ . [է]և ան ամե-
նէն՝ որ ինծի պիտի տաս , քեզի
տասանորդ տամ ։

ԳԼ. ԻԹ

1 Յակոբ Խառանի ջրհորը կը հասնի . 9 Ռաքէլին հետ ծանօթութիւն կ'ընէ ։ 13 Լաբան զանիկայ իր տունը կ'ընդունի ։ 18 Յակոբ՝ Ռաքէլին համար խօսք կը կապէ ։ 23 Խաբէութեամբ Լիան անոր կը տրուի ։ 28 Յակոբ Ռաքէլն ալ իրեն կնիկ կ'առնէ , ու անոր համար եօթը տարի ալ կը ծառայէ ։ 32 Լիան կը ծնանի Ռուբէնը , 33 Շմաւոնը , 34 Ղևին , 35 ու Յուդան ։

* Եբր. ոտքերը վերցուց ։
– Թւ. իգ. 7։ Ովս. ժբ. 12։
† Եբր. արևելքի որդւոց

1 Եւ Յակոբ *ճամբայ ելաւ" , –†ու
արևելեան ժողովրդոց" երկիրը
2 եկաւ ։ Եւ նայեցաւ , ու ահա դաշ-
տին մէջ հոր մը կար , և ահա հոն
անոր քովը ոչխարներու երեք հօտ
պառկեր էր . ինչու որ ան հորէն
կը խմցընէին հօտերը . ու հորին
3 բերանը մեծ քար մը կար . Եւ
բոլոր հօտերը հոն կը ժողվուէին .
ու հովիւները հորին բերնէն քարը
մէկդի կը գլտորցընէին , ու հօտերը
կը խմցընէին , և քարը նորէն իր
4 տեղը հորին բերանը կը դնէին ։ Եւ
Յակոբ ըսաւ անոնց . Ով եղ-
բայրներս՝ ուսկից էք դուք . և ա-
նոնք ըսին . Մենք Խառանէն ենք ։
5 Ու ըսաւ անոնց . Նաքովրին որդին
Լաբանը կը ճանչնա՞ք . և անոնք
6 ըսին . Կը ճանչնանք ։ Եւ ըսաւ
անոնց . [բ]Ողջ առո՞ղջ է . և անոնք
ըսին . Ողջ է , և ահա անոր Ռա-
քէլ աղջիկը ոչխարներուն հետ կու
7 գայ ։ Եւ անիկայ ըսաւ . Ահա
տակաւին ‡իրիկուն ըլլալու շատ ա-
տեն կայ" , և հօտերուն ժողվուելու
ատենը չէ ; ոչխարները խմցուցէք ,
8 ու գացէք արածեցէք ։ Եւ անոնք
ըսին . Մենք չենք կրնար , մինչև որ
բոլոր հօտերը մէկտեղ չժողվուին .
ու հովիւները հորին բերնէն քարը մէկդի
գլտորցընեն , ան ատենը ոչխարները
9 կը խմցընենք ։ Եւ երբոր տակա-
ւին անոնց հետ կը խօսէր , [գ]Ռաքէլ
իր հօրը ոչխարներուն հետ եկաւ .
ինչու որ անիկայ էր անոնց հովիւը ։
10 Ու եղաւ որ երբ Յակոբ իր մօրեղ-
բօրը Լաբանին Ռաքէլ աղջիկը ,
ու իր մօրեղբօրը Լաբանին ոչխար-
ները տեսաւ , ան ատենը Յակոբ
մօտեցաւ , և [դ]քարը հորին բերնէն
գլտորեց , ու իր մօրեղբօրը Լաբա-

բ Գլ. խգ. 27։
‡ Եբր. օրը մեծ է ,
գ Ել. բ. 16։
դ Ել. բ. 17։

11 նին ոչխարները խմցուց ։ Եւ Յա-
կոբ [ե]համբուրեց Ռաքէլը , ու ձայնը
12 վերցընելով լացաւ ։ Եւ Յակոբ
պատմեց Ռաքէլին Թէ ինքը անոր
հօրը ‖ազգականը՝ ու Ռեբեկայի
որդին է . [զ]ան ալ վազեց ու իր հօրը
13 պատմեց ։ Ու երբոր Լաբան իր
քրոջը որդւոյն Յակոբին վրայով
լսեց , [է]զանիկայ դիմաւորելու վա-
զեց , և գրկեց ու համբուրեց զանի-
կայ , ու իր տունը տարաւ . և անի-
կայ պատմեց Լաբանին՝ բոլոր աս
14 բաները ։ Եւ Լաբան ըսաւ անոր .
[ը]Իրաւցընէ դուն իմ ոսկորս ու
մարմինս ես . և անոր հետ լման
ամիս մը կեցաւ ։
15 Եւ Լաբան ըսաւ Յակոբին .
Դուն իմ եղբայրս ըլլալուդ համար
ինծի ձրի՞ պիտի ծառայես . ըսէ
16 ինծի՝ ի՞նչ ըլլայ քու վարձքդ ։ Եւ
Լաբան երկու աղջիկ ունէր . մեծին
անունը Լիա՝ ու պզտիկին անունը
17 Ռաքէլ էր ։ Եւ Լիային աչքերը
տկար էին՝ բայց Ռաքէլ դէմքով ու
18 տեսքով գեղեցիկ էր ։ Եւ Յակոբ
սիրեց Ռաքէլը , ու ըսաւ . [թ]Քու
պզտիկ աղջկանդ Ռաքէլին համար
եօթը տարի քեզի կը ծառայեմ ։
19 Եւ Լաբան ըսաւ . Անիկայ քեզի
տալը՝ ուրիշ մարդու մը տալէն ա-
20 ղէկ է . բնակէ ինծի հետ ։ Եւ
Յակոբ [ժ]Ռաքէլին համար եօթը
տարի ծառայեց . ու զանիկայ սի-
րելուն պատճառաւը՝ իրեն քանի
մը օրի չափ երևցաւ ։
21 Եւ Յակոբ ըսաւ Լաբանին . Իմ
կնիկս տուր . ինչու որ օրերս լե-
ցուած են , որ ես [ի]անոր մտնեմ ։
22 Եւ Լաբան ան տեղին բոլոր մարդի-
23 կը ժողվեց , ու [լ]խնճոյք ըրաւ ։ Ու
եղաւ որ իրիկունը իր Լիա աղջիկը
առաւ , և անոր բերաւ . ու անիկայ
24 անոր մտաւ ։ Եւ Լաբան իր ա-
ղախինը Զեղփան՝ իր աղջկանը Լի-
25 ային աղախին տուաւ ։ Ու երբոր
առտու եղաւ , ահա անիկայ Լիան
էր . ու Յակոբ Լաբանին ըսաւ .
Ի՞նչ է աս քու ինծի ըրածդ . ես
քեզի Ռաքէլին համար չծառայե-
ցի՞ . ուստի ինչո՞ւ զիս խաբեցիր ։
26 Եւ Լաբան ըսաւ . Մեր երկրին մէջ
սանկ բան չըլլար , պզտիկը մեծէն
27 առաջ տալ ։ [խ]Լմնցուր ասոր
հարսնիքին շաբաթը , և ինծի եօթը
տարի ալ ծառայելուդ համար՝ ան
28 ալ քեզի տամ ։ Եւ Յակոբ անանկ
ըրաւ , ու Լիային շաբաթը լմըն-
ցուց . և Լաբան իր Ռաքէլ աղջիկը
29 անոր կնիկ ըլլալու տուաւ ։ Ու
Լաբան իր Բալլա աղախինը՝ իր
աղջկանը Ռաքէլին աղախին տուաւ ։
30 Եւ Յակոբ Ռաքէլին ալ մտաւ ,
[ծ]Ռաքէլը Լիայէն աւելի սիրեց

Ն. Ք. ԳԺ.
Իրր 1760

ե Գլ. լգ. 4։ Խե. 14. 15։
զ Գլ. ժգ. 8։ Ժդ. 14. 16։
‖ Եբր. եղբայրը՝
է Գլ. իդ. 28։
ը Գլ. իդ. 29։
ը Գլ. բ. 23։ Դատ. թ. 2։ բ Թագ. ե. 1։ ժթ. 12. 13։
թ Գլ. լա. 41։ բ Թագ. 14։
ժ Գլ. լ. Ովս. 15։ 12։ բ.
175.
ի Դատ. 1։
լ Դատ. 10։
1. 12։
խ Դատ. ժդ. 12։

Ն. Ք. ԺԲ.
1753

ՙ Գլ. Լ. 26 ։ Լա. 41 ։ Ովսէ. ԺԲ. 12 ։
ՙ Սաղ. ՃԻԷ. 3 ։
Իրր 1752
ՙ Գլ. Լ. 1 ։
* Եբ՝ տես որդի ։
Իրր 1751
Եւ. Գ. 7 ։ Գ. 31 ։ Բ Օր. ԻԴ. 7 ։ Սաղ. ԽԵ. 18 ։ Ճզ. 44 ։
Իրր 1750
† Եբ՝ լսելս ։
Իրր 1749
‡ Եբ՝ միաւորութիւն ։
ՙ Տես Թուոց. ԺԲ. 2. 4 ։
‖ Եբ՝ գովութիւն ։
ՙ Մատ. Ա. 2 ։

Լաբանին ՙ եօթը տարի ալ ծառայեց ։
31 Եւ Տէրը երբոր ՙ Լիային ատելի
ըլլալը տեսաւ , անոր արգանդը
բացաւ . բայց Ռաքէլ ամուլ էր ։
32 Եւ Լիա յղացաւ , ու որդի մը
ծնաւ , և անոր անունը * Ռուբէն
դրաւ . քանզի ըսաւ . ՙ Տէրը իմ
տառապանքիս նայելուն համար ,
ասկէ ետև էրիկս զիս պիտի սիրէ ։
33 Եւ նորէն յղացաւ , ու որդի մը
ծնաւ , ու ըսաւ . Որովհետև Տէրը
իմ ատելի ըլլալս լսեց , անոր համար
ինծի աս որդին ալ տուաւ . ու ա-
34 նոր անունը † Շմաւոն դրաւ ։ Եւ
դարձեալ յղացաւ , ու որդի մը
ծնաւ , ու ըսաւ . Հիմա աս անգա-
մին էրիկս ինծի հետ պիտի միաւո-
րի . քանզի իրեք որդի ծնայ իրեն .
անոր համար անոր անունը ‡ ՙ Ղևի
35 դրաւ ։ Եւ մէյմըն ալ յղացաւ , ու
որդի մը ծնաւ , և ըսաւ . Աս ան-
գամ պիտի գոհանամ Տէրոջմէն .
անոր համար՝ անոր անունը ‖ ՙ Յու-
դա դրաւ . ու դադարեցաւ ծնա-
նելէն ։

ԳԼ. Լ.

1 Ռաքէլ իր ամլութեանը համար ցաւելով՝ իր Բաղղա աղախինը Յակոբին կու տայ ։ 5 Բաղղան կը ծնանի Դանը ու Նեփթաղիմը ։ 9 Լիան ալ իր Զեղփա աղախինը կու տայ Յակոբին , որ Գադը և Ասերը կը ծնանի ։ 14 Ռուբէնին գտած մանրագորները ։ 17 Լիան կը ծնանի Իսաքարը , Զաբուղոնը և Դինան ։ 22 Ռաքէլ կը ծնանի Յովսէփը ։ 25 Յակոբ իր հայրենիքը դառնալ կ'ուզէ ։ 27 Լաբան նորէն խօսք կապելով՝ զանիկայ քովը կը պահէ ։ 37 Յակոբին հնարքը ու անով իր հարստանալը ։

Իրր 1749
Լէ. 11 ։
ՙ Յոբ. Ե. 2 ։
ՙ Գլ. Ժզ. 2 ։ Ա Թագ. Ա. 5 ։
ՙ Գլ. Ժզ. 2 ։
ՙ Գլ. Ծ. 23 ։ Յոբ. Գ. 12 ։
ՙ Գլ. Ժզ. 2 ։
ՙ Գլ. Ժզ. 3 ։ Լէ. 22 ։
Իրր 1748
ՙ Գլ. ԽԷ. 8 ։

1 Եւ երբ Ռաքէլ տեսաւ որ ՙ ինքը
Յակոբին ՙ զաւակներ չծնաւ ,
Ռաքէլ ՙ իր քրոջը նախանձեցաւ ,
ու Յակոբին ըսաւ . ինծի զաւակներ
2 տուր , ՙ թէ ոչ՝ կը մեռնիմ ։ Եւ
Յակոբին բարկութիւնը բորբոքե-
ցաւ Ռաքէլին դէմ , ու ըսաւ . Մի-
թէ ՙ ես Աստուծոյ տե՞ղն եմ , որ
արգանդի պտուղը քեզմէ արգիլեց ։
3 Եւ անիկայ ըսաւ . Ահա՛ ՙ իմ աղա-
խինս Բաղղա՝ անոր մտիր . ու ա-
նիկայ իմ ծունկերուս վրայ ծնանի ,
և ՙ ես ալ անկէ որդիներ առնամ ։
4 Ու իր Բաղղա աղախինը՝ անոր ՙ կնիկ
ըլլալու տուաւ , և Յակոբ անոր
5 մտաւ ։ Ու Բաղղա յղացաւ , ու
6 Յակոբին որդի մը ծնաւ ։ Եւ Ռա-
քէլ ըսաւ . Աստուած ինծի ՙ դա-
տաստան ըրաւ , ու իմ ձայնս ալ
լսեց , և ինծի որդի մը տուաւ . ա-
նոր համար անոր անունը § Դան
7 դրաւ ։ Եւ Ռաքէլին աղախինը
Բաղղա դարձեալ յղացաւ , ու Յա-
կոբին երկրորդ որդի մը ծնաւ ։
8 Եւ Ռաքէլ ըսաւ . իմ քրոջս հետ
[illegible] ըմբշամարտութիւնով մար-
տնչեցայ , և յաղթեցի . ու անոր
անունը ‡ ՙ Նեփթաղիմ դրաւ ։
9 Երբոր Լիա տեսաւ որ ինքը ծնա-
նելէն դադարեցաւ , իր աղախինը
Զեղփան առաւ , ու ՙ Յակոբին կնիկ
10 ըլլալու տուաւ զանիկայ ։ Եւ Լիա-
յին աղախինը Զեղփա՝ Յակոբին
11 որդի մը ծնաւ ։ Եւ Լիա ըսաւ .
Բաղդս յաջողեցաւ . ու անոր ա-
12 նունը †† ՙ Գադ դրաւ ։ Եւ Լիային
աղախինը Զեղփա՝ երկրորդ որդի
13 մը ծնաւ Յակոբին ։ Եւ Լիան ը-
սաւ . Երանելի եմ ես . ինչու որ
աղջիկները ինծի ՙ երանի պիտի
ըսեն . ու անոր անունը ‡‡ Ասեր
դրաւ ։
14 Եւ Ռուբէն գնաց ցորենի հնձոց
օրերը , ու արտին մէջ մանրագորներ
գտաւ , ու իր մօրը Լիային բերաւ .
ու Ռաքէլ ըսաւ Լիային . ՙ Կ'ա-
ղաչեմ՝ տուր ինծի որդւոյդ ման-
15 րագորներէն ։ Եւ անիկայ ըսաւ
անոր . ՙ Իմ էրիկս առնելդ քի՞չ
եկաւ որ իմ որդւոյս մանրագոր-
ներն ալ պիտի առնես . և Ռա-
քէլ ըսաւ . Ուստի քու որդւոյդ
մանրագորներուն համար աս գիշեր
16 քեզի հետ պառկի ։ Եւ իրիկունը
երբոր Յակոբ դաշտէն կու գար ,
Լիան զանիկայ դիմաւորելու ելաւ ,
ու ըսաւ . Ինծի պիտի մտնես .
քանզի իրաւցընէ վարձքով առի
քեզ իմ որդւոյս մանրագորներովը .
և ան գիշերը անոր հետ պառկեցաւ ։
17 Եւ Աստուած լսեց Լիային . ու յղա-
ցաւ , ու Յակոբին հինգերորդ որդի
18 ծնաւ ։ Եւ Լիան ըսաւ . Աստուած
ինծի վարձք տուաւ , որովհետև ա-
ղախինս իմ էրկանս տուի . և անոր
19 անունը ‖‖ Իսաքար դրաւ ։ Եւ Լիան
նորէն յղացաւ , ու Յակոբին վեց-
20 երորդ որդի ծնաւ ։ Եւ Լիան ը-
սաւ . Աստուած ինծի բարի պարգև
մը պարգևեց . աս անգամին էրիկս
ինծի հետ պիտի բնակի . ինչու որ
իրեն վեց որդի ծնայ . ու անոր ա-
21 նունը §§ Զաբուղոն դրաւ ։ Եւ անկէ
ետև աղջիկ մը ծնաւ , ու անոր ա-
նունը * Դինա դրաւ ։
22 Եւ Աստուած ՙ յիշեց Ռաքէլը , ու
Աստուած լսեց անոր , և ՙ անոր ար-
23 գանդը բացաւ . Ու յղացաւ , ու
որդի մը ծնաւ . և ըսաւ . Աստուած
24 ՙ իմ նախատինքս վերցուց . Եւ
անոր անունը † Յովսէփ դրաւ , ու
ըսաւ . ՙ Տէրը ինծի ուրիշ որդի մըն
ալ պիտի աւելցընէ ։
25 Ու եղաւ որ երբ Ռաքէլ Յովսէ-
փը ծնաւ , Յակոբ ըսաւ Լաբա-
նին . ՙ Թող տուր զիս որ ՙ իմ տեղս
26 ու իմ երկիրս երթամ . Իմ կնիկ-
ներս ու տղաքներս՝ ՙ որոնց համար
քեզի ծառայեցի , տուր ինծի որ

Ն. Ք. ԺԲ.
Իրր 1747

‡ Եբ՝ ըմբշամարտութիւն ։
Իրր 1749
ՙ Մատ. Գ. 13 ։
Իրր 1748
ՙ Հմր. 4 ։
†† Եբ՝ բաղդ ։
ՙ Եսա. Կե. 11 ։
Իրր 1747
ՙ Առակ. Լա. 28 ։ Ղու. Ա. 48 ։
‡‡ Եբ՝ երանելի
Իրր 1748
ՙ Գլ. ԻԵ. 30 ։
ՙ Թուոց. Ժզ. 9. 13 ։
Իրր 1747
‖‖ Եբ՝ վարձք ։
Իրր 1746
§§ Եբ՝ բնակութիւն ։
* Եբ՝ դատաստան ։
Իրր 1745
ՙ Գլ. Ը. 1 ։ Ա Թագ. Ա. 19 ։
ՙ Գլ. ԻԹ. 31 ։
ՙ Ա Թագ. Ա. 6 ։ Եսա. Դ. 1 ։ Ղու. Ա. 25 ։
† Եբ՝ պիտի աւելցընէ ։
ՙ Գլ. ԼԵ. 17 ։
ՙ Գլ. ԻԴ. 54. 56 ։
ՙ Գլ. ԺԸ. 33 ։ Լա. 55 ։
ՙ Գլ. ԻԹ. 20. 30 ։

Ն. Ք. Ք. Ծ.
Իբր 1745

ա Գլ. ԼԹ. 3, 5։
բ Եբր. Հմայեցի
Տես Գլ. ԻԴ. 24։
գ Գլ. ԻԹ. 15։
դ Գլ. ԼԱ. 6, 38, 39, 40։ Մատ. ԻԴ. 45։ Տիտ. Բ. 10։
ե Հմր 43։
զ Ա Տիմ. Ե. 8։

երթամ. ինչու որ քեզի ըրած ծառայութիւնս
27 դուն գիտես ։ Եւ Լաբան
ըսաւ անոր. Թէ որ քու առջեւդ
շնորհք գտայ՝ կ'աղաչեմ քեզի,
կեցի՛ր. "փորձով գիտցայ" որ
28 Տէրը քեզի համար զիս օրհնեց ։ Եւ
ըսաւ. Քու վարձքդ ինծի իմացուր,
29 ու պիտի վճարեմ ։ Եւ անիկայ
ըսաւ անոր. Դուն գիտես որ
ես ինչպէս ծառայեցի քեզի, ու քու
անասուններդ ինչպէս էին իմ քովս.
30 Ինչու որ իմ գալէս առաջ քիչ էր
քու ունեցածդ, և հիմա շատցաւ,
ու Տէրը քեզ օրհնեց իմ
գալովս. և հիմա ես ալ իմ տանս
31 համար երբ պիտի աշխատիմ ։ Ու
անիկայ ըսաւ. Քեզի ինչ տամ ։
Եւ Յակոբ ըսաւ. Ինծի բան մը մի՛
տար. թէ որ աս բանը ինծի ընես,
նորէն քու հօտերդ կ'արածեմ, ու
32 կը պահեմ. Այսօր քու բոլոր հօտերուդ
մէջէն անցնիմ, անկէց ամէն
պիսակ ու խայտախարիւ ոչխարը,
և ամէն սեւ ոչխարը, ու խայտախարիւ
և պիսակ այծերը զատենք,
33 ու իմ վարձքս անոնք ըլլան ։ Եւ
ասկէ ետեւ" իմ արդարութիւնս
քու առջեւդ պիտի յայտնուի,
երբոր իմ վարձքիս հօդ տանիս.
իմ քովս գտնուած ամէն պիսակ
ու խայտախարիւ չեղած այծը, ու
սեւ չեղած ոչխարը՝ գողցուած սեպուի
34 ։ Եւ Լաբան ըսաւ. Թող
35 քու ըսածիդ պէս ըլլայ ։ Ու ան
օրը զատեց բոլորախայտ ու խայտախարիւ
նոխազները, և բոլոր
պիսակ ու խայտախարիւ էգ այծերը,
ամէն ճերմակ ունեցողը, ու
բոլոր սեւ ոչխարները, և իր որդիներուն
36 ձեռքը տուաւ ։ Եւ իր ու
Յակոբին մէջտեղը երեք օրուան
ճամբայի միջոց դրաւ. և Յակոբ
Լաբանին մնացած հօտերը կ'արածէր ։

Ը Գլ. ԼԱ. 8։
Սաղ. ԼԷ. 6։
Եբր. վաղուան օրը

37 Ու Յակոբ իրեն դալար կաղամախի
և նուշի ու սօսիի գաւազաններ
առաւ, և անոնց կեղեւները
տեղ տեղ հանեց, անանկ որ գաւազաններուն
մէջը եղած ճերմակը
38 կ'երեւնար ։ Եւ իր կեղեւած գաւազանները
ջուր խմցընելու աւազաններուն
մէջը դրաւ, որ երբ հօտերը
ջուր խմելու գան, [illegible]
ոչխարներուն առջեւը ըլլան, և անոնք՝
խմելու եկած ատենին տաքնան
39 ։ Ու ոչխարները գաւազաններուն
առջեւը տաքնալով՝ բոլորախայտ,
պիսակ և խայտախարիւ ձագեր
40 կը ծնանէին ։ Եւ Յակոբ կը
զատէր գառները, ու հօտերուն երեսը՝
Լաբանին հօտերուն մէջ եղած
բոլորախայտ ու ամէն սեւ ոչխարներուն
կը դարձընէր. և իր հօտերը

Տես Գլ. ԼԱ. 9-12։

զատ դրաւ, ու զանոնք Լաբանին
41 հօտերուն քովը չդրաւ ։ Եւ երբոր
զօրաւոր ոչխարները կը տաքնային,
Յակոբ ան գաւազանները ոչխարներուն
աչքին առջեւը՝ աւազաններուն
մէջը կը դնէր, որ գաւազաններուն
42 առջեւը տաքնան ։ Բայց տկար
ոչխարներուն չէր դնէր. այսպէս
տկարները Լաբանինը՝ ու զօրաւորները
43 Յակոբինը կ'ըլլային ։ Եւ
մարդը խիստ հարստացաւ, ու
շատ հօտեր, և աղախիններ, ու
ծառաներ, և ուղտեր ու էշեր ունեցաւ ։

Ն. Ք. Ք. Ծ.
Իբր 1745

Հմր 30։
Գլ. ԺԳ. 2։ ԻԴ. 35։ ԻԶ. 13, 14։

ԳԼ. ԼԱ.

1 Յակոբ նեղանալով՝ Լաբանէն գաղտուկ ճամբայ կ'ելլէ ։ 19 Ռաքէլ իր հօրը կուռքերը կը գողնայ ։ 22 Լաբան՝ Յակոբին ետեւէն կ'իյնայ ։ 26 ու եղած գողութեանը համար կը գանգատի ։ 34 Ռաքէլ իր հօրը կուռքերը ուղտին պատատին տակը կը պահէ ։ 36 Յակոբ Լաբանին դէմ կը գանգատի ։ 44 Լաբանին ու Յակոբին Գաղաադ լեռան վրայ ըրած ուխտը ։

1739

1 Եւ լսեց Լաբանին որդւոցը զրուցածները,
որ կ'ըսէին. Յակոբ՝
մեր հօրը բոլոր ունեցածը առաւ,
ու բոլոր աս փառքը մեր հօրը ըստացուածքէն
2 ստացաւ ։ Եւ Յակոբ
Լաբանին երեսը տեսաւ, և
ահա իրեն՝ երէկուան ու մէկալ
3 օրուան պէս չէր ։ Եւ Տէրը ըսաւ
Յակոբին. Քու հայրերուդ երկիրը,
ու քու ազգականներուդ դարձիր,
ու ես քեզի հետ պիտի ըլլամ ։

4 Եւ Յակոբ ղրկեց, ու Ռաքէլը
և Լիան դաշտը իր հօտերուն
5 քովը կանչել տուաւ ։ Ու ըսաւ անոնց.
Ես ձեր հօրը երեսը կը տեսնեմ,
որ ինծի երէկուան ու մէկալ
օրուան պէս չէ. բայց իմ հօրս
6 Աստուածը ինծի հետ եղաւ ։ Եւ
դուք գիտէք որ ես իմ բոլոր զօրութեամբս
ձեր հօրը ծառայեցի.
7 Իսկ ձեր հայրը զիս խաբեց, ու իմ
վարձքս տասը անգամ փոխեց.
բայց Աստուած չթողուց զանիկայ,
8 որ ինծի վնաս մը ընէ ։ Վասն
զի թէ որ անիկայ այսպէս ըսէր.
Քու վարձքդ պիսակները ըլլան,
ան ատենը բոլոր ոչխարները պիսակ
կը ծնանէին. և թէ որ այսպէս ըսէր.
Քու վարձքդ բոլորախայտները
ըլլան, ան ատենը բոլոր ոչխարները
բոլորախայտ կը ծնանէին
9 ։ Այսպէս Աստուած ձեր հօրը
հօտերը առաւ, ու ինծի տուաւ ։
10 Եւ եղաւ որ հօտերուն ջերմացած
ատենը, աչքերս վերցուցի, ու երազի
մէջ տեսայ, և ահա հօտերուն
հետ զուգաւորող նոխազները
ու խոյերը՝ ամէնն ալ խայտախարիւ,
պիսակ ու գորշախայտ էին ։

Սաղ. ԽԹ. 16։
Գլ. Դ. 5։
Օր. ԻԸ. 54։
Թող. ԺԹ. 7։
Գլ. ԻԸ. 15, 20, 21։ ԼԲ. 9։
Հմր 2։
Հմր 3։
Հմր 38, 39, 40, 41։ Գլ. Լ. 29։
Հմր 41։
Թուոց. ԺԴ. 22։ Նեեմ. Դ. 12։ Յոբ. ԺԹ. 3։ Զաք. Ը. 23։
Գլ. Ի. 6։ Սաղ. ՃԵ. 14։
Գլ. Լ. 32։
Հմր 1, 16։

11 Եւ [ծ] Աստուծոյ հրեշտակը ըսաւ ինծի
երազի մէջ․ Ո՛վ Յակոբ․ ու ես
12 ըսի․ Ահա հոս եմ։ Եւ ըսաւ․
Հիմա աչքերդ վեր վերցուր, ու
հօտերուն հետ զուգաւորող նոխազներուն
նայէ․ ամէնքը խայտախարխ,
պիսակ ու գորշախայտ են․
ինչու որ [կ] Լաբանին բոլոր քեզի ըրածները
13 տեսայ։ Ես եմ Բեթելին
Աստուածը, [հ] որ հոն արձան
օծեցիր, և հոն ինծի ուխտ ըրիր․
հիմա [ձ] ելի՛ր գնա աս երկրէն, ու
քու ծննդեանդ երկիրը դարձիր։
14 Եւ Ռաքէլը ու Լիան պատասխան
տուին՝ ու ըսին անոր․ [ղ] Տակաւին
մեր հօրը տունը մեզի համար
բաժին ու ժառանգութիւն կա՞յ։
15 Մենք օտարականներ չսեպուեցա՞նք
անոր․ քանզի մեզ [ճ] ծախեց, ու
մեր ստակն ալ բոլորովին կերաւ։
16 Ինչու որ բոլոր հարստութիւնը՝ որ
Աստուած մեր հօրմէն վերցուց,
մերն է ու մեր զաւակներունը․ և
հիմա ինչ որ Աստուած քեզի ըսաւ,
ըրէ։
17 Ուստի Յակոբ ելաւ, ու իր որդիները
ու կնիկները ուղտերուն
18 վրայ հեծցուց․ Եւ իր բոլոր անասունները,
ու իր բոլոր ստացուածքը՝
որ ինքը ստացաւ, իր ստացած
անասունները որոնք Միջագետքին
մէջ ստացաւ, ճամբայ հանեց Քանանու
երկիրը դէպ ՚ի իր Իսահակ
19 հօրը երթալու։ Եւ Լաբան իր
խաշինքը ասրակտուր ընելու գացեր
էր․ ու Ռաքէլ [մ] իր հօրը
20 [*] կուռքերը գողցաւ։ Եւ Յակոբ՝
Ասորի [†] Լաբանէն գաղտուկ փախաւ”․
ինչու որ իր փախչիլը չցուց
21 ցուց անոր։ Այսպէս անիկայ իր
բոլոր ունեցածովը փախաւ, ու
ելաւ ու Գետէն անցաւ, և [յ] իր
երեսը դէպ ՚ի Գաղաադ լեռը շտկեց։
22 Ու երրորդ օրը Յակոբին փախչիլը
23 Լաբանին պատմուեցաւ։ Եւ
անիկայ [ն] իր եղբայրները հետը առնելով,
անոր ետևէն եօթը օրուան
ճամբայ գնաց, ու անոր հասաւ
24 Գաղաադ լեռը․ Եւ Աստուած
[շ] գիշերուան երազի մէջ Ասորի
Լաբանին եկաւ, ու ըսաւ անոր․
Զգո՛յշ կեցիր որ Յակոբին [ո] աղէկ
25 կամ գէշ չըսես։ Ուստի Լաբան
հասաւ Յակոբին․ և Յակոբ իր
վրանը լեռը կանգներ էր․ ու Լաբան
իր եղբայրներուն հետ Գաղաադ
լեռը իջաւ։
26 Եւ Լաբան ըսաւ Յակոբին․ Ի՞նչ
է աս քու ըրածդ որ ինծմէ գաղտուկ
փախար, և [չ] իմ աղջիկներս
սրով առնուած գերիներու պէս
27 վարեցիր։ Ինչո՞ւ փախչիլդ գաղտուկ
պահեցիր, և ինծմէ փախար,
ու ինծի չիմացուցիր, որ ես քեզ
ուրախութեամբ ու երգերով,
թմբուկներով ու քնարներով խրկէի։
28 Եւ չթողուցիր զիս՝ [պ] որ իմ
որդիներս ու աղջիկներս համբուրէի․
[ջ] Հիմա աս բանը անմտութեամբ
29 ըրիր։ Ձեզի չարիք ընելու
զօրութիւն ունիմ ձեռքիս մէջը․
բայց [ռ] ձեր հօրը Աստուածը [ս] երէկ
գիշեր ինծի խօսեցաւ՝ ըսելով․
Զգո՛յշ կեցիր որ Յակոբին աղէկ
30 կամ գէշ չըսես։ Եւ հիմա՝
թէպէտև քու հօրդ տանը շատ
փափաքելուդ համար գացիր, բայց
ինչո՞ւ [վ] իմ աստուածներս գողցար։
31 Եւ Յակոբ պատասխան տուաւ, ու
ըսաւ Լաբանին․ Գաղտուկ ելլելս
պատճառը ան էր որ վախցայ,
քանզի ըսի, Չըլլայ որ քու աղջիկներդ
բռնութեամբ ինծմէ առնես․
32 Բայց քու աստուածներդ որուն
քովը որ գտնես, [տ] թող անիկայ
չապրի․ մեր եղբայրներուն առջեւ
քննէ ու նայէ՛, թէ որ իմ քովս
քու մէկ բանդ կայնէ՝ առ․ քանզի
Յակոբ չէր գիտեր որ Ռաքէլը գողցեր
33 էր զանոնք։ Եւ Լաբան Յակոբին
վրանը ու Լիային վրանը և
երկու աղախիններուն վրանը մտաւ,
բայց չգտաւ․ ետքը Լիային վրանէն
ելաւ, ու Ռաքէլին վրանը մտաւ։
34 Եւ Ռաքէլ առաւ կուռքերը, ու
զանոնք ուղտի պատատին մէջը դրաւ,
ու վրան նստաւ․ և Լաբան
բոլոր վրանը փնտռեց, բայց չգտաւ։
35 Եւ անիկայ իր հօրը ըսաւ․
Իմ տիրոջս աչքերուն ծանր չերեւնայ,
որ [ր] քու առջեւդ չեմ կրնար
ոտք ելլել․ ինչու որ կանանց սովորութեանը
մէջն եմ։ Այսպէս
փնտռեց, բայց կուռքերը չգտաւ։
36 Եւ Յակոբ բարկացաւ ու Լաբանին
հետ կը վիճէր․ և Յակոբ պատասխան
տուաւ՝ ու ըսաւ Լաբանին․
Ի՞նչ է իմ յանցանքս, ի՞նչ
է իմ մեղքս, որ տաքութիւնով
37 ետևէս ինկար։ Որովհետև իմ բոլոր
կարասիքս խառնեցիր, քու
տանդ ամէն կարասիքէն ինչ որ
գտար, հոս իմ եղբայրներուս ու
քու եղբայրներուդ առջե՛ւ դիր,
որ երկուքնուս մէջտեղը դատաստան
38 կտրեն։ Լման քսան տարի է
որ քեզի հետ եմ․ ոչխարներդ ու
այծերդ ձագ չձգեցին․ և քու հօտիդ
39 խոյերը չկերայ․ [ց] Գազաններէն
պատառուածը չբերի քեզի․ վնասը
ես կը քաշէի․ [ւ] ցորեկը գողցուածը
ու գիշերը գողցուածը իմ ձեռքէս
40 կը պահանջէիր։ Այսպէս էի․
ցորեկը տաքը՝ ու գիշերը ցուրտը կը
մաշէր զիս, և աչքերէս քունս կը

Ն․ Ք․ ԴՔ․ 1739

[ծ] Գլ․ ԽԸ․ 16։

[կ] Ել․ Գ․ 7։

[հ] Գլ․ ԻԸ․ 18․ 19․ 20։

[ձ] Համր 3․ Գլ․ ԼԲ․ 9։

[ղ] Գլ․ Բ․ 24։

[ճ] Գլ․ ԻԹ․ 15․ 27։

[մ] Դատ․ ԺԷ․ 5։ Ա Թագ․ ԺԹ․ 13։ Ովս․ Գ․ 4։ Գլ․ ԼԵ․ 2։

[*] Եբր․ Թերափիմները

[†] Եբր․ Լաբանին սիրտը գողցաւ․

[յ] Գլ․ ԽԶ․ 28։ Դ Թագ․ ԺԲ․ 17։ Ղու․ Թ․ 51․ 53։

[ն] Գլ․ ԺԳ․ 8։

[շ] Գլ․ Ի․ 3։ Յոբ․ ԼԳ․ 15։ Մատ․ Ա․ 20։

[ո] Գլ․ ԻԴ․ 50։

[չ] Ա Թագ․ Լ․ 2։

Ն․ Ք․ ԴՔ․ 1739

[պ] Համր 55։ Հռութ․ Ա․ 9․ 14։ Գ Թագ․ ԺԹ․ 20։ Գործ․ Ի․ 37։

[ջ] Ա Թագ․ ԺԳ․ 13։ Բ Մն․ ԺԶ․ 9։

[ռ] Համր 53։ Գլ․ ԻԸ․ 13։

[ս] Համր 24։

[վ] Համր 19։ Դատ․ ԺԸ․ 24։

[տ] Տես Գլ․ ԽԴ․ 9։

[ր] Ել․ Ի․ 12։ Ղև․ ԺԹ․ 32։

[ց] Ել․ ԻԲ․ 10․ 13։

[ւ] Ել․ ԻԲ․ 12։

Ն․ Ք․ ԴՔ․
1739

÷ Գլ․ ԻԹ․ 27, 28 ։
+ Հմր 7 ։
• Սաղ․ ՃԻԴ․ 1, 2 ։
§ Հմր 53 ։ Եա․ Ը․ 13 ։
– Գլ․ ԻԹ․ 32 ։ Ել․ Գ․ 7 ։
Բ Ա Մն․ ԺԲ․ 17 ։ Յուդ․ 9 ։
÷ Գլ․ ԻԶ․ 28 ։
+ Յես․ ԻԴ․ 27 ։
Ի Գլ․ ԻԸ․ 18 ։
* Այս՝ վկայութեան դէզ (Քաղդէարէն) ։
† Այս՝ վկայութեան դէզ (Եբրայեցերէն) ։
Ղ Յես․ ԻԴ․ 27 ։
Ի Դատ․ ԺԱ․ 29 ։ Ա Թագ․ Է․ 5 ։
‡ Այս՝ դիտանոց ։
Է Գլ․ ԺԶ․ 5 ։
Բ Հմր 42 ։
Ծ Գլ․ ԻԱ․ 23 ։

41 փախչէր ։ Այսպէս եղայ քսան
տարի քու տանդ մէջ․ ÷քու երկու
աղջիկներուդ համար տասնըչորս
տարի ծառայեցի քեզի, և հօտերուդ
համար վեց տարի ծառայեցի,
և +իմ վարձքս տասը անգամ փոխեցիր ։
42 •Թէ որ իմ հօրս Աստուածը,
Աբրահամին Աստուածը, և §Իսահակին
Երկիւղը ինծի հետ չըլլար,
իրաւցընէ զիս հիմա դատարկ
կը ղրկէիր․ –Աստուած իմ տառապանքս
ու իմ ձեռքիս աշխատութիւնը
տեսաւ, ու երէկ գիշեր
Բքեզ յանդիմանեց ։
43 Եւ Լաբան պատասխան տուաւ,
ու ըսաւ Յակոբին․ Աս աղջիկները
իմ աղջիկներս են, և աս որդիները
իմ որդիներս են, և աս հօտերը իմ
հօտերս են, և ամէնը՝ որ կը տեսնես,
իմս են․ և ի՞նչ ընեմ այսօր
աս իմ աղջիկներուս՝ ու իրենց ծնած
44 զաւակներուն ։ Ուստի հիմա եկուր,
÷ես ու դուն ուխտ ընենք,
որ իմ ու քու մէջտեղդ +վկայութեան
45 համար ըլլայ ։ Եւ Յակոբ
Իքար մը առաւ, ու արձան կանգնեց
46 զանիկայ ։ Եւ Յակոբ իր եղբայրներուն
ըսաւ․ Քարեր ժողվեցէք․
և անոնք քարեր առին՝ ու
դէզ մը ըրին, և հոն դէզին վրայ
47 հաց կերան ։ Ու Լաբան անոր անունը՝
*Եէկար սահատութա դըրաւ,
բայց Յակոբ անոր անունը
48 †Գաղաադ դրաւ ։ Եւ Լաբան ըսաւ․
ՂԱս դէզը իմ ու քու մէջտեղդ
վկայ մըն է այսօր․ անոր համար
անոր անունը Գաղաադ ըսուե-
49 ցաւ․ Եւ Ի‡Մասփա ալ ըսուեցաւ․
քանզի ըսաւ․ Մենք իրարմէ զատուած
ատեններս, իմ ու քու մէջ-
50 տեղդ Տէրը դիտէ ։ Թէ որ իմ աղջիկներս
վշտացընես, և կամ թէ որ
իմ աղջիկներուս վրայ ուրիշ կնիկներ
առնես, հետերնիս մէկը չկայ․
ահա իմ ու քու մէջտեղդ վկայ՝ Աս-
51 տուած է ։ Եւ Լաբան ըսաւ Յակոբին․
Ահա աս դէզը, և ահա իմ
ու քու մէջտեղդ իմ կանգնած ար-
52 ձանս․ Աս դէզը վկայ՝ ու աս արձանը
վկայ է, որ աս դէզէն չանցնիմ
քեզի քովդ, և դուն աս դէզէն
ու աս արձանէն չանցնիս ինծի
53 քովս, չարիք ընելու համար ։ Աբրահամին
Աստուածը, և Նաքովրին
Աստուածը, անոնց հայրերուն Աստուածը
Էմեր մէջը դատաւոր ըլլայ ։
Եւ Յակոբ Բիր հօրը Իսահակին
Երկիւղովը Ծերդում ըրաւ ։
54 Եւ Յակոբ զոհեր մատուց լեռան
վրայ, ու իր եղբայրները հաց
ուտելու հրաւիրեց․ և հաց կերան,
55 ու գիշերը լեռը մնացին ։ Եւ Լաբան
առտուանց կանուխ ելաւ, ու
իր որդիները ու իր աղջիկները համբուրեց,
ու Կօրհնեց զանոնք․ և Լաբան
Լգնաց, ու իր տեղը դարձաւ ։

ԳԼ․ ԼԲ

1 Յակոբ Մանայիմի մէջ տեսիլք կը տեսնէ․ 3 իր եղբօրը Եսաւին պատգամաւորներ կը ղրկէ․ 6 անոր գալէն կը վախնայ․ 9 ազատութեան համար կ'աղօթէ․ 13 Եսաւին ընծաներ կը ղրկէ․ 24 հրեշտակի մը հետ գօտեմարտութիւն ընելով Փանուելի մէջ, հոն Իսրայէլ կը կոչուի․ 31 ու իր զոտին վրայ կը կաղայ ։

1 Եւ Յակոբ իր ճամբան գնաց, ու
–Աստուծոյ հրեշտակները անոր
2 պատահեցան ։ Եւ Յակոբ երբոր
տեսաւ զանոնք, ըսաւ․ Աս Աստուծոյ
Բբանակն է․ և ան տեղին
անունը ‖Մանայիմ դրաւ ։
3 Եւ Յակոբ իր առջևէն պատգամաւորներ
ղրկեց իր եղբօրը Եսաւին
÷դէպ 'ի Սէիր երկիրը՝ +Եդովմի գա-
4 ւառը․ Եւ պատուիրեց անոնց՝ ըսելով․
Եիմ տիրոջս Եսաւին ասանկ
ըսէք․ Քու ծառադ Յակոբը
ասանկ կ'ըսէ․ Լաբանին քովը պանդխտութիւն
ըրի, ու մինչև հիմա
5 ուշացայ․ Եւ Ղունիմ արջառներ
ու էշեր, հօտեր ու ծառաներ և
աղախիններ․ և ղրկեցի իմ տիրոջս
իմացընելու, որ Եքու առջևդ
6 շնորհք գտնեմ ։ Եւ պատգամաւորները
դարձան Յակոբին՝ ու ըսին․
Քու եղբօրդ Եսաւին գացինք, ու
Էանիկայ ալ չորս հարիւր մարդով
քեզ դիմաւորելու կու գայ ։
7 Եւ Յակոբ խիստ վախցաւ ու
Բխռովեցաւ․ և իր հետը եղած
ժողովուրդը, ու հօտերը, և արջառները,
ու ուղտերը երկու
8 խումբի բաժնեց, Ու ըսաւ․ Թէ որ
Եսաւ մէկ խումբին հասնի, ու ան
զարնելու ըլլայ, մէկալ խումբը
9 կ'ազատի ։ ԾԵւ Յակոբ ըսաւ․ ԿՈ՛վ
իմ հօրս Աբրահամին Աստուածը,
ու իմ հօրս Իսահակին Աստուածը,
Լով Տէր՝ որ ըսիր ինծի․ Քու երկիրդ
ու քու հայրենիքդ դարձիր,
10 ու քեզի բարիք ընեմ․ Արժանի
չեմ ան ամէն Եողորմութիւններուն
և ամէն հաւատարմութեանը,
որ դուն քու ծառայիդ ցուցուցիր․
ինչու որ Ծիմ գաւազանովս անցայ
աս Յորդանանէն, և հիմա երկու
11 խումբի տէր եղայ ։ Կ'աղաչեմ քեզի,
Նազատէ զիս իմ եղբօրս Եսաւին
ձեռքէն․ ինչու որ ես անկէ կը
վախնամ, որ չըլլայ թէ գայ ու
զարնէ զիս, ու Շմայրը տղաքներովը
12 ։ Եւ դուն ըսիր թէ՝ Անշուշտ
քեզի բարիք պիտի ընեմ,
ու քու սերունդդ ծովու աւազին
չափ պիտի ընեմ, որ շատութենէն
չհամրուիր ։
13 Եւ ան գիշերը հոն կեցաւ․ ու իր

Ն․ Ք․ ԴՔ․
1739

Կ Գլ․ ԻԸ․ 1 ։
Լ Գլ․ ԺԸ․ 33 ։ Լ․ 25 ։
– Սաղ․ ԴԱ․ 11 ։ Եբր․ Ա․ 14 ։
Բ Յես․ Ե․ 14 ։ Սաղ․ ՃԳ․ 21 ։ Ճիր․ Բ․ 2 ։ Ղուկ․ Բ․ 13 ։
‖ Այս՝ երկու բանակներ ։
÷ Գլ․ ԼԳ․ 14, 16 ։
+ Գլ․ ԼԴ․ 6, 7, 8 ։ Բ Օր․ Բ․ 5 ։ Յես․ ԻԴ․ 4 ։
Ե Առակ․ ԺԵ․ 1 ։
Ղ Գլ․ Լ․ 43 ։
Ե Գլ․ ԼԳ․ 8, 15 ։
Է Գլ․ ԼԳ․ 1 ։
Բ Գլ․ ԼԵ․ 3 ։
Ծ Սաղ․ Ծ․ 15 ։
Կ Գլ․ ԻԸ․ 13 ։
Լ Գլ․ ԼԱ․ 3, 13 ։
Ե Գլ․ ԻԴ․ 27 ։
Ծ Յոբ․ Ը․ 7 ։
Ն Սաղ․ ԿԹ․ 1, 2 ։
Շ Ովս․ Ժ․ 14 ։
Ո Գլ․ ԻԸ․ 13, 14, 15 ։

Ն · Ք · Ծ · Ք ·
1739

Գլ · խգ · 11 · Առակ · ժը · 16 ·

Առակ · իա · 14 ·

Բ Օր · գ · 16 ·

Ովս · ժբ · 3 · 4 · Եփե · զ · 12 ·

Տե՛ս Մատ · իզ · 41 · Բ Կոր · ժբ · 7 ·

Տե՛ս Ղու · իդ · 28 ·

Երգ · երգ ·

Ովս · ժբ · 4 ·

Գլ · լե · 10 · Դ Թագ · ժէ · 34 ·

† Ըստ Աստուծոյ հետ մարտնչող ·

Ովս · ժբ · 3 · 4 ·

Գլ · խե · 31 · խէ · 33 ·

Դատ · ժգ · 18 ·

ձեռքը գտնուածէն իր եղբօրը Ե-
սաւին համար ընծաներ պատրաս-
14 տեց , Երկու հարիւր այծ և քսան
նոխազ , երկու հարիւր էգ ոչխար
15 և քսան խոյ , Երեսուն ծիծ տուող
ուղտ իրենց ձագերովը , քառասուն
կով ու տասը ցուլ , քսան էգ էշ
16 և տասը աւանակ ։ Եւ ամէն մէկ
հօտը զատ զատ իր ծառաներուն
ձեռքը յանձնեց , ու ըսաւ իր ծա-
ռաներուն . Առջևս անցէք , ու հօ-
տերը իրարմէ քիչ մը հեռու թո-
17 ղուցէք ։ Եւ առջևէն գացողին
պատուիրեց՝ ըսելով . Երբոր իմ
եղբայրս Եսաւ քեզի պատահի , ու
քեզի հարցընէ , ըսելով թէ՝ Դուն
որո՞ւն ես , և ո՞ւր կ՚երթաս , և աս
18 առջևդ եղածները որո՞ւն են . Ան
ատենը ըսէ որ՝ Քու ծառայիդ Յա-
կոբինն է . իմ տիրոջս Եսաւին
ղրկած ընծան է . և ահա ինքն ալ
19 ետևնիս է ։ Եւ այսպէս երկրոր-
դին , ու երրորդին , և հօտերուն
ետևէն բոլոր գացողներուն պա-
տուիրեց՝ ըսելով . Աս խօսքին պէս
զրուցեցէք Եսաւին՝ երբոր զինքը
20 գտնէք . Եւ ահա քու ծառադ Յա-
կոբն ալ ետևնիս է՝ ըսէք . քանզի
ըսաւ . Առջևէս գացող ընծանե-
րովս անոր երեսը կը կակուղցընեմ ,
և անկէ ետքը անոր երեսը կը տես-
21 նեմ . գուցէ զիս ընդունի ։ Այս-
պէս ընծաները անոր առջևէն գա-
ցին . և ինքը ան գիշերը հոն մնաց
22 բանակին մէջ ։ Եւ ան գիշերը ե-
լաւ , ու իր երկու կնիկները , և իր
երկու աղախինները , ու իր տասն-
ումէկ որդիները առաւ , և Յա-
23 բոկին անցքէն անցաւ ։ Եւ առաւ
զանոնք , ու վտակէն անցուց , և իր
բոլոր ունեցածը անցուց ։
24 Եւ Յակոբ մինակ մնաց , ու
մարդ մը կը գօտեմարտէր անոր
25 հետ մինչև արշալոյս . Եւ երբ տե-
սաւ որ իր ուժը անոր չհասաւ , ա-
նոր զատին ամոլաջիլին դպաւ , և ա-
նոր հետ գօտեմարտած ատենը՝ Յա-
կոբին զատին ամոլաջիլը թմրեցաւ ։
26 Եւ անիկայ ըսաւ . Թող տուր իս ,
ինչու որ արշալոյսը երևցաւ . և
Յակոբ ըսաւ . Չեմ թողուր քեզ՝
27 մինչև որ զիս չօրհնես ։ Եւ անիկայ
ըսաւ անոր . Ի՞նչ է անունդ . ան
28 ալ ըսաւ . Յակոբ է ։ Եւ անիկայ
ըսաւ . Ալ մէյմըն ալ քու անունդ
Յակոբ չըսուի , հապա †Իսրայէլ
ըսուի . ինչու որ Աստուծոյ հետ
ու մարդոց հետ մարտնչեցար , և
29 յաղթեցիր ։ Եւ Յակոբ հարցուց ու
ըսաւ . Շնորհք ըրէ՝ անունդ ըսէ
ինծի ։ Եւ անիկայ ըսաւ . Ինչու
իմ անունս կը հարցընես . և հոն
30 օրհնեց զանիկայ ։ Եւ Յակոբ ան
տեղին անունը ‡Փանուէլ դրաւ .
քանզի ըսաւ . Դէմ առ դէմ տե-
սայ զԱստուած , ու իմ անձս ապ-
րեցաւ ։
31 Եւ Փանուէլէն անցածին պէս՝
արևը անոր վրայ ծագեցաւ . ու իր
32 զատին վրայ կը կաղար ։ Անոր հա-
մար Իսրայէլի որդիքը զատին վրայի
‖թմրած ջիղը” չեն ուտեր մինչև
այսօր . ինչու որ Յակոբին զատին
§թմրած ջիղին” դպաւ ։

ԳԼ · ԼԳ

1 Յակոբ ու Եսաւ մէկզմէկու հանդիպելով իրարու սէր կը ցուցընեն ։ 17 Յակոբ Սոկքոթ կ՚երթայ ։ 18 Սաղեմի մէջ դաշտ մը ծախու առնելով՝ հոն սեղան մը կը շինէ , ու զանիկայ Էլէլօհէ Իսրայէլ կ՚անուանէ ։

1 Եւ Յակոբ իր աչքերը վեր վերցուց՝
ու նայեցաւ , և ահա Եսաւ
կու գար՝ ու անոր հետը չորս հա-
րիւր հոգի ալ . և իր զաւակները
Լիային՝ ու Ռաքէլին՝ ու երկու
2 աղախիններուն բաժնեց ։ Եւ աղա-
խինները իրենց զաւակներովը առ-
ջևը դրաւ , և Լիան իր զաւակնե-
րովը ետևը , և Ռաքէլը ու Յովսէփը
3 ամենէն ետևը ։ Եւ ինքը անոնց
առջևը անցաւ , ու մինչև իր եղ-
բօրը մօտենալուն , գետնին հա-
ւասար եօթը անգամ խոնարհու-
4 թիւն ըրաւ ։ Ու Եսաւ զանիկայ
դիմաւորելու վազեց , ու գրկեց զա-
նիկայ , և անոր պարանոցին վրայ
ինկաւ , ու համբուրեց . և լացին ։
5 Ու Եսաւ իր աչքերը վեր վերցուց ,
ու տեսաւ կնիկները ու զաւակները ,
և ըսաւ . Ասոնք քուկին ի՞նչ են .
և անիկայ ըսաւ . Աստուծոյ քու
ծառայիդ պարգևած զաւակներն
6 են ։ Ան ատեն աղախինները ու
անոնց զաւակները մօտեցան , ու
7 խոնարհութիւն ըրին ։ Եւ Լիան
ալ ու իր զաւակները մօտեցան , ու
խոնարհութիւն ըրին . և ետքը
Յովսէփ ու Ռաքէլ մօտեցան , ու
8 խոնարհութիւն ըրին ։ Ու Եսաւ
ըսաւ . Աս քու բոլոր խումբդ ի՞նչ
պիտի ըլլայ , որուն ես պատահեցայ .
և Յակոբ ըսաւ . Իմ տիրոջս առջևը
9 շնորհք գտնելու համար է ։ Ու Ե-
սաւ ըսաւ . Ես շատ ունիմ՝ եղբայր
10 իմ , քուկինդ քեզի ըլլայ ։ Եւ
Յակոբ ըսաւ . Չէ , կ՚աղաչեմ
քեզի՝ թէ որ հիմա քու առջևդ
շնորհք գտայ , իմ ձեռքէս ընծաս
ընդունէ . ինչու որ քու երեսդ՝
Աստուծոյ երեսը տեսնելու պէս
11 տեսայ , և ինծի հաճեցար ։ Շը-
նորհք ըրէ , քեզի բերուած ‡ըն-
ծաս առ . քանզի Աստուած ողոր-
մեցաւ ինծի , և քանզի ես ամէն
բան ունիմ . և ստիպեց անոր , ու
12 ան ալ ընդունեց ։ Եւ անիկայ ը-

Ն · Ք · Ծ · Ք ·
1739

‡ Ըստ Աստուծոյ երեսը ·

Գլ · ժզ · 13 · Ել · իգ · 11 · Լդ · 20 · Բ Օր · ե · 24 · Դատ · զ · 22 · ժգ · 22 · Եսա · զ · 5 ·

‖ Կամ՝ ամոլջիլը

§ Կամ՝ ամոլջիլին

Գլ · լբ · 6 ·

Գլ · ժը · 2 · խբ · 6 · խգ · 26 ·

Գլ · լբ · 28 ·

Գլ · խե · 14 · 15 ·

Գլ · խը · 9 · Սաղ · ճիէ · 3 · Եսա · ը · 18 ·

Գլ · լբ · 16 ·

Գլ · լբ · 5 ·

Գլ · խգ · 3 · Բ Թագ · գ · 13 · ժդ · 24 · 28 · 32 · Մատ · ժը · 10 ·

‡ Եբր · օրհնութիւնս · տես Դատ · ա · 15 · Ա Թագ · իե · 27 · Լ · 26 · Դ Թագ · ե · 15 ·

Փիլ · դ · 18 ·

Դ Թագ · ե · 23 ·

Ն․ Ք․ Գ․ Բ․
1739

սաւ․ Ելլենք երթանք․ ու ես
13 քու առջեւէդ կ՚երթամ ։ Եւ Յակոբ
ըսաւ անոր․ Իմ տէրս գիտէ որ
զաւակները մատղաշ են, ու հետս
եղած հօտերը ու արջառները ձա-
գերով են․ և թէ որ մէկ օր մը բըռ-
նութեամբ վարեն զանոնք, բոլոր
14 հօտերը պիտի մեռնին ։ Ուրեմն
թող իմ տէրս իր ծառային առ-
ջեւէն անցնի․ ու ես կամաց կամաց
առջեւս եղած անասուններուն ոտ-
քովը ու տղաքներուն ոտքովը կ՚եր-
թամ, մինչև որ իմ տիրոջս [ի]Սէիր
15 հասնիմ ։ Եւ Եսաւ ըսաւ․ Արդ՝
իմ հետս եղող ժողովուրդէն քու
քովդ ձգեմ․ և անիկայ ըսաւ․
Ի՞նչ պէտք է․ [լ]Թող իմ տիրոջս
16 առջեւը շնորհք գտնեմ ։ Այսպէս
Եսաւ այն օրը իր ճամբան դարձաւ
դէպ ՚ի Սէիր ։
17 Եւ Յակոբ [խ]Սոկքովթ չուեց, ու
իրեն տուն մը շինեց, և իր հօտե-
րուն փարախներ շինեց․ անոր հա-
մար այն տեղին անունը *Սոկքովթ
ըսուեցաւ ։
18 Եւ Յակոբ Միջագետքէն դարձած
ատենը՝ [ծ]Սիւքեմացւոց [կ]Սաղէմ
քաղաքը եկաւ, որ Քանանու երկ-
րին մէջն է, և քաղաքին առջին
19 բանակեցաւ ։ Եւ իր վրանը կանգ-
նած [հ]արտին կալուածքը Սիւքեմին
հօրը Եմովրին որդիներէն ծախու
առաւ †հարիւր կտոր ստակի" ։
20 Եւ հոն սեղան մը շինեց, ու §անունը
‡Էլէլօհէ Իսրայէլ" դրաւ ։

[ի] Գլ․ ԼԲ․ 3 ։
[լ] Գլ․ ԼԴ․ 11 ։ ԽԷ․ 25 ։ Հռութ․ Բ․ 13 ։
[խ] Յես․ ԺԳ․ 27 ։ Դատ․ Ը․ 5 ։ Սաղ․ Կ․ 6 ։
* Եբր՝ փարախներ ։
[ծ] Յես․ ԻԴ․ 1 ։ Դատ․ Թ․ 1 ։
[կ] Յով․ Գ․ 23 ։
[հ] Յես․ ԻԴ․ 32 ։ Յով․ Դ․ 5 ։
† Կամ՝ հարիւր գառնուկի ։
§ Գլ․ ԼԵ․ 7 ։
‡ Եբր՝ Աստուած Իսրայէլի Աստուածը ։

ԳԼ․ ԼԴ

1 Դինա Սիւքեմէն կը պղծուի ։ 4 Սիւքեմ կ՚աղաչէ որ իրեն կնիկ ըլլալու տան զանիկայ ։ 13 Յակոբին որդիքը Սիւքեմացիներուն թլփատուիլ կ՚առաջարկեն ։ 20 Եմովր և Սիւքեմ իրենց քաղաքացիները թլփատուելու կը հաւանեցնեն ։ 25 Անոնց թլփատութենէն ետքը՝ Յակոբին որդիքը զանոնք կը ջարդեն, 27 ու անոնց քաղաքը կը կողոպտեն ։ 30 Յակոբ կը յանդիմանէ Շմաւոնը ու Ղեւին ։

Իբր 1732

1 Եւ Լիային Յակոբին ծնած աղ-
ջիկը [մ]Դինա՝ այն երկրին աղ-
2 ջիկները [յ]տեսնելու ելաւ ։ Ու
այն երկրին իշխանը Խեւացի Եմով-
րին որդին Սիւքեմը [ն]տեսաւ զա-
նիկայ, [շ]և առաւ ու պառկեցաւ
անոր հետ, ու [ո]պղծեց զա-
3 նիկայ ։ Եւ անոր հոգին Յակո-
բին Դինա աղջկանը յարեցաւ․ ու
սիրեց աղջիկը, և [չ]աղջկան ‖քաղց-
4 րութեամբ խօսեցաւ ։ Ու Սիւքեմ
[պ]իր հօրը Եմովրին զրուցեց՝ ըսե-
լով․ Աս աղջիկը ինծի կնիկ առ ։
5 Եւ Յակոբ լսեց որ անիկայ իր Դի-
նա աղջիկը պղծեց․ բայց իր որդի-
ները իր հօտերուն հետ դաշտն էին․
ու մինչև անոնց գալը Յակոբ [ջ]լռե-
կեցաւ ։
6 Եւ Սիւքեմին հայրը Եմովր գնաց
Յակոբին, որ անոր հետ խօսի ։
7 Եւ Յակոբին որդիները լսածնուն
պէս՝ դաշտէն եկան․ և մարդիկը
դժուարեցան, ու [ռ]խիստ բարկա-
ցան․ ինչու որ Յակոբին աղջկանը
հետ պառկելով՝ [ս]Իսրայէլին մէջ
անզգամութիւն ըրաւ, [վ]որ ասանկ
8 ըլլալու չէր ։ Ու Եմովր խօսեցաւ
անոնց հետ՝ ըսելով․ Իմ Սիւքեմ
որդւոյս հոգին ձեր աղջկանը սիրա-
հարեցաւ․ կ՚աղաչեմ ձեզի, զանի-
9 կայ անոր կնութեան տուէք․ Եւ
մեզի հետ խնամութիւն ըրէք․ ձեր
աղջիկները մեզի տուէք, ու մեր
10 աղջիկները ձեզի առէք․ Եւ մեզի
հետ բնակեցէք, ու [տ]աս երկիրը
ձեր առջեւը պիտի ըլլայ․ անոր մէջ
բնակեցէք [ր]ու առուտուր ըրէք, և
[ց]անոր մէջ կալուածքներ ստացէք․
11 Ու Սիւքեմ ըսաւ աղջկանը հօրը,
ու անոր եղբայրներուն․ Թող ձեր
առջեւը շնորհք գտնեմ, և ինչ որ
12 ինծի ըսէք, կու տամ ։ Խնդրե-
ցէք ինծմէ խիստ շատ [ւ]օժիտ ու
ընծայ, ու ինծի ըսածնուդ պէս
պիտի տամ․ միայն թէ աղջիկը
ինծի տուէք՝ կնիկ ըլլալու համար ։
13 Եւ Յակոբին որդիքը [փ]խաբէու-
թեամբ պատասխան տուին Սիւ-
քեմին՝ ու անոր հօրը Եմովրին, ու
ըսին, (քանզի անիկայ իրենց Դի-
14 նա քոյրը պղծեց,) Եւ ըսին ա-
նոնց․ Մենք աս բանը չենք կրնար
ընել, որ մեր քոյրը անթլփատ մար-
դու մը տանք․ ինչու որ [ք]աս մեզի
15 ամօթ բան մըն է․ Բայց միայն ա-
սով կը հաճինք ձեզի, թէ որ ձեզ-
մէ ամէն արու թլփատուելով՝ մե-
16 զի պէս ըլլաք ։ Ան ատենը մեր աղ-
ջիկները ձեզի կու տանք, և ձեր
աղջիկները մեզի կ՚առնենք, ու ձե-
զի հետ կը բնակինք, ու ձեզի հետ
17 մէկ ժողովուրդ կ՚ըլլանք ։ Բայց
թէ որ մեզի մտիկ չընելով՝ չթլփա-
տուիք, ան ատենը մենք մեր աղ-
18 ջիկը կ՚առնենք ու կ՚երթանք ։ Եւ
անոնց խօսքը հաճելի եղաւ Եմով-
րին, ու Եմովրի որդւոյն Սիւքե-
19 մին ։ Եւ այն պատանին աս բանը
ընելու չուշացաւ․ քանզի Յակոբին
աղջկանը զմայլած էր․ և իր հօրը
տանը մէջ եղողներուն [ա]ամենէն
պատուականն էր անիկայ ։
20 Ու Եմովր և անոր որդին Սիւքեմ
իրենց քաղաքին դուռը եկան, ու
իրենց քաղաքին մարդոցը հետ խօ-
21 սեցան՝ ըսելով․ Աս մարդիկը խա-
ղաղութեամբ կը վարուին մեզի
հետ․ ուստի թող աս երկրին մէջ
բնակին, ու անոր մէջ առուտուր
ընեն․ ինչու որ ահա երկիրը ընդ-
արձակ է անոնց առջեւ․ Եկէք՝
անոնց աղջիկները մեզի կնիկներ

[մ] Գլ․ Լ․ 21 ։
[յ] Տիտ․ Բ․ 5 ։
[ն] Գլ․ Զ․ 2 ։ Դատ․ ԺԴ․ 1 ։
[շ] Գլ․ Ի․ 2 ։
[ո] Բ Օր․ ԻԲ․ 29 ։
[չ] Տես Եսա․ Խ․ 2 ։ Ովսէ․ Բ․ 14 ։
‖ Եբր՝ սրտին
[պ] Դատ․ ԺԴ․ 2 ։
[ջ] Ա Թագ․ Ժ․ 27 ։ Բ Թագ․ ԺԳ․ 22 ։

Ն․ Ք․ Գ․ Բ․
Իբր 1732

[ռ] Գլ․ ԽԹ․ 7 ։ Բ Թագ․ ԺԳ․ 21 ։
[ս] Յես․ Է․ 15 ։ Դատ․ Ի․ 6 ։
[վ] Բ Օր․ ԻԳ․ 17 ։ Բ Թագ․ ԺԳ․ 12 ։
[տ] Գլ․ ԺԳ․ 9 ։ Ի․ 15 ։
[ր] Գլ․ ԽԲ․ 34 ։
[ց] Գլ․ ԽԷ․ 27 ։
[ւ] Ել․ ԻԲ․ 16, 17 ։ Բ Օր․ ԻԲ․ 29 ։ Ա Թագ․ ԺԸ․ 25 ։
[փ] Տես Բ Թագ․ ԺԳ․ 24, ևն ։
[ք] Յես․ Ե․ 9 ։
[ա] Ա Մն․ Դ․ 9 ։

առնենք, և մեր աղջիկները անոնց
22 տանք ։ Բայց այն մարդիկը մեզի
հետ բնակելու, մէկ ժողովուրդ ըլլալու
համար միայն աս բանով կը
հաճին մեզի, որ անոնց թլփատուելուն
պէս՝ մեր ամէն արուն թլփատուի
23 ։ Անոնց հօտերը, ու անոնց
ստացուածքը, և ամէն անասունները
մերը չե՞ն ըլլար, միայն թէ
մենք անոնց հաճինք, որ մեզի հետ
24 բնակին ։ Ու Եմովրին և անոր
որդւոյն Սիւքեմին մտիկ ըրին այն
ամէնը՝ որ անոր ճքաղաքին դռնէն
դուրս կ'ելլէին. և ամէն արու՝ որ
անոր քաղաքին դռնէն դուրս կ'ելլէր,
թլփատուեցաւ ։
25 Ու եղաւ որ երրորդ օրը երբոր անոնք
ցաւին մէջն էին, Յակոբին
երկու որդիքը մՇմաւոն ու Ղևի՝
Դինային եղբայրները՝ ամէն մէկը իր
սուրը առաւ, և համարձակ քաղաքը
մտան, ու սպաննեցին ամէն
26 արուն. Ու Եմովրը և անոր որդին
Սիւքեմը սուրի բերնէ անցուցին.
և Սիւքեմին տունէն առին
27 Դինան, ու դուրս ելան ։ Եւ
Յակոբին որդիքը սպաննուածներուն
վրայ եկան, ու քաղաքը
կողոպտեցին, իրենց քոյրը պղծելուն
28 համար. Անոնց հօտերը,
ու անոնց արջառները, ու էշերը,
և քաղաքին մէջ եղածը, ու դաշտին
29 մէջ եղածը առին. Եւ անոնց
բոլոր ստացուածքը ու անոնց բոլոր
տղաքները ու կնիկները գերի առին,
և տուներուն մէջ բոլոր գտնուածը
30 կողոպտեցին ։ Եւ Յակոբ ըսաւ
Շմաւոնին ու Ղևիին. Զիս աս
երկրին բնակչացը՝ Քանանացւոց ու
Փերեզացւոց մէջը յնատելի ընելով՝
զիս փորձանքի մէջ ձգեցիք. շև ինծի
հետ քիչ մարդիկ ըլլալով՝ անոնք
իմ վրաս պիտի հաւաքուին, ու զիս
պիտի զարնեն, և ես ու իմ տունս
31 պիտի կորսուինք ։ Ու անոնք ըսին.
Հապա մեր քոյրը բոզի պէս գործածել
պէ՞տք էր անոր ։

ԳԼ. ԼԵ

1 Աստուած Յակոբը Բեթէլ կը խրկէ ։ 2 Յակոբ իր տունը կուռքերէն կը մաքրէ. 6 Բեթելի մէջ սեղան կը շինէ ։ 8 Դեբորային մահը ։ 9 Աստուած Բեթելի մէջ կ'օրհնէ Յակոբը ։ 16 Ռաքէլ՝ Բենիամինը կը ծնանի, ու Եփրաթային ճամբան կը մեռնի ։ 22 Ռուբէն՝ Բաղղային հետ կը ննջէ ։ 23 Յակոբի որդիքը ։ 27 Յակոբ Քեբրոն կու գայ իր Իսահակ հօրը ։ 28 Իսահակին կենացը օրերը, մահը, ու թաղուիլը ։

1 Եւ Աստուած ըսաւ Յակոբին.
Ելի՛ր՝ վեր ադէպ 'ի Բեթէլ
գնա, ու հոն բնակէ, և հոն սեղան
մը շինէ Աստուծոյ՝ բոր քեզի երեցաւ,
գքու եղբօրդ Եսաւին երե-
2 սէն փախած ատենդ ։ Եւ Յակոբ
իր դընտանիքին ու բոլոր իրեն հետ
եղողներուն ըսաւ. Ձեր մէջը եղող
եօտար աստուածները վերցուցէք,
ու զմաքրուեցէք, և հանդերձնիդ
3 փոխեցէք. Ու ելլելով դէպ 'ի Բեթէլ
վեր երթանք. ու հոն սեղան
մը շինեմ Աստուծոյ, էոր իմ նեղութեանս
օրը ինծի լսեց, ըու իմ
գացած ճամբուս մէջ ինծի հետ էր ։
4 Եւ իրենց ձեռքը եղած բոլոր օտար
աստուածները, ու իրենց թականջները
եղած օղերը Յակոբին տուին.
և Յակոբ թաղեց զանոնք Սիւքեմի
5 մօտ եղած ժբևեկնիին տակը ։ Ու
ճամբայ ելան. և իրենց բոլորտիքը
եղած քաղաքներուն վրայ իԱստուծոյ
վախը ինկաւ, ու Յակոբին
6 որդւոցը ետևէն չինկան ։ Եւ Յակոբ
Քանանու երկրին մէջ եղող
լԼուզը՝ այսինքն Բեթէլը եկաւ,
ինքը ու իր հետը եղող բոլոր ժո-
7 ղովուրդը. Եւ հոն խսեղան մը շինեց,
ու այն տեղին անունը †Էլ
Բեթէլ դրաւ. քանզի իր եղբօրը
երեսէն փախած ատենը՝ ծԱստուած
հոն իրեն երեցեր էր ։
8 Եւ Ռեբեկային դայեակը կԴեբորան
մեռաւ, ու Բեթելին վարի
կողմը կաղնիին տակը թաղուեցաւ.
ու անոր անունը ‡Ալօնպախութ
դրուեցաւ ։
9 Եւ հԱստուած նորէն երեցաւ
Յակոբին՝ երբոր անիկայ Միջագետքէն
դարձեր էր, ու օրհնեց զանի-
10 կայ ։ Եւ Աստուած ըսաւ անոր.
Քու անունդ Յակոբ է. ձալ մէյմըն
ալ քու անունդ Յակոբ չըսուի,
ղհապա Իսրայէլ ըլլայ քու անունդ.
ու անոր անունը Իսրայէլ դրաւ ։
11 Եւ Աստուած ըսաւ անոր. ճԵս Ամենակարող
Աստուած եմ. աճիր
ու շատնաս. մքեզմէ ազգ՝ ու ազգերու
բազմութիւն ըլլայ, և քու
12 երանքէդ թագաւորներ ելլեն ։ Ու
այն երկիրը յոր Աբրահամին և Իսահակին
տուի, քեզի պիտի տամ.
ու քեզմէ ետքը քու սերունդիդ
13 պիտի տամ այն երկիրը ։ Եւ Աստուած
այն տեղը՝ ուր որ անոր հետ
խօսեցաւ, նանոր քովէն վեր ելաւ ։
14 Ու Յակոբ շքարէ արձան մը կանգնեց
այն տեղը՝ ուր որ Ա------ծ իր
հետը խօսեցաւ. և անոր վրան
թափելու նուէր մատուց, ու անոր
15 վրան եղ թափեց ։ Եւ Յակոբ այն
տեղին անունը՝ ուր որ Աստուած
իր հետը խօսեցաւ, ոԲեթէլ դրաւ ։
16 Ու Բեթելէն ճամբայ ելան, ու
դեռ Եփրաթա չեկած քիչ մը ճամբայ
մնալով՝ Ռաքէլ ծնաւ, և ծընած
ատենը շատ դժուարութիւն
17 քաշեց ։ Ու եղաւ որ երբ իր ծընանելուն
շատ դժուարութիւն կը

Ն · Ք · ԾՆ · Իրր 1732

ճ Գլ. ԻԳ. 10.

մ Գլ. ԽԹ. 5, 6, 7.

յ Ել. Ե. 21. Ա Թագ. ԺԳ. 4.

ն Եբր. գարշահոտ

շ Բ Օր. Դ. 27. Սաղ. ՃԵ. 12.

ա Գլ. ԻԸ. 19.

բ Գլ. ԻԸ. 13.

գ Գլ. ԻԷ. 43.

Ն · Ք · ԾՆ · Իրր 1732

դ Գլ. ԺԸ. 19. Յես. ԻԴ. 15.

ե Գլ. ԼԱ. 19, 34. Յես. ԻԴ. 2, 23. Ա Թագ. Է. 3.

զ Ել. ԺԹ. 10.

է Գլ. ԼԲ. 7, 24. Սաղ. ԾԷ. 6.

ը Գլ. ԻԸ. 20. ԼԱ. 3, 42.

թ Ովս. Բ. 13.

ժ Յես. ԻԴ. 26. Դատ. Թ. 6.

ի Ել. ԺԵ. 16. ԻԳ. 27. ԼԴ. 24. Բ Օր. ԺԱ. 25. Յես. Բ. 9. Ե. 1. Ա Թագ. ԺԴ. 15. Բ Մն. ԺԴ. 14.

լ Գլ. ԻԸ. 19, 22.

խ Ժող. Ե. 4.

† Եբր՝ Բեթելին Աստուածը.

ծ Գլ. ԻԸ. 13.

կ Գլ. ԻԴ. 59.

‡ Եբր՝ կաղնի լացի.

հ Ովս. ԺԲ. 4.

ձ Գլ. ԺԷ. 5.

ղ Գլ. ԼԲ. 28.

ճ Գլ. ԺԷ. 1. ԽԸ. 3, 4. Ել. Զ. 3.

մ Գլ. ԺԷ. 5, 6, 16. ԽԸ. 3, 4.

յ Գլ. ԺԲ. 7. ԺԳ. 15. ԻԶ. 3, 4. ԻԸ. 13.

ն Գլ. ԺԷ. 22.

շ Գլ. ԻԸ. 18.

ո Գլ. ԻԸ. 19.

Ն . Փ . Գ.Բ .
Իբր 1729
ᶜ Գլ . Լ . 24 ։ Ա թագ . դ . 20 ։
Իբր 1729
= Եբ՝ Նեղութեանս որդին ։
† Եբ՝ Աջ ձեռքին որդին ։
¬ Գլ . Խը . 7 ։
§ Հռութ . ա . 2 ։ դ . 11 ։ Միք . ե . 2 ։ Մատ . բ . 6 ։
– Ա թագ . ժ . 2 ։ բ թագ . ժը . 18 ։
- Միք . դ . 8 ։
Լ Գլ . Խթ . 4 ։ ա Մն . ե . 1 ։ Տես բ թագ . ժգ . 22 ։ ի . 3 ։ ա Կոր . ե . 1 ։
= Գլ . Խզ . 8 ։ Ել . ա . 2 ։
ր Գլ . Ժգ . 18 ։ Իգ . 2 ։ 19 ։
ռ Յես . ժդ . 15 ։ ժե . 13 ։
1716
– Գլ . Ժե . 15 ։ Իե . 8 ։
÷ Տես գլ . Իե . 9 ։ Խթ . 31 ։

քաշէր , ծնուցիչը ըսաւ անոր . Մի
վախնար . ինչու որ հաս ալ քեզի
18 որդի է ։ Եւ եղաւ որ երբ անոր
հոգին կ'ելլէր , (քանզի մեռաւ ,)
անոր անունը = Բենոնի դրաւ . բայց
անոր հայրը՝ † Բենիամին կոչեց զանիկայ
19 ։ Եւ ¬ Ռաքէլ մեռաւ , ու
թաղուեցաւ § Եփրաթայի ճամբան՝
20 որ Բեթլէհէմն է ։ Եւ Յակոբ
անոր գերեզմանին վրայ արձան մը
կանգնեց , որ – մինչև այսօր Ռաքէլին
գերեզմանին արձանն է ։
21 Ու Իսրայէլ ճամբայ ելաւ , և իր
վրանը - Եդերի աշտարակին մէկալ
22 կողմը կանգնեց ։ Ու եղաւ որ՝
երբոր Իսրայէլ ան երկիրը կը բընակէր
, Ռուբէն գնաց՝ Լու իր հօրը
Բաղղա հարճին հետ պառկեցաւ
. և Իսրայէլը լսեց ─ ։
Արդ՝ Յակոբին որդիքը տասուերկու
23 էին ։ Լիային որդիքը՝
= Յակոբին անդրանիկը Ռուբէն ,
Շմաւոն , Ղևի , Յուդա , Իսաքար
24 ու Զաբուղոն . Ռաքէլին որդիքը՝
25 Յովսէփ ու Բենիամին . Եւ Ռաքէլին
Բաղղա աղախինին որդիքը՝
26 Դան ու Նեփթաղիմ ։ Եւ Լիային
Զելփա աղախինին որդիքը՝
Գադ ու Ասեր ։ Ասոնք են Յակոբին
որդիքը , որոնք Միջագետի
մէջ ծնան անոր ։
27 Եւ Յակոբ եկաւ իր հօրը Իսահակին
դէպ 'ի ր Մամբրէ՝ ռ Արբայի
քաղաքը՝ այսինքն Քեբրոն , ուր որ
Աբրահամ ու Իսահակ պանդխը–
28 տութեամբ բնակեցան ։ Եւ Իսահակին
օրերը հարիւր ութսուն
29 տարի եղաւ ։ Եւ Իսահակ ծերացած
ու օրերը լեցուած՝ աւանդեց
հոգին ու մեռաւ , և – իր ժողովուրդին
խառնուեցաւ . ու ÷ անոր
որդիքը Եսաւ ու Յակոբ թաղեցին
զանիկայ ։

ԳԼ . ԼԶ

1 Եսաւին իրեք կնիկները ։ 6 ու Սէիր լեռը երթալը ։ 9 Անոր որդիքը ։ 15 և անոնցմէ ելած իշխանները ։ 20 Սէիրի որդիքը ու իշխանները ։ 31 Եդովմի թագաւորները ։ 40 Եսաւէն ելած իշխանները ։

Իբր 1796
– Գլ . Իե . 30 ։
Բ Գլ . Իզ . 34 ։
÷ Հմր 25 ։
Իբր 1760
– Գլ . Իը . 9 ։
Ի ա Մն . ա . 35 ։

1 Եւ ասոնք են Եսաւին ծնունդները՝
2 – որ է Եդովմ ։ Բ Եսաւ իրեն
կնիկներ առաւ Քանանու աղջիկներէն
, Քետացի Եղոնին աղջիկը
Ադդան , ու Խեւացի Սեբեգոնին
աղջկանը Անային աղջիկը ÷ Ողիբաման
3 , Եւ Իսմայէլին աղջիկը՝
Նաբէօթին քոյրը – Բասեմաթը ։
4 Եւ Ի Ադդա ծնաւ Եսաւին՝ Եղիփազը
, ու Բասեմաթ ծնաւ Ռագուէլը
5 , Եւ Ողիբամա ծնաւ Յեուսը
ու Յեգղոմը և Կորխը . ասոնք
են Եսաւին որդիքը՝ որ ծնան իրեն՝
Քանանու երկրին մէջ ։

6 Ու Եսաւ առաւ իր կնիկները ու
տղաքները և աղջիկները ու իր տանը
բոլոր մարդիկը՝ և իր հօտերը ու
իր բոլոր անասունները՝ և իր բոլոր
ստացուածքը՝ որ Քանանու երկրին
մէջ ստացաւ , և իր եղբօրը Յակոբին
երեսէն – ուրիշ երկիր մը գնաց
7 . ᶜ ինչու որ իրենց ստացուածքը
շատ ըլլալուն համար՝ չէին
կրնար մէկտեղ բնակիլ . և իրենց
հօտերուն պատճառովը՝ Ի իրենց
պանդխտութեամբ բնակած երկիրը
8 բաւական չէր իրենց ։ Ու Եսաւ
= Սէիր լեռը բնակեցաւ . Ր Եսաւը՝
Եդովմն է ։
9 Եւ Սէիր լեռը եղող Եդովմայեցւոց
հօրը Եսաւին ծնունդները ա–
10 սոնք են ։ Եսաւի որդւոցը անունները
ասոնք են . Եսաւին կնկանը
Ադդային որդին ÷ Եղիփազ , ––
Եսաւին կնկանը Բասեմաթին որդին
11 Ռագուէլ ։ Եւ Եղիփազին
որդիքը՝ Թեման , Օմար , Սեփո ,
12 և Գոթամ ու Կենեզ էին ։ Եւ
Թամնա՝ Եսաւին որդւոյն Եղիփազին
հարճն էր , որ Եղիփազին՝ Ի Ամաղէկը
ծնաւ . Եսաւին կնկանը
13 Ադդային որդիքը ասոնք էին ։ Եւ
Ռագուէլին որդիքը ասոնք են .
Նահաթ , Զարա , Սամմա ու Մէզա
. ասոնք էին Եսաւին կնկանը
14 Բասեմաթին որդիքը ։ Ու Եսաւին
կնկանը Սեբեգոնի աղջկանը Անայի
աղջկանը Ողիբամային որդիքը ասոնք
են . և ծնաւ Եսաւին՝ Յեուսը
, ու Յեգղոմը և Կորխը ։
15 Եսաւի որդւոցմէ եղող իշխանները
ասոնք են . Եսաւին անդրանկանը
Եղիփազին որդիքը՝ Թեման
իշխան , Օմար իշխան , Սեփո իշխան
16 , Կենեզ իշխան , Կորխ իշխան
, Գոթամ իշխան , Ամաղէկ
իշխան . Եդովմի երկրին մէջ Եղիփազէն
եղող իշխանները ասոնք
են . ասոնք Ադդայի որդիքն էին ։
17 Ու Եսաւին որդւոյն Ռագուէլին
որդիքը ասոնք են . Նահաթ իշխան
, Զարա իշխան , Սամմա իշխան
, Մէզա իշխան . Եդովմի երկրին
մէջ Ռագուէլէն եղող իշխանները
ասոնք են . Եսաւին կնկանը
Բասեմաթին որդիքը ասոնք էին
18 ։ Ու Եսաւին կնկանը Ողիբամային
որդիքը ասոնք են . Յեուս
իշխան , Յեգղոմ իշխան ,
Կորխ իշխան . Եսաւին կնոջմէն՝
Անայի աղջիկը եղող Ողիբամայէն
19 –– իշխանները ասոնք էին ։ Ասոնք
են Եսաւին՝ այսինքն Եդովմին
որդիները , և ասոնք են անոնց իշխանները
։
20 Եւ ան երկրին մէջ բնակող
ւ Քոռեցի Ի Սէիրին որդիքը ասոնք

Ն . Փ . Գ.Բ .
Իբր 1740
ᶜ Գլ . Ժգ . 6 ։ 11 ։
Ի Գլ . Ժէ . 8 ։ Իը . 4 ։
= Գլ . Լբ . 3 ։ բ Օր . բ . 5 ։ Յես . Իդ . 4 ։
Ր Հմր 1 ։
÷ ա Մն . ա . 35 , ևն ։
Ի Ել . Ժէ . 8 , 14 ։ Թու . Իդ . 20 ։ ա Թագ . Ժե . 2 , 3 , ևն ։
Իբր 1715
ւ Գլ . Ժգ . 6 ։ բ Օր . բ . 12 ։ 22 ։
Իբր 1840
Ի ա Մն . ա . 38 ։

Ն · Ք · ԴԲ ·
Իբր 1840

են . Ղոտան , և Սոբաղ , ու Սեբեգոն , և Անա , 21 Ու Դիսոն , ու Եսեր և Դիսան . ասոնք էին Քոռեցւոց իշխանները Սէիրի որդիքը Եդովմի երկրին մէջ ։ 22 Եւ Ղոտանին որդիքը՝ Քոռի ու Հեմամ էին , ու Ղոտանին քոյրը Թամնա ։ 23 Եւ Սոբաղին որդիքը ասոնք են . Գաղուան , ու Մանաքաթ , և Գեբաղ , Սեփո ու Օնամ ։ 24 Եւ Սեբեգոնին որդիքը ասոնք են . Այիա ու Անա . աս ան Անան է , որ իր հօրը Սեբեգոնին էշերը արածած ատենը՝ անապատին մէջ ջերմուկները գտաւ ։ 25 Եւ Անային որդիքը ասոնք են . Դիսոն , ու Անային աղջիկը Ոզիբամա ։ 26 Եւ Դիսոնին որդիքը ասոնք են . Ամադան , ու Եսբան , և 27 Յեթրան ու Քառան ։ Եսերին որդիքը ասոնք են . Բաղդան , ու 28 Զաւան և Ական ։ Դիսանին որդիքը ասոնք են . Հուս ու Առան ։

Իբր 1780

29 Քոռեցւոց իշխանները ասոնք են . Ղոտան իշխան , Սոբաղ իշխան , Սեբեգոն իշխան , Անա իշ- 30 խան , Դիսոն իշխան , Եսեր իշխան , Դիսան իշխան . ասոնք են Քոռեցւոց իշխանները Սէիրի երկրին մէջ՝ իրենց իշխանութեանը [illegible] համեմատ ։

Իբր 1676
Ա Մն · ա · 43 ·

31 Եւ ☞ ասոնք են ան թագաւորները՝ որ Եդովմի երկրին մէջ թագաւորեցին , Իսրայէլի որդւոցը վրայ թագաւոր մը թագաւորելէն ա- 32 ռաջ ։ Եւ Բէովրին որդին Բաղան թագաւորեց Եդովմի մէջ . ու անոր քաղաքին անունը Դենհաբա 33 էր ։ Եւ Բաղան մեռաւ , ու անոր տեղը Բոսրացի Զարային որդին 34 Յոբաբը թագաւորեց ։ Եւ Յոբաբը մեռաւ , ու անոր տեղը Թեմանացւոց երկրէն Հուսամը թագաւո- 35 րեց ։ Եւ Հուսամը մեռաւ , ու անոր տեղը Բադադին որդին Ադադը թագաւորեց , որ Մովաբի դաշտին մէջ Մադիանացիները կոտորեց . և անոր քաղաքին անունը 36 Աւիթ էր ։ Եւ Ադադը մեռաւ , ու անոր տեղը Մասրեկացի Սա- 37 մաղան թագաւորեց ։ Եւ Սամաղան մեռաւ , ու անոր տեղը Գետին քովի Ռոոբովթէն եղող Սաւուղը 38 թագաւորեց ։ Եւ Սաւուղը մեռաւ , ու անոր տեղը Աքոբորին որդին Բաաղանանը թագաւորեց ։ 39 Եւ Աքոբորին որդին Բաաղանանը մեռաւ , ու անոր տեղը ¦ Ադարը թագաւորեց . և անոր քաղաքին անունը Փաղով էր . ու անոր կնկանը անունը Մետաբէէլ էր , որ Մեզաբին աղջկանը Մատրեթին աղջիկն էր ։

Ա Մն · ա · 50 ·

Իբր 1496

40 Եւ իրենց տոհմերուն՝ ու իրենց տեղերուն համեմատ իրենց անուններովը՝ Եսաւէն եղած ~իշխաններուն անունները ասոնք են . Թամնա իշխան , Գաղուա իշխան , Յեթաթ 41 իշխան , Ողիբամա իշխան , Էլա իշ- 42 խան , Փինոն իշխան , Կենեզ իշխան , Թեման իշխան , Մաբսար 43 իշխան , Մագեդիէլ իշխան , Իրամ իշխան ։ Ասոնք են Եդովմի իշխանները իրենց բնակութեանը համեմատ՝ իրենց ստացուածքին երկրին մէջ . աս է Եսաւ Եդովմայեցւոց հայրը ։

Ն · Ք · ԴԲ ·
Իբր 1496
Ա Մն · ա · 51 ·

ԳԼ · ԼԷ

1 Յովսէփին եղբայրները զինքը կ՚ատեն ։ 5 Իր երկու երազները ։ 13 Յակոբ կը ղրկէ Յովսէփը որ իր եղբայրները տեսնէ ։ 18 Իր եղբայրները զանիկայ մեռցնելու կը միաբանին ։ 21 Ռուբէն զանիկայ կ՚ազատէ ։ 26 Յովսէփ Իսմայէլացիներուն կը ծախուի . 31 ու Յակոբ անոր արիւնոտ պատմուճանէն խաբուելով՝ սուգ կը բռնէ ։ 36 Յովսէփ՝ Եգիպտոսի մէջ Պետափրեսին կը ծախուի ։

– Գլ · ԺԷ · 8 · Իգ · 4 · Իը · 4 · ԼԶ · 7 · Եբր · Ժա · 9 ·

1729

1 Եւ Յակոբ –իր հօրը պանդխտացած երկրին՝ Քանանու երկրին 2 մէջ բնակեցաւ ։ Ասոնք են Յակոբին ծնունդները . Յովսէփ տասնըեօթը տարեկան էր , երբոր իր եղբայրներուն հետ հօտերը կ՚արածէր , և պատանի ըլլալով՝ իր հօրը կիներուն Բաղղային որդիներուն հետ ու Զելփային որդիներուն հետ էր . և Յովսէփ ‡անոնց չար լուրը 3 անոնց հօրը կը բերէր ։ Եւ Իսրայէլ իր բոլոր որդիներէն աւելի կը սիրէր Յովսէփը . ինչու որ ‡իր ծերութեանը որդին էր անիկայ . և բազմագոյն պատմուճան մը շինեց ա- 4 նոր ։ Եւ անոր եղբայրները տեսնելով որ իրենց հայրը կը սիրէ զանիկայ իր բոլոր եղբայրներէն աւելի , †ատեցին զանիկայ , ու խաղաղութեամբ չէին կրնար խօսիլ անոր հետ ։

‡ Ա Թագ · Բ · 22 · 23 · 24 ·

‡ Գլ · ԽԴ · 20 ·

† Գլ · ԻԷ · 41 · ԽԹ · 23 ·

5 Եւ Յովսէփ երազ մը տեսաւ , ու իր եղբայրներուն պատմեց . և ա- 6 նոնք աւելի ատեցին զանիկայ ։ Ու ըսաւ անոնց . Կ՚աղաչեմ ձեզի , մտիկ ըրէք աս իմ տեսած երազս . 7 ⊢Ահա մենք դաշտին մէջ որաներ կը կապէինք , և ահա իմ որաս ելաւ , ու շիտակ կանգնեցաւ . և ահա ձեր որաները անոր բոլորտիքը կայնեցան , ու իմ որայիս երկրպագու- 8 թիւն ըրին ։ Եւ անոր եղբայրները ըսին անոր . Իրաւցընէ մեր վրայ պիտի թագաւորես , կամ իրաւցընէ մեր վրայ պիտի տիրես . և անոր երազներուն ու խօսքերուն համար աւելի ատեցին զանիկայ ։ 9 Եւ ուրիշ երազ մըն ալ տեսաւ , ու զանիկայ իր եղբայրներուն պատմեց , ու ըսաւ . Ահա երազ մըն ալ տեսայ , և ահա Ղարեւ ու լուսինը՝

⊢ Գլ · ԽԲ · 6 · 9 · ԽԳ · 26 · ԽԴ · 14 ·

Ղ [illegible] Գլ · ԽԶ · 29 ·

ու տասնումէկ աստղեր ինծի եր-
10 կրպագութիւն ըրին։ Ու իր հօրը
ու իր եղբայրներուն պատմեց. և իր
հայրը յանդիմանեց զանիկայ, ու
ըսաւ անոր. Ի՞նչ է աս քու տե-
սած երազդ. միթէ ես ու քու
մայրդ և քու [ե]եղբայրներդ իրաւ-
ցընե՞ պիտի գանք՝ մինչև գետինը
11 քեզի խոնարհութիւն ընելու։ Ու
[զ]եղբայրները նախանձեցան անոր.
բայց հայրը [է]իր միտքը պահեց աս
խօսքը։
12 Ու անոր եղբայրները գացին՝ որ
իրենց հօրը հօտերը Սիւքեմի մէջ
13 արածեն։ Ու Իսրայէլ ըսաւ Յով-
սէփին. Քու եղբայրներդ Սիւքեմի
մէջ չե՞ն արածեր ոչխարները. եկուր
ես քեզ անոնց ղրկեմ. ու անիկայ
14 ըսաւ. Ահա ես հոս եմ։ Ու ըսաւ
անոր. Գնա՛ նայէ թէ քու եղբայր-
ներդ [ը]ողջ առո՞ղջ են, և հօտերը
ողջ են, ու ինծի լուր մը բեր.
այսպէս ղրկեց զանիկայ [թ]Քեբրոնի
հովիտէն. և ան ալ Սիւքէմ եկաւ։
15 Ու մարդ մը գտաւ զանիկայ, որ
դաշտին մէջը ասդին անդին կը
պտըտէր. և ան մարդը հարցուց
անոր ըսելով. Ի՞նչ կը փնտռես։
16 Ու անիկայ ըսաւ. Իմ եղբայրներս
կը փնտռեմ. կ'աղաչեմ՝ [ժ]ըսէ ին-
17 ծի, անոնք ո՞ւր կ'արածեն։ Ու ան
մարդը ըսաւ. Ասկէ ելան. քան-
զի լսեցի որ [ի]Դոթայիմ երթանք՝
կ'ըսէին։ Ու Յովսէփ իր եղբայր-
ներուն ետևէն գնաց, ու զանոնք
18 Դոթայիմի մէջ գտաւ։ Ու երբ
զանիկայ հեռուէն տեսան, դեռ
ինքը անոնց չմօտեցած, [լ]զանիկայ
19 մեռցընելու միաբանեցան. Ու իրա-
րու ըսին. Ահա ան *երազ տեսնո-
20 ղը'' կու գայ. [խ]Ուստի հիմա եկէք
մեռցընենք զանիկայ, ու գուբի մը
մէջ նետենք, ու ըսենք թէ՝ Չար
գազան մը կերաւ զանիկայ. և տես-
նենք թէ անոր երազները ինչ պի-
21 տի ըլլան։ Ու [ծ]Ռուբէն լսածին
պէս՝ անոնց ձեռքէն ազատեց զա-
նիկայ, ըսելով. Չմեռցընենք զա-
22 նիկայ։ Ու Ռուբէն ըսաւ անոնց.
Արիւն մի՛ թափէք, հապա զանիկայ
աս գուբը նետեցէք՝ որ անապա-
տին մէջն է, և անոր ձեռք մի՛
զարնէք. աս կ'ըսէր՝ որ կարենայ
ազատել զանիկայ անոնց ձեռքէն՝
իր հօրը դարձընելու համար։
23 Ու եղաւ որ Յովսէփ իր եղբայր-
ներուն քովը եկածին պէս՝ մերկա-
ցուցին Յովսէփը իր պատմուճա-
նէն, այսինքն՝ իր վրայի բազմագոյն
24 պատմուճանէն. Ու առին զանի-
կայ, ու գուբը նետեցին. և գուբը
25 դատարկ էր, մէջը ջուր չկար։ [կ]Ու
նստան հաց ուտելու. ու իրենց

Ն. Ք. Գ. Ք. 1729

ե Գլ. ԻԷ. 29.

զ Գործ. Է. 9.

է Դան. Է. 28. Ղուկ. Բ. 19. 51.

Իրր 1729

ը Գլ. ԻԹ. 6.

թ Գլ. ԼԵ. 27.

ժ Երգ. Ա. 7.

ի Դ Թագ. Զ. 13.

լ Ա Թագ. ԺԹ. 1. Սաղ. ԼԷ. 12. 32. ՂԴ. 21. Մատ. ԻԷ. 1. Մար. ԺԴ. 1. Յով. ԺԱ. 53. Գործ. ԻԳ. 12.

* Եբր. երազներու տէրը

խ Առակ. Ա. 11. 16. Զ. 17. ԻԷ. 4.

ծ Գլ. ԽԲ. 22.

կ Առակ. Լ. 20. Ամով. Զ. 6.

աչքերը վերցուցին ու տեսան, և
ահա [հ]Իսմայելացւոց մէկ կարաւա-
նը կու գար Գաղաադէն, որ իրենց
ուղտերը համեմներով, և [ձ]բալա-
սանով, ու †զմուռսով բեռնաւո-
րած՝ Եգիպտոս տանելու կ'երթա-
26 յին։ Ու Յուդա ըսաւ իր եղբայրնե-
րուն. Ի՞նչ օգուտ կ'ըլլայ՝ թէ որ
մեր եղբայրը մեռցընենք, ու [ղ]ա-
27 նոր արիւնը ծածկենք. Եկէք Իս-
մայելացիներուն ծախենք անիկայ,
և [ճ]մեր ձեռքը անոր չդպչի. ինչու
որ անիկայ [մ]մեր եղբայրը ու [յ]մեր
մարմինն է. և անոր եղբայրները
28 հաճեցան։ Ու [ն]երբոր Մադիանա-
ցի վաճառականները կ'անցնէին,
Յովսէփը գուբէն քաշեցին՝ ու
դուրս հանեցին իր եղբայրները,
և [շ]Իսմայելացիներուն ծախեցին
Յովսէփը [ո]քսան կտոր արծա-
թի. անոնք ալ Յովսէփը Եգիպ-
29 տոս տարին։ Ու Ռուբէն դէպ'ի
գուբը դարձաւ, և ահա Յովսէփը
գուբին մէջը չէր. ու [չ]իր հանդերձ-
30 ները պատռեց։ Ու դարձաւ իր
եղբայրներուն ու ըսաւ. Տղան
[պ]չկայ. ու ես ո՞ւր երթամ։
31 Ու առին [ջ]Յովսէփին պատմու-
ճանը, ու այծերէն նոխազ մը մոր-
թեցին, և պատմուճանը արիւնը
32 թաթխեցին։ Ու ղրկեցին բազմա-
գոյն պատմուճանը, ու իրենց հօ-
րը տարին, ու ըսին. Ասիկա գտանք.
ճանչցիր՝ քու որդւո՞յդ պատմուճանն
է՝ թէ ոչ։
33 Ու անիկայ ճանչցաւ զան, ու ըսաւ.
Իմ որդւոյս պատմուճանն է, [ռ]չար
գազան մը կերաւ զանիկայ. Յով-
34 սէփ անշուշտ պատառուեցաւ։ Ու
Յակոբ [ս]պատռեց իր հանդերձները,
ու քուրձ իր մէջքին վրայ դրաւ,
ու իր որդւոյն համար շատ օր սուգ
35 ըրաւ։ Ու իր բոլոր որդիները ու
իր բոլոր աղջիկները ելան որ զինքը
մխիթարեն. բայց ինքը մխիթա-
րուիլ չուզեց, և ըսաւ. [վ]Ես իմ
որդւոյս քով սուգով գերեզման պի-
տի իջնամ. ու անոր հայրը կու լար։
36 Ու [տ]Մադիանացիները Եգիպտոսի
մէջ ծախեցին զանիկայ Փարաւոնին
ներքինիին՝ Պետափրէսին, ‡դահճա-
պետին։

Ն. Ք. Գ. Ք. Իրր 1729

հ Տես Հմր 28. 36.

ձ Երեմ. Ը. 22.

† Կամ՝ [illegible]

ղ Գլ. Դ. 10. Հմր 20. Յոբ. ԺԶ. 18.

ճ Ա Թագ. ԺԸ. 17.

մ Գլ. ԽԲ. 21.

յ Գլ. ԻԹ. 14.

ն Դատ. Զ. 3. Գլ. ԽԵ. 4. 5.

շ Սաղ. ՃԵ. 17. Գործ. Է. 9.

ո Տես Մատ. ԻԷ. 9.

չ Յոբ. Ա. 20.

պ Գլ. ԽԲ. 13. 36. Երեմ. ԼԱ. 15.

ջ Հմր 23.

ռ Հմր 20. Գլ. ԽԴ. 28.

ս Հմր 29. Բ Թագ. Գ. 31.

վ Գլ. ԽԲ. 38. ԽԴ. 29. 31.

‡ [illegible]

ԳԼ. ԼԸ.

1 Յուդա՝ Էրը, Օնանը և Սելոմը կը ծնանի. 6 Էրը Թամարին հետ կ'ամուսնանայ. 8 Օնանին յանցանքը. 11 Թամար Սելոմին կը սպասէ. 13 կը խաբէ Յուդան. 27 ու Փարէսը և Զարան երկուորեակ կը ծնանի։

1 Ու եղաւ որ ան ատեն Յուդա իր
եղբայրներուն քովէն իջաւ, ու
Ոդողոմացի մէկ մարդու մը քով
2 դարձաւ՝ որ անունը Հիրա էր։ Ու

ա Գլ. ԻԴ. 3. Յես. ԺԵ. 35.

Ն · Ք · Գ · Ք · Իբր 1729

Ա Մն · Բ · 3 ·
Իբր 1727
Ծն · ԻԴ · 2 ·
Ծն · ԽԶ · 12 · Թւ · ԻԶ · 19 ·
Ծն · ԽԶ · 12 · Թւ · ԻԶ · 19 ·
Ծն · ԽԶ · 12 · Թւ · ԻԶ · 20 ·
Ծն · ԽԱ · 21 ·
Ծն · ԽԶ · 12 · Թւ · ԻԶ · 19 ·
Ա Մն · Բ · 3 ·
Բ Օր · ԻԵ · 5 · Մատ · ԻԲ · 24 ·
Բ Օր · ԻԵ · 6 ·
Ծն · ԽԶ · 12 · Թւ · ԻԶ · 19 ·
Հռութ · Ա · 13 ·
Ղև · ԻԲ · 13 ·
Յես · ԺԵ · 10 · 57 · Դատ · ԺԴ · 1 ·
Առակ · Է · 12 ·
Հմր 11 · 26 ·
Եզեկ · ԺԶ · 33 ·
Հմր 20 ·
Հմր 25 ·

դան Շուա անունով Քանանացիի մը աղջիկը տեսաւ, ու առաւ զանիկայ, և մտաւ անոր։
3 Ու անիկայ յղացաւ, ու որդի մը ծնաւ. և անոր անունը Էր դրաւ։
4 Ու նորէն յղացաւ, ու որդի մը ծնաւ. և անոր անունը Օնան դրաւ։
5 Եւ դարձեալ որդի մըն ալ ծնաւ, ու անոր անունը Սելոմ դրաւ. և երբոր զանիկայ ծնաւ՝ Յուդա Քեզիբի մէջ էր։

6 Եւ Յուդա իր առջինեկ որդուն Էրին կնիկ մը առաւ, որուն անունն էր Թամար։
7 Եւ Յուդային առջինեկը Էր չար էր Տէրոջը առջեւ. Ու Տէրը մեռցուց զանիկայ։
8 Եւ Յուդան ըսաւ Օնանին. Մտիր քու եղբօրդ կնկանը, ու տագրութեան իրաւունքը կատարէ անոր, և քու եղբօրդ սերունդ հանէ։
9 Եւ Օնան գիտցաւ որ սերունդը իրենը պիտի չըլլայ. անոր համար երբոր իր եղբօրը կնկանը կը մտնէր, գետինը կը թափէր՝ որ իր եղբօրը սերունդ չտայ։
10 Եւ ան ըրած բանը Տէրոջը առջին գէշ երեւցաւ, ու զանիկայ ալ մեռցուց։
11 Եւ Յուդա իր Թամար հարսին ըսաւ. Որբեւարի նստէ քու հօրդ տունը՝ մինչև որ իմ Սելոմ որդիս մեծնայ. քանզի ըսաւ. Չըլլայ որ ան ալ իր եղբայրներուն պէս մեռնի. և Թամար գնաց ու իր հօրը տունը նստաւ։

12 Եւ շատ օրերէն ետքը մեռաւ Շուային աղջիկը՝ Յուդային կնիկը. և Յուդա մխիթարուեցաւ, ու Թամնա գնաց իր հօտերը ասրակտուր ընողներուն՝ ինքը ու իր բարեկամը Ոդողոմացի Իրաս։
13 Եւ զրուցուեցաւ Թամարին՝ ըսելով. Ահա քու սկեսրայրդ դէպ 'ի Թամնա կ'ելլէ՝ իր ոչխարները ասրակտուր ընելու։
14 Ան ալ իր որբեւարութեան հանդերձները հանեց իր վրայէն, ու քօղով մը ծածկուեցաւ՝ ու պլլուեցաւ, և Թամնայի ճամբուն մէջը եղող Ենայիմի դուռը նստաւ. քանզի տեսաւ որ Սելոմը մեծցաւ, ու ինքը անոր կնիկ ըլլալու չտրուեցաւ։
15 Երբոր Յուդան տեսաւ զանիկայ, բոզ կարծեց, ինչու որ իր երեսը ծածկեր էր։
16 Եւ ճամբան անոր դարձաւ ու ըսաւ. Շնորհք ըրէ, քեզի մտնեմ. քանզի չէր գիտեր թէ անիկայ իր հարսն է։ Եւ անիկայ ըսաւ. Ինծի մտնելու համար ի՞նչ կու տաս ինծի։
17 Ան ալ ըսաւ. Ես հօտէն այծի ուլ մը կը խրկեմ հօտերէն. և անիկայ ըսաւ. Գրաւ մը կու տա՞ս մինչև խրկելդ։
18 Եւ Յուդան ըսաւ. Ի՞նչ գրաւ տամ քեզի. ու անիկայ ըսաւ. Քու մատնիդ ու ժապաւէնդ և ձեռքիդ գաւազանը տուր. ան ալ տուաւ անոր, ու մտաւ անոր, և Թամար անկէ յղի մնաց։
19 Եւ ելաւ ու գնաց, ու իր վրայէն քօղը հանեց, ու իր որբեւարութեան հանդերձները հագաւ։
20 Եւ Յուդա իր բարեկամին Ոդողոմացիին ձեռքովը այծին ուլը խրկեց, որ կնկանը ձեռքէն գրաւը առնէ. բայց չգտաւ զանիկայ։
21 Եւ ան տեղի մարդոցը հարցուց՝ ըսելով. Ճամբուն վրայ Ենայիմի մէջ եղած բոզը ո՞ւր է. և անոնք ըսին. Հոս բոզ չկար։
22 Եւ դարձաւ Յուդային, ու ըսաւ. Չգտայ զանիկայ, և ան տեղի մարդիկն ալ ըսին թէ՝ Հոս բոզ չկար։
23 Եւ Յուդան ըսաւ. Իրեն թող ըլլայ, որ խայտառակ չըլլանք. ահա ես աս ուլը խրկեցի, ու դուն չգտար զանիկայ։
24 Եւ եղաւ որ իրեք ամիսէն ետքը՝ Յուդային պատմուեցաւ՝ ըսելով. Քու հարսդ Թամար պոռնկեցաւ, նաև ահա պոռնկութենէն յղի մնաց. և Յուդան ըսաւ. Հանեցէք զանիկայ, ու այրուի։
25 Երբոր զանիկայ դուրս կը հանէին, ինքը իր սկեսրայրին խրկեց՝ ըսելով. Ես աս բաներուն տիրոջմէն յղի եմ. նաև ըսաւ. Ճանչցիր ըսէ՝ դիտցիր թէ աս մատանին ու ժապաւէնը և գաւազանը որունն է։
26 Եւ Յուդան ճանչցաւ ու ըսաւ. Անիկայ ինծմէ արդար է. ինչու որ զանիկայ իմ որդւոյս Սելոմին չտուի. և ասկէ յետոյ ալ նորէն չգիտցաւ զանիկայ։

27 Ու եղաւ որ անոր ծնած ատենը՝ ահա անոր արգանդին մէջ երկուորեակ էին։
28 Եւ եղաւ որ երբ կը ծնանէր, մէկը ձեռքը երկնցուց. և մանկաբարձը առաւ՝ ու անոր ձեռքին վրայ կարմիր դերձան կապեց՝ ըսելով. Առաջ աս ելաւ։
29 Եւ անիկայ իր ձեռքը ետ քաշածին պէս՝ ահա անոր եղբայրը ելաւ. և մանկաբարձը ըսաւ. Ինչո՞ւ ցանգը պատռեցիր. աս պատառումը քու վրադ ըլլայ. անոր համար անոր անունը Փարէս դրուեցաւ։
30 Ու ետքը՝ ձեռքին վրայ կարմիր դերձան ունեցող եղբայրը ելաւ, և անոր անունը Զարա դրուեցաւ։

ԳԼ. ԼԹ

1 Յովսէփ՝ Պետափրեսին տանը մէջ կը յաջողի։ 7 Իր տիկնոջին փորձութեանը դէմ կը կենայ։ 13 Ամբաստանութեամբ ամբաստանուելով, 20 բանտը կը ձգուի։ 21 Բանտին մէջ Աստուած անոր հետ կ'ըլլայ։

1 Եւ Յովսէփը Եգիպտոս իջեցուցին. և Փարաւոնի ներքինին՝ Եգիպտացի Պետափրէս դահճապետը ծախու առաւ զանիկայ Իսմայէլացիներուն ձեռքէն, որոնք զանի-

Ն · Ք · Գ · Ք · Իբր 1727

Հմր 14 ·
Դատ · ԺԹ · 2 ·
Ղև · ԻԱ · 9 · Բ Օր · ԻԲ · 21 ·
Ծն · ԼԷ · 32 ·
Հմր 18 ·
Ծն · ԼԷ · 33 ·
Ա Թագ · ԻԴ · 18 ·
Հմր 14 ·
Յոբ · ԼԴ · 31 · 32 ·
Ծն · ԽԶ · 12 · Թւ · ԻԶ · 20 · Ա Մն · Բ · 4 · Մատ · Ա · 3 ·
Ֆ՝ պատառում ։

1729
Ծն · ԼԷ · 36 · Սաղ · ՃԵ · 17 ·
Ծն · ԼԷ · 28 ·

Ն. Ք. Դ. Ք.
1729

ա Հմր 21. Գլ. իա. 22. իզ. 24. 28. իը. 15. Ա Թագ. ժզ. 18. ժը. 14. 28. Գործ. է. 9.
բ Սաղ. ա. 3.
գ Գլ. ժը. 3. ժթ. 19. Հմր 21.
դ Գլ. իդ. 2.
ե Գլ. լ. 27.
զ Ա Թագ. ժզ. 12.
է Բ Թագ. ժգ. 11.
ը Առակ. զ. 29. 32.
թ Գլ. ի. 6. Ղե. զ. 2. Բ Թագ. ժբ. 13. Սաղ. ծա. 4.
ժ Առակ. է. 13. ճ.

2 կայ հոն իջեցուցին ։ Եւ [ա]Տէրը
Յովսէփին հետ էր , ու անիկայ
յաջողակ մարդ մըն էր . ու իր Ե-
գիպտացի տիրոջը տունն էր անի-
3 կայ ։ Եւ անոր տէրը տեսաւ որ
Տէրը անոր հետն է . քանզի [բ]ինչ
որ ընէր , Տէրը կը յաջողէր անոր
4 ձեռքովը ։ Եւ Յովսէփ [գ]շնորհք
գտաւ անոր առջեւը , ու կը ծառա-
յէր անոր , որ [դ]իր տանը վրայ վե-
րակացու ըրաւ զանիկայ , և իր բո-
լոր ունեցածը անոր ձեռքը յանձ-
5 նեց ։ Ու եղաւ որ զանիկայ իր տա-
նը ու իր բոլոր ունեցածին վրայ
վերակացու ըրած ժամանակէն՝
[ե]Տէրը Եգիպտացիին տանը օրհնեց
Յովսէփին համար . և թէ տանը
մէջ և թէ դաշտին մէջ անոր բոլոր
ունեցածին վրայ Տէրոջը օրհնու-
6 թիւնը եղաւ ։ Եւ իր բոլոր ունե-
ցածը Յովսէփին ձեռքը թողուց .
ու ինչ որ ունէր՝ չէր գիտեր , իր
կերած հացէն զատ ։ Եւ Յովսէփ
[զ]գեղեցիկ էր երեսով՝ ու գեղեցիկ
տեսքով ։
7 Եւ եղաւ որ աս բաներէն ետքը՝
անոր տիրոջը կնիկը աչք տնկեց
Յովսէփին վրայ , ու ըսաւ . [է]Պառ-
8 կէ ինծի հետ ։ Բայց անիկայ չհա-
ճեցաւ , ու իր տիրոջը կնկանը
ըսաւ . Ահա իմ տէրս տանը մէջ
իմ քովս ինչ որ կայ՝ չգիտեր . և
իր բոլոր ունեցածը իմ ձեռքս
9 յանձնեց . Աս տանը մէջ ինծմէ մե-
ծը չկայ . ու բան մը ինծմէ չարգի-
լեց , քեզմէ 'ի զատ . ինչու որ դուն
անոր կնիկն ես . [ը]ուրեմն ես ի՞նչ-
պէս աս մեծ չարութիւնը ընեմ , ու
10 [թ]Աստուծոյ դէմ մեղանչեմ ։ Եւ
քանի որ անիկայ օրէ օր Յովսէփին
կը զրուցէր , անիկայ մտիկ չէր
ըներ անոր՝ որ հետը պառկի [ժ]ու
11 հետը ըլլայ ։ Ու եղաւ որ օր մը
իր գործին համար տունն եկաւ . և
հոն տանը մէջ տանը մարդիկներէն
12 մէկը չկար ։ Ու [ժ]կնիկը բռնեց անոր
հանդերձէն՝ ըսելով . Պառկէ ինծի
հետ . և անիկայ իր հանդերձը ա-
նոր ձեռքը թողուց , ու փախաւ
13 դուրս ելաւ ։ Ու երբոր տեսաւ՝ որ
անիկայ իր հանդերձը թողուց , ու
14 դուրս փախաւ , Իր տանը մարդի-
կը կանչեց , և զրուցեց անոնց՝ ըսե-
լով . Նայեցէ՛ք , մեզի Եբրայեցի
մը բերաւ՝ մեզ խայտառակ ընելու
համար . անիկայ ինծի եկաւ՝ ինծի
հետ պառկելու համար , ու ես
15 բարձր ձայնով պոռացի . Ու երբոր
լսեց իմ բարձր ձայնով պոռալս ,
իր հանդերձը քովս թողուց , և
16 փախաւ դուրս ելաւ ։ Ու մինչև
որ անոր տէրը տունն եկաւ , անոր
17 հանդերձը իր քովը պահեց ։ Եւ
[ժա]Խօսեցաւ անոր աս խօսքերուն պէս՝
ըսելով . Ան Եբրայեցի ծառան՝ որ
դուն մեզի բերիր , իս խայտառակ
18 ընելու համար եկաւ ինծի ։ Ու
երբոր իմ ձայնս վերցուցի ու պո-
ռացի , իր հանդերձը քովս թողուց ,
ու դուրս փախաւ ։
19 Եւ եղաւ որ երբ անոր տէրը լսեց
իր կնկանը խօսքերը՝ որ զրուցեց
իրեն՝ ըսելով . Քու ծառադ ինծի
այսպէս ըրաւ , իր [ժբ]բարկութիւնը
20 բորբոքեցաւ ։ Եւ Յովսէփին տէրը
առաւ զանիկայ ու [ժգ]բանտը դրաւ ,
ան տեղը՝ ուր որ թագաւորին բան-
տարկեալները կապուած էին . և
21 հոն բանտին մէջ մնաց ։ Բայց Տէ-
րը Յովսէփին հետն էր ու ողորմու-
թիւն ցուցուց անոր . և [ժդ]բան-
տապետին առջեւը շնորհք գտնել
22 տուաւ անոր ։ Ու բանտապետը
[ժե]Յովսէփին ձեռքը յանձնեց բան-
տին մէջը եղած բոլոր բանտար-
կեալները . և հոն ամէն գործը տե-
23 նողը անիկայ էր ։ Բանտապետը՝
անոր ձեռքը եղած մէկ բանին չէր
նայէր . ինչու որ [ժզ]Տէրը անոր հետն
էր , ու անոր ամէն ըրածները Տէրը
կը յաջողէր ։

ԳԼ. Խ

1 Փարաւոնին մատուակարը ու հացագործը բանտին մէջ ։ 4 Բանտապետը անոնք Յովսէփին պահպանութեանը կը յանձնէ ։ 5 Յովսէփ անոնց երազները կը մեկնէ , 20 որ նոյն մեկնութեանը համեմատ կը կատարուին ։ 23 Մատուակարին ապերախտութիւնը ։

1 Ու եղաւ որ աս բաներէն ետքը՝
Եգիպտոսի թագաւորին [ժէ]մա-
տուակարը ու հացագործը իրենց
տիրոջը Եգիպտոսի թագաւորին
2 դէմ յանցանք գործեցին ։ Եւ Փա-
րաւոն բարկացաւ [ժը]իր երկու ներ-
քինիներուն՝ այսինքն մատուակարա-
պետին ու հացագործապետին .
3 [ժթ]Եւ զանոնք դահճապետին տանը
բանտին մէջ բանտարկեց՝ ուր որ
4 Յովսէփը բանտարկուած էր ։ Եւ
դահճապետը Յովսէփին ապսպրեց
անոնց համար , ու անիկայ կը ծա-
ռայէր անոնց . և անոնք ատեն մը
բանտը մնացին ։
5 Ու Եգիպտոսի թագաւորին մա-
տուակարը ու հացագործը՝ որոնք
բանտին մէջ կապուած էին , եր-
կուքն ալ մէկ գիշեր՝ մէյմէկ երազ
տեսան , ամէն մէկուն երազին նշա-
6 նակութեանը պէս ։ Եւ Յովսէփ
առտուանց անոնց եկաւ , ու տեսաւ
7 զանոնք որ խռովեր էին ։ Ու իր
տիրոջը տունը իր հետը բանտար-
կուած փարաւոնին ներքինիներուն
հարցուց՝ ըսելով . [ի]Ինչու համար
ձեր երեսները տրտում են այսօր ։
8 Եւ անոնք ըսին անոր . [իա]Երազ տե-

Ն. Ք. Դ. Ք.
1729

ժա Ել. իգ. 1. Սաղ. ճի. 3.
ժբ Առակ. զ. 34. 35.
ժգ Սաղ. ճե. 18. Ապղ. ր. 19. Տես Գլ. խ. 3. 15. խա. 14.
ժդ Ել. գ. 21. ժա. 3. ժբ. 36. Սաղ. ճզ. 46. Առակ. ժզ. 7. Դան. ա. 9. Գործ. է. 9. 10.
ժե Գլ. խ. 3. 4.
ժզ Հմր 2. 3.

իբր 1720
ժէ Նեեմ. ա. 11.
ժը Առակ. ժզ. 14.
ժթ Գլ. լթ. 20. 23.

իբր 1718
ի Նեեմ. բ. 2.
իա Գլ. խա. 15.

Ն. Ք. ԴԺԲ.
Ի-ր 1718

տանք, ու զանիկայ մեկնող չկայ. և Յովսէփ ըսաւ անոնց. ղՉէ՞ որ Աստուծոյ կը վերաբերի անոնց մեկնութիւնը. ապէ պատմեցէք ինծի։

9 Եւ մատռուակապետը իր երազը պատմեց Յովսէփին, ու ըսաւ անոր. Երազիս մէջ *տեսայ որ'' առ10ջևս որթ մը կար. Եւ որթին վրայ իրեք ուռ կային. և ան բողբոջելուն պէս' ծաղիկ բացաւ, ու անոր ող11կոյզները խաղող հասուցին. Եւ Փարաւոնին գաւաթը ձեռքս էր. ու խաղողները առի, և Փարաւոնին գաւաթին մէջ ճմլեցի, ու գաւա12թը Փարաւոնին ձեռքը տուի։ Եւ Յովսէփ անոր ըսաւ. եԱսոր մեկնութիւնը աս է. իրեք ուռը' ըիրեք 13 օր է. Իրեք օրէն ետքը Փարաւոն թքու գլուխդ պիտի բարձրացնէ ու քեզ նորէն քու պաշտօնիդ պիտի դարձնէ. և Փարաւոնին գաւաթը անոր ձեռքը պիտի տաս' անոր մատռուակը եղածիդ առջի սովորու14թեանը պէս։ Բայց քեզի բարիք եղած ատենը' ժզիս մի՛ մոռնար, և կ'աղաչեմ քեզի' ինծի իբարերարութիւն ըրէ, և զիս Փարաւոնին առջևը յիշելով' զիս աս տունէն դուրս 15 հանէ. Քանզի իրաւցընէ գողցուեցայ Եբրայեցւոց երկրէն. Եւ հոս ալ բան մը չըրի որ զիս աս գուբը նետեն։

16 Երբոր հացագործապետը տեսաւ որ աղէկ մեկնութիւն տուաւ, ըսաւ Յովսէփին. Ես ալ երազիս մէջ տեսայ' որ գլխուս վրայ իրեք 17 †ճերմակ սակառ ունէի. Եւ ամենուն վրայի սակառին մէջ հացագործի շինած Փարաւոնին ամէն կերակուրներէն կար. ու թռչունները կ'ուտէին զանոնք գլխուս վրա18յի սակառէն։ Եւ Յովսէփ պատասխան տուաւ, ու ըսաւ. խԱսոր մեկնութիւնը աս է. իրեք սա19կառը' իրեք օր է. ծԻրեք օրէն ետքը' Փարաւոն վրայէդ պիտի վերցընէ քու գլուխդ, ու քեզ ծառէ մը պիտի կախէ. և թռչունները վրայէդ քու մարմինդ պիտի ուտեն։

20 Ու եղաւ որ երրորդ օրը' Փարաւոնին կծննդեանը օրն էր, և իր բոլոր ծառաներուն հխնճոյք ըրաւ. և իր ծառաներուն մէջը' մատռուակապետը ու հացագործապետը 21 ձվեր հանեց. Ու ղդարձուց մատռուակապետը իր պաշտօնին, և ճանիկայ գաւաթը Փարաւոնին 22 ձեռքը տուաւ. Բայց հացագործապետը մկախել տուաւ, ինչպէս 23 որ Յովսէփ մեկներ էր անոնց։ Եւ մատռուակապետը միտքը չբերաւ Յովսէփը, հապա յմոռցաւ զանիկայ։

ղ Տես Գլ. խա. 16. Դան. բ. 11. 28. 47.
* Եբր. և ահա
ե Հմր 18. Գլ. խա. 12. 25. Դատ. է. 14. Դան. բ. 36. դ. 19.
ը Գլ. խա. 26.
թ դ Թագ. իե. 27. Սաղ. գ. 3. Երեմ. ծբ. 31.
ժ Ղու. իգ. 42.
ի Յես. բ. 12. ա Թագ. ի. 14. 15. բ Թագ. թ. 1. գ Թագ. բ. 7.
լ Գլ. լթ. 20.
† Կամ՝ խանգակարգ, Եւ կամ՝ նաշխուն
խ Հմր 12.
ծ Հմր 13.
կ Մատ. ժդ. 6.
հ Մար. զ. 21.
ձ Հմր 13. 19. Մատ. իե. 19.
ղ Հմր 13.
ճ Նեեմ. բ. 1.
մ Հմր 19.
յ Յոբ. ժթ. 14. Սաղ. լա. 12. Ժող. թ. 15. 16. Ամով. զ. 6.

ԳԼ. ԽԱ.

1 Փարաւոն երկու երազ կը տեսնէ։ 25 Յովսէփ զանոնք կը մեկնէ։ 33 ու Փարաւոնին խորհուրդ կու տայ։ 38 Յովսէփին յառաջադիմութիւնը։ 50 Մանասէին ու Եփրեմին ծնունդը։ 54 Սով կը սկսի։

1 Ու եղաւ որ լման երկու տարիէն ետքը' Փարաւոն երազին մէջ տեսաւ' որ գետին եզերքը կայներ 2 էր։ Եւ ահա գետէն գեղեցիկ տեսքով ու պարարտ մարմնով եօթը երինջներ ելան, ու ‡մարգագետինին վրայ'' կ'արածուէին։ 3 Եւ ահա անոնց ետևէն' գետէն ուրիշ եօթը երինջներ ելան գէշ տեսքով ու նիհար մարմնով, ու միւս երինջներուն քովը' գետին 4 եզերքը կայնեցան. Եւ գէշ տեսքով ու նիհար մարմնով երինջները' կերան ան գեղեցիկ տեսքով ու պարարտ երինջները։ Ետքը 5 Փարաւոն արթնցաւ։ Եւ քնացաւ, ու երկրորդ անգամ երազին մէջը տեսաւ' որ մէկ ծղօտի վրայ եօթը պարարտ ու աղէկ հասկեր 6 կ'ելլէին։ Եւ ահա անոնց ետևէն եօթը նիհար ու խորշակահար հաս7կեր կը բուսնէին. Եւ ան եօթը նիհար հասկերը կը կլլէին եօթը պարարտ ու լեցուն հասկերը։ Եւ Փարաւոն արթնցաւ, և ահա ե8րազ էր։ Ու եղաւ որ առտուանց ‐անոր հոգին նեղացաւ, ու կանչել տուաւ Եգիպտոսի ‡բոլոր մոգերը, և ան տեղի բոլոր ‡իմաստունները. ու Փարաւոն պատմեց անոնց իր երազները, բայց մէկը չկար' որ զանոնք Փարաւոնին մեկնէ։

9 Ան ատենը մատռուակապետը զրուցեց Փարաւոնին' ըսելով. Այսօր ես իմ յանցանքներս կը 10 յիշեմ։ Փարաւոնը ‡բարկացաւ իր ծառաներուն, ‡ու զիս գահճապետին տունը բանտը դրաւ, զիս' 11 ու հացագործապետը. Եւ ես ու անիկայ մէկ գիշեր երազ տեսանք. ամէն մէկերնիս իր երազին նշանակութեանը պէս երազ տեսանք։ 12 Եւ հոն մեզի հետ ‡գահճապետին ծառան' Եբրայեցի պատանի մը կար, ու անոր պատմեցինք, և անիկայ ‡մեկնեց մեզի մեր երազները. ամէն մէկերնուս' իր երազին պէս 13 մեկնեց։ Ու ինչպէս որ ‡անիկայ մեզի մեկնեց, անանկ եղաւ. զիս իմ պաշտօնիս դարձուց, ու զանիկայ կախեց։

14 ‡Ան ատենը Փարաւոն մարդ խրկեց' ու կանչեց Յովսէփը, և ‡շուտով բանտէն հանեցին զանիկայ. և ածիլուեցաւ, ու իր հանդերձները փոխեց, ու Փարաւոնին եկաւ։

Ն. Ք. ԴԺԲ.
1715

‡ Կամ՝ պրտուներուն մէջ
‐ Դան. բ. 1. դ. 5. 19.
‡ Ել. է. 11. 22. Ես. իթ. 14. Դան. ա. 20. բ. 2. դ. 7.
‡ Մատ. բ. 1.
‡ Գլ. խ. 2. 3.
‡ Գլ. լթ. 20.
‡ Գլ. խ. 5.
‡ Գլ. լէ. 36.
‡ Գլ. խ. 12. &c.
‡ Գլ. խ. 22.
‡ Սաղ. ճե. 20.
‡ Դան. բ. 25. ա Թագ. բ. 8. Սաղ. ճժգ. 7. 8.

Ն. Ք. ՔԲ.
1715

կ Հմր 12. Սաղ. ԻԵ. 14. Դան. Ե. 16.

հ Դան. Բ. 30. Գոր. Գ. 12. Բ Կոր. Գ. 5.
ձ Ծն. Խ. 8. Դան. Բ. 22. 28. 47. Դ. 2.
ղ Հմր 1.

ճ Հմր 8. Դան. Դ. 7.

յ Դան. Բ. 28. 29. 45. Յայտ. Դ. 1.

ն Դ Թագ. Ը. 1.
շ Հմր 25.

ո Հմր 47.

չ Հմր 54.

պ Գլ. ԽԷ. 13.

ջ Թուոց. ԻԳ. 19. Եսա. ԽԶ. 10. 11.

15 Եւ Փարաւոն ըսաւ Յովսէփին. Ե-
րազ տեսայ, ու զանիկայ մեկնող
մը չկայ. Եւ քեզի համար լսեցի որ
կ'ըսեն, թէ լսած երազդ կը մեկ-
16 նես ։ Եւ Յովսէփ պատասխան
տուաւ Փարաւոնին՝ ու ըսաւ.
հ Չէ թէ ես. ձ Աստուած պիտի
տայ խաղաղութեան պատասխան
Փարաւոնին ։
17 Եւ Փարաւոն ըսաւ Յովսէփին.
ղ Երազիս մէջ տեսայ որ գետին եզեր-
18 քը կայներ էի. Եւ ահա գետէն ե-
թը երինջներ ելան՝ պարարտ մարմ-
նով ու գեղեցիկ տեսքով, և մար-
գագետիններին վրայ կ'արածուէին ։
19 Եւ ահա անոնց ետևէն ուրիշ եօթը
երինջներ ելան՝ նիհար ու խիստ
զազիր տեսքով և վտիտ մարմնով,
որ անոնց պէս զազիր բնաւ չտեսայ
20 Եգիպտոսի բոլոր երկրին մէջ ։ Եւ
նիհար ու զազիր երինջները կերան
ան առջի եօթը պարարտ երինջնե-
21 րը. Ու անոնց փորը մտնելէն ետքը՝
չէր գիտցուեր թէ անոնք անոնց
փորը մտան. հապա անոնց տեսքը
առջինին պէս զազիր էր ։ Ետքը ար-
22 թընցայ ։ Եւ դարձեալ երազիս մէջ
տեսայ՝ որ ահա մէկ ծղօտի վրայ
եօթը լեցուն ու աղէկ հասկեր կ'ել-
23 լէին. Եւ ահա անոնց ետևէն ե-
թը բարակ՝ նիհար — խորշակա-
24 հար հասկեր կը բուսնէին. Եւ նի-
հար հասկերը կլլեցին ան եօթը ա-
ղէկ հասկերը ։ Ու ճ պատմեցի մոգե-
րուն, բայց մէկը չկար որ ինծի
մեկնէ ։
25 Եւ Յովսէփ ըսաւ Փարաւոնին.
Մէկ է Փարաւոնին երազը. յ Աս-
տուած իր ընելիքը յայտնեց Փա-
26 րաւոնին ։ Եօթը աղէկ երինջնե-
րը՝ եօթը տարի են, և եօթը աղէկ
հասկերը՝ եօթը տարի են. երազը
27 մէկ է ։ Եւ անոնց ետևէն ելած
եօթը նիհար ու զազիր երինջները՝
եօթը տարի է, և եօթը պարապ
— խորշակահար հասկերը՝ ն եօթը
28 տարուան սով է ։ շ Փարաւոնին
զրուցած խօսքս աս է. Աստուած
իր ընելիքը Փարաւոնին ցուցուցեր
29 է ։ Ահա բոլոր Եգիպտոսի երկրին
մէջ ո եօթը տարի մեծ առատու-
30 թիւն պիտի գայ. Եւ անոնց ե-
տևէն չ եօթը տարի սով պիտի
գայ, ու Եգիպտոսի երկրին մէջ
բոլոր առատութիւնը պիտի մոռ-
ցուի. և սովը պ պիտի սպառէ եր-
31 կիրը. Ու երկրին մէջ առատու-
թիւնը պիտի չգիտցուի՝ անկէ ետքը
գալու սովին պատճառաւը. ինչու
32 որ խիստ սաստիկ պիտի ըլլայ ։ Եւ
երազը երկու անգամ Փարաւոնին
կրկնուելուն պատճառը աս է որ՝
աս ջ բանը Աստուծմէ հաստատուե-
ցաւ, և Աստուած շուտով պիտի
33 ընէ զան ։ Ուստի հիմա թող Փա-
րաւոնը հանճարեղ ու իմաստուն
մարդ մը գտնէ, ու զանիկայ Ե-
գիպտոսի երկրին վրայ կեցընէ ։
34 Թող Փարաւոն աս — ընէ, ու երկ-
րին վրայ գործակալներ դնէ, ու
Եգիպտոսի երկրին արմտիքներէն
առատութեան եօթը տարիներուն
35 մէջ՝ ս հինգէն մէկը առնէ ։ Եւ ան
գալու աղէկ տարիներուն վ բոլոր
պաշարը ժողվեն, ու Փարաւոնին
ձեռքին տակը ցորեն դիզեն, և
քաղաքներուն մէջ պաշար պահեն ։
36 Ու Եգիպտոսի երկրին մէջ ըլլալու
եօթը տարուան սովին դէմ աս
պաշարը երկրին համար պահուի,
որ երկիրը տ սովէն չկորսուի ։
37 Եւ հաս բանը Փարաւոնին աչ-
քին՝ ու անոր բոլոր ծառաներուն
38 աչքին աղէկ երևցաւ ։ Եւ Փարաւոն
ըսաւ իր ծառաներուն. Կրնա՞նք
գտնել ասոր պէս մէկը՝ ր որ իր ներ-
39 սիդին Աստուծոյ Հոգին ունի ։ Եւ
Փարաւոն ըսաւ Յովսէփին. Որով-
հետև Աստուած աս ամէնը քեզի
ցուցուց, քեզի պէս հանճարեղ ու
40 իմաստուն չկայ ։ ւ Դուն իմ տանս
վրայ կեցիր, և իմ բոլոր ժողովուր-
դըս քու բերանդ նայի. ես միայն
41 աթոռով քեզմէ մեծ ըլլամ ։ Եւ
Փարաւոն ըսաւ Յովսէփին. Ահա
փ քեզ Եգիպտոսի բոլոր երկրին
42 վրայ կեցուցի ։ Եւ Փարաւոն իր
ձեռքէն մատնին ք հանեց, ու Յով-
սէփին ձեռքը դրաւ, և օ անոր
բեհեզէ հանդերձներ հագցուց,
ֆ ու անոր պարանոցը ոսկի մա-
43 նեակ անցուց ։ Եւ զանիկայ իր
երկրորդ կառքը հեծցուց. — ու
կը գոռային անոր առջևէն.
Ծնրադրութիւն ըրէք. և ÷ Ե-
գիպտոսի բոլոր երկրին վրայ կե-
44 ցուց զանիկայ ։ Եւ Փարաւոն ը-
սաւ Յովսէփին. Ես Փարաւոն եմ.
և առանց քեզի բնաւ մէկը իր ձեռ-
քը կամ իր ոտքը չվերցընէ Եգիպ-
45 տոսի բոլոր երկրին մէջ ։ Ու Փա-
րաւոն Յովսէփին անունը * Փոմփի-
թոմփանէ դրաւ, և † Արեգ քաղա-
քին՝՝ Պետափրեայ քուրմին աղջիկը
Ասանէթը՝ անոր կնիկ ըլլալու
տուաւ. ու Յովսէփ Եգիպտոսի
երկիրը պտըտելու ելաւ ։
46 Եւ Յովսէփ Եգիպտոսի Փարաւոն
թագաւորին + առջևը ըլլած ատե-
նը երեսուն տարեկան էր ։ Եւ
Յովսէփ Փարաւոնին առջևէն ելաւ,
ու Եգիպտոսի բոլոր երկիրը պտը-
47 տեցաւ ։ Եւ առատութեան եօթը
տարիներուն մէջ երկիրը խիստ
48 շատ արդիւնք տուաւ ։ Ու Եգիպ-
տոսի երկրին մէջ եղած եօթը տա-

Ն. Ք. ՔԲ.
1715

ս Առակ. Զ. 6. 7. 8.
վ Հմր 48.

տ Գլ. ԽԷ. 15. 19.
ր Սաղ. ՃԴ. 19. Գոր. Է. 10.

ց Թուոց. ԻԷ. 18. Յոբ. ԼԲ. 8. Առակ. Բ. 6. Դան. Դ. 8. 18. Ե. 11. 14. Զ. 3.
ւ Սաղ. ՃԴ. 21. 22. Գոր. Է. 10.

փ Դան. Զ. 4.
ք Եսթ. Գ. 10. Ը. 2. 8.
օ Եսթ. Ը. 15.
ֆ Դան. Ե. 7. 29.
— Եսթ. Զ. 9.
÷ Գլ. ԽԲ. 6. ԽԵ. 8. 26. Գոր. Է. 10.

* Եբ. Երկրին փրկիչ.
† Եգպ. Օնի.

Ն. Ք. 1715
+ Ա Թագ. ԺԶ. 21. Գ Թագ. ԺԲ. 6. 8. Դան. Ա. 19.

Ն. Ք. ԴԹ
Իրր 1715

րիներուն բոլոր պաշարը ժողվեց,
ու քաղաքներուն մէջ դրաւ պաշարը. ամէն քաղաքին բոլորտիքը
եղած արտերուն պաշարը՝ նոյն քաղաքին
49 մէջը դրաւ։ Եւ Յովսէփ
*ծովի աւազին չափ խիստ շատ
ցորեն դիզեց. անանկ որ հաշւելի
չըլլալուն համար՝ չափելը ձգեց։

* Գլ. իբ. 17. Դատ. է. 12. Ա Թագ. ժգ. 5. Սաղ. հը. 27.

50 Եւ սովին տարիները գալէն առաջ՝ ‡Յովսէփին երկու որդի ծնաւ,
որ Արեգ քաղաքին Պետափրեայ
⸗քուրմին աղջիկը Ասանեթը ծնաւ
51 անոր։ Եւ Յովսէփ անդրանիկին
անունը *Մանասէ դրաւ. քանզի
ըսաւ. Աստուած ինծի մոռցուց
իմ բոլոր վիշտերս, ու իմ հօրս
52 բոլոր տունը։ Եւ երկրորդին անունը †Եփրեմ դրաւ. քանզի ըսաւ. Աստուած իմ տառապանացս
երկրին մէջ §աճեցուց զիս։

‡ Գլ. խզ. 20. խը. 5.

⸗ Հմր 45.

Իրր 1712

* Եբ՝ մոռցընող.

Իրր 1711

† Եբ՝ աճեցում.

§ Գլ. խթ. 22.

1708

53 Ու Եգիպտոսի երկրին մէջ եղած
առատութեան եօթը տարին ան-
54 ցաւ։ Եւ ÷Յովսէփին ըսածին պէս՝
⊤սովին եօթը տարին գալ սկսեց. և
բոլոր երկիրներուն մէջ սով եղաւ,
բայց Եգիպտոսի բոլոր երկրին մէջ
55 հաց կար։ Ու երբոր Եգիպտոսի
բոլոր երկիրը անօթեցաւ, ժողովուրդը հացի համար Փարաւոնին
աղաղակեց. և Փարաւոն ըսաւ բոլոր Եգիպտացիներուն. Յովսէփին
գացէք. ինչ որ ձեզի ըսէ,
ըրէք։

÷ Հմր 30.

⊤ Սաղ. ճե. 16. Գործ. է. 11.

56 Ու երկրին բոլոր երեսին վրայ
սով եղաւ. և Յովսէփ բացաւ բոլոր շտեմարանները, ու ‡Եգիպտացիներուն պաշար ծախեց. և սովը սաստկացաւ Եգիպտոսի երկրին
57 մէջ։ ‖Ու բոլոր աշխարհ Եգիպտոս կու գային՝ Յովսէփէն պաշար
ծախու առնելու. ինչու որ ամէն
երկրի մէջ սովը սաստկացաւ։

‡ Գլ. խբ. 6. խէ. 14, 24.

‖ Բ Օր. թ. 28.

ԳԼ. ԽԲ

1 Յակոբ իր տասը որդիքը Եգիպտոս կը խրկէ ցորեն ծախու առնելու համար։ 16 Յովսէփ զանոնք բանտը կը դնէ՝ լրտես էք ըսելով, 18 ու ետքը կ՚ազատէ զանոնք աս պայմանով՝ որ Բենիամինը բերեն։ 21 Յովսէփը ծախելնին միտք բերելով՝ խիղճերնուն մէջ կը խռովին։ 24 Շմաւոն իբրև պատանդ կը պահուի։ 25 Միւսները ցորենը առնելով՝ ետ կը դառնան, 29 ու աս բաները Յակոբին կը պատմեն։ 36 Յակոբ՝ Բենիամինը խրկել չուզեր։

1707

1 Եւ ⸗Յակոբ երբ իմացաւ Եգիպտոսի մէջ պաշար ըլլալը, Յակոբ
ըսաւ իր որդիներուն. Ինչու՞ մէկ-
2 զմէկու կը նայիք։ Եւ ըսաւ. Ահա
լսեցի որ Եգիպտոսի մէջ պաշար
կայ. հոն իջէք՝ ու անկէ մեզի համար ծախու առէք, որ §ողջ մնանք
3 ու չմեռնինք։ Եւ Յովսէփին տասը եղբայրները Եգիպտոս իջան ցո-
4 րեն ծախու առնելու։ Բայց Յակոբ Յովսէփին եղբայրը Բենիամինը՝

⸗ Գործ. է. 12.

§ Գլ. խգ. 8. Սաղ. ճժը. 17. Ես. լը. 1.

Ն. Ք. ԴԹ
1707

անոր եղբայրներուն հետ չխրկեց.
քանզի ըսաւ. ÷Չըլլայ որ փորձանք
մը պատահի անոր։

÷ Հմր 38.

5 Եւ Իսրայէլին որդիները հոն գացողներուն հետ պաշար ծախու առնելու եկան. քանզի ⊤Քանանու
6 երկրին մէջ սով կար։ Ու Յովսէփ
‡ան երկրին իշխանն էր. և ինքը
երկրին բոլոր ժողովուրդին պաշար
կը ծախէր. ու Յովսէփին եղբայրները եկան, ու ‖իրենց երեսները
մինչև գետինը խոնարհութիւն ըրին
7 անոր։ Եւ Յովսէփ իր եղբայրները
տեսածին պէս՝ ճանչցաւ զանոնք,
բայց ինքզինքը անոնց չճանչցուց,
ու անոնց հետ խստութեամբ խօսեցաւ, և անոնց ըսաւ. Ո՞ւսկից
եկաք. և անոնք ըսին. Քանանու
երկրէն կերակուր ծախու առնելու
8 եկանք։ Եւ Յովսէփ իր եղբայրները
ճանչցաւ, բայց անոնք զինքը չճանչ-
9 ցան։ Եւ Յովսէփ ‡անոնց վրայով
իր տեսած երազները միտքը բերաւ,
ու ըսաւ անոնց. Դուք լրտեսներ
էք. երկրին ‡տկարութիւնը տես-
10 նելու եկած էք։ Եւ ըսին անոր.
Ոչ, տէր իմ, հապա քու ծառաներդ կերակուր ծախու առնելու ե-
11 կանք։ Մենք ամէնքս մէկ մարդու
մը որդիներ ենք, մենք շիտակ մարդիկ ենք. ծառաներդ լրտեսներ չեն։
12 Եւ անիկայ ըսաւ անոնց. Ոչ, հապա երկրին տկարութիւնը տեսնելու
13 եկած էք։ Եւ անոնք ըսին. Մենք
քու ծառաներդ Քանանու երկրին
մէջ մէկ մարդու մը որդիքը ըլլալով՝
տասներկու եղբայրներ ենք. և ահա
ամենէն պզտիկը այսօր մեր հօրը քովն
14 է, ու մէկալը չկայ։ Եւ Յովսէփ
ըսաւ անոնց. Աս է որ ձեզի զրուցեցի՝ ըսելով, թէ դուք լրտեսներ էք.
15 Ասով պիտի փորձուիք. ‖Փարաւոնին կենացը համար՝ դուք ասկէ պիտի չելլէք, թէ որ ձեր պզտիկ եղ-
16 բայրը հոս չգայ։ Ձեզմէ մէկը ձեր
եղբայրը բերելու խրկեցէք, ու դուք
բանտը դրուիք, որ ձեր խօսքերը
փորձուին, թէ արդեօք ձեր մէջը
ճշմարտութիւն կա՞յ. և թէ չէ,
Փարաւոնին կենացը համար՝ դուք
17 լրտեսներ էք։ Եւ իրեք օր բանտը
դրաւ զանոնք։

⊤ Գործ. է. 11.

‡ Գլ. խա. 41.

‖ Գլ. լէ. 7.

‡ Գլ. լէ. 5, 9.

‡ Եբր. մերկութիւնը

‖ Տես Ա Թագ. ա. 26. ժէ. 55.

18 Եւ երրորդ օրը Յովսէփ ըսաւ
անոնց. Ասանկ ըրէք որ ողջ մնաք.
‡Ինչու որ ես Աստուծմէ կը վախնամ,
19 Թէ որ դուք շիտակ մարդիկ էք,
ձեր եղբայրներէն մէկը ձեր բանտարկուած տանը մէջ արգիլուի.
և դուք գացէք, ձեր տանը անօթութեանը համար պաշար տարէք.
20 Ու ÷ձեր պզտիկ եղբայրը ինծի բերէք, որ ձեր խօսքերը շիտակ ելլեն,
ու չմեռնիք։ Եւ անանկ ըրին,

‡ Ղև. իե. 43. Նեեմ. ե. 15.

÷ Հմր 34. Գլ. խգ. 5. խդ. 23.

Ն. Ք. Ք.
1707

[է] Յոբ. ԼԶ. 8. 9։ Ովս. Ե. 15։

[ը] Առակ. ԻԱ. 13։ Մատ. Է. 2։

[թ] Գլ. ԼԷ. 21։

[ժ] Գլ. Թ. 5։ Գ Թագ. Բ. 32։ Բ Մն. ԻԴ. 22։ Սաղ. Թ. 12։ Ղուկ. ԺԱ. 50. 51։

[ի] Մատ. Ե. 44։ Հռով. ԺԲ. 17. 20. 21։

[լ] Տես Գլ. ԽԳ. 21։

[խ] Հմր 7։

[ծ] Հմր 15. 19. 20։

[կ] Գլ. ԼԴ. 10։

21 Ու մէկզմէկու ըսին . [է] Իրաւցընէ
մեր եղբօրը վրայով յանցաւոր ենք .
ինչու որ մենք տեսանք անոր հոգի-
ին նեղութիւնը՝ երբոր ինքը մեզի
աղաչեց , ու մտիկ չըրինք . [ը] Անոր
համար աս նեղութիւնը վրանիս
22 եկաւ ։ Եւ Ռուբէն պատասխան
տուաւ անոնց՝ ըսելով . [թ] Ես ձեզի
չըսի՞ , ըսելով թէ , Տղուն
դէմ մեղք մի գործէք . ու դուք
մտիկ չըրիք . և աչա հիմա անոր
արիւնը մեզմէ [ժ] կը պահանջուի ։
23 Եւ անոնք չէին գիտեր որ Յովսէփ
կը հասկընար . ինչու որ թարգմա-
24 նով կը խօսէր իրենց հետ ։ Եւ
անոնցմէ զատուեցաւ ու լացաւ . և
նորէն անոնց դարձաւ , ու խօսեցաւ
անոնց հետ . և անոնցմէ Շմաւոնը
առաւ , ու անոնց աչքին առջևը
կապեց զանիկայ ։
25 Ետքը Յովսէփ հրաման ըրաւ որ
անոնց ամանները ցորենով լեցընեն ,
ու ամէն մէկուն ստակը իր քուրձին
մէջը դնեն , և անոնց ճամբու պա-
շար տան ։ Ու [ի] ասանկ ըրաւ ա-
26 նոնց ։ Եւ անոնք իրենց էշերուն
վրայ բեռցուցին ցորենը , ու անկէ
27 գացին ։ Եւ անոնցմէ [լ] մէկը՝ իջևա-
նին մէջ իր իշուն կեր տալու հա-
մար իր քուրձը բացածին պէս՝ իր
ստակը տեսաւ , որ աչա իր քուր-
28 ձին բերանն էր ։ Ու իր եղբայր-
ներուն ըսաւ . Իմ ստակս ետ տրը-
ուեցաւ , և աչա հոս իմ քուրձիս
մէջն է . ու անոնց սիրտը խռովե-
ցաւ , ու վախնալով իրարու ըսին .
Ի՞նչ է աս՝ որ Աստուած մեզի
ըրաւ ։
29 Ու եկան Քանանու երկիրը ի-
րենց հօրը Յակոբին , և բոլոր ի-
րենց գլուխը եկածները պատմեցին
30 անոր՝ ըսելով . Ան երկրին տէրը ե-
ղող մարդը [խ] մեզի խստութեամբ
խօսեցաւ , ու մեզ երկիրը լրտեսող-
31 ներու տեղ դրաւ ։ Եւ ըսինք ա-
նոր . Մենք շիտակ մարդիկ ենք .
32 լրտեսներ չենք . Մենք՝ մեր հօրը
որդիքը՝ տասուերկու եղբայրներ
ենք . մէկը չկայ , և ամենէն պզտիկը
Քանանու երկրին մէջ մեր հօրը
33 քովն է այսօր ։ Եւ ան երկրին
տէրը եղող մարդը ըսաւ մեզի .
[ծ] Ձեր շիտակ մարդիկ ըլլալը ասկէ
գիտնամ . ձեր եղբայրներուն մէկը
իմ քովս ձգեցէք , և ձեր ընտանեա-
ցը անօթութեանը համար ցորեն
34 առէք , ու գացէք . Եւ ձեր պզտիկ
եղբայրը ինծի բերէք , որ գիտնամ
թէ՝ դուք լրտեսներ չէք , հապա
շիտակ մարդիկ էք . այնպէս ձեր
եղբայրը ձեզի կու տամ , ու աս երկ-
35 րին մէջ [կ] առուտուր ընէք ։ Ու
եղաւ որ իրենց քուրձերը պարպած
ատեննին , աչա [հ] ամէն մէկուն ստա-
կին ծրարը իր քուրձին մէջն էր . և
իրենք ու իրենց հայրն ալ ստակին
ծրարները տեսածնուն պէս՝ վախ-
36 ցան ։ Եւ անոնց հայրը Յակոբ ը-
սաւ անոնց . [ձ] Խա անորդի թողու-
ցիք . Յովսէփը չկայ , Շմաւոնը
չկայ , Բենիամինն ալ պիտի առնէք .
ասոնց ամէնը իմ գլխուս եկաւ ։
37 Եւ Ռուբէն խօսեցաւ իր հօրը՝ ու
ըսաւ . Թէ որ ես զանիկայ քեզի
չբերեմ , իմ երկու որդիներս մեռ-
ցուր . զանիկայ իմ ձեռքս յանձնէ ,
ու ես քեզի ետ կը բերեմ անիկայ ։
38 Բայց Յակոբ ըսաւ . Իմ որդիս
ձեզի հետ չերթար . ինչու որ [ղ] ա-
նոր եղբայրը մեռած է , ու անիկայ
մինակ մնաց . և [ճ] թէ որ ձեր եր-
թալու ճամբուն մէջ անոր փոր-
ձանք մը պատահելու ըլլայ , [մ] իմ
ճերմակ մազերս տրտմութիւնով
գերեզմանը պիտի իջեցընէք ։

Ն. Ք. Ք.
1707

[հ] Տես Գլ. ԽԳ. 21։

[ձ] Գլ. ԽԳ. 14։

[ղ] Հմր 13։ Գլ. ԼԷ. 33։ ԽԴ. 28։

[ճ] Հմր 4։ Գլ. ԽԴ. 29։

[մ] Գլ. ԼԷ. 35։ ԽԴ. 31։

ԳԼ. ԽԳ

1 Յակոբ դժուարաւ կը համոզուի Բենիամինը ղրկելու ։ 15 Յովսէփ իր եղբայրները կ'ընդունի . 31 անոնց խնճոյք մը կ'ընէ ։

1 Եւ սովը [ա] սաստկացաւ երկրին
2 մէջ ։ Ու եղաւ որ երբ Եգիպ-
տոսէն բերած պաշարնին կերան
հատցուցին , հայրերնին ըսաւ ա-
նոնց . Գացէք նորէն մեզի քիչ մը
3 ուտելիք ծախու առէք ։ Եւ Յու-
դան զրուցեց անոր ըսելով . Ան
մարդը մեզի հաստատ վկայու-
թեամբ խօսելով՝ ըսաւ . Թէ որ
[բ] ձեր եղբայրը հետերնիդ չըլլայ ,
4 իմ երեսս պիտի չտեսնէք ։ Թէ որ
մեր եղբայրը մեզի հետ խրկես ,
կ'իջնենք ու քեզի ուտելիք ծախու
5 կ'առնենք . Բայց թէ որ չխրկես ,
չենք իջներ . ինչու որ ան մարդը
ըսաւ մեզի . Թէ որ ձեր եղբայրը
հետերնիդ չըլլայ , իմ երեսս պիտի
6 չտեսնէք ։ Եւ Իսրայէլը ըսաւ .
Ինչո՞ւ համար չարութիւն ըրիք ին-
ծի՝ ան մարդուն իմացընելով թէ
7 ուրիշ եղբայր ունիք ։ Եւ անոնք
ըսին . Ան մարդը մեզի համար ու
մեր ազգականներուն համար ճշդիւ
հարցուց՝ ըսելով . Ձեր հայրը տա-
կաւին ո՞ղջ է , ուրիշ եղբայր ու-
նի՞ք . և մենք աս խօսքերուն հա-
մեմատ պատասխան տուինք անոր .
արդեօք մենք կրնայի՞նք գիտնալ ,
որ անիկայ պիտի ըսէ թէ՝ Ձեր եղ-
8 բայրը իջեցուցէք ։ Եւ Յուդան
իր հօրը Իսրայէլին ըսաւ . Տղան
ինծի հետ խրկէ , ու ելլենք եր-
թանք , որ ողջ մնանք ու չմեռ-
նինք , մենք ալ՝ դուն ալ՝ և մեր
9 ընտանիքներն ալ ։ Ես երաշխաւոր
կ'ըլլամ անոր համար . զանիկայ իմ
ձեռքէս պահանջէ . [գ] թէ որ անի-

[ա] Գլ. ԽԱ. 54. 57։

[բ] Գլ. ԽԲ. 20։ ԽԴ. 23։

[գ] Գլ. ԽԴ. 32։ Փիլիմ. 18. 19։

Ն․ Ք․ Դ․Ք․
1707

կայ քեզի չբերեմ, ու քու առջեւդ
չկայնեցընեմ, յաւիտեան քեզի
10 յանցաւոր ըլլամ։ Քանզի թէ որ
չյապաղէինք, մինչեւ հիմա երկրորդ
11 անգամ դարձած կ՚ըլլայինք։ Եւ
անոնց հայրը Իսրայէլ ըսաւ անոնց.
Եթէ այդպէս է, հիմա աս ըրէք.
Ձեր ամաններուն մէջը երկրիս ամե-
նէն աղէկ պտուղներէն առէք, ու
Գ մարդուն ընծայ տարէք, քիչ մը — Գ Գլ․ ԼԲ․ 20։ Առակ․ ԺԸ․ 16։
Դ բալասան, և քիչ մը մեղր, հա- — Դ Գլ․ ԼԷ․ 25։ Երեմ․ Ը․ 22։
մեմներ, ու զմուռս, փստուղ ու
12 նուշ. Եւ ձեռքերնիդ կրկնապա-
տիկ ստակ առէք, ու ձեր քուրձե-
րուն բերանը եղած ստակը՝ Ե որ ետ — Ե Գլ․ ԽԲ․ 25, 35։
բերուեցաւ, ձեռքերնիդ ——— ետ
տարէք. գուցէ սխալմունք եղած
13 էր. Եղբայրնիդ ալ առէք, ու ե-
լէք նորէն ան մարդուն գացէք.
14 Եւ Ամենակարող Աստուածը ձեզի
շնորհք գտնել տայ ան մարդուն
առջեւը, որ ձեր մէկալ եղբայրը ու
Բենիամինը թող տայ ձեզի. և Զ ես — Զ Եսթ․ Դ․ 16։
թէ որ անզաւակ մնալու եմ, թող
անզաւակ մնամ։
15 Եւ մարդիկը առին աս ընծա-
ները, ու ձեռքերնին կրկնապատիկ
ստակ առին, նաև Բենիամինը, ու
ելան Եգիպտոս իջան, և Յով-
16 սեփին առջեւը կայնեցան։ Եւ երբ
Յովսէփ Բենիամինը անոնց հետ
տեսաւ, Է իր տանը վերակացուին — Է Գլ․ ԻԴ․ 2։ ԼԹ․ 4։ ԽԴ․ 1։
ըսաւ. Տուն տար աս մարդիկը, ու
Ը "պարարտ կենդանիներ" մորթէ, — Ը Ա Թագ․ ԻԵ․ 11։
և պատրաստէ. ինչու որ աս մար- — * Եբր․ մորթելիք
դիկը կէսօրին ինծի հետ պիտի ճա-
17 շեն։ Եւ ան մարդը Յովսեփին ը-
սածին պէս ըրաւ. ու ան մարդը
Յովսեփին տունը տարաւ մարդիկը։
18 Եւ մարդիկը վախցան Յովսեփին
տունը տարուելնուն համար, ու
ըսին. Թ Առջի անգամին մեր քուր-
ձերուն մէջը դարձած ստակին հա-
մար կը տարուինք, որ Ժ վրանիս — Ժ Յոբ․ Լ․ 14։
յարձակի, ու մեր վրայ իյնայ, մեզ
ծառաներ առնէ՝ ու մեր էշերը։
19 Եւ Յովսեփին տանը վերակացուն
եղող մարդուն մօտեցան, ու տանը
20 դրանը մէջ խօսեցան անոր, Ու
ըսին. Ո՛հ տէր, Ի ասկէ առաջ — Ի Գլ․ ԽԲ․ 3, 10։
կերակուր ծախու առնելու իջանք։
21 Ու Լ եղաւ որ երբ իջեւանը եկանք, — Լ Գլ․ ԽԲ․ 27, 35։
ու մեր քուրձերը բացինք, ահա
ամէն մէկերնուս ստակը իր քուր-
ձին բերանն էր, մեր ստակը
լման կշռովը. և զանիկայ մեր
22 ձեռքովը ետ բերինք. Ու ձեռքեր-
նուս մէջ ուրիշ ստակ բերինք՝ կե-
րակուր ծախու առնելու համար.
չենք գիտեր թէ ով դրաւ մեր
23 ստակը մեր քուրձերուն մէջ։ Եւ
անիկայ ըսաւ. Խաղաղութիւն
ձեզի, մի՛ վախնաք. ձեր Աստուածը
և ձեր հօրը Աստուածը ձեզի գանձ
տուաւ ձեր քուրձերուն մէջ. † ես — † Եբր․ ձեր ստակը ինծի եկաւ։
առի ձեր ստակը"։ Եւ Շմաւոնը
դուրս հանեց անոնց։
24 Ու ան մարդը Յովսեփին տունը
տարաւ մարդիկը, և ջուր տուաւ
Խ անոնց, ու իրենց ոտքերը լուա- — Խ Գլ․ ԺԸ․ 4։ ԻԴ․ 32։
ցին, ու անոնց էշերուն կեր տուաւ։
25 Եւ անոնք ընծաները պատրաստե-
ցին՝ մինչեւ Յովսեփին կէսօրուան
գալը. քանզի իմացան որ իրենք
26 հոն հաց պիտի ուտեն։ Եւ երբ
Յովսէփ տունը եկաւ, իրենց ձեռ-
քը եղած ընծաները անոր մատու-
ցին տանը մէջ, ու Ծ մինչեւ գե- — Ծ Գլ․ ԼԷ․ 7, 10։
տինը Ծ–Ե–Լ–Վ անոր խոնարհութիւն
27 ըրին։ Եւ անոնց Կ ողջութիւնը — Կ Գլ․ ԼԷ․ 14։
հարցուց՝ ըսելով. Ան ձեր ծեր
հայրը՝ Հ որուն վրայով խօսեցաք — Հ Գլ․ ԽԲ․ 11, 13։
ինծի, աղէ՞կ է. տակաւին ո՞ղջ է։
28 Եւ ըսին. Քու ծառադ մեր հայրը
աղէկ է, տակաւին ողջ է. Ձ և — Ձ Գլ․ ԼԷ․ 7, 10։
ծռեցան ու խոնարհութիւն ըրին։
29 Եւ իր աչքերը վերցուց, ու Ղ իր — Ղ Գլ․ ԼԵ․ 17, 18։
մօրը որդին՝ իր եղբայրը Բենիա-
մինը տեսաւ, և ըսաւ. Ա՞ս է
ձեր պզտիկ եղբայրը, Ճ որուն վրա- — Ճ Գլ․ ԽԲ․ 13։
յով խօսեցաք ինծի. ու ըսաւ
Բ–Ե–Ն–Ի–Ա–Մ–Ի–Ն. Աստուած ողորմի՝ քե-
30 զի՝ որդեակ իմ։ Եւ Յովսէփ շու-
տով ելաւ. քանզի Մ իր աղէքը — Մ Գ Թագ․ Գ․ 26։
գալարեցան իր եղբօրը վրայ, և
լալու տեղ կը փնտռէր. ու ներսի
սենեակը մտաւ, ու Յ հոն լացաւ։ — Յ Գլ․ ԽԲ․ 24։
31 Եւ լուաց իր երեսը, ու դուրս
ելաւ. և զսպեց ինքզինքը, ու
32 ըսաւ. Ն Հա՛ց բերէք։ Եւ իրեն զատ, — Ն Հմր 25։
ու անոնց զատ, և իրեն հետ ուտող
Եգիպտացիներուն զատ դրին.
քանզի Եգիպտացիները Եբրայե-
ցւոց հետ հաց չէին կրնար ուտել,
ինչու որ Շ Եգիպտացիներուն զզուե- — Շ Գլ․ ԽԶ․ 34։ Ել․ Ը․ 26։
33 լի էր։ Եւ նստան անոր առջեւը,
անդրանիկը իր անդրանկութեանը
պէս, և պզտիկը իր պզտիկու-
թեանը պէս. և մարդիկը իրարու
34 Ն–Ա–Յ–Ե–Լ–Ո–Վ կը զարմանային։ Եւ անի-
կայ իր առջեւէն բաժիններ խրկեց
անոնց. բայց Բենիամինին բաժինը
մէկալներուն բաժինէն Ո հինգ ան- — Ո Գլ․ ԽԵ․ 22։
գամ աւելի էր. և խմեցին, ու
Չ անոր հետ մէկտեղ զուարթացան։ — Չ Անգ․ Ա․ 6։ Յոհ․ Բ․ 10։

ԳԼ․ ԽԴ․

1 Յովսէփ իր եղբայրները համբայէն ետ դարձնելու համար հնարք կը բանեցընէ։ 14 Յուդային խոնարհ աղաչանքը։

1 Եւ իր տանը վերակացուին հրա-
ման ըրաւ, ըսելով. Աս մար-
դոցը քուրձերը տանել կրցած-
նուն չափ ուտելիք լեցուր, ու ա-
մէն մէկուն ստակը իր քուրձին բե-
2 րանը դիր։ Եւ Ի–Մ–Ը–Ս պզտիկին
քուրձին բերանը իմ գաւաթս՝ ար-

Ն. Ք. Ք. Ծ. 1707

ծաթ դաւաթը՝ ու իր պաշարին
ստակը դիր ։ Ու անիկայ Յովսէփին
ըսած խօսքին պէս ըրաւ ։
3 Եւ առաւօտուն լուսցածին պէս
մարդիկը խրկուեցան, իրենք՝ ու
4 իրենց էշերը ։ Անոնք քաղաքէն
ելլելով դեռ չհեռացած, Յովսէփ
իր տանը վերակացուին ըսաւ. Ելի՛ր՝
ան մարդոցը ետեւէն վազէ,
ու անոնց հասի՛ր, և ըսէ անոնց.
Ինչո՞ւ բարիին փոխարէն չար հատուցիք.
5 Աս ան չէ՞ որուն մէջէն իմ
տէրս կը խմէ, ու անով կը հմայէ.
ատանկ ընելով՝ գէշութիւն ըրիք ։
6 Եւ անիկայ հասաւ անոնց. և ըսաւ
7 անոնց աս նոյն խօսքերը ։ Եւ ըսին
անոր. Ինչո՞ւ իմ տէրս ատանկ
խօսքեր կը զրուցէ. քա՛ւ լիցի՛ որ
քու ծառաներդ ատանկ բան մը
8 ընեն ։ Ահա՛ ա մեր քուրձերուն բերանը
գտած ստակնիս Քանանու
երկրէն քեզի ետ բերինք. ուրեմն
ինչպէս քու տիրոջդ տունէն արծաթ
կամ ոսկի պիտի գողնանք ։
9 Քու ծառաներուդ որուն քովը որ
գտնուի, բ թող անիկայ մեռնի,
ու մենք ալ իմ տիրոջս ծառաներ
10 ըլլանք ։ Եւ անիկայ ըսաւ. Հիմա
ճիշդ ձեր ըսածին պէս թող ըլլայ.
որուն քովը որ գտնուի, ան ինծի
ծառայ ըլլայ, ու դուք անպարտ
11 ըլլաք ։ Ուստի ամէն մէկը արտորնօք
իր քուրձը գետինը իջեցուց,
ու ամէն մէկը իր քուրձը բացաւ ։
12 Եւ անիկայ մեծէն սկսեց փնտռել,
ու մինչև պզտիկը նայեցաւ. և
դաւաթը Բենիամինին քուրձին
մէջ գտնուեցաւ ։
13 Ան ատենը գ իրենց հանդերձները
պատռեցին. և ամէն մէկը իր էշը
բեռցուց, ու քաղաքը դարձան ։
14 Եւ Յուդա ու անոր եղբայրները
Յովսէփին տունը եկան, և անիկայ
տակաւին հոն էր, ու դ անոր առջևը
15 գետինը ինկան ։ Եւ Յովսէփ ըսաւ
անոնց. Աս ի՞նչ բան է որ ըրիք.
չէ՞ք գիտեր որ ինծի պէս
16 մարդ մը անշուշտ ե կը հմայէ ։ Եւ
Յուդան ըսաւ. Իմ տիրոջս ի՞նչ
ըսենք, ի՞նչ խօսինք, կամ ինչպէս
արդարացրնենք ինքզինքնիս.
Աստուած քու ծառաներուդ յանցանքը
բռնեց. ահա զ մենք մեր
տիրոջը ծառաներ ենք, մենք ալ՝
անիկա ալ՝ որուն քովը դաւաթը
17 գտնուեցաւ ։ Եւ անիկայ ըսաւ.
է Քա՛ւ լիցի՛ որ ես այդպէս ընեմ.
հապա ան մարդը՝ որուն քովը դաւաթը
գտնուեցաւ, անիկայ ինծի
ծառայ ըլլայ, ու դուք խաղաղութեամբ
ձեր հօրը ելէք ։
18 Ան ատենը Յուդան մօտեցաւ անոր՝
ու ըսաւ. Ո՛հ տէր իմ, շնորհք

ա Գլ. Խգ. 21.
բ Գլ. Լա. 32.
գ Գլ. Լէ. 29, 34. Թու. Ժդ. 6. Բ Թագ. Ա. 11.
դ Գլ. Լէ. 7.
ե Հմր 5.
զ Հմր 9.
է Առակ. Ժէ. 15.

ըրէ՝ թող քու ծառադ խօսք մը
խօսի իմ տիրոջս ականջներուն, ու
ծառայիդ վրայ ը քու բարկութիւնդ
չբորբոքի. ինչու որ դուն Փարաւոնին
19 պէս ես ։ Իմ տէրս իր ծառաներուն
հարցուց՝ ըսելով. Հայր
20 կամ եղբայր ունի՞ք ։ Եւ մենք ըսինք
մեր տիրոջը, Թէ ծեր հայր մը
ունինք, և թ ան ծերութեան ատենը
ծնած պզտիկ որդի
մը ունի, ու անոր եղբայրը մեռած
է, և միայն անիկայ իր մօրմէն
մնաց, ու անոր հայրը կը սիրէ զանիկայ ։
21 Եւ քու ծառաներուդ ըսիր. ժ ինծի իջեցուցէք անիկայ,
22 որ * տեսնեմ։ Եւ իմ տիրոջս ըսինք.
Տղան իր հայրը չկրնար ձգել. քանզի
թէ որ իր հայրը ձգելու ըլլայ,
23 անիկայ պիտի մեռնի ։ Եւ քու
ծառաներուդ ըսիր. ի Թէ որ ձեր
պզտիկ եղբայրը ձեզի հետ չիջնէ,
իմ երեսս մէյմըն ալ պիտի չտեսնէք ։
24 Ու երբոր քու ծառայիդ իմ
հօրս ելանք, իմ տիրոջս խօսքերը
25 պատմեցինք անոր ։ Եւ լ մեր հայրը
ըսաւ. Գացէ՛ք նորէն, ու մեզի
քիչ մը կերակուր ծախու առէ՛ք ։
26 Եւ մենք ըսինք. Չենք կրնար իջնել.
թէ որ մեր պզտիկ եղբայրը
մեր հետը ըլլայ, ան ատենը կ'իջնենք.
ինչու որ պիտի չկրնանք տեսնել
ան մարդուն երեսը, թէ որ մեր
պզտիկ եղբայրը մեր հետը չըլլայ ։
27 Եւ քու ծառադ իմ հայրս ըսաւ
մեզի. Դուք գիտէք որ խ իմ կնիկս
28 երկու որդի ծնաւ ինծի. Եւ մէկը
քովէս ելաւ, ու ես ըսի. ծ Անշուշտ
գազանէ մը պատառուած է, ու
29 մինչև հիմա զինքը չտեսայ ։ Եւ
թէ որ կ ասիկայ ալ քովէս առնէք,
ու անոր փորձանք մը պատահի,
իմ ճերմակ մազերս տրտմութիւնով
գերեզմանը պիտի իջեցրնէք ։
30 Ուստի հիմա՝ երբոր քու
ծառայիդ իմ հօրս երթամ, ու
տղան մեր հետը չըլլայ, հ անոր
հոգին տղուն հոգիին հետ կապուած
31 ըլլալով, Երբոր տեսնէ թէ տղան
հոն չէ, պիտի մեռնի. և ծառաներդ՝
քու ծառայիդ մեր հօրը
ճերմակ մազերը տրտմութիւնով
32 գերեզմանը պիտի իջեցրնենք ։ Ինչու
որ ծառադ՝ տղուն համար իմ
հօրս երաշխաւոր եղայ՝ ըսելով.
ձ Թէ որ ես անիկայ քեզի չբերեմ,
իմ հօրս յաւիտեան յանցաւոր ըլլամ ։
33 Ուստի հիմա կ'աղաչեմ քեզի,
ղ տղուն տեղը՝ ծառադ իմ տիրոջս
ծառայ մնայ, և տղան իր եղբայրներուն
34 հետ ելլէ. Քանզի թէ որ
տղան իմ հետս չըլլայ, ինչպէս
ելլեմ իմ հօրս. չըլլայ որ իմ հօրս
գալու փորձանքը տեսնեմ ։

Ն. Ք. Ք. Ծ. Իբր 1707

ը Գլ. Ժը. 30, 32. Ել. Լբ. 22.
թ Գլ. Լէ. 3.
ժ Գլ. Խբ. 15, 20.
* Եբր. աչքս անոր վրայ դնեմ.
ի Գլ. Խգ. 3, 5.
լ Գլ. Խգ. 2.
խ Գլ. Խզ. 19.
ծ Գլ. Լէ. 33.
կ Գլ. Խբ. 36, 38.
հ Ա Թագ. Ժը. 1.
ձ Գլ. Խգ. 9.
ղ Ել. Լբ. 32.

Ն. ք. դ.Բ.
1707

ԳԼ. ԽԵ

1 Յովսէփ զինքը իր եղբայրներուն կը ճանչցնէ. 5 անցած բաները Աստուծոյ նախախնամութեանը տալով՝ կը մխիթարէ զանոնք. 9 ու կը խրկէ որ իր հայրը բերեն. 16 Փարաւոն ալ բանին կը հաճի. 21 Յովսէփ անոնց ճամբուն պաշարը կու տայ, ու զանոնք կը յորդորէ որ խռովութեան չմտնեն մէջերնին. 25 Յակոբ իր որդւոյն լուրը առնելով՝ կը զօրանայ.

1 Եւ Յովսէփ չկրցաւ զսպել ինքզինքը բոլոր իր քովը կայնողներուն առջեւ, ու պոռաց. Քովէս դուրս հանեցէք բոլոր մարդիկը. և երբ Յովսէփ ինքզինքը իր եղբայրներուն ճանչցուց, քովը մարդ մը
2 չկեցաւ։ Եւ −ձայնը վերցնելով լացաւ. ու Եգիպտացիք լսեցին, ու
3 Փարաւոնին տունն ալ լսեց։ Եւ Յովսէփ ըսաւ իր եղբայրներուն. ᵇԵս Յովսէփն եմ. իմ հայրս տակաւին ո՞ղջ է. ու եղբայրները չէին կրնար պատասխան տալ անոր. ինչու որ անոր առջեւ ‡ապշած մնա-
4 ցին։ Եւ Յովսէփ ըսաւ իր եղբայրներուն. Ինծի մօտ եկէք. անոնք ալ մօտ եկան. և ըսաւ. Ես ձեր եղբայրը Յովսէփն եմ, ⸗որ Եգիպ-
5 տոս ծախեցիք։ Ուստի հիմա զիս հոս ծախելնուդ համար ᵻմի՛ վշտանաք, ու ձեզի ծանր չերեւնայ. ᶜինչու որ Աստուած խրկեց զիս ձեր առջեւէն՝ կեանք պա-
6 հելու համար։ Քանզի երկրիս վրայ սովին երկրորդ տարին է աս. և տակաւին հինգ տարի կայ՝ որ ոչ վարուցան, ոչ ալ հունձք պիտի
7 ըլլայ։ Եւ Աստուած զիս ձեր առջեւէն խրկեց՝ որ երկրի վրայ ձեզի սերունդ պահէ, և մեծ ազատու-
8 թիւնով ձեզ ապրեցընէ։ Եւ հիմա զիս հոս խրկողը դուք չէք, հապա Աստուած է. ու ᵻզիս Փարաւոնին հայր՝ և իր բոլոր տանը տէր՝ ու Եգիպտոսի բոլոր երկրին իշխան
9 դրաւ։ Շուտով իմ հօրս ելէք, ու ըսէք անոր. Այսպէս կ'ըսէ քու Յովսէփ որդիդ. Աստուած բոլոր Եգիպտոսին տէր ըրաւ զիս. չու-
10 շանաս՝ ինծի իջնես. Եւ ᶻԳեսեմի երկրին մէջ պիտի բնակիս, որ ինծի մօտ ըլլաս, դուն ու քու որդիքդ՝ և քու որդւոցդ որդիքը՝ և հօտերդ՝ ու արջառներդ՝ և քու բո-
11 լոր ունեցածդ. Եւ հոն քեզ պիտի սնուցանեմ. ինչու որ տակաւին հինգ տարի սով կայ. չըլլայ որ դուն՝ ու քու տունդ՝ և քու բոլոր ունեցածդ չքաւորութիւն քաշէք։
12 Եւ ահա ձեր աչքերը ու իմ եղբօրս Բենիամինին աչքերը կը տեսնեն՝ որ
13 ᶠձեզի խօսողը իմ բերանս է։ Ու Եգիպտոսի մէջ իմ ունեցած բոլոր փառքս, ու ձեր բոլոր տեսածը

− Թու. ժդ. 1.
ᵇ Գործ. է. 13.
‡ Յոբ. դ. 5. իգ. 15. Մատ. ժդ. 26. Մար. զ. 50.
⸗ Գլ. լէ. 28.
ᵻ Ես. խ. 2. բԿոր. բ. 7.
ᶜ Գլ. ծ. 20. Սաղ. ճե. 16. 17. Տես բԹագ. ժզ. 10. 11. Գործ. դ. 24.
ᵻ Գլ. խա. 43. Դատ. ժէ. 10. Յոբ. իթ. 16.
ᶻ Գլ. խէ. 1.
ᶠ Գլ. խբ. 23.

պատմեցէք իմ հօրս. և շուտով
14 ᶾիմ հայրս հոս իջեցուցէք։ Եւ իր եղբօրը Բենիամինին պարանոցին վրայ ինկաւ՝ ու լացաւ. Բենիամինն ալ անոր պարանոցին վրայ լացաւ։
15 Եւ իր բոլոր եղբայրները համբուրեց, ու անոնց վրայ լացաւ. և անկէ ետքը իր եղբայրները իրեն խօսեցան։

16 Եւ աս լուրը Փարաւոնին տանը մէջ լսուեցաւ՝ թէ Յովսէփին եղբայրները եկեր են. և Փարաւոնին ու անոր ծառաներուն ᶤհաճելի ե-
17 ղաւ։ Եւ Փարաւոն ըսաւ Յովսէփին. Քու եղբայրներուդ ըսէ. Ա՛ս ըրէք. ձեր անասունները բեռցուցէք, ու Քանանու երկիրը գացէք.
18 Եւ ձեր հայրը՝ ու ձեր ընտանիքները առէք, ու ինծի եկէք. և Եգիպտոսի երկրին աղէկ տեղը ձեզի տամ, ու ᴸերկրին պարարտութենէն ու-
19 տէք։ Եւ քեզի հրաման եղաւ. ա՛ս ըրէք. ձեր տղաքներուն համար ու ձեր կնիկներուն համար Եգիպտոսի երկրէն կառքեր առէք ձեզի,
20 և ձեր հայրը բերէք՝ ու եկէք։ Եւ ձեր կարասիքին "մի՛ նայիք". ինչու որ բոլոր Եգիպտոսի երկրին բարիքը ձերն է։
21 Եւ Իսրայէլին որդիները անանկ ըրին. և Յովսէփ անոնց կառքեր տուաւ Փարաւոնին ᵻխօսքին պէս, ու ճամբու համար պաշար տուաւ
22 անոնց։ Անոնց ամէն մէկուն զատ զատ փոխելու հանդերձներ տուաւ, բայց Բենիամինին երեք հարիւր կտոր արծաթ՝ ու ᵗհինգ ձեռք փոխելու
23 հանդերձ տուաւ։ Եւ իր հօրը ասոր պէս բաներ խրկեց. տասը էշ Եգիպտոսի բարիքներով բեռցած՝ և տասը էգ էշ ցորենով ու հացով և ուտելիքներով բեռցած՝ իր հօրը
24 ճամբորդութեանը համար։ Այսպէս իր եղբայրները խրկեց, ու գացին. և ըսաւ անոնց. Ճամբուն մէջ չխռովիք։
25 Եւ անոնք Եգիպտոսէն ելան, ու դէպ 'ի Քանանու երկիրը իրենց հօ-
26 րը Յակոբին գացին. Եւ անոր պատմեցին՝ ըսելով. Յովսէփը տակաւին ողջ է, ու Եգիպտոսի բոլոր երկրին իշխանը անիկայ է։ ˡԵւ Յակոբին սիրտը մարեցաւ. քանզի անոնց
27 չհաւատաց։ Եւ անոր պատմեցին Յովսէփին բոլոր խօսքերը որ իրենց ըսեր էր, ու երբոր տեսաւ Յովսէփին խրկած կառքերը զինքը տանելու համար, անոնց հօրը Յակո-
28 բին հոգին ողջնցաւ։ Եւ Իսրայէլ ըսաւ. Բաւական է. իմ որդիս Յովսէփը տակաւին ողջ է. երթամ ու մեռնելէս առաջ տեսնեմ անիկայ։

Ն. ք. դ.Բ.
1707

ᶾ Գործ. է. 14.
ᶤ Գլ. խա. 37.
ᴸ Գլ. իէ. 28. Թու. ժը. 12. 29.
* Եբր. ձեր աչքը չխնայէ.
ᵻ Թու. գ. 16.
ᵗ Գլ. խգ. 34.
ˡ Յոբ. իթ. 24. Սաղ. ճիզ. 1. Ղու. իդ. 11. 41.

ԳԼ. ԽԶ.

1 Յակոբ Բերսաբէէի մէջ Աստուծմէ կը քաջալերուի ։ 5 Անկէ իր ընտանիքովը Եգիպտոս կ՚երթայ ։ 8 Եգիպտոս գացող իր ընտանեացը համրանքը ։ 29 Յովսէփ իր հայրը Յակոբը դիմաւորելու կ՚ելլէ ։ 31 Կը սորվեցընէ իր եղբայրներուն՝ թէ ինչ պատասխան պիտի տան Փարաւոնին ։

1 Եւ Իսրայէլ իր բոլոր ունեցածո-
վը ճամբայ ելաւ , ու [ա]Բերսա-
բէէ եկաւ . և [բ]իր հօրը Իսահակին
2 Աստուծոյն զոհեր մատոյց ։ Ու
Աստուած [գ]գիշերուան տեսիլքի
մէջ խօսեցաւ Իսրայէլին՝ ու ըսաւ .
Յակոբ՝ Յակոբ . և անիկայ ըսաւ .
3 Ահա ես հոս եմ ։ Եւ ըսաւ անոր .
Ես եմ Աստուած՝ [դ]քու հօրդ Աս-
տուածը . Եգիպտոս իջնելու մի
վախնար . ինչու որ [ե]հոն մեծ ազգ
4 մը պիտի ընեմ քեզ . [զ]Ես քեզի
հետ Եգիպտոս պիտի իջնեմ , նաև
[է]քեզ անշուշտ պիտի հանեմ , ու
[ը]Յովսէփ պիտի դնէ իր ձեռքը քու
5 աչքերուդ վրայ ։ Եւ [թ]Յակոբ ելաւ
Բերսաբէէն . ու Իսրայէլին որդի-
ները տարին իրենց հայրը Յակոբը՝
ու իրենց տղաքները՝ և իրենց կնիկ-
ները այն կառքերով , [ժ]որոնք որ
Փարաւոն ղրկեց զանիկայ տանելու
6 համար ։ Եւ առին իրենց անա-
սունները ու իրենց ստացուածքը՝
որ Քանանու երկրին մէջ ստացեր
էին , ու Եգիպտոս եկան՝ [ի]Յակոբը
ու անոր բոլոր սերունդը իրեն հետ .
7 Իր որդիները ու իր որդւոյը որդի-
ները իր հետը՝ իր աղջիկները ու
իր որդւոյը աղջիկները՝ և իր բոլոր
սերունդը իր հետը Եգիպտոս բե-
րաւ ։
8 Եւ [լ]ասոնք են Իսրայէլի որդւո-
ցը անունները որ Եգիպտոս եկան .
Յակոբ ու անոր որդիքը . [խ]Յա-
9 կոբին անդրանիկը Ռուբէն . Եւ
Ռուբէնին որդիքը՝ Ենովք , ու
Փաղղուս , և Եսրոն ու Քարմի ։
10 Եւ [ծ]Շմաւոնին որդիքը՝ Յամուէլ ,
ու Յամին , և Ոհադ , ու Յաքին ,
և [կ]Սահաւր , ու Քանանացի կնկանը
11 որդին Սաւուղ ։ Եւ [հ]Ղեւիին որ-
դիքը՝ Գերսոն , Կահաթ ու Մե-
12 րարի ։ Եւ [ձ]Յուդային որդիքը՝
Էր , ու Օնան , և Սելոմ , ու Փա-
րէս և Զարա . բայց [ղ]Էր ու Օնան
Քանանու երկրին մէջ մեռան . և
[ճ]Փարէսին որդիքը՝ Եսրոն ու Հա-
13 մուլ ։ Եւ [մ]Իսաքարին որդիքը՝
Թովղայ , ու Փուա , և [*]Յասուբ ու
14 Սամրոն ։ Եւ Զաբուղոնին որդի-
քը՝ Սարեդ , ու Ելոն և Յաղէլ ։
15 Ասոնք են Լիային որդիքը , որոնք
Միջագետքին մէջ ծնաւ Յակոբին ,
ու անոր Դինա աղջիկը . անոր բո-
լոր որդիները ու աղջիկները ե-
16 րեսունուերեք հոգի էին ։ Եւ Գա-
դին որդիքը՝ [յ]Սափոն , ու Անգի ,
Սունի , և Եսրոն , Էրի , ու Արոդի
17 և Արելի ։ Եւ [ն]Ասերին որդիքը՝
Յեմնա , ու Յեսուա , և Յեսուի , ու
Բարիա , և անոնց քոյրը Սարա .
և Բարիային որդիքը՝ Քաբեր ու
18 Մեղքիէլ ։ [շ]Ասոնք են Զեղփային
որդիքը՝ [ո]որն որ Լաբան իր Լիա
աղջկանը տուաւ . և անիկայ ծնաւ
ասոնք Յակոբին՝ տասնուվեց հոգի ։
19 [չ]Յակոբին կնկանը Ռաքէլին որդի-
20 քը՝ Յովսէփ ու Բենիամին ։ [պ]Եւ
Յովսէփին՝ Եգիպտոսի երկրին մէջ
Մանասէն ու Եփրեմը ծնան , որոնք
Արեգ քաղաքին քուրմը եղող Պե-
տափրեային աղջիկը Ասանէթը ծը-
21 նաւ անոր ։ [ջ]Եւ Բենիամինին որ-
դիքը՝ Բաղա , ու Բոքոր , և Աս-
բէլ , Գերա , ու Նէեման , [ռ]Եհի ,
ու Ռոսս , [ս]Մուփիմ , և Ոփիմ ու
22 Արեդ ։ Ասոնք են Ռաքէլին որդի-
քը՝ որոնք ծնան Յակոբին , ամէնը
23 տասնուչորս հոգի ։ [վ]Եւ Դանին
24 որդիքը՝ [տ]Հուսիմ ։ [ր]Եւ Նեփ-
թաղիմին որդիքը՝ Յասիէլ , ու
25 Գունի , և Յասեր ու Սիլեմ ։ [ց]Ա-
սոնք են Բաղղային որդիքը՝ [ւ]որն
որ Լաբան իր Ռաքէլ աղջկանը
տուաւ . ու անիկայ Յակոբին ա-
սոնք ծնաւ , ամէնը եօթը հոգի
26 էին ։ [փ]Յակոբին հետ Եգիպտոս
եկող բոլոր հոգիները , որ [ք]անոր
երանքէն ելած էին , Յակոբին որ-
դւոցը կնիկներէն զատ՝ ամէնը
27 վաթսունուվեց հոգի էին ։ Եւ
Յովսէփին որդիքը՝ որ Եգիպտոսի
մէջ անոր ծնան , երկու հոգի էին .
Եգիպտոս գացող Յակոբին տանը
[օ]բոլոր հոգիները եօթանասուն է-
ին ։
28 Եւ անիկայ Յուդան իր առջևէն
ղրկեց Յովսէփին , [ֆ]որ Գեսեմը ցու-
ցընէ իրեն . և անոնք [ա]Գեսեմի եր-
29 կիրը եկան ։ Եւ Յովսէփ իր կառ-
քը պատրաստեց , ու իր հայրը Իս-
րայէլը դիմաւորելու համար Գեսե-
մը ելաւ . և երբ անոր դէմը ելաւ ,
[բ]անոր պարանոցին վրայ ինկաւ , ու
խեղ մը ատեն անոր պարանոցին վը-
30 րայ լացաւ ։ Եւ Իսրայէլը ըսաւ
Յովսէփին . [գ]Հիմա քու երեսդ
տեսնելէս ետքը թող մեռնիմ . ին-
31 չու որ տակաւին ողջ ես ։ Եւ Յով-
սէփ իր եղբայրներուն ու իր հօրը
տանը ըսաւ . [դ]Ելլեմ , և Փարաւո-
նին պատմեմ , ու ըսեմ անոր . Իմ
եղբայրներս ու իմ հօրս ընտանիքը՝
որ Քանանու երկրին մէջն էին , ին-
32 ծի եկան . Եւ այն մարդիկը հովիւ-
ներ են . ինչու որ խաշանց տէր են .
և իրենց հօտերը , ու իրենց ար-
ջառները և իրենց բոլոր ունեցածը
33 բերին ։ Եւ ըլլայ որ երբ Փարաւոն

Ն. Ք. Գ. Բ.
1706

[ա] Գլ. ԻԱ. 31. 33. ԻԸ. 10.
[բ] Գլ. ԻԶ. 24. 25. ԻԸ. 13. Լա. 42.
[գ] Գլ. ԺԵ. 1. Յոբ. ԼԳ. 14. 15.
[դ] Գլ. ԻԸ. 13.
[ե] Գլ. ԺԲ. 2. Բ Օր. ԻԶ. 5.
[զ] Գլ. ԻԸ. 15. ԽԸ. 21.
[է] Գլ. ԺԵ. 16. Ծ. 13. 24. 25. Ել. Գ. 8.
[ը] Գլ. Ծ. 1.
[թ] Գոր. Է. 15.
[ժ] Գլ. ԽԵ. 19. 21.
[ի] Բ Օր. ԻԶ. 5. Յես. ԻԴ. 4. Սաղ. ՃԵ. 23. Եսա. ԾԲ. 4.
[լ] Ել. Ա. 1. Զ. 14.
[խ] Թու. ԻԶ. 5. Ա Մն. Ե. 1.
[ծ] Ել. Զ. 15. Ա Մն. Դ. 24.
[կ] Ա Մն. Դ. 24.
[հ] Ա Մն. Զ. 1. 16.
[ձ] Ա Մն. Բ. 3. Դ. 21.
[ղ] Գլ. ԼԸ. 3. 7. 10.
[ճ] Գլ. ԼԸ. 29. Ա Մն. Բ. 5.
[մ] Ա Մն. Է. 1.
[*] Կամ՝ Յոբ

Ն. Ք. Գ. Բ.
1706

[յ] Թու. ԻԶ. 15. Ֆ.
[ն] Ա Մն. Է. 30.
[շ] Գլ. Լ. 10.
[ո] Գլ. ԻԹ. 24.
[չ] Գլ. ԽԴ. 27.
[պ] Գլ. ԽԱ. 50.
[ջ] Ա Մն. Է. 6. Ը. 1.
[ռ] Թու. ԻԶ. 38.
[ս] Թու. ԻԶ. 39. Ա Մն. Է. 12.
[վ] Ա Մն. Է. 12.
[տ] Թու. ԻԶ. 42.
[ր] Ա Մն. Է. 13.
[ց] Գլ. Լ. 5. 7.
[ւ] Գլ. ԻԹ. 29.
[փ] Ել. Ա. 5.
[ք] Գլ. ԼԵ. 11.
[օ] Բ Օր. Ժ. 22. Տես Գոր. Է. 14.
[ֆ] Գլ. Լա. 21.
[ա] Գլ. ԽԷ. 1.
[բ] Գլ. ԽԵ. 14.
[գ] Տես Ղուկ. Բ. 29. 30.
[դ] Գլ. ԽԷ. 1.

Ն · Ք · Դ՚Ե ·
1706

ի Ծն · խէ · 2, 3 ·
լ Ծն · լ · 35 · լդ · 5 · լէ · 12 ·
խ Հմր 32 ·
ծ Ծն · խգ · 32 · Ել · Ը · 26 ·

ձեզ կանչէ, ու ըսէ թէ՝ [ի]Ի՞նչ է
34 արհեստնիդ. Ըսէք. Քու ծառա-
ներդ [լ]մեր մանկութենէն մինչև
հիմա՝ մենք ալ, մեր հայրերն ալ
[խ]խաշանց տէր ենք. որ Գեսեմի
երկրին մէջ բնակիք. ինչու որ
ամէն հովիւ Եգիպտացւոց առջևը
[ծ]զզուելի է ։

ԳԼ · ԽԷ

1 Յովսէփ իր եղբայրներուն հինգը, 7 ու իր հայրը Փարաւոնին կը ներկայացընէ. 11 անոնց բնակութիւն ու ապրուստ կու տայ ։ 13 Բոլոր Եգիպտացւոց ստակը, 16 անասունները, 18 ու կալուածքը Փարաւոնին համար ծախու կ'առնէ ։ 22 Քուրմերուն երկիրը ծախու չառներ ։ 23 Երկրի արմտիքներուն հինգերորդ մասը թագաւորին տալու պայմանով՝ երկիրը Եգիպտացւոց կու տայ ։ 28 Յակոբին տարիքը ։ 29 Անիկայ կ'երդմնցընէ Յովսէփը որ զինքը իր հայրերուն հետ թաղէ ։

ա Ծն · խզ · 31 ·
բ Ծն · խե · 10 · խզ · 28 ·
գ Գոր · է · 13 ·
դ Ծն · խզ · 33 ·
ե Ծն · խզ · 34 ·
զ Ծն · ժե · 13 · Բ Օր · իզ · 5 ·
է Ծն · խգ · 1 · Գոր · է · 11 ·
ը Ծն · խզ · 34 ·
թ Ծն · ի · 15 ·
ժ Հմր 4 ·
ի Եբր · ժա · 9 · 13 · Սաղ · լթ · 12 ·
լ Յոբ · ժդ · 1 ·
խ Ծն · իե · 7 · լե · 28 ·

1 Եւ Յովսէփ [ա]եկաւ ու պատմեց
Փարաւոնին՝ ու ըսաւ. Իմ հայրս
ու եղբայրներս, և անոնց հօտերը
ու արջառները, և անոնց բոլոր ու-
նեցածը եկան Քանանու երկրէն, և
2 ահա [բ]Գեսեմի երկիրն են ։ Եւ իր
եղբայրներուն մէջէն հինգ մարդ ա-
ռաւ, ու [գ]զանոնք Փարաւոնին
3 առջևը ներկայացուց ։ Եւ Փա-
րաւոն ըսաւ անոր եղբայրներուն.
[դ]Ի՞նչ է ձեր արհեստը. և անոնք
Փարաւոնին ըսին. [ե]Քու ծառա-
ներդ հովիւներ ենք, մենք ալ՝ մեր
4 հայրերն ալ ։ Նաև ըսին Փարաւո-
նին. [զ]Այս երկրին մէջ պանդխտա-
նալու եկանք. վասն զի [է]Քանանու
երկրին մէջ սովը սաստկանալուն
համար, քու ծառաներուդ հօտե-
րուն արծելիք չկայ. ուստի հիմա
շնորհք ըրէ՝ ծառաներդ [ը]Գեսեմի
5 երկրին մէջ բնակինք ։ Եւ Փա-
րաւոն խօսեցաւ Յովսէփին՝ ըսե-
լով. Քու հայրդ ու եղբայրներդ
6 քեզի եկան. [թ]Եգիպտոսի երկիրը
առջևդ է. քու հայրդ ու եղբայր-
ներդ երկրին ամենէն աղէկ տեղը
բնակեցուր. [ժ]Գեսեմի երկրին մէջ
թող բնակին. և թէ որ անոնց մէ-
ջը ճարպիկ մարդիկ ըլլալը գիտես,
զանոնք իմ հօտերուս վրայ վերա-
կացու ըրէ ։

7 Եւ Յովսէփ իր հայրը Յակոբը
բերաւ, ու Փարաւոնին առջևը
հանեց. և Յակոբ օրհնեց Փա-
8 րաւոնը ։ Եւ Փարաւոն ըսաւ
Յակոբին. Քու կենացդ տարի-
9 ներուն օրերը որչափ են ։ Եւ
Յակոբ ըսաւ Փարաւոնին. [ի]Իմ
պանդխտութեանս տարիներուն օ-
րերը հարիւր երսուն տարի է. [լ]Իմ
կենացս տարիներուն օրերը քիչ ու
ցաւով եղան, ու [խ]իմ հայրերուս
պանդխտութեան օրերուն մէջ ե-
ղած իրենց կենացը տարիներուն
10 օրերուն չհասան ։ Եւ Յակոբ
[ծ]օրհնեց Փարաւոնը, ու դուրս ելաւ
Փարաւոնին առջևէն ։

11 Եւ Յովսէփ բնակեցուց իր հայ-
րը ու եղբայրները, և անոնց կա-
լուածք տուաւ Եգիպտոսի երկրին
ամենէն աղէկ կողմը՝ [կ]Ռամեսէսի
երկրին մէջ, [հ]ինչպէս որ Փարաւոն
12 հրամայեր էր ։ Եւ Յովսէփ իր
հայրը ու եղբայրները և իր հօրը
բոլոր տունը [ձ]անոնց ընտանիքնե-
րուն համեմատ հացով կը սնու-
ցանէր ։

13 Եւ բոլոր երկրին մէջ հաց չկար.
ինչու որ սովը խիստ սաստկացաւ.
[ղ]ու Եգիպտոսի երկիրը և Քանանու
երկիրը սովին պատճառովը նուա-
14 ղեցաւ ։ [ճ]Եւ Յովսէփ պաշար ծախու
առնողներէն՝ Եգիպտոսի երկրին
մէջ ու Քանանու երկրին մէջ
գտնուած բոլոր ստակը ժողվեց. և
Յովսէփ Փարաւոնին տունը տա-
15 րաւ ստակը ։ Ու երբոր Եգիպտոսի
երկրին՝ ու Քանանու երկրին մէջ
ստակը հատաւ, բոլոր Եգիպտա-
ցիները եկան Յովսէփին՝ ու ըսին.
Մեզի հաց տուր. քանզի ստակը
հատնելուն համար [մ]ինչո՞ւ մեռնինք
16 քու առջևդ ։ Եւ Յովսէփ ըսաւ.
Ձեր անասունները բերէք, և թէ
որ ստակ չկայ, ձեր անասուններուն
17 փոխարէն տամ ձեզի ։ Եւ անոնք
իրենց անասունները Յովսէփին բե-
րին, և Յովսէփ հաց տուաւ անոնց՝
ձիերուն փոխարէն, ու ոչխարնե-
րուն փոխարէն, և արջառներուն
փոխարէն, ու էշերուն փոխարէն.
և ան տարին զանոնք հացով կե-
րակրեց՝ իրենց բոլոր անասուննե-
րուն փոխարէն ։

18 Ու երբոր լմնցաւ ան տարին,
հետևեալ տարին եկան անոր՝ ու
ըսին. Մեր տիրոջմէն չենք պա-
հեր որ ստակը հատաւ, և մեր ա-
նասուններն ալ մեր տիրոջը եղաւ.
ալ բան մը չմնաց մեր տիրոջը
առջևը, բայց մեր անձերը ու
19 երկիրը. Ինչո՞ւ համար քու աչքիդ
առջևը մեռնինք, մենք՝ ու մեր
երկիրը. մեզ՝ ու մեր երկիրը հա-
ցով ծախու առ, և մենք մեր երկի-
րովը Փարաւոնին ծառաներ ըլլանք.
և սերմ տուր մեզի՝ որ ապրինք ու
չմեռնինք, և երկիրը ամայի չըլլայ ։
20 Եւ Յովսէփ բոլոր Եգիպտոսի երկի-
րը Փարաւոնին համար ծախու ա-
ռաւ. քանզի Եգիպտացւոց վրայ
սովը սաստիկ ըլլալուն համար՝
անոնց ամէն մէկը իր արտը ծա-
խեց, ու երկիրը Փարաւոնին եղաւ ։
21 Եւ Եգիպտոսի սահմանին մէկ
ծայրէն մինչև մէկալ ծայրը՝ ժողո-
վուրդը "քաղաքէ քաղաք" փո-

Ն · Ք · Դ՚Ե ·
1706

ծ Հմր 7 ·
կ Ել · ա · 11 · ժբ · 37 ·
հ Հմր 6 ·
ձ Ծն · ծ · 21 ·
ղ Ծն · խա · 30 · Գոր · է · 11 ·
ճ Ծն · խա · 56 ·

1702

մ Հմր 19 ·

1701

" Եբր · քաղաքներու

Ն. Ք. Ծ. 1701

22 խաղերէն ։ [ժ]Միայն [ի]քուրմերուն երկիրը ծախու չառաւ . ինչու որ քուրմերը Փարաւոնէն [illegible] բաժին ունէին , ու կ'ուտէին 'իրենց բաժինը , որ Փարաւոն կու տար անոնց . անոր համար իրենց երկիրը չծախեցին ։ 23 Եւ Յովսէփ ըսաւ ժողովուրդին . Ահա այսօր ծախու առի ձեզ՝ ու ձեր երկիրը Փարաւոնին համար . ահա՛ ձեզի սերմ կու տամ , ու սերմանեցէք երկիրը . 24 Եւ [illegible] արդիւնքին հինգէն մէկը Փարաւոնին պիտի տաք , ու չորս մասը ձերը պիտի ըլլայ , որ արտին սերմ՝ ու ձեզի և ձեր տանը մէջ եղողներուն՝ ու ձեր տղաքներուն ուտելիք ըլլայ ։ 25 Եւ ըսին . Մեզ ապրեցուցիր . [լ]Թող մեր տիրոջը առջևը շնորհք գտնենք , ու Փարաւոնին ծառաներ ըլլանք ։ 26 Եւ Յովսէփ աս օրէնքը հաստատեց Եգիպտոսի երկրին մէջ մինչև այսօր՝ որ հինգէն մէկը Փարաւոնին ըլլայ . [խ]բաց 'ի [ծ]քուրմերուն երկրէն՝ որ Փարաւոնինը չեղաւ ։

27 Եւ Իսրայէլ [կ]կը բնակէր Եգիպտոսի երկրին մէջ՝ Գեսեմի երկիրը . ու հոն կալուածք ստացան , և [հ]աճեցան ու խիստ շատցան ։

28 Եւ Յակոբ Եգիպտոսի երկրին մէջ տասնըեօթը տարի ապրեցաւ . ու Յակոբին [ձ]կենացը տարիներուն օրերը հարիւր քառասունըեօթը տարի եղաւ ։ 29 Ու երբոր Իսրայէլին մեռնելու օրերը [ղ]մօտեցան , կանչեց իր Յովսէփ որդին , ու ըսաւ անոր . Թէ որ հիմա քու առջևդ շնորհք գտայ , կ'աղաչեմ քեզի՝ [ճ]ձեռքդ իմ երանքիս տակը դիր , և [մ]ինծի մարդասիրութիւն ու ճշմարտութիւն ըրէ . կ'աղաչեմ քեզի՝ [յ]զիս 30 Եգիպտոսի մէջ մի՛ թաղեր . Հապա [ն]իմ հայրերուս հետ ննջեմ , ու դուն զիս Եգիպտոսէն հանես , և [շ]զիս անոնց գերեզմանը թաղես ։ Եւ անիկայ ըսաւ . Ես քու ըսածիդ 31 պէս պիտի ընեմ ։ Եւ ինքը ըսաւ . Ինծի երդում ըրէ . և անիկայ երդում ըրաւ անոր ։ Եւ [ո]Իսրայէլ [*]անկողնին գլխուն վրայ երկրպագութիւն ըրաւ ։

[ժ] Եզր. է. 24 ։
[ի] Գլ. խա. 45 ։
[լ] Գլ. լգ. 15 ։
[խ] Հմր 22 ։
[ծ] Հմր 22 ։
[կ] Հմր 11 ։
[հ] Գլ. խզ. 3 ։
1689
[ձ] Տես Հմր 9 ։
[ղ] Բ Օր. լա. 14 ։ Գ Թագ. բ. 1 ։
[ճ] Գլ. իդ. 2 ։
[մ] Գլ. իդ. 49 ։
[յ] Տես Գլ. ծ. 25 ։
[ն] Բ Թագ. ժթ. 37 ։
[շ] Գլ. խթ. 29 ։ ծ. 5 ։ 13 ։
[ո] Գլ. խը. 2 ։ Գ Թագ. ա. 47 ։ Եբր. ժա. 21 ։
[*] Կամ՝ գաւազանին

ԳԼ. ԽԸ

1 Յովսէփ իր որդիներովը՝ հօրը հիւանդութեանը տես կ'երթայ ։ 3 Յակոբ իրեն եղած խոստումները կը պատմէ . 5 Եփրեմը ու Մանասէն իր որդւոցը կարգը կը դնէ . 7 Յովսեփին մօրը գերեզմանին ո՛ւր ըլլալը կ'ըսէ . 9 կ'օրհնէ Եփրեմը ու Մանասէն . 17 պզտիկը մեծէն վեր կը դնէ . 21 անոնց նորէն Քանան դառնալուն համար կը մարգարէանայ ։

1689

1 Եւ եղաւ որ աս բաներէն ետքը Յովսեփին ըսուեցաւ . Ահա քու հայրդ հիւանդ է . և անիկայ իր երկու որդիքը Մանասէն ու 2 Եփրեմը իր հետը առաւ ։ Եւ Յակոբին պատմուեցաւ ու ըսուեցաւ . Ահա քու որդիդ Յովսէփը քեզի կու գայ . և Իսրայէլ ուժովցաւ՝ 3 ու անկողնին վրայ նստաւ ։ Եւ Յակոբ ըսաւ Յովսեփին . Ամենակարող Աստուածը Քանանու երկիրը՝ [չ]Լուզին մէջ երեցաւ ինծի , 4 ու օրհնեց զիս . Եւ ըսաւ ինծի . Ահա քեզ պիտի աճեցընեմ , ու շատցընեմ , և քեզ շատ ժողովուրդներու [illegible] պիտի ընեմ . և աս երկիրը քեզմէ ետքը քու սերունդիդ [պ]յաւիտենական կալուածք ըլլալու պի5տի տամ ։ Եւ հիմա քու [ջ]երկու որդիքդ՝ որ ծնան քեզի Եգիպտոսի երկրին մէջ՝ քեզի Եգիպտոս գալէս առաջ , իմս են . Եփրեմը ու Մանասէն՝ Ռուբէնին ու Շմաւո6նին պէս իմս պիտի ըլլան ։ Եւ անոնցմէ ետքը քու ծնած որդիքդ՝ քուկդ ըլլան . [illegible] իրենց ժառանգութեանը մէջ իրենց եղբայրնե7րուն անուններովը կանչուին ։ Եւ ես երբոր Միջագետքէն կու գայի , Քանանու երկրին մէջ ան ճամբուն վրայ՝ որ տակաւին Եփրաթա երթալու քիչ մը տեղ կայ , [ռ]Ռաքէլը մեռաւ իմ քովս . ու զանիկայ հոն Եփրաթային՝ այսինքն Բեթղեհեմին ճամբուն մէջ թաղեցի ։

8 Եւ Իսրայէլ տեսաւ Յովսեփին որդիները՝ ու ըսաւ . Ո՞վ են ա9սոնք ։ Եւ Յովսէփ ըսաւ իր հօրը . [ս]Իմ որդիներս են՝ որ Աստուած հոս ինծի տուաւ . և անիկայ ըսաւ . Շնորհք ըրէ՝ ինծի բեր զա10նոնք , [վ]որ օրհնեմ ։ Ու [տ]Իսրայէլին աչքերը ծերութենէն ծանրացած էին , անանկ որ չէր կրնար տեսնել . և զանոնք մօտեցուց անոր , ու [ր]անիկայ համբուրեց զա11նոնք , և գրկեց ։ Ու Իսրայէլ ըսաւ Յովսեփին . [ց]Ես չէի յուսար որ քու երեսդ տեսնեմ , և ահա Աստուած ինծի քու սերունդդ ալ 12 ցուցուց ։ Եւ Յովսէփ հանեց զանոնք անոր ծունկերէն , և իր երեսը մինչև գետինը խոնարհութիւն ը13րաւ ։ Եւ Յովսէփ առաւ անոնց երկուքն ալ՝ Եփրեմը իր աջ ձեռքովը Իսրայէլին ձախ կողմը , և Մանասէն իր ձախ ձեռքովը Իսրայէլին աջ կողմը , ու մօտեցուց 14 անոր ։ Եւ Իսրայէլ իր աջ ձեռքը երկընցուց , ու Եփրեմին գլխուն վրայ դրաւ , որ պզտիկն էր , ու իր ձախ ձեռքը Մանասէին գլխուն վրայ . անիկայ [ւ]խորհրդով իր ձեռքերը փոխեց . ինչու որ Մանասէն 15 անդրանիկն էր ։ Եւ [փ]օրհնեց զՅովսէփ ու ըսաւ . Ան Աստուածը՝ [ք]որուն առջևը իմ հայրերս Աբրահա-

Ն. Ք. Ծ. 1689
[չ] Գլ. իը. 13 ։ 19 ։ լե. 6 ։ 9 ։ 11 ։
[պ] Գլ. ժէ. 8 ։
[ջ] Գլ. խա. 50 ։ խզ. 20 ։ Յես. ժգ. 7 ։ ժդ. 4 ։
[ռ] Գլ. լե. 9 ։ 16 ։ 19 ։
[ս] Գլ. լգ. 5 ։
[վ] Գլ. իէ. 4 ։
[տ] Գլ. իէ. 1 ։
[ր] Գլ. իէ. 27 ։
[ց] Գլ. խե. 26 ։
[ւ] Հմր 19 ։
[փ] Եբր. ժա. 21 ։
[ք] Գլ. ժէ. 1 ։ իդ. 40 ։

Ն · Ք · ԳԵ ·
1689

մը ու Իսահակը քալեցին, այն Աստուածը՝ որ ծնած ատենէս մինչեւ
16 այսօր զիս կերակրեց, Այն Հրեշտակը՝ որ զիս ամէն չարիքներէն ազատեց, օրհնէ աս տղաքները, և իմ անունս՝ ու իմ հայրերուս Աբրահամին և Իսահակին անունը անոնց վրայ կանչուի, ու երկրին մէջտեղը
17 խիստ շատնան ։ Եւ Յովսէփ երբ տեսաւ որ հայրը իր աջ ձեռքը Եփրեմին գլխուն վրայ դրաւ, իրեն հաճելի չեղաւ. և իր հօրը ձեռքը բռնեց՝ որ զանիկայ Եփրեմին գլխուն վրայէն Մանասէին գլխուն
18 վրայ փոխադրէ ։ Եւ Յովսէփ ըսաւ իր հօրը. Ո՛չ այդպէս՝ հայր իմ. ինչու որ անդրանիկը աս է. քու աջ ձեռքդ անոր գլխուն վրայ
19 դիր ։ Եւ իր հայրը չուզեց՝ ու ըսաւ. Գիտեմ որդեակ իմ, գիտեմ. ասիկայ ալ ժողովուրդ պիտի ըլլայ, և ասիկայ ալ մեծ պիտի ըլլայ. բայց անոր պզտիկ եղբայրը անկէ աւելի մեծ պիտի ըլլայ, ու անոր սերունդը խիստ մեծ ազգ
20 պիտի ըլլայ ։ Եւ այն օրը օրհնեց զանոնք ու ըսաւ. Իսրայէլը քեզմով օրհնէ, "Աստուած քեզ Եփրեմին պէս և Մանասէին պէս ընէ" ըսելով. ու Եփրեմը Մանասէէն առաջ դրաւ ։

21 Եւ Իսրայէլ ըսաւ Յովսէփին. Ահա ես կը մեռնիմ, և Աստուած ձեզի հետ պիտի ըլլայ, ու ձեզ ձեր հայրերուն երկիրը պիտի դարձնէ ։
22 Եւ ես քու եղբայրներէդ մէկ բաժին աւելի տուի քեզի, որ ան Ամորհացիներուն ձեռքէն իմ սրովս ու աղեղովս առի ։

Գլ · իԲ · 15 ։ լա · 11 · 13 ։ 24 ։ Սաղ · լԴ · 22 ։ Տիտ · 7 ։
Ամով · Թ · 12 ։ Գործ · ժԵ · 17 ։
Տես Թուա · իզ · 34 · 37 ։
Հմր 14 ։
Գլ · իԵ · 8 ։
Հմր 14 ։
Թուա · ա · 33 · 35 ։ բ · 19 · 21 ։ բ Օր · լԳ · 17 ։ Յայտ · է · 6 · 8 ։
Հռութ · դ · 11 · 12 ։
Եբր · քեզմով
Գլ · խզ · 4 ։ Ծ · 24 ։
Յես · իԴ · 32 ։ ա Մն · Ե · 2 ։ Յովհ · Դ · 5 ։
Գլ · ԺԵ · 16 ։ լԴ · 28 ։ Յես · ԺԷ · 14 ։

ԳԼ · ԽԹ

1 Յակոբ իր որդիները կը կանչէ զանոնք օրհնելու համար ։ 3 Անոնց մէկուն օրհնութիւնը ։ 29 Իր թաղուելուն վրայով անոնց պատուէր կու տայ ։ 33 Իր մահը ։

1 Եւ Յակոբ կանչեց իր որդիները ու ըսաւ. Ժողվուեցէք, որ վերջին օրերը ձեր գլխուն գալիքը պատմեմ ձեզի ։
2 Ժողվուեցէք՝ ու ականջ տուէք, ով Յակոբին որդիները, ու ձեր հօրը Իսրայէլին մտիկ ըրէք ։
3 Ով Ռուբէն, իմ անդրանիկս՝ իմ ոյժս ու իմ զօրութեանս սկիզբը, յարգութեան կատարելութիւնը ու զօրութեան կատարելութիւնը դուն ես ։
4 Ջուրի պէս եռացիր, առաջին պիտի չըլլաս. ինչու որ քու հօրդ անկողինը ելար. այն ատենը պղծեցիր [illegible] ։ (Իմ անկողինս ելաւ ։)

բ Օր · Դ · 30 ։ Թուա · իԴ · 14 ։ Եսա · բ · 2 ։ լԹ · 6 ։ Երեմ · իԳ · 20 ։ Դան · բ · 28 · 29 ։ Գործ · բ · 17 ։ Եբր · ա · 2 ։
բ Օր · լԳ · 1 ։ Ամով · Դ · 7 ։
Սաղ · լԴ · 11 ։
Գլ · իԹ · 32 ։
բ Օր · իա · 17 ։ Սաղ · ՀԸ · 51 ։
ա Մն · Ե · 1 ։
Գլ · լԵ · 22 ։ ա Մն · Ե · 1 ։ բ Օր · իԷ · 20 ։

5 Շմաւոն ու Ղեւին եղբայրներ են. † զէնքերնին յանիրաւութեան գործիքներ են ։
6 Իմ հոգիս անոնց խորհուրդներուն չմտնէ, իմ պատիւս անոնց ժողովքին հետ չմիանայ. ինչու որ իրենց բարկութեամբը մարդ սպաննեցին, և իրենց կամապաշտութեամբը ցուլի ջիղ կտրեցին ։
7 Անիծեալ ըլլայ անոնց բարկութիւնը, ինչու որ խիստ էր, ու անոնց սրտմտութիւնը, ինչու որ սաստիկ էր. զանոնք Յակոբին մէջ պիտի բաժնեմ, ու զանոնք Իսրայէլին մէջ պիտի ցրուեմ ։
8 Ով Յուդա՝ քու եղբայրներդ քեզ պիտի գովեն. քու ձեռքդ քու թշնամիներուդ պարանոցին վրայ ըլլայ. Քու հօրդ որդիքը քեզի երկրպագութիւն ընեն ։
9 Յուդան առիւծի ձագ է. որդեակ իմ՝ կողոպուտէն ելար ։ Առիւծի պէս ծունկ չոքեց, մատակ առիւծի պէս պառկեցաւ. զանիկայ ով պիտի արթնցընէ ։
10 Իշխողութիւնը Յուդայէն պիտի չպակսի, ոչ ալ անոր ոտքերուն մէջտեղէն օրէնսդիրը, մինչեւ որ ‡ Սելովը գայ. ու ժողովուրդները անոր պիտի հնազանդին ։
11 Իր յաւանակը որթին պիտի կապէ, ու իր էգ իշուն ձագը՝ ամենէն աղէկ որթին. իր պատմուճանը գինիով պիտի լուայ, ու իր հանդերձը խաղողի արիւնով ։
12 Իր աչքերը գինիէն կարմիր՝ ու իր ակռաները կաթէն ճերմակ պիտի ըլլայ ։
13 Զաբուղոն ծովին եզերքը պիտի բնակի, ու անիկայ նաւերուն հանգիստը պիտի ըլլայ, և անոր սահմանը դէպ 'ի Սիդոն ։
14 Իսաքարը ուժեղ էշ մըն է, որ գոմերուն մէջտեղը կը պառկի.
15 Եւ տեսնելով որ հանգստութիւնը աղէկ էր, ու երկիրը՝ որ գեղեցիկ էր, իր ուսը բեռցընելու խոնարհեցուց, ու հարկատու ծառայ եղաւ ։
16 Դանը իր ժողովուրդը պիտի դատէ, Իսրայէլի ցեղերէն մէկուն պէս ։
17 Դանը ճամբու վրայ օձ մը պիտի ըլլայ, ու ճամբու վրայ իժ մը, որ ձիուն գարշապարը կը խածնէ, անանկ որ հեծնողը ետեւ կ'իյնայ ։
18 Ով Տէր՝ քու փրկութեանդ սպասեցի ։
19 Գադին՝ գունդ մը վրան պիտի յարձակի. բայց վերջապէս ինքը պիտի յարձակի ։

Ն · Ք · ԳԵ ·
1689

Գլ · իԹ · 33 · 34 ։
Առակ · ժը · 9 ։
† Կամ՝ Սուրերնին
Գլ · լԴ · 25 ։
Առակ · ա · 15 · 16 ։
Սաղ · ժգ · 9 ։ Լ · 12 ։ ԾԵ · 8 ։
Սաղ · իզ · 9 ։ Եփե · Ե · 11 ։
Գլ · լԴ · 26 ։
Յես · ժԹ · 1 ։ իա · 5 · 6 · 7 ։ ա Մն · Դ · 24 · 39 ։
Գլ · իԹ · 35 ։ բ Օր · լԳ · 7 ։
Սաղ · ժը · 40 ։
Գլ · իէ · 29 ։ ա Մն · Ե · 2 ։
Ովսէ · Ե · 4 ։ Յայտ · Ե · 5 ։
Թուա · իգ · 24 ։ իդ · 9 ։
Թուա · իդ · 17 ։ Եզեկ · իա · 27 ։ Զաք · Թ · 11 ։
բ Օր · իը · 57 ։
Սաղ · Կ · 7 ։ [illegible] ։ Թագ · խա · 18 ։
Եսա · ժա · 1 ։ կբ · 11 ։ Եզեկ · իա · 27 ։ Դան · Թ · 25 ։ Մատ · իա · 9 ։ Ղու · ա · 32 · 33 ։
‡ Եբ՝ խաղաղար, կամ՝ որուն կը վայլէ ։
Եսա · բ · 2 ։ ժա · 10 ։ խբ · 1 · 4 ։ խԹ · 6 · 7 ։ 22 · 23 ։ ԾԵ · 4 · 5 ։ Կ · 1 · 3 · 4 · 5 ։ Անգ · բ · 7 ։ Ղու · բ · 30 · 31 · 32 ։
Դ Թագ · ժը · 32 ։
բ Օր · լԳ · 18 · 19 ։ Յես · ժԹ · 10 · 11 ։
բ Օր · լԳ · 22 ։ Դատ · ժը · 1 · 2 ։
Դատ · ժը · 27 ։
Սաղ · ԻԵ · 6 ։ ՃԺԹ · 166 · 174 ։ Եսա · իԵ · 9 ։
բ Օր · լԳ · 20 ։ ա Մն · Ե · 18 ։

Ն. Ք. ԴՔ.
1689

ր Բ Օր. ԼԳ. 24 ; Յես. ԺԹ. 24 ;
ց Բ Օր. ԼԳ. 23 ;

20 ր Ասերին հացը պարարտ պիտի ըլլայ. ու ինքը թագաւորի համադամ կերակուրներ պիտի տայ ։

21 ց Նեփթաղիմը գեղեցիկ խօսքեր տուող ազատ թողուած եղջերուին է ։

22 Յովսէփը պտղատու ոստ մըն է, աղբիւրի քով տնկուած պտղաբեր ոստ մը՝ որուն բողբոջները պատի վրայ կ'ելլեն.

23 Աղեղնաւորները - վշտացուցին զանիկայ, ու նետաձիգ եղան անոր, ու ատեցին զանիկայ.

24 Բայց անոր ÷ աղեղը զօրաւոր մնաց, և իր ձեռացը բազուկները ուժովցան, Յակոբին + Հզօր Աստուծոյն ձեռքերովը ։ * Իսրայէլին § վէմը եղող - Հովիւը անկէ է ։

25 Բ Ասիկայ քու հօրդ Աստուծմէն է՝ որ քեզի պիտի օգնէ, ÷ և Ամենակարողէն՝ = որ քեզ պիտի օրհնէ, վերէն՝ երկինքին օրհնութիւններովը, ու վարը պառկող խորութեան օրհնութիւններովը, ծիծերուն ու արգանդին օրհնութիւններովը ։

26 Քու հօրդ օրհնութիւնները՝ * իմ նախնեացս օրհնութիւններէն՝ Ի մինչև „յաւիտենական բլուրներուն գագաթը'' զօրացան. Լ Յովսէփին գլխուն վրայ պիտի ըլլան, և անոր գագաթին վրայ՝ որ իր եղբայրներէն զատուած է ։

27 Բենիամինը Ի յափշտակող գայլ պիտի ըլլայ. առտուանց որսը պիտի ուտէ, Զ և գիշերը կողոպուտը պիտի բաժնէ ։

28 Ամէն ասոնք Իսրայէլի տասուերկու ցեղերն են. և աս է՝ որ անոնց հայրը խօսեցաւ անոնց, ու օրհնեց զանոնք. ամէն մէկուն օրհնութեանը
29 պէս օրհնեց զանոնք ։ Եւ պատուիրեց անոնց, ու ըսաւ. Ես Բ իմ ժողովուրդիս պիտի խառնուիմ. Ճ իմ հայրերուս հետ Ի ան այրին մէջ թաղեցէք զիս, որ Քետացի Եփրոնին
30 արտին մէջն է. Ան այրին մէջ՝ որ Քանանու երկիրը՝ Մամբրէին դիմացը եղող Մաքփելայի արտին մէջն է, Լ որն որ Աբրահամ արտին հետ մէկտեղ գերեզմանի կալուածքի համար՝ Քետացի Եփրոնէն ծախու ա-
31 ռաւ ։ Ի Աբրահամը՝ ու անոր կնիկը Սառան հոն թաղեցին. Ճ Իսահակը՝ ու անոր կնիկը Ռեբեկան հոն թաղեցին. ես ալ Լիան հոն թաղեցի ։
32 Ան արտը ու հոն եղած այրը Քետին որդիներէն ծախու առնուեցաւ ։
33 Եւ Յակոբ երբ լմնցուց իր որդւոցը պատուէր տալը, իր ոտքերը անկողինին մէջ ժողվեց, ու հոգին աւանդեց, և Լ իր ժողովուրդին խառնուեցաւ ։

- Գլ. ԼԷ. 4. 24. 28 ; ԼԹ. 20 ; ԽԲ. 21 ; Սաղ. ՃԺԸ. 13 ;
÷ Յոբ. ԻԹ. 20 ; Սաղ. ԼԷ. 15 ;
+ Սաղ. ՃԼԲ. 2. 5 ;
* Գլ. ԽԵ. 11 ; ԽԷ. 12 ; Ծ. 21 ;
§ Եսա. ԻԸ. 16 ;
- Սաղ. Ձ. 1 ;
Բ Գլ. ԻԸ. 13. 21 ; ԼԵ. 3 ; ԽԳ. 23 ;
÷ Գլ. ԺԷ. 1 ; ԼԵ. 11 ;
= Բ Օր. ԼԳ. 13 ;
* Կամ՝ Մշտնջենաւոր լեռներուն օրհնութիւններէն, յաւիտենական բլուրներուն փափաքելութենէն ։
Ի Բ Օր. ԼԳ. 15 ; Ամբ. Գ. 6 ;
Լ Բ Օր. ԼԳ. 16 ;
Ի Դատ. Ի. 21. 25 ; Եզեկ. ԻԲ. 25. 27 ;
Զ Թուոց ԻԳ. 24 ; Եսթ. Թ. 11 ; Եզեկ. ԼԹ. 10 ; Զաք. ԺԴ. 1. 7 ;
Բ Գլ. ԺԵ. 15 ; ԻԵ. 8 ;
Ճ Գլ. ԽԷ. 30 ; Բ Թագ. ԺԹ. 37 ;
Ի Գլ. Ծ. 13 ;
Լ Գլ. ԻԳ. 16 ;
Ի Գլ. ԻԳ. 19 ; ԻԵ. 9 ;
Ճ Գլ. ԼԵ. 29 ;
Լ Հմր 29 ;

ԳԼ. Ծ

1 Յակոբին մահուանը սուգը ։ 4 Յովսէփ իր հօրը թաղմանը երթալու համար՝ Փարաւոնէն հրաման կ'առնէ ։ 7 Անոր յուղարկաւորութեան հանդէսը ։ 15 Յովսէփին եղբայրները ներում կը խնդրեն, ու ան ալ կը մխիթարէ զանոնք ։ 22 Յովսէփին տարիքը ։ 23 Իր աչքը երրորդ սերունդը կը տեսնէ ։ 24 Իր եղբայրներուն կը մարգարէանայ՝ թէ Քանանու երկիրը պիտի դառնան ։ 25 Իր ոսկորներուն համար զանոնք կ'երդմնցընէ ։ 26 Կը մեռնի ու արկղի մէջ կը դրուի ։

1 Եւ Յովսէփ - իր հօրը երեսին վրայ ինկաւ, ու Բ լացաւ անոր վրայ,
2 և համբուրեց զանիկայ ։ Եւ Յովսէփ իր բժիշկ ծառաներուն հրամայեց որ ÷ իր հայրը զմռսեն. և
3 բժիշկները զմռսեցին Իսրայէլը ։ Եւ անոր քառասուն օրը լմնցաւ. ինչու որ զմռսուածներուն օրերը անանկ կը լմննար. և Եգիպտացիք = անոր համար եօթանասուն օր սուգ ըրին.
4 Եւ երբ անոր սուգին օրերը անցան, Յովսէփ զրուցեց + Փարաւոնի տանը՝ ըսելով. Թէ որ հիմա ձեր առջև շնորհք գտայ, կ'աղաչեմ ձեզի Փարաւոնին ականջին զրուցեցէք
5 ու ըսէք. Լ Իմ հայրս ինծի երդում ընել տուաւ՝ ըսելով. Ահա ես կը մեռնիմ. իմ գերեզմանիս մէջը՝ + որ ես ինծի համար Քանանու երկրին մէջ փորեցի, հոն թաղես. և հիմա շնորհք ըրէ՝ իմ հայրս թա-
6 ղելու երթամ, ու նորէն դամ ։ Եւ Փարաւոն ըսաւ. Ելի՛ր, ու թաղէ քու հայրդ՝ ինչպէս որ անիկայ քեզի երդում ընել տուաւ ։
7 Եւ Յովսէփ իր հայրը թաղելու ելաւ. և Փարաւոնին բոլոր ծառաները՝ անոր տանը ծերերը՝ ու Եգիպտոսի երկրին բոլոր ծերերը ա-
8 նոր հետ ելան. Նաև Յովսէփին բոլոր տունը՝ ու անոր եղբայրները՝ և անոր հօրը տունը. միայն իրենց տղաքները, ու իրենց հօտերը, և իրենց արջառները Գեսեմի երկրին
9 մէջ թողուցին ։ Եւ անոր հետ կառքեր ու ձիաւորներ ելան, ու
10 շատ մեծ բանակ մը եղաւ ։ Եւ եկան Ատադին կալը՝ որ Յորդանանու մէկալ կողմն է. հոն = մեծ ու խիստ սաստիկ լացով մը ողբացին, Բ և իր հօրը համար եօթը օր սուգ
11 ըրաւ ։ Եւ ան երկրին մէջ բնակող Քանանացիները երբոր տեսան Ատադին կալին մէջի սուգին հանդէսը, ըսին. Աս մեծ սուգ մը ըլլալու է Եգիպտացիներուն. անոր համար անոր անունը † Աբէլմիսրայիմ դրին, որ Յորդանանու մէկալ կողմն է ։
12 Եւ անոր որդիքը ըրին անոր՝ ինչ-
13 պէս որ պատուիրեր էր ։ Եւ ÷ անոր որդիքը Քանանու երկիրը տարին զանիկայ, ու թաղեցին զանիկայ Մամբրէին դիմացը եղող Մաքփե-

Ն. Ք. ԴՔ.
1689

- Գլ. ԽԶ. 4 ;
Բ Դ Թագ. ԺԳ. 14 ;
÷ Հմր 26 ; Բ Մն. ԺԶ. 14 ; Մատ. ԻԶ. 12 ; Մար. ԺԴ. 8 ; ԺԶ. 1 ; Ղու. ԻԴ. 1 ; Յով. ԺԲ. 7 ; ԺԹ. 39. 40 ;
= Թու. Ի. 30 ; Բ Օր. ԼԴ. 8 ;
+ Եսթ. Դ. 2 ;
Լ Գլ. ԽԷ. 29 ;
+ Բ Մն. ԺԶ. 14 ; Եսա. ԻԲ. 16 ; Մատ. ԻԷ. 60 ;
= Բ Թագ. Ա. 17 ; Գործ. Ը. 2 ;
Բ Ա Թագ. ԼԱ. 13 ; Յոբ. Բ. 13 ;
† Այ՝ սուգ Եգիպտացւոց ;
÷ Գլ. ԽԹ. 29. 30 ; Գործ. Է. 16 ;

Ն. Ք. Դ. Ք.
1689

է Գլ. ԻԳ. 16։
ը Յոբ. ԺԵ. 21, 22։
թ Առակ. Իբ. 13։
ժ Գլ. ԽԹ. 25։
ի Գլ. ԼԷ. 7, 10։
լ Գլ. ԽԵ. 5։
խ Բ Օր. ԼԲ. 35. Յոբ. ԼԴ. 29. Հռով. ԺԲ. 19. Եբր. Ժ. 30. Դ Թագ. Ե. 7։
ծ Սաղ. ԾԶ. 5. Եսա. Ժ. 7։
կ Գլ. ԽԵ. 5, 7. Գործ. Գ. 13, 14, 15։

լայի արտին այրին մէջը, որն որ
Աբրահամ [է]գերեզմանի կալուածքի
համար ծախու առաւ արտին հետ
14 մէկտեղ Քետացի Եփրոնէն։ Եւ
Յովսէփ իր հայրը թաղելէն ետե՛
Եգիպտոս դարձաւ, ինքը՝ ու իր
եղբայրները՝ և ան ամէնը՝ որ իրեն
հետ իր հայրը թաղելու ելան։
15 Եւ Յովսէփին եղբայրները տեսնելով որ իրենց հայրը մեռաւ, [ը]ըսին
իրարու. Գուցէ Յովսէփ ոխ պահելով՝ պիտի հատուցանէ մեզի ան ա-
16 մէն չարիքը՝ որն որ ըրինք իրեն։ Եւ
Յովսէփին պատգամաւոր խրկեցին՝
ըսելով. Քու հայրդ մեռնելէն ա-
ռաջ պատուիրեց մեզի՝ ու ըսաւ.
17 Յովսէփին ասանկ ըսէք. Հիմա շը-
նորհք ըրէ՝ քու եղբայրներուդ յան-
ցանքը ու անոնց մեղքը ներէ, [թ]ին-
չու որ քեզի չարութիւն ըրին. և
հիմա կ'աղաչենք քեզի՝ [ժ]քու հօրդ
Աստուծոյն ծառաներուն յանցանքը
ներէ։ Եւ Յովսէփ լացաւ՝ երբոր ա-
18 նոնք խօսեցան իրեն։ Ու անոր եղ-
բայրներն ալ գացին, և [ի]անոր առ-
ջեւ ինկան, ու ըսին. Ահա մենք քու
19 ծառաներդ ենք։ Եւ Յովսէփ ըսաւ
անոնց. [լ]Մի վախնաք. [խ]միթէ ես
20 Աստուծոյ տե՞ղն եմ։ [ծ]Եւ թէ-
պէտ դուք ինծի դէմ չարութիւն
խորհեցաք, բայց [կ]Աստուած ան
աղէկի դարձընել խորհեցաւ. ա-
նանկ որ՝ աս օրուան եղածին պէս՝
21 շատ ժողովուրդ ապրեցընէ։ Եւ
հիմա մի վախնաք. [հ]ես ձեզ՝ ու
ձեր ընտանիքները պիտի կերակ-
րեմ։ Այսպէս մխիթարեց զանոնք
[ձ]*քաղցրութեամբ խօսելով։
22 Եւ Յովսէփ Եգիպտոս բնակե-
ցաւ, ինքը՝ և իր հօրը տունը. և
Յովսէփ հարիւր տասը տարի ապ-
23 րեցաւ։ Եւ Յովսէփ՝ Եփրեմին
որդիները՝ [ղ]մինչև երրորդ սերունդը
տեսաւ, և Մանասէին որդւոյն
[ճ]Մաքիրին որդիներն ալ [մ]Յովսէ-
փին ծունկերուն վրայ ծնան։
24 Եւ Յովսէփ իր եղբայրներուն
ըսաւ. Ահա ես կը մեռնիմ, ու
[յ]Աստուած անշուշտ ձեզի այցելու-
թիւն պիտի ընէ, ու ձեզ աս երկ-
րէն պիտի հանէ դէպ 'ի ան երկիրը՝
[ն]որուն համար ինքը երդում ըրաւ
Աբրահամին՝ Իսահակին ու Յակո-
25 բին։ Եւ [շ]Յովսէփ Իսրայէլի որ-
դւոցը երդում ընել տուաւ՝ ըսե-
լով. Աստուած անշուշտ ձեզի այ-
ցելութիւն պիտի ընէ, ու իմ ոս-
26 կորներս ասկից հանէք։ Եւ Յով-
սէփ հարիւր տասը տարեկան ըլլա-
լով մեռաւ. ու [ո]զմռսեցին զանի-
կայ, և տապանի մը մէջ դրին
Եգիպտոսի մէջ։

Ն. Ք. Դ. Ք.
1689

հ Գլ. ԽԵ. 12. Մատ. Ե. 44։
ձ Գլ. ԼԴ. 3։
* Եբր. ա-նոնց սրտին
1635
ղ Յոբ. ԽԲ. 16։
ճ Թուոց. ԼԲ. 39։
մ Գլ. Լ. 3։
յ Գլ. ԺԵ. 14. ԽԶ. 4. ԽԸ. 21. Եբր. ԺԱ. 22։
ն Գլ. ԺԵ. 14. ԻԶ. 3. ԼԵ. 12. ԽԶ. 4։
շ Ել. ԺԳ. 19. Յես. ԻԴ. 32. Գործ. Է. 16։
ո Հմր 2։

ԳԻՐՔ ԵԼԻՑ

Ն. Ք. Դ. Ք.
1706

ա Ծնն. ԽԶ. 8. Գլ. Զ. 14։
բ Ծնն. ԽԶ. 26, 27. Հմր 20. Բ Օր. Ժ. 22։
գ Ծնն. Ծ. 26. Գործ. Է. 15։
1635
դ Ծնն. ԽԶ. 3. Բ Օր. ԻԶ. 5. Սաղ. ՃԵ. 24. Գործ. Է. 17։

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Յովսէփին մեռնելէն ետքը՝ Իսրայէլի որդիքը կը շատնան։ 8 Նոր թագաւորը թէև կը չարչարէ զանոնք ծանր գործքերով՝ բայց անոնք աւելի կը շատնան։ 15 Մանկաբարձները Աստուծմէ վախնալով՝ արու զաւակները կ'ապրեցընեն։ 22 Փարաւոն կը հրամայէ արու զաւակները գետը նետել։

1 Եւ [ա]Եգիպտոս գացող Իսրայէլի
որդւոցը անունները ասոնք են.
ամէն մէկը իր տունովը Յակոբին
2 հետ գնաց. Ռուբէն, Շմաւոն,
3 Ղեւի ու Յուդա, Իսաքար, Զա-
4 բուղոն և Բենիամին, Դան ու
Նեփթաղիմ, Գադ ու Ասեր։
5 Եւ Յակոբին երանքէն ելած բոլոր
հոգիները [բ]եօթանասուն հոգի էին.
6 Յովսէփն ալ Եգիպտոս էր։ Եւ
[գ]Յովսէփ ու անոր բոլոր եղբայրները
7 և բոլոր ան ազգը մեռան։ [դ]Եւ
Իսրայէլի որդիքը աճեցան ու բազ-
մացան և շատցան ու խիստ զօրա-
ցան. և ան երկիրը անոնցմով լե-
ցուեցաւ։
8 Արդ՝ [ե]Եգիպտոսի վրայ մէկ նոր
թագաւոր մը ելաւ, որ Յովսէփը
9 չէր ճանչնար։ Եւ անիկայ ըսաւ
իր ժողովուրդին. Ահա [զ]Իսրայէլի
որդւոցը ժողովուրդը մեզմէ շատ ու
10 զօրաւոր են. [է]եկէք [ը]իմաստու-
թիւն բանեցընենք անոնց դէմ, որ
չըլլայ թէ շատնան, ու երբոր պա-
տերազմ պատահելու ըլլայ, անոնք
ալ մեր թշնամիներուն հետ մէկ
ըլլան, ու մեզի դէմ պատերազմին,
11 և աս երկրէս ելլեն։ Անոր համար
գործավարներ դրին անոնց վրայ,
[թ]որ չարչարեն զանոնք [ժ]իրենց ծանր
գործքերովը. և Փարաւոնին շտե-
մարանի քաղաքներ՝ Փիթոմը [ի]ու
12 Ռամսէսը շինեցին։ Եւ որչափ կը
չարչարէին զանոնք, այնչափ ալ
աւելի կը շատնային ու կ'աճէին.
և անոնք Իսրայէլի որդւոցմէն

Ն. Ք. Դ. Ք.
1635

ե Գործ. Է. 18։
զ Սաղ. ՃԵ. 24։
է Սաղ. Ժ. 2. ՁԳ. 3, 4։
ը Յոբ. Ե. 13. Սաղ. ՃԵ. 25. Առակ. ԻԱ. 30. Գործ. Է. 19։
թ Ծնն. ԺԵ. 13. Գլ. Գ. 7. Բ Օր. ԻԶ. 6։
ժ Գլ. Բ. 11. Ե. 4, 5. Սաղ. ՁԱ. 6։
ի Ծնն. ԽԷ. 11։

13 ճանճրացան ։ Եւ Եգիպտացիք
բռնութեամբ կը ծառայեցնէին
14 Իսրայէլի որդիները ։ Եւ անոնց
կեանքը ծանր գործով՝ [խ]կաւով ու
աղիւսներով՝ և դաշտին ամէն գոր-
ծով կը դառնացնէին . ինչ ծա-
ռայութիւն որ անոնց ընել տային՝
բռնութեամբ էր ։
15 Եւ Եգիպտոսի թագաւորը խօ-
սեցաւ Եբրայեցւոց մանկաբարձնե-
րուն , որոնց մէկուն անունը Սեփ-
րա՝ ու միւսին անունը Փուա էր ,
16 Ու ըսաւ . Եբրայեցի կնիկնե-
րուն տղաքը առած ատեննիդ՝
նստարաններուն վրայ նայիք , թէ
որ տղայ է՝ մեռցնէք անիկայ , և թէ
17 որ աղջիկ է՝ թող ողջ մնայ ։ Բայց
մանկաբարձները Աստուծմէ [ծ]վախ-
ցան , ու [կ]Եգիպտոսի թագաւորին
իրենց ըսածին պէս չըրին . հապա
18 արուները ողջ կը թողուին ։ Եւ
Եգիպտոսի թագաւորը կանչեց
մանկաբարձները , ու ըսաւ անոնց .
Ինչո՞ւ աս բանը ըրիք , ու արու-
19 ները ողջ թողուցիք ։ Եւ [հ]մանկա-
բարձները ըսին Փարաւոնին . Քան-
զի Եբրայեցի կնիկները Եգիպտացի
կնիկներուն պէս չեն . ինչու որ
առոյգ են . մանկաբարձը անոնց
20 չգացած՝ կը ծնանին ։ [ձ]Անոր հա-
մար Աստուած մանկաբարձներուն
բարիք ըրաւ . և ժողովուրդը շատ-
21 ցաւ , ու խիստ զօրացաւ ։ Եւ
եղաւ որ մանկաբարձները Աստուծ-
մէ վախնալնուն համար , [ղ]անոնց
22 տուներ շինեց ։ Եւ Փարաւոն իր
բոլոր ժողովուրդին հրամայեց՝ ըսե-
լով . [ճ]Ամէն ծնած տղան գետը
նետեցէք , և ամէն աղջիկը ողջ
թողուցէք ։

ԳԼ. Բ

1 Մովսէս կը ծնանի , 3 և տապանակով մը շամբերուն մէջ կը ձգուի ։ 5 Փարաւոնին աղջիկը կը գտնէ զանիկայ , ու իրեն որդեգիր կ՚ընէ ։ 11 Մովսէս՝ Եգիպտացի մը կը սպաննէ . 13 Եբրայեցի մը կը յանդիմանէ . 15 և Մադիամ փախչելով . 21 հոն Սեպփորան իրեն կնիկ կ՚առնէ ։ 22 Գերսամին ծնունդը ։ 23 Իսրայէլացւոց աղաղակը Աստուծոյ կը հասնի ։

1 Եւ [ա]Ղեւիին տունէն մէկը գնաց ,
ու Ղեւիին մէկ աղջիկը կին ա-
2 ռաւ ։ Եւ կնիկը յղացաւ , ու որ-
դի մը ծնաւ . և [բ]անոր գեղեցիկ
ըլլալը տեսնելով՝ երեք ամիս պա-
3 հեց զանիկայ ։ Եւ երբ ալ չէր կըր-
նար պահել անիկայ , պրտուեղէն
տապանակ մը առաւ անոր համար ,
և կպրով ու ձիւթով ծեփեց զան ,
և տղան մէջը դրաւ , ու գետին ե-
զերքը եղած շամբին մէջ ձգեց ։
4 [գ]Եւ անոր քոյրը հեռուէն կայնեցաւ ,
որ տեսնէ թէ ինչ պիտի պատահի
5 անոր ։ Եւ [դ]Փարաւոնին աղջիկը
գետը իջաւ լուացուելու , և անոր

Ն · Ք · ԳՔ · 1635

[լ] Գլ. բ. 23. գ. 9. Թու. ի. 15. Գործ. է. 19, 34.
[խ] Սաղ. ձա. 6.

իբր 1635

[ծ] Առակ. ժզ. 6.
[կ] Դան. գ. 16, 18. զ. 13. Գործ. ե. 29.
[հ] Տես Յես. բ. 4. Բ Թագ. ժէ. 19, 20.
[ձ] Առակ. ժա. 18. Ժող. ը. 12. Ես. գ. 10. Եբր. զ. 10.
[ղ] Տես Ա Թագ. բ. 35. Բ Թագ. է. 11, 13, 27, 29. Գ Թագ. բ. 24. ժա. 38. Սաղ. ճիէ. 1.

իբր 1573

[ճ] Գործ. է. 19.

[ա] Գլ. զ. 20. Թու. իզ. 59. Ա Մն. իգ. 14.

1571

[բ] Գործ. է. 20. Եբր. ժա. 23.
[գ] Գլ. ժե. 20. Թու. իզ. 59.
[դ] Գործ. է. 21.

աղախինները գետին եզերքը կը
պտըտէին . և երբ անիկայ շամբին
մէջտեղը տապանակը տեսաւ , իր
աղախինը խրկեց , որ բերաւ անի-
6 կայ . Եւ երբոր բացաւ , տղան տե-
սաւ , և ահա տղան կու լար . և
խղճաց անոր վրայ , ու ըսաւ . Ասի-
կայ Եբրայեցւոց տղաքներէն է ։
7 Եւ տղուն քոյրը ըսաւ Փարաւո-
նին աղջկանը . Երթամ ու քեզի
Եբրայեցիներէն ծիծ տուող կնիկ
մը կանչե՞մ , որ տղան սնուցանէ
8 քեզի համար ։ Եւ Փարաւոնին
աղջիկը ըսաւ անոր . Գնա՛ . և աղ-
ջիկը գնաց , ու տղուն մայրը կան-
9 չեց ։ Եւ Փարաւոնին աղջիկը ը-
սաւ անոր . Ա՛ռ աս տղան՝ որ սը-
նուցանես ինծի համար , ու ես քու
վարձքդ կու տամ . և կնիկը առաւ
10 տղան ու սնուց անիկայ ։ Երբոր
տղան մեծցաւ , Փարաւոնին աղջը-
կանը բերաւ զանիկայ , ու [ե]անոր
որդին եղաւ . և անոր անունը
*Մովսէս դրաւ , ու ըսաւ . Քանզի
ջուրէն հանեցի զանիկայ ։
11 Եւ եղաւ որ այն օրերը [զ]երբոր
Մովսէս մեծցաւ , իր եղբայրներուն
ելաւ , ու անոնց [է]ծանր գործքերուն
նայեցաւ . և տեսաւ Եգիպտացի մը՝
որ իր եղբայրներէն Եբրայեցիին
12 մէկը կը ծեծէր ։ Եւ երբ անդին
ասդին նայելով՝ տեսաւ որ մէկը
չկայ , [ը]մեռցուց Եգիպտացին , ու
աւազին մէջը թաղեց զանիկայ ։
13 Եւ [թ]հետեւեալ օրը ելաւ , և ահա
երկու Եբրայեցի մարդիկ կը կը-
ռուէին իրարու հետ . և ըսաւ անոր՝
որ իրաւունք չունէր . Ինչո՞ւ քու
14 ընկերիդ կը զարնես ։ Եւ անիկայ
ըսաւ . [ժ]Ո՞վ քեզ մեր վրայ իշխան
ու դատաւոր դրաւ . մի՞թէ զիս ալ մեռ-
ցնելու միտք ունիս , ինչպէս որ
Եգիպտացին մեռցուցիր ։ Եւ
Մովսէս վախցաւ՝ ու ըսաւ . Ան-
15 շուշտ աս բանը իմացուած է ։ Եւ
երբ Փարաւոն լսեց աս բանը ,
Մովսէսը մեռցնել կ՚ուզէր . բայց
[ի]Մովսէս Փարաւոնին երեսէն փա-
խաւ , ու Մադիամու երկիրը բնա-
կեցաւ . և [լ]հորի մը քով նստաւ ։
16 [խ]Եւ Մադիամու քուրմը եօթը
աղջիկ ունէր . [ծ]ու անոնք եկան՝ և
ջուր քաշեցին , ու իրենց հօրը հօտը
խմցնելու համար աւազանները
17 լեցուցին ։ Եւ հովիւները եկան՝
ու վռնտեցին զանոնք . և Մովսէս
ելաւ՝ ու ազատեց անոնք , և [կ]անոնց
18 հօտին ջուր խմցուց ։ Եւ երբ ա-
նոնք իրենց հօրը [հ]Ռագուելին ե-
կան , անիկայ ըսաւ . Այսօր ինչ
19 պատճառով շուտ եկաք ։ Եւ ըսին .
Մէկ Եգիպտացի մը մեզ հովիւնե-
րուն ձեռքէն ազատեց , և մեզի ալ

Ն · Ք · ԳՔ · 1571

[ե] Գործ. է. 21.

* Եբ՝ ջուրէն հանուած ։

[զ] Գործ. է. 23, 24. Եբր. ժա. 24, 25, 26.
[է] Գլ. ա. 11.

1531

[ը] Գործ. է. 24.
[թ] Գործ. է. 26.
[ժ] Գործ. է. 27, 28.
[ի] Գործ. է. 29. Եբր. ժա. 27.
[լ] Ծն. իդ. 11. իթ. 2.
[խ] Գլ. գ. 1.
[ծ] Ծն. իդ. 11. իթ. 10. Ա Թագ. թ. 11.
[կ] Ծն. իթ. 10.
[հ] Թուոց. ժ. 29. Գլ. գ. 1. դ. 18. ժը. 1. Ա.

շատ ջուր քաշեց , ու հօտին խմցուց ։
20 Ան ալ ըսաւ իր աղջիկներուն . Եւ ո՞ւր է անիկայ . ինչո՞ւ ան մարդը այդպէս թող տուիք . կանչեցէ՛ք անիկայ՝ որ հաց ուտէ ։
21 Եւ Մովսէս հաճեցաւ ան մարդուն հետ բնակիլ , ու անիկայ իր Սեպփորա աղջիկը Մովսէսին տուաւ ։
22 Եւ անիկա որդի մը ծնաւ , և անիկայ անոր անունը *Գերսամ դրաւ . քանզի ըսաւ . Պանդուխտ եղայ օտար երկրի մէջ ։
23 Եւ եղաւ որ շատ օրերէն ետքը Եգիպտոսի թագաւորը մեռաւ , և Իսրայէլի որդիքը ծառայութեան պատճառաւ հառաչեցին ու աղաղակեցին . և ծառայութեան համար անոնց աղաղակը Աստուծոյ ելաւ ։
24 Եւ Աստուած անոնց հեծութիւնը լսեց . ու Աստուած յիշեց իր ուխտը՝ որ Աբրահամին , Իսահակին ու Յակոբին հետ ըրեր էր ։
25 Եւ Աստուած Իսրայէլի որդւոցը վրայ նայեցաւ , ու Աստուած գիտցաւ անոնց վիճակը ։

ԳԼ. Գ

1 Մովսէս իր Յոթոր աներին հօտը կ'արածէ ։ 2 Այրուող մորենիին մէջ Աստուած կ'երևնայ Մովսէսին , 9 ու զանիկայ Եգիպտոս կը ղրկէ Իսրայէլը փրկելու ։ 14 Աստուծոյ անունը ։ 15 և իր պատգամը Իսրայէլացւոց խրկուած ։

1 Եւ Մովսէս՝ Մադիամու քուրմին իր Յոթոր աներին հօտը կ'արածէր . ու հօտը անապատին ետին քշելով՝ Աստուծոյ լեռը Քորեբ եկաւ ։
2 Եւ Տէրոջը հրեշտակը կրակի բոցով մորենիին մէջէն երևցաւ անոր . և անիկայ տեսաւ որ ահա մորենին կրակով կը վառէր ,
3 բայց մորենին չէր սպառեր ։ Եւ Մովսէս ըսաւ . Հիմա դառնամ ու աս մեծ տեսարանը տեսնեմ՝ թէ
4 ինչո՞ւ համար մորենին չայրիր ։ Եւ երբ Տէրը տեսաւ որ անիկայ տեսնելու դարձաւ , Աստուած մորենիին մէջէն կանչեց անոր՝ ու ըսաւ . Մովսէս՝ Մովսէս . և անիկայ ըսաւ .
5 Ահա հոս եմ ։ Եւ Աստուած ըսաւ . Հոս մի մօտենար . կօշիկներդ հանէ քու ոտքերէդ . ինչու որ ան տեղը՝ որուն վրայ դուն կայներ ես ,
6 սուրբ երկիր է ։ Նաև ըսաւ անոր . Ես եմ քու հօրդ Աստուածը՝ Աբրահամին Աստուածը՝ Իսահակին Աստուածը ու Յակոբին Աստուածը . և Մովսէս իր երեսը պահեց . ինչու որ Աստուծոյ նայելու վախցաւ ։
7 Եւ Տէրը ըսաւ . Եգիպտոսի մէջ եղող ժողովուրդիս չարչարանքը յիրաւի տեսայ . և գործավարներուն պատճառաւը անոնց վերցուցած աղաղակը լսեցի . ինչու որ անոնց նեղութիւնները գիտեմ .
8 Եւ զանոնք Եգիպտացւոց ձեռքէն ազատելու , ու զանոնք ան երկրէն մէկ աղէկ ու լայնարձակ երկիր մը՝ կաթ ու մեղր բղխող երկիր մը՝ Քանանացւոց ու Քետացւոց և Ամորհացւոց ու Փերեզացւոց և Խևացւոց ու Յեբուսացւոց տեղը
9 հանելու իջայ ։ Եւ ահա հիմա Իսրայէլի որդւոցը աղաղակը ինծի հասած է . ու Եգիպտացիներուն անոնց ըրած հարստահարութիւնն
10 ալ տեսայ ։ Ուստի եկուր հիմա՝ քեզ Փարաւոնին խրկեմ , և իմ ժողովուրդս Իսրայէլի որդիքը Ե-
11 գիպտոսէն հանես ։ Եւ Մովսէս ըսաւ Աստուծոյ . Ես ո՞վ եմ՝ որ Փարաւոնին երթամ , ու Իսրայէլի
12 որդիքը Եգիպտոսէն հանեմ ։ Եւ ըսաւ . Անշուշտ ես քեզի հետ պիտի ըլլամ . և աս ըլլայ քեզի նշան՝ որ ես քեզ խրկեր եմ . երբոր ժողովուրդը Եգիպտոսէն հանես , աս լեռանը վրայ պիտի պաշտէք զԱստուած ։
13 Եւ Մովսէս ըսաւ Աստուծոյ . Ահա ես կ'երթամ Իսրայէլի որդւոցը՝ ու կ'ըսեմ անոնց . Ձեր հայրերուն Աստուածը զիս ձեզի խրկեց . և եթէ որ ըսեն ինծի թէ՝ Ի՞նչ է անոր անունը , ի՞նչ ըսեմ անոնց ։
14 Եւ Աստուած ըսաւ Մովսէսին . Ես եմ ՈՐ ԷՆ ։ Եւ ըսաւ . Այսպէս պիտի ըսես Իսրայէլի որդւոցը . Ես
15 ՈՐ ԷՆ խրկեց ձեզի ։ Եւ դարձեալ Աստուած ըսաւ Մովսէսին . Ասանկ պիտի ըսես Իսրայէլի որդւոցը . Ձեր հայրերուն Եհովայ Աստուածը՝ Աբրահամին Աստուածը՝ Իսահակին Աստուածը ու Յակոբին Աստուածը զիս ձեզի խրկեց . իմ անունս յաւիտեան աս է , և ազգէ
16 ազգ իմ յիշատակս աս է ։ Գնա Իսրայէլի ծերերը մէկտեղ ժողվէ , ու ըսէ անոնց . Ձեր հայրերուն Եհովայ Աստուածը՝ Աբրահամին՝ Իսահակին ու Յակոբին Աստուածը երևցաւ ինծի՝ ըսելով . Արդարև այցելութիւն ըրի ձեզի , ու Եգիպտոսի մէջ ձեր քաշածը տեսայ .
17 Եւ ըսի որ ձեզ Եգիպտոսի չարչարանքէն՝ դէպ 'ի Քանանացւոց ու Քետացւոց և Ամորհացւոց ու Փերեզացւոց և Խևացւոց ու Յեբուսացւոց երկիրը՝ կաթ ու մեղր
18 բղխող երկիրը հանեմ ։ Եւ անոնք քու ձայնիդ մտիկ պիտի ընեն . և դուն՝ ու Իսրայէլի ծերերը Եգիպտոսի թագաւորին պիտի մտնէք , ու ըսէք անոր . Եբրայեցւոց Աստուածը Եհովան մեզի հանդիպեցաւ . և հիմա կ'աղաչենք՝ իրեք օրուան ճամբայ եր-

Ն . Ք . ԴԻ .
1531

ձ Ծն . լա . 54 ։ Խղ . 25 ։
ղ Գլ . գ . 25 ։ ժբ . 2 ։
ճ Գլ . ժբ . 3 ։
* Թ՝ հոն պանդխտացած ։
մ Գործ . է . 29 ։ Եբր . ժա . 13 . 14 ։
յ Գլ . է . 7 ։ Գործ . է . 30 ։
ն Թուոց . ի . 16 ։ Բ Օր . իզ . 7 ։ Սաղ . ժբ . 5 ։
շ Ծն . ժբ . 29 ։ Գլ . գ . 9 ։ Իբ . 23 ։ 27 ։ Բ Օր . իզ . 15 ։ Յակ . ե . 4 ։
ո Գլ . զ . 5 ։
չ Գլ . զ . 5 ։ Սաղ . ճե . 8 ։ 42 ։ Ղկ . 45 ։
պ Ծն . ժե . 14 ։ Խղ . 4 ։
ջ Գլ . գ . 31 ։ Ա Թագ . ա . 11 ։ Բ Թագ . ժգ . 12 ։ Ղուկ . ա . 25 ։
ռ Գլ . գ . 7 ։

1491

ա Գլ . բ . 16 ։
բ Գլ . ժբ . 5 ։ Գ Թագ . ժթ . 8 ։
գ Բ Օր . լգ . 16 ։ Եսա . կգ . 9 ։ Գործ . է . 30 ։
դ Սաղ . ճժա . 2 ։ Գործ . է . 31 ։
ե Բ Օր . լգ . 16 ։
զ Գլ . ժթ . 12 ։ Յես . ե . 15 ։ Գործ . է . 33 ։
է Ծն . իը . 13 ։ Հմր 15 ։ Գլ . գ . 5 ։ Մատ . իբ . 32 ։ Մար . ժբ . 26 ։ Ղուկ . ի . 37 ։ Գործ . է . 32 ։
ը Գ Թագ . ժթ . 13 ։ Եսա . զ . 1 . 5 ։ Նեեմ . թ . 9 ։ Սաղ . ճզ . 44 ։ Գործ . է . 34 ։
թ Գլ . ա . 11 ։
ժ Գլ . բ . 23 . 24 ։

Ն . Ք . ԴԻ .
1491

ի Ծն . ժբ . 21 ։ Գլ . բ . 25 ։
լ Գլ . զ . 6 . 8 ։ ժբ . 15 ։
խ Բ Օր . ա . 25 ։ ը . 7 . 8 . 9 ։
ծ Հմր 17 ։ Գլ . ժգ . 5 ։ Լգ . 3 ։ Թուոց . ժգ . 27 ։ Բ Օր . իզ . 9 . 15 ։ Երեմ . ժա . 5 ։ Լբ . 22 ։ Եզեկ . ի . 6 ։
կ Ծն . ժե . 18—21 ։
հ Ծն . ժա . 5 . 7 ։ ժբ . 21 ։ ծ . 24 ։
ձ Գլ . բ . 23 ։
ղ Գլ . ա . 11 . 13 . 14 . 22 ։
ճ Սաղ . ճե . 26 ։ Միք . զ . 4 ։
մ Տես գլ . զ . 12 ։ Ա Թագ . ժբ . 18 ։ Եսա . զ . 5 . 8 ։ Երեմ . ա . 6 ։
յ Ծն . լա . 3 ։ Բ Օր . լա . 23 ։ Յես . ա . 5 ։ Հռով . ը . 31 ։
ն Գլ . զ . 3 ։ Յովհ . ը . 58 ։ Բ Օր . ա . 20 ։ Եբր . ժգ . 8 ։ Յայտ . ա . 4 ։
շ Սաղ . ճլե . 13 ։ Ովս . ժբ . 5 ։
ո Գլ . դ . 29 ։
չ Ծն . ծ . 24 ։ Գլ . բ . 25 ։ դ . 31 ։ Ղուկ . ա . 68 ։
պ Ծն . ժե . 14 . 16 ։ Հմր 8 ։
ջ Գլ . դ . 31 ։
ռ Գլ . ե . 1 . 3 ։
ս Թուոց . իգ . 3 . 4 . 15 . 16 ։

Ն. Ք. Ա. Ք.
1491

Հ Գլ. ա. 2 ։ է. 4 ։ * Կամ՝ եթէ ոչ՝
* Գլ. զ. 6 ։ է. 5 ։ Թ. 15 ։
† Գլ. է. 3 ։ Ժա. 9 ։ Բ Օր. զ. 22 ։ Նէ- եմ. Թ. 10 ։ Սաղ. ճե. 27 ։ Ճլե. 9 ։ Երեմ. լբ. 20 ։ Գործ. է. 35 ։ Տես Գլ. է—Ժզ ։
‡ Գլ. Ժբ. 31 ։
– Գլ. Ժա. 3 ։ Ժբ. 36 ։ Սաղ. ճզ. 46 ։ Առակ. Ժզ. 7 ։
÷ Ծն. Ժե. 14 ։ Գլ. Ժա. 2 ։ Ժբ. 35. 36 ։
+ Եզ. խէ. 17 ։ Առակ. Ժգ. 22 ։ Եզեկ. լԹ. 10 ։

թանք դէպ 'ի անապատը, որ մեր
Եհովայ Աստուծոյն զոհ մատուցա-
19 նենք ։ Եւ ես գիտեմ որ Եգիպ-
տոսի թագաւորը Հպիտի չթողու
ձեզ որ երթաք, "ոչ ալ" զօրաւոր
20 ձեռքով ։ Եւ ես *ձեռքս պիտի
երկնցընեմ, ու պիտի զարնեմ Ե-
գիպտոսը †իմ ամէն հրաշքներովս՝
որ անոր մէջը պիտի ընեմ. և ‡անկէ
ետքը ձեզ պիտի թողու որ եր-
21 թաք ։ Եւ –այս ժողովուրդին
շնորհք պիտի տամ Եգիպտացւոց
առջևը. ու երբոր ելլէք, պարապ
22 պիտի չելլէք. ÷Հապա ամէն կնիկ
իր դրացիէն՝ ու իր տանը մէջ բնա-
կող կնիկէն՝ արծաթեղէն զարդեր
ու ոսկեղէն զարդեր ու հանդերձներ
պիտի խնդրէ, և անոնք ձեր որդի-
ներուն ու աղջիկներուն վրայ պի-
տի դնէք. ու +Եգիպտոսը պիտի
կողոպտէք ։

ԳԼ. Դ

1 Մովսէսին գաւազանը օձ կ'ըլլայ. 6 իր ձեռքը բորոտ կ'ըլլայ ։ 10 Մովսէս ան գործին համար չուզեր Եգիպտոս երթալ ։ 14 Աստուած՝ Ահարոնը անոր օգնական կու տայ ։ 18 Մովսէս կը դառնի իր Յոթոր աներէն ։ 21 Փարաւոնին խրկուած Աստուծոյ պատգամը ։ 24 Սեպփորան իր որդին կը թլփատէ ։ 27 Ահարոն՝ Մովսէսը դիմաւորելու կը խրկուի ։ 31 Ժողովուրդը անոնց կը հաւատան ։

– Հմր 17. 20 ։

1 Եւ Մովսէս պատասխան տուաւ ու
ըսաւ. Բայց ահա անոնք ինծի
պիտի չհաւատան, ոչ ալ իմ ձայ-
նիս մտիկ պիտի ընեն. քանզի պի-
տի ըսեն թէ՝ Տէրը քեզի չերևցաւ ։
2 Եւ Տէրը ըսաւ անոր. Այդ քու
ձեռքինդ ի՞նչ է. և անիկայ ըսաւ.
3 –Գաւազան ։ Եւ ըսաւ [illegible]. Գե-
տինը ձգէ զան. և անիկայ գետինը
ձգեց, ու օձ եղաւ. և Մովսէս ա-
4 նոր առջևէն փախաւ ։ Եւ Տէրը
ըսաւ Մովսէսին. Ձեռքդ երկըն-
ցուր՝ ու պոչէն բռնէ. և անիկայ
իր ձեռքը երկնցուց ու զանիկայ
բռնեց, և գաւազան եղաւ իր ձեռ-
5 քին մէջ. Որ Բհաւատան՝ ÷թէ ի-
րենց հայրերուն Տէր Աստուածը՝
Աբրահամին Աստուածը՝ Իսահակին
Աստուածը ու Յակոբին Աստուածը
երևցաւ քեզի ։

Բ Գլ. ԺԹ. 9 ։
÷ Գլ. գ. 15 ։

6 Եւ Տէրը դարձեալ ըսաւ անոր.
Հիմա քու ձեռքդ ծոցդ դիր. ու
անիկայ իր ձեռքը ծոցը դրաւ. և
երբոր դուրս հանեց, ահա իր ձեռքը
ձիւնի պէս [illegible] բորոտ եղաւ ։
7 Եւ Տէրը ըսաւ. Ձեռքդ նորէն
ծոցդ դիր. և անիկայ նորէն իր
ձեռքը ծոցը դրաւ, և երբոր դուրս
հանեց, ահա +նորէն իր [illegible]
8 մարմնին պէս եղաւ ։ Եւ ըլլայ
որ՝ եթէ քեզի չհաւատան, ու առջի
նշանին ձայնին մտիկ չընեն, ետքի
նշանին ձայնին պիտի հաւատան ։

† Թուոց. Ժբ. 10 ։ Դ Թագ. ե. 27 ։
+ Բ Օր. լբ. 39 ։ Թուոց. Ժբ. 13. 14 ։ Դ Թագ. ե. 14 ։ Մատ. ը. 3 ։

9 Եւ թէ որ այս երկու նշաններուն
ալ չհաւատան, ու քու ձայնիդ ալ
մտիկ չընեն, գետին ջուրէն առ,
ու ցամաք [illegible] թափէ. և Հան
ջուրը՝ որ գետէն առիր, ցամաքին
վրայ արիւն պիտի ըլլայ ։
10 Եւ Մովսէս ըսաւ Տէրոջը. Ո՛հ,
Տէր իմ, ես ճարտարախօս չեմ,
ոչ երէկուընէ ու մէկալ օրուընէ,
ոչ ալ ծառայիդ հետ խօսելէդ ե-
տև. հապա Բես ծանրախօս ու ծան-
11 րալեզու եմ ։ Եւ Տէրը ըսաւ ա-
նոր. ⁊Ո՞վ տուաւ մարդուն բերան.
կամ ո՞վ ըրաւ համրը կամ խուլը՝
կամ աչք ունեցողը կամ կոյրը. չէ՞
12 որ ես Տէրս ։ Ուստի գնա հիմա,
ու ես ԲԲքու բերնիդ հետ պիտի ըլ-
լամ, և քեզի պիտի սորվեցընեմ
13 ինչ որ պիտի խօսիս ։ Եւ անիկայ
ըսաւ. Ո՛հ, Տէր իմ, ÷կ'աղաչեմ՝
[illegible] որու ձեռքով խրկել
14 կ'ուզես՝ խրկէ ։ Եւ Տէրոջը բար-
կութիւնը բորբոքեցաւ Մովսէսին
դէմ, ու ըսաւ. Ղևտացի Ահա-
րոնը քու եղբայրդ չէ՞. ես գիտեմ
որ անիկայ ճարտարախօս է. նաև
ահա ÷անիկայ քեզ դիմաւորելու
պիտի ելլէ, և քեզ տեսածին պէս իր
15 սրտին մէջ պիտի ուրախանայ ։ Եւ
դուն Լխօսէ անոր, ու Բանոր բերա-
նը խօսքեր դիր. և ես քու բերնիդ
ու անոր բերնին հետ պիտի ըլ-
լամ, ու ÷ձեզի պիտի սորվեցընեմ
16 ինչ որ պիտի ընէք ։ Եւ քու տեղդ
անիկայ թող խօսի ժողովուրդին.
և անիկայ քեզի բերնի տեղ ըլլայ,
ու ¦դուն անոր Աստուծոյ տեղ ըլ-
17 լաս ։ Եւ ⁼այս գաւազանը ձեռքդ
առ, որ անով նշանները ընես ։
18 Եւ Մովսէս գնաց, ու իր Յոթոր
աներին դարձաւ, ու ըսաւ անոր.
Հիմա երթամ, ու Եգիպտոսի մէջ
եղող եղբայրներուս դառնամ, և
նայիմ թէ տակաւին ո՞ղջ են ա-
նոնք. ու Յոթոր ըսաւ Մովսէսին.
19 Գնա խաղաղութեամբ ։ Եւ Տէրը
Մադիամին մէջ ըսաւ Մովսէսին.
Գնա՝ Եգիպտոս դարձիր. ինչու որ
Յքու կեանքդ փնտռող բոլոր մար-
20 դիկը մեռան ։ Եւ Մովսէս իր
կնիկը ու իր որդիները առաւ, և
իշու վրայ հեծցուց զանոնք, ու Ե-
գիպտոսի երկիրը դարձաւ. և Մով-
սէս ՂԱստուծոյ գաւազանը իր ձեռ-
21 քը առաւ ։ Եւ Տէրը ըսաւ Մով-
սէսին. Երբոր դառնաս՝ Եգիպտոս
երթաս, նայէ որ Փարաւոնին առ-
ջևը բոլոր ⁼հրաշքները ընես, ո-
րոնք քու ձեռքդ դրի. և ⁼ես ա-
նոր սիրտը պիտի պնդացընեմ, ու
22 ժողովուրդը պիտի չթողու ։ Եւ
ըսես Փարաւոնին. Տէրը այսպէս
կ'ըսէ. ²Իսրայէլը իմ որդիս՝ ⁿիմ

Ն. Ք. Ա. Ք.
1491

Հ Գլ. է. 19 ։
Բ Գլ. գ. 12 ։ Երեմ. ա. 6 ։
⁊ Սաղ. Ղդ. 9 ։
ԲԲ Եսա. Ծ. 4 ։ Երեմ. ա. 9 ։ Մատ. Ժ. 19 ։ Մար. Ժգ. 11 ։ Ղուկ. Ժբ. 11. 12 ։ Իա. 14. 15 ։
÷ Տես Յովն. ա. 3 ։
÷ Համր 27 ։ ա Թագ. Ժ. 2. 3. 5 ։
Լ Գլ. է. 1. 2 ։
Բ Թուոց. իբ. 38 ։ իգ. 5. 12. 16 ։ Բ Օր. Ժը. 18 ։ Եսա. ծա. 16 ։ Երեմ. ա. 9 ։
÷ Բ Օր. ե. 31 ։
¦ Գլ. է. 1 ։ Ժը. 19 ։
⁼ Համր 2 ։
Յ Գլ. Բ. 15. 23 ։ Մատ. Բ. 20 ։
Ղ Գլ. Ժէ. 9 ։ Թուոց. Ի. 8. 9 ։
⁼ Գլ. գ. 20 ։
⁼ Գլ. է. 3. 13 ։ Թ. 12. 35 ։ Ժ. 1 ։ Ժդ. 8 ։ Բ Օր. Բ. 30 ։ Յես. Ժա. 20 ։ Եսա. կգ. 17 ։ Յովհ. Ժբ. 40 ։ Հռով. Թ. 18 ։
² Ովս. Ժա. 1 ։ Հռով. Թ. 4 ։ Բ Կոր. զ. 18 ։
ⁿ Երեմ. լա. 9 ։ Յակ. ա. 18 ։

Ն · Ք · ԳՔ ·
1491

Դւ · ժա · 5 · ժբ · 29 ·
Թււ · իբ · 22 ·
Ծն · ժէ · 14 ·
Յես · ե · 2 · 3 ·
Հմր 14 ·
Դւ · գ · 1 ·
Հմր 15 · 16 ·
Հմր 8 · 9 ·
Դւ · գ · 16 ·
Հմր 16 ·
Դւ · գ · 18 · Հմր 8 · 9 ·
Դւ · գ · 16 ·
Դւ · բ · 25 · գ · 7 ·
Ծն · իդ · 26 · Դւ · ժբ · 27 · Ա Մն · իթ · 20 ·

23 անդրանիկս է ։ Եւ քեզի կ'ըսեմ ·
Իմ որդիս թող տուր' որ ինծի պաշտէ ·
բայց թէ որ անիկայ թող
տալ չուզես, ահա ես քու որդիդ'
քու անդրանիկդ կ'ըսպաննեմ ։

24 Եւ եղաւ որ ճամբան իջած տեղը'
Տէրը անոր պատահեցաւ, և ուզեց
25 զանիկայ սպաննել ։ Ուստի Սեպփորան սուր քար մը առաւ, ու
իր որդւոյն անթլփատութիւնը
թլփատեց, և անոր ոտքերուն ձգեց,
ու ըսաւ · Իրաւցընէ դուն ինծի արիւնոտ
26 էրիկ մըն ես ։ Այսպէս
թող տուաւ զանիկայ · ան ատենը
Սեպփորան ըսաւ · Արիւնոտ էրիկ մըն
ես, թլփատութեանը համար ։

27 Եւ Տէրը ըսաւ Ահարոնին · Գնա
անապատը Մովսէսը դիմաւորելու ·
և անիկայ գնաց, ու Աստուծոյ
լեռանը վրայ պատահեցաւ
28 անոր, և համբուրեց զանիկայ ։ Եւ
Մովսէս պատմեց Ահարոնին' Տէրոջը
բոլոր խօսքերը' որ ինքը ղրկեց զինքը,
և բոլոր նշանները' որ իրեն
պատուիրեց ։

29 Եւ Մովսէս ու Ահարոն գացին,
ու Իսրայէլի որդւոցը բոլոր ծերերը
30 ժողվեցին ։ Եւ Ահարոն' Տէրոջը
Մովսէսին ըսած բոլոր խօսքերը
զրուցեց անոնց · ու ժողովուրդին
31 առջեւ նշանները ըրաւ ։ Եւ ժողովուրդը հաւատաց · և երբոր լսեցին
թէ Տէրը այցելութիւն ըրած
է Իսրայէլի որդւոցը, և թէ անոնց
նեղութիւններուն նայած
է, խոնարհեցան ու երկրպագութիւն
ըրին ։

ԳԼ · Ե

1 Փարաւոն կը յանդիմանէ Մովսէսը ու Ահարոնը' իրենց ըրած պատգամին համար ։ 5 ու Իսրայէլացւոց գործքերը կը ծանրացընէ ։ 15 և անոնց գանգատը կը մերժէ ։ 20 Ուստի Իսրայէլացիք կը գանգատին Մովսէսէն ու Ահարոնէն ։ 22 Մովսէսն ալ Աստուծոյ կ'աղաղակէ ։

Դւ · ժ · 9 ·
Դ Թագ · ժը · 35 · Յոբ · իա · 15 ·
Դւ · գ · 19 ·
Դւ · գ · 18 ·

1 Եւ ետքը Մովսէս ու Ահարոն Փարաւոնին
մտան' ու ըսին · Իսրայէլին
Եհովայ Աստուածը այսպէս
կ'ըսէ · Իմ ժողովուրդս թող
տուր' որ անապատին մէջ ինծի
2 տօնախմբութիւն ընեն ։ Եւ Փարաւոն
ըսաւ · Եհովան ո՞վ է, որ
անոր խօսքը մտիկ ընելով' Իսրայէլը
թող տամ · Եհովան չեմ
ճանչնար, և Իսրայէլն ալ չեմ
3 թողուր ։ Եւ անոնք ըսին · Եբրայեցւոց
Աստուածը մեզի հանդիպեցաւ
· հրամմէ տուր որ իրեք
օրուան ճամբայ անապատը երթանք,
ու մեր Եհովայ Աստուծոյն
զոհ մատուցանենք, որ չըլլայ թէ
ժանտախտով կամ սրով մեզի դէմ
4 ելլէ ։ Եւ Եգիպտոսի թագաւորը

Ն · Ք · ԳՔ ·
1491

Դւ · ա · 11 ·
Դւ · ա · 7 · 9 ·
Դւ · ա · 11 ·

ըսաւ անոնց · Ո՛վ Մովսէս ու Ահարոն'
ինչո՞ւ ժողովուրդը իրենց
գործքերէն ետ կը թողուք · Գացէք
5 աշխատեցէք ։ Եւ Փարաւոն
ըսաւ · Ահա հիմա երկրին ժողովուրդը
շատ է, ու դուք կը հանգըստացընէք
զանոնք իրենց գործքերէն ։

6 Եւ Փարաւոն ան օրը ժողովուրդին
գործավարներուն ու անոնց
վերակացուներուն հրամայեց' ըսելով
7 · Երէկուան ու միւսօր օրուան
պէս' ալ մէյմըն ալ ժողովուրդին
յարդ մի՛ տաք աղիւս շինելու համար
· թող իրենք երթան ու իրենց
8 յարդ ժողվեն ։ Եւ աղիւսներուն
թիւը' ինչպէս որ առաջ կը շինէին,
անոնց վրայ դրէք, անկէ մի՛ պակսեցընէք
· ինչու որ ծոյլ են,
անոր համար կը պոռան' ըսելով ·
Երթանք' մեր Աստուծոյն զոհ մատուցանենք
9 ։ Թող գործը այս մարդոցը
վրայ ծանրանայ, որ անով
աշխատին, ու փուճ խօսքերու մտիկ
10 չընեն ։ Եւ ժողովուրդին
գործավարները ու վերակացուները
ելան, և ժողովուրդին խօսեցան'
ըսելով · Փարաւոնը սանկ կ'ըսէ ·
11 Ես ձեզի յարդ չեմ տար · Դուք
գացէք' ձեզի յարդ առէք' ուր
տեղ որ կրնաք գտնել · բայց ձեր
գործէն բան մը պիտի չպակսի ։
12 Այսպէս ժողովուրդը Եգիպտոսի
բոլոր երկրին մէջ ցրուեցան' յարդի
տեղ խոզան ժողվելու համար ։
13 Եւ գործավարները կը ստիպէին
զանոնք' ըսելով · Ձեր ամէն օրուան
գործը լմնցուցէք, ինչպէս երբ որ
14 յարդ ունէիք ։ Եւ Փարաւոնին
գործավարները Իսրայէլի որդւոցը
վրայ իրենց դրած վերակացուները
ծեծեցին, ու ըսին · Ձեր վրայ
դրուած աղիւսներուն սակը երէկ
ու այսօր ինչո՞ւ չլմնցուցիք առջինին
պէս ։

15 Եւ Իսրայէլի որդւոցը վերակացուները
եկան' ու Փարաւոնին բողոքեցին'
ըսելով · Ինչո՞ւ քու ծառաներուդ
16 սանկ կ'ընես ։ Քու
ծառաներուդ յարդ չեն տար, ու
մեզի կ'ըսեն թէ' Աղիւսներ շինեցէք
· և ահա քու ծառաներդ ծեծ
կերան, ու յանցանքը քու ժողովուրդինդ
17 է ։ Եւ անիկայ ըսաւ ·
Ծոյլ էք դուք' ծոյլ · անոր համար
կ'ըսէք թէ' Երթանք' Տէրոջը
18 զոհ մատուցանենք ։ Ուստի գացէք
հիմա բանեցէք, ու ձեզի
յարդ պիտի չտրուի, բայց աղիւսներուն
19 սակը պիտի տաք ։ Եւ Իսրայէլի
որդւոցը վերակացուները
ինքզինքնին փորձանքի մէջ տեսան,
երբոր ըսուեցաւ թէ' Ամէն

Ն․ Ք․ Դ․
1491

օրուան ձեր վրայ դրուած աղիւսներուն թիւէն չպակսեցնէք ։ 20 Եւ Փարաւոնէն դուրս ելած ատենին՝ հանդիպեցան Մովսէսին ու Ահարոնին, որ զիրենք դիմաւորելու կը սպասէին ․ 21 [ե]Ու ըսին անոնց ․ Տէրը ձեզի նայի ու դատէ ․ ինչու որ [զ]գարշելի ըրիք մեր հոտը Փարաւոնին առջեւ, ու անոր ծառաներուն առջեւ, մեզ սպաննելու համար անոնց ձեռքը սուր տալով ։

22 Եւ Մովսէս Տէրոջը դարձաւ՝ ու ըսաւ ․ Ով Տէր, ինչու այս ժողովուրդը փորձանքի մէջ ձգեցիր, 23 և իս ինչու խրկեցիր ․ Վասն զի քանի որ քու անունովդ Փարաւոնին զրուցելու եկեր եմ, անիկա այս ժողովուրդը փորձանքի մէջ ձգեց ․ ու դուն բնաւ չփրկեցիր քու ժողովուրդդ ։

ե Գլ․ գ․ 9 ։
զ Ծն․ լդ․ 30 ։ ա Թագ․ ժգ․ 4 ։ ժէ․ 12 ։ բ Թագ․ ժ․ 6 ։ ա Մն․ ժթ․ 6 ։

ԳԼ․ Զ․

1 Աստուած իր խոստմունքը կը նորոգէ՝ իր Եհովայ անունը յայտնելով ։ 14 Ազգաբանութիւն Ռուբէնին, 15 Շմաւոնին, 16 Ղեւիին՝ ուսկից որ Մովսէսը ու Ահարոնը եղան ։

1 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին ․ Փարաւոնին ինչ ընելիքս հիմա պիտի տեսնես ․ որ [ա]հզօր ձեռքով պիտի թողու զանոնք, ու հզօր ձեռքով [բ]պիտի վռնտէ զանոնք 2 իր երկրէն ։ Եւ Աստուած խօսեցաւ Մովսէսին՝ ու ըսաւ անոր ․ 3 Ես եմ Եհովան ․ Եւ Աբրահամին՝ Իսահակին ու Յակոբին [գ]Ամենակարող Աստուծոյ անունով երեւցայ ․ բայց իմ [դ]Եհովայ անունովս 4 անոնց չյայտնուեցայ ։ [ե]Նաեւ անոնց հետ իմ ուխտս հաստատեցի, [զ]որ անոնց տամ Քանանու երկիրը, անոնց օտարութեան երկիրը՝ 5 ուր որ պանդխտացան ։ Եւ [է]լսեցի ալ Իսրայէլի որդւոցը հառաչանքը, որ Եգիպտացիները ծառայեցուցին ․ ու իմ ուխտս յիշեցի ։ 6 Անոր համար Իսրայէլի որդւոցը ըսէ ․ [ը]Ես եմ Եհովան ․ և [թ]Ես ձեզ Եգիպտացւոց ծանր գործերուն տակէն պիտի հանեմ, ու ձեզ անոնց ծառայութենէն պիտի ազատեմ, և [ժ]ձեզ երկնցած բազուկով ու մեծ դատաստաններով 7 պիտի փրկեմ ․ Եւ [ի]ձեզ ինծի ժողովուրդ պիտի առնեմ, ու [լ]ձեզի Աստուած պիտի ըլլամ ․ և պիտի գիտնաք որ ձեզ [խ]Եգիպտացւոց ծանր գործերուն տակէն հանող Տէրը՝ ձեր Աստուածը ես եմ ։ 8 Եւ ձեզ ան երկիրը պիտի տանիմ, որն որ Աբրահամին՝ Իսահակին ու Յակոբին տալու [ծ]"երդում ըրի", ու ան ձեզի ժառանգութիւն ըլլալու 9 պիտի տամ ․ Ես եմ Տէրը ։ Եւ Մովսէս Իսրայէլի որդւոցը ասանկ զրուցեց ․ [կ]բայց անոնք հոգիի նեղութենէն ու գործին ծանրութենէն մտիկ չըրին Մովսէսին ։

10 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով ․ 11 Մտիր՝ խօսէ Եգիպտոսի Փարաւոն թագաւորին՝ որ Իսրայէլի որդիքը իր երկրէն արձակէ ։ 12 Եւ Մովսէս խօսեցաւ Տէրոջը առջեւ՝ ըսելով ․ Ահա Իսրայէլի որդիքը [հ]ինծի մտիկ չըրին, հապա Փարաւոնը ինծի ինչպէս մտիկ պիտի ընէ ․ որ ես [ձ]†ծանրալեզու եմ ։ 13 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին ու Ահարոնին, ու հրաման ըրաւ անոնց՝ որ Իսրայէլի որդւոցը ու Եգիպտոսի Փարաւոն թագաւորին երթան, Իսրայէլի որդիքը Եգիպտոսի երկրէն հանելու համար ։

14 Ասոնք հայրերուն տուներուն գլուխները ասոնք են ․ [ղ]Իսրայէլին անդրանիկանը Ռուբէնին որդիքը՝ Ենովք, Փաղղուս, Եսրոն և Քարմի ․ ասոնք են Ռուբէնին տոհմերը ։ 15 Եւ [ճ]Շմաւոնին որդիքը՝ Յամուէլ, Յամին, Ոհադ, Յաքին, Սահառ, և Քանանացի կնկանը որդին Սաւուղ ․ ասոնք են Շմաւոնին տոհմերը ։ 16 Եւ [մ]Ղեւիին որդւոցը անունները իրենց ծնունդներուն համեմատ ասոնք են ․ Գերսոն, Կահաթ և Մերարի ։ Եւ Ղեւիին կենացը տարիները հարիւր երեսունուեօթը տարի եղան ։ 17 [յ]Գերսոնին որդիքը իրենց տոհմերուն համեմատ՝ Ղոբենի ու Սեմէի էին ։ 18 Եւ [ն]Կահաթին որդիքը՝ Ամրամ, Իսահառ, Քեբրոն ու Ոզիէլ ։ Եւ Կահաթին կենացը տարիները հարիւր երեսունուերեք տարի եղան ։ 19 Եւ [շ]Մերարիին որդիքը՝ Մոողի ու Մուսի ․ Ղեւիին տոհմերը իրենց ծնունդներուն համեմատ ասոնք են ։ 20 Եւ [ո]Ամրամ իր հօրաքոյրը Յոքաբեդը իրեն կնիկ առաւ, որ ծնաւ իրեն Ահարոնը ու Մովսէսը ։ Եւ Ամրամին կենացը տարիները հարիւր երեսունուեօթը տարի եղան ։ 21 Եւ [չ]Իսահառին որդիքը՝ Կորխ, Նափեկ և Զեքրի ։ 22 Եւ [պ]Ոզիէլին որդիքը՝ Միսայէլ, Եղիսափան և Սեթրի ։ 23 Եւ Ահարոն իրեն կնիկ առաւ [ջ]Ամինադաբին աղջիկը՝ Նաասոնին քոյրը Եղիսաբեթը, և ծնաւ իրեն [ռ]Նադաբը ու Աբիուդը, Եղիազարը ու Իթամարը ։ 24 Եւ [ս]Կորխին որդիքը՝ Ասիր, Եղկանա և Աբիասափ ․ ասոնք են Կորխեցւոց տոհմերը ։ 25 Եւ Ահարոնին որդին Եղիազար Փուտիէլին աղջիկներէն իրեն կնիկ առաւ ․ և [վ]ծնաւ իրեն Փենեհէսը ․ ասոնք են Ղեւտացւոց հայրերուն գլուխները իրենց տոհմերուն համեմատ ։

ա Գլ․ գ․ 19 ։
բ Գլ․ ժա․ 1 ։ ժբ․ 31 ։ 33 ։ 39 ։
գ Ծն․ ժէ․ 1 ։ լե․ 11 ։ խը․ 3 ։
դ Գլ․ գ․ 14 ։ Սաղ․ կը․ 4 ։ Ձգ․ 18 ։ Յովհ․ ը․ 58 ։ Յայտ․ ա․ 4 ։
ե Ծն․ ժե․ 18 ։ ժէ․ 4, 7 ։
զ Ծն․ ժէ․ 8 ։ իը․ 4 ։
է Գլ․ բ․ 24 ։
ը Հմր 2 ։ 8 ։ 29 ։
թ Գլ․ գ․ 17 ։ է․ 4 ։ բ Օր․ իզ․ 8 ։ Սաղ․ ձ․ 6 ։ Յեր․ 11 ։ 12 ։
ժ Գլ․ ժե․ 13 ։ բ Օր․ է․ 8 ։ ա Մն․ ժէ․ 21 ։ Նեեմ․ ա․ 10 ։
ի բ Օր․ դ․ 20 ։ է․ 6 ։ Յգ․ 2 ։ Իգ․ 18 ։ բ Թագ․ է․ 24 ։
լ Ծն․ ժէ․ 7, 8 ։ Գլ․ իթ․ 45, 46 ։ բ Օր․ իթ․ 13 ։ Յայտ․ իա․ 7 ։
խ Գլ․ ե․ 4, 5 ։ Սաղ․ ձա․ 6
ծ Ծն․ ժե․ 18 ։ իզ․ 3 ։ իը․ 13 ։ լե․ 12 ։
* Եբր․ Ձեռքս վերցուցի ․ տես Ծն․ ժդ․ 22 ։ բ Օր․ լբ․ 40 ։

Ն․ Ք․ Դ․
1491
կ Գլ․ ե․ 21 ։
հ Հմր 9 ։
ձ Հմր 30 ։ Գլ․ դ․ 10 ։ Երեմ․ ա․ 6 ։
† Եբր․ անթլփատ շրթունքներով
ղ Ծն․ խզ․ 9 ։ ա Մն․ ե․ 3 ։
ճ ա Մն․ դ․ 24 ։ Ծն․ խզ․ 10 ։
մ Ծն․ խզ․ 11 ։ Թուոց․ գ․ 17 ։ ա Մն․ զ․ 1, 16 ։
1619
յ ա Մն․ զ․ 17 ։ իգ․ 7 ։
ն Թուոց․ իզ․ 57 ։ ա Մն․ զ․ 2, 18 ։
շ ա Մն․ զ․ 19 ։ իգ․ 21 ։
ո Գլ․ բ․ 1, 2 ։ Թուոց․ իզ․ 59 ։
չ Թուոց․ ժզ․ 1 ։ ա Մն․ զ․ 37, 38 ։
պ Ղև․ ժ․ 4 ։ Թուոց․ գ․ 30 ։
Իր 1530
ջ Հռութ․ դ․ 19, 20 ։ ա Մն․ բ․ 10 ։ Մատթ․ ա․ 4 ։
ռ Ղև․ ժ․ 1 ։ Թուոց․ գ․ 2 ։ իզ․ 60 ։ ա Մն․ զ․ 3 ։ իգ․ 1 ։
ս Թուոց․ իզ․ 11 ։
վ Թուոց․ իե․ 7, 11 ։ Յեսու․ իդ․ 33 ։

Ն. Ք. Ա. Գ.
1491

ա Հմր 13.
բ Գլ. Ե. 4. Ժբ. 17. 51. Թուոց. ԼԳ. 1.
գ Հմր 13. Գլ. ԼԲ. 7. ԼԳ. 1. Սաղ. ՀԷ. 20.
դ Գլ. Ե. 1. Ց. Ե. 10.
ե Հմր 2.
զ Հմր 11. Գլ. Ե. 2.
է Հմր 12. Գլ. Դ. 10.
* Եբր. անթլփատ շրթունքներով

26 Ասոնք են այն Ահարոնը ու Մովսէսը՝ ա որոնց ըսաւ Տէրը. Իսրայէլի որդիները իրենց բ զօրքերովը Եգիպտոսի երկրէն հանեցէք։ 27 Իսրայէլի որդիները գ Եգիպտոսէն հանելու համար՝ դ Եգիպտոսի Փարաւոն թագաւորին խօսողները ասոնք են. ասոնք Մովսէսը ու Ահարոնը։

28 Եւ այն օրը որ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ Եգիպտոսի երկրին մէջ, 29 Ան ատենը Տէրը Մովսէսին զրուցեց ըսելով. ե Ես եմ Եհովան. զ ամէն ինչ որ քեզի կ'ըսեմ, Եգիպտոսի 30 Փարաւոն թագաւորին խօսէ։ Եւ Մովսէս Տէրոջը առջեւ ըսաւ. Ահա է ես * ծանրալեզու եմ, ու Փարաւոն ինչպէս մտիկ պիտի ընէ ինծի։

ԳԼ. Է

4 Աստուած կը քաջալերէ Մովսէսը որ համարձակ Փարաւոնին առջեւ երթայ։ 7 Մովսէսին տարիքը։ 8 Անոր գաւազանը օձ կ'ըլլայ։ 11 Մոգերն ալ նոյն բանը կ'ընեն։ 13 Փարաւոնին սիրտը կը կարծրանայ։ 19 Գետին ջուրը արիւն կը դառնայ։

ա Գլ. Դ. 16. Երեմ. Ա. 10.
բ Գլ. Դ. 16.
գ Գլ. Դ. 15.
դ Գլ. Դ. 21.
ե Գլ. Դ. 7.
զ Գլ. ԺԱ. 9.
է Գլ. Ժ. 1. ԺԱ. 9.
ը Գլ. Զ. 6.
թ Գլ. Գ. 20.
ժ Հմր 17. Գլ. Ը. 22. ԺԴ. 4. 18. Սաղ. Թ. 16.
ի Հմր 2.
1491
լ Բ Օր. ԻԹ. 5. ԼԲ. 2. ԼԴ. 7. Գործ. Է. 23. 30.
խ Ես. Է. 11. Յով. Բ. 18. Զ. 30.
ծ Գլ. Դ. 2. 17.
կ Հմր 9.

1 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին. Նայէ, քեզ ա Փարաւոնին աստուած ըրի, ու քու եղբայրդ Ահարոնը 2 բ քու մարգարէդ ըլլայ. Դուն գ խօսիս ան ամէնը՝ որ քեզի կը հրամայեմ, և քու եղբայրդ Ահարոնը թող խօսի Փարաւոնին՝ որ Իսրայէլի որդիները իր երկրէն 3 արձակէ։ Եւ ես դ Փարաւոնին սիրտը պիտի պնդեցնեմ, ու իմ ե նշաններս և հրաշքներս Եգիպտոսի երկրին մէջ զ պիտի շատցնեմ։ 4 Եւ Փարաւոն ձեզի մտիկ պիտի չընէ. ու է ես իմ ձեռքս Եգիպտոսի վրայ պիտի ձգեմ, և իմ զօրքերս՝ իմ ժողովուրդս Իսրայէլի որդիները ը մեծ դատաստաններով պիտի հա- 5 նեմ Եգիպտոսի երկրէն։ Եւ թ երբոր իմ ձեռքս Եգիպտոսի վրայ երկնցնեմ՝ ու Իսրայէլի որդիները անոնց մէջէն հանեմ, ժ պիտի գիտնան Եգիպտացիք՝ թէ ես եմ Տէրը։ 6 Եւ Մովսէս ու Ահարոն ի Տէրոջը իրենց պատուիրածին պէս ըրին. ա- 7 նանկ ըրին։ Եւ Մովսէս լ ութսուն տարեկան էր, ու Ահարոն ութսունըերեք տարեկան էր, երբոր Փարաւոնին հետ խօսեցան։

8 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին ու 9 Ահարոնին՝ ըսելով. Երբոր Փարաւոն ձեզի խօսի՝ ու ըսէ. խ Ձեզի համար հրաշք ցուցուցէք. ան ատենը Ահարոնին ըսէ թէ՝ ծ Գաւազանդ առ, ու Փարաւոնին առջեւ նետէ. անիկայ վիշապ պիտի 10 ըլլայ։ Եւ Մովսէս ու Ահարոն մտան Փարաւոնին՝ ու կ Տէրոջը պատուիրածին պէս ըրին. և Ահարոն իր գաւազանը նետեց Փարաւոնին առջեւ՝ ու անոր ծառաներուն 11 առջեւ, և հ վիշապ եղաւ։ Եւ Փարաւոն ալ իմաստունները ու ձ կախարդները կանչեց. և Եգիպտոսի մոգերը՝ անոնք ալ ղ իրենց կախարդ- 12 ութիւններովը անանկ ըրին. Եւ ամէն մէկը իր գաւազանը նետեց, ու անոնք վիշապներ եղան. բայց Ահարոնին գաւազանը անոնց գա- 13 ւազանները կլլեց։ Եւ Փարաւոնին սիրտը կարծրացաւ, ու անոնց մտիկ չըրաւ, ճ ինչպէս որ Տէրը զրուցեր էր։

Ն. Ք. Ա. Գ.
1491

հ Գլ. Դ. 3.
ձ Բ Տիմ. Գ. 8.
ղ Ծն. ԽԱ. 8.
ճ Հմր 22. Գլ. Ը. 7. 18.
մ Գլ. Դ. 21. Հմր 4.
յ Գլ. Ը. 15. Ժ. 1. 20. 27.
ն Գլ. Դ. 2. 3. Հմր 10.
շ Գլ. Գ. 18.
ո Գլ. Գ. 12. 18. Ե. 1. 3.
չ Գլ. Ե. 2. Հմր 5.
պ Յայտ. ԺԶ. 4. 6.
ջ Գլ. Դ. 9.
ռ Հմր 24.
ս Գլ. Ը. 5. 6. 16. Թ. 22. Ժ. 12. 21. ԺԴ. 21. 26.
վ Գլ. ԺԷ. 5.
տ Սաղ. ՀԸ. 44. ՃԵ. 29.
ր Հմր 18.
ց Հմր 11.
ւ Հմր 3.
† Եբր. իր սիրտը աս բանին վրայ չդրաւ։

14 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին. յ Փարաւոնին սիրտը խստացաւ. ժողո- 15 վուրդը արձակել չուզեր։ Առտուանց Փարաւոնին գնա. ահա անիկայ դէպ 'ի ջուրը կ'ելլէ. ու դուն գետին եզերքը անոր դիմացը կայնէ, և ան ն օձ դարձած գաւա- 16 զանը ձեռքդ առ. Ու ըսէ անոր. շ Եբրայեցւոց Եհովայ Աստուածը զիս քեզի ղրկեց՝ ըսելով. Արձակէ իմ ժողովուրդս՝ ո որ զիս պաշտեն անապատին մէջ. և ահա մինչև հի- 17 մա մտիկ չըրիր։ Այսպէս կ'ըսէ Տէրը. չ Ասով գիտնաս թէ ես եմ Տէրը. ահա ես իմ ձեռքս եղած գաւազանով գետին մէջի ջուրերուն պիտի զարնեմ, ու պ արիւն պիտի 18 դառնան. Եւ գետին մէջ եղած ձուկերը պիտի մեռնին, ու գետը պիտի հոտի. և Եգիպտացիք ջ պիտի զզուին գետէն ջուր խմելու։

19 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին. Ըսէ Ահարոնին. Գաւազանդ առ, ու ս ձեռքդ երկնցուր Եգիպտացւոց ջուրերուն վրայ, անոնց առուներուն վրայ, անոնց գետերուն վրայ, ու անոնց լիճերուն վրայ, և անոնց բոլոր ջրակուտակներուն վրայ՝ որ արիւն ըլլան. ու Եգիպտոսի բոլոր երկրին մէջ՝ փայտէ ու քարէ ամաններուն մէջի ջուրերը արիւն ըլ- 20 լան։ Եւ Մովսէս ու Աահարոն Տէրոջը պատուիրածին պէս ըրին. և վ գաւազանը վերցուց, ու Փարաւոնին առջեւ և անոր ծառաներուն առջեւ գետին մէջի ջուրերուն զարկաւ, և գետին մէջի բոլոր տ ջուրե- 21 րը արիւն դարձան։ Եւ գետին մէջ եղած ձուկերը մեռան, ու գետը հոտեցաւ, և Եգիպտացիք ր չէին կրնար գետէն ջուր խմել. ու Եգիպտոսի բոլոր երկրին մէջ արիւն կար։ 22 ց Եւ Եգիպտոսի մոգերն ալ իրենց կախարդութիւններովը անանկ ըրին. և Փարաւոնին սիրտը կարծրացաւ, ու ւ Տէրոջը ըսածին պէս՝ 23 անոնց մտիկ չըրաւ։ Եւ Փարաւոն դարձաւ՝ ու իր տունը եկաւ, ու 24 † աս ալ անոր սրտին չդպաւ”։ Եւ բոլոր Եգիպտացիք գետին բոլոր-

Ն. ք. զՔ.
1491

տէրը փորեցին խմելու ջուրի հա-
մար․ քանզի որ գետին ջուրէն չէին
25 կրնար խմել ։ Եւ Տէրը գետը զար-
նելէն ետքը՝ եօթը օրը լմնցաւ ։

ԳԼ․ Ը.

1 Եգիպտոսին վրայ գորտեր կը խրկուին ։ 8 Փարաւոն կ'աղաչէ Մովսէսին ։ 12 Մովսէսն ալ աղօթքով զանոնք կը վերցընէ ։ 16 Երբ փոշին դէպ 'ի երկինքը կը ցանէ, ու մուն կ'ըլլայ․ իսկ մոգերը չեն կրնար նոյնը ընել ։ 20 Շանաճանճին հարուածը ։ 25 Փարաւոն քիչ մը կը համոզուի․ 32 սակայն նորէն կը խստանայ ։

1 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին․ Փարա-
ւոնին մտիր, ու ըսէ անոր․ Տէ-
րը այսպէս կ'ըսէ․ Արձակէ իմ ժո-
2 ղովուրդս [ա] որ պաշտեն զիս ։ Եւ թէ
որ [բ] զանոնք արձակել չուզես, ահա
ես քու բոլոր սահմաններդ [գ] գորտե-
3 րով պիտի զարնեմ ։ Եւ գետը շատ
գորտեր պիտի հանէ, ու անոնք պի-
տի ելլեն, ու քու տունդ՝ և [դ] անկո-
ղինի սենեակիդ՝ ու անկողինիդ՝ և
քու ծառաներուդ տուներուն՝ և
քու ժողովուրդիդ՝ ու քու թո-
նիրներուդ՝ և խմորի տաշտերուդ
4 մէջ պիտի մտնեն ։ Եւ գորտերը
քու վրադ՝ և ժողովուրդիդ վրայ՝
ու բոլոր ծառաներուդ վրայ պիտի
ելլեն ։
5 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին․ Ա-
հարոնին այսպէս ըսէ․ Առուներուն
վրայ՝ գետերուն վրայ՝ ու լիճերուն
վրայ [ե] ձեռքդ երկընցուր քու գա-
ւազանովդ, ու Եգիպտոսի երկրին
6 վրայ գորտեր հանէ ։ Եւ Ահարոն
երկընցուց իր ձեռքը Եգիպտոսի
ջուրերուն վրայ․ և [զ] գորտերը ե-
լան՝ ու Եգիպտոսի երկիրը ծածկե-
7 ցին ։ [է] Եւ մոգերն ալ իրենց կա-
խարդութիւններովը անանկ ըրին,
ու Եգիպտոսի երկրին վրայ գորտեր
հանեցին ։
8 Եւ Փարաւոն կանչեց Մովսէսը
ու Ահարոնը՝ և ըսաւ․ [ը] Աղաչե-
ցէ՛ք Տէրոջը՝ որ ինծմէ ու իմ ժո-
ղովուրդէս վերցընէ գորտերը, ու
ժողովուրդը պիտի արձակեմ որ
9 Տէրոջը զոհ մատուցանեն ։ Եւ
Մովսէս ըսաւ Փարաւոնին․ Հրա-
մայէ ինծի, թէ երբ քեզի համար՝
ու ծառաներուդ համար և ժողո-
վուրդիդ համար աղաչեմ, որ քեզ-
մէ ու քու տուներէդ գորտերը կոր-
սուին, ու միայն գետին մէջը մնան ։
10 Եւ անիկայ ըսաւ․ Վաղը ։ Եւ
ինքը ըսաւ․ Քու խօսքիդ պէս ըլ-
լայ, որ գիտնաս թէ՝ մեր [թ] Եհովայ
11 Աստուծոյն պէս մէկը չկայ ․ Եւ
քեզմէ՝ ու քու տուներէդ՝ և քու
ծառաներէդ՝ ու քու ժողովուր-
դէդ գորտերը պիտի վերնան․ մի-
12 այն գետին մէջը պիտի մնան ։ Եւ
Մովսէս ու Ահարոն՝ Փարաւոնին

[ա] Գլ. Գ. 12, 18.
[բ] Գլ. Է. 14, Թ. 2.
[գ] Յայտ. ԺԶ. 13.
[դ] Սաղ. ՃԵ. 30.
[ե] Գլ. Է. 19.
[զ] Սաղ. ՀԸ. 45, ՃԵ. 30.
[է] Գլ. Է. 11.
[ը] Գլ. Թ. 28, Ժ. 17, Թուոց ԻԱ. 7, Գ Թագ. ԺԳ. 6, Գործ. Ը. 24.
[թ] Գլ. Թ. 14, Բ Օր. ԼԳ. 26, Բ Թագ. Է. 22, Ա Մն. ԺԷ. 20, Սաղ. ՁԶ. 8, Եսայ. ԽԶ. 9, Երեմ. Ժ. 6, 7.

քովէն ելան․ ու Մովսէս [ժ] Տէրոջը
աղաղակեց ան գորտերուն համար՝
որ Փարաւոնին վրայ բերեր էր ։
13 Եւ Տէրը Մովսէսին ըսածին պէս
ըրաւ․ ու տուներէն՝ գիւղերէն և
14 արտերէն գորտերը մեռան ։ Եւ
դէզ դէզ ժողվեցին զանոնք, ու
15 երկիրը հոտեցաւ ։ Բայց երբոր
Փարաւոն [ի] հանգստութիւն ըլլալը
տեսաւ, [լ] իր սիրտը խստացուց, ու
անոնց մտիկ չըրաւ՝ Տէրոջը ըսա-
ծին պէս ։
16 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին․ Ըսէ
Ահարոնին․ Քու գաւազանդ եր-
կընցուր, ու երկրի հողին զարկ,
որ Եգիպտոսի բոլոր երկրին վրայ
17 * մուն ըլլայ ։ Եւ անանկ ըրին․
քանզի Ահարոն իր գաւազանովը իր
ձեռքը երկընցուց, ու երկրի հողին
զարկաւ, և [խ] մարդոց վրայ ու ա-
նասուններուն վրայ մուն եղաւ․
Եգիպտոսի բոլոր երկրին վրայ երկ-
18 րին բոլոր հողը մուն եղաւ ։ Եւ
[ծ] մոգերն ալ իրենց կախարդու-
թիւններովը այնպէս ըրին՝ որ մու-
ներ հանեն, բայց [կ] չկրցան․ այսպէս
մարդոց ու անասուններուն վրայ
19 մուն եղաւ ։ Եւ մոգերը ըսին Փա-
րաւոնին․ Աս [հ] Աստուծոյ մատն է․
և Փարաւոնին [ձ] սիրտը կարծրա-
ցաւ, ու անոնց մտիկ չըրաւ՝ Տէ-
րոջը ըսածին պէս ։
20 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին․ [ղ] Ա-
ռաւօտուն կանուխ ելիր, ու Փարա-
ւոնին առջեւը կայնէ․ (ահա անի-
կայ դէպ 'ի ջուրը կ'ելլէ․) և ըսէ
անոր․ Տէրը այսպէս կ'ըսէ․ [ճ] Ար-
ձակէ իմ ժողովուրդս որ զիս պաշ-
21 տեն ։ Հապա թէ որ իմ ժողո-
վուրդս չարձակես, ահա ես քու
վրադ՝ ու քու ծառաներուդ վրայ՝
և քու ժողովուրդիդ վրայ՝ ու քու
տուներուդ վրայ շանաճանճ պիտի
խրկեմ, և Եգիպտացւոց տուները
շանաճանճով պիտի լեցուին, նաև
ան գետինը՝ որուն վրայ անոնք կը
22 քալեն ։ Եւ ան օրը իմ ժողովուր-
դիս բնակած [մ] Գեսեմի երկիրը պի-
տի որոշեմ, ու հոն շանաճանճ պի-
տի չըլլայ․ որ գիտնաս թէ երկրին
23 մէջտեղը ես եմ Տէր ։ Եւ իմ ժո-
ղովուրդիս ու քու ժողովուրդիդ
մէջ խտրոց մը պիտի դնեմ․ վաղը
24 աս նշանը պիտի ըլլայ ։ Եւ Տէրը
այնպէս ըրաւ, ու Փարաւոնին
տանը՝ և անոր ծառաներուն տու-
ներուն՝ ու Եգիպտոսի բոլոր երկ-
րին վրայ [յ] շատ շանաճանճ եկաւ․
— շանաճանճին պատճառովը եր-
կիրը աւրուեցաւ ։
25 Եւ Փարաւոն կանչեց Մովսէսը
ու Ահարոնը՝ և ըսաւ․ Գացէ՛ք
ձեր Աստուծոյն զոհ մատուցէ՛ք

Ն. ք. զՔ.
1491

[ժ] Հմր 30. Գլ. Թ. 33, Ժ. 18, ԺԱ. 11, Յակ. Ե. 16, 17, 18.
[ի] Ժող. Ը. 11.
[լ] Գլ. Է. 14.
* Կամ՝ ոջիլ
[խ] Սաղ. ՃԵ. 31.
[ծ] Գլ. Է. 11.
[կ] Ղու. Ժ. 18, Բ Տիմ. Գ. 8, 9.
[հ] Ա Թագ. Զ. 3, 9, Սաղ. Ը. 3, Մատ. ԺԲ. 28, Ղու. ԺԱ. 20.
[ձ] Հմր 15.
[ղ] Գլ. Է. 15.
[ճ] Հմր 1.
[մ] Գլ. Թ. 4, 6, 26, Ժ. 23, ԺԱ. 6, 7, ԺԲ. 13.
[յ] Սաղ. ՀԸ. 45, ՃԵ. 31.

Ն. Ք. ԴՌ.
1491

ա Ծնն. խդ. 32։ խղ. 34։ բ Օր. է. 25, 26։ ժբ. 31։

26 — երկրին մէջ։ Եւ Մովսէս
ըսաւ. Արժան չէ այնպէս ընել.
ինչու որ ա Եգիպտացւոց զարշելի
եղածները՝ Տէրոջը մեր
Աստուծոյն զոհ պիտի մատուցանենք.
թէ որ Եգիպտացւոց
զարշելի եղածները իրենց աչքին
առջեւ զոհ մատուցանելու ըլլանք,

ա Գլ. գ. 18։

27 պիտի չքարկոծե՞ն մեզ։ Մենք ա իրեք
օրուան ճամբայ պիտի երթանք
անապատին մէջ, ու զոհ պիտի մատուցանենք
մեր Տէր Աստուծոյն,

ե Գլ. գ. 12։

ինչպէս որ ե ինքը մեզի պատուիրէ։
28 Եւ Փարաւոն ըսաւ. Ես ձեզ թող
կու տամ որ երթաք անապատին
մէջ ձեր Եհովայ Աստուծոյն զոհ մատուցանէք,
միայն թէ շատ հեռու

գ Հմր. 8։ Գլ. թ. 28։ Գ Թագ. ժգ. 6։

չերթաք. գ ինծի համար աղաչեցէք։
29 Եւ Մովսէս ըսաւ. Ահա ես քու
քովէդ կ'ելլեմ ու Տէրոջը կ'աղաչեմ՝
որ վաղը Փարաւոնէն՝ անոր
ծառաներէն՝ ու անոր ժողովուրդէն
շանաճանճը երթայ. բայց Փարաւոն

դ Հմր. 15։

դ մէյմըն ալ մեզ չխաբէ՝ ժողովուրդը
թող չտալով Տէրոջը զոհ
30 մատուցանելու։ Եւ Մովսէս Փարաւոնին

ե Հմր. 12։

քովէն ելաւ, ու ե Տէրոջը
31 աղաչեց։ Եւ Տէրը Մովսէսին խօսքին
պէս ըրաւ, ու Փարաւոնէն՝
անոր ծառաներէն և անոր ժողովուրդէն
շանաճանճը վերցուց. մէկ
32 հատ մըն ալ չմնաց։ Եւ Փարաւոն

զ Հմր. 15։ Գլ. գ. 21։

աս անգամին ալ զ իր սիրտը խստացուց,
ու ժողովուրդը չարձակեց։

ԳԼ. Թ

1 Անասնոց մահը։ 8 Ուռեցքներու ու խաղաւարտներու հարուածքը։ 22 Կարկուտը։ 27 Փարաւոն կարկուտին համար կ'աղաչէ Մովսէսին. 35 սակայն դարձեալ անոր սիրտը կը կարծրանայ։

ա Գլ. բ. 1։

1 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին. ա Փարաւոնին մտիր, ու խօսէ անոր.
Եբրայեցւոց Տէր Աստուածը այսպէս
կ'ըսէ. Արձակէ իմ ժողովուրդս
2 որ ինծի պաշտեն։ Քանզի թէ

բ Գլ. բ. 2։

որ բ զանոնք արձակել չուզես, ու
տակաւին պինդ բռնես զանոնք,

գ Գլ. է. 4։

3 Ահա գ Տէրոջը ձեռքը դաշտին մէջ
եղած քու հօտերուդ վրայ ըլլալով,
ձիերուն՝ էշերուն՝ ուղտերուն՝ արջառներուն
ու ոչխարներուն վրայ
սաստիկ կոտորած մը պիտի ըլլայ։

դ Գլ. ը. 22։

4 Եւ դ Տէրը Իսրայէլի հօտերուն՝ ու
Եգիպտոսի հօտերուն մէջտեղը պիտի
զատէ. և Իսրայէլի որդւոցը մէկ
5 անասունը պիտի չմեռնի։ Եւ Տէրը
ժամանակ որոշեց՝ ըսելով. Վաղը
Տէրը այս բանը պիտի ընէ երկրին
6 վրայ։ Եւ հետեւեալ օրը Տէրը այս
բանը ըրաւ, ու Եգիպտացւոց

ե Սաղ. հը. 50։

ե բոլոր հօտերը մեռան. բայց Իսրայէլի
որդւոցը հօտերէն մէկը չմեռաւ։
7 Եւ Փարաւոն մարդ ղրկեց,

ու ահա Իսրայէլի հօտերէն մէկն ալ
մեռած չէր. և զ Փարաւոնին սիրտը
խստացաւ, ու ժողովուրդը չարձակեց։

Ն. Ք. ԴՌ.
1491

զ Գլ. է. 14։ ը. 32։

8 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին ու Ահարոնին.
Առէք ձեզի ձեռքերնիդ
լեցուն հնոցի մոխիր, և Մովսէս դէպ
'ի երկինքը ցանէ ան՝ Փարաւոնին
9 առջեւ։ Ու Եգիպտոսի բոլոր երկրին
մէջ փոշի պիտի ըլլայ, ու Եգիպտոսի
բոլոր երկրին մէջ մարդոց

է Յայտ. ժզ. 2։

ու անասուններուն վրայ է խաղաւարտներ
հանող ուռեցքներ պիտի
10 ըլլայ։ Եւ հնոցի մոխիրը առին, ու
Փարաւոնին առջեւ կայնեցան. և
Մովսէս դէպ 'ի երկինքը ցանեց ան,
ու մարդոց և անասուններուն վրայ

ը Օր. իը. 27։

ը խաղաւարտներ հանող ուռեցքներ
11 եղաւ։ Եւ թ մոգերը ուռեցքներուն

թ Գլ. բ. 18։ 19։ բ Տիմ. գ. 9։

պատճառովը չկրցան կայնիլ Մովսէսին
առջեւ. ինչու որ ուռեցքները
մոգերուն վրայ ալ՝ ու բոլոր
12 Եգիպտացւոց վրայ ալ եղաւ։ Եւ
Տէրը կարծրացուց Փարաւոնին
սիրտը. ու անոնց մտիկ չըրաւ,

ժ Գլ. գ. 21։

ժ ինչպէս որ Տէրը Մովսէսին ըսեր
էր։

ի Գլ. ը. 20։

13 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին. ի Առտուանց
կանուխ ելիր, ու Փարաւոնին
առջեւ կայնէ, ու անոր ըսէ.
Եբրայեցւոց Տէր Աստուածը այսպէս
կ'ըսէ. Արձակէ իմ ժողովուրդս որ
14 ինծի պաշտեն. Քանզի այս անգամ
իմ բոլոր հարուածներս պիտի
ղրկեմ քու * վրադ՝ և քու ծառաներուդ՝
ու քու ժողովուրդիդ վրայ.

*Եբր. սրտիդ վրայ՝

լ Գլ. ը. 10։

լ որ գիտնաս թէ բոլոր երկրի մէջ
15 ինծի պէս մէկը չկայ։ Քանզի հիմա

խ Գլ. գ. 20։

խ իմ ձեռքս պիտի երկնցընեմ՝ որ
քեզ ու քու ժողովուրդդ ժանտախտով
զարնեմ, ու երկրէն պիտի
16 կորսուիս։ Եւ ծ ասոր համար քեզ

ծ Հռով. թ. 17։ Տես Գլ. ժգ. 17։ Առակ. ժզ. 4։ Ա Պետ. բ. 9։

վերցուցի՝ որ իմ զօրութիւնս քեզմով
ցուցընեմ, ու բոլոր երկրի մէջ
17 իմ անունս պատմուի։ Դուն տակաւին
իմ ժողովուրդիս դէմ կենալով՝
պիտի չարձակե՞ս զանոնք։
18 Ահա ես վաղը այս ատեն խիստ սաստիկ
կարկուտ պիտի տեղամ, որ անոր
պէս Եգիպտոսի մէջ եղած չէ՝
անոր հաստատուած օրէն մինչեւ
19 հիմա։ Եւ հիմա մարդ ղրկէ, —
ժողվէ քու հօտերդ՝ ու ինչ որ ունիս
դաշտին մէջ. ամէն մարդ
ու անասուն որ դաշտին մէջ գտնուի՝
ու տուները ժողվուած չըլլայ,
անոնց վրայ կարկուտ պիտի
20 իջնէ, ու պիտի մեռնին։ Փարաւոնին
ծառաներէն ով որ Տէրոջը
խօսքէն կը վախնար՝ իր ծառաները
ու հօտերը տուներու մէջ ժողվեց.
21 Եւ ով որ Տէրոջը խօսքին ուշադրութիւն
չըրաւ, իր ծառաները ու

Ն. Ք. Ք.
1491

իր հօտերը դաշտին մէջ թողուց ։

22 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին. Քու ձեռքդ դէպ 'ի երկինքը երկնցուր, ու Եգիպտոսի բոլոր երկրին մէջ մարդոց ու անասուններուն վրայ՝ և Եգիպտոսի երկրին մէջ եղած արտերուն բոլոր խոտին վրայ [գ] կարկուտ պիտի գայ ։ 23 Եւ Մովսէս իր գաւազանը դէպ 'ի երկինքը երկնցուց. ու [դ] Տէրը որոտումն և կարկուտ խրկեց, ու երկրին վրայ կրակ կը վազէր. ու Տէրը Եգիպտոսի 24 երկրին վրայ կարկուտ տեղաց ։ Եւ կարկուտ՝ ու կարկուտին մէջանցը խառնուած կրակ եկաւ. անանկ սաստիկ էր որ Եգիպտոսի բոլոր երկրին մէջ՝ ազգ ըլլալէն հետէ ա- 25 նոր պէս եղած չէր ։ Եւ կարկուտը Եգիպտոսի բոլոր երկրին մէջ՝ դաշտը եղածին ամէնը՝ մարդէն մինչև անասուն զարկաւ. և կարկուտը [ե] դաշտին բոլոր խոտը զարկաւ, ու դաշտին բոլոր ծառերը 26 կոտրեց ։ [զ] Միայն Գեսեմի երկրին մէջ՝ ուր որ Իսրայէլի որդիքը կը բնակէին, կարկուտ չեղաւ ։

27 Եւ Փարաւոն ղրկեց, ու կանչեց Մովսէսը ու Ահարոնը՝ և ըսաւ անոնց. [է] Աս անգամ մեղանչեցի. [ը] Եհովան արդար է, և ես ու իմ ժողովուրդս յանցաւոր ենք ։ 28 [թ] Աղաչեցէք Տէրոջը՝ որ Աստուծոյ * որոտումները ու կարկուտը † դադարին. ու ձեզ պիտի արձակեմ, և 29 ալ պիտի չկենաք ։ Եւ Մովսէս ըսաւ անոր. Քաղաքէն դուրս ելածիս պէս՝ [ժ] իմ ձեռքերս Տէրոջը պիտի երկնցընեմ, — որոտումները պիտի դադարին, և ալ կարկուտ պիտի չըլլայ. որ գիտնաս թէ [ի] եր- 30 կիրը Տէրոջն է ։ Բայց [լ] ես գիտեմ որ դուն ու քու ծառաներդ տակաւին Տէր Աստուծմէն չէք վախնար ։

31 Եւ քթանը ու գարին զարնուեցան. [խ] ինչու որ գարին հասած էր, 32 ու քթանը սերմի գացած ։ Բայց ցորենը ու հաճարը չզարնուեցան. ինչու որ ուշ կը բուսնին ։

33 Եւ Մովսէս Փարաւոնին քովէն քաղաքէն դուրս ելաւ, ու [ծ] իր ձեռքերը Տէրոջը երկնցուց. և որոտումները ու կարկուտը դադարեցան, ու երկրին վրայ անձրև 34 չկաթեցաւ ։ Եւ Փարաւոն երբոր անձրևին ու կարկուտին և որոտումին դադարիլը տեսաւ, նորէն մեղանչեց, ու սիրտը խստացուց՝ 35 ինքը ու իր ծառաները ։ Այսպէս [կ] Փարաւոնին սիրտը կարծրացաւ, ու Իսրայէլի որդիքը չարձակեց, ինչպէս որ Տէրը Մովսէսին ձեռքով ըսեր էր ։

[գ] Յայտ. ժզ. 21 ։
[դ] Յես. ժ. 11 ։ Սաղ. ժը. 13 ։ հը. 47 ։ ճե. 32 ։ ճխը. 8 ։ Ես. լ. 30 ։ Եզեկ. լը. 22 ։ Յայտ. ը. 7 ։
[ե] Սաղ. ճե. 33 ։
[զ] Դւ. ը. 22 ։ թ. 4, 6 ։ ժ. 23 ։ ժա. 7 ։ ժբ. 13 ։ Ես. լբ. 18, 19 ։
[է] Դւ. ժ. 16 ։
[ը] Բ Մն. ժբ. 6 ։ Սաղ. ճիթ. 4 ։ ճխե. 17 ։ Ողբ. ա. 18 ։ Դան. թ. 14 ։
[թ] Դւ. ը. 8, 28 ։ ժ. 17 ։ Գործ. ը. 24 ։
* Եբր. ձայները. Սաղ. իթ. 3, 4 ։
† Եբր. Հերիք է.
[ժ] Գ Թագ. ը. 22, 38 ։ Սաղ. ճխգ. 6 ։ Ես. ա. 15 ։
[ի] Սաղ. իդ. 1 ։ Ա Կոր. ժ. 26, 28 ։
[լ] Ես. իզ. 10 ։
[խ] Հռութ. ա. 22 ։ բ. 23 ։
[ծ] Վեր. 29 ։ Դւ. ը. 12 ։
[կ] Դւ. դ. 21 ։

ԳԼ. Ժ.

1 Աստուած կը սպառնայ մարախներ խրկել ։ 7 Փարաւոն իր ծառաներուն աղաչանքէն քիչ մը կը համոզուի Իսրայէլացիները արձակելու ։ 12 Մարախները կու գան ։ 16 որոնց համար Փարաւոն կ'աղաչէ Մովսէսին ։ 21 Խաւարին հարուածը ։ 24 Փարաւոն նորէն կ'աղաչէ Մովսէսին, 27 բայց տակաւին անոր սիրտը կը կարծրանայ ։

Ն. Ք. Ք.
1491

1 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին. Մտիր Փարաւոնին. [ա] ինչու որ ես անոր սիրտը՝ ու անոր ծառաներուն սիրտը խստացուցի, [բ] որ աս իմ նշանները ցուցընեմ անոնց մէջը. 2 Եւ որ [գ] պատմես քու որդիդ՝ ու քու որդւոյդ որդիին ականջներուն՝ ինչ որ ըրի Եգիպտացւոց մէջ, և իմ նշաններս որ անոնց մէջ ցուցուցի, որ գիտնաք թէ ես եմ Տէրը ։

3 Եւ Մովսէս ու Ահարոն մտան Փարաւոնին, ու ըսին անոր. Եբրայեցւոց Եհովայ Աստուածը այսպէս կ'ըսէ. Մինչև երբ պիտի չուզես [դ] խոնարհիլ իմ առջևս. արձակէ իմ ժողովուրդս որ ինծի պաշ- 4 տեն ։ Վասն զի թէ որ իմ ժողովուրդս արձակել չուզես, ահա վաղը քու սահմաններուդ վրայ [ե] մա- 5 րախներ պիտի խրկեմ. Ու երկրին երեսը պիտի ծածկեն, և մէկը պիտի չկրնայ տեսնել երկիրը. ու կարկուտէն ազատուած ձեզի մնացածը՝ [զ] պիտի ուտեն, և արտին մէջ բուսած ձեր բոլոր ծառերը պիտի 6 ուտեն ։ Եւ [է] քու տուներդ՝ ու քու բոլոր ծառաներուդ տուները՝ և ամէն Եգիպտացւոց տուները պիտի լեցուին. որ ոչ քու հայրերդ՝ ոչ ալ քու հայրերուդ հայրերը տեսած են՝ իրենց երկրի վրայ եղած օրէն մինչև այսօր ։ Եւ դարձաւ ու Փարաւոնին քովէն դուրս ելաւ ։

7 Եւ Փարաւոնին ծառաները ըսին անոր. Մինչև երբ աս [ը] մարդը մեզի որոգայթ պիտի ըլլայ. արձակէ մարդիկը որ իրենց Եհովայ Աստուածը պաշտեն. տակաւին չե՞ս գիտեր որ Եգիպտոսը աւրուեցաւ ։ 8 Եւ Մովսէսը ու Ահարոնը Փարաւոնին դարձուցին. և անիկայ ըսաւ անոնց. Գացէք պաշտեցէք ձեր Եհովայ Աստուածը. Բայց * որո՞նք 9 են գացողները ։ Եւ Մովսէս ըսաւ. Մեր մանկունքներովը ու մեր ծերերովը պիտի երթանք, մեր տղաքներովը ու մեր աղջիկներովը, մեր հօտերովը ու մեր արջառներովը պիտի երթանք. քանզի [թ] տօն պի- 10 տի պահենք Տէրոջը ։ Եւ ըսաւ անոնց. Տէրը անանկ ձեր հետը ըլլայ, ինչպէս որ ես ձեզ ու ձեր տղաքները կ'արձակեմ. զգուշացէք,

[ա] Դւ. դ. 21 ։ է. 14 ։
[բ] Դւ. է. 4 ։
[գ] Բ Օր. դ. 9 ։ Սաղ. խդ. 1 ։ հա. 18 ։ հը. 5, 6 ։ Յովել. ա. 3 ։
[դ] Գ Թագ. իա. 29 ։ Բ Մն. է. 14 ։ լգ. 27 ։ Յոբ. խբ. 6 ։ Երեմ. ժգ. 18 ։ Յակ. դ. 10 ։ Ա Պետ. ե. 6 ։
[ե] Առակ. լ. 27 ։ Յայտ. թ. 3 ։
[զ] Դւ. թ. 32 ։ Յովել. ա. 4 ։ բ. 25 ։
[է] Դւ. ը. 3, 21 ։
[ը] Դւ. իգ. 33 ։ Յես. իգ. 13 ։ Ա Թագ. ժը. 21 ։ Ժող. է. 26 ։ Ա Կոր. է. 35 ։
* Եբր. ով և ով
[թ] Դւ. ե. 1 ։

Ն · Ք · Դ · Ք · 1491

քանզի չարիք կան ձեր առջեւը ։
11 Ոչ այդպէս . հիմա դուք էրիկ
մարդիկներդ գացէք՝ ու Տէրը պաշտեցէք .
ինչու որ դուք անիկայ
կ'ուզէիք ։ Եւ Փարաւոնին առջեւէն
վռնտուեցան ։
ծ Գլ · Է · 19 ·
12 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին . ծԵրկընցուր
քու ձեռքդ Եգիպտոսի
երկրին վրայ մարախներուն համար ,
որ Եգիպտոսի երկրին վրայ ելլեն ,
կ Հմր 4 · 5 ·
և կերկրին բոլոր խոտը՝ կարկուտէն
13 բոլոր մնացածը ուտեն ։ Եւ Մովսէս
երկընցուց իր գաւազանը Եգիպտոսի
երկրին վրայ . ու Տէրը բոլոր
ան օրը ու բոլոր գիշերը երկրին
վրայ արեւելեան հով փչել տուաւ .
և երբ առտու եղաւ՝ արեւելեան
հ Սաղ · ՃԵ · 46 · ՃԵ · 34 ·
14 հովը մարախները բերաւ ։ Եւ հմարախները
Եգիպտոսի բոլոր երկրին
վրայ ելան , ու Եգիպտոսի բոլոր
սահմաններուն վրայ իջան . խիստ
ձ Յովէլ · Բ · 2 ·
սաստիկ էին . ձանոնցմէ առաջ անանկ
մարախ չեղաւ , անոնցմէ ետքն
ղ Հմր 5 ·
15 ալ անանկ պիտի չըլլայ ։ Եւ ղբոլոր
երկրին երեսը ծածկեցին , ու երկիրը
ճ Սաղ · ՃԵ · 35 ·
մթընցաւ , ու ճերկրին բոլոր
խոտը՝ և կարկուտէն մնացած ծառերուն
ամէն պտուղները կերան .
ու Եգիպտոսի բոլոր երկրին մէջ
եղած ծառերուն վրայ և արտին
խոտերուն վրայ բնաւ կանանչեղէն
չմնաց ։
16 Ուստի Փարաւոն շուտով կանչեց
Մովսէսը ու Ահարոնը , և ըսաւ .
մ Գլ · Թ · 27 ·
մՁեր Տէր Աստուծոյն՝ ու ձեզի
17 դէմ մեղանչեցի . Եւ հիմա շնորհք
ըրէք՝ միայն աս անգամ ներեցէք
յ Գլ · Թ · 28 · Գ Թագ · ԺԳ · 6 ·
իմ յանցանքս , ու յձեր Տէր Աստուծոյն
աղաչեցէք՝ որ իմ վրայէս
18 միայն աս մահը վերցընէ ։ Եւ անիկայ
ն Գլ · Ը · 30 ·
նՓարաւոնին քովէն դուրս
19 ելաւ , ու Տէրոջը աղաչեց ։ Եւ
Տէրը խիստ սաստիկ արեւմտեան
հով մը խրկեց , որ մարախները վերցուց ,
շ Յովէլ · Բ · 20 ·
ու շԿարմիր ծովը քշեց զանոնք .
Եգիպտոսի բոլոր սահմաններուն
մէջ մէկ մարախ մը չմնաց ։
ո Գլ · Դ · 21 · ԺԱ · 10 ·
20 Բայց Տէրը ոկարծրացուց Փարաւոնին
սիրտը , ու անիկայ Իսրայէլի
որդիքը չարձակեց ։
21 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին .
չ Գլ · Թ · 22 ·
չՁեռքդ դէպ 'ի երկինքը երկընցուր ,
որ Եգիպտոսի երկրին վրայ
խաւար ըլլայ , շօշափելի խաւար մը
22 ըլլայ ։ Եւ Մովսէս իր ձեռքը դէպ
'ի երկինքը երկընցուց , ու Եգիպտոսի
պ Սաղ · ՃԵ · 28 ·
բոլոր երկրին մէջ պթանձր
23 խաւար եղաւ իրեք օր . Մէկզմէկ
չէին տեսներ , և իրեք օր մէկը իր
ջ Գլ · Ը · 22 ·
տեղէն չելաւ . ջբայց Իսրայէլի բոլոր
որդիքը իրենց բնակութեանցը
մէջ լոյս ունէին ։
24 Եւ Փարաւոն կանչեց Մովսէսը ու

Ն · Ք · Դ · Ք · 1491

ռ Հմր 8 ·
ռըսաւ . Գացէք՝ պաշտեցէք Եհովան .
միայն ձեր հօտերը ու ձեր արջառները
ս Հմր 10 ·
մնան . սձեր բնտանիքներն
25 ալ ձեզի հետ թող երթան ։ Եւ
Մովսէս ըսաւ . Պէտք է որ դուն մեր
ձեռքը զոհեր ու ողջակէզներ ալ
տաս , որ մեր Տէր Աստուծոյն մատուցանենք ։
26 Եւ մեր հօտերն ալ
մեր հետ պիտի երթան՝ անոնցմէ
մէկ կճղակ մը չմնալով . ինչու որ
մեր Տէր Աստուածը պաշտելու համար
անոնցմէ պարտինք առնել . ու
մենք մինչեւ որ հոն չերթանք , չենք
գիտեր թէ ինչով պիտի պաշտենք
վ Հմր 20 · Գլ · Դ · 21 · ԺԴ · 4 · 8 ·
27 Տէրը ։ Եւ Տէրը վկարծրացուց
Փարաւոնին սիրտը , որ չուզեց արձակել
28 զանոնք ։ Եւ Փարաւոն ըսաւ
անոր . Քովէս գնա . զգուշութիւն
ըրէ քու անձիդ , մէյմըն ալ
իմ երեսս չտեսնես . քանզի ան օրը
որ իմ երեսս տեսնես , պիտի մեռնիս ։
29 Եւ Մովսէս ըսաւ . Աղէկ
տ Եբր · ԺԱ · 27 ·
ըսիր . տմէյմըն ալ քու երեսդ պիտի
չտեսնեմ ։

ԳԼ · ԺԱ

1 Աստուած կը պատուիրէ Իսրայէլացւոց՝ որ իրենց դրացիներէն ծանրագին բաներ ուզեն ։
4 Մովսէս կը սպառնայ Փարաւոնին՝ անդրանկաց մահը ։

1 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին . Փարաւոնին
վրայ՝ ու Եգիպտոսի վրայ
հարուած մըն ալ պիտի բերեմ ,
անկէ ետեւ ձեզ ասկէ պիտի արձակէ
ա Գլ · ԺԲ · 31 · 33 · 39 ·
. և աերբոր ձեզ արձակէ , ձեզ
ասկէ բոլորովին դուրս պիտի ընէ ։
2 Հիմա խօսէ ժողովուրդին ականջներուն
, ու ամէն մարդ իր դրացիէն՝
բ Գլ · Գ · 22 · ԺԲ · 35 ·
և ամէն կնիկ իր դրացիէն բարծաթեղէն
զարդեր ու ոսկեղէն զարդեր
գ Գլ · Գ · 21 · ԺԲ · 36 · Սաղ · ՃԶ · 46 ·
3 խնդրեն ։ գԵւ Տէրը շնորհք
տուաւ ժողովուրդին Եգիպտացւոց
առջեւը . դՄովսէս ալ Եգիպտոսի
դ Բ Թագ · Է · 9 · Եսթ · Թ · 4 ·
երկրին մէջ Փարաւոնին ծառաներուն
առջեւը՝ ու ժողովուրդին առջեւը
խիստ մեծ մարդ մըն էր ։
4 Եւ Մովսէս ըսաւ . Տէրը այսպէս
ե Գլ · ԺԲ · 12 · 23 · 29 · Ամով · Ե · 17 ·
կ'ըսէ . եԵս կէս գիշերին Եգիպտոսի
5 մէջտեղը պիտի ելլեմ . Ու Եգիպտոսի
երկրին մէջ զամէն առջինեկը
զ Գլ · ԺԲ · 12 · 29 · Ամով · Դ · 10 ·
պիտի մեռնի , իր աթոռին վրայ
նստող Փարաւոնին առջինեկէն
մինչեւ աղօրքին ետեւը եղող աղախինին
առջինեկը՝ և բոլոր անասուններուն
6 առջինեկը ։ Ու Եգիպտոսի
է Գլ · ԺԲ · 30 · Ամով · Ե · 17 ·
բոլոր երկրին մէջ էմեծ աղաղակ
պիտի ըլլայ , անանկ որ անոր
պէս ոչ եղած է , ոչ ալ նորէն պիտի
ը Գլ · Ը · 22 ·
7 ըլլայ ։ ըԵւ Իսրայէլի որդւոցը
թ Յեսու · Ժ · 21 ·
դէմ թմարդէն մինչեւ անասուն՝
շուն մըն ալ պիտի չշարժէ իր լեզուն
. որ գիտնաք թէ Տէրը Եգիպտացւոց
ու Իսրայէլի մէջտեղը տարբերութիւն
ժ Գլ · ԺԲ · 33 ·
8 կ'ընէ ։ Եւ ժաս բոլոր

Ն. Ք. ԳՓ.
1491

քու ծառաներդ ինծի պիտի իջնեն, ու ինծի խոնարհութիւն ընեն՝ ըսելով. Դուն՝ ու բոլոր [է]քեզի հետեւող ժողովուրդը ելէք. ու անկէ ետքը պիտի ելլեմ։ Եւ Մովսէս սաստիկ բարկութեամբ Փարաւոնին քովէն դուրս ելաւ։

9 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին. [ը]Փարաւոն ձեզի մտիկ պիտի չընէ, որ [թ]իմ հրաշքներս շատնան Եգիպտոսի 10 երկրին մէջ։ Եւ Մովսէս ու Ահարոն աս ամէն հրաշքները Փարաւոնին առջեւ ըրին. [ժ]և Տէրը կարծրացուց Փարաւոնին սիրտը, ու Իսրայէլի որդիքը իր երկրէն չարձակեց։

[է] Դատ. Գ. 10։ Բ. 5։ Գ Թագ. Ի. 10։ Դ Թագ. Գ. 9։
[ը] Գլ. Գ. 19։ Է. 4։ Ժ. 1։
[թ] Գլ. Է. 3։
[ժ] Գլ. Ժ. 20։ 27։ Հռով. Բ. 5։ Թ. 22։

ԳԼ. ԺԲ

1 Տարւոյն սկիզբը կը փոխուի։ 3 Զատկին սահմանուիլը։ 11 ու անոր կանոնները։ 15 Անխմոր հաց ուտելու հրամանը։ 29 Անդրանկաց մահը։ 31 Եգիպտացիք արտօրնօք երկրէն դուրս կը հանեն Իսրայէլացիները։ 37 որոնք Սոկքոթ կը հասնին։ 43 Զատկին վրայով պատուէրներ։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին ու Ահարոնին Եգիպտոսի երկրին 2 մէջ՝ ըսելով. [ա]Աս ամիսը ձեզի ամիսներուն սկիզբը ըլլայ. ձեզի տարւոյն ամիսներուն առաջինը ըլ-3 լայ։ Իսրայէլի բոլոր ժողովքին զրուցեցէք՝ ըսելով. Աս ամսուն տասնին՝ ամէն մէկը իրեն գառնուկ մը առնէ՝ իրենց հայրերուն տանը համեմատ, այսինքն՝ տան գլուխ 4 մէյմէկ գառնուկ։ Եւ թէ որ մէկ տունը մէկ գառնուկին քիչ կուգայ, ան մարդը իր տանը քովը եղած դրացիին հետ՝ հոգիներուն համրանքին համեմատ առնէ. գառնուկին վրայով՝ ամէն մէկուն իր 5 կերածին չափ հաշիւ ընէք։ Ձեր գառնուկը [բ]անարատ՝ արու՝ [գ]մէկ տարեկան ըլլայ. ոչխարներէն կամ 6 այծերէն առնէք զան։ Եւ մինչեւ աս ամսուն [դ]չորեքտասաներորդ օրը պահէք զան. ու Իսրայէլի ժողովքին բոլոր բազմութիւնը մորթեն զանի-7 կայ՝ [ե]"իրիկուան դէմ"։ Եւ արիւնէն առնեն՝ ու տուներուն երկու կողմի դրանդեւացը ու վերի սեմին վրայ քսեն, ուր որ զանիկայ պիտի 8 ուտեն։ Եւ միսը ան գիշերը ուտեն. զանիկայ կրակի վրայ խորոված՝ [զ]բաղարջով ու լեղի խոտերով 9 պիտի ուտեն։ Անկէ՝ հում կամ ջուրի մէջ եփած չուտէք, բայց [է]կրակի վրայ խորոված, անոր գլուխը ոտքերովը ու փորոտիքովը մէկ-10 տեղ ուտէք։ [ը]Եւ անկէ բան մը չթողուք մինչեւ առտու. ու անկէ ինչ որ առտուան կը մնայ, կրա-11 կով այրեցէք։ Եւ այսպէս պիտի ուտէք զան. ձեր գօտիները մէջքերնիդ՝ ու ձեր կօշիկները ոտքերնիդ՝ և ձեր ցուպերը ձեռքերնիդ ըլլալով. զանիկայ արտօրնօք ուտէք. 12 [թ]Տէրոջը զատիկն է ան։ Եւ [ժ]ան գիշերը Եգիպտոսի երկրէն պիտի անցնիմ, ու Եգիպտոսի երկրին մէջ ամէն առջինեկը՝ մարդէն մինչեւ անասուն պիտի զարնեմ. և [ի]Եգիպտոսի բոլոր [լ]աստուածներուն վրայ դատաստան պիտի կա-13 տարեմ. [խ]Ես եմ Տէրը։ Եւ արիւնը ձեր եղած տուներուն վրայ նշանի համար ըլլայ, ու երբոր արիւնը տեսնեմ՝ ձեր վրայէն պիտի անցնիմ. և հարուածը ձեր վրայ պիտի չգայ ձեզ կորսնցնելու, երբ որ Եգիպտոսի երկիրը զարնեմ։ 14 Եւ ան օրը ձեզի [ծ]յիշատակի համար ըլլայ, և զանիկայ [կ]Տէրոջը տօն պահէք. ձեր [հ]սերունդին մէջ [ձ]յաւիտենական կանոնով մը տօն 15 պահէք զան։ [ղ]Եօթը օր բաղարջ ուտէք. նոյն իսկ առաջին օրը ձեր տուներէն դուրս ձգէք խմորը. ինչու որ առջի օրէն մինչեւ եօթներորդ օրը ով որ խմորեալ հաց ուտէ, [ճ]ան անձը Իսրայէլէն պիտի 16 կորսուի։ Եւ առաջին օրը [մ]սուրբ ժողով մը ըլլայ, եօթներորդ օրն ալ ձեզի սուրբ ժողով մը ըլլայ. ան օրերը բնաւ գործ մը չգործուի, բայց ամէն մէկուն ուտելիքը, ան 17 միայն պատրաստէք։ Եւ բաղարջներուն տօնը պահէք. քանզի [յ]ան նոյն օրուանը մէջ ձեր զօրքերը Եգիպտոսի երկրէն հանեցի. ուստի ձեր սերունդին մէջ յաւիտենական 18 կանոնով մը ան օրը պահէք։ [ն]Առաջին ամսուն չորեքտասաներորդ օրուան իրիկունէն՝ մինչեւ ամսուն քսանմէկերորդ օրուան իրիկունը՝ 19 բաղարջ պիտի ուտէք։ [շ]Եօթը օր տուներնիդ խմոր չգտնուի. քանզի ով որ խմորեալ հաց ուտէ, [ո]ան անձը Իսրայէլի ժողովքէն պիտի կորսուի, թէ օտարական ըլլայ և 20 թէ երկրին բնակը։ Խմորեալ բան մը պիտի չուտէք. ձեր բոլոր բնակութեանցը մէջ բաղարջ ուտէք։

21 Եւ Մովսէս կանչեց Իսրայէլի բոլոր ծերերը, ու ըսաւ անոնց. [չ]Ձեր ընտանեացը համեմատ ընտրեցէք, ու առէք ձեզի մէյմէկ գառն, ու 22 զատկին գառը մորթեցէք։ [պ]Եւ զոպայի փունջ մը առէք, ու կոնքին մէջ եղած արիւնին թաթխեցէք, և [ռ]դրանը վրայի սեմին՝ ու երկու քովի դրանդեւացը վրայ՝ կոնքին մէջ եղած արիւնէն քսեցէք, և մինչեւ առտու ձեզմէ մէկը իր տանը 23 դռնէն դուրս չելլէ։ [ս]Քանզի Տէր Եգիպտացիները զարնելու պիտի անցնի, և երբ դրանը վրայի սեմին՝ ու երկու կողմի դրանդեւացը վրայ

[ա] Գլ. ԺԳ. 4։ Բ Օր. ԺԶ. 1։
[բ] Ղև. ԻԲ. 19. 20. 21։ Մաղ. Ա. 8. 14։ Եբր. Թ. 14։ Ա Պետ. Ա. 19։
[գ] Ղև. ԻԳ. 12։
[դ] Ղև. ԻԳ. 5։ Թուոց. Թ. 3։ ԻԸ. 16։ Բ Օր. ԺԶ. 1. 6։
[ե] Եբր. երկու իրիկուններուն մէջտեղը։ Գլ. ԺԶ. 12։
[զ] Գլ. ԻԳ. 25։ Բ Օր. ԺԶ. 3։ Թուոց. Թ. 11։ Ա Կոր. Ե. 8։
[է] Բ Օր. ԺԶ. 7։
[ը] Գլ. ԻԳ. 18։ ԼԴ. 25։

Ն. Ք. ԳՓ.
1491

[թ] Բ Օր. ԺԶ. 5։
[ժ] Գլ. ԺԱ. 4. 5։ Ամով. Ե. 17։
[ի] Թուոց. ԼԳ. 4։
[լ] Կամ՝ Իշխաններուն։ Գլ. ԻԱ. 6։ ԻԲ. 28։ Սաղ. ՁԲ. 1. 6։ Յով. Ժ. 34. 35։
[խ] Գլ. Զ. 2։
[ծ] Գլ. ԺԳ. 9։
[կ] Ղև. ԻԳ. 4. 5։ Դ Թագ. ԻԳ. 21։
[հ] Եբր. ազգերուն
[ձ] Հմր 24. 43։ Գլ. ԺԳ. 10։
[ղ] Գլ. ԺԳ. 6. 7։ ԻԳ. 15։ ԼԴ. 18. 25։ Ղև. ԻԳ. 5. 6։ Թուոց. ԻԸ. 17։ Բ Օր. ԺԶ. 3. 8։ Ա Կոր. Ե. 7։
[ճ] Ծնն. ԺԷ. 14։ Թուոց. Թ. 13։
[մ] Ղև. ԻԳ. 7. 8։ Թուոց. ԻԸ. 18. 25։
[յ] Գլ. ԺԳ. 3։
[ն] Ղև. ԻԳ. 5։ Թուոց. ԻԸ. 16։
[շ] Եբ. ԻԳ. 15։ ԼԴ. 18։ Բ Օր. ԺԶ. 3։ Ա Կոր. Ե. 7. 8։
[ո] Թուոց. Թ. 13։
[չ] Հմր 3։ Թուոց. Թ. 4։ Յեսու. Ե. 10։ Դ Թագ. ԻԳ. 21։ Եզր. Զ. 20։ Մատ. ԻԶ. 18. 19։ Մար. ԺԴ. 12-16։ Ղուկ. ԻԲ. 7։ Ե.
[պ] Եբր. ԺԱ. 28։
[ռ] Հմր 7։
[ս] Հմր 12. 13։

Ն. Ք. Ք.Ծ.
1491

ղ Եզեկ. Թ. 6. Յայտ. Է. 3. Թ. 4. Բ Թագ. ԻԴ. 16. Ա Կոր. Ժ. 10. Եբր. ԺԱ. 28.
ճ Գլ. Գ. 8. 17.
մ Գլ. ԺԳ. 8. 14. Բ Օր. ԼԲ. 7. Յես. Դ. 6. Սաղ. ՀԸ. 6.
յ Հմր 11.
ն Գլ. Դ. 31.
շ Եբր. ԺԱ. 28.
ո Գլ. ԺԱ. 4.
չ Թուոց. Ը. 17. ԼԳ. 4. Սաղ. ՀԸ. 51. ՃԵ. 36. ՃԼԵ. 8. ՃԼԶ. 10.
պ Գլ. Դ. 23. ԺԱ. 5.
ջ Գլ. ԺԱ. 6. Առակ. ԻԱ. 13. Ամովս. Ե. 17. Յակ. Բ. 13.
ռ Գլ. ԺԱ. 1. Սաղ. ՃԵ. 38.
ս Գլ. Ժ. 9.
վ Գլ. Ժ. 26.
տ Ծնն. ԻԷ. 34.
ր Գլ. ԺԱ. 8. Սաղ. ՃԵ. 38.
ց Ծնն. Ի. 3.
ւ Գլ. Ը. 3.
փ Գլ. Գ. 22. ԺԱ. 2.
ք Գլ. Գ. 21. ԺԱ. 3.
օ Ծնն. ԺԵ. 14. Գլ. Գ. 22. Սաղ. ՃԵ. 37.
ֆ Թուոց. ԼԳ. 3. 5.
ա Ծնն. ԽԷ. 11.

արիւնը տեսնէ, Տէրը ան դրանը վրայէն պիտի անցնի, և [ղ]պիտի չթողու Հարուածիչը՝ որ ձեր տուները մտնէ ձեզ զարնելու համար։

24 Եւ աս բանը քեզի ու քու որդւոցդ կանոն ըլլալու համար պահեցէք յաւիտեան։

25 Եւ ըլլայ թէ երբոր ան երկիրը գաք՝ որն որ Տէրը ձեզի պիտի տայ [ճ]իր խօսքին պէս, աս պաշտօնը պահեցէք։

26 [մ]Եւ ըլլայ թէ երբոր ձեր որդիքը ձեզի ըսեն թէ՝ Աս պաշտօնով ինչ ըսել կ'ուզէք.

27 Ըսէք որ, [յ]Ասիկայ Տէրոջը զատկին զոհն է, որ անիկայ Եգիպտոսի մէջ Իսրայէլի որդւոցը տուներուն վրայէն անցաւ՝ երբոր Եգիպտացիները զարկաւ, ու մեր տուները ազատեց։ Եւ ժողովուրդը [ն]խոնարհեցաւ ու երկրպագութիւն ըրաւ։

28 Եւ Իսրայէլի որդիքը գացին, ու [շ]Տէրոջը՝ Մովսէսին ու Ահարոնին պատուիրածին պէս ըրին. անանկ ըրին։

29 [ո]Եւ եղաւ որ կէս գիշերին [չ]Տէրը Եգիպտոսի երկրին մէջ ամէն անդրանիկը զարկաւ, իր աթոռը նստող [պ]Փարաւոնին անդրանիկէն մինչև բանտի մէջ եղած գերիին անդրանիկը՝ և ամէն անասունին անդրանիկը։

30 Եւ ան գիշերը ելաւ Փարաւոն՝ ու անոր բոլոր ծառաները՝ և բոլոր Եգիպտացիք, ու Եգիպտոսի մէջ [ջ]մեծ աղաղակ մը եղաւ. քանզի տուն մը չկար՝ որ անոր մէջ մեռել չըլլար։

31 Եւ [ռ]գիշերով կանչեց Մովսէսը ու Ահարոնը՝ և ըսաւ. Ելէք, ու ելէք իմ ժողովուրդիս մէջէն՝ [ս]դուք ալ և Իսրայէլի որդիքն ալ, ու գացէք պաշտեցէք Եհովան՝ ինչպէս որ ըսիք։

32 [վ]Նաև ձեր հօտերը ու ձեր արջառները առէք՝ ինչպէս որ ըսիք, ու գացէք. և [տ]ինծի ալ օրհնեցէք։

33 [ր]Եւ Եգիպտացիք բռնադատեցին ժողովուրդը՝ որ շուտով ան երկրէն դուրս խրկեն զանոնք. քանզի ըսին. [ց]Ամէնքս ալ կը մեռնինք։

34 Եւ ժողովուրդը իրենց զանգուածը դեռ չխմորած՝ իրենց [ւ]խմորի տաշտերը իրենց լաթերովը փաթթուած ուսերնուն վրայ վերցուցին։

35 Եւ Իսրայէլի որդիքը Մովսէսին խօսքին պէս ըրին. ու Եգիպտացիներէն [փ]արծաթեղէն զարդեր և ոսկեղէն զարդեր ու հանդերձներ խնդրեցին։

36 [ք]Եւ Տէրը ժողովուրդին շնորհք տուաւ Եգիպտացւոց առջեւ, անանկ որ Եգիպտացիք անոնց խնդրածը տուին. ու [օ]անոնք կողոպտեցին Եգիպտացիները։

37 Եւ [ֆ]Իսրայէլի որդիքը [ա]Ռամեսէսէն դէպ 'ի Սոկքովթ չուեցին. ընտանիքներէն զատ՝ [բ]վեց հարիւր հազարի չափ հետևակ էրիկ մարդիկ էին։

38 Եւ [գ]անոնց հետ խառնիճաղանջ բազմութիւն ալ ելաւ. և ոչխարները ու արջառները խիստ մեծ հօտ մըն էին։

39 Եւ Եգիպտոսէն իրենց հանած զանգուածէն անխմոր շօթեր եփեցին, ինչու որ խմորեալ չէր. քանզի [դ]Եգիպտոսէն վռնտուեցան, ու չէին կրնար ուշանալ. ու իրենց պաշար ալ չէին պատրաստեր։

40 Եւ Եգիպտոսի մէջ Իսրայէլի որդւոցը բնակած ժամանակը [ե]չորս հարիւր երսուն տարի էր։

41 Եւ եղաւ որ չորս հարիւր երսուն տարիներուն վերջը՝ ան նոյն օրը [զ]Տէրոջը բոլոր զօրքերը Եգիպտոսի երկրէն ելան։

42 Ասիկայ [է]Տէրոջը համար պահելու գիշեր մըն է. ինչու որ զանոնք Եգիպտոսի երկրէն հանեց. աս ան գիշերն է Տէրոջը համար Իսրայէլի բոլոր որդիներէն իրենց ազգերուն մէջ պահուելու։

43 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին ու Ահարոնին. Աս է [ը]զատկին կանոնը. ընաւ մէկ օտարական մը անկէ պիտի չուտէ.

44 Բայց ամէն մարդուն ստակով ծախու առած ծառան՝ երբոր [թ]զանիկայ թլփատես, ան ատենը թող ուտէ անկէ։

45 [ժ]Օտարական ու վարձկան ծառան անկէ պիտի չուտէ։

46 Մէկ տան մէջ պիտի ուտուի ան. տունէն դուրս չհանես անոր միսէն. [ի]ու անոր մէկ ոսկորը պիտի չկոտրէք։

47 [լ]Իսրայէլի բոլոր ժողովքը ընէ ան։

48 Եւ [խ]երբ օտարական մը քու քովդ պանդխտանալու ըլլայ, ու Տէրոջը զատիկ ընելու ըլլայ, անոր ամէն արուն թող թլփատուի, և ան ատենը ան ընելու մօտենայ, ու ինքը երկրին բնակին պէս ըլլայ. քանզի անթլփատ մէկը ընաւ անկէ պիտի չուտէ։

49 Երկրացիին ու ձեր մէջը բնակող օտարականին [ծ]մէկ օրէնք ըլլայ։

50 Եւ Իսրայէլի բոլոր որդիքը՝ Տէրոջը Մովսէսին ու Ահարոնին պատուիրածին պէս ըրին. անանկ ըրին։

51 [կ]Եւ եղաւ որ՝ ան նոյն օրը Տէրը Եգիպտոսի երկրէն հանեց Իսրայէլի որդիքը [հ]իրենց զօրքերովը։

ԳԼ. ԺԳ

1 Անդրանիկները Աստուծոյ նուիրելու, 3 և զատկի յիշատակութիւնը պահելու, 11 և անասնոց անդրանիկներն ալ Աստուծոյ նուիրելու վրայով պատուէրներ։ 17 Իսրայէլացիք Եգիպտոսէն դուրս կ'ելլեն, և Յովսէփին ոսկորները հետերնին կ'առնեն, 20 ու Ոթամ կու գան։ 21 Աստուած Իսրայէլացւոց կ'առաջնորդէ ամպի ու կրակի սիւնով։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ը-
2 սելով. [ձ]Սրբէ ինծի ամէն անդ-

Ն. Ք. Ք.Ծ.
1491

բ Ծնն. ԺԲ. 2. ԽԶ. 3. Գլ. ԼԸ. 26. Թուոց. Ա. 46. ԺԱ. 21.
գ Թուոց. ԺԱ. 4.
դ Գլ. Զ. 1. ԺԱ. 1. Հմր 33.
ե Ծնն. ԺԵ. 13. Գործ. Է. 6. Գաղ. Գ. 17.
զ Գլ. Է. 4. Հմր 51.
է Բ Օր. ԺԶ. 6.
ը Թուոց. Թ. 14.
թ Ծնն. ԺԷ. 12. 13.
ժ Ղեւ. ԻԲ. 10.
ի Թուոց. Թ. 12. Յովհ. ԺԹ. 33. 36.
լ Հմր 6. Թուոց. Թ. 13.
խ Թուոց. Թ. 14.
ծ Թուոց. Թ. 14. ԺԵ. 15. 16. Գաղ. Գ. 28.
կ Հմր 41.
հ Գլ. Զ. 26.

ձ Հմր 12. 13. 15. Գլ. ԻԲ. 29. 30. ԼԴ. 19. Ղեւ. ԻԷ. 26. Թուոց. Գ. 13. Ը. 16. 17. ԺԸ. 15. Բ Օր. ԺԵ. 19. Ղուկ. Բ. 23.

րանիկը՝ որ արգանդ կը բանայ Իսրայէլի
որդւոցը մէջ, մարդէն ալ՝
3 անասունէն ալ. ան իմս է ։ Եւ
Մովսէս ըսաւ ժողովուրդին. [բ]Յիշեցէ՛ք
աս օրը որ Եգիպտոսէն՝ ծառայութեան
տունէն ելաք. ինչու
որ Տէրը ձեզ անկից [գ]զօրաւոր
ձեռքով հանեց. [դ]և խմորեալ հաց
4 պիտի չուտուի ։ [ե]Դուք այսօր ելաք,
5 Աբիբ ամսուն մէջ ։ Եւ ըլլայ
որ երբ Տէրը [զ]տանելու ըլլայ
քեզ Քանանացւոց ու Քետացւոց
և Ամորհացւոց ու Խեւացւոց և Յեբուսացւոց
երկիրը՝ որն որ քեզի
տալու համար [է]քու հայրերուդ երդում
ըրաւ, — երկիրը որ կաթ
ու մեղր կը բղխէ, [ը]աս ամսուն
մէջ պիտի կատարես աս պաշտօնը ։
6 Եօթը օր բաղարջ պիտի ուտես,
և եօթներորդ օրը տօն ըլլայ
7 Տէրոջը ։ Ան եօթը օրերուն մէջ
բաղարջ պիտի ուտուի. ու քովդ
[ժ]խմորեալ հաց պիտի չտեսնուի.
ոչ ալ քու քովդ խմոր պիտի
տեսնուի քու բոլոր սահմաններուդ
8 մէջ ։ Եւ [ի]ան օրը քու որդւոյդ
պիտի պատմես՝ ըսելով. Աս անոր
համար է՝ որ Տէրը ըրաւ ինծի, երբ
9 որ ես Եգիպտոսէն ելայ ։ Եւ ասիկայ
քեզի [լ]նշանի համար պիտի
ըլլայ ձեռքիդ վրայ, ու քու աչքերուդ
մէջտեղը յիշատակի համար,
որ Տէրոջը օրէնքը քու բերնիդ մէջ
ըլլայ. ինչու որ Տէրը քեզ զօրաւոր
ձեռքով հանեց Եգիպտոսէն ։
10 [խ]Ուստի դուն աս կանոնը տարիէ
տարի իր ատենին պիտի պահես ։
11 Եւ ըլլայ որ՝ երբ Տէրը քեզ Քանանացւոց
երկիրը տանի՝ ինչպէս որ
քեզի ու քու հայրերուդ երդում
12 ըրաւ, ու զանիկայ քեզի տայ, [ծ]Ան
ամէնը՝ որ արգանդ կը բանայ, Տէրոջը
համար պիտի զատես. և քու
ունեցած անասուններուդ ամէն առջինեկ
արուները Տէրոջը պիտի ըլլայ ։
13 Եւ [կ]իշուն ամէն առջինեկը ոչխարով
մը փրկես. և թէ որ չփրկես՝
անոր վիզը պիտի կտրես. ու քու
որդւոցդ մէջ մարդոց ամէն անդրանիկը
14 [հ]պիտի փրկես ։ [ձ]Եւ ըլլայ որ
երբ քու որդիդ "օր մը" քեզի հարցընէ
ըսելով. Ի՞նչ է աս. անոր
պիտի ըսես թէ՝ [ղ]Տէրը մեզ Եգիպտոսէն՝
ծառայութեան տունէն զօ-
15 րաւոր ձեռքով հանեց. Եւ եղաւ
որ երբ Փարաւոն խստացաւ՝ —
մեզ արձակել չուզէր, [ճ]Տէրը Եգիպտոսի
երկրին մէջ ամէն առջինեկը՝
մարդու առջինեկէն մինչև
անասունի առջինեկը մեռցուց.
անոր համար ես ամէն արգանդ
բացող արու Տէրոջը զոհ կ'ընեմ,
ու իմ որդւոցս ամէն առջինեկը կը

Ն. Ք. ԴԲ.
1491

բ Գլ. ժբ. 42 ։ բ Օր. ժզ. 3 ։
գ Գլ. զ. 1 ։
դ Գլ. ժբ. 8 ։
ե Գլ. իգ. 15 ։ լդ. 18 ։ բ Օր. ժզ. 1 ։
զ Գլ. զ. 8 ։
է Գլ. գ. 8 ։
ը Գլ. ժբ. 25. 26 ։
թ Գլ. ժբ. 15. 16 ։
ժ Գլ. ժբ. 19 ։
ի Հմր 14 ։ Գլ. ժբ. 26 ։
լ Տես Հմր 16 ։ Գլ. ժբ. 14 ։ Թուոց. ժե. 39 ։ բ Օր. զ. 8 ։ ժա. 18 ։ Առակ. ա. 9 ։ Երգ. իմ. 16 ։ Երեմ. իբ. 24 ։ Մատ. իգ. 5 ։
խ Գլ. ժբ. 14. 24 ։
ծ Հմր 2 ։ Գլ. իբ. 29 ։ լդ. 19 ։ Ղև. իէ. 26 ։ Թուոց. գ. 17 ։ ժը. 15 ։ բ Օր. ժե. 19 ։ Եզեկ. խդ. 30 ։
կ Գլ. լդ. 20 ։ Թուոց. ժը. 15. 16 ։
հ Թուոց. գ. 46. 47 ։ ժը. 15. 16 ։
ձ Գլ. ժբ. 26 ։ բ Օր. զ. 20 ։ Յեսու. դ. 6. 21 ։
° Եբր. վաղը
ղ Հմր 3 ։
ճ Գլ. ժբ. 29 ։

16 փրկեմ ։ Եւ ասիկայ քու ձեռքիդ
վրայ [մ]նշանի համար՝ ու աչքերուդ
մէջտեղը ճակատնոցի համար
ըլլայ. ինչու որ Տէրը մեզ Եգիպտոսէն
զօրաւոր ձեռքով հանեց ։

17 Եւ եղաւ որ երբ Փարաւոն ժողովուրդը
արձակեց, Աստուած զանոնք
Փղշտացւոց երկրին ճամբայէն
չտարաւ, թէև ան [illegible] մօտ
էր. քանզի Աստուած ըսաւ. Չըլլայ
որ ժողովուրդը [յ]զղջայ՝ երբոր
պատերազմը տեսնէ, ու [ն]Եգիպտոս
18 դառնայ. Հապա Աստուած [շ]ժողովուրդը
Կարմիր ծովուն անապատին
ճամբայէն պտըտցուց. ու Իսրայէլի
որդիքը գունդ գունդ Եգիպտոսի
19 երկրէն ելան ։ Եւ Մովսէս՝
Յովսէփին ոսկորները իր հետը առաւ.
ինչու որ անիկայ Իսրայէլի
որդւոցը հաստատ *երդում ընել
տուաւ՝ ըսելով. [ո]Անշուշտ Աստուած
ձեզի այցելութիւն պիտի
ընէ, ու իմ ոսկորներս ասկէ հետերնիդ
հանեցէք ։

20 Եւ [չ]Սոկքոթէն չուեցին, ու
Եթամին մէջ անապատին ծայրը
21 իջևան ըրին ։ Եւ [պ]Տէրը անոնց
առջևէն կ'երթար ցորեկը ամպի
սիւնով՝ անոնց ճամբայ ցուցընելու
համար, ու գիշերը կրակի սիւնով՝
անոնց լոյս տալու համար, որ ցորեկ
22 ու գիշեր երթան ։ Ցորեկը ամպի
սիւնը՝ ու գիշերը կրակի սիւնը՝ ժողովուրդին
առջևէն չպակսեցուց ։

ԳԼ. ԺԴ

1 Աստուած Իսրայէլացւոց կ'իմացընէ իրենց երթալու ճամբան ։ 5 Փարաւոն անոնց ետևէն կ'իյնայ ։ 10 Իսրայէլացիք տրտունջ կ'ընեն ։ 13 Մովսէս կը մխիթարէ զանոնք ։ 15 ու Աստուծմէ հրաման կ'ընդունի իր ընելիքին համար ։ 19 Ամպը բանակին ետին կը դառնայ ։ 21 Իսրայէլացիք Կարմիր ծովէն կ'անցնին ։ 23 իսկ Եգիպտացիք կը խեղդուին ։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսե-
2 լով. Խօսէ Իսրայէլի որդւոցը՝
[ա]որ դառնան ու [բ]Փիահիրոթին
առջևը՝ [գ]Մագդողին ու ծովին մէջտեղը
բանակ դնեն. Բէեղսեփոնին
առջին՝ անոր դիմացը ծովին քովը
3 բանակ դրէք ։ Եւ Փարաւոն Իսրայէլի
որդւոցը համար պիտի ըսէ
թէ՝ [դ]Երկրին մէջ †մոլորած են,
անապատը անոնց բոլորտիքը պա-
4 տեց ։ Եւ [ե]Փարաւոնին սիրտը պիտի
կարծրացընեմ, ու անոնց ետևէն
պիտի իյնայ. ու ես Փարաւոնին
վրայ և անոր բոլոր զօրքերուն
վրայ [զ]պիտի փառաւորուիմ,
[է]ու Եգիպտացիք պիտի գիտնան
թէ ես եմ Տէրը ։ Եւ անոնք անանկ
ըրին ։

5 Եւ պատմեցաւ Եգիպտոսի
թագաւորին թէ ժողովուրդը փա-

Ն. Ք. ԴԲ.
1491

մ Հմր 9 ։
յ Գլ. ժդ. 11. 12 ։ Թուոց. ժդ. 1—4 ։
ն բ Օր. ժէ. 16 ։
շ Գլ. ժդ. 2 ։ Թուոց. լգ. 6. 7 ։
ո Ծնն. ծ. 25 ։ Յեսու. իդ. 32 ։ Գործ. է. 16 ։
չ Թուոց. լգ. 6 ։
պ Գլ. ժդ. 19. 24 ։ Խ. 38 ։ Թուոց. թ. 15 ։ ժ. 34 ։ ժդ. 14 ։ բ Օր. ա. 33 ։ Նեեմ. թ. 12. 19 ։ Սաղ. հը. 14 ։ ղթ. 7 ։ ճե. 39 ։ Եսա. դ. 5 ։ ա Կոր. ժ. 1 ։

ա Գլ. ժգ. 18 ։
բ Թուոց. լգ. 7 ։
գ Երեմ. խդ. 1 ։
դ Սաղ. հա. 11 ։
† Կամ՝ շփոթուած
ե Գլ. դ. 21 ։ է. 3 ։
զ Գլ. թ. 16 ։ Հմր 17. 18 ։ Հռով. թ. 17. 22. 23 ։
է Գլ. է. 5 ։

Ն · Ք · Ծ ·
1491

խաւ , [ա] և Փարաւոնին ու անոր ծառաներուն
սիրտը ժողովուրդին
դէմ դարձաւ՝ ու ըսին . Մենք ինչու
ըրինք աս բանը , որ Իսրայէլը մեզի
ծառայութենէն ընելէն թող
6 տուինք : Եւ իր կառքը պատրաստեց
, ու իր ժողովուրդը իր
7 հետը առաւ : Եւ [բ] վեց հարիւր
ընտիր կառքեր՝ ու Եգիպտոսի
բոլոր կառքերը՝ և անոնց ամէն
մէկուն վրայ ոստիկաններ առաւ :
8 Եւ Տէրը [գ] Եգիպտոսի Փարաւոն
թագաւորին սիրտը կարծրացուց ,
ու անիկայ Իսրայէլի որդւոցը
ետեւէն ինկաւ . և [դ] Իսրայէլի որդիքը
9 բարձր ձեռքով ելան : Բայց
[ե] Եգիպտացիք անոնց ետեւէն ինկան
. Փարաւոնին ամէն ձիերը
կառքերը՝ և անոր ձիաւորները
ու զօրքերը , և հասան անոնց՝ որ
բանակած էին ծովին մօտ Փիհահիրոթին
քովը՝ Բէեղսեփոնին առջին :

10 Եւ երբ Փարաւոն մօտեցաւ ,
Իսրայէլի որդիքը իրենց աչքերը
վերցուցին , և ահա Եգիպտացիք
իրենց ետեւէն կու գային , ու խիստ
վախցան . և Իսրայէլի որդիքը [զ] աղաղակեցին
11 Տէրոջը : [է] Եւ ըսին
Մովսէսին . Եգիպտոսի մէջ գերեզմաններ
չըլլալո՞ւն համար մեզ անապատին
մէջ մեռնելու բերիր .
ի՞նչ է աս մեզի ըրածդ որ մեզ
12 Եգիպտոսէն հանեցիր : [ը] Աս չէ՞ր ան
խօսքը՝ որ քեզի գրուցեցինք Եգիպտոսին
մէջ՝ ըսելով . Թող տուր
մեզ՝ որ Եգիպտացւոց ծառայութիւն
ընենք . քանզի աւելի աղէկ է
մեզի Եգիպտացւոց ծառայութիւն
ընել , քան թէ անապատին մէջ
13 մեռնիլ : Եւ Մովսէս ըսաւ ժողովուրդին
. [թ] Մի վախնաք , կայնեցէք ,
ու տեսէք Տէրոջը փրկութիւնը՝ որ
այսօր պիտի ընէ ձեզի , ինչու որ
այսօրուան ձեր տեսած Եգիպտացիները՝
մէյմըն ալ պիտի չտեսնէք
14 յաւիտեան : [ժ] Տէրը ձեզի համար
պիտի պատերազմի , ու դուք [ի] լուռ
կեցէք :

15 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին . Ինչու
ինծի կ'աղաղակես . ըսէ Իսրայէլի
16 որդւոցը՝ որ չուեն . Եւ [լ] դուն
գաւազանդ վերցուր , ու ձեռքդ
ծովուն վրայ երկնցուր , ու ճեղքէ
զան . և Իսրայէլի որդիքը ծովուն
17 մէջէն ցամաքով երթան : Եւ ես
ահա [խ] Եգիպտացւոց սիրտը պիտի
կարծրացնեմ , ու անոնց ետեւէն
պիտի երթան . և ես [ծ] Փարաւոնին
ու անոր բոլոր զօրքերուն վրայ՝ անոր
կառքերուն ու անոր ձիաւորներուն
վրայ պիտի փառաւորուիմ :
18 Եւ երբոր ես Փարաւոնին ու անոր
կառքերուն և անոր ձիաւորներուն
վրայ փառաւորուիմ , Եգիպտացիք
[կ] պիտի գիտնան թէ ես եմ Տէրը :

19 Եւ Աստուծոյ հրեշտակը՝ [հ] որ
Իսրայէլի բանակին առջեւէն կ'երթար
, ելաւ , ու անոնց ետեւը գնաց .
և ամպի սիւնը ելաւ անոնց առջեւէն
20 ու անոնց ետեւը կայնեցաւ . Եւ
Եգիպտացւոց բանակին ու Իսրայէլի
բանակին մէջտեղը եկաւ՝ ու Եգիպտացւոց
[ձ] ամպ ու խաւար եղաւ ,
բայց Իսրայէլացւոց գիշերը լոյս կուտար
. և բոլոր գիշերը իրարու
չմօտեցան :

21 Եւ Մովսէս [ղ] իր ձեռքը ծովուն
վրայ երկնցուց , ու Տէրը սաստիկ
արեւելեան հովով ետ դարձուց ծովը
բոլոր գիշերը , և [ճ] ծովը ցամաք ըրաւ
, ու ջուրերը [մ] ճեղքուեցան :
22 Եւ [յ] Իսրայէլի որդիքը ծովուն մէջէն
ցամաքով քալեցին . ու ջուրերը
անոնց աջ կողմէն ու ձախ կողմէն
[ն] պարիսպ եղան :

23 Եւ Եգիպտացիք անոնց ետեւէն
ինկան , ու Փարաւոնին բոլոր ձիերը՝
կառքերը ու ձիաւորները անոնց
ետեւէն ծովուն մէջտեղը գացին :
24 Եւ եղաւ որ առաւօտեան պահուն
[շ] Տէրը Եգիպտացւոց բանակին
նայեցաւ կրակի ու ամպի սիւնէն ,
ու Եգիպտացւոց բանակը խռովութեան
25 մէջ ձգեց . Եւ անոնց կառքերուն
անիւները հանեց , ու դըժուարութեամբ
վարել տուաւ . անանկ
որ Եգիպտացիք ըսին . Փախչինք
Իսրայէլին երեսէն . ինչու որ
[ո] Եհովան անոնց համար Եգիպտացւոց
հետ կը պատերազմի :

26 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին .
[չ] Ձեռքդ ծովուն վրայ երկնցուր ,
որ ջուրերը Եգիպտացւոց վրայ՝ անոնց
կառքերուն ու անոնց ձիաւորներուն
27 վրայ դառնայ : Եւ
Մովսէս իր ձեռքը ծովուն վրայ
երկնցուց , և առտուան դէմ
[պ] ծովը իր տեղը դարձաւ , ու Եգիպտացիք
անոր դիմացէն փախան . և Տէրը [ջ] թօթափեց Եգիպտացիները
28 ծովուն մէջ : Եւ [ռ] ջուրերը
դարձան՝ ու [ս] ծածկեցին Փարաւոնին
կառքերը ու ձիաւորները և
բոլոր զօրքերը՝ որոնք անոնց ետեւէն
ծովուն մէջ մտան . ու անոնցմէ
29 մէկն ալ չմնաց : Բայց [վ] Իսրայէլի
որդիքը ծովուն մէջէն ցամաքով
կ'երթային , և ջուրերը անոնց աջ
կողմէն ու ձախ կողմէն անոնց պարիսպ
30 էին : Եւ Տէրը ան օրը Եգիպտացւոց
ձեռքէն [տ] ազատեց Իսրայէլը
. ու Իսրայէլ [ր] մեռած տեսաւ
Եգիպտացիները ծովուն եզերքը
31 : Եւ Իսրայէլ տեսաւ ան մեծ
[ց] գործը՝ որն որ Տէրը ըրաւ Եգիպ-

[ա] Սաղ · ՃԵ · 25 ·
[բ] Գլ · ԺԵ · 4 ·
[գ] Հմր 4 ·
[դ] Գլ · Զ · 1 · ԺԳ · 9 · Թւ · ԼԳ · 3 ·
[ե] Գլ · ԺԵ · 9 · Յես · ԻԴ · 6 ·
[զ] Յես · ԻԴ · 7 · Նեեմ · Թ · 9 · Սաղ · ԼԴ · 17 · ՃԷ · 6 ·
[է] Սաղ · ՃԶ · 7 · 8 ·
[ը] Գլ · Ե · 21 · Զ · 9 ·
[թ] Բ Մն · Ի · 15 · 17 · Եսա · ԽԱ · 10 · 13 · 14 ·
[ժ] Հմր 25 · Բ Օր · Ա · 30 · Գ · 22 · Ի · 4 · Յես · Ժ · 14 · 42 · ԻԳ · 3 · Բ Մն · Ի · 29 · Նեեմ · Դ · 20 · Եր · ԼԱ · 4 ·
[ի] Եսա · Լ · 15 ·
[լ] Հմր 21 · 26 · Գլ · Է · 19 ·
[խ] Հմր 8 · Գլ · Է · 3 ·
[ծ] Հմր 4 ·

[կ] Հմր 4 ·
[հ] Գլ · ԺԳ · 21 · ԻԳ · 20 · ԼԲ · 34 · Թւ · Ի · 16 · Եսա · ԿԳ · 9 ·
[ձ] Տես Եսա · Ը · 14 · Բ Կոր · Դ · 3 ·
[ղ] Հմր 16 ·
[ճ] Սաղ · ԿԶ · 6 ·
[մ] Գլ · ԺԵ · 8 · Յես · Գ · 16 · Դ · 23 · Նեեմ · Թ · 11 · Սաղ · ՀԸ · 13 · ՃԶ · 9 · ՃԺԴ · 3 · Եսա · ԿԳ · 12 ·
[յ] Հմր 29 · Գլ · ԺԵ · 19 · Թւ · ԼԳ · 8 · Սաղ · ԿԶ · 6 · ՀԸ · 13 · Եսա · ԿԳ · 13 · Ա Կոր · Ժ · 1 · Եբր · ԺԱ · 29 ·
[ն] Ամբ · Գ · 10 ·
[շ] Տես Սաղ · ՀԷ · 17 , ՃԶ ·
[ո] Հմր 14 ·
[չ] Հմր 16 ·
[պ] Յես · Դ · 18 ·
[ջ] Գլ · ԺԵ · 1 · 7 · Բ Օր · ԺԱ · 4 · Սաղ · ՀԸ · 53 · Նեեմ · Թ · 11 · Եբր · ԺԱ · 29 ·
[ռ] Ամբ · Գ · 8 · 13 ·
[ս] Սաղ · ՃԶ · 11 ·
[վ] Հմր 22 · Սաղ · ՀԷ · 20 · ՀԸ · 52 · 53 ·
[տ] Սաղ · ՃԶ · 8 · 10 ·
[ր] Սաղ · ԾԸ · 10 · ԾԹ · 10 ·
[ց] Եբր · ձեռքը՝

Ն. Ք. Ք.
1491

տացւոց վրայ . ու ժողովուրդը վախցաւ Տէրոջմէն , ու հաւատաց Տէրոջը՝ և անոր ծառային Մովսէսին ։

ԳԼ. ԺԵ

1 Մովսէսին երգը ։ 22 Ժողովուրդը խմելու ջուր չգտներ ։ 23 Մեռայի լեղի ջուրերը՝ 25 փայտով մը կը քաղցրանան ։ 27 Եղիմի տասներկու ջուրի աղբիւրները և եօթանասուն արմաւենիները ։

1 Ան ատենը Մովսէս ու Իսրայէլի որդիքը այս երգը երգեցին Տէրոջը , և խօսեցան ըսելով .

Պիտի երգեմ Տէրոջը , ինչու որ փառքով փառաւորեալ է . ձին ու անոր հեծեալը ծովը նետեց ։

2 Տէրն է իմ զօրութիւնս ու իմ գովութիւնս , և իմ փրկութիւնս եղաւ . Ասիկայ է իմ Աստուածս , ու պիտի փառաւորեմ զանիկայ . իմ Հօրս Աստուածն է , ու պիտի բարձրացնեմ զանիկայ ։

3 Տէրը հզօր պատերազմող է . անոր անունը ԵՀՈՎԱՅ է ։

4 Փարաւոնին կառքերը ու անոր զօրքերը ծովը նետեց . և անոր ընտիր ստիկանները Կարմիր ծովուն մէջ ընկղմեցան ։

5 Անդունդները ծածկեցին զանոնք . քարի պէս խորունկը իջան ։

6 Քու աջ ձեռքդ՝ ով Տէր , փառաւորեալ է զօրութեամբ . քու աջ ձեռքդ՝ ով Տէր , խորտակեց թշնամին ։

7 Եւ քու փառացդ մեծութեամբը քեզի դէմ կեցողները կործանեցիր . քու բարկութիւնդ խրկեցիր , որ զանոնք յարդի պէս կերաւ ։

8 Եւ քու շունչիդ փչելովը ջուրերը ժողվուեցան . հեղեղները դէզի պէս կայնեցան . ծովուն մէջտեղը անդունդները պաղեցան ։

9 Թշնամին ըսաւ . Պիտի հալածեմ , պիտի հասնիմ , աւարը պիտի բաժնեմ . իմ անձս անոնցմէ պիտի կշտանայ . իմ սուրս պիտի քաշեմ , իմ ձեռքս անոնց պիտի տիրէ ։

10 Քու հովդ փչեցիր , ծովը զանոնք ծածկեց . զօրաւոր ջուրերուն մէջ կապարի պէս ընկղմեցան ։

11 Ով Տէր՝ աստուածներուն մէջ քեզի պէս ով կայ . սրբութեան մէջ փառաւորեալ , օրհնութեան մէջ սրանչելի , հրաշքներ ընող ով կայ քեզի նման ։

12 Քու աջ ձեռքդ երկնցուցիր , երկիրը զանոնք կլլեց ։

13 Քու ողորմութեամբդ առաջնորդեցիր այս ժողովուրդին՝ որ դուն փրկեցիր . քու զօրութեամբդ տարիր քու սուրբ բնակութիւնդ ։

14 Ժողովուրդները պիտի լսեն , սարսափին . Փղշտացւոց երկրին բնակիչներուն ցաւ բռնեց ։

15 Ան ատենը Եդոմի իշխանները պիտի տագնապին . Մովաբին զօրաւորները պիտի դողան . Քանանու բոլոր բնակիչները պիտի հալին ։

16 Անոնց վրայ վախ ու դող պիտի իյնայ . քու բազուկիդ մեծութենէն քար պիտի կտրին , մինչև որ անցնի քու ժողովուրդդ՝ ով Տէր , մինչև որ անցնի այս ժողովուրդը՝ որ դուն ստացար ։

17 Պիտի բերես զանոնք , ու քու ժառանգութեանդ լեռը պիտի տնկես զանոնք , ով Տէր , ան տեղը՝ որ քու բնակութեանդ համար շինեցիր . ով Տէր , ան սրբարանին մէջ՝ որ քու ձեռքերդ շինեցին ։

18 Տէրը պիտի թագաւորէ յաւիտեանս յաւիտենից ։

19 Քանզի Փարաւոնին ձիերը իր կառքերովը ու ձիաւորներովը ծովը մտան , և Տէրը ծովուն ջուրերը անոնց վրայ դարձուց . բայց Իսրայէլի որդիքը ծովուն մէջէն ցամաքով գացին ։

20 Եւ Ահարոնին քոյրը Մարիամ
մարգարէն թմբուկը իր ձեռքը առաւ . ու բոլոր կնիկները
թմբուկներով ու պարերով անոր
21 ետևէն ելան ։ Եւ Մարիամ պատասխան տուաւ անոնց .

Երգեցէք Տէրոջը՝ ինչու որ փառքով փառաւորեալ է . ձին ու անոր հեծեալը ծովը նետեց ։

22 Եւ Մովսէս Կարմիր ծովէն ճամբայ հանեց Իսրայէլը , ու Սուրի
անապատը ելան . և իրեք օրուան
ճամբայ գացին անապատին մէջ , ու
23 ջուր չգտան ։ Ու երբոր Մեռայ
եկան , չէին կրնար խմել Մեռային
ջուրերէն , ինչու որ դառն էին . անոր համար անոր անունը *Մեռայ
24 կոչուեցաւ ։ Եւ ժողովուրդը
տրտնջեց Մովսէսին դէմ՝ ըսելով .
25 Ի՞նչ խմենք ։ Եւ անիկայ Տէրոջը
աղաղակեց , ու Տէրը անոր փայտ մը
ցուցուց , որն որ ջուրերուն մէջ
դրածին պէս՝ ջուրերը անուշցան ։
Հոն անոնց կանոն ու դատաստան
26 դրաւ , և հոն փորձեց զանոնք , Եւ
ըսաւ . Թէ որ Տէրոջը քու Աստուծոյդ ձայնին ուշադրութեամբ

Գլ. Դ. 31 ։ ԺԹ. 9 ։ Սաղ. ՃԶ. 12 ։ Յով. Բ. 11 ։ ԺԱ. 45 ։

Դատ. Ե. 1 ։ Բ Թագ. ԻԲ. 1 ։ Սաղ. ՃԶ. 12 ։
Հմր 21 ։
Բ Օր. Ժ. 21 ։ Սաղ. ԺԸ. 2 ։ ԻԲ. 3 ։ ԾԹ. 17 ։ ԿԲ. 6 ։ ՃԺԸ. 14 ։ ՃԽ. 7 ։ Ես. ԺԲ. 2 ։ Ամբ. Գ. 18 ։ 19 ։
Գլ. Գ. 15 ։ 16 ։
Բ Թագ. ԻԲ. 47 ։ Սաղ. ՂԹ. 5 ։ ՃԺԸ. 28 ։ Ես. ԻԵ. 1 ։
Սաղ. ԻԴ. 8 ։ Յայտ. ԺԹ. 11 ։
Գլ. Զ. 3 ։ Սաղ. ՁԳ. 18 ։
Գլ. ԺԴ. 28 ։
Գլ. ԺԴ. 7 ։
Գլ. ԺԴ. 28 ։
Նեեմ. Թ. 11 ։
Սաղ. ՃԺԸ. 15 ։ 16 ։
Բ Օր. ԼԳ. 26 ։
Ես. Ե. 24 ։ ԽԷ. 14 ։
Սաղ. ԾԹ. 13 ։
Գլ. ԺԴ. 21 ։ Բ Թագ. ԻԲ. 16 ։ Յոբ. Դ. 9 ։ Բ Թես. Բ. 8 ։
Սաղ. ՀԸ. 13 ։ Ամբ. Գ. 10 ։
Դատ. Ե. 30 ։
Ծն. ԽԹ. 27 ։ Ես. ԾԳ. 12 ։ Ղուկ. ԺԱ. 22 ։
Գլ. ԺԴ. 21 ։ Սաղ. ՃԽԷ. 18 ։
Հմր 5 ։ Գլ. ԺԴ. 28 ։
Բ Թագ. Է. 22 ։ Գ Թագ. Ը. 23 ։ Սաղ. ՀԱ. 19 ։ ՁԶ. 8 ։ ՁԹ. 6 ։ 8 ։ Երեմ. Ժ. 6 ։ ԽԹ. 19 ։
Ես. Զ. 3 ։ Սաղ. ՀԷ. 14 ։ Հմր 6 ։ Սաղ. ՀԷ. 15 ։ 20 ։ ՀԸ. 52 ։ Ձ. 1 ։ ԾԳ. 9 ։ Ես. ԿԳ. 12 ։ 13 ։ Երեմ. Բ. 6 ։

Ն. Ք. Ք.
1491

Սաղ. ՀԸ. 54 ։
Թու. ԺԴ. 14 ։ Բ Օր. Բ. 25 ։ Յես. Բ. 9 ։ 10 ։
Սաղ. ԽԸ. 6 ։
Ծն. ԼԶ. 40 ։ Բ Օր. Բ. 4 ։
Թու. ԻԲ. 3 ։ Ամբ. Գ. 7 ։
Յես. Ե. 1 ։
Բ Օր. Բ. 25 ։ ԺԱ. 25 ։ Յես. Բ. 9 ։
Ա Թագ. ԻԵ. 37 ։
Գլ. ԺԹ. 5 ։ Բ Օր. ԼԲ. 9 ։ Բ Թագ. Է. 23 ։ Սաղ. ՀԴ. 2 ։ Ես. ԽԳ. 1 ։ 3 ։ ԾԱ. 10 ։ Երեմ. ԼԱ. 11 ։ Տիտ. Բ. 14 ։ Ա Պետ. Բ. 9 ։ Բ Պետ. Բ. 1 ։
Սաղ. ԽԴ. 2 ։ 3 ։ 8 ։
Սաղ. ՀԸ. 54 ։
Սաղ. Ժ. 16 ։ ԽԹ. 10 ։ ՃԽԶ. 10 ։ Ես. ԾԷ. 15 ։
Գլ. ԺԴ. 23 ։ Առակ. ԻԱ. 31 ։
Գլ. ԺԴ. 28 ։ 29 ։
Թու. ԻԶ. 59 ։
Դատ. Դ. 4 ։ Ա Թագ. Ժ. 5 ։
Ա Թագ. ԺԸ. 6 ։
Դատ. ԺԱ. 34 ։ Բ Թագ. Զ. 16 ։ Սաղ. ԿԸ. 11 ։ 25 ։ ՃԽԹ. 3 ։ ՃԾ. 4 ։
Ա Թագ. ԺԸ. 7 ։
Հմր 1 ։
Ծն. ԺԶ. 7 ։ ԻԵ. 18 ։
Թու. ԼԳ. 8 ։
* Այս՝ դառնութիւն ։ Հռութ. Ա. 20 ։
Գլ. ԺԶ. 2 ։ ԺԷ. 3 ։
Գլ. ԺԴ. 10 ։ ԺԷ. 4 ։ Սաղ. Ծ. 15 ։ Դ Թագ. Բ. 21 ։ Դ. 41 ։ Տես Յես. ԻԴ. 25 ։ Գլ. ԺԶ. 4 ։ Բ Օր. Ը. 2 ։ 16 ։ Դատ. Բ. 22 ։ Գ. 1 ։ 4 ։ Սաղ. ԿԶ. 10 ։ ՁԱ. 7 ։ Բ Օր. Է. 12 ։ 15 ։

մտիկ ընես, ու ինչ որ անոր առջին
շիտակ է՝ ընես, և անոր պատուիրանքներուն
ականջ դնես, ու
անոր բոլոր կանոնները պահես, ան
[յ]ախտերուն մէկը քու վրադ պիտի
չբերեմ, որոնք Եգիպտացւոց վրայ
բերի. ինչու որ ես եմ Տէրը՝ [ն]որ
քեզ կը բժշկեմ։
27 [շ]Եւ եկան Եղիմ, ու հոն տասուերկու
ջուրի աղբիւրներ ու եօթանասուն
արմաւենիներ կային.
և հոն ջուրերուն քով բանակ
դրին։

ԳԼ․ ԺԶ

1 Իսրայէլացիք Սին անապատը կը հասնին. 2 ու կերակուրի համար տրտունջ կ'ընեն։ 4 Աստուած երկինքէն հաց տալ կը խոստանայ։ 11 Լորամարգիները, 14 և մանանան կը խրկուին։ 16 Մանանայ ժողվելուն կանոնը։ 25 Շաբաթ օրերը մանանայ չէր իջներ։ 32 Աստուած կը պատուիրէ որ անկէ մէկ օմէր պահուի։

1 Եւ [ա]չուեցին Եղիմէն, ու Իսրայէլի
որդւոցը բոլոր ժողովքը եկան
[բ]Սին անապատը՝ որ Եղիմին
ու Սինային մէջտեղն է, անոնց Եգիպտոսի
երկրէն ելլելուն երկրորդ
ամսուն տասնուհինգերորդ օրը։
2 Եւ Իսրայէլի որդւոցը բոլոր ժողովքը
անապատին մէջ Մովսէսին
ու Ահարոնին դէմ [գ]տրտունջ ըրին.
3 Եւ Իսրայէլի որդիքը ըսին անոնց.
[դ]Երանի թէ Տէրոջը ձեռքովը
մեռած ըլլայինք Եգիպտոսի
երկրին մէջ, [ե]երբոր միսի կաթսաներուն
քովը նստած էինք, ու
կուշտ հաց կ'ուտէինք. քանզի մեզ
աս անապատը հանեցիք, որ բոլոր
աս ժողովքը անօթութենէն մեռցընէք։
4 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին. [զ]Ահա
ես ձեզի երկինքէն հաց պիտի տեղամ,
և ժողովուրդը պիտի ելլէ՝
[է]ու օրէ օր ժողվէ ամէն մէկ օրուան
պէտք եղածը, որ [ը]փորձեմ զանոնք՝
թէ իմ օրէնքիս համեմատ
5 պիտի քալեն՝ թէ չէ։ Եւ ըլլայ
որ վեցերորդ օրը բերածնին պատրաստեն,
և [թ]անիկայ ամէն օրուան
ժողվածներնուն կրկինը ըլլայ։
6 Եւ Մովսէս ու Ահարոն ըսին Իսրայէլի
բոլոր որդւոցը. [ժ]Աս իրիկուն
պիտի գիտնաք որ ձեզ Եգիպտոսի
երկրէն հանողը Եհովան
7 է։ Եւ առաւօտուն պիտի
տեսնէք [ի]Տէրոջը փառքը, ինչու
որ Տէրոջը դէմ ձեր ըրած տրտունջը
ինքը լսեց. և [լ]մենք ո՞վ ենք՝
8 որ մեզի դէմ կը տրտնջէք։ Եւ
Մովսէս ըսաւ. Երբոր Տէրը ձեզի
իրիկունը ուտելու միս, ու առաւօտուն
կշտանալու չափ հաց տայ,
պիտի գիտնաք որ Տէրը լսած է իրեն
դէմ ըրած տրտունջնիդ. և մենք
ո՞վ ենք. ձեր տրտունջը մեզի

Ն․ Ք․ գՔ․
1491

յ Օր․ իը․ 27, 60։
ն Ել․ իգ․ 25։ Սաղ․ խա․ 3, 4։ ճգ․ 3։ ճխէ․ 3։
շ Թւ․ լգ․ 9։
ա Թւ․ լգ․ 10, 11։
բ Եզեկ․ լ․ 15։
գ Ել․ ժե․ 24։ Սաղ․ ճզ․ 25։ Ա Կոր․ ժ․ 10։
դ Ողբ․ դ․ 9։
ե Թւ․ ժա․ 4, 5։
զ Սաղ․ հը․ 24, 25։ Յոհ․ զ․ 31, 32։ Ա Կոր․ ժ․ 3։
է Առակ․ լ․ 8։ Մատ․ զ․ 11։
ը Ել․ ժե․ 25։ Օր․ ը․ 2, 16։
թ Տես համր 22։ Ղև․ իե․ 21։
ժ Տես համր 12, 13։ Ել․ զ․ 7։ Թւ․ ժզ․ 28, 29, 30։
ի Տես համր 10։ Ես․ լե․ 2։ խ․ 5։ Յոհ․ ժա․ 4, 40։
լ Թւ․ ժզ․ 11։

դէմ չէ, հապա [խ]Տէրոջը դէմ։
9 Եւ Մովսէս ըսաւ Ահարոնին. Իսրայէլի
որդւոցը բոլոր ժողովքին
ըսէ. [ծ]Տէրոջը առջևը մօտեցէք.
ինչու որ ձեր տրտունջը լսեց։
10 Եւ եղաւ որ երբ Ահարոն Իսրայէլի
որդւոցը բոլոր ժողովքին կը
խօսէր, անոնք դէպ 'ի անապատը
նայեցան, և ահա Տէրոջը փառքը
11 [կ]ամպին մէջ երևցաւ։ Եւ Տէրը
12 խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով. [հ]Իսրայէլի
որդւոցը տրտունջը լսեցի.
խօսէ անոնց՝ ըսելով. [ձ]Իրիկուան
դէմ միս պիտի ուտէք, ու [ղ]առաւօտուանց
հացով պիտի կշտանաք.
և պիտի գիտնաք թէ ես եմ Եհովայ
ձեր Աստուածը։
13 Եւ եղաւ որ իրիկունը [ճ]լորամարգիներ
ելան, ու բանակը ծածկեցին.
և առտուանց բանակին բոլորտիքը
14 [մ]ցօղ իջաւ։ Ու երբոր
իջած ցօղը վերցաւ, ահա անապատին
երեսին վրայ [յ]մանր *կլոր բան
մը կար՝ եղեամի պէս մանր գետնին
15 վրայ։ Ու երբոր Իսրայէլի որդիքը
տեսան, իրարու ըսին. †Ի՞նչ է աս։
քանզի ինչ ըլլալը չէին գիտեր. ու
Մովսէս ըսաւ անոնց. [ն]Աս է այն հացը՝
որ Տէրը ձեզի ուտելու տուաւ։
16 Տէրոջը պատուիրած բանը աս է.
ժողվեցէք անկէ՝ ամէն մէկերնիդ իր
կերածին չափ. ամէն մէկերնիդ իր
վրանին մէջ եղողներուն համար՝ ձեր
հոգիներուն համրանքին նայելով՝
մարդ գլուխ [շ]մէկ մէկ օմէր առնէք։
17 Եւ Իսրայէլի որդիքը այնպէս ըրին.
և որը շատ՝ ու որը քիչ ժողվեց։
18 Եւ երբ օմէրով կը չափէին, [ո]շատ
ունեցողինը չաւելցաւ, ու քիչ ունեցողինը
չպակսեցաւ. ամէն մէկը
19 իր կերածին չափ ժողվեց։ Եւ
Մովսէս ըսաւ անոնց. Մէկը անկէ
20 մինչև առտու չպահէ։ Բայց մտիկ
չըրին Մովսէսին, հապա ոմանք
թողուցին անկէ մինչև առտու, և
որդնոտեցաւ ու հոտեցաւ. և Մովսէս
21 բարկացաւ անոնց։ Եւ ամէն
առտու կը ժողվէին անկէ ամէն մէկը
իր կերածին չափ. ու արևը տաքցածին
պէս կը հալէր։
22 Եւ եղաւ որ վեցերորդ օրը կրկնապատիկ
ուտելիք՝ այսինքն ամէն
մէկուն համար երկու օմէր ժողվեցին.
և ժողովքին բոլոր իշխանները
եկան՝ ու պատմեցին Մովսէսին։
23 Եւ անիկայ ըսաւ անոնց. Աս է
Տէրոջը ըսածը. Վաղը [չ]հանգստութեան
սուրբ շաբաթն է Տէրոջը.
ինչ որ պիտի եփէք՝ եփեցէք,
և ինչ որ պիտի եռացնէք՝ եռացուցէք,
ու ինչ որ կ'աւելնայ՝ ձեզի
համար առտուան թողուցէք։
24 Եւ անիկայ առտուան թողուցին՝

Ն․ Ք․ գՔ․
1491

խ Տես Ա Թագ․ ը․ 7։ Ղու․ ժ․ 16։ Հռոմ․ ժգ․ 2։
ծ Թւ․ ժզ․ 16։
կ Հմր 7։ Ել․ ժգ․ 21։ Թւ․ ժզ․ 19։ Գ Թագ․ ը․ 10, 11։
հ Հմր 8։
ձ Հմր 6։
ղ Հմր 7։
ճ Թւ․ ժա․ 31։ Սաղ․ հը․ 27, 28։ ճե․ 40։
մ Թւ․ ժա․ 9։
յ Թւ․ ժա․ 7։ Օր․ ը․ 3։ Նեեմ․ թ․ 15։ Սաղ․ հը․ 24։ ճե․ 40։
* Կամ՝ թեփաձև։
† ԵԲՐ․ ՄԱՆ ՀՈՒ․ (ուսկից կ'ելլէ Մանանայ բառը։)
ն Յոհ․ զ․ 31, 49, 58։ Ա Կոր․ ժ․ 3։
շ Հմր 36։
ո Բ Կոր․ ը․ 15։
չ Ծն․ բ․ 3։ Ել․ ի․ 8։ լա․ 15։ լե․ 3։ Ղև․ իգ․ 3։

Մովսէսին հրամայածին պէս . և ոչ ղհոտեցաւ , ոչ ալ անոր մէջը
25 որդ եղաւ ։ Եւ Մովսէս ըսաւ . Այսօր կերէք զան . ինչու որ այսօր շաբաթ է Տէրոջը . այսօր դաշտին
26 մէջ անկէ պիտի չգտնէք ։ էՎեց օր պիտի ժողվէք անիկայ . բայց եօթներորդ օրը՝ որ շաբաթ է , պի-
27 տի չգտնուի ։ Եւ եղաւ որ եօթներորդ օրը ժողովուրդէն ոմանք
28 ժողվելու ելան , ու չգտան ։ Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին . Մինչև ե՞րբ ղչէք ուզեր պահել իմ պատուի-
29 րանքներս ու օրէնքներս ։ Նայեցէք որ Տէրը տուաւ ձեզի շաբաթը , անոր համար վեցերորդ օրը ինքը ձեզի երկու օրուան հաց կու տայ . ամէն մէկերնիդ իր տեղը թող նստի . մէկը իր տեղէն չելլէ եօթներորդ
30 օրը ։ Եւ ժողովուրդը հանգստա-
31 ցաւ եօթներորդ օրը ։ Եւ Իսրայէլի *որդիքը անոր անունը Ման դրին . ու ղան գինձի սերմի պէս ճերմակ՝ ու անոր համը մեղրով շինուած գաթայի պէս էր ։

32 Եւ Մովսէս ըսաւ . Տէրոջը հրամայած բանը աս է . Անկէ օմէր մը լեցուցէք՝ որ ձեր ազգերուն մէջ պահուի . որ անոնք տեսնեն այն հացը՝ որն որ ձեզի կերցուցի անապատին մէջ՝ երբոր ձեզ Եգիպտոսի
33 երկրէն հանեցի ։ Եւ Մովսէս ըսաւ Ահարոնին . էՍափոր մը առ , ու անոր մէջը օմէր մը լեցուն մանանայ դիր . և անիկայ ձեր ազգերուն մէջ պահուելու համար Տէրոջը առջևը
34 դիր ։ Ինչպէս որ Տէրը Մովսէսին պատուիրեց , անանկ ալ Ահարոն ղվկայութեան առջևը դրաւ զանի-
35 կայ՝ որ պահուի ։ Եւ Իսրայէլի որդիքը քառասուն տարի կերան մանանան , մինչև որ շէն երկիր եկան . մանանան կերան՝ մինչև որ Քանա-
36 նու երկրին սահմանը եկան ։ Եւ օմէրը արդուին տասներորդ մասն է ։

Ն. Վ. ՔԲ. 1491

ղ Հմր. 20 ։

է Գլ. Ի. 9, 10 ։

ղ Դ Թագ. ԺԷ. 14 ։ Սաղ. Հը. 10, 22 ։ Ճզ. 13 ։

* Եբր. մանը

ղ Թուէ. ԺԱ. 7, 8 ։

է Եբր. Թ. 4 ։

ղ Գլ. ԻԵ. 16, 21 ։ Խ. 20 ։ Թուէ. ԺԷ. 10 ։ Բ Օր. Ժ. 5 ։ Գ Թագ. Ը. 9 ։

Տես Թուէ. ԼԳ. 38 ։ Բ Օր. Ը. 2, 3 ։ Նեեմ. Թ. 20, 21 ։ Յով. Զ. 31, 49 ։

Յես. Ե. 12 ։ Նեեմ. Թ. 15 ։

ԳԼ. ԺԷ

1 Ժողովուրդը ջուրի համար տրտունջ կ՚ընէ Ռափիդիմի մէջ ։ 5 Զարնուած Քորեբի մէջ ժայռէ մը ջուր հանել կու տայ ։ 8 Մովսէս իր ձեռքը վեր բռնելով՝ Ամաղէկը կը յաղթուի ։ 15 Մովսէս սեղան մը կը շինէ՝ ու զանիկայ կ՚անուանէ Եհովանիսի ։

1 Եւ ղԻսրայէլի որդւոցը բոլոր ժողովքը Տէրոջը խօսքին պէս իրենց գնացքին համեմատ Սին անապատէն չուեցին , և Ռափիդիմի մէջ բանակ դրին . ու ժողովուրդին հա-
2 մար խմելու ջուր չկար ։ Եւ ժողովուրդը Մովսէսին հետ վիճեցաւ ու ըսաւ . Մեզի ջուր տուր , որ խմենք . և Մովսէս ըսաւ անոնց . Ինչու ինծի հետ կը վիճիք . ինչու Տէրը կը
3 փորձէք ։ Եւ ժողովուրդը հոն ջուրի համար ծարաւեցաւ . ու ժողովուրդը Մովսէսին դէմ տրտունջ ըրաւ ու ըսաւ . Ինչու համար մեզ Եգիպտոսէն հանեցիր , որ մեզ ու մեր որդիները և մեր հօտերը ծարաւութեամբ մեռցնես ։

4 Եւ Մովսէս Տէրոջը աղաղակեց՝ ըսելով . Ի՞նչ ընեմ աս ժողովուրդին . գրեթէ պատրաստ են
5 իս քարկոծելու ։ Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին . Ժողովուրդին առջևը անցիր , ու Իսրայէլի ծերերէն քու հետդ առ , և քու գաւազանդ՝ որով գետը զարկիր ,
6 ձեռքդ առ՝ ու գնա ։ Ահա Քորեբին մէջ ժայռին վրայ՝ հոն քու առջևդ կը կայնիմ , և ժայռին զարկ , ու անկէ ջուր պիտի ելլէ , և ժողովուրդը պիտի խմէ ։ Եւ Մովսէս անանկ ըրաւ Իսրայէլի
7 ծերերուն առջևը ։ Եւ այն տեղին անունը †Մասսա ու Մերիպա" դրաւ . ինչու որ Իսրայէլի որդիքը հոն վիճեցան , և Տէրը փորձեցին՝ ըսելով . Արդեօք Տէրը մեր մէ՞ջն է՝ թէ չէ ։

8 Ան ատենը Ամաղէկը եկաւ , ու Ռափիդիմի մէջ Իսրայէլին հետ
9 պատերազմեցաւ ։ Եւ Մովսէս ըսաւ Յեսուին . Մեզի մարդիկ ընտրէ , ու Ամաղէկին հետ պատերազմելու ելիր . վաղը ես բլուրին գլուխը պիտի կայնիմ՝ Աստուծոյ գաւազանը ձեռքս առնելով ։
10 Եւ Յեսու՝ Մովսէսին ըսածին պէս ըրաւ , ու Ամաղէկին հետ պատերազմեցաւ , և Մովսէսը՝ Ահարոնը ու Ովրը՝ բլուրին գլուխը ելան ։
11 Եւ կ՚ըլլար որ՝ երբոր Մովսէս իր ձեռքերը վեր կը վերցնէր , Իսրայէլը կը յաղթէր , ու երբոր իր ձեռքերը վար կ՚իջեցնէր , Ամաղէ-
12 կը կը յաղթէր ։ Եւ Մովսէսին ձեռքերը ծանրանալուն՝ քար մը առին ու անոր տակը դրին , և ինքը անոր վրան նստաւ . ու Ահարոնը և Ովրը՝ մէկը մէկ կողմէն ու մէկալը միւս կողմէն՝ անոր ձեռքերը վեր բռնեցին , ու մինչև արեգակին մարը մտնելը անոր ձեռքերը հաստա-
13 տուն մնացին ։ Եւ Յեսու սուրի բերնէ անցուց Ամաղէկը ու անոր
14 ժողովուրդը ։ Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին . ¦Անիկայ յիշատակի համար գիրքի մէջ գրէ , ու Յեսուին ‡իմացուր՝ որ Ամաղէկին յիշատակը երկինքին տակէն բոլորովին
15 պիտի ջնջեմ ։ Եւ Մովսէս սեղան մը շինեց , ու անոր անունը ‖Ե-
16 հովանիսի դրաւ , Ու ըսաւ . §Քանզի Տէրը երդում ըրաւ ըսելով՝ թէ" Տէրը ազգէ ազգ պիտի պատերազմի Ամաղէկին դէմ ։

ղ Գլ. ԺԶ. 1 ։ Թուէ. ԼԳ. 12, 14 ։

Թուէ. Ի. 3, 4 ։

Բ Օր. Զ. 16 ։ Սաղ. Հը. 18, 41 ։ Եսա. Է. 12 ։ Մատ. Դ. 7 ։ Ա Կոր. Ժ. 9 ։

Ն. Վ. ՔԲ. 1491

Գլ. ԺԶ. 2 ։

Գլ. ԺԴ. 15 ։

ղ Ա Թագ. Լ. 6 ։ Յով. Ը. 59 ։ Ժ. 31 ։

Տես Եզեկ. Բ. 6 ։

Գլ. Է. 20 ։ Թուէ. Ի. 8 ։

Թուէ. Ի. 10, 11 ։ Սաղ. Հը. 15, 20 ։ ՃԵ. 41 ։ ՃԺԴ. 8 ։ Ա Կոր. Ժ. 4 ։

Թուէ. Ի. 13 ։ Սաղ. Ձա. 7 ։ Ղե. 8 ։ Եբր. Գ. 8 ։

† Այս՝ փորձութիւն ու վիճաբանութիւն ։

Ծն. ԼԶ. 12 ։ Թուէ. ԻԴ. 20 ։ Բ Օր. ԻԵ. 17 ։ Ա Թագ. ԺԵ. 2 ։

Գործ. Է. 45 ։ Եբր. Դ. 8 ։

Գլ. Դ. 20 ։

Յակ. Ե. 16 ։

¦ Գլ. ԼԴ. 27 ։

‡ Եբր. ականջներուն մէջ դիր՝

Թուէ. ԻԴ. 20 ։ Բ Օր. ԻԵ. 19 ։ Ա Թագ. ԺԵ. 3, 7 ։ Լ. 1, 17 ։ Բ Թագ. Ը. 12 ։ Եզր. Թ. 14 ։

‖ Տես Դատ. Զ. 24 ։

‖ Այս՝ Տէրը իմ դրօշակս է ։

§ Կամ՝ Որովհետև ձեռք Տէրոջը աթոռին դէմ

Ն · Ք · ԳՔ ·
1491

ԳԼ · ԺԸ

1 Յոթոր Մովսէսին կը բերէ անոր կնիկը ու տղաքը ։ 7 Մովսէս զանիկայ կը մեծարէ , 13 ու անոր խրատները կը բռնէ ։ 27 Յոթոր կը մեկնի ։

1 Եւ Մովսէսին աները՝ [ա]Մադիամու
քուրմը Յոթոր լսեց [բ]ան
ամէնը որ Աստուած ըրաւ Մովսէսին
ու իր Իսրայէլ ժողովուրդին ,
և թէ Տէրը Եգիպտոսէն հանեց
2 Իսրայէլը . Եւ Մովսէսին աները
Յոթոր առաւ Մովսէսին կնիկը
Սեպփորան , անիկայ ետ խրկելէն
3 ետքը . Եւ անոր [գ]երկու որդիքը՝
որոնց [դ]մէկուն անունը Գերսամ
էր . ինչու որ ինքը ըսեր էր . Օտար
երկրի մէջ պանդուխտ եմ .
4 Եւ մէկալին անունը *Եղիազար
էր . ինչու որ ըսեր էր . իմ հօրս
Աստուածը իմ օգնականս էր , ու
զիս Փարաւոնին սուրէն ազատեց ։
5 Եւ Մովսէսին աները Յոթոր՝ անոր
որդիներովը ու անոր կնիկովը եկաւ
Մովսէսին դէպ ՚ի անապատը՝
ուր որ անիկայ բանակ դրեր էր
6 [ե]Աստուծոյ լեռանը քովը . Եւ
իմացուց Մովսէսին ըսելով . Ես
քու աներդ Յոթոր քեզի կու գամ ,
նաև քու կնիկդ իր երկու որդիքը
7 իր հետը ունենալով ։ Եւ Մովսէս
իր աները [զ]դիմաւորելու ելաւ , և
անոր խոնարհութիւն ըրաւ , ու
[է]համբուրեց զանիկայ . և իրարու
[ը]ողջութիւնը հարցուցին՝ ու վրանը
8 մտան ։ Եւ Մովսէս իր աներին
պատմեց ան ամէնը՝ որ Տէրը ըրաւ
Փարաւոնին ու Եգիպտացիներուն՝
Իսրայէլին համար , և ճամբուն մէջ
բոլոր [թ]իրենց քաշած աշխատութիւնը ,
ու Տէրոջը [ժ]զանոնք ազատելը ։
9 Եւ Յոթոր ուրախացաւ
բոլոր բարութիւններուն համար՝
որ Տէրը ըրաւ Իսրայէլին , փրկելով
զանոնք Եգիպտացւոց ձեռքէն ։
10 Եւ Յոթոր ըսաւ . [ի]Օրհնեալ ըլլայ
Տէրը՝ որ ազատեց ձեզ Եգիպտացւոց
ձեռքէն՝ ու Փարաւոնին
ձեռքէն . ինչու որ ազատեց ժողովուրդը
Եգիպտացւոց ձեռքին
11 տակէն ։ Հիմա գիտեմ որ Եհովան
[լ]բոլոր աստուածներէն մեծ է .
[խ]քանզի ինչ բանի մէջ որ [ծ]կը
հպարտանային , անոնցմէ վեր եղաւ
12 ։ Եւ Մովսէսին աները Յոթոր
ողջակէզ ու զոհեր բերաւ
Աստուծոյ . և Ահարոն ու Իսրայէլի
բոլոր ծերերը Մովսէսին աներոջը
հետ [կ]Աստուծոյ առջևը հաց ուտելու
եկան ։

13 Եւ եղաւ որ հետևեալ օրը Մովսէս
ժողովուրդը դատելու նստաւ , ու
ժողովուրդը առտուընէ մինչև իրիկուն
Մովսէսին քովը կայնեցաւ ։

[ա] Գլ · Բ · 16 · Գ · 1 ·
[բ] Սաղ · ԽԴ · 1 · Հէ · 14 · 15 · Հր · 4 · Ճե · 5 · 43 · Ճզ · 2 · 8 ·
[գ] Գոր · Է · 29 ·
[դ] Գլ · Բ · 22 ·
* Եբ՝ իմ Աստուածս օգնական ։
[ե] Գլ · Գ · 1 · 12 ·
[զ] Ծն · ԺԴ · 17 · ԺԸ · 2 · ԺԹ · 1 · Գ Թագ · Բ · 19 ·
[է] Ծն · ԻԹ · 13 · ԼԳ · 4 ·
[ը] Ծն · ԽԳ · 27 · Բ Թագ · ԺԱ · 7 ·
[թ] Թու · Ի · 14 ·
[ժ] Սաղ · Հը · 42 · Ձա · 7 · Ճզ · 10 · Ճէ · 2 ·
[ի] Ծն · ԺԴ · 20 · Բ Թագ · ԺԸ · 28 · Ղու · Ա · 68 ·
[լ] Բ Մն · Բ · 5 · Սաղ · ՂԵ · 3 · ՂԷ · 9 · ՃԼԵ · 5 ·
[խ] Գլ · Ա · 10 · 16 · 22 · Ե · 2 · 7 · ԺԴ · 8 · 18 ·
[ծ] Ա Թագ · Բ · 3 · Նեէմ · Թ · 10 · 16 · 29 · Յոբ · Խ · 11 · 12 · Սաղ · ԼԱ · 23 · ՃԺԹ · 21 · Ղու · Ա · 51 ·
[կ] Բ Օր · ԺԲ · 7 · Ա Մն · ԻԹ · 22 · Ա Կոր · Ժ · 18 · 21 · 31 ·

14 Եւ Մովսէսին աները երբոր տեսաւ
ինչ որ կ'ընէր Մովսէս ժողովուրդին ,
ըսաւ . Ի՞նչ է աս բանը՝ որ
դուն կ'ընես ժողովուրդին . ինչու
դուն մինակ կը նստիս , ու բոլոր
ժողովուրդը առտուընէ մինչև
15 իրիկուն քու քովդ կը կայնի ։ Եւ
Մովսէս ըսաւ իր աներին . Քանզի
[հ]ժողովուրդը կու գայ ինծի՝ Աստուծմէ
[illegible] հարցընելու ։
16 Երբոր անոնք [ձ]բան մը ունենան՝
ինծի կու գան , և ես †անոնց մէջտեղը
դատաստան կ'ընեմ , ու [ղ]Աստուծոյ
կանոնները ու օրէնքները
17 անոնց կը գիտցընեմ ։ Եւ Մովսէսին
աները ըսաւ անոր . Քու ըրածդ
18 աղէկ բան չէ ։ Իրաւցընէ դուն պիտի
մաշիս , դուն ալ ու քու հետդ
եղած աս ժողովուրդն ալ . ինչու
որ աս բանը քեզի շատ ծանր է .
[ճ]դուն մինակ չես կրնար ընել աս ։
19 Հիմա մտիկ ըրէ իմ խօսքս , ես
քեզի խրատ տամ , ու [մ]Աստուած
քեզի հետ պիտի ըլլայ ։ [յ]Ժողովուրդին
համար Աստուծոյ առջևը
դուն գնա , որ [ն]դատերը դուն
20 ներկայացընես Աստուծոյ ։ Եւ [շ]անոնց
սորվեցուր կանոնները ու օրէնքները ,
և գիտցուր անոնց [ո]իրենց
քալելու ճամբան՝ ու [չ]իրենց
21 ընելու գործը ։ Ու դուն բոլոր
ժողովուրդէն [պ]կարող մարդիկ՝
[ջ]Աստուծմէ վախցող՝ [ռ]ճշմարտասէր
ու [ս]ագահութիւնը ատող
մարդիկ ընտրէ , ու [illegible] հազարապետներ՝
հարիւրապետներ՝ յիսնապետներ
ու տասնապետներ դիր անոնց
22 վրայ . Ու [վ]ամէն ատեն թող
անոնք դատեն ժողովուրդը . և ամէն
[տ]մեծ բանը քեզի ներկայացընեն ,
ու ամէն պզտիկ բանը անոնք
դատեն . այսպէս քեզի օգնելով՝
[ր]քու վրայէդ բեռը կը թեթևցընեն ։
23 Թէ որ աս բանը ընես , ու Աստուած
ալ քեզի [illegible] պատուիրէ , ան
ատենը [ց]կարող կ'ըլլաս դիմանալու ,
և բոլոր աս ժողովուրդն ալ
խաղաղութեամբ [ւ]իրենց տեղը
կ'երթան ։

24 Եւ Մովսէս իր աներին խօսքը
մտիկ ըրաւ , ու անոր ամէն ըսածը
25 ըրաւ ։ Եւ [փ]Մովսէս բոլոր Իսրայէլէն
կարող մարդիկ ընտրեց , ու
զանոնք ժողովուրդին վրայ գլուխներ՝
այսինքն հազարապետներ՝ հարիւրապետներ՝
յիսնապետներ ու
26 տասնապետներ կարգեց ։ Եւ [ք]ամէն
ատեն անոնք կը դատէին ժողովուրդը .
[օ]դժուարին բանը Մովսէսին
կը ներկայացընէին , ու ամէն
պզտիկ բանը իրենք կը դատէին ։
27 Եւ Մովսէս իր աները ճամբայ հանեց ,
ու անիկայ [ֆ]իր երկիրը գնաց ։

Ն · Ք · ԳՔ ·
1491

[հ] Ղև · ԻԴ · 12 · Թու · ԺԵ · 34 ·
[ձ] Գլ · ԻԴ · 7 · ԻԴ · 14 · Բ Օր · ԺԷ · 8 · Բ Թագ · ԺԵ · 3 · Յոբ · ԼԱ · 13 · Գոր · ԺԸ · 15 · Ա Կոր · Զ · 1 ·
† Եբր · մարդուն ու իր ընկերին
[ղ] Ղև · ԻԴ · 15 · Թու · ԺԵ · 35 · ԻԷ · 6 · ԼԶ · ԼԴ · 6 · 7 · 8 · 9 ·
[ճ] Թու · ԺԱ · 14 · 17 · Բ Օր · Ա · 9 · 12 ·
[մ] Գլ · Գ · 12 ·
[յ] Գլ · Դ · 16 · Ի · 19 · Բ Օր · Ե · 5 ·
[ն] Թու · ԻԷ · 5 ·
[շ] Բ Օր · Դ · 1 · 5 · Ե · 1 · Զ · 1 · 2 · Է · 11 ·
[ո] Սաղ · ՃԽԳ · 8 ·
[չ] Բ Օր · Ա · 18 ·
[պ] Հմր 25 · Բ Օր · Ա · 15 · 16 · ԺԶ · 18 · Բ Մն · ԺԹ · 5-10 · Գոր · Զ · 3 ·
[ջ] Ծն · ԽԲ · 18 · Բ Թագ · ԻԳ · 3 · Բ Մն · ԺԹ · 9 ·
[ռ] Եզեկ · ԺԸ · 8 ·
[ս] Բ Օր · ԺԶ · 19 ·
[վ] Հմր 26 ·
[տ] Հմր 26 · Ղև · ԻԴ · 11 · Թու · ԺԵ · 33 · ԻԷ · 2 · ԼԶ · 1 · Բ Օր · Ա · 17 · ԺԷ · 8 ·
[ր] Թու · ԺԱ · 17 ·
[ց] Հմր 18 ·
[ւ] Ծն · ԺԸ · 33 · Լ · 25 · Գլ · ԺԴ · 29 · Բ Թագ · ԺԹ · 39 ·
[փ] Բ Օր · Ա · 15 · Գոր · Զ · 5 ·
[ք] Հմր 22 ·
[օ] Յոբ · ԻԹ · 16 ·
[ֆ] Թու · Ժ · 29 · 30 ·

Ն․Ք․ԳԻ․
1491

ա Թու․ ԼԳ․ 15։
բ Գլ․ ԺԷ․ 1։ 8։
գ Գլ․ Գ․ 1։ 12։
դ Գլ․ Ի․ 21։ Գործ․ Է․ 38։
ե Գլ․ Գ․ 4։
զ Բ Օր․ ԻԹ․ 2։
է Բ Օր․ ԼԲ․ 11։ Եսա․ ԿԳ․ 9։ Յայտ․ ԺԲ․ 14։
ը Բ Օր․ Ե․ 2։
թ Բ Օր․ Դ․ 20։ Է․ 6։ ԺԴ․ 2։ 21։ ԻԶ․ 18։ ԼԲ․ 8։ 9։ Գ Թագ․ Ը․ 53։ Սաղ․ ՃԼԵ․ 4։ Երգ․ Ը․ 12։ Եսա․ ԽԱ․ 8։ Իզ․ 1։ Երեմ․ Ժ․ 16։ Մաղ․ Գ․ 17։ Տիտ․ Բ․ 14։
ժ Գլ․ Թ․ 29։ Բ Օր․ Ժ․ 14։ Յոբ․ ԽԱ․ 11։ Սաղ․ ԻԴ․ 1։ Ծ․ 12։ ա Կոր․ Ժ․ 26․ 28։
ի Բ Օր․ ԼԳ․ 2․ 3․ 4։ ա Պետ․ Բ․ 5․ 9։ Յայտ․ Ա․ 6։ Ե․ 10։ Ի․ 6։
լ Ղեւ․ Ի․ 24․ 26։ Բ Օր․ Է․ 6։ ԻԶ․ 19։ ԻԸ․ 9։ Եսա․ ԿԲ․ 12։ ա Կոր․ Գ․ 17։ ա Թես․ Ե․ 27։
խ Գլ․ ԻԴ․ 3․ 7։ Բ Օր․ Ե․ 27։ ԻԴ․ 17։
ծ Հմր 16։ Գլ․ Ի․ 21։ ԻԴ․ 15․ 16։ Բ Օր․ Դ․ 11։ Սաղ․ ԺԸ․ 11․ 12։ ՂԷ․ 2։ Մատ․ ԺԷ․ 5։
կ Բ Օր․ Դ․ 12․ 36։ Յով․ ԺԲ․ 29․ 30։
հ Գլ․ ԺԴ․ 31։
ձ Ղեւ․ ԺԱ․ 44․ 45։ Եբր․ Ժ․ 22։
ղ Հմր 14։ Ծն․ ԼԵ․ 2։ Ղեւ․ ԺԵ․ 5։
ճ Հմր 16․ 18։ Գլ․ ԼԴ․ 5։ Բ Օր․ ԼԳ․ 2։
մ Եբր․ ԺԲ․ 20։

ԳԼ․ ԺԹ

1 Ժողովուրդը Սինայի անապատը կու գայ ։ 3 Աստուծոյ պատգամը Մովսէսին ձեռքովը լեռնէն ժողովուրդին կը խրկուի ։ 8 Մովսէս ժողովուրդին պատասխանը Աստուծոյ կը տանի ։ 10 Ժողովուրդը երրորդ օրուան համար կը պատրաստուի ։ 12 Լեռան մօտենալը կ'արգիլուի ։ 16 Աստուծոյ ահագին երեւոյթը լեռանը վրայ ։

1 Երրորդ ամսուն մէջ՝ Իսրայէլի որդւոցը Եգիպտոսի երկրէն ելլելէն ետքը, նոյն օրը [ա]Սինայի ա-
2 նապատը եկան ։ Քանզի [բ]Ռափիդիմէն չուեցին, ու Սինայի անապատը եկան, ու անապատին մէջ բանակ դրին. և Իսրայէլը հոն [գ]լեռանը դիմացը բանակ դրաւ ։
3 Եւ [դ]Մովսէս Աստուծոյ ելաւ. ու Տէրը [ե]լեռնէն կանչեց զանիկայ՝ ըսելով. Յակոբին տանը ասանկ ըսէ, և Իսրայէլի որդւոցը իմացուր-
4 նես. [զ]Դուք տեսաք ինչ որ ըրի Եգիպտացւոց. և [է]ինչպէս ձեզ արծուի թեւերուն վրայ վերցուցի՝ ու
5 քովս բերի ։ Եւ հիմա [ը]թէ որ իրաւցնէ իմ ձայնիս հնազանդիք՝ ու իմ ուխտս պահէք, [թ]դուք ինծի սեփհական ժողովուրդ պիտի ըլլաք ամէն ազգերէն. ինչու որ
6 [ժ]բոլոր երկիրը իմս է ։ Եւ դուք ինծի [ի]քահանաներու թագաւորութիւն՝ ու [լ]սուրբ ազգ մը պիտի ըլլաք. Իսրայէլի որդւոցը զրուցելու խօսքերդ ասոնք են ։
7 Եւ Մովսէս եկաւ ու ժողովուրդին ծերերը կանչեց, և Տէրոջը իրեն պատուիրած աս բոլոր խօսքերը
8 անոնց առջեւը դրաւ ։ Եւ [խ]բոլոր ժողովուրդը միաբերան պատասխանեցին ու ըսին. Տէրոջը բոլոր ըսածները պիտի ընենք ։ Եւ Մովսէս ժողովուրդին խօսքերը Տէրոջը դարձուց ։
9 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին. Ահա ես քեզի կու գամ [ծ]թանձր ամպի մը մէջ, [կ]որ ժողովուրդը լսէ՝ երբոր ես քեզի հետ խօսիմ, ու նաև [հ]յաւիտեան քեզի հաւատայ ։ Եւ Մովսէս ժողովուրդին խօսքերը Տէրոջը
10 պատմեց ։ Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին. Գնա ժողովուրդին, և [ձ]զանոնք սրբէ այսօր ու վաղը, և թող
11 [ղ]իրենց լաթերը լուան, Ու երրորդ օրուան համար պատրաստ ըլլան. քանզի երրորդ օրը Տէրը բոլոր ժողովուրդին աչքին առջեւ Սինայ
12 լեռանը վրայ [ճ]պիտի իջնէ ։ Եւ դուն ժողովուրդին բոլորտիքը սահման դնես՝ ըսելով. Ինքզինքնիդ լեռը ելլելէն՝ կամ անոր ծայրին դպչելէն զգուշացէք. [մ]ով որ լեռանը դպչի, անշուշտ պիտի մեռ-
13 ցուի ։ Անոր ձեռք պիտի չդպչի. քանզի քարերով անպատճառ պիտի քարկոծուի, կամ նետով զարնուի. թէ անասուն ըլլայ՝ և թէ մարդ՝ պիտի չապրի. երբոր [յ]փողին ձայնը երկար հնչուի, անոնք լեռը պիտի ելլեն ։
14 Եւ Մովսէս լեռնէն դէպ 'ի ժողովուրդը իջաւ, ու [ն]սրբեց ժողովուրդը. և անոնք իրենց լաթերը
15 լուացին ։ Եւ անիկայ ըսաւ ժողովուրդին. [շ]Երրորդ օրուան համար պատրաստ եղէք. [ո]ձեր կնիկներուն մի մերձենաք ։
16 Եւ եղաւ որ երրորդ օրը առտուանց [չ]որոտումներ ու կայծակներ կ'ըլլային, և [պ]թանձր ամպ մը կար լեռանը վրայ, ու խիստ սաստիկ [ջ]փողի ձայն մը, և բանակին մէջ եղած բոլոր ժողովուրդը [ռ]զար-
17 հուրեցաւ ։ Եւ [ս]Մովսէս՝ բանակէն Աստուծոյ առջեւը հանեց ժողովուրդը. ու անոնք լեռանը տակը
18 կայնեցան ։ Եւ [վ]Սինայ լեռը բոլորովին կը մխար. ինչու որ Տէրը անոր վրայ [տ]կրակով իջաւ. [ր]ու անոր մուխը հնոցի մուխի պէս կ'ելլէր, և [ց]բոլոր լեռը սաստիկ կը դո-
19 ղար ։ Եւ [ւ]քանի որ փողին ձայնը կը սաստկանար, [փ]Մովսէս խօսեցաւ, ու [ք]Աստուած ձայնով մը
20 անոր պատասխան տուաւ ։ Եւ Տէրը Սինայ լեռանը վրայ՝ լեռանը գլուխը իջաւ. ու Տէրը կանչեց Մովսէսը լեռանը գլուխը, և Մով-
21 սէս ելաւ ։ Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին. Իջի՛ր՝ ժողովուրդին պատուիրէ, որ չըլլայ թէ Տէրը [օ]տեսնելու համար սահմանէն անցնին,
22 ու անոնցմէ շատերը կորսուին ։ Եւ Տէրոջը մօտեցող քահանաներն ալ [ֆ]սրբուին, որ չըլլայ թէ Տէրը [ա]ա-
23 նոնց վրայ յարձակի ։ Եւ Մովսէս ըսաւ Տէրոջը. Ժողովուրդը չկրնար ելլել Սինայ լեռը. ինչու որ դուն մեզի խօսեցար՝ ըսելով. [բ]Սահման դիր լեռանը, ու անիկայ սրբէ ։
24 Եւ Տէրը ըսաւ անոր. Գնա՝ վար իջի՛ր, ու Ահարոնին հետ մէկտեղ ելի՛ր. բայց քահանաները ու ժողովուրդը Տէրոջը ելլելու համար՝ սահմանէն չանցնին, որ չըլլայ թէ
25 անոնց վրայ յարձակի ։ Ու Մովսէս ժողովուրդին իջաւ, և ասոնք խօսեցաւ անոնց ։

ԳԼ․ Ի

1 Տասը պատուիրանքները ։ 18 Ժողովուրդը կը վախնայ, 20 ու Մովսէսէն կը միխիթարուի ։ 22 Կռապաշտութիւնը կ'արգիլուի ։ 24 Սեղան շինուելուն կերպը ։

1 Եւ Աստուած [ա]աս բոլոր խօսքերը զրուցեց՝ ըսելով.
2 [բ]Ես եմ Եհովայ քու Աստուածդ, որ քեզ Եգիպտոսի երկրէն՝ [գ]ծառայութեան տունէն հանեցի ։

Ն․Ք․ԳԻ․
1491

յ Հմր 16․ 19։
ն Հմր 10։
շ Հմր 11։
ո ա Թագ․ ԻԱ․ 4․ 5։ Զաք․ Է․ 3։ ա Կոր․ Է․ 5։
չ Սաղ․ ՀԷ․ 18։ Եբր․ ԺԲ․ 18․ 19։ Յայտ․ Գ․ 5։ Ը․ 5։ ԺԱ․ 19։
պ Հմր 9։ Գլ․ Ի․ 34։ Բ Մն․ Ե․ 14։
ջ Յայտ․ Ա․ 10։ Դ․ 1։
ռ Եբր․ ԺԲ․ 21։
ս Բ Օր․ Դ․ 10։
վ Բ Օր․ Դ․ 11։ ԼԳ․ 2։ Դատ․ Ե․ 5։ Սաղ․ ԿԸ․ 7․ 8։ Եսա․ Դ․ 4։ Ամբ․ Գ․ 3։
տ Գլ․ Գ․ 2։ ԺԴ․ 17։ Բ Մն․ Է․ 1․ 2․ 3։
ր Ծն․ ԺԵ․ 17։ Սաղ․ ՃԴ․ 32։ Յայտ․ ԺԵ․ 8։
ց Սաղ․ ԿԸ․ 8։ ՀԷ․ 18։ Նաւ․ Ա․ 5։ Երեմ․ Դ․ 24։ Եբր․ ԺԲ․ 26։
ւ Հմր 13։
փ Եբր․ ԺԲ․ 21։
ք Նեեմ․ Թ․ 13։ Սաղ․ ՁԱ․ 7։
օ Տես Գլ․ Գ․ 5։ ա Թագ․ Զ․ 19։
ֆ Ղեւ․ Ժ․ 3։
ա Բ Թագ․ Զ․ 7․ 8։
բ Հմր 12։ Յես․ Գ․ 4։

ա Բ Օր․ Ե․ 22։
բ Ղեւ․ ԻԶ․ 1․ 13։ Բ Օր․ Ե․ 6։ Սաղ․ ՁԱ․ 10։ Ովսէ․ ԺԳ․ 4։
գ Գլ․ ԺԳ․ 3։

Ն · Ք · Դ · Ք ·
1491

3 [ա] Իմ առջեւս ուրիշ աստուածներ չունենաս ։
4 [բ] Դուն քեզի կուռք չշինես, ոչ ալ
վերը երկինքի մէջ՝ կամ վարը երկրի
վրայ՝ կամ երկրին տակի ջուրերուն
մէջ եղած բաներուն մէկ նմանութիւնը ։
5 [գ] Անոնց երկրպագութիւն
չընես, ու զանոնք չպաշտես.
ինչու որ ես քու Տէր Աստուածդ՝
[դ] Նախանձոտ Աստուած եմ [ե] որ կը
հատուցանեմ հայրերուն անօրէնութիւնը
որդւոցը վրայ՝ մինչեւ անոնց
երրորդ ու չորրորդ ազգը՝ որ
6 կ'ատեն զիս. Եւ [զ] կ'ողորմիմ անոնց
մինչեւ հազար ազգը՝ որ կը
սիրեն զիս ու իմ պատուիրանքներս
կը պահեն ։
7 [է] Տէրոջը քու Աստուծոյդ անունը
պարապ տեղը բերնիդ չառնես,
ինչու որ Տէրը՝ իր անունը
պարապ տեղը բերնին առնողը՝
[ը] անմեղ պիտի չսեպէ ։
8 [թ] Հանգստութեան օրը միտքդ
բեր՝ անիկայ սուրբ պահելու համար ։
9 [ժ] Վեց օր պիտի աշխատիս,
10 ու բոլոր գործդ ընես. Բայց [ի] եօթներորդ
օրը՝ Տէրոջը քու Աստուծոյդ
հանգստութեան օրն է. ան օրը գործ
մը պիտի չգործես, ոչ դուն՝ ոչ քու
որդիդ՝ ոչ քու աղջիկդ՝ ոչ քու ծառադ
ու աղախինդ՝ ոչ քու անասունդ՝ [լ] ոչ ալ դռներուդ մէջ եղած
11 օտարականդ. Քանզի [խ] Տէրը վեց
օրուան մէջ ըրաւ երկինքը ու երկիրը՝
ծովը ու բոլոր անոնց մէջ եղածները,
և եօթներորդ օրը հանգչեցաւ.
անոր համար Տէրը
օրհնեց հանգստութեան օրը՝ ու
սրբեց զանիկայ ։
12 [ծ] Պատուէ քու հայրդ ու մայրդ,
որ քու օրերդ երկար ըլլան ան երկրին
վրայ՝ որն որ քու Տէր Աստուածդ
կու տայ քեզի ։
13 [կ] Սպանութիւն մի՛ ըներ ։
14 [հ] Շնութիւն մի՛ ըներ ։
15 [ձ] Գողութիւն մի՛ ըներ ։
16 [ղ] Քու դրացիիդ դէմ սուտ վկայութիւն
մի՛ ըներ ։
17 [ճ] Քու դրացիիդ տանը մի՛ ցանկար.
[մ] Քու դրացիիդ կնկանը՝ կամ
անոր ծառային՝ կամ անոր աղախինին՝
կամ անոր եզին՝ կամ անոր
իշուն՝ և քու դրացիիդ ամենեւին
մէկ բանին մի՛ ցանկար ։

[ա] Բ Օր · ե · 7 · գ · 14 · Դ Թագ · ժէ · 35 · Երեմ · իե · 6 · լե · 15 ·
[բ] Ղեւ · իզ · 1 · Բ Օր · դ · 16 · ե · 8 · իէ · 15 · Սաղ · ղէ · 7 ·
[գ] Ել · իգ · 24 · Յես · իգ · 7 · Դ Թագ · ժէ · 35 · Ես · խդ · 15 · 19 ·
[դ] Ել · լդ · 14 · Բ Օր · դ · 24 · զ · 15 · Յես · իդ · 19 · Նաւ · ա · 2 ·
[ե] Ել · լդ · 7 · Ղեւ · ի · 5 · իզ · 39 · 40 · Թուոց · ժդ · 18 · 33 · Գ Թագ · իա · 29 · Յոբ · ե · 4 · իա · 19 · Սաղ · հթ · 8 · ճթ · 14 · Ես · ժդ · 20 · 21 · կե · 6 · 7 · Երեմ · բ · 9 · լբ · 18 ·
[զ] Ել · լդ · 7 · Բ Օր · է · 9 · Սաղ · ձթ · 34 · Հռով · ժա · 28 ·
[է] Ել · իգ · 1 · Ղեւ · ժթ · 12 · Բ Օր · ե · 11 · Սաղ · ժե · 4 · Մատ · ե · 33 ·
[ը] Միք · զ · 11 ·
[թ] Ել · լա · 13 · 14 · Ղեւ · ժթ · 3 · 30 · իզ · 2 · Բ Օր · ե · 12 ·
[ժ] Ել · իգ · 12 · լա · 15 · լդ · 21 · Ղեւ · իգ · 3 · Եզեկ · ի · 12 · Ղու · ժգ · 14 ·
[ի] Ծն · բ · 2 · 3 · Ել · ժզ · 26 · լա · 15 ·

[լ] Նեեմ · ժգ · 16 · 17 · 18 · 19 · [խ] Ծն · բ · 2 · [ծ] Ել · իգ · 26 · Ղեւ · ժթ · 3 · Բ Օր · ե · 16 · Երեմ · լե · 7 · 18 · 19 · Մատ · ժե · 4 · ժթ · 19 · Մար · է · 10 · ժ · 19 · Ղու · ժը · 20 · Եփես · զ · 2 · [կ] Բ Օր · ե · 17 · Մատ · ե · 21 · Հռով · ժգ · 9 · [հ] Բ Օր · ե · 18 · Մատ · ե · 27 · [ձ] Ղեւ · ժթ · 11 · Բ Օր · ե · 19 · Մատ · ժթ · 18 · Հռով · ժգ · 9 · Ա Թես · դ · 6 · [ղ] Ել · իգ · 1 · Բ Օր · ե · 20 · ժթ · 16 · Մատ · ժթ · 18 · [ճ] Բ Օր · ե · 21 · Միք · բ · 2 · Ամբ · բ · 9 · Ղու · ժբ · 15 · Գործ · ի · 33 · Հռով · է · 7 · ժգ · 9 · Եփես · ե · 3 · 5 · Եբր · ժգ · 5 · [մ] Յոբ · լա · 9 · Առակ · զ · 29 · Երեմ · ե · 8 · Մատ · ե · 28 ·

Ն · Ք · Դ · Ք ·
1491

18 Եւ [ա] բոլոր ժողովուրդը կը տեսնէին
որոտումները՝ ու կայծակները՝
և փողին ձայնը՝ ու լեռանը [գ] մխալը ։
Եւ երբ ժողովուրդը տեսաւ, ետ
քաշուեցաւ ու հեռու կայնեցաւ.
19 Եւ ըսին Մովսէսին. [դ] Դուն խօսէ
մեզի հետ, ու մենք կ'ընենք. բայց
[ե] Աստուած թող չխօսի մեզի հետ՝
20 որ չմեռնինք ։ Եւ Մովսէս ըսաւ
ժողովուրդին. [զ] Մի վախնար.
[է] ինչու որ Աստուած ձեզ փորձելու
եկաւ. [ը] անանկ որ անոր վախը ձեր
21 առջեւը ըլլայ, որ չմեղանչէք ։ Եւ
ժողովուրդը հեռու կայնեցաւ. ու
Մովսէս մօտեցաւ [թ] ան թանձր
խաւարին՝ ուր որ Աստուած էր ։
22 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին. Ասանկ
պիտի ըսես Իսրայէլի որդւոցը.
Դուք տեսաք որ ձեզի հետ
23 [ժ] երկինքէն խօսեցայ. [ի] Ինծի հետ
արծաթ աստուածներ չշինէք, ոչ
ալ ոսկի աստուածներ շինէք ձեզի ։
24 Ինծի հողէ սեղան մը շինես, ու
անոր վրայ քու ողջակէզներդ ու
խաղաղութեան զոհերդ՝ [լ] քու ոչխարներդ
ու արջառներդ մատուցանես.
[խ] ամէն տեղ՝ ուր որ իմ
անունս յիշել կու տամ, քեզի
պիտի գամ, ու [ծ] քեզ պիտի օրհնեմ ։
25 Եւ [կ] թէ որ ինծի քարէ սեղան
շինելու ըլլաս, տաշած քարէ
չշինես. քանզի թէ որ անոր վրայ
երկաթ գործիք վերցընես, կը
26 պղծես զանիկայ ։ Եւ աստիճաններով
չելլես իմ սեղանս, որ քու
մերկութիւնդ չյայտնուի անոր վրայ ։

ԳԼ · ԻԱ

1 Զանազան կանոններ ծառաներու համար ։ 5 Ան ծառային համար՝ որուն ականջը պիտի ծակուէր ։ 7 Աղախիններու համար ։ 12 Մարդասպանութեան համար ։ 16 Մարդ գողցողի համար ։ 17 Ծնողաց հայհոյութիւն ընողներուն համար ։ 18 Զարնողներուն համար ։ 22 Պատահմամբ եղած վնասի մը համար ։ 28 Զարնող եզի համար ։ 33 Վնասի մը պատճառ եղողին համար ։

1 Ու [ա] անոնց առջեւը դնելու դա-
2 տաստաններդ ասոնք են. [բ] Եթէ
որ Եբրայեցի ծառայ մը ծախու
առնելու ըլլաս, անիկայ վեց տարի
պիտի ծառայէ, և եօթներորդ
3 տարին ձրի ազատ պիտի ելլէ ։ Թէ
որ մինակ մտաւ, մինակ պիտի ելլէ.
թէ որ կնիկ ունէր, կնիկն ալ
4 իր հետը պիտի ելլէ ։ Թէ որ իր
տէրը իրեն կնիկ տուաւ, ու անիկայ
իրեն որդիներ կամ աղջիկներ
ծնաւ է, կնիկը ու անոր տղաքը
տիրոջը պիտի ըլլան, ու ինքը մինակ
5 պիտի ելլէ ։ [գ] Հապա թէ որ
ծառան յայտնի ըսելու ըլլայ թէ,
Ես կը սիրեմ իմ տէրս՝ իմ կնիկս՝

[ա] Եբր · ժբ · 18 ·
[բ] Յայտ · ա · 10 · 12 ·
[գ] Ել · ժթ · 18 ·
[դ] Բ Օր · ե · 27 · ժը · 16 · Գաղ · գ · 19 · 20 · Եբր · ժբ · 19 ·
[ե] Բ Օր · ե · 25 ·
[զ] Ա Թագ · ժբ · 20 · Ես · խա · 10 · 13 ·
[է] Ծն · իբ · 1 · Բ Օր · ժգ · 3 ·
[ը] Բ Օր · դ · 10 · զ · 2 · ժ · 12 · ժէ · 18 · 19 · ժթ · 20 · իը · 58 · Առակ · գ · 7 · ժզ · 6 · Ես · ը · 13 ·
[թ] Ել · ժթ · 16 · Բ Օր · ե · 5 · Գ Թագ · ը · 12 ·
[ժ] Բ Օր · դ · 36 · Նեեմ · թ · 13 ·
[ի] Ել · լբ · 1 · 2 · 4 · Ա Թագ · ե · 4 · 5 · Դ Թագ · ժէ · 33 · Եզեկ · ի · 39 · խգ · 8 · Դան · ե · 4 · 23 · Սոփ · ա · 5 · Բ Կոր · զ · 14 · 15 · 16 ·
[լ] Ղեւ · ա · 2 ·
[խ] Բ Օր · ժբ · 5 · 11 · 21 · ժդ · 23 · ժզ · 6 · 11 · իզ · 2 · Գ Թագ · ը · 43 · թ · 3 · Բ Մն · զ · 6 · է · 16 · ժբ · 13 · Եզր · զ · 12 · Նեեմ · ա · 9 · Սաղ · հզ · 7 · Երեմ · է · 10 · 12 ·
[ծ] Ծն · ժբ · 2 · Բ Օր · է · 13 ·
[կ] Բ Օր · իէ · 5 · Յես · ը · 31 ·

[ա] Ել · իդ · 3 · 4 · Բ Օր · դ · 14 · զ · 1 ·

[բ] Ղեւ · իե · 39 · 40 · 41 · Բ Օր · ժե · 12 · Երեմ · լդ · 14 ·
[գ] Բ Օր · ժե · 16 · 17 ·

Ն. Ք. Դ. Ք.
1491

Ղւ. Ժբ. 12։ Իբ. 8։ 28։

Սաղ. Խ. 6։

Նեեմ. Ե. 5։

Հմր 2, 3։

Ա Կոր. Է. 5։

Ծն. Թ. 6։ Ղւ. Իդ. 17։ Թուոց. Լե. 30, 31։ Մատ. Իզ. 52։

Թուոց. Լե. 22։ Բ Օր. ԺԹ. 4, 5։

Ա Թագ. Իդ. 4, 10, 18։

Թուոց. Լե. 11։ Բ Օր. ԺԹ. 3։ Յեսու. Ի. 2։

Թուոց. Ժե. 30։ Լե. 20։ Բ Օր. ԺԹ. 11, 12։ Եբր. Ժ. 26։

Գ Թագ. Բ. 28—34։ Դ Թագ. ԺԱ. 15։

Բ Օր. Իդ. 7։

Ծն. Լէ. 28։

Գղ. Իբ. 4։ Ղւ. Ի. 9։ Առակ. Ի. 20։ Մատ. ԺԵ. 4։ Մար. Է. 10։

Բ Թագ. Գ. 29։

Եբր. [illegible]

Ղւ. ԻԵ. 45, 46։

ու իմ տղաքներս, չեմ ուզեր որ
6 ելլեմ և ազատ ըլլամ. Ան ատենը
անոր տէրը դատաւորներուն պիտի
տանի զանիկայ, և դրանը՝ կամ
դրանդեւոյը մօտեցընէ. ու անոր
տէրը անոր ականջը հերիւնով պիտի
ծակէ, և անիկայ յաւիտեան
ծառայ պիտի ըլլայ անոր։
7 Եւ թէ որ մէկը իր աղջիկը ա-
ղախին ըլլալու համար ծախէ, ա-
նիկայ ծառաներուն ելլելուն պէս
8 պիտի չելլէ։ Թէ որ անիկայ հա-
ճելի չերեւնայ իր տիրոջը աչքին՝ որ
զանիկայ իրեն նշաներ էր, թող
փրկել տայ զանիկայ. Բայց զանի-
կայ օտար ազգի ծախելու կարող
չըլլայ, ինչու որ խաբէութիւն ը-
9 րաւ անոր։ Եւ թէ որ զանիկայ իր
որդւոյն նշանած է, աղջկանց օ-
րէնքին համեմատ պիտի ընէ անոր։
10 Թէ որ իրեն ուրիշ կին առնէ, ա-
նոր ուտելիքը՝ հանդերձը ու մեր-
11 ձաւորութիւնը պիտի չկտրէ։ Եւ
թէ որ անոր աս երեք բանը չընէ,
ան ատենը անիկայ առանց ստակի
ձրի պիտի երթայ։
12 Մարդ զարնող մեռցընողը՝ ան-
13 շուշտ պիտի մեռցուի։ Իսկ թէ
որ դարանամուտ չեղաւ, հապա
զանիկայ Աստուած մատնեց անոր
ձեռքը, քեզի տեղ մը պիտի սահ-
մանեմ, որ անիկայ հոն փախչի։
14 Բայց թէ որ մէկը իր դրացիին ոխ
ունենայ, և զանիկայ նենգութեամբ
մեռցընէ, իմ սեղանէս ալ պիտի
15 առնես զանիկայ՝ որ մեռնի։ Եւ
իր հայրը կամ մայրը զարնողը ան-
շուշտ պիտի մեռցուի։
16 Եւ մարդ գողցողը՝ թէ զանի-
կայ ծախած ըլլայ, և թէ իր ձեռ-
քը գտնուի, անշուշտ պիտի մեռ-
ցուի։
17 Եւ իր հայրը կամ մայրը անի-
ծողը՝ անշուշտ պիտի մեռցուի։
18 Եւ թէ որ մարդիկ իրարու հետ
վէճ ընեն, ու մէկը մէկալին քա-
րով կամ բռունցքով զարնէ, ու
անիկայ չմեռնի, հապա անկողինը
19 պառկի, Թէ որ նորէն ելլէ, ու
ցուպով պտըտի, զարնողը ան-
պարտ ըլլայ, միայն անոր կորսն-
ցուցած ժամանակին վարձքը հա-
տուցանէ, ու բոլորովին առողջա-
ցընէ զանիկայ։
20 Եւ թէ որ մէկը գաւազանով իր
ծառան՝ կամ իր աղախինը զարնէ,
ու անիկայ իր ձեռքին տակը մեռ-
նի, անշուշտ անկէ վրէժ պիտի
21 առնուի. Բայց թէ որ օր մը կամ
երկու օր ապրի, անկէ վրէժ չառ-
նուի. ինչու որ անիկայ իր ստակն
է։
22 Եւ թէ որ մարդիկ կռուին, ու
կնկան մը զարնելով՝ անոր տը-
ղան անցընել տան, և ուրիշ վնաս
մը չըլլայ, անիկայ անշուշտ ան
կնիկին էրիկը իր վրայ դրած
տուժը պիտի քաշէ, դատաւորնե-
րուն [illegible] պէս հատուցա-
23 նելով։ Բայց թէ որ վնաս մը
ըլլայ, անձի տեղ՝ անձ պիտի տաս,
24 Աչքի տեղ՝ աչք, ակռայի տեղ՝
ակռայ, ձեռքի տեղ՝ ձեռք, ոտքի
25 տեղ՝ ոտք, Խարանի տեղ՝ խարան,
վէրքի տեղ՝ վէրք, հարուածի
տեղ՝ հարուած։
26 Եւ թէ որ մէկը իր ծառային
աչքը կամ իր աղախինին աչքը
զարնէ ու կուրցնէ, զանիկայ իր
աչքին փոխարէն ազատ պիտի ար-
27 ձակէ։ Եւ թէ որ իր ծառային ակ-
ռան՝ կամ իր աղախինին ակռան
թափէ, զանիկայ իր ակռային
փոխարէն ազատ պիտի արձակէ։
28 Եւ թէ որ եզ մը իր եղջիւրովը
մարդ մը կամ կնիկ մը զարնէ մեռ-
ցընէ, եզը անշուշտ պիտի քար-
կոծուի, ու անոր միսը պիտի չու-
տուի. բայց եզին տէրը անպարտ
29 ըլլայ։ Հապա թէ որ եզը երէկուը-
նէ ու մէկալ օրուընէ զարնող է, և
անոր տիրոջն ալ ցուցուած է, ու
զանիկայ պահած չէ, թէ որ մարդ
մը կամ կնիկ մը մեռցընելու ըլլայ,
եզը պիտի քարկոծուի, ու անոր
30 տէրն ալ պիտի մեռցուի։ Թէ որ
փրկանք մը ձգուի անոր վրայ, ա-
նիկայ իր անձին ազատութեանը
համար՝ ինչ որ իր վրան ձգուի՝ պի-
31 տի վճարէ։ Թէ տղայ մը՝ և թէ
աղջիկ մը զարնելու ըլլայ նէ, աս
դատաստանին պէս ըլլայ անոր։
32 Թէ որ եզը ծառայ մը կամ աղա-
խին մը զարնէ, անոնց տիրոջը
երեսուն սիկղ արծաթ պիտի տայ,
ու եզը պիտի քարկոծուի։
33 Եւ թէ որ մէկը փոս մը բանայ,
կամ մէկը փոս մը փորէ՝ ու չծած-
կէ, և հոն եզ մը կամ էշ մը իյ-
34 նալու ըլլայ, Անոր փոսին տէրը
պիտի քաշէ, ու անոնց տիրոջը
ստակ պիտի տայ, և մեռածը իրը
պիտի ըլլայ։
35 Եւ թէ որ մէկուն մը եզը իր դրա-
ցիին եզը զարնէ մեռցընէ, ողջ եզը
պիտի ծախեն, ու անոր ստակը
բաժնեն, և մեռածն ալ բաժնեն։
36 Հապա թէ որ եզին երէկուընէ ու
մէկալ օրուընէ զարնող ըլլալը
գիտցուած ըլլալով, անոր տէրը
զանիկայ պահած չէ, անշուշտ ե-
զին տեղը եզ պիտի հատուցանէ,
ու մեռածը իրը պիտի ըլլայ։

Ն. Ք. Դ. Ք.
1491

Հմր 30։ Բ Օր. ԺԹ. 18, 19։

Ղւ. Իդ. 20։ Բ Օր. ԺԹ. 21։ Մատ. Ե. 38։

Ծն. Թ. 5։

Հմր 22։ Թուոց. Լե. 31։

Զաք. ԺԱ. 12, 13։ Մատ. Իզ. 15։ Փիլ. Բ. 7։

Հմր 28։

ԳԼ. ԻԲ

1 Գողութեան վրայով։ 5 Աւրուածքի վնասին վրայով։ 14 Փոխ առնելու վրայով։ 16

Ն · Ք · ԻԲ ·
1491

Գողութեան վրայով ։ 18 Հմայութեան վրայով ։ 19 Անասնոց հետ պղծութեան վրայով ։ 20 Կռապաշտութեան վրայով ։ 21 Օտարներուն՝ որբևայրիներուն և որբերուն վրայով ։ 25 Դրամը վաշխի տալու վրայով ։ 26 Գրաւներու վրայով ։ 28 Իշխանները պատուելու վրայով ։ 29 Երախայրիներու վրայով ։

1 Թէ որ մէկը արջառ մը կամ ոչխար մը գողնայ՝ ու մորթէ կամ ծախէ զանիկայ, մէկ արջառին տեղը հինգ արջառ՝ ու մէկ ոչխարին տեղը *չորս ոչխար պիտի հատուցանէ ։ 2 Թէ որ գող մը †պատը ծակելու վրայ գտնուի, ու զարնուի մեռնի, ‡անոր համար արիւն չըթափուի ։ 3 Թէ որ անոր վրայ արեւը ծագեր է, անոր համար արիւն պիտի թափուի. անիկայ լման կրնար հատուցանել. թէ որ բան մըն ալ չունենար, ան ատենը իր գողցած բանին համար †կրնար ծախուիլ ։ 4 Թէ որ գողցածը ‡իր ձեռքը ողջ գտնուի, թէ եզ ըլլայ՝ թէ էշ և թէ ոչխար, *կրկինը պիտի հատուցանէ ։

5 Թէ որ մէկը արտի մը կամ այգիի մը *վնաս տայ", թող տալով իր անասունը ուրիշի մը արտին մէջ արածելու, իր արտին ամենէն աղէկ բերքերէն՝ ու իր այգիին ամենէն աղէկ բերքերէն պիտի հատուցանէ ։ 6 Թէ որ կրակ ցաթկէ՝ ու փուշերուն փակչի, և դիզուած որաները՝ կամ չհնձուած ցորենը՝ կամ արտը այրի, կրակը վառողը այրածին փոխարէնը լման պիտի հատուցանէ ։

7 Թէ որ մէկը իր դրացիին ստակ կամ ամաններ տայ պահելու համար, և ան մարդուն տունէն գողցուի, ‡թէ որ գողը գտնուի, անիկայ կրկինը պիտի հատուցանէ ։ 8 Թէ որ գողը չգտնուի, տանուտէրը *դատաւորներուն պիտի տարուի, իր ձեռքը իր դրացիին ստացուածքին չդպցնելը իմացնելու համար ։ 9 Ամէն կերպ անիրաւութեան համար, թէ եզի՝ թէ իշու՝ թէ ոչխարի՝ և թէ հանդերձի համար, ու ամէն կերպ կորսուած բանի համար՝ որն որ մէկը կը հաստատէ թէ իրն է, *երկու կողմին դատը դատաւորներուն առջին տարուի, ու դատաւորները որու վրայ վճռելու ըլլան, անիկայ իր դրացիին կրկինը պիտի հատուցանէ ։

10 Թէ որ մէկը իր դրացիին էշ մը՝ կամ եզ մը՝ կամ ոչխար մը՝ կամ ինչ և իցէ անասուն մը պահելու համար տայ, ու անիկայ մեռնի՝ կամ վնասի՝ կամ †թշնամին առնէ 11 տանի" ու տեսնող մը չըլլայ, Ան ատենը երկուքին մէջտեղը ‡Տէրոջը երդումը ըլլայ՝ իր դրացիին ստացուածքին ձեռք չդպցնելուն համար. ու անոր տէրը պիտի ընդունի երդումը, և ինքը պիտի չհատուցանէ ։ 12 Եւ ‡թէ որ իրաւցընէ իր քովէն գողցուեր է, ինքը անոր տիրոջը 13 պիտի հատուցանէ ։ Թէ որ գազանէ պատառուած է, թող բերէ անիկայ՝ վկայութիւն ըլլալու համար. ու պատառուածին գինը պիտի չհատուցանէ ։

14 Եւ թէ որ մէկը իր դրացիէն անասուն փոխ առնէ, ու անիկայ վնասելու կամ մեռնելու ըլլայ՝ անոր տէրը հետը չըլլալով, ինքը անշուշտ պիտի հատուցանէ ։ 15 Բայց թէ որ անոր տէրը հետն էր, պիտի չհատուցանէ. թէ որ վարձքով առնուած էր, վարձքին տեղը սեպուի ։

16 Եւ ‡թէ որ մէկը չնշանուած աղջիկ մը խաբէ, ու անոր հետ պառկի, անշուշտ անոր օժիտը ինքը տալով՝ զանիկայ իրեն կնիկ պիտի 17 ընէ ։ Թէ որ անոր հայրը ամենևին չուզէ անոր տալ, անիկայ կոյսերուն ‡օժիտին չափ ստակ պիտի ‡տայ ։

18 *Կախարդ կնիկը պիտի չապրեցընես ։

19 ‡Ով որ անասունի հետ պառկի, անշուշտ պիտի մեռցուի ։

20 *Միայն Տէրոջմէն 'ի զատ՝ ուրիշ աստուածներու զոհ ընողը բոլորովին պիտի կորսուի ։

21 ‡Եւ օտարականը մի՛ չարչարեր, ու զանիկայ մի՛ նեղեր. ինչու որ դուք ալ Եգիպտոսի երկրին մէջ 22 օտարական էիք ։ *Որբևայրին ու 23 որբը մի՛ չարչարէք ։ Թէ որ զանոնք չարչարէք ինչ և իցէ կերպով մը, ու անոնք *ինծի բողոքելու ըլլան, անշուշտ †պիտի լսեմ անոնց 24 աղաղակը. Եւ իմ *բարկութիւնս պիտի բորբոքի, ու ձեզ սրով պիտի մեռցընեմ. և *ձեր կնիկները որբևայրի՝ ու ձեր տղաքները որբ պիտի ըլլան ։

25 *Թէ որ իմ ժողովուրդէս քու քովդ եղած աղքատ մէկու մը փոխ ստակ տաս, վաշխ առնողի մը պէս մի՛ ըլլար անոր, ու անոր վրան 26 վաշխ մի՛ դներ ։ *Թէ որ քու դրացիիդ հանդերձը գրաւ առնես, արեւը մարը չմտած՝ իրեն ետ դարձը-27 նես. ինչու որ ան է միայն անոր ծածկոցը, իր մարմինին հանդերձն է ան. ինչո՞վ պիտի պառկի. և պիտի ըլլայ որ *երբոր ինծի աղաղակէ, պիտի լսեմ, քանզի ես *ողորմած եմ ։

28 *Դատաւորները մի՛ հայհոյեր, և

* ր Թագ · ժբ · 6 · Ղու · ժԹ · 8 · Տես Առակ · զ · 31 ·
† Մատ · իդ · 43 ·
‡ Թուոց · լե · 27 ·
† Գէ · խա · 2 ·
‡ Գէ · խա · 16 ·
* Տես Հմր 1 · 7 · Առակ · զ · 31 ·
* Եբր · մէջ արածել տայ ·
‡ Հմր 4 ·
* Գէ · խա · 6 · Հմր 28 ·
* բ Օր · ժե · 1 · բ Մն · ժԹ · 10 ·
† Եբր · գերութեան քշուի՝
‡ Եբր · զ · 16 ·

Ն · Ք · ԻԲ ·
1491

‡ Ծն · լա · 39 ·
* բ Օր · իր · 28 · 29 ·
‡ Ծն · լգ · 12 · բ Օր · իբ · 29 · ա Թագ · ժբ · 25 ·
‡ Եբր · կշռէ ·
* Ղև · ժԹ · 26 · 31 · ի · 27 · բ Օր · ժբ · 10 · 11 · ա Թագ · իբ · 3 · 9 ·
‡ Ղև · ժբ · 23 · ի · 15 ·
* Թուոց · իե · 2 · 7 · 8 · բ Օր · ժգ 1 · 2 · 5 · 6 · 9 · 13 · 14 · 15 · ժէ · 2 · 3 · 5 ·
‡ Գէ · իգ · 9 · Ղև · ժԹ · 33 · խե · 35 · բ Օր · ժ · 19 · Երեմ · է · 6 · Զաք · է · 10 · Մաղ · գ · 5 ·
‡ բ Օր · ժ · 18 · իգ · 17 · խէ · 19 · Սաղ · ղզ · 6 · Եա · ա · 17 · 23 · ժ · 2 · Եզեկ · իբ · 7 · Զաք · է · 10 · Յակ · ա · 27 ·
* բ Օր · ժե · 9 · իգ · 15 · Յոբ · լե · 9 · Ղու · ժբ · 7 ·
† Յոբ · լգ · 28 · Սաղ · ժբ · 6 · Ճխե · 19 · Յակ · ե · 4 ·
* Յոբ · լա · 23 · Սաղ · կԹ · 24 ·
* Սաղ · ճԹ · 9 · Ողբ · ե · 3 ·
* Ղև · խե · 35 · 36 · 37 · բ Օր · իգ · 19 · 20 · Նեեմ · ե · 7 · Սաղ · ժե · 5 · Եզեկ · ժբ · 8 · 17 ·
* բ Օր · իդ · 6 · 10 · 13 · 17 · Յոբ · իբ · 6 · իդ · 3 · 9 · Առակ · ի · 16 · իբ · 27 · Եզեկ · ժբ · 7 · 16 · Ամով · բ · 8 ·
* Հմր 23 ·
* Գէ · լդ · 6 · բ Մն · լ · 9 · Սաղ · ձզ · 15 ·
* Ժող · ժ · 20 · Գործ · իգ · 5 · Յուդ · 8 ·

քու ժողովուրդիդ իշխանը մի՛ անիծեր ։

29 Քու արմտիքներուդ ու հեղանիւթներուդ [ա]երախայրիները մի՛ ուշացըներ . քու որդւոցդ [բ]անդրանիկները ինծի պիտի տաս ։ 30 [գ]Քու եզիդ ու ոչխարիդ ալ սանկ պիտի ընես . [դ]եօթը օր մօրը հետ պիտի ըլլայ . ութերորդ օրը՝ զան ինծի պիտի տաս ։

31 Եւ դուք ինծի [ե]սուրբ մարդիկ պիտի ըլլաք . և [զ]դաշտին մէջ գազաններէն փառատուածին միսը պիտի չուտէք . շուներուն պիտի նետէք զան ։

Ն. Ք. ԴՃ.
1491

[ա] Գլ. իգ. 16, 19 ; Առակ. գ. 9 ։
[բ] Գլ. ժգ. 2, 12 ; լգ. 19 ։
[գ] Բ Օր. ժե. 19 ։
[դ] Ղև. իբ. 27 ։
[ե] Գլ. ժթ. 6 ; Ղև. ժթ. 2 ; Բ Օր. ժդ. 21 ։
[զ] Ղև. իբ. 8 ; Եզեկ. դ. 14 ; խդ. 31 ։

ԳԼ. ԻԳ

1 Բամբասանաց և սուտ վկայութեան վրայով ։ 3, 6 Արդար դատաստանի վրայով ։ 4 Թշնամիին իրերու վրայով ։ 10 Հանգստութեան տարւոյն վրայով ։ 12 Շաբաթին վրայով ։ 14 Իրեք տօնախմբութիւններուն վրայով ։ 18 Զոհերուն արիւնին ու ճարպին վրայով ։ 20 Տէրը կը խոստանայ անոնց հետ հրեշտակ մը ղրկել, ու զանոնք օրհնել, թէ որ իրեն հնազանդին ։

1 [ա]Սուտ լուր պիտի չտարածես . անօրէնի հետ ձեռքդ պիտի չդնես [բ]անիրաւ վկայ ըլլալով ։ 2 [գ]Չարութիւն ընելու համար՝ բազմութեանը պիտի չհետեւիս . ու [դ]դատաստանի մէջ [illegible] ծռելու համար շատերուն ետեւէն խոտորելով՝ խօսք պիտի չխօսիս ։ 3 Եւ աղքատին աչառութիւն պիտի չընես իր դատին մէջ ։

4 [ե]Թէ որ քու թշնամւոյդ մոլորուած եզին կամ իշուն հանդիպելու ըլլաս, անշուշտ իրեն պիտի 5 դարձընես անիկայ ։ [զ]Թէ որ քեզ ատողին էշը բեռի տակ ինկած տեսնես, ու զանիկայ ազատելէն հրաժարիլ ալ ուզես, անշուշտ անոր հետ պիտի ազատես ։

6 [է]Քու աղքատիդ դատին մէջ անոր իրաւունքը պիտի չծռես ։ 7 [ը]Սուտ խօսքէն հեռու կեցիր . և [թ]անմեղը ու արդարը մի՛ մեռցըներ . ինչու որ [ժ]ես չարը պիտի չարդարացընեմ ։

8 Եւ [ի]կաշառ պիտի չառնես . ինչու որ կաշառք աչքը բաց մարդիկը կը կուրցընէ, և արդարներուն *խօսքերը կը խանգարէ ։

9 Եւ [լ]օտարականը մի՛ նեղեր . ինչու որ դուք օտարականին սիրտը գիտէք . որովհետեւ դուք ալ Եգիպտոսի երկրին մէջ օտարական էիք ։

10 Եւ [խ]քու երկիրդ վեց տարի պիտի սերմանես, ու անոր արդիւնքը ժողվես . 11 Բայց եօթներորդ տարին անգործ ձգես ու թողուս զան, որ քու ժողովուրդիդ աղքատները ուտեն, և անոնցմէ մնացածը դաշտին անասունները ուտեն . քու այգիիդ ու ձիթաստանիդ ալ սանկ պիտի ընես ։ 12 [ծ]Վեց օր քու գործդ գործէ, ու եօթներորդ օրը հանգստացիր . որ քու եզդ ու էշդ հանգստանայ, և քու աղախինիդ որդին ու օտարականը շունչ առնէ ։ 13 Եւ բոլոր ձեզի ըսուածներուս զգուշութիւն [կ]պիտի ընէք, և [հ]ուրիշ աստուածներուն անունը պիտի չյիշէք . քու բերնէդ [illegible] չլսուի ։

14 [ձ]Տարին իրեք անգամ ինծի տօն պահէ ։ 15 [ղ]Բաղարջակերաց տօնը պահէ . քեզի պատուիրածիս պէս եօթը օր անխմոր հաց պիտի ուտես Աբիբ ամսուն մէջ սահմանուած ժամանակին . ինչու որ ան ամսուն մէջ Եգիպտոսէն ելար . [ճ]և ընաւ մէկը [illegible] դատարկ չերեւնայ իմ առջեւս . 16 [մ]Եւ արտին մէջ ցանելու աշխատութեանդ երախայրի պտուղը հնձելու տօնը՝ ու [յ]տարւոյն վերջը ժողվելու տօնը [illegible], երբոր արտէն քու աշխատութիւնդ կը ժողվես ։ 17 [ն]Տարին իրեք անգամ քու ամէն արուներդ Տէր Եհովային առջեւ պիտի երեւնան ։

18 [շ]Իմ զոհիս արիւնը խմորեալ հացով պիտի չմատուցանես, ու իմ տօնիս ճարպը մինչեւ առտու պիտի չմնայ ։ 19 [ո]Քու երկրիդ առաջին երախայրիքը քու Տէր Աստուծոյդ տունը պիտի բերես ։ [չ]Ուլը իր մօրը կաթին մէջ պիտի չեփես ։

20 [պ]Ահա ես քու առջեւէդ հրեշտակ մը կը ղրկեմ, որ քեզ ճամբուն մէջ պահէ, ու քեզ պատրաստածս տեղը 21 տանի ։ [ջ]Անոր զգուշացիր ու անոր ձայնին մտիկ ըրէ . անոր մի՛ բարկացըներ . ինչու որ ձեր յանցանքները պիտի չներէ, քանզի [ռ]իմ անունս 22 անոր վրայ է ։ Բայց թէ որ ուշադրութեամբ անոր խօսքը մտիկ ընես, ու իմ բոլոր ըսածս ընես, ան ատենը [ս]քու թշնամիներուդ թշնամի պիտի ըլլամ, և քու հակառակորդներուդ՝ հակառակորդ ։ 23 [վ]Քանզի իմ հրեշտակս

Ն. Ք. ԴՃ.
1491

[ա] Համր. 7 ; Ղև. ժթ. 16 ; Սաղ. ժե. 3 ; ճա. 5 ; Առակ. ժ. 18 ; Տես Բ Թագ. ժթ. 27 ; ժզ. 3 ։
[բ] Գլ. ի. 16 ; Բ Օր. ժթ. 16, 17, 18 ; Սաղ. լե. 11 ; Առակ. ժթ. 5, 9, 28 ; իդ. 28 ; Տես Գ Թագ. իա. 10, 13 ; Մատ. իզ. 59, 60, 61 ; Գործ. զ. 11, 13 ։
[գ] Ծն. է. 1 ; ժթ. 4, 7 ; Գլ. լբ. 1, 2 ; Յես. իդ. 15 ; Ա Թագ. ժե. 9 ; Գ Թագ. ժթ. 10 ; Յոբ. լա. 34 ; Առակ. ա. 10, 11, 15 ; դ. 14 ; Մատ. իէ. 24, 26 ; Մար. ժե. 15 ; Ղու. իգ. 23 ; Գործ. իդ. 27 ; իե. 9 ։
[դ] Համր. 6, 7 ; Ղև. ժթ. 15 ; Բ Օր. ա. 17 ; Սաղ. ձբ. 2 ։
[ե] Բ Օր. իբ. 1 ; Յոբ. լա. 29 ; Առակ. իդ. 17 ; իե. 21 ; Մատ. ե. 44 ; Հռով. ժբ. 20 ; Ա Թես. ե. 15 ։
[զ] Բ Օր. իբ. 4 ։
[է] Համր. 2 ; Բ Օր. իէ. 19 ; Յոբ. լա. 13, 21 ; Ժող. ե. 8 ; Եսա. ժ. 1, 2 ; Երեմ. ե. 28 ; է. 6 ; Ամով. ե. 12 ; Մաղ. գ. 5 ։
[ը] Համր. 1 ; Ղև. ժթ. 11 ; Ղու. գ. 14 ; Եփես. դ. 25 ։
[թ] Բ Օր. իէ. 25 ; Սաղ. ղդ. 21 ; Առակ. ժէ. 15, 26 ; Երեմ. է. 6 ; Մատ. իէ. 4 ։
[ժ] Գլ. լդ. 7 ; Հռով. ա. 18 ։
[ի] Բ Օր. ժզ. 19 ; Ա Թագ. ը. 3 ; ժբ. 3 ; Բ Մն. ժթ. 7 ; Սաղ. իզ. 10 ; Առակ. ժե. 27 ; ժէ. 8, 23 ; իթ. 4 ; Եսա. ա. 23 ; ե. 23 ; լգ. 15 ; Եզեկ. իբ. 12 ; Ամով. ե. 12 ; Գործ. իդ. 26 ։
[լ] Գլ. իբ. 21 ; Բ Օր. ժ. 19 ; իդ. 14, 17 ; իէ. 19 ; Սաղ. ղդ. 6 ; Եզեկ. իբ. 7 ; Մաղ. գ. 5 ։
[խ] Ղև. իե. 3, 4 ։
[ծ] Գլ. ի. 8, 9 ; Բ Օր. ե. 13 ; Ղու. ժգ. 14 ։
[կ] Բ Օր. դ. 9 ; Յես. իբ. 5 ; Սաղ. լթ. 1 ; Եփես. ե. 15 ; Ա Տիմ. դ. 16 ։
[հ] Թու. լբ. 38 ; Բ Օր. ժբ. 3 ; Յես. իգ. 7 ; Սաղ. ժզ. 4 ; Ովս. բ. 17 ; Զաք. ժգ. 2 ։
[ձ] Գլ. լդ. 23 ; Ղև. իգ. 4 ; Բ Օր. ժզ. 16 ։
[ղ] Գլ. ժբ. 15 ; ժգ. 6 ; լդ. 18 ; Ղև. իգ. 6 ; Բ Օր. ժզ. 8 ։
[ճ] Գլ. լդ. 20 ; Բ Օր. ժզ. 16 ։
[մ] Գլ. լդ. 22 ; Ղև. իգ. 10 ։
[յ] Բ Օր. ժզ. 13 ։
[ն] Գլ. լդ. 23 ; Բ Օր. ժզ. 16 ։
[շ] Գլ. ժբ. 8 ; լդ. 25 ; Ղև. բ. 11 ; Բ Օր. ժզ. 4 ։
[ո] Գլ. լդ. 26 ; Ղև. իգ. 10 ; Բ Օր. իզ. 2, 10 ; Նէեմ. ժ. 35 ։
[չ] Գլ. լդ. 26 ; Բ Օր. ժդ. 21 ։
[պ] Գլ. ժդ. 19 ; լբ. 34 ; լգ. 2, 14 ; Թու. ի. 16 ; Յես. ե. 13 ; զ. 2 ։
[ջ] Թու. ժդ. 11 ; Սաղ. [illegible] ; Եփես. դ. 30 ; Եբր. գ. 10, 16 ։
[ռ] Եսա. թ. 6 ; Երեմ. իգ. 6 ; Յովհ. ժ. 30, 38 ։ [ս] Ծն. ժբ. 3 ; Բ Օր. լ. 7 ; Երեմ. լ. 20 ։ [վ] Համր. 20 ; Գլ. լգ. 2 ։

---

* Կամ՝ դատերը

Ն. Ք. Ծ.
1491

Յես. իդ. 8, 11.
Գլ. ի. 5.
Ղե. ժը. 3. Բ Օր. ժբ. 30, 31.
Գլ. լդ. 13. Թու. լգ. 52. Բ Օր. է. 5. 25. ժբ. 3.
Բ Օր. զ. 13. ժ. 12. 20. ժա. 13. 14. ժգ. 4. Յես. իդ. 14, 15. 21. 24. Ա Թագ. է. 3. ժբ. 20. 24. Մատ. դ. 10.
Բ Օր. է. 13. իը. 5. 8.
Գլ. ժե. 26. Բ Օր. է. 15.
Բ Օր. է. 14. իը. 4. Յոբ. խա. 10. Մաղ. գ. 10, 11.
Ծն. իե. 8. լե. 29. Ա Մն. իգ. 1. Յոբ. ե. 26. Խր. 17. Սաղ. ծէ. 23. գ. 10.
Ծն. լե. 5. Գլ. ժե. 14. 16. Բ Օր. բ. 25. ժա. 25. Յես. բ. 9. 11. Ա Թագ. ժդ. 15. Բ Մն. ժգ. 14.
Բ Օր. է. 23.
Սաղ. ժը. 40.
Բ Օր. է. 20. Յես. իդ. 12.
Բ Օր. է. 22.
Ծն. ժե. 18. Թու. լդ. 3. Բ Օր. ժա. 24. Յես. ա. 4. Գ Թագ. դ. 21. 24. Սաղ. հբ. 8.
Յես. իա. 44. Դատ. ա. 4. ժա. 21.
Գլ. լդ. 12. 15. Բ Օր. է. 2.
Գլ. լդ. 12. Բ Օր. է. 16. ժբ. 30. Յես. իգ. 13. Դատ. բ. 3. Ա Թագ. ժը. 21. Սաղ. ճզ. 36.
Գլ. իը. 1. Ղե. ժ. 1, 2. Գլ. ա. 5. Թու. ժա. 16.

քու առջեւէդ պիտի երթայ, եւ քեզ Ամորհացւոց՝ ու Քետացւոց՝ եւ Փերեզացւոց ու Քանանացւոց՝ Խեւացւոց՝ ու Յեբուսացւոց պիտի տանի, եւ ես պիտի ջարդեմ զանոնք։

24 Անոնց աստուածներուն երկրպագութիւն կամ ծառայութիւն պիտի չընես, ու անոնց ըրածին պէս պիտի չընես. հապա բոլորովին պիտի կործանես զանոնք, ու անոնց կուռքերը բոլորովին կոտրտես։

25 Եւ ձեր Տէր Աստուածը պիտի պաշտէք, ու ինքը քու հացդ ու ջուրդ պիտի օրհնէ. եւ քու մէջէդ հիւանդութիւնը պիտի վերցընեմ։

26 Քու երկրիդ մէջ վիժող ու ամուլ պիտի չըլլայ. քու օրերուդ թիւը պիտի լեցընեմ։

27 Իմ երկիւղս քու առջեւէդ պիտի խրկեմ, եւ պիտի կորսընցընեմ ան բոլոր ժողովուրդը՝ որուն որ դուն կ'երթաս, ու քու բոլոր թշնամիներուդ կռնակը քեզի պիտի դարձընեմ։

28 Եւ քու առջեւէդ իշամեղուն պիտի խրկեմ, որ Խեւացիները՝ Քանանացիները ու Քետացիները քու առջեւէդ վռնտէ։

29 Անոնք քու առջեւէդ մէկ տարուան մէջ պիտի չվռնտեմ, որ չըլլայ թէ երկիրը ամայի ըլլայ, ու քու վրադ դաշտին գազանները շատնան։

30 Անոնք քու առջեւէդ կամաց կամաց պիտի վռնտեմ, մինչեւ որ դուն բազմանաս ու երկիրը ժառանգես։

31 Եւ քու սահմաններդ Կարմիր ծովէն մինչեւ Փղշտացւոց ծովը՝ ու անապատէն մինչեւ Եփրատ գետը պիտի դնեմ. ինչու որ այն երկրին բնակիչները ձեր ձեռքը պիտի տամ. ու զանոնք քու առջեւէդ պիտի վռնտես։

32 Անոնց հետ ու անոնց աստուածներուն հետ ուխտ պիտի չընես։

33 Քու երկրիդ մէջ պիտի չբնակին, որ քեզի մեղք գործել չտան ինծի դէմ. ինչու որ եթէ անոնց աստուածները պաշտես, անշուշտ ան քեզի որոգայթ պիտի ըլլայ։

ԳԼ. ԻԴ

1 Մովսէս լեռան վրայ ելլելու կը կանչուի։ 3 Ժողովուրդը հնազանդ ըլլալու խօսք կու տայ։ 4 Մովսէս սեղան մը կը շինէ, ու տասնըերկու արձան կը կանգնեցընէ. 6 զոհերուն արիւնը կը սրսկէ։ 9 Աստուծոյ փառքը կը յայտնուի։ 14 Ժողովուրդին կառավարութիւնը Ահարոնին ու Ովրին կը յանձնուի։ 15 Մովսէս լեռը ելլելով՝ հոն կը մնայ քառասուն օր ու քառասուն գիշեր։

1 Եւ ըսաւ Մովսէսին. Տէրոջը ելի՛ր դուն ու Ահարոնը՝ Նադաբ ու Աբիուդը՝ եւ Իսրայէլի ծերերէն եօթանասուն հոգի, ու հեռուէն երկրպագութիւն ըրէք։

2 Եւ միայն Մովսէսը մօտենայ Տէրոջը, ու անոնք չմօտենան, ոչ ալ ժողովուրդը անոր հետ ելլէ։

3 Եւ Մովսէս եկաւ, ու Տէրոջը բոլոր խօսքերը եւ բոլոր դատաստանները պատմեց ժողովուրդին. եւ բոլոր ժողովուրդը միաձայն պատասխան տուին ու ըսին. Տէրոջը ըրած բոլոր խօսքերը պիտի ընենք։

4 Եւ Մովսէս Տէրոջը բոլոր խօսքերը գրեց, ու առտուանց կանուխ ելաւ, ու լեռանը տակը սեղան մը շինեց. ու Իսրայէլին տասնըերկու ցեղերուն համեմատ տասնըերկու արձան կանգնեց։

5 Եւ Իսրայէլի որդւոցմէ պատանիներ խրկեց, ու ողջակէզներ մատուցին եւ խաղաղութեան զոհերու համար զուարակներ զոհեցին Տէրոջը։

6 Եւ Մովսէս արիւնին կէսը առաւ, ու կոնքերու մէջ դրաւ. եւ արիւնին կէսը սեղանին վրայ սրսկեց։

7 Եւ առաւ ուխտին գիրքը՝ ժողովուրդին ականջներուն կարդաց. եւ անոնք ըսին. Տէրոջը բոլոր ըսածը պիտի ընենք, ու պիտի հնազանդինք։

8 Եւ Մովսէս առաւ արիւնը, ու ժողովուրդին վրայ սրսկեց, ու ըսաւ. Ահա՛ բոլոր աս խօսքերուն համեմատ՝ Տէրոջը ձեզի հետ ըրած ուխտին արիւնը։

9 Ան ատենը Մովսէս ու Ահարոն՝ Նադաբ ու Աբիուդ՝ եւ Իսրայէլի ծերերէն եօթանասուն հոգի ելան։

10 Եւ Իսրայէլի Աստուածը տեսան. ու անոր ոտքերուն տակը աղիւսով յատակածի պէս շափիւղայ՝ եւ պայծառութեամբ բուն երկինքին պէս էր։

11 Եւ Իսրայէլի որդւոցը ընտրեալներուն վրայ իր ձեռքը չերկնցուց. եւ զԱստուած տեսան, ու կերան եւ խմեցին։

12 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին. Ելի՛ր ինծի, ու հոն կայնէ՛, եւ պիտի տամ քեզի քարեղէն տախտակները ու իմ գրած օրէնքս եւ պատուիրանքներս՝ որ անոնց սորվեցընես։

13 Եւ Մովսէս ու անոր պաշտօնեան Յեսուն ելան, եւ Մովսէս Աստուծոյ լեռը ելաւ։

14 Եւ ըսաւ ծերերուն. Դուք հոս մեզի սպասեցէք, մինչեւ որ ձեզի դառնանք. եւ ահա՛ Ահարոնը ու Ովրը ձեր հետն են. թէ որ մէկը դատ մը ունենայ՝ թող անոնց երթայ։

15 Եւ Մովսէս լեռը ելաւ, ու ամպը պատեց լեռը։

16 Եւ Տէրոջը փառքը Սինայ լեռանը վրայ հանգչեցաւ, ու ամպը պատեց զանիկայ վեց օր. եւ եօթներորդ օրը Տէրը ամպին մէջէն կանչեց Մովսէսը։

Ն. Ք. Ծ.
1491

Հմր 13. 15. 18.
Հմր 7. Գլ. ժթ. 8. Բ Օր. ե. 27. Գաղ. գ. 19. 20.
Բ Օր. լա. 9.
Ծն. իը. 18. լա. 45.
Եբր. թ. 18.
Եբր. թ. 19.
Հմր 3.
Եբր. թ. 20. ժգ. 20. Ա Պետ. ա. 2.
Հմր 1.
Տես Ծն. լբ. 30. Գլ. գ. 6. Դատ. ժգ. 22. Ես. զ. 1, 5. Գլ. լգ. 20. 23. Յոհ. ա. 18. Ա Տիմ. զ. 16. Ա Յոհ. դ. 12.
Եզեկ. ա. 26. Յայտ. դ. 3.
Մատ. ժէ. 2.
Գլ. ժթ. 21.
Հմր 10. Գլ. լգ. 20. Ծն. ժզ. 13. լբ. 30. Բ Օր. դ. 33. Դատ. ժգ. 22.
Ծն. լա. 54. Գլ. ժը. 12. Ա Կոր. ժ. 18.
Հմր 2. 15. 18.
Գլ. լա. 18. լբ. 15. 16. Բ Օր. ե. 22.
Գլ. լբ. 17. լգ. 11.
Հմր 2.
Գլ. ժթ. 9. 16. Մատ. ժէ. 5.
Գլ. ժզ. 10. Թու. ժդ. 10.

Ն. բ. Ք.
1491

ա Գէ. գ. 2 ; ժթ. 18 ; բ Օր. դ. 36 ; Եբր. ժբ. 18, 29 ; գ Գէ. ԼԴ. 28 ; բ Օր. թ. 9 ;

17 Եւ Տէրոջը փառաց տեսիլքը լերանը գագաթին վրայ մաշող կրակի պէս էր Իսրայէլի որդւոցը առջեւ։
18 Եւ Մովսէս ամպին մէջ մտաւ, ու լեռը ելաւ, և Մովսէս քառասուն օր ու քառասուն գիշեր լեռը կեցաւ։

ԳԼ. ԻԵ

1 Իսրայէլացւոց տալու ընծաները խորանին շինութեանը համար։ 10 Տապանակին ձեւը։ 17 Քաւութիւնը և քերովբէները։ 23 Սեղանը իր անօթներովը։ 31 Աշտանակը իր գործիքներովը։

ա Գէ. ԼԵ. 5, 21 ; ա Մն. ԻԹ. 3, 5, 9, 14 ; Եզր. բ. 68 ; գ. 5 ; է. 16 ; Նեեմ. ժա. 2 ; բ Կոր. բ. 12 ; թ. 7 ; բ Ծն. խա. 42 ; գ Գէ. ԻԷ. 20 ; դ Գէ. Լ. 34 ; ե Գէ. Լ. 23 ; զ Գէ. ԻԸ. 4, 6 ; է Գէ. ԻԸ. 15 ; ը Գէ. ԼԶ. 1, 3, 4 ; Ղև. դ. 6 ; ժ. 4 ; խա. 12 ; Եբր. թ. 1, 2 ; թ Գէ. ԻԹ. 45 ; գ Թագ. գ. 13 ; բ Կոր. զ. 16 ; Եբր. գ. 6 ; Յայտ. ԻԱ. 3 ; ժ Հմր 40 ; ի Գէ. ԼԷ. 1 ; բ Օր. ժ. 3 ; Եբր. թ. 4 ;

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝
2 ըսելով. Զրուցէ՛ Իսրայէլի որդւոցը՝ որ ինծի ընծայ բերեն. ամէն յօժար կամքով տուող մարդէն
3 պիտի առնէք իմ ընծաս։ Եւ ձեր անոնցմէ առնելու ընծան աս է.
4 ոսկի՝ և արծաթ՝ ու պղինձ, Եւ կապուտակ՝ ու ծիրանեգոյն՝ և կրկնակի կարմիր՝ ու բարակ քթան՝
5 և այծի մազ, Եւ կարմիր ներկուած խոյի մորթեր՝ ու թէհաշի մորթեր՝
6 և Սատիմի փայտեր, Լոյսի համար եղ՝ օծման եղի համար ու անուշահոտ խունկի համար համեմներ,
7 Եղնդնաքարեր՝ ու եփուտին ու լանջապանակին վրայ զամուելու քարեր։
8 Եւ ինծի Սրբարան մը շինեն՝ որ
9 իրենց մէջը բնակիմ։ Խորանին օրինակը և անոր բոլոր կարասիքին օրինակը՝ բոլոր քեզի ցուցուցածիս պէս՝ ճիշդ անանկ պիտի շինէք։

10 Եւ Սատիմի փայտէ տապանակ մը շինեն. անոր երկայնութիւնը երկու կանգուն ու կէս՝ և անոր լայնութիւնը մէկ կանգուն ու կէս՝ և անոր բարձրութիւնը մէկ կան-
11 գուն ու կէս ըլլայ։ Եւ անիկայ զուտ ոսկիով պիտի պատես, ներսէն ու դուրսէն պիտի պատես զան. և անոր վրան բոլորտիքը՝ ոսկի
12 շրջանակ մը պիտի շինես։ Եւ անոր համար չորս ոսկի օղակ պիտի ձուլես, ու անոր չորս անկիւնները դնես զանոնք, որ անոր մէկ կողմը երկու օղակ՝ ու մէկալ կողմը երկու օղակ
13 ըլլայ։ Եւ Սատիմի փայտէ ձողեր պիտի շինես, ու զանոնք ոսկիով
14 պիտի պատես։ Եւ ձողերը տապանակին քովերը եղած օղակներուն պիտի անցընես, որ տապանակը ա-
15 նոնցմով վերցուի։ Ձողերը տապանակին օղակներուն մէջը պիտի
16 մնան. անկէ պիտի չհանուին։ Եւ տապանակին մէջ դնես վկայութիւնը՝ որն որ քեզի պիտի տամ։

ա Գ Թագ. ը. 8 ; ի Գէ. ԽԴ. 34 ; ԼԱ. 18 ; բ Օր. Ժ. 2, 5 ; ԼԱ. 26 ; գ Թագ. ը. 9 ; դ Թագ. ԺԱ. 12 ; Եբր. թ. 4 ; ծ Գէ. ԼԷ. 6 ; Հռով. գ. 25 ; Եբր. թ. 5 ; * Կամ՝ կափարիչ

17 Եւ զուտ ոսկիէ քաւութիւն մը պիտի շինես, անոր երկայնութիւնը երկու կանգուն ու կէս՝ և անոր լայնութիւնը մէկ կանգուն ու
18 կէս ըլլայ։ Եւ ոսկիէ երկու քերովբէներ պիտի շինես քաւութիւնին երկու ծայրին վրայ. կռա-
19 ծոյ պիտի շինես զանոնք. Եւ մէկ քերովբէն մէկ ծայրէն՝ ու մէկալ քերովբէն մէկալ ծայրէն պիտի շինես. քերովբէները քաւութենէն՝ անոր երկու ծայրերուն վրայ
20 պիտի շինես։ Եւ քերովբէները թեւերնին վերէն տարածելով՝ իրենց թեւերովը քաւութիւնը պիտի ծածկեն. և անոնց երեսները իրարու պէտք է նային. քերովբէներուն երեսները դէպ 'ի քաւութի-
21 նը պիտի ըլլայ։ Եւ քաւութիւնը տապանակին վրայ պիտի դնես. և քեզի տալու վկայութիւնս՝ տա-
22 պանակին մէջ պիտի դնես։ Եւ հոն ես քեզի պիտի հանդիպիմ. ու քաւութեանը վրայէն՝ վկայութեան տապանակին վրան եղած երկու քերովբէներուն մէջտեղէն՝ Իսրայէլի որդւոցը համար բոլոր քեզի պատուիրելու բաներուն վրայով պիտի խօսիմ քեզի հետ։

Ն. բ. Ք.
1491

† Կամ՝ ճախարակեալ

ի գ Թագ. բ. 7 ; ա Մն. ԻԸ. 18 ; Եբր. թ. 5 ; ձ Գէ. ԻԶ. 34 ; ղ Հմր 16 ; ճ Գէ. ԻԹ. 42, 43 ; Լ. 6, 36 ; Ղև. ժզ. 2 ; Թուոց. ժէ. 4 ; մ Թուոց. է. 89 ; ա Թագ. դ. 4 ; բ Թագ. զ. 2 ; դ Թագ. ժթ. 15 ; Սաղ. Հ. 1 ; Ղ. 1 ; Ես. ԼԷ. 16 ; յ Գէ. ԼԷ. 10 ; գ Թագ. է. 48 ; բ Մն. դ. 8 ; Եբր. թ. 2 ;

23 Եւ Սատիմի փայտէ սեղան մը պիտի շինես. անոր երկայնութիւնը երկու կանգուն՝ և անոր լայնութիւնը մէկ կանգուն՝ ու անոր բարձրութիւնը մէկ կանգուն ու կէս պէ-
24 տք ըլլայ։ Եւ անիկայ զուտ ոսկիով պիտի պատես. ու անոր բոլորտիքը ոսկի շրջանակ մը պիտի
25 շինես։ Եւ անոր չորս մատնաչափ ապառուած մը պիտի շինես. ու ապառուածին բոլորտիքը ոսկի շըր-
26 ջանակ մը պիտի շինես։ Եւ անոր չորս ոսկի օղակ պիտի շինես. ու անոր չորս անկիւնը՝ չորս ոտքին
27 քովը պիտի դնես օղակները։ Օղակները ապառուածին քովը պիտի ըլլան, որ սեղանը վերցընելու հա-
28 մար՝ ձողերուն տեղեր ըլլան։ Եւ ձողերը Սատիմի փայտէ պիտի շինես, ու զանոնք ոսկիով պիտի պատես. և սեղանը անոնցմով պի-
29 տի վերցուի։ Եւ անոր սկուտեղները՝ ու անոր խնկամանները՝ և բաժակները ու գաւաթները պիտի շինես, որ անոնցմով թափելու նուէր պիտի մատուցուի. զանոնք
30 զուտ ոսկիէ պիտի շինես։ Եւ սեղանին վրան առաջաւորութեան հացը պիտի դնես միշտ իմ առջեւս։

ն Գէ. ԼԷ. 16 ; Թուոց. դ. 7 ; շ Ղև. ԻԴ. 5, 6 ; ո Գէ. ԼԷ. 17 ; գ Թագ. է. 49 ; Զաք. դ. 2 ; Եբր. թ. 2 ; Յայտ. ա. 12 ; դ. 5 ;

31 Եւ զուտ ոսկիէ աշտանակ մը պիտի շինես. կռածոյ պիտի շինուի աշտանակը, ու անոր բունը՝ ճիւղերը՝ սկահակները՝ գնդակները ու
32 ծաղիկները իրմէն պիտի ըլլան։ Եւ անոր քովերէն վեց ճիւղեր պիտի ելլեն. աշտանակին մէկ քովէն երեք ճիւղ՝ և աշտանակին մէկալ քովէն
33 երեք ճիւղ պէտք է ելլեն. Մէկ ճիւղին վրայ նշաձեւ երեք սկահակ ա-

Ն. Ք. ԴՔ.
1491

տի ըլլայ՝ գնդակով ու ծաղիկով ,
և միւս ճիւղին վրայ նշաձև երեք
սկահակ՝ գնդակով ու ծաղիկով .
աշտանակէն ելած վեց ճիւղերը ա-
34 սանկ պիտի ըլլան ։ Եւ աշտանա-
կին վրայ չորս նշաձև սկահակ պիտի
ըլլայ իրենց գնդակներովը ու ծա-
35 ղիկներովը ։ Եւ աշտանակէն ելած
վեց ճիւղերուն՝ երկու ճիւղին տակը
իրմէն մէկ գնդակ՝ ու երկու ճիւղին
տակը իրմէն մէկ գնդակ՝ և երկու
ճիւղին տակը իրմէն մէկ գնդակ պի-
36 տի ըլլայ ։ Անոնց գնդակները ու
ճիւղերը իրմէն պիտի ըլլան . ամէնը
մէկ կտոր՝ զուտ ոսկիէ կռածոյ պի-
37 տի ըլլայ ։ Եւ անոր եօթը ճրագ-
ները պիտի շինես . ու ա անոր ճրագ-
ները վառուած ատենը լոյսը առ-
38 ջևէն տան ։ Եւ անոր ունելիները
ու անոր բազմակալները զուտ ոսկիէ
39 պիտի ըլլան ։ Անիկայ՝ բոլոր աս
գործիքներով տաղանդ մը զուտ ոս-
40 կիէ պիտի շինուի ։ Եւ գ նայէ որ
լեռը քեզի ցուցուած օրինակին պէս
շինես զանոնք ։

ա Գլ. Իէ. 21. Լ. 8. Ղե. Իդ. 3. 4. Բ Մն. Ժգ. 11.
բ Թու. Ը. 2.
գ Գլ. Իզ. 30. Թու. Ը. 4. Ա Մն. Իը. 11. 19. Գործ. Է. 44. Եբր. Ը. 5.

ԳԼ. ԻԶ

1 Խորանին տասը վարագուրները ։ 7 Այծի մազէ շինուած տասնումէկ վարագուրները ։ 14 Խոյի մորթերով ծածկոցը ։ 15 Խորանին տախտակները՝ իրենց խարիսխներովը ու նիգերովը ։ 31 Տապանակին առջևի վարագուրը ։ 36 Դրան վարագուրը ։

ա Գլ. ԼԶ. 8.

1 Եւ ա պիտի շինես խորանը տասը
վարագուրներով՝ մանուած բա-
րակ քթանէ ու կապուտակէ և ծի-
րանեգոյնէ ու կրկնակի կարմիրէ .
վարպետի գործ շինես զանոնք քե-
2 րովբէներով ։ Մէկ վարագուրին
երկայնութիւնը քսանըութը կան-
գուն՝ և մէկ վարագուրին լայնու-
թիւնը չորս կանգուն պիտի ըլլայ .
բոլոր վարագուրներուն չափը մէկ
3 պիտի ըլլայ ։ Հինգ վարագուրնե-
րը իրարու պիտի կցուին , և միւս
հինգ վարագուրները իրարու պիտի
4 կցուին ։ Եւ կցուածքին ծայրի
մէկ վարագուրին եզերքին վրայ
կապուտակեայ օղակներ պիտի շի-
նես . մէկալ կցուածքին ծայրի վա-
րագուրին եզերքին ալ՝ անանկ պիտի
5 ընես ։ Մէկ վարագուրին վրան
յիսուն օղակ պիտի շինես , և մէ-
կալ կցուածքին վրան եղած վարա-
գուրին ծայրն ալ յիսուն օղակ պի-
տի շինես . օղակները դիմացէ դի-
6 մաց պիտի ըլլան ։ Եւ յիսուն կար-
թաձև ոսկի ճարմանդներ պիտի
շինես . ու վարագուրները ճար-
մանդներով պիտի կոճկես , և մէկ
խորան պիտի ըլլայ ։

7 Եւ խորանին վրան ծածկոց ըլլա-
լու համար բ այծի մազէ վարագուր-
ներ պիտի շինես . տասնումէկ վա-
8 րագուր պիտի ըլլան անոնք ։ Մէկ
վարագուրին երկայնութիւնը եր-
սուն կանգուն՝ և մէկ վարագուրին
լայնութիւնը չորս կանգուն պիտի
ըլլայ . տասնումէկ վարագուրնե-
9 րուն չափը մէկ պիտի ըլլայ ։ Եւ
հինգ վարագուրները զատ՝ ու վեց
վարագուրները զատ պիտի կցես .
և վեցերորդ վարագուրը խորանին
առջևի կողմէն երկպատիկ պիտի
10 ընես ։ Եւ կցուածքին ծայրը եղած
մէկ վարագուրին եզերքին վրայ
յիսուն օղակ՝ ու մէկալ կցուած-
քին ծայրը եղած վարագուրին
եզերքին վրայ յիսուն օղակ պիտի
11 շինես ։ Եւ պղնձէ յիսուն կար-
թաձև ճարմանդներ պիտի շինես ,
ու ճարմանդները օղակներուն պի-
տի անցընես , և վրանը պիտի կոճ-
12 կես , ու մէկ պիտի ըլլայ ։ Եւ
վրանին վարագուրներէն աւելորդ
մնացածը՝ այսինքն վարագուրին
աւելցած կէսը՝ խորանին ետևէն
13 կախուած պիտի մնայ ։ Եւ վրա-
նին վարագուրներուն երկայնու-
թենէն մէկ կանգուն մէկ կողմէն՝
ու մէկ կանգուն մէկալ կողմէն
աւելցածը՝ խորանին քովերը կա-
խուած պիտի մնայ՝ զանիկայ մէկ
կողմէն ու մէկալ կողմէն ծածկելու
14 համար ։ Եւ գ վրանին համար կար-
միր ներկուած խոյի մորթերէն
ծածկոց մը , ու անոր վրայէն թէ-
հաշի մորթերէն ծածկոց մը պիտի
շինես ։

բ Գլ. ԼԶ. 14.

գ Գլ. ԼԶ. 19.

15 Եւ խորանին տախտակները Սա-
տիմի փայտէ պիտի շինես որ
16 կանգնած մնան ։ Մէկ տախտակին
երկայնութիւնը տասը կանգուն՝ և
մէկ տախտակին լայնութիւնը մէկ
17 ու կէս կանգուն պիտի ըլլայ ։ Ամէն
մէկ տախտակը երկերկու ագուցիկ
ծայրեր պիտի ունենայ մէկզմէկու
քով . խորանին բոլոր տախտակնե-
18 րուն ասանկ պիտի ընես ։ Եւ խո-
րանին տախտակները պիտի շինես .
դէպ 'ի հարաւ՝ հարաւային կողմը
19 քսան տախտակ պէտք ըլլայ ։ Եւ
քսան տախտակներուն տակը քա-
ռասուն արծաթ խարիսխ պիտի շինես .
մէկ տախտակին տակը իր երկու ա-
գուցիկ ծայրը անցընելու համար եր-
կու խարիսխ՝ և մէկալ տախտակին
տակը իր երկու ծայրը անցընելու
համար երկու խարիսխ պիտի ըլլայ ։
20 Եւ խորանին մէկալ կողմին համար
հիւսիսային կողմը՝ քսան տախ-
21 տակ , Եւ անոնց քառասուն արծաթ
խարիսխները , մէկ տախտակին տա-
կը երկու խարիսխ՝ ու մէկալ տախ-
տակին տակը երկու խարիսխ պէտք
22 ըլլայ ։ Եւ խորանին ետևի կողմին
համար արևմտեան կողմը վեց տախ-

Ն. Ք. ԴՔ.
1491

Ն. Ք. Ծ.
1491

23 տակ պիտի շինես ։ Եւ խորանին անկիւններուն համար՝ ետեւի կողմը
24 երկու տախտակ պիտի շինես ։ Եւ վարէն պիտի կցուին, ու վերէն մէկ օղակով կցուած մէկ պիտի ըլլան . երկուքին ալ ասանկ պիտի ըլլայ, անոնք երկու անկիւններուն համար
25 պիտի ըլլան . Եւ այսպէս՝ անոնք ութը տախտակ պիտի ըլլան . ու անոնց արծաթ խարիսխները տասնըվեց խարիսխ պիտի ըլլայ . մէկ տախտակին տակը երկու խարիսխ՝ ու մէկալ տախտակին տակը երկու
26 խարիսխ պէտք ըլլայ ։ Եւ Սատիմի փայտէ նիգեր պիտի շինես . խորանին մէկ քովի տախտակներուն հա-
27 մար հինգ նիգ՝ Եւ խորանին մէկալ քովի տախտակներուն համար հինգ նիգ՝ ու դէպ ՚ի արեւմուտք խորանին ետեւի կողմի տախտակներուն
28 համար հինգ նիգ պիտի ըլլայ . Եւ մէջ տեղի նիգը, այսինքն՝ տախտակներուն մէջտեղը եղածը՝ մէկ ծայրէն մէկալ ծայրը պիտի անցնի ։
29 Եւ տախտակները ոսկիով պիտի պատես, ու անոնց օղակները՝ այսինքն նիգերուն տեղերը ոսկիէ պիտի շինես . և նիգերը ոսկիով պիտի պատես ։

† Գլ. ԻԵ. 9 ։ 40 ։ ԻԷ. 8 ։ Գոր. Է. 44 ։ Եբր. Ը. 5 ։

30 Եւ պիտի կանգնես խորանը †իր ձեւին համեմատ, ինչպէս որ լեռանը վրայ քեզի ցուցուեցաւ ։

‡ Գլ. ԼԶ. 35 ։ Ղև. ԺԶ. 2 ։ Բ Մն. Գ. 14 ։ Մատ. ԻԷ. 51 ։ Եբր. Թ. 3 ։

* Կամ՝ խոյակները

31 Եւ ‡կապուտակէ՝ ու ծիրանեգոյնէ՝ և կրկնակի կարմիրէ՝ ու մանուած բարակ քթանէ վարագոյր մը պիտի շինես . անիկայ վարպետի գործ քերովբէներով պի-
32 տի շինուի ։ Եւ անիկայ Սատիմի փայտէ չորս ոսկեպատ սիւներու վրայ պիտի դնես . անոնց *ճանկերը ոսկի պիտի ըլլան . ու չորս արծաթ խարիսխներու վրայ պիտի
33 ըլլան ։ Եւ վարագոյրը ճարմանդներէն վար պիտի կախես, ու հոն վարագոյրին ներսի կողմը §վկայութեան տապանակը պիտի բերես . և վարագոյրը ձեզի պիտի բաժնէ †սրբութիւնին՝ ու սրբութեանց սրբութիւնին մէջտեղը ։
34 Եւ ‡քաւութիւնը վկայութեան տապանակին վրայ՝ սրբութեանց
35 սրբութիւնին մէջ պիտի դնես ։ Եւ ¶վարագոյրին դուրսի դին սեղանը, ու ‖սեղանին դիմացը խորանին հարաւային կողմը՝ աշտանակը պիտի դնես . ու սեղանը հիւսիսային կողմը պիտի դնես ։

§ Գլ. ԻԵ. 16 ։ Խ. 21 ։

† Ղև. ԺԶ. 2 ։ Եբր. Թ. 2, 3 ։

‡ Գլ. ԻԵ. 21 ։ Խ. 20 ։ Եբր. Թ. 5 ։

¶ Գլ. Խ. 22 ։ Եբր. Թ. 2 ։

‖ Գլ. Խ. 24 ։

36 Եւ վրանին դրանը համար կապուտակէ՝ ու ծիրանեգոյնէ՝ և կրկնակի կարմիրէ՝ ու մանուած բարակ քթանէ՝ նկարագործ ‡դրան
37 վարագոյր մը պիտի շինես ։ Եւ դրան վարագոյրին համար Սատիմի փայտէ հինգ սիւն պիտի շինես, ու զանոնք ոսկիով պիտի պատես . և անոնց ճանկերը ոսկիէ պիտի ըլլան . ու անոնց համար պղնձէ հինգ խարիսխ պիտի ձուլես ։

‡ Գլ. ԼԶ. 37 ։

‖ Գլ. ԼԶ. 38 ։

ԳԼ. ԻԷ.

1 Ողջակէզին սեղանը իր գործիքներովը ։ 9 Խորանին սրահը՝ վարագոյրներով ու սիւներով . 18 անոր երկայնութիւնը և լայնութիւնը ։ 20 Լոյսի համար եղ ։

* Գլ. ԼԸ. 1 ։ Եզեկ. ԽԳ. 13 ։

1 Եւ *զոհի սեղանը Սատիմի փայտէ պիտի շինես, երկայնութիւնը հինգ կանգուն՝ ու լայնութիւնը հինգ կանգուն . սեղանը քառակուսի պիտի ըլլայ, և անոր բարձրութիւնը երեք կանգուն պէտք ըլ-
2 լայ ։ Եւ անոր եղջիւրները անոր չորս անկիւններուն վրայ պիտի շինես . անոր եղջիւրները իրմէն պիտի ըլլան . ու †պղնձով պիտի
3 պատես ։ Եւ անոր մոխիրը ժողվելու համար անոր թաղարները՝ ու անոր թիակները՝ և անոր կոնքերը՝ ու անոր մաշաները՝ ու անոր կրակի ամանները պիտի շինես . անոր բոլոր գործիքները պղնձէ պիտի շինես ։
4 Եւ անոր ցանցակերպ կասկարայ մը պիտի շինես պղնձէ . ու ցանցին վրայ չորս պղնձէ օղակ պիտի շինես՝
5 անոր չորս անկիւններուն վրայ ։ Եւ պիտի դնես անիկայ սեղանին շրջանակին տակը ներքեւէն, որ ցանցը գրեթէ սեղանին մէջտեղը ըլլայ ։
6 Եւ սեղանին համար ձողեր պիտի շինես . ձողերը Սատիմի փայտէ պիտի ըլլան . ու զանոնք պղնձով պի-
7 տի պատես ։ Եւ անոր ձողերը օղակներուն պիտի անցուին . ու ձողերը սեղանին երկու քովերը պիտի ըլլան՝ անիկայ վերցնելու հա-
8 մար ։ Անիկայ տախտակներէ՝ մէջը դատարկ պիտի շինես . ‡լեռը քեզի ցուցուածին պէս՝ ասանկ պիտի շինեն զանիկայ ։

† Տես Թու. ԺԶ. 38 ։

‡ Գլ. ԻԵ. 40 ։ ԻԶ. 30 ։

9 Եւ †խորանին սրահը պիտի շինես . հարաւային կողմին համար՝ սրահին վարագոյրները մանուած բարակ քթանէ ըլլալով՝ մէկ քովի երկայնութիւնը հարիւր կանգուն
10 պիտի ըլլայ ։ Եւ անոր քսան սիւները ու անոնց քսան խարիսխները պղնձէ, և սիւներուն ճանկերը և անոնց կապերը արծաթէ պիտի ըլ-
11 լան ։ Եւ նոյնպէս հիւսիսային կողմին համար՝ որուն երկայնութեանը նայելով՝ վարագոյրները հարիւր կանգուն երկայն պիտի ըլլան . ու անոր քսան սիւները և անոնց քսան խարիսխները պղնձէ, սիւներուն ճանկերը ու անոնց կա-
12 պերը արծաթէ պիտի ըլլան ։ Եւ արեւմտեան կողմին համար սրահին

† Գլ. ԼԸ. 9 ։

Ն. Ք. Թվ.
1491

լայնութեանը նայելով՝ վարագոյրները յիսուն կանգուն պիտի ըլլան. անոնց սիւները տասը՝ ու անոնց խարիսխները տասը պիտի ըլլան։ 13 Եւ սրահին արևելեան կողմին համար՝ անոր լայնութիւնը արևելեան կողմէն յիսուն կանգուն պիտի ըլլայ։ 14 Եւ դրանը մէկ քովին վարագոյրները տասնըհինգ կանգուն պիտի ըլլան. անոնց սիւները երեք՝ ու անոնց խարիսխները երեք։ 15 Եւ մէկալ քովին վարագոյրները տասնըհինգ կանգուն պիտի ըլլան. անոնց սիւները երեք՝ ու անոնց խարիսխները երեք։ 16 Եւ սրահին դրանը համար՝ կապուտակէ՝ ու ծիրանեգոյնէ՝ և կրկնակի կարմիրէ՝ ու մանուած բարակ քթանէ՝ քսան կանգունի նկարագործ վարագոյր մը պէտք է. անոնց սիւները չորս՝ ու անոնց խարիսխները չորս պիտի ըլլան։ 17 Սրահին բոլորտիքը եղած բոլոր սիւները արծաթ կապերով՝ ու անոնց ճանկերը արծաթէ՝ և անոնց խարիսխները պղնձէ պիտի ըլլան։ 18 Սրահին երկայնութիւնը հարիւր կանգուն՝ ու լայնութիւնը ամէն տեղ յիսուն՝ և բարձրութիւնը հինգ կանգուն. վարագոյրները մանուած բարակ քթանէ պիտի ըլլան, ու անոնց խարիսխները պղնձէ պիտի ըլլան։ 19 Խորանին բոլոր գործիքները իր ամէն պաշտօնին համար՝ և անոր բոլոր ցիցերը՝ ու սրահին բոլոր ցիցերը պղնձէ պիտի ըլլան։

20 Եւ [ե]դուն պիտի պատուիրես Իսրայէլի որդւոցը՝ որ քեզի ծեծուած մաքուր ձէթ բերեն լոյսի համար, 21 որ կանթեղները միշտ վառին։ [զ]Ահարոնը ու անոր որդիները ժողովքի խորանին մէջ՝ [է]վկայութեանը առջևի վարագոյրին դուրսի դին՝ իրիկունէ մինչև առտու Տէրոջը առջև ան [illegible] կարգադրեն. [ը]ասիկայ անոնց յաւիտենական կանոն ըլլայ իրենց ազգերուն մէջ Իսրայէլի որդւոցը կողմանէ։

[ե] Ղև. իդ. 2։
[զ] Ել. լ. 8։ Ա Թագ. գ. 3։ Բ Մն. ժգ. 11։
[է] Ել. իզ. 31, 33։
[ը] Ել. իը. 43։ իթ. 9, 28։ Ղև. գ. 17։ ժզ. 34։ իդ. 9։ Թւ. ժը. 23։ ժթ. 21։ Ա Թագ. լ. 25։

ԳԼ. ԻԸ.

1 Ահարոն ու անոր որդիքը քահանայութեան համար կ'ընտրուին։ 2 Սուրբ զգեստներ շինելու հրամանը։ 6 Եփուտը։ 15 Տասներկու պատուական քարերով զարդարուած լանջապանակը։ 30 Ուրիմը ու Թումիմը։ 31 Եփուտին պատմուճանը նուռերով և զանգակներով։ 36 Խոյրին առջևի կողմի թիթեղը։ 39 Նկարագործ շապիկը։ 40 Ահարոնին որդւոցը զգեստները։

1 Եւ դուն քեզի մօտեցուր [ա]քու եղբայրդ Ահարոնը՝ ու անոր որդիները իր հետ՝ Իսրայէլի որդւոցը մէջէն, որ ինծի քահանայութիւն ընեն. Ահարոնը՝ և Ահարոնին որդիները՝ Նադաբը ու Աբիուդը՝ Եղիազարը ու Իթամարը։ 2 Եւ [բ]քու եղբօրդ Ահարոնին սուրբ զգեստներ պիտի շինես պատուոյ ու փառաց համար։ 3 Եւ [գ]դուն ըսէ բոլոր իմաստուն միտք ունեցողներուն՝ [դ]զորոնք որ ես իմաստութեան հոգիով լեցուցի, որ Ահարոնին զգեստները շինեն՝ անիկայ օծելու համար՝ որ ինծի քահանայութիւն ընէ։ 4 Եւ անոնց շինելու զգեստները ասոնք են. [ե]լանջապանակ՝ ու [զ]եփուտ՝ և [է]պատմուճան՝ ու [ը]նկարագործ շապիկ՝ խոյր՝ և գօտի. և սուրբ զգեստներ շինեն քու եղբօրդ Ահարոնին՝ ու անոր որդիներուն, որ ինծի քահանայութիւն ընեն։

5 Եւ անոնք պիտի առնեն ոսկին՝ ու կապուտակը՝ և ծիրանեգոյնը՝ ու կրկնակի կարմիրը՝ և բարակ քթանը։ 6 [թ]Եւ ոսկի թելէ՝ կապուտակէ՝ ու ծիրանեգոյնէ՝ կրկնակի կարմիրէ՝ և մանուած բարակ քթանէ՝ վարպետի գործ պիտի շինեն եփուտը։ 7 Անոր երկու ուսերը երկու կցուած ծայրեր պիտի ունենան, որ եփուտը միացած ըլլայ։ 8 Եւ եփուտին վրայ եղած ժապաւէնը՝ անոր շինուածքին պէս նոյն բանէն պիտի ըլլայ. ոսկիէ՝ կապուտակէ՝ ու ծիրանեգոյնէ՝ և կրկնակի կարմիրէ՝ ու մանուած բարակ քթանէ պիտի ըլլայ։ 9 Եւ երկու եղնգնաքարեր պիտի առնես, ու անոնց վրան Իսրայէլի որդւոցը անունները պիտի փորագրես։ 10 Անոնց անուններուն վեցը մէկ քարին վրայ՝ և մնացած վեց անունները մէկալ քարին վրայ՝ անոնց ծնունդներուն համեմատ պէտք է [illegible]։ 11 Ան երկու քարերուն վրայ Իսրայէլի որդւոցը անունները ակունք բանողի գործով՝ այնպէս կնիք փորագրածնուն պէս պիտի փորագրես. ոսկի խորշերու մէջ պիտի դնես անոնք։ 12 Եւ երկու քարերը եփուտին ուսերուն վրայ պիտի դնես, որ Իսրայէլի որդւոցը յիշատակի քարեր ըլլան. ու [ժ]Ահարոնը անոնց անունները [ի]յիշատակի համար իր երկու ուսերուն վրայ պիտի կրէ Տէրոջը առջև։ 13 Եւ ոսկիէ 14 ճարմանդներ պիտի շինես. Եւ դուն ոսկիէ հիւսուած եզերքի երկու շղթաներ պիտի շինես, ու հիւսուած շղթաները ճարմանդներուն պիտի անցնես։

15 Եւ [լ]դատաստանի լանջապանակ պիտի շինես վարպետի գործով. անիկայ եփուտին շինուածքին պէս պիտի շինես. ոսկիէ՝ կապուտակէ՝ ու ծիրանեգոյնէ՝ և կրկնակի կարմիրէ՝ ու մանուած բարակ քթանէ պիտի 16 շինես։ Քառանկիւնի՝ երկուքի ծալուած պիտի ըլլայ. անոր երկայնու-

[ա] Թւ. ժը. 7։ Եբր. ե. 1, 4։

Ն. Ք. Թվ.
1491

[բ] Ել. իթ. 5, 29։ լա. 10։ լթ. 1, 2։ Ղև. ը. 7, 30։ Թւ. ի. 26, 28։
[գ] Ել. լա. 6։ լզ. 1։
[դ] Ել. լա. 3։ լե. 30, 31։
[ե] Համր 15։
[զ] Համր 6։
[է] Համր 31։
[ը] Համր 39։
[թ] Ել. լթ. 2։
[ժ] Համր 29։ Ել. լթ. 7։
[ի] Տես Յես. դ. 7։ Զաք. զ. 14։
[լ] Ել. լթ. 8։

Ն. Ք. գ.Ք. 1491

թիւնը մէկ թիզ՝ ու անոր լայնութիւնը մէկ թիզ պէտք ըլլայ։ 17 [խ] Եւ անոր մէջ ակունքներու զամուածքին համեմատ՝ չորս կարգ քարեր պիտի զամես. առաջին կարգը՝ սարդիոն, տպազիոն ու զմրուխտ առաջին 18 կարգը պիտի ըլլայ։ Եւ երկրորդ կարգը պիտի ըլլայ կարկեհան, շափիւղայ 19 ու ադամանդ. Եւ երրորդ կարգը պիտի ըլլայ գոճազմ, ակատ 20 ու մեղեսիկ. Եւ չորրորդ կարգը պիտի ըլլայ ոսկեքար՝ եղնգնաքար ու յասպիս. ատոնք ոսկի խորշերու մէջ 21 զամուած պիտի ըլլան։ Եւ քարերը Իսրայէլի որդւոցը անուններուն պէս տասներկու պիտի ըլլան, անոնց անուններուն համեմատ՝ ամէն մէկը իր անունովը տասներկու ցեղին համեմատ՝ կնիք փորագրողի գործով փորագրուած պիտի ըլլան։ 22 Եւ լանջապանակին վրան զուտ ոսկիէ հիւսուած եզերքի շղթաներ 23 պիտի շինես։ Եւ լանջապանակին վրան երկու ոսկի օղակներ պիտի շինես, ու ան երկու օղակները լանջապանակին երկու ծայրերուն վրայ 24 պիտի դնես։ Եւ ան երկու հիւսուած ոսկի շղթաները՝ լանջապանակին ծայրը եղած երկու օղակներուն 25 պիտի անցընես։ Եւ երկու հիւսուած շղթաներուն միւս երկու ծայրերը՝ ան երկու ճարմանդներուն պիտի անցընես. ու զանոնք եփուտին առջեւի կողմէն ուսերուն 26 վրայ պիտի դնես։ Եւ երկու ոսկի օղակներ ալ պիտի շինես. ու զանոնք լանջապանակին ներսի կողմէն՝ եփուտին կցուած եզերքին երկու 27 ծայրերը պիտի դնես։ Եւ ուրիշ երկու ոսկի օղակներ պիտի շինես, ու զանոնք եփուտին երկու ուսերուն վարէն՝ անոր առջեւի կողմի կցուածքին մօտ՝ եփուտին ժապաւ-28 էնին վրայէն պիտի անցընես։ Եւ լանջապանակը իր օղակներէն՝ կապուտակէ շինուած լարով եփուտին օղակներուն կապեն, որ եփուտին ժապաւէնին վրայ ըլլայ, ու լանջապանակը եփուտին վրայէն 29 չզատուի։ Եւ Ահարոնը երբոր սրբարանը մտնէ, Իսրայէլի որդւոցը անունները Տէրոջը առջեւ [ծ] յիշատակի համար՝ միշտ իր սրտին վրայ եղած դատաստանի լանջա-30 պանակին վրայ պիտի կրէ։ Եւ [կ] դատաստանի լանջապանակին վրայ "Ուրիմը ու Թումիմը" պիտի դնես. և Ահարոնին սրտին վրայ պիտի ըլլան, երբոր անիկայ Տէրոջը առջեւ երթայ. ու Ահարոն Տէրոջը առջեւ միշտ իր սրտին վրայ պիտի կրէ Իսրայէլի որդւոցը դատաստանը։

[խ] Գլ. ԼԹ. 10, ԺԱ.

[ծ] Հմր 12.

[կ] Ղև. Ը. 8. Թուոց. ԻԷ. 21. Բ Օրէն. ԼԳ. 8. Ա Թագ. ԻԸ. 6. Եզր. Բ. 63. Նեեմ. Է. 65.

Եբ՝ Լոյսը և Ճշմարտութիւն.

31 Եւ [հ] եփուտին պատմուճանը բոլորովին կապուտակէ պիտի շինես։ 32 Եւ անոր մէջտեղը գլուխ անցընելու ճեղքուածք մը պիտի ըլլայ. ճեղքուածքին բոլորտիքը զրահի ճեղքուածքին պէս հիւսուած եզերք 33 ունենայ՝ որ չպատռի։ Եւ անոր քղանցքներուն վրայ կապուտակէ՝ ու ծիրանեգոյնէ՝ և կրկնակի կարմիրէ նուռեր պիտի շինես քղանցքներուն բոլորտիքը, ու անոնց մէջտեղը շուրջանակի ոսկի զանգակ-34 ներ։ Պատմուճանին քղանցքին վրայ շուրջանակի ոսկի զանգակ մը ու նուռ մը՝ ոսկի զանգակ մը ու 35 նուռ մը պիտի ըլլայ։ Եւ պաշտօնի համար՝ անիկայ Ահարոնին վրան պիտի ըլլայ. ու Տէրոջը առջեւ սրբարանը մտած ու ելած ատենը՝ անոր ձայնը պիտի լսուի որ չմեռնի։

36 Եւ [ձ] զուտ ոսկիէ թիթեղ մը պիտի շինես, ու անոր վրան կնիք փորագրածնուն պէս ՍՐԲՈՒԹԻՒՆ 37 ՏԵԱՌՆ փորագրես։ Եւ կապուտակ ժապաւէն մը անցընես անոր՝ որ խոյրին վրայ գտնուի. Ան խոյրին վրան՝ անոր առջեւի կողմը 38 ըլլայ։ Եւ անիկայ՝ Ահարոնին ճակտին վրայ պիտի ըլլայ, որ Իսրայէլի որդւոցը նուիրած [ղ] բոլոր սուրբ ընծաներուն անօրէնութիւնը Ահարոնը կրէ. ու միշտ իր ճակտին վրայ պիտի ըլլայ, որ անոնք [ճ] ընդունելի ըլլան Տէրոջը առջեւ։

39 Եւ շապիկը բարակ քթանէ նկարէն հիւսես, ու խոյրը բարակ քթանէ պիտի շինես, և գօտին նկարագործ պիտի շինես։

40 [մ] Եւ Ահարոնին որդւոցը շապիկներ պիտի շինես, ու անոնց գօտիներ պիտի շինես. և պատւոյ ու փառաց համար անոնց ապարօշներ 41 պիտի շինես։ Եւ զանոնք քու եղբօրդ Ահարոնին՝ ու իր հետը իր որդւոցը պիտի հագցընես. ու [յ] զանոնք պիտի օծես, և [ն] †պիտի օրհնես", ու սրբես զանոնք՝ որ ինծի 42 քահանայութիւն ընեն։ Եւ անոնց [շ] կտաւէ անդրավարտիքներ պիտի շինես իրենց մարմիննին մերկութիւնը ծածկելու համար. անոնց մէջքերէն մինչև ծունկեր-43 նին պիտի հասնին։ Եւ անոնք Ահարոնին ու անոր որդւոցը վրայ պիտի ըլլան՝ երբոր ժողովքի խորանը մտնեն, կամ երբոր [ո] սեղանին մօտենան սրբարանին մէջ պաշտելու համար, որ չըլլայ թէ [չ] անօրէնութիւն կրեն ու մեռնին. [պ] Ասիկա յաւիտենական կանոն մը ըլլայ իրեն՝ ու իրմէ ետքը իր սերունդին։

Ն. Ք. գ.Ք. 1491

[հ] Գլ. ԼԹ. 22.

[ձ] Գլ. ԼԹ. 30. Զաք. ԺԴ. 20.

[ղ] Հմր 43. Ղև. Ժ. 17. ԻԲ. 9. Թուոց. ԺԸ. 1. Եսայ. ԾԳ. 11. Եզեկ. Դ. 4, 5, 6. Յովհ. Ա. 29. Եբր. Թ. 28. Ա Պետ. Բ. 24.

[ճ] Ղև. Ա. 4. ԻԲ. 27. Եսայ. ԾԶ. 7.

[մ] Հմր 4. Գլ. ԼԹ. 27, 28, 29, 41. Եզեկ. ԽԴ. 17, 18.

[յ] Գլ. ԻԹ. 7. Լ. 30. Խ. 15. Ղև. Ժ. 7.

[ն] Գլ. ԻԹ. 9, ԺԱ. Ղև. Ը. Եբր. Է. 28.

† Եբր. անոնց ձեռքը պիտի լեցնես.

[շ] Գլ. ԼԹ. 28. Ղև. Զ. 10. ԺԶ. 4. Եզեկ. ԽԴ. 18.

[ո] Գլ. Ի. 26.

[չ] Ղև. Ե. 1, 17. Ի. 19, 20. ԻԲ. 9. Թուոց. Թ. 13. ԺԸ. 22.

[պ] Գլ. ԻԷ. 21. Ղև. ԺԷ. 7.

ԳԼ. ԻԹ

1 Քահանայի օրհնութեան զոհերը ու արարողութիւնները ։ 38 Մշտնջենաւոր ողջակէզը ։ 45 Աստուած կը խոստանայ բնակիլ Իսրայէլացւոց մէջ ։

1 Եւ ասիկա է որ անոնց պիտի ընես՝
զանոնք սրբելու համար, որ ինծի քահանայ ըլլան . արջառներէն
ա զուարակ մը ու երկու անարատ
2 խոյ պիտի առնես , Եւ բ անխմոր
հաց՝ ու եղով շաղուած անխմոր
շօթեր՝ և եղով օծուած անխմոր
լաւաշներ առնես . ասոնք ցորենի
3 բարակ ալիւրէն պիտի շինես . Եւ
սակառի մը մէջ պիտի դնես . ու
անոնք սակառին մէջ , և զուարակը ու երկու խոյերը պիտի մօտեցընես ։
4 Եւ Ահարոնը ու անոր որդիները ժողովքի խորանին դրանը
պիտի մօտեցընես , գ ու անոնք
5 ջրով պիտի լուաս ։ դ Եւ զգեստները պիտի առնես , ու շապիկը՝ և
եփուտին պատմուճանը՝ ու եփուտը և լանջապանակը Ահարոնին պիտի հագցընես . ու ե եփուտին ժապաւէնովը պիտի գօտեւորես զանիկայ ։
6 զ Եւ խոյրը անոր գլուխը պիտի դնես , ու խոյրին վրայ սուրբ
7 պսակը պիտի դնես ։ Եւ է օծման
եղը պիտի առնես , ու անոր գլխուն
վրայ թափելով՝ պիտի օծես զանիկայ ։
8 Եւ ը անոր որդիները պիտի
մօտեցընես , ու անոնց շապիկներ
9 պիտի հագցընես . Եւ գօտիներով
պիտի գօտեւորես զանոնք՝ (այսինքն
Ահարոնը ու անոր որդիները ։) ու
անոնց գլուխը ապարօշներ պիտի
փաթթես . ու թ Քահանայութիւնը
անոնցը ըլլայ յաւիտենական կանոնով ։ Այսպէս ժ պիտի օրհնես
Ահարոնը ու անոր որդիները ։
10 Եւ զուարակը ժողովքի խորանին
առջեւը պիտի մօտեցընես . ու ի Ահարոն և անոր որդիները իրենց
ձեռքերը զուարակին գլխուն վրայ
11 պիտի դնեն ։ Եւ ժողովքի խորանին դրանը քով Տէրոջը առջեւը պի-
12 տի մորթես զուարակը ։ Եւ լ զուարակին արիւնէն պիտի առնես , ու
մատովդ սեղանին խ եղջիւրներուն
վրան պիտի դնես . և մնացած բոլոր
արիւնը սեղանին տակովը պիտի
13 թափես ։ Եւ ծ փորոտիքը ծածկող
ամէն ճարպը՝ ու * լեարդին վրան
եղած թաղանթը՝ և երկու երիկամունքը՝ ու անոնց վրան եղած
ճարպը պիտի առնես , և սեղանին
14 վրայ պիտի այրես ։ Բայց կ զուարակին միսը՝ ու անոր մորթը՝ և անոր աղբը՝ բանակին դուրսի դին
կրակով պիտի այրես . աս մեղքի
պատարագ է ։
15 Եւ հ խոյերուն մէկը պիտի առնես , և Ահարոնը ու անոր որդիքը ձ իրենց ձեռքերը խոյին գլխուն
16 վրայ պիտի դնեն ։ Եւ ան խոյը
պիտի մորթես , ու անոր արիւնը
պիտի առնես , և սեղանին վրայ
17 չուրջանակի պիտի սրսկես ։ Եւ
խոյը կտոր կտոր պիտի ընես , ու
անոր փորոտիքը և անոր ոտքերը
պիտի լուաս , ու զանոնք անոր
կտորներուն և գլխուն վրայ պիտի
18 դնես ։ Եւ բոլոր խոյը պիտի այրես
սեղանին վրայ . աս ողջակէզ է
Տէրոջը . ղ անուշահոտ պատարագ
մըն է Տէրոջը ։
19 ճ Եւ միւս խոյը պիտի առնես .
ու Ահարոն և անոր որդիքը իրենց
ձեռքերը խոյին գլխուն վրայ պիտի
20 դնեն ։ Եւ խոյը պիտի մորթես ,
ու անոր արիւնէն պիտի առնես , և
Ահարոնին աջ ականջին բլթակին
վրայ՝ ու անոր որդւոցը աջ ականջներուն բլթակին վրայ՝ և անոնց աջ
ձեռքին մեծ մատին վրայ՝ ու անոնց աջ ոտքին մեծ մատին վրայ
պիտի դնես . և մնացած արիւնը
սեղանին վրայ չուրջանակի պի-
21 տի սրսկես ։ Եւ սեղանին վրայ
եղած արիւնէն՝ ու մ օծման եղէն
պիտի առնես , և Ահարոնին վրայ
ու անոր զգեստներուն վրայ՝ և անոր հետ իր որդւոցը վրայ՝ ու իր
որդւոցը զգեստներուն վրայ սրսկես . և յ անիկայ՝ ու անոր զգեստները՝ և անոր հետ իր որդիները՝ ու
իր որդւոցը զգեստները սուրբ պիտի
22 ըլլան ։ Եւ խոյէն պիտի առնես
ճարպը՝ ու դմակը՝ և փորոտիքը
ծածկող ճարպը՝ և լեարդին վրայի
թաղանթը՝ ու երկու երիկամունքը՝
և անոնց վրայ եղած ճարպը ու աջ
զիստը . ինչու որ աս քահանայի օրհ-
23 նութեան խոյն է ։ ն Եւ Տէրոջը
առջեւ եղած անխմոր հացի սակառէն մէկ պան հացի՝ ու մէկ եղով
հացի շօթ՝ և մէկ լաւաշ պիտի առ-
24 նես , Եւ ամէնը Ահարոնին ձեռքը՝
ու անոր որդւոցը ձեռքը պիտի դընես , և շ զանոնք Տէրոջը առջեւ
երերցնելու ընծայ մատուցանես ։
25 ո Եւ անոնց ձեռքէն առնես զանոնք , ու սեղանին վրայի ողջակէզին վրայ այրես Տէրոջը առջեւ անուշ հոտի համար . անիկայ պատարագ մըն է Տէրոջը ։
26 Եւ Ահարոնին քահանայ օրհնութեան համար
պատրաստուած խոյէն՝ չ կուրծքը
պիտի առնես , ու զանիկայ Տէրոջը
առջեւ երերցնելու ընծայ մատուցանես . և ան պ քու բաժինդ ըլլայ ։
27 Եւ Ահարոնին համար ու անոր որդւոցը համար եղած քահանայի
օրհնութեան խոյէն ջ երերցնելու
կուրծքը ու բարձրացընելու զիստը ,

ա Ղև · ը · 2 ·
բ Ղև · բ · 4 · զ · 20 · 21 · 22 ·
գ Ել · խ · 12 · Ղև · ը · 6 · Եբր · ժ · 22 ·
դ Ել · իը · 2 · Ղև · ը · 7 ·
ե Ել · իը · 8 ·
զ Ղև · ը · 9 ·
է Ել · իը · 41 · լ · 25 · Ղև · ը · 12 · ժ · 7 · իա · 10 · Թուոց · լե · 25 ·
ը Ղև · ը · 13 ·
թ Թուոց · ժը · 7 ·
ժ Ել · իը · 41 · Ղև · ը · 22 · ա · Եբր · է · 28 ·
ի Ղև · ա · 4 · ը · 14 ·
լ Ղև · ը · 15 ·
խ Ել · իէ · 2 · լ · 2 ·
ծ Ղև · գ · 3 ·
* Կամ՝ լերդապատը ·
կ Ղև · դ · 11 · 12 · 21 · Եբր · ժգ · 11 ·
հ Ղև · ը · 18 ·
ձ Ղև · ա · 4— 9 ·
ղ Ծն · ը · 21 ·
ճ Հմր 3 · Ղև · ը · 22 ·
մ Ել · լ · 25 · 31 · Ղև · ը · 30 ·
յ Հմր 1 · Եբր · թ · 22 ·
ն Ղև · ը · 26 ·
շ Ղև · է · 30 ·
ո Ղև · ը · 28 ·
չ Ղև · ը · 29 ·
պ Տես Սաղ · ղթ · 6 ·
ջ Ղև · է · 31 · 34 · Թուոց · ժը · 11 · 18 · Բ Օր · ժը · 3 ·

Ն. Ք. Ղ. Ք.
1491

(որ կ'երերցուի ու կը բարձրացուի,)

28 պիտի սրբես։ Եւ ասիկայ [ա]յաւիտենական կանոնով Ահարոնին ու անոր որդւոցը պիտի ըլլայ՝ Իսրայէլի որդւոցը կողմանէ. ինչու որ աս բարձրացընելու ընծայ է. և [բ]պիտի ըլլայ բարձրացընելու ընծայ՝ Իսրայէլի որդւոցմէն իրենց խաղաղութեան զոհերէն [illegible] իրենց բարձրացընելու ընծան դէպ 'ի Տէրոջը։

29 Եւ Ահարոնին սուրբ զգեստները իրմէն ետքը [գ]իր որդւոցը պիտի ըլլան, [դ]որ անոնցմով օծուին, ու անոնցմով օրհնուին։

30 Եւ [ե]անիկայ որ իր որդւոցմէ իր տեղը քահանայ ըլլալով՝ պաշտօն կատարելու համար ժողովքի խորանը՝ սրբարանը պիտի մտնէ, զանոնք [զ]եօթը օր պիտի հագնի։

31 Եւ քահանայի օրհնութեան խոյը պիտի առնես՝ ու [է]անոր միսը սուրբ տեղ մը եփես.

32 Եւ Ահարոն ու անոր որդիքը ժողովքի խորանին դրանը քով պիտի ուտեն խոյին միսը՝ ու [ը]սակառին մէջի հացը։

33 Եւ [թ]անոնք պիտի ուտեն այն բաները՝ որ իրենց օրհնուելուն ու սրբուելուն համար անոնցմով քաւութիւն եղաւ, [ժ]և օտարական մը անոնցմէ պիտի չուտէ. ինչու որ անոնք սուրբ են։

34 Եւ թէ որ օրհնութեան միսէն ու հացէն մինչև առտու մնայ, [ժա]աս աւելցածը կրակով պիտի այրես. անիկայ պիտի չուտուի, ինչու որ սուրբ է։

35 Եւ Ահարոնին ու անոր որդւոցը ասանկ պիտի ընես, բոլոր քեզի ապսպրածիս պէս. [ժբ]եօթը օրուան մէջ պիտի կատարես անոնց օրհնութիւնը։

36 Եւ [ժգ]օրը մէկ զուարակ մեղքի պատարագ ընես քաւութեան համար. ու սեղանին համար քաւութիւն ընելու ատենդ պիտի մաքրես զանիկայ, և սուրբ ընելու համար [ժդ]պիտի օծես զանիկայ։

37 Սեղանին համար եօթը օր քաւութիւն պիտի ընես, ու սուրբ ընես զան. [ժե]և սեղանը ամենասուրբ պիտի ըլլայ. [ժզ]ինչ որ սեղանին դպչի սուրբ պիտի ըլլայ։

38 Եւ սեղանին վրայ ընելու զոհդ աս է. [ժէ]միշտ ամէն օր [ժը]մէկ տարեկան երկու գառնուկ.

39 Մէկ գառը [ժթ]առտուանց պիտի մատուցանես, ու մէկալ գառը իրիկուան դէմ մատուցանես։

40 Եւ մէկ գառին հետ մէկ հինին քառորդ ծեծուած ձէթով շաղուած մէկ տասանորդ բարակ ալիւր, և թափելու նուէրին համար մէկ հինին քառորդ մը գինի մատուցանես։

41 Եւ մէկալ գառը [ի]իրիկուան դէմ պիտի զոհես. ու առտուան հացի ընծային պէս և անոր թափելու նուէրին պէս պիտի ընես անոր. աս՝ անուշահոտ պատարագ մըն է Տէրոջը։

42 Ասիկայ ձեր ազգերուն մէջ [իա]մշտնջենաւոր ողջակէզ պիտի ըլլայ Տէրոջը առջևը ժողովքի խորանին դրանը քով, [իբ]ուր որ ձեզի պիտի հանդիպիմ՝ քեզի հետ խօսելու։

43 Եւ հոն Իսրայէլի որդւոցը պիտի հանդիպիմ, ու [իգ]խորանը իմ փառքովս սուրբ պիտի ըլլայ։

44 Եւ ժողովքի խորանը ու սեղանը պիտի սրբեմ. Ահարոնը ու անոր որդիներն ալ [իդ]պիտի սրբեմ, որ ինծի քահանայութիւն ընեն։

45 Եւ [իե]Իսրայէլի որդւոցը մէջ պիտի բնակիմ, ու անոնց Աստուած պիտի ըլլամ.

46 Եւ պիտի գիտնան թէ [իզ]անոնց Տէր Աստուածը ես եմ, որ անոնց մէջը բնակելու համար՝ Եգիպտոսի երկրէն հանեցի զանոնք. ես եմ անոնց Տէր Աստուածը։

ԳԼ. Լ.

1 Խունկի սեղանը։ 11 Հոգիներուն փրկանքը։ 17 Պղնձէ աւազանը։ 22 Օծման սուրբ եղը։ 34 Անուշահոտ խունկին բաղադրութիւնը։

1 Եւ [ա]խունկ ծխելու [բ]սեղան մը պիտի շինես. Սատիմի փայտէ

2 պիտի շինես անիկայ. Անոր երկայնութիւնը կանգուն մը՝ ու անոր լայնութիւնը կանգուն մը՝ քառակուսի պիտի ըլլայ, և անոր բարձրութիւնը երկու կանգուն. անոր

3 եղջիւրները իրմէն պիտի ըլլան։ Եւ անոր վրան՝ ու անոր քովերը չուրջանակի՝ և անոր եղջիւրները զուտ ոսկիով պիտի պատես. ու չուրջանակի ոսկի պսակ մը պիտի շինես անոր։

4 Եւ երկու ոսկի օղակներ պիտի շինես անոր. պսակին տակէն՝ անոր երկու քովերը երկու կողմերէն պիտի շինես, որ ան՝ անոնցմով վերցուելու համար ձողերուն անցնելու տեղերը ըլլան։

5 Եւ ձողերը Սատիմի փայտէ պիտի շինես, ու անոնք ոսկիով պատես.

6 Եւ անիկայ պիտի դնես վկայութեանը վրայի [գ]քաւութիւնին առջևը՝ վկայութեան տապանակին քովը եղած վարագոյրին առջևը, ուր որ ես

7 քեզի պիտի հանդիպիմ։ Եւ Ահարոն անոր վրայ [դ]անուշահոտ խունկ պիտի ծխէ. ամէն առտու [ե]ճրագները շտկած ատենը խունկ պիտի

8 ծխէ։ Եւ Ահարոն [զ]իրիկուան դէմ ճրագները վառած ատենը խունկ պիտի ծխէ, որ Տէրոջը առջևը մշտնջենաւոր խունկ ըլլայ ձեր ազգերուն

9 մէջը։ Անոր վրայ [է]օտար խունկ, կամ ողջակէզ, կամ հացի ընծայ պիտի չմատուցանէք. ու անոր վրան թա-

[ա] Ղև. ժ. 15.
[բ] Ղև. է. 34.
[գ] Թուոց. ի. 26, 28.
[դ] Թուոց. ժը. 8. լե. 25.
[ե] Թուոց. ի. 28.
[զ] Ղև. ը. 35. Թ. 1, 8.
[է] Ղև. ը. 31.
[ը] Մատթ. ժբ. 4.
[թ] Ղև. ժ. 14, 15, 17.
[ժ] Ղև. իբ. 10.
[ժա] Ղև. ը. 32.
[ժբ] Գլ. խ. 12. Ղև. ը. 33, 34, 35.
[ժգ] Եբր. ժ. 11.
[ժդ] Գլ. լ. 26, 28, 29. խ. 10.
[ժե] Գլ. խ. 10.
[ժզ] Գլ. լ. 29. Մատ. իգ. 19.
[ժէ] Դան. թ. 27. ժբ. 11.
[ժը] Թուոց. իը. 3. Ա Մն. ժզ. 40. Բ Մն. բ. 4. ժգ. 11. լա. 3. Եզր. գ. 3.
[ժթ] Դ Թագ. ժզ. 15. Եզեկ. խզ. 13, 14, 15.
[ի] Գ Թագ. ժը. 29, 36. Դ Թագ. ժզ. 15. Եզր. թ. 4. Սաղ. ճխ. 2. Դան. թ.

Ն. Ք. Ղ. Ք.
1491

[իա] Համր. 38. Գլ. լ. 8. Թուոց. իը. 6. Դան. ը. 11, 12, 13.
[իբ] Գլ. իե. 22. լ. 6, 36. Թուոց. ժէ. 4.
[իգ] Գլ. խ. 34. Գ Թագ. ը. 11. Բ Մն. ե. 14. է. 1, 2, 3. Եզեկ. խգ. 5. Անգ. բ. 7, 9. Մաղ. գ. 1.
[իդ] Ղև. իա. 15. իբ. 9, 16.
[իե] Գլ. իե. 8. Ղև. իզ. 12. Զաք. բ. 10. Յովհ. ժդ. 17, 23. Բ Կոր. զ. 16. Յայտ. իա. 3.
[իզ] Գլ. ի. 2.

[ա] Տես համր. 7, 8, 10. Ղև. դ. 7, 18. Յայտ. ը. 3.
[բ] Գլ. լէ. 25. խ. 5.
[գ] Գլ. իե. 21, 22.
[դ] Համր. 34. Ա Թագ. բ. 28. Ա Մն. իգ. 13. Ղուկ. ա. 9.
[ե] Գլ. իէ. 21.
[զ] Գլ. ժբ. 6.
[է] Ղև. ժ. 1.

10 փէք ։ Եւ [ը]Ահարոն տարին անգամ
մը անոր եղջիւրներուն վրայ քաւու-
թիւն պիտի ընէ . անիկայ քաւու-
թիւններուն մեղքի պատարագին
արիւնովը անոր վրայ քաւութիւն
պիտի ընէ տարին անգամ մը ձեր
ազգերուն մէջ . անիկայ ամենա-
սուրբ է Տէրոջը ։
11 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝
12 ըսելով . [թ]Երբոր Իսրայէլի որդւոցը
գումարը առնելու ըլլաս՝ իրենց
թուոյն նայելով, ան ատենը անոնց
ամէն մէկը [ժ]իր հոգւոյն փրկանքը
պիտի տայ Տէրոջը՝ զանոնք համ-
րած ատենդ, որ անոնց մէջը [ի]հա-
րուած չըլլայ՝ երբոր զանոնք համ-
13 րես ։ [լ]Անոնք աս պիտի տան . ա-
մէն մէկը՝ որ կ'անցնի կը համրուի ,
սրբարանին սիկղին համեմատ՝ կէս
սիկղ [illegible] . [խ]մէկ սիկղը
քսան կերա է . Տէրոջը ընծան
14 [ծ]կէս սիկղ պիտի ըլլայ ։ Ամէն քսան
տարեկանէն վեր եղողը՝ որ կ'անցնի
կը համրուի , ու ընծան Տէրոջը
15 պիտի տայ ։ Երբոր [կ]ձեր հոգիներուն
քաւութիւն ընելու համար Տէրոջը
ընծայ տան , կէս սիկղէն [հ]ոչ հա-
րուստը աւելի՝ ու ոչ աղքատը պա-
16 կաս պիտի տայ ։ Եւ Իսրայէլի
որդւոցմէ քաւութեան արծաթը
պիտի առնես , ու [ձ]ժողովքի խորա-
նին պաշտօնին պիտի տաս , որ
Տէրոջը առջևը [ղ]յիշատակ ըլլայ
Իսրայէլի որդւոցը՝ ձեր հոգիներուն
քաւութիւն ընելու համար ։
17 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝
18 ըսելով . [ճ]Նաև պղնձէ աւազան մը
պիտի շինես լուացման համար , ու
անոր խարիսխն ալ պղնձէ ըլլայ . և
[մ]ժողովքի խորանին ու սեղանին
միջևը պիտի դնես ան , ու անոր
19 մէջը ջուր պիտի լեցնես ։ Եւ Ա-
հարոն ու անոր որդիքը [յ]իրենց
ձեռքերը ու ոտքերը պիտի լուան
20 անկից ։ Երբոր անոնք ժողովքի
խորանը մտնելու ըլլան , կամ երբոր
սեղանին մօտենալու ըլլան՝ պաշտօն
կատարելու ու կրակով Տէրոջը զոհ
մատուցանելու համար , ջրով պի-
21 տի լուացուին՝ որ չմեռնին . Այս-
պէս իրենց ձեռքերը ու ոտքերը պի-
տի լուան՝ որ չմեռնին . և [ն]անիկայ
իրենց յաւիտենական կանոն պիտի
ըլլայ , թէ իրեն և թէ իր սերուն-
դին իրենց ազգերուն մէջ ։
22 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ը-
23 սելով . Առ քեզի [շ]պատուական հա-
մեմներ , [ո]զուտ զմուռս հինգ հարիւր
սիկղ , և անոր կէսին չափ՝ այսինքն
երկու հարիւր յիսուն սիկղ անու-
շահոտ կինամոն , ու երկու հարիւր
յիսուն սիկղ [չ]անուշահոտ խունկե-
24 ղէգն , Եւ [պ]հինգ հարիւր սիկղ կա-

Ն . Ք . գծ . 1491

[ը] Ղև . ժզ . 18 ։ իգ . 27 ։
[թ] Գւ . լը . 25 ։ Թուոց . ա . 2 ։ 5 ։ իզ . 2 ։ Բ Թագ . իդ . 2 ։
[ժ] Յոբ . լգ . 24 ։ լզ . 18 ։ Սաղ . խթ . 7 ։ Մատ . ի . 28 ։ Մար . ժ . 45 ։ Ա Տիմ . բ . 6 ։ Ա Պետ . ա . 18 ։ 19 ։
[ի] Բ Թագ . իդ . 15 ։
[լ] Մատ . ժէ . 24 ։
[խ] Ղև . իէ . 25 ։ Թուոց . գ . 47 ։ Եզեկ . խե . 12 ։
[ծ] Գւ . լը . 26 ։
[կ] Հմր 12 ։
[հ] Յոբ . լդ . 19 ։ Առակ . իբ . 2 ։ Եփես . զ . 9 ։ Կող . գ . 25 ։
[ձ] Գւ . լը . 25 ։
[ղ] Թու . ժզ . 40 ։
[ճ] Գւ . լը . 8 ։ Գ Թագ . է . 38 ։
[մ] Գւ . խ . 7 ։ 30 ։
[յ] Գւ . խ . 31 ։ 32 ։ Սաղ . իզ . 6 ։ Ես . ծբ . 11 ։ Եբր . ժ . 22 ։
[ն] Գւ . իը . 43 ։
[շ] Երգ . դ . 14 ։ Եզեկ . իէ . 22 ։
[ո] Սաղ . խե . 8 ։ Առակ . է . 17 ։
[չ] Երգ . դ . 14 ։ Երեմ . զ . 20 ։
[պ] Սաղ . խե . 8 ։

սիայ՝ սրբարանին սիկղին համեմատ ,
25 ու [ջ]մէկ հին ձէթ . Եւ ասոր օծ-
ման եղ պիտի շինես ան՝ իւղագործի
արհեստով բաղադրուած . անիկայ
[ռ]սուրբ օծման եղ պիտի ըլլայ ։
26 [ս]Եւ անով պիտի օծես ժողովքի
խորանը , ու վկայութեան տապա-
27 նակը , Եւ սեղանը ու անոր ամէն
անօթները , և աշտանակը ու անոր
գործիքները , և խունկին սեղանը ,
28 Եւ ողջակէզին սեղանը իր ամէն
գործիքներուն հետ մէկտեղ , և ա-
29 ւազանը ու անոր խարիսխը ։ Եւ
պիտի սրբես անոնք , որ ամենա-
սուրբ ըլլան . [վ]ինչ որ անոնց դպչի՝
30 սուրբ պիտի ըլլայ ։ [տ]Եւ Ահարոնը
ու անոր որդիքը պիտի օծես , ու
սուրբ պիտի ընես անոնք , որ ինծի
31 քահանայութիւն ընեն ։ Եւ Իսրա-
յէլի որդւոցը պիտի խօսիս՝ ըսե-
լով . Ասիկայ ինծի սուրբ օծման
եղ պիտի ըլլայ ձեր ազգերուն մէջ ։
32 Մարդու մարմնի վրայ պիտի չթա-
փուի ան , և անոր բաղադրութեա-
նը պէս անոր նմանը պիտի չշինէք .
[ր]աս սուրբ է , ու ձեզի սուրբ պիտի
33 ըլլայ ։ [ց]Ով որ անոր նմանը շինէ ,
կամ ով որ անկէ օտարականի վը-
րայ դնէ , [ւ]իր ժողովուրդէն պիտի
կորսուի ։
34 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին . [փ]Ա՛ռ
քեզի անուշահոտ համեմներ , այս-
ինքն ստաշխն ու եղունգն և քաղ-
բան , ու անուշահոտ համեմները
մաքուր կնդրուկով . ամէնը հա-
35 ւասար կշռով պիտի ըլլան . Եւ ա-
նոնք [ք]իւղագործի արհեստով *ի-
րար խառնուած" անուշահոտ բա-
ղադրութիւն մը պիտի շինես մա-
36 քուր ու սուրբ ։ Եւ անկէ քիչ մը
պիտի ծեծես շատ բարակ , ու ժո-
ղովքի խորանին մէջ վկայութեանը
առջևը դնես , [օ]ուր որ ես քեզի
պիտի հանդիպիմ . [ֆ]անիկայ ձեզի
37 ամենասուրբ պիտի ըլլայ ։ Եւ ան-
որ շինելու անուշահոտ բաղադ-
րութեանդ արհեստովը՝ [ա]դուք
ձեզի համար պիտի չշինէք . ան ձեզի
սուրբ պիտի ըլլայ Տէրոջը համար ։
38 [բ]Ով որ հոտոտելու համար անոր
նմանը շինելու ըլլայ , իր ժողովուր-
դէն պիտի կորսուի ։

ԳԼ . ԼԱ

1 Տէրը կ'ընտրէ Բեսելիէլը ու Ողիաբը՝ խորանին գործքերը ընելու ։ 12 և շաբաթը պահելու պատուէրը կը նորոգէ ։ 18 Մովսէս երկու տախտակները կ'ընդունի ։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝
2 ըսելով . [գ]Ահա Յուդայի ցեղէն
Ովրի որդւոյն [դ]Ուրիին որդին Բե-
3 սելիէլը անունովը կանչեցի . Եւ
[ե]Աստուծոյ Հոգիովը՝ իմաստու-

Ն . Ք . գծ . 1491

[ջ] Գւ . իթ . 40 ։
[ռ] Գւ . լէ . 29 ։ Թուոց . լե . 25 ։ Սաղ . ձթ . 20 ։ ճլգ . 2 ։
[ս] Գւ . խ . 9 ։ Ղև . ը . 10 ։ Թուոց . է . 1 ։
[վ] Գւ . իթ . 37 ։
[տ] Գւ . իթ . 7 ։ Ղև . ը . 12 ։ 30 ։
[ր] Հմր 25 ։ 37 ։
[ց] Հմր 38 ։
[ւ] Ծն . ժէ . 14 ։ Գւ . ժբ . 15 ։ Ղև . է . 20 ։ 21 ։
[փ] Գւ . իե . 6 ։ լէ . 29 ։
[ք] Հմր 25 ։
* Կամ՝ աղուած .
Ղև . բ . 13 ։
[օ] Գւ . իթ . 42 ։ Ղև . ժզ . 2 ։
[ֆ] Հմր 32 ։ Գւ . իթ . 37 ։ Ղև . բ . 3 ։
[ա] Հմր 32 ։
[բ] Հմր 33 ։

[գ] Գւ . լե . 30 ։ լզ . 1 ։
[դ] Ա Մն . բ . 20 ։
[ե] Գւ . լե . 31 ։ Գ Թագ . է . 14 ։

Ն. Ք. գ. Թ.
1491

թիւնով ու հանճարով և գիտու-
թիւնով ու ամէն կերպ ճարտարու-
4 թիւնով լեցուցի անիկայ, Որ վար-
պետի գործեր հնարելով՝ ոսկիով ու
5 արծաթով և պղնձով գործէ. Եւ
զարդու համար քարեր բանելով՝
ու փայտեր քանդակելով՝ ամէն
6 կերպ արհեստը բանի։ Եւ ահա
Դանի ցեղէն Աքիսամայի որդին
[ժ]Ողիաբը տուի անոր հետ. ու
ամէն [ի]իմաստուններին սրտին մէջ
իմաստութիւնը դրի, որ բոլոր
7 քեզի պատուիրածս ընեն. [լ]Ժո-
ղովքի խորանը՝ և [խ]վկայութեան
տապանակը ու անոր վրայ եղած
[ծ]քաւութիւնը՝ և խորանին բոլոր
8 կարասիները, Եւ [կ]սեղանը ու անոր
անօթները՝ և [հ]մաքուր աշտանակը
իր բոլոր գործիքներովը՝ և խունկին
9 սեղանը, Եւ [ձ]ողջակէզին սեղանը իր
բոլոր գործիքներովը՝ և [ղ]աւազանը
10 ու անոր խարիսխը, Եւ [ճ]պաշտօնին
լաթերը՝ ու Ահարոն քահանային
սուրբ զգեստները՝ և անոր որդւոցը
զգեստները՝ քահանայութիւն ընե-
11 լու համար, [մ]Եւ օծման եղը՝ ու
սրբարանին համար [յ]անուշահոտ
խունկը՝ բոլոր քեզի պատուիրածիս
պէս պիտի ընեն։

12 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ու
13 ըսաւ. Զրուցէ նաև Իսրայէլի
որդւոցը՝ ըսելով. [ն]Անշուշտ իմ
շաբաթներս պիտի պահէք. ինչու
որ աս նշան մըն է իմ ու ձեր մէջ-
տեղը ձեր ազգերուն մէջ, որ
գիտնաք թէ ձեզ սուրբ ընող Տէ-
14 րը ես եմ։ [շ]Ուստի շաբաթը
պիտի պահէք. ինչու որ ան
ձեզի սուրբ է. ամէն ով որ զանի-
կայ պղծէ՝ անշուշտ պիտի մեռնի.
քանզի [ո]ով որ ան օրը գործ մը
գործէ, ան անձը իր ժողովուրդին
15 մէջէն պիտի կորսուի։ [չ]Վեց օր
գործ պիտի գործուի, բայց [պ]եօթ-
ներորդ օրը հանգստութեան շաբա-
թը սուրբ պիտի ըլլայ Տէրոջը.
ով որ շաբաթ օրը գործ մը գործէ,
16 անշուշտ պիտի մեռցուի։ Անոր
համար Իսրայէլի որդիքը պիտի
պահեն շաբաթը, որ շաբաթը ի-
րենց ազգերուն մէջ յաւիտենական
17 ուխտ մը ընեն։ Անիկայ [ջ]յաւի-
տենական նշան մըն է իմ ու Իսրա-
յէլի որդւոցը մէջտեղը. քանզի
Տէրը [ռ]վեց օրուան մէջ ստեղծեց
երկինքը ու երկիրը, և եօթներորդ
օրը դադարեցաւ ու հանգստացաւ։

18 Եւ երբոր Սինայ լեռանը վրայ
Մովսէսին հետ խօսիլը լմնցուց,
[ս]վկայութեան երկու տախտակնե-
րը տուաւ անոր, Աստուծոյ մա-
տովը գրուած՝ քարէ տախտակ-
ներ։

ժ Գլ. լե. 34.
ի Գլ. իը. 3, լե. 10, 35, լզ. 1.
լ Գլ. լզ. 8.
խ Գլ. լէ. 1.
ծ Գլ. լէ. 6.
կ Գլ. լէ. 10.
հ Գլ. լէ. 17.
ձ Գլ. լը. 1.
ղ Գլ. լը. 8.
ճ Գլ. լթ. 1, 41, Թուոց. դ. 5, 6, ժե.
մ Գլ. լ. 25, 31, լէ. 29.
յ Գլ. լ. 34, լէ. 29.
ն Ղև. ժթ. 3, 30, իզ. 2, Եզկ. ի. 12, 20, իգ. 24.
շ Գլ. ի. 8, Բ Օր. ե. 12, Եզկ. ի. 12.
ո Գլ. լե. 2, Թուոց. ժե. 35.
չ Գլ. ի. 9.
պ Ծն. բ. 2, Գլ. ժզ. 23, ի. 10.
ջ Հմր 13, Եզկ. ի. 12, 20.
ռ Ծն. ա. 31, բ. 2.
ս Գլ. իդ. 12, լա. 15, 16, լդ. 28, 29, Բ Օր. դ. 13, ե. 22, թ. 10, 11, Բ Կոր. գ. 3.

ԳԼ. ԼԲ

1 Ժողովուրդը՝ Մովսէսին հեռաւորութեան ժամանակը Ահարոնին որթ մը շինել կու տայ։ 7 Աստուած կը բարկանայ աս բանիս վրայ. 11 բայց Մովսէսին աղաչանքովը բարկութիւնը կը դադարի։ 15 Մովսէս լեռնէն կ՚իջնէ իր ձեռքը ունենալով երկու տախտակները, 19 որոնք կը կոտրէ։ 20 Որթը փոշի կ՚ընէ։ 22 Ահարոն զինքը կ՚արդարացընէ։ 25 Մովսէս կը պատուիրէ կռապաշտները մեռցընել։ 31 Ժողովուրդին համար կ՚աղօթէ։

1 Եւ ժողովուրդը տեսնելով որ
Մովսէսը [ա]ուշացաւ լեռնէն իջ-
նելու, ժողովուրդը Ահարոնին քովը
ժողվուեցան՝ ու ըսին անոր. [բ]Ե-
լի՛ր, մեզի աստուածներ շինէ որ
[գ]մեր առջեւէն երթան. քանզի ան
Մովսէսը՝ մեզ Եգիպտոսի երկրէն
հանող մարդը, չենք գիտեր թէ
2 ինչ եղաւ անոր։ Եւ Ահարոն
ըսաւ անոնց. Ձեր կնիկներուն,
ձեր տղաքներուն և ձեր աղջիկնե-
րուն ականջները եղած [դ]ոսկի օղե-
3 րը հանեցէք, ու ինծի բերէք։ Եւ
բոլոր ժողովուրդը իրենց ականջնե-
րը եղած ոսկի օղերը հանեցին՝ ու
4 Ահարոնին բերին։ [ե]Եւ անիկայ
առաւ անոնց ձեռքէն, ու [զ]տի-
պով մը շինեց, և ձուլածոյ որթ
մը ըրաւ։ Եւ ըսին. Ո՛վ Իսրայէլ,
ասոնք են քու աստուածներդ՝ որ
քեզ Եգիպտոսի երկրէն հանեցին։
5 Եւ երբ Ահարոն տեսաւ [illegible],
անոր առջեւը սեղան մը շինեց. և
Ահարոն [է]հրատարակել տուաւ՝ ը-
6 սելով. Վաղը տօն է Տէրոջը։ Եւ
հետեւեալ առաւօտուն կանուխ ե-
լան, ու ողջակէզներ մատուցին, և
խաղաղութեան զոհեր բերին. և
[ը]ժողովուրդը ուտելու ու խմելու
նստան, ու խաղալու ելան։

7 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին. [թ]Գնա՛
իջի՛ր. ինչու որ [ժ]անօրինեցաւ քու
ժողովուրդդ՝ որ Եգիպտոսի երկրէն
8 հանեցիր. Անոնք շուտով խոտորե-
ցան ան ճամբայէն՝ որն որ [ի]իրենց
պատուիրեցի. իրենց ձուլածոյ
որթ շինեցին, և անոր երկրպա-
գութիւն ըրին, ու անոր զոհեր
մատուցին, ու ըսին. Ո՛վ Իսրա-
յէլ, [լ]ասոնք են քու աստուած-
ներդ՝ որ քեզ Եգիպտոսի երկրէն
9 հանեցին։ Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէ-
սին. [խ]Ես տեսայ աս ժողովուրդը,
և ահա աս խստապարանոց ժողո-
10 վուրդ մըն է։ Ուստի հիմա [ծ]թող
տուր իս՝ որ [կ]իմ բարկութիւնս
անոնց վրայ բորբոքի, ու փճացը-
նեմ զանոնք. և [հ]քեզ մեծ ազգ մը
11 ընեմ։ [ձ]Եւ Մովսէս իր Տէր Աս-
տուծոյն առջեւը աղաչեց, ու ը-
սաւ. Ո՛վ Տէր, ինչո՛ւ քու բար-
կութիւնդ բորբոքի քու ժողո-
վուրդիդ վրայ, որ Եգիպտոսի

Ն. Ք. գ. Թ.
1491

ա Գլ. իդ. 18, Բ Օր. թ. 9.
բ Գործ. է. 40.
գ Գլ. ժգ. 21.
դ Դատ. ը. 24, 25, 26, 27.
ե Գլ. ի. 23, Բ Օր. թ. 16, Դատ. ժէ. 3, 4, Գ Թագ. ժբ. 28, Նեեմ. թ. 18, Սաղ. ճզ. 19, Եսա. խզ. 6, Գործ. է. 41, Հռոմ. ա. 23.
զ Կամ՝ քանդակագործի գործիքով
է Ղև. իգ. 2, 4, 21, 37, Դ Թագ. ժ. 20, Բ Մն. լ. 5.
ը Ա Կոր. ժ. 7.
թ Բ Օր. թ. 12, Հմր 1, Գլ. լգ. 1, Դան. թ. 24.
ժ Ծն. զ. 11, 12, Բ Օր. դ. 16, լբ. 5, Դատ. բ. 19, Ովս. թ. 9.
ի Գլ. ի. 3, 4, 23, Բ Օր. թ. 16.
լ Գ Թագ. ժբ. 28.
խ Գլ. լգ. 3, 5, լդ. 9, Բ Օր. թ. 6, 13, լա. 27, Բ Մն. լ. 8, Եսա. խը. 4, Գործ. է. 51.
ծ Բ Օր. թ. 14, 19.
կ Գլ. իբ. 24.
հ Թուոց. ժդ. 12.
ձ Բ Օր. թ. 18, 26, 27, 28, 29, Սաղ. ող. 1, 2, ճզ. 23.

Ն · Ք · Գ·Ք ·
1491

[յ] Թու · ժդ · 13 · բ Օր · Թ · 28 · լբ · 27 ·
* Եբր · զղջա՛
[ն] Հմր 14 ·
[շ] Ծն · իբ · 16 · Եբր · զ · 13 ·
[ո] Ծն · ժբ · 7 · ժգ · 15 · ժե · 7, 18 · իզ · 4 · իը · 13 · լե · 11, 12 ·
[չ] բ Օր · լբ · 26 · բ Թագ · իդ · 16 · ա Մն · իա · 15 · Սաղ · ճզ · 45 · Երեմ · ժը · 8 · իզ · 13, 19 · Յովէլ · բ · 13 · Յովն · գ · 10 · դ · 2 ·
[պ] բ Օր · Թ · 15 ·
[ջ] Գլ · լա · 18 ·
[ռ] բ Օր · Թ · 16, 17 ·
[ս] բ Օր · Թ · 21 ·
[վ] Ծն · ի · 9 · իզ · 10 ·
[տ] Գլ · ժդ · 11 · ժե · 24 · ժզ · 2, 20, 28 · ժէ · 2, 4 ·
[ր] Հմր 1 ·
[ց] Հմր 4 ·

երկրէն հանեցիր մեծ զօրութիւնով ու զօրաւոր ձեռքով. 12 [յ] Ինչու համար Եգիպտացիք խօսին ու ըսեն թէ՝ Չարութեան համար հանեց զանոնք՝ որ լեռներուն մէջը մեռցընէ, ու զանոնք երկրի երեսէն փճացընէ. դարձիր քու սաստիկ բարկութենէդ, ու [ն]* դադարէ՛ աս չարիքը քու ժողովուրդիդ վրայ 13 բերելէն ։ Յիշէ քու ծառաներդ Աբրահամը՝ Իսահակը ու Իսրայէլը, որոնց դուն [շ] քու անձովդ երդում ըրիր, ու ըսիր անոնց. [ո] Ձեր սերունդը երկինքին աստղերուն պէս պիտի շատցընեմ, և բոլոր աս երկիրը՝ որուն վրայով խօսեցայ, ձեր սերունդին պիտի տամ, ու անոնք 14 պիտի ժառանգեն յաւիտեան ։ Ու Տէրը [չ] զղջաց ան չարիքին համար՝ որ ըսեր էր թէ իր ժողովուրդին պիտի ընէ ։

15 Ու [պ] Մովսէս դարձաւ ու լեռնէն իջաւ, ու վկայութեան երկու տախտակները իր ձեռքն էին. տախտակները իրենց երկու քովերէն գրուած էին. անոնք մէկ կողմէն ու մէկալ 16 կողմէն գրուած էին ։ Ու [ջ] տախտակները Աստուծոյ գործքն էին. ու տախտակներուն վրայ փորագրուած 17 գիրը Աստուծոյ գրածն էր ։ Ու երբոր Յեսու պոռացող ժողովուրդին ձայնը լսեց, ըսաւ Մովսէսին. Բանակին մէջ պատերազմի ձայն 18 կայ ։ Ու անիկայ ըսաւ. Աս յաղթողներու աղաղակի ձայն չէ, ոչ ալ յաղթուածներու աղաղակի ձայն է. հապա խաղի ձայն կը լը-19 սեմ ես ։ Ու եղաւ որ բանակին մօտենալով՝ [ռ] որթը ու պար բռնողները տեսածին պէս, Մովսէսին բարկութիւնը բորբոքեցաւ. ու տախտակները իր ձեռքէն նետեց, ու լեռանը վարի դին կոտրտեց զա-20 նոնք ։ [ս] Ու անոնց շինած որթը առաւ, ու կրակով այրեց, ու մանրեց փոշի ըրաւ. և ջուրին վրայ ցանեց, ու Իսրայէլի որդւոցը խմցուց ։

21 Ու Մովսէս ըսաւ Ահարոնին. [վ] Այս ժողովուրդը ինչ ըրաւ քեզի, որ անոնց վրայ այսչափ մեծ մեղք մը 22 բերիր ։ Ու Ահարոն ըսաւ. Թող իմ տիրոջս բարկութիւնը չբորբոքի. [տ] Դուն գիտես աս ժողովուր-23 դը՝ որ չարին հակամիտեալ են. Ու ինծի ըսին թէ՝ [ր] Մեզի աստուածներ շինէ՝ որ մեր առջեւէն երթան. ինչու որ ան Մովսէսը՝ մեզ Եգիպտոսի երկրէն հանող մարդը՝ չենք 24 գիտեր թէ անոր ինչ եղաւ ։ Ու ես ըսի անոնց. Ով որ ոսկի ունի, թող հանէ. ու բերին ինծի. և կրակը ձգեցի զան, ու [ց] աս որթը ելաւ ։

Ն · Ք · Գ·Ք ·
1491

† Կամ՝ մերկ ըլլալը
[ւ] բ Մն · իը · 19 ·
‡ Կամ՝ մերկացուց զանոնք՝
[փ] Թու · իե · 5 · բ Օր · լգ · 9 ·
[ք] Թու · իե · 11, 12, 13 · բ Օր · ժգ · 6—11 · լգ · 9, 10 · ա Թագ · ժե · 18, 22 · Առակ · իա · 3 · Զաք · ժգ · 3 · Մատ · ժ · 37 ·
[օ] ա Թագ · ժբ · 20, 23 · Ղու · ժե · 18 ·
[ֆ] բ Թագ · ժզ · 12 · Ամով · ե · 15 ·
[ա] Թու · իե · 13 ·
[բ] բ Օր · Թ · 18 ·
[գ] Գլ · ի · 23 ·
[դ] Սաղ · կթ · 28 · Հռով · Թ · 3 ·
[ե] Սաղ · ծզ · 8 · ճլթ · 16 · Դան · ժբ · 1 · Փիլ · դ · 3 · Յայտ · գ · 5 · ժգ · 8 · ժէ · 8 · ի · 12, 15 · իա · 27 · իբ · 19 ·
[զ] Ղև · իգ · 30 · Եզեկ · ժը · 4 ·
[է] Գլ · լգ · 2, 14 · և Թու · ի · 16 ·
[ը] բ Օր · լբ · 35 · Ամով · գ · 14 · Հռով · բ · 5, 6 ·
[թ] բ Թագ · ժբ · 9 · Գործ · է · 41 ·

25 Ու երբոր Մովսէս ժողովուրդին † անառակութիւնը տեսաւ, (քանզի Ահարոն [ւ]‡ թող տուեր էր զանոնք անառակութիւն ընելու՝ իրենց թշնամիներուն մէջը խայտա-26 ռակ ըլլալու չափ,) Ան ատենը Մովսէս բանակին դուռը կայնեցաւ, ու ըսաւ. Ով որ Տէրոջը կողմն է, թող ինծի գայ. և Ղեւիին բոլոր որդիքը անոր քովը 27 ժողվուեցան ։ Ու ըսաւ անոնց. Իսրայէլին Տէր Աստուածը ասանկ կ'ըսէ. Ամէն մարդ իր սուրը թող իր մէջքը դնէ, ու բանակին մէջ դռնէ դուռ անցնին դառնան, և [փ] ամէն մարդ իր եղբայրը՝ ու ամէն մարդ իր ընկերը՝ և ամէն մարդ իր 28 դրացին մեռցընէ ։ Ու Ղեւիին որդիքը Մովսէսին խօսքին պէս ըրին. ու ան օրը ժողովուրդէն իրեք հա-29 զար մարդու չափ ինկան ։ [ք] Քանզի Մովսէս ըսեր էր թէ՝ Այսօր ձեզմէ ամէն մէկը իր որդւոյն վրայ՝ ու իր եղբօրը վրայ ինքզինքը Տէրոջը նուիրէ, որ ձեր վրայ օրհնութիւն տայ այսօր ։

30 Ու եղաւ որ հետեւեալ օրը Մովսէս ըսաւ ժողովուրդին. [օ] Դուք մեծ մեղք գործեցիք. ու հիմա Տէրոջը պիտի ելլեմ, [ֆ] գուցէ [ա] քաւութիւն ընեմ ձեր մեղքին հա-31 մար ։ Ու Մովսէս [բ] դարձաւ Տէրոջը՝ ու ըսաւ. Ո՛հ, աս ժողովուրդը մեծ մեղք գործեց, [գ] իրենց ոսկիէ 32 աստուածներ շինելով ։ Բայց հիմա թէ որ անոնց մեղքերը կը ներես՝ ներէ՛, եթէ ոչ՝ կ'աղաչեմ 33 [դ] աւրէ իս [ե] քու գրած գիրքէդ ։ Ու Տէրը ըսաւ Մովսէսին. [զ] Ով որ ինծի մեղանչեց, անիկայ իմ գիր-34 քէս պիտի աւրեմ ։ Ուստի հիմա գնա՛, ժողովուրդը ան տեղը տար, որն որ քեզի ըսի. [է] ահա իմ հրեշտակս քու առջեւէդ պիտի երթայ. բայց [ը] այցելութիւն ընելու օրս՝ անոնց մեղքը իրենց վրայ պիտի 35 բերեմ ։ Ու Տէրը զարկաւ ժողովուրդը, [թ] Ահարոնին շինած որթը շինելնուն համար ։

ԳԼ · ԼԳ

1 Տէրը չյօժարիր ժողովուրդին հետ երթալու՝ իր առջի խոստմանը պէս ։ 4 Ժողովուրդը սա բանին վրայ կը տրտմի ։ 7 Խորանը բանակէն դուրս կը հանուի ։ 9 Տէրը դէմ առ դէմ կը խօսի Մովսէսին հետ ։ 12 Մովսէս կը ցանկայ Աստուծոյ փառքը տեսնելու ։

[ժ] Գլ · լբ · 7 ·
[ի] Ծն · ժբ · 7 · Գլ · լբ · 13 ·

1 Ու Տէրը ըսաւ Մովսէսին. Ելի՛ր աստկէ դուն՝ ու [ժ] ժողովուրդդ ալ՝ որ Եգիպտոսի երկրէն հանեցիր, — գնա՛ ան երկիրը՝ որուն համար երդում ըրի Աբրահամին՝ Իսահակին ու Յակոբին՝ ըսելով. [ի] Քու սերունդիդ պիտի տամ զան ։

Ն. Ք. ԴՖ.
1491

2 Եւ քու առջեւէդ հրեշտակ մը
պիտի խրկեմ, ու Քանանացին՝
Ամորհացին՝ Քետացին՝ Փերեզացին՝
Խեւացին ու Յեբուսացին
3 պիտի վռնտեմ. Կաթ ու մեղր
բղխող երկիրը գացէք ելէք. Ինչու
որ ես ձեր հետը պիտի չելլեմ.
քանզի դուն խստապարանոց ժողովուրդ
մըն ես. չըլլայ որ քեզ
ճամբուն մէջ բնաջինջ ընեմ։
4 Ու երբոր ժողովուրդը աս չար
խօսքը լսեց, սուգ բրաւ. և մէկը
5 իր զարդը իր վրան չդրաւ. Ինչու
որ Տէրը ըսած էր Մովսէսին. Ըսէ
Իսրայէլի որդւոցը. Դուք խստապարանոց
ժողովուրդ մըն էք. մէկ
րոպէ մը ձեր մէջը ելլելու ըլլամ,
ձեզ բնաջինջ պիտի ընեմ. ուստի
հիմա ձեր վրայէն զարդերնիդ վերցուցէք,
որ ձեզի ընելիքս գիտնամ։
6 Եւ Իսրայէլի որդիքը իրենց
զարդերը հանեցին Քորեբ լեռանը
քովը։
7 Եւ Մովսէս առաւ խորանը, ու
բանակին դուրսի դին՝ բանակէն
հեռու կանգնեց ան, և անոր անունը՝
Ժողովքի խորան դրաւ. և
ով որ Տէրը կը խնդրէր, բանակին
դուրսի դին եղած ժողովքի խորանը
8 կ'ելլէր։ Ու երբոր Մովսէս խորանը
կ'երթար, բոլոր ժողովուրդը
կ'ելլէր, ու ամէն մէկը իր վրանին
դուռը կը կայնէր, ու Մովսէսին
ետեւէն կը նայէր, մինչև որ անիկայ
9 խորանը մտնէր։ Եւ Մովսէս խորանը
մտածին պէս՝ ամպի սիւնը
կ'իջնէր, ու խորանին դուռը կը
կայնէր, և Տէրը Մովսէսին հետ
10 կը խօսէր։ Եւ բոլոր ժողովուրդը
կը տեսնէր որ ամպի սիւնը խորանին
դուռը կը կայնի. ու բոլոր ժողովուրդը
կ'ելլէր՝ և ամէն մէկը իր
վրանին դուռը երկրպագութիւն
11 կ'ընէր։ Եւ Տէրը կը խօսէր Մովսէսին
հետ դէմ առ դէմ, ինչպէս
որ մարդ մը իր բարեկամին հետ կը
խօսի. ու Մովսէս նորէն բանակը
կը դառնար. բայց անոր ծառան
Նաւէի որդին Յեսու պատանին՝
խորանէն չէր հեռանար։
12 Եւ Մովսէս ըսաւ Տէրոջը. Նայէ
դուն կ'ըսես ինծի. Հանէ աս ժողովուրդը.
ու դուն ինծի չգիտցուցիր՝
թէ ով ինծի հետ պիտի խրկես.
ու ըսիր. Քեզ անունով
կը ճանչնամ, ու նաև իմ առջեւս
13 շնորհք գտար։ Ուստի հիմա կ'աղաչեմ,
եթէ որ քու առջեւդ շնորհք
գտայ, ինծի ցուցուր ուրեմն
քու ճամբադ՝ որ ճանչնամ քեզ,
անանկ որ՝ քու առջեւդ շնորհք գտնեմ.
ու միտքդ բեր՝ որ աս ազգը
14 քու ժողովուրդդ է։ Եւ անիկայ
ըսաւ. Իմ ներկայութիւնս
քեզի հետ պիտի երթայ, ու քեզ
15 պիտի հանգստացընեմ։ Եւ Մովսէս
ըսաւ անոր. Թէ որ քու
ներկայութիւնդ մեզի հետ չերթայ,
16 մեզ աս տեղէն մի՛ հաներ։ Քանզի
ինչո՞վ պիտի գիտցուի թէ ես ու
քու ժողովուրդդ քու առջեւդ շնորհք
գտանք. չէ՞ որ քու մեզի
հետ երթալովդ. այսպէս ես ու
քու ժողովուրդդ երկրի երեսին վրայ
եղած բոլոր ժողովուրդներէն
պիտի զատուինք։
17 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին. Աս
բանն ալ պիտի ընեմ՝ որ դուն ըսիր,
ինչու որ իմ առջեւս շնորհք
գտար, ու ես քեզ անունով կը
18 ճանչնամ։ Եւ անիկայ ըսաւ.
Կ'աղաչեմ՝ քու փառքդ ցուցուր
19 ինծի։ Եւ Տէրը ըսաւ. Իմ բոլոր
բարութիւնս քու առջեւէդ պիտի
անցընեմ, ու Տէրոջը անունը
քու առջեւդ պիտի կանչեմ, և որու
որ պիտի ողորմիմ՝ կ'ողորմիմ՝ ու
որու վրայ որ պիտի գթամ՝ կը
20 գթամ։ Ու ըսաւ. Դուն իմ երեսս
չես կրնար տեսնել. ինչու որ մարդ
21 չկրնար զիս տեսնել ու ապրիլ։ Եւ
Տէրը ըսաւ. Ահա՛ քովս տեղ մը
22 կայ, ու ժայռին վրայ կայնէ. Եւ
ըլլայ որ երբ իմ փառքս անցնելու
ըլլայ, քեզ ժայռին խոռոչին մէջը
դնեմ, ու քեզ իմ ձեռքովս ծածկեմ,
23 մինչև որ ես անցնիմ. Երբ
իմ ձեռքս պիտի վերցընեմ, ու իմ
ետեւս պիտի տեսնես, բայց իմ երեսս
պիտի չտեսնուի։

ԳԼ. ԼԴ.

1 Մովսէս երկու նոր տախտակներ կը կոփէ։ 5 Տէրը իր անունը կը հրատարակէ։ 8 Մովսէս կ'աղաչէ որ Աստուած իրենց հետը երթայ։ 10 Աստուած աս աղաչանքը կ'ընդունի, և ուխտ կ'ընէ անոնց հետ՝ քանի մը պատուիրանքները նորէն յիշելով։ 28 Մովսէս քառսուն օր լեռը մնալէն ետև՝ անկից կ'իջնէ՝ նոր տախտակները իր հետը բերելով, 29 և իր երեսը լուսափայլ ըլլալուն համար՝ քօղով մը կը ծածկէ։

1 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին. Քեզի
երկու քարէ տախտակներ կոփէ
առջիններուն պէս. ու ան
տախտակներուն վրայ պիտի գրեմ
առջի տախտակներուն վրայի խօսքերը՝
որ անոնք դուն կոտրեցիր։
2 Եւ առտուան համար պատրաստ
եղիր, ու առտուանց Սինայ լեռը
ելիր, և հոն լեռանը գլուխը առջեւս
3 կայնէ։ Ու մէկը պիտի չելլէ
քեզի հետ, և մէկը պիտի չտեսնուի
բոլոր լեռանը վրայ, ոչ ալ
ատ լեռանը առջեւը ոչխար կամ
արջառ պիտի արածուի։
4 Եւ առջիններուն պէս երկու քարէ
տախտակներ կոփեց. ու Մովսէս

առտուանց կանուխ ելաւ, ու Տէրոջը իրեն պատուիրածին պէս Սինայ լեռը գնաց, և երկու քարէ տախտակները իր ձեռքը առաւ։

5 Եւ Տէրը ամպով իջաւ, ու հոն անոր քովը կեցաւ. ու Տէրոջը անունը կանչեց։ 6 Եւ Տէրը անոր առջեւէն անցաւ, ու կանչեց. Տէր՝ Տէր Աստուած՝ ողորմած ու բարերար՝ երկայնամիտ և առատ ողորմութեամբ ու ճշմարտութեամբ, 7 Մինչեւ հազարներու ողորմութիւն ընող, անօրէնութիւնը՝ յանցանքը ու մեղքը ներող, բայց յանցաւորը ամենեւին անպարտ չթողուր. հայրերուն անօրէնութիւնը որդիներուն վրայ՝ ու որդւոցը որդիներուն վրայ՝ մինչեւ երրորդ ու չորրորդ ազգը հատուցանելով։ 8 Եւ Մովսէս աճապարելով մինչեւ գետինը խոնարհեցաւ ու երկրպագութիւն ըրաւ, 9 Ու ըսաւ. Ո՛վ Տէր՝ թէ որ հիմա քու առջեւդ շնորհք գտայ, կ'աղաչեմ՝ թող իմ Տէրս մեր հետը երթայ. ինչու որ՝ անիկայ խստապարանոց ազգ մըն է. և ներէ մեր անօրէնութիւնը ու մեր մեղքերը, և մեզ քու ժառանգութիւնդ ըրէ։

10 Եւ Տէրը ըսաւ. Ահա ես ուխտ մը կ'ընեմ. քու բոլոր ժողովուրդիդ առջեւ այնանկ սքանչելիքներ պիտի ընեմ, որ բոլոր երկրի վրայ ու բոլոր ազգաց մէջ չեղան. և բոլոր ժողովուրդը՝ որուն մէջն ես դուն, պիտի տեսնեն Տէրոջը գործը. քանզի ահաւոր է ան բանը՝ 11 որ քեզի պիտի ընեմ։ Միտքդ պահէ ինչ որ ես քեզի կը պատուիրեմ այսօր. ահա պիտի վռնտեմ քու առջեւէդ Ամորհացին՝ ու Քանանացին՝ և Քետացին՝ ու Փերեզացին՝ և Խեւացին ու Յեբուսացին։ 12 Զգուշացիր քու անձիդ, չըլլայ որ քու երթալու երկրիդ բնակչացը հետ ուխտ ընես, չըլլայ որ անիկայ քու մէջտեղդ որոգայթ ըլլայ. 13 Հապա անոնց բագինները պիտի կործանէք, ու անոնց կուռքերը պիտի փշրէք, և անոնց անտառները պիտի կտրտէք։ 14 Ինչու որ ուրիշ աստուծոյ երկրպագութիւն պիտի չընես. քանզի Եհովան նախանձոտ կը կոչուի, և նախանձոտ Աստուած է։ 15 Չըլլայ որ ան երկրին բնակչացը հետ ուխտ ընես, և անոնք իրենց աստուածներուն ետեւէն երթալով՝ պոռնկութիւն ըրած ատեննին՝ ու իրենց աստուածներուն զոհ ըրած ատեննին՝ քեզ կանչեն, ու դուն անոնց զոհէն ուտես։ 16 Եւ ըլլայ որ անոնց աղջիկներէն քու որդիներուդ կին առնես, ու անոնց աղջիկները իրենց աստուածներուն ետեւէն երթալով՝ պոռնկութիւն ըրած ատեննին՝ քու որդիներուդ ալ պոռնկութիւն ընել տան՝ իրենց աստուածներուն ետեւէն երթալով։ 17 Քեզի ձուլածոյ աստուածներ պիտի չշինես։

18 Բաղարջակերաց տօնը պիտի պահես. Աբիբ ամսուն որոշ ժամանակին մէջ քեզի պատուիրածիս պէս՝ եօթը օր բաղարջ պիտի ուտես. ինչու որ Աբիբ ամսուն մէջ Եգիպտոսէն ելար։

19 Ամէն որովայն արգանդը բացողը իմս է. և քու անասուններուդ մէջ ամէն արու առջինեկը՝ եզ արջառ ըլլայ և թէ ոչխար, իմս է։ 20 Բայց իշուն առջինեկը գառնուկով պիտի փրկես. և թէ որ չես փրկեր, անոր վիզը պիտի կոտրես։ Քու որդւոցդ ամէն առջինեկը պիտի փրկես. ու մէկը իմ առջեւս ձեռնունայն չերեւնայ։

21 Վեց օր պիտի գործես, ու եօթներորդ օրը հանգստանաս. թէ վարուցան ընելու և թէ հնձելու ատենը պիտի հանգստանաս։

22 Եւ շաբաթներուն՝ այսինքն ցորենի հունձքին երախայրիներուն տօնը, ու տարուոյն վերջը՝ արմտիքներուն ժողվելու տօնը պիտի ընես։

23 Ձեր ամէն արու զաւակը տարին երեք անգամ Իսրայէլի Աստուծոյն Եհովայ Տէրոջը առջեւ պիտի երեւնայ։ 24 Ինչու որ քու առջեւէդ ազգերը պիտի վռնտեմ, և քու սահմաններդ պիտի ընդարձակեմ. ու տարին երեք անգամ քու Տէր Աստուծոյդ առջեւ երեւնալու ելած ատենդ՝ մէկը քու երկրիդ պիտի չցանկայ։

25 Իմ զոհերուս արիւնը խմորեալ հացով պիտի չթափես, Զատկի տօնին զոհը մինչեւ առտու 26 պիտի չմնայ։ Քու երկրիդ երախայրիներուն առջինները քու Տէր Աստուծոյդ տունը պիտի բերես։

Ուլը իր մօրը կաթին մէջ պիտի չեփես։

27 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին. Գրէ սա խօսքերը. ինչու որ աս խօսքերուն համեմատ քեզի հետ ու Իսրայէլին հետ ուխտ ըրի։ 28 Եւ անիկայ հոն կեցաւ Տէրոջը հետ

Ն. Ք. Դ. Ք.
1491

Գւ. լգ. 19։ Թուոց. ժդ. 17։

Թուոց. ժդ. 18։ բ Մն. լ. 9։ Նէեմ. թ. 17։ Սաղ. ձզ. 15։ Ճգ. 8։ Ճժա. 4։ Ճժբ. 4։ Ճժգ. 5։ Ճխե. 8։ Յովէլ. բ. 13։

Սաղ. լա. 19։ Հռով. բ. 4։

Սաղ. ծէ. 10։ Ճբ. 4։

Գւ. ի. 6։ բ Օր. ե. 10։ Սաղ. ձզ. 15։ Երեմ. լբ. 18։ Դան. թ. 4։

Սաղ. Ճգ. 3։ Ճլ. 4։ Դան. թ. 9։ Եփե. գ. 32։ ա Յով. ա. 9։

Գւ. խգ. 7. 21։ Յես. խդ. 19։ Յոբ. ժ. 14։ Միք. զ. 11։ Նաւ. ա. 3։

Գւ. գ. 31։

Գւ. լգ. 15. 16։

Կամ՝ թէև

Գւ. լգ. 3։

բ Օր. լբ. 9։ Սաղ. խը. 9։ լգ. 12։ Հր. 62։ գդ. 14։ Երեմ. ժ. 16։ Զաք. բ. 12։

բ Օր. ե. 2։ ԽԹ. 12. 14։

բ Օր. զ. 32։ բ Թագ. է. 23։ Սաղ. հէ. 14։ Հր. 12։ Ճխէ. 20։

բ Օր. ժ. 21։ Սաղ. Ճխե. 6։ Եսա. կզ. 3։

բ Օր. ե. 32։ զ. 3։ 25։ ժբ. 28։ 32։ խը. 1։

Գւ. լգ. 2։

Ն. Ք. Դ. Ք.
1491

Թուոց. իե. 2։ ա Կոր. ժ. 27։

Սաղ. Ճզ. 28։ ա Կոր. ը. 4. 7. 10։

բ Օր. է. 3։ գ Թագ. ժա. 2։ Եզր. թ. 2։ Նէեմ. ժգ. 25։

Թուոց. իե. 1. 2։ գ Թագ. ժա. 4։

Գւ. լբ. 8։ Ղե. ժթ. 4։

Գւ. ժբ. 15։ իգ. 15։

Գւ. ժգ. 4։

Գւ. ժգ. 2. 12։ իբ. 29։ Եզեկ. խդ. 30։ Ղուկ. բ. 23։

Գւ. ժգ. 13։ Թուոց. ժը. 15։

Գւ. իգ. 15։ բ Օր. ժզ. 16։ ա Թագ. թ. 7. 8։ բ Թագ. իգ. 24։

Գւ. ի. 9։ իգ. 12։ լե. 2։ բ Օր. ե. 12. 13։ Ղուկ. ժգ. 14։

Գւ. իգ. 16։ բ Օր. ժզ. 10. 13։

Գւ. իգ. 14. 17։ բ Օր. ժզ. 16։

Գւ. լգ. 2։ Ղե. ժը. 24։ բ Օր. է. 1։ Սաղ. Հե. 55։ Ճ. 8։

բ Օր. ժբ. 20։ ժթ. 8։

Ծն. լե. 5։ բ Մն. ժէ. 10։ Առակ. ժզ. 7։ Գործ. ժը. 10։

Գւ. իգ. 18։

Եբր. զոհերուս արիւնը խմորեալ հացի վրայ պիտի չթափես,

Գւ. ժբ. 10։

Գւ. իգ. 19։ բ Օր. իզ. 10։

Գւ. խգ. 32։ բ Օր. է. 2։ Դատ. բ. 2։ Գւ. խգ. 33։ Գւ. խգ. 24։ բ Օր. ժբ. 3։ Դատ. բ. 2։ բ Օր. է. 5։ ժբ. 2։ Դատ. զ. 25։ բ Թագ. ժբ. 4։ խդ. 14։ բ Մն. լա. 1։ լդ. 3. 4։ Գւ. ի. 3. 5։ Նեա. թ. 6։ ձէ. 15։ Գւ. ի. 5։ Հմր 12։ բ Օր. լա. 16։ Դատ. բ. 17։ Երեմ. գ. 9։ Եզեկ. գ. 9։

խգ. 2. 10։ Գւ. խգ. 19։ բ Օր. ժգ. 21։ Հմր 10։ բ Օր. գ. 13։ լա. 9։ Գւ. խդ. 18։ բ Օր. թ. 9. 18։

Ն · Ք · ԴԲ ·
1491

քառասուն օր ու քառասուն գիշեր · ո՛չ հաց կերաւ՝ ո՛չ ալ ջուր խմեց · և [ծ]տախտակներուն վրայ ուխտին խօսքերը գրեց՝ այսինքն տասը պատուիրանքները ։

29 Եւ եղաւ որ երբ Մովսէս Սինայ լեռնէն իջաւ, [կ]վկայութեան երկու տախտակները Մովսէսին ձեռքն էր լեռնէն իջած ատենը, ու Մովսէս [հ]իր երեսին մորթը լուսափայլ ըլլալը չէր գիտեր՝ երբոր Տէրը իր հետ 30 որ խօսեցաւ ։ Եւ Ահարոն ու Իսրայէլի բոլոր որդիքը տեսան Մովսէսը, և ահա անոր երեսին մորթը լուսափայլ էր, ու անոր մօտենա- 31 լու վախցան ։ Եւ Մովսէս կանչեց անոնք, ու Ահարոն և ժողովքին բոլոր իշխանները դարձան անոր, ու 32 Մովսէս խօսեցաւ անոնց հետ ։ Եւ անկէ ետքը Իսրայէլի բոլոր որդիքը մօտեցան . [ձ]ու պատուիրեց անոնց ամէն ինչ որ Տէրը խօսեր էր իրեն 33 հետ Սինայ լերը ։ Եւ Մովսէս մինչև անոնց հետ խօսիլը լմնցընելը՝ 34 [ղ]իր երեսը քող դրաւ ։ Բայց [ճ]Մովսէս Տէրոջը առջեւ՝ անոր հետ խօսելու մտած ատենը՝ մինչև դուրս ելլելը քողը կը վերցընէր . ետքը դուրս կ'ելլէր ու իրեն պատուիրուածը Իսրայէլի որդւոցը կը խօ- 35 սէր ։ Եւ Իսրայէլի որդիքը Մովսէսին երեսը կը տեսնէին, որ Մովսէսին երեսին մորթը լուսափայլ էր . ու Մովսէս իր երեսը քողով կը ծածկէր՝ մինչև Անոր հետ խօսելու մտնելը ։

[ծ] Հմր 1 · Գլ · Լա · 18 · ԼԲ · 16 · բ Օր · Դ · 13 · Ժ · 2 · 4 ·
[կ] Գլ · ԼԲ · 15 ·
[հ] Մատ · ԺԷ · 2 · բ Կոր · Գ · 7 · 13 ·
[ձ] Գլ · ԻԴ · 3 ·
[ղ] բ Կոր · Գ · 13 ·
[ճ] բ Կոր · Գ · 16 ·

ԳԼ · ԼԵ

1 Շաբաթը պահելու պատուէրը ։ 4 Խորանին շինութեանը համար տրուելու ընծաները ։ 20 Ժողովուրդին ընծայ բերելու յօժարութիւնը ։ 30 Բեսելիէլը ու Ողիաբը խորանին շինութեանը համար ճարտարապետ կ'ընտրուին ։

1 Եւ Մովսէս ժողվեց Իսրայէլի որդւոցը բոլոր ժողովքը, ու ըսաւ անոնց . [ա]Ասոնք են այն բաները որ Տէրը պատուիրեց որ անոնք ընէք ։ 2 [բ]Վեց օր գործ պիտի գործուի, բայց եօթներորդ օրը սուրբ պիտի ըլլայ ձեզի՝ այսինքն հանգստութեան շաբաթ Տէրոջը . ան օրը գործ 3 գործողը պիտի մեռցուի . [գ]Շաբաթ օրը ձեր բոլոր բնակարաններուն մէջ կրակ պիտի չվառէք ։

4 Եւ Մովսէս խօսեցաւ Իսրայէլի որդւոցը բոլոր ժողովքին՝ ըսելով . [դ]Տէրոջը պատուիրած բանը աս է, 5 որ կ'ըսէ . Ձեր մէջէն ընծայ առէք Տէրոջը . [ե]ով որ սրտով կը յօժարի՝ թող անիկայ Տէրոջը ընծան բերէ, 6 ոսկի՝ ու արծաթ՝ և պղինձ, Ու կապուտակ՝ և ծիրանեգոյն՝ ու կրկնակի կարմիր՝ և բարակ քթան՝ ու 7 այծի մազ, Եւ կարմիր ներկուած խոյի մորթեր՝ ու թէհաշի մորթեր՝ 8 և Սատիմի փայտեր, Ու լոյսի համար եղ՝ և [զ]օծման եղի համար ու անուշահոտ խունկի համար համեմ- 9 ներ, Եւ եղնգնաքարեր՝ ու եփուտին համար և լանջապանակին հա- 10 մար դամուելու քարեր ։ Եւ [է]ձեր մէջը ամէն սրտով իմաստուն եղողները թող գան, ու Տէրոջը բոլոր 11 պատուիրած բաները շինեն . [ը]Խորանը՝ անոր վրանը՝ ու անոր ծածկոցը՝ անոր ճարմանդները՝ ու անոր տախտակները՝ անոր նիգերը՝ անոր սիւները՝ և անոր խարիսխները, 12 [թ]Տապանակը՝ ու անոր ձողերը՝ քաւութիւնը՝ ու ծածկող վարագոյ- 13 րը, [ժ]Սեղանը՝ ու անոր նիգերը՝ ու անոր բոլոր անօթները՝ [ի]և առա- 14 ջաւորութեան հացը, Եւ [լ]լոյսի աշտանակը՝ ու անոր գործիքները՝ և անոր ճրագները՝ ու լոյսի եղը, 15 [խ]Եւ խունկին սեղանը՝ ու անոր ձողերը՝ [ծ]ու օծման եղը՝ և [կ]անուշահոտ խունկը՝ ու խորանին 16 դրանը վարագոյրը, [հ]Ողջակէզին սեղանը՝ ու անոր պղնձէ ցանցէ կասկարան՝ անոր ձողերը՝ ու անոր բոլոր գործիքները՝ աւազանը ու անոր խարիսխը, 17 [ձ]Սրահին վարագոյրները՝ անոր սիւները ու խարիսխները՝ և սրա- 18 հին դրանը վարագոյրը, Խորանին ցիցերը՝ ու սրահին ցիցերը՝ ու 19 անոնց չուանները, [ղ]Պաշտօնին լաթերը՝ սրբարանին մէջ պաշտելու համար, և Ահարոն քահանային սուրբ զգեստները՝ ու անոր որդւոցը զգեստները, որ քահանայութիւն ընեն ։

20 Եւ Իսրայէլի որդւոցը բոլոր ժողովքը Մովսէսին առջևէն գացին ։ 21 Եւ ամէն [ճ]յօժարասիրտ եղողը՝ ու ամէն բոլոր հոգիով կամեցողը եկան, ու ժողովքի խորանին գործին համար՝ և անոր բոլոր պաշտօնին համար՝ ու սուրբ զգեստներուն հա- 22 մար՝ Տէրոջը ընծան բերին ։ Եւ եկան էրիկ մարդիկ ու կնիկներ՝ որչափ որ սրտով կամեցող կային, — ճարմանդներ և օղեր ու մատնիներ և լանջազեղ *կամարներ՝ ամէն տեսակ ոսկի զարդեր բերին . այսպէս ամէն ընծայ բերողը՝ ոսկի ըն- 23 ծայ բերաւ Տէրոջը ։ Եւ [մ]ամէն մէկը՝ որուն քովը կը գտնուէր կապուտակ՝ ու ծիրանեգոյն՝ և կրկնակի կարմիր՝ ու բարակ քթան՝ և այծի մազ՝ ու կարմիր ներկուած խոյի մորթեր՝ և թէհաշի մորթեր, 24 բերին ։ Ամէն արծաթ ու պղինձ ընծայ տուողը՝ Տէրոջը ընծան բերաւ, և որուն քով որ պաշտօնին

[ա] Գլ · ԼԴ · 32 ·
[բ] Գլ · Ի · 9 · Լա · 14 · 15 · Ղե · ԻԳ · 3 · Թւ · ԺԵ · 32 · ևն · բ Օր · Ե · 12 · Ղու · ԺԳ · 14 ·
[գ] Գլ · ԺԶ · 23 ·
[դ] Գլ · ԻԵ · 1 · 2 ·
[ե] Գլ · ԻԵ · 2 ·
[զ] Գլ · ԻԵ · 6 ·
[է] Գլ · ԼԱ · 6 ·
[ը] Գլ · ԻԶ · 1 · 2 · ևն ·
[թ] Գլ · ԻԵ · 10 · ևն ·
[ժ] Գլ · ԻԵ · 23 ·
[ի] Գլ · ԻԵ · 30 · Ղե · ԻԴ · 5 · 6 ·
[լ] Գլ · ԻԵ · 31 · ևն ·
[խ] Գլ · Լ · 1 ·
[ծ] Գլ · Լ · 23 ·
[կ] Գլ · Լ · 34 ·
[հ] Գլ · ԻԷ · 1 ·
[ձ] Գլ · ԻԷ · 9 ·
[ղ] Գլ · ԼԱ · 10 · ԼԹ · 1 · 41 · Թւ · Դ · 5 · 6 · ևն ·
[ճ] Հմր 5 · 22 · 26 · 29 · Գլ · ԻԵ · 2 · ԼԵ · 2 · ա Մն · ԻԹ · 9 · Եզր · Է · 27 · բ Կոր · Ը · 12 · Թ · 7 ·
* Կամ՝ մանեակներ՝
[մ] ա Մն · ԻԹ · 8 ·

Ն․ Ք․ ԴՔ․
1491

յ Գլ․ իը․ 3․ լա․ 6․ լզ․ 1․ Դ Թագ․ իգ․ 7․ Առակ․ լա․ 19․ 22․ 24․

ամէն գործին պէտք Սատիմի փայտեր
25 կը գտնուէր՝ բերաւ։ Եւ ամէն
[յ]սրտով իմաստուն եղող կնիկները
իրենց ձեռքերովը մանեցին,
ու իրենց մանած կապուտակը՝ ծիրանեգոյնը՝
կրկնակի կարմիրը ու
26 բարակ քթանը բերին։ Եւ բոլոր
սրտով փափաքող և յաջողակութիւն
ունեցող կնիկները այծի

ն Ա Մն․ իթ․ 6․ Եզր․ բ․ 68․

27 մազ մանեցին։ Եւ [ն]իշխանները՝
եղնդնաքարեր, ու եփուտին և
լանջապանակին համար դամուելու
28 քարեր բերին, Նաև լոյսի համար՝
ու օծման եղի համար՝ և անուշահոտ

շ Գլ․ լ․ 23․
ո Համր 21․ Ա Մն․ իթ․ 9․

խունկի համար՝ [շ]համեմներ ու եղ։
29 Իսրայէլի որդիքը [ո]յօժարակամ ընծայ
բերին Տէրոջը, ամէն մարդ ու
կնիկ՝ որոնք յօժարութիւն ունէին
բերելու ամէն տեսակ գործի համար՝
որ Տէրը Մովսէսին ձեռքովը պատուիրեց
որ շինուի։

չ Գլ․ լա․ 2․ եւն․

30 Եւ Մովսէս ըսաւ Իսրայէլի որդւոցը․
Ահա [չ]Տէրը Յուդայի ցեղէն
Ովրի որդւոյն Ուրիին որդին
31 Բեսելիէլը անունովը կանչեց․ Ու
Աստուծոյ Հոգիովը՝ իմաստութիւնով՝
հանճարով՝ և գիտութիւնով՝
ու ամէն տեսակ ճարտարութիւնով
32 լեցուց զանիկայ․ Որ վարպետի
գործեր հնարելով՝ ոսկիի ու արծաթի
33 և պղնձի վրայ բանի․ Եւ դամելու
համար քարեր բանի, ու ամէն
տեսակ վարպետի գործ ընելու
34 համար փայտեր քանդակէ։ Եւ
անոր սրտին մէջ սորվեցընելու կարողութիւնը
դրաւ, անորն ալ՝ ու

պ Գլ․ լա․ 6․
ջ Համր 31․ Գլ․ լա․ 3․ 6․ Գ Թագ․ է․ 14․ Բ Մն․ բ․ 14․ Ես․ իը․ 26․

[պ]Դանի ցեղէն Աքիսամայի որդւոյն
35 Ոողիաբին ալ։ [ջ]Սրտի իմաստութիւնով
լեցուց զանոնք,
որ ամէն տեսակ գործ գործող և
հնարքներ հնարող քանդակագործի
ու արուեստաւորի ամէն գործը,
նաև կապուտակի՝ ու ծիրանեգոյնի՝
և կրկնակի կարմիրի՝ և բարակ քըթանի
վրայ նկարագործողի և ոստայնանկի
գործը ընեն։

ԳԼ․ ԼԶ․

1 Ընծաները վարպետներուն կը յանձնեն։ 5 Մովսէս կը պատուիրէ որ ժողովուրդը ընծայ բերելէն դադարի։ 8 Քերովբէներով նկարուած վարագոյրները։ 14 Այծի մազէ վարագոյրները։ 19 Մորթէ ծածկոցները։ 20 Տախտակները իրենց խարիսխներովը։ 31 Նիգերը։ 35 Սրբարանին վարագոյրը։ 37 Դրան վարագոյրը։

ռ Գլ․ իը․ 3․ լա․ 6․ լե․ 10․ 35․
ս Գլ․ իե․ 8․

1 Ան ատենը Բեսելիէլ ու Ոողիաբ և
ամէն [ռ]սրտով իմաստուն եղողը՝
որոնց որ Տէրը իմաստութիւն ու
հանճար տուաւ [ս]սրբարանին պաշտօնին
ամէն տեսակ գործերը ընել
գիտնալու համար, Տէրոջը բոլոր
2 պատուիրածին պէս գործեցին։ Եւ
Մովսէս կանչեց Բեսելիէլը ու Ոողիաբը
և ամէն սրտով իմաստուն
եղողը՝ որուն սրտին մէջ Տէրը իմաստութիւն
դրաւ, այսինքն ան

Ն․ Ք․ ԴՔ․
1491

վ Գլ․ լե․ 2․ 26․ Ա Մն․ իթ․ 5․

ամէնը՝ [վ]որուն սիրտը կը փափաքէր
բանելու համար գործի մօտենալու։
3 Եւ անոնք առին Մովսէսէն
բոլոր ընծաները՝ որ Իսրայէլի որդիքը
[տ]բերին սրբարանին պաշտօնին

տ Գլ․ լե․ 27․

գործը լմնցնել ընելու համար։
Ու անոնք տակաւին ամէն առտու
կամաւոր ընծաներ կը բերէին անոր։
4 Եւ սրբարանին ամէն գործը բանող
բոլոր իմաստուն մարդիկը՝
ամէն մէկը իր ըրած գործէն եկան,
5 Եւ խօսեցան Մովսէսին՝ ըսելով․

ր Բ Կոր․ ը․ 2․ 3․

[ր]Ժողովուրդը աւելի կը բերէ՝ քան
որչափ պէտք էր Տէրոջը շինելու
պատուիրած բաներուն գործին
6 համար։ Եւ Մովսէս պատուիրեց
քարոզ կարդալ բանակին մէջ՝ ըսելով․
Ալ ոչ մարդ՝ ոչ ալ կնիկ
գործ մը գործեն սրբարանին ընծային
համար։ Այսպէս ժողովուրդը
ընծայ բերելէն դադարեցան։
7 Եւ ան նիւթերը՝ բոլոր գործը շինելու
համար բաւական էր իրենց,
ու աւելի ալ։

ց Գլ․ իզ․ 1․

8 [ց]Եւ խորանին գործը բանողներէն
բոլոր սրտով իմաստուն եղողները՝
մանուած բարակ քթանէն՝ ու
կապուտակէն՝ և ծիրանեգոյնէն՝ ու
կրկնակի կարմիրէն տասը վարագոյր
շինեցին․ զանոնք վարպետի գործ
9 քերովբէներով շինեցին․ Մէկ վարագոյրին
երկայնութիւնը քսանըութը
կանգուն՝ ու մէկ վարագոյրին
լայնութիւնը չորս կանգուն
էր․ ամէն վարագոյրներուն չափը
10 մէկ էր։ Եւ հինգ վարագոյրը իրարու
կցեց, ու միւս հինգ վարագոյրն
11 ալ իրարու կցեց։ Եւ կցուածքին
ծայրի մէկ վարագոյրին
եզերքին վրայ կապուտակէ օղակներ
շինեց․ մէկալ կցուածքին
ծայրի վարագոյրին եզերքն ալ

ւ Գլ․ իզ․ 5․

12 անանկ ըրաւ։ [ւ]Մէկ վարագոյրին
վրան յիսուն օղակ շինեց, և մէկալ
կցուածքին վրան եղած վարագոյրին
ծայրն ալ յիսուն օղակ շինեց․
13 օղակները դիմացէ դիմաց էին։ Եւ
յիսուն հատ կարթաձև ոսկի ճարմանդներ
շինեց․ ու վարագոյրները
ճարմանդներով իրարու հետ կոճկեց,
անանկ որ խորանը մէկ եղաւ։

փ Գլ․ իզ․ 7․

14 [փ]Եւ խորանին վրայի վրանին
համար այծի մազէ վարագոյրներ
շինեց․ զանոնք տասնըմէկ վարա-
15 գոյր շինեց։ Մէկ վարագոյրին
երկայնութիւնը երեսուն կանգուն՝
ու մէկ վարագոյրին լայնութիւնը
չորս կանգուն ըլլալով՝ տասնըմէկ
16 վարագոյրին չափը մէկ էր։ Եւ

Ն․ Ք․ ԴԲ․
1491

հինգ վարագոյրները զատ՝ ու վեց
17 վարագոյրները զատ կցեց ։ Եւ կցուածքին
ծայրի վարագոյրին եզերքին
վրայ յիսուն օղակ՝ ու մէկալ
կցուածքին ծայրի վարագոյրին
եզերքին վրայ յիսուն օղակ
18 շինեց ։ Եւ յիսուն հատ կարթաձև
պղինձ ճարմանդներ շինեց, որ
19 վրանը կոճկէ, ու մէկ ըլլայ ։ [բ]Եւ
բ Գլ․ ԻԶ․ 14 ։
վրանին համար կարմիր ներկուած
խոյի մորթերէ ծածկոց մը՝ ու անոր
վրայէն թէհաշի մորթերէ
ծածկոց մը շինեց ։

20 [գ]Եւ խորանին համար Սատիմի
գ Գլ․ ԻԶ․ 15 ։
փայտէ կանգնած տախտակներ շինեց
21 ։ Մէկ տախտակին երկայնութիւնը
տասը կանգուն՝ և մէկ տախտակին
լայնութիւնը մէկ ու կէս
22 կանգուն էր ։ Ամէն մէկ տախտակ
իրարու քով երկերկու ագուցիկ
ծայր ունէր․ խորանին բոլոր տախտակներուն
23 անանկ ըրաւ ։ Եւ խորանին
տախտակները անանկ շինեց․
դէպ ՚ի հարաւ՝ անոր հարաւային
կողմին համար քսան տախտակ
24 շինեց ։ Եւ քսան տախտակներուն
տակը՝ քառասուն արծաթ խարիսխ,
այսինքն մէկ տախտակին տակը իր
երկու ծայրը ընդունելու համար երկու
խարիսխ՝ ու մէկալ տախտակին
տակը իր երկու ծայրը ընդունելու
25 համար երկու խարիսխ շինեց ։ Եւ
խորանին մէկալ կողմին համար՝
դէպ ՚ի հիւսիս քսան տախտակ շինեց
26 ․ Ու անոնց քառասուն արծաթ
խարիսխ, մէկ տախտակին տակը
երկու խարիսխ՝ ու մէկալ տախտակին
տակը երկու խարիսխ շինեց ։
27 Եւ խորանին ետևի կողմին համար
դէպ ՚ի արևմուտք՝ վեց տախտակ
28 շինեց․ Եւ խորանին ետևի կողմի
անկիւններուն համար՝ երկու տախտակ
29 շինեց․ Եւ անոնք վարէն կը
միանային, ու վերէն ալ մէկ օղակով
մէկտեղ կը միանային․ երկուքին
ալ երկու անկիւններուն անանկ
30 ըրաւ ։ Այսպէս ութը տախտակ էին․
ու անոնց արծաթ խարիսխները
տասնուվեց խարիսխ էին, ամէն մէկ
տախտակին տակը երկերկու խարիսխ
31 ըլլալով ։ Եւ [դ]Սատիմի փայտէ
դ Գլ․ ԻԶ․ 26 ։
նիգեր շինեց․ խորանին մէկ
քովի տախտակներուն համար հինգ՝
32 Ու խորանին մէկալ քովի տախտակներուն
համար հինգ նիգ՝ և խորանին
դէպ ՚ի արևմուտք եղած ետևի
կողմի տախտակներուն համար
33 հինգ նիգ ։ Եւ մէջտեղի նիգը
անանկ շինեց, որ տախտակներուն
մէջտեղէն մէկ ծայրէն մինչև մէկալ
34 ծայրը անցնի ։ Եւ տախտակները
ոսկիով պատեց․ ու անոնց օղակները
ոսկիէ շինեց՝ նիգերուն տեղը
ըլլալու համար․ նիգերն ալ ոսկիով
պատեց ։

Ն․ Ք․ ԴԲ․
1491

35 [ե]Եւ կապուտակէ՝ ու ծիրանեգոյնէ՝
ե Գլ․ ԻԶ․ 31 ։
և կրկնակի կարմիրէ՝ ու մանուած
բարակ քթանէ շինեց վարագոյրը,
վարպետի գործ քերովբէներով
36 շինեց անիկայ ։ Եւ Սատիմի
փայտէ չորս սիւն շինեց անոր․
ու ոսկիով պատեց զանոնք․ անոնց
ճանկերը ոսկի էին․ և անոնց չորս
37 արծաթ խարիսխ ձուլեց ։ Եւ խորանին
դրանը համար կապուտակէ՝
ու ծիրանեգոյնէ՝ և կրկնակի կարմիրէ՝
ու մանուած բարակ քթանէ
նկարագործ [զ]դրան վարագոյր մը
զ Գլ․ ԻԶ․ 36 ։
38 շինեց․ Եւ անոր հինգ սիւները՝ ու
անոնց ճանկերը շինեց․ և անոնց
խոյակները՝ ու անոնց կապերը ոսկիով
պատեց․ և անոնց հինգ խարիսխները
պղնձէ էին ։

ԳԼ․ ԼԷ

1 Տապանակը ։ 6 Քաւութիւնը և քերովբէները ։ 10 Սեղանը իր անօթներովը ։ 17 Աշտանակը իր ճրագներովը ու գործիքներովը ։ 25 Խունկի սեղանը ։ 29 Օծման եղը ու անուշահոտ խունկը ։

1 Եւ Բեսելիէլ [ա]Սատիմի փայտէ շինեց
ա Գլ․ ԻԵ․ 10 ։
տապանակը․ անոր երկայնութիւնը
երկուք ու կէս կանգուն՝
ու անոր լայնութիւնը մէկ ու կէս
2 կանգուն էր ։ Եւ ներսէն ու դուրսէն
զուտ ոսկիով պատեց անիկայ․
և անոր բոլորտիքը ոսկի շրջանակ
3 մը շինեց ։ Եւ անոր չորս անկիւններուն
համար չորս ոսկի օղակներ
ձուլեց, այսինքն՝ անոր մէկ կողմէն
երկու օղակ՝ ու մէկալ կողմէն երկու
4 օղակ ։ Եւ Սատիմի փայտէ ձողեր
շինեց, ու զանոնք ոսկիով պատեց ։
5 Եւ ձողերը տապանակին քովերը
եղած օղակներուն անցուց, որ անոնցմով
տապանակը վերցուի ։

6 [բ]Եւ քաւութիւնը զուտ ոսկիէ
բ Գլ․ ԻԵ․ 17 ։
շինեց․ անոր երկայնութիւնը երկուք
ու կէս կանգուն՝ ու անոր
լայնութիւնը մէկ ու կէս կանգուն
7 էր ։ Եւ երկու ոսկիէ քերովբէներ
շինեց․ զանոնք կռածոյ շինեց քաւութիւնին
8 երկու ծայրերէն․ Մէկ
քերովբէն մէկ քովի ծայրէն՝ ու մէկալ
քերովբէն մէկալ քովի ծայրէն
ըլլալով, քերովբէները քաւութիւնին
9 երկու ծայրերէն շինեց ։ Եւ
քերովբէները իրենց թևերը վերէն
տարածելով՝ իրենց թևերովը քաւութիւնը
կը ծածկէին, ու անոնց
երեսները իրարու կը նայէին․ քերովբէներուն
երեսները քաւութիւնին
վրայ էին ։

10 Եւ [գ]սեղանը Սատիմի փայտէ շինեց
գ Գլ․ ԻԵ․ 23 ։
․ անոր երկայնութիւնը երկու
կանգուն, ու լայնութիւնը մէկ
կանգուն, և բարձրութիւնը մէկ ու

Ն. Ք. Դ.Ք.
1491

11 կէս կանգուն էր ։ Եւ զուտ ոսկիով
պատեց ան . ու անոր բոլորտիքը
12 ոսկի շրջանակ մը շինեց ։ Եւ
անոր բոլորտիքն ալ չորս մատնաչափ
սպառուած մը՝ ու սպառուածին
բոլորտիքը ոսկի շրջանակ մը
13 շինեց ։ Եւ չորս ոսկի օղակ ձուլեց
անոր համար , ու օղակները անոր
չորս ոտքերուն քովը չորս անկիւններ-
14 ները դրաւ ։ Օղակները սպառուածին
քովը ըլլալով՝ սեղանը վերցնելու
համար ձողերուն տեղուանքն
15 էին ։ Եւ սեղանը վերցնելու համար
ձողերը Սատիմի փայտէ շինեց ,
16 ու զանոնք ոսկիով պատեց ։ Եւ
սեղանին վրայ եղած անօթները ,
անոր Ŧ սկուտեղները՝ ու խնկամանները՝
և նուէր մատուցանելու գաւաթները
ու բաժակները զուտ ոսկիէ
շինեց ։

Ŧ Գլ. Իե. 29 ·

17 Եւ ⊦ աշտանակը զուտ ոսկիէ շինեց .
կռածոյ շինեց աշտանակը .
անոր բունը՝ ու ճիւղերը՝ անոր
սկահակները՝ գնդակները՝ ու ծաղիկները
18 իրմէն էին ։ Եւ անոր քովերէն
վեց ճիւղեր կ'ելլէին . աշտանակին
մէկ քովէն իրեք ճիւղ՝
ու աշտանակին մէկալ քովէն իրեք
19 ճիւղ . Մէկ ճիւղին վրայ նշաձև
իրեք սկահակ՝ գնդակով ու
ծաղիկով , և մէկալ ճիւղին վրայ
նշաձև իրեք սկահակ՝ գնդակով
ու ծաղիկով . աշտանակէն ելած
20 վեց ճիւղերը ասանկ էին ։ Եւ
աշտանակին վրայ գնդակներով
ու ծաղիկներով չորս նշաձև բաժակ
21 կային ։ Եւ անկէ ելած
վեց ճիւղերուն նայելով՝ երկու
ճիւղին տակը իրմէն գնդակ մը՝ ու
երկու ճիւղին տակը իրմէն գնդակ
մը՝ և երկու ճիւղին տակը իրմէն
22 գնդակ մը կային ։ Անոնց գնդակները
ու ճիւղերը իրմէն էին . ամէնը
մէկ՝ զուտ ոսկիէ կռածոյ էին ։
23 Եւ անոր եօթը ճրագները՝ և ունելիները՝
ու անոր բազմակալները
24 զուտ ոսկիէ շինեց ։ Զանիկայ իր
բոլոր գործիքներովը մէկ տաղանդ
զուտ ոսկիէ շինեց ։

⊦ Գլ. Իե. 31 ·

25 ʇ Խունկի սեղանը Սատիմի փայտէ
շինեց . անոր երկայնութիւնը կանգուն
մը՝ ու անոր լայնութիւնը
կանգուն մը՝ քառակուսի ըլլալով ,
և անոր բարձրութիւնը երկու կանգուն
էր . անոր եղջիւրները իրմէն
26 էին ։ Եւ անոր վրան՝ ու չուրջանակի
քովերը՝ և անոր եղջիւրները
զուտ ոսկիով պատեց . և բոլորտիքը
ոսկի շրջանակ մը շինեց անոր
27 ։ Եւ անոր համար՝ անոր շրջանակին
տակէն՝ անոր երկու քովերը
երկու կողմէն երկու ոսկի օղակներ
շինեց , որ անոնք ձողերուն
տեղուանքը ըլլալով՝ անոնցմով
28 վերցուի ։ Եւ ձողերը Սատիմի փայտէ
շինեց , ու զանոնք ոսկիով պատեց
29 ։ Եւ ⊦ սուրբ օծման եղը՝ ու
մաքուր անուշահոտ խունկը շինեց
իւղագործի արհեստով ։

ʇ Գլ. Լ. 1 ·

Ն. Ք. Դ.Ք.
1491

⊦ Գլ. Լ. 23. 34 ·

ԳԼ. ԼԸ

1 Ողջակէզի սեղանը ։ 8 Պղնձէ աւազանը ։ 9 Սրահը ։ 21 Ժողովուրդին ընծայած բաներուն գումարը ։

1 Եւ − ողջակէզի սեղանը Սատիմի
փայտէ շինեց . անոր երկայնութիւնը
հինգ կանգուն՝ ու անոր
լայնութիւնը հինգ կանգուն՝ քառակուսի
էր , և անոր բարձրութիւնը
2 իրեք կանգուն ։ Եւ անոր
եղջիւրները չորս անկիւններուն վրայ
շինեց . անոր եղջիւրները իրմէն
3 էին . ու պղնձով պատեց ան ։ Եւ
սեղանին բոլոր գործիքները՝ այսինքն
թաղարները՝ և թիակները՝ ու
կոնքերը՝ և մաշաները՝ ու կրակի
ամանները շինեց . անոր բոլոր գործիքները
4 պղնձէ շինեց ։ Եւ սեղանին
համար՝ անոր շրջանակին տակէն
գրեթէ մէջտեղը՝ պղնձէ ցանցերով
5 կասկարայ մը շինեց ։ Եւ
պղնձէ կասկարային չորս անկիւնները
չորս օղակներ ձուլեց ձողերուն
6 տեղեր ըլլալու համար ։ Եւ
ձողերը Սատիմի փայտէ շինեց , ու
7 զանոնք պղնձով պատեց ։ Եւ ձողերը
սեղանին քովերը եղած օղակներուն
անցուց , որ անիկայ անոնցմով
վերցուի . զանիկայ տախտակներով
շինեց՝ ու մէջը դատարկ ։

− Գլ. Իէ. 1 ·

8 Եւ Ᵽ պղնձէ աւազանը ու անոր
պղնձէ խարիսխը՝ ժողովքի խորանին
դուռը ÷ խումբերով ժողվուող
կնիկներուն հայելիներէն
շինեց ։

Ᵽ Գլ. Լ. 18 ·

÷ Ա Թագ. Բ. 22 ·

9 Եւ Ŧ սրահը շինեց . հարաւային
կողմին համար՝ սրահին վարագոյրները
մանուած բարակ քթանէ ըլ-
10 լալով՝ հարիւր կանգուն էին . Անոնց
սիւները քսան՝ ու անոնց
պղնձէ խարիսխները քսան էին .
սիւներուն ճանկերը ու անոնց կա-
11 պերը արծաթ էին ։ Եւ հիւսիսային
կողմին համար՝ վարագոյրները
հարիւր կանգուն , անոնց քսան
սիւները ու անոնց քսան խարիսխները
պղնձէ էին , սիւներուն ճանկերը
ու անոնց կապերը արծաթ
12 էին ։ Եւ արևմտեան կողմին համար՝
վարագոյրները յիսուն կանգուն
էին . անոնց սիւները տասը՝
ու անոնց խարիսխները տասը էին .
սիւներուն ճանկերը ու անոնց կա-
13 պերը արծաթ էին ։ Եւ արևելեան
կողմին համար՝ վարագոյրները յի-
14 սուն [illegible] էին ։ Դրանը մէկ

Ŧ Գլ. Իէ. 9 ·

Ն. Ք. Թ.
1491

կողմին վարագոյրները տասնու-
հինգ կանգուն՝ անոնց սիւները ի-
րեք՝ ու անոնց խարիսխները իրեք
15 էին. Եւ միւս կողմին համար ալ՝
այսինքն դրանը մէկ կողմէն
ու միւս կողմէն վարագոյրները
տասնուհինգ կանգուն, անոնց
սիւները իրեք՝ ու անոնց խարիսխ-
16 ները իրեք էին ։ Սրահին բոլոր
վարագոյրները շուրջանակի մա-
17 նուած բարակ քթանէ էին ։ Եւ
սիւներուն խարիսխները պղնձէ՝
սիւներուն ճանկերը ու անոնց կա-
պերը արծաթէ՝ և անոնց խոյակնե-
րը արծաթապատ՝ ու սրահին բո-
լոր սիւներն ալ արծաթ կապերով
18 էին ։ Եւ սրահին դրանը վարա-
գոյրը նկարագործ էր, կապու-
տակէ՝ ու ծիրանեգոյնէ՝ և կրկնա-
կի կարմիրէ՝ ու մանուած բարակ
քթանէ. երկայնութիւնը քսան
կանգուն՝ և լայնութեանը մէջի
բարձրութիւնը սրահին վարագոյր-
ներուն համեմատ՝ հինգ կանգուն
19 էր ։ Եւ անոնց սիւները չորս՝ ու
անոնց պղնձէ խարիսխները չորս
էին, անոնց ճանկերը արծաթէ՝ և
անոնց խոյակները արծաթապատ՝
20 ու կապերը արծաթէ էին ։ Եւ
խորանին ու շուրջանակի սրահին
բոլոր ե ցիցերը պղնձէ էին ։ ե Ել. ԻԷ. 19.

21 Ասիկայ է խորանին՝ այսինքն
զ վկայութեան խորանին հաշիւը, զ Թուոց. Ա. 50, 53. Դ. 15. Ժ. 11. ԺԷ. 7, 8. ԺԸ. 2. Բ Մն. ԻԴ. 6. Գործ. Է. 44.
որ Մովսէսին պատուիրածին պէս՝
Ղեւտացւոց պաշտօնին համար Ա-
հարոն քահանային որդւոյն է Ի-
թամարին ձեռքովը հաշուեցաւ ։ է Թուոց. Գ. 28, 33.
22 Եւ Յուդայի ցեղէն Ովրի որդւոյն
Ուրիին որդին ը Բեսելիէլը բրաւ ան
ամէնը՝ որ Տէրը Մովսէսին պա- ը Ել. ԼԱ. 2, 6.
23 տուիրեց ։ Եւ վարպետ քանդա-
կագործը՝ և կապուտակով ու ծի-
րանեգոյնով և կրկնակի կարմիրով
ու բարակ քթանով նկարագոր-
ծողը՝ Դանի ցեղէն Աքիսամայի
որդին Ողիաբը անոր հետ էր ։

24 Աս շինուածքին համար գործա-
ծուած բոլոր ոսկին՝ այսինքն՝ սրբա-
րանին բոլոր շինուածքին նուի-
րուած ոսկին՝ թ սրբարանին սիկղին թ Ել. Լ. 13, 24. Ղեւ. Ե. 15. ԻԷ. 3, 25. Թուոց. Գ. 47. ԺԸ. 16.
համեմատ՝ քսանուինը տաղանդ ու
25 եօթը հարիւր երսուն սիկղ էր ։ Եւ
ժողովքէն համրուողներուն արծա-
թը՝ սրբարանին սիկղին համեմատ՝
հարիւր տաղանդ ու հազար եօթը
հարիւր եօթանասունուհինգ սիկղ
26 էր ։ Քսան տարեկանէն վեր համ-
րուելու անցնողներէն ամէն մէկը
ժ բեկա մը՝ այսինքն սրբարանին սիկ- ժ Ել. Լ. 13, 15.
ղին համեմատ՝ կէս սիկղ [illegible],
ի վեց հարիւր երեք հազար հինգ հա- ի Թուոց. Ա. 46.
27 րիւր յիսուն մարդիկ ըլլալով ։ Եւ
սրբարանին լ խարիսխները՝ ու վա- լ Ել. ԻԶ. 19, 21, 25, 32.
րագուրին խարիսխները ձուլելու
համար՝ հարիւր տաղանդ արծաթ
գնաց. մէկ խարիսխը մէկ տաղանդ
ըլլալով՝ հարիւր տաղանդէն հարիւր
28 խարիսխ եղաւ ։ Եւ հազար եօթը
հարիւր եօթանասունուհինգ սիկղ
արծաթէն սիւներուն ճանկերը շի-
նեց, ու անոնց խոյակները պատեց,
29 և զանոնք կապեց ։ Եւ նուիրուած
պղինձը եօթանասուն տաղանդ ու
երկու հազար չորս հարիւր սիկղ
30 էր ։ Եւ անով ժողովքի խորանին
դրանը խարիսխները՝ ու պղնձէ սե-
ղանը՝ և անոր պղնձէ կասկարան՝
31 ու սեղանին բոլոր գործիքները, Եւ
շուրջանակի սրահին խարիսխները՝
ու սրահին դրանը խարիսխները՝ և
խորանին բոլոր ցիցերը՝ ու շուրջա-
նակի սրահին բոլոր ցիցերը շինեց ։

ԳԼ. ԼԹ

1 Պաշտօնի հանդերձները ու սուրբ զգեստները ։ 2 Եփուտը ։ 8 Լանջապանակը ։ 22 Եփուտին պատմուճանը ։ 27 Բարակ քթանէ շապիկները, խոյրը, ապարօշները, ևն ։ 30 Սուրբ պսակին թիթեղը ։ 32 Մովսէս շինուած բաները տեսնելով կը հաւնի, ու գործողները կ՚օրհնէ ։

1 Եւ ա կապուտակէ՝ ու ծիրանե- ա Ել. ԼԵ. 23.
գոյնէ՝ և կրկնակի կարմիրէ շի-
նեցին բ պաշտօնի լաթերը՝ սրբա- բ Ել. ԼԱ. 10. ԼԵ. 19.
րանին մէջ պաշտօն կատարելու
համար. և Ահարոնին համար սուրբ
զգեստներ շինեցին, գ Տէրոջը Մով- գ Ել. ԻԸ. 4.
սէսին պատուիրածին պէս ։
2 դ Ու եփուտը շինեց ոսկիէ՝ կա- դ Ել. ԻԸ. 6.
պուտակէ՝ ու ծիրանեգոյնէ՝ և
կրկնակի կարմիրէ՝ ու մանուած
3 բարակ քթանէ ։ Եւ ոսկին բա-
րակ թիթեղուններու ծեծեցին,
և թելեր կտրեցին, որ կապուտա-
կին՝ ծիրանեգոյնին՝ և կրկնակի
կարմիրին՝ ու բարակ քթանին հետ
4 վարպետութեամբ գործեն ։ Կռճ-
կուող վականներ շինեցին անոր՝
այսինքն եփուտին, որ երկու ծայրէն
5 կը կռճկուէր ։ Եւ եփուտին վրայ
եղած ժապաւէնը նոյն նիւթէն էր՝
անոր գործքին համեմատ, ոսկիէ՝
կապուտակէ՝ ու ծիրանեգոյնէ՝ և
կրկնակի կարմիրէ՝ ու մանուած
բարակ քթանէ էր, Տէրոջը Մով-
սէսին պատուիրածին պէս ։
6 ե Եւ ոսկի խորշերու մէջ եղնգնա- ե Ել. ԻԸ. 9.
քարերը գամեցին, որ անոնց վրայ
Իսրայէլի որդւոց անունները կնիք
փորագրելու պէս փորագրեցին ։
7 Եւ զանոնք եփուտին ուսերուն
վրայ դրաւ, որ զ յիշատակի քարեր զ Ել. ԻԸ. 12.
ըլլան Իսրայէլի որդւոց, Տէրոջը
Մովսէսին պատուիրածին պէս ։
8 է Եւ լանջապանակը ճարտարու- է Ել. ԻԸ. 15.
թեամբ եփուտին գործին պէս ոս-
կիէ՝ կապուտակէ՝ ու ծիրանեգոյնէ՝

Ն · Ք · Դ · Թ ·
1491

և կրկնակի կարմիրէ՝ ու մանուած
9 բարակ քթանէ շինեց . Քառակուսի
ու երկուքի ծալլուող շինեցին
լանջապանակը . մէկ թիզ երկայնութեամբ
ու մէկ թիզ լայնութեամբ՝ երկուքի ծալլուող էր .

ա Գլ · ԻԸ · 17 ·

10 ա Եւ անոր վրան չորս կարգ քարեր
զամեցին . [illegible] կարգը՝ սարդիոն,
տպազիոն ու զմրուխտ՝ առաջին
11 կարգն էր . Եւ երկրորդ կարգը՝
կարկեհան՝ շափիւղայ ու ադամանդ
12 էր . Եւ երրորդ կարգն էր՝
13 գոճագմ, ակատ ու մեղեսիկ . Եւ
չորրորդ կարգն էր՝ ոսկեքար,
եղնգնաքար ու յասպիս . [illegible]
ոսկի խորշերու մէջ զամուած էին ։
14 Եւ քարերը՝ Իսրայէլի որդւոցը
անուններուն համեմատ՝ անոնց
անուններուն պէս տասուերկուք
էին . ամէն մէկուն անունը տասուերկու
ցեղերուն համեմատ՝ կնիք
փորագրողի գործով փորագրուած
15 էր ։ Եւ լանջապանակին վրայ զուտ
ոսկիէ հիւսուած եզերքի շղթաներ
16 շինեցին ։ Եւ երկու ոսկի ճարմանդ
ու երկու ոսկի օղակ շինեցին . և երկու
օղակները լանջապանակին երկու
17 ծայրերը դրին ։ Եւ լանջապանակին
ծայրերը եղած երկու օղակներուն
անցուցին երկու ոսկիէ հիւսուած
18 շղթաները ։ Եւ երկու շղթաներուն
[illegible] երկու ծայրերը՝
երկու ճարմանդներուն անցուցին,
ու զանոնք եփուտին ուսերուն վրայ՝
19 անոր առջևի կողմը դրին ։ Եւ
[illegible] երկու ոսկի օղակներ [illegible] շինեցին,
և զանոնք լանջապանակին
ներսի կողմէն՝ եփուտին կցուած
20 եզերքին երկու ծայրերը դրին ։ Եւ
[illegible] երկու ոսկի օղակներ շինեցին,
ու զանոնք եփուտին երկու
ուսերուն վարէն՝ անոր առջևի
կողմի կցուածքին մօտ՝ եփուտին
21 ժապաւէնին վրայէն անցուցին ։ Եւ
լանջապանակը իր օղակներէն՝ կապուտակէ
[illegible] լարով եփուտին
օղակներուն կապեցին, որ եփուտին
ժապաւէնին վրայ ըլլայ, ու
լանջապանակը եփուտին վրայէն
չզատուի ,, Տէրոջը Մովսէսին պատուիրածին պէս ։

բ Գլ · ԻԸ · 31 ·

22 բ Եւ եփուտին պատմուճանը ոստայնանկի
գործով բոլորովին կապուտակէ
23 շինեց ։ Եւ պատմուճանին
մէջտեղը զրահի ճեղքուածքին
պէս ճեղքուած մը կար . [illegible] ճեղքուածքին
բոլորտիքը [illegible] եզերք
24 ունէր՝ որ չպատռի ։ Եւ
պատմուճանին քղանցքներուն վրայ՝
կապուտակէ՝ ու ծիրանեգոյնէ՝
և կրկնակի կարմիրէ՝ ու մանուած
բարակ քթանէ նուռեր շինեցին
25 ։ Եւ զուտ ոսկիէ գ զանգակներ

գ Գլ · ԻԸ · 33 ·

շինեցին, ու զանգակները նուռերուն
մէջտեղը՝ պատմուճանին
քղանցքներուն վրայ շուրջանակի
26 նուռերուն մէջը դրին ։ Պատմուճանին
քղանցքներուն վրայ շուրջանակի
զանգակ մը ու նուռ մը՝ զանգակ
մը ու նուռ մը [illegible], պաշտօնին
համար, Տէրոջը Մովսէսին պատուիրածին պէս ։

դ Գլ · ԻԸ · 39 · 40 ·

27 դ Եւ Ահարոնին ու անոր որդւոցը
համար՝ բարակ քթանէ ոստայնանկի
գործ շապիկներ շինեցին ։

ե Գլ · ԻԸ · 4 · 39 · Եզեկ · ԽԴ · 18 ·
զ Գլ · ԻԸ · 42 ·

28 ե Եւ խոյրը բարակ քթանէ՝ ու
հանդէսի ապարօշները բարակ քթանէ՝
ու զ կտաւեղէն անդրավարտիքները
մանուած բարակ քթանէ,

է Գլ · ԻԸ · 39 ·

29 է Եւ գօտին մանուած բարակ քթանէ՝
կապուտակէ՝ ծիրանեգոյնէ
և կրկնակի կարմիրէ՝ նկարագործ
շինեցին, Տէրոջը Մովսէսին պատուիրածին պէս ։

ը Գլ · ԻԸ · 36 · 37 ·

30 ը Եւ սուրբ պսակին թիթեղը զուտ
ոսկիէ շինեցին, ու անոր վրան
կնիք փորագրելու պէս՝ ՍՐԲՈՒԹԻՒՆ
31 ՏԵԱՌՆ գրեցին . Եւ անոր
կապուտակ ժապաւէն մը անցուցին,
որ վերէն խոյրին վրայ դրուի,
Տէրոջը Մովսէսին պատուիրածին
պէս ։

թ Հմր 42 · 43 · Գլ · ԻԵ · 40 ·

32 Ուստի խորանին՝ այսինքն ժողովքի
վրանին բոլոր գործը լմնցաւ .
և Իսրայէլի որդիքը թ Տէրոջը Մովսէսին
բոլոր պատուիրածին պէս
33 ըրին . անանկ ըրին ։ Եւ խորանը
Մովսէսին բերին, վրանը ու անոր
բոլոր գործիքները՝ անոր ճարմանդները՝
անոր տախտակները՝ անոր
նիգերը՝ և անոր սիւները ու խարիսխները
34 , Եւ կարմիր ներկուած
խոյի մորթերէն ծածկոցը՝ ու թէհաշի
մորթերէն [illegible] ծածկոցը՝ և
35 ծածկոցին վարագոյրը, Վկայութեան
տապանակը ու անոր ձողերը՝
36 և քաւութիւնը, Սեղանը [illegible] անոր
բոլոր անօթները՝ և առաջաւորութեան
37 հացը, Զուտ ոսկիէ աշտանակը
իր ճրագներովը՝ այսինքն կարգաւ
դրուած ճրագներովը՝ ու իր
բոլոր գործիքներովը՝ և լոյսին եղը,
38 Եւ ոսկի սեղանը՝ ու օծման եղը՝ և
անուշահոտ խունկը՝ ու խորանին
39 դրանը վարագոյրը, Պղնձէ սեղանը՝
ու անոր պղնձէ կասկարան՝ անոր
ձողերը և անոր բոլոր գործիքները՝
աւազանը ու անոր խարիսխը,
40 Սրահին վարագոյրները՝ անոր սիւները
ու խարիսխները՝ և սրահին
դրանը վարագոյրը՝ անոր չուանները
ու ցիցերը՝ և խորանին՝ այսինքն
ժողովքի վրանին պաշտօնին համար
41 [illegible] բոլոր կարասիքը, Սրբարանին
մէջ պաշտելու համար՝ պաշտօնին
լաթերը, ու Ահարոն քահա-

նային սուրբ զգեստները, ու անոր
որդւոցը զգեստները, որ քահանայութիւն
42 ընեն ։ Ան ամենուն
պէս՝ որ Տէրը Մովսէսին պատուիրեց,
անանկ ըրին Իսրայէլի որդիքը
ամէն գործը ։
43 Եւ Մովսէս բոլոր շինուածքին
նայեցաւ, և ահա Տէրոջը պատուիրածին
պէս ըրին ան. անանկ ըրին.
և Մովսէս օրհնեց զանոնք ։

Ն. Ք. Ծ.
1491

[յ] Գլ. Լ. 10 ; Ղև. Թ. 22, 23 ; Թուոց Զ. 23 ; Յես. ԻԲ. 6 ; Բ. Թագ. Զ. 18 ; Գ. Թագ. Ը. 14 ; Բ. Մն. Լ. 27 ;

ԳԼ. Խ

1 Աստուած կը պատուիրէ Մովսէսին՝ որ խորանը կանգնէ ։ 9 և օծէ ։ 13 ու Ահարոնը և անոր որդիքը քահանայ օրհնէ ։ 16 Մովսէս ալ պատուիրանքները կը կատարէ ։ 34 Խորանը ծածկող ամպը ։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով.
2 [ա]Առաջին ամսուն առաջին
օրը պիտի կանգնես [բ]խորանը՝
3 այսինքն ժողովքի վրանը ։ Եւ [գ]անոր
մէջը պիտի դնես վկայութեան տապանակը,
ու վարագոյրով ծածկես
4 տապանակը ։ Եւ [դ]սեղանը ներս
պիտի բերես. ու [ե]անոր վրայ շարուելու
հացերը շարես. [զ]Եւ աշտանակը
պիտի բերես, ու անոր ճրագները
5 վառես ։ [է]Եւ վկայութեան
տապանակին առջևը պիտի դնես
խունկին ոսկի սեղանը. ու խորանին
6 դրանը վարագոյրը դնես ։ Եւ
խորանին՝ այսինքն ժողովքի վրանին
դրանը առջևը՝ ողջակէզի սեղանը
7 պիտի դնես ։ Եւ [ը]ժողովքի վրանին
ու սեղանին մէջտեղը պիտի դնես
աւազանը, ու անոր մէջը ջուր դնես ։
8 Եւ շուրջանակի սրահը պիտի կանգնես,
ու սրահին դրանը վարագոյրը
9 դնես ։ Եւ օծման եղը պիտի առնես,
ու խորանը և անոր մէջը եղած
ամէն բաները [թ]օծես. և անիկայ ու
անոր ամէն անօթները պիտի սրբես,
10 որ սուրբ ըլլայ ։ Եւ ողջակէզի
սեղանը՝ ու անոր բոլոր գործիքները
պիտի օծես, ու սեղանը
սրբես. և [ժ]սեղանը [*]ամենասուրբ
11 պիտի ըլլայ ։ Եւ աւազանը ու անոր
խարիսխը պիտի օծես, ու սրբես
12 անիկայ ։ [ի]Եւ Ահարոնը ու անոր
որդիքը ժողովքի խորանին դրանը
պիտի մօտեցընես, ու զանոնք ջրով
13 լուաս ։ Եւ Ահարոնին պիտի հագցընես
սուրբ զգեստները, [լ]ու օծես
անիկայ, և սրբես անիկայ, որ ինծի
14 քահանայութիւն ընէ ։ Եւ անոր
որդիքն ալ պիտի մօտեցընես, ու
15 անոնց շապիկներ հագցընես ։ Եւ
անոնց հայրը օծածիդ պէս՝ պիտի
օծես զանոնք, որ ինծի քահանայութիւն
ընեն. և անոնց օծումը
իրենց ազգերուն մէջ [խ]յաւիտենական
քահանայութեան համար պիտի ըլլայ ։

[ա] Գլ. ԺԲ. 2 ; ԺԳ. 4 ;
[բ] Հմր 17 ; Գլ. ԻԶ. 1, 30 ;
[գ] Հմր 21 ; Գլ. ԻԶ. 33 ; Թուոց Դ. 5 ;
[դ] Հմր 22 ; Գլ. ԻԶ. 35 ;
[ե] Հմր 23 ; Գլ. ԻԵ. 30 ; Ղև. ԻԴ. 5, 6 ;
[զ] Հմր 24, 25 ;
[է] Հմր 26 ;
[ը] Հմր 30 ; Գլ. Լ. 18 ;
[թ] Գլ. Լ. 26 ;
[ժ] Գլ. ԻԹ. 36, 37 ;
[*] Եբր. սրբութիւն սրբութեանց
[ի] Ղև. Ը. 1—13 ;
[լ] Գլ. ԻԸ. 41 ;
[խ] Թուոց ԻԵ. 13 ;

16 Եւ Մովսէս՝ Տէրոջը իրեն բոլոր
պատուիրածին պէս ըրաւ. անանկ
17 ըրաւ ։ Եւ եղաւ որ երկրորդ տարին՝
առաջին ամսուն առաջին օրը
18 [ծ]խորանը կանգնուեցաւ ։ Եւ Մովսէս
կանգնեց խորանը, ու անոր
խարիսխները դրաւ, և անոր տախտակները
կանգնեց, ու անոր նիգերը
անցուց, ու սիւները կանգնեց
19 ։ Եւ խորանին վրայ տարածեց
վրանը, ու վերէն վրանին
ծածկոցը անոր վրայ դրաւ՝ ինչպէս
որ Տէրը Մովսէսին պատուիրեր
20 էր ։ Եւ [կ]վկայութիւնը առաւ՝ ու
տապանակին մէջը դրաւ. և ձողերը
տապանակին վրայ անցուց, ու վերէն
տապանակին վրայ քաւութիւնը
21 դրաւ ։ Եւ տապանակը խորանին
մէջը բերաւ, ու [հ]ծածկող
վարագոյրը դրաւ, և վկայութեան
տապանակը ծածկեց, ինչպէս որ
Տէրը Մովսէսին պատուիրեր էր ։
22 [ձ]Եւ ժողովքի վրանին մէջ՝ խորանին
հիւսիսային կողմը՝ վարագոյրին
դուրսի դին դրաւ սեղանը.
23 [ղ]Եւ անոր վրայ շարուելու հացերը
շարեց Տէրոջը առջևը, ինչպէս որ
Տէրը Մովսէսին պատուիրեր էր ։
24 [ճ]Եւ ժողովքի վրանին մէջ՝ սեղանին
դիմացը խորանին հարաւային կողմը
25 դրաւ աշտանակը ։ Եւ Տէրոջը
առջևը [մ]ճրագները վառեց, ինչպէս
որ Տէրը Մովսէսին պատուիրեր էր ։
26 [յ]Եւ ժողովքի վրանին մէջ՝ վարագոյրին
առջևը դրաւ ոսկի սեղանը.
27 [ն]Եւ անոր վրայ անուշահոտ խունկ
ծխեց, ինչպէս որ Տէրը Մովսէսին
28 պատուիրեր էր ։ [շ]Եւ խորանին
29 դրանը վարագոյրը դրաւ ։ [ո]Եւ
խորանին՝ այսինքն ժողովքի վրանին
դրանը քով ողջակէզին սեղանը դրաւ.
ու [չ]անոր վրայ ողջակէզը ու
հացի ընծան մատուց, ինչպէս որ
Տէրը Մովսէսին պատուիրեր էր ։
30 [պ]Եւ ժողովքի վրանին ու սեղանին
մէջտեղը դրաւ աւազանը, և անոր
մէջը՝ լուացուելու համար ջուր դրաւ
31 ։ Եւ Մովսէս ու Ահարոն և
անոր որդիքը իրենց ձեռքերը ու
32 ոտքերը անկէ կը լուային. ժողովքի
վրանը մտած ատեննին, և
սեղանին մօտենալու ատեննին կը
լուացուէին, [ջ]ինչպէս որ Տէրը
33 Մովսէսին պատուիրեր էր ։ [ռ]Եւ
խորանին ու սեղանին բոլորտիքը
սրահը կանգնեց, և սրահին դրանը
վարագոյրը դրաւ ։ Այսպէս Մովսէս
բոլոր գործը լմնցուց ։
34 [ս]Եւ ամպ մը ծածկեց ժողովքի
վրանը, և Տէրոջը փառքը լեցուց
35 խորանը ։ Եւ Մովսէս չէր կրնար
մտնել ժողովքի վրանը. ինչու որ
ամպը անոր վրայ կը կենար, ու Տէ-

Ն. Ք. Ծ.
1491
1490

[ծ] Հմր 1 ; Թուոց Է. 1 ;
[կ] Գլ. ԻԵ. 16 ;
[հ] Գլ. ԻԶ. 33 ; ԼԵ. 12 ;
[ձ] Գլ. ԻԶ. 35 ;
[ղ] Հմր 4 ;
[ճ] Գլ. ԻԶ. 35 ;
[մ] Հմր 4 ; Գլ. ԻԵ. 37 ;
[յ] Հմր 5 ; Գլ. Լ. 6 ;
[ն] Գլ. Լ. 7 ;
[շ] Հմր 5 ; Գլ. ԻԶ. 36 ;
[ո] Հմր 6 ;
[չ] Գլ. ԻԹ. 38, 42 ;
[պ] Հմր 7 ; Գլ. Լ. 18 ;
[ջ] Գլ. Լ. 19, 20 ;
[ռ] Հմր 8 ; Գլ. ԻԷ. 9, 16 ;
[ս] Գլ. ԻԹ. 43 ; Ղև. ԺԶ. 2 ; Թուոց Թ. 15 ; Գ. Թագ. Ը. 10, 11 ; Բ. Մն. Ե. 13, Է. 2 ; Եսայ. Զ. 4 ; Անգ. Բ. 7, 9 ; Յայտ. ԺԵ. 8 ;
[վ] Ղև. ԺԶ. 2 ; Գ. Թագ. Ը. 11 ; Բ. Մն. Ե. 14 ;

Ն. ք. զՔ. 1490

բոցը փառքը լեցուցեր էր խորանը։
36 [ա]Եւ Իսրայէլի որդիքը իրենց բոլոր
ճամբորդութեանցը մէջ՝ երբոր ամպը
խորանին վրայէն վերնար, անոնք
37 կը չուէին. Եւ [բ]թէ որ ամպը
չվերնար, մինչեւ անոր վերնալու
38 օրը չէին չուեր։ Քանզի ցորեկը
[գ]Տէրոջը ամպը խորանին վրայ էր,
և գիշերը անոր վրայ կրակ կար,
Իսրայէլի բոլոր ժողովուրդին առջեւ՝ իրենց ամէն ճամբորդութեանցը մէջ։

[ա] Թուոց. թ. 17։ ժ. 11։ Նեեմ. թ. 19։
[բ] Թուոց. թ. 19—22։
[գ] Ել. ժգ. 21։ Թուոց. թ. 15։

Ն. ք. զՔ. 1490

ԳԻՐՔ ՂԵՒՏԱՑՒՈՑ

Ն. ք. զՔ. 1490

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Արջառներէն, 10 հօտերէն, 14 կամ թռչուններէն ողջակէզ մատուցանելու կանոնները։

1 Եւ Տէրը [ա]կանչեց Մովսէսը, ու
[բ]ժողովքի խորանէն խօսեցաւ
2 անոր՝ ըսելով. Խօսէ Իսրայէլի որդւոցը, ու ըսէ անոնց. [գ]Եթէ որ
ձեզմէ մէկը անասուններէն ընծայ
մատուցանելու ըլլայ Տէրոջը, ձեր
ընծան արջառներէն կամ հօտերէն
պիտի մատուցանէք։
3 Թէ որ անոր ընծան արջառներէն
ողջակէզ է, արու [դ]անարատ պիտի
մատուցանէ. ու ժողովքի խորանին դրանը քով պիտի մատուցանէ
զան՝ Տէրոջը առջեւ ընդունելի ըլ-
4 լալու համար։ [ե]Եւ իր ձեռքը ողջակէզին գլխուն վրայ պիտի դնէ,
ու ան իրեն [զ]քաւութիւն ըլլալու
համար [է]ընդունելի պիտի ըլլայ։
5 Եւ [ը]զուարակը պիտի մորթէ Տէրոջը առջեւ. ու Ահարոնին որդիքը [թ]քահանաները՝ արիւնը պիտի
մօտեցընեն, և ժողովքի խորանին
դրանը քով եղած սեղանին վրայ
շուրջանակի [ժ]պիտի սրսկեն արիւ-
6 նը։ Եւ ողջակէզին մորթը պիտի
հանէ, ու կտոր կտոր պիտի ընէ
7 ողջակէզը։ Եւ Ահարոն քահանային որդիքը սեղանին վրայ կրակ
պիտի դնեն, ու [ի]կրակին վրայ
8 փայտեր շարեն. Եւ Ահարոնին որդիքը քահանաները՝ սեղանը եղած
կրակին վրայի փայտերուն վրայ
պիտի շարեն կտորները՝ գլուխը ու
9 ճարպը. Բայց անոր փորոտիքը ու
ոտքերը ջրով պիտի լուայ, և քահանան պիտի այրէ ամէնը սեղանին
վրայ՝ Տէրոջը ողջակէզ — [լ]անուշահոտ պատարագ ըլլալու համար։
10 Եւ թէ որ անոր ողջակէզի ընծան
հօտերէն՝ այսինքն ոչխարներէն կամ
այծերէն է, արու [խ]անարատ պիտի
11 մատուցանէ։ [ծ]Եւ պիտի մորթէ
անիկայ Տէրոջը առջեւ սեղանին
հիւսիսային կողմը. ու Ահարոնին
որդիքը քահանաները՝ սեղանին
վրայ շուրջանակի պիտի սրսկեն
12 անոր արիւնը։ Եւ կտոր կտոր պիտի ընէ ան՝ գլխովը ու ճարպովը.
և քահանան սեղանը եղած կրակին
վրայի փայտերուն վրայ պիտի շարէ
13 անոնք։ Եւ փորոտիքը ու ոտքերը
ջրով պիտի լուայ. ու քահանան
ամէնը պիտի բերէ՝ ու սեղանին վրայ այրէ. անիկայ ողջակէզ — անուշահոտ պատարագ մըն է Տէրոջը։
14 Եւ թէ որ ողջակէզի համար Տէրոջը մատուցանելու ընծան թռչուններէն է, ան առնէ անիկայ
իր ընծան [կ]տատրակներէն կամ
աղաւնիի ձագերէն պիտի մատու-
15 ցանէ։ Եւ քահանան սեղանը
պիտի բերէ ան՝ ու անոր գլուխը
փրցընէ, և սեղանին վրայ պիտի
այրէ, ու անոր արիւնը սեղանին
16 քովը քամուի։ Եւ անոր կրտնառքը ու աղբը պիտի զատէ, և
[հ]սեղանին արեւելեան կողմը եղած
17 մոխրանոցը նետէ։ Եւ զանիկայ
թեւերէն պիտի պատռէ՝ [ձ]առանց
զատելու. ու քահանան պիտի այրէ զանիկայ սեղանին վրայ՝ կրակին վրայի փայտերուն վրայ. [ղ]Այս
ողջակէզ — անուշահոտ պատարագ մըն է Տէրոջը։

[ա] Ել. ժթ. 3։
[բ] Ել. խ. 34. 35։ Թուոց. ժբ. 4. 5։
[գ] Ղւ. իբ. 18. 19։
[դ] Ել. ժբ. 5։ Ղւ. գ. 1։ իբ. 20. 21։ Բ Օր. ժե. 21։ Մաղ. ա. 14։ Եփե. ե. 27։ Եբր. թ. 14։ Ա Պետ. ա. 19։
[ե] Ղւ. գ. 2. 8. 13։ դ. 15։ ը. 14. 22։ ժգ. 21։ Ել. իթ. 10. 15. 19։
[զ] Ղւ. դ. 20. 26. 31. 35։ թ. 7։ ժզ. 24։ Թուոց. ժե. 25։ Բ Մն. իթ. 23. 24։ Հռովմ. ե. 11։
[է] Ղւ. իբ. 21. 27։ Եսա. ծզ. 7։ Հռովմ. ժբ. 1։ Փիլ. դ. 18։
[ը] Միք. զ. 6։
[թ] Բ Մն. լե. 11։ Եբր. ժ. 11։
[ժ] Ղւ. գ. 8։ Եբր. ժբ. 24։ Ա Պետ. ա. 2։
[ի] Ծն. իբ. 9։
[լ] Ծն. ը. 21։ Եզեկ. ի. 28. 41։ Բ Կոր. բ. 15։ Եփե. ե. 2։ Փիլ. դ. 18։
[խ] Հմր 3։
[ծ] Հմր 5։

[կ] Ղւ. ե. 7։ ժբ. 8։ Ղուկ. բ. 24։
[հ] Ղւ. զ. 10։
[ձ] Ծն. ժե. 10։
[ղ] Հմր 9. 13։

ԳԼ. Բ

1 Հացի ընծան բարակ ալիւրէ՝ եղով ու խունկով պիտի մատուցուէր։ 4 Թոնիրի մէջ, 5 տապակի մէջ, 7 սանի մէջ եփուած շոթեր նուիրելու կերպը։ 13 Ընաւ հացի ընծայ մը առանց աղի պիտի չըլլար։ 14 Երախայրի պտուղներուն մատուցումը։

1 Եւ երբոր մէկը [ա]հացի ընծայ մատուցանելու ըլլայ Տէրոջը, անոր ընծան բարակ ալիւրէ պիտի
ըլլայ. ու անոր վրան եղ պիտի
2 թափէ, և կնդրուկ դնէ վրան. Եւ
Ահարոնին որդւոցը քահանաներուն պիտի բերէ ան. ու քահանան անկէ իր ձեռքը լեցուն անոր
բարակ ալիւրէն ու եղէն պիտի
առնէ բոլոր կնդրուկին հետ մէկ-

[ա] Ղւ. զ. 14։ թ. 17։ Թուոց. ժե. 4։

Ն. Ք. ԳԹ.
1490

Հմր 9. Գլ. ե. 12. զ. 15. իգ. 7. Ես. կզ. 3. Գոր. ժ. 4.
Գլ. է. 9. ժ. 12. 13.
Ել. իթ. 37. Թու. ժբ. 9.
Ել. իթ. 2.
Հմր 2.
Ել. իթ. 18.
Հմր 3.
Գլ. զ. 17. Տես Մատ. ժզ. 12. Մար. ը. 15. Ղուկ. ժբ. 1. ա Կոր. ե. 8. Գաղ. ե. 9.
Ել. իբ. 29. Գլ. իգ. 10. 11.
Մար. թ. 49. Կող. դ. 6.
Թու. ժը. 19.
Եզեկ. խգ. 24.
Գլ. իգ. 10. 14.
դ Թագ. դ. 42.
Հմր 1.

տեղ, և քահանան յիշատակի
համար սեղանին վրայ այրէ՝ Տէրո-
ջը անուշահոտ պատարագ ըլլալու
3 համար. Եւ հացի ընծայէն մնա-
ցածը՝ Ահարոնին ու անոր որդւոցը
պիտի ըլլայ. անիկայ ամենասուրբ
պատարագ մըն է Տէրոջը։
4 Եւ թէ որ թոնիրի մէջ եփած
հացի ընծայ մատուցանելու ըլլաս,
բարակ ալիւրէ եղով շաղուած ան-
խմոր շօթեր՝ կամ եղով օծուած
անխմոր լաւաշներ պիտի ըլլայ։
5 Եւ թէ որ քու ընծադ տապակի
վրայ եփուած ընծայ է, բարակ ա-
լիւրէ եղով շաղուած անխմոր պի-
6 տի ըլլայ։ Կտոր կտոր պիտի կտըր-
տես ան, ու վրան եղ թափես. ա-
նիկայ հացի ընծայ է։
7 Եւ թէ որ քու ընծադ սանի մէջ
եփուած ընծայ է, բարակ ալիւրէ
8 եղով պիտի շինուի։ Եւ ասոնցմէ
շինուած ընծան Տէրոջը պիտի բե-
րես, ու քահանային ներկայացը-
նես, և ինքը սեղանին մօտեցընէ
9 ան. Եւ քահանան հացի ընծայէն
անոր յիշատակը պիտի առնէ, ու
սեղանին վրայ այրէ՝ Տէրոջը ա-
10 նուշահոտ պատարագ ըլլալու։ Եւ
հացի ընծայէն մնացածը Ահարո-
նին ու անոր որդւոցը պիտի ըլլայ.
անիկայ ամենասուրբ պատարագ մըն
է Տէրոջը։
11 Հացի ընծան՝ որ դուք Տէրոջը
պիտի մատուցանէք՝ բնաւ խմո-
րեալ պիտի չշինուի. ինչու որ
պատարագի համար ամենևին խմոր
կամ մեղր պիտի չայրէք Տէրոջը։
12 Ասոնք իբրև երախայրի [illegible]
ընծայ մատուցանէք Տէրոջը. բայց
սեղանին վրայ պիտի չայրուին ա-
13 նուշահոտութեան համար։ Եւ
քու ամէն հացի ընծայիդ աղ պի-
տի դնես, ու քու հացի ընծայէդ
քու Աստուծոյդ ուխտին աղը պա-
կաս չընես. քու ամէն ընծայովդ
աղ ալ մատուցանես։
14 Եւ թէ որ առջի պտուղներուն
ընծան մատուցանելու ըլլաս Տէրո-
ջը, առջի պտուղներուն ընծային
համար՝ կրակով բոհրած թարմ
հասկերէն ծեծուած ցորեն մա-
15 տուցանես. Եւ անոր վրան եղ
պիտի թափես, ու կնդրուկ դնես
16 վրան. անիկայ հացի ընծայ է։ Եւ
քահանան անոր ծեծուած ցորենէն
ու անոր եղէն՝ անոր բոլոր կնդրու-
կովը անոր յիշատակը պիտի այրէ՝
Տէրոջը պատարագ ըլլալու համար։

1 Եւ թէ որ անոր ընծան խաղա-
ղութեան զոհ է, երբոր արջառ-
ներէն կը մատուցանէ, թէ արու
ըլլայ և թէ էգ, Տէրոջը առջևը
անարատ պիտի մատուցանէ ան։
2 Եւ իր ձեռքը իր ընծայած անա-
սունին գլխուն վրայ պիտի դնէ, ու
ժողովքի խորանին դուռը մորթէ
ան. և Ահարոնին որդիքը քահա-
նաները սեղանին վրայ չուրջա-
3 նակի պիտի սրսկեն արիւնը։ Եւ
խաղաղութեան զոհէն պատարագ
պիտի մատուցանէ Տէրոջը, այսինքն
փորոտիքը ծածկող ճարպը՝ ու
փորոտիքին վրայ եղած բոլոր ճար-
4 պը, Եւ երկու երիկամունքը՝ ու
կուշտին վրայ եղած անոնց վրայի
ճարպը՝ և լեարդին թաղանթը ե-
րիկամունքներով մէկտեղ պիտի
5 փրցընէ. Եւ Ահարոնին որդիքը՝
սեղանը եղած կրակին վրայի փայ-
տերուն վրայ ողջակէզին հետ պի-
տի այրեն ասոնք, Տէրոջը անուշա-
հոտ պատարագ ըլլալու համար։
6 Եւ թէ որ խաղաղութեան զոհի
համար Տէրոջը մատուցանելու ըն-
ծան հօտերէն է, թէ արու ըլլայ և
թէ էգ՝ անարատ պիտի մատու-
7 ցանէ ան։ Թէ որ անիկայ իր ըն-
ծային համար գառն մատուցանէ,
8 Տէրոջը առջևը պիտի բերէ ան, Եւ
ձեռքը իր ընծային գլխուն վրայ
պիտի դնէ, ու ժողովքի խորանին
առջևը մորթէ ան. և Ահարոնին
որդիքը սեղանին վրայ չուրջանակի
9 պիտի սրսկեն անոր արիւնը։ Եւ
խաղաղութեան զոհէն պատարագ
պիտի մատուցանէ Տէրոջը, այսինքն
անոր ճարպը ու բոլոր դմակը *ողնա-
կէն փրցնելով, և փորոտիքը ծած-
կող ճարպը՝ ու փորոտիքին վրայ
10 եղած բոլոր ճարպը, Եւ երկու երի-
կամունքը՝ ու կուշտին վրայ եղած
անոնց վրայի ճարպը՝ և լեարդին
թաղանթը երիկամունքներով մէկ-
11 տեղ պիտի փրցընէ։ Եւ քահա-
նան սեղանին վրայ պիտի այրէ ա-
սոնք՝ Տէրոջը †պատարագ ըլլալու
համար։
12 Եւ թէ որ անոր ընծան այծ է,
Տէրոջը առջևը պիտի բերէ ան,
13 Եւ իր ձեռքը անոր գլխուն վրայ
պիտի դնէ, ու ժողովքի խորանին
առջևը մորթէ ան. և Ահարոնին
որդիքը սեղանին վրայ չուրջանակի
14 պիտի սրսկեն անոր արիւնը։ Եւ
անիկայ իր ընծայէն պատարագ
պիտի մատուցանէ Տէրոջը, այս-
ինքն՝ փորոտիքը ծածկող ճարպը՝ ու
փորոտիքին վրայ եղած բոլոր ճար-
15 պը, Եւ երկու երիկամունքը՝ ու
կուշտին վրայ եղած անոնց վրայի
ճարպը՝ և լեարդին թաղանթը երի-

Ն. Ք. ԳԹ.
1490

Գլ. է. 11. 29. իա. 21.
Գլ. ա. 3.
Գլ. ա. 4. 5. Ել. իթ. 10.
Ել. իթ. 13. 22. Գլ. դ. 8. 9.
Գլ. ա. 12. Ել. իթ. 13.
Հմր 1. Ճ.
* Եբր. ողնայարէն
Տես Գլ. խա. 6. 8. 17. 21. 22. իբ. 25. Եզեկ. խդ. 7. Մաղ. ա. 7. 12.
† Եբր. պատարագի հաց
Հմր 1. 7. Ճ.

ԳԼ. Գ

1 Արջառներէն, 6 կամ՝ հօտերէն, 7 թէ՝ գառն, 18 և թէ այծ պիտի մատուցանէր խաղաղութեան զոհի համար։

Ն. Ք. ԳՃ.
1490

[բ] Գլ. Է. 23, 25. Ա Թագ. Բ. 15. Բ Մն. Է. 7.
[գ] Գլ. Զ. 18. Է. 36. ԺԷ. 7. Եզ. 14.
[դ] Հմր 16. Գլ. Է. 23. Բ Օր. ԼԲ. 14. Նեեմ. Ը. 10.
[ե] Ծն. Թ. 4. Գլ. Է. 26. ԺԷ. 10, 14. Բ Օր. ԺԲ. 16. Ա Թագ. ԺԴ. 33. Եզեկ. ԽԴ. 7, 15.

[ա] Գլ. Ե. 15, 17. Թուոց ԺԵ. 22, Եւն. Ա Թագ. ԺԴ. 27. Սաղ. ԺԹ. 12.
[բ] Գլ. Ը. 12.
[գ] Գլ. Թ. 2.
[դ] Գլ. Ա. 3, 4.
[ե] Գլ. ԺԶ. 14. Թուոց ԺԹ. 4.
[զ] Գլ. Ը. 15. Թ. 9. ԺԶ. 18.
[է] Գլ. Ե. 9.
[ը] Գլ. Գ. 3, 4, 5.
[թ] Ելք. ԻԹ. 14. Թուոց ԺԹ. 5.
[ժ] Գլ. Զ. 11.
[ի] Եբր. ԺԳ. 11.

կամուններով մէկտեղ պիտի փըր-
16 ցընէ . Եւ քահանան սեղանին վրայ
պիտի այրէ զանոնք , անուշահոտ
պատարագ ըլլալու համար . [բ]Ամէն
17 ճարպը Տէրոջն է ։ Ձեր ազգերուն
մէջ ձեր բոլոր բնակարաններուն
մէջ [գ]յաւիտենական կանոն ըլլայ ,
որ ոչ [դ]ճարպ ուտէք՝ ոչ ալ [ե]ա-
րիւն ։

ԳԼ. Դ

1 Քահանային , 13 ժողովքին , 22 իշխանի մը , 27 և հասարակ մարդու մը անգիտութեամբ ըրած մեղքին պատարագը ։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսե-
2 լով . Խօսէ Իսրայէլի որդւոցը՝
ու ըսէ . [ա]Թէ որ անձ մը սխալմամբ
մեղանչէ , ու Տէրոջը բոլոր արգի-
3 լած բաներուն մէկը ընէ , [բ]Թէ որ
օծուած քահանան ժողովուրդը
յանցաւոր ընելու մեղք մը գործելու
ըլլայ , իր գործած մեղքին համար
[գ]արջառներէն անարատ զուարակ
մը մեղքի պատարագ մատուցանէ
4 Տէրոջը . Եւ [դ]ժողովքի խորանին
դուռը՝ Տէրոջը առջեւ պիտի բերէ
զուարակը , ու իր ձեռքը զուարա-
կին գլխուն վրայ դնէ , և Տէրոջը
5 առջեւ մորթէ զուարակը ։ Եւ
օծուած քահանան [ե]զուարակին
արիւնէն պիտի առնէ՝ ու ժողովքի
6 խորանը բերէ ։ Եւ քահանան իր
մատը արիւնը պիտի թաթխէ , ու
Տէրոջը առջեւ՝ սրբարանին վարա-
գոյրին առջեւ եօթը անգամ սրսկէ
7 արիւնէն ։ Եւ քահանան արիւնէն
քիչ մը [զ]պիտի դնէ Տէրոջը առջեւ
անուշահոտ խունկի սեղանին եղ-
ջիւրներուն վրայ , որ ժողովքի խո-
րանին մէջն է . ու զուարակին մնացած
[է]բոլոր արիւնը՝ ժողովքի խորանին
դրանը քով եղած ողջակէզի սեղա-
8 նին յատակը թափէ ։ Եւ մեղքի
պատարագ եղած զուարակին բո-
լոր ճարպը՝ այսինքն փորոտիքը
ծածկող ճարպը՝ ու փորոտիքին
վրայ եղած բոլոր ճարպը անկէ
9 պիտի վերցընէ . Եւ երկու երի-
կամունքը՝ ու կուշտին վրայ եղած
անոնց վրայի ճարպը՝ և լեարդին
վրայի թաղանթը երիկամունքնե-
10 րովը մէկտեղ պիտի փրցընէ , [ը]Խա-
ղաղութեան զոհին արջառէն փըր-
ցուելուն պէս . և քահանան ող-
ջակէզի սեղանին վրայ պիտի այրէ
11 անոնք ։ [թ]Եւ զուարակին մորթը՝
ու անոր բոլոր միսը՝ գլխովը ու
ոտքերովը՝ և անոր փորոտիքը ու
12 աղբը , Այսինքն բոլոր զուարակը
բանակին դուրսը դին մաքուր տեղ
մը՝ [ժ]մոխիր թափուած տեղը պի-
տի հանէ , և [ի]փայտերու վրայ
կրակով այրէ զան . մոխիր թա-
փուած տեղը այրուի ։

13 Եւ [լ]Եթէ որ Իսրայէլին բոլոր ժո-
ղովքը *անգիտութեամբ սխալին",
ու Տէրոջը բոլոր արգիլած բանե-
րէն մէկը ընելով՝ յանցաւոր ըլլան ,
14 Երբոր իմացուի ան ըրած մեղքեր-
նին , ժողովքը մեղքի պատարագի
համար արջառներէն զուարակ մը
պիտի մատուցանէ . ու ժողովքի
խորանին առջեւ բերէ անիկայ ։
15 Եւ ժողովքին ծերերը [ծ]իրենց ձեռ-
քերը զուարակին գլխուն վրայ պի-
տի դնեն Տէրոջը առջեւ . ու զուա-
րակը Տէրոջը առջեւ պիտի մոր-
16 թուի ։ [կ]Եւ օծուած քահանան
զուարակին արիւնէն ժողովքի խո-
17 րանը պիտի բերէ ։ Եւ քահանան
իր մատը արիւնը պիտի թաթխէ ,
ու Տէրոջը առջեւ՝ վարագոյրին
18 առջին եօթը անգամ սրսկէ ։ Եւ
արիւնէն քիչ մը ժողովքի խորանին
մէջ Տէրոջը առջեւ եղած սեղանին
եղջիւրներուն վրայ պիտի դնէ . ու
մնացած բոլոր արիւնը՝ ժողովքի
խորանին դրանը քով եղած ողջա-
կէզի սեղանին յատակը թափէ ։
19 Եւ անոր բոլոր ճարպը պիտի վեր-
ցընէ անկէ , ու սեղանին վրայ այ-
20 րէ ։ Եւ [հ]մեղքի պատարագ եղած
զուարակին ինչպէս որ ըրաւ , աս
զուարակին ալ անանկ պիտի ընէ .
[ձ]ու քահանան անոնց համար քա-
ւութիւն ընէ , ու անոնց թողու-
21 թիւն ըլլայ ։ Եւ բանակէն դուրս
պիտի հանէ զուարակը , ու ինչ-
պէս որ առջի զուարակը այրեց ,
աս ալ անանկ պիտի այրէ . ժո-
ղովքին համար մեղքի պատարագ
մըն է աս ։
22 Երբոր իշխան մը մեղք գործե-
լու ըլլայ , ու իր Տէր Աստուծոյն
արգիլած բաներէն մէկը [ղ]սխալ-
մամբ ընելով՝ յանցաւոր ըլլայ ,
23 [ճ]Թէ որ իր ըրած մեղքը իրեն ծա-
նուցուի , իրեն համար այծերէն
արու անարատ նոխազ մը ընծայ
24 պիտի բերէ . Եւ [մ]իր ձեռքը նո-
խազին գլխուն վրայ պիտի դնէ , ու
զանիկայ Տէրոջը առջեւ ողջակէ-
զին մորթուելու տեղը մորթէ .
25 մեղքի պատարագ մըն է աս ։ [յ]Եւ
քահանան մեղքի պատարագին ա-
րիւնէն իր մատովը պիտի առնէ ,
ու ողջակէզի սեղանին եղջիւրնե-
րուն վրայ պիտի դնէ , և անոր մնա-
ցած արիւնը ողջակէզի սեղանին
26 յատակը թափէ ։ Եւ անոր բոլոր
ճարպը՝ խաղաղութեան զոհին
[ն]ճարպին պէս՝ սեղանին վրայ պի-
տի այրէ . [շ]ու քահանան անոր
մեղքին համար քաւութիւն ընէ ,
և թողութիւն ըլլայ անոր ։
27 Եւ [ո]Թէ որ երկրին ժողովուրդէն
մէկը սխալմամբ մեղանչէ՝ ու Տէ-

Ն. Ք. ԳՃ.
1490

[լ] Թուոց ԺԵ. 24. Յեսու. Է. 11.
* Եբր. սխալին՝ ու ժողովքին աչքէն գաղտուկ պահուի բանը.
[խ] Գլ. Ե. 2, 3, 4, 17.
[ծ] Գլ. Ա. 4.
[կ] Հմր 5. Եբր. Թ. 12, 13, 14.
[հ] Հմր 3.
[ձ] Թուոց ԺԵ. 25. Դան. Թ. 24. Հռոմ. Ե. 11. Եբր. Բ. 17. Ժ. 10, 11, 12. Ա Յովհ. Ա. 7. Բ. 2.
[ղ] Հմր 2, 13.
[ճ] Հմր 14.
[մ] Հմր 4, Եւն.
[յ] Հմր 30.
[ն] Գլ. Գ. 5.
[շ] Հմր 20. Թուոց ԺԵ. 28.
[ո] Հմր 2. Թուոց ԺԵ. 27.

Ն · Փ · ԳՔ ·
1490

բոլոր արգիլած բաներէն մէկը ընե-
28 լով՝ յանցաւոր ըլլայ, [ե] Թէ որ իր
ըրած մեղքը իրեն ծանուցուի, իր
ըրած մեղքին համար իր ընծան այ-
ծերէն անարատ էգ այծ մը պէտք
29 բերէ ։ [զ] Եւ իր ձեռքը մեղքի պա-
տարագին գլխուն վրայ պէտք դնէ,
ու մեղքի պատարագ եղած անա-
սունը ողջակէզներուն մորթուելու
30 տեղը մորթէ ։ Եւ քահանան իր
մատովը անոր արիւնէն պէտք առ-
նէ, ու ողջակէզի սեղանին եղջիւր-
ներուն վրան դնէ, և մնացած բոլոր
արիւնը սեղանին յատակը թափէ ։
31 Եւ անոր բոլոր ճարպը՝ խաղաղու-
թեան զոհին [է] ճարպը փրցուելուն
պէս [ը] պէտք փրցնէ. ու քահանան
պէտք այրէ անիկայ սեղանին վրայ
[թ] անոյշ հոտի համար Տէրոջը առ-
ջեւ. [ժ] և քահանան անոր համար
քաւութիւն ընէ, ու անոր թողու-
32 թիւն պէտք ըլլայ ։ Եւ թէ որ
մեղքի պատարագի համար գառն
մատուցանելու ըլլայ, անարատ
33 [ի] էգ մը պէտք բերէ. Եւ իր ձեռքը
մեղքի պատարագին գլխուն վրայ
պէտք դնէ, ու ողջակէզներուն մոր-
թուելու տեղը մեղքի պատարագի
34 համար մորթէ ան ։ Եւ քահա-
նան իր մատովը մեղքի պատարա-
գին արիւնէն պէտք առնէ, ու ող-
ջակէզի սեղանին եղջիւրներուն վը-
րան դնէ. և մնացած բոլոր արիւնը
35 սեղանին յատակը թափէ ։ Եւ
խաղաղութեան զոհէն գառին
ճարպը փրցուելուն պէս՝ անոր բո-
լոր ճարպը պէտք փրցնէ. ու
քահանան սեղանին վրայ պէտք
այրէ ան՝ [լ] Տէրոջը պատարագնե-
րուն հետ. [խ] և քահանան անոր
ըրած մեղքին համար քաւութիւն
ընէ, ու թողութիւն ըլլայ անոր ։

ե Հմր 23 ·
զ Հմր 4 · 24 ·
է Գլ · Գ · 3 ·
ը Գլ · Գ · 14 ·
թ Ել · ԻԹ · 18 · Գլ · Ա · 9 ·
ժ Հմր 26 ·
ի Հմր 28 ·
լ Գլ · Գ · 5 ·
խ Հմր 26 · 31 ·

ԳԼ · Ե

1 Գիտցած բանին վկայութիւն չտուող մարդուն, 2 անմաքուր բանի մը դպչողին, 4 սխալմամբ անիրաւ տեղը երդում ընողին մատուցանելու յանցանքի պատարագը՝ 6 կամ հօտերէն, 7 կամ թռչուններէն, 11 և կամ բարակ ալիւրէ պէտք ըլլար ։ 14 Սուրբ բաներու մէջ յանցաւոր գտնուողին, 17 և անգիտութեամբ մեղանչողին պատարագը ։

1 Եւ թէ որ անձ մը մեղանչէ, ու
[ա] երդումի ձայնը լսելով՝ վկայ ըլ-
լայ, կամ [illegible] տեսած ըլլայ կամ
գիտցած, թէ որ չիմացընէ, [բ] յան-
2 ցանքը ինքը պէտք կրէ ։ Կամ
[գ] անձ մը անմաքուր բանի մը՝ կամ
անմաքուր գազանի մը դիին՝ կամ
անմաքուր անասունի մը դիին՝ կամ
անմաքուր սողունի մը դիին դպչե-
լու ըլլայ, թէպէտև չգիտնալով,
անիկայ անմաքուր ու [դ] յանցաւոր
3 [illegible] ։ Կամ [ե] մարդու ան-
մաքրութեան՝ որ և իցէ պիղծ ը-
նող անմաքրութեան դպչելու ըլ-
լայ չգիտնալով, ինքը ան գիտցած
ատենը՝ յանցաւոր պէտք ըլլայ ։
4 կամ անձ մը՝ [զ] չարիք կամ [է] բարիք
ընելու համար իր բերնովը զրուցե-
լով՝ երդում ընելու ըլլայ, ինչպէս
որ մարդիկ երդումով կը զրուցեն,
թէ որ չգիտնալով ըլլայ, ինքը ան
գիտցած ատենը անոնց մէկուն մէջ
5 յանցաւոր պէտք ըլլայ ։ Եւ թէ
որ աս բաներէն մէկուն մէջ յան-
ցաւոր ըլլայ, անոր համար [ը] իր մեղք
6 գործելը խոստովանի. Եւ իր ըրած
մեղքին համար իր յանցանքին պա-
տարագը՝ հօտերէն էգ մը, այսինքն
էգ գառնուկ մը՝ կամ այծերէն էգ
ուլ մը մեղքի պատարագի համար
պէտք բերէ Տէրոջը. ու քահանան
քաւութիւն ընէ անոր՝ իր մեղքին
համար ։
7 Եւ [թ] թէ որ ոչխար կամ այծ բե-
րելու կարող չէ, իր ըրած յան-
ցանքին համար [ժ] երկու տատրակ
կամ աղաւնիի երկու ձագեր պէտք
բերէ Տէրոջը. մէկը մեղքի պատա-
րագ, և մէկալը ողջակէզ ըլլալու
8 համար ։ Եւ քահանային պէտք
բերէ զանոնք, ու անիկայ նախ պի-
տի մատուցանէ մէկը՝ որ մեղքի
պատարագ է, և անոր գլուխը իր
9 վիզէն չզատելով՝ [ի] փրցնէ. Եւ
մեղքի պատարագին արիւնէն սե-
ղանին [illegible] քովը պէտք սրսկէ, ու
[լ] մնացած արիւնը սեղանին յատա-
կը պէտք քամուի. անիկայ մեղքի
10 պատարագ է. Եւ մէկալը [ծ] ըստ
օրինի ողջակէզ պէտք ընէ. [կ] ու
քահանան անոր քաւութիւն ընէ
իր ըրած մեղքին համար, և անոր
թողութիւն ըլլայ ։
11 Եւ թէ որ երկու տատրակ կամ
աղաւնիի երկու ձագեր բերելու կա-
րող չըլլայ, ան ատենը իր ըրած
մեղքին ընծային համար արդուի մը
տասներորդ մասը բարակ ալիւր պի-
տի բերէ մեղքի պատարագի հա-
մար. [հ] ոչ անոր վրայ եղ պէտք
դնէ՝ ոչ ալ վրան կնդրուկ դնէ.
ինչու որ մեղքի պատարագ է ան ։
12 Եւ քահանային պէտք բերէ ան, ու
քահանան անկէ իր ձեռքը լեցուն
[ձ] անոր յիշատակին համար առնէ,
ու սեղանին վրայ այրէ Տէրոջը
[ղ] պատարագներուն հետ. մեղքի
13 պատարագ է ան ։ [ճ] Եւ քահանան
քաւութիւն պէտք ընէ անոր՝ աս
բաներուն մէկուն մէջ ըրած մեղքին
համար, ու անոր թողութիւն ըլ-
լայ. և [մ] մնացածը հացի ընծայի պէս
քահանային պէտք ըլլայ ։
14 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ը-
15 սելով. [յ] Թէ որ անձ մը յանցանք
մը ընէ՝ ու սխալմամբ Տէրոջը սուրբ

ա Գ Թագ · Ը · 31 · Մատ · ԻԶ · 63 ·
բ Հմր 17 · Գլ · Է · 18 · ԺԷ · 16 · ԺԹ · 8 · Ի · 17 · Թու · Թ · 13 ·
գ Գլ · ԺԱ · 24 · 28 · 31 · 39 · Թու · ԺԹ · 11 · 13 · 16 ·
դ Հմր 17 ·
ե Գլ · ԺԲ · ԺԳ · ԺԵ ·

Ն · Փ · ԳՔ ·
1490

զ Տես Ա Թագ · ԻԵ · 22 · Գործ · ԻԳ · 12 ·
է Տես Մար · Զ · 23 ·
ը Գլ · ԺԶ · 21 · ԻԶ · 40 · Թու · Ե · 7 · Եզր · Ժ · 11 · 12 ·
թ Գլ · ԺԲ · 8 · ԺԴ · 21 ·
ժ Գլ · Ա · 14 ·
ի Գլ · Ա · 15 ·
լ Գլ · Դ · 7 · 18 · 30 · 34 ·
ծ Տես Գլ · Ա · 14 ·
կ Գլ · Դ · 26 ·
հ Թու · Ե · 15 ·
ձ Գլ · Բ · 2 ·
ղ Գլ · Դ · 35 ·
ճ Գլ · Դ · 26 ·
մ Գլ · Բ · 3 ·
յ Գլ · ԻԲ · 14 ·

Ն․ Ք․ ԴՃ․
1490

բաներուն մէջ մեղք գործէ , իր
յանցանքի պատարագին համար
[ջ] սրբարանին սիկղին համեմատ՝ քու
արժեցուցածիդ չափ սիկղի արծաթով
[ռ] հօտէրէն անարատ խոյ մը
յանցանքի պատարագ պիտի բերէ
16 Տէրոջը ։ Եւ սուրբ բաներուն մէջ
իր ըրած վնասը պիտի հատուցանէ ,
ու անոր վրան [ս] հինգերորդ մաս
մըն ալ աւելցընէ , և քահանային
տայ ան ․ [վ] ու քահանան յանցանքի
պատարագին խոյովը քաւութիւն
ընէ անոր , և թողութիւն ըլլայ
անոր ։
17 Եւ թէ որ [տ] անձ մը մեղանչէ ,
ու Տէրոջը բոլոր արգիլած բաներէն
մէկը ընէ , [ր] թէև անգիտութեամբ
, [ց] անիկայ յանցաւոր է ,
ու իր անօրէնութիւնը պիտի կրէ ։
18 Եւ քու արժեցուցածիդ պէս՝ յանցանքի
պատարագին համար հօտէրէն
[ւ] անարատ խոյ մը պիտի բերէ
քահանային ․ [փ] ու քահանան անոր
համար քաւութիւն պիտի ընէ՝ անոր
անգիտութեամբ սխալելուն
համար ․ և անոր թողութիւն պիտի
19 ըլլայ ։ Աս՝ յանցանքի պատարագ
է ․ [ք] անիկայ անշուշտ յանցաւոր
եղած է Տէրոջը առջևը ։

[ջ] Ել․ Լ․ 13 ․ Գլ․ ԻԷ․ 25 ․
[ռ] Եզր․ Ժ․ 19 ․
[ս] Գլ․ Դ․ 5 ․ ԻԲ․ 14 ․ ԻԷ․ 13 ․ 15 ․ 27 ․ 31 ․ Թու․ Ե․ 7 ․
[վ] Գլ․ Դ․ 26 ․
[տ] Գլ․ Դ․ 2 ․
[ր] Հմր 15 ․ Գլ․ Դ․ 2 ․ 13 ․ 22 ․ 27 ․ Սաղ․ ԺԹ․ 12 ․ Ղու․ ԺԲ․ 48 ․
[ց] Հմր 1 ․ 2 ․
[ւ] Հմր 15 ․
[փ] Հմր 16 ․
[ք] Եզր․ Ժ․ 2 ․

ԳԼ․ Զ

1 Գիտութեամբ գործուած մեղքի համար յանցանքի պատարագը ։ 8 Ողջակէզին , 14 ու հացի ընծային կանոնը ։ 19 Քահանայի օրհնութեան համար մատուցուելու պատարագը ։ 24 Մեղքի պատարագին կանոնը ։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսե-
2 լով ․ Թէ որ անձ մը մեղանչէ ,
ու Տէրոջը դէմ [ա] յանցանք մը ընէ ,
և իր դրացիին [բ] ստութիւն խօսի
[գ] աւանդի մը համար՝ կամ իր ձեռքը
յանձնուած բանի մը համար՝ և
կամ յափշտակուած բանի մը համար
, կամ [դ] իր դրացիին խարդախութիւն
3 ընելու ըլլայ , կամ [ե] կորսուած
բան մը գտնէ , և ուրանալով՝
[զ] սուտ տեղը երդում ընէ ,
բոլոր աս բաներուն մէկուն մէջ՝ որ
մարդ կրնայ ընել , մեղանչելու ըլ-
4 լայ , Ան ատենը մեղք գործելուն ու
յանցաւոր ըլլալուն համար՝ բռնութեամբ
յափշտակած բանը՝ կամ
խարդախութեամբ առած բանը՝
կամ իրեն յանձնուած աւանդը՝
կամ գտած կորուսը ետ պիտի
5 տայ ․ կամ ամէն բան՝ որուն համար
սուտ տեղը երդում ըրած է ,
անիկայ լման [է] պիտի հատուցանէ ,
ու անոր վրայ հինգերորդ մաս մը
աւելցընէ , և իր յանցանքի պատարագին
օրը՝ որուն որ կը վերա-
6 բերէր՝ անոր պիտի տայ ։ Եւ իր
յանցանքի պատարագը Տէրոջը պիտի
բերէ , այսինքն՝ հօտէրէն [ը] անարատ

[ա] Թու․ Ե․ 6 ․
[բ] Գլ․ ԺԹ․ 11 ․ Գոր․ Ե․ 4 ․ Կող․ Գ․ 9 ․
[գ] Ել․ ԻԲ․ 7 ․ 10 ․
[դ] Առակ․ ԻԴ․ 28 ․ ԻԴ․ 19 ․
[ե] Օր․ ԻԲ․ 1 ․ 2 ․ 3 ․
[զ] Ել․ ԻԲ․ 11 ․ Գլ․ ԺԹ․ 12 ․ Երեմ․ Է․ 9 ․ Զաք․ Ե․ 4 ․
[է] Գլ․ Ե․ 16 ․ Թու․ Ե․ 7 ․ Բ Թագ․ ԺԲ․ 6 ․ Ղու․ ԺԹ․ 8 ․
[ը] Գլ․ Ե․ 15 ․

խոյ մը՝ քու արժեցուցածիդ
համեմատ , քահանային պիտի բերէ
յանցանքի պատարագի համար ։
7 [թ] Եւ քահանան անոր համար քաւութիւն
պիտի ընէ Տէրոջը առջևը ․
և ինչ բանի համար որ յանցանք
ըրած է , թողութիւն պիտի ըլլայ
անոր ։
8 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ը-
9 սելով ․ Պատուիրէ Ահարոնին ու
անոր որդւոցը՝ և ըսէ ․ Ողջակէզին
օրէնքը աս է ․ ողջակէզը բոլոր գիշերը
մինչև առտու սեղանը եղած
կրակին վրայ պիտի ըլլայ , ու սեղանին
կրակը միշտ անոր մէջ վառած
10 պիտի մնայ ։ [ժ] Եւ քահանան իր
քթանէ պատմուճանը պիտի հագնի
, ու իր քթանէ վարտիքը մարմինին
վրայէն հագնի , և կրակով
այրուած ողջակէզին մոխիրը սեղանին
վրայէն պիտի վերցընէ , ու [ի] սե-
11 ղանին քովը դնէ ։ Եւ [լ] իր զգեստները
պիտի հանէ , և ուրիշ զգեստներ
հագնի ․ ու մոխիրը բանակէն
դուրս [խ] մաքուր տեղ մը պիտի
12 հանէ ։ Եւ սեղանին վրայի կրակը
անոր մէջ միշտ վառած պիտի ըլլայ ,
ու պիտի չմարի ․ և քահանան ամէն
առտու անոր վրայ փայտեր
այրէ , ու անոր վրան ողջակէզը
շարէ , և անոր վրան [ծ] խաղաղութեան
զոհերուն ճարպը պիտի
13 այրէ ։ Կրակը՝ սեղանին վրայ
միշտ վառած պիտի ըլլայ , ու պիտի
չմարի ։
14 [կ] Եւ հացի ընծային օրէնքը աս է ․
Ահարոնին որդիքը պիտի մատուցանեն
անիկայ Տէրոջը առջևը՝
15 սեղանին առջին ։ Եւ իր ձեռքը
լեցուն առնէ՝ այսինքն՝ հացի ընծային
բարակ ալիւրէն ու անոր եղէն՝
և հացի ընծային վրայ եղած բոլոր
կնդրուկը պիտի վերցընէ , և [հ] անոր
յիշատակը սեղանին վրայ անոյշ
16 հոտի համար այրէ Տէրոջը ։ Եւ
[ձ] անկէ մնացածը Ահարոնը ու անոր
որդիքը պիտի ուտեն ․ [ղ] անխմոր
հացեր ըլլալով՝ սուրբ տեղը պիտի
ուտուի ան ․ Ժողովքի խորանին
17 սրահին մէջ ուտեն ան ։ [ճ] Խմորով
պիտի չեփուի ․ [մ] իմ պատարագներէս
անոնց տուի ան՝ իրենց
բաժին ըլլալու ․ [յ] անիկայ մեղքի
ու յանցանքի պատարագներու պէս
18 ամենասուրբ է ։ [ն] Ահարոնի որդւոցը
բոլոր արուները պիտի ուտեն
ան ․ Տէրոջը պատարագներէն՝ ձեր
ազգերուն մէջ [շ] յաւիտենական
կանոն ըլլայ աս ․ [ո] ամէն անոնց
դպչողը սուրբ ըլլայ ։
19 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ը-
20 սելով ․ Ահարոնին ու անոր որդւոցը
օծուելու օրը՝ [չ] Տէրոջը մատու-

Ն․ Ք․ ԴՃ․
1490

[թ] Գլ․ Դ․ 26 ․
[ժ] Գլ․ ԺԶ․ 4 ․ Ել․ ԻԸ․ 39 ․ 40 ․ 41 ․ 43 ․ Եզեկ․ ԽԴ․ 17 ․ 18 ․
[ի] Գլ․ Ա․ 16 ․
[լ] Եզեկ․ ԽԴ․ 19 ․
[խ] Գլ․ Դ․ 12 ․
[ծ] Գլ․ Գ․ 3 ․ 9 ․ 14 ․
[կ] Գլ․ Բ․ 1 ․ Թու․ ԺԵ․ 4 ․
[հ] Գլ․ Բ․ 2 ․ 9 ․
[ձ] Գլ․ Բ․ 3 ․ Եզեկ․ ԽԴ․ 29 ․
[ղ] Հմր 26 ․ Գլ․ Ժ․ 12 ․ 13 ․ Թու․ ԺԸ․ 10 ․
[ճ] Գլ․ Բ․ 11 ․
[մ] Թու․ ԺԸ․ 9 ․ 10 ․
[յ] Հմր 25 ․ Գլ․ Բ․ 3 ․ Է․ 1 ․ Ել․ ԻԹ․ 37 ․
[ն] Հմր 29 ․ Թու․ ԺԸ․ 10 ․
[շ] Գլ․ Գ․ 17 ․
[ո] Գլ․ ԻԲ․ 3 ․ 4 ․ 5 ․ 6 ․ 7 ․ Ել․ ԻԹ․ 37 ․
[չ] Ել․ ԻԹ․ 2 ․

ցանելու զոհերնին աս է ․ Արդուին տասներորդ մասը բարակ ալիւր ամէն օր հացի ընծայի համար պէտք մատուցանէ, կէսը առաւօտուն՝ ու 21 կէսը իրիկունը ։ Տապակի մէջ եփելու համար՝ եղով պիտի շինուի ․ [*]տապկած պիտի բերես ան, ու հացի ընծային եփած կտորուանքները անոյշ հոտի համար Տէրոջը պիտի 22 մատուցանես ։ Եւ իր որդիներէն Հիր տեղը օծուելու քահանան պիտի մատուցանէ ան ․ ասիկա Տէրոջը յաւիտենական կանոն ըլլալով [մ]բո-23 լորովին պիտի այրուի ։ Եւ քահանային ամէն հացի ընծան բոլորովին պիտի այրուի, պիտի չուտուի ։

24 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ը-25 սելով ․ Խօսէ Ահարոնին ու անոր որդւոցը՝ և ըսէ ․ [յ]Մեղքի պատարագին օրէնքը աս է ․ [ն]Ողջակէզին մորթուած տեղը պիտի մորթուի մեղքի պատարագը Տէրոջը առջևը ․ 26 [շ]աս ամենասուրբ է ։ [ո]Մեղքի պատարագը մատուցանող քահանան պիտի ուտէ ան ․ [չ]սուրբ տեղը՝ ժողովքի խորանին սրահը պիտի ու-27 տուի ․ [պ]Ինչ որ անոր միսին դպչի՝ սուրբ պիտի ըլլայ ․ և թէ որ անոր արիւնէն հանդերձի մը վրայ ցաթկէ, սուրբ տեղը պիտի լուաս ան՝ 28 որուն վրայ ցաթկեր էր ։ Եւ հողէ ամանը՝ որուն մէջ եռացուցուած է այն միսը, [ջ]պիտի կոտրուի ․ ու թէ որ պղնձէ ամանի մէջ եռացուցուած ըլլայ, պիտի շփուի ու ջրով 29 լուացուի ։ [ռ]Քահանայից բոլոր արուները պիտի ուտեն անիկայ ․ [ս]աս 30 ամենասուրբ է ։ [վ]Եւ ամէն մեղքի պատարագը՝ որուն արիւնէն ժողովքի խորանը կը բերուի սուրբ տեղին մէջ քաւութիւն ընելու համար, պիտի չուտուի, կրակով պիտի այրուի ։

Ն․ Ք․ Ծ․ 1490

ղ Ել․ ժզ․ 36։

* Կամ՝ կտոր կտոր եղած

ճ Գլ․ դ․ 3։

մ Ել․ ԻԹ․ 25։

յ Գլ․ դ․ 2, ա։

ն Գլ․ ա․ 3, 5, 11։ դ․ 24, 29, 33։

շ Հմր 17։ Գլ․ իա․ 22։

ո Գլ․ ժ․ 17, 18։ Թու․ ժը․ 9, 10։ Եզեկ․ խդ․ 28, 29։

չ Հմր 16։

պ Ել․ ԻԹ․ 37։ Լ․ 29։

ջ Գլ․ ժա․ 33։ ժե․ 12։

ռ Հմր 18։ Թու․ ժը․ 10։

ս Հմր 25։

վ Գլ․ դ․ 7, 11, 12, 18, 21։ ժ․ 18։ ժզ․ 27։ Եբր․ ժգ․ 11։

ԳԼ․ Է

1 Կանոն յանցանքի պատարագին, 11 և խաղաղութեան զոհին, 12 թէ շնորհակալութեան համար ըլլայ, 16 թէ ուխտի, և թէ կամաւոր ընծայի համար ։ 22 Ճարպ 26 ու արիւն ուտելը արգիլուած է ։ 28 Խաղաղութեան զոհերէն քահանայից իրաւունքը ։

1 Եւ [ա]յանցանքի պատարագին օրէնքը աս է ․ [բ]աս ամենասուրբ 2 է ․ [գ]Ողջակէզը մորթած տեղերնին յանցանքի պատարագը պիտի մորթեն, և անոր արիւնը սեղանին վրայ 3 չուրջանակի պիտի սրսկէ ․ Եւ անկէ [դ]բոլոր ճարպը՝ այսինքն դմակը ու փորոտիքը ծածկող ճարպը պիտի 4 մատուցանէ ․ Եւ երկու երիկամունքը՝ ու կուշտին վրայ եղած անոնց վրայի ճարպը՝ և լեարդին վրայի թաղանթը՝ երիկամունքնե-5 րով մէկտեղ պիտի փրցնէ ․ Եւ քահանան սեղանին վրայ պիտի այրէ անոնք՝ Տէրոջը պատարագ ըլլալու ․ անիկայ յանցանքի պատա-6 րագ է ։ [ե]Քահանայից ամէն արու պիտի ուտէ ան ․ սուրբ տեղը պիտի ուտուի, [զ]քանզի ամենասուրբ է ։ 7 Մեղքի պատարագը ինչպէս որ ըլլայ, [է]յանցանքի պատարագն ալ անանկ ըլլայ ․ անոնց օրէնքը մէկ է ․ անով քաւութիւն ընող քահա-8 նային պիտի ըլլայ ան ։ Եւ քահանայ մը որ մէկուն ողջակէզը կը մատուցանէ, ան քահանան իր մատուցած ողջակէզին մորթը իրեն 9 պիտի առնէ ։ Եւ [ը]բոլոր թոնիրի մէջ եփուած՝ ու բոլոր սանի մէջ և տապակի վրայ շինուած հացի ընծան՝ զանիկայ մատուցանող քահա-10 նային պիտի ըլլայ ։ Եւ ամէն եղով շաղուած՝ կամ †առանց եղի՝ հացի ընծան՝ Ահարոնին բոլոր որդւոցը պիտի ըլլայ ․ ամէն մէկուն բաժինը հաւասար պէտք ըլլայ ։

11 Եւ [թ]Տէրոջը մատուցանելու խաղաղութեան զոհին օրէնքը աս է ․ 12 Թէ որ շնորհակալութեան համար մատուցանէ ան, ան ատենը շնորհակալութեան զոհին հետ եղով շաղուած անխմոր շօթեր՝ ու [ժ]եղով օծուած անխմոր լաւաշներ՝ և բարակ ալիւրէ եղով շաղուած՝ տապ-13 կած շօթեր պիտի մատուցանէ ։ Շնորհակալութեան համար եղած խաղաղութեան զոհին շօթերէն զատ [ի]խմորեալ հացէ ընծայ մը պի-14 տի մատուցանէ ։ Եւ անկէ՝ այսինքն ամէն ընծաներէն մէկ հատ բարձրացընելու ընծայ պիտի մատուցանէ Տէրոջը ․ [լ]և անիկայ խաղաղութեան զոհին արիւնը սրսկող քա-15 հանային պիտի ըլլայ ։ Եւ շնորհակալութեան համար՝ [խ]խաղաղութեան զոհին միսը մատուցուած օրը պիտի ուտուի ․ անկէ մինչև 16 առտու պիտի չմնայ ։ Եւ [ծ]թէ որ իր ընծան ուխտի համար է կամ կամաւոր զոհ է, զոհը մատուցած օրը պիտի ուտուի, ու մնացածը 17 հետևեալ օրը պիտի ուտուի ․ Եւ զոհին միսէն երրորդ օրուան մնա-18 ցածը կրակով պիտի այրուի ։ Եւ թէ որ երրորդ օրը իր խաղաղութեան զոհին միսէն ուտուելու ըլլայ, ընդունելի պիտի չըլլայ, ոչ ալ անիկայ մատուցանողին [կ]համար պիտի սեպուի ․ [հ]պղծութիւն պիտի ըլլայ, ու անկէ ուտող անձը՝ իր ա-19 նօրէնութիւնը պիտի կրէ ։ Եւ ամէն տեսակ անմաքուր բանի դպած միսը պիտի չուտուի, կրակով պիտի այրուի ․ սակայն ամէն մաքուր եղողը պիտի ուտէ խաղաղութեան 20 զոհին միսէն ։ Բայց ան անձը՝ որ

ա Գլ․ ե․ զ․ 1—7։

բ Գլ․ զ․ 17, 25։ իա․ 22։

գ Գլ․ ա․ 3, 5, 11։ դ․ 24, 29, 33։

դ Գլ․ գ․ 4, 9, 10, 14, 15, 16։ դ․ 8, 9։ Ել․ ԻԹ․ 13։

Ն․ Ք․ Ծ․ 1490

ե Գլ․ զ․ 16, 17, 18։ Թու․ ժը․ 9, 10։

զ Գլ․ բ․ 3։

է Գլ․ զ․ 25, 26։ ժդ․ 13։

ը Գլ․ բ․ 3, 10։ Թու․ ժը․ 9։ Եզեկ․ խդ․ 29։

† Եբր․ չոր

թ Գլ․ գ․ 1։ իբ․ 18, 21։

ժ Գլ․ բ․ 4։ Թու․ զ․ 15։

ի Ամով․ դ․ 5։

լ Թու․ ժը․ 8, 11, 19։

խ Գլ․ իբ․ 30։

ծ Գլ․ ժթ․ 6, 7, 8։

կ Թու․ ժը․ 27։

հ Գլ․ ժա․ 10, 11, 41։ ժթ․ 7։

Ն․ Ք․ ՉԲ
1490

ֆ Գլ. ԺԵ. 3.
ղ Ծն. ԺԷ. 14.
ճ Գլ. ԺԲ. ԺԴ. ԺԵ.
ճ Գլ. ԺԱ. 24. 28.
յ Եզեկ. Դ. 14.
* Կամ՝ սողունի
ն Հմր 20.
շ Գլ. Գ. 17.
ո Գլ. ԺԷ. 15. բ Օր. ԺԴ. 21. Եզեկ. Դ. 14. ԽԴ. 31.
չ Ծն. Թ. 4. Գլ. Գ. 17. ԺԷ. 10-14.
պ Գլ. Գ. 1.
ջ Գլ. Գ. 3. 4. 9. 14.
ռ Ել. ԻԹ. 24. 27. Գլ. Ը. 27. Թ. 21. Թու. Զ. 20.
ս Գլ. Գ. 5. 11. 16.
վ Հմր 34.
տ Հմր 34. Գլ. Թ. 21. Թու. Զ. 20.
ր Ել. ԻԹ. 28. Գլ. Ժ. 14. 15. Թու. ԺԸ. 18. 19. բ Օր. ԺԸ. 3.
ց Գլ. Ը. 12. 30. Ել. Խ. 13. 15.

ֆ իր անմաքրութիւնը իր վրան ունենալով Տէրոջը խաղաղութեան զոհէն միս ուտէ, այն անձը ղ իր ժողովուրդէն պիտի կորսուի։ 21 Եւ ամէն [illegible] անմաքուր բանի մը՝ թէ ճ մարդու անմաքրութեան՝ թէ ճ անմաքուր անասունի՝ և թէ յ ամէն կերպ անմաքուր *պիղծ բանի մը դպչող անձը՝ թէ որ Տէրոջը խաղաղութեան զոհին միսէն ուտելու ըլլայ, այն անձը ն իր ժողովուրդէն պիտի կորսուի։

22 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ 23 ըսելով. Խօսէ Իսրայէլի որդւոցը ու ըսէ. շ Բնաւ արջառի կամ ոչխարի կամ այծի ճարպ պիտի չուտէք։ 24 Եւ ո մեռած անասունին ճարպը՝ ու փառատուածին ճարպը՝ ամէն գործի մէջ պիտի գործածուի, բայց անկէ բնաւ պիտի չուտէք։ 25 Քանզի ով որ Տէրոջը պատարագ մատուցուելու անասունին ճարպէն ուտելու ըլլայ, այն ուտող անձը իր ժողովուրդէն պիտի կորսուի։ 26 չ Եւ ձեր ամէն բնակարաններուն մէջ բնաւ արիւն պիտի չուտէք, թէ թռչունի ըլլայ և 27 թէ անասունի։ Ամէն անձ որ ինչ և իցէ արիւն ուտէ, այն անձը իր ժողովուրդէն պիտի կորսուի։

28 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ 29 ըսելով. Խօսէ Իսրայէլի որդւոցը՝ ու ըսէ. պ Իր խաղաղութեան զոհը Տէրոջը մատուցանողը՝ իր խաղաղութեան զոհէն ընծայ մը պիտի 30 բերէ Տէրոջը։ ջ Տէրոջը պատարագը իր ձեռքովը պիտի բերէ. երբուծով ճարպը պիտի բերէ, որ ռ երբուծը երերցընելու ընծայի համար երերցուի Տէրոջը առջև։ 31 ս Եւ քահանան ճարպը պիտի այրէ սեղանին վրայ. վ բայց երբուծը Ահարոնին ու անոր որդւոցը պիտի 32 ըլլայ։ Եւ ձեր խաղաղութեան զոհերէն տ աջ զիստը քահանային պիտի տաք՝ բարձրացընելու ընծայի 33 համար։ Ահարոնի որդւոցմէն՝ խաղաղութեան զոհին արիւնը ու ճարպը ով որ մատուցանէ, աջ զիստը անոր բաժինը պիտի ըլլայ։ 34 Քանզի անոնց խաղաղութեան զոհերէն ր երերցընելու երբուծը և բարձրացընելու զիստը Իսրայէլի որդւոցմէն առի, և անոնք յաւիտենական կանոնով Իսրայէլի որդւոցմէն Ահարոն քահանային ու 35 անոր որդւոցը տուի։ Ասիկայ Տէրոջը պատարագներէն Ահարոնին և անոր որդւոցը օծման իրաւունքի համար [illegible], զանոնք Տէրոջը քահանայութիւն ընելու մօտեցու36ցած օրը, Որ ց զանոնք օծած օրը Տէրը հրամայեց որ Իսրայէլի որդւոցմէն իրենց ցեղերուն մէջ յաւիտենական կանոնով անոնց տրուի։

37 ւ Ողջակէզին՝ փ հացի ընծային՝ ք և մեղքի պատարագին՝ օ և յանցանքի պատարագին՝ ֆ ու օրհնութիւններուն՝ և ա խաղաղութեան 38 զոհին օրէնքը աս է, Որ Տէրը պատուիրեց Մովսէսին Սինայ լեռը, այն օրը՝ որ Իսրայէլի որդւոցը պատուիրեց բ իրենց ընծաները Տէրոջը մատուցանելու Սինայի անապատին մէջ։

ԳԼ. Ը.

1 Մովսէս քահանայ կ'օրհնէ Ահարոնը ու անոր որդիները։ 14 Անոնց մեղքի պատարագը։ 18 Անոնց ողջակէզը։ 22 Օրհնութեան խոյը։ 31 Անոնց օրհնուելուն տեղը ու ժամանակը։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ 2 ըսելով. ա Առ Ահարոնը ու անոր որդիները իր հետը, և բ զգեստները՝ ու գ օծման եղը՝ և մեղքի պատարագին զուարակը՝ ու երկու խոյերը՝ և անխմոր հացին սակառը. 3 Եւ ժողվէ բոլոր ժողովքը մէկտեղ 4 ժողովքի խորանին դուռը։ Եւ Մովսէս Տէրոջը իրեն պատուիրածին պէս ըրաւ. ու ժողովքը մէկտեղ ժողվուեցաւ ժողովքի խորա5նին դուռը։ Եւ Մովսէս ըսաւ ժողովքին. դ Աս է այն բանը որ 6 Տէրը պատուիրեց ընելու։ Եւ Մովսէս մօտեցուց Ահարոնը ու անոր որդիները, ե և զանոնք ջրով 7 լուաց. զ Եւ անոր հագցուց է շապիկը, ու անոր մէջքը կապեց գօտին, և պատմուճանը հագցուց անոր, ու եփուտը անոր վրայ դրաւ, ու եփուտին ժապաւէնովը փաթթեց, ու անով գօտեորեց զանի8կայ։ Եւ լանջապանակը անոր վրայ դրաւ, ու ը լանջապանակին մէջ Ուրիմը ու Թումիմը դրաւ. 9 թ Եւ խոյրը անոր գլուխը դրաւ, ու խոյրին վրայ՝ անոր առջևի կողմէն ոսկի թիթեղը՝ այսինքն սուրբ պսակը դրաւ, Տէրոջը ժ Մովսէսին պատուիրածին պէս։

10 ի Եւ Մովսէս օծման եղը առաւ, ու խորանը և բոլոր անոր մէջի եղածները օծեց, ու սրբեց անոնք. 11 Եւ անկէ սեղանին վրայ սրսկեց եօթը անգամ. և սեղանը ու անոր բոլոր գործիքները՝ և աւազանը ու անոր խարիսխը օծեց, զանոնք սրբե12լու համար։ Եւ լ օծման եղէն Ահարոնին գլխուն վրայ թափելով՝ 13 անիկայ սրբելու համար օծեց։ խ Եւ Մովսէս մօտեցուց Ահարոնին որդիները՝ ու անոնց շապիկներ հագցուց, և մէջքերնին գօտի կապեց, ու անոնց գլուխը ապարօշներ փաթթ-

Ն․ Ք․ ՉԲ․
1490

ւ Գլ. Զ. 9.
փ Գլ. Զ. 14.
ք Գլ. Զ. 25.
օ Հմր 1.
ֆ Գլ. Զ. 20. Ել. ԻԹ. 1.
ա Հմր 11.
բ Գլ. Ա. 2.

ա Ել. ԻԹ. 1. 2. 3.
բ Ել. ԻԸ. 2. 4.
գ Ել. Լ. 24. 25.
դ Ել. ԻԹ. 4.
ե Ել. ԻԹ. 4.
զ Ել. ԻԹ. 5.
է Ել. ԻԸ. 4.
ը Ել. ԻԸ. 30.
թ Ել. ԻԹ. 6.
ժ Ել. ԻԸ. 37. 38.
ի Ել. Լ. 26. 27. 28. 29.
լ Գլ. ԻԱ. 10. 12. Ել. ԻԹ. 7. Լ. 30. Սաղ. ՃԼԳ. 2.
խ Ել. ԻԹ. 8. 9.

Ն. Ք. Գ. Ք.
1490

թեց, Տէրոջը Մովսէսին պատուի-
րածին պէս։

կ Ել. իթ. 10։ Եզեկ. խգ. 19։
լ Գլ. դ. 4։

14 կԵւ մեղքի պատարագին զուա-
րակը մօտեցուց. և Ահարոն ու ա-
նոր որդիքը լիրենց ձեռքերը մեղ-
քի պատարագ ըլլալու զուարակին
15 գլխուն վրայ դրին։ Եւ մորթեց
զանիկայ. հև Մովսէս արիւնը ա-
ռաւ, ու իր մատովը սեղանին եղ-
ջիւրներուն վրայ դնելով շուրջա-
նակի, մաքրեց սեղանը. ու արիւ-
նը սեղանին յատակը թափեց, և
անոր վրայ քաւութիւն ընելու հա-
16 մար՝ սրբեց ան։ ձԵւ փորոտիքին
վրան եղած բոլոր ճարպը՝ և լեար-
դին թաղանթը՝ ու երկու երիկա-
մունքը՝ և անոնց ճարպը առաւ,
ու Մովսէս սեղանին վրայ այրեց
17 զանոնք։ Բայց զուարակը՝ այսինքն
անոր մորթը և միսը՝ ու անոր աղ-
բը՝ բանակին դուրսի դին կրակով
այրեց, Տէրոջը ղՄովսէսին պա-
տուիրածին պէս։

հ Ել. իթ. 12. 36։ Գլ. դ. 7։ Եզեկ. խգ. 20. 26։ Եբր. թ. 22։
ձ Ել. իթ. 13։ Գլ. դ. 8։
ղ Գլ. դ. 11. 12։ Ել. իթ. 14։
ճ Ել. իթ. 15։

18 ճԵւ ողջակէզին խոյը մօտեցուց.
և Ահարոնը ու անոր որդիքը ի-
րենց ձեռքերը խոյին գլխուն վրայ
19 դրին։ Եւ մորթեց զանիկայ. և
Մովսէս շուրջանակի սեղանին վրայ
20 սրսկեց արիւնը. Եւ խոյը կտոր
կտոր ըրաւ. ու Մովսէս այրեց
գլուխը և կտորները ու ճարպը.
21 Եւ փորոտիքը ու ոտքերը ջրով
լուաց. և Մովսէս բոլոր խոյը սե-
ղանին վրայ այրեց. անիկայ ող-
ջակէզ ու անուշահոտ պատարագ
մըն էր Տէրոջը, մինչպէս որ Տէրը
Մովսէսին պատուիրեց։

մ Ել. իթ. 18։
յ Ել. իթ. 19. 31։

22 Եւ յմօտեցուց միւս խոյը, այ-
սինքն օրհնութեան խոյը. և Ահա-
րոն ու անոր որդիքը իրենց ձեռ-
քերը խոյին գլխուն վրայ դրին.
23 Եւ մորթեց զանիկայ. ու Մովսէս
անոր արիւնէն առաւ, և Ահարո-
նին աջ ականջին բլթակին վրայ՝
ու անոր աջ ձեռքին մեծ մատին
վրայ՝ և անոր աջ ոտքին մեծ մա-
24 տին վրայ դրաւ։ Եւ Ահարոնին
որդիքը մօտեցուց, ու Մովսէս
ան արիւնէն անոնց աջ ականջ-
ներուն բլթակներուն վրայ՝ և ա-
նոնց աջ ձեռքերուն մեծ մատնե-
րուն վրայ՝ ու անոնց աջ ոտքե-
րուն մեծ մատներուն վրայ դրաւ. և
Մովսէս սեղանին վրայ շուրջանա-
25 կի սրսկեց մնացած արիւնը։ նԵւ
ճարպը՝ դմակը՝ ու փորոտիքին վը-
րան եղած բոլոր ճարպը՝ և լեարդին
թաղանթը՝ ու երկու երիկամուն-
քը՝ և անոնց ճարպը՝ ու աջ զիստը
26 առաւ. շԵւ Տէրոջը առջևը եղած
անխմոր հացի սակառէն անխմոր
շօթ մը՝ եղով հացի շօթ մը ու
լաւաշ մը առաւ, և ճարպերուն

ն Ել. իթ. 22։
շ Ել. իթ. 23։

27 վրայ ու աջ զիստին վրայ դրաւ։ Եւ
ամէնը ոԱհարոնին ու անոր որդւո-
ցը ձեռքը դնելով՝ զանոնք Տէրոջը
առջևը երերցնելու ընծայ *մա-
28 տուց։ չԵւ Մովսէս անոնց ձեռ-
քէն առաւ զանոնք, ու սեղանը
եղած ողջակէզին վրայ այրեց. ա-
սոնք օրհնութեան համար անուշա-
29 հոտ պատարագ էին Տէրոջը։ Եւ
Մովսէս կուրծքը առաւ, ու Տէ-
րոջը առջևը երերցնելու ընծայ
մատուց. անիկայ օրհնութեան խո-
յէն Մովսէսին պբաժինը եղաւ,
Տէրոջը Մովսէսին պատուիրածին
30 պէս։ Եւ ջՄովսէս օծման եղէն ու
սեղանին վրան եղած արիւնէն ա-
նելով՝ Ահարոնին վրայ ու անոր
հանդերձներուն վրայ՝ և անոր հետ
անոր որդւոցը վրայ ու անոր որ-
դւոցը հանդերձներուն վրայ սրսկեց.
և Ահարոնը ու անոր հանդերձները՝
և անոր հետ անոր որդիքը ու անոր
որդւոցը հանդերձները սրբեց։

ո Ել. իթ. 24, ևն։
* Եբր. երերցուց։
չ Ել. իթ. 25։
պ Ել. իթ. 26։
ջ Ել. իթ. 21։ Լ. 30։ Թու. գ. 3։

31 Եւ Մովսէս ըսաւ Ահարոնին ու
անոր որդւոցը. ռՄիսը ժողովքի
խորանին դրանը քով եփեցուցէք,
և հոն օրհնութեան սակառին մէջի
հացերովը կերէք զանիկայ, ինչպէս
որ †ինծի պատուիրուեցաւ՝ ըսելով
թէ՝ Ահարոնը ու անոր որդիքը պի-
32 տի ուտեն զանոնք։ սԵւ միսէն ու
հացէն աւելցածը կրակով այրեցէք։
33 Եւ եօթը օր ժողովքի խորանին
դռնէն դուրս մի՛ ելլէք, մինչև ձեր
օրհնութեան օրերուն վերջին օրը.
ինչու որ վձեր օրհնութիւնը եօթը
34 օր կ՚ըլլայ։ տԱս օրուան եղածին
պէս՝ ձեզի համար քաւութիւն ը-
նելու՝ Տէրը հրաման ըրաւ այնպէս
35 ընել։ Ուստի ցորեկը ու գիշերը
եօթը օր ժողովքի խորանին դրանը
քով պիտի նստիք, ու րՏէրոջը
պահպանութիւնը պիտի ընէք՝ որ
չմեռնիք. քանզի ասանկ պատուի-
36 րուած է ինծի Տէրոջմէն։ Եւ Ահա-
րոն ու անոր որդիքը Տէրոջը Մով-
սէսին ձեռքովը պատուիրած ամէն
բաները ըրին։

ռ Ել. իթ. 31. 32։
† Կամ՝ Ես պատուիրեցի։
ս Ել. իթ. 34։
վ Ել. իթ. 30. 35։ Եզեկ. խգ. 25. 26։
տ Եբր. է. 16։
ր Թու. գ. 7։ Թ. 19։ Բ Օր. ժա. 1։ Գ Թագ. բ. 3։

ԳԼ. Թ

1 Ահարոնին մատուցած առջի պատարագները՝ իրեն համար ու ժողովուրդին համար։ 8 Մեղքի պատարագը, 12 ու իրեն համար մատուցած ողջակէզը։ 15 Ժողովուրդին համար եղած պատարագները։ 23 Մովսէս ու Ահարոն ժողովուրդը կ՚օրհնեն։ 24 Տէրոջմէ կրակ կու գայ սեղանին վրայ։

1 Եւ աեղաւ որ ութերորդ օրը Մով-
սէս կանչեց Ահարոնը ու անոր
2 որդիքը և Իսրայէլի ծերերը. Եւ ը-
սաւ Ահարոնին. բԱռ քեզի մեղքի
պատարագի համար զուարակ մը,
գու ողջակէզի համար խոյ մը. ա-
նոնք անարատ ըլլան. և Տէրոջը առ-

ա Եզեկ. խգ. 27։
բ Գլ. դ. 3։ Ը. 14։ Ել. իթ. 1։
գ Գլ. ը. 18։

Ն. Ք. Ծ.
1490

[ա] Գլ. դ. 23. Եզր. զ. 17. ժ. 19.
[բ] Գլ. բ. 4.
[գ] Հմր 6. 23. Ել. իթ. 43.
[դ] Հմր 23. Ել. իդ. 16.
[ե] Գլ. դ. 3. Ա Թագ. գ. 14. Եբր. ե. 3. է. 27. թ. 7.
[զ] Գլ. դ. 16. 20. Եբր. ե. 1.
[է] Գլ. ը. 15.
[ը] Տես Գլ. դ. 7.
[թ] Գլ. ը. 16.
[ժ] Գլ. դ. 8.
[ի] Գլ. դ. 11. ը. 17.
[լ] Գլ. ա. 5. ը. 19.
[խ] Գլ. ը. 20.
[ծ] Գլ. ը. 21.
[կ] Հմր 3. Ես. ծգ. 10. Եբր. բ. 17. ե. 3.
[հ] Գլ. ա. 3. 10.
[ձ] Հմր 4. Գլ. բ. 1. 2.
[ղ] Ել. իթ. 38.
[ճ] Գլ. գ. 1. ճ.

3 քնէ՛ր մատուցուր ։ Եւ Իսրայէլի որդւո-
ցը պիտի խօսիս՝ ըսելով . [ա] Մեղքի
պատարագի համար այծերէն նո-
խազ մը՝ և ողջակէզի համար զուա-
րակ մը ու գառնուկ մը առէք . մէկ
4 տարեկան՝ անարատ ըլլան ։ Նաև
խաղաղութեան զոհերուն համար
Տէրոջը առջեւ զոհելու արջառ մը
ու խոյ մը՝ ու [բ] եղով շաղուած հացի
ընծայ մըն ալ առնէք . ինչու որ [գ] այս-
5 օր Տէրը ձեզի պիտի երեւնայ ։ Եւ
Մովսէսին պատուիրածը ժողովքի
խորանին առջեւ բերին . ու բոլոր
ժողովքը մօտեցան՝ ու Տէրոջը
6 առջեւ կայնեցան ։ Եւ Մովսէս ը-
սաւ . Աս է Տէրոջը պատուիրած
բանը . աս ըրէք , ու [դ] Տէրոջը
7 փառքը ձեզի պիտի երեւնայ ։ Եւ
Մովսէս ըսաւ Ահարոնին . Սեղանին
մօտեցիր , ու [ե] քու մեղքի պատա-
րագդ և ողջակէզդ ըրէ , և քեզի
համար ու ժողովուրդին համար
քաւութիւն ըրէ . և [զ] ժողովուր-
դին ընծան մատուցանելով՝ անոնց
համար քաւութիւն ըրէ՝ Տէրոջը
պատուիրածին պէս ։
8 Ուստի Ահարոնը սեղանին մօտե-
ցաւ , և իրեն համար եղած մեղքի
պատարագին զուարակը մորթեց ։
9 [է] Եւ Ահարոնին որդիքը արիւնը մօ-
տեցուցին անոր . ու անիկայ իր մա-
տը արիւնը թաթխեց , ու [ը] սեղա-
նին եղջիւրներուն վրայ դրաւ . և
մնացած արիւնը սեղանին յատակը
10 թափեց . [թ] Բայց մեղքի պատարա-
գէն՝ ճարպը ու երիկամունքները և
լեարդին թաղանթը սեղանին վրայ
այրեց , ինչպէս որ [ժ] Տէրը Մովսէսին
11 պատուիրեր էր ։ [ի] Եւ միսը ու մոր-
թը բանակին դուրսի դին կրակով
12 այրեց ։ Եւ ողջակէզը մորթեց . ու
Ահարոնին որդիքը արիւնը անոր
բերին , և [լ] սեղանին վրայ շուրջա-
13 նակի սրսկեց ան ։ [խ] Եւ ողջակէզը
կտորներովը ու գլխովը անոր բե-
14 րին , և սեղանին վրայ այրեց ։ [ծ] Եւ
փորոտիքը ու ոտքերը լուաց , ու
սեղանին վրայի ողջակէզին վրայ
այրեց ։
15 [կ] Եւ ժողովուրդին ընծան մօտե-
ցուց , ու ժողովուրդին համար մեղ-
քի պատարագ եղող նոխազը ա-
ռաւ , և մորթեց անիկայ , ու մեղ-
քի պատարագ ըրաւ առջինին
16 պէս ։ Եւ ողջակէզը մօտեցուց , ու
17 [հ] ըստ օրինի մատոյց ։ Եւ [ձ] հացի
ընծան մօտեցուց , ու անկէ ձեռքը
լեցուց՝ և սեղանին վրայ այրեց ,
[ղ] առտուան ողջակէզէն 'ի զատ ։
18 Եւ ժողովուրդին [ճ] խաղաղութեան
զոհ եղող արջառը ու խոյը մոր-
թեց . և Ահարոնին որդիքը արիւնը
անոր բերին , ու սեղանին վրայ
19 շուրջանակի սրսկեց ան ։ Եւ ար-
ջառէն՝ ճարպերը , ու խոյէն՝
գմակը և փորոտիքը ծածկող ճարպը ,
ու երիկամունքները ու լեարդին
20 թաղանթը բերին . Եւ ճարպերը
երրուծներուն վրայ դրին , [մ] ու
ճարպերը սեղանին վրայ այրեց ։
21 Եւ Ահարոն՝ երրուծները ու աջ
զիստը Տէրոջը առջեւ [յ] երերցնելու
ընծայ մատոյց , Մովսէսին պա-
տուիրածին պէս ։
22 Եւ Ահարոն իր ձեռքերը ժողո-
վուրդին վրայ վերցուց , [ն] ու օրհնեց
զանոնք . և մեղքի պատարագը ու
ողջակէզը և խաղաղութեան զոհերը
23 մատուցանելէն ետքը՝ իջաւ ։ Եւ
Մովսէս ու Ահարոն ժողովքի խո-
րանը մտան , և դուրս ելլելով ժողո-
վուրդը օրհնեցին . [շ] և Տէրոջը փառ-
քը բոլոր ժողովուրդին երեւցաւ ։
24 Եւ [ո] Տէրոջը առջեւէն կրակ ելաւ , ու
սեղանին վրայ եղած ողջակէզը և
ճարպերը այրեց . և բոլոր ժողո-
վուրդը տեսնելով՝ [չ] աղաղակեցին ,
ու երեսնուն վրայ ինկան ։

ԳԼ. Ժ

1 Նադաբ ու Աբիուդ օտար կրակ մատուցանելնուն համար՝ կրակով կ'այրուին ։ 6 Ահարոնին ու անոր մնացած որդւոցը կը պատուիրուի որ անոնց համար սուգ չընեն ։ 8 Քահանայից գինի խմելը կ'արգիլուի՝ խորանը մտնելու ժամանակնին ։ 12 Սուրբ բաները ուտելուն կանոնը ։ 16 Ահարոն աս կանոնը զանց ընելէն ետքը՝ զինքը կ'արդարացընէ ։

1 Եւ [պ] Ահարոնին որդիքը Նադաբ ու
Աբիուդ՝ [ջ] ամէն մէկը իր բուր-
վառը առաւ , ու անոնց մէջը կրակ
դրին , և վրան խունկ դրին , ու
Տէրոջը առջեւ [ռ] օտար կրակ մա-
տուցին , որ ինքը պատուիրած չէր
2 անոնց ։ Եւ [ս] Տէրոջը առջեւէն
կրակ ելաւ , ու սպառեց զանոնք ,
3 և Տէրոջը առջեւ մեռան ։ Ան ա-
տենը Մովսէս ըսաւ Ահարոնին .
Աս է որ Տէրը խօսեցաւ՝ ըսելով .
[վ] Ինծի մօտեցողներուն մէջ սուրբ
պիտի սեպուիմ , ու բոլոր ժողո-
վուրդին առջեւ պիտի [տ] փառաւո-
րուիմ . [ր] և Ահարոն լուռ կեցաւ ։
4 Եւ Մովսէս կանչեց Ահարոնին հօ-
րեղբօրը [ց] Ոզիէլին որդիքը Միսայէ-
լը ու Եղիսափանը , և ըսաւ անոնց .
Մօտեցէք , [ւ] ձեր եղբայրները սրբա-
րանին առջեւէն բանակին դուրսի
5 դին վերցուցէք . Եւ անոնք մօ-
տեցան , ու Մովսէսին ըսածին
պէս՝ զանոնք իրենց շապիկներովը
բանակէն դուրս վերցուցին ։
6 Եւ Մովսէս ըսաւ Ահարոնին՝ ու
անոր որդւոցը Եղիազարին և Իթա-
մարին . [փ] Գլուխնիդ մի՛ բանաք , ու
հանդերձնիդ մի՛ պատռէք , որ
չմեռնիք , և բոլոր ժողովուրդին

Ն. Ք. Ծ.
1490

[մ] Գլ. գ. 5. 16.
[յ] Ել. իթ. 24. 26. Գլ. է. 30. 31. 32. 33. 34.
[ն] Թուոց. զ. 23. Բ Օր. իա. 5. Ղուկ. իդ. 50.
[շ] Հմր 6. Թուոց. ժդ. 10. ժզ. 19. 42.
[ո] Դտ. գ. 4. Դատ. զ. 21. Գ Թագ. ժը. 38. Բ Մն. է. 1. Սաղ. ի. 3.
[չ] Գ Թագ. ժը. 39. Բ Մն. է. 3. Եզր. գ. 11.
[պ] Գլ. ժզ. 1. իբ. 9. Թուոց. գ. 3. 4. իզ. 61. Ա Մն. իդ. 2.
[ջ] Գլ. ժզ. 12. Թուոց. ժզ. 18.
[ռ] Ել. լ. 9.
[ս] Գլ. թ. 24. Թուոց. ժզ. 35. Բ Թագ. զ. 7.
[վ] Ել. ժթ. 22. իթ. 43. Գլ. իա. 6. 17. 21. Ես. ծբ. 11. Եզեկ. ի. 41. իբ. 13.
[տ] Ես. խթ. 3. Եզեկ. իը. 22. Յոհ. ժգ. 31. 32. ժէ. 13. Բ Թես. ա. 10.
[ր] Սաղ. լթ. 9.
[ց] Ել. զ. 18. 22. Թուոց. գ. 19. 30.
[ւ] Ղուկ. է. 12. Գործ. ե. 6. 9. 10. ը. 2.
[փ] Ել. լգ. 5. Գլ. ժգ. 45. իա. 1. 10. Թուոց. զ. 6. 7. Բ Օր. լգ. 9. Եզեկ. իդ. 16. 17.

Ն. Ք. ԴԲ.
1490

վրայ [Ա]բարկութիւն չգայ . բայց ձեր եղբայրները Իսրայէլի բոլոր տունը՝ Տէրոջը բռած այրումին վրայ թող
7 լան ։ [Բ]Եւ դուք ժողովքի խորանին դռնէն դուրս մի ելլէք, որ չմեռնիք . [Գ]ինչու որ Տէրոջը օծման եղը ձեր վրանիդ է . և անոնք Մովսէսին ըսածին պէս ըրին ։

8 Եւ Տէրը խօսեցաւ Ահարոնին՝
9 ըսելով . [Դ]Երբոր ժողովքի խորանը մտնէք՝ թէ դուն և թէ քու որդիքդ քեզի հետ, գինի կամ օղի չխմէք, որ չմեռնիք . — ասիկայ ձեր ազգերուն մէջ յաւիտենական կա-
10 նոն ըլլայ, Որ սուրբին ու անսուրբին մէջտեղը, և անմաքուրին ու մաքուրին մէջտեղը [Ե]տարբերու-
11 թիւն ընէք . [Զ]Եւ որ Իսրայէլի որդւոցը սորվեցընէք բոլոր կանոնները, որ Տէրը Մովսէսին ձեռքովը զրուցած է անոնց ։

12 Եւ Մովսէս խօսեցաւ Ահարոնին՝ ու անոր մնացած որդւոցը Եղիազարին ու Իթամարին . [Է]Տէրոջը պատարագներէն աւելցած հացի ընծան առէք, ու առանց խմորի բաղարջ կերէք . ինչու որ [Ը]անիկայ ամենա-
13 սուրբ է ։ Սուրբ տեղը կերէք անիկայ . ինչու որ Տէրոջը պատարագներէն քու իրաւունքդ ու քու որդւոցդ իրաւունքն է . քանզի [Թ]ինծի
14 անանկ պատուիրուած է ։ Եւ [Ժ]երերցընելու երրուծը ու բարձրացընելու զիստը՝ դուն ու քու որդիքդ և քու աղջիկներդ քու հետդ մաքուր տեղ մը պիտի ուտէք . ինչու որ Իսրայէլի որդւոցը խաղաղութեան զոհերէն քու իրաւունքիդ ու քու որդւոցդ իրաւունքին համար տրուած
15 են ։ [Ի]Բարձրացընելու զիստը ու երերցընելու երրուծը ճարպին պատարագներովը Տէրոջը առջեւ երերցընելու համար պիտի բերեն . և Տէրոջը պատուիրածին պէս քուկդ ու քեզի հետ քու որդւոցդ պիտի ըլլայ յաւիտենական կանոնով ։

16 Եւ Մովսէս [Լ]մեղքի պատարագին նոխազը զգուշութեամբ փնտռեց, և ահա այրուած էր . ուստի Ահարոնին մնացած որդիներուն՝ Եղիազարին ու Իթամարին բարկացաւ՝
17 ըսելով . [Խ]Ինչու մեղքի պատարագը սուրբ տեղը չկերաք . քանզի աս ամենասուրբ է, ու Տէրը տուաւ ձեզի որ ժողովքին անօրէնութիւնը վերցընէք՝ — Տէրոջը առջեւ անոնց
18 համար քաւութիւն ընէք ։ Ահա [Ծ]անոր արիւնը սրբարանին մէջը չբերուեցաւ . դուք [Կ]իմ պատուիրածիս պէս անպատճառ սուրբ
19 տեղը ուտելու էիք զան ։ Եւ Ահարոն ըսաւ Մովսէսին . Ահա [Հ]այսօր իրենց մեղքի պատարագը ու ողջակեզը Տէրոջը առջեւ մատուցին, ու գլխուս անանկ բաներ եկաւ . և թէ որ այսօր մեղքի պատարագը ուտելու ըլլայի, [Ձ]Տէրոջը առջեւ
20 հաճոյ պիտի ըլլա՞ր արդեօք ։ Եւ երբ Մովսէս ասիկա լսեց, հաւնեցաւ ։

[Ա] Թուոց. ժզ. 22. 46. Յեսու. է. 1. իբ. 18. 20. Բ Թագ. իդ. 1.
[Բ] Գլ. իա. 12.
[Գ] Ել. իը. 41. Գլ. ը. 30.
[Դ] Եզեկ. խդ. 21. Ղուկ. ա. 15. Ա Տիմ. գ. 3. Տիտ. ա. 7.
[Ե] Գլ. ժա. 47. ի. 25. Երեմ. ժե. 19. Եզեկ. իբ. 26. խդ. 23.
[Զ] Բ Օր. իդ. 8. Նեեմ. ը. 2. 8. 9. 13. Երեմ. ժը. 18. Մաղ. բ. 7.
[Է] Ել. իթ. 2. Գլ. զ. 16. Թուոց. ժը. 9. 10.
[Ը] Գլ. իա. 22.
[Թ] Գլ. բ. 3. զ. 16.
[Ժ] Ել. իթ. 24. 26. 27. Գլ. է. 31. 34. Թուոց. ժը. 11.
[Ի] Գլ. է. 29. 30. 34.
[Լ] Գլ. թ. 3. 15.
[Խ] Գլ. զ. 26. 29.
[Ծ] Գլ. զ. 30.
[Կ] Գլ. զ. 26.
[Հ] Գլ. թ. 8. 12.

ԳԼ. ԺԱ.

1 Մաքուր ու անմաքուր չորքոտանիներուն, 9 ձուկերուն, 13 ու թռչուններուն վրայով ։ 29 Անմաքուր սողունները ։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին ու
2 Ահարոնին՝ ըսելով անոնց . Խօսեցէք Իսրայէլի որդւոցը՝ ու ըսէք . Երկրի վրայ եղած բոլոր անասուններէն [Ղ]ձեր ուտելու անասունները
3 ասոնք են . Ամէն բաժնուած կճղակ ունեցող — որոճացող անասունը
4 պիտի ուտէք ։ Բայց որոճացողէն կամ կճղակաբաշխ եղածէն՝ ասոնք պիտի չուտէք . ուղտը, ինչու որ անիկայ թէև կ՚որոճայ, բայց կճղակաբաշխ չէ, անիկայ ձեզի
5 անմաքուր ըլլայ ։ Եւ ճագարը, ինչու որ անիկայ կ՚որոճայ, բայց կճղակաբաշխ չէ, անիկայ ձեզի
6 անմաքուր ըլլայ ։ Եւ նապաստակը, որ թէև կ՚որոճայ, բայց կճղակաբաշխ չէ, անիկայ ձեզի անմա-
7 քուր ըլլայ ։ Եւ խոզը, որ թէև անիկայ բաժնուած կճղակ ունի, բայց չորոճար, [Ճ]անիկայ ձեզի
8 անմաքուր ըլլայ ։ Ասոնց միսէն պիտի չուտէք, ու դիերնուն չդպչիք . [Մ]ձեզի անմաքուր են ։

9 [Յ]Ջուրերուն մէջ բոլոր եղածներէն ասոնք պիտի ուտէք . ջուրերուն մէջ՝ այսինքն ծովերու մէջ և գետերու մէջ ամէն թեւ ու թեփ ունեցողը
10 պիտի ուտէք ։ Եւ ծովերու մէջ ու գետերու մէջ եղած բոլոր անթեւ ու անթեփ եղածները՝ ջուրերուն բոլոր զեռուններէն՝ և ջուրերուն մէջ եղած շունչ ունեցող բոլոր կենդանիներէն [Ն]պիղծ ըլլան ձեզի ։
11 Անոնք ձեզի պիղծ պիտի ըլլան . անոնց միսէն պիտի չուտէք, և անոնց
12 դիերէն պիտի զզուիք ։ Ջուրերուն մէջ եղած բոլոր անթեւ ու անթեփ եղածները՝ ձեզի պիղծ ըլլան ։

13 [Շ]Եւ թռչուններուն մէջ ասոնք պիղծ պիտի սեպէք . պիտի չուտուին, պիղծ են . արծիւը՝ և պար-
14 կուճը՝ ու գետարծիւը, Եւ ցինը՝
15 ու անգղը իր տեսակին պէս, Եւ ա-
16 մէն ագռաւը իր տեսակին պէս, Եւ ջայլամը՝ ու բուն՝ և կկուն՝ ու բա-
17 զէն իր տեսակին պէս, Եւ հաւապատիրը՝ ու հողամաղը՝ և քաջահաւը,
18 Ու կարապը՝ և հաւալուսը՝ ու սև
19 անգղը, Եւ արագիլը — քարարդը իր տեսակին պէս, և յոպոպը ու չղջիկը ։

Ն. Ք. ԴԲ.
1490

[Ձ] Երեմ. զ. 20. ժդ. 12. Ովս. թ. 4. Մաղ. ա. 10. 13.
[Ղ] Բ Օր. ժդ. 4. Գործ. ժ. 12. 14.
[Ճ] Ես. կե. 4. կզ. 8. 17.
[Մ] Ես. ծբ. 11. Մատ. ժե. 11. 20. Մար. է. 2. 15. 18. Գործ. ժ. 14. 15. ժե. 29. Հռով. ժդ. 14. 17. Ա Կոր. ը. 8. Կող. բ. 16. 21. Եբր. թ. 10.
[Յ] Բ Օր. ժդ. 9.
[Ն] Գլ. է. 18. Բ Օր. ժդ. 3.
[Շ] Բ Օր. ժդ. 12.

Ն. Ք. Դ. Թ.
1490

20 Ամէն չորս ոտքի վրայ քալող
թռչող զեռուն ձեզի պիղծ ըլլայ ։
21 Սակայն ասոնք պիտի ուտէք . բոլոր
չորս ոտքի վրայ քալող թռչող
զեռուններէն՝ երկրի վրայ ցատկելու
համար ոտքերնուն վրայ ազդր ունե-
22 ցողները ։ Անոնցմէ ասոնք պիտի
ուտէք . [է]մարախը՝ իր տեսակին
պէս , ու գուբիճը՝ իր տեսակին
պէս , և խարգոլը՝ իր տեսակին
պէս , ու ջորեակը՝ իր տեսակին
23 պէս ։ Բայց ուրիշ բոլոր չորս
ոտքով թռչող զեռունները ձեզի
24 պիղծ ըլլան . Եւ ասոնցմով դուք
անմաքուր պիտի ըլլաք . ամէն ա-
նոնց դիերուն դպչողը՝ մինչև իրի-
25 կուն անմաքուր պիտի ըլլայ ։ Եւ
ամէն անոնց դիերը վերցնողը՝ [ը]իր
հանդերձները պիտի լուայ , ու մին-
չև իրիկուն անմաքուր պիտի ըլլայ ։
26 Բոլոր անասունները՝ որոնք կճղակ
ունին՝ բայց բաժնուած չէ , և չեն
որոճար , անմաքուր են ձեզի . ով որ
անոնց մեռելին դպչի՝ անմաքուր
պիտի ըլլայ ։

է Մատ. գ. 4 ։ Մար. ա. 6 ։

ը Գւ. ժգ. 8 ։ ժե. 5 ։ Թուոց. ժթ. 10 ։ 22 ։ Ղս. 24 ։

27 Եւ բոլոր չորս ոտքի վրայ քալող
անասուններէն՝ թաթերնուն վրայ
քալողներուն ամէնը անմաքուր ըլ-
լայ ձեզի . ամէն անոնց դիերուն
դպչողը՝ մինչև իրիկուն անմաքուր
28 պիտի ըլլայ ։ Եւ անոնց դիերը
վերցնողը իր լաթերը պիտի լուայ ,
ու մինչև իրիկուն ամաքուր պիտի
ըլլայ . անոնք անմաքուր են ձեզի ։
29 Եւ երկրի վրայ սողացող սողուն-
ներուն մէջ՝ ասոնք անմաքուր ըլլան
ձեզի . աքիսը՝ ու [թ]մուկը՝ և *տի-
30 տեռը իր տեսակին պէս , Եւ մկնա-
քիսը՝ ու գետնառիւծը՝ և կովա-
գիան՝ ու մողէսը՝ և խլուրդը ։
31 Բոլոր սողացողներուն մէջ ձեզի
անմաքուր եղածները ասոնք են .
ամէն անոնց մեռածին դպչողը՝ մին-
չև իրիկուն անմաքուր պիտի ըլլայ ։
32 Եւ անոնց մեռածը ինչ բանի
վրայ որ իյնայ , թէ փայտէ աման
ըլլայ՝ կամ հանդերձ՝ կամ մորթ՝
կամ քուրձ՝ ինչ տեսակ գործա-
ծական աման որ ըլլայ , անմաքուր
պիտի ըլլայ . [ժ]ջուրը պիտի ձգուի
ան , ու մինչև իրիկուն անմաքուր
ըլլայ , և ետքը մաքուր սեպուի ։
33 Եւ անոնց մէկը՝ որ հողէ ամանին
մէջ իյնալու ըլլայ , ամէն անոր մէ-
ջի եղածը անմաքուր պիտի ըլլայ ,
34 ու [ի]ան ամանը պիտի կոտրէք ։ Ա-
մէն ուտելու կերակուրը՝ որուն
վրայ †ջուր կայ , ու անոնց մէկը մէջը
իյնայ" , անմաքուր պիտի ըլլայ .
նոյնպէս ամէն ամանի մէջ եղած
բոլոր խմուելու խմելիքը անմաքուր
35 պիտի ըլլայ ։ Եւ ամէն բան՝ որուն
վրայ անոնց դին կ՚իյնայ , անմա-

թ Եսա. կզ. 17 ։

* Կամ կրիան

ժ Գւ. ժե. 12 ։

ի Գւ. զ. 28 ։ ժե. 12 ։

† Կամ՝ [illegible] ջուր դպայ ։

քուր պիտի ըլլայ . Թէ՛ թոնիր ըլ-
լայ և թէ վառարան՝ պիտի աւ-
րուի . ասոնք անմաքուր են , ու
անմաքուր պիտի սեպուին ձեզի ։
36 Բայց աղբիւրը կամ հորը՝ ‡ուր որ
ժողվուած ջուր կայ" , մաքուր պի-
տի ըլլայ . սակայն անոնց դիերուն
37 դպչողը անմաքուր ըլլայ ։ Եւ թէ
որ անոնց դին՝ ցանուելու սերմի մը
վրայ իյնայ , մաքուր պիտի ըլլայ
38 ան ։ Բայց թէ որ սերմին վրայ
ջուր դրուած ըլլայ՝ ու անոր վրան
անոնց դին իյնայ , ան ձեզի անմա-
քուր պիտի ըլլայ ։
39 Եւ թէ որ ձեր ուտելու կենդա-
նիներէն մէկը մեռնի , անոր դիին
դպչողը՝ մինչև իրիկուն անմաքուր
40 պիտի ըլլայ ։ Եւ [լ]անոր դիէն ու-
տողը իր հանդերձները պիտի լուայ ,
ու մինչև իրիկուն անմաքուր պիտի
ըլլայ . և անոր դին վերցնողը իր
հանդերձները պիտի լուայ , ու մին-
չև իրիկուն անմաքուր ըլլայ ։
41 Եւ երկրի վրայ սողացող ամէն
սողունը պիղծ է . պիտի չուտուի
42 ան ։ Երկրի վրայ բոլոր սողացող
սողուններէն ամէն իր փորին վրայ
քալողը՝ կամ ամէն չորս ոտքի վրայ
պտըտողը՝ և կամ ամէն բազմոտանի
եղածները պիտի չուտէք . ինչու որ
43 պիղծ են ։ [ծ]Բնաւ սողացող սողու-
նով մը անձերնիդ մի՛ պղծէք . ոչ
ալ անոնցմով պղծուելով անձեր-
44 նիդ անմաքուր ընէք . Ինչու որ ես
եմ ձեր Տէր Աստուածը . ուստի
սրբեցէք անձերնիդ՝ ու [կ]սուրբ ե-
ղէք . ինչու որ ես սուրբ եմ . ու
բնաւ երկրի վրայ մէկ սողացող սո-
ղունով մը անձերնիդ մի՛ պղծէք ։
45 [հ]Քանզի ես եմ Եհովան՝ որ ձեզ Ե-
գիպտոսի երկրէն հանեցի որ ձեզի
Աստուած ըլլամ . [ձ]ուստի սուրբ
եղէք , ինչու որ ես սուրբ եմ ։
46 Չորքոտանիներուն՝ և թռչուն-
ներուն՝ ու ջուրերուն մէջ շարժող
բոլոր շնչաւոր կենդանիներուն՝ և
երկրի վրայ սողացող ամէն կենդա-
47 նիներուն օրէնքը աս է . [ղ]Որ անմա-
քուրին ու մաքուրին մէջտեղը՝ և
ուտուելու անասունին ու չուտուե-
լու անասունին մէջտեղը տարբե-
րութիւն ընէք ։

Ն. Ք. Դ. Թ.
1490

‡ Կամ՝ կամ ջրհաւաքը՝

լ Գւ. ժէ. 15 ։ իբ. 8 ։ խ Օր. ժդ. 21 ։ Եզեկ. դ. 14 ։ խդ. 31 ։

ծ Գւ. ի. 25 ։

կ Ել. ժթ. 6 ։ Գւ. ժթ. 2 ։ ի. 7. 26 ։ Ա Թես. դ. 7 ։ Ա Պետ. ա. 15. 16 ։

հ Ել. զ. 7 ։

ձ Հմր 44 ։

ղ Գւ. ժ. 10 ։

ԳԼ. ԺԲ

1 Կնկան մը որդեծնութենէն ետև մաքրուելուն կերպը ։ 6 Իր մաքրուելուն համար մատուցանելու ընծաները ։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ը-
2 սելով . Խօսէ Իսրայէլի որդւո-
ցը՝ ու ըսէ . Թէ որ [ճ]կնիկ մը սերմ
առնէ՝ ու արու զաւակ ծնանելու
ըլլայ , [մ]եօթը օր անմաքուր պիտի
ըլլայ . [յ]իր դաշտանին համար զա-

ճ Գւ. ժե. 19 ։

մ Ղու. բ. 22 ։

յ Գւ. ժե. 19 ։

Ն · Ք · ՂԲ ·
1490

ա Ծն · ժէ · 12 · Ղկ · ա · 59 · բ · 21 · Յով · է · 22 · 23 ·

տունելու օրերուն համեմատ անմա-
3 քուր պիտի ըլլայ։ Եւ [ա] ութե-
րորդ օրը տղուն անթլփատութեան
4 մարմինը պիտի թլփատուի։ Եւ
անիկայ իր մաքրուելուն արիւնովը
երեսունըերեք օր պիտի նստի. ու
մինչև իր մաքրուելու օրերուն լմըննալը՝
բնաւ սուրբ բանի մը պիտի
չդպչի, ո՛չ ալ սրբարանը մտնէ։
5 Բայց թէ որ անիկայ աղջիկ ծնանելու
ըլլայ, երկու շաբաթ անմաքուր
պիտի ըլլայ իր դաշտանին ժամանակին
պէս, և վաթսունըվեց օր
իր մաքրուելուն արիւնովը պիտի
նստի։

բ Ղկ · բ · 22 ·

6 Եւ [բ] երբ տղայ կամ աղջիկ զաւկի
համար իր մաքրուելու օրերը
լմըննայ, ժողովքի խորանին դուռը
ողջակէզի համար մէկ տարեկան
գառն՝ ու մեղքի պատարագի համար
աղաւնիի ձագ մը՝ կամ տատրակ
մը պիտի բերէ քահանային,
7 Որ պիտի մատուցանէ զանիկայ
Տէրոջը առջև՝ ու քաւութիւն
ընէ անոր համար, և անիկայ իր
արեանը աղբիւրէն պիտի մաքրուի։
Արու կամ էգ զաւակ ծնանողին
8 օրէնքը աս է։ [գ] Եւ թէ որ գառն
բերելու կարող չէ, երկու տատրակ
կամ աղաւնիի երկու ձագ
առնէ, մէկը ողջակէզի՝ ու մէկալը
մեղքի պատարագի համար, [դ] և
քահանան քաւութիւն ընէ անոր
համար, ու անիկայ մաքրուի։

գ Ղև · ե · 7 · Ղկ · բ · 24 ·

դ Ղև · դ · 26 ·

ԳԼ · ԺԳ

1—59 Բորոտութեան ախտին վրայով՝ քահանային ծանուցուած կանոնները ու նշանները։

ա Բ Օր · իը · 27 ·

բ Բ Օր · ժէ · 8 · 9 · իդ · 8 · Ղկ · ժէ · 14 ·

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին ու
2 Ահարոնին՝ ըսելով. Մարդու
մը մարմնին մորթին մէջ ուռեցք
կամ [ա] քոս կամ պաղպաջ ըլլալով՝
անոր մարմնին մորթին մէջ բորոտութեան
ախտին պէս նշան մը երևնալու
ըլլայ, [բ] ան ատենը անիկայ
Ահարոն քահանային՝ կամ անոր
որդւոցը քահանաներուն մէկուն
3 պիտի բերուի։ Եւ քահանան պիտի
նայի մարմնին մորթին մէջ
եղած ախտին նշաններուն. ու թէ
որ ախտին մէջի մազերը ճերմակի
դառնալով՝ ախտը մարմնին մորթէն
խորունկ երևնայ, բորոտութեան
ախտ է ան. և քահանան
պիտի նայի անոր՝ ու *պիտի ծանուցանէ
անոր անմաքուր ըլլալը"։
4 Հապա թէ որ անոր մարմնին մորթին
մէջ պաղպաջը ճերմակ է՝ ու
մորթէն խորունկ չերևնար, և
մազն ալ ճերմակի դարձած չէ,
ան ատենը քահանան եօթը օր
գոցուած պիտի պահէ ախտակիրը։
5 Եւ քահանան եօթներորդ օրը պիտի

* Եբր · զանիկայ անմաքուր պիտի ընէ ։

նայի անոր. ու թէ որ տեսնէ
որ ախտը դեռ կը կենայ, ու ախտը
մորթին մէջ տարածուած չէ,
ան ատեն քահանան եօթը օր ալ
գոցուած պիտի պահէ զանիկայ։
6 Եւ քահանան եօթներորդ օրը նորէն
պիտի նայի անոր, ու թէ որ
ախտը շլացած ըլլայ, ու ախտը
մորթին մէջ տարածուած չըլլայ,
քահանան †պիտի ծանուցանէ անոր
մաքուր ըլլալը". սակայն փոշքոս
մըն է. և անիկայ [ա] իր լաթերը
պիտի լուայ, ու մաքուր ըլլայ։
7 Բայց թէ որ իր մաքրուելուն համար
քահանային նայուելէն ետքը՝
քոսը մորթին մէջ տարածուի,
քահանան նորէն պիտի նայի անոր։
8 Եւ քահանային նայած ատենը՝ թէ
որ քոսը մորթին մէջ տարածուած
է, ան ատենը քահանան անոր անմաքուր
ըլլալը պիտի ծանուցանէ.
բորոտութիւն է։

Ն · Ք · ՂԲ ·
1490

† Եբր · զանիկայ մաքուր պիտի ընէ ·

ա Ղև · ժա · 25 · ժդ · 8 ·

9 Երբոր մարդու մը վրայ բորոտութեան
ախտը ըլլայ, անիկայ քա-
10 հանային պիտի տարուի. [բ] Եւ
քահանան պիտի նայի. և թէ որ
մորթին մէջ ճերմակ ուռեցք կայ՝
ու ճերմակի դարձեր է մազը՝ և ուռեցքին
մէջը ողջ միսի նշան կայ,
11 Անիկայ անոր մարմնին մորթին
մէջ հինցած բորոտութիւն է. և
քահանան անոր անմաքուր ըլլալը
պիտի ծանուցանէ, գոցուած չըպահէ
զանիկայ. ինչու որ անմաքուր
է։

բ Թւ · ժբ · 10 · 12 · Դ Թագ · ե · 27 · Բ Մն · իզ · 20 ·

12 Եւ թէ որ բորոտութիւնը մորթին
մէջ տարածուեր է, ու ախտակիրին
բոլոր մորթը գլխէն մինչև
ոտքը, տեսնողին՝ քահանային աչքերուն
բոլոր տեսած տեղը բորո-
13 տութիւնը պատեր է, Եւ քահանան
տեսնէ որ բորոտութիւնը անոր
բոլոր մարմինը պատած է, ան
ատենը ախտակիրին մաքուր ըլլալը
ծանուցանէ. վասնզի բոլորովին ճերմակի
դարձաւ, անիկայ մաքուր է։
14 Բայց երբոր անոր վրայ ողջ միս
տեսնուի, անիկայ անմաքուր պի-
15 տի ըլլայ։ Եւ քահանան պիտի
տեսնէ ողջ միսը, և անոր անմաքուր
ըլլալը ծանուցանէ. ողջ միսը
անմաքուր է. բորոտութիւն է։
16 Իսկ թէ որ ողջ միսը փոխուի նորէն՝
ու ճերմակի դառնալու ըլլայ, ան
17 ատենը քահանային պիտի գայ. Եւ
քահանան պիտի տեսնէ զանիկայ.
ու թէ որ ախտը ճերմակի դարձեր
է, ան ատենը քահանան ախտակրին
մաքուր ըլլալը ծանուցանէ.
անիկայ մաքուր է։
18 Եւ թէ որ մարմնին մորթին մէջ
19 [գ] պալար ըլլայ՝ ու առողջանայ, Եւ
պալարին տեղը ճերմակ ուռեցք՝

գ Ել · թ · 9 ·

Ն. Ք. Ծ.
1490

կամ քիչ մը կարմրած ճերմակ
պաղպաջ ըլլայ, քահանային պիտի
20 ցուցուի ան։ Եւ երբ քահանան
տեսնէ որ մորթէն ցած կ'երևնայ,
և մազը ճերմակի դարձած է, քահանան
անոր անմաքուր ըլլալը ծանուցանէ.
անիկայ պալարէ ելած
21 բորոտութեան ախտ է։ Եւ թէ
որ քահանան տեսնէ որ ճերմակ
մազ չկայ անոր մէջ, ու մորթէն
ցած չէ՝ բայց շլացած է, ան ատենը
քահանան եօթը օր գոցուած
22 պիտի պահէ զանիկայ։ Եւ թէ որ
մորթին մէջ տարածուած է, ան
ատենը քահանան անոր անմաքուր
ըլլալը ծանուցանէ. ախտ է ան։
23 Բայց թէ որ պաղպաջը իր տեղը կը
կենայ՝ ու չէ տարածուեր, պալարին
սպին է. և քահանան անոր
մաքուր ըլլալը պիտի ծանուցանէ։
24 Իսկ թէ որ մարմինին մորթին
մէջ կրակի այրած ըլլայ, ու *այրածին
նշանը" քիչ մը կարմրած
ճերմակ՝ կամ բոլորովին ճերմակ
25 պաղպաջ ըլլայ, Քահանան անոր
նայած ատենը, թէ որ պաղպաջին
մէջ մազը ճերմակի դարձած է, ու
մորթէն խորունկ կ'երևնայ, անիկայ
այրածէն յառաջ եկած բորոտութիւն
է. և քահանան անոր
անմաքուր ըլլալը ծանուցանէ. անիկայ
բորոտութեան ախտ է։
26 Բայց թէ որ քահանային նայած
ատենը՝ պաղպաջին մէջ մազը ճերմակ
չէ, ու մորթէն խորունկ չէ,
հապա շլացած է, ան ատենը քահանան
եօթը օր գոցուած պիտի
27 պահէ անիկայ։ Եւ եօթներորդ
օրը քահանան պիտի նայի անոր.
թէ որ մորթին մէջ տարածուած
է, քահանան անոր անմաքուր ըլլալը
ծանուցանէ. անիկայ բորոտութեան
28 ախտ է։ Եւ թէ որ
պաղպաջը իր տեղը կը կենայ՝ ու
մորթին մէջ տարածուած չէ, հապա
շլացած է, անիկայ այրածին
ուռեցքն է. և քահանան անոր
մաքուր ըլլալը ծանուցանէ. ինչու
որ այրածին սպին է։
29 Եւ թէ որ մարդու մը կամ կնիկան
մը գլուխը կամ մօրուքը ախտ
30 մը ըլլայ, Քահանան պիտի տեսնէ
ախտը. և թէ որ մորթէն խորունկ
երևնայ, ու անոր մէջը բարակ դեղին
մազ ըլլայ, ան ատենը քահանան
անոր անմաքուր ըլլալը պիտի
ծանուցանէ. անիկայ գոնջութիւն
է, գլուխի կամ մօրուքի բորոտութիւն
31 է։ Եւ թէ որ քահանան
գոնջութեան ախտը տեսնէ՝ որ
մորթէն խորունկ չերևնար, ու անոր
մէջը սև մազ չկայ, ան ատենը
քահանան գոնջութեամբ ախտացածը
եօթը օր գոցուած պիտի պահէ։
32 Եւ եօթներորդ օրը քահանան
ախտակրին պիտի նայի, ու թէ որ
գոնջութիւնը տարածուած չէ, և
անոր մէջ դեղին մազ չկայ, ու
գոնջութիւնը մորթէն խորունկ չերևնար,
33 Անիկայ պիտի ածիլուի,
բայց գոնջութիւնը պիտի չածիլէ.
և քահանան եօթը օր ալ գոցուած
պիտի պահէ գոնջութիւն ունեցողը։
34 Եւ եօթներորդ օրը քահանան
գոնջութիւն ունեցողին պիտի նայի.
և թէ որ գոնջութիւնը մորթին
մէջ տարածուած չէ, ու մորթէն
խորունկ չերևնար, ան ատենը
քահանան անոր մաքուր ըլլալը
ծանուցանէ. և անիկայ իր լաթերը
պիտի լուայ, ու մաքուր ըլլայ։
35 Բայց թէ որ իր մաքրուելէն ետքը
գոնջութիւնը մորթին մէջ տարածուի,
36 Ան ատենը քահանան պիտի
նայի անոր. և թէ որ գոնջութիւնը
մորթին մէջ տարածուած է, ան
ատենը քահանան՝ ալ դեղին մազ
պիտի չփնտռէ. անիկայ անմաքուր
37 է։ Բայց թէ որ քահանան տեսնէ
որ գոնջութիւնը կը կենայ, և անոր
մէջ սև մազ բուսեր է; գոնջութիւնը
բժշկուած է. անիկայ մաքուր
է, ու քահանան անոր մաքուր
ըլլալը ծանուցանէ։
38 Եւ թէ որ մարդ մը կամ կնիկ
մը՝ իր մարմինին մորթին մէջ պաղպաջներ՝
այսինքն ճերմակ պաղպաջներ
39 ունենայ, Ան ատենը քահանան
պիտի նայի, և թէ որ անոնց մարմիններուն
մորթին մէջի պաղպաջները
շլացած ճերմակ ըլլան, անիկայ
մորթին մէջ գոյացած պիսակ
է. անիկայ մաքուր է։
40 Եւ թէ որ մարդու մը գլխուն
մազը թափելու ըլլայ, անիկայ կրնտակ
41 է՝ բայց մաքուր է։ Եւ թէ որ
անոր երեսին կողմէն գլխուն մազերը
ինկած ըլլայ, անիկայ ճաղ է՝ բայց
42 մաքուր է։ Հապա թէ որ կնտութեան
կամ ճաղութեան մէջ քիչ
մը կարմրած ճերմակ վէրք մը ըլլայ,
ան՝ անոր կնտութեանը կամ
ճաղութեանը մէջ գոյացած բորոտութիւն
43 է։ Ան ատենը քահանան
պիտի նայի անոր. և թէ որ անոր
կնտութեանը կամ ճաղութեանը
մէջ վէրքին ուռեցքը քիչ մը
կարմրած ճերմակ ըլլայ՝ մարմինին
մորթին մէջ եղած բորոտութեան
44 երևոյթին պէս, Ան մարդը բորոտ
է, անմաքուր է. քահանան անպատճառ
անոր անմաքուր ըլլալը
պիտի ծանուցանէ. անոր ախտը իր
գլուխն է։
45 Եւ ախտ ունեցող բորոտին հանդերձը
պատռուած պիտի ըլլայ, և ա-

* Կամ՝ այրուածը առողջանալով

Ն. Ք. ԴԲ.
1490

[ա] Եզեկ. ԻԴ. 17. 22. Միք. Գ. 7.
* Կամ՝ ընչացքը
[բ] Ողբ. Դ. 15.
[գ] Թուոց. Ե. 2. ԺԲ. 14. Դ Թագ. Է. 3. ԺԵ. 5. Բ Մն. ԻԶ. 21. Ղուկ. ԺԷ. 12.
[դ] Գլ. ԺԴ. 44.

նոր գլուխը մերկ, ու [ա]անոր *շրթունքները
ծածկուած պիտի ըլլայ,
և ձայն պիտի տայ թէ՝ [բ]Անմաքուր
46 եմ՝ անմաքուր։ Ախտը իր
վրան եղած բոլոր օրերը անմաքուր
պիտի սեպուի. անիկայ անմաքուր
է, մինակ պիտի նստի. [գ]անոր
բնակութիւնը բանակէն դուրս պիտի
ըլլայ։
47 Եւ ան հանդերձը՝ որուն մէջը
բորոտութեան ախտ կայ, թէ
բուրդէ հանդերձ ըլլայ՝ և թէ
48 քթանէ հանդերձ, քթանեղէնի
կամ բրդեղէնի առէջի կամ թեզանի
մէջ՝ կամ մորթի մէջ և կամ
մորթէ շինուած ամէն բանի մէջ,
49 Այսինքն թէ որ հանդերձի կամ
մորթի մէջ՝ կամ առէջի կամ թեզանի
մէջ՝ կամ մորթէ շինուած ամէն
կերպ բանի մէջ քիչ մը կանանչ
կամ կարմրրած նշան ըլլայ, բորոտութեան
ախտ է, ու քահանային
50 պիտի ցուցուի։ Եւ քահանան պիտի
նայի ախտին՝ ու եօթը օր գոցուած
պիտի պահէ պլըշկած բանը։
51 Եւ եօթներորդ օրը պլըշկած բանին
պիտի նայի. թէ որ ախտին նշանը
տարածուած է հանդերձի մը մէջ՝
կամ առէջի կամ թեզանի մէջ՝ կամ
մորթի մէջ և կամ գործածուելու
համար մորթէ շինուած ամէն
բանի մէջ, աս ախտը [դ]բորբոքած
բորոտութիւն է, անմաքուր է։
52 Ուստի անիկայ պիտի այրէ բրդեղէն
կամ քթանեղէն հանդերձը՝
կամ առէջը կամ թեզանը, կամ
ամէն կերպ մորթէ շինուած բանը՝
որուն մէջ ան ախտը կայ. ինչու
որ բորբոքած բորոտութիւն է ան,
53 կրակի մէջ պիտի այրուի։ Եւ
թէ որ քահանան տեսնէ որ ախտին
նշանը հանդերձին մէջ՝
կամ առէջին կամ թեզանին մէջ՝
կամ ամէն կերպ մորթէ շինուած
54 բանին մէջ տարածուած չէ, Ան ատենը
քահանան պիտի հրամայէ որ
ան պլըշկուած բանը լուան. ու
քահանան նորէն եօթը օր գոցուած
55 պիտի պահէ ան։ Եւ պլըշկուած
բանը լուացուելէն ետքը՝ թէ որ
քահանան տեսնէ որ ախտի նշանը
իր գոյնը չէ փոխեր, ու ախտը տարածուած
ալ չէ, անիկայ անմաքուր
է. կրակի մէջ պիտի այրես
ան. անոր տակը կամ վրան փտութիւն
56 կայ։ Եւ թէ որ քահանան
տեսնէ որ անոր լուացուելէն ետքը՝
ախտին նշանը շլացած է, ան ատենը
ան պլըշկուած մասը՝ հանդերձէն
կամ մորթէն՝ կամ առէջէն և
57 կամ թեզանէն պիտի պատռէ։ Եւ
թէ որ ան հանդերձին մէջ՝ կամ
առէջին կամ թեզանին մէջ՝ կամ
ամէն կերպ մորթէ շինուած բանին
մէջ նորէն երեւնալու ըլլայ, անիկայ
տարածուած բորբոքած է.
ախտին նշանը վրան ունեցող բանը
58 կրակի մէջ պիտի այրես։ Եւ ան
հանդերձը՝ կամ առէջը կամ թեզանը՝
կամ ամէն կերպ մորթէ շինուած
բանը՝ որ լուացուելէն ետքը
ախտը անկէ գացած է, նորէն պիտի
լուացուի, ու մաքուր ըլլայ։
59 Բուրդէ կամ քթանէ հանդերձի
մէջ՝ կամ առէջի կամ թեզանի
մէջ՝ կամ մորթէ շինուած ամէն կերպ
բանի մէջ եղած բորոտութեան
ախտին օրէնքը աս է, անոր մաքուր
կամ անմաքուր ըլլալը ծանուցանելու
համար։

ԳԼ. ԺԴ.

1 Բորոտի մը մաքրուելուն արարողութիւնները ու զոհերը։ 33 Տան մը մէջ երեւցած բորոտութեան նշանները։ 48 Անանկ տունը մաքրելուն կերպը։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով.
2 Բորոտին օրէնքը աս է
իր մաքրուելու օրը. անիկայ [ե]քահանային
3 պիտի տարուի. Եւ քահանան
բանակէն դուրս պիտի ելլէ,
ու քահանան պիտի նայի. ու թէ
որ բորոտին բորոտութեան ախտը
4 բժշկուած է, Ան ատենը քահանան
պիտի հրամայէ՝ որ մաքրուելու
մարդուն համար երկու ողջ և մաքուր
թռչուն՝ ու [զ]եղևնափայտ՝
ու [է]կրկնակի կարմիր և [ը]զոպայ
5 առնուի։ Եւ քահանան պիտի հրամայէ՝
որ թռչուններէն մէկը հողէ
ամանի մը մէջ կենդանի ջուրի վրայ
6 մորթուի։ Եւ ողջ թռչունը՝ ու
եղևնափայտը՝ և կրկնակի կարմիրը
ու զոպան պիտի առնէ, և ասոնք
ողջ թռչունին հետ կենդանի ջուրին
վրայ մորթուած թռչունին
7 արեանը մէջ պիտի թաթխէ. Եւ
բորոտութենէն մաքրուելու մարդուն
վրայ [թ]եօթը անգամ ցանէ,
ու մաքրէ անիկայ. և ողջ թռչունը
8 դէպ 'ի դաշտը արձակէ։ Եւ
մաքրուելու մարդը [ի]իր հանդերձները
պիտի լուայ, ու իր բոլոր
մազերը ածիլէ, [լ]և ջրով պիտի
լուացուի, ու մաքրուի. և անկէ
ետև բանակը պիտի մտնէ, ու եօթը
օր [խ]իր վրանին դուրսի դին
9 պիտի կենայ։ Եւ եօթներորդ օրը
իր բոլոր մազերը ածիլէ, իր գլուխը
ու մօրուքը և յօնքերը՝ այսինքն
իր բոլոր մազերը ածիլէ. և իր լաթերը
պիտի լուայ, ու իր մարմինը
ջրով լուայ, ու մաքուր ըլլայ։
10 Եւ ութերորդ օրը [ծ]երկու անարատ
արու գառն՝ ու մէկ տարեկան
մէկ անարատ էգ գառն՝ և [կ]հացի

Ն. Ք. ԴԲ.
1490

[ե] Մատ. Ը. 2. 4. Մարկ. Ա. 40. 44. Ղուկ. Ե. 12. 14. ԺԷ. 14.
[զ] Թուոց. ԺԹ. 6.
[է] Եբր. Թ. 19.
[ը] Սաղ. ԾԱ. 7.
[թ] Դ Թագ. Ե. 10. 14.
[ժ] Եբր. Թ. 13.
[ի] Գլ. ԺԳ. 6.
[լ] Գլ. ԺԱ. 25.
[խ] Թուոց. ԺԲ. 15.
[ծ] Մատ. Ը. 4. Մարկ. Ա. 44. Ղուկ. Ե. 14.
[կ] Գլ. Բ. 1. Թուոց. ԺԵ. 4. 15.

Ն · Ք · զՔ ·
1490

ընծայի համար եղով շաղուած իրեք
տասանորդ բարակ ալիւր՝ ու մէկ
11 ճաշակ եղ պիտի առնէ : Եւ մաքրող
քահանան՝ մաքրուելու մարդը
անոնցմով Տէրոջը առջեւ ժողովքի
խորանին դուռը պիտի կայնեցընէ :
12 Եւ քահանան առու գառին մէկը
պիտի առնէ՝ ու [Լ] մատուցընէ յանցանքի
պատարագի համար . ու եղին
ճաշակը պէտք առնէ , և զանոնք
Տէրոջը առջեւ [Խ] երերցընելու ընծայ
13 պիտի ընէ : Եւ գառը պիտի մորթէ
[Ծ] մեղքի պատարագին ու ողջակէզին
մորթուած տեղը , սուրբ տեղը
պէտք մորթէ . ինչու որ յանցանքի
պատարագը՝ [Կ] մեղքի պատարագին
պէս քահանայինն է . [Հ] անիկայ ամենասուրբ
14 է : Եւ քահանան յանցանքի
պատարագին արիւնէն պիտի
առնէ , ու քահանան մաքրուելու
մարդուն [Ձ] աջ ականջին բլթակին
վրայ՝ և անոր աջ ձեռքին
մեծ մատին վրայ՝ ու անոր աջ ոտքին
մեծ մատին վրայ պիտի դնէ
15 ան : Եւ քահանան եղին ճաշակէն
քիչ մը եղ պիտի առնէ , ու իր ձախ
16 ձեռքին մէջը թափէ : Եւ քահանան
աջ մատը իր ձախ ձեռքին
մէջը եղած եղին պիտի թաթխէ
, ու իր մատովը Տէրոջը առջեւ
եօթը անգամ սրսկէ ան եղէն
17 : Եւ քահանան իր ձեռքին
մէջը մնացած եղէն մաքրուելու
մարդուն աջ ականջին բլթակին
վրայ՝ ու անոր աջ ձեռքին մեծ
մատին վրայ՝ և անոր աջ ոտքին
մեծ մատին վրայ՝ յանցանքի պատարագի
արիւնին վրան պիտի
18 դնէ : Եւ քահանան իր ձեռքին
մէջ մնացած եղը մաքրուելու մարդուն
գլխուն վրայ պիտի դնէ , [Ղ] ու
քահանան անոր համար քաւութիւն
պիտի ընէ Տէրոջը առջեւ :
19 Ետքը քահանան [Ճ] մեղքի պատարագը
պիտի մատուցանէ , և իր
անմաքրութենէն մաքրուելու մարդուն
համար քաւութիւն ընէ , ու
20 անկէ ետեւ ողջակէզը մորթէ : Եւ
քահանան ողջակէզը ու հացի ընծան
սեղանին վրայ պիտի մատուցանէ
, ու անոր համար քաւութիւն
ընէ , և անիկայ պիտի մաքրուի
:
21 Եւ [Մ] թէ որ անիկայ աղքատ ըլլայ
, ու այսչափին իր կարողութիւնը
չհասնի , ան առնէ անոր
քաւութիւն ընելու համար երերցընելու
յանցանքի պատարագի
գառնուկ մը՝ և հացի ընծայի համար
եղով շաղուած տասանորդ մը
բարակ ալիւր ու ճաշակ մը եղ պիտի
22 առնէ . [Յ] Եւ երկու տատրակ՝
կամ աղաւնիի երկու ձագ՝ որը որ

[Լ] Ղւ · Ե · 2 , 18 ; Զ · 6 , 7 ;
[Խ] Ել · ԻԹ · 24 ;
[Ծ] Ել · ԻԹ · 11 ; Ղւ · Ա · 5 , 11 ; Դ · 4 , 24 ;
[Կ] Ղւ · Է · 7 ;
[Հ] Ղւ · Բ · 3 ; Է · 6 ; Իա · 22 ;
[Ձ] Ել · ԻԹ · 20 ; Ղւ · Ը · 23 ;
[Ղ] Ղւ · Դ · 26 ;
[Ճ] Ղւ · Ե · 1 , 6 ; ԺԲ · 7 ;
[Մ] Ղւ · Ե · 7 ; ԺԲ · 8 ;
[Յ] Ղւ · ԺԲ · 8 ; ԺԵ · 14 , 15 ;

գտնէ . և մէկը մեղքի պատարագ՝
23 ու մէկալը ողջակէզ ըլլայ : [Ն] Եւ
ութերորդ օրը իր մաքրուելուն
համար զանոնք քահանային պիտի
բերէ ժողովքի խորանին դուռը
24 Տէրոջը առջեւ : [Շ] Եւ քահանան
պիտի առնէ յանցանքի պատարագին
գառնուկը ու եղին ճաշակը ,
և զանոնք Տէրոջը առջեւ երերցընելու
25 ընծայ մատուցանէ : Եւ
յանցանքի պատարագին գառնուկը
պիտի մորթէ , [Ո] ու քահանան յանցանքի
պատարագին արիւնէն պիտի
առնէ , ու մաքրուելու մարդուն
աջ ականջին բլթակին վրայ՝
և անոր աջ ձեռքին մեծ մատին
վրայ՝ ու անոր աջ ոտքին մեծ մատին
26 վրայ դնէ ան : Եւ քահանան
եղէն իր ձախ ձեռքին մէջը պիտի
27 թափէ : Եւ քահանան իր աջ
մատովը իր ձախ ձեռքին մէջ եղած
եղէն Տէրոջը առջեւ եօթը անգամ
28 պիտի սրսկէ : Եւ քահանան իր
ձեռքին մէջ եղած եղէն մաքրուելու
մարդուն աջ ականջին բլթակին
վրայ՝ ու անոր աջ ձեռքին մեծ
մատին վրայ՝ և անոր աջ ոտքին
մեծ մատին վրայ՝ յանցանքի պատարագին
արիւնը եղած տեղին
29 վրայ պիտի դնէ : Եւ քահանան
իր ձեռքին մէջ մնացած եղը մաքրուելու
մարդուն գլխուն վրայ պիտի
դնէ՝ Տէրոջը առջեւ անոր համար
30 քաւութիւն ընելով : Եւ
[Չ] տատրակներէն կամ աղաւնիի
31 ձագերէն մէկը՝ որը որ գտնէ , Այսինքն
որուն որ իր ձեռքը հասնի ,
մէկը մեղքի պատարագի համար՝ և
մէկալը ողջակէզի համար՝ հացի
ընծային հետ մէկտեղ պիտի մատուցանէ
. և քահանան մաքրուելու
մարդուն համար քաւութիւն
32 ընէ Տէրոջը առջեւ : Բորոտութեան
ախտ ունեցողին՝ ու [Պ] իր
մաքրուելուն համար պէտք եղած
պատարագներուն հասնելու կարողութիւն
չունեցողին օրէնքը աս
է :

33 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին ու
34 Ահարոնին՝ ըսելով . [Ջ] Երբոր մտնէք
Քանանու երկիրը՝ որ ձեզի ստացուածք
ըլլալու պիտի տամ . և ձեր
ստացուածքը եղած երկրին մէկ տանը
մէջ բորոտութեան հարուածք
35 տալու ըլլամ , Ան տանը տէրը պիտի
գայ , ու իմացընէ քահանային՝
ըսելով . Ինծի կ'երեւնայ որ [Ռ] տանս
36 մէջը ախտ կայ : Եւ քահանան պիտի
հրամայէ որ տունը պարպեն ,
դեռ ինքը տեսնելու չգացած , որպէս
զի տանը մէջ եղած բաներէն
մէկը անմաքուր չըլլայ . ու անկէ
ետեւ քահանան տունը տեսնելու

Ն · Ք · զՔ ·
1490

[Ն] Համր 11 ;
[Շ] Համր 12 ;
[Ո] Համր 14 ;
[Չ] Համր 22 ; Ղւ · ԺԵ · 15 ;
[Պ] Համր 10 ;
[Ջ] Ծն · ԺԷ · 8 ; Թւ · ԼԲ · 22 ; Բ Օր · Է · 1 ; ԼԲ · 49 ;
[Ռ] Առակ · Գ · 33 ; Զաք · Ե · 4 ;

Ն. ք. զՔ.
1490

37 պիտի երթայ. Եւ ախտին նշաններուն
պիտի նայի, ու թէ որ պըղծկած
տանը պատերուն վրայ քիչ մը
կանանչած կամ կարմրած փոս տեղուանք
կայ, ու անոնք պատին երեսէն
38 խորունկ կ'երեւնան, Ան ատենը
քահանան տունէն պիտի ելլէ տանը
դուռը. և եօթը օր տունը պիտի
39 գոցէ։ Ու եօթներորդ օրը քահանան
նորէն պիտի գայ ու նայի. և
թէ որ ախտը տանը պատերուն
40 վրայ տարածուած է, Ան ատենը
քահանան պիտի հրամայէ՝ որ
պըղծկած քարերը հանեն, և քաղաքէն
դուրս անմաքուր տեղ մը նետեն
41 զանոնք։ Եւ տունը ներսէն
շուրջանակի քերել պիտի տայ, ու
անոնց քերած հողը՝ քաղաքին
դուրսի դին անմաքուր տեղ մը
42 պիտի թափեն։ Եւ ուրիշ քարեր
պիտի առնեն՝ ու ան քարերուն
տեղը պիտի դնեն, և ուրիշ հող
պիտի առնեն, ու տունը ծեփեն։
43 Եւ թէ որ քարերը հանելէն ետքը՝
ու տունը քերելէն և ծեփելէն ետքը՝
ախտը նորէն գայ՝ ու տանը
44 մէջ երեւան ելլէ, Ան ատենը քահանան
պիտի գայ ու նայի. և թէ
որ ախտը տանը մէջ տարածուած
է, բ տանը մէջ բորբոքած բորոտութիւն
կայ. անմաքուր է ան։
45 Եւ տունը՝ այսինքն անոր քարերը ու
փայտերը՝ ու տանը բոլոր ծեփուած
հողը փլցնէ, և քաղաքին դուրսի
46 դին անմաքուր տեղ մը հանէ։ Եւ
ով որ ան տունը մտնէ անոր բոլոր
գոցուած օրերը, մինչև իրիկուն
47 անմաքուր պիտի ըլլայ։ Եւ ան
տունը պառկողը՝ իր հանդերձները
պիտի լուայ. ու ան տանը մէջ հաց
ուտողը՝ իր հանդերձները պիտի
48 լուայ։ Եւ թէ որ քահանան գայ՝
ու նայի որ տունը ծեփուելէն ետքը՝
ախտը տանը մէջ տարածուած
չէ, ան ատենը քահանան ան տանը
մաքուր ըլլալը ծանուցանէ. ինչու
49 որ ախտը բժշկուած է։ Եւ տանը
մաքրութեանը համար՝ երկու
թռչուն՝ ու եղեւնափայտ՝ և կրկնակի
կարմիր ու զոպայ պիտի առնէ։
50 Եւ պիտի մորթէ թռչուններէն մէկը
հողէ ամանի մը մէջ՝ կենդանի ջուրի
51 վրայ։ Եւ եղեւնափայտը՝ ու զոպան՝
և կրկնակի կարմիրը ու ողջ
թռչունը պիտի առնէ, ու զանոնք
մորթուած թռչունին արեանը և
ան կենդանի ջուրին մէջ պիտի
թաթխէ, ու եօթը անգամ տանը
52 վրայ սրսկէ. Եւ թռչունին արիւնովը
ու ան կենդանի ջրով և ան
ողջ թռչունով ու եղեւնափայտով
և զոպայով ու կրկնակի կարմիրով
53 պիտի մաքրէ տունը. Եւ ողջ
թռչունը քաղաքին դուրսի դին
դէպ 'ի դաշտը պիտի արձակէ, ու
դ տանը համար քաւութիւն ընէ, և
պիտի մաքրուի ան։
54 Բոլոր բորոտութեան ախտին ու
55 ե գանջութեան, Եւ զ հանդերձի
56 կամ է տան մը բորոտութեան, Եւ
ը ուռեցքի ու քոսի և պաղպաջի
57 օրէնքը աս է։ թ Մէկ բանի մը որ ատեն
անմաքուր ըլլալը՝ ու որ ատեն
անոր մաքրուիլը՝ ժ սորվեցընելու
համար՝ բորոտութեան օրէնքը
աս է։

բ Գլ. ԺԳ. 51։ Զաք. Ե. 4։

գ Հմր 4։

Ն. ք. զՔ.
1490

դ Հմր 20։
ե Գլ. ԺԳ. 30։
զ Գլ. ԺԳ. 47։
է Հմր 34։
ը Գլ. ԺԳ. 2։
թ Կամ՝ Մէկ բանի մը երբոր անմաքուր է ու երբոր մաքուր է՝ իմացընելը
ժ Օր. ԻԴ. 8։ Եզեկ. ԽԴ. 23։

ԳԼ. ԺԵ

1 Մարդոց անմաքրութիւնը՝ իրենց ծորումին ժամանակը։ 13 Անոնց մաքրութիւնը։ 19 Կնիկներուն անմաքրութիւնը՝ իրենց ծորումին ժամանակը։ 28 Անոնց մաքրութիւնը։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին ու
2 Ահարոնին՝ ըսելով. Խօսեցէք
Իսրայէլի որդւոցը՝ ու ըսէք անոնց.
ա Երբոր մարդու մը մարմինէն ծորում
ըլլայ, անոր ծորումին անմաքուր
3 է։ Եւ իր ծորումին ժամանակը
իր անմաքրութիւնը աս պիտի
ըլլայ. Թէ որ իր մարմինէն իր
ծորումը վազէ, կամ իր մարմինը
իր ծորմանէն գոցուի, աս է իր
4 անմաքրութիւնը։ Ամէն անկողին՝
որուն վրայ ծորում ունեցողը կը
պառկի, անմաքուր է. և ամէն
բան՝ որուն վրայ անիկայ նստի,
5 անմաքուր պիտի ըլլայ։ Եւ անոր
անկողինին դպչող մարդը իր հանդերձները
պիտի լուայ, բ ու ինքը
ջրով լուացուի, ու մինչև իրիկուն
6 անմաքուր ըլլայ։ Եւ ծորում ունեցողին
նստած բանին վրայ նստողը
իր հանդերձները պիտի լուայ,
ու ինքը ջրով լուացուի, և մինչև
7 իրիկուն անմաքուր ըլլայ։ Եւ ծորում
ունեցողին մարմինին դպչողը՝
իր հանդերձները պիտի լուայ, ու
ինքը ջրով լուացուի, և մինչև իրիկուն
8 անմաքուր ըլլայ։ Եւ ծորում
ունեցողը մաքուր մարդու մը
վրայ թքնելու ըլլայ, անիկայ իր
հանդերձները պիտի լուայ, ու ինքը
ջրով լուացուի, և մինչև իրիկուն
9 անմաքուր ըլլայ։ Եւ ամէն
թամբ՝ որուն վրայ ծորում ունեցողը
կը հեծնէ, անմաքուր պիտի
10 ըլլայ։ Եւ ամէն անոր տակը եղած
բանին դպչողը՝ մինչև իրիկուն անմաքուր
պիտի ըլլայ. ու զանոնք
վերցնողը՝ իր հանդերձները պիտի
լուայ, և ինքը ջրով լուացուի, ու
մինչև իրիկուն անմաքուր ըլլայ։
11 Եւ ծորում ունեցողը իր ձեռքը
ջուրը չլուացած՝ որու որ դպչելու
ըլլայ, անիկայ իր հանդերձները
պիտի լուայ, ու ինքը ջրով լուա-

ա Գլ. ԻԲ. 4։ Թուոց. Ե. 2։ Բ Թագ. Գ. 29։ Մատթ. Թ. 20։ Ղուկ. Ը. 43։

բ Գլ. ԺԱ. 25։ ԺԷ. 15։

Ն. Ք. ՂԲ.
1490

ցուի, և մինչև իրիկուն անմաքուր
12 ըլլայ ։ Եւ ծորում ունեցողին
դպած ‡հողէ ամանը պիտի կոտ-
րուի, ու ամէն փայտէ աման՝ ջու-
րը պիտի խոթուի ։
13 Եւ երբ ծորում ունեցողը իր ծո-
րումէն մաքրուի, †իր մաքրուելուն
համար եօթը օր պիտի համրէ ի-
րեն, և իր հանդերձները լուայ, ու
իր մարմինը կենդանի ջուրի մէջ
14 լուայ, և մաքուր պիտի ըլլայ. Եւ
ութերորդ օրը ⊦երկու տատրակ
կամ աղաւնիի երկու ձագ պիտի
առնէ իրեն, ու Տէրոջը առջևը
ժողովքի խորանին դուռը գայ, և
15 անոնք քահանային տայ ։ Եւ քա-
հանան ≂անոնց մէկը մեղքի պա-
տարագ՝ ու մէկալը ողջակէզ պի-
տի ընէ, ⊦և քահանան Տէրոջը
առջևը քաւութիւն ընէ անոր՝ իր
ծորումին համար ։
16 Եւ թէ որ ≍մարդու մը զուգա-
ւորութեան սերմը իրմէն ելլելու
ըլլայ, իր բոլոր մարմինը ջրով պի-
տի լուայ, ու մինչև իրիկուն ան-
17 մաքուր ըլլայ ։ Եւ ամէն հանդերձ
ու ամէն մորթ՝ որուն վրայ զուգա-
ւորութեան սերմ կայ, ջրով պի-
տի լուացուի, ու մինչև իրիկուն
18 անմաքուր ըլլայ ։ Եւ երբոր մարդ
մը կնկանը հետ զուգաւորելու հա-
մար պառկի, անոնք երկուքն ալ
ջրով պիտի լուացուին, ու §մինչև
իրիկուն անմաքուր ըլլան ։
19 Եւ ‡թէ որ կնիկ մը ծորում ու-
նենայ՝ ու անոր մարմինին ծորումը
արիւն է, եօթը օր զատուած պի-
տի կենայ. և ամէն անոր դպչողը
մինչև իրիկուն անմաքուր ըլլայ ։
20 Եւ անոր զատուած ատենը ինչ
բանի վրայ որ պառկի, ան բանը
անմաքուր պիտի ըլլայ, և ինչ բա-
նի վրայ որ նստի, ան բանը անմա-
21 քուր պիտի ըլլայ ։ Եւ ամէն ա-
նոր անկողինին դպչողը՝ իր հան-
դերձները պիտի լուայ, ու ինքը
ջրով լուացուի, և մինչև իրիկուն
22 անմաքուր ըլլայ ։ Եւ ով որ դպչի
բանի մը՝ որուն վրայ անիկայ
նստաւ, իր հանդերձները պիտի
լուայ, ու ինքը ջրով լուացուի, և
23 մինչև իրիկուն ամաքուր ըլլայ ։ Եւ
անոր անկողինին դպչողը՝ կամ մէկ
բանի մը՝ որուն վրայ անիկայ կը
նստի, մինչև իրիկուն անմաքուր
24 պիտի ըլլայ ։ Եւ ⊦թէ որ մարդ մը
անոր հետ պառկի, անանկ որ անոր
պղծութիւնը իրեն դպչի, ան ալ
եօթը օր անմաքուր պիտի ըլլայ, և
ամէն անկողին որուն վրայ անիկայ
պառկի՝ անմաքուր ըլլայ ։
25 Եւ ⊾կնիկ մը՝ թէ որ դաշտանին
ատենը չեկած, իր արիւնին ծորու-
մը շատ օրեր վազէ, կամ իր դաշ-
տանէն աւելի վազելու ըլլայ, իր
անմաքրութեանը ծորումին բոլոր
օրերը՝ իր դաշտանին օրերուն պէս
պիտի ըլլայ. անիկայ անմաքուր է ։
26 Անոր ծորումին բոլոր օրերը՝ ամէն
անկողին՝ որուն վրայ անիկայ կը
պառկի, իր դաշտանին անկողինին
պէս պիտի ըլլայ իրեն. և ինչ բա-
նի վրայ որ կը նստի, իր դաշտանին
անմաքրութեանը պէս անմաքուր
27 պիտի ըլլայ ։ Եւ ամէն անոնց
դպչողը անմաքուր պիտի ըլլայ, ու
իր հանդերձները պիտի լուայ, և
ինքը ջրով լուացուի, ու մինչև
28 իրիկուն անմաքուր ըլլայ ։ Եւ ⊦թէ
որ իր ծորումէն մաքրուի, ան ա-
տենը եօթը օր պիտի համրէ իրեն,
29 ու անկէ ետև մաքուր ըլլայ. Եւ ու-
թերորդ օրը՝ երկու տատրակ կամ
աղաւնիի երկու ձագ պիտի առնէ
իրեն, ու ժողովքի խորանին դուռը
քահանային պիտի բերէ անոնք ։
30 Եւ քահանան՝ մէկը մեղքի պատա-
րագ՝ ու մէկալը ողջակէզ պիտի
ընէ. և քահանան Տէրոջը առջևը
քաւութիւն պիտի ընէ անոր՝ իր
անմաքրութեանը ծորումին հա-
մար ։
31 Այսպէս ≑Իսրայէլի որդիքը ի-
րենց անմաքրութենէն պիտի *ըզ-
գուշացընէք, որ իրենց մէջը եղած
{իմ խորանս պղծելով՝ իրենց
անմաքրութեանը պատճառով չը-
32 մեռնին ։ ≐Ծորում ունեցողին՝
}և իրմէ զուգաւորութեան սերմը
33 ելլելով անմաքուր եղողին, ᒣՈւ
իր դաշտանովը հիւանդ եղող
կնկանը՝ և ծորում ունեցող մար-
դուն ‡կամ կնկանը՝ ∫ու անմա-
քուր կնկան հետ պառկող մար-
դուն օրէնքը աս է ։

‡ Գլ. Զ. 28։ Ժա. 32, 33։
† Հմր 28։ Գլ. Ժդ. 8։
⊦ Գլ. Ժդ. 22, 23։
≂ Գլ. Ժդ. 30, 31։
⊦ Գլ. Ժդ. 19, 31։
≍ Գլ. Իբ. 4։ Բ Օր. Իգ. 10։
§ Ա Թագ. Իա. 4։
‡ Գլ. Ժբ. 2։
⊦ Տես Գլ. Ի. 18։
⊾ Մատ. Թ. 20։ Մար. Ե. 25։ Ղու. Ը. 43։
⊦ Հմր 13։
≑ Գլ. Ժա. 47։ Բ Օր. Իդ. 8։ Եզեկ. Խդ. 23։
* Եբր. զատէք։
{ Թու. Ե. 3։ ԺԹ. 13, 20։ Եզեկ. Ե. 11։ Իգ. 38։
≐ Հմր 2։
} Հմր 16։
ᒣ Հմր 19։
‡ Հմր 25։
∫ Հմր 24։

ԳԼ. ԺԶ.

1 Քահանայապետը ինչպէս պիտի մտնէր սրբութիւն սրբութեանցին մէջ ։ 11 Իրեն համար մատուցանելու մեղքի պատարագը ։ 15 Ժողովուրդին համար մատուցանելու մեղքի պատարագը ։ 20 Ազատ արձակուելու նոխազը ։ 29 Տարեկան քաւութեան օրը ։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին,
⁻Ահարոնին երկու որդւոցը մեռ-
նելէն ետքը, որոնք Տէրոջը առ-
ջևը օտար կրակ մատուցին ու մե-
2 ռան. Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին.
Խօսէ քու եղբօրդ Ահարոնին որ
‡ամէն ատեն սուրբ տեղը՝ վարա-
գոյրին ներսի դին՝ տապանակին
վրայ եղած քաւութիւնին առջևը
չմտնէ, որ չմեռնի. ինչու որ ‡ամ-
պի մէջ պիտի երևնամ քաւութիւ-
3 նին վրայ ։ Ահարոնը աս կերպով
†պիտի մտնէ սրբարանը. ⊦մեղքի
պատարագի համար զուարակով

⁻ Գլ. Ժ. 1, 2։
‡ Ել. Լ. 10։ Գլ. Իգ. 27։ Եբր. Թ. 7։ Ժ. 19։
‡ Ել. Իե. 22։ Խ. 34։ Գ Թագ. Ը. 10, 11, 12։
† Եբր. Թ. 7, 12, 24, 25։
⊦ Գլ. Դ. 3։

մը, և ողջակէզի համար խոյով մը։ 4 [ա]Կտաւէ սուրբ շապիկ պիտի հագնի, և իր մարմնոյն վրայէն կտաւէ վարտիք ունենայ, ու իր մէջքը կտաւէ գօտի կապէ, և իր գլուխը կտաւէ խոյր դնէ. ասոնք սուրբ զգեստներ են. ուստի [բ]իր մարմինը ջրով պիտի լուայ, ու զանոնք հագնի։ 5 Եւ [գ]Իսրայէլի որդւոց ժողովքէն մեղքի պատարագի համար այծերէն երկու նոխազ՝ ու ողջակէզի համար մէկ խոյ մը պիտի առնէ։ 6 Եւ Ահարոն իր մեղքի պատարագին զուարակը պիտի մատուցանէ, և [դ]իրեն համար ու իր տանը համար քաւութիւն պիտի ընէ։ 7 Եւ երկու նոխազը պիտի առնէ, ու Տէրոջը առջև ժողովքի խորանին դուռը կեցնէ։ 8 Եւ Ահարոն ան երկու նոխազներուն վրայ վիճակներ պիտի ձգէ. մէկ վիճակը Տէրոջը համար՝ ու մէկալ վիճակը ազատ արձակուելու նոխազին համար։ 9 Եւ Ահարոն պիտի մօտեցնէ ան նոխազը՝ որուն վրայ Տէրոջը վիճակը ելաւ, ու մեղքի պատարագ ընէ զանիկայ։ 10 Եւ ան նոխազը՝ որուն վրայ ազատ արձակուելու վիճակը ելաւ, Տէրոջը առջև ողջ պիտի կայնեցընէ՝ [ե]որ անով քաւութիւն ընէ, — ազատ արձակելու համար դէպ 'ի անապատը խրկէ։

11 Եւ Ահարոն իր մեղքի պատարագին զուարակը պիտի մատուցանէ, և իրեն համար ու իր տանը համար քաւութիւն պիտի ընէ, և իր մեղքի պատարագին զուարակը մորթէ։ 12 Եւ Տէրոջը առջև եղած սեղանին վրայէն [զ]բուրվառը լեցուն կրակի կայծեր պիտի առնէ, ու [է]նրբարակ ծեծուած անուշահոտ խունկէն իր ձեռքերը լեցընէ, ու վարագոյրին ներսի դին բերէ։ 13 [ը]Եւ խունկը կրակին վրայ պիտի դնէ Տէրոջը առջև, ու խունկին *մուխը վկայութիւնին վրայի [թ]քաւութիւնը պիտի ծածկէ, որ չմեռնի։ 14 Եւ [ժ]զուարակին արիւնէն պիտի առնէ, ու [ժա]իր մատովը քաւութիւնին վրայ արևելեան կողմը սրսկէ, և իր մատովը արիւնէն քաւութիւնին առջև եօթը անգամ սրսկէ։

15 [ժբ]Եւ ժողովուրդին համար մեղքի պատարագ ըլլալու նոխազը պիտի մորթէ, ու անոր արիւնը [ժգ]վարագոյրին ներսի դին պիտի բերէ. և զուարակին արիւնովը ըրածին պէս ընէ անոր արիւնովը, այսինքն՝ քաւութիւնին վրայ ու քաւութիւնին առջև սրսկէ անի։ 16 Եւ [ժդ]սրբարանին համար քաւութիւն պիտի ընէ՝ Իսրայէլի որդւոցը անմաքրութիւններէն ու անոնց բոլոր մեղքերուն յանցանքներէն [illegible]. ասանկ պիտի ընէ ժողովքի խորանին համար ալ, որ անոնց հետ — անոնց անմաքրութիւններուն մէջ կը կենայ։ 17 Եւ սրբարանը քաւութիւն ընելու մտած ատենը՝ մինչև որ իրեն համար ու իր տանը համար և Իսրայէլի բոլոր ժողովքին համար քաւութիւն ընէ ու դուրս ելլէ, [ժե]ժողովքի խորանին մէջ մարդ մը պիտի չըլլայ։ 18 Ետքը Տէրոջը առջև եղած սեղանը պիտի երթայ, ու [ժզ]անոր համար քաւութիւն ընէ. և զուարակին արիւնէն ու նոխազին արիւնէն առնէ, և սեղանին եղջիւրներուն վրայ չուրջանակի դնէ։ 19 Եւ արիւնէն իր մատովը եօթը անգամ անոր վրայ պիտի սրսկէ. ու Իսրայէլի որդւոցը անմաքրութիւններէն մաքրէ, ու [ժէ]սուրբ ընէ անի։

20 Եւ սրբարանին՝ ու ժողովքի խորանին՝ և սեղանին համար [ժը]քաւութիւն ընելը լմնցընելէն ետքը, ողջ նոխազը պիտի մօտեցընէ։ 21 Եւ Ահարոն իր երկու ձեռքերը ողջ նոխազին գլխուն վրայ պիտի դնէ, ու Իսրայէլի որդւոցը բոլոր անօրէնութիւնները և անոնց բոլոր յանցանքները և բոլոր մեղքերը պիտի խոստովանի անոր վրայ. և [ժթ]զանոնք նոխազին գլխուն վրայ դնելով՝ յարմար մարդու մը ձեռքով անապատը խրկէ։ 22 Եւ նոխազը [ի]անոնց բոլոր անօրէնութիւնները իր վրան [illegible]՝ անբնակ երկիր մը պիտի տանի. և [illegible] անապատին մէջ թող տայ նոխազը։

23 Եւ Ահարոն ժողովքի խորանը պիտի մտնէ, [իա]ու սրբարանը մտնելու ժամանակին հագած կտաւէ հանդերձները հանէ, և զանոնք հոն դնէ։ 24 Եւ սուրբ տեղը իր մարմինը ջրով պիտի լուայ, ու իր հանդերձները հագնի. [իբ]և ելլէ իր ողջակէզը ու ժողովուրդին ողջակէզը մատուցանէ, ու իրեն համար և ժողովուրդին համար քաւութիւն ընէ։ 25 Եւ [իգ]մեղքի պատարագին ճարպը սեղանին վրայ պիտի այրէ։

26 Եւ նոխազը ազատ արձակելու տանողը՝ իր հանդերձները պիտի լուայ, [իդ]ու իր մարմինը ջրով լուայ, և ետքը բանակը մտնէ։

27 [իե]Եւ ան մեղքի պատարագին զուարակը ու մեղքի պատարագին նոխազը՝ որոնց արիւնը քաւութիւն ընելու համար սուրբ տեղը բերուեցաւ, բանակէն դուրս պիտի հանեն, և անոնց մորթերը ու անոնց միսերը և անոնց աղբը կրակով այրեն։ 28 Եւ զանոնք այրողը

Ն. Ք. ԳՌ.
1490

ա Ել. իը. 39, 42, 43։ Ղև. զ. 10։ Եզեկ. խդ. 17, 18։
բ Ել. լ. 20։ Ղև. ը. 6, 7։
գ Տես Ղև. դ. 14։ Թուոց. իթ. 11։ բ Մն. իթ. 21։ Եզր. զ. 17։ Եզեկ. խե. 22, 23։
դ Ղև. թ. 7։ Եբր. ե. 2։ է. 27, 28։ թ. 7։
ե Ա Յօհ. բ. 2։
զ Ղև. ժ. 1։ Թուոց. ժզ. 18, 46։ Յայտ. ը. 5։
է Ել. լ. 34։
ը Ել. լ. 1, 7, 8։ Թուոց. ժզ. 7, 18, 46։ Յայտ. ը. 3, 4։
* Եբր. ամպը
թ Ել. իե. 21։
ժ Ղև. դ. 5։ Եբր. թ. 13, 25։ ժ. 4։
ժա Ղև. դ. 6։
ժբ Եբր. բ. 17։ ե. 2։ թ. 7, 28։
ժգ Հմր 2։ Եբր. զ. 19։ թ. 3, 7, 12։
ժդ Տես Ել. իթ. 36։ Եզեկ. խե. 18։ Եբր. թ. 22, 23։

Ն. Ք. ԳՌ.
1490

ժե Տես Ել. լդ. 3։ Ղուկ. ա. 10։
ժզ Ել. լ. 10։ Ղև. դ. 7, 18։ Եբր. թ. 22, 23։
ժէ Եզեկ. խդ. 20։
ժը Հմր 16։ Եզեկ. խե. 20։
ժթ Ես. ծգ. 6։
ի Ես. ծգ. 11, 12։ Յօհ. ա. 29։ Եբր. թ. 28։ Ա Պետ. բ. 24։
իա Եզեկ. խբ. 14։ խդ. 19։
իբ Հմր 3, 5։
իգ Ղև. դ. 10։
իդ Ղև. ժե. 5։
իե Ղև. դ. 12, 21։ զ. 30։ Եբր. ժգ. 11։

Ն. Ք. Ք.
1490

իր հանդերձները պիտի լուայ, ու
մարմինը ջրով լուայ, ու ետքը բանակը
մտնէ։
29 Եւ աս ձեզի յաւիտենական
կանոն ըլլայ, որ եօթներորդ ամսուն
մէջ՝ ամսուն տասներորդ օրը ձեր
անձերը պիտի խոնարհեցնէք, ու
բնաւ գործ մը չգործէք, թէ՛ երկրացին՝
և թէ ձեր մէջը գտնուող
30 օտարականը։ Քանզի այն օրը քահանան
ձեզի քաւութիւն պիտի ընէ
ձեզ մաքրելու համար, որ ձեր
բոլոր մեղքերէն մաքրուիք Տէրոջը
31 առջեւ։ Ան ձեզի հանգստութեան
շաբաթ պիտի ըլլայ, և յաւիտենական
կանոնով մը պիտի
32 խոնարհեցնէք ձեր անձերը։ Եւ իր
հօրը տեղը քահանայութիւն ընելու
համար օծուած ու օրհնուած
քահանան քաւութիւնը պիտի ընէ,
և հագնի կտաւէ հանդերձները՝
այսինքն սուրբ հանդերձները։
33 Եւ ամենասուրբ տեղին համար
քաւութիւն պիտի ընէ, և ժողովքի
խորանին համար ու սեղանին
համար քաւութիւն ընէ, և քահանաներուն
ու ժողովքին բոլոր
ժողովուրդին համար քաւութիւն
34 ընէ։ Եւ ասիկայ ձեզի յաւիտենական
կանոն ըլլայ՝ Իսրայէլի որդւոցը
համար իրենց բոլոր մեղքերուն
քաւութիւն ընելու տարին
անգամ մը։ Եւ Ահարոն՝ Տէրոջը
Մովսէսին պատուիրածին պէս ըրաւ։

ԳԼ. ԺԷ

1 Ամէն մորթուած անասուններուն արիւնը Տէրոջը պիտի մատուցուէր խորանին դրանը քով։ 7 Դեւերուն զոհ ընելը կ'արգիլուի։ 10 Ամէն արիւնոտ բանը, 15 ու մեռածը և գազանէ պատառուածը ուտելը կ'արգիլուի։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով.
2 Խօսէ Ահարոնին ու անոր որդւոցը՝ և Իսրայէլի բոլոր որդւոցը, ու ըսէ անոնց. Աս է որ
3 Տէրը պատուիրեց՝ ըսելով. Իսրայէլի
տունէն ով որ արջառ մը
կամ ոչխար մը և կամ այծ մը բանակին
մէջ մորթէ, կամ բանակէն
4 դուրս մորթէ, Եւ Տէրոջը խորանին
առջեւ Տէրոջը զոհ մատուցանելու
համար՝ ժողովքի խորանին
դուռը չբերէ, արիւնոտ պիտի
սեպուի այն մարդը. անիկայ արիւն
թափած է. ու այն մարդը իր
ժողովուրդին մէջէն պիտի
5 կորսուի. Որպէս զի Իսրայէլի որդիքը
այն զոհերը որ հիմա դաշտի մէջ
կը մորթեն, Տէրոջը բերեն, այսինքն՝
ժողովքի խորանին դուռը
քահանային բերեն, և խաղաղութեան
զոհերու համար զանոնք
6 Տէրոջը մատուցանեն։ Եւ քահանան
պիտի սրսկէ արիւնը ժողովքի
խորանին դուռը՝ Տէրոջը սեղանին
վրայ, ու ճարպը անուշ հոտի
7 համար այրէ Տէրոջը առջեւ։ Եւ
իրենց զոհերը ալ պիտի չմորթեն
դեւերուն՝ որոնց ետեւէն երթալով՝
պոռնկութիւն ըրին. ասիկայ անոնց
յաւիտենական կանոն պիտի
8 ըլլայ իրենց ազգերուն մէջ։ Եւ
պիտի ըսես անոնց. Իսրայէլի տունէն
կամ ձեր մէջը պանդխտացած
օտարականներէն մէկ մարդ մը ողջակէզ
կամ զոհ մատուցանելու
9 ըլլայ, Եւ զանիկայ Տէրոջը մատուցանելու
համար ժողովքի խորանին
դուռը չբերէ, այն մարդը իր
ժողովուրդին մէջէն պիտի կորսուի։
10 Եւ Իսրայէլի տունէն կամ ձեր
մէջը պանդխտացած օտարականներէն
մէկ մարդ մը ինչ և իցէ արիւն
ուտելու ըլլայ, իմ երեսս այն արիւն
ուտող անձին վրայ պիտի
տնկեմ, ու զանիկայ իր ժողովուրդին
11 մէջէն կորսնցընեմ. Ինչու
որ մարմինին կենդանութիւնը արիւնին
մէջն է. և ես ձեզի տուի
ան, որ սեղանին վրայ ձեր հոգիներուն
համար քաւութիւն ընէք.
քանզի հոգիին համար քաւութիւն
12 ընողը արիւնն է։ Անոր համար
Իսրայէլի որդւոցը ըսի. Ձեզմէ մէկը
արիւն պիտի չուտէ. ձեր մէջը
պանդխտացած օտարականն ալ արիւն
13 չուտէ։ Եւ Իսրայէլի որդւոցմէ՝
կամ ձեր մէջը պանդխտացած
օտարականէն մէկը՝ ուտելու
վայրենի անասունի կամ թռչունի
որս որսալու ըլլայ, անոր արիւնը
պիտի թափէ, ու հողով ծածկէ
14 ան։ Ինչու որ ամէն մարմինին
կենդանութիւնը՝ իր արիւնն է.
անիկայ է բուն կենդանութիւնը.
ուստի Իսրայէլի որդւոցը ըսի.
Բնաւ մարմինի մը արիւնը պիտի
չուտէք. քանզի ամէն մարմինին
կենդանութիւնը՝ իր արիւնն է.
ով որ ուտէ ան՝ պիտի կորսուի։
15 Եւ երկրացիներէն կամ օտարականներէն՝
դի կամ պատառուած
ուտող ամէն մարդ՝ իր լաթերը
պիտի լուայ, ու ինքը ջրով լուացուի,
և մինչեւ իրիկուն անմաքուր
16 ըլլայ, ու ետքը մաքուր ըլլայ. Բայց
թէ որ չլուայ զանոնք, և իր մարմինը
չլուայ, այն ատենը իր անօրէնութիւնը
պիտի կրէ։

ԳԼ. ԺԸ

1 Արգիլուած ամուսնութիւններուն համար։
19 Արգիլուած ցանկութիւններուն համար։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով.
2 Խօսէ Իսրայէլի որդւո-

Ել. Լ. 10։ Գլ. ԻԳ. 27։ Թուոց. ԻԹ. 7։ Եսա. ԾԸ. 3, 5։ Դան. Ժ. 3, 12։
Սաղ. ԾԱ. 2։ Երեմ. ԼԳ. 8։ Եփե. Ե. 26։ Եբր. Թ. 13, 14։ Ժ. 1, 2։ Ա Յովհ. Ա. 7, 9։
Գլ. ԻԳ. 32։
Գլ. Դ. 3, 5, 16։
Ել. ԻԹ. 29, 30։ Թուոց. Ի. 26, 28։
Համր 4։
Համր 6, 16, 18, 19, 24։
Գլ. ԻԳ. 31։ Թուոց. ԻԹ. 7։
Ել. Լ. 10։ Եբր. Թ. 7, 25։
Տես Բ Օր. ԺԲ. 5, 15, 21։
Բ Օր. ԺԲ. 5, 6, 13, 14։
Ծն. ԺԷ. 14։
Ծն. ԻԱ. 33։ ԻԲ. 2։ ԼԱ. 54։ Բ Օր. ԺԲ. 2։ Գ Թագ. ԺԴ. 23։ Դ Թագ. ԺԶ. 4։ ԺԷ. 10։ Բ Մն. ԻԸ. 4։ Եզեկ. Ի. 28։ ԻԲ. 9։
Գլ. Գ. 2։
Ել. ԻԹ. 18։ Գլ. Գ. 5, 11, 16։ Դ. 31։ Թուոց. ԺԸ. 17։
Բ Օր. ԼԲ. 17։ Բ Մն. ԺԱ. 15։ Սաղ. ՃԶ. 37։ Ա Կոր. Ժ. 20։ Յայտ. Թ. 20։
Գլ. Ա. 2, 3։
Համր 4։
Ծն. Թ. 4։ Գլ. Գ. 17։ Է. 26, 27։ ԺԹ. 26։ Բ Օր. ԺԲ. 16, 23։ ԺԵ. 23։ Ա Թագ. ԺԴ. 33։ Եզեկ. ԽԴ. 7։
Գլ. Ի. 3, 5, 6։ ԻԶ. 17։ Երեմ. ԽԴ. 11։ Եզեկ. ԺԴ. 8։ ԺԵ. 7։
Համր 14։
Մատ. ԻԶ. 28։ Մար. ԺԴ. 24։ Հռով. Գ. 25։ Ե. 9։ Եփե. Ա. 7։ Կող. Ա. 14, 20։ Եբր. ԺԳ. 12։ Ա Պետ. Ա. 2։ Ա Յովհ. Ա. 7։ Յայտ. Ա. 5։
Եբր. Թ. 22։
Գլ. Է. 26։
Բ Օր. ԺԲ. 16, 24։ ԺԵ. 23։
Եզեկ. ԻԴ. 7։
Համր 11, 12։
Ծն. Թ. 4։ Բ Օր. ԺԲ. 23։
Ել. ԻԲ. 31։ Գլ. ԻԲ. 8։ Բ Օր. ԺԴ. 21։ Եզեկ. Դ. 14։ ԽԴ. 31։
Գլ. ԺԱ. 25։
Գլ. ԺԵ. 5։
Գլ. Ե. 1։ Է. 18։ ԺԹ. 8։ Թուոց. ԺԹ. 20։

ցը՝ ու ըսէ անոնց . [ա]Ես եմ Եհովայ
3 ձեր Աստուածը ։ [բ]Ան ձեր
բնակած Եգիպտոսի երկրին բրածին
պէս՝ պիտի չընէք . և [գ]Քանանու
երկրին բրածին պէս՝ ուր որ
ձեզ պիտի տանիմ, պիտի չընէք,
ու անոնց կանոններուն համեմատ
4 պիտի չքալէք ։ [դ]Իմ դատաստաններս
պիտի ընէք, և իմ կանոններս
պահէք, որ անոնցմով քալէք . ես
5 եմ Տէրը ձեր Աստուածը ։ Ուստի
իմ կանոններս ու իմ դատաստաններս
պիտի պահէք, [ե]որ զանոնք
կատարող մարդը անոնցմով պիտի
ապրի . [զ]Ես եմ Տէրը ։

6 Բնաւ մէկը իր մօտ ազգականին
պիտի չմօտենայ՝ անոր մերկութիւնը
բանալու համար . ես եմ Տէրը ։
7 [է]Քու հօրդ մերկութիւնը կամ քու
մօրդ մերկութիւնը պիտի չբանաս .
անիկայ քու մայրդ է . անոր մերկութիւնը
8 պիտի չբանաս ։ [ը]Քու
հօրդ կնկանը մերկութիւնը պիտի
չբանաս . ան քու հօրդ մերկութիւնն
9 է ։ [թ]Քու հօրդ աղջկանը
կամ քու մօրդ աղջկանը քու քրոջդ
մերկութիւնը՝ թէ տանը մէջ
ծնած ըլլայ՝ թէ դուրսը ծնած,
անոնց մերկութիւնը պիտի չբանաս ։
10 Քու որդւոյդ աղջկանը կամ
քու աղջկկիդ աղջկանը մերկութիւնը՝
անոնց մերկութիւնը պիտի չբանաս .
ինչու որ անոնց մերկութիւնը
11 քուկդ է ։ Քու հօրդ կնկանը
աղջկկին մերկութիւնը՝ քու
հօրմէդ ծնած քու քոյրդ ըլլալովը՝
անոր մերկութիւնը պիտի չբանաս ։
12 [ժ]Քու հօրդ քրոջը մերկութիւնը
պիտի չբանաս . անիկայ քու հօրդ
13 ազգականն է ։ Քու մօրդ քրոջը
մերկութիւնը պիտի չբանաս . ինչու
որ անիկայ քու մօրդ ազգականն
14 է ։ [ի]Քու հօրդ եղբօրը մերկութիւնը
պիտի չբանաս, անոր կնկանը
չմօտենաս . անիկայ քու հօրաքոյրդ
15 կը համարուի ։ [լ]Քու հարսիդ
մերկութիւնը պիտի չբանաս .
անիկայ քու որդւոյդ կնիկն է . անոր
16 մերկութիւնը չբանաս ։ [խ]Քու եղբօրդ
կնկանը մերկութիւնը պիտի
չբանաս . ան քու եղբօրդ մերկութիւնն
17 է ։ [ծ]Կնկան մը ու անոր
աղջկանը մերկութիւնը պիտի չբանաս .
և անոր որդւոյն աղջիկը կամ
անոր աղջկանը աղջիկը պիտի չառնես՝
անոնց մերկութիւնը բանալու
համար . անոնք անոր ազգականներն
են . անօրէնութիւն է ան ։
18 Եւ կնիկ մը իր քրոջը հետ պիտի
չառնես [illegible] իր կենդանութեան
ատենը [կ]վշտացնելու համար՝ մէկալին
մերկութիւնը բանալով ։
19 [հ]Եւ իր անմաքրութեանը ատենը
զատուած կնկան մը պիտի չմօտենաս՝
անոր մերկութիւնը բանալու ։

20 Եւ [ձ]զուգաւորութեան համար՝
քու դրացիիդ կնկանը հետ պիտի
չպառկիս, անոր հետ պղծուելով ։
21 Քու սերունդէդ [ղ]Մողոքին համար
[ճ]կրակէ անցընելու պիտի չթողուս,
և [մ]քու Աստուծոյդ անունը չպղծես
22 . ես եմ Տէրը ։ [յ]Եւ արուի
հետ՝ կնկան հետ պառկելու պէս պիտի
չպառկիս . պղծութիւն է ան ։
23 [ն]Եւ բնաւ անասունի մը հետ պիտի
չզուգաւորիս, անոր հետ պղծուելով
. ու բնաւ կնիկ մը անասունի
մը առջև պիտի չկայնի՝ անոր հետ
զուգաւորելու . [շ]խառնակութիւն
է ան ։

24 [ո]Ասոնց մէկովն ալ բնաւ չպղծուիք
. [չ]ինչու որ բոլոր ասոնցմով
պղծուեցան այն ազգերը՝ որ
25 ձեր առջևէն պիտի վռնտեմ ։ Եւ
[պ]այն երկիրը պղծուելովը՝ [ջ]անոր
անօրէնութիւնը անոր վրայ պիտի
հատուցանեմ, ու այն երկիրը իր
26 բնակիչները [ռ]պիտի փսխէ ։ [ս]Ուստի
դուք իմ կանոններս ու դատաստաններս
պիտի պահէք, ու
աս պղծութիւններէն մէկն ալ պիտի
չընէք, ոչ երկրացին, ոչ ալ
ձեր մէջը պանդխտացող օտարականը
27 . Քանզի ձեզմէ առաջ այն
երկրին մարդիկը աս բոլոր պղծութիւնները
ըրին, ու այն երկիրը
28 պղծուեցաւ ։ Ուրեմն զգուշացէք՝
որ չըլլայ թէ [վ]այն երկիրը ձեզ ալ
դուրս փսխէ՝ այն պղծած ատեններդ,
ինչպէս որ ձեզմէ առաջ եղած
29 ազգերը փսխեց ։ Քանզի ով որ
աս ամէն պղծութիւններէն մէկը
ընելու ըլլայ, այն ընող անձինքը
իրենց ժողովուրդին մէջէն պիտի
30 կորսուին ։ Ուստի իմ հրամաններս
պիտի պահէք, [տ]որ ձեզմէ առաջ
գործուած պիղծ սովորութիւններէն
մէկը չընէք, ու անոնցմով
[ր]չպղծուիք . [ց]ես եմ Տէրը ձեր Աստուածը ։

ԳԼ. ԺԹ

1—37 Զանազան օրէնքներու կրկնութիւն ։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով .
2 Խօսէ Իսրայէլի որդւոցը բոլոր ժողովքին՝ ու ըսէ անոնց .
[ա]Դուք սուրբ եղէք . ինչու որ ես
ձեր Եհովայ Աստուածը սուրբ եմ ։
3 [բ]Ձեր ամէն մէկը իր մօրմէն ու իր
հօրմէն պիտի վախնայ . և [գ]իմ շաբաթներս
պիտի պահէք . ես եմ
Տէրը ձեր Աստուածը ։
4 [դ]Կուռքերուն ետևէն մի՛ խոտո-

Ն. Ք. Գ.Ք.
1490

ա Հմր 4 ։ Ել. զ. 7 ։ Գլ. ժա. 44 ։ ժթ. 4. 10. 34 ։ ի. 7 ։ Եզեկ. ի. 5. 7. 19. 20 ։
բ Եզեկ. ի. 7. 8 ։ իգ. 8 ։
գ Ել. իգ. 24 ։ Գլ. ի. 23 ։ բ Օր. ժբ. 4. 30. 31 ։
դ բ Օր. գ. 1. 2 ։ զ. 1 ։ Եզեկ. ի. 19 ։
ե Եզեկ. ի. 11. 13. 21 ։ Ղուկ. ժ. 28 ։ Հռոմ. ժ. 5 ։ Գաղ. գ. 12 ։
զ Ել. զ. 2. 6. 29 ։ Մաղ. գ. 6 ։
է Գլ. ի. 11 ։
ը Ծն. խթ. 4 ։ Գլ. ի. 11 ։ բ Օր. իբ. 30 ։ իէ. 20 ։ Եզեկ. իբ. 10 ։ Ամով. բ. 7 ։ ա Կոր. ե. 1 ։
թ Գլ. ի. 17 ։ բ Թագ. ժգ. 12 ։ Եզեկ. իբ. 11 ։
ժ Գլ. ի. 19 ։
ի Գլ. ի. 20 ։
լ Ծն. լը. 18. 26 ։ Գլ. ի. 12 ։ Եզեկ. իբ. 11 ։
խ Գլ. ի. 21 ։ Մատ. ժգ. 4 ։ Տես բ Օր. իե. 5 ։ Մատ. իբ. 24 ։ Մար. ժբ. 19 ։
ծ Գլ. ի. 14 ։
կ ա Թագ. ա. 6. 8 ։
հ Գլ. ի. 18 ։ Եզեկ. ժը. 6 ։ իբ. 10 ։

Ն. Ք. Գ.Ք.
1490

ձ Գլ. ի. 10 ։ Ել. ի. 14 ։ բ Օր. ե. 18 ։ իբ. 22 ։ Առակ. զ. 29. 32 ։ Մաղ. գ. 5 ։ Մատ. ե. 27 ։ Հռոմ. բ. 22 ։ ա Կոր. զ. 9 ։ Եբր. ժգ. 4 ։
ղ դ Թագ. ժա. 7. 33 ։ Գործ. է. 43 ։
ճ Գլ. ի. 2 ։ դ Թագ. ժզ. 3 ։ իա. 6 ։ իգ. 10 ։ Երեմ. ժթ. 5 ։ Եզեկ. ի. 31 ։ իգ. 37. 39 ։
մ Գլ. ժթ. 12 ։ ի. 3 ։ իա. 6 ։ իբ. 2. 32 ։ Եզեկ. լզ. 20 ։ Մաղ. ա. 12 ։
յ Գլ. ի. 13 ։ Հռոմ. ա. 27 ։ ա Կոր. զ. 9. 10 ։ ա Տիմ. ա. 10 ։
ն Գլ. ի. 15. 16 ։ Ել. իբ. 19 ։
շ Գլ. ի. 12 ։
ո Հմր 30 ։ Մատ. ժե. 18. 19. 20 ։ Մար. է. 21. 22. 23 ։ ա Կոր. գ. 17 ։
չ Գլ. ի. 23 ։ բ Օր. ժը. 12 ։
պ Թուոց. լե. 34 ։ Երեմ. բ. 7 ։ ժզ. 18 ։ Եզեկ. լզ. 17 ։
ջ Սաղ. ձթ. 32 ։ Եսա. իզ. 21 ։ Երեմ. ե. 9. 29 ։ թ. 9 ։ ժդ. 10 ։ իգ. 2 ։ Ովս. բ. 13 ։ ը. 13 ։ թ. 9 ։
ռ Հմր 28 ։
ս Հմր 5. 30 ։ Գլ. ի. 22. 23 ։
վ Գլ. ի. 22 ։ Երեմ. թ. 19 ։ Եզեկ. լզ. 13. 17 ։
տ Հմր 3. 26 ։ Գլ. ի. 23 ։ բ Օր. ժը. 9 ։
ր Հմր 24 ։
ց Հմր 2. 4 ։

ա Գլ. ժա. 44 ։ ի. 7. 26 ։ ա Պետ. ա. 16 ։ բ Ել. ի. 12 ։
գ Ել. ի. 8 ։ լա. 13 ։ դ Ել. ի. 4 ։ Գլ. իզ. 1 ։ ա Կոր. ժ.
14 ։ ա Յովհ. ե. 21 ։

Ն․ Ք․ ԴՌ․
1490

ի Ել․ ԼԴ․ 17։ Բ Օր․ ԻԷ․ 15։
լ Ղև․ Է․ 16։
խ Ղև․ ԻԳ․ 22։ Բ Օր․ ԻԴ․ 19․ 20․ 21։ Հռութ․ Բ․ 15․ 16։
ծ Ել․ Ի․ 15։ ԻԲ․ 1․ 7․ 10։ Բ Օր․ Ե․ 19։
կ Ղև․ Զ․ 2։ Եփե․ Դ․ 25։ Կող․ Գ․ 9։
հ Ել․ Ի․ 7։ Ղև․ Զ․ 3։ Բ Օր․ Ե․ 11։ Մատ․ Ե․ 33։ Յակ․ Ե․ 12։
ձ Ղև․ ԺԸ․ 21։
ղ Մար․ Ժ․ 19։ Ա Թես․ Դ․ 6։
ճ Բ Օր․ ԻԴ․ 14․ 15։ Մաղ․ Գ․ 5։ Յակ․ Ե․ 4։
մ Բ Օր․ ԻԷ․ 18։ Հռով․ ԺԴ․ 13։
յ Հմր 32։ Ղև․ ԻԵ․ 17։ Ծն․ ԽԲ․ 18։ Ժող․ Ե․ 7։ Ա Պետ․ Բ․ 17։
ն Ել․ ԻԳ․ 2․ 3։ Բ Օր․ Ա․ 17։ ԺԶ․ 19։ ԻԷ․ 19։ Սաղ․ ՁԲ․ 2։ Առակ․ ԻԴ․ 23։ Յակ․ Բ․ 9։
շ Ել․ ԻԳ․ 1։ Սաղ․ ԺԵ․ 3։ Ծ․ 20։ Առակ․ ԺԱ․ 13։ Ի․ 19։ Եզեկ․ ԻԲ․ 9։
ո Ել․ ԻԳ․ 1․ 7։ Գ Թագ․ ԻԱ․ 13։ Մատ․ ԻԶ․ 60․ 61։ ԻԷ․ 4։
չ Ա Յոհ․ Բ․ 9․ 11։ Գ․ 15։
պ Մատ․ ԺԸ․ 15։ Ղու․ ԺԷ․ 3։ Գաղ․ Զ․ 1։ Եփե․ Ե․ 11։ Ա Տիմ․ Ե․ 20։ Բ Տիմ․ Դ․ 2։ Տիտ․ Ա․ 13։ Բ․ 15։
ջ Տես Հռով․ Ա․ 32։ Ա Կոր․ Ե․ 2։ Ա Տիմ․ Ե․ 22։ Բ Յոհ․ 11։
ռ Բ Թագ․ ԺԳ․ 22։ Առակ․ Ի․ 22։ Հռով․ ԺԲ․ 17․ 19։ Գաղ․ Ե․ 20։ Եփե․ Դ․ 31։ Ա Պետ․ Բ․ 1։ Յակ․ Ե․ 9։
ս Մատ․ Ե․ 43։ ԻԲ․ 39։ Հռով․ ԺԳ․ 9։ Գաղ․ Ե․ 14։ Յակ․ Բ․ 8։

րէք, իԵւ ձեզի ձուլածոյ աստուածներ մի՛ շինէք. ես եմ Տէրը ձեր Աստուածը։

5 Եւ լթէ որ խաղաղութեան զոհ մատուցանէք Տէրոջը, անանկ մատուցէք՝ որ ընդունելի ըլլայ։ 6 Զոհը մատուցած օրերնիդ՝ և հետևեալ օրն ալ պիտի ուտուի. ու երրորդ օրուան մնացածը կրակով պիտի այրուի։ 7 Եւ թէ որ անկէ երրորդ օրը ուտուելու ըլլայ, ան պիղծ է, պիտի չընդունուի։ 8 Եւ զանիկայ ուտողը իր անօրէնութիւնը պիտի կրէ, ինչու որ Տէրոջը սուրբ բանը պղծեց, ու ան անձը իր ժողովուրդէն պիտի կորսուի։

9 Եւ խձեր երկրին հունձքը հնձելու ատեննիդ՝ քու արտիդ եզերքը լման պիտի չհնձես, ու քու հունձքէդ ինկած հասկերը պիտի չժողվես։ 10 Եւ քու այգիդ ճռաքաղ պիտի չընես, այսինքն այգիիդ մէջ մնացած ողկոյզները պիտի չքաղես. զանոնք աղքատին ու օտարականին համար պիտի թողուս. ես եմ Տէրը ձեր Աստուածը։

11 ծԳողութիւն մի՛ ընէք. սուտ մի՛ զրուցէք, կև մէկզմէկ մի՛ խաբէք։ 12 Եւ հիմ անունովս սուտ տեղը երդում մի՛ ընէք. ձու ձեր Աստուծոյն անունը մի՛ պղծէք. ես եմ Տէրը։ 13 ղՔու դրացիիդ զրկանք մի՛ ըներ, և յափշտակութիւն մի՛ ըներ. ճքեզի վարձքով բանողին օրական վարձքը մէկ գիշեր մինչև առտու քովդ չմնայ։ 14 Խուլին մի՛ հայհոյեր, մու կոյրին առջևը գայթակղութիւն մի՛ դներ, յհապա Աստուծմէդ վախցիր. ես եմ Տէրը։

15 նԴատաստանի մէջ անիրաւութիւն մի՛ ընէք. աղքատին աչառութիւն մի՛ ըներ, և մեծը մի՛ շողոքորթեր. քու դրացիդ արդարութիւնով դատէ։

16 շՔու ժողովուրդիդ մէջը չարախօսութիւն ընելու չպտըտիս. ոքու ընկերիդ արիւնը մնելու պատճառ չըլլաս. ես եմ Տէրը։ 17 չԵղբայրդ քու սրտիդ մէջը պիտի չատես. պքու դրացիդ անպատճառ պիտի յանդիմանես, ջոր անոր համար մեղք չկրես։ 18 ռՎրէժ պիտի չառնես, և քու ժողովուրդիդ որդւոցը ոխ պիտի չպահես, սհապա քու ընկերդ քու անձիդ պէս պիտի սիրես. ես եմ Տէրը։

19 Իմ կանոններս պիտի պահէք. քու անասուններուդ մէկ տեսակը ուրիշ տեսակին հետ զուգաւորել պիտի չտաս. վքու արտիդ մէջ զանազան սերմ պիտի չցանես. տև երկու նիւթէ գործուած այլայլախառն հանդերձ պիտի չհագնիս։

20 Եւ թէ որ մէկը կնկան մը հետ պառկելով՝ զուգաւորութիւն ընէ, ու անիկայ մէկու մը ծախու առած աղախինն է՝ ու փրկուած չէ, ոչ ալ անոր ազատութիւն տրուած, անոնք պիտի պատժուին. անոնք պիտի չմեռնին, ինչու որ ան կինը ազատ չէր։ 21 Եւ րմարդը իր յանցանքին պատարագը Տէրոջը պիտի բերէ ժողովքի խորանին դուռը, խոյ մը յանցանքի պատարագի համար։ 22 Եւ քահանան յանցանքի պատարագին խոյովը Տէրոջը առջևը քաւութիւն պիտի ընէ անոր՝ իր ըրած մեղքին համար. և անոր ըրած մեղքը պիտի ներուի իրեն։

23 Ու երբոր ան երկիրը մտնէք, ու ամէն տեսակ ծառեր տնկէք՝ պտուղը ուտելու համար, ան ատենը անոր պտուղը չթլփատուածի պէս անմաքուր պիտի սեպէք. ան ձեզի իրեք տարի չթլփատուածի պէս սեպուելով՝ պիտի չուտուի։ 24 Եւ չորրորդ տարին՝ անոր բոլոր պտուղը ցՏէրը փառաւորելու համար՝ սուրբ պիտի ըլլայ։ 25 Եւ հինգերորդ տարին՝ անոր պտուղը պիտի ուտէք, որ իր արդիւնքը ձեզի համար աւելցընէ. ես եմ Տէրը ձեր Աստուածը։ 26 Միսը ւարիւնովը պիտի չուտէք. փպիտի չհմայէք, և գուշակութիւն պիտի չընէք։ 27 քՁեր գլխներուն եզերքի մազերը պիտի չկտրէք, ու քու մօրուքիդ եզերքը պիտի չաւրես։ 28 Եւ մէկու մը մեռելին համար աձեր մարմինին վրայ կտրածներ պիտի չընէք, ու ձեր վրան գիրի նշան չընէք. ես եմ Տէրը։

29 բԱղջիկդ պոռնիկ ընելով՝ մի՛ պղծեր, որ երկիրը պոռնկութեան մէջ չիյնայ, ու երկիրը չարութիւնով լեցուի։ 30 գԻմ շաբաթներս պիտի պահէք, ու դիմ սրբարանէս վախնաք. ես եմ Տէրը։ 31 եՎհուկներուն մի՛ հետևիք, և հմայողներուն մի՛ հարցընէք, որ անոնցմով չպղծուիք. ես եմ Տէրը ձեր Աստուածը։

32 զՄազը ճերմկածին առջևը ոտք ելիր, և ծերը պատուէ, ու էքու Աստուծմէդ վախցիր. ես եմ Տէրը։

33 Եւ ըթէ որ օտարական մը ձեր երկրին մէջ ձեր քովը պանդխտանալու ըլլայ, չնեղէք զանիկայ։

Ն․ Ք․ ԴՌ․
1490

վ Բ Օր․ ԻԲ․ 9․ 10։
տ Բ Օր․ ԻԲ․ 11։
ր Ղև․ Ե․ 15։ Զ․ 6։
ց Բ Օր․ ԺԲ․ 17․ 18։ Առակ․ Գ․ 9։
ւ Ղև․ ԺԷ․ 10։ ԺԱ․ 1։ Բ Օր․ ԺԲ․ 23։
փ Բ Օր․ ԺԸ․ 10․ 11․ 14։ Ա Թագ․ ԺԵ․ 23։ Դ Թագ․ ԺԷ․ 17։ ԻԱ․ 6։ Մաղ․ Գ․ 5։
ք Ղև․ ԻԱ․ 5։ Երեմ․ Թ․ 26։ ԽԸ․ 37։
ա Ղև․ ԻԱ․ 5։ Բ Օր․ ԺԴ․ 1։ Երեմ․ ԺԶ․ 6։ ԽԸ․ 37։
բ Ղև․ ԻԱ․ 9։ Բ Օր․ ԻԳ․ 17։
գ Հմր 3։ Ղև․ ԻԶ․ 2։
դ Ժող․ Ե․ 1։
ե Ղև․ Ի․ 6․ 27։ Բ Օր․ ԺԸ․ 10․ 11։ Ա Թագ․ ԻԸ․ 7։ Ես․ Ը․ 19։ Գործ․ ԺԶ․ 16։
զ Առակ․ Ի․ 29։ Ա Տիմ․ Ե․ 1։
է Հմր 14։
ը Ել․ ԻԲ․ 21։ ԻԳ․ 9։

Ն. Ք. ԴՔ.
1490

Ել. ժբ. 48. 49.
բ Օր. ժ. 19.
Հմր 15.
բ Օր. իե. 13. 15. Առակ. ժա. 1. ժզ. 11. ի. 10.
Ղւ. ժը. 4. 5. բ Օր. դ. 5. 6. ե. 1. զ. 25.

34 Ձեր քովը պանդխտացող օտարականը՝ ձեր երկրին բնակչին պէս ըլլայ ձեզի, և զինքը անձիդ պէս պիտի սիրես անիկայ. ինչու որ դուք ալ Եգիպտոսի երկրին մէջ օտարական էիք. ես եմ Տէրը ձեր Աստուածը :

35 Դատաստանի մէջ անիրաւութիւն պիտի չընէք. կանգունի մէջ՝ կշիռքի մէջ ու չափի մէջ ալ :

36 Ձեր կշիռքները լման՝ ձեր կշռաքարերը լման՝ ձեր արդուն լման ու հինը լման պիտի ըլլայ. ձեզ Եգիպտոսի երկրէն հանող Տէրը ձեր Աստուածը ես եմ :

37 Ուստի իմ բոլոր կանոններս ու իմ բոլոր դատաստաններս պիտի պահէք, և պիտի ընէք անոնք. ես եմ Տէրը :

ԳԼ. Ի

1 Մողոքին զաւակ նուիրելը կ'արգիլուի : 4 Անոր զաւակ մատուցուիլը տեսնելով զանց ընողներուն պատիժը : 6 Վհուկներու հետեւողներուն համար : 7 Սուրբ ըլլալու պատուէրը : 9 Իր ծնողքը հայհոյողին, 10 շնութիւն ընողներուն, 11, 14, 17, 19 ազգապղծին, 13 արուագէտին, 15 և անասունի հետ պղծութիւն ընողին պատիժը : 22 Աստուծոյ հնազանդելու վրայով : 27 Վհուկները չապրեցընելու պատուէրը :

Ղւ. ժը. 21.
Ղւ. ժը. 21. բ Օր. ժբ. 31. ժը. 10. դ Թագ. ժէ. 17. իգ. 10. բ Մն. լգ. 6. Երեմ. է. 31. լբ. 35. Եզեկ. ի. 26. 31.
Ղւ. ժէ. 10.
Եզեկ. ե. 11. իգ. 38. 39.
Ղւ. ժը. 21.
բ Օր. ժէ. 2. 3. 5.
Ղւ. ժէ. 10.
Ել. ի. 5.
Ղւ. ժէ. 7.
Ղւ. ժթ. 31.
* Եբր. պոռնկելու
Ղւ. ժա. 44. ժթ. 2. Ա Պետ. ա. 16.
Ղւ. ժթ. 37.

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով. 2 Նաև Իսրայէլի որդւոցը պիտի ըսես. Իսրայէլի որդւոցմէն և Իսրայէլի մէջ պանդխտացող օտարականներէն ով որ իր սերունդէն Մողոքին տայ, անշուշտ պիտի մեռցուի. այն երկրին ժողովուրդը քարերով պիտի քարկոծեն անիկայ : 3 Եւ ես իմ երեսս այն մարդուն վրայ պիտի տնկեմ, ու զանիկայ իր ժողովուրդին մէջէն կորսնցընեմ. ինչու որ անիկայ իր սերունդէն Մողոքին տուած է՝ իմ սրբարանս պղծելու ու իմ սուրբ անունս անարգելու համար :

4 Եւ թէ որ այն մարդը իր սերունդէն Մողոքին տուած ատենը՝ այն երկրին ժողովուրդը չտեսնելու գալով՝ 5 զանիկայ չմեռցընեն, Այն ատենը ես իմ երեսս պիտի տնկեմ այն մարդուն վրայ՝ ու անոր ընտանիքին վրայ, և անիկայ՝ և Մողոքին հետ պոռնկութիւն ընելու համար անոր ետեւէն բոլոր գացողները՝ իրենց ժողովուրդին մէջէն 6 պիտի կորսնցընեմ : Եւ վհուկներուն ու հմայողներուն ետեւէն *երթալու դարձող մարդուն վրայ ալ երեսս պիտի տնկեմ, ու անիկայ իր ժողովուրդին մէջէն կորսնցը7նեմ : Ուստի սրբեցէք ձեր անձերը, ու սուրբ եղէք. ինչու որ 8 ես եմ Տէրը ձեր Աստուածը : Եւ իմ կանոններս պահեցէք, ու ըրէք զանոնք. ես եմ Տէրը որ ձեզ կը սրբեմ :

9 Ով որ իր հայրը կամ իր մայրը անիծէ, անշուշտ պիտի մեռցուի. անիկայ իր հայրը կամ իր մայրը անիծեց, անոր արիւնը իր վրայ 10 ըլլայ : Եւ այն որ [illegible] մարդու մը կնկանը հետ շնութիւն ընէ, իր դրացիին կնկանը հետ շնութիւն ընողը անշուշտ պիտի մեռցուի. շնացողն ալ շնացեալն ալ պիտի 11 մեռցուին : Եւ այն որ իր հօրը կնկանը հետ պառկի, իր հօրը մերկութիւնը բացած է. անշուշտ երկուքն ալ պիտի մեռցուին. անոնց 12 արիւնը իրենց վրայ ըլլայ : Եւ թէ որ մարդ մը իր հարսին հետ պառկի, անշուշտ երկուքն ալ պիտի մեռցուին. խառնակութիւն ըրին. անոնց արիւնը իրենց վրայ ըլլայ :

13 Եւ թէ որ մարդ մը՝ կնկան հետ պառկելու պէս արուի հետ պառկի, երկուքնին ալ պղծութիւն ըրին. անշուշտ պիտի մեռցուին. անոնց արիւնը իրենց վրայ ըլլայ : 14 Եւ թէ որ մարդ մը՝ կնիկ մը ու անոր մայրը առնէ, անօրէնութիւն է. ան ալ՝ անոնք ալ կրակով պիտի այրուին, որ ձեր մէջը անօրէ15նութիւն չըլլայ : Եւ թէ որ մարդ մը անասունի հետ պառկի, անշուշտ պիտի մեռցուի, ու անա16սունը պիտի սպաննէք : Եւ թէ որ կնիկ մը որ և իցէ անասունի հետ զուգաւորելու համար անոր մօտենայ, կնիկն ալ անասունն ալ պիտի սպաննես. անոնք անշուշտ պիտի մեռցուին. անոնց արիւնը իրենց 17 վրայ ըլլայ : Եւ թէ որ մարդ մը իր քոյրը առնէ՝ իր հօրը աղջիկը կամ իր մօրը աղջիկը, ու անոր մերկութիւնը տեսնէ, ու աղջիկն ալ անոր մերկութիւնը տեսնէ, չարութիւն է. անոնք իրենց ժողովուրդին աչքին առջեւ պիտի կորսուին. անիկայ իր քրոջը մերկութիւնը բացաւ. իր անօրէնու18թիւնը պիտի կրէ : Եւ թէ որ մարդ մը իր դաշտանին մէջ եղող կնկան մը հետ պառկի՝ ու անոր մերկութիւնը բանայ, ինքը անոր աղբիւրը բացաւ, ան կինն ալ իր արեանը աղբիւրը բացաւ. երկուքնին ալ իրենց ժողովուրդին մէ19ջէն պիտի կորսուին : Եւ քու մօրդ քրոջը կամ քու հօրդ քրոջը մերկութիւնը պիտի չբանաս. ինչու որ եթէ մէկը իր ազգականին մերկութիւնը բանալու ըլլայ, երկուքն ալ իրենց անօրէնութիւնը 20 պիտի կրեն : Եւ թէ որ մարդ մը իր հօրեղբօրը կնկանը հետ պառկի, իր հօրեղբօրը մերկու-

Ն. Ք. ԴՔ.
1490

Ել. իա. 17. Գւ. խա. 8. Եզեկ. իէ. 28.
Ել. իա. 17. բ Օր. իէ. 16. Առակ. ի. 20. Մտթ. ժե. 4. 5.
Հմր 11. 12. 13. 16. 27. բ Թագ. ա. 16.
Ղւ. ժը. 20. բ Օր. իբ. 22. Յովհ. ը. 4. 5.
Ղւ. ժը. 8.
Ղւ. ժը. 15.
Ղւ. ժը. 23.
Ղւ. ժը. 22. բ Օր. իգ. 17. Տես Ծն. ժթ. 5. Դատ. ժթ. 22.
Ղւ. ժը. 17. բ Օր. իէ. 23.
Ղւ. ժը. 23. բ Օր. իէ. 21.
Ղւ. ժը. 9. բ Օր. իէ. 22. Տես Ծն. ի. 12.
Ղւ. ժը. 19. Տես Ղւ. ժե. 24.
Ղւ. ժը. 12. 13.
Ղւ. ժը. 6.
Ղւ. ժը. 14.

Ն · Ք · ԴՔ ·
1490

թիւնը բացաւ . անոնք իրենց մեղքը պիտի կրեն . անզաւակ պիտի մեռնին ։
21 [մ]Եւ թէ որ մարդ մը իր եղբօրը կնիկը առնէ, պղծութիւն է ան . անիկայ իր եղբօրը մերկութիւնը կը բանայ . անզաւակ պիտի ըլլան ։

22 Ուստի [յ]իմ բոլոր կանոններս և իմ բոլոր դատաստաններս պիտի պահէք, ու ընէք անոնք, որ ան երկիրը՝ ուր որ ձեզ պիտի տանիմ հոն բնակելու՝ [ն]դուրս չփսխէ ձեզ ։
23 [շ]Եւ պիտի չքալէք ան ազգերուն սովորութիւններովը՝ որոնք ձեր առջևէն պիտի վռնտեմ . քանզի ասոնք ամէն բաները ըրին անոնք, [ո]ու
24 ես զզուեցայ անոնցմէ . Եւ [չ]ըսի ձեզի . Անոնց երկիրը դուք պիտի ժառանգէք, ու ես անիկայ ձեզի պիտի տամ ստացուածք ըլլալու, երկիր մը՝ որ կաթ ու մեղր կը բղխէ . ես եմ Տէրը ձեր Աստուածը՝ [պ]որ ձե՛զ ազգերէն զատեցի
25 ձեզ ։ [ջ]Ուստի մաքուր ու անմաքուր անասուններուն մէջտեղը՝ և անմաքուր ու մաքուր թռչուններուն մէջտեղը տարբերութիւն պիտի ընէք . [ռ]և ձեր անձերը չպղծէք անասուններով կամ թռչուններով կամ գետնի վրայի բոլոր սողուններով՝ որոնք ես արգիլեցի ձեզի
26 իբրև անմաքուր ։ Եւ դուք սուրբ պիտի ըլլաք ինծի . [ս]ինչու որ ես Տէրս սուրբ եմ, ու [վ]ձեզ ուրիշ ազգերէն զատեցի՝ որ իմս ըլլաք ։
27 [տ]Վհուկ կամ հմայող եղողը՝ թէ էրիկ մարդ ըլլայ և թէ կնիկ՝ անշուշտ պիտի մեռցուի . քարերով քարկոծեն զանոնք . [ր]անոնց արիւնը իրենց վրայ ըլլայ ։

[մ] Ղև · ժը · 16 ·
[յ] Ղև · ժը · 26 · ժթ · 37 ·
[ն] Ղև · ժը · 25 · 28 ·
[շ] Ղև · ժը · 3 · 24 · 30 ·
[ո] Ղև · ժը · 27 · բ Օր · թ · 5 ·
[չ] Ել · գ · 17 · զ · 8 ·
[պ] Հմր 26 · Ել · ժթ · 5 · լգ · 16 · բ Օր · է · 6 · ժդ · 2 · Գ Թագ · ը · 53 ·
[ջ] Ղև · ժա · 47 · բ Օր · ժդ · 4 ·
[ռ] Ղև · ժա · 43 ·
[ս] Հմր 7 · Ղև · ժթ · 2 · ա Պետ · ա · 16 ·
[վ] Հմր 24 · Տիտ · բ · 14 ·
[տ] Ղև · ժթ · 31 · Ել · իբ · 18 · բ Օր · ժը · 10 · 11 · Ա Թագ · իը · 7 · 8 ·
[ր] Հմր 9 ·

ԳԼ · ԻԱ

1 Քահանաները իրենց ո՛ր ազգականին համար կրնային սուգ բռնել ։ 6 Անոնք սուրբ պիտի ըլլային, 8 ու սուրբ պիտի սեպուէին ։ 7 Հասարակ քահանաներուն, 13 ու քահանայապետին ամուսնանալուն վրայով ։ 17 Արատ ունեցող քահանային արգիլուած էր զոհ մատուցանելը ։

1 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին . Խօսէ Ահարոնին որդւոցը քահանաներուն, ու ըսէ անոնց . [ա]Քահանայ մը՝ մէկուն մահուանը համար անմաքուր պիտի չըլլայ իր ժողովուրդին
2 մէջ . Բայց միայն իր մօտ ազգականին համար, ըսել է՝ իր մօրը ու իր հօրը և իր որդւոյն ու իր աղջկա-
3 նը և իր եղբօրը համար, Եւ իր կոյս քրոջը համար որ մօտ է իրեն՝ ու էրկան տրուած չէ, կրնայ անմաքուր
4 ըլլալ . [բ]Անիկայ իր ժողովուրդին մէջ գլխաւոր մարդ ըլլալով՝ անմաքուր պիտի չըլլայ՝ ինքզինքը
5 պղծելով ։ [գ]Անոնք գլուխնին փետելով՝ կնտակ պիտի չընեն, և իրենց մօրուքին եզերքը պիտի չածիլեն, ու իրենց մարմիններին վրայ
6 կտրածներ պիտի չընեն ։ Սուրբ պիտի ըլլան իրենց Աստուծոյն . և [դ]իրենց Աստուծոյն անունը չպղծեն . ինչու որ Տէրոջը պատարագները — իրենց Աստուծոյն հացը անոնք կը մատուցանեն . ուստի
7 սուրբ պիտի ըլլան ։ [ե]Պոռնիկ կամ պղծուած կնիկ պիտի չառնեն, և [զ]իր էրիկէն արձակուած կնիկ մը չառնեն . ինչու որ քահանան սուրբ
8 է իր Աստուծոյն ։ Ուստի պիտի սրբես անիկայ . ինչու որ քու Աստուծոյդ հացը անիկայ կը մատուցանէ . անիկայ սուրբ պիտի ըլլայ քեզի . [է]քանզի ես Տէրս՝ որ ձեզ
9 կը սրբեմ, սուրբ եմ ։ [ը]Եւ թէ որ քահանայի մը աղջիկը պոռնկութիւն ընելով պղծուելու ըլլայ, իր հայրը կը պղծէ . անիկայ կրակով պիտի այրուի ։

10 [թ]Եւ իր եղբայրներէն մեծ եղող քահանան՝ որուն գլխուն վրայ օծման եղը թափուած է, ու [ժ]զգեստները հագնելու օծուած, [ի]իր գլուխը պիտի չբանայ, և իր լա-
11 թերը պիտի չպատռէ, Եւ [լ]մեռած մարդու մը քով պիտի չերթայ . ոչ ալ իր հօրը կամ իր մօրը համար
12 անմաքուր պիտի ըլլայ . [խ]Եւ սրբարանէն դուրս պիտի չելլէ, ու իր Աստուծոյն սրբարանը չպղծէ . ինչու որ [ծ]իր Աստուծոյն օծման եղին պսակը իր վրան է . ես եմ
13 Տէրը ։ Եւ [կ]անիկայ կոյս մը իրեն
14 կնիկ պիտի առնէ . Որբևարի՝ կամ արձակուած՝ կամ պղծուած՝ կամ բոզ պիտի չառնէ . հապա կնիկ ըլլալու համար իր ժողովուրդէն կոյս
15 մը առնէ . Որ իր սերմը չպղծէ իր ժողովուրդին մէջ . ինչու որ [հ]ես եմ Տէրը՝ որ կը սրբեմ զանիկայ ։
16 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝
17 ըսելով . Խօսէ Ահարոնին՝ ու ըսէ . Քու սերունդէդ իրենց ազգերուն մէջ ով որ իր վրան արատ մը ունի, [ձ]թող չմօտենայ իր Աստուծոյն հա-
18 ցը մատուցանելու . ինչու որ բնաւ արատ ունեցող մարդ մը պիտի չմօտենայ . կոյր մարդը՝ կաղը՝ կամ կարճունչը՝ կամ *իր անդամներուն մէջ աւելորդ բան մը ունեցողը",
19 կամ ոտքը կոտրած՝ կամ ձեռքը
20 կոտրած մարդը, կամ սապատողը՝ կամ թզուկը՝ կամ իր աչքին մէջ բիծ ունեցողը՝ կամ քոսոտը՝ կամ որքինոտը՝ կամ [ղ]†փոշտանկը .
21 Ահարոն քահանային սերունդէն արատ մը ունեցող մարդը՝ [ճ]Տէրոջը պատարագները մատուցանելու պիտի չմօտենայ . քանզի արա-

Ն · Ք · ԴՔ ·
1490

[ա] Եզեկ · խդ · 25 ·
[բ] Տես Եզեկ · խդ · 16 · 17 ·
[գ] Ղև · ժթ · 27 · 28 · բ Օր · ժդ · 1 · Եզեկ · խդ · 20 ·
[դ] Ղև · ժը · 21 · ժթ · 12 ·
[ե] Եզեկ · խդ · 22 ·
[զ] Տես բ Օր · իդ · 1 · 2 ·
[է] Ղև · ի · 7 · 8 ·
[ը] Ծն · լը · 24 ·
[թ] Ել · իթ · 29 · 30 · Ղև · ը · 12 · ժդ · 32 · Թու · լե · 25 ·
[ժ] Ել · իը · 2 · Ղև · ժզ · 32 ·
[ի] Ղև · ժ · 6 ·
[լ] Թու · ժթ · 14 · Տես Հմր 1 · 2 ·
[խ] Ղև · ժ · 7 ·
[ծ] Ել · իը · 36 · Ղև · ը · 9 · 12 · 30 ·
[կ] Հմր 7 · Եզեկ · խդ · 22 ·
[հ] Հմր 8 ·
[ձ] Ղև · ժ · 3 · Թու · ժզ · 5 · Սաղ · կե · 4 ·
* Կամ՝ ականջը ,
[ղ] Ղև · իբ · 23 ·
[ճ] բ Օր · իգ · 1 ·
† Կամ՝ մորձն ·
[ճ] Հմր 6 ·

տասւոր ըլլալով՝ իր Աստուծոյն հացը մատուցանելու պիտի չմօտենայ ։ 22 Անիկայ իր Աստուծոյն հացը պիտի ուտէ, թէ ամենասուրբ բաներէն և թէ սուրբ բաներէն ։ 23 Միայն վարագուրին մէջը պիտի չմտնէ, և սեղանին չմօտենայ, ինչու որ արատ ունի, ու իմ սուրբ բաներս չպղծէ ։ քանզի անոնք սրբող Տէրը ես եմ ։ 24 Եւ Մովսէս խօսեցաւ բաները Ահարոնին՝ ու անոր որդւոցը՝ և Իսրայէլի բոլոր որդիներուն ։

ԳԼ. ԻԲ

1 Քահանայք իրենց անմաքրութեան ժամանակը՝ սուրբ բաներու մօտենալու չէին ։ 6 Իրենց մաքրուելուն վրայով ։ 10 Քահանային ընտանիքէն ո՛վ իրաւունք ունէր սուրբ բաներէն ուտելու ։ 17 Զոհ մատուցանելու անասունը անարատ ըլլալու էր ։ 26 Ութօրուան չեղած անասուն մը Տէրոջը պիտի չմատուցուէր ։ 29 Շնորհակալութեան զոհը ուտելուն պատուէրները ։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով. 2 Խօսէ Ահարոնին ու անոր որդւոցը՝ որ Իսրայէլի որդւոցը տուած սուրբ բաներէն զգոյշ կենան, և իմ սուրբ անունս չպղծեն ան բաներով՝ որ ինծի կը սրբեն. 3 ես եմ Տէրը ։ Ըսէ անոնց. Ձեր բոլոր սերունդէն ձեր ազգերուն մէջ՝ ով որ իր անմաքրութիւնը իր վրան ունենալով մօտենայ ան սուրբ բաներուն՝ որ Իսրայէլի որդիքը կը սրբեն Տէրոջը, ան անձը իմ առջեւէս պիտի կորսուի. ես 4 եմ Տէրը ։ Ով որ Ահարոնին ցեղէն բորոտ ըլլայ, կամ ծորում ունենայ, սուրբ բաներէն պիտի չուտէ՝ մինչեւ իր մաքրուիլը. և ով որ մեռելէ պղծուած բանի մը դպչի, կամ մարդ մը՝ որուն զուգաւորութեան սերմը իրմէն ելած է, 5 կամ ով որ դպչի որ և իցէ սողունի մը՝ որով կրնայ անմաքուր ըլլալ, կամ մարդու մը՝ որմէն կրնայ անմաքուր ըլլալ, որ և իցէ անմաքրութիւն որ անիկայ ունենայ, 6 Անոնց դպչող մարդը մինչեւ իրիկուն անմաքուր պիտի ըլլայ, և սուրբ բաներէն պիտի չուտէ, հապա իր մարմինը ջրով պիտի լուայ. 7 Եւ երբ արեգակը մարը մտնէ, մաքուր պիտի ըլլայ, ու ետքը սուրբ բաներէն ուտէ. ինչու որ ան իր 8 հացն է ։ Անիկայ մեռած կամ գազանաբեկ պիտի չուտէ, որ անով 9 չպղծուի. ես եմ Տէրը ։ Եւ իմ կարգադրութիւնս պիտի պահեն, որ անոր համար մեղք չկրեն, ու ան պղծելնուն համար չմեռնին. ես եմ Տէրը՝ որ զանոնք կը սրբեմ ։

10 Բնաւ օտարական մը սուրբ բանէ պիտի չուտէ. քահանային հիւրը կամ վարձկանը սուրբ բանէ պիտի 11 չուտէ ։ Բայց քահանային իր ըստակովը ծախու առած անձը՝ ու իր տունը ծնածը՝ անկէ պիտի ուտէ. անոնք անոր կերակուրէն պիտի 12 ուտեն ։ Թէ որ քահանային աղջիկը օտարականի մը հետ ամուսնանայ, անիկայ նուիրուած սուրբ 13 բաներէն պիտի չուտէ ։ Բայց թէ որ քահանային աղջիկը որբեւարի կամ արձակուած ըլլայ՝ ու զաւակ չունենայ, և իր հօրը տունը դառնայ, իր աղջկութեանը ժամանակին պէս՝ իր հօրը հացէն պիտի ուտէ. սակայն բնաւ օտարական մը անկէ պիտի չուտէ ։

14 Եւ թէ որ մարդ մը անգիտութեամբ սուրբ բանէ մը ուտէ, անոր վրայ հինգերորդ մաս մը պիտի աւելցնէ, ու սուրբ բանովը մէկտեղ 15 քահանային պիտի տայ ։ Եւ Իսրայէլի որդւոցը Տէրոջը մատուցած սուրբ բաները պիտի չպղծեն. 16 Ու իրենց սուրբ բաները ուտելով՝ յանցանաց անօրէնութիւնը իրենց վրայ չբերեն". ինչու որ ես եմ Տէրը՝ որ զանոնք կը սրբեմ ։

17 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով. 18 Խօսէ Ահարոնին՝ ու անոր որդւոցը՝ և Իսրայէլի բոլոր որդւոցը, ու ըսէ անոնց. Իսրայէլի տունէն՝ կամ Իսրայէլի մէջ բնակող օտարականներէն՝ ողջակէզի համար Տէրոջը անոնց մատուցածը՝ իրենց բոլոր ուխտերուն և բոլոր կամաւոր ընծաներուն համար, իր զոհը մատուցանող ամէն մարդը, 19 Արջառներէն՝ ոչխարներէն՝ կամ այծերէն՝ անարատ արու պէտք է մատուցանէ, որ ձեզի համար ընդունելի ըլլայ ։ 20 Բնաւ արատ մը ունեցողը պիտի չմատուցանէք. ինչու որ ձեզի համար 21 ընդունելի չըլլար ։ Եւ ուխտ կատարելու համար՝ կամ կամաւոր ընծայի համար՝ ով որ արջառներէն կամ ոչխարներէն Տէրոջը խաղաղութեան զոհ մատուցանելու ըլլայ, անարատ պիտի ըլլայ ան, որ ընդունուի. բնաւ արատ պիտի 22 չըլլայ անոր վրայ ։ Կոյր՝ կամ [illegible] կոտրած՝ կամ կտրուած՝ կամ խաղաւարտ ունեցող՝ կամ քոսոտ՝ կամ որքինոտ եղածները Տէրոջը պիտի չմատուցանէք, ու ալ ասոնցմէ Տէրոջը պատարագի համար սեղանին վրայ պիտի 23 դնէք ։ Բայց անդամներուն մէջ աւելորդութիւն կամ պակասութիւն ունեցող զուարակը՝ կամ ոչխարը՝ կամաւոր ընծայի համար

Ն. Ք. ԳՌ.
1490

ա Գլ. ը. 3. 10. գ. 27. 29. ե. 1. ժգ. 9. Թու. ժը. 9.
բ Գլ. ժբ. 10. 11. 12. Թու. ժը. 19.
գ Հմր 12.
ա Թու. գ. 3.
բ Գլ. ժբ. 21.
գ Ել. իը. 38. Թու. ժը. 32. բ Օր. ժե. 19.
դ Գլ. է. 20.
ե Գլ. ժե. 2.
զ Գլ. ժդ. 2. ժե. 13.
է Թու. ժթ. 11. 22.
ը Գլ. ժե. 16.
թ Գլ. ժա. 24. 43. 44.
ժ Գլ. ժե. 7. 19.
ի Գլ. ժե. 5. Եբր. ժ. 22.
լ Գլ. իա. 22. Թու. ժը. 11. 13.
խ Եզ. իդ. 31. Գլ. ժէ. 15. Եզեկ. իդ. 31.
ծ Ել. իը. 43. Թու. ժը. 22. 32.

Ն. Ք. ԳՌ.
1490

ա Տես ա Թագ. իա. 6.
բ Թու. ժը. 11. 13.
գ Ծն. լը. 11.
դ Գլ. ժ. 14. Թու. ժը. 11. 19.
ե Գլ. ե. 15. 16.
զ Թու. ժը. 32.
է Կամ Ու իրենց վրայ յանցանաց անօրէնութիւնը չբերեն՝ երբոր անոնք իրենց սուրբ բաները ուտեն.
ը Հմր 9.
թ Գլ. ա. 2. 3. 10. Թու. ժե. 14.
ժ Գլ. ա. 3.
ի բ Օր. ժե. 21. ժէ. 1. Մաղ. ա. 8. 14. Եփե. ե. 27. Եբր. թ. 14. ա Պետ. ա. 19.
լ Գլ. է. 16. Թու. ժե. 3. 8. բ Օր. իգ. 21. 23. Սաղ. կբ. 8. կե. 1. Ժող. ե. 4. 5.
խ Գլ. գ. 1. 6.
ծ Հմր 20. Մաղ. ա. 8.
կ Գլ. ա. 9. 13. գ. 3. 5.
հ Գլ. իա. 18.

Ն. Ք. Դ.Ճ.
1490

մատուցանես . սակայն ուխտի համար պիտի չընդունուի ան ։ 24 Իր ամորձիքը ճմլուածը՝ կամ ճզմուածը՝ կամ փրցուածը՝ կամ կտրուածը՝ պիտի չմատուցանէք Տէրոջը, և ձեր երկրին մէջ պիտի չընէք այս 25 բաները ։ [է] Նաև օտարականի մը ձեռքէն ալ՝ ամէն ասոնցմէ [ը] ձեր Աստուծոյն պատարագ պիտի չմատուցանէք . ինչու որ [թ] անոնց մէջ խեղութիւն ու արատ կայ . անոնք ձեզի համար ընդունելի պիտի չըլլան ։

26 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ 27 ըսելով . [ժ] Երբոր զուարակ կամ ոչխար կամ այծ ծնանի, եօթը օր իր մօրը քով պիտի մնայ . և ութերորդ օրը՝ ու անկէ ետքը Տէրոջը ընդունելի պիտի ըլլայ պատարագի 28 ընծայի համար ։ Եւ կովը կամ ոչխարը [ի] իր ձագովը մէկտեղ մէկ օրուան մէջ պիտի չմորթէք ։

29 Եւ երբոր [լ] գոհութեան զոհ մատուցանէք Տէրոջը, ձեր կամքով պիտի մատուցանէք, որ ձեզի համար ընդունելի 30 ըլլայ . Նոյն օրը պիտի ուտուի անիկայ . [խ] անկէ մինչև առտու պիտի չթողուք . ես եմ Տէրը ։ 31 [ծ] Ուստի իմ պատուիրանքներս պիտի պահէք, և պիտի ընէք անոնք . ես եմ Տէրը ։ 32 [կ] Եւ իմ սուրբ անունս պիտի չպղծէք, որ ես սրբուիմ Իսրայէլի որդւոց մէջը . ես եմ Տէրը որ [հ] ձեզ կը սրբեմ . 33 [ձ] Որ ձեզի Աստուած ըլլալու համար՝ ձեզ Եգիպտոսի երկրէն հանեցի . ես եմ Տէրը ։

է Թուո. ԺԵ. 15, 16.
ը Գլ. ԻԱ. 6, 17.
թ Մաղ. Ա. 14.
ժ Ել. ԻԲ. 30.
ի Բ Օր. ԻԲ. 6.
լ Գլ. Է. 12. Մաղ. ԺԷ. 22. Ծնդ. 17. Ամով. Դ. 5.
խ Գլ. Է. 15.
ծ Գլ. ԺԹ. 37. Թուո. ԺԵ. 40. Բ Օր. Դ. 40.
կ Գլ. ԺԲ. 21.
հ Գլ. Ժ. 3. Մատ. Զ. 9. Ղու. ԺԱ. 2.
ձ Գլ. Ի. 8.
ղ Ել. Զ. 7. Գլ. ԺԱ. 45. ԺԹ. 36. ԻԵ. 38. Թուո. ԺԵ. 41.

ԳԼ. ԻԳ

1 Տէրոջը տօները . 3 շաբաթը . 4 և զատիկը . 9 երախայրիներուն, 15 ու Պենտէկոստէին տօնը պահելու վրայով . 22 Հունձքէն մնացած հասկերը ու այգիէն ճիւղերը չժողվելու պատուէրը . 23 Փող հնչեցնելու տօնը . 26 Քաւութեան օրը . 33 Տաղաւարահարաց տօնը ։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով . 2 Խօսէ Իսրայէլի որդւոցը՝ ու ըսէ անոնց . [ա] Տէրոջը տօները՝ որ դուք [բ] սուրբ ժողով պիտի կոչէք, իմ տօներս ասոնք են . 3 [գ] Վեց օր գործ գործուի, բայց եօթներորդ օրը հանգստութեան շաբաթը ըլլալով՝ սուրբ ժողով է . բնաւ գործ պիտի չգործէք . Տէրոջը շաբաթը թող ըլլայ ձեր բոլոր բնակութեանցը մէջ ։

4 [դ] Տէրոջը տօները՝ որ իրենց ատենին համեմատ սուրբ ժողովներ պիտի 5 քարոզէք, ասոնք են ։ [ե] Առաջին ամսուն չորեքտասաներորդ օրը իրիկուան դէմ՝ Տէրոջը զատիկն է . 6 Եւ նոյն ամսուն հնգետասաներորդ օրը բաղարջակերաց տօն է Տէրոջը . եօթը օր բաղարջ պիտի ուտէք ։

ա Հմր 4. 37.
բ Ել. ԼԲ. 5. Դ Թագ. Ժ. 20. Յով. Ա. 3.
գ Ել. Ի. 9. ԻԳ. 12. ԼԱ. 15. ԼԴ. 21. Գլ. ԺԹ. 3. Բ Օր. Ե. 13. Ղու. ԺԳ. 14.
դ Հմր 2. 37. Ել. ԻԳ. 14.
ե Ել. ԺԲ. 6. 14. 18. ԻԳ. 15. ԼԴ. 18. Թուո. Թ. 2. 3. ԻԸ. 16. 17. Բ Օր. ԺԶ. 1–8. Յես. Ե. 10.

7 [զ] Առաջին օրը սուրբ ժողով պիտի ունենաք . բնաւ ծառայութեան 8 գործ պիտի չգործէք ։ Եւ եօթը օր պատարագ պիտի մատուցանէք Տէրոջը . եօթներորդ օրը սուրբ ժողով պիտի ըլլայ . բնաւ ծառայութեան գործ պիտի չգործէք ։

9 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ 10 ըսելով . Խօսէ Իսրայէլի որդւոցը՝ ու ըսէ անոնց . [է] Երբոր մտնէք այն երկիրը որ ձեզի կու տամ, ու անոր հունձքը հնձէք, [ը] ձեր հունձքին երախայրի որան քահանային պիտի 11 բերէք ։ Ան ալ [թ] Տէրոջը առջև երերցնելով՝ պիտի մատուցանէ որան, որ ձեզի համար ընդունելի ըլլայ . քահանան շաբաթին հետևեալ 12 օրը պիտի մատուցանէ ան ։ Եւ որան մատուցած օրերնիդ՝ ողջակէզի համար մէկ տարեկան անարատ գառ մը պիտի մատուցանէք Տէրոջը . 13 [ժ] Եւ անոր հացի ընծան եղով շաղուած երկու տասանորդ բարակ ալիւր պիտի ըլլայ . անիկայ անուշահոտ պատարագի համար է Տէրոջը . և անոր թափելու նուէրը հինին չորրորդ մասը գինի պիտի 14 ըլլայ ։ Եւ մինչև ան օրը՝ որ ձեր Աստուծոյն ընծան կը մատուցանէք, հաց՝ կամ բոհրած ցորեն՝ կամ թարմ հասկեր պիտի չուտէք . ձեր ազգերուն մէջ ձեր բոլոր բնակարաններուն մէջ — ասիկա յաւիտենական կանոն պիտի ըլլայ ։

15 Եւ [լ] շաբաթին հետևեալ օրէն՝ որ դուք նուիրման որան բերիք, լման եօթը շաբաթ պիտի համրէք ձե- 16 զի . Մինչև եօթներորդ շաբաթին հետևեալ օրը յիսուն օր պիտի համրէք, և [խ] նոր հացի ընծայ մա- 17 տուցանէք Տէրոջը ։ Ձեր բնակարաններէն երերցնելու ընծայի համար՝ երկու հաց պիտի բերէք, որ անոնք երկու տասանորդ բարակ ալիւրէ ըլլալով՝ խմորեալ եփած պիտի ըլլան . ասոնք [ծ] երախայրի են Տէրոջը ։ 18 Եւ հացերուն հետ՝ մէկ տարեկան եօթը հատ անարատ գառինք՝ և արջառներէն մէկ զուարակ մը՝ ու երկու խոյ պիտի մատուցանէք Տէրոջը . ասոնք հացի ընծաներուն ու թափելու նուէրներուն հետ ողջակէզ — անուշահոտ պա- 19 տարագ պիտի ըլլան Տէրոջը ։ Եւ [կ] մեղքի պատարագի համար այծերէն մէկ նոխազ՝ և [հ] խաղաղութեան զոհի համար մէկ տարեկան երկու 20 գառինք պիտի մատուցանէք ։ Եւ քահանան երախայրի հացին հետ երերցնելու ընծայի համար՝ երկու գառները պիտի մատուցանէ Տէրոջը առջև . [ձ] անոնք սուրբ պիտի ըլլան Տէրոջը, և քահանային ըլ-

Ն. Ք. Դ.Ճ.
1490

զ Ել. ԺԲ. 16. Թուո. ԻԸ. 18. 25.
է Ել. ԻԳ. 16. 19. ԼԴ. 22. 26. Թուո. ԺԵ. 2. 18. ԻԸ. 26. Բ Օր. ԺԶ. 9. Յես. Գ. 15.
ը Հռոմ. ԺԱ. 16. Ա Կոր. ԺԵ. 20. Յակ. Ա. 18. Յայտ. ԺԴ. 4.
թ Ել. ԻԹ. 24.
ժ Գլ. Բ. 14. 15. 16.
լ Գլ. ԻԵ. 8. Ել. ԼԳ. 22. Բ Օր. ԺԶ. 9.
խ Գործ. Բ. 1.
ծ Թուո. ԻԸ. 26.
կ Ել. ԻԳ. 16. 19. ԼԴ. 29. ԼԴ. 22. 26. Թուո. ԺԵ. 17. ԺԸ. ԻԸ. 26. Բ Օր. ԻԶ. 1. 2.
հ Գլ. Գ. 23. 28. Թուո. ԻԸ. 30.
ձ Գլ. Գ. 1.
ղ Թուո. ԺԸ. 12. Բ Օր. ԺԸ. 4.

Ն. Ք. Դ.Ք. 1490

21 լու ։ Եւ ան նոյն օրը պիտի քարոզէք
որ ձեզի սուրբ ժողով ըլլայ .
բնաւ ծառայութեան գործ պիտի
չգործէք . աս՝ ձեզի յաւիտենական
կանոն ըլլայ ձեր բոլոր բնակարաններուն
մէջը ձեր ազգերուն մէջ ։
22 Եւ [ա]երբոր ձեր երկրին հունձքը — ա Գլ. ԺԹ. 9.
հնձէք , հնձած ատենդ արտին եզերքը
լման պիտի չհնձես , [բ]ու հունձքիդ — բ Բ Օր. ԻԴ. 19.
մնացած հասկերը չժողվես .
զանոնք աղքատին ու օտարականին
պիտի թողուս . ես եմ Տէրը ձեր
Աստուածը ։
23 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով .
24 Խօսէ Իսրայէլի որդւոցը՝
ու ըսէ . [գ]Եօթներորդ ամսուն մէջ՝ — գ Թու. ԻԹ. 1.
ամսուն առաջին օրը ձեզի հանգստութեան
օր՝ [դ]փող հնչեցնելուն — դ Գլ. ԻԵ. 9.
յիշատակը՝ սուրբ ժողով պիտի ըլ-
25 լայ ։ Բնաւ ծառայութեան գործ
պիտի չգործէք , հապա պատարագ
մատուցանէք Տէրոջը ։
26 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով .
27 [ե]Նաեւ աս եօթներորդ ամսուն — ե Գլ. ԺԶ. 30. Թու. ԻԹ. 7.
տասներորդ օրը քաւութեան
օրը ըլլալով՝ սուրբ ժողով ըլլայ
ձեզի . և պիտի խոնարհեցնէք ձեր
հոգիները , ու պատարագ մատուցանէք
28 Տէրոջը ։ Եւ ան օրը բնաւ
գործ պիտի չգործէք . ինչու որ Տէրոջը
ձեր Աստուծոյն առջեւ ձեզի
համար քաւութիւն ընելու՝ օր քաւութեան
29 է ։ Քանզի ով որ նոյն
օրը չխոնարհի՝ [զ]իր ժողովուրդին — զ Ծն. ԺԷ. 14.
30 մէջէն պիտի կորսուի ։ Եւ ով որ
նոյն օրը գործ մը գործէ , ան անձը
[է]իր ժողովուրդին մէջէն պիտի կորսնցնեմ ։ — է Գլ. Ի. 3. 5. 6.
31 Բնաւ գործ մը պիտի
չգործէք . ասիկայ ձեր ազգերուն
մէջ ձեր բոլոր բնակարաններուն
մէջ յաւիտենական կանոն ըլլայ ։
32 Աս ձեզի հանգստութեան շաբաթ
պիտի ըլլայ , և ձեր հոգիները պիտի
խոնարհեցնէք , ամսուն իններորդ
օրուան իրիկունը ձեր շաբաթը
պիտի պահէք՝ մէկ իրիկունէն մինչեւ
մէկալ իրիկունը ։
33 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով . — ը Ել. ԻԳ. 16. Թու. ԻԹ. 12. Բ Օր. ԺԶ. 13. Եզր. Գ. 4. Նեեմ. Ը. 14. Զաք. ԺԴ. 16. Յով. Է. 2.
34 Խօսէ Իսրայէլի որդւոցը՝
ու ըսէ . [ը]Աս եօթներորդ ամսուն
հնգետասաներորդ օրը՝ եօթը օր տա-
35 ղաւարահարաց տօն է Տէրոջը ։ Առաջին
օրը սուրբ ժողով պիտի ըլլայ .
բնաւ ծառայութեան գործ պիտի
36 չգործէք . Եօթը օր պատարագ պիտի — թ Թու. ԻԹ. 35. Նեեմ. Ը. 18. Յով. Է. 37.
մատուցանէք Տէրոջը . [թ]Ութերորդ
օրը սուրբ ժողով պիտի
ըլլայ ձեզի , և պատարագ մատուցանէք
Տէրոջը . [ժ]Տօնախմբութեան — ժ Բ Օր. ԺԶ. 8. Բ Մն. Է. 9. Նեեմ. Ը. 18. Յովէլ. Ա. 14. Բ. 15.
օր է ան . բնաւ ծառայութեան
37 գործ պիտի չգործէք ։ [ի]Տէրոջը — ի Հմր 2. 4.
պատարագ՝ ողջակէզ՝ ու հացի ընծայ՝
զոհ՝ և թափելու նուէրներ՝
ամէն օրուան պէտք եղածը մատուցանելու
համար ձեր սուրբ ժողով
կոչելու Տէրոջը տօները ասոնք են ,
38 [լ]Տէրոջը շաբաթներէն զատ՝ և ձեր — լ Թու. ԻԹ. 39.
ընծաներէն զատ՝ ու ձեր բոլոր
ուխտերէն զատ՝ և ձեր բոլոր Տէրոջը
տալու կամաւոր ընծաներէն
39 զատ ։ Նաեւ եօթներորդ ամսուն
հնգետասաներորդ օրը՝ [խ]երկրի արդիւնքը — խ Ել. ԻԳ. 16. Բ Օր. ԺԶ. 13.
ժողված ատեննիդ եօթը օր
տօն պիտի պահէք Տէրոջը . առաջին
օրը շաբաթ և ութերորդ
40 օրը շաբաթ պիտի ըլլայ ։ Եւ [ծ]առաջին — ծ Նեեմ. Ը. 15.
օրը ձեզի գեղեցիկ ծառերու
պտուղ , արմաւենիի ոստեր՝ ու
տերեւախիտ ծառերու ոստեր՝ և
ձորէն ուռիներու ոստեր պիտի առնէք ,
ու Տէրոջը ձեր Աստուծոյն
առջեւ եօթը օր [կ]ուրախանաք ։ — կ Բ Օր. ԺԶ. 14. 15.
41 [հ]Եւ աս տօնը տարին եօթը օր պիտի — հ Թու. ԻԹ. 12. Նեեմ. Ը. 18.
պահէք Տէրոջը . ձեր ազգերուն
մէջ յաւիտենական կանոն ըլլայ
ան . եօթներորդ ամսուն մէջ պիտի
42 ընէք ան ։ [ձ]Եօթը օր տաղաւարներու — ձ Նեեմ. Ը. 14. 15. 16.
մէջ պիտի բնակիք .
Իսրայէլի բոլոր բնակները տաղա-
43 ւարներու մէջ բնակին . [ղ]Որպէս — ղ Բ Օր. ԼԱ. 13. Սաղ. ՀԸ. 5. 6.
զի ձեր սերունդները գիտնան՝ թէ
Իսրայէլի որդիքը Եգիպտոսի երկրէն
հանած ատենս՝ տաղաւարներու
մէջ բնակեցուցի զանոնք . ես
44 եմ Տէրը ձեր Աստուածը ։ Եւ
Մովսէս [ճ]Իսրայէլի որդւոցը պատմեց — ճ Հմր 2.
Տէրոջը տօները ։

ԳԼ. ԻԴ

1 Ճրագներուն համար եղը ։ 5 Առաջաւորութեան հացը ։ 10 Իսրայէլացի կնկանը տղան՝ որ Տէրոջը անունը հայհոյեց ։ 13 Հայհոյութեան , 17 ու մարդասպանութեան պատիժը ։ 18 Վնասներու փոխարէն ։ 23 Ան հայհոյիչին քարկոծուիլը ։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով .
2 [մ]Պատուիրէ Իսրայէլի — մ Ել. ԻԷ. 20. 21.
որդւոցը՝ որ ծեծուած մաքուր ձէթ
բերեն քեզի լոյսի համար , որ միշտ
3 ճրագ վառի ։ Ժողովքի խորանին
մէջ՝ վկայութեան վարագոյրին
դուրսը Ահարոն միշտ պիտի
պատրաստէ զան՝ իրիկունէ մինչեւ
առտու Տէրոջը առջեւ [illegible]
[illegible] . ասիկայ ձեր ազգերուն մէջ
4 յաւիտենական կանոն ըլլայ ։ Ճրագները
[յ]մաքուր աշտանակին վրայ — յ Ել. ԼԱ. 8. ԼԹ. 37.
Տէրոջը առջեւ միշտ պիտի
պատրաստէ ։
5 Եւ բարակ ալիւր պիտի առնես ,
ու անով տասներկու [ն]շօթ եփես . — ն Ել. ԻԵ. 30.
ամէն մէկ շօթը երկու տասանորդէն
6 պիտի ըլլայ ։ Եւ զանոնք Տէրոջը — շ Գ Թագ. Է. 48. Բ Մն. Դ. 19. ԺԳ. 11. Եբր. Թ. 2.
առջեւ [շ]մաքուր սեղանին վրայ՝
երկու կարգով պիտի դնես . ամէն
7 մէկ կարգը վեց վեց հատ ըլլայ ։ Եւ

Ն. Ք. ԴՔ.
1490

ամէն կարգին վրայ զուտ կնդրուկ
պիտի դնես, որ հացին վրայ պատարագի
յիշատակ ըլլայ Տէրոջը ։
8 Իսրայէլի որդւոցը կողմանէ յաւիտենական
կանոնով [ե]ամէն շաբաթ
օր միշտ Տէրոջը առջեւը զանիկայ
9 պիտի կարգադրէ ։ Եւ [զ]անիկայ
Ահարոնին ու անոր որդւոցը պիտի
ըլլայ, [է]ու սուրբ տեղը ուտեն
զանիկայ. ինչու որ ան՝ Տէրոջը
պատարագներէն յաւիտենական
կանոնով ամենասուրբ է անոր ։
10 Եւ Իսրայէլի որդւոցը մէջ Իսրայէլացի
կնկան մը որդին ելաւ,
որուն հայրը Եգիպտացի էր. ու
ան Իսրայէլացի կնկանը որդին՝ Իսրայէլացի
մարդու մը հետ բանակին
11 մէջ կռուեցաւ. Եւ ան Իսրայէլացի
կնկանը որդին [ը]հայհոյեց Տէրոջ
անունը՝ ու [թ]անիծեց. և [ժ]Մովսէսին
բերին անիկայ. ու անոր մօրը
անունը Սաղովմիթ էր, Դանի ցեղէն՝
12 Դաբրիին աղջիկը ։ Եւ [ի]բանտարկեցին
զանիկայ, [լ]մինչեւ որ
Տէրոջը հրամանը յայտնուի իրենց ։
13 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով.
14 Ան հայհոյող մարդը բանակէն
դուրս հանէ, և բոլոր լսողները
[խ]ձեռքերնին անոր գլխուն վրայ
դնեն, ու բոլոր ժողովքը քարկոծեն
15 զանիկայ ։ Եւ պիտի խօսիս
Իսրայէլի որդւոցը՝ ըսելով. Ով
որ իր Աստուածը կ'անիծէ, [ծ]իր
16 մեղքը պիտի կրէ ։ Եւ Տէրոջը անունը
[կ]հայհոյողը անշուշտ պիտի
մեռցուի. բոլոր ժողովքը անշուշտ
պիտի քարկոծեն զանիկայ, թէ
օտարական ըլլայ՝ և թէ երկրացի.
Տէրոջ անունը հայհոյողը պիտի
մեռցուի ։
17 [հ]Եւ ան որ մարդ մը կը սպաննէ,
18 անշուշտ պիտի մեռցուի ։ [ձ]Եւ ան
որ անասուն մը կը մեռցընէ, անասունի
տեղ անասուն պիտի հատուցանէ.
19 Եւ թէ որ մարդ մը իր դրացիին
խեղութեան պատճառ ըլլայ,
[ղ]իր ըրածին պէս պիտի ընեն
20 իրեն. Բեկման տեղ՝ բեկում, աչքի
տեղ՝ աչք, ակռայի տեղ՝ ակռայ.
ինչպէս որ անիկայ մարդու
մը խեղութիւն պատճառեր է, անանկ
21 ալ պիտի ըլլայ իրեն ։ [ճ]Եւ
անասուն մեռցընողը՝ պիտի հատուցանէ
զան. [մ]բայց մարդ մեռցընողը՝
22 պիտի մեռցուի ։ [յ]Թէ
օտարականին համար՝ և թէ երկրացիին
համար՝ ձեր օրէնքը մէկ
պիտի ըլլայ. ինչու որ ես եմ Տէրը
ձեր Աստուածը ։
23 Եւ Մովսէս խօսեցաւ Իսրայէլի
որդւոցը՝ [ն]որ ան անիծող մարդը
բանակէն դուրս հանեն, և քարերով
քարկոծեն զանիկայ. ու Իսրայէլի որդիքը Տէրոջը Մովսէսին
պատուիրածին պէս ըրին ։

[ե] Թու. գ. 7. Ա Մն. թ. 32. Բ Մն. բ. 4.
[զ] Ա Թագ. իա. 6. Մատ. ժբ. 4. Մար. բ. 26. Ղու. զ. 4.
[է] Ել. իթ. 33. Ղւ. բ. 3. իա. 22.
[ը] Հմր 16.
[թ] Յոբ. ա. 5. 11. 22. բ. 5. 9. 10. Ես. ը. 21.
[ժ] Ել. ժը. 22. 26.
[ի] Թու. ժե. 34.
[լ] Ել. ժը. 15. 16. Թու. իէ. 5. լզ. 5. 6.
[խ] Բ Օր. ժգ. 9. ժէ. 7.
[ծ] Ղւ. ե. 1. ի. 17. Թու. թ. 13.
[կ] Գ Թագ. իա. 10. 13. Սաղ. հգ. 10. 18. Մատ. ժբ. 31. Մար. գ. 28. Յակ. բ. 7.
[հ] Ել. իա. 12. Թու. լե. 31. Բ Օր. ժթ. 11. 12.
[ձ] Հմր 21.
[ղ] Ել. իա. 24. Բ Օր. ժթ. 21. Մատ. ե. 38. է. 2.
[ճ] Ել. իա. 33. Հմր 18.
[մ] Հմր 17.
[յ] Ել. ժբ. 49. Ղւ. ժթ. 34. Թու. ժե. 16.
[ն] Հմր 14.

ԳԼ. ԻԵ

1 Եօթներորդ տարւոյն շաբաթը ։ 8 Յիսուներորդ տարին Յոբելեան պիտի կոչուի ։ 14 Զրկանքի վրայով ։ 18 Հնազանդութեան օրհնութիւնը ։ 23 Երկրին, 29 և տուներուն փրկանքը ։ 35 Տնանկներուն վրայ գութ ունենալու պատուէրը ։ 39 Ծառաներու համար կանոններ ։ 47 Ծառաներուն փրկուելուն վրայով ։

1491

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին Սինայ
2 լերը՝ ըսելով. Խօսէ Իսրայէլի
որդւոցը՝ ու ըսէ անոնց.
Երբոր ան երկիրը մտնէք՝ որն որ ես
ձեզի պիտի տամ, ան երկիրը թող
[ա]հանգստութեան շաբաթ մը պահէ
3 Տէրոջը ։ Վեց տարի քու արտդ
պիտի ցանես, և քու այգիդ վեց
տարի յօտես, ու անոր արդիւնքը
4 ժողվես. Բայց եօթներորդ տարին
երկրին համար հանգստութեան
շաբաթ, այսինքն՝ Տէրոջը համար
շաբաթ ըլլայ. քու արտդ պիտի
չցանես, և քու այգիդ չյօտես.
5 [բ]Քու *արտիդ ինքիրմէ բուսածը
պիտի չհնձես, և քու չյօտած այգիիդ
խաղողները չժողվես. հանգստութեան
տարի ըլլայ ան երկրին
6 ։ Եւ երկրին շաբաթը ձեզի
կերակուր պիտի ըլլայ, քեզի և քու
ծառայիդ և քու աղախինիդ ու
քու վարձկանիդ՝ և քու քովդ
7 պանդխտացած օտարականիդ. Եւ
քու անասուններուդ ու քու երկրիդ
մէջ եղած կենդանիներուն
կերակուր ըլլայ անոր բոլոր արդիւնքը
։
8 Եւ դուն քեզի տարիներու եօթը
շաբաթ պիտի համրես, այսինքն եօթը
անգամ եօթը տարի. ու տարիներուն
եօթը շաբաթներուն ժամանակը՝
քառասունինը տարի պիտի
9 ըլլայ քեզի ։ Եւ եօթներորդ
ամսուն տասներորդ օրը ազդարարութեան
փողը պիտի հնչեցնես,
[գ]Քաւութեան օրը ձեր բոլոր երկրին
10 մէջ պիտի հնչեցնէք փողը ։ Եւ
յիսուներորդ տարին պիտի սրբէք,
ու երկրի վրայ անոր բոլոր բնակիչներուն
համար [դ]ազատութիւն
քարոզ կարդալ տաք. անիկայ ձեզի
Յոբելեան տարի ըլլայ. [ե]և ձեզմէ
ամէն մէկը իր ստացուածքին պիտի
դառնայ, ու ձեզմէ ամէն մէկը իր
11 ազգատոհմին դառնայ ։ Ա՛ս յիսուներորդ
տարին Յոբելեան տարի
ըլլայ ձեզի. [զ]Ոչ պիտի ցանէք,
ոչ ալ ինքիրմէ բուսածը պիտի
հնձէք, և ձեր չյօտած այգիէն պիտի
12 չժողվէք. Ինչու որ Յոբելեան տարի
է, ան ձեզի սուրբ պիտի ըլլայ.
[է]արտէն անոր արդիւնքը պիտի ուտէք
13 ։ [ը]Ա՛ս Յոբելեան տարին՝ ձեզ-

[ա] Ել. իգ. 10. 11. Տես Ղւ. իզ. 34. 35. Բ Մն. լզ. 21.
[բ] Դ Թագ. ժթ. 29.
* Եբր. հունձքիդ
[գ] Ղւ. իգ. 24. 27.
[դ] Ես. կա. 2. կգ. 4. Երեմ. լդ. 8. 15. 17. Ղու. դ. 19.
[ե] Հմր 13. Թու. լզ. 4.
[զ] Հմր 5.
[է] Հմր 6. 7.
[ը] Հմր 10. Ղւ. իէ. 24. Թու. լզ. 4.

մէ ամէն մէկը իր ստացուածքին պիտի դառնայ ։

14 Եւ թէ որ քու դրացիիդ բան մը ծախելու ըլլաս , կամ քու դրացիիդ ձեռքէն ծախու առնելու ըլլաս , [ա]ձեզմէ մէկը իր ընկերին անիրաւութիւն պիտի չընէ ։

15 [բ]Յոբելեան տօնէն ետքը եղած տարիներուն հաշիւովը ծախու պիտի առնես քու դրացիէդ , անիկայ ալ արդիւնքին տարիներուն հաշիւովը պիտի ծախէ քեզի ։

16 Տարիներուն շատութեանը նայելով՝ պիտի աւելցնես անոր գինը , եւ տարիներուն քիչութեանը նայելով՝ պիտի պակսեցնես անոր գինը ․ ինչու որ անիկայ արդիւնքին հաշիւովը կը ծախէ քեզի ։

17 Եւ [գ]ձեզմէ մէկը իր ընկերին անիրաւութիւն պիտի չընէ , [դ]ու քու Աստուծմէդ պիտի վախնաս ․ ինչու որ ես եմ Տէրը ձեր Աստուածը ։

18 [ե]Եւ իմ կանոններս պիտի ընէք , ու իմ դատաստաններս պահէք՝ եւ ընէք անոնք ․ [զ]ու ան երկրին մէջ ապահովութեամբ պիտի բնակիք ։

19 Եւ երկիրը իր արդիւնքը պիտի տայ , ու [է]մինչեւ կշտանալնիդ պիտի ուտէք ․ եւ անոր մէջ ապահովութեամբ պիտի բնակիք ։

20 Եւ թէ որ ըսէք թէ՝ [ը]Եօթներորդ տարին ի՞նչ պիտի ուտենք ․ ահա [թ]պիտի չցանենք ու մեր արդիւնքները պիտի չժողվենք ․

21 Ուրեմն [ժ]վեցերորդ տարին ձեր վրայ պիտի խրկեմ իմ օրհնութիւնս , եւ իրեք տարուան արդիւնք պիտի տայ ։

22 [ի]Եւ ութերորդ տարին պիտի ցանէք , ու [լ]հին արդիւնքէն պիտի ուտէք մինչեւ իններորդ տարին ․ մինչեւ անոր արդիւնքին հասնիլը՝ հինէն պիտի ուտէք ։

23 Եւ երկիրը պիտի չծախուի մշտնջենապէս ․ ինչու որ [խ]երկիրը իմս է , ու դուք իմ քովս [ծ]պանդուխտներ ու հիւրեր էք ։

24 Եւ ձեր կալուածքին բոլոր երկրին մէջ փրկանք պիտի տաք երկրին համար ։

25 [կ]Թէ որ քու եղբայրդ աղքատանայ՝ եւ իր ստացուածքին մէկ մասը ծախէ , ու թէ որ [հ]անոր մօտ ազգականը անոր գայ , անիկայ իր եղբօրը ծախածը պիտի փրկէ ։

26 Եւ թէ որ մարդը փրկող մը չունի , ու ինքիրմէ կարողանայ զան փրկելու ,

27 Ան ատենը [ձ]իր ծախելէն հաշիւ ընէ տարիները , եւ աւելցածը ետ տայ ան մարդուն՝ որուն ծախած էր , ու իր ստացուածքին դառնայ ։

28 Բայց թէ որ անոր ետ տալու կարող չէ , ան ատենը իր ծախածը ծախու առնողին ձեռքը պիտի մնայ մինչեւ Յոբելեան տարին , [ղ]եւ Յոբելեան տօնէն պիտի ելլէ , ու ծախողը իր ստացուածքին պիտի դառնայ ։

29 Եւ թէ որ մէկը պարսպաւոր քաղաքի մէջ բնակելու տուն մը ծախէ , զանիկայ ծախելէն մինչեւ լման տարի մը կրնայ փրկել զան ․ անոր փրկանքը մէկ տարուան մէջ պիտի ըլլայ ։

30 Եւ թէ որ բոլոր տարուան լմննալուն անիկայ չփրկուի , ան ատենը պարսպաւոր քաղաքին մէջ եղած տունը՝ միշտ ծախու առնողին պիտի մնայ իր ազգերուն մէջ ․ Յոբելեան տօնէն ան տունը պիտի չդառնայ ։

31 Բայց բոլորտիքը պարսպաւոր չեղած գիւղաքաղաքներուն տուները՝ երկրին արտերուն պէս պիտի սեպուին ․ անոնք կրնան փրկուիլ , ու Յոբելեան տօնէն պիտի դառնան ։

32 Իսկ [ճ]Ղեւտացւոց քաղաքներուն մէջ իրենց կալուածքի քաղաքներուն տուները , Ղեւտացիները միշտ կրնան փրկել ։

33 Եւ թէ որ մէկը՝ Ղեւտացիներէն *ծախու առնելու" ըլլայ , ան ատենը †իր կալուածքը եղած քաղաքին մէջի ծախուած տունը" [մ]Յոբելեան տօնէն պիտի դառնայ ․ ինչու որ Ղեւտացւոց քաղաքներուն տուները իրենց կալուածքն է ։

34 Բայց [յ]իրենց արուարձաններուն արտերը պիտի չծախուին ․ ինչու որ անոնց յաւիտենական կալուածքն է ան ։

35 Եւ թէ որ քու եղբայրդ քու քովդ աղքատանայ՝ ու անոր ձեռքը տկարանայ , անոր [ն]պիտի օգնես օտարականի ու պանդուխտի պէս ,

36 որ քու քովդ ապրի ։ [շ]Անկէ վաշխ ու տոկոսիք պիտի չառնես , հապա քու Աստուծմէդ վախնաս , որ եղբայրդ [ո]քու քովդ ապրի ։

37 Քու ստակդ վաշխով պիտի չտաս անոր , եւ քու կերակուրդ տոկոսիքով չտաս ։

38 [չ]Ես եմ Տէրը ձեր Աստուածը , որ ձեզ Եգիպտոսի երկրէն հանեցի՝ Քանանու երկիրը ձեզի տալու համար , եւ ձեզի Աստուած ըլլալու համար ։

39 Եւ [պ]թէ որ եղբայրդ քու քովդ աղքատանայ , ու ինքզինքը քեզի ծախէ , ‡անիկայ ծառայի մը պէս պիտի չգործածես ․

40 Անիկայ քու քովդ վարձկանի կամ պանդուխտի պէս պիտի ըլլայ , ու ծառայէ քեզի մինչեւ Յոբելեան տարին ․

41 Եւ ան տօնին քու քովէդ պիտի ելլէ , ինքն ալ ու իր որդիքն ալ [ջ]իր հետը , եւ իր ազգատոհմին դառնայ , ու [ռ]իր հայրերուն կալուածքին դառնայ ։

42 Քանզի անոնք §իմ ծառաներս են՝ որ Եգիպտոսի երկրէն հանեցի ․ անոնք ծառայի ծախուելուն պէս

43 պիտի չծախուին ։ [ս]Խստու-

[ա] Հմր 17 · Ղւ · ԺԹ · 13 · ա Թեսղ · Դ · 3 · 4 · Միք · Բ · 2 · ա Կոր · Զ · 8 ·

[բ] Ղւ · ԻԷ · 18 · 23 ·

[գ] Հմր 14 ·

[դ] Հմր 43 · Ղւ · ԺԹ · 14 · 32 ·

[ե] Ղւ · ԺԹ · 37 ·

[զ] Ղւ · ԻԶ · 5 · Բ Օր · ԺԲ · 10 · Սաղ · Դ · 8 · Առակ · Ա · 33 · Երեմ · ԻԳ · 6 ·

[է] Ղւ · ԻԶ · 5 · Եզեկ · ԼԴ · 25 · 27 · 28 ·

[ը] Մատ · Զ · 25 · 31 ·

[թ] Հմր 4 · 5 ·

[ժ] Բ Օր · ԻԸ · 8 · Տես Ել · ԺԶ · 29 ·

[ի] Դ Թագ · ԺԹ · 29 ·

[լ] Յես · Ե · 11 · 12 ·

[խ] Բ Օր · ԼԲ · 43 · Բ Մն · Է · 20 · Սաղ · ՁԵ · 1 · Յովէլ · Բ · 18 · Գ · 2 ·

[ծ] Ա Մն · ԻԹ · 15 · Սաղ · ԼԹ · 12 · ՃԺԹ · 19 · Ա Պետ · Բ · 11 ·

[կ] Հռութ · Բ · 20 · Դ · 4 · 6 ·

[հ] Տես Հռութ · Դ · 2 · 9 · 12 · Երեմ · ԼԲ · 7 · 8 ·

[ձ] Հմր 50 · 51 · 52 ·

[ղ] Հմր 13 ·

[ճ] Տես Թուոց · ԼԵ · 2 · Յես · ԻԱ · 2 · &c ·

* Եբր · փրկելու

† Եբր · ծախուած տունը եւ իր կալուածքին քաղաքը

[մ] Հմր 28 ·

[յ] Տես Գործ · Դ · 36 · 37 ·

[ն] Բ Օր · ԺԵ · 7 · 8 · Սաղ · ԼԷ · 26 · ԽԱ · 1 · ՃԺԲ · 5 · 9 · Առակ · ԺԴ · 31 · Ղուկ · Զ · 35 · Գործ · ԺԱ · 29 · Հռոմ · ԺԲ · 13 · Ա Յովհ · Գ · 17 ·

[շ] Ել · ԻԲ · 25 · Բ Օր · ԻԳ · 19 · Նեեմ · Ե · 7 · Սաղ · ԺԵ · 5 · Առակ · ԻԸ · 8 · Եզեկ · ԺԸ · 8 · 13 · 17 · ԻԲ · 12 ·

[ո] Հմր 17 · Նեեմ · Ե · 9 ·

[չ] Ղւ · ԻԲ · 32 · 33 ·

[պ] Ել · ԻԱ · 2 · Բ Օր · ԺԵ · 12 · Գ Թագ · Թ · 22 · Դ Թագ · Դ · 1 · Նեեմ · Ե · 5 · Երեմ · ԼԴ · 14 ·

‡ Հմր 46 · Ել · Ա · 14 · Երեմ · ԻԵ · 14 · ԻԷ · 7 · Լ · 8 ·

[ջ] Ել · ԻԱ · 3 ·

[ռ] Հմր 28 ·

§ Հմր 55 · Հռոմ · Զ · 22 · Ա Կոր · Է · 23 ·

[ս] Հմր 46 · Ել · Ա · 13 ·

Ն. Ք. Ծ.
1491

թեամբ [Բ] պիտի չիշխես անոր վրայ,
հապա [Գ] քու Աստուծմէդ վախ-
44 նաս ։ Քու ունենալու ծառայ
ու աղախինդ՝ ձեր բոլորտիքը ե-
ղած ազգերէն ըլլան . ծառայ
ու աղախին անոնցմէ կրնաք ծա-
45 խու առնել ։ Նաև [Դ] ձեր քովը
բնակող օտարականներուն զաւակ-
ներէն, կամ անոնցմէ և կամ ձեր
քովը եղող անոնց ընտանիքներէն՝
որ ձեր երկիրը ծնած են, կրնաք
ծախու առնել, որ ձեր ստա-
46 ցուածքը ըլլան . Եւ [Ե] ձեզմէ ետքը
ձեր որդւոցը ժառանգութեան ըս-
տացուածք ըլլալու համար թողուք
զանոնք, որ [Զ] միշտ ձեր ծառաները
ըլլան . բայց ձեր եղբայրներուն Իս-
րայէլի որդւոցը համար՝ [Է] իրարու
վրայ խստութեամբ պիտի չիշխէք ։
47 Եւ թէ որ քու քովդ եղած օտա-
րականը կամ պանդուխտը հարըս-
տանայ, ու անոր քովը [Ը] եղող քու
եղբայրդ աղքատանայ, և քու քովդ
պանդխտացած օտարականին, կամ
այն օտարականին ընտանեացը մէկ
ազգականին ինքզինքը ծախելու ըլ-
48 լայ, Ինքզինքը ծախելէն ետքը՝ ա-
նիկայ կրնայ փրկուիլ . իր եղբայր-
ներէն մէկը կրնայ [Թ] փրկել զանի-
49 կայ . Անոր հօրեղբայրը կամ հօր-
եղբօրորդին փրկէ զանիկայ, կամ
իր ազգատոհմին մէջ իր մօտ ազ-
գականներէն մէկը փրկէ զանիկայ .
կամ [Ժ] թէ որ կարողանայ, ինք-
50 զինքը թող փրկէ ։ Եւ անիկայ՝
ծախու առնողին հետ՝ ինքզինքը
անոր ծախուած տարիէն մինչև Յոբե-
լեան տարին հաշիւ պիտի ընէ, և
իր փրկուելուն ստակը տարիներուն
հաշուովը ըլլայ . անոր ժամանակը
[Ի] վարձկանի ժամանակին պէս հա-
51 շուուի . Թէ որ տակաւին շատ
տարի կայ, անոնց նայելով՝ իր ծա-
խուած գինէն իր փրկանքը պիտի
52 տայ . Եւ թէ որ Յոբելեան տարին
քիչ տարի մնացեր է, ինքը հաշիւ
պիտի ընէ, ու իր տարիներուն հա-
53 մեմատ իր փրկանքը տայ ։ Ինքը ա-
նոր քովը տարեկան վարձկանի պէս
պիտի սեպուի . ու ան ալ խստու-
թեամբ չիշխէ անոր վրայ քու առ-
54 ջեւդ ։ Եւ թէ որ աս կերպերովս
չփրկուի, [Լ] Յոբելեան տարին՝ ինքն
ալ ու իր որդիքն ալ իր հետը պի-
55 տի ելլեն . Ինչու որ [Խ] Իսրայէլի որ-
դիքը իմ ծառաներս են . Եգիպ-
տոսի երկրէն իմ հանած ծառաներս
են անոնք . ես եմ Տէրը ձեր Աս-
տուածը ։

ԳԼ. ԻԶ.

1 Կռապաշտութեան վրայով ։ 2 Բարեպաշտութեան վրայով ։ 3 Աստուծոյ պատուիրանքները պահողներուն համար՝ օրհնութիւն ։ 14 և զանոնք չպահողներուն համար՝ անէծք ։ 40 Աստուած կը խոստանայ ապաշխարողներուն իր ողորմութիւնը ցուցընել՝ իր ուխտը յիշելով ։

1 Դուք ձեզի [Ծ] չաստուածներ ու
կուռքեր պիտի չշինէք, և ձեզի
արձաններ պիտի չկանգնէք, և ձեր
երկրին մէջ պատկերաւոր կոթող
պիտի չդնէք՝ անոր երկրպագու-
թիւն ընելու համար . ինչու որ ես
եմ Տէրը ձեր Աստուածը ։
2 [Կ] Իմ շաբաթներս պիտի պահէք,
ու իմ սրբարանս յարգէք . ես եմ
Տէրը ։
3 [Հ] Թէ որ իմ կանոններովս քալէք,
և իմ պատուիրանքներս պահէք՝ ու
4 զանոնք 'ի գործ դնէք, [Ձ] Ես ալ
ձեզի անձրևը ատենին պիտի տամ,
[Ղ] և երկիրը իր արդիւնքը պիտի
տայ, ու դաշտին ծառերը իրենց
5 պտուղը պիտի տան . Եւ [Ճ] ձեր
կալը մինչև այգեկութը պիտի հաս-
նի, ու այգեկութը մինչև ցանելու
ժամանակը հասնի . և [Մ] ձեր հացը
կուշտ պիտի ուտէք, ու [Յ] ձեր երկ-
րին մէջ ապահովութեամբ բնա-
6 կիք ։ Եւ [Ն] խաղաղութիւն պիտի
տամ երկրին, ու [Շ] հանգիստ պիտի
պառկիք, և վախցընող մը պիտի
չըլլայ . ու երկրէն [Ո] չար գազանները
պիտի հատցընեմ, և ձեր երկրէն
7 [Չ] սուր պիտի չանցնի ։ Եւ ձեր
թշնամիները պիտի հալածէք, ու
անոնք սրով պիտի իյնան ձեր առ-
8 ջեւ ։ Եւ [Պ] ձեզմէ հինգ հոգին՝
հարիւրաւորը պիտի հալածէ, և
ձեզմէ հարիւր հոգին՝ բիւրաւորը
պիտի հալածէ, ու ձեր թշնամինե-
րը սրով պիտի իյնան ձեր առջեւ ։
9 Եւ [Ջ] ձեզի պիտի նայիմ, ու [Ռ] ձեզ
աճեցընեմ և շատցընեմ, ու ձեզի
10 հետ իմ ուխտս հաստատեմ ։ Եւ
[Ս] հին պաշարը պիտի ուտէք, ու
նորին *"տեղ ընելու համար" հինը
11 դուրս պիտի հանէք ։ [Վ] Եւ իմ
խորանս ձեր մէջը պիտի դնեմ, ու
իմ հոգիս [Տ] ձեզմէ պիտի չզզուի .
12 [Ր] Եւ ձեր մէջը պիտի քալեմ, ու
[Ց] ձեզի Աստուած ըլլամ, և դուք
13 ինծի ժողովուրդ պիտի ըլլաք ։ [Ւ] Ես
եմ Տէրը ձեր Աստուածը, որ ձեզ
Եգիպտացւոց երկրէն հանեցի, որ
անոնց ծառայ չըլլաք, [Փ] ու ձեր
լուծին կապերը խորտակեցի, և
ձեզ բարձրագլուխ քալեցուցի ։
14 [Ք] Բայց թէ որ ինծի մտիկ չընէք,
ու աս բոլոր պատուիրանքներս չը-
15 կատարէք, Եւ [Օ] իմ կանոններս ա-
նարգէք, ու ձեր հոգին իմ դա-

[Բ] Եփե. զ. 9. Կող. դ. 1.
[Գ] Հմր 17. Ել. ա. 17. 21. Բ Օր. իե. 18. Մաղ. գ. 5.
[Դ] Եսա. ծզ. 3. 6.
[Ե] Եսա. ժդ. 2.
[Զ] Հմր 39.
[Է] Հմր 43.
[Ը] Հմր 25. 35.
[Թ] Նեեմ. ե. 5.
[Ժ] Հմր 26.
[Ի] Յոբ. է. 1. Եսա. ժզ. 14. իա. 16.
[Լ] Հմր 41. Ել. իա. 2. 3.
[Խ] Հմր 42.

Ն. Ք. Ծ.
1491

[Ծ] Ել. ի. 4. 5. Բ Օր. ե. 8. ժզ. 22. իէ. 15. Սաղ. չէ. 7.
[Կ] Ղւ. ժթ. 30.
[Հ] Բ Օր. ժա. 13. 14. 15. իը. 1—14.
[Ձ] Եսա. լ. 23. Եզեկ. լդ. 26. Յովել. բ. 23. 24.
[Ղ] Սաղ. կէ. 6. ձե. 12. Եզեկ. լդ. 27. լզ. 30. Զաք. ը. 12.
[Ճ] Ամով. թ. 13.
[Մ] Ղւ. իե. 19. Բ Օր. ժա. 15. Յովել. բ. 19. 26.
[Յ] Ղւ. իե. 18. Յոբ. ժա. 18. Եզեկ. լդ. 25. 27. 28.
[Ն] Ա Մն. իբ. 9. Սաղ. իթ. 11. ճխէ. 14. Եսա. խե. 7. Անգ. բ. 9.
[Շ] Յոբ. ժա. 19. Սաղ. գ. 5. դ. 8. Եսա. լե. 9. Երեմ. լ. 10. Եզեկ. լդ. 25. Ովս. բ. 18. Սոփ. գ. 13.
[Ո] Դ Թագ. ժէ. 25. Եզեկ. ե. 17. ժդ. 15.
[Չ] Եզեկ. ժդ. 17.
[Պ] Բ Օր. լբ. 30. Յես. իգ. 10.
[Ջ] Ել. բ. 25. Դ Թագ. ժգ. 23.
[Ռ] Ծն. ժէ. 6. 7. Նեեմ. թ. 23. Սաղ. ճէ. 38.
[Ս] Ղւ. իե. 22.
* Եբր. երեսէն
[Վ] Ել. իե. 8. իթ. 45. Յես. իբ. 19. Սաղ. հզ. 2. Եզեկ. լէ. 26. 27. 28. Յայտ. իա. 3.
[Տ] Ղւ. ի. 23. Բ Օր. լբ. 19.
[Ր] Բ Կոր. զ. 16.
[Ց] Ել. զ. 7. Երեմ. է. 23. ժա. 4. լ. 22. Եզեկ. ժա. 20. լզ. 28.
[Ւ] Ղւ. իե. 38. 42. 55.
[Փ] Երեմ. բ. 20. Եզեկ. լդ. 27.
[Ք] Բ Օր. իը. 15. Ողբ. բ. 17. Մաղ. բ. 2.
[Օ] Հմր 43. Դ Թագ. ժէ. 15.

տաստաններէս զզուի, անանկ որ՝ իմ բոլոր պատուիրանքներս չընէք,

16 և իմ ուխտս աւրէք, Ես ալ ձեզի աս պիտի ընեմ, այսինքն՝ ձեր վըրայ [հ] աչք փճացընող և սիրտ մաշեցընող [ձ] վախը՝ [ղ] ծիւրական ախտը՝ ու հրատապ տենդը պիտի խրկեմ, և [ճ] ձեր սերմը պարապ տեղը պիտի սերմանէք. ինչու որ ձեր

17 թշնամիները պիտի ուտեն ան. Եւ [մ] իմ երեսս ձեր վրայ պիտի տնկեմ, ու [յ] ձեր թշնամիներուն առջեւ պիտի զարնուիք. [ն] ձեզ ատողները պիտի իշխեն ձեր վրայ, ու [շ] ձեզ հալածող մը չեղած ատենը՝

18 պիտի փախչիք։ Եւ թէ որ ասոնցմով ալ ինծի մտիկ չընէք, ան ատենը ձեր մեղքերուն համար ձեզ [ո] եօթնպատիկ ալ պիտի պատ-

19 ժեմ։ Եւ [չ] ձեր զօրութեանը հըպարտութիւնը պիտի խորտակեմ, ու [պ] ձեր երկինքը երկաթի պէս՝ և ձեր երկիրը պղնձի պէս պիտի ը-

20 նեմ։ Եւ ձեր [ջ] ոյժը պարապ տեղը պիտի հատնի, ու [ռ] ձեր երկիրը իր արդիւնքը պիտի չտայ, և երկրին ծառերը իրենց պտուղը չտան։

21 Եւ թէ որ դուք [ս] ինծի հետ հակառակ երթաք՝ ու չուզէք ինծի մտիկ ընել, ան ատենը ձեր մեղքերուն համեմատ եօթնպատիկ հարուածք պիտի աւելցընեմ ձեր վը-

22 րայ։ Եւ [վ] ձեր վրայ դաշտի գազանները պիտի խրկեմ, ու ձեզ անզաւակ պիտի ընեն, ու ձեր անասունները ջարդեն, և ձեզ պիտի քիչցընեն. ու [տ] ձեր ճամբաներ-

23 ը անապատ պիտի դառնան։ Եւ թէ որ [ր] ասոնցմով ալ չխրատուիք ինծմէ, ու ինծի հետ հակառակ

24 երթաք, [ց] Ան ատենը ես ալ ձեզի հետ հակառակ պիտի երթամ, և ես ալ ձեր մեղքերուն համար եօթնպատիկ պիտի պատժեմ ձեզ։

25 Եւ [ւ] ձեր վրայ ուխտիս վրէժը առնող սուրը պիտի խրկեմ, ու ձեր քաղաքներուն մէջ պիտի ժողվուիք, և ձեր մէջը [փ] ժանտախտ պիտի խրկեմ, ու թշնամիին ձեռ-

26 քը պիտի մատնուիք։ [ք] Ձեր հացին ցուպը կոտրած ատենս, տասը կնիկ մէկ թոնիրի մէջ պիտի եփեն ձեր հացը, և ձեր հացը կշռով պիտի տրուի ձեզի. ու [օ] պիտի ուտէք, և չկշտանաք։

27 Եւ [ֆ] թէ որ ասոնցմով ալ ինծի մտիկ չընէք, հապա հակառակ եր-

28 թաք ինծի հետ, Ան ատենը ես ալ ձեզի հետ հակառակ պիտի երթամ [ա] բարկութեամբ, և ձեր մեղքերուն համար եօթնպատիկ պիտի պատ-

29 ժեմ ձեզ։ [բ] Եւ ձեր տղաքներուն միսը պիտի ուտէք, ու ձեր աղ-

30 ջիկներուն միսը ուտէք։ Եւ [գ] ձեր բարձր տեղերը պիտի աւրեմ, ու ձեր արեգական կուռքերը կոտրեմ, և [դ] ձեր դիերը ձեր կուռքերուն դիերուն վրայ պիտի դնեմ, ու իմ հոգիս ձեզմէ պիտի [ե] զզուի։

31 [զ] Եւ ձեր քաղաքները աւերակ՝ ու [է] ձեր սուրբ տեղերը ամայի պիտի ընեմ, և ձեր անուշ հոտը պիտի

32 չհոտոտամ։ [ը] Եւ ան երկիրը ամայի պիտի ընեմ, որ հոն բնակող ձեր թշնամիները [թ] զարմանան անոր

33 վրայ։ Եւ [ժ] ձեզ ազգերու մէջ պիտի ցրուեմ, ու ձեր ետեւէն սուր պիտի քաշեմ, և ձեր երկիրը ամայի պիտի ըլլայ, ու ձեր քաղաք-

34 ները աւերակ։ [ի] Ան ատենը երկիրը իր ամայութեանը բոլոր օրերը՝ իր շաբաթները պիտի վայելէ, երբոր դուք ձեր թշնամիներուն երկիրը ըլլաք. երկիրը ան ատենը հանգիստ ըլլալով՝ իր շաբաթները պիտի վա-

35 յելէ. Իր ամայութեանը բոլոր օրերը պիտի հանգստանայ. քանզի ձեր շաբաթներուն մէջ չէր հանգստանար, երբոր անոր վրայ կը բը-

36 նակէիք։ Եւ ձեզմէ [լ] ողջ մնացածներուն [խ] սրտին՝ դողում պիտի բերեմ իրենց թշնամեացը երկիրներուն մէջ, ու [կ] հովէն քշուած տերեւին ձայնը պիտի հալածէ զանոնք. և սուրի [illegible] [illegible] պէս՝ պիտի փախչին անոնք, ու հալածող մը չեղած ատենը պի-

37 տի իյնան։ Եւ հալածող մը չեղած ատենը՝ սուրի երեսէ [illegible] պէս [հ] իրարու վրայ պիտի իյնան. և [ձ] պիտի չկրնաք ձեր թշնամիներուն

38 առջեւ կայնիլ։ Եւ ազգերուն մէջ պիտի կորսուիք, ու ձեր թըշնամիներուն երկիրը ձեզ պիտի ու-

39 տէ։ Եւ ձեզմէ մնացածները [ղ] իրենց անօրէնութիւններովը պիտի հալին ձեր թշնամեացը երկիրներուն մէջ. նաև իրենց հարցը անօրէնութիւններովը մէկտեղ պիտի հալին։

40 [ճ] Եւ թէ որ խոստովանին իրենց անօրէնութիւնը ու հայրերնուն անօրէնութիւնը՝ ինծի դէմ գործած իրենց յանցանքներովը, և թէ իրենց ինծի հետ հակառակ երթալը,

41 Ու նաև իմ անոնց հետ հակառակ երթալս, ու զանոնք իրենց թշնամիներուն երկիրը բերելս. թէ որ ան ատենը անոնց [մ] անթլփատ սիրտը [յ] խոնարհի, և իրենց անօրէնու-

Ն. Ք. Դ.
1491

[հ] Ա Թագ. Բ. 33.
[ձ] Բ Օր. ԻԸ. 65. 66. 67. ԼԲ. 25. Երեմ. ԺԵ. 8.
[ղ] Բ Օր. ԻԸ. 22.
[ճ] Բ Օր. ԻԸ. 33. 51. Յոբ. ԼԱ. 8. Երեմ. Ե. 17. ԺԲ. 13. Միք. Զ. 15.
[մ] Ղեւ. ԺԷ. 10.
[յ] Բ Օր. ԻԸ. 25. Դատ. Բ. 14. Երեմ. ԺԹ. 7.
[ն] Սաղ. ՃԶ. 41.
[շ] Հմր 36. Սաղ. ԾԳ. 5. Առակ. ԻԸ. 1.
[ո] Ա Թագ. Բ. 5. Սաղ. ՃԺԹ. 164. Առակ. ԻԴ. 16.
[չ] Ես. ԻԵ. 11. ԻԶ. 5. Եզեկ. Է. 24. Լ. 6.
[պ] Բ Օր. ԻԸ. 23.
[ջ] Սաղ. ՃԻԷ. 1. Ես. ԽԹ. 4.
[ռ] Բ Օր. ԺԱ. 17. ԻԸ. 18. Անգ. Ա. 10.
[ս] Հմր 24.
[վ] Բ Օր. ԼԲ. 24. Դ Թագ. ԺԷ. 25. Եզեկ. Ե. 17. ԺԴ. 15.
[տ] Դատ. Ե. 6. Բ Մն. ԺԵ. 5. Եսա. ԼԳ. 8. Ողբ. Ա. 4. Զաք. Է. 14.
[ր] Երեմ. Բ. 30. Ե. 3. Ամով. Դ. 6—12.
[ց] Բ Թագ. ԻԲ. 27. Սաղ. ԺԸ. 26.
[ւ] Եզեկ. Ե. 17. Զ. 3. ԺԴ. 17. ԻԹ. 8. ԼԳ. 2.
[փ] Թուոց. ԺԴ. 12. Բ Օր. ԻԸ. 21. Երեմ. ԺԴ. 12. ԻԴ. 10. ԻԹ. 17. 18. Ամով. Դ. 10.
[ք] Սաղ. ՃԵ. 16. Ես. Գ. 1. Եզեկ. Դ. 16. Ե. 16. ԺԴ. 13. [օ] Ես. Թ. 20. Միք. Զ. 14. Անգ. Ա. 6. [ֆ] Հմր 21. 24. [ա] Ես. ԾԹ. 18. ԿԳ. 3. ԿԶ. 15. Երեմ. ԻԱ. 5. Եզեկ. Ե. 13. 15. Ը. 18.

Ն. Ք. Դ.
1491

[բ] Բ Օր. ԻԸ. 53. Դ Թագ. Զ. 29. Եզեկ. Ե. 10. Ողբ. Դ. 10.
[գ] Բ Մն. ԼԴ. 3. 4. 7. Եսա. ԻԷ. 9. Եզեկ. Զ. 3. 4. 5. 6. 13.
[դ] Դ Թագ. ԻԳ. 20. Բ Մն. ԼԴ. 5.
[ե] Ղեւ. Ի. 23. Սաղ. ՀԸ. 59. ՁԹ. 38. Երեմ. ԺԴ. 19.
[զ] Նեեմ. Բ. 3. Երեմ. Դ. 7. Եզեկ. Զ. 6.
[է] Սաղ. ՀԴ. 7. Ողբ. Ա. 10. Եզեկ. Թ. 6. Ի. 7.
[ը] Երեմ. Թ. 11. ԻԵ. 11. 18.
[թ] Բ Օր. ԻԸ. 37. Գ Թագ. Թ. 8. Երեմ. ԺԸ. 16. ԺԹ. 8. Եզեկ. Ե. 15.
[ժ] Բ Օր. Դ. 27. ԻԸ. 64. Սաղ. ԽԴ. 11. Երեմ. Թ. 16. Եզեկ. ԺԲ. 15. Ի. 23. ԻԲ. 15. Զաք. Է. 14.
[ի] Բ Մն. ԼԶ. 21.
[լ] Գլ. ԽԸ. 2.
[խ] Եզեկ. ԻԱ. 7. 12. 15.
[ծ] Հմր 17.
[կ] Յոբ. ԺԵ. 21. Առակ. ԻԸ. 1.
[հ] Ես. Ժ. 4. Տես Դատ. Է. 22. Ա Թագ. ԺԴ. 15. 16.
[ձ] Յեսու. Է. 12. 13. Դատ. Բ. 14.
[ղ] Բ Օր. Դ. 27. ԻԸ. 65. Նեեմ. Ա. 9. Երեմ. Գ. 25. ԻԹ. 12. 13. Եզեկ. Դ. 17. Զ. 9. Ի. 43. ԻԴ. 23. ԼԳ. 10. ԼԶ. 31. Ովս. Ե. 15. Զաք. Ժ. 9. [ճ] Թուոց. Ե. 7. Գ Թագ. Ը. 33. 35. 47. Նեեմ. Թ. 2. Դան. Թ. 3. 4. Առակ. ԻԸ. 13. Ղու. ԺԵ. 18. Ա Յով. Ա. 9. [մ] Տես Երեմ. Զ. 10. Թ. 25. 26. Եզեկ. ԽԴ. 7. Գործ. Է. 51. Հռոմ. Բ. 29. Կող. Բ. 11. [յ] Գ Թագ. ԻԱ. 29. Բ Մն. ԺԲ. 6. 7. 12. ԼԲ. 26. ԼԳ. 12. 13.

Ն. Ք. Ք. 1491

թեանը պատիժը յօժարութեամբ 42 ընդունին, Այն ատենը Յակոբին հետ ըրած ուխտս, նաեւ Իսահակին հետ ըրած ուխտս, եւ Աբրահամին հետ ըրած ուխտս ալ պիտի յիշեմ, ու [ք] այն երկիրն ալ պիտի յիշեմ ։

ւ Ել. Բ. 24. Զ. 5. Սաղ. ՃԶ. 45. Եզեկ. ԺԶ. 60.
ք Սաղ. ՃԼԶ. 23.
ր Հմր. 34. 35.

43 Եւ [illegible]՝ [ր] այն երկիրը պիտի ձգուի անոնցմէ, ու իր շաբաթները պիտի վայելէ, քանի որ անոնցմէ ամայի մնայ. եւ անոնք իրենց անօրէնութեանը պատիժը յօժարութեամբ պիտի ընդունին. քանզի [ց] իմ դատաստաններս անարգեցին, ու անոնց հոգիները իմ կանոններէս զզուեցան ։ 44 Այսու ամենայնիւ երբոր իրենց թշնամիներուն երկիրը ըլլան, [ֆ] անոնք պիտի չմերժեմ, եւ զանոնք բոլորովին կորսնցընելու՝ ու անոնց հետ ըրած ուխտս քնջելու չափ պիտի չզզուիմ անոնցմէ. ինչու որ ես եմ Տէրը անոնց Աստուածը. 45 Բայց անոնց համար պիտի յիշեմ [ե] իրենց նախնեաց ուխտը, [ը] որոնք Եգիպտոսի երկրէն հանեցի՝ [թ] ազգաց առջեւ անոնց Աստուած ըլլալու համար. ես եմ Տէրը ։

ց Հմր. 15.
ֆ Բ Օր. Դ. 31. Դ Թագ. ԺԳ. 23. Հռովմ. ԺԱ. 2.
ե Հռովմ. ԺԱ. 28.
ը Ղւ. ԻԲ. 33. ԻԵ. 38.
թ Սաղ. ՂԸ. 2. Եզեկ. Ի. 9. 14. 22.

46 [ժ] Ասոնք են ան կանոնները եւ դատաստանները ու օրէնքները՝ որ Տէրը տուաւ իր ու Իսրայէլի որդւոցը մէջ [ա] Սինայ լերը Մովսէսին ձեռքովը ։

ժ Ղւ. ԻԷ. 34. Բ Օր. Զ. 1. ԺԲ. 1. Յովհ. Ա. 17.
ա Ղւ. ԻԵ. 1.

ԳԼ. ԻԷ.

1 Մարդու մը անձնական ուխտին համար ։ 3 Անձերուն փրկանաց գինը ։ 9 Ուխտով ընծայուած անասուններու վրայով ։ 14 Ընծայուած տան մը վրայով ։ 16 Ընծայուած արտի մը ու անոր փրկանացը վրայով ։ 28 Նուիրուած բանը չէր կրնար փրկուիլ ։ 32 Տասանորդը չէր կրնար փոխուիլ ։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին ըսելով. 2 Խօսէ Իսրայէլի որդւոցը՝ ու ըսէ անոնց. [ա] Երբոր մէկը ուխտ ընելու ըլլայ. անձանց գինը՝ քու արժեցուցածիդ պէս՝ Տէրոջը 3 պիտի ըլլայ ։ Եւ քու կարելու գինդ անանկ պիտի ըլլայ. Քսան տարեկանէն մինչեւ վաթսուն տարեկան եղող արուին կարելու գինը [բ] սրբարանին սիկղին համեմատ՝ յիսուն սիկղ արծաթ պիտի ըլլայ. 4 Եւ թէ որ էգ է, քու կարելու գինդ երեսուն սիկղ պիտի ըլլայ ։ 5 Եւ թէ որ հինգ տարեկանէն մինչեւ քսան տարեկան է, ան ատենը արուին համար քու կարելու գինդ քսան սիկղ՝ ու էգին համար տասը 6 սիկղ պիտի ըլլայ ։ Եւ թէ որ մէկ ամսականէն մինչեւ հինգ տարեկան ըլլայ, ան ատենը արուին համար կարելու գինդ՝ հինգ սիկղ արծաթ, ու էգին համար կարելու գինդ՝ երեք սիկղ արծաթ պիտի 7 ըլլայ ։ Եւ թէ որ վաթսուն տարեկանէն վեր ըլլայ, արուին համար քու կարելու գինդ տասնուհինգ սիկղ՝ ու էգին համար տասը սիկղ 8 պիտի ըլլայ ։ Եւ թէ որ քու կարելու գնոյդ անոր կարողութիւնը չհասնի, անիկայ քահանային առջեւ պիտի ելլէ, ու անոր գինը քահանան կտրէ. քահանան ուխտ ընողին կարողութեանը նայելով՝ անոր գին պիտի կտրէ ։

ա Թւ. Զ. 2. Տես Դատ. ԺԱ. 30. 31. 39. Ա Թագ. Ա. 11. 28.
բ Ել. Լ. 13.

9 Եւ թէ որ կը խօսուի՝ Տէրոջը զոհ մատուցուելու անասուններէն է, անոնցմէ ինչ որ Տէրոջը տայ, 10 սուրբ պիտի ըլլայ. Զանիկա պիտի չփոխէ ան, եւ աղէկը գէշին հետ՝ կամ գէշը աղէկին հետ չփոխէ. եւ թէ որ անասունը անասունի հետ փոխելու ըլլայ, ան ատենը ան ընծայուածը ու անոր փոխանակը սուրբ պիտի 11 ըլլայ ։ Եւ թէ որ կը խօսուի՝ Տէրոջը զոհ չմատուցուելու անմաքուր անասուններէն ըլլայ, ան ատենը քահանային առջեւ պիտի հանէ ան 12 անասունը. Ու քահանան անոր աղէկութեանը կամ գէշութեանը նայելով՝ գին պիտի կտրէ. քահանան ինչ գին որ կտրէ, անանկ 13 թող ըլլայ ։ [գ] Իսկ թէ որ զանիկայ փրկելու ըլլայ, ան ատենը քու կտրած գնոյդ վրայ հինգերորդ մաս մը պիտի աւելցնէ ։

գ Հմր. 15. 19.

14 Ու երբոր մարդ մը իր տունը Տէրոջը սուրբ ըլլալու համար ընծայէ, ան ատենը քահանան անոր աղէկութեանը կամ գէշութեանը նայելով՝ գին պիտի կտրէ. քահանան անոր ինչ գին որ կտրէ, ա15 նանկ պիտի կենայ ։ [դ] Եւ թէ որ ընծայողը իր տունը փրկելու ըլլայ, քու կտրած գնոյդ վրայ հինգերորդ մաս մը պիտի աւելցնէ, ու տունը անորը պիտի ըլլայ ։

դ Հմր. 13.

16 Եւ թէ որ մարդ մը իր կալուածքին արտէն ընծայելու ըլլայ Տէրոջը, ան ատենը քու կտրած գինդ անոր սերմին համեմատ պիտի ըլլայ. մէկ քոռ գարիի սերմի համար՝ յիսուն սիկղ արծաթ ըլլայ ։ 17 Թէ որ իր արտը Յոբելեան տարիէն ընծայէ, քու կտրած գնոյդ պէս 18 պիտի կենայ ։ Եւ թէ որ իր արտը Յոբելեան տարիէն ետքը ընծայէ, քահանան անոր հետ ստակը մինչեւ Յոբելեան տարին մնացած տարիներուն նայելով՝ [ե] հաշիւ պիտի ընէ, ու քու կտրած գինէդ վար 19 պիտի իջեցընէ ։ [զ] Իսկ թէ որ արտը ընծայողը փրկելու ըլլայ զանիկայ, ան ատենը քու կտրած գնոյդ ստակին վրայ հինգերորդ մաս մը աւելցընէ, ու ան արտը պիտի հաստատուի 20 անոր ։ Եւ թէ որ արտը

ե Ղւ. ԻԵ. 15. 16.
զ Հմր. 13.

չփրկէ, կամ արտը մէկ ուրիշի մը
ծախած ըլլայ, ալ նորէն պիտի չը-
21 փրկուի։ Հապա արտը՝ [ա] երբ-
որ Յոբելեան տարիին մէջ դառնայ,
[բ] նուիրուած արտի պէս սուրբ պի-
տի ըլլայ Տէրոջը. [գ] անոր կալուած-
քը քահանային պիտի ըլլայ։
22 Եւ թէ որ մէկը Տէրոջը ընծայէ
իր ծախու առած արտը, որ [դ] իր
23 կալուածքին արտէն չէ, [ե] Ան ատենը
քահանան անոր հետ քու կտրած
գնոյդ հաշիւը ընէ մինչեւ Յոբելեան
տարին, և ան օրը քու կտրած
գինդ սուրբ բանի պէս պիտի տայ
24 Տէրոջը։ [զ] Յոբելեան տարին՝ արտը
ծախողին՝ այսինքն որուն որ կը վե-
րաբերի գետնի կալուածքը, անոր
25 պիտի դառնայ։ Եւ քու բոլոր
կտրած գիներդ սրբարանին սիկղին
համեմատ պիտի ըլլան. [է] սիկղը
քսան կերա ըլլայ։
26 Միայն թէ [ը] անասուններուն
առջինեկը՝ առջի ծնած ըլլալուն
համար Տէրոջը ըլլալովը, մէկը պի-
տի չընծայէ զան. թէ արջառ ըլլայ՝
27 և թէ ոչխար, Տէրոջն է։ Եւ թէ
որ անմաքուր անասուններէն է,
քու կտրած գնոյդ համեմատ պիտի
փրկէ զան, [թ] ու անոր վրայ հին-
գերորդ մաս մը աւելցնէ. և թէ
որ չփրկուիր, քու կտրած գնովդ
թող ծախուի։
28 [ժ] Բայց մարդու մը իր բոլոր ունե-
ցած մարդոցմէն և անասուններէն
ու իր կալուածքին արտէն Տէրոջը
նուիրածը պիտի չծախուի ու չփըր-
կուի. ամէն նուէր ամենասուրբ է
29 Տէրոջը։ [ժա] Մարդոցմէ նուիրուած
նուէր մը բնաւ պիտի չփրկուի, հա-
պա անշուշտ պիտի մեռցուի։
30 Եւ [ժբ] երկրին բոլոր տասանորդը՝
թէ՛ երկրին հունտերէն և թէ ծառե-
րուն պտուղէն՝ Տէրոջն է. անիկայ
31 սուրբ է Տէրոջը։ [ժգ] Եւ թէ որ մարդ
մը իր տասանորդներէն փրկել ու-
զէ, անոր վրայ հինգերորդ մաս մը
32 պիտի աւելցնէ։ Եւ արջառնե-
րուն ու ոչխարներուն ամէն տասա-
նորդը՝ [ժդ] գաւազանին տակէն ամէն
անցնողին տասներորդը՝ սուրբ պի-
33 տի ըլլայ Տէրոջը։ Աղէկին ու գէշին
մէջտեղը տարբերութիւն պիտի չը-
նէ, [ժե] ու չփոխէ զան. և թէ որ փո-
խելու ըլլայ, ան ատենը ան ալ ա-
նոր փոխանակն ալ սուրբ պիտի ըլ-
լայ, պիտի չփրկուի։
34 [ժզ] Տէրոջը՝ Իսրայէլի որդւոցը հա-
մար Սինայ լերը Մովսէսին պա-
տուիրած պատուիրանքները ասոնք
են։

Ն. Ք. Ք. 1491

ա Ղև. իե. 10, 28, 31։
բ Հմր 28։
գ Թուոց. ժը. 14։ Եզեկ. խդ. 29։
դ Ղև. իե. 10, 25։
ե Հմր 18։
զ Ղև. իե. 28։
է Ել. լ. 13։ Թուոց. գ. 47։ ժը. 16։ Եզեկ. խե. 12։
ը Ել. ժգ. 2, 12։ իբ. 30։ Թուոց. ժը. 17։ Բ Օր. ժե. 19։
թ Հմր 11, 12, 13։

Ն. Ք. Ք. 1491

ժ Հմր 21։ Յես. զ. 17, 18, 19։
ժա Թուոց. իա. 2, 3։
ժբ Ծնն. իը. 22։ Թուոց. ժը. 21, 24։ Բ Մն. լա. 5, 6, 12։ Նեեմ. ժգ. 12։ Մաղ. գ. 8, 10։
ժգ Հմր 13։
ժդ Տես Երեմ. լգ. 13։ Եզեկ. ի. 37։ Միք. է. 14։
ժե Հմր 10։
ժզ Ղև. իզ. 46։

ԳԻՐՔ ԹՈՒՈՑ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Աստուած Մովսէսին կը պատուիրէ որ ժողովուրդը համրէ։ 5 Ցեղերուն իշխանները։ 17 Ամէն մէկ ցեղին հաշիւը։ 47 Ղևտացիները մէկալ ցեղերուն հետ չհամրուեցան՝ Տէրոջը պաշտամանը համար որոշուելով։

1 Եւ Տէրը Մովսէսին խօսեցաւ
[ա] Սինայի անապատը [բ] ժողովքի
խորանին մէջը՝ անոնց Եգիպտոսի
երկրէն ելլելուն երկրորդ տարին
երկրորդ ամսուն առաջին օրը՝ ը-
2 սելով. [գ] Առէք Իսրայէլի որդւոցը
բոլոր ժողովքին գումարը, իրենց
ազգատոհմերուն ու իրենց հայրը
տուներուն համեմատ՝ ամէն մէկ ա-
րուն իրենց անուններուն թուովը
3 հատիկ-հատիկ։ Դուն ու Ահարոնը՝ Իս-
րայէլի մէջ բոլոր պատերազմելու
*կարող եղողները" քսան տարե-
կանէն վեր անոնց գունդերուն հա-
4 մեմատ պիտի համրէք։ Եւ ձեր
հետ ամէն ցեղէն մէյմէկ մարդ
պիտի ըլլայ. անոնց ամէն մէկը իր
հօրը տանը իշխանը ըլլայ։
5 Եւ ձեզի հետ կենալու մարդոցը
անունները ասոնք են. Ռուբէնէն՝
6 Սեդիուրին որդին Եղիսուրը, Շը-
մաւոնէն՝ Սուրիսադդայի որդին Սա-
7 ղամիէլը, Յուդայէն՝ Ամինադաբին
8 որդին Նաասոնը, Իսաքարէն՝ Սով-
9 գարին որդին Նաթանայէլը, Զա-
բուղոնէն՝ Քեղոնին որդին Եղիա-
10 բը, Յովսէփի որդւոցմէ Եփրեմէն՝
Ամիուդին որդին Եղիսամա, Մա-
նասէէն՝ Փադասուրին որդին Գա-
11 մաղիէլը, Բենիամինէն՝ Գեդէոնին
12 որդին Աբիդանը, Դանէն՝ Ամիսա-
13 դային որդին Աքիեզերը, Ասերէն՝
14 Եքրանին որդին Փագիէլը, Գա-
դէն՝ † Դագուէլին որդին Եղիասա-
15 փը, Նեփթաղիմէն՝ Ենանին որդին
16 Աքիրէն։ [դ] Ասոնք էին ժողովքին
երեւելիները՝ իրենց հայրը ցեղերուն
իշխանները՝ [ե] Իսրայէլի հազարա-
պետները։
17 Եւ Մովսէս ու Ահարոն այս իրենց
անուններովը յիշուած մարդիկը ա-
18 ռին. Եւ երկրորդ ամսուն առաջին
օրը բոլոր ժողովքը ժողվեցին,
որոնք իրենց տոհմերուն ու իրենց

Ն. Ք. Ք. 1490

ա Ել. ժթ. 1։ Թւ. ժ. 11, 12։
բ Ել. իե. 22։
գ Ել. լ. 12։ լը. 26։ Թւ. իզ. 2, 63, 64։ Բ Թագ. իդ. 2։ Ա Մն. իա. 2։
* Եբր. Ելլողները՝

Ն. Ք. Ք. 1490

† Կամ՝ Ռագուէլին։ Թւ. բ. 14։
դ Թւ. է. 2։ Ա Մն. իէ. 16։
ե Ել. ժը. 21, 25։

Ն · Ք · Ղ.Ք ·
1490

հարցը տուներուն համեմատ՝ քսան
տարեկանէն վեր ամէն մէկ համ-
բուողները իրենց անուններուն
19 թուովը արձանագրեցան ։ Տէրը
Մովսէսին ինչպէս որ պատուիրեց ,
անիկայ Սինայի անապատին մէջ
անանկ համրեց զանոնք ։
20 Եւ Իսրայէլի անդրանիկ որդւոյն
Ռուբէնին որդիքը իրենց սերուն-
դովը՝ իրենց տոհմերուն ու իրենց
հարցը տուներուն համեմատ՝ քսան
տարեկանէն վեր բոլոր պատերազ-
մելու կարող եղողները՝ ամէն մէկ
արուն իրենց անուններուն թուովը ,
21 Ռուբէնին ցեղէն համրուածները
քառասունուվեց հազար հինգ հա-
րիւր հոգի էին ։
22 Շմաւոնի որդիքը իրենց սե-
րունդովը՝ իրենց տոհմերուն ու ի-
րենց հարցը տուներուն համեմատ՝
քսան տարեկանէն վեր բոլոր պատե-
րազմելու կարող եղողները՝ ամէն
մէկ արուն իրենց անուններուն
23 թուովը , Շմաւոնին ցեղէն համ-
րուածները յիսունուինը հազար ի-
րեք հարիւր հոգի էին ։
24 Գադի որդիքը իրենց սերուն-
դովը՝ իրենց տոհմերուն ու իրենց
հարցը տուներուն համեմատ՝ քը-
սան տարեկանէն վեր բոլոր պատե-
րազմելու կարող եղողները՝ իրենց
25 անուններուն թուովը , Գադին ցե-
ղէն համրուածները քառասունու-
հինգ հազար վեց հարիւր յիսուն
հոգի էին ։
26 Յուդայի որդիքը իրենց սերուն-
դովը՝ իրենց տոհմերուն ու իրենց
հարցը տուներուն համեմատ՝ քսան
տարեկանէն վեր բոլոր պատերազ-
մելու կարող եղողները՝ իրենց ա-
27 նուններուն թուովը , Յուդային
ցեղէն համրուածները եօթանա-
սունուչորս հազար վեց հարիւր
հոգի էին ։
28 Իսաքարի որդիքը իրենց սերուն-
դովը՝ իրենց տոհմերուն ու իրենց
հարցը տուներուն համեմատ՝ քը-
սան տարեկանէն վեր բոլոր պատե-
րազմելու կարող եղողները՝ իրենց
29 անուններուն թուովը , Իսաքարին
ցեղէն համրուածները յիսունու-
չորս հազար չորս հարիւր հոգի էին ։
30 Զաբուղոնի որդիքը իրենց սե-
րունդովը՝ իրենց տոհմերուն ու ի-
րենց հարցը տուներուն համեմատ՝
քսան տարեկանէն վեր բոլոր պա-
տերազմելու կարող եղողները՝ իրենց
31 անուններուն թուովը , Զաբու-
ղոնին ցեղէն համրուածները յի-
սունուեօթը հազար չորս հարիւր
հոգի էին ։
32 Յովսէփի որդւոցմէ Եփրեմի որ-
դիքը իրենց սերունդովը՝ իրենց
տոհմերուն ու իրենց հարցը տունե-
րուն համեմատ՝ քսան տարեկանէն
վեր բոլոր պատերազմելու կարող
եղողները՝ իրենց անուններուն
33 թուովը , Եփրեմին ցեղէն համ-
րուածները քառասուն հազար հինգ
հարիւր հոգի էին ։
34 Մանասէի որդիքը իրենց սե-
րունդովը՝ իրենց տոհմերուն ու ի-
րենց հարցը տուներուն համեմատ՝
քսան տարեկանէն վեր բոլոր պա-
տերազմելու կարող եղողները՝ իրենց
35 անուններուն թուովը , Մանասէին
ցեղէն համրուածները երեսուներ-
կու հազար երկու հարիւր հոգի է-
ին ։
36 Բենիամինի որդիքը իրենց սե-
րունդովը՝ իրենց տոհմերուն ու ի-
րենց հարցը տուներուն համեմատ՝
քսան տարեկանէն վեր բոլոր պա-
տերազմելու կարող եղողները՝ իրենց
37 անուններուն թուովը , Բենիամի-
նին ցեղէն համրուածները երեսու-
նուհինգ հազար չորս հարիւր հոգի
էին ։
38 Դանի որդիքը իրենց սերունդովը՝
իրենց տոհմերուն ու իրենց հարցը
տուներուն համեմատ՝ քսան տա-
րեկանէն վեր բոլոր պատերազմելու
կարող եղողները՝ իրենց անուննե-
39 րուն թուովը , Դանին ցեղէն համ-
րուածները վաթսունուերկու հա-
զար եօթը հարիւր հոգի էին ։
40 Ասերի որդիքը իրենց սերունդո-
վը՝ իրենց տոհմերուն ու իրենց
հարցը տուներուն համեմատ՝ քսան
տարեկանէն վեր բոլոր պատերազ-
մելու կարող եղողները՝ իրենց ա-
41 նուններուն թուովը , Ասերին ցե-
ղէն համրուածները քառասունումէկ
հազար հինգ հարիւր հոգի էին ։
42 Նեփթաղիմի որդիքը իրենց սե-
րունդովը՝ իրենց տոհմերուն ու ի-
րենց հարցը տուներուն համեմատ՝
քսան տարեկանէն վեր բոլոր պա-
տերազմելու կարող եղողները՝ իրենց
43 անուններուն թուովը , Նեփթա-
ղիմին ցեղէն համրուածները յի-
սունուիրեք հազար չորս հարիւր
հոգի էին ։
44 ՙԱսոնք են ան համրուած հոգի-
ները , որ Մովսէսը՝ Ահարոնը ու
Իսրայէլի իշխանները համրեցին .
ան իշխանները տասուերկու մարդիկ
էին , ամէն մէկը իր հայրերուն տա-
45 նը կողմէն ։ Այսպէս Իսրայէլի որ-
դւոցը ամէնը իրենց հարցը տունե-
րուն համեմատ Իսրայէլի մէջ քսան
տարեկանէն վեր բոլոր պատերազ-
մելու կարող եղողները համրուե-
46 ցան . Եւ բոլոր համրուածները
ՙվեց հարիւր երեք հազար հինգ
հարիւր յիսուն հոգի էին ։

Ն · Ք · Ղ.Ք ·
1490

ՙԳլ · Իզ · 64 ·

ՙԵլ · Լը · 26 · Տես Ել · Ժբ · 37 · Գլ · Բ · 32 · Իզ · 51 ·

Ն · Ք · Ծ · Ք ·
1490

ա Գլ · բ · 33 · Տես · գ · և · դ · և իզ · 57 · ա Մն · զ · իա · 6 ·
բ Գլ · բ · 33 · իզ · 62 ·
գ Ել · լը · 21 · Գլ · գ · 7 · 8 · դ · 15 · 25 · 26 · 27 · 33 ·
դ Գլ · գ · 23 · 29 · 35 · 38 ·
ե Գլ · ժ · 17 · 21 ·
զ Գլ · գ · 10 · 38 · ժը · 22 ·
է Գլ · բ · 2 · 34 ·
ը Համր 50 ·
թ Ղև · ժ · 6 · Գլ · ը · 19 · ժզ · 46 · ժը · 5 · ա Թագ · զ · 19 ·
ժ Գլ · գ · 7 · 8 · ը · 24 · 25 · 26 · ժը · 3 · 4 · 5 · լա · 30 · 47 · ա Մն · իգ · 32 · բ Մն · ժգ · 10 ·

47 Բայց ա Ղևտացիները իրենց հայ-
րերուն ցեղովը անոնց հետ չհամ-
48 րուեցան . Քանզի Տէրը խօսեր էր
49 Մովսէսին՝ ըսելով . բ Միայն Ղև-
տացւոց ցեղը պիտի չհամրես , և
Իսրայէլի որդւոցը հետ անոնց գու-
50 մարը պիտի չառնես . գ Բայց դուն
Ղևտացիները վկայութեան խորա-
նին՝ ու անոր բոլոր կարասինե-
րուն՝ և անոր վերաբերեալ բոլոր
բաներուն վերակացու պիտի դնես .
անոնք պիտի վերցնեն խորանը ու
անոր բոլոր կարասիները , և անոր
սպասաւորութիւնը անոնք պիտի
ընեն . դ Ու խորանին բոլորտիքը ա-
51 նոնք պիտի բանակին ։ ե Եւ խորա-
նին չուելու ատենը՝ Ղևտացիները
վար պիտի առնեն ան , ու խորանին
իջևան ընելու ատենը՝ Ղևտացիները
պիտի կանգնեն ան . զ Եւ անոր մօտե-
ցող օտարականը պիտի մեռցուի ։
52 Եւ Իսրայէլի որդիքը իրենց գուն-
դերովը է ամէն մէկը իր բանակին
քովը՝ ու ամէն մէկը իր դրօշակին
53 քովը իջևան պիտի ընեն ։ ը Բայց
Ղևտացիները վկայութեան խորա-
նին բոլորտիքը պիտի բանակին ,
որ Իսրայէլի որդւոցը ժողովքին
վրայ թ բարկութիւն չգայ . ժ Ու Ղև-
տացիները վկայութեան խորանին
54 պահպանութիւնը պիտի ընեն ։ Եւ
Իսրայէլի որդիքը Տէրոջը Մովսէ-
սին ամէն պատուիրածին պէս ը-
րին . անանկ ըրին ։

ԳԼ · Բ

1-34 Ամէն մէկ ցեղերուն իջևան ընելուն կարգը ։

ա Գլ · ա · 52 ·
բ Յես · գ · 4 ·
գ Եբր · դրօշակը ըլլայ՝
դ Գլ · ժ · 14 · Հռութ · դ · 20 · ա Մն · բ · 10 · Մատթ · ա · 4 · Ղուկ · գ · 32 · 33 ·

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին ու
2 Ահարոնին՝ ըսելով . ա Իսրայէլի
որդւոցը ամէն մէկը իր դրօշակին
քովը իրենց հայրերուն տանը նշա-
նովը իջևան պիտի ընեն . բ ժողով-
քի խորանին դիմացը շուրջանակի
իջևան ընեն ։
3 Եւ առջևի կողմը՝ դէպ 'ի ա-
րևելք իջևան ընողները՝ Յուդայի
բանակին գ զօրքերը ըլլան՝ իրենց
գունդերուն կարգովը . և Ամինա-
դաբին որդին դ Նաասոնը Յուդայի
4 որդւոցը իշխան պէտք է ըլլայ ։ (Եւ
անոր համրուած զօրքը եօթանա-
սունչորս հազար վեց հարիւր
5 հոգի էին ։) Եւ անոր քովը իջևան
ընողները Իսաքարի ցեղը պէտք է ըլ-
լայ . և Սուվարին որդին Նաթանա-
յէլը Իսաքարի որդւոցը իշխան պէտք է
6 ըլլայ ։ (Եւ անոր համրուած զօր-
քը յիսունչորս հազար չորս հա-
7 րիւր հոգի էին ։) Ետքը Զաբուղո-
նի ցեղը . և Քեղոնին որդին Եղիա-
բը Զաբուղոնի որդւոցը իշխան պէ-
8 տք է ըլլայ ։ (Եւ անոր համրուած
զօրքը յիսունեօթը հազար չորս

9 հարիւր հոգի էին ։ Յուդայի բա-
նակին մէջ համրուածներուն ամէ-
նը իրենց գունդերուն համեմատ՝
հարիւր ութսունըվեց հազար չորս
հարիւր հոգի էին ։) ե Ասոնք առ-
ջևէն պիտի չուեն ։
10 Հարաւային կողմը՝ Ռուբէնի բա-
նակին դրօշակը պէտք է ըլլայ՝ իրենց
գունդերուն կարգովը . և Ռուբէնի
որդւոցը իշխան՝ Սեդիուրին որդին
11 Եղիսուրը պէտք է ըլլայ ։ (Եւ անոր
համրուած զօրքը քառասունըվեց
հազար հինգ հարիւր հոգի էին ։)
12 Եւ անոր քովը իջևան ընողները
Շմաւոնի ցեղը պիտի ըլլայ . ու
Շմաւոնի որդւոցը իշխան՝ Սուրի-
սադային որդին Սաղամիէլը պէտք
13 է ըլլայ ։ (Եւ անոր համրուած զօր-
քը յիսունըինը հազար երեք հա-
14 րիւր հոգի էին ։) Ու Ետքը Գադի
ցեղը . և Գադի որդւոցը իշխան՝
զ Ռագուէլին որդին Եղիասափը պէ-
15 տք է ըլլայ ։ (Եւ անոր համրուած
զօրքը քառասունըհինգ հազար վեց
16 հարիւր յիսուն հոգի էին ։ Ռու-
բէնի բանակին մէջ համրուածնե-
րուն ամէնը իրենց գունդերուն հա-
մեմատ՝ հարիւր յիսունըմէկ հա-
զար չորս հարիւր յիսուն հոգի էին ։)
է Եւ երկրորդ ասոնք պիտի չուեն ։
17 ը Երբ Ղևտացւոց բանակին հետ՝
բանակներուն մէջտեղը ժողովքի
խորանը պիտի չուէ . ամէն մարդ
իր տեղը իրենց դրօշակներուն քո-
վը իջևան ըրածնուն պէս պիտի
չուեն ։
18 Արեւմտեան կողմը Եփրեմի բա-
նակին դրօշակը պէտք է ըլլայ՝ իրենց
գունդերուն կարգովը . ու Եփրեմի
որդւոցը իշխան՝ Ամիուդին որդին
19 Եղիսաման պէտք է ըլլայ ։ (Եւ անոր
համրուած զօրքը քառասուն հազար
20 հինգ հարիւր հոգի էին ։) Եւ ա-
նոր քովը Մանասէի ցեղը . ու Մա-
նասէի որդւոցը իշխան՝ Փադասու-
րին որդին Գամաղիէլը պէտք է ըլլայ ։
21 (Եւ անոր համրուած զօրքը եր-
եսունըերկու հազար երկու հարիւր
22 հոգի էին ։) Ու Ետքը Բենիամինի
ցեղը . և Բենիամինի որդւոցը իշ-
խան՝ Գեդէօնիին որդին Աբիդանը
23 պէտք է ըլլայ ։ (Եւ անոր համրուած
զօրքը երեսունըհինգ հազար չորս
24 հարիւր հոգի էին ։ Եփրեմի բանա-
կին մէջ համրուածներուն ամէնը
իրենց գունդերուն համեմատ՝ հա-
րիւր ութը հազար հարիւր հոգի
էին ։) թ Եւ երրորդ ասոնք պիտի
չուեն ։
25 Հիւսիսային կողմը՝ Դանի բա-
նակին դրօշակը պէտք է ըլլայ՝ իրենց
գունդերուն կարգովը . և Դա-
նի որդւոցը իշխան՝ Ամիսադա-

Ն · Ք · Ծ · Ք ·
1490

ե Գլ · ժ · 14 ·
զ Կամ՝ Դուէլին · Տես գլ · ա · 14 · է · 42 · 47 · ժ · 20 ·
է Գլ · ժ · 18 ·
ը Գլ · ժ · 17 · 21 ·
թ Գլ · ժ · 22 ·

Ն · Ք · Դ · Թ ·
1490

յին որդին Աքիեզերը պէտք է ըլ-
26 լայ ։ (Եւ անոր համրուած զօր-
քը վաթսունըերկու հազար եօ-
27 թը հարիւր հոգի էին ։) Եւ ա-
նոր քովը իջեւան ընողները Ասե-
րի ցեղը պէտք է ըլլայ . ու Ասերի
որդւոցը իշխան՝ Եքրանին որդին
28 Փագիէլը պէտք է ըլլայ ։ (Եւ անոր
համրուած զօրքը քառասունըմէկ
հազար հինգ հարիւր հոգի էին ։)
29 Ու ետքը Նեփթաղիմի ցեղը . ու
Նեփթաղիմի որդւոցը իշխան՝ Ենա-
նին որդին Աքիրէն պէտք է ըլլայ ։
30 (Եւ անոր համրուած զօրքը յի-
սունըերեք հազար չորս հարիւր
31 հոգի էին ։ Դանի բանակին մէջ համ-
րուածներուն ամէնը՝ հարիւր յի-
սունըեօթը հազար վեց հարիւր
ը Գլ · ժ · 25 ·
հոգի էին ։) ըԱսոնք իրենց դրօշակ-
ներովը ամենէն ետեւէն պիտի
չուեն ։

32 Իսրայէլի որդւոցմէ իրենց հայրե-
րուն տուներովը համրուածները ա-
թ Ել · լը · 26 · Գլ · ա · 46 · ժա · 21 ·
սոնք են . թԲանակներուն մէջ համ-
րուածներուն ամէնը իրենց գունդե-
րուն կարգովը՝ վեց հարիւր երեք
հազար հինգ հարիւր յիսուն հոգի
ժ Գլ · ա · 47 ·
33 էին ։ Բայց ժՂեւտացիները չհամ-
րուեցան Իսրայէլի որդւոցը հետ ,
ինչպէս որ Տէրը Մովսէսին պա-
34 տուիրեր էր ։ Եւ Իսրայէլի որդի-
քը Տէրոջը Մովսէսին բոլոր պա-
ի Գլ · իդ · 2 · 5 · 6 ·
տուիրածին պէս ըրին . իայսպէս ի-
րենց դրօշակներովը իջեւան ըրին , ու
այսպէս անոնք ամէն մէկերնին ի-
րենց տոհմերուն կարգովը և իրենց
հայրերուն տուներովը չուեցին ։

ԳԼ · Գ

1 Ահարոնի որդիքը ։ 5 Խորանին պաշտօնին համար Ղեւտացիք քահանաներուն կը տրուին , 11 անդրանկաց տեղը ստացուելով ։ 14 Ղեւտացիք կը համրուին իրենց տոհմերովը ։ 21 Գերսոնեանց , 27 Կահաթեանց , 33 Մերարեանց տոհմերը , թիւը և անոնց յանձնուած պահպանութիւնը ։ 38 Մովսէսին ու Ահարոնին իջեւան ընելու տեղը՝ ու պահպանութիւնը ։ 40 Ղեւտացիք Իսրայէլացւոց անդրանիկներուն փրկանքը կ'ըլլան , 44 ու Ղեւտացւոց թիւէն աւելի եղածները ստակով կը փրկուին ։

1491

1 Եւ Ահարոնին ու Մովսէսին ազգա-
բանութիւնը աս է , Տէրոջը
Մովսէսին հետ Սինայ լեռանը վրայ
2 խօսած օրը ։ Եւ Ահարոնին որ-
դւոցը անունները ասոնք են .
ա Ել · զ · 23 ·
աանդրանիկը Նադաբ և Աբիուդ ,
3 Եղիազար ու Իթամար ։ Ասոնք էին
բ Ել · իը · 41 · Ղե · ը ·
Ահարոնին որդւոցը բքահանանե-
րուն անունները՝ որ օծուած օրհ-
նուած էին քահանայութիւն ընե-
1490
գ Ղե · ժ · 1 · Գլ · իզ · 61 · Ա Մն · իդ · 2 ·
4 լու ։ գԵւ Նադաբ ու Աբիուդ Սինայի
անապատին մէջ Տէրոջը առջեւ
օտար կրակ մատուցած ատեննին՝
մեռան Տէրոջը առջեւ , ու անոնք
որդի չունէին . և Եղիազար ու Ի-
թամար իրենց հօրը Ահարոնին
առջեւ քահանայութիւն ըրին ։

5 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ը-
դ Գլ · ը · 6 · ժը · 2 ·
6 սելով . դՂեւիին ցեղը մօտեցուր ,
ու զանոնք Ահարոն քահանային
առջեւ կայնեցուր՝ որ անոր սպա-
7 սաւորութիւն ընեն ։ Եւ անոր
պահպանութիւնը՝ ու բոլոր ժողով-
քին պահպանութիւնը ժողովքի
խորանին առջեւ պիտի պահեն
ե Տես գլ · ա · 50 · ը · 11 · 15 · 24 · 26 ·
8 եխորանին պաշտօնը ընելով ։ Եւ
ժողովքի խորանին բոլոր կարասի-
ները՝ ու Իսրայէլի որդւոցը պահ-
պանութիւնը պիտի պահեն՝ խո-
զ Գլ · ը · 19 · ժը · 6 ·
9 րանին պաշտօնը ընելով ։ Եւ զԱ-
հարոնին ու անոր որդւոցը պիտի
տաս Ղեւտացիները . ասոնք Իսրա-
յէլի որդւոցմէն բոլորովին անոր
10 տրուած են ։ Եւ Ահարոնը ու ա-
է Գլ · ժը · 7 ·
նոր որդիները էիրենց քահանայա-
կան պաշտօնը կատարելու պիտի
ը Հմր 38 · Գլ · ա · 51 · ժզ · 40 ·
կարգես . ըև մօտեցող օտարականը
պիտի մեռցուի ։

11 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ը-
12 սելով . Եւ ես ահա Իսրայէլի որ-
թ Հմր 41 · Գլ · ը · 16 · ժը · 6 ·
դւոցը մէջէն թՂեւտացիները առի ,
Իսրայէլի որդւոցը մէջ ամէն մօրը
արգանդը բացող առջինեկին տեղը .
ուստի Ղեւտացիները իմս պիտի ըլ-
ժ Ել · ժգ · 2 · Ղե · իէ · 26 · Գլ · ը · 16 · Ղու · բ · 23 ·
13 լան ։ Քանզի ժամէն առջինեկը իմս
է . իերբոր Եգիպտոսի երկրին մէջ
բոլոր առջինեկները զարկի , Իսրա-
ի Ել · ժգ · 12 · 15 · Գլ · ը · 17 ·
յէլի մէջ բոլոր առջինեկները մար-
դէն մինչեւ անասուն սրբեցի ինծի .
անոնք իմս պիտի ըլլան . ես եմ
Տէրը ։

14 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին
Սինայի անապատին մէջ՝ ըսելով .
15 Համրէ Ղեւիին որդիքը իրենց հայ-
րը տուներուն և իրենց ազգատոհ-
լ Հմր 39 · Գլ · իզ · 62 ·
մերուն նայելով . լմէկ ամսականէն
վեր եղող ամէն արու պիտի համ-
16 րես ։ Եւ Մովսէս Տէրոջը խօսքին
համեմատ համրեց զանոնք՝ ինչպէս
խ Ծն · խզ · 11 · Ել · զ · 16 · Գլ · իզ · 57 · Ա Մն · զ · 1 · 16 · իգ · 6 ·
17 որ իրեն պատուիրուեցաւ ։ խԵւ
Ղեւիին որդիքը իրենց անուններովը
ասոնք էին . Գերսոն և Կահաթ ու
18 Մերարի ։ Եւ Գերսոնի որդւոցը
անունները իրենց տոհմերովը ասոնք
ծ Ել · զ · 17 ·
19 են . ծԼոբենի եւ Սեմէի ։ Եւ Կա-
կ Ել · զ · 18 ·
հաթին որդիքը իրենց տոհմերովը՝
կԱմրամ և Իսահառ , Քեբրոն ու
հ Ել · զ · 19 ·
20 Ոզիէլ էին ։ հԵւ Մերարիին որ-
դիքը իրենց տոհմերովը՝ Մոողի ու
Մուսի էին . Ղեւտացւոց տոհմերը
իրենց հայրը տուներուն համեմատ՝
ասոնք են ։

21 Գերսոնէն՝ Լոբենեանց տոհմը և
Սեմէեանց տոհմը եղաւ . Գերսո-
22 նեանց տոհմերը ասոնք են ։ Ա-
նոնցմէ համրուածները՝ մէկ ամսա-
կանէն վեր եղող բոլոր արուներուն

Ն. փ. գ. ք.
1490

թուոյն համեմատ համրուածները՝ եօթը հազար հինգ հարիւր հոգի 23 էին ։ յԳերսոնեանց տոհմերը խորանին ետեւի կողմը դէպ 'ի արեւմուտք իջեւան պիտի ընեն ։ 24 Եւ Գերսոնեանց հօրը տանը իշխանը՝ Լաէլի որդին Եղիասափը պիտի ըլլայ ։ 25 Եւ ժողովքի խորանին մէջ նԳերսոնին որդւոցը պահպանութեանը յանձնուած բաները տրուած են . շխորանը՝ ու ովրանը՝ չանոր ծածկոցը՝ և ժողովքի խորանին պդրանը վարագոյրը , 26 Խորանին և սեղանին բոլորտիքը եղած ջսրահին վարագոյրները , և ռսրահին դրանը վարագոյրը , և անոր ամէն գործին համար եղած սչուանները ։

27 վԵւ Կահաթէն Ամրամեանց տոհմը՝ ու Իսահարեանց տոհմը՝ և Քեբրոնեանց տոհմը՝ ու Ոզիէլեանց տոհմը եղաւ . Կահաթեանց տոհմերը ասոնք են . 28 Մէկ ամսականէն վեր եղող բոլոր արուները իրենց թուոյն համեմատ՝ ութը հազար վեց հարիւր հոգի էին , որ սրբարանին պահպանութիւնը կ'ընէին ։ 29 տԿահաթին որդւոցը տոհմերը խորանին հարաւային կողմը իջեւան 30 պիտի ընեն ։ Եւ Կահաթեանց տոհմերուն հօրը տանը իշխանը՝ 31 Ոզիէլի որդին Եղիսափանն էր ։ Եւ րանոնց պահպանութեանը յանձնուած բաները տրուած են . ցտապանակը՝ ու ւառաջաւորութեան հացին սեղանը՝ և փաշտանակը՝ ու քսեղանները՝ և սրբարանին գործիքները՝ որոնցմով պաշտօն կ'ընեն , և օվարագոյրը՝ ու անոր վերաբերեալ 32 ամէն բաները ։ Եւ Ղեւտացւոց իշխաններուն իշխանը՝ Ահարոն քահանային որդին Եղիազարը պիտի ըլլայ , որ սրբարանին պահպանութիւնը ընողներուն վրայ վերակացու պիտի ըլլայ ։

33 Մերարիէն՝ Մոողեանց տոհմը և Մուսեանց տոհմը եղաւ . ասոնք են 34 Մերարիին տոհմերը ։ Եւ անոնց համրուածները մէկ ամսականէն վեր եղող բոլոր արուները իրենց թուոյն համեմատ՝ վեց հազար երկու հարիւր 35 հոգի էին ։ Եւ Մերարեանց տոհմերուն հօրը տանը իշխանը՝ Աբիքէյլին որդին Սուրիէլն էր . ֆասոնք խորանին հիւսիսային կողմը իջեւան 36 պիտի ընեն ։ Եւ ևՄերարիին որդւոցը պահպանութեանը յանձնուած բաները տրուած են . խորանին տախտակները՝ ու անոր նիգերը՝ և սիւները՝ ու խարիսխները՝ և անոր բոլոր գործիքները՝ ու անոր վերաբերեալ 37 ամէն բաները , Եւ չորքանակի սրահին սիւները՝ անոնց խարիսխները՝ և ցիցերը՝ ու անոնց չուանները ։

38 աԵւ խորանին առջեւի կողմը՝ այսինքն ժողովքի խորանին առջեւ դէպ 'ի արեւելք իջեւան ընելու պէտք է՝ Մովսէս ու Ահարոն և անոր որդիքը պիտի ըլլան , բոր սրբարանին պահպանութիւնը գԻսրայէլի որդւոցը պահպանութեանը համար պահպանեն . ու դմօտեցող օտարականը պիտի մեռցուի ։ 39 եՂեւտացւոց բոլոր համրուածները՝ որոնք իրենց տոհմերովը Տէրոջը խօսքին համեմատ՝ Մովսէս ու Ահարոն համրեցին , մէկ ամսականէն վեր եղող բոլոր արուները քսանուերկու հազար էին ։

40 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին . զԻսրայէլի որդւոցը մէկ ամսականէն վեր բոլոր առջինեկ արուները համրէ , ու անոնց անուններուն թիւը 41 առ ։ Եւ Իսրայէլի որդւոցը բոլոր առջինեկներուն փոխարէն՝ էՂեւտացիները պիտի առնես ինծի համար . ես եմ Տէրը . ու Ղեւտացւոց անասունները՝ Իսրայէլի որդւոցը անասուններուն բոլոր առ42 ջինեկներուն տեղը ։ Եւ Մովսէս համրեց Իսրայէլի որդւոցը բոլոր առջինեկները՝ ինչպէս որ Տէրը ի43 րեն պատուիրեց ։ Եւ բոլոր առջինեկ արուները իրենց անուններուն թուոյն համեմատ՝ մէկ ամսականէն վեր համրուողները քսանուերկու հազար երկու հարիւր եօթանասունուերեք հոգի էին ։

44 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ 45 ըսելով . ըԻսրայէլի որդւոցը մէջ ամէն առջինեկներուն տեղը՝ Ղեւտացիները , և անոնց անասուններուն տեղը՝ Ղեւտացւոց անասունները առ , որ Ղեւտացիները իմս ըլլան . 46 ես եմ Տէրը ։ Եւ թՂեւտացւոց թիւէն աւելցած՝ Իսրայէլի որդւոցը երկու հարիւր եօթանասունուերեք առջինեկներուն ժփրկանք ըլլալու 47 համար , Մարդ գլուխ իհինգ սիկղ պիտի առնես . սրբարանին սիկղին համեմատ պիտի առնես . լմէկ 48 սիկղը քսան կերատ է ։ Եւ անոնց մէջ աւելցածներուն փրկանքին ստակը՝ Ահարոնին ու անոր որ49 դւոցը տուր ։ Եւ Մովսէս Ղեւտացիներով փրկուածներուն աւելցածներէն փրկանքին ստակը առաւ ։ 50 Իսրայէլի որդւոցը առջինեկներէն սրբարանին սիկղին համեմատ խհազար երեք հարիւր վաթսունուհինգ 51 սիկղ արծաթ առաւ ։ Եւ Մովսէս Տէրոջը խօսքին պէս ծփրկուածներուն ստակը Ահարոնին ու անոր որդւոցը տուաւ , ինչպէս որ Տէրը Մովսէսին պատուիրեր էր ։

յ Գլ. ա. 53.
ն Գլ. դ. 24. 25. 26.
շ Ել. իե. 9.
ո Ել. իզ. 1.
չ Ել. իզ. 7. 14.
պ Ել. իզ. 36.
ջ Ել. իէ. 9.
ռ Ել. իէ. 16.
ս Ել. լե. 18.
վ Ա Մն. իզ. 23.
տ Գլ. ա. 53.
ր Գլ. դ. 15.
ց Ել. իե. 10.
ւ Ել. իե. 23.
փ Ել. իե. 31.
ք Ել. իէ. 1. լ. 1.
օ Ել. իզ. 32.
ֆ Գլ. ա. 53.
և Գլ. դ. 31. 32.

Ն. փ. գ. ք.
1490

ա Գլ. ա. 53.
բ Գլ. ժը. 5.
գ Հմր 7. 8.
դ Հմր 10.
ե Տես Գլ. իզ. 62.
զ Հմր 15.
է Հմր 12. 45.
ը Հմր 12. 41.
թ Հմր 39. 43.
ժ Ել. ժգ. 13. Գլ. ժը. 15.
ի Ղև. իէ. 6. Գլ. ժը. 16.
լ Ել. լ. 13. Ղև. իէ. 25. Գլ. ժը. 16. Եզեկ. խե. 12.
խ Հմր 46. 47.
ծ Հմր 48.

ԳԼ. Դ

1 Ղեւտացիներուն պաշտօն կատարելու համար որոշուած հասակը ։ 4 Քահանաները խորանը քակելէն ետեւ՝ Կահաթեանց յանձնուելու բաները ։ 16 Եղիազարին վերակացութեան պաշտօնը ։ 17 Քահանայից ընելու զգուշութիւնները ։ 21 Գերսոնեանց, 29 ու Մերարեանց տանելու բաները ։ 34 Կահաթեանց, 38 Գերսոնեանց, 42 ու Մերարեանց թիւը ։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին ու
2 Ահարոնին՝ ըսելով . Ղեւիի որ-
դւոցը մէջէն Կահաթին որդւոցը
գումարը առ՝ իրենց տոհմերուն ու
իրենց հարցը տուներուն համեմատ .
3 [ա] Երեսուն տարեկանէն վեր մինչեւ
յիսուն տարեկանը՝ Ժողովքի խո-
րանին մէջ ծառայութիւն ընելու
համար գունդին մէջ ամէն մտնողը
4 համրէ ։ Ժողովքի խորանին մէջ
[բ] Կահաթին որդւոցը պաշտօնը՝
[գ] ամենասուրբ բաները պիտի ըլլան ։
5 Եւ երբոր բանակը չուելու ըլլայ ,
Ահարոնը ու անոր որդիքը պիտի
գան , ու [դ] ծածկոցին վարագոյրը
իջեցընեն , և անով [ե] վկայութեան
6 տապանակը ծածկեն ։ Եւ թէհաշի
մորթերէ ծածկոցը անոր վրայ պի-
տի դնեն , ու անոր վրայ բոլորովին
կապուտակ լաթ մը տարածեն , և
անոր ձողերը պիտի անցընեն ։
7 Եւ [զ] առաջաւորութեան սեղանին
վրայ կապուտակ լաթ մը պիտի
տարածեն , ու անոր վրայ սկու-
տեղները՝ և խնկամանները՝ ու գա-
ւաթները՝ և թափելու նուէր մա-
տուցանելու բաժակները պիտի դը-
նեն , ու հանապազօրեայ հացերը
8 անոր վրայ պիտի ըլլան . Եւ ա-
նոնց վրայ կրկնակի կարմիրէ լաթ
մը պիտի տարածեն , ու թէհաշի
մորթերէ ծածկոցով ծածկեն ան .
և անոր ձողերը պիտի անցընեն ։
9 Եւ կապուտակ լաթ մը պիտի առ-
նեն , ու ծածկեն [է] լոյսի աշտանա-
կը [ը] և անոր ճրագները՝ ու անոր
ունելիները՝ և բազմակալները՝ ու
անոր բոլոր եղի ամանները՝ որոնց-
10 մով կը ծառայեն անոր . Եւ զանի-
կայ իր ամէն գործիքներովը թէ-
հաշի մորթերէ ծածկոցի մը մէջ
պիտի դնեն , ու լծակի մը վրայ
11 պիտի դնեն ան ։ Եւ [թ] ոսկի սեղա-
նին վրայ կապուտակ լաթ մը պի-
տի տարածեն , ու թէհաշի մոր-
թերէ ծածկոցով մը ծածկեն ան .
և անոր ձողերը պիտի անցընեն ։
12 Եւ սրբարանին պաշտօնին գործա-
ծուած բոլոր գործիքները պիտի
առնեն , ու կապուտակ լաթի մը
մէջ փաթթեն , և թէհաշի մոր-
թերէ ծածկոցով պիտի ծածկեն
զանիկայ , ու լծակի մը վրայ դնեն ։
13 Եւ ողջակէզի սեղանէն մոխիրները
հանելով՝ անոր վրայ ծիրանեգոյն
14 լաթ տարածեն , Եւ անոր վրայ
պաշտօնին համար գործածուած
անոր բոլոր գործիքները՝ այսինքն
կրակի ամանները՝ մսահանները՝ ու
թիակները՝ և կոնքերը՝ (սեղանին
բոլոր գործիքները՝) ան [illegible] վը-
րայ պիտի դնեն , ու անոր վրայ
թէհաշի մորթերէ ծածկոց մը տա-
րածեն . և անոր ձողերը անցընեն ։
15 Եւ Ահարոն ու անոր որդիքը բա-
նակին չուած ատենը՝ սրբարանը
ու սրբարանին բոլոր կարասիները
ծածկելը լմնցընեն . ու ետքը [ժ] Կա-
հաթին որդիքը զանոնք վերցնելու
գան . [ժա] Բայց սուրբ բաներու պիտի
չդպչին՝ որ չմեռնին . [ժբ] Կահաթին
որդւոցը բեռները ասոնք պիտի ըլ-
լան Ժողովքի խորանին մէջ ։
16 Եւ Ահարոն քահանային որդին
Եղիազարը [ժգ] լոյսի եղին՝ ու [ժդ] անու-
շահոտ խունկին՝ և [ժե] հանապազ-
օրեայ հացի ընծային՝ ու [ժզ] օծման
եղին վրայ վերակացու պիտի ըլլայ .
և բոլոր խորանին ու անոր մէջի ա-
մէն բաներուն , սրբարանին ու ա-
նոր կարասիներուն վրայ վերակա-
ցու ըլլայ ։
17 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին ու
18 Ահարոնին՝ ըսելով . Ղեւտացւոց մէ-
ջէն Կահաթեանց տոհմերուն ցեղը
19 մի՛ կորսնցընէք . Բայց անոնց ա-
սանկ ըրէք՝ որ [ժէ] ամենասուրբ բանե-
րուն մօտեցած ատեննին ողջ մնան
ու չմեռնին . Ահարոնը ու իր որդի-
քը պիտի գան , ու անոնց ամէն մէ-
կուն իր պաշտօնը ու իր բեռը որո-
20 շեն ։ [ժը] Ու երբոր սուրբ բաները կը-
ծածկեն , անոնք տեսնելու համար
ներս պիտի չմտնեն՝ որ չմեռնին ։
21 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ը-
22 սելով . Նաեւ Գերսոնի որդւոցը
գումարը առ՝ իրենց հարցը տունե-
րուն ու իրենց տոհմերուն համե-
23 մատ . [ժթ] Երեսուն տարեկանէն վեր
մինչեւ յիսուն տարեկանը՝ Ժողովքի
խորանին մէջ ծառայութիւն ընելու
համար՝ գունդին մէջ ամէն մտնող-
24 ները պիտի համրես ։ Գերսոնեանց
տոհմերուն ծառայելու ու բեռ վեր-
25 ցընելու պաշտօնը աս է . [ի] Անոնք
պիտի վերցնեն խորանին վարա-
գոյրները՝ ու Ժողովքի խորանը՝ ա-
նոր ծածկոցը՝ ու անոր վրայի թէ-
հաշի ծածկոցը՝ և Ժողովքի խորա-
26 նին դրանը վարագոյրը . Եւ խորա-
նին ու սեղանին բոլորտիքը եղած
սրահին վարագոյրները՝ ու սրահը
մտնելու դրանը վարագոյրը՝ ու ա-
նոնց չուանները՝ և անոնց պաշտօ-
նին բոլոր գործիքները պիտի վեր-
ցընեն . ու ասոնց հարկաւոր եղած
բոլոր սպասաւորութիւնները պիտի
27 ընեն ։ Գերսոնեանց որդւոցը բոլոր

[ա] Տես Գլ. ը. 24. ու Մն. իգ. 3. 24. 27.
[բ] Հմր 15.
[գ] Հմր 19.
[դ] Ել. իզ. 31.
[ե] Ել. իե. 10. 16.
[զ] Ել. իե. 23. 29. 30. Ղե. իդ. 6. 8.
[է] Ել. իե. 31.
[ը] Ել. իե. 37. 38.
[թ] Ել. լ. 1. 3.
[ժ] Գլ. է. 9. ժ. 21. բ Օր. լա. 9. բ Թագ. զ. 13. ա Մն. ժե. 2. 15.
[ժա] բ Թագ. զ. 6. 7. ա Մն. ժգ. 9. 10.
[ժբ] Գլ. գ. 31.
[ժգ] Ել. իե. 6. Ղե. իդ. 2.
[ժդ] Ել. լ. 34.
[ժե] Ել. իթ. 40.
[ժզ] Ել. լ. 23. ու.
[ժէ] Հմր 4.
[ժը] Տես Ել. ժթ. 21. ա Թագ. զ. 19.
[ժթ] Հմր 3.
[ի] Գլ. գ. 25. 26.

Ն․ Ք․ Ծ․ 1490

պաշտօնը՝ իրենց ամէն բեռներուն
ու իրենց ամէն պաշտօններուն համար՝ Ահարոնին ու անոր որդւոցը
հրամանովը պիտի ըլլայ․ և անոնց
բոլոր բեռները անոնց պահպանութեանը
28 յանձնէք ։ Գերսոնեանց
որդւոցը տոհմերուն պաշտօնը աս
պիտի ըլլայ ժողովքի խորանին մէջ․
և անոնց պահպանութիւնը Ահարոն
քահանային որդւոյն Իթամարին
ձեռքին տակը պիտի ըլլայ ։
29 Մերարիի որդիքն ալ պիտի համրես,
իրենց տոհմերուն ու իրենց
30 հարցը տուներուն համեմատ․ [ն]Երեսուն տարեկանէն վեր մինչև յիսուն ն Հմր 3․
տարեկանը՝ ժողովքի խորանին ծառայութիւնը ընելու համար գունդին մէջ ամէն մտնողները համրես ։
31 Եւ ժողովքի խորանին մէջ անոնց
ամէն պաշտօններուն համեմատ՝
[շ]անոնց բեռներուն պահպանութիւնը աս է․ [ո]խորանին տախտակները, ու անոր նիգերը՝ և անոր շ Թւ․ Գ․ 36․ 37․ ո Ել․ ԻԶ․ 15․
32 սիւները՝ ու խարիսխները, Եւ
շուրջանակի սրահին սիւները ու
անոնց խարիսխները և ցիցերը ու
չուանները՝ անոնց ամէն գործիքներովը և անոնց ամէն պաշտօնովը․ անոնց բեռներուն պահպանութեանը [չ]գործիքները անուններովը պիտի յանձնէք անոնց ։ չ Ել․ ԼԸ․ 21․
33 Աս է Մերարիի որդւոցը տոհմերուն
պաշտօնը ժողովքի խորանին մէջ՝
իրենց բոլոր պաշտօններուն համեմատ՝ Ահարոն քահանային որդւոյն
Իթամարին ձեռքին տակը ։
34 [պ]Եւ Մովսէս ու Ահարոն և ժողովքին իշխանները համրեցին Կահաթեանց որդիները անոնց տոհմերուն ու անոնց հարցը տուներուն պ Հմր 2․
35 համեմատ, Երեսուն տարեկանէն վեր
մինչև յիսուն տարեկանը՝ ժողովքի
խորանին մէջ ծառայութիւն ընելու
համար գունդին մէջ ամէն մտնողները․
36 Ու անոնց համրուածները իրենց տոհմերովը երկու հազար եօթը
37 հարիւր յիսուն հոգի էին ։ Ասոնք
են ժողովքի խորանին բոլոր ծառայութիւնը ընող Կահաթեանց տոհմերուն համրուածները, որ Մովսէս
ու Ահարոն համրեցին, ինչպէս որ
Տէրը Մովսէսին ձեռքովը պատուիրեր էր ։
38 Եւ Գերսոնի որդւոցը համրուածները իրենց տոհմերուն ու իրենց
39 հարցը տուներուն համեմատ, Երեսուն տարեկանէն վեր մինչև յիսուն տարեկանը՝ ժողովքի խորանին մէջ ծառայութիւն ընելու համար գունդին մէջ ամէն մտնողները
40 համրուեցան․ Եւ անոնց համրուածները իրենց տոհմերուն ու իրենց
հարցը տուներուն համեմատ՝ երկու
հազար վեց հարիւր երեսուն հոգի
41 էին ։ [ջ]Ասոնք են ժողովքի խորանին մէջ բոլոր ծառայութիւն ընող ջ Հմր 22․
Գերսոնի որդւոցը տոհմերէն համրուածները, որ Մովսէս ու Ահարոն
համրեցին՝ Տէրոջը պատուիրածին
պէս ։
42 Եւ Մերարիի որդւոցը տոհմերուն համրուածները իրենց տոհմերուն ու իրենց հարցը տուներուն
43 համեմատ, Երեսուն տարեկանէն վեր
մինչև յիսուն տարեկանը՝ ժողովքի
խորանին մէջ ծառայութիւն ընելու համար գունդին մէջ ամէն մտնողները
44 համրուեցան, Եւ անոնց
համրուածները իրենց տոհմերովը՝
երեք հազար երկու հարիւր հոգի
45 էին ։ Ասոնք են Մերարիի որդւոցը տոհմերուն համրուածները, որ
Մովսէս ու Ահարոն համրեցին,
[ռ]ինչպէս որ Տէրը պատուիրեր էր ռ Հմր 29․
Մովսէսին ձեռքովը ։
46 Ղևտացւոց բոլոր համրուածները՝
որ Մովսէս ու Ահարոն և Իսրայէլի
իշխանները համրեցին իրենց տոհմերուն ու իրենց հարցը տուներուն
47 համեմատ, [ս]Երեսուն տարեկանէն ս Հմր 3․ 23․ 30․
վեր մինչև յիսուն տարեկանը՝ ժողովքի խորանին մէջ պաշտօնը ու
բեռ կրելու ծառայութիւնը ընելու
48 ամէն մտնողները, Այսինքն անոնց
համրուածները ութը հազար հինգ
49 հարիւր ութսուն հոգի էին ։ Ասոնք Տէրոջը պատուիրածին պէս
համրուեցան Մովսէսին ձեռքովը,
[վ]ամէն մէկը իր պաշտօնին ու իր վ Հմր 15․ 24․ 31․
բեռին նայելով․ այսպէս համրուեցան անոնք, [տ]ինչպէս որ Տէրը տ Հմր 1․ 21․
պատուիրեց Մովսէսին ։

ԳԼ․ Ե

1 Անմաքուր մարդիկները բանակէն դուրս կը ձգուին ։ 5 Վնասի մը փոխարէն հատուցումը ։ 11 Էրկան մը իր կնկանը վրայով ունեցած կասկածին համար ընելու փորձը ։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ը-
2 սելով․ Հրաման ըրէ Իսրայէլի
որդւոցը՝ որ բանակէն դուրս ձգեն
ամէն [ա]բորոտը՝ և ամէն [բ]ծորում ա Ղև․ ԺԳ․ 3․ 46․ Թւ․ ԺԲ․ 14․
ունեցողը՝ ու [գ]մեռելէ մը ամէն անմաքուր եղողը․
3 Արուն ալ էգն ալ բ Ղև․ ԺԵ․ 2․
դուրս ձգեցէք․ բանակէն դուրս
պիտի ձգէք անոնք, որ չպղծեն իրենց բանակները՝ [դ]որոնց մէջտեղը գ Ղև․ ԻԱ․ 1․ Թւ․ Թ․ 6․ 10․ ԺԹ․ 11․ 13․ ԼԱ․ 19․
4 ես կը բնակիմ ։ Եւ Իսրայէլի որդիքը այնպէս ըրին, ու բանակէն դ Ղև․ ԻԶ․ 11․ 12․ Բ Կոր․ Զ․ 16․
դուրս ձգեցին զանոնք․ ինչպէս որ
Տէրը Մովսէսին խօսեցաւ, անանկ
ըրին Իսրայէլի որդիքը ։
5 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ը-
6 սելով․ Խօսէ Իսրայէլի որդւոցը․
[ե]Երբոր մարդ մը կամ կնիկ մը մարդու գործած մեղքերէն մէկը գործե- ե Ղև․ Զ․ 2․ 3․

Ն. Ք. ԴՌ.
1490

ա Ղև. ե. 5. Խղ. 40. Յես. է. 19.
բ Ղև. զ. 5.
գ Ղև. զ. 6, 7. է. 7.
գ Ել. ԻԹ. 28. Ղև. գ. 17, 18, 26. է. 6, 7, 9, 10, 14. Գլ. ժը. 8, 9, 19. բ Օր. ժը. 3, 4. Եզեկ. ԽԴ. 29, 30.
դ Ղև. ժ. 13.
ե Ղև. ժը. 20.
զ Գ Թագ. ժէ. 18. Եզեկ. ԻԹ. 16.

լով՝ Տէրոջը դէմ մեղանչէ, ու ան անձը յանցաւոր ըլլայ, 7 [ա]Ան ատենը իր ըրած մեղքը պիտի խոստովանի, և անիկայ իր ըրած վնասը ի լման պիտի հատուցանէ, ու անոր վրայ հինգերորդ մաս մը աւելցընէ, ու զանիկայ վնասը քաշողին 8 պիտի տայ։ Եւ թէ որ ան վնաս քաշող մարդուն մէկ ազգականն ալ չըլլայ, որուն ալ վնասը հատուցուի, ան ատենը՝ եղած վնասը Տէրոջը հատուցանելով՝ քահանային պէտք ըլլայ, բայց ի քաւութեան խոյէն, որով ան յանցաւոր մարդուն համար քաւութիւն պիտի ըլլայ։

9 Եւ Իսրայէլի որդւոցը բոլոր սուրբ բաներուն ամէն [գ]ընծան որ կը բերեն քահանային, անոր պիտի ըլլայ։ 10 Եւ ամէն մէկուն սուրբ բաները անոր պիտի ըլլան. ամէն մարդ ինչ որ տայ քահանային, [դ]անոր ըլլայ։

11 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին ըսելով. 12 Խօսէ Իսրայէլի որդւոցը՝ ու ըսէ անոնց. Թէ որ մարդու մը կնիկը խոտորի՝ ու անոր անհաւատարմութիւն ընէ, 13 Եւ մէկը [ե]անոր հետ պառկելով՝ զուգաւորի, ու անոր էրիկը տեսած չըլլալով՝ բանը գաղտուկ մնայ, և անոր պղծուած ատենը՝ տեսնող մը չըլլայ, ու կնիկը չբռնուի, 14 Եւ էրիկին վրայ նախանձաւորութեան ոգի գալով՝ իր կնկանը պղծուելուն համար նախանձի. կամ կնիկը պղծուած չըլլալով՝ էրիկին վրայ նախանձաւորութեան ոգի գայ՝ ու նախանձի, 15 Ան ատենը ան մարդը իր կնիկը քահանային պիտի բերէ, և անոր ընծային համար՝ գարիի ալիւրէն արդուին տասներորդ բաժինը պիտի բերէ. եղ պիտի չթափէ անոր վրան՝ ոչ ալ կնդրուկ դնէ վրան. ինչու որ նախանձաւորութեան ընծայ մըն է ան. յիշատակի ընծայ՝ [զ]որ մեղքը կը յիշատակէ։ 16 Եւ քահանան կնիկը պիտի մօտեցընէ, ու Տէրոջը առջեւ կայնեցընէ։ 17 Եւ քահանան հողէ ամանով սուրբ ջուր պիտի առնէ. ու քահանան խորանին յատակը եղած հողէն պիտի առնէ, և ջուրին մէջը դնէ։ 18 Եւ քահանան Տէրոջը առջեւ պիտի կայնեցընէ կնիկը, ու կնկանը գլուխը բանայ, և յիշատակի ընծան՝ այսինքն նախանձաւորութեան ընծան անոր ձեռքը պիտի տայ. ու անէծքին լեղի ջուրը քահանան իր ձեռքը պիտի ունենայ։ 19 Եւ քահանան անոր երդում ընել պիտի տայ, ու ըսէ կնկանը. Թէ որ մարդ մը քեզի հետ չպառկեցաւ, և թէ որ քու էրկանդ անհաւատարմութիւն ընելով չպղծուեցար, անէծքին աս լեղի ջուրը 20 քեզի վնաս մը չընէ. Բայց թէ որ քու էրկանդ անհաւատարմութիւն ընելով՝ պղծուեցար, և քու էրիկէդ զատ ուրիշ մարդ մը քեզի հետ 21 պառկեցաւ, (Ան ատենը քահանան [է]կնկանը անէծքի երդում ընել պիտի տայ, և քահանան կնկանը պիտի ըսէ.) [ը]Տէրը քեզ քու ժողովուրդիդ մէջտեղը՝ անէծքի ու երդումի համար պիտի դնէ, երբոր Տէրը քու զիստդ փտեցընէ՝ ու քու փորդ ուռեցընէ. 22 Եւ աս անէծքին ջուրը [թ]քու աղիքներուդ մէջ պիտի երթայ, որ քու փորդ ուռեցընէ, ու քու զիստդ փտեցընէ. [ժ]և կնիկը պիտի ըսէ. 23 Ամէն՝ ամէն։ Եւ քահանան աս անէծքները գիրքի մը մէջ պիտի գրէ, ու ան լեղի ջրովը պիտի 24 աւրէ։ Եւ անէծքին լեղի ջուրը ան կնկանը պիտի խմցընէ. ու անէծքին լեղի ջուրը անոր ներսի դին պիտի երթայ՝ լեղի ըլլալու 25 համար։ Եւ քահանան կնկանը ձեռքէն նախանձաւորութեան ընծան պիտի առնէ, ու Տէրոջը առջեւ [ժա]երերցընէ ընծան, և սեղանին 26 մօտեցընէ ան։ [ժբ]Եւ քահանան ընծայէն՝ իր ձեռքը լեցուն պիտի առնէ յիշատակի համար, ու սեղանին վրայ պիտի այրէ ան. ու ետքը ան ջուրը կնկանը պիտի խմցընէ։ 27 Եւ ջուրը անոր խմցընելէն ետեւ՝ թէ որ անիկայ պղծուած է, ու իր էրկանը անհաւատարմութիւն ըրած է, անէծքին ջուրը լեղի ըլլալով՝ երբոր մտնէ անոր ներսի դին, անոր փորը պիտի ուռենայ, ու անոր զիստը [ժգ]փտի, և կնիկը [ժդ]իր ժողովուրդին մէջը անիծեալ պիտի ըլլայ։ 28 Իսկ թէ որ կնիկը պղծուած չըլլալով՝ մաքուր է, վնաս պիտի չկրէ, ու զաւակ պիտի 29 ծնանի։ Նախանձաւորութեան օրէնքը աս է, երբոր կնիկ մը [ժե]իր էրկանը անհաւատարմութիւն ընե- 30 լով՝ պղծուի, կամ երբոր մարդու մը վրայ նախանձաւորութեան ոգի գայ՝ ու իր կնկանը վրայ նախանձի, Տէրոջը առջեւ պիտի կայնեցընէ կնիկը, և քահանան կատարէ աս 31 բոլոր օրէնքը անոր վրայ. Եւ ան մարդը ազատ պիտի ըլլայ յանցանքէն, և կնիկը [ժզ]իր յանցանքին պատիժը պիտի կրէ։

Ն. Ք. ԴՌ.
1490

է Յես. գ. 26. ա Թագ. ժդ. 24. Նեեմ. ժ. 29.
ը Երեմ. ԻԹ. 22.
թ Սաղ. ԾԹ. 18.
ժ բ Օր. ԻԷ. 15.
ժա Ղև. ը. 27.
ժբ Ղև. բ. 2, 9.
ժգ Եբր. Իյնայ.
ժդ բ Օր. ԻԸ. 37. Սաղ. ԽԴ. 9, 11. Երեմ. ԻԴ. 9. ԻԹ. 18, 22. ԽԲ. 18. Զաք. Ը. 13.
ժե Համր 19.
ժզ Ղև. Ի. 17, 19, 20.

ԳԼ. Զ.

1 Ուխտաւորներուն կանոնը։ 22 Ժողովուրդը օրհնելու կերպը։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին ըսելով. 2 Խօսէ Իսրայէլի որդւոցը՝

Ն. Ք. Ծ.
1490

ու ըսէ՛ անոնց. Թէ որ մարդ մը
կամ կնիկ մը ա ինքզինքը Տէրոջը
նուիրելու համար ուխտաւորի մեծ
3 ուխտ ընելու ըլլայ, բ Գինիէն և
օղիէն պիտի զգուշանայ. գինիի
քացախ կամ օղիի քացախ պիտի
չխմէ, և խաղողի օշարակ չխմէ,
ու խաղող կամ չամիչ պիտի չուտէ ։
4 Ինքզինքը նուիրելուն բոլոր
օրերը՝ որթէն եղած բան մը
պիտի չուտէ, կուտերէն մինչև
5 կեղևը ։ Ինքզինքը նուիրելու ուխտին
բոլոր օրերը՝ գ իր գլխուն ածելի
չդպցնէ. մինչև ինքզինքը
Տէրոջը նուիրած օրերուն լմննալը՝
ինքը սուրբ պիտի ըլլայ. և իր
գլխու մազերուն վարսը թող տայ
6 որ աճի ։ Ինքզինքը Տէրոջը նուիրած
բոլոր օրերը՝ դ մեռած մարմինի
7 մը պիտի չմօտենայ ։ ե Իր հօրը
համար կամ մօրը համար՝ իր
եղբօրը կամ իր քրոջը համար՝ ինքզինքը
պիտի չպղծէ, երբոր անոնք
մեռնին. ինչու որ իր Աստուծոյն
8 * ուխտը իր գլխուն վրան է ։ Ինքզինքը
նուիրելուն բոլոր օրերը ինքը
9 սուրբ է Տէրոջը ։ Եւ թէ որ իր
քովը յանկարծ մարդ մը մեռնի, ու
իր նուիրած գլուխը պղծուի, իր
մաքրուելու օրը զ իր գլուխը պիտի
ածիլէ. եօթներորդ օրը ածիլէ ան.
10 Եւ է ութերորդ օրը ժողովքի խորանին
դուռը երկու տատրակ կամ
աղաւնիի երկու ձագ պիտի բերէ
11 քահանային ։ Եւ քահանան մէկը
մեղքի պատարագ՝ ու մէկալը ողջակէզ
պիտի մատուցանէ, և մեռելին
պատճառովը եղած մեղքին համար
քաւութիւն պիտի ընէ անոր. ու
նոյն օրը պիտի սրբէ անոր գլուխը ։
12 Եւ իր ուխտին օրերը Տէրոջը պիտի
նուիրէ, ու ը յանցանքի պատարագի
համար մէկ տարեկան գառնուկ մը
պիտի բերէ. և առջի օրերը պիտի
չհամրուին, ինչու որ իր ուխտը
պղծուեցաւ ։

13 Եւ ուխտաւորին օրէնքը աս է.
թ Երբոր ինքզինքը նուիրելուն օրերը
լմննայ, անիկայ ժողովքի խորանին
14 դուռը պիտի բերուի. Եւ իր
զոհը Տէրոջը պիտի մատուցանէ,
մէկ տարեկան անարատ արու գառնուկ
մը ողջակէզի համար, ու մէկ
տարեկան անարատ էգ գառնուկ մը
ժ մեղքի պատարագի համար, և մէկ
անարատ խոյ մը ի խաղաղութեան
15 զոհի համար. Եւ սակառ մը լ բարակ
ալիւրէ եղով շաղուած անխմոր
շօթեր, ու խ եղով օծուած
անխմոր լաւաշներ, և անոնց հացի
ընծան ու ծ թափելու նուէրը պիտի
16 մատուցանէ ։ Եւ քահանան անոր
մեղքի պատարագը ու անոր ողջակէզը
Տէրոջը առջևը մօտեցնելով՝
17 պիտի մատուցանէ ։ Եւ խոյը՝ խաղաղութեան
զոհ պիտի մատուցանէ
Տէրոջը՝ անխմոր հացին սակառովը.
ու քահանան անոր հացի ընծան ու
թափելու նուէրը պիտի մատուցանէ ։
18 կ Եւ ուխտաւորը իր նուիրած
գլուխը պիտի ածիլէ ժողովքի խորանին
դուռը. ու իր նուիրած գլխուն
մազը պիտի առնէ՝ և խաղաղութեան
զոհին տակը եղած կրակին
19 մէջը դնէ ։ Եւ քահանան խոյէն՝
հ եփած թևը, և սակառէն՝
մէկ անխմոր շօթ ու մէկ անխմոր
լաւաշ պիտի առնէ, և ձ ուխտաւորին
ձեռքերուն վրայ դնէ՝ մազերը ածիլելէն
20 ետքը ։ Եւ քահանան երերցնելու
ընծայ պիտի մատուցանէ
զանոնք Տէրոջը առջևը.
ղ Ատոնք երերցնելու կուրծքով՝ ու
բարձրացընելու զիստով՝ քահանային
համար սուրբ են. և անկէ
ետև ուխտաւորը գինի թող խմէ ։
21 Ուխտաւորի մը — անոր նուիրուելուն
համար Տէրոջը խոստացած իր
ընծային օրէնքը աս է, իր ձեռքը
հասածէն 'ի զատ. անիկայ իր ըրած
խոստմունքը իր նուիրուելուն
օրէնքովը պիտի կատարէ ։

22 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով.
23 Խօսէ Ահարոնին ու անոր
որդւոցը՝ և ըսէ. Այսպէս ճ պիտի
օրհնէք Իսրայէլի որդիքը՝ ըսելով
24 անոնց. Տէրը օրհնէ քեզ, և մ պահէ
25 քեզ. Տէրը յ պայծառացնէ իր երեսը
քու վրադ, ու ն ողորմի քեզի.
26 շ Տէրը իր երեսը քու վրադ վերցնէ,
27 ո և խաղաղութիւն տայ քեզի ։ չ Եւ
իմ անունս Իսրայէլի որդւոցը վրայ
պիտի դնեն, ու պ ես պիտի օրհնեմ
զանոնք ։

ա Ղև. ԻԷ. 2 ։ Դատ. ԺԳ. 5 ։ Գործ. ԻԱ. 23 ։ Հռովմ. Ա. 1 ։
բ Ամով. Բ. 12 ։ Ղու. Ա. 15 ։
գ Դատ. ԺԳ. 5 ։ ԺԶ. 17 ։ Ա Թագ. Ա. 11 ։
դ Ղև. ԻԱ. 11 ։ Գլ. ԺԹ. 11 ։ 16 ։
ե Ղև. ԻԱ. 1 ։ 2 ։ 11 ։ Գլ. Թ. 6 ։
* Եբր. Նուիրումը
զ Գործ. ԺԸ. 18 ։ ԻԱ. 24 ։
է Ղև. Ե. 7 ։ ԺԴ. 22 ։ ԺԵ. 14 ։ 29 ։
ը Ղև. Ե. 6 ։
թ Գործ. ԻԱ. 26 ։
ժ Ղև. Դ. 2 ։ 27 ։ 32 ։
ի Ղև. Գ. 6 ։
լ Ղև. Բ. 4 ։
խ Ել. ԻԹ. 2 ։
ծ Գլ. ԺԵ. 5 ։ 7 ։ 10 ։
կ Գործ. ԻԱ. 24 ։
հ Ա Թագ. Բ. 15 ։
ձ Ել. ԻԹ. 23 ։ 24 ։
ղ Ել. ԻԹ. 27 ։ 28 ։
ճ Ղև. Թ. 22 ։ Ա Մն. ԻԳ. 13 ։
մ Սաղ. ՃԻԱ. 7 ։ Յոհ. ԺԷ. 11 ։
յ Սաղ. ԼԱ. 16 ։ ԿԷ. 1 ։ Ձ. 3 ։ 7 ։ 19 ։ ՃԺԹ. 135 ։ Դան. Թ. 17 ։
ն Ծն. ԽԳ. 29 ։
շ Սաղ. Դ. 6 ։
ո Յոհ. ԺԴ. 27 ։ Բ Թես. Գ. 16 ։
չ Բ Օր. ԻԸ. 10 ։ Բ Մն. Է. 14 ։ Ես. ԽԳ. 7 ։ Դան. Թ. 18 ։ 19 ։
պ Սաղ. ՃԺԵ. 12 ։

ԳԼ. Է.

1 Իշխաններուն ընծաները խորանին նուիրման հանդէսին համար ։ 10 Սեղանին նուիրման հանդէսին համար մատուցուած ընծաները ։ 89 Աստուած քաւութիւնին վրայէն Մովսէսին հետ կը խօսի ։

1 Եւ եղաւ որ՝ ան օրը որ Մովսէս
ա լմնցուց խորանը կանգնելը, և
զանիկայ ու անոր բոլոր անօթները
օծեց ու սրբեց, և սեղանը ու անոր
բոլոր գործիքները օծեց, ու զանոնք
2 սրբեց, Ան ատենը բ Իսրայէլի իշխանները՝
իրենց հայրերուն տանը
գլուխները՝ ժողովուրդին համրուելուն
վրայ վերակացու եղող ցեղերուն
իշխանները ընծաներ տուին ։
3 Եւ բերին իրենց ընծաները Տէրոջը
առջևը, վեց ծածկուած սայլեր՝ և
տասուերկու եզներ. ամէն երկու
իշխանները մէկ սայլ, և ամէն մէկը
մէյմէկ եզ. և մօտեցուցին զանոնք
4 խորանին առջևը ։ Եւ Տէրը խօ-

ա Ել. Խ. 18 ։ Ղև. Ը. 10 ։ 11 ։
բ Գլ. Ա. 4 ։ [illegible]

Ն. Ք. ԺԵ.
1490

5 սեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով. Անոնցմէ
առ՝ ու Ղևտացւոց տուր անոնք՝ ա-
մէն մէկուն իր պաշտօնին նայելով,
որ ժողովքի խորանին պաշտօնին
6 մէջ գործածուին ։ Եւ Մովսէս ա-
ռաւ սայլերը ու եզները, ու զանոնք
7 Ղևտացւոց տուաւ ։ Երկու սայլը
‡ Թւ. դ. 25.
ու չորս եզը ‡ Գերսոնի որդւոցը
տուաւ՝ անոնց պաշտօնին նայելով ։
⊤ Թւ. դ. 31.
8 ⊤ Եւ չորս սայլը ու ութը եզը Մե-
⊢ Թւ. դ. 28. 33.
րարիի որդւոցը տուաւ, ⊢ Ահարոն
քահանային որդւոյն Իթամարին
վերակացութեամբը ~~եղած~~ անոնց
9 պաշտօնին նայելով ։ Բայց Կա-
հաթի որդւոցը չտուաւ. ինչու որ
⊥ Թւ. դ. 15.
⊥ սրբարանին պաշտօնը անոնց վրայ
⊢ Թւ. դ. 6. 8. 10. 12. 14. բ Թագ. զ. 13.
ըլլալով, ⊢ իրենց ուսերովը պէտք
վերցընէին ։

10 Եւ սեղանին օծուած օրը՝ ⊏ անոր
⊏ Տես բ Օր. ի. 5. գ Թագ. ը. 63. բ Մն. է. 5. 9. Եզր. զ. 16. Նեեմ. ժբ. 27. Սաղ. լ. ին վերնագիրը.
նուիրման հանդէսին համար իշ-
խանները ընծաներ տուին. և իշ-
խանները իրենց ընծաները սեղանին
11 առջևը մատուցին ։ Եւ Տէրը ըսաւ
Մովսէսին. Սեղանին նուիրման
հանդէսին համար՝ ամէն մէկ իշ-
խան մէյմէկ օր իրենց ընծաները
մատուցանեն ։

12 Եւ առաջին օրը իր ընծան մա-
տուցանողը՝ Յուդայի ցեղէն ~~իշխանը~~
⁑ Թւ. բ. 3.
⁑ Ամինադաբին որդին Նաասոնն էր ։
† Ել. լ. 13.
13 Եւ ~~աս~~ ~~էր~~ անոր ընծան. † սրբարա-
նին սիկղին համեմատ՝ հարիւր եր-
եսուն սիկղէ մէկ արծաթ սկուտեղ,
եօթանասուն սիկղէ մէկ արծաթ
⊧ Ղե. բ. 1.
կոնք, երկուքն ալ լեցուն էին ⊧ հա-
ցի ընծայի համար եղով շաղուած
14 բարակ ալիւրով, Տասը ~~սիկղ~~ ոսկիէ
ւ Ել. լ. 34.
մէկ խնկաման ւ խունկով լեցուն,
⊢ Ղե. ա. 2.
15 ⊢ Մէկ զուարակ՝ մէկ խոյ՝ ~~և~~ մէկ
տարեկան մէկ գառն ողջակէզի հա-
‡ Ղե. դ. 23.
16 մար, Այծերէն մէկ նոխազ ‡ մեղ-
{ Ղե. գ. 1.
17 քի պատարագի համար, Եւ { խա-
ղաղութեան զոհի համար երկու
արջառ՝ հինգ խոյ՝ հինգ նոխազ՝ և
հինգ հատ մէկ տարեկան գառնուկ.
Ամինադաբին որդւոյն Նաասոնին
ընծան աս էր ։

18 Երկրորդ օրը մատուցանողը՝ Ի-
սաքարի իշխանը Սովգարին որդին
19 Նաթանայէլն էր ։ Անոր մատու-
ցած ընծան ~~աս~~ ~~էր~~. սրբարանին
սիկղին համեմատ՝ հարիւր երեսուն
սիկղէ մէկ արծաթ սկուտեղ, եօ-
թանասուն սիկղէ մէկ արծաթ
կոնք, երկուքն ալ լեցուն էին հացի
ընծայի համար եղով շաղուած
20 բարակ ալիւրով, Տասը ~~սիկղ~~ ոսկիէ
մէկ խնկաման խունկով լեցուն,
21 Մէկ զուարակ՝ մէկ խոյ՝ և մէկ տա-
րեկան մէկ գառն ողջակէզի համար,
22 Այծերէն մէկ նոխազ մեղքի պա-
23 տարագի համար, Եւ խաղաղու-
թեան զոհի համար երկու արջառ՝
հինգ խոյ՝ հինգ նոխազ՝ և հինգ
հատ մէկ տարեկան գառնուկ. Սով-
գարին որդւոյն Նաթանայէլին ըն-
ծան աս էր ։

24 Երրորդ օրը ~~մատուցանողը~~՝ Զա-
բուղոնի որդւոց իշխանը Քեղոնին
25 որդին Եղիաբն ~~էր~~ ։ Անոր ընծան
~~աս~~ ~~էր~~. սրբարանին սիկղին համե-
մատ՝ հարիւր երեսուն սիկղէ մէկ
արծաթ սկուտեղ, եօթանասուն
սիկղէ մէկ արծաթ կոնք, երկուքն
ալ լեցուն էին հացի ընծայի համար
եղով շաղուած բարակ ալիւրով,
26 Տասը ~~սիկղ~~ ոսկիէ մէկ խնկաման
27 խունկով լեցուն, Մէկ զուարակ՝
մէկ խոյ՝ և մէկ տարեկան մէկ գառն
28 ողջակէզի համար, Այծերէն մէկ
նոխազ մեղքի պատարագի համար,
29 Եւ խաղաղութեան զոհի համար
երկու արջառ՝ հինգ խոյ՝ հինգ նո-
խազ՝ և հինգ հատ մէկ տարեկան
գառնուկ. Քեղոնին որդւոյն Եղիա-
բին ընծան աս էր ։

30 Չորրորդ օրը ~~մատուցանողը~~՝ Ռու-
բէնի որդւոց իշխանը Սեդիուրին
31 որդին Եղիսուրն ~~էր~~ ։ Անոր ընծան
~~աս~~ ~~էր~~. սրբարանին սիկղին համե-
մատ՝ հարիւր երեսուն սիկղէ մէկ
արծաթ սկուտեղ, եօթանասուն
սիկղէ մէկ արծաթ կոնք, երկուքն
ալ լեցուն էին հացի ընծայի համար
եղով շաղուած բարակ ալիւրով,
32 Տասը ~~սիկղ~~ ոսկիէ մէկ խնկաման
33 խունկով լեցուն, Մէկ զուարակ՝
մէկ խոյ՝ և մէկ տարեկան մէկ գառն
34 ողջակէզի համար, Այծերէն մէկ
նոխազ մեղքի պատարագի համար,
35 Եւ խաղաղութեան զոհի համար
երկու արջառ՝ հինգ խոյ՝ հինգ նո-
խազ՝ և հինգ հատ մէկ տարեկան
գառնուկ. Սեդիուրին որդւոյն Ե-
ղիսուրին ընծան աս էր ։

36 Հինգերորդ օրը ~~մատուցանողը~~՝
Շմաւոնի որդւոց իշխանը Սու-
րիսադային որդին Սաղամիէլն ~~էր~~ ։
37 Անոր ընծան ~~աս~~ ~~էր~~. սրբարանին
սիկղին համեմատ՝ հարիւր երեսուն
սիկղէ մէկ արծաթ սկուտեղ, եօ-
թանասուն սիկղէ մէկ արծաթ
կոնք, երկուքն ալ լեցուն էին հա-
ցի ընծայի համար եղով շաղուած
38 բարակ ալիւրով, Տասը ~~սիկղ~~ ոսկիէ
մէկ խնկաման խունկով լեցուն,
39 Մէկ զուարակ՝ մէկ խոյ՝ և մէկ
տարեկան մէկ գառն ողջակէզի հա-
40 մար, Այծերէն մէկ նոխազ մեղ-
41 քի պատարագի համար, Եւ խաղա-
ղութեան զոհի համար երկու ար-
ջառ՝ հինգ խոյ՝ հինգ նոխազ՝ և
հինգ հատ մէկ տարեկան գառնուկ.
Սուրիսադային որդւոյն Սաղամիէ-
լին ընծան աս էր ։

42 Վեցերորդ օրը ~~մատուցանողը~~՝ Գա-

Ն. Ք. ԺԵ.
1490

Ն · Ք · Գ·Բ ·
1490

դի որդւոց իշխանը Դաւուէլին
43 որդին Եղիասափն էր ։ Անոր ընծան
—— էր ․ սրբարանին սիկղին
համեմատ՝ հարիւր երեսուն սիկղէ մէկ
արծաթ սկուտեղ , եօթանասուն
սիկղէ մէկ արծաթ կոնք , երկուքն
ալ լեցուն էին հացի ընծայի համար
եղով շաղուած բարակ ալիւրով ,
44 Տասը սիկղ ոսկիէ մէկ խնկաման
45 խունկով լեցուն , Մէկ զուարակ՝
մէկ խոյ՝ և մէկ տարեկան մէկ գառն
46 ողջակէզի համար , Այծերէն մէկ
նոխազ մեղքի պատարագի համար ,
47 Եւ խաղաղութեան զոհի համար
երկու արջառ՝ հինգ խոյ՝ հինգ
նոխազ՝ և հինգ հատ մէկ տարեկան
գառինք ․ Դաւուէլին որդւոյն
Եղիասափին ընծան աս էր ։
48 Եօթներորդ օրը մատուցանողը՝
Եփրեմի որդւոց իշխանը Ամիուդին
49 որդին Եղիսաման էր ։ Անոր
ընծան —— էր ․ սրբարանին սիկղին
համեմատ՝ հարիւր երեսուն սիկղէ
մէկ արծաթ սկուտեղ , եօթանասուն
սիկղէ մէկ արծաթ կոնք ,
երկուքն ալ լեցուն էին հացի ընծայի
համար եղով շաղուած բարակ
50 ալիւրով , Տասը սիկղ ոսկիէ մէկ
51 խնկաման խունկով լեցուն , Մէկ
զուարակ՝ մէկ խոյ՝ և մէկ
տարեկան մէկ գառն ողջակէզի համար ,
52 Այծերէն մէկ նոխազ մեղքի
53 պատարագի համար , Եւ խաղաղութեան
զոհի համար երկու արջառ՝
հինգ խոյ՝ հինգ նոխազ՝ և հինգ
հատ մէկ տարեկան գառինք ․
Ամիուդին որդւոյն Եղիսամային
ընծան աս էր ։
54 Ութերորդ օրը մատուցանողը՝
Մանասէի որդւոց իշխանը
Փադասուրին որդին Գամաղիէլն էր ։
55 Անոր ընծան —— էր ․ սրբարանին
սիկղին համեմատ՝ հարիւր երեսուն
սիկղէ մէկ արծաթ սկուտեղ ,
եօթանասուն սիկղէ մէկ արծաթ
կոնք , երկուքն ալ լեցուն էին
հացի ընծայի համար եղով շաղուած
56 բարակ ալիւրով , Տասը սիկղ ոսկիէ
մէկ խնկաման խունկով լեցուն ,
57 Մէկ զուարակ՝ մէկ խոյ՝ և մէկ
տարեկան մէկ գառն ողջակէզի
58 համար՝, Այծերէն մէկ նոխազ մեղքի
59 պատարագի համար , Եւ
խաղաղութեան զոհի համար երկու
արջառ՝ հինգ խոյ՝ հինգ նոխազ և
հինգ հատ մէկ տարեկան գառինք ․
Փադասուրին որդւոյն Գամաղիէլին
ընծան աս էր ։
60 Իններորդ օրը մատուցանողը՝
Բենիամինի որդւոց իշխանը
61 Գեդէոնիին որդին Աբիդանն էր ։ Անոր
ընծան —— էր ․ սրբարանին սիկղին
համեմատ՝ հարիւր երեսուն սիկղէ
մէկ արծաթ սկուտեղ , եօթանասուն
սիկղէ մէկ արծաթ կոնք ,
երկուքն ալ լեցուն էին հացի ընծայի
համար եղով շաղուած բարակ
62 ալիւրով , Տասը սիկղ ոսկիէ մէկ
63 խնկաման խունկով լեցուն , Մէկ
զուարակ՝ մէկ խոյ՝ և մէկ տարեկան
64 մէկ գառն ողջակէզի համար ,
Այծերէն մէկ նոխազ մեղքի
65 պատարագի համար , Եւ խաղաղութեան
զոհի համար երկու արջառ՝ հինգ
խոյ՝ հինգ նոխազ՝ և հինգ հատ մէկ
տարեկան գառինք ․ Գեդէոնիին
որդւոյն Աբիդանին ընծան աս էր ։
66 Տասներորդ օրը մատուցանողը՝
Դանի որդւոց իշխանը Ամիսադային
67 որդին Աքիեզերն էր ։ Անոր
ընծան —— էր ․ սրբարանին սիկղին
համեմատ՝ հարիւր երեսուն սիկղէ
մէկ արծաթ սկուտեղ , եօթանասուն
սիկղէ մէկ արծաթ կոնք ,
երկուքն ալ լեցուն էին հացի ընծայի
համար եղով շաղուած բարակ
68 ալիւրով , Տասը սիկղ ոսկիէ մէկ
69 խնկաման խունկով լեցուն , Մէկ
զուարակ՝ մէկ խոյ՝ և մէկ տարեկան
70 մէկ գառն ողջակէզի համար,
Այծերէն մէկ նոխազ մեղքի
71 պատարագի համար , Եւ խաղաղութեան
զոհի համար երկու արջառ՝ հինգ
խոյ՝ հինգ նոխազ՝ և հինգ հատ մէկ
տարեկան գառինք ․ Ամիսադային
որդւոյն Աքիեզերին ընծան աս էր ։
72 Մետասաներորդ օրը
մատուցանողը՝ Ասերի որդւոց իշխանը Եքրանին
73 որդին Փագիէլն էր ։ Անոր ընծան
—— էր ․ սրբարանին սիկղին
համեմատ՝ հարիւր երեսուն սիկղէ մէկ
արծաթ սկուտեղ , եօթանասուն
սիկղէ մէկ արծաթ կոնք , երկուքն
ալ լեցուն էին հացի ընծայի համար
եղով շաղուած բարակ ալիւրով ,
74 Տասը սիկղ ոսկիէ մէկ խնկաման
75 խունկով լեցուն , Մէկ զուարակ՝
մէկ խոյ՝ և մէկ տարեկան մէկ գառն
76 ողջակէզի համար , Այծերէն մէկ
նոխազ մեղքի պատարագի համար ,
77 Եւ խաղաղութեան զոհի համար
երկու արջառ՝ հինգ խոյ՝ հինգ
նոխազ՝ և հինգ հատ մէկ տարեկան
գառինք ․ Եքրանին որդւոյն
Փագիէլին ընծան աս էր ։
78 Երկոտասաներորդ օրը
մատուցանողը՝ Նեփթաղիմի որդւոց իշխանը
79 Ենանին որդին Աքիրէն էր ։ Անոր
ընծան —— էր ․ սրբարանին սիկղին
համեմատ՝ հարիւր երեսուն սիկղէ
մէկ արծաթ սկուտեղ , եօթանասուն
սիկղէ մէկ արծաթ կոնք ,
երկուքն ալ լեցուն էին հացի
ընծայի համար եղով շաղուած
80 բարակ ալիւրով , Տասը սիկղ ոսկիէ մէկ
81 խնկաման խունկով լեցուն , Մէկ

զուարակ՝ մէկ խոյ՝ ու մէկ տարեկան
82 մէկ գառն ողջակէզի համար, Այ-
ծերէն մէկ նոխազ մեղքի պատա-
83 րագի համար, Եւ խաղաղութեան
զոհի համար երկու արջառ՝ հինգ
խոյ՝ հինգ նոխազ՝ ու հինգ հատ մէկ
տարեկան գառնուկ. Ենանին որ-
դւոյն Աքիրէին ընծան աս էր։
84 Սեղանին օծուած օրը՝ անոր
նուիրման հանդէսին համար Իս-
րայէլի իշխաններէն նուիրուած
ընծաները ասոնք էին. տասներկու
արծաթ սկուտեղ՝ տասներկու
արծաթ կոնք, ու տասներկու
85 ոսկի խնկաման, Ամէն մէկ արծաթ
սկուտեղը հարիւր երսուն սիկղ՝ և
ամէն մէկ կոնքը եօթանասուն սիկղ
էր. ու ամաններուն բոլոր արծաթը
երկու հազար չորս հարիւր սիկղ էր,
86 սրբարանին սիկղին համեմատ. Տա-
սներկու ոսկի խնկաման խունկով
լեցուն, ամէն մէկ խնկամանը
սրբարանին սիկղին համեմատ՝
տասնական սիկղ կշռուէր, խնկա-
մաններուն բոլոր ոսկին հարիւր
87 քսան սիկղ էր. Ողջակէզի համար
բոլոր արջառները տասներկու
զուարակ, խոյերը տասներկու,
մէկ տարեկան գառնուկները տասներ-
կու էին, իրենց հացի ընծայովը.
և մեղքի պատարագի համար այծե-
88 րէն նոխազները տասներկու. Եւ
խաղաղութեան զոհի համար բոլոր
արջառները քսանըչորս զուարակ
էին, խոյերը վաթսուն, նոխազները
վաթսուն, ու մէկ տարեկան գա-
ռնուկները վաթսուն էին։ Աս էր սե-
ղանին նուիրման հանդէսը՝ անոր
[ճ]օծուելէն ետքը։
89 Եւ երբոր Մովսէս ժողովքի խո-
րանը կը մտնէր [մ]Անոր հետ խօսե-
լու, ան առենը [յ]իրեն խօսողին
ձայնը՝ վկայութեան տապանակին
վրայ եղած քաւութիւնին վրայէն՝
երկու քերովբէներուն մէջտեղէն
կը լսէր, ու ինքը Անոր հետ կը
խօսէր։

ԳԼ. Ը

1 Ճրագները վառելուն կերպը ։ 5 Ղեւտացւոց նուիրումը ։ 23 Անոնց պաշտօն կատարելու համար որոշուած հասակը ։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին ըսե-
2 լով. Խօսէ Ահարոնին՝ ու ըսէ
անոր. Երբոր [ն]ճրագները վառես,
եօթը ճրագները աշտանակին առ-
3 ջեւի կողմէն լոյս պիտի տան։ Եւ
Ահարոն անանկ ըրաւ. անոր ճրագ-
ները աշտանակին առջեւի կողմը վա-
ռեց, ինչպէս որ Տէրը Մովսէսին
4 պատուիրեց։ [շ]Եւ աշտանակին
շէնքը աստնկ էր, [ո]կռածոյ ոսկիէ
էր. անոր բունէն մինչև անոր ծա-
ղիկները [չ]կռածոյ էր. [պ]Տէրոջը
Մովսէսին ցուցուցած գաղափարին
պէս՝ անանկ շինեց աշտանակը։
5 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ը-
6 սելով. Իսրայէլի որդւոցը մէջէն
Ղեւտացիները առ, ու մաքրէ ա-
7 նոնք։ Եւ անոնք մաքրելու համար
աստնկ պիտի ընես անոնց. [ջ]†մաք-
րութեան ջուր սրսկես անոնց վրայ,
ու անոնք իրենց բոլոր մարմիննե-
րը թող ածիլեն, և իրենց հան-
դերձները լուան՝ ու մաքրուին։
8 Ետքը զուարակ մը թող առնեն ու
[ռ]անոր հացի ընծային համար եղով
շաղուած բարակ ալիւր. դուն ալ
ուրիշ զուարակ մը պիտի առնես
9 մեղքի պատարագի համար։ [ս]Ու
Ղեւտացիները ժողովքի խորանին
առջեւը պիտի մօտեցընես. [վ]Եւ Ի-
սրայէլի որդւոցը բոլոր ժողովքը
10 ժողվես։ Ու Ղեւտացիները Տէրո-
ջը առջեւը պիտի մօտեցընես, ու
Իսրայէլի որդիքը [տ]իրենց ձեռքերը
11 Ղեւտացւոց վրայ դնեն։ Եւ Ահա-
րոն Իսրայէլի որդւոցը կողմէն՝ Ղե-
ւտացիները Տէրոջը առջեւը ‡ընծայ
պիտի մատուցանէ". և անոնք Տէ-
րոջը պաշտօնը կատարելու համար
12 ըլլան։ [ր]Ու Ղեւտացիք իրենց ձեռ-
քերը զուարակներուն գլխուն վրայ
պիտի դնեն. ու Ղեւտացւոց քա-
ւութիւն ընելու համար՝ մէկ զուա-
րակը մեղքի պատարագ՝ ու մէկալը
ողջակէզ պիտի մատուցանես Տէ-
13 րոջը։ Եւ Ղեւտացիները Ահարոնին
ու անոր որդւոցը առջեւը պիտի
կայնեցընես, ու զանոնք ընծայ մա-
14 տուցանես Տէրոջը։ Այսպէս պի-
տի զատես Ղեւտացիները Իսրայէլի
որդւոցը մէջէն, ու Ղեւտացիները
15 [ց]իմս պիտի ըլլան։ Եւ անկէ ետև
Ղեւտացիները ժողովքի խորանին
գործը ընելու պիտի մտնեն։ Այս-
պէս պիտի մաքրես անոնք, և [ւ]ըն-
16 ծայ մատուցանես անոնք. Քան-
զի անոնք բոլորովին ինծի տրուած
են Իսրայէլի որդւոցը մէջէն. Իս-
րայէլի որդւոցը մէջ [փ]մօրը արգան-
դը բացող բոլոր առջինեկներուն
17 տեղը ինծի առի անոնք։ [ք]Ինչու
որ Իսրայէլի որդւոցը բոլոր առջի-
նեկները, թէ մարդու և թէ անա-
սունի, իմս են. Եգիպտոսի երկ-
րին մէջ բոլոր առջինեկները զար-
կած օրէս՝ զանոնք սրբեցի ինծի
18 համար։ Եւ Իսրայէլի որդւոցը բո-
լոր առջինեկներուն տեղը Ղեւտա-
19 ցիները առի։ Եւ [ա]Իսրայէլի որ-
դւոցը մէջէն Ղեւտացիները բոլորո-
վին Ահարոնին ու անոր որդւոցը
տուի, որ ժողովքի խորանին մէջը
Իսրայէլի որդւոցը պաշտօնը ընեն,
և Իսրայէլի որդւոց համար քաւու-
թիւն ընեն, [բ]որ Իսրայէլի որդւո-

ճ Հմր 1 .
մ Գւ. ԺԲ. 8 . Ել. ԼԳ. 9 . 11 .
յ Ել. ԻԵ. 22 .
ն Ել. ԻԵ. 37 . Խ. 25 .
շ Ել. ԻԵ. 31 .
ո Կամ՝ կռ. խարտկեալ
չ Ել. ԻԵ. 18 .
պ Ել. ԻԵ. 40 .
ջ Գւ. ԺԹ. 9 . 17 . 18 .
† Եբր. մեղաց, կամ՝ մեղքի պատարագի
ռ Ղե. ԺԴ. 8 . 9 .
ս Ղե. Բ. 1 .
վ Տես Ել. ԻԹ. 4 . Խ. 12 .
տ Ղե. Ը. 3 .
ր Ղե. Ա. 4 .
‡ Եբր. երերցընելու ընծայ պիտի երերցընէ .
ց Ել. ԻԹ. 10 .
ւ Գւ. Գ. 45 . ԺԳ. 9 .
փ Հմր 11 . 13 .
ք Գւ. Գ. 12 . 45 .
ա Ել. ԺԳ. 2 . 12 . 13 . 15 . Գւ. Գ. 13 . Ղու. Բ. 23 .
բ Գւ. Գ. 9 .
գ Գւ. Ա. 53 . ԺԶ. 46 . ԺԸ. 5 . Բ Մն. ԻԶ. 16 .

Ն · Ք · ԳՔ ·
1490

ցը վրայ հարուած չգայ՝ երբոր Իսրայէլի որդիքը սրբարանին մօտենան ։

20 Եւ Մովսէս ու Ահարոն և Իսրայէլի որդւոցը բոլոր ժողովքը՝ Ղեւտացւոց վրայով Տէրոջը Մովսէսին բոլոր պատուիրածին պէս ըրին Ղեւտացիներուն. Իսրայէլի որդիքը
21 անանկ ըրին անոնց ։ [ղ]Ու Ղեւտացիները մաքրուեցան, և իրենց հանդերձները լուացին, [ճ]և Ահարոն ընծայ մատուց զանոնք Տէրոջը առջեւ. ու Ահարոն անոնց համար քաւութիւն ըրաւ՝ որ զանոնք
22 մաքրէ ։ [մ]Եւ անկէ ետեւ Ղեւտացիները ժողովքի խորանին մէջ մտան Ահարոնին ու անոր որդւոցը առջեւ իրենց պաշտօնը ընելու համար. Ղեւտացւոց վրայով [յ]Տէրոջը Մովսէսին պատուիրածին պէս, անանկ ըրին անոնց ։

23 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ը-
24 սելով. Ղեւտացւոց կանոնը աս ըլլայ. [ն]Քսանըհինգ տարեկանէն վեր եղողները՝ ժողովքի խորանին պաշտօնը ընելու գունդին մէջ պի-
25 տի մտնեն. Եւ յիսուն տարեկան ըլլալէն ետքը՝ պաշտօնին գունդէն պիտի դադարին, ու ալ ծառայե-
26 լու չեն. Սակայն ժողովքի խորանին մէջ [շ]պահպանութիւնը պահելու պիտի օգնեն իրենց եղբայրներուն, և ծառայութիւն պիտի չընեն. անանկ պիտի ընես Ղեւտացիներուն՝ իրենց պահպանութիւններուն համար ։

[ղ] Հմր 7 ·
[ճ] Հմր 11, 12 ·
[մ] Հմր 15 ·
[յ] Հմր 5, Է ·
[ն] Տես գլ. դ. 3 · Ա Մն. Իգ. 3, 24, 27 ·
[շ] Գլ. Ա. 53 ·

ԳԼ. Թ.

1 Երկրորդ տարին նորէն զատիկը ընել կը պատուիրուի ։ 6 Անմաքուր եղողները ու դուրս տեղ գտնուողները երկրորդ ամսուն մէջ պիտի ընեն զատիկը ։ 15 Իսրայէլացիք ամպին առաջնորդութեամբը կը չուէին՝ ու իջեւան կ'ընէին ։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին Սինայի անապատին մէջ՝ անոնց Եգիպտոսի երկրէն ելլելուն երկրորդ տարին առջի ամսուն մէջ՝
2 ըսելով. Իսրայէլի որդիքը [ա]իր որոշուած ժամանակին թող ընեն
3 զատիկը ։ Աս ամսուն չորեքտասաներորդ օրը [բ]իրիկուան դէմ պիտի ընէք զան՝ իր որոշուած ժամանակին. անոր բոլոր կանոններուն ու անոր բոլոր սովորութիւններուն համեմատ պիտի ը-
4 նէք զան ։ Եւ Մովսէս խօսեցաւ Իսրայէլի որդւոցը՝ որ զատիկը ը-
5 նեն ։ Եւ անոնք [գ]առաջին ամսուն չորեքտասաներորդ օրը իրիկուան դէմ զատիկը ըրին Սինայի անապատին մէջ. Տէրոջը Մովսէսին բոլոր պատուիրածին պէս՝ Իսրայէլի որդիքը անանկ ըրին ։

[ա] Ել. Ժբ. 1, Է. Ղեւ. Իգ. 5 · Գլ. Իը. 16 · Բ Օր. Ժզ. 1, 2 ·
[բ] Ել. Ժբ. 6 ·
[գ] Յես. Ե. 10 ·

6 Եւ կային ոմանք՝ որ [դ]մարդու մեռելէ պղծուած ըլլալով, այն օրը չկրցան զատիկը ընել. [ե]և այն օրը Մովսէսին ու Ահարոնին առջեւ ե-
7 կան. Եւ այն մարդիկը ըսին անոր. Մենք մարդու մեռած մարմինէ պղծուած ենք. ինչո՞ւ համար Իսրայէլի որդւոցը մէջ Տէրոջը պատարագը իր որոշուած ժամանակին
8 մատուցանելէն արգիլուինք ։ Եւ Մովսէս ըսաւ անոնց. Կեցէք՝ [զ]*նայիմ Տէրը ինչ կը պատուիրէ ձեր վրայով ։

9 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ը-
10 սելով. Խօսէ Իսրայէլի որդւոցը՝ ու ըսէ. Թէ որ ձեզմէ կամ ձեր սերունդէն մէկը մեռած մարմինէ մը պղծուի, կամ հեռաւոր ճամբորդութեան մէջ ըլլայ, անիկայ ալ
11 զատիկը պիտի ընէ Տէրոջը. [է]Երկրորդ ամսուն չորեքտասաներորդ օրը իրիկուան դէմ պիտի ընեն զան. [ը]Բաղարջով ու լեղի խոտերով պի-
12 տի ուտեն զան. [թ]Անկէ մինչեւ առտու բան մը պիտի չթողուն, [ժ]և անկէ ոսկոր մը չկոտրեն. [ի]զատկին բոլոր կանոններուն համեմատ պի-
13 տի ընեն զան ։ Բայց թէ որ մաքուր եղող՝ ու ճամբորդութեան մէջ չեղող մարդը զատիկը ընելը զանց ընէ, այն անձը [լ]իր ժողովուրդին մէջէն պիտի կորսուի. ինչու որ [խ]Տէրոջը պատարագը իր որոշուած ժամանակին չմատուց. այն մարդը [ծ]իր մեղքը պիտի կրէ ։
14 Եւ թէ որ օտարական մը ձեր մէջը պանդխտանայ, ու զատիկը ընելու ըլլայ Տէրոջը, զատկին կանոնին և անոր սովորութեանը համեմատ պիտի ընէ զան. թէ օտարականին՝ և թէ երկրին բնակին համար [կ]մէկ կանոն պիտի ունենաք ։

15 Եւ [հ]ան օրը՝ որ խորանը կանգնեցաւ, վկայութեան վրանին վրայովը ամպը պատեց խորանը. ու [ձ]իրիկունէն մինչեւ առտու խորանին վրայ կրակի երեւոյթով կը
16 կենար ։ Միշտ անանկ էր. ցորեկը ամպը կը ծածկէր զան, և գիշերը
17 կրակին երեւոյթը ։ Ու երբոր ամպը [ղ]խորանէն կը վերնար, անկէ ետեւ Իսրայէլի որդիքը կը չուէին. և ուր որ ամպը կը կենար, հոն Իս-
18 րայէլի որդիքը իջեւան կ'ընէին ։ Տէրոջը հրամանովը Իսրայէլի որդիքը կը չուէին, և Տէրոջը հրամանովը իջեւան կ'ընէին. [ճ]ամպը խորանին վրայ որչափ ատեն որ կը կենար, անոնք իրենց վրաններուն մէջ
19 կը մնային ։ Եւ երբոր ամպը շատ օրեր խորանին վրայ մնար, Իսրայէլի որդիքը [մ]Տէրոջը պահպանութիւնը կը պահէին, ու չէին չուեր ։

Ն · Ք · ԳՔ ·
1490

[դ] Գլ. Ե. 2 · ԺԹ. 11, 16 · Տես Յովհ. ԺԸ. 28 ·
[ե] Ել. ԺԸ. 15, 19, 26 · Գլ. Իէ. 2 ·
[զ] Գլ. Իէ. 5 ·
* Եբր. մտիկ ընեմ
[է] Բ Մն. Լ. 2, 15 ·
[ը] Ել. Ժբ. 8 ·
[թ] Ել. Ժբ. 10 ·
[ժ] Ել. Ժբ. 46 · Յովհ. ԺԹ. 36 ·
[ի] Ել. Ժբ. 43, Է ·
[լ] Ծն. ԺԷ. 14 · Ել. Ժբ. 15 ·
[խ] Հմր 7 ·
[ծ] Գլ. Ե. 31 ·
[կ] Ել. Ժբ. 49 ·
[հ] Ել. Խ. 34 · Նեեմ. Թ. 12, 19 · Սաղմ. ՃԴ. 14 ·
[ձ] Ել. Ժգ. 21 · Խ. 38 ·
[ղ] Ել. Խ. 36 · Գլ. Ժ. 11, 33, 34 · Սաղմ. Ձ. 1 ·
[ճ] Ա Կոր. Ժ. 1 ·
[մ] Գլ. Ա. 53 · Գ. 8 ·

Ն. Ք. Ծ. 1490

20 Նոյնպէս ալ երբոր ամպը խորանին
վրայ քիչ օր կենար . Տէրոջը հրա-
մանին համեմատ իջեւան կ'ընէին ,
ու Տէրոջը հրամանին համեմատ կը
21 չուէին ։ Նոյնպէս ալ երբոր ամպը
իրիկուընէ մինչև առտու մնար ,
առտուանց ամպին վեր ելած ատե-
նը կը չուէին . թէ ցորեկ ըլլար և
թէ գիշեր՝ ամպին ելած ատենը կը
22 չուէին ։ Կամ երկու օր՝ կամ մէկ
ամիս՝ և կամ մէկ տարի՝ որ ամպը
խորանին վրայ կենալով մնար , Իս-
րայէլի որդիքը իջեւան կ'ընէին , ու — Ել. խ. 36. 37.
չէին չուեր . բայց երբոր վերնար ,
23 կը չուէին ։ Տէրոջը հրամանին
համեմատ իջեւան կ'ընէին , և Տէրո-
ջը հրամանին համեմատ կը չուէին .
Մովսէսին ձեռքովը տրուած Տէրո-
ջը հրամանին համեմատ՝ Տէրոջը — Հմր 19.
պահպանութիւնը կը պահէին ։

ԳԼ. Ժ

1 Արծաթէ փողերուն գործածութիւնը ։ 11 Իսրայէլացիները Սինայէն դէպ 'ի Փառան կը չուեն ։ 14 Անոնց չուելուն կարգը ։ 29 Մովսէս իր Յոբաբ աները կը յորդորէ որ իրենց հետ երթայ ։ 33 Տապանակին չուելու ու կենալու ատենը՝ Մովսէսին տուած օրհնութիւնը ։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ը- — Եսա. ա. 13.
2 սելով . Քեզի երկու հատ ար- — Երեմ. դ. 5. Յովէլ. բ. 15.
ծաթէ փող շինէ . կռածոյ պիտի
շինես անոնք , որ ժողովքը կանչե- — Ել. ժը. 21. Գլ. ա. 16. է. 2.
լու համար՝ ու բանակներուն չուե-
3 լուն համար գործածես ։ Եւ երբոր — Գլ. բ. 3.
զանոնք հնչեցնեն , բոլոր ժողովքը — Գլ. բ. 10.
քովդ պիտի ժողվուին ժողովքի խո- — Հմր 3.
4 րանին դուռը ։ Եւ թէ որ փող — Յովէլ. բ.
մէկը հնչեցնեն , իշխանները՝ Իս- — 1.
րայէլին հազարապետները քովդ — Գլ. լա. 6. Յես. զ. 4.
5 պիտի ժողվուին ։ Եւ երբոր ազ- — Ա Մն. ժե.
դարարութեան համար հնչեցնէք , — 24. Բ Մն.
արևելքը իջեւան ըրող բանակները — ժգ. 12.
6 պիտի չուեն ։ Ու երբոր երկրորդ — [illegible]
անգամ ազդարարութեան փող
հնչեցնէք , հարաւային կողմը իջ- — Գլ. լա. 6. Յես. զ. 5.
եւան ըրող բանակները պիտի չուեն . — Բ Մն. ժգ.
անոնց չուելուն համար ազդարա- — 14.
րութեան փող պիտի հնչեցնեն ։ — Դատ. բ.
7 Եւ երբ ժողովուրդը ժողվելու ըլ- — 18. գ. 3. զ. 9. ժ.
լայ՝ փող պիտի հնչեցնէք , բայց — 8. 12. Ա
ազդարարութիւն պիտի չընէք ։ — Թագ. ժ.
8 Եւ փողերը հնչեցնողները՝ Ահա- — 18. Սաղ. ճզ. 42.
րոնին որդիքը քահանաները պիտի — Ծն. ը. 1.
ըլլան . և ատիկայ ձեր ազգերուն — Սաղ. ճզ.
մէջ յաւիտենական կանոն ըլլայ — 4.
9 ձեզի ։ Եւ թէ որ պատերազմե- — Գլ. իթ. 1. Ղև. իգ.
լու երթաք՝ ձեր երկրին մէջ ձեզի — 24. Ա Մն.
նեղութիւն տուող թշնամիին դէմ, — ժե. 24. Բ
փողերով ազդարարութիւն պիտի — Մն. ե. 12.
ընէք . ու պիտի յիշուիք Տէրոջը — է. 6. իթ.
ձեր Աստուծոյն առջեւ , և ձեր — 26. Եզր.
10 թշնամիներէն ազատուիք ։ Եւ — գ. 10. Նեեմ. ժբ.
ձեր ուրախութեան օրերուն՝ ու — 35. Սաղ. ձա. 3.

Ն. Ք. Ծ. 1490

ձեր տօներուն՝ և ձեր ամսագլուխ-
ներուն մէջ՝ փողերը պիտի հնչե-
ցընէք ձեր ողջակէզներուն վրայ ,
ու ձեր խաղաղութեան զոհերուն
վրայ , որ ձեզի յիշատակի համար — Հմր 9.
ըլլան ձեր Աստուծոյն առջեւ . ես
եմ Տէրը ձեր Աստուածը ։

11 Եւ եղաւ որ երկրորդ տարին
երկրորդ ամսուն քսաներորդ օրը՝
վկայութեան խորանին վրայէն — Գլ. թ. 17.
12 ամպը վեր ելաւ ։ Եւ Իսրայէլի
որդիքը իրենց գնացքին համեմատ — Ել. խ. 36.
չուեցին Սինայի անապատէն . ու — Գլ. բ. 9.
ամպը Փառանի անապատին մէջ — 16. 24. 31.
13 կեցաւ ։ Եւ առաջ՝ Մովսէսին — Ել. ժթ. 1. Գլ. ա.
ձեռքովը տրուած Տէրոջը հրա- — 1. թ. 5.
14 մանին պէս չուեցին ։ Եւ առաջ՝ — Ծն. իա.
Յուդայի որդւոցը բանակին դրօ- — 21. Գլ.
շակը չուեց՝ իրենց գունդերուն — ժգ. 1. 4.
կարգովը . ու անոր գունդին վրայ — 27. Բ Օր. ա. 1.
Ամինադաբին որդին Նաասոնն — Հմր 5. 6. Գլ. բ. 34.
15 էր ։ Եւ Իսաքարի որդւոցը ցեղին — Գլ. բ. 3.
գունդին վրայ Սուղարին որդին — 9.
16 Նաթանայէլն էր ։ Եւ Զաբու- — Գլ. ա. 7.
ղոնի որդւոցը ցեղին գունդին վրայ
17 Քեղոնին որդին Եղիաբն էր ։ Եւ
խորանը վար իջեցուցին . ու խո- — Գլ. ա. 51.
րանը վերցընող Գերսոնի որդիքը — Գլ. դ. 24.
18 և Մերարիի որդիքը չուեցին ։ Եւ — 31. է. 6. 7. 8.
Ռուբէնի բանակին դրօշակը չուեց — Գլ. բ. 10.
իրենց գունդերուն կարգովը . ու — 16.
անոր գունդին վրայ Սեդիուրին որ-
19 դին Եղիսուրն էր ։ Եւ Շմաւոնի
որդւոցը ցեղին գունդին վրայ Սու-
րիսադային որդին Սաղամիէլն էր ։
20 Եւ Գադի որդւոցը ցեղին գունդին
վրայ Դագուէլին որդին Եղիասափն
21 էր ։ Եւ սրբարանը վերցընող — Գլ. դ. 4.
Կահաթացիները չուեցին . ու խո- — 15. է. 9.
րանը կը կանգնուէր մինչև անոնց
22 գալը ։ Եւ Եփրեմի որդւոցը բա- — Գլ. բ. 18.
նակին դրօշակը չուեց իրենց գուն- — 24.
դերուն կարգովը . ու անոր գուն-
դին վրայ Ամիուդին որդին Եղի-
23 սաման էր ։ Եւ Մանասէի որդւո-
ցը ցեղին գունդին վրայ Փադա-
24 սուրին որդին Գամաղիէլն էր ։ Եւ
Բենիամինի որդւոցը ցեղին գուն-
դին վրայ Գեդէոնիին որդին Աբի-
25 դանն էր ։ Եւ Դանի որդւոցը — Գլ. բ. 25.
բանակին դրօշակը՝ իրենց գունդե- — 31. Յես. զ.
րուն կարգովը բոլոր բանակներուն — 9.
ետևէն չուեց . ու անոր գունդին
վրայ Ամիսադային որդին Աքիե-
26 զերն էր ։ Եւ Ասերի որդւոցը ցե-
ղին գունդին վրայ Եքրանին որդին
27 Փագիէլն էր ։ Եւ Նեփթաղիմի
որդւոցը ցեղին գունդին վրայ Ե-
28 նանին որդին Աքիրէն էր ։ Աս — Գլ. բ. 34.
էր Իսրայէլի որդւոցը չուելուն
կարգը իրենց գունդերուն համե-
մատ՝ երբոր կը չուէին ։
29 Եւ Մովսէս իր աներոջը՝ [illegible]

Մադիանացի [ա]Ռագուէլին որդւոյն
Յօբաբին ըսաւ. Մենք կը չուենք
ան տեղը՝ որուն համար Տէրը ըսաւ
որ, [բ]Ձեզի պիտի տամ. մեզի հետ
եկուր, ու [գ]բարիք պիտի ընենք քեզի.
ինչու որ [դ]Տէրը Իսրայէլին բարիք
30 խօսեցաւ։ Եւ անիկայ ըսաւ
անոր. Չեմ երթար, այլ իմ
երկիրս ու իմ ազգականներուս պիտի
31 երթամ։ Եւ ինքը ըսաւ.
Շնորհք ըրէ՝ մեզ մի՛ թողուր.
քանզի անապատին մէջ մեր իջեւան
ընելու տեղերը գիտես, ու մեզի
32 [ե]առաջնորդ կ'ըլլաս։ Եւ թէ որ
մեզի հետ երթալու ըլլաս, [զ]ինչ
բարութիւն որ Տէրը մեզի ընէ,
մենք ալ քեզի նոյն բարութիւնը
կ'ընենք։

33 Եւ անոնք [է]Տէրոջը լեռնէն իրեք
օրուան ճամբայ չուեցին. ու Տէրոջը
ուխտին տապանակը [ը]իրեք
օրուան ճամբայով անոնց առջեւէն
կ'երթար՝ անոնց հանգստանալու
34 տեղ գտնելու համար։ Եւ երբ
բանակէն կը չուէին, [թ]Տէրոջը ամպը
ցորեկը անոնց վրան էր։

35 Եւ տապանակին չուելու ատենը՝
Մովսէս կ'ըսէր. [ժ]Ելի՛ր, ո՛վ Տէր,
ու քու թշնամիներդ թող ցրուին,
ու քեզ ատողները առջեւէդ փախ-
36 չին։ Եւ անոր կենալու ատենը՝
ինքը կ'ըսէր. Ո՛վ Տէր՝ Իսրայէլին
հազարաւորներուն — բիւրաւորներուն
դարձիր։

Ն. Ք. ԴՔ.
1490

[ա] Ել. Բ. 18.
[բ] Ծն. ԺԲ. 7.
[գ] Դատ. Ա. 16. Դ. 11.
[դ] Ծն. ԼԲ. 12. Ել. Գ. 8. Զ. 7. 8.
[ե] Եբր. աչք. Յոբ. ԻԹ. 15.
[զ] Դատ. Ա. 16.
[է] Տես Ել. Գ. 1.
[ը] Բ Օր. Ա. 33. Յես. Գ. 3. 4. 6. Սաղ. ՃԼ. 8. Երեմ. ԼԱ. 2. Եզեկ. Ի. 6.
[թ] Ել. ԺԳ. 21. Նեեմ. Թ. 12. 19.
[ժ] Սաղ. ԿԸ. 1. 2. ՃԼ. 8.

ԳԼ. ԺԱ.

1 Մովսէսին աղաչանքովը Տաբերայի հրկիզութիւնը կը դադարի։ 4 Ժողովուրդը միս ուտելու կը ցանկայ, ու մանանայէն կը զզուի։ 10 Մովսէս իր վրան եղած բեռէն կը գանգատի։ 16 Աստուած անոր ծանրութիւնը եօթանասուն ծերերու կը բաժնէ։ 31 Տէրը անոնց ցանկութեանը վրայ բարկանալով՝ Կիբրօթ հաթթաւայի մէջ լորամարգիներ կու տայ անոնց։

1 Եւ [ա]ժողովուրդը չարաչար տրտունջ կ'ընէր Տէրոջը †առջեւ.
ու Տէրը լսեց, [բ]և իր բարկութիւնը
բորբոքեցաւ, ու անոնց մէջ [գ]Տէրոջը կրակը վառեցաւ, և բանակին ծայրերը [illegible] կորսնցուց։
2 Եւ ժողովուրդը աղաղակեց Մովսէսին. ու Մովսէս [դ]աղօթեց Տէ-
3 րոջը, և կրակը դադարեցաւ։ Եւ
ան տեղին անունը ‡Տաբերա դրաւ,
Տէրոջը կրակը անոնց մէջ այրելուն
4 համար։ Եւ անոնց մէջի [ե]խառնիճաղանճ բազմութիւնը շատ ցանկացան. ու Իսրայէլի որդիքն ալ
‖դարձան լացին, և ըսին. [զ]Ո՞վ
5 մեզի ուտելու միս պիտի տայ. [ը]Եգիպտոսի մէջ մեր ձրի կերած ձուկերը՝ վարունգները ու սեխերը և
պրասները ու սոխերը և խստորները
6 միտքերնիս կու գան. Եւ հիմա
[թ]մեր անձը չորցաւ. մանանայէն
զատ ուրիշ բան մը չկայ աչքերնուս
7 առջեւ։ Եւ [ժ]մանանան գինձի
սերմի պէս՝ ու անոր գոյնը [ի]§սուտակի
8 գոյնի պէս էր։ Ժողովուրդը
կը պտըտէր ու կը ժողվէր զայն, և
աղացքի մէջ կ'աղային, կամ անկանի մէջ կը ծեծէին. և պտուկներու մէջ կ'եփէին, ու անկէ շօթեր
կը շինէին. և [լ]անոր համը եղոտ
9 գաթաներու համին պէս էր։ Եւ
գիշերը [խ]երբոր բանակին վրայ ցօղ
կ'իջնէր, մանանան ալ անոր վրայ
կ'իջնէր։

10 Ան ատենը Մովսէս լսեց որ ժողովուրդը իրենց տոհմերովը ամէն
մէկը իր վրանին դուռը կու լար. և
[ծ]Տէրոջը բարկութիւնը խիստ բորբոքեցաւ, ու Մովսէսին ալ գէշ
11 երեւցաւ այս բանը։ [կ]Եւ Մովսէս ըսաւ Տէրոջը. Ինչո՞ւ քու ծառադ
չարչարեցիր, ու ինչո՞ւ քու առջեւդ
շնորհք չգտայ, որ աս բոլոր ժողովուրդին բեռը իմ վրաս կը դնես։
12 Միթէ ես եմ յղացեր աս բոլոր
ժողովուրդը, կամ ես եմ ծներ անոնք, որ ինծի կ'ըսես. [հ]Դայեակի
մը կաթնկեր տղան գիրկը առնելուն
պէս [ձ]անոնք գիրկդ առ, ու տար
մինչեւ ան երկիրը՝ որն որ անոնց
հայրերուն տալու [ղ]երդում ըրիր։
13 [ճ]Ես ուրկից միս պիտի ունենամ,
որ աս բոլոր ժողովուրդին տամ.
քանզի իմ բոլորտիքս կու լան ու
կ'ըսեն. Միս տուր մեզի որ ուտենք։
14 [մ]Ես մինակ չեմ կրնար կրել աս բոլոր ժողովուրդը. ինչու որ աս ինծի
15 շատ ծանր է։ Եւ թէ որ ինծի ասանկ պիտի ընես, կ'աղաչեմ [յ]մեռցուր զիս, թէ որ շնորհք գտայ քու
առջեւդ, որ [ն]իմ չարիքս չտեսնեմ։
16 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին. Ինծի
[շ]Իսրայէլին ծերերէն եօթանասուն
հոգի ժողվէ, որոնք որ դուն գիտես թէ ժողովուրդին ծերերը ու
[ո]գլխաւորներն են. և զանոնք ժողովքի խորանը բեր, ու հոն քեզի
17 հետ կայնին. Եւ ես հոն [չ]պիտի
իջնեմ՝ ու խօսիմ քեզի հետ. և
[պ]քու վրադ եղած Հոգիէն պիտի
առնեմ, ու անոնց վրայ պիտի
դնեմ, որ ժողովուրդին բեռը վերցընեն քեզի հետ, ու դուն մինակ
18 չվերցընես։ Եւ ըսէ ժողովուրդին.
[ջ]Վաղուան համար սրբուեցէք,
ու միս պիտի ուտէք. ինչու որ
[ռ]Տէրոջը ականջներուն լացիք՝ ըսելով. Ո՞վ մեզի միս պիտի կերցընէ, [ս]քանզի Եգիպտոսի մէջ աղէկ
կ'ապրէինք. ուստի Տէրը ձեզի
միս պիտի տայ, ու դուք պիտի ու-
19 տէք։ Դուք չէ՛ թէ մինակ մէկ օր
պիտի ուտէք, և ոչ երկու օր՝ ոչ

[ա] Բ Օր. Թ. 22.
† Եբր. ականջներուն.
[բ] Սաղ. ՀԸ. 21.
[գ] Ղև. Ժ. 2. Գլ. ԺԶ. 35. Դ Թագ. Ա. 12. Սաղ. ՃԶ. 18.
[դ] Յակ. Ե. 16.
‡ Այ՝ հրկիզութիւն.
[ե] Ել. ԺԲ. 38.
‖ Կամ՝ նստան
[զ] Սաղ. ՀԸ. 18. ՃԶ. 14.
[է] Ա Կոր. Ժ. 6.
[ը] Ել. ԺԶ. 3.

Ն. Ք. ԴՔ.
1490

[թ] Գլ. ԻԱ. 5.
[ժ] Ել. ԺԶ. 14. 31.
[ի] Ծն. Բ. 12.
§ Կամ՝ մարգարիտ
[լ] Ել. ԺԶ. 31.
[խ] Ել. ԺԶ. 13. 14.
[ծ] Սաղ. ՀԸ. 21.
[կ] Բ Օր. Ա. 12.
[հ] Ես. ԽԹ. 23. Ա Թես. Բ. 7.
[ձ] Ես. Խ. 11.
[ղ] Ծն. ԻԶ. 3. Ծ. 24. Ել. ԺԳ. 5.
[ճ] Մատ. ԺԵ. 33. Մար. Ը. 4.
[մ] Ել. ԺԸ. 18.
[յ] Տես Գ Թագ. ԺԹ. 4. Յովն. Դ. 3.
[ն] Սոփ. Գ. 15.
[շ] Տես Ել. ԻԴ. 1. 9.
[ո] Բ Օր. ԺԶ. 18.
[չ] Հմր 25. Ծն. ԺԱ. 5. ԺԸ. 21. Ել. ԺԹ. 20.
[պ] Ա Թագ. Ժ. 6. Դ Թագ. Բ. 15. Նեեմ. Թ. 20. Եսա. ԽԴ. 3. Յովել. Բ. 28.
[ջ] Ել. ԺԹ. 10.
[ռ] Ել. ԺԶ. 7.
[ս] Հմր 5. Գործ. Է. 39.

Ն. Ք. ԴԲ.
1490

Սաղ. ՀԸ. 29. ՃԶ. 15.
Գլ. ԻԱ. 5.
Ծն. ԺԲ. 2. Ելք. ԺԲ. 37. Գլ. Ա. 46.
Դ Թագ. Է. 2. Մատ. ԺԵ. 33. Մար. Ը. 4. Յով. Զ. 7. 9.
Ես. Ծ. 2. ԾԹ. 1.
Գլ. ԻԳ. 19. Եզեկ. ԺԲ. 25. ԻԴ. 14.
Հմր. 16.
Հմր. 17. Գլ. ԺԲ. 5.
Դ Թագ. Բ. 15.
Դ Թագ. Ժ. 5. 6. 10. ԺԹ. 20. 21. 23. Յովէլ. Բ. 28. Գործ. Բ. 17. 18. Ա Կոր. ԺԴ. 1. 5.
Կամ՝ և չդադարեցան.
Ա Թագ. Ի. 26. Երեմ. ԼԶ. 5.
Մար. Թ. 38. Ղուկ. Թ. 49. Յով. Գ. 26.
Ա Կոր. ԺԴ. 5.
Ել. ԺԶ. 13. Սաղ. ՀԸ. 26. 27. 28. ՃԵ. 40.

հինգ օր՝ ոչ տասը օր՝ ոչ ալ քսան օր. 20 Լման մէկ ամիս մինչեւ քթերնէդ դուրս գալը ու զզուէք, անանկ որ զզուիք. որովհետեւ ձեր մէջտեղը եղող Տէրը արհամարհեցիք, և անոր առջեւը լացիք՝ ըսելով. Ինչո՞ւ մենք Եգիպտոսէն ելանք ։

21 Եւ Մովսէս ըսաւ. Այս ժողովուրդը՝ որոնց մէջ կը գտնուիմ, վեց հարիւր հազար հետեւակ հոգի են, ու դուն ըսիր. Ես անոնց միս պիտի տամ՝ որ լման մէկ ամիս ու- 22 տեն. Անոնց բաւական ըլլալու համար՝ միթէ ոչխարները ու արջառները մորթուի՞ն. կամ անոնց բաւական ըլլալու համար՝ ծովուն բոլոր ձուկերը մէկտեղ հա- 23 ւաքուի՞ն ։ Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին. Միթէ տկար է Տէրոջը ձեռքը. հիմա կը տեսնես թէ քեզի ըսածիս պէս պիտի ըլլայ՝ թէ չէ ։

24 Եւ Մովսէս ելաւ, ու Տէրոջը խօսքերը ժողովուրդին զրուցեց. և ժողովուրդին ծերերէն եօթանասուն հոգի ժողվեց, ու զանոնք խորանին բոլորտիքը կայնեցուց ։

25 Եւ Տէրը ամպի մը մէջ իջաւ, ու անոր հետ խօսեցաւ, և անոր վրայ եղած Հոգիէն առաւ, ու ան եօթանասուն ծերերուն վրայ դրաւ. և եղաւ որ Հոգին անոնց վրայ հանգչելուն՝ մարգարէութիւն ըրին, "բայց անկէ ետեւ չըրին" ։

26 Եւ երկու հոգի բանակին մէջ մնացին, մէկուն անունը Էլդադ էր ու մէկալին անունը Մոդադ. և Հոգին հանգչեցաւ անոնց վրայ. ու անոնք ան գրուածներէն էին, բայց խորանը ելած չէին. և բանակին մէջ մարգարէութիւն կ՚ընէին ։

27 Եւ պատանի մը վազեց ու պատմեց Մովսէսին՝ և ըսաւ. Էլդադը ու Մոդադը մարգարէութիւն կ՚ընեն 28 բանակին մէջ ։ Եւ Նաւէին որդին Յեսու՝ Մովսէսին ընտրեալ ծառան պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ. Տէր իմ Մովսէս՝ արգիլէ 29 զանոնք ։ Եւ Մովսէս ըսաւ անոր. Ինծի՞ համար կը նախանձիս. Երանի թէ՝ Տէրոջը բոլոր ժողովուրդը մարգարէներ ըլլային, և Տէրը իր Հոգին անոնց վրայ դնէր ։

30 Եւ Մովսէս բանակը քաշուեցաւ, ինքը ու Իսրայէլի ծերերը ։

31 Եւ Տէրոջմէն հով մը ելաւ, ու ծովուն կողմէն լորամարգիներ բերաւ, ու բանակին վրայ մէկ օրուան ճամբայ մէկ կողմէն՝ և մէկ օրուան ճամբայ մէկալ կողմէն՝ բանակին բոլորտիքը տարածեց, երկրի երեսին վրայէն երկու կանգունի չափ 32 բարձր ։ Եւ ժողովուրդը ան բոլոր օրը՝ ու բոլոր գիշերը՝ և հետեւեալ բոլոր օրը ելլելով՝ լորամարգիները ժողվեցին. քիչ ժողվողը տասը քոռ ժողվեց. և իրենց համար բանակին բոլորտիքը չորցնելու փռեցին զա- 33 նոնք ։ Եւ երբոր դեռ միսը իրենց ակռաներուն վրան էր, տակաւին չծամուած՝ Տէրոջը բարկութիւնը ժողովուրդին վրայ բորբոքեցաւ. ու Տէրը խիստ մեծ հարուածով 34 զարկաւ ժողովուրդը ։ Եւ ան տեղին անունը "Կիբրոթ Հաթթաւա" դրաւ. ինչու որ հոն թաղե- 35 ցին ցանկացող ժողովուրդը ։ Եւ Կիբրոթ Հաթթաւայէն Ասերովթ չուեց ժողովուրդը, ու Ասերովթի մէջ մնացին ։

ԳԼ. ԺԲ

1 Աստուած կը յանդիմանէ Մարիամին ու Ահարոնին յանդգնութիւնը ։ 10 Մովսէսին աղաչանքովը Մարիամին բորոտութիւնը կը բժշկուի ։ 14 Աստուած կը հրամայէ որ Մարիամը բանակէն դուրս՝ գոց պահուի ։

1 Եւ Մարիամ ու Ահարոն՝ Մովսէսին դէմ խօսեցան՝ անոր առած Եթեովպացի կնկանը համար, քանզի անիկայ Եթեովպացի կնիկ ա- 2 ռեր էր, Ու ըսին. Միթէ Տէրը միայն Մովսէսին ձեռքո՞վը խօսեցաւ. չէ՞ որ մեր ձեռքովն ալ խօսեցաւ. 3 և Տէրը լսեց ։ Եւ Մովսէս շատ հեզ մարդ մըն էր՝ երկրի վրայ ե- 4 ղած բոլոր մարդոցմէ աւելի ։ Եւ իսկոյն Տէրը ըսաւ Մովսէսին և Ահարոնին ու Մարիամին. Դուք իրեքդ ալ ժողովքի խորանը ելէք. 5 և իրեքնին ալ ելան ։ Եւ Տէրը ամպին սիւնովը իջաւ, ու խորանին դուռը կայնեցաւ. և Ահարոնը ու Մարիամը կանչեց, ու անոնք երկուքնին ալ ելան ։

6 Եւ ըսաւ անոնց. Հիմա իմ խօսքս մտիկ ըրէք. թէ որ ձեզմէ մէկը մարգարէ ըլլայ, ես Տէրս ինքզինքս տեսիլքի մէջ կը ճանչցնեմ անոր, կամ երազի մէջ կը 7 խօսիմ անոր հետ ։ Իմ ծառաս Մովսէսը անանկ չէ, որ իմ բոլոր 8 տանս մէջ հաւատարիմ է. Անոր հետ բերան առ բերան յայտնապէս կը խօսիմ, և ոչ թէ առակով. ու անիկայ Տէրոջը կերպարանքը կը տեսնէ. ուստի իմ ծառայիս Մովսէսին դէմ խօսելու 9 ինչո՞ւ չվախցաք ։ Եւ Տէրոջը բարկութիւնը անոնց վրայ բորբոքե- 10 ցաւ. ու ինքը գնաց ։ Եւ ամպը վերցաւ խորանէն, ու ահա Մարիամ ձիւնի պէս բորոտ եղաւ. և Ահարոն Մարիամին նայեցաւ, և ահա անիկայ բորոտ էր ։

11 Եւ Ահարոն ըսաւ Մովսէսին. Ո՛հ, տէր իմ, կ՚աղաչեմ, վրանիս մեղք

Ն. Ք. ԴԲ.
1490

Սաղ. ՀԸ. 30. 31.
Այ՝ ցանկութեան գերեզմաններ.
Բ Օր. Թ. 22.
Գլ. ԼԳ. 17.
[illegible]
Ել. Բ. 21.
Ել. ԺԵ. 20. Միք. Զ. 4.
Ծն. ԻԹ. 33. Գլ. ԺԱ. 1. Բ Թագ. ԺԹ. 4. Եսա. ԼԵ. 4. Եզեկ. ԼԵ. 12. 13.
Սաղ. ՀԳ. 9.
Գլ. ԺԱ. 25. ԺԳ. 19.
Ծն. ԺԵ. 1. Խզ. 2. Յոբ. ԼԳ. 15. Եզեկ. Ա. 1. Դան. Բ. 2. Ը. 8. 16. 17. Ղուկ. Ա. 11. 22. Գործ. Ժ. 11. 17. ԺԲ. 17. 18.
Ծն. ԼԱ. 10. 11. Գ Թագ. Գ. 5. Մատ. Ա. 20.
Սաղ. ՃԵ. 26.
Ա Տիմ. Գ. 15.
Եբր. Գ. 2. 5.
Ել. ԼԳ. 11. Բ Օր. ԼԴ. 10.
Ա Կոր. ԺԳ. 12.
Ել. ԼԳ. 19.
Բ Պետ. Բ. 10. Յուդ. 8.
Բ Օր. ԻԴ. 9.
Դ Թագ. Ե. 27. ԺԵ. 5.
Բ Մն. ԻԶ. 19. 20.
Բ Թագ. ԺԹ. 19. ԻԴ. 10. Առակ. Լ. 32.

Ն․ Ք․ Գ․ Ե․ 1490

մի՛ դներ . քանզի յիմարութիւն
12 ըրինք , ու մեղք գործեցինք . Թող
չնմանի ան մեռած տղուն՝ որ իր
մօրը արգանդէն ելած ատենը անոր
մարմինին կէսը սպառած է ։
13 Եւ Մովսէս աղաղակեց Տէրոջը՝
ըսելով . Կը խնդրեմ քեզմէ , ով
14 Աստուած , բժշկէ՛ անիկայ ։ Եւ
Տէրը ըսաւ Մովսէսին . Թէ որ
անոր հայրը միայն անոր երեսը
թքնելու ըլլար , եօթը օր պիտի
չամչնա՞ր . Թող անիկայ եօթը օր
բանակէն դուրս գոցուած պահուի ,
15 ու անկէ ետև ընդունուի ։ Եւ
Մարիամ բանակէն դուրս եօթը
օր գոցուած մնաց . ու ժողովուրդը
չչուեց մինչև Մարիամին ընդունուիլը ։

Սաղ. ՁԸ. 4 ։

Տե՛ս Եբր. ԺԲ. 9 ։

Ղև. ԺԳ. 46 ։ Գլ. Ե. 2, 3 ։

Բ Օր. ԻԴ. 9 ։ Բ Մն. ԻԶ. 20, 21 ։

ԳԼ. ԺԳ

5 Երկիրը լրտեսելու խրկուած մարդոց անունները ։ 18 Անոնց տրուած պատուէրները , 22 անոնց գործքերը , 27 ու անոնց բերած լուրը ։

1 Եւ ետքը ժողովուրդը Ասերովթէն չուեցին , ու Փառանի ա–
2 նապատը իջևան ըրին ։ Եւ Տէրը
խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով .
3 Մարդիկ խրկէ որ լրտեսեն Քանանու երկիրը , որն որ Իսրայէլի
որդւոցը պիտի տամ . անոնց իշխան եղողներէն՝ մէյմէկ մարդ իր
հայրերուն ցեղէն կողմէն պիտի
4 խրկէք ։ Եւ Մովսէս Տէրոջը
հրամանին համեմատ խրկեց զանոնք Փառանի անապատէն . բոլոր ան մարդիկը Իսրայէլի որդւոցը
5 գլխաւորներն էին , Որոնց անունները ասոնք են . Ռուբէնի ցեղէն՝
6 Զաքուրին որդին Սամուան , Շըմաւոնի ցեղէն՝ Քոռիին որդին Սա–
7 փատը , Յուդայի ցեղէն՝ Յեփո–
8 նէին որդին Քաղէբը , Իսաքարի
ցեղէն՝ Յովսեփին որդին Իգաղը ,
9 Եփրեմի ցեղէն՝ Նաւէին որդին
10 Օսէսը , Բենիամինի ցեղէն՝ Ռա–
11 փուին որդին Փաղտին , Զաբուղոնի ցեղէն՝ Սուդիին որդին Գեդ–
12 դիէլը , Յովսեփի ցեղէն՝ այսինքն
Մանասէի ցեղէն՝ Սուսիին որդին
13 Գադդին , Դանի ցեղէն՝ Գամաղիին
14 որդին Ամիէլը , Ասերի ցեղէն՝ Մի–
15 քայէլին որդին Սաթուրը , Նեփթաղիմի ցեղէն՝ Վափսիին որդին
16 Նաբին , Գադի ցեղէն՝ Մաքիին
որդին Գուէլը ։
17 Ասոնք են ան մարդոցը անունները՝ որ Մովսէս խրկեց երկիրը լրտեսելու . և Մովսէս Նաւէին որդւոյն
Օսէսին անունը Յեսու դրաւ ։
18 Եւ Մովսէս խրկեց զանոնք Քանանու երկիրը լրտեսելու , ու ըսաւ անոնց . Աս հարաւային կողմէն
դէպ 'ի վեր ելթալով՝ լեռը ե–
19 լէք . Եւ ան երկրին ինչպէս ըլլալը՝
ու հոն բնակող ժողովուրդին զօրաւոր կամ տկար , քիչուոր կամ
20 շատուոր ըլլալը տեսէք . Եւ ան
երկիրը՝ ուր որ անոնք կը բնակին՝
ինչպէս է , աղէ՞կ է՝ թէ գէշ .
և ինչպէս են ան քաղաքները՝
ուր որ անոնք կը բնակին . վրաններէ՞ բաղկացած են՝ թէ պարս–
21 պաւոր են . Եւ երկիրը ինչպէս է ,
պարարա՞տ է թէ անբեր . մէջը ծառեր կա՞ն՝ թէ չէ ։ Եւ ժիր եղէք ,
ու ան երկրին պտուղէն առէք ։
Եւ ան օրերը խաղողին նոր ելած
22 օրերն էր ։ Եւ ելան՝ ու ան երկիրը լրտեսեցին Սին անապատէն
մինչև դէպ 'ի Եմաթ երթալու
23 Ռոոբը ։ Եւ հարաւային կողմէն
ելան , ու դէպ 'ի Քեբրոն եկան .
ու հոն էր [illegible] Ենակին որդիքը Աքիմանը՝ Սէսին և Թոլմին .
ու Քեբրոն Եգիպտոսի Յայանիս քաղաքէն եօթը տարի առաջ
24 շինուած էր ։ Եւ մինչև Եսքողի ձորը եկան , ու անկէ խաղողի
ողկոյզ մը կտրեցին ուռովը մէկտեղ , և երկու հոգի լծակով վերցուցին անիկայ . և նուռերէն ու
25 թուզերէն ալ բերին ։ Իսրայէլի
որդւոցը անկէ կտրած ողկուզին համար՝ ան տեղին անունը Եսքողի
26 ձոր դրուեցաւ ։ Եւ քառսուն օրէն
ետքը ան երկիրը լրտեսելէն դար–
27 ձան . Եւ գալով հասան Մովսէսին
ու Ահարոնին և Իսրայէլի որդւոցը
բոլոր ժողովքին՝ Փառանի անապատը Կադէսը . և անոնց ու բոլոր ժողովքին լուր բերին . և երկրին
28 պտուղը ցուցուցին անոնց ։ Եւ
պատմեցին անոր՝ ու ըսին . Մեզ
խրկած երկիրդ գացինք . իրաւցնէ
կաթ ու մեղր կը բղխէ ան , և
29 անոր պտուղը աս է ։ Բայց ան
երկրին մէջ բնակող ժողովուրդը
զօրաւոր է , և քաղաքները պարըսպաւոր ու խիստ մեծ են . և հոն
30 Ենակին որդիքը տեսանք ։ Ամաղեկացիք ան երկրին հարաւային
կողմը կը բնակին . ու Քետացիք և
Յեբուսացիք ու Ամօրհացիք լեռները կը բնակին , և Քանանացիք
ծովուն քովը ու Յորդանանու
31 եզերքը կը բնակին ։ Եւ Քաղէբ՝
ժողովուրդը Մովսէսին առջևը լռեցուց , ու ըսաւ . Ա՛գէ՛ ելլենք , ու
ժառանգենք ան . քանզի մենք անշուշտ կարող ենք անոր տիրելու ։
32 Բայց անոր հետ ելլող մարդիկը
ըսին . Մենք ան ժողովուրդին վրայ
ելլելու կարող չենք . ինչու որ ա–
33 նոնք մեզմէ զօրաւոր են ։ Եւ Հիբենց
լրտեսած երկրին համար գէշ լուր
բերին Իսրայէլի որդւոցը՝ ըսելով .

Գլ. ԺԱ. 35 ։ ԼԳ. 18 ։

Գլ. ԼԲ. 8 ։ Բ Օր. Ա. 22 ։

Հմր 1 ։ Գլ. ԼԲ. 8 ։ Բ Օր. Ա. 19 ։ Թ. 23 ։

Գլ. ԼԴ. 19 ։ Ա Մն. Դ. 15 ։

Հմր 31 ։ Գլ. ԺԴ. 6, 30 ։ Յես. ԺԴ. 6, 7, 13, 14 ։ Դատ. Ա. 12 ։

Հմր 17 ։

Եբ՝ փրկիչ

Եբ՝ Տէր փրկիչ

Հմր 23 ։

Ծնն. ԺԴ. 10 ։ Դատ. Ա. 9, 19 ։

Ն․ Ք․ Գ․ Ե․ 1490

Բ Նեեմ. Թ. 25, 35 ։ Եզեկ. ԼԴ. 14 ։

Բ Օր. ԼԱ. 6, 7, 23 ։

Թւ. ԼԴ. 3 ։ Յես. ԺԵ. 1 ։

Յես. ԺԹ. 28 ։

Հմր 34 ։

Յես. ԺԱ. 21, 22 ։ ԺԵ. 13, 14 ։ Դատ. Ա. 10 ։

Յես. ԻԱ. 11 ։

Սաղ. ՀԸ. 12 ։ Եսա. ԺԹ. 11 ։ Լ. 4 ։

Բ Օր. Ա. 24, 25 ։ Գլ. ԼԲ. 9 ։

Եբ՝ ողկուզի ։

Հմր 4 ։

Գլ. Ի. 1, 16 ։ ԼԲ. 8 ։ ԼԳ. 36 ։ Բ Օր. Ա. 19 ։ Յես. ԺԴ. 6 ։

Ել. Գ. 8 ։ ԺԳ. 5 ։

Բ Օր. Ա. 25 ։

Բ Օր. Ա. 28 ։ Թ. 1, 2 ։

Հմր 34 ։

Ել. ԺԷ. 8 ։ Գլ. ԺԴ. 43 ։ Դատ. Զ. 3 ։ Ա Թագ. ԺԴ. 48 ։ ԺԵ. 3, 5 ։

Տե՛ս Գլ. ԺԴ. 6, 24 ։ Յես. ԺԴ. 7 ։

Գլ. ԼԲ. 9 ։ Բ Օր. Ա. 28 ։ Յես. ԺԴ. 8 ։

Գլ. ԺԴ. 36, 37 ։

Ն. Ք. Գ.Ք.
1490

Ամով. բ. 9 ։
բ Օր. ա. 28 ։ բ. 10 ։ թ. 2 ։
Եսա. խ. 22 ։
ա Թագ. ժէ. 42 ։

Գլ. ժա. 4 ։
Ել. ժզ. 2 ։ ժէ. 3 ։ Գլ. ժզ. 41 ։ Սաղ. ճզ. 25 ։
Տես Հմր 28 . 29 ։
Նեեմ. թ. 17 ։
Տես բ Օր. ժէ. 16 ։ Գոր. է. 39 ։
Գլ. ժգ. 4 . 22 ։
Հմր 24 . 30 . 38 ։ Գլ. ժգ. 7 . 9 ։
Գլ. ժգ. 28 ։ բ Օր. ա. 25 ։
բ Օր. ժ. 15 ։ բ Թագ. ժե. 25 . 26 ։ իբ. 20 ։ գ Թագ. ժ. 9 ։ Սաղ. իբ. 8 ։ Ճիկ. 10 . 11 ։ Եսա. կբ. 4 ։
Գլ. ժգ. 28 ։
բ Օր. թ. 7 . 23 . 24 ։
բ Օր. է. 18 ։ ի. 3 ։
Գլ. իգ. 8 ։
Եբր. հա- փանին. Սաղ. ճիա. 5 ։ Եսա. լ. 2 . 3 ։ Երեմ. խբ. 45 ։
Ծն. խբ. 21 ։ Ել. լդ. 16 ։ բ Օր. ի. 1 . 3 . 4 ։ լա. 6 . 8 ։ Յեսու. ա. 5 ։ Դատ. ա. 22 ։ բ Մն. ժգ. 12 ։ ժե. 2 ։ ի. 17 ։ լբ. 8 ։ Սաղ. խզ. 7 . 11 ։ Եսա. խա. 10 ։ Ամով. ե. 14 ։ Զաքար. բ. 23 ։
Ել. ժէ. 4 ։
Ել. ժզ. 10 ։ իզ. 16 . 17 ։ խ. 34 ։ Ղև. թ. 23 ։ Գլ. ժզ. 19 . 42 ։ ի. 6 ։

Ան երկիրը՝ որուն մէջտեղէն ան-
ցանք՝ զանիկայ լրտեսելու համար ,
իր բնակիչները ուտող երկիր մըն
է . և անոր մէջի բոլոր ժողո-
վուրդը՝ որ մենք տեսանք , յաղ-
34 թահասակ մարդիկ են ։ Եւ հոն
տեսանք հսկաները , Ենակին որ-
դիքը որ հսկաներէն էն . անանկ որ
մենք մեր աչքին մարախի պէս
երեւցանք , և անանկ ալ անոնց
աչքին երեւցանք ։

ԳԼ. ԺԴ

1 Ժողովուրդը ասոր լուրին վրայ տրտունջ կ՚ընէ ։
6 Յեսուն ու Քաղէբը զանոնք լռեցնելու կը
ջանան ։ 11 Աստուած անոնց սպառնալիք
կ՚ընէ . 13 բայց Մովսէսին աղաչանքը ընդու-
նելով՝ կը ներէ ։ 26 Տրտունջ ընող ժողովուրդը
խոստացուած երկիրը մտնելէն կը զրկուի ։ 36
Գէշ լուր բերող լրտեսները հարուածով կը
մեռնին ։ 40 Աստուծոյ հրամանէն դուրս՝
երկրին վրայ յարձակող ժողովուրդը կը յաղ-
թուի ։

1 Եւ բոլոր ժողովքը ձայնը վերցընե-
լով՝ աղաղակեց . և ժողովուր-
2 դը լացաւ ան գիշերը ։ Եւ Իսրա-
յէլի բոլոր որդիքը տրտնջեցին Մով-
սէսին ու Ահարոնին դէմ . ու բոլոր
ժողովքը ըսաւ անոնց . Երանի
թէ՝ Եգիպտոսի երկրին մէջ մեռած
ըլլայինք . երանի թէ՝ աս անապա-
3 տիս մէջ մեռած ըլլայինք ։ Եւ ինչո՞ւ
համար Տէրը մեզ աս երկիրը բերաւ ,
որ սրով իյնանք , և մեր կնիկները
ու մեր որդիքը յափշտակուին .
աղէկ չըլլա՞ր մեզի որ Եգիպտոս
4 դառնանք ։ Եւ իրարու ըսին .
Մէկը մէկ զօրագլուխ մը ընտրենք ,
5 ու Եգիպտոս դառնանք ։ Եւ
Մովսէս ու Ահարոն իրենց երեսին
վրայ ինկան Իսրայէլի որդւոցը բո-
լոր ժողվուած ժողովքին առջեւ ։
6 Եւ երկիրը լրտեսողներէն՝ Նաւէին
որդին Յեսուն՝ ու Յեփոնէին որդին
Քաղէբը իրենց հանդերձները պատ-
7 ռեցին . Եւ Իսրայէլի որդւոցը բո-
լոր ժողովքին խօսեցան՝ ըսելով .
Ան երկիրը՝ որուն մէջտեղէն ան-
ցանք՝ զանիկայ լրտեսելու համար ,
8 խիստ բարի երկիր մըն է ։ Թէ որ
Տէրը մեզի հաճի , մեզ ան երկիրը
պիտի տանի , և ան մեզի պիտի
տայ , որ կաթ ու մեղր բղխող
9 երկիր մըն է ։ Միայն թէ Տէրոջը
դէմ ապստամբ մի՛ ըլլաք . և ան
երկրին ժողովուրդէն մի՛ վախնաք .
քանզի անոնք մեր կերակուրն են .
անոնց պաշտպանութիւնը գացած
է իրենց վրայէն , ու Տէրը մեզի
10 հետ է . անոնցմէ մի՛ վախնաք ։ Եւ
բոլոր ժողովքը ըսին թէ՝ Քարերով
քարկոծենք զանոնք . բայց Տէրոջը
փառքը ժողովքի խորանին մէջ բո-
11 լոր Իսրայէլի որդւոցը երեւցաւ ։ Եւ
Տէրը ըսաւ Մովսէսին . Աս ժողո-
վուրդը մինչեւ ե՞րբ զիս պիտի ար-
համարհէ , և իրենց մէջը բրած
բոլոր հրաշքներովս ալ մինչեւ ե՞րբ
12 պիտի չհաւատան ինծի ։ Ես ա-
նոնք ժանտախտով պիտի զարնեմ ,
ու կորսնցընեմ անոնք . և քեզ
անոնցմէ մեծ ու զօրաւոր ազգ մը
13 պիտի ընեմ ։ Եւ Մովսէս ըսաւ
Տէրոջը . Ան ատենը Եգիպտացիք
պիտի լսեն . քանզի դուն քու կարո-
ղութեամբդ աս ժողովուրդը անոնց
14 մէջէն հանեցիր . Եւ անոնք պիտի
պատմեն աս երկրին բնակիչներուն .
անոնք լսած են որ դուն՝ ով
Տէր , աս ժողովուրդին մէջտեղն ես ,
որ դուն՝ ով Տէր , դէմ առ դէմ կը
տեսնուիս , և որ քու ամպդ անոնց
վրայ կը կայնի , և որ ցորեկը ամպի
սիւնով՝ ու գիշերը կրակի սիւնով
15 կը քալես անոնց առջեւէն ։ Հիմա
թէ որ աս ժողովուրդը մէկ մար-
դու մը պէս մեռցընելու ըլլաս , քու
համբաւդ լսող ազգերը պիտի խօ-
16 սին՝ ըսելով . Տէրը աս ժողովուր-
դը՝ իրենց երդումով խոստացած
երկիրը տանելու կարող չըլլալուն
համար , անապատին մէջ մեռցուց
17 զանոնք ։ Եւ հիմա թող իմ Տէ-
րոջս կարողութիւնը մեծ ըլլայ ,
18 ինչպէս որ խօսեցար՝ ըսելով . Տէրը
երկայնամիտ է , և առատ ողոր-
մութիւնով , անօրէնութիւնը ու
յանցանքը ներող . բայց [illegible]
ամենեւին անպարտ չթողուր , հայ-
րերուն անօրէնութիւնը որդինե-
րուն վրայ՝ մինչեւ երրորդ ու չորրորդ
19 ազգը հատուցանելով . Կ՚աղա-
չեմ՝ քու մեծ ողորմութեանդ
համեմատ ներէ աս ժողովուրդին
անօրէնութիւնը , ինչպէս որ նե-
րեցիր աս ժողովուրդին Եգիպտո-
20 սէն մինչեւ հոս ։ Եւ Տէրը ըսաւ .
21 Քու խօսքիդ պէս ներեցի . Բայց
կենդանի եմ ես , որ բոլոր երկիրը
Տէրոջը փառքովը պիտի լեցուի ,
22 Որ բոլոր ան մարդիկը որ Եգիպ-
տոսին մէջ ու անապատին մէջ իմ
փառքս ու իմ բրած հրաշքներս
տեսան , և մինչեւ հիմա զիս տասը
անգամ փորձեցին , ու իմ խօսքս
23 մտիկ չըրին , Պիտի չտեսնեն ան
երկիրը՝ որն որ իրենց հայրերուն
երդում ըրի . իս արհամար-
հողներուն մէկն ալ պիտի չտեսնէ
24 ան . Բայց որովհետեւ իմ ծառաս
Քաղէբը ուրիշ միտք ունեցաւ , ու
ինծի բոլոր սրտով հնազանդեցաւ ,
ես ալ զանիկայ իր գացած երկիրը
պիտի տանիմ . և անոր սերունդը
25 պիտի ժառանգէ ան ։ Եւ Ամա-
ղեկացիք ու Քանանացիք ձորերու
մէջ կը նստին . վաղը դարձէք , և

Ն. Ք. Գ.Ք.
1490

Հմր 23 ։ բ Օր. թ. 7 . 8 . 22 ։ Սաղ. ղե. 8 ։ Եբր. գ. 8 . 16 ։
բ Օր. ա. 32 ։ թ. 23 ։ Սաղ. հը. 22 . 32 . 42 ։ ճզ. 24 ։ Յով. ժբ. 37 ։ Եբր. գ. 18 ։
Ել. լբ. 10 ։
Ել. լբ. 12 ։ Սաղ. ճզ. 23 ։ բ Օր. թ. 26 . 27 . 28 ։ լբ. 27 ։ Եզեկ. ի. 9 . 14 ։
Ել. ժե. 14 ։ Յես. բ. 9 . 10 ։ ե. 1 ։
Ել. ժգ. 21 ։ խ. 38 ։ Գլ. ժ. 34 ։ Նեեմ. թ. 12 ։ Սաղ. հը. 14 ։ ճե. 39 ։
բ Օր. թ. 28 ։ Յես. է. 9 ։
Ել. լդ. 6 . 7 ։ Սաղ. ճգ. 8 ։ Ճիկ. 8 ։ Յովն. դ. 2 ։
Ել. ի. 5 ։ լդ. 7 ։
Ել. լդ. 9 ։
Սաղ. ճզ. 45 ։
Սաղ. հբ. 38 ։
Սաղ. ճզ. 23 ։ Յակ. ե. 16 ։ ա Յով. ե. 14 . 15 . 16 ։
Սաղ. հբ. 19 ։
բ Օր. ա. 35 ։ Սաղ. ղե. 11 ։ ճզ. 26 ։ Եբր. գ. 17 . 18 ։
Ծն. լա. 7 ։
Գլ. լբ. 11 ։ Եզեկ. ի. 15 ։
բ Օր. ա. 36 ։ Յես. ժդ. 6 . 8 . 9 . 14 ։
Գլ. լբ. 12 ։
բ Օր. ա. 40 ։

Ն · Ք · ԴՔ ·
1490

* Հմր 11 · Ել · ժզ · 28 · Մատ · ժէ · 16 ·
† Ել · ժզ · 12 ·
− Հմր 23 · Թւ · Իզ · 65 · Ա · 11 · Բ Օր · ա · 35 · Եբր · գ · 17 ·
‡ Տես Հմր 2 ·
÷ Թւ · ա · 45 · Իզ · 64 ·
‑ Ծն · ժգ · 22 ·
* Եբր · ձեռքը՝ վերցուցի ·
‑ Հմր 38 · Թւ · Իզ · 65 · Լ · 12 · Բ Օր · ա · 36 · 38 ·
‑ Բ Օր · ա · 39 ·
‑ Սաղ · ճզ · 24 ·
† Եբր · գիտնան ·
‑ Կոր · ժ · 5 · Եբր · գ · 17 ·
‑ Տես Բ Օր · բ · 14 ·
÷ Թւ · Լ · 13 · Սաղ · ՂԵ · 40 ·
‡ Եբր · արածեն ·
‑ Եզեկ · Իզ · 35 ·
‑ Թւ · ժզ · 26 ·
‑ Սաղ · գե · 10 · Եզեկ · գ · 6 ·
÷ Թւ · Իզ · 19 ·
{ Հմր 27 · 29 · Թւ · Իզ · 65 · ա Կոր · ժ · 5 ·
‑ Թւ · ժգ · 32 · 33 ·
} ա Կոր · ժ · 10 · Եբր · գ · 17 · Յուդ · 5 ·
‑ Թւ · Իզ · 65 · Յես · ժզ · 6 · 10 ·
‑ Ել · ԼԳ · 4 ·
‑ Բ Օր · ա · 41 ·

դէպ 'ի անապատ Կարմիր ծովուն
ճամբան չուեցէք ։
26 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին ու
27 Ահարոնին՝ ըսելով . *Մինչեւ երբ
աս չար ժողովքին ինծի դէմ տըր-
տունջելուն համբերեմ . †Ես լսեցի Իս-
րայէլի որդւոցը տրտունջքը՝ որ ինծի
28 դէմ կը տրտունջեն ։ Ըսէ անոնց .
−Ես կենդանի եմ՝ կ'ըսէ Տէրը , որ
‡ինչպէս դուք իմ ականջներուս
խօսեցաք , անանկ ալ պիտի ընեմ
29 ձեզի . Ձեր դիերը աս անապատին
մէջ պիտի իյնան . և ձեր բոլոր
հաշւին համեմատ՝ ÷ձեզմէ ամէն
համրուածները քսան տարեկանէն
վեր եղողները՝ դուք ամէնքդ որ ին-
30 ծի դէմ տրտունջեցիք , Անշուշտ պի-
տի չմտնէք այն երկիրը՝ որուն մէջ
ձեզ բնակեցնելու ‑"երդում ըրի",
‑բայց 'ի Յեփոնէին որդին Քաղէ-
բէն՝ ու Նաւէին որդին Յեսուէն ։
31 ‑Բայց ձեր որդիքը՝ որոնց համար
որ դուք ըսիք թէ պիտի յափշտա-
կուին , անոնք պիտի տանիմ , և
‑ձեր չհաւնած երկիրը անոնք պի-
32 տի †տեսնեն ։ Բայց ‑ձեր դիերը
աս անապատին մէջ պիտի իյնան ։
33 Եւ ձեր որդիքը անապատին մէջ
‑քառասուն տարի ÷պիտի ‡մոլորին ,
ու ձեր ‑պոռնկութիւնները կրեն ,
մինչեւ որ ձեր դիերը անապատին
34 մէջ սպառին ։ ‑Ինչպէս որ երկի-
րը ‑քառասուն օրուան մէջ լրտեսե-
ցիք , անանկ ալ այն օրերուն թուոյն
համեմատ՝ ամէն մէկ օրուան տեղը
մէյմէկ տարի սեպելով՝ քառասուն
տարի պիտի կրէք ձեր անօրէնու-
թիւնները , ու իմ ձեզմէ հեռանալս
35 ճանչնաք ։ ÷Ես Տէրս ըսի . Ինծի
դէմ ժողվուած բոլոր ‑աս չար ժո-
ղովքին անշուշտ պիտի ընեմ աս
բանը . անոնք աս անապատին մէջ
պիտի սպառին , ու հոն մեռնին ։
36 ‑Եւ այն մարդիկը՝ որ Մովսէս խըր-
կեց այն երկիրը լրտեսելու , որոնք
դարձան ու երկրին վրայով գէշ
լուր հանելով՝ բոլոր ժողովքը ա-
նոր դէմ տրտունջելու գրգռեցին ,
37 Այն մարդիկը որ այն երկրին վրայով
գէշ լուր հանեցին՝ }հարուածով
38 մեռան Տէրոջը առջեւ ։ ‑Բայց
Նաւէին որդին Յեսուն՝ և Յեփո-
նէին որդին Քաղէբը՝ ան երկիրը
լրտեսելու գացող մարդիկներէն
39 էին , ողջ մնացին ։ Եւ Մովսէս
աս խօսքերը Իսրայէլի բոլոր որ-
դւոցը զրուցեց , ‑ու ժողովուր-
40 դը մեծ սուգ ըրաւ ։ Եւ առ-
տուանց կանուխ լեռանը գլուխը ե-
լան՝ ըսելով . Ահա ‑մենք պատրաստ
ենք , և Տէրոջը ըսած տեղը պիտի
ելլենք . ինչու որ մեղք գործեցինք ։
41 Եւ Մովսէս ըսաւ . Ինչու հիմա

Ն · Ք · ԴՔ ·
1490

‑ Հմր 25 · Բ Մն · Իզ · 20 ·
‑ Բ Օր · ա · 42 ·
‑ Բ Մն · ժե · 2 ·
‑ Բ Օր · ա · 43 ·
‑ Հմր 43 · Բ Օր · ա · 44 ·
‑ Թւ · Իա · 3 · Դատ · ա · 17 ·

‑Տէրոջը հրամանէն դուրս կ'ելլէք .
42 աս բանը պիտի չյաջողի ։ ‑Մի
ելլէք , (քանզի Տէրը ձեր մէջը չէ ,)
չըլլայ որ ձեր թշնամիներուն առջեւ
43 զարնուիք . Ինչու որ Ամաղեկացիք
ու Քանանացիք հոն առջեւնիդ են ,
և սրով պիտի իյնաք . ‑դուք Տէ-
րոջմէն ետ դառնալնուդ համար՝
44 Տէրը ձեզի հետ պիտի չըլլայ ։ ‑Բայց
անոնք յամառութիւն ընելով՝ լե-
ռանը գլուխը ելան . սակայն Տէ-
րոջը ուխտին տապանակը ու Մով-
սէսը բանակին մէջէն չզատուեցան ։
45 ‑Այն ատենը այն լեռանը վրայ բնա-
կող Ամաղեկացիք ու Քանանացիք
իջան , և զարկին անոնք , ու հալա-
ծեցին մինչեւ ‑Հորմա ։

ԳԼ. ԺԵ

1 Հացի ընծային ու թափելու նուէրին կանոնը ։ 13 · 29 Օտարականն ալ նոյն կանոնով պիտի ընծայէր ։ 17 Առջի խմորէն բարձրացընելու ընծայ մատուցանելուն կանոնը ։ 22 Անգիտութեամբ գործուած մեղքին պատարագը ։ 30 Հպարտութեան պատիժը ։ 32 Շաբաթը պղծող մարդու մը քարկոծուիլը ։ 37 Ծոպերուն օրէնքը ։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ը-
2 սելով . ‑Խօսէ Իսրայէլի որ-
դւոցը , ու ըսէ անոնց . Երբոր մըտ-
նէք ձեր բնակութեան երկիրը՝ որն
3 որ ձեզի պիտի տամ , Եւ Տէրոջը
‑անուշ հոտ նուիրելու համար՝
÷արջառներէն կամ հօտերէն պա-
տարագ պիտի մատուցանէք Տէ-
րոջը , ողջակէզ՝ կամ ‑ուխտ կա-
տարելու զոհ՝ թէ կամաւոր ընծա-
յի համար , և թէ ‑ձեր հանդիսա-
4 ւոր տօներուն մէջ , Այն ատենը
‑իր զոհը Տէրոջը մատուցանողը՝
‑հացի ընծայի համար ‑հինէնի մը
չորրորդ մասը եղով շաղուած մէկ
տասանորդ բարակ ալիւր պիտի
5 մատուցանէ ։ Եւ ողջակէզին կամ
զոհին հետ՝ մէկ գառի համար՝ ‑հի-
նէնի մը չորրորդ մասը գինի թա-
6 փելու նուէր պիտի ընես . ÷Կամ
խոյի մը համար՝ հինէնի մը երրորդ
մասը եղով շաղուած երկու տա-
սանորդ բարակ ալիւր հացի ընծայ
7 պիտի ընես . Եւ թափելու նուէրի
համար հինէնի մը երրորդ մասը
գինի՝ անուշ հոտի համար Տէրոջը
8 պիտի մատուցանես ։ Եւ երբոր
ողջակէզի համար՝ կամ ուխտ կա-
տարելու զոհի համար՝ կամ ‑խա-
ղաղութեան զոհի համար զուարակ
9 մը մատուցանես Տէրոջը , Այն ա-
տենը ‑զուարակին հետ կէս հինէն
եղով շաղուած իրեք տասանորդ
բարակ ալիւր պիտի մատուցանես .
10 Եւ թափելու նուէրի համար կէս
հինէն գինի պիտի մատուցանես .
‑ըլլայ Տէրոջը անուշահոտ պատա-

‑ Հմր 18 · Ղե · Իզ · 10 · Բ Օր · Է · 1 ·
‑ Ծն · Ը · 21 · Ել · ԻԹ · 18 ·
÷ Ղե · ա · 2 · 3 ·
‑ Ղե · Է · 16 · Իբ · 18 · 21 ·
‑ Ղե · Իզ · 8 · 12 · 36 · Թւ · Իը · 19 · 27 · ԻԹ · 2 · 8 · 13 · Բ Օր · ժզ · 10 ·
‑ Ղե · Բ · 1 · Գ · 14 ·
‑ Ել · ԻԹ · 40 · Ղե · Իգ · 13 ·
‑ Ղե · ժգ · 10 · Թւ · Իը · 5 ·
‑ Թւ · Իը · 7 · 14 ·
÷ Թւ · Իը · 12 · 14 ·
‑ Ղե · Է · 11 ·
‑ Թւ · Իը · 12 · 14 ·

Ն․ Ք․ Ք․
1490

11 բաղ մըն է։ Անոր մէկ զուարակի
կամ խոյի համար՝ կամ ոչխարի
կամ այծի համար ասանկ պիտի
12 ըլլայ։ Ձեր պատրաստելու թիւոյն
նայելով՝ անոնց թիւոյն համեմատ
ամէն մէկուն անանկ պիտի ընէք։
13 Երկրին ամէն բնակը ասոնք
անանկ պիտի ընէ, Տէրոջը անու-
շահոտ պատարագ մատուցանելու
14 համար։ Եւ թէ որ ձեր քովը
պանդխտացած օտարականը՝ կամ
ձեր ցեղերուն մէջ ձեր մէջը բնա-
կողը՝ Տէրոջը անուշահոտ պատա-
րագ ընելու ըլլայ, ձեր ըրածին պէս
15 անիկայ ալ անանկ պիտի ընէ։ Ո՛վ
ժողովք՝ ձեզի համար և ձեր քով
պանդխտացած օտարականին հա-
մար մէկ կանոն պիտի ըլլայ. ձեր
ցեղերուն մէջ յաւիտենական կա-
նոնով՝ Տէրոջը առջեւ ինչպէս էք
դուք, անանկ պիտի ըլլայ օտա-
16 րականն ալ։ Ձեզի համար և ձեր
քովը պանդխտացած օտարականին
համար՝ մէկ օրէնք ու մէկ սովորու-
թիւն պիտի ըլլայ։
17 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ը-
18 սելով. Խօսէ Իսրայէլի որդւոցը՝
ու ըսէ անոնց. Երբոր այն երկիրը
մտնէք՝ ուր որ ձեզ պիտի տանիմ,
19 Եւ ըլլայ որ երբ այն երկրին հացէն
ուտէք, բարձրացընելու ընծայ պի-
20 տի մատուցանէք Տէրոջը։ Ձեր
առջի խմորէն շօթ մը բարձրացը-
նելու ընծայ պիտի մատուցանէք.
կալի բարձրացընելու ընծան ինչ-
պէս որ կ՚ընէք, ասի ալ անանկ
21 պիտի բարձրացընէք։ Ձեր առջի
խմորէն բարձրացընելու ընծայ պի-
տի մատուցանէք Տէրոջը՝ ձեր ազ-
գերուն մէջ։
22 Իսկ եթէ որ սխալիք ու չընէք ասոր
բոլոր պատուիրանքները՝ որ Տէրը
23 ըսաւ Մովսէսին, Նաև այն ամէնը՝
որ Տէրը ձեզի պատուիրեց Մովսէ-
սին ձեռքովը այն օրէն ՚ի վեր՝ որ
Տէրը պատուիրեց ձեր ազգերուն
24 մէջ յաւիտեան. Եւ ըլլայ որ՝ եթէ
ժողովքը սխալմամբ յանցանք մը ը-
նէ, այն ատենը բոլոր ժողովքը՝ Տէ-
րոջը անուշահոտ ողջակէզի համար՝
մէկ զուարակ մը պիտի մատու-
ցանէ ըստ օրինի հացի ընծայով
ու թափելու նուէրով, և մեղքի
պատարագի համար այծերէն մէկ
25 նոխազ։ Եւ քահանան քաւու-
թիւն պիտի ընէ Իսրայէլի որդւոցը
բոլոր ժողովքին համար, ու թո-
ղութիւն պիտի ըլլայ անոնց, ին-
չու որ սխալմունք էր, և անոնք
իրենց սխալելուն համար իրենց ըն-
ծան Տէրոջը պատարագ բերին, ու
նաև իրենց մեղքի պատարագը Տէ-
26 րոջը առջևը. Ուստի Իսրայէլի որ-

Հմր 29 ։ Ել․ ԺԲ․ 49 ։ Թւ․ Թ․ 14 ։
Հմր 2 ։ Բ Օր․ ԻԶ․ 1 ։
Յեսու․ Ե․ 11․ 12 ։
Բ Օր․ ԻԶ․ 2 ․ 10 ։ Առակ․ Գ․ 9 ․ 10 ։
Ղե․ Բ․ 14 ։ ԻԳ․ 10 ․ 16 ։
Ղե․ Դ․ 2 ։
Ղե․ Դ․ 13 ։
Հմր 8 ․ 9 ․ 10 ։
Տես Ղե․ Դ․ 23 ։ Թւ․ ԻԸ․ 15 ։ Եզր․ Զ․ 17 ։ Ը․ 35 ։
Ղե․ Դ․ 26 ։

դւոցը բոլոր ժողովքին ու անոնց
մէջը պանդխտացած օտարական-
ներուն թողութիւն պիտի ըլլայ.
քանզի բոլոր ժողովուրդը սխալման
մէջ էր։
27 Եւ եթէ որ անձ մը սխալմամբ
մեղք գործէ, այն ատենը մեղքի
պատարագի համար մէկ տարեկան
28 էգ այծ մը պիտի բերէ. Եւ քահա-
նան քաւութիւն պիտի ընէ սխալ-
մամբ մեղք գործող անձին համար.
երբոր Տէրոջը առջեւը մեղք գործէ,
անոր համար քաւութիւն պիտի ը-
նէ, ու անոր թողութիւն ըլլայ։
29 Սխալմամբ մեղք գործողին հա-
մար՝ թէ Իսրայէլի որդւոց մէջի
բնակին համար՝ և թէ անոնց մէջը
պանդխտացած օտարականին հա-
մար, մէկ օրէնք պիտի ունենաք։
30 Բայց այն անձը որ *յանդգնու-
թեամբ բան մը կ՚ընէ, թէ երկրին
բնակը ըլլայ՝ և թէ օտարական,
անիկայ Տէրը կը նախատէ. այն
անձը իր ժողովուրդին մէջէն պիտի
31 կորսուի։ Տէրոջը խօսքը արհա-
մարհելուն ու անոր պատուիրանքը
զանց ընելուն համար՝ այն անձը
անշուշտ պիտի կորսուի. անոր
անօրէնութիւնը իր վրան պիտի
ըլլայ։
32 Եւ երբ Իսրայէլի որդիքը անա-
պատն էին, մարդ մը գտան՝ որ
33 շաբաթ օրը փայտ կը ժողվէր։ Եւ
անոնք որ փայտ ժողվելու վրայ
գտան զանիկայ, Մովսէսին ու
Ահարոնին և բոլոր ժողովքին առ-
34 ջեւ բերին։ Եւ հրամանարկեցին
զանիկայ. ինչու որ անոր ինչ ընե-
35 լիքնին որոշուած չէր։ Եւ Տէրը
ըսաւ Մովսէսին. Այն մարդը ան-
պատճառ պիտի մեռցուի. բոլոր
ժողովքը բանակէն դուրս քարե-
րով պիտի քարկոծեն զանիկայ։
36 Եւ բոլոր ժողովքը Տէրոջը Մովսէ-
սին պատուիրածին պէս՝ բանակէն
դուրս հանեցին զանիկայ, և քարե-
րով քարկոծեցին, ու մեռաւ։
37 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝
38 ըսելով. Խօսէ Իսրայէլի որդւոցը
ու ըսէ անոնց, որ իրենց ծոպեր
շինեն իրենց հանդերձներուն քղ-
անցքներուն վրայ՝ իրենց ազգե-
րուն մէջ. ու քղանցքի ծոպերուն
վրայ կապոյտ ժապաւէն մը դնեն.
39 Եւ այն ձեզի ծոպ պիտի ըլլայ, որ
դուք տեսնէք զայն՝ ու Տէրոջը բո-
լոր պատուիրանքները միտքերնիդ
բերէք, և ընէք անոնք. ու ձեր
սրտերուն և ձեր աչքերուն ցանկու-
թեանցը չհետեւիք՝ որոնց ետեւէն
40 դուք †կը մոլորիք. Անանկ որ
միտքերնիդ բերէք՝ ու ընէք իմ
բոլոր պատուիրանքներս, ու սուրբ

Ն․ Ք․ Ք․
1490

Ղե․ Դ․ 27 ․ 28 ։
Ղե․ Դ․ 35 ։
Հմր 15 ։
Բ Օր․ ԺԷ․ 12 ։ Սաղ․ ԺԹ․ 13 ։ Եբր․ Ժ․ 26 ։ Բ Պետ․ Բ․ 10 ։
* Եբր․ բարձր ձեռքով
Բ Թագ․ ԺԲ․ 9 ։ Առակ․ ԺԳ․ 13 ։
Ղե․ Ե․ 1 ։ Եզեկ․ ԺԸ․ 20 ։
Ել․ ԼԱ․ 14 ․ 15 ։ ԼԵ․ 2 ․ 3 ։
Ղե․ ԻԴ․ 12 ։
Ել․ ԼԱ․ 14 ․ 15 ։
Ղե․ ԻԴ․ 14 ։ Գ Թագ․ ԻԱ․ 13 ։ Գործ․ Է․ 58 ։
Բ Օր․ ԻԲ․ 12 ։ Մատ․ ԻԳ․ 5 ։
Տես Բ Օր․ ԻԹ․ 19 ։ Յոբ․ ԼԱ․ 7 ։ Երեմ․ Թ․ 14 ։ Եզեկ․ Զ․ 9 ։
Սաղ․ ՀԳ․ 27 ։ ՃԶ․ 39 ։ Յակ․ Դ․ 4 ։
† Եբր․ պոռնկութիւն կ՚ընէք ։
Ղե․ ԺԱ․ 44 ․ 45 ։ Հռոմ․ ԺԲ․ 1 ։ Կող․ Ա․ 22 ։ Ա Պետ․ Ա․ 15 ․ 16 ։

Ն · Ք · ԳՌ ·
1490

ըլլաք ձեր Աստուծոյն առջեւ ։
41 Ես եմ ձեր Տէր Աստուածը, որ ձե-
զի Աստուած ըլլալու համար՝ ձեզ
Եգիպտոսի երկրէն հանեցի . ես եմ
Եհովայ՝ ձեր Աստուածը ։

ԳԼ · ԺԶ

1 Կորխին, Դաթանին և Աբիրոնին ապստամբութիւնը ։ 23 Մովսէս կը զատէ ժողովուրդը ապստամբներուն վրաններէն ։ 31 Երկիրը կը կլլէ Կորխը՝ որուն ընկերները կրակով կը սպառին ։ 36 Բուրվառները սուրբ բանի գործածուելու համար կը պահուին ։ 41 Տասնուչորս հազար եօթը հարիւր հոգի՝ Մովսէսին ու Ահարոնին դէմ տրտունջ ընելնուն համար, ժանտախտով կը մեռնին ։ 46 Ահարոն խունկ ծխելով՝ ժանտախտը կը դադրեցընէ ։

Իրր 1471

1 Եւ Ղեւիի որդւոյն Կահաթի որ-
դւոյն Իսահարին որդին [ա] Կոր-
խը՝ և Ռուբէնի որդւոցմէ Եղիա-
բին որդիքը Դաթանը ու Աբի-
րոնը՝ և Փաղեթին որդին Օնը [բ] ե-
2 լան, Եւ Իսրայէլի որդւոցմէ երկու
հարիւր յիսուն հոգի [գ] ժողովքի
խորհրդական գլխաւորներ՝ — ա-
նուանի մարդիկներ հետերնին առ-
3 նելով՝ Մովսէսին առջեւ ելան, Եւ
[դ] Մովսէսին ու Ահարոնին վրայ
ժողովուեցան, ու ըսին անոնց .
Ալ հերիք է ըրածնիդ . ինչու որ
[ե] բոլոր ժողովքը ամէնքն ալ սուրբ
են, [զ] և Տէրը անոնց մէջն է . և ինչու
Տէրոջը ժողովուրդին վրայ դուք
4 ձեզ կը բարձրացընէք ։ Եւ երբ
Մովսէս ասիկա լսեց, [է] իր երեսին վրայ
5 ինկաւ . Ու խօսեցաւ Կորխին և ա-
նոր բոլոր ժողովքին՝ ըսելով . Վա-
ղը Տէրը պիտի ցուցընէ թէ որն է
իրը, և որն է [ը] սուրբը, ու [թ] զանիկա
իրեն պիտի մօտեցընէ . և որն որ
ինքը ընտրած է, [ժ] իրեն պիտի
6 մօտեցընէ ։ Աս ըրէք . առէք
ձեզի բուրվառներ, դուն ով Կորխ՝
7 և քու բոլոր ժողովքդ . Եւ վաղը
անոնց մէջը կրակ դրէք, ու Տէ-
րոջը առջեւ անոնց վրայ խունկ
դրէք . և սուրբը անիկայ ըլլայ,
որն որ Տէրը կ՚ընտրէ . ալ հերիք
է ըրածնիդ՝ ով Ղեւիի որդիքը ։
8 Եւ Մովսէս ըսաւ Կորխին . Լսեցէք՝
9 ով Ղեւիի որդիքը . [ժա] Պզտիկ բան
կ՚երեւնայ ձեզի՝ որ Իսրայէլին Աս-
տուածը ձեզ իրեն մօտեցընելու
համար՝ [ժբ] Իսրայէլի ժողովքէն զա-
տեց ձեզ, որ Տէրոջը խորանին
պաշտօնը ընէք, և ժողովքին առ-
ջեւ կայնիք՝ անոնց սպասաւորու-
10 թիւնը ընելու . Եւ քեզ ու քեզի
հետ քու բոլոր եղբայրներդ Ղեւիի
որդիքը իրեն մօտեցուց, ու դուք
քահանայութիւն ալ կը փնտռ-
11 ուէք ։ Ուրեմն դուն՝ ու քու բո-
լոր ժողովքդ Տէրոջը դէմ ժող-
վուեցաք . [ժգ] և Ահարոնը ով է՝ որ
անոր դէմ դուք տրտունջ կ՚ընէք ։

[ա] Ել · Զ · 21 ։ Գլ · Իզ · 9 ։ Իէ · 3 ։ Յուդ · 11 ։
[բ] Եբր · առին ։
[գ] Գլ · Իզ · 9 ։
[դ] Սաղ · ՃԶ · 16 ։
[ե] Ել · ԺԹ · 6 ։
[զ] Ել · ԻԹ · 45 ։ Գլ · ԺԴ · 14 ։ Լե · 34 ։
[է] Գլ · ԺԴ · 5 ։ Ի · 6 ։
[ը] Հմր 3 ։ Ղե · Իա · 6, 7, 8, 12, 15 ։
[թ] Ել · ԻԸ · 1 ։ Գլ · ԺԷ · 5 ։ Ա Թագ · Բ · 28 ։ Սաղ · ՃԵ · 26 ։
[ժ] Գլ · Գ · 10 ։ Ղե · Ժ · 3 ։ Իա · 17, 18 ։ Եզեկ · Խ · 46 ։ ԽԴ · 15, 16 ։
[ժա] Ա Թագ · ԺԸ · 23 ։ Եսա · Է · 13 ։
[ժբ] Գլ · Գ · 41, 45 ։ Ը · 14 ։ Բ Օր · Ժ · 8 ։
[ժգ] Ել · ԺԶ · 8 ։ Ա Կոր · Գ · 5 ։

Ն · Ք · ԳՌ ·
Իրր 1471

12 Եւ Մովսէս՝ Եղիաբին որդիքը Դա-
թանը ու Աբիրոնը կանչելու հա-
մար մարդ իրկեց . և անոնք ըսին .
13 Չենք ելլեր . Մեզ անապատին
մէջ մեռցընելու համար՝ կաթ ու
մեղր բղխող երկրէ մը մեզ հանելը
[ժդ] Քիչ բան է, որ նաեւ [ժե] մեր վրայ
14 իշխան ըլլալ կ՚ուզես ։ Եւ մեզ
[ժզ] կաթ ու մեղր բղխող երկիր մը չը-
տարիր, ոչ ալ մեզի արտի ու
այգիի ժառանգութիւն տուիր .
միթէ աս մարդոցը աչքերը պիտի
15 հանես . մենք չենք ելլեր ։ Եւ
Մովսէս խիստ բարկացաւ, ու ըսաւ
Տէրոջը . [ժէ] Մի նայիր անոնց ընծա-
ներուն . [ժը] անոնցմէ էշ մըն ալ չա-
ռի, և անոնց մէկուն անիրաւու-
16 թիւն չըրի ։ Եւ Մովսէս ըսաւ
Կորխին . [ժթ] Վաղը դուն ու քու բո-
լոր ժողովքդ [ի] Տէրոջը առջեւ ներ-
կայանաք, դուն՝ և անոնք՝ ու Ա-
17 հարոնը . Եւ առէք ամէն մէկերնիդ
ձեր բուրվառները, ու անոնց մէջը
խունկ դրէք, և ամէն մէկը իր
բուրվառը [illegible] երկու
հարիւր յիսուն բուրվառները, և
դուն ալ ու Ահարոնը ամէն մէկեր-
նիդ ձեր բուրվառները Տէրոջը առ-
18 ջեւ մօտեցուցէք ։ Եւ ամէն մէկը
իր բուրվառը առնելով՝ անոնց
մէջը կրակ դրին, ու անոնց վրայ
խունկ դրին, և ժողովքի խորանին
դուռը կայնեցան Մովսէսին ու
19 Ահարոնին հետ ։ Եւ Կորխը անոնց
դէմ ժողովքի խորանին դուռը
ժողվեց բոլոր ժողովքը . ու [իա] Տէ-
րոջը փառքը բոլոր ժողովքին ե-
րեցաւ ։
20 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին ու
21 Ահարոնին՝ ըսելով . [իբ] Աս ժողովքին
մէջէն զատուեցէք, որ [իգ] շուտով
22 կորսընցընեմ զանոնք ։ Բայց ա-
նոնք [իդ] երեսնուն վրայ ինկան՝ ու
ըսին . Ով Աստուած՝ [իե] բոլոր
† մարդոց հոգիներուն Աստուածը,
մէկ մարդուն մեղանչելովը՝ բոլոր
ժողովքի՛ն վրայ պիտի գայ քու
բարկութիւնդ ։
23 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ը-
24 սելով . Խօսէ ժողովքին՝ ու ըսէ .
Կորխին՝ Դաթանին ու Աբիրոնին
բնակութեանը բոլորտիքէն հեռա-
25 ցէք ։ Եւ Մովսէս ելաւ, ու Դա-
թանին և Աբիրոնին գնաց, և Իս-
րայէլի ծերերը անոր ետեւէն գացին .
26 Եւ խօսեցաւ ժողովքին՝ ըսելով .
[իզ] Աս չար մարդոց վրաններուն
քովէն ետ քաշուեցէք, ու անոնց
մէկ բանին մի՛ դպչիք, որ անոնց
27 բոլոր մեղքերովը չկորսուիք ։ Այս-
պէս անոնք Կորխին՝ Դաթանին ու
Աբիրոնին բնակութեանը բոլորտի-
քէն հեռացան . և Դաթանը ու

[ժդ] Հմր 9 ։
[ժե] Ել · Բ · 14 ։ Գոր · Է · 27, 35 ։
[ժզ] Ել · Գ · 8 ։ Ղե · Ի · 24 ։
[ժէ] Ծնն · Դ · 4, 5 ։
[ժը] Ա Թագ · ԺԲ · 3 ։ Գործ · Ի · 33 ։ Բ Կոր · Է · 2 ։
[ժթ] Հմր 6, 7 ։
[ի] Ա Թագ · ԺԲ · 3, 7 ։
[իա] Հմր 42 ։ Ել · ԺԶ · 7, 10 ։ Ղե · Թ · 6, 23 ։ Գլ · ԺԴ · 10 ։
[իբ] Հմր 45 ։ Ծն · ԺԹ · 17, 22 ։ Երեմ · ԾԱ · 6 ։ Գոր · Բ · 40 ։ Յայտ · ԺԸ · 4 ։
[իգ] Հմր 45 ։ Ել · ԼԲ · 10 ։ ԼԳ · 5 ։
[իդ] Հմր 45 ։ Գլ · ԺԴ · 5 ։
[իե] Գլ · ԻԷ · 16 ։ Յոբ · ԺԲ · 10 ։ Ժող · ԺԲ · 7 ։ Եսա · ԾԷ · 16 ։ Զաք · ԺԲ · 1 ։ Եբր · ԺԲ · 9 ։
† Եբր · մարմնի
[իզ] Ծնն · ԺԹ · 12, 14 ։ Եսա · ԾԲ · 11 ։ Բ Կոր · Զ · 17 ։ Յայտ · ԺԸ · 4 ։

Աբիրոնը և անոնց կնիկները՝ ու
անոնց որդիքը և ընտանիքը՝ իրենց
վրաններուն դուռը ելան կայնե-
28 ցան ։ Եւ Մովսէս ըսաւ . ¬Ասով
պիտի գիտնաք թէ Տէրն է իս
ղրկողը բոլոր աս գործերը ընե-
լու , և չէ թէ նես ինծմէ բան
29 մը ըրի · Այսինքն՝ թէ որ ասոնք
ամէն մարդու մեռնելուն պէս
մեռնին , և թէ որ ամէն մարդու
պատահածը ասոնց ալ պատահի ,
30 Տէրը իս ղրկած չէ ։ Բայց թէ որ
Տէրը ⁻*հրաշք մը ընէ , և երկիրը
իր բերանը բանայ , ու զանոնք և
անոնց բոլոր ունեցածը կլլէ , ու ա-
նոնք ˙ողջ ողջ դժոխքը իջնեն , ան
ատենը պիտի գիտնաք որ աս մար-
31 դիկը Տէրը անարգեցին ։ Լեւ եղաւ
որ աս բոլոր խօսքերը խօսիլը լմըն-
ցուցածին պէս , անոնց տակի գե-
32 տինը պատռեցաւ . Եւ երկիրը իր
բերանը բացաւ , ու զանոնք և ա-
նոնց տուները ու ⁼Կորխին ունեցած
բոլոր մարդիկը և բոլոր անոնց ինչ-
33 քը կլլեց ։ Եւ անոնք ու բոլոր ա-
նոնց ունեցածը ողջ ողջ դժոխքը
իջան . և երկիրը ծածկեց զանոնք ,
ու ժողովքին մէջէն կորսուեցան ։
34 Եւ անոնց բոլորտիքը եղած բոլոր
Իսրայէլը անոնց ձայնէն փախան .
քանզի ըսին . Չըլլայ որ երկիրը
35 մեզ ալ կլլէ ։ Եւ ‡Տէրոջմէն կրակ
ելաւ , ու ‡խունկ մատուցանող եր-
կու հարիւր յիսուն հոգին սպա-
ռեց ։

36 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ը-
37 սելով . Խօսէ Ահարոն քահանային
որդւոյն Եղիազարին՝ որ բուրվառ-
ները այրուածին մէջէն վերցընէ .
և դուն անոնց մէջը եղած կրակը ան-
դին ցրուէ . քանզի ⁻անոնք սուրբ
38 եղան ։ Աս ‡իրենց հոգիներուն դէմ
մեղք գործողներուն բուրվառներէն
թիթեղներ շինեն՝ սեղանը պատե-
լու համար . ինչու որ անոնք Տէ-
րոջը առջևը մատուցուելով՝ սուրբ
եղած են . *և Իսրայէլի որդւոցը
39 նշան պիտի ըլլան ։ Ու Եղիազար
քահանան ան այրուած մարդոցը
մատուցած պղնձէ բուրվառները
առաւ . և զանոնք սեղանը պատե-
լու համար թիթեղներ շինեցին .
40 (Իսրայէլի որդւոցը յիշատակ ըլ-
լալու համար , *որ Ահարոնի սերուն-
դէն չեղող օտար մէկը՝ Տէրոջը
առջևը խունկ մատուցանելու չմօ-
տենայ , և Կորխին պէս ու անոր
ժողովքին պէս չըլլայ .) ինչպէս որ
Տէրը ըսաւ անոր՝ Մովսէսին ձեռ-
քովը ։

41 Եւ հետևեալ օրը ‡Իսրայէլի որ-
դւոցը բոլոր ժողովքը Մովսէսին
դէմ ու Ահարոնին դէմ տրտունջ

Ն. Ք. Դ. Ք. իբր 1471

¬ Ել. գ. 12 ։ Բ Օր. ժը. 22 ։ Զաք. բ. 9 ։ 10 ։ դ. 9 ։ Յով. ե. 36 ։

Լ Գլ. իդ. 13 ։ Երեմ. իգ. 16 ։ Եզեկ. ժգ. 17 ։ Յով. ե. 30 ։ զ. 38 ։

⁻ Յոբ. լա. 3 ։ Եսա. իը. 21 ։

* Եբր. ստեղծագործութիւն

˙ Հմր 33 ։ Սաղ. ծե. 15 ։

Լ Գլ. իզ. 10 ։ իէ. 3 ։ Բ Օր. ժա. 6 ։ Սաղ. ճզ. 17 ։

⁼ Տես Հմր 17 ։ Գլ. իզ. 11 ։ Ա Մն. զ. 22 ։ 37 ։

‡ Ղև. ժ. 2 ։ Գլ. ժա. 1 ։ Սաղ. ճզ. 18 ։

‡ Հմր 17 ։

⁻ Տես Ղև. իէ. 28 ։

‡ Առակ. ի. 2 ։ Ամբ. բ. 10 ։

* Գլ. ժէ. 10 ։ իզ. 10 ։ Եզեկ. ժդ. 8 ։

* Գլ. գ. 10 ։ Բ Մն. իզ. 18 ։

‡ Գլ. ժդ. 2 ։ Սաղ. ճզ. 25 ։

ըրին՝ ըսելով . Դուք Տէրոջը ժողո-
42 վուրդը մեռցուցիք ։ Եւ եղաւ որ
երբ ժողովքը Մովսէսին ու Ահարո-
նին դէմ ժողվուած էին , դէպ'ի
ժողովքի խորանը նայեցան , և ահա
⁻ամպը ծածկեց ան , ու ⁼Տէրոջը
43 փառքը երևցաւ ։ Եւ Մովսէս ու
Ահարոն ժողովքի խորանին առջևը
44 եկան ։ Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէ-
45 սին՝ ըսելով . ‡Աս ժողովքին մէջէն
ելէք , որ շուտով սպառեմ զա-
նոնք . և ⁼անոնք երեսնուն վրայ
ինկան ։

46 Եւ Մովսէս ըսաւ Ահարոնին .
Բուրվառ մը առ , ու մէջը սեղա-
նին վրայէն կրակ դիր , և վրան
խունկ դիր , ու շուտով ժողովքը
գնա , ու անոնց համար քաւու-
թիւն ըրէ , ⁺ինչու որ Տէրոջմէն
բարկութիւն ելաւ . ժանտախտը
47 սկսաւ ։ Եւ Ահարոն Մովսէսին ը-
սածին պէս՝ բուրվառ մը առաւ , ու
ժողովքին մէջը վազեց , և ահա
ժանտախտը սկսած էր ժողովուր-
դին մէջը , և վրան խունկ դրաւ , ու
ժողովուրդին համար քաւութիւն
48 ըրաւ . Եւ մեռելներուն ու ողջե-
րուն մէջտեղը կայնեցաւ , ու ժանտ-
49 ախտը դադարեցաւ ։ Եւ ժանտ-
ախտէն մեռածները տասնուչորս
հազար եօթը հարիւր հոգի էին ,
Կորխի բանին համար մեռածներէն
50 զատ ։ Եւ Ահարոն դարձաւ Մով-
սէսին՝ ժողովքի խորանին դուռը ,
ու ժանտախտը դադարեցաւ ։

ԳԼ. ԺԷ.

1 Տասներկու ցեղերուն գաւազաններուն մէջ՝ Ահարոնին գաւազանը կը ծաղկի ։ 10 ու ժողովուրդին ապստամբներուն դէմ վկայութիւն ըլլալու համար կը պահուի ։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսե-
2 լով . Խօսէ Իսրայէլի որդւոցը , ու
անոնցմէ իրենց հօրը տուներուն
համեմատ մէյմէկ գաւազան՝ այսինքն
իրենց հօրը տուներուն բոլոր իշ-
խաններէն տասներկու գաւազան
առ . ամէն մարդուն անունը իր
3 գաւազանին վրայ գրէ ։ Եւ Ահա-
րոնին անունը Ղևիին գաւազանին
վրայ պիտի գրես . ինչու որ անոնց
հայրերուն տանը իշխանին համար
4 մէկ գաւազան պիտի ըլլայ . Եւ
զանոնք ժողովքի խորանը՝ վկայու-
թիւնին առջևը դնես , ⁻ուր որ ձե-
5 զի պիտի հանդիպիմ ։ Եւ պիտի ըլ-
լայ որ՝ ⁼իմ ընտրած մարդուս գա-
ւազանը պիտի ծաղկի . ու պիտի
դադրեցընեմ ինծմէ Իսրայէլի որ-
դւոցը տրտունջը՝ ‡որոնք կը տրտըն-
6 ջեն ձեր վրայով ։ Եւ Մովսէս խօ-
սեցաւ Իսրայէլի որդւոցը . ու ա-
նոնց բոլոր իշխանները իրենց հօրը
տուներուն համեմատ՝ տասներկու

Ն. Ք. Դ. Ք. իբր 1471

⁻ Ել. խ. 34 ։ ⁼ Հմր 19 ։ Գլ. ի. 6 ։

‡ Հմր 21 ։ 24 ։

⁼ Հմր 22 ։ Գլ. ի. 6 ։

⁺ Ղև. ժ. 6 ։ Գլ. ա. 53 ։ ը. 19 ։ ժա. 33 ։ ժը. 5 ։ Ա Մն. իէ. 24 ։ Սաղ. ճզ. 29 ։

⁻ Ել. իե. 22 ։ իթ. 42 ։ 43 ։ լ. 36 ։

⁼ Գլ. ժզ. 5 ։

‡ Գլ. ժզ. 11 ։

զաւազան տուին անոր, ամէն մէկ իշխանին համար մէկ մէկ զաւազան. և Ահարոնին զաւազանը անոնց զաւազաններուն մէջն էր։ 7 Եւ Մովսէս զաւազանները Տէրոջը առջևը դրաւ՝ վկայութեան խորանին մէջ։ 8 Եւ եղաւ որ հետևեալ օրը Մովսէս վկայութեան խորանը մտաւ. և ահա Ղևիի տանը կողմէն [illegible] Ահարոնին զաւազանը ծաղկեցաւ, ու ծլեցաւ, և ծաղիկ բացաւ, ու նուշեր հասցուց։ 9 Եւ Մովսէս բոլոր զաւազանները Տէրոջը առջևէն դուրս հանեց Իսրայէլի բոլոր որդւոցը առջևը. ու անոնք տեսան, և ամէն մէկը իր զաւազանը առաւ։

10 Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին. Ահարոնին զաւազանը վկայութիւնին առջևը ետ դարձուր, որ ապստամբներուն նշան ըլլալու համար պահուի. ու անոնց տրտունջը ինծմէ վերցնես, որ չմեռնին։ 11 Եւ Մովսէս Տէրոջը իրեն պատուիրածին պէս ըրաւ, անանկ ըրաւ։ 12 Եւ Իսրայէլի որդիքը խօսեցան Մովսէսին՝ ըսելով. Ահա կը մեռնինք, կը կորսուինք. մենք ամէնքս կը կորսուինք. 13 Ամէն ով որ Տէրոջը խորանին մօտենայ՝ կը մեռնի. ամէնքս ալ պիտի մեռնի՞նք։

ԳԼ. ԺԸ

1 Քահանայից ու Ղևտացւոց յանձնուած պաշտպանութիւնը։ 9 Քահանայից բաժինը։ 21 Ղևտացւոց բաժինը։ 25 Ղևտացւոց բաժինէն բարձրացընելու ընծան քահանայից իրաւունքը կ'ըլլայ։

1 Եւ Տէրը ըսաւ Ահարոնին. Դուն ու քեզի հետ քու որդիքդ՝ և քու հօրդ տունը՝ սրբարանին անօրէնութիւնը պիտի կրէք. և դուն ու քեզի հետ քու որդիքդ ձեր քահանայութեան անօրէնութիւնը պիտի կրէք։ 2 Եւ քու հօրդ ցեղէն՝ այսինքն Ղևիին ցեղէն եղող քու եղբայրներդ մօտեցուր, որ քեզի հետ միանան, ու քեզի սպասաւորութիւն ընեն. և դուն ու քեզի հետ քու որդիքդ վկայութեան խորանին առջևը [illegible]։ 3 Եւ քու պաշտպանութիւնդ ու բոլոր խորանին պաշտպանութիւնը պիտի պահեն. միայն թէ սրբարանին անօթներուն ու սեղանին չմօտենան, որ ոչ անոնք մեռնին՝ ոչ ալ դուք։ 4 Եւ անոնք քեզի հետ պիտի միանան, ու ժողովքի խորանին պաշտպանութիւնը պիտի պահեն՝ խորանին ամէն պաշտօնին նայելով. և օտար մէկը պիտի չմօտենայ ձեզի։ 5 Եւ սրբարանին պաշտպանութիւնը ու սեղանին պաշտպանութիւնը պիտի պահէք, որ ալ Իսրայէլի որդւոցը վրայ բարկութիւն 6 չըլլայ։ Եւ ահա ես Իսրայէլի որդւոցը մէջէն ձեր եղբայրները Ղևտացիները առի. անոնք ձեզի Տէրոջը համար պարգև տրուած են, որ ժողովքի խորանին պաշտօնը ընեն։ 7 Եւ դուն ու քեզի հետ քու որդիքդ սեղանին բոլոր բաներուն համար և վարագոյրին մէջը եղած բաներուն համար ձեր քահանայութիւնը պիտի պահէք, ու պաշտօնը կատարէք. ձեր քահանայութիւնը [illegible] պարգևի պաշտօն տուի, և մօտեցող օտարականը պիտի մեռցուի։

8 Եւ Տէրը խօսեցաւ Ահարոնին. Եւ ես ահա Իսրայէլի որդւոցը բոլոր սուրբ բաներէն իմ ընծաներուս պահպանութիւնը քեզի տուի. և անոնք օծման իրաւունքի համար քեզի և քու որդւոցդ տուի յաւիտենական կանոնով։ 9 Ասոնք քուկդ պիտի ըլլան ամենասուրբ բաներէն՝ "որ չեն այրուիր". Անոնց ամէն հացի ընծաներուն՝ անոնց ամէն մեղքի պատարագներուն՝ և անոնց ամէն յանցանքի պատարագներուն բոլոր ընծաները՝ որ ինծի պիտի հատուցանեն, ամենասուրբ են քեզի 10 ու քու որդւոցդ համար։ Ամենասուրբ տեղին մէջ պիտի ուտես ան. ամէն արու պիտի ուտէ ան. անիկայ սուրբ պիտի ըլլայ քեզի։ 11 Աս ալ քուկդ պիտի ըլլայ. անոնց պարգևներուն բարձրացընելու ընծան, և Իսրայէլի որդւոցը բոլոր երերցընելու ընծաները. քեզի՝ և քեզի հետ քու որդւոցդ՝ ու քու աղջիկներուդ տուի անոնք յաւիտենական կանոնով. քու տանդ մէջ ամէն մաքուր եղողը անկէ պիտի ուտէ։ 12 Ամենէն աղէկ եղին՝ և ամենէն աղէկ գինիին ու ցորենին բոլոր երախայրիները՝ որ Տէրոջը պիտի մատուցանեն, քեզի տուի։ 13 Անոնց երկրին մէջ եղած ամէն [illegible] երախայրիները՝ որ Տէրոջը պիտի բերեն, քուկդ պիտի ըլլան. քու տանդ մէջ ամէն մաքուր եղողը անկէ պիտի ուտէ։ 14 Իսրայէլի մէջ ամէն նուիրուած բանը քուկդ պիտի ըլլայ։ 15 Ամէն մարմինի ամէն արգանդ բացողը որ Տէրոջը կ'ընծայեն, թէ մարդ ըլլայ և թէ անասուն՝ քուկդ պիտի ըլլայ. միայն թէ մարդուն առջինեկը անշուշտ պիտի փրկես. և անմաքուր անասունին առջինեկն ալ պիտի փրկես։ 16 Ու երբոր փրկուելու [illegible] մէկ ամսուան ըլլան, սրբարանին սիկղին համեմատ՝ հինգ սիկղ արծաթի գնով պիտի փրկես. [illegible] քսան կերա է։ 17 Բայց կովին առջինեկը՝ և ոչխարին առջինեկը՝ կամ այ-

ծին առջինեկը պիտի չփրկես, անոնք սուրբ են. [ժ]անոնց արիւնը սեղանին վրայ պիտի սրսկես, ու անոնց ճարպը պիտի այրես անուշահոտ պատարագ ըլլալու Տէրոջը։ 18 Եւ անոնց միսը քուկդ պիտի ըլլայ, [ի]երերցընելու երրուծը ու աջ զիստը քուկդ ըլլալուն պէս։ 19 [լ]Սուրբ բաներէն ամէն բարձրացընելու ընծաները՝ որ Իսրայէլի որդիքը Տէրոջը կը մատուցանեն, քեզի և քեզի հետ քու որդիներուդ ու աղջիկներուդ տուի՝ յաւիտենական կանոնով. [խ]անիկայ՝ Տէրոջը առջեւ քեզի՝ և քեզի հետ քու սերունդիդ՝ աղի ուխտ մըն է յաւիտեան։ 20 Եւ Տէրը ըսաւ Ահարոնին. Անոնց երկրին մէջ դուն ժառանգութիւն պիտի չունենաս, ու անոնց մէջտեղը բաժին չունենաս. [ծ]Իսրայէլի որդւոցը մէջ քու բաժինդ ու ժառանգութիւնդ ես եմ։

21 Եւ ահա Իսրայէլի բոլոր տասանորդը [կ]Ղևիի որդւոցը տուի ժառանգութեան համար՝ իրենց պաշտօնին փոխարէն, [հ]ժողովքի խորանին պաշտօնը ընելնուն համար։ 22 [ձ]Եւ Իսրայէլի որդիքը՝ ալ ժողովքի խորանին պիտի չմօտենան, [ղ]որ մեղք չկրեն ու չմեռնին։ 23 [ճ]Եւ ժողովքի խորանին պաշտօնը Ղևտացիք պիտի ընեն, ու իրենց անօրէնութիւնը իրենք պիտի կրեն. — Ասիկայ ձեր ազգերուն մէջ յաւիտենական կանոն պիտի ըլլայ, որ անոնք Իսրայէլի որդւոցը մէջ ժառանգութիւն չունենան։ 24 [մ]Քանզի Իսրայէլի որդւոցը տասանորդը՝ որոնք Տէրոջը կ՚ընծայեն, Ղևտացւոց ժառանգութիւն տուի. աս պատճառով անոնց համար ըսի որ՝ [յ]Իսրայէլի որդւոցը մէջ ժառանգութիւն չունենան։

25 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով. 26 Այսպէս խօսէ Ղևտացւոց՝ ու ըսէ անոնց. Երբոր Իսրայէլի որդւոցմէն տասանորդը առնէք՝ որն որ անոնց կողմանէ ձեզի ժառանգութեան համար տուի, ան ատենը անկէ՝ [ն]տասանորդին տասներորդ մասը բարձրացընելու ընծայ պիտի մատուցանէք Տէրոջը։ 27 [շ]Եւ աս ձեր բարձրացընելու ընծան՝ կալի ցորենի պէս և հնձանի բերքի պէս պիտի սեպուի ձեզի։ 28 Այսպէս՝ Իսրայէլի որդւոցմէ ձեր առած բոլոր տասանորդներէն դուք ալ բարձրացընելու ընծայ պիտի մատուցանէք Տէրոջը. և անոնցմէ՝ Տէրոջը բարձրացընելու ընծան Ահարոն քահանային պիտի տաք։ 29 Բոլոր ձեզի եղած ընծաներէն՝ Տէրոջը ամէն բարձրացընելու ընծան՝ բոլորովին [ո]անոր ամենալաւէն՝ անոր սուրբ մասէն պիտի մատուցանէք։ 30 Ուստի պիտի ըսես անոնց. Երբոր անոր ամենալաւէն մատուցանէք, [չ]ան տանը [illegible] կալի արդիւնքի պէս՝ ու հնձանի արդիւնքի պէս սեպուի Ղևտացիներուն։ 31 Եւ ամէն տեղ պիտի ուտէք զան, դուք ու ձեր ընտանիքները. վասն զի ժողովքի խորանին մէջ [պ]ձեր ընելու պաշտօնին փոխարէն՝ ձեր վարձքն է ան։ 32 Եւ անկէ ամենալաւը մատուցանելէն ետքը՝ [ջ]անոր համար մեղք պիտի չկրէք, ու [ռ]Իսրայէլի որդւոցը սուրբ բաները չպղծէք, որ չմեռնիք։

ժ Ղև. Գ. 2, 5։
ի Ել. ԻԹ. 26, 28։ Ղև. Է. 31, 32, 34։
լ Հմր 11։
խ Ղև. Բ. 13։ Բ Մն. ԺԳ. 5։
ծ Բ Օր. Ժ. 9։ ԺԲ. 12։ ԺԴ. 27, 29։ ԺԸ. 1, 2։ Յեսու. ԺԳ. 14, 33։ ԺԴ. 3։ ԺԸ. 7։ Սաղ. ԺԶ. 5։ Եզեկ. ԽԴ. 28։
կ Հմր 24, 26։ Ղև. ԻԷ. 30, 32։ Նէեմ. Ժ. 37։ ԺԲ. 44։ Եբր. Է. 5, 8, 9։
հ Գլ. Գ. 7, 8։
ձ Գլ. Ա. 51։
ղ Ղև. ԻԲ. 9։
ճ Գլ. Գ. 7։
մ Հմր 21։
յ Հմր 20։ Բ Օր. Ժ. 9։ ԺԴ. 27, 29։ ԺԸ. 1։
ն Նէեմ. Ժ. 38։
շ Հմր 30։
ո Հմր 12։
չ Հմր 27։
պ Մատ. Ժ. 10։ Ղու. Ժ. 7։ Ա Կոր. Թ. 13։ Ա Տիմ. Ե. 18։
ջ Ղև. ԺԹ. 8։ ԻԲ. 16։
ռ Ղև. ԻԲ. 2, 15։

ԳԼ. ԺԹ

1 Կարմիր երինջի մոխիրով շինուած մաքրութեան ջուրը։ 11 Անմաքուր մարդուն մաքրուելուն համար՝ այն ջուրին գործածութիւնը։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին ու 2 Ահարոնին՝ ըսելով. Աս է օրէնքին կանոնը՝ որ Տէրը պատուիրեց՝ ըսելով. Խօսէ Իսրայէլի որդւոցը՝ որ քեզի կարմիր երինջ մը բերեն անարատ ու անթիծ՝ [ս]որուն վրայ լուծ դրուած չըլլայ։ 3 Եւ Եղիազար քահանային պիտի տաք անիկայ, որ [վ]բանակէն դուրս հանէ, ու իր 4 առջեւը մորթեն անիկայ։ Եւ Եղիազար քահանան իր մատովը անոր արիւնէն պիտի առնէ, ու դէպ ՚ի ժողովքի խորանին առջեւի կողմը [տ]եօթը անգամ պիտի սրսկէ անոր 5 արիւնէն։ Ետքը իր աչքին առջեւը պիտի այրեն երինջը. [ր]անոր մորթը ու միսը և անոր արիւնը աղբովը մէկտեղ պիտի այրեն։ 6 Եւ քահանան պիտի առնէ [ց]եղեւին փայտ՝ զոպայ ու կրկնակի կարմիր, և երինջին այրուած կրակին մէջը պիտի նետէ։ 7 [ւ]Եւ քահանան իր հանդերձները ու իր մարմինը ջրով պիտի լուայ, ու ետքը բանակը մտնէ. և քահանան մինչև իրիկուն 8 անմաքուր պիտի ըլլայ։ Եւ զանիկայ այրողը իր հանդերձները ու իր մարմինը ջրով պիտի լուայ, և մինչև իրիկուն անմաքուր ըլլայ։ 9 Եւ մաքուր մարդ մը [փ]երինջին մոխիրը պիտի ժողվէ, ու բանակին դուրսի դին մաքուր տեղ մը դնէ. և Իսրայէլի որդւոցը ժողովքին համար պիտի պահուի, մեղաց համար 10 [ք]մաքրութեան ջուր ըլլալու։ Եւ երինջին մոխիրը ժողվողը իր հանդերձները պիտի լուայ, ու մինչև իրիկուն անմաքուր ըլլայ. և ասիկայ Իսրայէլի որդւոցը ու անոնց մէջ պանդխտացող օտարականին

ս Բ Օր. ԻԱ. 3։ Ա Թագ. Զ. 7։
վ Ղև. Դ. 12, 21։ ԺԶ. 27։ Եբր. ԺԳ. 11։
տ Ղև. Դ. 6։ ԺԶ. 14, 19։ Եբր. Թ. 13։
ր Ել. ԻԹ. 14։ Ղև. Դ. 11, 12։
ց Ղև. ԺԴ. 4, 6, 49։
ւ Ղև. ԺԱ. 25։ ԺԵ. 5։
փ Եբր. Թ. 13։
ք Հմր 13, 20, 21։ Գլ. ԼԱ. 23։

Ն. Ք. ԾՆ. ԹԻՒ 1471

համար՝ յաւիտենական կանոն պիտի
ըլլայ։
11 [ր] Ով որ մեռած մարդու մը մարմինին
դպչի, եօթը օր անմաքուր
12 պիտի ըլլայ։ [ց] Անիկայ *անով զինքը
մաքրել պիտի տայ երրորդ օրը՝
և եօթներորդ օրը, ու այնպէս մաքուր
ըլլայ. բայց թէ որ չմաքրուի
երրորդ օրը ու եօթներորդ օրը՝
13 մաքուր պիտի չըլլայ։ Ով որ մեռած
մարդու մը մարմինին դպչի՝
ու ինքզինքը չմաքրէ, [ւ] Տէրոջը խորանը
կը պղծէ. և ան անձը Իսրայէլէն
պիտի կորսուի. անոր վրայ
[փ] մաքրութեան ջուրը չսրսկուելուն
համար՝ անիկայ անմաքուր է. [ք] իր
անմաքրութիւնը տակաւին իր վրան
14 է։ Վրանի մէջ մեռնող մարդուն
համար օրէնքը աս է. ան
վրանին մէջ ամէն մտնողը՝ և ան
վրանին մէջ ամէն եղողը՝ եօթը
15 օր անմաքուր պիտի ըլլայ։ Եւ
ամէն բաց աման որ իր վրան
կապուած խուփ չունի, անմաքուր
16 պիտի ըլլայ։ Եւ ով որ դպչի
դաշտի վրայ սրով սպաննուածի
մը՝ կամ իր մահուամբ մեռածի մը՝
կամ մարդու ոսկորի մը՝ և կամ
գերեզմանի մը, եօթը օր անմաքուր
17 պիտի ըլլայ։ Եւ անմաքուր եղողին
համար՝ ան մեղաց մաքրութեան
համար [ա] այրուած երինջին
մոխիրէն առնելով՝ ամանի մը մէջ
18 վրան [բ] կենդանի ջուր դնեն. Եւ
մաքուր մարդ մը [գ] զոպայ պիտի
առնէ, ու ան ջուրը թաթխէ, և վրանին
վրայ՝ ու բոլոր ամաններուն
վրայ՝ և հոն եղած մարդոց վրայ՝
ու ոսկորի մը կամ սպաննուածի
մը կամ մեռածի մը և կամ գերեզմանի
մը դպչողին վրայ պիտի սրսկէ։
19 Եւ մաքուր մարդը պիտի սրսկէ
անմաքուրին վրայ երրորդ օրը՝ ու
եօթներորդ օրը. [դ] և եօթներորդ
օրը զանիկայ պիտի մաքրէ, ան ալ
իր հանդերձները պիտի լուայ, ու
ջրով լուացուի, և իրիկունը մաքուր
20 ըլլայ։ Բայց ան մարդը՝ որ
անմաքուր ըլլալով չմաքրուիր, ան
անձը ժողովքին մէջէն պիտի կորսուի.
ինչու որ [ե] Տէրոջը սրբարանը
պղծեց. անոր վրայ մաքրութեան
ջուրը չսրսկուեցաւ, անիկայ անմաքուր
21 է։ Եւ յաւիտենական կանոն
մը ըլլայ անոնց, որ մաքրութեան
ջուրը սրսկողը իր լաթերը
պիտի լուայ. ու մաքրութեան ջուրին
դպչողը մինչև իրիկուն անմաքուր
22 պիտի ըլլայ։ Եւ [զ] անմաքուրը
ինչ բանի որ դպչի, ան
ալ անմաքուր պիտի ըլլայ. ու
[է] անոր դպչող մարդը մինչև իրիկուն
անմաքուր պիտի ըլլայ։

[ր] Հմր 16. Ղև. իա. 1. Գլ. ե. 2. Թ. 6. 10. լա. 19. Ողբ. դ. 14. Անգ. բ. 13.
[ց] Գլ. լա. 19.
* Եբր. Մաքրութեան ջրով
[ւ] Ղև. ժե. 31.
[փ] Հմր 9. Գլ. ը. 7.
[ք] Ղև. է. 20. իբ. 3.
[ա] Հմր 9.
[բ] Եզ. իզ. 19.
[գ] Սաղ. ծա. 7.
[դ] Ղև. ժդ. 9.
[ե] Հմր 13.
[զ] Անգ. բ. 13.
[է] Ղև. ժե. 5.

ԳԼ. Ի

1 Իսրայէլի որդիքը Սին կու գան, ու հոն Մարիամը կը մեռնի։ 2 Ջուրի համար տրտունջ կ'ընեն։ 7 Մովսէս ժայռին զարնելով Մերիպայի մէջ ջուր կը բղխեցնէ։ 14 Մովսէս Կադեսէն դեսպաններ կը խրկէ Եդովմի թագաւորին՝ խնդրելով անկէ որ իր սահմանէն անցնելու հրաման տայ Իսրայէլին. բայց աս խնդիրքը չընդունուիր։ 22 Ահարոն Հոր լեռանը վրայ քահանայութիւնը իր որդւոյն Եղիազարին կը յանձնէ, ու ինքը հոն կը մեռնի։

Ն. Ք. ԾՆ. ԹԻՒ 1453

1 Եւ [ը] Իսրայէլի որդւոցը բոլոր ժողովքը
Սին անապատը եկան առաջի
ամսուն, ու ժողովուրդը Կադէսի
մէջ իջեւան ըրաւ. և [թ] Մարիամ
հոն վախճանեցաւ, ու հոն
թաղուեցաւ։
2 [ժ] Եւ ժողովքին խմելու ջուր չկար.
[ի] ու Մովսէսին և Ահարոնին վրայ
3 հաւաքուեցան։ Եւ ժողովուրդը
[լ] Մովսէսին հետ վիճելով՝ խօսեցան
ու ըսին. Երանի թէ մենք ալ
մեռնէինք՝ [խ] երբոր մեր եղբայրները
4 մեռան Տէրոջը առջեւ։ Եւ [ծ] ինչու
Տէրոջը ժողովուրդը աս անապատը
բերիք, որ մենք ու մեր անասունները
5 հոս մեռնինք։ Եւ ինչու
մեզ Եգիպտոսէն հանեցիք՝ մեզ աս
գէշ տեղը բերելու համար. հոս ոչ
սերմ ցանելու տեղ է, ոչ ալ թզենիներու
ու այգիներու և նռնենիներու.
խմելու ջուր անգամ չկայ։
6 Եւ Մովսէս ու Ահարոն ժողովքին
առջեւէն ելլելով՝ ժողովքի խորանին
դուռը գացին, ու [կ] իրենց երեսին
վրայ ինկան. և [հ] Տէրոջը փառքը
անոնց երեւցաւ։
7 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին
8 ըսելով. [ձ] Գաւազանը առ, ու ժողովքը
ժողվէ, դուն ու քու եղբայրդ
Ահարոնը, և անոնց աչքերուն
առջեւ խօսեցէք ապառաժին,
ու իր ջուրը պիտի տայ. և
[ղ] դուն ապառաժէն ջուր պիտի հանես
անոնց, ու ժողովքին և անոնց
անասուններուն խմցընես։
9 Եւ Մովսէս առաւ գաւազանը [ճ] Տէրոջը
առջեւէն, ինչպէս որ իրեն
10 պատուիրեց։ Եւ Մովսէս ու Ահարոն՝
ժողովքը ապառաժին առջեւ
ժողվեցին. և ըսաւ անոնց.
[մ] Լսեցէք հիմա՝ ով ապստամբներ,
ձեզի աս ապառաժէ՞ն ջուր հա-
11 նենք։ Եւ Մովսէս իր ձեռքը վերցուց,
ու գաւազանը երկու անգամ
ապառաժին զարկաւ. և [յ] առատօրէն
ջուր ելաւ. և ժողովքը
ու անոնց անասունները խմեցին։
12 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին ու
Ահարոնին. Որովհետեւ [ն] ինծի չհաւատացիք
[շ] Իսրայէլի որդւոցը աչքերուն
առջեւ զիս [†] փառաւորելու,
անոր համար աս ժողովուրդը դուք
պիտի չտանիք ան երկիրը՝ որն որ

[ը] Գլ. լգ. 36.
[թ] Ել. ժե. 20. Գլ. իզ. 59.
[ժ] Ել. ժէ. 1.
[ի] Գլ. ժզ. 19. 42.
[լ] Ել. ժէ. 2. Գլ. ժդ. 2.
[խ] Գլ. ժա. 1. 33. ժդ. 37. ժզ. 32. 35. 49.
[ծ] Ել. ժէ. 3.
[կ] Գլ. ժդ. 5. ժզ. 4. 22. 45.
[հ] Գլ. ժդ. 10.
[ձ] Ել. ժէ. 5.
[ղ] Նեեմ. թ. 15. Սաղ. հը. 15. 16. ճե. 41. ճժդ. 8. Ես. խգ. 20. խը. 21.
[ճ] Գլ. ժէ. 10.
[մ] Սաղ. ճզ. 33.
[յ] Ել. ժէ. 6. Բ Օր. ը. 15. Ա Կոր. ժ. 4.
[ն] Գլ. իէ. 14. Բ Օր. ա. 37. գ. 26. լբ. 51.
[շ] Ղև. ժ. 3. Եզեկ. ի. 41. լզ. 23. լը. 16. Ա Պետ. գ. 15.
[†] Եբր. սրբելու.

Ն · Ք · ԹՎ · Իբր 1453

ձ Ել · ԺԷ · 7 ։ Բ Օր · ԼԳ · 8 ։ Սաղ · ՂԵ · 8 ։ ՃԶ · 32 ։ ԵՒ ։
* Եբ՝ Վիճաբանութեան
ղ Դատ · ԺԱ · 16 · 17 ։
ճ Բ Օր · Բ · 4 ։ ԵՒ ։ Իգ · 7 ։ Աբդ · 10 · 12 ։
մ Ել · ԺԸ · 8 ։
յ Ծն · ԽԶ · 6 ։ Գոր · Է · 15 ։
ն Ել · ԺԲ · 40 ։
շ Ել · Ա · 11 ։ ԵՒ ։ Բ Օր · ԻԶ · 6 ։ Գոր · Է · 19 ։
ո Ել · Բ · 23 ։ Գ · 7 ։
չ Ել · Գ · 2 ։ ԺԴ · 19 ։ ԻԳ · 20 ։ ԼԳ · 2 ։
պ Տես Գլ · ԻԱ · 22 ։ Բ Օր · Բ · 27 ։
† Եբր · Ինծմէ
ռ Բ Օր · Բ · 6 · 28 ։
ս Դատ · ԺԱ · 17 ։
վ Տես Բ Օր · Բ · 27 · 29 ։
տ Բ Օր · Բ · 4 · 5 · 8 ։ Դատ · ԺԱ · 18 ։
ր Գլ · ԼԳ · 37 ։
ց Գլ · ԻԱ · 4 ։
ւ Ծն · ԻԵ · 8 ։ Գլ · ԻԷ · 13 ։ ԼԱ · 2 ։ Բ Օր · ԼԲ · 50 ։
փ Համր 12 ։
ք Գլ · ԼԳ · 38 ։ Բ Օր · ԼԲ · 50 ։
ա Ել · ԻԹ · 29 · 30 ։

13 անոնց տուի ։ ձ *Մերիպայի ջուրը
աս է . վասն զի Իսրայէլի որդիքը
Տէրոջը դէմ վիճեցան . և ինքը
փառաւորուեցաւ անոնց մէջ ։
14 ղ Եւ Մովսէս Կադէսէն դեսպան-
ներ խրկեց Եդովմի թագաւորին՝
ու ըսաւ . ճ Ասպէս կ'ըսէ քու եղ-
բայրդ Իսրայէլ . մ Մեզի պատա-
հած բոլոր նեղութիւնը գիտես .
15 յ Ինչպէս մեր հայրերը Եգիպտոս ի-
ջան , ն և բնակեցանք Եգիպտոսի
մէջ շատ ատեն . շ և Եգիպտացիք
չարչարեցին մեզ ու մեր հայրերը ։
16 Եւ ո երբ մենք Տէրոջը աղաղակե-
ցինք , լսեց մեր ձայնը . և չ հրեշ-
տակ մը խրկեց , ու մեզ Եգիպտո-
սէն հանեց . և ահա մենք քու սահ-
մանիդ ծայրի Կադէս քաղաքին
17 մէջն ենք . Շնորհք ըրէ՝ պ անց-
նինք քու երկրէդ . արտերէն ու
այգիներէն պիտի չանցնինք , և ջր-
հորերուդ ջուրը պիտի չխմենք .
արքունական ճամբայէն պիտի եր-
թանք , աջ կամ ձախ կողմը պիտի
չխոտորինք՝ մինչև որ քու սահմա-
18 նէդ անցնինք ։ Եւ Եդովմ ըսաւ
անոր . † Իմ երկրէս՝ պիտի չանցնիս ,
հապա թէ չէ՝ սրով քու դէմդ
19 կ'ելլեմ ։ Եւ Իսրայէլի որդիքը ը-
սին անոր . Մենք մեծ ճամբայէն
կ'անցնինք , և թէ որ ես ու իմ ա-
նասուններս քու ջուրէդ խմենք ,
ռ անոր գինը կը հատուցանեմ . ա-
ռանց ուրիշ բան մը ընելու իմ ոտ-
20 քերովս կ'անցնիմ ։ Եւ անիկայ ը-
սաւ . ս Պիտի չանցնիս . և Եդովմ
մեծ բազմութիւնով ու հզօր ձեռ-
21 քով անոնց դէմը ելաւ ։ Այսպէս
Եդովմ վ իր սահմանէն Իսրայէլին
ճամբայ տալ չուզեց . ուստի Ի-
սրայէլը տ դարձաւ անկէ ։
22 Եւ ր Կադէսէն չուեցին , ց ու Ի-
սրայէլի որդւոցը բոլոր ժողովքը
23 Հոր լեռը եկան ։ Եւ Տէրը խօ-
սեցաւ Մովսէսին ու Ահարոնին
Հոր լեռը՝ Եդովմի երկրին սահ-
24 մանին քովը՝ ըսելով . Ահարոնը
ւ իր ժողովուրդին պիտի խառնուի .
քանզի Մերիպայի ջուրին քովը՝
փ իմ հրամանիս դէմ ապստամբու-
թիւն ընելնուդ համար՝ պիտի
չմտնէ ան երկիրը՝ որն որ Իսրայէլի
25 որդւոցը տուի ։ ք Ահարոնը ու անոր
որդին Եղիազարը առ , ու Հոր
26 լեռը հանէ զանոնք . Եւ Ահարոնը
իր զգեստներէն մերկացուր , ու ա-
նոր որդւոյն Եղիազարին հագցուր
զանոնք . Ինչու որ Ահարոն իր ժո-
ղովուրդին պիտի խառնուի , ու հոն
27 մեռնի ։ Եւ Մովսէս Տէրոջը պա-
տուիրածին պէս ըրաւ . ու բոլոր
ժողովքին աչքին առջևը Հոր լեռը
28 ելան ։ ա Եւ Մովսէս մերկացուց
Ահարոնը իր զգեստներէն , ու անոր
որդւոյն Եղիազարին հագցուց զա-
նոնք . և բ Ահարոն հոն լերանը
գլուխը մեռաւ . ու Մովսէս և Ե-
29 ղիազար լեռնէն իջան ։ Եւ երբ
բոլոր ժողովքը տեսան որ Ահարոնը
մեռաւ , Իսրայէլի բոլոր տունը Ա-
հարոնին համար գ երեսուն օր լացին ։

ԳԼ · ԻԱ ·

1 Իսրայէլը քիչ մը վնաս քաշելով՝ Քանանացիները կը ջարդէ Հորմայի մէջ ։ 4 Ժողովուրդը տրտունջ ընելուն համար՝ կիզող օձերով կը վիրաւորուի ։ 7 ու Տէրը գթալով՝ պղնձէ օձին միջոցովը կ'ազատի աս հարուածէն ։ 10 Իսրայէլացւոց այլ և այլ ճամբորդութիւնները ։ 21 Սեհոն թագաւորը պատերազմով անոնց վրայ կու գայ , ու կը յաղթուի . 33 Նոյնպէս ալ Ովգ թագաւորը ։

1 Եւ հարաւային կողմը բնակող
ա Արադի ‡ Քանանացի թագա-
ւորը լսելով որ Իսրայէլը Աթարիմի
ճամբայէն կու գայ , Իսրայէլին հետ
պատերազմեցաւ , և անոնցմէ գերի-
2 ներ առաւ ։ բ Եւ Իսրայէլ ուխտ
ըրաւ Տէրոջը՝ ու ըսաւ . Թէ որ աս
ժողովուրդը իմ ձեռքս մատնես ,
անոնց քաղաքները ‖ բոլորովին պի-
3 տի կորսնցընեմ՝ ։ Եւ Տէրը Ի-
սրայէլին ձայնը լսեց , ու Քանանա-
ցիները անոր ձեռքը մատնեց . և Ի-
սրայէլը բոլորովին կորսնցուց զա-
նոնք՝ ու անոնց քաղաքները , և
ան տեղին անունը § Հորմա դրաւ ։
4 Ու գ Եդովմի երկրին բոլորտիքէն
անցնելով՝ դ Հոր լեռնէն կարմիր
ծովուն ճամբան չուեցին . ու ճամ-
բուն մէջ ժողովուրդին ե սիրտը նե-
5 ղացաւ ։ Եւ ժողովուրդը զ Աստու-
ծոյ դէմ ու Մովսէսին դէմ խօսե-
ցան՝ ըսելով . է Ինչու մեզ Եգիպ-
տոսէն հանեցիք , որ անապատին
մէջ մեռնինք . քանզի հաց չկայ ,
ջուր չկայ , և ը մեր հոգին աս
6 անարգ կերակուրէն զզուեցաւ ։ թ Եւ
Տէրը ժողովուրդին վրայ ժ կիզող օձեր
ղրկեց . ու խածին ժողովուրդը .
անանկ որ՝ Իսրայէլէն շատ ժողո-
7 վուրդ մեռաւ ։ ի Եւ ժողովուրդը
Մովսէսին եկան , ու ըսին . լ Մեղ-
քըրինք , որ Տէրոջը ու քեզի դէմ
խօսեցանք . խ Աղօթք ըրէ Տէրոջը՝
որ մեզմէ օձերը վերցնէ . և Մով-
սէս ժողովուրդին համար աղօ-
8 թեց ։ Եւ Տէրը ըսաւ Մով-
սէսին . Կիզող օձ մը շինէ , ու
ձողի մը վրայ դիր . և ամէն խա-
ծուածը որ անոր նայի՝ պիտի
9 ապրի ։ Եւ Մովսէս ծ պղնձէ օձ մը
շինեց , ու ձողի մը վրայ դրաւ . ու
թէ որ օձը մէկը խածնէր , պղնձէ
օձին կը նայէր ու կ'ապրէր ։
10 Եւ Իսրայէլի որդիքը չուեցին ու
11 կ Ովբոթի մէջ բանակեցան ։ Եւ

Ն · Ք · ԹՎ · 1453

բ Գլ · ԼԳ · 38 ։ Բ Օր · Ժ · 6 ։ ԼԲ · 50 ։

1452

գ Բ Օր · ԼԴ · 8 ։

1452

ա Գլ · ԼԳ · 40 ։ Տես Դատ · Ա · 16 ։
‡ Կամ՝ Քանանին
բ Ծն · ԻԸ · 20 ։ Դատ · ԺԱ · 30 ։
‖ Կամ՝ պիտի նզովեմ ։
§ Եբ՝ Նզովք ։
գ Դատ · ԺԱ · 18 ։
դ Գլ · Ի · 22 ։ ԼԳ · 41 ։
ե Ել · Զ · 9 ։
զ Սաղ · ՀԸ · 19 ։
է Ել · ԺԶ · 3 ։ ԺԷ · 3 ։
ը Գլ · ԺԱ · 6 ։
թ Ա Կոր · Ժ · 9 ։
ժ Բ Օր · Ը · 15 ։
ի Սաղ · ՀԸ · 34 ։
լ Համր 5 ։
խ Ել · Ը · 8 · 28 ։ Ա Թագ · ԺԲ · 19 ։ Գ Թագ · ԺԳ · 6 ։ Գոր · Ը · 24 ։
ծ Դ Թագ · ԺԸ · 4 ։ Յովհ · Գ · 14 · 15 ։
կ Գլ · ԼԳ · 43 ։

Ոբովթէն չուեցին՝ ու [ճ] Իյէաբարիմ մէջ դէպ 'ի արևելեան կողմը՝ Մովաբին դիմացի անապատին մէջ
12 իջևան բռին ։ [մ] Անկէ ալ չուեցին՝ և Զարեդ ձորին մէջ իջևան բռին ։
13 Անկէ չուեցին՝ ու իջևան բռին Առնոնին մէկալ կողմը ան անապատին մէջ՝ որ Ամորհացւոց սահմաններէն կ'ելլէ . ինչու որ [յ] Առնոն՝ Մովաբացւոց սահմանն է , Մովաբացւոց ու Ամորհացւոց մէջտեղը ։
14 Անոր համար Տէրոջը պատերազմներուն գրքին մէջ կ'ըսուի .

Սուփային մէջ Վահէպը՝ ու Առնոնին ձորերը ,
15 Եւ Արին կեցած տեղը վազող՝ [ն] ու Մովաբին սահմանը կայացող ձորերուն յորձանքը ։
16 Եւ անկէ [շ] Ջրհորը ելան . աս ան ջրհորն է՝ որուն համար Տէրը ըսեր էր Մովսէսին . Ժողովուրդը ժողվէ , ու ես անոնց ջուր պիտի տամ ։
17 [ո] Ան ատենը Իսրայէլը աս երգը երգեց .

Ո՛վ հոր՝ բղխէ . երգեցէք անոր .
18 Հորը՝ իշխանները փորեցին , ժողովուրդին ազնուականները [չ] Օրէնսդրին հրամանովը , իրենց գաւազաններովը փորեցին ան ։

Եւ անապատէն դէպ 'ի Մաթանա ,
19 Ու Մաթանայէն դէպ 'ի Նաալիէլ ,
20 ու Նաալիէլէն դէպ 'ի Բամոթ , Եւ Բամոթէն Մովաբի դաշտին մէջ [պ] դէպ 'ի [ջ] Եսիմոնը նայող Փասգային գագաթը եղած հովիտը չուեցին ։

21 [ռ] Եւ Իսրայէլ դեսպաններ խրկեց Ամորհացւոց Սեհոն թագաւորին ըսելով .
22 [ս] Քու երկրէդ անցնինք . արտի կամ այգիի մէջ չենք մտներ , հորի ջուրը չենք խմեր . մինչև քու սահմանէդ անցնելնիս արքունական
23 ճամբայէն կ'երթանք ։ [վ] Եւ Սեհոն իր սահմանէն ճամբայ չտուաւ Իսրայէլին . հապա Սեհոն իր բոլոր ժողովուրդը ժողվեց , և դէպ 'ի անապատ Իսրայէլին դէմ ելաւ , [տ] Ու Յասսա եկաւ , և Իսրայէլին հետ
24 պատերազմեցաւ ։ Եւ [ր] Իսրայէլ սուրի բերնէ անցուց զանիկայ , ու տիրեց անոր երկրին , Առնոնէն մինչև Յաբոկը՝ մինչև Ամմոնի որդւոցը երկիրը . ինչու որ Ամմոնի որդւոցը սահմանը զօրաւոր էր ։
25 Եւ Իսրայէլ աս բոլոր քաղաքները առաւ . ու Իսրայէլ Ամորհացւոց բոլոր քաղաքներուն մէջ բնակեցաւ , Եսեբոնին մէջ՝ ու անոր բոլոր
26 գեղերուն մէջ . Քանզի Եսեբոնը Ամորհացւոց Սեհոն թագաւորին քաղաքն էր . ինչու որ անիկայ Մովաբին առջի թագաւորին հետ պատերազմելով , անոր ձեռքէն անոր բոլոր երկիրը մինչև Առնոն
27 առած էր ։ Անոր համար առակ խօսողները կ'ըսեն .

Եսեբոն եկէք . թող Սեհոնին քաղաքը շինուի ու պատրաստուի .
28 Վասն զի [ց] Եսեբոնէն կրակ ելաւ , — Սեհոնին քաղաքէն բոց . [ւ] Մովաբին Արը այրեց , — Առնոնին բարձր տեղերուն տէրերը ։
29 Վա՜յ քեզ՝ Մովաբ , [փ] ո՛վ Քամովսի ժողովուրդը՝ կորսուեցար . իր ազատուած որդիքը ու աղջիկները Ամորհացւոց Սեհոն թագաւորին գերութեան տուաւ .
30 Զանոնք նետերով զարկինք . Եսեբոնը կորսուեցաւ [ք] մինչև Դեբոնը . և կործանեցինք զանոնք մինչև [ա] Մեդաբային քովը եղած Նոփան ։

31 Այսպէս Իսրայէլ Ամորհացւոց
32 երկիրը բնակեցաւ ։ Եւ Մովսէս լրտես խրկեց [բ] Յազերը լրտեսելու , ու անոր գեղերը առին , և հոն եղած Ամորհացիները վռնտեցին ։
33 [գ] Եւ դարձան ու Բասանի ճամբան ելան . և Բասանի Ովգ թագաւորը՝ ինքը ու իր բոլոր ժողովուրդը անոնց դէմ [դ] Եդրայիին մէջ պա-
34 տերազմի ելան ։ Եւ Տէրը ըսաւ Մովսէսին . [ե] Անկէ մի՛ վախնար . քանզի քու ձեռքդ մատնեցի զանիկայ , ու անոր բոլոր ժողովուրդը , և անոր երկիրը . և [զ] դուն Եսեբոնին մէջ բնակող Ամորհացւոց Սեհոն թագաւորին ըրածիդ պէս պիտի ը-
35 նես անոր ։ [է] Այսպէս զարկին անիկայ , և անոր որդիքը , ու անոր բոլոր ժողովուրդը . անանկ որ՝ մէկն ալ չմնաց . և անոր երկրին տիրեցին ։

[ճ] Գլ · ԼԳ · 44 ։
[մ] Բ Օր · Բ · 13 ։
[յ] Գլ · ԻԲ · 36 ։ Դատ · ԺԱ · 18 ։
[ն] Բ Օր · Բ · 18 ։ 29 ։
[շ] Դատ · Թ · 21 ։
[ո] Ել · ԺԵ · 1 ։ Սաղ · ՃԵ · 2 ։ ՃԶ · 12 ։
[չ] Ես · ԼԳ · 22 ։
[պ] Գլ · ԻԳ · 28 ։
[ջ] Կամ՝ անապատը
[ռ] Բ Օր · Բ · 26 ։ 27 ։ Դատ · ԺԱ · 19 ։
[ս] Գլ · Ի · 17 ։
[վ] Բ Օր · ԻԹ · 7 ։
[տ] Բ Օր · Բ · 32 ։ Դատ · ԺԱ · 20 ։
[ր] Բ Օր · Բ · 33 ։ ԻԹ · 7 ։ Յես · ԺԲ · 1 ։ 2 ։ ԻԴ · 8 ։ Նեեմ · Թ · 22 ։ Սաղ · ՃԼԵ · 10 ։ 11 ։ ՃԼԶ · 19 ։ Ամով · Բ · 9 ։
[ց] Երեմ · ԽԸ · 45 ։ 46 ։
[ւ] Բ Օր · Բ · 9 ։ 18 ։ Ես · ԺԵ · 1 ։
[փ] Դատ · ԺԱ · 24 ։ Գ Թագ · ԺԱ · 7 ։ 33 ։ Դ Թագ · ԻԳ · 13 ։ Երեմ · ԽԸ · 7 ։ 13 ։
[ք] Երեմ · ԽԸ · 18 ։ 22 ։
[ա] Ես · ԺԵ · 2 ։
[բ] Գլ · ԼԲ · 1 ։ Երեմ · ԽԸ · 32 ։
[գ] Բ Օր · Գ · 1 ։ ԻԹ · 7 ։
[դ] Յես · ԺԳ · 12 ։
[ե] Բ Օր · Գ · 2 ։
[զ] Հմր 24 ։ Սաղ · ՃԼԵ · 10 ։ 11 ։ ՃԼԶ · 20 ։
[է] Բ Օր · Գ · 3 ։ 4 ։ 6 ։

ԳԼ · ԻԲ

1 Բաղաամ՝ Բաղակին առջի անգամի հրաւէրքը կը մերժէ , 15 ու երկրորդ անգամին կ'ընդունի ։ 22 Հրեշտակ մը զանիկայ սպաննելու կ'ելլէ , բայց իշուն հետ քաշուելովը անիկայ կ'ազատի ։ 36 Բաղակ կ'ընդունի Բաղաամը ։

1 Եւ [ը] Իսրայէլի որդիքը չուեցին , ու Մովաբի դաշտերուն մէջ Յորդանանու մէկալ կողմը Երիքովի դիմացը իջևան բռին ։
2 Եւ [թ] Սեպփորին որդին Բաղակը տեսաւ ան ամէնը՝ որ Իսրայէլ ըրաւ
3 Ամորհացւոց ։ Եւ [ժ] Մովաբ խիստ վախցաւ ժողովուրդէն , ինչու որ շատուոր էին . ու Մովաբ Իսրայէլի որդւոցը երեսէն տագնապի
4 մէջ էր ։ Եւ Մովաբ [ի] Մադիանու ծերերուն ըսաւ . Հիմա աս ժողովուրդը պիտի լզէն մեր բոլորտիքը եղած ամէնը , ինչպէս որ արջառը դաշտին խոտը կը լզէ ։ Եւ [illegible] փորին որդին Բաղակ

[ը] Գլ · ԼԳ · 48 ։
[թ] Դատ · ԺԱ · 25 ։
[ժ] Ել · ԺԵ · 15 ։
[ի] Գլ · ԼԱ · 8 ։ Յես · ԺԳ · 21 ։

Ն․ Ք․ ԴՃ․
1452

[*] Կամ՝ Ու Փաթուր քաղաքը դեսպաններ խրկեց Բէովրի որդւոյն Բաղաամին՝ որուն հայրենիքը Գետին եզերքն էր ։

[Ի] Բ Օր․ ԻԳ․ 4 ։ Յես․ ԺԳ․ 22 ։ ԻԴ․ 9 ։ Նեեմ․ ԺԳ․ 1 , 2 ։ Միք․ Զ․ 5 ։ Բ Պետ․ Բ․ 15 ։ Յուդ․ 11 ։ Յայտ․ Բ․ 14 ։

[Լ] Տես Գլ․ ԻԴ․ 7 ։ Բ Օր․ ԻԳ․ 4 ։ Ի Գլ․ ԻԴ․ 7 ։ Ա Թագ․ Թ․ 7 , 8 ։

[Կ] Հմր 19 ։

[Հ] Ծն․ Ի․ 3 ։ Հմր 20 ։

[Ձ] Գլ․ ԻԳ․ 20 ։ Տես Հռով․ ԺԱ․ 29 ։

[Ղ] Հմր 6 ։

[Ճ] Գլ․ ԻԴ․ 13 ։

5 թագաւորն էր ան ատենը ։ [*]Ու [Ի]Բէովրի որդւոյն Բաղաամին դեսպաններ խրկեց Փաթուր քաղաքը՝ (որ անոր ժողովուրդին որդւոցը երկրին Գետին եզերքն էր՚՚ ,) զանիկայ կանչելու ու ըսելու . Ահա Եգիպտոսէն ժողովուրդ մը ելաւ . ահա երկրի երեսը ծածկեց . և իմ
6 դիմացս կը նստի . Ուստի հիմա կ՚աղաչեմ՝ եկուր , ինծի համար անիծէ աս ժողովուրդը . քանզի անիկայ ինծմէ զօրաւոր է . գուցէ կարող ըլլամ անիկայ զարնելու , ու երկրէս վռնտեմ զանիկայ . վասն զի գիտեմ որ քու օրհնածդ օրհնեալ է , և քու անիծածդ անիծեալ ։
7 Ու Մովաբին ծերերը ու Մադիամին ծերերը իրենց ձեռքերնուն մէջ [Լ]հմայութեան վարձքերով գացին . և Բաղաամին եկան , ու Բաղակին
8 խօսքերը ըսին անոր ։ Ու անիկայ ըսաւ անոնց . [Կ]Աս գիշեր հոս մնացէք . և Տէրը ինչ որ ինծի խօսելու ըլլայ , անոր համեմատ պատասխան պիտի տամ ձեզի . ու Մովաբին իշխանները Բաղաամին քովը
9 մնացին ։ [Հ]Ու Աստուած Բաղաամին եկաւ , ու ըսաւ . Ո՞վ են աս
10 քու քովդ եղող մարդիկը ։ Ու Բաղաամ ըսաւ Աստուծոյ . Մովաբին թագաւորը Սեպփորեան Բաղակը զանոնք ինծի խրկեց՝ ըսելով .
11 Ահա Եգիպտոսէն ելլող ժողովուրդը երկրին երեսը ծածկեց . հիմա եկո՛ւր՝ անիծէ զանիկայ ինծի համար , որ գուցէ կարող ըլլամ անոր յաղթելու ու զանիկայ վռնտելու ։
12 Ու Աստուած ըսաւ Բաղաամին . Անոնց հետ չերթաս . ժողովուրդը չանիծես . վասն զի [Ձ]անիկայ օրհ-
13 նեալ է ։ Ու Բաղաամ առտուանց ելաւ , ու ըսաւ Բաղակին իշխաններուն . Դուք ձեր երկիրը գացէք . ինչու որ Տէրը զիս չթողուր ձեզի
14 հետ երթալու ։ Ու Մովաբին իշխանները ելան , ու Բաղակին եկան՝ և ըսին . Բաղաամը մեզի հետ գալ չուզեց ։
15 Ու Բաղակ դարձեալ ան առջիններէն աւելի շատ և աւելի պատուա-
16 ւոր իշխաններ խրկեց ։ Ու անոնք Բաղաամին եկան՝ ու ըսին անոր . Սեպփորին որդին Բաղակը ասանկ կ՚ըսէ . Կ՚աղաչեմ՝ ինծի գալէն մի
17 հրաժարիր . Քանզի քեզի շատ պատիւ պիտի ընեմ , և ինծի ինչ որ ըսես՝ պիտի ընեմ . [Ղ]ուստի կ՚աղաչեմ եկուր՝ անիծէ աս ժողո-
18 վուրդը ինծի համար ։ Ու Բաղաամ պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ Բաղակին ծառաներուն . [Ճ]Թէ որ Բաղակ իր տունովը լեցուն արծաթ ու ոսկի տայ ինծի , [Մ]իմ Տէր Աստուծոյս խօսքէն չեմ կրնար անցնիլ , պզտիկ կամ մեծ բան մը
19 ընելու ։ Ու հիմա կ՚աղաչեմ՝ [Յ]աս գիշեր դուք ալ հոս կեցէք , որ գիտնամ թէ Տէրը ուրիշ ինչ պի-
20 տի ըսէ ինծի ։ [Ն]Ու Աստուած գիշերը Բաղաամին եկաւ՝ ու ըսաւ անոր . Թէ որ մարդիկը քեզ կանչելու գան , ելի՛ր՝ անոնց հետ գնա՛ . [Շ]բայց ինչ որ քեզի խօսիմ , միայն ան ընես ։
21 Ու Բաղաամ առտուանց ելաւ , ու իր իշուն համետը դրաւ , և Մովաբի իշխաններուն հետ գնաց ։
22 Ու երբոր կ՚երթար , Աստուծոյ բարկութիւնը բորբոքեցաւ , [Ո]ու Տէրոջը հրեշտակը ճամբուն վրայ կայնեցաւ իբրև անոր թշնամի մը . և անիկայ իր իշուն վրայ հեծած էր , ու անոր երկու ծառաները իր
23 հետն էին ։ Ու [Չ]էշը տեսաւ Տէրոջը հրեշտակը , որ ճամբուն վրայ կայնած էր , ու իր ձեռքը մերկ սուր մը ունէր , ու էշը ճամբայէն դարձաւ և արտը մտաւ . ու Բաղաամ էշը ծեծեց՝ որ իր ճամբան
24 դարձնէ զանիկայ ։ Ու Տէրոջը հրեշտակը այգիներուն նեղ ճամբուն մէջ կայնեցաւ , ուր որ մէկ կողմէն պատ՝ ու մէկալ կողմէն
25 պատ կար ։ Ու երբոր էշը Տէրոջը հրեշտակը տեսաւ , պատին քովը խոթուեցաւ , և Բաղաամին ոտքը պատին քովը ճնշեց . ան ալ նորէն
26 ծեծեց զանիկայ ։ Ու Տէրոջը հրեշտակը յառաջ գնաց , ու նեղ տեղ մը կայնեցաւ , ուր աջ կամ ձախ կողմը խոտորելու ճամբայ
27 չկար ։ Ու երբոր էշը Տէրոջը հրեշտակը տեսաւ , Բաղաամին տակը նստաւ . ու Բաղաամին բարկութիւնը բորբոքեցաւ , և գաւա-
28 զանով ծեծեց էշը ։ Ու Տէրը [Պ]իշուն բերանը բացաւ , ու անիկայ Բաղաամին ըսաւ . Ի՞նչ ըրի քեզի՝ որ այսպէս երեք անգամ զիս ծե-
29 ծեցիր ։ Ու Բաղաամ ըսաւ իշուն . Իս ծաղր ընելուդ համար . երանի թէ ձեռքս սուր մը ըլլար ,
30 [Ջ]որ հիմա քեզ մեռցնէի ։ [Ռ]Ու էշը ըսաւ Բաղաամին . Ես ան քու էշդ չե՞մ , որուն վրայ կը հեծնէիր †քու մանկութենէդ՚՚ մինչև այսօր . քեզի ասանկ ընել իմ սովորութի՞նս էր . ու անիկայ
31 ըսաւ . Չէ ։ Ան ատենը Տէրը [Ս]բացաւ Բաղաամին աչքերը . ու երբ տեսաւ որ Տէրոջը հրեշտակը ճամբուն վրայ կայնած էր , և իր ձեռքը մերկ սուր մը ունէր , [Վ]իր երեսին վրայ ինկաւ ու երկրպա-
32 գութիւն ըրաւ ։ Ու Տէրոջը հրեշ-

Ն․ Ք․ ԴՃ․
1452

[Մ] Գ Թագ․ ԻԲ․ 14 ։ Բ Մն․ ԺԸ․ 13 ։

[Յ] Հմր 8 ։

[Ն] Հմր 9 ։

[Շ] Հմր 35 ։ Գլ․ ԻԳ․ 12 , 26 ։ ԻԴ․ 13 ։

[Ո] Ել․ Դ․ 24 ։

[Չ] Տես Դ Թագ․ Զ․ 17 ։ Դան․ Ժ․ 7 ։ Գործ․ ԻԲ․ 9 ։ Բ Պետ․ Բ․ 16 ։ Յուդ․ 11 ։

[Պ] Բ Պետ․ Բ․ 16 ։

[Ջ] Առակ․ ԺԲ․ 10 ։

[Ռ] Բ Պետ․ Բ․ 16 ։

† Կամ՝ քուկդ ըլլալէս

[Ս] Տես Ծն․ ԻԱ․ 19 ։ Դ Թագ․ Զ․ 17 ։ Ղուկ․ ԻԴ․ 16 , 31 ։

[Վ] Ել․ ԼԴ․ 8 ։

տակը ըսաւ անոր . ինչո՞ւ ասանկ
իրեք անգամ քու էշդ ծեծեցիր .
ահա ես քեզի թշնամութիւն ընե-
լու ելայ . վասն զի քու ճամբադ
33 ուղիղ չէ իմ առջեւս . Եւ էշը իս
տեսաւ , ու աս իրեք անգամ է որ
իմ առջեւէս մէկդի քաշուեցաւ .
թէ որ անիկայ իմ առջեւէս մէկդի
չքաշուէր , հիմա ես քեզ անշուշտ
մեռցուցեր էի , ու զանիկայ ողջ
34 թողուցեր էի ։ Եւ Բաղաամ ը-
սաւ Տէրոջը հրեշտակին . Մեղք
գործեցի՝ չգիտնալով որ ճամբուն
վրայ՝ ինծի դէմ կայներ էիր . ուս-
տի թէ որ քեզի անհաճոյ կ'երեւնայ
35 ես հիմա , ետ դառնամ ։ Եւ
Տէրոջը հրեշտակը ըսաւ Բաղաա-
մին . Գնա՛ այս մարդոցը հետ ,
բայց այն խօսքը որ քեզի պիտի
զրուցեմ , այն միայն խօսիս . և
Բաղաամ գնաց Բաղակին իշխան-
ներուն հետ ։

36 Եւ Բաղակ երբոր լսեց որ Բա-
ղաամը կու գայ , զանիկայ դիմա-
ւորելու ելաւ իր սահմանը եղած
Առնոն գետին քովի Մովաբացւոց
մէկ քաղաքը՝ որ սահմանին ծայրն
37 է ։ Եւ Բաղակ ըսաւ Բաղաամին .
Քեզ կանչելու մարդ չխրկեցի՞ . ին-
չու չեկար ինծի . արդեօք քեզի
պատիւ ընելու կարողութիւն չու-
38 նիմ ։ Եւ Բաղաամ ըսաւ Բա-
ղակին . Ահա ես քեզի եկայ . բայց
ես ընաւ զօրութիւն ունի՞մ բան
մը ըսելու . Աստուած իմ բերանս
ինչ խօսք որ դնէ , այն պիտի խօ-
39 սիմ ։ Եւ Բաղաամ՝ Բաղակին
հետ գնաց . ու Կարիաթ հուսովթը
40 եկան ։ Եւ Բաղակ՝ արջառներ ու
ոչխարներ մորթեց , ու Բաղաամին
և անոր հետ եղող իշխաններուն
խրկեց ։

41 Ու երբոր առտու եղաւ , Բաղակ
առաւ Բաղաամը , և Բահաղին
բարձր տեղուանքը հանեց զանի-
կայ . ու անկէ ժողովուրդին ծայրը
տեսաւ ։

ԳԼ . ԻԳ

1 , 13 , 28 Բաղակին զոհը ։ 7 , 18 Բաղաամին խօսքերը ։

1 Եւ Բաղաամ ըսաւ Բաղակին .
Հոս ինծի եօթը սեղան շինէ ,
ու հոս ինծի եօթը զուարակ և եօ-
2 թը խոյ պատրաստէ ։ Եւ Բաղակ՝
Բաղաամին ըսածին պէս ըրաւ . և
Բաղակ ու Բաղաամ ամէն մէկ սե-
ղանին վրայ մէյմէկ զուարակ ու
3 մէյմէկ խոյ մատուցին ։ Եւ Բա-
ղաամ ըսաւ Բաղակին . Դուն քու
ողջակէզիդ քովը կայնէ , ու ես
երթամ , գուցէ Տէրը իմ դիմացս
ելլէ . և ինչ որ ինծի ցուցնէ ,

Ն . Ք . ԳԲ .
1452
Բ Պետ . բ . 14 , 15 .
Ա Թագ . ժե . 24 , 30 . Իզ . 21 . Բ Թագ . ժբ . 13 . Յոբ . լգ . 31 , 32 .
Հմր 20 .
Տես Ծն . ժդ . 17 .
Գլ . իա . 13 .
Հմր 17 . Գլ . իդ . 11 .
Գլ . իգ . 26 . իդ . 13 . Գ Թագ . իբ . 14 . Բ Մն . ժը . 13 .
Բ Օր . ժբ . 2 .
Հմր 29 .
Հմր 14 , 30 .
Հմր 15 .
Գլ . իդ . 1 .

քեզի պիտի ըսեմ . ու բարձր տեղ
4 մը ելաւ ։ Եւ Աստուած Բաղաա-
մին հանդիպեցաւ . ու Բաղաամ ը-
սաւ անոր . Եօթը սեղան պատ-
րաստեցի , ու ամէն մէկ սեղանին
վրայ մէյմէկ զուարակ ու մէյմէկ
5 խոյ մատուցի ։ Եւ Տէրը Բաղաա-
մին բերանը խօսք դրաւ , ու ըսաւ .
Դարձիր Բաղակին , և ասանկ խօ-
6 սէ ։ Եւ դարձաւ անոր . և ահա
անիկայ իր ողջակէզին քովը կայներ
էր , ինքը ու Մովաբին բոլոր իշ-
7 խանները ։ Եւ իր առակը սկսեց՝
ու ըսաւ .

Մովաբին թագաւորը Բաղակ
զիս Արամէն՝ արեւելեան լեռներէն
բերաւ , ըսելով . Եկո՛ւր՝ Յակոբը
անիծէ ինծի , ու եկո՛ւր՝ Իսրայէլը
նզովէ ։

8 Աստուծոյ չանիծածը ինչպէս
անիծեմ , կամ Տէրոջը չնզոված
ինչպէս նզովեմ .

9 Վասն զի ապառաժներուն գլխէն
կը տեսնեմ անիկայ , և բլուրներէն
կը նայիմ անոր . ահա աս ժողո-
վուրդը զատ պիտի բնակի , ու ազ-
գերուն հետ պիտի չսեպուի ։

10 Յակոբին փոշին ո՞վ կրնայ համ-
րել , և Իսրայէլին քառորդը ո՞վ
կրնայ հաշուել . թող իմ անձս
արդարներուն մահուը մեռնի , ու
իմ վախճանս անոնց վախճանին պէս
ըլլայ ։

11 Եւ Բաղակ ըսաւ Բաղաամին .
Ա՛յ ինչ ըրիր ինծի . ես քեզ բերի
իմ թշնամիներս անիծելու , և ահա
12 զանոնք բոլորովին օրհնեցիր ։ Եւ ա-
նիկայ պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ .
Ինչ որ Տէրը իմ բերանս դնէ , ան
խօսելու հոգ տանելու չե՞մ ։

13 Եւ Բաղակ նորէն ըսաւ անոր .
Կ'աղաչեմ՝ ինծի հետ ուրիշ տեղ
մը եկուր , որ անոնք տեսնես անկէ .
անոնց միայն մէկ ծայրը տեսնես , և
անոնց ամէնը պիտի չտեսնես . ու
անկէ անիծէ անոնք ինծի համար ։
14 Եւ տարաւ զանիկայ Սոփիմին ար-
տը՝ Փասգային գլուխը , ու եօ-
թը սեղան շինեց , և ամէն մէկ սե-
ղանին վրայ մէյմէկ զուարակ ու
15 մէյմէկ խոյ մատուց ։ Եւ ըսաւ
Բաղակին . Դուն հոս քու ողջա-
կէզիդ քովը կայնէ . ու ես հոն
16 Տէրը դիմաւորեմ ։ Եւ Տէրը Բա-
ղաամին դիմացը ելաւ . և անոր
բերանը խօսք դրաւ՝ ու ըսաւ .
Բաղակին դարձիր՝ ու ասանկ ըսէ ։
17 Եւ երբոր եկաւ անոր . ահա ա-
նիկայ իր ողջակէզին քովը կայներ
էր . Մովաբին իշխաններն ալ անոր
հետն էին . և Բաղակ ըսաւ անոր .
18 Տէրը ի՞նչ խօսեցաւ ։ Եւ անիկայ
իր առակը սկսեց՝ ու ըսաւ .

Ն . Ք . ԳԲ .
1452
Կամ՝ առանձին , կամ՝ բաց
Հմր 16 .
Հմր 16 . Գլ . իբ . 35 . Բ Օր . ժը . 18 . Երեմ . ա . 9 .
Հմր 18 . Գլ . իդ . 3 , 15 , 23 . Յոբ . իէ . 1 . իթ . 1 . Սաղ . հր . 2 . Եզեկ . ժե . 2 . Միք . բ . 4 . Ամբ . բ . 6 .
Գլ . իբ . 6 , 11 , 17 .
Ես . խէ . 12 , 13 .
Բ Օր . լգ . 28 .
Ել . լգ . 16 . Եզր . թ . 2 . Եփե . բ . 14 .
Ծն . ժգ . 16 . իբ 17 .
Սաղ . ճժզ . 15 .
Գլ . իբ . 11 , 17 . իդ . 10 .
Գլ . իբ . 38 .
Կամ՝ բլուրին
Հմր 1 , 2 .
Հմր 5 . Գլ . իբ . 35 .

Ելի՛ր ո՛վ Բաղակ, ու լսէ․ ո՛վ Սեպփորին որդին՝ ինծի մտիկ ըրէ։

19 Աստուած մարդ չէ որ սուտ խօսի, ոչ ալ մարդու որդի՝ որ զղջայ․ ինքը ըսաւ, ու պիտի չընէ՞, կամ ինքը խօսեցաւ, ու տեղը պիտի չբերէ՞։

20 Ահա հրաման առի օրհնելու․ և ինքը օրհնեց, ու ես չեմ կրնար ետ դարձնել։

21 Յակոբին վրայ անօրէնութիւն մը չգտնեց, ոչ ալ Իսրայէլին վրայ անզգամութիւն տեսաւ․ անոր Տէր Աստուածը իր հետն է․ և անոր մէջը թագաւորի ցնծութեան ձայն կայ։

22 Զանոնք Եգիպտոսէն հանողը՝ Աստուած է․ անիկայ միեղջերուի պէս ուժ ունի։

23 Քանզի Յակոբին դէմ կախարդութիւն չըլլար․ ու Իսրայէլին դէմ դիւթութիւն չրանիր․ Յակոբին ու Իսրայէլին վրայով աս ատենիս համեմատ պիտի ըսուի թէ, Աստուած ինչեր ըրաւ։

24 Ահա [illegible] ժողովուրդը մատակ առիւծի պէս պիտի ելլէ, ու առիւծի պէս պիտի բարձրանայ․ Ան պիտի չպառկի՝ մինչև որ որսը չուտէ, ու մեռածներուն արիւնը չխմէ։

25 Եւ Բաղակ ըսաւ Բաղաամին․
Ո՛չ անէծք տուր անոնց՝ ոչ ալ
26 օրհնութիւն։ Ու Բաղաամ պատասխան տալով՝ Բաղակին ըսաւ․
Միթէ ես քեզի չխօսեցա՞յ՝ ըսելով․
Ինչ որ Տէրը խօսի՝ ան պիտի ընեմ։

27 Եւ Բաղակ ըսաւ Բաղաամին․
Եկո՛ւր՝ մէկ ուրիշ տեղ մը տանիմ
քեզ․ գուցէ Աստուած հաճի, որ
անկէ անիծես զանոնք ինծի համար։
28 Ուստի Բաղակ տարաւ Բաղաամը Փոգովրին գագաթը, որ
29 դէպ 'ի Եսիմոն կը նայի։ Ու
Բաղաամ ըսաւ Բաղակին․ Հոս
ինծի եօթը սեղան շինէ, ու հոս
ինծի եօթը զուարակ ու եօթը խոյ
30 պատրաստէ։ Եւ Բաղակ՝ Բաղաամին ըսածին պէս ըրաւ․ ու ամէն
մէկ սեղանին վրայ մէյմէկ զուարակ ու մէյմէկ խոյ մատուց։

Ն. Ք. Գ.Բ.
1452

Դատ. Գ. 20։
Ա Թագ. ԺԵ. 29։ Մաղ. Գ. 6։ Հռով. ԺԱ. 29։ Յակ. Ա. 17։ Տիտ. Ա. 2։
Ծն. ԺԲ. 2։ ԻԲ. 17։ Թուոց. ԻԲ. 12։
Հռով. Դ. 7, 8։
Եզ. ԺԳ. 21։ ԻԹ. 45, 46։ ԼԳ. 14։
Գլ. ԻԴ. 8։
Բ Օր. ԼԳ. 17։ Յոբ. ԼԹ. 10, 11։
Կամ՝ փառք
Սաղ. ԼԱ. 19։ Խդ. 1։
Ծն. ԽԹ. 9։
Ծն. ԽԹ. 27։
Հմր. 12։ Գլ. ԻԲ. 38։ Գ Թագ. ԻԲ. 14։
Հմր. 13։
Գլ. ԻԱ. 20։
Հմր. 1։

ԳԼ. ԻԴ

1 Բաղաամ առանց հմայքներ փնտռելու, Իսրայէլին երջանկութեանը վրայ կը մարգարէանայ։ 10 Բաղակ սրդողելով՝ կը խրկէ զանիկայ որ երթայ։ 45 Բաղաամ մարգարէութիւն կ'ընէ Յակոբին Աստղին վրայ, ու քանի մը ազգերու կործանմանը վրայ։

1 Երբոր Բաղաամ տեսաւ որ Տէրը
կը հաճի Իսրայէլը օրհնել, առաջուան
անգամներուն պէս հմայքներ
փնտռելու չգնաց․ այլ իր երեսը
2 դէպ 'ի անապատը դարձուց։ Ու
Բաղաամ իր աչքերը վերցնելով՝
տեսաւ որ Իսրայէլը իր ցեղերուն
կարգովը [illegible] մէջ բանակած
է․ ու Աստուծոյ Հոգին անոր
3 վրայ եկաւ․ Ու իր առակը սկսելով՝ ըսաւ․

Բէովրին որդւոյն Բաղաամին խօսքը՝ ու աչքը բաց մարդուն խօսքը,

4 Աստուծոյ խօսքերը լսող, ու Ամենակարողին տեսիլքը տեսնող, [illegible] գետինը ինկող՝ ու աչքերը բաց եղողին խօսքը աս է,

5 Ո՛վ Յակոբ՝ քու վրաններդ, ու ո՛վ Իսրայէլ՝ քու խորաններդ ինչ գեղեցիկ են․

6 Ձորերու պէս տարածուեցան․ գետերու քով եղող պարտէզներու պէս, Տէրոջը տնկած հալուէի ծառերուն՝ ու ջուրին եզերքը եղող եղեւիններուն պէս են։

7 Անոր դոյլերէն ջուր պիտի վազէ․ ու անոր սերմը շատ ջուրերու մէջ պիտի ըլլայ․ անոր թագաւորը Ագագէն աւելի պիտի բարձրանայ, ու թագաւորութիւնը աճի։

8 Զանիկայ Եգիպտոսէն հանողը՝ Աստուած է․ միեղջերուի պէս ուժ ունի․ իրեն թշնամի եղող ազգերը պիտի ուտէ․ անոնց ոսկորները պիտի կոտրտէ, ու զանոնք իր նետերովը պիտի զարնէ․

9 Առիւծի պէս նստաւ պառկեցաւ, ու մատակ առիւծի պէս․ զանիկայ ո՛վ պիտի արթնցընէ։ Քեզ օրհնողները՝ օրհնեալ ըլլան, ու քեզ անիծողները՝ անիծեալ։

10 Ան ատենը Բաղակ շատ սրդողեցաւ Բաղաամին, ու ձեռքերը
իրարու զարկաւ․ և Բաղակ ըսաւ
Բաղաամին․ Ես քեզ կանչեցի
որ իմ թշնամիներուս անէծք տաս,
և ահա աս իրեք անգամ է որ անոնց
11 օրհնութիւն տուիր։ Ուստի
դուն հիմա քու տեղդ փախիր․ քեզի
շատ պատիւ ընեմ՝ ըսի, բայց
ահա Տէրը քեզ պատիւէ զրկեց։
12 Եւ Բաղաամ ըսաւ Բաղակին․ Ես
քու խրկած դեսպաններուդ ալ
13 չխօսեցա՞յ՝ ըսելով․ Բաղակը թէ
որ ինծի իր տունովը լեցուն արծաթ ու ոսկի տայ, ես Տէրոջը
խօսքէն չեմ կրնար անցնիլ, որ ինքիրմէս աղէկ կամ գէշ բան մը
ընեմ․ Տէրը ինչ որ ըսէ, ան պիտի
14 խօսիմ։ Եւ ահա ես հիմա իմ
հայրենիքս կ'երթամ․ եկո՛ւր,
քեզի հասկըցընեմ թէ աս ժողովուրդը վերջի օրերը ինչ պիտի ընէ
15 քու ժողովուրդիդ։ Ան ատենը
իր առակը սկսելով՝ ըսաւ․

Ն. Ք. Գ.Բ.
1452

Գլ. Գ. 20։
Գլ. Բ. 2, Եւ։
Գլ. ԺԱ. 25։ Ա Թագ. Ժ. 10։ ԺԹ. 20, 23։ Բ Մն. ԺԵ. 1։
Գլ. ԻԳ. 7, 18։
Կամ՝ գոց
Տես Ա Թագ. ԺԹ. 24։ Եզեկ. Ա. 28։ Դան. Ը. 18։ Ժ. 15, 16։ Բ Կոր. ԺԲ. 2, 3, 4։ Յայտ. Ա. 10, 17։
Սաղ. ՃԴ. 16։
Սաղ. Ա. 3։ Երեմ. ԺԷ. 8։
Երեմ. ԾԱ. 13։ Յայտ. ԺԷ. 1, 15։
Ա Թագ. ԺԵ. 9։
Բ Թագ. Ե. 12։ Ա Մն. ԺԴ. 2։
Գլ. ԻԳ. 22։
Գլ. ԺԴ. 9։ ԻԳ. 24։
Սաղ. Բ. 9։ Ես. ԼԸ. 13։ Երեմ. Ծ. 17։
Ծն. ԽԹ. 9։
Ծն. ԺԲ. 3։ ԻԷ. 29։
Եզեկ. ԻԱ. 14, 17։ ԻԲ. 13։
Գլ. ԻԳ. 11։ Բ Օր. ԻԳ. 4, 5։ Յես. ԻԴ. 9, 10։ Նեեմ. ԺԳ. 2։
Գլ. ԻԲ. 17, 37։
Գլ. ԻԲ. 18։
Միք. Զ. 5։ Յայտ. Բ. 14։
Ծն. ԽԹ. 1։ Դան. Բ. 28։ Ժ. 14։
Հմր. 3, 4։

Ն. Ք. Գ.Բ.
1452

Բէովրի որդւոյն Բաղաամին խօսքը՝ ու աչքը բաց մարդուն խօսքը,

16 Աստուծոյ խօսքերը լսող՝ և Բարձրելոյն գիտութիւնը գիտցող, ու Ամենակարողին տեսիլքը տեսնող, և երեսին դէպ գետինը ինկող՝ ու աչքը բաց եղողին խօսքը ասս է ։

17 Զանիկայ պիտի տեսնեմ, բայց հիմա չէ. զանիկայ պիտի զննեմ, բայց մօտերս չէ. Յակոբէն մէկ աստղ մը պիտի ծագի, ու Իսրայէլէն իշխանութեան գաւազան մը պիտի ելլէ, և Մովաբի իշխանները պիտի զարնէ, ու Սեթին բոլոր որդիները բնաջինջ պիտի ընէ ։

18 Նաև Եդովմը պիտի նուաճի. Սէիրն ալ իր թշնամիներէն պիտի նուաճի. բայց Իսրայէլը քաջութիւն պիտի ընէ ։

19 Եւ Յակոբէն ելլող պիտի իշխէ, ու քաղաքին մէջ մնացողը պիտի կորսնցընէ ։

20 Երբոր Ամաղեկին նայեցաւ, ու իր առակը սկսելով՝ ըսաւ.

Ամաղէկը ազգերուն գլուխն է. բայց վերջը բոլորովին պիտի կորսուի ։

21 Ու Կենեցիին նայեցաւ, և իր առակը սկսելով՝ ըսաւ.

Ցէր է քու նստած տեղդ անառիկ է, ու քու բոյնդ ապառաժի վրայ դրեր ես.

22 Բայց Կենեցին պիտի աւրուի, մինչև որ Ասուրը քեզ գերի տանի ։

23 Ետքը իր առակը սկսելով՝ ըսաւ.

Ափսոս, երբոր Աստուած ասս բաներս ընէ, ո՞վ ողջ պիտի մնայ ։

24 Ու նաև Կիտացւոց եզերքներէն նաւեր պիտի գան, և Ասուրը պիտի չարչարեն, ու Եբերը չարչարեն. բայց անոնք ալ բոլորովին պիտի կորսուին ։

25 Ետքը Բաղաամ ելաւ գնաց, ու իր տեղը դարձաւ. և Բաղակն ալ իր ճամբան գնաց ։

Յայտ. ա. 7.
Մտթ. բ. 2. Յայտ. իբ. 16.
Ծն. խթ. 10. Սաղ. ծժ. 2.
Բ Թագ. ը. 2. Երեմ. խը. 45.
Կամ՝ ծայրերը
Բ Թագ. ը. 14. Սաղ. կ. 8. 9. 12.
Ծն. խթ. 10.
Ել. ժէ. 8.
Ել. ժէ. 14. Ա Թագ. ժե. 3. 8.
Ծն. ժե. 19.
Ծն. ժ. 4. Դան. ժա. 30.
Ծն. ժ. 21. 25.
Տես գլ. լա. 8.

ԳԼ. ԻԵ

1 Իսրայէլը Սատիմի մէջ պոռնկութիւն ու կռապաշտութիւն կ՚ընէ ։ 6 Փենէհէս կը մեռցնէ Զամբրին ու Քազբին ։ 10 Ասոր բանիս համար Աստուած յաւիտենական քահանայութիւնը անոր կու տայ ։ 16 Մադիանացիք թշնամի համարուելու էին ։

1 Եւ Իսրայէլը Սատիմի մէջ բնակեցաւ, ու ժողովուրդը Մովաբին աղջիկներուն հետ սկսաւ պոռնկութիւն ընել ։ 2 Ու անոնք ժողովուրդը հրաւիրեցին իրենց աստուածներուն զոհերուն. ու ժողովուրդը զոհերէն ուտելով անոնց աստուածներուն երկրպագութիւն ըրին ։ 3 Եւ Իսրայէլը Բէլփեգովրին յարեցաւ. ուստի Տէրոջը բարկութիւնը Իսրայէլի վրայ բորբոքեցաւ ։ 4 Եւ Տէրը Մովսէսին ըսաւ. Ժողովուրդին բոլոր իշխանները առ, ու զանոնք Տէրոջը առջևը արևին դէմ կախէ, որ Տէրոջը սաստիկ բարկութիւնը Իսրայէլէն դառնայ ։ 5 Եւ Մովսէս Իսրայէլի դատաւորներուն ըսաւ. Մեռցուցէք ամէն մէկերնիդ ձեր մարդիկները՝ որ Բէլփեգովրին յարեցան ։ 6 Եւ ահա Իսրայէլի որդւոցմէ մէկը եկաւ, ու իր եղբայրներուն մէկ Մադիանացի կնիկ մը բերաւ՝ Մովսէսին աչքին առջևը, ու Իսրայէլի որդւոցը բոլոր ժողովքին առջևը, երբոր անոնք ժողովքի խորանին դրանը քովը կու լային ։ 7 Եւ Ահարոն քահանայի որդւոյն Եղիազարին որդին Փենէհէսը այս բանը տեսնելով՝ ժողովքին մէջէն ելաւ, ու ձեռքը գեղարդ մը առաւ, 8 Եւ Իսրայէլացի մարդուն ետևէն սենեակը մտաւ, ու երկուքն ալ՝ այսինքն Իսրայէլացի մարդը և կնիկը փորէն խոցեց. ու հարուածը Իսրայէլի որդւոցմէ դադարեցաւ ։ 9 Ու հարուածէն մեռածները քսանուչորս հազար հոգի էին ։

10 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով. 11 Ահարոն քահանայի որդւոյն Եղիազարին որդին Փենէհէսը՝ իմ բարկութիւնս Իսրայէլի որդւոցմէ դարձուց. որովհետև անիկայ ինծի համար նախանձ ունեցաւ անոնց մէջը. այնպէս՝ ես իմ նախանձովս Իսրայէլի որդիքը բնաջինջ չըրի ։ 12 Անոր համար ըսէ որ Ահա ես անոր կու տամ իմ խաղաղութեան ուխտս. 13 Եւ անոր՝ ու անկէ ետքը անոր սերունդին յաւիտենական քահանայութեան ուխտ մը ըլլայ. որովհետև իր Աստուծոյն նախանձը ունեցաւ, ու Իսրայէլի որդւոցը համար քաւութիւն ըրաւ ։ 14 Եւ Մադիանացի կնկանը հետ զարնուող Իսրայէլացի մարդուն անունը՝ Զամբրի էր՝ Սալուին տղան, որ Շմաւոնեանց մէկ տոհմին իշխանն էր ։ 15 Ու զարնուող Մադիանացի կնկանը անունը Քազբի էր, որ Մադիամու մէջ՝ ազգատոհմի իշխան եղող Սուրին աղջիկն էր ։

16 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ 17 ըսելով. Մադիանացւոց թշնամութիւն ըրէք, ու անոնք զարկէք. 18 Քանզի անոնք իրենց ըրած նենգութիւններովը ձեզի թշնամութիւն ըրին Փոգովրի գործին մէջ՝ ու իրենց քրոջը գործին մէջ՝ այսինքն Մադիանացի իշխանին աղջկանը Քազբիին, որ հարուածին օրը զարնուեցաւ Փոգովրին համար ։

Գլ. լգ. 49. Յես. բ. 1. Միք. զ. 5.
Գլ. լա. 16. Կոր. ժ. 8.
Յես. իբ. 17. Սաղ. ճզ. 28. Ովս. թ. 10.
Ել. լդ. 15. 16. Ա Կոր. ժ. 20.
Ել. ի. 5.
Սաղ. ճզ. 29.

Ն. Ք. Գ.Բ.
1452

Բ Օր. դ. 3. Յես. իբ. 17.
Հմր 11. Բ Օր. ժգ. 17.
Ել. ժբ. 21. 25.
Ել. լբ. 27. Բ Օր. ժգ. 6. 9. 13. 15.
Յովէլ. բ. 17.
Ել. զ. 25.
Սաղ. ճզ. 30.
Սաղ. ճզ. 30.
Ա Օր. դ. 3. Ա Կոր. ժ. 8.
Սաղ. ճզ. 30.
Տես Բ Կոր. ժա. 2.
Ել. ի. 5. Բ Օր. լբ. 16. 21. Գ Թագ. ժդ. 22. Սաղ. հը. 58. Եզեկ. ժզ. 38. Սոփ. ա. 18. գ. 8.
Մաղ. բ. 4. 5. զ. 1.
Տես Սի. գ. 4. 5.
Ել. լ. 15.
Գոր. իբ. 3. Հռով. ժ. 2.
Եբր. բ. 17.
Գլ. լա. 8. Յես. ժգ. 21.
Գլ. լա. 2.
Գլ. լա. 16. Յայտ. բ. 14.

Ն. Ք. Ծ.
1452

ա Ել. Լ. 12. Լը. 25, 26. Գլ. Ա. 2.
բ Գլ. Ա. 3.
* Եբր. եղողները
գ Հմր. 63. Գլ. Իբ. 1. Լա. 12. Լգ. 48. Լե. 1.
դ Գլ. Ա. 1.
ե Ծն. Խզ. 8. Ել. Զ. 14. Ա Մն. Ե. 1.
զ Գլ. Ժզ. 1, 2.
է Գլ. Ժզ. 32, 35.
ը Գլ. Ժզ. 38. Տես Ա Կոր. Ժ. 6. Բ Պետ. Բ. 6.
թ Ել. Զ. 24. Ա Մն. Զ. 22.
ժ Ծն. Խզ. 10. Ել. Զ. 15.
† Կամ՝ Նամուէլէն՝ Նամուէլեանց
ի Ա Մն. Դ. 24 Կ'ըսուի Յարիբ.
լ Ծն. Խզ. 10 Կ'ըսուի Սոհառ.
խ Ծն. Խզ. 16.
ծ Տես Ծն. Խզ. 16.

ԳԼ. ԻԶ

1 Մովաբի դաշտերուն մէջ Իսրայէլացւոց գումարը կ'առնեն ։ 52 Երկիրը ժառանգութեան համար բաժնելու օրէնքը ։ 57 Ղեւտացւոց տոհմերը և անոնց համրանքը ։ 63 Սինայի անապատին մէջ համրուածներէն՝ միայն Քաղէբը ու Յեսուն ողջ կը մնան ։

1 Ու հարուածէն ետքը՝ Տէրը Մովսէսին
և Ահարոնի որդւոյն Եղիազար քահանային խօսեցաւ ըսելով.
2 [ա]Իսրայէլի որդւոց բոլոր
ժողովքին գումարը առէք, անոնց
հարցը տուներուն համեմատ, [բ]քսան
տարեկանէն վեր եղողները՝ այսինքն
Իսրայէլի մէջ բոլոր պատերազմելու
3 *կարող եղողները" համրեցէք։ Ուստի Մովսէս ու Եղիազար քահանան՝ [գ]Մովաբի դաշտերուն մէջ՝ Երիքովի դիմացը Յորդանանու մօտ՝
անոնց հետ խօսեցան՝ ըսելով.
4 Քսան տարեկանէն վեր եղողները
համրեցէ՛ք, ինչպէս որ Տէրը [դ]Մովսէսին՝ ու Եգիպտոսի երկրէն ելած
Իսրայէլի որդւոցը հրամայեց։
5 [ե]Ռուբէն՝ Իսրայէլին անդրանիկը. ու Ռուբէնի որդիքը. Ենովքէն՝ Ենովքեանց տոհմը, Փաղ-
6 ղուէն՝ Փաղղուեանց տոհմը, Եսրոնէն՝ Եսրոնեանց տոհմը, Քարմիէն՝ Քարմեանց տոհմը յառաջ
7 եկան։ Ռուբէնեանց տոհմերը ասոնք են. ու անոնց համրուածները՝
քառասունըերեք հազար եօթը հա-
8 րիւր հոգի էին։ Ու Փաղ-
9 ղուին որդին՝ Եղիաբ էր։ Ու
Եղիաբին որդիքը՝ Նամուէլ, Դաթան ու Աբիրոն էին. աս Դաթանը ու Աբիրոնը [զ]ժողովքի խորհրդականներ էին, ու ասոնք էին՝ որ
Տէրոջը դէմ կեցող Կորխին ժողովքին մէջը՝ Մովսէսին ու Ահարոնին
10 դէմ կեցան։ [է]Ու երկիրը իր բերանը բանալով՝ կլլեց զանոնք ու
Կորխն ալ, ան ժողովքին մեռած
ատենը՝ երբոր կրակը ան երկու
հարիւր յիսուն մարդիկները կերաւ. [ը]ու անոնք նշանի օրինակ
11 եղան։ Բայց [թ]Կորխին որդիքը չմեռան։

12 Շմաւոնի որդիքը իրենց տոհմերովը. [ժ]†Յամուէլէն՝ Յամուէլեանց" տոհմը, Յամինէն՝ Յամինեանց տոհմը, [ի]Յաքինէն՝ Յաքի-
13 նեանց տոհմը, [լ]Զարայէն՝ Զարայեանց տոհմը, Սաւուղէն՝ Սաւուղեանց տոհմը յառաջ եկան։
14 Շմաւոնեանց տոհմերը ասոնք են,
քսանըերկու հազար երկու հարիւր հոգի։
15 Գադի որդիքը իրենց տոհմերովը.
[խ]Սափոնէն՝ Սափոնեանց տոհմը,
Անգիէն՝ Անգեանց տոհմը, Սու-
16 նիէն՝ Սունեանց տոհմը, [ծ]Ազենիէն՝
Ազենեանց տոհմը, Էրիէն՝ Էրեանց
17 տոհմը, [կ]Արոդիէն՝ Արոդեանց
տոհմը, Արելիէն՝ Արելեանց տոհմը
18 յառաջ եկան։ Գադի որդւոցը
տոհմերը ասոնք են. ու անոնց
համրուածները՝ քառասուն հազար
հինգ հարիւր հոգի էին։
19 [հ]Յուդայի որդիքը՝ Էր ու Օնան
էին. բայց Էրը ու Օնանը Քանա-
20 նու երկրին մէջ մեռան։ Ու [ձ]Յուդայի որդիքը իրենց տոհմերովը
ասոնք էին. Սելոմէն՝ Սելոմեանց
տոհմը, Փարեսէն՝ Փարեսեանց
տոհմը, Զարայէն՝ Զարայեանց
21 տոհմը յառաջ եկան։ Ու Փարեսին որդիքը ասոնք էին. Եսրոնէն՝
Եսրոնեանց տոհմը, Համուլէն՝
Համուլեանց տոհմը յառաջ եկան։
22 Յուդայի տոհմերը ասոնք են. անոնց համրուածները՝ եօթանասունըվեց հազար հինգ հարիւր
հոգի էին։
23 [ղ]Իսաքարի որդիքը իրենց տոհմերովը. Թովղայէն՝ Թովղայեանց
տոհմը, Փուայէն՝ Փուայեանց տոհ-
24 մը, Յասուբէն՝ Յասուբեանց տոհմը, Սամրոնէն՝ Սամրոնեանց տոհմը
25 յառաջ եկան։ Իսաքարի տոհմերը
ասոնք են. անոնց համրուածները՝
վաթսունըչորս հազար երեք հարիւր հոգի էին։
26 [ճ]Զաբուղոնի որդիքը՝ իրենց
տոհմերովը. Սարեդէն՝ Սարեդեանց
տոհմը, Ելոնէն՝ Ելոնեանց տոհմը,
Յաղելէն՝ Յաղելեանց տոհմը յա-
27 ռաջ եկան։ Զաբուղոնի տոհմերը
ասոնք են. անոնց համրուածները՝
վաթսուն հազար հինգ հարիւր հոգի էին։
28 [մ]Յովսէփի որդիքը իրենց տոհմերովը՝ Մանասէն ու Եփրեմն էին։
29 Մանասէի որդիքը. [յ]Մաքիրէն՝
Մաքիրեանց տոհմը յառաջ եկաւ.
ու Մաքիր ծնաւ Գաղաադը, ու
Գաղաադէն՝ Գաղաադեանց տոհմը
30 յառաջ եկաւ։ Գաղաադին որդիքը
ասոնք են. [ն]Իեզերէն՝ Իեզերեանց
տոհմը, Գեղեգէն՝ Գեղեգեանց
31 տոհմը, Ու Ասրիելէն՝ Ասրիելեանց
տոհմը, ու Սիւքեմէն՝ Սիւքեմեանց
32 տոհմը, Ու Սեմիդայէն՝ Սեմիդայեանց տոհմը, ու Ոփերէն՝ Ոփե-
33 րեանց տոհմը յառաջ եկան։ Ու
Ոփերին որդին [շ]Սալպաադը տղաքներ չունեցաւ, միայն աղջիկներ ունեցաւ. ու Սալպաադին աղջիկներուն անունները՝ Մաալա,
Նուա, Եգղա, Մեղքա ու Թերսա
34 էին։ Մանասէի տոհմերը ասոնք
են. ու անոնց համրուածները յիսունըերկու հազար եօթը հարիւր
հոգի էին։
35 Եփրեմի որդիքը իրենց տոհմերովը ասոնք են. Սուտաղայէն՝ Սու-

Ն. Ք. Ծ.
1452

կ Ծն. Խզ. 16.
հ Ծն. Լը. 2. Ը. Խզ. 12.
ձ Ա Մն. Բ. 3.
ղ Ծն. Խզ. 13. Ա Մն. Է. 1.
ճ Ծն. Խզ. 14.
մ Ծն. Խզ. 20.
յ Յես. Ժէ. 1. Ա Մն. Է. 14, 15.
ն Յես. Ժէ. 2. Դատ. Զ. 11, 24, 34 Կ'ըսուի Աբիեզեր.
շ Գլ. Իէ. 1. Լզ. 11.

տաղայեանց տոհմը, Բեքորէն՝ Բե-
քորեանց տոհմը, Թաանէն՝ Թա-
36 անեանց տոհմը յ——չ Ի|—— ։ Ու
Սուտաղային որդիքը ասոնք են.
*Էրանէն՝ Էրանեանց" տոհմը
37 յ——չ Ի|—— ։ Եփրեմի որդւոցը
տոհմերը ասոնք են. անոնց համ-
րուածները երեսունուերկու հազար
հինգ հարիւր հոգի էին ։ Յովսեփի
որդիքը իրենց տոհմերովը ասոնք
են ։

* Կ—՛ Էդենէն՝ Էդենեանց

• Ծն · խզ · 21 · ՟Մն · է · 6 ·

38 •Բենիամինի որդիքը իրենց տոհ-
մերովը. Բաղայէն՝ Բաղայեանց
տոհմը, Ասբելէն՝ Ասբելեանց տոհ-
մը, Աքիրամէն՝ Աքիրամեանց տոհ-
39 մը, Սուփամէն՝ Սուփամեանց տոհ-
մը, Ոփիմէն՝ Ոփիմեանց տոհմը յ—
40 ——չ Ի|—— ։ Ու Բաղային որդիքը՝
Արեդ ու Նէեման էին. Արդէն՝
Արեդեանց տոհմը, Նէեմանէն՝
Նէեմանեանց տոհմը յ——չ Ի|—— ։
41 Բենիամինի որդիքը իրենց տոհմե-
րովը ասոնք են. ու անոնց համ-
րուածները՝ քառասունուհինգ հա-
զար վեց հարիւր հոգի էին ։

Ւ Ծն · խզ · 23 Կ'րսուի Հուսիմ ·

42 Դանի որդիքը իրենց տոհմերովը
ասոնք են. ՒՍուհամէն՝ Սուհա-
մեանց տոհմը յ——չ Ի|——. Դանի
տոհմերը՝ իրենց տոհմերովը ասոնք
43 են ։ Սուհամեանց բոլոր տոհմե-
րուն համրուածները՝ վաթսունու-
չորս հազար չորս հարիւր հոգի էին ։

Դ Ծն · խզ · 17 · ՟Մն · է · 30 ·

44 ԴԱսերի որդիքը իրենց տոհմերո-
վը. Յեմնայէն՝ Յեմնայեանց տոհ-
մը, Յեսուիէն՝ Յեսուիեանց տոհ-
մը, Բարիայէն՝ Բարիայեանց տոհ-
45 մը ։ Բարիայի որդւոցմէ. Գաբե-
րէն՝ Գաբերեանց տոհմը, Մեղքիե-
լէն՝ Մեղքիելեանց տոհմը յ——չ
46 Ի|—— ։ Ու Ասերին աղջկանը ա-
47 նունը՝ Սարա էր ։ Ասերի որդւոցը
տոհմերը ասոնք են. անոնց համ-
րուածները՝ յիսունուերեք հազար
չորս հարիւր հոգի էին ։

Չ Ծն · խզ · 24 · ՟Մն · է · 13 ·

48 ՉՆեփթաղիմի որդիքը իրենց տոհ-
մերովը. Յասիելէն՝ Յասիելեանց
տոհմը, Գունիէն՝ Գունեանց տոհ-
49 մը, Յասերէն՝ Յասերեանց տոհ-
մը, Սիլլեմէն՝ Սիլլեմեանց տոհմը
50 յ——չ Ի|—— ։ Նեփթաղիմի տոհ-
մերը՝ իրենց տոհմերովը ասոնք են.
ու անոնց համրուածները՝ քառա-
սունուհինգ հազար չորս հարիւր
հոգի էին ։

— Տե՟ Գլ · ա · 46 ·

51 —Աս է Իսրայէլի որդւոցը գու-
մարը. վեց հարիւր ու մէկ հազար
եօթը հարիւր երսուն ։

- Յես · ժա · 23 · ժդ · 1 ·

Հ Գլ · լգ · 54 ·

52 Ու Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ը-
53 սելով. -Ան երկիրը ժառանգու-
թեան համար ասոնց բաժնուի՝ ի-
րենց անուններուն թուոյն համե-
54 մատ ։ ՀՇատուոր եղողին՝ ժառան-
գութիւնը շատ տաս, ու քիչուոր
եղողին՝ ժառանգութիւնը քիչ
տաս. ամէն մէկուն իր համրանքին
համեմատ ժառանգութիւն տրուի ։

~ Գլ · լգ · 54 · լդ · 13 · Յես · ժա · 23 · ժդ · 2 ·

55 Բայց երկիրը ~վիճակով բաժնուի,
ու իրենց նահապետաց ցեղերուն
անուններուն համեմատ ժառան-
56 գեն ։ Շատուորի ու քիչուորի մէջ՝
ժառանգութիւնը վիճակով բաժ-
նուի ։

Ր Ծն · խզ · 11 · Ել · զ · 16 · 17 · 18 · 19 · ՟Մն · զ · 1 · 16 ·

57 ՐՈւ Ղեւտացւոց համրուածները
իրենց տոհմերովը ասոնք են. Գեր-
սոնէն՝ Գերսոնեանց տոհմը, Կա-
հաթէն՝ Կահաթեանց տոհմը, Մե-
րարիէն՝ Մերարեանց տոհմը յ——չ
58 Ի|—— ։ Ղեւտացւոց տոհմերը ասոնք
են. Ղոբենեանց տոհմը, Քեբրո-
նեանց տոհմը, Մոողեանց տոհմը,
Մուսեանց տոհմը, —— Կորխեանց
59 տոհմը ։ Ու Կահաթ ծնաւ Ամրա-
մը ։ Ու Ամրամին կնկանը անունը
Յոքաբեդ էր, ՋՂեւիին աղջիկը,
որուն մայրը զանիկայ Եգիպտոսի
մէջ ծնաւ Ղեւիին. ու անիկայ Ամ-
րամին ծնաւ Ահարոնը ու Մովսէսը՝
60 և անոնց քոյրը Մարիամը ։ ~Ու
Ահարոնին՝ Նադաբը և Աբիուդը,
Եղիազարը ու Իթամարը ծնան ։

Ջ Ել · բ · 1 · 2 · զ · 20 ·

~ Գլ · գ · 2 ·

Ւ Ղե · ժ · 1 · 2 · Գլ · գ · 4 · ՟Մն · իդ · 2 ·

+ Տե՟ Գլ · գ · 39 ·

61 Բայց ՒՆադաբ ու Աբիուդ՝ Տէրոջը
առջեւը օտար կրակ մատուցած ա-
62 տեններին մեռան ։ +Արդ՝ ասոնցմէ
համրուածները՝ —յ—Ւ— մէկ ամսա-
կանէն վեր եղող բոլոր արուները
քսանուերեք հազար հոգի էին.
·քանզի անոնք Իսրայէլի որդւոցը
հետ չհամրուեցան, ՒԻսրայէլի որ-
դւոցը մէջ անոնց ժառանգութիւն
չտրուելուն համար ։

· Գլ · ա · 49 ·

Ւ Գլ · ժր · 20 · 23 · 24 · Օր · ժ · 9 · Յես · ժգ · 14 · 33 · ժդ · 3 ·

— Հմր 3 ·

63 —Մովաբի դաշտերուն մէջ՝ Երի-
քովի դիմացը Յորդանանու մօտ՝
Իսրայէլի որդիքը հաշուի անցընող
Մովսէսին ու Եղիազար քահանային
64 համրածները ասոնք են ։ ՓՈւ ա-
սոնց մէջը բնաւ մէկ մարդ մը չկար
Իսրայէլի որդւոցը ——ին համրուած-
ներէն՝ որոնք որ Մովսէս ու Ահա-
րոն քահանան Սինայի անապատին
65 մէջ համրեցին ։ Քանզի Տէրը ա-
նոնց համար ըսեր էր որ՝ ՒԱնշուշտ
անապատին մէջ պիտի մեռնին.
ուստի անոնցմէ մարդ մը չմնաց.
բաց 'ի ՏՅեփոննեան Քաղեբէն ու
Նաւեան Յեսուէն ։

Փ Գլ · ա · Օր · բ · 14 · 15 ·

Ւ Գլ · ժդ · 28 · 29 · ՟Կոր · ժ · 5 · 6 ·

Տ Գլ · ժդ · 30 ·

ԳԼ · ԻԷ

1 Սալպաադին աղջիկները ժառանգութեան իրաւունքի համար կը բողոքեն ։ 6 Ժառանգութեան օրէնքը ։ 12 Մովսէս իմանալով թէ ինքը պիտի մեռնի, կ'աղաչէ Տէրոջը որ իրեն յաջորդ մը ընտրէ ։ 18 Յեսուն կ'ընտրուի Մովսէսին յաջորդը ըլլալու ։

1 Ու Յովսեփի որդւոյն Մանասէին
տոհմերէն՝ Մանասէի որդւոյն
Մաքիրի որդւոյն Գաղաադի որ-
դւոյն Ոփերի որդւոյն —Սալպաադին

— Գլ · իգ · 33 · լզ · 1 · 11 · Յես · ժէ · 3 ·

Ն · Ք · ԳՌ ·
1452

⊧ Գւ · ժդ · 35 ։ իզ · 64 , 65 ։

‡ Գւ · ժզ · 1 , 2 ։

⊤ Յես · ժէ · 4 ։

⊦ Ել · ժը · 15 , 19 ։

Լ Գւ · լզ · 2 ։

⊦ Գւ · լե · 29 ։

⊏ Գւ · լգ · 47 ։ բ Օր · գ · 27 ։ լբ · 49 ։ լդ · 1 ։

Ի Գւ · ի · 24 , 28 ։ լա · 2 ։ բ Օր · ժ · 6 ։

⊢ Գւ · ի · 12 , 24 ։ բ Օր · ա · 37 ։ լբ · 51 ։ Սաղ · ճզ · 32 ։

⊦ Ել · ժէ · 7 ։

Լ Գւ · ժզ · 22 ։ Եբր · ժբ · 9 ։

⊦ բ Օր · լա · 2 ։ ա Թագ · ը · 20 ։ ժը · 13 ։ բ Մն · ա · 10 ։

աղջիկները մօտեցան . ու աղջիկներուն անունները ասոնք են . Մաալա , Նուա , Եգղա , Մեղքա ու
2 Թերսա . Ասոնք Մովսէսին և Եղիազար քահանային՝ ու իշխաններուն՝ և բոլոր ժողովքին առջեւ կայնեցան ժողովքի խորանին դուռը , ու
3 ըսին . Մեր հայրը ⊧ անապատին մէջ մեռաւ . ու անիկայ Տէրոջը դէմ ժողվուածներուն ժողովքին մէջ՝ ‡ Կորխի ժողովքին մէջը չէր . բայց անիկայ իր մեղքովը մեռաւ ,
4 ու տղաքներ չունէր ։ Ինչու համար մեր հօրը անունը իր տոհմին մէջէն վերնայ՝ տղայ չունենալուն համար . ⊤ մեզի կալուածք տուէք
5 մեր հօրը եղբայրցը մէջ ։ Ու Մովսէս ⊦ անոնց դատը Տէրոջը առ-
6 ջեւ դրաւ ։ Ու Տէրը խօսեցաւ
7 Մովսէսին՝ ըսելով . Սալպաադին աղջիկները շիտակ խօսեցան . Լ անպատճառ անոնց ժառանգութեան կալուածք տուր իրենց հօրը եղբայրցը մէջ , ու անոնց հօրը ժառանգութիւնը իրենց վրայ դար-
8 ձընես . Ու Իսրայէլի որդւոցը խօսէ՝ ու ըսէ . Թէ որ մարդ մը մեռնի , ու տղայ չունենայ , անոր ժառանգութիւնը իր աղջկանը վրայ
9 դարձընէք . Ու թէ որ անիկայ աղջիկ ալ չունենայ , ան ատենը անոր ժառանգութիւնը իր եղբայրներուն
10 տաք . Ու թէ որ եղբայրներ ալ չունենայ , ան ատենը անոր ժառանգութիւնը իր հօրեղբայրներուն
11 տաք . Ու թէ որ հօրեղբայրներ ալ չունենայ , անոր ժառանգութիւնը՝ իր տոհմին մէջ իր ամէնէն մօտ ազգականին տաք , ու ան ըլլայ անոր ժառանգը . և ասիկայ՝ Իսրայէլի որդւոցը ⊦ դատաստանի կանոն ըլլայ , ինչպէս որ Տէրը Մովսէսին պատուիրեց ։

12 Ետքը Տէրը Մովսէսին ըսաւ . ⊏ Աս Աբարիմի լեռը ելիր , ու տես ան երկիրը , որն որ Իսրայէլի որ-
13 դւոցը պիտի տամ . Ու ան տեսնելէդ ետքը , դուն ալ Ի քու ժողովուրդիդ պիտի խառնուիս , ինչպէս որ քու եղբայրդ Ահարոնը խառ-
14 նուեցաւ . Որովհետեւ ⊢ դուք իմ հրամանիս դէմ ապստամբութիւն ըրիք Սին անապատին մէջ՝ ժողովքին հակառակութիւն ըրած ատենը , ու անոնց առջեւը զիս չփառաւորեցիք ան ջուրին քովը ։ (Աս է Կադէսի ⊦ Մերիպայի ջուրը՝ Սին անապատին մէջ ։)

15 Ու Մովսէս խօսեցաւ Տէրոջը՝ ու
16 ըսաւ . Տէրը Լ բոլոր մարդոց հոգիներուն Աստուածը՝ աս ժողովուր-
17 դիս վրայ մարդ մը կեցընէ , ⊦ Որ անիկայ անոնց առջեւէն ելլէ ու մտնէ , ու զանոնք հանէ ու մտցընէ , որպէս զի Տէրոջը ժողովքը ⊦ անհովիւ ոչխարներու պէս չըլլայ ։

18 Ու Տէրը ըսաւ Մովսէսին . Առ քեզի Նաւէին որդին Յեսուն՝ Լ որուն վրայ Հոգի կայ , ⁵ ու անոր
19 վրայ ձեռքդ դիր . Ու զանիկայ Եղիազար քահանային ու բոլոր ժողովքին առջեւ կայնեցուր . և ⊦ անոնց աչքին առջեւը անոր պատուէր
20 տուր . Ու Լ քու փառքէդ անոր վրայ դիր , որպէս զի Իսրայէլի որդւոցը բոլոր ժողովքը՝ ⊦ որ հնա-
21 զանդութիւն ընեն ։ ⊦ Ու անիկայ Եղիազար քահանային առջեւը պիտի կայնի , ու Տէրոջը առջեւը ⊦ Ուրիմին իրաւունքովը * անոր պիտի հարցընէ" . Լ անոր խօսքովը պիտի ելլեն , ու անոր խօսքովը մտնեն , ինքը՝ և իրեն հետ Իսրայէլի որդիքը
22 ու բոլոր ժողովքը ։ Ու Մովսէս անանկ ըրաւ , ինչպէս որ Տէրը անոր հրամայեր էր . առաւ Յեսուն , ու զանիկայ Եղիազար քահանային ու բոլոր ժողովքին առջեւը կայնեցուց ։
23 Ու իր ձեռքերը անոր վրայ դնելով՝ Լ անոր պատուէր տուաւ , ինչպէս որ Տէրը Մովսէսին ձեռքովը խօսեր էր ։

ԳԼ · ԻԸ

1 Ընծաները որոշուած ժամանակին պիտի մատուցուէին ։ 3 Մշտնջենաւոր ողջակէզը ։ 9 Շաբաթ օրերուն , 11 ամսագլուխներուն , 16 զատկին , 26 և երախայրիներուն ժամանակին մատուցուելու զոհերը ։

1 Ու Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ը-
2 սելով . Պատուիրէ՝ Իսրայէլի որդւոցը ու անոնց ըսէ . Իմ անուշահոտ պատարագներուս ⊤ ընծայուած հացը՝ որոշուած ատենին ինծի մատուցանելու զգուշութիւն
3 ընէք ։ Ու անոնց ըսէ . ⊧ Ասոնք են ան պատարագները՝ որ Տէրոջը պիտի մատուցանէք . օրը երկու հատ մէկ տարեկան անարատ գառներ մշտնջենաւոր ողջակէզի համար .
4 Մէկ գառը՝ առտուանց մատուցանես , ու մէկալ գառը՝ իրիկուան
5 դէմ մատուցանես ։ Ու ‡ մէկ արդուին տասներորդ մասը բարակ ալիւրով՝ ⊤ հացի ընծայ ըլլայ , որ շաղուած ըլլայ ⊦ հինին մը
6 քառորդ ծեծուած եղով ։ Ասիկայ՝ Սինայ լեռանը վրայ † սահմանուած Լ մշտնջենաւոր ողջակէզ է , Տէրոջը անուշահոտ պատարագ ըլլալու հա-
7 մար ։ Ու անոր թափելու նուէրը ամէն մէկ գառին համար՝ հինին մը չորրորդ մասը ըլլայ . օղին սուրբ տեղին մէջ թափելու նուէր ընես
8 Տէրոջը . Ու մէկալ գառը՝ իրիկուան դէմ մատուցանես . ու առտուան հացի ընծային ու անոր թա-

Ն · Ք · ԳՌ ·
1452

⊦ դ Թագ · իբ · 17 ։ Զաք · ժ · 2 ։ Մատ · թ · 36 ։ Մար · զ · 34 ։

Լ Ծն · խա · 38 ։ Դատ · գ · 10 ։ ժա · 29 ։ ա Թագ · ժզ · 13 , 18 ։

⁵ բ Օր · լդ · 9 ։

⊦ բ Օր · լա · 7 ։

Լ Տես Գւ · ժա · 17 , 28 ։ ա Թագ · ժ · 6 , 9 ։ դ Թագ · բ · 15 ։

⊦ Յես · ա · 16 , 17 ։

⊦ Տես Յես · թ · 14 ։ Դատ · ա · 1 ։ ի · 18 , 23 , 26 ։ ա Թագ · իգ · 9 ։ լ · 7 ։

⊦ Ել · իը · 30 ։

* Կամ՝ Եղիազար անոր համար պիտի հարցընէ ։

Լ Յես · թ · 14 ։ ա Թագ · իգ · 10 , 13 , 15 ։

Լ բ Օր · գ · 28 ։ լա · 7 ։

⊤ Ղև · գ · 11 ։ իա · 6 , 8 ։ Մաղ · ա · 7 , 12 ։

⊧ Ել · իթ · 38 ։

‡ Ել · ժզ · 36 ։ Գւ · ժե · 4 ։

⊤ Ղև · բ · 1 ։

⊦ Ել · իթ · 40 ։

† Եբր · եղած

Լ Ել · իթ · 42 ։ Տես Ամով · ե · 25 ։

Ն. Ք. Ք. Թ.
1452

փելու նուէրին պէս ընես , Տէրոջը
անուշահոտ պատարագ ըլլալու ։
9 Բայց շաբաթ օրը՝ մէկ տարեկան
երկու անարատ գառներ՝ ու եղով
շաղուած երկու տասանորդ բարակ
ալիւր հացի ընծայի համար , ու
անոր թափելու նուէրը պէտք մատուցանէք
10 ։ Ասիկայ մշտնջենաւոր
ողջակէզէն ու անոր թափելու
նուէրէն 'ի զատ , է ամէն շաբաթ
օրուան ողջակէզը պէտք ըլլայ ։
11 Եւ ը ձեր ամսագլուխներուն մէջ
Տէրոջը ողջակէզ մատուցանէք ,
երկու զուարակ՝ մէկ խոյ՝ ու եօթը
հատ մէկ տարեկան անարատ գառներ
12 . Եւ ամէն մէկ զուարակին համար՝
եղով շաղուած թ երեք տասանորդ
բարակ ալիւր հացի ընծայ , և
մէկ խոյին համար՝ եղով շաղուած
երկու տասանորդ բարակ ալիւր հացի
13 ընծայ , Ու ամէն մէկ գառին
համար՝ եղով շաղուած մէյմէկ
տասանորդ բարակ ալիւր հացի
ընծայ մատուցանէք , Տէրոջը ողջակէզ
ու անուշահոտ պատարագ
14 ըլլալու ։ Եւ անոնց թափելու
նուէրները՝ ամէն մէկ զուարակին
համար կէս հիմէն , ու մէկ խոյին
համար՝ հիմենին երրորդ մասը , և
ամէն մէկ գառին համար՝ հիմենին
չորրորդ մասը գինի պիտի ըլլայ .
ասիկայ՝ տարւոյն ամիսներուն համար՝
ամսէ ամիս մատուցուելու
15 ողջակէզն է ։ Եւ մշտնջենաւոր
ողջակէզէն 'ի զատ՝ մեղքի պատարագի
համար՝ ժ այծերէն նոխազ մը
իր թափելու նուէրովը մէկտեղ
մատուցուի Տէրոջը ։
16 ի Եւ առաջին ամսուն չորեքտասաներորդ
օրը՝ զատիկ է Տէրոջը .
17 լ Ու ան ամսուն հնգետասաներորդ
օրը տօն է . եօթը օր բաղարջ
18 ուտուի ։ խ Առաջին օրը՝ սուրբ ժողով
պէտք ըլլայ . բնաւ ծառայական
19 գործ մը չընէք . Եւ Տէրոջը պատարագ
ու ողջակէզ մատուցանէք ,
երկու զուարակ՝ մէկ խոյ՝ ու եօթը
հատ մէկ տարեկան գառներ . ծ անոնք
20 անարատ ըլլան ձեզի . Եւ անոնց
հացի ընծան՝ եղով շաղուած
բարակ ալիւր ըլլայ . ամէն մէկ
զուարակին համար՝ երեք տասանորդ
, ու մէկ խոյին համար՝ երկու
21 տասանորդ մատուցանէք . Եօթը
գառներէն՝ ամէն մէկ գառին համար՝
մէյմէկ տասանորդ մատուցանէք
22 . Եւ ձեզի քաւութիւն ընելու
համար՝ կ այծերէն մէկ նոխազ մեղքի
23 պատարագ մատուցանէք ։ Ասոնք՝
մշտնջենաւոր ողջակէզ եղող
առտուան ողջակէզներէն 'ի զատ
24 պիտի մատուցանէք ։ Ասանկ եօթը
օրերուն ամէն մէկ օրը՝ ասոնց պէս

է Եզեկ. ԽԶ. 4 ։

ը Թւ. Ժ. 10 ։ Ա Թագ. Ի. 5 ։ Ա Մն. ԻԳ. 31 ։ Բ Մն. Բ. 4 ։ Եզր. Գ. 5 ։ Նեեմ. Ժ. 33 ։ Եսա. Ա. 13, 14 ։ Եզեկ. ԽԵ. 17 ։ ԽԶ. 6 ։ Ովս. Բ. 11 ։ Կող. Բ. 16 ։

թ Թւ. ԺԵ. 4—12 ։

ժ Հմր 22 ։ Թւ. ԺԵ. 24 ։

ի Ել. ԺԲ. 6, 18 ։ Ղև. ԻԳ. 5 ։ Թւ. Թ. 3 ։ Բ Օր. ԺԶ. 1 ։ Եզեկ. ԽԵ. 21 ։

լ Ղև. ԻԳ. 6 ։

խ Ել. ԺԲ. 16 ։ Ղև. ԻԳ. 7 ։

ծ Հմր 31 ։ Ղև. ԻԲ. 20 ։ Թւ. ԻԹ. 8 ։ Բ Օր. ԺԵ. 21 ։

կ Հմր 15 ։

Տէրոջը անուշահոտ պատարագ ընէք
. մշտնջենաւոր ողջակէզէն 'ի
զատ՝ ասիկայ ու ասոր թափելու
25 նուէրը պիտի մատուցուի ։ Եւ
հ եօթներորդ օրը՝ սուրբ ժողով
պիտի ըլլայ ձեզի . բնաւ ծառայական
գործ մը պիտի չընէք ։
26 Եւ ձ երախայրիներուն օրը՝ երբոր
ձեր շաբաթներուն տօնին մէջ Տէրոջը
նոր հացի ընծայ կը մատուցանէք
, սուրբ ժողով ըլլայ ձեզի .
բնաւ ծառայական գործ մը չընէք .
27 Ու Տէրոջը անուշահոտ ողջակէզի
համար՝ ղ երկու զուարակ , մէկ խոյ
ու մէկ տարեկան եօթը հատ գառներ
28 մատուցանէք . Եւ անոնց հացի
ընծան՝ ամէն մէկ զուարակին համար
երեք տասանորդ , մէկ խոյին
29 համար երկու տասանորդ , Եօթը
գառներէն՝ ամէն մէկ գառին համար
մէյմէկ տասանորդ եղով շաղուած
30 բարակ ալիւր մատուցանէք . Եւ
ձեզի քաւութիւն ընելու համար՝
այծերէն մէկ նոխազ մատուցանէք ։
31 Մշտնջենաւոր ողջակէզէն ու անոր
հացի ընծայէն 'ի զատ , ասոնք ալ
իրենց թափելու նուէրներովը մատուցանէք
. և ճ անարատ ըլլան
ձեզի ։

ԳԼ. ԻԹ.

1 Փող հնչեցնելու տօնին , 7 քաւութեան օրուան , 13 և տաղաւարահարաց տօնին ութը օրերուն զոհերը ։

1 Եւ եօթներորդ ամսուն մէջ՝ ամսուն առաջին օրը՝ սուրբ ժողով
ըլլայ ձեզի . բնաւ ծառայական
գործ մը չընէք . ա փող հնչեցնելու
2 օր ըլլայ ձեզի ։ Եւ Տէրոջը անուշահոտ
ողջակէզի համար՝ մէկ զուարակ
, մէկ խոյ , ու եօթը հատ մէկ
տարեկան անարատ գառներ մատուցանէք
3 . Եւ անոնց հացի ընծան՝
մէկ զուարակին համար՝ երեք տասանորդ
, ու մէկ խոյին համար՝
4 երկու տասանորդ , Եւ եօթը գառներէն՝
ամէն մէկ գառին համար՝ մէյմէկ
տասանորդ եղով շաղուած բարակ
5 ալիւր ըլլայ . Եւ ձեզի քաւութիւն
ընելու համար՝ այծերէն մէկ
նոխազ մեղքի պատարագ մատուցանէք
6 ։ Ասոնք՝ Տէրոջը անուշահոտ
պատարագ մատուցանէք , բ ամսամուտի
ողջակէզը ու անոր հացի
ընծան , և գ մշտնջենաւոր ողջակէզը
ու անոր հացի ընծան , և անոնց
թափելու նուէրները դ իրենց
կանոնովը մատուցանելէն 'ի զատ ։
7 Եւ ե այս եօթներորդ ամսուն
տասներորդ օրը՝ սուրբ ժողով ըլլայ
ձեզի . ու զ ձեր անձերը պիտի խոնարհեցընէք
, ու ամենեւին գործ մը
8 չընէք ։ Եւ Տէրոջը անուշահոտ
ողջակէզի համար՝ մէկ զուարակ ,

Ն. Ք. Ք. Թ.
1452

հ Ել. ԺԲ. 16 ։ ԺԳ. 6 ։ Ղև. ԻԳ. 8 ։

ձ Ել. ԻԳ. 16 ։ ԼԴ. 22 ։ Ղև. ԻԳ. 10, 15 ։ Բ Օր. ԺԶ. 10 ։ Գործ. Բ. 1 ։

ղ Տես Ղև. ԻԳ. 18, 19 ։

ճ Հմր 19 ։

ա Ղև. ԻԳ. 24 ։

բ Թւ. ԻԸ. 11 ։

գ Թւ. ԻԸ. 3 ։

դ Թւ. ԺԵ. 11, 12 ։

ե Ղև. ԺԶ. 29 ։ ԻԳ. 27 ։

զ Սաղ. ԼԵ. 13 ։ Եսա. ԾԸ. 5 ։

Ն · Ք · ԴՔ ·
1452

մէկ խոյ , ու եօթը հատ մէկ տա-
րեկան գառներ մատուցանէք . [Է]ա-
Է Թւ · Իը · 19 ·
9 նոնք ձեզի անարատ ըլլան . Եւ ա-
նոնց հացի ընծան՝ ամէն մէկ զուա-
րակին համար իրեք տասանորդ ,
մէկ խոյին համար երկու տասա-
10 նորդ , Եօթը գառներէն՝ ամէն մէկ
գառին համար՝ մէյմէկ տասանորդ
եզով շաղուած բարակ ալիւր ըլ-
11 լայ . Ու այծերէն մէկ նոխազ՝ մեղ-
քի պատարագ մատուցանէք . բաց
՚ի քաւութեան օրը մատուցուած
Ը Ղւ · Ժզ · 3 , 5 ·
[Ը]մեղքի պատարագէն , ու մշտնջե-
նաւոր ողջակէզէն և անոր հացի ըն-
ծայէն , ու անոնց թափելու նուէր-
ներէն ։
Թ Ղւ · Իգ · 33 , Բ Օր · Ժզ · 13 , Եզեկ · Խե · 25 ·
12 Եւ [Թ]եօթներորդ ամսուն հնգե-
տասաներորդ օրը՝ սուրբ ժողով ըլ-
լայ ձեզի . բնաւ ծառայական գործ
մը չընէք . ու եօթը օր Տէրոջը տօն
Ժ Եզր · Գ · 4 ·
13 պահէք ։ Եւ [Ժ]Տէրոջը ողջակէզ ու
անուշահոտ պատարագի համար՝
տասուիրեք զուարակ , երկու խոյ ,
ու մէկ տարեկան տասնուչորս
գառներ մատուցանէք . անոնք ան-
14 արատ պիտի ըլլան . Եւ անոնց
հացի ընծան՝ տասուիրեք զուա-
րակներէն ամէն մէկ զուարակին
համար՝ իրեք տասանորդ , ու եր-
կու խոյերէն ամէն մէկ խոյին հա-
15 մար՝ երկու տասանորդ , Եւ տասն-
ուչորս գառներէն ամէն մէկ գառին
համար՝ մէյմէկ տասանորդ եզով
16 շաղուած բարակ ալիւր ըլլայ . Ու
այծերէն մէկ նոխազ՝ մեղքի պա-
տարագ մատուցանէք , բաց ՚ի մշտըն-
ջենաւոր ողջակէզէն՝ ու անոր հացի
ընծայէն և թափելու նուէրէն ։
17 Եւ երկրորդ օրը՝ տասուերկու
զուարակ , երկու խոյ , ու մէկ տա-
րեկան տասնուչորս անարատ գառ-
18 ներ մատուցանէք . Եւ անոնց հա-
ցի ընծան՝ ու թափելու նուէրները՝
զուարակներուն , խոյերուն ու
գառներուն համար , իրենց թուոյն
Ի Հմր 3 , 4 , 9 , 10 , Թւ · Ժե · 12 , Իը · 7 , 14 ·
համեմատ՝ [Ի]ըստ օրինի պէտք ըլլան .
19 Ու այծերէն մէկ նոխազ՝ մեղքի
պատարագ մատուցանէք , բաց ՚ի
մշտնջենաւոր ողջակէզէն՝ և անոր
հացի ընծայէն ու թափելու նուէր-
ներէն ։
20 Եւ երրորդ օրը՝ տասնումէկ
զուարակ , երկու խոյ , ու մէկ տա-
րեկան տասնուչորս անարատ գառ-
21 ներ մատուցանէք . Եւ անոնց հացի
ընծան՝ ու թափելու նուէրները՝
զուարակներուն , խոյերուն ու
գառներուն համար , իրենց թուոյն
Լ Հմր 18 ·
համեմատ՝ [Լ]ըստ օրինի պէտք ըլլան .
22 Ու մէկ նոխազ՝ մեղքի պատարագ
մատուցանէք , բաց ՚ի մշտնջենաւոր
ողջակէզէն , և անոր հացի ընծայէն
ու թափելու նուէրէն ։

Ն · Ք · ԴՔ ·
1452

23 Եւ չորրորդ օրը՝ տասը զուա-
րակ , երկու խոյ ու մէկ տարեկան
տասնուչորս անարատ գառներ մա-
24 տուցանէք . Անոնց հացի ընծան՝
ու թափելու նուէրները՝ զուարակ-
ներուն , խոյերուն ու գառներուն
համար , իրենց թուոյն համեմատ՝
25 ըստ օրինի պէտք ըլլան . Ու այծերէն
մէկ նոխազ՝ մեղքի պատարագ մա-
տուցանէք , բաց ՚ի մշտնջենաւոր
ողջակէզէն , և անոր հացի ընծա-
յէն , ու թափելու նուէրէն ։
26 Եւ հինգերորդ օրը՝ ինը զուա-
րակ , երկու խոյ , ու մէկ տարեկան
տասնուչորս անարատ գառներ մա-
27 տուցանէք . Եւ անոնց հացի ընծան՝
ու թափելու նուէրները՝ զուարակ-
ներուն , խոյերուն ու գառներուն
համար , իրենց թուոյն համեմատ՝
28 ըստ օրինի պէտք ըլլան . Ու մէկ նո-
խազ՝ մեղքի պատարագ մատուցա-
նէք , բաց ՚ի մշտնջենաւոր ողջակէ-
զէն , և անոր հացի ընծայէն , ու
թափելու նուէրէն ։
29 Եւ վեցերորդ օրը՝ ութը զուա-
րակ , երկու խոյ , ու մէկ տարե-
կան տասնուչորս անարատ գառներ
30 մատուցանէք . Եւ անոնց հացի ըն-
ծան՝ ու թափելու նուէրները՝
զուարակներուն , խոյերուն ու
գառներուն համար , իրենց թուոյն
համեմատ՝ ըստ օրինի պէտք ըլլան .
31 Ու մէկ նոխազ՝ մեղքի պատարագ
մատուցանէք , բաց ՚ի մշտնջենաւոր
ողջակէզէն , և անոր հացի ընծա-
յէն , ու թափելու նուէրներէն ։
32 Եւ եօթներորդ օրը՝ եօթը զուա-
րակ , երկու խոյ , ու մէկ տարե-
կան տասնուչորս անարատ գառներ
33 մատուցանէք . Եւ անոնց հացի ըն-
ծան՝ ու թափելու նուէրները՝
զուարակներուն , խոյերուն ու գառ-
ներուն համար , իրենց թուոյն հա-
34 մեմատ՝ ըստ օրինի պէտք ըլլան . Ու
մէկ նոխազ՝ մեղքի պատարագ մա-
տուցանէք , բաց ՚ի մշտնջենաւոր
ողջակէզէն , և անոր հացի ընծա-
յէն , ու թափելու նուէրէն ։
Խ Ղւ · Իգ · 36 ·
35 Ութերորդ օրը՝ ձեզի [Խ]տօնախմ-
բութիւն ըլլայ . բնաւ ծառայա-
36 կան գործ մը չընէք ։ Եւ Տէրոջը՝
ողջակէզ ու անուշահոտ պատա-
րագի համար՝ մէկ զուարակ , մէկ
խոյ , ու մէկ տարեկան եօթը անա-
37 րատ գառներ մատուցանէք . Եւ
անոնց հացի ընծան՝ ու թափելու
նուէրները՝ զուարակին , խոյին ու
գառներուն համար , իրենց թուոյն
համեմատ՝ ըստ օրինի պէտք ըլլան .
38 Ու մէկ նոխազ՝ մեղքի պատարագ
մատուցանէք , բաց ՚ի մշտնջենաւոր
ողջակէզէն , և անոր հացի ընծա-
յէն , ու թափելու նուէրէն ։

Ն. Ք. Ք. Ծ.
1452

[ծ] Ղև. իգ. 2։ [ա] Մն. իգ. 31։ [բ] Մն. լ. 8։ Եզր. գ. 5։ Նեեմ. ժ. 33։ Ես. ա. 14։ Ղև. է. 11։ 16։ իբ. 21։ 23։

39 Ձեր [ծ] տօներուն մէջ ասոնք պի-
տի մատուցանէք Տէրոջը, ձեր
ուխտերուն, ու ձեր կամաւոր ըն-
ծաներուն ողջակէզներէն, հացի
ընծաներէն, թափելու նուէրներէն
ու խաղաղութեան զոհերէն 'ի
զատ։

40 Ու Մովսէս՝ Իսրայէլի որդւոցը
պատմեց ան ամէնը՝ որ Տէրը Մով-
սէսին պատուիրեր էր։

ԳԼ. Լ

1 Ուխտերը կատարելու պարտաւորութիւնը։ 3 Աղջկան մը, 6 կնկան մը, 9 որբևարիի մը կամ արձակուածի մը ուխտերուն վրայով։

[ա] Գլ. ա. 4։ 16։ է. 2։

[բ] Ղև. իէ. 2։ Բ Օր. իգ. 21։ Դատ. ժա. 30։ 35։ Ժող. ե. 4։

[գ] Ղև. ե. 4։ Մատ. ժդ. 9։ Գոր. իգ. 14։

[դ] Սաղ. ծե. 20։

[ե] Յոբ. իբ. 27։ Սաղ. իբ. 25։ ծ. 14։ կզ. 13։ 14։ ճժզ. 14։ 18։ Նաւ. ա. 15։

1 Ու Մովսէս Իսրայէլի որդւոցը
[ա] ցեղերու իշխաններուն խօսե-
ցաւ՝ ըսելով. Տէրոջը պատուիրած
2 հրամանը աս է. [բ] Եթէ որ մէկ մարդ
մը Տէրոջը ուխտ ընէ, կամ [գ] եր-
դում ընելով իր անձը կապելու
ըլլայ, [դ] իր խօսքը պարապ չհանէ.
[ե] բոլոր իր բերնէն ելածին պէս ը-
նէ։

3 Ու թէ որ մէկ կնիկ մը Տէրոջը
ուխտ ընէ, ու իր մանկութեան ա-
տենը՝ իր հօրը տանը մէջ զինքը կա-
4 պելու ըլլայ, Ու անոր հայրը՝ անոր
ուխտը ու անձին վրայ կապած կա-
պը լսէ, և անոր հայրը բան մը չըսէ
անոր, ան ատենը անոր բոլոր ուխ-
տերը պիտի հաստատուին, ու ան-
ձին վրայ կապած բոլոր կապերն ալ
5 պիտի հաստատուին։ Բայց թէ որ
անոր հայրը՝ իր լսած օրը զանիկայ
արգիլէ, ան ատենը անոր բոլոր
ուխտերը, ու անձին վրայ կապած
կապերը անվաւեր պիտի ըլլան. և
Տէրը անոր թողութիւն պիտի
տայ. քանզի անոր հայրը զանիկայ
արգիլեց։

[զ] Ծն. գ. 16։

6 Ու թէ որ կարգուելէն ետքը
ուխտ ընէ, կամ իր շրթունքներէն
7 իր անձը կապող խօսք մը ելլէ, Ու
անոր էրիկը լսէ, և լսած օրը անոր
բան մը չըսէ, ան ատենը անոր
ուխտերը պիտի հաստատուին, ու
իր անձին վրայ կապած կապերն ալ
8 պիտի հաստատուին։ Բայց թէ որ
անոր էրիկը՝ [զ] իր լսած օրը զանի-
կայ արգիլէ, ան ատենը անոր վրայ
եղած ուխտը, ու շրթունքներէն
ելած խօսքը՝ որով իր անձը կապեր
էր, անվաւեր կ'ըլլան. և Տէրը ա-
նոր թողութիւն պիտի տայ։

9 Բայց որբևարիի կամ արձակուա-
ծի մը ուխտը՝ ու իր անձին վրայ
կապած ինչ և իցէ կապը՝ իր վրայ
10 հաստատ պիտի մնայ։ Ու թէ որ
անիկայ՝ իր էրկանը տանը մէջ ուխտ
ըրած էր, կամ երդումով իր անձին
11 վրայ կապ կապեր էր, Ու անոր է-
րիկը լսելով՝ բան մը ըսած չէր ա-
նոր, ու զանիկայ արգիլած չէր, ան
ատենը անոր բոլոր ուխտերը պիտի
հաստատուին, ու իր անձին վրայ
կապած կապերը հաստատ պիտի
12 մնան։ Բայց թէ որ անոր էրիկը՝
իր լսած օրը զանոնք խափանեց, ան
ատենը ուխտ ընելու ու իր անձը
կապելու համար՝ անոր բերնէն ե-
լած բոլոր խօսքերը անվաւեր պիտի
ըլլան. քանզի անոր էրիկը խափա-
նեց զանոնք. և Տէրը անոր թո-
13 ղութիւն պիտի տայ։ Կնկան մը
ամէն ուխտը՝ ու անձը խոնարհե-
ցընելու համար ըրած կապող եր-
դումը՝ անոր էրիկը կրնայ հաստա-
տել, ու անոր էրիկը կրնայ խափա-
14 նել։ Ու թէ որ անոր էրիկը օրէ
օր անոր բան մը չըսէ, ան ատենը
անոր ամէն ուխտերը՝ ու վրան ե-
ղած ամէն կապերը կը հաստատէ.
իր լսած օրը անոր բան մը չըսելուն
համար՝ զանոնք հաստատած կ'ըլ-
15 լայ։ Բայց թէ որ լսած օրէն ետ-
քը՝ մէկ կերպով մը խափանէ զա-
նոնք, ան ատենը ինքը պիտի կրէ
անոր անօրէնութիւնը։

16 Էրկան մը ու անոր կնկանը մէջ,
ու հօր մը ու մանկութեան ատենը
իր հօրը տունը բնակող աղջկանը
մէջ պահուելու կանոնները ասոնք
են, որոնք Տէրը Մովսէսին պա-
տուիրեց։

ԳԼ. ԼԱ

1 Մադիանացիք պատերազմի մէջ կը յաղթուին, ու Բաղաամն ալ կը մեռցուի։ 13 Մովսէս զօրաց իշխաններուն կը սրդողի Մադիանացւոց կնիկները ողջ պահելնուն համար։ 19 Զինուորներուն, գերիներուն և աւարին մաքրուելուն կերպը։ 25 Աւարը բաժնելուն կերպը։ 48 Տէրոջը նուիրուած կամաւոր ընծաները։

[ա] Գլ. իե. 17։

[բ] Գլ. իէ. 13։

[գ] Գլ. ժ. 9։

1 Ու Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ը-
2 սելով. [ա] Մադիանացիներէն՝
Իսրայէլի որդւոց վրէժը առնես.
[բ] ու ետքը քու ժողովուրդիդ խառ-
3 նուիս։ Ու Մովսէս ժողովուրդին
խօսեցաւ՝ ու ըսաւ. Ձեզմէ մար-
դիկներ պատրաստուին պատերազ-
մի համար, ու Մադիամու վրայ
երթան, որ Մադիամէն Տէրոջը
4 վրէժը առնեն։ Իսրայէլի բոլոր
ցեղերուն ամէն մէկէն հազարական
5 մարդ պատերազմի ղրկէք։ Ու
Իսրայէլի հազարաւորներէն՝ ամէն
մէկ ցեղէն հազարական մարդ ըն-
տրուեցաւ. այսինքն՝ տասներկու
հազար հոգի պատերազմի համար
6 պատրաստուած։ Ու Մովսէս պա-
տերազմի ղրկեց զանոնք. ամէն մէկ
ցեղէն հազարական մարդ. ու ա-
նոնց հետ Եղիազար քահանային
որդին Փենէհէսը պատերազմի երթալ,
որուն ձեռքն էին սուրբ անօթնե-
րը, ու [գ] ազդարարութեան փողե-

Ն. Ք. 1452

[ա] Տես Դատ. Զ. 1, 2, 33 ։
[բ] Բ Օր. Ի. 13 ։ Դատ. ԻԱ. 11 ։ Ա Թագ. ԻԷ. 9 ։ Գ Թագ. ԺԱ. 15, 16 ։
[գ] Յես. ԺԳ. 21 ։
[դ] Յես. ԺԳ. 22 ։
[ե] Բ Օր. Ի. 14 ։

7 րը ։ Եւ Մադիանացւոց դէմ պա-
տերազմեցան , ինչպէս որ Տէրը
Մովսէսին հրամայեր էր . ու անոնց
բոլոր [ա]էրիկ մարդիկները [բ]մեռցու-
8 ցին . Եւ անոնց սպաննուածներուն
հետ Մադիանու թագաւորներն ալ՝
Եւին , Ռեկոմը , Սուրը , Ուրը և
Ռոբէն՝ Մադիանու հինգ թա-
գաւորները սպաննեցին , ու [դ]Բէովրի որդին Բաղաամը սրով մեռցու-
9 ցին ։ Եւ Իսրայէլի որդիքը՝ Մա-
դիանացւոց կնիկները ու տղաք-
ները գերի առին , ու անոնց բոլոր
անասունները , և բոլոր հօտերը , ու
բոլոր ստացուածքը թալլեցին ։
10 Եւ անոնց բնակած բոլոր քաղաք-
ները ու բոլոր գեղերը կրակով այ-
11 րեցին ։ Եւ [ե]բոլոր աւարը ու բո-
լոր կողոպուտը առին՝ մարդէ
12 մինչև անասուն ։ Եւ գերիները
ու կողոպուտը և աւարը Մովսէ-
սին՝ Եղիազար քահանային՝ ու
Իսրայէլի որդւոցը ժողովքին՝ բա-
նակը բերին , որ Երիքովի դէմը՝
Յորդանանու մօտ Մովաբի դաշ-
տերուն մէջն էր ։

13 Եւ Մովսէս ու Եղիազար քահա-
նան՝ և ժողովքին բոլոր իշխանները
բանակէն դուրս ելան զանոնք դի-
14 մաւորելու ։ Եւ Մովսէս՝ պատե-
րազմէն դարձող զօրաց իշխաննե-
րուն , հազարապետներուն ու հա-
15 րիւրապետներուն սրդողեցաւ . Եւ
Մովսէս անոնց ըսաւ . [զ]Արդեօք
բոլոր կնիկները ո՞ղջ թողուցիք ։
16 Ահա [է]Բաղաամին *խրատովը ա-
սոնք պատճառ եղան , որ Իսրայէլի
որդիքը Տէրոջը դէմ մեղանչեցին
Փեգովրի գործին մէջ , և Տէրոջը
ժողովքին վրայ [ը]հարուած ե-
17 կաւ ։ Ուստի հիմա [թ]տղաքներէն՝
ամէն արու մեռցուցէք , ու բոլոր
կնիկները՝ որ էրիկ մարդ գիտցած
են արուի հետ պառկելով՝ մեռցու-
18 ցէք ։ Եւ կնիկներէն՝ ան բոլոր
մանկահասակ աղջիկները՝ որ էրիկ
մարդ գիտցած չեն արուի հետ
պառկելով՝ ձեզի ողջ թողուցէք ։
19 [ի]Եւ դուք եօթը օր բանակին դուր-
սը մնացէք . ով որ մարդ մեռցու-
ցեր է , ու ով որ [լ]մեռածի դըպ-
չեր է , երրորդ օրը՝ ու եօթներորդ
օրը թող մաքրուի՝ թէ դուք
20 և թէ ձեր գերիները ։ Եւ ա-
մէն հանդերձը՝ ու ամէն մորթէ
շինուած ամանը՝ և այծի մազէ շի-
նուած ամէն բանը՝ ու ամէն փայ-
տեղէն ամանը մաքրեցէք ։
21 Եւ Եղիազար քահանան՝ պատե-
րազմի գացող զօրքերուն ըսաւ .
Ասիկայ է ան օրէնքին կանոնը , որ
22 Տէրը Մովսէսին հրամայեց ։ Միայն
ոսկին , արծաթը , պղինձը , եր-

[զ] Տես Բ Օր. Ի. 13 ։ Ա Թագ. ԺԵ. 3 ։
[է] Թւ. ԻԴ. 14 ։ Բ Պետ. Բ. 15 ։ Յայտ. Բ. 14 ։
* Եբր. խորհրդով
[ը] Թւ. ԻԵ. 2 ։
[թ] Թւ. ԻԵ. 9 ։
[ժ] Դատ. ԻԱ. 11 ։
[ի] Թւ. Ե. 2 ։
[լ] Թւ. ԺԹ. 11, ևն ։

23 կաթը , անագը ու կապարը , Ամէն
կրակը մտնելու բանը՝ կրակէ ան-
ցընէք , ու մաքուր պիտի ըլլայ .
բայց [խ]մաքրութեան ջրով մաքրուի .
սակայն կրակը չմտնելու բանը՝ ջու-
24 րէ անցընէք ։ [ծ]Ու եօթներորդ օ-
րը՝ ձեր հանդերձները լուաք՝ և մա-
քուր ըլլաք , ու ետքը բանակին
մէջ մտնէք ։
25 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝
26 ըսելով . Դուն՝ Եղիազար քահա-
նային ու ժողովքին նահապետու-
թեանց իշխաններուն հետ՝ առ-
նուած կողոպուտին գումարը առ ,
27 մարդէ մինչև անասուն . Եւ [կ]ան
կողոպուտը՝ պատերազմի գացող
պատերազմողներուն ու բոլոր ժո-
ղովքին հաւասարապէս բաժնես ։
28 Եւ պատերազմի գացող պատերազ-
մողներէն Տէրոջը հասը առնես .
[հ]հինգ հարիւրէն մէկը՝ թէ մար-
դիկներէն , թէ արջառներէն , թէ
29 էշերէն և թէ ոչխարներէն ։ Ա-
սիկայ անոնց կէս բաժինէն պիտի
առնես , ու Եղիազար քահանային
30 տաս՝ իբրև Տէրոջը ընծայ ։ Եւ
Իսրայէլի որդւոցը կէս բաժինէն՝
[ձ]յիսունէն մէկը առնես , թէ մար-
դիկներէն , թէ արջառներէն , թէ
էշերէն , թէ ոչխարներէն , և բէ
ամէն անասուններէն . ու անոնք
[ղ]Տէրոջը խորանին պահպանութիւ-
31 նը ընող Ղևտացիներուն տաս ։ Եւ
Մովսէս ու Եղիազար քահանան՝
Տէրոջը Մովսէսին հրամայածին
32 պէս ըրին ։ Եւ կողոպուտը՝ այ-
սինքն պատերազմող զօրքին առած
աւարին †գումարը այս էր . վեց հա-
րիւր եօթանասունըհինգ հազար
33 ոչխար , Եօթանասունըերկու հա-
34 զար արջառ , Ու վաթսունըմէկ
35 հազար էշ . Եւ մարդիկներէն՝ էրիկ
մարդու անկողին չգիտցող կնիկնե-
րուն ամէնը՝ երեսունըերկու հազար
հոգի էին ։
36 Եւ պատերազմի գացողներուն ին-
կած կէս բաժինը այս էր . ոչխար-
ներուն թիւը՝ երեք հարիւր երեսու-
նըեօթը հազար հինգ հարիւր էր .
37 Ու ոչխարներէն՝ Տէրոջը հասը՝ վեց
հարիւր եօթանասունըհինգ ե-
38 ղաւ . Եւ արջառները երեսունըվեց
հազար ըլլալով՝ անոնցմէ Տէրոջը
հասը՝ եօթանասունըերկու արջառ
39 եղաւ . Ու էշերը՝ երեսուն հազար
հինգ հարիւր ըլլալով՝ անոնցմէ Տէ-
րոջը հասը՝ վաթսունըմէկ էշ ե-
40 ղաւ . Եւ մարդիկները՝ տասնըվեց
հազար հոգի ըլլալով , անոնցմէ Տէ-
րոջը հասը՝ երեսունըերկու հոգի ե-
ղաւ ։
41 Եւ Մովսէս Տէրոջը նուի-
րուած հասը Եղիազար քահանային

Ն. Ք. 1452

[խ] Թւ. ԺԹ. 9, 17 ։
[ծ] Ղևտ. ԺԱ. 25 ։
[կ] Յես. ԻԲ. 8 ։ Ա Թագ. Լ. 4 ։
[հ] Տես հմր 30, 47 ։ Թւ. ԺԸ. 26 ։
[ձ] Տես հմր 42—47 ։
[ղ] Թւ. Գ. 7, 8, 25, 31, 36 ։ ԺԸ. 3, 4 ։
† Կամ՝ Մնացորդը ։ Եբր՝ բաժնութիւնը

տուաւ , [ղ]ինչպէս որ Տէրը Մովսէ-
սին հրամայեր էր ։
42 Եւ Իսրայէլի որդւոցը կէս բաժի-
նէն ալ՝ որն որ Մովսէս պատերազ-
մողներէն զատեր էր՝ [illegible]
43 [illegible] ։ Եւ ժողովքին կէս բաժի-
նը՝ իրեք հարիւր երեսունեօթը
44 հազար հինգ հարիւր ոչխար , Ե-
45 րեսունվեց հազար արջառ , Երեսուն
46 հազար հինգ հարիւր էշ , Ու տաս-
47 նըվեց հազար հոգի էր ։ Եւ Մով-
սէս՝ [ճ]Իսրայէլի որդւոցը կէս բաժի-
նէն՝ թէ մարդէն , թէ անասունէն՝
յիսունէն մէկը առնելով , Տէրոջը
խորանին պահպանութիւնը ընող
Ղեւտացիներուն տուաւ , ինչպէս որ
Տէրը Մովսէսին հրամայեր էր ։
48 Եւ զօրքին հազարաւորներուն
վերակացուները՝ այսինքն հազարա-
պետները ու հարիւրապետները
49 Մովսէսին մօտեցան · Ու Մովսէսին
ըսին · Քու ծառաներդ՝ մեր ձեռ-
քին տակը եղող պատերազմողնե-
րուն գումարը առինք , ու մեզմէ
50 մարդ մը պակաս չէ ։ Ուստի ամէն
մէկերնիս ինչ որ գտանք՝ Տէրո-
ջը ընծայ բերինք , ոսկիէ զարդեր ,
շղթաներ , ապարանջաններ , մատ-
նիներ , օղեր ու լանջազեղ *կա-
մարներ , [մ]որ Տէրոջը առջեւ մեր
հոգիներուն քաւութիւն ընենք ։
51 Եւ Մովսէս ու Եղիազար քահանան
անոնցմէ ոսկին առին , ամէնն ալ
52 բանուած բաներ էին ։ Եւ հազա-
րապետներէն ու հարիւրապետնե-
րէն Տէրոջը մատուցուած ընծային
բոլոր ոսկին՝ տասնըվեց հազար
եօթը հարիւր յիսուն սիկղ էր ։
53 [յ]Պատերազմողներուն ամէն մէկը՝
իրեն համար կողոպուտ առեր էր ։
54 Եւ Մովսէս ու Եղիազար քահանան՝
հազարապետներէն ու հարիւրա-
պետներէն ոսկին առին , և ժողով-
քի խորանը բերին , որ [ն]Տէրոջը
առջեւ Իսրայէլի որդւոցը յիշատակ
ըլլայ ։

Ն · Ք · ԳՔ · 1452

ղ Տես · ԳԼ · ԺԸ · 8 , 19 ։
ճ Հմր 30 ։
* Կամ՝ մանեակներ ։
մ Ել · Լ · 12 , 16 ։
յ Բ Օր · Ի · 14 ։
ն Ել · Լ · 16 ։

ԳԼ · ԼԲ

1 Ռուբէնի և Գադի որդիքը Յորդանանու անդին կողմը իրենց ժառանգութիւնը ըլլալ կ'ուզեն ։ 6 Մովսէս զանոնք կը յանդիմանէ ։ 16 անոնց ալ պայմանով հաւանութիւն կու տայ՝ որ իրենց եղբայրներուն օգնեն պատերազմի մէջ ։ 33 Մովսէս ան երկիրը կու տայ անոնց ։ 39 որոնք պատերազմելով՝ առեր կը տիրեն ։

1 Եւ Ռուբէնի որդիքը ու Գադի որ-
դիքը խիստ շատ անասուններ
ունէին , ուստի [ա]Յազերի երկիրը ու
Գաղաադի երկիրը տեսնելով՝ որ
այն տեղը անասուն պահելու
2 յարմար տեղ մըն է , Գադի որդիքը
ու Ռուբէնի որդիքը գացին , ու
Մովսէսին , Եղիազար քահանային ,
և ժողովքի իշխաններուն հետ խօ-
3 սելով՝ ըսին · Ատարովթը , Դեբո-
նը , Յազերը , [բ]Նամրան , Եսեբո-
նը , Եղէաղէն , [գ]Սեբամն , Նա-
4 բաւը ու [դ]Բէանը , Այսինքն՝ [ե]Տէ-
րոջը Իսրայէլի ժողովքին առջեւ
զարկած երկիրը՝ անասուն պահելու
յարմար երկիր մըն է , ու քու ծա-
5 ռաներդ անասուններ ունին · Եւ
ըսին · Թէ որ մենք քու առջեւդ
շնորհք գտանք , աս երկիրը քու
ծառաներուդ կալուածքի համար
տրուի · մեզ Յորդանանէն մի ան-
ցըներ ։
6 Եւ Մովսէս Գադի որդւոցը՝ ու
Ռուբէնի որդւոցը ըսաւ · Ձեր եղ-
բայրները պատերազմի երթան , ու
7 դուք աս տեղս նստիք ։ Եւ ինչո՞ւ
համար Իսրայէլի որդւոցը սիրտը կը
թուլցնէք , որ չանցնին ան եր-
կիրը՝ որն որ Տէրը անոնց տուած
8 է ։ Ձեր հայրերն ալ ասանկ ըրին ,
[զ]երբոր զանոնք Կադէս Բառնեայէն
խրկեցի [է]երկիրը լրտեսելու համար ։
9 Քանզի [ը]անոնք մինչև Եսքողի ձորը
ելան , ու երկիրը տեսան , և Իսրա-
յէլի որդւոցը սիրտը թուլցուցին ,
որ չմտնեն ան երկիրը՝ որն որ Տէրը
10 անոնց տուեր էր ։ [թ]Եւ նոյն օրը
Տէրոջը բարկութիւնը բորբոքե-
ցաւ , ու երդում ընելով՝ ըսաւ ·
11 Եգիպտոսէն ելած մարդիկները՝
[ժ]քսան տարեկանէն վեր եղողները՝
[ի]բոլոր սրտով ինծի չհնազանդելնուն
համար , բնաւ պիտի չտեսնեն ան
երկիրը , որուն համար Աբրահամին ,
Իսահակին ու Յակոբին երդում
12 ըրի տալու · Բաց 'ի Կենեզեան Յե-
փոնէի որդին Քաղէբէն , ու Նաւէի
որդին Յեսուէն , [լ]որոնք կատարե-
13 լապէս Տէրոջը հնազանդ եղան ։ Եւ
Տէրոջը բարկութիւնը Իսրայէլի
վրայ բորբոքեցաւ , ու զանոնք
[խ]քառասուն տարի անապատին մէջ
պտըտցուց · մինչև որ [ծ]Տէրոջը
առջեւ չարութիւն ընող ազգը
14 բոլորովին սպառեցաւ ։ Եւ ահա
դուք ձեր հայրերուն տեղը ելաք՝
մեղաւոր մարդոց զաւակներու [illegible] ,
որ Տէրոջը [կ]սաստիկ բարկութիւնը
Իսրայէլին վրայ նորէն աւելցնէք ։
15 Վասն զի թէ որ դուք [հ]անկէ խոտո-
րիք , ան ալ նորէն աս ժողովուրդը
անապատին մէջ պիտի ձգէ · ու
դուք աս բոլոր ժողովուրդին կո-
րըստեանը պատճառ պիտի ըլլաք ։
16 Եւ անոնք մօտեցան անոր՝ ու ը-
սին · Մենք աս տեղս մեր անասուն-
ներուն համար փարախներ , ու մեր
բնտանեացը համար քաղաքներ շի-
17 նենք · Բայց [ձ]մենք զէնքերնիս առ-
նենք , ու շուտով Իսրայէլի որդւո-
ցը առջեւէն երթանք , մինչև որ
զանոնք իրենց տեղերը տանինք · և
մեր բնտանիքը պարսպաւոր քա-

ա Գլ · Խա · 32 , Յես · ԺԳ · 25 , Բ Թագ · Իդ · 5 ։

Ն · Ք · ԳՔ · 1452

բ Հմր 36 ։
գ Հմր 38 ։
դ Հմր 38 ։
ե Գլ · Իա · 24 , 34 ։
զ Գլ · ԺԳ · 3 , 26 ։
է Բ Օր · Ա · 22 ։
ը Գլ · ԺԳ · 24 , 31 , Բ Օր · Ա · 24 , 28 ։
թ Գլ · ԺԴ · 11 , 21 , Բ Օր · Ա · 34 ։
ժ Գլ · ԺԴ · 28 , 29 , Բ Օր · Ա · 35 ։
ի Գլ · ԺԴ · 24 , 30 ։
լ Գլ · ԺԴ · 24 , Բ Օր · Ա · 36 , Յես · ԺԴ · 8 , 9 ։
խ Գլ · ԺԴ · 33 , 34 , 35 ։
ծ Գլ · ԻԶ · 64 , 65 ։
կ Բ Օր · Ա · 34 ։
հ Բ Օր · Լ · 17 , Յես · ԻԲ · 16 , 18 , Բ Մն · Է · 19 , ԺԵ · 2 ։
ձ Յես · Դ · 12 , 13 ։

քաղաքներու մէջ բնակին, երկրիս
18 բնակչացը պատճառաւը. Ո-
չմինչեւ որ Իսրայէլի որդւոց ամէն
մէկը իր ժառանգութիւնը չժա-
ռանգէ, մենք մեր տուները չդառ-
19 նանք։ Իսկ մենք Յորդանանու
անդիի կողմը անոնց հետ ժառան-
գութիւն պիտի չառնենք. Ինչու
որ մեր ժառանգութիւնը՝ Յորդա-
նանու ասդիի կողմը դէպ 'ի արեւելք
ինկած է։
20 Եւ Մովսէս ըսաւ անոնց. Թէ
որ աս բանը ընէք, ու Տէրոջը առ-
ջեւ պատերազմի համար վառնիք
21 զէնք առնէք, Եւ Տէրոջը առջեւ՝
դուք ամէնքդ ալ զէնքերով Յոր-
դանանէն անցնիք, մինչեւ որ անի-
կայ իր թշնամիները իր առջեւէն
22 վռընտէ, Եւ ան երկիրը Տէրոջը
առջեւ նուաճի, անկէ ետեւ երբոր
ետ դառնաք, Տէրոջը առջեւ՝ ու
Իսրայէլին առջեւ անմեղ պիտի ըլ-
լաք. եւ աս երկիրը Տէրոջը առջեւ
23 ձեզի կալուածք պիտի ըլլայ։ Բայց
թէ որ այսպէս չընէք, ահա Տէրոջը
դէմ մեղք գործեցիք, ու գիտցէք
որ ձեր մեղքը ձեզ պիտի գտնէ։
24 Ձեր ընտանեացը համար քաղաք-
ներ, ու ձեր հօտերուն համար փա-
րախներ շինեցէք, ու ձեր բերնէն
ելածը ըրէք։
25 Եւ Գադի որդիքը՝ ու Ռուբէնի
որդիքը խօսեցան Մովսէսին՝ ըսե-
լով. Ծառաներդ՝ մեր տիրոջը
պատուիրածին պէս պիտի ընենք։
26 Մեր զաւակները, մեր կնիկները,
մեր հօտերը ու մեր բոլոր անասուն-
ները՝ հոս Գաղաադի քաղաքներուն
27 մէջ մնան. Բայց ծառաներդ՝ մեր
տիրոջը ըսածին պէս, ամէնքս ալ
գունդ գունդ պատրաստուինք, ու
Տէրոջը առջեւէն անցնինք պատե-
րազմի համար։
28 Ան ատենը Մովսէս՝ Եղիազար
քահանային, ու Նաւէի որդւոյն
Յեսուին, եւ Իսրայէլի որդւոցը ցե-
ղերուն նահապետութեանց իշխան-
ներուն աս պատուէրը տուաւ՝ ա-
29 նոնց վրայով. Եւ Մովսէս ըսաւ
անոնց. Թէ որ Գադի որդիքը՝ ու
Ռուբէնի որդիքը՝ Տէրոջը առջեւ
ամէնքն ալ պատերազմի համար
պատրաստուած՝ ձեզի հետ Յոր-
դանանէն անցնին, ու ան երկիրը
ձեր առջեւ նուաճի, ան ատենը
Գաղաադի երկիրը անոնց կալուածք
30 տաք. Բայց թէ որ պատրաս-
տուած ձեզի հետ չանցնին, անոնց
կալուածքը ձեզի հետ Քանանու
31 երկրին մէջ ըլլայ։ Իսկ Գադի որ-
դիքը եւ Ռուբէնի որդիքը պատաս-
խան տուին՝ ու ըսին. Տէրը քու
ծառաներուդ ինչպէս որ պատուի-

ն. ք. դճ.
1452
Յես. իբ. 4.
Հմր 33, Յես. ժբ. 1, ժգ. 8.
Բ Օր. գ. 18, Յես. ա. 14, դ. 12, 13.
Բ Օր. գ. 20, Յես. ժա. 23, ժբ. 1.
Յես. իբ. 4.
Բ Օր. գ. 12, 15, 16, 18, Յես. ա. 15, ժգ. 8, 32, իբ. 4, 9.
Ծն. դ. 7, իդ. 16, Եսա. ծթ. 12.
Հմր 16, 34, ...
Յես. ա. 14.
Յես. դ. 12.
Յես. ա. 13.

32 րեց, անանկ պիտի ընենք։ Մենք
զէնքերնիս առած՝ Տէրոջը առջեւէն
Քանանու երկիրը պիտի անցնինք.
բայց մեր ժառանգութեան կա-
լուածքը Յորդանանու ասդիի կող-
33 մը ըլլայ։ Ուստի Մովսէս անոնց՝
այսինքն Գադի որդւոցը, ու Ռու-
բէնի որդւոցը, եւ Յովսէփեան Մա-
նասէին կէս ցեղին տուաւ Ամոր-
հացւոց Սեհոն թագաւորին թա-
գաւորութիւնը, ու Բասանի Ովգ
թագաւորին թագաւորութիւնը,
երկիրը իր քաղաքներովը՝ այսինքն եր-
կրին քաղաքներուն բոլորտիքը ե-
ղած սահմաններովը։
34 Եւ Գադի որդիքը պարսպաւոր
քաղաքներ շինեցին, այսինքն Դե-
բոնը, Ատարովթը ու Արոէրը,
35 Եւ Ատրոթ սոփանը, Յազերը, ու
36 Յոգբէհան, Եւ Բեթնամրան ու
Բեթարանը, եւ հօտերու փարախ-
ներ ալ շինեցին։
37 Ռուբէնի որդիքն ալ Եսեբոնը,
Եղէալէն ու Կարիաթեմը շինեցին,
38 Ու Նաբաւը եւ Բէէլմոնը, որ ա-
նոնց անունները փոխեցին. ու Սե-
բաման. ու իրենց շինած քաղաք-
ներուն *իրենց անունները" դրին։
39 Եւ Մանասէեան Մաքիրին որդի-
քը Գաղաադ գացին, ու առին
զանիկայ. եւ անոր մէջը բնակող
40 Ամորհացիները վռընտեցին։ Եւ
Մովսէս՝ Գաղաադը տուաւ Մա-
նասէեան Մաքիրին, որ հոն բնակե-
41 ցաւ։ Ու Մանասէեան Յայիրը
գնաց անոնց գիւղաքաղաքները ա-
ռաւ, ու զանոնք †Հաւօթ յայիր"
42 անուանեց։ Եւ Նոբահը գնաց,
ու Կանաթը ու անոր գեղերը ա-
ռաւ. եւ զանիկայ իր անունովը՝
Նոբահ կոչեց։

ն. ք. դճ.
1452
Բ Օր. գ. 12-17, իթ. 8, Յես. ժբ. 6, ժգ. 8, իբ. 4.
Դւ. խա. 24, 33, 35.
Հմր 24.
Դւ. լէ. 45, 46.
Բ Օր. բ. 36.
Հմր 3.
Դւ. խա. 27.
Ես. խզ. 1.
Դւ. իբ. 41.
Տես Հմր 3, Եզ. իգ. 13, Յես. իգ. 7.
* Կամ՝ անուններ
Ծն. ծ. 23.
Բ Օր. գ. 12, 13, 15, Յես. ժգ. 31, ժէ. 1.
1491
Բ Օր. գ. 14, Յես. ժգ. 30, Մն. բ. 21, 22, 23.
† Ս՝ Յայիրի գիւղաքաղաքները. Դատ. ժ. 4, գ Թագ. դ. 13.

ԳԼ. ԼԳ

1 Իսրայէլացւոց քառասուներկու իջեւաններուն անունները։ 50 Աստուած կը պատուիրէ բնաջինջ ընել բոլոր Քանանացիները։

1 Մովսէսին ու Ահարոնին ձեռքովը՝
Եգիպտոսի երկրէն իրենց զօր-
քերովը ելլող Իսրայէլի որդւոցը
2 իջեւանները ասոնք են։ Եւ Մովսէս՝
Տէրոջը հրամանովը անոնց իջեւան-
ներուն համեմատ՝ անոնց գնացք-
ները գրեց. ու անոնց գնացքնե-
րուն համեմատ՝ անոնց իջեւանները
3 ասոնք են։ Առաջին ամսուն մէջ՝
այսինքն առաջին ամսուն հնգետա-
սաներորդ օրը՝ Ռամեսէն չուեցին.
զատկին հետեւեալ օրը Իսրայէլի
որդիքը՝ բարձր ձեռքով ելան բոլոր
Եգիպտացւոց աչքերուն առջեւ.
4 Ու Եգիպտացիք իրենց մեռելները
կը թաղէին, քանզի Տէրը անոնց
բոլոր անդրանիկները զարկեց. եւ

Ել. ժբ. 2, ժգ. 4.
Ել. ժբ. 37.
Ել. ժդ. 8.
Ել. ժբ. 29.

Ն · Ք · ԴՔ · 1452

ե Ել · ժբ · 12 ։ ժբ · 11 ։ Ես · ժթ · 1 ։ Յայտ · ժբ · 8 ։
զ Ել · ժբ · 37 ։
է Ել · ժգ · 20 ։
ը Ել · ժդ · 2 , 9 ։
թ Ել · ժդ · 22 ։ ժե · 22 , 23 ։
ժ Ել · ժե · 27 ։
ի Ել · ժզ · 1 ։
լ Ել · ժէ · 1 ։ ժթ · 2 ։
1490
խ Ել · ժզ · 1 ։ ժթ · 1 , 2 ։
ծ Թւ · ժա · 34 ։
կ Թւ · ժա · 35 ։
հ Թւ · ժգ · 1 ։

եՏէրը անոնց աստուածներուն վրայ դատաստան ըրաւ ։

5 զԵւ Իսրայէլի որդիքը՝ Ռամեսէսէն չուելով՝ Սոկքոթ իջեւան ըրին ։

6 Ու էՍոկքոթէն չուելով՝ անապատին ծայրը եղած Եթամը իջեւան ըրին ։

7 Եւ ըԵթամէն չուելով՝ դէպ ՚ի Փիհաիրոթ դարձան , որ Բէեղսեփոնին դիմացն է , ու Մագդողին առջեւ իջեւան ըրին ։

8 Եւ Փիհաիրոթին առջեւէն չուելով , ու թծովուն մէջէն անցնելով՝ անապատ ելան , և Եթամի անապատին մէջ իրեք օրուան ճամբայ քալելով՝ Մեռայ իջեւան ըրին ։

9 Եւ Մեռայէն չուելով՝ ժԵղիմը եկան . ու Եղիմի մէջ տասուերկու ջուրի աղբիւր՝ ու եօթանասուն արմաւենի կային . ու հոն իջեւան ըրին ։

10 Եւ Եղիմէն չուելով՝ Կարմիր ծովուն քովը իջեւան ըրին ։

11 Եւ Կարմիր ծովէն չուելով՝ իՍին անապատը իջեւան ըրին ։

12 Եւ Սին անապատէն չուելով՝ Դափկա իջեւան ըրին ։

13 Եւ Դափկայէն չուելով՝ Աղուսը իջեւան ըրին ։

14 Ու Աղուսէն չուելով՝ լՌափիդիմը իջեւան ըրին . ու հոն ժողովուրդին համար խմելու ջուր չկար ։

15 Եւ Ռափիդիմէն չուելով՝ խՍինայի անապատը իջեւան ըրին ։

16 Ու Սինայի անապատէն չուելով՝ ծԿիբրոթ Հաթթավան իջեւան ըրին ։

17 Եւ Կիբրոթ Հաթթավայէն չուելով՝ կԱսերովթը իջեւան ըրին ։

18 Ու Ասերովթէն չուելով՝ հՌաթաման իջեւան ըրին ։

19 Եւ Ռաթամայէն չուելով՝ Ռեմոն փարէսը իջեւան ըրին ։

20 Ու Ռեմոն փարեսէն չուելով՝ Լեբնան իջեւան ըրին ։

21 Եւ Լեբնայէն չուելով՝ Ռեսսան իջեւան ըրին ։

22 Ու Ռեսսայէն չուելով՝ Կեելաթան իջեւան ըրին ։

23 Եւ Կեելաթայէն չուելով՝ Սափար լեռը իջեւան ըրին ։

24 Ու Սափար լեռնէն չուելով՝ Քարադան իջեւան ըրին ։

25 Եւ Քարադայէն չուելով՝ Մակեղոթը իջեւան ըրին ։

26 Ու Մակեղոթէն չուելով՝ Թաաթը իջեւան ըրին ։

27 Եւ Թաաթէն չուելով՝ Թարան իջեւան ըրին ։

28 Ու Թարայէն չուելով՝ Մատեկան իջեւան ըրին ։

29 Եւ Մատեկայէն չուելով՝ Հասմոնան իջեւան ըրին ։

30 Ու Հասմոնայէն չուելով՝ Մասերոթը իջեւան ըրին ։

31 Եւ Մասերոթէն չուելով՝ Բանէ յականը իջեւան ըրին ։

32 Ու ձԲանէ յականէն չուելով՝ ղԳադգադ *լեռը իջեւան ըրին ։

33 Եւ Գադգադ լեռնէն չուելով՝ Յետեբաթան իջեւան ըրին ։

34 Ու Յետեբաթայէն չուելով՝ Եբրոնան իջեւան ըրին ։

35 Ու Եբրոնայէն չուելով՝ ճԳասիոն գաբերը իջեւան ըրին ։

36 Եւ Գասիոն գաբերէն չուելով՝ մՍին անապատը՝ այսինքն Կադէսը իջեւան ըրին ։

37 Եւ յԿադէսէն չուելով՝ Հոր լեռը
իջեւան ըրին , որ Եդովմի երկրին
38 ծայրն է ։ Ու նԱհարոն քահանան Տէրոջը հրամանովը Հոր լեռը ելաւ , և հոն մեռաւ , Իսրայէլի որդւոցը Եգիպտոսի երկրէն ելլելուն քառասներորդ տարին՝ հինգերորդ ամսուն առաջին օրը ։

39 Եւ Ահարոն՝ Հոր լեռանը վրայ մեռած ատենը՝ հարիւր քսանուիրեք տարեկան էր ։

40 Եւ Քանանու երկրին հարաւային կողմը բնակող շԱրադի †Քանանացի թագաւորը՝ Իսրայէլի որդւոցը գալը լսեց ։

41 Եւ ոՀոր լեռնէն չուելով՝ Սելմոնան իջեւան ըրին ։

42 Ու Սելմոնայէն չուելով՝ Փունոնը իջեւան ըրին ։

43 Ու Փունոնէն չուելով՝ չՈբովթը իջեւան ըրին ։

44 Եւ պՈբովթէն չուելով՝ Մովաբի սահմանին մէջ եղող ջԻյէ աբարիմը իջեւան ըրին ։

45 Եւ Իյէ աբարիմէն չուելով՝ ռԴեբոն գադը իջեւան ըրին ։

46 Ու Դեբոն գադէն չուելով՝ սԳելմոն դեբլաթեմը իջեւան ըրին ։

47 Ու Գելմոն դեբլաթեմէն չուելով՝ Նաբաւին առջեւ՝ վԱբարիմի լեռները իջեւան ըրին ։

48 Եւ Աբարիմի լեռներէն չուելով՝
Երիքովի դիմացը՝ Յորդանանու մօտ
տՄովաբի դաշտերուն մէջ իջեւան
49 ըրին ։ Ու աստի անոնք Յորդանանու մօտ Մովաբի դաշտերուն մէջ իջեւան ըրին , Բեթեսիմոթէն մինչեւ րԱբելսատիմը ։

50 Եւ Տէրը Մովաբի դաշտերուն
մէջ՝ Երիքովի դիմացը Յորդանանու
մօտ՝ խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով .
51 Իսրայէլի որդւոցը խօսէ , ու անոնց
ըսէ . ցԵրբոր Յորդանանէն Քա-
52 նանացւոց երկիրը անցնիք , ւԱն
երկրին բոլոր բնակիչները ձեր առջեւէն վռնտէք , ու անոնց բոլոր

Ն · Ք · ԴՔ · 1452

ձ Տես Ծն · լզ · 27 ։ Բ Օր · ժ · 6 ։ Ա Մն · ա · 42 ։
ղ Բ Օր · ժ · 7 ։
* Կամ՝ [illegible]
1453
ճ Բ Օր · բ · 8 ։ Գ Թգ · թ · 26 ։ իբ · 49 ։
մ Թւ · ի · 1 ։ իէ · 14 ։
յ Թւ · ի · 22 , 23 ։ իա · 4 ։
ն Թւ · ի · 25 , 28 ։ Բ Օր · ժ · 6 ։ լբ · 50 ։
շ Թւ · իա · 1 ։
† Կամ՝ Քանանացի
ո Թւ · իա · 4 ։
չ Թւ · իա · 10 ։
պ Թւ · իա · 11 ։
ջ Թւ · իա · 11 ։
ռ Թւ · լբ · 34 ։
ս Երեմ · խը · 22 ։
վ Թւ · իա · 20 ։ Բ Օր · լբ · 49 ։
տ Թւ · իբ · 1 ։
ր Թւ · իե · 1 ։ Յես · բ · 1 ։
ց Բ Օր · է · 1 , 2 ։ թ · 1 ։ Յես · գ · 17 ։
ւ Ել · իգ · 24 , 33 ։ իէ · 13 ։ Բ Օր · է · 2 , 5 ։ ժբ · 3 ։ Յես · ժա · 12 ։ Դատ · բ · 2 ։

Ն · Ք · Դ.Բ ·
1452

պատկերաւոր կոթողները կործա-
նեք , և անոնց բոլոր թափծու
կուռքերը կործանեք , ու անոնց
53 բոլոր բարձր տեղերը փլցնեք ։ Եւ
այն երկիրը ձեր իշխանութեանը
տակը անցընելով՝ անոր մէջը բնա-
կիք . քանզի այն երկիրը ձեզի տուի
54 որ ժառանգէք ։ Եւ ÷այն երկիրը
վիճակով ժառանգեցէք ձեր տոհմե-
րուն համեմատ . շատուոր եղողին
ժառանգութիւնը շատ պիտի տաք ,
ու քիչուոր եղողին ժառանգութիւ-
նը քիչ պիտի տաք . մէկ տեղի մը
վիճակը որուն որ ելլէ , անոր ըլլայ
կալուածը . ձեր հարցը ցեղերուն
55 համեմատ ժառանգեցէք ։ Բայց թէ
որ այն երկրին բնակիչները ձեր առ-
ջեւէն չվռընտէք , այն ատենը անոնց-
մէ ողջ թողուցածնիդ՝ + ձեր աչքե-
րուն փուշեր , ու ձեր կողերուն
տատասկներ պիտի ըլլան . ու ձեր
բնակած երկրին մէջ՝ ձեզի թշնա-
56 մութիւն պիտի ընեն ։ Եւ պիտի
ըլլայ որ՝ ինչ որ անոնց ընելու մը-
տածեր էի , նոյնը պիտի ընեմ ձեզի ։

÷ Գլ. իզ. 53. 54 ; 55 ;
+ Յես. իգ. 13 ; Դատ. բ. 3 ; Սաղ. ճզ. 34 ; 36 ; Տն. Եւ. իգ. 33 ; Եզեկ. իը. 24 ;

ԳԼ · ԼԴ

1 Երկրին սահմանները ։ 16 Երկիրը բաժնելու համար որոշուած մարդոց անունները ։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ը-
2 սելով . Իսրայէլի որդւոցը պա-
տուիրէ , ու անոնց ըսէ . Երբոր
դուք – Քանանու երկիրը մտնէք ,
ձեզի ժառանգութիւն իյնալու եր-
կիրը աս պիտի ըլլայ , Քանանու
3 երկիրը իր սահմաններովը . Եւ
= ձեր հարաւային սահմանը՝ Սին
անապատէն մինչև Եդովմ ըլլայ , և
ձեր հարաւային սահմանը արևել-
քէն՝ ‡ Աղի ծովուն ծայրէն սկսի .
4 Ու ձեր հարաւային սահմանը ÷ Ակ-
րաբիմի զառ ՚ի վեր պտըտելով՝
մինչև Սին հասնի , ու անկէ ելլելով՝
Կադէս բառնեային հարաւային
կողմը երթայ , ու Ասար ադդա-
5 րէն ելլելով՝ Ասեմոնը հասնի . Եւ
Ասեմոնէն մինչև Եգիպտոսի հե-
ղեղատը պտըտելով՝ ծովուն մէջ
լմըննայ սահմանը ։
6 Իսկ ձեր արևմտեան սահմանը մեծ
ծովը ըլլայ . ձեզի արևմտեան սահ-
ման ան ըլլայ ։
7 Եւ ձեր հիւսիսային կողմի սահ-
մանը աս ըլլայ . մեծ ծովէն մինչև
8 Հոր լեռը նշանակէք . Հոր լե-
ռնէն մինչև Եմաթը նշանակէք , ու
անկէ սահմանը մինչև Սեդադը
9 հասնի . Եւ ան սահմանը մինչև
Զեփրոնը ելլէ , ու Ասար ենանի
մէջ լմըննայ . ձեր հիւսիսային սահ-
մանը աս ըլլայ ։
10 Եւ ձեր արևելեան սահմանին հա-
մար , Ասար ենանէն մինչև Սեփամ
11 նշանակէք . Ու աս սահմանը՝ Ա-
յինին արևելեան կողմէն՝ Սեփամէն
Ռիբլա իջնէ . ու աս սահմանը
արևելից կողմէն իջնելով՝ մինչև
Քեններեթի ծովուն եզերքը հաս-
12 նի . Եւ աս սահմանը Յորդանան
իջնէ , ու Աղի ծովուն մէջ վեր-
ջանայ ։ Աս երկիրը՝ իր շրջակայ
սահմաններովը ձեզի ըլլայ ։
13 Եւ Մովսէս Իսրայէլի որդւոցը
պատուիրեց , ու ըսաւ . Ասիկայ է
այն երկիրը՝ որ դուք վիճակով պիտի
ժառանգէք , ինչպէս որ Տէրը հրա-
մայեց ինն ու կէս ցեղի տալու անի-
14 կայ . Քանզի Ռուբէնի որդւոցը
ցեղը՝ իրենց հարցը տուներուն հա-
մեմատ , ու Գադի որդւոցը ցեղը՝
իրենց հարցը տուներուն համեմատ ,
և Մանասէին կէս ցեղը՝ իրենց ժա-
15 ռանգութիւնը առին ։ Աս երկու
ու կէս ցեղը իրենց ժառանգութիւ-
նը առին Երիքովին դիմացը՝ Յոր-
դանանու աղբեր կողմը՝ դէպ ՚ի
արևելք ։
16 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ը-
17 սելով . Ասոնք են այն մարդոցը
անունները՝ որոնք երկիրը ժառան-
գութեան համար ձեզի պիտի բաժ-
նեն . Եղիազար քահանան՝ ու
18 Նաւէին որդին Յեսու . Եւ ամէն
ցեղէն ալ մէյմէկ իշխան առնէք ,
այն երկիրը ժառանգութեան բաժ-
19 նելու ։ Եւ այն մարդոցը անուննե-
րը ասոնք են . Յուդայի ցեղէն՝
20 Յեփոնէին որդին Քաղէբը , Շմաւո-
նի որդւոցը ցեղէն՝ Ամիուդին որ-
21 դին Սամուէլը , Բենիամինի ցեղէն՝
22 Քասղոնին որդին Եղդադը , Դանի
որդւոցը ցեղէն իշխան՝ Եգղիին որ-
23 դին Բոկկին , Յովսէփի որդւոցմէ՝
Մանասէի որդւոցը ցեղէն իշխան՝
24 Եփոդին որդին Անիէլը , Ու Եփրեմի
որդւոցը ցեղէն իշխան՝ Սափաթա-
25 նին որդին Կամուէլը , Եւ Զաբու-
ղոնի որդւոցը ցեղէն իշխան՝ Փառ-
26 նակի որդին Եղիսափանը , Եւ Ի-
սաքարի որդւոցը ցեղէն իշխան՝
27 Ազանին որդին Փաղտիէլը , Ու Ա-
սերի որդւոցը ցեղէն իշխան՝ Սեղո-
28 միին որդին Աքիուդը , Ու Նեփ-
թաղիմի որդւոցը ցեղէն իշխան՝
29 Ամիուդին որդին Փադայէլը ։ Ա-
սոնք են այն մարդիկները՝ որոնց Տէրը
հրամայեց , որ Քանանու երկրին
մէջ Իսրայէլի որդւոցը ժառանգու-
թիւն բաժնեն ։

– Ծն. ժէ. 8 ; Բ Օր. ա. 7 ; Սաղ. հը. 55 ; ճե. 11 ; Եզեկ. խէ. 14 ;
= Յես. ժե. 1 ; Տն. Եզեկ. խէ. 13 . 19 ;
‡ Ծն. ժդ. 3 ; Յես. ժե. 2 ;
÷ Յես. ժե. 3 ;
Գլ. ժգ. 26 ; լբ. 8 ;
Տն. Յես. ժե. 3 . 4 ;
Ծն. ժե. 18 ; Յես. ժե. 4 . 47 ; Գ Թագ. ը. 65 ; Եզ. խէ. 12 ;
Գլ. լգ. 37 ;
Գլ. ժգ. 22 ; Գ Թագ. ժգ. 25 ;
Եզեկ. խէ. 15 ;
Եզեկ. խէ. 17 ;

Ն · Ք · Դ.Բ ·
1452

Դ Թագ. իգ. 33 ; Երեմ. լթ. 5 . 6 ;
Բ Օր. գ. 17 ; Յես. ժա. 2 ; ժթ. 35 ; Մատ. ժդ. 34 ; Ղուկ. ե. 1 ;
Հմր 3 ;
Հմր 1 ; Յես. ժդ. 1 . 2 ;
Գլ. լբ. 33 ; Յես. ժդ. 2 . 3 ;
Յես. ժդ. 1 ; ժթ. 51 ;
Գլ. ա. 4 . 16 ;

ԳԼ · ԼԵ

1 Ղևտացւոց տրուելու քառասունութը քաղաքները՝ իրենց արուարձաններովը ։ 6 Անոնցմէ վեցը ապաստանի քաղաքներ պիտի ըլլային ։ 9 Մարդասպանութեան վրայով օրէնքներ ։

Ն · Ք · Գ.Ք ·
1451

31 Մարդասպանի մը համար փրկանք պիտի չընդունուէր ։

1 Եւ Տէրը Մովաբի դաշտերուն մէջ՝
Երիքովի քովերը Յորդանանու
մօտ՝ խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով.
2 ‑Պատուիրէ Իսրայէլի որդւոցը, որ
իրենց ժառանգութեան կալուածքէն
Ղեւտացւոց բնակելու քաղաքներ
տան. նաև քաղաքներուն բոլորտիքը
եղած արուարձանները
3 Ղեւտացւոց պիտի տաք ։ Եւ քաղաքները
բնակութեան համար ըլլան
անոնց, ու արուարձանները՝
անոնց արջառներուն, *հօտերուն
ու բոլոր անասուններուն համար
4 ըլլան ։ Ու Ղեւտացւոց տալու
քաղաքներնուդ արուարձանները՝
քաղաքին պարիսպէն դուրս չորսջանակի
հազարական կանգուն ընդարձակութիւն
5 ունենան ։ Ուստի
քաղաքին դուրսը՝ արեւելեան կողմէն
երկու հազար կանգուն, հարաւային
կողմէն՝ երկու հազար
կանգուն, արեւմտեան կողմէն՝ երկու
հազար կանգուն, ու հիւսիսային
կողմէն՝ երկու հազար կանգուն
չափէք. և քաղաքը մէջտեղը
պիտի ըլլայ. անոնց քաղաքներուն
6 արուարձանները ասանկ ըլլան ։ Եւ
ձեր Ղեւտացւոց տալու քաղաքներէն՝
‡վեցը ապաստանի քաղաք
ըլլալու որոշէք, որ սպանողը հոն
փախչի. ու ասոնցմէ զատ՝ քառասունըերկու
քաղաք պիտի տաք ։
7 Ղեւտացւոց տալու քաղաքներնուդ
ամէնը՝ ÷քառասունըութը քաղաք
ըլլայ. զանոնք իրենց արուարձաններովը
8 տաք ։ Եւ այն քաղաքները՝
որ †Իսրայէլի որդւոցը կալուածքէն
պիտի տաք, ⊦շատ ունեցողէն
շատ՝ ու քիչ ունեցողէն քիչ առնէք.
ամէն մէկը իր առած ժառանգութեանը
չափովը՝ իր քաղաքներէն
Ղեւտացւոց պիտի տայ ։
9 Եւ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսին՝ ըսելով.
10 Իսրայէլի որդւոցը խօսէ՝
ու անոնց ըսէ. ⁼Երբոր Յորդանանէն
Քանանու երկիրը անցնիք,
11 ⊦Ձեզի քաղաքներ որոշէք, որոնք
ապաստանի քաղաքներ ըլլան ձեզի,
որ սխալմամբ մարդ զարնող սպանողը
12 հոն փախչի ։ ⁼Եւ այն քաղաքները
ձեզի ապաստանարան ըլլան՝
արեան վրէժխնդիր եղողէն. ու
սպանողը՝ դատաստանի համար
ժողովքին առջեւ չերեցած՝ չմեռնի ։
13 Եւ ձեր տալու քաղաքներէն
‡վեցը ձեզի ապաստանի քաղաք ըլլայ ։
14 ÷Քաղաքներուն երեքը՝ Յորդանանու
ասդիի կողմը տաք, ու
քաղաքներուն երեքը՝ Քանանու
երկրին մէջ տաք. և անոնք ապաստանի
15 քաղաքներ ըլլան ։ Այս վեց

‑ Յես · ժգ · 3 · 4 ։ Իա · 2 ։ Տես Եզեկ · խե · 1 · Ճ ։ խը · 8 · Ճ ։

* Եբր · ստացուածքին

‡ Հմր 13 ։ Բ Օր · դ · 41 ։ Յես · ի 2 · 7 · 8 ։ Իա · 3 · 13 · 21 · 27 · 32 · 36 · 38 ։

÷ Յես · իա · 41 ։

† Յես · իա · 3 ։

⊦ Թւ · իգ · 54 ։

⁼ Բ Օր · ժթ · 2 ։ Յես · ի · 2 ։

⊦ Ել · իա · 13 ։

⁼ Բ Օր · ժթ · 6 ։ Յես · ի · 3 · 5 · 6 ։

‡ Հմր 6 ։

÷ Բ Օր · դ · 41 ։ Յես · ի · 8 ։

քաղաքները Իսրայէլի որդւոցը՝ ու
⊦օտարականին՝ և ձեր մէջը բնակող
պանդուխտին ապաստանարան ըլլան.
և ով որ սխալմամբ մարդ
մեռցընէ, հոն փախչի ։
16 ⸗Իսկ թէ որ մարդ մը երկաթէ գործիքով
մէկը զարնէ մեռցընէ, անիկայ
մարդասպան է. մարդասպանը
17 անպատճառ պիտի մեռցուի ։ Կամ
թէ որ մահաբեր քարով մը
մէկու մը զարնէ, որ մեռնի, անիկայ
մարդասպան է. մարդասպանը
18 անպատճառ պիտի մեռցուի ։ Կամ
թէ որ ձեռքով գործածուելու
փայտեղէն մահաբեր գործիքով
մը զարնէ, որ մեռնի, անիկայ մարդասպան
է. մարդասպանը անպատճառ
19 պիտի մեռցուի. ⊦Արեան
վրէժխնդիրը պիտի մեռցընէ մարդասպանը.
երբոր անոր հանդիպի՝
20 թող մեռցընէ զանիկայ ։ Կամ
÷թէ որ թշնամութեամբ հրէ մէկը,
ու ⁝նենգութեամբ վրան բան
մը նետելով՝ զանիկայ մեռցընելու
21 ըլլայ, կամ թէ թշնամութեան
պատճառաւ՝ ձեռքովը զարնէ
անոր՝ որ մեռնի, զարնողը անպատճառ
մեռցուի. անիկայ մարդասպան
է. արեան վրէժխնդիրը
երբոր մարդասպանին հանդիպի,
զանիկայ մեռցընէ ։
22 Բայց թէ որ յանկարծ ու ⁼առանց
թշնամութեան հրէ, կամ
թէ առանց նենգութեան անոր
23 վրայ մէկ գործիք մը նետէ, կամ
թէ առանց տեսնելու, անոր վրայ
ինչ և իցէ մահաբեր քար մը ձգէ,
որ մեռնի, և անիկայ անոր թշնամին
չէր, ու անոր չարիքը չէր ուզեր,
24 ⸗Այն ատենը ժողովքը սպանողին
ու արեան վրէժխնդրին մէջտեղը՝
աս օրէնքներուս համեմատ
25 դատաստան ընէ. Եւ ժողովքը պիտի
ազատէ սպանողը արեան վրէժխնդրին
ձեռքէն, ու ժողովքը
զանիկայ նորէն իր ապաւինած
ապաստանի քաղաքը դարձընէ. ու
⁼անիկայ հոն պիտի բնակի, մինչև
որ ⸗սուրբ եղով օծուած քահանայապետը
26 մեռնի ։ Բայց թէ որ
սպանողը՝ իր ապաւինած ապաստանի
քաղաքին սահմանէն անգամ
27 մը դուրս ելլէ, Ու արեան վրէժխնդիրը՝
զանիկայ իր ապաստանի
քաղաքին սահմանէն դուրս գտնէ,
և արեան վրէժխնդիրը սպանողը
մեռցընելու ըլլայ ։ մահապարտ
28 չսեպուի. Քանզի անիկայ իր ապաստանի
քաղաքը նստելու էր,
մինչև որ քահանայապետը մեռնէր.
բայց քահանայապետին մեռնելէն
ետքը՝ սպանողը իր կալուածքին
29 երկիրը դառնայ ։ Ասոնք ⸗ձեզի

Ն · Ք · Գ.Ք ·
1451

⊦ Թւ · ժե · 16 ։

⸗ Ել · իա · 12 · 14 ։ Ղեւ · իդ · 17 ։ Բ Օր · ժթ · 11 · 12 ։

⊦ Հմր 21 · 24 · 27 ։ Բ Օր · ժթ · 6 · 12 ։ Յես · ի · 3 · 5 ։

÷ Ծն · դ · 8 ։ Բ Թագ · գ · 27 ։ ի · 10 ։ Գ Թագ · բ · 31 · 32 ։

⁝ Ել · իա · 14 ։ Բ Օր · ժթ · 11 ։

⁼ Ել · իա · 13 ։

⸗ Հմր 12 ։ Յես · ի · 6 ։

⁼ Յես · ի · 6 ։

⸗ Ել · իթ · 7 ։ Ղեւ · դ · 3 ։ ի · 10 ։

⸗ Թւ · իէ · 11 ։

Ն · Ք · Դ · Ք · 1451

դատաստանի կանոններ ըլլան ձեր ազգերուն մէջ —— ձեր բոլոր բնակութեանցը մէջ ։

30 Ո՛վ որ մարդ կը մեռցընէ, ըսպաննողը ի վկաներուն բերնովը մեռցուի. բայց մարդ մը մեռցընելու համար, միայն մէկ վկային վկայութիւնը բաւական չըլլայ ։ 31 Եւ մահապարտ սպաննողին կենացը համար փրկանք չառնէք. քանզի անիկայ անպատճառ մեռցուելու է ։ 32 Ու ապաստանի քաղաքը փախչողին համար փրկանք չառնէք, որպէս զի անիկայ իր քաղաքը դառնայ նստի՝ քահանայապետին մահէն առաջ ։ 33 Ուստի ձեր բնակած երկիրը չպղծէք. քանզի արիւնը լ կը պղծէ երկիրը. ու անոր մէջը թափուած արիւնին համար՝ երկրին ուրիշ բանով մը քաւութիւն չըլլար, բայց եթէ խ անիկայ թափողին արիւնովը ։ 34 ծ Ուրեմն ձեր բնակած երկիրը չպղծէք, որուն մէջտեղը ես պիտի բնակիմ. քանզի կ ես Տէրս կը բնակիմ Իսրայէլի որդւոց մէջը ։

ի Բ Օր · ԺԷ · 6 ։ ԺԹ · 15 ։ Մատ · ԺԸ · 16 ։ Բ Կոր · ԺԳ · 1 ։ Եբր · Ժ · 28 ։

լ Սաղ · ՃԶ · 38 ։ Միք · Դ · 11 ։

խ Ծն · Թ · 6 ։

ծ Ղև · ԺԸ · 25 ։ Բ Օր · ԻԱ · 23 ։

կ Ել · ԻԹ · 45 · 46 ։

ԳԼ · ԼԶ

1 Ժառանգութիւն ունեցող աղջիկը՝ 5 իր ցեղէն եղող մէկու մը հետ պիտի կարգուէր, 7 որ չըլլայ թէ ժառանգութիւնը ան ցեղէն վերնայ ։ 10 Սալպաադին աղջիկները՝ իրենց հօրեղբօրորդւոցը հետ կ'ամուսնանան ։

1 Եւ Յովսէփի որդւոցը տոհմերէն՝ Մանասէի որդւոյն Մաքիրի որդւոյն ա Գաղաադին որդւոցը տոհմին իշխանները մօտեցան, ու Մովսէսին առջեւ՝ և Իսրայէլի որդւոցը նահապետութեանց իշխաններուն առջեւ խօսեցան, 2 Ու ըսին. բ Տէրը մեր տիրոջը հրամայեց, որ երկիրը Իսրայէլի որդւոցը վիճակով ժառանգութիւն տայ. ու գ Տէրը մեր տիրոջը հրամայեց, որ մեր եղբօրը Սալպաադին ժառանգութիւնը՝ անոր աղջիկներուն տայ. 3 Արդ՝ թէ որ անոնք Իսրայէլի որդւոց ուրիշ ցեղի մը որդւոցը կնիկ ըլլան, անոնց ժառանգութիւնը մեր հայրերուն ժառանգութենէն պիտի վերնայ. ու որ ցեղի մարդոց որ կին ըլլան, ան ցեղին ժառանգութեանը պիտի խառնուի, ու մեր ժառանգութեանը վիճակէն պիտի վերնայ ։ 4 Եւ Իսրայէլի որդւոցը դ Յոբելեան տարին, անոնց ժառանգութիւնը՝ իրենց էրիկներուն ցեղին ժառանգութեանը պիտի խառնուի. ու այս կերպով անոնց ժառանգութիւնը՝ մեր հայրերուն ցեղին ժառանգութենէն պիտի վերնայ ։

ա Թւ · ԻԶ · 29 ։

բ Թւ · ԻԶ · 55 ։ ԼԳ · 54 ։ Յես · ԺԷ · 3 ։

գ Թւ · ԻԷ · 1 · 7 ։ Յես · ԺԷ · 3 · 4 ։

5 Եւ Մովսէս՝ Տէրոջը հրամանաւը Իսրայէլի որդւոցը պատուիրեց ու ըսաւ. Յովսէփի որդւոց ցեղը ե շիտակ կը խօսի ։ 6 Սալպաադին աղջիկներուն վրայով Տէրոջը հրամայած ու ըսած խօսքը աս է. Անոնք՝ որոնց որ կը հաճին, թող անոնց կնիկ ըլլան, զ միայն թէ իրենց հօրը ցեղէն եղողներուն կնիկ ըլլան ։ 7 Որպէս զի Իսրայէլի որդւոցը ժառանգութիւնը մէկ ցեղէ ուրիշ ցեղ չանցնի. քանզի Իսրայէլի որդւոցը ամէնքն ալ՝ է իրենց հայրերուն ցեղին ժառանգութեանը պիտի յարին ։ 8 Եւ ը ամէն աղջիկ՝ որ Իսրայէլի որդւոցը ցեղերուն մէջ՝ մէկ կալուածքի մը ժառանգ կ'ըլլայ, իր հօրը ցեղէն եղող մէկու մը կնիկ ըլլայ, որ Իսրայէլի որդւոցը ամէն մէկը իր հայրերուն ժառանգութիւնը ժառանգէ ։ 9 Եւ ժառանգութիւնը՝ մէկ ցեղէ ուրիշ ցեղ չանցնի. բայց Իսրայէլի որդւոցը ցեղերուն ամէն մէկը իր ժառանգութեանը յարի ։

10 Եւ Տէրը Մովսէսին ինչպէս որ հրամայեց, Սալպաադին աղջիկները 11 անանկ ըրին ։ թ Քանզի Սալպաադին աղջիկները՝ Մաալան, Թերսան, Էգղան, Մեղքան ու Նուան՝ իրենց հօրեղբօրորդւոցը հետ կարգուեցան ։ 12 Այսպէս՝ Յովսէփեան Մանասէին որդւոցը տոհմերէն եղողներու կնիկ եղան. ու անոնց ժառանգութիւնը՝ իրենց հօրը ցեղին ու ազգատոհմին մէջ մնաց ։

13 Ասոնք են ան պատուիրանքները ու դատաստանները, որ Տէրը ժ Մովաբի դաշտերուն մէջ՝ Երիքովի դէմը Յորդանանու մօտ՝ Մովսէսին ձեռքովը Իսրայէլի որդւոցը պատուիրեց ։

Ն · Ք · Դ · Ք · 1451

դ Ղև · ԻԵ · 10 ։

ե Թւ · ԻԷ · 7 ։

զ Հմր 12 ։

է Գ Թագ · ԻԱ · 3 ։

ը Ա Մն · ԻԳ · 22 ։

թ Թւ · ԻԷ · 1 ։

ժ Թւ · ԻԶ · 3 ։ ԼԳ · 50 ։

ԳԻՐՔ ԵՐԿՐՈՐԴ ՕՐԻՆԱՑ

Ն. ք. զՔ.
1451

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Քառասուներորդ տարւոյն վերջը՝ Մովսէս Իսրայէլացւոց խօսելով՝ համառօտութեամբ կը պատմէ 6 Աստուծոյ խոստումները, 13 իշխաններ կարգելը, 19 երկիրը լրտեսելու համար մարդ ղրկելը, 34 անոնց անհաւատութեանը պատճառով Աստուծոյ բարկութիւնը, 41 և անոնց անհնազանդութիւնը ։

1 Ասոնք են այն խօսքերը՝ որ Մովսէս
բոլոր Իսրայէլին զրուցեց [ա] Յորդանանու
անդիի կողմը՝ անապատին
մէջ՝ որ Սուփին դիմացի դաշտը՝
Փառանի, Տոփելի, Լոբանի, Ասերովթի
ու Տիզահապի մէջտեղը
2 է ։ (Քորեբէն [բ] մինչև Կադէս
բառնեայ՝ տասնումէկ օր է՝ Սէիր
3 լեռանը ճամբայով ։) Արդ՝ [գ] քառասուներորդ
տարին մետասաներորդ
ամսուն առաջին օրը՝ Մովսէս Իսրայէլի
որդւոցը զրուցեց ինչ որ
Տէրը անոր պատուիրեր էր անոնց
4 համար, [դ] Եսեբոնի մէջ բնակող
Ամօրհացւոց Սեհոն թագաւորը, և
Աստարովթի — [ե] Եդրայիի մէջ
բնակող Բասանի Ովգ թագաւորը
5 զարնելէն ետքը . Յորդանանու անդիի
կողմը Մովաբի երկրին մէջ՝
Մովսէս սկսաւ աս օրէնքը յայտնել,
ըսելով .
6 Մեր Տէր Աստուածը՝ [զ] Քորեբի
վրայ մեզի խօսեցաւ՝ ու ըսաւ . Աս
7 լեռը կենալնիդ [է] հերիք է . Դարձէ՛ք
չուեցէ՛ք, ու գացէ՛ք Ամօրհացւոց
լեռը, և անոր ամէն շրջակայ տեղերը,
դաշտերը, լեռները, ու հովիտները,
և հարաւային կողմը, ու
ծովեզերքը, Քանանացւոց երկիրը,
ու Լիբանանը, մինչև մեծ գետը՝ որ
8 Եփրատ գետն է ։ Ահա՛ այն երկիրը
ձեր առջևը դրի . գացէք ու ժառանգեցէք
այն երկիրը, որ Տէրը
ձեր հայրերուն՝ [ը] Աբրահամին՝ Իսահակին
ու Յակոբին երդում ըրաւ
որ տայ անոնց՝ ու անոնցմէ ետքը
անոնց զաւակներուն ։
9 Եւ [թ] այն ատենը ես ձեզի խօսեցայ՝
ու ըսի . Ես մինակ չեմ կրնար ձեզ
10 տանիլ . Ձեր Տէր Աստուածը ձեզ
շատցուց, և ահա՛ [ժ] դուք այսօր
երկինքի աստղերուն չափ շատ էք ։
11 [ի] Ձեր հայրերուն Տէր Աստուածը՝
ձեր եղածէն հազարապատիկ աւելցընէ
ձեզ, ու [լ] ձեզի ըսածին պէս
12 ձեզ օրհնէ ։ [խ] Ես մինակ ի՞նչպէս
կրնամ՝ ձեր նեղութիւնը՝ ձեր բեռը
ու հակառակութիւնը կրել ։
13 [ծ] Դուք ձեր ցեղերէն իմաստուն ու
հանճարեղ և անուանի մարդիկներ
տուէք, ու ես անոնք ձեր վրայ իշխաններ
14 կեցընեմ ։ Իսկ դուք ինծի
պատասխան տուիք, ու ըսիք թէ՝
Աս ըսած խօսքդ ընելը աղէկ է ։
15 Ուստի ես ձեր ցեղերուն երևելիները՝
իմաստուն ու անուանի մարդիկները
առի, [կ] և զանոնք ձեր վրայ իշխաններ
կարգեցի, — այսինքն ձեր ցեղերուն
համար հազարապետներ,
հարիւրապետներ, յիսնապետներ,
տասնապետներ, ու ոստիկաններ ։
16 Եւ այն ատենը ձեր դատաւորներուն
պատուիրեցի՝ ըսելով . Ձեր
եղբայրներուն դատերը մտիկ ըրէք,
ու ամէն մարդուն դատը՝ թէ իր
[հ] եղբօրը հետ ըլլայ և թէ օտարականի
հետ, [ձ] արդարութեամբ դատեցէք .
17 [ղ] Դատաստանի մէջ աչառութիւն
չընէք . պզտիկին՝ մեծի
պէս մտիկ ըրէք, բնաւ մարդու մը
երեսէ չքաշուիք . քանզի [ճ] դատաստանը
Աստուծոյ է . ու ձեզի դըժուար
երևցած դատը [մ] ինծի ներկայացուցէք,
որ անիկայ մտիկ ընեմ ։
18 Եւ այն ատենը ձեր ամէն ընելու
բաները ձեզի պատուիրեցի ։
19 Նաև Քորեբէն չուեցինք . ու
ինչպէս որ մեր Տէր Աստուածը մեզի
պատուիրեր էր, Ամօրհացւոց
լեռանը ճամբովը՝ այն ձեր տեսած
բոլոր [յ] մեծ ու ահագին անապատէն
անցանք, ու [ն] մինչև Կադէս բառնեայ
20 եկանք ։ Եւ ձեզի ըսի . Դուք
Ամօրհացւոց լեռը եկաք, որն որ
մեր Տէր Աստուածը մեզի կու տայ ։
21 Նայէ՛, քու Տէր Աստուածդ երկիրը
քու առջևդ դրաւ . — ելի՛ր՝
ժառանգէ զանիկայ, ինչպէս որ քու
հայրերուդ Տէր Աստուածը քեզի
ըսաւ . [շ] Մի՛ վախնար ու մի՛ զարհուրիր ։
22 Եւ դուք ամէնքդ իմ քովս եկաք,
ու ինծի ըսիք . Մեզմէ առաջ մարդիկներ
ղրկենք, որ երկիրը լրտեսեն
մեզի համար, ու մեզի գան
պատմեն՝ թէ ինչ ճամբով հոն պիտի
ելլենք, ու ինչ քաղաքներու
23 մէջ պիտի մտնենք ։ Եւ աս խօսքը
ինծի հաճոյ թուելով, [ո] ձեզմէ

[ա] Յես. Թ. 1, 10. Իբ. 4, 7.
[բ] Թուոց. Ժգ. 27. Գլ. Թ. 23.
[գ] Թուոց. Լգ. 38.
[դ] Թուոց. Իա. 24, 33.
[ե] Թուոց. Իա. 33. Յես. Ժգ. 12.
[զ] Ել. Գ. 1.
[է] Տես Ել. ԺԹ. 1. Թուոց. Ժ. 11.
[ը] Ծն. ԺԲ. 7. ԺԵ. 18. ԺԷ. 7, 8. Իզ. 4. Իը. 13.
[թ] Ել. Ժը. 18. Թուոց. Ժա. 14.
[ժ] Ծն. ԺԵ. 5. Գլ. Ժ. 22. Իը. 62.
[ի] Բ Թագ. Իդ. 3.
[լ] Ծն. ԺԵ. 5. Իբ. 17. Իզ. 4. Ել. ԼԲ. 13.
[խ] Գ Թագ. Գ. 8, 9.

Ն. ք. զՔ.
1451

[ծ] Տես Ել. Ժը. 21. Թուոց. Ժա. 16, 17.
[կ] Ել. Ժը. 25.
[հ] Ղև. Իդ. 22.
[ձ] Գլ. Ժզ. 18. Յոհ. Է. 24.
[ղ] Ղև. ԺԹ. 15. Գլ. Ժզ. 19. Ա Թագ. Ժզ. 7. Առակ. Իդ. 23. Յակ. Բ. 1.
[ճ] Բ Մն. ԺԹ. 6.
[մ] Ել. Ժը. 22, 26.

1490

[յ] Թուոց. Ժ. 12. Գլ. Ը. 15. Երեմ. Բ. 6.
[ն] Թուոց. Ժգ. 27.
[շ] Յես. Ա. 9.
[ո] Թուոց. Ժգ. 4.

1490

տասներկու մարդ առի, ամէն մէկ
24 ցեղէն մէկ մէկ մարդ ։ Եւ անոնք
գացին՝ լեռը ելան, ու մինչեւ Եսքողի ձորը հասան, ու ան երկիրը
25 լրտեսեցին ։ Եւ ան երկրին պտուղէն ձեռքերնին առնելով՝ մեզի բերին, ու մեզի զրուցեցին ըսելով.
Աղէկ է ան երկիրը՝ որ մեր Տէր
26 Աստուածը մեզի կու տայ ։ Բայց
դուք չուզեցիք ելլել, ու ձեր Տէր
Աստուծոյն հրամանին դէմ դրիք.
27 Եւ ձեր վրաններուն մէջ տրտնջելով՝ ըսիք. Տէրը մեզ ատելուն
համար՝ Եգիպտոսի երկրէն մեզ
դուրս հանեց, որ մեզ Ամորհացւոց
ձեռքը մատնէ, ու մեզ կորսնցը-
28 նէ ։ Ո՞ւր պիտի ելլենք. մեր եղբայրները մեր սիրտերը թուլցուցին, որովհետեւ ըսին. Ան ազգը
մեզմէ մեծ ու բարձրահասակ է.
քաղաքները մեծ, ու մինչեւ երկինքը պարսպաւոր են. ու հոն նաեւ
29 Ենակին որդիքը տեսանք ։ Եւ ձեզի ըսի. Մի զարհուրիք, ու ա-
30 նոնցմէ մի վախնաք. Ձեր Տէր
Աստուածը՝ որ ձեր առջեւէն կ'երթայ, անիկայ ձեզի համար պիտի
պատերազմի, ինչպէս որ Եգիպտոսի մէջ ձեր աչքերուն առջեւ ձե-
31 զի ըրաւ ։ Ու անապատին մէջն
ալ տեսար որ, ինչպէս մարդ մը իր
զաւակը կը տանի, քու Տէր Աստուածդ ալ՝ քու բոլոր քալած
ճամբաներուդ մէջը մինչեւ աս տեղ
32 գալդ քեզ տանել տարաւ ։ Եւ
ասով ալ ձեր Տէր Աստուծոյն չհա-
33 ւատացիք, Որ անիկայ ճամբուն
մէջ ձեր առջեւէն կ'երթար՝ ձեզի
իջեւանելու տեղ փնտռելու համար,
գիշերը կրակի մէջ՝ երթալու ճամբանիդ ձեզի ցուցընելով, ու ցո-
34 րեկն ալ ամպի մէջ ։ Եւ Տէրը
ձեր խօսքերուն ձայնը լսելով՝ բարկացաւ, ու երդում ընելով՝ ըսաւ.
35 Աս մարդիկներէն՝ աս անօրէն ազգէն ընաւ մարդ մը պիտի չտեսնէ
ան բարի երկիրը՝ որն որ ձեր հայրերուն տալու երդում ըրի ։
36 Բայց միայն Յեփոնէին որդին Քաղէբը պիտի տեսնէ զան. ու անոր
կոխած երկիրը՝ իրեն ու իր որդւոցը
պիտի տամ. որովհետեւ անիկայ
կատարելապէս Տէրոջը հետեւեցաւ ։
37 Ձեզի համար Տէրը ինծի ալ
բարկացաւ՝ ու ըսաւ. Դուն ալ
38 հոն պիտի չմտնես. Այլ քու սպասաւորդ Նաւէի որդին Յեսուն՝ անիկայ հոն պիտի մտնէ. Զօրացուր անիկայ. վասն զի ան երկիրը՝
անիկայ պիտի ժառանգեցնէ Իս-
39 րայէլին ։ Եւ ան ձեր պզտիկ
տղաքը՝ որոնց համար կ'ըսէիք թէ
աւար պիտի ըլլան, ու ան ձեր

Ն. Ք. Դ.Բ.
1451

Թուոց. ժգ. 23. 24. 25.
Թուոց. ժգ. 28.
Թուոց. ժդ. 1—4. Սաղ. ճզ. 24. 25.
Գլ. թ. 28.
Յես. բ. 11.
Թուոց. ժգ. 29. 32. 33. 34. Գլ. թ. 1. 2.
Թուոց. ժգ. 29.
Ել. ժդ. 14. 25. Նեեմ. դ. 20.
Ել. ժթ. 4. Գլ. լբ. 11. 12. Ես. խզ. 3. 4. կգ. 9. Ովս. ժա. 3. Տես Գործ. ժգ. 18.
Սաղ. ճզ. 24. Յուդ. 5.
Ել. ժգ. 21. Սաղ. հը. 14.
Թուոց. ժ. 33. Եզեկ. ի. 6.
Գլ. բ. 14. 15.
Թուոց. ժդ. 22. 23. Սաղ. ղե. 11.
Թուոց. ժդ. 24. 30. Յես. ժդ. 9.
1491
Թուոց. ժդ. 24.
Թուոց. ի. 12. իէ. 14. Գլ. գ. 26. դ. 21. լդ. 4. Սաղ. ճզ. 32.
Ել. իդ. 13. լգ. 11. Տես Թագ. ժգ. 22.
Թուոց. ժդ. 30.
Թուոց. իէ. 18. 19. Գլ. լա. 7. 23.
Թուոց. ժդ. 31.
Թուոց. ժդ. 3.

որդիները՝ որ այսօր բարիք ու
չարը չեն ճանչնար, անոնք պիտի
մտնեն հոն. անոնց պիտի տամ ան
երկիրը, ու անոնք պիտի ժառանգեն
40 զան ։ Բայց դուք ետ դարձէք, ու
Կարմիր ծովուն ճամբայէն՝ դէպ 'ի
անապատը չուեցէք ։

41 Ետքը դուք պատասխան տուիք,
ու ինծի ըսիք. Մենք Տէրոջը առջեւ մեղք գործեցինք. մենք պիտի
ելլենք պատերազմինք, ինչպէս որ
մեր Տէր Աստուածը մեզի պատուիրեց. ու ամէն մէկերնիդ իր պատերազմական զէնքը առնելով՝ *պատրաստութիւն տեսաք" լեռը ելլելու ։
42 Եւ Տէրը ինծի ըսաւ. Անոնց ըսէ.
Մի ելլէք՝ ու մի պատերազմիք.
քանզի ես ձեր մէջը չեմ. չըլլայ որ
ձեր թշնամիներուն առջեւ ջար-
43 դուիք ։ Ես ալ ձեզի խօսեցայ.
բայց դուք մտիկ չըրիք, հապա
Տէրոջը հրամանին դէմ դրիք, և
յամառութիւն ընելով՝ լեռը ե-
44 լաք ։ Ու ան լեռանը վրայ բնակող
Ամորհացիները մեղուներու պէս
ձեր դէմը ելլելով՝ ձեզ հալածեցին,
ու Սէիրի մէջ ձեզ զարկին մինչեւ
45 Հորմա ։ Եւ դառնալով Տէրոջը
առջեւ լացիք. սակայն Տէրը ձեր
ձայնը չլսեց, ու ձեզի ականջ
46 չդրաւ ։ Եւ Կադեսի մէջ շատ օրեր
կեցաք, որչափ օրեր որ հոն կեցաք ։

ԳԼ. Բ

1 Մովսէս իր խօսքը շարունակելով՝ կը պատմէ թէ Աստուած ինչպէս արգիլեց Իսրայէլացիները՝ որ Եդովմայեցւոց, 9 Մովաբացւոց, 17 և Ամմոնացւոց հետ պատերազմ չընեն ։ 24 Ամորհացւոց Սեհոն թագաւորին յաղթութիւնը ։

1 Ան ատենը ետ դարձանք ու Կարմիր ծովուն ճամբայէն՝ դէպ 'ի
անապատը չուեցինք, ինչպէս որ
Տէրը ինծի ըսեր էր. ու շատ օրեր
Սէիր լեռանը բոլորտիքը պտըտե-
2 ցանք ։ Եւ Տէրը ինծի խօսեցաւ՝
3 ու ըսաւ. Ալ հերիք է աս լեռանը
բոլորտիքը պտըտելնիդ. հիւսիսա-
4 յին կողմը դարձէք ։ Եւ ժողովուրդին պատուիրէ ու ըսէ. Դուք
հիմա Սէիր բնակող ձեր եղբարցը
Եսաւի որդւոցը սահմանէն պիտի
անցնիք. անոնք ձեզմէ պիտի վախնան, բայց դուք մեծապէս զգուշա-
5 ցէք. Անոնց հետ մի՛ ծեծկուիք.
քանզի ես ձեզի անոնց երկրէն մէկ
ոտնաչափ տեղ մըն ալ տալու չեմ,
որովհետեւ Սէիր լեռը՝ Եսաւին
6 ժառանգութիւն տուեր եմ ։ Կերակուրը ստակով ծախու առնէք
անոնցմէ՝ ու ուտէք, և ջուրն ալ
ստակով ծախու առնէք անոնցմէ՝
7 ու խմէք ։ Քանզի քու Տէր Աստուածդ քու ձեռքիդ ամէն
գործքերուն մէջ օրհնեց քեզ. ա-

Ն. Ք. Դ.Բ.
1451

Ես. է. 15. 16. Հռով. թ. 11.
Թուոց. ժդ. 25.
Թուոց. ժդ. 40.
* Կամ՝ ժողովուեցաք. — Կամ՝ թեթեւամտութիւն ըրիք
Թուոց. ժդ. 42.
Թուոց. ժդ. 44. 45.
Սաղ. ճժը. 12.
Թուոց. ժդ. 26. ի. 1. 22. Դատ. ժա. 17.
Թուոց. ժդ. 25. Գլ. ա. 40.
Տես Համր. 7. 14.
Թուոց. ի. 14. ա.
Ծն. լզ. 8. Յես. իդ. 4.

նիկայ գիտէ որ դուն աս մեծ անա-
պատին մէջ կը պտըտիս․ ա Քու Տէր
Աստուածդ աս քառասուն տարին
քեզի հետ էր, ու բանի մը պակասու-
թիւն չքաշեցիր։
8 բ Ուստի մենք մեր եղբայրներէն՝
Եսաւի որդւոցը քովէն՝ որոնք Սէիր
կը բնակէին, դաշտի ճամբայէն՝
գ Եղաթէն ու Գասիոն գաբերէն ան-
ցանք․ ու ետ դառնալով՝ Մովա-
բի անապատին ճամբայէն անցանք։
9 Եւ Տէրը ինծի ըսաւ․ Մովաբա-
ցւոց թշնամութիւն մի՛ ըներ, ու
անոնց հետ պատերազմ մի՛ ըներ․
քանզի անոնց երկրէն քեզի ժառան-
գութիւն տալու չեմ․ որովհետեւ
դ Արը՝ ե Ղովտի որդւոցը ժառան-
10 գութիւն տուի։ (Ան տեղը առա-
ջուց զ Էմիմները կը բնակէին, որոնք
մեծ ու շատուոր, ու է Ենակիմներուն
պէս երկայնահասակ ազգ մըն էին․
11 Անոնք ալ Ենակիմներուն պէս հսկա-
ներ կը սեպուէին․ ու Մովաբացիք
12 անոնց Էմիմ կը կանչէին։ Եւ
Սէիրը՝ առաջուց ը Քոռեցիք կը
բնակէին․ բայց Եսաւի որդիքը
զանոնք վռնտելով՝ ու իրենց առ-
ջեւէն զանոնք ջարդելով՝ անոնց
տեղը բնակեցան․ ինչպէս որ Իսրա-
յէլացիք ըրին իրենց ժառանգու-
թեանը երկրին, որն որ Տէրը ա-
13 նոնց տուաւ։) Հիմա ելէ՛ք թ Զա-
րեդ ձորէն անցէ՛ք․ ու մենք Զարեդ
ձորէն անցանք։
14 Մեր պտըտած օրերը՝ ժ Կադէս
բառնեայէն ելլէն մինչեւ Զարեդ
ձորէն անցնելնիս՝ երեսունութը
տարի էր․ ի մինչեւ որ բանակին
մէջէն պատերազմող մարդոց ան
բոլոր ազգը հատաւ, լ ինչպէս որ
15 Տէրը անոնց երդում ըրեր էր։ Եւ
զանոնք բանակին մէջէն բնաջինջ
ընելու համար՝ խ Տէրոջը ձեռքն ալ
անոնց վրայ էր, մինչեւ որ անոնք
16 հատան։ Ու երբոր բոլոր պատե-
րազմող մարդիկները ժողովուրդին
17 մէջէն մեռան ու հատան, Տէրը ինծի
18 խօսեցաւ՝ ըսելով․ Դուն այսօր Մո-
վաբին սահմանը եղած Արէն պիտի
19 անցնիս․ Ու Ամմոնի որդւոցը սահ-
մանին պիտի մօտենաս․ անոնց
թշնամութիւն մի՛ ըներ, և անոնց
հետ մի՛ ծեծկուիր․ քանզի Ամմոնի
որդւոցը երկրէն քեզի ժառանգու-
թիւն տալու չեմ․ որովհետեւ անի-
կայ ծ Ղովտի որդւոցը ժառանգու-
20 թիւն տուի։ (Ան ալ հսկաներու
երկիր կը սեպուէր․ առաջուց ան
տեղը հսկաներ կը բնակէին․ ու
Ամմոնացիք անոնց կ Զամզումիմ կը
21 կանչէին, Որոնք Ենակիմներուն
պէս հ մեծ ու շատուոր և երկայնա-
հասակ ազգ մըն էին․ բայց Տէրը

Ն. Ք. Դ. Բ.
1451

ա Գլ. Ը. 2, 3, 4.
բ Դատ. ԺԱ. 18.
գ Գ Թագ. Թ. 26.
դ Թուոց. ԻԱ. 28.
ե Ծն. ԺԹ. 36, 37.
զ Ծն. ԺԴ. 5.
է Թուոց. ԺԳ. 23, 34. Գլ. Թ. 2.
ը Հմր 22. Ծն. ԺԴ. 6. ԼԶ. 20.
թ Թուոց. ԻԱ. 12.
ժ Թուոց. ԺԳ. 27.
ի Թուոց. ԺԴ. 33. ԻԶ. 64.
լ Թուոց. ԺԴ. 35. Գլ. Ա. 34, 35. Եզեկ. Ի. 15.
խ Սաղ. ՀԸ. 33. ՃԶ. 26.
ծ Ծն. ԺԹ. 38.
կ Տես Ծն. ԺԴ. 5.
հ Տես Հմր 10.

զանոնք բնաջինջ ըրաւ անոնց առ-
ջեւէն, որ վռնտեցին զանոնք, և
22 անոնց տեղը բնակեցան․ ինչպէս
որ ձ Սէիր բնակող Եսաւի որդւոցը
համար ալ ըրաւ, երբոր ղ Քոռեցի-
ները բնաջինջ ըրաւ անոնց առ-
ջեւէն․ և զանոնք վռնտեցին, ու
անոնց տեղը բնակեցան մինչեւ աս
23 օրս։ Եւ ճ Աւացիները՝ որ մինչեւ
մ Գազա յ գիւղաքաղաքներու մէջ
կը բնակէին, զանոնք ալ Կափթո-
րէն ելլող ն Կափթորացիք ջարդե-
ցին, ու անոնց տեղը բնակեցան։)
24 Ելէ՛ք, չուեցէ՛ք, ու շ Առնոն ձո-
րէն անցէ՛ք․ ահա Եսեբոնի թա-
գաւորը՝ Ամորհացի Սեհոնը ու ա-
նոր երկիրը քու ձեռքդ տուի․
սկսէ՛ զանիկայ ժառանգելու, ու ա-
25 նոր հետ պատերազմ ըրէ։ ո Այսօր
քու վրադ վախը ու սոսկումը՝
բոլոր երկինքին տակը եղող ազգե-
րուն վրայ պիտի սկսիմ դնել, ա-
նանկ որ՝ քու համբաւդ լսողները
քու երեսէդ դողան ու տագնա-
պին։
26 Եւ Կադեմոթի անապատէն՝ Ե-
սեբոնի Սեհոն թագաւորին չ խա-
ղաղութեան խօսքերով դեսպան-
27 ներ խրկեցի՝ ըսելով․ պ Անցնիմ
քու երկրէդ․ † մեծ ճամբայէն
պիտի երթամ, ու աջ կամ ձախ
28 կողմը չեմ խոտորիր։ Կերակուրը
ինծի ստակով ծախէ՝ որ ուտեմ,
ու ջուրն ալ ինծի ստակով տուր՝
որ խմեմ․ ռ միայն թէ ոտքերովս
29 անցնիմ․ Ինչպէս որ ս Սէիրը բնա-
կող Եսաւի որդիքը՝ ու Արը բնա-
կող Մովաբացիք ինծի ըրին․ մինչեւ
որ ես Յորդանանէն անցնիմ դէպ 'ի
ան երկիրը, որն որ մեր Տէր Աս-
30 տուածը մեզի պիտի տայ։ տ Բայց
Եսեբոնի Սեհոն թագաւորը չուզեց
որ մենք անկէ անցնինք․ ինչու որ
ր քու Տէր Աստուածդ ց անոր հոգին
խստացուցեր էր, ու սիրտը կարծ-
րացուցեր էր, որ զանիկայ քու
ձեռքդ տայ, ինչպէս որ այսօր կ'
31 երեւի։ Եւ Տէրը ինծի ըսաւ․
Ահա ւ Սեհոնը ու անոր երկիրը
սկսայ քու ձեռքդ տալու․ սկսէ
զանի տիրելու, որ անոր երկիրը
ժառանգես։
32 փ Ուստի Սեհոն՝ ինքը իր բոլոր
ժողովուրդովը՝ Յասայի մէջ մեր
դէմը ելաւ, որ մեզի հետ պատե-
33 րազմի։ Եւ ք մեր Տէր Աստուածը
զանիկայ մեր ձեռքը մատնեց․ ու
օ մենք անիկայ՝ և անոր որդիքը՝ ու
անոր բոլոր ժողովուրդը զարկինք․
34 Եւ նոյն ատենը անոր բոլոր քա-
ղաքները առինք, ու անոր բոլոր քա-
ղաքներուն մէջ եղած էրիկ մար-
դիկները, կնիկները ու տղաքները

Ն. Ք. Դ. Բ.
1451

ձ Ծն. ԼԶ. 8.
ղ Ծն. ԺԴ. 6. ԼԶ. 20—30. Հմր 12.
ճ Յես. ԺԳ. 3.
մ Երեմ. ԻԵ. 20.
յ Կամ՝ Ասերիմ
ն Ծն. Ժ. 14. Ամով. Թ. 7.
շ Թուոց. ԻԱ. 13, 14. Դատ. ԺԱ. 18. 21.
ո Ել. ԺԵ. 14, 15. Գլ. ԺԱ. 25. Յես. Բ. 9. 10.
չ Գլ. Ի. 10.
պ Թուոց. ԻԱ. 21, 22. Դատ. ԺԱ. 19.
† Եբր. Ճամբայէն ճամբայէն
ռ Թուոց. Ի. 19.
ս Տես Թուոց. Ի. 18. Գլ. ԻԳ. 3, 4. Դատ. ԺԱ. 17. 18.
տ Թուոց. ԻԱ. 23.
ր Յես. ԺԱ. 20.
ց Ել. Դ. 21.
ւ Գլ. Ա. 8.
փ Թուոց. ԻԱ. 23.
ք Գլ. Է. 2. Ի. 16.
օ Թուոց. ԻԱ. 24. Գլ. ԻԹ. 7.

Ն · Ք · ԴՌ ·
1451

Գլ · Է · 2 · 26 ·
Գլ · Գ · 12 · Դ · 48 · Յեսու · ԺԳ · 9 ·
Սաղ · ԽԴ · 3 ·
Ծն · ԺԵ · 22 · Թուոց · ԻԱ · 24 · Գլ · Գ · 16 ·
Հմր 5 · 9 · 19 ·

–կորսնցուցինք, անոնցմէ մէկ մըն
35 ալ ողջ չթողուցինք․ Միայն անա-
սունները՝ ու առած քաղաքներնուս
36 աւարները մեզի առինք ։ Առնոն
ձորին եզերքը եղած Արոերէն՝ ու
ձորին մէջը եղած քաղաքէն մինչև
Գաղաադը՝ բնաւ մեզի դէմ դնող
քաղաք մը չեղաւ․ մեր Տէր Ա-
ստուածը ամէնն ալ մեր ձեռքը
37 մատնեց ։ Միայն թէ Ամմոնի որ-
դւոցը երկրին, ու բոլոր Յաբոկ
ձորին կողմերուն, և լեռնային քա-
ղաքներուն, ու մեր Տէր Աստու-
ծոյն բոլոր մեզի արգիլած տեղե-
րուն չմօտեցար ։

ԳԼ․ Գ

1 Մովսէս կը պատմէ Բասանի Ովգ թագաւորին յաղթուիլը, 11 անոր մահիճին մեծութիւնը, 12 Սեհոնին ու Ովգին երկիրները երկուք ու կէս ցեղերուն տրուիլը, 23 և թէ ինք ինչպէս Քանանու երկիրը մտնելու արտօնութիւն խնդրեր էր Աստուծմէ, 26 և թէ Տէրը հրամայեր էր որ միայն հեռուէն տեսնէ ։

Թուոց · ԻԱ · 33 · ԵՏ · Գլ · ԻԹ · 7 ·
Գլ · Ա · 4 ·
Թուոց · ԻԱ · 24 ·
Թուոց · ԻԱ · 35 ·
Եբր · զանիկայ, որ անոր
Գ Թագ · Դ · 13 ·
Գլ · Բ · 24 · Սաղ · ՃԼԵ · 10 · 11 · 12 · ՃԼԶ · 19 · 20 · 21 ·
Գլ · Գ · 48 · Սաղ · ԽԹ · 6 ·

1 Ետքը դարձանք՝ Բասանի ճամբան
ելանք․ ու Բասանի Ովգ թա-
գաւորը ինքը իր բոլոր ժողովուր-
դովը՝ Եդրայիի մէջ մեր դէմը ե-
2 լաւ պատերազմելու համար ։ Եւ
Տէրը ինծի ըսաւ․ Անկէ մի՛ վախ-
նար․ վասն զի անիկայ ու անոր
բոլոր ժողովուրդը ու երկիրը քու
ձեռքդ կու տամ․ ու անոր ալ՝
Եսեբոնի մէջ բնակող Ամորհա-
ցւոց Սեհոն թագաւորին ըրածիդ
3 պէս ընէ ։ Եւ մեր Տէր Աստուա-
ծը՝ Բասանի Ովգ թագաւորն ալ
ու անոր բոլոր ժողովուրդը մեր
ձեռքը տուաւ․ և մենք անանկ
զարկեցինք *զանոնք, որ անոնցմէ"
4 մէկ մըն ալ ողջ չմնաց ։ Եւ նոյն
ատենը՝ անոր բոլոր քաղաքները
առինք․ քաղաք մըն ալ չմը-
նաց, որ անոնցմէ առած չըլլանք․
վաթսուն քաղաք՝ բոլոր
Արգովբի գաւառը՝ Բասանի մէջ
5 Ովգին թագաւորութիւնը ։ Ա-
սոնց ամէնն ալ՝ բարձր պարիսպնե-
րով, դռներով ու դռնափակներով
ամրացած քաղաքներ էին․ անպա-
րիսպ քաղաքներէն 'ի զատ՝
6 խիստ շատ էին ։ Եւ զանոնք բնա-
ջինջ ըրինք, ինչպէս որ Եսեբոնի
Սեհոն թագաւորը ըրինք, ամէն
քաղաքներու մէջ՝ մարդիկները, կը-
նիկները ու տղաքները կորսնցընե-
7 լով ։ Սակայն բոլոր անասունները,
ու քաղաքներուն աւարները մեզի
8 առինք ։ Եւ ան նոյն ժամանակին՝
Յորդանանու անդիի կողմը եղող
Ամորհացւոց երկու թագաւորնե-
րուն ձեռքէն առինք երկիրը՝ Առ-
նոն ձորէն մինչև Հերմոն լեռը ։
9 Սիդոնացիք Հերմոնին՝ Սարիոն
կ՚ըսէին․ բայց Ամորհացիք զանիկայ
10 Սանիր կը կոչէին ։ Բոլոր դաշտի
քաղաքները՝ բոլոր Գաղաադը՝ ու
բոլոր Բասանը՝ մինչև Սելքա ու
Եդրայի՝ Բասանի մէջ եղած Ովգին
թագաւորութեանը քաղաքները
11 ։ Քանզի Հսկաներուն †մը-
նացորդէն՝ միայն Բասանի Ովգ
թագաւորը մնացեր էր․ ահա անոր
մահիճը՝ որ երկաթէ մահիճ մըն է,
Ամմոնի որդւոցը Ռաբբային մէջը
է․ երկայնութիւնը ինը կան-
գուն է, ու լայնութիւնը չորս
կանգուն է, մարդու կանգունով ։
12 Եւ նոյն ժամանակին մէջ՝ աս
մեր առած երկիրը՝ Առնոն ձորին
վրայ եղող Արոերէն մինչև Գաղա-
ադ լեռանը կէսը՝ իր քաղաքնե-
րովը՝ Ռուբէնեանց ու Գադեանց
13 տուի․ Ու Գաղաադին մնացածը՝
ու բոլոր Բասանը՝ Ովգին
թագաւորութիւնը՝ բոլոր Ար-
գովբի գաւառը՝ բոլոր Բասանին
հետ՝ որ Հսկայից երկիր կ՚ըսուէր,
14 Մանասէի կէս ցեղին տուի ։ Ե-
Մանասեան Յայիրը բոլոր Արգով-
բի գաւառը առաւ՝ մինչև Գեսու-
րացւոց ու Մաքաթացւոց սահմա-
նը, ու անոնք իր անունովը մինչև
այսօր ‡Բասան Հաւօթ յայիր" կո-
15 չեց ։ Այսպէս՝ Գաղաադը Մա-
16 քիրին տուի ։ Եւ Գաղաադէն
մինչև Առնոն ձորը՝ (ձորին
մէջտեղը՝ որ սահմանն է,) ու մին-
չև Ամմոնի որդւոցը սահմանը
Յաբոկ ձորը՝ Ռուբէնեանց ու
17 Գադեանց տուի, նաև դաշտը Յոր-
դանանու սահմանովը՝ Քեններե-
թէն *մինչև դաշտային ծովը՝
մինչև Աղի ծովը, արևելեան
կողմը եղած Ասեդովթ փասգային
տակը ։
18 Եւ ան ատենը ձեզի պատուիրե-
ցի, ու ըսի․ Ձեր Տէր Աստուածը
աս երկիրը ձեզի ժառանգութիւն
տուաւ․ դուք ամէնքդ որ
կտրիճներ էք, զէնքերնիդ առէք,
ու Իսրայէլի որդւոցը՝ ձեր եղբայր-
19 ներուն առջևը անցէք․ Բայց ձեր
կնիկները՝ ձեր որդիները ու ձեր ա-
նասունները, (ձեր անա-
սուններուն շատ ըլլալը գիտեմ,)
թող մնան ձեր քաղաքներուն մէջ՝
20 որոնք ես ձեզի տուի, Մինչև որ
Տէրը ձեր եղբայրներն ալ ձեզի պէս
հանգստացընէ, ու մինչև որ անոնք
ալ ժառանգեն ան երկիրը՝ որն որ
ձեր Տէր Աստուածը Յորդանանու
անդիի կողմը անոնց պիտի տայ․
ու ետքը ձեզմէ ամէն մէկը դառ-
նայ իր ժառանգութեանը՝ որն որ
ես ձեզի տուի ։
21 Ան ատենը Յեսուին պատուի-

Ն · Ք · ԴՌ ·
1451

Սղ · Ե · 23 ·
Գլ · Դ · 49 ·
Յես · ԺԲ · 5 · ԺԳ · 11 ·
Ծն · ԺԴ · 5 ·
† Կամ՝ ըռամայթենէն՝
Ամով · Բ · 9 ·
Բ Թագ · ԺԲ · 26 · Երեմ · ԽԹ · 2 · Եզեկ · ԻԱ · 20 ·
Գլ · Բ · 36 · Յես · ԺԲ · 2 ·
Թուոց · ԼԲ · 33 · Յես · ԺԲ · 6 · ԺԳ · 8 · ԵՏ ·
Յես · ԺԳ · 29 ·
Ա Մն · Բ · 22 ·
Յես · ԺԳ · 13 · Բ Թագ · Գ · 3 · Ժ · 6 ·
Թուոց · ԼԲ · 41 ·
‡ Ա՝ Յայիրի գիւղաքաղաքներուն Բասանը
Թուոց · ԼԲ · 39 ·
Թուոց · ԻԱ · 24 · Յես · ԺԲ · 2 ·
Բ Թագ · ԻԴ · 5 ·
Թուոց · ԼԴ · 11 ·
Գլ · Դ · 49 · Թուոց · ԼԴ · 11 · Յես · ԺԲ · 3 ·
Ծն · ԺԴ · 3 ·
Թուոց · ԼԲ · 20 · ԵՏ ·
Յես · ԻԲ · 4 ·
Թուոց · ԻԷ · 18 ·

Ն · Ք · ԴՌ · 1451

ըեցի՝ ըսելով . Քու աչքերդ տեսան ինչ որ ձեր Տէր Աստուածը աս երկու թագաւորներուն ըրաւ . Անանկ ալ պիտի ընէ Տէրը ան ամէն թագաւորութիւններուն , որոնց
22 վրայ դուն պիտի երթաս" . Անոնցմէ չվախնաք . վասն զի ձեր Տէր Աստուածը ինքը կը պատե-
23 րազմի ձեզի համար ։ Եւ հան ատենը Տէրոջը աղաչեցի , ու ըսի .
24 Ով Տէր Եհովայ , դուն սկսեցիր քու մեծութիւնդ ու քու զօրաւոր ձեռքդ քու ծառայիդ ցուցընելու . վասն զի երկինքին մէջ կամ երկրիս վրայ ո՞վ է ան աստուածը , որ քու գործքերուդ ու քու զօրութեանդ պէս գործ մը ը-
25 նելու կարող ըլլայ ։ Շնորհք ըրէ որ անցնիմ , ու Յորդանանու մէկալ կողմի բարի երկիրը , ան բարի լեռը ու Լիբանանը տեսնեմ ։
26 Բայց Տէրը ձեր պատճառովը ինծի սրդողելով՝ իմ խնդիրքս չընդունեց . և Տէրը ինծի ըսաւ . Ալ հերիք է քեզի . մէյմըն ալ աս բա-
27 նը ինծի չըլլուցես . Փասգային գագաթը ելիր , ու դէպ 'ի արեւմուտք , հիւսիս , հարաւ ու արեւելք աչքերդ վերցուր , ու քու աչքերովդ դիտէ . քանզի դուն աս Յորդա-
28 նանէն պիտի չանցնիս ։ Ու Յեսուին պատուէր տալով՝ անիկայ զօրացուր , ու անոր սիրտ տուր . քանզի անիկայ պիտի անցնի աս ժողովուրդին առջեւ , և քու դիտելու երկիրդ անիկայ պիտի ժա-
29 ռանգեցընէ անոնց ։ Ուստի մենք հովիտին մէջը՝ Բեթփեգովրի դիմացը նստանք ։

Եբր · որ դուն հոն կ'անցնիս ·
Ել · ԺԴ · 14 · Գլ · Ա · 30 · Ի · 4 ·
Տես Բ Կոր · ԺԲ · 8 · 9 ·
Գլ · ԺԱ · 2 ·
Ել · ԺԵ · 11 · Բ Թագ · Է · 22 · Սաղ · Հա · 19 · Ձզ · 8 · ՁԹ · 6 · 8 ·
Ել · Գ · 8 · Գլ · Դ · 22 ·
Թու · Ի · 12 · ԻԷ · 14 · Գլ · Ա · 37 · Լա · 2 · ԼԲ · 51 · 52 · ԼԴ · 4 · Սաղ · Ճզ · 32 ·
Թու · ԻԷ · 12 ·
Թու · ԻԷ · 18 · 23 · Գլ · Ա · 38 · Լա · 3 · 7 ·
Գլ · Դ · 46 · ԼԴ · 6 ·

ԳԼ · Դ

1 Մովսէս Աստուծոյ հնազանդելու կը յորդորէ Իսրայէլացիները · 41 ու Յորդանանու անդիի կողմը երեք ապաստանի քաղաք կը զատէ ։

1 Եւ հիմա ո՛վ Իսրայէլ՝ իմ քեզի սորվեցուցած կանոններս ու դատաստաններս մտիկ ըրէ , որ զանոնք ընելով՝ ողջ մնաք , ու մտնէք ժառանգէք ան երկիրը՝ որն որ ձեր հայրերուն Տէր Աստուածը ձեզի կու-
2 տայ ։ Ձեզի պատուիրած խօսքիս վրայ բան մը չաւելցընէք , ու անկէ բան մը չպակսեցընէք , այլ ձեր Տէր Աստուծոյն պատուիրանքները պահէք , որոնք ես ձեզի կը պա-
3 տուիրեմ ։ Ձեր աչքերը տեսան ինչ որ Տէրը Բէելփեգովրին ըրաւ . վասն զի քու Տէր Աստուածդ՝ Բէլփեգովրին ետեւէն գացող բոլոր մարդիկները ձեր մէջէն կորսնցուց ։
4 Բայց դուք որ ձեր Տէր Աստուծոյն յարեցաք , ամէնքդ այսօր ողջ էք ։
5 Ահա ձեզի կանոններ ու դատաստաններ սորվեցուցի , ինչպէս որ իմ Տէր Աստուածս ինծի պատուիրեց , որ զանոնք 'ի գործ դնէք ան երկրին մէջ , ուր որ պիտի մտնէք ժառան-
6 գելու համար ։ Ուստի դուք զանոնք պահեցէք ու ըրէք . վասն զի ձեր իմաստութիւնը ու հանճարը աս պիտի ըլլայ ազգաց առջեւ , որոնք աս բոլոր կանոնները լսելով՝ պիտի ըսեն . Իրաւցընէ աս մեծ ազգը իմաստուն ու հանճարեղ ժողովուրդ
7 մըն է ։ Քանզի ո՞ր ազգը այնչափ մեծ է , որ իր աստուածները իրեն մօտ ըլլան , ինչպէս որ մեր Եհովայ Աստուածը մեզի մօտ է ամէն բանի
8 մէջ՝ որ անկէ կը խնդրենք ։ Ու ո՞ր ազգը այնչափ մեծ է՝ որ իմ այսօր ձեր առջեւը դրած աս բոլոր օրէնքիս նման՝ արդար կանոններ ու
9 դատաստաններ ունենայ ։ Միայն քեզ աղէկ նայէ , ու քու հոգւոյդ շատ զգուշութիւն ըրէ , որ չըլլայ թէ աչքերուդ տեսած բաները մոռնաս , և չըլլայ թէ՝ կենացդ բոլոր օրերուն մէջ քու սրտէդ ելլեն . այլ զանոնք քու որդիներուդ , ու որդւոցդ որդիներուն սորվեցընես ։
10 Ան օրը՝ որ դուն Քորեբը քու Տէր Աստուծոյդ առջեւը կեցեր էիր , Տէրը ինծի ըսաւ . Ժողովուրդը ինծի ժողվէ , ու իմ խօսքերս լսել պիտի տամ անոնց . որպէս զի սորվին ինծմէ վախնալը՝ որչափ օրեր որ երկրի վրայ պիտի ապրին , ու իրենց
11 որդիներուն ալ սորվեցընեն ։ Եւ դուք մօտենալով՝ լեռանը տակը կայնեցաք . ու լեռը՝ խաւարով , ամպով ու մառախուղով բոցավառ , մինչեւ երկինքը" կրակով
12 կը բորբոքէր ։ Եւ Տէրը կրակին մէջէն ձեզի խօսեցաւ . դուք անոր խօսքերուն ձայնը լսեցիք . ու նմանութիւն մը չտեսաք , բայց միայն
13 ձայն լսեցիք ։ Եւ իր ուխտը տասը պատուիրանքները ձեզի իմացուց , ու պատուիրեց որ անոնք ընէք . և զանոնք երկու հատ քարէ տախ-
14 տակներու վրայ գրեց ։ Եւ ան ատենը Տէրը ինծի պատուիրեց , որ ձեզի կանոններ ու դատաստաններ սորվեցընեմ , որ զանոնք 'ի գործ դնէք ան երկրին մէջ , ուր որ պիտի մտնէք ժառանգելու համար ։
15 Ուրեմն ձեր հոգիներուն աղէկ զգուշութիւն ըրէք . որովհետեւ ան օրը՝ որ Տէրը Քորեբ լեռը կրակին մէջէն ձեզի խօսեցաւ , բնաւ նմա-
16 նութիւն մը չտեսաք ։ Չըլլայ որ անօրինիք՝ ու ձեզի կուռք մը կամ որ և իցէ բանի պատկերը՝ թէ արուի և թէ էգի նմանութիւնը ,
17 կամ երկրի վրայ եղող անասունի մը նմանութիւնը , կամ օդին մէջ

Ղև · ԺԹ · 37 · Ի · 8 · Իբ · 31 · Գլ · Ե · 1 · Ը · 1 · Եզեկ · Ի · 11 · Հռով · Ժ · 5 ·
Գլ · ԺԲ · 32 · Յես · Ա · 7 · Առակ · Լ · 6 · Ժող · ԺԲ · 13 · Յայտ · ԻԲ · 18 · 19 ·
Թու · ԻԵ · 4 · [illegible] · Յես · ԻԲ · 17 · Սաղ · Ճզ · 28 · 29 ·

Ն · Ք · ԴՌ · 1451

Յոբ · ԻԸ · 28 · Սաղ · ԺԹ · 7 · ՃԺԱ · 10 · Առակ · Ա · 7 ·
Բ Թագ · Է · 23 ·
Սաղ · ԽԴ · 1 · ՃԽԵ · 18 · ՃԽԸ · 14 · Եսա · ԾԵ · 6 ·
Առակ · Դ · 23 ·
Առակ · Դ · 1 · 3 · Դ · 21 ·
Ծնն · ԺԸ · 19 · Գլ · Զ · 7 · ԻԱ · 19 · Սաղ · ՀԸ · 5 · 6 · Եփե · Զ · 4 ·
Ել · ԺԹ · 9 · 16 · Ի · 18 · Եբր · ԺԲ · 18 · 19 ·
Ել · ԺԹ · 18 · Գլ · Ե · 23 ·
Եբր · մինչեւ երկինքին սիրտը
Գլ · Ե · 4 · 22 ·
Հմր 33 · 36 ·
Ել · Ի · 22 ·
Գ Թագ · ԺԹ · 12 ·
Գլ · Թ · 9 · 11 ·
Ել · ԼԴ · 28 ·
Ել · ԻԴ · 12 · Լա · 18 ·
Ել · Ի · 1 · Գլ · [illegible] ·
Յես · ԻԴ · 11 ·
Եսա · Խ · 18 ·
Ել · ԼԲ · 7 ·
Ել · Ի · 4 · 5 · Հմր 23 · Գլ · Ե · 8 ·
Հռով · Ա · 23 ·

Ն. Ք. ԴՔ.
1451

ա Գր. ժէ. 3։ Յոբ. լա. 26, 27։
բ Ծն. բ. 1։ Դ Թագ. ժէ. 16։ իա. 3։
գ Հռովմ. ա. 25։
դ Գ Թագ. ը. 51։ Երեմ. ժա. 4։
ե Ել. ժթ. 5։ Գր. թ. 29։ լբ. 9։
զ Թուոց. ի. 12։ Գր. ա. 37։ գ. 26։
է Բ Պետր. ա. 13, 14, 15։
ը Գր. գ. 27։
թ Գր. գ. 25։
ժ Հմր 9։
ժա Հմր 16։ Ել. ի. 4, 5։
ժբ Ել. իդ. 17։ Գր. թ. 3։ Ես. լգ. 14։ Եբր. ժբ. 29։
ժգ Ել. ի. 5։ Գր. զ. 15։ Ես. խբ. 8։
ժդ Հմր 16։
ժե Դ Թագ. ժէ. 17։
ժզ Գր. լ. 18, 19։ Ես. ա. 2։ Միք. զ. 2։
ժէ Ղև. իզ. 33։ Գր. իը. 62, 64։ Նեեմ. ա. 8։
ժը Գր. իը. 64։ Ա Թագ. իզ. 19։ Երեմ. ժզ. 13։
ժթ Սաղ. ճժե. 4, 5։ Իմս. ժե. 15, 16։ Ես. խդ. 9։ խզ. 7։
ի Ղև. իզ. 39, 40։ Գր. լ. 1, 2, 3։ Բ Մն. ժե. 4։ Նեեմ. ա. 9։ Ես. ծե. 6, 7։ Երեմ. իթ. 12, 13, 14։

թռչող թեւաւոր թռչունի մը նը-
18 մանութիւնը, կամ երկրի վրայ սո-
ղացող սողունի մը նմանութիւնը,
կամ երկրին տակը՝ ջուրերու մէջ
եղող ձուկի մը նմանութիւնը շի-
19 նէք։ Նաև չըլլայ որ՝ [ա] աչքերդ
երկինքը վերցընելով, ու արևը
կամ լուսինը կամ աստղերը, —
[բ] երկինքին բոլոր զօրքը տեսնելով՝
խաբուիս, ու [գ] անոնց երկրպագու-
թիւն ընես, և անոնք պաշտես.
որովհետև քու Տէր Աստուածդ՝
զանոնք բոլոր երկինքին տակը ե-
ղող ազգերուն համար կարգաւորեց։
20 Բայց Տէրը ձեզ առաւ, ու [դ] ձեզ
երկաթի հնոցէն՝ Եգիպտոսէն
հանեց, [ե] որ իրեն սեպհական ժո-
ղովուրդ ըլլաք, ինչպէս որ այսօր
եղած էք։
21 Եւ [զ] Տէրը ձեր պատճառաւը ին-
ծի սրդողելով՝ երդում ըրաւ, որ
Յորդանանէն չանցնիմ, ու չմտնեմ
այն բարի երկիրը՝ որն որ քու Տէր
Աստուածդ քեզի կու տայ ժա-
22 ռանգելու համար։ Արդ՝ [է] ես աս
երկրիս մէջ պիտի մեռնիմ, ու
[ը] Յորդանանէն պիտի չանցնիմ.
բայց դուք պիտի անցնիք, ու [թ] այն
բարի երկիրը պիտի ժառանգէք։
23 Զգոյշ կեցէք, [ժ] չըլլայ որ՝ ձեր Տէր
Աստուծոյն ձեզի հետ ըրած ուխտը
մոռնաք, [ժա] ու ձեզի կուռք մը՝ կամ
որ և իցէ բանի մը նմանութիւնը
շինէք, որն որ քու Տէր Աստուածդ
24 քեզի արգիլեց։ Քանզի [ժբ] քու Տէր
Աստուածդ մաշող կրակ է. անի-
կայ [ժգ] նախանձոտ Աստուած է։
25 Երբոր դուք որդիներ՝ ու որդւոց
որդիներ ծնանելու ըլլաք, և այն
երկրին մէջ շատ ատեն նստելու ըլ-
լաք, ու [ժդ] այն ատենը թէ որ անօրի-
նիք, և կուռք մը կամ որ և իցէ
բանի նմանութիւնը շինէք, ու
[ժե] ձեր Տէր Աստուծոյն առջևը չա-
րութիւն ընէք՝ ու զանիկայ բար-
26 կացընէք, [ժզ] Այսօր երկինքը ու
երկիրը ձեզի վկայ կը բռնեմ, որ
դուք անպատճառ շուտով պիտի
կորսուիք այն երկրէն, որն որ Յոր-
դանանէն անցնելով՝ պիտի ժա-
ռանգէք. այն տեղը կեանքերնիդ
երկար պիտի չըլլայ. այլ բոլո-
27 րովին բնաջինջ պիտի ըլլաք։ Եւ
Տէրը [ժէ] ձեզ ազգերուն մէջը պիտի
ցրուէ. ու նաև սակաւաթիւ պիտի
մնաք այն ազգերուն մէջը, ուր որ
28 Տէրը ձեզ պիտի քշէ։ Եւ [ժը] հոն
մարդու ձեռքով շինուած քարէ
ու փայտէ աստուածներ պիտի
պաշտէք, [ժթ] որոնք ոչ կը տեսնեն՝ ոչ
կը լսեն՝ ոչ կ'ուտեն՝ ու ոչ կը հո-
29 տոտին։ [ի] Եւ հոն քու Տէր Աս-
տուածդ պիտի փնտռես. ու թէ
որ զանիկայ բոլոր սրտովդ և բոլոր
հոգիովդ փնտռելու ըլլաս, պիտի
30 գտնես։ Երբոր քու վրադ նեղու-
թիւն գայ, ու աս բոլոր բաները
[իա] վերջին օրերը քեզի պատահին, թէ
որ [իբ] քու Տէր Աստուծոյդ դառնաս,
31 ու անոր խօսքը մտիկ ընես, Քու Տէր
Աստուածդ՝ [իգ] ողորմած Աստուած
ըլլալուն համար, քեզ պիտի չը-
թողու, ու քեզ չկորսնցընէ. ու
նաև քու հայրերուդ երդում ըրած
ուխտը պիտի չմոռնայ։
32 Արդ՝ [իդ] քեզմէ առաջ եղած առջի
օրերուն համար, այսինքն՝ Աստուած
մարդը երկրի վրայ ստեղծած օրէն
՚ի վեր՝ [իե] երկինքին մէկ ծայրէն
մինչև մէկալ ծայրը հարցուր, թէ
արդեօք ասոր պէս մեծ բան մը ե-
ղա՞ծ է, ու ասոր պէս բան մը
33 լսուա՞ծ է։ [իզ] Արդեօք մէկ ազգ մը՝
կրակին մէջէն խօսող Աստուծոյն
ձայնը՝ քու լսածիդ պէս լսեր ու
34 ողջ մնացե՞ր է. կամ թէ Աս-
տուած՝ եկա՞ւ ազգը ուրիշ ազգի մը
մէջէն իրեն առնելու համար՝ [իէ] փոր-
ձերով, [իը] հրաշքներով, զարմանալի
գործքերով, պատերազմով, [իթ] զօ-
րաւոր ձեռքով, ու [լ] բարձր բա-
զուկով, [լա] և մեծ ահարկութիւննե-
րով գալ * ուզե՞ր է, ինչպէս որ ձեր
Տէր Աստուածը՝ Եգիպտոսի մէջ
ձեզի համար աս բոլոր բաները ըրաւ
35 ձեր աչքերուն առջևը։ Ասիկայ
քեզի ցուցուեցաւ, որ գիտնաս թէ
Եհովան ինքը միայն Աստուած է.
[լբ] անկէ ուրիշ Աստուած չկայ։
36 [լգ] Քեզ խրատելու համար՝ իր ձայնը
երկինքէն լսել տուաւ քեզի. ու
երկրի վրայ իր մեծ կրակը քեզի
ցուցուց. ու անոր խօսքերը կրա-
37 կին մէջէն լսեցիր։ Եւ [լդ] քու հայ-
րերդ սիրելուն համար՝ անոնցմէ
ետքը անոնց սերունդը ընտրեց, ու
իր ներկայութեամբը [լե] մեծ զօրու-
թիւնով քեզ Եգիպտոսէն հանեց.
38 [լզ] Որպէս զի քեզմէ մեծ ու զօրաւոր
ազգերը քու առջևէդ վռնտէ, ու
քեզ տանի՝ անոնց երկիրը քեզի
ժառանգութիւն տալու, ինչպէս
39 որ այսօր կը ժառանգես։ Եւ այսօր
գիտցիր, ու սրտիդ մէջը դիր, որ
վերը երկինքին մէջ՝ ու վարը երկ-
րիս վրայ [լէ] Եհովան ինքը միայն Աս-
40 տուած է, ուրիշ մը չկայ։ [լը] Ուս-
տի անոր կանոնները ու պատուի-
րանքները պահես, որոնք ես այսօր
քեզի կը պատուիրեմ, [լթ] որ քեզի՝ ու
քեզմէ ետքը քու որդւոցդ աղէկ
ըլլայ. ու նաև քու օրերդ երկար
ըլլան այն երկրին վրայ՝ որն որ քու
Տէր Աստուածդ քեզի կու տայ մըշ-
տընջենապէս։
41 Ան ատենը Մովսէս Յորդանանու

Ն. Ք. ԴՔ.
1451

իա Ծն. խթ. 1։ Գր. լա. 29։ Երեմ. իգ. 20։ Ովս. գ. 5։
իբ Յովէլ. բ. 12։
իգ Բ Մն. լ. 9։ Նեեմ. թ. 31։ Սաղ. ճժդ. 5։ Յովն. դ. 2։
իդ Յոբ. ը. 8։
իե Մատ. իդ. 31։
իզ Ել. իդ. 11։ լգ. 20։ Գր. ե. 24, 26։
իէ Գր. է. 19։ իթ. 3։
իը Ել. է. 3։
իթ Ել. ժգ. 3։
լ Ել. զ. 6։
լա Գր. իզ. 8։ լդ. 12։
* Եբր. փորձե՞ր
լբ Գր. լբ. 39։ Ա Թագ. բ. 2։ Ես. խե. 5, 18, 22։ Մարկ. ժբ. 29, 32։
լգ Ել. ժթ. 9, 19։ ի. 18, 22։ իդ. 16։ Եբր. ժբ. 18։
լդ Գր. ժ. 15։
լե Ել. ժգ. 3, 9, 14։
լզ Գր. է. 1։ թ. 1, 4, 5։
լէ Հմր 35։ Յեսու. բ. 11։
լը Ղև. իբ. 31։
լթ Գր. ե. 16։ զ. 3, 18։ ժբ. 25, 28։ իբ. 7։ Եփես. զ. 3։

Ն. Ք. ՂԲ.
1451
գ Տես Թու. լե. 6. 14.
դ Գլ. ժթ. 4.
ե Յես. ի. 8.
զ Գլ. գ. 29.
է Թու. իա. 24. Գլ. ա. 4.
ը Թու. իա. 35. Գլ. գ. 3. 4.
թ Գլ. բ. 36. գ. 12.
ժ Գլ. գ. 9. Սաղ. ճլգ. 3.
ի Գլ. գ. 17.

անդիի կողմը դէպ 'ի արեւելք՝ [գ]Երեք
42 քաղաք զատեց . [դ]Որպէս զի երեկուընէ
ու մէկալ օրուընէ ատելութիւն
չունեցող , ու անգիտութեամբ
իր դրացին մեռցընող մարդասպանը
հոն փախչի . ու աս քաղաքներուն
մէկուն մէջ փախչելով՝
43 ողջ մնայ ։ Ռուբէնեանց համար՝
դաշտային երկրի վրայ՝ անապատին
մէջ [ե]Բոսորը , եւ Գադեանց համար՝
Գաղաադին մէջ Ռամովթը , ու
Մանասեանց համար՝ Բասանին մէջ
Գովղանը զատեց ։
44 Ասիկայ է ան օրէնքը՝ որ Մովսէս
45 Իսրայէլի որդւոց առջեւ դրաւ ։ Ասոնք
են ան վկայութիւնները ,
կանոնները եւ դատաստանները , որոնք
որ Մովսէս Իսրայէլի որդւոցը
խօսեցաւ՝ անոնց Եգիպտոսէն ելած
46 ատենը , [զ]Յորդանանու անդիի կողմը՝
Բեթփեգովրին դիմացի հովիտին
մէջ՝ Եսեբոնի մէջ բնակող
Ամորհացւոց Սեհոն թագաւորին
երկրին մէջը՝ որ Մովսէս ու Իսրայէլի
որդիքը [է]զարկին՝ իրենց Եգիպտոսէն
47 ելած ատենը , Եւ անոր
երկիրը՝ ու [ը]Բասանի Ովգ թագաւորին
երկիրը՝ այսինքն Յորդանանու
անդին արեւելեան կողմը
բնակող Ամորհացւոց երկու թագաւորներուն
48 երկիրները , [թ]Առնոն
ձորին եզերքը եղող Արոերէն մինչեւ
Սիոն լեռը՝ որ [ժ]Հերմոն կ'ըսուի ,
49 Ու Յորդանանու անդին՝ արեւելեան
կողմը եղած բոլոր դաշտը՝ մինչեւ
[ի]Ասեդովթ Փասգային ներքեւը դաշտի
ծովուն քովը ժառանգեցին ։

ԳԼ. Ե

1 Քորեբի մէջ եղած ուխտը ։ 6 Տասը պատուիրանքները ։ 22 Ժողովուրդին աղաչանքին վրայ՝ Մովսէս Աստուծմէ օրէնքը կ'ընդունի ։

ա Ել. ժթ. 5. Գլ. դ. 23.
բ Տես Մատ. ժգ. 17. Եբր. ը. 9.
1491
գ Ել. ժթ. 9. 19. ի. 22. Գլ. դ. 33. 36. լդ. 10.
դ Ել. ի. 21. Գաղ. գ. 19.
ե Ել. ժթ. 16. ի. 18. իդ. 2.
զ Ել. ի. 2. [illegible]. Ղեւ. իզ. 1. Գլ. զ. 4. Սաղ. ձա. 10.

1 Եւ Մովսէս բոլոր Իսրայէլը կանչեց , ու անոնց ըսաւ . Լսէ՛ ով
Իսրայէլ աս կանոնները ու դատաստանները՝ որոնք ես այսօր ձեր
ականջներուն կը խօսիմ . սորվեցէք
անոնք եւ զգուշութեամբ 'ի գործ
2 դրէք ։ [ա]Մեր Տէր Աստուածը Քորեբի
վրայ մեզի հետ ուխտ ըրաւ ։
3 Տէրը [բ]աս ուխտը մեր հայրերուն
հետ չըրաւ , հապա մեզի հետ , որ
մենք ամէնքս այսօր հոս ողջ ենք ։
4 [գ]Տէրը լեռան վրայ կրակին մէջէն
ձեզի հետ դէմ առ դէմ խօսեցաւ .
5 ([դ]Ու ես ան ատենը՝ Տէրոջը ու
ձեր մէջը կայնեցայ , որ Տէրոջը
խօսքերը ձեզի պատմեմ . վասն զի
[ե]դուք կրակէն վախնալով՝ լեռը
չելաք .) եւ ըսաւ .
6 [զ]Ես եմ Եհովայ քու Աստուածդ՝
որ քեզ Եգիպտոսի երկրէն՝ ծառայութեան
տունէն հանեցի ։
7 [է]Իմ առջեւս ուրիշ աստուածներ
չունենաս ։
8 [ը]Դուն քեզի կուռք չշինես , ո՛չ
ալ վերը երկինքի մէջ՝ կամ վարը
երկրի վրայ՝ կամ երկրին տակի
ջուրերուն մէջ եղած բաներուն մէկ
9 նմանութիւնը . Անոնց երկրպագութիւն
չընես , ու զանոնք չպաշտես
. ինչու որ ես քու Տէր
Աստուածդ՝ նախանձոտ Աստուած
եմ , [թ]որ կը հատուցանեմ հայրերուն
անօրէնութիւնը որդւոցը վրայ՝
մինչեւ անոնց երրորդ ու չորրորդ
10 ազգը՝ որ կ'ատեն զիս . [ժ]Եւ
կ'ողորմիմ անոնց մինչեւ հազար ազգը՝
որ կը սիրեն զիս , ու իմ պատուիրանքներս
կը պահեն ։
11 [ի]Տէրոջը քու Աստուծոյդ անունը
պարապ տեղը բերանդ չառնես .
ինչու որ Տէրը՝ իր անունը պարապ
տեղը բերան առնողը՝ անմեղ պիտի
չսեպէ ։
12 [լ]Հանգստութեան օրը զգուշութիւն
ըրէ սուրբ պահելու , ինչպէս
որ քու Տէր Աստուածդ քեզի պատուիրեց
13 ։ [խ]Վեց օր պիտի աշխատիս
14 , ու բոլոր գործքդ ընես . Բայց
եօթներորդ օրը՝ [ծ]Տէրոջը քու Աստուծոյդ
հանգստութեան օրն է .
Ան օրը գործ մը պիտի չգործես , ո՛չ
դուն՝ ո՛չ քու որդիդ՝ ո՛չ քու աղջիկդ՝
ո՛չ քու ծառադ ու աղախինդ՝
ո՛չ քու եզդ ու էշդ՝ ո՛չ քու
ամէն անասունդ , ո՛չ ալ քու դռներուդ
մէջ եղած օտարականդ , որ
քու ծառադ ու աղախինդ ալ քեզի
15 պէս հանգստանայ . [կ]Եւ միտքդ
բերես , որ դուն Եգիպտոսի երկրին
մէջ ծառայ էիր , ու քու Տէր Աստուածդ՝
[հ]զօրաւոր ձեռքով ու
բարձր բազուկով քեզ անկէ հանեց
. անոր համար քու Տէր Աստուածդ
քեզի պատուիրեց՝ որ
հանգստութեան օրը պահես ։
16 [ձ]Պատուէ քու հայրդ ու մայրդ ,
ինչպէս որ քու Տէր Աստուածդ քեզի
պատուիրեց , [ղ]որ քու օրերդ
երկար ըլլան , ու քեզի աղէկ ըլլայ
ան երկրին վրայ , որն որ քու Տէր
Աստուածդ քեզի կու տայ ։
17 [ճ]Սպանութիւն մի՛ ըներ ։
18 [մ]Ու շնութիւն մի ըներ ։
19 [յ]Եւ գողութիւն մի՛ ըներ ։
20 [ն]Ու քու դրացիիդ դէմ սուտ
վկայութիւն մի՛ ըներ ։
21 [շ]Եւ քու դրացիիդ կնկանը մի՛
ցանկար . ու քու դրացիիդ տանը՝
ոչ անոր արտին՝ կամ անոր ծառային՝
կամ անոր աղախինին՝ ոչ
անոր եզին՝ կամ անոր իշուն՝ եւ քու
դրացիիդ ամէնեւին մէկ բանին մի՛
ցանկար ։
22 Տէրը աս խօսքերը լեռան վրայ ,

Ն. Ք. ՂԲ.
1451
է Ել. ի. 3.
ը Ել. ի. 4.
թ Ել. լդ. 7.
ժ Երեմ. լբ. 18. Դան. թ. 4.
ի Ել. ի. 7. Ղեւ. ժթ. 12. Մատ. ե. 33.
լ Ել. ի. 8.
խ Ել. իգ. 12. լե. 2. Եզեկ. ի. 12.
ծ Ծն. բ. 2. Ել. ժզ. 29. 30. Եբր. դ. 4.
կ Գլ. ժե. 15. ժզ. 12. իդ. 18. 22.
հ Գլ. դ. 34. 37.
ձ Ել. ի. 12. Ղեւ. ժթ. 3. Գլ. իէ. 16. Եփե. զ. 2. 3. Կող. գ. 20.
ղ Գլ. դ. 40.
ճ Ել. ի. 13. Մատ. ե. 21.
մ Ել. ի. 14. Ղու. ժը. 20. Յակ. բ. 11.
յ Ել. ի. 15. Հռով. ժգ. 9.
ն Ել. ի. 16.
շ Ել. ի. 17. Միք. բ. 2. Ամբ. բ. 9. Ղու. ժբ. 15. Հռով. է. 7. ժգ. 9.

Ն. Ք. ՉԲ.
1451

կրակին՝ ամպին ու մառախուղին
մէջէն բարձր ձայնով ձեր բոլոր
ժողովքին զրուցեց, և ուրիշ բան
չաւելցուց. ու [ա]երկու հատ քարէ
տախտակի վրայ գրեց զանոնք, ու
23 ինծի տուաւ ։ [բ]Իսկ լեռանը կրա-
կով վառած ատենը՝ երբոր խաւա-
րին մէջէն անձայնը լսեցիք, իմ
քովս եկաք դուք, այսինքն ձեր ցե-
ղերուն բոլոր գլխաւորները և ձեր
24 ծերերը, ու ըսիք. Ահա մեր Տէր
Աստուածը՝ իր փառքը ու մեծու-
թիւնը մեզի ցուցուց, ու [գ]անոր
ձայնը կրակին մէջէն լսեցինք. այ-
սօր տեսանք որ Աստուած մարդու
հետ խօսեցաւ, ու [դ]մարդը ողջ
25 մնաց ։ Եւ հիմա մենք ինչո՞ւ մեռ-
նինք. (քանզի աս մեծ կրակը մեզ
պիտի սպառէ.) [ե]թէ որ մենք մեր
Տէր Աստուծոյն ձայնը մէյմըն ալ
լսելու ըլլանք, պիտի մեռնինք ։
26 [զ]Վասն զի բոլոր մարմիններէն ո՞վ է որ
կրակի մէջէն խօսող կենդանի Աս-
տուծոյն ձայնը մեզի պէս լսեց, ու
27 ողջ մնաց ։ Դուն մօտեցիր, և մեր
Տէր Աստուծոյն բոլոր ըսելու խօսքե-
րը լսէ, ու [է]մեր Տէր Աստուածը
քեզի հետ ինչ որ խօսի, դուն մե-
զի ըսէ. մենք մտիկ կ'ընենք ու կը
28 կատարենք ։ Եւ Տէրը ձեր խօս-
քերուն ձայնը լսեց, երբոր դուք
ինծի կը խօսէիք, ու Տէրը ինծի
ըսաւ. Աս ժողովուրդին քեզի ը-
սած խօսքերուն ձայնը լսեցի. [ը]ա-
29 նոնց ամէն ըսածը շիտակ է ։ [թ]Ե-
րանի թէ անոնց սիրտն ալ անանկ
ըլլար, որ ինծմէ վախնալով՝ [ժ]իմ
բոլոր պատուիրանքներս միշտ պա-
հէին, [ի]որ իրենց աղէկ ըլլար՝ ու
իրենց որդւոցն ալ յաւիտեան ։
30 Գնա անոնց ըսէ. Դուք ձեր վրան-
31 ները դարձէք ։ Բայց դուն հոս
իմ հետս կեցիր, [լ]ու բոլոր անոնց
սորվեցընելու պատուիրանքներդ,
կանոններդ ու դատաստաններդ
քեզի ըսեմ, որ զանոնք կատարեն
ան երկրին մէջը՝ որն որ ես անոնց
կու տամ ժառանգութեան համար ։
32 Արդ՝ զգոյշ եղէք ձեր Տէր Աս-
տուծոյն ձեզի պատուիրածին պէս
ընելու, [խ]աջ դին կամ ձախ դին
33 չխոտորիք ։ [ծ]Ձեր Տէր Աստուծոյն
ձեզի պատուիրած բոլոր ճամբանե-
րուն մէջը քալեք, որ ապրիք, [կ]ու
ձեզի աղէկ ըլլայ. և ձեր ժառանգե-
լու երկրին մէջ երկայնակեաց ըլլաք ։

ԳԼ. Զ.

1 Մովսէս կը սորվեցնէ թէ օրէնքին լրումը՝ հնազանդութիւնն է, 3 ու կը յորդորէ [illegible] ։

1 Եւ ասոնք են [ա]ան պատուիրանք-
ները, կանոնները ու դատաստա-
նները, որ ձեր Տէր Աստուածը
ինծի պատուիրեց ձեզի սորվեցընե-
լու համար, որ ձեր մտնելու ու
ժառանգելու երկրին մէջ 'ի գործ
2 դնէք զանոնք. [ա]Որպէս զի քու Տէր
Աստուծմէդ վախնաս, ու անոր ա-
մէն կանոնները ու պատուիրանք-
ները՝ որ ես քեզի կը պատուիրեմ,
քու կենացդ բոլոր օրերուն մէջ
պահես, թէ դուն, թէ քու որդիդ
և թէ քու որդւոյդ որդին, [բ]որ
3 քու օրերդ երկար ըլլան ։ Արդ՝ ով
Իսրայէլ, մտիկ ըրէ, ու զգուշու-
թիւն ըրէ զանոնք կատարելու, որ
քեզի աղէկ ըլլայ, և [գ]կաթ ու մեղր
բղխող երկրին վրայ խիստ շատ-
նաս, [դ]ինչպէս որ քու հայրերուդ
Տէր Աստուածը քեզի խոստացաւ ։
4 [ե]Ո՛վ Իսրայէլ, մտիկ ըրէ. մեր
Տէր Աստուածը *մի միայն" Տէր է ։
5 Ու [զ]քու Տէր Աստուածդ՝ [է]բոլոր
սրտովդ, բոլոր հոգիովդ ու բոլոր
6 զօրութիւնովդ սիրես ։ Եւ [ը]աս
խօսքերը՝ որ ես այսօր քեզի պա-
տուիրեցի, քու սրտիդ մէջը ըլլան.
7 Ու [թ]անոնք քու որդւոցդ կրկին և
կրկին անգամ սորվեցընես. և թէ
տանդ մէջ նստած ատենդ, թէ
ճամբայ գացած ատենդ, և թէ
պառկելու ու ելլելու ատենդ անոնց
8 վրայով խօսիս. [ժ]Եւ զանոնք նշա-
նի համար ձեռքիդ վրայ կապես,
ու ճակատնոցի համար աչքերուդ
9 մէջտեղը ըլլան. [ի]Նաև անոնք քու
տուներուդ դրանդեացը վրայ՝ և
դռներուդ վրայ գրես ։
10 Ու երբոր քու Տէր Աստուածդ
քեզ տանի ան երկիրը՝ որուն հա-
մար քու հայրերուդ՝ Աբրահամին,
Իսահակին ու Յակոբին երդում
ըրաւ, որ քեզի մեծ ու գեղեցիկ
քաղաքներ տայ, [լ]որոնք դուն շի-
11 նած չես, Եւ ամէն բարիքներով
լցուած տուներ, որոնք դուն լե-
ցուցած չես, ու փորուած ջրհոր-
ներ, որոնք դուն փորած չես, այ-
գիներ ու ձիթենիներ, որոնք դուն
տնկած չես. ու [խ]երբոր ուտես ու
12 կշտանաս, Զգո՛յշ կեցիր, որ չըլլայ
թէ քեզ Եգիպտոսի երկրէն՝ ծա-
ռայութեան տունէն հանող Տէրը
13 մոռնաս ։ [ծ]Քու Տէր Աստուծմէդ
վախնաս, ու զանիկայ պաշտես, և
[կ]անոր անունովը երդում ընես ։
14 [հ]Օտար աստուածներուն՝ [ձ]ձեր բո-
լորտիքը եղող ժողովրդոց աս-
տուածներուն ետևէն չերթաք.
15 (Վասն զի [ղ]քու Տէր Աստուածդ որ
քու մէջտեղդ է, նախանձոտ Աս-
տուած է.) [ճ]չըլլայ որ քու Տէր
Աստուծոյդ բարկութիւնը քու վը-
րադ բորբոքի, ու քեզ երկրի երե-
սէն բնաջինջ ընէ ։

[ա] Ել. իդ. 12 ։ լա. 18 ։ Գլ. դ. 13 ։
[բ] Ել. ի. 18, 19 ։
[գ] Ել. ժթ. 19 ։
[դ] Գլ. դ. 33 ։ Դատ. ժգ. 22 ։
[ե] Գլ. ժը. 16 ։
[զ] Գլ. դ. 33 ։
[է] Ել. ի. 19 ։ Եբր. ժբ. 19 ։
[ը] Գլ. ժը. 17 ։
[թ] Գլ. լբ. 29 ։ Սաղ. ձա. 13 ։ Ես. խը. 18 ։ Մատ. իգ. 37 ։ Ղու. ժթ. 42 ։
[ժ] Գլ. ժա. 1 ։
[ի] Գլ. դ. 40 ։
[լ] Գաղ. գ. 19 ։
[խ] Գլ. ժէ. 20 ։ իը. 14 ։ Յես. ա. 7 ։ իգ. 6 ։ Առակ. դ. 27 ։
[ծ] Գլ. ժ. 12 ։ Սաղ. ճժթ. 6 ։ Երեմ. է. 23 ։ Ղու. ա. 6 ։
[կ] Գլ. դ. 40 ։

[ա] Գլ. դ. 1 ։ ե. 31 ։ ժբ. 1 ։

Ն. Ք. ՉԲ.
1451

[ա] Ել. ի. 20 ։ Գլ. ժ. 12, 13 ։ Սաղ. ճժա. 10 ։ ճիը. 1 ։ Ժող. ժբ. 13 ։
[բ] Գլ. դ. 40 ։ Առակ. գ. 1, 2 ։
[գ] Ել. գ. 8 ։
[դ] Ծն. ժե. 5 ։ իբ. 17 ։
[ե] Ես. խբ. 8 ։ Մար. ժբ. 29, 32 ։ Յովհ. ժէ. 3 ։ ա Կոր. ը. 4, 6 ։
* Եբր. մէկ
[զ] Գլ. ժ. 12 ։ Մատ. իբ. 37 ։ Մար. ժբ. 30 ։ Ղու. ժ. 27 ։
[է] Դ Թագ. իգ. 25 ։
[ը] Գլ. ժա. 18 ։ լբ. 46 ։ Սաղ. լէ. 31 ։ խ. 8 ։ ճժթ. 11 ։ 98 ։ Առակ. գ. 3 ։ Ես. ծա. 7 ։
[թ] Գլ. դ. 9 ։ ժա. 19 ։ Սաղ. հը. 4, 5, 6 ։ Եփ. զ. 4 ։
[ժ] Ել. ժգ. 9, 16 ։ Գլ. ժա. 18 ։ Առակ. գ. 3 ։ զ. 21 ։ է. 3 ։
[ի] Գլ. ժա. 20 ։ Ես. ծէ. 8 ։
[լ] Յես. իդ. 13 ։ Սաղ. ճե. 44 ։
[խ] Գլ. ը. 10 ։ [illegible] ։
[ծ] Գլ. ժ. 12, 20 ։ ժգ. 4 ։ Մատ. դ. 10 ։ Ղու. դ. 8 ։
[կ] Սաղ. կգ. 11 ։ Ես. խե. 23 ։ կե. 16 ։ Երեմ. դ. 2 ։ ե. 7 ։ ժբ. 16 ։
[հ] Գլ. ը. 19 ։ ժա. 28 ։ Երեմ. իե. 6 ։
[ձ] Գլ. ժգ. 7 ։
[ղ] Ել. ի. 5 ։ Գլ. դ. 24 ։
[ճ] Գլ. է. 4 ։ ժա. 17 ։

Ն. Ք. Թ. 1451

Մատ. դ. 7. Ղու. դ. 12.
Ել. ժէ. 2. 7. Թուո. ի. 3. 4. Իա. 4. 5. Ա Կոր. ժ. 9.
Գլ. ժա. 13. 22. Սաղ. ճժթ. 4.
Ել. ժե. 26. Գլ. ժբ. 28. ժգ. 18.
Թուո. լգ. 52. 53.
Ել. ժգ. 14.
Ել. գ. 19. ժգ. 3.
Ել. է. ը. թ. ժ. ժա. ժբ. Սաղ. ճլե. 9.
Եբր. չար
Հմր 2.
Գլ. ժ. 13. Յոբ. լե. 7. 8. Երեմ. լբ. 39.
Գլ. դ. 1. ը. 1. Սաղ. խա. 2. Ղու. ժ. 28.
Ղև. ժը. 5. Գլ. իգ. 13. Հռով. ժ. 3. 5.

16 Ձեր Տէր Աստուածը չփորձէք,
ինչպէս որ Մասսայի մէջ փոր-
17 ձեցիք։ Ձեր Տէր Աստուծոյն
պատուիրանքները, ու ձեզի պա-
տուիրած վկայութիւնները ու
կանոնները զգուշութեամբ պա-
18 հեցէք։ Ու Տէրոջը առջեւ ինչ
որ ուղիղ ու հաճելի է, ան ը-
նես, որ քեզի աղէկ ըլլայ, ու
մտնես ժառանգես այն բարի եր-
կիրը՝ որն որ Տէրը քու հայրերուդ
19 երդում ըրաւ [illegible], Ու քու
ամէն թշնամիներդ քու առջեւէդ
հալածես, ինչպէս որ Տէրը ըսաւ։
20 Երբոր վաղը քու որդիդ քեզի
հարցընէ՝ ու ըսէ թէ՝ Ի՞նչ [illegible]
ըլլան այն վկայութիւնները՝ կանոն-
ները ու դատաստանները, որոնք որ
մեր Տէր Աստուածը ձեզի պատուի-
21 րեց. Այն ատենը քու որդւոյդ պի-
տի ըսես. Մենք Եգիպտոսի մէջ
Փարաւոնին ծառայ էինք, և Տէրը
զօրաւոր ձեռքով մեզ Եգիպտոսէն
22 հանեց. Նաև Տէրը մեր աչքերուն
առջեւ՝ Եգիպտոսի վրայ, Փարա-
ւոնին վրայ ու անոր բոլոր տանը
վրայ՝ մեծ ու սոսկալի նշաններ
23 ու հրաշքներ ըրաւ. Ու մեզ
անկէ հանեց, որ մեզ տանի, ու
մեր հայրերուն երդումով խոստա-
24 ցած երկիրը տայ մեզի։ Ուստի
Տէրը մեզի պատուիրեց, որ աս բո-
լոր կանոնները ՚ի գործ դնենք, ու
մեր Տէր Աստուծմէն վախնանք,
Որ մեզի աղէկ ըլլայ միշտ, ու ողջ
25 մնանք՝ ինչպէս որ է այսօր։ Ու
թէ որ մեր Տէր Աստուծոյն առջեւ՝
աս բոլոր պատուիրանքները զգու-
շութեամբ կատարենք, ինչպէս որ
ինքը մեզի պատուիրեց, [illegible] մեզի
արդարութիւն պիտի սեպուի։

Գլ. լա. 3. Սաղ. խդ. 2. 3.
Ծնն. ժե. 19. 20. Ել. լգ. 2.
Գլ. դ. 38. թ. 1.
Հմր 23. Գլ. իդ. 14.
Թուո. լգ. 52. Գլ. ի. 16. 17. Յես. գ. 17. ը. 24. թ. 24. ժ. 28. 40. ժա. 11. 12.
Ել. իգ. 32. լդ. 12. 15. 16. Դատ. բ. 2. Տես գլ. ի. 10. 11. Յես. բ. 14. թ. 18. Դատ. ա. 24.
Յես. իգ. 12. Բ Թագ. ժա. 2. Եզր. թ. 2.

ԳԼ. Է

1 Ուրիշ ազգաց հետ հաղորդակցութիւն ընելը կ'արգիլուի. 4 կռապաշտութենէ ազատ ըլլալու համար, 6 ժողովուրդը սուրբ ըլլալու համար. 9 քանզի Աստուած ողորմած ու արդար է, 12 և Իսրայէլացւոց պիտի օգնէ անոնց ընելու պատերազմներուն մէջ։

1 Երբոր քու Տէր Աստուածդ տա-
նի քեզ այն երկիրը, ուր որ պի-
տի մտնես ժառանգելու համար, ու
քու առջեւէդ շատ ազգեր հալածէ,
[illegible] Քետացիները, Գերգեսա-
ցիները, Ամօրհացիները, Քանա-
նացիները, Փերեզացիները, Խեւա-
ցիները ու Յեբուսացիները, աս
եօթը ազգերը՝ որոնք քեզմէ մեծ
2 ու զօրաւոր են, Ու երբոր քու Տէր
Աստուածդ զանոնք քու ձեռքդ
տայ, զանոնք պիտի զարնես, բո-
լորովին կորսնցընես. Անոնց
հետ ուխտ չընես, ու անոնց չո-
3 ղորմիս. Ոչ ալ անոնց հետ խնա-
մութիւն ընես. քու աղջիկդ անոր
տղուն չտաս, ու անոր աղջիկը քու
4 տղուդ չառնես. Վասն զի քու տը-
ղաներդ իմ ծառայութենէս պի-
տի դարձնեն օտար աստուածներ
պաշտելու. Ու Տէրոջը բարկու-
թիւնը ձեր վրայ բորբոքելով ձեզ
5 շուտով պիտի կորսնցընէ։ Սակայն
անոնց ասանկ ըրէք. Անոնց սեղան-
ները կործանեցէք, անոնց արձաննե-
րը խորտակեցէք, անոնց անտառնե-
րը կտրեցէք, ու անոնց քանդա-
կուած կուռքերը կրակով այրեցէք։
6 Քանզի դուն քու Տէր Աստուծոյդ
սուրբ ժողովուրդն ես. և քու Տէր
Աստուածդ երկրի երեսին վրայ եղող
բոլոր ազգերուն մէջէն քեզ ընտրեց,
որ դուն անոր սեպհական ժողո-
7 վուրդը ըլլաս։ Տէրը որ ձեզ սիրեց
ու ընտրեց, ամէն ազգերէն շատւոր
ըլլալնուդ համար չէ, քանզի դուք
8 ամէն ազգերէն քիչւոր էիք. Այլ
Տէրը ձեզ սիրելուն համար, ու
ձեր հայրերուն ըրած երդումը
պահելուն համար, Տէրը ձեզ զօ-
րաւոր ձեռքով ծառայութեան
տունէն հանեց, և Եգիպտացւոց
Փարաւոն թագաւորին ձեռքէն
9 ազատեց։ Արդ գիտցիր որ քու
Տէր Աստուածդ՝ ինքն է Աստուա-
ծը, հաւատարիմ Աստուածը,
Որ զինքը սիրողներուն ու իր պա-
տուիրանքները պահողներուն մինչեւ
հազար ազգը՝ ուխտ ու ողորմու-
10 թիւն կը պահէ. Ու զինքը ա-
տողներուն ալ իրենց երեսին դէմ
պատիժը կու տայ, ու զանոնք կը
կորսնցընէ. Զինքը ատողին [illegible]
չուշացըներ, անոր երեսը կու
11 տայ։ Ուրեմն պահէ դուն այն պա-
տուիրանքները, կանոնները ու
դատաստանները՝ որոնք ես այսօր
քեզի կը պատուիրեմ որ ընես։
12 Ուստի թէ որ աս դատաստան-
ները լսելով՝ անոնք պահես ու ՚ի
գործ դնես, քու Տէր Աստուածդ
ալ քեզի համար՝ քու հայրերուդ
երդում ըրած ուխտը ու ողորմու-
13 թիւնը պիտի պահէ. Նաև քեզ
պիտի սիրէ, և քեզ օրհնէ, ու քեզ
պիտի շատցընէ. և քու որովայնիդ
պտուղը, քու երկրիդ պտուղը, քու
ցորենդ, քու գինիդ, քու եղդ,
կովերուդ ծնունդը, ու ոչխարնե-
րուդ հօտերը պիտի օրհնէ այն երկ-
րին վրայ՝ որն որ Տէրը քու հայրե-
րուդ երդում ըրաւ քեզի տալու։
14 Դուն ամէն ազգերէն աւելի օրհնեալ
պիտի ըլլաս. ու ձեր մէջը՝ և ձեր
անասուններուն մէջը՝ թէ արունե-
րէն և թէ էգերէն ամուլ պիտի
15 չգտնուի։ Ու Տէրը ամէն հի-
ւանդութիւնները քեզմէ պիտի

Ն. Ք. Թ. 1451

Գլ. ղ. 15.
Ել. իգ. 24. լդ. 13. Գլ. ժբ. 2. 3.
Ել. ժթ. 6. Գլ. ժդ. 2. իզ. 19. Ամովս. գ. 2. Երեմ. բ. 3.
Ել. ժթ. 5. Ամով. գ. 2. Ա Պետ. բ. 9.
Գլ. ժ. 22.
Գլ. ժ. 15.
Ել. լբ. 13. Սաղ. ճե. 8. 9. 10. Ղու. ա. 55. 72. 73.
Ել. ժգ. 3. 14.
Եսա. խթ. 7. Ա Կոր. ա. 9. ժ. 13. Բ Կոր. ա. 18. Ա Թես. ե. 24. Բ Թես. գ. 3. Բ Տիմ. բ. 13. Եբր. ժա. 11. Ա Յով. ա. 9.
Ել. ի. 6. Գլ. ե. 10. Նեեմ. ա. 5. Դան. թ. 4.
Եսա. ծթ. 18. Նաւ. ա. 2.
Գլ. լբ. 35.
Ղև. իգ. 3. Գլ. իբ. 1.
Սաղ. ճե. 8. 9. Ղու. ա. 55. 72. 73.
Յով. ժգ. 21.
Գլ. իբ. 4.
Ել. իգ. 26.

Ն․ Ք․ գ․ Ք․
1451

վերցնէ․ ու չար Եգիպտացւոց
գէշ ցաւերը՝ որոնք դուն գիտես,
բնաւ քու վրադ պիտի չբերէ․ այլ
անոնք քու բոլոր թշնամիներուդ
16 վրայ պիտի խրկէ։ Եւ դուն պիտի
սպառես այն բոլոր ազգերը, որոնք
որ քու Տէր Աստուածդ քու
ձեռքդ պիտի տայ․ քու աչքդ անոնց
չխնայէ․ ու անոնց աստուածները
չպաշտես, վասն զի այն քեզի
17 որոգայթ պիտի ըլլայ։ Թէ որ
սրտիդ մէջը ըսես թէ՝ Այն ազգերը
ինծմէ շատուոր են, ես ինչպէս
18 կրնամ անոնք հալածել․ Անոնցմէ
մի վախնար, հապա միշտ յիշէ՛ ինչ
որ քու Տէր Աստուածդ ըրաւ Փարաւոնին՝
ու բոլոր Եգիպտացիներուն,
19 Այն մեծամեծ փորձերը՝ որոնց
դուն ականատես եղար, այն
նշանները ու հրաշքները, այն զօրաւոր
ձեռքը ու բարձր բազուկը,
որոնցմով քու Տէր Աստուածդ
քեզ հանեց․ քու Տէր Աստուածդ
անանկ պիտի ընէ այն բոլոր ազգերուն,
որոնցմէ դուն կը վախնաս։
20 Ու նաև քու Տէր Աստուածդ անոնց
վրայ իշամեղու պիտի խրկէ,
որ մնացածները՝ ու քու երեսէդ
21 պահուըտողները կորսուին։ Անոնց
երեսէն մի վախնար․
քանզի քու Տէր Աստուածդ՝ ան
զօրաւոր ու ահարկու Աստուածը՝
22 ձեր մէջն է։ Եւ քու Տէր Աստուածդ
այն ազգերը քու առջեւէդ
կամաց կամաց պիտի վռնտէ․
զանոնք չես կրնար մէկէն հատցընել,
որ չըլլայ թէ դաշտին գազանները
23 վրադ շատնան։ Եւ քու Տէր Աստուածդ
զանոնք քու ձեռքդ պիտի
մատնէ, ու զանոնք մեծ կործանումով
պիտի կործանէ, մինչև որ
24 ամէնքը բնաջինջ ըլլան։ Նաև անոնց
թագաւորները քու ձեռքդ
պիտի տայ, և անոնց անունները
երկինքին տակէն ոչնչացընես․
ու բնաւ մէկը պիտի չկրնայ քեզի
դէմ կենալ, մինչև որ զանոնք կորսնցընես։
25 Անոնց աստուածներուն
քանդակուած կուռքերը կրակով
այրես․ ու անոնց վրայ եղած ոսկիին
ու արծաթին աչք տնկելով՝
անոնք քեզի չառնես, որ անոնցմով
որոգայթի չբռնուիս․ վասն
զի անոնք քու Տէր Աստուծոյդ
26 առջեւ գարշելի են․ Արդ՝ գարշելի
բան մը տունդ մի տանիր, որ դուն
ալ անոր պէս նզովուած չըլլաս․ անկէ
բոլորովին զզուիս, ու զանիկայ արհամարհես,
վասն զի նզովուած է ան։

Ել․ Թ․ 14․ ԺԵ․ 26․ Գլ․ ԻԸ․ 27․ 60․
Հմր 2․
Գլ․ ԺԳ․ 8․ ԺԹ․ 13․ 21․ ԻԵ․ 12․
Ել․ ԻԳ․ 33․ Գլ․ ԺԲ․ 30․ Դատ․ Ը․ 27․ Սաղ․ ՃԶ․ 36․
Գլ․ ԼԱ․ 6․ Սաղ․ ՃԵ․ 5․
Գլ․ Դ․ 34․ ԻԹ․ 3․
Ել․ ԻԳ․ 28․ Յես․ ԻԴ․ 12․
Գլ․ Ժ․ 17․ Նեեմ․ Ա․ 5․ Դ․ 14․ Թ․ 32․
Թու․ ԺԱ․ 20․ ԺԴ․ 9․ 14․ 42․ ԺԶ․ 3․ Յես․ Գ․ 10․
Ել․ ԻԳ․ 29․ 30․
Հմր 2․
Յես․ Ժ․ 24․ 25․ 42․ ԺԲ․ 1․
Ել․ ԺԷ․ 14․ Գլ․ Թ․ 14․ ԻԵ․ 19․ ԻԹ․ 20․
Գլ․ ԺԱ․ 25․ Յես․ Ա․ 5․ Ժ․ 8․ ԻԳ․ 9․
Հմր 5․ Ել․ ԼԲ․ 20․ Գլ․ ԺԲ․ 3․ Ա Մն․ ԺԴ․ 12․
Յես․ Է․ 1․ 21․
Դատ․ Ը․ 27․
Գլ․ ԺԷ․ 1․
Ղև․ ԻԷ․ 28․ Գլ․ ԺԳ․ 17․ Յես․ Զ․ 17․ 18․ Է․ 1․

ԳԼ․ Ը

1-20 Մովսէս կը յորդորէ Իսրայէլացիները Աստուծոյ հնազանդելու, անոր բարերարութիւնները յիշելով։

1 Ամէն պատուիրանքները՝ որ ես
այսօր կը պատուիրեմ քեզի՝
[ա]զգոյշ եղէք որ ընէք, որպէս զի
ապրիք, ու շատնաք, ու մտնէք
ժառանգէք այն երկիրը՝ որն որ
Տէրը ձեր հայրերուն երդումով
2 խոստացաւ։ Ու միտքդ պահէ այն
բոլոր ճամբան, որ քու Տէր Աստուածդ
աս քառասուն տարին
[բ]քեզ անապատին մէջ պտըտցուց,
[գ]քեզ խոնարհեցնելու՝ փորձելու
[դ]ու սրտիդ մէջինը իմանալու համար,
թէ արդեօք դուն անոր պատուիրանքները
պիտի պահես, թէ
3 չէ։ Եւ Տէրը քեզ խոնարհեցուց,
[ե]անօթեցուց, և [զ]մանանայով կերակրեց,
որն որ ոչ դուն կը ճանչնայիր,
և ոչ քու հայրերդ, քեզի
իմացընելու համար՝ թէ [է]ոչ միայն
հացով կ'ապրի մարդ, հապա մարդը
Տէրոջը բերնէն ելած ամէն խօսքով
4 կ'ապրի։ [ը]Աս քառասուն տարին
քու վրայէդ լաթերդ չհինցան,
ու ոտքերդ չուռեցան։
5 [թ]Եւ սրտիդ մէջը գիտնաս որ
ինչպէս մարդ մը կը խրատէ իր
որդին, քու Տէր Աստուածդ ալ
6 քեզ անանկ կը խրատէ։ Ուրեմն
քու Տէր Աստուծոյդ պատուիրանքները
պահես, [ժ]որ անոր ճամբաներուն մէջը քալես, ու
7 անկէ վախնաս։ Քանզի քու Տէր
Աստուածդ մէկ աղէկ երկիր մը
կը տանի քեզ, [ի]անանկ երկիր մը՝
որ դաշտերէ ու լեռներէ բղխող
դետերով՝ աղբիւրներով ու խորունկ
8 ջուրերով լեցուն է․ Անանկ երկիր
մը՝ որ ցորենով, գարիով, այգիներով,
թզենիներով և նռնենիներով
լեցուն է․ իւղ տուող ձիթե-
9 նիներու ու մեղրի երկիր․ Անանկ
երկիր մը՝ որ հոն *կուշտ հաց պիտի
ուտես, [լ]ու անոր մէջ բնաւ բան
մը պիտի չպակսի քեզի․ երկիր մը՝
որուն քարերը երկաթ է, ու անոր
լեռներէն պղինձ պիտի հանես։
10 [խ]Ուտելէ երբոր ուտես ու կշտանաս,
քու Տէր Աստուածդ օրհնես,
այն աղէկ երկիրը քեզի տալուն համար։
11 Քու անձիդ զգուշութիւն
ըրէ, չըլլայ որ քու Տէր Աստուածդ
մոռնաս, ու չպահես անոր պատուիրանքները,
դատաստանները
ու կանոնները, որոնք ես այսօր
12 քեզի կը պատուիրեմ։ [ծ]Ու երբոր
ուտես ու կշտանաս, և գեղեցիկ
տուներ շինես, ու բնակիս անոնց
13 մէջ, Ու երբոր արջառներդ և հօտերդ
շատնան, ու նաև արծաթդ
ու ոսկիդ շատնայ, և քու ամէն
14 ունեցածդ շատնայ, [կ]Չըլլայ որ
սիրտդ հպարտանայ, և [հ]քու Տէր
Աստուածդ մոռնաս, ան որ Եգիպ-

Ն․ Ք․ գ․ Ք․
1451
ա Գլ․ Դ․ 1․ Ե․ 32․ 33․ Զ․ 1․ 2․ 3․
բ Գլ․ Ա․ 3․ Բ․ 7․ ԻԹ․ 5․ Սաղ․ ՃԼԶ․ 16․ Ամով․ Բ․ 10․
գ Ել․ ԺԶ․ 4․ Գլ․ ԺԳ․ 3․
դ Բ Մն․ ԼԲ․ 31․ Յովհ․ Բ․ 25․
ե Ել․ ԺԶ․ 2․ 3․
զ Ել․ ԺԶ․ 12․ 14․ 35․
է Սաղ․ ՃԴ․ 29․ Մատ․ Դ․ 4․ Ղուկ․ Դ․ 4․
ը Գլ․ ԻԹ․ 5․ Նեեմ․ Թ․ 21․
թ Բ Թագ․ Է․ 14․ Սաղ․ ՁԹ․ 32․ Առակ․ Գ․ 12․ Եբր․ ԺԲ․ 5․ 6․ Յայտ․ Գ․ 19․
ժ Գլ․ Ե․ 33․
ի Գլ․ ԺԱ․ 10․ 11․ 12․
* Եբր․ առանց չքաւորութեան
լ Գլ․ ԼԳ․ 25․
խ Գլ․ Զ․ 11․ 12․
ծ Գլ․ ԻԸ․ 47․ ԼԲ․ 15․ Առակ․ Լ․ 9․ Ովս․ ԺԳ․ 6․
կ Ա Կոր․ Դ․ 7․
հ Սաղ․ ՃԶ․ 21․

Ն. Ք. Գ.Ք.
1451

յ Թու. իա. 6. Ովս. ժգ. 5.
ւ Ել. ժզ. 12. 13. 14. Երեմ. բ. 6.
ր Թու. ի. 11. Սաղ. ճը. 15. ճժդ. 8.
ւ Ել. ժզ. 15.
ը Երեմ. իդ. 5. 6. Եբր. ժբ. 11.
ն Գլ. թ. 4. Ա Կոր. դ. 7.
ո Առակ. ժ. 22. Ովս. բ. 8.
է Գլ. է. 8. 12.

տացւոց երկրէն՝ ծառայութեան
15 տունէն քեզ հանեց, Եւ այն մեծ
ու ահաւոր, [յ] կիզող օձերով ու
կարիճներով լեցուն, չոր ու անջուր
անապատին մէջ [ւ] քեզ պտըտցուց,
[ր] ու քեզի ապառաժ քարէն ջուր
16 հանեց. Եւ անապատին մէջ քու
հայրերուդ չճանչցած [ւ] մանանայովը
քեզ կերակրեց, որ քեզ խոնարհեցընէ ու փորձէ, և [ը] վերջը
17 քեզի բարիք ընէ. [ն] Եւ սրտիդ մէջը
չըսես թէ՝ Աս հարստութիւնը իմ
կարողութեամբս ու իմ ձեռքիս
18 ուժովը վաստըկեցայ. Հապա քու
Տէր Աստուածդ յիշես. [ն] քանզի
հարստութիւն ստանալու համար
քեզի ոյժ տուողը ան է. [ո] որ քու
հայրերուդ իր երդումովը ըրած
ուխտը հաստատէ, ինչպէս որ այսօր է։

ւ Գլ. դ. 26. լ. 18.
ղ Դան. թ. 11. 12.

19 Եւ թէ որ քու Տէր Աստուածդ
մոռնալով՝ ուրիշ աստուածներու
ետեւէ երթաս, զանոնք պաշտես,
ու անոնց երկրպագութիւն ընես,
[ւ] ես այսօր ձեզի կը վկայեմ, որ
դուք բոլորովին պիտի կորսուիք՝
20 Ան ազգերուն պէս՝ որ Տէրը ձեր
առջեւէն պիտի կորսընցընէ. [ղ] անանկ պիտի կորսուիք. ինչու որ
ձեր Տէր Աստուծոյն խօսքը մտիկ
չըրիք։

ԳԼ. Թ

1—29 Մովսէս Իսրայէլացւոց քանի մը ապստամբութիւնները յիշելով՝ կը փորձէ անոնցմէ ինքզինքնին արդար սեպելու կարծիքը։

ա Գլ. ժա. 31. Յեսու. գ. 16. դ. 19.
բ Գլ. դ. 38. է. 1. ժա. 23.
գ Գլ. ա. 28.
դ Թուոց. ժգ. 23. 29. 33. 34.
ե Գլ. լա. 3. Յեսու. գ. 11.
զ Գլ. դ. 24. Եբր. ժբ. 29.
է Գլ. է. 23.
ը Ել. իգ. 31. Գլ. է. 24.
թ Գլ. ը. 17. Հռով. ժա. 6. 20. Ա Կոր. դ. 4. 7.
ժ Ծն. ժե. 16. Ղեւ. ժը. 24. 25. Գլ. ժը. 12.
ի Տիտ. գ. 5.

1 Ո՛վ Իսրայէլ՝ մտիկ ըրէ. [ա] Դուն
այսօր Յորդանանէն կ'անցնիս,
որ երթաս [բ] քեզմէ մեծ ու զօրաւոր
ազգեր, ու [գ] մինչեւ երկինքը պարսպաւոր մեծ քաղաքներ ժառանգես,
2 Այն մեծ ու երկայնահասակ ազգը՝ [դ] Ենակիմներուն որդիքը՝ որոնք
դուն կը ճանչնաս, ու նաեւ լսեր ես
թէ՝ Ենակին որդւոցը ո՞վ կրնայ
դէմ դնել։
3 Արդ՝ դուն այսօր գիտցիր, որ
քու Տէր Աստուածդ ինքը [ե] քու
առջեւդ կ'անցնի [զ] լափող կրակ
մը, [է] ու զանոնք պիտի կորսընցընէ, և քու առջեւէդ զանոնք պիտի
ոչնչացընէ. [ը] և դուն անոնք պիտի
հալածես, ու շուտով կորսընցընես, ինչպէս որ Տէրը քեզի ըսաւ։
4 Երբոր քու Տէր Աստուածդ զանոնք
քու առջեւէդ հալածէ, [թ] սրտիդ
մէջը չըսես թէ՝ Տէրը իմ արդարութեանս համար զիս աս երկիրը բերաւ՝ որ ժառանգեմ. [ժ] քանզի Տէրը աս ազգերը իրենց անօրէնութեանը համար քու առջեւէդ կը
5 վռընտէ։ [ի] Ոչ թէ քու արդարութեանդ ու սրտիդ ուղղութեանը
համար կը մտնես անոնց երկիրը
ժառանգելու, այլ քու Տէր Աստուածդ ան ազգերուն անօրէնութեանը համար՝ զանոնք քու առջեւէդ կը վռընտէ, և որ հաստատէ
[լ] ան խօսքը՝ որուն համար քու
հայրերուդ՝ Աբրահամին, Իսահակին ու Յակոբին երդում ըրաւ։
6 Ուստի գիտցիր որ՝ քու արդարութեանդ համար չէ որ քու Տէր Աստուածդ աս բարի երկիրը քեզի
ժառանգել կու տայ. [խ] քանզի դուն
խստապարանոց ժողովուրդ մըն ես։
7 Միտքդ պահէ — մի մոռնար,
որ դուն քու Տէր Աստուածդ անապատին մէջ բարկացուցիր. [ծ] Եգիպտոսի երկրէն ելած օրէդ՝ մինչեւ
հոս եկած օրդ Տէրոջը անհնազանդ
8 եղաք։ [կ] Քորեբի մէջ ալ Տէրը
բարկացուցիք. և Տէրը ձեզ կորսընցընելու համար՝ ձեզի բարկա-
9 ցաւ։ [հ] Երբոր ես լեռը ելայ, որ
քարեղէն տախտակները առնեմ,
[ձ] ուխտին՝ Տէրոջը ձեզի հետ ըրած
ուխտին տախտակները, [ղ] քառասուն
օր ու քառասուն գիշեր լեռը կեցայ.
ոչ հաց կերայ և ոչ ջուր խմեցի.
10 [ճ] Ան ատենը Տէրը տուաւ ինծի Աստուծոյ մատովը գրուած երկու
քարեղէն տախտակները. ու անոնց
վրայ [մ] գրուած էին բոլոր ան խօսքերը, որոնք [յ] ժողովքին օրը լեռանը
վրայ կրակին մէջէն Տէրը ձեզի զրուցեց։
11 Արդ՝ քառասուն օրէն ու
քառասուն գիշերէն ետքը՝ Տէրը երկու քարեղէն տախտակները՝ ուխտին տախտակները ինծի
12 տուաւ։ Եւ Տէրը ինծի ըսաւ.
[ն] Ել, — շուտով ասկէ վար իջիր.
քանզի քու Եգիպտոսէն հանած
ժողովուրդդ անօրէնութիւն ընելով՝ իմ պատուիրած ճամբայէս
[շ] շուտով խոտորեցան. իրենց ձու-
13 լածոյ կուռք շինեցին։ Ու նաեւ
[ո] Տէրը ինծի հետ խօսելով՝ ըսաւ.
Ես աս ժողովուրդին նայեցայ. և
[չ] ահա խստապարանոց ժողովուրդ
14 մըն է ան. [պ] Թող տուր ինծի՝ որ
զանոնք կորսընցընեմ, ու [ջ] անոնց
անունը երկինքին տակէն բնաջինջ
ընեմ. [ռ] և քեզ անոնցմէ զօրաւոր
ու բազմաթիւ ազգ մը պիտի ընեմ։
15 [ս] Ան ատենը ես դարձայ, լեռնէն
վար իջայ. [վ] ու լեռը կրակով կ'այրէր, և ուխտին երկու տախտակները երկու ձեռքերուս վրան էր։
16 [տ] Եւ տեսայ որ՝ ձեր Տէր
Աստուծոյն դէմ մեղք գործելով՝
ձեզի ձուլածոյ որթ շիներ էիք,
Տէրոջը ձեզի պատուիրած ճամբա-
17 յէն շուտով խոտորեր էիք. Ան
ատենը ան երկու տախտակները

Ն. Ք. Գ.Ք.
1451

լ Ծն. ժբ. 7. ժգ. 15. ժե. 7. ժէ. 8. իզ. 4. իը. 13.
խ Ել. լբ. 9. լգ. 3. լդ. 9.
ծ Ել. ժդ. 11. ժզ. 2. ժէ. 2. Թուոց. ժա. 4. ի. 2. իե. 2. Գլ. լա. 27.
կ Ել. լբ. 4. Սաղ. ճզ. 19.

1491

հ Ել. իդ. 12. 15.
ձ Ել. իդ. 18. լդ. 28.
ճ Ել. լա. 18.
մ Ել. ժթ. 17. ի. 1. Գլ. դ. 10. ժ. 4. ժը. 16.
յ Ել. լբ. 7.
շ Գլ. լա. 29. Դատ. բ. 17.
ո Ել. լբ. 9.
չ Գլ. ժա. 6. Գլ. լա. 27. գ Թագ. ժէ. 14.
պ Ել. լբ. 10.
ջ Գլ. իթ. 20. Սաղ. թ. 5. ճթ. 13.
ռ Թուոց. ժդ. 12.
ս Ել. լբ. 15.
վ Ել. ժթ. 18. Գլ. դ. 11. ե. 23.
տ Ել. լբ. 19.

Ն · Ք · Գ · Ք ·
1451

բռնեցի, ու իմ երկու ձեռքերուս վրայէն վար նետեցի, և ձեր աչքերուն առջեւ զանոնք կոտրեցի։

‡ Ել · լդ · 28 · Սաղ · ճզ · 23 ·
* Եբր · ինկայ

18 Երբ առջինին պէս Տէրոջը առջեւ *աղաչեցի քառասուն օր ու քառասուն գիշեր. ոչ հաց կերայ՝ ոչ ալ ջուր խմեցի, ձեր գործած բոլոր մեղքին համար. վասն զի Տէրոջը առջեւ չարութիւն ընելով՝

‡ Ել · լբ · 10 · 11 ·

19 զանիկայ բարկացուցեր էիք. ‡Ու ես վախցայ անոր սաստիկ բարկութենէն՝ որով Տէրը ձեր վրայ բարկացաւ ձեզ կորսնցընելու համար. ‡սակայն Տէրը ան անգամին ալ

‡ Ել · լբ · 14 · լգ · 17 · Գլ · Ժ · 10 · Սաղ · ճզ · 23 ·

20 ինծի լսեց։ Եւ Տէրը Ահարոնին խիստ բարկացաւ, անանկ որ զանիկայ պիտի կորսնցընէր. ու նոյն ատենը Ահարոնին համար ալ ա-

‡ Ել · լբ · 20 · Եա · լա · 7 ·

21 ղօթք ըրի։ Եւ ‡ձեր ըրած մեղքը՝ այսինքն որթը առի, ու զանիկայ կրակով այրեցի. եւ զանիկայ ծեծելով՝ լաւ մը փշրեցի, մինչեւ որ մանր փոշի եղաւ. և ան փոշին լեռնէն իջնող առուին մէջը նետեցի։

‡ Թուոց · ժա · 1 · 3 · 5 ·
‡ Ել · ժէ · 7 ·
‡ Թուոց · ժա · 4 · 34 ·
‡ Թուոց · ժգ · 4 · ժդ · 1 ·

22 Նաեւ ‡Տաբերայի, ‡Մասսայի ու ‡Կիբրոթ Հաթթաւայի մէջ Տէրը

23 բարկացուցիք։ Ու ‡երբոր Տէրը ձեզ Կադէս Բառնեայէն խրկեց, և ձեզի ըսաւ. Ելէք, ու իմ ձեզի տուած երկիրս ժառանգեցէք. ան ատենը ձեր Տէր Աստուծոյն հրամանին անհնազանդութիւն ըրիք, ու ‡անոր չհաւատալով՝ անոր խօս-

‡ Սաղ · ճզ · 24 · 25 ·
‡ Գլ · լա · 27 ·

24 քը մտիկ չըրիք։ ‡Ձեզ ճանչցած օրէս 'ի վեր՝ Տէրոջը անհնազանդ էք։

‡ Հմր 31 ·

25 ‡Ուստի ես քառասուն օր ու քառասուն գիշեր որ աղաչեցի, Տէրոջը առջեւ աղաչեցի. որովհետեւ Տէրը ըսաւ որ ձեզ կորսնցընէ։

‡ Ել · լբ · 11 · ա ·

26 ‡Եւ ես Տէրոջը աղաչելով՝ ըսի. Ով Տէր Եհովայ, մի՛ կորսնցըներ քու ժողովուրդդ ու ժառանգութիւնդ՝ որն որ քու մեծութեամբդ ազատեցիր, ու զօրաւոր ձեռքով

27 Եգիպտոսէն հանեցիր։ Քու ծառաներդ՝ Աբրահամը, Իսահակը ու Յակոբը յիշէ, ու աս ժողովուրդին խստութեանը, անօրէնութեանը

‡ Ել · լբ · 12 · Թուոց · ժդ · 16 ·

28 ու մեղքին մի՛ նայիր. Չըլլայ որ՝ ան երկիրը ուսկից որ մեզ հանեցիր, անոր բնակիչները ըսեն թէ՝ ‡Տէրը կարող չըլլալով զանոնք տանելու ան երկիրը՝ որ անոնց խոստացեր էր, կամ զանոնք ատելով, հանեց զանոնք որ ա-

‡ Գլ · դ · 20 · գ Թագ · ը · 51 · Նեեմ · ա · 10 · Սաղ · ղե · 7 ·

29 նապատին մէջ մեռցընէ։ ‡Որովհետեւ անոնք քու ժողովուրդդ ու ժառանգութիւնդ են, որոնք դուն քու մեծ զօրութեամբդ ու բարձր բազուկովդ Եգիպտոսէն հանեցիր։

ԳԼ. Ժ.

1 Մովսէս կը յիշէ Աստուծոյ ողորմութիւնը՝ որ նորէն ուրիշ երկու տախտակներու վրայ գրեց օրէնքը։ 6 քահանայութեան յաջորդութիւնը որոշեց։ 8 Ղեւիին ցեղը զատեց։ 10 ու ժողովուրդին համար Մովսէսին ըրած աղօթքը ընդունեց։ 12 Հնազանդութեան յորդորանք մը։

Ն · Ք · Գ · Ք ·
1451

1491

‡ Ել · լդ · 1 · 2 ·
‡ Ել · իե · 10 ·

1 Ան ատենը Տէրը ինծի ըսաւ. ‡Քեզի առջիններուն պէս երկու հատ քարէ տախտակներ կոփէ, ու լեռը ինծի ելիր, ու նաեւ ‡քեզի մէկ

2 փայտէ տապանակ մը շինէ. Եւ տախտակներուն վրայ՝ քու կոտրած առջի տախտակներուդ վրայի խօսքերը պիտի գրեմ, ու ‡զանոնք

‡ Ել · իե · 16 · 21 ·
‡ Ել · իե · 5 · 10 · լէ · 1 ·
‡ Ել · լդ · 4 ·

3 տապանակին մէջը դնես։ Ուստի ես ‡Սատիմի փայտէ տապանակ մը շինեցի, ‡ու առջինին պէս երկու հատ քարէ տախտակներ կոփեցի, ու ան երկու տախտակները ձեռքս

‡ Ել · լդ · 28 ·
‡ Ել · ի · 1 ·
‡ Ել · ժթ · 17 · Գլ · Թ · 10 · Ժը · 16 ·

4 առնելով՝ լեռը ելայ։ Եւ ‡տախտակներուն վրայ՝ առջի գրուածքին պէս՝ ան տասը խօսքերը գրեց, ‡որոնք Տէրը ձեզի լեռանը վրայ կրակին մէջէն խօսեցաւ ‡ժողովքին օրը. և Տէրը զանոնք ինծի տուաւ։

‡ Ել · լդ · 29 ·
‡ Ել · խ · 20 ·
‡ գ Թագ · ը · 9 ·

5 Անկէ դառնալով՝ ‡լեռնէն վար իջայ. ու ‡տախտակները՝ շինած տապանակիս մէջը դրի, ‡որ ան տեղը կենան, ինչպէս որ Տէրը ինծի պատուիրեց։

‡ Թուոց · լգ · 31 ·
‡ Թուոց · ի · 28 · լգ · 38 ·

6 Եւ Իսրայէլի որդիքը՝ Բերոթ Բանէ Յականէն Մոսերա չուեցին. ‡հոն մեռաւ Ահարոնը, ու հոն թաղուեցաւ. և անոր տղան Եղիազարը անոր տեղը քահանայ եղաւ։

‡ Թուոց · լգ · 32 · 33 ·

7 ‡Անկէ Գադգադ, ու Գադգադէն ջուրի առուներու երկիրը՝ Եոտբաթան չուեցին։

‡ Թուոց · գ · 6 · դ · 4 · ը · 14 · ժզ · 9 ·
‡ Թուոց · դ · 15 ·
‡ Գլ · ժը · 5 ·
‡ Ղեւ · Թ · 22 · Թուոց · զ · 23 · Գլ · իա · 5 ·

8 Ան ատենը Տէրը ‡Ղեւիին ցեղը զատեց, ‡որ Տէրոջը ուխտին տապանակը կրէ, ‡Տէրոջը առջեւ կենայ՝ որ անոր ծառայութիւն ընէ, ու ‡անոր անունովը օրհնէ մինչեւ աս

‡ Թուոց · ժը · 20 · 24 · Գլ · ժը · 1 · 2 · Եզեկ · խդ · 28 ·

9 օրս։ ‡Աս պատճառաւ Ղեւին իր եղբայրցը հետ բաժին ու ժառանգութիւն չունի. անոր ժառանգութիւնը Տէրն է, ինչպէս որ քու Տէր Աստուածդ անոր ըսաւ։

1491

‡ Ել · լդ · 28 · Գլ · Թ · 18 · 25 ·
‡ Ել · լբ · 14 · 33 · 34 · լգ · 17 · Գլ · Թ · 19 ·

10 Եւ ‡ես առջի օրերուն համեմատ՝ քառասուն օր ու քառասուն գիշեր լեռանը վրայ կեցայ, ու ‡Տէրը աս անգամին ալ ինծի մտիկ ընելով՝

‡ Ել · լբ · 34 · լգ · 1 ·

11 չուզեց քեզ կորսնցընել։ ‡Եւ Տէրը ինծի ըսաւ. Ելիր՝ ու ժողովուրդին առջեւէն չուէ, որ մտնեն ու ժառանգեն ան երկիրը՝ որն որ անոնց հայրերուն երդում ըրի անոնց տալու համար։

‡ Միք · զ · 8 ·
‡ Գլ · զ · 13 ·
‡ Գլ · ե · 33 ·

12 Ուրեմն ով Իսրայէլ, ‡հիմա քու Տէր Աստուածդ քեզմէ ինչ կը պահանջէ. միայն թէ ‡քու Տէր Աստուծմէդ վախնաս, ‡անոր ամէն

Ն. Ք. ԳՔ.
1451

Գլ. Զ. 5. Ժա. 13. Լ. 16. 20. Մատ. ԻԲ. 37.
Գլ. Զ. 24.
Գ Թագ. Ը. 27. Սաղ. ՃԺԵ. 16. ՃԽԸ. 4.
Ծնն. ԺԴ. 19. Ել. ԺԹ. 5. Սաղ. ԻԴ. 1.
Գլ. Դ. 37.
Ղև. ԻԶ. 41. Գլ. Լ. 6. Երեմ. Դ. 4. Հռով. Բ. 28. 29. Կող. Բ. 11.
Գլ. Թ. 6. 13.
Յես. ԻԲ. 22. Սաղ. ՃԼԶ. 2. Դան. Բ. 47. Ժա. 36.
Յայտ. ԺԷ. 14. ԺԹ. 16.
Գլ. Է. 21.
Բ Մն. ԺԹ. 7. Յոբ. ԼԴ. 19. Գործ. Ժ. 34. Հռով. Բ. 11. Գաղ. Բ. 6. Եփե. Զ. 9. Կող. Գ. 25. Ա Պետ. Ա. 17.
Սաղ. ԿԸ. 5. ՃԽԶ. 9.
Ղև. ԺԹ. 33. 34.
Գլ. Զ. 13. Մատ. Դ. 10. Ղու. Դ. 8.
Գլ. Ժա. 22. Ժգ. 4.
Սաղ. ԿԳ. 11.
Ել. ԺԵ. 2.
Սաղ. ԻԲ. 3. Երեմ. ԺԷ. 14.
Ա Թագ. ԺԲ. 24. Բ Թագ. Է. 23. Սաղ. ՃԶ. 21. 22.
Ծնն. ԽԶ. 27. Ել. Ա. 5. Գործ. Է. 14.
Ծնն. ԺԵ. 5. Գլ. Ա. 10. Եբր. ԺԱ. 12.

Գլ. Ժ. 12. Լ. 16. 20.
Զաք. Գ. 7.
Գլ. Ը. 5.
Գլ. Ե. 24.
Գլ. Է. 19.

ճամբաներուն մէջը քալես, և զանիկայ սիրես, ու նաև քու բոլոր սրտովդ ու բոլոր հոգիովդ քու
13 Տէր Աստուածդ պաշտես, Եւ Տէրոջը պատուիրանքները ու կանոնները պահես, որոնք ես այսօր քեզի կը պատուիրեմ, Որ քեզի աղէկ
14 ըլլայ։ Ահա երկինքը ու երկնից երկինքը, նաև երկիրը ու բոլոր անոր մէջը եղածը՝ քու Տէր Աստու-
15 ծոյդ են։ Միայն թէ Տէրը քու հայրերուդ հաճեցաւ, ու զանոնք սիրեց. և անոնցմէ ետքը անոնց զաւակները՝ ձեզ ընտրեց բոլոր ազգերուն մէջէն,
16 ինչպէս որ այսօր է։ Ուստի ձեր սրտերուն անթլփատութիւնը թլփատեցէք. ու ձեր պարանոցները ալ մի՛ խստացնէք.
17 Քանզի ձեր Տէր Աստուածը՝ աստուածներուն Աստուածը ու տէրերուն Տէրն է, մեծ՝ հզօր ու ահեղ Աստուած մըն է, որ աչառութիւն չըներ ու կաշառք չառ-
18 ներ. Անիկայ որբին ու որբևայրիին իրաւունք կ'ընէ, պանդուխտը կը սիրէ, ու անոր հաց ու հան-
19 դերձ կու տայ։ Ուրեմն պանդուխտը սիրեցէք, քանզի դուք ալ Եգիպտացւոց երկրին մէջ պան-
20 դուխտ էիք։ Քու Տէր Աստուծմէդ վախնաս, զանիկայ պաշտես, և անոր յարիս, ու անոր
21 անունովը երդում ընես։ Քու պարծանքդ անիկայ է, և քու Աստուածդ անիկայ է, որ քեզի համար աս մեծ ու սքանչելի բաները ըրաւ, որոնք դուն քու աչքերովդ
22 տեսար։ Քու հայրերդ եօթանասուն հոգի էին՝ երբոր Եգիպտոս իջան. ու հիմա քու Տէր Աստուածդ՝ քեզ երկինքի աստղերուն պէս շատցուց։

ԳԼ. ԺԱ

1 Մովսէս հնազանդութեան կը յորդորէ Իսրայէլացիները։ 2 Աստուծոյ մեծ գործքերուն վրայ իրենց տեղեկութիւն ունենալովը։ 8 Աստուծոյ մեծ օրհնութիւններուն խոստմունքովը։ 16 ու սպառնալիքովը։ 18 Կ'իմացընէ նաև թէ պէտք է զգուշաւոր խորհրդածութիւն ընել Աստուծոյ խօսքերուն մէջ. 26 օրհնութիւնը ու անէծքը անոնց առջևը կը դնէ։

1 Ուրեմն դուն քու Տէր Աստուածդ սիրես, ու միշտ անոր պատուիրած բաները, կանոնները, դատաստանները ու պատուիրանքները
2 պահես։ Եւ այսօր գիտցէք, որ ձեր որդւոցը չէ իմ խօսքս. որովհետև անոնք չեն գիտեր, ու չտեսան ձեր Տէր Աստուծոյն խրատը, անոր մեծութիւնը, զօրաւոր
3 ձեռքը ու բարձր բազուկը, Եգիպտոսի մէջ՝ Եգիպտացւոց Փարաւոն թագաւորին՝ ու անոր բոլոր երկրին վրայ ըրած նշանները ու գործ-
4 քերը. Եւ ինչ որ ըրաւ Եգիպտացւոց զօրքերուն, ձիերուն ու կառքերուն. ու երբոր անոնք ձեր ետևէն ինկան, ինչպէս Տէրը՝ Կարմիր ծովուն ջուրերը անոնց վրայ դարձուց, ու զանոնք կորսընցուց մինչև
5 աս օրս. Եւ ինչ որ ըրաւ ձեզի անապատին մէջ՝ մինչև ձեր հոս
6 գալը. Ու ինչ որ Ռուբէնեան Եղիաբին որդւոցը՝ Դաթանին ու Աբիրոնին ըրաւ. ինչպէս երկիրը իր բերանը բացաւ, ու զանոնք իրենց ընտանիքներովը՝ իրենց վրաններովը՝ ու իրենց ամէն ստացուածքովը՝ բոլոր Իսրայէլին մէջէն կլլեց։
7 Սակայն Տէրոջը ըրած բոլոր մեծ գործքերը տեսնողը՝ ձեր աչքերն
8 են։ Ուրեմն պահեցէք ան ամէն պատուիրանքները՝ որ ես այսօր ձեզի կը պատուիրեմ, որպէս զի զօրանաք՝ ու մտնէք ժառանգէք ան երկիրը, ուր որ կ'երթաք զանի-
9 կայ ժառանգելու. Եւ ձեր օրերը երկար ըլլան ան երկրին վրայ, Որն որ Տէրը ձեր հայրերուն երդում ըրաւ՝ անոնց և անոնց սերունդին տալու, անանկ երկիր մը՝ որ կաթ ու մեղր կը բղխէ։
10 Քանզի ան երկիրը՝ ուր որ դուք պիտի մտնէք անիկայ ժառանգելու համար, Եգիպտոսի երկրին պէս չէ՝ ուսկից որ ելաք. Որ հոն երբոր սերմ կը ցանէիր, բանջարի պարտէզի պէս ոտքովդ ջուր կու
11 տայիր. Այլ ձեր մտնելու ու ժառանգելու երկիրը՝ լեռներու ու հովիտներու երկիր մըն է. երկինքի
12 անձրևին ջրովը կը ջրուի. Անանկ երկիր մըն է, որն որ քու Տէր Աստուածդ կը դարմանէ. քու Տէր Աստուծոյդ աչքը՝ տարւոյն սկիզբէն մինչև վերջը միշտ անոր վրայ է։
13 Ուստի թէ որ ուշադրութեամբ մտիկ ընէք իմ բոլոր պատուիրանքներս, որ այսօր ձեզի կը պատուիրեմ, Որ ձեր Տէր Աստուածը սիրէք, և զանիկայ ձեր բոլոր սրտովը
14 ու բոլոր հոգիովը պաշտէք, Անատենը ձեր երկրին անձրևը՝ առջի ու վերջի անձրևը՝ իրենց ատենին պիտի տամ. և քու ցորենդ, քու գինիդ ու քու եղդ պիտի ժողվես.
15 Ու նաև քու արտիդ մէջ խոտ պիտի տամ անասուններուդ համար,
16 որ ուտես ու կշտանաս։ Ձեր անձերուն զգուշութիւն ըրէք, Չըլլայ որ ձեր սիրտը խաբուի, ու դուք ճիշդ ճամբայէն խոտորելով օտար աստուածները պաշտէք, ու անոնց
17 երկրպագութիւն ընէք. Եւ Տէրը ձեզի դէմ սաստիկ բարկանալով՝

Ն. Ք. ԳՔ.
1451

Սաղ. ՀԸ. 12. ՃԵ. 9.
Ել. ԺԴ. 27. 28. ԺԵ. 9. 10. Սաղ. ՃԶ. 11.
Եբր. յոր-[illegible]
Թու. ԺԶ. 1. 31. ԻԷ. 3. Սաղ. ՃԶ. 17.
Գլ. Ե. 3. Է. 19.
Յես. Ա. 6. 7.
Գլ. Դ. 40. Ե. 16. Առակ. Ժ. 27.
Գլ. Թ. 5.
Ել. Գ. 8.
Զաք. ԺԴ. 18.
Գլ. Ը. 7.
Գ Թագ. Թ. 3.
[illegible] 22. Գլ. Զ. 17.
Գլ. Ժ. 12.
Ղև. ԻԶ. 4. Գլ. ԻԸ. 12.
Յովէլ. Բ. 23. Յակ. Ե. 7.
Սաղ. ՃԴ. 14.
Գլ. Զ. 11. Յովէլ. Բ. 19.
Գլ. ԻԹ. 18. Յոբ. ԼԱ. 27.
Գլ. Ը. 19. Լ. 17.
Գլ. Զ. 15.

Ն. Ք. գ.Ք.
1451

ղ Գ Թագ. ը. 35. ր Մն. զ. 26. է. 13.
ճ Գլ. դ. 26. ը. 19. 20. լ. 18. Յես. իգ. 13. 15. 16.
մ Գլ. զ. 6. լբ. 46.
յ Գլ. զ. 8.
ն Գլ. դ. 9. 10. զ. 7.
շ Գլ. զ. 9.
ո Գլ. դ. 40. զ. 2. Առակ. գ. 2. դ. 10. թ. 11.
չ Սաղ. Հբ. 5. Ձթ. 29.
պ Հմր 13. Գլ. զ. 17.
ջ Գլ. ժ. 20. լ. 20.
ռ Գլ. դ. 38. թ. 5.
ս Գլ. թ. 1.
վ Յես. ա. 3. ժդ. 9.
տ Ծն. ժե. 18. Ել. իգ. 31. Թուոց. լդ. 3. Եզ. Եսայ.
ր Գլ. է. 24.
ց Գլ. ը. 25.
ւ Ել. իգ. 27.
փ Գլ. լ. 1. 15. 19.
ք Գլ. իը. 2.
և Գլ. իը. 15.
օ Գլ. իէ. 12. 13. Յես. ը. 33.
ֆ Ծն. ժբ. 6. Դատ. է. 1.

ղերկինքը գոցէ, որ անձրեւ չըլլայ, ու երկիրը իր պտուղը չտայ. եւ ճՏէրոջը ձեզի տուած բարի երկրէն շուտով կորսուիք ։

18 մԱս իմ խօսքերս ձեր սրտին ու հոգիին մէջ դրէք, ու յզանոնք նշանի համար ձեր ձեռքերուն վրայ կապեցէք, ու ճակատնոցի համար ձեր աչքերուն մէջտեղը ըլլան.
19 նԵւ զանոնք ձեր տղոցը սորվեցուցէք, ու տունը նստած ատենդ, ճամբան քալած ատենդ, եւ պառկելու ու ելլելու ատենդ՝ անոնք
20 խօսիս. շԵւ զանոնք քու տանդ դրանդեացը վրայ ու դռներուդ
21 վրայ գրես. Որպէս զի ան երկրին վրայ՝ որ Տէրը ձեր հայրերուն երդում ըրաւ անոնց տալու, ոձեր օրերը ու ձեր որդւոցը օրերը շատնան, չիբրեւ երկինքի օրեր երկրի վրայ ։

22 Քանզի պթէ որ աս իմ ձեզի պատուիրած բոլոր պատուիրանքներս զգուշութեամբ պահէք՝ ու կատարէք, եւ ձեր Տէր Աստուածը սիրէք, ու անոր բոլոր ճամբաներուն մէջը
23 քալէք, եւ ջանոր յարիք, Տէրն ալ ռաս ամէն ազգերը ձեր առջեւէն պիտի վռնտէ, եւ դուք՝ սձեզմէ մեծ ու զօրաւոր ազգերու վրայ պի-
24 տի տիրէք ։ վՁեր ոտքին ամէն կոխած տեղը՝ ձերը պիտի ըլլայ. ձեր սահմանը՝ տանապատէն ու Լիբանանէն՝ գետէն՝ այսինքն Եփրատ գետէն մինչեւ արեւմտեան
25 ծովը պիտի ըլլայ ։ րԲնաւ մէկը պիտի չկարենայ ձեզի դէմ դնել. ձեր Տէր Աստուածը՝ ցձեր ամէն կոխած երկրին վրայ՝ ձեզմէ վախ մը ու սոսկում մը պիտի բերէ, ւինչպէս որ ձեզի ըսաւ ։

26 փԱհա ես այսօր ձեր առջեւ օրհնութիւն ու անէծք կը դնեմ.
27 քՕրհնութիւնը՝ թէ որ հնազանդութիւն ընէք ձեր Տէր Աստուծոյն պատուիրանքներուն, որոնք ես
28 այսօր ձեզի կը պատուիրեմ. Եւ անէծքը՝ թէ որ ձեր Տէր Աստուծոյն պատուիրանքներուն չհնազանդիք, ու խոտորիք ան ճամբայէն՝ որ ես այսօր ձեզի կը պատուիրեմ, ու ձեր չճանչցած օտար աստուածներուն
29 ետեւէն երթաք ։ Ու ասոր երբոր քու Տէր Աստուածդ քեզ տանի ան երկիրը, ուր որ պիտի մտնես ու ժառանգես, օօրհնութիւնը՝ Գարիզին լեռանը վրայ, ու անէծքը՝ Գեբաղ
30 լեռանը վրայ տաս. Ահա անոնք Յորդանանու անդին կողմը արեւմտեան ճամբուն վրայ՝ ֆՄորէի կաղնիներուն մօտ՝ Գաղգաղային դիմացի հովիտին մէջ բնակող Քանանացւոց երկրին մէջն են ։

31 ձՈրովհետեւ դուք Յորդանանէն պիտի անցնիք, որ մտնէք ու ժառանգէք ան երկիրը՝ որն որ ձեր Տէր Աստուածը ձեզի պիտի տայ. ու զանիկայ պիտի ժառանգէք, եւ ա-
32 նոր մէջ պիտի բնակիք ։ Ուրեմն եզգուշութեամբ 'ի գործ դրէք ան ամէն կանոնները ու դատաստանները՝ որոնք ես այսօր ձեր առջեւ կը դնեմ ։

ԳԼ. ԺԲ

1 Կռապաշտութեան շէնքերը պէտք էր կործանել ։ 5 Աստուծոյ երկրպագութիւնը իր ընտրած տեղը պիտի մատուցուէր ։ 15, 23 Արիւն ուտելը կ'արգիլուի ։ 17, 20, 26 Սուրբ բաները սուրբ տեղի մը մէջ պիտի ուտուէր ։ 19 Ղեւտացին անտես չընելու վրայով ։ 29 Կռապաշտութեան սովորութիւնները քննել պէտք չէր ։

1 –Ասոնք են ան կանոնները ու դատաստանները՝ որոնք դուք պահելու ու ընելու էք ան երկրին վրայ, որն որ ձեր հայրերուն Տէր Աստուածը ձեզի պիտի տայ ժառանգելու համար, բորչափ ժամանակ
2 որ երկրի վրայ ապրիք ։ ցԱն բոլոր տեղուանքը՝ ուր որ ձեր յաղթելու ազգերը՝ ւբարձր լեռներու վրայ, բլուրներու վրայ ու ամէն տերեւալից ծառերու տակ՝ իրենց աստուածները պաշտեր են, բոլորովին կործա-
3 նեցէք. Նաեւ փանոնց սեղանները փլցուցէք, եւ անոնց արձանները կոտրտեցէք. անոնց անտառները կրակով այրեցէք, ու անոնց աստուածներուն կուռքերը կտոր կտոր ընէք, եւ անոնց անունները ան տեղէն ոչնչացուցէք ։

4 ղԻսկ ձեր Տէր Աստուծոյն այսպէս
5 պիտի չընէք. Հապա դուք պիտի փնտռէք ան տեղը՝ որն որ ձեր Տէր Աստուածը՝ եձեր ամէն ցեղերուն մէջէն պիտի ընտրէ իր անուանը բնակութեան համար, ու հոն պի-
6 տի երթաք. Եւ ճձեր ողջակէզները, ձեր զոհերը, բձեր տասանորդները, ձեր բարձրացընելու ընծաները, ձեր ուխտերը, ձեր կամաւոր ընծաները՝ ու ձեր արջառներուն ու ոչխարներուն առջինեկները հոն տա-
7 նիք. Եւ ձհոն ձեր Տէր Աստուծոյն առջեւ ուտէք, եւ ձեր Տէր Աստուածը ձեզ օրհնելուն համար՝ ձեր ամէն ձեռք զարկած բաներուն մէջ ուրախանաք՝ եթէ դուք եւ թէ ձեր ընտանիքը ։

8 Մի ընէք ան ամենուն համեմատ, որ մենք այսօր աս տեղս կ'ընենք, այսինքն՝ նամէն մարդ իր աչքերուն
9 հաճոյ եղածին պէս. Քանզի մինչեւ հիմա չհասաք ան հանգստութեանը ու ժառանգութեանը՝ որ ձեր Տէր Աստուածը ձեզի պիտի
10 տայ ։ Բայց եդուք Յորդանանէն

Ն. Ք. գ.Ք.
1451

ձ Գլ. թ. 1. Յես. ա. 11.
ե Գլ. ե. 32. ժբ. 32.
– Գլ. զ. 1.
բ Գլ. դ. 10. Գ Թագ. ը. 40.
ց Ել. լդ. 13. Գլ. է. 5.
ւ Դ Թագ. ժզ. 4. ժէ. 10. 11. Երեմ. գ. 6.
փ Թուոց. լգ. 52. Դատ. բ. 2.
ղ Հմր 31.
ե Հմր 11. Գլ. իգ. 2. Յես. թ. 27. Գ Թագ. ը. 29. Բ Մն. է. 12. Սաղ. Կր. 68.
ճ Ղեւ. ժէ. 3. 4.
բ Հմր 17. Գլ. ժդ. 22. 23. ժե. 19. 20.
ձ Գլ. ժդ. 26.
ե Հմր 12. 18. Ղեւ. իգ. 40. Գլ. ժդ. 11. 14. 15. իզ. 11. իէ. 7.
ն Դատ. ժէ. 6. իա. 25.
ե Գլ. ժա. 31.

Ն · Ք · ԳԲ ·
1451

պիտի անցնիք , ու պիտի բնակիք
ան երկրին մէջ՝ որ ձեր Տէր Աստուածը
ձեզի ժառանգութիւն պիտի
տայ . ու ձեր բոլոր շրջակայ
թշնամիներէն ձեզ պիտի հանգստացընէ
, ու ապահովութեամբ պիտի
11 բնակիք . Ու [ի] ան տեղը՝ որ
ձեր Տէր Աստուածը պիտի ընտրէ
իր անուանը բնակութեան համար ,
բոլոր ձեզի պատուիրածներս հոն
տանիք , ձեր ողջակէզները՝ ձեր
զոհերը՝ ձեր տասանորդները՝ ձեր
բարձրացընելու ընծաները՝ ու ձեր
բոլոր ուխտերուն ընտիր ընծաները ,
12 որ Տէրոջը պիտի ուխտէք . Ու
[լ] ձեր Տէր Աստուծոյն առջեւ ուրախութիւն
ընէք , թէ դուք՝ թէ
ձեր տղաքները ու աղջիկները , ձեր
ծառաները ու աղախինները , և թէ
ձեր դռները եղող Ղևտացին . վասն
զի [խ] անիկայ ձեզի հետ բաժին ու
ժառանգութիւն չունի ։
13 [ծ] Զգոյշ կեցիր , չըլլայ որ ամէն
տեսած տեղդ քու ողջակէզներդ
14 մատուցանես . [կ] Այլ քու ողջակէզներդ
ան տեղը մատուցանես ,
որն որ Տէրը քու ցեղերուդ մէկուն
մէջ պիտի ընտրէ , ու հոն իմ բոլոր
պատուիրած բաներս կատարես ։
15 Սակայն [հ] քու ամէն քաղաքներուդ
մէջ՝ սրտիդ բոլոր ուզածին պէս
անասուններ մորթես , ու միս ուտես
, որչափ որ քու Տէր Աստուածդ
քեզի օրհնութիւն տուեր է . ու
[ձ] զանիկայ անմաքուր ու մաքուր
մարդը՝ [ղ] այծեամի ու եղջերուի պէս
16 ուտեն ։ [ճ] Բայց արիւնը չուտէք .
զանիկայ ջուրի պէս գետինը թափէք ։
17 Ցորենիդ , գինիիդ ու եղիդ տասանորդները
, արջառներուդ ու հօտերուդ
առջինեկները , բոլոր ուխտած
ուխտերդ , և կամաւոր ու
բարձրացընելու ընծաներդ քու
դռներուդ մէջ պիտի չկրնաս ուտել
18 . [մ] Այլ անոնք քու Տէր Աստուծոյդ
առջեւ՝ Տէր Աստուծոյդ
ընտրած տեղը ուտես , թէ դուն՝
թէ քու տղադ ու աղջիկդ , թէ
ծառադ ու աղախինդ , և թէ քու
դռներդ եղող Ղևտացին . և քու
Տէր Աստուծոյդ առջեւ քու բոլոր
ձեռք զարկած բաներուդ վրայ ուրախանաս
19 ։ [յ] Զգոյշ կեցիր , չըլլայ
որ Ղևտացին անտես ընես , քանի
որ ողջ ես քու երկրիդ վրայ ։
20 Ու երբոր քու Տէր Աստուածդ
[ն] քեզի ըսածին պէս քու սահմանդ
մեծցընէ , ու սիրտդ միս ուտել ուզելով՝
Միս ուտեմ ըսես , սրտիդ
բոլոր ցանկութեանը պէս միս ուտես
21 ։ Թէ որ քեզմէ հեռու ըլլայ
ան տեղը՝ որ քու Տէր Աստուածդ
պիտի ընտրէ իր անունը հոն դնելու
համար , քեզի պատուիրածիս
պէս քու արջառներէդ ու ոչխարներէդ
մորթես , որոնք Տէրը քեզի
պիտի տայ , ու քու սրտիդ բոլոր
ցանկութեանը պէս քու քաղաքներուդ
22 մէջ ուտես ։ [շ] Ու այծեամը
ու եղջերուն ինչպէս որ կ'ուտուի ,
անոնք ալ անանկ ուտես . անմաքուր
ու մաքուր մարդը անխտրաբար
23 ուտեն ։ [ո] Բայց աղէկ զգուշացիր ,
որ արիւնը չուտես . [չ] վասն զի արիւնը՝
ոգին է . ու ոգին միսին հետ
24 չուտես . Անիկայ չուտես , այլ
25 ջուրի պէս գետինը թափես ։ Անիկայ
մի ուտեր , [պ] որ քեզի՝ ու քեզմէ
ետքը քու որդւոցդ աղէկ ըլլայ ,
[ջ] Տէրոջը առջեւ ուղիղ եղածը
26 ընելովդ ։ Բայց քու [ռ] նուիրելու
բաներդ՝ և [ս] ուխտերդ առնես , ու
27 Տէրոջը ընտրած տեղը երթաս ։ Ու
[վ] քու ողջակէզներդ՝ միսը ու արիւնը՝
քու Տէր Աստուծոյդ սեղանին
վրայ մատուցանես . բայց քու զոհերուդ
արիւնը՝ քու Տէր Աստուծոյդ
սեղանին վրայ թափուի , ու
միսը ուտես ։
28 Զգոյշ եղիր հնազանդելու ան բոլոր
խօսքերուն՝ որոնք քեզի պատուիրեցի
, [տ] որպէս զի քու Տէր
Աստուծոյդ առջեւ աղէկ ու հաճոյ
եղածը ընելովդ՝ քեզի ու քեզմէ
ետքը քու որդւոցդ յաւիտեան աղէկ
ըլլայ ։
29 Երբոր [ր] քու Տէր Աստուածդ քու
առջեւէդ ջարդէ ան ազգերը , որոնց
երկիրը դուն ժառանգելու պիտի երթաս
, ու երբոր անոնք ժառանգես
ու անոնց երկրին մէջ բնակիս ,
30 Զգոյշ կեցիր , [ց] չըլլայ որ անոնց
քու առջեւէդ բնաջինջ ըլլալէն ետքը՝
անոնց հետեւելով որոգայթի
մէջ իյնաս , և չըլլայ որ անոնց աստուածներուն
վրայով հարցուփորձ
ընես , ըսելով . Աս ազգերը ինչպէս
իրենց աստուածները կը պաշտէին
31 . ես ալ այնպէս ընեմ ։ [ւ] Դուն
քու Տէր Աստուծոյդ անանկ չընես .
քանզի անոնք՝ Տէրոջը ատելի եղած
բոլոր գարշելի բաները իրենց աստուածներուն
կ'ընէին . որովհետեւ
անոնք [փ] իրենց աստուածներուն
զոհ ընելու համար մինչեւ անգամ
իրենց տղաքները ու աղջիկները
32 կրակով կ'այրէին ։ Ես քեզի ինչ
որ կը պատուիրեմ , զգուշացիր անոր
ընելու . [ք] անոր վրայ բան մը չաւելցընես
, ու անկէ բան մը չպակսեցընես ։

ի Հմր 5 · 14 · 18 · 21 · 26 · Գլ · ԺԴ · 23 · ԺԵ · 20 · ԺԶ · 2 · Ա · ԺԷ · 8 · ԺԸ · 6 · ԻԴ · 16 · ԻԴ · 2 · Ա · 11 · Յես · ԺԸ · 1 · Գ Թագ · Ը · 29 · Սաղ · ԿԸ · 68 ·
լ Հմր 7 ·
խ Գլ · Ժ · 9 · ԺԴ · 29 ·
ծ Ղև · ԺԷ · 4 ·
կ Հմր 11 ·
հ Հմր 21 ·
ձ Հմր 22 ·
ղ Գլ · ԺԴ · 5 · ԺԵ · 22 ·
ճ Ծն · Թ · 4 · Ղև · Է · 26 · ԺԷ · 10 · Գլ · ԺԵ · 23 · Հմր 23 · 24 ·
մ Հմր 11 · 12 · Գլ · ԺԴ · 23 ·
յ Գլ · ԺԴ · 27 ·
ն Ծն · ԺԵ · 18 · ԻԸ · 14 · Ել · ԼԴ · 24 · Գլ · ԺԱ · 24 · ԺԹ · 8 ·
շ Հմր 15 ·
ո Հմր 16 ·
չ Ծն · Թ · 4 · Ղև · ԺԷ · 11 · 14 ·
պ Գլ · Դ · 40 · Ես · Գ · 10 ·
ջ Ել · ԺԵ · 26 · Գլ · ԺԳ · 18 · Գ Թագ · ԺԱ · 38 ·
ռ Թու · Ե · 9 · 10 · ԺԸ · 19 ·
ս Ա Թագ · Ա · 21 · 22 · 24 ·
վ Ղև · Ա · 5 · 9 · 13 · ԺԷ · 11 ·
տ Հմր 25 ·
ր Ել · ԻԳ · 23 · Գլ · ԺԹ · 1 · Յես · ԻԳ · 4 ·
ց Գլ · Է · 16 ·
ւ Հմր 4 · Ղև · ԺԸ · 3 · 26 · 30 · Դ Թագ · ԺԷ · 15 ·
փ Ղև · ԺԸ · 21 · Ի · 2 · Գլ · ԺԸ · 10 · Երեմ · ԼԲ · 35 · Եզեկ · ԻԳ · 37 ·
ք Գլ · Դ · 2 · ԺԳ · 18 · Յես · Ա · 7 · Առակ · Լ · 6 · Յայտ · ԻԲ · 18 ·

ԳԼ · ԺԳ

1 Կռապաշտութեան յորդորողները 6 ո՛ր չափ մօտ ազգականներէ ալ ըլլային , 9 պիտի քար-

Ն. Ք. ԳՔ.
1451

կռուելէն ։ 12 Կռապաշտից քաղաքներուն չշինուելու վրայով պատուէր ։

1 Թէ որ ձեր մէջէն մէկ մարգարէ մը
կամ [ա] երազատես մը ելլէ , [բ] ու
ձեզի նշան մը կամ հրաշք մը տայ ,
2 Եւ [գ] ձեզի ըսած նշանը կամ հրաշքը
կատարուի , ու ձեզի ըսէ թէ՝ Եր-
թանք օտար աստուածները պաշ-
տենք , որոնք դուք չէք ճանչցած .
3 Այն մարգարէին կամ երազատեսին
խօսքը մտիկ մի ընէք . քանզի ձեր
Տէր Աստուածը [դ] ձեզ կը փորձէ ,
որ հասկընայ թէ արդեօք դուք ձեր
Տէր Աստուածը ձեր բոլոր սրտովը
4 ու բոլոր հոգիովը կը սիրէք ։ [ե] Ձեր
Տէր Աստուծոյն հետեւող ըլլաք , ու
անկէ վախնաք , անոր պատուիրանք-
ները պահէք , ու անոր խօսքին
հնազանդութիւն ընէք , զանիկայ
5 պաշտէք , [զ] ու անոր յարիք ։ Եւ
[է] այն մարգարէն կամ երազատեսը
պիտի մեռցուի . վասն զի ձեզ Ե-
գիպտոսի երկրէն հանող՝ ու ձեզ
ծառայութեան տունէն ազատող
ձեր Տէր Աստուծոյն դէմ ապս-
տամբութիւն խօսեցաւ , որ ձեզ
խոտորեցընէ այն ճամբայէն՝ որ ձեր
Տէր Աստուածը ձեզի պատուիրեց
որ անոր մէջ քալէք . [ը] Այսպէս չա-
րութիւնը ձեր մէջէն վերցընէք ։
6 [թ] Թէ որ քու մօրդ տղան՝ քու
եղբայրդ , կամ քու տղադ , կամ
աղջիկդ , կամ [ժ] ծոցիդ կինը , և
կամ քու [ի] բարեկամդ՝ որ քու ան-
ձիդ պէս է , քեզ մոլորցընել
ուզելով՝ ծածկաբար ըսէ . Եր-
թանք՝ ու օտար աստուածները
պաշտենք , որոնք ոչ դուն ճանչ-
7 ցար՝ ոչ ալ քու հայրերդ . Ձեր
բոլորտիքը եղող ազգաց աստուած-
ներէն՝ թէ ձեզի մօտ ըլլան և թէ
ձեզմէ հեռու , երկրիս մէկ ծայրէն
8 մինչեւ միւս ծայրը , [լ] Անոր հաւա-
նութիւն չտաս , ոչ ալ անոր մտիկ
ընես . քու աչքդ անոր չխնայէ , ոչ
ալ անոր վրայ գութ ունենալով՝
9 պահես զանիկայ . Այլ [խ] անշուշտ
մեռցընես . — զանիկայ մեռցընելու
համար՝ [ծ] նախ քու ձեռքդ անոր
վրայ ըլլայ , ու ետքը բոլոր ժողո-
10 վուրդին ձեռքը . Քարերով քար-
կոծես անիկայ , որ մեռնի . քանզի
ուզեց քեզ ապստամբեցընել քու
Տէր Աստուծմէդ , որ քեզ Եգիպ-
տոսի երկրէն՝ ծառայութեան տու-
11 նէն հանեց ։ Եւ [կ] բոլոր Իսրայէլը
լսելով՝ վախնայ , ու մէյ մըն ալ
ձեր մէջը ասոր պէս չարութիւն
մը չընեն ։
12 [հ] Թէ որ քու Տէր Աստուծոյդ
բնակութեան համար քեզի տուած
քաղաքներուն մէկուն վրայով լսես ,
13 որ կ'ըսեն թէ՝ [ձ] Ձեր մէջէն քանի
մը [ղ] *չար մարդիկներ ելան , ու ի-
րենց քաղաքին բնակիչները [ճ] ա-
պստամբեցուցին , ըսելով . [մ] Եր-
թանք՝ ձեր չճանչցած օտար աս-
14 տուածները պաշտենք , Այն ատենը
աղէկ մը քննես , ու հարցուփորձ
ընես , ու երբոր տեսնես որ ըսուած
բանը ճշմարիտ ու ստոյգ է , ու այն
գարշելի բանը ձեր մէջը եղած է ,
15 Այն քաղաքին բնակիչները անպատ-
ճառ սուրի բերնէ անցընես , [յ] թէ
այն և թէ անոր մէջը եղած բոլոր
բաները նզովելով . անասուններն
16 ալ սուրի բերնէ անցընես . Եւ ա-
նոր բոլոր աւարը անոր հրապարա-
կին մէջը ժողվես , ու [ն] այն քաղաքը
և անոր բոլոր աւարը քու Տէր Աս-
տուծոյդ համար բոլորովին կրա-
կով այրես . ու անիկայ [շ] յաւի-
տեան աւերակ ըլլայ , մէյ մըն ալ
17 չշինուի ։ Եւ [ո] աննզովածէն ձեռ-
քիդ մէջը բան մը չփակչի , որպէս
զի Տէրը [չ] իր սաստիկ բարկութե-
նէն դառնայ , քեզի ողորմութիւն
ու գթութիւն ընէ , և քեզ շատ-
ցընէ , [պ] ինչպէս որ քու հայրերուդ
18 երդում ըրաւ , Թէ որ դուն քու
Տէր Աստուծոյդ ձայնին հնազան-
դութիւն ընելով՝ [ջ] անոր բոլոր
պատուիրանքները պահես , որոնք
ես այսօր քեզի կը պատուիրեմ , ու
Տէր Աստուծոյդ առջեւ ուղիղ ե-
ղածը ընես ։

[ա] Զաք. ժ. 2։
[բ] Մատ. իդ. 24 ; բ Թես. բ. 9։
[գ] Տես Գղ. ժբ. 22 ; Երեմ. իը. 9 ; Մատ. է. 22։
[դ] Գղ. ը. 2 ; Տես Մատ. իդ. 24 ; ա Կոր. ժա. 19 ; բ Թես. բ. 11 ; Յայտ. ժգ. 14։
[ե] դ Թագ. իգ. 3 ; բ Մն. լդ. 31։
[զ] Գղ. ժ. 20 ; լ. 20։
[է] Գղ. ժը. 20 ; Երեմ. ժդ. 15 ; Զաք. ժգ. 3։
[ը] Գղ. ժէ. 7 ; իբ. 21, 22 ; 24 ; ա Կոր. ե. 13։
[թ] Գղ. ժէ. 2։
[ժ] Տես Ծն. ժզ. 5 ; Գղ. իբ. 54 ; Առակ. ե. 20 ; Միք. է. 5։
[ի] ա Թագ. ժը. 1, 3 ; ի. 17։
[լ] Առակ. ա. 10։
[խ] Գղ. ժէ. 5։
[ծ] Գղ. ժէ. 7 ; Գոր. է. 58։
[կ] Գղ. ժէ. 13 ; ժթ. 20։
[հ] Յես. իբ. 11 ; Ձ ; Դատ. ի. 1, 2։
[ձ] ա Յով. բ. 19 ; Յուդ. 19։

Ն. Ք. ԳՔ.
1451

[ղ] Տես Դատ. ժթ. 22 ; ա Թագ. բ. 12 ; ժե. 17, 25 ; գ Թագ. իա. 10, 13 ; բ Կոր. զ. 15։
* Եբր. Բելիարի որդիներ
[մ] գ Թագ. ժէ. 21։
[յ] Հմր 2, 6։
[ն] Ել. իր. 20 ; Յես. զ. 17, 21։
[շ] Յես. զ. 24։
[ո] Յես. ը. 28 ; Ես. ժէ. 1 ; իե. 2 ; Երեմ. խթ. 2։
[չ] Գղ. է. 26 ; Յես. զ. 18։
[պ] Յես. զ. 26։
[ջ] Ծն. իբ. 17 ; իզ. 4 ; 24 ; իը. 14։
Գղ. ժբ. 25 ; 28 ; 32։

ԳԼ. ԺԴ

1 Աստուծոյ որդիքը սուգի համար իրենց անձը տգեղացընելու չեն ։ 3 Անասուններէն , ձուկերէն , 11 ու թռչուններէն որը պիտի ուտուէր ու որը չուտուէր ։ 21 Ինքիրմէ մեռածը ուտելու չէր ։ 22 Աստուածային պաշտօնը կատարողներուն տրուելու տասանորդները ։ 23 Տէրոջը առջեւ վայելելու տասանորդները ու երախայրիները ։ 28 Երրորդ տարուան ողորմութեան ու բարերարութեան տասանորդը ։

1 Որովհետեւ դուք [ա] ձեր Տէր Աստու-
ծոյն որդիքն էք , [բ] մեռելի հա-
մար՝ ձեր մարմնոյն վրայ կտրածներ
չընէք , ու ձեր աչքերուն մէջտեղի
2 մազերը չածիլէք . [գ] Քանզի դուն
քու Տէր Աստուծոյդ սուրբ ժողո-
վուրդն ես . և Տէրը երկրի վրայ ե-
ղած բոլոր ժողովուրդներուն մէջէն
քեզ ընտրեց՝ որ իրեն սեփհական
3 ժողովուրդ ըլլաս ։ [դ] Բնաւ պիղծ
բան մը չուտես ։
4 [ե] Ասոնք են ձեր ուտելու անա-
սունները . արջառը , ոչխարը ու
5 այծը , Եղջերուն , այծեամը , † գո-
մէշը , խարբուզը , այծքաղը , յա-
6 մոյրը ու անալութը ։ Եւ չորքո-
տանիներուն մէջ՝ ամէն կճղակա-
բաշխ , (այսինքն՝ կճղակը երկուքի
բաժնուած) , ու որոճացող անա-
7 սունները ուտէք . Բայց որոճա-
ցողներէն կամ կճղակաբաշխ ե-

[ա] Հռոմ. ը. 16 ; թ. 8 ; 26 ; Գաղ. գ. 26։
[բ] Ղև. ժթ. 28 ; իա. 5 ; Երեմ. ժզ. 6 ; խա. 5 ; խէ. 5 ; Թես. դ. 13։
[գ] Ղև. ի. 26 ; Գղ. է. 6 ; իզ. 18, 19։
[դ] Եզեկ. դ. 14 ; Գոր. ժ. 13, 14։
[ե] Ղև. ժա. 2, Ձ։
† Կամ՝ վիթը ։

Ն. Ք. ԴՔ.
1451

ղղներէն ասոնք չուտէք . ուղտը ,
նապաստակը ու ճագարը . քանզի
անոնք թէպէտ և կ'որոճան , բայց
կճղակաբաշխ չեն . անոնք ձեզի
8 անմաքուր ըլլան ։ Եւ խոզը՝ որ թէ
և անիկայ կճղակաբաշխ է , բայց
չորոճար . անիկայ ձեզի անմաքուր
Հ Ղև. ժա. 26, 27.
ըլլայ ։ Անոնց միսը չուտէք , Եւ անոնց
դիերուն չդպչիք ։
Ի Ղև. ժա. 9.
9 Ի Ջուրերուն մէջ բոլոր եղածներէն
ասոնք ուտէք . ամէն թեւ ու
10 թեփ ունեցողը ուտէք , Բայց ամէն
թեւ ու թեփ չունեցողը չուտէք .
անիկայ ձեզի անմաքուր ըլլայ ։
11 Ամէն մաքուր թռչուն ուտէք ։
Ը Ղև. ժա. 13.
12 Ը Եւ ձեր չուտելու թռչունները ասոնք
են . Արծիւը՝ և պասկուճը՝
13 ու գետարծիւը , Եւ ցինը՝ ու անգղը՝
և ուրուրը՝ իր տեսակին պէս ,
14 Ու ամէն ագռաւը իր տեսակին
15 պէս , Եւ ջայլամը՝ ու բուն՝ և կըկուն
ու բազէն իր տեսակին պէս ,
16 Եւ հաւպատիրը՝ ու քաջահաւը՝ և
17 կարապը , Եւ հաւալուսը՝ ու սև
18 անգղը՝ և հողամաղը , Եւ արագիլը՝
ու քարադրը իր տեսակին պէս , և
Բ Ղև. ժա. 20.
19 յոպոպը՝ ու չղջիկը ։ Եւ Բ ամէն
թռչող զեռունները ձեզի անմաքուր
Ժ Տես Ղև. ժա. 21.
ըլլան . Ժ անոնք պիտի չուտուին
20 ։ Ամէն մաքուր թռչունները
ուտէք ։
Ի Ղև. ժէ. 15. իբ. 8. Եզեկ. դ. 14.
21 Ի Ինքնիրմէ մեռածը բնաւ չուտէք .
զանիկայ քու դռներդ եղող պանդուխտին
տաս , որ ուտէ , կամ օտարազգիի
Լ Հմր 2.
մը ծախես . Լ քանզի
դուն քու Տէր Աստուծոյդ սուրբ
ժողովուրդն ես ։
Խ Ել. իգ. 19. լդ. 26.
Խ Ուլը իր մօրը կաթին մէջ չեփես ։
Ծ Ղև. իէ. 30. Գլ. ժբ. 6, 17. Նեեմ. ժ. 37.
22 Ծ Տարիէ տարի՝ քու ցանած սերմիդ
արդիւնքէն՝ արտէն ելած ամէն
արմտիքներէն անպատճառ տասանորդ
23 տաս ։ Եւ քու ցորենիդ , գինիիդ
ու եղիդ տասանորդը , ու
Կ Գլ. ժբ. 19, 20.
արջառներուդ և ոչխարներուդ
Հ Գլ. ժբ. 5, 6, 7, 17, 18.
անդրանիկները Հ քու Տէր Աստուծոյդ
առջևը ուտես , այն տեղը՝ որ ինքը
իր անուանը բնակութեանը համար
պիտի ընտրէ . որպէս զի միշտ քու
Տէր Աստուծմէդ վախնալ սորվիս ։
24 Ու թէ որ քու Տէր Աստուծոյդ
քեզ օրհնելուն համար՝ ճամբան
Ձ Գլ. ժբ. 21.
քեզի հեռու ըլլայ , Ձ և այն տեղը՝
որ քու Տէր Աստուածդ պիտի
ընտրէ իր անունը հոն դնելու համար ,
քեզմէ հեռու ըլլալով՝ կարող
չըլլաս զանոնք հոն տանելու ,
25 Ան ատենը զանոնք ստակ ընես , ու
ստակը ծրարելով ձեռքդ առնես , և
քու Տէր Աստուծոյդ ընտրելու տեղը
26 երթաս . Ու այն ստակը՝ սրտիդ
բոլոր ցանկացած բաներուն , արջառներու
կամ ոչխարներու , գինիի

Ն. Ք. ԴՔ.
1451

կամ օղիի , ու սրտիդ ամէն
ուզած բանին տաս . Ղ Եւ հոն քու
Ղ Գլ. ժբ. 7, 18. իզ. 11.
Տէր Աստուծոյդ առջևը ուտես ու
ուրախանաս , դուն և քու ընտանիքդ
Ճ Գլ. ժբ. 12, 18, 19.
27 ։ Ու Ճ քու դռներդ եղող Ղևտացին
ալ զանց չընես . քանզի
Մ Թուոց. ժը. 20. Գլ. ժը. 1, 2.
Մ անիկայ քեզի հետ բաժին ու ժառանգութիւն
չունի ։
Յ Գլ. իզ. 12. Ամով. դ. 4.
28 Յ Ամէն երեք տարուան վերջը՝ այն
նոյն տարուան արմտիքներուն բոլոր
տասանորդը հանես , և զանիկայ
քու քաղաքներուդ մէջը պահես .
Ն Գլ. իզ. 12.
29 Ն Ու Ղևտացին՝ որ Շ քեզի հետ բաժին
Շ Հմր 27. Գլ. ժբ. 12.
ու ժառանգութիւն չունի , և
դռներդ եղող օտարականը , որբը
Ո Գլ. ժե. 10. Առակ. գ. 9, 10. Տես Մաղ. գ. 10.
ու որբևայրին գան , և ուտեն կշտանան
. որպէս զի Ո քու Տէր Աստուածդ
քեզ օրհնէ քու ձեռքիդ բռնած
ամէն գործքերուն մէջ ։

ԳԼ. ԺԵ

1 Եօթներորդ տարին թողութեան տարի պիտի ըլլայ աղքատին համար . 7 աղքատ ամենայնիւ փոխ պիտի տրուի ու ձրի ալ տրուի ։ 12 Եբրայեցի ծառան եօթներորդ տարին ձրի ազատ պիտի ըլլայ . 16 իսկ երբոր իր տիրոջմէն գոհ ըլլալով՝ ուզէ քովը կենալ , պիտի կրնայ մնալ ։ 19 Հօտերէն ամէն արու անդրանիկները Տէրոջը պիտի նուիրուէին ։

Ա Ել. իա. 2. իգ. 10, 11. Ղև. իե. 2, 4. Գլ. լա. 10. Երեմ. լդ. 14.
1 Ա Ամէն եօթներորդ տարին՝ թողութիւն
2 ընես ։ Ու թողութեան
կանոնը աս է . Ամէն պարտատէր՝
որ իր դրացիին բան մը
փոխ տուած է , անիկայ պիտի
թողու . իր դրացիէն կամ եղբօրմէն
պիտի չպահանջէ զայն . վասն զի
թողութիւն քարոզուած է Տէրոջը
Ե Տես Գլ. իգ. 20.
3 ։ Ե Օտարազգիէն պիտի պահանջես
, բայց քու եղբօրմէդ առնելիքդ
* կամ՝ Անանկ
4 պիտի թողուս . * Մինչև որ քու
քովդ աղքատ չգտնուի . Զ վասն զի
Զ Գլ. իը. 8.
Տէրը անշուշտ քեզ պիտի օրհնէ այն
երկրին մէջ , որն որ քու Տէր Աստուածդ
քեզի ժառանգութիւն
5 պիտի տայ որ անոր տիրես ։ Միայն
Է Գլ. իը. 1.
Է թէ որ քու Տէր Աստուծոյդ խօսքին
ամէն կերպով հնազանդիս , ու
աս բոլոր պատուիրանքները որ ես
այսօր քեզի կը պատուիրեմ , զգուշութեամբ
6 ՚ի գործ դնես , Քու Տէր
Աստուածդ ալ քեզի ըսածին պէս՝
Ը Գլ. իը. 12, 44.
քեզ պիտի օրհնէ , և Ը դուն շատ
ազգերու փոխ պիտի տաս , բայց
Թ Գլ. իը. 13. Առակ. իբ. 7.
դուն փոխ պիտի չառնես , ու Թ դուն
շատ ազգերու վրայ պիտի տիրես ,
բայց անոնք քու վրադ պիտի չտիրեն ։
7 Քու Տէր Աստուծոյդ քեզի տուած
երկրին մէջը՝ քու քաղաքներուդ
Ժ Ա. Յովհ. գ. 17.
մէկուն մէջ՝ թէ որ եղբայրներուդ
մէկը աղքատ ըլլայ , Ժ խստասրտութիւն
ԺԱ Ղև. իե. 35. Մատ. ե. 42. Ղուկ. զ. 34, 35.
չընես , ու աղքատ եղբօրդ
8 ձեռքդ չգոցես . ԺԱ Հապա անպատճառ
ձեռքդ պիտի բանաս անոր ,

ու անոր կարօտութեանը բաւական
ըլլալու չափ անոր փոխ տաս ։
9 Զգուշ կեցիր՝ չըլլայ որ սրտիդ մէջէն
չար խորհուրդ մը անցընես, ու
եօթներորդ տարին՝ թողութեան
տարին մօտ է՝ ըսելով, աղքատ
եղբօրդ վրայ [ե]անգութ աչքով նայիս,
ու անոր բան մը չտաս. և [զ]ան
ալ քեզի դէմ Տէրոջը աղաղակէ,
10 ու [է]դուն մեղքի տէր ըլլաս ։ Անպատճառ
անոր պէտք է տաս, ու
անոր տալու ատենդ [ը]սիրտդ չնեղի.
վասն զի [թ]քու Տէր Աստուածդ
աս պատճառաւ քու ամէն գործքերուդ
ու ամէն ձեռք զարկած բաներուդ
11 մէջ քեզ պիտի օրհնէ ։ [ժ]Որովհետև
երկրին մէջէն աղքատ
պակաս պիտի չըլլայ, անոր համար
քեզի կը պատուիրեմ՝ ու կ'ըսեմ.
Քու երկրիդ մէջ եղած աղքատ ու
չքաւոր եղբօրդ՝ ձեռքդ բաց ըլլայ ։
12 Ու [ի]Թէ որ քու եղբայրներէդ
Եբրայեցի մարդ մը կամ կնիկ մը
քեզի ծախուի, անիկայ վեց տարի
քեզի ծառայութիւն պիտի ընէ. ու
եօթներորդ տարին՝ զանիկայ քու
13 քովէդ ազատ պիտի արձակես ։ Ու
քու քովէդ ազատ արձակելու ատենդ՝
զանիկայ պարապ չարձակես.
14 Քու ոչխարներէդ, քու կալէդ և
քու հնձանէդ անպատճառ պարգև
տաս անոր. քու Տէր Աստուածդ
ինչպէս որ [լ]քեզ օրհնեց, անանկ
15 պիտի տաս անոր ։ Ու [խ]միտքդ բերես
որ դուն ալ Եգիպտոսի երկրին
մէջ ծառայ էիր, ու քու Տէր Աստուածդ
քեզ անկէ փրկեց. աս
պատճառով այսօր քեզի կը պատուիրեմ
16 աս բանը ։ Բայց թէ որ
քեզ և քու տունդ սիրելուն համար,
ու անիկայ քու քովդ հանգիստ
ըլլալուն համար, [ծ]Քովէդ
17 չեմ ելլեր՝ ըսէ, Ան ատենը հերիւն
մը առնես, ու անոր ականջը դրանը
վրայ ծակես, և անիկայ քեզի յաւիտեան
ծառայ ըլլայ. աղախնիդ
18 ալ այսպէս ընես ։ Զանիկայ քու
քովէդ ազատ արձակելդ՝ դժուար
չերևնայ քեզի. վասն զի քեզի վեց
տարի ծառայութիւն ըրաւ, [կ]որ
վարձկանի մը վարձքին կրկնապատիկ
արժէքը ունի. ու քու Տէր Աստուածդ
ամէն գործքերուդ մէջ
քեզ պիտի օրհնէ ։

19 [հ]Քու արջառներէդ ու հօտերէդ
ծնած ամէն արու անդրանիկները քու
Տէր Աստուծոյդ պիտի նուիրես.
արջառներուդ անդրանիկներովը չգործես,
ու անդրանիկ ոչխարներուդ
20 բուրդը չկտրես ։ [ձ]Տարին տարի քու
Տէր Աստուծոյդ առջև՝ Տէրոջը
ընտրած տեղը պիտի ուտես զանոնք,
21 դուն և քու ընտանիքդ ։ [ղ]Բայց թէ

Ն. Ք. գ.Բ.
1451

[ե] Գլ. իը. 54, 56 ; Առակ. իգ. 6 ; իը. 22 ; Մատ. ի. 15 ։
[զ] Գլ. իդ. 15 ։
[է] Մատ. իե. 41, 42 ։
[ը] Բ Կոր. թ. 5, 7 ։
[թ] Գլ. ժդ. 29 ; իդ. 19 ; Սղ. խա. 1 ; Առակ. իբ. 9 ։
[ժ] Մատ. իզ. 11 ; Մար. ժդ. 7 ; Յովհ. ժբ. 8 ։
[ի] Ել. իա. 2 ; Ղև. իե. 39 ; Երեմ. լդ. 14 ։
[լ] Առակ. ժ. 22 ։
[խ] Գլ. ե. 15 ; ժզ. 12 ։
[ծ] Ել. իա. 5, 6 ։
[կ] Տես Ես. ժզ. 14 ; իա. 16 ։
[հ] Ել. ժգ. 2 ; լդ. 19 ; Ղև. իէ. 26 ; Թուոց. գ. 13 ։
[ձ] Գլ. ժբ. 5, 6, 7, 17 ; ժդ. 23 ; ժզ. 11, 14 ։
[ղ] Ղև. իբ. 20 ; Գլ. ժէ. 1 ։

որ անոնք արատաւոր ըլլան, կաղ
կամ կոյր ըլլան, կամ ինչ և իցէ
ուրիշ գէշ արատ մը ունենան, զանոնք
քու Տէր Աստուծոյդ չզոհես ։
22 Անանկը՝ քու քաղաքներուդ մէջ
պիտի ուտես. [ճ]անմաքուր ու մաքուր
եղողները անխտրաբար ուտեն,
այծեամի ու եղջերուի պէս ։
23 [մ]Միայն անոր արիւնը չուտես.
ջուրի պէս գետինը թափես զան ։

ԳԼ. ԺԶ.

1 Զատկին, 9 շաբաթներուն, 13 և տաղաւարահարաց տօները ։ 16 Ամէն արու իր կարողութեանը համեմատ ընծայ պիտի բերէ Տէրոջը՝ աս երեք տօներուն մէջ ։ 18 Դատաւորներու ու դատաստանի վրայով ։ 21 Անտառ տնկելը ու արձան կանգնելը կ'արգիլուի ։

1 [յ]Աբիբ ամսուն զգուշութիւնով
նայէ, որ զատիկը ընես քու
Տէր Աստուծոյդ. [ն]վասն զի քու
Տէր Աստուածդ Աբիբ ամսուն մէջ
[շ]գիշերով հանեց քեզ Եգիպտոսէն ։
2 Զատկին համար՝ քու Տէր Աստուծոյդ
ոչխարներ ու [ո]արջառներ
մորթես, [չ]ան տեղը՝ որ Տէրը պիտի
ընտրէ իր անուանը բնակութեան
3 համար. [պ]Անոր հետ խմորեալ
հաց չուտես. եօթը օր նեղութեան
անխմոր հաց պիտի ուտես
անոր հետ. վասն զի Եգիպտոսի
երկրէն տագնապով ելար. որ
քու կենացդ բոլոր օրերուն մէջ՝
Եգիպտոսի երկրէն ելած օրդ միտքդ
4 բերես ։ [ջ]Ու քու բոլոր սահմաններուդ
մէջ եօթը օր բնաւ խմոր
չերևնայ. [ռ]ու առջի օրուան իրիկուընը
մորթած միսէդ մինչև առտու
5 չմնայ ։ Քու Տէր Աստուծոյդ
քեզի տուած քու քաղաքներուդ
մէկուն մէջ բնաւ կարող չըլլաս
6 զատիկը մորթելու. Հապա միայն
ան տեղը՝ որ քու Տէր Աստուածդ
պիտի ընտրէ իր անուանը բնակութեան
համար, հոն պիտի մորթես
զատիկը [ս]իրիկուան դէմ՝ արև
մտած ատենը, Եգիպտոսէն ելած
7 ժամանակդ ։ Ու [վ]քու Տէր Աստուծոյդ
ընտրած տեղը [տ]անիկայ
եփես ու ուտես. և առտուանց
8 դառնաս՝ *տունդ երթաս ։ Վեց
օր բաղարջ ուտես. ու [ր]եօթներորդ
օրը՝ քու Տէր Աստուծոյդ համար
[ց]տօնախմբութեան օր ըլլայ,
և գործ մը չընես ։

9 [փ]Դուն քեզի եօթը շաբաթ համրես.
[illegible] եօթը շաբաթը՝ հունձքերուն
մէջը մանգաղ դրած ատենէդ
10 պիտի սկսիս համրել ։ Երբ
քու Տէր Աստուծոյդ շաբաթներուն
տօնը ընելով՝ [ք]քու Տէր Աստուծոյդ
քեզի տուած օրհնութեանը համեմատ՝
ձեռքէդ եկած կամաւոր ըն-

Ն. Ք. գ.Բ.
1451

[ճ] Գլ. ժբ. 15, 22 ։
[մ] Գլ. ժբ. 16, 23 ։
[յ] Ել. ժբ. 2 [illegible]
[ն] Ել. ժգ. 4 ; լդ. 18 ։
[շ] Ել. ժբ. 29, 42 ։
[ո] Թուոց. իը. 19 ։
[չ] Գլ. ժբ. 5, 26 ։
[պ] Ել. ժբ. 15, 19, 39 ; ժգ. 3, 6, 7 ; լդ. 18 ։
[ջ] Ել. ժգ. 7 ։
[ռ] Ել. ժբ. 10 ; լդ. 25 ։
[ս] Ել. ժբ. 6 ։
[վ] Դ Թագ. իգ. 23 ; Յովհ. բ. 13, 23 ; ժա. 55 ։
[տ] Ել. ժբ. 8, 9 ; Բ Մն. լե. 13 ։
* Եբր. վրաններդ
[ր] Ել. ժբ. 16 ; ժգ. 6 ; Ղև. իգ. 8 ։
[ց] Ղև. իգ. 36 ։
[փ] Ել. իգ. 16 ; լդ. 22 ; Ղև. իգ. 15 ; Թուոց. իը. 26 ; Գործ. բ. 1 ։
[ք] Հմր 17 ; Կոր. ժզ. 2

Ն · Ք · Դ · Ք ·
1451

ա Գլ · ԺԲ · 7 · 12 · 18 · Հմր 14 ·
* Կամ՝ դու-ռներդ · Եբր · դռներդ
բ Գլ · ԺԵ · 15 ·
գ Ել · ԻԳ · 16 · Ղե · ԻԳ · 34 · Թու · ԻԹ · 12 ·
դ Նեեմ · Ը · 9 · 10 ·
ե Ղե · ԻԳ · 39 · 40 ·
զ Ել · ԻԳ · 14 · 17 · ԼԴ · 23 ·
է Ել · ԻԳ · 15 · ԼԴ · 20 ·
ը Հմր 10 ·
թ Բ Կոր · Ը · 12 ·
ժ Գլ · Ա · 16 · Ա Մն · ԻԳ · 4 · ԻԶ · 29 · Բ Մն · ԺԹ · 5 · 8 ·
ի Ել · ԻԳ · 2 · 6 · Ղե · ԺԹ · 15 ·
լ Գլ · Ա · 17 · Առակ · ԻԴ · 23 ·
խ Ել · ԻԳ · 8 · Առակ · ԺԷ · 23 · Ժող · Է · 7 ·
ծ Եզեկ · ԺԸ · 5 · 9 ·
կ Ել · ԼԴ · 13 · Գ Թագ · ԺԴ · 15 · ԺԴ · 23 · Դ Թագ · ԺԷ · 16 · ԻԱ · 3 · Բ Մն · ԼԳ · 3 ·
հ Ղե · ԻԶ · 1 ·

11 ծան պիտի տաս . Եւ այն տեղը՝ որ
քու Տէր Աստուածդ պիտի ընտրէ
իր անուանը բնակութեան համար,
[ա]հոն քու Տէր Աստուծոյդ առջեւ
ուրախութիւն ընես, դուն ու քու
տղադ եւ աղջիկդ, քու ծառադ ու
աղախինդ, ու քու *քաղաքներդ
եղող Ղեւտացին, եւ ձեր մէջը գըտ-
նուած օտարականը, որբը ու որբ-
12 եւայրին ։ [բ]Ու Եգիպտոսի մէջ ծա-
ռայ ըլլալդ միտքդ բերելով՝ աս կա-
նոնները զգուշութեամբ ՚ի գործ
դնես ։
13 [գ]Քու կալիդ ու հնձանիդ բերքը
ժողվելէն ետքը՝ եօթը օր տաղաւա-
14 րահարաց տօնը պահես ։ [դ]Եւ տօ-
նիդ մէջը ուրախութիւն ընես,
դուն ու քու տղադ եւ աղջիկդ, քու
ծառադ ու աղախինդ, եւ քաղաք-
ներդ եղող Ղեւտացին, օտարակա-
15 նը, որբը ու որբեւայրին ։ Քու Տէր
Աստուածդ քու բոլոր բերքերդ՝ ու
ձեռքիդ բոլոր գործքերը օրհնելուն
համար, Տէրոջը ընտրած տեղը՝
[ե]քու Տէր Աստուծոյդ եօթը օր տօն
պահելով՝ ուրախութիւն ընես ։
16 [զ]Տարին իրեք անգամ՝ այսինքն
բաղարջակերաց տօնին, շաբաթ-
ներու տօնին ու տաղաւարահարաց
տօնին՝ քու ամէն արուներդ քու
Տէր Աստուծոյդ առջեւ պիտի ե-
րեւնան այն տեղը՝ որն որ ինքը պի-
տի ընտրէ . ու [է][illegible] Տէրոջը առ-
17 ջեւ մէկը պարապ չերեւնայ ։ Ամէն
մէկը՝ [ը]քու Տէր Աստուծոյդ քե-
զի տուած օրհնութեանը համեմատ,
[թ]ձեռքէն եկածին չափ ընծայ բերէ ։
18 Քու Տէր Աստուծոյդ քեզի տուած
ամէն քաղաքներուդ մէջ, քու
ցեղերուդ համեմատ՝ քեզի [ժ]դա-
տաւորներ ու ոստիկաններ կարգես,
ու անոնք արդար դատաստանով
19 ժողովուրդը դատեն ։ [ի]Իրաւունքը
չդարձընես, [լ]աչառութիւն չընես
[խ]ու կաշառք չառնես . վասն զի կա-
շառքը իմաստուններուն աչքը կը
կուրցընէ, ու արդարներուն խօս-
20 քը ստու կը հանէ ։ Արդարութեան՝
արդարութեան միայն հետեւող ըլ-
լաս, որ [ծ]ողջ մնաս, եւ քու Տէր Ա-
ստուծոյդ քեզի տալու երկիրը ժա-
ռանգես ։
21 [կ]Քու Տէր Աստուծոյդ համար
շինելու սեղանիդ քովը՝ ինչ եւ իցէ
ծառէ անտառ չտնկես քեզի .
22 [հ]Արձան ալ չկանգնես քեզի, ու-
կից որ քու Տէր Աստուածդ կը
զզուի ։

ԳԼ. ԺԷ.

1 Տէրոջը մատուցուելու զոհերը անարատ պիտի ըլլային ։ 2 Կռապաշտները պիտի մեռցուէին ։ 8 Դժուարին վէճերը՝ քահանաները ու դատաւորները պիտի վճռէին . 12 ու անոր վճիռին դէմ դնողը պիտի մեռցուէր ։ 14 Թագաւորի մը ընտրութիւնը, 16 ու անոր պարտաւորութիւնները ։

1 [ա]Արատ մը կամ ինչ եւ իցէ †պակա-
սութիւն մը ունեցող արջառը
կամ ոչխարը՝ քու Տէր Աստուծոյդ
զոհ չմատուցանես . վասն զի աս
բանը՝ քու Տէր Աստուծոյդ առջեւ
պիղծ է ։
2 [բ]Թէ որ քու Տէր Աստուծոյդ
քեզի տուած քաղաքներուն մէկուն
մէջ՝ ձեզմէ ոեւէ մարդ մը կամ
կնիկ մը գտնուի, որ քու Տէր Աս-
տուծոյդ առջեւ չարութիւն ընե-
լով՝ [գ]ու անոր ուխտը չպահելով,
3 [դ]իմ հրամանիս դէմ՝ երթայ ուրիշ
աստուածներու, [ե]արեգակին՝ կամ
լուսնին՝ եւ կամ երկնից որ եւ իցէ
‡զարդերուն ծառայութիւն ու
4 երկրպագութիւն ընէ . [զ]Եւ աս
բանը քեզի պատմուի, ու դուն
լսելէդ ետքը աղէկ մը քննութիւն
ընես, եւ աս բանը ճշմարիտ ու
ստոյգ է, որ Իսրայէլի մէջ անանկ
5 պղծութիւն մը եղած է . Ան ա-
տենը աս չարութիւնը ընող մարդը
կամ կնիկը դռներդ հանես, եւ
ան մարդը կամ կնիկը [է]քարերով
6 քարկոծես, ու մեռնի ։ Եւ [ը]ան
մահապարտը երկու կամ իրեք
վկայի բերնովը մեռնի . մէկ վկայի
7 բերնովը չմեռնի ։ [թ]Զանիկայ մեռ-
ցընելու համար, առաջ վկանե-
րուն ձեռքը անոր վրայ պիտի ըլ-
լայ, ու անկէ ետքը բոլոր ժողո-
վուրդին ձեռքը . աս կերպով [ժ]չա-
րութիւնը ձեր մէջէն վերցընես ։
8 Երբոր [ի]‖գանազան տեսակ արիւն-
հեղութիւններու, դատերու կամ
վէրքերու վրայով՝ քու քաղաքնե-
րուդ մէջ եղած [լ]վէճերուն վճռա-
հատութիւնը խիստ դժուար երե-
նայ քեզի, ան ատենը ելլես, [խ]եւ
քու Տէր Աստուծոյդ ընտրած տե-
9 ղը երթաս, Ու [ծ]Ղեւտացի քահա-
նաներուն եւ [կ]ան ժամանակի դա-
տաւորին մօտենալով՝ խորհուրդ
հարցընես . [հ]ու անոնք դատաստա-
10 նին վճիռը քեզի պիտի ըսեն . Եւ
պիտի ընես ան վճռոյն համեմատ՝
որ Տէրոջը ընտրած տեղը քեզի կ՚ը-
սեն, ու ինչ որ քեզի սորվեցընեն,
11 զգուշութեամբ ՚ի գործ դնես . Ա-
նոնց քեզի սորվեցուցած օրէնքը՝
ու քեզի ըրուցած դատաստանը
պիտի կատարես . անոնց քեզի
յայտնած խօսքէն չխոտորիս, ոչ
12 աջ դին եւ ոչ ձախ դին ։ Բայց
թէ որ [ձ]մէկ մարդ մը հպարտու-
թիւն ընելով՝ [ղ]քու Տէր Ա-
ստուածդ հոն պաշտելու կեցող քա-

Ն · Ք · Դ · Ք ·
1451

ա Գլ · ԺԵ · 21 · Մաղ · Ա · 8 · 13 · 14 ·
† Եբր · դէշ բան
բ Գլ · ԺԳ · 6 ·
գ Յես · Է · 11 · 15 · ԻԳ · 16 · Դատ · Բ · 20 · Դ Թագ · ԺԸ · 12 · Ովս · Ը · 1 ·
դ Երեմ · Է · 22 · 23 · 31 · ԺԹ · 5 · ԼԲ · 35 ·
ե Գլ · Դ · 19 · Յոբ · ԼԱ · 26 ·
‡ Եբր · զօրքին
զ Գլ · ԺԳ · 12 · 14 ·
է Ղե · ԻԴ · 14 · 16 · Գլ · ԺԳ · 10 · Յես · Է · 25 ·
ը Թու · ԼԵ · 30 · Գլ · ԺԹ · 15 · Մատ · ԺԸ · 16 · Յով · Ը · 17 · Բ Կոր · ԺԳ · 1 · Ա Տիմ · Ե · 19 · Եբր · Ժ · 28 ·
թ Գլ · ԺԳ · 9 · Գործ · Է · 58 ·
ժ Հմր 12 · Գլ · ԺԳ · 5 · ԺԹ · 19 ·
ի Տես Ել · ԻԱ · 13 · 20 · 22 · 28 · ԻԲ · 2 · Թու · ԼԵ · 11 · 16 · 19 · Գլ · ԺԹ · 4 · 10 · 11 ·
‖ Եբր · արեան եւ արեան մէջտեղը, դատի ու դատի մէջտեղը, կամ վէրքի ու վէրքի մէջտեղը
լ Բ Մն · ԺԹ · 10 · Ագգ · Բ · 11 · Մաղ · Բ · 7 ·
խ Գլ · ԺԲ · 5 · ԺԹ · 17 · Սաղ · ՃԻԱ · 5 ·
ծ Տես Երեմ · ԺԸ · 18 ·
կ Գլ · ԺԹ · 17 ·

հ Եզեկ · ԽԴ · 24 · ձ Թու · ԺԵ · 30 · Եզր · Ժ · 8 · Ովս · Դ · 4 · ղ Գլ · ԺԸ · 5 · 7 ·

Ն. Ք. Գ. Բ.
1451

ճ Գլ. ժգ. 5 ։
մ Գլ. ժգ. 11 ։ ժթ. 20 ։
յ Ա Թագ. ը. 5, 19, 20 ։
ն Տես Ա Թագ. թ. 15 ։ ժ. 24 ։ ժզ. 12 ։ Ա Մն. իբ. 10 ։
շ Երեմ. լ. 21 ։
ո Գ Թագ. դ. 26 ։ ժ. 26. 28 ։ Սաղ. ի. 7 ։
չ Ես. լա. 1 ։ Եզեկ. ժէ. 15 ։
պ Ել. ժգ. 17 ։ Թու. ժդ. 3, 4 ։
ջ Գլ. իը. 68 ։ Ովս. ժա. 5 ։ Տես Երեմ. իբ. 15 ։
ռ Տես Գ Թագ. ժա. 3, 4 ։
ս Գ Թագ. ժա. 12 ։
վ Գլ. լա. 9, 26 ։ Տես Դ Թագ. իբ. 8 ։
տ Յես. ա. 8 ։ Սաղ. ճժթ. 97, 98 ։
ր Գլ. ե. 32 ։ Գ Թագ. ժե. 5 ։

հանային՝ կամ դատաւորին խօսքին
մտիկ չընէ, ան մարդը պիտի մեռ-
նի, ու [ճ]չարութիւնը Իսրայէլէն
13 վերցընես ։ [մ]Եւ բոլոր ժողովուրդը
լսելով՝ վախնայ, ու մէյմըն ալ հը-
պարտութիւն չընէ ։

14 Երբոր քու Տէր Աստուծոյդ քե-
զի տուած երկիրը մտնես, ու անոր
տիրելով՝ հոն բնակիս, ու ըսես ․
[յ]Իմ բոլորտիքս եղող ամէն ազգե-
րուն պէս ես ալ իմ վրաս Թագա-
15 ւոր մը դնեմ ․ Անպատճառ [ն]քու
Տէր Աստուծոյդ ընտրած մարդը
վրադ Թագաւոր դնես ․ [շ]քու եղ-
բայրներէդ մէկը վրադ Թագաւոր
դնես ․ քու եղբայրդ չեղող օտա-
րականը դնելու կարող չըլլաս ։
16 Սակայն չըլլայ որ անիկայ [ո]իրեն
համար ձիեր շատցընէ ․ ոչ ալ շատ
ձիեր ժողվելու համար՝ [չ]ժողո-
վուրդը Եգիպտոս դարձընէ ․ ո-
րովհետև [պ]Տէրը ձեզի ըսաւ որ՝
[ջ]Մէյմըն ալ ան ճամբան չդառ-
17 նաք ։ [ռ]Նաև անիկայ իրեն կնիկ-
ներ չշատցընէ, որ [ս]սիրտը չխո-
տորի ․ ու իրեն համար խիստ շատ
18 արծաթ ու ոսկի չժողվէ ։ Եւ
իր Թագաւորութեանը աթոռին
վրայ նստածին պէս, աս օրի-
նաց գրքին օրինակը՝ [վ]Ղևտացի
քահանաներուն քովը եղած օրի-
նակէն՝ իրեն համար մէկ գիրքի
19 մը մէջ գրէ ։ Եւ [տ]անիկայ իր
քովը մնայ, ու իր կենացը բո-
լոր օրերուն մէջ կարդայ ․ որպէս
զի իր Տէր Աստուծմէն վախնալ
սորվի, և աս օրէնքին բոլոր խօս-
քերը ․ ու աս կանոնները զգուշու-
20 Թեամբ 'ի գործ դնէ ․ Որ իր սիր-
տը իր եղբայրներուն վրայ չհպար-
տանայ, ու [ր]աս պատուիրանքնե-
րէն աջ դին կամ ձախ դին չխո-
տորի ․ որ իր Թագաւորութեանը
վրայ՝ երկար կեանք մը վայելէ Իս-
րայէլի մէջ, Թէ ինքը և Թէ իր
որդիները ։

ԳԼ. ԺԸ.

1 Քահանայից ու Ղևտացւոց ժառանգութիւնը Տէրը պիտի ըլլայ ։ 3 Քահանայից իրաւունքը ։ 6 Ղևտացւոց բաժինը ։ 9 Ազգաց պղծութիւններէն հեռու կենալու ։ 15 Քրիստոս Մարգարէին մտիկ ընելու ։ 20 ու սնապարծ մարգարէն մեռցընելու պատուէրը ։

ա Թու. ժը. 20 ։ իզ. 62 ։ Գլ. ժ. 9 ։
բ Թու. ժը. 8, 9 ։ Ա Կոր. թ. 13 ։

1 Ղևտացի քահանաները՝ Ղևիին
բոլոր ցեղը՝ [ա]Իսրայէլին հետ
բաժին ու ժառանգութիւն չունե-
նան ․ [բ]Տէրոջը պատարագները ու
անոր ժառանգութիւնը ուտեն ։
2 Վասն որոյ անոնք իրենց եղբայրնե-
րուն մէջ ժառանգութիւն չունե-
նան ․ անոնց ժառանգութիւնը
Տէրը ինքն է, ինչպէս որ անոնց
ըսաւ ։

3 Եւ աս պիտի ըլլայ քահանայից
իրաւունքը ժողովուրդին կողմէն՝
երբոր զոհ կը մատուցանեն, Թէ
արջառ ըլլայ ան՝ և Թէ ոչխար ․
[գ]Թևը, ծնօտները ու քաղիրթը
4 քահանային պիտի տան ։ [դ]Քու
ցորենիդ՝ գինիիդ ու եղիդ երա-
խայրիները՝ ու նաև ոչխարներուդ
առջի բուրդը՝ անոր պիտի տաս ․
5 Վասն զի [ե]քու Տէր Աստուածդ՝
քու բոլոր ցեղերուդ մէջէն զանի-
կայ ընտրեց, [զ]որ Տէրոջը անունո-
վը ծառայութիւն ընելու կենայ,
ինքը ու իր որդիքը ։
6 Ու երբոր Ղևտացի մը քու քա-
ղաքներուդ մէկէն՝ այսինքն՝ բոլոր
Իսրայէլին մէջ [է]իր պանդխտացած
տեղէն ելլէ՝ ու իր սրտին փափա-
քելովը [ը]Տէրոջը ընտրած տեղը
7 գայ, Ան ատենը հոն Տէրոջը առ-
ջեւ կեցող [թ]բոլոր իր Ղևտացի եղ-
բայրներուն պէս՝ իր Տէր Աստու-
ծոյն անունովը ծառայութիւն ը-
8 նէ ․ Ու մէկալներուն հետ հաւա-
սար [ժ]բաժին պիտի ուտէ ․ անոր
ծախուած իր հայրենական *ժառան-
գութեանը գիներէն՝ զատ ։
9 Երբոր քու Տէր Աստուծոյդ քե-
զի տուած երկիրը մտնես, [ի]ան
ազգերուն գարշելի գործքերուն պէս
10 ընել չսորվիս ։ Ձեր մէջը չգտնուի
անանկ մարդ մը, որ իր տղան կամ
աղջիկը [լ]կրակէ անցընէ, [խ]կամ բաղդ
նայի, կամ գուշակութիւն, կամ
հմայութիւն և կամ դիւթութիւն
11 ընէ, [ծ]Նաև կախարդ, կամ վհուկ,
կամ նշանագէտ, կամ [կ]մեռելա-
12 հմայ չգտնուի ․ Վասն զի ով որ
աս բաները կ'ընէ՝ Տէրոջը առջեւ
գարշելի է ․ [հ]ու աս գարշելի բանե-
րուն համար՝ քու Տէր Աստուածդ
քու առջեւէդ կը հալածէ զանոնք ։
13 Քու Տէր Աստուծոյդ առջեւ [ձ]կա-
14 տարեալ ըլլաս ․ Վասն զի ան ազ-
գերը՝ որոնց դուն պիտի տիրես,
գուշակներուն ու բաղդ նայողնե-
րուն մտիկ կ'ընեն ․ բայց քու Տէր
Աստուածդ քեզի այսպէս ընելու
հրաման չտուաւ ։
15 [ղ]Քու Տէր Աստուածդ քու եղ-
բայրներուդ մէջէն ինծի պէս մար-
գարէ մը պիտի հանէ քեզի, անոր
16 մտիկ ըրէք ․ Ինչպէս որ Քորեբ լեռը
[ճ]ժողովքին օրը՝ քու Տէր Աստուծ-
մէդ խնդրեցիր, ըսելով ․ [մ]Իմ Տէր
Աստուծոյս ձայնը մէյմըն ալ չը-
լսեմ, ու աս մեծ կրակը մէյմըն ալ
17 չտեսնեմ, որ չմեռնիմ ․ Եւ Տէրը
ինծի ըսաւ, [յ]Ըսած խօսքերնին շի-
18 տակ է ․ [ն]Քեզի պէս մարգարէ մը
պիտի հանեմ անոնց՝ իրենց եղ-
բայրներուն մէջէն, և [շ]իմ խօսքերս
անոր բերանը պիտի դնեմ ․ [ո]ու-

Ն. Ք. Գ. Բ.
1451

գ Ղև. է. 30—34 ։
դ Ել. իբ. 29 ։ Թու. ժը. 12, 24 ։
ե Ել. իը. 1 ։ Թու. գ. 10 ։
զ Գլ. ժ. 8 ։ ժէ. 12 ։
է Թու. լե. 2, 3 ։
ը Գլ. ժբ. 5 ։
թ Բ Մն. լա. 2 ։
ժ Բ Մն. լա. 4 ։ Նեեմ. ժբ. 44, 47 ։
* Կամ՝ եկամուտներէն
ի Ղև. ժը. 26, 27, 30 ։ Գլ. ժբ. 29, 30, 31 ։
լ Ղև. ժը. 21 ։ Գլ. ժբ. 31 ։
խ Ղև. ժթ. 26, 31 ։ ի. 27 ։ Ես. ը. 19 ։
ծ Ղև. ի. 27 ։
կ Ա Թագ. իը. 7 ։
հ Ղև. ժը. 24, 25 ։ Գլ. թ. 4 ։
ձ Ծն. ժէ. 1 ։
ղ Հմր 18 ։ Յով. ա. 45 ։ Գործ. գ. 22 ։ է. 37 ։
ճ Գլ. թ. 10 ։
մ Ել. ի. 19 ։ Եբր. ժբ. 19 ։
յ Գլ. ե. 28 ։
ն Հմր 15 ։ Յով. ա. 45 ։ Գործ. գ. 22 ։ է. 37 ։
շ Ես. ծա. 16 ։ Յով. ժէ. 8 ։
ո Յով. դ. 25 ։ ը. 28 ։ ժբ. 49, 50 ։

Ն. Ք. Ծ.
1451

ինչ որ անոր պատուիրեմ, անոնց պիտի զրուցէ ։

19 § Եւ ով որ մտիկ չընէ իմ խօսքերս, որ անիկայ իմ անունովս պիտի խօսի, ան մարդէն ես վրէժ պիտի խնդրեմ ։

20 Իսկ թէ որ ‖ մարգարէ մը յանդգնի իմ չպատուիրած խօսքս իմ անունովս զրուցելու, կամ ¶ օտար աստուածներու անունովը բան մը զրուցելու, ան մարգարէն պիտի մեռնի ։

21 Եւ թէ որ դուն քու սրտիդ մէջ ըսես թէ՝ Տէրոջը չխօսած բանը ինչպէս գիտնանք.

22 * Թէ որ մէկ մարգարէ մը Տէրոջը անունովը բան մը ըսէ, † ու ան բանը իրօք չկատարուի, Տէրոջը չըսած խօսքը ան է. ան մարգարէն ‡ յանդգնութեամբ զրուցեր է ան. ու անկէ չվախնաս ։

§ Գործ. գ. 23.
‖ Գլ. ժգ. 5. Երեմ. ժդ. 14, 15. Զաք. ժգ. 3.
¶ Գլ. ժգ. 1, 2. Երեմ. բ. 8.
* Երեմ. իը. 9.
† Տես Գլ. ժգ. 2.
‡ Հմր 20.

ԳԼ. ԺԹ.

1 Ապաստանի քաղաքները ։ 4 Ի՞նչ իրաւունքով մարդասպանը անոնց մէկուն մէջ փախչելու էր ։ 14 Կալուածքին սահմանը պէտք էր որ անշարժ մնայ ։ 15 Գոնէ երկու մարդու վկայութեամբը պիտի վճռուէր ամէն դատաստան ։ 16 Սուտ վկայի մը պատիժը ։

1 Երբոր քու Տէր Աստուածդ * բնաջինջ ընէ ան ազգերը՝ որոնց երկիրը քու Տէր Աստուածդ քեզի պիտի տայ, և դուն անոնք վռնտելով՝ անոնց քաղաքներուն ու 2 տուներուն մէջ բնակիս, † քեզի իրեք քաղաք զատես քու երկրիդ մէջ՝ որն որ քու Տէր Աստուածդ 3 քեզի կու տայ ժառանգելու. Քեզի ճամբայ պատրաստես, և քու Տէր Աստուծոյդ քեզի ժառանգութեան համար տուած քու երկրիդ սահմանը՝ իրեքի բաժնես. որպէս զի ամէն մարդասպան հոն փախչի ։

4 Եւ ‡ հոն փախչելու ու ողջ մնալու մարդասպանին կանոնը աս է. Ան մարդը որ երէկուընէ ու մէկալ օրուընէ թշնամութիւն չունենալով՝ անգիտութեամբ իր դրացին 5 մեռցընէ. Զոր օրինակ՝ թէ որ մէկը իր դրացիին հետ անտառը երթայ փայտ կտրելու համար, ու իր ձեռքովը տապարը փայտ կտրելու վերցուցած ատենը՝ երկաթը կոթէն դուրս ցաթկելով դրացիին հանդիպի, և զանիկայ մեռցընէ. անիկայ աս քաղաքներէն մէկուն մէջ փախ6չի, որ ապրի, § Չըլլայ որ արեան վրէժխնդիրը՝ սիրտը այրելուն համար՝ մարդասպանին ետեւէն իյնայ, և ճամբան հեռու ըլլալով՝ անոր հասնի ու զանիկայ մեռցընէ, թէպէտ և մեռնելու արժանի չէր, որովհետեւ երէկուընէ ու մէկալ օրուընէ անոր դէմ թշնամութիւն 7 չունէր ։ Անոր համար ես քեզի կը պատուիրեմ ու կ՚ըսեմ, որ քեզի իրեք քաղաք զատես ։

* Գլ. ժբ. 29.
† Ել. իա. 13. Թւոց. լե. 10, 14. Յես. ի. 2.
‡ Թւոց. լե. 15. Գլ. դ. 42.
§ Թւոց. լե. 12.

8 Եւ թէ որ քու Տէր Աստուածդ՝ քու հայրերուդ երդում ըրածին պէս՝ ‖ քու սահմաններդ ընդարձակէ, ու քու հայրերուդ խոստացած բոլոր երկիրները քեզի տայ, 9 Թէ որ պահես ու կատարես աս բոլոր պատուիրանքները՝ որ ես այսօր քեզի կը պատուիրեմ, և քու Տէր Աստուածդ սիրես, ու միշտ անոր ճամբաներուն մէջը քալես, ¶ ան ատենը աս իրեք քաղաքին վրայ ուրիշ 10 իրեք քաղաք ալ աւելցընես. Որպէս զի քու երկրիդ մէջը՝ որն որ քու Տէր Աստուածդ քեզի ժառանգութիւն պիտի տայ, անմեղ արիւն չթափուի. ու դուն արեան պարտական չըլլաս ։

11 Բայց * թէ որ մէկ մարդ մը իր դրացիին ոխ ունենալով՝ անոր դարանամուտ ըլլայ, ու անոր դէմ ելլելով՝ զանիկայ զարնէ մեռցընէ, ու ինքը աս քաղաքներուն մէկուն մէջ 12 փախչելու ըլլայ, Ան ատենը իր քաղաքին ծերերը մարդ խրկեն, ու զանիկայ անկէ առնեն, և արեան վրէժխնդրին ձեռքը տան, որ մեռ13նի ։ † Քու աչքդ անոր չխնայէ. ‡ ու Իսրայէլին մէջէն անմեղ արիւնը վերցընես, որ քեզի աղէկ ըլլայ ։

14 § Քու կալուածքիդ մէջը՝ որն որ քու Տէր Աստուծոյդ քեզի ժառանգութիւն տուած երկրին մէջ պիտի ժառանգես, չըլլայ որ փոխես քու դրացիիդ սահմանը՝ որ [illegible] նախահայրերդ հաստատեցին ։

15 ‖ Մէկ մարդու մը որ և իցէ անօրէնութեանը ու մեղքին համար՝ որով կրնայ յանցաւոր ըլլալ, մէկ վկայ մը բաւական չսեպուի. երկու կամ իրեք վկաներու բերնով հաստատուի ամէն բան ։

16 Թէ որ ¶ մէկ մարդու մը դէմ սուտ վկայ մը ելլէ, ու անոր վրայ անօրէնութեան մը համար 17 վկայէ, Ան ատենը ան երկու մարդիկը՝ որոնց մէջ [illegible] հակառակութիւնը կայ, Տէրոջը առջեւ՝ * ան ժամանակի քահանաներուն ու դատաւորներուն առջեւը կայնին. 18 Եւ դատաւորները աղէկ մը քննեն. և թէ որ ան վկան սուտ վկայ ըլլալով՝ իր եղբօրը դէմ սուտ վկա19յութիւն ըրեր է, † Ան ատենը՝ ինչպէս որ անիկայ իր եղբօրը ընել խորհեցաւ, նոյնը ըրէք անոր, ‡ ու 20 չարը ձեր մէջէն վերցուցէք. § Եւ ուրիշներն ալ լսելով՝ վախնան, ու մէյմըն ալ ձեր մէջը անանկ դէշ 21 բան մը չընեն ։ ‖ Քու աչքդ չխնայէ. ¶ անձի տեղ՝ անձ, աչքի տեղ՝ աչք, ակռայի տեղ՝ ակռայ, ձեռքի տեղ՝

Ն. Ք. Ծ.
1451

‖ Ծնն. ժե. 18. Գլ. ժբ. 20.
¶ Յես. ի. 7, 8.
* Ել. իա. 12. Թւոց. լե. 16, 24. Գլ. իէ. 24. Առակ. իը. 17.
† Գլ. ժգ. 8. իե. 12.
‡ Թւոց. լե. 33, 34. Գլ. իա. 9. Գ Թագ. բ. 31.
§ Գլ. իէ. 17. Յոբ. իդ. 2. Առակ. իբ. 28. Ովս. ե. 10.
‖ Թւոց. լե. 30. Գլ. ժէ. 6. Մատ. ժը. 16. Յովհ. ը. 17. Բ Կոր. ժգ. 1. Ա Տիմ. ե. 19. Եբր. ժ. 28.
Եբր. [illegible] չկենայ.
¶ Սաղ. իէ. 12. լե. 11.
* Գլ. ժէ. 9. իա. 5.
† Առակ. ժթ. 5, 9. Դան. զ. 24.
‡ Գլ. ժգ. 5. ժէ. 7. իա. 21. իբ. 21, 24. իդ. 7.
§ Գլ. ժէ. 13. իա. 21.
‖ Հմր 13.
¶ Ել. իա. 23. Ղեւ. իդ. 20. Մատ. ե. 38.

ձեռք, ու ոտքի տեղ՝ ոտք պիտի
տրուի։

ԳԼ. Ի

1 Քահանաները պիտի քաջալերեն ժողովուրդը՝ պատերազմի ժամանակ։ 5 Ոստիկաններուն քարոզ կարդալը ո՛վ կրնար պատերազմէն ետ դառնալ։ 10 Խաղաղութեան հրաւէրքը ընդունող կամ մերժող քաղաքներուն հետ ինչպէս պէտք էր վարուիլ։ 16 Ո՛ր քաղաքները պէտք էր կորսնցընել։ 19 Պաշարման ժամանակ պտղաբեր ծառերը չկտրելու վրայով պատուէր։

1 Երբոր քու թշնամիներուդ դէմ
պատերազմելու ելլես, ու [ա]ձի-
եր և կառքեր —— քեզմէ շատ
ժողովուրդ տեսնես, անոնցմէ չը-
վախնաս. վասն զի [բ]քեզ Եգիպ-
տացւոց երկրէն հանող քու Տէր
2 Աստուածդ քու հետդ է։ Ու երբ-
որ պատերազմի մօտենաս, քա-
հանան մօտենալով՝ ժողովուրդին
3 պիտի խօսի, Ու անոնց ըսէ. Ո՛վ
Իսրայէլ՝ մտիկ ըրէ. այսօր դուք
ձեր թշնամիներուն դէմ պատե-
րազմելու կը մօտենաք. սրտերնիդ
չթուլնայ, մի՛ վախնաք, մի՛ զար-
հուրիք, ու անոնց երեսէն մի՛ դո-
4 ղաք. Վասն զի ձեր Տէր Աստուա-
ծը ձեզի հետ կ'երթայ, [գ]ձեզի հա-
մար ձեր թշնամիներուն դէմ պա-
տերազմելու, և ձեզ ազատելու։
5 Ան ատենը ոստիկանները ժողո-
վուրդին խօսելով՝ պիտի ըսեն.
Ո՛վ որ նոր տուն շիներ է, ու [դ]անոր
նաւակատիքը չէ ըրեր, երթայ իր
տունը դառնայ. չըլլայ որ պատե-
րազմին մէջը մեռնի, և ուրիշ մէկը
6 նաւակատիքը ընէ. Եւ ով որ այ-
գի տնկեր է, ու անոր պտուղէն
դեռ [ե]չէ կերած, երթայ իր տունը
դառնայ. չըլլայ որ պատերազմին
մէջը մեռնի, ու անոր առջի պտու-
7 ղը ուրիշ մարդ մը ուտէ։ [զ]Եւ ով
որ կնկան մը նշանուած է, ու զա-
նիկայ չէ առած, երթայ իր տունը
դառնայ. չըլլայ որ պատերազմին
մէջը մեռնի, ու զանիկայ մէկ ուրիշ
8 մարդ մը առնէ։ Եւ ոստիկանները
իրենց խօսքը շարունակելով՝ պիտի
ըսեն ժողովուրդին. [է]Ո՛վ որ վախ-
կոտ ու թուլասիրտ է, թող եր-
թայ՝ իր տունը դառնայ. չըլլայ որ
իր եղբայրներուն սիրտն ալ իր
9 սրտին պէս թուլցընէ։ Ու երբոր
ոստիկանները՝ ժողովուրդին առջեւ
իրենց խօսքը լմնցընեն, *ժողո-
վուրդին վրայ զօրապետներ կար-
գեն"։
10 Երբոր մէկ քաղաքի մը կը մօտե-
նաս՝ անոր հետ պատերազմելու հա-
մար, [ը]զանիկայ խաղաղութեան
11 հրաւիրէ։ Թէ որ քեզի խաղաղու-
թեան պատասխան տալու ըլլայ,
ու դռները քեզի բանայ, մէջը գտը-
նուած բոլոր ժողովուրդը քեզի
հարկատու ըլլան, ու քեզի ծա-
12 ռայութիւն ընեն։ Բայց թէ որ
քեզի հետ խաղաղութիւն ընել չու-
զէ, ու պատերազմ ընէ, ան ա-
13 տենը անիկայ պաշարես. Ու երբոր
քու Տէր Աստուածդ քու ձեռքդ
մատնէ զանիկայ, [թ]անոր բոլոր ա-
րուները սուրի բերնէ անցընես.
14 Բայց կնիկները, տղաքները ու [ժ]ա-
նասունները՝ և ինչ որ կայ ան քա-
ղաքին մէջը, անոր բոլոր աւարը
քեզի համար առնես. և [ի]քու Տէր
Աստուծոյդ քեզի մատնած քու
թշնամիներուդ աւարը ուտես։
15 Ասանկ պիտի ընես քեզմէ խիստ
հեռու եղող ամէն քաղաքներուն,
որ աս ազգերուն քաղաքներէն չեն։
16 Սակայն [լ]քու Տէր Աստուծոյդ քեզի
ժառանգութիւն տուած աս ազգե-
րուն քաղաքներուն մէջ՝ բնա-
շունչ ունեցող մը ողջ չթողուս.
17 Վասն զի Քետացիները՝ Ամորհա-
ցիները՝ Քանանացիները՝ Փերե-
զացիները՝ Խեւացիները ու Յեբու-
սացիները բոլորովին պիտի կորսըն-
ցընես, ինչպէս որ քու Տէր Աս-
18 տուածդ քեզի պատուիրեց. Որպէս
զի [խ]ձեզի չսորվեցընեն իրենց բոլոր
զարշութիւններուն համեմատ ը-
նել, ինչպէս որ անոնք իրենց աս-
տուածներուն կ'ընեն. ու դուք
[ծ]Տէրոջը ձեր Աստուծոյն առջեւ
մեղք չգործէք։
19 Երբոր մէկ քաղաքի մը դէմ պա-
տերազմիս, ու զանիկայ առնելու
համար՝ երկար ժամանակ պաշարե-
լու ըլլաս, անոր ծառերուն տապար
չզարնես, ու զանոնք չաւրես. ին-
չու որ անոնցմէ պիտի ուտես. ու-
րեմն անոնք չկտրես. քանզի դաշ-
տին ծառը †մա՞րդ է որ քու երեսէդ
20 պաշարման մէջ մտնէ"։ Բայց ան
ծառերը՝ որոնք կը ճանչնաս թէ
ուտուելու պտուղ չեն բերեր, ա-
նոնք աւրես ու կտրես, և քեզի
հետ պատերազմող քաղաքին դի-
մացը՝ անոնցմով պատնէշներ շինես,
մինչև որ անիկայ նուաճի։

[ա] Տե՛ս Սաղ. ի. 7. Ես. լա. 1.

[բ] Թու. իգ. 21. Գւ. լա. 6. 8. Բ Մն. ժգ. 12. լբ. 7. 8.

[գ] Գւ. ա. 30. գ. 22. Յես. իգ. 10.

[դ] Տե՛ս Նեեմ. ժբ. 27. Սաղ. լ. ին վերնագիրը։

[ե] Տե՛ս Ղև. ժթ. 23. 24. Գւ. իը. 30.

[զ] Գւ. իդ. 5.

[է] Դատ. է. 3.

* Կա՛մ՝ զօրապետները ժողովուրդին գլուխը անցնին։

[ը] Բ Թագ. ի. 18. 20.

[թ] Թու. լա. 7.

[ժ] Յես. ը. 2.

[ի] Յես. իբ. 8.

[լ] Թու. իա. 2. 3. 35. լգ. 52. Գւ. է. 1. 2. Յես. ժա. 14.

[խ] Գւ. է. 4. ժբ. 30. 31. ժը. 9.

[ծ] Ել. իգ. 33.

† Կա՛մ՝ մարդու պէս քեզի օգնութեան կը հասնի պաշարման մէջ։

ԳԼ. ԻԱ

1 Անյայտ մարդասպանութեան մը քաւութիւնը։ 10 Կնութեան առնուած գերիին հետ վարուելուն կերպը։ 15 Էրկանը ատելի եղող կնիկէն ծնած անդրանիկ տղան՝ իր անդրանկութեան ժառանգութենէն պիտի չզրկուէր։ 18 Կամակոր զաւակը քարկոծուելով մեռցուելու էր։ 22 Չարագործին մարմինը բոլոր գիշերը ծառէ կախուած պիտի չմնար։

1 Թէ որ քու Տէր Աստուծոյդ քեզի
ժառանգութիւն տուած երկրին
մէջ՝ դաշտի վրայ ինկած —— մեռ-
ցուած մարդ մը գտնուի, ու անի-
2 կայ զարնողը չգիտցուի. Ան ատենը

քու ծերերդ ու դատաւորներդ ելլեն, և մեռցուած մարդուն եղած
տեղէն մինչև չրջակայ քաղաքները
3 չափեն. Ու մեռցուածին մօտ եղող
քաղաքին ծերերը՝ արջառներէն
չգործածուած ու լուծի տակ չմտած
4 երինջ մը առնեն. Եւ ան
քաղաքին ծերերը՝ երինջը մէկ
չհերկուած ու չցանուած ապառաժ
ձոր մը իջեցընեն, ու ան ձորին մէջ
5 երինջին վիզը կտրեն։ Եւ Ղեւիին
որդիքը քահանաները մօտենան.
վասն զի [ա]քու Տէր Աստուածդ
զանոնք ընտրեց իրեն ծառայութիւն ընելու, ու Տէրոջը անուանովը
օրհնելու համար. և ամէն վէճ
ու ամէն վէրք [բ]անոնց խօսքովը
6 պիտի դատուի։ Եւ ան մեռցուածին մօտ եղող քաղաքին բոլոր
ծերերը՝ ձորին մէջ վիզը կտրած
երինջին վրայ [գ]ձեռքերնին լուան,
7 Եւ պատասխան տալով ըսեն. Մեր
ձեռքերը չթափեցին աս արիւնը,
8 ու մեր աչքերը չտեսան. Ո՛վ Տէր,
քաւէ՛ քու Իսրայէլ ժողովուրդդ,
որն որ դուն փրկեցիր, [դ]ու անմեղ
արիւնը քու Իսրայէլ ժողովուրդիդ
մի՛ սեպեր. այսպէս ան արեանը
համար քաւութիւն պիտի ըլլայ
9 անոնց. Իսկ դուն Տէրոջը առջեւ
ուղիղ եղածը ընելով՝ [ե]անմեղ արիւնը քեզմէ վերցընես։

10 Երբոր քու թշնամիներուդ դէմ
պատերազմի ելլես, և քու Տէր Աստուածդ զանոնք քու ձեռքդ տայ,
11 ու անոնցմէ գերիներ առնես, Եւ
գերիներուն մէջէն գեղեցիկ տեսքով
կնիկ մը տեսնես, ու զանիկայ սիրելով՝ քեզի կնիկ առնելու ըլլաս,
12 Զանիկայ քու տունդ տանիս, և
անիկայ իր գլուխը ածիլէ, ու իր
13 եղունգները կտրէ. Եւ իր վրայէն
գերութեան լաթերը հանէ, ու քու
տունդ նստի, և [զ]ամբողջ ամիս մը
իր հօրը ու մօրը համար լայ. ու
անկէ ետև անոր մօտենաս, և դուն
անոր էրիկը ըլլաս, ու ան ալ քու
14 կնիկդ ըլլայ։ Թէ որ անկէ գոհ
չըլլաս, անիկայ ազատ պիտի արձակես. բայց ստակով բնաւ չծախես, ոչ ալ ծառայեցընես, որովհետև [է]լլկեցիր զանիկայ։

15 Թէ որ մէկ մարդ մը երկու կնիկ
ունենայ, ու մէկը սիրելի [ը]և մէկալը ատելի ըլլայ. ու սիրելին ալ և
ատելին ալ անոր զաւակներ ծնանին, և թէ որ անդրանիկ զաւակը՝
16 ատելի կնիկէն ծնած է, [թ]իր ստացուածքը որդւոցը բաժնելու օրը՝
կարող չըլլայ սիրելիին զաւակը
անդրանկացընելու, ու ատելիէն
ծնած անդրանիկը երեսէ ձգելու.
17 Հապա ատելիին զաւակը անդրանիկ

Ն·Ք·ԴՔ·
1451

[ա]Գլ. Ժ. 8. Ա Մն. Իգ. 13.

[բ]Գլ. ԺԷ. 8. 9.

[գ]Տես Սաղ. ԺԹ. 12. Իգ. 6. Մատ. ԻԷ. 24.

[դ]Յովն. Ա. 14.

[ե]Գլ. ԺԹ. 13.

[զ]Տես Սաղ. ԽԵ. 10.

[է]Ծն. ԼԴ. 2. Գլ. Իբ. 29. Դատ. ԺԹ. 24.

[ը]Ծն. ԻԹ. 33.

[թ]Ա Մն. Ե. 2. Իդ. 10. Բ Մն. ԺԱ. 19. 22.

ճանչնալով՝ բոլոր իր ձեռքը գըտնուածէն [ժ]երկու բաժին տայ անոր.
վասն զի [ի]իր զօրութեանը սկիզբը
անիկայ է. [լ]անդրանկութեան իրաւունքը անոր կը վերաբերի։

18 Թէ որ մէկ մարդ մը՝ անզգամ ու
անհնազանդ տղայ մը ունենայ, որ իր
հօրը ու իր մօրը խօսքը բնաւ մտիկ
չըներ, ու երբոր զանիկայ խրատեն,
19 անոնց չհնազանդիր. Ան ատենը անոր հայրը ու մայրը զանիկայ բռնելով, քաղաքին ծերերուն, ու անոր
20 բնակած տեղին դուռը հանեն. Եւ
քաղաքին ծերերուն ըսեն. Աս մեր
տղան անզգամ ու անհնազանդ է,
մեր խօսքը մտիկ չըներ, որկրամոլ
21 ու գինեմոլ է. Ան ատենը անոր
քաղաքին բոլոր մարդիկները՝ քարերով քարկոծեն զանիկայ, որ
մեռնի. [խ]ու չարութիւնը ձեր մէջէն վերցընես. [ծ]և բոլոր Իսրայէլը
լսելով՝ վախնան։

22 Երբոր մէկ մարդ մը [կ]մահու արժանի մեղք մը գործէ, և զանիկայ
մեռցընելու համար ծառէ մը կախես,
23 [հ]Անոր մարմինը ծառին վրայ
գիշերը չմնայ. հապա նոյն օրը անպատճառ թաղես զանիկայ. վասն զի
[ձ]կախուածը՝ [ղ]Աստուծոյ անիծածն
է. ու [ճ]չպղծես ան երկիրը՝ որն որ
քու Տէր Աստուածդ քեզի կուտայ ժառանգելու համար։

ԳԼ. ԻԲ

1 Մարդասիրութիւն ընելու վրայով պատուէր։ 5 Մարդը ու կնիկը իրենց հագուստը պիտի տարբերեն։ 6 Թռչունը իր պզտիկ ձագերովը մէկտեղ չառնելու, 8 տունի մը տանիքին բոլորտիքը չրջանակ մը շինելու, 9 խառնակութենէ հեռանալու, 12 և հանդերձի վրայ ծոպեր դնելու պատուէրներ։ 13 Իր կնկանը համար զրպարտութիւն ընողին, 20, 22 շնացողին, 25 կոյս լլկողին, 28 ու պոռնկութիւն ընողին պատիժը։ 30 Ազգապղծութիւնը կ՚արգիլուի։

1 [ա]Երբոր տեսնես որ եղբօրդ եզը
կամ ոչխարը իր ճամբայէն
խոտորեր է, անոնք անտես չընես.
անպատճառ զանոնք քու եղբօրդ
2 պիտի դարձընես։ Բայց թէ որ
քու եղբայրդ քեզի մօտ չէ, կամ
զանիկայ չես ճանչնար, ան ատենը
քու տունդ առնես ան, ու մինչև
քու եղբօրդ զանիկայ փնտռելը՝
քու քովդ թող կենայ. ետքը զանիկայ
3 անոր դարձընես։ Անոր իշուն ալ սանկ ընես, զգեստին ալ
սանկ ընես. Նաև եղբօրդ ամէն
կորսուած բանը՝ որ դուն կը գըտնես, սանկ ընես. չըլլայ որ զանոնք անտես ընես։

4 [բ]Երբոր տեսնես որ եղբօրդ էշը
կամ եզը ճամբուն վրայ ինկեր է,
անոնք անտես չընելով՝ անպատճառ անոր հետ վերցընես։

Ն·Ք·ԴՔ·
1451

[ժ]Տես Ա Մն. Ե. 1.

[ի]Ծն. ԽԹ. 3.

[լ]Ծն. ԻԵ. 31. 33.

[խ]Գլ. ԺԳ. 5. ԺԹ. 19. 20. Իբ. 21. 24.

[ծ]Գլ. ԺԳ. 11.

[կ]Գլ. ԺԹ. 6. Իբ. 26. Գործ. Իգ. 29. Իե. 11. 25. Իզ. 31.

[հ]Յես. Ը. 29. Ժ. 26. 27. Յով. ԺԹ. 31.

[ձ]Գաղ. Գ. 13.

[ղ]Տես Թուոց. ԻԵ. 4. Բ Թագ. ԻԱ. 6.

[ճ]Ղեւ. ԺԸ. 25. Թուոց. ԼԵ. 34.

[ա]Ել. ԻԳ. 4.

[բ]Ել. ԻԳ. 5.

Ն․ Ք․ Դ․Ք․ 1451

5 Կնկան մը վրայ էրիկ մարդու հագուստ չըլլայ, ու էրիկ մարդը կնկան հագուստ չհագնի․ քանզի ով որ ասոնք կ'ընէ, քու Տէր Աստուծոյդ առջեւ պիղծ է։

6 Թէ որ ճամբան ծառի մը վրայ կամ գետնի վրայ՝ ձագերով կամ հաւկիթներով թռչունի մը բոյն հանդիպի քու առջեւդ, ու մայրը ձագերուն կամ հաւկիթներուն վրայ նստած ըլլայ, ‡մայրը իր ձա-
7 գերովը մէկտեղ չառնես․ Անպատճառ մայրը արձակես, ու ձագերը քեզի առնես․ ∓որպէս զի աղէկ ըլլայ քեզի, ու կեանքդ երկայն ըլլայ։

‡ Ղև․ իբ․ 28։

∓ Դւ․ դ․ 40։

8 Նոր տուն շինած ատենդ՝ տանիքիդ ՉՈՐՍ ԿՈՂՄԸ շրջանակ մը շինես, որ չըլլայ թէ մէկը անկէ վար իյնայ, ու քու տունդ արեան պարտական ընես։

9 ⊦Այգիիդ մէջ այլ և այլ սերմեր չցանես, որ ցանած սերմիդ արդիւնքը ու այգիիդ բերքը չպղ-
10 ծուի։ ʅԵզ մը ու էշ մը մէկտեղ ԻՐԱՐ հերկելու չգործածես։

11 ⊦Բուրդով ու քթանով գործուած այլայլախառն հանդերձ չհագնիս։

12 Հագած հանդերձիդ չորս ծայրը εծոպեր շինես։

13 Թէ որ մէկ մարդ մը կնիկ առնէ, ու ƀանոր մօտենալէն ետքը՝ զանի-
14 կայ ատէ, Եւ անոր վրայ զրպարտութեան խօսքեր դնելով՝ անոր անունը գէշ հանէ, ու ըսէ․ Ես աս կնիկը առի, բայց երբոր անոր մօտեցայ, անոր վրայ կուսութիւն
15 չգտայ․ Այն ատենը աղջկանը հայրը ու մայրը՝ աղջկանը կուսութեան ՆՇԱՆԸ առնեն, և դուրս հանեն քա-
16 ղաքին ծերերուն առջեւ․ Ու աղջկան հայրը ծերերուն պիտի ըսէ․ Իմ աղջիկս աս մարդուն կնիկ տուի,
17 ու ատելով զանիկայ, Ահա ԱՆՈՐ ՎՐԱՅ զրպարտութեան խօսքեր կը դնէ, ըսելով թէ՝ Ես քու աղջկանդ վրայ կուսութիւն չգտայ․ բայց ահա իմ աղջկանս կուսութեան ՆՇԱՆԸ․ և լաթը քաղաքին ծերերուն առջեւ պիտի փռեն։

18 Եւ այն քաղաքին ծերերը այն մարդը առնեն, ու զանիկայ *պատ-
19 ժեն, Եւ Իսրայէլացի կոյս աղջկան անունը աւրելուն համար՝ անկէ հարիւր ՍԻԿՂ արծաթ տուժ առնեն, ու աղջկանը հօրը տան․ և անիկայ անոր կնիկը ըլլայ․ ու իր բոլոր կենացը մէջ կարող չըլլայ զանիկայ
20 արձակելու։ Բայց թէ որ աս բանը ստոյգ է, ու աղջկանը վրայ կու-
21 սութիւն չէ գտնուեր, Այն ատենը աղջիկը իր հօրը տանը դուռը հանեն, ու անոր քաղաքին մարդիկները քարերով քարկոծեն զանիկայ, որ մեռնի․ որովհետեւ ɟԻսրայէլի մէջ անզգամութիւն ընելով՝ իր հօրը տունը պոռնկութիւն ըրեր է․ ⊦այս կերպով չարութիւնը ձեր մէջէն վերցընես։

ƀ Թւ․ ժե․ 38, Մատ․ իգ․ 5։

ʅ Տես բ Կոր․ զ․ 14, 15, 16։

⊦ Ղև․ ժթ․ 19։

⊦ Ղև․ ժթ․ 19։

ε Թւ․ ժե․ 38, Մատ․ իգ․ 5։

ƀ Ծն․ իթ․ 21, Դատ․ ժե․ 1։

* Կամ՝ խրատեն,

ɟ Ծն․ լդ․ 7, Դատ․ ի․ 6, 10, բ Թագ․ ժգ․ 12, 13։

⊦ Դւ․ ժգ․ 5։

22 ʟԹէ որ մէկը՝ էրիկ ունեցող կնկան մը հետ պառկած գտնուի, ան ատենը երկուքն ալ մեռնին, թէ ան կնկանը հետ պառկող մարդը՝ և թէ ան կնիկը․ ու Իսրայէլէն չարութիւնը վերցընես։

ʟ Ղև․ ի․ 10, Յով․ ը․ 5։

23 Թէ որ մէկ կոյս աղջիկ մը ⊦մարդու մը նշանած ըլլայ, ու մէկ մարդ մը քաղաքի մէջ գտնելով զանիկայ՝
24 անոր հետը պառկի, Երկուքն ալ ան քաղաքին դուռը հանէք, ու զանոնք քարերով քարկոծէք, որ մեռնին․ աղջիկը՝ քանզի քաղաքին մէջ ԲՌՆՈՒԵԼՈՎ չկանչուրռանց․ և մարդը՝ քանզի ǂիր դրացիին կնիկը լլկեց․ ‖ու չարութիւնը ձեր մէջէն վերցընես։

⊦ Մատ․ ա․ 18, 19։

ǂ Դւ․ իա․ 14։

‖ Համր 21, 22։

25 Բայց թէ որ մէկ մարդ մը նշանած աղջիկ մը դաշտի մէջ գտնէ, ու ᑕզանիկայ բռնադատելով անոր հետ պառկի, ան ատենը անոր հետ
26 պառկող մարդը միայն մեռնի․ Եւ աղջկանը բան մը չընես․ աղջիկը մահու ԱՐԺԱՆԻ յանցանք մը չունի․ վասն զի ինչպէս որ մէկը իր դրացիին վրայ կը յարձակի, ու զանիկայ կը մեռցընէ, աս դիպուածն
27 ալ այնպէս է․ Քանզի դաշտի մէջ գտաւ զանիկայ․ ու թէեւ նշանած աղջիկը կանչուրռանց, բայց զինքը ազատող մը չկար։

ᑕ բ Թագ․ ժգ․ 14։

28 ʝԹէ որ մէկ մարդ մը չնշանուած կոյս աղջիկ մը գտնէ, և զանիկայ բռնադատելով՝ անոր հետ պառկի,
29 ու †բանը իմացուի․ Այն ատենը անոր հետ պառկող մարդը՝ աղջկանը հօրը յիսուն ՍԻԿՂ արծաթ պիտի տայ, ու անիկայ իր կնիկը ըլլայ․ Որովհետեւ լլկեց զանիկայ, իր բոլոր կենացը մէջ զանիկայ արձակելու կարող չըլլայ։

30 Չըլլայ որ ᵟմէկ մարդ մը իր հօրը կնիկը առնէ, ու ᶠիր հօրը քղանցքը բանայ։

ʝ Ել․ իբ․ 16, 17։

† Եբր․ գըտնուին․

Ղ Համր 24։

ᵟ Ղև․ ժը․ 8, ի․ 11, Դւ․ իէ․ 20, ա Կոր․ ե․ 1։

ᶠ Տես Հռութ․ գ․ 9, Եզեկ․ ժզ․ 8։

ԳԼ․ ԻԳ

1 Ով կրնար ժողովքին մէջ մտնել՝ ու ով չէր կրնար։ 9 Բանակին մէջ անմաքրութիւնը կ'արգիլուի։ 15 Իր տիրոջմէն փախչող ծառային վրայով։ 17 Պոռնկութեան վրայով։ 18 Պիղծ ընծաներու վրայով։ 19 Շահով տալու վրայով։ 21 Ուխտերու վրայով։ 24 Ցանցանքներու վրայով։

1 Ամորձիքը ճզմուած կամ կտրուած ՄԱՐԴԸ Տէրոջը ժողովքը չմտնէ։

2 Պոռնկորդին Տէրոջը ժողովքը չմտնէ. ու անոր ցեղը՝ մինչեւ տասներորդ ազգը՝ Տէրոջը ժողովքը չմտնէ։

3 [Ա]Ամմոնացին ու Մովաբացին Տէրոջը ժողովքը չմտնէ. ու մինչեւ անոնց տասներորդ ազգը՝ անոնց ցեղը Տէրոջը ժողովքը չմտնէ յաւիտեան.

4 [Բ]Քանզի երբոր դուք Եգիպտոսէն ելաք, ճամբուն մէջ հացով ու ջրով ձեզ չդիմաւորեցին. ու Միջագետքին Փաթուր քաղաքէն՝ [Գ]Բէովրի որդին Բաղաամը վարձքով բերել տուին, որ քեզ անիծէ.

5 Բայց քու Տէր Աստուածդ չուզեց Բաղաամին մտիկ ընել. հապա քու Տէր Աստուածդ անէծքը քեզի օրհնութեան դարձուց, որովհետեւ քու Տէր Աստուածդ քեզ սիրեց։

6 [Դ]Քու բոլոր կենացդ մէջ անոնց խաղաղութիւնը ու աղէկութիւնը չփնտռես յաւիտեան։

7 Չըլլայ որ Եդովմայեցին ատես. [Ե]քանզի անիկայ քու եղբայրդ է։ Եգիպտացին ալ չատես. քանզի [Զ]անոր երկրին մէջ պանդուխտ եղար։

8 Անոնց ծնած զաւակներուն երրորդ ազգը՝ Տէրոջը ժողովքը թող մտնեն։

9 Երբոր թշնամիներուդ դէմ բանակով կ'երթաս, ամէն չար բանէն զգուշանաս։

10 [Է]Թէ որ ձեր մէջը մէկ մարդ մը երազափորձութեան պատճառաւ մաքուր չէ, թող բանակէն դուրս ելլէ, ու բանակին մէջը չմտնէ։

11 Եւ իրիկուան դէմ [Ը]ջրով լուացուի, ու արեւ մտածին պէս

12 բանակին մէջը մտնէ։ Նաեւ բանակէն դուրս մէկ տեղ մը ունենաս,

13 որ հոն դուրս ելլես։ Ու զէնքերուդ մէջը ցից մը ունենաս, որ երբոր դուրսը նստելու ըլլաս, անով փորես, ու դարձնաս՝ քու յաւելուածդ ծածկես։

14 Քանզի քու Տէր Աստուածդ՝ քեզ ազատելու համար, ու քու թշնամիներդ քու ձեռքդ մատնելու համար՝ [Թ]քու բանակիդ մէջը կը քալէ. ուստի քու բանակդ մաքուր ըլլայ, որ անիկայ քու վրադ աղտեղութիւն մը տեսնելով՝ քեզմէ ետ չդառնայ։

15 [Ժ]Ծառայ մը՝ որ տիրոջմէն փախչելով քու քովդ ապաստաներ է,

16 իր տիրոջը ձեռքը չմատնես. Թող քեզի հետ բնակի իր հաւնած տեղը՝ քու քաղաքներուդ մէկուն մէջ՝ ուր որ ինքը կ'ուզէ. [Ի]Եւ զանիկայ չնեղես։

17 [Լ]Իսրայէլի աղջիկներէն բոզ չըլլայ, ու Իսրայէլի տղոցմէն [Խ]իգացեալ չըլլայ։

18 Որ եւ իցէ ուխտի համար՝ բոզի վարձքը կամ շունի գինը քու Տէր Աստուծոյդ տունը չտանիս. քանզի քու Տէր Աստուծոյդ առջեւ երկուքն ալ պիղծ են։

19 [Ծ]Ստակը կամ ուտելիքը՝ ու կամ որ եւ իցէ բանը՝ որ շահով կրնայ տրուիլ, քու եղբօրդ շահով չըտաս.

20 [Կ]Օտարականէն շահ առնես, բայց քու եղբօրմէդ շահ չառնես, [Հ]որ քու Տէր Աստուածդ քու ամէն ձեռք զարկած գործերուդ մէջ քեզ օրհնէ այն երկրին վրայ, ուր որ պիտի մտնես անիկայ ժառանգելու համար։

21 [Ձ]Երբոր քու Տէր Աստուծոյդ ուխտ մը ընես, առանց ուշացընելու կատարես. քանզի քու Տէր Աստուածդ անպատճառ անիկայ քեզմէ պիտի պահանջէ, ու մեղքի տէր

22 պիտի ըլլաս. Բայց թէ որ ուխտ ընել չուզես, ան քեզի մեղք չըլլար։

23 [Ղ]Ինչ որ բերնովդ կը խոստանաս, ու քու կամօքդ քու Տէր Աստուծոյդ կ'ուխտես, քու շրթունքներէդ ելածը զգուշութեամբ կատարես։

24 Երբոր քու դրացիիդ այգին կը մտնես, ուզածիդ չափ խաղող ուտես ու կշտանաս, բայց ամանիդ

25 մէջը չդնես։ Երբոր քու դրացիիդ հունձքին մէջը կը մտնես, [Ճ]ձեռքովդ հասկերը փրցնես, բայց դրացիիդ հունձքին մանգաղ չզարնես։

ԳԼ. ԻԴ.

1 Արձակման թուղթ տալու վրայով։ 5 Նոր կարգուած մարդ մը պատերազմի երթալու չէր։ 6, 10 Գրաւներու վրայով։ 7 Մարդ գողցողին պատիժը։ 8 Բորոտութեան համար զգուշութիւն ընելու պատուէրը։ 14 Բանուորին վարձքը հատուցանելու, 16 արդարութիւն ընելու, 19 ու ողորմած ըլլալու վրայով պատուէր։

1 Թէ որ [Ա]մէկը կնիկ մը առնէ՝ ու անոր էրիկը ըլլայ, եւ անոր վրայ անարգութեան բան մը գտնելուն համար, անիկայ իր աչքին հաճոյ չըլլայ, ան ատենը անոր արձակման թուղթ մը գրէ, ու անոր ձեռքը

2 տայ, եւ իր տունէն ճամբէ։ Ու երբոր անիկայ անոր տունէն ելլելով, երթայ ուրիշ էրկան մը կին

3 ըլլայ, Թէ որ ետքի էրիկն ալ զանիկայ ատելով, արձակման թուղթ մը գրէ, ու անոր ձեռքը տալով՝ իր տունէն ճամբէ, կամ թէ որ անոր հետ կարգուած ետքի էրիկը մեռ-

4 նի, [Բ]Առջի էրիկը՝ որ զանիկայ ճամբեր էր, կարող չըլլայ զանիկայ դարձեալ իրեն կնիկ առնելու, անոր պղծուելէն ետքը. քանզի Տէրոջը առջեւ պղծութիւն է ատ բանը. եւ այսպէս դուն մեղքով չմեղցընես այն երկիրը, որն որ քու Տէր Աստուածդ քեզի ժառանգութիւն կու տայ։

Ն. Ք. Ծ. Ք. 1451

Ա Նեեմ. ԺԳ. 1. 2.
Բ Տես. Գլ. Բ. 29.
Գ Թուոց. ԻԲ. 5. 6.
Դ Եզր. Թ. 12.
Ե Ծն. ԻԵ. 24. 25. 26. Աբդ. 10. 12.
Զ Ել. ԻԲ. 21. Ղեւ. ԺԹ. 34. Գլ. Ժ. 19.
Է Ղեւ. ԺԵ. 16.
Ը Ղեւ. ԺԵ. 5.
Թ Ղեւ. ԻԶ. 12.
Ժ Ա Թագ. Լ. 15.
Ի Ել. ԻԲ. 21.
Լ Ղեւ. ԺԹ. 29. Տես Առակ. Բ. 16.
Խ Ծն. ԺԹ. 5. Գ Թագ. ԻԳ. 7.

Ն. Ք. Ծ. Ք. 1451

Ծ Ել. ԻԲ. 25. Ղեւ. ԻԵ. 36. 37. Նեեմ. Ե. 2. 7. Սաղ. ԺԵ. 5. Ղու. Զ. 34. 35.
Կ Տես Ղեւ. ԺԹ. 34. Գլ. ԺԵ. 3.
Հ Գլ. ԺԵ. 10.
Ձ Թուոց. Լ. 2. Ժող. Ե. 4. 5.
Ղ Թուոց. Լ. 2. Սաղ. ԿԶ. 13. 14.
Ճ Մատ. ԺԲ. 1. Մար. Բ. 23. Ղու. Զ. 1.

Ա Մատ. Ե. 31. ԺԹ. 7. Մար. Ժ. 4.
Բ Երեմ. Գ. 1.

Ն. Ք. Գ.Բ.
1451

5 ‡Նոր ամուսնացած մարդը պատերազմի չերթայ, ու անոր բնաւ պաշտօն մը չտրուի. տարի մը իր տանը մէջ ազատ թող նստի, ու †իր առած կնիկը ուրախացընէ։

6 Զըլլայ որ մէկը աղօրիքը կամ անոր վերի քարը գրաւ առնէ. քանզի իր ընկերին կեանքը գրաւ առած կ՚ըլլայ։

7 ⊦Եթէ որ մարդ մը գտնուի, որ իր եղբայրներուն, այսինքն Իսրայէլի որդւոցը մէկը գողնալով՝ զանիկայ ծառայեցուցեր է կամ ծախեր է, ան գողը թող մեռնի. ⌐Ու ձեր մէջէն չարութիւնը վերցընես։

8 ⊦Բորոտութեան ախտին համար զգուշութիւն ըրէք, Ղեւտացի քահանաներուն բոլոր ձեզի սորվեցուցած բաները ճշդիւ պահելու ու ընելու. ինչ որ անոնց պատուիրեր եմ, զգուշութեամբ ՚ի գործ դնէք։

9 ԶՄիտքդ բեր ինչ որ քու Տէր Աստուածդ ԲՄարիամին ըրաւ ճամբուն մէջ, Եգիպտոսէն ելած ատեննիդ։

10 Երբոր քու դրացիիդ մէկ բան մը փոխ տաս, գրաւ առնելու համար

11 անոր տունը չմտնես. Դուրսը կայնիս, ու փոխ առնող մարդը՝ գրա-

12 ւը քեզի դուրս բերէ։ Եւ թէ որ ան մարդը աղքատ է, անոր գրա-

13 ւովը չպառկիս. ⊦Արեւը մտածին պէս՝ անպատճառ անոր գրաւը ետ տաս, որ անիկայ իր հանդերձովը պառկի, ու ⸢զքեզ օրհնէ. և ⌐քու Տէր Աստուծոյդ առջեւ այս բանը քեզի արդարութիւն սեպուի։

14 ⊦Աղքատ ու կարօտ վարձկանին զրկանք չընես, թէ՛ քու եղբայրներէդ, և թէ քու երկրիդ մէջ՝ քու քաղաքներդ գտնուող օտարական-

15 ներէն ըլլայ։ Նոյն օրը ⸢արեւը չմտած՝ անոր վարձքը հատուցանես. քանզի անիկայ աղքատ է, ու անոր խելքը միտքը անոր վրայ է. ⁾չըլլայ որ քեզի համար Տէրոջը բողոքէ, ու մեղքի տէր ըլլաս։

16 ᶜՏղոց յանցանքին համար՝ հայրերը չմեռցուին, ու հայրերուն յանցանքին համար տղաքը չմեռցուին. ամէն մարդ իր յանցանքին համար պիտի մեռցուի։

17 ⁾Օտարականին ու որբին իրաւունքը չծռես. Ու որբեւայրիին

18 հանդերձը գրաւ չառնես։ Եւ ‡միտքդ բեր, որ դուն Եգիպտոսի մէջ ծառայ էիր, ու քու Տէր Աստուածդ քեզ անկէ ազատեց. անոր համար ես քեզի կը պատուիրեմ որ աս բանը ընես։

19 ᶠԵրբոր քու արտիդ մէջ հունձքդ հնձես, ու արտին մէջը մէկ որայ մը մոռցած ըլլաս, զանիկայ առնելու համար ետ չդառնաս. անիկայ օտարականին, որբին ու որբեւայրիին թող ըլլայ. որպէս զի քու Տէր Աստուածդ ⸍քու ձեռքերուդ ամէն

20 գործքերին մէջ քեզ օրհնէ։ Ձիթենիդ թօթվելէդ ետքը՝ անոր ճիւղերը ոստէ ոստ չփնտռես. անիկայ օտարականին, որբին ու որբեւայրիին

21 թող ըլլայ։ Եւ այգիիդ խաղողները ժողվելէդ ետքը՝ ճռաքաղ չընես. անիկայ օտարականին՝ որբին

22 ու որբեւայրիին թող ըլլայ։ Եւ ⁿմիտքդ բեր՝ որ Եգիպտոսի երկրին մէջ ծառայ էիր. անոր համար ես քեզի կը պատուիրեմ որ աս բանը ընես։

ԳԼ. ԻԵ

1 Ծեծին թիւը քառասունէն աւելի պիտի չըլլար։ 4 Կալի մէջ բանող եզին դունչը կապուելու չէր։ 5 Եղբօրը զաւակ տալու համար պատուէր։ 11 Անպարկեշտ կնկան պատիժը։ 13 Պակաս կշիռներու վրայով։ 17 Ամաղեկին յիշատակը բոլորովին պիտի ջնջուէր։

1 Երբոր –մարդոց մէջ վէճ մը ըլլայ, և դատաստանի երթան, †դատաւորները անոնց դատը մտիկ ընելով՝ ‡իրաւունք ունեցողը արդարացընեն, ու յանցաւորը դա-

2 տապարտեն։ Եւ յանցաւոր եղողը՝ թէ որ ‡ծեծի արժանի է, դատաւորը զանիկայ պառկեցընէ, ու անոր յանցանքին համեմատ †իր առջեւ ծեծել տայ զանիկայ՝ թու-

3 ով. ⊦Քառասունէն աւելի զարնել չտայ. չըլլայ որ անկէ աւելի զարնելովը, եղբայրդ ⌐քու աչքիդ առջեւ անարգուի։

4 ⊦Կալի մէջ աշխատող եզին դունչը չկապես։

5 ԶԵրբոր եղբարք մէկտեղ բնակին, ու անոնց մէկը առանց զաւկի մեռնի, մեռնողին կնիկը դուրսը օտար մարդու հետ չկարգուի. ԲՏագրը անոր մօտենայ, և զանիկայ իրեն կնիկ առնէ, ու տագրութեան պարտաւորութիւնը անոր հատու-

6 ցանէ. Եւ անոր ծնած առջինեկ տղան՝ ⸢մեռնող եղբօրը անունովը *կանչուի, որ ⁾չըլլայ թէ անոր ա-

7 նունը Իսրայէլէն ջնջուի։ Եւ թէ որ ան մարդը ⌐իր հարսը առնել չուզէ, ան ատենը հարսը դուռը ելլէ ծերերուն՝ ու ըսէ. Իմ տագրս Իսրայէլի մէջ իր եղբօրը անունը հաստատելէն կը հրաժարի. տագրութեան պարտաւորութիւնը ին-

8 ծի հատուցանել չուզեր։ Ան ատենը անոր քաղաքին ծերերը զանիկայ պիտի կանչեն, ու անոր խօսին. և թէ որ անիկայ հաստատ կենալով՝ ըսէ թէ, ⊦Ասիկայ չեմ

9 ուզեր առնել, Ան ատենը հարսը անոր պիտի մօտենայ ծերերուն առ-

‡ Գլ. Ի. 7։
† Առակ. Ե. 18։
⊦ Ել. ԻԱ. 16։
⌐ Գլ. ԺԹ. 19։
⊦ Ղև. ԺԳ. 2։ ԺԴ. 2։
Զ Տես. Ղու. ԺԷ. 32։ ա Կոր. Ժ. 6։
1490
Բ Թու. ԺԲ. 10։
⊦ Ել. ԻԲ. 26։
‡ Յոբ. ԻԹ. 11. 13։ ԼԱ. 20։ Բ Կոր. Թ. 13։ Բ Տիմ. Ա. 18։
⌐ Գլ. Զ. 25։ Սաղ. ՃԺԲ. 9։ Դան. Դ. 27։
⊦ Մաղ. Գ. 5։
⊦ Ղև. ԺԹ. 13։ Երեմ. ԻԲ. 13։ Յակ. Ե. 4։
ᶜ Դ Թագ. ԺԴ. 6։ Բ Մն. ԻԵ. 4։ Երեմ. ԼԱ. 29. 30։ Եզեկ. ԺԸ. 20։
⁾ Ել. ԻԲ. 21. 22։ Առակ. ԻԲ. 22։ Եսայ. Ա. 23։ Երեմ. Ե. 28։ Եզեկ. ԻԲ. 29։ Զաք. Է. 10։
‡ Գլ. ԺԶ. 12։
ᶠ Ղև. ԺԹ. 9. 10։ ԻԳ. 22։

Ն. Ք. Գ.Բ.
1451

ᶠ Գլ. ԺԵ. 10։ Սաղ. ԽԱ. 1։ Առակ. ԺԹ. 17։
ⁿ Հմր. 18։
– Գլ. ԺԹ. 17։ Եզեկ. ԽԴ. 24։
‡ Տես Առակ. ԺԷ. 15։
‡ Ղուկ. ԺԲ. 48։
† Մատ. Ժ. 17։
⊦ Բ Կոր. ԺԱ. 24։
⌐ Յոբ. ԺԸ. 3։
⊦ Առակ. ԺԲ. 10։ ա Կոր. Թ. 9։ ա Տիմ. Ե. 18։
Զ Մատ. ԻԲ. 24։ Մար. ԺԲ. 19։ Ղուկ. Ի. 28։
Բ Ծննդ. ԼԸ. 8։ Հռութ. Ա. 12. 13։ Դ. 5։
⸢ Ծնն. ԼԸ. 9։
* Եբր. [illegible]
⊦ Հռութ. Դ. 10։
⌐ Հռութ. Դ. 1. 2։
⊦ Հռութ. Դ. 6։

Ն. Ք. ԴԾ.
1451

ջեր՝ [ա]ու անոր ոտքէն կօշիկը հանէ,
ու անոր երեսը թքնէ, և խօսելով
պիտի ըսէ. [բ]Իր եղբօրը տունը շի-
նել չուզող մարդուն ասանկ կ'ըլ-
10 լայ։ Եւ անոր անունը Իսրայէլի
մէջ՝ կօշիկը հանուած մարդուն
տունը ըսուի։

11 Երբոր երկու մարդիկ իրարու հետ
կը ծեծկուին, և մէկուն կնիկը՝
զարնողին ձեռքէն իր էրիկը ազա-
տելու համար՝ մօտենայ, ու ձեռ-
քը երկնցընելով անոր ամօթոյքը
12 բռնէ, Ան ատենը անոր ձեռքը
կտրես. ու [գ]քու աչքդ բնաւ անոր
չխնայէ։

13 [դ]Մախաղիդ մէջ տեսակ տեսակ
մեծ ու պզտիկ կշիռքի քարեր չըլլայ։
14 Տանդ մէջ տեսակ տեսակ մեծ ու
15 պզտիկ արդուներ չըլլայ։ Քու
կշիռքիդ քարը լման ու արդար ըլ-
լայ. քու արդուդ լման ու արդար
ըլլայ, [ե]Որ քու օրերդ երկար ըլլան
ան երկրին վրայ, որն որ քու Տէր
16 Աստուածդ քեզի կու տայ։ Քան-
զի [զ]ամէն աս բաները ընողը, ամէն
անիրաւութիւն ընողը՝ քու Տէր
Աստուծոյդ առջեւը պիղծ է։

17 [է]Եգիպտոսէն ելած ատենդ՝ ճամ-
բան Ամաղէկին քեզի ըրածը միտքդ
18 պահէ. Ճամբուն մէջ ինչպէս քեզ
դիմաւորեց, և քու ետեւէդ եկող բո-
լոր տկարները կոտրեց, երբոր դուն
աշխատած ու յոգնած էիր. ու [ը]Աս-
19 տուծմէ չվախցաւ։ Ուստի [թ]երբ-
որ քու Տէր Աստուածդ՝ քու բոլոր
շրջակայ թշնամիներէդ քեզ հան-
գստացընէ ան երկրին մէջ, որն
որ քու Տէր Աստուածդ քեզի ժա-
ռանգութիւն կու տայ որ անոր
տիրես, ան ատենը [ժ]Ամաղէկին յի-
շատակը երկինքին տակէն բոլորո-
վին վերցընես. չըլլայ որ մոռնաս։

[ա] Հռութ. դ. 7.
[բ] Հռութ. դ. 11.
[գ] Գլ. ժթ. 13.
[դ] Ղև. ժթ. 35, 36. Առակ. ժա. 1. Եզեկ. խե. 10. Միք. զ. 11.
[ե] Ել. ի. 12.
[զ] Առակ. ժա. 1. Ա Թես. դ. 6.
[է] Ել. ժէ. 8.
[ը] Սաղ. լզ. 1. Առակ. ժզ. 6. Հռոմ. գ. 18.
[թ] Ա Թագ. ժե. 3.
[ժ] Ել. ժէ. 14.

ԳԼ. ԻԶ

1 Երախայրիներուն կողովը մատուցանողին խոստովանութիւնը։ 12 Երրորդ տարւոյն տասանորդները բերողին ընելու աղօթքը։ 16 Աստուծոյ և ժողովուրդին մէջտեղը եղած ուխտը։

1 Երբոր մտնես ան երկիրը, որն որ
քու Տէր Աստուածդ քեզի ժա-
ռանգութիւն կու տայ. և զանի-
կայ ժառանգես, ու հոն բնակիս,
2 [ա]Ան ատենը երկրին ամէն պտուղ-
ներուն երախայրիներէն պիտի առ-
նես, որոնք քու Տէր Աստուծոյդ
քեզի տուած երկրէն ժողվեր ես,
ու մէկ կողովի մը մէջ դնելով [բ]եր-
թաս ան տեղը՝ որ քու Տէր Աս-
տուածդ պիտի ընտրէ իր անունը
3 հոն դնելու համար. Եւ ան օրերը
եղող քահանային երթաս ըսես.
Ես այսօր քու Տէր Աստուծոյդ
առջեւը կը խոստովանիմ՝ որ ես մտայ
ան երկիրը, որուն համար Տէրը մեր
հայրերուն երդում ըրեր էր մեզի
4 տալու։ Եւ քահանան կողովը
քու ձեռքէդ առնելով՝ զանիկայ
քու Տէր Աստուծոյդ սեղանին առ-
5 ջեւը պիտի դնէ. Եւ դուն պատաս-
խան տալով՝ քու Տէր Աստուծոյդ
առջեւը ըսես. Իմ հայրս թափա-
ռական [գ]Ասորի մը ըլլալով, [դ]Ե-
գիպտոս իջաւ, ու հոն [ե]քիչուոր
հոգիով պանդխտութիւն ընելով՝
մէկ մեծ՝ զօրաւոր ու շատուոր ազգ
6 մը եղաւ. Ու [զ]Եգիպտացիք մեզ
չարչարեցին, մեզ նեղեցին, և մեր
վրայ ծանր ծառայութիւններ դը-
7 րին. Ու [է]մենք մեր հայրերուն Տէր
Աստուծոյն աղաղակեցինք. և Տէ-
րը մեր ձայնը լսելով՝ մեր նեղու-
թիւնը՝ աշխատութիւնը ու մեզի
8 եղած զրկանքը տեսաւ. [ը]Եւ Տէրը
զօրաւոր ձեռքով ու բարձր բա-
զուկով՝ [թ]մեծ ահարկութիւննե-
րով՝ նշաններով ու հրաշքներով
9 մեզ Եգիպտոսէն հանեց. Եւ մեզ
աս տեղս բերաւ, ու մեզի աս եր-
կիրը՝ [ժ]կաթ ու մեղր բղխող երկի-
10 րը տուաւ։ Եւ արդ՝ ով Տէր, ին-
ծի տուած երկրիդ պտուղներուն
երախայրիները քեզի բերի։ Ու ա-
նոնք քու Տէր Աստուծոյդ առջեւը
դնելով՝ Տէր Աստուծոյդ առջեւը
11 երկրպագութիւն ընես. Եւ [ժա]քու
Տէր Աստուծոյդ քեզի ու քու
տանդ տուած բոլոր բարիքներովը
ուրախութիւն ընես, դուն ալ՝
Ղեւտացին ալ՝ և ձեր մէջը եղող
օտարականն ալ։

12 Երրորդ տարին՝ [ժբ]տասանորդի
տարի ըլլալով, երբոր դուն [ժգ]քու
արդիւնքներուդ բոլոր տասանորդ-
ները զատես լմնցընես, անոնք
Ղեւտացիին՝ օտարականին՝ որբին
ու որբեւարիին տաս, որ անոնք ալ
քու քաղաքներուդ մէջը ուտեն
13 կշտանան։ Ան ատենը քու Տէր
Աստուծոյդ առջեւը ըսես. Սուրբ
եղած բանը բոլորովին տունէս հա-
նեցի, և քու բոլոր հրամայած պա-
տուիրանքներուդ համեմատ՝ զա-
նիկայ Ղեւտացիին՝ օտարականին՝
որբին ու որբեւարիին տուի. քու
պատուիրանքներդ զանց չըրի, [ժդ]ու
14 անոնք չմոռցայ. [ժե]Սուգիս ատենին
մէջ՝ անկէ չկերայ, ու անմաքուր
բանի մը չգործածեցի, և անկէ
մեռելի համար չտուի. իմ Տէր Ա-
ստուծոյս խօսքը մտիկ ըրի. ինծի
ինչ որ պատուիրեցիր, անոր հա-
15 մեմատ ըրի. [ժզ]Նայէ երկինքէն քու
սուրբ բնակարանէդ, և օրհնէ քու
Իսրայէլ ժողովուրդդ, ու ան երկի-
րը՝ որ տուիր մեզի, ինչպէս որ մեր
հայրերուն երդում ըրած էիր

[ա] Ել. իգ. 19. լդ. 26. Թուոց. ժը. 13. Գլ. ժզ. 10. Առակ. գ. 9.
[բ] Գլ. ժբ. 5.
[գ] Ովս. ժբ. 12.
[դ] Ծն. խզ. 1, 6. Գործ. է. 15.
[ե] Ծն. խզ. 27. Գլ. ժ. 22.
[զ] Ել. ա. 11, 14.
[է] Ել. բ. 23, 24, 25. գ. 9. դ. 31.
[ը] Ել. ժբ. 37, 51. ժգ. 3, 14, 16. Գլ. ե. 15.
[թ] Գլ. դ. 34.
[ժ] Ել. գ. 8.
[ժա] Գլ. ժբ. 7, 12, 18. ժզ. 11.
[ժբ] Գլ. ժդ. 28, 29.
[ժգ] Ղև. իէ. 30. Թուոց. ժը. 24.
[ժդ] Սաղ. ճժթ. 141, 153, 176.
[ժե] Ղև. է. 20. իա. 1, 11. Ովս. թ. 4.
[ժզ] Եսա. կգ. 15. Զաք. բ. 13.

ը—, երկիր մը՝ որ կաթ ու մեղր կը բղխէ ։
16 Այսօր քու Տէր Աստուածդ քեզի
կը պատուիրէ, որ այս կանոնները
ու դատաստանները 'ի գործ դնես.
ուստի բոլոր սրտովդ ու բոլոր հոգիովդ պահես ու կատարես զանոնք ։

ʒ Ել. Ի. 19.

17 Դուն ʒայսօր Տէրոջը խօսք կու
տաս, որ անիկայ քեզի Աստուած
ըլլայ, ու դուն անոր ճամբաներուն
մէջը քալես, և անոր կանոնները՝
պատուիրանքները ու դատաստանները պահես, ու խօսքը մտիկ ընես.

ʟ Ել. Զ. 7. ԺԹ. 5. Գլ. Է. 6. Ժդ. 2. Իը. 9.

18 ʟՏէրն ալ այսօր քեզի խօսք կու
տայ, որ դուն իրեն սեպհական ժողովուրդ ըլլաս, ինչպէս որ քեզի
ըսաւ, որ անոր բոլոր պատուի-

≠ Գլ. Դ. 7. 8. Իը. 1. Սաղ. Ճխը. 14.

ʃ Ել. ԺԹ. 6. Գլ. Է. 6. Իը. 9. ա Պետ. Բ. 9.

19 րանքները պահես. Եւ ≠բոլոր իր
ստեղծած ազգերէն գերազանց ընէ
քեզ, գովութիւնով՝ համբաւով
ու փառքով, որ ʃսուրբ ժողովուրդ մը ըլլաս քու Տէր Աստուծոյդ՝ իր ըսածին պէս ։

ԳԼ. ԻԷ

1 Մովսէս կը հրամայէ որ բոլոր պատուիրանքները քարերու վրայ գրեն, 5 և չտաշուած քարէ սեղան մը շինեն ։ 11 Մովսէս կ'որոշէ Գարիզին ու Գեբաղ լեռներուն վրայ կայնելու ցեղերը ։ 14 Գեբաղ լեռան վրայ խօսուելու անէծքները ։

1 Եւ Մովսէս Իսրայէլի ծերերուն
հետ՝ ժողովուրդին պատուիրելով՝ ըսաւ. Պահեցէ՛ք այն բոլոր
պատուիրանքները՝ որոնք ես այսօր

⁻ Յես. Դ. 1.

2 ձեզի կը պատուիրեմ ։ Ու ⁻Յորդանանէն՝ քու Տէր Աստուծոյդ
քեզի տուած երկիրը անցած օրդ՝

ᶠ Յես. Ը. 32.

ᶠքեզի մեծ քարեր կանգնես, ու
3 զանոնք կիրով ծեփես. Եւ այս օրէնքին բոլոր խօսքերը անոնց վրայ
գրես, երբոր անցնիս ու մտնես այն
երկիրը՝ որն որ քու Տէր Աստուածդ քեզի կու տայ, երկիր մը՝ որ
կաթ ու մեղր կը բղխէ, ինչպէս
որ քու հայրերուդ Տէր Աստուա-
4 ծը քեզի ըսաւ ։ Ուստի երբոր
Յորդանանէն անցնիս, այս օրուան
քեզի պատուիրածիս պէս՝ այս քա-

÷ Գլ. ԺԱ. 29. Յես. Ը. 30.

րերը ÷Գեբաղ լեռան վրայ կանգնես, ու զանոնք կիրով ծեփես ։
5 Եւ հոն քու Տէր Աստուծոյդ մէկ
սեղան մը շինես, քարերէ [illegible]

⊤ Ել. Ի. 25. Յես. Ը. 31.

սեղան մը. ⊤անոնց վրայ երկաթ
6 չդպցնես. [illegible] քու Տէր Աստուծոյդ սեղանը ամբողջ քարերէ
շինես. ու անոր վրայ քու Տէր
Աստուծոյդ ողջակէզներ մատու-
7 ցանես. Եւ խաղաղութեան զոհեր
մատուցանելով՝ հոն ուտես, ու
քու Տէր Աստուծոյդ առջեւ ու-
8 րախանաս. Եւ այս օրէնքին բոլոր
խօսքերը քարերուն վրայ խիստ
պարզ կերպով մը գրես ։

9 Եւ Մովսէս Ղևտացի քահանաներուն հետ բոլոր Իսրայէլին խօսելով՝ ըսաւ. Ով Իսրայէլ, լռէ

⊦ Գլ. Իգ. 18.

կեցիր՝ ու մտիկ ըրէ. ⊦Դուն այսօր
քու Տէր Աստուծոյդ ժողովուրդը
10 եղար. Ուստի քու Տէր Աստուծոյդ խօսքը մտիկ ընելով՝ 'ի գործ
դնես անոր պատուիրանքները ու
կանոնները, որոնք ես այսօր քեզի
կը պատուիրեմ ։
11 Եւ նոյն օրը Մովսէս ժողովուր-
12 դին պատուիրելով՝ ըսաւ. Երբոր

ʟ Գլ. ԺԱ. 29. Յես. Ը. 33. Դատ. Թ. 7.

Յորդանանէն անցնիք, ʟժողովուրդը օրհնելու համար Գարիզին լեռան
վրայ ասոնք թող կայնին. Շըմաւոն՝ Ղևի՝ Յուդա՝ Իսաքար՝

⊦ Գլ. ԺԱ. 29. Յես. Ը. 33.

13 Յովսէփ ու Բենիամին. Եւ ⊦անէծքի համար Գեբաղ լեռան վրայ
ասոնք թող կայնին. Ռուբէն՝
Գադ՝ Ասեր՝ Զաբուղոն՝ Դան ու
Նեփթաղիմ ։

⊏ Գլ. Լգ. 10. Յես. Ը. 33. Դան. Թ. 11.

14 Ու ⊏Ղևտացիք Իսրայէլի բոլոր
մարդոցը հետ խօսելով՝ բարձր ձայնով պիտի ըսեն.

ᶠ Ել. Ի. 4. 23. Լդ. 17. Ղև. ԺԹ. 4. Իզ. 1. Գլ. Դ. 16. 23. Ե. 8. Եսայ. Խդ. 9. Ովս. Ժգ. 2.

15 ᶠԱնիծեալ ըլլայ այն մարդը՝ որ
արուեստաւորի ձեռագործ՝ ու Տէրոջը առջեւ պիղծ [illegible] փորուած կամ ձուլածոյ կուռք կը
շինէ, ու գաղտուկ տեղ մը կը դը-
նէ. ÷Եւ բոլոր ժողովուրդը պատասխան տալով՝ Ամէ՛ն պիտի ըսէ ։

÷ Տես Թուոց. Ե. 22. Երեմ. Ժա. 5. ա Կոր. Ժդ. 16.

16 ǂԱնիծեա՛լ ըլլայ ան՝ որ իր հօրը կամ մօրը դէմ հայհոյութիւն
կ'ընէ. և բոլոր ժողովուրդը Ամէ՛ն
պիտի ըսէ ։

ǂ Ել. Ի. 12. Իա. 17. Ղև. ԺԹ. 3. Գլ. Ի. 18.

17 ʟԱնիծեա՛լ ըլլայ ան՝ որ իր դըրացիին սահմանը կը փոխէ. և բոլոր ժողովուրդը Ամէ՛ն պիտի ըսէ ։

ʟ Գլ. ԺԹ. 14. Առակ. Իբ. 28.

18 ⊦Անիծեալ ըլլայ ան՝ որ կոյրը իր
ճամբայէն կը խոտորեցնէ. և բոլոր
ժողովուրդը Ամէ՛ն պիտի ըսէ ։

⊦ Ղև. ԺԹ. 14.

19 ÷Անիծեալ ըլլայ ան, որ պանդուխտին՝ որբին ու որբևայրիին
իրաւունքը կը ծռէ. և բոլոր ժողովուրդը Ամէ՛ն պիտի ըսէ ։

÷ Ել. Իբ. 21. 22. Գլ. Ժ. 18. Իդ. 17. Մաղ. Գ. 5.

20 !Անիծեա՛լ ըլլայ ան՝ որ իր հօրը
կնկանը հետ կը պառկի. քանզի
իր հօրը քղանցքը կը բանայ. և
բոլոր ժողովուրդը Ամէ՛ն պիտի ըսէ ։

! Ղև. Ժը. 8. Ի. 11. Գլ. Իբ. 30.

21 ᐨԱնիծեա՛լ ըլլայ ան՝ որ ո՛և իցէ
անասունի հետ կը պառկի. և բոլոր ժողովուրդը Ամէ՛ն պիտի ըսէ ։

ᐨ Ղև. Ժը. 23. Ի. 15.

22 ɜԱնիծեա՛լ ըլլայ ան՝ որ իր հօրը
աղջիկը կամ իր մօրը աղջիկը եղող
իր քրոջը հետ կը պառկի. և բոլոր
ժողովուրդը Ամէ՛ն պիտի ըսէ ։

ɜ Ղև. Ժը. 9. Ի. 17.

23 ʟԱնիծեա՛լ ըլլայ ան՝ որ իր զոքանչին հետ կը պառկի. և բոլոր
ժողովուրդը Ամէ՛ն պիտի ըսէ ։

ʟ Ղև. Ժը. 17. Ի. 14.

24 ≢Անիծեա՛լ ըլլայ ան՝ որ իր դրացին գաղտուկ կը մեռցնէ. և բոլոր
ժողովուրդը Ամէ՛ն պիտի ըսէ ։

≢ Ել. Ի. 13. Իա. 12. 14. Ղև. Իդ. 17. Թուոց. Լե. 31. Գլ. ԺԹ. 11.

25 Անիծեալ ըլլայ ան՝ որ անմեղ մարդը մեռցնելու համար կաշառք կ՚առնէ ․ և բոլոր ժողովուրդը Ամէն պիտի ըսէ ։

26 Անիծեալ ըլլայ ան՝ որ աս օրէնքիս խօսքերուն մէջը չկենար՝ որ զանոնք կատարէ ․ և բոլոր ժողովուրդը Ամէն պիտի ըսէ ։

ԳԼ. ԻԸ.

1 Հնազանդութեան օրհնութիւնները ։ 15 Անհնազանդութեան անէծքները ։

1 Եւ թէ որ քու Տէր Աստուծոյդ
խօսքը ուշադրութեամբ մտիկ
ընելով՝ զգուշութեամբ ՚ի գործ դընես
անոր բոլոր պատուիրանքները՝
որոնք ես այսօր քեզի կը պատուիրեմ,
քու Տէր Աստուածդ երկրիս
բոլոր ազգերէն գերազանց պիտի
2 ընէ քեզ ։ Եւ թէ որ քու Տէր Աստուծոյդ
խօսքին հնազանդիս, աս
բոլոր օրհնութիւնները քու վըրադ
գալով՝ քեզի պիտի հասնին ։
3 Քաղաքի մէջ օրհնեալ, ու դաշտի
4 մէջ օրհնեալ պիտի ըլլաս ․ Քու
որովայնիդ պտուղը՝ քու երկրիդ
պտուղը՝ քու անասուններուդ պըտուղը՝
կովերուդ ծնունդը ու ոչխարներուդ
հօտերը օրհնեալ պիտի
5 ըլլան ․ Քու կողովդ ու տաշտդ
6 օրհնեալ պիտի ըլլան ․ Մտած ատենդ
օրհնեալ, ու ելած ատենդ
7 օրհնեալ պիտի ըլլաս ․ Տէրը քու
առջևէդ ջարդել պիտի տայ քու
վրադ ելլող թշնամիները ․ անոնք
քեզի դէմ մէկ ճամբով պիտի ելլեն,
և քու առջևէդ եօթը ճամբով
8 պիտի փախչին ։ Տէրը քու
շտեմարաններուդ ու ամէն ձեռք
զարնելու բաներուդ օրհնութիւն
պիտի ղրկէ ․ և քու Տէր Աստուծոյդ
քեզի տուած երկրին մէջ քեզ
9 պիտի օրհնէ ։ Թէ որ քու Տէր Աստուծոյդ
հրամանները պահելով՝ անոր
ճամբաներուն մէջը քալես,
Տէրը քեզի երդում ըրածին պէս՝
քեզ իրեն սուրբ ժողովուրդ պիտի
10 հաստատէ ․ Ու երկրիս ամէն ժողովուրդները
պիտի տեսնեն որ Տէրոջը
անունը քու վրադ կը կոչուի,
11 ու քեզմէ պիտի վախնան ։ Եւ
Տէրը բարիքներով քեզ պիտի լեցնէ,
քու որովայնիդ պտուղը՝
քու անասուններուդ պտուղը ու
քու երկրիդ պտուղը [illegible] ան
երկրին վրայ, որն որ Տէրը քու
հայրերուդ երդում ըրաւ քեզի տալու ։
12 Տէրը իր բարութեան գանձը՝ այսինքն երկինքը քեզի պիտի
բանայ, որ քու երկրիդ անձրևը
ատենովը տայ, ու քու ձեռքիդ
ամէն գործը օրհնէ ․ և դուն շատ
ազգերու փոխ պիտի տաս, բայց
13 դուն փոխ պիտի չառնես ։ Տէրը
[illegible] գլուխ պիտի ընէ
քեզ, և ոչ թէ պոչ ․ դուն միշտ
վրայ պիտի ըլլաս, ու բնաւ վար
պիտի չիյնաս, թէ որ քու Տէր
Աստուծոյդ պատուիրանքները մըտիկ
ընելով՝ պահես ու կատարես,
որոնք ես այսօր քեզի կը պատուիրեմ,
14 Ու օտար աստուածներուն
ետևէն երթալու համար, — անոնց
ծառայութիւն ընելու համար, աջ
կողմը կամ ձախ կողմը չխոտորիս
ան բոլոր խօսքերէն, որոնք ես այսօր
քեզի կը պատուիրեմ ։
15 Բայց թէ որ քու Տէր Աստուծոյդ
խօսքին չհնազանդիս, և չպահես
ու չընես անոր բոլոր պատուիրանքները
ու կանոնները՝ որոնք ես
այսօր քեզի կը պատուիրեմ, ան
ատենը աս ամէն անէծքները քու
վրադ գալով՝ քեզի պիտի հասնին ։
16 Քաղաքի մէջ անիծեալ, ու դաշտի
17 մէջ անիծեալ պիտի ըլլաս ․ Քու
կողովդ ու տաշտդ անիծեալ պիտի
18 ըլլայ ․ Քու որովայնիդ պտուղը՝
երկրիդ պտուղը՝ կովերուդ ծնունդը
ու ոչխարներուդ հօտերը անիծեալ
19 պիտի ըլլան ․ Քու մտած ատենդ
անիծեալ՝ ու քու ելած ատենդ
20 անիծեալ պիտի ըլլաս ։ Եւ Տէրը
քու ամէն ձեռք զարկած գործքիդ
մէջը անէծք՝ տառապանք ու
յանդիմանութիւն պիտի ղրկէ
քեզի՝ քու չար գործքերուդ՝ ու
զիս ձգելուդ համար, մինչև որ
շուտով բնաջինջ ըլլաս ու կորսուիս ։
21 Տէրը քեզի ժանտախտը
պիտի փակցնէ, մինչև որ քեզ
հատցընէ ան երկրին վրայէն, ուր
որ դուն կը մտնես անիկայ ժառանգելու ։
22 Եւ Տէրը քեզ պիտի
զարնէ ծիւրական ախտով՝ հրատապ
տենդով՝ ջերմով՝ ու այրող
տապութիւնով՝ սրով՝ խորշակահարութեամբ
ու [illegible]
դալուկով ․ և ասոնք պիտի հալածեն
23 քեզ, մինչև որ կորսուիս ։ Եւ
գլխուդ վրայի երկինքը պղինձ, ու
տակդ եղած երկիրը երկաթ պիտի
24 ըլլայ ։ Տէրը անձրևի տեղ՝ հող ու
փոշի պիտի տայ քու երկրիդ ․ [illegible]
երկինքէն քու վրադ պիտի իջնեն,
մինչև որ դուն բնաջինջ ըլլաս ։
25 Տէրը քու թշնամիներուդ առջևը
քեզ ջարդել պիտի տայ ․ անոնց
դէմ մէկ ճամբով պիտի ելլես, և
անոնց առջևէն եօթը ճամբով պիտի
փախչիս ․ ու երկրիս բոլոր
թագաւորութեանց մէջը թափառական
26 պիտի ըլլաս ․ Եւ քու
մարմինդ՝ երկինքին բոլոր թռչուններուն
ու երկրիս գազաններուն
կերակուր պիտի ըլլայ ․ և [illegible]

Ն. Ք. Ծ. 1451

Եւ. իգ. 7. 8 ։ Գլ. ժ. 17 ։ Ժղ. 19 ։ Եզեկ. իբ. 12 ։
Գլ. իը. 15 ։ Սաղ. ճժթ. 21 ։ Երեմ. ժա. 3 ։ Գաղ. գ. 10 ։
Ել. ժե. 26 ։ Ղև. իզ. 3 ։ Ես. ծե. 2 ։
Գլ. իզ. 19 ։
Հմր 15 ։ Զաք. ա. 6 ։
Սաղ. ճիը. 1. 4 ։
Ծն. լթ. 5 ։
Հմր 11 ։ Ծն. իբ. 17 ։ խթ. 25 ։ Գլ. է. 13 ։ Սաղ. ճէ. 38 ։ ճիէ. 3 ։ ճիը. 3 ։ Առակ. ժ. 22 ։ ա Տիմ. դ. 8 ։
Սաղ. ճիա. 8 ։
Ղև. իզ. 7. 8 ։ բ Թագ. իբ. 38. 39. 41 ։ Սաղ. ձթ. 23 ։ Տես Հմր 25 ։
Ղև. իե. 21 ։
Առակ. գ. 10 ։
Գլ. ժե. 10 ։
Ել. ժթ. 5. 6 ։ Գլ. է. 6 ։ իզ. 18. 19 ։ իթ. 13 ։
Թուղ. դ. 27 ։ բ Մն. է. 14 ։ Ես. կգ. 19 ։ Դան. թ. 18. 19 ։
Գլ. ժա. 25 ։
Հմր 4 ։ Գլ. լ. 9 ։ Առակ. ժ. 22 ։
Ղև. իզ. 4 ։ Գլ. ժա. 14 ։
Գլ. ժզ. 29 ։
Գլ. ժե. 6 ։

Ն. Ք. Ծ. 1451

Ես. թ. 14. 15 ։
Գլ. ե. 32 ։ ժա. 16 ։
Ղև. իզ. 14 ։ Ողբ. բ. 17 ։ Դան. թ. 11. 13 ։ Մաղ. բ. 2 ։
Հմր 2 ։
Տես Հմր 3 ։
Մաղ. բ. 2 ։
Զաք. ժդ. 13 ։
Սաղ. Ձ. 16 ։ Ես. լ. 17 ։ Ծա. 20 ։ Կզ. 15 ։
Ղև. իզ. 25 ։ Երեմ. իդ. 10 ։
Ղև. իզ. 16 ։
Կամ՝ երաշտութեամբ ։
Ամով. դ. 9 ։
Ղև. իզ. 19 ։
Հմր 7 ։ Ղև. իզ. 17. 37 ։ Գլ. լբ. 30 ։ Ես. գ. 17 ։
Երեմ. ժե. 4 ։ իդ. 9 ։ Եզեկ. իդ. 46 ։
ա Թագ. ժէ. 44. 46 ։ Սաղ. հթ. 2 ։ Երեմ. է. 33 ։ ժդ. 4 ։ լդ. 20 ։

Ն. Ք. Ծ.
1451

27 վռնտող մը պիտի չըլլայ ։ Տէրը
[ա]Եգիպտոսի պալարներով , [բ]թանչով ,
քոսոտութեամբ ու եռքով
պիտի զարնէ քեզ , որ անոնցմէ
28 չկարենաս բժշկուիլ ։ Տէրը ապշութիւնով՝
կուրութիւնով ու
[գ]սրտադողով պիտի զարնէ քեզ ․
29 Եւ ինչպէս որ կոյրը խաւարի մէջ
ձեռքովը կը խարխափէ , [դ]դուն ալ
կէս օրուան ատենը անանկ պիտի
խարխափես ․ ու գործքերուդ մէջ
բարեբաղդութիւն պիտի չունենաս ․
և միշտ զրկանք ու յափշտակութիւն
պիտի քաշես ․ ու քեզ
30 ազատող պիտի չըլլայ ։ [ե]Դուն
կնկան մը պիտի նշանուիս , ու անոր
հետ ուրիշը պիտի պառկի ․
[զ]տուն պիտի շինես , ու անոր մէջը
դուն պիտի չբնակիս ․ [է]Այգի պիտի
տնկես , ու անոր խաղողը պիտի
31 չժողվես ․ Քու եզդ՝ քու աչքիդ
առջևը պիտի մորթուի , բայց դուն
անկէ պիտի չուտես ․ քու էշդ քու
առջևէդ պիտի յափշտակուի , ու
քեզի ետ պիտի չտրուի ․ Հօտերդ
քու թշնամիներուդ պիտի մատնուին ,
ու զանոնք քեզի ազատող
32 պիտի չըլլայ ։ Քու տղաքներդ
ու աղջիկներդ մէկ ուրիշ ժողովուրդի
մը պիտի տրուին , և
աչքերդ պիտի տեսնեն , ու [ը]բոլոր
օրը անոնց համար [illegible]
կարօտութենէդ պիտի նուաղին ․ և
ձեռքդ պիտի չհասնի օգնելու ։
33 [թ]Քու երկրիդ արդիւնքը ու քու
բոլոր աշխատութիւնդ քեզի անծանօթ
եղած ժողովուրդ մը պիտի
ուտէ ․ և դուն ամէն օր միայն զրկանք
34 ու ճնշում պիտի քաշես ․ Եւ
[ժ]աչքերուդ տեսած բաներէն պիտի
35 խենդենաս ։ Տէրը [ի]քու ծունկերդ
ու սրունքներդ , — ոտքիդ
թաթէն մինչև գլխուդ գագաթը
գէշ պալարներով պիտի զարնէ , ու
պիտի չկրնաս բժշկութիւն գտնել ։
36 Տէրը [լ]պիտի տանի քեզ՝ և քու
վրադ դրած թագաւորդ անանկ
ազգի մը՝ որ ոչ դուն ճանչցած ես ,
ոչ ալ քու հայրերդ ․ և [խ]հոն օտար
աստուածներու՝ փայտի ու քարի
37 ծառայութիւն պիտի ընես ։ Եւ
դուն [ծ]զարմանքի , ու առակի , [կ]և
կատակի ենթակայ պիտի ըլլաս ան
բոլոր ժողովուրդներուն մէջը , ուր
38 որ Տէրը քեզ պիտի տանի ։ [հ]Արտին
մէջը շատ սերմ պիտի ցանես ,
ու քիչ բերք պիտի ժողվես ․
քանզի [ձ]մարախները պիտի ուտեն
39 զանիկայ ։ Այգիներ պիտի տնկես ,
ու դարմանես , բայց գինին պիտի
չխմես , ու խաղողը պիտի չժողվես ․
քանզի անիկայ որդերը պիտի ուտեն
40 ։ Քու ամէն սահմաններուդ
մէջ ձիթենիներ պիտի ունենաս ,
բայց եղով պիտի չօծուիս ․ քանզի
քու ձիթենիներդ իրենց պտուղը
41 պիտի թափեն ։ Տղաքներ ու աղջիկներ
պիտի ծնանիս , բայց քուկդ
պիտի չըլլան ․ քանզի [ղ]անոնք գերութեան
42 պիտի երթան ։ Բոլոր
ծառերդ ու երկրիդ պտուղները՝
43 խառնիճը պիտի ուտէ ։ Ձեր մէջը
եղող օտարականը՝ քեզմէ գերազանց
պիտի ըլլայ , և շատ պիտի
բարձրանայ , ու դուն շատ վար
44 պիտի իջնես ․ [ճ]Անիկայ քեզի
փոխ պիտի տայ , բայց դուն
անոր փոխ պիտի չտաս ․ [մ]անիկայ
գլուխ պիտի ըլլայ , բայց
45 դուն պոչ պիտի ըլլաս ։ Եւ [յ]աս
բոլոր անէծքները քու վրադ պիտի
գան , քեզ պիտի հալածեն , ու
քեզի պիտի հասնին , մինչև որ
դուն բնաջինջ ըլլաս ․ որովհետև
քու Տէր Աստուծոյդ խօսքին հնազանդութիւն
չըրիր , և քեզի հրամայած
պատուիրանքները ու կանոնները
46 չպահեցիր ․ Եւ անոնք
քու վրադ ու քու սերունդիդ վրայ
[ն]նշան ու հրաշք պիտի ըլլան յաւիտեան
47 ։ [շ]Որովհետև դուն՝ [ո]ամէն
բանին առատութեանը համար՝
ուրախութեամբ և յօժար սրտով
քու Տէր Աստուծոյդ ծառայութիւն
48 չըրիր , Անոր համար դուն անօթութիւնով ,
ծարաւով , մերկութիւնով ,
ու ամէն բանի կարօտութիւնով
ծառայութիւն պիտի
ընես քու թշնամիներուդ , որոնք
Տէրը քու վրադ պիտի խրկէ ․ և
[չ]քու պարանոցիդ վրայ երկաթէ
լուծ պիտի դնէ , մինչև որ բնաջինջ
49 ընէ քեզ ։ [պ]Տէրը քու վրադ հեռուէն՝
երկրիս ծայրէն [ջ]արծիւի
թռչելուն պէս մէկ ազգ մը պիտի
բերէ , անանկ ազգ մը՝ որուն լեզուն
50 դուն չես հասկընար , Պինտերես
ազգ մը , [ռ]որ ծերոց պատիւ
պիտի չընէ , ու տղայոց վրայ գութ
51 պիտի չունենայ ․ Եւ անիկայ [ս]քու
անասուններուդ պտուղը՝ ու երկրիդ
պտուղը պիտի ուտէ , մինչև որ
դուն բնաջինջ ըլլաս ․ որովհետև
քեզի ցորեն՝ գինի՝ եղ՝ կովերուդ
ծնունդները ու ոչխարներուդ հօտերը
պիտի չթողու , մինչև որ քեզ
52 բնաջինջ ընէ ․ Եւ անիկայ [վ]քու
բոլոր քաղաքներուդ մէջ քեզ պիտի
պաշարէ , մինչև որ կործանին
քու բարձր ու ամուր պարիսպներդ ,
որոնց դուն ապաւիներ ես՝ քու
բոլոր երկրիդ մէջ ․ և քեզ պիտի
պաշարէ քու ամէն քաղաքներուդ
մէջ — քու բոլոր երկրիդ մէջ , որն
որ քու Տէր Աստուածդ քեզի կու
53 տայ ․ Ու պաշարման ատենը՝ և

[ա] Հմր 35 ։ Ել. թ. 9 ։ ժե. 26 ։
[բ] Ա Թագ. ե. 6 ։ Սաղ. հը. 66 ։
[գ] Երեմ. դ. 9 ։
[դ] Յոբ. ե. 14 ։ Եսա. ծթ. 10 ։
[ե] Յոբ. լա. 10 ։ Երեմ. ը. 10 ։
[զ] Յոբ. լա. 8 ։ Երեմ. ժբ. 13 ։ Ամով. ե. 11 ։ Միք. զ. 15 ։ Սոփ. ա. 13 ։
[է] Գլ. ի. 6 ։
[ը] Սաղ. ճժթ. 82 ։
[թ] Հմր 51 ։ Ղև. իզ. 16 ։ Երեմ. ե. 17 ։
[ժ] Հմր 67 ։
[ի] Հմր 27 ։
[լ] Դ Թագ. ժէ. 4, 6 ։ իդ. 12, 14 ։ իե. 7, 11 ։ Բ Մն. լգ. 11 ։ լզ. 6, 20 ։
[խ] Գլ. դ. 28 ։ Հմր 64 ։ Երեմ. ժզ. 13 ։
[ծ] Գ Թագ. թ. 7, 8 ։ Երեմ. իդ. 9 ։ իե. 9 ։ Զաք. ը. 13 ։
[կ] Սաղ. խդ. 14 ։
[հ] Միք. զ. 15 ։ Անգ. ա. 6 ։
[ձ] Յովէլ. ա. 4 ։

Ն. Ք. Ծ.
1451

[ղ] Ողբ. ա. 5 ։
[ճ] Հմր 12 ։
[մ] Հմր 13 ։ Ողբ. ա. 5 ։
[յ] Հմր 15 ։
[ն] Եսա. ը. 18 ։ Եզեկ. ժդ. 8 ։
[շ] Նէեմ. թ. 35, 36, 37 ։
[ո] Գլ. լբ. 15 ։
[չ] Երեմ. իը. 14 ։
[պ] Երեմ. ե. 15 ։ զ. 22, 23 ։ Ղկ. ժթ. 43 ։
[ջ] Երեմ. խը. 40 ։ խթ. 22 ։ Ողբ. դ. 19 ։ Եզեկ. ժէ. 3, 12 ։ Ովս. ը. 1 ։
[ռ] Բ Մն. լզ. 17 ։ Եսա. խէ. 6 ։
[ս] Հմր 33 ։ Եսա. ա. 7 ։ կբ. 8 ։
[վ] Դ Թագ. իե. 1, 2, 4 ։

Ն. Ք. ԴԲ.
1451

ղ Ղև. ԻԶ. 29։ դ Թագ. Զ. 28. 29։ Երեմ. ԺԹ. 9։ Ողբ. Բ. 20։ Դ. 10։
ճ Գլ. ԺԳ. 6։
մ Գլ. ԺԵ. 9։
ն Ծն. ԽԹ. 10։
է Հմր 54։
տ Ել. Զ. 3։
ը Դան. Թ. 12։
ը Գլ. Է. 15։
ճ Գլ. Ժ. 22։ Նեեմ. Թ. 23։
ժ Գլ. Դ. 27։
ը Գլ. Լ. 9։ Երեմ. ԼԲ. 41։
ը Առակ. Ա. 26։ Ես. Ա. 24։
ժ Ղև. ԻԶ. 33։ Գլ. Դ. 27. 28։ Նեեմ. Ա. 8։ Երեմ. ԺԶ. 13։
ճ Հմր 36։

քու թշնամիդ քեզ նեղը ձգած ատենը՝ ղքու որովայնիդ պտուղը՝
քու Տէր Աստուծոյդ քեզի տուած
քու տղաքներուդ և աղջիկներուդ
54 միսը պիտի ուտես ։ Ձեր մէջը
քնքուշ ու խիստ փափուկ մարդը՝
իր եղբօրը ու հիր ծոցի կնկանը՝ և
իր ողջ թողուցած որդւոցը ճծուռ
55 աչքով պիտի նայի ․ Որպէս զի իր
ուտելու որդւոցը միսէն անոնց մէկուն չտայ ․ քանզի պաշարման ատենը՝ ու քու թշնամիդ ամէն քաղաքներուդ մէջ քեզ նեղը ձգած
ատենը՝ մոչինչ բան մը պիտի չմնայ
56 անոր ։ Ձեր մէջը խիստ քնքուշ
ու փափուկ եղող կնիկը՝ որ իր
փափկութենէն ու քնքուշ ըլլալէն՝ ոտքը գետնի վրայ կոխելու
սորված չէր, իր ծոցի էրկանը՝ իր
57 տղուն՝ իր աղջկանը՝ Եւ ոիր ոտքերուն մէջտեղէն ելլող տղու ընկերին ու իր ծնած զաւակներուն
հծուռ աչքով պիտի նայի ․ քանզի
պաշարման ատենը՝ ու քու թշնամիդ քու քաղաքներուդ մէջ քեզ
նեղը ձգած ատենը՝ ամէն բանին
պակսելուն համար՝ զանոնք ծածկաբար պիտի ուտէ ։
58 Թէ որ դուն աս գրքիս մէջ
գրուած՝ աս օրէնքիս ամէն խօսքերը զգուշութեամբ չկատարես, և
տաս՝ ՔՈՒ ԵՀՈՎԱՅ ԱՍՏՈՒԾՈՅԴ պատուական ու ահաւոր
59 անունէն չվախնաս, Տէրն ալ՝ ըանսովոր հարուածներով, մեծ ու
երկարատև հարուածներով, գէշ
ու երկայն հիւանդութիւններով
պիտի զարնէ քեզ և քու սերունդդ ․
60 Ու ըԵգիպտոսի բոլոր հիւանդութիւնները՝ որոնցմէ դուն կը վախնաս, քու վրադ պիտի դարձընէ ․
ու անոնք քեզի պիտի փակչին ։
61 Նաև աս օրինաց գրքին մէջը
չգրուած ամէն հիւանդութիւնը ու
ամէն հարուածը՝ Տէրը քու վրադ
պիտի բերէ, մինչև որ դուն բնա-
62 ջինջ ըլլաս ։ Եւ քու Տէր Աստուծոյդ խօսքին հնազանդութիւն չընելուդ համար, դուք՝ որ ճշատութեան կողմանէ երկինքի աստղերուն պէս էիք, ժխիստ սակաւա-
63 թիւ պիտի մնաք ․ Եւ ինչպէս որ
Տէրը ձեզի աղէկութիւն ընելով ու
ձեզ շատցընելով՝ ըձեր վրայ ուրախացաւ, անանկ ալ ձեզ կորսնցընելով ու բնաջինջ ընելով՝ ըձեր
վրայ պիտի ուրախանայ, և պիտի
ջնջուիք ան երկրին վրայէն, ուր որ
հիմա կ'երթաք զանիկայ ժառան-
64 գելու ։ Եւ Տէրը երկրիս մէկ ծայրէն մինչև մէկալ ծայրը՝ ժբոլոր
ժողովուրդներուն մէջ պիտի ցրուէ
քեզ, ու ճհոն ծառայութիւն պիտի ընես օտար աստուածներու
փայտի ու քարի, որոնք ոչ դուն
ճանչցեր էիր՝ ոչ ալ քու հայրերդ ․
65 Եւ բան ազգերուն մէջը հանգըստութիւն պիտի չգտնես, ու ոտքիդ թաթին հանգչելու տեղ պիտի չըլլայ ․ ժև հոն Տէրը քեզի դողացող սիրտ, աչքի նուաղում, ու
տհոգիի տրտմութիւն պիտի տայ ․
66 Եւ քու կեանքդ քու առջևդ կախման մէջ պիտի ըլլայ, ու գիշեր
ցորեկ պիտի վախնաս, և քու
կեանքիդ վրայ ապահով պիտի չըլ-
67 լաս ․ Ու սրտիդ ահուդողէն, և
իաչքերուդ տեսած բաներէն, առաւօտուն պիտի ըսես՝ Երանի թէ
իրիկուն ըլլար, ու իրիկունն ալ
պիտի ըսես՝ Երանի թէ առտու ըլ-
68 լար ։ Եւ Տէրը ինաւերով Եգիպտոս պիտի դարձընէ քեզ ան ճամբայով, որուն համար քեզի ըսի
թէ՝ անիկայ ըմէյմըն ալ պիտի
չտեսնես ․ և հոն ծառաներ ու աղախիններ ըլլալու պիտի ծախուիք
ձեր թշնամիներուն ․ և ծախու առնող պիտի չըլլայ ։

ԳԼ. ԻԹ

1 Մովսէս հնազանդութեան կը յորդորէ զանոնք, անոնց տեսած գործքերը յիշատակելով ։ 10 Ամէնքը կը ներկայանան Աստուծոյ առջևը անոր հետ ուխտ ընելու ։ 18 Իր չարութեանը մէջ հանդարտ սրտով կեցողին վրայ գալու բարկութիւնը ։ 29 Ծածուկ բաները Աստուծոյ կը վերաբերին ։

1 Ասոնք են ան ուխտին խօսքերը,
որ Տէրը Մովսէսին հրամայեց
Իսրայէլի որդւոցը հետ ընելու Մովաբի երկրին մէջ, ճանոնց հետ
Քորէբի վրայ ըրած ուխտէն զատ ։
2 Ուստի Մովսէս բոլոր Իսրայէլը
կանչելով՝ անոնց ըսաւ ․ բԴուք
տեսաք ան ամէնը՝ որ Տէրը ձեր
աչքերուն առջևը Եգիպտոսի երկրին
մէջ ըրաւ Փարաւոնին, և անոր
բոլոր ծառաներուն, ու անոր բոլոր
3 երկրին ․ ԱՅՆ–ԻՆՔՆ՝ գան մեծ փորձութիւնները, նշանները ու մեծ
հրաշքները, որոնք դուն քու աչ-
4 քերովդ տեսար ․ Եւ տՏէրը մինչև
այսօր չտուաւ ձեզի ճանչնալու սիրտ մը՝
որ իմանաք, և ոչ աչքեր՝ որ տեսնէք, ոչ ալ ականջներ՝ որ լսէք ։
5 իՈւ ես քառասուն տարի անապատին մէջ ձեզ պտըտցուցի ․ լձեր
վրայի լաթերը չհինցան, ու ոտ-
6 քերուդ կօշիկները չմաշեցան ․ իՀաց
չկերաք ու գինի կամ օղի չխմեցիք ․
որ գիտնաք թէ ես ձեր Տէր Աս-
7 տուածն եմ ։ Ու երբոր աս տեղ
եկաք՝ ըԵսեբոնի Սեհոն թագաւորը և Բասանի Ովգ թագաւորը մեր
առջևը ելան՝ մեզի հետ պատերազմելու, ու մենք զարկինք անոնք ․

Ն. Ք. ԴԲ.
1451

բ Ամով. Թ. 4։
ժ Ղև. ԻԶ. 36։
տ Ղև. ԻԶ. 16։
ի Հմր 34։
լ Յոբ. Է. 4։
ի Ովս. Ը. 13։ Թ. 3։
ը Գլ. ԺԷ. 16։
ճ Գլ. Ե. 2. 3։
բ Ել. ԺԹ. 4։
գ Գլ. Դ. 34։ Է. 19։
տ Տես Ես. Զ. 9. 10։ ԿԳ. 17։ Յով. Ը. 43։ Գործ. ԻԸ. 26. 27։ Եփե. Դ. 18։ Բ Թեսա. Բ. 11. 12։
ի Գլ. Ա. 3։ Ը. 2։
լ Գլ. Ը. 4։
ի Տես Ել. ԺԶ. 12։ Գլ. Ը. 3։ Սաղ. ՀԸ. 24. 25։
ը Թուոց. ԻԱ. 23. 24. 33։ Գլ. Բ. 32։ Գ. 1։

Ն · Ք · Գ·Բ ·
1451

Թու · լբ · 33 · Գլ · գ · 12 · 13 ·
Գլ · դ · 6 · Յես · ա · 7 · Գ Թագ · բ · 3 ·
Յես · ա · 7 ·
* Եբր · ձեր իշխանները, ձեր ցեղերը ·
Տես Յես · թ · 21 · 23 · 27 ·
Նեեմ · ժ · 29 ·
Գլ · իը · 9 ·
Ել · զ · 7 · Ծն · ժէ · 7 ·
Երեմ · լա · 31 · 32 · 33 · Եբր · ը · 7 · 8 ·
Տես Գործ · բ · 39 ·
Գլ · ժա · 16 ·
Գործ · ը · 23 · Եբր · ժբ · 15 ·
Թու · ժե · 39 · Ժող · ժա · 9 ·
Ես · լ · 1 ·
Եզեկ · ժգ · 7 · 8 ·
Սաղ · հդ · 1 ·
Սաղ · հթ · 5 · Եզեկ · իգ · 25 ·
Գլ · թ · 14 ·

8 Եւ անոնց երկիրը առինք, ու զա-
նիկայ Ռուբէնեանց, Գադեանց ու
Մանասէի կէս ցեղին ժառանգու-
9 թիւն տուինք։ Ուստի աս ուխ-
տին խօսքերը պահեցէք ու կատարեցէք,
որ ձեր ամէն գործքին մէջ յաջո-
ղութիւն գտնէք։
10 Այսօր դուք ամէնքդ ձեր Տէր
Աստուծոյն առջև կը կայնիք. ձեր
*ցեղերուն իշխանները", ձեր ծե-
րերը, ձեր ոստիկանները — բոլոր
11 Իսրայէլի մարդիկները, Ձեր տղաք-
ները, ձեր կնիկները, և քու բանա-
կիդ մէջը եղող օտարականդ, քու
փայտ կոտրողէդ մինչև քու ջրկիրդ.
12 Որ քու Տէր Աստուծոյդ ուխտին ու
անոր երդումին մէջ մտնես, որն
որ այսօր քու Տէր Աստուածդ քե-
13 զի հետ կ'ընէ, Որպէս զի քեզ այ-
սօր իրեն ժողովուրդ հաստատէ,
և ինքը քեզի Աստուած ըլլայ,
ինչպէս որ քեզի ըսաւ, ու ինչ-
պէս որ քու հայրերուդ՝ Աբրահա-
մին, Իսահակին ու Յակոբին եր-
14 դում ըրաւ։ Ու ես աս ուխտը
և աս երդումը միայն ձեզի հետ չեմ
15 ըներ, Հապա այսօր մեզի հետ մեր
Տէր Աստուծոյն առջև հոս կայ-
նողներուն հետը, և այսօր մեզի
հետ հոս չեղողներուն հետն ալ.
16 Քանզի դուք գիտէք, թէ ինչպէս
բնակեցանք Եգիպտոսի երկրին մէջ,
և ինչպէս անցանք ան ազգերուն
17 մէջէն՝ որ դուք անցաք. Ու
անոնց քով եղած անոնց զարշե-
լի բաները, և անոնց փայտէ՝ քա-
րէ՝ արծաթէ ու ոսկիէ կուռքերը
18 տեսաք։ Չըլլայ որ ձեր մէջը էրիկ
մարդ կամ կնիկ մարդ՝ կամ ազ-
գատոհմ՝ կամ ցեղ մը գտնուի,
որ իր սիրտը այսօր մեր Տէր Աս-
տուծմէն խոտորեցնելով, երթայ
ան ազգաց աստուածներուն ծառա-
յութիւն ընէ. չըլլայ որ ձեր մէջը
թոյն ու դառնութիւն բերող ար-
19 մատ մը գտնուի. Եւ չըլլայ որ մէ-
կը աս անէծքին խօսքերը լսելով՝
սրտին մէջը իրեն օրհնութիւն տա-
լով՝ ըսէ. Թէև իմ սրտիս յամա-
ռութեանը մէջ քալեմ, ինծի խա-
ղաղութիւն կ'ըլլայ, և այսպէս ա-
նիկայ իր ծարաւութեանը վրայ գի-
20 նովութիւն աւելցընէ. Տէրը պի-
տի չհաճի անոր խնայելու, հապա
ան ատենը Տէրոջը բարկութիւնը
ու նախանձը ան մարդուն վրայ
պիտի բորբոքի, և աս գրքիս մէջը
գրուած ամէն անէծքը անոր վրայ
պիտի իջնէ, ու Տէրը անոր ա-
նունը երկինքին տակէն բնաջինջ
21 պիտի ընէ. Եւ Տէրը աս օրինաց
գրքիս մէջը գրուած ուխտին ամէն
անէծքներուն համեմատ անոր վրայ
չարիք հասցնելու համար՝ զանիկայ
Իսրայէլին բոլոր ցեղերէն պիտի
22 զատէ, Եւ պիտի ըսէ յետագայ
ազգը՝ այսինքն ձեզմէ ետքը ելլող
զաւակներնիդ՝ ու հեռու երկրէ ե-
կող օտարականը, երբոր տեսնեն
ան երկրին հարուածները, ու անոր
հիւանդութիւնները, որոնցմով
23 Տէրը զանիկայ պիտի նեղէ. Ու
երբոր տեսնեն թէ ան բոլոր երկիրը՝
ծծումբ, աղ ու այրած ըլլալով,
հոն բան մը չցանուիր, ու պտուղ
մը չբերեր, և խոտ մը չբուսնիր,
Սոդոմին՝ Գոմորին՝ Ադմային ու
Սեբոյիմին աւերմանը պէս, որոնք
Տէրը իր բարկութեամբը ու սրտմ-
24 տութեամբը բնաջինջ ըրաւ. Նա-
և ամէն ազգերը պիտի ըսեն. Ին-
չու համար Տէրը աս երկրին այս-
պէս ըրաւ. աս մեծ սրտմտութեան
ու բարկութեան պատճառը ինչ է։
25 Եւ անոնց պիտի ըսեն. Պատճառը
աս է որ՝ անոնք մերժեցին իրենց
հարցը Տէր Աստուծոյն ուխտը, որն
որ անոնց հետ ըրեր էր՝ զանոնք
Եգիպտոսի երկրէն հանած ատենը,
26 Եւ գացին ուրիշ աստուածներու
ծառայեցին, ու անոնց երկրպա-
գութիւն ըրին, անանկ աստուած-
ներու՝ որ իրենք բնաւ չէին ճանչ-
ցած, և որ Տէրը որոշած չէր ա-
27 նոնց. Ուստի Տէրոջը բարկութիւ-
նը ան երկրին դէմ բորբոքեցաւ,
որ աս գրքիս մէջը գրուած ամէն
28 անէծքները անոր վրայ բերէ. Եւ
Տէրը բարկութեամբ՝ սրտմտու-
թեամբ ու մեծ զայրացմամբ զա-
նոնք իրենց երկրէն արմատաքի խը-
լելով՝ մէկ ուրիշ երկիր մը նետեց,
29 ինչպէս որ այսօր կը տեսնուի։ Ծա-
ծուկ բաները մեր Տէր Աստուծոյն
կը վերաբերին, բայց յայտնուած
բաները՝ մեզի ու մեր որդւոցը տը-
րուած են յաւիտեան, որ աս օրէն-
քիս ամէն խօսքերը կատարենք։

ԳԼ. Լ.

1 Ապաշխարողներուն խոստացուած մեծ ողորմութիւնները ։ 11 Աստուծոյ պատուիրաններուն գիւրիմանալի ըլլալը ։ 15 Մահը ու կեանքը ժողովուրդին առջև կը դրուի ։

1 Ու երբոր աս քեզի ցուցուցած
բաներս՝ թէ անէծքը և թէ օրհ-
նութիւնը քու վրադ գան, ու
զանոնք քու սրտիդ մէջ նո-
րէն յիշես ան բոլոր ազգերուն մէ-
ջը, ուր որ քու Տէր Աստուածդ
2 քեզ պիտի վռնտէ, Եւ դուն քու
Տէր Աստուծոյդ դառնաս, և բոլոր
սրտովդ ու բոլոր հոգիովդ անոր
խօսքին հնազանդիս, թէ դուն և
թէ քու որդիքդ, ինչպէս որ ես
3 այսօր քեզի պատուիրեցի, Քու

Ն · Ք · Գ·Բ ·
1451

Մատ · իգ · 51 ·
Սաղ · ճէ · 34 · Երեմ · ժէ · 6 · Սոփ · բ · 9 ·
Ծն · ժթ · 24 · 25 · Երեմ · ի · 16 ·
Գ Թագ · թ · 8 · 9 · Երեմ · իբ · 8 · 9 ·
Դան · թ · 11 · 13 · 14 ·
Գ Թագ · ժդ · 15 · Բ Մն · է · 20 · Սաղ · ծբ · 5 · Առակ · բ · 22 ·
Ղև · իզ · 40 · Գլ · իը ·
Գլ · դ · 29 · 30 · Գ Թագ · ը · 47 · 48 ·
Նեեմ · ա · 9 · Ես · ծե · 7 · Ողբ · գ · 40 · Յովէլ · բ · 12 · 13 ·
Սաղ · ճզ · 45 · ճիզ · 1 · 4 · Երեմ · իթ · 14 · Ողբ · գ · 22 · 32 ·

Ն. Ք. Դ. Բ.
1451

Տէր Աստուածդ ալ քեզ գերութենէն դարձնելով՝ պիտի ողորմի քեզի, ու [ե]Նորէն պիտի ժողվէ քեզ ան ամէն ազգերէն, որոնց մէջ քու Տէր Աստուածդ քեզ ցրուեր էր։

4 [զ]Թէ որ մինչեւ երկինքին ծայրը վռնտուած ալ ըլլաս, քու Տէր Աստուածդ քեզ անկէ պիտի ժողվէ,

5 ու անկէ պիտի առնէ քեզ. Ու քու Տէր Աստուածդ քու հայրերուդ ժառանգած երկիրը պիտի դարձնէ քեզ, ու զանիկայ պիտի ժառանգես, եւ քեզի աղէկութիւն ընելով՝ քու հայրերէդ աւելի պիտի շատցնէ քեզ.

6 Ու [է]քու Տէր Աստուածդ քու սիրտդ եւ քու որդւոցդ սիրտը պիտի թլփատէ, որպէս զի քու Տէր Աստուածդ բոլոր սրտովդ ու բոլոր հոգիովդ սիրես, որ ապրիս։

7 Ու քու Տէր Աստուածդ՝ աս բոլոր անէծքները քու թշնամիներուդ վրայ՝ քեզ ատողներուն ու հալածողներուն վրայ պիտի դարձնէ։

8 Ու դուն պիտի դառնաս, ու Տէրոջը խօսքին հնազանդիս, ու կատարես անոր բոլոր պատուիրանքները՝ որոնք ես այսօր քեզի կը պատուիրեմ։

9 [ը]Ու քու Տէր Աստուածդ քու ձեռացդ բոլոր գործքերը՝ որովայնիդ պտուղը՝ անասուններուդ պտուղը ու երկրիդ պտուղը շատցնելով՝ քեզի յաջողութիւն պիտի տայ. քանզի Տէրը աղէկութիւն ընելով՝ [թ]Նորէն պիտի ուրախանայ քու վրադ, ինչպէս որ քու հայրերուդ վրայ ուրախացաւ,

10 Երբոր դուն քու Տէր Աստուծոյդ խօսքին հնազանդիս, ու աս օրինաց գրքին մէջ գրուած անոր պատուիրանքները ու կանոնները պահես, եւ բոլոր սրտովդ ու բոլոր հոգիովդ քու Տէր Աստուծոյդ դառնաս։

11 Քանզի աս պատուիրանքը որ ես այսօր քեզի կը պատուիրեմ, [ժ]քեզի անիմանալի չէ, ու քեզմէ հեռու ալ չէ։

12 [ի]Անիկայ երկինքը չէ, որ ըսես թէ, Մեզի համար ո՞վ պիտի ելլէ երկինքը, եւ անիկայ մեզի պիտի բերէ, որ լսենք ու ընենք.

13 Ու անիկայ ծովուն անդին կողմն ալ չէ, որ ըսես թէ, Մեզի համար ծովուն անդին կողմը ո՞վ պիտի անցնի, ու զանիկայ մեզի պիտի բերէ, որ լսենք ու ընենք.

14 Քանզի աս խօսքը քեզի շատ մօտ է, քու բերնիդ ու սրտիդ մէջն է, որ դուն անիկայ կատարես։

15 Նայէ, [լ]ես այսօր՝ կեանքը ու բարին, մահը ու չարը քու առջեւդ դրի.

16 Որովհետեւ ես այսօր քեզի կը պատուիրեմ, որ քու Տէր Աստուածդ սիրես, անոր ճամբաներուն մէջ քալես, ու անոր պատուիրանքները՝ կանոնները ու դատաստանները պահես, որ ապրիս ու շատնաս, եւ քու Տէր Աստուածդ քեզ օրհնէ ան երկրին մէջ, ուր որ կ'երթաս ժառանգելու համար։

17 Բայց թէ որ քու սիրտդ դառնայ, ու հնազանդութիւն չընես, հապա մոլորելով՝ ուրիշ աստուածներու երկրպագութիւն ընես, ու զանոնք պաշտես,

18 [խ]Ձեզի այսօր կը ծանուցանեմ, որ անշուշտ պիտի կորսուիք, — երկար կեանք պիտի չունենաք ան երկրին վրայ, ուր որ մտնելու ու անիկայ ժառանգելու համար՝ Յորդանանէն կ'անցնիք։

19 [ծ]Այսօր երկինքը ու երկիրը վկայ կը բռնեմ ձեզի, որ [կ]կեանքը ու մահը, օրհնութիւնը ու անէծքը ձեր առջեւ դրի. ուրեմն կեանքը ընտրէ որ ապրիս՝ դուն եւ քու սերունդդ.

20 Քու Տէր Աստուածդ սիրելով՝ անոր խօսքին հնազանդութիւն ընես, ու անոր յարիս, (վասն զի քու [հ]կեանքդ ու օրերուդ երկայնութիւնը ան է,) որ դուն բնակիս ան երկրին վրայ, որն որ Տէրը քու հայրերուդ՝ Աբրահամին՝ Իսահակին ու Յակոբին երդում ըրաւ անոնց տալու։

[ե] Սաղ. ՃԽԷ. 2. Երեմ. ԼԲ. 37. Եզեկ. ԼԴ. 13. ԼԶ. 24.
[զ] Գլ. ԻԸ. 64. Նեեմ. Ա. 9.
[է] Գլ. Ժ. 16. Երեմ. ԼԲ. 39. Եզեկ. ԺԱ. 19. ԼԶ. 26.
[ը] Գլ. ԻԸ. 11.
[թ] Գլ. ԻԸ. 63. Երեմ. ԼԲ. 41.
[ժ] Եսա. ԽԵ. 19.
[ի] Հռով. Ժ. 6, &c.
[լ] Հմր 1. 19. Գլ. ԺԱ. 26.
[խ] Գլ. Դ. 26. Ը. 19.
[ծ] Գլ. Դ. 26. ԼԱ. 28.
[կ] Հմր 15.
[հ] Սաղ. ԻԷ. 1. Կղ. 9. Յով. ԺԱ. 25.

ԳԼ. ԼԱ.

1 Մովսէս կը քաջալերէ ժողովուրդը, 7 ու Յեսուն. 9 Օրէնքը քահանաներուն կը յանձնէ՝ որ եօթներորդ տարին ժողովուրդին ականջներուն կարդան։ 14 Աստուած Յեսուին պատուէր կու տայ, 19 ու երգ մը՝ որ ժողովուրդին վկայութիւն մը ըլլայ։ 24 Մովսէս օրինաց գիրքը Ղեւտացւոց կը յանձնէ՝ որ պահեն. 28 ու գալու բաները հրապարակաւ ծերերուն կը ծանուցանէ։

1 Ու Մովսէս գնաց բոլոր Իսրայէլին

2 գրուցեց աս խօսքերը. Ու անոնց ըսաւ. [ա]Ես այսօր հարիւր քսան տարեկան եմ. ալ [բ]ելլելու ու մտնելու կարողութիւն չունիմ. եւ Տէրը ինծի ըսաւ. [գ]Դուն աս Յորդանանէն պիտի չանցնիս.

3 Քու Տէր Աստուածդ [դ]ինքը քու առջեւդ պիտի անցնի, ու աս ազգերը քու առջեւէդ ինքը պիտի կորսնցնէ, եւ դուն անոնց ժառանգութեանը պիտի տիրես. — [ե]Տէրոջը ըսածին պէս՝ Յեսուն պիտի անցնի քու առջեւդ։

4 [զ]Ու Տէրը անոնց այնպէս պիտի ընէ, [է]ինչպէս որ Ամորհացւոց Սեհոնին ու Ովգ թագաւորներուն՝ եւ անոնց երկրին ըրաւ,

5 զանոնք բնաջինջ ընելով. Ու [ը]Տէրը անոնք ձեր ձեռքը պիտի տայ, ու իմ ձեզի բոլոր պատուիրածիս պէս պիտի ընէք անոնց։

6 [թ]Ուժովցէք, ու քաջ եղէք, [ժ]մի՛ վախնաք, ու անոնց երեսէն մի՛ զարհուրիք. քանզի քու Տէր Աս-

[ա] Ելք. Է. 7. Գլ. ԼԴ. 7.
[բ] Թուոց. ԻԷ. 17. Գ Թագ. Գ. 7.
[գ] Թուոց. Ի. 12. ԻԷ. 13. Գլ. Գ. 27.
[դ] Գլ. Թ. 3.
[ե] Թուոց. ԻԷ. 21. Գլ. Գ. 28.
[զ] Գլ. Գ. 21.
[է] Թուոց. ԻԱ. 24, 33.
[ը] Գլ. Է. 2.
[թ] Յեսու. Ժ. 25.
[ժ] Եբր. ԺԳ. 13.
[ի] Գլ. Ա. 29. Է. 18.

տուածդ [ի]ինքը քու հետդ կ'եր-
թայ. [լ]Անիկայ քեզ չթողուր,
ու քեզ երբեք չձգեր։
7 Եւ Մովսէս Յեսուն կանչեց,
ու բոլոր Իսրայէլին առջեւ անոր
ըսաւ. [խ]Ուժովցիր, ու քաջ ե-
ղիր. քանզի աս ժողովուրդը դուն
պիտի տանիս ան երկիրը, որն
որ Տէրը անոնց հայրերուն եր-
դում ըրաւ անոնց տալու. ու
զանիկայ դուն պիտի ժառան-
8 գեցընես անոնց։ Եւ [ծ]քու առ-
ջեւէդ գացողը՝ նոյն ինքն Տէրն է,
[կ]անիկայ քու հետդ պիտի ըլլայ,
անիկայ քեզ պիտի չթողու, ու
քեզ երբեք պիտի չձգէ. մի՛ վախ-
նար, ու մի՛ զարհուրիր։
9 Արդ՝ Մովսէս աս օրէնքը գրեց,
[հ]և զանիկայ Տէրոջը ուխտին [ձ]տա-
պանակը վերցընող Ղեւտացի քահա-
նաներուն, ու Իսրայէլի բոլոր ծե-
10 րերուն տուաւ. Եւ Մովսէս անոնց
պատուիրելով ըսաւ. Ամէն եօթ-
ներորդ տարին՝ [ղ]թողութեան տա-
րւոյն ատենը՝ [ճ]տաղաւարահարաց
11 տօնին, Երբոր բոլոր Իսրայէլը կու
գայ [մ]քու Տէր Աստուծոյդ առջեւ
երեւնալու՝ անոր ընտրած տեղը,
[յ]ան ատենը բոլոր Իսրայէլին առջեւ
աս օրէնքը պիտի [ն]կարդաս, որ
12 լսեն. [շ]Ժողվեցէք ժողովուրդը,
էրիկները՝ կնիկները՝ տղաքները՝ ու
քաղաքներդ եղող օտարականդ, որ
լսեն, և սորվելով՝ ձեր Տէր Աստուծ-
մէն վախնան, ու աս օրէնքիս բո-
լոր խօսքերը պահեն ու կատարեն.
13 Եւ անոնց [ո]չգիտցող տղաքները
լսելով, [չ]ձեր Տէր Աստուծմէն
վախնալ սորվին, բոլոր ան օրերուն
մէջը, որչափ որ պիտի ապրիք ան
երկրին վրայ, որն որ ժառանգելու
համար Յորդանանէն կ'անցնիք։
14 Եւ Տէրը Մովսէսին ըսաւ. [պ]Ահա
մեռնելու օրերդ մօտեցաւ. Յեսուն
կանչէ, ու ժողովքի խորանին մէջը
ներկայացէք, [ջ]որ անոր պատուէր
տամ։ Ուստի Մովսէս ու Յեսու
գացին ժողովքի խորանին մէջը ներ-
15 կայացան։ Եւ [ռ]Տէրը ամպի սիւ-
նով խորանին մէջը երեւցաւ, ու ամ-
պի սիւնը խորանին դրանը վրայ
16 կայնեցաւ։ Եւ Տէրը Մովսէսին ը-
սաւ. Ահա դուն քու հայրերուդ
հետ պիտի [ս]ննջես, ու աս ժողո-
վուրդը պիտի [վ]ելլէ, ու իր գացած
[տ]երկրին օտար աստուածներուն
ետեւէն երթալով՝ անոր մէջ շնու-
թիւն պիտի ընէ, և [ր]զիս պիտի
թողու, ու [ց]իրեն հետ ըրած ուխտս
17 պիտի խափանէ։ Եւ ան օրը իմ
բարկութիւնս անոնց վրայ բորբո-
քելով՝ [ւ]զանոնք պիտի մերժեմ,
ու [փ]երեսս անոնցմէ պիտի ծածկեմ,

Ն. ք. դ. Ե.
1451

ի Բւ. ի. 4.
լ Յես. ա. 5. Եբր. ժգ. 5.
խ Հմր 23. Բւ. ա. 38. գ. 28. Յես. ա. 6.
ծ Ել. ժգ. 21, 22. լգ. 14. Բւ. թ. 3.
կ Յես. ա. 5, 9. ա Մն. իը. 20.
հ Հմր 25. Բւ. ժէ. 18.
ձ Թւ. դ. 15. Յես. գ. 3. ա Մն. ժե. 12, 15.
ղ Բւ. ժե. 1.
ճ Ղև. իգ. 34.
մ Բւ. ժզ. 16.
յ Յես. ը. 34, 35. դ Թագ. իգ. 2. Նեեմ. ը. 1, 2, 3, &c.
ն Եբր. կարդաս.
շ Եբր. ժողվէ.
ո Բւ. ժա. 2.
չ Սաղ. հը. 6, 7.
պ Թւ. իէ. 13. Բւ. լդ. 5.
ջ Հմր 23. Թւ. իէ. 19.
ռ Ել. լգ. 9.
ս Բ Թագ. է. 12.
վ Ել. լբ. 6.
տ Ել. լդ. 15. Դատ. բ. 17.
ր Բւ. լբ. 15. Դատ. բ. 12. ժ. 6, 13.
ց Դատ. բ. 20.
ւ Բ Մն. ժե. 2.
փ Բւ. լբ. 20. Սաղ. ճդ. 29. Եսայ. ը. 17. կդ. 7. Եզեկ. լթ. 23.

ու ընաջինջ պիտի ըլլան. և շատ
չարիքներու ու նեղութիւններու
հանդիպելով՝ ան օրը պիտի ըսեն.
Մեր Աստուածը [ք]մեր մէջը չըլլա-
լուն համար չէ՞ որ [օ]մենք աս չարիք-
18 ները կը կրենք։ Եւ [ֆ]ան օրը՝ ես
իմ երեսս բոլորովին պիտի ծած-
կեմ՝ անոնց ըրած բոլոր չարու-
թեանը համար, որովհետեւ ուրիշ
19 աստուածներու դարձան։ Ուստի
հիմա աս երգը գրեցէք, ու Իսրա-
յէլի որդւոցը սորվեցուցէք, զա-
նիկայ անոնց բերանը դնելով, որ-
պէս զի աս երգը Իսրայէլի որդւոցը
մէջ [ա]ինծի վկայութեան համար ըլ-
20 լայ։ Քանզի անոնք պիտի տանիմ
ան կաթ ու մեղր բղխող երկիրը,
որուն համար ես անոնց հայրերուն
երդում ըրի. և անոնք պիտի ու-
տեն ու կշտանան և [բ]գիրնան. ու
[գ]ուրիշ աստուածներու դառ-
նալով և անոնց ծառայութիւն ը-
նելով, զիս պիտի արհամարհեն, ու
21 իմ ուխտս պիտի խափանեն։ Իսկ
[դ]երբոր անոնք շատ չարիքներու ու
նեղութիւններու հանդիպին, աս
երգը անոնց առջեւ վկայութիւն
պիտի տայ. որովհետեւ անոնց զա-
ւակներուն բերնէն պիտի չմոռ-
ցուի. վասն զի [ե]գիտեմ անոնց
խորհուրդը՝ [զ]որ այսօր կ'ընեն,
քանի որ դեռ իմ երդումով խոս-
տացած երկիրս տարած չեմ զա-
22 նոնք։ Ուստի Մովսէս նոյն օրը աս
երգը գրեց, ու Իսրայէլի որդւոցը
սորվեցուց անիկայ։
23 [է]Եւ Տէրը Նաւէի որդւոյն Յե-
սուին պատուիրելով ըսաւ. [ը]Զօ-
րացիր ու քաջ եղիր. քանզի Իս-
րայէլի որդիքը դուն պիտի տանիս
ան երկիրը, որուն համար անոնց
երդում ըրի. ու ես քու հետդ պի-
տի ըլլամ։
24 Ու երբոր Մովսէս աս օրէնքիս
բոլոր խօսքերը [թ]մէկ գրքի մը
25 մէջ գրեց լմնցուց, Տէրոջը ուխ-
տին տապանակը վերցընող Ղեւտա-
ցիներուն պատուիրեց Մովսէս՝
26 ու ըսաւ. Աս օրէնքիս գիրքը
առէք, [ժ]ու զանիկայ ձեր Տէր
Աստուծոյն ուխտի տապանակին
քովը դրէք, [ի]որ հոն քեզի դէմ
27 վկայութեան համար ըլլայ. [լ]Քան-
զի ես քու ապստամբութիւնդ,
ու քու [խ]պարանոցիդ խստութիւնը
գիտեմ. ահա այսօր որ տակաւին
ես ձեզի հետ ողջ եմ՝ դուք Տէրոջը
դէմ ապստամբութիւն կ'ընէք, ալ
որչափ աւելի իմ մեռնելէս ետքը։
28 Ձեր ցեղերուն բոլոր ծերերը՝ ու ձեր
ոստիկանները իմ առջեւս ժողվե-
ցէք, որ անոնց աս խօսքերը
զրուցեմ, որ լսեն. [ծ]Եւ երկինքը ու

Ն. ք. դ. Ե.
1451

ք Թւ. ժդ. 42.
օ Դատ. զ. 13.
ֆ Հմր 17.
ա Հմր 26.
բ Բւ. լբ. 15. Նեեմ. թ. 25, 26. Ովսէ. ժգ. 6.
գ Հմր 16.
դ Հմր 17.
ե Ովս. ե. 3. ժգ. 5, 6.
զ Ամով. ե. 25, 26.
է Հմր 14.
ը Հմր 7. Յես. ա. 6.
թ Հմր 9.
ժ Տես Դ Թագ. իբ. 8.
ի Հմր 19.
լ Բւ. թ. 24. լբ. 20.
խ Ել. լբ. 9. Բւ. թ. 6.
ծ Բւ. լ. 19. լբ. 1.

29 երկիրը վկայ բռնեմ անոնց . Քանզի գիտեմ որ իմ մեռնելէս ետքը՝ դուք անշուշտ անօրէնութիւն պիտի ընէք, ու իմ ձեզի պատուիրած ճամբայէս պիտի խոտորիք . ու վերջի օրերը չարիքներու պիտի հանդիպիք . որովհետեւ Տէրոջը առջեւ չարութիւն պիտի ընէք, ու ձեր ձեռքերուն գործերովը զանիկայ պիտի սրդողցնէք ։

30 Ուստի Մովսէս աս երգին խօսքերը Իսրայէլի բոլոր ժողովքին ականջներուն ամբողջ գրուցեց ։

ԳԼ · ԼԲ

1 Մովսէսին երգը՝ որով կը ծանուցանէ Աստուծոյ ողորմութիւնը ու վրէժխնդրութիւնը ։ 46 Մովսէս կը յորդորէ ժողովուրդը՝ որ իրենց սիրտը անոր վրայ դնեն ։ 48 Աստուած՝ Նաբաւ լեռը կը խրկէ Մովսէսը, որ Քանանու երկիրը տեսնէ, ու մեռնի ։

1 Ո՛վ երկինք՝ ականջ դրէք, որ խօսիմ . ու երկիրը իմ բերնիս խօսքերը թող մտիկ ընէ ։

2 Իմ խրատս անձրեւի պէս պիտի կաթի . իմ խօսքս ցօղի պէս պիտի իջնէ . անձրեւի պէս կանանչեղէնի վրայ, ու առատ անձրեւներու պէս խոտի վրայ .

3 Քանզի Տէրոջը անունը պիտի կանչեմ . դուք մեր Աստուծոյն պատիւ տուէք ։

4 †Աստուծոյ գործը կատարեալ է . քանզի անոր ամէն ճամբաները իրաւունք են . Աստուած հաւատարիմ է, ու անիրաւութիւն չունի . անիկայ արդար և ուղիղ է ։

5 Անոնք ապականեցան . իրենց արատը՝ անոր որդւոցը չէ . անոնք մէկ խոտորած ու ծռած ազգ մըն է ։

6 Տէրոջը ըրած հատուցումնիդ ասիկա՞յ է, ո՛վ յիմար ու անմիտ ժողովուրդ . անիկայ քու Հայրդ չէ՞, որ քեզ ստացաւ, քեզ ստեղծեց, ու քեզ հաստատեց ։

7 Հին օրերը միտքդ բեր . անցած դարերուն տարիները մտածէ . քու հօրդ հարցուր, ու թող քեզի պատմէ . քու ծերերուդ հարցուր, ու թող քեզի ըսեն .

8 Երբոր Բարձրեալը ազգերուն ժառանգութիւն բաժնեց, ու Ադամի որդիքը տարածեց, ազգերուն սահմանները Իսրայէլի որդւոց թուովը դրաւ .

9 Քանզի Տէրոջը բաժինը իր ժողովուրդն է, ու իր ժառանգութեան վիճակը Յակոբն է ։

10 Զանիկայ անապատի երկրի մէջ, անկոխ ու ահագին անապատի մէջ ‡գտաւ . զանիկայ ‖պաշտպանեց, խրատեց, ու իր աչքին բիբին պէս պահեց ։

11 Ինչպէս որ արծիւը իր բոյնը կը գրգռէ, կը շարժի իր ձագերուն վրայ, իր թեւերը կը տարածէ, զանոնք վրան կառնէ, ու թեւերովը կը վերցընէ,

12 Անանկ ալ Տէրը միայն զանիկայ առաջնորդեց, ու անոր հետը օտար աստուած չկար ։

13 Զանիկայ երկրին բարձր տեղերուն վրայ §հանեց, որ արտերուն պտուղը ուտէ . ու անոր՝ վէմէն մեղր, ու ապառաժ վէմէն՝ եղ ծծել տուաւ .

14 Անոր՝ կովերու իւղ, ու ոչխարներու կաթ կերցուց, գառներու՝ ու Բասանի խոյերու՝ և նոխազներու ճարպով, ու ցորենի ‡ընտիր ալիւրով . և խաղողին արիւնը՝ գինի խմեցիր ։

15 Ու ††Իսրայէլը գիրնալով աքացեց . (գիրցար՝ հաստըցար՝ եղ կապեցիր .) ու իր Արարիչ Աստուածը թողուց, և իր փրկութեան Վէմը արհամարհեց ։

16 Օտար աստուածներով անոր նախանձը գրգռեցին, ու գարշելի բաներով զանիկայ սրդողցուցին ։

17 Դեւերուն զոհ մատուցին, և ոչ Աստուծոյ, իրենց չգիտցած աստուածներուն, նոր՝ մօտերս եղողներուն, որ ձեր հայրերը անոնցմէ չվախցան ։

18 Քու քեզ ծնանող Վէմը մոռցար, ու ‡քեզ ստեղծող Աստուածը միտքէդ հանեցիր ։

19 Եւ Տէրը տեսնելով զզուեցաւ, որովհետեւ իր տղաքները ու աղջիկները զինքը սրդողցուցին .

20 Ու ըսաւ . Անոնցմէ երեսս ծածկեմ, ու տեսնեմ թէ անոնց վերջը ինչ պիտի ըլլայ . վասն զի անոնք ծուռ ազգ մըն են, անհաւատարիմ որդիներ են .

21 Անոնք չաստուածներով իմ նախանձս գրգռեցին, ‡իրենց ունայն բաներովը զիս սրդողցուցին . ես ալ անպիտան ժողովրդով մը անոնց նախանձը պիտի գրգռեմ, անմիտ ազգով մը զանոնք պիտի սրդողցնեմ .

22 Քանզի իմ բարկութենէս կրակ վառեցաւ, և դժոխքին մինչև ներքին տեղուանքը պիտի այրէ . երկիրը ու անոր արմտիքը պիտի ուտէ, ու լեռներուն հիմերը պիտի բռնկցընէ ։

23 Անոնց վրայ չարիքներ պիտի

Ն · Ք · ՂԲ · 1451

Գլ · ԼԱ · 5 · Դատ · Բ · 19 · Ովս · Թ · 9 · Եբր · պիտի ապականիք · Ծն · ԽԹ · 1 · Գլ · Դ · 30 · Գլ · ԻԸ · 15 ·

Գլ · Դ · 26 · Լ · 19 · ԼԱ · 28 · Սաղ · Ծ · 4 · Ես · Ա · 2 · Երեմ · Բ · 12 · Զ · 19 · Ես · ԾԵ · 10 · 11 · Ա Կոր · Գ · 6 · 7 · 8 · Սաղ · Հբ · 6 · Միք · Ե · 7 · Ա Մն · ԻԹ · 11 · † Եբր · Վէմն · Բ Թագ · ԻԲ · 3 · ԻԴ · 3 · Սաղ · ՁԲ · 2 · 31 · 46 · Ամբ · Ա · 12 · Բ Թագ · ԻԲ · 31 · Դան · Դ · 37 · Յայտ · ԺԵ · 3 · Երեմ · Ժ · 10 · Յոբ · ԼԴ · 10 · Սաղ · ՂԲ · 15 · Գլ · ԼԱ · 29 · Մատ · ԺԷ · 16 · Ղուկ · Թ · 41 · Փիլ · Բ · 15 · Սաղ · ՃԺԴ · 12 · Ես · ԿԴ · 16 · Սաղ · Հդ · 2 · Հռմ 15 · Ես · ԽԵ · 11 · ԽԴ · 2 · Ել · ԺԴ · 14 · Սաղ · ԽԴ · 1 · Հր · 3 · 4 · Զաք · Թ · 2 · Գործ · ԺԷ · 26 · Ծն · ԺԱ · 8 · Ել · ԺԵ · 16 · ԺԹ · 5 · Ա Թագ · Ժ · 1 · Սաղ · Հր · 71 · Գլ · Ը · 15 · Երեմ · Բ · 6 · Ովս · ԺԳ · 5 · ‡ Կամ՝ հողայ · ‖ Կամ՝ պարզացուց ·

Ն · Ք · ՂԲ · 1451

Ես · Ղ · 36 · Սաղ · ԺԷ · 8 · Առակ · Է · 2 · Զաք · Բ · 8 · Ել · ԺԹ · 4 · Գլ · Ա · 31 · Ես · ԿԱ · 5 · ԽԴ · 4 · ԿԴ · 9 · Ովս · ԺԱ · 3 · Գլ · ԼԴ · 29 · Ես · ԾԸ · 14 · Եզեկ · ԼԶ · 2 · § Եբր · հեծուց · Յոբ · ԻԹ · 6 · Սաղ · ՁԱ · 16 · Սաղ · ՁԱ · 16 · Ճիշդ · 14 · ‡ Եբր · երիկամնցը ճարպով · Ծն · ԽԹ · 11 · †† Եբր · Յեսուրունը · Գլ · ԼԳ · 5 · 26 · Ես · ԽԴ · 2 · Տես Ա Թագ · Բ · 29 · Գլ · Լա · 20 · Նեեմ · Թ · 25 · Սաղ · ԺԷ · 10 · Երեմ · Բ · 7 · Ե · 7 · 28 · Ովս · ԺԳ · 6 · Հռմ 6 · Ես · ԾԱ · 13 · Գլ · Լա · 16 · Ես · Ա · 4 · Բ Թագ · ԻԲ · 47 · Սաղ · ՃԹ · 26 · ԳԵ · 1 · Գ Թագ · ԺԴ · 22 · Ա Կոր · Ժ · 22 · Ղև · ԺԷ · 7 · Սաղ · ՃԴ · 37 · Ա Կոր · Ժ · 20 · Յայտ · Թ · 20 · Ես · ԺԷ · 10 · Երեմ · Բ · 32 · Դատ · Բ · 14 · Ես · Ա · 2 · Գլ · Լա · 17 · Ես · Լ · 9 · Մատ · ԺԸ · 17 · Բ Հռմ 16 · Սաղ · Հր · 58 · ‡ Ա Թագ · ԺԲ · 21 · Գ Թագ · ԺԳ · 13 · 26 · Սաղ · Լա · 6 · Երեմ · Բ · 19 · Ժ · 8 · ԺԴ · 22 · Յովն · Բ · 8 · Գործ · ԺԴ · 15 · Ովս · Ա · 10 · Հռմ · Ժ · 19 · Բ Երեմ · ԺԵ · 14 · ԺԵ · 4 · Ողբ · Դ · 11 · Ես · ԻԴ · 15 ·

դիզեմ . [ի] իմ նետերս անոնց վրայ նետելով պիտի հատցընեմ ։

24 Անօթութեամբ պիտի մաշին , ու [ը] *հրատապ տենդով*, և դառն ժանտախտով պիտի հատնին , ու [թ] անոնց վրայ գազաններուն ակռաները՝ ու գետնի վրայ սողացողներուն թոյնը պիտի խըրկեմ ։

25 [ժ] Դուրսէն սուրը , ու [†] ներսէն վախը՝ երիտասարդները ու կոյս աղջիկները՝ կաթնկեր տղաքները՝ ու ալեւոր ծերերը պիտի ջարդեն ։

26 [լ] Ըսի որ , զանոնք երկրին ամէն կողմը ցրուեմ , անոնց յիշատակը մարդոց մէջէն վերցընեմ ,

27 Միայն թէ թշնամիին բարկութենէն վախցայ . չըլլայ որ անոնց հակառակորդները հպարտանան . չըլլայ որ [խ] ըսեն թէ , Աս բոլոր բանը մեր բարձր ձեռքն է , և ոչ թէ Տէրը ։

28 Քանզի անոնք խորհրդակորոյս ազգ մըն են , [ծ] ու անոնց մէջ իմաստութիւն չկայ ։

29 [կ] Երանի թէ իմաստուն ըլլային , — աս բանը հասկընային , [հ] իրենց վախճանը մտածէին ։

30 [ձ] Մէկ մարդ մը հազարը ինչպէս կը հալածէր , ու երկու մարդ տասը հազարը ինչպէս կրնար փախցընել , թէ որ անոնց Վէմը [ղ] զանոնք չծախէր , ու Տէրը զանոնք չմատնէր ։

31 Քանզի [ճ] անոնց վէմը մեր Վէմին պէս չէ , ու [մ] մեր թշնամիները — իրենք դատաւոր ըլլան ։

32 [յ] Ինչու որ [ն] անոնց որթը Սոդոմի որթէն է , ու Գոմորի արտէն է . անոնց խաղողները թունաւոր խաղողներ են , — անոնց ողկոյզները դառն են .

33 Անոնց գինին՝ [շ] վիշապներուն ժանտութիւնը՝ ու [ո] իժերուն մահաւիթ թոյնն է ։

34 Ասիկայ [չ] իմ քովս պահուած , — իմ շտեմարաններուս մէջ կնքուած չէ՞ արդեօք ։

35 [պ] Իմս է վրէժխնդրութիւնը ու հատուցումը . անոնց ոտքը — [illegible] — ժամանակին պիտի գլորի . ինչու որ [ջ] անոնց կորստեան օրը մօտ է , ու անոնց գլխուն գալիքները պատրաստ են ։

36 [ռ] Քանզի Տէրը իր ժողովուրդը պիտի դատէ , [ս] ու իր ծառաներուն վրայ պիտի գթայ , որովհետեւ պիտի տեսնէ — անոնց տկարութիւնը , երբոր [վ] գոցուած ու ձգուած չկայ .

37 Ու պիտի ըսէ . [տ] Ո՞ւր են անոնց աստուածները , ան վէմը , որուն վրայ իրենց յոյսը դրեր էին .

38 Անոնց զոհերուն ճարպը ուտողները՝ ու թափելու նուէրներուն գինին խմողները՝ թող ելլեն ու ձեզի օգնեն , և ձեզի պաշտպան ըլլան ։

39 [ց] Հիմա նայեցէք , որ [‡] միայն ԵՍ ԵՄ", ու [փ] ինծմէ ուրիշ Աստուած չկայ . [ք] ես կը մեռցընեմ , ու ես կ'ապրեցընեմ . ես կը զարնեմ , ու ես կը բժշկեմ , ու իմ ձեռքէս ազատող մը չկայ ։

40 [օ] Քանզի ձեռքս երկինքը վերցընելով՝ կ'ըսեմ . Ես յաւիտեան կենդանի եմ .

41 [ֆ] Թէ որ փայլակի պէս սուրս սրեմ , ու [ա] ձեռքս դատաստանի երկընցընեմ , իմ թշնամիներուս վրէժխնդրութիւն պիտի ընեմ , և զիս ատողներուն հատուցում ընեմ ։

42 Սպաննուածներուն ու գերիներուն արիւնէն՝ [բ] թշնամեաց իշխաններուն գլխէն՝ [գ] իմ նետերս արիւնով պիտի արբեցընեմ , ու իմ սուրս միս պիտի ուտէ ։

43 Ո՛վ ազգեր՝ [դ] անոր ժողովուրդին ուրախակից եղէք , քանզի [ե] իր ծառաներուն արեան վրէժը պիտի խնդրէ . [զ] իր թշնամիներէն վրէժ պիտի առնէ , և [է] իր երկրին — ժողովուրդին քաւութիւն պիտի ընէ ։

44 Ուստի Մովսէս՝ Նաւեան Յե-
սուին հետը եկաւ , ու աս երգին
բոլոր խօսքերը ժողովուրդին ա-
45 կանջներուն զրուցեց ։ Ու երբոր
Մովսէս աս ամէն խօսքերը բոլոր
46 Իսրայէլին զրուցեց լմնցուց , Ա-
նոնց ըսաւ . [ը] Ձեր սրտին մէջը դը-
րէք ան ամէն խօսքերը՝ որոնք այսօր
ձեզի վկայութիւն բերի , որ անոնք
ձեր տղոցը պատուիրէք , որ աս օ-
րէնքին ամէն խօսքերը պահեն ու
47 կատարեն ։ Քանզի ասիկայ ձեզի
պարապ բան մը չէ . [թ] որովհետեւ ձեր
կեանքն է . ու աս բանով երկայ-
նակեաց պիտի ըլլաք ան երկրին
վրայ , որուն համար Յորդանանէն
կ'անցնիք՝ անիկայ ժառանգելու ։
48 [ղ] Ու Տէրը նոյն օրը խօսեցաւ
49 Մովսէսին՝ ըսելով . Աս [ի] Աբարիմ
լեռը ելիր՝ Մովաբի երկրին մէջը
եղող Երիքովին դիմացի Նաբաւ
լեռը , ու տես Քանանու երկիրը ,
որն որ Իսրայէլի որդւոցը կա-
50 լուածք պիտի տամ . Ու դուն ան
քու ելած լեռանդ վրայ մեռնիս ,
ու քու ժողովուրդիդ խառնուիս ,
ինչպէս որ [լ] քու եղբայրդ Ահարոն
Հովր լեռանը վրայ մեռաւ , ու իր
51 ժողովուրդին խառնուեցաւ . Ո-
րովհետեւ Իսրայէլի որդւոցը մէջ՝
Սին անապատը՝ Կադեսի հակառա-
կութեան ջուրերուն վրայ՝ [խ] ինծի

Ն. Ք. ԳՔ.
1451

ի Սաղ. է. 12. 13. Եզեկ. ե. 16.
ը Ամբ. գ. 5.
* Կամ՝ կայծակով.
թ Ղև. իզ. 22.
ժ Ողբ. ա. 20. Եզեկ. է. 15. բ Կոր. է. 5.
† Եբր. սենեակներէն
լ Եզեկ. ի. 13. 14. 23.
խ Սաղ. ճխ. 8.
ծ Եսա. խէ. 11. Երեմ. գ. 22.
կ Գլ. ե. 29. Սաղ. ձա. 13. ճէ. 43. Ղուկ. ժթ. 42.
հ Եսա. խէ. 7. Ողբ. ա. 9.
ձ Ղև. իզ. 8. Յես. իգ. 10. Ա Մն. իդ. 24. Եսա. լ. 17.
ղ Սաղ. իդ. 12. Եսա. ծ. 1. ծբ. 3.
ճ Ա Թագ. բ. 2.
մ Ա Թագ. դ. 8. Երեմ. խ. 3.
յ Եսա. ա. 10.
ն Սաղ. ծբ. 4.
շ Սաղ. ճխ. 3. Հռով. գ. 13.
ո Յոբ. ժգ. 17. Երեմ. բ. 22. Ովսէ. ժգ. 12.
չ Հռով. բ. 5.
պ Սաղ. ղդ. 1. Հռով. ժբ. 19. Եբր. ժ. 30.
ջ Բ Պետ. բ. 3.
ռ Սաղ. ճլե. 14.
ս Դատ. բ. 18. Սաղ. ճզ. 45. Երեմ. լա. 20. Յովէլ. բ. 14.
վ Դ Թագ. ժդ. 10. իա. 21. Դ Թագ. թ. 8. ժդ. 26.
տ Դատ. ժ. 14. Երեմ. բ. 28.

Ն. Ք. ԳՔ.
1451

ց Սաղ. ճը. 27. Եսա. խա. 4. խը. 12.
‡ Եբր. ես՝ ես եմ,
փ Գլ. գ. 35. Եսա. խե. 5. 18. 22.
ք Ա Թագ. բ. 6. Դ Թագ. ե. 7. Յոբ. ե. 18. Սաղ. կը. 20. Ովսէ. զ. 1.
օ Ծն. ժդ. 22. Ել. զ. 8. Թուոց. ժդ. 30.
ֆ Եսա. խէ. 1. Լդ. 5. Կզ. 16. Եզեկ. խա. 9. 10. 14. 20.
ա Եսա. ա. 24. Նաւ. ա. 2.
բ Յոբ. ժզ. 24. Երեմ. լ. 14. Ողբ. բ. 5.
գ Երեմ. խզ. 10.
դ Հռով. ժե. 10.
ե Յայտ. զ. 10. ժթ. 2.
զ Հմր 41.
է Սաղ. ձե. 1.
ը Գլ. զ. 6. ժա. 18. Եզեկ. խ. 4.
թ Գլ. լ. 19. Ղև. ժը. 5. Հռով. գ. 2. 22. գ. 22. Հռով. ժ. 5.
ղ Թուոց. իէ. 12. 13.
ի Թուոց. լգ. 47. 48. Գլ. լգ. 1.
լ Թուոց. ի. 25. 28. լգ. 38.
խ Թուոց. ի. 11. 12. 13. իէ. 14.

անհնազանդ եղաք. քանզի Իսրայէլի որդւոցը մէջ զիս * չփառաւո-
52 րեցիք։ Ուստի այն երկիրը †հեռուէն պիտի տեսնես. բայց դուն հոն պիտի չմտնես, այն երկիրը՝ որ ես Իսրայէլի որդւոցը կուտամ։

ԳԼ. ԼԳ

1 Աստուծոյ վեհափառութիւնը։ 6 Տասներկու ցեղերուն օրհնութիւնները։ 26 Իսրայէլի երջանկութիւնը։

1 Եւ աս է այն օրհնութիւնը՝ որով Աստուծոյ մարդը Մովսէս իր մեռնելէն առաջ Իսրայէլի որդիներ-
2 ը օրհնեց. Ու ըսաւ.

Տէրը Սինայէն եկաւ, ու Սէիրէն անոնց երեւցաւ, և Փառան լեռնէն փայլեցաւ, ու բիւրաւոր սուրբերով եկաւ. անոր աջ ձեռքէն՝ օրինաց կրակը ելաւ անոնց։

3 Այո, անիկայ ժողովուրդները կը սիրէ. Բոլոր սուրբերը քու ձեռքդ են. ու անոնք քու խօսքերդ ընդունելու համար, քու ոտքերուդ քով կը նստին։

4 Մովսէս մեզի տուաւ օրէնքը, Յակոբի ժողովքին ժառանգութիւնը։

5 Ու երբոր ժողովուրդին գլխաւորները Իսրայէլի ցեղերուն հետ մէկտեղ ժողվուեցան, ինքը ‡ Իսրայէլի մէջ իշխան" եղաւ։

6 Ռուբէնը թող ապրի ու չմեռնի, և անոր ժողովուրդը շատուոր ըլլան։

7 Եւ Յուդային համար աս բանը ըսաւ. Ով Տէր՝ Յուդային ձայնը լսէ, ու զանիկայ իր ժողովուրդին տար. անոր ձեռքերը իրեն բաւական ըլլան, և անոր թշնամեացը դէմ օգնական եղիր։

8 Ու Ղեւիին համար ըսաւ. Քու Թումիմդ ու Ուրիմդ քու սուրբ մարդուդ ըլլայ, որ զանիկայ Մասսայի մէջ փորձեցիր, Մերիպայի ջուրերուն վրայ անոր հետ վիճեցար։

9 Ան որ իր հօրը ու մօրը համար՝ Զանիկայ չտեսայ՝ ըսաւ, և իր եղբայրները չճանչցաւ, ու իր որդիները չգիտցաւ. քանզի անոնք քու խօսքիդ զգուշութիւն ըրին, ու քու ուխտդ պահեցին։

10 Քու դատաստաններդ Յակոբին, ու քու օրէնքդ Իսրայէլին անոնք պիտի սորվեցնեն. քու առջեւդ խունկ պիտի մատուցանեն, ու քու սեղանիդ վրայ ողջակէզ։

Ն. Ք. Դ.Ք.
1451

Տես Ղև. Ժ. 3։
* Եբր. չուրացիք։
Թուոց. ԻԷ. 12։ Գլ. ԼԴ. 4։
† Եբր. դիմացէն

Ծն. ԽԹ. 28։
Սաղ. Ղ. վերնագիրը։

1491

Ել. ԺԹ. 18. 20։ Դատ. Ե. 4. 5։ Ամբ. Գ. 3։
Տես Սաղ. ԿԸ. 17։ Դան. Է. 10։ Գործ. Է. 53։ Գաղ. Գ. 19։ Եբր. Բ. 2։ Յայտ. Ե. 11։ Թ. 16
Ել. ԺԹ. 5։ Գլ. Է. 7. 8։ Սաղ. ԽԷ. 4։ Ովս. ԺԱ. 1։ Մաղ. Ա. 2։
Գլ. Է. 6։ Ա Թագ. Բ. 9։ Սաղ. Ձ. 5։
Առակ. Բ. 1։
Ղու. Ժ. 39։ Գործ. Ի. 3։
Յոհ. Ա. 17։ Է. 19։
Սաղ. ՃԺԹ. 111։
‡ Եբր. Յեսուրունի մէջ թագաւոր. Գլ. ԼԲ. 15։
Տես Ծն. ԼԶ. 31։ Դատ. Թ. 2։ ԺԷ. 6։
Ծն. ԽԹ. 8։
Սաղ. ՃԽԶ. 5։
Ել. ԻԲ. 30։
Ել. ԼԲ. 7։ Թուոց. Ի. 13։ Գլ. Ի. 2. 3. 16։ Սաղ. ՁԱ. 7։

Ել. ԼԲ. 26. 27. 28։ Տես Երեմ. ԺԲ. 18։ Մաղ. Բ. 5. 6։ Ղև. Ժ. 11։ Գլ. ԺԷ. 9. 10. 11։ ԻԴ. 8։ Եզեկ. ԽԴ. 23. 24։ Մաղ. Բ. 7։ Ել. Լ. 7. 8։ Թուոց. ԺԶ. 40։ Ա Թագ. Բ. 28։ Ղև. Ա. 9. 13. 17։ Սաղ. ԾԱ. 19։ Եզեկ. ԽԳ. 27։

11 Ով Տէր՝ անոր զօրութիւնը օրհնէ, ու անոր ձեռքին գործքը ընդունէ. անոր վրայ ելլողներուն՝ ու անոր թշնամիներուն մէջքը կոտրէ, որ մէյմըն ալ չելլեն։

12 Բենիամինին համար ըսաւ. Տէրոջը սիրելին անոր քովը ապահովութեամբ բնակի. Աստուած միշտ զանիկայ պաշտպանէ, ու անոր ‖ ուսերուն մէջը բնակի։

13 Ու Յովսէփին համար ըսաւ. Անոր երկիրը Տէրոջմէն օրհնեալ ըլլայ, երկինքին ընտիր պարգեւներովը, ցօղովը, ու վարը պառկող անդունդներովը,

14 Եւ արեգակէն յառաջ եկած ընտիր բերքերովը, ու § ամիսներուն ընտիր արդիւնքներովը,

15 Եւ հին լեռներուն ‡ ընտիր պտուղներովը", ու մշտնջենաւոր բլուրներուն ընտիր պարգեւներովը,

16 Եւ երկրիս ու անոր առատութեան ընտիր պարգեւներովը, ու մորենիին մէջը բնակողին բարեհաճութեամբը. [illegible] Յովսէփին գլխուն վրայ, իր եղբարցը մէջ ընտրելի եղողին գագաթին վրայ թող գան։

17 Անիկայ իր ցուլին առջինեկին պէս գեղեցկութիւն ունի. ու իր եղջիւրները միեղջերուի եղջիւրներուն կը նմանին. Անոնցմով պիտի զարնէ ժողովուրդները մինչեւ երկրիս ծայրերը. ասոնք են Եփրեմին բիւրաւորները, ու Մանասէին հազարաւորները։

18 Եւ Զաբուղոնին համար ըսաւ. Ուրախացիր ով Զաբուղոն՝ քու ելած ատենդ, ու դուն ով Իսաքար՝ քու վրաններուդ մէջը։

19 Ժողովուրդները լեռը հրաւիրելով՝ հոն արդարութեան զոհեր պիտի մատուցանեն. քանզի անոնք ծովերուն առատութիւնը ու աւազին ծածուկ գանձերը պիտի ծծեն։

20 Ու Գադին համար ըսաւ. Գադը ընդարձակողը օրհնեալ ըլլայ. մատակ առիւծի պէս կը նստի, ու թեւեր և գլուխներ կը փառատէ.

21 Եւ անիկայ երկրին առաջին մասը իրեն յարմար տեսաւ. քանզի հոն՝ օրէնսդրին [illegible] բաժինին մէջը պահուեցաւ, և ժողովուրդին գլխաւորներովը գալով՝ Տէրոջը արդարութիւնը ու անոր դատաստանները Իսրայէլի հետ 'ի գործ դրաւ։

22 Ու Դանին համար ըսաւ. Դանը առիւծի ձագ է. անիկայ Բասանէն պիտի ցատկէ։

23 Ու Նեփթաղիմին համար ըսաւ. Նեփթաղիմը Աստուծոյ շնորհ-

Ն. Ք. Դ.Ք.
1451

Բ Թագ. ԻԳ. 23։ Սաղ. Ի. 3։ Եզեկ. Ի. 40. 41։ ԽԳ. 27։
‖ Կամ՝ սահմաններուն
Ծն. ԽԹ. 25։
Ծն. ԻԷ. 28։
§ Եբր. լուսիններուն
Ծն. ԽԹ. 26։
‡ Եբր. գլխովը։
Ամբ. Գ. 6։
Ել. Գ. 2. 4։ Գործ. Է. 30. 35։
Ծն. ԽԹ. 26։
Ա Մն. Ե. 1։
Թուոց. ԻԳ. 22։ Սաղ. ՂԲ. 10։
Գ Թագ. ԻԲ. 11։ Սաղ. ԽԴ. 5։
Ծն. ԽԹ. 19։
Ծն. ԽԹ. 13. 14. 15։
Ես. Բ. 3։
Սաղ. Դ. 5։
Տես Յես. ԺԳ. 10, ևն։ Ա Մն. Ե. 8, ևն։
Թուոց. ԼԲ. 16. 17, ևն։
Յես. Գ. 12։
Յես. ԺԹ. 47։ Դատ. ԺԸ. 27։
Ծն. ԽԹ. 21։

քովը կշտացած, և Տէրոջը օրհնութիւնովը լեցուած, ա արեւմուտքը ու հարաւը պիտի ժառանգէ։

24 Ու Ասերին համար ըսաւ. բ Ասերը որդւոցմէ օրհնուի. իր եղբայրներուն հաճոյ ըլլայ, ու գ ոտքը եղի մէջ թաթխէ։

25 Քու * կօշիկներդ դ երկաթէ ու պղնձէ ըլլան, և քու ուժդ քու օրերուդ չափ ըլլայ։

26 ե† Իսրայէլի զ Աստուծոյն պէս չկայ. է Անիկայ քեզի օգնութիւն ընելու համար, իր մեծ վայելչութեամբը երկինքներու ու ամպերու վրայ կը նստի։

27 Յաւիտենական Աստուածը քեզի ը ապաւէն է, ու անոր յաւիտենական բազուկները ‡ քեզի պաշտպան են". քանզի թ թշնամիները քու առջեւէդ պիտի վռնտէ, ու Ջնջէ՛ կոտրէ, պիտի ըսէ։

28 ժ Ու Իսրայէլը ապահովութեամբ առանձին պիտի բնակի. ի Յակոբին աղբիւրը ցորենի ու գինիի երկրին մէջ պիտի ըլլայ, ու լ անոր երկինքէն ցօղ պիտի կաթի։

29 խ Երանի քեզ՝ ով Իսրայէլ. ծ ո՞ր ժողովուրդը քեզի պէս Տէրոջը ձեռքովը փրկուած է. Ան է կ քու օգնութեանդ ասպարը՝ ու յաղթութեանդ սուրը անիկայ է. հ Քու թշնամիներդ քեզի պիտի ‖ խոնարհին, ու ձ անոնց բարձր տեղուանքը պիտի կոխես։

Ն. Ք. Գ. Ք.
1451

ա Տես Յես. ժթ. 32, 65.
բ Տես Ծն. խթ. 20.
գ Տես Յոբ. իթ. 6.
* Կամ՝ կղպակներդ
դ Գլ. ը. 9.
ե Գլ. լբ. 15.
† Եբր. Յեշուրունի
է Ել. ժե. 11. Սաղ. ձզ. 8. Երեմ. ժ. 6.
է Սաղ. կը. 4. 33. 34. Ճդ. 3. Ամբ. գ. 8.
ը Սաղ. ղ. 1.
‡ Եբր. տակն են.
թ Գլ. թ. 3. 4. 5.
ժ Թուոց. իգ. 9. Երեմ. իգ. 6. լգ. 16.
ի Գլ. ը. 7. 8.
լ Ծն. իէ. 28. Գլ. ժա. 11.
խ Սաղ. Ճխդ. 15.
ծ Բ Թագ. է. 23.
կ Սաղ. ճժե. 9. 10. 11.
հ Բ Թագ. իբ. 45. Սաղ. ժը. 44. կզ. 3. ձա. 15.
‖ Կամ՝ ստեն,
ձ Գլ. լբ. 13.

ԳԼ. ԼԴ

1 Մովսէս Նաբաւ լեռնէն երկիրը կը դիտէ, 5 ու հոն կը վախճանի։ 6 Անոր թաղումը, 7 ու կենացը օրերը։ 8 Ժողովուրդը երեսուն օր սուգ կը պահէ անոր համար։ 9 Յեսուն անոր տեղը կը յաջորդէ։ 10 Մովսէսին գովութիւնը։

1 Ու Մովսէս Մովաբի դաշտերէն՝
ա Նաբաւ լեռանը վրայ Երիքովին
դիմացի Փասգային գագաթը ելաւ. և Տէրը բ անոր ցուցուց բոլոր Գաղաադու երկիրը գ մինչեւ
2 Դանը, Նաև բոլոր Նեփթաղիմը,
ու Եփրեմի և Մանասէի երկիրը,
ու Յուդայի բոլոր երկիրը դ մինչեւ
3 արեւմտեան ծովը, Եւ հարաւային
կողմը, ու Երիքովի հովիտին դաշտը, — ե Արմաւենեաց քաղաքը
4 մինչեւ Սեգովր։ Եւ Տէրը անոր
ըսաւ. զ Այս է ան երկիրը՝ որուն
համար Աբրահամին, Իսահակին ու
Յակոբին երդում ըրի՝ ըսելով.
Քու սերունդիդ պիտի տամ անիկայ. է Ահա քու աչքերուդ ցուցուցի. բայց դուն հոն պիտի չանցնիս։
5 ը Ուստի Տէրոջը ծառան Մովսէս՝
հոն Մովաբի երկրին մէջ Տէրոջը
6 բանին պէս մեռաւ. Եւ զանիկայ
Բեթփեգովրին դիմացը՝ Մովաբին
երկիրը՝ ձորի մը մէջ թաղեց. ու
թ մինչեւ աս օրս անոր գերեզմանը
7 մարդ մը չգիտցաւ։ ժ Եւ Մովսէս
իր մեռած ատենը հարիւր քսան
տարեկան էր. ի անոր աչքերը չըտկարացան, ու անոր ուժը չըղ-
8 նաց։ Եւ Իսրայէլի որդիները Մովաբի դաշտերուն մէջ՝ Մովսէսին
համար լ երեսուն օր լացին. ու
Մովսէսին համար սուգի լացին օրերը լմնցան։
9 Եւ Նաւէի որդին Յեսուն խ իմաստութեան հոգիով լեցուեցաւ, որովհետեւ ծ Մովսէս իր ձեռքերը անոր վրայ դրեր էր. ու Իսրայէլի
որդիները անոր հնազանդութիւն ըրին, և Տէրը ինչ որ Մովսէսին
պատուիրեր էր, անանկ ըրին։
10 Եւ անկէ ետեւ կ Տէրոջը երես առ
երես ճանչցած Մովսէսին պէս՝ հ Իս-
11 րայէլի մէջ մարգարէ մը չելաւ, Ան
ձ բոլոր նշաններով ու հրաշքներով,
որ Տէրը խրկեց զանիկայ Եգիպտոսի երկրին մէջ ընելու Փարաւոնին՝
ու անոր ամէն ծառաներուն՝ և ա-
12 նոր բոլոր երկրին, Ու ան բոլոր զօրաւոր ձեռքով և բոլոր մեծ սոսկումով՝ որ Մովսէս ըրաւ բոլոր Իսրայէլին աչքին առջեւ։

ա Թուոց. իէ. 12. լգ. 47. Գլ. լբ. 49.
բ Գլ. գ. 27.
գ Ծն. ժդ. 14.

Ն. Ք. Գ. Ք.
1451

դ Գլ. ժա. 24.
ե Դատ. ա. 16. գ. 13. բ Մն. իը. 15.
զ Ծն. ժբ. 7. ժգ. 15. ժե. 18. իզ. 3. իը. 13.
է Գլ. գ. 27. լբ. 52.
ը Գլ. լբ. 50. Յես. ա. 1. 2.
թ Յուդ. 9.
ժ Գլ. լա. 2.
ի Տես Ծն. իէ. 1. իբ. 10. Յես. ժդ. 10. 11.
1451
լ Տես Ծն. ծ. 3. 10. Թուոց. ի. 29.
խ Ես. ժա. 2. Դան. զ. 3.
ծ Թուոց. իէ. 18. 23.
կ Ել. լգ. 11. Թուոց. ժբ. 6. 8. Գլ. ե. 4.
հ Տես Գլ. ժը. 15. 18.
ձ Գլ. դ. 34. ե. 19.

ԳԻՐՔ ՅԵՍՈՒԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Տէրը Մովսէսին յաջորդ կը կարգէ Յեսուն ։ 3 Խոստացուած երկրին սահմանները ։ 5 Աստուած կը խոստանայ Յեսուին օգնելու , 8 ու անոր պատուէր կու տայ ։ 10 Յեսու կարգի կը դնէ ժողովուրդը՝ Յորդանանէն անցնելու համար ։ 12 կը յիշեցընէ երկուք ու կէս ցեղերուն՝ ինչ որ Մովսէսին խոստացեր էին ։ 16 Անոնք ալ իրենց հնազանդութիւն կը խոստանան ։

1 Տէրոջը ծառային Մովսէսին մեռնելէն ետքը՝ Տէրը Մովսէսին ա սպասաւորին Նաւէի որդւոյն Յեսուին հետ խօսեցաւ՝ ըսելով . 2 բ Իմ ծառաս Մովսէսը մեռաւ . հիմա ել ու անցիր աս Յորդանանէն՝ դուն և աս բոլոր ժողովուրդը՝ այն երկիրը , որն որ ես Իսրայէլի որդւոցը կու տամ ։ 3 գ Ձեր ոտքին բոլոր կոխած տեղերը ձեզի պիտի տամ , ինչպէս որ Մովսէսին ըսի . 4 դ Անապատէն ու աս Լիբանանէն մինչև մեծ գետը՝ Եփրատ գետը , Քետացւոց բոլոր երկիրը՝ մինչև մեծ ծովը արևմտեան կողմը՝ ձեր սահմանը ըլլայ ։ 5 ե Քու կենացդ բոլոր օրերուն մէջ՝ մարդ մը չկարենայ քեզի դէմ դընել . զ ինչպէս որ Մովսէսին հետ էի , է քեզի հետ ալ անանկ պիտի ըլլամ . ը քեզ պիտի չթողում , ու 6 քեզ անտես պիտի չընեմ ։ թ Զօրացիր , ու քաջասիրտ եղիր . քանզի աս ժողովուրդին դուն պիտի ժառանգեցընես այն երկիրը , որուն համար անոնց հայրերուն երդում 7 ըրի անոնց տալու ։ Միայն թէ զօրացիր ու խիստ քաջ եղիր , ժ որ իմ ծառայիս Մովսէսին բոլոր քեզի պատուիրած օրէնքը պահես ու ընես . ի անկէ աջ կամ ձախ կողմը չխոտորիս , որ քու ամէն երթալու տեղդ *յաջողութիւն գտնես" ։ 8 լ Աս օրինաց գիրքը քու բերնէդ չզատուի , հապա խ գիշեր ցորեկ անոր վրայ մտածես , որ բոլոր անոր մէջի գրուածները պահես ու կատարես . քանզի այն ատենը քու գործքերդ յառաջ կը տանիս , և այն ատենը ծ յաջողութիւն կը գտնես ։ 9 կ Ահա քեզի կը պատուիրեմ , զօրացիր ու քաջասիրտ եղիր , հ մի վախնար ու մի զարհուրիր . քանզի քու ամէն երթալու տեղերդ՝ քու Տէր Աստուածդ քու հետդ է ։

10 Անկէ ետքը Յեսու՝ ժողովուրդին տասնապետներուն պատուիրելով՝ ըսաւ . 11 Բանակին մէջէն անցէք , ու ժողովուրդին ապսպրելով՝ ըսէք . Ձեզի պաշար պատրաստեցէք . քանզի ձ Հիրեք օրէն ետև դուք աս Յորդանանէն պիտի անցնիք , որ երթաք ժառանգէք այն երկիրը , որն որ ձեր Տէր Աստուածը ձեզի ժառանգութիւն կու տայ ։

12 Եւ Ռուբէնեանց ու Գադեանց և Մանասէի կէս ցեղին՝ Յեսու խօսեցաւ ու ըսաւ . 13 Միտքերնիդ բերէք ղ այն խօսքը , որ Տէրոջը ծառան Մովսէս ձեզի պատուիրեց՝ ըսելով . Ձեր Տէր Աստուածը ձեզ հանգըստացուց , ու աս երկիրը ձեզի 14 տուաւ ։ Ձեր կնիկները՝ ձեր տըղաքները և ձեր անասունները թող ընակին այն երկրին մէջը , որ Մովսէս ձեզի տուաւ Յորդանանու ասդին կողմը . բայց դուք ամէնքդ որ ուժով կտրիճներ էք՝ †սպառազինեալ ձեր եղբայրներուն առջևը անցնելով՝ անոնց օգնութիւն ընէք , 15 Մինչև որ Տէրը ձեր եղբայրներուն ալ ձեզի պէս հանգստացընէ , և անոնք ալ ժառանգեն այն երկիրը , որն որ ձեր Տէր Աստուածը անոնց կու տայ . ճ ու ետքը ձեր ժառանգութեան երկիրը դառնաք , և ժառանգէք զանիկայ , որն որ Տէրոջը ծառան Մովսէս ձեզի տուաւ Յորդանանու ասդին կողմը դէպ 'ի արևելք ։

16 Եւ անոնք Յեսուին պատասխան տուին՝ ու ըսին . Քու ամէն պատուիրածներդ պիտի ընենք , և ուր որ մեզ խրկես , պիտի երթանք ։ 17 Ինչպէս որ Մովսէսին հնազանդութիւն կ'ընէինք , անանկ ալ քեզի հնազանդութիւն պիտի ընենք . միայն թէ քու Տէր Աստուածդ մ քու հետդ ըլլայ , ինչպէս որ Մովսէսին 18 հետն էր ։ Ամէն մարդ՝ որ քու հրամանիդ դէմ դնէ , և ամէն ինչ որ անոր պատուիրես , քու խօսքերդ մտիկ չընէ , պիտի մեռցուի . միայն թէ զօրացիր ու քաջասիրտ եղիր ։

Ն. Ք. Գ.Ճ.
1451

ա Ել. ԻԴ. 13 ։ Բ Օր. Ա. 38 ։
բ Բ Օր. ԼԴ. 5 ։
գ Բ Օր. ԺԱ. 24 ։ Գլ. ԺԴ. 9 ։
դ Ծն. ԺԵ. 18 ։ Ել. ԻԳ. 31 ։ Թու. ԼԴ. 3—12 ։
ե Բ Օր. Է. 24 ։
զ Ել. Գ. 12 ։
է Բ Օր. ԼԱ. 8. 23 ։ Հմր 9. 17 ։ Գլ. Գ. 7 ։ Գ. 27 ։ Ես. ԽԳ. 2. 5 ։
ը Բ Օր. ԼԱ. 6. 8 ։ Եբր. ԺԳ. 5 ։
թ Բ Օր. ԼԱ. 7. 23 ։
ժ Թու. ԻԷ. 23 ։ Բ Օր. ԼԱ. 7 ։ Գլ. ԺԱ. 15 ։
ի Բ Օր. Ե. 32 ։ ԻԸ. 14 ։
* Կամ՝ խելացութեամբ վարուիս ։ Բ Օր. ԻԹ. 9 ։
լ Բ Օր. ԺԷ. 18. 19 ։
խ Սաղ. Ա. 2 ։
ծ Հմր 7 ։
կ Բ Օր. ԼԱ. 7. 8. 23 ։
հ Սաղ. ԻԷ. 1 ։ Երեմ. Ա. 8 ։

Ն. Ք. Գ.Ճ.
1451

ձ Գլ. Գ. 2 ։ Տես Բ Օր. Թ. 1 ։ ԺԱ. 31 ։
ղ Թու. ԼԲ. 20—28 ։ Գլ. ԻԲ. 2. 3. 4 ։
† Կամ՝ գունդ գունդ ։ Ել. ԺԳ. 18 ։
ճ Գլ. ԻԲ. 4 ։
մ Հմր 5 ։ Ա Թագ. Ի. 13 ։ Գ Թագ. Ա. 37 ։

ԳԼ. Բ

1 Ռախաբ՝ Յեսուին խրկուած երկու լրտեսները կ'ընդունի ու կը պահէ ։ 8 և դաշինք կ'ընէ անոնց հետ ։ 23 Լրտեսները կը դառնան ու լուր կը տանին ։

Ն · Ք · ԳՔ ·
1451

1 Ու Նաւէի որդին Յեսու՝ [ա]Սա-
տիմէն երկու մարդ խրկեց՝
ծածկաբար [illegible] լրտեսելու հա-
մար, ու անոնց ըսաւ. Գացէք՝ ան
երկիրը ու Երիքովը տեսէք. և ա-
նոնք գացին, ու [բ]Ռախաբ անու-
նով [գ]պոռնիկ կնկան մը տունը
2 մտան, և հոն [դ]մնացին ։ Ան ատենը
[ե]Երիքովի թագաւորին լուր տրուե-
ցաւ՝ ըսելով. Ահա աս գիշեր եր-
կիրը լրտեսելու համար՝ Իսրայէլի
որդւոցմէ մարդիկներ եկեր են հոս ։
3 Ու Երիքովի թագաւորը Ռախաբին
մարդ խրկեց՝ ըսելով. Քեզի եկող
ու տունդ մտնող մարդիկները
դուրս հանէ. քանզի անոնք —
բոլոր երկիրը լրտեսելու եկեր են ։
4 [զ]Եւ կինը ան երկու մարդը առաւ
պահեց, ու ըսաւ. Իրաւ ան մար-
դիկները ինծի եկան, բայց ուսկից
5 ըլլալնին չգիտցայ. Ու դռներուն
գոցուելու ատենը մութուն՝ ան
մարդիկները դուրս ելան. և ան
մարդիկներուն ուր երթալը չեմ
գիտեր. շուտով անոնց ետևէն
6 ինկէք, որ անոնց հասնիք ։ Իսկ
[է]ինքը տանիքը հանելով զանոնք
պահեր էր քթանի եղէգներուն
մէջը՝ որ տանիքին վրայ դիզուած
7 ունէր ։ Ուստի մարդիկը՝ Յորդա-
նանու ճամբով մինչև անցքերը ա-
նոնց ետևէն ինկան, և անոնց
ետևէն ինկողները՝ դուրս ելլելէն
ետքը դուռը գոցեցին ։
8 Ու երբոր անոնք դեռ չէին քնա-
ցած, կինը տանիքին վրայ անոնց
9 քովը ելաւ, Եւ մարդիկներուն ը-
սաւ. Ես գիտեմ որ Տէրը — եր-
կիրը ձեզի տուաւ, ու [ը]ձեր վախը
մեր վրայ ինկաւ, և ձեր պատճա-
ռաւը — երկրիս բոլոր բնակիչները
10 [թ]հալեցան. քանզի մենք լսեցինք
թէ ինչպէս Տէրը՝ ձեր Եգիպտոսէն
ելած ատենը՝ [ժ]կարմիր ծովուն ջու-
րերը ձեր առջևէն ցամքեցուց. նաև
[ի]ինչ որ դուք ըրիք Յորդանանու
անդիի կողմը բնակող Ամորհացւոց
երկու թագաւորներուն Սեհոնին
ու Ովգին՝ որոնք բնաջինջ ըրիք ։
11 Ուստի [լ]— [illegible] լսածնուս պէս՝
[խ]սիրտերնիս հալեցաւ, ու ձեր երե-
սէն [illegible] համար՝ մէկու մը
վրայ [ծ]համարձակութիւն չմնաց.
քանզի [կ]ձեր Եհովայ Աստուածը՝
վերը երկինքին մէջ ու վարը երկ-
րիս վրայ Աստուած անիկայ է ։
12 Հիմա կ'աղաչեմ, [հ]Տէրոջմով եր-
դում ըրէք ինծի, որ ես ձեզի ո-
ղորմութիւն ընելուս համար, դուք
ալ [ձ]իմ հօրս տանը ողորմու-
թիւն ընէք. և [ղ]ինծի ճշմարիտ
13 նշան մը տուէք, Որ իմ հայրս՝
մայրս՝ եղբայրներս՝ քոյրերս ու
բոլոր անոնց վերաբերեալները ողջ
պիտի թողուք, և մեր անձը մա-
14 հուանէ պիտի ազատէք ։ Ու ան
մարդիկը անոր ըսին. Թէ որ աս
մեր բանը չյայտնէք, ձեր տեղը մեր
անձինքը մեռնին. ու երբոր Տէրը
— երկիրը մեզի տայ [ճ]քեզի ողոր-
մութիւն ու հաւատարմութիւն
15 պիտի ընենք ։ Ետքը [մ]զանոնք մէկ
չուանով մը պատուհանէն վար
իջեցուց. (քանզի իր տունը բեր-
դին պարսպին վրայ էր, ու ինքը
16 պարսպին վրայ կը բնակէր.) Եւ
անոնց ըսաւ. Լեռը գացէք, չըլլայ
որ հալածողները ձեզի հանդիպին,
ու հոն իրեք օր պահուեցէք,
մինչև որ հալածողները ետ դառ-
նան, անկէ ետև ձեր ճամբան գա-
17 ցէք ։ Եւ ան մարդիկը անոր ըսին.
Ահա մենք ատ [յ]մեզի ընել տուած
երդումէդ — [illegible] անպարտ
18 կ'ըլլանք. [ն]Երբոր մենք — երկի-
րը մտնենք, աս կարմիր դերձանէ
չուանը ան պատուհանին վրայ կա-
պես, ուսկից որ մեզ իջեցուցիր.
[շ]և քու հայրդ՝ մայրդ՝ եղբայրներդ՝
ու քու հօրդ բոլոր տունը՝ քու
19 քովդ աս տանը մէջ ժողվես. Ու
[illegible] ով որ քու տանդ դռնէն
դուրս ելլէ, անոր արիւնը իր գլ-
խուն վրայ ըլլայ. մենք անպարտ
ենք. բայց քու քովդ — տանը մէջ
բոլոր եղողներուն թէ որ ձեռք մը
դպչի, [ո]անոնց արիւնը մեր գլխուն
20 վրայ ըլլայ ։ Եւ թէ որ աս մեր բա-
նը [illegible] յայտնես, ան ատենը
քու մեզի ընել տուած երդումէդ
21 անպարտ կ'ըլլանք ։ Ու ինքը ըսաւ.
Ձեր խօսքերուն պէս՝ անանկ թող
ըլլայ. և թողուց զանոնք, ու ա-
նոնք գացին. և ան կարմիր չուանը
պատուհանին վրայ կապեց ։
22 Եւ անոնք անկէ լեռնակողմը գա-
ցին, ու հոն իրեք օր նստան, մին-
չև որ հալածողները ետ դարձան.
ու հալածողները զանոնք ամէն
ճամբու մէջ փնտռեցին, բայց
23 չգտան ։ Ան ատենը ան երկու մար-
դիկը ետ դառնալով՝ լեռնէն վար
իջան, և անցնելով՝ Նաւէի որդւոյն
Յեսուին գացին, ու իրենց պատա-
հած բոլոր բաները անոր պատմե-
24 ցին. Եւ Յեսուին ըսին. Իրաւցը-
նէ [չ]Տէրը ան բոլոր երկիրը մեր
ձեռքը տուաւ. ու ան երկրին բո-
լոր բնակիչները մեր երեսէն [պ]հալե-
ցան ։

[ա] Թու · ԻԵ · 1 ·
[բ] Մատ · Ա · 5 ·
[գ] Եբր · ԺԱ · 31 · Յակ · Բ · 25 ·
[դ] Եբր · պատկեցան ·
[ե] Սաղ · ՃԻԷ · 1 · Առակ · ԻԱ · 30 ·
[զ] Տես Բ Թագ · ԺԷ · 19 · 20 ·
[է] Տես Ել · Ա · 17 · Բ Թագ · ԺԹ · 19 ·
[ը] Ծն · ԼԵ · 5 · Ել · ԻԳ · 27 · Բ Օր · Բ · 25 · ԺԱ · 25 ·
[թ] Ել · ԺԵ · 15 ·
[ժ] Ել · ԺԴ · 21 · Գլ · Դ · 23 ·
[ի] Թու · ԻԱ · 24 · 34 · 35 ·
[լ] Ել · ԺԵ · 14 · 15 ·
[խ] Գլ · Ե · 1 · Է · 5 · Ես · ԺԳ · 7 ·
[ծ] Եբր · հոգի
[կ] Բ Օր · Դ · 39 ·
[հ] Տես Ա Թագ · Ի · 14 · 15 · 17 ·
[ձ] Տես Ա Տիմ · Ե · 8 ·
[ղ] Հմր 18 ·

Ն · Ք · ԳՔ ·
1451

[ճ] Դատ · Ա · 24 · Մատ · Ե · 7 ·
[մ] Գոր · Թ · 25 ·
[յ] Ել · Ի · 7 ·
[ն] Հմր 12 ·
[շ] Գլ · Զ · 23 ·
[ո] Մատ · ԻԷ · 25 ·
[չ] Ել · ԻԳ · 31 · Գլ · Զ · 2 · Իա · 44 ·
[պ] Հմր 9 ·

ԳԼ · Գ

1 Յեսու Յորդանան կու գայ ։ 2 Ոստիկանները կ'իմացընեն ժողովուրդին թէ ինչ կարգով պիտի անցնին ։ 7 Տէրը կը քաջալերէ Յեսուն . 9 ան ալ կը քաջալերէ ժողովուրդը ։ 14 Յորդանանու ջուրերը կը բաժնուին ։

Ն. Ք. Դ. Ք.
1451

1 Ու Յեսու առտուանց կանուխ ելաւ. և ինքը ու բոլոր Իսրայէլի որդիքը [ա]Սատիմէն չուեցին, ու մինչև Յորդանան եկան. և անցնելէն
2 առաջ հոն իջևան ըրին։ Ու [բ]երեք օրէն ետքը՝ ոստիկանները
3 բանակին մէջէն անցան. Եւ ժողովուրդին պատուիրելով՝ ըսին. [գ]Երբոր ձեր Տէր Աստուծոյն ուխտին տապանակը տեսնէք, [դ]ու Ղևտացի քահանաները՝ որ զանիկայ կը տանին, դուք ալ ձեր տեղերէն ելէք, ու անոր ետևէն գացէք.
4 [ե]Բայց ձեր ու անոր մէջտեղը՝ երկու հազար կանգունի չափ միջոց պիտի ըլլայ. անոր չմօտենաք, որ երթալու ճամբանիդ գիտնաք. քանզի ասկէ առաջ աս ճամբայէն անցած
5 չէք։ Եւ Յեսու ժողովուրդին ըսաւ. [զ]Սրբեցէք ձեր անձերը. քանզի Տէրը վաղը ձեր մէջը հրաշքներ
6 պիտի ընէ։ Անկէ ետև Յեսու քահանաներուն խօսեցաւ՝ ըսելով. [է]Ուխտին տապանակը վերցուցէք, ու ժողովուրդին առջևը անցէք։ Ուստի անոնք ուխտին տապանակը վերցուցին, ու ժողովուրդին առջևէն գացին։

7 Եւ Տէրը ըսաւ Յեսուին. Այսօր պիտի սկսիմ [ը]բոլոր Իսրայէլին աչքին առջև քեզ մեծցընելու, որ գիտնան թէ [թ]ինչպէս որ Մովսէսին հետ էի, քեզի հետ ալ այնպէս պի-
8 տի ըլլամ։ Հիմա դուն [ժ]ուխտին տապանակը վերցընող քահանաներուն պատուիրելով՝ ըսէ. Երբոր Յորդանանու ջուրին եզերքը հասնիք, [ի]Յորդանանու մէջը կայնեցէք։

9 Ու Յեսու Իսրայէլի որդուոցը ըսաւ. Հոս մօտեցէք, և ձեր Տէր Աստուծոյն խօսքերը մտիկ ըրէք։
10 Ու Յեսու ըսաւ. Ասով պիտի գիտնաք, որ [լ]կենդանի Աստուածը ձեր մէջն է, ու [խ]ձեր առջևէն՝ Քանանացիները՝ Քետացիները՝ Խևացիները՝ Փերեզացիները՝ Գերգեսացիները՝ Ամորհացիները ու Յեբուսացիները բոլորովին պիտի վռնտէ.
11 Ահա [ծ]բոլոր երկրիս Տէրոջը ուխտին տապանակը ձեր առջևը պիտի անցնի Յորդանանու մէջ.
12 Եւ հիմա դուք [կ]Իսրայէլի ցեղերէն տասուերկու մարդ առէք՝ ամէն
13 ցեղէն մէյմէկ մարդ. Ու երբոր [հ]բոլոր երկրիս Եհովայ Տէրոջը [ձ]տապանակը վերցընող քահանայից ոտքերը Յորդանանու ջուրին մէջը մտնեն, Յորդանանու ջուրը պիտի կտրի, ու վերէն իջնող ջուրը [ղ]կարկառակոյտի մը պէս պիտի կայնի։
14 Ու երբոր ժողովուրդը՝ Յորդանանէն անցնելու համար իրենց վրաններէն չուեցին, [ճ]ուխտին տապանակը վերցընող քահանաները ժողովուրդին առջևէն կ'երթային.
15 Ու տապանակը վերցընողները մինչև Յորդանան հասնելով՝ [մ]տապանակը վերցընող քահանաներուն ոտքերը ջուրին եզերքը մխուածին պէս՝ (ինչու որ [յ]հունձքի բոլոր ժամանակը՝ [ն]Յորդանանու ջուրը առատանալով՝ իր բոլոր եզերքները կը
16 կոխէ,) Ան ատենը վերէն իջնող ջուրը կայնեցաւ, ու [շ]Սարթանին քովը եղող Ադամ քաղաքէն շատ հեռու կարկառակոյտի մը պէս բարձրացաւ. ու [ո]դաշտի ծովը՝ այսինքն [չ]Աղի ծովը իջնողը լմնցաւ կտրեցաւ. և ժողովուրդը Երիքովի
17 դիմացը անցաւ։ Ու Տէրոջը ուխտին տապանակը վերցընող քահանաները՝ Յորդանանու մէջը ցամաքի վրայ հաստատ կայնեցան. [պ]ու բոլոր Իսրայէլը ցամաքով անցաւ, մինչև որ բոլոր ժողովուրդին Յորդանանէն անցնիլը լմնցաւ։

[ա] Գլ. Բ. 1.
[բ] Գլ. Ա. 10, 11.
[գ] Տես Թուոց Ժ. 33.
[դ] Բ Օր. Լա. 9, 25.
[ե] Ել. ԺԹ. 12.
[զ] Ել. ԺԹ. 10, 14, 15. Ղև. Ի. 7. Թուոց. ԺԱ. 18. Գլ. Է. 13. Ա Թագ. ԺԶ. 5. Յովէլ. Բ. 16.
[է] Թուոց. Դ. 15.
[ը] Գլ. Դ. 14. Ա Մն. ԻԹ. 25. Բ Մն. Ա. 1.
[թ] Գլ. Ա. 5.
[ժ] Հմր 3.
[ի] Հմր 17.
[լ] Բ Օր. Ե. 26. Ա Թագ. ԺԷ. 26. Դ Թագ. ԺԹ. 4. Ովս. Ա. 10. Մատ. ԺԶ. 16. Ա Թես. Ա. 9.
[խ] Ել. ԼԳ. 2. Բ Օր. Է. 1. Սաղ. ԽԴ. 2.
[ծ] Հմր 13. Միք. Դ. 13. Զաք. Դ. 14. Զ. 5.
[կ] Գլ. Դ. 2.
[հ] Հմր 11.
[ձ] Հմր 15, 16.
[ղ] Սաղ. ՀԷ. 13. ՃԺԳ. 3.
[ճ] Գործ. Է. 45.
[մ] Հմր 13.
[յ] Գլ. Դ. 18. Ե. 10, 12.
[ն] Ա Մն. ԺԲ. 15. Երեմ. ԺԲ. 5. ԽԹ. 19.
[շ] Գ Թագ. Դ. 12. Է. 46.
[ո] Բ Օր. Գ. 17.
[չ] Ծն. ԺԴ. 3. Թուոց. ԼԴ. 3.
[պ] Տես Ել. ԺԴ. 29.

ԳԼ. Դ

1 Տասուերկու մարդ կ'որոշուին՝ որ Յորդանանէն յիշատակի համար տասուերկու քար առնեն։ 9 Ուրիշ տասուերկու քար ալ Յորդանանու մէջտեղը կը կանգնեն։ 10, 19 Ժողովուրդը կ'անցնի։ 14 Աստուած Յեսուին պատիւ կու տայ։ 20 Տասուերկու քարերը Գաղգաղայի մէջ կը կանգնեն։

1 Ու երբոր բոլոր ժողովուրդին [ա]Յորդանանէն անցնիլը լմնցաւ, Տէրը խօսեցաւ Յեսուին՝ ու
2 ըսաւ. [բ]Ժողովուրդէն տասուերկու մարդ առէք, ամէն ցեղէն մէյմէկ
3 մարդ, Ու անոնց պատուիրելով՝ ըսէք. Ասկէ՝ Յորդանանու մէջէն՝ [գ]քահանայից ոտքերուն կոխած տեղէն՝ ձեզի տասուերկու քար վերցուցէք. և զանոնք ձեզի հետ տարէք, ու դրէք [դ]ան տեղը՝ ուր որ աս գիշեր իջևան պիտի ընէք։
4 Եւ Յեսու Իսրայէլի որդուոցմէ իր որոշած տասուերկու մարդիկը կանչեց, ամէն ցեղէն մէյմէկ մարդ.
5 Ու Յեսու անոնց ըսաւ. Յորդանանու մէջը՝ ձեր Տէր Աստուծոյն տապանակին առջևը անցէք, ու Իսրայէլի որդուոցը ցեղերուն թուովը՝ ամէն մէկերնիդ ձեր ուսերուն վրայ մէյմէկ քար վերցուցէք հոնկէ.
6 Որ ասիկայ ձեր մէջը նշան ըլլայ. [ե]Երբոր վաղը ձեր որդիքը ձեզի հարցընելու ըլլան՝ ու ըսեն թէ՝ Աս
7 քարերը ի՞նչ պէտք ըսեն ձեզի. Անոնց ըսէք. Քանզի Տէրոջը ուխտի տապանակին առջևէն՝ [զ]Յորդանանու ջուրերը կտրուեցան. երբոր անիկայ Յորդանանէն կ'անցնէր՝ Յորդանանու ջուրը կտրեցաւ, ու

Ն. Ք. Դ. Ք.
1451

[ա] Բ Օր. ԻԷ. 2. Գլ. Գ. 17.
[բ] Գլ. Գ. 12.
[գ] Գլ. Գ. 13.
[դ] Հմր 19, 20.
[ե] Հմր 21. Ել. ԺԲ. 26. ԺԳ. 14. Բ Օր. Զ. 20. Սաղ. ԽԳ. 1. ՀԷ. 3, 4, 5, 6.
[զ] Գլ. Գ. 13, 16.

Ն․ Ք․ ԴՔ․
1451

ե Ել․ ժբ․ 14 ։ Թու․ ժզ․ 40 ։

այս քարերը [ե] Իսրայէլի որդւոց մէջը
յիշատակի համար պիտի ըլլան յաւիտեան ։
8 Եւ Իսրայէլի որդիքը Յեսուին
պատուիրածին պէս ըրին .
ու Յորդանանու մէջէն տասներկու
քար առին՝ Իսրայէլի որդւոցը
ցեղերուն թուովը , ինչպէս որ Տէրը
Յեսուին հրամայեր էր , և զանոնք
իրենց հետը իջեւանի տեղը
9 տարին , ու հոն դրին ։ Եւ Յեսու ուրիշ
տասներկու քարեր ալ կանգնեց
Յորդանանու մէջը , ուխտին
տապանակը վերցընող քահանայից
ոտքերուն կեցած տեղը , ու մինչև
10 այս օրս հոն են ։ Եւ տապանակը
վերցընող քահանաները Յորդանանու
մէջը կայնեցան , մինչև որ Յեսու
լմնցուց ան բոլոր խօսքը , որն
որ Տէրը Յեսուին պատուիրեց՝ ժողովուրդին
ըսելու , ինչպէս որ
Մովսէս Յեսուին պատուիրեր էր .
և ժողովուրդը արտորալով անցաւ ։
11 Ու երբոր բոլոր ժողովուրդին անցնիլը
լմնցաւ , ան ատեն Տէրոջը
տապանակը ու քահանաները ժողովուրդին
առջևը անցան ։

է Թու․ լբ․ 20, 27, 28 ։

12 Եւ [է] Ռուբէնի որդիքը ու Գադի
որդիքը և Մանասէի կէս ցեղը բապառազինեալ՝
Իսրայէլի որդւոցը
առջևը անցան , ինչպէս որ Մովսէս
13 անոնց ըսեր էր . Քառասուն հազարի
չափ պատրաստուած զօրք Տէրոջը
առջևը՝ պատերազմի համար Երիքովի
դաշտը անցան ։

ը Գլ․ գ․ 7 ։

14 Նոյն օրը Տէրը՝ բոլոր [ը] Իսրայէլին
աչքերուն առջևը Յեսուն մեծցուց ,
ու անոր կենացը բոլոր օրերուն
մէջ՝ Մովսէսէն վախցածնուն պէս
15 անկէ կը վախնային ։ Եւ Տէրը
16 խօսեցաւ Յեսուին՝ ըսելով . [թ] Վըկայութեան
տապանակը վերցընող
քահանաներուն հրամմն ըրէ որ
17 Յորդանանէն ելլեն ։ Ուստի Յեսու՝
քահանաներուն հրամայեց , ու
18 ըսաւ . Յորդանանէն ելէք ։ Ու
երբոր Տէրոջը ուխտին տապանակը
վերցընող քահանաները Յորդանանու
մէջէն ելան , և քահանայից
ոտքերուն թաթերը ցամաքի վրայ
կոխեցին , Յորդանանու ջուրը իր
տեղը դարձաւ , [ժ] ու առջինին պէս
իր բոլոր եզերքներուն վրայ քալեց ։

թ Ել․ իե․ 16, 22 ։

ժ Գլ․ գ․ 15 ։

19 Եւ առաջին ամսուն տասներորդ
օրը՝ ժողովուրդը Յորդանանէն
դուրս ելլելով , [ժա] Գաղգաղայի մէջ
Երիքովի արևելեան կողմը իջեւան
20 ըրին ։ Եւ [ժբ] ան տասներկու քարը՝
որ Յորդանանէն առեր էին ,
Յեսու Գաղգաղայի մէջ կանգնեց .
21 Եւ Իսրայէլի որդւոցը խօսեցաւ՝
ըսելով . [ժգ] Վաղը՝ թէ որ ձեր որդիքը
իրենց հայրերուն հարցընելու

ժա Գլ․ ե․ 9 ։

ժբ Հմր 3 ։

ժգ Հմր 6 ։

ըլլան՝ ու ըսեն թէ՝ Աս քարերը
22 ինչ են . Ձեր տղոցը իմացընէք՝
ըսելով . [ժդ] Իսրայէլը աս Յորդանանէն
23 ցամաքով անցաւ . Որովհետև ձեր
Տէր Աստուածը ձեր առջևէն
Յորդանանու ջուրերը ցամքեցուց՝
մինչև որ դուք անցաք , ինչպէս որ
ձեր Տէր Աստուածը Կարմիր ծովուն
մէջն ալ ըրաւ , [ժե] որն որ ցամքեցուց
մեր առջևէն մինչև որ մենք անցանք .
24 Որպէս զի [ժզ] երկրիս ամէն
ազգերը գիտնան՝ որ Տէրոջը ձեռքը
զօրաւոր է , և դուք [ժը] ձեր Տէր
Աստուծմէն միշտ վախնաք ։

Ն․ Ք․ ԴՔ․
1451

ժդ Գլ․ գ․ 17 ։

ժե Ել․ ժդ․ 21 ։

ժզ Գ Թագ․ ը․ 42, 43 ։ Դ Թագ․ ժթ․ 19 ։ Սաղ․ ճզ․ 8 ։

ժէ Ել․ ժե․ 16 ։ Ա Մն․ իթ․ 12 ։ Սաղ․ ձթ․ 13 ։

ժը Ել․ ժդ․ 31 ։ Բ Օր․ զ․ 2 ։ Սաղ․ ձթ․ 7 ։ Երեմ․ ժ․ 7 ։

ԳԼ․ Ե

1 Քանանացիք կը վախնան ։ 2 Յեսու կը նորոգէ թլփատութիւնը ։ 10 Գաղգաղայի մէջ զատիկը կ'ընեն ։ 12 Մանանան իջնելէն կը դադրի ։ 13 Հրեշտակ մը կ'երևնայ Յեսուին ։

ա Ել․ ժե․ 14, 15 ։ Գլ․ բ․ 9, 10, 11 ։ Սաղ․ խը․ 6 ։ Եզեկ․ իա․ 7 ։

բ Թու․ ժգ․ 30 ։

1 Ու երբոր [ա] լսեցին Ամորհացւոց բոլոր
թագաւորները , որոնք Յորդանանու
ասդին արևմտեան կողմը
էին , ու Քանանացւոց բոլոր
թագաւորները , [բ] որոնք ծովեզերքին
քովը էին , թէ Տէրը
Իսրայէլի որդւոցը առջևէն՝ մինչև
անոնց անցնիլը Յորդանանու ջուրերը
ցամքեցուցեր է , անոնց սիրտը
հալեցաւ , [գ] ու Իսրայէլի որդւոցը
երեսէն՝ անոնց վրայ համարձակութիւն
չմնաց ։

գ Գ Թագ․ ժ․ 5 ։

2 Ան ատենը Տէրը Յեսուին ըսաւ .
Քեզի * սուր դանակներ շինէ , ու
դարձիր Իսրայէլի որդիքը նորէն
3 թլփատէ ։ Եւ Յեսու իրեն սուր
դանակներ շինեց , ու Բլուր անթլփատից
ըսուած տեղը Իսրայէլի
4 որդիքը թլփատեց ։ Եւ աս է
պատճառը , որուն համար Յեսու
զանոնք թլփատեց . [դ] Եգիպտոսէն
ելած բոլոր ժողովուրդին արուները՝
ամէն պատերազմող մարդիկը Եգիպտոսէն
ելլելէն ետքը՝ անապատին
5 մէջ ճամբան մեռան . Ու բոլոր
ելած ժողովուրդը թլփատուած
էր . բայց Եգիպտոսէն ելլելէն ետքը՝
անապատին մէջ՝ ճամբան ծնած
բոլոր ժողովուրդը չթլփատեցին ։
6 Քանզի Իսրայէլի որդիքը [ե] քառասուն
տարի անապատին մէջը պտըտեցան ,
մինչև որ Տէրոջը խօսքին հնազանդութիւն
չընող բոլոր ազգը՝
այսինքն Եգիպտոսէն ելլող պատերազմական
մարդիկը սպառեցան .
որովհետև Տէրը անոնց երդում
ըրաւ որ [զ] բնաւ անոնց չցուցընէ
ան երկիրը՝ [է] ան կաթ ու մեղր
բղխող երկիրը , որն որ Տէրը անոնց
հայրերուն երդում ըրեր էր
7 մեզի տալու ։ Ուստի [ը] անոնց տեղը
անոնց զաւակները հանեց , ու զանոնք
թլփատեց Յեսու . քանզի անթլփատ
էին . որովհետև ճամբուն

* Կամ՝ գայլախազէ ։ Տես Ել․ դ․ 25 ։

դ Թու․ ժդ․ 29 ։ իզ․ 64, 65 ։ Բ Օր․ բ․ 16 ։

ե Թու․ ժդ․ 33 ։ Բ Օր․ ա․ 3 ։ բ․ 7, 14 ։ Սաղ․ ղե․ 10 ։

զ Թու․ ժդ․ 23 ։ Սաղ․ ղե․ 11 ։ Եբր․ գ․ 11 ։

է Ել․ գ․ 8 ։

ը Թու․ ժդ․ 31 ։ Բ Օր․ ա․ 39 ։

Ն. Ք. Դ. Ք.
1451

8 մէջ թլփատած չէին զանոնք ։ Ու
երբոր բոլոր ժողովուրդին թլփա-
տուիլը լմնցաւ , բանակին մէջ ի-
րենց տեղը նստան , [ծ] մինչև որ ող-
9 ջացան ։ Ան ատենը Տէրը Յեսուին
ըսաւ . Այսօր [կ] Եգիպտոսի նախա-
տինքը ձեր վրայէն * վերցուցի .
ուստի ան տեղին անունը մինչև աս
10 օրս [հ] † Գաղգաղա ըսուեցաւ ։ Եւ
Իսրայէլի որդիքը Գաղգաղայի մէջ
բանակեցան . ու [ձ] Նամսուն չորեքտա-
սաներորդ օրը իրիկուան դէմ՝ Ե-
րիքովի դաշտերուն մէջը զատիկը
11 ըրին ։ Եւ զատկին հետևեալ օրը
ան երկրին պտուղէն բաղարջ կե-
րան , ու նոյն օրը բոհրած ցորեն
ալ կերան ։
12 Եւ հետևեալ օրը երբոր ան երկ-
րին պտուղէն կերան , [ղ] մանանան
դադարեցաւ . ու անկէ ետքը Իս-
րայէլի որդւոցը համար՝ ալ մանա-
նայ չէր գտնուեր . և ան տարին
Քանանու երկրին պտուղէն կերան ։
13 Ու երբոր Յեսու Երիքովի մօտ
էր , աչքերը վերցընելով տեսաւ որ՝
ահա [ճ] իր դիմացը մէկ մարդ մը կայ-
ներ էր , և [մ] անոր ձեռքը մերկ սուր
մը կար . ու Յեսու անոր մօտենալով՝
անոր ըսաւ . Մեզմէ՞ ես , թէ մեր
14 թշնամիներէն ես . Եւ անիկայ ը-
սաւ . Չէ , այլ ես [յ] Տէրոջը զօրա-
վարն եմ , — հիմա եկայ ։ Եւ
Յեսու [ն] երեսի վրայ գետինը ինկաւ
ու երկրպագութիւն ըրաւ , և անոր
ըսաւ . Իմ տէրս իր ծառային ի՛նչ
15 կը հրամայէ ։ Ու Տէրոջը զօրա-
վարը Յեսուին ըսաւ . [շ] Ոտքերէդ
կօշիկներդ հանէ . քանզի կայնած
տեղդ սուրբ է . և Յեսու այնպէս
ըրաւ ։

[ծ] Տես Ծն. ԼԴ. 25։
[կ] Ծն. ԼԴ. 14։ Ա Թագ. ԺԴ. 6։ Տես Ղև. ԺԲ. 3։ Գլ. ԻԴ. 14։ Եզեկ. Ի. 7։ ԻԳ. 3, 8։
* Եբր. գլորեցուցի.
[հ] Գլ. Դ. 19։
† Յմ՝ գլորում։
[ձ] Ել. ԺԲ. 6։ Թուոց. Թ. 5։
[ղ] Ել. ԺԶ. 35։
[ճ] Ծն. ԺԲ. 2։ ԼԲ. 24։ Ել. ԻԳ. 23։ Զաք. Ա. 8։ Գործ. Ա. 10։
[մ] Թուոց. ԻԲ. 23։
[յ] Տես Ել. ԻԳ. 20։ Դան. Ժ. 13, 21։ ԺԲ. 1։ Յայտ. ԺԲ. 7։ ԺԹ. 11, 14։
[ն] Ծն. ԺԷ. 3։
[շ] Ել. Գ. 5։ Գործ. Է. 33։

ԳԼ. Զ.

1 Երիքով կը գրաւուի ։ 2 Աստուած Յեսուին կ'իմացընէ թէ ի՛նչպէս պիտի պաշարէ զանիկայ ։ 12 Քաղաքին բոլորտիքէն կը դառնան ։ 17 Ան քաղաքը պիտի նզովուէր ։ 20 Պարիսպները վար կ'իյնան ։ 22 Ռախաբ կ'ազատուի ։ 26 Յեսու կ'անիծէ Երիքովը նորէն շինողը ։

1 Ու Երիքովը Իսրայէլի որդւոցը
[ա] պատճառաւ ամուր կերպով
մը փակուած էր . ելլող ու մտնող
2 չկար ։ Եւ Տէրը Յեսուին ըսաւ .
Նայէ՝ Երիքովը ու [բ] անոր թագա-
ւորը՝ և զօրաւոր կտրիճները [գ] քու
3 ձեռքդ տուի ։ Ուստի ամէն պա-
տերազմական մարդիկները քաղա-
քին բոլորտիքը դառնալով՝ մէկ
անգամ քաղաքին բոլորտիքը պտը-
4 տիք . վեց օր ասանկ ընես ։ Եւ
տապանակին առջևը՝ եօթը քահա-
նայ եօթը † Յոբելեան փողերը առ-
նեն . ու եօթներորդ օրը քաղաքին
բոլորտիքը եօթը անգամ պտը-
տիք , և [դ] քահանաները փողերը
5 հնչեցնեն . Ու երբոր Յոբելեան
եղջիւրները ուժով հնչեցնեն , և
դուք փողերուն ձայնը լսէք , բոլոր
ժողովուրդը մեծ աղաղակ մը հա-
նէ . և քաղաքին պարիսպները վար
պիտի իյնան , ու ժողովուրդին ա-
մէն մէկը շիտակ յառաջ երթալով
ներս պիտի մտնէ ։
6 Եւ Նաւէի որդին Յեսուն՝ քա-
հանաները կանչեց , ու անոնց ը-
սաւ . Ուխտին տապանակը վեր-
ցուցէք , ու Տէրոջը տապանակին
առջևէն եօթը քահանայ եօթը
7 Յոբելեան փողեր առնեն ։ Ետքը
ժողովուրդին ըսաւ . Անցէք՝ ու
քաղաքին բոլորտիքը պտըտեցէք ,
և զինուորները Տէրոջը տապանա-
8 կին առջևը անցնին ։ Ու երբոր
Յեսու ժողովուրդին պատուիրեց ,
եօթը քահանաները՝ որ եօթը Յո-
բելեան փողերը ունէին , Տէրոջը
առջևը անցնելով՝ փողերը հնչեցու-
ցին , ու Տէրոջը ուխտին տապա-
նակը անոնց ետևէն կ'երթար ։
9 Եւ զինուորները՝ փողերը հնչեցը-
նող քահանաներուն առջևէն կ'եր-
թային , [ե] բայց վերջապահները՝
տապանակին ետևէն . — քահանա-
ները փողերը հնչեցընելով կ'երթա-
10 յին ։ Եւ Յեսու՝ ժողովուրդին
պատուիրելով՝ ըսաւ . Բնաւ աղա-
ղակ մի՛ հանէք , և ձայներնիդ
չլսուի , ու ձեր բերնէն խօսք մը
չելլէ , մինչև ան օրը՝ որ ես ձեզի
ըսեմ թէ , Աղաղակ հանեցէք .
11 ան ատենը աղաղակեցէք ։ Ուստի
Տէրոջը տապանակը քաղաքին բո-
լորտիքը մէկ անգամ պտըտելէն
ետև բանակը դարձան , ու գիշերը
բանակին մէջը մնացին ։
12 Եւ Յեսու առտուանց կանուխ
ելաւ , [զ] ու քահանաները Տէրոջը
13 տապանակը վերցուցին ։ Եւ եօթը
Յոբելեան փողերը կրող եօթը քա-
հանաները Տէրոջը տապանակին
առջևէն կ'երթային՝ փողերը հնչե-
ցընելով , ու զինուորները անոնց
առջևէն կ'երթային , ու վերջա-
պահները Տէրոջը տապանակին ե-
տևէն . և քահանաները փողերը հնչե-
14 ցընելով կ'երթային ։ Երկրորդ օրն
ալ քաղաքին բոլորտիքը մէկ ան-
գամ պտըտելով՝ բանակը դարձան .
15 վեց օր այսպէս ըրին ։ Ու եօթնե-
րորդ օրը կանուխ ելան՝ արշալու-
սին ծագած ատենը , ու քաղաքին
բոլորտիքը եօթը անգամ պտըտե-
ցան նոյն կերպով . միայն թէ ան
օրը՝ քաղաքին բոլորտիքը եօթը
16 անգամ պտըտեցան ։ Ու եօթնե-
րորդ անգամին երբոր քահանաները
փողերը հնչեցուցին , Յեսու ժողո-

[ա] Եբր. երեսէն
[բ] Բ Օր. Է. 24։
[գ] Գլ. Բ. 9, 24։ Ը. 1։
† Կամ՝ խոյի եղջիւրէ

Ն. Ք. Դ. Ք.
1451

[դ] Թու. Ժ. 8։
[ե] Թու. Ժ. 25։
[զ] Բ Օր. ԼԱ. 25։

վուրդին ըսաւ . Աղաղակեցէք .
քանզի Տէրը ձեզի քաղաքը ձեր ձեռ-
17 քը տուաւ ։ Եւ քաղաքը ու բո-
լոր անոր մէջը եղածը՝ Տէրոջմէ
նզոված ըլլան . միայն Ռախաբ
պոռնիկը [ղ]մեր խրկած լրտեսները
պահելուն համար ողջ մնայ , թէ
ինքը և թէ իրեն հետ տանը մէջ
18 բոլոր եղողները ։ Բայց դուք [ե]ա-
մէն կերպով զգուշանաք նզովա-
ծէն . չըլլայ որ նզովածէն առնե-
լով՝ դուք ալ նզոված ըլլաք ; ու
Իսրայէլի բանակը նզովքի մէջ ձգե-
լով , [ը]զանիկայ նեղութեան հան-
19 դըպցընէք ։ Եւ բոլոր արծաթը
ու ոսկին՝ և պղնձէ ու երկաթէ
ամանները՝ Տէրոջը համար սուրբ
ըլլան . Տէրոջը գանձը մըտ-
նեն ։

20 Ուստի ժողովուրդը աղաղակեց .
որովհետև փողերը հնչուեցան . ու
երբոր ժողովուրդը փողերուն ձայնը
լսեց , ու ժողովուրդը բարձրաձայն
աղաղակեց , [թ]պարիսպները վար
ինկան . և ժողովուրդին ամէն մէկը
շիտակ յառաջ քաղաքը մտնելով՝
21 քաղաքը առին . Ու [ժ]բոլոր քաղա-
քին մէջը եղողը՝ այր և կին՝ երի-
տասարդ և ծեր՝ արջառ՝ ոչխար
ու էշ՝ սուրի բերնէ անցընելով կոր-
22 սընցուցին ։ Եւ Յեսու ան երկիրը
լրտեսող երկու մարդոցը ըսաւ .
Ան պոռնիկ կնկանը տունը գացէք ,
ու [ի]ինչպէս որ անոր երդում ըրիք ,
կնիկը ու անոր ամէն ունեցածը
23 անկէ դուրս հանեցէք ։ Ուստի ան
լրտես երիտասարդները գացին , ու
Ռախաբը [լ]և անոր հայրը ու մայրը
ու եղբայրները՝ և անոր ամէն ու-
նեցածը դուրս հանեցին , ու անոր
բոլոր ազգատոհմն ալ դուրս հա-
նեցին , և զանոնք Իսրայէլի բանա-
24 կին դուրսը կեցուցին ։ Ու քա-
ղաքը՝ և բոլոր անոր մէջը եղածը
կրակով այրեցին . [խ]միայն արծա-
թը ու ոսկին , և պղնձէ ու երկաթէ
ամանները՝ Տէրոջը տանը գանձին
25 մէջը դրին ։ Այսպէս Յեսու ողջ
պահեց Ռախաբ պոռնիկը՝ ու անոր
հօրը տունը՝ և անոր ամէն ունեցա-
ծը . ու [ծ]անիկայ Իսրայէլի մէջ
բնակեցաւ մինչև այսօր . քանզի ա-
նիկայ պահեց ան լրտեսները՝ որոնք
Յեսու խրկեր էր Երիքովը լրտեսե-
լու համար ։

26 Եւ ան ատենը Յեսու երդում
ընելով՝ ըսաւ . [կ]Տէրոջը առջևը ա-
նիծեալ ըլլայ ան մարդը՝ որ ելլէ
ու աս Երիքով քաղաքը շինէ . իր
անդրանիկովը անոր հիմերը դնէ ,
ու անոր դռներն ալ իր պզտիկ
տղովը կանգնէ ։

27 [հ]Եւ Տէրը Յեսուին հետն էր . ու-
[ձ]անոր համբաւը բոլոր երկրին մէջ
տարածուեցաւ ։

Ն. Ք. Դ.Ք.
1451

ղ Գլ. Բ. 4.

ե Բ Օր. Է. 26. Ժգ. 17. Գլ. Է. 1. 11. 12.

ը Գլ. Է. 25. Գ Թագ. Ժը. 17. 18. Յովն. Ա. 12.

թ Հմր 5. Եբր. Ժա. 30.

ժ Բ Օր. Է. 2.

ի Գլ. Բ. 14. Եբր. Ժա. 31.

լ Գլ. Բ. 13.

խ Հմր 19.

ծ Տես Մատ. Ա. 5.

կ Գ Թագ. Ժզ. 34.

հ Գլ. Ա. 5.

ԳԼ. Է

1 Իսրայէլացիք կը յաղթուին Գայի բնակիչներէն ։ 6 Յեսու աս բանիս համար Աստուծոյ կը բողոքէ ։ 10 Աստուած կ'իմացընէ անոր՝ թէ ինչ պարտի ընել ։ 16 Աքարը վիճակով կը բռնուի ։ 19 Անոր խոստովանութիւնը ։ 22 Զանիկայ իր բոլոր ունեցածովը Աքովրի ձորին մէջ կը կորսընցընեն ։

1 Բայց Իսրայէլի որդիքը նզովքի
վրայով յանցանք գործեցին .
քանզի Յուդայի ցեղէն Զարայի
որդւոյն *Զաբդիի որդւոյն Քար-
միին որդին [պ]Աքարը՝ նզովածէն
առաւ , ու Տէրոջը բարկութիւնը
Իսրայէլի որդւոցը վրայ բորբոքե-
ցաւ ։
2 Եւ Յեսու Երիքովէն մարդիկ-
ներ խրկեց դէպ 'ի Գայի , որ Բե-
թաւանին մօտ է , — Բեթելէն ա-
րևելեան կողմն է , և խօսեցաւ ա-
նոնց ըսելով . Ելէք ու ան երկիրը
լրտեսեցէք . և ան մարդիկը ելան՝
3 ու Գային լրտեսեցին ։ Եւ Յե-
սուին դարձան , ու անոր ըսին .
Բոլոր ժողովուրդը չելլէ , հապա եր-
կու կամ իրեք հազար մարդու չափ
ելլեն , ու Գային զարնեն . բոլոր
ժողովուրդը հոն տանելով մի՛ յոգ-
նեցըներ . քանզի անոնք քիչուոր են ։
4 Ուստի ժողովուրդէն իրեք հազարի
չափ մարդ հոն ելան . [ճ]բայց Գա-
5 յին մարդոցը առջևէն փախան . Եւ
Գային մարդիկը՝ անոնցմէ երեսուն-
ուվեց մարդու չափ զարկին . քան-
զի զանոնք դրանը առջևէն մինչև
Սեբարիմը հալածեցին , ու զառ 'ի
վայրին վրայ զանոնք զարկին . ուս-
տի [մ]ժողովուրդին սիրտը հալեցաւ
ու ջուրի պէս եղաւ ։
6 Եւ Յեսու [յ]իր հանդերձները
պատռելով՝ Տէրոջը տապանակին
առջևը երեսին վրայ գետինը ինկաւ
մինչև իրիկուն , թէ ինքը և թէ
Իսրայէլի ծերերը , ու [ն]իրենց
7 գլխուն վրայ հող ցանեցին ։ Եւ
Յեսու ըսաւ . Ո՜հ՝ Տէր Եհովայ ,
[շ]ինչո՞ւ համար աս ժողովուրդը
Յորդանանու ասդին կողմը անցու-
ցիր , որ մեզ Ամօրհացւոց ձեռքը
մատնես , ու մեզ կորսընցընես . ե-
րանի թէ Յորդանանու անդիի
8 կողմը գոհ ըլլալով մնայինք ։ Ո՜հ
Տէր՝ Իսրայէլը իր թշնամիներուն
առջևը կռնակ դարձընելէն ետև՝
9 ալ ես ինչ ըսեմ . Որովհետև Քա-
նանացիները ու երկրին բոլոր բնա-
կիչները լսելով՝ մեզ պիտի պաշա-
րեն , ու [ո]մեր անունը երկրիս վրա-
յէն բոլորովին պիտի վերցընեն . ան
ատենը [չ]քու մեծ անունդ ինչ
պիտի ընես ։

Ն. Ք. Դ.Ք.
1451

ձ Գլ. Թ. 1. 3.

* Կամ՝ Զամբրիի. Ա Մն. Բ. 6.

պ Գլ. Իբ. 20. Ա Մն. Բ. 7.

ճ Ղև. Իզ. 17. Բ Օր. Իը. 25.

մ Գլ. Բ. 9. 11. Ղև. Իզ. 36. Սաղ. Իբ. 14.

յ Ծն. Լէ. 29. 34.

ն Ա Թագ. Դ. 12. Բ Թագ. Ա. 2. Ժգ. 19. Նեեմ. Թ. 1. Յոբ. Բ. 12.

շ Ել. Ե. 22. Դ Թագ. Գ. 10.

ո Սաղ. Ճգ. 4.

չ Տես Ել. Լբ. 12. Թուոց Ժդ. 13.

Ն. Ք. ԴՔ.
1451

10 Ու Տէրը Յեսուին ըսաւ. Ոտքի
վրայ ելիր. ինչու համար այսպէս
11 երեսիդ վրայ ինկեր ես. [Ի]Իսրայէլը
մեղք գործեց, և իմ անոնց հրամայած
ուխտս զանց ըրին. [Լ]քանզի
նզովածէն առին, ու գողութիւն
ըրին, և [Խ]սուտ զրուցեցին, ու նաև
իրենց կարասիներուն մէջը դրին.
12 [Ծ]Ուստի Իսրայէլի որդիքը պիտի
չկրնան իրենց թշնամիներուն առջև
կենալ. իրենց թշնամիներուն
առջև կռնակ պիտի դարձնեն,
քանզի [Կ]նզոված եղան. Ալ ձեր
հետը պիտի չըլլամ, թէ որ դուք
նզովուածը ձեր մէջէն բնաջինջ չընէք։
13 Ելի՛ր [Հ]ժողովուրդը սրբէ, ու
ըսէ. [Ձ]Վաղուան համար սրբուեցէք.
քանզի Իսրայէլին Տէր Աստուածը
այսպէս կ'ըսէ. Ո՛վ Իսրայէլ՝
ձեր մէջը նզոված կայ. մինչև
որ նզովածը ձեր մէջէն չվերցընէք,
քու թշնամիներուդ առջև պիտի
14 չկրնաս կենալ։ Ուստի առտուանց
ձեր ցեղերովը մօտենաք, ու [Ղ]Տէրը
որ ցեղը [illegible] բռնելու ըլլայ, անիկայ
իր ազգատոհմներովը մօտենայ.
և Տէրը որ ազգատոհմը
բռնելու ըլլայ, անիկայ իր տուներովը
մօտենայ. ու Տէրը որ տունը
բռնելու ըլլայ, անիկայ իր մարդիկներովը
15 մօտենայ. [Ճ]Եւ ով որ նզովածով
բռնուի, կրակով պիտի
այրուի, թէ ինքը և թէ իր ամէն
ունեցածը. քանզի Տէրոջը ուխտը
[Մ]զանց ըրաւ, ու Իսրայէլի մէջ
[Յ]անզգամութիւն ըրաւ։

16 Ուստի Յեսու առտուանց կանուխ
ելաւ, ու Իսրայէլը իր ցեղերովը
մօտեցուց, և Յուդայի ցեղը բռնուեցաւ.
17 Ու Յուդայի ազգատոհմները
մօտեցընելուն, Զարայեանց
ազգատոհմը բռնուեցաւ. ու Զարայեանց
տոհմը մարդիկներովը մօտեցընելուն,
Զաբդին բռնուեցաւ.
18 Եւ անոր տունը մարդիկներովը
մօտեցընելուն, Յուդայի ցեղէն
Զարայի որդւոյն Զաբդիի որդւոյն
Քարմիին որդին Աքարը [Ն]բռնուեցաւ։
19 Ան ատենը Յեսու Աքարին
ըսաւ. Որդիս՝ [Շ]հիմա Իսրայէլի
Տէր Աստուծոյն փառք տուր, ու
[Ո][illegible] անոր խոստովանէ՛, և
[Չ]քու ըրածդ հիմա ինծի յայտնէ՛,
20 ինծմէ մի՛ պահեր։ Ու Աքարը պատասխան
տուաւ Յեսուին, և ըսաւ.
Իրաւցընէ ես Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն
դէմ մեղք գործեցի, ու
21 աստանկ աստանկ բան մը ըրի. Այսինքն՝
աւարին մէջը մէկ աղուոր
[illegible] Բաբելոնի վերարկու մը՝
ու երկու հարիւր սիկղ արծաթ՝ և
յիսուն սիկղի ծանրութեամբ մէկ
ոսկի լեզու մը տեսայ, ու անոնց

[Ի] Հմր 1։
[Լ] Գլ. Զ. 17, 18։
[Խ] Տես Գործ. Ե. 1, 2։
[Ծ] Տես Թուոց ԺԴ. 45։ Դատ. Բ. 14։
[Կ] Բ Օր. Է. 26։ Գլ. Զ. 18։
[Հ] Ել. ԺԹ. 10։
[Ձ] Գլ. Գ. 5։
[Ղ] Առակ. ԺԶ. 33։
[Ճ] Տես Ա Թագ. ԺԴ. 38, 39։
[Մ] Հմր 11։
[Յ] Ծն. ԼԴ. 7։ Դատ. Ի. 6։
[Ն] Ա Թագ. ԺԴ. 42։
[Շ] Տես Ա Թագ. Զ. 5։ Երեմ. ԺԳ. 16։ Յով. Թ. 24։
[Ո] Թուոց Ե. 6, 7։ Բ Մն. Լ. 22։ Սաղ. ԾԱ. 3։ Դան. Թ. 4։
[Չ] Ա Թագ. ԺԴ. 43։

ցանկալով առի. և ահա անոնք իմ
վրանիս մէջ հողին տակը պահուած
են, ու արծաթը անոր տակն է։
22 Ուստի Յեսու լրաբերներ խրկեց.
ու անոնք վրանը վազեցին. և ահա
վրանին մէջը պահուած էր ան, ու
23 արծաթը անոր տակն էր. Եւ զանոնք
վրանին մէջէն առնելով՝ Յեսուին
ու բոլոր Իսրայէլի որդւոցը
բերին, և զանոնք Տէրոջը առջև
դրին։

24 Ան ատենը Յեսու ու իրեն հետ
բոլոր Իսրայէլը՝ Զարայեան Աքարը,
ու ան արծաթը՝ և վերարկուն՝
ու ոսկի լեզուն՝ և անոր տղաքը՝
աղջիկները՝ արջառները՝ էշերը՝
ոչխարները՝ վրանը ու անոր ամէն
բանը առին, և զանոնք [Պ]Աքովրի
25 ձորը հանեցին։ Ու Յեսու ըսաւ.
[Ջ]Ինչո՞ւ համար դուն մեզ նեղեցիր.
Տէրը այսօր քեզ պիտի նեղէ. [Ռ]Ուստի
բոլոր Իսրայէլը զանիկայ քարերով
քարկոծեցին, ու զանոնք քարերով
քարկոծելէն ետև՝ կրակով
26 այրեցին։ Եւ [Ս]անոր վրայ մէկ
մեծ քարակոյտ մը դիզեցին, [illegible]
մինչև աս օրս։ Ու [Վ]Տէրը իր
սաստիկ բարկութենէն դադարեցաւ.
աս պատճառաւ ան տեղին
անունը [Տ][Ր]Աքովրի ձոր ըսուեցաւ
մինչև աս օրս։

ԳԼ. Ը.

1 Աստուած կը քաջալերէ Յեսուն։ 3 Գայի քաղաքը առնուելուն հնարքը։ 29 Գային թագաւորը կը կախուի։ 30 Յեսու սեղան մը կը շինէ. 32 քարերու վրայ կը գրէ օրէնքը. 33 և բոլոր օրհնութիւնները ու անէծքները ժողովուրդին առջև կը կարդայ։

1 Ու Տէրը Յեսուին ըսաւ. [Ց]Մի
վախնար, ու մի՛ զարհուրիր.
բոլոր պատերազմող մարդիկները
հետդ առ, ու ելի՛ր դէպ ՚ի Գայի
գնա. [Ւ]ահա Գայիի թագաւորը ու
անոր ժողովուրդը՝ և անոր քաղաքը
ու անոր երկիրը քու ձեռքդ տուի.
2 Եւ [Փ]Երիքովին ու անոր թագաւորին
ըրածիդ պէս, Գային ու անոր
թագաւորին [illegible] ընես. միայն թէ
[Ք]անոր աւարը ու անասունները
ձեզի առնէք։ Քաղաքին ետևի
կողմէն դարաններ պատրաստէ։
3 Ուստի Յեսու ու բոլոր պատերազմող
մարդիկները ոտք ելան, որ
Գայիի վրայ երթան. և Յեսու երսուն
հազար զօրաւոր մարդ ընտրեց,
ու զանոնք գիշերով խրկեց.
4 Եւ անոնց պատուիրելով՝ ըսաւ.
Նայեցէ՛ք, [Օ]դուք քաղաքին ետևէն՝
ան քաղաքին համար դարանի մէջ
պիտի նստիք. քաղաքէն շատ մի
հեռանար, և ամէնքնիդ ալ պատրաստ
5 ըլլաք. Ու ես իմ հետս եղող
բոլոր ժողովուրդով քաղաքին պի-

[Պ] Հմր 26։ Գլ. ԺԵ. 7։
[Ջ] Գլ. Զ. 18։ Ա Մն. Բ. 7։ Գաղ. Ե. 12։
[Ռ] Բ Օր. ԺԷ. 5։
[Ս] Գլ. Ը. 29։ Բ Թագ. ԺԸ. 17։ Ողբ. Գ. 53։
[Վ] Բ Օր. ԺԳ. 17։ Բ Թագ. ԻԱ. 14։
[Տ] Հմր 24։ Եսա. ԿԵ. 10։ Ովսէ. Բ. 15։
[Ր] Ըսել է նեղութեան, կամ խռովութեան
[Ց] Բ Օր. Ա. 21։ Է. 18։ Ը. 8։ Գլ. Ա. 9։
[Ւ] Գլ. Զ. 2։
[Փ] Գլ. Զ. 21։
[Ք] Բ Օր. Ի. 14։
[Օ] Դատ. Ի. 29։

Ն․ Ք․ Ք․Ծ․ 1451

տի մօտենամ․ ու երբոր անոնք
առջի անգամին պէս մեզի դէմ ել-
լեն, [Ղ]անոնց առջեւէն պիտի փախ-
6 չինք․ Ու անոնք մեր ետեւէն պիտի
ելլեն, մինչեւ որ զանոնք քաղաքէն
զատենք․ որովհետեւ անոնք պիտի
ըսեն թէ, Մեր առջեւէն փախան
առջի անգամին պէս․ ու մենք ա-
7 նոնց առջեւէն պիտի փախչինք ։ Ան
ատենը դուք դարանէն ելէք, ու
քաղաքը առէք․ քանզի ձեր Տէր
Աստուածը զանիկայ ձեր ձեռքը
8 պիտի տայ ։ Ու երբոր քաղաքը
առնէք, քաղաքը կրակով այրեցէք․
Տէրոջը խօսքին պէս ըրէք․ [Ի]Ահա
9 ձեզի պատուիրեցի ։ Եւ Յեսու
զանոնք խրկեց, ու անոնք գացին
դարանը նստան՝ Բեթելի ու Գայիի
մէջտեղը, Գայիի արեւմտեան կող-
մը․ և Յեսու ան գիշերը ժողո-
վուրդին մէջը մնաց ։

10 Ու Յեսու առտուանց կանուխ
ելաւ՝ ու ժողովուրդը աչքէ ան-
ցուց, և ինքը Իսրայէլի ծերերուն
հետ՝ ժողովուրդին առջեւէն դէպ 'ի
11 Գայի գնաց․ [Ը]Եւ իր հետը եղող
բոլոր պատերազմական մարդիկներն
ալ ելան, ու մօտենալով՝ քաղա-
քին առջեւը գացին, ու Գայիի
հիւսիսային կողմը բանակեցան․ և
անոնց ու Գայիի մէջտեղը մէկ ձոր
12 մը կար ։ Եւ հինգ հազարի չափ
մարդ առաւ, ու զանոնք դարանի
մէջ նստեցուց Բեթելի ու Գայիի
մէջտեղը՝ *քաղաքին արեւմտեան
13 կողմը ։ Ու ժողովուրդը քաղաքին
հիւսիսային կողմը դրաւ բոլոր բա-
նակը, ու քաղաքին արեւմտեան
կողմը [Ե]դարանը․ և Յեսու ան գի-
շերը ձորին մէջը գնաց ։

14 Ու երբոր Գայիի թագաւորը զա-
նիկայ տեսաւ, քաղաքին մարդիկ-
ներովը շուտով ու կանուխ դուրս
ելաւ, որ ինքը ու իր բոլոր ժողո-
վուրդը՝ որոշ ժամանակով մը դաշ-
տի վրայ Իսրայէլի դէմ պատերազ-
մին, ու [Ժ]չէր գիտեր որ քաղաքին
ետեւ իրեն համար դարան դրուա-
15 ծ էր ։ Եւ Յեսու ու բոլոր
Իսրայէլը [Խ]անոնց առջեւ զիրենք
զարնուածի պէս ցուցընելով՝ անա-
16 պատին ճամբան փախան ։ Ու քա-
ղաքին մէջը եղող բոլոր ժողովուր-
դը ժողվուեցաւ որ զանոնք հալա-
ծեն, ու Յեսուին ետեւէն իյնալով՝
17 քաղաքէն զատուեցան ։ Եւ Գայիի
ու Բեթելի մէջ մարդ չմնաց՝ որ
Իսրայէլին ետեւէն չելլէ․ ուստի
քաղաքը բաց թողուցին, ու Իս-
րայէլին ետեւէն ինկան ։

18 Եւ Տէրը Յեսուին ըսաւ․ Ձեռքդ
եղած նիզակը դէպ 'ի Գայի երկըն-
ցուր․ քանզի զանիկայ քու ձեռքդ
պիտի տամ․ և Յեսու ձեռքը եղած
նիզակը դէպ 'ի քաղաքը երկըն-
19 ցուց ։ Ու դարանակալները շու-
տով իրենց տեղէն ելան, և անիկայ
իր ձեռքը երկընցուցածին պէս,
վազեցին քաղաքը մտան, ու առին
անիկայ, և շուտով մը քաղաքը
20 կրակով բռնկցուցին ։ Ու Գայիի
բնակիչները ետեւին դարձան տե-
սան որ՝ ահա քաղաքին ծուխը մին-
չեւ երկինքը կ'ելլէր․ և անոնք հոս
կամ հոն փախչելու կարողութիւն
չունէին․ ու անապատը փախչող
ժողովուրդն ալ՝ իր ետեւէն ինկող-
21 ներուն վրայ դարձաւ ։ Եւ Յեսու
ու բոլոր Իսրայէլը երբոր տեսան որ
դարանակալները քաղաքը առին,
ու քաղաքին ծուխը վեր կ'ելլէր,
իրենք ալ ետ դարձան, ու Գայիի
22 մարդիկները զարկին ։ Մէկալներն
ալ քաղաքէն անոնց դէմը ելան․
ուստի մէկ կողմանէ ասոնք՝ ու մէ-
կալ կողմանէ ալ անոնք ըլլալով,
Գայիի մարդիկները Իսրայէլացւոց
մէջտեղը մնացին․ ու զանոնք զար-
կին՝ մինչեւ որ [Լ]անոնցմէ մարդ մը
23 ողջ չմնաց ու չազատեցաւ ։ Եւ
Գայիի թագաւորը ողջ բռնեցին,
ու զանիկայ Յեսուին բերին ։

24 Ու երբոր Իսրայէլացիք՝ Գայիի
բոլոր բնակիչները՝ զիրենք հալա-
ծողները դաշտին ու անապատին
մէջ ջարդեցին, ու անոնց ամէնքն
ալ սուրի բերնէ իյնալով՝ հատան,
բոլոր Իսրայէլացիք Գայի դարձան,
ու զանիկայ սուրի բերնէ անցու-
25 ցին ։ Եւ ան օրը ինկածներուն ա-
մէնք՝ թէ էրիկ մարդ և թէ կնիկ
մարդ, տասուերկու հազար էր,
այսինքն՝ Գայիի բոլոր մարդիկները ։
26 Ու Յեսու նիզակով երկընցուցած
ձեռքը ետ չքաշեց, մինչեւ որ Գայիի
բոլոր բնակիչները բնաջինջ ըրաւ ։
27 [Խ]Բայց Իսրայէլացիք՝ անասունները
ու քաղաքին աւարը իրենց առին,
Տէրոջը [Ծ]Յեսուին հրամայած խօս-
28 քին համեմատ ։ Եւ Յեսու՝ Գային
այրեց, ու զանիկայ [Կ]մշտնջենաւոր
աւերակներու դէզ ըրաւ մինչեւ
29 այսօր ։ [Հ]Եւ Գայիի թագաւորը
ծառէ մը կախեց մինչեւ իրիկուն․
[Ձ]ու արեւը մտնելուն՝ Յեսու հրա-
մայեց որ անոր մեռած մարմինը
ծառէն վար իջեցընեն․ և զանիկայ
քաղաքին դրանը առջեւ նետեցին,
ու [Ղ]անոր վրայ մէկ մեծ քարակոյտ
մը դիզեցին, որ կը կենայ մինչեւ այս-
օր ։

30 Ան ատենը Յեսու՝ Իսրայէլի Տէր
Աստուծոյն սեղան մը շինեց [Ճ]Գե-
31 բաղ լեռան վրայ, Ինչպէս որ Տէ-
րոջը ծառան Մովսէս Իսրայէլի որ-
դւոցը պատուիրեր էր․ — [Մ]Մովսէ-

Ղ Դատ. ի. 32.
Ի Բ Թագ. ժգ. 28.
Ը Հմր 5.
* Կամ՝ Գայիին
Ե Հմր 4.
Ժ Դատ. ի. 34. Ժող. թ. 12.
Խ Դատ. ի. 36. Ա.
Լ Բ Օր. է. 2.
Խ Տես Թւ. լա. 22. 26.
Ծ Հմր 2.
Կ Բ Օր. ժգ. 16.
Հ Գլ. ժ. 26. Սաղ. ճէ. 40. ճժ. 5.
Ձ Բ Օր. իա. 23. Գլ. ժ. 27.
Ղ Գլ. է. 26. ժ. 27.
Ճ Բ Օր. իէ. 4. 5.
Մ Ել. ի. 25. Բ Օր. իէ. 5. 6.

Ն. Ք. Գ.Բ.
1451

ուին օրինաց գրքին մէջը գրուածին
պէս՝ Յեսու ալ սեղանը ամբողջ
քարերէ շինեց, որոնց վրայ երկաթ
չէր դպած. և [յ]անոր վրայ Տէրոջը
ողջակէզներ ու խաղաղութեան
32 զոհեր մատուցին։ Եւ [ն]հոն ան
քարերուն վրայ գրեց Մովսէսին օ-
րինաց գրքին օրինակը, որն որ Իս-
33 րայէլի որդւոցը առջեւ գրեց։ Ու
բոլոր Իսրայէլը՝ և անոնց ծերերը՝
ու ոստիկանները՝ և դատաւորները՝
տապանակին մէկ կողմէն ու մէկալ
կողմէն՝ [շ]Տէրոջը ուխտին տապա-
նակը վերցընող Ղեւտացի քահանա-
ներուն առջեւէն կ'երթային, թէ
[ո]օտարականները և թէ բնակները.
անոնց կէսը Գարիզին լերանը կող-
մը՝ ու կէսն ալ Գեբաղ լերանը
կողմը կեցան. [չ]ինչպէս որ Տէ-
րոջը ծառան Մովսէս պատուիրեր
էր, որ առաջ Իսրայէլի ժողովուր-
34 դը օրհնեն։ Եւ անկէ ետև [պ]օրէն-
քին բոլոր խօսքերը կարդաց, [ջ]թէ
օրհնութիւնները և թէ անէծքները,
ինչ որ գրուած էր օրինաց գրքին
35 մէջը։ Մովսէսին բոլոր պատուի-
րածներէն բառ խօսք մը չմնաց, որ
զանիկայ Յեսու Իսրայէլի բոլոր ժո-
ղովքին՝ և [ռ]անոնց կնիկներուն ու
տղաքներուն՝ և անոնց մէջը պտը-
տող [ս]օտարականին առջեւ չկար-
դայ։

յ Ել. Ի. 24.
ն բՕր. ԻԷ. 2, 8.
շ բՕր. ԼԱ. 9, 25.
ո բՕր. ԼԱ. 12.
չ բՕր. ԺԱ. 29. ԻԷ. 12.
պ բՕր. ԼԱ. 11. Նեեմ. Ը. 3.
ջ բՕր. ԻԸ. 2. 15. 45. ԻԹ. 20. 21. Լ. 19.
ռ բՕր. ԼԱ. 12.
ս Հմր. 33.

ԳԼ. Թ

1 Թագաւորները կը միաբանին Իսրայէլին դէմ։ 3 Գաբաւոնացիք խորամանկութեամբ խաղաղութեան ուխտ մը ձեռք կը բերեն։ 16 Ասոր համար յաւիտենական ծառայութեան կը դատապարտուին։

1 Ու երբոր Յորդանանու ասդին
կողմը եղող բոլոր թագաւորնե-
րը՝ որոնք լերան վրայ, դաշտի վը-
րայ, ու [ա]Մեծ ծովուն բոլոր եզեր-
քը՝ մինչև Լիբանանին դիմացը կը
բնակէին, այսինքն [բ]Քետացիք, Ա-
մորհացիք, Քանանացիք, Փերե-
զացիք, Խեւացիք ու Յեբուսացիք
2 այս բաները լսեցին, [գ]Միաբանու-
թեամբ ժողովուեցան՝ որ Յեսուին
ու Իսրայէլին դէմ պատերազմին։
3 Բայց [դ]Գաբաւոնի բնակիչները
[ե]երբոր լսեցին ինչ որ Յեսու Երի-
4 քովին ու Գայիին ըրեր էր, իրենք
ալ խորամանկութիւն մը բանեցու-
ցին. գացին պաշարներ պատրաս-
տեցին, ու իրենց էշերուն վրայ հին
քուրձեր, ու հին՝ պատռած ու
*կարկըտած գինիի տիկեր դրին,
5 Եւ իրենց ոտքերուն կօշիկները հին-
ցած ու կարկըտած էին, ու վրա-
նին ալ հին լաթեր հագած. և բոլոր
իրենց պաշար եղած հացը՝ չորցած
6 ու մգլած էր։ Ու [զ]բանակը գա-
ցին Յեսուին Գաղգաղայի մէջ, և

ա Թուոց. ԼԴ. 6.
բ Ել. Գ. 17. ԻԳ. 23.
գ Սաղ. ՁԳ. 3, 5.
դ Գլ. Ժ. 2. բԹագ. ԻԱ. 2.
ե Գլ. Զ. 27.
* Եբր. կապած
զ Գլ. Ե. 10.

անոր ու Իսրայէլի մարդիկներուն ը-
սին. Մենք հեռու երկրէ կու գանք,
ուստի հիմա մեզի հետ դաշնակցու-
7 թիւն ըրէք։ Ան ատենը Իսրայէլի
մարդիկները ան [է]Խեւացիներուն ը-
սին. Թերևս դուք մեր մէջը կը
բնակիք. ու [ը]ձեզի հետ ինչպէս
8 դաշնակցութիւն ընենք։ Բայց ա-
նոնք Յեսուին ըսին. [թ]Մենք քու
ծառաներդ ենք։ և Յեսու անոնց
ըսաւ. Դուք ով էք, և ուսկից
9 կու գաք։ Ու անոր ըսին. [ժ]Քու
ծառաներդ խիստ հեռու երկրէ ե-
կած են՝ քու Եհովայ Աստուծոյդ
անուանը համար. քանզի [ի]անոր
համբաւը՝ ու Եգիպտոսի մէջ բոլոր
10 ըրածները լսեցինք. Ու [լ]նաև Յոր-
դանանու անդին կողմը բնակող Ա-
մորհացւոց երկու թագաւորնե-
րուն՝ Եսեբոնի Սեհոն թագաւորին
ու Աստարովթ բնակող Բասանի
Ովգ թագաւորին դէմ բոլոր ըրած-
11 ները լսեցինք։ Եւ մեր ծերերը ու
մեր երկրին բոլոր բնակիչները մեզի
խօսեցան՝ ու ըսին. Ձեռքերնիդ
ճամբու համար պաշար առէք, և
զանոնք դիմաւորելու գացէք, ու
անոնց ըսէք. Մենք ձեր ծառա-
ներն ենք. հիմա մեզի հետ դաշ-
12 նակցութիւն ըրէք։ Ան օրը՝ որ
մենք ելանք ձեզի գալու համար,
աս պաշարի հացերնիս մեր տունե-
րէն տաք առինք. և ահա հիմա
13 չորցած ու մգլած են. Եւ աս գինիի
տիկերը նոր էին, երբոր լեցուցինք,
բայց ահա պատռած են. ու աս մեր
հանդերձները և կօշիկները՝ ճամ-
բուն խիստ երկայնութեանը հա-
14 մար հինցան։ Ու †անոնց պաշա-
րին նայելով՝ ան մարդիկները ըն-
դունեցին, [խ]ու Տէրոջը չհարցու-
15 ցին։ Եւ Յեսու [ծ]անոնց հետ խա-
ղաղութիւն ըրաւ, ու անոնց ուխ-
տեց՝ որ զանոնք ապրեցընէ. և ժո-
ղովքին իշխաններն ալ անոնց եր-
դում ըրին։
16 Ու անոնց հետ դաշնակցութիւն
ընելէն երեք օր ետքը՝ լսեցին որ ա-
նոնք իրենց դրացիներն են, ու ի-
17 րենց մէջը կը բնակին։ Եւ Իսրայէլի
որդիքը չուելով՝ երրորդ օրը անոնց
քաղաքները մտան. ու անոնց քա-
ղաքները [կ]Գաբաւոն՝ Կեփիրա՝ Բէ-
18 րովթ և Կարիաթարիմ էին։ Ու
Իսրայէլի որդիքը զանոնք չզարկին.
[հ]քանզի ժողովքին իշխանները՝ Իս-
րայէլի Տէր Աստուծոյն անունովը
անոնց երդում ըրեր էին. բայց բո-
լոր ժողովքը իշխաններուն դէմ
տրտունջեցին։
19 Եւ ամէն իշխանները՝ բոլոր ժո-
ղովքին ըսին. Մենք Իսրայէլի Տէր
Աստուծոյն անունովը անոնց եր-

Ն. Ք. Գ.Բ.
1451

է Գլ. ԺԱ. 19.
ը Ել. ԻԳ. 32. բՕր. Է. 2. Ի. 16. Դատ. Բ. 2.
թ բՕր. Ի. 11. դԹագ. Ժ. 5.
ժ բՕր. Ի. 15.
ի Ել. ԺԵ. 14. Յես. Բ. 10.
լ Թուոց. ԻԱ. 24, 33.
† Կամ՝ Իսրայէլի մարդիկը անոնց պաշարէն առին.
խ Թուոց. ԻԷ. 21. Եզ. Է. 1. 2. Դատ. Ա. 1. աԹագ. ԻԲ. 10. ԻԳ. 10. 11. Լ. 8. բԹագ. Ը. 1. Ե. 19.
ծ Գլ. ԺԱ. 19. բԹագ. ԻԱ. 2.
կ Գլ. ԺԸ. 25. 26. 28. Եզր. Բ. 25.
հ Ժող. Ե. 2. Սաղ. ԺԵ. 4.

Ն. Ք. ԴՌ.
1451

դում ըրինք, ու հիմա չենք կրնար
20 անոնց դպչիլ։ Անոնց այսպէս ընենք.
զանոնք ողջ թողունք, որ
մեր վրայ բարկութիւն չգայ՝ անոնց
երդում ընելնուս համար։
21 Ուստի իշխանները անոնց ըսին.
Թող ողջ մնան. բայց բոլոր ժողովքին
փայտակոտորներ ու ջրկիրներ
ըլլան. Եւ փայտակոտորներ ու
ջրկիրներ եղան, ինչպէս որ իշխանները
անոնց ըսին։

22 Եւ Յեսու զանոնք կանչեց, ու
անոնց խօսեցաւ՝ ըսելով. Ինչու
համար մեզ խաբեցիք ու ըսիք թէ՝
Ձեզմէ շատ հեռու ենք, ու դուք
23 մեր մէջը կը բնակիք. Ուրեմն դուք
հիմա անիծեալ էք, ու իմ Աստուծոյս
տանը համար՝ ձեզմէ ծառայ,
փայտակոտոր ու ջրկիր չըպակսի։
24 Եւ անոնք Յեսուին պատասխան
տուին՝ ու ըսին. Քանզի
քու ծառաներդ ստուգիւ իմացան,
որ քու Եհովայ Աստուածդ իր
ծառային Մովսէսին հրամայեր է
որ բոլոր երկիրը ձեզի տայ, ու
որ երկրին բոլոր բնակիչները ձեր
առջևէն բնաջինջ ընէ. ուստի
մենք ձեր պատճառաւը՝ մեր անձերուն
համար շատ վախցանք, ու
25 աս բանը ըրինք։ Եւ ահա հիմա
քու ձեռքդ ենք. քեզի ինչ որ
հաճոյ ու արդար կ'երևնայ, ան ըրէ
26 մեզի։ Ուստի անոնց այնպէս ըրաւ,
և զանոնք Իսրայէլի որդւոցը ձեռքէն
ազատեց, ու զանոնք չմեռուցին։
27 Եւ Յեսու նոյն օրը՝
փայտակոտոր ու ջրկիր ըրաւ զանոնք
ժողովքին ու Տէրոջը սեղանին
համար, որ Տէրոջը ընտրելու
տեղը ծառայէին մինչև աս օրս։

Տես Բ Թագ. իա. 1. 2. 6. Եզեկ. ժէ. 13. 15. 18. 19. Զաք. ե. 3. 4. Մաղ. գ. 5.
Բ Օր. իթ. 11.
Հմր 15.
Հմր 6. 9.
Հմր 16.
Ծն. թ. 25.
Հմր 21. 27.
Ել. իգ. 32. Բ Օր. է. 1. 2.
Ել. ժե. 14.
Ծն. ժզ. 6.
Հմր 21. 23.
Բ Օր. ժբ. 5.

ԳԼ. Ժ

1 Հինգ թագաւորներ Գաբաւոնի դէմ կը պատերազմին։ 6 Յեսու՝ անոր օգնութեան կը հասնի։ 10 Աստուած կը պատերազմի անոնց հետ կարկուտներով։ 12 Արեգակը ու լուսինը անշարժ կը կենան՝ Յեսուին խօսքովը։ 16 Հինգ թագաւորները այրի մը մէջ կը պահուին։ 21 Յեսու տեղէ դուրս հանել կու տայ զանոնք, 24 ու անոնց հետ անարգանօք վարուելով՝ 26 կը կախէ զանոնք։ 28 Իսրայէլի որդիքը ուրիշ եօթը թագաւորներ ալ կը յաղթեն։ 43 Յեսու՝ Գաղգաղա կը դառնայ։

1 Ու երբոր Երուսաղէմի Ադոնիսեդեկ
թագաւորը լսեց թէ, Յեսու
Գային առաւ, ու զանիկայ բոլորովին
կործանեց. ու ինչ որ
Երիքովին ու անոր թագաւորին ըրաւ,
Գային ու անոր թագաւորին
ալ այնպէս ըրաւ. և թէ Գաբաւոնի
բնակիչները Իսրայէլացւոց
հետ հաշտութիւն ըրին, ու անոնց
2 մէջը մնացին. Շատ վախցան իրենք
ու իր ժողովուրդը. քանզի Գաբաւոնը՝
թագաւորանիստ քաղաքի
մը պէս՝ մեծ քաղաք մըն էր,
ու անիկայ Գայէն մեծ էր, և անոր
3 բոլոր մարդիկները զօրաւոր էին։ Ասոր
համար Երուսաղէմի Ադոնիսեդեկ
թագաւորը՝ Քեբրոնի Հօհամ
թագաւորին՝ Յերիմութի Փիրամ
թագաւորին՝ ու Լաքիսի Յափիէ
թագաւորին՝ ու Էգղոնի Դաբիր
թագաւորին մարդ խրկեց՝ ըսելով.
4 Ինծի ելէք, ու ինծի օգնութիւն
ըրէք որ Գաբաւոնը զարնենք.
քանզի Յեսուին հետ ու Իսրայէլի
որդւոցը հետ հաշտութիւն ըրաւ։
5 Ուստի Ամօրհացւոց հինգ թագաւորները՝
Երուսաղէմի թագաւորը,
Քեբրոնի թագաւորը, Յերիմութի
թագաւորը, Լաքիսի թագաւորը
ու Էգղոնի թագաւորը ժողվուեցան,
և իրենք ու իրենց բոլոր բանակները
ելան, և Գաբաւոնին
քովը բանակ դրին, ու անոր դէմ
պատերազմ ըրին։

6 Եւ Գաբաւոնի բնակիչները՝
Գաղգաղայի մէջ բանակը Յեսուին
մարդ խրկեցին՝ ըսելով. Քու
ծառաներէդ ձեռքդ մի քաշեր,
շուտով մեզի ել, մեզ ազատէ, ու
մեզի օգնութիւն ըրէ. քանզի լեռնաբնակ
Ամօրհացւոց բոլոր թագաւորները
մեր վրայ ժողվուեցան։
7 Եւ Յեսու՝ ինքը ու իրեն հետ բոլոր
պատերազմական մարդիկը՝ և
զօրքին բոլոր զօրաւորները Գաղգաղայէն
8 ելան։ Ու Տէրը Յեսուին
ըսաւ. Անոնցմէ մի վախնար.
քանզի զանոնք քու ձեռքդ տուի.
ընաւ անոնցմէ մէկը պիտի չկարենայ
9 քու առջևդ կայնիլ։ Եւ Յեսու՝
Գաղգաղայէն բոլոր գիշերը
քալելով՝ յանկարծակի անոնց վրայ
10 հասաւ։ Ու Տէրը խռովեցուց
զանոնք Իսրայէլին առջևը, և զանոնք
Գաբաւոնի քով մեծ կոտորածով
մը կոտորեց, ու զանոնք Բեթորոն
ելլելու ճամբուն վրայ հալածեց,
և զանոնք մինչև Ազեկա
11 ու Մակեդա զարկաւ։ Ու երբոր
անոնք Իսրայէլին առջևէն կը փախչէին,
ու Բեթորոնէն վար կ'իջնէին,
Տէրը անոնց վրայ երկինքէն
խոշոր մեծ քարեր նետեց մինչև
Ազեկա, ու մեռան. կարկուտին
քարերէն մեռնողները՝ Իսրայէլի
որդւոցը սրով մեռցուցածներէն
շատ էին։

12 Ան ատենը Յեսու Տէրոջը հետ
խօսեցաւ, ան օրը՝ որ Տէրը Ամօրհացիները
Իսրայէլի որդւոց ձեռքը
տուաւ, ու Իսրայէլին առջևը ըսաւ.
Արև, դուն Գաբաւոնին
դիմացը կայնէ. լուսին, դուն ալ
Այեղոնի ձորին դիմացը կայնէ։

Գլ. զ. 21.
Գլ. ը. 22. 26. 28.
Գլ. թ. 15.
Ել. ժե. 14. 15. 16. Բ Օր. ժա. 25.

Ն. Ք. ԴՌ.
1451

Հմր 1. Գլ. թ. 15.
Գլ. թ. 2.
Գլ. ե. 10. թ. 6.
Գլ. ը. 1.
Գլ. ժա. 6. Դատ. դ. 14.
Գլ. ա. 5.
Դատ. դ. 15. Ա Թագ. է. 10. 12. Սաղ. ժը. 14. Ես. իը. 21.
Գլ. ժգ. 3. 5.
Գլ. ժե. 35.
Սաղ. ժը. 13. 14. Հէ. 17. Ես. լ. 30. Յայտ. ժզ. 21.
Ես. իը. 21. Ամբ. գ. 11.
Դատ. ժբ. 12.

Ն · Ք · ԳԹ · 1451
13 Ու արեւը կայնեցաւ, եւ լուսինը իր
տեղը մնաց, մինչեւ որ ժողովուրդը
իր թշնամիներէն վրէժ առաւ։
յ Բ Թագ · ա · 18 ·
* Կամ՝ Ուղիղին
յՄիթէ ասիկայ *Ուղղութեան
գրքին մէջը գրուած չէ՞. ուստի
արեւը երկինքին մէջտեղը կայնեցաւ,
ու լման մէկ օրի մը չափ
ւ Տես Եսա · լը · 8 ·
14 մտնելու չաճապարեց։ ւԱնոր պէս
օր մը չեղաւ, ոչ առաջ ու ոչ ետքը,
որ Տէրը մարդու ձայնը լսէ.
փ Բ Օր · ա · 30 · Հմր · 42 · Գլ · իգ · 3 ·
ք Հմր 43 ·
քանզի փՏէրը Իսրայէլի համար
պատերազմեցաւ։
15 քԵտքը Յեսու ու անոր հետ բոլոր
Իսրայէլը՝ Գաղգաղա բանակը
16 դարձան։ Եւ հինգ թագաւորները
փախան, ու Մակեդա այրի մը մէջ
17 պահուեցան։ Եւ Յեսուին պատմուեցաւ՝
ըսելով. Ան հինգ թագաւորները
Մակեդա այրի մը մէջ
18 պահուած գտնուեցան։ Եւ Յեսու
ըսաւ. Այրին բերանը մեծ
քարեր գլորեցէք՝ ու անոր վրայ
մարդիկներ դրէք, որ պահպանութիւն
19 ընեն. Բայց դուք մի կայնիք,
ձեր թշնամիները հալածեցէք,
ու անոնց ետեւինները զարկէք,
եւ անոնց թող մի տաք որ
իրենց քաղաքները մտնեն. քանզի
ձեր Տէր Աստուածը զանոնք ձեր
20 ձեռքը մատնեց։ Ու երբոր Յեսու
Իսրայէլի որդւոցը հետ զանոնք
խիստ մեծ կոտորածով մը կոտորեց,
ու զանոնք հատացուց լմնցուց, եւ
անոնց փախստականները պարսպաւոր
21 քաղաքներու մէջ մտան, Բոլոր
ժողովուրդը խաղաղութեամբ Մակեդա՝
բանակը Յեսուին դարձաւ.
շ Ել · ժա · 7 ·
շԵւ Իսրայէլի որդւոցը դէմ բնաւ
մէկը իր լեզուն չշարժեց։
22 Ան ատենը Յեսու ըսաւ. Այրին
բերանը բացէք, ու այրէն ան հինգ
թագաւորները հանեցէ՛ք ինծի բերէք։
23 Եւ այնպէս ըրին. ու այրէն
ան հինգ թագաւորները՝ այսինքն
Երուսաղէմի թագաւորը՝ Քեբրոնի
թագաւորը՝ Յերիմութի թագաւորը՝
Լաքիսի թագաւորը ու
Եգղոնի թագաւորը հանեցին անոր
24 քովը։ Ու երբոր ան թագաւորները
Յեսուին առջեւը հանեցին,
Յեսու Իսրայէլի բոլոր մարդիկները
կանչեց, ու իրեն հետ գացող պատերազմող
գլխաւորներուն ըսաւ.
ն Սաղ · ճէ · 40 · ճժ · 5 · ճխթ · 8 · 9 · Եսա · իզ · 5 · 6 · Մաղ · դ · 3 ·
Մօտեցէ՛ք, ու նձեր ոտքերը
ան թագաւորներուն պարանոցներուն
վրայ դրէք. եւ անոնք մօտեցան,
ու իրենց ոտքերը անոնց պարանոցներուն
25 վրայ դրին։ Եւ
չ Բ Օր · լա · 6 · 8 · Գլ · ա · 9 ·
Յեսու անոնց ըսաւ. չՄի վախնաք
ու մի՛ զարհուրիք, ուժովցէ՛ք եւ
պ Բ Օր · գ · 21 · է · 19 ·
քաջասիրտ եղէք. քանզի պՏէրը
ասանկ պիտի ընէ ձեր ամէն թշնամիներուն,
որոնց հետ որ դուք պիտի
26 պատերազմիք։ Եւ անկէ ետեւ
Յեսու զանոնք զարկաւ մեռցուց,
ու զանոնք հինգ ծառէ կախեց. եւ
ռ Գլ · ը · 29 ·
ռծառերուն վրայ մինչեւ իրիկուն
27 կախուած մնացին։ Ու արեւը
մտնելուն՝ Յեսու հրամայեց, ու
ս Բ Օր · իա · 23 · Գլ · ը · 29 ·
սզանոնք ծառերուն վրայէն իջեցուցին,
եւ իրենց պահուած այրին
մէջը նետեցին զանոնք, ու այրին
բերանը մեծ քարեր դրին, որ կը կենան
մինչեւ այսօր։
28 Եւ Յեսու նոյն օրը Մակեդան
ալ առաւ. ու զանիկայ սուրի բերնէ
անցուց, եւ անոր թագաւորը՝
ու անոր մէջ գտնուած բոլոր հոգիները
կորսնցուց, ու մէկը ողջ չթողուց.
ու Մակեդայի թագաւորին
ք Գլ · զ · 21 ·
ալ անանկ ըրաւ, քԻնչպէս որ
Երիքովի թագաւորին ըրած էր։
29 Ետքը Յեսու եւ իրեն հետ բոլոր
Իսրայէլը՝ Մակեդայէն Լեբնա անցան,
ու Լեբնայի դէմ պատերազմեցան։
30 Եւ Տէրը զանիկայ ալ անոր
թագաւորովը՝ Իսրայէլին ձեռքը
մատնեց, եւ զանիկայ ու անոր
մէջ գտնուած բոլոր հոգիները
սուրի բերնէ անցուցին, ու մէկը
ողջ չթողուցին. եւ անոր թագաւորին
անանկ ըրին, ինչպէս որ Երիքովի
թագաւորին ըրած էին։
31 Ետքը Յեսու ու իրեն հետ բոլոր
Իսրայէլը՝ Լեբնայէն Լաքիս անցան,
եւ անոր քովը բանակելով,
32 անոր դէմ պատերազմեցան. Եւ
Տէրը Լաքիսը Իսրայէլին ձեռքը
մատնեց, եւ զանիկայ երկրորդ օրը
առնելով, զանիկայ ու անոր մէջ
գտնուած բոլոր հոգիները սուրի
բերնէ անցուցին, ինչպէս որ Լեբնային
ըրած էին։
33 Ան ատենը Գազերի Հորամ թագաւորը
Լաքիսին օգնութիւն ընելու
եկաւ. եւ Յեսու զանիկայ ու անոր
ժողովուրդը կոտորեց, անանկ
որ՝ անոնցմէ մէկը ողջ չմնաց։
34 Ետքը Յեսու եւ իրեն հետ բոլոր
Իսրայէլը՝ Լաքիսէն Եգղոն անցան,
եւ անոր քովը բանակելով, անոր
35 դէմ պատերազմ ըրին. Եւ զանիկայ
նոյն օրը առնելով՝ սուրի բերնէ
անցուցին. ու Յեսու նոյն օրը՝
անոր մէջ գտնուած բոլոր հոգիները
կորսնցուց, ինչպէս որ Լաքիսին
ըրած էր։
36 Ետքը Յեսու ու իրեն հետ բոլոր
ս Տես Գլ · ժդ · 13 · ժե · 13 · Դատ · ա · 10 ·
Իսրայէլը՝ Եգղոնէն սՔեբրոն ելան,
ու անոր դէմ պատերազմ ըրին.
37 Եւ զանիկայ առնելէն ետքը՝ սուրի
բերնէ անցուցին զանիկայ ու անոր
թագաւորը, եւ անոր բոլոր քաղաքները,
ու անոր մէջ գտնուած
բոլոր հոգիները. ու մէկը ողջ չթողուցին,
ինչպէս որ Եգղոնին ըրին.

Ն. Ք. ԳՔ. 1451

այնպէս զանիկայ ու անոր մէջ գտնուած բոլոր հոգիները կորսնցուց ։

38 Ետքը Յեսու և իրեն հետ բոլոր Իսրայէլը՝ [ֆ]Դաբիր դարձաւ, ու 39 անոր հետ պատերազմեցաւ. Ու զանիկայ ու անոր թագաւորը և անոր բոլոր քաղաքները առին, ու զանոնք սուրի բերնէ անցուցին. և անոր մէջ գտնուած բոլոր հոգիները կորսնցուցին, — մէկը ողջ չթողուցին. ինչպէս որ Քեբրոնին ըրաւ, և ինչպէս որ Լեբնային ու անոր թագաւորին ըրաւ, անանկ ալ Դաբիրին ու անոր թագաւորին ըրաւ ։

40 [ւ]Ու Յեսու բոլոր լեռնային՝ հարաւային՝ դաշտային՝ ու լեռներուն տակը եղած երկիրները և անոնց բոլոր թագաւորները զարկաւ, — մէկը ողջ չթողուց, հապա ամէն շնչաւորը մեռցուց, ինչպէս որ Իսրայէլին Տէր Աստուածը պատուիրեր 41 էր ։ Ու Յեսու Կադէս Բառնեայէն մինչև [փ]Գազա, [ք]ու բոլոր Գոսոմի երկիրը մինչև Գաբաւոն՝ 42 զանոնք զարկաւ ։ Ու այս բոլոր թագաւորները ու անոնց երկիրը՝ Յեսու մէկէն առաւ. [օ]քանզի Իսրայէլին համար՝ Իսրայէլի Տէր Աստուածը պատերազմ կ'ընէր ։ 43 Ու Յեսու ու իրեն հետ բոլոր Իսրայէլը՝ Գաղգաղա բանակը դարձան ։

ֆ Տես գլ. ժե. 15. Դատ. ա. 11.
ւ Բ Օր. ի. 16. 17.
փ Ծն. ժ. 19.
ք Գլ. ժա. 16.
օ Հմր 14.

ԳԼ. ԺԱ.

1 Քանի մը թագաւորներ Մերոմի ջուրին քովը կը յաղթուին ։ 10 Հասորը կը բռնուի ու կրակով կ'այրուի ։ 16 Յեսու այն բոլոր երկիրը կ'առնէ ։ 21 Ենակիմները կը ջարդէ ։

1450

1 Ու Հասորի Յաբին թագաւորը երբոր այս բաները լսեց, Մադոնի Յոբաբ թագաւորին՝ և [ա]Սամրոնի թագաւորին ու Աքսափի թագա- 2 ւորին՝ Ու հիւսիսային լեռները՝ ու [բ]Քեններեթի հարաւային դաշտը ու հովիտը և արեւմտեան կողմը՝ [գ]Դորի գաւառներուն մէջը եղող 3 թագաւորներուն՝ Արեւելեան ու արեւմտեան կողմը եղող Քանանացիներուն՝ Ամորհացիներուն՝ Քետացիներուն՝ Փերեզացիներուն ու լեռնաբնակ Յեբուսացիներուն՝ և [դ]Հերմոնին տակը [ե]Մասփայի երկիրը եղող [զ]Խեւացիներուն [է]մարդ 4 խրկեց ։ Ուստի անոնք իրենց բոլոր բանակներովը — շատ ժողովուրդով ելան, [ը]որ ծովուն եզերքը եղող աւազին չափ բազմաթիւ էին. և հետերնին խիստ շատ ձիեր ու 5 կառքեր կային ։ Ու այս բոլոր թագաւորները միաբանելով՝ մէկտեղ գացին Մերոմի ջուրին քովը բանակեցան, որ Իսրայէլին հետ պատերազմին ։

ա Գլ. ժթ. 15.
բ Թուոց լդ. 11.
գ Գլ. ժէ. 11. Դատ. ա. 27. Գ Թագ. դ. 11.
դ Գլ. ժգ. 11.
ե Ծն. լա. 49.
զ Դատ. գ. 3.
է Գլ. ժ. 3.
ը Ծն. իբ. 17. լբ. 12. Դատ. է. 12. Ա Թագ. ժգ. 5.

Ն. Ք. ԳՔ. 1450

6 Ու Տէրը Յեսուին ըսաւ. [թ]Անոնց երեսէն մի՛ վախնար. քանզի վաղը այս ատեն՝ ես անոնց ամէնը Իսրայէլին առջևը կոտորուելու պիտի մատնեմ. [ժ]անոնց ձիերուն ջիղերը պիտի կտրես, ու անոնց կառքերն 7 ալ կրակով այրես ։ Ուստի Յեսու և իրեն հետ բոլոր պատերազմական ժողովուրդը՝ յանկարծակի Մերոմի ջուրին քովը անոնց դէմ երթալով՝ վրանին յարձակեցան ։ 8 Ու Տէրը զանոնք Իսրայէլին ձեռքը տուաւ, ու զանոնք զարկին, և մինչև մեծ Սիդոնը ու [ի]Մասրեփօթ մայիմը, և մինչև Մասփայի հովիտը դէպ'ի արեւելք հալածեցին, ու զանոնք զարկին՝ մինչև որ անոնցմէ մէ- 9 կը չազատեցաւ ։ Ու Յեսու անոնց այնպէս ըրաւ, [լ]ինչպէս որ Տէրը իրեն ըսեր էր. անոնց ձիերուն ջիղերը կտրեց, ու անոնց կառքերը կրակով այրեց ։

10 Ու նոյն ատենը Յեսու դարձաւ՝ Հասորը առաւ, ու անոր թագաւորը սրով մեռցուց. քանզի Հասորը առաջուց այս բոլոր թագաւո- 11 րութիւններուն գլուխն էր ։ Ու անոր մէջ գտնուած բոլոր հոգիները սուրի բերնէ անցուցին, ու բնաջինջ ըրին. բնաւ մէկ շնչաւոր մը չմնաց. ու Հասորը կրակով այ- 12 րեց ։ Ուստի Յեսու այս թագաւորներուն բոլոր քաղաքները՝ ու անոնց բոլոր թագաւորները առաւ, և զանոնք սուրի բերնէ անցընելով՝ բնաջինջ ըրաւ, [խ]ինչպէս որ Տէրոջը ծառան Մովսէս պատուիրեր 13 էր ։ Բայց Իսրայէլ չայրեց այն քաղաքները՝ որոնք իրենց հողաբլուրներովը կը կենային ; բայց միայն 14 Հասորը՝ զայն Յեսուն այրեց ։ Ու այս քաղաքներուն բոլոր աւարը ու անասունները՝ Իսրայէլի որդիները իրենց առին. բայց բոլոր մարդիկները սուրի բերնէ անցուցին, մինչև որ զանոնք բնաջինջ ըրին, — բնաւ մէկ շնչաւոր մը չթողուցին ։ 15 [ծ]Ինչպէս որ Տէրը իր Մովսէս ծառային պատուիրեր էր, անանկ ալ [կ]Մովսէս Յեսուին պատուիրեց, ու [հ]Յեսուն ալ այնպէս ըրաւ. ու ինչ որ Տէրը Մովսէսին պատուիրեր էր, բնաւ անոնց մէկը զանց չըրաւ ։

16 Ուստի Յեսու այն բոլոր երկիրը առաւ, [ձ]լեռնակողմը՝ ու բոլոր հարաւային կողմը՝ [ղ]և բոլոր Գոսոմի երկիրը՝ հովիտը ու դաշտը՝ և Իսրայէլի լեռը ու անոր հովիտը՝ 17 [ճ]Սէիրի երթող Քաղակ լեռնէն մինչև Հերմոն լեռանը տակը Լիբանանու հովտին մէջը եղող Բաաղգադը՝ և [մ]անոնց բոլոր թագաւորները բռնեց, ու զանոնք զարկաւ մեռցուց ։

թ Գլ. ժ. 8.
ժ Բ Թագ. ը. 4.
ի Գլ. ժգ. 6.
լ Հմր 6.
խ Թուոց լգ. 52. Բ Օր. է. 2. ի. 16. 17.
ծ Ել. լդ. 11. 12.
կ Բ Օր. է. 2.
հ Գլ. ա. 7.
ձ Գլ. ժբ. 8.
ղ Գլ. ժ. 41.
ճ Գլ. ժբ. 7.
մ Բ Օր. է. 24. Գլ. ժբ. 7.

Ն . Ք . ԳՔ .
1450

18 Յեսու աս բոլոր թագաւորներուն հետ շատ օրեր պատերազմ բրաւ ։

Գլ . Թ . 3 . 7 ։

19 Գաբաւոնի մէջ բնակող Խեւացիներէն ՚ի զատ՝ Իսրայէլի որդւոցը հետ հաշտութիւն ընող քաղաք մը չկար . ամէնն ալ պատերազմով

Բ Օր . Բ . 30 ։ Դատ . ԺԴ . 4 ։ Ա Թագ . Բ . 25 ։ Գ Թագ . ԺԲ . 15 ։ Հռով . Թ . 18 ։ Բ Օր . Ի . 16 . 17 ։

20 առին . Քանզի անոնց սրտին կարծրանալը՝ ու պատերազմով Իսրայէլին դէմ դնելնին Տէրոջմէն եղաւ , որ անոնց ողորմութիւն չըլլալով՝ զանոնք կորսնցընէ ու բնաջինջ ընէ , ինչպէս որ Տէրը Մովսէսին պատուիրեր էր ։

Թու . ԺԳ . 23 . 34 ։ Բ Օր . Ա . 28 ։ Գլ . ԺԵ . 13 . 14 ։ Ա Թագ . ԺԷ . 4 ։ Գլ . ԺԵ . 46 ։

21 Եւ այն ատենը Յեսու գնաց՝ ու լեռներէն՝ Քեբրոնէն , Դաբիրէն , Անաբէն ու Յուդայի բոլոր լեռներէն , և Իսրայէլի բոլոր լեռներէն Ենակիմները կոտորեց . Յեսու զանոնք՝ իրենց քաղաքներովը մէկտեղ 22 կորսնցուց ։ Եւ Իսրայէլի որդւոցը երկրին մէջ՝ Ենակիմներէն մէկ չմնաց , բայց միայն Գազայի , Գեթի ու Ասեդովթի մէջ մնացին ։

Թու . ԼԴ . 2 . եւն ։ Թու . ԻԶ . 53 ։ Գլ . ԺԴ ։ ԺԵ ։ ԺԷ ։ ԺԸ ։ ԺԹ ։ Գլ . ԺԴ . 15 ։ ԻԱ . 44 ։ ԻԲ . 4 ։ ԻԳ . 1 ։
1445
Հմր 18 ։

23 Ու Յեսու բոլոր երկիրը առաւ , ինչպէս որ Տէրը Մովսէսին պատուիրեր էր , և Յեսու զանիկայ Իսրայէլին ժառանգութիւն տուաւ , անոնց ցեղերուն բաժիններուն համեմատ . ու երկիրը պատերազմէն հանգստացաւ ։

ԳԼ . ԺԲ

1 Այն երկու թագաւորները՝ որոնց երկիրները Մովսէս առաւ ու բաժին բրաւ ։ 7 Յորդանանու մէկալ դին եղած երեսունմէկ թագաւորները՝ որոնք Յեսու զարկաւ ։

1452

Թու . ԻԱ . 24 ։ Բ Օր . Գ . 8 . 9 ։ Թու . ԻԱ . 24 ։ Բ Օր . Բ . 33 . 36 ։ Գ . 6 . 16 ։

1 Ասոնք են այն երկրին թագաւորները՝ որ Իսրայէլի որդիքը զանոնք զարկին , ու անոնց երկիրները առին , Յորդանանու անդին կողմը դէպ ՚ի արեւելք , Առնոն ձորէն մինչեւ Հերմոն լեռը՝ արեւելեան 2 կողմին բոլոր դաշտովը , Եսեբոնի մէջ բնակող Ամորհացւոց Սեհոն թագաւորը , որ անիկայ՝ Առնոն ձորին եզերքը եղող Արոերէն , և ձորին մէջտեղէն , ու Գաղաադին կէսէն մինչեւ Ամմոնի որդւոցը սահ- 3 մանը եղած Յաբոկ ձորը , Նաեւ դաշտին , արեւելեան կողմէն մինչեւ Քեններեթի ծովը , ու արեւելեան կողմէն Բեթեսիմոթի ճամբան , ու հարաւային կողմէն Ասեդովթ Փասգային տակը՝ մինչեւ դաշտի ծովը՝ այսինքն մինչեւ Աղի ծովը կը տի- 4 րէր . Ու հսկաներուն մնացորդէն Բասանի Ովգ թագաւորին սահմանը՝ որ անիկայ Աստարովթի 5 ու Եդրայիի մէջ կը բնակէր , Եւ կը տիրէր Հերմոն լեռանը , ու Սեղքայի և բոլոր Բասանի մինչեւ Գեսուրացւոց ու Մաքաթացւոց սահմանը , ու մինչեւ Գաղաադին կէսը , որ Եսեբոնի Սեհոն թագա- 6 ւորին սահմանն էր ։ Ասոնք Տէրոջը ծառան Մովսէս Իսրայէլի որդւոցը հետ զարկաւ , ու անոնց երկիրները՝ Տէրոջը ծառան Մովսէս Ռուբէնեանց , Գադեանց ու Մանասէի կէս ցեղին ժառանգութիւն տուաւ ։

Բ Օր . Գ . 17 ։ Գլ . ԺԳ . 20 ։ Բ Օր . Գ . 17 ։ Դ . 49 ։ Բ Օր . Գ . 11 ։ Գլ . ԺԳ . 12 ։ Թու . ԻԱ . 35 ։ Բ Օր . Գ . 4 . 10 ։ Բ Օր . Ա . 4 ։ Բ Օր . Գ . 8 ։ Բ Օր . Գ . 10 ։ Գլ . ԺԳ . 11 ։ Բ Օր . Գ . 14 ։

Ն . Ք . ԳՔ .
1452

Թու . ԻԱ . 24 . 33 ։ Թու . ԼԲ . 29 . 33 ։ Բ Օր . Գ . 11 . 12 ։ Գլ . ԺԳ . 8 ։

7 Եւ ասոնք են երկրին թագաւորները , որ Յեսու ու Իսրայէլի որդիքը զարկին Յորդանանու ասդին կողմը դէպ ՚ի արեւմուտք , Լիբանանու հովտին մէջը եղող Բաաղգադէն մինչեւ Քաղակ լեռը , որ Սէիրը կ՚ելլէ . և Յեսու անոնց երկիրները՝ Իսրայէլի ցեղերուն ժառանգութիւն տուաւ իրենց վիճակնե- 8 րուն համեմատ . Լեռներուն՝ ու հովիտներուն՝ ու դաշտերուն մէջը՝ ու լեռներուն ստորոտները՝ և անապատը , ու հարաւային կողմը բնակող Քետացիները՝ Ամորհացիները՝ Քանանացիները՝ Փերեզացիները՝ Խեւացիները ու Յեբուսացիները ։

Գլ . ԺԱ . 17 ։ Ծն . ԺԴ . 6 ։ ԼԲ . 3 ։ Բ Օր . Բ . 1 . 4 ։ Գլ . ԺԱ . 23 ։ Գլ . Ժ . 40 ։ ԺԱ . 16 ։ Ել . Գ . 8 ։ ԻԳ . 23 ։ Գլ . Թ . 1 ։
1451

9 Երիքովի թագաւորը մէկ . Բեթելի քովը եղող Գա- 10 յիի թագաւորը մէկ . Երուսաղէմի թագաւորը մէկ . Քեբրոնի 11 թագաւորը մէկ . Յերիմութի թագաւորը մէկ . Լաքիսի թագաւո- 12 րը մէկ . Էգղոնի թագաւորը մէկ . 13 Գազերի թագաւորը մէկ . Դաբիրի թագաւորը մէկ . Գադերի 14 թագաւորը մէկ . Հորմայի թագաւորը մէկ . Արադի թագաւորը 15 մէկ . Լեբնայի թագաւորը մէկ . 16 Ոդողոմի թագաւորը մէկ . Մակեդայի թագաւորը մէկ . Բեթելի 17 թագաւորը մէկ . Թափուայի թագաւորը մէկ . Ոփերի թագաւորը 18 մէկ . Ափեկի թագաւորը մէկ . Լա- 19 սարոնի թագաւորը մէկ . Մադոնի թագաւորը մէկ . Հասորի թագա- 20 ւորը մէկ . Սամրոն մարօնի թագաւորը մէկ . Աքսափի թագաւորը 21 մէկ . Թանաքի թագաւորը մէկ . 22 Մակեդդովի թագաւորը մէկ . Կադեսի թագաւորը մէկ . Կարմեղոս եղած Յեկնամի թագաւորը մէկ . 23 Դորի գաւառին մէջը՝ Դորի թագաւորը մէկ . Գաղգաղային 24 Գոյիմի թագաւորը մէկ . Թերսայի թագաւորը մէկ . Թագաւորներուն ամէնը երեսունմէկ էին ։

Գլ . Զ . 2 ։ Գլ . Ը . 29 ։ Գլ . Ժ . 23 ։ Գլ . Ժ . 33 ։ Գլ . Ժ . 38 ։ Գլ . Ժ . 29 ։ Գլ . Ժ . 28 ։ Գլ . Ը . 17 ։ Դատ . Ա . 22 ։ Գ Թագ . Դ . 10 ։ Գլ . ԺԱ . 10 ։
1450
Գլ . ԺԱ . 1 ։ ԺԹ . 15 ։ Գլ . ԺԹ . 37 ։ Գլ . ԺԱ . 2 ։ Ծն . ԺԴ . 1 . 2 ։ Ես . Թ . 1 ։

ԳԼ . ԺԳ

1 Դեռ չառնուած երկրին սահմանները ։ 8 Երկուք ու կէս ցեղերուն ժառանգութիւնը ։ 14 . 33 Տէրը ու իրեն մատուցուած զոհերը Ղեւիին ժառանգութիւնը պիտի ըլլային ։ 15 Ռուբէնին ժառանգութեանը սահմանները ։ 22 Բաղաամին մեռցուիլը ։ 24 Գադին , 29 և Մանասէի կէս ցեղին ժառանգութեանը սահմանները ։

1 Եւ երբոր Յեսու ծերացաւ ու
տարիքը առաւ, Տէրը անոր ը-
սաւ. Դուն ծերացար ու տարիքդ
առիր. և տակաւին խիստ շատ եր-
2 կիր մնաց ժառանգելու։ Մնա-
ցած երկիրը ասիկայ է. Փղշտա-
ցւոց ամէն սահմանները, ու բոլոր
3 Գեսուրը, Եգիպտոսին դիմացը
եղող Սիհովրէն՝ մինչև Քանանացւո-
ցը սեպուած Ակկարոնի սահմանին
հիւսիսային կողմը, Փղշտացւոց
հինգ նախարարութիւնները, այս-
ինքն Գազացւոց, Ազովտացւոց,
Ասկաղոնացւոց, Գեթացւոց, ու
Ակկարոնացւոց, նաև Աւացւոց
4 երկիրը. Հարաւային կողմէն՝ Քա-
նանացւոց բոլոր երկիրը՝ ու Սիդո-
նացւոց Մէարան, մինչև Արէկը՝
ու մինչև Ամորհացւոց սահմանը։
5 Եւ Գեբաղացւոց երկիրը՝ ու ա-
րևելեան կողմէն բոլոր Լիբանանը,
Հերմոն լեռան տակը եղող Բաա-
ղգադէն մինչև Եմաթի մուտքը,
6 Բոլոր լեռնաբնակները՝ Լիբանանէն
մինչև Մասերեփոթ մայիմը, բոլոր
Սիդոնացիները. զանոնք Իսրայէլի
որդւոցը առջևէն ես պիտի վռնտ-
եմ. միայն թէ դուն Իսրայէլին
ժառանգութիւն բաժնէ ան երկիրը,
ինչպէս որ քեզի պատուիրեցի։
7 Եւ հիմա աս երկիրը ժառանգու-
թիւն բաժնէ ինը ցեղին, ու Մա-
8 նասէի կէս ցեղին. Քանզի Ռուբէ-
նեանք ու Գադեանք անոր կէս-
ին հետ առին իրենց ժառանգու-
թիւնը, զոր Մովսէս Յորդա-
նանու անդին կողմը դէպ 'ի արև-
ելք անոնց տուաւ, Տէրոջը ծառա-
յին Մովսէսին տուածին պէս.
9 Առնոն ձորին եզերքին վրայ եղող
Արոերէն՝ ու ձորին մէջը եղող
քաղաքէն՝ Մեդաբայի բոլոր դաշ-
10 տովը՝ մինչև Դեբոնը. Ու Եսեբո-
նի մէջ թագաւորող՝ Ամորհացւոց
Սեհոն թագաւորին բոլոր քաղաք-
ները՝ մինչև Ամմոնի որդւոցը սահ-
11 մանը. Եւ Գաղաադը՝ ու Գեսու-
րացւոց ու Մաքաթացւոց սահմա-
նը՝ և բոլոր Հերմոն լեռը՝ ու բոլոր
12 Բասանը մինչև Սելքա. Բասանի
մէջ Ովգին բոլոր թագաւորութիւ-
նը՝ որ Աստարովթի ու Եդրայիի
մէջ կը թագաւորէր. և Հսկանե-
րուն մնացորդէն անիկայ մնացեր
էր. բայց Մովսէս զանոնք զարկաւ
13 ու վռնտեց։ Եւ Իսրայէլի որդիքը
Գեսուրացիները ու Մաքաթացի-
ները չվռնտեցին. և Գեսուրացի-
ները ու Մաքաթացիները՝ մինչև
այսօր Իսրայէլի մէջ բնակեցան։
14 Միայն Ղևիի ցեղին ժառանգու-
թիւն չտուաւ. անոր ժառանգու-
թիւնը՝ Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն

Ն. Ք. ՂՔ.
1445

Տես Գլ. ԺԴ. 10։ ԻԳ. 1։
Դատ. Գ. 1։
Յովել. Գ. 4։
Հմր 13։ Բ Թագ. Գ. 3։ ԺԴ. 37. 38։
Երեմ. Բ. 18։
Դատ. Գ. 3։ Ա Թագ. Զ. 4. 16։ Սոփ. Բ. 5։
Բ Օր. Բ. 23։
Գլ. ԺԹ. 30։
Տես Դատ. Ա. 34։
Գ Թագ. Ե. 18։ Սաղ. ՁԳ. 7։ Եզեկ. ԻԷ. 9։
Գլ. ԺԲ. 7։
Գլ. ԺԱ. 8։
Տես Գլ. ԻԳ. 13։ Դատ. Բ. 21. 23։
Գլ. ԺԴ. 1. 2։
Հմր 16։ Թւ. ԻԱ. 30։
Թւ. ԻԱ. 24. 25։
Գլ. ԺԲ. 5։
Բ Օր. Գ. 11։ Գլ. ԺԲ. 4։
Թւ. ԻԱ. 24. 35։
Հմր 11։
Թւ. ԺԸ. 20. 23. 24։ Գլ. ԺԴ. 3. 4։

մատուցուած պատարագներն են,
ինչպէս որ անոր ըսեր էր։
15 Եւ Մովսէս Ռուբէնի որդւոցը
ցեղին՝ անոնց ազգատոհմերուն
համեմատ ժառանգութիւն տուաւ.
16 Ու անոնց սահմանը այս եղաւ.
Առնոն ձորին եզերքին վրայ եղող
Արոերէն՝ ու ձորին մէջը եղող
17 քաղաքէն, Մեդաբայի քովը ե-
ղած բոլոր դաշտը, Եսեբոնը ու ա-
նոր բոլոր դաշտային քաղաքները,
Դեբոնը, Բամոթ բահաղը ու Բեթ-
18 բէեղմոնը, Եւ Յասսան, ու Կա-
19 դեմոթը, ու Մեփայաթը, Եւ
Կարիաթեմը, ու Սաբաման, և Սա-
րեթ սահառը Եմակ լեռան վրայ,
20 Ու Բեթփեգովրը՝ և Ասեդովթ
21 փասգան՝ ու Բեթեսիմոթը՝ Եւ
դաշտին ամէն քաղաքները, ու Ե-
սեբոնի մէջ թագաւորող՝ Ամորհա-
ցւոց Սեհոն թագաւորին բոլոր
թագաւորութիւնը, որ զանիկայ
ու Մադիամու իշխանները՝ Եւին,
Ռեկոմը, Սուրը, Ուրը ու Ռոբէն,
ան երկրին մէջը բնակող Սեհոնին
նախարարները՝ Մովսէս զարկաւ։
22 Եւ Իսրայէլի որդիքը՝ Բէովրեան
Բաղաամ հարցուկն ալ սրով մեռ-
ցուցին անոնց սպաննուածներուն
23 հետ։ Ու Ռուբէնի որդւոցը սահ-
մանը՝ Յորդանանը և անոր սահմանը
եղաւ. Ռուբէնի որդւոցը ազգա-
տոհմերուն ժառանգութիւնը ա-
սիկայ է, այն քաղաքները ու անոնց
գեղերը։
24 Եւ Մովսէս Գադի ցեղին՝ Գադի
որդւոցը՝ իրենց ազգատոհմերուն
համեմատ ժառանգութիւն տուաւ։
25 Ու անոնց սահմանը այս եղաւ.
Յազերը ու բոլոր Գաղաադի քա-
ղաքները, և Ամմոնի որդւոցը երկ-
րին կէսը՝ մինչև Արոէրը, որ Ռաբ-
26 բային դիմացն է։ Ու Եսեբոնէն
մինչև Մասփայի Ռամովթը՝ ու Բո-
տանիմը, և Մանայիմէն մինչև Դա-
27 բիրի սահմանը։ Ու հովիտի մէջ՝
Բեթարամը ու Բեթնամրան,
Սոկքովթը ու Սափոնը՝ Եսեբոնի
Սեհոն թագաւորին թագաւորու-
թեանը մնացորդը, Յորդանանը ու
անոր սահմանը, մինչև Քեններեթի
ծովուն եզերքը՝ Յորդանանու ան-
28 դին կողմը դէպ 'ի արևելք։ Գա-
դի որդւոցը ժառանգութիւնը ի-
րենց ազգատոհմերուն համեմատ
ասիկայ է, այն քաղաքները ու ա-
նոնց գեղերը։
29 Եւ Մովսէս՝ Մանասէի կէս ցեղին
ալ ժառանգութիւն տուաւ, որ Մա-
նասէի որդւոցը կէս ցեղին եղաւ՝
իրենց ազգատոհմերուն համեմատ։
30 Ու անոնց սահմանը այս եղաւ.
Մանայիմէն՝ Բասանի Ովգ թագա-

Ն. Ք. ՂՔ.
1445

Հմր 33։
Գլ. ԺԲ. 2։
Թւ. ԻԱ. 28։
Թւ. ԻԱ. 30։ Հմր 9։
Թւ. ԻԱ. 23։
Թւ. ԼԲ. 37։
Թւ. ԼԲ. 38։
Կամ՝ Հովիտ
Բ Օր. Գ. 17։ Գլ. ԺԲ. 3։
Բ Օր. Գ. 10։
Թւ. ԻԱ. 24։
Թւ. ԼԱ. 8։
Թւ. ԻԲ. 5։ ԼԱ. 8։
Թւ. ԼԲ. 35։
Բաղդատէ՝ Թւ. ԻԱ. 26. 28. 29։ Բ Օր. Բ. 19։ և Դատ. ԺԱ. 13. 15. ԺԵ։
Բ Թագ. ԺԱ. 1։ ԺԲ. 26։
Թւ. ԼԲ. 36։
Ծն. ԼԳ. 17։ Գ Թագ. Է. 46։
Թւ. ԼԴ. 11։

Ն . Ք . Ծ .
1445

‡ Թու . ԼԲ . 41 ։ Ա Մն . Բ . 23 ։
† Գլ . ԺԲ . 4 ։
‡ Թու . ԼԲ . 39 . 40 ։

ւորին բոլոր թագաւորութիւնը՝ բոլոր Բասանը , ու Բասանի մէջ եղող ‡ Յայիրի բոլոր գիւղաքաղաքները՝ վաթսուն քաղաք ․
31 Ու Գաղաադին կէսը՝ և † Աստարովթը ու Եդրային , Բասանի մէջ Ովգին թագաւորութեանը քաղաքները Մանասէան Մաքիրին որդւոցը եղաւ , այսինքն ‡ Մաքիրի որդւոցը կէսին՝ իրենց ազգատոհմներուն համեմատ ։

32 Ասոնք են ան գաւառները , որ Մովսէս՝ Մովաբի դաշտերուն մէջ՝ Երիքովի դիմացը Յորդանանու անդին կողմը դէպ 'ի արևելք ժառանգութիւն տուաւ ։
33 ‡ Բայց Մովսէս Ղևիի ցեղին ժառանգութիւն չըտուաւ . անոնց ժառանգութիւնը՝ Իսրայէլին Տէր Աստուածն է , ‡ ինչպէս որ անոնց ըսաւ ։

‡ Հմր 14 ։ Գլ . ԺԸ . 7 ։
‡ Թու . ԺԸ . 20 ։ Բ Օր . Ժ . 9 ։ ԺԸ . 1 . 2 ։

ԳԼ . ԺԴ

1 Ինն ու կէս ցեղերը իրենց ժառանգութիւնը վիճակով պիտի առնեն ։ 6 Քաղէբ յատուկ կերպով մը իրեն ժառանգութիւն կը առնայ Քեբրոնը ։

Իբր 1444

— Թու . ԼԴ . 17 . 18 ։
‡ Թու . ԻԶ . 55 ։ ԼԳ . 54 ։ ԼԴ . 13 ։
‡ Գլ . ԺԳ . 8 . 32 . 33 ։
† Ծն . ԽԸ . 5 ։ Ա Մն . Ե . 1 . 2 ։

1 Ու Քանանու երկրին մէջ՝ Իսրայէլի որդւոցը ժառանգած տեղերը ասոնք են , — որ Եղիազար քահանան , և Նաւեան Յեսուն , ու Իսրայէլի որդւոցը ցեղերուն նահապետութեան իշխանները ժառանգեցուցին անոնց ։
2 ‡ Ինն ու կէս ցեղերուն վիճակով տրուեցաւ՝ անոնց ժառանգութիւնը , ինչպէս որ Տէրը Մովսէսին ձեռքովը հրամայեր էր ։
3 ‡ Քանզի Մովսէս երկու ու կէս ցեղերուն՝ Յորդանանու անդիի կողմը ժառանգութիւն տուեր էր , բայց անոնց մէջը՝ Ղևտացիներուն ժառանգութիւն տուած չէր ․
4 Որովհետև † Յովսէփի որդիքը երկու ցեղ էին , Մանասէ ու Եփրեմ . ու երկրին մէջը Ղևտացւոց բաժին չտուին , բայց միայն քաղաքներ՝ բնակելու համար , ու արուարձաններն ալ՝ անոնց խաշանցը և ստացուածոցը համար ։
5 ‡ Ինչպէս որ Տէրը Մովսէսին պատուիրեր էր , Իսրայէլի որդիքը այնպէս ըրին , ու երկիրը բաժնեցին ։

‡ Թու . ԼԵ . 2 ։ Գլ . ԻԱ . 2 ։

6 Ու Յուդայի որդիքը Գաղգաղայի մէջ Յեսուին մօտեցան , ու ‡ Կենեզեան Յեփոնէին որդին Քաղէբը անոր ըսաւ . Դուն գիտես ‡ ան խօսքը՝ որն որ Տէրը ‡ Կադէս Բառնեայի մէջ Աստուծոյ մարդուն Մովսէսին հետ խօսեցաւ՝ ինծի ու քեզի համար ։
7 Երբոր Տէրոջը ծառան Մովսէս՝ զիս ‡ Կադէս Բառնեայէն խրկեց երկիրը լրտեսելու համար, ես քառասուն տարեկան էի . ու սրտիս մէջը եղածին պէս անոր լուր բերի .
8 Սակայն ‡ իմ հետս ելլող եղբայրներս ժողովուրդին սիրտը թուլցուցին . բայց ես * իմ բոլոր սրտովս ‡ իմ Տէր Աստուծոյս հնազանդեցայ" ։
9 Ու նոյն օրը Մովսէս երդում ըրաւ՝ ըսելով . ‡ Ան քու ոտքիդ կոխած երկիրը՝ ‡ անպատճառ քեզի ու քու որդւոցդ՝ յաւիտեան ժառանգութիւն պիտի ըլլայ . որովհետև իմ Տէր Աստուծոյս քու բոլոր սրտովդ հնազանդութիւն ըրիր ։
10 Արդ՝ ահա Տէրը ‡ իր ըսածին պէս՝ աս քառասունուհինգ տարին իմ կեանքս պահեց , ան ժամանակէն 'ի վեր՝ որ Տէրը աս խօսքը Մովսէսին ըսաւ , քանի որ Իսրայէլը անապատին մէջ կը պտըտէր . և ահա ես այսօր ութսունուհինգ տարեկան եմ .
11 ‡ Ես այսօր տակաւին ուժով եմ , ինչպէս որ ան Մովսէսին զիս խրկած օրը . ան ատենի զօրութիւնս ինչ որ էր , հիմակուան զօրութիւնս ալ անանկ է , պատերազմելու , և ‡ ելլելու ու մտնելու կողմանէ ։
12 Ուստի հիմա ինծի տուր ան լեռը , որուն համար Տէրը ան օրը խօսեցաւ . քանզի դուն ան օրը լսեցիր որ ‡ Ենակիմները հոն կը բնակին , ու մեծ պարսպաւոր քաղաքներ կան . ‡ Դուցէ Տէրը իմ հետս ըլլայ , ու ‡ ես զանոնք վռնտեմ , ինչպէս որ Տէրը ըսաւ ։
13 Ու Յեսու ‡ զանիկայ օրհնեց , ‡ ու Յեփոնեան Քաղէբին՝ Քեբրոնը ժառանգութիւն տուաւ ։
14 ‡ Ասոր համար Քեբրոնը՝ Կենեզեան Յեփոնէի որդւոյն Քաղէբին ժառանգութիւնը եղաւ մինչև այսօր , որովհետև ‡ Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն բոլոր սրտով հնազանդութիւն ըրաւ ։
15 Ու ‡ Քեբրոնին անունը՝ առաջուց † Կարիաթ արբա էր . ան Արբէն՝ Ենակիմներուն մէջ մեծ մարդ մըն էր ։

‡ Ու երկիրը պատերազմէն հանդըստացաւ ։

Ն . Ք . Ծ .
Իբր 1444

‡ Թու . ԺԳ . 32 . 33 ։ Բ Օր . Ա . 28 ։
* Եբր . իմ Տէր Աստուծոյս ետևէն լեցուցի ։
‡ Թու . ԺԴ . 24 ։ Բ Օր . Ա . 36 ։
‡ Տես Թու . ԺԴ . 23 ։
‡ Թու . ԺԴ . 23 . 24 ։ Բ Օր . Ա . 36 ։ Գլ . Ա . 3 ։
‡ Թու . ԺԴ . 30 ։

1444

‡ Տես Բ Օր . ԼԴ . 7 ։
‡ Բ Օր . ԼԱ . 2 ։
‡ Թու . ԺԳ . 29 . 34 ։
‡ Սաղ . ԺԸ . 32 . 34 ։ Կ . 12 ։ Հռովմ . Ը . 31 ։
‡ Գլ . ԺԵ . 14 ։ Դատ . Ա . 20 ։
‡ Գլ . ԻԲ . 6 ։
‡ Գլ . Ժ . 37 ։ ԺԵ . 13 ։ Դատ . Ա . 20 ։ Տես Գլ . ԻԱ . 11 . 12 ։ Ա Մն . Զ . 55 . 56 ։
‡ Գլ . ԻԱ . 12 ։
‡ Հմր 8 . 9 ։
‡ Ծն . ԻԳ . 2 ։ Գլ . ԺԵ . 13 ։
† Այսինքն՝ Արբայի քաղաքը ։
‡ Գլ . ԺԱ . 23 ։

ԳԼ . ԺԵ

1 Յուդայի վիճակին սահմանները ։ 13 Քաղէբին բաժինը , ու անոր ըրած յաղթութիւնը ։ 16 Գոթոնիէլ՝ իր քաջութեանը համար՝ Քաղէբին աղջիկը Աքսան իրեն կնիկ կ'առնէ . 18 ան ալ իր հօրմէն օրհնութիւն մը կը խնդրէ , ու կը առնայ ։ 21 Յուդային քաղաքները ։ 63 Յեբուսացիները չվռնտուեցան ։

1 Ու Յուդայի որդւոցը ցեղին վիճակը իրենց տոհմերուն համեմատ՝ ‡ մինչև Եդովմայեցւոց սահմանը կը հասնէր . հարաւային կողմէն ‡ Սին անապատը անոնց հարաւային ծայրն էր ։
2 Ու անոնց հարաւային սահմանը ան եղաւ . Աղի ծովուն ծայրէն՝

‡ Թու . ԼԴ . 3 ։
‡ Թու . ԼԳ . 36 ։

[illegible] հարաւակողմը նայող ծո-
3 ցէն [illegible] . Ու հարաւային կող-
մէն՝ Ակրաբիմի զառ 'ի վերը ել-
լելով՝ Սինը կ'անցնի , ու հարաւա-
յին կողմէն Կադէս բառնեայ ել-
լելով՝ Եսրոնը կ'անցնի . ետքը
դէպ 'ի Ադդարը ելլելով՝ Կարկային
4 բոլորտիքը կը պտըտի . Եւ Ա-
սեմոնէն անցնելով՝ Եգիպտոսի հե-
ղեղատը կ'ելլէ , ու —— սահմանը
ծովուն մէջ կը վերջանայ . Ձեր
հարաւային սահմանը աս է ։
5 Եւ արևելեան սահմանը՝ Աղի
ծովն է , մինչև Յորդանանու ծայ-
րը ։
Ու հիւսիսային կողմի սահմանը՝
Յորդանանու ծայրը եղող ծոցէն կը
6 սկսի . Եւ —— սահմանը մինչև Բե-
թագլա կը հասնի , ու Բեթարա-
բային հիւսիսային կողմէն կը պտը-
տի . և —— սահմանը մինչև Ռու-
7 բենեան Բաանին վէմը կ'ելլէ . Ետ-
քը —— սահմանը՝ Աքովրի ձորէն
Դաբիրը կ'ելլէ , ու հիւսիսային կող-
մէն՝ Գաղգաղա կը դառնայ , որ ան
ձորին հարաւակողմը եղող Եդոմմի-
նի զառ 'ի վերին դիմացն է . և ——
սահմանը Ենսամիւսի ջուրէն կ'անց-
նի , ու Ռոգելի աղբիւրը կը վեր-
8 ջանայ . Եւ —— սահմանը Ենովմի
որդւոյն ձորը՝ հարաւային կողմէն
Յեբուսին՝ այսինքն Երուսաղեմին
քովը կ'ելլէ . ետքը —— սահմանը
մինչև ան լեռանը գլուխը կ'ելլէ ,
որ արևմտեան կողմէն Ենովմի ձո-
րին դիմացն է , ու հիւսիսային կող-
մէն՝ Ռափայնոց ձորին ծայրն է .
9 Եւ —— սահմանը լեռանը գլխէն՝
մինչև Նափթովայի ջուրին աղ-
բիւրը կը հասնի , ու Եփրոն լեռանը
քաղաքները կ'ելլէ . ետքը —— սահ-
մանը մինչև Բաաղա՝ այսինքն
10 Կարիաթարիմը կը հասնի . Եւ ——
սահմանը՝ Բաաղայէն դէպ 'ի արև-
մուտք՝ Սէիր լեռը կը պտըտի ,
ու հիւսիսային կողմէն Յարիմ լե-
ռանը քովէն կ'անցնի , որ անիկայ
Քեսաղոն է . անկէ Բեթսամիւս
11 կ'իջնէ , ու Թամնա կ'անցնի . Եւ
—— սահմանը Ակկարոնի քովը
կ'ելլէ դէպ 'ի հիւսիս , ու —— սահ-
մանը Սաքարոնը հասնելով՝ Բաա-
ղա լեռնէն կ'անցնի , ու Յաբնէլը
կ'ելլէ . և —— սահմանը ծովուն մէջ
կը վերջանայ ։
12 Եւ արևմտեան սահմանը՝ մեծ
ծովուն եզերքն է ։ Յուդայի որ-
դւոցը սահմանը չուրջանակի իրենց
տոհմերուն համեմատ ասիկայ է ։
13 Եւ Յեփոնեան Քաղէբին՝ Յու-
դայի որդւոցը մէջ Ենակի հօրը
Արբային քաղաքը՝ այսինքն Քեբրո-
նը բաժին տուաւ , ինչպէս որ Տէրը

Ն. Ք. Ծ. Ք.
1444

Թու. լդ. 4.

Թու. լդ. 5.

Գլ. ժը. 19.

Գլ. ժը. 17.

Գլ. է. 26.

Բ Թագ. ժէ. 17 ; Գ Թագ. ա. 9.

Գլ. ժը. 16 ; Դ Թագ. իգ. 10 ; Երեմ. ժթ. 2 , 6.

Գլ. ժը. 28 ; Դատ. ա. 21 ; ժթ. 10.

Գլ. ժը. 15.

Ա Մն. ժգ. 6.

Դատ. ժը. 12.

Ծն. լը. 13 ; Դատ. ժդ. 1.

Գլ. ժթ. 43.

Հմր 47 ; Թու. լդ. 6 , 7.

Գլ. ժդ. 13.

Գլ. ժդ. 15.

14 Յեսուին հրամայեր էր ։ Եւ Քա-
ղէբ անկէ՝ Ենակին իրեք որդինե-
րը՝ Սեսին ու Աքիմանը և Թողմին
15 Ենակին որդիքը վռնտեց . Եւ
անկէ Դաբիրի բնակչացը վրայ
գնաց . (ու Դաբիրին անունը ա-
16 ռաջուց Կարիաթ սեփեր էր .) Եւ
Քաղէբ ըսաւ . Ով որ Կարիաթ
սեփերը զարնէ ու առնէ , իմ Աքսա
աղջիկս անոր կնութեան պիտի
17 տամ ։ Եւ Քաղէբին եղբօրը Կե-
նեզին որդին Գոթոնիէլը առաւ
զանիկայ . ու Քաղէբ իր Աքսա
աղջիկը անոր կնութեան տուաւ ։
18 Ու երբոր —— կ'երթար , զանի-
կայ յորդորեց որ իր հօրմէն մէկ ա-
գարակ մը ուզէ . և էշուն վրա-
յէն վար իջաւ . ու Քաղէբ անոր
19 ըսաւ . Ի՞նչ եղաւ քեզի . Եւ աղ-
ջիկը ըսաւ . Ինծի օրհնութիւն
տուր . որովհետև ինծի հարաւային
երկիր մը տուիր , ինծի *ջուրի
աղբիւրներ" ալ տուր . ուստի ա-
նոր՝ վերի աղբիւրները ու վարի
աղբիւրները տուաւ ։
20 Յուդայի որդւոցը ցեղին ժա-
ռանգութիւնը՝ իրենց տոհմերուն
համեմատ ասիկայ է ։
21 Ու Եդոմի սահմանին քովը՝ հա-
րաւային կողմը՝ Յուդայի որդւոցը
ցեղին վերջին քաղաքները [illegible]
էն . Կաբսէէլ , Եդեր , Յագուր ,
22 Կինա , Դեմոնա , Ադադա ,
23 Կադէս , Հասոր , Յեթնան ,
24 Զիփ , Տելեմ , Բաալոթ ,
25 Հասոր ադաթա , †Կարիոթ , Ես-
26 րոն" որ է Հասոր , Ամամ , Սամա ,
27 Մօլադա , Ասեր գադդա , Եսեմոն ,
28 Բեթփաղեդ , Ասեր սուաղ , Բեր-
29 սաբէէ , Բաղիոթիա , Բաաղա ,
30 Իյիմ , Ասեմ , Ելթուղադ , Քե-
31 սիլ , Հորմա , Սիկելակ , Մադ-
32 մաննա , Սանսաննա , Լաբաովթ ,
Սելեմ , Ային , ու Ռեմոն . ամէնը
քսանուինը քաղաք է , ու անոնց
գեղերը ։
33 Դաշտավայրի մէջ՝ Եսթաւուղ ,
34 Սարաա , Ասնա , Զանով , Են-
գաննիմ , Թափուա , Ենայիմ ,
35 Յերիմութ , Ոդողոմ , Սոքով , Ա-
36 զեկա , Սադարիմ , Ադիթայիմ ,
և Գադերա , (ու Գադերոթա-
յիմ .) տասնուչորս քաղաք ու ա-
37 նոնց գեղերը ։ Սէննան , Ադասա ,
38 Մագդաղգադ , Դաղաան , Մա-
39 փա , Յեկթոհէլ , Լաքիս , Բաղ-
40 կաթ , Եգղոն , Քաբբօն , Լամաս ,
41 Քիթլիս , Գադերօթ , Բեթդագոն ,
Նաամա , ու Մակեդա . տասն-
ուվեց քաղաք և անոնց գեղերը ։
42 Լեբնա , Եթեր , Ասան , (43) Յեփ-
44 թա , Ասնա , Նեսիբ , Կեի-
լա , Աքեզիբ , և Մարեսա . ինը

Ն. Ք. Ծ. Ք.
1444

Դատ. ա. 10 , 20.

Թու. ժգ. 23.

Գլ. ժ. 38 ; Դատ. ա. 11.

Դատ. ա. 12.

Թու. լբ. 12 ; Գլ. ժդ. 6.

Դատ. ա. 13 ; գ. 9.

Դատ. ա. 14.

Տես Ծն. իդ. 64 ; Ա Թագ. իե. 23.

Ծն. լգ. 11.

* Կամ՝ ջրաւորներ

† Կամ՝ Կարիոթ Եսրոն՝

Ա Թագ. իէ. 6.

Թու. ժգ. 24.

Դ Թագ. ժդ. 7.

Ն. Ք. ԴՔ.
1444

45 քաղաք ու անոնց գեղերը ։ Ակկարոն՝ իր գիւղաքաղաքներովը ու 46 գեղերովը. Ակկարոնէն մինչեւ ծովը, Ազոտոսին քովի բոլոր ՔԱՂԱՔ47ՆԵՐԸ՝ իրենց գեղերովը. Ազոտոս՝ իր գիւղաքաղաքներովը ու գեղերովը. Գազա՝ իր գիւղաքաղաքներովը ու գեղերովը, մինչեւ ՟Եգիպտոսի հեղեղատը ու մինչեւ ՟մեծ ծովը՝ իր սահմաններովը ։

ր Հմր 4 ։ շ Թու. ԼԴ. 6 ։

48 Եւ լեռնավայրի վրայ՝ Սամիր, 49 Յաթիր, Սոքով, Դաննա, Կարի50աթ սաննա՝ այսինքն Դաբիր, Ա51նաբ, Եսթեմով, Անիմ, ՟Գոսոմ, Քօղօն, ու Գեղօն. տասնումէկ քաղաք ու անոնց գեղերը ։ 52 Երեբ, Դումա, Եսան, (53) Յանում, Բեթթափուա, Աֆեկա, 54 Քամմատա, ՟Կարիաթ արբա՝ այսինքն Քեբրոն, ու Սիովը. ինը 55 քաղաք և անոնց գեղերը ։ Մաոն, 56 Կարմեղոս, Զիփ, Յետտա, Յեզ57րայէլ, Յեկդաամ, Զանով, Կային, Գաբաա, ու Թամնա. տասը 58 քաղաք ու անոնց գեղերը ։ Ալուլ, 59 Բեթսուր, Գեդովր, Մաարաթ, Բեթանովթ, ու Ելթեկոն. վեց 60 քաղաք՝ ու անոնց գեղերը ։ ՟Կարիաթ բաաղ՝ այսինքն Կարիաթարիմ ու Ռաբբա. երկու քաղաք ու անոնց գեղերը ։

− Գլ. Ժ. 41 ։ Ժա. 16 ։
÷ Գլ. ԺԴ. 15 ։ Հմր 13 ։
+ Գլ. ԺԸ. 14 ։

61 Անապատին մէջ՝ Բեթարաբա, 62 Մադդին, Սէքաքա, Նեբսան, Աղի քաղաքը, ու Ենգադդի. վեց քաղաք ու անոնց գեղերը ։

63 Բայց ՟Յուդայի որդիքը կարող չեղան Երուսաղէմի մէջ բնակող Յեբուսացիները վռնտելու. ՟ուստի Յեբուսացիները Յուդայի որդւոցը հետ Երուսաղէմի մէջ կը բնակին մինչեւ այսօր ։

՟ Տես Դատ. Ա. 8, 21 ։ ր Թագ. Ե. 6 ։
÷ Դատ. Ա. 21 ։

ԳԼ. ԺԶ

1 Ընդհանրապէս Յովսէփի որդւոցը սահմանները ։ 5 Եփրեմին ժառանգութեանը սահմանը ։ 10 Չվռնտուած Քանանացիները ։

1 Ու Յովսէփի որդւոցը վիճակը [illegible] ելաւ. ԱՆՈՆՑ ՍԱՀՄԱՆԸ՝ Երիքովին [illegible] Յորդանանէն՝ Երիքովի ջուրին արեւելեան կողմէն անապատը կ՚երթայ, որ Երիքովէն՝ լեռնակողմը՝ Բեթէլը կ՚ել2լէ, Ու Բեթէլէն ՟Լուզը կ՚ելլէ, և Արքի ատարօթի սահմանէն կ՚անց3նի, Ու արեւմտեան կողմէն՝ Յեփաղթիի սահմանը կ՚իջնէ, ՟մինչեւ վարի Բեթորոնին սահմանը՝ ու մինչեւ ՟Գազերը, և ծովուն մէջ կը վեր4ջանայ ։ ՟Եւ Յովսէփին որդիքը՝ Մանասէն ու Եփրեմը՝ ժառանգութիւն առին ։

− Գլ. ԺԸ. 13 ։ Դատ. Ա. 26 ։
Բ Գլ. ԺԸ. 13 ։ Բ Մն. Ը. 5 ։
÷ Ա Մն. Է. 28 ։ Գ Թագ. Թ. 15 ։
Տ Գլ. ԺԷ. 14 ։

5 Ու Եփրեմի որդւոցը սահմանը՝ իրենց տոհմերուն համեմատ [illegible] եղաւ. այսինքն՝ անոնց ժառանգութեան սահմանը՝ արեւելեան կողմէն ՟Ատարօթ ադարը եղաւ, ՟մինչեւ 6 վերի Բեթորոնը. Եւ [illegible] սահմանը հիւսիսային կողմէն դէպ ՚ի ՟Մաքմեթաթը ծովը կ՚ելլէ, ու [illegible] սահմանը արեւելեան կողմէն մինչեւ Թէանթսելովը կը պտըտի, ու անկէ արեւելեան կողմէն Յանովէն կը 7 մտնէ, Եւ Յանովէն Ատարովթը ու ՟Նաարան կ՚իջնէ, ու Երիքովին քովէն անցնելով՝ Յորդանանը կ՚ել8լէ. Եւ [illegible] սահմանը Թափուայէն ՟Կանա հեղեղատը կ՚երթայ արեւմտեան կողմէն, ու ծովուն մէջ կը վերջանայ ։ Եփրեմի որդւոցը ցեղին ժառանգութիւնը՝ իրենց տոհ9մերուն համեմատ ասիկայ է. Նաեւ ՟Եփրեմի որդւոցը համար զատուած քաղաքները՝ Մանասէի որդւոցը ժառանգութեանը մէջ է, բոլոր քաղաքները իրենց գեղերովը ։

Ն. Ք. ԴՔ.
1444
ի Գլ. ԺԸ. 13 ։
ղ Բ Մն. Ը. 5 ։
ի Գլ. ԺԷ. 7 ։
է Ա Մն. Է. 28 ։
Բ Գլ. ԺԷ. 9 ։
Ժ Գլ. ԺԷ. 9 ։

10 ՟Եւ անոնք՝ Գազերի մէջ բնակող Քանանացիները չվռնտեցին. ու Քանանացիները մինչեւ այսօր Եփրեմի մէջ բնակելով՝ հարկատու ծառաներ եղան ։

ի Դատ. Ա. 29 ։ Տես Գ Թագ. Թ. 16 ։

ԳԼ. ԺԷ

1 Մանասէին վիճակը ։ 8 Անոր սահմանը ։ 12 Չվռնտուած Քանանացիները ։ 14 Յովսէփի որդիքը ուրիշ վիճակ մըն ալ ձեռք կը բերեն ։

1 Ու [illegible] եղաւ Մանասէի ցեղին վիճակը. քանզի անիկայ ՟Յովսէփին անդրանիկն էր. ՟Մանասէին անդրանիկը Մաքիր՝ Գաղաադին հայրը՝ պատերազմող մարդ մը ըլլալուն համար, ՟Գաղաադը ու Բա2սանը անորը եղաւ. Եւ ՟Մանասէին միւս որդիքն ալ՝ ՟Աբիեզերին որդիքը, Քեղեքին որդիքը, ՟Ասրիելին որդիքը, Սիւքեմին որդիքը, ՟Ոփերին որդիքը, ու Սեմիդային որդիքը՝ իրենց տոհմերուն համեմատ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԻՒՆ ունեցան. Յովսեփեան Մանասէին արու զաւակները իրենց տոհմերուն համե3մատ՝ ասոնք էին ։ Եւ Մանասէի որդւոյն Մաքիրի որդւոյն Գաղաադի որդւոյն Ոփերին որդին ՟Սալպաադ տղաքներ չունէր, բայց միայն աղջիկներ, ու անոր աղջիկներուն անունները ասոնք են. Մաալա, Նուա, Եգղա, Մեղքա ու Թերսա ։ 4 Անոնք՝ ՟Եղիազար քահանային առջեւ, Նաւեան Յեսուին առջեւ, ու իշխաններուն առջեւ ներկայանալով՝ ըսին. ՟Տէրը Մովսէսին հրամայեց որ մեր եղբայրցը մէջ մեզի ժառանգութիւն տրուի ։ Եւ ՅԵՍՈՒ Տէրոջը հրամանաւը՝ անոնց հօրը եղբայրցը մէջ՝ անոնց ժառան5գութիւն տուաւ ։ Եւ Մանասէին՝

− Ծն. Խա. 51 ։ Խգ. 20 ։ Խը. 18 ։
Բ Ծն. Ծ. 23 ։ Թու. Իգ. 29 ։ Լբ. 39, 40 ։ Ա Մն. Է. 14 ։
÷ Բ Օր. Գ. 15 ։
Տ Թու. Իզ. 29—32 ։
Ի Թու. Իզ. 30 ։ Ա Մն. Է. 18 ։
Ղ Թու. Իզ. 31 ։
Ի Թու. Իզ. 32 ։
Է Թու. Իզ. 33 ։ ԼԵ. 1 ։ ԼԷ. 2 ։
Բ Գլ. ԺԴ. 1 ։
Ժ Թու. ԻԷ. 6, 7 ։

Յորդանանու անդիի կողմը եղող
Գաղաադի ու Բասանի երկրէն 'ի
6 զատ՝ տասը բաժին ինկաւ . Քանզի
Մանասէին աղջիկները անոր տղոցը
մէջ ժառանգութիւն առին . ու
Գաղաադու երկիրը՝ Մանասէին
միւս որդւոցը եղաւ ։
7 Եւ Մանասէին սահմանը Ասերէն
եղաւ . *Ասերէն՝ մինչեւ ե Մաքմե-
թաթը , որ Սիւքեմի դիմացն է ,
ու այն սահմանը աջ կողմը դառնա-
լով՝ մինչեւ Թափուայի աղբիւրին
քովը բնակողներուն կը հասնի ։
8 Թափուայի երկիրը Մանասէին ե-
ղաւ . ու Մանասէի սահմանին մէ-
ջը եղող զ Թափուա քաղաքը՝ Եփրե-
9 մին որդւոցը եղաւ ։ Եւ այն սահ-
մանը՝ է Կանայ հեղեղատը կ'իջնէ ,
հեղեղատին հարաւային կողմէն ։
ը Մանասէի քաղաքներուն մէջը ա-
սոնք Եփրեմին քաղաքներն են . և
Մանասէին սահմանը՝ հեղեղատին
հիւսիսային կողմն է , ու ծովուն
10 մէջ կը վերջանայ ։ Հարաւային կող-
մը՝ Եփրեմին , ու հիւսիսային կող-
մը՝ Մանասէին ըլլալով , անոնց
սահմանը ծովը եղաւ . և հիւսիսա-
յին կողմէն՝ Ասերին , ու արեւե-
լեան կողմէն՝ Իսաքարին հետ կը
11 միանան ։ Եւ Իսաքարին ու Ասե-
րին սահմաններուն մէջը՝ թ Բեթսա-
նը ու անոր գիւղաքաղաքները , և
Յեբղաամը ու անոր գիւղաքաղաք-
ները , և Դովրին բնակիչները , ու
անոր գիւղաքաղաքները , ու Են-
դովրին բնակիչները , ու անոր գիւ-
ղաքաղաքները , և Թանաքին բնա-
կիչները , ու անոր գիւղաքաղաքնե-
րը , Մակեդդովի բնակիչները , ու
անոր գիւղաքաղաքները , այս իրեք
12 գաւառը ժ Մանասէին եղաւ ։ Եւ
ի Մանասէին որդիքը չկրցան այն
քաղաքներուն բնակիչները դուրս
վռընտել . ու Քանանացիները կա-
մակորութեամբ այն երկրին մէջ
13 բնակեցան ։ Ու Իսրայէլի որդիքը
երբոր ուժովցան , լ հարկատու ը-
րին Քանանացիները . բայց զա-
նոնք չվռընտեցին ։
14 խ Եւ Յովսէփի որդիքը Յեսուին
հետ խօսեցան , ու ըսին . Ինչո՞ւ
համար ինծի ծ մէկ վիճակ մը
ու մէկ բաժին մը ժառանգութիւն
տուիր , ու ես կ բազմաթիւ ժողո-
վուրդ մըն եմ . քանզի Աստուած
15 մինչեւ հիմա զիս օրհնեց ։ Եւ Յե-
սու անոնց ըսաւ . Թէ որ դուն
բազմաթիւ ժողովուրդ ես , անտա-
ռը ելիր , ու զանիկայ կտրէ , և
Փերեզացւոց ու հ Ռափայնոց երկ-
րին մէջը քեզի տեղ ըրէ , որովհետեւ
Եփրեմի լեռը քեզի նեղ կու գայ ։
16 Եւ Յովսէփի որդիքը ըսին . Լեռը

Ն․ Ք․ Դ․Ք․
1444

* Կամ՝ Ասերմաքմեթաթէն։
ե Գլ․ ժզ․ 6․
զ Գլ․ ժզ․ 8․
է Գլ․ ժզ․ 8․
ը Գլ․ ժզ․ 9․
թ Ա Թագ․ լա․ 10․ Գ Թագ․ դ․ 12․
ժ Ա Մն․ է․ 29․
ի Դատ․ ա․ 27․ 28․
լ Գլ․ ժզ․ 10․
խ Գլ․ ժզ․ 4․
ծ Ծն․ խը․ 22․
կ Ծն․ խը․ 19․ Թւ․ իզ․ 34․ 37․
հ Ծն․ ժգ․ 5․ ժե․ 20․

մեզի բաւական չէ . ու հովիտի
երկրին մէջը՝ Բեթսանի մէջ , ու
անոր գիւղաքաղաքներուն մէջ , և
ձ Յեզրայէլի հովիտին մէջ բնակող
բոլոր Քանանացիները ղ երկաթէ
17 կառքեր ունին ։ Ու Յեսու Յով-
սէփին տանը՝ այսինքն Եփրեմին ու
Մանասէին հետ խօսելով , ըսաւ .
Դուն բազմաթիւ ժողովուրդ ես ,
ու շատ ուժ ունիս . քեզի միայն
18 մէկ վիճակ մը չըլլայ , Լեռը քուկդ
ըլլայ . և որովհետեւ անիկայ ան-
տառ է , զանիկայ կտրէ , ու մինչեւ
ծայրը քուկդ ըլլայ . քանզի դուն
Քանանացիները անկէ պիտի վռ-
ընտես , ճ թէեւ անոնք երկաթէ
կառքեր ունենան ու զօրաւոր ըլ-
լան ։

ԳԼ․ ԺԸ․

1 Խորանը Սելովի մէջ կը կանգնեն ։ 2 Երկրին
մնացածը գծագրելով՝ եօթը բաժին կ'ընեն ։
10 Յեսու վիճակով կը բաժնէ զանիկայ ։ 11
Բենիամինին վիճակը ու սահմանը ։ 21 և քա-
ղաքները ։

1 Եւ Իսրայէլի որդւոցը բոլոր ժո-
ղովքը ա Սելովի մէջ ժողվուե-
ցան , և բ հոն ժողովքի խորանը
կանգնեցին , ու երկիրը անոնց առ-
ջեւ նուաճեցաւ ։
2 Եւ Իսրայէլի որդւոցը մէջ՝ եօ-
թը ցեղ մնացեր էր , որոնք իրենց
3 ժառանգութիւնը առած չէին ։ Եւ
Յեսու Իսրայէլի որդւոցը ըսաւ .
գ Մինչեւ երբ անհոգութիւն պիտի
ընէք , ու պիտի չերթաք ժառան-
գելու այն երկիրը , որն որ ձեր հայ-
րերուն Տէր Աստուածը ձեզի տուե-
4 աւ ։ Ամէն ցեղէն իրեք մարդ
† ընտրեցէք , ու զանոնք խրկեմ , որ
երթան այն երկրին մէջը պտըտին ,
ու զանիկայ իրենց ժառանգութեա-
նը համեմատ գրեն , ու ետ ինծի
5 դառնան ։ Եւ զանիկայ եօթը մա-
սերու պիտի բաժնեն . ե Յուդան իր
սահմանին մէջը՝ հարաւային կողմը
կենայ , ու զ Յովսէփին տունը իրենց
սահմաններուն մէջը՝ հիւսիսային
6 կողմը պիտի կենան ։ Եւ դուք եր-
կիրը եօթը բաժին գրեցէք , ու հոս
ինծի բերէք , է և մեր Տէր Աստու-
ծոյն առջեւ հոս ձեզի համար վի-
7 ճակ ձգեմ , ը Քանզի Ղեւտացիները
ձեր մէջը բաժին չունին . որովհետեւ
անոնց ժառանգութիւնը Տէրոջը
քահանայութիւնն է . թ Եւ Գադը՝
ու Ռուբէնը՝ և Մանասէին կէս
ցեղը Յորդանանու անդիի կողմը
դէպ 'ի արեւելք իրենց ժառանգու-
թիւնները առին , որոնք Տէրոջը
ծառան Մովսէս անոնց տուաւ ։
8 Եւ այն մարդիկները ելան գացին .
ու Յեսու այն երկիրը գրելու գա-
ցողներուն պատուիրեց՝ ըսելով .

Ն․ Ք․ Դ․Ք․
1444

ձ Գլ․ ժթ․ 18․ Գ Թագ․ դ․ 12․
ղ Դատ․ ա․ 19․ դ․ 3․
ճ Օր․ ի․ 1․

ա Գլ․ ժթ․ 51․ իա․ 2․ իբ․ 9․ Երեմ․ է․ 12․
բ Դատ․ ժը․ 31․ Ա Թագ․ ա․ 3․ 24․ դ․ 3․ 4․
գ Դատ․ ժը․ 9․
† Եբր․ տուէք․
ե Գլ․ ժե․ 1․
զ Գլ․ ժզ․ 1․ 4․
է Գլ․ ժդ․ 2․ Հմր 10․
ը Գլ․ ժգ․ 33․
թ Գլ․ ժգ․ 8․

Ն. Ք. Ծ.
1444

գացէք, և ան երկրին մէջը պտըտելով՝
զանիկայ գրեցէք. ետքը
ինծի դարձէք, որ հոս Սելովի մէջ
Տէրոջը առջեւը ձեզի համար վիճակ
9 ձգեմ։ Եւ ան մարդիկները գացին,
ու ան երկրին մէջը պտըտեցան,
և զանիկայ իր քաղաքներովը
եօթը բաժին ընելով՝ գիրքի մը վրայ
գրեցին, ու Սելովի բանակը
10 եկան Յեսուին։ Եւ Յեսու Սելովի
մէջ Տէրոջը առջեւը՝ անոնց համար
վիճակ ձգեց. ու Յեսու հոն երկիրը
բաժնեց Իսրայէլի որդւոցը՝ իրենց
բաժիններուն համեմատ։

11 Եւ [illegible] Բենիամինի որդւոցը ցեղին վիճակը ելաւ իրենց տուներուն
համեմատ. ու իրենց վիճակին սահմանը՝ Յուդայի որդւոցը ու Յովսէփի
12 որդւոցը մէջտեղը ելաւ։ [բ] Եւ
անոնց հիւսիսային կողմի սահմանը՝
Յորդանանէն եղաւ. ու —— սահմանը հիւսիսային կողմէն՝ Երիքովին
քովը կ'ելլէ, և դէպ'ի արեւմուտք՝ լեռը վեր կ'ելլէ, ու Բեթաւանի
անապատին մէջ կը վերջանայ.
13 Եւ սահմանը՝ անկէ [illegible]
Լուզէն կ'անցնի, Լուզին՝ [գ] այսինքն
Բեթէլին հարաւային կողմէն. ետքը —— սահմանը՝ Ատարոթ ադարը
կ'իջնէ, որ [դ] վարի Բեթորոնին հարաւային կողմը եղող լեռանը քովն
14 է. Եւ —— սահմանը արեւմտեան
ծայրը հասնելով՝ դէպ'ի հարաւ կը
դառնայ՝ հարաւային կողմէն՝ Բեթորոնին դիմացի լեռնէն, ու կը
վերջանայ [ե] Կարիաթբաաղի մէջ՝ որ
է Կարիաթարիմ, Յուդայի որդւոց
քաղաքը. Արեւմտեան ծայրը ասիկայ
15 է։ Եւ հարաւային կողմը՝ Կարիաթարիմի ծայրէն [illegible], սահմանը դէպ'ի արեւմուտք կ'երթայ,
[զ] ու Նափթովայի ջուրին աղբիւրը
16 կ'ելլէ։ Եւ —— սահմանը՝ Ռափայնոց հովիտին մէջը՝ հիւսիսային
կողմը եղող [է] Ենովմի որդւոյն ձորին դիմացի լեռանը եզերքը կ'իջնէ, ու Յեբուսին քովէն դէպ'ի
հարաւ Ենովմի ձորէն իջնելով՝
17 [ը] Ռովգելի աղբիւրը կ'իջնէ. Եւ
հիւսիսային կողմէն նշան կտրելով՝
Ենսամիւսը կ'ելլէ, ու անկէ Ադովմինի զառ'ի վերին դիմացը եղող
Գալիլովթը կ'ելլէ, և [թ] Ռուբենեան
18 Բոհանին վէմը կ'իջնէ. Ետքը [ժ] Արաբային դիմացի կողմէն դէպ'ի
հիւսիս անցնելով՝ Արաբա կ'իջնէ.
19 Ետքը —— սահմանը դէպ'ի հիւսիս
Բեթագլային քովէն կ'անցնի, ու
—— սահմանը՝ Աղի ծովուն հիւսիսային ծոցը՝ —— Յորդանանու հարաւային ծայրը կը վերջանայ։
Հարաւային սահմանը ասիկայ է։
20 Եւ արեւելեան կողմի սահմանը Յորդանանն է։ Բենիամինի որդւոցը
ժառանգութիւնը շուրջանակի իր
սահմաններովը անոնց տուներուն
համեմատ ասիկայ է։

[բ] Տես գլ. ժզ. 1.

[գ] Ծն. իը. 19. Դատ. ա. 23.

[դ] Գլ. ժզ. 3.

[ե] Տես գլ. ժե. 9.

[զ] Գլ. ժե. 9.

[է] Գլ. ժե. 8.

[ը] Գլ. ժե. 7.

[թ] Գլ. ժե. 6.

[ժ] Գլ. ժե. 6.

21 Եւ —— են Բենիամինի որդւոցը ցեղին քաղաքները՝ իրենց տուներուն համեմատ. Երիքով՝ Բե-
22 թագլա՝ Եմեկկասիս՝ Բեթարա-
23 բա՝ Սեմարիմ՝ Բեթէլ՝ Աւիմ՝
24 Փարա՝ Եփրա՝ Քեփարամոնա՝
Հոփնի ու Գաբա. տասուերկու
25 քաղաք և անոնց գեղերը։ Գա-
26 բաւոն՝ Ռամա՝ Բերովթ՝ Մաս-
27 փա՝ Կեփիրա՝ Մոսա՝ Ռեկեմ՝
28 Յերփայէլ՝ Թարաղա՝ Սելա՝ Էլէփ՝
[ժա] Յեբուս այսինքն Երուսաղէմ՝
Գաբաաթ —— Կարիաթ. տասնուչորս քաղաք և անոնց գեղերը։
Բենիամինին որդւոցը ժառանգութիւնը իրենց տուներուն համեմատ
ասիկայ է։

Ն. Ք. Ծ.
1444

[ժա] Գլ. ժե. 8.

ԳԼ. ԺԹ.

1 Շմաւոնին, 10 Զաբուղոնին, 17 Իսաքարին, 24 Ասերին, 32 Նեփթաղիմին, 40 և Դանին վիճակները։ 46 Իսրայէլի որդիքը Յեսուին ժառանգութիւն կու տան։

1 Ու երկրորդ վիճակը Շմաւոնին
ելաւ, Շմաւոնի որդւոցը ցեղին՝ իրենց տուներուն համեմատ.
[ա] ու անոնց ժառանգութիւնը՝ Յուդայի որդւոցը ժառանգութեան
2 մէջը եղաւ։ Եւ [բ] իրենց ժառանգութեանը մէջ —— քաղաքները ունեցան. Բերսաբէէ, Սաբէէ, Մո-
3 լադա, Ասեր սուաղ, Բաղա, Ա-
4 սեմ, Էլթուղադ, Բաթուլ, Հոր-
5 մա, Սիկելակ, Բեթմարքաբովթ,
6 Ասեր սուսա, Բեթլաբաովթ, և
Սարուհէն. տասուերեք քաղաք ու
7 անոնց գեղերը։ Ային, Ռեմոն,
Եթեր, և Ասան. չորս քաղաք ու
8 անոնց գեղերը։ Եւ աս քաղաքներուն բոլորտիքը եղած բոլոր գեղերը՝ մինչև *Բաաղեթ բէեր, ու
Հարաւային Ռաման"։ Շմաւոնի
որդւոցը ցեղին ժառանգութիւնը
իրենց տուներուն համեմատ՝ ասի-
9 կայ է։ Շմաւոնի որդւոցը ժառանգութիւնը՝ Յուդայի որդւոցը
բաժինէն եղաւ. քանզի Յուդայի
որդւոցը բաժինը շատ էր իրենց.
[գ] անոր համար Շմաւոնի որդիքը
անոնց ժառանգութեանը մէջ ժառանգութիւն առին։

10 Ու երրորդ վիճակը՝ Զաբուղոնի
որդւոցը ելաւ՝ իրենց տուներուն
համեմատ. և անոնց ժառանգութեանը սահմանը մինչև Սարիդը ե-
11 ղաւ. [դ] Ու անոնց սահմանը՝ դէպ
'ի ծովը ու Մարաղան կ'ելլէ, և
Դաբաշեթը կը հասնի, ու [ե] Յեկնամի դիմացը եղող ձորը կը հասնի,
12 Եւ Սարիդէն՝ դէպ 'ի արեւելեան

[ա] Հմր. 9.

[բ] Ա Մն. դ. 28.

* Կամ՝ Բաաղեթ բէեր Ռամայն հարաւային կողմէն։

[գ] Հմր. 1.

[դ] Ծն. խթ. 13.

[ե] Գլ. ժբ. 22.

Ն. ք. գ. ք.
1444

կողմը՝ Քասաղովթ Թաբորին սահմանը
կը դառնայ, ու Դաբարաթէն
ելլելով՝ Յափիէն վեր կ'ելլէ,
13 Եւ անկէ դէպ 'ի արեւելք անցնելով՝
արեւելեան կողմէն Գեթքոփերը, Իթասասինը
կ'անցնի, ու Ռեմմօն
14 Մեթօարը — Նուան կ'ելլէ. Եւ
— սահմանը՝ հիւսիսային կողմէն
Էնաթօնը կը պտըտի, ու Յեփթայելի
15 ձորին մէջ կը վերջանայ. Եւ
Կատտաթ, ու Նաաղօլ, և Սամրօն,
ու Յադելա, և Բեթլէհէմ.
տասներկու քաղաք ու անոնց գեղերը։
16 Զաբուղոնի որդւոցը ժառանգութիւնը
իրենց տոհմերուն
համեմատ ասիկայ է, աս քաղաքները
ու անոնց գեղերը։
17 Չորրորդ վիճակը Իսաքարին ելաւ,
Իսաքարի որդւոցը իրենց
18 տոհմերուն համեմատ. Ու անոնց
սահմանը —[illegible]— եղաւ. Յեզրայէլ,
19 ու Քասեղովթ, և Սունամ, Ու Աֆերէմ,
և Սիան, ու Անարէթ,
20 Եւ Ռաբբիթ, ու Կեսիօն, ու Աբէս,
21 Եւ Ռամաթ ու Ենգաննիմ,
22 և Ենհադդա, ու Բեթփասէս. Եւ
— սահմանը՝ Թաբորը, Սասիման
ու Բեթսամիւսը կը հասնի, ու անոնց
սահմանը Յորդանանու մէջ
կը վերջանայ. տասնուվեց քաղաք
23 ու անոնց գեղերը։ Իսաքարի որդւոցը
ցեղին ժառանգութիւնը իրենց
տոհմերուն համեմատ՝ ասիկայ
է, — քաղաքները ու անոնց գեղերը։
24 Եւ հինգերորդ վիճակը Ասերի
որդւոցը ցեղին ելաւ՝ իրենց տոհմերուն
25 համեմատ։ Ու անոնց սահմանը
—[illegible]— եղաւ. Քեղկաթ, ու
26 Աղի, և Բետէն, ու Աքսաֆ, Եւ
Ալամելէք, ու Ամաադ, և Մասաղ.
ու արեւմտեան կողմէն մինչև Կարմեղոսը
և Սիօր լիբնաթը կը հասնի,
27 Ու արեւելեան կողմէն՝ դէպ 'ի
Բեթդագոն կը դառնայ, ու հիւսիսային
կողմէն՝ Զաբուղոնը, Յեփթայելի
ձորը, Բեթամէկը ու Նէիէլը
կը հասնի, և ձախ կողմէն՝ Քաբուղը
28 կ'ելլէ, Ու Եբրոնը, և Ռօոբը,
ու Համմօնը, և Կանան, [գ] մինչև
29 մեծ Սիդոնը. Եւ — սահմանը
Ռամա կը դառնայ, մինչև [դ] Տիւրոս՝
ամուր քաղաքը, և — սահմանը
Ոսան դառնալով՝ ծովուն
մէջ՝ [ե] Աքզիբին վիճակին մէջը կը
30 վերջանայ. Ու Ամմա, և Աֆէկ,
ու Ռոոբ. քսանուերկու քաղաքներ
31 ու անոնց գեղերը։ Ասերի որդւոցը
ցեղին ժառանգութիւնը իրենց
տոհմերուն համեմատ՝ ասիկայ է,
աս քաղաքները ու անոնց գեղերը։
32 Վեցերորդ վիճակը՝ Նեփթաղիմի
որդւոցը ելաւ, —[illegible]— Նեփթաղիմի որդւոցը՝ իրենց տոհմերուն

[գ] Գլ. ժա. 8 : Դատ. ա. 31 :
[դ] Բ Թագ. ե. 11 :
[ե] Ծնն. լը. 5 : Դատ. ա. 31 : Միք. ա. 14 :

Ն. ք. գ. ք.
1444

33 համեմատ։ Ու անոնց սահմանը
—[illegible]— եղաւ. Հելեփէն — Ալօնէն
մինչև Սանանիմը, ու Ադամի Նաքեբը,
և Յաբնէլը ու մինչև Լակումը,
ու —[illegible]— Յորդանանու
34 մէջ կը վերջանայ։ Եւ [զ] — սահմանը՝
արեւմտեան կողմէն Ազանօթ
Թաբորը կը դառնայ, ու անկէ
Հուկօկը կ'ելլէ. և հարաւային
կողմէն մինչև Զաբուղոնը կը հասնի,
ու արեւմտեան կողմէն՝ մինչև
Ասերը, և արեւելեան կողմէն՝ մինչև
Յուդան ու Յորդանանը կը հասնի.
35 Եւ պարսպաւոր քաղաքները՝ Ասեդիմ,
Սէր, Ամաթ, Ռեկկաթ,
36 Քեններեթ, Ադամա, Ռամա,
37 Հասոր, Կադէս, Եդրայի, Են-
38 հասոր, Յարօն, Մակդաղիէլ,
Հարէմ, Բեթանաթ ու Բեթսամիւս.
տասնուինը քաղաք և անոնց
39 գեղերն են։ Նեփթաղիմի որդւոցը
ցեղին ժառանգութիւնը իրենց
տոհմերուն համեմատ ասիկայ է, —
քաղաքները ու անոնց գեղերը։
40 Եօթներորդ վիճակը Դանի որդւոցը
ցեղին ելաւ՝ իրենց տոհմերուն
41 համեմատ։ Եւ անոնց ժառանգութեան
սահմանը —[illegible]— եղաւ.
Սարաա, ու Եսթաւող, և
42 Իրսամէս, Ու [է] Սաղաբին, և Այեղոն,
43 ու Յեթլա, Եւ Ելօն, ու
44 Թամնաթա, և Ակկարօն, Ու Ելթեկէ,
և Գաբաթօն, ու Բաալօթ,
45 Ու Եհուդ, և Բանէ բարակ, ու
46 Գեթրէմօն, Եւ Մէարկօն ու Ռակկօն,
[ը] Յոպպէին դիմացը եղած սահմանովը
47 մէկտեղ։ Եւ [թ] Դանի որդւոցը
սահմանը՝ իրենց —[illegible]— ելաւ.
ուստի Դանի որդիքը ոտք ելան, ու
Լեսեմի հետ պատերազմեցան, և զանիկայ
առնելէն ետքը՝ սուրի բերնէ
անցուցին, ու անիկայ ժառանգելով՝
անոր մէջը բնակեցան, և Լեսեմը՝
իրենց հօրը Դանին անուանովը՝
48 [ժ] Դան կոչեցին։ Դանի որդւոցը
ցեղին ժառանգութիւնը իրենց
տոհմերուն համեմատ ասիկայ է, աս
քաղաքները ու անոնց գեղերը։
49 Ու երկիրը իր սահմաններովը
բաժնելէն լմնցընելէն ետքը, Իսրայէլի
որդիքը՝ Նաւեան Յեսուին՝
իրենց մէջը ժառանգութիւն
50 տուին. Տէրոջը հրամանաւը՝ անոր
ուզած քաղաքը [ժա] Թամնաթ սարան
իրեն տուին՝ Եփրեմի լեռանը վրայ.
ու անիկայ քաղաքը շինեց, և անոր
մէջ բնակեցաւ։
51 [ժբ] Ասոնք են ան ժառանգութիւնները՝
որ Եղիազար քահանան, և
Նաւեան Յեսուն, ու Իսրայէլի
որդւոցը ցեղերուն նահապետները՝
[ժգ] Սելովի մէջ Տէրոջը առջեւ՝ ժո-

[զ] Բ Օր. լգ. 23 :
[է] Դատ. ա. 35 :
[ը] Գործ. թ. 36 :
[թ] Տես Դատ. ժը :
[ժ] Դատ. ժը. 29 :
[ժա] Գլ. իդ. 30 :

1444

[ժբ] Թուոց. լդ. 17 : Գլ. ժդ. 1 :
[ժգ] Գլ. ժը. 1 : 10 :

Ն. Ք. Ծն.
1444

ղովքի խորանին դրանը քովը վիճակով բաժնեցին . ու երկիրը բաժնելը լմնցուցին ։

ԳԼ. Ի

1 Աստուած հրաման կ՚ընէ, 7 ու Իսրայէլի որդիքը ապաստանի վեց քաղաքները կ՚որոշեն ։

1 Եւ Տէրը խօսեցաւ Յեսուին՝ ըսելով . 2 Խօսէ Իսրայէլի որդւոցը, ու ըսէ . Մովսէսին ձեռքովը՝ ան իմ ձեզի ըսած [ա]ապաստանի քաղաքներս ձեզի համար որոշեցէք . 3 Որպէս զի սխալմամբ [illegible] անգիտութեամբ մարդ զարնող սպաննողը հոն փախչի . ու անոնք ձեզի ապաստանարան ըլլան՝ արեան վրէժխնդիր եղողէն . 4 Եւ անգիտութեամբ սպաննողը այն քաղաքներուն մէկուն մէջը թող փախչի, ու [բ]քաղաքին դուռը կայնի, եւ այն քաղաքին ծերերուն իր իրաւունքը խօսի, որ լսեն . ու անոնք զանիկայ քաղաքին մէջը իրենց քովը առնելով՝ անոր մէկ տեղ մը տան, որ իրենց 5 հետ բնակի ։ [գ]Ու երբոր արեան վրէժխնդիրը անոր ետեւէն իյնայ, սպաննողը անոր ձեռքը չտան . քանզի անիկայ իր դրացին անգիտութեամբ մեռցուցեր է, եւ առաջուց անոր դէմ թշնամութիւն 6 մը չունէր ։ Եւ անիկայ այն քաղաքին մէջը պիտի բնակի, [դ]մինչեւ որ դատաստանի համար ժողովքին առջեւ կայնի, [illegible] մինչեւ որ այն օրերը եղող քահանայապետը մեռնի . ետքը սպաննողը թող դառնայ, իր քաղաքը ու իր տունը երթայ, այսինքն այն քաղաքը՝ ուսկից որ փախչեր էր ։

7 Ու ասոնք Գալիլեայի մէջ [ե]Կադէսը *զատեցին՝ Նեփթաղիմի լեռնակողմը, [զ]Սիւքէմը՝ Եփրեմի լեռնակողմը, եւ [է]Կարիաթ արբան՝ այսինքն Քեբրոնը՝ [ը]Յուդայի լեռնակողմը ։ 8 Ու Երիքովի դիմացը Յորդանանու անդիի կողմը դէպ ՚ի արեւելք՝ Ռուբէնի ցեղէն՝ անապատին դաշտին մէջ՝ [թ]Բոսորը, եւ Գադի ցեղէն՝ Գաղաադու մէջ՝ [ժ]Ռամովթը, ու Մանասէի ցեղէն՝ Բասանի մէջ՝ 9 [ի]Գովղանը տուին ։ [լ]Բոլոր Իսրայէլի որդւոցը համար՝ ու անոնց մէջը բնակող օտարականին համար որոշուած քաղաքները ասոնք են . որպէս զի ամէն ով որ սխալմամբ մարդ մեռցընէ, հոն փախչի, ու արեան վրէժխնդրին ձեռքովը չմեռնի, [խ]մինչեւ որ դատաստանի համար ժողովքին առջեւ չկայնի ։

[ա] Ել. իա. 13 ; Թու. լե. 6, 11, 14 ; Բ Օր. ժթ. 2, 9 ։
[բ] Հռութ. դ. 1, 2 ։
[գ] Թու. լե. 12 ։
[դ] Թու. լե. 12, 25 ։
[ե] Գլ. իա. 32 ; ա Մն. զ. 76 ։
* Եբր. սրբեցին՝
[զ] Գլ. իա. 21 ; բ Մն. ժ. 1 ։
[է] Գլ. ժդ. 15 ; իա. 11, 13 ։
[ը] Ղուկ. ա. 39 ։
[թ] Բ Օր. դ. 43 ; Գլ. իա. 36 ; ա Մն. զ. 78 ։
[ժ] Գլ. իա. 38 ; Գ Թագ. իբ. 3 ։
[ի] Գլ. իա. 27 ։
[լ] Թու. լե. 15 ։
[խ] Հմր 6 ։

ԳԼ. ԻԱ

1 Ղեւտացւոց վիճակով բաժանուած քաղաքները միւս ցեղերուն ժառանգութիւններէն ։ 43 Աստուած իր խոստմանը պէս՝ երկիրը անոնց կու տայ, ու կը հանգստացընէ զանոնք ։

Ն. Ք. Ծն.
1444

1 Ու Ղեւտացւոց նահապետները՝ [ա]Եղիազար քահանային, Նաւեան Յեսուին եւ Իսրայէլի որդւոցը ցեղերուն նահապետներուն մօտեցան, 2 Ու Քանանու երկիրը [բ]Սելովի մէջ խօսեցան անոնց՝ ըսելով . [գ]Տէրը Մովսէսին ձեռքովը հրամայեց՝ որ մեզի բնակելու համար քաղաքներ, ու մեր անասուններուն համար՝ անոնց արուարձանները 3 տրուին ։ Ու Իսրայէլի որդիքը Տէրոջը հրամանաւը՝ իրենց ժառանգութիւններէն՝ աս քաղաքները ու անոնց արուարձանները Ղեւտացւոց տուին ։

4 Եւ առաջին վիճակը Կահաթեանց ազգատոհմներուն ելաւ . ու Ղեւտացիներէն [դ]Ահարոն քահանային որդւոցը՝ [ե]վիճակով տասուերեք քաղաք ելաւ, Յուդայի ցեղէն, Շմաւոնի ցեղէն ու Բենիամինի 5 ցեղէն ։ Եւ [զ]Կահաթին միւս որդւոցը՝ Եփրեմի ցեղին ազգատոհմներէն, ու Դանի ցեղէն, եւ Մանասէի կէս ցեղէն՝ վիճակով տասը 6 քաղաք տրուեցաւ ։ Ու [է]Գերսոնի որդւոցը՝ Իսաքարի ցեղին ազգատոհմներէն, եւ Ասերի ցեղէն, ու Նեփթաղիմի ցեղէն, եւ Բասանի մէջ եղող Մանասէի կէս ցեղէն՝ վիճակով տասուերեք քաղաք 7 տրուեցաւ ։ [ը]Մերարիի որդւոցը՝ իրենց տոհմերուն համեմատ՝ Ռուբէնի ցեղէն, Գադի ցեղէն, ու Զաբուղոնի ցեղէն՝ տասուերկու 8 քաղաք տրուեցաւ ։ [թ]Ու Իսրայէլի որդիքը՝ աս քաղաքները ու անոնց արուարձանները՝ վիճակով Ղեւտացւոց տուին, [ժ]ինչպէս որ Տէրը պատուիրեր էր Մովսէսին ձեռքովը ։

9 Եւ Յուդայի որդւոցը ցեղէն, ու Շմաւոնի որդւոցը ցեղէն՝ աս իրենց անունովը յիշուած քաղաք-10 ները տուին . [ի]Ու Ահարոնի որդւոցը եղան, որոնք Ղեւիի որդւոցմէ եղող Կահաթեանց ազգատոհմներէն էին . քանզի առաջին վիճակը 11 անոնցն էր ։ [լ]Եւ անոնց՝ [խ]Յուդայի լեռանը վրայ՝ [ծ]Ենակի հօրը [կ]Արբային քաղաքը՝ այսինքն Քեբրոնը տուին, անոր շրջակայ ա-12 րուարձաններովը ։ Եւ [հ]քաղաքին ագարակները ու գեղերը՝ Եփոննեան Քաղեբին կալուածք տուին ։ 13 Ու ասոնք [ձ]Ահարոն քահանայի որդւոցը՝ սպաննողի համար ապաստանի քաղաք ըլլալու [illegible] [ղ]Քեբրոնը տուին իր արուարձաններովը . [ճ]նաեւ Լեբնան՝ իր արուարձանն-14 երովը, Եւ [մ]Յաթիրը՝ իր արուար-

[ա] Գլ. ժդ. 1 ; ժէ. 4 ։
[բ] Գլ. ժը. 1 ։
[գ] Թու. լե. 2 ։
[դ] Հմր 8, 19 ։
[ե] Տես Գլ. իդ. 33 ։
[զ] Հմր 20, եւ ։
[է] Հմր 27, եւ ։
[ը] Հմր 34, եւ ։
[թ] Հմր 3 ։
[ժ] Թու. լե. 2 ։
[ի] Հմր 4 ։
[լ] ա Մն. զ. 55 ։
[խ] Գլ. ի. 7 ; Ղու. ա. 39 ։
[ծ] Գլ. ժե. 13, 14 ։
[կ] Նն. իգ. 2 ։
[հ] Գլ. ժդ. 14 ; ա Մն. զ. 56 ։
[ձ] ա Մն. զ. 57, եւ ։
[ղ] Գլ. ժե. 54 ; ի. 7 ։
[ճ] Գլ. ժե. 42 ։
[մ] Գլ. ժե. 48 ։

ձաններովը, [ժ]ու Եսթեմովը' իր
15 արուարձաններովը, Եւ [ի]Քօղօնը'
իր արուարձաններովը, [լ]ու Դաբիրը'
16 իր արուարձաններովը, Եւ
[խ]Այինը' իր արուարձաններովը,
[ծ]ու Յետտան' իր արուարձաններովը,
[կ]Բեթսամիւսը' իր արուարձաններովը. աս երկու ցեղէն ինը
17 քաղաք տուին. Ու Բենիամինի
ցեղէն' [հ]Գաբաւոնը' իր արուարձաններովը,
18 [ձ]Գաբան' իր արուարձաններովը, Անաթովթը' իր արուարձաններովը, ու [ղ]Գաղմօնը'
իր արուարձաններովը. չորս քաղաք
19 տուին. Ահարոնի որդւոցը
քահանաներուն բոլոր քաղաքները
տասուերեք քաղաք էին' ու անոնց
արուարձանները.

20 Եւ Կահաթի որդւոցմէ մնացած
Ղեւտացի Կահաթեանց ազգատոհմներն ալ' Եփրեմի ցեղէն վիճակով
21 քաղաքներ տուին. Ու անոնց' Եփրեմի լեռնակողմը' սպաննողի համար ապաստանի քաղաք ըլլալու
որոշուած [մ]Սիւքեմը տուին իր
22 արուարձաններովը. Նաեւ Գազերը' իր արուարձաններովը, և
Կաբսեմը' իր արուարձաններովը,
ու Բեթորոնը' իր արուարձաններովը.
23 չորս քաղաք տուին. Եւ
Դանի ցեղէն' Ելթեկէն' իր արուարձաններովը,
24 Գաբաթօնը' իր
արուարձաններովը, Այեղոնը' իր
արուարձաններովը, ու Գեթրեմօնը' իր արուարձաններովը. չորս
25 քաղաք տուին. Եւ Մանասէի կէս
ցեղէն' Թանաքը' իր արուարձաններովը, ու Գեթրեմօնը' իր արուարձաններովը. երկու քաղաք
26 տուին. Կահաթի որդւոցը մնացած ազգատոհմներուն բոլոր քաղաքները տասն էին, և անոնց արուարձանները.

27 [յ]Ու Ղեւտացւոց ազգատոհմներէն
եղող Գերսոնի որդւոցը' Մանասէի կէս ցեղէն սպաննողի համար
ապաստանի քաղաք ըլլալու որոշուած Բասանի մէջ [ն]Գօղանը' իր
արուարձաններովը. Նաեւ Բեեսթարան' իր արուարձաններովը. երկու
28 քաղաք տուին. Եւ Իսաքարի ցեղէն' Կեսիօնը' իր արուարձաններովը, Դաբարաթը' իր արուարձաններովը,
29 Յերիմութը' իր արուարձաններովը, Ենգանիմը' իր արուարձաններովը. չորս քաղաք
30 տուին. Եւ Ասերի ցեղէն' Մասաղը' իր արուարձաններովը, Աբդօնը'
31 իր արուարձաններովը, Քեղկաթը' իր արուարձաններովը, և
Ռօոբը' իր արուարձաններովը. չորս
32 քաղաք տուին. Ու Նեփթաղիմի
ցեղէն' սպաննողի համար ապաստանի քաղաք ըլլալու որոշուած
Գալիլեայի մէջ [շ]Կադէսը' իր արուարձաններովը. Նաեւ Եմաթդօրը' իր արուարձաններովը, ու
Կարթանը' իր արուարձաններովը.
33 իրեք քաղաք տուին. Գերսոնեանց բոլոր քաղաքները' անոնց
ազգատոհմներուն համեմատ տասուիրեք քաղաք էին' ու անոնց արուարձանները.

34 [ո]Եւ մնացած Ղեւտացիներուն'
այսինքն Մերարիի որդւոցը ազգատոհմներուն' Զաբուղոնի ցեղէն'
Յեկնամը' իր արուարձաններովը,
Կարթան' իր արուարձաններովը,
35 Դեմնան' իր արուարձաններովը,
ու Նաաղօլը' իր արուարձաններովը.
36 չորս քաղաք տուին. Եւ Ռուբենի
ցեղէն' [չ]Բոսորը' իր արուարձաններովը, ու Յասսան' իր արուարձաններովը,
37 Կադեմօթը' իր արուարձաններովը, ու Մեփայաթը' իր
արուարձաններովը. չորս քաղաք
38 տուին. Եւ Գադի ցեղէն' սպաննողի համար ապաստանի քաղաք
ըլլալու որոշուած Գաղաադի մէջ
[պ]Ռամօվթը' իր արուարձաններովը.
Նաեւ Մանայիմը' իր արուարձաններովը,
39 Եսեբոնը' իր արուարձաններովը, ու Յազերը' իր արուարձաններովը. ամէնը չորս քաղաք տուին.
40 Ղեւտացւոց ազգատոհմներէն
մնացած Մերարիի որդւոցը բոլոր
քաղաքները' իրենց տոհմերուն համեմատ իրենց վիճակովը' տասուերկու
41 քաղաք եղաւ. [ջ]Իսրայէլի որդւոցը կալուածքներուն մէջ Ղեւտացւոց բոլոր քաղաքները' քառասունըութը քաղաք էին, ու անոնց
42 արուարձանները. Աս քաղաքներուն ամէն մէկը' իր բոլորտիքը
արուարձաններ ունէր. աս քաղաքներուն ամէնն ալ այնպէս էր.

43 Եւ Տէրը Իսրայէլին տուաւ [ռ]ան
բոլոր երկիրը, որն որ անոնց հայրերուն տալու երդում ըրեր էր. և
զանիկայ ժառանգեցին, ու անոր
44 մէջ բնակեցան. [ս]Եւ Տէրը զանոնք
ամէն կողմէն հանգստացուց, ինչպէս որ անոնց հայրերուն երդում
ըրեր էր. ու [վ]անոնց բոլոր թշնամիներէն բնաւ մէկը չկրցաւ անոնց
դէմ դնել. վասնզի Տէրը անոնց ամէն թշնամիները անոնց ձեռքը
45 տուաւ. [տ]Եւ Տէրը Իսրայէլի տանը
համար ըրած բարի խօսքեր որ
զրուցեր էր, անոնցմէ բան մի
չպակսեցաւ. ամէնն ալ կատարուեցաւ.

Ն. Ք. ԳՌ.
1444

ժ Գլ. ԺԵ. 50.
ի ա Մն. Զ. 58. Գլ. ԺԵ. 51.
լ Գլ. ԺԵ. 49.
խ ա Մն. Զ. 59. Գլ. ԺԵ. 42.
ծ Գլ. ԺԵ. 55.
կ Գլ. ԺԵ. 10.
հ Գլ. ԺԸ. 25.
ձ Գլ. ԺԸ. 24.
ղ ա Մն. Զ. 60.
ճ Հմր 5. ա Մն. Զ. 66.
մ Գլ. Ի. 7.
յ Հմր 6. ա Մն. Զ. 71.
ն Գլ. Ի. 8.
շ Գլ. Ի. 7.
ո Հմր 7. Տես ա Մն. Զ. 77.
չ Գլ. Ի. 8.
պ Գլ. Ի. 8.
ջ Թւ. ԼԵ. 7.
ռ Ծն. ԺԳ. 15. ԺԵ. 18. ԻԶ. 3. ԻԸ. 4. 13.
ս Գլ. ԺԱ. 23. ԻԲ. 4.
վ Օր. Է. 24.
տ Գլ. ԻԳ. 14.

ԳԼ. ԻԲ

---

1 Երկու ու կէս ցեղերը [illegible]

Ն. Ք. ԴՃ.
1444

նէն ։ 11 Իսրայէլացիք կը գայթակղին այս բագնին վրայ ։ 21 Իսկ անոնք իրենց դիտաւորութիւնը կը բացատրեն ։

1 Այն ատենը Յեսու կանչեց
Ռուբէնեանները, Գադեանները
2 ու Մանասէին կէս ցեղը, Եւ
անոնց ըսաւ. [ա]Տէրոջը ծառան
Մովսէս ինչ որ ձեզի հրամայեր էր,
դուք անոնց ամէնն ալ պահեցիք.
[բ]ու իմ խօսքս մտիկ ըրիք ամէն
բանի մէջ որ ձեզի պատուիրեցի ։
3 Այսչափ շատ օրեր՝ մինչեւ
աս օրս ձեր եղբայրները չթողուցիք, եւ ձեր Տէր Աստուծոյն
[գ]պատուիրանքները ամբողջ
4 պահեցիք ։ Ու հիմա ձեր Տէր Աստուածը
ձեր եղբայրները հանգըստացուց,
ինչպէս որ անոնց ըսաւ.
ուստի հիմա դարձէք, ձեր վրանները
— ձեր կալուածոց երկիրը
գացէք, [դ]որն որ Տէրոջը ծառան
Մովսէս Յորդանանու անդին կողմը
5 ձեզի տուաւ ։ Միայն թէ աղէկ
[ե]զգուշութիւն ըրէք 'ի գործ դնելու
ան պատուիրանքը ու օրէնքը,
որն որ Տէրոջը ծառան Մովսէս ձեզի
պատուիրեց, [զ]որ ձեր Տէր Աստուածը
սիրէք, եւ անոր ամէն ճամբաներուն
մէջը քալէք, ու անոր
պատուիրանքները պահէք, եւ անոր
յարիք, ու ձեր բոլոր սրտովը եւ
բոլոր հոգիովը զանիկայ պաշտէք ։
6 Ու Յեսու [է]օրհնեց զանոնք, եւ արձակեց.
ու անոնք իրենց վրանները
7 գացին ։ (Եւ Մանասէի կէս ցեղին՝
Մովսէս ժառանգութիւն տուեր էր
Բասանի մէջ, [ը]ու միւս կէսին՝
Յեսու անոնց եղբայրներուն հետ՝
Յորդանանու ասդին կողմը տուաւ
դէպ 'ի արեւմուտք ։) Ու երբոր
Յեսու զանոնք իրենց վրանները
8 խրկեց, զանոնք օրհնեց, Եւ անոնց
խօսեցաւ՝ ըսելով. Շատ հարըստութիւնով
ու խիստ շատ անասուններով, արծաթով, ոսկիով,
պղնձով, երկաթով ու խիստ շատ
հանդերձներով ձեր վրանները դարձէք,
— [թ]ձեր թշնամեաց աւարը
ձեր եղբայրներուն հետ բաժնեցէք ։
9 Ուստի Ռուբէնի որդիքը՝ Գադի
որդիքը ու Մանասէին կէս ցեղը՝
Քանանու երկիրը Սելովի մէջ Իսրայէլի
որդւոցմէ զատուեցան գացին,
որ իրենց ժառանգութեան
երկիրը՝ այսինքն [ժ]Գաղաադու երկիրը
երթան, որն որ Մովսէսին ձեռքովը
[illegible] Տէրոջը հրամանաւը
տուեր էին ։
10 Ու երբոր Յորդանանու մօտ տեղուանքը
եկան, ան կողմը՝ որ Քանանու
երկրին մէջն է, Ռուբէնի
որդիքը՝ Գադի որդիքը ու Մանասէին
կէս ցեղը՝ հոն Յորդանանու

[ա] Թու. լբ. 20 ։ բ Օր. գ. 18 ։

[բ] Գլ. ա. 16, 17 ։

[գ] Եբր. պատուիրանքներուն պահպանութիւնը

[դ] Թու. լբ. 33 ։ բ Օր. իթ. 8 ։ Գլ. ժգ. 8 ։

[ե] բ Օր. զ. 6, 17 ։ ժա. 22 ։

[զ] բ Օր. ժ. 12 ։

[է] Ծն. խէ. 7 ։ Ել. լթ. 43 ։ Գլ. ժդ. 13 ։ բ Թագ. զ. 18 ։ Ղուկ. իդ. 50 ։

[ը] Գլ. ժէ. 5 ։

[թ] Թու. լա. 27 ։ ա Թագ. լ. 14 ։

[ժ] Թու. լբ. 1, 26, 29 ։

քովը մէկ սեղան մը շինեցին, երեւութով
11 մեծ սեղան մը ։ Ու Իսրայէլի
որդիքը [ժա]լսեցին որ՝ ահա Ռուբէնի
որդիքը՝ Գադի որդիքը եւ Մանասէին
կէս ցեղը՝ Քանանու երկրին
կողմը Յորդանանու մօտ՝ ուր
որ Իսրայէլի որդիքը անցեր էին,
12 սեղան մը շիներ են. Ու երբոր Իսրայէլի
որդիքը լսեցին, [ժբ]Իսրայէլի
որդւոցը բոլոր ժողովքը Սելովի մէջ
ժողվուեցան, որ անոնց վրայ երթան
13 պատերազմելու համար ։ Եւ
Իսրայէլի որդիքը՝ [ժգ]Ռուբէնեանց՝
Գադեանց ու Մանասէի կէս ցեղին՝
Գաղաադու երկիրը խրկեցին [ժդ]Եղիազարին
որդին Փենեհէս քահանան,
14 Եւ անոր հետ տասը իշխան,
այսինքն՝ Իսրայէլի ամէն ցեղերուն
նահապետութիւններէն մէյմէկ իշխան,
[ժե]որոնց ամէն մէկը Իսրայէլին
հազարաւորներուն նահապետութեանց
15 իշխաններն էին. Եւ
անոնք Գաղաադու երկիրը գացին
Ռուբէնի որդւոցը՝ Գադի որդւոցը
ու Մանասէի կէս ցեղին, եւ անոնց
16 հետ խօսեցան՝ ըսելով. Տէրոջը
բոլոր ժողովքը այսպէս կ'ըսէ. Աս
ինչ մեղք է, որ դուք Իսրայէլի
Աստուծոյն դէմ գործեցիք՝ այսօր
Տէրոջմէ խոտորելով, [ժզ]եւ այսօր
Տէրոջը դէմ ապստամբութիւն ընելու
համար՝ ձեզի սեղան շինեցիք ։
17 Միթէ [ժէ]Փոգորի անօրէնութիւնը
պզտիկ բան մըն է մեզի, որ անկէ՝
մինչեւ աս օրս չմաքրուեցանք, ու
Տէրոջը ժողովքին վրայ ան հարուածը
18 եկաւ. Եւ դուք այսօր
Տէրոջմէ խոտորեցաք. ուստի թէ
որ դուք այսօր Տէրոջմէ ապստամբիք,
ան ալ վաղը [ժը]Իսրայէլի բոլոր
ժողովքին վրայ պիտի բարկանայ ։
19 Սակայն թէ որ ձեր կալուածոց երկիրը
անմաքուր է [illegible], Տէրոջը
կալուածոց երկիրը անցէք,
[ժթ]ուր որ Տէրոջը խորանը կանգնած
է, ու մեր մէջը ժառանգութիւն
առէք. եւ մեր Տէր Աստուծոյն
սեղանէն 'ի զատ ձեզի սեղան շինելով՝
Տէրոջը ապստամբ մի՛ ըլլաք,
ու մեզմէ [illegible] մի՛ ապստամբիք ։
20 [ի]Երբոր Զարայեան Աքարը նզովածէն
[illegible]՝ մեղք գործեց, միթէ
Տէրոջը բարկութիւնը Իսրայէլի
բոլոր ժողովքին վրայ չեկաւ.
ու ան մարդը իր անօրէնութեանը
մէջ մինակ չմեռաւ ։
21 Եւ Ռուբէնի որդիքը՝ Գադի որդիքը
ու Մանասէի կէս ցեղը պատասխան
տուին, ու Իսրայէլի հազարապետներուն
22 ըսին. †Աստուածներուն Եհովայ Աստուածը,
աստուածներուն Եհովայ Աստուածը"
[իա]ինքը գիտէ. ու Իսրայէլն ալ

Ն. Ք. ԴՃ.
1444

[ժա] բ Օր. ժգ. 12 ։ [illegible] ։ Դատ. ի. 12 ։

[ժբ] Դատ. ի. 1 ։

[ժգ] բ Օր. ժգ. 14 ։ Դատ. ի. 12 ։

[ժդ] Ել. զ. 25 ։ Թու. իե. 7 ։

[ժե] Թու. ա. 4 ։

[ժզ] Ղե. ժէ. 8, 9 ։ բ Օր. ժբ. 13, 14 ։

[ժէ] Թու. իե. 3, 4 ։ բ Օր. դ. 3 ։

[ժը] Թու. ժզ. 22 ։

[ժթ] Գլ. ժը. 1 ։

[ի] Գլ. է. 1, 5 ։

† Կամ՝ Աստուածներուն Աստուածը Եհովան է, աստուածներուն Աստուածը Եհովան է ։ բ Օր. ժ. 17 ։

[իա] Գ Թագ. ը. 39 ։ Յոբ. ժ. 7 ։ իգ. 10 ։ Սաղ. խդ. 21 ։ ճլթ. 1, 2 ։ Երեմ. ժբ. 3 ։ բ Կոր. ժա. 11, 31 ։

Ն . Ք . Ք.Ծ .
1444

* Եբր . մի՛ ապրեցընէք .

թող գիտնայ . թէ որ այս բանը ապստամբութեան համար՝ կամ Տէրոջը դէմ յանցանք գործելու համար ըրինք , մեզ այսօր *չապրեցընէք .
23 Թէ որ մեզի սեղան շինեցինք Տէրոջմէ ետ դառնալու համար , կամ անոր վրայ ողջակէզ ու հացի ընծայ մատուցանելու համար , և կամ անոր վրայ խաղաղութեան զոհեր ընելու համար , Տէրը ինքը
24 յխնդրութիւն ընէ ։ Այլ մենք ասիկայ մեր վախուն շինեցինք . մտածելով որ գուցէ վաղը ձեր որդիքը մեր որդւոցը խօսին՝ ու ըսեն թէ՝ Դուք Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն
25 հետ ի՞նչ ունիք . Ո՛վ Ռուբէնեանք ու Գադեանք , Տէրը՝ մեր ու ձեր մէջը Յորդանանը սահման դրաւ . դուք Տէրոջմէ բնաւ բաժին չունիք . և այս կերպով ձեր որդիքը մեր որդւոցմէ Տէրոջը երկիւղը վերցընեն .
26 Ասոր պատճառաւ ըսինք . Հիմա մեզի մէկ սեղան մը շինենք , բայց ոչ թէ ողջակէզի համար , ոչ
27 ալ զոհի համար , Այլ՝ որպէս զի անիկայ նմեր ու ձեր մէջը և մեզմէ ետքը մեր սերունդներուն մէջը վկայութիւն ըլլայ , որ շմեր ողջակէզներովը , մեր պատարագներովը ու մեր խաղաղութեան զոհերովը՝ Տէրոջը ծառայութիւնը՝ Անոր առջևը ընենք , ու վաղը ձեր որդիքը մեր որդւոցը չըսեն թէ՝ Դուք Տէ-
28 րոջմէ բաժին չունիք ։ Ու ըսինք , թէ որ մեզի կամ մեր սերունդին վաղը այս բանը ըսելու ըլլան , պիտի ըսենք թէ՝ Տեսէք Տէրոջը սեղանին օրինակը՝ որն որ մեր հայրերը շինեցին , ոչ թէ ողջակէզի համար կամ զոհի համար , հապա մեր ու ձեր մէջը վկայութիւն մը ըլլալու հա-
29 մար ։ Քաւ լիցի՝ որ մենք Տէրոջմէ ապստամբինք , ու այսօր Տէրոջմէ ետ դառնալով , խորանին առջևը եղող մեր Տէր Աստուծոյն սեղանէն 'ի զատ՝ ոողջակէզի համար , հացի ընծայի համար և զոհի համար սեղան շինենք ։

յ Բ Օր . ԺԸ . 19 . Ա Թագ . Ի . 16 .

ն Ծն . ԼԱ . 48 . Գլ . ԻԴ . 27 . Հմր 34 .

շ Բ Օր . ԺԲ . 5 . 6 . 11 . 12 . 17 . 18 . 26 . 27 .

ո Բ Օր . ԺԲ . 13 . 14 .

30 Ու երբոր Փենէհէս քահանան և անոր հետ եղող ժողովքին իշխանները , ու Իսրայէլին հազարապետները՝ Ռուբէնի որդւոցը , Գադի որդւոցը ու Մանասէի որդւոցը ըսած խօսքերը լսեցին , իրենց հաճոյ
31 երևցաւ . Ու Եղիազարին որդին Փենէհէս քահանան՝ Ռուբէնի որդւոցը , Գադին որդւոցը ու Մանասէի որդւոցը ըսաւ . Այսօր գիտցանք որ Տէրը չմեր մէջն է . որովհետև դուք Տէրոջը դէմ աս յանցանքը չգործեցիք , և Իսրայէլի որդիքը Տէրոջը ձեռքէն ազատեցիք ։
32 Այսպէս Եղիազարին որդին Փենէհէս քահանան և իշխանները՝ Ռուբէնի որդւոցը ու Գադի որդւոցը քովէն՝ Գաղաադու երկրէն՝ Քանանու երկիրը Իսրայէլի որդւոցը դարձան , և անոնց լուր բերին ։
33 Ու աս խօսքը՝ Իսրայէլի որդւոցը հաճոյ երևցաւ , և Իսրայէլի որդիքը պզԱստուած օրհնեցին , ու Ռուբէնի որդւոցը և Գադի որդւոցը բնակած երկիրը կործանելու համար՝ անոնց վրայ երթանք պատե-
34 րազմինք՝ չըսին ։ Եւ Ռուբէնի որդիքը ու Գադի որդիքը՝ այն սեղանին անունը ջՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆ դրին . որովհետև ըսին . Անիկայ մեր մէջը վկայ է , որ Տէր Աստուածը Եհովան է ։

չ Ղև . ԻԶ . 11 . 12 . Բ Մն . ԺԵ . 2 .

պ Ա Մն . ԻԹ . 20 . Նեեմ . Ը . 6 . Դան . Բ . 19 . Ղուկ . Բ . 28 .

ջ Գլ . ԻԴ . 27 .

Ն . Ք . Ք.Ծ .
1444

ԳԼ . ԻԳ

1 Յեսու իր մեռնելէն առաջ՝ կը յորդորէ Իսրայելացիները ։ 3 յիշելով Աստուծոյ բոլոր բարերարութիւնները ։ 5 և խոստմունքները ։ 11 ու սպառնալիքները ։

Իբր 1427

1 Ու շատ օրերէն ետքը՝ որ Տէրը ահանգստութիւն էր տուեր Իսրայէլին անոր բոլոր թշնամիներէն , Յեսու բծերացած ու
2 տարիքը առած էր ։ Եւ Յեսու գկանչեց բոլոր Իսրայէլը , անոր ծերերը՝ իշխանները՝ դատաւորները՝ ու ոստիկանները , և անոնց ըսաւ .
3 Ես ծերացայ ու տարիքս առի . Եւ դուք տեսաք այն ամէնը , որ ձեր Տէր Աստուածը ձեր առջևը ըրաւ աս բոլոր ազգերուն . քանզի ձեր դՏէր Աստուածը ինքը ձեզի համար
4 պատերազմ ըրաւ ։ Նայեցէք , եես ձեզի՝ աս մնացած ազգերը վիճակով ժառանգութիւն բաժնեցի ձեր ցեղերուն համեմատ , Յորդանանէն՝ իմ կոտրած բոլոր ազգերովս մէկտեղ մինչև մեծ ծովը դէպ 'ի արև-
5 մուտք ։ Եւ ձեր Տէր Աստուածը զինքը ձեր առջևէն պիտի հալածէ զանոնք , ու պիտի վռնտէ , և անոնց երկիրը դուք պիտի ժառանգէք , էինչպէս որ ձեր Տէր Աս-
6 տուածը ձեզի ըսաւ ։ ըՈւստի խիստ ժիր եղէք , որ Մովսէսին օրինաց գրքին մէջը գրուած բոլոր բաները զգուշութեամբ 'ի գործ դնէք , թու անկէ աջ կողմը կամ ձախ կողմը
7 չխոտորիք . Որպէս զի ձեր քով մնացած ժաս ազգերուն †հետ չըխառնուիք , ու իանոնց աստուածներուն անունները չյիշէք , և անոնցմով երդում չընէք , ու անոնց
8 երկրպագութիւն չընէք . Հապա լձեր Տէր Աստուծոյն յարիք , ինչ-
9 պէս որ մինչև աս օրս ըրիք ։ խԵւ Տէրը ձեր առջևէն մեծ ու զօրաւոր ազգեր վռնտեց , ու մինչև աս օրս ծբնաւ մէկը չկրցաւ ձեզի դէմ դնել ։
10 կՁեզմէ մէկը՝ անոնց հազարը պիտի

ա Գլ . ԻԱ . 44 . ԻԲ . 4 .
բ Գլ . ԺԳ . 1 .
գ Բ Օր . ԼԱ . 28 . Գլ . ԻԴ . 1 . Ա Մն . ԻԲ . 1 .
դ Ել . ԺԴ . 14 . Գլ . Ժ . 14 . 42 .
ե Գլ . ԺԳ . 2 . 6 . ԺԸ . 10 .
զ Ել . ԻԳ . 30 . ԼԳ . 2 . ԼԴ . 11 . Բ Օր . ԺԱ . 23 . Գլ . ԺԳ . 6 .
է Թւ . ԼԳ . 53 .
ը Գլ . Ա . 7 .
թ Բ Օր . Ե . 32 . ԻԸ . 14 .
ժ Ել . ԻԳ . 33 . Բ Օր . Է . 2 . 3 . Առակ . Դ . 14 . Եփես . Ե . 11 .
† Եբր . մէջը չմտնէք .
ի Ել . ԻԳ . 13 . Սաղ . ԺԶ . 4 . Երեմ . Ե . 7 . Սոփ . Ա . 5 . Տես Թւ . ԼԲ . 38 .
լ Բ Օր . Ժ . 20 . ԺԱ . 22 . ԺԳ . 4 . Գլ . ԻԲ . 5 .
խ Բ Օր . ԺԱ . 23 .
ծ Գլ . Ա . 5 .
կ Ղև . ԻԶ . 8 . Բ Օր . ԼԲ . 30 . Դատ . Գ . 31 . ԺԵ . 15 . Բ Թագ . ԻԳ . 8 .

Ն. Ք. Գ.Բ. Իրր 1427

[ե] Ել. ԺԴ. 14. Իգ. 27. Բ Օր. Գ. 22.
[զ] Գւ. Իր. 5. Եբր. Ժ. 38. 39. Բ Պետ. Բ. 20. 21.
[է] Բ Օր. Է. 3.
[ը] Դատ. Բ. 3.
[թ] Ել. Իգ. 33. Թուոց. ԼԳ. 55. Բ Օր. Է. 16. Գ Թագ. ԺԱ. 4.
[ժ] Գ Թագ. Բ. 2. Եբր. Թ. 27.
[ի] Գւ. ԻԱ. 45. Ղուկ. ԻԱ. 33.
[խ] Բ Օր. ԻԸ. 63.
[ծ] Ղև. ԻԶ. 16. Բ Օր. ԻԸ. 15. 16. ԻԵ.

հալածէ. քանզի ձեր Տէր Աստուածը ինքը ձեզի համար կը պատերազմի, [ե] ինչպէս որ ձեզի ըսաւ։
11 [զ] Ուստի ձեր անձերուն աղէկ զգուշութիւն ըրէք, որ ձեր Տէր
12 Աստուածը սիրէք։ Բայց թէ որ անկէ դառնալու ըլլաք, ու ձեր քովը մնացած աս ազգերուն մնացորդին յարիք, և [է] անոնց հետ խնամութիւն ընէք, ու դուք անոնց հետ խառնուիք, և անոնք ալ
13 ձեզի հետ, Աղէկ գիտցէք որ՝ [ը] ձեր Տէր Աստուածը մէյմըն ալ աս ազգերը ձեր առջևէն պիտի չվռնտէ. [թ] հապա անոնք ձեզի որոգայթ ու գայթակղութիւն պիտի ըլլան, և ձեր կողերուն խթաններ, ու ձեր աչքերուն փուշեր, մինչև որ բնաջինջ ըլլաք աս բարի երկրին վրայէն, որն որ ձեր Տէր
14 Աստուածը ձեզի տուաւ։ Ու ահա ես այսօր [ժ] ամէն երկրին ճամբան կ'երթամ, ու դուք ձեր բոլոր սրտովը ու բոլոր հոգիովը գիտնաք որ ձեր Տէր Աստուածը ձեզի համար որչափ բարի խօսքեր որ ըսաւ, [ի] անոնցմէ բան մը չպակսեցաւ. անոնց ամէնն ալ ձեր վրայ կատարուեցաւ. անոնցմէ բնաւ մէկ խօսք մը գետինը
15 չինկաւ։ [խ] Ու ինչպէս որ ձեր Տէր Աստուծոյն ձեզի համար բրած ամէն բարի խօսքերը ձեր վրայ կատարուեցաւ, նոյնպէս ալ Տէրը [ծ] ամէն չար խօսքերը ձեր վրայ պիտի բերէ, մինչև որ բնաջինջ ընէ ձեզ աս բարի երկրին վրայէն, որն որ ձեր Տէր Աստուածը ձեզի
16 տուաւ։ Թէ որ ձեր Տէր Աստուծոյն ձեզի պատուիրած ուխտը զանց ընէք, ու երթաք օտար աստուածները պաշտէք, և անոնց երկրպագութիւն ընէք, Տէրոջը բարկութիւնը ձեր վրայ պիտի բորբոքի, ու ան ձեզի տուած բարի երկրին վրայէն շուտով պիտի կորսուիք։

ԳԼ. ԻԴ.

1 Յեսու՝ Իսրայէլի բոլոր ցեղերը Սիւքեմի մէջ կը ժողվէ. 2 Թարայէն սկսելով՝ համառօտաբար կը պատմէ Աստուծոյ բարերարութիւնները, 14 և անոնց՝ ու Աստուծոյ մէջտեղը եղած ուխտը կը նորոգէ։ 26 Ան ուխտին վկայութիւն ըլլալու քարը։ 29 Յեսուին տարիքը, մահը և թաղումը։ 32 Յովսէփին ոսկորներուն թաղումը։ 33 Եղիազար քահանային մահը։

[ա] Ծն. ԼԵ. 4.
[բ] Գւ. Իգ. 2.
[գ] Ա Թագ. Ժ. 19.
[դ] Ծն. ԺԱ. 26. 31.

1 Ու Յեսու Իսրայէլին ամէն ցեղերը [ա] Սիւքեմի մէջ ժողվեց, ու [բ] Իսրայէլի ծերերը, իշխանները, դատաւորները և ոստիկանները կանչեց. ու անոնք [գ] Աստուծոյ առջևը
2 կայնեցան։ Ու Յեսու բոլոր ժողովուրդին ըսաւ. Իսրայէլին Տէր Աստուածը այսպէս կ'ըսէ. [դ] Առաջ ձեր հայրերը՝ Աբրահամին հայրը ու Նաքովրին հայրը Թարան՝ [*] Գետին անդին կողմը բնակեցան, և [ե] օտար
3 աստուածներ պաշտեցին։ Ու [զ] ես ձեր հայրը Աբրահամը՝ Գետին անդին կողմէն առի, ու Քանանու բոլոր երկրին մէջը պտըտցուցի, և անոր սերունդը շատցուցի,
4 ու [է] Իսահակը անոր տուի. Ու Իսահակին՝ [ը] Յակոբը ու Եսաւը տուի. ու [թ] Եսաւին Սէիր լեռը ժառանգութիւն տուի. [ժ] և Յակոբը ու անոր
5 որդիքը Եգիպտոս իջան։ [ի] Ու Մովսէսը ու Ահարոնը խրկելով՝ [լ] Եգիպտոսը զարկի, (ինչպէս որ անոր մէջը ըրի,) ետքը ձեզ հանեցի։
6 Ուստի ես [խ] ձեր հայրերը Եգիպտոսէն հանեցի, և [ծ] դուք ծովը եկաք. [կ] Ու Եգիպտացիները կառքերով ու ձիաւորներով մինչև Կարմիր ծովը ձեր հայրերուն ետևէն ին-
7 կան։ Ան ատենը անոնք [հ] Տէրոջը աղաղակեցին, [ձ] և անիկայ ձեր ու Եգիպտացւոց մէջտեղը խաւար դրեց, [ղ] ու ծովը անոնց վրայ բերելով՝ զանոնք ծածկեց. և [ճ] ձեր աչքերը՝ Եգիպտոսի մէջ ըրած բաները տեսան. ու [մ] շատ ժամանակ
8 անապատին մէջը բնակեցաք։ Ետքը ձեզ բերի Յորդանանու անդին կողմը բնակող Ամորհացւոց երկիրը. [յ] ու ձեզի հետ պատերազմ ըրին. և զանոնք ձեր ձեռքը տուի, ու անոնց երկիրը ժառանգեցիք. և զանոնք ձեր առջևէն բնաջինջ ըրի։
9 Ետքը [ն] Մովաբի թագաւորը՝ Սեպփորեան Բաղակը ելաւ, ու Իսրայէլին դէմ պատերազմ ըրաւ, և [շ] մարդ խրկեց Բէովրեան Բաղաամը
10 կանչելու, որ ձեզ նզովէ. [ո] Բայց չուզեցի Բաղաամին մտիկ ընել. [չ] ու անիկայ ձեզ բոլորովին օրհնեց, և անոր ձեռքէն ձեզ ազատեցի։
11 Ետքը [պ] Յորդանանէն անցնելով՝ Երիքովը եկաք, ու [ջ] Երիքովի բնակիչները՝ Ամորհացիները՝ Փերեզացիները՝ Քանանացիները՝ Քետացիները՝ Գերգեսացիները՝ Խեւացիները ու Յեբուսացիները ձեզի դէմ պատերազմ ըրին, ու զանոնք ձեր
12 ձեռքը տուի. Ու [ռ] ձեր առջևէն իշամեղուները խրկեցի, որ զանոնք՝ այսինքն Ամորհացւոց երկու թագաւորները ձեր առջևէն վռնտեցին. [ս] ոչ քու սրովդ և ոչ քու
13 աղեղովդ վռնտեցին. Ու ձեզի մէկ երկիր մը տուի, որ դուք անոր մէջը չաշխատեցաք, և [վ] քաղաքներ՝ որ դուք չշինեցիք, ու անոնց մէջը կը բնակիք. [տ] կ'ուտէք ան այգիներէն ու ձիթենիներէն, որ դուք չտնկեցիք։
14 [ր] Ուստի հիմա դուք Տէրոջմէն

Ն. Ք. Գ.Բ. Իրր 1427

[*] Եբ. Եփրատին
[ե] Ծն. ԼԱ. 53.
[զ] Ծն. ԺԲ. 1. Գոր. Է. 2. 3.
[է] Ծն. ԻԱ. 2. 3. Սաղ. ՃԻԷ. 3.
[ը] Ծն. ԻԵ. 24. 25. 26.
[թ] Ծն. ԼԶ. 8. Բ Օր. Բ. 5.
[ժ] Ծն. ԽԶ. 1. 6. Գոր. Է. 15.
[ի] Ել. Գ. 10.
[լ] Ել. Է. Ը. Թ. Ժ. ԺԱ.
[խ] Ել. ԺԲ. 37. 51.
[ծ] Ել. ԺԴ. 2.
[կ] Ել. ԺԴ. 9.
[հ] Ել. ԺԴ. 10.
[ձ] Ել. ԺԴ. 20.
[ղ] Ել. ԺԴ. 27. 28.
[ճ] Բ Օր. Դ. 34. ԻԹ. 2.
[մ] Գւ. Ե. 6.
[յ] Թուոց. ԻԱ. 21. 33. Բ Օր. Բ. 32. Գ. 1.
[ն] Տես Դատ. ԺԱ. 25.
[շ] Թուոց. ԻԲ. 5. Բ Օր. ԻԳ. 4.
[ո] Բ Օր. ԻԳ. 5.
[չ] Թուոց. ԻԳ. 11. 20. ԻԴ. 10.
[պ] Գւ. Գ. 14. 17. Զ. 10. 11. 12.
[ջ] Գւ. Զ. 1. Ժ. 1. ԺԱ. 1.
[ռ] Ել. ԻԳ. 28. Բ Օր. Է. 20.
[ս] Սաղ. ԽԳ. 3. 6.
[վ] Բ Օր. Զ. 10. 11. Գւ. ԺԱ. 13.
[տ] Բ Օր. Ժ. 12. Ա Թագ. ԺԲ. 24.

վախցէ՛ք, և անոր հաւատարմու-
թեամբ ու ճշմարտութեամբ ծա-
ռայութիւն ըրէ՛ք, և ան աս-
տուածները՝ որոնց ձեր հայրերը
Գետին անդին կողմը ու Եգիպ-
տոսի մէջ ծառայութիւն ըրին,
մէկդի ձգեցէ՛ք, և Տէրը պաշտե-
15 ցէ՛ք։ Բայց թէ որ Տէրոջը ծա-
ռայութիւն ընելը՝ ձեզի հաճոյ
չերեւնար, ձեզի ընտրեցէ՛ք այսօր
թէ ո՛վ պիտի պաշտէք, Գետին
անդին կողմը ձեր հայրերուն պաշ-
տած աստուածնե՞րը, թէ Ամոր-
հացւոց աստուածները որ դուք ա-
նոնց երկրին մէջը կը բնակիք.
բայց ես ու իմ տունս Եհովան
պիտի պաշտենք։
16 Եւ ժողովուրդը պատասխան
տուաւ՝ ու ըսաւ. Քա՛ւ լիցի, որ
մենք Եհովան թողունք և ուրիշ
17 աստուածներ պաշտենք. Քանզի
Եհովան ինքն է մեր Աստուածը",
որ մեզ ու մեր հայրերը Եգիպտոսի
երկրէն՝ ծառայութեան տունէն
հանեց, և ինքը մեր աչքերուն առ-
ջեւ աս մեծ նշանները ըրաւ, ու
մեզ պահեց մեր ամէն գացած ճամ-
բուն մէջը՝ և ամէն ազգերուն մէջը,
18 որոնց մէջէն որ անցանք։ Ու Եհո-
վան բոլոր ազգերը՝ ու երկրիս
մէջ բնակող Ամորհացիները մեր
առջեւէն վռնտեց. մենք ալ Եհո-
վան պիտի պաշտենք, որովհետեւ
մեր Աստուածը ինքն է։
19 Եւ Յեսու ժողովուրդին ըսաւ.
Դուք չէք կրնար Եհովան պաշ-
տել. քանզի անիկայ Սուրբ Աս-
տուած է. ու անիկայ նախանձոտ
Աստուած ըլլալով՝ ձեր յան-
ցանքները ու մեղքերը չներեր։
20 Քանզի երբոր Եհովան թողուք՝
ու օտար աստուածները պաշտէք,
Ան ալ ձեզի պիտի դառնայ, ու ձե-
զի բարիք ընելուն տեղը" ձեզ
չարչարելով բնաջինջ պիտի ընէ։
21 Եւ ժողովուրդը Յեսուին ըսաւ.
Ո՛չ. հապա մենք Եհովան պիտի
պաշտենք։
22 Ու Յեսու ժողովուրդին ըսաւ.
Դուք ձեր անձանցը վկայ էք, որ
դուք ձեզի Եհովան ընտրեցիք՝
զանիկայ պաշտելու համար. (ու
23 անոնք ըսին. Վկայ ենք.) Ուրեմն
հիմա ձեր մէջը եղած օտար աս-
տուածները վերցուցէ՛ք, և ձեր
սիրտը Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն
24 դարձուցէ՛ք։ Ու ժողովուրդը Յե-
սուին ըսաւ. Մենք մեր Տէր Աս-
տուածը պիտի պաշտենք, ու ա-
նոր խօսքը մտիկ ընենք։
25 Եւ նոյն օրը Յեսու ժողովուր-
դին հետ ուխտ ըրաւ, ու Սիւքե-
մի մէջ անոր կանոն ու դատաստան
26 դրաւ։ Եւ Յեսու աս խօսքերը՝
Աստուծոյ օրինաց գրքին մէջը գը-
րեց, ու մէկ մեծ քար մը առաւ,
և զանիկայ Տէրոջը սրբարանին մէ-
ջը եղած կաղնիին տակը կանգ-
27 նեց։ Ու Յեսու բոլոր ժողովուր-
դին ըսաւ. Ահա աս քարը մեզի
վկայ ըլլայ. քանզի անիկայ Տէրո-
ջը մեզի հետ խօսած բոլոր խօսքերը
լսեց. ուստի անիկայ ձեզի վկայ
ըլլայ, որ չըլլայ թէ ձեր Աստուա-
28 ծը ուրանաք։ Եւ Յեսու ժո-
ղովուրդը արձակեց. — ամէն մարդ
իր ժառանգութեանը գնաց։
29 Եւ աս բաներէն ետքը՝ Տէրոջը
ծառան Նաւեան Յեսուն մեռաւ,
հարիւր տասը տարեկան ըլլալով.
30 Ու զանիկայ՝ իր ժառանգութեանը
սահմանին մէջը՝ Գաաս լեռանը
հիւսիսային կողմը՝ Եփրեմի լեռը՝
Թամնաթսարային մէջը թաղե-
ցին։
31 Եւ Յեսուին բոլոր օրերուն մէջը,
ու Յեսուէն ետքը ողջ մնացող՝ և
Իսրայէլի համար Տէրոջը ըրած ա-
մէն գործերը գիտցող ծերերուն
բոլոր օրերուն մէջը՝ Իսրայէլը Տէ-
րոջը ծառայութիւն ըրաւ։
32 Եւ Յովսէփին ոսկորները՝ որ
Իսրայէլի որդիքը Եգիպտոսէն հա-
ներ էին, Սիւքեմի մէջ թաղե-
ցին՝ ագարակին ան մասին մէջ,
որն որ Յակոբ՝ Սիւքեմի հօրը Ե-
մովրին որդիներէն հարիւր կտոր
արծաթի" ծախու առեր էր. ու
անիկայ՝ Յովսէփի որդւոցը ժա-
ռանգութիւնը եղաւ։
33 Ահարոնի որդին Եղիազարն ալ
մեռաւ, ու զանիկայ՝ Եփրեմի լեռը՝
անոր որդւոյն Փենէհեսին տրուած
բլուրին վրայ թաղեցին։

Ն. Ք. Ք.
Իբր 1427

Ծն. ԺԷ. 1. Ի. 5. Բ Օր. ԺԸ. 13. Սաղ. ԾԺԹ. 1. Բ Կոր. Ա. 12. Եփես. Զ. 24.
Հմր 2. 23. Ղև. ԺԷ. 7. Եզեկ. Ի. 18.
Եզեկ. Ի. 7. 8. ԻԳ. 3.
Տես Հռութ. Ա. 15. Գ Թագ. ԺԸ. 21. Եզեկ. Ի. 39. Յով. Զ. 67.
Հմր 14.
Ել. ԻԳ. 24. 32. 33. ԼԴ. 15. Բ Օր. ԺԳ. 7. ԻԹ. 18. Դատ. Զ. 10.
Ծն. ԺԸ. 19.
Կամ՝ մեր Եհովայ Աստուածը ինքն է.
Մատ. Զ. 24.
Ղև. ԺԹ. 2. Ա Թագ. Զ. 20. Սաղ. ՂԹ. 5. 9. Եսա. Ե. 16.
Ել. Ի. 5.
Ել. ԻԴ. 21.
Ա Մն. ԻԲ. 9. Բ Մն. ԺԵ. 2. Եզր. Ը. 22. Եսա. Ա. 28. ԿԵ. 11. 12. Երեմ. ԺԷ. 13.
Գլ. ԻԳ. 15. Եսա. ԿԳ. 10. Գործ. Է. 42.
Եբր. ընելէն ետքը՝
Սաղ. ՃԺԹ. 173.

Ն. Ք. Ք.
Իբր 1427

Հմր 14. Ծն. ԼԵ. 2. Դատ. Ժ. 16. Ա Թագ. Է. 3.
Տես Ել. ԺԵ. 25. Դ Թագ. ԺԱ. 17.
Հմր 26.
Բ Օր. ԼԱ. 24.
Տես Դատ. Թ. 6.
Ծն. ԼԵ. 4.
Տես Ծն. ԻԸ. 18. Գլ. Դ. 3.
Տես Ծն. ԼԱ. 48. 52. Բ Օր. ԼԱ. 19. 21. 26. Գլ. ԻԲ. 27. 28. 34.
Բ Օր. ԼԲ. 1.
Իբր 1426
Դատ. Բ. 6.
Դատ. Բ. 8.
Գլ. ԺԹ. 50. Դատ. Բ. 9.
Տես Բ Օր. ԺԱ. 2. ԼԱ. 13.
Դատ. Բ. 7.
Ծն. Ծ. 25. Ել. ԺԳ. 19.
Ծն. ԼԳ. 19.
Կամ՝ գառնուկի
Իբր 1420
Ել. Զ. 25. Դատ. Ի. 28.

ԳԻՐՔ ԴԱՏԱՒՈՐԱՑ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Յուդայի ու Շմաւոնի ցեղերուն գործքերը ։ 4 Ադոնիբեզեկ իրաւունքով կը պատժուի ։ 8 Երուսաղէմը կ'առնուի ։ 10 Քեբրոնը կ'առնուի ։ 11 Գոթոնիէլ՝ Դաբիրը առնելուն համար, Աքսան իրեն կնութեան կը տրուի ։ 16 Կենեցիները Յուդայի հետ կը բնակին ։ 17 Հորման, Գազան, Ասկաղոնը ու Ակկարոնը կ'առնուին ։ 21 Բենիամինեանց գործքերը ։ 22 Յովսէփի որդիները Բեթէլը կ'առնեն ։ 30 Զաբուղոնի, 31 Ասերի, 33 Նեփթաղիմի, 34 ու Դանի ցեղերուն գործքերը ։

1 Ու Յեսուին մեռնելէն ետքը՝ Իս-
րայէլի որդիները [ա]Տէրոջը հար-
ցուցին, ու ըսին. Մեզի համար՝
Քանանացւոց վրայ առաջ ո՞վ ելլէ՝
2 անոնց հետ պատերազմելու ։ Ու
Տէրը ըսաւ. [բ]Յուդան թող ելլէ.
ահա երկիրը անոր ձեռքը տուի ։
3 Ու Յուդա՝ իր եղբօրը Շմաւոնին
ըսաւ. Ինծի հետ իմ վիճակս ելիր,
ու Քանանացւոց հետ պատերազ-
մինք, և [գ]ես ալ քեզի հետ քու վի-
ճակդ երթամ. ու Շմաւոն անոր
4 հետը գնաց ։ Ու Յուդա ելաւ, ու
Տէրը՝ Քանանացիները ու Փերեզա-
ցիները անոնց ձեռքը տուաւ. ու
անոնցմէ [դ]Բեզեկի մէջ տասը հա-
5 զար մարդ կոտորեցին ։ Ու Բեզեկի
մէջ Ադոնիբեզեկը գտնելով՝ անոր
հետ պատերազմեցան, ու Քանա-
նացիները և Փերեզացիները զար-
6 կին ։ Ու Ադոնիբեզեկը փախաւ.
բայց անոնք անոր ետեւէն իյնալով՝
զանիկայ բռնեցին, ու անոր ձեռ-
քերուն ու ոտքերուն մեծ մատերը
7 կտրեցին ։ Ու Ադոնիբեզեկ ըսաւ.
Ձեռքերնուն ու ոտքերնուն մեծ
մատերը կտրած եօթանասուն թա-
գաւորներ՝ իմ սեղանիս տակը փշ-
րանքները կը ժողվէին. [ե]Ես ինչ-
պէս որ ըրի, Աստուած ալ ինծի
այնպէս հատուցում ըրաւ ։ Ու
զանիկայ Երուսաղէմ տարին, ու
հոն մեռաւ ։

8 Ու [զ]Յուդայի որդիները Երուսա-
ղէմի հետ պատերազմ ընելով՝ զա-
նիկայ առին, ու սուրի բերնէ ան-
ցընելով՝ քաղաքը կրակով այրե-
ցին ։

9 [է]Անկէ ետեւ Յուդայի որդիները
վար իջան, որ լեռնակողմը՝ ու
հարաւային կողմը՝ ու դաշտի մէջ
բնակող Քանանացւոց դէմ պա-
10 տերազմին ։ Ու Յուդա՝ Քեբրո-
նի մէջ բնակող Քանանացինե-
րուն վրայ գնաց. (ու Քեբրո-
նին անունը առաջուց [ը]Կարիաթ
արբա էր.) և անոնք Սե-
սին, Աքիմանը ու Թողմին զար-
11 կին ։ [թ]Ու անկէ Դաբիրի բնակ-
չացը վրայ գնաց. (ու Դաբիրին
անունը առաջուց Կարիաթ սեփեր
12 էր.) [ժ]Ու Քաղէբ ըսաւ. Ով որ
Կարիաթ սեփերը զարնէ ու առնէ,
իմ աղջիկս Աքսան անոր կնու-
13 թեան պիտի տամ ։ Ուստի [ի]Քա-
ղէբին պզտիկ եղբօրը Կենեզին որ-
դին Գոթոնիէլը [illegible] առաւ զա-
նիկայ. և Քաղէբ իր աղջիկը Աք-
14 սան անոր կնութեան տուաւ ։ [լ]Ու
երբոր աղջիկը անոր կ'երթար, զա-
նիկայ յորդորեց որ իր հօրմէն ա-
գարակ մը ուզէ. և էշէն վար
իջաւ. ու Քաղէբ ըսաւ անոր.
15 Քեզի ի՞նչ եղաւ ։ Ու աղջիկը
անոր ըսաւ. [խ]Ինծի օրհնութիւն
տուր. որովհետեւ ինծի հարաւային
երկիր մը տուիր, ինծի ջուրի աղ-
բիւրներ ալ տուր ։ Ուստի Քաղէբ
վերի աղբիւրները ու վարի աղբիւր-
ները տուաւ անոր ։

16 [ծ]Ու Մովսէսին աներոջը Կենե-
ցիին որդիները՝ Յուդայի որդւոցը
հետ [կ]Արմաւենեաց քաղաքէն՝ [հ]Ա-
րադի հարաւային կողմը եղող Յու-
դայի անապատը ելան, [ձ]ու գացին
ժողովուրդին հետ բնակեցան ։

17 [ղ]Ու Յուդա իր եղբօրը Շմաւո-
նին հետ գնաց. ու Սեփաթի մէջ
բնակող Քանանացիները զարկին,
և զանիկայ նզովեցին, ու անոր քա-
ղաքին անունը [ճ][մ]Հորմա կոչեցին ։
18 Ետքը Յուդայեանք՝ [յ]Գազան ու
անոր սահմանը, և Ասկաղոնը ու
անոր սահմանը, և Ակկարոնը ու
19 անոր սահմանը առին ։ Ու [ն]Տէրը
Յուդային հետն էր, ու անիկայ լե-
ռները տիրեց. բայց հովիտներուն
բնակիչները չկրցաւ վռնտել,
քանզի անոնք [շ]երկաթէ կառքեր
20 ունէին ։ [ո]Ու Քեբրոնը Քաղէբին
տուին, ինչպէս որ Մովսէս ըսեր
էր. ու անկէ Ենակին իրեք որդի-
ները վռնտեց ։
21 [չ]Ու Բենիամինի որդիները՝ Երու-

Ն. Ք. ԴՔ.
Իբր 1425

ա Թուոց. ԻԷ. 21։ Դտ. Ի. 18։
բ Ծն. ԽԹ. 8։
գ Հմր 17։
դ ա Թագ. ԺԱ. 8։
ե Ղև. ԻԶ. 19։ ա Թագ. ԺԵ. 33։ Յակ. Բ. 13։
զ Տես Յես. ԺԵ. 63։
է Յես. Ժ. 36։ ԺԱ. 21։ ԺԵ. 13։

Ն. Ք. ԴՔ.
Իբր 1425

ը Յես. ԺԴ. 15։ ԺԵ. 13. 14։
թ Յես. ԺԵ. 15։

1444

ժ Յես. ԺԵ. 16. 17։
ի Դտ. Գ. 9։
լ Յես. ԺԵ. 18. 19։
խ Ծն. ԼԳ. 11։
ծ Դտ. Դ. 11, 17։ ա Թագ. ԺԵ. 6։ ա Մն. Բ. 55։ Երեմ. ԼԵ. 2։

Իբր 1425

կ Բ Օր. ԼԴ. 3։
հ Թուոց. ԻԱ. 1։
ձ Թուոց. Ժ. 32։
ղ Հմր 3։
ճ Թուոց. ԻԱ. 3։ Յես. ԺԹ. 4։
մ Եբ. Նզովք։
յ Յես. ԺԱ. 22։
ն Հմր 2։ Բ Թագ. ԺԸ. 7։
շ Յես. ԺԷ. 16, 18։
ո Թուոց. ԺԴ. 24։ Բ Օր. Ա. 36։ Յես. ԺԴ. 9, 13։ ԺԵ. 13, 14։
չ Տես Յես. ԺԵ. 63։ ԺԸ. 28։

սաղէմի մէջ բնակող Յեբուսացի-
ները չվռնտեցին . ու Յեբուսացիք
Բենիամինի որդւոցը հետ Երուսա-
ղէմի մէջ բնակեցան մինչև աս օրս ։
22 Եւ Յովսէփին տունն ալ Բե-
թէլի վրայ ելան . ու Տէրը անոնց
23 հետն էր ։ Եւ Յովսէփին տունը՝
Բեթէլը լրտեսեցին . (ու այն քա-
ղաքին անունը առաջուց Լուզ
24 էր .) Եւ պահապանները մարդ մը
տեսան որ այն քաղաքէն կ'ելլէր ,
ու անոր ըսին . Շնորհք ըրէ , քա-
ղաքը մտնելու կողմը մեզի ցու-
ցուր , ու քեզի ողորմութիւն կ'ը-
25 նենք ։ Եւ անիկայ՝ քաղաքը մտնե-
լու կողմը ցուցուց անոնց . ու քա-
ղաքը սուրի բերնէ անցուցին , բայց
այն մարդը և անոր բոլոր ազգատոհ-
26 մը թող տուին . Ու այն մարդը
Քետացւոց երկիրը գնաց , և հոն
մէկ քաղաք մը շինեց , ու անոր
անունը Լուզ կոչեց . և մինչև աս
օրս անոր անունը աս է ։
27 Ու Մանասէն՝ Բեթսանը և ա-
նոր գիւղաքաղաքները , Թանաքը
ու անոր գիւղաքաղաքները , Դով-
րի բնակիչները և անոր գիւղաքա-
ղաքները , Յեբղաամի բնակիչները
ու անոր գիւղաքաղաքները , Մա-
կեդդովի բնակիչները ու անոր գիւ-
ղաքաղաքները չղրկեց . և Քա-
նանացիք կամակորութեամբ աս
28 երկրին մէջ բնակեցան ։ Ու երբոր
Իսրայէլը ուժովցաւ , Քանանացի-
ները հարկատու ըրաւ , բայց զա-
նոնք բոլորովին չվռնտեց ։
29 Եփրեմն ալ՝ Գազերի մէջ բնա-
կող Քանանացիները չվռնտեց . ու
Քանանացիք անոր հետ Գազերի
մէջ բնակեցան ։
30 Զաբուղոնը՝ Կեթրոնի բնակիչ-
ները և Նաաղոլի բնակիչները չը-
վռնտեց . ու Քանանացիք անոնց
մէջը բնակելով , հարկատու եղան ։
31 Ասերը՝ Ակքոյի բնակիչները , ու
Սիդոնի , Աքղաբի , Աքեզիբի ,
Եղբայի , Ափեկի ու Ռոոբի բնա-
32 կիչները չվռնտեց . Հապա Ասե-
րեանք՝ այն երկիրը բնակող Քա-
նանացւոց մէջը բնակեցան , որով-
հետև զանոնք չվռնտեցին ։
33 Նեփթաղիմը՝ Բեթսամիւսի ը-
նակիչները ու Բեթանաթի բնա-
կիչները չվռնտեց . հապա այն եր-
կիրը բնակող Քանանացւոց մէջը
բնակեցաւ . և Բեթսամիւսին ու
Բեթանաթին բնակիչները անոր
հարկատու եղան ։
34 Եւ Ամօրհացիք՝ Դանի որդիները
լեռան վրայ նեղը ձգեցին . քանզի
անոնց թող չտուին որ հովիտները
35 իջնեն ։ Ու Ամօրհացիք կամակո-
րութեամբ Հարես լերը , Այեղո-
նի ու Սաղաբինի մէջ բնակեցան .
բայց երբոր Յովսէփին տանը ձեռքը
ուժովցաւ , անոնք հարկատու ե-
36 ղան ։ Եւ Ամօրհացւոց սահմանը՝
Ակրաբիմի զառ 'ի վերէն՝ Վէմէն
'ի վեր էր ։

Ն . Վ . Դ . Ք .
իբր 1425

Հմր 19 ։

Յես . բ . 1 ։ է . 2 ։
Գլ . ժը . 2 ։
Ծն . իը . 19 ։

Յես . բ . 12 ։ 14 ։

Յես . ժէ . 11 ։ 12 ։ 13 ։

Յես . ժզ . 10 ։ Գ Թագ . թ . 16 ։

Յես . ժթ . 15 ։

Յես . ժթ . 24—30 ։

Սաղ . ճզ . 34 ։ 35 ։

Յես . ժթ . 38 ։

Հմր 32 ։

Հմր 30 ։

Յես . ժթ . 42 ։

Թու . լդ . 4 ։ Յես . ժե . 3 ։

ԳԼ . Բ

1 Հրեշտակ մը Բոքիմի մէջ ժողովուրդը կը յանդիմանէ ։ 6 Յեսուէն ետքը եկող նոր ազգին ըրած չարութիւնը ։ 14 Աստուծոյ անոնց վրայ բարկանալը ու գթալը ։ 20 Աստուած Քանանացիներուն միջոցով Իսրայէլը կը փորձէ ։

1 Եւ Տէրոջը հրեշտակը Գաղգաղա-
յէն Բոքիմը ելաւ , ու ըսաւ .
Ձեզ Եգիպտոսէն հանեցի , և ձեզ
այն երկիրը բերի , որուն համար ձեր
հայրերուն երդում ըրեր էի . ու
ըսի որ՝ Ձեզի հետ ըրած ուխտս
2 յաւիտեան պիտի չաւրեմ . Եւ
դուք աս երկրին բնակչացը հետ դաշ-
նակցութիւն մի՛ ընէք , անոնց
սեղանները փլցուցէք . բայց դուք
իմ խօսքիս հնազանդութիւն չը-
րիք . ինչու համար աս բանը ը-
3 րիք ։ Ես ալ ըսի . Զանոնք ձեր
առջևէն պիտի չվռնտեմ , հապա
անոնք ձեզի թշնամի , ու անոնց
աստուածներն ալ ձեզի որոգայթ
4 պիտի ըլլան ։ Ու երբոր Տէրոջը
հրեշտակը՝ բոլոր Իսրայէլի որդւոցը
աս խօսքերը ըսաւ , ժողովուրդը
5 ձայնը վերցնելով՝ լացաւ ։ Եւ
այն տեղին անունը Բոքիմ կոչե-
ցին . ու հոն Տէրոջը զոհ մատու-
ցին ։
6 Ու երբոր Յեսու ժողովուրդը
արձակեց , Իսրայէլի որդիքը՝ ամէն
մէկը իր կալուածքը գնաց , երկիրը
7 ժառանգելու համար ։ Եւ ժողո-
վուրդը՝ Յեսուին բոլոր օրերուն
մէջ , ու Յեսուէն ետքը ողջ մնա-
ցող՝ և Իսրայէլի համար Տէրոջը ը-
րած ամէն մեծ գործքերը տեսնող
ծերերուն բոլոր օրերուն մէջ՝ Տէրո-
8 ջը ծառայութիւն ըրին ։ Եւ Տէ-
րոջը ծառան Յեսու Նաւեան՝ հա-
9 րիւր տասը տարեկան մեռաւ . Ու
զանիկայ իր ժառանգութեանը
սահմանին մէջ՝ Գաաս լերանը
հիւսիսային կողմը՝ Եփրեմի լերը
†Թամնաթ հարեսին մէջը թաղե-
10 ցին ։ Եւ այն դարուն բոլոր մարդիկ-
ները իրենց հայրերուն խառնուե-
ցան . ու անոնցմէ ետքը մէկ ուրիշ
ազգ մը ելաւ , որ Տէրը ու Իսրա-
յէլի համար անոր ըրած գործքերը
չճանչցան ։
11 Եւ Իսրայէլի որդիքը Տէրոջը առ-
ջև չարութիւն ըրին , ու Բահա-
12 ղիմը պաշտեցին . Եւ թողուցին
իրենց հայրերուն Տէր Աստուածը ,
որ զիրենք Եգիպտոսի երկրէն հա-

Ն . Վ . Դ . Ք .
իբր 1425

Հմր 5 ։

Ծն . ժէ . 7 ։

Բ Օր . է . 2 ։
Բ Օր . ժբ . 3 ։
Հմր 20 ։ Սաղ . ճզ . 34 ։

Յես . իգ . 13 ։
Գլ . գ . 6 ։
Ել . իգ . 33 ։ լդ . 12 ։ Բ Օր . է . 16 ։ Սաղ . ճզ . 36 ։
Ը՝ լացողներ ։

Յես . իդ . 6 ։ իդ . 28 ։
իբր 1444
Յես . իդ . 31 ։

Յես . իդ . 29 ։
Յես . իդ . 30 ։
իբր 1426
† Որ Յես . ժթ . 50 ։ իդ . 30 Ը՝ Թամնաթսարա ։
Ել . ե . 2 ։ Ա Թագ . բ . 12 ։ Ես . իբ . 9 ։ Երեմ . թ . 3 ։ Իբ . 16 ։ Գաղ . դ . 8 ։ Բ Թես . ա . 8 ։ Տիտ . ա . 16 ։
իբր 1406
Բ Օր . լա . 16 ։

Ն. Ք. ԴՔ.
Խր 1406

ներ էր, ու [ժ]օտար աստուածներու
ետեւէ գացին, այսինքն իրենց բոլորտիքը
եղող ազգաց քանի մը աստուածներուն,
ու [ի]անոնց երկրպագութիւն
ըրին, և Տէրը սրդողցուցին։
13 Ուստի Տէրը թողուցին,
[լ]և Բահաղը ու Աստարովթը պաշտեցին։
14 [խ]Եւ Տէրոջը բարկութիւնը
Իսրայէլի վրայ բորբոքեցաւ, ու
[ծ]զանոնք կողոպտիչներուն ձեռքը
մատնեց, ու զանոնք կողոպտեցին.
և [կ]զանոնք շրջակայ թշնամիներուն
ծախեց, ու ալ [հ]չէին կրնար իրենց
15 թշնամեաց առջեւ կայնիլ։ Ո՛ւր
որ երթային, Տէրոջը ձեռքը անոնց
վրայ էր չարիք ընելու համար,
ինչպէս որ Տէրը ըսեր էր, և [ձ]ինչպէս
որ անոնց երդում ըրեր էր.
ու խիստ մեծ նեղութեան մէջ
էին։

16 Եւ [ղ]Տէրը դատաւորներ հանեց,
որոնք կողոպտիչներուն ձեռքէն ազատեցին
17 զանոնք։ Սակայն իրենց
դատաւորներուն ալ մտիկ չըրին,
ու [ճ]օտար աստուածներու ետեւէ
երթալով՝ պոռնկութիւն ըրին, ու
անոնց երկրպագութիւն ըրին.
շուտով խոտորեցան ան ճամբայէն՝
որուն մէջը իրենց հայրերը կը
քալէին Տէրոջը հրամաններուն
հնազանդելով. բայց ասոնք այնպէս
18 չըրին։ Ու երբոր Տէրը անոնց
դատաւորներ կը հանէր,
[մ]Տէրը դատաւորին հետը ըլլալով՝
դատաւորին բոլոր օրերը՝ զանոնք
իրենց թշնամիներուն ձեռքէն
կ'ազատէր. քանզի անոնց նեղութիւն
տուողներուն ու չարչարողներուն
երեսէն՝ անոնց հեծութիւններուն
համար [յ]Տէրը կը գթար։
19 Ու երբոր [ն]ան դատաւորը մեռնէր,
կը դառնային նորէն օտար աստուածներու
ետեւէ կ'երթային,
զանոնք կը պաշտէին, և անոնց երկրպագութիւն
կ'ընէին, ու իրենց
հայրերէն աւելի անօրէնութիւն
կ'ընէին. իրենց չար գործքերէն, ու
իրենց *ծուռ ճամբայէն չէին դառնար։
20 [շ]Ուստի Տէրոջը բարկութիւնը
Իսրայէլի վրայ բորբոքելով՝
ըսաւ. Որովհետեւ աս ազգը՝ իրենց
հայրերուն պատուիրած ուխտս
[ո]զանց ընելով՝ իմ ձայնիս հնազանդութիւն
21 չըրին, [չ]Ես ալ այսուհետեւ
անոնց առջեւէն բնաւ մէկը
պիտի չվռնտեմ ան ազգերէն, որոնք
Յեսու իր մեռած ատենը թողուց,
22 [պ]Որպէս զի անոնցմով [ջ]Իսրայէլը
փորձեմ, թէ արդեօք իրենց
հայրերուն պէս զգուշութիւն պիտի
ընե՞ն Տէրոջը ճամբան քալելու,
23 թէ չէ։ Ուստի Տէրը աս ազգերը
թող տուաւ, և շուտով չվռնտեց, ու զանոնք Յեսուին ձեռքը
չմատնեց։

[ժ] Բ Օր. Զ. 14։
[ի] Ել. Ի. 5։
[լ] Դտ. Գ. 7։ Ժ. 6։ Սաղ. ճզ. 36։
[խ] Դտ. Գ. 8։ Սաղ. ճզ. 40, 41, 42։
[ծ] Դ Թագ. ԺԷ. 20։
[կ] Դտ. Գ. 8։ Դ. 2։ Սաղ. Խդ. 12։ Ես. Ծ. 1։
[հ] Ղև. Իզ. 37։ Յես. Է. 12, 13։
[ձ] Ղև. Իզ։ Բ Օր. ԻԸ։
[ղ] Դտ. Գ. 9, 10, 15։ Ա Թագ. ԺԲ. 11։ Գործ. ԺԳ. 20։
[ճ] Ել. ԼԴ. 15, 16։ Ղև. ԺԷ. 7։
[մ] Յես. Ա. 5։
[յ] Տես Ծն. Զ. 6։ Բ Օր. ԼԲ. 36։ Սաղ. ճզ. 44, 45։
[ն] Դտ. Գ. 12։ Դ. 1։ Ը. 33։
* Եբր. կարծր
[շ] Հմր 14։
[ո] Յես. ԻԳ. 16։
[չ] Յես. ԻԳ. 13։
[պ] Դտ. Գ. 1, 4։
[ջ] Բ Օր. Ը. 2, 16։ ԺԳ. 3։

ԳԼ. Գ

1 Իսրայէլը փորձելու համար պահուած ազգերը։ 6 Իսրայէլը անոնց հետ հաղորդակցութիւն ընելով՝ կռապաշտութիւն կ'ընէ։ 9 Գոթոնիէլ՝ Քուսարսաթեմին ձեռքէն կ'ազատէ զանոնք, 15 և Աւոդ՝ Եգղոնէն, 31 ու Սամեգար՝ Փղշտացիներէն։

1 Ասոնք են [ա]ան ազգերը՝ որոնք
Տէրը թող տուաւ, որ անոնցմով
Իսրայէլը՝ այսինքն Քանանացւոց
բոլոր պատերազմները ամէն
2 չգիտցողները փորձէ. (Միայն ասոր
համար՝ որ Իսրայէլի որդւոցը սերունդը՝
մանաւանդ առաջուց չըգիտցողները
պատերազմ սորվին ու
3 գիտնան.) [բ]Փղշտացւոց հինգ նախարարութիւնները,
և բոլոր Քանանացիները՝
ու Սիդոնացիները՝
Լիբանան լեռը բնակող Խեւացիները՝
Բաաղհերմոն լեռնէն մինչև Եմաթի
4 մուտքը։ [գ]Ասոնցմով պիտի
փորձէր Իսրայէլը, որ գիտնայ
թէ արդեօք պիտի հնազանդին Տէրոջը
պատուիրանքներուն, որոնք
Մովսէսին ձեռքովը անոնց հայրերուն
հրամայեր էր։

5 [դ]Եւ Իսրայէլի որդիքը՝ Քանանացւոց՝
Քետացւոց՝ Ամօրհացւոց՝
Փերեզացւոց՝ Խեւացւոց ու Յեբուսացւոց
6 մէջը բնակեցան. Եւ [ե]անոնց
աղջիկները իրենց կնիկ առին,
ու իրենց աղջիկներն ալ անոնց տըղոցը
տուին, և անոնց աստուածները
7 պաշտեցին։ [զ]Ու Իսրայէլի
որդիքը՝ Տէրոջը առջեւ չարութիւն
ըրին, և իրենց Տէր Աստուածը
մոռնալով՝ [է]Բահաղիմը ու
8 [ը]†Աստարովթը պաշտեցին։ Եւ
Տէրոջը բարկութիւնը Իսրայէլի
վրայ բորբոքեցաւ, ու զանոնք
Միջագետքի [թ]Քուսարսաթեմ թագաւորին
[ժ]ձեռքը մատնեց. և Իսրայէլի
որդիքը ութը տարի ծառայութիւն
ըրին Քուսարսաթեմին։
9 Երբ Իսրայէլի որդիքը [ի]Տէրոջը
աղաղակեցին. ու Տէրը [լ]Իսրայէլի
որդւոցը փրկիչ մը հանեց, Քաղեբին
պզտիկ եղբօրը Կենեզին որդին
[խ]Գոթոնիէլը, որ զանոնք ազատեց։
10 Եւ [ծ]Տէրոջը Հոգին անոր
վրայ ըլլալով՝ Իսրայէլի մէջ դատաւորութիւն
կ'ընէր. ու երբոր
պատերազմի ելաւ, Տէրը Միջագետքի
Քուսարսաթեմ թագաւորը
անոր ձեռքը տուաւ. և անոր ձեռքը
Քուսարսաթեմին դէմ զօրացաւ։
11 Ու երկիրը քառասուն տարի
հանգստացաւ. և Կենեզեան Գոթոնիէլը
մեռաւ։

12 [կ]Ու Իսրայէլի որդիքը նորէն Տէրոջը
առջեւ չարութիւն ըրին. և

Ն. Ք. ԴՔ.
Խր 1406

[ա] Դտ. Բ. 21, 22։
[բ] Յես. ԺԳ. 3։
[գ] Դտ. Բ. 22։
[դ] Սաղ. ճզ. 35։
[ե] Ել. ԼԴ. 16։ Բ Օր. Է. 3։
[զ] Դտ. Բ. 11։
[է] Դտ. Բ. 13։
[ը] Ել. ԼԴ. 13։ Բ Օր. ԺԶ. 21։ Դտ. Զ. 25։
† Կամ՝ անտառները
[թ] Ամբ. Գ. 7։
[ժ] Դտ. Բ. 14։
Խր 1402
[ի] Հմր 15։ Դտ. Դ. 3։ Զ. 7։ Ժ. 10։ Ա Թագ. ԺԲ. 10։ Նեեմ. Թ. 27։ Սաղ. ԻԲ. 5։ ճզ. 44։ ճէ. 13, 19։
Խր 1394
[լ] Դտ. Բ. 16։
[խ] Դտ. Ա. 13։
[ծ] Տես Թուոց ԻԷ. 18։ Դտ. Զ. 34։ ԺԱ. 29։ ԺԳ. 25։ ԺԴ. 6, 19։ Ա Թագ. ԺԱ. 6։ Բ Մն. ԺԵ. 1։
[կ] Դտ. Բ. 19։
Խր 1354

Տէրոջը առջև չարութիւն ընելնուն համար՝ Տէրը [մ]Մովաբի Եգղոն թագաւորը Իսրայէլին դէմ
13 ուժովցուց։ Եւ անիկայ՝ Ամմոնի ու [յ]Ամաղէկի որդիները իր քովը ժողվեց, և գնաց Իսրայէլը զարկաւ, ու [ն]Արմաւենեաց քաղաքին տի-
14 րեց։ Եւ Իսրայէլի որդիները [շ]Մովաբի Եգղոն թագաւորին տասնըութը տարի ծառայութիւն ըրին։

15 Ու Իսրայէլի որդիները [ո]Տէրոջը աղաղակեցին. և Տէրը անոնց մէկ փրկիչ մը հանեց, Բենիամինեան Գերայի որդին Աւովդը՝ որ [չ][պ]ահեկորդ էր. ու Իսրայէլի որդիները անոր ձեռքովը՝ Մովաբի Եգղոն
16 թագաւորին ընծայ խրկեցին։ Եւ Աւովդ մէկ †կանգնաչափ երկայնութեամբ երկսայրի սուր մը շինեց իրեն, ու զանիկայ լաթերուն տակէն՝ իր աջ ազդրին վրայ կապեց։
17 Եւ ընծան Մովաբի Եգղոն թագաւորին տարաւ. (ու Եգղոն խիստ
18 գէր մարդ մըն էր.) Ու երբոր ընծան տալու լմնցուց, ընծան կրող
19 մարդիկները ետ խրկեց։ Եւ ինքը [ջ]Գաղգաղայի մօտ եղած ‡քարահանքէն ետ դարձաւ, ու ըսաւ. Ո՛վ թագաւոր՝ քեզի մէկ ծածուկ խօսք մը ունիմ. և անիկայ ըսաւ. Լռէ ‖կեցիր. ու բոլոր անոր քովը
20 կայնողները դուրս ելան։ Եւ Աւովդ անոր քովը մօտեցաւ. ու անիկայ նստեր էր իրեն յատկացեալ [ռ]ամառնային վերնատանը մէջ. և Աւովդ ըսաւ. Քեզի Աստուծոյ կողմանէ մէկ խօսք մը ունիմ. ու անիկայ աթոռին վրայէն ելաւ։
21 Եւ Աւովդ իր ձախ ձեռքը երկնցընելով՝ սուրը իր աջ ազդրին վրայէն քաշեց, ու անոր փորը խո-
22 թեց, Այնպէս որ՝ երկաթին ետևէն կոթն ալ ներս մտաւ. ու գիրութը երկաթը բռնեց, անանկ որ՝ սուրը անոր փորէն չկրցաւ հանել,
23 ու աղբը դուրս ելաւ։ Եւ Աւովդ սրահը ելաւ, ու վերնատանը դուռները անոր վրայէն գոցեց՝ ու կղպեց։
24 Եւ ինքը ելաւ գնաց։ Ու անոր ծառաները գացին նայեցան՝ որ ահա վերնատանը դուռները կղպուած էին. ու ըսին. Անիկայ անտարակոյս իր ամառնային սենեակին մէջը [ս]§հարկաւորութեան գացած է,
25 Եւ անոնք սպասեցին, մինչև որ ամչցան. բայց ահա վերնատանը դուռները չէր բանար. ու բանալին առին բացին. և ահա իրենց տէրը
26 գետնի վրայ ինկած մեռած էր։ Ու քանի որ անոնք կը [illegible], Աւովդ փախաւ, և քարահանքէն անցնելով՝ ողջ առողջ Սէիրա հասաւ։

Ն. Ք. Գ.
Իբր 1354

[մ] Ա Թագ. ժբ. 9.
[յ] Դտ. ե. 14.
[ն] Դտ. ա. 16.
[շ] Բ Օր. իը. 40.

Իբր 1336
[ո] Հմր 9. Սաղ. Ճզ. 34.
[չ] Դտ. ի. 16.
[պ] Եբր. աջ ձեռքը գոցուած մարդ
† Կամ՝ թզաչափ
[ջ] Յես. դ. 20.
‡ Կամ՝ փորուած քարերէն
‖ Կամ՝ կեցիր.
[ռ] Տես Ամով. գ. 15.
[ս] Ա Թագ. իդ. 4.
§ Եբր. ոտքերը ծածկած է.

27 Ու երբոր հասաւ, [վ]Եփրեմի լերանը վրայ [տ]փող հնչեցուց. և Իսրայէլի որդիները անոր հետ անոնց լեռնէն վար իջան, ու ինքը անոնց
28 առջևէն կ'երթար։ Եւ անոնց ըսաւ. Իմ ետևէս եկէք. քանզի [ր]Տէրը ձեր թշնամիները՝ Մովաբացիները ձեր ձեռքը տուաւ. ուստի անոր ետևէն իջան, և ‡Մովաբին [illegible] [ց]Յորդանանու անցքերը բռնեցին, ու թող չտուին որ մարդ մը անց-
29 նի։ Եւ ան ժամանակը Մովաբէն՝ տասը հազարի չափ մարդ կոտորեցին, որոնց ամէնն ալ յաղթանդամ ու զօրաւոր մարդիկներ էին.
30 և մէկը չկրցաւ փախչիլ։ Ու ան օրը Մովաբ՝ Իսրայէլին ձեռքին տակը նուաճեցաւ. ու [ւ]երկիրը ութսուն տարի հանգստացաւ։

31 [փ]Եւ անկէ ետև՝ Անաթին տղան Սամեգարը ելաւ, ու [ք]եզներու խթանով մը Փղշտացիներէն վեց հարիւր մարդ կոտորեց. [ա]և անիկայ ալ [բ]Իսրայէլը ազատեց։

ԳԼ. Դ.

1 Դեբորան ու Բարակը՝ Յաբինին ու Սիսարային ձեռքէն Իսրայէլը կ'ազատեն։ 18 Յայէլ կը մեռցնէ Սիսարա զօրագլուխը։

1 Եւ Աւովդին մեռնելէն ետքը [գ]Իսրայէլի որդիները Տէրոջը առ-
2 ջև նորէն չարութիւն ըրին։ Ու Տէրը [դ]մատնեց զանոնք Քանանացւոց Յաբին թագաւորին ձեռքը, որ [ե]Հասորի մէջ կը թագաւորէր. և անոր զօրագլուխը [զ]Սիսարան էր, ու [է]ազգաց Արիսօթին մէջը կը
3 բնակէր։ Եւ Իսրայէլի որդիները Տէրոջը աղաղակեցին. քանզի անիկայ ինը հարիւր [ը]երկաթէ կառքեր ունէր. ու անիկայ քսան տարի [թ]Իսրայէլի որդիները սաստիկ նեղեց։
4 Եւ ան ատենը Դեբորա մարգարէուհին՝ Ղափիդօթի կնիկը՝ Իսրայէլի մէջ դատաւորութիւն կ'ը-
5 նէր։ [ժ]Ու անիկայ Եփրեմի լերանը վրայ՝ Ռամայի ու Բեթէլի մէջտեղը՝ Դեբորայի արմաւենիին տակը կը բնակէր. և Իսրայէլի որդիները դատաստանի համար անոր
6 կ'ելլէին։ Ու Դեբորա մարդ խրկեց, և [ի]Նեփթաղիմի Կադեսէն [լ]Աբինեամի որդին Բարակը կանչեց, ու անոր ըսաւ. Իսրայէլին Տէր Աստուածը քեզի չհրամայե՞ց՝ ըսելով. Գնա՛ Թաբոր լեռը ելիր, ու Նեփթաղիմի որդւոցմէ և Զաբուղոնի որդւոցմէ քու հետդ տասը հա-
7 զար մարդ առ, Ու ես՝ [խ]Յաբինին զօրագլուխը Սիսարան, և անոր կառքերը ու զօրաց բազմութիւնը քու դիմացդ պիտի հանեմ [ծ]Կիսոն հեղեղատին քովը, ու զանիկայ քու

Ն. Ք. Գ.
Իբր 1336

[վ] Յես. ժէ. 15. Դտ. է. 24. ժէ. 1. ժթ. 1.
[տ] Դտ. ե. 14. զ. 34. Ա Թագ. ժգ. 3.
[ր] Դտ. է. 9, 15. Ա Թագ. ժէ. 47.
‡ Կամ՝ Մովաբի երկիրը երթալու
[ց] Յես. բ. 7. Դտ. ժբ. 5.
[ւ] Հմր 11.
[փ] Դտ. ե. 6, 8. Ա Թագ. ժգ. 19, 22.
[ք] Ա Թագ. ժէ. 47, 50.
[ա] Դտ. բ. 16.
[բ] Դտ. դ. 1, 3, Ժ, ժ. 7, 17, ժա. 4, Ժ, Ա Թագ. դ. 1.

Իբր 1316
[գ] Դտ. բ. 19.
[դ] Դտ. բ. 14.
[ե] Յես. ժա. 1, 10. ժթ. 36.
[զ] Ա Թագ. ժբ. 9. Սաղ. Ձգ. 9.
[է] Հմր 13, 16.
[ը] Դտ. ա. 19.
[թ] Դտ. ե. 8. Սաղ. Ճզ. 42.
[ժ] Ծն. լե. 8.

Իբր 1296
[ի] Յես. ժթ. 37.
[լ] Եբր. ժա. 32.
[խ] Ել. ժգ. 4.
[ծ] Դտ. ե. 21. Գ Թագ. ժը. 40. Սաղ. Ձգ. 9, 10.

Ն. Ք. Ծ. Իբր 1296

8 ձեռքդ պիտի մատնեմ։ Եւ Բարակ անոր ըսաւ. Թէ որ դուն ալ իմ հետս երթաս, կ'երթամ. բայց թէ որ իմ հետս չերթաս, չեմ երթար։

9 Եւ անիկայ ըսաւ. Անշուշտ ես քու հետդ պիտի երթամ. բայց քու երթալու ճամբուդ մէջ դուն փառք մը չես առներ, քանզի Տէրը [ե]Սիսարան մէկ կնկան մը ձեռքը պիտի մատնէ։ Ու Դեբորա ելաւ Բարակին հետ Կադէս գնաց։

10 Եւ Բարակ [զ]Զաբուղոնը ու Նեփթաղիմը Կադեսի մէջ ժողվեց, և տասը հազար [է]մարդով ելաւ. Դեբորան ալ անոր հետ ելաւ։

11 (Ու Մովսէսին աներոջը [ը]Յոբաբին որդիներէն՝ [թ]Կենեցի Քաբերը Կենեցիներէն զատուեր էր, ու իր վրանը [ժ]Կադեսի մօտ՝ Սաանանիմի կաղնիին քովը կանգներ էր։)

12 Ան ատենը Սիսարային իմացուցին, որ Աբինէամի որդին Բարակը Թաբոր լեռը ելեր է։

13 Եւ Սիսարա իր բոլոր կառքերը՝ ինը հարիւր երկաթէ կառքերը, ու իր հետը եղող բոլոր զօրքը՝ ազգաց Արիսոթէն Կիսոն հեղեղատը ժողվեց։

14 Եւ Դեբորա ըսաւ Բարակին. Ո՛տք ելիր, քանզի Տէրը այսօր Սիսարան քու ձեռքդ մատնեց. [ի]միթէ Տէրը քու առջեւէդ չելա՞ւ։ Ու Բարակ Թաբոր լեռնէն իջաւ, և իր հետը տասը հազար մարդ կար։

15 Ու [լ]Տէրը՝ Սիսարան, և բոլոր կառքերը, ու բոլոր բանակը՝ Բարակին առջեւը սուրի բերնով խորտակեց. և Սիսարա կառքէն վար իջաւ, ու ոտքով փախաւ։

16 Եւ Բարակ՝ կառքերը ու բանակը մինչև ազգաց Արիսոթը հալածեց, ու Սիսարային բոլոր բանակը սուրի բերնով ինկաւ, ու մարդ մը չմնաց։

17 Եւ Սիսարա ոտքով՝ Կենեցի Քաբերին կնկանը Յայելին վրանը փախաւ. քանզի Հասորի Յաբին թագաւորին՝ ու Կենեցի Քաբերին տանը մէջտեղը խաղաղութիւն կար։

18 Ուստի Յայէլ՝ Սիսարան դիմաւորելու ելաւ, ու անոր ըսաւ. Տէր իմ՝ դարձիր, ինծի դարձիր, մի՛ վախնար։ Ուստի անիկայ դէպ 'ի վրանը անոր դարձաւ, և կինը զանիկայ մէկ լաթով մը ծածկեց։

19 Ու անիկայ կնկանը ըսաւ. Շնորհք ըրէ՝ ինծի քիչ մը ջուր տուր որ խմեմ, քանզի ծարաւած եմ։ Ան ալ [խ]կաթին տիկը բացաւ, ու անոր խմցուց. ետքը զանիկայ ծածկեց։

20 Եւ անիկայ կնկանը ըսաւ. Վրանին դուռը կեցիր, ու թէ որ մարդ մը գայ, քեզի հարցընէ՝ ու ըսէ թէ՝ Աս տեղս մարդ կա՞յ. Չկայ ըսես։

21 Ու Քաբերին կինը Յայէլ՝ [ծ]վրանին մէկ ցիցը առաւ, և ուռն ալ ձեռքը բռնելով՝ կամացուկ մը անոր քովը գնաց, ու ցիցը անոր ծամելիքը մխելով՝ մինչև գետինը գամեց, և անիկայ յոգնած ըլլալուն համար խորունկ քնոյ մէջ էր. այսպէս մեռաւ։

22 Եւ ահա Բարակը՝ Սիսարային ետևէն կը վազէր. և Յայէլ զանիկայ դիմաւորելու ելաւ, ու անոր ըսաւ. Եկուր, քու փնտռած մարդդ քեզի ցուցընեմ. ու անիկայ կնկանը հետ ներս մտաւ. և ահա Սիսարան մեռած պառկեր էր, ու ցիցը անոր ծամելիքին մէջն էր։

23 Եւ [կ]Աստուած ան օրը՝ Քանանացւոց Յաբին թագաւորը Իսրայէլի որդւոց առջեւը կորագլուխ ըրաւ։

24 Ու Քանանացւոց Յաբին թագաւորին դէմ Իսրայէլի որդւոց ձեռքը օրէ օր կը զօրանար, մինչև որ Քանանացւոց Յաբին թագաւորը բնաջինջ ըրին։

ԳԼ. Ե

1—31 Դեբորային ու Բարակին երգը։

1 Եւ ան օրը [ա]Դեբորան ու Աբինէամի որդին Բարակը՝ երգեցին ու ըսին.

2 Իսրայէլի զօրավարացը առաջնորդելուն, [բ]ու ժողովուրդին յօժարակամ անձնանուէր ըլլալուն համար՝ Տէրը օրհնեցէք։

3 [գ]Ո՛վ թագաւորներ՝ մտիկ ըրէք, ո՛վ նախարարներ՝ ականջ դրէք. ես Տէրոջը պիտի երգեմ, Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն սաղմոս պիտի ըսեմ։

4 Ո՛վ Տէր՝ [դ]երբոր դուն Սէիրէն ելար, ու Եդովմի դաշտէն շուեցիր, [ե]երկիրը շարժեցաւ, երկինքը անձրեւ տեղաց, ամպերն ալ ջուր կաթեցուցին։

5 [զ]Տէրոջը երեսէն լեռները հալեցան. [է]Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն երեսէն Սինան ալ հալեցաւ։

6 [ը]Անաթի որդւոյն Սամեգարին օրերը՝ [թ]Յայելին օրերը՝ [ժ]մեծ ճամբաները [*]անկոխ էին, ու ճանապարհորդները խոտորնակ ճամբաներէ կ'երթային։

7 Իսրայէլի մէջ զօրավարներ չմնացին. չմնացին, մինչև որ ես Դեբորա ելայ, մինչև որ ելայ [ի]Իսրայէլի մէջ մայր ըլլալու։

8 [լ]Նոր աստուածներ ընտրեցին. ան ատենը իրենց դռներուն մէջ պատերազմ եղաւ. [խ]Արդեօք Իսրայէլի քառասուն հազար հոգիին մէջ՝ վահան կամ նիզակ երևցա՞ւ։

9 Իմ սիրտս՝ Իսրայէլի իշխաններուն վրայ է. [ծ]ով ժողովուրդին

ե Գլ. բ. 14.
զ Գլ. ե. 18.
է Տես Ել. ժա. 8. Գ Թագ. ի. 10.
ը Թուոց. ժ. 29.
թ Գլ. ա. 16.
ժ Հմր 6.
ի Բ Օր. թ. 3. Բ Թագ. ե. 24. Սաղ. կը. 7. Ես. ծբ. 12.
լ Սաղ. ձգ. 9. 10. Տես Յես. ժ. 10.
խ Գլ. ե. 25.
ծ Գլ. ե. 26.

Ն. Ք. Ծ. Իբր 1296

կ Սաղ. ժը. 47.
ա Տես Ել. ժե. 1. Սաղ. ժը. խորագիրը.
բ Բ Մն. ժէ. 16.
գ Բ Օր. լբ. 1. 3. Սաղ. բ. 10.
դ Բ Օր. լգ. 2. Սաղ. կը. 7.
ե Բ Թագ. իբ. 8. Սաղ. կը. 8. Ես. կդ. 3. Ամբ. գ. 3. 10.
զ Բ Օր. դ. 11. Սաղ. ղէ. 5.
է Ել. ժթ. 18.
ը Գլ. գ. 31.
թ Գլ. դ. 17.
ժ Ղև. իզ. 22. Բ Մն. ժե. 5. Ես. լգ. 8. Ողբ. ա. 4. դ. 18.
[*] Եբր. պակսեցան.
ի Ես. խթ. 23.
լ Բ Օր. լբ. 16. Գլ. բ. 12. 17.
խ Ա Թագ. ժգ. 19. 22. Գլ. գ. 3.
ծ Հմր 2.

անձնանուէր եղողները , Տէրը օրհնեցէ՛ք ։

10 [է]Ճերմակ էշերու վրայ հեծնողներ , [ը]դատաստանի ատեանը նըստողներ , ու ճամբու վրայ պտըտողներ՝ [թ]զրուցեցէ՛ք ,

11 [ժ]Աղեղնաւորներուն ձայնէն ջուր հանելու տեղերուն մէջ . հոն [ի]Տէրոջը արդարութիւնները , ու Իսրայէլի մէջ անոր զօրավարացը արդարութիւնները պատմեն . ան ատենը Տէրոջը ժողովուրդը դռները իջան ։

12 [լ]Արթնցի՛ր , արթնցի՛ր ով Դեբորա . արթնցի՛ր , արթնցի՛ր , երգ ըսէ . ով Բարակ՝ ելի՛ր . ով Աբինոամի որդի՝ [խ]քու գերութիւնդ գերի ըրէ ։

13 Ան ատենը փախստականները՝ [ծ]ժողովուրդին զօրաւորներուն վրայ յարձակեցան . Տէրը ինծի հետ զօրաւորներուն դէմ իջաւ ։

14 [կ]Եփրեմի արմատէն եղողները՝ [հ]Ամաղեկին վրայ ելան . Բենիամին քու ետեւէդ քու ժողովուրդիդ մէջ էր— . [ձ]Մաքիրէն իշխաններ , ու Զաբուղոնէն՝ դպրի գրիչ բռնողներ իջան ։

15 Ու Իսաքարի զօրավարները Դեբորային հետ , ու Իսաքարն ալ [ղ]Բարակին պէս՝ իր ոտքերովը հովիտը խրկուեցաւ . Ռուբէնի †տոհմերուն մէջը մեծ յուզմունք կար .

16 Ինչո՞ւ համար [ճ]փարախներուն մէջը նստար , որ ‡հօտերուն մայելը" լսես ։ Ռուբէնի տոհմերուն մէջը մեծ տարակուսանք կար ։

17 [մ]Գաղաադը Յորդանանու անդին կողմը կը բնակէր , ու Դանը ինչո՞ւ համար նաւերու մէջ պանդուխտ մնաց ։ [յ]Ասերը ծովուն եզերքը կը նստէր , ու իր նաւահանգիստներուն քովը կը բնակէր ։

18 [ն]Զաբուղոնը ու Նեփթաղիմը այնպէս ժողովուրդ մըն է , որ դաշտին բարձր տեղուանքը՝ կեանքը մահուան վտանգի մէջ կը դնէ ։

19 Թագաւորները եկան , պատերազմ ըրին . ան ատենը Քանանացւոց թագաւորները Մակեդդովի ջուրին քովը՝ Թանաքի մէջ պատերազմ ըրին . հատակ չշահեցան ։

20 [շ]Երկինքէն պատերազմ ըրին . [ո]աստղերը իրենց շրջաններէն՝ Սիսարային դէմ պատերազմ ըրին ։

21 [չ]Կիսոն հեղեղատը՝ ան հին հեղեղատը՝ Կիսոն հեղեղատը զանոնք քշեց տարաւ ։ Ո՛վ իմ անձս՝ անոնց զօրութիւնը կոխեցիր ։

22 Ան ատենը ձիերուն սմբակները՝ սաստիկ վազելնուն համար կոտր կոտր եղան , զօրաւորներուն վազըցնելովը ։

Ն. Ք. Գ. Թ.
Երր 1296

է Դտ. Ժ. 4. ԺԲ. 14.
ը Սաղ. ՃԷ. 32.
թ Սաղ. ՃԵ. 2. ՃԽԵ. 5.
ժ Կամ՝ աւարբաժնողներուն , Կամ՝ ժողվուողներուն
ի Ա Թագ. ԺԲ. 7. Սաղ. ՃԽԵ. 7.
լ Սաղ. ԾԷ. 8.
խ Սաղ. ԿԸ. 18.
ծ Սաղ. ԽԹ. 14.
կ Դտ. Գ. 27.
հ Դտ. Գ. 13.
ձ Թուոց. ԼԲ. 39. 40.
ղ Դտ. Դ. 14.
† Կամ՝ հեղեղատներուն
ճ Թուոց. ԼԲ. 1.
‡ Կամ՝ հօտերուն մէջ սրինգի ձայները
մ Յես. ԺԳ. 25. 31.
յ Յես. ԺԹ. 29. 31.
ն Դտ. Դ. 10.
շ Դտ. Դ. 16. Սաղ. ԽԳ. 12. Տես Հմր 30.
ո Տես Յես. Ժ. 11. Սաղ. ՀԷ. 17. 18.
չ Դտ. Դ. 15.
պ Դտ. Դ. 7.

23 Տէրոջը հրեշտակը ըսաւ . Մերովզը նզովեցէ՛ք . անոր բնակիչները սաստիկ նզովեցէ՛ք . քանզի [ջ]Տէրոջը օգնութեանը՝ զօրաւոր բռնաւորներուն դէմ՝ Տէրոջը օգնութեանը [ռ]չեկան ։

24 [ս]Կենեցի Քաբերին կինը Յայէլ՝ կիներուն մէջը ամէնէն աւելի օրհնեա՛լ ըլլայ . [վ]վրաններու մէջ բնակող կիներէն աւելի օրհնեալ ըլլայ ։

25 [տ]Սիսարան ջուր ուզեց . կաթ տուաւ . իշխանաց ամանովը կոգի մատուց ։

26 [ր]Անիկայ իր ձեռքը ցիցին , ու իր աջ ձեռքը՝ հիւսան ուռին երկընցուց , և Սիսարային զարնելով՝ գլուխը ճեղքեց . ու ջէջէ անոր ծամելիքը մխելով՝ խոցեց ։

27 Անիկայ ծռեցաւ , Յայէլին ոտքերուն մէջը ինկաւ փռուեցաւ . ոտքերուն մէջը ծռեցաւ ինկաւ . ուր որ ծռեցաւ , հոն մեռած ինկաւ ։

28 Սիսարային մայրը պատուհանէն նայեցաւ , ու վանդակին ետեւէն կանչվռտեց . ինչո՞ւ համար անոր կառքը կ'ուշանայ գալու . ինչո՞ւ անոր կառքերուն քայլերը ետ կը մնան ։

29 Անոր իմաստուն տիկինները անոր պատասխան տուին . ինքն ալ իր խօսքերուն պատասխանը իրեն կու տար .

30 [ց]Անշուշտ անոնք աւար գտան . զանիկայ բաժնելու վրայ են . ամէն կտրիճի համար՝ մէկ կամ երկու աղջիկ , նաեւ Սիսարային համար՝ գոյնզգոյն աւար մը , գոյնզգոյն նըկարագործ աւար մը , երկու կողմը բանուած ու գոյնզգոյն վզնոցներ աւար առնողին վզին ըլլան ։

31 [ւ]Ո՛վ Տէր՝ քու բոլոր թշնամիներդ այսպէս կորսուին . իսկ զԱնիկայ սիրողները , [փ]իր զօրութեամբը ելլող [ք]արեւուն պէս ըլլան ։

Ու երկիրը քառասուն տարի հանգստացաւ ։

ԳԼ. Զ.

1 Իսրայէլացիք Տէրոջը դէմ մեղանչելով՝ Մադիանացիներէն կը նեղուին ։ 8 Մարգարէ մը զանոնք կը յանդիմանէ ։ 11 Հրեշտակ մը Գեդէոնին կը խրկուի Իսրայէլը ազատելու համար ։ 17 Գեդէոնին զոհը կրակով կը սպառի ։ 25 Գեդէոն Բահաղին սեղանը կը փլըցնէ , ու իր շինած սեղանին վրայ ողջակէզ կը մատուցանէ ։ 28 Յովաս իր որդին կը պաշտպանէ , և զանիկայ Յերոբաաղ կ'անուանէ ։ 33 Գեդէոնին զօրքը ։ 36 Գեդէոնին տրուած նշանները ։

1 [ա]Ու Իսրայէլի որդիքը Տէրոջը առջեւ չարութիւն ըրին . ու Տէրը զանոնք եօթը տարի [բ]Մա-

Ն. Ք. Գ. Թ.
Երր 1296

ջ Ա Թագ. ԺԷ. 47. ԺԸ. 17. ԻԵ. 28.
ռ Դտ. ԻԱ. 9. 10. Նեեմ. Գ. 5.
ս Դտ. Դ. 17.
վ Ղուկ. Ա. 28.
տ Դտ. Դ. 19.
ր Դտ. Դ. 21.
ց Ել. ԺԵ. 9.
ւ Սաղ. ՁԳ. 9. 10.
փ Սաղ. ԺԹ. 5.
ք Բ Թագ. ԻԳ. 4.

Երր 1256
ա Դտ. Բ. 19.
բ Ամբ. Զ. 7.

2 դիանացւոց ձեռքը մատնեց ։ Եւ Մադիանացւոց ձեռքը Իսրայէլի վրայ զօրացաւ ․ և Իսրայէլի որդիքը Մադիանացւոց պատճառաւ՝ իրենց համար [ե] լեռներու մէջ խոռոչներ, քարայրներ և պատնէշներ 3 շինեցին ։ Ու երբոր Իսրայէլացիք սերմ կը ցանէին, Մադիանացիք անոնց վրայ կ՚ելլէին ․ և [զ] Ամաղեկացիք [է] ու արեւելքի բնակիչներն 4 ալ կ՚ելլէին ․ Եւ անոնց դէմ բանակ կազմելով՝ [ը] երկրին բերքը կ՚աւրէին մինչև Գազա, ու Իսրայէլին ապրուստ մը չէին թողուր, ո՛չ ոչխար՝ ո՛չ արջառ և ո՛չ էշ ․ 5 Քանզի անոնք իրենց հօտերովը ու վրաններովը կ՚ելլէին, և [թ] մարախի պէս բազմութեամբ կու գային ․ թէ՛ անոնք և թէ՛ անոնց ուղտերը չէին համրուեր ․ ու Իսրայէլի երկիրը կու գային զանիկայ աւրելու 6 համար ։ Եւ Իսրայէլը Մադիանացւոց պատճառաւ շատ աղքատացաւ ․ ու Իսրայէլի որդիքը [ժ] Տէրոջը աղաղակեցին ։

7 Ու երբոր Իսրայէլի որդիքը Տէրոջը աղաղակեցին Մադիանացւոց 8 պատճառաւ, Տէրը Իսրայէլի որդւոցը մէկ մարգարէ մը խրկեց ․ Ու անիկայ ըսաւ անոնց ․ Իսրայէլին Տէր Աստուածը այսպէս կ՚ըսէ ․ Ես ձեզ Եգիպտոսէն հանեցի, ու ձեզ ծառայութեան տունէն դուրս բե- 9 րի, Եւ ձեզ Եգիպտացւոց ձեռքէն, ու բոլոր ձեզի նեղութիւն տուողներուն ձեռքէն ազատեցի, և [ի] զանոնք ձեր առջևէն վռնտե- 10 լով՝ անոնց երկիրը ձեզի տուի ․ Ու ձեզի ըսի ․ Ես եմ ձեր Եհովայ Աստուածը ․ [լ] մի՛ վախնար Ամօրհացւոց աստուածներէն, որոնց երկրին մէջ կը բնակիք ․ բայց դուք իմ խօսքս մտիկ չըրիք ։

11 Եւ Տէրոջը հրեշտակը եկաւ, ու [խ] Աբիեզերեան Յովասին բեւեկնիին տակը նստաւ, որ Եփրային մէջն էր ․ ու անոր որդին [ծ] Գեդէոնը հնձանին մէջ ցորեն կը ծեծէր՝ Մադիանացւոց երեսէն փախցընելու 12 համար ։ Եւ [կ] Տէրոջը հրեշտակը անոր երեցաւ, ու ըսաւ ․ Ո՛վ զօրաւոր կտրիճ, Տէրը [հ] քու հետդ է ։ 13 Եւ Գեդէոն անոր ըսաւ ․ Ո՜հ՝ Տէր իմ, թէ որ Տէրը մեր հետն է, ինչու համար աս բոլոր բաները մեր գլուխը եկաւ ․ և [ձ] ո՞ւր են անոր ամէն հրաշքները, [ղ] որոնք մեր հայրերը մեզի կը պատմէին՝ ըսելով թէ՝ Տէրը մեզ Եգիպտոսէն հանեց ․ բայց հիմա Տէրը [ճ] մեզ երեսէ ձգեց, ու մեզ Մադիանացւոց ձեռքը 14 մատնեց ։ Եւ Տէրը անոր նայեցաւ, ու ըսաւ ․ [մ] Աս քու զօրութիւնովդ գնա՛, որ Իսրայէլը Մադիանացւոց ձեռքէն ազատես ․ [յ] չէ՞ որ ես քեզ 15 խրկեցի ։ Ու անիկայ անոր ըսաւ ․ Ո՜հ՝ Տէր իմ, Իսրայէլը ինչո՞վ ազատեմ ․ ահա [ն] իմ [շ] ազգատոհմս Մանասէի ցեղին պինտ աղքատն է, ու ես իմ հօրս տանը պինտ պզտիկն 16 եմ ։ Եւ Տէրը անոր ըսաւ ․ [ո] Ես անշուշտ քու հետդ պիտի ըլլամ, ու Մադիանը՝ մէկ մարդու մը պէս պիտի զարնես ։ 17 Եւ անիկայ անոր ըսաւ ․ Կ՚աղաչեմ, թէ որ ես քու աչքիդ առջևը շնորհք գտայ, [չ] ինծի նշան մը ցուցուր, որ [illegible] 18 ինծի հետ խօսողը դուն ես ։ [պ] Կ՚աղաչեմ որ ասկէ չերթաս, մինչև որ ես քեզի գամ, իմ ընծաս բերեմ, ու քու առջևդ դնեմ ։ Եւ անիկայ ըսաւ ․ Ես կը սպասեմ, մինչև որ 19 դուն դառնաս ։ [ջ] Ու Գեդէոն ներս մտաւ, այծերէն ուլ մը և մէկ արդու ալիւրէ բաղարջ շօթեր պատրաստեց ․ միսը սակառի մը մէջ դրաւ, ու արգանակն ալ պտուկի մը մէջ դրաւ, և անոր առջևը հանեց բեւեկնիին տակը՝ ու անոր մա- 20 տուց ։ Եւ Աստուծոյ հրեշտակը անոր ըսաւ ․ Միսը ու բաղարջ շօթերը առ, [ռ] աս վէմին վրայ դիր, 21 ու [ս] արգանակը թափէ ։ Եւ անիկայ անանկ ըրաւ ։ Ետքը Տէրոջը հրեշտակը իր ձեռքի գաւազանին ծայրը երկնցուց, ու միսին և բաղարջ շօթերուն դպաւ ․ ու [վ] վէմէն կրակ ելլելով՝ միսը և բաղարջ շօթերը այրեց ․ ու Տէրոջը հրեշտակը անոր աչքերուն առջևէն գնաց ։ 22 Եւ Գեդէոն [տ] տեսաւ որ անիկայ Տէրոջը հրեշտակն է ․ ու Գեդէոն ըսաւ ․ Ո՜հ՝ Տէր Եհովայ, [ր] որ Տէրոջը հրեշտակը երես առ երես տե- 23 սայ ։ Բայց Տէրը անոր ըսաւ ․ [ց] Խաղաղութիւն քեզի ․ մի՛ վախնար, պիտի չմեռնիս ։ 24 Եւ Գեդէոն հոն Տէրոջը սեղան մը շինեց, ու անոր անունը [ւ] Եհովայ-Շալօմ կոչեց, որ մինչև այսօր [փ] Աբիեզերեանց Եփրային մէջ կեցած է ։

25 Եւ ան գիշերը Տէրը անոր ըսաւ ․ Քու հօրդ զուարակը՝ ու եօթը տարեկան երկրորդ զուարակը առ, և քու հօրդ [ք] Բահաղին սեղանը փլցուր, ու անոր քովի [օ] անտառը կտրէ ․ 26 [illegible] ող- 27 ջակէզ ըրէ ։ Ու Գեդէոն իր ծառաներէն տասը մարդ առաւ, և Տէրոջը իրեն ըսածին պէս ըրաւ, ու իր հօրը տանը, և քաղաքին

Ն. Ք. Ծ.
Իբր 1256

ե Ա Թագ. ԺԳ. 6. Եբր. ԺԱ. 38.
զ Դատ. Գ. 13.
է Ծն. ԻԹ. 1. Դատ. Է. 12. Ը. 10. Գ Թագ. Դ. 30. Յոբ. Ա. 3.
ը Ղև. ԻԶ. 16. Բ Օր. ԻԸ. 30. 33. 51. Միք. Զ. 15.
թ Դատ. Է. 12.
ժ Դատ. Գ. 15. Ովս. Ե. 15.
Իբր 1249
ի Սաղ. ԽԴ. 2. 3.
լ Դ Թագ. ԺԷ. 35. 37. 38. Երեմ. Ժ. 2.
խ Յես. ԺԷ. 2.
ծ Եբր. ԺԱ. 32.
կ Դատ. ԺԳ. 3. Ղուկ. Ա. 11. 28.
հ Յես. Ա. 5.
ձ Սաղ. ՁԹ. 49. Եսայ. ԾԹ. 1. ԿԳ. 15.
ղ Սաղ. ԽԴ. 1.
ճ Բ Մն. ԺԵ. 2.
մ Ա Թագ. ԺԲ. 11. Եբր. ԺԱ. 32. 34.

Ն. Ք. Ծ.
Իբր 1249

յ Յես. Ա. 9. Դատ. Դ. 6.
ն Տես Ա Թագ. Թ. 21.
շ Եբր. հազարաւորս. Միք. Ե. 2.
ո Ել. Գ. 12. Յես. Ա. 5.
չ Ել. Դ. 1-8. Հմր 36. 37. Դ Թագ. Ի. 8. Սաղ. ՁԶ. 17. Եսայ. Է. 11.
պ Ծն. ԺԸ. 3. 5. Դատ. ԺԳ. 15.
ջ Ծն. ԺԸ. 6. 7. 8.
ռ Դատ. ԺԳ. 19.
ս Տես Գ Թագ. ԺԸ. 33. 34.
վ Ղև. Թ. 24. Գ Թագ. ԺԸ. 38. Բ Մն. Է. 1.
տ Դատ. ԺԳ. 21.
ր Ծն. ԺԶ. 13. ԼԲ. 30. [illegible]
ց Դան. Ժ. 19.
ւ [illegible]
փ Դատ. Ը. 32.
ք [illegible]
օ Ել. ԼԴ. 13. Բ Օր. Է. 5.

Ն. Ք. ԴԲ.
իրր 1249

մարդիկներէն վախնալով՝ այս բանը ցորեկը ընելու՝ գիշերը ըրաւ։

28 Ու երբոր քաղաքին մարդիկները առտուանց կանուխ ելան, տեսան որ Բահաղին սեղանը փլած, և անոր քովի անտառը կտրած, ու երկրորդ զուարակը՝ շինուած սեղանին 29 վրայ՝ ողջակէզ եղած էր։ Ուստի իրարու ըսին. Ասիկա ո՞վ ըրաւ. և աղէկ մը փնտռեցին ու քննեցին. ու ըսուեցաւ թէ՝ Ասիկա Յովասին 30 որդին Գեդէոնը ըրաւ։ Եւ քաղաքին մարդիկները Յովասին ըսին. Որդիդ դուրս հանէ՝ որ մեռնի, քանզի Բահաղին սեղանը փլուցեր, ու անոր քովի անտառը 31 կտրեր է։ Եւ Յովաս՝ իր վրան եկող բոլոր մարդիկներուն ըսաւ. Միթէ Բահաղին իրաւունքը դո՞ւք պիտի պաշտպանէք, կամ թէ զանիկայ դո՞ւք պիտի ազատէք. ով որ անոր իրաւունքը պաշտպանէ, թող մեռցուի մինչև առտու. թէ որ անիկայ աստուած է, թող ինքը իր իրաւունքը պաշտպանէ անոր դէմ, իր սեղանը փլցնելուն համար։ 32 Եւ նոյն օրը զանիկայ — * Յերոբաաղ անուանեց. քանզի ըսաւ. Թող Բահաղ իր իրաւունքը պաշտպանէ անոր դէմ, իր սեղանը փլցնելուն համար։

— ա Թագ. ժբ. 11. բ Թագ. ժա. 21. Տես Եբր. ժա. 13. Ովս. թ. 10.
* Եբ՝ Բահաղը դատագովութիւն թող ընէ։

33 Եւ բոլոր † Մադիանացիները, Ամաղեկացիները ու արևելքի բնակիչները մէկտեղ ժողվուեցան, ու Յորդանանէն անցնելով՝ * Յեզրայէլի 34 հովիտին մէջ բանակեցան։ Եւ * Տէրոջը Հոգին Գեդէոնին վրայ հանգչեցաւ, ու անիկայ ‡ փող հնչեցուց. և Աբիեզերեանք անոր ե-35 տևէն ժողվուեցան։ Ու բոլոր Մանասէին պատգամաւորներ խրկեց, ան ալ անոր ետևէն ժողվուեցաւ. և Ասերին, Զաբուղոնին ու Նեփթաղիմին ալ պատգամաւորներ խրկեց. ու անոնք գացին զանոնք դիմաւորելու։

† Հմր. 3.
* Յես. ժէ. 16.
* Դտ. գ. 10. ա Մն. ժբ. 18. բ Մն. իզ. 20.
‡ Թուոց. ժ. 3. Դտ. գ. 27.

36 Եւ Գեդէոն Աստուծոյ ըսաւ. Թէ որ ըսածիդ պէս Իսրայէլը իմ 37 ձեռքովս ազատելու ես, — Ահա ես կալին մէջը բուրդի գզաթ մը կը դնեմ. թէ որ միայն գզաթին վրայ ցօղ՝ ու բոլոր գետնին վրայ չորութիւն ըլլայ, ան ատենը պիտի գիտնամ՝ որ ըսածիդ պէս Իսրայէլը իմ 38 ձեռքովս պիտի ազատես։ Եւ այնպէս եղաւ. վասն զի առտուանց կանուխ ելաւ, ու գզաթը քամեց, և գզաթէն ցօղը հանեց, որ կոնք 39 մը լեցուն ջուր ելաւ։ Ան ատենը Գեդէոն Աստուծոյ ըսաւ. ‡ Քու բարկութիւնդ իմ վրաս չբորբոքի, ու միայն աս անգամ ալ խօսիմ. միայն աս անգամ գզաթովը փորձեմ. հիմա միայն գզաթին վրայ չորութիւն, ու բոլոր գետնին վրայ 40 ցօղ ըլլայ։ Եւ ան գիշերը Աստուած այնպէս ըրաւ. միայն գզաթին վրայ չորութիւն՝ ու բոլոր գետնին վրայ ցօղ եղաւ։

— Տես Ել. դ. 3. 4. 6. 7.
‡ Ծնն. ժը. 32.

ԳԼ. Է

1 Գեդէոնի բանակին երեսուներկու հազար մարդոցմէն՝ իրեք հարիւր հոգին կ'ընտրուին։ 9 Գեդէոն Մադիանացիի մը երազը ու մեկնութիւնը լսելով՝ կը քաջալերուի։ 16 Փողերով՝ ու սափորներու մէջ դրուած ջահերով՝ իր բանեցուցած հնարքը։ 24 Եփրեմի որդիքը Օրէբը ու Զէբը կը բռնեն կը մեռցնեն։

1 Եւ — Յերոբաաղ՝ այսինքն Գեդէոնը ու անոր հետ եղող բոլոր ժողովուրդը կանուխ ելան, Հարոդի աղբիւրին քովը բանակեցան. ու Մադիամու բանակը անոր հիւսիսային կողմը՝ դէպ 'ի Մորէի 2 բլուրը՝ հովիտին մէջն էր։ Եւ Տէրը ըսաւ Գեդէոնին. Քու հետդ եղող ժողովուրդը շատ է. ա՛լ չ'ուզեր Մադիամը անոնց ձեռքը տալ. չըլլայ որ Իսրայէլը ‡ ինծի դէմ պարծենայ ու ըսէ թէ՝ Իմ ձեռքս զիս 3 ազատեց։ Ուստի հիմա քարոզ կարդալ տուր՝ որ ժողովուրդը լսէ, ու ըսէ. † Ո՛վ որ վախկոտ ու երկչոտ է՝ թող ետ դառնայ, և շուտով Գաղաադ լեռնէն երթայ. ու ժողովուրդէն քսանըերկու հազար հոգի ետ դարձան, ու տասը 4 հազար մնացին։ Եւ Տէրը ըսաւ Գեդէոնին. Ժողովուրդը տակաւին շատ է. ջուրին քովը իջեցուր զանոնք, ու հոն քեզի համար զանոնք փորձեմ. և որուն համար քեզի ըսեմ թէ՝ Ասիկայ քու հետդ երթայ, անիկայ քու հետդ թող երթայ, ու որուն համար քեզի ըսեմ թէ՝ Ասիկայ քու հետդ չերթայ, 5 անիկայ թող չերթայ։ Ուստի ժողովուրդը ջուրին քովը իջեցուց. և Տէրը Գեդէոնին ըսաւ. Ո՛վ որ շունի լափելուն պէս ջուրը լեզուովը լափէ, անիկայ զատ կայնեցուր, ու ո՛վ որ խմելու համար իր ծունկերուն վրայ ծռի, զանիկայ ալ 6 զատ կայնեցուր։ Եւ ձեռքը բերանը տանելով լափողներուն թիւը՝ իրեք հարիւր մարդ էր. և բոլոր մնացած ժողովուրդը իրենց ծունկերուն վրայ ծռեցան ջուր խմելու համար։ 7 Ու Տէրը Գեդէոնին ըսաւ. † Ան իրեք հարիւր մարդիկներով՝ որոնք ջուրը լափեցին, ձեզ պիտի ազատեմ, և Մադիամը քու ձեռքդ պիտի մատնեմ. ու բոլոր մնացած ժողովուրդը՝ ամէն մարդ իր տեղը 8 երթայ։ Ուստի ժողովուրդը՝ իրենց ձեռքը պաշար առին և իրենց փողերն ալ։ Եւ Գեդէոն Իսրայէլի

— Դտ. զ. 32.
‡ Բ Օր. ը. 17. Եսա. ժ. 13. ա Կոր. ա. 29. Բ Կոր. դ. 7.
† Բ Օր. ի. 8.
† ա Թագ. ժդ. 6.

Ն. Ք. ԳԲ. Իրր 1249

բոլոր մարդիկները՝ ամէն մէկը իր
վրանը խրկեց, բայց այն իրեք հարիւր
մարդը իր քովը պահեց. ու
Մադիանու բանակը՝ անոր տակը՝
հովիտին մէջն էր։

9 Ու նոյն [ե]գիշերը՝ Տէրը անոր ըսաւ.
Ո՛տք ելիր, [illegible] բանակը
իջիր. քանզի զանիկայ քու ձեռքդ
10 մատնեցի։ Ու թէ որ դուն իջնելու
կը վախնաս, [illegible]՝ դուն քու
ծառայդ Փուրային հետ բանակը
11 իջիր. Ու [զ]պիտի լսես թէ անոնք
ինչ կը խօսին. անկէ ետեւ քու
ձեռքերդ պիտի ուժովնան, որ բանակը
իջնես։ Ուստի ինքը եւ իր ծառան
Փուրա՝ բանակին մէջի [է]գունդերուն
12 ծայրը իջան։ Ու Մադիանը,
եւ Ամաղէկը, [ը]ու բոլոր արեւելցիները՝
մարախներու պէս բազմութեամբ
հովիտին մէջ պառկեր էին,
եւ անոնց ուղտերը անթիւ էին, [illegible]
ծովուն եզերքը եղող աւազին չափ
13 շատ էին։ Ու Գեդէոն [illegible] երթալով՝
[illegible] մէկ մարդ մը իր ընկերին
երազ կը պատմէր, ու կ'ըսէր.
Ես երազ մը տեսայ. եւ ահա մէկ
գարեղէն հաց մը դէպ 'ի Մադիանու
բանակը կը գլորուէր, եւ վրանի մը
հասնելով՝ զանիկայ զարկաւ, որ
ինկաւ. ու գլխիվայր դարձուց, եւ
14 վրանը ինկաւ։ Ու անոր ընկերը
պատասխան տուաւ, եւ ըսաւ. Ասիկայ
ուրիշ բան չէ, բայց միայն
Իսրայէլացի Յովասի որդւոյն Գեդէոնին
սուրը. Աստուած՝ Մադիանը
ու բոլոր բանակը անոր ձեռքը
մատներ է։

15 Ու երբոր Գեդէոն երազին պատմութիւնը
ու անոր մեկնութիւնը
լսեց, Տէրոջ երկրպագութիւն ըրաւ,
եւ Իսրայէլին բանակը դարձաւ,
ու ըսաւ. Ո՛տք ելէք, քանզի
Տէրը Մադիանու բանակը ձեր
16 ձեռքը տուեր է։ Ու այն իրեք հարիւր
մարդը իրեք գունդի բաժնելով՝
ամէնուն ձեռքը փողեր ու
պարապ սափորներ տուաւ, եւ սափորներուն
մէջն [illegible] ջահեր [illegible].
17 Ու անոնց ըսաւ. Ինծի նայեցէք՝ եւ
անանկ ըրէք. ու երբոր բանակին
եզերքը հասնիմ, ես ինչպէս որ
ընեմ, դուք ալ այնպէս ըրէք։
18 Ու երբոր ես ու բոլոր իմ հետս
եղողները՝ փողը հնչեցնենք, այն
ատենը դուք ալ բոլոր բանակին
չորս կողմը փողերը հնչեցուցէք, եւ
ըսէք. Տէրոջը ու Գեդէոնին [illegible]րը։
19 Ու Գեդէոն ու անոր հետ եղող
հարիւր մարդը՝ կէս գիշերուան
պահուն սկիզբը՝ երբոր պահապանները
նոր դրած էին, բանակին
եզերքը հասան, եւ փողերը
հնչեցնելով՝ ձեռքերնուն մէջը եղած
20 սափորները կոտրեցին։ Ըն
ատենը իրեք գունդն ալ փողերը
հնչեցուցին, ու սափորները կոտրտեցին,
ու ձախ ձեռքով՝ ջահերը,
եւ աջ ձեռքով՝ փողերը բռնելով
հնչեցնելու համար, կը պոռային
[illegible]. Տէրոջը ու Գեդէոնին
21 սուրը։ Ու [թ]ամէն մարդ բանակին
բոլորտիքը՝ իր տեղը կայներ էր.
[ժ]ու բոլոր բանակը վազելով եւ աղաղակելով
22 կը փախչէին։ Ու երբոր
այն իրեք հարիւր մարդը [ի][illegible]
փողերը հնչեցուցին, Տէրը բոլոր
բանակին մէջ ամէն մարդուն
սուրը [լ]իր ընկերին վրայ դարձուց.
եւ զօրքը մինչեւ Բեթսետան՝ դէպ 'ի
Սարերան, [illegible] մինչեւ Աբէլմեհուլային
սահմանը [խ]Տաբէթը փախաւ։
23 Ու Իսրայէլացիք՝ Նեփթաղիմէն,
Ասերէն եւ բոլոր Մանասէէն ժողովուեցան,
ու Մադիանացւոց ետեւէն
24 ինկան։ Ու Գեդէոն [ծ]Եփրեմի
բոլոր լեռնակողմը պատգամաւորներ
խրկեց, ըսելով. Մադիանացիները
դիմաւորելու իջէք,
եւ անոնց առջեւէն ջուրերը բռնեցէք
մինչեւ Բեթբարա, նաեւ Յորդանանը։
Ուստի Եփրեմի բոլոր մարդիկները
ժողովուեցան, ու [կ]ջուրերը
բռնեցին մինչեւ [հ]Բեթբարա, նաեւ
25 Յորդանանը։ Ու [ձ]Մադիանու երկու
իշխանները Օրէբը ու Զէբը
բռնեցին. Օրէբը՝ [ղ]Օրէբի վէմին
քովը մեռցուցին, ու Զէբը՝ Զէբին
հնձանին քովը մեռցուցին. եւ
Մադիանացիները հալածեցին, ու
Օրէբին եւ Զէբին գլուխները՝ Գեդէոնին
բերին [ճ]Յորդանանու անդին
կողմէն։

ԳԼ. Ը.

1 Գեդէոն Եփրեմի որդւոց սիրտը կ'իջեցնէ։ 4 Սոկքոթի ու Փանուէլի բնակիչները Գեդէոնին զօրքը կերակրելու կը մերժեն։ 10 Գեդէոն կը բռնէ Զեբէէն ու Սաղմանան. 13 եւ դառնալով՝ Սոկքոթի ու Փանուէլի բնակիչները կը չարչարէ։ 17 Գեդէոն իր եղբայրներուն մահուանը վրէժը Զեբէէն ու Սաղմանայէն կ'առնէ. 22 եւ չհաճիր ժողովուրդին վրայ իշխան ըլլալու։ 24 Անոր շինած եփուտը կռապաշտութեան պատճառ կ'ըլլայ։ 28 Մադիան կը նուաճի։ 29 Գեդէոնին որդիքը, ու իր մահը։ 33 Իսրայէլացւոց կռապաշտութիւնը ու ապերախտութիւնը։

1 Ու [մ]Եփրեմեանք անոր ըսին. Աս
մեզի ըրած բանդ ինչ պիտի ըլլայ,
որ Մադիանու դէմ պատերազմելու
գացիր, եւ մեզ չկանչեցիր.
ու անոր հետ սաստիկ վէճ
2 ըրին։ Ու անիկայ անոնց ըսաւ.
Ես հիմա ձեզի պէս ինչ բան ըրի.
Եփրեմին ճռաքաղութիւնը՝ Աբիեզերի
այգեկութէն յաւագոյն չէ՞
3 արդեօք։ [յ]Աստուած Մադիանու
իշխանները՝ Օրէբը ու Զէբը ձեր
ձեռքը տուաւ. ես ձեզի պէս ինչ

ե Ծն. խզ. 2. 3.
զ Հմր. 13. 14. 15. Տես. Ծն. իդ. 14. Ա Թագ. ժդ. 9. 10.
է Ել. ժգ. 18.
ը Դւ. զ. 5. 33. ը. 10.

Ն. Ք. ԳԲ. Իրր 1249

թ Ել. ժդ. 13. 14. Բ Մն. ի. 17.
ժ Դ Թագ. է. 7.
ի Յես. զ. 4. 16. 20. Տես. Բ Կոր. դ. 7.
լ Ա Թագ. ժդ. 20. Բ Մն. ի. 23.
խ Սաղ. ձգ. 9. Եսա. թ. 4.
ծ Դւ. գ. 27.
կ Դւ. գ. 28.
հ Յով. ա. 28.
ձ Դւ. ը. 3. Սաղ. ձգ. 11.
ղ Եսա. ժ. 26.
ճ Դւ. ը. 4.
մ Տես. Դւ. ժբ. 1. Բ Թագ. ժթ. 41.
յ Դւ. է. 24. 25. Փլ. բ. 3.

Ն. Ք. Գ.Ք. եր 1249

ա Առակ. ժե. 1

բան կրցայ ընել ։ Աս խօսքը ըսածին
պէս՝ ա անոնց սիրտը հանդարտեցաւ ։
4 Եւ Գեդէոն Յորդանան եկաւ,
ու ինքը և իր հետը եղող երեք հարիւր
մարդիկը անցան. թէպէտ և
նուաղած էին, բայց [illegible] կը հալածէին ։
5 Ու բ Սոկքովթի մարդիկներուն
ըսաւ. Շնորհք ըրէք,
ետևէս եկող ժողովուրդին հացի
նկանակներ տուէք, քանզի նուաղած
են. ու ես Մադիամու թագաւորներուն՝
Զեբէէին ու Սաղմանային
ետևէն [illegible] կը հալածեմ ։

բ Ծն. լգ. 17. Սաղ. կ. 6

6 Եւ Սոկքովթի իշխանները ըսին.
գ Միթէ Զեբէէին ու Սաղմանային
ձեռքը արդէն քու ձեռքիդ մէ՞ջն
է, որ դ մենք քու զօրքիդ հաց
7 տանք ։ Ու Գեդէոն ըսաւ. Ուրեմն
երբոր Տէրը Զեբէէն ու
Սաղմանան իմ ձեռքս տայ, ե ձեր
մարմինները անապատին փուշերովը
ու տատասկներովը պիտի
8 ծեծեմ ։ Եւ անկէ զ Փանուէլ
ելաւ, ու անոնց ալ այնպէս
ըսաւ. բայց Փանուէլի մարդիկները՝
Սոկքովթի մարդիկներուն տուած
պատասխանին պէս՝ պատասխան
9 տուին ։ Ու Փանուէլի մարդիկներուն
ալ խօսեցաւ, ըսելով.
Երբոր է խաղաղութեամբ դառնամ,
ը աս աշտարակը պիտի փլցնեմ ։

գ Տես. գ Թագ. ի. 11

դ Տես. ա Թագ. իե. 11

ե Հմր 16

զ Ծն. լբ. 30. գ Թագ. ժբ. 25

է գ Թագ. իբ. 27

ը Հմր 17

թ Դտ. է. 12

10 Եւ Զեբէէ ու Սաղմանա, և անոնց
հետ անոնց բանակը, — թ արևելքի
բնակիչներուն բոլոր բանակէն
մնացած [illegible]՝ ամէնը տասնուհինգ
հազարի չափ [illegible] Կարկարի
մէջ էին. ու ինկած մեռածները՝
ժ հարիւր քսան հազար սուսերամերկ
11 մարդիկներ էին ։ Եւ Գեդէոն
ժա Նոբահի ու Յոգբէհայի արևելեան
կողմէն՝ վրանաբնակներուն ճամբովը
ելաւ, ու բանակը զարկաւ.
քանզի բանակը ժբ անհոգ կը կենար ։
12 Եւ Զեբէէն ու Սաղմանան փախան.
ու Գեդէոն անոնց ետևէն
իյնալով՝ ժգ Մադիամու երկու թագաւորները՝
Զեբէէն ու Սաղմանան
բռնեց, ու բոլոր բանակը տակնուվրայ
ըրաւ ։

ժ Դտ. ի. 2. 15. 17. 25. դ Թագ. գ. 26

ժա Թուոց. լբ. 35. 42

ժբ Դտ. ժը. 27. ա Թես. ե. 3

ժգ Սաղ. ձգ. 11

13 Եւ Յովասին որդին Գեդէոնը՝
* արևը չելած" պատերազմէն ետ
14 դարձաւ ։ Ու Սոկքովթի մարդիկներէն
երիտասարդ մը բռնեց, և
անոր հարցուց. ու անիկայ՝ Սոկքովթի
իշխանները ու ծերերը՝ եօթանասունեօթը
մարդ գրեց՝
15 [illegible] անոր ։ Եւ Գեդէոն Սոկքովթի
բնակիչներուն եկաւ, ու
ըսաւ. Ահա Զեբէէն ու Սաղմանան՝
որոնց համար ժդ զիս նախատեցիք՝
ըսելով. Միթէ Զեբէէին ու
Սաղմանային ձեռքը արդէն քու

* Կամ՝ Արեսի զառ ՚ի վերէն

ժդ Հմր 6

Ն. Ք. Գ.Ք. եր 1249

ձեռքիդ մէ՞ջն է, որ մենք քու
նուաղած մարդիկներուդ հաց
16 տանք ։ ժե Ուստի քաղաքին ծերերը
առաւ, և անապատէն փուշեր
ու տատասկներ [illegible], և անոնցմով
Սոկքովթի մարդիկները պատժեց ։
17 Ու ժզ Փանուէլի ժէ աշտարակը
փլցուց, և քաղաքին մարդիկները
կոտորեց ։

ժե Հմր 7

ժզ գ Թագ. ժբ. 25

ժէ Հմր 9

18 Ու Զեբէէին և Սաղմանային ըսաւ.
ժը Թաբորի մէջ մեռցուցած
մարդիկներնիդ ինչպէ՞ս [illegible]
էին ։ Ու անոնք ըսին. Ինչպէս ես
դուն, անոնք ալ այնպէս էին. ամէն
մէկը թագաւորի տղու կը նմանէր
19 ։ Եւ անիկայ ըսաւ. Անոնք
իմ եղբայրներս՝ մօրս տղաքներն
էին. կենդանի է Տէր, թէ որ
դուք զանոնք ողջ թողուցիք, ես
20 ձեզ չէի մեռցըներ ։ Ու իր անդրանիկ
տղուն՝ Յեթերին ըսաւ.
Ելի՛ր, զանոնք մեռցուր ։ Բայց պատանին
իր սուրը չքաշեց. քանզի
մանկահասակ ըլլալով՝ վախցաւ ։
21 Ուստի Զեբէէ ու Սաղմանա ըսին.
Դո՛ւն ելիր որ մեզ զարնես. քանզի
մարդուս ուժը իր [illegible] համեմատ
կ'ըլլայ. և Գեդէոն ոտք ելաւ,
ու ի Զեբէէն և Սաղմանան մեռցուց.
ու անոնց ուղտերուն պարանոցին
վրայ եղած մահիկները առաւ ։

ժը Դտ. դ. 6. Սաղ. ձթ. 12

ի Սաղ. ձգ. 11

22 Եւ Իսրայէլի մարդիկները Գեդէոնին
ըսին. Մեր վրայ թագաւորէ,
դուն ու քու որդիդ և քու
որդւոյդ որդին. որովհետև մեզ
Մադիամու ձեռքէն ազատեցիր ։
23 Ու Գեդէոն անոնց ըսաւ. Ես ձեր
վրայ չեմ թագաւորեր, ոչ ալ իմ
որդիս ձեր վրայ պիտի թագաւորէ.
իա ձեր թագաւորը Տէրը ըլլայ ։
24 Ետքը Գեդէոն անոնց ըսաւ.
Ձեզմէ բան մը պիտի խնդրեմ.
ամէն մարդ իր աւարին օղերը ինծի
տայ. (իբ քանզի անոնք Իսմայէլացի
25 ըլլալով՝ ոսկիէ օղեր ունէին ։) Ու
անոնք ըսին. Բոլոր սրտով կու
տանք. ուստի լաթ մը փռեցին,
ու ամէն մարդ իր աւարին օղերը
26 հոն ձգեց ։ Եւ ան իր ուզած ոսկի
օղերուն կշիռքը՝ հազար եօթը հարիւր
[illegible] ոսկի եղաւ. մահիկներէն,
գինտերէն, ու Մադիամու
թագաւորներուն վրայի ծիրանի
պատմուճաններէն, և անոնց ուղտերուն
պարանոցին վրայ եղած
27 մանեակներէն ՚ի զատ ։ Ու Գեդէոն
իգ անոնցմով եփուտ մը շինեց, և
իդ իր Եփրա քաղաքին մէջը դրաւ.
ու բոլոր Իսրայէլը իե հոն անոր ետևէն
[illegible] պոռնկեցաւ. և
Գեդէոնին ու անոր տանը իզ որոգայթ
եղաւ ։
28 Այսպէս Մադիամ՝ Իսրայէլի որ-

իա ա Թագ. ը. 7. ժ. 19. ժբ. 12

իբ Ծն. իե. 13. լէ. 25. 28

իգ Դտ. ժէ. 5

իդ Դտ. զ. 24

իե Սաղ. ճզ. 39

իզ Բ Օր. է. 16

դւոց առջեւ նուաճեցաւ . և այնուհետեւ չկրցաւ գլուխ վերցնել . ու Գեդէոնին օրերը՝ երկիրը քառասուն տարի հանգստացաւ ։

29 Եւ Յովասին որդին Յերոբաաղը գնաց, ու իր տանը մէջ նստաւ ։

30 Եւ Գեդէոն եօթանասուն տղայ ունէր իր երանքէն ելած . քանզի շատ 31 կիներ ունէր ։ Ու Սիւքեմի մէջ ունեցած հարճն ալ անոր տղայ մը ծնաւ, և անոր անունը Աբիմելէք 32 դրաւ ։ Ու Յովասին որդին Գեդէոն՝ բարի ծերութեամբ մեռաւ, և Աբիեզերեանց Եփրային մէջը՝ իր հօրը Յովասին գերեզմանը թաղուեցաւ ։

33 Եւ Գեդէոն մեռածին պէս՝ Իսրայէլի որդիքը դարձան ու Բահաղիմին ետեւէն երթալով՝ պոռնկեցան, ու Բահաղ բերիթը իրենց 34 աստուած ըրին ։ Եւ Իսրայէլի որդիքը չյիշեցին իրենց Տէր Աստուածը, որ զիրենք ազատեր էր իրենց բոլորտիքը եղած ամէն թշ35 նամիներուն ձեռքէն ։ Ու Յերոբաաղին (այսինքն Գեդէոնին) տանը՝ անոր Իսրայէլին ըրած բոլոր բարութեանը համեմատ, գթութիւն չըրին ։

Ն. Ք. Գ. Թ. Իր 1249
ա Գլ. Ե. 31.
բ Գլ. Թ. 2, 5.
գ Գլ. Թ. 1.
Իր 1209
դ Ծն. ԻԵ. 8. Յոբ. Ե. 26.
ե Հմր 27. Գլ. Զ. 24.
զ Գլ. Բ. 19.
է Գլ. Բ. 17.
ը Գլ. Թ. 4, 46.
թ Սաղ. ՀԸ. 11, 42. Ճզ. 13, 21.
ժ Գլ. Թ. 16, 17, 18. Ժող. Թ. 14, 15.

ԳԼ. Թ

1 Աբիմելէք Սիւքեմացւոց հետ խորհուրդ ընելով՝ ու իր եղբայրները սպաննելով՝ թագաւոր կ'ըլլայ ։ 7 Յովաթամ առակով մը զանոնք կը յանդիմանէ, ու անոնց կործանումը կը գուշակէ ։ 22 Գաաղ՝ Սիւքեմացւոց հետ կը միաբանի Աբիմելէքին դէմ ։ 30 Զեբուղ՝ ասոր բանը անոր կ'իմացընէ . 34 Աբիմելէք զանոնք կը յաղթէ, ու աղ կը ցանէ քաղաքը . 46 Բերիթ աստուծոյն աշտարակը կ'այրէ . 50 Թեբեսի մէջ երկանաքարի կտորով մը կ'սպաննուի ։ 56 Յովաթամին անէծքը կը կատարուի ։

1 Ու Յերոբաաղին տղան Աբիմելէքը՝ Սիւքէմ իր մօրը եղբայրներուն գնաց . և անոնց հետ՝ ու իր մօրը հօրը բոլոր ազգատոհմին հետ 2 խօսեցաւ, ըսելով . Շնորհք ըրէք՝ Սիւքեմի բոլոր բնակչացը ականջներուն զրուցեցէք թէ՝ Ձեզի ո՞րը աղէկ է . Յերոբաաղին բոլոր որդւոցը՝ եօթանասուն մարդոց ձեր վրայ թագաւորե՞լը, թէ մէկ մարդուն ձեր վրայ թագաւորելը . և միտքերնիդ բերէք, որ ես ձեր ոս3 կորը ու ձեր մարմինն եմ ։ Ու ասոր մօրը եղբայրները՝ անոր վրայով ամէն աս խօսքերը Սիւքեմի բոլոր բնակչացը ականջներուն զրուցեցին . ու անոնց սիրտը Աբիմելէքին դարձաւ . քանզի ըսին թէ՝ Անիկայ 4 մեր եղբայրն է ։ Եւ Բահաղ բերիթին տունէն եօթանասուն կտոր արծաթ տուին անոր . ու Աբիմելէք՝ անոնցմով դատարկակեաց ու սրիկայ մարդիկներ վարձքով բռնեց . և անոր ետեւէն գացին ։ 5 Ու Եփրայի մէջ իր հօրը տունը մտաւ, և իր եղբայրները Յերոբաաղին որդիքը՝ եօթանասուն հոգին մէկ քարի մը վրայ սպաննեց . բայց Յերոբաաղին պզտիկ տղան Յովաթամը՝ պահուելով ողջ մնաց ։ 6 Ետքը բոլոր Սիւքեմի բնակիչները, և Մելոնին բոլոր տունը՝ մէկտեղ ժողվուեցան, ու գացին Սիւքեմի մէջ արձանի կաղնիին քովը Աբիմելէքը թագաւոր ըրին ։

7 Ու երբոր ասիկա Յովաթամին իմացուցին, անիկայ գնաց Գարիզին լերանը գլուխը կայնեցաւ, և ձայնը վերցնելով պոռաց՝ ու անոնց ըսաւ . Ո՛վ Սիւքեմի բնակիչներ՝ ինծի մտիկ ըրէք, և Աստուած 8 ձեզի մտիկ ընէ ։ Ծառերը գացին՝ որ իրենց համար թագաւոր մը օծեն . ու ձիթենիին ըսին . Մեր 9 վրայ թագաւոր եղիր ։ Բայց ձիթենին անոնց ըսաւ . Իմ պարարտութիւնս թողում, որ ինծմով զԱստուած ու մարդիկները կը պատուեն", ու երթամ ծառերուն 10 վրայ իշխա՞ն ըլլամ" ։ Եւ ծառերը թզենիին ըսին . Դուն եկուր մեր 11 վրայ թագաւոր եղիր ։ Եւ թզենին անոնց ըսաւ . Իմ քաղցրութիւնս՝ ու աղէկ պտուղս թողում, ու երթամ ծառերուն վրայ իշխա՞ն 12 ըլլամ ։ Ան ատենը ծառերը որթին ըսին . Դուն եկուր մեր վրայ թա13 գաւոր եղիր ։ Որթն ալ անոնց ըսաւ . զԱստուած ու մարդիկները ուրախացընող գինիս թողում, ու երթամ ծառերուն վրայ իշխա՞ն 14 ըլլամ ։ Ան ատենը ամէն ծառերը դժնիկին ըսին . Դուն եկուր մեր 15 վրայ թագաւոր եղիր ։ Եւ դժնիկը ծառերուն ըսաւ . Թէ որ դուք իրաւցընէ զիս ձեր վրայ թագաւոր կ'օծէք, եկէք իմ հովանիիս տակը նստէք, եթէ ոչ՝ դժնիկէն կրակ թող ելլէ, ու Լիբանանու 16 եղեւինները այրէ ։ Եւ հիմա թէ որ դուք՝ Աբիմելէքը թագաւոր ընելով՝ ճշմարտութեամբ ու արդարութեամբ վարուեցաք, և թէ որ Յերոբաաղին ու անոր տանը բարութիւն ըրիք, և թէ որ անոր գործքերուն համեմատ անոր հատու17 ցում ըրիք . (Քանզի իմ հայրս ձեզի համար պատերազմ ըրաւ, ու իր անձը վտանգի մէջ դրաւ", և ձեզ 18 Մադիամու ձեռքէն ազատեց . Իսկ դուք այսօր իմ հօրս տանը դէմ ոտք ելաք, ու անոր որդիքը՝ եօթանասուն մարդ մէկ քարի մը վրայ սպաննեցիք . ու անոր աղախինին տղան Աբիմելէքը՝ ձեր եղ-

ա Գլ. Ը. 31.
* Եբր. ակերուն
բ Գլ. Ը. 30.
գ Ծն. ԻԹ. 14.
դ Ծն. ԻԹ. 15.
ե Գլ. Ը. 33.
զ Գլ. ԺԱ. 3. Բ Մն. ԺԳ. 7. Առակ. ԺԲ. 11. Գոր. ԺԵ. 5.

Ն. Ք. Գ. Թ. 1209
է Գլ. Գ. 24.
Հ Գ Թագ. ԺԱ. 1, 2.
ը Տես Յես. ԻԴ. 26.
† Կամ՝ կաղնին
ժ Բ Օր. ԺԱ. 29. ԻԷ. 12. Յես. Ը. 33. Յով. Դ. 20.
ի Տես Դ Թագ. ԺԴ. 9.
լ Գլ. Ը. 22, 23.
խ Սաղ. ՃԴ. 15.
‡ Կամ՝ որուն համար Աստուած ու մարդիկ զիս կը պատուեն.
‖ Եբր. երերամ.
ծ Սաղ. ՃԴ. 15.
կ Եսա. Լ. 2. Դան. Դ. 12. Ովս. ԺԴ. 7.
հ Հմր 20. Թագ. Իա. 28. Եզեկ. ԺԹ. 14.
ձ Դ Թագ. ԺԴ. 9. Սաղ. ՃԴ. 16. Եսա. Բ. 13. ԼԷ. 24. Եզեկ. Լ. 3.
ղ Գլ. Ը. 35.
§ Եբր. առաջեր ձգեց.
ճ Հմր 5, 6.

Ն․ Ք․ Ծ․
Իբր 1206

բայրը ըլլալուն համար՝ Սիւքեմի բնակչացը վրայ թագաւոր ըրիք․)
19 Ուստի թէ որ այսօր Յերոբաաղին ու անոր տանը վրայով ճշմարտութեամբ ու արդարութեամբ վարուեցաք, խԱբիմելէքին վրայ ուրախացէք, ան ալ ձեր վրայ թող
20 ուրախանայ․ Ապա թէ ոչ՝ ծթող Աբիմելէքէն կրակ ելլէ, և Սիւքեմի բնակիչները ու Մելոնի տունը այրէ․ և Սիւքեմի բնակիչներէն ու Մելոնի տունէն կրակ ելլէ, և Աբիմելէքը
21 այրէ։ Ետքը Յովաթամ փախաւ ազատեցաւ, ու կԲէէր գնաց, և իր Աբիմելէք եղբօրմէն վախնալուն համար՝ հոն բնակեցաւ։

խ Եբր․ բ․ 6․ Փիլ․ գ․ 3․
ծ Հմր 15․ 56․ 57․
կ Բ Թագ․ ի․ 14․

Իբր 1206

22 Եւ Աբիմելէք Իսրայէլի վրայ ի-
23 րեք տարի թագաւորեց։ Ու հԱստուած Աբիմելէքին և Սիւքեմի բնակիչներուն մէջ չար ոգի մը խրկեց․ ու Սիւքեմի բնակիչները՝ Աբիմելէքին հետ ձնենգութեամբ
24 վարուեցան․ ղՈրպէս զի Յերոբաաղին եօթանասուն որդւոցը եղած անիրաւութիւնը գայ՝ և անոնց թափուած արիւնը անոնց եղբօրը Աբիմելէքին վրայ հասնի, որ զանոնք սպաններ էր, ու Սիւքեմի բնակչացը վրայ՝ որոնք անոր ձեռքերը ուժովցուցեր էին իր եղբայր-
25 ները սպաննելու։ Ուստի Սիւքեմի բնակիչները՝ լեռներուն գլուխները անոր դարաններ պատրաստեցին, և ճամբան իրենց քովէն անցնողները կը թալէին․ ու այս բանը
26 Աբիմելէքին իմացուցին։ Եւ Աբեդի որդին Գաաղը ու անոր եղբայրները եկան՝ Սիւքեմի մէջ մտան․ և Սիւքեմի բնակիչները անոր ապա-
27 ւինեցան․ Ու դաշտը ելլելով՝ իրենց այգիներուն խաղողները քաղեցին, և կոխելով ճուրախութիւն ըրին․ ու միրենց աստուծոյն տունը մտնելով՝ կերան ու խմեցին, և
28 Աբիմելէքը անիծեցին։ Ու Աբեդեան Գաաղը ըսաւ․ յԱբիմելէքը ո՞վ է, և Սիւքեմը ո՞վ է՝ որ մենք անոր ծառայ ըլլանք․ անիկայ Յերոբաաղին տղան չէ՞, ու Զեբուղը անոր փոխանորդը չէ՞։ նՍիւքեմի հօրը՝ Եմմորին մարդիկներուն ծառայութիւն ըրէք․ ու մենք ինչո՞ւ համար անոր պիտի ծառայենք։
29 շԵրանի թէ աս ժողովուրդը իմ ձեռքիս տակը անցնէր, ու ես Աբիմելէքը վերցընէի․ և Աբիմելէքին ըսաւ․ Զօրքերդ շատցուր, ու ելիր։

հ Ա Թագ․ ժզ․ 14․ ժը․ 9․ 10․ Տես Գ Թագ․ ժբ․ 15․ իբ․ 22․ Բ Մն․ ժ․ 15․ ժը․ 19․ Ես․ ժթ․ 2․ 14․
ձ Ես․ լգ․ 1․
ղ Գ Թագ․ բ․ 32․ Եսթ․ թ․ 25․ Սաղ․ է․ 16․ Մատ․ իգ․ 35․ 36․
ճ Տես․ Ես․ ժզ․ 9․ 10․ Երեմ․ իե․ 30․
մ Հմր 4․
յ Ա Թագ․ իե․ 10․ Գ Թագ․ ժբ․ 16․
ն Ծն․ լդ․ 2․ 6․
շ Բ Թագ․ ժե․ 4․

30 Եւ քաղաքին իշխանը Զեբուղ՝ երբոր Աբեդեան Գաաղին խօսքերը
31 լսեց, խիստ բարկացաւ․ Եւ ծածուկ կերպով մը Աբիմելէքին պատգամաւորներ խրկեց, ըսելով․ Ահա Աբեդեան Գաաղը ու իր եղբայրները Սիւքեմ եկան, և ահա անոնք քեզի դէմ քաղաքը ոտք կը հանեն։
32 Ուստի հիմա դուն գիշերով ելի՛ր, ու դաշտը դարանի մէջ նստէ քու
33 հետդ եղող ժողովուրդով․ Եւ առաւօտուն արեւը ծագածին պէս՝ կանուխկեկ ելի՛ր, ու եկո՛ւր քաղաքին վրայ յարձակէ․ և ահա անիկայ, ու անոր հետ եղող ժողովուրդը քեզի դէմ պիտի ելլեն․ ան ատենը ոձեռքէդ եկածը ըրէ անոր։
34 Ուստի Աբիմելէք և անոր հետը եղող բոլոր ժողովուրդը գիշերով ելան, ու չորս գունդի բաժնուելով՝ Սիւքեմի դէմ դարանի մէջ նստան։
35 Եւ Աբեդեան Գաաղը ելաւ, ու քաղաքին դրանը առջին կայնեցաւ․ և Աբիմելէք՝ իր հետը եղող ժողովուրդով դարաններէն դուրս ելաւ։
36 Ու Գաաղ ան ժողովուրդը տեսնելով՝ Զեբուղին ըսաւ․ Ահա լեռներուն գլխէն ժողովուրդ կ՚իջնէ։ Ու Զեբուղ անոր ըսաւ․ Լեռներուն շուքը քեզի մարդոց պէս կ՚ե-
37 րենայ։ Եւ Գաաղ դարձեալ խօսեցաւ, ու ըսաւ․ Ահա երկրին *բարձր տեղուանքներէն* ժողովուրդ կ՚իջնէ․ և մէկ գունդ մըն ալ չՄէօնէնիմի կաղնիին ճամբովը
38 կու գայ։ Ու Զեբուղ անոր ըսաւ․ Ո՞ւր է ան քու բերանդ, որով պկ՚ըսէիր թէ՝ Աբիմելէքը ո՞վ է՝ որ մենք անոր ծառայութիւն ընենք․ քու վար զարկած ժողովուրդդ ասիկայ չէ՞․ հիմա ելի՛ր ու անոր հետ
39 պատերազմ ըրէ։ Ուստի Գաաղ՝ Սիւքեմի բնակչացը առջևէն ելլելով՝ Աբիմելէքի հետ պատերազմ
40 ըրաւ։ Եւ Աբիմելէք զանիկայ հալածեց․ ու անիկայ անոր առջևէն փախաւ․ ու մինչև դրանը առջին
41 շատերը մեռած ինկան։ Եւ Աբիմելէք Արումայի մէջ նստաւ․ ու Զեբուղ՝ Գաաղը և անոր եղբայրները վռնտեց, որ այլևս Սի-
42 ւքեմի մէջ չբնակին։ Եւ հետեւեալ օրը՝ ժողովուրդը դաշտը ելաւ․ ու
43 երբոր Աբիմելէք իմացաւ, իր ժողովուրդը առաւ՝ իրեք գունդի բաժնեց, և դաշտին մէջը դարանամուտ եղաւ․ ու երբ տեսաւ որ ժողովուրդը քաղաքէն դուրս կ՚ելլէ, անոնց վրայ յարձակելով՝ զանոնք
44 զարկաւ։ Եւ Աբիմելէք ու անոր հետ եղող գունդը յարձակելով՝ քաղաքին դրանը առջին կայնեցան․ ու երկու գունդերը բոլոր դաշտի մէջ եղողներուն վրայ յար-
45 ձակելով՝ զանոնք զարկին։ Եւ Աբիմելէք ան բոլոր օրը քաղաքին հետ պատերազմեցաւ, ու ջքաղաքը

Ն․ Ք․ Ծ․
Իբր 1206

ո Ա Թագ․ ժ․ 7․ իե․ 8․ Ժող․ թ․ 10․
* Եբր․ պորտէն
չ Բ Օր․ ժը․ 14․
պ Հմր 28․ 29․
ջ Հմր 20․

Ն. Ք. ԾՆ.
Իբր 1206

առաւ , և մէջը եղող մարդիկները կոտորեց , ու ‡ քաղաքը փլցուց , և հոն աղ ցանեց ։

46 Ու Սիւքեմի աշտարակին բոլոր բնակիչները երբոր ԱՍ ԲԱՆԸ լսեցին , + Բերիթ աստուծոյն տանը բերդը
47 մտան ։ Եւ Աբիմելէքին իմացուցին թէ՝ Սիւքեմի աշտարակին բոլոր
48 բնակիչները ժողվուեր են ։ Ան ատենը Աբիմելէք՝ իր հետը եղող բոլոր ժողովուրդով • Սեղմոն լեռը ելաւ . ու Աբիմելէք տապարը ձեռքը առնելով՝ ծառի ոստ մը կտրեց , ու զանիկայ վերցուց իր ուսին վրայ դրաւ , և իր հետը եղող ժողովուրդին ըսաւ . Ահա տեսաք ինչ որ ես ըրի , շուտով դուք ալ ինծի պէս
49 ըրէք ։ Ուստի ժողովուրդին ամէնն ալ մէյմէկ ոստ կտրեցին , ու Աբիմելէքին ետևէն գացին , և ՃԻՒՂԵՐԸ բերդին քովը դրին , ու անոնցմով բերդը կրակով այրեցին . այսպէս Սիւքեմի աշտարակին բոլոր մարդիկներն ալ՝ ՈՐՈՆՔ հազարի չափ էրիկ ու կնիկ մարդիկ էին , մեռան ։
50 Եւ Աբիմելէք Թեբէս գնաց , ու Թեբէսը պաշարեց , ու զանիկայ
51 առաւ ։ Եւ քաղաքին մէջտեղը մէկ ամուր աշտարակ մը կար . ու քաղաքին բոլոր բնակիչները՝ թէ էրիկ և թէ կնիկ մարդիկները հոն փախան , դուռը ներսէն գոցեցին ,
52 ու աշտարակին տանիքը ելան ։ Եւ Աբիմելէք մինչև աշտարակը գնաց , ու անոր հետ պատերազմ ըրաւ , և աշտարակին դրանը մօտեցաւ՝ որ
53 զանիկայ կրակով այրէ ։ Ու կնիկ մը ‡ Աբիմելէքին գլխուն վրայ երկանաքարի կտոր մը նետեց , և անոր գանգը կոտրեց ։
54 Ու – անիկայ շուտով իր զէնքերը կրող երիտասարդը կանչեց՝ և անոր ըսաւ . Սուրդ քաշէ , ու զիս մեռցուր . չըլլայ որ ինծի համար ըսեն թէ՝ Զանիկայ մէկ կնիկ մը մեռցուց ։ Եւ երիտասարդը զանիկայ ՍՐՈՎ խո-
55 ցեց , ու մեռաւ ։ Ու Իսրայէլի մարդիկները՝ Աբիմելէքին մեռնիլը տեսնելով , ամէն մարդ իր տեղը գնաց ։
56 Ֆ Այսպէս Աստուած Աբիմելէքին ԳԼՈՒԽԸ դարձուց ան չարութիւնը , որն որ անիկայ իր հօրը ըրեր էր , իր եօթանասուն եղբայրները սպաննե-
57 լով ։ Եւ Սիւքեմի մարդոցը բոլոր չարութիւնը՝ Աստուած անոնց գլուխը դարձուց . ու ‡ Յերոբաաղի որդւոյն Յովաթամին անէծքը անոնց վրայ եկաւ ։

‡ Բ Օր. իթ. 23 ; Դ Թագ. ժբ. 25 ; Դ Թագ. գ. 25 ;
+ Գտ. ը. 33 ;
• Սաղ. կը. 14 ;
‡ Բ Թագ. ժա. 21 ;
– Տես Ա Թագ. լա. 4 ;
Ֆ Հմր. 24 ; Յոբ. լա. 3 ; Սաղ. ղդ. 23 ; Առակ. ե. 22 ;
‡ Հմր. 20 ;

ԳԼ. Ժ.

1 Թողա՝ Սամիրի մէջ ժողովուրդը կը դատէ . 3 ետքը Յայիրը ; որուն երեսուն որդիքը երեսուն քաղաք ունէին ։ 6 Փղշտացիք և Ամմոնացիք Իսրայէլը կը նեղեն , 10 որոնց նեղ ժամանակին Աստուած զանոնք իրենց չարութիւններուն կը խրկէ . 15 բայց երբոր կը զղջան՝ անոնց կ'ողորմի ։

1 Եւ Աբիմելէքէն ետքը՝ Իսաքարեան Դոդայի որդւոյն Փուայի որդին Թողան – ելաւ՝ Իսրայէլը ազատելու համար . ու անիկայ Եփրեմի լեռը՝ Սամիրի մէջ կը բնակէր ։
2 Եւ Իսրայէլի մէջ քսանըերեք տարի դատաւորութիւն ըրաւ . ու մեռաւ , և Սամիրի մէջ թաղուեցաւ ։
3 Ու անկէ ետև Գաղաադացի Յայիրը ելաւ ; և Իսրայէլի մէջ քսանըերկու տարի դատաւորութիւն
4 ըրաւ ։ Ու անիկայ երեսուն որդի ունէր , որոնք Ֆ երեսուն աւանակի վրայ կը հեծնէին . և անոնք Գաղաադու երկրին մէջ երեսուն քաղաք ունէին , ‡ որոնք մինչև աս օրս ⸗ Յայիրի գիւղաքաղաքները կ'ը-
5 սուին ։ Եւ Յայիրը մեռաւ , ու Կամոնի մէջ թաղուեցաւ ։
6 Եւ Ի Իսրայէլի որդիքը նորէն Տէրոջը առջև չարութիւն ըրին , Հ ու Բահաղիմը և Աստարովթը , ու Ի Ասորւոց աստուածները , Ը և Սիդոնի աստուածները , ու Մովաբի աստուածները , և Ամմոնի որդւոցը աստուածները , ու Փղշտացւոց աստուածները պաշտեցին . և Տէրը թողուցին , ու անոր ծառայու-
7 թիւն չըրին ։ Եւ Տէրոջը բարկութիւնը Իսրայէլի վրայ բորբոքեցաւ , ու Ֆ զանոնք Փղշտացւոց ձեռքը՝ ու Ամմոնի որդւոց ձեռքը
8 մատնեց ։ Եւ անոնք ան տարիէն մինչև տասնըութը տարի Իսրայէլի որդիքը նեղեցին ու հարստահարեցին , ԱՅՍԻՆՔՆ բոլոր Իսրայէլի որդիքը , որոնք Յորդանանու անդին կողմը՝ Գաղաադու մէջ՝ Ամորհա-
9 ցւոց երկրին մէջը կը ԲՆԱԿԷԻՆ ։ Նաև Ամմոնի որդիքը Յորդանանէն անցան , որ Յուդայի հետ , Բենիամինի հետ , ու Եփրեմի տանը հետ ալ պատերազմ ընեն . ու Իսրայէլը խիստ մեծ նեղութեան մէջ էր ։
10 ‡ Եւ Իսրայէլի որդիքը Տէրոջը աղաղակեցին , ու ըսին . Քեզի դէմ մեղք գործեցինք . քանզի մեր Աստուածը թողուցինք , ու Բահաղի-
11 մը պաշտեցինք ։ Եւ Տէրը Իսրայէլի որդւոցը ըսաւ . Չէ՞ որ ՁԵԶ ԱԶԱՏԵՑԻ Ի Եգիպտացիներէն , Լ Ամորհացիներէն , Ի Ամմոնի որդւոցմէն ,
12 ու Ֆ Փղշտացիներէն . Նաև երբոր Սիդոնացիները , Ա Ամաղեկացիները , ու Մաոնացիները Հ ձեզ նեղեցին , ու դուք ինծի աղաղակեցիք , ես ձեզ անոնց ձեռքէն ազատեցի ։
13 Յ Բայց դուք զիս թողուցիք , ու ուրիշ աստուածներու ծառայու-

Ն. Ք. ԾՆ.
Իբր 1206

– Գտ. բ. 16 ;
Իբր 1183
Ֆ Գտ. ե. 10 ; ժբ. 14 ;
‡ Բ Օր. գ. 14 ;
⸗ Թու. լբ. 41 ;
Իբր 1161
Ի Գտ. բ. 11 ; գ. 7 ; դ. 1 ; զ. 1 ; ժգ. 1 ;
Հ Գտ. բ. 13 ;
Ի Գտ. բ. 12 ;
Ը Գ Թագ. ժա. 33 ; Սաղ. ճզ. 36 ;
Ֆ Գտ. բ. 14 ; Ա Թագ. ժբ. 9 ;
‡ Ա Թագ. ժբ. 10 ;
Ի Ել. ժդ. 30 ;
Լ Թու. իա. 21, 24, 25 ;
Ի Գտ. գ. 12, 13 ;
Ֆ Գտ. գ. 31 ;
Ա Գտ. զ. 3 ;
Հ Սաղ. ճզ. 42, 43 ;
Յ Բ Օր. լբ. 15 ; Երեմ. բ. 13 ;

Ն․ Ք․ ՔՐ․
Իրր 1161

ղ Բ Օր․ ԼԲ․ 37․ 38․ Դ Թագ․ Գ․ 13․ Երեմ․ Բ․ 28․
ճ Ա Թագ․ Գ․ 18․ Բ Թագ․ ԺԵ․ 26․
մ Բ Մն․ Է․ 14․ ԺԵ․ 8․ Երեմ․ ԺԸ․ 7․ 8․
յ Սաղ․ ՃԶ․ 44․ 45․ Եսա․ ԿԳ․ 9․
ն Գլ․ ԺԱ․ 11․ 29․ Ծն․ ԼԱ․ 49․
շ Գլ․ ԺԱ․ 8․ 11․

թիւն ըրիք․ անոր համար ես մէյմըն
ալ ձեզ պիտի չազատեմ։
14 Գացէք ղձեր ընտրած աստուածներուն
աղաղակեցէք․ ձեր նեղութեան
ատենը՝ թող անոնք ձեզ ազատեն։
15 Եւ Իսրայէլի որդիքը Տէրոջը
ըսին․ Մեղք գործեցինք․ ճքու
աչքիդ առջեւ ինչ որ հաճելի է, ան
ըրէ մեզի․ բայց միայն կ'աղաչենք,
16 ազատէ՛ մեզ այսօր։ մՈւստի իրենց
մէջէն օտար աստուածները վերցուցին,
ու Տէրոջը ծառայութիւն
ըրին․ և յԱնոր սիրտը իջաւ Իսրայէլի
նեղութեանը համար։
17 Եւ Ամմոնի որդիքը ժողվուեցան,
ու Գաղաադու մէջ բանակեցան․
Իսրայէլի որդիքն ալ ժողվուեցան,
ու նՄասփայի մէջ բանակեցան։
18 Եւ ժողովուրդը ու
Գաղաադու իշխանները իրարու ըսին․
Ո՛վ որ Ամմոնի որդւոցը հետ
պատերազմ ընելու սկսէ, անիկայ
շԳաղաադու բոլոր բնակչացը
գլուխ ըլլայ։

ԳԼ․ ԺԱ

1 Յեփթայէին ու Գաղաադու բնակչացը մէջտեղը եղած դաշնակցութիւնը՝ որ իրեն անոնց գլուխ ըլլայ։ 12 Յեփթայէին՝ Ամմոնացւոց առաջարկած խաղաղութեան խօսքերը անօգուտ կ'ըլլան։ 29 Յեփթայէ ուխտ կ'ընէ․ 32 Ամմոնացիները կը յաղթէ․ 34 ու ըրած ուխտը իր աղջկանը վրայ կը կատարէ։

ա Եբր․ ԺԱ․ 32․
բ Գլ․ Զ․ 12․ Դ Թագ․ Ե․ 1․
գ Գլ․ Թ․ 4․ Ա Թագ․ ԻԲ․ 2․
դ Ծն․ ԻԶ․ 27․

1 Եւ աԳաղաադացի Յեփթայէն
բզօրաւոր ու կտրիճ մարդ մըն
էր․ ու անիկայ պոռնիկ կնկան մը
զաւակ էր․ ու Յեփթայէին հայրը
2 Գաղաադ էր։ Եւ Գաղաադին
կնիկը՝ անոր զաւակներ ծնաւ․ ու
երբոր կնկանը զաւակները մեծցան,
Յեփթայէն վռնտեցին, ու անոր
ըսին․ Դուն մեր հօրը տանը մէջ
ժառանգութիւն պիտի չունենաս․
քանզի դուն օտար կնկան մը զաւակ
3 ես։ Ու Յեփթայէ իր եղբարցը
երեսէն փախչելով՝ Տովբի երկրին
մէջ բնակեցաւ․ և Յեփթայէին
քովը գսրիկայ մարդիկներ
ժողվուեցան, ու անոր հետ կը
պտըտէին։
4 Եւ եղաւ որ՝ ատենէ մը ետքը
Ամմոնի որդիքը Իսրայէլի հետ պատերազմ
5 ըրին։ Ու երբոր Ամմոնի
որդիքը Իսրայէլի հետ պատերազմ
կ'ընէին, Գաղաադու ծերերը գացին
որ Յեփթայէն Տովբի երկրէն
6 առնեն։ Եւ Յեփթայէին ըսին․
Եկո՛ւր՝ մեզի զօրագլուխ եղիր, որ
Ամմոնի որդւոցը հետ պատերազմ
7 ընենք։ Ու Յեփթայէն Գաղաադու
ծերերուն ըսաւ․ դԱհա դուք
զիս ատեցիք, և իմ հօրս տանէն
զիս վռնտեցիք, ու հիմա որ նեղութեան
մէջ էք, ինչու համար
8 ինծի եկաք։ եԵւ Գաղաադու ծերերը
Յեփթայէին ըսին․ Անոր համար
զքեզի դիմեցինք, որ մեզի
հետ երթաս, ու Ամմոնի որդւոցը
դէմ պատերազմ ընես, և էմեզի՝
Գաղաադու բոլոր բնակչացը գլուխ
9 ըլլաս։ Ու Յեփթայէ Գաղաադու
ծերերուն ըսաւ․ Թէ որ դուք զիս
դարձնէք Ամմոնի որդւոցը դէմ
պատերազմ ընելու համար, ու Տէրը
զանոնք իմ ձեռքս մատնէ, ես
10 ձեզի գլուխ ըլլա՞մ։ Եւ Գաղաադու
ծերերը Յեփթայէին ըսին․
ըՏէրը մեր մէջը վկայ ըլլայ, *որ
11 ըսածիդ պէս պիտի ընենք։ Ու
Յեփթայէ Գաղաադու ծերերուն
հետ գնաց․ և ժողովուրդը զանիկայ
իրենց վրայ թգլուխ ու զօրապետ
դրին․ ու Յեփթայէ ժՄասփայի
մէջ Տէրոջը առջեւ իր բոլոր
խօսքերը զրուցեց։
12 Եւ Յեփթայէ՝ Ամմոնի որդւոցը
թագաւորին պատգամաւորներ
խրկեց, ըսելով․ Դուն ինծի հետ
ինչ բան ունիս, որ ինծի եկար՝
իմ երկրիս մէջը պատերազմ ընելու
13 համար։ Եւ Ամմոնի որդւոց թագաւորը՝
Յեփթայէին պատգամաւորներուն
ըսաւ․ իՈրովհետեւ Իսրայէլը
Եգիպտոսէն ելած ատենը՝
Առնոնէն մինչեւ լՅաբոկը ու
մինչեւ Յորդանանը իմ երկիրս առաւ․
հիմա զանիկայ խաղաղութեամբ
14 ետ դարձուր։ Ու Յեփթայէ
Ամմոնի որդւոցը թագաւորին
նորէն պատգամաւորներ խրկեց,
15 Եւ անոր ըսաւ․ Յեփթայէն այսպէս
կ'ըսէ․ խԻսրայէլը՝ Մովաբի
երկիրը ու Ամմոնի որդւոց երկիրը
16 չառաւ․ Քանզի Եգիպտոսէն ելած
ատենը՝ Իսրայէլը մինչեւ ծԿարմիր
ծովը անապատէն գնաց, ու կԿադէս
17 եկաւ․ Եւ հԻսրայէլ՝ Եդովմի
թագաւորին դեսպաններ խրկեց՝
ըսելով․ Շնորհք ըրէ, քու երկրէդ
անցնիմ․ ձբայց Եդովմի թագաւորը
մտիկ չըրաւ․ անանկ ալ
Մովաբի թագաւորին խրկեց․ ան
ալ թող չտուաւ․ ու Իսրայէլը
18 ղԿադէսի մէջ մնաց։ Եւ անապատին
մէջէն գնաց, ու ճԵդովմի
երկրին ու Մովաբի երկրին բոլորտիքը
պտըտեցաւ, և մՄովաբի
երկրին արեւելեան կողմէն երթալով՝
յԱռնոնին անդին կողմը բանակեցաւ․
բայց Մովաբի սահմանին
մէջը չմտաւ, քանզի Մովաբի
19 սահմանը Առնոնն էր։ Ու նԻսրայէլ
դեսպաններ խրկեց Ամորհացւոց
Սեհոն թագաւորին՝ (որ Եսեբոնի
թագաւորն էր,) և Իսրայէլ
անոր ըսաւ․ շՇնորհք ըրէ, քու
երկրէդ անցնիմ, որ իմ տեղս եր-

Ն․ Ք․ ՔՐ․
Իրր 1161

ե Գլ․ Ժ․ 18․
զ Ղու․ ԺԷ․ 4․
է Գլ․ Ժ․ 18․
ը Երեմ․ ԽԲ․ 5․
* Եբր․ Թէ որ անանկ քու ըսածիդ պէս չընենք։
թ Հմր 8․
ժ Գլ․ Ժ․ 17․ Ի․ 1․ Ա Թագ․ Ժ․ 17․ ԺԱ․ 15․
Իրր 1143
ի Թւ․ ԻԱ․ 24․ 25․ 26․
լ Ծն․ ԼԲ․ 22․
խ Բ Օր․ Բ․ 9․ 19․
ծ Թւ․ ԺԴ․ 25․ Բ Օր․ Ա․ 40․ Յես․ Ե․ 6․
կ Թւ․ ԺԳ․ 27․ Ի․ 1․ Բ Օր․ Ա․ 46․
հ Թւ․ Ի․ 14․
ձ Թւ․ Ի․ 18․ 21․
ղ Թւ․ Ի․ 1․
ճ Թւ․ ԻԱ․ 4․ Բ Օր․ Բ․ 1—8․
մ Թւ․ ԻԱ․ 11․
յ Թւ․ ԻԱ․ 13․ ԻԲ․ 36․
ն Թւ․ ԻԱ․ 21․ Բ Օր․ Բ․ 26․
շ Թւ․ ԻԱ․ 22․ Բ Օր․ Բ․ 27․

20 թամ ։ [ա]Բայց Սեհոն Իսրայէլին
[*]հրաման չտուաւ" որ իր սահմա-
նէն անցնի . ու Սեհոն իր բոլոր
ժողովուրդը ժողվեց , և Յասսայի
մէջ բանակեցան . ու անիկայ Իս-
21 րայէլի դէմ պատերազմ բրաւ ։ Եւ
Իսրայէլի Տէր Աստուածը՝ Սեհոնը
ու անոր բոլոր ժողովուրդը Իսրա-
յէլին ձեռքը մատնեց . ու զա-
նոնք զարկին . և Իսրայէլ ան երկ-
րին մէջը բնակող Ամորհացւոց բո-
22 լոր երկիրը առաւ ։ Ու Իսրայէլ՝
[գ]Ամորհացւոց բոլոր սահմանը՝ Առ-
նոնէն մինչեւ Յաբոկը , ու անապա-
տէն մինչեւ Յորդանանը ժառան-
23 գեց ։ Ուստի հիմա որ Իսրայէլի
Տէր Աստուածը՝ Ամորհացիները իր
Իսրայէլ ժողովուրդին առջեւէն վռ-
նտեր է , դո՞ւն պիտի ժառանգես
24 ան երկիրը ։ [դ]Քու աստուծոյդ
Քամովսին քեզի ժառանգութիւն
տուածը դուն չե՞ս ժառանգեր .
մենք ալ՝ [ե]մեր Եհովայ Աստուծոյն
մեր առջեւէն վռնտած ազգերուն
25 երկիրը կը ժառանգենք ։ Եւ հի-
մա դուն՝ Մովաբի թագաւորէն՝
[զ]Սեպփորեան Բաղակէն աւելի [†]զօ-
րաւո՞ր ես . միթէ անիկայ բնաւ
Իսրայէլի հետ ծեծկուեցա՞ւ , կամ
անոնց հետ պատերազմ բրա՞ւ ։
26 Իսրայէլը՝ [է]Եսեբոնի ու անոր գե-
ղերուն մէջը , [ը]Արոերի ու անոր
գեղերուն մէջը , և Առնոնի եզեր-
քին վրայ եղող բոլոր քաղաքնե-
րուն մէջը՝ երեք հարիւր տարի
է որ կը բնակի . և ինչո՞ւ համար
զանոնք այնքան ատենի մէջ չա-
27 զատեցիք ։ Ուստի ես քեզի դէմ
յանցանք մը չեմ բրած , և դուն
ինծի հետ պատերազմ ընելով՝ ինծի
չարութիւն կ՚ընես . այսօր Իսրա-
յէլի որդւոց ու Ամմոնի որդւոց մէ-
ջը [թ]Դատաւոր եղող Տէրը [ժ]թող
28 դատաստան ընէ ։ Բայց Ամմոնի
որդւոց թագաւորը՝ Յեփթայէին
ղրկած խօսքերը մտիկ չըրաւ ։
29 Ան ատենը Յեփթայէին վրայ
[ի]Տէրոջը Հոգին եկաւ . ու անիկայ
Գաղաադէն ու Մանասէէն անցաւ ,
և Գաղաադու Մասփայէն ալ ան-
ցաւ , ու Գաղաադու Մասփայէն՝
30 Ամմոնի որդւոցը վրայ գնաց ։ Եւ
Յեփթայէ [լ]Տէրոջը ուխտ բրաւ՝ ու
ըսաւ . Թէ որ Ամմոնի որդիքը
31 բոլորովին իմ ձեռքս մատնես , Ու
Ամմոնի որդւոցմէ խաղաղութեամբ
ես դառնամ , ան ատենը իմ տանս
դռնէն զիս դիմաւորելու ելլողը
[խ]Տէրոջը թող ըլլայ , [ծ]ու զանիկայ
32 ողջակէզ մատուցանեմ ։ Եւ Յեփ-
թայէ Ամմոնի որդւոցը վրայ գնաց ,
որ անոնց հետ պատերազմ ընէ . ու
Տէրը անոր ձեռքը մատնեց զանոնք ։
33 Եւ Արոերէն մինչեւ [կ]Մեննիթ՝ քսան
քաղաք , ու մինչեւ Աբէլքերամիմ
սաստիկ կոտորածով ջարդեց զա-
նոնք . ու Ամմոնի որդիքը՝ Իսրա-
յէլի որդւոց առջեւ նուաստացան ։
34 Եւ Յեփթայէ [հ]Մասփա իր տու-
նը եկաւ . ու ահա [ձ]անոր աղջիկը
թմբուկներով և պար բռնելով զա-
նիկայ դիմաւորելու կ՚ելլէր . և ա-
նիկայ անոր մէկ հատիկ զաւակն
էր , ու անկէ 'ի զատ տղայ կամ
35 աղջիկ չունէր ։ Եւ Յեփթայէ երբոր
զանիկայ տեսաւ , [ղ]իր լաթերը
պատռեց , ու ըսաւ . Ո՛հ՝ աղջիկս ,
դուն զիս բոլորովին նկուն ըրիր , և
դուն ինծի իմ նեղիչներուս մէկը
եղար . քանզի ես [ճ]բերանս բացի
Տէրոջը , ու [մ]չեմ կրնար ետ դառ-
36 ձնել ։ Եւ աղջիկը անոր ըսաւ .
Ո՛վ հայր իմ , Թէ որ Տէրոջը բե-
րանդ բացիր , [յ]բերնէդ ելածը ըրէ
ինծի . քանզի [ն]Տէրը քու թշնա-
միներէդ Ամմոնի որդւոցմէն՝ քեզի
համար վրէժխնդրութիւն ըրաւ ։
37 Եւ իր հօրը ըսաւ . Միայն աս բանը
ըրէ ինծի . զիս երկու ամիս թող
տուր , որ լեռներուն վրայ ելլեմ
ու իջնեմ , ու ես՝ իմ ընկերներովս՝
38 իմ կուսութեանս վրայ լամ ։ Եւ
անիկայ ըսաւ . Գնա՛ . ու զանիկայ
երկու ամիս թող տուաւ . և անի-
կայ իր ընկերներովը գնաց , ու լեռ-
ներուն վրայ իր կուսութիւնը լա-
39 ցաւ ։ Եւ երկու ամսը լմննալէն
ետքը՝ իր հօրը դարձաւ . ու անիկայ
[շ]իր ըրած ուխտը՝ անով կատարեց .
և անիկայ էրիկ մարդ չճանչցաւ ։
Ու Իսրայէլի մէջ սովորութիւն ե-
40 ղաւ , Որ ատեն ատեն Իսրայէլի
աղջիկները երթան , ու Գաղաա-
դացի Յեփթայէին աղջկանը համար՝
տարին չորս օր լան ։

ԳԼ․ ԺԲ

1 Եփրեմեանք Յեփթայէին հետ վէճ կ՚ընեն , ու Գաղաադացիք անոնց Շիպպոլէթ ըսել տալով՝ կը մեռցնեն զանոնք ։ 7 Յեփթայէի մահը ։ 8 Աբեսանը՝ որ երեսուն տղայ ու երեսուն աղջիկ ունէր , 11 ու Եղոնը , 13 և Աբդոնը՝ որ քառասուն տղայ ու երեսուն թոռ ունէր , Իսրայէլը դատեցին ։

1 Ու [ա]Եփրեմի մարդիկները ժող-
վուեցան , և դէպ 'ի հիւսիսային
կողմը անցան , ու Յեփթայէին ը-
սին . Ինչո՞ւ համար՝ Ամմոնի որ-
դւոցը հետ պատերազմելու գացած
ատենդ մեզ չկանչեցիր , որ քու
հետդ երթայինք . Հիմա մենք ալ՝
քու տունդ քու վրադ կրակով պի-
2 տի այրենք ։ Եւ Յեփթայէ անոնց
ըսաւ . Ես ու իմ ժողովուրդս՝ Ամ-
մոնի որդւոցը հետ մեծ կռիւներ
ունեցանք , և ձեզ կանչեցի , բայց
դուք զիս անոնց ձեռքէն չազա-

Ն․ Ք․ զՔ․ իբր 1143

ա Թուոց․ ԻԱ․ 23 ։ Բ Օր․ Բ․ 32 ։
* Եբր․ չվստահացաւ
բ Թուոց․ ԻԱ․ 24 ։ 25 ։ Բ Օր․ Բ․ 33 ։ 34 ։
գ Բ Օր․ Բ․ 36 ։
դ Թուոց․ ԻԱ․ 29 ։ Գ Թագ․ ԺԱ․ 7 ։ Երեմ․ ԽԸ․ 7 ։
ե Բ Օր․ Թ․ 4 ։ 5 ։ ԺԸ․ 12 ։ Յես․ Գ․ 10 ։
զ Թուոց․ ԻԲ․ 2 ։ Յես․ ԻԴ․ 9 ։
† Եբր․ աղէ՞կ
է Թուոց․ ԻԱ․ 25 ։
ը Բ Օր․ Բ․ 36 ։
թ Ծն․ ԺԸ․ 25 ։
ժ Ծն․ ԺԶ․ 5 ։ ԼԱ․ 53 ։ Ա Թագ․ ԻԴ․ 12 ։ 15 ։
ի Գլ․ Գ․ 10 ։
լ Ծն․ ԻԸ․ 20 ։ Ա Թագ․ Ա․ 11 ։
խ Տես Ղև․ ԻԷ․ 2 ։ 3 ։ 28 ։ Ա Թագ․ Ա․ 11 ։ 28 ։ Բ․ 18 ։
ծ Սաղ․ ԿԶ․ 13 ։ Տես Ղև․ ԻԷ․ 11 ։ 12 ։

Ն․ Ք․ զՔ․ իբր 1143

կ Եզեկ․ ԻԷ․ 17 ։
հ Գլ․ Ժ․ 17 ։ Հմր 11 ։
ձ Ել․ ԺԵ․ 20 ։ Ա Թագ․ ԺԸ․ 6 ։ Սաղ․ ԿԸ․ 25 ։ Երեմ․ ԼԱ․ 4 ։
ղ Ծն․ ԼԷ․ 29 ։ 34 ։
ճ Ժող․ Ե․ 2 ։
մ Թուոց․ Լ․ 2 ։ Սաղ․ ԺԵ․ 4 ։ Ժող․ Ե․ 4 ։ 5 ։
յ Թուոց․ Լ․ 2 ։
ն Բ Թագ․ ԺԸ․ 19 ։ 31 ։
շ Հմր 31 ։ Ա Թագ․ Ա․ 22 ։ 24 ։ Բ․ 18 ։

ա Տես Գլ․ Ը․ 1 ։

3 ատեցիք ։ Ես ալ՝ երբոր տեսայ որ
դուք զիս չէք ազատեր, ‡ հոգիս
ձեռքիս մէջը դնելով՝ Ամմոնի որդւոցը
վրայ գացի, ու Տէրը զանոնք
իմ ձեռքս մատնեց. և ինչու համար
դուք այսօր ինծի դէմ պատերազմ
4 ընելու եկաք ։ Ու Յեփթայէ Գաղաադու
բոլոր մարդիկները ժողվելով՝
Եփրեմի հետ պատերազմ ըրաւ.
և Գաղաադու մարդիկը Եփրեմեանները
զարկին. քանզի ըսեր
էին թէ՝ Դուք Գաղաադացիք՝
Եփրեմին մէջը — Մանասէին մէջը՝
5 ‡ Եփրեմի փախստականներն էք ։ Եւ
Գաղաադացիք Եփրեմին առջևէն
† Յորդանանու անցքերը բռնեցին.
ու երբոր Եփրեմի փախստական մը՝
Թող տուէք անցնիմ՝ ըսէր, Գաղաադու
մարդիկները անոր կ'ըսէին.
Եփրեմեա՞ն ես. ու անիկայ՝
6 Ոչ կ'ըսէր. Եւ անոնք անոր կ'ըսէին.
Ուրեմն * Շիպպոլէթ ըսէ.
ու անիկայ Սիպպոլէթ կ'ըսէր.
(քանզի չէր կրնար շիտակ արտաբերել.)
ուստի զանիկայ կը բռնէին,
և Յորդանանու անցքերուն
մէջը կը սպաննէին. ու ան ատենը
Եփրեմէն քառասունըերկու հազար
մարդ ինկաւ ։
7 Եւ Յեփթայէ Իսրայէլի մէջ վեց
տարի դատաւորութիւն ըրաւ. ու
Գաղաադացի Յեփթայէն մեռաւ,
և Գաղաադու քաղաքներուն մէկուն
մէջը թաղուեցաւ ։
8 Ու անկէ ետև Իսրայէլի մէջ
Բեթլէհեմացի Աբեսանը դատաւորութիւն
9 ըրաւ ։ Եւ անիկայ
երեսուն տղայ ունէր, ու երեսուն աղջիկ՝
որոնք դուրս տուաւ, ու դուրսէն
ալ իր տղոցը՝ երեսուն աղջիկ
ներս առաւ. ու ինքը Իսրայէլի մէջ
եօթը տարի դատաւորութիւն ըրաւ
10 ։ Եւ Աբեսանը մեռաւ, ու
Բեթլէհեմի մէջ թաղուեցաւ ։
11 Եւ անկէ ետև Զաբուղոնացի
Եղոնը Իսրայէլի դատաւոր եղաւ.
ու Իսրայէլի մէջ տասը տարի դատաւորութիւն
12 ըրաւ ։ Եւ Զաբուղոնացի Եղոնը մեռաւ, ու Զաբուղոնի
երկիրը՝ Այեղոնի մէջ
թաղուեցաւ ։
13 Եւ անկէ ետև Փարաթոնացի
Հելլէլին որդին Աբդոնը Իսրայէլի
14 դատաւոր եղաւ ։ Ու անիկայ քառասուն
տղայ ու երեսուն թոռ ունէր,
որոնք ‡ եօթանասուն աւանակներու
վրայ կը հեծնէին. և ինքը Իսրայէլի
մէջ ութը տարի դատաւորութիւն
15 ըրաւ ։ Ու Փարաթոնացի
Հելլէլին որդին Աբդոնը մեռաւ, և
‖ Ամաղեկացւոց լեռանը վրայ՝ Եփրեմի
երկիրը՝ Փարաթոնի մէջ թաղուեցաւ ։

Ն. Ք. Գ.Ք. Երր 1143

‡ Ա Թագ. ԺԹ. 5 ։ ԻԸ. 21 ։ Յոբ. ԺԳ. 14 ։ Սաղ. ՃԺԹ. 109 ։

‡ Տես Ա Թագ. ԻԵ. 10 ։ Սաղ. ՀԸ. 9 ։

† Յես. ԻԲ. 11 ։ Դտ. Գ. 28 ։ Է. 24 ։

* Եբ՝ Հասկ ։

Երր 1137

Երր 1130

Երր 1120

‡ Դտ. Ե. 10 ։ Ժ. 4 ։

Երր 1112

‖ Դտ. Գ. 13 ։ 27 ։ Ե. 14 ։

ԳԼ. ԺԳ

1 Իսրայէլը Փղշտացւոց ձեռքը կը մատնուի ։ 2 Հրեշտակ մը Մանուէին կնկանը կ'երևնայ . 8 Մանուէին ալ կ'երևնայ ։ 15 Մանուէ զոհ մատուցանելով՝ կը հասկընայ թէ անիկայ հրեշտակ է ։ 24 Սամփսոնին ծնունդը ։

1 Եւ Իսրայէլի որդիքը — նորէն Տէրոջը
առջևը չարութիւն ըրին.
ու Տէրը զանոնք ‡ քառասուն տարի
Փղշտացւոց ձեռքը մատնեց ։
2 Եւ Դանի ցեղէն՝ Մանուէ անունով
‡ Սարաացի մարդ մը կար, ու
անոր կնիկը ամուլ էր, և զաւակ
3 չէր ծնաներ ։ Ու † Տէրոջը հրեշտակը
— կնկանը երևցաւ, և անոր
ըսաւ. Ահա դուն հիմա ամուլ ես,
ու չես ծնանիր. բայց պիտի յղանաս,
4 ու որդի մը ծնանիս ։ Ուստի
հիմա զգո՛յշ կեցիր, ‡ չըլլայ
որ գինի կամ օղի խմես, ոչ ալ
5 անմաքուր բան մը ուտես. Քանզի
ահա դուն պիտի յղանաս, և որդի
մը ծնանիս, ու ‖ անոր գլխուն վրայ
ածելի պիտի չելլէ. քանզի ան տղան՝
իր մօրը արգանդէն՝ ‡ Աստուծոյ
ուխտաւորը պիտի ըլլայ. և անիկայ
⁑ Իսրայէլը Փղշտացւոց ձեռքէն
6 ազատելու պիտի սկսի ։ Ու
կնիկը գնաց, և իր էրկանը պատմեց
ըսելով. ‖ Աստուծոյ մարդ մը ինծի
եկաւ, ու անոր ‡ դէմքը՝ Աստուծոյ
հրեշտակի դէմքին պէս խիստ
ահարկու էր. և ‡ անոր ուսկից ըլլալը
չհարցուցի, ոչ ալ անիկայ իր
7 անունը ինծի զրուցեց ։ Ու ինծի
ըսաւ. Ահա դուն պիտի յղանաս,
ու որդի մը ծնանիս. և հիմա գինի
ու օղի չխմե՛ս, ու անմաքուր բան
մը չուտե՛ս. քանզի ան տղան՝ իր
մօրը արգանդէն մինչև իր մահուան
օրը՝ Աստուծոյ ուխտաւորը պիտի
ըլլայ ։
8 Եւ Մանուէ Տէրոջը աղաչելով՝
ըսաւ. Կ'աղաչեմ՝ ով Տէր, ան
Աստուծոյ մարդը՝ որ դուն խրկեցիր,
նորէն մեզի գայ, ու մեզի սորվեցընէ
թէ ան ծնանելու տղուն
9 ինչ ընենք ։ Եւ Աստուած Մանուէին
ձայնը լսեց. ու Աստուծոյ
հրեշտակը նորէն կնկանը եկաւ,
երբոր անիկայ արտին մէջը նստեր
էր. ու անոր էրիկը Մանուէ անոր
10 հետը չէր ։ Եւ կնիկը շուտով վազեց,
ու իր էրկանը պատմեց, և անոր
ըսաւ. Ահա ան օրը ինծի եկող
11 մարդը նորէն ինծի երևցաւ ։ Ու
Մանուէ ելաւ՝ իր կնկանը ետևէն
գնաց, և ան մարդուն քովը մօտեցաւ,
ու անոր ըսաւ. Կնկանը հետ
խօսող մարդը դո՞ւն ես. ու անիկայ
12 ըսաւ. Ես եմ ։ Եւ Մանուէ
ըսաւ. Երբոր քու ըսածդ ըլլայ,
տղուն պէտք եղածը ինչ է, ու

Ն. Ք. Գ.Ք. Երր 1161

— Դւ. Բ. 11 ։ Գ. 7 ։ Դ. 1 ։ Զ. 1 ։ Ժ. 6 ։

‡ Ա Թագ. ԺԲ. 9 ։

‡ Յես. ԺԹ. 41 ։

† Դւ. Գ. 12 ։ Ղու. Ա. 11 ։ 13 ։ 28 ։ 31 ։

‡ Հմր 14 ։ Թւ. Զ. 2 ։ 3 ։ Ղու. Ա. 15 ։

‖ Թւ. Զ. 5 ։ Ա Թագ. Ա. 11 ։

‡ Թւ. Զ. 2 ։

⁑ Տես Ա Թագ. Է. 13 ։ Բ Թագ. Բ. 1 ։ Ա Մն. ԺԲ. 1 ։

‖ Բ Օր. ԼԳ. 1 ։ Ա Թագ. Բ. 27 ։ Թ. 6 ։ Գ Թագ. ԺԷ. 24 ։

‡ Մատ. ԻԸ. 3 ։ Ղու. Թ. 29 ։ Գոր. Զ. 15 ։

‡ Հմր 17 ։ 18 ։

Ն. Ք. ԴՔ.
Եբր 1161

13 *"Ի՞նչ ըլլալու է"։ Եւ Տէրոջը հրեշ-
տակը Մանուէին ըսաւ. Կնիկը՝ ա-
14 մէն ըսածէս թող զգուշանայ, Որ-
թէն ելած բան մը ընաւ չուտէ, եւ
[ը]գինի ու օղի չխմէ, եւ անմաքուր
բան մը ընաւ չուտէ, — իմ ամէն
պատուիրածս պահէ։
15 Եւ Մանուէ՝ Տէրոջը հրեշտակին
ըսաւ. Կ'աղաչեմ, [թ]քիչ մը մեր
քովը նստէ, ու այծերէն ուլ մը
պատրաստենք — քու առջեւդ դը-
16 նենք։ Եւ Տէրոջը հրեշտակը Մա-
նուէին ըսաւ. Ես քու քովդ նըս-
տիմ ալ, քու հացէդ պիտի չու-
տեմ. բայց թէ որ ողջակէզ պիտի
ընես, զանիկայ Տէրոջը ընծայէ.
քանզի Մանուէ չգիտցաւ թէ անի-
17 կայ Տէրոջը հրեշտակն է։ Եւ Մա-
նուէ՝ Տէրոջը հրեշտակին ըսաւ.
Անունդ ի՞նչ է. որպէս զի՝ եր-
բոր խօսքդ կատարուի, քեզ պա-
18 տուենք։ Ու Տէրոջը հրեշտակը ա-
նոր ըսաւ. [ժ]Իմ անունս ինչու՞ ա-
սանկ կը հարցընես. որովհետեւ ա-
19 նիկայ [ի]սքանչելի է։ Եւ Մանուէ
ուլը ու հացի ընծան առաւ, [լ]եւ
մէկ քարի մը վրայ Տէրոջը ընծա-
յեց. ու հրեշտակը՝ Մանուէին եւ
անոր կնկանը աչքերուն առջեւ
20 հրաշք մը ըրաւ. Քանզի երբոր բոցը
սեղանէն դէպ 'ի երկինքը վեր կ'ել-
լէր, Տէրոջը հրեշտակն ալ սեղա-
նին բոցովը վեր ելաւ. եւ Մանուէ
ու իր կնիկը կը նայէին, ու [խ]երեսի
21 վրայ գետինը ինկան։ Եւ Տէրոջը
հրեշտակը մէյմըն ալ Մանուէին ու
անոր կնկանը չերեւցաւ. [ծ]Ան ա-
տենը Մանուէ հասկցաւ որ անի-
22 կայ Տէրոջը հրեշտակն է։ Ու Մա-
նուէ իր կնկանը ըսաւ. [կ]Անշուշտ
պիտի մեռնինք, քանզի զԱստուած
23 տեսանք։ Եւ կնիկը անոր ըսաւ.
Թէ որ Տէրը մեզ մեռցընել ու-
զէր, մեր ձեռքէն՝ ողջակէզը ու
հացի ընծան չէր ընդունէր, ու աս
բոլոր բաները մեզի չէր ցուցըներ,
եւ աս միջոցիս մէջը ասանկ խօսքեր
մեզի լսել չէր տար։
24 Ու կնիկը որդի մը ծնաւ, եւ անոր
անունը [հ]Սամփսոն կոչեց. ու
[ձ]տղան մեծցաւ, եւ Տէրը զանիկայ
25 օրհնեց։ Ու [ղ]Տէրոջը Հոգին՝ [ճ]Սա-
րայի ու Եսթաւուղի մէջ՝ †"Դանի
բանակին" մէջը՝ սկսաւ անոր վրայ
գալ։

* Կամ՝ Ի՞նչ ընենք անոր։
ը Թւ. Զ. 4։
թ Ծն. ԺԸ. 5. Գլ. Զ. 18։
ժ Ծն. ԼԲ. 29։
ի Ես. Թ. 6։
լ Գլ. Զ. 19. 20։
խ Ղև. Թ. 24. Ա Մն. ԻԱ. 16. Եզեկ. Ա. 28. Մատ. ԺԷ. 6։
ծ Գլ. Զ. 22։
կ Ծն. ԼԲ. 30. Ել. ԼԳ. 20. Բ Օր. Ե. 26. Գլ. Զ. 22։
հ Եբր. ԺԱ. 32։
ձ Ա Թագ. Գ. 19. Ղու. Ա. 80. Բ. 52։
ղ Գլ. Գ. 10. Ա Թագ. ԺԱ. 6. Մատ. Դ. 1։
ճ Յես. ԺԵ. 33. Գլ. ԺԸ. 11։
† Կամ՝ Մահանէ դանի. Գլ. ԺԸ. 12։

ԳԼ. ԺԴ.

1 Սամփսոն Փղշտացիներէն կնիկ մը կ'ուզէ։ 6 Իր ճամբորդութեանը մէջ առիւծ մը կը սպաննէ։ 8 Երկրորդ անգամ նոյն ճամբայէն անցնելով՝ առիւծին դիին մէջ մեղր կը գտնէ։ 10 Սամփսոնին հարսանիքը։ 12 Փղշտացիք Սամփսոնին հանելուկը անոր կնկանը միջոցովը կը բացատրեն։ 19 Սամփսոն՝ երսուն Փղշտացիներ սպաննելով, անոնց հագուստը կ'առնէ։ 20 Իր կնիկը ուրիշի մը կը տրուի։

Ն. Ք. ԴՔ.
Եբր 1141

1 Եւ Սամփսոն [ա]Թամնաթա իջաւ,
ու Թամնաթայի մէջ Փղշտա-
ցւոց աղջիկներէն [բ]կնիկ մը տեսաւ.
2 Եւ ետքէն իր տունը ելաւ, ու իր
հօրը եւ մօրը պատմեց ու ըսաւ.
Թամնաթայի մէջ Փղշտացւոց աղ-
ջիկներէն կնիկ մը տեսայ. ու հիմա
3 [գ]զանիկայ ինծի կնիկ առէք։ Եւ
անոր հայրը ու մայրը անոր ըսին.
Միթէ [դ]քու եղբարցդ աղջիկներուն
մէջը, ու իմ բոլոր ժողովուրդիս
մէջը կնիկ չկա՞յ՝ որ դուն [ե]անթըլ-
փատ Փղշտացիներէն կնիկ առնելու
պիտի երթաս. բայց Սամփսոն իր
հօրը ըսաւ. Զանիկայ ինծի առ.
քանզի իմ աչքերուս անիկայ հա-
4 ճելի է։ Եւ անոր հայրը ու մայրը
չէին գիտեր որ աս բանը [զ]Տէրոջմէն
է. քանզի անիկայ Փղշտացիներէն
մէկ առիթ մը կը փնտռէր. ու ան
ատենը [է]Փղշտացիները Իսրայէլի
վրայ կ'իշխէին։
5 Եւ Սամփսոն իր հօրը ու մօրը
հետ Թամնաթա իջաւ. ու մինչեւ
Թամնաթային այգիները եկան. եւ
ահա առիւծի կորիւն մը մռնչելով
6 անոր դէմը ելաւ։ Ու [ը]Տէրոջը Հո-
գին անոր վրայ գալով՝ ուլ մը ճեղ-
քելու պէս զանիկայ ճեղքեց, ու
ձեռքին մէջ բան մը չկար. եւ ըրած
բանը իր հօրը ու մօրը չպատմեց։
7 Եւ իջաւ՝ ու կնկանը հետ խօսե-
ցաւ. եւ կնիկը Սամփսոնին աչքե-
րուն հաճելի երեւցաւ։
8 Ու ժամանակ մը ետքը՝ երբոր
դարձաւ կնիկը առնելու, առիւծին
դիին տեսնելու համար՝ իր ճամբայէն
խոտորեցաւ. եւ ահա առիւծին դիին
մէջը՝ մեղուներու գունդ ու մեղր
9 կար. Ու զանիկայ ձեռքը առաւ,
եւ ուտելով կ'երթար. ու իր հօրը
ու մօրը գնաց, եւ անոնց ալ տուաւ,
ու կերան. բայց անոնց չըսաւ թէ
մեղրը առիւծին դիէն հանեց։
10 Եւ անոր հայրը՝ ան կնկանը քովը
իջաւ. ու Սամփսոն հոն խնջոյք մը
ըրաւ. քանզի երիտասարդները այս-
11 պէս կ'ընէին։ Ու երբոր զանիկայ
տեսան, երսուն ընկեր բերին, որ
անոր հետ ըլլան։
12 Եւ Սամփսոն անոնց ըսաւ. Հի-
մա ձեզի [թ]մէկ հանելուկ մը պիտի
ըսեմ. թէ որ զանիկայ՝ [ժ]աս խնջոյ-
քիս եօթը օրուանը մէջ ինծի բա-
ցատրէք ու գտնէք, ես ալ ձեզի
երսուն ‡սաւան ու երսուն ձեռք
[ի]փոխելու հանդերձ կու տամ.
13 Բայց թէ որ չկարենաք զանիկայ ին-
ծի բացատրել, ան ատենը դուք
ինծի երսուն սաւան ու երսուն
ձեռք փոխելու հանդերձ տաք. եւ

ա Ծն. ԼԸ. 13. Յես. ԺԵ. 10։
բ Ծն. ԼԴ. 2։
գ Ծն. ԻԱ. 21. ԼԴ. 4։
դ Ծն. ԻԴ. 3. 4։
ե Ծն. ԼԴ. 14. Ել. ԼԴ. 16. Բ Օր. Է. 3։
զ Յես. ԺԱ. 20. Գ Թագ. ԺԲ. 15. Դ Թագ. Զ. 33. Բ Մն. Ժ. 15. ԻԲ. 7. ԻԵ. 20։
է Գլ. ԺԳ. 1. Բ Օր. ԻԸ. 48։
ը Գլ. Գ. 10. ԺԳ. 25. Ա Թագ. ԺԱ. 6։
թ Գ Թագ. Ժ. 1. Եզեկ. ԺԷ. 2. Ղու. ԺԴ. 7
ժ Ծն. ԻԹ. 27։
‡ Կամ՝ շապիկ.
ի Ծն. ԽԵ. 22. Դ Թագ. Ե. 22։

Ն · Ք · դ·Ք · Իբր 1141

անոր ըսին . Քու հանելուկդ մեզի
14 ըսէ որ լսենք ։ Ու անոնց ըսաւ .
Կերողէն կերակուր ելաւ , ու հզօրէն
անուշ ելաւ ։ Եւ անոնք ––
հանելուկը՝ երեք օրուան մէջ չկրրցան
15 բացատրել ։ Ու Ը եօթներորդ
օրը՝ Սամփսոնին կնկանը ըսին .
Լ Էրիկդ խաբէ որ հանելուկը
մեզի բացատրէ , Խ որ չըլլայ թէ
քեզ ու քու հօրդ տունը կրակով
այրենք . մեզ թալելո՞ւ համար
16 կանչեցիք . անանկ չէ՞ ։ Եւ
Սամփսոնին կնիկը անոր քովը լալով՝
ըսաւ . Ծ Անշուշտ դուն
զիս ատեցիր ու զիս չսիրեցիր .
իմ ժողովուրդիս որդւոցը մէկ հանելուկ
մը ըսիր , ու ինծի չբացատրեցիր ։
Եւ անիկայ ըսաւ անոր .
Ահա իմ հօրս ու մօրս չյայտնեցի ,
17 ու քեզի՞ պիտի յայտնեմ ։ Եւ
իրենց խնճոյքին եօթը օրուանը
մէջ անոր քովը լացաւ . ու [illegible]
եօթներորդ օրը անոր բացատրեց .
քանզի իրեն նեղութիւն կու
տար . անիկայ ալ իր ժողովուրդին
որդւոցը բացատրեց հանելուկը ։
18 Եւ քաղաքին մարդիկները եօթներորդ
օրը՝ արեւը մտնելէն առաջ անոր
ըսին . Մեղրէն անուշ՝ ու առիւծէն
զօրաւոր ի՞նչ կայ ։ Եւ
անիկայ ըսաւ անոնց . Թէ որ դուք
իմ երինջովս չհերկէիք , իմ հանելուկս
19 չէիք կրնար գտնել ։ Ու
Կ Տէրոջը Հոգին անոր վրայ եկաւ ,
և անիկայ Ասկաղոն իջաւ , ու անոնցմէ
երեսուն մարդ մեռցուց , և
անոնց հանդերձները առաւ , ու հանելուկը
բացատրողներուն տուաւ ,
և սաստիկ բարկանալով՝ իր հօրը
20 տունը ելաւ ։ Ու Սամփսոնին կնիկը՝
անոր Հ բարեկամը եղող ընկերին
տրուեցաւ ։

Ը Կամ՝ չորրորդ

Լ Դտ. ժզ. 5։

Խ Դտ. ժե. 6։

Ծ Դտ. ժզ. 15։

Կ Դտ. գ. 10. ժգ. 25։

Հ Դտ. ժե. 2. Յոհ. գ. 29։

ԳԼ. ԺԵ

1 Սամփսոն տեսնելով որ իր կնիկը ուրիշի մը տրուեր է , 3 աղուէսներու պոչերուն ջահեր կապելով՝ Փղշտացւոց հունձքերը կ'այրէ ։ 6 Փղշտացիք Սամփսոնին կնիկը ու անոր հայրը կ'այրեն ։ 7 Սամփսոն չարաչար կը զարնէ զանոնք ։ 9 Յուդայի մարդոցմէ կը կապուի , ու Փղշտացւոց ձեռքը կը մատնուի ։ 14 Ծնօտի ոսկորով մը հազար Փղշտացի կը մեռցընէ ։ 18 Ծարաւած անոր ջուր կը խմցընէ Լեքիի մէջ ։

Իբր 1140

1 Եւ եղաւ որ ժամանակէ մը ետքը՝
ցորենի հնձոց օրերը՝ Սամփսոն
այծերէն ուլ մը առաւ , ու իր կնկանը
այցելութեան գնաց , ու ըսաւ .
Ներքին սենեակին մէջ կնկանս
քովը մտնեմ . բայց կնկանը
հայրը զանիկայ չթողուց որ մտնէ ։
2 Եւ անոր հայրը ըսաւ . Իրաւցընէ
կարծեցի որ դուն Ձ զանիկայ բոլորովին
ատեցիր , ու զանիկայ քու
բարեկամիդ տուի . ահա անոր
պզտիկ քոյրը անկէ գեղեցիկ է ,
հիմա անոր տեղը անիկայ քեզի ըլ-
3 լայ ։ Եւ Սամփսոն Ղ անոնց ըսաւ .
Աս անգամ Փղշտացւոցմէ անպարտ
պիտի ըլլամ , թէ որ անոնց չա-
4 րութիւն մը ընեմ ։ Ու Սամփսոն
գնաց երեք հարիւր աղուէս բռնեց ,
և ջահեր առաւ , ու աղուէսները պոչ
պոչի դարձուց , ու երկու պոչերուն
5 մէջ տեղը ջահ մը դրաւ կապեց . Եւ
ջահերը կրակով բռնկցնելէն ետքը՝
զանոնք Փղշտացւոց հունձքերուն
մէջը ձգեց , ու դիզուած և
չկտրուած հունձքերը ու մինչև
անգամ այգիները –– ձիթենիները
6 այրեց ։ Եւ Փղշտացիք ըսին . Աս
բանը ո՞վ ըրաւ ։ Ու ըսին . Թամնացիին
փեսան Սամփսոնը . քանզի
անոր կնիկը առաւ , և անոր բարեկամին
տուաւ ։ Ճ Ու Փղշտացիք ելան ,
և կնիկը ու անոր հայրը կրա-
7 կով այրեցին ։ Իսկ Սամփսոն անոնց
ըսաւ . Թէև դուք այսպէս ըրիք ,
բայց ես վրէժ պիտի առնեմ
ձեզմէ , ու ետքը պիտի դադարիմ ։
8 Եւ զանոնք՝ սրունքէն մինչև երանքը
մեծ հարուածով մը զարկաւ .
ու իջաւ՝ Եւտամ ապառաժին խոռոչը
բնակեցաւ ։

9 Եւ Փղշտացիք ելան , ու Յուդայի
մէջ բանակեցան , ու Մ Լեքիի
10 մէջ տարածուեցան ։ Եւ Յուդայեանք
ըսին . Ինչո՞ւ համար մեր
վրայ ելաք ։ Անոնք ալ ըսին .
Սամփսոնը կապելու ելանք , որ մեզի
ըրածին պէս՝ մենք ալ անոր ընենք ։
11 Ու Յուդայէն երեք հազար մարդ Եւտամ
ապառաժին խոռոչը իջան , և
Սամփսոնին ըսին . Չե՞ս գիտեր որ
Փղշտացիք Յ մեր վրայ կ'իշխեն .
ինչո՞ւ համար աս բանը մեզի ըրիր ։
Ու անիկայ անոնց ըսաւ . Անոնք
ինծի ինչպէս որ ըրին , ես ալ անոնց
12 այնպէս ըրի ։ Եւ անոր ըսին .
Մենք իջանք որ քեզ կապենք , ու
Փղշտացւոց ձեռքը տանք ։ Եւ
Սամփսոն անոնց ըսաւ . Ինծի երդո՛ւմ
ըրէք , որ դուք զիս պիտի
13 չմեռցընէք ։ Եւ անոնք անոր հետ
խօսեցան ու ըսին . Չէ . բայց հիմա
քեզ պիտի կապենք , ու անոնց
ձեռքը տանք , և քեզ պիտի չմեռցընենք .
ու զանիկայ երկու նոր
չուանով կապեցին , և ապառաժէն
դուրս հանեցին ։

14 Երբոր անիկայ մինչև Լեքի եկաւ ,
Փղշտացիք աղաղակելով՝ զանիկայ
դիմաւորեցին . և Ն Տէրոջը Հոգին
անոր վրայ գալով՝ անոր թեւերուն
վրայ եղող չուանները՝ կրակով
այրած քթանի պէս եղան , ու կա-
15 պերը ձեռքերէն քակուեցան ։ Եւ
մէկ իշու ծնօտ մը գտաւ՝ որ դեռ

Ձ Դտ. ժդ. 20։

Ն · Ք · դ·Ք · Իբր 1140

Ղ Կամ՝ անոնց համար

Ճ Դտ. ժդ. 15։

Մ Տես համր 19։

Յ Դտ. ժդ. 4։

Ն Դտ. գ. 10. ժդ. 6։

Ն . Ք . Դ . Ք .
Իրր 1140

չորցած չէր , ու ձեռքը երկընցուց
զանիկայ առաւ , և անով հազար
16 մարդ մեռցուց ։ Ու Սամփսոն ը-
սաւ . Իշու ծնօտով դէզ դէզ դիզեցի
զանոնք . իշու ծնօտով հազար մարդ
17 մեռցուցի ։ Ու երբոր իր խօսքը
լմնցուց , ծնօտը ձեռքէն նետեց ,
և այն տեղին անունը՝ * Ռամաթ
լեքի կոչեց ։
18 Եւ խիստ շատ ծարւելով՝ Տէրոջը
աղաղակեց՝ ու ըսաւ . † Դուն քու
ծառայիդ ձեռքովը այս մեծ փրկու-
թիւնը յաջողեցիր . և հիմա ծա-
րաւէս մեռնիմ , ու անթլփատ-
19 ներուն ձեռքը իյնամ ։ Եւ Ա-
ստուած † Լեքիին մէջ եղած փոսը
բացաւ , ու անկէ ջուր ելաւ . և
Սամփսոն խմեց , ու ոգին իրեն
դարձաւ , և ապրեցաւ . անոր հա-
մար անոր անունը՝ ‡ Ենգորէ ըսուե-
ցաւ , որ Լեքիին մէջն է մինչև աս
օրս ։
20 Ու անիկայ ‡ Փղշտացւոց օրերը
Իսրայէլի մէջ քսան տարի դատա-
ւորութիւն ըրաւ ։

Գլ. Ի Գլ. Գ. 31 . Ղև . Իդ . 8 . Ցեռ . Իդ . 10 .

* Թր՝ ծնօտի բլուր .

† Սաղ . Գ . 7 .

† Կամ՝ ծնօտին

‡ Ծն . ԽԵ . 27 . Եսա . Խ . 29 .

‡ Թր՝ կանչողին աղբիւրը . Սաղ . ԼԴ . 6 .

‡ Գլ . ԺԳ . 1 .

ԳԼ. ԺԶ.

1 Սամփսոն Գազայէն կը փախչի , ու քաղաքին դռները կ'առնէ կը տանի ։ 4 Դալիլա Փղշտացիներէն կաշառք առնելով՝ Սամփսոնին կամքը կ'որսայ . 6 երեք անգամ կը խաբուի . 15 բայց վերջապէս իր խնդիրքը կը կատարուի ։ 21 Փղշտացիք կը բռնեն զանիկայ՝ ու անոր աչքերը կը փորեն ։ 22 Սամփսոնին ուժը նորէն իր վրայ գալով՝ Դագոնի տաճարը Փղշտացւոց վրայ կը կործանէ , ու ինքն ալ կը մեռնի ։

Իրր 1120

1 Եւ Սամփսոն Գազա գնաց , ու
հոն պոռնիկ կնիկ մը տեսաւ ,
2 և անոր մտաւ ։ Ու Գազացւոց ը-
սուեցաւ թէ՝ Սամփսոնը հոս եկեր
է ։ Եւ * պաշարեցին՝ ու բոլոր գի-
շերը անոր դարանակալ եղան քա-
ղաքին դրանը քովը , ու բոլոր գի-
շերը լուռ կեցան՝ և ըսին . Առաւօ-
տուն կանուխ զանիկայ կը մեռցը-
3 նենք ։ Ու Սամփսոն մինչև կէս
գիշեր քնացաւ , և կէս գիշերուն
ելաւ , ու քաղաքին դրանը փեղկե-
րը երկու սեմերովը բռնեց , և զա-
նոնք նիգովը մէկտեղ փրցուց , ու
կռնակը առնելով՝ զանոնք Քեբրո-
նին դիմացի լեռանը գլուխը հա-
նեց ։
4 Եւ անկէ ետքը՝ Սորեկ հեղե-
ղատին եզերքը բնակող մէկ կնիկ մը
սիրեց , ու անոր անունը Դալիլա
5 էր ։ Եւ Փղշտացւոց նախարար-
ները կնոջը քովը ելան , ու անոր
ըսին . ‡ Զանիկայ խաբէ , ու անկէ
հասկցիր , թէ անոր մեծ զօրու-
թիւնը ինչէն է , և թէ ինչով կըր-
նանք անոր յաղթել , որ զանիկայ
կապենք ու հնազանդեցընենք . և
մենք քեզի ամէն մէկերնիս հազար
հարիւր կտոր արծաթ կու տանք ։
6 Ու Դալիլա Սամփսոնին ըսաւ .
Կ'աղաչեմ , յայտնէ ինծի , թէ քու
մեծ զօրութիւնդ ինչէն է , և քեզ
հնազանդեցընելու համար ինչ բա-
7 նով կապել պէտք է ։ Ու Սամփ-
սոն անոր ըսաւ . Թէ որ զիս եօթը
հատ չչորցած ‖ թարմ ջիլերով
կապեն , կը տկարանամ , և ուրիշ
8 մարդոց մէկուն պէս կ'ըլլամ ։ Ու
Փղշտացւոց նախարարները անոր
եօթը հատ չչորցած թարմ ջիլեր
բերին . ու զանիկայ անոնցմով կա-
9 պեց ։ Եւ անոր ներքին սենեակին
մէջը դարանակալներ նստեր էին ։
Ու ինքը անոր ըսաւ . Ով Սամփ-
սոն՝ Փղշտացիք քու վրադ եկան .
ան ատենը անիկայ ջիլերը՝ կրակի
հոտէն բրդած խծուծէ լարի մը պէս
փրցուց , ու անոր ուժը չհասկը-
10 ցուեցաւ ։ Եւ Դալիլա ըսաւ
Սամփսոնին . Ահա զիս խաբեցիր ,
ու ինծի սուտ զրուցեցիր . հիմա
կ'աղաչեմ՝ յայտնէ ինծի , թէ ին-
11 չով կը կապուիս ։ Եւ անոր ը-
սաւ . Թէ որ զիս նոր ու չգործա-
ծուած չուաններով աղէկ մը կա-
պեն , ան ատենը կը տկարանամ ,
և ուրիշ մարդոց մէկուն պէս կ'ըլ-
12 լամ ։ Ու Դալիլա նոր չուաններ
առաւ , և անոնցմով զանիկայ կա-
պեց , ու անոր ըսաւ . Ով Սամփ-
սոն՝ Փղշտացիք քու վրադ եկան .
(և դարանակալները ներքին սե-
նեակին մէջը նստեր էին .) ան ա-
տենը զանոնք իր թևերէն մէկ դեր-
13 ձանի մը պէս փրցուց ։ Ու Դա-
լիլա ըսաւ Սամփսոնին . Մինչև
հիմա զիս խաբեցիր , և ինծի սուտ
զրուցեցիր . ըսէ ինծի թէ ինչով
կը կապուիս ։ Ու անիկայ անոր
ըսաւ . Թէ որ գլխուս եօթը բա-
14 ժին մազերը ազրով հիւսես ։ Եւ
անիկայ այնպէս ըրաւ , ու գործ-
րանին ցիցովը ամուրցուց , ու անոր
ըսաւ . Ով Սամփսոն՝ Փղշտացիք
քու վրադ եկան ։ Եւ անիկայ
քունէն արթընցաւ , ու ոստայնին
ցիցը ազրովը մէկտեղ քաշեց տա-
15 րաւ ։ Ան ատենը Դալիլա անոր ը-
սաւ . ‡ Քու սիրտդ ինծի հետ չէ ,
ու ինչպէս կ'ըսես թէ՝ քեզ կը
սիրեմ . հիմա աս երեք անգամ է
որ զիս խաբեցիր , ու ինծի չզրուցե-
ցիր՝ թէ քու մեծ զօրութիւնդ ին-
16 չէն է ։ Եւ որովհետև ամէն օր իր
խօսքերովը անոր նեղութիւն կու
տար , ու զանիկայ կը բռնադա-
տէր , անանկ որ անոր սիրտը մինչև
մահուան աստիճան նեղացաւ ,
17 ‡ Բոլոր իր սրտին մէջի եղածը անոր
զրուցեց , ու ըսաւ անոր . ‡ Իմ գըլ-
խուս վրայ ածելի չէ ելած . քան-

* Ա . Թագ . ԻԳ . 26 . Սաղ . ՃԺԸ . 10 . 11 . 12 . Գործ . Թ . 24 .

‡ Գլ . ԺԴ . 15 . Տես Առակ . Բ . 16—19 . Ե . 3—11 . Զ . 24 . 25 . 26 . Է . 21 . 22 . 23 .

Ն . Ք . Դ . Ք .
Իրր 1120

‖ Կամ՝ դալար աղեղ-լարով

‡ Գլ . ԺԴ . 16 .

‡ Միք . Է . 5 .

‡ Թիւ . Զ . 5 . Գլ . ԺԳ . 5 .

Ն · Ք · Դ · Բ ·
Իրր 1120

գի իմ մօրս արգանդէն ես Աստուծոյ
ուխտաւոր եմ · թէ որ ածիլուիմ,
իմ ուժս ինծմէ կ'երթայ ու կը
տկարանամ , և ամէն մարդոց պէս
18 կ'ըլլամ ։ Ու երբոր Դալիլա տեսաւ
որ անիկայ բոլոր իր սրտին մէջի
եղածը իրեն զրուցեց , Փղշտացւոց
նախարարները կանչել տուաւ ,
ու ըսաւ · Աս անգամ ելէք · քանզի
բոլոր իր սրտին մէջի եղածը ինծի
զրուցեց ։ Ան ատենը Փղշտացւոց
նախարարները անոր քովը ելան ,
ու արծաթն ալ հետերնին
19 բերին ։ Եւ Դալիլա զանիկայ իր
ծունկերուն վրայ քնացուց , ու մարդ
մը կանչեց , և անոր գլխուն եօթը
բաժին մազերը ածիլել տուաւ , ու
սկսաւ զանիկայ նեղել · և անոր ուժը
20 իրմէն գնաց ։ Ու [illegible] ըսաւ ·
Ով Սամփսոն՝ Փղշտացիք քու վրադ
[illegible] · և անիկայ քունէն
արթըննալով՝ ըսաւ · Ելլեմ , ու
առջի անգամներուն պէս թօթվուիմ
· և անիկայ չէր գիտեր որ
21 Տէրը իրմէ գացեր է ։ Ու Փղշտացիք
զանիկայ բռնեցին , և անոր
աչքերը փորեցին , ու զանիկայ Գազա
իջեցուցին , և ոտնակապերով
կապեցին · ու բանտին մէջը աղօրիքի
քար կը դարձնէր ։
22 Եւ անոր գլխուն մազը ածիլուելէն
23 ետքը՝ բուսնիլ սկսաւ ։ Ու
Փղշտացւոց նախարարները ժողվուեցան
, որ իրենց աստուծոյն Դագոնին՝
մեծ զոհ մատուցանեն և ուրախութիւն
ընեն · ու ըսին · Մեր
աստուածը մեր ձեռքը մատնեց մեր
24 թշնամին Սամփսոնը ։ Ու ժողովուրդը
զանիկայ տեսնելով՝ իրենց
աստուածը գովեցին · քանզի ըսին ·
Մեր աստուածը մեր ձեռքը մատնեց
մեր թշնամին , մեր երկիրը աւրողը
25 և մեր մեռելները շատցընողը ։ Ու
երբոր անոնց սիրտը ուրախ էր ,
ըսին · Սամփսոնը կանչեցէք որ
մեր առջևը խաղայ ։ Ուստի Սամփսոնը
բանտէն կանչեցին , ու անոնց
առջևը խաղաց · և զանիկայ սիւներուն
26 մէջտեղը կայնեցուցին ։ Ու
Սամփսոն՝ իր ձեռքէն բռնող պատանիին
ըսաւ · Թող տուր իս ,
որ աս տունը վերցընող սիւները
բռնեմ , ու անոնց վրայ կռթընիմ ։
27 Եւ տունը էրիկ ու կնիկ մարդիկներով
լեցուն էր · ու Փղշտացւոց բոլոր
նախարարները հոն էին · և
տանիքին վրայ իրեք հազարի չափ
մարդիկներ ու կնիկներ կային , որոնք
Սամփսոնին խաղալը կը դիտէին
28 ։ Եւ Սամփսոն Տէրոջը աղաղակելով՝
ըսաւ · Ով Տէր Եհովայ
, կ'աղաչեմ՝ զիս յիշէ · ով
Աստուած , միայն աս անգամ ալ

Եբր · իրենց ձեռքը

Առակ · Է · 26 · 27 ·

Թուոց · ԺԴ · 9 · 42 · 43 · Յեսու · Է · 12 · Ա Թագ · ԺԶ · 14 · ԺԸ · 12 · ԻԸ · 15 · 16 · Բ Մն · ԺԵ · 2 ·

Դան · Ե · 4 ·

Դատ · Թ · 27 ·

Բ Օր · ԻԲ · 8 ·

Երեմ · ԺԵ · 15 ·

զիս ուժովցուր , որ Փղշտացիներէն
իմ երկու աչքերուս վրէժը մէկէն
29 առնեմ ։ Ու Սամփսոն՝ ան տունը
վերցընող երկու միջին սիւները՝ մէկը
աջ ձեռքովը ու մէկալը ձախ
ձեռքովը բռնելով՝ անոնց վրայ
30 կռթընեցաւ ։ Եւ Սամփսոն ըսաւ ·
Իմ անձս Փղշտացիներուն հետը
մեռնի · ու բոլոր ուժովը ծռեցաւ ·
և տունը՝ նախարարներուն ու մէջը
եղող բոլոր ժողովուրդին վրայ ինկաւ
· և իր մեռած ատենը մեռցուցածները՝
իր կենդանութեան ատենը
մեռցուցածներէն աւելի էին ։
31 Ու անոր եղբայրները և բոլոր հօրը
տունը իջան , ու զանիկայ վերցուցին
· և հանեցին իր հօրը Մանուէին
գերեզմանը թաղեցին զանիկայ
Սարաայի ու Եսթաւուղի մէջտեղը ։
Եւ անիկայ Իսրայէլի մէջ քսան
տարի դատաւորութիւն ըրաւ ։

Ն · Ք · Դ · Բ ·
Իրր 1120

Դատ · ԺԳ · 25 ·

ԳԼ · ԺԷ

1 Միքա իր մօրմէն գողցած արծաթը անոր կը դարձնէ · ան ալ կուռքեր շինել կու տայ ։ 5 Միքա անոնց զարդեր շինել կու տայ · 6 ու Ղևտացի մը վարձքով կը բռնէ իրեն քահանայ ըլլալու ։

1 Ու Եփրեմի լեռնէն՝ Միքա անու-
2 նով մարդ մը կար ։ Եւ անիկայ
իր մօրը ըսաւ · Քեզմէ առնուած
ան հազար հարիւր սիկղ
արծաթը՝ որուն համար անէծք
տուիր , ու իմ առջևս զրուցեցիր ,
ահա ան արծաթը իմ քովս է , զանիկայ
ես առի · ու մայրը անոր
ըսաւ · Որդեակ իմ , Տէրը քեզ
3 օրհնէ ։ Եւ անիկայ՝ հազար հարիւր
սիկղ արծաթը իր մօրը դարձուց ·
բայց անոր մայրը ըսաւ · Ես ան
արծաթը իմ ձեռքէս բոլորովին
Տէրոջը նուիրեցի իմ տղուս համար
, քանդակած ու թափծու
կուռք շինելու համար · ուստի
հիմա զանիկայ քեզի ետ կու տամ ։
4 Իսկ Միքա ան արծաթը իր մօրը
դարձուց · և մայրը երկու հարիւր
սիկղ արծաթ առաւ , ու անոնք
ոսկերիչին տուաւ · ան ալ անոնցմով
քանդակած ու թափծու կուռք
շինեց · և [illegible] Միքային տունը
5 դրուեցան ։ Ու [illegible] մարդը Միքա՝
աստուածներու տուն մը ունեցաւ ·
ու եփուտ և թերափիմ շինեց ,
ու իր տղոցը մէկը օծեց , որ իրեն
6 քահանայ եղաւ ։ Ան օրերը Իսրայէլի
մէջ թագաւոր չկար · ամէն
մարդ իր աչքին հաճելի եղածը
կ'ընէր ։
7 Եւ Յուդայի ազգատոհմէն՝ [illegible]
Յուդայի Բեթլեհեմէն մէկ պատանի
մը կար · և անիկայ Ղևտացի
էր , ու հոն կը բնակէր պանդուխտի
8 պէս ։ Եւ [illegible] մարդը Յուդայի

Իրր 1406

Ծն · ԺԴ · 19 · Հռութ · Գ · 10 ·

Ել · Ի · 4 · 23 · Ղև · ԺԹ · 4 ·

Ես · ԽԶ · 6 ·

Դատ · Ը · 27 · Ծն · ԼԱ · 19 · 30 · Ովսէ · Գ · 4 ·

Ել · ԻԹ · 9 · Գ Թագ · ԺԳ · 33 ·

Դատ · ԺԸ · 1 · ԺԹ · 1 · ԻԱ · 25 · Բ Օր · ԼԳ · 5 ·

Բ Օր · ԺԲ · 8 ·

Յեսու · ԺԹ · 15 · Դատ · ԺԹ · 1 · Հռութ · Ա · 1 · 2 · Միք · Ե · 2 · Մատթ · Բ · 1 · 5 · 6 ·

Ն. Փ. ԶՔ.
Երր 1406

Բեթլէհէմ քաղաքէն ելաւ, որ [illegible] գտած տեղը պանդխտութիւն ընէ, ու ճամբորդութիւն ընելով՝ մինչև Եփրեմի լեռը 9 մինչև Միքային տունը եկաւ։ Եւ Միքա անոր ըսաւ. Ո՞ւրկէց կու գաս։ Ու անիկայ անոր ըսաւ. Ես Ղևտացի եմ, Յուդայի Բեթլէհէմէն կու գամ, և [illegible] գտած տեղս պանդխտանալու կ'երթամ։ 10 Ու Միքա անոր ըսաւ. Իմ քովս բնակէ, և ինծի հայր ու քահանայ եղիր. և ես քեզի տարուէ տարի տասը արծաթ, ձեռք մը [illegible] հանդերձ, ու քու ուտելիքդ կու տամ։ Եւ Ղևտացին 11 հոն գնաց։ Ու Ղևտացին այն մարդուն հետը բնակելու հաւանութիւն տուաւ. և այն պատանին՝ անոր որդւոցը մէկուն պէս եղաւ անոր։ 12 Ու Միքա՝ Ղևտացին օրհնեց. և պատանին անոր քահանան եղաւ. ու Միքային տունը կը բնակէր։ 13 Եւ Միքա ըսաւ. Հիմա աղէկ գիտեմ որ Տէրը ինծի բարիք պիտի ընէ, քանզի այս Ղևտացին իմ քահանաս եղաւ։

Դտ. ԺԸ. 19։
Ծն. ԽԵ. 8։ Յոբ. ԻԹ. 16։
Հմր 5։
Դտ. ԺԸ. 30։

ԳԼ. ԺԸ.

1 Դանի որդիները հինգ մարդ կը ղրկեն իրենց ժառանգութիւն մը փնտռելու համար։ 3 Անոնք Միքային տունը երթալով՝ խորհուրդ կ'ընեն Յովնաթանին հետ, որ անոնց քաջալերութիւն կու տայ. 7 Լայիսը կը լրտեսեն, ու բարի լուր կը բերեն։ 11 Վեց հարիւր մարդ կը ղրկուի այն քաղաքը առնելու. 14 որոնք իրենց ճամբուն մէջ՝ Միքային քահանան՝ ու անոր սուրբ բաները կը յափշտակեն։ 27 Անոնք Լայիսը առնելով՝ Դան կը կոչեն զանիկայ։ 30 Կուռքերը կը կանգնեն. և Յովնաթան ու անոր որդիքը յաջորդաբար քահանայութիւն կ'ընեն։

1 Այն օրերը Իսրայէլի մէջ թագաւոր չկար, ու այն օրերը Դանի ցեղը իրեն ժառանգութիւն մը կը փնտռէր՝ բնակելու համար. քանզի մինչև այն օրը՝ Իսրայէլի ցեղերուն մէջը՝ անոր [illegible] ժառանգութիւն ինկած չէր։ 2 Եւ Դանի որդիքը իրենց ազգատոհմներէն [illegible] իրենց սահմաններէն՝ Սարաայէն ու Եսթաւուղէն՝ հինգ զօրաւոր մարդ ղրկեցին, որ երկիրը լրտեսեն ու քննեն. և անոնց ըսին. Գացէք երկիրը քննեցէք. ու անոնք Եփրեմի լեռը մինչև Միքային տունը եկան, և գիշերը հոն մնացին։ 3 Ու երբոր անոնք Միքային տանը քովն էին, Ղևտացի պատանիին ձայնը ճանչցան, և հոն դարձան, ու ըսին. Ո՞վ քեզ հոս բերաւ, և դուն հոս ի՞նչ կ'ընես, ու ինչո՞ւ համար հոս կեցեր 4 ես։ Եւ անիկայ ըսաւ անոնց. Միքան ինծի ասանկ ասանկ ըրաւ, ու ինծի վարձքով բռնեց, որ 5 անոր քահանայ ըլլամ։ Եւ անոր ըսին. Հիմա Աստուծոյ հարցուր, որ գիտնանք թէ արդեօք մեր գացած ճամբան մեզի պիտի 6 յաջողի՞։ Ու քահանան անոնց ըսաւ. Խաղաղութեամբ գացէք. ձեր երթալու ճամբան Տէրոջը առջևը հաճելի է։

7 Այն ատենը այն հինգ մարդիկը գացին՝ Լայիսը մտան, և անոր մէջը բնակող ժողովուրդը տեսան՝ որ Սիդոնացւոց պէս անհոգութեամբ հանգիստ ու ապահով կը բնակէին, և այն երկրին մէջը վնաս տուող մը †չկար՝ որ իշխէր անոնց վրայ. ու Սիդոնացիներէն հեռու ըլլալով՝ բնաւ մէկ մարդու մը հետ 8 գործ չունէին։ Եւ այն հինգ մարդը Սարաա ու Եսթաւուղ դարձան իրենց եղբայրներուն. և անոնց եղբայրները անոնց ըսին. Դուք ի՞նչ 9 ըրիք։ Ու անոնք ըսին. Ելէք, անոնց վրայ երթանք. քանզի մենք երկիրը տեսանք, և ահա շատ աղէկ է. ու դուք թո՞յլ կը կենաք. երթալու [illegible] երկիրը ժառանգելու համար հոն մտնելու անհոգութիւն 10 մի՛ ընէք։ Երբոր հոն մտնէք, մէկ անհոգ ժողովուրդի մը ու շատ ընդարձակ երկրի մը մէջ պիտի մտնէք, որ Աստուած զանիկայ ձեր ձեռքը տուեր է. [illegible] անանկ տեղ մըն է՝ որ հոն երկրի վրայ եղող բաներուն մէկը պակաս չէ։

11 Եւ Դանի ազգատոհմէն, անկէ՝ [illegible] Սարաայէն ու Եսթաւուղէն վեց հարիւր սպառազինեալ մարդիկ 12 գացին։ Ու ելան Յուդայի Կարիաթարիմը բանակեցան. անոր համար այն տեղը՝ մինչև այս օրս ‡Մահանէդան կ'ըսուի. ահա անիկայ՝ Կարիաթարիմին ետևն է։ 13 Եւ անկէ Եփրեմի լեռը անցան, ու 14 մինչև Միքային տունը եկան։ Եւ Լայիսի երկիրը լրտեսելու գացող այն հինգ մարդը պատասխան տալով՝ իրենց եղբայրցը ըսին. Գիտէ՞ք որ այս տուներուն մէջը՝ եփուտ, թերափիմ, և քանդակած ու թափծու կուռք կայ. ու հիմա ձեր 15 ընելու բանը գիտցէք։ Այն ատենը անոնք դէպ 'ի հոն դառնալով՝ այն Ղևտացի պատանիին տունը՝ Միքային տունը մտան, ու անոր ող-16 ջութիւնը հարցուցին։ Եւ Դանի որդւոցմէ եղող այն վեց հարիւր սպառազինեալ մարդիկները դրանը 17 բերանը կայնեցան։ Ու երկիրը լրտեսելու գացող այն հինգ մարդիկները հոն մտան, և քանդակած կուռքը, եփուտը, թերափիմը ու թափծու կուռքը առին. և

Դտ. ԺԷ. 6։ Իա. 25։
Յես. ԺԹ. 47։
Դտ. ԺԳ. 25։
Թուոց. ԺԳ. 17։ Յես. Բ. 1։
Դտ. ԺԷ. 1։
Եբր. Ի՞նչ ունիս հոս։

Ն. Փ. ԶՔ.
Երր 1406

Տես Գլ. ԺԷ. 10։
Տես Գլ. ԺԷ. 5։ Հմր 14։
Գ Թագ. ԻԲ. 5։ Եզ. Լ. 1։ Ովս. Դ. 12։
Գ Թագ. ԻԲ. 6։
Յես. ԺԹ. 47 Լեշեմ։
Հմր 27։ 28։
† Կամ՝ չը-կար. ու ա-նոնք հա-րստու-թիւն ունե-նալով. ու
Հմր 2։
Թուոց. ԺԳ. 31։ Յես. Բ. 23։ 24։
Գ Թագ. ԻԲ. 3։
Հմր 7։ 27։
Բ Օր. Ը. 9։
Յես. ԺԵ. 60։
‡ Ոչ՝ Դանի բանակը։ Գլ. ԺԳ. 25։
Հմր 2։
Ա Թագ. ԺԴ. 28։
Գլ. ԺԷ. 5։
Ծն. ԽԳ. 27։ Ա Թագ. ԺԷ. 22։
Հմր 11։
Հմր 2։ 14։
Գլ. ԺԷ. 4։ 5։

քահանան ան վեց հարիւր սպառազինեալ մարդիկներուն հետ դըռանը բերանը կայներ էր ։ 18 Ու երբոր անոնք Միքային տունը մտան, և քանդակած կուռքը, եփուտը, թերափիմը ու թափծու կուռքը առին, քահանան անոնց ըսաւ. 19 Դուք ի՞նչ կ՚ընէք ։ Ու անոնք ըսին անոր. Լուռ կեցիր, ւ ձեռքդ բերնիդ վրայ դիր, ու մեր հետը եկուր, ղ և մեզի հայր ու քահանայ եղիր. քեզի մէկ մարդու մը տանը քահանայ ըլլալը աղէկ է, թէ Իսրայէլի մէկ ցեղին ու մէկ ազգատոհ-20մին քահանայ ըլլալը ։ Եւ քահանան սրտին մէջը ուրախանալով՝ եփուտը, թերափիմը և քանդակած կուռքը առաւ, ու ժողո-21վուրդին մէջը մտաւ ։ Եւ անոնք դարձան գացին, ու ընտանիքները և անասունները ու թանկագին կարասիները իրենց առջեւը դրին ։

22 Երբոր անոնք Միքային տունէն հեռացան, Միքային տանը մօտ եղող տուներուն մարդիկը ժողվուեցան, ու Դանի որդւոցը ետեւէն 23 հասան ։ Եւ Դանի որդւոցը ետեւէն կանչվռտեցին, որոնք երեսնին դարձուցին՝ ու Միքային ըսին. Քեզի ի՞նչ եղաւ՝ որ ասանկ *բազ-24մութիւնով կու գաս ։ Եւ անիկայ ըսաւ. Իմ շինած աստուածներս՝ ու քահանան առիք գացիք, և ասկէ աւելի ինծի ի՞նչ կը մնայ. ու ինծի ինչո՞ւ համար կ՚ըսէք թէ՝ Քեզի 25 ի՞նչ եղաւ ։ Եւ Դանի որդիքը անոր ըսին. Մեր մէջը քու ձայնդ չլսուի. չըլլայ որ է բարկասիրտ մարդիկները ձեր վրայ յարձակին, ու քու կեանքդ և քու ընտանեացդ 26 կեանքը կորսնցընես ։ Ու Դանի որդիքը իրենց ճամբան գացին. և Միքա տեսնելով որ անոնք իրմէն զօրաւոր են, դարձաւ իր տունը գնաց ։

27 Ու անոնք Միքային շինածները՝ և անոր քահանան առին, ու —Լայիսի վրայ՝ հանդարտ և անհոգ կեցող ժողովուրդի մը վրայ գացին, ր ու զանոնք սուրի բերնէ անցընե-28լով՝ քաղաքը կրակով այրեցին ։ Եւ անոնք է Սիդոնէն հեռու ըլլալնուն, ու մարդու մը հետ գործ չունենալնուն համար, անոնց ազատող մը չկար. և ան քաղաքը — Բեթռոոբի հովիտին մէջն էր. ու քաղաքը շինեցին, և անոր մէջը բնակեցան ։ 29 Ու ր քաղաքին անունը՝ իրենց հօրը Իսրայէլեան Դանին անունովը՝ ջ Դան կոչեցին. բայց քաղաքին 30 անունը առաջուց Լայիս էր ։ Եւ Դանի որդիքը՝ քանդակած կուռքը կանգնեցին իրենց. ու Մանասէի որդւոյն Գերսոնին որդին Յովնաթանը, ինքը ու իր որդիքը՝ — մինչեւ երկրին գերութեան օրը՝ Դանի ցեղին քահանաներն էին ։ 31 Ուստի անոնք Միքային շինած կուռքը իրենց պահեցին, ÷ որչափ ժամանակ որ Աստուծոյ տունը Սելովի մէջ էր ։

Ն. Ք. Գ.Բ.
Իրր 1406

ւ Յոբ. իա. 5. իթ. 9. խ. 4. Առակ. Լ. 32. Միք. Է. 16.

ղ Դտ. ԺԷ. 10.

* Ժողվուեցար ։

է Բ Թագ. ԺԷ. 8.

— Հմր. 7. 10. ր Օր. ԼԳ. 22.

- Յես. ԺԹ. 47.

է Հմր. 7.

— Թուոց. ԺԳ. 22. բ Թագ. Ժ. 6.

ր Յես. ԺԹ. 47.

ջ Ծն. ԺԴ. 14. Դտ. Ի. 1. գ Թագ. ԺԲ. 29. 30. ԺԵ. 20.

ԳԼ. ԺԹ

1 Ղեւտացի մը Բեթղեհեմ կ՚երթայ՝ իր հարճը տուն դարձընելու համար ։ 16 Ծեր մարդ մը Գաբաայի մէջ իր տունը կ՚ընդունի զանիկայ ։ 22 Գաբաացիք կը լլկեն անոր հարճը, որ կը մեռնի ։ 29 Իսկ Ղեւտացին տասուերկու կտորի բաժնելով զանիկայ՝ տասուերկու ցեղերուն կը խրկէ ։

1 Եւ եղաւ որ՝ (ան օրերը որ — Իսրայէլի մէջ թագաւոր չկար,) Եփրեմի լեռանը կողմերը բնակող մէկ պանդուխտ Ղեւտացի մը կար. ու անիկայ՝ Բ Յուդայի Բեթղեհե-2մէն մէկ հարճ մը առաւ իրեն ։ Եւ անոր հարճը շնութիւն ընելով՝ անկէ իր հօրը տունը՝ Յուդայի Բեթղեհէմը գնաց, ու չորս ամիսի չափ 3 հոն կեցաւ ։ Եւ էրիկը ելաւ անոր ետեւէն գնաց, որ ÷ քաղցրութեամբ խօսի անոր հետ՝ ու զանիկայ ետ բերէ. և իր հետը առեր էր իր ծառան՝ ու երկու էշ. ու ինքը զանիկայ իր հօրը տունը տարաւ. և աղջկան հայրը երբոր զանիկայ տեսաւ, ուրախութեամբ զանիկայ 4 դիմաւորեց ։ Ու աղջկան հայրը անոր աները՝ զանիկայ ներս առաւ. և իրեք օր անոր հետը նստաւ. կերան խմեցին ու գիշերները հոն մնացին ։

5 Եւ չորրորդ օրը՝ երբոր առաւօտուն կանուխ ելան, անիկայ ոտք ելաւ որ երթայ. բայց աղջկան հայրը իր փեսային ըսաւ. Կտոր մը հաց կեր, ÷ որ սիրտդ ուժովնայ, ու 6 ետքը կ՚երթաք ։ Եւ նստան, ու երկուքը մէկտեղ կերան և խմեցին. ու աղջկան հայրը ան մարդուն ըսաւ. Կ՚աղաչեմ, աս գիշեր ալ հոս կեցիր, ու սիրտդ զուարճա-7նայ ։ Եւ ան մարդը ելաւ որ երթայ. բայց անոր աները զանիկայ բռնադատելուն համար, դարձաւ 8 գիշերը հոն մնաց ։ Ու հինգերորդ օրը՝ առաւօտուն կանուխ ելաւ որ երթայ. և աղջկան հայրը ըսաւ. Կ՚աղաչեմ, սիրտդ ուժովցուր. և ուշացան մինչեւ կէս օրը անցնիլը, ու 9 երկուքը մէկտեղ կերան ։ Ու ան մարդը ելաւ, ինքը՝ իր հարճը ու իր ծառան՝ ճամբայ երթալու համար. բայց անոր աները՝ աղջկան հայրը ըսաւ անոր. Ահա օրը իրիկուն ըլլալու վրայ է. կ՚աղաչեմ, գիշերը հոս մնացէք. ահա օրը կ՚իջնէ,

Ն. Ք. Գ.Բ.
Իրր 1406

— Դտ. ԺԳ. 1. ա Թագ. Դ. 2. 3. 10. 11. Սաղ. ՀԸ. 60. 61.

÷ Յես. ԺԸ. 1. Դտ. ԺԹ. 18. Իա. 12.

— Դտ. ԺԷ. 6. Իա. 25.

Բ Դտ. ԺԷ. 7.

÷ Ծն. ԼԴ. 3.

÷ Ծն. ԺԸ. 5.

Ն · Ք · Գ · Ք · իր 1406

գիշերը հոս կեցիր , ու սիրտդ
զուարճանայ . և վաղը կանուխ
ճամբայ ելէք՝ ու ձեր վրանը գա-
10 ցէք ։ Եւ այն մարդը գիշերը մնալ
չուզեց , ու ելաւ գնաց , ու մինչև
[Ե] Յեբուսին՝ այսինքն Երուսաղեմին
դիմացը եկաւ և իր հետը երկու
համետած էշ ունէր , ու իր հարճն
ալ իր հետն էր ։
11 Ու երբոր Յեբուսին մօտեցան ,
օրը շատ անցած ըլլալուն համար ,
ծառան իր տիրոջը ըսաւ . Եկուր
աս [Զ] Յեբուսացւոց քաղաքը խոտո-
12 րինք , ու գիշերը հոն մնանք ։ Բայց
տէրը անոր ըսաւ . Իսրայէլի որ-
դւոցմէ չեղող օտարազգիներուն
քաղաքը չխոտորինք . հապա մինչև
13 [Է] Գաբաա՝ անցնինք ։ Եւ իր ծա-
ռային ըսաւ . Եկուր աս տեղերուն
մէկուն մօտենանք , ու գիշերը Գա-
բաայի կամ [Ը] Ռամայի մէջ մնանք ։
14 Եւ անցան գացին . ու երբոր Բե-
նիամինի Գաբաային մօտեցան , ա-
15 րևը մտաւ ։ Եւ հոն դարձան , որ
Գաբաա մտնեն՝ ու գիշերը հոն մը-
նան . և գնաց քաղաքին հրապա-
րակին մէջը նստաւ . ու մարդ մը
չկար որ [Թ] զանոնք իր տունը առնէ՝
գիշերը անցընելու համար ։
16 Եւ ահա իրիկունը արտէն մէկ
ծեր մարդ մը կու գար՝ [Ժ] իր գործէն
դաշտէն . ու անիկայ Եփրեմի
լեռնէն էր . և Գաբաայի մէջ պան-
դըխտացեր էր . ու այն տեղին բնա-
17 կիչները՝ Բենիամինեանք էին ։ Ու
երբոր անիկայ աչքերը վերցուց , և
ճամբորդ մարդը քաղաքին հրապա-
րակին մէջը տեսաւ , ծեր մարդը ը-
սաւ . Ո՞ւր կ'երթաս , և ո՞ւսկից
18 կու գաս ։ Ու անիկայ ըսաւ . Մենք
Յուդայի Բեթլէհեմէն մինչև Եփ-
րեմի լեռանը կողմերը կ'անցնինք .
ես այն տեղացի եմ , ու մինչև Յու-
դայի Բեթլէհեմը գացի , և հի՜մ
[ԺԱ] Տէրոջը տունը կ'երթամ . ու զիս
[ԺԲ] իր տունը ընդունող մարդ մը չը-
19 կայ . Բայց մեր էշերուն համար
յարդ ու ճարակ կայ . և ինծի հա-
մար , քու աղախինիդ համար , ու
քու ծառայիդ հետ եղող մանչուն
համար հաց ու գինի ունիմ . բնաւ
20 մէկ բան մը պակաս չէ ։ Եւ այն
ծեր մարդը ըսաւ . [ԺԳ] Խաղաղութիւն
քեզի . քու ամէն պակասութեանդ
հոգը իմ վրաս ըլլայ . [ԺԴ] բայց գիշերը
21 հրապարակին մէջ մի՛ մնար ։ [ԺԵ] Ու
զանիկայ իր տունը տարաւ , և էշե-
րուն կեր տուաւ . [ԺԶ] ու անոնք ոտ-
քերնին լուալէն ետքը , կերան և
խմեցին ։
22 Ու երբոր անոնց սիրտը կը զուար-
ճանար , ահա [ԺԷ] քաղաքին բնակիչ-
ներէն [ԺԸ] չար մարդիկներ՝ տանը չորս

Ե Յես · ԺԸ · 28 ։
Զ Յես · ԺԵ · 8 · 63 ։ Դտ · Ա · 21 ։ Բ Թագ · Ե · 6 ։
Է Յես · ԺԸ · 28 ։
Ը Յես · ԺԸ · 25 ։
Թ Մատ · ԻԵ · 43 ։ Եբր · ԺԳ · 2 ։
Ժ Սաղ · ՃԳ · 23 ։
ԺԱ Յես · ԺԸ · 1 ։ Դտ · ԺԸ · 31 ։ Ի · 18 ։ Ա Թագ · Ա · 3 · 7 ։
ԺԲ Հմր 15 ։
ԺԳ Ծն · ԻԴ · 23 ։ Դտ · Զ · 23 ։
ԺԴ Ծն · ԺԹ · 2 ։
ԺԵ Ծն · ԻԴ · 32 ։ ԽԳ · 24 ։
ԺԶ Ծն · ԺԸ · 4 ։ Յով · ԺԳ · 5 ։
ԺԷ Ծն · ԺԹ · 4 ։ Դտ · Ի · 5 ։ Ովս · Թ · 9 ։ Ժ · 9 ։
ԺԸ Բ Օր · ԺԳ · 13 ։

կողմը պաշարեցին , ու դուռը ձեռք
առին . և տանը տիրոջը՝ այն ծեր
մարդուն հետ խօսեցան ու ըսին .
[ԺԹ] Տունդ եկող մարդը հանէ , որ
23 զանիկայ գիտնանք ։ Եւ [Ի] այն
տանուտէր մարդը անոնց ելաւ , ու
անոնց ըսաւ . Չէ , եղբայրներս .
կ'աղաչեմ , գէշութիւն մի՛ ընէք .
աս մարդը իմ տունս մտնելէն ետ-
քը , [ԻԱ] աս անզգամութիւնը մի՛ ը-
24 նէք ։ [ԻԲ] Ահա իմ կոյս աղջիկս , ու
այն մարդուն հարճը հիմա ձեզի հա-
նեմ , և [ԻԳ] զանոնք լլկեցէք , ու ձեր
ուզածը ըրէք անոնց , և աս մար-
դուն՝ աս անզգամութեան գործը
25 մի՛ ընէք ։ Բայց այն մարդիկները
չուզեցին անոր խօսքը մտիկ ընել .
ու այն մարդը՝ իր հարճը բռնեց
դուրս հանեց անոնց . և անոնք [ԻԴ] զա-
նիկայ գիտցան , ու բոլոր գիշերը
զանիկայ լլկեցին մինչև առաւօտ .
ու երբոր արշալոյսը ծագեցաւ ,
զանիկայ թող տուին որ երթայ ։
26 Եւ այն կնիկը առտուան դէմ գնաց ,
ու ինկաւ այն մարդուն տանը դրա-
նը առջևը , ուր որ իր տէրը կը կե-
նար . ու մինչև որ լուսացաւ՝ հոն
27 մնաց ։ Եւ անոր Տէրը առաւօտուն
ելաւ , տանը դռները բացաւ , որ
ելլէ իր ճամբան երթայ . և ահա
կնիկը՝ իր հարճը տանը դրանը առ-
ջևն ինկեր էր , և ձեռքերը սեմին
28 վրայ էր ։ Ու անոր ըսաւ . Ելիր եր-
թանք . բայց [ԻԵ] պատասխան տուող
չկար ։ Ան ատենը զանիկայ իր է-
շուն վրայ դրաւ , ու մարդը ելաւ
29 իր տեղը գնաց ։ Եւ երբոր իր
տունը հասաւ , դանակ մը առաւ ,
ու իր հարճը բռնեց և [ԻԶ] զանիկայ
ոսկորներովը տասուերկու կտորի
բաժնեց , ու Իսրայէլին ամէն սահ-
30 մանները խրկեց ։ Եւ ամէն տես-
նողները կ'ըսէին թէ՝ Իսրայէլի որ-
դւոցը Եգիպտոսի երկրէն ելած օրէն
մինչև աս օրս՝ ասանկ բան մը ոչ
եղեր է , ոչ ալ տեսնուեր է . ասոր
վրայ մտածեցէք , [ԻԷ] խորհուրդ ըրէք
ու խօսեցէք ։

Ն · Ք · Գ · Ք · իր 1406

ԺԹ Ծն · ԺԹ · 5 ։ Հռով · Ա · 26 · 27 ։
Ի Ծն · ԺԹ · 6 · 7 ։
ԻԱ Բ Թագ · ԺԳ · 12 ։
ԻԲ Ծն · ԺԹ · 8 ։
ԻԳ Ծն · ԼԴ · 2 ։ Բ Օր · ԻԱ · 14 ։
ԻԴ Ծն · Դ · 1 ։
ԻԵ Դտ · Ի · 5 ։
ԻԶ Դտ · Ի · 6 ։ Տես Ա Թագ · ԺԱ · 7 ։
ԻԷ Դտ · Ի · 7 ։ Առակ · ԺԳ · 10 ։

ԳԼ · Ի

1 Ղևտացին իրեն եղած զրկանքը ժողովքին կը պատմէ ։ 8 Ժողովքին վճիռը ։ 12 Բենիամինեանք Իսրայէլացւոց պահանջմունքներուն մտիկ չընելով՝ գլուխ կը վերցընեն ։ 18 Իսրայէլացիք երկու անգամ պատերազմ ընելով՝ իրենցմէ քառասուն հազար մարդ կը մեռնի ։ 26 Երբոր մէկ հնարքով մը բոլոր Բենիամինեանները կը ջարդեն , բաց ՚ի վեց հարիւր հոգիէն՝ որոնք կ'ազատին ։

1 Ան ատենը [Ա] բոլոր Իսրայէլի որդի-
քը ելան , ու ժողովքը՝ մէկ մար-
դու մը պէս [Բ] Դանէն մինչև Բերսա-
բէէ՝ Գաղաադու երկիրը՝ [Գ] Մասփա-
յի մէջ Տէրոջը առջևը ժողվուեցան ։
2 Եւ բոլոր ժողովուրդին՝ Իսրայէլի

Ա Բ Օր · ԺԳ · 12 ։ Յես · ԻԲ · 12 ։ Դտ · ԻԱ · 5 ։ Ա Թագ · ԺԱ · 7 ։
Բ Դտ · ԺԸ · 29 ։ Ա Թագ · Գ · 20 ։ Բ Թագ · Գ · 10 ։ ԺԴ · 2 ։
Գ Դտ · Ժ · 17 ։ ԻԱ · 11 ։ Ա Թագ · Է · 5 ։ Ժ · 17 ։

Ն․ Ք․ ԴԲ․ Իրր 1406

Գլ․ Ը․ 10․

բոլոր ցեղերուն գլխաւոր մարդիկները՝ չորս հարիւր հազար սուր
քաշող հետեւակ զօրք [illegible] Աստուծոյ ժողովուրդին ժողովքին
3 մէջ ներկայացան ։ Եւ Բենիամինի
որդիքը լսեցին որ Իսրայէլի որդիքը
Մասփա ելեր են ։ Ու Իսրայէլի
որդիքը ըսին․ Մեզի պատմեցէք,
թէ աս չարութիւնը ի՞նչպէս ե-
4 ղաւ ։ Եւ ան Ղեւտացի մարդը՝
մեռցուած կնկանը էրիկը պատասխան
տուաւ ու ըսաւ․ Ես ու իմ
հարճս Բենիամինի Գաբաան ե-
5 կանք, որ գիշերը հոն մնանք․ Եւ
Գաբաային բնակիչները ինծի դէմ
ոտք ելան, ու գիշերով իմ եղած
տունս պաշարեցին, զիս մեռցընել
կ'ուզէին, ու իմ հարճս լլկե-
6 ցին, և մեռաւ․ Ես ալ իմ հարճս
առի, ու զանիկայ կտոր կտոր ըրի,
և Իսրայէլի ժառանգութեանը բոլոր
երկիրը խրկեցի․ քանզի անոնք
Իսրայէլի մէջ մեծ յանցանք ու
7 անզգամութիւն ըրին ։ Ահա դուք
ամէնդ ալ Իսրայէլի որդիք էք,
հոս ձեր մէջը խօսեցէք ու խոր-
8 հուրդ ըրէք ։ Եւ բոլոր ժողովուրդը
մէկ մարդու մը պէս ոտք ելաւ,
ու ըսաւ․ Մեզմէ ընաւ մէկը իր
վրանը պիտի չերթայ, ու ընաւ մէ-
9 կը իր տունը չդառնայ ։ Եւ հիմա
Գաբաային ընելու բաներնիս աս
կայ է․ անոր վրայ վիճակով եր-
10 թանք․ Ու Իսրայէլին ամէն ցեղերէն
հարիւրէն՝ տասը, և հազարէն՝ հարիւր,
ու տասը հազարէն՝ հազար
մարդ առնենք, որ ժողովուրդին
պաշար տանին․ անոնք ալ Բենիամինի
Գաբաան մտնելով, անոր [illegible]
Իսրայէլի մէջ ըրած բոլոր
անզգամութեանը փոխարէնը հա-
11 տուցանեն ։ Եւ ան քաղաքին վրայ
ելլելու համար՝ Իսրայէլի բոլոր
մարդիկները՝ մէկ մարդու մը պէս՝
միաբանութեամբ ժողվուեցան ։
12 Ու Իսրայէլի ցեղերը՝ Բենիամինին
բոլոր ցեղին մարդիկներ խրկե-
ցին, ու ըսին․ Աս ի՞նչ չարու-
13 թիւն է որ ձեր մէջը եղաւ ։ Եւ հիմա
Գաբաայի մէջ եղող ան չար
մարդիկները տուէք, որ զանոնք
մեռցընենք, ու չարութիւնը Իսրայէլէն
վերցընենք ։ Բայց Բենիամինեանք
իրենց եղբայրը՝ Իսրայէլի
որդւոց խօսքը մտիկ ընել չուզե-
14 ցին ․ Ու Բենիամինի որդիքը՝ Իսրայէլի
որդւոցը դէմ պատերազմ
ընելու համար՝ իրենց քաղաքներէն
15 Գաբաայի մէջ ժողվուեցան ։ Եւ
ան օրը իրենց քաղաքներէն ելող
Բենիամինի որդիքը համրուեցան․
— քսանուվեց հազար սուր քաշող
մարդ [illegible], բայց ՚ի Գա-

Գլ․ ԺԹ․ 15․

Գլ․ ԺԹ․ 22․

Գլ․ ԺԹ․ 25, 26․

Գլ․ ԺԹ․ 29․

Յեսու․ Է․ 15․

Գլ․ ԺԹ․ 30․

Բ Օր․ ԺԳ․ 14․ Յես․ ԻԲ․ 13, 16․

Բ Օր․ ԺԳ․ 13․ Գլ․ ԺԹ․ 22․

Բ Օր․ ԺԷ․ 12․

բաայի բնակիչներէն՝ որոնք եօթը
հարիւր ընտիր մարդիկ համրուե-
16 ցան ։ Աս բոլոր ժողովուրդին մէ-
ջը եօթը հարիւր ընտրուած ահե-
կագործ մարդիկներ կային, որոնց
ամէնն ալ պարսատիկով մազի վրայ
քար կը նետէին առանց վրիպելու ։
17 Եւ Իսրայէլի մարդիկներն ալ համ-
րուեցան․ — Բենիամինէն ՚ի զատ՝
չորս հարիւր հազար սուր քաշող
մարդ [illegible]․ ասոնք ամէնն
ալ պատերազմող մարդիկներ էին ։
18 Ու գացին՝ *Բեթէլը ելան․ և
Իսրայէլի որդիքը Աստուծոյ հար-
ցուցին ու ըսին․ Բենիամինի հետ
պատերազմելու համար՝ ո՞վ մեզի
առաջնորդ ըլլայ․ և Տէրը ըսաւ․
19 Յուդան առաջնորդ ըլլայ ։ Ու
Իսրայէլի որդիքը առաւօտուն ե-
լան, և Գաբաային դիմացը բանա-
20 կեցան ։ Ու Իսրայէլացիք Բենիա-
մինի հետ պատերազմ ընելու ելան․
և Իսրայէլացիք Գաբաային քովը
անոնց դէմ շարուեցան պատերազմի
21 համար ։ Ու Բենիամինի որդիքը
Գաբաայէն ելան, և ան օրը Իսրա-
յէլէն քսանուերկու հազար մարդ
22 գետինը փռեցին ։ Ու ժողովուրդը՝
այսինքն Իսրայէլացիք ուժովցան, և
նորէն գացին պատերազմելու հա-
մար շարուեցան նոյն տեղը, ուր որ
23 առջի օրը շարուեր էին ։ (Ու Իս-
րայէլի որդիքը ելան, և Տէրոջը
առջեւը մինչեւ իրիկուն լացին, ու
Տէրոջը հարցնելով՝ ըսին․ Մեր
եղբօրը Բենիամինին հետ պատե-
րազմելու համար նորէն ելլե՞նք․
և Տէրը ըսաւ․ Անոր դէմ ելէք ։)
24 Ու երկրորդ օրը՝ Իսրայէլի որդիքը
Բենիամինի որդւոցը մօտեցան ։
25 Ու երկրորդ օրը՝ Բենիամինեանք
Գաբաայէն անոնց դէմ ելան դի-
մադրելու համար․ և Իսրայէլի որ-
դւոցմէ նորէն տասնըութը հազար
մարդ գետինը փռեցին․ ասոնց ա-
մէնն ալ սուր քաշող մարդիկներ
էին ։
26 Ան ատենը բոլոր Իսրայէլի որ-
դիքը՝ այսինքն բոլոր ժողովուրդը
ելան Բեթէլը գացին, ու հոն
Տէրոջը առջեւը նստան լացին, և
ան օրը մինչեւ իրիկուն ծոմ պահե-
ցին, ու Տէրոջը առջեւը ողջակէզ-
ներ և խաղաղութեան զոհեր մա-
27 տուցին ։ Ու Իսրայէլի որդիքը
Տէրոջը հարցուցին․ (ու ան օրերը
Աստուծոյ ուխտին տապանակը
28 հոն էր․ Եւ ան օրերը՝ անոր առ-
ջեւը Ահարոնեան Եղիազարին որ-
դին Փենեհէսը կը կայնէր․) ու
ըսին․ Մեր եղբօրը Բենիամինին որ-
դւոցը հետ պատերազմելու համար
նորէն մէյմըն ալ ելլե՞նք, թէ ետ

Ն․ Ք․ ԴԲ․ Իրր 1406

Գլ․ Գ․ 15․ Ա Մն․ ԺԲ․ 2․

* Կամ՝ Աստուծոյ տունը․ տես Համր 23, 26․

Թուոց ԻԷ․ 21․ Գլ․ Ա․ 1․

Ծն․ ԽԹ․ 27․

Համր 26, 27․

Համր 21․

Համր 18․

Կամ՝ Աստուծոյ տունը

Յես․ ԺԸ․ 1․ Աթագ․ Դ․ 3, 4․

Յես․ ԻԴ․ 33․

Բ Օր․ Ժ․ 8․ ԺԸ․ 5․

քաշուինք ։ Եւ Տէրը ըսաւ . Ելէք .
քանզի վաղը զանոնք ձեր
ձեռքը պիտի մատնեմ ։
29 Ու Իսրայէլացիք [ա] Գաբաային
բոլորտիքը դարանակալներ դրին ։
30 Եւ Իսրայէլի որդիքը երրորդ օրը
Բենիամինի որդւոցը վրայ գացին ,
ու մէկալ անգամներուն պէս Գաբաային
31 դիմացը շարուեցան ։ Ան
ատենը Բենիամինի որդիքը ժողովուրդին
դէմը ելան , և քաղաքէն
զատուեցան , ու առջի անգամներուն
պէս սկսան ժողովուրդը
զարնել , ու երսունի չափ Իսրայէլացի
մեռցուցին ան ճամբաներուն
մէջը՝ որոնց մէկը Բեթէլ կ'ելլէր ,
32 ու մէկալը դաշտի Գաբաան ։ Եւ
Բենիամինի որդիքը ըսին . Ահա անոնք
մեր առջևը առջի անգամներուն
պէս կը կոտրուին ։ Ու Իսրայէլի
որդիքը ըսին . Փախչինք՝ ու
զանոնք քաղաքէն դուրս ճամբաները
33 հանենք ։ Եւ Իսրայէլին բոլոր
մարդիկները իրենց տեղէն ելան , ու
Բաալթամարին առջևը շարուեցան
։ Եւ Իսրայէլին դարանակալները
յանկարծ իրենց տեղէն՝ Գաբաայի
34 դաշտէն դուրս ելան ։ Ու Գաբաային
առջևը՝ բոլոր Իսրայէլէն տասը
հազար ընտրուած մարդ եկան . և
պատերազմը սաստկացաւ . [բ] ու անոնք
չէին գիտեր որ իրենց վրայ
35 չարիք հասեր է ։ Եւ Տէրը Իսրայէլին
առջևը Բենիամինը զարկաւ . ու
ան օրը Իսրայէլի որդիքը Բենիամինէն
քսանուհինգ հազար հարիւր
մարդ կոտորեցին . անոնց ամէնն ալ
36 սուր քաշող մարտիկներ էին ։ Եւ
Բենիամինի որդիքը իրենց յաղթուիլը
տեսան . [գ] քանզի Իսրայէլացիք՝
Գաբաային բոլորտիքը դըրած
դարանակալներուն ապաւինելով՝
Բենիամինեանց տեղ տուին ։
37 [դ] Եւ դարանակալները շուտով Գաբաային
վրայ յարձակեցան , ու դարանակալները
[illegible] տարածուեցան
, և բոլոր քաղաքը սուրի
38 բերնէ անցուցին ։ Ու Իսրայէլացիք
դարանակալներուն հետ՝ [ե] ժամանակ
մը որոշեր էին , որ քաղաքէն
39 մեծ կրակով ծուխ հանեն ։ Ան ատենը
Իսրայէլի մարդիկը պատերազմին
մէջը փախուստ ցուցուցին .
ու Բենիամինեանք սկսան Իսրայէլացիները
զարնել , ու երսուն մարդու
չափ մեռցուցին . քանզի ըսին
թէ՝ Անտարակոյս անոնք մեր առջևը՝
առջի պատերազմին պէս կը
40 կոտրուին ։ Բայց երբոր քաղաքէն՝
կրակին ծուխը սիւնի պէս
բարձրանալ սկսաւ , Բենիամինեանք
[զ] ետևնին դառնալով՝ նայեցան
որ քաղաքին հրդեհը երկինքը
41 կ'ելլէր ։ Ու երբոր Իսրայէլացիները
նորէն ետ դարձան ,
Բենիամինեանք ապշեցան մնացին ,
քանզի տեսան որ չարիքը իրենց
42 վրայ հասեր էր ։ Ուստի անոնք
Իսրայէլացւոց առջևէն դէպ 'ի անապատին
ճամբան դարձան . բայց
պատերազմը անոնց հասաւ . ու
քաղաքներէն ելլողները զանոնք իրենց
43 մէջը մեռցուցին ։ Այսպէս
Բենիամինեանները պաշարեցին ,
զանոնք հալածեցին , —— զանոնք
դիւրութեամբ մինչև Գաբաային
դիմացը՝ արևելեան կողմէն՝ զարկին
44 ։ Եւ Բենիամինէն տասնըութը
հազար մարդ ինկաւ . անոնց
ամէնն ալ զօրաւոր մարդիկներ էին ։
45 Ու մնացողները դարձան դէպ 'ի անապատը՝
[ա] Ռեմոնի վէմը փախան .
անոնցմէ՝ ճամբաներուն մէջը՝ հինգ
հազար մարդ ճռաքաղ ըրին . և
զանոնք մինչև Գեդոմը հալածելով՝
անոնցմէ երկու հազար մարդ զարկին
46 ։ Ու Բենիամինէն՝ ան օրը բոլոր
ինկածները քսանուհինգ հազար
սուր քաշող մարդ էր . անոնց ամէնն
ալ զօրաւոր մարդիկներ էին ։
47 [բ] Եւ վեց հարիւր մարդ դարձան , ու
անապատը՝ Ռեմոնի վէմը փախան ,
ու Ռեմոնի վէմը չորս ամիս կեցան ։
48 Եւ Իսրայէլացիք Բենիամինի որդւոցը
դառնալով , զանոնք սուրի
բերնէ անցուցին , քաղաքներուն
մէջի մարդիկներէն մինչև անասունները
, ու ինչ որ գտնուեցաւ . ու
բոլոր գտնուած քաղաքներն ալ կրակով
այրեցին ։

ա Յես. Ը. 4.
բ Յես. Ը. 14. Ես. ԽԷ. 11.
գ Յես. Ը. 15.
դ Յես. Ը. 19.
ե Կամ՝ նշան
զ Յես. Ը. 20.

ա Յես. ԺԵ. 32.
բ Դտ. ԻԱ. 13.

ԳԼ. ԻԱ

1 Ժողովուրդը Բենիամինի ցեղին կորստեանը վրայ կ'ողբան ։ 8 Գաղաադու Յաբիսը կը կոտորեցնեն , ու անկէ չորս հարիւր աղջիկ առնելով՝ ողջ մնացած Բենիամինեանց կնիկ ըլլալու կու տան ։ 16 Նաև կը խրատեն զանոնք՝ որ Սելովի մէջ պար բռնող աղջիկներէն ալ յափշտակեն ։

1 Ու [ա] Իսրայէլի մարդիկները Մասփայի
մէջ երդում ըրեր էին ,
ու ըսեր էին թէ՝ Մեզմէ բնաւ մէկ
մարդ մը իր աղջիկը Բենիամինին
2 կնիկ ըլլալու չտայ ։ Եւ ժողովուրդը
[բ] Բեթէլ երթալով՝ հոն Աստուծոյ
առջևը մինչև իրիկուն նստան
, ու ձայներնին վերցնելով՝
3 մեծ լացով մը լացին , Եւ ըսին .
Ով Իսրայէլին Տէր Աստուածը ,
ինչու համար աս բանը Իսրայէլի
մէջ պատահեցաւ , որ այսօր Իսրայէլէն
4 ցեղ մը պակսի ։ Ու հետևեալ
օրը ժողովուրդը կանուխ ելաւ
, և [գ] հոն սեղան մը շինեցին ,
ու ողջակէզներ և խաղաղութեան
զոհեր մատուցին ։

ա Դտ. Ի. 1.
բ Կամ՝ Աստուծոյ տունը. Դտ. Ի. 18, 26.
գ Բ Թագ. ԻԴ. 25.

Ն · Ք · Ք ·
Իրր 1406

գ Գլ · ե · 23 ։

դ ա Թագ · ժա · 1 ։ լա · 11 ։

ե Հմր 5 ։ Գլ · ե · 23 ։ ա Թագ · ժա · 7 ։

զ Թւ · լա · 17 ։

է Յես · ժը · 1 ։

ը Գլ · ի · 47 ։

թ Բ Օր · ի · 10 ։

ժ Հմր 6 ։

5 Ու Իսրայէլի որդիքը ըսին . Իսրայէլին ամէն ցեղերէն՝ ժողովուր-
դին հետ Տէրոջը առջեւ չելլողը
ո՞վ է . գ քանզի Տէրոջը առջեւ Մաս-
փա չելլող մարդուն համար մեծ
երդում ըրեր էին , ըսելով թէ՝ Ա-
նիկայ անպատճառ պիտի մեռնի ։
6 Ան ատենը Իսրայէլի որդիքը՝ իրենց
եղբօրը Բենիամինին համար ցաւե-
լով ըսին . Այսօր Իսրայէլէն մէկ
7 ցեղ մը բնաջինջ եղաւ ։ Ասոնց մնա-
ցածներուն ի՞նչ ընենք , որ անոնց
կնիկներ ըլլան . քանզի մենք Տէ-
րոջը անունովը երդում ըրինք՝ որ
մեր աղջիկներէն անոնց կնիկ չտանք ։
8 Ու ըսին . Իսրայէլի ցեղերէն ո՞վ է
որ Տէրոջը առջեւ Մասփա չելաւ .
և ահա դ Գաղաադու Յաբիսէն՝
բնաւ մարդ մը եկած չէր բանակը
9 ու ժողովքը ։ Ու ժողովուրդը աչքէ
անցուցին . և ահա անոնց մէջը
Գաղաադու Յաբիսի բնակիչներէն
10 մարդ մը չգտնուեցաւ ։ Ան ատե-
նը ժողովքը՝ խիստ զօրաւորներէն
հոն տասներկու հազար մարդ խըր-
կեցին , ու անոնց պատուիրելով ը-
սին . ե Գացէք , և Գաղաադու Յա-
բիսին բնակիչները սուրի բերնէ
անցուցէք , կնիկներն ալ ու տղաք-
11 ներն ալ ։ Ու ձեր ընելու բանը
աս է . զ Ամէն էրիկ մարդը՝ ու էրիկ
մարդու անկողինը գիտցող ամէն
12 կնիկը կորսնցուցէք ։ Ու Գաղա-
ադու Յաբիսի բնակիչներուն մէջը
չորս հարիւր կոյս աղջիկներ գը-
տան , որ անոնք արուի հետ պառ-
կած չէին , ու էրիկ մարդ չէին գի-
տեր , և զանոնք Քանանու երկրին
13 մէջ է Սելովի բանակը բերին ։ Ու
բոլոր ժողովքը մարդ խրկելով ,
ը Ռեմմոնի վէմը եղող Բենիամինի
որդւոցը խօսեցան , և թ զանոնք խա-
14 ղաղութեան հրաւիրեցին ։ Ու ան
ատենը Բենիամինեանք դարձան . և
անոնց ան կնիկները տուին , որ
Գաղաադու Յաբիսի կնիկներէն
ողջ թողուցեր էին . բայց անոնց
15 բաւական չեղան ։ Ու ժողովուր-
դը ժ Բենիամինի համար ցաւե-
ցաւ . քանզի Տէրը Իսրայէլի
ցեղերուն մէջ խրամատութիւն
ըրաւ ։
16 Ու ժողովքին ծերերը ըսին . Մը-
նացածներուն ի՞նչ ընենք՝ կնիկներ
տալու համար . որովհետև Բենիա-
մինի ցեղին կնիկները կորսուեցան ։
17 Ու ըսին . Ողջ մնացող Բենիամի-
նեանց ժառանգութիւն թող մնայ ,
որ Իսրայէլէն ցեղ մը բնաջինջ չըլ-
18 լայ ։ Ու մենք անոնց՝ մեր աղջիկնե-
րէն կնիկ չենք կրնար տալ . ի քան-
զի Իսրայէլի որդիքը երդում ընե-
լով ըսին թէ՝ Բենիամինի կնիկ
19 տուողը անիծեալ ըլլայ ։ Ու ը-
սին . Ահա տարուէ տարի Տէրոջը
տօնախմբութիւն կ՚ըլլայ Սելովի
մէջ , ան տեղը՝ որ Բեթելի հիւ-
սիսային կողմը , ու Բեթելէն Սիւ-
քէմ ելլող ճամբուն արևելեան
կողմը , և Ղեբօնայի հարաւային
20 կողմը կ՚իյնայ ։ Ու Բենիամինի
որդւոցը պատուիրելով՝ ըսին . Գա-
ցէք՝ այգիներուն մէջը պահուե-
21 ցէք . Ու երբոր տեսնէք որ Սելովի
աղջիկները լ պար բռնելով խաղա-
լու ելեր են , ան ատենը այգիներէն
ելէք , և ամէն մէկերնիդ Սելովի
աղջիկներէն ձեզի մէյմէկ կնիկ
յափշտակեցէք , ու Բենիամինի եր-
22 կիրը գացէք ։ Ու թէ որ անոնց
հայրերը կամ եղբայրները մեզի գա-
լով՝ գանգատ ընեն , անոնց կ՚ըսենք
թէ՝ Մեր սիրոյն համար շնորհք
ըրէք անոնց . քանզի մենք պատե-
րազմին մէջը՝ անոնց ամենուն մէյ-
մէկ կնիկ չպահեցինք . ու հիմա
դուք չտուիք անոնց , որ յանցաւոր
23 ըլլաք ։ Ու Բենիամինի որդիքը
անանկ ըրին , ու իրենց թուոյն
չափ՝ պար բռնողներէն կնիկներ
յափշտակելով՝ առին ու գացին ի-
րենց ժառանգութիւնը դարձան ,
ու խ քաղաքները շինեցին , և անոնց
24 մէջը բնակեցան ։ Ու ան ատենը
Իսրայէլի որդիքը՝ անկէ ամէն մարդ
իր ցեղին ու իր ազգատոհմին գնաց .
և ամէն մարդ անկէ իր ժառանգու-
25 թեանը ելաւ ։ ծ Ան օրերը Իսրայէլի
մէջ թագաւոր չկար . կ Ամէն մարդ
իր աչքին հաճելի եղածը կ՚ընէր ։

Ն · Ք · Ք ·
Իրր 1406

ի Հմր 1 ։ Գլ · ժա · 35 ։

լ Տն· Ել · ժե · 20 ։ Գլ · ժա · 34 ։ ա Թագ · ժը · 6 ։ Երմ · լա · 13 ։

խ Տն· Գլ · ի · 48 ։

ծ Գլ · ժէ · 6 ։ ժը · 1 ։ ժթ · 1 ։

կ Բ Օր · ժբ · 8 ։ Գլ · ժէ · 6 ։

ԳԻՐՔ ՀՌՈՎԹԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Եղիմելէք սովի պատճառով Մովաբացւոց երկիրը կ'երթայ, ու հոն կը մեռնի։ 4 Մաալոն և Քելլոն՝ Մովաբացի կիներ կ'առնեն իրենց, ու կը մեռնին։ 6 Նոեմի իր քաղաքը դառնալու ատենը՝ 8 իր հարսները կը յորդորէ որ իր հետը չերթան։ 14 Որփա անկէ կը դառնայ, բայց Հռութ հաստատուն մտքով կ'ընկերանայ անոր. 19 որոնք երկուքնին ալ Բեթլէհէմ հասնելով՝ սիրով կ'ընդունուին։

1 ‒ Դատաւորաց կառավարութեան
օրերը՝ ᵃերկրին վրայ սով եղաւ.
և ᵇՅուդայի Բեթլէհէմէն մէկ
մարդ մը՝ իր կնիկովը ու երկու որդիներովը
Մովաբի երկիրը պանդխտանալու
2 գնաց. Եւ այն մարդուն
անունը՝ Եղիմելէք, ու կնկանը
անունը՝ Նոեմի, ու երկու որդւոցը
անունները՝ Մաալոն ու Քելլոն
էին. անոնք ᶜԵփրաթացի էին՝
Յուդայի Բեթլէհէմէն, և ᵈՄովաբի
երկիրը գացին, ու հոն բնակեցան։
3 Եւ Նոեմիին էրիկը Եղիմելէք
մեռաւ. ու անիկայ իր երկու
4 որդիներովը մնաց, Որոնք իրենց
Մովաբացի կիներ առին. մէկուն
անունը՝ Որփա, ու մէկալին անունը՝
Հռութ էր. և անոնք հոն
5 տասը տարիի չափ նստան։ Ու
Մաալոնը և Քելլոնը՝ երկուքն ալ
մեռան. և կնիկը՝ իր երկու որդւոցմէն
ու էրիկէն զուրկ մնաց։

6 Եւ անիկայ իր երկու հարսներովը
ելաւ, որ Մովաբի երկրէն դառնայ.
քանզի Մովաբի երկրին մէջը
լսեր էր որ Տէրը ᵉիր ժողովուրդին
այցելութիւն ըրեր է՝ ᶠանոնց հաց
7 տալով։ Ու անիկայ իր եղած տեղէն՝
իր երկու հարսներուն հետը
ելաւ. և Յուդայի երկիրը դառնալու
համար ճամբորդութիւն կ'ընէին։
8 Ու Նոեմի իր երկու հարսներուն
ըսաւ. ᵍԳացէք, և ամէն
մէկերնիդ թող իր մօրը տունը
դառնայ. ‒ ʰՏէրը ձեզի ողորմութիւն
ընէ, ինչպէս որ դուք ⁱմեռածներուն
9 ու ինծի ըրիք. Տէրը
ձեզի տայ, որ ամէն մէկերնիդ իր
էրկանը տունը ʲհանգստութիւն
գտնէ. ու զանոնք համբուրեց. և
անոնք ձայներնին վերցնելով՝ լացին.
10 Ու անոր ըսին. Մենք անպատճառ
քու հետդ քու ժողովուրդիդ
11 կը դառնանք։ Բայց Նոեմի
ըսաւ. Ո՛վ իմ աղջիկներս՝ ետ
դարձէք. ինչո՞ւ համար իմ հետս
պիտի երթաք. միթէ իմ արգանդիս
մէջը ուրիշ տղաքներ կա՞ն, ᵏոր
12 ձեզի էրիկ ըլլան։ Ետ դարձէք
իմ աղջիկներս, ‒ գացէք. քանզի
ես պառւեր եմ, ու նորէն պիտի
չկարգուիմ. թէ որ յոյս ունիմ
ըսելով՝ ես գիշեր կարգուելու ըլլայի,
ու տղաքներ ալ ծնանէի,
13 Դուք՝ մինչև անոնց մեծնալը պիտի
սպասէի՞ք, ‒ դուք ատոր համար
պիտի չկարգուէի՞ք՝ ու [illegible] պիտի
մնայիք. չէ աղջիկներս, քանզի ˡձեզի համար շատ՝ կը ցաւիմ.
որովհետև *Տէրոջը ձեռքը իմ վրաս
14 †ծանրացաւ։ Ու անոնք նորէն
ձայներնին վերցնելով՝ լացին։
Եւ Որփա իր կեսուրը համբուրեց.
բայց Հռութ անկէ ᵐչզատուեցաւ։
15 Սակայն Նոեմի ըսաւ. Ահա քու
ներդ՝ իր ժողովուրդին ու իր աստուածներուն
դարձաւ. ⁿդուն ալ
16 ներոջդ ետևէն ետ դարձիր։ Եւ
Հռութ ըսաւ. ᵒԻմ վրաս մի իյնար
որ քեզ թողում, ու քեզմէ
հեռանամ. քանզի ուր որ երթաս,
հոն պիտի երթամ, և ուր որ մնաս,
հոն պիտի մնամ. ᵖքու ժողովուրդդ
իմ ժողովուրդս ըլլայ, ու քու
Աստուածդ՝ իմ Աստուածս ըլլայ.
17 Ուր որ մեռնիս, ես ալ հոն պիտի
մեռնիմ, ու հոն թաղուիմ. ᑫՏէրը
ինծի այսպէս՝ ու աւելի աւելի
ընէ, թէ որ զիս քեզմէ՝ մահուանէ
18 [illegible] բան մը զատէ։ ʳԵրբոր Նոեմի
տեսաւ որ անիկայ միտքը դրեր է
իր հետը գալու, ալ չխօսեցաւ անոր։

19 Ու երկուքը միասին գացին, մինչև
որ Բեթլէհէմ հասան. ու երբոր
Բեթլէհէմ մտան, ˢանոնց
պատճառովը բոլոր քաղաքը շարժեցաւ,
ու կ'ըսէին. ᵗԱրդեօք
20 Նոեմին ասիկայ է։ Եւ անիկայ
անոնց ըսաւ. Զիս ‡Նոեմի մի
կանչէք, զիս ‖Մարա կանչեցէք.
քանզի Ամենակարողը դառնութեամբ
21 լեցուց զիս. Ես լեցուն
գացի, ու Տէրը զիս պարապ դարձուց.
ինչո՞ւ զիս Նոեմի կը կանչէք.

Ն. Ք. Դ-Բ.
իբր 1322

ա Դատ. Բ. 16.
բ Տես Ծնն. ԺԲ. 10. ԻԶ. 1. Գ Թագ. Ը. 1.
գ Դատ. ԺԷ. 8.
դ Տես Ծնն. ԼԵ. 19.
ե Դատ. Գ. 30.

իբր 1312

ե Ել. Դ. 31. Ղուկ. Ա. 68.
զ Սաղմ. ՃԼԲ. 15. Մատ. Զ. 11.
է Տես Յես. ԻԴ. 15.
ը Բ Տիմ. Ա. 16. 17. 18.
թ Հռմ 5. Գլ. Բ. 20.
ժ Գլ. Գ. 1.

Ն. Ք. Դ-Բ.
իբր 1312

ի Ծնն. ԼԸ. 11. Բ Օր. ԻԵ. 5.
* Կամ՝ ձեզմէ աւելի
լ Դատ. Բ. 15. Յոբ. ԺԹ. 21. Սաղ. ԼԸ. 2. ԼԹ. 9. 10.
† Եբր. ելաւ.
խ Առակ. ԺԷ. 17. ԺԸ. 24.
ծ Դատ. ԺԱ. 24.
կ Տես Յես. ԻԴ. 15. 19. Գ Թագ. Բ. 2. Ղուկ. ԻԴ. 28.
հ Դ Թագ. Բ. 2. 4. 6.
ձ Գլ. Բ. 11. 12.
ղ Ա Թագ. Գ. 17. Ի. 22. Բ Թագ. Գ. 13. Դ Թագ. Գ. 31.
ճ Գործ. ԻԱ. 14.
մ Մատ. ԻԱ. 10.
յ Տես Եսայ. ԻԳ. 7. Ողբ. Բ. 15.
‡ Այս՝ հաճելի.
‖ Այս՝ դառն.
ն Տես Յոբ. Ա. 21.

Ն · Ք · ԴՔ · Իբր. 1312

քանզի Տէրը ինծի դէմ վկայութիւն տուաւ", ու Ամենակարողը 22 զիս վշտացուց ։ Այսպէս Նոեմի՝ իր հարսին Մովաբացի Հռութին հետ՝ Մովաբի երկրէն ետ դարձաւ. ու գարիի հնձոց սկիզբը Բեթլեհէմ հասան ։

Կամ՝ զիս խոնարհեցուց ։
Ել. Թ. 31. 32. Գլ. Բ. 23. Բ Թագ. ԻԱ. 9.

ԳԼ. Բ

1 Հռութ հասկ կը ժողվէ Բոոսին արտերէն ։ 4 Բոոս իմանալով անոր ո՛վ ըլլալը՝ 8 մարդասիրութիւն կը ցուցնէ անոր ։ 18 Եւ Հռութ իր բոլոր ժողվածը Նոեմիին կը տանի ։

1 Ու Նոեմին իր երկանը կողմանէ մէկ ազգական մը ունէր. անիկայ Եղիմելէքին ազգատոհմէն էր, ու շատ հարուստ մարդ մըն էր, և 2 անոր անունը Բոոս էր ։ Ու Մովաբացի Հռութը Նոեմիին ըսաւ. Արտերը երթամ, և որո՛ւն աչքին առջևը ողորմութիւն գտնելու ըլլամ, անոր ետևէն երթամ, ու հասկեր ժողվեմ ։ Ու անիկայ ըսաւ 3 անոր. Գնա՛ աղջիկս ։ Ու անիկայ գնաց. և արտի մը մէջ մտնելով՝ հնձողներուն ետևէն հասկ կը ժողվէր. ու այնպէս պատահեցաւ՝ որ անիկայ Եղիմելէքին ազգատոհմէն եղող Բոոսին արտին մէջը գտնուեցաւ ։

Գլ. Գ. 2. 12.
Գլ. Դ. 21. Մատ. Ա. 5.
Ղև. ԺԹ. 9. Բ Օր. ԻԴ. 19.

4 Ու ահա Բոոս Բեթլեհէմէն եկաւ, ու հնձողներուն ըսաւ. Տէրը ձեր հետ ըլլայ ։ Ու անոնք ըսին. 5 Տէրը քեզ օրհնէ ։ Ու Բոոս՝ հնձողներուն վրայ կեցող իր մանչուն ըսաւ. Աս աղջիկը որո՞ւնն է ։ 6 Ու հնձողներուն վերակացու մանչը պատասխան տուաւ ու ըսաւ. Նոեմիին հետ Մովաբի երկրէն 7 դարձող Մովաբացի աղջիկն է. Ու ինծի ըսաւ. Կ՚աղաչեմ, որաններուն մէջը հնձողներուն ետևէն հասկ քաղեմ ու ժողվեմ. ու անիկայ առտուանց կանուխ եկաւ, ու մինչև հիմա կեցաւ, միայն թէ հիմա քիչ մը տունը նստաւ ։

Սաղ. ՃԻԹ. 7. 8. Ղուկ. Ա. 28. Բ Թես. Գ. 16.
Գլ. Ա. 22.

8 Ու Բոոս ըսաւ Հռութին. Մըտիկ ըրէ՝ աղջիկս. հասկ ժողվելու համար՝ ուրիշին արտը չերթաս, ու աս տեղէն ալ չզատուիս, հապա հոս իմ աղջիկներուս քովը կենաս. 9 Քու աչքերդ անոնց հնձած արտին վրայ ըլլան, ու անոնց ետևէն գնա. ահա մանչերուն ապսպրեր եմ որ քեզի չդպչին. ու երբոր ծարաւիս, ամաններուն քովը գնա, ու մանչե10րուն քաշած ջուրէն խմէ ։ Ու աղջիկը երեսի վրայ ինկաւ, ու գետնէն երկրպագութիւն ընելով՝ անոր ըսաւ. Ինչո՞ւն է որ ես քու աչքերուդ առջևը շնորհք կը գտնեմ, ու դուն ինծի հետ ծանօթութիւն կ՚ընես. որովհետև ես մէկ օտարկը11նիկ մըն եմ ։ Ու Բոոս պատասխան տուաւ, ու անոր ըսաւ. Քու էրկանդ մեռնելէն ետքը՝ դուն քու կեսուրիդ ինչ որ ըրիր, բոլորն ալ պատմեցին ինծի, և թէ ինչպէս քու հայրդ ու մայրդ և ծնած երկիրդ թողուցիր, ու եկար ան ժողովուրդին՝ որն որ առաջուց չէիր 12 ճանչնար ։ Քու գործքիդ փոխարէն Տէրը հատուցում ընէ, և քու վարձքդ Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն կողմանէ առատապէս տրուի. քանզի դուն եկար որ անոր թևերուն տակը ապաստանարան մը 13 գտնես ։ Ու անիկայ ըսաւ. Ո՛վ Տէր իմ, քու աչքերուդ առջևը շնորհք գտնեմ. քանզի դուն զիս մխիթարեցիր, ու քու աղախինիդ քաղցրութեամբ խօսեցար, թէպէտև ես քու աղախիններուդ մէ14կուն պէս ալ չեմ ։ Ու Բոոս կերակուրի ատենը անոր ըսաւ. Հոս եկուր. ու հացէն կեր, և պատառդ քացախին մէջը թաթխէ ։ Ուստի անիկայ հնձողներուն քովը նստաւ. ու անոր՝ բոհրած ցորեն տուաւ. ան ալ կերաւ կշտացաւ, և աւել15ցածը պահեց ։ Ու երբոր հասկ ժողվելու ելաւ, Բոոս իր մանչերուն պատուիրելով՝ ըսաւ. Թող որաններուն մէջէն ալ ժողվէ, ու 16 զանիկայ մի՛ ամչցնէք. Ու խուրձերէն ալ անոր համար գետինը ձըգեցէք, ու թող տուէք որ ժողվէ, և զանիկայ մի՛ յանդիմանէք ։ 17 Ու անիկայ մինչև իրիկուն ան արտին մէջը մնալով՝ հասկեր ժողվեց. ու երբոր ժողվածը ծեծեց, մէկ ար18դուի չափ գարի եղաւ ։ Ու զանիկայ առաւ, ու քաղաքը մտաւ. և կեսուրը անոր ժողվածը տեսաւ. ու Հռութ հանեց ան իր կշտացածէն աւելցածը անոր տուաւ ։

Ա Թագ. ԻԵ. 23.
Ն · Ք · ԴՔ · Իբր 1312
Գլ. Ա. 14. 16. 17.
Ա Թագ. ԻԴ. 19.
Գլ. Ա. 16. Սաղ. ԺԷ. 8. ԼԶ. 7. ԾԷ. 1. ԿԳ. 7.
Ծն. ԼԳ. 15. Ա Թագ. Ա. 18.
Ծն. ԼԴ. 3. Դատ. ԺԹ. 3.
Ա Թագ. ԻԵ. 41.
Հմր 18.
Տես Հմր 14.

19 Ու կեսուրը անոր ըսաւ. Այսօր ո՞ւսկից հասկ ժողվեցիր, և ո՞ւր բանեցար. Քեզի ճանչցողութիւն ընողը օրհնեալ ըլլայ ։ Ան ատենը անիկայ իր կեսուրին իմացուց թէ որուն քովը բաներ է, ու ըսաւ. Ան մարդը՝ որուն քովը ես այսօր 20 բանեցայ, Բոոս կը կոչուի ։ Ու Նոեմի իր հարսին ըսաւ. Անիկայ Տէրոջմէն օրհնեալ ըլլայ, որ կենդանիներէն ու մեռածներէն իր ողորմութիւնը չկտրեց. և Նոեմի անոր ըսաւ. Ան մարդը մեր ազգատոհմէն է. անիկայ մօտ ազգական 21 է մեզի ։ Ու Մովաբացի Հռութը ըսաւ. Անիկայ նաև ինծի ըսաւ թէ՝ իմ մանչերուս քովէն չզատուիս, մինչև որ անոնք իմ բոլոր 22 հունձքս լմնցընեն ։ Ու Նոեմի իր հարսին՝ Հռութին ըսաւ. Աղէկ է՝ աղջիկս, որ դուն անոր աղջիկ-

Հմր 10. Սաղ. ԽԱ. 1.
Գլ. Գ. 10. Բ Թագ. Բ. 5. Յոբ. ԻԹ. 13.
Առակ. ԺԷ. 17.
Գլ. Գ. 9. Դ. 6. Ղև. ԻԵ. 25.

Ն. Ք. ԴՔ. Իր 1312

ներուն հետ երթաս, ու քեզ ուրիշ 23 արտի մը մէջ չտեսնեն ։ Եւ անիկայ Բոոսին աղջիկներէն չզատուեցաւ. ու մինչեւ գարիին հնձոց և ցորենին հնձոց լմննալը՝ հասկ ժողվեց, ու իր կեսուրին քովը կը բնակէր ։

ԳԼ. Գ

1 Նոեմիին խրատովը՝ 5 Հռութ՝ Բոոսին ոտքերուն քովը կը պառկի ։ 8 Բոոս ազգականութեան իրաւունքը կը խոստովանի ։ 14 ու վեց չափ գարի տալով՝ զանիկայ տուն կը խրկէ ։

1 Եւ անոր կեսուրը Նոեմին անոր ըսաւ. Աղջիկս, քեզի −հանգստութիւն ‡չփնտռեմ, որ քեզի 2 աղէկ ըլլայ ։ Հիմա Բոոսը մեր ազգականը չէ՞, որ դուն ‡անոր աղջիկներուն քովը կեցար. ահա անիկայ աս գիշեր կալին մէջը գարին կը 3 հոսէ ։ Եւ դուն լուացուէ, †ու իւղով օծուէ, և լաթերդ հագիր, ու կալը իջիր. և մինչեւ որ ուտելը ու խմելը չլմնցընէ, ան մարդուն 4 մի՛ յայտնուիր ։ Ու երբոր քնանայ, անոր պառկած տեղը իմացիր, և գնա՛ անոր ոտքերուն կողմէն ծածկոցը բաց՝ ու պառկէ, և անիկայ քեզի պիտի իմացընէ թէ ինչ ընելու 5 ես ։ Ու Հռութ անոր ըսաւ. Ամէն ինծի ապսպրածներդ պիտի ընեմ ։

6 Եւ կալը իջաւ, ու կեսուրին ա- 7 մէն ապսպրածին պէս ըրաւ ։ Եւ Բոոս՝ ուտելէն, խմելէն, ու *սիրտը զուարճանալէն ետքը՝ դիզուած ցորենին եզերքը պառկելու գնաց. և Հռութ ալ կամացուկ մը գնաց, ու անոր ոտքերուն կողմէն ծածկո- 8 ցը բացաւ, և պառկեցաւ ։ Ու կէս գիշերուն մարդը վախցաւ, ու ծռելով [illegible]՝ ահա իր ոտքերուն քովը կնիկ մը պառկեր էր ։ 9 Եւ ըսաւ. Դուն ո՞վ ես ։ Ու անիկայ ըսաւ. Ես քու աղախինդ Հռութն եմ. ‡և քու քղանցքդ քու աղախնոյդ վրայ տարածէ. քանզի 10 դուն ‡մօտ ազգական ես ։ Ան ալ ըսաւ. ‡Դուն Տէրոջմէն օրհնեալ ըլլաս՝ աղջիկս. քու ետքի աղէկութիւնդ ‡առջինէն մեծ է. որովհետեւ աղքատ կամ հարուստ երիտասարդներուն ետեւէն չգացիր ։ 11 Եւ հիմա ո՛վ աղջիկս՝ մի՛ վախնար, դուն ինծի ինչ որ ըսես, քեզի պիտի ընեմ. քանզի իմ *քաղաքիս բոլոր ժողովուրդը" գիտէ որ դուն 12 ‡առաքինի կնիկ մըն ես ։ Ու հիմա իրաւցընէ ես ‡քու ազգականդ եմ. բայց ‡ինծմէ մօտ ուրիշ ազգական 13 ալ կայ ։ Աս գիշեր հոս կեցիր, ու թէ որ անիկայ ‡առաւօտուն իր ազգականութեան պարտաւորութիւնը քեզի հատուցանել ուզէ, աղէկ, թող հատուցանէ. բայց թէ որ անիկայ ազգականութեան պարտաւորութիւնը քեզի հատուցանել չուզէ, ան ատենը ես կը հատուցանեմ, ‡կենդանի է Տէր. մինչեւ առաւօտ հոս պառկէ ։

14 Ուստի մինչեւ առաւօտ անոր ոտքերուն քովը պառկեցաւ. ու Հռութ, երբոր մարդիկ դեռ չէին կրնար մէկզմէկ ճանչնալ, ելաւ. և Բոոս ըսաւ. ‡Մարդ չգիտնայ որ 15 կալին մէջը կնիկ մտեր է ։ Նաեւ ըսաւ. Վրայի ծածկոցդ բեր, ու զանիկայ բռնէ ։ Եւ Հռութ զանիկայ բռնեց. ու անոր վեց չափ գարի չափեց, ու անոր վրայ բեռնաւորեց. և անիկայ քաղաքը գը- 16 նաց ։ Ու Հռութ իր կեսուրին դարձաւ, որ անոր ըսաւ. Ո՛վ աղջիկս՝ †ինտո՞ր ես. ու անիկայ անոր պատմեց ինչ որ ան մարդը ըրաւ 17 իրեն. Եւ ըսաւ. Ինծի աս վեց չափ գարին տուաւ, ըսելով. Քու 18 կեսուրիդ պարապ չերթաս ։ Եւ Նոեմի ըսաւ. ‡Աղջիկս՝ նստէ, մինչեւ որ գիտնաս թէ աս գործը ինչպէս պիտի լմննայ. քանզի ան մարդը մինչեւ որ աս գործը այսօր չլմնցընէ, չհանգստանար ։

ԳԼ. Դ

1 Բոոս դատաստանի կը կանչէ Եղիմելէքին ամենէն մօտ ազգականը ։ 6 Իսկ անիկայ Իսրայէլի մէջ եղած սովորութեանը համեմատ ազգականութեան իրաւունքը կատարելը կը մերժէ ։ 9 Բոոս կը փրկէ մեռնողին ժառանգութիւնը ։ 11 ու իրեն կնիկ կ'առնէ Հռութը. որ Դաւիթին մեծ հայրը Ովբէդը կը ծնանի ։ 18 Փարեսին ազգարանութիւնը ։

1 Եւ Բոոս դուռը ելաւ, ու հոն նստաւ. և ահա −ան Բոոսին ըսած ազգականը կ'անցնէր. ու Բոոս անունովը կանչեց զանիկայ, ու ըսաւ. Եկուր՝ հոս նստէ. և 2 անիկայ դարձաւ ու նստաւ ։ Ան ատենը անիկայ ‡քաղաքին ծերերէն տասը մարդ առաւ, ու անոնց ըսաւ. Աս տեղս նստեցէ՛ք. և անոնք նստան ։ 3 Եւ ան ազգականին ըսաւ. Մովաբի երկրէն դարձող Նոեմին՝ մեր եղբօրը Եղիմելէքին արտին բաժինը ծախելու վրայ է. 4 Ու ես մտածեցի որ քեզի իմացընեմ, ու ըսեմ. Զանիկայ ‡աս նստողներուն առջեւը ու իմ ժողովուրդիս ծերերուն առջեւ ‡ծախու առ. թէ որ ազգականութեան իրաւունքով զանիկայ ծախու առնել կ'ուզես, ծախու առ. բայց թէ որ ծախու առնել չես ուզեր, ինծի իմացուր որ գիտնամ. ‡քանզի քեզմէ 'ի զատ ազգականութեան իրաւունքը կատարելու մէկը չկայ,

− Գլ. ա. 9.
‡ ա Կոր. է. 36. ա Տիմ. ե. 8.
‡ Գլ. բ. 8.
† բ Թագ. ժդ. 2.
‡ Դատ. ժթ. 6. 9. 22. բ Թագ. ժգ. 23. Եսթ. ա. 10.
‡ Եզեկ. ժզ. 8.
‡ Գլ. բ. 20. Հմր 12.
‡ Գլ. բ. 20.
‡ Գլ. ա. 8.
* Եբր. ժողովրդիս բոլոր դուռը
‡ Առակ. ժբ. 4.
‡ Հմր 9.
‡ Գլ. դ. 1.
‡ Օր. իե. 5. Գլ. դ. 5. Մատ. իբ. 24.

Ն. Ք. ԴՔ. Իր 1312
‡ Դատ. ը. 19. Երեմ. դ. 2.
‡ Հռոմ. ժբ. 17. ժդ. 16. ա Կոր. ժ. 32. բ Կոր. ը. 21. ա Թես. ե. 22.
† Կամ՝ ով
‡ Սաղ. լէ. 3. 5.
− Գլ. գ. 12.
‡ գ Թագ. իա. 8. Առակ. լա. 23.
‡ Ծն. իգ. 18.
‡ Երեմ. լբ. 7. 8.
‡ Ղև. իե. 25.

ու քեզմէ ետքը ես եմ ։ Եւ անիկայ
ըսաւ . Ես ազգականութեան
5 իրաւունքը կը կատարեմ ։ Ու Բոոս
ըսաւ . Դուն Նոեմիին ձեռքէն արտը
ծախու առած օրդ՝ մեռնողին
կնիկէն՝ Մովաբացի Հռութէն ալ
ծախու առնելու ես , [դ] որ մեռնողին
անունը պահես իր ժառանգութեանը
6 մէջ ։ [ե] Եւ ազգականը ըսաւ .
Ես իմ ազգականութեանս իրաւունքը
չեմ կրնար կատարել , չըլլայ
որ իմ ժառանգութիւնս աւրեմ .
իմ ունեցած ազգականութեանս
իրաւունքը դուն կատարէ .
քանզի ես չեմ կրնար կատարել ։
7 ([զ] Ու Իսրայէլի մէջ առաջուց աս
սովորութիւնը կար փրկելու ու ծախու
առնելու գործքերուն մէջ՝ ամէն
բան հաստատելու համար .
մարդը իր կօշիկը կը հանէր , ու իր
ընկերին կու տար . և ասիկայ Իսրայէլի
մէջ վկայութիւն կ'ըլլար ։)
8 Ուստի ազգականը Բոոսին ըսաւ .
Դուն ծախու առ . ու իր կօշիկը
հանեց ։

9 Եւ Բոոս ծերերուն ու բոլոր ժողովուրդին
ըսաւ . Դուք այսօր վկայ
էք , որ ես Եղիմելէքին բոլոր
ստացուածքը , ու Քելէոնին և Մաալոնին
բոլոր ստացուածքը՝ Նոեմիին
10 ձեռքէն ծախու առի . Ու Մաալոնին
կնիկը՝ Մովաբացի Հռութն
ալ ինծի կնիկ առի , որ մեռնողին
անունը պահեմ իր ժառանգութեանը
մէջ , [է] ու մեռնողին անունը
իր եղբայրներէն ու իր բնակարանին
դռնէն չվերնայ . դուք աս
11 բանին համար այսօր վկայ էք ։ Ան
ատենը դրանը եղող բոլոր ժողովուրդը
ու ծերերը ըսին . Վկայ

Ն · Ք · Ծ · Իբր 1312

[դ] Ծնն · ԼԸ · 8 · Բ Օր · ԻԵ · 5 · 6 · Գլ · Գ · 13 · Մատ · ԻԲ · 24 ·
[ե] Գլ · Գ · 12 · 13 ·
[զ] Բ Օր · ԻԵ · 7 · 9 ·
[է] Բ Օր · ԻԵ · 6 ·

ենք . [ը] Տէրը քու տունդ մտնող
կնիկը Ռաքէլին ու Լիային պէս ընէ ,
որ անոնց երկուքը [թ] Իսրայէլին
տունը շինեցին . և դուն [ժ] Եփրաթայի
մէջ ուժովցիր , ու Բեթլեհեմի
12 մէջ անուն վաստըկէ ։ Ու
քու տունդ Փարեսին տանը պէս
ըլլայ , [ի] որն որ Թամարը ծնաւ
Յուդային , [լ] ան սերունդով՝ որ
Տէրը պիտի տայ քեզի աս նորահասակ
կնիկէն ։

13 Եւ Բոոս [խ] Հռութը առաւ , որ
իրեն կնիկ եղաւ , ու անոր մտաւ .
և [ծ] Տէրոջը ողորմութեամբը յղացաւ
14 , ու որդի մը ծնաւ ։ Եւ [կ] կնիկները
Նոեմիին ըսին . Օրհնեալ
ըլլայ Տէրը , որ այսօր քեզ առանց
մօտ ազգականի չթողուց , որ անոր
15 անունը Իսրայէլի մէջ յիշուի . Ու
անիկայ քու հոգւոյդ մխիթարութիւնը՝
և ծերութեանդ [հ] դարմանը
ըլլայ . քանզի զանիկայ՝ քեզ
սիրող հարսդ ծնաւ , որ քեզի [ձ] եօթը
16 որդիէ աղէկ է ։ Ու Նոեմի՝
տղան առաւ , իր գիրկը դրաւ , և
17 անոր դայեակը եղաւ ։ [ղ] Եւ դրացի
կնիկները անոր անուն դրին , ըսելով
. Նոեմիին որդի մը ծնաւ . և
անոր անունը Ովբէթ կոչեցին . ասիկայ
Դաւիթին հօրը Յեսսէին
հայրն էր ։

18 Ու Փարեսին ծնունդները ասոնք
19 են . [ճ] Փարէս ծնաւ Եսրոնը , Ու
Եսրոն ծնաւ [մ] Արամը , և Արամ[մ]
20 ծնաւ Ամինադաբը , Ու Ամինադաբ
ծնաւ [յ] Նաասոնը , և Նաասոն [ն] ծնաւ
21 Սաղմոնը , Ու Սաղմոն ծնաւ
22 Բոոսը , և Բոոս ծնաւ Ովբէդը , Ու
Ովբէդ ծնաւ Յեսսէն , և Յեսսէ
ծնաւ [շ] Դաւիթը ։

Ն · Ք · Ծ · Իբր 1312

[ը] Սաղ · ՃԻԷ · 3 · ՃԻԸ · 3 ·
[թ] Բ Օր · ԻԵ · 9 ·
[ժ] Ծնն · ԼԵ · 16 · 19 ·
[ի] Ծնն · ԼԸ · 29 · Ա Մն · Բ · 4 · Մատ · Ա · 3 ·
[լ] Ա Թագ · Բ · 20 ·
[խ] Գլ · Գ · 11 ·
[ծ] Ծնն · ԻԹ · 31 · ԼԳ · 5 ·
[կ] Ղուկ · Ա · 58 · Հռով · ԺԲ · 15 ·
[հ] Ծնն · ԽԵ · 11 · Սաղ · ԾԵ · 22 ·
[ձ] Ա Թագ · Ա · 8 ·
[ղ] Ղուկ · Ա · 58 · 59 ·
[ճ] Ա Մն · Բ · 4 · 5 · Մատ · Ա · 3 ·
[մ] Կամ՝ Րամ , և Րամ
[յ] Թւ · Ա · 7 ·
[ն] Մատ · Ա · 4 · 5 ·
[շ] Ա Մն · Բ · 15 · Մատ · Ա · 6 ·

[*]ԱՌԱՋԻՆ ԳԻՐՔ ԹԱԳԱՒՈՐԱՑ

Ն. ք. զՔ.
Իբր 1171

[*] Կամ՝ ԱՌԱՋԻՆ ԳԻՐՔ ՍԱՄՈՒԷԼԻ

[ա] Որ է՝ Ռամա. տես հմր 19։
[բ] Ա Մն. զ. 27. 34։
[գ] Հռութ. ա. 2։
[դ] Ել. իգ. 14։ բ Օր. ժզ. 16։ Ղու. բ. 41։
[ե] Յես. ժը. 1։
[զ] բ Օր. ժբ. 5. 6. 7։
[է] բ Օր. ժբ. 17. 18։ ժզ. 11։
[ը] Կամ՝ երեւելին
[թ] Ծն. լ. 2։
[ժ] Յոբ. իգ. 21։
[ժա] Հռութ. դ. 15։
[ժբ] Գլ. գ. 3։
[ժգ] Յոբ. է. 11։ Ժ. 1։ բ Թագ. ժէ. 8։

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Եղկանա անունով Ղեւտացի մը՝ որ երկու կնիկ ունէր, ամէն տարի Սելով կ՚երթար Տէրոջը երկրպագութիւն ընելու։ 4 Անիկայ իր Աննա կնիկը կը սիրէր, թէեւ ամուլ էր։ 9 Աննա վշտացած սրտով տղայ մը կը խնդրէ Տէրոջմէն։ 12 Իսկ Հեղի նախ կը յանդիմանէ զանիկայ, ու ետքը կ՚օրհնէ։ 19 Աննա՝ Սամուէլը ծնանելէն ետեւ՝ տունը կը մնայ մինչեւ անոր կաթէ կտրուիլը. 24 և իր ըրած ուխտին պէս՝ Տէրոջը կը մատուցանէ զանիկայ։

1 Եւ Եփրեմի լեռնէն [ա]Արիմաթեմ սոփիմէն՝ [բ]Եղկանա անունով [գ]Եփրաթացի մարդ մը կար, որ Սուփիի որդւոյն Թովայի որդւոյն Եղիուսի որդւոյն Յերոամին որդին
2 էր։ Եւ անիկայ երկու կնիկ ունէր. մէկուն անունը՝ Աննա, ու մէկալին անունը՝ Փեննանա էր. ու Փեննանան զաւակներ ունէր. բայց
3 Աննան զաւակ չունէր։ Եւ այն մարդը [դ]տարուէ տարի իր քաղաքէն կ՚ելլէր, [ե]որ Սելովի մէջ զօրութեանց Տէրոջը [զ]երկրպագութիւն ու զոհ մատուցանէ. և հոն Հեղիին երկու որդիքը՝ Ոփնի ու Փենեհէս՝ Տէրոջը քահանաներն է-
4 ին։ Ու Եղկանա [է]իր զոհ մատուցած օրը՝ իր կնկանը Փեննանային և անոր տղաքներուն ու աղջիկներու-
5 ն մէյմէկ բաժին տուաւ. իսկ Աննային [ը]կրկին բաժին տուաւ, քանզի անիկայ Աննան կը սիրէր. [թ]բայց Տէրը անոր արգանդը գոցեր
6 էր։ Ու անոր նախանձորդը Փեննան [ժ]զանիկայ կսկծցնելու համար խիստ վշտացուց. որովհետեւ Տէրը անոր արգանդը գոցեր էր։
7 Եւ տարուէ տարի Տէրոջը տունը ելած ատենը՝ Եղկանան այնպէս կ՚ընէր. Փեննան ալ նոյնպէս Աննան կը վշտացընէր. ու անիկայ կու-
8 լար, և չէր ուտեր։ Ու էրիկը Եղկանան անոր ըսաւ. Աննա՝ ինչո՞ւ կու լաս, և ինչո՞ւ չես ուտեր, ու ինչո՞ւ համար սիրտդ [illegible] տրտում է. [ժա]միթէ ես քեզի տասը որդիէ աղէկ չեմ։
9 Եւ Աննա Սելովի մէջ ուտելէն ու խմելէն ետքը՝ ոտք ելաւ. (Ու Հեղի քահանան [ժբ]Տէրոջը տաճարին սեմոցը քով աթոռի մը վրայ նստեր էր.)
10 [ժգ]Եւ տրտմալից հոգւով Տէրոջը առջեւ աղօթք ըրաւ՝ ու
11 խիստ շատ լացաւ։ Եւ [ժդ]ուխտ ըրաւ ըսելով՝ Ով Տէր զօրութեանց, թէ որ [ժե]քու աղախնոյդ նեղութեանը նայիս, ու [ժզ]զիս յիշես, և քու աղախինդ չմոռնալով՝ քու աղախնոյդ [‖]արու զաւակ մը տաս, զանիկայ Տէրոջը պիտի նուիրեմ իր կենացը բոլոր օրերուն մէջը, ու [ժէ]անոր գլխուն վրայ ածելի
12 պիտի չելլէ։ Ու երբոր անիկայ Տէրոջը առջեւ իր աղօթքը շատցուց, Հեղի անոր բերնին կը նայէր։
13 Եւ Աննա իր սրտին մէջէն կը խօսէր. միայն անոր շրթունքները կը շարժէին, բայց ձայնը չէր լսուեր. անոր համար Հեղի զանիկայ գինով
14 կարծեց։ Եւ Հեղի անոր ըսաւ. Մինչեւ ե՞րբ գինովութիւն պիտի ընես. քու գինիդ հրաժարէ։
15 Եւ Աննա պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ. Ո՛վ տէր իմ. այդպէս չէ. ես վշտացած սրտով կնիկ մըն եմ, և գինի կամ օղի չեմ խմած. սակայն [ժը]Տէրոջը առջեւ [§]իմ սիրտս
16 բացի։ Քու աղախինդ [ժթ]չար կնիկ մը մի կարծեր. քանզի իմ վշտացս ու նեղութեանս շատութեանը համար
17 մինչեւ հիմա խօսեցայ։ Ան ատենը Հեղի պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ. [ի]Գնա խաղաղութեամբ, և [իա]Իսրայէլին Աստուածը քու խնդրուածքդ քեզի տայ՝ ինչ որ անկէ
18 խնդրեցիր։ Ու անիկայ ըսաւ. [իբ]Քու աղախինդ թող քու առջեւդ շնորհք գտնէ. և կնիկը [իգ]իր ճամբան գնաց. ու կերաւ, ու երեսը մէյմըն ալ չտրտմեցաւ։
19 Եւ անոնք առաւօտուն կանուխ ելան, ու Տէրոջը առջեւ երկրպագութիւն ըրին, և Ռամա դարձան՝ ու իրենց տունը գացին։ Ու Եղկանա իր Աննա կնկանը մօտեցաւ.
20 և [իդ]Տէրը զանիկայ յիշեց։ Ու Աննա յղացաւ. և ժամանակը հասնելուն՝ տղայ մը ծնաւ, ու անոր անունը [‡]Սամուէլ կոչեց՝ ըսելով. Քանզի
21 զանիկայ Տէրոջմէն խնդրեցի։ Եւ [իե]անոր էրիկը Եղկանան իր բոլոր ընտանիքովը ելաւ, որ Տէրոջը տարեկան զոհը մատուցանէ,
22 ու իր ուխտը կատարէ։ Բայց

Ն. ք. զՔ.
Իբր 1171

[ժդ] Ծն. իը. 20։ Թու. լ. 3։ Դատ. ժա. 30։
[ժե] Ծն. իթ. 32։ Ել. դ. 31։ բ Թագ. ժզ. 12։ Սաղ. իե. 18։
[ժզ] Ծն. ը. 1։ լ. 22։
[‖] Եբր. մարդոց սերունդ
[ժէ] Թու. զ. 5։ Դատ. ժգ. 5։
[ժը] Սաղ. կբ. 8։ Ողբ. 2։
[§] Եբր. իմ հոգիս թափեցի։
[ժթ] բ Օր. ժգ. 13։
[ի] Դատ. ժը. 6։ Մար. ե. 34։ Ղու. է. 50։ ը. 48։
[իա] Սաղ. ի. 4. 5։
[իբ] Ծն. լգ. 15։ Հռութ. բ. 13։
[իգ] Ժող. թ. 7։
[իդ] Ծն. լ. 22։
[‡] Այս՝ Աստուծոյ լսածը, կամ՝ Աստուծոյ անունը։
[իե] Հմր 3։

Ն · Ք · ԴՃ ·
Թւր 1171

Աննա չգնաց , քանզի իր էրկանը ը-
սաւ . Մինչեւ տղուն կաթէ կտը-
րուիլը կը նստիմ . [ա]ետքը զանիկայ
կը տանիմ , որ Տէրոջը առջեւը ե-
23 րեւնայ , ու [բ]միշտ հոն [գ]կենայ ։ Եւ
[դ]Էրիկը Եղկանան անոր ըսաւ . Աչ-
քերուդ հաճելի եղածը ըրէ . մինչեւ
որ զանիկայ կաթէն կտրես , նըս-
տէ . [ե]միայն թէ Տէրը իր խօսքը
հաստատէ . ուստի կնիկը նստաւ ,
ու մինչեւ իր տղան կաթէն կտրելը՝
զանիկայ կը սնուցանէր ։
24 Եւ զանիկայ կաթէն կտրածին
պէս՝ [զ]իր հետը առաւ , ու իրեք
զուարակով , մէկ արդու ալիւրով ,
ու մէկ տիկ գինիով՝ [է]զանիկայ Տէ-
րոջը տունը տարաւ , որ Սելովի մէջ
25 էր . ու տղան շատ պզտիկ էր ։ Եւ
մէկ զուարակը մորթեցին , ու [ը]տը-
26 ղան Հեղիին տարին ։ Եւ Աննա
ըսաւ . Ո՛վ տէր իմ , [թ]քու անձդ
կենդանի է . ես այն կնիկն եմ , որ
հոս քու քովդ կայնեցայ Տէրոջը
27 աղօթք ընելու համար . [ժ]Ես աս
տղուն համար աղօթք ըրի , ու Տէ-
րը իմ խնդրուածքս ինծի տուաւ ,
28 ինչ որ անկէ խնդրեցի ։ [ժա]Հիմա ես
ալ զանիկայ Տէրոջը փոխ կու տամ .
անիկայ իր բոլոր կենացը մէջ Տէ-
րոջը փոխ տրուած ըլլայ . ու անի-
կայ [ժբ]հոն Տէրոջը երկրպագութիւն
ըրաւ ։

ա Ղու · բ · 22 ·
բ Ել · իա · 6 ·
գ Հմր 11 · 28 · Պւ · բ · 11 · 18 · գ · 1 ·
դ Թու · լ · 7 ·
ե բ Թագ · է · 25 ·
Թւր 1165
զ բ Օր · ժբ · 5 · 6 · 11 ·
է Յես · ժը · 1 ·
ը Ղու · բ · 22 ·
թ Ծն · իբ · 15 · գ Թագ · բ · 2 · 4 · 6 ·
ժ Մտթ · է · 7 ·
ժա Հմր 11 · 22 ·
ժբ Ծն · իդ · 26 · 52 ·

ԳԼ · Բ

1 Աննային շնորհակալութեան երգը ։ 12 Հեղիի
որդւոցը մեղքը ։ 18 Սամուէլին պաշտօնը ։
20 Հեղի օրհնութիւն կու տայ Աննային , որ
ուրիշ զաւակներ ալ կը ծնանի ։ 22 Հեղի իր
որդիքը կը խրատէ ։ 28 Հեղիին տանը վրայով
մարգարէութիւն մը ։

1 Եւ Աննա [ա]աղօթք ըրաւ , ու ը-
սաւ .
[բ]Իմ սիրտս Տէրոջմով ուրախա-
ցաւ . [գ]իմ եղջիւրս Տէրոջմով բարձ-
րացաւ . բերանս իմ թշնամիներուս
վրայ բացուեցաւ . քանզի [դ]քու
փրկութիւնովդ ուրախացայ ։
2 [ե]Տէրոջը պէս սուրբ չկայ . քան-
զի [զ]քեզմէ ուրիշ չկայ . ու մեր
Աստուծոյն պէս վէմ չկայ ։
3 Ալ անկէ ետեւ հպարտութիւնով
մի՛ պարծենաք , [է]ձեր բերնէն
ամբարտաւանութիւն չելլէ . քան-
զի Տէրը՝ գիտութեանց Աստուած
է , ու անիկայ [illegible] գործքը կը
կշռէ ։
4 [ը]Զօրաւորներուն աղեղները կոտ-
րեցան , ու տկարները ուժ հա-
գան ։
5 [թ]Կուշտ եղողները հացի համար
վարձկան եղան , և անօթի եղող-
ները [illegible] , [illegible] թողուցին . մինչեւ
որ [ժ]ամուլը եօթը [illegible] ծնաւ , ու
[ժա]շատ զաւակ ունեցողը տկարացաւ ։

ա Փիլ · դ · 6 ·
բ Տես Ղու · ա · 46 · 47 ·
գ Սաղ · ղբ · 10 · ճժբ · 9 ·
դ Սաղ · թ · 14 · ժգ · 5 · ի · 5 · լե · 9 ·
ե Ել · ժե · 11 · բ Օր · գ · 24 · լբ · 4 · Սաղ · ձզ · 8 · ձթ · 6 · 8 ·
զ բ Օր · դ · 35 · բ Թագ · իբ · 32 ·
է Սաղ · ղդ · 4 · Մաղ · գ · 13 · Յուդ · 15 ·
ը Սաղ · լէ · 15 · 17 · Նգ · 8 ·
թ Սաղ · ճգ · 10 · Ղու · ա · 53 ·
ժ Սաղ · ճժգ · 9 ·
ժա Եսայ · ծդ · 1 · Երեմ · ժե · 9 ·

6 [ա]Մեռցընողը ու ողջացընողը ,
գերեզմանը իջեցընողը ու վեր հա-
նողը՝ Տէրն է ։
7 [բ]Աղքատցընողը , ու հարստացը-
նողը , [գ]ցածցընողը ու բարձրացը-
նողը՝ Տէրն է ։
8 [դ]Անիկայ աղքատը փոշիէն կը
վերցընէ , ու կարօտը աղբիւսէն կը
հանէ , [ե]որ իշխաններուն հետը նըս-
տեցընէ , ու փառաց աթոռը անոնց
ժառանգեցընէ . քանզի [զ]երկրիս
հիմերը Տէրոջն է . ու աշխարհս
անոնց վրայ հաստատեց ։
9 [է]Անիկայ իր սուրբերուն ոտքերը
կը պահէ . ու չարագործները մու-
թին մէջը պիտի կորսուին . քանզի
մարդը իր ուժովը յաղթող չըլլար ։
10 Տէրոջը դէմ հակառակողները
[ը]պիտի կոտրուին . [թ]երկինքէն ա-
նոնց վրայ պիտի որոտայ . [ժ]Տէրը
երկրիս ծայրերը պիտի դատէ , և
իր թագաւորին ուժ պիտի տայ , ու
[ժա]իր օծեալին եղջիւրը պիտի բարձ-
րացընէ ։
11 Ու Եղկանա Ռամա իր տունը
գնաց . [ա]և Սամուէլ մանուկը Հե-
ղի քահանային առջեւ Տէրոջը ծա-
12 ռայութիւն կ'ընէր ։ Ու Հեղիին
որդիքը [բ]չար մարդիկներ ըլլալով՝
13 [գ]Տէրը չէին ճանչնար ։ Եւ քահա-
նայից սովորութիւնը աս էր , որ
երբոր ժողովուրդէն մէկը զոհ մա-
տուցանէր , միսին եփած ատենը՝
քահանային սպասաւորը ձեռքը ե-
րեքժանի մսահան մը առած կու
14 գար . Ու զանիկայ կաթսային ,
կամ սանին , կամ եփարանին , կամ
պտուկին մէջը կը խոթէր , ու
մսահանը ինչ որ հանելու ըլլար ,
քահանան զանիկայ իրեն կ'առնէր ։
Անոնք Սելովի մէջ՝ բոլոր հոն եկող
Իսրայէլացիներուն այսպէս կ'ընէ-
15 ին ։ Նաեւ [դ]ճարպը այրելէն առաջ՝
քահանային սպասաւորը կու գար ,
ու զոհ ընող մարդուն կ'ըսէր . Քա-
հանային համար խորովելու միս
տուր . քանզի անիկայ քեզմէ եփած
միս չառներ . այլ հում միս կ'ուզէ ։
16 Եւ այն մարդը երբոր ըսէր թէ՝
Թող հիմա ճարպը այրեն , ու ետքը
սրտիդ ուզածին չափ առ . այն ա-
տենը կ'ըսէր . Չէ՝ հիմա տուր .
17 եթէ ոչ՝ բռնի կ'առնեմ ։ Այսպէս
այն երիտասարդներուն մեղքը [զ]Տէ-
րոջը առջեւը շատ մեծ էր . քանզի
մարդիկները [է]Տէրոջը զոհը կ'ար-
համարհէին ։
18 [ը]Եւ Սամուէլ մանուկը՝ [թ]կտաւէ
եփուտ հագած՝ Տէրոջը առջեւ
19 ծառայութիւն կ'ընէր ։ Ու անոր
մայրը [illegible] պզտիկ պատմուճան կը
շինէր անոր , ու տարուէ տարի եր-
բոր [ժ]իր էրկանը հետ տարեկան զոհը

Ն · Ք · ԴՃ ·
Թւր 1165
ա բ Օր · լբ · 39 · Յոբ · ե · 18 · Ովս · զ · 1 ·
բ Յոբ · ա · 21 ·
գ Սաղ · հե · 7 ·
դ Սաղ · ճժգ · 7 · 8 · Դան · դ · 17 · Ղու · ա · 52 ·
ե Յոբ · լզ · 7 ·
զ Յոբ · լը · 4 · 5 · 6 · Սաղ · իդ · 2 · ճբ · 25 · ճդ · 5 · Եբր · ա · 3 ·
է Սաղ · ղա · 11 · ճիա · 3 ·
ը Սաղ · բ · 9 ·
թ Գլ · է · 10 · Սաղ · ժէ · 13 ·
ժ Սաղ · ղզ · 13 · ղը · 9 ·
ժա Սաղ · ձթ · 24 ·
ա Հմր 18 · Գլ · գ · 1 ·
բ Օր · ժգ · 13 ·
գ Դատ · բ · 10 · Երեմ · թ · 16 · Հռով · ա · 28 ·
դ Ղե · գ · 3 · 4 · 5 · 16 ·
զ Ծն · զ · 11 ·
է Մաղ · բ · 8 ·
ը Հմր 11 ·
թ Ել · իը · 4 · բ Թագ · զ · 14 ·
ժ Գլ · ա · 3 ·

Ն. Ք. Գ.Ե.
Իր 1165

ընելու կ'ելլէր, անոր կը տանէր։ 20 Եւ Հեղի [ե]Եղկանան ու անոր կինը օրհնելով՝ ըսաւ. Տէրը քեզի աս կնիկէն զաւակներ տայ, [զ]Տէրոջը տրուած փոխին տեղը. ու անոնք 21 իրենց տեղը գացին։ Եւ Տէրը [է]այցելութիւն ըրաւ Աննային, որ յղացաւ, ու իրեք տղայ ու երկու աղջիկ ծնաւ. Սամուէլ մանուկն ալ [ը]Տէրոջը առջեւ մեծցաւ։

22 Եւ Հեղի խիստ ծերացեր էր. ու անոր որդիքը ինչ որ կ'ընէին բոլոր Իսրայէլին, և ինչպէս անոնք ժողովքի խորանին առջեւ [թ]խմբերով ժողվուած կնիկներուն հետ կը պառկէին, ամէնն ալ կը լսէր։ 23 Եւ անոնց ըսաւ. Ինչու՞ համար ասանկ բաներ կ'ընէք. քանզի ես աս բոլոր ժողովուրդին բերնէն ձեզի 24 համար գէշ խօսքեր կը լսեմ. Մի՛ ընէք՝ տղաքս, քանզի աղէկ չեն ան լուրերը որ ես կը լսեմ. դուք Տէրոջը ժողովուրդը կը մոլորցնէք։ 25 Թէ որ մարդ մը՝ մարդու դէմ մեղք գործէ, *անոր դատաստանը Աստուած կը կարէ". բայց թէ որ մարդ մը [ժ]Տէրոջը դէմ մեղք գործէ, անոր համար ո՞վ աղաչանք պիտի ընէ։ Սակայն անոնք իրենց հօրը խօսքը մտիկ չէին ըներ. [ի]քանզի Տէրը զանոնք 26 մեռցնել կ'ուզէր։ Ու Սամուէլ մանուկը [լ]օրէ օր կը մեծնար. և [խ]Տէրոջը ու մարդոց հաճոյ էր։

27 [ծ]Եւ Աստուծոյ մէկ մարդը Հեղիին եկաւ, ու անոր ըսաւ. Տէրը այսպէս կ'ըսէ. [կ]Քու հօրդ տանը յայտնապէս երեցայ, երբոր անոնք Եգիպտոսի մէջ Փարաւոնին տանը 28 ծառայ էին. Ու [հ]Իսրայէլի բոլոր ցեղերէն զանիկայ ինծի քահանայ ընտրեցի, որ իմ սեղանիս վրայ զոհ մատուցանէ, խունկ ծխէ, ու իմ առջեւս եփուտ հագնի. և [ձ]Իսրայէլի որդւոցը բոլոր պատարագ- 29 ները քու հօրդ տանը տուի. Ու[ղ] իմ տանս համար [ճ]պատուիրած զոհերս ու ընծաներս ինչու՞ կ'անարգէք, և քու որդիներդ ինծմէ աւելի կը փառաւորես, որ իմ ժողովուրդիս Իսրայէլին բոլոր զոհե- 30 րուն լաւը ձեզ գիրցնէք։ Անոր համար Իսրայէլին Տէր Աստուածը այսպէս կ'ըսէ. [մ]Իրաւցնէ ըսեր էի որ՝ քու տունդ ու քու հօրդ տունը յաւիտեան իմ առջեւս պտըտին. բայց հիմա Տէրը կ'ըսէ. [յ]Քաւ լիցի. քանզի ես զիս փառաւորողները [ն]պիտի փառաւորեմ. ու [շ]զիս արհամարհողները պիտի 31 անարգուին։ Ահա [ո]օրեր պիտի գան, որ քու թեւդ ու քու հօրդ տանը թեւը պիտի կտրեմ, որ քու 32 տանդ մէջ ծեր չգտնուի։ Եւ Իսրայէլը ամէն տեսակ բարութիւն վայելած ատենը, դուն բնակարանի դժբաղդութիւն պիտի տեսնես, ու [չ]քու տանդ մէջ բնաւ ծեր պի- 33 տի չգտնուի։ Եւ քու [illegible] մարդը որ իմ սեղանէս չեմ կտրեր, քու աչքերդ նուաղեցնելու ու քու սիրտդ վշտացնելու համար [illegible]. և քու տանդ բոլոր զաւակները †երիտասարդու- 34 թեան մէջ՝ պիտի մեռնին։ Ու [ջ]քու երկու որդւոցդ Ոփնիին ու Փենէհեսին գլուխը գալիքը՝ քեզի նշան ըլլայ, այսինքն [ռ]երկուքին ալ 35 մէկ օրուան մէջ մեռնիլը։ Եւ [ս]ինծի մէկ հաւատարիմ քահանայ մը պիտի հանեմ, որ բոլոր իմ սրտիս ու հոգւոյս մէջի եղածը կատարէ, և [վ]անոր մէկ հաւատարիմ տուն մը պիտի շինեմ. ու միշտ [տ]իմ օծեալիս առջեւ պիտի 36 պտըտի։ [ր]Եւ քու տունէդ ով որ մնայ, կտոր մը արծաթի համար՝ ու նկանակ մը հացի համար՝ պիտի գայ անոր երկրպագութիւն ընէ, ու ըսէ. Կ'աղաչեմ, զիս մէկ քահանայական պաշտօնի մը վրայ դիր, որ պատառ մը հաց ուտեմ։

[ե] Ծն. ժդ. 19.
[զ] Գլ. ա. 28.
[է] Ծն. իա. 1.
[ը] Հմր 26. Գլ. գ. 19. Դատ. ժգ. 24. Ղուկ. ա. 80. բ. 40.
[թ] Տես Ել. լը. 8.
* Կամ՝ անոր համար քաւութիւն կ'ըլլայ Աստուծոյ առջեւ.
[ժ] Թուոց. ժե. 30.
[ի] Յես. ժա. 20. Առակ. ժե. 10.
[լ] Հմր 21.
[խ] Առակ. գ. 4. Ղուկ. բ. 52. Գործ. բ. 47. Հռով. ժդ. 18.
[ծ] Գ Թագ. ժգ. 1.
[կ] Ել. դ. 14, 27.
[հ] Ել. իը. 1, 4. Թուոց. ժզ. 5. ժը. 1, 7.
[ձ] Ղեւ. բ. 3, 10. գ. 16. է. 7, 8, 34, 35. ժ. 14, 15. Թուոց. ե. 9, 10. ժը. 8—19.
[ղ] Բ Օր. ժբ. 5, 6.
[ճ] Բ Օր. լբ. 15.
[մ] Ել. իթ. 9.
[յ] Երեմ. ժը. 9, 10.
[ն] Սաղ. ժը. 20. ղա. 14.
[շ] Մաղ. բ. 9.
[ո] Գ Թագ. բ. 27. Եզեկ. խդ. 10. Տես Գլ. դ. 11, 18, 20. ժդ. 3. իբ. 18, ևն.
[չ] Տես Զաք. ը. 4.
† Եբր. մարդ ըլլալնուն դէմ.
[ջ] Գ Թագ. ժգ. 3.
[ռ] Գլ. դ. 11.
[ս] Գ Թագ. բ. 35. Ա Մն. իթ. 22. Եզեկ. խդ. 15.
[վ] Բ Թագ. է. 11, 27. Գ Թագ. ժա. 38.
[տ] Սաղ. բ. 2. ժը. 50.
[ր] Գ Թագ. բ. 27.

ԳԼ. Գ.

1 Տէրոջը խօսքը առջի անգամ Սամուէլին կը յայտնուի։ 11 Աստուած Սամուէլին կը ծանուցանէ Հեղիի տանը աւերումը։ 15 Սամուէլ ակամայ իր տեսիլքը Հեղիին կը պատմէ։ 19 Սամուէլին համբաւը կը տարածուի։

1 Եւ [ա]Սամուէլ մանուկը Հեղիին առջեւ Տէրոջը ծառայութիւն կ'ընէր. և [բ]ան օրերը Տէրոջը խօսքը հազուագիւտ էր, ու յայտնի 2 տեսիլք չկար։ Ու ‡օր մը՝ Հեղի իր տեղը պառկեր էր. ([գ]և անոր աչքերը սկսեր էին ծանրանալ, ու 3 չէր կրնար տեսնել.) Եւ [դ]Աստուծոյ կանթեղը տակաւին մարած չէր, ու Սամուէլ [ե]Տէրոջը տաճարին մէջը կը քնանար, ուր որ Աս- 4 տուծոյ տապանակը կար։ Եւ Տէրը կանչեց Սամուէլը. ու անիկայ՝ 5 Հոս եմ, ըսաւ. Եւ Հեղիին վազելով՝ ըսաւ. ‖Ահա հոս եմ. ինչու որ զիս կանչեցիր։ Ու անիկայ ըսաւ. Ես չկանչեցի. դարձիր պառկէ։ Ան ալ դարձաւ պառ- 6 կեցաւ։ Եւ Տէրը մէյմըն ալ՝ Ո՛վ Սամուէլ, կանչեց. ու Սամուէլ ելաւ Հեղիին գնաց, ու ըսաւ. Ահա հոս եմ. ինչու որ զիս կանչեցիր։ Ու անիկայ ըսաւ. Որդեակ իմ՝ ես չկանչեցի. դարձիր 7 պառկէ։ Եւ Սամուէլ [զ]տակաւին Տէրոջը [illegible] չէր ճանչնար. ու Տէրոջը խօսքը դեռ անոր յայտնուած 8 չէր։ Եւ նորէն երրորդ անգամ

[ա] Գլ. բ. 11.
[բ] Սաղ. հդ. 9. Ամով. ը. 11. Տես Հմր 21.
Իր 1141
‡ Եբր. ան օրը
[գ] Ծն. իէ. 1. խը. 10. Գլ. բ. 22. դ. 15.
[դ] Ել. իէ. 21. Ղեւ. իդ. 3. Բ Մն. ժգ. 11.
[ե] Գլ. ա. 9.
‖ Եբր. Ահա ես.
[զ] Տես Գործ. ժթ. 2.

Ն. ք. գ. Ք.
իբր 1141

Տէրը կանչեց, Ո՛վ Սամուէլ. ու Սամուէլ ելաւ Հեղիին գնաց, ու ըսաւ. Ահա՛ հոս եմ. ինչու որ զիս կանչեցիր: Եւ Հեղի իմացաւ որ մանուկը կանչողը Տէրն
9 է. Ու Հեղի Սամուէլին ըսաւ. Գնա՛ պառկէ, ու թէ որ մէյմըն ալ քեզ կանչէ, ըսէ. Ո՛վ Տէր՝ խօսէ, քանզի քու ծառադ մտիկ կ'ընէ: Ու Սամուէլ գնաց
10 իր տեղը պառկեցաւ: Եւ Տէրը եկաւ կայնեցաւ. ու առջի անգամներուն պէս՝ Սամուէլ Սամուէլ՝ կանչեց. ու Սամուէլ ըսաւ. Խօսէ Տէր, քանզի քու ծառադ
11 մտիկ կ'ընէ: Ան ատենը Տէրը Սամուէլին ըսաւ. Ահա ես Իսրայէլի մէջ անանկ բան մը պիտի ընեմ, է որ զանիկայ ամէն լսողին եր-
12 կու ականջները պիտի խօսին: Ան օրը Հեղիին վրայ պիտի կատարեմ ը ամէն ինչ որ անոր տանը վրայով խօսեր եմ. պիտի սկսիմ, ու պի-
13 տի լմնցնեմ: թ Եւ իրեն իմացուցեր եմ որ ժ անոր տունը պիտի դատեմ մինչև յաւիտեան, իր գիտցած անօրէնութեանը համար. քանզի ի անոր որդիքը իրենց վրայ անէծք կը բերեն, ու անիկայ լ չյանդիմաներ
14 զանոնք: Աս պատճառաւ Հեղիին տանը համար երդում ըրի, որ Հեղիին տանը անօրէնութեանը՝ խ զոհերով ու ընծաներով յաւիտեան քաւութիւն չըլլայ:

15 Եւ Սամուէլ մինչև առտու պառկեցաւ, ու ետքը Տէրոջը տանը դռները բացաւ. և Սամուէլ վախցաւ ան տեսիլքը Հեղիին պատմե-
16 լու: Բայց Հեղի՝ Սամուէլը կանչեց, ու ըսաւ. Որդեակ իմ Սամուէլ. ու անիկայ ըսաւ. Ահա՛ հոս
17 եմ: Եւ անիկայ ըսաւ. Քեզի ըսած խօսքը ի՞նչ է. ինծմէ մի պահեր. ծ Աստուած քեզի այսպէս՝ ու աւելի ընէ, թէ որ քեզի ըսուած բոլոր խօսքերէն մէկ խօսք
18 մը ինծմէ պահես: Եւ Սամուէլ բոլոր խօսքերը անոր պատմեց, անկէ չպահեց: Ու Հեղի ըսաւ. կ Անիկայ Տէրն է. իր աչքերուն հաճոյ երևցածը թող ընէ:

19 Եւ Սամուէլ հ մեծցաւ, ու ձ Տէրը անոր հետն էր, ղ և իր ըսած խօսքե-
20 րէն մէկը գետինը չձգեց: Ու ճ Դանէն մինչև Բերսաբէէ բոլոր Իսրայէլը իմացաւ, որ Սամուէլ հաստատուած է Տէրոջը մարգարէ ըլ-
21 լալու: Եւ Տէրը Սելովի մէջ նորէն երևցաւ. քանզի Տէրը Սելովի մէջ՝ Սամուէլին կը յայտնուէր մ Տէրոջը խօսքովը: Ու բոլոր Իսրայէլի մէջ Սամուէլին խօսքը կը տարածուէր:

է Դ. Թագ. իա. 12. Երեմ. ժթ. 3.
ը Գլ. բ. 30—36.
թ Գլ. բ. 29. 30. 31. ա.
ժ Եզեկ. է. 3. ժը. 30.
ի Գլ. բ. 12. 17. 22.
լ Գլ. բ. 23. 25.
խ Թուոց. ժե. 30. 31. Եսա. իբ. 14.
ծ Հռութ. ա. 17.
կ Յոբ. ա. 21. բ. 10. Սաղ. լթ. 9. Եսա. լթ. 8.
հ Գլ. բ. 21.
ձ Ծնն. լթ. 2. 21. 23.
ղ Գլ. թ. 6.
ճ Դատ. ի. 1.
մ Վեր. 1. 4.

ԳԼ. Դ

1 Իսրայէլացիք Աբենեզերի մօտ Փղշտացիներէն յաղթուելով, 3 տապանակը բերել կու տան: 7 Անոր վրայ Փղշտացիք խիստ կը վախնան: 10 Իսրայէլացիք նորէն կը յաղթուին. տապանակը գերի կը տարուի, և Ոփնին ու Փենէհէսը կը սպաննուին: 13 Հեղի աս բաները լսելով՝ կռնակին վրայ կ'իյնայ, ու վիզը կը կոտրի: 19 Նաև Փենէհեսին յղի կնիկը սիրտը խաղալով՝ Իքաբոդը կը ծնանի, ու ինքը կը մեռնի:

Ն. ք. գ. Ք.
իբր 1411

1 Եւ Իսրայէլ պատերազմով Փղշտացիները դիմաւորելու ելաւ, ու յ Աբենեզերի մէջ բանակեցաւ. ու Փղշտացիք Աֆեկի մէջ բանա-
2 կեցան: Եւ Փղշտացիք Իսրայէլին դիմացը շարուեցան. ու պատերազմը տարածուեցաւ. և Իսրայէլը յաղթուեցաւ Փղշտացւոց առջեւ, որոնք պատերազմի ասպարէզին մէջը չորս հազար մարդու չափ կոտրեցին:
3 Ու ժողովուրդը բանակը դարձաւ. և Իսրայէլի ծերերը ըսին. Ինչո՞ւ համար Տէրը Փղշտացւոց առջեւ կոտրեց մեզ այսօր. Տէրոջը ուխտին տապանակը Սելովէն մեր քովը առնենք, ու մեր մէջը գտնուի, որ մեզ ազատէ մեր թշնամիներուն
4 ձեռքէն: Ուստի ժողովուրդը մարդիկ խրկեց դէպ 'ի Սելով, և ն քերովբէներուն մէջը շ նստող՝ զօրութեանց Տէրոջը ուխտին տապանակը անկէ վերցուցին. ու Հեղիին երկու որդիքը Ոփնի ու Փենեհէս՝ հոն Աստուծոյ ուխտի տապանակին
5 հետն էին: Ու երբոր Տէրոջը ուխտին տապանակը բանակին մէջը մտաւ, բոլոր Իսրայէլը մեծ ձայնով մը աղաղակեց, ու գետինը
6 ձայն տուաւ: Եւ Փղշտացիք ան աղաղակին ձայնը լսելով՝ ըսին. Եբրայեցւոց բանակին մէջ աս բարձրաձայն աղաղակը ի՞նչ պիտի ըլլայ. ու իմացան որ Տէրոջը տա-
7 պանակը բանակը եկեր է: Եւ Փղշտացիք վախցան, քանզի ըսին. Աստուած բանակին մէջը եկաւ. ու նաև ըսին. Վա՜յ մեզի. քանզի մինչև
8 հիմա ասանկ բան եղած չէ. Վա՜յ մեզի, աս զօրաւոր Աստուածներուն ձեռքէն ո՞վ մեզ պիտի ազատէ. ասոնք ան Աստուածներն են, որ Եգիպտոսը ամէն հարուածներով զարկին անապատին մէջ:
9 ո Ու ժողվեցէք ու կտրիճ եղէք՝ ով Փղշտացիք, չըլլայ որ Եբրայեցւոց ծառայ ըլլաք, չ ինչպէս որ անոնք ձեզի ծառայ եղան. ուստի կտրիճ եղէք՝ և անոնց հետ պատերազմե-
10 ցէք: Ու երբոր Փղշտացիք պատերազմեցան, պ Իսրայէլը յաղթուեցաւ, և ամէն մարդ իր վրանը փախաւ, ու շատ մեծ կոտորած եղաւ, և Իսրայէլէն երեսուն հազար

յ Գլ. ե. 1. է. 12.
ն Ելք. իե. 18. 22. Թուոց. է. 89.
շ Բ. Թագ. զ. 2. Սաղ. ձ. 1. ղթ. 1.
ո Ա. Կոր. ժզ. 13.
չ Դատ. ժգ. 1.
պ Վեր. 2. Ղև. իզ. 17. Բ. Օր. իը. 25. Սաղ. հը. 9. 62.

Ն · Ք · Դ·Ք · Իր 1141

[ա] Սաղ. Հը. 61.
[բ] Գլ. Բ. 34. Սաղ. Հը. 64.
[գ] Բ Թագ. Ա. 2.
[դ] Յես. Է. 6. Բ Թագ. Ժգ. 19. Ժե. 32. Նեեմ. Թ. 1. Յոբ. Բ. 12.
[ե] Գլ. Ա. 9.
[զ] Գլ. Գ. 2.
* Եբր. կեցած
[է] Բ Թագ. Ա. 4.
† Կամ՝ կռնակին
[ը] Ծն. Լե. 17.
[թ] Գլ. Ժդ. 3.
‡ Եբ՝ անպատիւ.
[ժ] Սաղ. Իդ. 3. Հը. 61.

11 հետեւակ զօրք ինկաւ․ Նաեւ [ա]Աստուծոյ
տապանակը առնուեցաւ․
[բ]եւ Հեղիին երկու որդիքը՝ Ոփնին
ու Փենեհէսը մեռան ։
12 Եւ Բենիամինեան մարդ մը բանակէն
վազելով՝ [գ]նոյն օրը Սելովը
հասաւ, ու իր լաթերը պատռեր
էր, և [դ]իր գլխուն վրայ հող դրեր
13 էր ։ Ու երբոր հոն հասաւ, ահա
Հեղի [ե]աթոռով մը ճամբուն քովը
նստած՝ կը սպասէր․ քանզի Աստուծոյ
տապանակին համար սիրտը
կը դողար ։ Ու երբոր այն մարդը
քաղաքը մտնելով՝ լուրը պատմեց,
բոլոր քաղաքը աղաղակեց ։
14 Եւ Հեղի այն աղաղակին ձայնը լսելով՝
ըսաւ․ Աս աղմուկին ձայնը
ի՞նչ պիտի ըլլայ ։ Ու այն մարդը
շուտով վազեց եկաւ, ու լուրը
15 Հեղիին պատմեց ։ Եւ Հեղի
իննսունութը տարեկան էր, ու
[զ]աչքերը այնպէս *տկարացած էին,
16 որ չէր կրնար տեսնել ։ Եւ այն մարդը
Հեղիին ըսաւ․ Զօրքին մէջէն
եկողը ես եմ, և ես պատերազմէն այսօր
փախայ․ ու անիկայ ըսաւ․
17 [է]Որդեակ՝ ի՞նչ եղաւ ։ Եւ լուր
բերողը պատասխան տուաւ, ու ըսաւ․
Իսրայէլը Փղշտացւոց առջեւէն
փախաւ, ու ժողովուրդին
մէջը մեծ կոտորած եղաւ, և քու
երկու որդիքդ՝ Ոփնին ու Փենեհէսը
մեռան, ու Աստուծոյ տապանակը
18 առնուեցաւ ։ Ու երբոր անիկայ
Աստուծոյ տապանակը յիշեց,
Հեղի աթոռէն կռնակի վրայ
ինկաւ դրանը քովը, և †վիզին ոսկորը
կոտրեցաւ, ու մեռաւ․ քանզի
ծեր ու ծանրացած մարդ մըն էր․
և անիկայ Իսրայէլի մէջ քառասուն
տարի դատաւորութիւն ըրած էր ։
19 Ու անոր հարսը՝ Փենեհէսին կնիկը՝
յղի ու ծնանելու մօտ ըլլալով,
երբոր Աստուծոյ տապանակին առնուելուն՝
և իր աներոջը ու էրկանը
մեռնելուն լուրը լսեց, ծունկ չոքելով՝
ծնաւ․ քանզի ցաւերը անոր
20 վրայ կոխեցին ։ Ու երբոր կը մեռնէր,
[ը]քովը կայնող կնիկները անոր
ըսին․ Մի վախնար, ինչու որ քու
ծնածդ տղայ է․ բայց անիկայ պատասխան
չտուաւ, ու ուշադրութիւն
21 չըրաւ ։ Եւ տղուն անունը
[թ]‡Իքաբոդ կոչեց, ըսելով․ [ժ]Իսրայէլէն
փառքը վերցաւ․ (քանզի
Աստուծոյ տապանակը առնուեցաւ,
և անոր աները ու էրիկը մեռան
22 ։) Անոր համար ըսաւ․ Աստուծոյ
տապանակը առնուելուն
համար՝ Իսրայէլէն փառքը վերցաւ ։

ԳԼ. Ե

1 Փղշտացիք տապանակը Ազովտոս բերելով՝ Դագոնի տանը մէջ կը դնեն ։ 3 Դագոն վար կ'իյնայ՝ ու կոտր կոտր կ'ըլլայ․ և Ազովտացիք թանչքի ուռեցքներով կը զարնուին ։ 8 Նոյնպէս Աստուած կը պատժէ Գեթացիները, քանի որ իրենց քովը կը մնայ տապանակը․ 10 Նոյնպէս ալ Ակկարոնացիները, երբոր տապանակը հոն կը տարուի ։

1 Եւ Փղշտացիք Աստուծոյ տապանակը
առին, ու զանիկայ [ի]Աբենեզերէն
2 [‖]Ազովտոս տարին ։ Եւ
Փղշտացիք Աստուծոյ տապանակը
առին, ու զանիկայ [լ]Դագոնի տունը
տարին, և Դագոնին քովը դրին ։
3 Ու հետեւեալ օրը Ազովտացիք առաւօտուն
կանուխ ելլելով, տեսան
որ Դագոնը Տէրոջը տապանակին
առջեւ [խ]երեսի վրայ գետինը ինկեր
էր․ ու անոնք Դագոնը վերցուցին
4 [ծ]իր տեղը դրին ։ Եւ հետեւեալ օրը՝
դարձեալ առաւօտուն կանուխ
ելան, ու տեսան որ Դագոնը Տէրոջը
տապանակին առջեւ երեսի
վրայ գետինը ինկեր էր, և [կ]Դագոնին
գլուխը ու ձեռքերուն երկու
ափը կոտրած՝ սեմին վրայ ինկած
էր, և միայն §Դագոնին մարմինը
5 մնացեր էր ։ (Աս պատճառաւ
Դագոնի քուրմերը՝ ու Դագոնի
տունը բոլոր մտնողները՝ մինչեւ աս
օրս Ազովտոս եղող [հ]Դագոնի սե-
6 մին վրայ չեն կոխեր ։) Անկէ ետեւ
[ձ]Տէրոջը ձեռքը Ազովտացւոց վրայ
ծանրացաւ, ու [ղ]զանոնք կորսնցուց,
և զանոնք Ազովտոսի ու անոր
սահմաններուն մէջը [ճ]թանչքի
ուռեցքներով զարկաւ ։
7 Եւ Ազովտոսի բնակիչները ասանկ
ըլլալը տեսնելով, ըսին․ Իսրայէլի
Աստուծոյն տապանակը մեր
քով չկենայ․ քանզի անոր ձեռքը
մեր վրայ՝ ու մեր աստուծոյն Դագոնին
8 վրայ ծանրացաւ ։ Եւ մարդ
խրկեցին, ու Փղշտացւոց բոլոր նախարարները
իրենց քով ժողվեցին,
ու ըսին․ Իսրայէլի Աստուծոյն
տապանակը ի՞նչ ընենք․ ու ըսին․
Իսրայէլի Աստուծոյն տապանակը
Գեթը փոխադրուի ։ Ու Իսրայէլի
Աստուծոյն տապանակը Գեթը
9 փոխադրեցին ։ Եւ զանիկայ հոն
փոխադրելէն ետքը, [մ]Տէրոջը ձեռքը
այն քաղաքին վրայ ըլլալով՝
[յ]մեծ խռովութիւն եղաւ․ ու [ն]քաղքին
մարդիկը պզտիկէն մինչեւ
մեծը զարկաւ․ և անոնց վրայ
թանչքի ուռեցքներ ելան ։
10 Եւ Աստուծոյ տապանակը Ակկարոն
խրկեցին․ ու երբոր Աստուծոյ
տապանակը Ակկարոն մտաւ,
Ակկարոնացիք կանչվռտելով ըսին․
Իսրայէլի Աստուծոյն տապանակը
մեզի բերին՝ որ մեզ ու մեր
11 ժողովուրդը մեռցնեն ։ Եւ մարդ
խրկելով՝ Փղշտացւոց բոլոր նախարարները
ժողվեցին, ու ըսին․ Իս-

Ն · Ք · Դ·Ք · Իր 1141

[ի] Գլ. Դ. 1. Է. 12.
‖ Որ է՝ Աշդոդ
[լ] Դատ. Ժզ. 23.
[խ] Ես. Ժթ. 1. Խզ. 1. 2.
[ծ] Ես. Խզ. 7.
[կ] Երեմ. Ծ. 2. Եզեկ. Զ. 4. 6. Միք. Ա. 7.
§ Կամ՝ ձուկը. Եբ՝ Դագոնը.
[հ] Սոփ. Ա. 9.
[ձ] Հմր 7. 11. Ել. Թ. 3. Սաղ. Լբ. 4. Գործ. Ժգ. 11.
[ղ] Գլ. Զ. 5.
[ճ] Բ Օր. Իը. 27. Սաղ. Հը. 66.
[մ] Բ Օր. Բ. 15. Գլ. Է. 13. Ժբ. 15.
[յ] Հմր 11.
[ն] Հմր 6. Սաղ. Հը. 66.

Ն. Ք. Ծ. Ք. Ամ 1141

յէլի Աստուծոյն տապանակը
թող տուէք երթայ, և իր տեղը
դառնայ, որ մեզ ու մեր ժողովուրդը
չմեռցընէ. քանզի բոլոր
քաղաքին մէջը մահառիթ սոսկում
մը կար, ե ու հոն Աստուծոյ
12 ձեռքը խիստ ծանրացեր էր։ Եւ
չմեռած մարդիկները՝ թանչքի ուռեցքներով
զարնուեցան. ու քաղաքին
աղաղակը երկինքը ելաւ։

ե Հմր 6. 9.

ԳԼ. Զ.

1 Եօթը ամսէն ետքը Փղշտացիք խորհուրդ կ'ընեն՝ թէ ինչպէս պարտին տապանակը ետ խրկել։ 10 Զանիկայ նոր սայլի մը վրայ կը դնեն ընծաներով, և դէպ'ի Բեթսամիւս կը խրկեն։ 19 Բեթսամիւսացիք կը զարնուին՝ տապանակին մէջը նայելնուն համար. 21 ու Կարիաթարիմի բնակչացը լուր կը խրկեն, որ գան տապանակը տանին։

Ամ 1140

1 Եւ Տէրոջը տապանակը Փղշտացւոց
երկրին մէջը եօթը ամիս
2 մնաց։ Ու Փղշտացիք ա քուրմերը
ու բաղդ նայողները կանչեցին՝
ու ըսին. Եհովային տապանակին
ի՞նչ ընենք. մեզի իմացուցէք
թէ զանիկայ ինչո՞վ իր տեղը
3 խրկենք։ Անոնք ալ ըսին. թէ
որ Իսրայէլի Աստուծոյն տապանակը
խրկէք, զանիկայ բ պարապ
չխրկէք. հապա անպատճառ գ յանցանքի
պատարագ տուէք անոր.
ան ատենը կը բժշկուիք, ու դ ձեռքին
յայտնի կ'ըլլայ թէ ինչու համար
անոր ձեռքը ձեր վրայէն չերթար։
4 Եւ անոնք ըսին. Անոր ինչ տեսակ
պատարագ մատուցանենք։ Ու
անոնք ըսին. ե Փղշտացւոց նախարարներուն
թուովը հինգ ոսկեղէն
թանչքի ուռեցքներ՝ ու հինգ
ոսկի մուկ ընծայ տուէք. քանզի ձեր
ամենուն վրայ՝ և ձեր նախարարներուն
վրայ՝ մի և նոյն հարուածը
5 եղաւ։ Եւ հիմա ձեր թանչքի
ուռեցքներուն պատկերները, ու
ձեր զ երկիրը աւրող մուկերուն
պատկերները շինեցէք, ու է Իսրայէլի
Աստուծոյն փառք տուէք.
կարելի է որ իր ձեռքը՝ ձեր վրայէն,
ը ձեր աստուածներուն վրայէն
ու ձեր երկրին վրայէն թ վերցընէ։
6 Եւ ինչո՞ւ համար ձեր սիրտերը
կը խստացընէք, ժ ինչպէս որ
Եգիպտացիք ու Փարաւոն իրենց
սիրտերը խստացուցին. չէ՞ որ Աստուած
անոնց մէջը հրաշալի գործքեր
ընելէն ետքը՝ ժա զանոնք թող
7 տուին որ երթան։ Հիմա ժբ մէկ
նոր սայլ մը շինեցէք, ու երկու
հատ կաթնտու երինջ առէք, ժգ որ
անոնց վրայ բնաւ լուծ դրուած
չըլլայ. ու երինջները սայլին լծեցէք,
և անոնց ձագերը անոնց
8 ետևէն տուն դարձուցէք։ Ու Եհովային
տապանակը առէք, և զանիկայ
սայլին վրայ դրէք, ու ժդ ան
ոսկեղէն *պատկերները՝ որ դուք
յանցանքի համար անոր ընծայ պիտի
տաք, պզտիկ արկղով մը անոր
մէկ կողմը դրէք. ու զանիկայ
9 խրկեցէք որ երթայ։ Եւ նայեցէք,
թէ որ իր սահմանին ճամբովը
ժե Բեթսամիւս ելլէ, աս մեծ չարիքը
մեզի ընողը անիկայ է. ապա
թէ ոչ՝ ժզ գիտնանք որ անոր ձեռքը
բնաւ մեզի դպած չէ, հապա աս
բանը դիպուածով պատահեր է
մեզի։

10 Եւ այն մարդիկները այսպէս ըրին.
երկու հատ կաթնտու երինջ
առին, ու զանոնք սայլին լծեցին,
և անոնց ձագերը տան մէջ գոցե-
11 ցին։ Ու Տէրոջը տապանակը, և
ոսկի մուկերուն, ու իրենց թանչքի
ուռեցքներու պատկերներուն պզտիկ
արկղը սայլին վրայ դրին։
12 Ու երինջները շիտակ Բեթսամիւսի
ճամբան բռնեցին, ու մեծ ճամբայէն
բառաչելով կ'երթային, և աջ
կամ ձախ կողմը չխոտորեցան. ու
Փղշտացւոց նախարարները մինչև
Բեթսամիւսին սահմանը անոնց
13 ետևէն գացին։ Եւ Բեթսամիւսացիք
հովիտին մէջը ցորենի հունձք
կը քաղէին, ու իրենց աչքերը վերցընելով
տապանակը տեսան, ու
տեսնելնուն համար ուրախացան։
14 Եւ սայլը Բեթսամիւսացի Յեսուին
արտը մտաւ, ու հոն կայնեցաւ. և
հոն մէկ մեծ քար մը կար. ու սայլին
փայտերը ճեղքեցին, և ան երինջները
Տէրոջը ողջակէզ մատուցին։
15 Ու Ղևտացիք՝ Տէրոջը տապանակը,
և անոր հետ եղող ոսկի
պատկերներուն պզտիկ արկղը վար
իջեցուցին, ու ան մեծ քարին վրայ
դրին. և ան օրը Բեթսամիւսի
մարդիկը Տէրոջը ողջակէզներ ու
16 զոհեր մատուցին։ Ու ժէ Փղշտացւոց
հինգ նախարարները աս բանը
տեսնելէն ետքը՝ նոյն օրը Ակկարոն
17 դարձան։ ժը Եւ ան ոսկեղէն թանչքի
ուռեցքները՝ որ Փղշտացիք
յանցանքի համար Տէրոջը ընծայ
տուին, ասոնք էին. Մէկ հատ մը՝
Ազովտոսի համար, մէկ հատ մը՝
Գազայի համար, մէկ հատ մը՝ Ասկաղոնի
համար, մէկ հատ մը՝ Գեթի
համար, ու մէկ հատ մը՝ Ակկարոնի
18 համար։ Եւ ոսկի մուկերը՝ Փղշտացւոց
հինգ նախարարներուն
բոլոր քաղաքներուն թուովն էին,
պարսպաւոր քաղաքէն մինչև անպարիսպ
գեղը, ու մինչև ան մեծ
քարը՝ որուն վրայ Տէրոջը տապանակը
դրուեցաւ. ― մինչև աս

ա Ծնն. խա. 8. Ել. է. 11. Դան. բ. 2. ե. 7. Մտ. բ. 4.
բ Ել. իգ. 15. Բ Օր. ժզ. 16.
գ Ղև. ե. 15. 16.
դ Հմր 9.
ե Տես Հմր 17. 18. Յես. ժգ. 3. Դատ. գ. 3.
զ Գլ. ե. 6.
է Յես. է. 19. Եսա. իբ. 12. Մղ. բ. 2. Յով. թ. 24.
ը Գլ. ե. 3. 4. 7.
թ Տես գլ. ե. 6. 11. Սղ. լթ. 10.
ժ Ել. է. 13. ը. 15. ժզ. 17.
ժա Ել. ժբ. 31.
ժբ Բ Թագ. զ. 3.
ժգ Թւոց. ժթ. 2.

Ն. Ք. Ծ. Ք. Ամ 1140

ժդ Հմր 4. 5.
* Եբր. անօթները՝
ժե Յես. ժե. 10.
ժզ Հմր 3.
ժէ Յես. ժգ. 3.
ժը Հմր 4.

Ն. Ք. Ծ. Բ. Երր 1140

որ մինչեւ այսօր Բեթսամիւսացի Յեսուին արտին մէջը կը կենայ։

19 Եւ [տ]Տէրը Բեթսամիւսին մարդիկները զարկաւ. քանզի անոնք Տէրոջը տապանակին մէջը նայեցան. ու ժողովուրդէն յիսուն հազար եօթանասուն մարդ զարկաւ. և Տէրը ժողովուրդին մէջը մեծ կոտորած ընելուն համար, ժողովուրդը սուգ բռնեց։

20 Ու Բեթսամիւսի մարդիկը ըսին. [ր]Այս սուրբ Տէր Աստուծոյն առջեւ ո՞վ կրնայ կայնիլ. ու մեր քովէն որո՞ւն երթայ։

21 Եւ [ց]Կարիաթարիմի բնակիչներուն պատգամաւորներ խրկեցին՝ ըսելով. Փղշտացիք Տէրոջը տապանակը ետ բերին. իջէք, ու զանիկայ ձեր քովը հանեցէք։

[տ] Տես Ել. ժթ. 21. Թուոց. դ. 5. 15. 20. Բ Թագ. զ. 7.

[ր] Բ Թագ. զ. 9. Մաղ. գ. 2.

[ց] Յես. ժը. 14. Դատ. ժը. 12. Ա Մն. ժգ. 5. 6.

ԳԼ. Է

1 Կարիաթարիմի բնակիչները Աբինադաբին տունը կը տանին տապանակը, ու անոր որդին Եղիազարը կ'որոշեն որ տապանակին պահպանութիւնը ընէ։ 2 Քսան տարիէն ետքը՝ 3 Իսրայելացիք Սամուէլին յորդորանքովը՝ Մասփայի մէջ հանդիսաւոր կերպով կ'ապաշխարեն։ 7 Երբոր Սամուէլ կ'աղօթէ ու ողջակէզ կը մատուցանէ, Տէրը որոտումով ու կայծակով Փղշտացիները կը ջարդէ Աբենեզերի մէջ։ 13 Փղշտացիք կը նուաճին։ 15 Սամուէլ խաղաղութեամբ և բարեպաշտութեամբ Իսրայելի մէջ դատաւորութիւն կ'ընէ։

1 Եւ [ա]Կարիաթարիմի մարդիկը գացին, ու Տէրոջը տապանակը անկէ հանեցին, և զանիկայ տարին [բ]Աբինադաբին տունը՝ որ բլուրին վրայ էր. ու անոր որդին Եղիազարը [գ]որոշեցին որ Տէրոջը տապանակին պահպանութիւնը ընէ։

2 Եւ տապանակը Կարիաթարիմի մէջ դրուած օրէն ետքը շատ օրեր անցան, ու քսան տարի եղաւ, և Իսրայելի բոլոր տունը Տէրոջը ետեւէն հառաչեցին։

3 Ան ատենը Սամուէլ Իսրայելի բոլոր տանը խօսեցաւ՝ ըսելով. Թէ որ դուք ձեր բոլոր սրտովը [դ]Տէրոջը դարձեր էք, [ե]ձեր մէջէն օտար աստուածները ու [զ]Աստարովթը վերցուցէք, և [է]ձեր սիրտերը Տէրոջը պատրաստեցէք, ու [ը]միայն զանիկայ պաշտեցէք. ու անիկայ Փղշտացւոց ձեռքէն ձեզ պիտի ազատէ։

4 Եւ Իսրայելի որդիքը [թ]Բաաղիմը ու Աստարովթը վերցուցին, ու միայն Տէրոջը ծառայութիւն ըրին։

5 Եւ Սամուէլ ըսաւ. [ժ]Բոլոր Իսրայէլը Մասփայի մէջ ժողվեցէք, ու ձեզի համար Տէրոջը աղօթք ընեմ։

6 Եւ Մասփայի մէջ ժողվուեցան. [ի]ու ջուր քաշեցին, և Տէրոջը առջեւ թափեցին. ու [լ]ան օրը ծոմ բռնեցին, և հոն ըսին. [խ]Տէրոջը դէմ մեղք գործեցինք։ Եւ Սամուէլ Մասփայի մէջ Իսրայելի որդւոցը դատաւորութիւն ըրաւ։

7 Ու երբոր Փղշտացիք լսեցին որ Իսրայելի որդիքը Մասփայի մէջ ժողվուեր են, Փղշտացւոց նախարարները Իսրայելին դէմ ելան. ու Իսրայելի որդիքը ասիկա լսելով, Փղշտացւոց երեսէն վախցան։

8 Եւ Իսրայելի որդիքը Սամուէլին ըսին. [կ]Անդադար մեր Տէր Աստուծոյն աղաղակէ մեզի համար, որ մեզ Փղշտացւոց ձեռքէն ազատէ։

9 Ու Սամուէլ մէկ կաթնկեր գառնուկ մը առաւ, ու զանիկայ բոլորովին ողջակէզ ըրաւ Տէրոջը. և [հ]Սամուէլ Իսրայելի համար Տէրոջը աղաղակելով աղօթք ըրաւ. ու Տէրը անոր պատասխան տուաւ։

10 Ու երբոր Սամուէլ ողջակէզը կը մատուցանէր, Փղշտացիք մօտեցան որ Իսրայելի դէմ պատերազմ ընեն. [ձ]և Տէրը նոյն օրը Փղշտացւոց վրայ մեծ ձայնով մը որոտաց, ու զանոնք խռովեցուց. ու Իսրայելին առջեւ զարնուեցան։

11 Եւ Իսրայելի մարդիկը Մասփայէն ելլելով՝ Փղշտացիները հալածեցին, ու մինչեւ Բեթքոռի տակը զանոնք կոտորեցին։

12 Ան ատենը Սամուէլ [ղ]մէկ քար մը առաւ, և Մասփային ու Սենին մէջտեղը կանգնեց, ու անոր անունը [ճ]†Աբենեզեր կոչեց, ըսելով. Տէրը մինչեւ աս տեղս մեզի օգնեց։

13 [մ]Եւ Փղշտացիք կորագլուխ եղան, ու [յ]մէյմըն ալ Իսրայելի սահմանին մէջ չմտան. և Սամուէլին բոլոր օրերը՝ Տէրոջը ձեռքը Փղշտացւոց վրայ էր։

14 Ու Փղշտացիք Իսրայելէն որչափ քաղաքներ որ առեր էին, Ակկարոնէն մինչեւ Գէթը, բոլորն ալ Իսրայելին ետ տրուեցան. ու Իսրայէլ անոնց սահմանները Փղշտացւոց ձեռքէն ազատեց. և Իսրայելի ու Ամորհացւոց մէջտեղը խաղաղութիւն կար։

15 Եւ Սամուէլ [ն]իր կենացը բոլոր օրերուն մէջը՝ Իսրայէլը դատեց։

16 Ու տարուէ տարի Բեթէլը, Գաղգաղան ու Մասփան կ'երթար կը պտըտէր, և բոլոր ան տեղուանքը Իսրայէլը կը դատէր։

17 Ու անկէ [շ]Ռամա կը դառնար. քանզի իր տունը հոն էր. և հոն կը դատէր Իսրայէլը. ու հոն [ո]Տէրոջը սեղան շինեց։

[ա] Գլ. զ. 21. Սաղ. ճլա. 6.

[բ] Բ Թագ. զ. 4.

[գ] Եբր. սրբեցին

[դ] Բ Օր. լ. 2—10. Գ Թագ. ը. 48. Ես. ծե. 7. Ովս. զ. 1. Յովէլ. բ. 12.

[ե] Ծն. լե. 2. Յես. իդ. 14. 23.

Երր 1120

[զ] Դատ. բ. 13.

[է] Բ Մն. լ. 19. Յոբ. ժա. 13. 14.

[ը] Բ Օր. զ. 13. ժ. 20. ժգ. 4. Մատ. դ. 10. Ղուկ. դ. 8.

[թ] Դատ. բ. 11.

[ժ] Դատ. ի. 1. Դ Թագ. իե. 23.

[ի] Բ Թագ. ժդ. 14.

[լ] Նեեմ. թ. 1. 2. Դան. թ. 3. 4. 5. Յովէլ. բ. 12.

[խ] Դատ. ժ. 10. Գ Թագ. ը. 47. Սաղ. ճզ. 6.

Ն. Ք. Ծ. Բ. Երր 1120

[կ] Ես. լէ. 4.

[հ] Սաղ. ղթ. 6. Երեմ. ժե. 1.

[ձ] Տես Յես. ժ. 10. Դատ. դ. 15. և ե. 20. Գլ. բ. 10. Բ Թագ. իբ. 14. 15.

[ղ] Ծն. իը. 18. լա. 45. լե. 14. Յես. դ. 9. իդ. 26.

[ճ] Գլ. դ. 1.

† Եբր՝ օգնութեան քար։

[մ] Դատ. ժգ. 1.

[յ] Գլ. ժգ. 5.

[ն] Հմր 6. Գլ. ժբ. 11. Դատ. բ. 16.

[շ] Գլ. ը. 4.

[ո] Դատ. իա. 4.

ԳԼ. Ը

1 Իսրայելացիք՝ Սամուէլի որդւոցը գէշ կառավարութենէն ձանձրանալով, թագաւոր կ'ուզեն։ 6 Սամուէլ ցաւցրն սրտով աղօթք կ'ընէ, ու Աստուած կը միխիթարէ. 10 և ժողովուրդին կ'իմացնէ թագաւորին վարմունքը։ 19 Աստուած կը պատուիրէ Սամուէլին՝ որ ժողովուրդին խնդիրքը կատարէ։

Ն․ Ք․ զՔ․ իրր 1112

— Տես Դատ․ Ժ․ 4 ․ Ժբ․ 14 ․ բաղդատելով Դատ․ Ե․ 10 ին հետ ․
Ի Բ Օր․ Ժզ․ 18 ․ Բ Մն․ Ժթ․ 5 ․

իրր 1095

‡ Ա Մն․ Զ․ 28 ․
† Երեմ․ Իբ․ 15 ․ 16 ․ 17 ․
Ի Ել․ Ժը․ 21 ․ Ա Տիմ․ Գ․ 3 ․ Զ․ 10 ․
Ղ Բ Օր․ Ժզ․ 19 ․ Սղ․ Ժե․ 5 ․
Ի Հմր 19 ․ 20 ․ Բ Օր․ Ժէ․ 14 ․ Ովս․ Ժգ․ 10 ․ Գործ․ Ժգ․ 21 ․
* Եբր․ դատէ ․
Ի Տես Ել․ Ժզ․ 8 ․
Բ Գլ․ Ժ․ 19 ․ Ժբ․ 17 ․ 19 ․ Ովս․ Ժգ․ 10 ․ 11 ․
Ի Հմր 11 ․
Ի Տես Բ Օր․ Ժէ․ 16 ․ 17 ․ Գլ․ Ժ․ 25 ․ Լ Գլ․ Ժդ․ 52 ․
Ի Գ Թագ․ Իա․ 7 ․ Տես Եզեկ․ Խզ․ 18 ․
Ի Ծն․ Խէ․ 36 ․

1 Եւ երբոր Սամուէլ ծերացաւ, — իր որդիները Իսրայէլի վրայ Ի դատաւոր դրաւ ։ 2 Եւ ‡ իր անդրանիկ որդւոյն անունը Յովէլ, ու երկրորդին անունը Աբիա էր, — Բերսաբէէի մէջ դատաւորութիւն կ՚ընէին ։ 3 Եւ անոր որդիքը † անոր ճամբաներուն մէջը չքալեցին ․ հապա Ի ագահութեան ետեւէ իյնալով՝ Ղ կաշառք կ՚առնէին, և իրաւունքը կը ծռէին ։ 4 Ու Իսրայէլի ամէն ծերերը ժողվուեցան, ու Ռամա 5 Սամուէլին գացին, Եւ անոր ըսին ․ Ահա դուն ծերացեր ես, ու քու որդիքդ քու ճամբաներուդ մէջը չեն քալեր ․ — հիմա Ի մեր վրայ թագաւոր մը դիր, որ ամէն ազգերուն պէս՝ մեզ * կառավարէ ։ 6 Ու — այս բանը Սամուէլին առջեւ գէշ երեւցաւ, որ ըսին թէ՝ Մեզի մէկ թագաւոր մը տուր, որ մեզ կառավարէ ․ ու Սամուէլ Տէրոջը աղօթք ըրաւ ։ 7 Եւ Տէրը Սամուէլին ըսաւ ․ Ժողովուրդին խօսքը՝ ու անոնց քեզի ամէն ըսածը մտիկ ըրէ ․ քանզի Ի անոնք քեզ չեն մերժեր, այլ Բ զիս կը մերժեն, որ անոնց 8 վրայ չթագաւորեմ ։ Զանոնք Եգիպտոսէն հանած օրէս մինչեւ աս օրս՝ ինչ որ ըրին՝ զիս թող տալով, և ուրիշ աստուածներու ծառայութիւն ընելով, նոյնը քեզի 9 ալ կ՚ընեն ։ Ու հիմա դուն անոնց խօսքը մտիկ ըրէ ․ բայց անոնց յայտնի վկայութիւն ըրէ, ու Ի անոնց վրայ իշխելու թագաւորին վարմունքը անոնց իմացուր ։

10 Եւ Սամուէլ Տէրոջը բոլոր խօսքերը՝ իրմէն թագաւոր ուզող ժողովուրդին զրուցեց ։ 11 Ու ըսաւ ․ Ի Ձեր վրայ իշխելու թագաւորին վարմունքը ասիկայ պիտի ըլլայ ․ Լ ձեր տղաքը պիտի առնէ, ու զանոնք իրեն համար՝ իր կառքերուն ու ձիերուն վրայ պիտի դնէ ․ և իր կառքերուն առջեւէն պիտի վազեն ։ 12 Ու իրեն հազարապետներ ու յիսնապետներ պիտի ընէ, և իր արտերը պիտի հերկեն, ու հունձքերը քաղեն, և իր պատերազմական գէնքերը ու կառքերուն գործիքները 13 շինեն ։ Եւ ձեր աղջիկները պիտի առնէ, որ իւղագործ, խոհարար ու 14 հացեփներ ըլլան ։ Եւ Ի ձեր ընտիր արտերը, այգիները ու ձիթենիները առնելով՝ իր ծառաներուն պիտի 15 տայ ։ Եւ ձեր հունձքերուն ու ձեր այգիներուն տասանորդը պիտի առնէ, ու զանիկայ Ի իր ներքինիներուն ու ծառաներուն պիտի տայ ։ 16 Եւ ձեր ծառաները ու աղախինները, ու ձեր ընտիր աղէկ կորիճները, և ձեր էշերը պիտի առնէ, ու իր 17 ծառայութեանը գործածէ ։ Ձեր հօտերուն տասանորդը պիտի առնէ, ու դուք անոր ծառաներ պիտի ըլ18լաք ։ Ան օրը դուք ձեր ընտրած թագաւորին պատճառաւը պիտի աղաղակէք ․ բայց Տէրը ‡ ան օրը ձեզի պատասխան պիտի չտայ ։

19 Սակայն ժողովուրդը Ի Սամուէլին խօսքը մտիկ ընել չուզելով՝ ըսին ․ Չէ, անպատճառ մեր վրայ թա20գաւոր մը ըլլայ ․ Ու մենք ալ Ի բոլոր ազգերուն պէս ըլլանք, և մեր թագաւորը մեզ կառավարէ ․ անիկայ մեր առջեւէն ելլէ, ու մեր † պատերազմներուն մէջ առաջնոր21դութիւն ընէ ։ Եւ Սամուէլ ժողովուրդին բոլոր խօսքերը լսեց, ու զանոնք Տէրոջը ականջներուն զրու22ցեց ։ Եւ Տէրը Սամուէլին ըսաւ ․ Ղ Անոնց խօսքը մտիկ ըրէ, ու անոնց վրայ թագաւոր մը դիր ։ Ան ատեն Սամուէլ Իսրայէլի մարդիկներուն ըսաւ ․ Թող ամէն մարդ իր քաղաքը երթայ ։

Ն․ Ք․ զՔ․ իրր 1095

‡ Առակ․ Ա․ 25 ․ 26 ․ 27 ․ 28 ․ Եսա․ Ա․ 15 ․ Միք․ Գ․ 4 ․
Ի Երեմ․ Խդ․ 16 ․
Ի Հմր 5 ․
† Եբր․ պատերազմները պատերազմի ․
Ղ Հմր 7 ․ Ովս․ Ժգ․ 11 ․

ԳԼ․ Թ

1 Սաւուղ իր հօրը էշերը գտնելու յոյս չունենալով՝ 6 իր ծառային խրատովը, 11 ու աղջիկներուն առաջնորդութեամբը, 15 Աստուծոյ յայտնութեանը համեմատ, 18 Սամուէլին կու գայ ։ 19 Սամուէլ խնճոյքին կը հրաւիրէ Սաւուղը ․ 25 ու անոր հետ գաղտնի խօսակցութիւն ընելէն ետքը՝ զանիկայ ճամբայ կը հանէ ։

1 Ու Բենիամինի որդւոյն — Կիս անունով զօրաւոր մարդ մը կար ․ ու անիկայ Բենիամինեան Աֆիայի որդւոյն Բեքովրաթի որդւոյն Սերորի որդւոյն Աբիէլին որդին էր ։ 2 Եւ անիկայ որդի մը ունէր, որուն անունը Սաւուղ էր ․ անիկայ կտրիճ ու գեղեցիկ էր, ու Իսրայէլի որդւոց մէջ անկէ գեղեցիկ մարդ չկար ․ Բ բոլոր ժողովուրդէն՝ ուսէն վեր՝ երկայն էր ։

3 Եւ Սաւուղին հօրը Կիսին էշերը կորսուեցան, ու Կիսը իր որդւոյն Սաւուղին ըսաւ ․ Մանչերուն մէկը հետդ առ, ու ելի՛ր գնա՛ էշերը 4 փնտռէ ։ Ան ալ Եփրեմի լեռնէն անցաւ, և Ի Սաղիսա երկրէն ալ անցնելով, զանոնք չգտան ․ ետքը Սաղիմի երկրէն անցան, ու հոն ալ չէին ․ անկէ Բենիամինեանց երկիրը անցնելով, հոն ալ զանոնք չգտան ։ 5 Ու երբոր անոնք ‡ Սուփի երկիրը եկան, Սաւուղ իր հետը եղող մանչուն ըսաւ ․ Եկուր ետ դառնանք, չըլլայ որ իմ հայրս էշերուն հոգը թողու, ու մեզի համար հոգայ ։ 6 Բայց անիկայ անոր ըսաւ ․ Ահա աս քաղաքին մէջը Ի Աստուծոյ մարդը կայ, ու անիկայ պատուաւոր մարդ մըն է ․ Ի անոր ամէն ըսածը ան-

— Գլ․ Ժդ․ 51 ․ Ա Մն․ Ը․ 33 ․ Թ․ 39 ․
Բ Գլ․ Ժ․ 23 ․
Ի Դ Թագ․ Դ․ 42 ․
‡ Կամ՝ Սոփիմ ․ տես Գլ․ Ա․ 1 ․
Ի Բ Օր․ Լգ․ 1 ․ Գ Թագ․ Ժգ․ 1 ․
Ի Գլ․ Գ․ 19 ․

Ն. Ք. Ծ.
Իւր 1095

շուշտ կը կատարուի. հիմա հոն երթանք, գուցէ մեր երթալու 7 ճամբան մեզի իմացրնէ ։ Եւ Սաւուղ իր մանչուն ըսաւ. Բայց թէ որ երթալու ըլլանք, այն մարդուն ի՞նչ տանինք. քանզի մեր ամաններուն հացը պակսեցաւ, ու Աստուծոյ մարդուն տանելու ընծայ մը չունինք. քովերնիս ի՞նչ ունինք ։ 8 Եւ մանչը նորէն Սաւուղին պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ. Ահա իմ քովս մէկ սիկղին չորրորդ մասը արծաթ կայ. զանիկայ Աստուծոյ մարդուն կու տամ, որ մեր ճամ-9 բան մեզի իմացրնէ ։ (Առաջուց Իսրայէլի մէջ մէկ մարդ մը երբոր Աստուծոյ հարցընելու կ'երթար, այսպէս կ'ըսէր. Եկուր տեսանողին երթանք. քանզի այսօր մարգարէ ըսուածը առաջուց Տեսանող կ'ը-10 սուէր ։) Եւ Սաւուղ իր մանչուն ըսաւ. Աղէկ ըսիր, եկուր երթանք. ու Աստուծոյ մարդուն բնակած 11 քաղաքը գացին ։ Ու երբոր անոնք զառ 'ի վերէն դէպ 'ի քաղաքը կ'ելլէին, քանի մը աղջիկներ գտան, որ ջուր հանելու ելեր էին, ու ա-12 նոնց ըսին. Տեսանողը հո՞ս է. Եւ աղջիկները անոնց պատասխան տուին ու ըսին. Հոս է. ահա քու առջեւդ է. հիմա շուտ ըրէ, քանզի ժողովուրդը այսօր † բարձր տեղւոյն վրայ † զոհ ընելուն համար, անիկայ 13 այսօր քաղաքը եկաւ. Քաղաքը մտնելնուդ պէս՝ զանիկայ հոն կը գտնէք, քանի որ անիկայ բարձր տեղը ելած չէ՝ կերակուր ուտելու համար. քանզի մինչեւ անոր գալը՝ ժողովուրդը կերակուր չուտեր. որովհետեւ անիկայ կ'օրհնէ զոհը, անկէ ետքը հրաւիրուածները կ'ուտեն. հիմա ելէք. քանզի հիմա կը 14 գտնէք զանիկայ ։ Եւ անոնք քաղաքը ելան, ու երբոր անոնք քաղաքին մէջը կը մտնէին, ահա Սամուէլ բարձր տեղը երթալով՝ անոնց դէմը ելաւ ։

15 Եւ Սաւուղին գալէն օր մը առաջ՝ Տէրը Սամուէլին յայտներ էր, 16 ու ըսեր էր թէ՝ Վաղը աս ատենս Բենիամինի երկրէն քեզի մէկ մարդ մը պիտի ղրկեմ, ու զանիկայ իմ ժողովուրդիս Իսրայէլին վրայ իշխան օծես, որ անիկայ իմ ժողովուրդս Փղշտացւոց ձեռքէն ազատէ. քանզի իմ ժողովուրդիս նեղութիւնը նայեցայ. որովհետեւ անոր 17 աղաղակը ինծի հասաւ ։ Ու երբոր Սամուէլ Սաւուղը տեսաւ, Տէրը անոր ըսաւ. Ահա ան է քեզի ըսած մարդս. անիկայ իմ ժողովուրդիս 18 վրայ պիտի իշխէ ։ Եւ Սաւուղ դրանը մէջտեղը Սամուէլին մօտեցաւ, ու ըսաւ. Տեսանողին տունը ո՞ւր է, կ'աղաչեմ ինծի ցուցուր ։ 19 Եւ Սամուէլ պատասխան տուաւ Սաւուղին՝ ու ըսաւ. Տեսանողը ես եմ, իմ առջեւէս բարձր տեղը ելէք, քանզի այսօր ինծի հետ կերակուր պիտի ուտէք. և վաղը քեզ կը ղրկեմ, ու բոլոր սրտիդ մէջի ե-20 ղածը քեզի կը պատմեմ ։ Եւ երեք օրուընէ 'ի վեր կորսուած էշերուդ համար մի՛ հոգար. քանզի անոնք գտնուած են. ու Իսրայէլի բոլոր *փափաքը որո՞ւն է. քեզի ու քու հօրդ բոլոր տանը 21 չէ՞ ։ Եւ Սաւուղ պատասխան տուաւ ու ըսաւ. Ես Իսրայէլի ցեղերուն ամենէն պզտիկէն Բենիամինեան չե՞մ, ու իմ ազգատոհմս Բենիամինի ցեղին բոլոր ազգատոհմերուն պզտիկը չէ՞. ուստի ինչո՞ւ համար ինծի ասանկ խօսք գրուցե-22 ցիր ։ Եւ Սամուէլ առաւ Սաւուղը ու անոր մանչը, ու զանոնք [illegible] սրահը տարաւ, և զանոնք կոչնականներուն գլուխը նստեցուց, որոնք երեսուն մարդու չափ էին ։ 23 Ու Սամուէլ խոհարարին ըսաւ. Բեր ան բաժինը, որն որ քեզի տուի, ու քեզի պատուիրեցի որ 24 զանիկայ քովդ պահես ։ Եւ խոհարարը՝ ազդրը վրայի մասովը վերցընելով, զանիկայ Սաւուղին առջեւը դրաւ ։ Եւ Սամուէլ ըսաւ. Ահաւասիկ մնացածը. զանիկայ առջեւդ դիր ու կեր. քանզի երբոր ըսի որ ժողովուրդը † հրաւիրեմ, ան վայրկեանէն 'ի վեր անիկայ քեզի համար պահուած է. ու ան օրը Սաւուղ՝ Սամուէլին հետ կերաւ ։ 25 Եւ բարձր տեղէն քաղաքը իջան. ու Սամուէլ իր տանը տանիքին վրայ Սաւուղին հետ 26 խօսեցաւ ։ Եւ առաւօտուն կանուխ ելան, ու լուսցածին պէս՝ Սամուէլ Սաւուղը տանիքը կանչեց, ու ըսաւ. Ելի՛ր ու քեզ պիտի ղրկեմ ։ Եւ Սաւուղ ելաւ. ու ինքը և Սամուէլը մէկտեղ դուրս 27 ելան ։ Երբոր անոնք քաղաքին ծայրը կ'իջնէին, Սամուէլ ըսաւ Սաւուղին. Մանչուն ըսէ՝, որ մեր առջեւը անցնի. (և անիկայ անցաւ.) ու հիմա դուն հոս կեցիր, որ Աստուծոյ պատգամը քեզի իմացրնեմ ։

ԳԼ. Ժ.

1 Սամուէլ՝ Սաւուղը կ'օծէ, 2 ու երեք նշաններու կանխատեսութիւնը ընելով՝ կը քաջալերէ զանիկայ ։ 9 Սաւուղին սիրտը կը փոխուի ու կը մարգարէանայ ։ 14 Իր հօրեղբօրմէն կը պահէ իր թագաւոր օծուիլը ։ 17 Սաւուղ վիճակով թագաւոր կ'ընտրուի Մասփայի մէջ ։ 26 Ժողովուրդին զանազան զգացումները անոր վրայով ։

ղ Տես Դատ. Զ. 18. ԺԳ. 17. Գ Թագ. ԺԴ. 3. Դ Թագ. Դ. 42. Ը. 8.

ե Ծնն. ԻԵ. 22.

ը Բ Թագ. ԻԴ. 11. Դ Թագ. ԺԷ. 13. Ա Մն. ԻԶ. 28. ԻԹ. 29. Բ Մն. ԺԶ. 7. 10. Եսայ. Լ. 10. Ամովս. Է. 12.

թ Ծնն. ԻԴ. 11.

ժ Գ Թագ. Գ. 2.

ի Ծնն. ԼԱ. 54. Գլ. ԺԴ. 2.

լ Գլ. ԺԵ. 1. Գործ. ԺԳ. 21.

խ Գլ. Ի. 2.

ծ Գլ. Ժ. 1.

կ Ելք. Բ. 25. Գ. 7. 9.

հ Գլ. ԺԶ. 12. Ովս. ԺԳ. 11.

Ն. Ք. Ծ.
Իւր 1095

ձ Գլ. Ը. 3.

ղ Գլ. Ը. 5. 19. Ժ. 13.

* Կամ՝ փափաքելիութիւնը

ճ Դատ. Ի. 46. 47. 48. Սաղ. ԿԷ. 27.

մ Գլ. Ժ. 17.

յ Տես Դատ. Զ. 15.

ն Ղեւտ. Է. 32. 33. Եզեկ. ԻԴ. 4.

† Կամ՝ հրաւիրեցի

շ Բ Օր. ԻԲ. 8. Գործ. Ժ. 9.

Ն. Ք. Ծ.
իբր 1095

1 Եւ [ա]Սամուէլ եղին շիշը առաւ ,
ու անոր գլխուն վրայ թափեց ,
[բ]Եւ զանիկայ համբուրեց , ու ըսաւ .
Չէ՞ որ Տէրը քեզ [գ]իր ժառան-
գութեանը վրայ [դ]իշխան օծեց ։
2 Այսօր ինձմէ գացած ատենդ՝ Բե-
նիամինի սահմանը՝ [ե]Սելսահի մէջ՝
[զ]Ռաքէլին գերեզմանին քով երկու
մարդ պիտի գտնես , ու քեզի պիտի
ըսեն . Գտնուեցան այն էշերը՝ ո-
րոնք փնտռելու գացած էիր . և ա-
հա քու հայրդ էշերուն հոգը թո-
ղուց , ու ձեզի համար կը հոգայ ,
ու կ'ըսէ . Տղուս համար ի՞նչ ը-
3 նեմ ։ Ու երբոր անկէ անդին եր-
թաս , և Թաբորի կաղնին հասնիս ,
հոն իրեք մարդ քեզի պիտի հանդի-
պին , որոնց մէկը իրեք ուլ , մէկը
իրեք հացի նկանակ ու մէկն ալ
տիկ մը գինի տանելով՝ [է]Աստու-
4 ծոյ կ'երթան դէպ 'ի Բեթէլ ։ Ու
[ը]բարեւ ողջունելով հարցընելով ,
քեզի երկու հաց պիտի տան . դուն
ալ անոնց ձեռքէն պիտի առնես ։
5 Անկէ ետքը [թ]Աստուծոյ բլուրը պի-
տի երթաս , [ժ]ուր որ Փղշտացւոց
բերդապահ զօրքը կը կենայ . ու եր-
բոր հոն քաղաքը մտնես , [ի]բարձր
տեղէն իջնող մարգարէից գունդի
մը պիտի հանդիպիս , որոնք ի-
րենց առջեւէն տաւիղ , թմբուկ ,
սրինգ ու քնար ունենալով՝ [լ]մար-
6 գարէութիւն պիտի ընեն ։ Եւ
[խ]քու վրադ Տէրոջը Հոգին պիտի
գայ , ու [ծ]անոնց հետ մարգարէու-
թիւն պիտի ընես . և դուն պիտի
փոխուիս , ուրիշ մարդ մը պիտի
7 ըլլաս ։ Ու երբոր աս [կ]նշանները
քու վրադ գան , [հ]ձեռքդ եկածը
ըրէ . քանզի [ձ]Աստուած քու հետդ
8 է ։ Եւ ինձմէ առաջ [ղ]Գաղգաղա
իջնես . և ահա ես քեզի պիտի իջ-
նեմ , ողջակէզներ ու խաղաղու-
թեան զոհեր մատուցանելու հա-
մար . և դուն [ճ]եօթը օր սպասես ,
մինչև որ ես քեզի գամ , ու քու
ընելու գործդ քեզի իմացընեմ ։
9 Ու երբոր անիկայ իր կռնակը
դարձուց՝ Սամուէլին քովէն եր-
թալու համար , Աստուած անոր
մէկ ուրիշ սիրտ մը տուաւ . և նոյն
օրը աս բոլոր նշանները կատարուե-
10 ցան ։ Ու [մ]երբոր հոն բլուրը ե-
կան , ահա [յ]մարգարէից գունդ մը
անոր առջեւ ելաւ . և անոր վրայ
[ն]Աստուծոյ Հոգին եկաւ , ու ա-
նոնց մէջ մարգարէութիւն ըրաւ ։
11 Եւ ամէն անոնք որ զանիկայ ա-
ռաջուց կը ճանչնային , երբոր տե-
սան որ անիկայ մարգարէներուն
հետը մարգարէութիւն կ'ընէ , ժո-
ղովուրդը իրարու ըսին . Աս ի՞նչ
բան է՝ որ Կիսին որդւոյն հանդի-

ա Գլ. Թ. 16. Ժզ. 13. Դ Թագ. Թ. 3. 6.
բ Սաղ. Բ. 12.
գ Օր. ԼԲ. 9. Սաղ. ՀԸ. 71.
դ Գործ. ԺԳ. 21.
ե Յես. ԺԸ. 28.
զ Ծն. ԼԵ. 19. 20.
է Ծն. ԻԸ. 22. ԼԵ. 1. 3. 7.
ը Դատ. ԺԸ. 15.
թ Հմր 10.
ժ Գլ. ԺԳ. 3.
ի Գլ. Թ. 12.
լ Ել. ԺԵ. 20. 21. Դ Թագ. Գ. 15. Ա Կոր. ԺԴ. 1.
խ Թու. ԺԱ. 25. Գլ. ԺԶ. 13.
ծ Հմր 10. Գլ. ԺԹ. 23. 24.
կ Ել. Դ. 8. Ղկ. Բ. 12.
հ Դատ. Թ. 33.
ձ Դատ. Զ. 12.
ղ Գլ. ԺԱ. 14. 15. ԺԳ. 4.
ճ Գլ. ԺԳ. 8.
մ Հմր 5.
յ Գլ. ԺԹ. 20.
ն Հմր 6.

պեր է . [շ]Մի՞թէ Սաւուղն ալ մար-
12 գարէներուն մէջն է ։ Եւ ան տե-
ղէն մարդիկներուն մէկը պատաս-
խան տուաւ ու ըսաւ . Հապա ա-
նոնց հայրը ո՞վ է ։ Անոր համար
ասիկայ մէկ առակ մը եղաւ . Մի՞-
թէ Սաւուղն ալ մարգարէներուն
13 մէջն է ։ Ու երբոր մարգարէու-
թիւն ընելը լմնցուց , բարձր տեղը
եկաւ ։
14 Եւ Սաւուղին հօրեղբայրը՝ անոր
ու անոր մանչուն ըսաւ . Ո՞ւր գա-
ցիք ։ Ու անիկայ ըսաւ . Էշերը
փնտռելու . բայց երբոր տեսանք որ
15 չկան , Սամուէլին գացինք ։ Եւ
Սաւուղին հօրեղբայրը ըսաւ . Սա-
մուէլը ձեզի ի՞նչ զրուցեց , պատմէ՛
16 ինծի ։ Ու Սաւուղ իր հօրեղբօրը
ըսաւ . Էշերուն գտնուիլը մեզի
յայտնապէս իմացուց ։ Բայց թա-
գաւորութեան վրայով Սամուէլին
ըսած խօսքը անոր չյայտնեց ։
17 Եւ Սամուէլ՝ ժողովուրդը [ո]Մաս-
փայի մէջ [չ]Տէրոջը առջեւ ժող-
18 վեց ։ Ու Իսրայէլի որդւոցը ըսաւ .
[պ]Իսրայէլին Տէր Աստուածը այս-
պէս կ'ըսէ . Ես Իսրայէլը Եգիպ-
տոսէն հանեցի , ու ձեզ Եգիպտա-
ցւոց ձեռքէն՝ և ձեզի նեղութիւն
տուող բոլոր *թագաւորներուն
19 ձեռքէն ազատեցի ։ [ջ]Ու դուք
այսօր ձեր Աստուածը մերժեցիք ,
որ ձեր ամէն չարիքներէն ու նեղու-
թիւններէն ձեզ ազատեց , ու ա-
նոր ըսիք . Անպատճառ մեր վրայ
մէկ թագաւոր մը դիր ։ Ուրեմն
հիմա ձեր ցեղերովը ու հազա-
րաւորներովը Տէրոջը առջեւ կայ-
20 նեցէք ։ Ու երբոր Սամուէլ [ռ]Իս-
րայէլին ամէն ցեղերը մօտեցուց ,
վիճակը Բենիամինի ցեղին ելաւ ։
21 Եւ երբ Բենիամինի ցեղը ազգա-
տոհմներովը մօտեցուց , ու վիճակը
Մատրիին ազգատոհմին ելաւ . ետ-
քը Կիսի որդւոյն Սաւուղին ելաւ .
բայց երբոր զանիկայ փնտռեցին ,
22 անիկայ չգտնուեցաւ ։ Եւ նորէն
[ս]Տէրոջը հարցուցին , թէ Արդեօք
ան մարդը հոս կու գայ . ու Տէրը
ըսաւ . Ահա անիկայ կարասիներուն
23 մէջտեղը պահուած է ։ Եւ վազե-
լով՝ զանիկայ անկէ առին , ու
ժողովուրդին մէջտեղը կայնեցաւ .
և [վ]բոլոր ժողովուրդէն՝ ուսէն վեր՝
24 երկայն էր ։ Ու Սամուէլ բոլոր
ժողովուրդին ըսաւ . [տ]Տէրոջը
ընտրած մարդը տեսա՞ք , որ բոլոր
ժողովուրդին մէջը անոր պէս չկայ .
և բոլոր ժողովուրդը աղաղակեց՝
25 ու ըսաւ . [ր]Կեցցէ արքայ ։ Եւ Սա-
մուէլ [ց]թագաւորութեան կանոն-
ները ժողովուրդին զրուցեց , ու զա-
նոնք գիրքի մը մէջ գրեց , ու Տէ-

Ն. Ք. Ծ.
իբր 1095

շ Գլ. ԺԹ. 24. Մատ. ԺԳ. 54. 55. Յով. Է. 15. Գործ. Դ. 13.

1095

ո Գլ. Է. 5. 6.
չ Դատ. ԺԱ. 11. Ի. 1. Գլ. ԺԱ. 15.
պ Դատ. Զ. 8. 9.
* Եբր. Թագաւորութիւններուն
ջ Գլ. Ը. 7. 19. ԺԲ. 12.
ռ Յես. Է. 14. 16. 17. Գործ. Ա. 24. 26.
ս Գլ. ԻԳ. 2. 4. 10. 11.
վ Գլ. Թ. 2.
տ Բ Թագ. ԻԱ. 6.
ր Գ Թագ. Ա. 25. 39. Դ Թագ. ԺԱ. 12.
ց Տե՛ս Օր. ԺԷ. 14. 20. Գլ. Ը. 11.

Ն. Ք. Տ. Թ.
1095

Տէրոջը առջևը դրաւ. և Սամուէլ բոլոր ժողովուրդը արձակեց, որ
26 ամէն մարդ իր տունը երթայ։ Սաւուղն ալ [ա]Գաբաա իր տունը գնաց. ու խել մը զօրաւոր մարդիկներ անոր հետը գացին, որոնց
27 սիրտը Աստուած դպցեր էր։ [բ]Բայց [գ]չար մարդիկները ըսին. Ասիկայ մեզ ինչպէս պիտի ազատէ. ուստի զանիկայ քամահրեցին, [դ]ու անոր ընծայ մը չտարին. բայց անիկայ լուռ կեցաւ։

ԳԼ. ԺԱ.

1 Նաաս՝ Գաղաադու Յաբէշի բնակչացը խոստանալէն պայման մը կ'առաջարկէ։ 4 Անոնք ալ պատգամաւորներ կը ղրկեն, ու Սաւուղին ձեռքը կ'ազատուին։ 12 Անոր վրայ Սաւուղ կը զօրանայ, ու իր թագաւորութիւնը կը հաստատուի։

1 Ետքը [ա]Ամմոնացի Նաաս ելաւ, ու [բ]Գաղաադու Յաբէշի դէմ բանակեցաւ. և Յաբէշի բոլոր բնակիչները Նաասին ըսին. [գ]Մեզի հետ դաշնակցութիւն ըրէ, ու քեզի
2 ծառայենք։ Բայց Ամմոնացի Նաաս անոնց ըսաւ. Ձեզի հետ աս պայմանով դաշնակցութիւն կ'ընեմ, որ ձեր ամենուն աջ կողմի աչքը փորեմ, ու ասով բոլոր Իսրայէլին վրայ [դ]նախատինք դը-
3 նեմ։ Եւ Յաբէշի ծերերը անոր ըսին. Մեզի եօթը օր ժամանակ տուր, որ Իսրայէլին բոլոր սահմանները պատգամաւորներ ղրկենք, ու թէ որ մեզ ազատող չըլլայ, անատենը քեզի [ե]անձնատուր կ'ըլլանք։

4 Ուստի պատգամաւորները [զ]Սաւուղին Գաբաան գացին, և ժողովուրդին ականջներուն աս խօսքերը զրուցեցին. ու [է]բոլոր ժողովուրդը
5 ձայներնին վերցնելով լացին։ Եւ ահա Սաւուղ արտէն կու գար եզներուն ետևէն. ու Սաւուղ ըսաւ. Ժողովուրդին ինչ եղաւ որ կու լան. ու Յաբէշի բնակչացը
6 խօսքերը անոր պատմեցին։ [ը]Եւ աս խօսքերը որ լսեց, Աստուծոյ Հոգին Սաւուղին վրայ եկաւ, ու անոր բարկութիւնը խիստ բորբոքեցաւ։
7 Եւ զոյգ մը եզ առաւ, ու [թ]զանոնք կտոր կտոր ըրաւ, ու պատգամաւորներուն ձեռքովը Իսրայէլին բոլոր սահմանները ղրկեց՝ ըսելով. [ժ]Ով որ Սաւուղին ետևէն ու Սամուէլին ետևէն չգայ, անոր եզներուն այսպէս պիտի ընեն։ Եւ ժողովուրդին վրայ Տէրոջը վախը ինկաւ. ու [ի]մէկ մարդու մը պէս ելան։
8 Եւ Սաւուղ [լ]Բեզեկի մէջ համրեց զանոնք, ու [խ]Իսրայէլի որդիքը երեք հարիւր հազար, և Յուդայի
9 մարդիկը երեսուն հազար էին։ Ու եկող պատգամաւորներուն ըսին. Գաղաադու Յաբէշի բնակիչներուն այսպէս ըսէք. Վաղը երբոր արեւ տաքնայ՝ ձեզի ազատութիւն պիտի ըլլայ։ Ուստի երբոր պատգամաւորները գացին և Յաբէշի բնակիչներուն ասոնք իմացուցին, ա-
10 նոնք ուրախացան։ Ու Յաբէշի բնակիչները ըսին Ամմոնացիներուն. Վաղը [ծ]ձեզի անձնատուր կ'ըլլանք, ու ձեր աչքերուն ինչ որ հաճելի
11 ըլլայ, ան ըրէք մեզի։ Եւ հետեւեալ օրը [կ]Սաւուղ ժողովուրդը [հ]երեք գունդի բաժնեց, ու առաւօտեան պահուն բանակին մէջը մտան. ու մինչև որ օրը տաքցաւ, Ամմոնացիները զարկին. և մնացածները այնպէս ցրուեցան՝ որ անոնցմէ երկու հոգի մէկտեղ չմնաց։

12 Ան ատենը ժողովուրդը Սամուէլին ըսաւ. [ձ]Սաւուղը մեր վրայ թագաւոր պիտի ըլլայ՝ ըսողը ով է. [ղ]Տուր մարդիկները տուէք որ
13 մեռցնենք։ Ու Սաւուղ ըսաւ. [ճ]Այսօր մարդ մը չմեռցուի. քանզի այսօր [մ]Տէրը Իսրայէլին համար փրկութիւն ըրաւ։

14 Եւ Սամուէլ ժողովուրդին ըսաւ. Եկէք [յ]Գաղգաղա երթանք, ու հոն թագաւորութիւնը նորէն
15 հաստատենք։ Ուստի բոլոր ժողովուրդը Գաղգաղա գացին, ու հոն [ն]Գաղգաղայի մէջ Տէրոջը առջևը Սաւուղը թագաւոր ըրին, և հոն Տէրոջը առջևը [շ]խաղաղութեան զոհեր մատուցին. ու Սաւուղ՝ և բոլոր Իսրայէլի մարդիկը հոն մեծ ուրախութիւն ըրին։

ԳԼ. ԺԲ.

1 Սամուէլ իր անմեղութեանը համար կը վկայէ. 6 ու ժողովուրդին ապերախտութիւնը կը յանդիմանէ. 16 ու իր աղօթքովը հանդերձ ժամանակ որոտում ու անձրև բերելով՝ զանոնք կը վախցընէ. 20 և կը մխիթարէ զանոնք Աստուծոյ ողորմութիւնը յիշելով։

1 Եւ Սամուէլ բոլոր Իսրայէլին ըսաւ. Ահա դուք ինծի ինչ որ զրուցեցիք, ես [ա]ձեր խօսքը մտիկ ըրի, ու [բ]ձեր վրայ թագաւոր դրի։
2 Եւ ահա հիմա [գ]ձեր առջևէն թագաւորը կ'երթայ. [դ]բայց ես ծերացայ, ու մազերս ճերմկեցան. և ահա իմ որդիքս ձեզի հետ են. ու ես իմ մանկութենէս մինչև աս
3 օրս ձեր առջևը քալեցի։ Ահա ես հոս կեցեր եմ. Տէրոջը առջևը ու [ե]անոր օծեալին առջևը ինծի համար յայտնապէս զրուցեցէք, թէ [զ]ես որո՞ւն եզը առի, ու որո՞ւն էշը առի, որո՞ւն զրկանք կամ անիրաւութիւն ըրի, ու որո՞ւն ձեռքէն կաշառք առի, և անով [է]իմ աչքերս գոցեցի.
4 ու ես ձեզի ետ դարձնեմ։ Եւ ը-

[ա] Դատ. Ի. 14. Գլ. ԺԳ. 4.
[բ] Գլ. ԺԳ. 12.
[գ] Բ Օր. ԺԳ. 13.
[դ] Բ Թագ. Ը. 2. Գ Թագ. Դ. 21. Ժ. 25. Բ Մն. ԺԷ. 5. Սաղ. ՀԲ. 10. Մատ. Բ. 11.
[ա] Գլ. ԺԲ. 12.
[բ] Դատ. ԻԱ. 8.
[գ] Ծն. ԻԶ. 28. Ել. ԻԳ. 32. Գ Թագ. Ի. 34. Եզ. ԺԷ. 13.
[դ] Ծն. ԼԴ. 14. Գլ. ԺԷ. 26.
[ե] [illegible]
[զ] Գլ. Ժ. 26. ԺԵ. 34.
[է] Դատ. Բ. 4. ԻԱ. 2.
[ը] Դատ. Գ. 10. Զ. 34. ԺԱ. 29. ԺԳ. 25. ԺԴ. 6.
[թ] Դատ. ԺԹ. 29.
[ժ] Դատ. ԻԱ. 5. 8. 10.
[ի] Դատ. Ի. 1.
[լ] Դատ. Ա. 5.
[խ] Բ Թագ. ԻԴ. 9.

Ն. Ք. Տ. Թ.
1095

[ծ] Հմր. 3.
[կ] Տես Գլ. Ժ. 11.
[հ] Դատ. Է. 16.
[ձ] Գլ. Ժ. 27.
[ղ] Տես Ղուկ. ԺԹ. 27.
[ճ] Բ Թագ. ԺԹ. 22.
[մ] Ել. ԺԴ. 13. 30. Գլ. ԺԹ. 5.
[յ] Գլ. Ժ. 8.
[ն] Գլ. Ժ. 17.
[շ] Գլ. Ժ. 8.
[ա] Գլ. Ը. 5. 19. 20.
[բ] Գլ. Ժ. 24. ԺԱ. 14. 15.
[գ] Թուոց ԻԷ. 17. Գլ. Ը. 20.
[դ] Գլ. Ը. 1. 5.
[ե] Հմր. 5. Գլ. Ժ. 1. ԻԴ. 6.
[զ] Թուոց ԺԶ. 15. Գործ. Ի. 33. Բ Կոր. Է. 2.
[է] Բ Օր. ԺԶ. 19.

Ն. Ք. Ք.
1095

ռին. Մեզի զրկանք կամ անիրաւութիւն ըրած չես, ու բնաւ մարդու ձեռքէ բան մը առած չես։

5 Եւ անիկայ ըսաւ անոնց. Այսօր Տէրը ու անոր օծեալը ձեզի վկայ ըլլան, որ դուք իմ ձեռքիս մէջը բան մը չգտաք։ Եւ անոնք ըսին. Վկայ 6 ըլլայ։ Ան ատենը Սամուէլ ժողովուրդին ըսաւ. Մովսէսը ու Ահարոնը ընտրողը, և ձեր հայրերը Եգիպտոսի երկրէն հանողը Տէրն է։ 7 Ու հիմա առաջ եկէք, և ձեզի հետ Տէրոջը առջեւ քննեմ ան բոլոր արդարութիւնները՝ որ Տէրը ձեզի 8 ու ձեր հայրերուն ըրաւ։ Երբոր Յակոբ Եգիպտոս գնաց, հոն ձեր հայրերը Տէրոջը աղաղակեցին. և Տէրը Մովսէսը ու Ահարոնը խրկեց, որոնք ձեր հայրերը Եգիպտոսէն դուրս հանեցին, ու զանոնք աս 9 տեղս բնակեցուցին։ Բայց անոնք իրենց Տէր Աստուածը մոռցան. անիկայ ալ զանոնք՝ Հասորի զօրագլուխը եղող Սիսարային ձեռքը՝ ու Փղշտացւոց ձեռքը՝ և Մովաբի թագաւորին ձեռքը մատնեց, ու անոնց հետ պատերազմ ըրին։ 10 Եւ Տէրոջը աղաղակելով ըսին. Մենք մեղք գործեցինք. քանզի Տէրը թողուցինք, և Բահաղիմին ու Աստարովթին ծառայութիւն ըրինք. և հիմա մեզ մեր թշնամիներուն ձեռքէն ազատէ, ու քեզի 11 ծառայութիւն պիտի ընենք։ Ուստի Տէրը Յերոբաաղը, Բեդանը, Յեփթայէն ու Սամուէլը խրկեց, և ձեր չորս կողմի թշնամիներուն ձեռքէն ձեզ ազատեց. ու ապահովութեամբ 12 բնակեցաք։ Ու երբոր տեսաք որ Ամմոնացւոց թագաւորը Նաաս ձեր վրայ կու գայ, ինծի ըսիք. Չէ, անպատճառ մեր վրայ թագաւոր մը ըլլայ. թէպէտև ձեր թագաւորը ձեր Տէր Աստուածն 13 էր։ Եւ հիմա ահա ան թագաւորը, զորն որ ընտրեցիք ու ուզեցիք. ահա Տէրը ձեր վրայ թա14 գաւոր մը դրաւ։ Թէ որ Տէրոջմէ վախնաք, ու անոր ծառայութիւն ընէք, և անոր խօսքին հնազանդ ըլլաք, ու Տէրոջը պատուիրանքին դէմ չկենաք, ան ատենը թէ դուք և թէ ձեր թագաւորը՝ որ ձեր վրայ կը թագաւորէ, ձեր Տէր Աստուծոյն ետևէն պիտի 15 երթաք։ Բայց թէ որ Տէրոջը խօսքին հնազանդութիւն չընէք, ու Տէրոջը հրամանին դէմ կենաք, ան ատենը Տէրոջը ձեռքը ձեր վրայ ու ձեր հայրերուն վրայ պիտի ըլ16 լայ։ Եւ հիմա կայնեցէք ու տեսէք ան մեծ բանը՝ որ Տէրը ձեր աչ17 քերուն առջեւ պիտի ընէ։ Այսօր ցորենի հունձքի ժամանակ չէ՞. ես Տէրոջը պիտի աղաղակեմ, և անիկայ որոտում ու անձրև պիտի խրկէ, որ հասկընաք ու տեսնէք թէ՝ դուք Տէրոջը առջեւ մեծ չարութիւն ըրիք՝ ձեզի թագաւոր մը ուզելով։

18 Ան ատենը Սամուէլ Տէրոջը աղաղակեց, ու Տէրը նոյն օրը որոտում ու անձրև տուաւ. և բոլոր ժողովուրդը Տէրոջմէն ու Սամուէ19 լէն խիստ վախցաւ։ Ու բոլոր ժողովուրդը Սամուէլին ըսաւ. Քու Տէր Աստուծոյդ աղօթք ըրէ քու ծառաներուդ համար՝ որ չմեռնինք. քանզի մեր ամէն մեղքերուն վրայ աս չարութիւնն ալ աւելցուցինք՝ 20 որ մեզի թագաւոր ուզեցինք։ Եւ Սամուէլ ժողովուրդին ըսաւ. Մի վախնաք. դուք թէև աս բոլոր չարութիւնը ըրիք, սակայն Տէրոջմէ մի՛ խոտորիք, ու բոլոր սրտովնիդ 21 Տէրոջը ծառայութիւն ըրէք. Եւ [illegible] մի՛ խոտորիք. քանզի ոչինչ բաներու ետևէ [illegible], որ անոնք ոչ օգուտ մը ընելու՝ ու ոչ ազատելու կարող չեն. ինչու 22 որ անոնք ոչինչ են։ Քանզի Տէրը իր մեծ անունին համար՝ իր ժողովուրդը չթողուր. որովհետև Տէրը ուզեց ձեզ իրեն ժողո23 վուրդ ընել։ Բայց ես, քաւ լիցի՝ որ Տէրոջը դէմ մեղք գործեմ, ձեզի համար աղօթք ընելէն ետ կենալով. հապա ես ձեզի բարի ու շիտակ ճամբան պիտի 24 սորվեցնեմ։ Միայն թէ Տէրոջմէն վախցէք, և ճշմարտութեամբ բոլոր սրտովնիդ անոր ծառայութիւն ըրէք. քանզի տեսաք որ անիկայ ձեզի համար ինչ մեծ բաներ 25 ըրաւ։ Իսկ թէ որ չարութիւն ընելը շարունակէք, թէ դուք և թէ ձեր թագաւորը պիտի կորսուիք։

ԳԼ. ԺԳ

1 Սաւուղին ընտրած զօրքը։ 3 Անիկայ Իսրայելցիները Գաղգաղայի մէջ կը կանչէ Փղշտացւոց դէմ, որոնց պահապան զօրքերը զարկեր էր Յովնաթան։ 5 Փղշտացւոց անթիւ զօրքը։ 6 Իսրայէլացւոց խռովութիւնը։ 8 Սաւուղ ձանձրանալով Սամուէլի համար սպասելէն՝ զոհը կը մատուցանէ։ 11 Սամուէլ կը յանդիմանէ զանիկայ։ 17 Փղշտացւոց իրեք աւարառու գունդերը։ 19 Փղշտացւոց վարպետութեամբ վարուելովը՝ Իսրայէլի մէջ զէնքերին չգտնուիլը։

1 [illegible], Սաւուղ մէկ տարուան թագաւոր էր. ու երբոր Իսրայէլի վրայ երկու տարի թագաւորութիւն ըրաւ, 2 Սաւուղ՝ Իսրայէլէն իրեք հազար մարդ ընտրեց իրեն համար. երկու հազարը Սաւուղին հետ Մաքմասու ու Բեթէլի լեռն էին, և հազարն

Ել. իբ. 4 ;
Յոհ. ժը. 38 ; Գործ. իգ. 9 ; իգ. 16, 20 ;
Միք. զ. 4 ;
Եբր. ընա- զը ;
Ես. ա. 18 ; ե. 3, 4 ; Միք. զ. 2, 3 ;
Դատ. ե. 11 ;
Ծնն. խզ. 5, 6 ;
Ել. բ. 23 ;
Ել. գ. 10 ; դ. 16 ;
Դատ. գ. 7 ;
Դատ. դ. 7 ; ժգ. 1 ;
Դատ. դ. 2 ;
Դատ. ժ. 10 ;
Դատ. բ. 13 ;
Դատ. ժ. 15, 16 ;
Դատ. զ. 14, 32 ;
Դատ. ժա. 1 ;
Գլ. է. 13 ;
Գլ. ժա. 1 ;
Գլ. ը. 5, 19 ;
Դատ. ը. 23 ; Գլ. ը. 7 ; ժ. 19 ;
Գլ. ժ. 24 ;
Գլ. ը. 5 ; թ. 20 ;
Ովս. ժգ. 11 ;
Յես. իդ. 14 ; Սաղ. ձա. 13, 14 ;
Ղև. իզ. 14, 15, ևն ; Բ Օր. իը. 15, ևն ; Յես. իդ. 20 ;
Հմր. 9 ;
Ել. ժդ. 13, 31 ;

Ն. Ք. Ք.
1095

Առակ. իզ. 1 ;
Յես. ժ. 12 ; Գլ. է. 9, 10 ; Յակ. ե. 16, 17, 18 ;
Գլ. ը. 7 ;
Ել. ժդ. 31 ; Տես. Եզր. ժ. 9 ;
Ել. թ. 28 ; ժ. 17 ; Յակ. ե. 15 ; Ա Յոհ. ե. 16 ;
Բ Օր. ժա. 16 ;
Երեմ. ժզ. 19 ; Ամբ. բ. 18 ; Ա Կոր. ը. 4 ;
Յես. է. 9 ; Սաղ. ճզ. 8 ; Երեմ. ժդ. 21 ; Եզեկ. ի. 9, 14 ;
Գ Թագ. զ. 13 ; Սաղ. ղդ. 14 ;
Բ Օր. է. 7, 8 ; ժդ. 2 ; Մաղ. ա. 2 ;
Գործ. ժբ. 5 ; Հռով. ա. 9 ; Կող. ա. 9 ; Բ Տիմ. ա. 3 ;
Գ Թագ. ը. 36 ; Բ Մն. զ. 27 ; Երեմ. զ. 16 ;
Սաղ. լդ. 11 ; Առակ. դ. 11 ;
Ժող. ժբ. 13 ;
Ես. ե. 12 ;
Բ Օր. ժ. 21 ; Սաղ. ճիզ. 2, 3 ;
Բ Օր. իը. 36 ;
Յես. իդ. 20 ;

1093

Ն. Ք. ԴԲ. 1093

ալ Յովնաթանին հետ աԲենիամինի
Գաբաան էր. ու մնացած ժողովուրդը՝ ամէն մարդ իր վրանը
խրկեց ։ ա Գլ. Ժ. 26
3 Եւ Յովնաթան Գաբայի մէջ եղող Փղշտացւոց բպահապան զօրքերը զարկաւ, ու Փղշտացիք լսեցին ։ բ Գլ. Ժ. 5
Ան ատենը Սաւուղ բոլոր
երկրին մէջը փող հնչեցնել տուաւ,
ըսելով. Եբրայեցիները թող լսեն ։
4 Եւ բոլոր Իսրայէլը լսեց որ Սաւուղ Փղշտացւոց պահապան զօրքերը զարկաւ, և Իսրայէլ գՓղշտացւոց
առջեւ ատելի եղաւ. գ Ծն. ԼԴ. 30. Ել. Ե. 21
ու ժողովուրդը Գաղգաղայի մէջ
5 Սաւուղին քովը ժողովուեցան ։ Եւ
Փղշտացիք ալ ժողովուեցան, որ
Իսրայէլի դէմ պատերազմ ընեն. Անոնք երեսուն հազար կառք՝ ու
վեց հազար ձիաւոր ունէին, և ժողովուրդը ծովուն եզերքը եղող աւազին չափ շատ էր. ու ելան՝
և Բեթաւանին արևելեան կողմը
6 Մաքմասի մէջ բանակեցան ։ Ու
Իսրայէլի մարդիկները զիրենք նեղութեան մէջ տեսան. և ժողովուրդը խիստ շփոթած ըլլալով՝
դայրերու, թուփերու, ժայռերու, աշտարակներու ու փոսերու դ Դատ. Զ. 2
7 մէջ պահուեցան ։ Ու Եբրայեցիք
Յորդանանէն Գադի ու Գաղաադի
երկիրը անցան. բայց Սաւուղ դեռ
Գաղգաղայի մէջ էր. ու բոլոր ժողովուրդը դողալով անոր ետևէն
կ'երթային ։
8 եԵւ անիկայ Սամուէլին որոշած ե Գլ. Ժ. 8
ժամանակին չափ եօթը օր սպասեց. բայց Սամուէլ Գաղգաղա
չգալուն համար՝ ժողովուրդը ա-
9 նոր քովէն ցրուեցաւ ։ Ու Սաւուղ
ըսաւ. Ողջակէզը և խաղաղութեան
զոհը ինծի մօտ բերէք. ու ինքը
10 ողջակէզը մատուց ։ Ու երբոր անիկայ ողջակէզը մատուցանելը լըմնցուց, ան ատենը Սամուէլ եկաւ. և Սաւուղ ելաւ զանիկայ
11 դիմաւորելու ու բարևելու ։ Ու
Սամուէլ ըսաւ. Ի՞նչ ըրիր ։ Եւ
Սաւուղ ըսաւ. Տեսայ որ ժողովուրդը իմ քովէս կը ցրուի, ու
դուն ալ որոշած օրերուդ մէջ չեկար, ու Փղշտացիք Մաքմասի մէջ
12 ժողվուած են, Ու ըսի. Փղշտացիք
հիմա իմ վրաս՝ Գաղգաղա պիտի
իջնեն, ու ես Տէրոջը առջեւ աղօթք ըրած չեմ. ուստի *համարձակութիւն ընելով՝ ողջակէզը մա- * Կամ՝ ստիպուելով
13 տուցի ։ Ու Սամուէլ ըսաւ Սաւուղին. զՅիմարութիւն ըրիր, որ զ Բ Մն. ԺԶ. 9
էքու Տէր Աստուծոյդ քեզի պատուիրած պատուիրանքները չպահեցիր. քանզի հիմա Տէրը քու է Գլ. ԺԵ. 11
թագաւորութիւնդ Իսրայէլի վրայ
մինչև յաւիտեան պիտի հաստա-
14 տէր ։ ըԲայց հիմա քու թագաւորութիւնդ հաստատ պիտի չըլլայ ։ ը Գլ. ԺԵ. 28
թՏէրը իրեն համար՝ իր սրտին համեմատ մարդ մը կը փնտռէ, որն թ Սղ. ՁԹ. 20. Գործ. ԺԳ. 22
որ Տէրը իշխան պիտի կարգէ իր
ժողովուրդին վրայ. քանզի դուն
Տէրոջը քեզի պատուիրած հրամանը
չպահեցիր ։
15 Ետքը Սամուէլ ելաւ, ու Գաղգաղայէն Բենիամինի Գաբաան
գնաց ։ Եւ Սաւուղ իր քովը գտնուող ժողովուրդը համրեց, ու
ժվեց հարիւրի չափ մարդ էին ։ ժ Գլ. ԺԴ. 2
16 Ու Սաւուղ և անոր որդին Յովնաթանը ու անոնց հետ գտնուող
մարդիկները՝ Բենիամինի †Գաբաան † Կամ՝ Գաբա. Հմր. 3
կը նստէին. ու Փղշտացւոց բանակը Մաքմասի մէջ էր ։
17 Եւ Փղշտացւոց բանակէն իրեք
գունդ աւարառու ելաւ. գունդին
մէկը՝ դէպ ՚ի իՈփրայի ճամբան՝ ի Յես. ԺԸ. 23
18 Սուաղի երկիրը դարձաւ ։ Եւ
գունդին մէկը դէպ ՚ի լԲեթորոնի լ Յես. ԺԶ. 3. ԺԸ. 13, 14
ճամբան դարձաւ. ու մէկալ գունդը դէպ ՚ի անապատը դարձաւ, ու
խՍեբոյիմի հովիտը նայող սահմանին ճամբան բռնեց ։ խ Նեեմ. ԺԱ. 34
19 Եւ ծԻսրայէլի բոլոր երկրին մէջ ծ Տես Դ Թագ. ԻԴ. 14. Երեմ. ԻԴ. 1
մէկ դարբին մը չէր գտնուեր.
քանզի Փղշտացիք ըսեր էին թէ՝
Չըլլայ որ Եբրայեցիք սուր կամ
20 նիզակ շինեն ։ Ու բոլոր Իսրայէլացիք՝ ամէն մէկը իր բրիչը, խոփը, տապարը ու բահը շինելու
համար, Փղշտացւոց քովը կ'իջնէ-
21 ին ։ Բայց բրիչներուն, խոփերուն,
եռաժանի գործիքներուն ու տապարներուն համար, և խթանները
սրելու համար խարտոցներ ունէին ։
22 Ուստի անանկ եղաւ որ պատերազմին օրը՝ Սաւուղին ու Յովնաթանին հետ եղող բոլոր ժողովուրդին
ձեռքը կսուր կամ նիզակ չէր գտնուէր. միայն Սաւուղին ու անոր կ Դատ. Ե. 8
որդւոյն Յովնաթանին քովը կը
գտնուէր ։
23 հՈւ Փղշտացւոց պահապան զօրքը Մաքմասի կիրճը ելան ։ հ Գլ. ԺԴ. 1, 4

ԳԼ. ԺԴ

1 Յովնաթան՝ առանց իր հօրը, քահանային և ժողովուրդին գիտնալուն՝ կ'երթայ, ու հրաշքով մը Փղշտացւոց պահապան զօրքերը կը զարնէ. 15 որոնց վրայ Աստուծոյ վախը իյնալով՝ կը սկսին մէկզմէկ զարնել ։ 17 Սաւուղ՝ քահանային պատասխանին չսպասելով, թշնամեաց վրայ կը յարձակի ։ 21 Իսկ գերի բռնուած Իսրայէլացիները, ու պահուըտածները ալ անոր հետ կը միանան Փղշտացւոց դէմ ։ 24 Սաւուղին անմտաբար երդում ընել տալովը՝ յաղթութիւնը ետ կը մնայ ։ 32 Սաւուղ ժողովուրդը կը զգուշէ արիւն ուտելէն ։ 35 Սեղան մը կը շինէ ։ 36 Յովնաթան վիճակով կը բռնուի. բայց ժողովուրդը կ'ազատէ զանիկայ ։ 47 Սաւուղին զօրութիւնը ու անոր գերդաստանը ։

Ն. Ք. ԴՔ. Իրր 1187

1 Եւ եղաւ որ՝ մէկ օր մը Սաւուղին որդին Յովնաթան իր զէնքերը կրող մանչուն ըսաւ. Եկուր, անդին կողմը եղող Փղշտացւոց պահապան զօրքին անցնինք. բայց իր 2 հօրը չիմացուց ։ Ու Սաւուղ Գաբաայի ծայրը՝ Մագրոնի մէջ եղող նռնենիին տակը կը նստէր. և անոր հետ եղող ժողովուրդը −վեց 3 հարիւր մարդու չափ էր ։ Ու Հեղիի որդւոյն Փենէհէսի որդւոյն ᶠԻքաբոթին եղբօրը Աքիտովբին որդին ‡Աքիան՝ Սելովի մէջ Տէրոջը քահանան էր, որ ⁼եփուտ կը հագնէր. ու ժողովուրդը Յովնաթանին 4 երթալը չէր գիտեր ։ Եւ ան կիրճերուն մէջը, ուսկից որ Յովնաթան ⁺Փղշտացւոց պահապան զօրքին անցնիլ կ'ուզէր, մէկ կողմանէ մէկ քարաժայռ մը՝ ու մէկալ կողմանէ մէկ քարաժայռ մը կար, որոնց մէկուն անունը Բոզէս՝ 5 ու մէկալին անունը Սենա էր ։ Ատ քարաժայռերուն մէկը՝ հիւսիսային կողմը՝ Մաքմասին դիմացն էր, ու մէկալը հարաւային կողմը՝ 6 *Գաբաայի դիմացն էր ։ Եւ Յովնաթան իր զէնքերը կրող մանչուն ըսաւ. Եկուր աս անթլփատներուն պահապան զօրքին անցնինք, կարելի է որ Տէրը մեր ձեռքով բան մը ընէ. քանզի ⁼շատ ժողովքով կամ քիչ ժողովքով ազատելու կողմէ արգելք մը չկայ Տէ- 7 րոջը առջևը ։ Ու իր զէնքերը կրողը անոր ըսաւ. Բոլոր քու սրտիդ մէջը եղածը ըրէ. յառաջ գնա. ես քեզի հետ կու գամ քու 8 ուզածիդ պէս ։ Եւ Յովնաթան ըսաւ. Հիմա մենք ան մարդիկներուն անցնինք. ու անոնց երևնանք. 9 Թէ որ մեզի այսպէս ըսեն. Կայնեցէք՝ մինչև որ մենք ձեզի գանք, ան ատենը մեր տեղը կայ- 10 նինք, ու անոնց չելլենք ։ Բայց թէ որ այսպէս ըսեն. Մեզի ելէք, ան ատենը ելլենք. քանզի Տէրը զանոնք մեր ձեռքը տուած է. ու 11 ⁺ասիկայ մեզի նշան ըլլայ ։ Ու երբոր երկուքնին Փղշտացւոց պահապան զօրքին երևցան, Փղշտացիք ըսին. Ահա Եբրայեցիք իրենց պահուըտած ծակերէն դուրս կ'ել- 12 լեն ։ Եւ պահապան զօրքերը Յովնաթանին ու անոր զէնքերը կրողին պատասխան տուին ու ըսին. Մեզի ելէք, ու ձեզի մէկ բան մը իմացընենք. և Յովնաթան իր զէնքերը կրողին ըսաւ. Իմ ետևէս ելիր. քանզի Տէրը զանոնք Իսրայէլին 13 ձեռքը կու տայ ։ Ու Յովնաթան ձեռքերովը ու ոտքերովը ելաւ, և անոր զէնքերը կրողն ալ

− Գլ. ԺԳ. 15.
ᶠ Գլ. Դ. 21.
‡ Գլ. ԻԲ. 9, 11, 20 Կոչուի Աքիմելէք.
⁼ Գլ. Բ. 28.
⁺ Գլ. ԺԳ. 23.
* Կամ՝ Գաբայի
⁼ Դատ. Է. 4, 7. Բ Մն. ԺԴ. 11.
⁺ Ծն. ԻԴ. 14. Դատ. Է. 11.

անոր ետևէն. ու Յովնաթանին առջևը ինկան. անոր զէնքերը կրողն ալ անոր ետևէն կը մեռցը- 14 նէր ։ Եւ Յովնաթան ու անոր զէնքերը կրողը աս առաջին կոտորածին մէջ՝ քսան մարդու չափ մեռցուցին կէս լծավարի չափ գետ- 15 նի վրայ ։ Ու բանակին մէջը՝ դաշտին մէջը՝ ու բոլոր ժողովուրդին մէջը ⁼խռովութիւն եղաւ. պահապան զօրքերը ու ᶠաւարառուներն ալ զարհուրեցան, ու երկիրը դողաց, անանկ որ անոնց վրայ Աստուծոյ կողմանէ ‡վախ մը ինկաւ ։

16 Եւ Բենիամինի Գաբաայէն Սաւուղին դէտերը տեսան որ՝ ահա ան բազմութիւնը ⁺մեծ շփոթութեան մէջ է, ու երթալով կը ցրուի ։ 17 Եւ Սաւուղ իր հետը եղող ժողովուրդին ըսաւ. Աչքէ անցուցէք, ու նայեցէք որ մեզմէ ով գացեր է. ուստի անոնք աչքէ անցուցին, և ահա Յովնաթանը ու անոր զէն- 18 քերը կրողը չկար ։ Ան ատենը Սաւուղ Աքիային ըսաւ. Աստուծոյ տապանակը մօտեցուր. քանզի ան ատենը Աստուծոյ տապանակը 19 Իսրայէլի որդւոցը հետն էր ։ Ու երբոր Սաւուղ ˪քահանային հետ կը խօսէր, Փղշտացւոց բանակին մէջի աղմուկը երթալով կը շատնար. և Սաւուղ ըսաւ քահանային. 20 Ձեռքդ քաշէ ։ Ու Սաւուղ և իր հետը եղող բոլոր ժողովուրդը մէկտեղ ժողվուեցան, ու մինչև պատերազմին տեղը գացին. և ահա ⁺ամէն մարդ իր սուրը իր ընկերին վրայ դարձուցեր էր, ու շատ մեծ 21 խռովութիւն մը կար ։ Եւ ան Եբրայեցիները՝ որ առաջուց Փղշտացւոց հետ էին, ու շրջակայ երկիրներէն անոնց հետ բանակը ելեր էին, անոնք ալ Սաւուղին ու Յովնաթանին հետ եղող Իսրայէլին հետ 22 միացան ։ Ու Եփրեմի լեռանը վրայ ⁾պահուըտած Իսրայէլի բոլոր մարդիկները՝ Փղշտացւոց փախչիլը լսելով, անոնք ալ անոնց ետևէն պա- 23 տերազմին մէջը մտան ։ ¦Եւ ան օրը Տէրը ազատեց Իսրայէլը. ու պատերազմը ⁼Բեթաւանը անցաւ ։

24 Եւ ան օրը Իսրայէլի մարդիկները տագնապեցան. քանզի Սաւուղ ⁾ժողովուրդին երդում ընել տուեր էր՝ ըսելով. Ով որ մինչև իրիկուն հաց ուտէ՝ անիծեալ ըլլայ. որպէս զի իմ թշնամիներէս վրէժ առնեմ. ու բոլոր ժողովուրդը բերանը հաց 25 չդրաւ ։ Եւ բոլոր †ժողովուրդը մէկ անտառ մը մտաւ, ու ⁼գետնին 26 երեսին վրայ մեղր կար ։ Ու երբոր ժողովուրդը անտառը մտաւ, տեսաւ որ մեղր կը վազէր. բայց ձեռ-

Ն. Ք. ԴՔ. Իրր 1087
⁼ Դ Թագ. Է. 7. Յոբ. ԺԸ. 11.
ᶠ Գլ. ԺԳ. 17.
‡ Ծն. ԼԵ. 5.
⁺ Հմր 20.
˪ Թու. ԻԷ. 21.
⁺ Դատ. Է. 22. Բ Մն. Ի. 23.
⁾ Գլ. ԺԳ. 6.
¦ Ել. ԺԴ. 30. Սաղ. ԽԴ. 6, 7. Ովսէ. Ա. 7.
⁼ Գլ. ԺԳ. 5.
⁾ Յես. Զ. 26.
† Եբր. Երկիրը. տես Օր. Թ. 28. Մատ. Գ. 5.
⁼ Ել. Գ. 8. Թու. ԺԳ. 28. Մատ. Գ. 4.

Ն. Ք. ԴԲ.
Իբր 1087

քը բերնին մօտեցընող չկար. քան-
զի ժողովուրդը երդումէն վախցաւ ։
27 Իսկ Յովնաթան չլսեց, երբոր իր
հայրը ժողովուրդին երդում ընել
տուաւ. ուստի իր ձեռքի գաւա-
զանին ծայրը երկնցուց, ու զանի-
կայ մեղրին խորխին մէջը թաթեց.
ու իր ձեռքը բերանը տանելով,
28 աչքերը բացուեցան ։ Ան ատենը
ժողովուրդէն մէկը պատասխան
տուաւ ու ըսաւ. Քու հայրդ ժողո-
վուրդին մեծ երդում ընել տուաւ՝
ըսելով. Այսօր հաց ուտող մարդը
անիծեալ ըլլայ ։ Եւ ժողովուրդը
29 նուաղած էր ։ Ու Յովնաթան ը-
սաւ. Իմ հայրս ժողովուրդը նե-
ղութեան մէջ ձգեց. նայեցէք,
աս մեղրէն քիչ մը ուտելուս պէս՝
30 աչքերս բացուեցան. Ալ որչափ
աւելի՝ թէ որ ժողովուրդը այսօր
իր թշնամիներէն գտած աւարը
կշտանալով ուտէր. քանզի հիմա
Փղշտացւոց մէջ * աւելի մեծ կոտո-
րած կ'ըլլար" ։
31 Եւ ան օրը անոնք՝ Փղշտացիները
Մաքմասէն մինչեւ Այեղոնը զար-
կին. ու ժողովուրդը խիստ նուա-
32 ղեցաւ ։ Եւ ժողովուրդը աւարին
վրայ ինկաւ. ու ոչխարները, ար-
ջառները, եւ որթերը առին, ու
գետնի վրայ մորթեցին. ու ժողո-
33 վուրդը ‡ արիւնովը կերաւ ։ Եւ
Սաւուղին իմացուցին ու ըսին. Ա-
հա ժողովուրդը Տէրոջը դէմ կը
մեղանչէ, քանզի արիւնով կ'ուտէ ։
Եւ անիկայ ըսաւ. Անօրէնութիւն
ըրիք. հիմա ինծի մէկ մեծ քար մը
34 գլորեցէք ։ Ու Սաւուղ ըսաւ. Ժո-
ղովուրդին մէջը ցրուեցէք, եւ ա-
նոնց ըսէք. Ամէն մարդ իր արջառը
ու իր ոչխարը ինծի մօտեցընէ, ու
հոս մորթէ եւ ուտէ, ու արիւնով
ուտելով՝ Տէրոջը դէմ մեղք չգոր-
ծէ ։ Ուստի բոլոր ժողովուրդը՝
ամէն մարդ իր ձեռքովը ան գիշերը
իր արջառը մօտեցուց, ու հոն մոր-
35 թեց ։ Եւ Սաւուղ § Տէրոջը սե-
ղան շինեց, աս էր Տէրոջը համար
Սաւուղին շինած առջի սեղանը ։
36 Եւ Սաւուղ ըսաւ. Գիշերով
Փղշտացւոց ետեւէն իջնենք, ու
մինչեւ որ առաւօտը ծագէ՝ զանոնք
թալլենք, ու անոնցմէ մարդ մը չթո-
ղունք. եւ անոնք ըսին. Քու աչ-
քերուդ ինչ որ հաճոյ է՝ ան ըրէ ։
Ու քահանան ըսաւ. Հոս Աստուծոյ
37 քովը մօտենանք ։ Եւ Սաւուղ Աս-
տուծոյ հարցուց՝ ըսելով. Փղշտա-
ցւոց ետեւէն իջնե՞մ. զանոնք Իս-
րայէլին ձեռքը պիտի տա՞ս ։ Բայց
‖ ան օրը պատասխան չտուաւ անոր ։
38 Ան ատենը Սաւուղ ըսաւ. ¶ Հոս
մօտեցէք՝ ժողովուրդին բոլոր իշ-

* Կամ՝ շատ մեծ կոտորած չեղաւ ։

‡ Ղեւ. Գ. 17 ։ Է. 26 ։ ԺԷ. 10 ։ ԺԹ. 26 ։ Բ Օր. ԺԲ. 16, 23, 24 ։

§ Գլ. Է. 17 ։

‖ Գլ. ԻԸ. 6 ։

¶ Յես. Է. 14 ։ Գլ. Ժ. 19 ։ Դատ. Ի. 2 ։

խանները, եւ հասկցէք ու տեսէք
թէ այսօր աս մեղքը որո՞ւնն է ։
39 Քանզի Իսրայէլը ազատող = Տէրը
կենդանի է որ՝ թէ որ իմ որդւոյս
Յովնաթանին ալ ըլլայ, անպատ-
ճառ պիտի մեռնի. ու բոլոր ժո-
ղովուրդին մէջը անոր պատասխան
40 տուող մը չկար ։ Ան ատենը ա-
նիկայ բոլոր Իսրայէլին ըսաւ. Դուք
մէկ կողմը կայնեցէք, ու ես եւ իմ
որդիս Յովնաթանը միւս կողմը
կայնինք. ու ժողովուրդը Սաւու-
ղին ըսաւ. Աչքերուդ հաճոյ երեւցա-
41 ծը ըրէ ։ Եւ Սաւուղ Իսրայէլի
Տէր Աստուծոյն ըսաւ. ‹ Ճշմար-
տութիւնը յայտնէ. ¬ Եւ Յովնա-
թանը ու Սաւուղը վիճակով բռնուե-
ցան, ու ժողովուրդը ազատ մնաց ։
42 Եւ Սաւուղ ըսաւ. Իմ վրաս՝ ու իմ
որդւոյս Յովնաթանին վրայ վիճակ
ձգեցէք. ու Յովնաթանը բռ-
43 նուեցաւ ։ Եւ Սաւուղ Յովնա-
թանին ըսաւ. Ինծի իմացուր թէ
ի՞նչ ըրիր. ու Յովնաթան անոր
իմացուց ու ըսաւ. – Ձեռքիս գա-
ւազանին ծայրովը քիչ մը մեղր կե-
րեր եմ. —— ահա ես պիտի մեռ-
44 նիմ ։ Եւ Սաւուղ ըսաւ. ÷ Աս-
տուած ինծի այսպէս ու ասկէ աւելի
ընէ՝ ◊ որ անշուշտ պիտի մեռնիս,
45 Յովնաթան ։ Բայց ժողովուրդը
Սաւուղին ըսաւ. Յովնաթա՞նը
պիտի մեռնի, ան որ այսօր Իսրա-
յէլի մէջ աս մեծ փրկութիւնը ը-
րաւ. քաւ լիցի, ⁑ կենդանի է Տէրը՝
որ անոր գլխուն մէկ մազը գետինը
պիտի չիյնայ. քանզի այսօր Աս-
տուծով յաջողութիւն ըրաւ ։ Այս-
պէս ժողովուրդը Յովնաթանը ա-
46 զատեց, ու անիկայ չմեռաւ ։ Եւ
Սաւուղ Փղշտացիներէն ետ դար-
ձաւ, ու Փղշտացիք իրենց տեղը
գացին ։
47 Ուստի Սաւուղ սկսաւ Իսրայէլի
վրայ թագաւորել. ու բոլոր չոր-
ջակայ թշնամիներուն հետ՝ այսինքն
Մովաբին հետ, եւ ° Ամմոնի որդւո-
ցը հետ, Եդովմի հետ, °° Սուբայի
թագաւորներուն հետ, ու Փղշտա-
ցւոց հետ պատերազմ ըրաւ. եւ որ
կողմը որ դարձաւ, յաղթութիւն
48 ըրաւ ։ Ու † զօրք ժողվելով" ∞ Ա-
մաղէկը զարկաւ, եւ ազատեց Իս-
րայէլը՝ իր կողոպտիչներուն ձեռ-
քէն ։
49 Ու ⁜ Սաւուղին որդիքը՝ Յովնա-
թան, Յեսուի ու Մեղքիսուէ
էին. եւ անոր երկու աղջիկներուն
անունները՝ առջինին անունը՝ Մե-
րոբ, ու պզտիկին անունը Մեղ-
50 քող էր ։ Եւ Սաւուղին կնկանը
անունը Աքինոամ էր՝ Աքիմաասին
աղջիկը, ու անոր զօրավարին ա-

Ն. Ք. ԴԲ.
Իբր 1087

= Բ Թագ. ԺԲ. 5 ։

‹ Առակ. ԺԶ. 33 ։ Գործ. Ա. 24 ։

¬ Յես. Է. 16 ։ Գլ. Ժ. 20, 21 ։

Յես. Է. 19 ։

– Համր 27 ։

÷ Հռութ. Ա. 17 ։

◊ Համր 39 ։

⁑ Բ Թագ. ԺԴ. 11 ։ Գ Թագ. Ա. 52 ։ Ղուկ. ԻԱ. 18 ։

° Գլ. ԺԱ. 11 ։

°° Բ Թագ. Ժ. 6 ։

† Կամ՝ քաջութիւն ընելով՝

∞ Գլ. ԺԵ. 3, 7 ։

⁜ Գլ. ԼԱ. 2 ։ Ա Մն. Ը. 33 ։

Ն. Ք. ԳԲ.
Իրր 1087

+Գլ. Թ. 1.

*Գլ. Ը. 11.

նուն Աբեններ էր՝ Սաւուղին հօրեղբօրը
51 Ներին որդին ։ +Եւ Կիս՝
Սաւուղին հայրն էր, ու Աբեններին
հայրը Ներ՝ Աբիելին որդին էր ։
52 Եւ Սաւուղին բոլոր օրերը՝ Փղշտացւոց
դէմ սաստիկ պատերազմ
կար . ու Սաւուղ ամէն տեսած
զօրաւոր մարդը և ամէն ուժի
տէր եղողը *իր քովը կը ժողվէր ։

ԳԼ. ԺԵ

1 Սամուէլ կը խրկէ Սաւուղը՝ որ երթայ Ամաղէկը ջարդէ ։ 6 Սաւուղ Կենեցիներուն մարդասիրութիւն կը ցուցնէ ։ 8 Ագագին, ու աւարին աղէկներուն կը խնայէ ։ 10 Սամուէլ կ'իմացընէ Սաւուղին թէ Աստուած ինչպէս մերժեց զանիկայ իր անհնազանդութեանը համար ։ 24 Սաւուղ կը խոնարհի ։ 32 Սամուէլ Ագագը կը մեռցընէ ։ 34 Սամուէլ ու Սաւուղ կը զատուին ու իրենց տեղը կ'երթան ։

Իրր 1079
-Գլ. Թ. 16.

1 Եւ Սամուէլ ըսաւ Սաւուղին .
-Տէրը զիս՝ իր Իսրայէլ ժողովուրդին
վրայ քեզ թագաւոր օծելու
խրկեց . ու հիմա Տէրոջը խօսքերուն
2 ձայնը մտիկ ըրէ ։ Զօրաց
Տէրը այսպէս կ'ըսէ . Միտքս բերի
ինչ որ Ամաղէկը ըրաւ Իսրայէլին .
անոր Եգիպտոսէն ելած ատենը՝
†ճամբուն մէջ անոր դէմ դնելով ։
3 Հիմա գնա , ու Ամաղէկը զարկ , և
‡անոր բոլոր ունեցածը նզովածի
պէս բնաջինջ ըրէ , ու անոր չխնայես
. և էրիկ մարդէն մինչև կնիկ
մարդը , ու տղայէն մինչև կաթնկերը
, արջառէն մինչև ոչխարը , և
ուղտէն մինչև էշը մեռցնես ։

†Ել. ԺԷ. 8. 14. Թուոց. ԻԴ. 20. Բ Օր. ԻԵ. 17. 18. 19.
‡Յես. Զ. 17. 21.

4 Ուստի Սաւուղ ժողովուրդը
կանչեց , ու Տեղայիմի մէջ զանոնք
համրեց , որ երկու հարիւր հազար
հետևակ զօրք էին , ու Յուդայեանք
5 ալ տասը հազար ։ Եւ Սաւուղ
մինչև Ամաղեկացւոց մէկ քաղաքը
գնաց , ու հեղեղատին մէջը դարանակալ
6 եղաւ ։ Եւ Սաւուղ ⊤Կենեցիներուն
ըսաւ . ⊦Գացէք , զատուեցէք , — Ամաղեկացւոց մէջէն
իջէք , չըլլայ որ ձեզ անոնց հետ
մէկտեղ զարնեմ . քանզի ‖դուք
բոլոր Իսրայէլի որդւոցը ողորմութիւն
ըրիք , անոնց Եգիպտոսէն
ելած ատենը ։ Ուստի Կենեցիները
Ամաղեկացւոց մէջէն զատուեցան ։
7 Եւ Սաւուղ՝ ⊦Եւիլայէն մինչև Եգիպտոսին
դիմացի ¤Սուրը՝ ¶Ամաղէկը
8 զարկաւ . Ու ÷Ամաղէկին
թագաւորը Ագագը ողջ բռնեց ,
ու ⸗բոլոր ժողովուրդը սուրի բերնով
9 ջարդեց ։ Բայց Սաւուղ ժողովուրդին
հետ՝ ⸘Ագագը , և ոչխարներուն
ու արջառներուն աղէկները
ու *գէրերը , և գառները ,
ու ամէն պատուական բաները խնայեցին
, և չուզեցին զանոնք ջարդել
, հապա բոլոր անարգ ու անպիտան
անասունները ջարդեցին ։

⊤Թուոց. ԻԴ. 21. Դատաւ. Ա. 16. Գ. 11.
⊦Ծն. ԺԸ. 25. ԺԹ. 12. 14. Յայտ. ԺԸ. 4.
‖Ել. ԺԸ. 10. 19. Թուոց. Ժ. 29. 32.
⊦Ծն. ԻԵ. 18.
¤Ծն. ԺԶ. 7.
¶Գլ. ԺԴ. 48.
÷Տես Գ Թագ. Ի. 34. 35. 42.
⸗Տես Գլ. Լ. 1.
⸘Հմր 3. 15.
* Կամ՝ երկրորդականները.

Ն. Ք. ՅՔ.
Իրր 1079

10 Եւ Տէրոջը խօսքը Սամուէլին
11 եղաւ , ըսելով . ⊦Սաւուղը թագաւոր
ընելուս զղջացի . ⸗քանզի ինծմէ
ետ դարձաւ , ¦ու իմ խօսքերս
չկատարեց ։ Եւ Սամուէլ ⸗տրտմեցաւ
, ու բոլոր գիշերը Տէրոջը
12 աղաղակեց ։ Ու Սամուէլ առաւօտուն
կանուխ ելաւ , որ Էրթայ Սաւուղը
դիմաւորէ . և Սամուէլին
իմացուցին՝ ու ըսին . Սաւուղը
ՅԿարմեղոս եկաւ , և ահա իրեն
համար †յաղթութեան նշան"
կանգնեց , ու անկէ դառնալով
անցաւ , ու Գաղգաղա իջաւ ։

⊦Հմր 35. Ծն. Զ. 6. 7. Բ Թագ. ԻԴ. 16.
⸗Յես. ԻԲ. 16. Գ Թագ. Թ. 6.
¦Գլ. ԺԳ. 13. Հմր 3. 9.
⸗Հմր 35. Գլ. ԺԳ. 1.
ՅՅես. ԺԵ. 55.
† Եբր. ձեռք

13 Եւ Սամուէլ Սաւուղին քովը
գնաց . ու Սաւուղ անոր ըսաւ .
ՂԴուն Տէրոջմէն օրհնեալ ըլլաս .
14 Տէրոջը խօսքը կատարեցի ։ Եւ
Սամուէլ ըսաւ . Հապա աս ոչխարներուն
ձայնը ինչ պիտի ըլլայ՝ որ
իմ ականջիս կու գայ , ու արջառներուն
15 ձայնը որ ես կը լսեմ ։ Եւ
Սաւուղ ըսաւ . Զանոնք Ամաղեկացիներէն
բերին . ⸗քանզի ժողովուրդը
պինտ աղէկ ոչխարները ու
արջառները ողջ թողուցին , որ զանոնք
քու Տէր Աստուծոյդ զոհ մատուցանեն
. սակայն մէկալները
16 ջարդեցինք ։ Ան ատենը Սամուէլ
ըսաւ Սաւուղին . Կեցիր որ քեզի
պատմեմ ինչ որ Տէրը աս գիշեր
ինծի խօսեցաւ ։ Ան ալ անոր ըսաւ
17 . Խօսէ ։ Եւ Սամուէլ ըսաւ
Սաւուղին . ⸗Ահա դուն ‡որ քու աչքերուդ
պզտիկ կ'երեւնայիր , Իսրայէլի
որդւոցը ցեղերուն գլուխ եղար
, ու Տէրը քեզ Իսրայէլի վրայ
18 թագաւոր օծեց . Եւ Տէրը քեզ
մէկ ճամբայ մը խրկեց՝ ըսելով .
Գնա , ու ան մեղաւոր Ամաղեկացիները
նզովածի պէս ջարդէ , և
անոնց դէմ պատերազմ ըրէ , մինչև
19 որ զանոնք բնաջինջ ընես . իսկ
դուն ինչո՞ւ համար Տէրոջը ձայնին
հնազանդութիւն չըրիր , ու աւարին
վրայ իյնալով՝ Տէրոջը առջևը չարութիւն
20 ըրիր ։ Եւ Սաւուղ ըսաւ
Սամուէլին . ⸗Ահա ես Տէրոջը ձայնին
հնազանդութիւն ըրի , ու Տէրը
զիս որ ճամբան որ խրկեց , ան ճամբան
գացի , և Ամաղէկի թագաւորը
Ագագը բերի , ու Ամաղէկը նզովածի
21 պէս բնաջինջ ըրի ։ ⸗Սակայն
ժողովուրդը ան աւարէն ոչխարներ
ու արջառներ առաւ , նզովածներէն
պինտ աղէկները՝ որ զանոնք
Գաղգաղայի մէջ քու Տէր Աստուծոյդ
22 զոհ ընեն ։ Եւ Սամուէլ ըսաւ
. ⸗Միթէ Տէրոջը առջևը ողջակէզները
ու զոհերը՝ Տէրոջը ձայնին
հնազանդութիւն ընելու չափ

ՂԾն. ԺԴ. 19. Դատաւ. ԺԷ. 2. Հռութ. Գ. 10.
⸗Հմր 9. 21. Ծն. Գ. 12. Առակ. ԻԸ. 13.
⸗Գլ. Թ. 21.
‡ Եբր. Թէև
⸗Հմր 13.
⸗Հմր 15.
⸗Սաղ. Ծ. 8. 9. Առակ. ԻԱ. 3. Եսա. Ա. 11. 12. 13. 16. 17. Երեմ. Է. 22. 23. Միք. Զ. 6. 7. 8. Եբր. Ժ. 6. 7. 8. 9.

Ն. Ք. ԳՔ. ԻՐ 1079

հաճոյ է . Ահա [ա]հնազանդութիւնը՝ զոհէն , ու [բ]մտիկ ընելը՝ 23 խոյերուն ճարպէն աղէկ է . Քանզի ապստամբութիւնը կախարդութեան մեղքին պէս , ու կամակորութիւնը *կռապաշտութեան պէս" է . որովհետեւ դուն Տէրոջը խօսքը մերժեցիր , [գ]անիկայ ալ քեզ մերժեց՝ որ թագաւոր չըլլաս ։

24 Ու Սաւուղ ըսաւ Սամուէլին . [դ]Մեղք գործեցի , որ Տէրոջը հրամանը ու քու խօսքերդ զանց ըրի . քանզի [ե]ժողովուրդէն վախնալուս համար , անոնց խօսքը մտիկ 25 ըրի ։ Ու հիմա կ'աղաչեմ , իմ յանցանքս ներէ ; և իմ հետս դարձիր , որ Տէրոջը երկրպագութիւն 26 ընեմ ։ Ու Սամուէլ ըսաւ Սաւուղին . Ես քու հետդ չեմ դառնար . [զ]քանզի դուն Տէրոջը խօսքը մերժեցիր , Տէրն ալ քեզ մերժեց՝ որ Իսրայէլի վրայ թագաւոր չըլլաս ։ 27 Ու Սամուէլ դարձաւ որ [illegible] երթայ . բայց անիկայ՝ [է]անոր վերարկուին ծայրէն բռնեց , 28 որ պատռեցաւ ։ Ու Սամուէլ անոր ըսաւ . [ը]Տէրը այսօր քու վրայէդ Իսրայէլին թագաւորութիւնը պատռեց , ու զանիկայ քեզմէ աղէկ եղող ընկերիդ տուաւ ։ 29 Ու Իսրայէլին Ապաւէնը [թ]սուտ չըրուցեր , ու չզղջար . քանզի ա- 30 նիկայ մարդ չէ՝ որ զղջայ ։ Ու Սաւուղ ըսաւ . Մեղք գործեցի . կ'աղաչեմ , հիմա իմ ժողովուրդիս ծերերուն առջեւ՝ ու Իսրայէլին առջեւ [ժ]զիս պատուէ , և իմ հետս դարձիր , որ քու Տէր Աստուծոյդ 31 երկրպագութիւն ընեմ ։ Ու Սամուէլ Սաւուղին ետեւէն դարձաւ , և Սաւուղ Տէրոջը երկրպագութիւն ըրաւ ։

32 Ետքը Սամուէլ ըսաւ . Ամաղեկին թագաւորը Ագագը ինծի բերէք . ու Ագագ քնքշութեամբ անոր մօտեցաւ . և Ագագ ըսաւ . Անշուշտ մահուան դառնութիւնը 33 անցած է ։ Բայց Սամուէլ ըսաւ . [ի]Ինչպէս որ քու սուրդ կիները անզաւակ թողուց , նոյնպէս ալ քու մայրդ կիներուն մէջ անզաւակ մնայ ։ Ու Սամուէլ Գաղգաղայի մէջ Տէրոջը առջեւ կտոր կտոր ըրաւ Ագագը ։

34 Ու Սամուէլ Ռամա գնաց , ու Սաւուղ իր տունը՝ [լ]Սաւուղին Գա- 35 բաան ելաւ ։ Ու [խ]Սամուէլ մինչեւ իր մահուան օրը՝ մէյմըն ալ Սաւուղը չտեսաւ . քանզի Սամուէլ [ծ]Սաւուղին համար սուգ կ'ընէր . և Տէրը [կ]Սաւուղը Իսրայէլի վրայ թագաւոր ընելուն զղջաց ։

ա Ժող. Ե. 1 · Ովս. Զ. 6 · Մատ. Ե. 24 · Թ. 13 · ԺԲ. 7 · Մար. ԺԲ. 33 ։
բ Օր. ԺԸ. 10 ։
* Եբր. ունայնութիւն ու թերափիմ
գ Գլ. ԺԳ. 14 ։
դ Տես Բ Թագ. ԺԲ. 13 ։
ե Ել. ԻԳ. 2 · Առակ. ԻԹ. 25 · Ես. ԾԱ. 12 · 13 ։
զ Տես Գլ. Բ. 30 ։
է Գ Թագ. ԺԱ. 30 ։
ը Գլ. ԻԸ. 17 · 18 · Գ Թագ. ԺԱ. 31 ։
թ Թուոց ԻԳ. 19 · Եզեկ. ԻԴ. 14 · Բ Տիմ. Բ. 13 · Տիտ. Ա. 2 ։
ժ Յովհ. Ե. 44 · ԺԲ. 43 ։
ի Ել. ԺԷ. 11 · Թուոց ԺԴ. 45 · Տես Դատ. Ա. 7 ։
լ Գլ. ԺԱ. 4 ։
խ Տես Գլ. ԺԹ. 24 ։
ծ Հմր 11 · Գլ. ԺԶ. 1 ։
կ Հմր 11 ։

ԳԼ. ԺԶ.

1 Սամուէլ Աստուծմէ կը ղրկուի զոհ մը մատուցանելու պատճառով , ու Բեթլեհէմ կու գայ ։ 6 Անոր մարդկօրէն դատողութիւնը կը յանդիմանուի ։ 11 Սամուէլ Դաւիթը կ'օծէ ։ 15 Սաւուղ Դաւիթը կանչել կու տայ որ զինքը նեղող չար ոգիէն հանգստութիւն գտնէ ։

1 Ու Տէրը Սամուէլին ըսաւ . [ա]Մինչեւ երբ Սաւուղին համար սուգ կ'ընես . որովհետեւ [բ]ես զանիկայ մերժեցի , որ Իսրայէլի վրայ չթագաւորէ . [գ]Եղջիւրդ եղով լեցուր , ու եկուր քեզ Բեթլեհէմացի Յեսսէին ղրկեմ . քանզի [դ]անոր որդւոցը մէկը ինծի թագաւոր †ընտրեցի ։ 2 Ու Սամուէլ ըսաւ . Ի՞նչպէս երթամ . թէ որ Սաւուղը լսէ , զիս կը մեռցնէ . և Տէրը ըսաւ . ‡Հետդ մէկ երինջ մը առ , ու ըսէ թէ՝ 3 [ե]Տէրոջը զոհ ընելու եկայ . Ու Յեսսէն զոհին հրաւիրէ . ու [զ]քու ընելու բանդ ես քեզի կը հասկցընեմ . և [է]ինծի [illegible] օծես ան [illegible]՝ որ քեզի պիտի ըսեմ ։

4 Ու Սամուէլ Տէրոջը ըսածը ըրաւ . ու Բեթլեհէմ գնաց ։ Ու քաղաքին ծերերը [ը]դողալով զանիկայ դիմաւորեցին , ու ըսին . [թ]Ար- 5 դեօք խաղաղութեամբ եկար ։ Ու անիկայ ըսաւ . Խաղաղութեամբ . Տէրոջը զոհ ընելու եկայ . [ժ]սրբուեցէ՛ք՝ ու ինծի հետ զոհի եկէք . և Յեսսէն ու անոր որդիները սրբել տուաւ , և անոնք զոհի հրաւիրեց ։ 6 Ու երբոր անոնք եկան , [ի]Եղիաբը տեսնելով՝ [լ]ըսաւ . Իրաւ որ Տէ- 7 րոջը օծեալը իր առջեւն է ։ Բայց Տէրը Սամուէլին ըսաւ . [խ]Անոր երեսին ու հասակին երկայնութեանը մի՛ նայիր . քանզի ես զանիկայ անարգեցի . [ծ]որովհետեւ մարդուն նայելը չըլլար . քանզի [կ]մարդը՝ ‖երեւցածին կը նայի , բայց Տէրը 8 [հ]սրտին կը նայի ։ Ու Յեսսէն [ձ]Աբինադաբը կանչեց , ու զանիկայ Սամուէլին առջեւէն անցուց . և Սամուէլ ըսաւ . Տէրը ասիկայ ալ 9 չընտրեց ։ Ու Յեսսէ [ղ]Սամաան անցուց . և Սամուէլ ըսաւ . Տէրը 10 ասիկայ ալ չընտրեց ։ Ու երբոր Յեսսէ Սամուէլին առջեւէն իր եօթը որդիները անցուց , Սամուէլ Յեսսէին ըսաւ . Տէրը ասոնցմէ մէ՛կը 11 չընտրեց ։ Ու Սամուէլ Յեսսէին ըսաւ . Տղաքներդ ամբո՞ղջ են ։ Ու անիկայ ըսաւ . [ճ]Տղաքուին պզտիկը մնաց , և ահա անիկայ ոչխարները կ'արածէ ։ Ու Սամուէլ Յեսսէին ըսաւ . [մ]Մարդ խրկէ ու զանիկայ բերել տուր . քանզի մինչեւ որ անիկայ հոս չգայ , մենք սեղան 12 պիտի չնստինք ։ Ուստի մարդ խրկեց , ու զանիկայ բերել տուաւ . և անիկայ [յ]կարմիր էր , ու աչուոր

Ն. Ք. ԳՔ. ԻՐ 1063

ա Գլ. ԺԵ. 35 ։
բ Գլ. ԺԵ. 23 ։
գ Գլ. Թ. 16 · Դ Թագ. Թ. 1 ։
դ Սաղ. ՀԸ. 70 · ՁԹ. 19 · 20 · Գործ. ԺԳ. 22 ։
† Եբր. տեսայ ։
‡ Եբր. Ձեռքդ
ե Գլ. Թ. 12 · Ի. 29 ։
զ Ել. Դ. 15 ։
է Գլ. Թ. 16 ։
ը Գլ. ԻԱ. 1 ։
թ Գ Թագ. Բ. 13 · Դ Թագ. Թ. 22 ։
ժ Ել. ԺԹ. 10 · 14 ։
ի Գլ. ԺԷ. 13 · Ա Մն. ԻԷ. 18 ։
լ Գ Թագ. ԺԲ. 26 ։
խ Սաղ. ՃԽԷ. 10 · 11 ։
ծ Ես. ԾԵ. 8 ։
կ Բ Կոր. Ժ. 7 ։
‖ Եբր. աչքերուն
հ Գ Թագ. Ը. 39 · Ա Մն. ԻԸ. 9 · Սաղ. Է. 9 · Երեմ. ԺԱ. 20 · ԺԷ. 10 · Ի. 12 · Գործ. Ա. 24 ։
ձ Գլ. ԺԷ. 13 ։
ղ Գլ. ԺԷ. 13 · Բ Թագ. ԺԳ. 3 · Ա Մն. Բ. 13 ։
ճ Գլ. ԺԷ. 12 ։
մ Բ Թագ. Է. 8 · Սաղ. ՀԸ. 70 ։
յ Գլ. ԺԷ. 42 · Երգ. Ե. 10 ։

Ն. Ք. Ծ.
Իբր 1063

աչքեր ունէր, ու դէմքն ալ գեղեցիկ էր։ [ն]Ան ատենը Տէրը ըսաւ. Ելի՛ր, աւիկայ օծէ. քանզի աւիկայ
13 է։ Եւ Սամուէլ եղին եղջիւրը առաւ, ու [շ]զանիկայ իր եղբայրցը մէջ օծեց. ու ան օրէն ետքը [ո]Տէրոջը Հոգին Դաւիթին վրայ եկաւ, ու Սամուէլ ելաւ Ռամա գնաց։
14 [չ]Եւ Տէրոջը Հոգին Սաւուղէն հեռացաւ. ու Տէրոջը կողմանէ [պ]չար ոգի մը *անոր նեղութիւն
15 կու տար։ Եւ Սաւուղին ծառաները անոր ըսին. Ահա Աստուծոյ կողմանէ չար ոգի մը քեզի նեղու-
16 թիւն կու տայ. Մեր տէրը [ջ]իր առջեւ եղող ծառաներուն հրամայէ՝ որ աղէկ քնարահար մը փնտռեն, ու երբոր Աստուծոյ կողմանէ ան չար ոգին քու վրադ գայ, անիկայ [ռ]իր ձեռքովը քնարը զարնէ, ու
17 †դուն հանգստանաս։ Եւ Սաւուղ իր ծառաներուն ըսաւ. Հիմա ինծի մէկ աղէկ քնարահար մը գտէք, ու զանիկայ ինծի բերէք։
18 Եւ ծառաներուն մէկը պատասխան տուաւ ու ըսաւ. Ահա Բեթղեհեմացի Յեսսէին մէկ տղան տեսայ, որ քնար զարնելը գիտէ, ու [ս]անիկայ զօրաւոր, պատերազմող, ճարտասան, ու գեղեցիկ տեսքով կորիճ մըն է, և [վ]Տէրը անոր հետ
19 է։ Ու Սաւուղ՝ Յեսսէին պատգամաւորներ խրկեց ու ըսաւ. [տ]Ոչխարներուն քովը գտնուող տղադ
20 Դաւիթը ինծի խրկէ։ Եւ Յեսսէ [ր][illegible] մը հաց, տիկ մը գինի, ու այծերէն ուլ մը առնելով՝ իշու վրայ [illegible], ու զանոնք իր տղուն Դաւիթին ձեռքովը Սա-
21 ւուղին խրկեց։ Եւ Դաւիթ Սաւուղին եկաւ, ու [ց]անոր առջեւ կայնեցաւ։ Եւ Սաւուղ զանիկայ շատ սիրեց, ու Դաւիթ անոր կապարճակիրը եղաւ։
22 Եւ Սաւուղ Յեսսէին մարդ խրկեց ըսելով. Դաւիթը թող իմ առջեւս կայնի. քանզի անիկայ իմ
23 առջեւս շնորհք գտաւ։ Ու երբոր Աստուծմէ [ւ]չար ոգին Սաւուղին վրայ կու գար, Դաւիթ քնարը կ'առնէր, ու իր ձեռքովը կը զարնէր. և Սաւուղ կը հանգստանար ու կը զուարճանար, և չար ոգին անոր վրայէն կ'երթար։

[ն] Գլ. Թ. 17.
[շ] Գլ. Ժ. 1. Սաղ. ՁԹ. 20.
[ո] Տես Թուոց. ԻԷ. 18. Դատ. Ժա. 29. Ժգ. 25. Ժդ. 6. Գլ. Ժ. 6. 10.

Իբր 1065

[չ] Տես Գլ. Ժա. 6. Ժբ. 12. Իբ. 15. Դատ. Ժզ. 20. Սաղ. Ծա. 11.
[պ] Դատ. Թ. 23. Գլ. Ժը. 10. ԺԹ. 9.
* Կամ՝ զանիկայ կը զարհուրեցնէր.
[ջ] Ծն. Խա. 46. Հմր 21. 22. Գ Թագ. Ժ. 8.
[ռ] Հմր 23. Դ Թագ. Գ. 15.
† Եբր. քեզի աղէկ ըլլայ.
[ս] Գլ. ԺԶ. 32. 34. 35. 36.
[վ] Գլ. Գ. 19. Ժը. 12. 14.
[տ] Հմր 11. Գլ. ԺԷ. 15. 34.
[ր] Տես Գլ. Ժ. 27. ԺԷ. 18. Ծն. Խգ. 11. Առակ. Ժը. 16.
[ց] Ծն. Խա. 46. Գ Թագ. Ժ. 8. Առակ. Իբ. 29.
[ւ] Հմր 14. 16.

ԳԼ. ԺԷ.

1 Իսրայէլացւոց ու Փղշտացւոց բանակները պատերազմելու պատրաստուած ըլլալով. 4 Գողիաթ հպարտութեամբ կու գայ մենամարտութեան հրաւիրելու։ 12 Դաւիթ՝ իր հօրմէն եղբայրները տեսնելու խրկուելով՝ մենամարտութեան մտնելու կը համարձակի։ 28 Եղիաբ կը յանդիմանէ զանիկայ։ 30 Դաւիթ Սաւուղին առջեւ կը բերուի. 32 ու հոն իր վստահութեան իրաւունքը կը ցուցնէ. 38 առանց զէնքի՝ հաւատքով զրահաւորուած, ան հսկան կը սպաննէ։ 55 Սաւուղ Դաւիթին վրայով տեղեկութիւն կը առնու։

Ն. Ք. Ծ.
Իբր 1063

1 Եւ Փղշտացիք [ա]իրենց զօրքերը ժողվեցին պատերազմելու համար, ու [բ]Յուդայի Սոքովին մէջ ժողվուեցան. և Սոքովի ու Ազեկայի մէջտեղը [գ]Ափեսդոմմինը բանակե-
2 ցան։ Եւ Սաւուղ ու Իսրայէլի մարդիկը ժողվուեցան, ու Էլայի հովիտին մէջը բանակեցան. և Փղշտացւոց դէմ պատերազմ ընելու համար կարգաւ շարուեցան։
3 Ու Փղշտացիք մէկ կողմանէ մէկ լեռան մը վրայ կայներ էին, ու Իսրայէլացիք մէկալ կողմանէ մէկ լեռան մը վրայ կայներ էին. ու
4 հովիտը անոնց մէջն էր։ Եւ Փղշտացւոց բանակէն՝ [դ]Գողիաթ անունով՝ վեց կանգուն ու մէկ թիզ բարձրութեամբ [ե]Գեթացի
5 ախոյեան մը ելաւ. Անոր գլուխը պղնձէ սաղաւարտ կար, ու հիւսուած զրահ մը հագեր էր. ու անոր պղնձէ զրահին ծանրութիւնը
6 հինգ հազար սիկղ էր։ Եւ սրունքներուն վրայէն պղնձէ սռնապաններ, ու ուսոցը մէջ պղնձէ [զ]գեղարդ մը
7 ունէր։ [է]Անոր նիզակին բունը ոստայնանկաց գլանին պէս էր, ու նիզակին տէգը վեց հարիւր սիկղ երկաթէ էր. և անոր վահանը կրողը
8 անոր առջեւէն կ'երթար։ Անիկայ [illegible] կայնեցաւ, ու Իսրայէլի գունդերուն կանչելով՝ անոնց ըսաւ. Ինչու համար [illegible] պատերազմ ընելու ելեր էք, ու գունդերով շարուեր էք. միթէ ես Փղշտացի չե՞մ, ու դուք [ը]Սաւուղին ծառաները չէ՞ք. ձեր մէջէն մարդ մը ընտրեցէք, որ իջնէ ինծի հետ [illegible]-
9 [illegible]. Թէ որ կարող ըլլայ ինծի հետ ծեծկուելու, ու զիս մեռցնէ, ան ատենը մենք ձեզի ծառայ ըլլանք. բայց թէ որ ես յաղթեմ, ու զանիկայ մեռցնեմ, ան ատենը դուք մեզի ծառայ ըլլաք, ու [թ]մեզի ծառայութիւն ը-
10 նէք։ Եւ ան Փղշտացին ըսաւ. Ես [ժ]այսօր Իսրայէլի գունդերը նախատեցի. ինծի մէկ մարդ մը տուէք, որ իրարու հետ ծեծ-
11 կուինք։ Ու երբոր Սաւուղ ու բոլոր Իսրայէլը Փղշտացիին աս խօսքերը լսեցին, զարհուրեցան, ու խիստ վախցան։
12 Եւ Դաւիթ՝ [ի]Եփրաթացի այսինքն Յուդայի Բեթղեհեմացի Յեսսէ անունով [լ]մարդու մը որդի էր. անիկայ ութը որդի ունէր, ու անիկայ Սաւուղին օրերը մարդոց մէջ
13 ծեր մարդ կը սեպուէր։ Եւ Յեսսէին իրեք մեծ որդիները [illegible]

[ա] Գլ. Ժգ. 5.
[բ] Յեսու. ԺԵ. 35. Բ Մն. Իը. 18.
[գ] Ա Մն. Ժա. 13.
[դ] Բ Թագ. Իա. 19.
[ե] Յեսու. Ժա. 22.
[զ] Կամ՝ ասպար
[է] Բ Թագ. Իա. 19.
[ը] Գլ. Ը. 17.
[թ] Գլ. Ժա. 1.
[ժ] Հմր 26. Բ Թագ. Իա. 21.
[ի] Ծն. Լե. 19.
[լ] Հմր 58. Հռութ. Դ. 22. Գլ. Ժզ. 1. 18.
[խ] Գլ. Ժզ. 10. 11. Տես Ա Մն. Բ. 13. 14. 15.

Ն. Ք. Ծ.
իբր 1063

ելլելով՝ Սաւուղին ետեւէն պատերազմի
գացեր էին . և պատերազմի
գացող ի երեք որդւոցը անունները՝
անդրանիկը Եղիաբ , ու երկրորդը
Աբինադաբ , և երրորդը Սամմա
14 էր . Ու Դաւիթ ամէնէն պզտիկն
էր . և երեք մեծերը Սաւուղին
15 ետեւէն գացին . Բայց Դաւիթ՝
Սաւուղին քովէն ելլելով՝ Բեթլեհէմ
դարձեր էր , լ որ իր հօրը ոչխարները
16 արածէ ։ Եւ ան Փղշտացին
քառասուն օր առտու ու իրիկուն
կը մօտենար , ու զանոնք մենամարտութեան
հրաւիրելով կը կենար ։
17 Եւ Յեսսէ իր որդւոյն Դաւիթին
ըսաւ . Քու եղբարցդ համար աս
մէկ արդու բոհրած ցորենը՝ ու աս
տասը հացը առ , բանակը վազէ
18 եղբարցդ տուր ։ Եւ աս տասը
գլուխ պանիրը անոնց հազարապետին
տար , ու խ նայէ որ եղբայրներդ
ողջ առո՞ղջ են , ու անոնցմէ
19 նշան առ ։ Եւ Սաւուղ ու անոնք
ու բոլոր Իսրայէլի մարդիկները՝
Էլայի հովիտին մէջը՝ Փղշտացւոց
հետ պատերազմ կ'ընէին ։
20 Եւ Դաւիթ առաւօտուն կանուխ
ելաւ , ոչխարները պահապան հովիւին
թողուց , ու ան բեռները առաւ
գնաց , ինչպէս որ Յեսսէ իրեն
ապսպրեր էր . ու երբոր ծ կառքերուն
տեղը հասաւ , զօրքերը կարգաւ
կը շարուէին , ու պատերազմի
համար բարձր ձայնով կ'աղաղակէին
21 . Քանզի Իսրայէլը ու Փղշտացիք՝
զօրք զօրքի դէմ գունդեր
22 շարեր էին ։ Եւ Դաւիթ իր վրայէն
ամանները վար դնելով՝ ամաններու
պահապանին ձեռքը յանձնեց
, և դէպ 'ի գունդը վազեց
, ու գնաց կ իր եղբայրներուն
23 ողջութիւնը հարցուց ։ Ու երբոր
անիկայ անոնց հետ կը խօսէր , ահա
ան Փղշտացի ախոյեանը Գողիաթ
անունով՝ որ Գեթ քաղաքէն
էր , Փղշտացւոց գունդերէն ելաւ ,
և ան հ առջի խօսքերուն պէս գոռաց
24 . ու Դաւիթ լսեց ։ Եւ Իսրայէլի
բոլոր մարդիկները երբոր ան
մարդը տեսան , անոր երեսէն փախան
25 , ու զարհուրեցան ։ Եւ Իսրայէլի
մարդիկները ըսին . Աս
ելլող մարդը տեսա՞ք , որ Իսրայէլը
նախատելու կ'ելլէ . ով որ զանիկայ
մեռցնէ , թագաւորը մեծ
հարստութիւնով պիտի հարստացնէ
զանիկայ , ու ձ իր աղջիկը
անոր պիտի տայ , և անոր հօրը
տունը Իսրայէլի մէջ ազատ պիտի
26 ընէ ։ Ու Դաւիթ իր քովը եղող
մարդիկներուն հետ խօսեցաւ՝ ու
ըսաւ . Աս Փղշտացին մեռցնող՝ և
ղ Իսրայէլէն նախատինքը վերցնող

ի Գլ. ժզ. 6, 8, 9. Ա Մն. բ. 13 ։
լ Գլ. ժզ. 19 ։
խ Ծն. լէ. 14 ։
ծ Գլ. իզ. 5 ։
կ Տես Դատ. ժը. 15 ։
հ Վեր 8 ։
ձ Յես. ժե. 16 ։
ղ Գլ. ժա. 2 ։

մարդուն ի՞նչ պիտի ըլլայ . քանզի
ճ աս անթլփատ Փղշտացին ո՞վ է՝
որ մ կենդանի Աստուծոյն յ զօրքերը
27 նախատէ ։ Ու ժողովուրդը նոյն
խօսքերը զրուցեց անոր՝ ու ըսաւ .
ն Զանիկայ մեռցնող մարդուն այնպէս
28 պիտի ըլլայ ։ Եւ անոր մեծ
եղբայրը Եղիաբ՝ երբոր լսեց անոր
խօսիլը ան մարդիկներուն հետ ,
շ սաստիկ բարկութեամբ Դաւիթին
սրդողեցաւ Եղիաբ , ու ըսաւ
. Դուն ինչո՞ւ հոս իջար , և ան
քիչ ոչխարները անապատին մէջը
որո՞ւն ձգեցիր . ես քու հպարտութիւնդ
ու սրտիդ չարութիւնը գիտեմ
. անտարակոյս դուն պատերազմը
29 տեսնելու իջեր ես ։ Եւ
Դաւիթ ըսաւ . Հիմա ի՞նչ ըրի .
30 աս * խօսք չէ՞ ։ Ու անոր քովէն
մէկ ուրիշ մարդու մը դարձաւ , և
ո նոյն խօսքերը զրուցեց , ու ժողովուրդն
ալ առջի խօսքերուն պէս
պատասխան տուին անոր ։
31 Եւ Դաւիթին ըսած խօսքերը լսուեցան
. ու երբոր Սաւուղին առջեւ
պատմեցին , Սաւուղ իր քովը
32 բերել տուաւ զանիկայ ։ Եւ Դաւիթ
Սաւուղին ըսաւ . չ Անոր պատճառաւը
բնաւ մէկ մարդու մը սիրտը
չկոտրի . պ քու ծառադ պիտի երթայ
, ու ան Փղշտացիին հետ ծեծկուի
33 ։ Եւ Սաւուղ Դաւիթին ըսաւ
. ջ Դուն չես կրնար ան Փղշտացիին
վրայ երթալ , ու անոր հետ
ծեծկուիլ , քանզի դուն մանուկ ես ,
ու անիկայ իր մանկութենէն 'ի վեր
34 պատերազմող մարդ մըն է ։ Եւ
Դաւիթ ըսաւ Սաւուղին . Քու
ծառադ երբոր իր հօրը ոչխարները
կ'արածէր , ու առիւծ կամ արջ
կու գար , և հօտերէն ոչխար կը
35 տանէր , Ես անոր ետեւէն երթալով՝
զանիկայ կը զարնէի , ու անոր բերնէն
կ'ազատէի . ու երբոր անիկայ
իմ վրաս յարձակէր , զանիկայ մօրուքէն
կը բռնէի , կը զարնէի ու
36 կը մեռցնէի ։ Քու ծառադ առիւծ
ալ մեռցուցած է՝ արջ ալ .
ու աս անթլփատ Փղշտացին ալ
անոնց մէկուն պէս պիտի ըլլայ .
քանզի կենդանի Աստուծոյն զօրքերը
37 նախատեց ։ Եւ Դաւիթ ըսաւ
. ռ Առիւծին ու արջին ձեռքէն
զիս ազատող Տէրը՝ աս Փղշտացիին
ձեռքէն ալ պիտի ազատէ ։ Եւ
Սաւուղ Դաւիթին ըսաւ . Գնա ,
38 ու ս Տէրը քեզի հետ ըլլայ ։ Եւ
Սաւուղ իր զգեստները Դաւիթին
հագցուց , ու անոր գլուխը պղնձէ
սաղաւարտ մը դրաւ , ու անոր
39 զրահ մը հագցուց ։ Եւ Դաւիթ
[illegible] , ու սկսաւ քա-

Ն. Ք. Ծ.
իբր 1063

ճ Գլ. ժդ. 6 ։
մ Բ Օր. ե. 26 ։
յ Վեր 10 ։
ն Վեր 25 ։
շ Ծն. լէ. 4, 8, 11. Մտթ. ժ. 36 ։
* Կամ՝ իրաւունքով
ո Վեր 26, 27 ։
չ Բ Օր. ի. 1, 3 ։
պ Գլ. ժզ. 18 ։
ջ Տես Թու. ժգ. 32. Բ Օր. թ. 2 ։
ռ Սղմ. [illegible] 16, 17. [illegible] 11. Բ Կոր. ա. 10. Բ Տմ. դ. 17, 18 ։
ս Գլ. ի. 13. Ա Մն. իբ. 11, 16 ։

Ն. Ք. Գ. Ք. իրր 1063

լել, քանզի սորված չէր. ու Դա-
ւիթ Սաւուղին ըսաւ. Ասոնցմով
չեմ կրնար քալել, քանզի սորված
չեմ. ուստի Դաւիթ զանոնք իր
վրայէն հանեց։
40 Եւ իր ցուպը ձեռքը առաւ, ու
հեղեղատէն իրեն համար հինգ հատ
ողորկ քար ընտրեց, ու զա-
նոնք իր հովուական ամանին՝ այս-
ինքն մախաղին մէջը դրաւ, ու
պարսը ձեռքը բռնելով Փղշտացիին
41 մօտեցաւ։ Եւ Փղշտացին ալ ե-
կաւ՝ ու Դաւիթին մօտեցաւ. և
անոր վահանը վերցնող մարդը ա-
42 նոր առջևն էր։ Ու երբոր Փը-
ղշտացին նայեցաւ՝ ու Դաւիթը
տեսաւ, ր զանիկայ արհամարհեց.
քանզի անիկայ ց կարմիր գոյնով ու
գեղեցիկ դէմքով պատանի մըն էր։
43 Եւ Փղշտացին ըսաւ Դաւիթին.
ւ Միթէ ես շո՞ւն եմ՝ որ իմ վրաս
ցուպով կու գաս. ու Փղշտացին
իր աստուածներովը Դաւիթը նզո-
44 վեց։ Եւ Փղշտացին փ ըսաւ Դաւի-
թին. Ինծի եկուր, ու քու մար-
մինդ երկինքի թռչուններուն ու
45 դաշտի գազաններուն տամ։ Եւ
Դաւիթ ըսաւ Փղշտացիին. Դուն
ինծի սրով, նիզակով ու գեղար-
դով կու գաս. ք բայց ես զօրու-
թեանց Տէրոջը՝ քու օ նախատած
Իսրայէլի զօրքերուն Աստուծոյն
46 անունովը քեզի կու գամ։ Այսօր
Տէրը քեզ *իմ ձեռքս պիտի մատ-
նէ". ու ես քեզ պիտի մեռցնեմ,
ու վրայէդ գլուխդ պիտի առնեմ.
և ֆ Փղշտացւոց բանակին դիակուն-
քը այսօր երկինքի թռչուններուն
ու երկրի գազաններուն պիտի տամ.
ա որպէս զի բոլոր երկիրը գիտնայ՝
որ Իսրայէլի մէջ Աստուած կայ.
47 Եւ աս բոլոր ժողովքը գիտնան՝ որ
Տէրը բ սրով ու նիզակով չազա-
տեր. քանզի գ պատերազմը Տէրոջն
է. ու անիկայ ձեզ մեր ձեռքը պի-
48 տի մատնէ։ Ու երբոր Փղշտացին
ելաւ, ու եկաւ Դաւիթին մօտե-
ցաւ, Դաւիթն ալ շուտով պա-
տերազմի ասպարէզը վազեց Փղշտա-
49 ցիին դիմաւորելու։ Եւ Դաւիթ իր
ձեռքը իր մախաղին մէջը խոթեց,
ու անկէ քար մը առաւ, և [illegible]
պարսով նետեց, ու Փղշտացիին
ճակատը զարկաւ. և քարը անոր
ճակատին մէջը մտաւ. ու անիկայ
50 երեսի վրայ գետինը ինկաւ։ Այս-
պէս դ Դաւիթ պարսով ու քարով
Փղշտացիին յաղթեց. և զարկաւ
Փղշտացին, ու մեռցուց զանիկայ.
բայց Դաւիթին ձեռքը սուր չկար։
51 Եւ Դաւիթ վազելով Փղշտացիին
վրան կայնեցաւ. ու անոր սուրը
առաւ, պատեանէն հանեց, ու

ր Սաղ. ՃԻԴ. 4. Ա Կոր. Ա. 27. 28.
ց Գլ. ԺԶ. 12.
ւ Գլ. ԻԴ. 15. Բ Թագ. Գ. 8. Թ. 8. ԺԶ. 9. Դ Թագ. Ը. 13.
փ Գ Թագ. Ի. 10. 11.
ք Բ Թագ. ԻԲ. 33. 35. Սաղ. ՃԻԴ. 8. ՃԻԵ. 1. Բ Կոր. Ժ. 4. Եբր. ԺԱ. 33. 34.
օ Հմր 10.
* Եբր. իմ ձեռքիս մէջը պիտի գոցէ.
ֆ Բ Օր. ԻԲ. 26.
ա Յես. Դ. 24. Գ Թագ. Ը. 43. ԺԸ. 36. Դ Թագ. ԺԹ. 19. Եսայ. ԾԲ. 10.
բ Սաղ. ԽԴ. 6. 7. Ովս. Ա. 7. Զաք. Դ. 6.
գ Բ Մն. Ի. 15.
դ Գլ. ԻԱ. 9. Տես Դատ. Գ. 31. ԺԵ. 15. Գլ. ԻԴ. 21.

զանիկայ մեռցնելէն ետքը, գլու-
խը անով կտրեց։ Եւ Փղշտացիք
իրենց զօրաւոր մարդուն մեռնի-
52 լը տեսնելով՝ ե փախան։ Ան ա-
տեն Իսրայէլի ու Յուդայի մար-
դիկները ելան, և աղաղակներով
մինչև Յովիտը՝ ու մինչև Ակկա-
րոնի դռները՝ Փղշտացիները հա-
լածեցին. և Փղշտացւոց մե-
ռածները զ Սագարիմի ճամ-
բուն վրայ, ու մինչև Գէթը ու
53 Ակկարոնը ինկան։ Եւ Իսրայէլի
որդիքը Փղշտացիները հալածելէն
ետ դարձան, ու անոնց բանակը
54 կողոպտեցին։ Եւ Դաւիթ՝ Փղշ-
տացիին գլուխը առաւ, ու զանի-
կայ Երուսաղէմ տարաւ. բայց ա-
նոր զէնքերը իր վրանին մէջը դրաւ։
55 Ու երբոր Սաւուղ Դաւիթը տե-
սաւ, որ Փղշտացիին դէմ ելեր է,
իր զօրավարին Աբեններին ըսաւ.
Ո՛վ Աբեններ, է աս պատանին ո-
րո՞ւն տղան է։ Ու Աբեններ ը-
սաւ. Կենդանի է քու անձդ, ո՛վ
56 թագաւոր, որ չեմ գիտեր։ Եւ
թագաւորը ըսաւ. Հարցո՛ւր թէ՝
57 աս պատանին որո՞ւն տղան է։ Ու
երբոր Դաւիթ Փղշտացին մեռցը-
նելէն ետ դարձաւ, Աբեններ ա-
ռաւ զանիկայ, ու Սաւուղին առ-
ջևը տարաւ. ը ու Փղշտացիին գլու-
58 խը անոր ձեռքն էր։ Եւ Սաւուղ
ըսաւ անոր. Որո՞ւն տղան ես դուն՝
պատանի։ Ու Դաւիթ ըսաւ.
թ Քու ծառայիդ Բեթլէհէմացի Յես-
սէին տղան եմ։

ԳԼ. ԺԸ.

1 Յովնաթան՝ Դաւիթը կը սիրէ։ 5 Սաւուղ՝ Դաւիթին եղած գովաբանութեանը համար կը նախանձի, 10 ու իր բարկութեան ատենը կ'ուզէ զանիկայ մեռցնել։ 12 Սաւուղ կը վախնայ անոր բարի յաջողութեանը համար, 17 ու անոր իր աղջիկը տալ կ'ուզէ որ անոր որոգայթ մը ըլլայ։ 22 Դաւիթ համոզուելով թագաւորին փեսայ ըլլալու, կ'երթայ Փղշտացւոցմէ երկու հարիւր անթլփատութիւն կը բերէ՝ Մելքողին օժիտ ըլլալու համար։ 28 Սաւուղին ատելութիւնը, ու Դաւիթին փառքը կ'աւելնայ։

1 Ու երբոր Սաւուղին հետ խօսիլը
լմնցուց, ա Յովնաթանին սիր-
տը Դաւիթին սրտին հետ կապուե-
ցաւ. բ ու Յովնաթան իր անձին
2 պէս սիրեց զանիկայ։ Եւ նոյն օրը
Սաւուղ զանիկայ առաւ, գ ու թող
չտուաւ որ իր հօրը տունը դառ-
3 նայ։ Եւ Յովնաթան Դաւիթին
հետ ուխտ ըրաւ. քանզի իր անձին
4 պէս կը սիրէր զանիկայ։ Ու Յով-
նաթան իր վրայի վերարկուն հա-
նեց, և զանիկայ ու իր †զէնքերը,
մինչև իր սուրը, իր աղեղը ու իր
5 գօտին՝ Դաւիթին տուաւ։ Եւ
Դաւիթ ամէն տեղ կ'երթար, ուր

Ն. Ք. Գ. Ք. իրր 1063

ե Եբր. ԺԱ. 34.
զ Յես. ԺԵ. 36.
է Տես Գլ. ԺԶ. 21. 22.
ը Հմր 54.
թ Հմր 12.
ա Ծն. ԽԴ. 30.
բ Գլ. ԺԹ. 2. Ի. 17. Բ Թագ. Ա. 26. Բ Օր. ԺԳ. 6.
գ Գլ. ԺԷ. 15.
† Կամ՝ հանդերձները.

Ն · Ք · ԳՔ · Իրր 1063

որ Սաւուղ զանիկայ կը խրկէր · ու
[դ]իմաստութեամբ կը վարուէր · և
Սաւուղ զանիկայ պատերազմական
մարդիկներուն վրայ կեցուց , ու
բոլոր ժողովուրդին ու Սաւուղին
ծառաներուն ալ հաճոյ եղաւ ։
6 Ու երբոր Դաւիթ՝ Փղշտացին
մեռցընելէն կը դառնար , ու զօրքե-
րը կու գային , Իսրայէլի բոլոր քա-
ղաքներէն [ե]կիները երգելով՝ ու
պար բռնելով , թմրուկներով ,
ուրախութեամբ ու ծնծղաներով՝
Սաւուղ թագաւորը դիմաւորելու
7 ելան ։ Ու [զ]պար բռնող կիները
պատասխան տալով կ'երգէին ու
կ'ըսէին · [է]Սաւուղ իր հազարա-
ւորները զարկաւ , ու Դաւիթ իր
8 բիւրաւորները ։ Ու Սաւուղ խիստ
բարկացաւ , ու աս խօսքին համար
[ը]դժուարեցաւ , ու ըսաւ · Բիւրա-
ւորները Դաւիթին տուին , ու հա-
զարաւորները ինծի տուին · ու հի-
մա [թ]թագաւորութենէ ուրիշ՝ ի՞նչ
9 պակաս կայ անոր ։ Ու ան օրէն
՚ի վեր՝ Սաւուղ ծուռ աչքով կը
նայէր Դաւիթին ։
10 Ու հետեւեալ օրը [ժ]Սաւուղին վը-
րայ Աստուծմէ չար ոգի եկաւ , [ի]ու
տանը մէջ մարգարէութիւն ըրաւ ·
և Դաւիթ ուրիշ անգամներու պէս
իր ձեռքովը [լ]քնար կը զարնէր · [խ]Ու
11 Սաւուղին ձեռքը նիզակ կար ։ Ու
Սաւուղ [ծ]նիզակը նետեց՝ ըսելով ·
Դաւիթը պատին վրայ պիտի գա-
մեմ · բայց Դաւիթ անոր երեսէն
երկու անգամ մէկդի քաշուեցաւ ։
12 Ուստի Սաւուղ [կ]Դաւիթին երեսէն
կը վախնար · քանզի [հ]Տէրը անոր
հետն էր · բայց [ձ]Սաւուղէն հեռա-
13 ցեր էր ։ Ու Սաւուղ զանիկայ իր
քովէն հեռացուց , ու զանիկայ
հազարապետ ըրաւ · ու [ղ]անիկայ
ժողովուրդին առջեւը կ'ելլէր կը
14 մտնէր ։ Ու Դաւիթ իր ամէն ճամ-
բաներուն մէջը [ճ]իմաստութեամբ
կը վարուէր · ու [մ]Տէրը անոր հետն
15 էր ։ Ու Սաւուղ անոր այնքան ի-
մաստութեամբ վարուիլը տեսնե-
16 լով , անոր երեսէն կը վախնար ։ Ու
[յ]բոլոր Իսրայէլը և Յուդան՝ Դա-
ւիթը կը սիրէին · քանզի անոնց
առջեւը անիկայ կ'ելլէր կը մտնէր ։
17 Ու Սաւուղ Դաւիթին ըսաւ · Ա-
հա իմ մեծ աղջիկս Մերովը [ն]քե-
զի կնիկ պիտի տամ · միայն թէ
դուն ինծի զօրաւոր մէկ մը եղիր ,
ու [շ]Տէրոջը պատերազմները պատե-
րազմէ · քանզի Սաւուղ ըսաւ ·
[ո]անոր վրայ իմ ձեռքս չըլլայ , այլ
Փղշտացւոց ձեռքը անոր վրայ ըլ-
18 լայ ։ Ու Դաւիթ Սաւուղին ըսաւ ·
[չ]Ես ո՞վ եմ , ու իմ կեանքս կամ
իմ հօրս ազգատոհմը Իսրայէլի մէջ

դ Հմր 14 · 15 · 30 ·
ե Ել · ԺԵ · 20 · Դատ · ԺԱ · 34 ·
զ Ել · ԺԵ · 21 ·
է Գւ · ԻԱ · 11 · ԻԹ · 5 ·
ը Ժող · Դ · 4 ·
թ Գւ · ԺԵ · 28 ·
ժ Գւ · ԺԶ · 14 ·
ի Գւ · ԺԹ · 24 · Գ Թագ · ԺԸ · 29 ·
լ Գւ · ԺԶ · 16 ·
խ Գւ · ԺԹ · 9 ·
ծ Գւ · ԺԹ · 10 · Ի · 33 · Առակ · ԻԷ · 4 ·
կ Հմր 15 · 29 ·
հ Գւ · ԺԶ · 13 · 18 ·
ձ Գւ · ԺԶ · 14 · ԻԸ · 15 ·
ղ Հմր 16 · Թւ · ԻԷ · 17 · Բ Թագ · Ե · 2 ·
ճ Հմր 5 ·
մ Ծն · ԼԹ · 2 · 3 · 23 · Յես · Զ · 27 ·
յ Հմր 5 ·
ն Գւ · ԺԷ · 25 ·
շ Թւ · ԼԲ · 20 · 27 · 29 · Գւ · ԻԵ · 28 ·
ո Հմր 21 · 25 · Բ Թագ · ԺԲ · 9 ·
չ Տես Հմր 23 · Գւ · Թ · 21 · Բ Թագ · Է · 18 ·

ի՞նչ է՝ որ թագաւորին փեսայ ըլ-
19 լամ ։ Ու Սաւուղին աղջիկը Մե-
րովը՝ Դաւիթին տրուելու ատենը՝
[պ]Մեհուղացի [ջ]Ադրիէլին տրուե-
ցաւ ։
20 [ռ]Ու Սաւուղին Մեղքող աղջիկը
կը սիրէր Դաւիթը · ու երբոր Սա-
ւուղին իմացուցին , աս բանը ա-
21 նոր աչքերուն հաճոյ երեւցաւ ։ Ու
Սաւուղ ըսաւ · Ես զանիկայ անոր
տամ՝ որ [ս]անոր որոգայթ ըլլայ ,
ու [վ]Փղշտացւոց ձեռքը անոր վրայ
ըլլայ ։ Ուստի Սաւուղ Դաւիթին
ըսաւ · ինծի [տ]այսօր *երկրորդ փե-
22 սայ եղիր ։ Ու Սաւուղ իր ծա-
ռաներուն հրամայեց , որ Դաւի-
թին հետ ծածկաբար խօսին , ու
ըսեն · Ահա թագաւորը քեզի հա-
ներ է , ու անոր բոլոր ծառաները
քեզ կը սիրեն · ուստի հիմա թա-
23 գաւորին փեսայ եղիր ։ Ու Սաւու-
ղին ծառաները աս խօսքերը Դա-
ւիթին ականջներուն զրուցեցին ·
ու Դաւիթ ըսաւ · Թագաւորի
փեսայ ըլլալը ձեր աչքին պզտիկ
բան կ'երեւնայ · քանզի ես աղքատ
24 ու աննշան մարդ մըն եմ ։ Ու
Սաւուղին ծառաները անոր իմա-
ցուցին՝ ու ըսին · Դաւիթ այսպէս
25 խօսեցաւ ։ Ու Սաւուղ ըսաւ ·
Դաւիթին այսպէս ըսէք · Թագա-
ւորը [ր]ուրիշ օժիտ չուզեր , բայց
միայն Փղշտացւոց հարիւր ան-
թլփատութիւնը , որպէս զի [ց]թա-
գաւորին թշնամիներէն վրէժ առ-
նուի · (ու [ւ]Սաւուղ կը խորհէր
Դաւիթը Փղշտացւոց †ձեռքը
26 մատնել ։) Ու երբոր անոր ծա-
ռաները աս խօսքերը Դաւիթին ի-
մացուցին , աս բանը Դաւիթին
աչքերուն աղէկ երեւցաւ որ թա-
գաւորին փեսայ ըլլայ ։ Ուստի
27 [փ]օրերը լմննալէն առաջ՝ Դաւիթ
ելաւ , ու [ք]իր մարդիկներովը գը-
նաց , և Փղշտացիներէն երկու հա-
րիւր մարդ մեռցուց , ու [օ]Դաւիթ
անոնց անթլփատութիւնները բե-
րաւ , ու զանոնք լման թագաւո-
րին տուին , որ թագաւորին փեսայ
ըլլայ ։ Ու Սաւուղ իր Մեղքող
28 աղջիկը կնիկ տուաւ անոր ։ Ու
Սաւուղ երբոր տեսաւ ու հասկը-
ցաւ որ Տէրը Դաւիթին հետն է ,
ու Սաւուղին Մեղքող աղջիկը զա-
29 նիկայ կը սիրէ , Սաւուղ՝ ալ աւե-
լի վախցաւ Դաւիթէն · և Սաւուղ
շարունակ Դաւիթին թշնամու-
30 թիւն կ'ընէր ։ Ու Փղշտացւոց իշ-
խանները [ֆ]ելան , և անոնց ելլելէն
ետքը՝ Դաւիթ՝ Սաւուղին ամէն
ծառաներէն աւելի [ա]իմաստու-
թեամբ կը վարուէր · ու անոր ա-
նունը շատ [բ]հռչակաւոր եղաւ ։

Ն · Ք · ԳՔ · Իրր 1063

պ Դատ · Է · 22 ·
ջ Բ Թագ · ԻԱ · 8 ·
ռ Հմր 28 ·
ս Ել · Ժ · 7 ·
վ Հմր 17 ·
տ Տես Հմր 26 ·
* Կամ՝ երկու աղջիկներուն մէկովը
ր Ծն · ԼԴ · 12 · Ել · ԻԲ · 17 ·
ց Գւ · ԺԴ · 24 ·
ւ Հմր 17 ·
† Կամ՝ ձեռքովը կորսնցընել ·
փ Տես Հմր 21 ·
ք Հմր 13 ·
օ Բ Թագ · Գ · 14 ·
ֆ Բ Թագ · ԺԱ · 1 ·
ա Հմր 5 ·
բ Գւ · ԻԶ · 21 · Գ Թագ · Ա · 13 · Սաղ · ԾԴ · 15 ·

Ն. Ք. ԴՔ.
Իրր 1063

ԳԼ. ԺԹ

1 Յովնաթան Դաւիթին կը պատմէ իր հօրը դիտաւորութիւնը՝ զանիկայ մեռցնելու վերայով. 4 իր հայրը հաշտութեան կը համոզէ ։ 8 Նոր պատերազմի մը մէջ Դաւիթ յաջողութիւն գտնելով՝ Սաւուղին անիրաւ բարկութիւնը անոր դէմ կը բորբոքի ։ 12 Մեղքող՝ Դաւիթին անկողինին մէջ արձան մը դնելով՝ իր հայրը կը խաբէ ։ 18 Դաւիթ՝ Նաւաթ կու գայ Սամուէլին ։ 20 Դաւիթը բռնելու համար՝ Սաւուղին խրկած մարդիկը, 22 ու Սաւուղ ինքն ալ՝ կը մարգարէանան ։

1 Եւ Սաւուղ իր որդւոյն Յովնաթանին ու իր ամէն ծառաներուն ըսաւ որ Դաւիթը մեռցնեն ։ 2 Բայց Սաւուղին որդին Յովնաթանը՝ *Դաւիթը շատ կը սիրէր. ու Յովնաթան Դաւիթին իմացուց ու ըսաւ. Իմ հայրս Սաւուղ քեզ մեռցնել կ'ուզէ. ուրեմն հիմա մինչեւ առտու զգոյշ կենաս, ու մէկ ծածուկ տեղ մը նստէ ու պահուէ. 3 Ու ես ելլեմ, և քու նստած արտիդ մէջը հօրս քովը կայնիմ, ու քեզի համար իմ հօրս հետ խօսիմ, և ինչ որ իմանամ, քեզի պատմեմ ։ 4 Ու Յովնաթան †Դաւիթին վրայով աղէկ խօսքեր զրուցեց իր հօրը Սաւուղին, և անոր ըսաւ. Ով թագաւոր՝ ‡քու ծառայիդ Դաւիթին դէմ մեղք մի գործեր. քանզի անիկայ քեզի դէմ մեղք մը չըրաւ, ու անոր գործքերը քեզի շատ 5 աղէկ են ։ Ինչու որ §իր հոգին ձեռքին մէջը դրաւ, ու ‖Փղշտացին զարկաւ. և ¶Տէրը բոլոր Իսրայէլին մէկ մեծ փրկութիւն մը շնորհեց. դուն տեսար ու ուրախացար. **Եւ ինչո՞ւ համար Դաւիթը առանց պատճառի մեռցնելով՝ ††անմեղ արիւնի մեղք պիտի 6 ընես ։ Եւ Սաւուղ Յովնաթանին խօսքը մտիկ ըրաւ. ու Սաւուղ երդում ըրաւ՝ ըսելով. Տէրը կենդանի է որ անիկայ պիտի 7 չմեռցուի ։ Եւ Յովնաթան Դաւիթը կանչեց. ու Յովնաթան աս բոլոր խօսքերը անոր պատմեց. և Յովնաթան Դաւիթը Սաւուղին տարաւ, ու անիկայ ‡‡առջինին պէս անոր առջեւ կը կայնէր ։

8 Եւ նորէն պատերազմ եղաւ. ու Դաւիթ ելաւ Փղշտացւոց հետ պատերազմ ըրաւ. ու անոնց մէջը մէկ մեծ կոտորած մը ըրաւ. և 9 անոնք անոր առջեւէն փախան ։ Ու §§Սաւուղին վրայ Տէրոջմէ չար ոգի եկաւ. և անիկայ իր տունը կը նստէր, ու նիզակը իր ձեռքն էր. Դաւիթն ալ իր ձեռքովը նուագարանը կը զարնէր ։ 10 Եւ Սաւուղ ուզեց որ Դաւիթը նիզակով զարնէ, ու պատին վրայ գամէ. բայց անիկայ Սաւուղին երեսէն մէկդի քաշուեցաւ, և Սաւուղ նիզակը

* Գլ. ԺԸ. 1.
† Առակ. ԼԱ. 8. 9.
‡ Ծն. ԽԲ. 22. Սաղ. ԼԵ. 12. ՃԹ. 5. Առակ. ԺԷ. 13. Երեմ. ԺԸ. 20.
§ Դատ. Թ. 17. ԺԲ. 3. Գլ. ԻԸ. 21. Սաղ. ՃԺԹ. 109.
‖ Գլ. ԺԷ. 49. 50.
¶ Ա Թագ. ԺԱ. 13. Ա Մն. ԺԱ. 14.
** Գլ. Ի. 32.
†† Մատ. ԻԷ. 4.
‡‡ Գլ. ԺԶ. 21. ԺԸ. 2. 13.
Իրր 1062
§§ Գլ. ԺԶ. 14. ԺԸ. 10. 11.

պատին զարկաւ. ու Դաւիթ փախաւ, և ան գիշերը ազատեցաւ ։ 11 *Բայց Սաւուղ Դաւիթին տունը մարդիկներ խրկեց, որ զանիկայ պաշարեն, ու առաւօտուն մեռցնեն ։ Սակայն Դաւիթին կնիկը Մեղքող անոր իմացուց՝ ու ըսաւ. Թէ որ աս գիշեր քու անձդ չապրեցնես, վաղը քեզ պիտի մեռ12 ցնեն ։ Ուստի Մեղքող †Դաւիթը պատուհանէն վար իջեցուց. և անիկայ գնաց՝ փախաւ ու ազա13 տեցաւ ։ Ու Մեղքող մէկ ‡արձան մը առաւ, և զանիկայ անկողինին մէջը դրաւ, ու անոր գլխուն տակը այծի մազէ բարձ մը դրաւ, և զա14 նիկայ ծածկոցով մը ծածկեց ։ Ու երբոր Սաւուղ մարդիկներ խրկեց Դաւիթը բռնելու համար, անիկայ 15 ըսաւ. Հիւանդ է ։ Եւ Սաւուղ նորէն մարդիկները խրկեց Դաւիթը տեսնելու համար, ու ըսաւ. Զանիկայ անկողինովը ինծի բերէք, որ 16 մեռցնեմ ։ Ուստի ան մարդիկները եկան. և ահա անկողինին մէջը մէկ արձան մը կար, ու գլխուն տակը այծի մազէ բարձ մը ։ 17 Եւ Սաւուղ Մեղքողին ըսաւ. Զիս ինչո՞ւ համար այսպէս խաբեցիր, ու իմ թշնամիս թող տուիր, ու ազատեցաւ ։ Ու Մեղքող Սաւուղին ըսաւ. Անիկայ ինծի ըսաւ. Թող տուր զիս որ երթամ. §Ինչո՞ւ մեռցնեմ քեզ ։

18 Այսպէս փախաւ Դաւիթ ու ազատեցաւ, և Ռամա գնաց Սամուէլին քովը, ու անոր պատմեց ան ամէնը որ Սաւուղ ըրեր էր իրեն ։ Ետքը անիկայ Սամուէլին հետ գնաց, ու Նաւաթի մէջ բը19 նակեցան ։ Եւ Սաւուղին իմացուցին ու ըսին. Ահա Դաւիթը Ռամայի Նաւաթին մէջն է ։ 20 Ան ատենը ‖Սաւուղ մարդիկներ խրկեց որ Դաւիթը բռնեն, ¶ու անոնք մարգարէութիւն ընող մարգարէներուն ժողովքը՝ և անոնց վրայ կեցող Սամուէլը երբոր տեսան, Աստուծոյ Հոգին Սաւուղին խրկած մարդիկներուն վրայ եկաւ, ու անոնք ալ **մարգարէութիւն ըրին ։ 21 Ու երբոր Սաւուղին իմացուցին, ուրիշ մարդիկներ խրկեց, և անոնք ալ մարգարէութիւն ըրին ։ Ու Սաւուղ նորէն երրորդ անգամ մարդիկներ խրկեց, և անոնք ալ մար22 գարէութիւն ըրին ։ Ան ատենը ինքն ալ Ռամա գնաց, ու մինչեւ Սոկքովի մեծ ջրհորը գալով, հարցուց ու ըսաւ. Սամուէլը ու Դաւիթը ո՞ւր են ։ Եւ [illegible] մէկը ըսաւ. Ահա անոնք Ռամայի Նա23 ւաթն են ։ Ուստի Ռամայի Նաւա-

Ն. Ք. ԴՔ.
Իրր 1062

* Սաղ. ԾԹ. ին վերնագիրը ։
† Յես. Բ. 15. Գործ. Թ. 24. 25.
‡ Եբր. Թերաֆիմ։ Ծն. ԼԱ. 19. Դատ. ԺԷ. 5.
§ Բ Թագ. Բ. 22.
‖ Տես Յովհ. Է. 32. 45. 46.
¶ Ա Կոր. ԺԴ. 3. 24. 25. Գլ. Ժ. 5. 6.
** Թւ. ԺԱ. 25. Յովել. Բ. 28.

Ն. Ք. Դ.Ք. Իրր 1062

թը գնաց. և անոր վրայ ալ յԱստուծոյ Հոգին եկաւ, ու մինչև Ռամայի Նաւաթը հասնիլը՝ ճամբան երթալով մարգարէութիւն 24 կ'ընէր։ շԵւ անիկայ ալ իր լաթերը հանեց, ու Սամուէլին առջևը անիկայ ալ մարգարէութիւն կ'ընէր. և ան բոլոր օրը ու բոլոր գիշերը ոմերկ չինկաւ պառկեցաւ. անոր համար կ'ըսեն թէ՝ պՍաւուղն ալ մարգարէներուն մէջն է։

յ Գլ. Ժ. 10.
շ Եսա. Ի. 2.
ո Միք. Ա. 8. Տես Բ Թագ. Զ. 14, 20.
չ Թու. ԻԴ. 4.
պ Գլ. Ժ. 11.

ԳԼ. Ի

1 Դաւիթ իր ապահովութեանը համար Յովնաթանին հետ խորհուրդ կ'ընէ։ 11 Յովնաթան ու Դաւիթ երդումով կը նորոգեն իրենց ուխտը։ 18 Յովնաթանին՝ Դաւիթին տուած նշանը։ 34 Սաւուղ Դաւիթին երթալը իմանալով՝ Յովնաթանը մեռցնել կ'ուզէ։ 35 Յովնաթան սիրով կը զատուի Դաւիթէն։

1 Եւ Դաւիթ Ռամայի Նաւաթէն փախաւ, ու գնաց Յովնաթանին առջևը ըսաւ. Ես ի՞նչ ըրեր եմ, յանցանքս ի՞նչ է, ու ի՞նչ մեղք գործեր եմ քու հօրդ առջևը, որ անիկայ զիս մեռցնել կ'ուզէ։
2 Եւ Յովնաթան ըսաւ անոր. Քա՛ւ լիցի, դուն պիտի չմեռնիս. ահա իմ հայրս մեծ կամ պզտիկ բան մը չըներ՝ առանց *ինծի յայտնելու. ու իմ հայրս ինչո՞ւ համար ատ բանը ինծմէ պիտի պահէ. ատանկ 3 բան չկայ։ Եւ Դաւիթ երդում ալ ըրաւ, ու ըսաւ. Քու հայրդ աղէկ գիտէ որ ես քու առջևդ շնորհք գտեր եմ. անոր համար կ'ըսէ թէ՝ Յովնաթան ատ բանը չգիտնայ, չըլլայ որ վշտանայ. բայց կենդանի է Տէր, ու կենդանի է քու անձդ, որ իմ ու մահուան մէջտեղը միայն մէկ քայլ մը մնացեր 4 է։ Եւ Յովնաթան ըսաւ Դաւիթին. †Սրտիդ ուզած բանը ինչ որ 5 ըսէ, ու ես քեզի ընեմ։ Եւ Դաւիթ ըսաւ Յովնաթանին. Ահա վաղը ռամսագլուխ է, ու պէտք է որ ես թագաւորին հետ կերակուր ուտելու համար սեղանը նստիմ. սակայն զիս թող տուր, որ մինչև երրորդ օրուան իրիկունը սդաշտին 6 մէջը պահուիմ. Թէ որ քու հայրդ զիս փնտռելու ըլլայ, ըսէ որ, Դաւիթ ինծի շատ աղաչեց որ արտօնօք վիր քաղաքը Բեթլեհէմ երթայ. քանզի հոն իր բոլոր ազգատոհմին տարեկան տզոհը կ'ըլլայ։ 7 րԹէ որ այսպէս ըսէ՝ Աղէկ, քու ծառայիդ խաղաղութիւն է. բայց թէ որ խիստ բարկանայ, գիտցիր որ ցանիկայ որոշեր է ինծի չարու- 8 թիւն ընելու։ Եւ ծառայիդ ւողորմութիւն ըրէ. քանզի փդուն քու ծառայիդ հետ Տէրոջը առջև ուխտ ըրիր. ու քթէ որ իմ

* Եբր. իմ ականջիս. Հմր 12. Գլ. Թ. 15.
† Եբր. Ինչ որ քու անձդ ինծի ըսէ.
ռ Թու. Ժ. 10. ԻԸ. 11.
ս Գլ. ԺԹ. 2.
վ Գլ. ԺԶ. 4.
տ Գլ. Թ. 12.
ր Տես Բ Օր. Ա. 23. Բ Թագ. ԺԷ. 4.
ց Գլ. ԻԵ. 17. Եսթ. Է. 7.
ւ Յես. Բ. 14.
փ Հմր 16. Գլ. ԺԸ. 3. ԻԳ. 18.
ք Բ Թագ. ԺԴ. 32.

վրաս մէկ յանցանք մը կայ, դո՛ւն մեռցուր զիս. ինչո՞ւ համար զիս 9 քու հօրդ տանիս։ Եւ Յովնաթան ըսաւ. Քա՛ւ լիցի, որ ես ստոյգ գիտնալով թէ իմ հօրս կողմանէ քեզի համար չարիք որոշուած է, 10 քեզի չիմացընեմ։ Ու Դաւիթ ըսաւ Յովնաթանին. Հապա թէ որ քու հայրդ քեզի խստութեամբ պատասխան տայ, ինծի ո՞վ պիտի 11 իմացընէ։ Եւ Յովնաթան ըսաւ Դաւիթին. Եկո՛ւր՝ դաշտը ելլենք. ու երկուքնին դաշտը ելան։
12 Եւ Յովնաթան ըսաւ Դաւիթին. Կենդանի է Իսրայէլին Տէր Աստուածը. թէ որ վաղը աս ատենս կամ մէկալ օր իմ հայրս քննելով տեսնեմ թէ՝ Դաւիթին համար աղէկութիւն մը կայ, և նոյն ատենը մարդ չղրկեմ ու օքեզի չյայտնեմ, 13 ֆՏէրը Յովնաթանին այսպէս՝ ու ասկէ աւելի ընէ. բայց թէ որ իմ հայրս քեզի չարութիւն մը ընել ուզէ, նոյնպէս ալ քեզի պիտի յայտնեմ; ու քեզ պիտի արձակեմ, որ խաղաղութեամբ երթաս, ու ևՏէրը քու հետդ ըլլայ, ինչպէս որ իմ 14 հօրս հետն էր։ Եւ ո՛չ միայն իմ կենդանութեանս ատենը դուն ինծի Տէրոջը ողորմութիւնը ընես՝ որ 15 ես չմեռնիմ, Հապա աքու ողորմութիւնդ իմ տունէս յաւիտեան չկտրես, ո՛չ ալ ան ատենը՝ երբոր Տէրը Դաւիթին բոլոր թշնամիները երկրիս վրայէն վերցընէ։ 16 Եւ Յովնաթան Դաւիթին տանը հետ դաշնակցութիւն ըրաւ, ու ըսաւ. բՏէրը Դաւիթին թշնամի- 17 ներէն վրէժ առնէ։ Ու Յովնաթան Դաւիթին նորէն երդում ընել տուաւ՝ զանիկայ սիրելուն համար. գքանզի զանիկայ իր անձին պէս կը 18 սիրէր։ Եւ Յովնաթան անոր ըսաւ. դՎաղը ամսագլուխ է, ու դուն պիտի փնտռուիս. քանզի քու 19 տեղդ պարապ պիտի մնայ։ Ու երրորդ օրը շուտով իջնես, և գաս եան տեղը՝ ուր որ գործին օրը պահուեցար, ու Եզելի քարին քովը 20 նստիս։ Ու ես անոր քովը՝ նշանի մը նետելու պէս՝ իրեք նետ պիտի 21 նետեմ։ Եւ ահա մանչը պիտի ղրկեմ՝ ըսելով. Գնա՛ նետերը գըտիր. ու թէ որ մանչուն ըսեմ. Ահա նետերը քեզմէ ասդին են, զանոնք առ. ան ատենը գաս. քանզի քեզի խաղաղութիւն է, և զՏէրը 22 կենդանի է որ բան մը չկայ. Բայց թէ որ մանչուն այսպէս ըսեմ. Ահա նետերը քեզմէ անդին է. [illegible] երթաս. քանզի Տէրը քեզ կը 23 ղրկէ։ Ու էաս խօսքիս համար՝ որ ես ու դուն խօսեցանք՝ ահա Տէրը

Ն. Ք. Դ.Ք. Իրր 1062
օ Հմր 2.
ֆ Հռութ. Ա. 17.
և Յես. Ա. 5. Գլ. ԺԷ. 37. Ա Մն. ԻԲ. 11, 16.
ա Բ Թագ. Թ. 1, 3, 7. ԻԱ. 7.
բ Գլ. ԻԵ. 22. Տես Գլ. ԼԱ. 2. Բ Թագ. Գ. 7. ԻԱ. 8.
գ Գլ. ԺԸ. 1.
դ Հմր 5.
ե Գլ. ԺԹ. 2.
զ Երեմ. Դ. 2.
է Հմր 14, 15, 42.

Ն · Ք · Դ · Բ · Ամ 1062

իմ ու քու մէջ յաւիտեան վկայ ըլլայ ։

24 Ուստի Դաւիթ դաշտին մէջ պահուեցաւ . և ամսագլուխը հասնելով՝ թագաւորը կերակուր ուտելու համար սեղան նստաւ ։
25 Եւ թագաւորը իր սովորութեանը պէս իր աթոռը՝ պատին քովի աթոռը նստաւ . ու Յովնաթան ոտք ելաւ , և Սաւուղին քովը Աբեններ նստաւ , ու Դաւիթին տեղը պարապ մնաց ։
26 Եւ Սաւուղ ան օրը բան մը չխօսեցաւ . քանզի ըսաւ . անոր բան մը պատահեր է . անիկայ [մ] մաքուր չէ . անտարակոյս մաքուր պիտի չըլլայ ։

[մ] Ղեւ · Է · 21 · ԺԵ · 5 · Ա ·

27 Ու հետևեալ օրը՝ ամսուն երկրորդ օրն ալ Դաւիթին տեղը պարապ էր . ուստի Սաւուղ իր որդւոյն Յովնաթանին ըսաւ . Յեսսէին որդին ինչո՞ւ համար երէկ ու այսօր սեղանը չեկաւ ։
28 Եւ Յովնաթան [յ] Սաւուղին պատասխան տուաւ . Դաւիթ ինծի շատ աղաչեց որ Բեթլեհէմ երթայ ,

[յ] Վեր 6 ·

29 Ու ըսաւ . Շնորհք ըրէ , զիս ղրկէ . քանզի ան քաղաքին մէջը մեր ազգատոհմը զոհ կ'ընէ . ու իմ եղբայրս ինծի պատուիրած է . և թէ որ քու աչքերուդ առջևը շնորհք գտեր եմ , կ'աղաչեմ՝ զիս թող տուր որ երթամ , ու եղբայրներս տեսնեմ . աս պատճառաւ թագաւորին սեղանը չեկաւ ։
30 Եւ Սաւուղին բարկութիւնը բորբոքեցաւ Յովնաթանին դէմ , ու անոր ըսաւ . Ո՛վ ապստամբ ու չար զաւակ . ես չե՞մ գիտեր որ դուն Յեսսէին որդին ընտրեցիր քեզ ու մօրդ խայտառակելու համար .
31 Քանզի քանի որ Յեսսէին որդին երկրիս վրայ ողջ է , դուն պիտի չհաստատուիս , ոչ ալ քու թագաւորութիւնդ . ուստի հիմա մարդ ղրկէ , ու զանիկայ ինծի բեր , քանզի անիկայ մահու [ն] արժանի է ։

[ն] Եբր · որդի

32 Եւ Յովնաթան իր հօրը Սաւուղին պատասխան տուաւ ու ըսաւ . [շ] Ինչո՞ւ համար պիտի մեռցուի . անիկայ ի՞նչ ըրաւ ։
33 Եւ Սաւուղ [ո] նիզակը նետեց անոր , որ զանիկայ զարնէ . [չ] ան ատենը Յովնաթան իմացաւ որ իր հայրը որոշեր է Դաւիթը մեռցընել ։

[շ] Գլ · ԺԹ · 5 · Տես Մատ · ԻԷ · 23 · Ղու · ԻԳ · 22 ·

[ո] Գլ · ԺԸ · 11 ·

[չ] Վեր 7 ·

34 Ու Յովնաթան սաստիկ բարկութեամբ սեղանէն ելաւ , ու ամսուն երկրորդ օրը կերակուր չկերաւ . քանզի Դաւիթին համար սիրտը կոտրեցաւ , որովհետև իր հայրը զանիկայ անարգեց ։
35 Եւ Յովնաթան առաւօտուն դաշտը ելաւ , ինչպէս որ Դաւիթին հետ ժամանակ որոշեր էր , ու իր հետը պզտիկ մանչ մը կար ։
36 Եւ իր մանչուն ըսաւ . Վազէ , ու աս իմ նետելու նետերս գտիր . ու մանչուն վազած ատենը՝ անիկայ նետը անկէ անդին նետեց ։
37 Ու երբոր մանչը Յովնաթանին նետած նետին տեղը գնաց , Յովնաթան մանչուն ետևէն կանչելով ըսաւ . Ահա նետը քեզմէ անդին է ։
38 Եւ Յովնաթան մանչուն ետևէն կանչեց . Շուտ ըրէ , արտորցիր մի՛ կենար ։ Ու Յովնաթանին մանչը նետերը ժողվեց , իր տիրոջը եկաւ ։
39 Բայց մանչը բան մը չէր գիտեր . աս բանը միայն Յովնաթանը ու Դաւիթը գիտէին ։
40 Եւ Յովնաթան իր գործիքները իր մանչուն տուաւ , ու անոր ըսաւ . Գնա՝ քաղաքը տար ։
41 Եւ մանչը գացածին պէս՝ Դաւիթ հարաւային կողմէն ելաւ , ու երեսի վրայ գետինը ինկաւ , ու երեք անգամ երկրպագութիւն ըրաւ . և մէկզմէկ համբուրեցին , ու իրարու վրայ լացին , մինչև որ Դաւիթը չափէ դուրս լացաւ ։
42 Եւ Յովնաթան Դաւիթին ըսաւ . [պ] Գնա խաղաղութեամբ , [ջ] ինչպէս որ երկուքնիս ալ Տէրոջը անունովը երդում ըրինք ու ըսինք . Տէրը իմ ու քու մէջդ՝ և իմ սերունդիս ու քու սերունդիդ մէջը վկայ ըլլայ մինչև յաւիտեան ։
43 Եւ Դաւիթ ելաւ գնաց . Յովնաթանն ալ քաղաքը մտաւ ։

[պ] Գլ · Ա · 17 ·

[ջ] Վեր 23 ·

ԳԼ · ԻԱ

1 Դաւիթ Նոբ գալով՝ Աքիմելէքէն առաջաւորութեան հացը կ'առնէ ։ 7 Դովեկ հոն ներկայ կը գտնուի ։ 8 Դաւիթ Գողիաթին սուրը կ'առնէ ։ 10 Գեթի մէջ՝ ինքը խելագար կը ձևացընէ ։

1 Ու Դաւիթ Նոբ գնաց [ա] Աքիմելէք քահանային . և Աքիմելէք [բ] զարհուրելով Դաւիթը դիմաւորեց , ու անոր ըսաւ . Ինչո՞ւ համար մինակ ես , ու հետդ մարդ չկայ ։
2 Եւ Դաւիթ Աքիմելէք քահանային ըսաւ . Թագաւորը ինծի բան մը հրամայեց , ու ինծի ըսաւ . Մարդ մը չգիտնայ ան բանը՝ որուն համար որ քեզ կը ղրկեմ , ու ինչ որ քեզի հրամայեցի . ու ես մանչերուն մէյմէկ տեղ որոշեր եմ ։
3 Հիմա ի՞նչ կայ ձեռքիդ տակը՝ ինծի հինգ հաց տուր , կամ ինչ որ կը գտնուի ։
4 Եւ քահանան Դաւիթին պատասխան տուաւ ու ըսաւ . Ձեռքիս տակը հասարակ հաց չկայ , միայն [գ] սուրբ հաց կայ . [դ] թէ որ մանչերը գոնէ կիներէ զգուշացած են՝ թող ուտեն ։
5 Եւ Դաւիթ՝ քահանային պատասխան տուաւ՝ ու անոր ըսաւ . Իրաւցընէ կիներէ մեզմէ հեռու են իմ ճամբայ ելած օրէս , այսինքն երէկուընէ ու մէկալ օրուընէ . և [ե] մանչերուն

[ա] Գլ · ԺԴ · 3 · Մար · Բ · 26 ·

[բ] Գլ · ԺԶ · 4 ·

[գ] Ել · ԻԵ · 30 · Ղեւ · ԻԴ · 5 · Մատ · ԺԲ · 4 ·

[դ] Ել · ԺԹ · 15 · Զաք · Է · 3 ·

[ե] Ա Թես · Դ · 4 ·

Ն. Ք. Գ.Ք. Թւր 1062

* Եբր. կերպով մը հասարակ է ։

Ղև. Ը. 26.

Մատ. ԺԲ. 3. 4. Մար. Բ. 25. 26. Ղու. Զ. 3. 4.

Ղև. ԻԴ. 8. 9.

Գլ. ԻԲ. 9. Սաղ. ԾԲ. ին վերնագիրը ։

Գլ. ԺԷ. 2. 50.

Տես Գլ. ԼԱ. 10.

Սաղ. ԼԴ. ին վերնագիրը ։

Սաղ. ԾԶ. ին վերնագիրը ։

Գլ. ԺԸ. 7. ԻԹ. 5.

Ղու. Բ. 19.

Սաղ. ԼԴ. ին վերնագիրը ։

ամանները մաքուր են . և աս ալ
*հասարակ հաց կրնայ սեպուիլ" ,
մանաւանդ որ այսօր ամաններուն
մէջը նորէն հաց կը սրբագործուի ։
6 Ուստի քահանան սուրբ հացը
տուաւ անոր . քանզի հոն ուրիշ
հաց չկար , բայց միայն առաջաւորութեան
հացը , որ Տէրոջը առջեւէն
կը վերցուէր , ու վերցուած
7 օրը տաք հաց կը դրուէր ։ Եւ ան
օրը Սաւուղին ծառաներէն մէկը՝
հոն Տէրոջը առջեւ արգիլուած էր ,
ու անոր անունը Եդովմայեցի Դովէկ
էր . անիկայ Սաւուղին հովիւներուն
8 գլուխն էր ։ Եւ Դաւիթ
Աքիմելէքին ըսաւ . Աս տեղս քու
ձեռքիդ տակը նիզակ մը կամ սուր
մը չկա՞յ . քանզի թագաւորին գործը
ստիպողական ըլլալուն համար՝
իմ սուրս ու զէնքերս հետս չառի ։
9 Եւ քահանան ըսաւ . Ահա Փղշտացի
Գողիաթին սուրը՝ որ զանիկայ
Ելայի հովիտին մէջը մեռցուցիր ,
անիկայ եփուտին ետեւը լաթի մը
մէջ փաթթուած կը կենայ . թէ
որ կ՚ուզես զանիկայ առնել , ա՛ռ .
քանզի հոս անկէ ուրիշ չկայ . ու
Դաւիթ ըսաւ . Անոր նմանը չկայ .
զանիկայ ինծի տուր ։
10 Եւ ան օրը Դաւիթ ելաւ , ու
Սաւուղին երեսէն փախաւ , և Գեթի
Անքուս թագաւորին գնաց ։
11 Ու Անքուսին ծառաները անոր ըսին .
Երկրին թագաւորը՝ Դաւիթը
ասիկայ չէ՞ . ասոր համար չէ՞ր
որ պար բռնողները պատասխան
տալով կ՚երգէին ու կ՚ըսէին .

Սաւուղ իր հազարաւորները
զարկաւ , ու Դաւիթ իր բիւրաւորները ։

12 Եւ Դաւիթ աս խօսքերը իր սրտին
մէջը դրաւ , ու Գեթի թագաւորին
Անքուսին երեսէն շատ վախցաւ ։
13 Եւ անոնց առջեւը իր դէմքը փոխելով՝
անոնց ձեռքին տակը զինքը
խենդ ձեւացուց . դռներու փեղկերուն
վրայ նշաններ կը գծէր , ու
լորձունքները մօրուքին վրայ կը
14 վազցրնէր ։ Եւ Անքուս իր ծառաներուն
ըսաւ . Ահա աս մարդուն
խենդ ըլլալը տեսաք . զանիկայ
15 ինչո՞ւ համար ինծի բերիք ։ Միթէ
ես խենդերու կարօ՞տ եմ , որ ասիկայ
իմ առջեւս բերիք խենդութիւն
ընելու համար . ասիկայ իմ
տո՞ւնս մտնէ ։

ԳԼ. ԻԲ

1 Դաւիթին քովը մարդիկներ կը ժողվուին Ոդողամի մէջ ։ 3 Դաւիթ Մասփայի մէջ իր ծնողքը Մովաբի թագաւորին կը յանձնէ . 5 Գադ մարգարէին խրատովը Հարեթ կու գայ ։ 6 Սաւուղ Դաւիթին ետեւէն իյնալով՝ իր ծառաներուն անհաւատարմութեանը համար կը գանգատի ։ 9 Դովէկ ամբաստանութիւն կ՚ընէ Աքիմելէքին վրայով ։ 11 Սաւուղ կը հրամայէ որ քահանաները սպաննեն ։ 17 Թիկնապահ զօրքը աս հրամանը կատարել չուզելով ; Դովէկ 'ի գործ կը դնէ զանիկայ ։ 20 Աբիաթար փախչելով՝ Դաւիթին կը բերէ ան գէշ լուրը ։

1 Եւ Դաւիթ անկէ գնաց , ու ողջ
առողջ Ոդողամի քարայրը
հասաւ . ու իր եղբայրները և իր
հօրը բոլոր տունը լսեցին , ու հոն
2 անոր իջան ։ Եւ բոլոր նեղութեան
մէջ եղող՝ պարտք ունեցող
ու †սիրտը վիրաւորուած" մարդիկները
անոր քովը ժողվուեցան . և
անիկայ անոնց վրայ զօրագլուխ
եղաւ . ու անոր քովը չորս հարիւրի
չափ մարդ եղան ։
3 Եւ Դաւիթ անկէ Մովաբի Մասփան
գնաց , ու Մովաբի թագաւորին
ըսաւ . Կ՚աղաչեմ , իմ հայրս
ու մայրս ձեր քովը ‡կենան , մինչեւ
որ գիտնամ՝ թէ Աստուած ինծի
4 ինչ պիտի ընէ ։ Ու զանոնք Մովաբի
թագաւորին առջեւը բերել
տուաւ . և անոնք անոր քովը բնակեցան ,
որչափ ժամանակ որ
Դաւիթ բերդին մէջը կեցաւ ։
5 Եւ Գադ մարգարէն Դաւիթին
ըսաւ . Բերդին մէջը մի՛ նստիր .
ելի՛ր Յուդայի երկիրը գնա ։ Ու
Դաւիթ գնաց Հարեթի անտառը
մտաւ ։
6 Եւ Սաւուղ լսեց որ Դաւիթ ու
անոր հետ եղող մարդիկները գտնուեր
են . ու Սաւուղ Գաբաայի
մէջ Ռամայի ‖ծառին տակը նստեր
էր , ու նիզակը իր ձեռքն էր , և իր
ամէն ծառաներն ալ իր բոլորտիքը
7 կայներ էին ։ Ու Սաւուղ իր քովը
կայնող ծառաներուն ըսաւ . Ո՛վ
որդիք Բենիամինի՝ մտիկ ըրէք .
Միթէ Յեսսէի որդին ամէնքնուդ
ալ արտեր ու այգինե՞ր պիտի տայ ,
ամէնքնիդ ալ հազարապետներ ու
8 հարիւրապետնե՞ր պիտի ընէ , Որ
ամէնքդ ինծի դէմ միաբաներ էք .
ու Յեսսէի որդւոյն իմ որդւոյս
հետ ըրած դաշնակցութիւնը իմ
ականջիս բացող մը չկայ . և ձեր մէջը
մարդ մը չկայ՝ որ ինծի համար ցաւի ,
ու ինծի յայտնէ . քանզի իմ
որդիս իմ ծառաս ինծի դէմ դարան
կենալու համար գրգռեց , ինչպէս
որ այսօր է ։
9 Եւ Սաւուղին ծառաներուն վերակացու
եղող Եդովմայեցի Դովէկը
պատասխան տուաւ , ու ըսաւ .
Յեսսէի որդին տեսայ , որ Նոբ
եկաւ Աքիտոբին որդւոյն Աքիմելէքին
10 քով ։ Ու անիկայ՝ անոր համար
Տէրոջը հարցուց , ու անոր
պաշար տուաւ , և անոր Փղշտացի
Գողիաթին սուրը տուաւ ։

Ն. Ք. Գ.Ք. Թւր 1062

Բ Թագ. ԻԳ. 13.

Սաղ. ԾԷ. ին և ՃԽԲ. ին վերնագիրները ։

Դատ. ԺԱ. 3.

† Եբր. դառնահոգի

‡ Եբր. ելլեն ։

Բ Թագ. ԻԴ. 11. Ա Մն. ԻԱ. 9. Բ Մն. ԻԹ. 25.

‖ Կամ՝ մայրիին

Գլ. Ը. 14.

Գլ. ԺԸ. 3. Ի. 30.

Գլ. Ի. 2.

Գլ. ԻԱ. 1. Սաղ. ԾԲ. ին վերնագիրը և 1. 2. 3. համարները ։

Գլ. ԺԴ. 3.

Թւ. ԻԷ. 21.

Գլ. ԻԱ. 6. 9.

Ն. Ք. Գ. Ք. Իրր 1062

11 Ան ատենը թագաւորը մարդ ղրկեց, ու Աքիտովբի որդին Աքիմելէք քահանան, ու անոր հօրը բոլոր տունը՝ Նոբի մէջ եղող քահանաները կանչեց. ու ամէնքն ալ թագաւորին եկան։ 12 Եւ Սաւուղ ըսաւ. Ո՛վ որդի Աքիտովբայ՝ մտիկ ըրէ. ու անիկայ ըսաւ. 13 Ահա հոս եմ՝ տէ՛ր իմ։ Եւ Սաւուղ անոր ըսաւ, Ինչո՞ւ համար դուն ու Յեսսէի որդին ինծի դէմ միաբանեցաք, ու դուն անոր հաց ու սուր տուիր, և անոր համար Աստուծոյ հարցուցիր, որ անիկայ ելլէ ինծի դարանամուտ ըլլայ, ինչպէս որ 14 այսօր կ'ընէ։ Եւ Աքիմելէք պատասխան տուաւ թագաւորին՝ ու ըսաւ. Քու բոլոր ծառաներուդ մէջը ո՞վ հաւատարիմ է Դաւիթին պէս, որ թագաւորի փեսայ, քու *ատեանդ վերակացուն", ու քու 15 տանդ մէջ պատուաւոր է։ Միթէ այսօ՞ր սկսայ անոր համար Աստուծոյ հարցընելու. քա՛ւ լիցի. թագաւորը իր ծառային վրայ, — իմ հօրս բոլոր տանը վրայ — բան մը չդնէ. քանզի քու ծառադ աս բոլոր բաներէն՝ պզտիկ կամ մեծ 16 բան մը չէր գիտեր։ Եւ թագաւորը ըսաւ. Ո՛վ Աքիմելէք՝ անպատճառ պիտի մեռնիս, թէ դուն և թէ քու հօրդ բոլոր տունը։ 17 Ու թագաւորը իր քովը կայնող սուրհանդակներուն ըսաւ. Դարձէք՝ Տէրոջը քահանաները մեռցուցէք. քանզի անոնց ձեռքն ալ Դաւիթին հետ է. որովհետև անոր փախչիլը գիտնալով՝ ինծի չյայտնեցին. բայց թագաւորին ծառաները ի չուզեցին իրենց ձեռքը երկնցընել՝ Տէրոջը քահանա- 18 ները զարնելու։ Եւ թագաւորը Դովեկին ըսաւ. Դուն դարձիր, ու քահանաները զարկ։ Ու Եդովմայեցի Դովեկը դարձաւ, և քահանաները զարկաւ, ու ժ այն օրը անիկայ ութսունըհինգ մարդ մեռցուց, որ քթանէ եփուտ կը հագ- 19 նէին։ լ Եւ քահանաներուն Նոբ քաղաքը սուրի բերնէ անցուց. էրիկ մարդէն մինչև կնիկ մարդը, տղայէն մինչև կաթնկեր մանուկը, ու մինչև արջառը, էշը ու ոչխարը սուրի բերնէ անցուց։

20 ծ Եւ Աքիտովբեան Աքիմելէքին մէկ որդին՝ որուն անունը Աբիաթար էր, ազատեցաւ, ու կ փախաւ 21 Դաւիթին ետևէն գնաց։ Եւ Աբիաթար Դաւիթին պատմեց՝ թէ Սաւուղ Տէրոջը քահանաները մեռ- 22 ցուց։ Եւ Դաւիթ Աբիաթարին ըսաւ. Ես ան օրը գիտէի որ Եդովմայեցի Դովեկը հոն գտնուելով՝ անշուշտ Սաւուղին պիտի պատմէ. քու հօրդ տանը բոլոր մարդիկներուն մահուանը ես պատ- 23 ճառ եղայ։ Իմ քովս նստէ, մի՛ վախնար. ղ քանզի իմ հոգիս փնտռողը՝ քու հոգիդ ալ կը փնտռէ. բայց դուն իմ քովս ապահով ես։

* Կամ՝ ատեանդ մտնող, կամ՝ հրամաններուդ գացող։

ի Տես Ել. ա. 17։

ժ Տես Գլ. բ. 31։

լ Հմր 9. 11։

ծ Գլ. ԻԳ. 6։

կ Գլ. Բ. 33։

ղ Գ Թագ. Բ. 26։

ԳԼ. ԻԳ

1 Դաւիթ Աբիաթարին միջոցով Տէրոջը հարցընելէն ետև՝ Կէիլան կ'ազատէ։ 7 Աստուած Դաւիթին կը յայտնէ Սաւուղին գալը, ու Կէիլացւոց անհաւատարմութիւնը. ան ալ Կէիլայէն կը փախչի։ 14 Զիփի մէջ Յովնաթան կու գայ՝ ու Դաւիթը կը մխիթարէ։ 19 Զիփացիք Սաւուղին կը յայտնեն Դաւիթին ո՛ւր ըլլալը. 25 ու անիկայ Մաոնի մէջ Սաւուղէն կ'ազատի՝ Փղշտացւոց յարձակմանը պատճառաւ։

1 Եւ Դաւիթին իմացուցին, ըսելով. Ահա Փղշտացիք մ Կէիլայի հետ պատերազմ կ'ընեն, ու կա- 2 լերը կը կողոպտեն։ Եւ Դաւիթ յ Տէրոջը հարցուց՝ ու ըսաւ. Երթա՞մ աս Փղշտացիները զարնե՞մ։ Եւ Տէրը Դաւիթին ըսաւ. Գնա՛ Փղշտացիները զարկ, ու Կէիլան 3 ազատէ։ Եւ Դաւիթին մարդիկները անոր ըսին. Ահա մենք հոս Յուդայի մէջ կը վախնանք. ալ ո՞րչափ աւելի՝ թէ որ Կէիլա երթանք Փղշտացւոց գունդերուն 4 դէմ։ Ու Դաւիթ նորէն մէյմըն ալ Տէրոջը հարցուց. և Տէրը անոր պատասխան տուաւ ու ըսաւ. Ելի՛ր՝ Կէիլա իջի՛ր. քանզի ես Փղշտացիները քու ձեռքդ կու տամ։ 5 Եւ Դաւիթ իր մարդիկներովը Կէիլա գնաց, ու Փղշտացւոց հետ պատերազմ ըրաւ. ու անոնց անասունները առաւ, և զանոնք մեծ հարուածով մը զարկաւ. ու Դաւիթ Կէիլայի բնակիչները ազա- 6 տեց։ Եւ Աքիմելէքին որդին Աբիաթարը Դաւիթին քովը Կէիլա ն փախած ատենը՝ եփուտը ձեռքը բռնած իջաւ։

Իրր 1061

7 Ու երբոր Սաւուղին իմացուցին, թէ Դաւիթ Կէիլա մտեր է, Սաւուղ ըսաւ. Աստուած իմ ձեռքս մատներ է զանիկայ. քանզի դռներ ու նիգեր ունեցող քաղաքի մը մէջ 8 մտեր գոցուեր է։ Եւ Սաւուղ բոլոր ժողովուրդը պատերազմի կանչեց, որ Կէիլա իջնէ, ու Դաւիթը 9 և անոր մարդիկները պաշարէ։ Իսկ Դաւիթ իմացաւ որ Սաւուղ իրեն համար գաղտուկ չարութիւն մը կը հնարէ, ու շ Աբիաթար քահանային ըսաւ. Եփուտը մօտեցո՛ւր։ 10 Եւ Դաւիթ ըսաւ. Ո՛վ Տէր Աստուած Իսրայէլի՛ քու ծառադ ըստոյգ լսեց որ Սաւուղ Կէիլայի վրայ գալ կ'ուզէ, ո որ քաղաքը իմ պատ- 11 ճառովս աւրէ։ Արդեօք Կէիլայի

մ Յես. ԺԵ. 44։

յ Հմր 4. 6. 9։ Գլ. Լ. 8։ Բ Թագ. Ե. 19. 23։

ն Գլ. ԻԲ. 20։

շ Թու. ԻԷ. 21։ Գլ. Լ. 7։

ո Գլ. ԻԲ. 19։

Ն. Ք. Ծ. Ք.
իբր 1061

բնակիչները զիս անոր ձեռքը պիտի
մատնե՞ն, — ծառայիդ լսածին
պէս՝ Սաւուղը հոս պիտի իջնէ՞.
ո՛վ Տէր Աստուած Իսրայէլի, կ'ա-
ղաչեմ՝ ծառայիդ յայտնէ։ Եւ
12 Տէրը ըսաւ. Պիտի իջնէ։ Ու
Դաւիթ ըսաւ. Կէիլայի բնակիչ-
ները՝ զիս ու իմ մարդիկներս Սա-
ւուղին ձեռքը պիտի մատնե՞ն։ Եւ
13 Տէրը ըսաւ. Պիտի մատնեն։ Ուս-
տի Դաւիթ ու անոր մարդիկները՝
[ա]վեց հարիւր մարդու չափ ելան՝
Կէիլայէն գացին, և ուր որ կրնա-
յին երթալ՝ կ'երթային. ու երբոր
Դաւիթին Կէիլայէն ելլելը Սաւու-
ղին իմացուցին, հոն երթալէն ետ
կեցաւ։

14 Եւ Դաւիթ անապատին մէջ ա-
մուր տեղուանք կը նստէր. ու
[բ]Զիփի անապատին մէջ՝ [գ]լեռան
մը վրայ նստաւ։ Եւ Սաւուղ [դ]ա-
մէն օր զանիկայ կը փնտռէր. բայց
Աստուած անոր ձեռքը չմատնեց
15 զանիկայ։ Ու Դաւիթ տեսաւ որ
Սաւուղ իր անձը փնտռելու ելեր
է. և Դաւիթ Զիփի անապատը՝
անտառի մը մէջ էր։

16 Ու Սաւուղին որդին Յովնաթա-
նը ելաւ՝ անտառը գնաց Դաւի-
թին, ու անոր ձեռքը Աստուծով
17 զօրացուց. Եւ անոր ըսաւ. Մի
վախնար. քանզի իմ հօրս Սաւու-
ղին ձեռքը քեզ պիտի չգտնէ, ու
դուն Իսրայէլի վրայ թագաւոր պի-
տի ըլլաս, ու ես քու երկրորդդ
պիտի ըլլամ. և [ե]այս բանը իմ
18 հայրս Սաւուղն ալ գիտէ։ Ու
[զ]երկուքին Տէրոջը առջևը ուխտ
ըրին. և Դաւիթ անտառին մէջը
մնաց, բայց Յովնաթան իր տունը
դարձաւ։

19 Ու [է]Զիփացիք՝ Գաբաա ելան
Սաւուղին, ու ըսին. Ահա Դաւիթ
մեր քովը՝ ամուր տեղուանքը ան-
տառին մէջ՝ Եքելա բլուրին վրայ՝
Եսիմոնի հարաւային կողմը պա-
20 հուած է։ Հիմա ո՛վ թագաւոր,
ինչպէս որ քու անձդ իջնելու կը
փափաքի, իջի՛ր, ու [ը]զանիկայ
թագաւորին ձեռքը մատնելը մեզի
21 մնայ։ Ու Սաւուղ ըսաւ. Դուք
Տէրոջմէն օրհնեալ ըլլաք, որ ինծի
22 ցաւակից եղաք։ Ուրեմն գացէք,
— աւելի աղէկ գիտցէք, և անոր
ոտքին կոխած տեղը գիտցէք ու տե-
սէք, — Ո՛վ զանիկայ հոն տեսեր
է. քանզի ինծի ըսած են թէ՝ անի-
23 կայ շատ խորամանկ է։ Ուստի
նայեցէք, ու անոր բոլոր պահուըտե-
լու տեղուանքը իմացէք, և ստուգե-
լով ինծի դարձէք, և ձեզի
հետ երթամ. ու թէ որ անիկայ ան
երկրին մէջն է, զանիկայ Յուդայի

ա Գլ. ԻԲ. 2։ ԻԵ. 13։
բ Յես. ԺԵ. 55։
գ Սաղ. ԺԱ. 1։
դ Սաղ. ԾԴ. 3. 4։
ե Գլ. ԻԴ. 20։
զ Գլ. ԺԸ. 3։ Ի. 16. 42։ Բ Թագ. ԻԱ. 7։
է Տես. Գլ. ԻԶ. 1։ Սաղ. ԾԴ. ին վերնագիրը։
ը Սաղ. ԾԴ. 3։

բոլոր հազարաւորներուն մէջը աղէկ
24 մը պիտի փնտռեմ։ Ու անոնք ե-
լան, և Սաւուղին առջևէն Զիփ
գացին. ու Դաւիթ իր մարդիկնե-
րովը [թ]Մաոնի անապատը դաշտին
մէջ՝ Եսիմոնի հարաւային կողմը
25 նստեր էր։ Եւ Սաւուղ իր մար-
դիկներովը զանիկայ փնտռելու գը-
նաց. ու երբոր Դաւիթին իմա-
ցուցին, վէմը իջաւ, և Մաոնի ա-
նապատին մէջ նստաւ. ու Սաւուղ
լսեց, ու Դաւիթին ետևէն Մաոնի
26 անապատը վազեց։ Եւ Սաւուղ
լեռանը աս կողմէն կ'երթար, Դա-
ւիթն ալ իր մարդիկներովը լեռա-
նը մէկալ կողմէն կ'երթար. [ժ]ու
Դաւիթ կը փութար որ Սաւուղին
երեսէն փախչի. բայց Սաւուղ ու
իր մարդիկները՝ [ի]Դաւիթին ու
անոր մարդիկներուն չորս կողմը
պատեցին, որ զանոնք բռնեն։
27 [լ]Եւ լրաբեր մը եկաւ Սաւուղին, ու
ըսաւ. Շուտով եկուր. քանզի
28 Փղշտացիք երկիրը կոխեցին։ Ուս-
տի Սաւուղ Դաւիթը հալածելէն
դարձաւ գնաց, որ Փղշտացւոց
դէմ դնէ. անոր համար ան տեղին
անունը *Սելա Մաղլէգօթ ըսուե-
ցաւ։

ԳԼ. ԻԴ

1 Դաւիթ Ենգադդիի այրի մը մէջ՝ Սաւուղին
քղանցքը կտրելով, անոր կենացը կը խնայէ.
9 և այսպէս իր անմեղութիւնը կը ցուցնէ։ 17
Սաւուղ իր յանցանքը խոստովանելով Դաւի-
թին երդում ընել կու տայ, ու կը մեկնի։

1 Եւ Դաւիթ անկէ ելաւ, ու [ա]Են-
գադդիի ամուր տեղուանքը նըս-
2 տաւ։ Ու [բ]երբոր Սաւուղ Փղշտա-
ցիներէն ետ դարձաւ, անոր իմա-
ցուցին ու ըսին. Ահա Դաւիթ
Ենգադդիի անապատին մէջն է։
3 Եւ Սաւուղ բոլոր Իսրայէլէն իրեք
հազար ընտրուած մարդիկներ ա-
ռաւ, ու [գ]գնաց որ Դաւիթը ու
անոր մարդիկները փնտռէ այծե-
4 մանց ժայռերուն վրայ։ Եւ ճամ-
բուն վրայ եղող ոչխարներուն փա-
րախները եկաւ, ու հոն մէկ քար-
այր մը կար. ու [դ]Սաւուղ [ե]հար-
կաւորութեան համար ներս մտաւ.
և [զ]Դաւիթ իր մարդիկներովը քար-
5 այրին ներսի դին նստեր էր։ [է]Ու
Դաւիթին մարդիկները անոր ըսին.
Ահա Տէրոջը քեզի ըսած օրը անի-
կայ է՝ թէ, Քու թշնամիդ քու
ձեռքդ պիտի մատնեմ, և քու
աչքերուդ հաճոյ երեւցածը ընէ ա-
նոր։ Ու Դաւիթ ելաւ, և Սաւու-
ղին վերարկուին ծայրը գաղտուկ
6 կտրեց։ Բայց անկէ ետքը [ը]Դաւի-
թին սիրտը խղճաց, Սաւուղին
վերարկուին ծայրը կտրելուն վրայ։
7 Ու իր մարդիկներուն ըսաւ. [թ]Աս-

Ն. Ք. Ծ. Ք.
իբր 1061

թ Յես. ԺԵ. 55։ Գլ. ԻԵ. 2։
ժ Սաղ. ԼԱ. 22։
ի Սաղ. ԺԷ. 9։
լ Տես. Բ Թագ. ԺԹ. 9։
* Այս՝ վէմ բաժանմանց։

ա Բ Մն. Ի. 2։
բ Գլ. ԻԳ. 28։
գ Սաղ. ԼԸ. 12։
դ Սաղ. ՃԽԲ. 6։
ե Եբր. ոտքերը ծածկելու. Դատաւ. Գ. 24։
զ Սաղ. ԾԷ. ին և ՃԽԲ. ին վերնագիրները։
է Գլ. ԻԶ. 8։
ը Բ Թագ. ԻԴ. 10։
թ Գլ. ԻԶ. 11։

Ն․ Ք․ ԴԲ․
Իրր 1061

տուած չընէ որ Տէրոջը օծեալին՝
իմ տիրոջս այս բանը ընեմ, ձեռքս
անոր վրայ երկնցնելով. քանզի
8 անիկայ Տէրոջը օծեալն է։ Եւ
Դաւիթ [թ] այս խօսքերով իր մար-
դիկները զսպեց, ու զանոնք չթո-
ղուց, որ Սաւուղին վրայ յարձա-
կին։ Եւ Սաւուղ քարայրէն դուրս
ելաւ, ու իր ճամբան գնաց։
9 Ասկէ ետև Դաւիթն ալ քարայ-
րէն դուրս ելաւ, ու Սաւուղին ե-
տևէն կանչելով ըսաւ. Ով տէր
իմ թագաւոր։ Ու երբոր Սա-
ւուղ ետին նայեցաւ, Դաւիթ ե-
րեսը գետինը ծռելով՝ երկրպագու-
10 թիւն ըրաւ։ Եւ Դաւիթ ըսաւ
Սաւուղին. [ժ] Ինչո՞ւ համար մարդոց
խօսքը մտիկ կ'ընես, որ քեզի կ'ըսեն
թէ՝ Ահա Դաւիթ քեզի չարու-
11 թիւն ընելու կը ջանայ։ Ահա այսօր
քու աչքերդ կը տեսնեն, որ Տէրը
այսօր քարայրին մէջը քեզ իմ
ձեռքս մատնեց. ու ըսին որ քեզ
մեռցընեմ. բայց ես քեզի խնայե-
ցի, ու ըսի. Ես իմ ձեռքս իմ
տիրոջս չեմ երկնցըներ. քանզի
12 անիկայ Տէրոջը օծեալն է։ Ու տես
հայր իմ՝ տես, քու վերարկուիդ
ծայրը իմ ձեռքիս մէջն է. ու ես
քու վերարկուիդ ծայրը կտրելով՝
քեզ չմեռցուցի. [illegible] Հասկցիր
ու տես, որ [ի] իմ ձեռքիս մէջը չա-
րութիւն ու անօրէնութիւն չկայ,
ու քեզի յանցանք մը չեմ ըրած.
բայց դուն *զիս մեռցընելու կ'աշ-
13 խատիս։ [լ] Տէրը դատաստան ընէ
իմ ու քու մէջդ, ու Տէրը իմ վրէժս
քեզմէ առնէ. բայց իմ ձեռքս քու
14 վրադ չըլլայ։ Ինչպէս որ հին ա-
ռակը կ'ըսէ. Անօրէններէն անօրէ-
նութիւն կ'ելլէ. բայց իմ ձեռքս
15 քու վրադ չըլլայ։ Իսրայէլի թա-
գաւորը որո՞ւն ետևէն ելեր է,
և դուն որո՞ւն ետևէն [illegible] կը
հալածես. [խ] մեռած շան մը ետևէ,
16 [ծ] լուի մը ետևէ [illegible]։ [կ] Ուստի
Տէրը դատաւոր ըլլայ, և իմ ու
քու մէջդ դատաստան ընէ. և
[հ] տեսնէ ու [ձ] պաշտպանէ զիս, և
քու ձեռքէդ ազատէ։
17 Ու երբոր Դաւիթ այս խօսքերը
Սաւուղին խօսիլը լմնցուց, Սա-
ւուղ ըսաւ. [ղ] Որդեակ իմ Դաւիթ,
անիկայ քու ձա՞յնդ է. և Սաւուղ
18 իր ձայնը վերցուց, ու լացաւ. [ճ] Ու
Դաւիթին ըսաւ. Դուն [մ] ինծմէ
արդար ես. քանզի [յ] դուն ինծի բա-
րիք հատուցիր, բայց ես քեզի չա-
19 րիք հատուցի։ Ու դուն այսօր քու
ինծի ըրած աղէկութիւնդ յայտնե-
ցիր. որովհետև [ն] Տէրը զիս քու ձեռ-
քըդ [շ] մատնեց, ու դուն զիս չմեռ-
20 ցուցիր։ Վասն զի մէկ մարդ մը իր

[թ] Սաղ․ Է․ 4․ Մատ․ Ե․ 44․ Հռով․ ԺԲ․ 17, 19․
[ժ] Սաղ․ Ճխ․ 6․ Առակ․ ԺԶ․ 28․ ԺԷ․ 9․
[ի] Սաղ․ Է․ 3․ ԼԵ․ 7․
* Եբր․ իմ անձս կ'որսաս զանիկայ առնելու․ Գլ․ ԻԶ․ 20․
[լ] Ծն․ ԺԶ․ 5․ Դատ․ ԺԱ․ 27․ Գլ․ ԻԶ․ 10․ Յոբ․ Ե․ 8․
[խ] Գլ․ ԺԷ․ 43․ Բ Թագ․ Թ․ 8․
[ծ] Գլ․ ԻԶ․ 20․
[կ] Հմր 13․
[հ] Բ Մն․ ԻԴ․ 22․
[ձ] Սաղ․ ԼԵ․ 1․ ԽԳ․ 1․ ՃԺԹ․ 154․ Միք․ Է․ 9․
[ղ] Գլ․ ԻԶ․ 17․
[ճ] Գլ․ ԻԶ․ 21․
[մ] Ծն․ ԼԸ․ 26․
[յ] Մատ․ Ե․ 44․
[ն] Գլ․ ԻԶ․ 23․
[շ] Գլ․ ԻԴ․ 12․ ԻԶ․ 8․

թշնամին գտնելու ըլլայ, զանիկայ
թող կու տա՞յ որ խաղաղութեամբ
երթայ. ուստի այսօր քու ինծի ը-
րածիդ փոխարէն՝ Տէրը քեզի բա-
21 րիք հատուցանէ։ Եւ հիմա [ո] գի-
տեմ որ դուն անշուշտ թագաւոր
պիտի ըլլաս. ու Իսրայէլին թա-
գաւորութիւնը քու ձեռքիդ մէջը
22 պիտի հաստատուի։ [չ] Հիմա Տէ-
րոջմով ինծի երդում ըրէ՝ [պ] թէ
ինծմէ ետքը իմ սերունդս պիտի
չմեռցընես, ու իմ հօրս տունէն
իմ անունս բնաջինջ պիտի չընես։
23 Եւ Դաւիթ Սաւուղին երդում ը-
րաւ։ Ետքը Սաւուղ իր տունը
գնաց. ու Դաւիթ իր մարդիկնե-
րովը [ջ] ամուր տեղը ելաւ։

Ն․ Ք․ ԴԲ․
Իրր 1061

[ո] Գլ․ ԻԳ․ 17․
[չ] Ծն․ ԻԱ․ 23․
[պ] Բ Թագ․ ԻԱ․ 6, 8․
[ջ] Գլ․ ԻԴ․ 1․

ԳԼ. ԻԵ

1 Սամուէլ կը մեռնի։ 2 Դաւիթ Նաբաղին մարդ կը ղրկէ. 10 և Նաբաղին ժանտութեանը համար սրդողելով՝ միտք կ'ընէ որ զանիկայ բնաջինջ ընէ։ 14 Աբիգեա այս բանը իմանալով՝ 18 ընծայ մը կը պատրաստէ. 23 և իր իմաստութեամբը՝ 32 Դաւիթին սիրտը կը հանդարտեցընէ։ 36 Նաբաղն ալ այս բաները լսելով կը սարսափի, ու ետքը կը մեռնի։ 39 Դաւիթ իրեն կնիկ կ'առնէ Աբիգեան ու Աքինոամը։ 44 Մեղքողը Փաղտիէլին կը տրուի։

1 Եւ [ա] Սամուէլ մեռաւ. ու բոլոր
Իսրայէլը ժողվուեցան, ու [բ] ա-
նոր համար սուգ ըրին. ու զանի-
կայ Ռամայի մէջ իր տունը թաղե-
ցին։ Եւ Դաւիթ ելաւ [գ] Փառա-
նի անապատը իջաւ։
2 Եւ [դ] Մաոնի մէջ մարդ մը կար,
ու անոր †գործը [ե] Կարմեղոսի մէջ
էր. և անիկայ խիստ մեծ մարդ էր,
ու իրեք հազար ոչխար՝ և հազար
այծ ունէր. ու իր ոչխարները աս-
րակտուր ընելու համար Կարմե-
3 ղոսի մէջ կը գտնուէր։ Եւ այն
մարդուն անունը Նաբաղ էր, ու
անոր կնկանը անունը Աբիգեա. և
կնիկը խոհեմամիտ ու գեղեցկադէմ
էր. բայց էրիկը խստաբարոյ ու
չարագործ էր. ու անիկայ ‡Քա-
ղեբեան էր։
4 Եւ Դաւիթ անապատին մէջ լը-
սեց որ Նաբաղ իր ոչխարները [զ] աս-
5 րակտուր կ'ընէ։ Ու Դաւիթ տա-
սը մանչ ղրկեց, և Դաւիթ ման-
չերուն ըսաւ. Կարմեղոս ելէք, ու
Նաբաղին գացէք, և իմ անունովս
[է] անոր ողջութիւնը հարցուցէք.
6 Ու անոր այսպէս ըսէք. Ողջ կե-
ցիր. [ը] քեզի և քու տանդ ու քու բո-
լոր ստացուածքիդ խաղաղութիւն
7 ըլլայ։ Եւ հիմա լսեցի որ ոչխար-
ներդ ասրակտուր կ'ընես. քու հո-
վիւներդ մեր հետ էին. անոնց վը-
նաս մը չտուինք. ու անոնք Կար-
մեղոսի մէջ որչափ ատեն որ կեցան,
[թ] անոնց մէկ բանը չկորսուեցաւ։

Իրր 1060
[ա] Գլ․ ԻԸ․ 3․
[բ] Թու․ Ի․ 29․ Բ Օր․ ԼԴ․ 8․
[գ] Ծն․ ԻԱ․ 21․ Սաղ․ ՃԻ․ 5․
[դ] Գլ․ ԻԳ․ 24․
† Կամ՝ ստացուածքը
[ե] Յեսու․ ԺԵ․ 55․
‡ Կամ՝ շնաբարոյ
[զ] Ծն․ ԼԸ․ 13․ Բ Թագ․ ԺԳ․ 23․
[է] Գլ․ ԺԷ․ 22․
[ը] Ա Մն․ ԺԲ․ 18․ Սաղ․ ՃԻԲ․ 7․ Ղուկ․ Ժ․ 5․
[թ] Հմր 15, 21․

Ն. Ք. Դ. Թ.
Իրր 1060

զ Նեեմ. Ը. 10. Եսթ. Թ. 19.

է Դատ. Թ. 28. Սաղ. ՀԳ. 7, 8. ՃԻԳ. 3, 4.

ը Դատ. Ը. 6.

թ Գլ. Լ. 24.

* Եբր. ու- նոնց վրայ յարձակեցաւ ։

ժ Հմր 7.

ի Ել. ԺԴ. 22. Յոբ. Ա. 10.

լ Գլ. Ի. 7.

խ Բ Օր. ԺԳ. 13. Դատ. ԺԹ. 22.

ծ Ծն. ԼԲ. 13. Առակ. ԺԸ. 16. ԻԱ. 14.

† Եբր. եղած

կ Ծն. ԼԲ. 16, 20.

8 քու մանչերուդ հարցուր, ու քեզի
թող ըսեն. ուստի այս մանչերը
քու աչքերուդ առջեւ շնորհք թող
գտնեն, քանզի զբարի օր եկանք.
շնորհք ըրէ, քու ծառաներուդ՝ ու
քու որդւոյդ Դաւիթին՝ ձեռքեդ եկածը
9 տուր ։ Եւ Դաւիթին մանչերը
գացին, ու այս բոլոր խօսքերուն
համեմատ Դաւիթին անունովը
Նաբաղին զրուցեցին, ու կայնեցան ։
10 Եւ Նաբաղ Դաւիթին ծառաներուն
պատասխան տուաւ, ու ըսաւ.
էԴաւիթը ո՞վ է, ու Յեսսէի որդին
ո՞վ է. այս օրերս իրենց տէրերուն
երեսէն փախչող ծառաները շատցեր
11 են ։ ըՆա իմ հացս, ջուրս ու
արտակտուրընողներուս համար մորթած
անասուններս առնեմ՝ ու անո՞նք
մարդիկներուն տամ, որոնց
12 ուսկից ըլլալը չեմ գիտեր ։ Եւ
Դաւիթին մանչերը իրենց ճամբան
դարձան, ու գացին այս բոլոր խօսքերը
13 անոր պատմեցին ։ Եւ Դաւիթ
իր մարդիկներուն ըսաւ. Ամէն
մարդ իր սուրը մէջքը կապէ. ու
ամէն մարդ իր սուրը մէջքը կապեց.
և Դաւիթն ալ իր սուրը մէջքը
կապեց. ու Դաւիթին ետեւէն չորս
հարիւրի չափ մարդ ելաւ, ու երկու
հարիւր մարդ հոն թկարասիներուն
քովը մնացին ։
14 Եւ ծառաներուն մէկը Նաբաղին
կնկանը Աբիգեային իմացուց՝ ու
ըսաւ. Ահա Դաւիթ անապատէն
մարդիկներ խրկեց մեր տէրը օրհնելու
համար. բայց անիկայ *խստիխօսեցաւ
15 անոնց հետ ։ Բայց ան
մարդիկները մեզի հետ շատ աղէկ
էին, ու ժմեզի վնաս մը չտուին. և
դաշտի մէջ որչափ ատեն որ անոնց
հետ պտըտեցանք, մեզմէ բան մը
16 չկորսուեցաւ ։ Անոնք մեզի իպարիսպ
էին, թէ գիշերը և թէ ցորեկը,
որչափ ատեն որ անոնց քովը
17 ոչխարները կ՚արածէինք ։ Ու հիմա
գիտցիր ու տես՝ թէ ինչ պիտի
ընես. քանզի մեր տիրոջը վրայ և
անոր բոլոր տանը վրայ լչարիքը
հասած է. որովհետեւ անիկայ այնպէս
խչար մարդ մըն է, որ անոր
հետ մարդ չկրնար խօսիլ ։
18 Եւ Աբիգեա շուտով ծերկու հարիւր
հաց, ու երկու տիկ գինի, և
հինգ †եփած ոչխար, ու հինգ գրիբոհրած
ցորեն, հարիւր ողկոյզ չամիչ,
ու երկու հարիւր չորոց թուզ
առաւ, ու զանոնք էշերու վրայ
19 դրաւ ։ Եւ իր ծառաներուն ըսաւ.
կԱռջեւս անցէք. ահա ես
ձեր ետեւէն կու գամ. բայց իր էրկանը
20 Նաբաղին չիմացուց ։ Ու
երբոր կնիկը իշու վրայ հեծած՝
լեռանը գոց տեղէն կ՚իջնէր, ահա
Դաւիթ ու անոր մարդիկները անոր
առջեւ կ՚իջնէին. ու անիկայ անոնց
21 հանդիպեցաւ ։ Եւ Դաւիթ ըսեր
էր. Ուրեմն անապատին մէջ այս
մարդուն բոլոր ունեցած բաները
պարապ տեղը պահեր եմ. ու անոր
բոլոր ունեցածէն բան մը չկորսուեցաւ.
և անիկայ ինծի հաղէկութեան
փոխարէն գէշութիւն ըրաւ ։
22 ձԱստուած Դաւիթին թշնամիներուն
այսպէս՝ ու աւելի ընէ,
թէ որ ղմինչեւ վաղը առտու անոր
մարդիկներէն ‡մէկ երիկ մարդ՝ մը
ողջ թողում ։
23 Ու Աբիգեա՝ Դաւիթը տեսածին
պէս՝ շուտով ճիշուն վրայէն իջաւ,
և Դաւիթին առջեւը երեսի վրայ
իյնալով, մինչեւ գետինը երկրպագութիւն
24 ըրաւ ։ Ու անոր ոտքը
ինկաւ ու ըսաւ. Ո՛վ տէր իմ,
յանցանքը իմ վրաս ըլլայ. բայց
հրաման տուր՝ որ քու աղախինդ
քու առջեւդ խօսի, և քու աղախինոյդ
25 խօսքերը մտիկ ըրէ ։ Կ՚աղաչեմ՝
որ իմ տէրս այս չար մարդուն՝
Նաբաղին համար իր սրտին
մէջ բան մը չդնէ. քանզի իր անուանը
պէս՝ ինքն ալ անանկ է.
անոր անունը ‖Նաբաղ է, ու անըզգամութիւնը
իր հետն է. բայց ես
քու աղախինդ իմ տիրոջս խրկած
26 մանչերը չտեսայ ։ Եւ հիմա, ո՛վ
տէր իմ, մՏէրը կենդանի է, ու
քու հոգիդ ալ կենդանի է, որ Տէրը
յքեզ չթողուց որ արիւն մտնես,
ու նքու վրէժդ քու ձեռքովդ առնես.
և հիմա շքու թշնամիներդ
ու իմ տիրոջս գէշութիւն ուզողները՝
27 Նաբաղին պէս ըլլան ։ Ու
հիմա ոայս ընծան որ քու աղախինդ
իմ տիրոջս բերաւ, թող իմ
տիրոջս ետեւէն եկող մանչերուն
28 տրուի ։ Կ՚աղաչեմ, քու աղախինիդ
յանցանքը ներէ. քանզի
չՏէրը իմ տիրոջս անպատճառ
հաստատ տուն պիտի շինէ. որովհետեւ
իմ տէրս՝ պՏէրոջը պատերազմները
պատերազմեցաւ, ու քու
օրերուդ մէջը ջքու վրադ չարու-
29 թիւն մը չգտնուեցաւ ։ Բայց թէեւ
քեզ հալածելու՝ ու քու հոգիդ
փնտռելու համար մէկ մարդ մը
ոտք ելած է, իմ տիրոջս հոգին՝
քու Տէր Աստուծոյդ առջեւ՝ կենաց
ծրարին մէջը ծրարած պիտի
ըլլայ. բայց անիկայ քու թշնամիներուդ
հոգիները՝ պարսատիկի մէ-
ջէ [illegible] սպիտի նետէ ։
30 Ու երբոր Տէրը բոլոր քեզի համար
ըսած աղէկութիւնները իմ տիրոջս
ընէ, ու քեզ Իսրայէլի վրայ թա-
31 գաւոր դնէ, Անիկայ քեզի գայթակղութիւն
մը ու իմ տիրոջս

Ն. Ք. Դ. Թ.
Իրր 1060

հ Սաղ. ՃԹ. 5. Առակ. ԺԷ. 13.

ձ Հռութ. Ա. 17. Գլ. Գ. 17. Ի. 13, 16.

ղ Հմր 34.

‡ Եբր. պատի վրայ միզող. Գ Թագ. ԺԴ. 10. ԻԱ. 21. Դ Թագ. Թ. 8.

ճ Յես. ԺԵ. 18. Դատ. Ա. 14.

‖ Եբ՝ անըզգամ.

մ Դ Թագ. Բ. 2.

յ Ծն. Ի. 6. Հմր 33.

ն Հռոմ. ԺԲ. 19.

շ Բ Թագ. ԺԸ. 32.

ո Ծն. ԼԳ. 11. Գլ. Լ. 26. Դ Թագ. Ե. 15.

չ Հմր 42. Դատ. Գ. 10.

պ Բ Թագ. Է. 11, 27. Գ Թագ. Թ. 5. Ա Մն. ԺԷ. 10, 25.

ջ Գլ. ԺԸ. 17.

ռ Գլ. ԻԴ. 12.

ս Երեմ. Ժ. 18.

սրտին խիղճ մը չըլլայ, թէ առանց
պատճառի արիւն թափեցիր, կամ
թէ իմ տէրս իր վրէժը ինքը ա-
ռաւ. ու երբոր Տէրը իմ տիրոջս
բարութիւն ընէ, քու աղախինդ
միտքդ բերես։

32 Եւ Դաւիթ ըսաւ Աբիգեային.
–Օրհնեալ ըլլայ Իսրայէլին Տէր Աս-
տուածը, որ այսօր քեզ ղրկեց զիս
33 դիմաւորելու. Ու քու խոհեմու-
թիւնդ օրհնեալ ըլլայ, և դուն ալ
օրհնեալ ըլլաս, որ ‡այսօր զիս ար-
գիլեցիր որ արիւն չմտնեմ, ու իմ
34 վրէժս ձեռքովս չառնեմ։ Բայց
Իսրայէլին Տէր Աստուածը՝ որ *զիս
արգիլեց քեզի չարութիւն ընելէն,
կենդանի է, թէ որ դուն շուտով
չգայիր ու առջևս չելլէիր, մինչև
վաղը առտու *Նաբաղին մէկ էրիկ
35 մարդը չէր մնար։ Եւ Դաւիթ ա-
նոր բերած ընծաները ձեռքէն ա-
ռաւ, ու անոր ըսաւ. ‡Խաղաղու-
թեամբ տունդ գնա. ահա խօսքդ
մտիկ ըրի, ու քու –*խնդիրքդ ըն-
դունեցի։

36 Եւ Աբիգեա Նաբաղին գնաց, ու
ահա ‡անիկայ իր տանը մէջ թա-
գաւորական կոչունքի պէս կոչունք
կ'ընէր. և Նաբաղին սիրտը զուար-
թացեր էր, ու անիկայ շատ գի-
նովցեր էր. ուստի կնիկը մինչև ա-
ռաւօտեան լոյսը՝ պզտիկ կամ մեծ
37 բան մը չպատմեց անոր։ Եւ ա-
ռաւօտուն երբոր Նաբաղ գինիէն
զգաստացաւ, [illegible] անոր կնիկը
աս բաները անոր պատմեց. ու ա-
նոր սիրտը իր ներսի դին մեռաւ,
38 ու քարի պէս եղաւ։ Եւ տասը
օրի չափ անցնելէն ետև, Տէրը զար-
կաւ Նաբաղը, որ մեռաւ։

39 Ու Դաւիթ Նաբաղին մեռնիլը
լսելով՝ ըսաւ. ‡Օրհնեալ է Տէրը,
որ Նաբաղին ձեռքէն կրած նա-
խատինքիս ‡դատաստանը ինքը
դատեց, ու ‡իր ծառան չարութե-
նէ ետ պահեց. և Տէրը ‡Նաբաղին
չարութիւնը անոր գլուխը դար-
ձուց։ Ու Դաւիթ մարդ ղրկեց՝ և
Աբիգեային խօսեցաւ, որ զանիկայ
40 իրեն կնիկ առնէ։ Ու Դաւիթին
ծառաները Կարմեղոս գացին Աբի-
գեային, ու անոր հետ խօսեցան ու-
սին. Դաւիթ մեզ քեզի ղրկեց,
41 որ քեզ իրեն կնիկ առնէ։ Եւ ա-
նիկայ ելաւ, ու երեսի վրայ մինչև
գետինը երկրպագութիւն ըրաւ, ու
ըսաւ. Ահա ‡քու աղախինդ իմ
տիրոջս ծառաներուն ոտքերը լուա-
լու համար ստրկութիւն թող ընէ։
42 Եւ Աբիգեա շուտով ոտք ելաւ, ու
‡իրեն սպասաւորութիւն ընող
հինգ աղջիկներու հետ էշը հեծաւ,
ու Դաւիթին պատգամաւորներուն

Ն · Ք · Դ·Ք ·
Իրր 1060

– Ծն · իդ · 27 · Ել · ժը · 10 · Սաղ · խա · 13 · ձբ · 18 · Ղկ · ա · 68 ·

‡ Հմր 26 ·

* Հմր 26 ·

* Հմր 22 ·

‡ Գլ · ի · 42 · Բ Թագ · ժե · 9 · Դ Թագ · ե · 19 · Ղկ · է · 50 · ը · 48 ·

– Ծն · ժթ · 21 ·

* Եբր · երեսդ

‡ Բ Թագ · ժգ · 23 ·

‡ Հմր 32 ·

‡ Առակ · իբ · 23 ·

‡ Հմր 26 · 34 ·

‡ Գ Թագ · բ · 44 · Սաղ · է · 16 ·

‡ Հռութ · բ · 10 · 13 · Առակ · ժե · 33 ·

‡ Հմր 27 ·

ետևէն գնաց, և անոր կնիկը եղաւ։
43 Ու Դաւիթ ‡Յեզրայելէն ալ Ա-
քինոամը առաւ. ‡ու ասոնց եր-
կուքն ալ անոր կնիկները եղան։
44 Բայց Սաւուղ ‡իր Մեղքող աղջիկը՝
որ Դաւիթին կնիկն էր՝ ‡Գաղղի-
մացի Լայիսի որդւոյն ‡Փաղտիե-
լին տուաւ։

ԳԼ · ԻԶ

1 Սաւուղ Զիփացիներէն լուր առնելով՝ Եքեղա կու գայ Դաւիթին դէմ։ 4 Դաւիթ կառքերուն տեղը երթալով՝ կ'արգիլէ Աբեսսան որ Սաւուղը չմեռցընէ։ բայց Սաւուղին նիզակը ու կուժը կ'առնէ։ 13 Դաւիթ՝ Աբեններն կը յանդիմանէ։ 18 ու Սաւուղը կը յորդորէ։ 21 Սաւուղ իր յանցանքը կը խոստովանի։

1 Եւ Զիփացիք Գաբաա գացին Սա-
ւուղին, ու ըսին. –Ահա Դա-
ւիթ Եխմոնի դիմացը Եքեղայի
2 բլուրին վրայ պահուեր է։ Ու
Սաւուղ ելաւ Զիփի անապատը ի-
ջաւ Իսրայէլին իրեք հազար ընտ-
րուած մարդիկներովը, որ Զիփի
անապատին մէջ Դաւիթը փնտռէ։
3 Եւ Սաւուղ Եխմոնի դիմացը Ե-
քեղայի բլուրը՝ ճամբուն վրայ բա-
նակեցաւ։ Դաւիթն ալ անապա-
տին մէջը նստեր էր. ու երբոր տե-
սաւ որ Սաւուղ իր ետևէն անա-
4 պատը կու գայ, Դաւիթ լրտեսներ
ղրկեց, ու Սաւուղին ստոյգ գալը
իմացաւ։

5 Ու Դաւիթ [illegible] ելաւ, և
Սաւուղին բանակ դրած տեղը ե-
կաւ. ու Դաւիթ՝ Սաւուղին ու ա-
նոր զօրավարին՝ ‡Ներեան Աբեննե-
րին պառկած տեղը տեսաւ. բայց
Սաւուղ ‡կառքերուն մէջտեղը
պառկեր էր, ու ժողովուրդը անոր
6 բոլորտիքը բանակեր էին։ Եւ Դա-
ւիթ պատասխան տուաւ, ու Քե-
տացի Աքիմելէքին, ու Յովաբին
եղբօրը ‡Շարուհեան Աբեսսային
ըսաւ. Ո՞վ ‡ինծի հետ Սաւուղին
քովը բանակը կ'իջնէ։ Ու Աբես-
սա ըսաւ. Ես քեզի հետ կ'իջնեմ։
7 Եւ Դաւիթ Աբեսսային հետ գիշե-
րով ժողովուրդին մէջը մտաւ. և
ահա Սաւուղ կառքերուն մէջտեղը
պառկեր կը քնանար. անոր նիզա-
կը գլխուն քովը գետինը ցցուած
էր, և Աբեններն ու ժողովուրդը
անոր բոլորտիքը պառկեր էին։
8 Եւ Աբեսսա Դաւիթին ըսաւ. Աս-
տուած այսօր քու թշնամիդ ‡քու
ձեռքդ մատնեց. ու հիմա թող
տուր որ նիզակով մէկ անգամին
գետինը †ցցեմ զանիկայ, ու չկրկ-
9 նեմ հարուածը։ Բայց Դաւիթ՝
Աբեսսային ըսաւ. Զանիկայ մի՛
մեռցըներ. ‡քանզի Տէրոջը օծեա-
լին ո՞վ կրնայ ձեռք երկնցընել ու
10 անմեղ ըլլալ։ Եւ Դաւիթ ըսաւ.

Ն · Ք · Դ·Ք ·
Իրր 1060

‡ Յես · ժե · 56 ·

‡ Գլ · իէ · 3 · լ · 5 ·

‡ Բ Թագ · գ · 14 ·

‡ Ես · ժ · 30 ·

‡ Բ Թագ · գ · 15 ·

– Գլ · իգ · 19 · Սաղ · ծդ · ին վերնագիրը ·

‡ Գլ · ժդ · 50 · ժէ · 55 ·

‡ Գլ · ժէ · 20 ·

‡ Ա Մն · բ · 16 ·

‡ Դատ · է · 10 · 11 ·

‡ Գլ · իդ · 19 ·

† Եբր · զարնեմ

‡ Գլ · իդ · 7 · 8 · Բ Թագ · ա · 16 ·

Ն. Ք. ԳՔ.
Իբր 1060

[է] Գլ. ԻԵ. 38։ Սաղ. ՂԴ. 1, 2, 23։ Ղու. ԺԸ. 7։ Հռով. ԺԲ. 19։
[ը] Տես Ծն. ԽԷ. 29։ Բ Օր. ԼԱ. 14։ Յոբ. Է. 1։ ԺԴ. 5։ Սաղ. ԼԷ. 13։
[թ] Գլ. ԼԱ. 6։
[ժ] Գլ. ԻԴ. 7, 13։
[ի] Ծն. Բ. 21։ ԺԵ. 12։

Տէրը կենդանի է որ [է]զանիկայ Տէ-
րը պիտի զարնէ, կամ [ը]անոր ա-
տենը պիտի գայ ու մեռնի, կամ
թէ [թ]պատերազմի մէջ պիտի մտնէ
11 ու մեռնի ։ [ժ]Աստուած չընէ որ Տէ-
րոջը օծեալին դէմ ձեռքս երկընցը-
նեմ. միայն թէ հիմա անոր գըլ-
խուն քովի նիզակը ու ջուրին կու-
12 ժը առ, ու երթանք ։ Եւ Դաւիթ
Սաւուղին գլխուն քովէն նիզակը
ու ջուրին կուժը առաւ, ու գացին.
և տեսնող չկար, իմացող չկար ու
արթընցող չկար. որովհետև ա-
մէնքը կը քնանային. քանզի [ի]Տէ-
րոջը կողմանէ անոնց վրայ խորունկ
քուն մը ինկեր էր ։
13 Եւ Դաւիթ մէկալ կողմը ան-
ցաւ, ու լեռանը գլխուն վրայ՝ հե-
ռուանց կայնեցաւ, — անոնց մէջը
14 մեծ միջոց կար ։ Եւ Դաւիթ ժո-
ղովուրդին ու Ներեան Աբեններին
կանչելով ըսաւ. Ո՛վ Աբեններ,
պատասխան չե՞ս տար. ու Աբեն-
ներ պատասխան տուաւ, ու ըսաւ.
Դուն ո՞վ ես, որ թագաւորին կը
15 կանչես ։ Եւ Դաւիթ Աբեններին
ըսաւ. Դուն էրիկ մարդ չե՞ս. ու
Իսրայէլին մէջ քեզի պէս ո՞վ կայ.
ու ինչո՞ւ համար քու տիրոջդ թա-
գաւորին պահպանութիւն չըրիր.
քանզի ժողովուրդէն մէկը՝ քու
տէրդ թագաւորը մեռցնելու ե-
16 կաւ ։ Աս քու ըրած բանդ աղէկ
չէ. կենդանի է Տէրը՝ որ դուք
[լ]մեռնելու արժանի էք. քանզի
Տէրոջը օծեալին՝ ձեր տիրոջը
պահպանութիւն չըրիք. ու հիմա
նայէ, թագաւորին նիզակը ու ա-
նոր գլխուն քովի ջուրին կուժը
17 ո՞ւր է ։ Ան ատենը Սաւուղ Դաւի-
թին ձայնը ճանչցաւ՝ ու ըսաւ.
[խ]Որդեա՛կ իմ Դաւիթ՝ ատիկայ
քու ձայնդ է. ու Դաւիթ ըսաւ.
Ո՛վ տէր իմ թագաւոր, իմ ձայնս
18 է. Ու ըսաւ. Իմ տէրս [ծ]ինչո՞ւ
համար այդպէս իր ծառային ե-
տևէն ինկեր է. քանզի ի՞նչ ըրի,
ու ձեռքիս մէջը ի՞նչ չարութիւն
19 կայ ։ Եւ հիմա իմ տէրս թագա-
ւորը իր ծառային խօսքերը թող
մտիկ ընէ. թէ որ Տէրը [կ]քեզ իմ
վրաս ոտք հաներ, թող զոհ մը
*ընդունի. բայց թէ որ մարդոց
որդիքը քեզ հանեցին, անոնք Տէրո-
ջը առջևը անիծեալ ըլլան. [հ]քան-
զի զիս այսօր վռընտեցին՝ որ [ձ]Տէ-
րոջը ժառանգութեանը հետ չմի-
անամ, ու ըսին. Գնա՛ օտար
աստուածներու ծառայութիւն ը-
20 րէ ։ Եւ հիմա Տէրոջը առջևը իմ
արիւնս գետինը չիյնայ. քանզի
Իսրայէլին թագաւորը [ղ]մէկ լու մը
փնտռելու ելաւ, ինչպէս որ մէկ
մարդ մը լեռներու վրայ կաքաւի
մը ետևէ կ'իյնայ ։
21 Ու Սաւուղ ըսաւ. [ճ]Մեղք գոր-
ծեցի. դարձի՛ր՝ որդեա՛կ իմ Դա-
ւիթ. իմ հոգիս այսօր [մ]քու աչքե-
րուդ պատուական երևնալուն հա-
մար՝ քեզի մէյմըն ալ չարութիւն
պիտի չընեմ. ահա յիմարութիւն
22 ըրի, ու մեծապէս սխալեցայ ։ Եւ
Դաւիթ պատասխան տուաւ ու ը-
սաւ. Ահա թագաւորին նիզակը.
մանչերուն մէկը թող գայ՝ ու զա-
23 նիկայ առնէ ։ [յ]Եւ Տէրը ամէն
մարդուն իր արդարութեանը ու իր
հաւատարմութեանը փոխարէնը
հատուցանէ. որովհետև Տէրը քեզ
այսօր իմ ձեռքս տուաւ, բայց ես
Տէրոջը օծեալին ձեռքս երկընցընել
24 չուզեցի ։ Եւ ահա ինչպէս որ քու
հոգիդ այսօր իմ աչքերուս պա-
տուական եղաւ, իմ հոգիս ալ
Տէրոջը առջևը այնպէս պատուական
ըլլայ, ու զիս ամէն նեղութենէ
25 ազատէ ։ Եւ Սաւուղ Դաւիթին
ըսաւ. Որդեա՛կ իմ Դաւիթ, օրհ-
նեա՛լ ըլլաս. †քու գործերուդ
մէջ յաջողութիւն պիտի գտնես",
ու նաև [ն]յաղթող պիտի ըլլաս ։
Եւ Դաւիթ իր ճամբան գնաց, ու
Սաւուղ իր տեղը դարձաւ ։

[լ] Բ Թագ. ԺԲ. 5։
[խ] Գլ. ԻԴ. 17։
[ծ] Գլ. ԻԴ. 10, 12։
[կ] Բ Թագ. ԺԴ. 11։ ԻԴ. 1։
* Եբր. հոտոտայ. Ծն. Ը. 21։ Ղև. ԻԶ. 31։
[հ] Բ Օր. Դ. 28։ Սաղ. ՃԻ. 5։
[ձ] Բ Թագ. ԺԴ. 16։ Ի. 19։
[ղ] Գլ. ԻԴ. 15։

Ն. Ք. ԳՔ.
Իբր 1060

[ճ] Գլ. ԺԵ. 24։ ԻԴ. 18։
[մ] Գլ. ԺԸ. 30։
[յ] Սաղ. Է. 8։ ԺԸ. 20։
† Եբր. ընելով պիտի ընես։
[ն] Ծն. ԼԲ. 28։

ԳԼ. ԻԷ.

1 Սաւուղ՝ Դաւիթին Գեթի մէջ ըլլալը լսելով՝ ալ անոր ետևէն չիյնար ։ 5 Դաւիթ Սիկելակը կը խնդրէ Անքուսէն. 8 և ուրիշ կողմերու վրայ յարձակելով՝ Անքուսին կը հաւատացընէ թէ Յուդայի դէմ պատերազմեր է ։

Իբր 1058

1 Եւ Դաւիթ իր սրտին մէջը ըսաւ.
Վերջապէս մէկ օր մը Սաւուղին
ձեռքովը պիտի կորսուիմ. ինծի
Փղշտացւոց երկիրը փախչելէն աղէ-
կը չկայ, որ Սաւուղ ինծմէ յոյսը
կտրէ, ու զիս մէյմըն ալ Իսրայէլի
բոլոր սահմաններուն մէջ չփնտռէ.
այսպէս անոր ձեռքէն կ'ազատիմ ։
2 Ու Դաւիթ՝ [շ]իր հետը եղող վեց
հարիւր մարդով ելաւ, ու Գեթի
թագաւորին Մաովքի որդւոյն [ո]Ան-
3 քուսին քովը գնաց ։ Եւ Դաւիթ
ինքը ու իր մարդիկները՝ իւրաքան-
չիւր մարդ իր տունովը՝ Դաւիթ ալ
[չ]իր երկու կիներովը՝ Յեզրայելա-
ցի Աքինոամին հետ ու Կարմեղացի
Նաբաղին կնկանը Աբիգեային հետ՝
Անքուսին քովը Գեթի մէջ բնակե-
4 ցան ։ Ու երբոր Սաւուղին իմա-
ցուցին, թէ Դաւիթ Գեթ փա-
խեր է, մէյմըն ալ զանիկայ չփնտռե-
ռեց ։
5 Եւ Դաւիթ Անքուսին ըսաւ.
Կ'աղաչեմ, թէ որ քու առջևդ շը-
նորհք գտայ, գիւղաքաղաքներուն
մէկուն մէջ ինծի տեղ տրուի, որ
հոն նստիմ. քանզի քու ծառադ

[շ] Գլ. ԻԵ. 13։
[ո] Գլ. ԻԱ. 10։
[չ] Գլ. ԻԵ. 43։

Ն · Ք · Ծ ·
Իրր 1058

‡ Տես Յես · ժե · 31 · ժթ · 5 ·
† Տես Գլ · իթ · 3 ·
‖ Յես · ժգ · 2 ·
‖ Յես · ժգ · 10 · Դատ · ա · 29 ·
* Կամ՝ Գերզացւոց
‡ Ել · ժէ · 16 · Տես Գլ · ժե · 7 · 8 ·
§ Ծնն · իե · 18 ·
‡ Տես Ա Մն · բ · 9 · 25 ·
‡ Դատ · ա · 16 ·
† Կամ՝ այսպէս ըրաւ, ու անոր սովորութիւնը աստանկ պիտի ըլլայ՝ քանի որ Փղշտացւոց երկրին մէջը կը նստի ։

ինչու՞ համար քեզի հետ թագա-
ւորանիստ քաղաքին մէջը նստի ։
6 Եւ այն օրը Աքիս Սիկելակը
տուաւ անոր. աս պատճառով
‡ Սիկելակը մինչեւ աս օրս Յուդայի
7 թագաւորներուն եղաւ ։ Ու Փը-
ղշտացւոց երկրին մէջը Դաւիթին
նստած օրերուն թիւը՝ † մէկ տարի
ու չորս ամիս եղաւ ։

8 Եւ Դաւիթ ու անոր մարդիկները
ելան, և ‖ Գեսուրացւոց, * Գա-
զերացւոց ու ‡ Ամաղեկացւոց վրայ
յարձակեցան. քանզի անոնք շա-
տոնցմէ 'ի վեր այն երկրին մէջ կը
բնակէին, § Սուրէն մինչեւ Եգիպ-
9 տոսի երկիրը ։ Եւ Դաւիթ այն եր-
կիրը զարկաւ, ու ամենեւին երիկ
մարդ մը կամ կնիկ մարդ մը ողջ
չթողուց. և ոչխարները ու ար-
ջառները ու էշերը և ուղտերը ու
հանդերձները առաւ, և դարձաւ
10 Աքիսին եկաւ ։ Ու Աքիս ը-
սաւ. Այսօր ո՞ր կողմը յարձակե-
ցաք. և Դաւիթ ըսաւ. Յուդայի
հարաւային կողմը, ‡ Յերամելա-
ցւոց հարաւային կողմը, ու ‡ Կենե-
11 ցւոց հարաւային կողմը ։ Եւ Դա-
ւիթ մէկ երիկ կամ կնիկ մարդ մը
ողջ չթողուց, որ Գէթը լուր բե-
րէ. քանզի ըսաւ. Չըլլայ որ մեզի
համար պատմեն ու ըսեն թէ՝ Դա-
ւիթ † այսպէս ըրաւ ։ Ու անոր
սովորութիւնը աստանկ էր, քանի
որ Փղշտացւոց երկրին մէջը կը
12 նստէր" ։ Եւ Աքիս Դաւիթին
հաւտալով՝ ըսաւ. Աս ինքը՝ իր
ժողովուրդին Իսրայէլին քով ինք-
զինքը խիստ ատելի ընելուն հա-
մար, ինծի յաւիտեան ծառայ պի-
տի ըլլայ ։

ԳԼ · ԻԸ

1 Աքիս Դաւիթին վրայ կը վստահանայ ։ 3 Սաւուղ վհուկները ջնջելէն ետև, երբոր երկիւղի մէջ կ'իյնայ, Աստուծոյ երեսէն ձգուած ըլլալով՝ 7 վհուկ մը կը փնտռէ, 9 ու Սամուէլը հանել կու տայ ։ 15 Սաւուղ իր կործանումը լսելով՝ կ'այլայլի ։ 21 Կնիկը և Սաւուղին ծառաները կերակուրով կը զօրացընեն զանիկայ ։

— Գլ · իթ · 1 ·
Իրր 1056

‡ Գլ · իե · 1 ·

1 — Ու այն օրերը Փղշտացիք իրենց
զօրքերը ժողվեցին, որ ելլեն
Իսրայէլին հետ պատերազմին. և
Աքիս՝ Դաւիթին ըսաւ. Գիտ-
ցած ըլլաս որ դուն քու մարդիկնե-
րովդ իմ հետս բանակը պիտի ել-
2 լես ։ Ու Դաւիթ՝ Աքիսին ը-
սաւ. Ուրեմն ծառայիդ ընելու
գործը պիտի տեսնես. և Աքիս՝
Դաւիթին ըսաւ. Անոր համար
քեզ միշտ ինծի անձնապահ պիտի
ընեմ ։

3 Իսկ ‡ Սամուէլ մեռած էր. և
բոլոր Իսրայէլը անոր համար սուգ
ըրեր էին, ու զանիկայ իր քաղաքը՝
Ռամայի մէջ թաղեր էին ։ Սա-
ւուղ ալ ‡ վհուկները ու նշանա-
գէտները երկրէն վերցուցեր էր ։
4 Եւ Փղշտացիք ժողվուեցան, ու
եկան † Սունամի մէջ բանակեցան.
Սաւուղն ալ բոլոր Իսրայէլը ժող-
վեց, ու ‖ Գելբուէի մէջ բանակե-
5 ցան ։ Եւ Սաւուղ Փղշտացւոց բա-
նակը տեսնելով՝ վախցաւ, ու սիր-
6 տը շատ դողաց ։ Եւ Սաւուղ Տէրոջը
հարցուց. բայց Տէրը՝ թէ * երազ-
ներով՝ թէ ‡ Ուրիմով և թէ մար-
գարէներով՝ § անոր պատասխան
7 չտուաւ ։ Ան ատենը Սաւուղ իր
ծառաներուն ըսաւ. Ինծի մէկ վը-
հուկ կնիկ մը փնտռեցէք՝ որ եր-
թամ անոր հարցընեմ ։ Եւ ծա-
ռաները անոր ըսին. Ահա Ենդովրի
մէջ մէկ վհուկ կնիկ մը կայ ։

8 Ու Սաւուղ՝ իր հանդերձները
փոխելով, ուրիշ հանդերձներ հա-
գաւ, և իրեն հետ երկու
մարդով գնաց, ու գիշերով ան
կնկանը քովը հասան ։ ‡ Եւ Ս—
——ղ ըսաւ. Շնորհք ըրէ, ինծի
վհուկի ոգւով գուշակութիւն ըրէ,
ու քեզի ըսելու մարդս ինծի վեր
9 հանէ ։ Եւ կնիկը անոր ըսաւ.
Ահա դուն Սաւուղին ըրած բանը
գիտես, թէ ինչպէս անիկայ † վը-
հուկները ու նշանագէտները երկրէն
բնաջինջ ըրաւ. ուրեմն ինչու՞ զիս
մեռցընելու համար իմ անձիս որո-
10 գայթ կը պատրաստես ։ Եւ Սա-
ւուղ Տէրոջմով երդում ըրաւ ա-
նոր՝ ու ըսաւ. Տէրը կենդանի է
որ՝ աս բանէն քեզի մէկ վնաս մը
11 պիտի չպատահի ։ Ան ատենը կնիկը
ըսաւ. Քեզի ո՞վ վեր հանեմ. ու
անիկայ ըսաւ. Սամուէլը հանէ
ինծի ։

12 Եւ կնիկը Սամուէլը տեսնելով,
մեծ ձայնով մը պոռաց. ու կնիկը
Սաւուղին խօսեցաւ ու ըսաւ. Ին-
չու՞ զիս խաբեցիր. քանզի դուն
13 Սաւուղն ես ։ Եւ թագաւորը ա-
նոր ըսաւ. Մի վախնար. բայց
ի՞նչ տեսար ։ Ու կնիկը Սաւու-
ղին ըսաւ. Գետնէն ելլող աս-
14 տուածներ տեսայ ։ Եւ Ս————ղ ա-
նոր ըսաւ. Անոր կերպարանքը
ի՞նչպէս է ։ Ու կնիկը ըսաւ. Ահա
մէկ ծեր մարդ մը կ'ելլէ, ու ‖ վե-
րարկու մը հագած է ։ Եւ Սաւուղ
հասկցաւ որ անիկայ Սամուէլն է.
ու երեսը գետինը ծռելով՝ անոր եր-
15 կրպագութիւն ըրաւ ։ Եւ Սա-
մուէլ ըսաւ Սաւուղին. Ինչու՞ հա-
մար ինծի նեղութիւն տուիր, ու
զիս վեր հանեցիր ։ Եւ Սաւուղ
ըսաւ. † Ես մեծ նեղութեան մէջ
եմ, որովհետեւ Փղշտացիք ինծի
հետ պատերազմ կ'ընեն, ու ‡ Աս-

Ն · Ք · Ծ · Ն ·
Իրր 1560

‡ Հմր 9 · Ել · իբ · 18 · Ղե · ժթ · 31 · ի · 27 · Բ Օր · ժը · 10 · 11 ·
† Յես · ժթ · 18 · Դ Թագ · դ · 8 ·
‖ Գլ · լա · 1 ·
‖ Յոբ · ժը · 11 ·
* Թու · ժբ · 6 ·
‡ Ել · իը · 30 · Թու · իէ · 21 · Բ Օր · լգ · 8 ·
§ Գլ · ժդ · 37 · Առակ · ա · 28 · Ողբ · բ · 9 ·
‡ Բ Օր · ժը · 11 · Ա Մն · ժ · 13 · Եսա · ը · 19 ·
† Հմր 3 ·
‖ Գլ · ժե · 27 · Դ Թագ · բ · 8 · 13 ·
† Առակ · ե · 11 · 12 · 13 · ժգ · 14 ·
‡ Գլ · ժը · 12 ·

Ն. Ք. Դ.Ք. Իբր 1056

տուած իսկ ինծմէ հեռացաւ, և ինծի՝ թէ մարգարէներու միջոցով և թէ երազներով պատասխան չտար. անոր համար քեզ կանչեցի, որ ինծի իմացնես թէ ինչ ընեմ։
16 Եւ Սամուէլ ըսաւ. Ինչո՞ւ համար ինծի կը հարցնես, հիմա որ Տէրը քեզմէ հեռացաւ՝ ու քեզի թշնամի
17 եղաւ. Եւ Տէրը ^իմ *բերնովս զրուցածին պէս †ըրաւ, ու Տէրը քու ձեռքէդ թագաւորութիւնը պատռեց, և զանիկայ քու ընկերիդ
18 Դաւիթին տուաւ։ }Քանզի դուն Տէրոջը խօսքը մտիկ չըրիր, ու Ամաղեկին վրայ՝ անոր սաստիկ բարկութիւնը 'ի գործ չդրիր, անոր համար այսօր Տէրը քեզի աս բանը ը-
19 րաւ։ Եւ Տէրը՝ քեզի հետ Իսրայէլն ալ Փղշտացւոց ձեռքը պիտի մատնէ. ու վաղը դուն ու քու որդիքդ իմ քովս պիտի ըլլաք. և Տէրը Իսրայէլին բանակն ալ Փղշտացւոց ձեռքը պիտի մատնէ։

20 Ան ատենը Սաւուղ շուտով ինկաւ, ու գետնի վրայ փռուեցաւ, և Սամուէլին խօսքերէն շատ վախցաւ, ու անոր վրան ուժ չմնաց. քանզի բոլոր օրը ու բոլոր գիշերը
21 հաց կերած չէր։ Եւ կինը Սաւուղին քովը գնաց, ու անոր չափազանց սոսկումը տեսնելով՝ անոր ըսաւ. Ահա քու աղախինդ քու խօսքդ մտիկ ըրաւ. և "իմ հոգիս ձեռքիս մէջը դնելով, ինծի ըսած խօսքերուդ հնազանդութիւն ըրի։
22 Եւ հիմա կ'աղաչեմ, դուն ալ քու աղախինիդ խօսքը մտիկ ըրէ, ու քու առջեդ պատառ մը հաց դնեմ՝ ու կեր, որ ուժ առնես, քանզի
23 ճամբայ պիտի երթաս։ Բայց անիկայ չուզեց, ու Չեմ ուտեր, ըսաւ. սակայն երբոր իր ծառաները ու կինն ալ զանիկայ բռնադատեցին, անոնց խօսքը մտիկ ըրաւ. ու գետնէն ելլելով՝ անկողինին
24 վրայ նստաւ։ Եւ կինը իր տանը մէջ անուցած որթ մը ունէր. շուտով զանիկայ մորթեց, ու ալիւր առաւ շաղեց, և անով բաղարջ
25 հացեր եփեց. Ու Սաւուղին առջեւ և անոր ծառաներուն առջեւ դրաւ, ու կերան, ու ելան նոյն գիշերը գացին։

‡ Հմր 6.
^ Գլ. ԺԵ. 28.
* Եբր. Ձեռքովս
† Եբր. Իրեն համար ըրաւ.
} Գլ. ԺԵ. 9. Գ Թագ. Ի. 42. Ա Մն. Ժ. 13. Երեմ. ԽԸ. 10.
" Դատ. ԺԲ. 3. Գլ. ԺԹ. 5. Յոբ. ԺԳ. 14.

ԳԼ. ԻԹ

1 Դաւիթին Փղշտացւոց հետ պատերազմի երթալը՝ 3 անոնց նախարարներուն հաճելի չերեւնար։ 6 Աքիս ետ կը խրկէ Դաւիթը՝ անոր հաւատարմութիւնը գովելով։

1 Եւ ~Փղշտացիք իրենց բոլոր բանակները ‡Ափեկի մէջ ժողվեցին. ու Իսրայէլացիք Յեզրայելի մէջ եղող աղբիւրին քովը բանակեցան։
2 Եւ Փղշտացւոց նախարարները իրե՛նց հարիւրաւորներովը ու հազարաւորներովը կ'անցնէին. և Դաւիթ ու իր մարդիկները անոնց ետևէն ‡Աքիսին հետ կ'անցնէին։
3 Ու Փղշտացւոց իշխանները ըսին. Աս Եբրայեցիները ի՞նչ պիտի ըլլան։ Եւ Աքիս՝ Փղշտացւոց իշխաններուն ըսաւ. Անիկայ Իսրայէլի թագաւորին Սաւուղին ծառան Դաւիթը չէ՞, որ ᵀայսչափ օրերէ՝ կամ մանաւանդ այսչափ տարիներէ 'ի վեր՝ իմ քովս է. ու ինծի ինկած օրէն մինչև աս օրս՝ ⊢անոր վրայ ամենևին մէկ յանցանք
4 մը չգտայ։ Եւ Փղշտացւոց իշխանները անոր սրդողեցան, ու Փղշտացւոց իշխանները անոր ըսին. "Աս մարդը ետ խրկէ. ու երթայ իր տեղը, ուր որ զանիկայ դրիր. ու մեր հետը պատերազմի մէջ չմտնէ. չըլլայ որ ⊢պատերազմին մէջ մեզի թշնամութիւն ընէ. քանզի անիկայ ինչո՞վ պիտի հաշտուի իր տիրոջը հետ, չէ՞ որ աս մարդոցը գլ-
5 լուխներովը։ Անիկայ ան Դաւիթը չէ՞, որուն համար կնիկները պար բռնելով ու պատասխան տալով կ'ըսէին. ᵉՍաւուղ իր հազարաւորները զարկաւ, ու Դաւիթ իր բիւրաւորները։
6 Եւ Աքիս Դաւիթը կանչեց, ու անոր ըսաւ. Տէրը կենդանի է որ դուն շիտակ մարդ մըն ես. և իմ հետս բանակին մէջը ᴾմտնելդ ու ելլելդ՝ իմ աչքիս աղէկ կ'երենայ. ‡քանզի ինծի եկած օրէդ մինչև աս օրս՝ քու վրադ չարութիւն մը չգտայ. բայց դուն նախարարներուն աչքին աղէկ չես ե-
7 րևնար. Ուստի հիմա դարձիր և խաղաղութեամբ գնա՛, ու Փղշտացւոց նախարարներուն աչքին գէշ
8 երևցածը մի՛ ըներ։ Եւ Դաւիթ Աքիսին ըսաւ. Բայց ես ի՞նչ ըրի. ու քու առջեդ կայնած օրէս մինչև աս օրս՝ ծառայիդ վրայ ի՞նչ գտար, որ ես չերթամ՝ ու իմ տիրոջս թագաւորին թշնամիներուն
9 հետ պատերազմ չընեմ։ Եւ Աքիս պատասխան տուաւ, ու Դաւիթին ըսաւ. Գիտեմ որ դուն իմ աչքերուս՝ ᵏԱստուծոյ հրեշտակին պէս աղէկ կ'երևնաս. բայց ᴸՓղշտացւոց իշխանները ըսին թէ՝ Անիկայ մեր հետը պատերազմի չել-
10 լէ։ Ուստի առաւօտուն կանուխ ելի՛ր՝ դուն ու քու տիրոջդ ծառաները որոնք քու հետդ եկան. առաւօտուն կանուխ ելէ՛ք՝ ու լու-
11 ցածին պէս գացէ՛ք։ Եւ Դաւիթ ինքը ու իր մարդիկները առաւօտուն կանուխ ելան որ երթան, ու

~ Գլ. ԻԸ. 1.
‡ Գլ. Դ. 1.

Ն. Ք. Դ.Ք. Իբր 1056

‡ Գլ. ԻԸ. 1, 2.
ᵀ Տե՛ս Գլ. ԻԷ. 7.
⊢ Դան. Զ. 5.
" Ա Մն. ԺԲ. 19.
⊢ Գլ. ԺԴ. 21.
ᵉ Գլ. ԺԸ. 7. Իա. 11.
ᴾ Բ Թագ. Գ. 25. Դ Թագ. ԺԹ. 27.
‡ Հմր 3.
ᵏ Բ Թագ. ԺԴ. 17. 20. ԺԹ. 27.
ᴸ Հմր 4.

Ն. Ք. ԴՔ.
Իր 1056

Փղշտացւոց երկիրը դառնան. [Ի] Իսկ Փղշտացիք Յեզրայէլ ելան ։

Ի Բ Թագ. Դ. 4.

ԳԼ. Լ

1 Ամաղեկացիք Սիկելակը կը կողոպտեն ։ 4 Դաւիթ Աստուծոյ հարցնելով՝ կը քաջալերուի որ անոնց ետեւէն իյնայ ։ 11 ու Եգիպտացիի մը առաջնորդութեամբը թշնամեաց վրայ կը հասնի, ու բոլոր աւարը ետ կ՚առնէ ։ 22 Դաւիթ օրէնք կը հաստատէ աւարը հաւասարապէս բաժնելու՝ թէ պատերազմ ընող, և թէ պահպանութիւն ընող զօրքերուն մէջ ։ 26 Դաւիթ իր բարեկամներուն ընծաներ կը ղրկէ ։

1 Ու երբոր Դաւիթ ու իր մարդիկները երրորդ օրը Սիկելակ մտան, [Ա] այն ատեն Ամաղեկացիք հարաւային երկրին ու Սիկելակին վրայ յարձակեր էին. և Սիկելակը զարնելով՝ 2 զանիկայ կրակով այրեր էին. Ու հոն եղած կնիկները գերի առեր էին. պզտիկէն մինչեւ մեծը՝ մարդ մը չէին մեռցուցեր, հապա զանոնք իրենց հետը տանելով՝ ճամբանին 3 գացեր էին ։ Ու երբոր Դաւիթ ու իր մարդիկները քաղաքը հասան, ահա անիկայ կրակով այրուած էր. ու իրենց կնիկները, տղաքները ու աղջիկները գերի առնուած էին ։ 4 Ուստի Դաւիթ ու իր հետը եղող ժողովուրդը ձայներնին վերցուցին ու լացին, մինչեւ որ անոնց վրայ 5 ուժ չմնաց լալու ։ Եւ Դաւիթին [Բ] երկու կնիկները՝ Յեզրայելացի Աքինոամը ու Կարմեղացի Նաբաղին կնիկը Աբիգեա՝ղ գերի առնուած 6 էին ։ Եւ Դաւիթ մեծ տագնապի մէջ էր. [Գ] քանզի ժողովուրդը զանիկայ քարկոծել կ'ուզէր. որովհետեւ բոլոր ժողովուրդէն ամէն մէկուն սիրտը կը կսկծար իր տղոցը ու աղջիկներուն համար. [Դ] բայց Դաւիթ իր Տէր Աստուծովը զօրա- 7 ցաւ ։ [Ե] Եւ Դաւիթ՝ Աքիմելէքի որդւոյն Աբիաթար քահանային ըսաւ. Եփուտը մօտեցուր ինծի. ու Աբիաթար եփուտը Դաւիթին 8 մօտեցուց ։ [Զ] Եւ Դաւիթ Տէրոջը հարցուց ու ըսաւ. Աս գունդին ետեւէն իյնամ. անոնց կը հասնի՞մ. ու Տէրը ըսաւ անոր. Ետեւէն ինկի՛ր. քանզի անշուշտ պիտի հասնիս, ու ամէն բանը պիտի ազատես ։

9 Եւ Դաւիթ՝ ինքը ու իր հետը եղող վեց հարիւր մարդիկները գացին, ու մինչեւ Բոսոր հեղեղատը եկան. ու ետ մնացողները հոն կայ- 10 նեցան ։ Եւ Դաւիթ չորս հարիւր մարդով [illegible] հալածեց. ([Է] Սակայն երկու հարիւր մարդիկը շատ յոգնած ըլլալնուն համար՝ Բոսոր հեղեղատին անդին կողմը մնացին, 11 ու չկրցան անցնիլ ։) Ու դաշտին մէջ Եգիպտացի մարդ մը գըտան, և զանիկայ Դաւիթին բերին. ու անոր հաց տուին, ու կերաւ, ու անոր ջուր խմցուցին. 12 Եւ անոր քիչ մը չոր թուզ՝ ու երկու ողկոյզ չամիչ տուին, որ [Ը] կերաւ ու ոգին վրան եկաւ. քանզի իրեք օր ու իրեք գիշեր հաց չէր 13 կերած ու ջուր չէր խմած ։ Եւ Դաւիթ անոր ըսաւ. Դուն որո՞ւն մարդն ես, ու ուսկի՞ց ես ։ Եւ անիկայ ըսաւ. Ես Եգիպտացի պատանի մըն եմ, — Ամաղեկացի մարդու մը ծառայ. ու հիմա իրեք օր է որ՝ հիւանդ ըլլալուս համար, 14 իմ տէրս զիս հոս թողուց. Մենք [Թ] Քերեթի հարաւային կողմը՝ Յուդայի կողմերը՝ ու [Ժ] Քաղեբի հարաւային կողմերը յարձակեցանք, ու 15 Սիկելակը կրակով այրեցինք ։ Եւ Դաւիթ անոր ըսաւ. Զիս ան գունդին կրնա՞ս իջեցնել ։ Ու անիկայ ըսաւ. Դուն ինծի Աստուծով երդում ըրէ որ զիս պիտի չմեռցնես, ու զիս իմ տիրոջս ձեռքը պիտի չտաս, ես ալ քեզ ան գունդին կ'իջեցնեմ ։

16 Եւ զանիկայ հոն իջեցուց, ու ահա անոնք բոլոր գետնին երեսին վրայ ցրուած էին. [ԺԱ] կ'ուտէին ու կը խմէին, և Փղշտացւոց երկրէն ու Յուդայի երկրէն առած ան բոլոր մեծ աւարին համար ուրախութիւն 17 կ'ընէին ։ Եւ Դաւիթ [ԺԲ] արշալոյսէն մինչեւ հետեւեալ օրուան իրիկունը զանոնք զարկաւ, ու անոնցմէ մարդ չազատեցաւ, բայց միայն չորս հարիւր երիտասարդներ՝ որոնք ուղտերու վրայ հեծան ու 18 փախան ։ Եւ Դաւիթ՝ Ամաղեկացւոց առած բոլոր բաները ազատեց. ու Դաւիթ իր երկու կնիկ- 19 ներն ալ ազատեց ։ Եւ իրենց մէկ բանը պակաս չէր պզտիկէն մինչեւ մեծը, թէ տղայ, թէ աղջիկ, և թէ աւար՝ ինչ որ անոնք առեր տարեր էին. [ԺԳ] Դաւիթ ամէնն ալ 20 ետ բերաւ ։ Ու Դաւիթ բոլոր ոչխարները ու արջառները առաւ, և զանոնք իրենց հօտերուն առջեւէն կը տանէին, ու կ'ըսէին. Դաւիթին աւարը ասիկայ է ։

21 Եւ Դաւիթ [ԺԴ] ան երկու հարիւր մարդիկներուն եկաւ, որոնք շատ յոգնած ըլլալնուն համար չէին կրցեր Դաւիթին ետեւէն երթալ, ու զանոնք Բոսոր հեղեղատը նստեցուցեր էր. և անոնք ելան Դաւիթը ու անոր հետ եղող ժողովուրդը դիմաւորելու. ու Դաւիթ երբոր ժողովուրդին մօտեցաւ, ա- 22 նոնց [ԺԵ] ողջութիւնը հարցուց ։ Եւ Դաւիթին հետը գացող մարդիկներէն [ԺԶ] բոլոր չար ու անզգամ մար-

Ա Ես. Ա. — Տես Գլ. ԺԵ. 7. ԻԷ. 8.
Բ Գլ. ԻԵ. 42. 43. Բ Թագ. Բ. 2.
Գ Ել. ԺԷ. 4.
Դ Սաղ. ԻԲ. 5. ԻԶ. 3. 4. 11. Ամբ. Գ. 17. 18.
Ե Գլ. ԻԳ. 6. 9.
Զ Գլ. ԻԳ. 2. 4.
Է Հմր 21.
Ը Դատ. ԺԵ. 19. Գլ. ԺԴ. 27.
Թ Հմր 16. Բ Թագ. Ը. 18. Գ Թագ. Ա. 38. 44. Եզեկ. ԻԵ. 16. Սոփ. Բ. 5.
Ժ Յես. ԺԴ. 13. ԺԵ. 13.
ԺԱ Թես. Ե. 3.
ԺԲ Կամ՝ Հետեւեալ օրուան արշալոյսէն մինչեւ իրիկունը
ԺԳ Հմր 8.
ԺԴ Հմր 10.
ԺԵ Դատ. ԺԲ. 15.
ԺԶ Բ Օր. ԺԳ. 13. Դատ. ԺԹ. 22.

Ն․ Ք․ Ծ․ Իբր 1056

դիկները պատասխան տուին ու ըսին․ Անոնք մեր հետը չգալնուն համար, մենք ալ անոնց մեր ազատած աւարէն չենք տար․ ամէն մարդ միայն իր կնիկը ու տղաքները առնէ՝ ու երթայ։
23 Բայց Դաւիթ անոնց ըսաւ․ Այդպէս մի՛ ընէք՝ եղբայրներս․ որովհետեւ Տէրը մեզի տուաւ ասիկայ, և ինքը մեզ պահեց, ու մեր վրայ եկող գունդը մեր ձեռքը մատնեց․
24 Ու այս բանին մէջ ո՞վ ձեզի մտիկ կ'ընէ․ քանզի [հ] կարասիներուն քովը նստողներուն բաժինը՝ պատերազմի գացողներուն բաժինին հետ հաւասար պիտի ըլլայ․ հաւասարապէս պիտի բաժնեն։
25 Ու ան օրէն 'ի վեր ասիկայ Իսրայէլի մէջ կանոն ու օրէնք դրաւ, որ կը կենայ մինչեւ այս օրս։

26 Ու Դաւիթ Սիկելակ եկաւ, ու ան աւարէն Յուդայի ծերոց՝ իր բարեկամներուն ղրկեց՝ ըսելով․ Ահա՛ ձեզի՝ Տէրոջը թշնամիներուն աւարէն [ձ] ընծայ կը բերեմ․
27 Անոնց՝ Բեթէլի մէջ եղողներուն, [ղ] Հարաւային Ռամովթի մէջ եղողներուն,
28 [ճ] Յաթիրի մէջ եղողներուն, [մ] Արոերի մէջ եղողներուն, Սեփամովթի մէջ եղողներուն, [յ] Եսթեմովի մէջ
29 եղողներուն, Ռաքալի մէջ եղողներուն, [ն] Յերամէլացւոց քաղաքներուն մէջ եղողներուն, [շ] Կենեցւոց քաղաքներուն մէջ եղողներուն,
30 [ո] Հորմայի մէջ եղողներուն, Քովրասանի մէջ եղողներուն, Ա-
31 թաքի մէջ եղողներուն, [չ] Քեբրոնի մէջ եղողներուն․ և ան ամէն տեղերը՝ ուր որ Դաւիթ իր մարդիկներովը պտըտեր էր։

[հ] Տես Թուոց․ լա․ 27։ Յես․ իբ․ 8։

[ձ] Եբր․ օրհնութիւն․ Ծն․ լգ․ 11։ Գլ․ իե․ 27։

[ղ] Յես․ ժթ․ 8։

[ճ] Յես․ ժե․ 48։

[մ] Յես․ ժգ․ 16։

[յ] Յես․ ժե․ 50։

[ն] Գլ․ իէ․ 10։

[շ] Դատ․ ա․ 16։

[ո] Դատ․ ա․ 17։

[չ] Յես․ ժդ․ 13։ Բթագ․ բ․ 1։

ԳԼ․ ԼԱ

1 Սաւուղ իր զօրքը կորսնցնելով, ու իր որդիքը մեռցուած ըլլալով, ինքը ու իր կապարճակիրը ինքզինքնին կը մեռցնեն։ 7 Փղշտացիք Իսրայէլացիներէն թողուած քաղաքներուն մէջ կը բնակին․ 8 և Սաւուղին ու անոր որդւոցը մեռած մարմինները գտնելով՝ իրենց յաղթութեանը վրայ կ'ուրախանան։ 11 Գաղաադու Յաբիսի բնակիչները գիշերով կ'երթան մարմինները կ'առնեն, ու Յաբիսի մէջ կ'այրեն, և անոնց ոսկորները սուգով կը թաղեն։

1 Ու [պ] Փղշտացիք Իսրայէլի հետ պատերազմ կ'ընէին․ և Իսրայէլի մարդիկները՝ Փղշտացւոց առջեւէն փախան, ու [ջ] Գեղբուէ լեռանը
2 վրայ [ռ] վիրաւորուած ինկան։ Ու Փղշտացիք Սաւուղին ու անոր որդւոցը ետեւէն հասան, ու Փղշտացիք [ս] Սաւուղին որդիքը Յովնաթանը, Աբինադաբը ու Մելքիսուէն
3 զարկին։ Ու [վ] պատերազմը Սաւուղին վրայ սաստկացաւ, ու աղեղնաւորները զանիկայ գտան․ ու աղեղնաւորներէն [տ] սաստիկ վիրա-
4 ւորուեցաւ"։ [ր] Ու Սաւուղ իր կապարճակիրին ըսաւ․ Սուրդ քաշէ, ու անով զիս խոցէ․ չըլլայ որ աս [ց] անթլփատները գան ու զիս խոցեն, և զիս ծաղր ընեն․ բայց կապարճակիրը չուզեց․ [ւ] քանզի շատ վախցաւ։ Ու Սաւուղ սուրը առաւ, ու [փ] անոր վրայ ինկաւ։
5 Ու անոր կապարճակիրը Սաւուղին մեռնիլը տեսնելով՝ ան ալ իր սուրին վրայ ինկաւ, ու անոր հետ մե-
6 ռաւ։ Ու Սաւուղ ու անոր իրեք որդիքը, ու կապարճակիրը և անոր բոլոր մարդիկները նոյն օրը մէկտեղ մեռան։

7 Ու հովիտին անդիի կողմը՝ և Յորդանանու անդիի կողմը եղող Իսրայէլի մարդիկները՝ Իսրայէլացւոց փախչիլը ու Սաւուղին և անոր որդւոցը մեռնիլը տեսնելով․ քաղաքները թողուցին ու փախան․ և Փղշտացիք եկան, ու անոնց մէջը բնակեցան։

8 Ու հետեւեալ օրը Փղշտացիք եկան, որ մեռելները մերկացնեն․ ու Սաւուղը և անոր իրեք որդիները Գեղբուէ լեռան վրայ ինկած գտան։
9 Ան ատենը անոր գլուխը կտրեցին, ու անոր վրայի զէնքերը հանեցին․ և Փղշտացւոց երկրին չորս կողմը՝ իրենց կուռքերուններուն ու ժողովուրդին՝ [ք] աս բաներուն աւետիս
10 տալու համար մարդ ղրկեցին։ [օ] Ու անոր զէնքերը [ֆ] Աստարովթին տունը դրին, ու [ա] անոր մարմինը [բ] Բեթսանի պարիսպէն կախեցին։
11 [գ] Ու Գաղաադու Յաբիսի բնակիչները երբոր լսեցին ինչ որ Փղշտացիք Սաւուղին ըրած էին,
12 [դ] բոլոր ուժի տէր մարդիկները ոտք ելան, ու բոլոր գիշերը գացին, ու Բեթսանի պարիսպէն Սաւուղին մարմինը ու անոր որդւոցը մարմինները առին, և զանոնք Յաբիս բե-
13 րին, ու [ե] հոն զանոնք այրեցին․ Ու անոնց ոսկորները առին, ու [զ] Յաբիսի մէջ ‖ ծառին տակը թաղեցին, [է] ու եօթը օր ծոմ պահեցին։

Ն․ Ք․ Ծ․ Իբր 1056

[ս] Գլ․ ժդ․ 49։ Ա Մն․ ը․ 33։

[վ] Բթագ․ ա․ 6, 8։

[տ] Կամ՝ խիստ վախցաւ։

[ր] Դատ․ թ․ 54։

[ց] Գլ․ ժդ․ 6։ ժէ․ 26։

[ւ] Բթագ․ ա․ 14։

[փ] Բթագ․ ա․ 10։

[ք] Բթագ․ ա․ 20։

[օ] Գլ․ իա․ 9։

[ֆ] Դատ․ բ․ 13։

[ա] Բթագ․ իա․ 12։

[բ] Յես․ ժէ․ 11։ Դատ․ ա․ 27։

[գ] Գլ․ ժա․ 3, 9, 11։

[դ] Տես գլ․ ժա․ 1—11։ Բթագ․ բ․ 4—7։

[ե] Բ Մն․ ժզ․ 14։ Երեմ․ լդ․ 5։ Ամով․ զ․ 10։

[զ] Բթագ․ բ․ 4, 5։ իա․ 12, 13, 14։

‖ Կամ՝ մայրին

[է] Ծն․ ծ․ 10։

Ն. Ք. Ք.
1056

*Կոչ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԳԻՐՔ ՍԱՄՈՒԷԼԻ

*ԵՐԿՐՈՐԴ ԳԻՐՔ ԹԱԳԱՒՈՐԱՑ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Ամաղեկացի մը Իսրայելացւոց յաղթուելուն լուրը Դաւիթին կը բերէ, ու ըսելով թէ ինքը մեռցուցեր է Սաւուղը, ինքն ալ կը մեռցուի։ 17 Դաւիթ՝ Սաւուղին ու Յովնաթանին համար կ'ողբայ երգով մը։

1 Եւ Սաւուղին մեռնելէն ետքը՝ երբ Դաւիթ ա Ամաղեկացիները զարնելէն դարձեր էր, ու երկու օր 2 Սիկելակի մէջ նստեր էր, Երրորդ օրը՝ ահա բանակէն Սաւուղին քովէն բ մէկը եկաւ, գ որուն հանդերձները պատռուած էին, ու գլխուն վրայ հող կար. և անիկայ Դաւիթին քովը գալով՝ գետինը ինկաւ ու երկրպագութիւն ըրաւ։ 3 Եւ Դաւիթ ըսաւ անոր. Ո՞ւրկէ կու գաս։ Ու անիկայ ըսաւ անոր. Ես Իսրայէլի 4 բանակէն փախայ։ Եւ Դաւիթ ըսաւ անոր. դ Բանը ի՞նչպէս եղաւ, պատմէ ինծի։ Ու անիկայ ըսաւ. Ժողովուրդը պատերազմէն փախաւ, ու ժողովուրդէն շատ մարդիկ ինկան մեռան. նաև Սաւուղը ու անոր որդին Յովնաթանը մեռան։ 5 Եւ Դաւիթ իրեն լուր բերող պատանիին ըսաւ. Սաւուղին ու անոր որդւոյն Յովնաթանին մեռնիլը 6 ո՞ւրկէց գիտես։ Ու անոր լուր բերող պատանին ըսաւ. Դիպուածով ե Գելբուէ լեռան վրայ գտնուեցայ, և ահա զ Սաւուղ իր նիզակին վրայ կռթներ էր, ու կառքերը և ձիաւորները անոր վրայ կը հասնէին։ 7 Ան ատեն ետեւ դառնալով՝ զիս տեսաւ, ու զիս կանչեց. և ես ալ 8 ըսի. Ահա հոս եմ։ Եւ անիկայ ինծի ըսաւ. Դուն ո՞վ ես։ Ես ալ անոր ըսի թէ՝ Ամաղեկացի եմ։ 9 Ու անիկայ ինծի ըսաւ. Կ'աղաչեմ իմ վրաս ելիր՝ ու զիս մեռցուր. քանզի վրաս թմրութիւն մը եկաւ, 10 բայց տակաւին հոգիս վրաս է։ Ան ատեն անոր վրայ ելայ, ու է զանիկայ մեռցուցի. քանզի ես հասկցայ որ անիկայ իյնալէն ետքը պիտի չապրի. ու անոր գլխուն վրայի թագը՝ և անոր թեւին վրայ եղած † ապարանջանը առի, ու 11 զանոնք հոս իմ տիրոջս բերի։ Ան ատեն Դաւիթ իր հանդերձները բռնեց ը պատռեց, նոյնպէս ալ անոր հետ եղող բոլոր մարդիկները։ 12 Եւ անոնք Սաւուղին համար, ու անոր որդւոյն Յովնաթանին համար, և Տէրոջը ժողովուրդին համար, ու Իսրայէլի տանը համար սուգ բռնեցին ու լացին, ու մինչև իրիկուն ծոմ բռնեցին անոնց սրով իյնալուն համար։

13 Եւ Դաւիթ իրեն լուր բերող պատանիին ըսաւ. Դուն ո՞ւր տեղացի ես։ Ու անիկայ ըսաւ. Ես մէկ պանդուխտ Ամաղեկացիի մը 14 զաւակ եմ։ Եւ Դաւիթ անոր ըսաւ. թ Ի՞նչպէս ժ չվախցար ի ձեռքդ երկնցընելու՝ ու Տէրոջը օծեալը 15 մեռցընելու։ Եւ լ Դաւիթ մանչերուն մէկը կանչեց, ու ըսաւ. Մօտեցիր՝ ատիկայ մեռցուր. և 16 զանիկայ զարկաւ, որ մեռաւ։ Ու Դաւիթ անոր ըսաւ. խ Քու արիւնդ քու գլխուդ ըլլայ. ծ քանզի քու բերանդ քեզի համար վկայութիւն տուաւ, ըսելով. Տէրոջը օծեալը ես մեռցուցի։

17 Եւ Դաւիթ՝ Սաւուղին վրայ ու անոր որդւոյն Յովնաթանին վրայ 18 աս ողբը ըսաւ. Ու պատուիրեց որ ‡ Աղեղը Յուդայի որդւոցը սորվեցընեն. ահա անիկայ § Ուղղութեան գրքին մէջը գրուած է։

19 Ո՛վ Իսրայէլին փառքը, քու բարձր տեղերուդ վրայ վիրաւորուած ինկաւ. կ զօրաւորները ի՞նչպէս ինկան։

20 հ Գեթի մէջ մի՛ պատմէք. Աշկաղոնի ճամբաներուն մէջը աւետիս մի՛ տաք. չըլլայ որ Փղշտացւոց աղջիկները ուրախանան. չըլլայ որ ձ անթլփատներուն աղջիկները ցնծութիւն ընեն։

21 ճ Ո՛վ Գելբուէի լեռներ, մ ձեր վրայ ո՛չ ցող ըլլայ և ո՛չ անձրեւ, ու երախայրիքի ընծաներու անդաստաններ չըլլան. քանզի զօրաւորներուն վահանը հոն ձգուեցաւ. Սաւուղին վահանը իբրեւ թէ յ իւղով չէր օծուած։

22 Վիրաւորուածներուն արիւնէն ու զօրաւորներուն ճարպէն ն Յովնաթանին աղեղը ետ չդարձաւ, ու Սաւուղին սուրը պարապ չդարձաւ։

ա Ա Թագ. Լ. 17, 26.
բ Գլ. Դ. 10.
գ Ա Թագ. Դ. 12.
դ Ա Թագ. Դ. 16.
ե Ա Թագ. ԼԱ. 1.
զ Տե՛ս Ա Թագ. ԼԱ. 2, 3, 4.
է Դատ. Թ. 54.
† Կամ՝ շղթան.
ը Գլ. Գ. 31. ԺԳ. 31.

Ն. Ք. Ք.
1056

թ Թուոց. ԺԲ. 8.
ժ Ա Թագ. ԼԱ. 4.
ի Ա Թագ. ԻԴ. 7. ԻԶ. 9. Սաղ. ՃԵ. 15.
լ Գլ. Դ. 10, 12.
խ Ա Թագ. ԻԶ. 9. Գ Թագ. Բ. 32, 33, 37.
ծ Հմր 10. Ղուկ. ԺԹ. 22.
‡ Եբ՝ աղեղը.
§ Յեսու. Ժ. 13.
կ Հմր 27.
հ Ա Թագ. ԼԱ. 9. Միք. Ա. 10. Տե՛ս Դատ. ԺԴ. 23.
ձ Տե՛ս Ել. ԺԵ. 20. Դատ. ԺԱ. 34. Ա Թագ. ԺԸ. 6.
ղ Ա Թագ. ԼԱ. 4.
ճ Ա Թագ. ԼԱ. 1.
մ Տե՛ս Դատ. Ե. 23. Յոբ. Գ. 3, 4. Երեմ. Ի. 14.
յ Ա Թագ. Ժ. 1.
ն Ա Թագ. ԺԸ. 4.

Ն. Ք. ԳՌ. 1056

23 Սաւուղ ու Յովնաթան՝ իրենց կենդանութեան ատենը շատ սիրելի ու հաճելի ըլլալով, իրենց մահուան ժամանակն ալ իրարմէ չզատուեցան. արծիւներէն աւելի թեթեւաշարժ ու [ր]առիւծներէն աւելի զօրաւոր էին։

[ր] Դատ. ժդ. 18.

24 Ով Իսրայէլի աղջիկները, լացէք Սաւուղին համար, որ ձեզի վայելուչ կարմիրներ կը հագցնէր, ու ձեր հանդերձներուն վրայ ոսկիէ զարդեր կը դնէր։

25 Պատերազմին մէջ զօրաւորները ինչպէս ինկան. ով Յովնաթան՝ քու բարձր տեղերուդ վրայ մեռցուեցար։

26 Քեզի համար շատ կը ցաւիմ, ով եղբայր իմ Յովնաթան. դուն ինծի խիստ սիրելի էիր. [ւ]քու սէրդ ինծի զարմանալի էր. կանանց սէրէն աւելի էր։

[ւ] ա Թագ. ժը. 1. 3. ժթ. 2. ի. 17. 41. իգ. 16.

27 [փ]Զօրաւորները ինչպէս ինկան, ու պատերազմի զէնքերը կորսուեցան։

[փ] Վեր 19.

ԳԼ. Բ

1 Դաւիթ՝ Աստուծոյ առաջնորդութեամբը իր զօրքերովը Քեբրոն կ՚երթայ, ու հոն Յուդայի վրայ թագաւոր կ՚ըլլայ։ 5 Գաղաադու Յաբիսի բնակիչները կը գովէ, անոնց՝ Սաւուղին վրայ ցուցուցած սիրոյն համար։ 8 Աբեններ Իսրայէլի թագաւոր կը դնէ Յեբուսթէն։ 15 Աբեններին տասուերկու մարդոցը, ու Յովաբին տասուերկու մարդոցը մէջ եղած մահաբեր կռիւը։ 18 Ասայէլը կը մեռցուի։ 26 Աբեններին առաջարկութիւնովը՝ Յովաբ ժողովուրդը ետ կը դարձնէ։ 32 Ասայէլին թաղումը։

1 Եւ ասկէ ետեւ Դաւիթ [ա]Տէրոջը հարցուց ու ըսաւ. Յուդայի քաղաքներուն մէկը ելլե՞մ։ Եւ Տէրը անոր ըսաւ. Ելի՛ր։ Ու Դաւիթ ըսաւ. Ո՞ւր ելլեմ։ Եւ 2 Տէրը ըսաւ. [բ]Քեբրոն։ Եւ Դաւիթ իր [գ]երկու կիները՝ այսինքն Յեզրայելացի Աքինոամը ու Կարմելացի Նաբաղին կինը Աբիգեան 3 իր հետ առնելով՝ հոն ելաւ։ Եւ Դաւիթ՝ [դ]իր հետ եղող մարդիկներն ալ՝ ամէն մէկը իր ընտանիքովը տարաւ. ու Քեբրոնի քաղաքներուն մէջը բնակեցան։ 4 [ե]Եւ Յուդայի մարդիկները եկան, ու հոն Դաւիթը՝ Յուդայի տանը վրայ թագաւոր օծեցին։ Եւ Դաւիթին պատմեցին ու ըսին թէ՝ [զ]Գաղաադու Յաբիսի բնակիչները Սաւուղը 5 թաղեցին։ Եւ Դաւիթ Գաղաադու Յաբիսի բնակիչներուն պատգամաւորներ խրկեց, ու անոնց ըսաւ. [է]Դուք Տէրոջմէն օրհնեալ ըլլաք, որ ձեր տիրոջը Սաւուղին՝ այս ողորմութիւնը ըրիք, ու զանիկայ 6 թաղեցիք։ Եւ հիմա [ը]Տէրը ձեզի ողորմութիւն ու ճշմարտութիւն ընէ. ու աս բանը ընելնուդ համար, ես ալ ձեզի՝ աս աղէկութեան փո-7 խարէնը պիտի հատուցանեմ։ Եւ հիմա ձեր ձեռքը ուժովնայ, ու զօրաւոր կտրիճներ եղէք. քանզի ձեր տէրը Սաւուղը մեռաւ, և Յուդայի տունը զիս իրենց վրայ թագաւոր օծեցին։

[ա] Դատ. ա. 1. ա Թագ. իգ. 2. 4. 9. լ. 7. 8.
[բ] ա Թագ. լ. 31. Հմր 11. Գլ. ե. 1. 3. գ Թագ. բ. 11.
[գ] ա Թագ. լ. 5.
[դ] ա Թագ. իէ. 2. 3. լ. 1. ա Մն. ժբ. 1.
Իրր 1055
[ե] Հմր 11. Գլ. ե. 5.
[զ] ա Թագ. լա. 11. 13.
[է] Հռոմ. բ. 20. գ. 10. Սաղ. ճժե. 15.
[ը] Բ Տիմ. ա. 16. 18.

Ն. Ք. ԳՌ. Իրր 1055

8 Իսկ Սաւուղին զօրավարը [թ]Ներեան Աբեններ՝ Սաւուղին որդին [ժ]Յեբուսթէն առաւ, ու զանիկայ 9 Մանայիմը անցուց, Եւ զանիկայ՝ Գաղաադու վրայ, Ասուրիի վրայ, Յեզրայելի վրայ, Եփրեմի վրայ, Բենիամինի վրայ, ու բոլոր Իսրա-10 յէլին վրայ թագաւոր ըրաւ։ Երբոր Սաւուղին որդին Յեբուսթէն՝ Իսրայէլի վրայ թագաւոր եղաւ, քառասուն տարեկան էր, ու երկու տարի թագաւորութիւն ըրաւ. միայն Յուդայի տունը Դաւիթին 11 *հպատակ եղաւ։ Եւ Յուդայի տանը վրայ Քեբրոնի մէջ [ի]Դաւիթին թագաւորութիւն ըրած ժամանակը՝ եօթը տարի ու վեց ամիս էր։

[թ] ա Թագ. ժդ. 50.
[ժ] ա Մն. ը. 33. թ. 39.
1055
* Եբր. ե. ամէն
[ի] Գլ. ե. 5. գ Թագ. բ. 11.

12 Ու Ներեան Աբեններ և Սաւուղին որդւոյն Յեբուսթէին ծառաները՝ Մանայիմէն [լ]Գաբաւոնը ե-13 լան։ Եւ Շարուհեայի որդին Յովաբը ու Դաւիթին ծառաները Քեբրոնէն ելան, ու [խ]Գաբաւոնի աւազանին քովը անոնց հանդիպեցան. և ասոնք աւազանին մէկ կողմը՝ ու անոնք աւազանին մէ-14 կալ կողմը նստան։ Եւ Աբեններ՝ Յովաբին ըսաւ. Թող կտրիճները ելլեն՝ ու մեր առջեւ խաղան։ Եւ 15 Յովաբ ըսաւ. Թող ելլեն։ Ուստի անոնք թուով ելան, ու Բենիամինէն ու Սաւուղին որդւոյն Յեբուսթէին կողմէն տասուերկու հոգի, և Դաւիթին ծառաներէն տասուեր-16 կու հոգի անցան։ Ու ամէն մէկը իր ընկերին գլխէն բռնեց, և իր սուրը իր ընկերին կողը խոթեց, ու մէկտեղ ինկան. ու ան տեղին անունը [ծ]Քեղկաթ Ասուրիմ ըսուեցաւ, որ Գաբաւոնի մէջ է։

[լ] Յես. ժը. 25.
Իրր 1053
[խ] Երեմ. խա. 12.
[ծ] Եբ՝ սուրերուն արտը.

17 Եւ ան օրը խիստ սաստիկ պատերազմ եղաւ. ու Աբեններ Իսրայէլի մարդիկներուն հետ՝ Դաւիթին ծառաներուն առջեւը յաղ-18 թուեցաւ։ Եւ [կ]Շարուհեայի երեք որդիքը՝ Յովաբ, Աբեսսա ու Ասայէլ հոն էին. ու Ասայէլ դաշտի [հ]այծեամի մը պէս [ձ]ոտքով թեթեւ 19 էր։ Եւ Ասայէլ՝ Աբեններին ետեւէն ինկաւ, ու Աբեններին ետեւէն աջ կամ ձախ կողմը չխոտորեցաւ։ 20 Եւ Աբեններ ետեւը դարձաւ՝ ու ըսաւ. Ասայէլ՝ դո՞ւն ես։ Ու ա-21 նիկայ ըսաւ. Ես եմ։ Եւ Աբեններ անոր ըսաւ. Քու աջ կամ

[կ] ա Մն. բ. 16.
[հ] Սաղ. ժէ. 33. Երգ. բ. 17. ը. 14.
[ձ] ա Մն. ժբ. 8.

Ն · Ք · Ծ · Ք ·
իբր 1053

ձախ կողմը խոտորէ , ու կտրիճներուն
մէկը բռնէ , ու անոր զէնքերը
քեզի առ . բայց Ասայէլ անոր
22 ետեւէն դառնալ չուզեց ։ Եւ
Աբեններ նորէն մէյմըն ալ Ասայէլին
ըսաւ . Ետեւէս դարձիր . քեզ
ինչո՞ւ համար գետինը զարնեմ . ան
ատենը ի՞նչպէս երեսս վերցընեմ
23 քու եղբօրդ Յովաբին նայիմ ։ Բայց
անիկայ՝ անոր ետեւէն դառնալ չուզեց ։
Ու Աբեններ նիզակին ետեւի
ծայրովը [ձ]*անակուշտէն զարկաւ
զանիկայ , ու նիզակը անոր կռնակէն
ելաւ . և հոն ինկաւ ու նոյն
տեղը մեռաւ . և ով որ Ասայէլին
ինկած ու մեռած տեղը կու գար ,
24 կանգ կ'առնէր ։ Եւ Յովաբ ու
Աբեսսա Աբեններին ետեւէն ինկած
կը հալածէին զանիկայ . ու երբոր
անոնք Գիայի դիմացը՝ Գաբաւոնի
անապատին ճամբան եղող Ամմայի
բլուրը եկան , արեւ մտաւ ։
25 Եւ Բենիամինի որդիքը Աբեններին
ետեւէն ժողվուեցան , գունդ
մը եղան , ու մէկ բլուրի մը գլուխը
26 կայնեցան ։ Եւ Աբեններ՝ Յովաբին
պոռալով ըսաւ . Միթէ
սուրը անդադա՞ր պիտի ուտէ . չե՞ս
գիտեր որ ասոր վերջը դառն կ'ըլլայ .
մինչև երբ ժողովուրդին պիտի
չհրամայես , որ իրենց եղբայրները
27 հալածելէն ետ դառնան ։ Ու
Յովաբ ըսաւ . Կենդանի է Աստուած ,
[ղ]թէ որ դուն զրուցած
չըլլայիր , ժողովուրդին ամէնն ալ
առտուընէ 'ի վեր իր եղբայրները
հալածելէն ետ պիտի դառնար ։
28 Ան ատենը Յովաբ փող հնչեցուց .
ու բոլոր ժողովուրդը կանգ
առաւ , ու ալ Իսրայէլին ետեւէն
չինկան , ու մէյմըն ալ պատերազմ
29 չըրին ։ Եւ Աբեններ ու անոր մարդիկները
ան բոլոր գիշերը դաշտին
մէջէն երթալով՝ Յորդանանէն անցան ,
ու բոլոր Բեթրոնը քալելով՝
30 Մանայիմը եկան ։ Եւ Յովաբ Աբեններէն
դարձաւ , ու բոլոր ժողովուրդը
ժողվեց . և Դաւիթին
ծառաներէն տասնուինը մարդ ու
31 Ասայէլը կը պակսէին . Բայց Դաւիթին
ծառաները՝ Բենիամինէն ու
Աբեններին մարդիկներէն իրեք հարիւր
վաթսուն մարդ զարկին , որոնք
32 մեռան ։ Եւ Ասայէլը վերցուցին ,
ու զանիկայ Բեթլէհեմի մէջ
իր հօրը գերեզմանը թաղեցին ։ Ու
Յովաբ և անոր բոլոր մարդիկները
բոլոր գիշերը քալեցին , ու արշալուսին
Քեբրոն հասան ։

ձ Գլ · գ · 27 · դ · 6 · ի · 10 ·
* Կամ · փորէն
ղ Հմր 14 · Առակ · ժէ · 14 ·

ԳԼ · Գ

1 Դաւիթ օրէ օր կը զօրանայ ։ 2 Քեբրոնի մէջ անոր վեց որդիք կը ծնանին ։ 6 Աբեններ՝ Յեբուսթէին կը բարկանայ , 12 ու Դաւիթին կողմը կը դառնայ ։ 13 Դաւիթ իր Մեղքող կնիկը իրեն դարձընել կը պահանջէ Աբեններէն ։ 17 Աբեններ՝ Դաւիթին վրայով Իսրայէլին հետ կը խօսի . և Դաւիթ խնճոյքի կը հրաւիրէ զանիկայ , ու ետը կ'արձակէ խաղաղութեամբ ։ 22 Յովաբ՝ պատերազմէն դառնալով , թագաւորին կը բարկանայ , ու Աբեններ կը մեռցընէ ։ 28 Դաւիթ Յովաբը կը նզովէ , 31 ու Աբեններին համար սուգ կ'ընէ ։

Ն · Ք · Ծ · Ք ·
իբր 1053

1 Եւ Սաւուղին տանը ու Դաւիթին
տանը մէջ երկայն պատերազմ
եղաւ . ու Դաւիթ երթալով կը
զօրանար , բայց Սաւուղին տունը
երթալով կը տկարանար ։
2 Եւ Քեբրոնի մէջ [ա]Դաւիթին որդիներ
ծնան . ու անոր անդրանիկը՝
[բ]Յեզրայելացի Աքինոամէն ծնած
3 Ամնոն էր , Եւ անոր երկրորդը՝
Կարմեղացի Նաբաղին կնիկէն Աբիգեայէն
ծնած [գ]Քիլաբն էր , ու երրորդը՝
[դ]Գեսուրի թագաւորին
Թողմիին աղջկանը Մաաքային որդին
4 Աբիսողոմն էր , Եւ չորրորդը՝
[ե]Ագգիթին որդին Ադոնիան էր ,
ու հինգերորդը՝ Աբիտալին որդին
5 Սափատիան էր , Ու վեցերորդը՝
Դաւիթին կնիկէն Եգղայէն ծնած՝
Յեթրաամն էր . Քեբրոնի մէջ Դաւիթին
ասոնք ծնան ։
6 Եւ Սաւուղին տանը ու Դաւիթին
տանը մէջ քանի որ պատերազմ
կար , Աբենները Սաւուղին
7 տանը թիկունքն էր ։ Եւ Սաւուղ
մէկ հարճ մը ունէր՝ որուն անունը
[զ]Ռեսփա էր , որ Այիային աղջիկն
էր ։ Ու Յեբուսթէ Աբեններին ըսաւ .
[է]Իմ հօրս հարճին ինչո՞ւ մօ-
8 տեցար ։ Եւ Աբեններ Յեբուսթէին
խօսքերուն համար խիստ բարկացաւ ,
ու ըսաւ . Միթէ ես [ը]շան
գլո՞ւխ եմ որ Յուդայի դէմ՝ քու
հօրդ Սաւուղին տանը , անոր եղբայրներուն
ու բարեկամներուն
այսօր ողորմութիւն ըրի , ու քեզ
Դաւիթին ձեռքը չմատնեցի , և
դուն այսօր աս կնկանը համար ի՞ս
9 կը մեղադրես ։ [թ]Աստուած Աբեններին
այսպէս՝ ու աւելի ընէ ,
թէ որ Դաւիթին չընեմ [ժ]ինչ որ
10 Տէրը անոր երդում ըրաւ . Այսինքն
թագաւորութիւնը Սաւուղին
տունէն վերցընեմ , ու Դաւիթին
աթոռը Իսրայէլի վրայ և Յուդայի
վրայ հաստատեմ՝ [ի]Դանէն մինչև
11 Բերսաբէէ ։ Ու Յեբուսթէ մէյմըն
ալ չկրցաւ Աբեններին պատասխան
տալ , անկէ վախնալուն համար ։
12 Եւ Աբեններ իր կողմանէ Դաւիթին
պատգամաւորներ խրկեց ըսելով .
Աս երկիրը որո՞ւնն է . ու ըսաւ .
Ինծի հետ դաշնակցութիւն
ըրէ , և ահա իմ ձեռքս քեզի հետ
պիտի ըլլայ՝ բոլոր Իսրայէլը քեզի
13 դարձընելու համար ։ Ու անիկայ

ա Ա Մն · գ · 1—4 ·
բ ա Թագ · իե · 43 ·
գ ա Մն · գ · 1 Կ'ըսուի Դանիէլ ·
դ ա Թագ · իէ · 8 · Գլ · ժգ · 37 ·
ե գ Թագ · ա · 5 ·
զ Գլ · իա · 8 · 10 ·
է Գլ · ժզ · 21 ·
ը Օր · իգ · 18 · ա Թագ · իդ · 15 · Գլ · թ · 8 · ժզ · 9 ·
թ Հռութ · ա · 17 · գ Թագ · ժթ · 2 ·
ժ ա Թագ · ժե · 28 · ժզ · 1 · 12 · իը · 17 · ա Մն · ժբ · 23 ·
ի Դատ · ի · 1 · Գլ · ժէ · 11 · գ Թագ · դ · 25 ·

1048

Ն. Ք. Գ. Ճ. 1048

ըսաւ. Աղէկ, ես քեզի հետ դաշ-
նակցութիւն կ'ընեմ, բայց քեզմէ
բան մը կը պահանջեմ, որ իմ ե-
րեսս տեսնելու եկած ատենդ՝ թէ
որ Սաւուղին աղջիկը աՄեղքողը ին-
ծի չբերես, իմ երեսս չտեսնես։

ա Ա Թագ. ժը. 20.
բ Ծն. խգ. 3.

14 Ու Դաւիթ՝ Սաւուղին որդւոյն Յե-
բուսթէին դեսպաններ խրկեց՝ ը-
սելով. Իմ կինս Մեղքողը ինծի
տուր, որն որ գՓղշտացւոց հարիւր
15 անթլփատութիւններովը առի։ Ու
Յեբուսթէ մարդ խրկեց, ու զանի-
կայ անոր էրիկէն դԼայիսեան Փաղ-
16 տիէլէն առաւ։ Ու անոր էրիկը
լալով մինչև եԲաւուրիմ անոր ե-
տևէն գնաց։ Ու Աբեններ անոր
ըսաւ. Գնա՛ դարձիր. ու անիկայ
դարձաւ։

գ Ա Թագ. ժը. 25, 27.
իրր 1048
դ Ա Թագ. իե. 44.
ե Գլ. ժթ. 16.

17 Ու Աբեններ Իսրայէլի ծերերուն
հետ խօսեցաւ ու ըսաւ. Երէկ ու
մէկալ օր կ'ուզէիք որ Դաւիթ ձեր
18 վրայ թագաւոր ըլլայ. Ուրեմն հի-
մա ըրէք. զքանզի Տէրը Դաւիթին
համար խօսեցաւ ըսելով. Իմ ժո-
ղովուրդս Իսրայէլը՝ Փղշտացւոց
ձեռքէն՝ ու անոր բոլոր թշնամինե-
րուն ձեռքէն՝ իմ ծառայիս Դաւի-
թին ձեռքովը պիտի ազատեմ։

զ Հմր 9.

19 Ու Աբեններ նոյն խօսքերը էԲենիա-
մինին ալ լսեցուց. անկէ ետքը Ա-
բեններ Քեբրոն գնաց, որ Իսրայէլի
ու Բենիամինի բոլոր տանը հաճոյ
երևցածը Դաւիթին ալ պատմէ։

է Ա Մն. ժբ. 29.

20 Ու Աբեններ Քեբրոն եկաւ Դաւի-
թին, իր հետը քսան մարդ առնե-
լով։ Ու Դաւիթ՝ Աբեններին
ու անոր հետ եղող մարդիկներուն
21 խնճոյք ըրաւ։ Ու Աբեններ Դա-
ւիթին ըսաւ. Ելլեմ երթամ, և
ըբոլոր Իսրայէլը իմ տիրոջս թա-
գաւորին քովը ժողվեմ, որ քեզի
հետ դաշնակցութիւն ընեն. ու
դուն սրտիդ ամէն ուզածին պէս
թթագաւորութիւն ընես։ Ու Դա-
ւիթ՝ Աբենները խրկեց, որ խաղա-
ղութեամբ գնաց։

ը Հմր 10, 12.
թ Գ Թագ. ժա. 37.

22 Ու ահա Դաւիթին ծառաները
ու Յովաբը ժասպատակութենէ ետ
դարձան, ու իրենց հետը խիստ
շատ աւար բերին. իսկ Աբեններ
Դաւիթին քովը Քեբրոնի մէջ չէր.
քանզի Դաւիթ զանիկայ խրկեր էր,
ու անիկայ խաղաղութեամբ գա-
23 ցեր էր. Ու երբոր Յովաբ և անոր
հետ եղող բոլոր զօրքը եկան, Յո-
վաբին պատմեցին ու ըսին. Նե-
րեան Աբենները թագաւորին եկաւ.
ան ալ զանիկայ խրկեց, ու խաղա-
24 ղութեամբ գնաց։ Ան ատենը Յո-
վաբ՝ թագաւորին գնաց ու ըսաւ.
Ի՞նչ ըրիր. ահա Աբենները քեզի
եկեր է. ինչո՞ւ համար զանիկայ
թող տուեր ես, ու ան ալ գացեր

ժ Կամ՝ ասպատակնե-րու [illegible]

Ն. Ք. Գ. Ճ. իրր 1048

25 է. Դուն ժաչե՞ս գիտեր՝ որ Ներեան
Աբենները քեզ խաբելու, ժբքու ել-
լելու ու մտնելու տեղը հասկնալու,
ու քու ամէն գործքդ իմանալու հա-
26 մար եկաւ։ Ու Յովաբ Դաւիթին
քովէն ելաւ, ու Աբեններին ետևէն
պատգամաւորներ խրկեց. ու զա-
նիկայ Սիրայի ջրհորէն ետ դար-
ձուցին. և Դաւիթ չէր գիտեր։

ժա Եբր. գիտես
ժբ Ա Թագ. իթ. 6. Ես. լէ. 28.

27 Ու երբոր Աբեններ Քեբրոն դար-
ձաւ, Յովաբ ժգզանիկայ դրանը
ներսի դին քաշեց՝ անոր հետ ծա-
ծուկ խօսակցութիւն ընելու հա-
մար, ու զանիկայ հոն՝ իր եղբօրը
ժդԱսայէլին արեանը համար՝ ժեանա-
կուշտէն զարկաւ. ու անիկայ մե-
ռաւ։

ժգ Գ Թագ. բ. 5. Գլ. ի. 9, 10.
ժդ Գլ. բ. 23.
ժե Գլ. դ. 6.

28 Ու անկէ ետև Դաւիթ լսեց, ու
ըսաւ. Ես ու իմ թագաւորու-
թիւնս՝ Ներեան Աբեններին արիւ-
նէն յաւիտեան անպարտ ենք Տէրո-
29 ջը առջևը. ժզՅովաբին գլխուն վը-
րայ, ու անոր հօրը բոլոր տանը
վրայ հասնի. ու Յովաբին տունէն՝
ժէսերմնակաթ, բորոտ, ցուպի
կռթընող, սրով ինկող ու հա-
30 ցի կարօտ պակաս չըլլայ։ Այս-
պէս Յովաբ ու անոր եղբայրը Ա-
բեսսա՝ Աբենները մեռցուցին.
քանզի անիկայ՝ անոնց եղբայրը
ժըԱսայէլը պատերազմի ժամանակ
Գաբաւոնի մէջ մեռցուցեր էր։

ժզ Գ Թագ. բ. 32, 33.
ժէ Ղև. ժե. 2.
ժը Գլ. բ. 23.

31 Ու Դաւիթ Յովաբին ու անոր
հետ եղող բոլոր ժողովուրդին ը-
սաւ. ժթՀանդերձնիդ պատռեցէք,
ու իքուրձեր հագէք, և Աբեննե-
րին առջևէն լացէք։ Ու Դաւիթ
թագաւորը դագաղին ետևէն գը-
32 նաց։ Ու Աբենները Քեբրոնի մէջ
թաղեցին. ու թագաւորը ձայնը
վերցուց՝ ու Աբեններին գերեզմա-
նին վրայ լացաւ. բոլոր ժողո-
վուրդն ալ լացաւ։

ժթ Յես. է. 6. Գլ. ա. 2, 11.
ի Ծն. լէ. 34.

33 Ու թագաւորը Աբեններին հա-
մար ողբաց ու ըսաւ.
Միթէ Աբեններ այնպէս մե-
ռաւ, ինչպէս որ իաանզգամ մարդ
մը կը մեռնի։

իա Գլ. ժգ. 12, 13.

34 Քու ձեռքերդ կապուած չէին,
ու ոտքերդ կապանքի մէջ դրուած
չէին. անօրէններուն առջևը ին-
կողի մը պէս ինկար։
Ու բոլոր ժողովուրդը նորէն ա-
35 նոր վրայ լացաւ։ Ու քանի որ
ցորեկ էր, բոլոր ժողովուրդը ե-
կաւ, իբոր Դաւիթին հաց կերցը-
նեն. բայց Դաւիթ երդում ըրաւ
ու ըսաւ. իգԱստուած ինծի այս-
պէս՝ ու աւելի ընէ, թէ որ
իդարևը մտնելէն առաջ՝ հաց կամ
36 ուրիշ բան մը ճաշակեմ։ Ու բո-
լոր ժողովուրդը ուշադրութիւն ը-
րաւ, ու այս բանը իրենց աչքին հա-

իբ Գլ. ժբ. 17. Երեմ. ժզ. 7.
իգ Հռութ. ա. 17.
իդ Գլ. ա. 12.

Ն · Ք · ԴՔ · Իրր 1048

ձոյ երևցաւ , ինչպէս որ թագաւորին ամէն ըրածը բոլոր ժողովուրդին աչքերուն հաճոյ կ'երևնար ։ 37 Եւ ան օրը բոլոր ժողովուրդը ու բոլոր Իսրայէլը հասկցաւ որ Ներեան Աբեններին մեռցուիլը թագաւորէն չէր ։ 38 Եւ թագաւորը իր ծառաներուն ըսաւ . Չէ՞ք գիտեր որ այսօր Իսրայէլի մէջ մէկ մեծ զօրավար մը ինկաւ . 39 Ու ես այսօր տկար եմ , թէպէտև թագաւոր օծուեցայ . ու աս մարդիկները՝ Շարուհեայի որդիքը – ինծմէ խիստ են . ÷ Տէրը հատուցանէ չարութիւն ընողին՝ անոր չարութեանը համեմատ ։

– Գլ · ԺԹ · 7 ։
÷ Տես գլ · ԺԹ · 13 ։ Գ Թագ · Բ · 5 , 6 , 33 , 34 ։ Սաղ · ԻԸ · 4 ։ ԿԲ · 12 ։ Բ Տիմ · Դ · 14 ։

ԳԼ · Դ

1 Իսրայէլացիք Աբեններին մեռնիլը լսելով՝ կը զարհուրին ։ 2 Բաանա ու Ռեքաբ՝ Յեբուսթէն կը սպաննեն , ու անոր գլուխը Քեբրոն կը տանին ։ 9 Դաւիթ՝ կը հրամայէ որ զանոնք մեռցընեն , ու Յեբուսթէին գլուխը թաղեն ։

1 Եւ Սաւուղին որդին Յեբուսթէն երբոր Աբեններին Քեբրոնի մէջ մեռնիլը լսեց , – ձեռքերը թուլցան , ու բոլոր Իսրայէլը ÷ տագնապեցաւ ։ 2 Եւ Սաւուղին որդին երկու գնդապետ ունէր , մէկուն անունը Բաանա՝ ու մէկալին անունը Ռեքաբ էր . ասոնք Բենիամինի ցեղէն Բերովթացի Ռեմոնին որդիքն էին . (քանզի ÷ Բերովթ ալ Բենիամինեանց [illegible] կը սեպուէր , 3 Ու Բերովթացիները ⊤ Գեթթայիմ փախան , և հոն մինչև աս օրս պանդուխտ պէս բնակեցան ։) 4 Ու Սաւուղին որդին ⊢ Յովնաթանը ոտքերը կաղ տղայ մը ունէր , որ երբոր Սաւուղին ու Յովնաթանին մահուան լուրը ⊤ Յեզրայելէն եկաւ , անիկայ հինգ տարեկան էր . և անոր դայեակը զանիկայ առաւ ու փախաւ . ու երբոր փախչելու կը փութար , [illegible] ինկաւ կաղ եղաւ . և անոր անունը ⊢ Մեմփիբոսթէ էր ։ 5 Ու Բերովթացի Ռեմոնին որդիքը Ռեքաբ ու Բաանա գացին , ու ցերեկուան տաք ատենը Յեբուսթէին տունը մտան , և անիկայ կէսօրուան 6 ատենը պառկեր կը քնանար . Ու անոնք մինչև տանը մէջտեղը մտան , իբր թէ ցորեն պիտի առնէին . և զանիկայ [illegible] զարկին , ու Ռեքաբ և անոր եղբայրը Բաանա 7 [illegible] փախան ։ Աս կերպով տունը մտան . ու երբոր անիկայ ներքին սենեակը իր անկողնին մէջ կը քընանար , զանիկայ զարկին մեռցուցին , և անոր գլուխը կտրեցին , ու գլուխը առնելով՝ բոլոր գիշերը 8 դաշտին ճամբովը գացին ։ Եւ Յեբուսթէին գլուխը Քեբրոն տարին

– Եզր · Է · 4 ։ Եսա · ԺԳ · 7 ։
÷ Մատ · Բ · 3 ։
÷ Յեսու · ԺԸ · 25 ։
⊤ Նեեմ · ԺԱ · 33 ։
⊢ Գլ · Թ · 3 ։
⊤ Ա Թագ · ԻԹ · 1 , 11 ։
⊢ Ա Մն · Ը · 34 ։ Թ · 40 [illegible] Մերիբբաաղ ։
⸗ Գլ · Բ · 23 ։

Դաւիթին , ու թագաւորին ըսին . Ահա քու թշնամիիդ՝ ⊢ քու կեանքդ փնտռող Սաւուղին որդւոյն Յեբուսթէին գլուխը . և Տէրը Սաւուղէն ու անոր սերունդէն այսօր վրէժխնդրութիւն տուաւ մեր թագաւոր 9 տիրոջը ։ Եւ Դաւիթ՝ Բերովթացի Ռեմոնի որդւոցը՝ Ռեքաբին ու անոր եղբօրը Բաանային պատասխան տուաւ , ու անոնց ըսաւ . ⊹ Իմ հոգիս ամէն նեղութենէ ազատող Տէրը կենդանի է , 10 Որ ⊢ ան որ ինծի պատմեց ու ըսաւ թէ՝ Սաւուղը մեռաւ , կարծելով թէ աւետիս տուող մը պիտի երենայ [illegible] , զանիկայ բռնեցի , ու Սիկելակի մէջ զանիկայ մեռցուցի , և անոր տուած աւետիսին վարձքը 11 աս եղաւ . Որչափ աւելի [illegible] ան չար մարդիկներուն , որոնք արդար մարդ մը իր տանը մէջ՝ իր անկողնին վրայ մեռցուցին . և հիմա ⊾ անոր արիւնը անշուշտ ձեր ձեռքէն պիտի պահանջեմ , ու ձեզ երկրիս վրայէն պիտի 12 վերցընեմ ։ Ան ատենը Դաւիթ ⊢ իր մանչերուն հրամայեց , ու զանոնք մեռցուցին . և անոնց ձեռքերը ու ոտքերը կտրեցին , ու Քեբրոնի աւազանին վրայ կախեցին ։ Իսկ Յեբուսթէին գլուխը առին , ու Քեբրոնի մէջ ⊹ Աբեններին գերեզմանը թաղեցին ։

Ն · Ք · ԴՔ · Իրր 1048

⊢ Ա Թագ · ԺԹ · 2 , 10 , 11 ։ ԻԳ · 15 ։ ԻԵ · 29 ։
⊹ Ծն · ԽԸ · 16 ։ Գ Թագ · Ա · 29 ։ Սաղ · ԼԱ · 7 ։
⊢ Գլ · Ա · 2 , 4 , 15 ։
⊾ Ծն · Թ · 5 , 6 ։
⊢ Գլ · Ա · 15 ։
⊹ Գլ · Գ · 32 ։

ԳԼ · Ե

1 Իսրայէլի ցեղերը Քեբրոն կու գան՝ Դաւիթը բոլոր Իսրայէլի վրայ թագաւոր օծելու ։ 4 Դաւիթին տարիքը ։ 6 Դաւիթ Յեբուսացիներէն Սիոնը առնելով՝ հոն կը բնակի ։ 11 Քիրամ թագաւորը Դաւիթին դեսպաններ կը ղրկէ ։ 13 Երուսաղեմի մէջ տասնումէկ որդիք կը ծնանին Դաւիթին ։ 17 Դաւիթ՝ Աստուծոյ առաջնորդութեամբը Բաղփարասինի մէջ , 22 ու նաև թթենիներուն անտառին մօտ Փղշտացիները կը ջարդէ ։

1 Եւ – Իսրայէլին բոլոր ցեղերը Քեբրոն եկան Դաւիթին , ու անոր ըսին . Ահա ÷ մենք քու ոսկորդ ու 2 քու մարմինդ ենք ։ Եւ *ասկէ առաջ" ալ երբոր Սաւուղ մեր վրայ թագաւոր էր , Իսրայէլը ÷ դուրս հանողը ու ներս բերողը դուն էիր . և Տէրը քեզի ըսաւ . ⊤ Իմ ժողովուրդս Իսրայէլը դուն հովուես , ու Իսրայէլի վրայ իշխան ըլլաս ։ 3 ⊢ Եւ Իսրայէլի բոլոր ծերերը Քեբրոն եկան թագաւորին . ⊤ ու Դաւիթ թագաւորը Քեբրոնի մէջ ⊢ Տէրոջը առջևը անոնց հետ դաշնակցութիւն ըրաւ . ու անոնք Դաւիթը Իսրայէլի վրայ թագաւոր օծեցին ։ 4 Եւ – Դաւիթ երսուն տարեկան էր՝ երբոր թագաւոր եղաւ , ⸗ ու քառասուն տարի թագաւորութիւն 5 ըրաւ ։ Քեբրոնի մէջ Յուդայի

– Ա Մն · ԺԱ · 1 ։ ԺԲ · 23 ։
÷ Ծն · ԻԹ · 14 ։
* Եբր · երէկ ու մէկալ օր
÷ Ա Թագ · ԺԸ · 13 ։
⊤ Ա Թագ · ԺԶ · 1 , 12 ։ Սաղ · ՀԸ · 71 ։ Տես գլ · Է · 7 ։
⊢ Ա Մն · ԺԱ · 3 ։
⊤ Գ Թագ · ԺԱ · 17 ։
⊢ Դատ · ԺԱ · 11 ։ Ա Թագ · ԻԳ · 18 ։
⸗ Ա Մն · ԻԳ · 31 ։ ԻԹ · 27 ։

Ն. Ք. Ծ.
Իբր 1048

ե Գլ. բ. 11: Ա Մն. գ. 4:

զ Դատ. ա. 21:

է Յես. ժե. 63: Դատ. ա. 8: ժթ. 11: 12:

ը Հմր 9: Գ Թագ. բ. 10: ը. 1:

թ Ա Մն. ժա. 6—9:

ժ Հմր 7:

Իբր 1043

ի Գ Թագ. ե. 2: Ա Մն. ժդ. 1:

լ Բ Օր. ժէ. 17: Ա Մն. գ. 9: ժդ. 3:

խ Ա Մն. գ. 5: ժդ. 4:

ծ Ա Մն. ժա. 16: ժդ. 8:

1047

կ Գլ. իգ. 14:

հ Յես. ժե. 8: Ես. ժէ. 5:

ձ Գլ. բ. 1: Ա Թագ. իգ. 2: 4: լ. 8:

ղ Ես. իը. 21:

վրայ եօթը տարի ու վեց ամիս թագաւորութիւն ըրաւ, ու Երուսաղէմի մէջ բոլոր Իսրայէլի ու Յուդայի վրայ երեսունըերեք տարի թագաւորութիւն ըրաւ։

6 Եւ թագաւորը իր մարդիկներովը Երուսաղէմ գնաց՝ ան երկիրը բնակող Յեբուսացիներուն վրայ. ու Դաւիթին խօսեցան ըսելով. Թէ որ կոյրերը ու կաղերը չվերցընես, հոս պիտի չմտնես. կարծելով թէ՝ Դաւիթ չկրնար հոն մտնել։ 7 Բայց Դաւիթ առաւ Սիոնին բերդը. (Նոր Դաւիթին քաղաքը է 8 կոչուած։) Եւ Դաւիթ ան օրը ըսաւ. Ո՛վ որ Յեբուսացիները զարնէ, ու ջրանցքը հասնելով Դաւիթին ատելի եղող կաղերը ու կոյրերը վռնտէ, անիկայ զօրագլուխ պիտի ըլլայ. անոր համար կ'ըսեն. 9 Կոյրը ու կաղը տունը չմտնէ։ Եւ Դաւիթ ան բերդին մէջ նստաւ, ու զանիկայ Դաւիթին քաղաքը անուանեց. և Դաւիթ անոր չորս կողմը Մելոնէն դէպ 'ի ներս՝ շէնքեր 10 շինեց։ Ու Դաւիթ երթալով կը մեծնար, ու զօրաց Տէր Աստուածը անոր հետ էր։

11 Եւ Տիւրոսի թագաւորը Քիրամ՝ Դաւիթին դեսպաններ խրկեց, նաև եղեւնափայտեր ու հիւսներ ու որմնադիրներ՝ որոնք Դաւիթին 12 տուն շինեցին։ Ան ատենը Դաւիթ իմացաւ որ Տէրը զինքը Իսրայէլի վրայ թագաւոր հաստատեց, ու իր ժողովուրդին Իսրայէլին համար՝ իր թագաւորութիւնը 13 բարձրացուց։ Եւ Դաւիթ՝ Քեբրոնէն գալէն ետքը՝ Երուսաղէմէն ուրիշ հարճեր ու կիներ ալ առաւ. ու Դաւիթին ուրիշ տղաք-14 ներ ու աղջիկներ ալ ծնան։ Ու Երուսաղէմի մէջ անոր ծնած տղոցը անունները ասոնք են. Սամուա, 15 Սովբաբ, Նաթան, Սողոմոն, Յեբաար, Եղիսուա, Նափեկ, Յա-16 փիէ, Եղիսամա, Եղիադա ու Եղիփաղէտ։

17 Եւ Փղշտացիք Դաւիթին Իսրայէլի վրայ թագաւոր օծուիլը լսելով, բոլոր Փղշտացիք ելան որ Դաւիթը փնտռեն. երբոր Դաւիթ 18 ատ բանը լսեց, բերդը իջաւ։ Ու Փղշտացիք եկան՝ և Ռափայնոց 19 հովիտին մէջը տարածուեցան։ Ու Դաւիթ Տէրոջը հարցուց ու ըսաւ. Փղշտացւոց դէմը ելլե՞մ, զանոնք իմ ձեռքս պիտի մատնե՞ս։ Եւ Տէրը Դաւիթին ըսաւ. Ելի՛ր. քանզի Փղշտացիները անշուշտ քու 20 ձեռքդ պիտի մատնեմ։ Ան ատենը Դաւիթ Բաաղփարասիմը գնաց. ու Դաւիթ զանոնք հոն զարկաւ, ու ըսաւ. Տէրը իմ թշնամիներս իմ ձեռքովս պատռեց, ինչպէս որ ջուրերը թումբերը կը պատռեն. անոր համար ան տեղւոյն անունը *Բաաղփարասիմ ըսուե-21 ցաւ։ Եւ Փղշտացիք հոն թողուցին իրենց կուռքերը. ու Դաւիթ և իր մարդիկները զանոնք առին։

22 Ու Փղշտացիք նորէն մէյմըն ալ ելան, և Ռափայնոց հովիտին մէջը 23 տարածուեցան։ Ու երբոր Դաւիթ Տէրոջը հարցուց, անոր ըսաւ. Չելլես. հապա դէպ 'ի անոնց ետևի կողմը դառնալով՝ † թթենիներուն 24 կողմէն անոնց վրայ երթաս։ Ու երբոր թթենիներուն գլուխը քալուածքի մը ձայն լսես, ան ատենը շարժէ. քանզի ան ատենը Տէրը քու առջևէդ պիտի ելլէ Փղշտա-25 ցւոց բանակը զարնելու համար։ Եւ Դաւիթ այնպէս ըրաւ, ինչպէս որ Տէրը իրեն հրամայեց. ու Գաբայէն մինչև Գազերը Փղշտացիները զարկաւ։

ԳԼ. Զ.

1 Դաւիթ տապանակը նոր սայլի մը վրայ դնելով՝ Կարիաթարիմէն կը բերէ։ 6 Ոզայի հարուածը։ 9 Աստուած Աբդեդոմը կ'օրհնէ՝ տապանակին համար։ 12 Դաւիթ՝ տապանակը պատարագներով Սիոն բերած ատենը՝ անոր առջևը կը խաղայ. իսկ Մեղքող անոր համար կը քամահրէ զանիկայ։ 17 Դաւիթ վրանի մը մէջ կը դնէ տապանակը մեծ ուրախութեամբ։ 20 Մեղքող՝ Դաւիթին հոգևոր ուրախութիւնը անարգելուն համար՝ անզաւակ կը մեռնի։

1 Եւ Դաւիթ նորէն Իսրայէլի բոլոր ընտրուած մարդիկները ժողվեց, որոնք երեսուն հազար հոգի էին։ 2 Ու Դաւիթ իր հետը եղող բոլոր ժողովուրդով ելաւ՝ և Յուդայի Բաաղը գնաց, որ անկէ Աստուծոյ տապանակը վեր հանէ, որ անոր վրայ քերովբէից մէջ նստող զօրութեանց Տէրոջը անունը կոչուած 3 է։ Եւ Աստուծոյ տապանակը մէկ նոր սայլի մը վրայ դրին, ու զանիկայ բլրացի Աբինադաբին տունէն վերցուցին. ու Աբինադաբին որդիքը՝ Ոզա ու Աքիով՝ ան նոր սայ-4 լը կը վարէին։ Եւ զանիկայ Աստուծոյ տապանակին հետ բլրացի Աբինադաբին տունէն հանեցին. ու Աքիով տապանակին առջևէն կ'եր-5 թար։ Եւ Դաւիթ ու Իսրայէլի բոլոր տունը՝ մայր փայտէ շինուած ամէն տեսակ նուագարաններով, քնարներով, տաւիղներով, թմբուկներով, գափերով ու ծնծղաներով՝ Տէրոջը առջև կը խաղային։

6 Ու երբոր Նաքոնին կալը եկան, Ոզա իր ձեռքը Աստուծոյ տապանակին երկնցուց, ու զանիկայ բռնեց, քանզի եզները զանիկայ ծռեր 7 էին։ Եւ Տէրոջը բարկու-

Ն. Ք. Ծ.
1047

* Յ՝ տէր խրամատից։

ճ Բ Օր. է. 5: 25: Ա Մն. ժդ. 12:

մ Ա Մն. ժդ. 13:

յ Հմր 19:

† Կամ՝ տանձենիներուն

ն Դ Թագ. է. 6:

շ Դատ. դ. 14:

ո Ա Մն. ժդ. 16 Կ'ըսուի Գաբաւոն։

չ Յես. ժզ. 10:

1042

ա Ա Մն. ժգ. 5: 6:

բ Յես. ժե. 9: 60:

գ Ա Թագ. դ. 4: Սաղ. ձ. 1:

դ Տես Թու. է. 9: Ա Թագ. զ. 7:

ե Ա Թագ. է. 1:

զ Ա Մն. ժգ. 9:

է Տես Թու. դ. 15:

Ն. Ք. Գ.Ե. 1042

թիւնը բորբոքեցաւ Ոզային դէմ, ու [ը]Աստուած զանիկայ հոն ան յանցանքին համար զարկաւ. և նոյն տեղը Աստուծոյ տապանակին քովը մեռաւ։ 8 Ու Դաւիթ տրտմեցաւ. քանզի Տէրը հարուածով Ոզան զարկաւ. ու ան տեղին անունը՝ մինչև աս օրս *Փարէս Ոզա ըսուեցաւ։ 9 Եւ [թ]Դաւիթ ան օրը Տէրոջմէն վախցաւ, ու ըսաւ. Տէրոջը տապանակը ի՞նչպէս ինծի պիտի մտնէ։ 10 Եւ Դաւիթ Տէրոջը տապանակը իր քովը՝ Դաւիթին քաղաքը չուզեց տանիլ. ու Դաւիթ զանիկայ [ժ]Գեթացի Աբդեդոմին տունը խոտորցուց։ 11 [ի]Եւ Տէրոջը տապանակը՝ Գեթացի Աբդեդոմին տունը իրեք ամիս մնաց. ու Տէրը [լ]Աբդեդոմը ու անոր բոլոր տունը օրհնեց։

12 Եւ Դաւիթ թագաւորին պատմեցին ու ըսին. Աստուծոյ տապանակին համար՝ Տէրը Աբդեդոմին տունը ու անոր ամէն ունեցածը օրհնեց։ [խ]Եւ Դաւիթ գնաց, ու Աստուծոյ տապանակը Աբդեդոմին տունէն ուրախութեամբ Դաւիթին քաղաքը հանեց։ 13 Ու երբոր [ծ]Տէրոջը տապանակը վերցնողները վեց քայլ առաջ գացին, [կ]արջառներ ու պարարտ [illegible] 14 զոհեց։ Եւ Դաւիթ [հ]Տէրոջը առջեւ բոլոր ուժովը կը խաղար, ու Դաւիթ [ձ]քթանէ եփուտ հագեր 15 էր։ [ղ]Եւ Դաւիթ ու Իսրայէլին բոլոր տունը՝ Տէրոջը տապանակը ուրախութեամբ ու փողերու ձայներով կը տանէին։ 16 Ու [ճ]երբոր Տէրոջը տապանակը Դաւիթին քաղաքը եկաւ, Սաւուղին աղջիկը Մեղքող պատուհանէն նայելով՝ տեսաւ որ Դաւիթ թագաւորը Տէրոջը առջեւ ցատկռտելով կը խաղայ, ու զանիկայ իր սրտին 17 մէջը անարգեց։ Եւ [մ]Տէրոջը տապանակը բերին, ու զանիկայ [յ]իր տեղը դրին ան վրանին մէջը, որն որ Դաւիթ անոր համար կանգներ էր. և Դաւիթ Տէրոջը առջեւ [ն]ողջակէզներ ու խաղաղութեան 18 զոհեր մատուց։ Ու Դաւիթ՝ երբոր ողջակէզները ու խաղաղութեան զոհերը մատուցանելը լմնցուց, զօրաց Տէրոջը անունովը [շ]ժողո-19 վուրդը օրհնեց։ [ո]Եւ Իսրայէլին բոլոր բազմութեանը՝ էրիկ մարդէն մինչև կնիկ մարդը, բոլոր ժողովուրդին ամէն մէկուն՝ մէկ նկանակ, կտոր մը միս ու կարկանդակ մը բաշխեց. ու բոլոր ժողովուրդը ամէն մէկը իր տունը գնաց։

20 [չ]Եւ Դաւիթ անկէ դարձաւ իր տունը օրհնելու համար, ու Սաւուղին աղջիկը Մեղքող՝ Դաւիթը դիմաւորելու ելաւ, ու ըսաւ. Իսրայէլի թագաւորը այսօր ինչ փառաւոր էր, [պ]որ անիկայ այսօր իր ծառաներուն աղախիններուն առջեւ ինքզինքը մերկացուց, ինչպէս որ [ջ]սրիկաներէն մէկը ինքզինքը կը 21 մերկացընէ։ Եւ Դաւիթ Մեղքողին ըսաւ. Ես ան Տէրոջը առջեւ խաղացի, [ռ]որ զիս քու հօրմէդ ու անոր բոլոր տունէն աւելի ընտրեց, ու զիս Տէրոջը ժողովուրդին Իսրայէլին վրայ իշխան դրաւ. այո, ես ան Տէրոջը առջեւ կը խաղամ։ 22 Նաև զիս ասկէ ալ աւելի անարգ երևցընելով՝ իմ աչքերուս առջեւ նուաստ պիտի ըլլամ. իսկ ան քու ըսած աղախիններուդ առջեւ պի-23 տի փառաւորուիմ։ Եւ Սաւուղին աղջիկը Մեղքող մինչև իր մահուան օրը զաւակ չծնաւ։

[ը] Ա Թագ. Զ. 19.

* Եբ՝ Ոզայի հարուածը, կամ՝ Ոզայի խորտակութիւնը.

[թ] Սաղ. ՃԺԹ. 120. Տես Ղու. Ե. 8, 9.

[ժ] Ա Մն. ԺԳ. 13.

[ի] Ա Մն. ԺԳ. 14.

[լ] Ծնն. Լ. 27. ԼԹ. 5.

[խ] Ա Մն. ԺԵ. 25.

[ծ] Թուոց. Դ. 15. Յեսու. Գ. 3. Ա Մն. ԺԵ. 2, 15.

[կ] Տես Գ Թագ. Ը. 5. Ա Մն. ԺԵ. 26.

[հ] Տես Ել. ԺԵ. 20. Սաղ. Լ. 11.

[ձ] Ա Թագ. Բ. 18. Ա Մն. ԺԵ. 27.

[ղ] Ա Մն. ԺԵ. 28.

[ճ] Ա Մն. ԺԵ. 29.

[մ] Ա Մն. ԺԶ. 1.

[յ] Ա Մն. ԺԵ. 1. Սաղ. ՃԼԲ. 8.

[ն] Գ Թագ. Ը. 5, 62, 63.

[շ] Գ Թագ. Ը. 55. Ա Մն. ԺԶ. 2.

[ո] Ա Մն. ԺԶ. 3.

[չ] Սաղ. Լ. ին վերնագիրը.

Իբր 1042

ԳԼ. Է

1 Նաթան նախ կը հաճի Դաւիթին առաջարկութեանը՝ որ Տէրոջը տուն մը շինէ. 4 բայց Աստուծոյ խօսքովը կ'արգիլէ զանիկայ. 12 և կը խոստանայ թէ անոր սերունդին բարութիւններ ու օրհնութիւններ պիտի տրուի. 18 Դաւիթին աղօթքը ու շնորհակալութիւնը.

1 Ու [ա]երբոր թագաւորը իր տունը նստաւ, ու Տէրը զանիկայ իր բոլորտիքը եղող ամէն թշնամիներէն [illegible] հանգստացուց, 2 թագաւորը Նաթան մարգարէին ըսաւ. Ահա ես [բ]եղևնափայտէ շինուած տան մը մէջ կը բնակիմ, [գ]ու Աստուծոյ տապանակը [դ]վրա-3 նի մէջ կեցեր է։ Եւ Նաթան ըսաւ թագաւորին. Գնա՝ [ե]բոլոր սրտիդ մէջը եղածը ըրէ. քանզի Տէրը քու հետդ է։

4 Ու նոյն գիշերը Տէրոջը խօսքը 5 Նաթանին եղաւ՝ ըսելով. Գնա, իմ ծառայիս Դաւիթին ըսէ. Տէրը այսպէս կ'ըսէ. [զ]Դո՞ւն ինծի բնակելու համար տուն պիտի շի-6 նես. Որովհետև [է]Իսրայէլի որդիները Եգիպտոսէն հանած օրէս մինչև աս օրս՝ տան մէջ չբնակեցայ. այլ [ը]վրաններով ու խորաններով պը-7 տըտեցայ։ [թ]Իսրայէլի բոլոր որդւոցը հետ որչափ տեղ որ պտըտեցայ, միթէ բան մը խօսեցա՞յ Իսրայէլի †իշխաններուն մէկուն հետ, որոնց [ժ]իմ ժողովուրդս Իսրայէլը հովուելու հրաման տուեր էի, ու ըսի՞ թէ՝ ինչո՞ւ համար ինծի եղև-8 նափայտէ տուն մը չշինեցիք։ Եւ հիմա իմ ծառայիս Դաւիթին ասանկ ըսես. Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ. [ի]Ես քեզ փարախէն՝ ոչխարներուն ետևէն առի, որ իմ

Ն. Ք. Գ.Ե. Իբր 1042

[պ] Հմր 14, 16. Տես Ա Թագ. ԺԹ. 24.

[ջ] Դատ. Թ. 4.

[ռ] Ա Թագ. ԺԳ. 14. ԺԵ. 28.

1042

[ա] Ա Մն. ԺԷ. 1, ևն.

[բ] Գլ. Ե. 11.

[գ] Տես Գործ. Է. 46.

[դ] Ել. ԻԶ. 1. Ի. 21.

[ե] Գ Թագ. Ը. 17, 18. Ա Մն. ԻԲ. 7. ԻԸ. 2.

[զ] Տես Գ Թագ. Ե. 3. Ը. 19. Ա Մն. ԻԲ. 8. ԻԸ. 3.

[է] Գ Թագ. Ը. 16.

[ը] Ել. Խ. 18, 19, 34.

[թ] Ղև. ԻԶ. 11, 12. Բ Օր. ԻԳ. 14.

† Կամ՝ դատաւորներուն. տես Ա Մն. ԺԷ. 6.

[ժ] Գլ. Ե. 2. Սաղ. ՀԸ. 71, 72. Մատ. Բ. 6. Գործ. Ի. 28.

[ի] Ա Թագ. ԺԶ. 11, 12. Սաղ. ՀԸ. 70.

Ն · Ք · Գ · Բ ·
Երր 1042

Լ ա Թագ · ժբ · 14 · Գէ · ե · 10 · բ · 6 · 14 ·
Ի ա Թագ · լա · 6 · Սաղ · ձթ · 28 ·
Ժ Ծն · ժբ · 2 ·
Ի Սաղ · խդ · 2 · ձ · 8 · Երեմ · իդ · 6 · Ամով · թ · 15 ·
Հ Սաղ · ձթ · 22 ·
Յ Դատ · բ · 14 · 15 · 16 · ա Թագ · ժբ · 9 · 11 · Սաղ · ճզ · 42 ·
Ղ Հմր 1 ·
Ճ Եզ · ա · 21 · Հմր 27 · գ Թագ · ժա · 38 ·
Հ գ Թագ · ը · 1 ·
Ձ բ Օր · լա · 16 · գ Թագ · ա · 21 · Գոր · ժգ · 36 ·
Ն գ Թագ · ը · 20 · Սաղ · ճլբ · 11 ·
Շ գ Թագ · ե · 5 · զ · 12 · ը · 19 · ա · Մն · իբ · 10 · իը · 6 ·
= Հմր 16 · Սաղ · ձթ · 4 · 29 · 36 · 37 ·
Չ Սաղ · ձթ · 26 · 27 · Եբր · ա · 5 ·
Պ Սաղ · ձթ · 30 · 31 · 32 · 33 ·
* Եբր · չվերնայ ·
Ջ ա Թագ · ժե · 23 · 28 · ժզ · 14 · գ Թագ · ժա · 13 · 34 ·
= Հմր 13 · Սաղ · ձթ · 36 · 37 · Յոհ · ժբ · 34 ·
– Ծն · լբ · 10 ·
Վ Հմր 12 · 13 ·
+ Ես · ծե · 8 ·
Ր Ծն · ժը · 19 · Սաղ · ճլթ · 1 ·
Ց ա Մն · ժզ · 25 · բ Մն · բ · 5 · Սաղ · խը · 1 · ձզ · 10 · դդ · 4 · ճլե · 5 · ճխե · 3 · Երեմ · ժ · 6 ·

Իսրայէլ ժողովուրդիս վրայ առաջնորդ ըլլաս ։
9 Եւ Լուր որ կ'երթայիր, քու հետդ էի. Եւ քու առջեւէդ բոլոր թշնամիներդ կոտրեցի. ու երկրիս վրայ եղող մեծերուն անուանը պէս Ժքու անունդ մեծցուցի ։
10 Եւ իմ ժողովուրդիս Իսրայէլին ալ մէկ տեղ մը պիտի որոշեմ, ու Իզանիկայ պիտի տնկեմ. ու իր տեղը պիտի բնակի, ալ պիտի չշարժի. Հեւ անիրաւութեան որդիքը առջինին պէս՝ մէյմըն ալ պիտի չնեղեն զանիկայ,
11 Ինչպէս որ Յիմ ժողովուրդիս Իսրայէլին վրայ դատաւորներ դրած օրէս 'ի վեր եղաւ. ու Ղքեզ քու ամէն թշնամիներէդ պիտի հանգստացընեմ ։ Եւ Տէրը քեզի կ'իմացընէ, Ճոր Տէրը քեզի տուն պիտի շինէ ։
12 ՀԵրբոր քու օրերդ լեցուին, ու դուն Ձքու հայրերուդ հետ քնանաս, Նքեզմէ ետքը՝ քու երանքէդ ելլող զաւակըդ պիտի բարձրացընեմ, ու անոր թագաւորութիւնը պիտի հաստատեմ ։
13 ՇԱնիկայ իմ անուանս տուն պիտի շինէ. ու =անոր թագաւորութեան աթոռը յաւիտեան պիտի կանգնեմ.
14 ՉԵս անոր հայր պիտի ըլլամ, ու անիկայ ինծի որդի պիտի ըլլայ. Պթէ որ անիկայ անիրաւութիւն ընէ, ես զանիկայ մարդոց գաւազանովը ու մարդոց որդիներուն հարուածներովը պիտի պատժեմ.
15 Բայց իմ ողորմութիւնս անկէ պիտի *չվերցընեմ, Ջինչպէս որ Սաւուղէն վերցուցի, ու զանիկայ քու առջեւէդ վռնտեցի ։
16 Եւ =քու տունդ ու քու թագաւորութիւնդ քու առջեւդ յաւիտեան ապահով պիտի ըլլան. քու աթոռդ յաւիտեան հաստատ պիտի մնայ ։
17 Եւ Նաթան աս բոլոր խօսքերը ու աս բոլոր տեսիլքը մի ըստ միոջէ Դաւիթին զրուցեց ։

18 Եւ Դաւիթ թագաւորը գնաց, Տէրոջը առջեւը նստաւ, ու ըսաւ. Ո՛վ Տէր Եհովայ, –ես ո՛վ եմ, ու իմ տունս ի՛նչ է, որ զիս մինչեւ հոս բերիր.
19 Սակայն ասիկայ ալ քու աչքերուդ պզտիկ երեւցաւ, ո՛վ Տէր Եհովայ, Վու քու ծառայիդ տանը վրայով հեռաւոր ժամանակին համար ալ խօսեցար. +մարդոց սովորութիւնը ասիկա՞յ է, արդեօք, ո՛վ Տէր Եհովայ ։
20 Եւ Դաւիթ նորէն մէյմըն ալ քեզի ի՛նչ զրուցէ. քանզի դուն՝ ո՛վ Տէր Եհովայ, Րքու ծառադ կը ճանչնաս ։
21 Աս բոլոր մեծ բաները քու խօսքիդ համար՝ ու քու սրտիդ պէս ըրիր, որ ծառայիդ գիտցընես ։
22 Անոր համար Ցմեծ երեւցար, ո՛վ Տէր Աստուած. քանզի –քեզի պէս ուրիշ մէկը չկայ, ու քեզմէ զատ Աստուած չկայ, մեր ականջներովը բոլոր լսածներնուս համեմատ ։
23 Եւ ÷ո՞ր ազգը երկրիս վրայ քու ժողովուրդիդ Իսրայէլին պէս է, որուն համար նոյն ինքն Աստուած եկաւ զանիկայ փրկելու, իրեն ժողովուրդ ընելու, ու իրեն ալ անուն վաստըկելու, †և քու երկրիդ մէջը ալ մեծ ու սոսկալի բաները ընելու, +քեզի համար Եգիպտոսէն ազատած ժողովուրդիդ առջեւէն՝ ազգերը ու անոնց աստուածները [illegible] ։
24 Եւ •քու ժողովուրդդ Իսրայէլը յաւիտեան քեզի ժողովուրդ հաստատեցիր, ‡ու դուն ո՛վ Տէր՝ անոնց Աստուած եղար ։
25 Եւ հիմա ո՛վ Տէր Աստուած, քու ծառայիդ համար ու անոր տանը համար բսած խօսքդ յաւիտեան հաստատէ, ու բսածիդ պէս ըրէ.
26 Եւ քու անունդ յաւիտեան մեծ ճանչցուի, ու ըսեն թէ՝ Զօրութեանց Տէրը՝ Իսրայէլին վրայ Աստուած է. ու քու ծառայիդ Դաւիթին տունը քու առջեւդ հաստատ մնայ ։
27 Քանզի դուն՝ ո՛վ Տէր զօրութեանց Աստուած Իսրայէլի, քու ծառայիդ յայտնեցիր ու ըսիր. Քեզի տուն պիտի շինեմ. ասոր համար քու ծառադ իր սրտին մէջ համարձակութիւն գտաւ աս աղօթքը քեզի ընելու ։
28 Եւ հիմա ո՛վ Տէր Եհովայ, ան Աստուածը դուն ես, ու –քու խօսքերդ ճշմարիտ են, և քու ծառայիդ աս աղէկութիւնը խոստացար ։
29 Ուստի հիմա ‡կամք ըրէ՛՛ քու ծառայիդ տունը օրհնելու, որ յաւիտեան քու առջեւդ ըլլայ. քանզի ո՛վ Տէր Եհովայ, դուն զրուցեցիր, ու քու օրհնութեամբդ՝ ծառայիդ տունը՝ ₣յաւիտեան օրհնեալ պիտի ըլլայ ։

Ն · Ք · Գ · Բ ·
Երր 1042

– բ Օր · դ · 24 · դ · 35 · լբ · 39 · ա Թագ · բ · 2 · Սաղ · ձզ · 8 · ձթ · 6 · 8 · Ես · խե · 5 · 18 · 22 ·
÷ բ Օր · դ · 7 · 32 · 34 · լդ · 29 · Սաղ · ճխէ · 20 ·
† Եբր · և մեզի համար
+ բ Օր · թ · 26 · Նեեմ · ա · 10 ·
• բ Օր · իգ · 18 ·
‡ Սաղ · խը · 14 ·
‡ Կամ՝ սկսէ՛
₣ Գլ · իբ · 51 ·

ԳԼ · Ը

1 Դաւիթ՝ Փղշտացիները ու Մովաբացիները կը նուաճէ ։ 3 Ադրաազարը ու Ասորիները կը զարնէ ։ 9 Թովա թագաւորը՝ իր որդին Յովրամը ընծաներով կը ղրկէ՝ Դաւիթը օրհնելու համար ։ 11 Դաւիթ ան ընծաները ու աւարը Աստուծոյ կը նուիրէ ։ 14 Եդովմի մէջ պահակազօրներ կը դնէ ։ 16 Դաւիթին պաշտօնատարները ։

1 –Անկէ ետեւ Դաւիթ Փղշտացիները զարկաւ, զանոնք նուաճեց. և Դաւիթ Փղշտացւոց ձեռքէն Մեթեկամմայն առաւ ։
2 Նաեւ ₣Մովաբը զարկաւ, ու գետինը պառկեցընելով զանոնք լարով չափեց. երկու լարով մեռցընելու չափեց, ու մէկ ամբողջ լարով ապրեցընելու. ու Մովաբացիք Դաւիթին ÷հարկատու ծառաներ եղան ։
3 Եւ Դաւիթ՝ +Սուբայի թագաւորը Ռու-

Երր 1040

– ա Մն · ժը · 1 · ևն ·
₣ Թու · իդ · 17 ·
÷ Հմր 6 · 14 · Սաղ · հբ · 10 · Տես ա Թագ · ժ · 27 ·
+ Գլ · ժ · 6 · Սաղ · կ · ին վերնագիրը ·

Ն. Ք. Ծ. իբր 1040

⊦ ա Մն. Ժը. 3։
⸗ Տես Ծն. ԺԵ. 18։
* Եբր. ձեռքը դարձնելու
⊦ Տես ա Մն. Ժը. 4։
ը Յես. ԺԱ. 6, 9։
† Կամ՝ կառքերը քակեց, ու անոնցմէ միայն հարիւր կառք պահեց։
Ի Գ Թագ. ԺԱ. 23, 24, 25։
⊦ Հմր 2։
⊦ Հմր 14։ Գլ. Ե. 9։
ւ Տես Գ Թագ. Ժ. 16։
⊦ Տես ա Մն. Ժը. 8։
⊦ ա Մն. Ժը. 9։
‡ Կամ՝ Ադորամ. տես ա Մն. Ժը. 10։
‡ Գ Թագ. Է. 51։ ա Մն. Ժը. 11։ Իզ. 26։
ˆ Գ Թագ. ԺԴ. 7։
‖ Տես ա Մն. Ժը. 12։ Սաղ. Կ. ին վերնագիրը։
| Կամ՝ Եդովմայեցիները. տես ա Մն. Ժը. 12։
ⱶ Ծն. ԻԷ. 29, 37, 40։ Թւ. ԻԴ. 18։
⁴ Հմր 6։
ʲ Գլ. ԺԹ. 13։ Ի. 23։ ա Մն. ԺԱ. 6։ Ժը. 15։
ʲ Գ Թագ. Դ. 3։

քի որդին ⊦Ադրազարը զարկաւ, երբոր ⸗Եփրատ գետին վրայ իր *իշխանութիւնը հաստատելու" կ'երթար։
4 Ու Դաւիթ անկէ ⊦հազար եօթը հարիւր ձիաւոր՝ ու քսան հազար հետեւակ զօրք բռնեց. և Դաւիթ ըբոլոր †կառքի ձիերուն ջիղերը կտրեց, ու անոնցմէ միայն հարիւր ձի կառքի համար պահեց"։
5 Իեւ Դամասկոսի Ասորիները՝ Սուբայի թագաւորին Ադրազարին օգնութիւն ընելու եկան. ու Դաւիթ Ասորիներէն քսանուերկու հազար մարդ զարկաւ։
6 Եւ Դաւիթ Դամասկոսի Ասորւոց մէջ բերդապահ զօրքեր դրաւ. ու Ասորիները ⊦Դաւիթին հարկատու ծառայ եղան. ⊦ու Դաւիթ ուր որ կ'երթար, Տէրը անոր յաջողութիւն կու տար։
7 Եւ Դաւիթ՝ Ադրազարին ծառաներուն ւոսկիէ վահանները առաւ, ու զանոնք Երուսաղէմ բերաւ։
8 Եւ Ադրազարին քաղաքներէն՝ ⊦Բեթաշէն ու Բերոթայէն՝ Դաւիթ թագաւորը խիստ շատ պղինձ առաւ։

9 Ու ⊦Եմաթի թագաւորը Թօվու՝ երբոր լսեց որ Դաւիթ՝ Ադրազարին բոլոր զօրքերը ջարդեր է,
10 Թօվու իր որդին ‡Յովրամը Դաւիթ թագաւորին ղրկեց, որ անոր բարեւ ընէ ու զանիկայ օրհնէ, Ադրազարին դէմ պատերազմ ընելուն ու զանիկայ զարնելուն համար. (քանզի Ադրազարը Թօվուին հետ պատերազմներ կ'ընէր։) Ու Յովրամին ձեռքը՝ արծաթէ անօթներ, ոսկիէ անօթներ ու պղնձէ անօթներ կային։
11 Դաւիթ թագաւորը ‡զանոնք ալ Տէրոջը նուիրեց, միւս նուիրած արծաթին ու ոսկիին հետ, որոնք բոլոր իր յաղթած ազգերէն առեր էր.
12 Ասորիներէն, Մովաբէն, Ամմոնի որդիներէն, Փղշտացիներէն, Ամաղեկէն, և Սուբայի թագաւորին՝ Ռոոբի որդւոյն Ադրազարին աւարէն։
13 Ու Դաւիթ՝ երբոր ˆԱղի ձորին մէջ տասնըութը հազար ‖Ասորիները կոտրեց ու ետ դարձաւ, մեծ անուն վաստըկեցաւ։
14 Ու Եդովմի մէջ բերդապահ զօրքեր դրաւ. բոլոր Եդովմի երկրին մէջ բերդապահ զօրքեր դրաւ. և ⱶբոլոր Եդովմայեցիք Դաւիթին ծառայ եղան. ⁴ու Դաւիթ ուր որ կ'երթար, Տէրը անոր յաջողութիւն կու տար։

15 Եւ Դաւիթ բոլոր Իսրայէլին վրայ թագաւորութիւն ըրաւ. ու Դաւիթ իր բոլոր ժողովուրդին իրաւունք ու արդարութիւն կ'ընէր։
16 ʲԵւ Շարուհեայի որդին Յովաբը զօրքերուն վրայ էր. ու ʲԱքիղուդի որդին Յովսափատը յիշատակագիր էր.
17 Եւ ⸗Աքիտովբի որդին Սադովկը ու Աբիաթարի որդին Աքիմելէքը քահանաներ էին. ու §Սարայիան ատենադպիր էր.
18 Եւ ւՅովիադայի որդին Բանեան ⸗Քերեթիներուն ու Փելեթիներուն վրայ էր. ու Դաւիթին որդիքը ‡նախարարներ էին։

ԳԼ. Թ

1 Դաւիթ՝ Սիբայի միջոցաւ Մեմփիբոսթէն բերել կու տայ, 7 ու Յովնաթանին սիրոյն համար՝ զանիկայ իրեն սեղանակից կ'ընէ, և Սաւուղին բոլոր կալուածքները անոր վրայ կը դարձնէ, 9 ու Սիբան անոր երկրագործը կ'ընէ։

1 Եւ Դաւիթ ըսաւ. Արդեօք Սաւուղին տունէն մնացած մարդ մը կա՞յ, որ —Յովնաթանին սիրոյն համար անոր բարերարութիւն ընեմ։
2 Ու Սաւուղին տունէն՝ ⸗Սիբա անունով ծառայ մը կար, ու զանիկայ Դաւիթին կանչեցին. և թագաւորը անոր ըսաւ. Սիբան դո՞ւն ես. ու անիկայ ըսաւ. Ծառադ եմ։
3 Ու թագաւորը ըսաւ. Սաւուղին տունէն մնացած մարդ մը չկա՞յ, որ անոր ‡Աստուծոյ ողորմութիւնը ընեմ։ Եւ Սիբան ըսաւ թագաւորին. Յովնաթանէն ⸗ոտքերը կաղ որդի մը մնաց։
4 Ու թագաւորը անոր ըսաւ. Անիկայ ո՞ւր է։ Եւ Սիբա ըսաւ թագաւորին. Ահա անիկայ ⊦Լադաբարի մէջ Ամիելի որդւոյն Մաքիրին տունն է։
5 Եւ Դաւիթ թագաւորը մարդ ղրկեց, ու զանիկայ Լադաբարէն Ամիելի որդւոյն Մաքիրին
6 տունէն առաւ։ Եւ Սաւուղին որդւոյն Յովնաթանին որդին ⸗Մեմփիբոսթէն երբոր Դաւիթին եկաւ, երեսի վրայ ինկաւ ու երկրպագութիւն ըրաւ։ Եւ Դաւիթ ըսաւ. Ո՛վ Մեմփիբոսթէ. ու անիկայ ըսաւ. Ահա քու ծառադ։
7 Եւ Դաւիթ անոր ըսաւ. Մի վախնար. քանզի ⊦քու հօրդ Յովնաթանին սիրոյն համար քեզի անշուշտ բարերարութիւն պիտի ընեմ, ու քու հօրդ Սաւուղին բոլոր արտերը քու վրադ պիտի դարձնեմ. ու դուն միշտ իմ սեղանս հաց պիտի ուտես։
8 Եւ անիկայ երկրպագութիւն ըրաւ ու ըսաւ. Քու ծառադ ո՞վ է, որ ինծի պէս ⸗մեռած շան մը վրայ նայեցար։
9 Իսկ թագաւորը՝ Սաւուղին մանչը Սիբան կանչեց, ու անոր ըսաւ. ԻՍաւուղին ու անոր տանը բոլոր ստացուածքը՝ քու տիրոջդ
10 որդւոյն տուի։ Եւ դուն ու քու որդիքդ ու ծառաներդ՝ անոր համար երկիրը գործէք, ու անոր

Ն. Ք. Ծ. իբր 1040

⸗ ա Մն. ԻԴ. 3։
§ Կամ՝ Սուսան. տես ա Մն. Ժը. 18։
ւ ա Մն. Ժը. 17։
⸗ ա Թագ. Լ. 14։
‡ Եբր. քահանաներ. Գլ. Ի. 26։
— ա Թագ. Ժը. 3։ Ի. 14, 15, 16, 17, 42։ Առակ. ԻԷ. 10։
⸗ Գլ. ԺԶ. 1։ ԺԹ. 17, 29։
‡ ա Թագ. Ի. 14։
⸗ Գլ. Դ. 4։
⊦ Գլ. ԺԷ. 27։
⸗ ա Մն. Ը. 34 Մերիբաալ
⊦ Հմր 1, 3։
⸗ ա Թագ. ԻԴ. 15։ Գլ. ԺԶ. 9։
Ի Տես Գլ. ԺԶ. 4։ ԺԹ. 29։

Ն. Ք. Դ.Թ. Իրր 1040

‡ Հմր 7. 11. 13. Գլ. ժթ. 28.

† Գլ. ժթ. 17.

պտուղը ներս բերես, որ քու տիրոջդ որդին ուտելու հաց ունենայ. և քու տիրոջդ որդին Մեմփիբոսթէն ‡միշտ իմ սեղանս հաց պիտի ուտէ։ Ու Սիբա †տասնըհինգ 11 որդի ու քսան ծառայ ունէր։ Եւ Սիբա ըսաւ թագաւորին. Իմ թագաւոր տէրս քու ծառայիդ ինչ որ հրամայեց, քու ծառադ այնպէս պիտի ընէ։ Բայց Մեմփիբոսթէն՝ (ըսաւ Դաւիթ,) թագաւորին որդւոցը մէկուն պէս՝ իմ սեղա- 12 նս հաց պիտի ուտէ։ Ու Մեմփիբոսթէ մէկ պզտիկ տղայ մը ունէր, Ա անոր անունը Միքա էր. և Սիբային տանը բոլոր բնակողները՝ Մեմփիբոսթէին ծառա- 13 ներն էին։ Ու Մեմփիբոսթէ Երուսաղէմի մէջ բնակեցաւ. ‡քանզի միշտ թագաւորին սեղանը հաց կ'ուտէր. ու *անիկայ իր երկու ոտքերովը կաղ էր։

Ա Մն. ը. 34.

‡ Հմր 7. 10.

* Հմր 3.

ԳԼ. Ժ

1 Դաւիթ դեսպաններ կը խրկէ Նաասի որդին Անոնը մխիթարելու, բայց անիկայ անարգանօք կը վռնտէ անոնց հետ։ 6 Ամմոնացիք թէև Ասորիներէն օգնութիւն կը գտնեն, բայց Յովաբէն ու Աբեսսայէն կը յաղթուին։ 15 Ասորւոց զօրագլուխը Սովբակ նոր ձեռնտուութիւն մը կ'ընէ Ամմոնացիներուն. իսկ ինքը Դաւիթէն կը սպաննուի։

Իրր 1037
— Ա Մն. ժթ. 1, &c.

1 Եւ անկէ ետև Ամմոնի որդւոց թագաւորը մեռաւ. ու անոր որդին Անոնը անոր տեղը թագաւոր 2 եղաւ։ Եւ Դաւիթ ըսաւ. Նաասի որդւոյն Անոնին մարդասիրութիւն ընեմ, ինչպէս որ անոր հայրը ինծի մարդասիրութիւն ըրաւ. ու Դաւիթ իր ծառաները անոր խրկեց, որ զանիկայ իր հօրը վրայով մխիթարեն. ու Դաւիթին ծառաները Ամմոնի որդւոց երկիրը 3 գացին։ Եւ Ամմոնի որդւոց իշխանները՝ իրենց տիրոջը Անոնին ըսին. Միթէ Դաւիթ քու հայրդ քու առջևդ պատուելու համար քեզի մխիթարիչներ խրկեց. չէ՞ որ Դաւիթ իր ծառաները քեզի խրկեց, որ քաղաքը աչքէ անցընեն ու լրտեսեն, որ ետքը զանիկայ կոր- 4 ծանէ։ Եւ Անոն՝ Դաւիթին ծառաները առաւ, ու անոնց մօրուքին կէսը ածիլել տուաւ, ու անոնց հանդերձներուն ալ կէսը ‡մինչև նստոյ տեղը կտրել տուաւ, և 5 [illegible] խրկեց զանոնք։ Ու երբոր ասիկա Դաւիթին պատմուեցաւ, զանոնք դիմաւորելու մարդ խրկեց. քանզի այն մարդիկները շատ անարգուած էին. ու թագաւորը ըսաւ. Երիքովի մէջ նստեցէք՝ մինչև որ մօրուքնիդ աճի, ու ետքը դարձէք։

‡ Ես. ի. 4. Խէ. 2.

6 Եւ Ամմոնի որդիքը տեսնելով որ ‡Դաւիթին հետ ատուեցան, Ամմոնի որդիքը մարդ խրկեցին, ու †Բեթռոոբի Ասորիներէն և Սուբայի Ասորիներէն քսան հազար հետևակ, ու Մաաքայի թագաւորէն հազար մարդ, և *Իստովբէն տասնըերկու հազար մարդ վարձ- 7 քով բռնեցին։ Ու երբոր Դաւիթ ասիկա լսեց, Յովաբը ու բոլոր ‡զօ- 8 րաւոր զօրքերը խրկեց։ Եւ Ամմոնի որդիքը ելան, ու քաղաքին դրանը առջևը կարգաւ պատերազմի շարուեցան. բայց ‡Սուբայի և Ռոոբի Ասորիները, ու †Իստովբը ու Մաաքան" դաշտի մէջ զատ կայ- 9 ներ էին։ Եւ Յովաբ երբոր տեսաւ որ պատերազմը առջևէն ու ետևէն իր վրայ կը հասնի, Իսրայէլի բոլոր ընտրուած մարդիկներէն ընտրեց, ու Ասորւոց դէմ պատերազմի շա- 10 րեց. Եւ մնացած զօրքը՝ իր եղբօրը Աբեսսային յանձնեց, որ Ամմոնի 11 որդւոցը դիմացը շարէ. Ու ըսաւ. Թէ որ Ասորիները զիս յաղթելու ըլլան, ինծի օգնութեան հասնիս. և թէ որ Ամմոնի որդիքը քեզ յաղթելու ըլլան, ես քեզի օգնու- 12 թեան պիտի հասնիմ. ‡Քաջասիրտ եղիր, ու ըմեր ժողովուրդին համար և մեր Աստուծոյն քաղաքներուն համար ուժով պատերազմինք, ու ‡Տէրը իր աչքին հաճոյ 13 երևցածը թող ընէ։ Եւ Յովաբ իր հետը եղող զօրքով Ասորիներուն մօտեցաւ, որ անոնց դէմ պատերազմ ընէ. ու անոնք 14 անոր առջևէն փախան։ Եւ Ամմոնի որդիքը Ասորւոց փախչիլը տեսնելով, անոնք ալ Աբեսսային առջևէն փախան, ու քաղաքը մտան։ Եւ Յովաբ Ամմոնի որդիներէն դարձաւ, ու Երուսաղէմ եկաւ։

Ն. Ք. Դ.Թ. Իրր 1040

‡ Ծն. լդ. 30. Եղ. ե. 21. Ա Թագ. ժգ. 4.

† Գլ. ը. 3. 5.

' Կամ՝ Տովբի մարդիկներէն. տես Դատ. ժա. 3. 5.

‡ Գլ. իգ. 8.

‡ Հմր 6.

† Կամ՝ Տովբ ու Մաաքայի մարդիկը

‡ Բ Օր. լա. 6.

ը Ա Թագ. դ. 9. Ա Կոր. ժգ. 13.

‡ Ա Թագ. գ. 18.

Իրր 1036

15 Երբոր Ասորիները տեսան որ իրենք Իսրայէլին առջևը կոտրուե- 16 ցան, մէկտեղ ժողվուեցան։ Ու Ադրաազար մարդ խրկեց, և գետին մէկալ կողմը եղող Ասորիները դուրս հանեց. ու Եղամ եկան. և անոնց առջևէն Ադրաազարին զօրագլուխը 17 ‡Սովբակը կ'երթար։ Ու երբոր Դաւիթին պատմեցին, անիկայ բոլոր Իսրայէլը ժողվելով, Յորդանանէն անցաւ, ու Եղամ հասաւ. և Ասորիները Դաւիթին դիմացը գունդերով շարուեցան, ու անոր հետ 18 պատերազմ ըրին։ Եւ Ասորիները Իսրայէլին առջևէն փախան. ու Դաւիթ՝ Ասորիներէն եօթը հարիւր կառք ու քառասուն հազար †ձիաւոր կոտորեց, ու անոնց զօրագլուխը Սովբակը զարկաւ, որ հոն մե- 19 ռաւ։ Եւ Ադրաազարին հպատակ

‡ Ա Մն. ժթ. 16.

† Ա Մն. ժթ. 18.

Ն․ Ք․ գ․Բ․ Իր 1036

ա Գլ․ Ը․ 6․

եղող բոլոր թագաւորները երբոր տեսան որ Իսրայէլին առջեւը յաղթուեցան, Իսրայէլին հետ հաշտութիւն ըրին, ու անոր ծառայ եղան. և ա Ասորիները անկէ ետքը Ամմոնի որդւոցը օգնելու կը վախնային ։

ԳԼ․ ԺԱ

1 Յովաբ՝ Ռաբբան պաշարած ատենը, Դաւիթ շնութիւն կ'ընէ Բերսաբէին հետ ։ 6 Դաւիթ իր ըրած շնութիւնը ծածկելու համար, Ուրիան բերել կու տայ. բայց անիկայ տուն երթալ չուզեր, ո՛չ գգաստութեան ատենը և ո՛չ գինովութեան ։ 14 Ուրիա իր մահուանը պատճառ ըլլալու նամակը Յովաբին կը տանի ։ 18 Յովաբ անոր մեռնելուն լուրը Դաւիթին կը ղրկէ ։ 26 Դաւիթ Բերսաբէն իրեն կնիկ կ'առնէ ։

Իր 1035

— գ Թագ․ Ի․ 22․ 26․ բ Մն․ Լգ․ 10․

բ Ա Մն․ Ի․ 1․

գ Օր․ Իբ․ 8․

դ Ծն․ ԼԴ․ 2․ Յոբ․ Լա․ 1․ Մատ․ Ե․ 28․

ե Գլ․ Իգ․ 39․

* Կամ՝ Ամիէլին․ Ա Մն․ Գ․ 5․

† Եբր․ Բեթսաբէն

զ Սաղ․ Ծա․ վերնագիր․ Յակ․ Ա․ 14․

է Ղև․ ԺԵ․ 19․ 28․ ԺԸ․ 19․

ը Ծն․ ԺԸ․ 4․ ԺԹ․ 2․

‡ Կամ՝ կերակուր բաժին

1 Ու հետեւեալ տարին՝ թագաւոր-
ներուն պատերազմի ելլելու ատե-
նը, բ Դաւիթ՝ Յովաբը ու անոր
հետ իր ծառաները ու բոլոր Իսրա-
յէլը ղրկեց, որոնք Ամմոնացիները
կոտորեցին, ու Ռաբբան պաշարե-
ցին. բայց Դաւիթ Երուսաղէմ
2 կը նստէր ։ Ու մէկ օր մը իրիկուան
դէմ Դաւիթ իր անկողինէն ելլելով՝
գ պալատին տանիքին վրայ կը պտը-
տէր, և տանիքին վրայէն դ մէկ
կնիկ մը տեսաւ որ կը լուացուէր,
ու այն կնիկը տեսքով խիստ գեղե-
3 ցիկ էր ։ Ու Դաւիթ մարդ ղրկեց,
ու այն կնկանը համար հարցուց.
ու մէկը ըսաւ. Ասիկայ ե Քետացի
Ուրիային կնիկը՝ *Եղիամին աղջիկը
4 †Բերսաբէն է ։ Ու Դաւիթ պատ-
գամաւորներ ղրկեց, ու զանիկայ
առաւ, ու երբոր ինքը անոր եկաւ,
զ Դաւիթ անոր հետ պառկեցաւ. ու
անիկայ է իր անմաքրութենէն նո-
րէն մաքրուած էր, ետքը ինքը իր
5 տունը գնաց ։ Ու կնիկը յղացաւ,
ու Դաւիթին լուր ղրկեց՝ ըսելով.
6 Ես յղի եմ ։ Ու Դաւիթ՝ Յովա-
բին հրաման ղրկեց, — ըսելով — Քե-
տացի Ուրիան ինծի ղրկէ ։ Յո-
վաբն ալ Ուրիան Դաւիթին ղրկե-
7 ց ։ Ու երբոր Ուրիան անոր ե-
կաւ, Դաւիթ Յովաբին ողջու-
թիւնը ու զօրքին ողջութիւնը ու
պատերազմին վիճակը հարցուց ։
8 Ու Դաւիթ Ուրիային ըսաւ. Տու-
նդ իջիր, ու ը ոտքերդ լուա ։ Ու
Ուրիա՝ թագաւորին պալատէն ե-
լածին պէս, անոր ետեւէն թագա-
9 ւորէն ‡ պարգեւ գնաց ։ Բայց Ու-
րիա իր տիրոջը բոլոր ծառաներուն
հետ՝ պալատին դուռը պառկեցաւ,
10 ու իր տունը չիջաւ ։ Ու Դաւի-
թին պատմեցին ու ըսին թէ՝ Ու-
րիան իր տունը չիջաւ ։ Ու Դաւիթ
Ուրիային ըսաւ. Դուն ճամբայէ
չե՞ս եկեր, ինչո՞ւ համար քու տունդ
11 չես իջներ ։ Ու Ուրիա ըսաւ Դա-
ւիթին. թ Տապանակը ու Իսրայէլը
ու Յուդան վրաններու մէջ կը նըս-
տին, և ժ իմ տէրս Յովաբը ու իմ
տիրոջս ծառաները բաց դաշտի
մէջ կը բանակին, ու ես ուտելու
ու խմելու և կնկանս հետ պառկե-
լու համար իմ տունս երթա՞մ.
դուն կենդանի ես, ու քու հոգիդ
կենդանի է՝ որ ես այս բանը չեմ
12 ըներ ։ Ու Դաւիթ Ուրիային ը-
սաւ. Այսօր ալ հոս մնացիր, ու
վաղը քեզ ղրկեմ ։ Ու Ուրիա այն
օրը ու հետեւեալ օրը Երուսաղէմի
13 մէջ մնաց ։ Ու Դաւիթ հրաւի-
րեց զանիկայ, որ անոր առջեւ կե-
րաւ խմեց. ու Դաւիթ ժա զանիկայ
գինովցուց. իսկ Ուրիա իրիկու-
նը ելաւ՝ ու ժբ իր տիրոջը ծառա-
ներուն քովը իր անկողինին մէջ
պառկեցաւ. բայց իր տունը չի-
14 ջաւ ։ Ու առաւօտուն՝ Դաւիթ
ժգ նամակ մը գրեց Յովաբին, և Ու-
15 րիային ձեռքովը ղրկեց ։ Ու նամա-
կին մէջը գրեց ու ըսաւ. Ուրիան
խիստ սաստիկ պատերազմին դի-
մացը դրէք, ու դուք անկէ քաշուե-
16 ցէք, ժդ որ զարնուի ու մեռնի ։ Ու
երբոր Յովաբ քաղաքը պաշարեց,
Ուրիան անանկ տեղ մը դրաւ՝ որ
հոն զօրաւոր մարդիկներ գտնուիլը
17 գիտէր ։ Ու քաղաքին մարդիկները
ելան, ու Յովաբին հետ պատե-
րազմ ըրին. և զօրքէն՝ Դաւիթին
ծառաներէն ինկան, ու Քետացի
18 Ուրիան ալ մեռաւ ։ Ու Յովաբ
պատգամաւոր մը ղրկեց, ու պատե-
րազմին բոլոր պարագաները Դաւի-
19 թին իմացուց ։ Ու պատգամա-
ւորին պատուիրելով՝ ըսաւ. Պա-
տերազմին բոլոր դիպուածները
20 թագաւորին պատմելէդ ետքը, թէ
որ թագաւորին բարկութիւնը ել-
լէ, ու քեզի ըսէ թէ՝ ինչո՞ւ պա-
տերազմելու համար քաղաքին մօ-
տեցաք. չէի՞ք գիտեր որ պարսպէն
21 նետ կը նետեն. ‖ Յերոբաաղին որ-
դին ¦ Աբիմելէքը ո՞վ մեռցուց. չէ՞
որ մէկ կնիկ մը պարսպին վրայէն
երկանաքարի կտոր մը նետեց անոր
վրայ, որ անիկայ Թեբեսի մէջ մե-
ռաւ. պարսպին ինչո՞ւ մօտեցաք.
այն ատենը դուն ըսէ. Քու ծա-
ռադ Քետացի Ուրիան ալ մեռաւ ։
22 Ու պատգամաւորը գնաց, ու Յո-
վաբին բոլոր իրեն պատուիրածը
23 Դաւիթին պատմեց ։ Ու պատգա-
մաւորը Դաւիթին ըսաւ. Այն մար-
դիկները մեր վրայ ուժովցան, ու
մեզի դէմ դաշտը ելան. բայց մենք
մինչեւ քաղաքին դուռը § հալածե-
24 ցինք զանոնք" ։ Ու աղեղնաւորնե-
րը պարսպին վրայէն քու ծառա-
ներուդ նետեր նետեցին, ու թա-

Ն․ Ք․ գ․Բ․ Իր 1035

թ Գլ․ Է․ 2․ 6․

ժ Գլ․ Ի․ 6․

ժա Ծն․ ԺԹ․ 33․ 35․

ժբ Հմր 9․

ժգ Տես Գ Թագ․ Իա․ 8․ 9․

ժդ Գլ․ ԺԲ․ 9․

‖ Եբր․ Յերուբեսեթ․ որ ըսել է՝ Ամօթալից բանը թող ջատագովութիւն ընէ․ տես Դատ․ Զ․ 32․

¦ Դատ․ Թ․ 53․

§ Եբր․ ունոնց վրայ էինք․

Ն. Ք. զՔ.
Իբր 1035

գաւորին ծառաներէն մէկ քանիները
մեռան, և քու ծառադ Քետացի
25 Ուրիան ալ մեռաւ։ Ան ատենը
Դաւիթ պատգամաւորին ըսաւ.
Յովաբին այսպէս ըսէ. Աս
բանը քու աչքերուդ դէշ չերևնայ.
քանզի սուրը երբեմն ասիկայ կ'ուտէ
ու երբեմն անիկայ. քաղաքին
վրայ պատերազմը սաստկացուր, և
զանիկայ փլցուր. ու դուն ալ քաջալերէ
26 զանիկայ։ Եւ Ուրիային
կնիկը իր էրկանը Ուրիային մեռնիլը
լսելով՝ իր էրկանը համար սուգ
27 ըրաւ։ Ու երբոր սուգը անցաւ,
Դաւիթ մարդ խրկեց, ու զանիկայ
իր տունը առաւ. և անիկայ [հ]անոր
կնիկը եղաւ, ու անոր որդի մը
ծնաւ։ Բայց Դաւիթին աս ըրած
բանը՝ Տէրոջը աչքերուն դէշ երևցաւ։

[հ] Գլ. ԺԲ. 9.

ԳԼ. ԺԲ

1 Նաթան՝ էգ գառնուկին առակը կը պատմէ, որով Դաւիթ կը ստիպուի ինքզինքը դատապարտել։ 7 Դաւիթ՝ Նաթանէն յանդիմանուելով՝ իր մեղքը կը խոստովանի, ու թողութիւն կը ստանայ։ 15 Դաւիթ՝ քանի որ իր տղան ողջ էր, անոր համար սուգ կ'ընէ ու կ'աղօթէ։ 24 Սողոմոն կը ծնանի, ու Յեդիդիա կ'անուանի։ 26 Դաւիթ՝ Ռաբբան կ'առնէ, ու անոր մէջ բնակող ժողովուրդը կը տանջէ։

Իբր 1034

1 Եւ Տէրը Նաթանը Դաւիթին
խրկեց. ու [ա]անոր եկաւ, ու [բ]անոր
ըսաւ. Մէկ քաղաքի մը մէջ
երկու մարդ կար, մէկը հարուստ
2 ու մէկալը աղքատ։ Հարուստը
խիստ շատ հօտեր ու արջառներ
3 ունէր, Բայց աղքատը ուրիշ բան
մը չունէր, միայն թէ էգ գառնուկ
մը, որ ծախու առեր էր, ու կը
սնուցանէր. և գառնուկը անոր
հետ ու անոր տղոցը հետ մէկտեղ
մեծցաւ. անոր պատառէն կ'ուտէր,
ու անոր գաւաթէն կը խմէր,
և անոր ծոցը կը պառկէր, ու անոր
4 աղջկան մը պէս էր։ Եւ ճամբորդ
մը եկաւ ան հարուստ մարդուն.
ան ալ խնայելով իր հօտերէն ու
արջառներէն առնելու, որ իրեն
եկող ճամբորդին կերակուր պատրաստելու,
հապա ան աղքատ մարդուն
էգ գառնուկը առաւ, ու զանիկայ
իրեն եկող մարդուն համար
պատրաստեց։
5 Ան ատենը Դաւիթին բարկութիւնը
ան մարդուն դէմ սաստիկ
բորբոքեցաւ, ու Նաթանին ըսաւ.
Տէրը կենդանի է որ՝ աս բանը ընող
մարդը [գ]մեռնելու արժանի է։
6 Եւ ան գառնուկը [դ]չորեքպատիկ
պիտի հատուցանէ. քանզի աս
բանը ըրաւ ու գութ չունեցաւ։
7 Ան ատենը Նաթան՝ Դաւիթին
ըսաւ. Ան մարդը դուն ես. Իսրայէլին

[ա] Սաղ. ԾԱ. ին վերնագիրը.
[բ] Տես Գլ. ԺԴ. 5. Գ. Թագ. Ի. 35-41. Ես. Ե. 3.
[գ] Ա. Թագ. ԻԶ. 16.
[դ] Ել. ԻԲ. 1. Ղուկ. ԺԹ. 8.

Տէր Աստուածը այսպէս
կ'ըսէ. [ե]Քեզ Իսրայէլի վրայ ես
թագաւոր օծեցի, ու քեզ Սաւուղին
8 ձեռքէն ես ազատեցի. Եւ
տիրոջդ տունը քեզի՝ ու տիրոջդ
կնիկները քու ծոցդ տուի, և Իսրայէլի
ու Յուդայի տունը քեզի
տուի. ու թէ որ քիչ երևնար,
քեզի *ասոնցմէ աւելի բաներ կու
9 տայի"։ [զ]Ինչու համար Տէրոջը
խօսքը [է]անարգեցիր, անոր աչքերուն
առջև չարութիւն ընելով.
[ը]Քետացի Ուրիան սրով մեռցուցիր,
ու անոր կնիկը քեզի կնիկ առիր, ու
զանիկայ Ամմոնի որդւոց սրովը
10 սպաննեցիր։ Եւ հիմա զիս անարգելուդ
համար, ու Քետացի Ուրիային
կնիկը քեզի կնիկ առնելուդ
համար, [թ]քու տունէդ սուրը յաւիտեան
11 պակաս պիտի չըլլայ։ Եւ
Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ահա ես քու
տունէդ՝ քեզի դէմ չարիք մը պիտի
հանեմ, ու [ժ]քու աչքերուդ առջև
քու կնիկներդ պիտի առնեմ, և
զանոնք քու դրացիիդ պիտի տամ.
ու անիկայ աս արևուն առջև
քու կնիկներուդ հետ պիտի պառկի։
12 Քանզի դուն ծածկաբար ըրիր.
[ի]բայց ես աս բանը բոլոր Իսրայէլին
առջև՝ ու արևուն առջև պիտի
13 ընեմ։ [լ]Եւ Դաւիթ Նաթանին
ըսաւ. [խ]Տէրոջը դէմ մեղք
գործեցի. ու Նաթան Դաւիթին
ըսաւ. Տէրն ալ [ծ]քու մեղքդ ներեց.
14 պիտի չմեռնիս։ Բայց որովհետև
աս բանով Տէրոջը թշնամիներուն
[կ]հայհոյութիւն ընելու առիթ
տուիր, անոր համար աս քեզի
ծնած տղան անշուշտ պիտի մեռնի։
15 Ու Նաթան իր տունը գնաց։
Եւ Տէրը զարկաւ ան մանուկը՝ որն
որ Ուրիային կնիկը Դաւիթին ծներ
էր. ու սաստիկ հիւանդացաւ։
16 Եւ Դաւիթ՝ մանուկին համար Աստուծոյ
աղաչեց. ու Դաւիթ ծոմ
պահեց, ու գնաց [հ]բոլոր գիշերը
17 գետնի վրայ պառկեցաւ։ Եւ անոր
տանը ծերերը անոր †քովը գացին",
որ զանիկայ գետնէն վերցընեն.
բայց անիկայ չուզեց, ու անոնց
18 հետ հաց չկերաւ։ Ու եօթներորդ
օրը մանուկը մեռաւ. և Դաւիթին
ծառաները՝ մանուկին մեռնիլը անոր
իմացընելու վախցան. քանզի
ըսին. Ահա քանի որ մանուկը ողջ
էր, անոր գրուցեցինք, ու անիկայ
մեր խօսքը մտիկ չըրաւ. և ի՞նչպէս
անոր ըսենք թէ՝ Մանուկը մեռաւ,
19 որ դէշ բան մը ընէ։ Բայց Դաւիթ
իր ծառաներուն շշունչը տեսնելով՝
իմացաւ որ մանուկը մեռեր
է. ու Դաւիթ իր ծառաներուն ըսաւ.
Մանուկը մեռա՞ւ. ու անոնք

Ն. Ք. զՔ.
Իբր 1034

[ե] Ա. Թագ. ԺԶ. 13.
* Եբր. այս ինչ ու այն ինչ բաները կ'աւելցնէի.
[զ] Տես Ա. Թագ. ԺԵ. 19.
[է] Թուոց. ԺԵ. 31.
[ը] Գլ. ԺԱ. 15. 16. 17. 27.
[թ] Ամով. Է. 9.
[ժ] Բ. Օր. ԻԸ. 30. Գլ. ԺԶ. 22.
[ի] Գլ. ԺԶ. 22.
[լ] Տես Ա. Թագ. ԺԵ. 24.
[խ] Գլ. ԻԴ. 10. Յոբ. Է. 20. Սաղ. ԼԲ. 5. ԾԱ. 4. Առակ. ԻԸ. 13.
[ծ] Գլ. ԻԴ. 10. Սաղ. ԼԲ. 1. Յոբ. Է. 21. Միք. Է. 18. Զաք. Գ. 4.
[կ] Ես. ԾԲ. 5. Եզեկ. ԼԶ. 20. 23. Հռով. Բ. 24.
[հ] Գլ. ԺԳ. 31.
† Եբր. վրան ելան.

Ն. Ք. ԴՔ. Իրր 1034

20 ըսին. Մեռաւ։ Ան ատենը Դա-
ւիթ գետնէն ելաւ, լուացուեցաւ,
յ Հռութ. Գ. 3։
[յ]օծուեցաւ, հանդերձները փոխեց,
ու Տէրոջը տունը մտնելով՝ [ւ]երկրը-
ւ Յոբ. Ա. 20։
պագութիւն ըրաւ. ետքը իր տու-
նը դարձաւ. և ուզեց, ու անոր
21 առջևը հաց դրին, ու կերաւ։ Եւ
ծառաները անոր ըսին. Աս ըրած
բանդ ի՞նչ պիտի ըլլայ. քանի որ
մանուկը ողջ էր, անոր համար ծոմ
պահեցիր ու լացիր. իսկ մանուկը
մեռածին պէս՝ ելար հաց կերար։
22 Եւ Դաւիթ ըսաւ. Քանի որ մանու-
կը ողջ էր, ծոմ պահեցի ու լացի.
ՙ Տես Եսա. Լը. 1. 5։ Յովն. Գ. 9։
[ՙ]քանզի ըսի. Ո՞վ գիտէ, գուցէ
Աստուած ինծի ողորմի, ու մանու-
23 կը առողջանայ։ Բայց հիմա անի-
կայ մեռած է, ինչո՞ւ համար ծոմ
պահեմ. միթէ ես կրնամ զանիկայ
ետ դարձնել. ես անոր պիտի եր-
ՙ Յոբ. Է. 8. 9. 10։
թամ, բայց [ՙ]անիկայ ինծի պիտի
24 չդառնայ։ Եւ Դաւիթ իր կնիկը
1033
Բերսաբէն մխիթարեց. ու անոր
քովը մտաւ, և անոր հետ պառկե-
յ Մատ. Ա. 6։
ցաւ. ու [յ]անիկայ որդի մը ծնաւ.
ու [ն]անոր անունը Սողոմոն դրաւ.
ն Ա Մն. Իբ. 9։
25 և Տէրը զանիկայ սիրեց։ Ու Նա-
թան մարգարէին ձեռքովը պատգամ
խրկեց. և անոր անունը՝ Տէրոջը
ՙ Եբ՝ Տէրոջը սիրելին։
համար [ՙ]Յեդիդիա կոչեց։
ւ Ա Մն. Ի. 1։
26 Ու [ւ]Յովաբ Ամմոնի որդւոցը
ՙ Բ Օր. Գ. 11։
[ՙ]Ռաբբային դէմ պատերազմ ըրաւ,
ու թագաւորանիստ քաղաքը ա-
27 ռաւ։ Եւ Յովաբ՝ Դաւիթին պատ-
գամաւորներ խրկեց, ու ըսաւ.
Ռաբբայի դէմ պատերազմ ըրի, ու
28 ջուրերուն քաղաքը առի. Եւ հիմա
մնացած ժողովուրդը ժողվէ, ու
քաղաքին դիմացը բանակ դիր, և
զանիկայ առ. չըլլայ որ քաղաքը ես
առնեմ, ու անոր վրայ իմ անունս
29 դրուի։ Ուստի Դաւիթ բոլոր ժո-
ղովուրդը ժողվեց, ու Ռաբբա
գնաց, և անոր դէմ պատերազմե-
ւ Ա Մն. Ի. 2։
30 լով՝ զանիկայ առաւ. [ւ]Ու անոնց
թագաւորին գլխէն թագը առաւ,
որ տաղանդ մը ոսկիի ծանրու-
թիւն ունէր պատուական քարե-
րով զարդարուած. և անիկայ Դաւի-
թին գլուխը դրուեցաւ. ու Դա-
ւիթ քաղաքէն խիստ շատ աւար ա-
31 ռաւ։ Եւ անոր մէջը եղած ժողո-
վուրդը հանեց, ու զանոնք սղոցնե-
րու ու երկաթէ կամնասայլներու ու
երկաթէ տապարներու տակ դրաւ.
և զանոնք աղիւսի փուռէ անցուց.
ու Ամմոնի որդւոցը բոլոր քաղաք-
ներուն այսպէս ըրաւ. ու Դաւիթ
բոլոր ժողովուրդով Երուսաղէմ
դարձաւ։

ԳԼ. ԺԳ

1 Ամնոն՝ Թամարին սիրահարելով, Յովնադաբին խրատովը զինքը հիւանդ կը ձևացընէ. ու զանիկայ բռնել տալով կը լլկէ. 15 ետքը ատելութեամբ մը զանիկայ դուրս հանել կու տայ։ 19 Աբիսողոմ՝ Թամարը կը մխիթարէ, և իր դիտաւորութիւնը ծածուկ կը պահէ. 23 ու երբոր իր ոչխարները ասրակտուր ընելու կ'երթայ, թագաւորին բոլոր որդւոցը առջևը Ամնոնը կը մեռցընէ։ 30 Դաւիթ լսելով որ իր բոլոր որդիները մեռցուած են, կը վշտանայ. ու Յովնադաբ զանիկայ կը մխիթարէ։ 37 Աբիսողոմ Թողմիին քովը Գեսուր կը փախչի։

Ն. Ք. ԴՔ. Իրր 1032

1 Ու անկէ ետքը՝ Դաւիթին որ-
ո Գլ. Գ. 2. 3։
դւոյն [ո]Աբիսողոմին մէկ գեղե-
ցիկ քոյրը կար, որուն անունը
բ Ա Մն. Գ. 9։
[բ]Թամար էր. ու զանիկայ Դաւի-
2 թին որդին Ամնոն սիրեց։ Եւ
Ամնոն՝ իր քրոջը Թամարին սիրոյն
համար հիւանդանալու չափ նեղա-
ցաւ. քանզի անիկայ կոյս աղջիկ
ըլլալուն համար, անոր բան մը ը-
նելը՝ Ամնոնին աչքերուն դժուար
3 կ'երևնար։ Եւ Ամնոն՝ Յովնադաբ
անունով բարեկամ մը ունէր, որ
գ Տես Ա Թագ. ԺԶ. 9։
անիկայ Դաւիթին եղբօրը [գ]Սա-
մայի որդին էր. ու Յովնադաբ
4 խիստ խորագէտ մարդ մըն էր։ Եւ
անոր ըսաւ. Ո՛վ թագաւորի տը-
ղայ, դուն ինչո՞ւ համար այդպէս
օրէ օր կը հալիս. պատճառը ինծի
չե՞ս յայտներ։ Ու Ամնոն անոր ը-
սաւ. Ես իմ եղբօրս Աբիսողոմին
քրոջը Թամարին սիրահարած եմ։
5 Եւ Յովնադաբ անոր ըսաւ. Անկո-
ղինիդ մէջը պառկէ, ու քեզ հիւանդ
ձևացուր. ու երբոր քու հայրդ
քեզ տեսնելու գայ, անոր ըսէ.
Կ'աղաչեմ՝ որ իմ քոյրս Թամարը
ինծի գայ, ու ինծի հաց կերցը-
նէ, ու իմ աչքերուս առջևը
կերակուր շինէ, որ տեսնեմ, ու
6 անոր ձեռքէն ուտեմ։ Եւ Ամնոն
պառկեցաւ, ու զինքը հիւանդ
ձևացուց. ու երբոր թագաւորը
զանիկայ տեսնելու եկաւ, Ամնոն՝
թագաւորին ըսաւ. Կ'աղաչեմ,
իմ քոյրս Թամարը թող գայ, ու
դ Ծն. Ժը. 6։
իմ աչքերուս առջևը [դ]երկու բլիթ
շինէ, ու անոր ձեռքէն ուտեմ։
7 Եւ Դաւիթ՝ Թամարին մարդ խըր-
կեց տունը՝ ըսելով. Ամնոն եղբօրդ
տունը գնա, ու անոր կերակուր շի-
8 նէ։ Եւ Թամար իր եղբօրը Ամնո-
նին տունը գնաց. ու անիկայ պառ-
կած էր. և ալիւրը խմորը առաւ
շաղեց, ու անոր աչքերուն առջևը
9 բլիթներ շինեց, ու եփեց. Եւ տա-
պակը առաւ, ու անոր առջևը
պարպեց. բայց անիկայ ուտել չու-
ե Ծն. ԽԵ. 1։
զեց. ու Ամնոն ըսաւ. [ե]Քովէս
ամէն մարդը դուրս հանեցէք. ու
ամէն մարդ անոր քովէն դուրս
10 ելան։ Եւ Ամնոն՝ Թամարին ը-
սաւ. Կերակուրը սենեակը ներս
բեր, որ ձեռքէդ ուտեմ։ Ու
Թամար շինած բլիթները առաւ,

Ն․ Ք․ Դ․Ք․
Իրր 1032

ու իր եղբօրը Ամնոնին՝ սենեակը
11 տարաւ ։ Եւ անոր մօտեցուց, որ
ուտէ ։ Իսկ Ամնոն Զզանիկայ բռնեց
12 ու անոր ըսաւ․ Եկո՛ւր քոյրս՝
ինծի հետ պառկէ ։ Եւ անիկայ
ըսաւ անոր․ Չէ՛, եղբայրս՝ Էզիս
մի՛ բռնադատեր․ քանզի ԸԻսրայէլի
մէջ այդպէս բան չըլլար․ աս
13 Թանզգամութիւնը մի՛ ըներ ։ Ու
ես իմ նախատինքս ո՞ւր տանիմ․
դուն ալ Իսրայէլի մէջ անզգամներուն
մէկուն պէս պիտի ըլլաս․ և
հիմա կ'աղաչեմ՝ թագաւորին զրուցէ,
Ժու անիկայ զիս քեզմէ
14 չարգիլեր ։ Բայց Ամնոն անոր խօսքը
մտիկ ընել չուզեց․ հապա անկէ
զօրաւոր ըլլալով, Իզանիկայ բռնադատեց,
ու անոր հետ պառկեցաւ ։
15 Ու ետքը Ամնոն զանիկայ խիստ շատ
ատեց․ անանկ որ՝ ունեցած ատելութիւնը՝
առջի ունեցած սէրէն
աւելի մեծ էր․ և Ամնոն անոր ը-
16 սաւ․ Ել՝ գնա ։ Ու անիկայ անոր
ըսաւ․ *Մի ըներ ատ բանը"․ զիս
վռնտելուդ չարութիւնը՝ մէկալ
ինծի ըրածէդ աւելի մեծ է․ բայց
17 Ամնոն անոր մտիկ ընել չուզեց ։ Եւ
իրեն ծառայութիւն ընող մանչը
կանչեց ու ըսաւ․ Ասիկայ քովէս
դուրս †հանէ, ու ետեւէն դուռը
18 կղպէ ։ (Եւ աղջկան վրայ Լբազմագոյն
պատմուճան մը կար, քանզի
թագաւորին կոյս աղջիկները
անանկ պատմուճան կը հագնէին ։)
Ու անոր ծառան զանիկայ
դուրս հանեց, ու ետեւէն դուռը
19 կղպեց ։ Եւ Թամար Խմոխիր
առաւ, ու իր գլխուն վրայ ցանեց,
ու իր վրայի բազմագոյն պատմուճանը
պատռեց, և Ծձեռքը իր գլխուն
վրայ դրաւ, ու լալով գնաց ։
20 Եւ անոր եղբայրը Աբիսողոմ անոր
ըսաւ․ Միթէ եղբայրդ Ամնոնը քեզի
հետ եղա՞ւ․ ու հիմա քոյրս՝
լո՛ւռ կեցիր․ ան քու եղբայրդ է․
ասիկայ սիրտդ մի՛ դներ․ և Թամար՝
իր եղբօրը Աբիսողոմին տունը
21 անմխիթար կը նստէր ։ Ու Դաւիթ
թագաւորը աս ամէն բաները
22 լսելով, խիստ ‡բարկացաւ ։ Եւ
Աբիսողոմ Ամնոնին հետ Կաղէկ
կամ գէշ խօսք մը չխօսեցաւ․ քանզի
Աբիսողոմ ՀԱմնոնը կ'ատէր՝ իր
քոյրը Թամարը ըլլելուն համար ։
23 Ու երկու տարի անցնելէն ետքը,
երբոր Աբիսողոմին ոչխարները՝ Եփրեմի
մօտ եղած Բաաղասորին մէջ
Ձասրակտուր կ'ընէին, Աբիսողոմ՝
թագաւորին բոլոր որդիները հրա-
24 ւիրեց ։ Եւ Աբիսողոմ՝ թագաւորին
գնաց ու անոր ըսաւ․ Ահա քու
ծառայիդ ոչխարները ասրակտուր
կ'ընեն․ շնորհք ըրէ, թագաւորը

Զ Ծն․ ԼԹ․ 12։
Է Ծն․ ԼԴ․ 2։
Ը Ղև․ ԺԸ․ 9, 11։ Ի․ 17։
Թ Ծն․ ԼԴ․ 7։ Դատ․ ԺԹ․ 23։ Ի․ 6։
Ժ Տես Ղև․ ԺԸ․ 9, 11։
Ի Օր․ ԻԲ․ 25։ Տես Գլ․ ԺԲ․ 11։
* Կամ՝ Պատճառ չկայ․
† Եբր․ Հանեցէք։
Լ Ծն․ ԼԷ․ 3։ Դատ․ Ե․ 30։ Սաղ․ ԽԵ․ 14։
Խ Յես․ Է․ 6։ Գլ․ Ա․ 2։ Յոբ․ Բ․ 12։
Ծ Երեմ․ Բ․ 37։
‡ Կամ՝ տրտմեցաւ։
Կ Ծն․ ԻԴ․ 50։ ԼԱ․ 24։
Հ Ղև․ ԺԹ․ 17, 18։
1030
Ձ Տես Ծն․ ԼԸ․ 12, 13։ Ա Թագ․ ԻԵ․ 4, 36։

ու անոր ծառաները՝ քու ծառայիդ
25 հետ երթան ։ Եւ թագաւորը Աբիսողոմին
ըսաւ․ Չէ՛, որդիս,
ամէնքս չերթանք, որ քու վրադ
ծանրութիւն չըլլանք․ ու զանիկայ
ստիպեց․ բայց Դաւիթ երթալ
26 չուզեց, ու զանիկայ օրհնեց ։ Եւ
Աբիսողոմ ըսաւ․ Եթէ ոչ՝ գոնէ
իմ եղբայրս Ամնոնը մեր հետը գայ․
ու թագաւորը անոր ըսաւ․ Անի-
27 կայ ինչո՞ւ քու հետդ երթայ ։ Բայց
Աբիսողոմ զանիկայ ստիպելուն
համար՝ Ամնոնը ու թագաւորին
բոլոր որդիները անոր հետը խրկեց ։
28 Եւ Աբիսողոմ իր մանչերուն պատուիրեց
ու ըսաւ․ Նայեցէ՛ք, երբոր
Ամնոնին Ղսիրտը գինիէն զուարթանայ,
ու ես ձեզի՝ Ամնոնը զարկէք
ըսեմ, զանիկայ մեռցուցէք․
մի՛ վախնաք․ Ճչէ՞ որ ես ձեզի հրամայեցի․
քաջասիրտ ու զօրաւոր
29 կտրիճներ եղէք ։ Եւ Աբիսողոմին
մանչերը՝ Աբիսողոմին պատուիրածին
պէս ըրին Ամնոնին․ ու թագաւորին
բոլոր որդիքը ոտք ելան,
և ամէն մէկը իր ջորին հեծնելով՝
30 փախան ։ Ու անոնք դեռ ճամբան
ըլլալով, Դաւիթին լուր բերին ու
ըսին․ Աբիսողոմ՝ թագաւորին բոլոր
որդիները մեռցուց, ու անոնցմէ
31 մէկը չմնաց ։ Եւ թագաւորը
ոտք ելաւ, Միր հանդերձները պատռեց,
ու Յգետինը պառկեցաւ․ ու
անոր բոլոր ծառաները հանդերձնին
պատռած անոր առջեւը կը կայ-
32 նէին ։ Ու Դաւիթին եղբօրը Սամային
որդին ՆՅովնադաբը պատասխան
տուաւ ու ըսաւ․ Իմ
տէրս չկարծէ որ բոլոր երիտասարդները՝
թագաւորին որդիները մեռցուցին․
քանզի մինակ Ամնոնը մեռած
է․ վասն զի աս բանը Աբիսողոմին
բերնովը որոշուած էր, անոր
քոյրը Թամարը ըլլած օրէն 'ի
33 վեր ։ Ու հիմա Շիմ թագաւոր
տէրս իր սրտին մէջ ատ բանը չդնէ,
կարծելով թէ՝ թագաւորին բոլոր
որդիքը մեռան․ քանզի մինակ Ամ-
34 նոնը մեռած է ։ ՈԵւ Աբիսողոմ
փախաւ ։ Ու երբոր դիտող պատանին՝
դէտը աչքերը վերցուց նայեցաւ,
տեսաւ որ իր ետեւէն լեռանը
քովէն խիստ շատ ժողովուրդ
35 կու գար ։ Ան ատենը Յովնադաբ՝
թագաւորին ըսաւ, Ահա՛ թագաւորին
որդիքը կու գան․ ծառայիդ
36 խօսքը եղաւ ։ Եւ անիկայ իր
խօսքը լմնցուցածին պէս, ահա՛
թագաւորին որդիքը եկան, ու
ձայներնին վերցուցին ու լացին․ և
թագաւորն ալ ու անոր բոլոր ծա-
37 ռաները մեծ լացով մը լացին ։ Իսկ
Աբիսողոմ փախաւ, ու Գեսուրի

Ն․ Ք․ Դ․Ք․
Իրր 1030

Ղ Դատ․ ԺԹ․ 6, 9, 22։ Հռութ․ Գ․ 7։ Ա Թագ․ ԻԵ․ 36։ Եսթ․ Ա․ 10։ Սաղ․ ՃԴ․ 15։
Ճ Յես․ Ա․ 9։
Մ Գլ․ Ա․ 11։
Յ Գլ․ ԺԲ․ 16։
Ն Հմր․ 3։
Շ Գլ․ ԺԹ․ 19։
Ո Հմր․ 38։

Ն. Ք. ԳԲ.
1030

թագաւորին՝ Ամիուդի որդւոյն
նԹողմիին գնաց. բայց Դաւիթ ամէն
օր իր որդւոյն համար սուգ կ՚ընէր։
38 Եւ Աբիսողոմ փախաւ, ու
ոԳեսուր գնաց, ու հոն իրեք տարի
39 մնաց։ Եւ Դաւիթ թագաւորը
Աբիսողոմին ելլելու չկը փափաքէր.
քանզի մեռնող Ամնոնին վրայով
պմխիթարուեր էր։

ն Գլ. գ. 3.
ո Գլ. ժգ. 23. 32. ժե. 8.
չ Սաղ. ձգ. 2.
պ Ծն. լը. 12.

ԳԼ. ԺԴ

1 Յովաբ՝ Թեկուացի կնիկ մը վարձքով կը բերէ, որ առակով մը Աբիսողոմը տուն դարձնելու համոզէ թագաւորին սիրտը. և Յովաբ զանիկայ Երուսաղէմ կը բերէ։ 25 Աբիսողոմին գեղեցկութիւնը, մազերը, ու անոր զաւակները։ 28 Երկու տարիէն ետև Աբիսողոմ՝ Յովաբին ձեռքը թագաւորին առջևը կը ներկայանայ։

1027

1 Եւ Շարուհեայի որդին Յովաբը
իմացաւ որ թագաւորին սիրտը
2 ռԱբիսողոմին վրայ է։ Ու Յովաբ՝
սԹեկուէ մարդ խրկեց, և անկէ իմաստուն
կնիկ մը բերել տուաւ, ու անոր
ըսաւ. Կաղաչեմ, քեզ սգաւոր
ձևացուր, վու սուգի հանդերձներ
հագիր, եղով մի օծուիր, ու
մեռելի մը համար շատոնցմէ սուգ
3 ընող կնկան մը պէս եղիր. Եւ
թագաւորին մտիր, ու անոր աս
կերպով խօսէ. և Յովաբ տանոր
4 բերանը խօսքեր դրաւ։ Ու ան
Թեկուացի կնիկը՝ թագաւորին
րմտաւ խօսելու համար". ու ցերեսի
վրայ գետինը իյնալով՝ անոր երկրպագութիւն
ըրաւ, ու ըսաւ.
5 Ով թագաւոր՝ ւօգնէ ինծի։ Եւ
թագաւորը անոր ըսաւ. Քեզի
ինչ եղաւ։ Ու կնիկը ըսաւ.
Ով, փես մէկ որբևարի կնիկ մըն
6 եմ, ու իմ էրիկս մեռած է. Եւ
քու աղախինդ երկու որդի ունէր.
ու երկուքը դաշտի մէջ իրարու
հետ ծեծկուեցան. և անոնց մէջը
հաշտեցընող մը չըլլալուն համար,
մէկը մէկալը զարկաւ, ու զանիկայ
7 մեռցուց։ Եւ ահա քբոլոր ազգատոհմը՝
քու աղախինիդ դէմ ոտք
ելան, ու ըսին. Իր եղբայրը մեռցընողը
տուր, որ զանիկայ մեռցընենք՝
իր մեռցուցած եղբօրը կենացը
համար, ու ժառանգն ալ կորսընցընենք.
և ինծի մնացած կայծը
պիտի մարեն, երկրիս վրայ էրկանս
անուանը ու մնացորդը չպահելով։
8 Եւ թագաւորը կնկանը ըսաւ.
Տունդ գնա, ու ես քեզի համար
9 կը պատուիրեմ։ Ու Թեկուացի
կնիկը թագաւորին ըսաւ. Ով
տէր իմ թագաւոր՝ օմեղքը իմ
վրաս ու իմ հօրս տանը վրայ ըլլայ,
ֆբայց թագաւորը ու անոր աթոռը
10 անպարտ ըլլայ։ Եւ թագաւորը
ըսաւ. Թէ որ քեզի բան մը ըսող

ռ Գլ. ժգ. 39.
ս Բ Մն. ժա. 6.
վ Տես Հռութ. գ. 3.
տ Հմր 19. Ել. դ. 15.
ր Եբր. խօսեցաւ.
ց Ա Թագ. ի. 41. Գլ. ա. 2.
ւ Տես Դ Թագ. զ. 26. 28.
փ Տես Գլ. ժբ. 1.
ք Թւ. լե. 19. Բ Օր. ժթ. 12.
օ Ծն. իէ. 13. Ա Թագ. իե. 24. Մատ. իէ. 25.
ֆ Գլ. գ. 28. 29. Գ Թագ. բ. 33.

ըլլայ, անիկայ ինծի բեր, ու մէյ
11 մըն ալ քեզի չդպչիր։ Եւ անիկայ
ըսաւ. Թագաւորը շնորհք ընէ,
իր Տէր Աստուածը յիշէ, ու
չթողու որ աարեան վրէժխնդիրները
շատնան ապականելու, որ իմ
որդիս մեռցընեն։ Եւ անիկայ ըսաւ.
բՏէրը կենդանի է որ քու
որդւոյդ գլխէն մազ մը գետինը պիտի
12 չիյնայ։ Ան ատենը կնիկը ըսաւ.
Թող քու աղախինդ իմ տիրոջս
թագաւորին մէկ խօսք մը
զրուցէ. ու անիկայ՝ Զրուցէ ըսաւ։
13 Եւ կնիկը ըսաւ. Ուրեմն գԱստուծոյ
ժողովուրդին վրայ ինչու համար
այդպէս բան կը մտածես. որովհետև
թագաւորը քանի որ դիր
աքսորածը ետ չդարձընէ, աս խօսքը
խօսելով յանցաւորի պէս
14 կ՚ըլլայ. Քանզի մենք ի հարկէ
պիտի մեռնինք, ու գետինը թափած
ջուրին կը նմանինք, որ եմէյ
մըն ալ մէկտեղ չժողվուիր. և Աստուած
ալ մարդուն հոգին չառներ,
հապա զմիջոցներ կը հնարէ, որ աքսորուածը
իրմէ աքսորուած չմնայ։
15 Ու հիմա ես անոր համար իմ թագաւոր
տիրոջս աս խօսքը ըսելու
եկայ. քանզի ժողովուրդը զիս
վախցուց. ու քու աղախինդ ըսաւ.
Հիմա թագաւորին հետ խօսիմ,
գուցէ թագաւորը իր աղախինին
16 խօսքը կատարէ. Որովհետև թագաւորը
մտիկ ընելով՝ իր աղախինը
պիտի ազատէ ան մարդուն ձեռքէն,
որ զիս ու իմ որդիս մէկտեղ
Աստուծոյ ժառանգութենէն ջնջել
17 կ՚ուզէ։ Եւ քու աղախինդ ըսաւ.
Իմ թագաւոր տիրոջս խօսքը մխիթարութիւն
պիտի ըլլայ. քանզի
իմ թագաւոր տէրս՝ էԱստուծոյ
հրեշտակի մը պէս է, — բարին ու
չարը կը հասկընայ. և քու Տէր
18 Աստուածդ քու հետդ ըէ։ Ու
թագաւորը պատասխան տուաւ,
ու կնկանը ըսաւ. Քեզի հարցընելու
բանս ինծմէ մի պահեր։
Ու կնիկը ըսաւ. Իմ
19 թագաւոր տէրս թող զրուցէ։ Եւ
թագաւորը ըսաւ. Արդեօք աս ամէն
բանիս մէջ Յովաբին ձեռքը
քեզի հետ է. ու կնիկը պատասխան
տուաւ ու ըսաւ. Ով տէր
իմ թագաւոր, քու անձդ կենդանի
է որ, իմ թագաւոր տիրոջս ըսած
բոլոր խօսքերէն՝ ընաւ մէկը աջ դին
կամ ձախ դին չկրնար խոտորիլ.
քանզի քու ծառադ Յովաբն է ինծի
պատուիրողը. ու աս թբոլոր
խօսքերը քու աղախինիդ բերանը
20 դնողը՝ անիկայ է. Աս խօսքիս ձևը
դարձընելու համար՝ քու ծառադ
Յովաբը աս բանը ըրաւ. ու իմ

Ն. Ք. ԳԲ.
1027

ա Թւ. լե. 19.
բ Ա Թագ. ժդ. 45. Գործ. իէ. 34.
գ Դատ. ի. 2.
դ Գլ. ժգ. 37. 38.
ե Յոբ. լդ. 15. Եբր. թ. 27.
զ Թւ. լե. 15. 25. 28.
է Հմր 20. Գլ. ժթ. 27.
ը Կամ՝ պիտի ըլլայ.
թ Հմր 3.

Ն. Ք. Ծ. 1027

Հմր 17. Գլ. ԺԹ. 27։

տէրս Աստուծոյ հրեշտակի մը պէս իմաստուն է՝ բոլոր երկրիս վրայ եղած բաները գիտնալու ։

21 Եւ թագաւորը Յովաբին ըսաւ. Ահա հիմա աս բանը ըրի. գնա՛, Աբիսողոմ պատանին ետ դարձուր ։ 22 Ան ատենը Յովաբ երեսի վրայ գետինը ինկաւ, ու անոր երկրպագութիւն ըրաւ, ու օրհնեց թագաւորը. և Յովաբ ըսաւ. Քու ծառադ այսօր գիտցաւ որ քու աչքերուդ առջևը շնորհք գտայ, ով տէր իմ թագաւոր. քանզի թագաւորը իր ծառային խօսքը կատարեց ։ 23 Ու Յովաբ ելաւ՝ Գեսուր գնաց, ու Աբիսողոմը Երուսաղէմ բերաւ ։ 24 Եւ թագաւորը ըսաւ. Թող իր տունը դառնայ, ու իմ երեսս չտեսնէ ։ Եւ Աբիսողոմ իր տունը դարձաւ, ու թագաւորին երեսը չտեսաւ ։

Գլ. ԺԳ. 37։
Ծն. ԽԳ. 3։ Գլ. Գ. 13։

25 Եւ բոլոր Իսրայէլին մէջ Աբիսողոմին պէս գեղեցիկ ու գովելի մարդ մը չկար. անիկայ ոտքին թաթէն մինչև գլխուն գագաթը արատ մը չունէր ։ 26 Ու երբոր իր մազերը կը կտրէր, (որովհետև տարին անգամ մը մազերը կը կտրէր, քանզի իր վրայ ծանրութիւն կ'ըլլար,) իր գլխուն մազերը կը կշռէր, — թագաւորական կշիռքով երկու հարիւր սիկղ կու գար ։ 27 Եւ Աբիսողոմին երեք տղայ՝ ու Թամար անունով մէկ աղջիկ մը ծնաւ. անիկայ գեղեցիկ կնիկ մըն էր ։

Ես. Ա. 6։
Տես Գլ. ԺԸ. 18։

28 Եւ Աբիսողոմ Երուսաղէմի մէջ լման երկու տարի նստաւ, ու թագաւորին երեսը չտեսաւ ։ 29 Եւ Աբիսողոմ՝ Յովաբին մարդ խրկեց, որ զանիկայ թագաւորին խրկէ. բայց անիկայ չուզեց անոր երթալ ։ Ու նորէն երկրորդ անգամ մարդ խրկեց. ու անիկայ երթալ չուզեց ։ 30 Ան ատենը Աբիսողոմ իր ծառաներուն ըսաւ. Տեսէք Յովաբին արտը՝ որ իմ արտիս մօտն է, ու անիկայ հոն գարի ունի, գացէք՝ զանիկայ կրակով այրեցէք ։ Եւ Աբիսողոմին ծառաները ան արտը կրակով այրեցին ։ 31 Ու Յովաբ ելաւ՝ Աբիսողոմին տունը գնաց, և անոր ըսաւ. Ինչու՞ համար քու ծառաներդ իմ արտս կրակով այրեցին ։ 32 Ու Աբիսողոմ՝ Յովաբին ըսաւ. Ահա քեզի մարդ խրկեցի՝ ու ըսի. Հոս եկուր, ու քեզ թագաւորին խրկեմ, որ ըսես թէ՝ Գեսուրէն ինչու՞ եկայ. իմ հոն ըլլալս ինծի աւելի աղէկ էր. և հիմա թագաւորին երեսը տեսնեմ. ու թէ որ իմ վրաս չարութիւն մը կայ, թող զիս մեռցնէ ։ 33 Եւ Յովաբ՝ թագաւորին գնաց, ու աս բանը անոր իմացուց. և անիկայ Աբիսողոմը կանչեց. ու թագաւորին քովը գնաց. և թագաւորին առջևը երեսի վրայ ինկաւ, ու մինչև գետինը երկրպագութիւն ըրաւ. ու թագաւորը Աբիսողոմը համբուրեց ։

Հմր 24։

Ն. Ք. Ծ. 1027

1025

Ծն. ԼԳ. 4։ ԽԵ. 15։ Ղու. ԺԵ. 20։

ԳԼ. ԺԵ

1 Աբիսողոմ անուշ խօսքերով և մարդասիրութիւն ցուցընելով, Իսրայէլի մարդոց սիրտերը իրեն կը դարձնէ ։ 7 Ուխտ մը կատարելու պատճառով հրաման կ'առնէ Քեբրոն երթալու. 10 ու հոն ապստամբութեան մեծ խորհուրդ մը կ'ընէ ։ 13 Դաւիթ աս լուրին վրայ Երուսաղէմէն կը փախչի ։ 19 Եթթի՝ Դաւիթէն զատուիլ չուզեր ։ 24 Սադովկ ու Աբիաթար՝ տապանակին հետ ետ կը խրկուին ։ 30 Դաւիթ ու իր ժողովուրդը լալով Ձիթենեաց լեռը կ'ելլեն ։ 31 Դաւիթ կը խնդրէ Աստուծմէ որ Աքիտոփելին խորհուրդը խափանուի ։ 32 Քուսի պատուէրներով ետ կը խրկուի ։

1024

Գլ. ԺԲ. 11։
Գ Թագ. Ա. 5։

1 Եւ ասկէ ետքը՝ Աբիսողոմ իրեն համար կառքեր, ձիեր ու իր առջևէն վազող յիսուն սուրհանդակ մարդ պատրաստեց ։ 2 Եւ Աբիսողոմ կանուխ կ'ելլէր, ու դրանը ճամբուն մէկ կողմը կը կայնէր. և Աբիսողոմ ամէն դատ ունեցող՝ ու դատաստանի համար թագաւորին եկող մարդը կը կանչէր ու կ'ըսէր. Դուն ո՞ր քաղաքէն ես. ու երբոր անիկայ՝ Ծառադ Իսրայէլի ցեղերուն մէկէն եմ կ'ըսէր, 3 Աբիսողոմ անոր կ'ըսէր. Նայէ, քու դատդ բանաւոր ու ուղիղ է. բայց թագաւորին կողմանէ քեզի մտիկ ընող չկայ ։ 4 Եւ Աբիսողոմ կ'ըսէր. Երանի թէ զիս աս երկրիս վրայ դատաւոր դնէին. ու ամէն վէճ կամ դատ ունեցող մարդը ինծի գար, և անոր իրաւունք ընէի ։ 5 Ու երբոր մէկ մարդ մը մօտենար անոր երկրպագութիւն ընելու, անիկայ ձեռքը կ'երկընցընէր, զանիկայ կը բռնէր ու կը համբուրէր ։ 6 Եւ Աբիսողոմ՝ դատաստանի համար թագաւորին եկող բոլոր Իսրայէլին այսպէս ընելով, Իսրայէլի մարդիկներուն սիրտը "իրեն դարձուց" ։

Դատ. Թ. 29։

Հռով. ԺԶ. 18։
Եբր. գողցաւ։

1023

Ըստ ոմանց՝ չորս

Ա Թագ. ԺԶ. 2։
Գլ. ԺԳ. 38։
Ծն. ԻԸ. 20. 21։

7 Ու քառասուն տարին լմննալէն ետքը՝ Աբիսողոմ ըսաւ թագաւորին. Շնորհք ըրէ, երթամ, ու Տէրոջը ըրած ուխտս Քեբրոնի մէջ կատարեմ. 8 քանզի ծառադ երբոր Ասորւոց Գեսուրը կը բնակէի, ուխտ ըրի ու ըսի. Թէ որ Տէր զիս Երուսաղէմ դարձնէ, Տէրոջը ծառայութիւն ընեմ ։ 9 Եւ թագաւորը անոր ըսաւ. Գնա խաղաղութեամբ ։ Ու անիկայ ելաւ Քեբրոն գնաց ։ 10 Եւ Աբիսողոմ Իսրայէլի բոլոր ցեղերուն լրտեսներ

խրկեց, ու ըսաւ. Փողին ձայնը լսելնուդ պէս՝ Աբիսողոմ Քեբրոնի մէջ թագաւոր եղաւ, ըսէք։ 11 Ու Աբիսողոմին հետ՝ Երուսաղեմէն երկու հարիւր մարդ գնաց հրաւիրուած. անոնք միամտութեամբ գացին, ու անոնցմէ բան մը չէին գիտեր։ 12 Եւ Աբիսողոմ զոհերը ըրած ատենը՝ Դաւիթին խորհրդականը Գեղոնացի Աքիտոփէլը իր Գեղոն քաղաքէն կանչել տուաւ. և դաւաճանութիւնը զօրացաւ, ու ժողովուրդը երթալով կը շատնար Աբիսողոմին քովը։

13 Եւ Դաւիթին լրաբեր մը եկաւ ու ըսաւ. Իսրայելի մարդիկներուն սիրտը Աբիսողոմին *հետ մէկ" 14 եղաւ։ Ան ատենը Դաւիթ՝ Երուսաղեմի մէջ իր հետը եղող բոլոր ծառաներուն ըսաւ. Ելէք փախչինք. քանզի Աբիսողոմին երեսէն մեզի ազատութիւն չկայ. շուտ ըրէք՝ գացէք, չըլլայ որ անիկայ շուտով մեզի հասնի, ու մեր վրայ չարիք հասցընէ, ու քաղաքը 15 սուրի բերնէ անցընէ։ Եւ թագաւորին ծառաները թագաւորին ըսին. Մեր տէր թագաւորը ինչ որ արժան համարի, ահա քու ծառաներդ պատրաստ ենք։

16 Ու ‖ թագաւորը և անոր † ետեւէն անոր բոլոր տունը ելաւ. ու թագաւորը իր հարճերէն տասը կնիկ թողուց, որ տանը մէջ պահպանու17թիւն ընեն։ Եւ թագաւորը ու անոր ետեւէն բոլոր ժողովուրդը ելաւ. ու անոնք հեռու ‡ տեղ մը 18 կայնեցան։ Եւ անոր բոլոր ծառաները ու բոլոր Քերեթիները և բոլոր Փելեթիները անոր քովէն կ'անցնէին. ու անոր հետը Գեթէն եկած բոլոր Գեթացիները՝ վեց հարիւր մարդ թագաւորին առջեւէն 19 կ'անցնէին։ Եւ թագաւորը Գեթացի Եթթիին ըսաւ. Ինչո՞ւ համար դուն ալ մեզի հետ պիտի երթաս. դարձիր, ու թագաւորին հետը նստէ. քանզի դուն օտարական ես. ու նաեւ եկած տեղդ պան20դուխտ ես։ Դուն երէկ եկար, ու այսօր ես քեզ տեղէդ խախտե՞մ, որ ինծի հետ երթաս. ահա ես կ'երթամ, ուր որ պիտի երթամ. դուն դարձիր, ու քու եղբայրներդ ալ դարձուր. ողորմութիւնը ու ճշմարտութիւնը քու հետդ ըլլայ։ 21 Ու Եթթի՝ թագաւորին պատասխան տուաւ, ու ըսաւ. Տէրը կենդանի է, ու իմ թագաւոր տէրս ալ կենդանի է, որ իմ թագաւոր տէրս ուր որ ըլլայ, թէ մահուան մէջ և թէ կենդանութեան մէջ՝ քու ծառադ ալ հոն 22 պիտի ըլլայ։ Եւ Դաւիթ՝ Եթթիին ըսաւ. Ուրեմն եկուր անցիր. ու Գեթացի Եթթին իր հետը եղող բոլոր մարդիկներովը ու բոլոր 23 ընտանիքներովը անցաւ։ Եւ բոլոր երկիրը մեծ ձայնով կու լար. ու բոլոր ժողովուրդը կ'անցնէր. և թագաւորը Կեդրոն հեղեղատէն կ'անցնէր. ու բոլոր ժողովուրդը դէպ 'ի անապատին ճամբան կ'անցնէին։

24 Եւ ահա Սադոկն ալ՝ ու անոր հետ բոլոր Ղեւտացիները Աստուծոյ ուխտին տապանակը կը տանէին. և Աստուծոյ տապանակը կայնեցուցին, ու մինչեւ որ բոլոր ժողովուրդը քաղաքէն ելաւ լմնցաւ, Աբիաթար ‖ զոհ կը մատուցա25նէր"։ Եւ թագաւորը Սադոկին ըսաւ. Աստուծոյ տապանակը քաղաքը դարձուր. թէ որ Տէրոջը առջեւ շնորհք գտնեմ, ան ատենը զիս ետ պիտի դարձընէ, ու զանիկայ ու անոր բնակարանը ինծի պիտի ցուցընէ։ 26 Բայց թէ որ ինծի այսպէս ըսէ. Քեզի չեմ հաւնիր. ահա ես հոս եմ. իր աչքին հաճոյ երեւցածին պէս թող 27 ընէ ինծի։ Եւ թագաւորը Սադոկ քահանային ըսաւ. Դուն տեսանող չե՞ս. խաղաղութեամբ քաղաքը դարձիր, ու քու որդիդ Աքիմաաս՝ ու Աբիաթարին որդին Յովնաթան՝ ձեր երկու որդիներ28ը ձեզի հետ։ Ահա ես անապատին դաշտերուն մէջ պիտի սպասեմ, մինչեւ որ ձեզմէ լուր մը առ29նեմ։ Եւ Սադոկ ու Աբիաթար՝ Աստուծոյ տապանակը Երուսաղեմ դարձուցին, ու անոնք հոն մնացին։

30 Եւ Դաւիթ Ձիթենեաց լեռնէն վեր կ'ելլէր, ու ելլելով կու լար. և գլուխը ծածկեր էր, ու անիկայ բոկոտն կը քալէր. և անոր հետ եղող բոլոր ժողովուրդն ալ՝ ամէնքը իրենց գլուխը ծածկեր էին, 31 ու լալով կ'ելլէին։ Եւ Դաւիթին պատմեցին ու ըսին. Աքիտոփէլը Աբիսողոմին հետ դաւաճանութիւն ընողներուն մէջն է։ Ու Դաւիթ ըսաւ. Ով Տէր՝ կ'աղաչեմ, Աքիտոփէլին խորհուրդը § խափանէ։ 32 Ու երբոր Դաւիթ ան բլուրը հասաւ, ուր որ Աստուծոյ երկրպագութիւն ըրաւ, ահա Արաքացի Քուսին հանդերձները պատռած ու գլխուն վրայ հող ցանած՝ զանիկայ 33 դիմաւորեց։ Եւ Դաւիթ անոր ըսաւ. Թէ որ իմ հետս գաս, ինծի 34 բեռ մը կ'ըլլաս. Բայց թէ որ քաղաքը դառնաս, ու Աբիսողոմին ըսես որ, Ով թագաւոր՝ ես քու ծառադ պիտի ըլլամ. առաջուց

Ն․ Ք․ ԳՔ․
1023

Ա Թագ․ Թ․ 13. Ժզ․ 3. 5.
Ծն․ Ի․ 5.
Սաղ․ Խա․ 9. Ծե․ 12. 13. 14.
Յես․ ԺԵ․ 51.
Սաղ․ Գ․ 1.
Հմր 6. Դատ․ Թ․ 3.
* Եբր․ ետեւէն
Գլ․ ԺԹ․ 9. Սաղ․ Գ․ ին վերնագիրը.
‖ Սաղ․ Գ․ ին վերնագիրը.
† Եբր․ ոտքը
Գլ․ Ժզ․ 21. 22.
‡ Եբր․ տուն
Գլ․ Ը․ 18.
Գլ․ ԺԸ․ 2.
Ա Թագ․ Իգ․ 13.
Հռութ․ Ա․ 16. 17. Առակ․ ԺԷ․ 17. ԺԸ․ 24.

Ն․ Ք․ ԳՔ․
1023

Յովհ․ ԺԸ․ 1.
Գլ․ Ժզ․ 2.
Թուոց․ Դ․ 15.
‖ Կամ՝ կ'ելլէր.
Սաղ․ Խգ․ 8.
Թուոց․ Ժդ․ 8. Գլ․ Իբ․ 20. Գ Թագ․ Ժ․ 9. Բ Մն․ Թ․ 8. Եսայ․ ԿԲ․ 4.
Ա Թագ․ Գ․ 18.
Ա Թագ․ Թ․ 9.
Տես Գլ․ ԺԷ․ 17.
Գլ․ ԺԷ․ 16.
Գլ․ ԺԹ․ 4. Եսթ․ Զ․ 12.
Եսայ․ Ի․ 2. 4.
Երեմ․ Ժգ․ 3. 4.
Սաղ․ Ծա․ 6.
Սաղ․ Գ․ 1. 2. Ծե․ 12. 13.
Գլ․ Ժզ․ 23. ԺԷ․ 14. 23.
§ Եբր․ յիմարեցո՛ւր
Գլ․ Ա․ 2.
Գլ․ ԺԹ․ 35.
Գլ․ Ժզ․ 19.

Ն. Ք. Դ.Ք. 1023

քու հօրդ ծառան էի, ու հիմա
քու ծառադ եմ. ան ատենը Աքի-
տոփէլին խորհուրդը ինծի համար
35 կրնաս ցրուել։ Ու ահա Սադովկ ու
Աբիաթար քահանաները հոն քեզի
հետ են. ու թագաւորին տունէն
ինչ որ լսես, ᵃՍադովկ ու Աբիա-
թար քահանաներուն պատմէ։
36 Ահա հոն ᵇանոնց երկու որդիները՝
Սադովկին որդին Աքիմաաս ու Ա-
բիաթարին որդին Յովնաթան՝ ի-
րենց հետ են. ու ամէն լսած խօս-
քերնիդ անոնց ձեռքովը ինծի ի-
37 մացրնէք։ Ու ᶜԴաւիթին բարե-
կամը Քուսի՝ քաղաքը մտաւ. ու
ᵈԱբիսողոմ ալ Երուսաղէմ ᵉմը-
տաւ։

ᵃ Գլ. ԺԷ. 15. 16.
ᵇ Վեր 27.
ᶜ Գլ. ԺԶ. 16. Ա Մն. ԻԷ. 33.
ᵈ Գլ. ԺԶ. 15.
ᵉ Կամ՝ կը մտնէր։

ԳԼ. ԺԶ.

1 Սիբա ընծաներով ու խորամանկութիւն բանեցընելով՝ իր տիրոջը ստացուածքին տէր կ'ըլլայ։ 5 Սեմէի՝ Բահուրիմի քովը Դաւիթը կ'անիծէ։ 9 Դաւիթ համբերութիւնով վրէժխնդիր չըլլար, ու ուրիշներն ալ վրէժխնդրութենէ կ'արգիլէ։ 15 Քուսի՝ Աբիսողոմին խորհրդակից կ'ըլլայ։ 20 Աքիտոփէլին խորհուրդը։

1 Ու ᵃերբոր Դաւիթ լերան գլու-
խէն քիչ մը անցեր էր, ահա
ᵇՄեմփիբոսթէին ծառան Սիբա
զանիկայ դիմաւորեց, հետը երկու
էշ համետուած, որոնց վրայ երկու
հարիւր հաց, հարիւր ողկոյզ չա-
միչ, ու հարիւր ᶜամառնային
պտուղ, ու տիկ մը գինի բեռ-
2 նաւորեր էր։ Ու թագաւորը Սի-
բային ըսաւ. Ասոնք ᵈի՞նչ պիտի
ընես։ Ու Սիբան ըսաւ. Էշերը
թագաւորին տանը համար է, որ
անոնց վրայ հեծնեն. և հացը ու ա-
մառնային պտուղները մանչերուն
համար է, որ ուտեն. ու գինին ալ
ᵉանապատին մէջը նուաղածներուն
3 համար է, որ խմեն։ Ու թագա-
ւորը ըսաւ. Հապա քու տիրոջդ
որդին ո՞ւր է։ ᶠՈւ Սիբա՝ թա-
գաւորին ըսաւ. Ահա անիկայ Ե-
րուսաղէմ կը նստի. քանզի ըսաւ
թէ՝ Այսօր Իսրայէլի տունը իմ
հօրս թագաւորութիւնը ինծի պի-
4 տի դարձնէ։ ᵍԱն ատենը թագա-
ւորը Սիբային ըսաւ. Ահա Մեմ-
փիբոսթէին ամէն ունեցածը քեզի
ըլլայ։ Ու Սիբա ըսաւ. Ով տէր
իմ թագաւոր՝ ʰշնորհակալ եմ.
թող քու առջևդ շնորհք գտնեմ։
5 Ու Դաւիթ թագաւորը մինչև
Բահուրիմ եկաւ. և ահա անկէ՝
Սաւուղին տանը ազգատոհմէն
Գերայի որդին Սեմէի անունով
մարդ մը ելաւ, ու ելլելով կ'անի-
6 ծէր. Ու Դաւիթին՝ ու Դաւիթ
թագաւորին բոլոր ծառաներուն
քար կը նետէր. ու բոլոր ժողո-
վուրդը, ու բոլոր զօրաւոր մար-

ᵃ Գլ. ԺԵ. 30. 32.
ᵇ Գլ. Թ. 2.
ᶜ Կամ՝ չորցած թուզ։
ᵈ Եբր. Ի՞նչ են քեզի։
ᵉ Գլ. ԺԵ. 23. ԺԷ. 29.
ᶠ Գլ. ԺԹ. 27.
ᵍ Առակ. ԺԸ. 13.
ʰ Եբր. Երկրպագութիւն կ'ընեմ.
ⁱ Գլ. ԺԹ. 16. Գ Թագ. Բ. 8. 44.

դիկները Դաւիթին աջ դին ու
7 ձախ դին էին։ Ու Սեմէի
անոր անէծք տուած ատենը՝ այս-
պէս կ'ըսէր. Ելի՛ր, ելի՛ր ով ա-
րիւնահեղ մարդ, ᵃով անօրէն
8 մարդ. Տէրը ᵇՍաւուղին տանը
բոլոր արիւնը ᶜքու վրադ դարձուց,
որ անոր տեղը թագաւոր եղար.
ու Տէրը թագաւորութիւնը քու
որդւոյդ Աբիսողոմին ձեռքը
տուաւ. և ահա քու չարիքդ քեզի
հասաւ. քանզի դուն արիւնահեղ
9 մարդ մըն ես։ Ու Շարուհեայի որ-
դին Աբեսսան՝ թագաւորին ըսաւ.
Աս ᵈմեռած շունը ինչո՞ւ համար
ᵉիմ տիրոջս թագաւորին անէծք
տայ. թող տուր անցնիմ, ու
10 անոր գլուխը առնեմ։ Բայց թա-
գաւորը ըսաւ. Ով Շարուհեայի
որդիք, ᶠդուք ինծի հետ ի՞նչ բան
ունիք. Թող տուէք որ այսպէս
անէծք տայ. քանզի ᵍՏէրը ըսաւ
անոր. Դաւիթը անիծէ. ու ʰո՞վ
կրնայ ըսել թէ, ինչո՞ւ համար
11 այդպէս ըրիր։ Ու Դաւիթ՝ Ա-
բեսսային ու իր բոլոր ծառանե-
րուն ըսաւ. Ահա ⁱիմ երանքէս
ելլող ʲորդիս իմ հոգիս կը փնտռ-
ռէ, ո՞ւր մնաց աս Բենիամինեանը.
թո՛ղ տուէք զանիկայ, որ անիծէ.
12 քանզի Տէրը ըսաւ անոր։ Գուցէ
Տէրը իմ ᵏնեղութեանս նայի. ու
աօրուան անոր տուած անէծքին
տեղը՝ Տէրը ինծի ˡբարիք հատու-
13 ցանէ։ Ու Դաւիթ իր մարդիկնե-
րուն հետ ճամբան կ'երթար, ու
Սեմէի դիմացէն լեռանը քովէն
կ'երթար, և անէծք տալով՝ քարեր
նետելով՝ ու հող ցանելով կ'եր-
14 թար։ Ու թագաւորը ու անոր
հետ եղող բոլոր ժողովուրդը յոգ-
նած եկան, ու հոն հանգչեցան։
15 Ու ᵐԱբիսողոմ ու բոլոր ժողո-
վուրդը՝ Իսրայէլի մարդիկը՝ Երու-
սաղէմ մտան. ու Աքիտոփէլ ա-
16 նոր հետն էր։ Ու երբոր ⁿԴաւի-
թին բարեկամը Արաքացի Քուսին
Աբիսողոմին քովը գնաց, Քուսի
ըսաւ Աբիսողոմին. Կեցցէ արքայ,
17 կեցցէ արքայ։ Ու Աբիսողոմ՝
Քուսիին ըսաւ. Բարեկամիդ վրայ
ունեցած սէրդ ասիկա՞յ է. ᵒինչո՞ւ
18 բարեկամիդ հետ չգացիր։ Ու Քու-
սի ըսաւ Աբիսողոմին. Չէ. հապա
Տէրոջը ու աս ժողովուրդին և Իս-
րայէլի բոլոր մարդիկներուն ընտ-
րածը ո՛վ որ ըլլայ, ես անորը պիտի
ըլլամ, ու անոր հետ պիտի նստ-
19 տիմ։ Մէկալ ալ՝ ᵖես որո՞ւն
ծառայութիւն պիտի ընեմ. անոր
որդւոյն չէ՞. ինչպէս որ քու հօրդ
առջևը ծառայեցի, անանկ ալ քու
առջևդ պիտի ըլլամ։

ᵃ Բ Օր. ԺԳ. 13.
ᵇ Տես Գլ. Ա. 16. Գ. 28. 29. Դ. 11. 12.
ᶜ Դատ. Թ. 24. 56. 57. Գ Թագ. Բ. 32. 33.
ᵈ Ա Թագ. ԻԴ. 15. Գլ. Թ. 8.
ᵉ Ել. ԻԲ. 28.
ᶠ Գլ. ԺԹ. 22. Ա Պետ. Բ. 23.
ᵍ Տես Գ Թագ. ԻԲ. 25. Ողբ. Գ. 38.
ʰ Հռով. Թ. 20.
ⁱ Ծն. ԺԵ. 4.
ʲ Գլ. ԺԲ. 11.
ᵏ Ծն. ԻԹ. 32. Ա Թագ. Ա. 11. Սաղմ. ԻԵ. 18.
ˡ Հռով. Ը. 28.
ᵐ Գլ. ԺԵ. 37.
ⁿ Գլ. ԺԵ. 37.
ᵒ Գլ. ԺԹ. 25. Առակ. ԺԷ. 17.
ᵖ Գլ. ԺԵ. 34.

Ն. Ք. Դ.Ք.
1023

20 Եւ Աբիսողոմ ըսաւ Աքիտոփէլին. Խորհուրդ բերէք՝ թէ ի՛նչ ընելու ենք։ 21 Ու Աքիտոփէլ ըսաւ Աբիսողոմին. Քու հօրդ †հարճերուն մտիր, որոնք անիկայ տանը պահպանութիւնը ընելու համար թողուց. ու երբոր բոլոր Իսրայէլը լսէ որ դուն քու հօրդ *ատելի եղար, այն ատենը բոլոր քեզի հետ եղողներուն ‡ձեռքերը պիտի ուժովնան։ 22 Ուստի տանիքին վրայ Աբիսողոմին համար վրան կանգնեցին. և Աբիսողոմ §բոլոր Իսրայէլին աչքերուն առջեւ իր հօրը հարճերուն մտաւ։ 23 Ու այն օրերը Աքիտոփէլին տուած խորհուրդը այնպէս էր, ինչպէս որ մէկը Աստուծոյ խօսքը հարցընէր. Աքիտոփէլին ամէն խորհուրդը՝ ¶թէ Դաւիթին քովը և թէ Աբիսողոմին քովը այնպէս էր։

† Գլ. ժե. 16. ի. 3.
* Ծն. լդ. 30. Ա Թագ. ժգ. 4.
‡ Գլ. բ. 7. Զաք. ը. 13.
§ Գլ. ժբ. 11. 12.
¶ Գլ. ժե. 12.

ԳԼ. ԺԷ.

1 Քուսիին յաջողակութեամբը Աքիտոփէլին խորհուրդը կը մերժուի՝ Աստուծոյ նախախնամութեանը համեմատ։ 15 Դաւիթին գաղտուկ կերպով լուր կը խրկուի։ 23 Աքիտոփէլ ինքզինքը կը կախէ։ 25 Ամեասի զօրավար կ'ըլլայ։ 27 Մահանայիմի մէջ Դաւիթին պաշար կը բերեն։

1 Եւ Աքիտոփէլ ըսաւ Աբիսողոմին. Հիմա տասուերկու հազար մարդ ընտրեմ ու ելլեմ, և աս գիշեր Դաւիթին ետեւէն իյնամ։ 2 Ու անիկայ քանի որ ‖յոգնած ու ձեռքերը թուլցած է, անոր վրայ հասնիմ, ու վախցընեմ զանիկայ, որ անոր հետ եղող ժողովուրդը փախչի. ու ¶միայն թագաւորը զարնեմ։ 3 Այսպէս բոլոր ժողովուրդը քեզի պիտի դարձընեմ. քանզի քու փնտռած մարդդ [illegible]՝ ամէնը ձեռքդ անցած կը սեպուի. ու բոլոր ժողովուրդը խաղաղութեան մէջ կ'ըլլայ։ 4 Եւ աս խօսքը Աբիսողոմին աչքին, ու Իսրայէլի բոլոր ծերերուն աչքին *հաճոյ երեւցաւ։

5 Եւ Աբիսողոմ ըսաւ. Հիմա Արաքացի Քուսին ալ կանչեցէք, †որ անոր խորհուրդն ալ լսենք։ 6 Ու երբոր Քուսի՝ Աբիսողոմին քովը եկաւ, Աբիսողոմ անոր հետ խօսեցաւ ու ըսաւ. Աքիտոփէլը ասանկ բան մը ըսաւ. արդեօք անոր խօսքը ‡ընե՞նք՝ թէ չէ, դուն խօսէ։ 7 Եւ Քուսի՝ Աբիսողոմին ըսաւ. Աքիտոփէլին տուած խորհուրդը աս անգամ աղէկ չէ։ 8 Եւ Քուսի ըսաւ. Դուն գիտես որ քու հայրդ ու անոր մարդիկները զօրաւոր են. ու §սրտերնին այրած է, դաշտի մէջ ‖ձագերը կորսնցուցած արջու պէս. և քու հայրդ պատերազմող մարդ մըն է, ու գիշերը ժողովուրդին հետ չկենար։ 9 Եւ հիմա անիկայ կամ փոսի մը մէջ՝ կամ ուրիշ տեղ մը պահուած է. ու թէ որ առջի անգամ ատոնցմէ իյնալու ըլլան, ամէն լսող պիտի ըսէ թէ՝ Աբիսողոմին ետեւէն գացող ժողովուրդը կոտորուեր է. 10 Այն ատենը առիւծի պէս սիրտ ունեցող զօրաւոր մարդը անգամ բոլորովին *պիտի թուլնայ. քանզի բոլոր Իսրայէլը գիտէ որ քու հայրդ զօրաւոր է, ու անոր հետ եղողները ուժի տէր մարդիկներ են։ 11 Աս պատճառաւ ես քեզի խորհուրդ կու տամ՝ որ բոլոր Իսրայէլը †Դանէն մինչեւ Բերսաբէէ՝ ‡ծովեզերքը եղող աւազին պէս բազմութեամբ քու քովդ ժողվուին. դուն ալ անձամբ անոնց մէջը պատերազմի երթաս։ 12 Եւ այսպէս անոր վրայ երթանք՝ անիկայ ուր տեղ որ գտնուի, ու անոր վրայ հասնինք՝ ինչպէս որ ցօղը գետնի վրայ կ'իջնէ, և անիկէ ու անոր հետ եղող բոլոր մարդիկներէն մէկը ողջ չմնայ։ 13 Եւ թէ որ քաղաքի մը մէջ գոցուի, այն քաղաքը՝ բոլոր Իսրայէլը չուաններ տանի. ու զանիկայ մինչեւ հեղեղատը քաշենք. այնպէս որ՝ հոն մէկ պզտիկ քար մը անգամ չմնայ։ 14 Եւ Աբիսողոմ ու բոլոր Իսրայէլի մարդիկները ըսին. Արաքացի Քուսիին խորհուրդը Աքիտոփէլին խորհուրդէն աղէկ է։ Քանզի §Տէրը Աքիտոփէլին աղէկ խորհուրդը ցրուելու հրաման տուեր էր, որ Տէրը Աբիսողոմին վրայ չարիք հասցնէ։

15 ¶Եւ Քուսի՝ Սադովկ ու Աբիաթար քահանաներուն ըսաւ. Աքիտոփէլը՝ Աբիսողոմին ու Իսրայէլի ծերերուն այս ինչ խորհուրդը տուաւ. ես ալ այս ինչ խորհուրդը տուի։ 16 Հիմա շուտով մարդ խրկեցէք, ու Դաւիթին իմացուցէք՝ ու ըսէք. Գիշերը *անապատին դաշտերուն մէջ մի կենար, հապա շուտով անցիր. չըլլայ որ թագաւորը ու անոր հետ եղող բոլոր ժողովուրդը ‖յանկարծ զարնուին։ 17 †Եւ Յովնաթան ու Աքիմաաս ‡Ռովգելի աղբիւրին քովը կայներ էին. քանզի չէին կրնար քաղաքը մտնել ու երեւնալ. և աղախինը գնաց ու անոնց պատմեց. և անոնք գացին ու Դաւիթ թագաւորին իմացուցին։ 18 Եւ մանչ մը տեսաւ զանոնք, ու Աբիսողոմին պատմեց. բայց անոնք երկուքը մէկտեղ շուտով գացին, ու §Բահուրիմ մէկ մարդու մը տունը մտան. և անիկայ իր գաւիթին մէջը ջրհոր մը ունէր. ու անոնք հոն իջան։ 19 Եւ ¶կնիկը մէկ ծածկոց մը

‖ Տես. Բ Օր. իե. 18. Գլ. ժզ. 14.
¶ Զաք. ժգ. 7.
* Եբր. ուղիղ. Ա Թագ. ժը. 20.
† Եբր. ու ինչ որ կայ անոր բերանը
‡ Կամ՝ ընե՞նք. թէ չէ՝ դուն խօսէ.
§ Դատ. ժը. 25.
‖ Ովս. ժգ. 8.

Ն. Ք. Դ.Ք.
1023

* Յես. բ. 11.
† Դատ. ի. 1.
‡ Ծն. իբ. 17.
§ Գլ. ժե. 31. 34.
¶ Գլ. ժե. 35.
* Գլ. ժե. 28.
‖ Եբր. կլլուին.
† Գլ. ժե. 27. 36.
‡ Յես. ժե. 7. ժը. 16.
§ Գլ. ժզ. 5.
¶ Յես. բ. 6.

Ն. ք. զՔ.
1023

առաւ, ջրհորին բերնին վրայ փռեց.
ու անոր վրայ ձաւար տարածեց,
20 ու բանը չհասկցուեցաւ. Եւ Ա-
բիսողոմին ծառաները այն կնկանը
տունը մտան, ու ըսին. Աքիմաա-
ս ու Յովնաթանը ո՞ւր են։ Եւ
‡ կնիկը անոնց ըսաւ. * Ջուրին
անդիի կողմը անցան։ Ու անոնք
փնտռեցին ու չգտան, ու Երուսա-
21 ղէմ դարձան։ Եւ անոնց երթա-
լէն ետքը՝ ջրհորէն ելան, ու գացին
Դաւիթ թագաւորին իմացուցին.
և Դաւիթին ըսին. § Ելէք, ու
շուտով ջուրէն անցէք. քանզի
Աքիտոփէլը ձեզի համար ասանկ
22 խորհուրդ մը ըրաւ։ Եւ Դաւիթ
ու անոր հետ եղող բոլոր ժողո-
վուրդը ելան՝ ու Յորդանանէն ան-
ցան. ու մինչև առաւօտեան լոյսը
Յորդանանէն չանցած մարդ մը չը-
մնաց։

23 Եւ Աքիտոփէլ երբոր տեսաւ որ
իր խորհուրդը չկատարուեցաւ, իր
իշուն համետը դրաւ, ու ելաւ ˣ իր
քաղաքը ու իր տունը գնաց. և
ˠ իր տանը համար պատուէր տուաւ,
ու ʰ ինքզինքը խեղդեց ու մեռաւ, և
իր հօրը գերեզմանը թաղուեցաւ։
24 Եւ Դաւիթ ⁱ Մանայիմը հասաւ։
Աբիսողոմն ալ բոլոր Իսրայէլի մար-
դիկներուն հետ Յորդանանէն ան-
25 ցաւ։ Եւ Աբիսողոմ՝ Յովաբին
տեղը՝ Ամեսային դրաւ զօրքին վը-
րայ. ու Ամեսային՝ Յեթեր անու-
նով † Իսրայելացիի մը որդի էր, որ
անիկայ Յովաբին մօրը Շարուհեա-
յին քոյրը՝ Նաասին աղջիկը ʲ Աբի-
26 գեան առեր էր։ Եւ Իսրայէլը Ա-
բիսողոմին հետ՝ Գաղաադու երկրին
մէջ բանակեցաւ։

27 Ու երբոր Դաւիթ Մանայիմը
եկաւ, Ամոնի որդւոցը Ռաբբայէն
ᵏ Նաասի որդին Սոբին, ու Լադա-
բարէն ˡ Ամիէլի որդին Մաքիրը, և
Ռողելիմէն ᵐ Գաղաադացի Բերզե-
28 լին՝ Անկողիններ, կոնքեր, հողէ
ամաններ, ցորեն, գարի, ալիւր,
ու բոհրած ցորեն, ու բակլայ, և
29 ոսպ, ու բոհրած ոլոռ, Ու մեղր,
և կոգի, ու ոչխարներ, և կովու
պանիր, Դաւիթին ու անոր հետ
եղող ժողովուրդին բերին որ ու-
տեն. քանզի ըսին. Ժողովուրդը
ⁿ անապատին մէջ անօթի՝ յոգնած
ու ծարաւած է։

‡ Տես Եւ. ա. 19. Յես. բ. 4. 5.
* Եբր. Ջուրի առուին
§ Վեր 15. 16.
ˣ Գլ. ժե. 12.
ˠ Դ Թագ. ի. 1.
ʰ Մատ. իէ. 5.
ⁱ Ծն. լբ. 2. Յես. ժգ. 26. Գլ. բ. 8.
† Կամ՝ Իսմայելացիի. տես Ա Մն. բ. 17.
ʲ Ա Մն. բ. 16. 17.
ᵏ Տես Գլ. ժ. 1. ժբ. 30.
ˡ Գլ. թ. 4.
ᵐ Գլ. ժթ. 31. 32. Գ Թագ. բ. 7.
ⁿ Գլ. ժզ. 2.

ԳԼ. ԺԸ.

1 Դաւիթ՝ պատերազմի գացող զօրքերը աչքէ անցընելով՝ անոնց պատուէր կու տայ իր որդւոյն Աբիսողոմին համար։ 6 Իսրայելացիք Եփրեմի անտառին մէջ չարաչար կը զարնուին։ 9 Աբիսողոմ բեւեկնիէ մը կախուելով՝ Յովաբէն կը մեռցուի, ու փոսի մը մէջ կը ձգուի։ 18 Աբիսողոմին արձանը։ 19 Աքիմաաս և Քուսի՝ Դաւիթին լուր կը բերեն։ 33 Դաւիթ Աբիսողոմին համար սուգ կ'ընէ։

1 Եւ Դաւիթ իր հետը եղող զօրքը
համրեց, ու անոնց վրայ հա-
զարապետներ ու հարիւրապետներ
2 դրաւ։ Եւ Դաւիթ զօրքին եր-
րորդ մասը՝ Յովաբին ձեռքը, ու
երրորդ մասը՝ Յովաբին եղբօրը
Շարուհեան Աբեսային ձեռքը,
ᵒ ու երրորդ մասը՝ Գեթացի Եթ-
թիին ձեռքը յանձնեց. և թագա-
ւորը ժողովուրդին ըսաւ. Անպատ-
ճառ ես ալ ձեզի հետ պիտի ելլեմ։
3 ᵖ Բայց ժողովուրդը ըսաւ. Մի ել-
լեր. քանզի թէ որ մենք փախչելու
ըլլանք, անոնք մեզի համար հոգ չեն
ըներ. ու թէև կէսերնիս մեռնի,
անոնք զանիկայ բանի մը տեղ չեն
դներ. բայց դուն մեր տասը հա-
զարին չափ ես. ու հիմա աղէկ
ան է որ, դուն մեզի քաղաքէն օգ-
4 նութիւն ընես։ Եւ թագաւորը
անոնց ըսաւ. Ձեր աչքերուն հաճոյ
երեւցածը պիտի ընեմ. ու թագա-
ւորը դրանը քով կայնեցաւ, և բո-
լոր զօրքը հարիւրներով ու հազար-
5 ներով կ'ելլէին։ Ու թագաւորը
Յովաբին և Աբեսային ու Եթթի-
ին պատուիրելով ըսաւ. Ինծի հա-
մար Աբիսողոմ պատանիին խնայե-
ցէք։ ᑫ Ու երբոր թագաւորը Ա-
բիսողոմին համար բոլոր զօրավար-
ներուն պատուիրեց, բոլոր զօրքե-
րը լսեցին։

6 Եւ զօրքը դաշտը ելաւ Իսրայէ-
լին դէմ դնելու համար. ու պա-
տերազմը ʳ Եփրեմի անտառին մէջը
7 եղաւ։ Եւ հոն Իսրայէլին զօրքերը՝
Դաւիթին ծառաներուն առջեւ
յաղթուեցան. ու հոն այն օրը մեծ
կոտորած եղաւ, — քսան հազար
8 մարդ ինկաւ։ Եւ հոն պատերազմը
բոլոր երկրին վրայ տարածուեցաւ,
ու այն օրը անտառը՝ սուրին ջար-
դածէն աւելի ժողովուրդ ջարդեց։
9 Եւ Աբիսողոմ՝ Դաւիթին ծառա-
ներուն հանդիպեցաւ. ու Աբիսո-
ղոմ ջորիի վրայ հեծեր էր. և ջորին
մեծ բեւեկնիի մը թաւ ոստերուն
տակը մտաւ. ու անոր գլուխը
բեւեկնիէն բռնուեցաւ, ու երկինքի
ու երկրի մէջ կախուած մնաց. և
10 ջորին տակէն անցաւ գնաց։ Ու
մէկ մարդ մը զանիկայ տեսնելով՝ Յո-
վաբին պատմեց, ու ըսաւ. Ահա
Աբիսողոմը բեւեկնիէ մը կախուած
11 տեսայ։ Եւ Յովաբ իրեն լուր բե-
րող մարդուն ըսաւ. Որովհետեւ
զանիկայ տեսար, ինչո՞ւ համար զա-
նիկայ հոն գետինը չզարկիր. ան ա-
տենը քեզի տասը սիկղ արծաթ ու
12 մէկ գօտի մը կու տայի։ Եւ այն
մարդը Յովաբին ըսաւ. Թէ որ իմ

Ն. ք. զՔ.
1023

ᵒ Գլ. ժե. 19.
ᵖ Բ Գլ. իա. 17.
ᑫ Վեր 12.
ʳ Յես. ժէ. 15. 18.

Ն · Ք · Ք ·
1023

Ե Հմր 5 ։

*Կամ՝ Ինծի համար

†Եբր · իմ կեանքիս դէմ անիրաւութիւն ըրած պիտի ըլլայի ·

ափս Հազար սիկղ կշիռքով ալ արծաթ դրուէր , թագաւորին որդւոյն ձեռքս չէի երկնցըներ · Քանզի մենք լսեցինք , երբոր թագաւորը քեզի ու Աբեսային ու Եթթիին պատուիրեց՝ ըսելով · *Ամէն մէկերնիդ" Աբիսողոմ պա-
13 տանիին հոգ տարէք · Եթէ ոչ՝ †պարապ տեղը իմ կեանքս վտանգի մէջ պիտի դնէի" · քանզի ընաւ բան մը թագաւորէն գաղտուկ չմնար · ու դուն ալ ինծի դէմ պիտի կենա-
14 յիր ։ Եւ Յովաբ ըսաւ · Ես քու առջեդ այսպէս ժամանակ չեմ անցըներ · ու իր ձեռքը իրեք նետ առաւ , ու անոնցմով Աբիսողոմին սիրտը խոցեց , որ անիկայ տակա-
15 ւին բեւեկնիին վրայ ողջ էր ։ Եւ Յովաբին զինակիրները տասը մանչ չորս կողմը պաշարելով՝ Աբիսողոմը զարկին , ու զանիկայ մեռ-
16 ցուցին ։ Եւ Յովաբ փող հնչեցուց , ու զօրքը՝ Իսրայէլը հալածելէն ետ դարձաւ · քանզի Յովաբ
17 զօրքը զսպեց ։ Ու Աբիսողոմը առին , և զանիկայ անտառին մէջը մէկ մեծ փոսի մը մէջ նետեցին , ու §անոր վրան խիստ մեծ քարակոյտ մը դիզեցին · և բոլոր Իսրայէլը փախաւ՝ ամէն մէկը իր վրանը ։

§Յես · է · 26 ։

18 Եւ Աբիսողոմ իր կենդանութեան ատենը մէկ արձան մը առեր էր , ու զանիկայ իրեն համար ‖թագաւորի հովիտին մէջը կանգներ էր , ըսելով թէ՝ ¶Որդի չունիմ որ իմ անուանս յիշատակը պահէ · ու ան արձանը իր անունովը կոչեր էր , որ անիկայ մինչև աս օրս՝ Աբիսողոմին ‡արձանը կ'ըսուի ։

‖Ծնն · ժդ · 17 ։

¶Տես Գլ · ժդ · 27 ։

‡Եբր · ձեռքը

19 Եւ Սադովկի որդին Աքիմաաս ըսաւ · Հիմա վազեմ , ու թագաւորին աւետիս տանիմ , որ Տէրը անոր իրաւունք ըրաւ , զանիկայ իր թշնամիներուն ձեռքէն ազատեց ։
20 Ու Յովաբ անոր ըսաւ · Դուն այսօր աւետիս տանող մարդ չես · դուն մէկ ուրիշ օր մը աւետիս տար , բայց այսօր աւետիս մի տանիր · քանզի թագաւորին որդին մեռաւ ։
21 Եւ Յովաբ՝ Քուշիին ըսաւ · Գնա՛ տեսածդ թագաւորին պատմէ · ու Քուշի՝ Յովաբին երկրպագութիւն
22 ըրաւ , և վազելով գնաց ։ Ու Սադովկին որդին Աքիմաաս նորէն Յովաբին ըսաւ · Ինչ և իցէ հրաման տուր՝ որ ես ալ Քուշիին ետևէն վազեմ ։ Ու Յովաբ ըսաւ · Ինչո՞ւ վազես՝ որդիս , որովհետև
23 աւետիս մը չունիս տանելու ։ Եւ անիկայ ըսաւ · ինչ և իցէ վազեմ · ու անոր ըսաւ · Վազէ ։ Եւ Աքիմաաս դաշտին ճամբովը վազեց ,
24 ու Քուշիէն անցաւ ։ Եւ Դաւիթ երկու դռներուն մէջը կը նստէր · ու ‖դէտը դրանը տանիքին վրայ դէպ 'ի պարիսպը գնաց , և աչքերը վերցընելով տեսաւ որ՝ ահա մէկ
25 մարդ մը մինակ կը վազէր ։ Ան ատենը դէտը բարձր ձայնով թագաւորին իմացուց · ու թագաւորը ըսաւ · Թէ որ մինակ է , անոր բերանը աւետիս կայ ։ Ու անիկայ
26 կու գար ու կը մօտենար ։ Եւ դէտը մէկ ուրիշ վազող մարդ մը տեսաւ · ու դէտը դռնապանին բարձր ձայնով ըսաւ · Ահա մէկ ուրիշ մարդ մըն ալ մինակ կը վազէ ։ Եւ թագաւորը ըսաւ · Ան ալ աւե-
27 տաւոր է ։ Ու դէտը ըսաւ · Առջինին ընթացքը՝ Սադովկի որդւոյն Աքիմաասին ընթացքին պէս կ'երևնայ ինծի ։ Եւ թագաւորը ըսաւ · Անիկայ բարի մարդ է , ու բարի ա-
28 ւետիսով կու գայ ։ Եւ Աքիմաաս պոռալով՝ ըսաւ թագաւորին · Ողջոյն · ու երեսի վրայ գետինը ինկաւ՝ երկրպագութիւն ըրաւ թագաւորին , ու ըսաւ · Օրհնեալ ըլլայ քու Տէր Աստուածդ , որ իմ տիրոջս թագաւորին դէմ ձեռք վերցընողները իր ձեռքը մատնեց ։
29 Եւ թագաւորը ըսաւ · Աբիսողոմ պատանին ո՞ղջ է ։ Ու Աքիմաաս ըսաւ · Երբոր Յովաբ՝ թագաւորին ծառան ու զիս քու ծառադ խրկեց , մէկ մեծ խումբ մը տեսայ , բայց
30 ինչ ըլլալը չիմացայ ։ Եւ թագաւորը ըսաւ · Դարձիր ու հոս կայ-
31 նէ ։ Ու անիկայ դարձաւ ու կայնեցաւ ։ Եւ ահա Քուշին եկաւ · ու Քուշի ըսաւ · Իմ տիրոջս թագաւորին աւետիս կու տամ , որ բոլոր քու վրադ ելլողներուն ձեռքէն Տէրը այսօր քեզ ազատեց , ու քեզի
32 իրաւունք ըրաւ ։ Եւ թագաւորը Քուշիին ըսաւ · Աբիսողոմ պատանին ո՞ղջ է ։ Ան ատենը Քուշին ըսաւ · Իմ տիրոջս թագաւորին թշնամիները՝ ու չարութիւն ընելու համար քու վրադ ելլողները՝
33 ան պատանիին պէս ըլլան ։ Եւ թագաւորը խռովեցաւ · ու դրան վերնատունը ելաւ , ու լացաւ · և քալելով՝ այսպէս կ'ըսէր · ÷Որդեակ իմ Աբիսողոմ , որդեակ իմ , որդեակ իմ Աբիսողոմ , երանի թէ քու տեղդ ես մեռնէի · Աբիսողոմ որդեակ իմ , որդեակ իմ ։

Ն · Ք · Ք ·
1023

‖Դ Թագ · Թ · 17 ։

÷Գլ · ժթ · 4 ։

ԳԼ · ԺԹ

1 Յովաբ կ'յորդորէ թագաւորը սուգ ընելէն ։ 9 Իսրայէլացիք կ'արտորան թագաւորը ետ բերելու ։ 11 Դաւիթ՝ քահանաներուն լուր կը խրկէ որ Յուդայի մարդիկը յորդորեն ։ 18 Սեմէին յանցանքը կը ներուի ։ 32 Բերզելին իր տունը կը դառնայ , ու անոր որդին Քամա-

Ն. Ք. ԳԹ.
1023

ⱶ Հմր 5։

* Կամ՝ Խնայի համար

† Եբր. իմ կեանքիս դէմ անիրաւութիւն ըրած պիտի ըլլայի.

ափս հազար սիկղ կշռով ալ արծաթ
դրուէր, թագաւորին որդուն
ձեռքս չէի երկնցըներ.
ⱶ քանզի մենք լսեցինք, երբոր թագաւորը
քեզի ու Աբեսային ու
Եթթիին պատուիրեց՝ ըսելով.
* Ամէն մէկերնիդ Աբիսողոմ պատանիին
13 հոգ տարէք. Եթէ ոչ՝
† պարապ տեղը իմ կեանքս վտանգի
մէջ պիտի դնէի". քանզի բնաւ բան
մը թագաւորէն գաղտուկ չմնար.
ու դուն ալ ինծի դէմ պիտի կենայիր։
14 Ու Յովաբ ըսաւ. Ես քու առջեւդ
այսպէս ժամանակ չեմ
անցըներ. ու իր ձեռքը իրեք նետ
առաւ, ու անոնցմով Աբիսողոմին
սիրտը խոցեց, որ անիկայ տակաւին
15 բեւեկնիին վրայ ողջ էր։ Ու
Յովաբին զէնակիրները տասը մանչ
չորս կողմը պաշարելով՝ Աբիսողոմը
զարկին, ու զանիկայ մեռցուցին։
16 Ու Յովաբ փող հնչեցուց,
ու զօրքը՝ Իսրայէլը հալածելէն
ետ դարձաւ. քանզի Յովաբ
17 զօրքը զսպեց։ Ու Աբիսողոմը առին,
եւ զանիկայ անտառին մէջը
մէկ մեծ փոսի մը մէջ նետեցին, ու
§ անոր վրան խիստ մեծ քարակոյտ
մը դիզեցին. եւ բոլոր Իսրայէլը
փախաւ՝ ամէն մէկը իր վրանը։

§ Յես. Է. 26։

18 Ու Աբիսողոմ իր կենդանութեան
ատենը մէկ արձան մը առեր
էր, ու զանիկայ իրեն համար
ⱶ Թագաւորի հովտին մէջը կանգներ
էր, ըսելով թէ՝ ‖ Որդի չունիմ
որ իմ անուանս յիշատակը
պահէ. ու ան արձանը իր անունովը
կոչեր էր, որ անիկայ մինչեւ
աս օրս Աբիսողոմին ‡ արձանը կ'ըսուի։

ⱶ Ծնն. ԺԴ. 17։
‖ Տես Գլ. ԺԴ. 27։

‡ Եբր. ձեռքը

19 Ու Սադովկի որդին Աքիմաաս
ըսաւ. Հիմա վազեմ, ու թագաւորին
աւետիս տանիմ, որ Տէրը
անոր իրաւունքը ըրաւ, ու զանիկայ
իր թշնամիներուն ձեռքէն ազատեց։
20 Ու Յովաբ անոր ըսաւ. Դուն այսօր
աւետիս տանող մարդ չես. դուն
մէկ ուրիշ օր մը աւետիս տար,
բայց այսօր աւետիս մի տանիր.
քանզի թագաւորին որդին մեռաւ։
21 Ու Յովաբ՝ Քուսիին ըսաւ. Գնա՛
տեսածդ թագաւորին պատմէ. ու
Քուսի՝ Յովաբին երկրպագութիւն
22 ըրաւ, եւ վազելով գնաց։ Ու
Սադովկին որդին Աքիմաաս նորէն
Յովաբին ըսաւ. Ինչ և իցէ հրաման
տուր՝ որ ես ալ Քուսիին ետեւէն
վազեմ։ Ու Յովաբ ըսաւ.
Ինչո՞ւ վազես՝ որդիս, որովհետեւ
23 աւետիս մը չունիս տանելու։ Եւ
անիկայ ըսաւ. Ինչ և իցէ վազեմ.
ու անոր ըսաւ. Վազէ։ Ու Աքիմաաս
դաշտին ճամբովը վազեց,
24 ու Քուսիէն անցաւ։ Ու Դաւիթ
երկու դռներուն մէջը կը նստէր.
ու ⱶ դէտը դրանը տանիքին վրայ
դէպ 'ի պարիսպը գնաց, եւ աչքերը
վերցընելով տեսաւ որ՝ ահա մէկ
25 մարդ մը մինակ կը վազէր։ Ան ատենը
դէտը բարձր ձայնով թագաւորին
իմացուց. ու թագաւորը ըսաւ.
Թէ որ մինակ է, անոր բերանը
աւետիս կայ։ Ու անիկայ
26 կու գար ու կը մօտենար։ Ու դէտը
մէկ ուրիշ վազող մարդ մը տեսաւ.
ու դէտը դռնապանին բարձր
ձայնով ըսաւ. Ահա մէկ ուրիշ
մարդ մըն ալ մինակ կը վազէ։ Ու
թագաւորը ըսաւ. Ան ալ աւետաւոր
27 է։ Ու դէտը ըսաւ. Առջինին
ընթացքը՝ Սադովկի որդւոյն
Աքիմաասին ընթացքին պէս կ'երեւնայ
ինծի։ Ու թագաւորը ըսաւ.
Անիկայ բարի մարդ է, ու բարի աւետիսով
28 կու գայ։ Ու Աքիմաաս
պոռալով՝ ըսաւ թագաւորին. Ողջոյն.
ու երեսի վրայ գետինը ինկած՝
երկրպագութիւն ըրաւ թագաւորին,
ու ըսաւ. Օրհնեալ ըլլայ
քու Տէր Աստուածդ, որ իմ տիրոջս
թագաւորին դէմ ձեռք վերցընողները
քու ձեռքդ մատնեց։
29 Ու թագաւորը ըսաւ. Աբիսողոմ
պատանին ո՞ղջ է։ Ու Աքիմաաս
ըսաւ. Երբոր Յովաբ՝ թագաւորին
ծառան ու զիս քու ծառադ խրկեց,
մէկ մեծ խումբ մը տեսայ, բայց
30 ինչ ըլլալը չիմացայ։ Ու թագաւորը
ըսաւ. Դարձիր ու հոս կայնէ։
31 Ու անիկայ դարձաւ ու կայնեցաւ։
Ու ահա Քուսին եկաւ.
ու Քուսի ըսաւ. Իմ տիրոջս թագաւորին
աւետիս կու տամ, որ բոլոր
քու վրադ ելլողներուն ձեռքէն
Տէրը այսօր քեզ ազատեց, ու քեզի
32 իրաւունք ըրաւ։ Ու թագաւորը
Քուսիին ըսաւ. Աբիսողոմ պատանին
ո՞ղջ է։ Ան ատենը Քուսին
ըսաւ. Իմ տիրոջս թագաւորին
թշնամիները՝ ու չարութիւն
ընելու համար քու վրադ ելլողները՝
33 ան պատանիին պէս ըլլան։ Ու
թագաւորը խռովեցաւ. ու դրան
վերնատունը ելաւ, ու լացաւ. եւ
քալելով՝ այսպէս կ'ըսէր. † Որդեա՛կ
իմ Աբիսողոմ, որդեա՛կ իմ, որդեա՛կ
իմ Աբիսողոմ, երանի թէ
քու տեղդ ես մեռնէի. Աբիսողոմ
որդեա՛կ իմ, որդեա՛կ իմ։

Ն. Ք. ԳԹ.
1023

ⱶ Դ Թագ. Թ. 17։

† Գլ. ԺԹ. 4։

ԳԼ. ԺԹ

1 Յովաբ կ'որդորէ թագաւորը սուգ ընելէն։ 9 Իսրայէլացիք կ'արտորան թագաւորը ետ բերելու։ 11 Դաւիթ՝ քահանաներուն լուր կը խրկէ որ Յուդայի մարդիկը յորդորեն։ 18 Սեմէիին յանցանքը կը ներուի։ 32 Բերզելին իր տունը կը դառնայ, ու անոր որդին Քամա-

Ն. Ք. Ծ.
1023

23 ւոր եմ։ Եւ [4]թագաւորը Սեմէիին
ըսաւ. Պիտի չմեռնիս. ու թագաւորը
անոր երդում ըրաւ։
24 Եւ [5]Սաւուղին որդին Մեմփիբոսթէն՝
թագաւորը դիմաւորելու
իջաւ. ու անիկայ՝ թագաւորին
գացած օրէն մինչև անոր խաղաղութեամբ
եկած օրը, ոտքերը չէր
դարմաներ, ու մօրուքը չէր շտկեր,
25 և լաթերը չէր լուացեր։ Ու
երբոր թագաւորը դիմաւորելու
համար Երուսաղէմ եկաւ, թագաւորը
անոր ըսաւ. Ո՛վ Մեմփիբոսթէ,
[6]ինչո՞ւ ինծի հետ չգացիր։
26 Եւ անիկայ ըսաւ. Ո՛վ տէր իմ
թագաւոր. իմ ծառաս զիս խաբեց.
քանզի քու ծառադ ըսաւ.
Էշը պատրաստեմ, որ վրան հեծնեմ,
ու թագաւորին հետը երթամ.
վասն զի ծառադ կաղ է։
27 Եւ [7]անիկայ՝ քու ծառադ՝ իմ
թագաւոր տիրոջս առջեւ բամբասեց.
[8]բայց իմ թագաւոր տէրս
Աստուծոյ հրեշտակի մը պէս է.
ուստի քու աչքերուդ հաճոյ երեւցածը
28 ըրէ։ Քանզի թէպէտև իմ
հօրս բոլոր տունը իմ թագաւոր
տիրոջս առջեւ [9]միայն մեռնելու
մարդիկներ էին, [10]բայց դուն՝ քու
ծառադ՝ քու սեղանդ կերակուր
ուտողներուն կարգը դրիր. ուստի
ալ ասկէ ետեւ ի՞նչ իրաւունք ունիմ
29 թագաւորին բողոքելու։ Եւ
թագաւորը անոր ըսաւ. Ա՛լ ինչո՞ւ
քու բաներուդ վրայ կը խօսիս.
ես ըսի որ՝ դուն ու Սիբան արտերը
30 մէջերնիդ բաժնեցէք։ Ու Մեմփիբոսթէ
ըսաւ թագաւորին. Թող
անիկայ ամէնն ալ առնէ. որովհետեւ
իմ թագաւոր տէրս խաղաղութեամբ
իր տունը եկաւ։
31 Եւ [11]Գաղաադացի Բերզելին
Ռովգելիմէն իջաւ, ու թագաւորին
հետ Յորդանանէն անցաւ, որ զանիկայ
32 Յորդանանէն յուղարկէ։ Ու
Բերզելի խիստ ծեր էր, ութսուն
տարեկան մարդ ըլլալով. և որչափ
ժամանակ որ թագաւորը Մանայիմի
մէջ կեցաւ, [12]զանիկայ ինքը
կերակրեց. քանզի խիստ մեծ մարդ
33 մըն էր։ Ու թագաւորը Բերզելիին
ըսաւ. Ինծի հետ անցիր, և քեզ
իմ քովս Երուսաղէմի մէջ կերակրեմ
34 ։ Ու Բերզելի՝ թագաւորին
ըսաւ. Իմ կենացս տարիներուն օրերը
ո՞րչափ պիտի ըլլան՝ որ թագաւորին
հետ Երուսաղէմ ելլեմ.
35 Ես այսօր [13]ութսուն տարեկան եմ.
միթէ աղէկը ու գէշը կրնամ որոշել.
միթէ ծառադ իր կերածին
ու խմածին համը կրնա՞յ առնել.
և ասկէ ետքը խաղ կանչող մարդիկներուն
կամ կնիկներուն ձայնը

[4] Գ. Թագ. Բ. 8. 9. 37. 45.

[5] Գլ. Թ. 6.

[6] Գլ. ԺԶ. 17.

[7] Գլ. ԺԶ. 3.

[8] Գլ. ԺԴ. 17. 20.

[9] Ա. Թագ. ԻԴ. 16.

[10] Գլ. Թ. 7. 10. 13.

[11] Գ. Թագ. Բ. 7.

[12] Գլ. ԺԷ. 27.

[13] Սաղ. Ղ. 10.

Ն. Ք. Ծ.
1023

կրնամ լսել. ու քու ծառադ իմ
թագաւոր տիրոջս ինչո՞ւ համար
36 բեռ ըլլայ։ Քու ծառադ՝ թագաւորին
հետ քիչ մը Յորդանանէն
պիտի անցնի. ու թագաւորը ինչո՞ւ
ինծի այսպէս փոխարէն մը հատուցանէ
37 ։ Թող ծառադ դառնամ,
ու իմ քաղաքիս մէջ իմ հօրս
ու մօրս գերեզմանին քովը մեռնիմ.
ահա՛ քու ծառադ [14]Քամաամը
իմ տիրոջս թագաւորին հետ
անցնի. ու քու աչքերուդ հաճոյ
38 երեւցածը ըրէ անոր։ Եւ թագաւորը
ըսաւ. Թող Քամաամը ինծի
հետ անցնի, ու ես քու աչքերուդ
հաճոյ երեւցածը պիտի ընեմ անոր.
և ինծմէ ինչ որ խնդրես, քեզի
39 պիտի ընեմ։ Ու բոլոր ժողովուրդը
Յորդանանէն անցաւ. թագաւորն
ալ անցաւ։ Եւ թագաւորը
Բերզելին [15]համբուրեց, ու զանիկայ
օրհնեց. ան ալ իր տեղը դարձաւ
40 ։ Եւ թագաւորը Գաղգաղա
անցաւ. ու Քամաամը անոր հետ
անցաւ. այսպէս Յուդային բոլոր
ժողովուրդը ու Իսրայէլին ալ կէս
ժողովուրդը թագաւորը անցուցին
։
41 Եւ ահա բոլոր Իսրայէլի մարդիկները
թագաւորին եկան, ու թագաւորին
ըսին. Ինչո՞ւ համար մեր
եղբայրները՝ Յուդայի մարդիկը քեզ
գողցան, ու [16]թագաւորը՝ և անոր
տունը՝ ու անոր հետ Դաւիթին
բոլոր մարդիկները Յորդանանէն
42 անցուցին։ Եւ Յուդայի բոլոր
մարդիկը՝ Իսրայէլի մարդոցը պատասխան
տուին ու ըսին. Քանզի
թագաւորը [17]մեզի մօտ ազգական է,
ու աս բանիս համար ինչո՞ւ այսպէս
կը նեղանաք. միթէ թագաւորէն
բան մը կերա՞նք, կամ թէ անիկայ
43 մեզի պարգեւ մը տուա՞ւ։ Եւ Իսրայէլի
մարդիկը Յուդայի մարդոցը
պատասխան տուին ու ըսին. Մենք
թագաւորին քովը տասը բաժին
ունինք, ու նաեւ Դաւիթին վրայ
մենք ձեզմէ աւելի իրաւունք ունինք.
և ինչո՞ւ համար մեզ անարգեցիք,
ու մեր թագաւորը ետ
դարձնելու համար՝ առաջ [*]մեզմէ
խորհուրդ չհարցուցիք". բայց
[18]Յուդայի մարդիկներուն խօսքը՝
Իսրայէլի մարդիկներուն խօսքէն
աւելի խիստ էր։

[14] Գ. Թագ. Բ. 7. Երեմ. ԽԱ. 17.

[15] Ծն. ԼԱ. 55.

[16] Հմր 15.

[17] Հմր 12.

[*] Եբր. մեր խօսքը չեղաւ.

[18] Տես Դատ. Ը. 1. ԺԲ. 1.

ԳԼ. Ի

1 Իսրայէլի ու Յուդայի մէջ եղած վէճին պատճառաւ՝ Սաբէէ երկպառակութիւն մը կը հանէ Իսրայէլի մէջ։ 3 Դաւիթ իր տասը հարճերը մինչև իրենց մահուան օրը՝ պատ տան մը մէջ պահել կու տայ։ 4 Ամեսայի Յուդային վրայ զօրապետ կ'ըլլայ. իսկ Յովաբ զանիկայ կը մեռցնէ։ 14 Յովաբ՝ Սաբէէին ետեւէն կ'իյնայ մինչև Աբէլ։ 16 Իմաստուն

Ն. Ք. Ք. Ծ.
իրր 1022

կնիկ մը Սաբէէին գլուխը քաղաքը կ՚ազատէ ։
23 Դաւիթին պաշտօնատարները ։

1 Եւ հոն Բենիամինի ցեղէն Բոքորեան
Սաբէէ անունով անօրէն
մարդ մը գտնուեցաւ. և անիկայ
փող հնչեցուց՝ ու ըսաւ. −Մենք
Դաւիթին քովը բաժին՝ ու Յեսսէի
որդւոյն քովը ժառանգութիւն
չունինք. ով Իսրայէլ՝ ⁑ամէն մարդ
2 իր վրանը դառնայ ։ Ուստի Իսրայէլի
բոլոր մարդիկները Դաւիթէն
զատուեցան, ու Բոքորեան Սաբէէին
ետևէն գացին. բայց Յուդայի
մարդիկները՝ Յորդանանէն
մինչև Երուսաղէմ՝ իրենց թագաւորին
յարեցան ։
3 Եւ Դաւիթ Երուսաղէմ իր տունը
եկաւ. ու թագաւորը իր տանը
պահպանութեանը համար թողուցած
տասը ‡հարճերը առաւ, ու
զանոնք մէկ տան մը մէջ պահել
տուաւ, և զանոնք կը կերակրէր.
բայց անոնց չմօտեցաւ. և անոնք
մինչև իրենց մեռնելու օրը՝ պահուած
մնացին, ու որբևայրի պէս
ապրեցան ։
4 Եւ թագաւորը Ամասային ըսաւ.
⊤Մինչև երեք օր Յուդայի մարդիկները
ինծի կանչէ, ու դուն ալ հոս
5 ներկայ եղիր ։ Ուստի Ամասայի՝
Յուդան կանչելու գնաց. ու Դաւիթին
դրած ատենէն աւելի ուշա-
6 ցաւ ։ Ան ատենը Դաւիթ՝ Աբեսային
ըսաւ. Հիմա Բոքորեան Սաբէէն՝
Աբիսողոմէն աւելի չարութիւն
պիտի ընէ մեզի. Ուրեմն դուն
⊦քու տիրոջդ ծառաները հետդ
առ, ու անոր ետևէն ինկիր. չըլլայ
որ իրեն պարսպաւոր քաղաքներ
գտնէ, ու մեր աչքէն անյայտ ըլլայ ։
7 Այսպէս Յովաբին մարդիկները ու
⌐Քերեթիները ու Փելեթիները և
բոլոր զօրաւորները անոր ետևէն ելան,
ու Բոքորեան Սաբէէն հալածելու
համար Երուսաղէմէն ելան ։
8 Երբոր անոնք Գաբաւոնի մէջ եղող
մեծ քարին քովն էին, Ամասայի
անոնց դիմացը եկաւ. և Յովաբ
իր հագած հանդերձը գօտեւորած
էր, ու անոր վրայէն ուրիշ
գօտիով՝ մէջքը սուր մը կապած էր
պատեանովը մէկտեղ. ու երբոր
անիկայ կ՚երթար, սուրը պատեանէն
9 ինկաւ ։ Եւ Յովաբ՝ Ամասային
ըսաւ. Եղբայրս՝ ողջ առո՞ղջ ես.
⊦ու Յովաբ Ամասային համբուրելու
համար՝ աջ ձեռքովը անոր մօրուքէն
10 բռնեց ։ Եւ Ամասայի՝ Յովաբին
ձեռքը եղած սուրէն չզգուշացաւ.
⌙ու անով Յովաբ ⸸անակուշտէն
զարկաւ զանիկայ, և անոր աղիքները
գետինը թափեց, ու անոր
երկու անգամ չզարկաւ. ու անիկայ
մեռաւ ։ Եւ Յովաբ ու անոր
եղբայրը Աբեսսա՝ Բոքորեան Սա-
11 բէէին ետևէն ինկան ։ Ան ատենը
Յովաբին մանչերուն մէկը անոր քովը
կայնեցաւ՝ ու ըսաւ. Ով որ
Յովաբը կը սիրէ՝ ու ով որ Դաւիթին
կողմն է, Յովաբին ետևէն
12 երթայ ։ Եւ Ամասայի ճամբուն վրայ
իր արեանը մէջ կը թաւալէր ։ Ուան
մարդը երբոր տեսաւ որ բոլոր
զօրքը կայնեցաւ մնաց, Ամասային
ճամբու վրայէ վերցուց, ու արտի
մը մէջ նետեց, և անոր վրայ լաթ մը
ծածկեց. քանզի տեսաւ որ ամէն
անոր քովը եկողը կանգ կ՚առնէ ։
13 Ու զանիկայ ճամբուն վրայէն վերցուցածին
պէս՝ ամէն մարդ Յովաբին
ետևէն գնաց՝ Բոքորեան Սա-
14 բէէն հալածելու համար ։ (Բայց
անիկայ Իսրայէլի բոլոր ցեղերէն
մինչև ⁂Աբէլը ու Բեթմաաքան անցեր
էր բոլոր Բերացիներուն հետ,
որոնք անոր քովը ժողվուելով անոր
15 ետևէն գացեր էին ։) Եւ անոնք
եկան, ու Բեթմաաքային Աբէլը՝
զանիկայ պաշարեցին. ու քաղաքին
առջևը ⸗հողաբլուր մը շինեցին, որ
պարսպին մօտ կանգնեցաւ. և
Յովաբին հետը եղող բոլոր զօրքը
պարիսպը փլցնելու *կ՚աշխատէին ։
16 Ու մէկ իմաստուն կնիկ մը քաղաքէն
կանչեց. Լսեցէք, լսեցէք.
շնորհք ըրէք, Յովաբին ըսէք.
Հոս մօտեցիր որ քեզի հետ խօսիմ ։
17 Եւ Յովաբ անոր մօտեցաւ. ու կնիկը
ըսաւ. Յովաբը դո՞ւն ես ։ Եւ
անիկայ ըսաւ. Ես եմ ։ Ու կինը
անոր ըսաւ. Քու աղախինիդ խօսքերը
մտիկ ըրէ. ու անիկայ ըսաւ.
18 Ահա մտիկ կ՚ընեմ ։ Եւ կինը խօսեցաւ
ու ըսաւ. Հին ատենը սովորաբար
կ՚ըսէին. Թող Աբելին
†երթան խորհուրդ հարցնեն", ու
19 անանկ լմնցնեն ։ Ես Իսրայէլի
մէջ խաղաղարար ու հաւատարիմ
քաղաք մըն եմ. ու դուն կը ջանաս
աւրել ‡անանկ քաղաք մը՝ որ Իսրայէլի
մէջ մայրաքաղաք մըն է".
⌊Տէրոջը ժառանգութիւնը ինչո՞ւ
20 բնաջինջ կ՚ընես ։ Եւ Յովաբ պատասխան
տուաւ, ու ըսաւ. Քաւ
լիցի, քաւ լիցի, որ ես բնաջինջ
21 ընեմ կամ աւրեմ. Բանը այդպէս
չէ. հապա Եփրեմի լեռնէն Բոքորեան
Սաբէէ անունով մարդ մը՝ իր
ձեռքը Դաւիթ թագաւորին դէմ
վերցուց. մինակ անիկայ տուէք,
ու ես քաղաքէս երթամ ։ Եւ կնիկը
Յովաբին ըսաւ. Ահա անոր գլուխը
պարսպին վրայէն քեզի պիտի
22 նետուի ։ Ու կնիկը բոլոր ժողովուրդին
գնաց ⊦իր իմաստութեամբը
խօսեցաւ. և Բոքորեան

− Գլ. ԺԹ. 43 ։

⁑ Գ Թագ. ԺԲ. 16 ։ Բ Մն. Ժ. 16 ։

‡ Գլ. ԺԵ. 16 ։ ԺԶ. 21, 22 ։

⊤ Գլ. ԺԹ. 13 ։

⊦ Գլ. ԺԱ. 11 ։ Գ Թագ. Ա. 33 ։

⌐ Գլ. Ը. 18 ։ Գ Թագ. Ա. 38 ։

⊦ Մատ. ԻԶ. 49 ։ Ղու. ԻԲ. 47 ։

⌙ Գ Թագ. Բ. 5 ։

⸸ Գլ. Գ. 23 ։

Ն. Ք. Ք. Ծ.
իրր 1022

⁂ Գ Թագ. ԺԵ. 29 ։ Բ Մն. ԺԶ. 4 ։

⸗ Գ Թագ. ԺԹ. 32 ։

* Եբր. կ՚աւրէին ։

† Եբր. հարցնելով հարցնեն ։

‡ Եբր. քաղաք և մայր Իսրայէլի մէջ ։

⌊ Ա Թագ. ԻԶ. 19 ։ Գլ. ԻԱ. 3 ։

⊦ Ժող. Թ. 14, 15 ։

Ն. Ք. Ք. Ծ.
Իբր 1022

Սաբէէին գլուխը կտրեցին, ու Յովաբին նետեցին ։ Ան ատենը անիկայ փող հնչեցուց. ու ամէն մարդ ան քաղաքէն իր վրանը քաշուեցաւ. Յովաբն ալ Երուսաղէմ՝ թագաւորին դարձաւ ։

23 Եւ ծ Յովաբ Իսրայէլի բոլոր զօրքերուն վրայ էր. ու Յովիադայի
որդին Բանեան Քերեթիներուն ու
24 Փելեթիներուն վրայ էր ։ Եւ Ադորամ կ հարկերուն վրայ. ու հ Աքիղուդի որդին Յովսափատը յիշա-
25 տակագիր էր ։ Եւ Սուսա ատենադպիր էր. ու ձ Սադովկ ու Ա-
26 բիաթար քահանաներ էին ։ ղ Եւ Յայիրացի Իրան ալ Դաւիթին ճ նախարարն էր ։

ծ Գլ. Ը. 16, 18 ։
կ Գ Թագ. Դ. 6 ։
հ Գլ. Ը. 16 ։ Գ Թագ. Դ. 3 ։
ձ Գլ. Ը. 17 ։ Գ Թագ. Դ. 4 ։
ղ Գլ. ԻԳ. 38 ։
ճ Գլ. Ը. 18 ։

ԳԼ. ԻԱ

1 Գաբաւոնացւոց պատճառաւ եղած իրեք տարուան սովը Սաւուղին եօթը որդիներուն կախուելովը կը դադրի ։ 10 Ռեսփային գութը որ մեռցուածներուն ցուցուց ։ 12 Դաւիթ՝ Սաւուղին ու Յովնաթանին ոսկորները Կիսին գերեզմանին մէջ թաղել կու տայ ։ 15 Փղշտացւոց դէմ եղած չորս պատերազմներուն մէջ՝ Դաւիթին չորս մարդիկը չորս հսկաներ կը մեռցնեն ։

Իբր 1021

1 Եւ Դաւիթին օրերը՝ իրարու ետեւէ իրեք տարի սով եղաւ. ու
Դաւիթ Տէրոջը * հարցուց ։ Եւ
Տէրը ըսաւ. Ասիկա Սաւուղին ու
անոր արիւնահեղ տանը համար է,
քանզի անիկայ Գաբաւոնացիները
2 մեռցուց ։ Ու թագաւորը Գաբաւոնացիները կանչեց, ու անոնց
խօսեցաւ. (և Գաբաւոնացիք Իսրայէլի որդւոցմէ չէին, այլ ա Ամորհացւոց մնացորդէն էին. ու Իսրայէլի որդիքը անոնց երդում ըրեր
էին. բայց Սաւուղ՝ Իսրայէլի ու
Յուդայի որդւոցը համար նախանձաւորութիւն ընելով, զանոնք
3 զարնել ուզեր էր ։) Եւ Դաւիթ
Գաբաւոնացիներուն ըսաւ. Ձեզի
ի՞նչ ընեմ, ու ինչո՞վ քաւութիւն
ընեմ, որ բ Տէրոջը ժառանգու-
4 թիւնը օրհնէք ։ Եւ Գաբաւոնացիք
անոր ըսին. Սաւուղէն ու անոր
տունէն արծաթ կամ ոսկի չենք
ուզեր, ու Իսրայէլէն մարդ մը մեռ-
ցընել չենք ուզեր ։ Եւ անիկայ ըսաւ. Դուք ինչ որ ըսէք, ձեզի
5 պիտի ընեմ ։ Ու անոնք թագաւորին ըսին. Ան մարդը որ մեզ հալածեց, ու մեզ անանկ կորսընցընել
ուզեց, որ ամէնեին Իսրայէլի սահ-
6 մաններուն մէջը չգտնուինք, Անոր
որդիներէն մեզի եօթը մարդ տրուի,
ու զանոնք գ Տէրոջը ընտրեալ դ Սաւուղին Գաբաայի մէջ Տէրոջը համար կախենք ։ Եւ թագաւորը՝ Կու
տամ ըսաւ ։
7 Բայց թագաւորը՝ Սաւուղեան

* Եբր. երեսը փնտռեց ։
ա Յես. Թ. 3, 15, 16, 17 ։
բ Գլ. Ի. 19 ։
գ ա Թագ. Ժ. 24 ։
դ ա Թագ. Ժ. 26 ։ ԺԱ. 4 ։

Ն. Ք. Ք. Ծ.
Իբր 1021

Յովնաթանին որդւոյն Մեմփիբոսթէին խնայեց, Սաւուղին որդւոյն
Յովնաթանին ու Դաւիթին մէջտեղը եղած ե Տէրոջը երդումին հա-
8 մար ։ Բայց թագաւորը՝ զ Այիային աղջկանը Ռեսփային երկու որդիները, որոնք Սաւուղին ծներ էր,
այսինքն Արմոնին ու Մեմփիբոսթէն, և Սաւուղին աղջկանը † Մեղքողին հինգ որդիները՝ որոնք է Մաւուլացի Բերզելիին որդւոյն Եզրիե-
9 լին ծներ էր, առաւ, Ու զանոնք
Գաբաւոնացւոց ձեռքը տուաւ.
ու զանոնք ը Տէրոջը առջեւ լեռանը վրայ կախեցին, ու եօթն ալ
մէկտեղ մեռան. և անոնք հնձոց
առջի օրերը՝ գարիի հնձոց սկիզբը
մեռցուեցան ։

ե ա Թագ. ԺԸ. 3 ։ Ի. 8, 15, 42 ։ ԻԳ. 18 ։
զ Գլ. Գ. 7 ։
† Կամ՝ Մերոբին. տես ա Թագ. ԺԸ. 19 ։
է ա Թագ. ԺԸ. 19 ։
1019
ը Գլ. Զ. 17 ։

10 Ու թ Այիային աղջիկը Ռեսփա
մէկ քուրձ մը առաւ, ու զանիկայ
իրեն համար ապառաժի մը վրայ
փռեց, ժ հնձոց սկիզբէն՝ մինչև անոնց վրայ երկինքէն անձրև գալը.
ու ցորեկը երկինքին թռչունները՝
ու գիշերը անապատին գազանները
11 չէր թողուր որ անոնց դպչին ։ Եւ
Սաւուղին հարճին՝ Այիային աղջկանը Ռեսփային ըրածը Դաւի-
12 թին պատմեցին ։ Ու Դաւիթ գընաց, և Սաւուղին ու անոր որդւոյն
Յովնաթանին ոսկորները առաւ
ի Գաղաադու Յաբիսի բնակիչնե-
րէն, որոնք Բեթսանի հրապարակէն զանոնք գողցեր էին. վասն զի
լ Փղշտացիք զանոնք հոն կախեր
էին ան օրը՝ որ Փղշտացիք Գեղբուէի վրայ Սաւուղը մեռցուցեր
13 էին ։ Եւ Սաւուղին ոսկորները ու
անոր որդւոյն Յովնաթանին ոսկորները անկէ վերցուց. ու կախուածներուն ոսկորներն ալ ժողվեցին ։
14 Եւ Սաւուղին ու անոր որդւոյն
Յովնաթանին ոսկորները՝ Բենիամինի երկիրը՝ խ Սելայի մէջ անոր
հօրը Կիսին գերեզմանը թաղեցին.
ու թագաւորին բոլոր պատուիրածը ըրին. ու անկէ ետքը ծ Աստուած երկրին համար իրենց աղօթքը ընդունեց ։
15 Եւ Փղշտացիք նորէն Իսրայէլի
հետ պատերազմ ըրին. և Դաւիթ
ու իր ծառաները իր հետը իջան,
ու Փղշտացւոց հետ պատերազմ ըրին. ու Դաւիթ ուժէ կտրեցաւ ։
16 Եւ Յեսբիբենոբը՝ որ Ռափայի որդիներէն էր, ու իրեք հարիւր սիկղ
ծանրութեամբ պղնձէ նիզակ մը
ունէր, ու մէջքը նոր սուր մը կապեր էր, ուզեց որ Դաւիթը զար-
17 նէ ։ Բայց Շարուհեայի որդին Աբեսսան անոր օգնութեան հասաւ,
ու Փղշտացին զարկաւ, ու զանիկայ մեռցուց ։ Ան ատենը Դաւի-

թ Հմր 8 ։ Գլ. Գ. 7 ։
ժ Տես Օր. ԻԱ. 23 ։
ի ա Թագ. ԼԱ. 11, 12, 13 ։
լ ա Թագ. ԼԱ. 10 ։
խ Յես. ԺԸ. 28 ։
ծ Յես. Է. 26 ։ Գլ. ԻԴ. 25 ։
Իբր 1018

Ն. Ք. Գ. Ք.
Տարի 1018

Գլ. ԺԸ. 3.
Գ Թագ. ԺԱ. 36. ԺԵ. 4. Սաղ. ՃԼԲ. 17.
Ա Մն. Ի. 4.
Ա Մն. ԺԱ. 29.
Տես Ա Մն. Ի. 5.
Ա Մն. Ի. 6.
Ա Թագ. ԺԷ. 10. 25. 26.
Ա Թագ. ԺԳ. 9.
Ա Մն. Ի. 8.

թին մարդիկները անոր երդում ըրին ու ըսին . Անկէ ետքը դուն մեզի հետ պատերազմի չելլես , որ Իսրայէլին ճրագը չմարես ։

18 Ու անկէ ետքը՝ նորէն Փղշտացոց հետ պատերազմ եղաւ Գոբի մէջ . ան ատենը Ուսացի Սոմբաքը՝ Ռափայի որդւոցմէ եղող Սեփիան մեռցուց ։

19 Ու նորէն Փղշտացոց հետ պատերազմ եղաւ Գոբի մէջ . ու Բեթլեհեմացի Արիովրգիմին որդին Եղեանան՝ Գեթացի Գողիաթին եղբայրը զարկաւ , որ անոր նիզակին բունը ոստայնանկաց գլանին պէս էր ։

20 Ու նորէն Գեթի մէջ պատերազմ եղաւ . ու հոն երկայնահասակ մարդ մը կար , որ անոր
ձեռքերուն մատները ու ոտքերուն
մատները վեց վեց հատ ըլլալով՝ քը-
սանուչորս հատ ունէր . անիկայ ալ
21 Ռափայի որդւոցմէ էր ։ Ու անիկայ
Իսրայէլը նախատեց . բայց Դա-
ւիթին եղբօրը Սամայի որդին
Յովնաթան զանիկայ զարկաւ ։
22 Ասոնք չորսը Գեթի մէջ Ռափայէն
ծներ էին . և Դաւիթին ձեռքովը
ու անոր ծառաներուն ձեռքովը
ինկան ։

ԳԼ. ԻԲ

1—51 Աստուծոյ մեծ փրկութեանը և պէսպէս բարութիւններուն համար՝ շնորհակալութեան երգ մը ։

Սաղ. ԺԸ. ին վերնագիրը. Սաղ. ԿԴ. 19.
1018
Ել. ԺԵ. 1. Դատ. Ե. 1.
Բ Օր. ԼԲ. 4. Սաղ. ԺԸ. 2. ԾԱ. ԼԱ. 3. ՀԱ. 3. ՂԱ. 2. ՃԽԴ. 2.
Եբր. Բ. 13.
Ղկ. Ա. 69.
Առակ. ԺԸ. 10.
Սաղ. Թ. 9. ԺԴ. 6. ԽԹ. 16. ՀԱ. 7. Երեմ. ԺԴ. 19.
Սաղ. ՃԺԶ. 3.
Սաղ. ՃԺԶ. 4. ՃԻ. 1. Յովն. Բ. 2.
Ել. Գ. 7. Սաղ. ԼԴ. 6. 15. 17.
Դատ. Ե. 4. Սաղ. ՀԷ. 18. ՂԷ. 4.

1 Ու Դաւիթ՝ ան օրը որ Տէրը զա-
նիկայ իր բոլոր թշնամիներուն
ձեռքէն ու Սաւուղին ձեռքէն ազա-
տեց , աս երգին խօսքերը Տէ-
2 րոջը խօսեցաւ , Ու ըսաւ .
Տէրը իմ վէմս , ամրութիւնս ,
ու փրկիչս է .

3 Իմ Աստուածս իմ պարիսպս է . անոր կը յուսամ . անիկայ իմ վահանս , ու իմ փրկութեանս եղջիւրը , իմ աշտարակս , իմ ապաւէնս , ու ազատիչս է ։ Զիս անիրաւութենէ դուն կ'ազատես ։

4 Օրհնեալ Տէրը կը կանչեմ , ու իմ թշնամիներէս կ'ազատիմ ։

5 Քանզի մահուան ալիքները իմ բոլորտիքս առին , — անօրէնութեան հեղեղները զիս վախցուցին .

6 Գերեզմանին լարերը իս պաշարեցին , — մահուան որոգայթները իմ առջևս առին ։

7 Իմ նեղութեանս մէջ Տէրոջը կանչեցի , ու իմ Աստուծոյս աղաղակեցի . որ իր տաճարէն իմ ձայնս լսեց , ու իմ աղաղակս անոր ականջներուն հասաւ ։

8 Ան ատենը երկիրը սասանեցաւ ու դողաց . երկինքին հիմերը շարժեցան ու սասանեցան . քանզի Անիկայ բարկացաւ ։

9 Անոր քիթէն ծուխ ելաւ , ու բերնէն մաշող կրակ . անկէ կայծակներ բորբոքեցան ։

10 Ու անիկայ երկինքը խոնարհեցուց , ու իջաւ . և անոր ոտքերուն տակը մառախուղ կար .

11 Ու քերովբէի մը վրայ ելաւ , ու թռաւ . և հովին թևերուն վրայ երևցաւ ։

12 Ու խաւարը , ու թանձր ջուրերը , — երկինքին ամպերը՝ իր բոլորտիքը վարագոյր քաշեց ։

13 Անոր առջևը եղող ճառագայթէն կրակի կայծակներ բորբոքեցան ։

14 Տէրը երկինքէն որոտաց , ու Բարձրեալը իր ձայնը լսել տուաւ ։

15 Ու նետեր խրկեց , ու զանոնք ցրուեց . կայծակներ խրկեց , ու զանոնք խռովեցուց ։

16 Ու Տէրոջը յանդիմանութիւնովը — անոր բարկութեան հովին փչելովը , ծովին յատակները երևցան , — աշխարհիս հիմերը յայտնուեցան ։

17 Բարձրէն խրկեց , — զիս բռնեց , ու շատ ջուրերէն զիս հանեց ։

18 Իմ զօրեղ թշնամիէս — զիս ատողներէն ազատեց զիս . վասն զի ինծմէ զօրաւոր էին ։

19 Իմ նեղութեանս օրը՝ իմ առջևս առին . բայց Տէրը ինծի հաստատութեան գաւազան եղաւ .

20 Ու զիս լայնարձակ տեղ մը հանեց , ու զիս ազատեց . ինչու որ ինծի հաճեցաւ ։

21 Տէրը իմ արդարութեանս պէս ինծի փոխարէն կու տայ . իմ ձեռացս մաքրութեանը համեմատ՝ հատուցում կ'ընէ ինծի .

22 Վասն զի Տէրոջը ճամբաները պահեցի , ու իմ Աստուծոյս դէմ ամբարշտութիւն չըրի ։

23 Քանզի անոր ամէն դատաստանները իմ առջևս էին . ու անոր օրէնքներէն չհեռացայ ։

24 Ու անոր առջևը կատարեալ եղայ . ու իմ անօրէնութենէս զգուշացայ ։

25 Ու Տէրը ինծի հատուցում ըրաւ , իմ արդարութեանս համեմատ . իմ ձեռացս մաքրութեանը համեմատ , որ անոր աչքերուն առջևն է ։

26 Ողորմածին հետ ողորմած կ'ըլլաս , կատարեալ մարդուն հետ կատարեալ կ'ըլլաս .

27 Մաքուրին հետ մաքուր կ'ըլլաս , ու ծուռին հետ՝ կը ծռիս ։

28 Ու վշտացած ժողովուրդը դուն կ'ազատես . ու քու աչքերդ ամ-

Ն. Ք. Գ. Ք.
1018

Յոբ. ԻԴ. 11.
Սաղ. ՂԷ. 3. Ամբ. Գ. 5. Եբր. ԺԲ. 29.
Սաղ. ՃԽԴ. 5. Եսայ. ԿԴ. 1.
Ել. Ի. 21. Գ Թագ. Ը. 12. Սաղ. ՂԷ. 2.
Սաղ. ՃԴ. 3.
Հմր 10. Սաղ. ՂԷ. 2.
Հմր 9.
Դատ. Ե. 20. Ա Թագ. Բ. 10. Է. 10. Սաղ. ԻԹ. 3. Եսա. Լ. 30.
Բ Օր. ԼԲ. 23. Սաղ. Է. 13. ՀԷ. 17. ՃԽԴ. 6. Ամբ. Գ. 11.
Ել. ԺԵ. 8. Սաղ. ՃԴ. 9. Նաւ. Ա. 4. Մատ. Ը. 26.
Սաղ. ՀԴ. 1.
Սաղ. ՃԽԴ. 7.
Հմր 1.
Սաղ. ԼԱ. 8. ՃԺԸ. 5.
Գլ. ԺԵ. 26. Սաղ. ԽԲ. 8.
Հմր 25. Ա Թագ. ԻԴ. 23. Գ Թագ. Ը. 32. Սաղ. Է. 8.
Սաղ. ԽԴ. 4.
Ծն. ԺԲ. 19. Սաղ. ՃԺԹ. 8. ՃԻԸ. 1. Առակ. Ը. 32.
Բ Օր. Է. 12. Սաղ. ՃԺԹ. 30. 102.
Ծն. Զ. 9. ԺԷ. 1. Յոբ. Ա. 1.
Հմր 21.
Մատ. Ե. 7.
Ղև. ԻԶ. 23. 24. 27. 28.
Սաղ. ԺԸ. 26.
Ել. Գ. 7. 8. Սաղ. ՀԲ. 12. 13.
Յոբ. Խ. 11. 12. Եսա. Բ. 11. 12. 17. Ե. 15.
Դան. Դ. 37.

բարտաւաններուն վրայ է, որ զանոնք ցածցնես ։

29 Քանզի իմ ճրագս դուն ես, ով Տէր. ու իմ խաւարս Տէրը կը լուսաւորէ ։

30 Վասն զի քեզմով գունդի մը վրայ կը վազեմ, ու իմ Աստուծովս պարիսպէ կ'անցնիմ ։

31 Աստուծոյ ճամբան կատարեալ է. Տէրոջը խօսքերը փորձուած են. անիկայ ամէն իրեն յուսացողներուն ասպար է ։

32 Քանզի Տէրոջմէն զատ՝ ով է Աստուած, կամ մեր Աստուծմէն զատ՝ ով է վէմ ։

33 Իմ զօրաւոր բերդս՝ Աստուած է. ու իմ ճամբաս կատարեալ կ'ընէ ։

34 Իմ ոտքերս եղջերուի ոտքերուն պէս կ'ընէ, ու իմ բարձր տեղերուս վրայ զիս կը կայնեցնէ ։

35 Ձեռքերս պատերազմի կը վարժէ. ու իմ "բազուկներս պղնձէ աղեղ կը լարեն" ։

36 Ինծի նաև քու փրկութեանդ ասպարը տուիր, ու քու քաղցրութիւնդ զիս մեծցուց ։

37 Իմ քալելու ճամբաս ներքևս լայնցուցիր, ու իմ ոտքիս յօդուածները չսասանեցան ։

38 Իմ թշնամիներս հալածեցի, ու զանոնք ջարդեցի. ու ետ չդարձայ՝ մինչև որ զանոնք հատուցի ։

39 Ու զանոնք հատուցի, զանոնք զարկի, որ չկանգնին. անոնք իմ ոտքերուս տակը ինկան ։

40 Ու պատերազմի համար՝ ինծի զօրութիւն հագցուցիր. և իմ վրաս ելլողները տակս ծռեցիր ։

41 Ու իմ թշնամիներուս կռնակը ինծի դարձնել տուիր", որ զիս ատողները ջարդեմ ։

42 Աղաղակեցին, բայց ազատող չկար. Տէրոջը աղաղակեցին, բայց անոնց պատասխան չտուաւ ։

43 Ան ատենը զանոնք երկրի փոշիին պէս մանրեցի. զանոնք փողոցներուն ցեխին պէս կոխեցի ու ճմլեցի ։

44 Ու իմ ժողովուրդիս կռիւներէն զիս ազատեցիր. ու զիս պահեցիր, որ ազգերու գլուխ ըլլամ. ու իմ չճանչցած ժողովուրդս ինծի ծառայեց ։

45 Օտարները ինծի "խոնարհութիւն ըրին". [illegible] ականջներովը լսածնուն պէս՝ ինծի հնազանդեցան ։

46 Օտարները տկարացան, ու իրենց պահուըտած տեղերէն դողացին ։

47 Տէրը կենդանի է, ու իմ Վէմս օրհնեալ ըլլայ. և իմ փրկութեանս վէմը Աստուած բարձր ըլլայ ։

48 Աստուած է որ իմ վրէժս կը խնդրէ, ու ժողովուրդները ինծի կը հնազանդեցնէ ։

49 Իմ թշնամիներէս զիս հանելով՝ զիս իմ վրաս ելլողներէն աւելի բարձրացուցիր, ու բռնաւոր մարդէն ազատեցիր ։

50 Ասոր համար ով Տէր՝ ազգերուն մէջը քեզ պիտի գովեմ, ու քու անուանդ սաղմոս պիտի երգեմ ։

51 Իր թագաւորին փրկութիւնները մեծցնողը՝ ու իր օծեալին՝ Դաւիթին ու անոր սերունդին յաւիտեան ողորմութիւն ընողը Ան է ։

ԳԼ. ԻԳ

1 Դաւիթ իր վերջին խօսքերուն մէջ կը խոստովանի Աստուծոյ խոստմանցը վրայ իր ունեցած հաւատքը ։ 6 Չարերուն վիճակին տարբերութիւնը ։ 8 Դաւիթին զօրաւոր մարդոցը համրանքը ։

1 Ու Դաւիթին վերջին խօսքերը ասոնք են ։

Յեսսէի որդին Դաւիթ կ'ըսէ. Ան մարդը որ բարձրացաւ, Յակոբայ Աստուծոյն օծեալը, ու Իսրայէլի վայելուչ երգերը շարադրողը, կ'ըսէ.

2 Տէրոջը Հոգին ինծմով խօսեցաւ. ու անոր խօսքը իմ լեզուիս վրայ էր ։

3 Իսրայէլին Աստուածը ըսաւ, Իսրայէլին Վէմը ինծի խօսեցաւ, ըսելով. Մարդոց վրայ իշխողը արդար ըլլայ. ու Աստուծոյ վախովը իշխէ ։

4 Ան ատենը անիկայ առաւօտեան լոյսին կը նմանի, որ արևուն ծագած ատենը կ'ըլլայ. անամպ առաւօտի մը՝ որ առանց ամպի է. ու [illegible] ճառագայթին, որ անձրևէն ետքը գետնէն կանանչ խոտը կը բուսցնէ ։

5 Թէև իմ տունս Աստուծոյ քովը այսպէս չէ, սակայն ինծի հետ յաւիտենական ուխտ մը ըրաւ, որ ամէն բանի մէջ պատրաստ ու հաստատ է. քանզի իմ բոլոր փրկութիւնս ու իմ բոլոր բաղձանքս ան է. ու պիտի չծաղկեցնէ" զայն ։

6 Բայց բոլոր անօրէնները՝ դուրս նետուած փուշերու պէս պիտի ըլլան. քանզի անոնք ձեռքով չեն բռնուիր ։

7 Ու անոնց դպչելու մարդը երկաթը ու նիզակին բունը իրեն զէնք պիտի ընէ". ու իրենց եղած տեղը՝ բոլորովին կրակի մէջ պիտի այրին ։

8 Դաւիթին զօրաւոր մարդոցը ա-

Ն. Ք. ԴՔ. 1018
ա Յոբ. ԻԹ. 3 ։ Սաղ. ԻԷ. 1 ։
բ Բ Օր. ԼԲ. 4 ։ Դան. Դ. 37 ։ Յայտ. ԺԵ. 3 ։
գ Սաղ. ԺԲ. 6 ։ ՃԺԹ. 140 ։ Առակ. Լ. 5 ։
դ Ա Թագ. Բ. 2 ։ Եսա. ԽԵ. 5, 6 ։
ե Ել. ԺԵ. 2 ։ Սաղ. ԻԷ. 1 ։ ԻԲ. 7, 8 ։ ԼԱ. 4 ։ Եսա. ԺԲ. 2 ։
զ Եբր. ԺԳ. 21 ։ Բ Օր. ԼԲ. 13 ։ Յոբ. ԻԲ. 3 ։ Սաղ. ՃԺ. 2, 6 ։ ՃԺԹ. 1 ։
է Գղ. Բ. 18 ։ Ամբ. Գ. 19 ։
ը Բ Օր. ԼԲ. 13 ։ Եսա. ԽԳ. 16 ։ [illegible] ԺԴ. 14 ։
թ Սաղ. ՃԽԴ. 1 ։
* Կամ՝ բազուկներովս պղնձէ աղեղ մը կը կոտրուի ։
ժ Առակ. Դ. 12 ։
ի Միք. Դ. 3 ։
լ Սաղ. ԺԸ. 32, 39 ։
խ Սաղ. ԽԴ. 5 ։
† Կամ՝ վիզը ինծի տուիր ։ Ծն. ԽԹ. 8 ։ Ել. ԻԳ. 27 ։ Յես. Ժ. 24 ։
‡ Կամ՝ նայեցան ։
ծ Յոբ. ԻԷ. 9 ։ Առակ. Ա. 28 ։ Եսա. Ա. 15 ։ Միք. Գ. 4 ։
կ Դ Թագ. ԺԳ. 7 ։ Սաղ. ԼԵ. 5 ։ Դան. Բ. 35 ։
հ Եսա. Ժ. 6 ։ Միք. Է. 10 ։ Զաք. Ժ. 5 ։
ձ Գլ. Գ. 1 ։ Ե. 1 ։ ԺԹ. 9 ։ 14 ։ Ի. 1, 2, 22 ։
ղ Բ Օր. ԻԸ. 13 ։ Գլ. Ը. 1-14 ։ Սաղ. Բ. 8 ։
ճ Եսա. ԾԵ. 5 ։
մ Բ Օր. ԼԳ. 29 ։ Սաղ. ԿԶ. 3 ։ ՁԱ. 15 ։
‖ Եբր. ստեցին ։
յ Միք. Է. 17 ։

Ն. Ք. ԴՔ. 1018
ն Սաղ. ՁԹ. 26 ։
շ Ա Թագ. ԻԵ. 39 ։ Գլ. ԺԸ. 19, 31 ։
ո Սաղ. ՃԽԴ. 2 ։
չ Սաղ. ՃԽ. 1 ։
պ Հռով. ԺԵ. 9 ։
ջ Սաղ. ՃԽԴ. 10 ։
ռ Սաղ. ՁԹ. 20 ։
ս Գլ. Է. 12, 13 ։ Սաղ. ՁԹ. 29 ։

տ Գլ. Է. 8, 9 ։ Սաղ. ՀԸ. 70, 71 ։ ՁԹ. 27 ։
ա Ա Թագ. ԺԶ. 12, 13 ։ Սաղ. ՁԹ. 20 ։
բ Բ Պետ. Ա. 21 ։
գ Բ Օր. ԼԲ. 4, 31 ։ Գլ. ԻԲ. 2, 32 ։
դ Սաղ. ՀԲ. 2 ։
ե Ել. ԺԸ. 21 ։ Բ Մն. ԺԹ. 7, 9 ։
զ Դատ. Ե. 31 ։ Սաղ. ՁԹ. 36 ։ Առակ. Դ. 18 ։ Ովս. Զ. 5 ։ Տես Սաղ. ՀԲ. 6 ։
է Գլ. Է. 15, 16 ։ Սաղ. ՁԹ. 29 ։ Եսա. ԾԵ. 3 ։
§ Կամ՝ թէև չծաղկեցնէ
‖ Եբր. [illegible] ։

Ն. Ք. ԴՔ.
1018

* Կամ՝ աթոռով նստող
† Կամ՝ իր նիզակը վերցուց ութը հարիւր մարդոց վրայ. ու զանոնք մէկէն մեռցուց։
‡ Տես Ա Մն. ԺԱ. 11. ԻԷ. 2.
‡ Ա Մն. ԺԱ. 12. ԻԷ. 4.
† Ա Մն. ԺԱ. 27.
‡ Տես Ա Մն. ԺԱ. 13. 14.
‡ Կամ՝ Քայլի մէջ ժողվուեցան.
† Ա Մն. ԺԱ. 15.
‖ Կամ՝ գլխաւորներուն
* Ա Թագ. ԻԲ. 1.
‡ Գլ. Ե. 18.
* Ա Թագ. ԻԲ. 4. 5.
‡ Ղևտ. ԺԷ. 10.
* Ա Մն. ԺԱ. 20.

նուններն ասոնք են. *Յովբ բասեբեթ՝ Թաքքեմոնացին, որ զօրավարներուն գլխաւորն էր. անիկայ
†է Ասոնացի Ադինոս, ‡որ անգամ մը ութը հարիւր մարդը մէկէն մեռցուց՝։

9 Եւ անկէ ետքը *Ախոքացի
Դոդոյին որդին Եղիազարը՝ որ
Դաւիթին հետ եղող երեք զօրաւորներուն
մէկն էր, երբոր անոնք
պատերազմելու համար հոն ժողվուած
Փղշտացիները նախատեցին,
10 ու Իսրայէլի մարդիկը փախան, Անիկայ
ելաւ, ու Փղշտացիները
զարկաւ, մինչեւ որ ձեռքը յոգնեցաւ,
ու ձեռքը էր սուրին վրայ
փակաւ, եւ Տէրը այն օրը մեծ փրկութիւն
ըրաւ. ու ժողովուրդը
անոր ետեւէն դարձաւ, միայն կողոպուտ
առնելու համար։

11 Եւ անկէ ետքը †Արարացի Ագէին
որդին Սամման էր. Եւ
Փղշտացիք ‡գունդ մը կազմեցին՝.
ու հոն ոսպով լեցուն ագարակ մը
կար. եւ ժողովուրդը Փղշտացւոց
12 առջեւէն փախաւ. Բայց անիկայ
ագարակին մէջտեղը կայնեցաւ,
զանիկայ պաշտպանեց, ու Փղշտացիները
զարկաւ. եւ Տէրը մեծ
փրկութիւն ըրաւ։

13 Ու *երեսուն ‖զօրավարներուն երեքը
իջան, եւ հունձքի ատեն *Ոդողոմի
քարայրը՝ Դաւիթին եկան. ու
Փղշտացւոց մէկ գունդը !Ռափայիմ
14 հովիտին մէջը բանակեր էր։ Եւ
այն ատենը Դաւիթ *բերդին մէջն
էր. ու այն ատենը Փղշտացիք
Բեթլեհեմի մէջ բերդապահ զօրք
15 ունէին։ Եւ Դաւիթ փափաքելով
ըսաւ. Բեթլեհեմին դրան եղող
ջրհորէն ո՞վ ինծի ջուր կը խմցնէ։
16 Ան ատենը աս երեք զօրաւորները՝
Փղշտացւոց բանակը ճեղքեցին անցան,
ու Բեթլեհեմին դրան եղող
ջրհորէն ջուր քաշեցին, ու առին
Դաւիթին տարին. բայց անիկայ
չուզեց անկէ խմել, հապա զանիկայ
թափելով՝ Տէրոջը նուիրեց.
17 Ու ըսաւ. Ով Տէր, քաւ լիցի
որ ես աս բանը ընեմ. իրենց
կեանքը վտանգի մէջ դնելով գացող
մարդիկներուն ‡արիւնը խմե՞մ.
ու անկէ խմել չուզեց։ Ասոնք են
այն երեք զօրաւոր մարդիկներուն
ըրածները։

18 Եւ Շարուհեան Յովաբին եղբայրը
*Աբեսսա այն երեք մարդոց
գլխաւորն էր. ու անիկայ իր նիզակը
երեք հարիւր մարդոց վրայ
վերցնելով՝ սպաննեց զանոնք. ու
անիկայ երեքին մէջը անուանի էր։
19 Եւ անիկայ երեքէն աւելի համբաւ
ունենալուն համար, անոնց
գլուխ եղաւ. բայց առջի իրեքին
աստիճանին չհասաւ։

20 Ու մեծ գործքեր գործող *Կաբսէելացի
զօրաւոր մարդու մը որդւոյն
Յովիադային որդին Բանեան՝
*Մովաբին երկու զօրաւոր մարդիկները
մեռցուց. նաեւ ձիւնի
ժամանակ իջաւ՝ ու գուբին մէջը
21 առիւծը մեռցուց։ Անիկայ ժերեկի
Եգիպտացի մարդ մըն ալ
մեռցուց. ու Եգիպտացիին ձեռքը
մէկ նիզակ մը կար. բայց Բանեան
ցուպով մը անոր վրայ իջաւ,
ու Եգիպտացիին ձեռքէն նիզակը
յափշտակեց, եւ զանիկայ իր նիզակովը
22 մեռցուց։ Յովիադայի
որդին Բանեան աս բաները ըրաւ,
ու երեք զօրաւորներուն մէջը անուանի
23 եղաւ. Երեսունէն աւելի
պատիւ ունէր. բայց առջի իրեքին
աստիճանին չհասաւ. ու Դաւիթ
զանիկայ իր *ատեանին վերակացու
դրաւ։

24 Յովաբին եղբայրը *Ասայէլ երեսունէն
էր. նաեւ Բեթլեհեմացի
25 Դոդոյի որդին Եղանան, *Հարոդացի
Սամմա, Յարոդացի Եղիկա,
26 §Փելտացի Քեղղէս, Թեկուացի
27 Եկկեսի որդին Իրաս, Անաթոթացի
Աբիեզեր, Ոփացի
28 Մեբունայ, Ախոքացի Սելմոն,
29 Նետոփաթացի Մահարայ, Նետոփաթացի
Բաանայի որդին Ելաբ,
Բենիամինի որդւոցը Գաբաայէն՝
30 Ռիփայի որդին Իթթի, Փարաթոնացի
Բանեա, ‡Գաասի ¬ձորերէն
31 Ադդայի, Արաբաթացի Աբիեղբոն,
Բարումացի Ազմոթ,
32 Սաղաբոնացի Եղիաբա, Հասենի
33 որդիներէն՝ Յովնաթան, Արարացի
Սամմա, Արարացի Սարարի որդին
34 Աքիամ, Մաաքաթիի որդւոյն Ահասբայի
որդին Եղիփաղետ, Գեղոնացի
Աքիտոփելի որդին Եղիամ,
35 Կարմելացի Ասրէ, Արբացի Փաա-
36 րայ, Սուբացի Նաթանի որդին
37 Իգաղ, Գադացի Բանի, Ամմոնացի
Սելեկ, Շարուհեան Յովաբին
կապարճակիրը Բերովթացի Նաարա,
38 ‡Յեթերացի Իրաս, Յեթերացի
39 Գարեբ, *Քետացի Ուրիա. ամէնը
երեսունեօթն էին։

Ն. Ք. ԴՔ.
1018

* Յես. ԺԵ. 21.
* Ել. ԺԵ. 15. Ա Մն. ԺԱ. 22.
‡ Ա Մն. ԺԱ. 23.
* Ա Թագ. ԻԲ. 14. Գլ. Բ. 18. Ի. 23.
‡ Գլ. Բ. 18.
* Տես Ա Մն. ԺԱ. 27.
§ Կամ՝ Փելոնացի. Ա Մն. ԺԱ. 27.
‡ Դատ. Բ. 9.
¬ Բ Օր. Ա. 24.
‡ Գլ. Ի. 26.
* Գլ. ԺԱ. 3. 6.

ԳԼ. ԻԴ.

1 Դաւիթ՝ Սատանայէն փորձուելով, կը ստիպէ Յովաբը որ երթայ ժողովուրդը համրէ։ 5 Զօրապետները ինը ամիս ու քսան օրուան մէջ մէկ միլիոն երեք հարիւր հազար պատերազմական մարդոց հաշիւը կը բերեն։ 10 Գադին միջոցով՝ երեք հարուած կ՚առաջարկուի Դաւիթին, որ կը զղջայ. ու երեք օրուան ժանտախտը կ՚ընտրէ։ 15 Եօթանասուն հազար մարդոց մեռնելէն ետքը՝ Դաւիթ աղաչելով՝ Երուսաղէմի կործանումը առջեւը կ՚առնէ։ 18 Դաւիթ՝ Գադին ծանուցմանը…

Ն. Ք. գՔ. 1017

վր Որնային կալը ծախու կ'առնէ . ուր անոր զոհ մատուցանելով՝ ժանտախտը կը դադարի ։

1 Եւ Տէրոջը բարկութիւնը նորէն Իսրայէլի վրայ բորբոքեցաւ . ու Դաւիթը անոնց դէմ գրգռեց , ըսելով . Գնա Իսրայէլը ու Յուդան համրէ ։ 2 Եւ թագաւորը իր քովը եղող Յովաբ զօրապետին ըսաւ . Իսրայէլի բոլոր ցեղերուն մէջը՝ Դանէն մինչեւ Բերսաբէէ պտըտէ . ու ժողովուրդը համրեցէք , որ ժողովուրդին թիւը գիտնամ ։ 3 Եւ Յովաբ ըսաւ թագաւորին . Քու Տէր Աստուածդ՝ ժողովուրդը որչափ որ է , հարիւրապատիկ աւելցընէ , ու իմ թագաւոր տիրոջս աչքերը տեսնեն . բայց իմ թագաւոր տէրս ինչու համար աս բանիս կը ցանկայ ։ 4 Ու երբոր թագաւորին խօսքը՝ Յովաբին ու զօրավարներուն վրայ սաստկացաւ , Յովաբը զօրավարներուն հետ թագաւորին առջեւէն ելաւ , որ Իսրայէլի ժողովուրդը համրէ ։ 5 Եւ Յորդանանէն անցան , ու Գադի ձորին մէջը եղող քաղաքին աջ կողմը՝ Արոէրը բանակեցան . եւ Յազերը , 6 Եւ Գաղաադը ու Թաբթիմասի երկիրը եկան . անկէ Դանեանը , ու Սիդոնի շրջականները եկան ։ 7 Եւ Տիւրոսի ամրոցը՝ ու Խեւացւոց ու Քանանացւոց ամէն քաղաքները գացին . եւ Յուդայի հարաւային կողմը՝ Բերսաբէէն ելան ։ 8 Ու բոլոր երկիրը պտըտեցան . եւ ինը ամիսէն ու քսան օրէն ետքը՝ Երուսաղէմ դարձան ։ 9 Եւ Յովաբ ժողովուրդին համրանքին ցուցակը թագաւորին տուաւ ։ Ու Իսրայէլի մէջ ութը հարիւր հազար սուր քաշող պատերազմական մարդ կար . եւ Յուդայեանք հինգ հարիւր հազար մարդ էին ։

10 Եւ Դաւիթ ժողովուրդը համրելէն ետքը՝ իր խղճմտանքը զինքը գրգռեց . ու Դաւիթ Տէրոջը ըսաւ . Աս ընելովս մեծ մեղք գործեցի . ով Տէր՝ հիմա քու ծառայիդ մեղքը ներէ . քանզի մեծ յիմարութիւն ըրի ։ 11 Ու երբոր Դաւիթ առաւօտուն ելաւ , Տէրոջը խօսքը Դաւիթին տեսանողին՝ Գադ մարգարէին եղաւ , ըսելով . 12 Գնա ու Դաւիթին ըսէ . Տէրը այսպէս կ'ըսէ . Ես քեզի իրեք բան կ'առաջարկեմ . անոնցմէ մէկը ընտրէ որ քեզի ընեմ ։ 13 Եւ Գադ՝ Դաւիթին գալով՝ անոր պատմեց , ու անոր ըսաւ . Եօթը տարի քու երկրիդ վրայ սով ըլլայ , կամ իրեք ամիս քու թշնամիներուդ երեսէ՞ն փախչիս , ու անոնք քեզ հալածեն , կամ թէ՝ իրեք օր քու երկրիդ վրայ ժանտախտ ըլլայ . հիմա մտածէ ու տես՝ թէ ինչ պատասխան տանիմ զիս խրկողին ։ 14 Եւ Դաւիթ՝ Գադին ըսաւ . Խիստ մեծ նեղութեան մէջ եմ . հիմա Տէրոջը ձեռքը իյնանք , քանզի անոր գթութիւնը շատ է . ու մարդու ձեռք չիյնամ ։

Գլ. իա. 1 ։
Տես ա Մն. իա. 1 ։ Յակ. ա. 13 . 14 ։
ա Մն. իէ. 23 . 24 ։
Դատ. ի. 1 ։
Երեմ. ժէ. 5 ։
Բ Օր. բ. 36 ։ Յես. ժգ. 9 . 16 ։
Թւ. լբ. 1 . 3 ։
Կամ՝ Դանի անապատը . տես Յես. ժթ. 47 ։ Դատ. ժը. 29 ։
Յես. ժթ. 28 ։ Դատ. ժը. 28 ։
Տես ա Մն. իա. 5 ։
ա Թագ. իդ. 5 ։
Գլ. ժբ. 13 ։
ա Թագ. ժգ. 13 ։
ա Թագ. թ. 9 ։ ա Մն. իթ. 29 ։
ա Թագ. իբ. 5 ։
Տես ա Մն. իա. 12 ։

15 Եւ Տէրը ան առաւօտէն մինչեւ որոշուած ժամանակը՝ Իսրայէլին վրայ ժանտախտ խրկեց . ու Դանէն մինչեւ Բերսաբէէ՝ ժողովուրդէն եօթանասուն հազար մարդ մեռաւ ։ 16 Եւ Աստուծոյ հրեշտակը ձեռքը Երուսաղէմին վրայ երկընցուց , որ զանիկայ ջնջէ . ու աս չարիքին վրայ՝ Տէրոջը սիրտը իջաւ , ու ժողովուրդը ջնջող հրեշտակին ըսաւ . Հերիք է . ալ ձեռքդ քաշէ . ու Տէրոջը հրեշտակը Յեբուսացի Որնային կալին քովն էր ։ 17 Եւ Դաւիթ՝ ժողովուրդը զարնող հրեշտակը տեսնելով , Տէրոջը ըսաւ . Ահա ես մեղանչեցի , ու ես անօրէնութիւն ըրի . բայց աս ոչխարները ի՞նչ ըրին . կ'աղաչեմ՝ քու ձեռքդ իմ վրաս ու իմ հօրս տանը վրայ ըլլայ ։

18 Եւ նոյն օրը Գադ՝ Դաւիթին եկաւ , ու անոր ըսաւ . Ելիր՝ Յեբուսացի Որնային կալին մէջ Տէրոջը սեղան մը կանգնէ ։ 19 Եւ Դաւիթ՝ Գադին խօսքին համեմատ վեր ելաւ , ինչպէս որ Տէրը պատուիրեր էր ։ 20 Ու Որնա նայեցաւ . ու երբոր տեսաւ որ թագաւորը եւ անոր ծառաները դէպ 'ի իրեն կու գան , Որնա ելաւ , ու երեսը մինչեւ գետինը երկրպագութիւն ըրաւ թագաւորին ։ 21 Եւ Որնա ըսաւ . Արդեօք ի՞նչ պատճառով իմ թագաւոր տէրս իր ծառային եկաւ ։ Ու Դաւիթ ըսաւ . Աս կալը քեզմէ ծախու առնելու , ու Տէրոջը սեղան մը շինելու համար , որ ժողովուրդին վրայէն հարուածը վերնայ ։ 22 Եւ Որնա ըսաւ Դաւիթին . Իմ թագաւոր տէրս հաճելին առնէ , ու իր աչքերուն հաճոյ երեւցածին պէս զոհ ընէ . Ահա եզները ողջակէզի համար , կամնասայլերը ու եզներուն գործիքները փայտի համար ըլլան ։ 23 Աս ամէնը Որնա՝ թագաւորի մը պէս" թագաւորին տուաւ . ու Որնա՝ թագաւորին ըսաւ . Քու Տէր Աստուածդ քեզ ընդունի ։ 24 Բայց թագաւորը Որնային ըսաւ . Չէ . հապա ես [illegible] քեզմէ ստակով ծախու պիտի առնեմ , ու ձրի [illegible] իմ Տէր Աստուծոյս ողջակէզ պիտի չմատուցանեմ ։ Եւ Դաւիթ կալը ու եզները յիսուն սիկղ արծաթի ծախու առաւ ։ 25 Ու Դաւիթ

Ն. Ք. գՔ. 1017

Սղ. ճգ. 8 . 13 . 14 ։ ճծթ. 156 ։
Ես. խէ. 6 ։ Զաք. ա. 15 ։
ա Մն. իա. 14 ։ իէ. 24 ։
Ել. ժբ. 23 ։ ա Մն. իա. 15 ։
Ծն. զ. 6 ։ ա Թագ. ժե. 11 ։ Յովէլ. բ. 13 . 14 ։
ա Մն. իա. 15 ։ Տես համր. 18 ։ բ Մն. գ. 1 ։
ա Մն. իա. 17 ։
ա Մն. իա. 18 . եւն ։
Տես Ծն. իգ. 8—16 ։
Թւ. ժզ. 48 . 50 ։
գ Թագ. ժթ. 21 ։
Եբր. Որնա թագաւորը
Եզեկ. ի. 40 . 41 ։
Տես ա Մն. իա. 24 . 25 ։

Ն. Ք. Գ.Ք. 1017

Գլ. ԻԱ. 14

հոն Տէրոջը սեղան շինեց, ու անոր վրայ ողջակէզներ ու խաղաղութեան զոհեր մատուց ։ Եւ Տէրը լսեց անոր աղօթքը երկրին համար, ու Իսրայէլին վրայէն հարուածը վերցաւ ։

Ն. Ք. Գ.Ք. 1017

Լ Հմր 21

Կամ ԱՌԱՋԻՆ ԳԻՐՔ ԹԱԳԱՒՈՐԱՑ

ԵՐՐՈՐԴ ԳԻՐՔ ԹԱԳԱՒՈՐԱՑ

Ն. Ք. Գ.Ք. 1015

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Աբիսակ կը դարմանէ Դաւիթը՝ անոր ծերութեան ատենը ։ 5 Ադոնիա՝ Դաւիթին սիրելի որդին թագաւորութիւնը յափշտակելու կը համարձակի ։ 11 Նաթանին խրատովը՝ 15 Բերսաբէն թագաւորը կը դրդէ ։ 22 ու Նաթան ձեռնտու կ'ըլլայ անոր ։ 28 Դաւիթ կը նորոգէ իր խոստմունքը՝ որ Բերսաբէին ըրած էր ։ 32 Սողոմոն՝ Դաւիթին հրամանովը՝ Սադոկին ու Նաթանին ձեռօքը թագաւոր կ'օծուի ․ ու ժողովուրդը ուրախութեան հանդէսը կը կատարէ ։ 41 Ցնծութեան ու լուրը առնելով, Ադոնիային կոչնականները կը ցրուին ։ 50 Ադոնիա սեղանին եղջիւրներուն քովը կը փախչի ․ իսկ Սողոմոն կ'արձակէ զանիկայ այն պայմանով՝ որ այնուհետեւ բարի վարմունք մը ունենայ ։

1 Եւ Դաւիթ թագաւորը ծերացած
ու տարիքը առած ըլլալով,
զանիկայ հանդերձներով կը ծած-
2 կէին, բայց չէր տաքնար ։ Եւ
ծառաները անոր ըսին ․ Մեր թա-
գաւոր տիրոջը համար մէկ կոյս
աղջիկ մը փնտռեն՝ որ թագաւորին
առջեւ կայնի, զանիկայ դարմանէ,
ու անոր ծոցը պառկի, որ մեր
3 թագաւոր տէրը տաքնայ ։ Ու Իս-
րայէլի բոլոր սահմաններուն մէջ
մէկ գեղեցիկ աղջիկ մը փնտռեցին ․
եւ Սունամացի Աբիսակը գտան,
ու զանիկայ թագաւորին բերին ։
4 Եւ ան աղջիկը խիստ գեղեցիկ էր ․
ու անիկայ թագաւորը կը դարմա-
նէր, ու անոր սպասաւորութիւն
կ'ընէր ․ բայց թագաւորը զանիկայ
չգիտցաւ ։
5 Ան ատենը Ագգիթի որդին Ա-
դոնիան հպարտացաւ ու ըսաւ ․ Ես
թագաւոր ըլլամ ․ եւ իրեն համար
կառքեր ու ձիաւորներ պատրաս-
տեց, եւ յիսուն մարդ, որ իր առ-
6 ջեւէն վազեն ։ Եւ անոր հայրը ա-
նոր կենացը մէջ ամենեւին յանդի-
մանած չէր զանիկայ, ըսելով թէ՝
Ինչո՞ւ այդպէս ըրիր ․ եւ անիկայ
խիստ գեղեցիկ էր ․ ու անոր մայրը
զանիկայ Աբիսողոմէն ետքը ծներ
7 էր ։ Եւ անիկայ խօսքը մէկ ըրաւ
Շարուհեայի որդւոյն Յովաբին
հետ, ու Աբիաթար քահանային
հետ, որոնք Ադոնիային հետեւե-
լով՝ անոր օգնութիւն կ'ընէին ։
8 Բայց Սադոկ քահանան, ու Յո-
վիադայի որդին Բանեան, եւ Նա-
թան մարգարէն, ու Սեմէին, եւ
Ռէին, ու Դաւիթին զօրաւոր
մարդիկները՝ Ադոնիային հետ չէ-
9 ին ։ Եւ Ադոնիա Ռովգելի աղբիւ-
րին մօտ եղող Զօհելեթի քարին
քովը՝ ոչխարներ, արջառներ ու
գէր անասուններ մորթեց ․ եւ իր
ամէն եղբայրները՝ թագաւորին
որդիքը, ու Յուդայի բոլոր մար-
դիկները՝ թագաւորին ծառաները
10 հրաւիրեց ․ Բայց Նաթան մարգա-
րէն, ու Բանեան, եւ զօրաւորները,
ու իր Սողոմոն եղբայրը չհրաւի-
րեց ։
11 Եւ Նաթան՝ Սողոմոնին մօրը
Բերսաբէին հետ խօսեցաւ՝ ու ը-
սաւ ․ Չլսեցի՞ր որ Ագգիթի որդին
Ադոնիան թագաւոր եղաւ, ու մեր
12 տէրը Դաւիթ չիմացաւ ։ Ուրեմն
հիմա եկուր քեզի խրատ մը տամ,
որ քու կեանքդ ու քու որդւոյդ
13 Սողոմոնին կեանքը ազատես ։ Ելի՛ր
Դաւիթ թագաւորին քովը գնա,
ու անոր ըսէ ․ Ով Տէր իմ թա-
գաւոր՝ դուն քու աղախինիդ եր-
դում չըրի՞ր, ու չըսի՞ր որ՝ Ինծ-
մէ ետքը քու որդիդ Սողոմոնը թա-
գաւոր պիտի ըլլայ, եւ իմ աթոռս
անիկայ պիտի նստի ․ ու ինչո՞ւ
համար Ադոնիան թագաւոր եղաւ ։
14 Ահա դուն ան տեղը թագաւորին
հետ խօսած ատենդ՝ ես ալ ետեւէդ
կու գամ, ու քու խօսքերդ կը լը-
ցընեմ ։
15 Եւ Բերսաբէ՝ ներքին սենեակը
մտաւ թագաւորին քովը ․ եւ թա-
գաւորը շատ ծերացած էր ․ ու
Սունամացի Աբիսակը թագաւորին
16 սպասաւորութիւն կ'ընէր ։ Եւ
Բերսաբէ գլուխը ծռեց, ու թա-
գաւորին երկրպագութիւն ըրաւ ։
Ու թագաւորը ըսաւ ․ Ի՞նչ կ'ու-
17 զես ։ Եւ անիկայ ըսաւ անոր ․
Ով Տէր իմ, դուն քու աղախի-
նիդ՝ քու Տէր Աստուծոյդ անու-
նովը երդում ըրիր ․ ըսելով ․ Ինծմէ
ետքը քու որդիդ Սողոմոնը թա-
գաւոր պիտի ըլլայ, ու իմ աթոռս
18 ան պիտի նստի ․ Եւ ահա հիմա

Յես. ԺԹ. 18

Բ Թագ. Գ. 4

Բ Թագ. ԺԵ. 1

Բ Թագ. Գ. 3, 4 ու Մն. Գ. 2

Բ Թագ. Ի. 25

Գլ. Բ. 22, 28

Ն. Ք. Գ.Ք. 1015

Գլ. Դ. 18

Բ Թագ. ԻԳ. 8

Բ Թագ. ԺԷ. 17

Բ Թագ. Գ. 4

Ա Մն. ԻԲ. 9

Հմր 13, 30

Ադոնիան թագաւոր եղած է. ու
դուն չիմացար, ով տէր իմ թա-
ը Հմր 7, 8, 9, 25։
19 գաւոր. [ը] Եւ անիկայ շատ արջառ-
ներ՝ ու գէր անասուններ՝ ու ոչ-
խարներ մորթեց, և թագաւորին
բոլոր որդիները, ու Աբիաթար
քահանան, և Յովաբ զօրապետը
հրաւիրեց, բայց քու ծառադ Սո-
20 ղոմոնը չհրաւիրեց։ Հիմա ով տէր
իմ թագաւոր, բոլոր Իսրայէլին
աչքերը քու վրադ են, որ անոնց
իմացընես թէ՝ իմ թագաւոր տէ-
րոջս աթոռը իրմէ ետքը ով պիտի
21 նստի. Եթէ ոչ՝ երբոր իմ թա-
թ բ Օր. լա. 16։ Գլ. բ. 10։
գաւոր տէրս [թ]իր հայրերուն հետ
քնանայ, ես ու իմ որդիս Սողո-
մոնը յանցաւոր պիտի սեպուինք։
22 Ու երբոր անիկայ թագաւորին
հետ կը խօսէր, Նաթան մարգա-
23 րէն եկաւ։ Եւ թագաւորին ի-
մացուցին ու ըսին թէ՝ Ահա Նա-
թան մարգարէն է—. ու անիկայ
ներս մտաւ թագաւորին առջեւ,
ու երեսը մինչեւ գետինը ծռելով
թագաւորին երկրպագութիւն ը-
24 րաւ. Եւ Նաթան ըսաւ. Ով տէր
իմ թագաւոր, դո՞ւն ըսիր որ՝
ինծմէ ետքը Ադոնիան թագաւոր
պիտի ըլլայ, ու իմ աթոռս անի-
ժ Հմր 19։
25 կայ պիտի նստի. [ժ]Քանզի անիկայ
այսօր իջաւ, և շատ արջառներ,
ու գէր անասուններ, ու ոչխար-
ներ մորթեց. և թագաւորին բո-
լոր որդիները, զօրավարները, ու
Աբիաթար քահանան հրաւիրեց.
և ահա անոնք անոր առջեւ կ'ու-
ի ա Թագ. ժ. 24։
տեն, կը խմեն ու կ'ըսեն. [ի]Կեցցէ
26 արքայ Ադոնիա։ Բայց զիս քու
ծառադ, ու Սադոկ քահանան, և
Յովիադայի որդին Բանեան, ու քու
27 ծառադ Սողոմոնը չկանչեց։ Աս
բանը արդեօք իմ թագաւոր տէ-
րոջս ձեռքո՞վը եղաւ, ու քու ծա-
ռայիդ չգիտցուցի՞ր թէ քեզմէ ետ-
քը իմ թագաւոր տէրոջս աթոռը
ով պիտի նստի։
28 Եւ Դաւիթ թագաւորը պա-
տասխան տուաւ ու ըսաւ. Բեր-
սաբէն ինծի կանչեցէք։ Եւ անի-
կայ թագաւորին առջեւ եկաւ, ու
թագաւորին առջեւ կայնեցաւ։
29 Եւ թագաւորը երդում ըրաւ, ու
լ բ Թագ. դ. 9։
ըսաւ. [լ]Իմ անձս ամէն նեղութե-
նէ ազատող Տէրը կենդանի է որ,
խ Հմր 17։
30 [խ]Ինչպէս որ քեզի Իսրայէլին Տէր
Աստուծոյն երդում ըրի, ու ըսի
թէ՝ ինծմէ ետքը քու որդիդ Սո-
ղոմոնը թագաւոր պիտի ըլլայ, ու
իմ տեղս իմ աթոռիս վրայ անի-
կայ պիտի նստի, ահա այսօր այն-
31 պէս պիտի ընեմ։ Ան ատենը Բեր-
սաբէն երեսը մինչեւ գետինը ծռե-
լով թագաւորին երկրպագութիւն

ծ Նեեմ. բ. 3։ Դան. բ. 4։
ըրաւ ու ըսաւ. [ծ]Իմ Տէրս Դաւիթ
թագաւորը յաւիտեան ողջ կե-
նայ։
32 Եւ Դաւիթ թագաւորը ըսաւ.
Սադոկ քահանան, ու Նաթան
մարգարէն, և Յովիադայի որդին
Բանեան ինծի կանչեցէք։ Ու ա-
նոնք թագաւորին առջեւ եկան։
կ բ Թագ. ի. 6։
33 Եւ թագաւորը անոնց ըսաւ. [կ]Ձեր
տէրոջը ծառաները ձեր հետը ա-
հ Տես Եսթ. զ. 8։
ռէք, ու իմ որդիս Սողոմոնը [հ]իմ
ջորիիս վրայ հեծցուցէք, ու զա-
ձ բ Մն. լբ. 30։
34 նիկայ [ձ]Գեհոնը իջեցուցէք. Եւ
Սադոկ քահանան ու Նաթան
ղ ա Թագ. ժ. 1։ ժզ. 3, 12։ բ Թագ. բ. 4։ ե. 3։ Գլ. ժթ. 16։ դ Թագ. թ. 3։ ժա. 12։
մարգարէն [ղ]հոն զանիկայ Իսրայէ-
լի վրայ թագաւոր օծեն. ու [ճ]փող
հնչեցուցէք, ու ըսէք. Կեցցէ ար-
35 քայ Սողոմոն. Եւ անոր ետեւէն
ելէք, ու անիկայ թող գայ ու իմ
աթոռս նստի, և իմ տեղս անիկայ
ճ բ Թագ. ժե. 10։ դ Թագ. թ. 13։ ժա. 14։
թագաւոր ըլլայ. քանզի ես հրա-
ման տուի, որ անիկայ Իսրայէլի
վրայ ու Յուդայի վրայ իշխան ըլ-
36 լայ։ Ան ատենը Յովիադայի որ-
դին Բանեան՝ թագաւորին պա-
տասխան տուաւ, ու ըսաւ. Ամէն.
իմ թագաւոր տէրոջս Տէր Աս-
մ Յես. ա. 5, 17։ ա Թագ. ի. 13։
37 տուածն ալ այսպէս ըսէ։ [մ]Ինչ-
պէս որ Տէրը իմ թագաւոր տէ-
րոջս հետ էր, Սողոմոնին հետ ալ
յ Հմր 47։
այնպէս ըլլայ, ու [յ]անոր աթոռը
իմ տէրոջս Դաւիթ թագաւորին
38 աթոռէն մեծ ընէ։ Ան ատենը
Սադոկ քահանան, Նաթան մար-
ն բ Թագ. ը. 18։ ի. 20—23։
գարէն, [ն]ու Յովիադայի որդին
Բանեան, և Քերեթիները ու Փե-
լեթիները իջան, ու Սողոմոնը Դա-
ւիթ թագաւորին ջորիին վրայ
հեծցուցին, ու զանիկայ Գեհոն
39 տարին։ Եւ Սադոկ քահանան
շ Ել. լ. 23, 25, 32։ Սաղ. ձթ. 20։
խորանէն [շ]եղին եղջիւրը առաւ, ու
[ո]Սողոմոնը օծեց. և փողը հնչեցու-
ո ա Մն. իթ. 22։
ցին, [չ]ու բոլոր ժողովուրդը կ'ըսէր.
չ ա Թագ. ժ. 24։
40 Կեցցէ արքայ Սողոմոն։ Եւ բոլոր
ժողովուրդը անոր ետեւէն կ'ելլէին.
ու ժողովուրդը սրինգներ հնչեցը-
նելով մեծ ուրախութեամբ մը
կ'ուրախանային. անանկ որ անոնց
պ Եբր. կը ճեղքուէր։
ձայնէն գետինը [պ]կը դղրդէր։
41 Եւ Ադոնիա ու անոր բոլոր բազ-
մականները լսեցին. ու անոնք կե-
րակուրէն ելեր էին. և Յովաբ փո-
ղին ձայնը լսելով՝ ըսաւ. Ի՞նչ
պիտի ըլլայ աս դղրդման ձայնը որ
42 քաղաքէն կ'ելլէ։ Երբոր անիկայ
տակաւին կը խօսէր, ահա Աբիա-
թար քահանային որդին Յովնա-
թանը եկաւ. ու Ադոնիա ըսաւ.
ջ բ Թագ. ժը. 27։
Եկուր. քանզի [ջ]դուն քաջ մարդ
մըն ես, ու բարի աւետիս պիտի
43 տաս։ Եւ Յովնաթան պատաս-
խան տուաւ, ու Ադոնիային ըսաւ.
Շիտակը աս է որ՝ մեր տէրը Դա-

Ն. Ք. Գ. Բ.
1015

ւիթ թագաւորը՝ Սողոմոնը թա-
44 գաւոր ըրաւ․ Ու թագաւորը՝ Սա-
դովկ քահանան, և Նաթան մար-
գարէն, ու Յովիադայի որդին Բա-
նեան, և Քերեթիները ու Փելեթի-
ները անոր հետը խրկեց․ ու զա-
նիկայ թագաւորին ջորիին վրայ
45 հեծուցին․ Եւ Սադովկ քահանան
ու Նաթան մարգարէն զանիկայ
Գեհոնի մէջ թագաւոր օծեցին, ու
անկէ ուրախութեամբ ելան․ ու
քաղաքը դղրդեցաւ․ Ձեր լսած
46 ձայնը աս է ։ Նաև Սողոմոն՝ [ր] թա-
գաւորութեան աթոռին վրայ նըս-
47 տաւ․ Եւ թագաւորին ծառաներն
ալ մեր տէրը Դաւիթ թագաւորը
օրհնելու եկան, ու ըսին․ [ց] Քու
Աստուածդ Սողոմոնին անունը քու
անունէդ աւելի մեծցընէ, ու անոր
աթոռը քու աթոռէդ աւելի բարձ-
րացընէ ։ [ւ] Եւ թագաւորը իր ան-
կողնին վրայ երկրպագութիւն ը-
48 րաւ ։ Նաև թագաւորը այսպէս
ըսաւ․ Իսրայէլին Տէր Աստուածը
օրհնեալ ըլլայ, որ [փ] այսօր իմ աթո-
ռիս վրայ նստող մը տուաւ, ու իմ
49 աչքերս տեսան ։ Եւ Ադոնիային
բոլոր կոչնականները զարհուրեցան,
ու ելան և ամէն մէկերնին իրենց
ճամբան գացին ։
50 Եւ Ադոնիա Սողոմոնին երեսէն
վախցաւ, ու ելաւ գնաց, ու [ք] սե-
51 ղանին եղջիւրները բռնեց ։ Եւ Սո-
ղոմոնին պատմեցին ու ըսին․ Ահա
Ադոնիան՝ Սողոմոն թագաւորէն
վախցաւ, և ահա անիկայ սեղանին
եղջիւրները բռնեց, ու ըսաւ․ Սո-
ղոմոն թագաւորը այսօր ինծի եր-
դում ընէ որ իր ծառան սրով պիտի
52 չմեռցընէ ։ Ու Սողոմոն ըսաւ,
Թէ որ անիկայ առաքինի ըլլայ,
[օ] անոր մէկ մազը գետինը պիտի չիյ-
նայ․ բայց թէ որ անոր վրայ չա-
րութիւն գտնուի, ան ատենը պիտի
53 մեռնի ։ Եւ Սողոմոն թագաւորը
մարդ խրկեց․ ու զանիկայ սեղանէն
վար իջեցուցին ։ Եւ անիկայ եկաւ,
ու Սողոմոն թագաւորին երկրպա-
գութիւն ըրաւ․ ու Սողոմոն անոր
ըսաւ․ Տունդ գնա ։

[ր] Ա Մն. իթ. 23 ։
[ց] Հմր 37 ։
[ւ] Ծն. խէ. 31 ։
[փ] Գլ. գ. 6 ։ Սաղ. ճլբ. 11, 12 ։
[ք] Գլ. ը. 28 ։
[օ] Ա Թագ. ժդ. 45 ։ Բ Թագ. ժդ. 11 ։ Գործ. իէ. 34 ։

ԳԼ. Բ

1 Դաւիթ պատուէր կու տայ Սողոմոնին, 3 աստուածպաշտութեան համար, 5 Յովաբին համար, 7 Բերզելիին համար, 8 Սեմէիին համար, 10 ու ետքը կը մեռնի ։ 12 Սողոմոն՝ Դաւիթին յաջորդը կ'ըլլայ ։ 13 Ադոնիա՝ որ Բերսաբէին միջնորդով Սողոմոնէն Աբիսակը իրեն կնիկ ըլլալու կ'ուզէ, մահուան կը դատապարտուի ։ 26 Աբիաթար՝ Ադոնիային կողմէն ըլլալուն համար՝ քահանայութենէն կը զրկուի, բայց չմեռցուիր ։ 28 Յովաբ սեղանին եղջիւրներուն քովը կը փախչի, ու հոն կը սպաննուի ։ 35 Բանեան Յովաբին տեղը կ'անցնի, ու Սադովկը Աբիաթարին ։ 36 Սեմէի՝ Երուսաղէմի մէջ մնալու դաշինքով արգիլուած ըլլալով․ Գեթ երթալուն համար, մահուան կը դատապարտուի ։

1 Ու երբոր [ա] Դաւիթին մեռնելու
օրերը մօտեցան, իր որդւոյն
Սողոմոնին պատուէր տուաւ՝ ըսե-
2 լով․ [բ] Ահա ես ամէն երկրին ճամ-
բան կ'երթամ․ իսկ դուն ուժով-
3 ցիր, ու * քաջասիրտ եղիր․ [գ] Եւ
քու Տէր Աստուծոյդ պահպանու-
թիւնը պահէ, որ անոր ճամբանե-
րուն մէջը քալես, ու անոր կանոն-
ները, պատուիրանքները, դատաս-
տանները ու վկայութիւնները պա-
հես, ինչպէս որ Մովսէսին օրինաց
գրքին մէջը գրուած է․ որպէս զի
[դ] ինչ որ ընես, և ուր որ երեսդ
դարձընես, [ե] յաջողութիւն գտնես․
4 Որպէս զի Տէրը [զ] իր խօսքը հաստա-
տէ, որն որ ինծի համար խօսեցաւ՝
ըսելով․ [է] Թէ որ քու որդիքդ ի-
րենց ճամբաներուն զգուշութիւն
ընեն, [ը] ու իմ առջևս բոլոր սրտով,
բոլոր հոգիով ու ճշմարտութեամբ
քալեն, [թ] Իսրայէլի աթոռին վրայէն
քեզմէ մարդ պակաս պիտի չըլլայ ։
5 Եւ դուն գիտես ինչ որ Շարու-
հեայի որդին Յովաբը [ժ] ինծի ըրաւ,
— ինչ որ Իսրայէլին երկու զօրա-
վարներուն՝ Ներեան [ի] Աբեններին
ու Յեթերեան [լ] Ամասայիին ըրաւ․
քանզի զանոնք մեռցուց, ու խա-
ղաղութեան ատենը պատերազմի
արիւն թափեց, և իր մէջքի գօտիին
ու ոտքի կօշիկներուն վրայ պատե-
6 րազմի արիւն սրսկեց ։ Ուրեմն դուն
[խ] քու իմաստութիւնդ ՚ի գործ
դնես, ու անոր ճերմակ մազերը
խաղաղութեամբ գերեզմանը չիջե-
7 ցընես ։ Բայց [ծ] Գաղաադացի Բեր-
զելիին որդւոցը ողորմութիւն ը-
նես, ու [կ] քու սեղանէդ ուտողնե-
րուն հետ ըլլան․ քանզի երբոր քու
եղբօրդ Աբիսողոմին երեսէն փա-
խայ, [հ] ինծի այնպէս մօտեցան ։
8 Եւ ահա Բաւուրիմացի Բենիամի-
նեան [ձ] Գերային որդին Սեմէին քու
քովդ է․ ու անիկայ՝ Մանայիմ
գացած օրս՝ ինծի ծանր անէծք
տուաւ․ բայց [ղ] երբոր անիկայ զիս
դիմաւորելու համար Յորդանան ի-
ջաւ, [ճ] Տէրոջմով երդում ըրի ա-
նոր՝ ու ըսի․ Քեզ սրով չեմ մեռ-
9 ցըներ ։ Եւ հիմա [մ] զանիկայ ան-
մեղ չսեպես․ քանզի դուն խելացի
մարդ ես, ու անոր ինչ ընելիքդ
գիտես․ և անոր ճերմակ մազերը
[յ] արիւնով գերեզմանը իջեցընես ։
10 Ու [ն] Դաւիթ իր հայրերուն հետ
քնացաւ, ու [շ] Դաւիթի քաղաքին
11 մէջ թաղուեցաւ ։ Եւ Դաւիթին
Իսրայէլի վրայ [ո] թագաւորութիւն
ըրած օրերը՝ քառասուն տարի էր․
եօթը տարի Քեբրոնի մէջ թագա-

Ն. Ք. Գ. Բ.
1015

[ա] Ծն. խէ. 29 ։ [բ] Օր. լա. 14 ։
[բ] Յես. իգ. 14 ։
* Եբր. երիկ մարդ
[գ] Օր. ժէ. 19, 20 ։
[դ] Օր. իթ. 9 ։ Յես. ա. 7 ։ Ա Մն. իբ. 12, 13 ։
[ե] Ա Թագ. ժը. 5, 14, 30 ։
[զ] Բ Թագ. է. 25 ։
[է] Սաղ. ճլբ. 12 ։
[ը] Դ Թագ. ի. 3 ։
[թ] Բ Թագ. է. 12, 13 ։ Գլ. ը. 25 ։
[ժ] Բ Թագ. գ. 39 ։ ժը. 5, 12, 14 ։ ժթ. 5, 6, 7 ։
[ի] Բ Թագ. գ. 27 ։
[լ] Բ Թագ. ի. 10 ։
[խ] Հմր 9 ։ Առակ. ի. 26 ։
[ծ] Բ Թագ. ժթ. 31—38 ։
[կ] Բ Թագ. թ. 7, 10 ։ ժթ. 28 ։
[հ] Բ Թագ. ժէ. 27 ։
[ձ] Բ Թագ. ժզ. 5 ։
[ղ] Բ Թագ. ժթ. 18 ։
[ճ] Բ Թագ. ժթ. 23 ։
[մ] Ել. ի. 7 ։ Յոբ. թ. 28 ։
[յ] Ծն. խբ. 38 ։ խդ. 31 ։
[ն] Գլ. ա. 21 ։ Գործ. բ. 29 ։ ժգ. 36 ։
[շ] Բ Թագ. ե. 7 ։
[ո] Բ Թագ. ե. 4 ։ Ա Մն. իթ. 26, 27 ։

Ն. Ք. Գ.Թ.
1015

ւորութիւն ըրաւ, ու երեսունըերեք տարի Երուսաղէմի մէջ թագաւորութիւն ըրաւ։

ՙա Մն. իթ. 23. բ Մն. ա. 1.

1014

ՙա Թագ. ժզ. 4, 5.

12 ՙԵւ Սողոմոն իր հօրը Դաւիթին աթոռը նստաւ. ու անոր թագաւորութիւնը շատ հաստատ եղաւ։

13 Եւ Ագգիթի որդին Ադոնիան՝ Սողոմոնին մօրը Բերսաբէին գնաց. ու Բերսաբէն անոր ըսաւ. ՙԱրդեօք խաղաղութեամբ եկար. ու անիկայ ըսաւ. Խաղաղութեամբ. 14 Եւ ըսաւ. Քեզի մէկ խօսք մը ունիմ. ու անիկայ ըսաւ. Խօսէ. 15 Եւ անիկայ ըսաւ. Դուն ՙգիտես որ թագաւորութիւնը ինծի էր, ու բոլոր Իսրայէլին երեսը իմ վրաս էր, որ թագաւոր ըլլամ. բայց թագաւորութիւնը դարձաւ, ու իմ եղբօրս եղաւ. քանզի ՙանոր 16 Տէրոջմէ եղաւ։ Եւ հիմա ես քեզմէ մէկ խնդիրք մը կը խնդրեմ. ՙինծի չէ չըսես"։ Ու Բերսաբէ 17 անոր ըսաւ. Խօսէ։ Եւ անիկայ ըսաւ. Կ'աղաչեմ, Սողոմոն թագաւորին ըսէ (քանզի անիկայ քեզի չէ չըսեր,) որ ՙՍունամացի 18 Աբիսակը ինծի կնիկ տայ։ Ու Բերսաբէ ըսաւ. Աղէկ, ես քեզի համար թագաւորին կը խօսիմ։

ՙԳլ. ա. 5.

ՙա Մն. իբ. 9, 10. իը. 5, 6, 7. Առակ. իա. 30. Դան. բ. 21.

ՙԵբր. իմ երեսս մի դարձըներ։ Սաղ. ճլբ. 10.

ՙԳլ. ա. 3, 4.

19 Եւ Բերսաբէ՝ Սողոմոն թագաւորին գնաց, որ Ադոնիային համար անոր հետը խօսի. ու թագաւորը զանիկայ դիմաւորելու համար ոտք ելաւ, ու ՙանոր երկրպագութիւն ըրաւ. ու երբոր իր աթոռը նստաւ, թագաւորին մօրը համար ալ աթոռ դնել տուաւ. ՙեւ անիկայ 20 անոր աջ կողմը նստաւ. Ու ըսաւ. Ես քեզմէ մէկ պզտիկ խնդիրք մը կը խնդրեմ. ինծի չէ չըսես։ Եւ թագաւորը անոր ըսաւ. Խնդրէ մայր իմ. քանզի քեզի չէ պիտի 21 չըսեմ։ Ու անիկայ ըսաւ. Սունամացի Աբիսակը եղբօրդ Ադոնիա-22 յին կնիկ տրուի։ Եւ Սողոմոն թագաւորը պատասխան տուաւ, ու իր մօրը ըսաւ. Դուն ինչո՛ւ Ադոնիային համար Սունամացի Աբիսակը կը խնդրես. անոր համար թագաւորութիւնն ալ խնդրէ, (քանզի անիկայ իմ մեծ եղբայրս է,) անոր՝ ու ՙԱբիաթար քահանային՝ և Շարուհեան Յովաբին 23 համար։ Ու Սողոմոն թագաւորը Տէրոջմով երդում ըրաւ, ու ըսաւ. ՙԱստուած ինծի այսպէս՝ ու աւելի աւելի ընէ, որ Ադոնիա աս խօսքը իր կենացը 24 դէմ խօսեր է. Եւ հիմա զիս հաստատողը, ու զիս իմ հօրս Դաւիթին աթոռը նստեցընողը, և ՙիր ըսածին պէս՝ ինծի տուն շինող Տէրը կենդանի է, որ Ադոնիան այսօր

ՙԵլ. ի. 12.

ՙՏես Սաղ. խե. 9.

ՙԳլ. ա. 7.

ՙՀռութ. ա. 17.

ՙբ Թագ. է. 11, 13. ա Մն. իբ. 10.

Ն. Ք. Գ.Թ.
1014

25 պիտի մեռցուի։ Ու Սողոմոն թագաւորը՝ Յովիադայի որդին Բանեան խրկեց. ու զարկաւ զանիկայ, որ մեռաւ։

26 Եւ թագաւորը Աբիաթար քահանային ըսաւ. ՙԱնաթովթ՝ քու ագարակդ գնա. քանզի դուն մեռնելու արժանի ես, բայց այսօր քեզ չեմ մեռցըներ. ՙորովհետեւ իմ հօրս Դաւիթին առջեւ Տէր Եհովային տապանակը վերցուցիր. ՙու իմ հօրս ամէն քաշած նեղութիւններուն մասնակից եղար։ 27 Ու Սողոմոն՝ Աբիաթարը Տէրոջը քահանայութենէն հանեց. որ Սելովի մէջ Հեղիին տանը համար ՙՏէրոջը ըսած խօսքը կատարուի։

ՙՅես. իա. 18.

ՙա Թագ. իբ. 6. բ Թագ. ժե. 24, 29.

ՙա Թագ. իբ. 20, 23. բ Թագ. ժե. 24.

ՙա Թագ. բ. 31—35.

28 Եւ աս լուրը մինչեւ Յովաբին հասաւ. (քանզի Յովաբ թէպէտեւ Աբիսողոմին հետեւող չէր, բայց ՙԱդոնիային հետեւող եղաւ.) ու ան առնելը Յովաբ Տէրոջը խորանը փախաւ, ու ՙսեղանին եղջիւրները 29 բռնեց։ Եւ Սողոմոն թագաւորին իմացուցին թէ՝ Յովաբ Տէրոջը խորանը փախաւ, և ահա անիկայ սեղանին քովն է. ու Սողոմոն՝ Յովիադայի որդին Բանեան խրկեց, ու ըսաւ. Գնա՛ անիկայ զարկ։ 30 Եւ Բանեա Տէրոջը խորանը Յովաբին գնաց, ու անոր ըսաւ. Թագաւորը այսպէս կ'ըսէ. Դուրս ելիր. ու անիկայ ըսաւ. Չէ, ես հոս պիտի մեռնիմ. ու Բանեա՝ թագաւորին պատմեց ու ըսաւ. Յովաբ այսպէս ըսաւ, ու ինծի 31 այսպէս պատասխան տուաւ։ Եւ թագաւորը անոր ըսաւ. ՙԱնոր ըսածին պէս ըրէ, ու զանիկայ մեռցուր, և զանիկայ թաղէ. ՙոր իմ վրայէս, ու իմ հօրս տանը վրայէն Յովաբին թափած անմեղ արիւնը 32 վերցընես։ Եւ Տէրը ՙանոր [illegible] արիւնը անոր գլուխը դարձընէ. որովհետեւ անիկայ առանց իմ հօրս Դաւիթին գիտութեանը՝ երկու իրմէ արդար ՙու աղէկ մարդիկներուն, Իսրայէլի սպարապետին՝ ՙՆերեան Աբեններին, ու Յուդայի սպարապետին՝ ՙՅեթերեան Ամեսային վրայ յարձակեցաւ, ու զա-33 նոնք սրով մեռցուց։ Ուստի անոնց արիւնը Յովաբին գլուխը ու անոր ՙսերունդին գլուխը դառնայ յաւիտեան. ՙբայց Դաւիթին՝ ու անոր սերունդին՝ և անոր տանը՝ ու անոր աթոռին Տէրոջը կողմանէ յաւիտեան խաղաղութիւն ըլլայ։ 34 Եւ Յովիադայի որդին Բանեան ելաւ, ու անոր վրայ յարձակեցաւ. ու զանիկայ մեռցուց. և անիկայ անապատին մէջ՝ իր տունը թա-35 ղուեցաւ։ Ու թագաւորը անոր

ՙԳլ. ա. 7.

ՙԳլ. ա. 50.

ՙԵլ. իա. 14.

ՙԹւ. լե. 33. բ Օր. ժթ. 13. իա. 8, 9.

ՙԴատ. թ. 24, 57. Սաղ. է. 16.

ՙբ Մն. իա. 13.

ՙբ Թագ. գ. 27.

ՙբ Թագ. ի. 10.

ՙբ Թագ. գ. 29.

ՙԱռակ. իե. 5.

Ն · Ք · Դ·Ք ·
1014

[ե] Թու · ԻԵ · 11 · 12 · 13 · Ա Թագ · Բ · 35 · Տես Ա Մն · Զ · 53 · ԻԴ · 3 ·
[զ] Հմր 27 ·
[է] Բ Թագ · ԺԶ · 5 · Հմր 8 ·
[ը] Բ Թագ · ԺԵ · 23 ·
[թ] Ղև · Ի · 9 · Յես · Բ · 19 · Բ Թագ · Ա · 16 ·

տեղը զօրքերուն վրայ՝ Յովիադայի
որդին Բանեան դրաւ . ու թագաւորը [ե] Սադովկ քահանան [զ] Աբիաթարին տեղը դրաւ ։
36 Եւ թագաւորը մարդ խրկեց ,
[է] Սեմէին կանչեց , ու անոր ըսաւ .
Քեզի Երուսաղէմի մէջ տուն մը շինէ , ու հոն նստէ , ու անկէ՝ ասդին
37 կամ անդին չելլես . Քանզի այն
օրը , թէ որ ելլես , ու
[ը] Կեդրոն հեղեղատը անցնիս , նոյն
օրը անպատճառ պիտի մեռնիս .
[թ]— քու արիւնդ քու գլուխդ պիտի
38 ըլլայ ։ Եւ Սեմէի՝ թագաւորին ըսաւ . Աս խօսքդ բարի է . իմ թագաւոր տէրս ինչպէս որ ըսաւ , քու
ծառադ այնպէս պիտի ընէ ։ Ու Սեմէի շատ օրեր Երուսաղէմի
մէջ նստաւ ։

1011

[ժ] Ա Թագ · ԻԷ · 2 ·

39 Ու երեք տարիէն ետքը Սեմէիին
երկու ծառաները՝ Գեթի թագաւորին՝ Մաաքայի որդւոյն [ժ] Անքուսին քովը փախան . ու Սեմէիին իմացուցին՝ ըսելով . Ահա քու ծառա-
40 ներդ Գեթի մէջ են ։ Եւ Սեմէի ելաւ , ու իր իշուն համետը
դրաւ , ու իր ծառաները փնտռելու համար Գեթ գնաց Անքուսին
քովը . և Սեմէի գնաց՝ ու իր ծա-
41 ռաները Գեթէն բերաւ ։ Ու երբոր Սեմէիին Երուսաղէմէն Գեթ
երթալը ու դառնալը Սողոմոնին
42 պատմեցին , Ան ատենը թագաւորը մարդ խրկեց , ու Սեմէին կանչեց , ու անոր ըսաւ . Չէ՞ որ քեզի Տէրոջմով երդում ընել տուի ,
և քեզի վկայութիւն ըրի ու ըսի
թէ , Աղէկ գիտնաս որ Երուսաղէմէն ելած ու ասդին կամ անդին
գացած օրդ՝ անպատճառ պիտի
մեռնիս . ու դուն ինծի՝ Լսած խօս-
43 քըս բարի է՝ ըսիր . Ուրեմն ինչու համար Տէրոջը երդումին ու քեզի
տուած պատուէրիս հնազանդու-
44 թիւն չըրիր ։ Եւ թագաւորը Սեմէիին ըսաւ . Դուն իմ հօրս Դաւիթին դէմ քու ըրած [ի] բոլոր չարութիւնդ գիտես , * որուն քու
սիրտդ ալ կը վկայէ" . ուստի Տէրը
[լ] քու չարութիւնդ քու գլուխդ
45 պիտի դարձնէ . Բայց Սողոմոն
թագաւորը օրհնեալ , ու [խ] Դաւիթին աթոռը Տէրոջը առջեւ յաւիտեան հաստատ պիտի ըլլայ ։
46 Եւ թագաւորը Յովիադայի որդւոյն Բանեային հրաման տուաւ .
ու անիկայ ելաւ , ու զարկաւ զանիկայ , որ մեռաւ ։ Եւ [ծ] թագաւորութիւնը Սողոմոնին ձեռքին
մէջ հաստատուեցաւ ։

[ի] Բ Թագ · ԺԶ · 5 ·
* Եբր · որն որ քու սիրտդ գիտէ ·
[լ] Սաղ · Է · 16 · Եզեկ · ԺԷ · 19 ·
[խ] Առակ · ԻԵ · 5 ·
[ծ] Հմր 12 · Բ Մն · Ա · 1 ·

ԳԼ · Գ

1 Սողոմոն՝ Փարաւոնին աղջիկը իրեն կնիկ կ՚առնէ ։ 2 Բարձր տեղերը զոհ մատուցանելը սովորութիւն ըլլալով՝ Սողոմոն Գաբաւոնի մէջ զոհեր կը մատուցանէ ։ 5 Սողոմոն Գաբաւոնի մէջ՝ Աստուծոյ առաջարկած բաներէն՝ իմաստութիւնը ընտրելուն համար , իմաստութիւն՝ հարստութիւն ու պատիւ կը ստանայ ։ 16 Սողոմոն երկու պոռնիկ կիներուն դատաստանը իմաստութեամբ կտրելուն համար՝ խիստ անուանի կ՚ըլլայ ։

Ն · Ք · Դ·Ք ·
1014

[ա] Գլ · Է · 8 · Թ · 24 ·
[բ] Բ Թագ · Ե · 7 ·
[գ] Գլ · Է · 1 ·
[դ] Գլ · Զ ·
[ե] Գլ · Թ · 15 · 19 ·
[զ] Ղև · ԺԷ · 3 · 4 · 5 · Բ Օր · ԺԲ · 2 · 4 · 5 · Գլ · ԻԲ · 44 ·
[է] Բ Օր · Զ · 5 · Լ · 16 · 20 · Սաղ · ԼԱ · 23 · Հռոմ · Ը · 28 · Ա Կոր · Ը · 3 ·
[ը] Հմր 6 · 14 ·
[թ] Բ Մն · Ա · 3 ·
[ժ] Ա Մն · ԺԶ · 39 · Բ Մն · Ա · 3 ·

1 Եւ [ա] Սողոմոն՝ Եգիպտոսի Փարաւոն թագաւորին հետ խնամութիւն ըրաւ , ու Փարաւոնին աղջիկը առաւ , ու զանիկայ [բ] Դաւիթին քաղաքը բերաւ , մինչեւ որ [գ] իր
տունը ու [դ] Տէրոջը տունը , ու [ե] Երուսաղէմին շրջակայ պարիսպը շինեց
2 լմնցուց ։ [զ] Սակայն ժողովուրդը բարձր տեղերու վրայ զոհ
կը մատուցանէր . քանզի մինչեւ ան
օրերը Տէրոջը անուանը տուն շինուած չէր ։
3 Եւ Սողոմոն [է] Տէրը կը սիրէր ,
[ը] ու իր հօրը Դաւիթին կանոններովը կը քալէր . միայն թէ բարձր
տեղերու վրայ զոհ կը մատուցա-
4 նէր ու խունկ կը ծխէր ։ Եւ
[թ] թագաւորը Գաբաւոն գնաց , որ
հոն զոհ մատուցանէ . [ժ] քանզի մեծ
բարձր տեղը անիկայ էր . Սողոմոն
ան սեղանին վրայ հազար ողջակէզ
5 զոհեց ։ Ու [ի] Գաբաւոնի մէջ Տէրը Սողոմոնին երեւցաւ [լ] գիշերուան
երազով . և Աստուած ըսաւ . Բան
6 մը խնդրէ , որ քեզի տամ ։ [խ] Ու
Սողոմոն ըսաւ . Դուն քու ծառայիդ իմ հօրս Դաւիթին մեծ ողորմութիւն ըրիր , ինչպէս որ անիկայ
[ծ] քու առջեւդ ճշմարտութեամբ ,
արդարութեամբ և ուղիղ սրտով
քեզի հետ քալեց , ու անոր՝ աս
մեծ ողորմութիւնը պահեցիր , ու
[կ] իր աթոռը նստող որդի մը տուիր
անոր , ինչպէս որ այսօր կ՚երեւնայ ։
7 Եւ հիմա ով Տէր Աստուած իմ ,
դուն քու ծառադ՝ իմ հօրս Դաւիթին տեղը թագաւոր ըրիր .
[հ] բայց ես պզտիկ տղայ մըն եմ .
8 [ձ] ելլել ու մտնել չեմ գիտեր . Ու
քու ծառադ քու [ղ] ընտրած ժողովուրդիդ մէջն է , որ անիկայ շատուոր՝ [ճ] անթիւ ու անհամար ժողո-
9 վուրդ մըն է ։ [մ] Ուստի քու ծառայիդ † իմաստուն սիրտ տուր ,
[յ] որ քու ժողովուրդդ դատէ , ու
[ն] բարին ու չարը որոշէ . քանզի ան
քու մեծ ժողովուրդդ ո՞վ կրնայ
10 դատել ։ Եւ աս խօսքը՝ այսինքն
Սողոմոնին աս բանը խնդրելը՝ Տէրոջը աչքերուն հաճոյ երեւցաւ ։
11 Ու Աստուած անոր ըսաւ . Որովհետեւ աս բանը խնդրեցիր , ու
[շ] քեզի շատ օրեր չխնդրեցիր , ու
քեզի հարստութիւն չխնդրեցիր ,
ու քու թշնամիներուդ հոգին
չխնդրեցիր , հապա իրաւունքը

[ի] Գլ · Թ · 2 · Բ Մն · Ա · 7 ·
[լ] Թու · ԺԲ · 6 · Մատ · Ա · 20 · Բ · 13 · 19 ·
[խ] Բ Մն · Ա · 8 · [illegible]
[ծ] Գլ · Բ · 4 · Թ · 4 · Դ Թագ · Ի · 3 · Սաղ · ԺԵ · 2 ·
[կ] Գլ · Ա · 48 ·
[հ] Ա Մն · ԻԹ · 1 ·
[ձ] Թու · ԻԷ · 17 ·
[ղ] Բ Օր · Է · 6 ·
[ճ] Ծն · ԺԳ · 16 · ԺԵ · 5 ·
[մ] Բ Մն · Ա · 10 · Առակ · Բ · 3—9 · Յակ · Ա · 5 ·
† Եբր · լսող
[յ] Սաղ · ՀԲ · 1 · 2 ·
[ն] Եբր · Ե · 14 ·
[շ] Յակ · Դ · 3 ·

Ն․ Ք․ Դ․Բ․
1014

* Եբր․ լսելու
Յոհ․ Ե․ 14։ 15։
Գլ․ Դ․ 29։ 30։ 31։ Ե․ 12։ Ժ․ 24։ Ժող․ Ա․ 16։
Մատ․ Զ․ 33։ Եփե․ Գ․ 20։
Գլ․ Դ․ 21։ 24։ Ժ․ 23։ 25։ Առակ․ Գ․ 16։
Գլ․ ԺԵ․ 5։
Սաղ․ ՂԱ․ 13։ Առակ․ Գ․ 2։
Ծն․ Խա․ 7։
Ծն․ Խ․ 20։ Գլ․ Ը․ 65։ Եսթ․ Ա․ 3։ Դան․ Ե․ 1։ Մար․ Զ․ 21։
Թու․ ԻԷ․ 2։

*իմանալու իմաստութիւն խնդրե-
12 ցիր. Ահա քու խօսքիդ պէս
ըրի. ահա քեզի իմաստուն ու
հանճարեղ սիրտ տուի, այնպէս
որ՝ քեզմէ առաջ քեզի պէս մէկը
եղած չէ, ու քեզմէ ետքն ալ քու
13 նմանդ պիտի չելլէ։ Նաեւ քու
չխնդրածդ ալ քեզի տուի, թէ՛
հարստութիւն եւ թէ փառք.
այնպէս որ՝ քու կենդանութեանդ բոլոր օրե-
րուն մէջ՝ թագաւորաց մէջ քեզի
14 պէս մէկը չգտնուի։ Եւ թէ որ
իմ ճամբաներուս մէջը քալես՝ իմ
հրամաններս ու պատուիրանքներս
պահելով, ինչպէս որ քու հայրդ
Դաւիթ քալեց, ան ատենը քու
15 օրերդ պիտի շատցընեմ։ Ու Սո-
ղոմոն արթնցաւ, եւ ահա երազ
էր. ու Երուսաղէմ գնաց, ու Տէ-
րոջը ուխտին տապանակին առջեւ
կայնեցաւ, եւ ողջակէզներ մատուց,
ու խաղաղութեան զոհեր ըրաւ, ու
իր բոլոր ծառաներուն կոչունք
ըրաւ։

16 Ան ատենը երկու պոռնիկ կնիկ-
ներ թագաւորին եկան, ու անոր
17 առջեւը կայնեցան։ Եւ կնիկներէն
մէկը ըսաւ. Ո՛վ տէր իմ, աղաչեմ
ինծի. ես ու աս կնիկը մէկ տան մը
մէջ կը բնակինք. ու նոյն տանը
մէջ ասոր քովը տղայ մը ծնայ։
18 Եւ իմ ծնանելուս երրորդ օրը՝ աս
կնիկն ալ տղայ մը ծնաւ. ու մենք
մէկտեղ էինք. տանը մէջ մեր հե-
տը օտար մարդ չկար. հապա տա-
նը մէջ մենք երկուքնիս միայն էինք։
19 Եւ աս կնկանը տղան գիշերով մե-
ռաւ. քանզի ասիկայ անոր վրայ
20 պառկեցաւ։ Ու կէս գիշերուն ե-
լաւ, եւ քու աղախինդ քնացած
ատենը՝ իմ տղաս քովէս առաւ,
ու զանիկայ իր ծոցը պառկեցուց,
ու իր մեռած տղան իմ ծոցս պառ-
21 կեցուց։ Ու երբոր առաւօտուն ե-
լայ, որ տղուս ծիծ տամ, ահա ա-
նիկայ մեռած էր. ու առաւօտուն
մտադրութեամբ անոր նայեցայ, եւ
ահա անիկայ իմ ծնած տղաս չէր։
22 Իսկ միւս կնիկը ըսաւ. Չէ. հա-
պա ողջ եղողը իմ տղաս է, ու մե-
ռածը քու տղադ է։ Եւ ասիկայ
ըսաւ. Չէ. հապա մեռածը քու
տղադ է, ու ողջ եղողը իմ տղաս
է. ու թագաւորին առջեւ այսպէս
23 կը խօսէին։ Ան ատենը թագա-
ւորը ըսաւ. Ասիկայ կ՚ըսէ՝ Իմ
տղաս աս ողջ եղողն է, ու մեռա-
ծը քու տղադ է. ու անիկայ կ՚ը-
սէ՝ Չէ, հապա մեռածը քու տղադ
24 է, ու ողջ եղողը իմ տղաս է։ Եւ
թագաւորը ըսաւ. Ինծի մէկ սուր
մը բերէք. ու թագաւորին առջեւ
25 սուր մը բերին։ Եւ թագաւորը
ըսաւ. Ողջ եղող տղան կտրեցէք,
երկու կտոր ըրէք. ու կէսը մէկուն,
26 ու կէսն ալ մէկալին տուէք։ Ան
ատենը ողջ տղուն մայրը եղող
կնիկը՝ թագաւորին պատասխան
տուաւ, ու իր տղուն վրայ աղիքը
գալարելուն համար, ասանկ ըսաւ.
Ո՛վ տէր իմ, աղաչեմ ինծի. ողջ
տղան անոր տուէք, ու զանիկայ
մի՛ մեռցնէք։ Բայց միւսը ըսաւ.
Ո՛չ ինծի ըլլայ, ո՛չ քեզի. կէս կէս
27 ճեղքեցէք։ Եւ թագաւորը պա-
տասխան տուաւ, ու ըսաւ. Ողջ
տղան աս կնկանը տուէք, ու չըլ-
լայ որ զանիկայ մեռցնէք, քանզի
28 անոր մայրը ասիկայ է։ Եւ բոլոր
Իսրայէլը թագաւորին կտրած դա-
տաստանը լսելով՝ թագաւորէն
վախցան. քանզի տեսան որ անոր
վրայ Աստուծոյ իմաստութիւնը
կայ՝ դատաստան ընելու համար։

ԳԼ. Դ.

1 Սողոմոնին իշխանները. 7 Անոր տասուերկու պաշտօնատարները՝ որոնք իրեն ռոճիկ կու տային։ 20, 24 Սողոմոնին թագաւորութեանը խաղաղութիւնը ու ընդարձակութիւնը։ 22 Անոր ամէն օրուան ռոճիկը։ 26 Անոր ախոռները։ 29 անոր իմաստութիւնը։

1 Եւ Սողոմոն թագաւորը բոլոր
Իսրայէլի վրայ թագաւոր էր։
2 Ու անոր իշխանները ասոնք էին.
Սադովկի որդին Ազարիան քահա-
3 նայ էր. † Սիսային որդիքը Եղիքո-
րեփ ու Աքիան ատենադպիրներ
էին. եւ Աքիղուդի որդին Յովսա-
4 փատ յիշատակաց դպիր էր. Ու
Յովիադայի որդին Բանեան զօր-
քերուն վրայ էր. եւ Սադովկը ու
5 Աբիաթարը քահանաներ էին. Ու
Նաթանի որդին Ազարիան վերա-
կացու գործակալներուն վրայ էր.
ու Նաթանի որդին Զաբուդը ‡ նա-
խարար ու թագաւորին բարե-
6 կամն էր. Ու Աքիսարը տանը հը-
րամանատարն էր. ու Աբդայի որ-
դին Ադոնիրամը հարկերուն վրայ
էր։

7 Եւ Սողոմոն բոլոր Իսրայէլի վրայ
տասուերկու գործակալներ ունէր,
ու անոնք՝ թագաւորը ու անոր
տունը կը կերակրէին. կերակ-
րելը ամէն մէկուն՝ տարին մէկ ամիս
8 կ՚իյնար։ Եւ անոնց անունները
ասոնք են. Եփրեմի լեռան մէջ՝
9 ‖ Բենովրը. Մաքասի, Սաղաբինի,
Բեթսամիւսի, ու Եղօն Բեթանա-
10 նի մէջ՝ § Բենդակարը. Արաբովթի
մէջ՝ ⁝ Բենհեսեդը, որուն կը վերա-
բերէր Սոքովը ու բոլոր Ոփերի եր-
11 կիրը. Բոլոր Դովրի գաւառին մէջ՝
†† Բենաբինադաբը. Սողոմոնին աղ-
ջիկը Տափաթը՝ ասոր կնիկն էր.
12 Թաանաքի ու Մակեդդովի մէջ, ու

Ն․ Ք․ Դ․Բ․
1014

Ծն․ Խգ․ 30։ Ես․ Խթ․ 15։ Երեմ․ ԼԱ․ 20։ Ովս․ ԺԱ․ 8։
Հմր 9։ 11։ 12։
† Կամ՝ Սուսային․ տես Ա․ Մն․ ԺԸ․ 16։
Բ․ Թագ․ Ը․ 16։ Ի․ 24։
Գլ․ Բ․ 35։
Տես Գլ․ Բ․ 27։
Հմր 7։
‡ Եբր․ քահանայ․ Բ․ Թագ․ Ը․ 18։ Ի․ 26։
Բ․ Թագ․ ԺԵ․ 37։ ԺԶ․ 16։ Ա․ Մն․ ԻԷ․ 33։
Գլ․ Ե․ 14։
‖ Եբ՝ Ովրի որդին։
§ Եբ՝ Դեկարի որդին։
⁝ Եբ՝ Հեսեդի որդին։
†† Եբ՝ Աբինադաբի որդին։

Ն. Ք. ԴԲ. 1014

Յեզրայէլին տակը՝ Սարթանին քովը եղող բոլոր Բեթսանին մէջ՝ ու Բեթսանէն մինչև Աբէլմաուլա, ու մինչև Յեկմամին անդին կողմը, Աքիղուդի որդին Բաանան ։ 13 Ռամովթ Գաղաադի մէջ՝ *Բենգաբերը ։ Գաղաադի մէջ եղող Մանասէին ե Յայիրին գիւղաքաղաքները, ու Բասանի մէջ եղող ըԱրգոբի նահանգը, վաթսուն մեծ պարսպաւոր ու պղնձանիգ քաղաքները անոր կը 14 վերաբերէին ։ Մանայիմի մէջ՝ Ադդովի որդին Աքինադաբը ։ 15 Նեփթաղիմի մէջ՝ Աքիմաասը. անիկայ ալ Սողոմոնին աղջիկը Բասեմաթը 16 կնիկ առաւ ։ Ասերի ու Բաալօթի մէջ՝ Քուսիի որդին Բաանան ։ 17 Իսաքարի մէջ՝ Փարուայի որդին 18 Յովսափատը ։ Բենիամինի մէջ՝ 19 Էլայի որդին Սեմէին ։ Գաղաադի երկիրը՝ ու Ամորհացւոց Սեհոն թագաւորին՝ ու Բասանի Ովգ թագաւորին բերկիրը՝ Ուրիի որդին Գաբերը. ու ան երկրին մէջ միայն մէկ գործակալ մը կար ։

20 Յուդան ու Իսրայէլը շատութեան կողմանէ ծովուն եզերքը եղող աւազին չափ շատ էին. կ'ուտէին, կը խմէին, ու ուրախու21 թիւն կ'ընէին ։ Եւ Սողոմոն Եփրատ գետէն մինչև Փղշտացւոց երկիրը, ու մինչև Եգիպտոսի սահմանը, բոլոր թագաւորութիւններուն վրայ կ'իշխէր. և անոնք ընծաներ կը բերէին, ու Սողոմոնին ծառայութիւն կ'ընէին՝ անոր կենացը բոլոր օրերուն մէջ ։

22 Եւ Սողոմոնին մէկ օրուան ռոճիկը այս էր. երեսուն քոռ նաշիհ, ու 23 վաթսուն քոռ ալիւր, Տասը գէր արջառ, ու քսան արօտական արջառ, ու հարիւր ոչխար. բաց 'ի եղջերուներէն, այծեամներէն, †վիթերէն ու գիրցուցած թռչուն24 ներէն ։ Քանզի անիկայ Գետին բոլոր այս կողմին՝ Թափսայէն մինչև Գազա՝ Գետին այս կողմը եղող բոլոր թագաւորներուն վրայ կ'իշխէր. ու իր բոլորտիքը եղողներուն հետ խաղաղութիւն ունէր ։

25 Եւ Սողոմոնին բոլոր օրերուն մէջ՝ Յուդան ու Իսրայէլը՝ Դանէն մինչև Բերսաբէէ, Իւրաքանչիւր մարդ իր որթին տակը ու իր թզենիին տակը ապահովութեամբ կը նստէր ։

26 Եւ Սողոմոն իր կառքի ձիերուն համար՝ քառասուն հազար ախոռ ունէր, ու տասներկու հազար 27 ձիաւոր ։ Եւ այն գործակալները՝ ամէն մէկը իր ամսուն մէջ՝ Սողոմոն թագաւորը, ու Սողոմոն թագաւորին սեղանը բոլոր մօտեցողները կը կերակրէին՝ մէկ բան մը 28 պակաս չընելով ։ Նաև ձիերուն ու երիվարներուն համար՝ անոնց եղած տեղը՝ ամէն մէկը իր վրայ դրուած հարկին չափովը գարի ու յարդ կը բերէին ։

29 Եւ Աստուած Սողոմոնին իմաստութիւն ու խիստ շատ հանճար, և սրտի լայնութիւն տուաւ, ծովուն եզերքը եղող աւազին չափ ։ 30 Ու Սողոմոնին իմաստութիւնը բոլոր արևելցիներուն իմաստութենէն, ու Եգիպտացւոց բոլոր ի31 մաստութենէն աւելի էր ։ Եւ անիկայ ամէն մարդոցմէ իմաստուն էր. Եզրահացի Եթանէն, ու Մաւուլի որդւոցմէն Եմանէն, Քալքոլէն ու Դարդայէն իմաստուն էր. ու բոլոր շրջակայ ազգերուն 32 մէջ անուանի եղաւ ։ Եւ անիկայ իրեք հազար առակ խօսեցաւ, ու անոր երգերը հազար 33 ու հինգ էին ։ Եւ անիկայ ծառերուն վրայ խօսեցաւ, Լիբանանի եղևինէն՝ մինչև պատի վրայ բուսնող զոպան. ու նաև անասնոց վրայ, թռչուններու վրայ, սողուններու վրայ, ու ձուկերու 34 վրայ խօսեցաւ ։ Եւ ամէն ժողովուրդներէն, ու անոր իմաստութեանը համբաւը լսող երկրիս բոլոր թագաւորներէն՝ Սողոմոնին իմաստութիւնը մտիկ ընելու կու գային ։

* Եբ՝ Գաբերի որդին ։
ե Թուոց. ԼԲ. 41 ։
ը Բ Օր. Գ. 4 ։
բ Բ Օր. Գ. 8 ։
ժ Ծն. ԻԲ. 17 ։ Գլ. Գ. 8 ։ Առակ. ԺԴ. 28 ։
է Սաղ. Հբ. 3. 7 ։ Միք. Դ. 4 ։
ը Ծն. ԺԵ. 18 ։ Յես. Ա. 4 ։
ե Բ Մն. Թ. 26 ։ Սաղ. Հբ. 8 ։
ժ Սաղ. Կբ. 29 ։ Հբ. 10, 11 ։
† Կամ՝ գամէշներէն
{ Սաղ. Հբ. 11 ։
Հ Ա Մն. ԻԲ. 9 ։
Յ Դատ. Ի. 1 ։
Հ Միք. Դ. 4 ։ Զաք. Գ. 10 ։
Տե. Երեմ. Իդ. 6 ։
Տես Բ Օր. ԺԷ. 16 ։
Գլ. Ժ. 26 ։ Բ Մն. Ա. 14 ։ Թ. 25 ։
Հմր. 7 ։

Ն. Ք. ԴԲ. 1014
Եսթ. Ը. 14 ։ Միք. Ա. 13 ։
Գլ. Գ. 12 ։
Ծն. ԻԵ. 6 ։
Տես Գոր. Է. 22 ։
Գլ. Գ. 12 ։
Ա Մն. ԺԵ. 19 ։ Սաղ. ՁԹ. ի վերնագիրը ։
Տես Ա Մն. Բ. 6 ։ Գ. 33 ։ ԺԵ. 19 ։ Սաղ. ՁԸ. ի վերնագիրը ։
Առակ. Ա. 1 ։ Ժող. ԺԲ. 9 ։
Երգ. Ա. 1 ։
Գլ. Ժ. 1 ։ Բ Մն. Թ. 1, 23 ։

ԳԼ. Ե

1 Քիրամ շնորհաւորութեան համար՝ պատգամաւորներ ղրկելով Սողոմոնին, կ'իմացնէ որ անիկայ Տէրոջը տաճար շինելու է. 6 և Սողոմոն կը խնդրէ որ աս շինութեանը հարկաւոր եղած փայտերը՝ Քիրամը հոգայ. 7 Քիրամ զԱստուած կը փառաւորէ Սողոմոնին համար, և անկէ իր ընտանեացը համար կերակուր խնդրելով, ինքն ալ անոր փայտեր կը ղրկէ. 13 Սողոմոնին գործաւորներուն ու բանուորներուն թիւը ։

1 Եւ Տիւրոսի Քիրամ թագաւորը իր ծառաները Սողոմոնին ղրկեց. քանզի լսեր էր որ անոր հօրը տեղը զանիկայ թագաւոր օծեր են. վասն զի Քիրամ միշտ Դաւիթը 2 կը սիրէր ։ Սողոմոն ալ Քիրամին 3 մարդ ղրկեց, ու ըսաւ. Դուն գիտես որ իմ հայրս Դաւիթ չկրցաւ իր Տէր Աստուծոյն անուանը տուն շինել, իր պատերազմներուն պատճառաւը՝ որոնք անոր բոլորտիքը պատեր էին, մինչև որ Տէրը զանոնք անոր ոտքին թաթերուն տակ 4 դրաւ ։ Բայց հիմա իմ Տէր Աստուածս ամէն կողմանէ ինծի հանգստութիւն տուաւ. թշնամի չկայ, ու ձախորդ պատահար մը չկայ ։ 5 Եւ ահա ես կ'ուզեմ որ իմ Տէր Աստուծոյս անուանը տուն մը շինեմ,

Հմր. 10, 18 ։ Բ Մն. Բ. 3 ։
Բ Թագ. Ե. 11 ։ Ա Մն. ԺԴ. 1 ։ Ամով. Ա. 9 ։
Բ Մն. Բ. 3 ։
Ա Մն. ԻԲ. 8 ։ ԻԸ. 3 ։
Գլ. Գ. 24 ։ Ա Մն. ԻԲ. 9 ։
Բ Մն. Բ. 4 ։

Ն. Ք. Դ.Բ.
1014

Ինչպէս որ Տէրը իմ հօրս Դաւիթին հետ խօսեցաւ՝ ըսելով. Քու որդիդ՝ որ քու տեղդ քու աթոռիդ վրայ պիտի նստեցնեմ, անիկայ
6 իմ անուանս տուն պիտի շինէ։ Ու հիմա հրաման ըրէ, որ ինծի համար Լիբանանէն եղեւիններ կտրեն. ու իմ ծառաներս քու ծառաներուդ հետ ըլլան. և քու ծառաներուդ վարձքը քու ամէն ըսածիդ պէս՝ քեզի կու տամ. քանզի դուն գիտես որ՝ մեր մէջը Սիդոնացւոց պէս փայտ կտրող վարպետ մարդ չկայ։
7 Ու երբոր Քիրամ՝ Սողոմոնին խօսքերը լսեց, շատ ուրախացաւ, ու ըսաւ. Այս մեծ ժողովուրդին վրայ Դաւիթին իմաստուն որդի տուող Տէրը այսօր օրհնեալ ըլլայ։
8 Ու Քիրամ՝ Սողոմոնին մարդ խրկեց՝ ըսելով. Ինծի խրկած խօսքդ լսեցի. ես եղեւնափայտի ու մայրփայտի համար քու ամէն կամքդ
9 պիտի կատարեմ։ Իմ ծառաներս Լիբանանէն ծովը իջեցընեն. Ու ես զանոնք լաստեր շինելով, մինչեւ ինծի ցուցուցած տեղդ՝ ծովէն տանիմ, և հոն զանոնք քակեմ, ու դուն վերցընես. դուն ալ իմ տանս պաշար տալով՝ իմ կամքս
10 կատարես։ Ու Քիրամ՝ Սողոմոնին ուզածին չափ եղեւնափայտ ու մայր
11 փայտ կու տար։ Ու Սողոմոն՝ Քիրամին տանը համար քսան հազար քոռ ցորեն, ու *երկու հարիւր մար մաքուր եղ՝ պաշար կու տար։ Սողոմոնը Քիրամին՝ տարուէ տարի
12 ասանկ կու տար։ Ու Տէրը Սողոմոնին իմաստութիւն տուաւ, ինչպէս որ անոր խոստացեր էր. ու Քիրամին ու Սողոմոնին մէջտեղը խաղաղութիւն կար. ու երկուքնին դաշնակցութիւն ըրին։
13 Ու Սողոմոն թագաւորը բոլոր Իսրայէլէն †մարդ ժողվեց. ու ժողվածը երեսուն հազար մարդ եղաւ։
14 Ու զանոնք յաջորդաբար՝ ամիսը տասնական հազար հոգի Լիբանան կը խրկէր, որոնք մէկ ամիս Լիբանանը կը կենային, ու երկու ամիս իրենց տունը. ու Ադոնիրամ
15 մարդահարկին վրայ էր։ Ու Սողոմոն եօթանասուն հազար բեռնակիր, ու լեռը ութսուն հազար
16 փայտ կտրող ունէր, Բաց 'ի Սողոմոնին իրեք հազար իրեք հարիւր գլխաւոր գործակալներէն՝ որոնք գործը ընող ժողովուրդին վրայ
17 կ'իշխէին։ Ու թագաւորը հրամայեց որ մեծ ու պատուական քարեր կտրեն, որ տանը հիմը տաշուած քարերով դնեն։
18 Ու Սողոմոնին վարպետները, ու Քիրամին վարպետները, և Գեբաղացիք՝ փայտերը ու քարերը տաշեցին ու պատրաստեցին՝ տանը շինութեանը համար։

Բ Թագ. է. 13. Ա Մն. ժէ. 12. իբ. 10.

Բ Մն. բ. 8. 10.

Բ Մն. բ. 16.

Տես Եզր. գ. 7. Եզեկ. իէ. 17. Գործ. ժբ. 20.

Տես Բ Մն. բ. 10.

* Եբր. քսան ծեծուած եղ

Գլ. գ. 12.

† Կամ՝ մարդահարկ

Գլ. դ. 6.

Գլ. Թ. 21. Բ Մն. բ. 17. 18.

Ա Մն. իբ. 2.

Եզեկ. իէ. 9.

ԳԼ. Զ.

1 Սողոմոնի տաճարին շինութիւնը. 5 անոր սենեակները։ 11 Աստուծոյ խոստումները անոր վրայով։ 15 Տաճարին ձեղունը ու զարդերը. 23 քերովբէները. 31 դռները. 36 գաւիթը։ 37 Տաճարին շինութեանը ժամանակը։

1 Ու Իսրայէլի որդւոցը Եգիպտոսի երկրէն ելլելուն չորս հարիւր ութսուներորդ տարին, Սողոմոնին Իսրայէլի վրայ թագաւորելուն չորրորդ տարին, Զիւ ամսուն՝ այսինքն երկրորդ ամսուն մէջ Տէրոջը տունը ‡շինելու սկսաւ։
2 Ու Սողոմոն թագաւորին Տէրոջը համար շինած տանը երկայնութիւնը վաթսուն կանգուն, լայնութիւնը քսան, ու բարձրութիւնը
3 երեսուն կանգուն էր։ Ու տանը տաճարին առջեւի սրահը քսան կանգուն երկայնութիւն ունէր, որ տանը լայնութեանը չափ էր. ու անոր լայնութիւնը տանը առջեւէն՝ տասը
4 կանգուն էր։ Ու տանը ‖ վանդակա-
5 պատ պատուհաններ շինեց։ Ու տանը պատին բոլորտիքը՝ տանը պատին կցուած դստիկոններ շինեց, թէ տաճարին և թէ դաբիրին բոլորտիքը. և այսպէս շուրջանակի
6 սենեակներ շինեց։ Վարի կարգին լայնութիւնը հինգ կանգուն, ու միջին կարգինը լայնութիւնը վեց կանգուն, ու երրորդին լայնութիւնը եօթը կանգուն էր. քանզի դուրսէն տանը բոլորտիքը միջոցներ ձգեց գերաններուն հեծնելուն համար,
7 որ տանը պատին մէջը չմտնեն։ Ու երբոր տունը կը շինուէր, քարահանքին մէջ պատրաստուած քարերով կը շինուէր. այնպէս որ անոր շինուած ատենը՝ մուրճի, կամ տապարի, և կամ ուրիշ երկաթէ գործիքի մը ձայն չլսուեցաւ տանը մէջ։
8 Միջին կարգին դուռը՝ տանը § աջ կողմն էր. ու շրջանակաւոր սանդուխներով միջին կարգը, ու միջին կարգէն երրորդ կարգը կ'ելլէին։
9 Ու տունը շինեց, ու զանիկայ լմընցուց. ու տանը ձեղունը եղեւնափայտի տախտակներով դրուագա-
10 զարդ շինեց։ Ու բոլոր տանը վրայ ‡ սենեակներուն կարգը՝ հինգ կանգուն բարձրութեամբ շինեց. ու եղեւնափայտերով տանը կցուած էր։
11 Ու Տէրոջը խօսքը Սողոմոնին ե-
12 կաւ՝ ըսելով. Հիմա որ դուն աս տունը կը շինես, թէ որ իմ կանոններովս քալես, ու իմ դատաստաններս 'ի գործ դնես, և իմ բոլոր պատուիրանքներս պահես՝ ա-

Ն. Ք. Դ.Բ.
1014

1012

Բ Մն. գ. 1. 2.

Գործ. է. 47.

‡ Եբր. կը շինէր.

Տես Եզեկ. խա. 1.

‖ Կամ՝ Ներսէն լայն դուրսէն նեղ. Տես Եզեկ. խ. 16. խա. 16.

Տես Եզեկ. խա. 6.

Հմր 16. 19. 20. 21. 31.

Տես Բ Օր. իէ. 5. 6. Գլ. ե. 18.

§ Եբր. հարաւային.

Հմր 14. 38.
1005

‡ Կամ՝ շրջանակը

Գլ. բ. 4. Թ. 4.

Ն. Ք. Դ. 1005

Բ Թագ. է. 13. ա Մն. իբ. 10.
‡ Ել. իե. 8. Ղև. իզ. 11. բ Կոր. զ. 16. Յայտ. իա. 3.
‡ Բ Օր. լա. 6.
Հմր 38.
Հմր 16.

Ել. իզ. 33. Ղև. ժզ. 2. Գլ. ը. 6. բ Մն. գ. 8. Եզեկ. խա. 3. Եբր. թ. 3.

Ել. լ. 1. 3. 6.
* Կամ՝ վայրենի ձիթենիէ. Եբր. իւղալի փայտէ
Ել. լէ. 7. 8. 9. բ Մն. գ. 10. 11. 12.

Ել. իե. 20. լէ. 9. բ Մն. ե. 8.

նոնց մէջը քալելով, ան ատենը քու վրադ պիտի հաստատեմ ան խօսքը՝ որ քու հօրդ Դաւիթին խօսեր
13 եմ. Ու ‡Իսրայէլի որդւոցը մէջ պիտի բնակիմ, ու իմ ժողովուրդս Իսրայէլը ‡պիտի չթողում.
14 Եւ Սողոմոն տունը շինեց, ու
15 զանիկայ լմնցուց. Ու տանը պատերը անոր ներսի դին՝ ‡յատակէն մինչեւ պատերուն վերի ծայրը, եղեւնափայտի տախտակներով շինեց. այսպէս ներսի դին փայտով ծածկեց. ու տանը յատակը մայր փայ-
16 տի տախտակներով պատեց. Եւ տանը ետեւի կողմէն քսան կանգունը՝ յատակէն մինչեւ պատին ծայրը, եղեւնափայտի տախտակներով շինեց. ու ան ներսի միջոցը դաբիրին՝ այսինքն ‡սրբութեանց սրբութիւ-
17 նին համար շինեց. Բայց տունը՝ այսինքն առջեւի տաճարը քառասուն
18 կանգուն էր. Եւ տանը մէջ եղող եղեւնափայտերուն վրայ՝ գնդակներ ու բացուած ծաղիկներ փորագրուած էր. ու ամէնը եղեւնափայտէ ըլլալով, ամենեւին քար մը չէր ե-
19 րեւնար. Եւ դաբիրը ներքին տանը մէջ պատրաստեց, որ հոն Տէրոջը
20 ուխտին տապանակը դնէ. Ու դաբիրին երեսը քսան կանգուն երկայն էր, և անոր լայնութիւնը քսան կանգուն, ու բարձրութիւնը քսան կանգուն էր. և զանիկայ մաքուր ոսկիով պատեց. եղեւնա-
21 փայտէ սեղանն ալ պատեց. Ուստի Սողոմոն տանը ներսի կողմը մաքուր ոսկիով պատեց. ու դաբիրին առջեւը՝ ոսկի շղթաներով մէկ վարագոյր մը անցուց, և զանիկայ ոսկիով
22 պատեց. Ու բոլոր տունը ոսկիով պատեց առանց տեղ մը ձգելու. և դաբիրին քովի ‡բոլոր սեղանն ալ ոսկիով պատեց.
23 Եւ Դաբիրին մէջը՝ *նոճիէ ‡երկու քերովբէներ շինեց. ու անոնց երկայնութիւնը տասը կանգուն էր.
24 Եւ քերովբէին մէկ թեւը հինգ կանգուն, ու քերովբէին մէկալ թեւը հինգ կանգուն էր. մէկ թեւին ծայրէն մինչեւ մէկալ թեւին ծայրը տասը
25 կանգուն էր. Ու մէկալ քերովբէինն ալ՝ տասը կանգուն էր. երկու քերովբէներուն չափը ու ձեւը
26 մէկ էր. Մէկ քերովբէին բարձրութիւնը տասը կանգուն էր, ու մէկալ քերովբէինն ալ նոյնչափ էր.
27 Ու քերովբէները ներքին տանը մէջ դրաւ. ու ‡քերովբէները իրենց թեւերը կ'երկընցընէին. մէկուն թեւը մէկ պատին կը դպչէր, ու մէկալ քերովբէին թեւը մէկալ պատին կը դպչէր. և անոնց մէկալ թեւերը տանը մէջտեղը թեւ թեւի կը
28 դպչէին. Ու քերովբէները ոսկիով պատեց.
29 Եւ տանը բոլոր պատերուն վրայ՝ քերովբէներ, արմաւենիներ ու բացուած ծաղիկներ քանդակածեւ փորագրեց, թէ ներսի կողմը և թէ
30 դուրսի կողմը. Ու տանը ներսի ու դուրսի յատակը ոսկիով պատեց.
31 Եւ դաբիրին դրանը նոճիէ փեղկեր շինեց, որոնք դրանդիքներով մէկտեղ պատէն հինգերորդ մասն
32 էին. Ու նոճիէ շինուած երկու փեղկերուն վրայ՝ քերովբէներ, արմաւենիներ ու բացուած ծաղիկներ փորագրեց, և զանոնք ոսկիով պատեց, քերովբէներուն ու արմաւենիներուն վրայ ալ ոսկին տարածելով.
33 Նոյնպէս ալ տաճարին դրանը բրաւ. նոճիէ դրանդիքներ շինեց,
34 որոնք պատէն չորրորդ մասն էին. Ու դրանը երկու փեղկերը մայր փայտէ էին. մէկ ᵍփեղկը երկու կտորէ ըլլալով՝ կը ծալուէր, ու մէկալ փեղկը երկու կտորէ ըլլալով՝ կը
35 ծալուէր. Եւ անոնց վրայ քերովբէներ, արմաւենիներ ու բացուած ծաղիկներ փորագրեց. և դրուագներուն վրայ յարմարցուած ոսկիով պատեց.
36 Ու ներքին գաւիթը իրեք կարգ տաշուած քարերով, ու մէկ կարգ եղեւնափայտի †հեծաններով շինեց.
37 ‡Տէրոջը տանը հիմը՝ չորրորդ տարին Զիւ ամսուն մէջ դրուե-
38 ցաւ. Ու մետասաներորդ տարին Բուլ ամսուն՝ այսինքն ութերորդ ամսուն մէջ՝ տունը իրեն վերաբերեալ ամէն բաներովը լմնցաւ. Այսպէս ⁱեօթը տարուան մէջ շինեց անիկայ.

Ն. Ք. Դ. 1005

ᵍ Եզեկ. խա. 23. 24. 25.

† Կամ՝ տաշուած կոճղերով

‡ Հմր 1.

ⁱ Բաղդատէ՝ հմր 1.

ԳԼ. Է.

1 Սողոմոնին տունը. 2 Լիբանանի անտառին տունը. 6 սիւներուն սրահին, 7 դատաստանի սրահին, 8 ու Փարաւոնի աղջիկին տանը շինութիւնը. 13 Երկու սիւները. 23 ձուլածոյ ծովը. 27 տասը մեքենովթները. 38 տասը աւազանները. 40 և բոլոր կարասիները՝ որոնք Քիրամ շինեց.

1005 էն մինչեւ 992

— Տես Գլ. Թ. 10. բ Մն. ը. 1.

1 Եւ Սողոմոն իր տունը տասնըերեք տարուան մէջ շինեց. ու [illegible] լմնցուց իր բոլոր տունը.
2 Եւ Լիբանանի անտառին տունն ալ շինեց. երկայնութիւնը հարիւր կանգուն, ու լայնութիւնը յիսուն կանգուն, ու բարձրութիւնը երեսուն կանգուն. չորս կարգ եղեւնափայտէ սիւներու վրայ [illegible], ու սիւներուն վրայ եղեւնափայտէ հե-
3 ծաններ դրաւ. Ու նաեւ եղեւնափայտէ յարկ մը շինեց ան գերան-

Ն · Ք · ԴՔ ·
1005

ներուն վրայ, որոնք քառասունըհինգ
սիւներու վրայ էին . ու անոնց
4 կարգը տասնըհինգ էր ։ Եւ իրեք
կարգ իրարու դիմացէ դիմաց շարուած
վանդակաւոր պատուհաններ
5 ներ կային ։ Ու բոլոր դռները ու
դրանդիքները քառակուսի էին . և
վանդակաւոր պատուհանները իրարու
դիմացէ դիմաց իրեք կարգ էին ։

6 Եւ սիւներուն սրահը շինեց . երկայնութիւնը
յիսուն կանգուն, ու
լայնութիւնը երեսուն կանգուն . ու
անոնց առջևը սրահ մը՝ ու անոնց
առջևը սիւներ ու *սանդուխ մը
7 կար ։ Նաև աթոռին սրահը շինեց,
ուր որ դատաստան կ'ընէր . ու Անիկայ
ատեանի սրահ կ'ըսուէր . ու
անիկայ յատակէն մինչև †ձեղունը
եղևնափայտով ծածկուած էր ։

8 Եւ իր նստած տունը մէջը աս
գործին պէս ուրիշ գաւիթ մը
կար, տանը ու սրահին մէջտեղը .
ու Փարաւոնին աղջկանը համար՝
‡որն որ Սողոմոն իրեն կին առեր
էր, աս սրահին պէս տուն մը շինեց
9 ։ Ասոնց ամէնը՝ ներսէն ու
դուրսէն, և հիմէն մինչև առաստաղը,
ու դուրսի կողմէն մինչև
մեծ գաւիթը, տաշուած քարերու
չափով՝ սղոցած ազնիւ քարերով
10 շինուած էր ։ Հիմն ալ թանկագին
քարերէ էր . մեծ քարերէ՝ տասը
կանգուն քարերէ, ու ութը կանգուն
11 քարերէ էր ։ Ու վերը տաշուած
քարերուն չափովը՝ ազնիւ
12 քար ու եղևնափայտ էր ։ Եւ մեծ
գաւիթին չորս կողմը՝ ու Տէրոջը
տանը ներքին գաւիթը և տանը
÷սրահը՝ իրեք կարգ տաշուած քարերով
ու մէկ կարգ եղևնափայտի
հեծաններով շինուած էր ։

13 Եւ Սողոմոն թագաւորը մարդ
խրկեց, ու Տիւրոսէն ⊤Քիրամը
14 բերել տուաւ . ⊢Անիկայ Նեփթաղիմի
ցեղէն որբևայրի կնկան մը որդի
էր, ու անոր հայրը Տիւրացի
պղնձագործ մըն էր . և ⊣այս մարդը՝
պղնձէ ամէն տեսակ գործերը գործելու
մեծ հմտութիւն, իմաստութիւն
ու գիտութիւն ունէր . և
Սողոմոն թագաւորին եկաւ, ու
անոր ամէն գործքը կատարեց ։
15 Եւ Անիկայ՝ ⊨պղնձէ երկու սիւն
ձուլեց . մէկ սիւնին երկայնութիւնը
տասնըութը կանգուն, ու շրջապատը
տասնըերկու կանգուն
էր . այսպէս էր երկրորդ սիւնինն ալ ։
16 Եւ սիւներուն գլուխը դնելու համար՝
պղնձէ երկու խոյակ ձուլեց .
մէկ խոյակին բարձրութիւնը
հինգ կանգուն, ու մէկալ խոյակին
բարձրութիւնը հինգ կանգուն
17 էր ։ Եւ սիւներուն գլուխը
եղող խոյակներուն համար՝ մէկ
խոյակին համար եօթը՝ ու մէկալ
խոյակին համար եօթը ցանցակերպ
ու շղթայագործ հիւսուած զարդեր
18 շինեց ։ Այսպէս սիւները շինեց .
ու մէկ ցանցակերպ զարդին
վրայ շուրջանակի երկու կարգ
նռներ շինեց, որ սիւնին գլուխը
եղած խոյակը նռներով ծածկուի .
մէկալ խոյակին ալ այնպէս
19 ըրաւ ։ Եւ սրահին մէջի սիւներուն
գլուխը եղող խոյակները
չորս կանգուն էին՝ շուշանաձև շինուածքով
20 ։ Ու երկու սիւներուն
վրայի խոյակներուն, ու ցանցակերպ
զարդին մօտ եղող փորին
վրայէն ալ նռներ կար . ու ‡երկու
խոյակներուն վրայ ⁋կարգով շարուած
երկու հարիւր նուռ կար ։
21 ⸗Եւ սիւները տաճարին սրահին
մէջը կանգնեց . ու աջ կողմի սիւնը
կանգնելով, անոր անունը ‖Յաքին
կոչեց, ու ձախ կողմի սիւնը կանգնելով,
անոր անունը §Բոոզ կոչեց
22 ։ Եւ սիւներուն գլխուն վրայ
շուշանաձև գործ էր . այսպէս
սիւներուն գործը լմնցաւ ։

23 Եւ ¶ծովը ձուլածոյ շինեց . ու մէկ
շրթունքէն մինչև մէկալ շրթունքը
տասը կանգուն էր, ու բոլորաձև
էր . և անոր բարձրութիւնը հինգ
կանգուն, ու անոր շրջապատը երեսուն
24 կանգուն էր ։ Ու անոր շրթունքին
տակը շուրջանակի ամէն
կողմէն գնդակներ շարուած էին .
⊢ծովուն բոլորտիքը մէկ կանգունի
մէջ՝ տասնական գնդակներ կար . ու
գնդակները երկու կարգ էին, որոնք
ծովը ձուլած ատեննին ձուլեր
25 էին ։ Անիկայ ⸗տասնըերկու եզներու
վրայ կը կենար . անոնց իրեքը
դէպ 'ի հիւսիս, իրեքը դէպ 'ի
արևմուտք, իրեքը դէպ 'ի հարաւ,
ու իրեքը դէպ 'ի արևելք կը նայէին,
ու ծովը անոնց վրայ էր, և
ամէնուն ետևի կողմը դէպ 'ի ներս
26 դարձած էր ։ Ու անոր թանձրութիւնը
չորս մատնաչափ էր, և շրթունքը
գաւաթի շրթունքի պէս
էր, ու նման շուշանի ծաղիկներ շինուած
էր . |երկու հազար մար
կ'առնէր ։

27 Եւ պղնձէ տասը ⁑մեքենովթ շինեց
. անոնց մէկ մեքենովթին երկայնութիւնը
չորս կանգուն, ու լայնութիւնը
չորս կանգուն, և բարձրութիւնը
28 իրեք կանգուն էր ։ Ու
մեքենովթները այսպէս շինուած
էին, անոնք սպառուածներ ունէին,
և սպառուածները եզերքներուն
29 մէջտեղը եղող սպառուածներուն

* Կամ՝ փայտագաւիթ

† Եբր · յատակը

‡ Գլ · զ · 1 · բ Մն · ը · 11 ·

÷ Յոհ · ժ · 23 · Գոր · գ · 11 ·

⊤ բ Մն · դ · 11 · Տես Ճշր 40 ·

⊢ բ Մն · բ · 14 ·

⊣ բ Մն · դ · 16 ·

⊩ Ել · լա · 3 · լզ · 1 ·

⊨ դ Թագ · իե · 17 · բ Մն · գ · 15 · դ · 12 · Երեմ · ծբ · 21 ·

Ն · Ք · ԴՔ ·
1005

‡ Կամ՝ երկրորդ խոյակին

⁋ Տես բ Մն · գ · 16 · դ · 13 · Երեմ · ծբ · 23 ·

⸗ բ Մն · գ · 17 ·

⊦ Գլ · զ · 3 ·

‖ Եբր՝ պիտի հաստատէ ։

§ Եբր՝ անոր մէջ զօրութիւն ։

¶ դ Թագ · իե · 13 · բ Մն · դ · 2 · Երեմ · ծբ · 17 ·

⊢ բ Մն · դ · 3 ·

⸗ բ Մն · դ · 4 · 5 · Երեմ · ծբ · 20 ·

| Տես բ Մն · դ · 5 ·

⁑ Եբր՝ խարիսխ . Կամ՝ խարսխաձև պատուանդան

Ն․ Ք․ Դ․ Ժ․ 1005

* Կամ՝ նոյնպէս

վրայ՝ առիւծներ, եզներ ու քերովբէներ կար. ու եզերքներուն վրայ՝ վերի կողմը *խարիսխ էր. ու առիւծներուն ու եզներուն տակը 30 կախուած զարդեր կար։ Եւ ամէն մէկ մեքենովթը պղնձէ չորս անիւ ու պղնձէ առանցքներ ունէր, ու չորս ոտքերը ուսեր էին անոնց. ու ամէն կախուած զարդին քովը աւազանին տակը ձուլածոյ ուսեր 31 կար։ Եւ անոր բերանը խոյակին մէջէն դէպ 'ի վեր՝ մէկ կանգուն էր. ու անոր բերանը խարիսխի գործքի պէս բոլորաձև էր, ու մէկ ու կէս կանգուն էր. և բերնին վրայ ալ քանդակներ ու սպառուածներ կային, քառակուսի և 32 ոչ բոլորաձև։ Ու սպառուածներուն տակը չորս անիւ կար. և անիւներուն առանցքները մեքենովթին վրայ հաստատուած էր, ու ամէն մէկ անիւին բարձրութիւնը մէկ ու 33 կէս կանգուն էր։ Եւ անիւներուն շինուածքը կառքի անիւներուն շինուածքին պէս էր. ու անոնց առանցքները, շրջանակները, շառաւիղները ու գունտերը՝ բոլորը 34 ձուլածոյ էին։ Եւ ամէն մէկ մեքենովթին չորս անկիւններուն վրայ չորս ուս կար. և ուսերը նոյն 35 իսկ մեքենովթէն էին։ Ու մեքենովթին գլուխը՝ կէս կանգուն բարձրութեամբ բոլորակ մի կար. ու մեքենովթին գլխուն վրայ եղող եզերքը ու սպառուածները իրմէ 36 էին։ Ու եզերքներուն տախտակներուն վրայ ու սպառուածներուն վրայ՝ քերովբէներ, առիւծներ ու արմաւենիներ քանդակուած էր, ամէն մէկ տեղին յարմարութեանը համեմատ. ու անոնց բոլորտիքը 37 կախուած զարդեր կար։ Տասը մեքենովթներն ալ այսպէս բրաւ. ամենուն ձուլուածքը, չափը ու ձևը մէկ էր։

* Բ Մն․ դ․ 6․

38 Եւ *տասը հատ պղնձէ աւազան շինեց. ամէն մէկ աւազանը քառասուն մարով կը լեցուէր. ու ամէն մէկ աւազանը չորս կանգուն էր. ու տասը մեքենովթներուն վրայ 39 մէյմէկ աւազան կար։ Եւ հինգ մեքենովթը տանը աջ կողմը՝ ու հինգ մեքենովթը տանը ձախ կողմը դրաւ. ու ծովը տանը աջ կողմը՝ հարաւոյ դէմ՝ դէպ 'ի արևելք դրաւ։

40 Եւ Քիրամ՝ աւազանները, թիակները ու կոնքերը շինեց. ու Քիրամ կատարեց ան բոլոր գործքերը՝ որ Տէրոջը տանը համար Սողոմոն թագաւորին կը շինէր. 41 Այսինքն երկու սիւները, ու սիւներուն գլուխը եղող խոյակներուն երկու գունտերը, և սիւներուն գլուխը եղող խոյակներուն երկու գունտերը ծածկելու համար երկու

Ն․ Ք․ Դ․ Ժ․ 1005

* Հմր 17, 18․

42 *ցանցակերպ զարդերը, Ու երկու ցանցակերպ զարդերուն չորս հարիւր նուռերը, այսինքն սիւներուն վրայի խոյակներուն երկու գունտերը ծածկելու համար՝ ամէն մէկ ցանցակերպ զարդին վրայ երկու 43 կարգ նուռեր։ Եւ տասը մեքենովթները, ու մեքենովթներուն 44 վրայի տասը աւազանները, Ու մէկ ծովը, ու ծովին տակի տասներ-

* Ել․ իէ․ 3․ Բ Մն․ դ․ 16․

45 կու եզները, *Եւ կաթսաները, ու թիակները, ու կոնքերը. և աս բոլոր կարասիները որ Քիրամ Սողոմոն թագաւորին շինեց Տէրոջը տանը համար, փայլուն պղնձէ էին։

* Բ Մն․ դ․ 17․

* Ծն․ լգ․ 17․

* Յես․ գ․ 16․

* Ա Մն․ իբ․ 14․

46 *Թագաւորը զանոնք Յորդանանու դաշտին մէջ թանձր հողի մը վրայ ձուլել տուաւ *Սոկքովթի ու 47 *Սարթանի մէջտեղը։ Եւ Սողոմոն աս կարասիները առանց կշռելու ձգեց. վասն զի խիստ շատ էին. այնպէս որ պղնձին կշիռքը *համրանքի չէր գար։

* Ել․ լէ․ 25․ ևն․

* Ել․ իե․ 30․ Ղև․ իդ․ 5—8․

* Ել․ լէ․ 10․ ևն․

48 Եւ Սողոմոն՝ Տէրոջը տանը բոլոր կարասիները շինեց. *Խունկին ոսկի սեղանը, ու վրան *առաջաւորութեան հացը դնելու *ոսկի սեղա- 49 նը, Եւ դաբիրին առջևի զուտ ոսկիէ աշտանակները, որոնց հինգը աջ կողմն էին, ու հինգը ձախ կողմը. և ոսկիէ ծաղիկները, ու ճրա- 50 գները, ու ունելիները, Եւ զուտ ոսկիէ գաւաթները, բազմակալները, կոնքերը, խնկամանները և բուրվառները, ու ներքին տանը՝ այսինքն սրբութեանց սրբութիւնին դռներուն, ու տանը՝ այսինքն տաճարին դռներուն ոսկի ծղխնիները։

* Բ Թագ․ ը․ 11․ Բ Մն․ ե․ 1․

51 Այսպէս Տէրոջը տաճարին համար՝ Սողոմոն թագաւորին բոլոր շինած գործքերը լմնցան. ու Սողոմոն *իր հօրը Դաւիթին նուիրած բաները՝ արծաթը ու ոսկին ու անօթները տարաւ, Տէրոջը տանը գանձերուն մէջը դրաւ։

ԳԼ․ Ը․

1 Տաճարին նաւակատեաց հանդէսը։ 12, 54 Սողոմոնին օրհնութիւնը. 22 անոր աղօթքը. 62 անոր մատուցած խաղաղութեան զոհերը։

* Բ Մն․ ե․ 2․ ևն․

* Բ Թագ․ զ․ 17․

* Բ Թագ․ ե․ 7․ 9․ զ․ 12․ 16․

* Ղև․ իգ․ 34․ Բ Մն․ ե․ 3․

1 Ան ատենը *Սողոմոն՝ Իսրայէլի ծերերը, ու ցեղերուն բոլոր իշխանները, Իսրայէլի որդւոց նահապետները, Սողոմոն թագաւորին քովը՝ Երուսաղէմ ժողվեց, *որ Տէրոջը ուխտին տապանակը *Դաւիթին քաղաքէն՝ այսինքն Սիօնէն 2 հանեն։ Եւ Իսրայէլի բոլոր մարդիկները եօթներորդ ամսուն՝ Եթանիմ ամսուն մէջ՝ *տօնին ատե-

նը՝ Սողոմոն թագաւորին քովը
3 ժողվուեցան ։ Ու Իսրայէլի բոլոր
ծերերը եկան . ու քահանաները
4 տապանակը վերցուցին ։ Եւ Տէ-
րոջը տապանակը , ու ժողովքի
խորանը , և խորանին մէջը եղած
բոլոր սուրբ անօթները հանեցին .
ու զանոնք քահանաները ու Ղե-
5 ւտացիները հանեցին ։ Եւ Սողոմոն
թագաւորը ու անոր քովը ժող-
վուած Իսրայէլին բոլոր ժողովքը
անոր հետ՝ տապանակին առջեւը ըլ-
լալով , ոչխարներ ու արջառներ
կը զոհէին , այնչափ շատ որ անթիւ
6 ու անհամար էին ։ Եւ քահանա-
ները Տէրոջը ուխտին տապանակը
նորա տարին իր տեղը՝ տանը դաբի-
րը՝ սրբութիւն սրբութեանցը , —
քերովբէներուն թեւերուն տակը
7 դրին . Քանզի քերովբէները տապա-
նակին տեղւոյն վրայ իրենց թեւերը
կը տարածէին , ու քերովբէները
վերէն կը ծածկէին տապանակը ու
8 անոր ձողերը ։ Եւ ձողերը երկըն-
ցուցին , այնպէս որ ձողերուն ծայ-
րերը Սրբութենէն կ'երեւային
դաբիրին առջեւը . բայց դուրսէն
չէին երեւար . ու մինչեւ աս օրս հոն
9 են ։ Տապանակին մէջը ուրիշ
բան չկար , բայց միայն երկու քա-
րէ տախտակները՝ որ Մովսէս Քո-
րեբի մէջ հոն դրաւ . երբոր
Տէրը Իսրայէլի որդւոցը հետ՝ ա-
նոնց Եգիպտոսի երկրէն ելած ա-
10 տենը ուխտ ըրաւ ։ Ու երբոր քա-
հանաները սրբութենէն ելան ,
11 ամպը լեցուց Տէրոջը տունը . Եւ
ամպին պատճառաւը քահանանե-
րը չէին կրնար հոն կենալ , որ ի-
րենց պաշտօնը կատարեն . վասն զի
Տէրոջը փառքը Տէրոջը տունը լե-
ցուցեր էր ։

12 Այն ատենը Սողոմոն ըսաւ . Տէ-
րը ըսաւ որ ինքը մառախուղի մէջ
13 կը բնակի ։ Ահա քեզի բնակու-
թեան համար տուն , ու յաւի-
տեան քու նստելուդ համար տեղ
14 շինեցի ։ Եւ թագաւորը իր երեսը
դարձուց , ու Իսրայէլի բոլոր ժո-
ղովքը օրհնեց . ու Իսրայէլի բոլոր
ժողովքը ոտքի վրայ կայներ էին .
15 Եւ անիկայ ըսաւ . Օրհնեալ ըլլայ
Իսրայէլի Տէր Աստուածը , որ իր
բերնովը իմ հօրս Դաւիթին խօսք
տուաւ , ու իր ձեռքովը կատարեց .
16 քանզի ըսաւ . Իմ ժողովուրդս
Իսրայէլը Եգիպտոսէն հանած օրէս
ի վեր՝ Իսրայէլի բոլոր ցեղերէն
ընաւ մէկ քաղաք մը չընտրեցի
տուն շինելու համար , որ իմ ա-
նունս հոն ըլլայ . բայց Դաւիթը
ընտրեցի , որ իմ ժողովուրդիս
Իսրայէլին վրայ իշխան ըլլայ ։

Ն. Ք. Ք.
1004

ի Թւ. դ. 15 ։ բ Օր. լա. 9 ։ Յես. գ. 3, 6 ։ ա Մն. ժե. 14, 15 ։
ղ Դւ. դ. 4 ։ բ Մն. ա. 3 ։
ի բ Թագ. զ. 13 ։
ա բ Թագ. զ. 17 ։
ծ Ել. իզ. 33, 34 ։ Դւ. զ. 19 ։
ժ Դւ. զ. 27 ։
ի Ել. իե. 14, 15 ։
ւ բ Մն. ե. 9 ։
ի Ել. իե. 21 ։ բ Օր. ժ. 2 ։
ծ բ Օր. ժ. 5 ։ Եբր. թ. 4 ։
Ել. ի. 20 ։
Ել. իդ. 27, 28 ։ բ Օր. դ. 13 ։ Հմր 21 ։
Ել. խ. 34, 35 ։ բ Մն. ե. 13, 14 ։ է. 2 ։
ղ բ Մն. զ. 1, ...
Ղե. ժզ. 2 ։ Սաղ. ժը. 11 ։ ղե. 2 ։
ր բ Թագ. է. 13 ։
յ Սաղ. ճլբ. 14 ։
ն բ Թագ. զ. 18 ։
ղ Ղկ. ա. 68 ։
ա բ Թագ. է. 5, 25 ։
ղ բ Թագ. է. 6 ։ բ Մն. զ. 5, ... ։
ղ Հմր 29 ։ բ Օր. ժբ. 11 ։
է ա Թագ. ժզ. 1 ։ բ Թագ. է. 8 ։ ա Մն. իբ. 4 ։

17 Եւ իմ հայրս Դաւիթ միտք ու-
նէր որ Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն
18 անուանը տուն մը շինէ . Բայց
Տէրը իմ հօրս Դաւիթին ըսաւ .
Որովհետեւ դուն միտքդ դրիր , որ
իմ անուանս տուն շինես , աղէկ
ըրիր որ աս բանը միտքդ դրիր .
19 Սակայն դուն տունը պիտի չշի-
նես , հապա քու որդիդ , որ քու
երանքէդ պիտի ելլէ , անիկայ իմ
20 անուանս՝ տունը պիտի շինէ ։ Եւ
հիմա Տէրը իր ըսած խօսքը կատա-
րեց , ու ես իմ հօրս Դաւիթին
տեղը յաջորդեցի , ու Տէրոջը ը-
սածին պէս՝ Իսրայէլի աթոռը
նստայ , ու Իսրայէլի Տէր Աստու-
ծոյն անուանը՝ աս տունը շինեցի .
21 Եւ հոն տեղ մը պատրաստեցի տա-
պանակին համար , որուն մէջը ե-
ղած է Տէրոջը ուխտը , որն որ մեր
հայրերուն հետ ըրաւ , երբոր զա-
նոնք Եգիպտոսի երկրէն դուրս հա-
նեց ։

22 Եւ Սողոմոն Տէրոջը սեղանին
առջեւը Իսրայէլի բոլոր ժողովքին
դիմացը կայնելով , ձեռքերը դէպ
23 ՚ի երկինքը տարածեց , Ու ըսաւ .
Ո՛վ Տէր Աստուած Իսրայէլի , վե-
րը երկինքը ու վարը երկրի վրայ
քեզի պէս Աստուած չկայ , որ
քու առջեւդ իրենց բոլոր սրտովը
քալող ծառաներուդ հետ ուխտ
24 ու ողորմութիւն կը պահես . Դուն
քու ծառայիդ՝ իմ հօրս Դաւիթին
ըրած խոստմունքդ պահեցիր , ու
բերնովդ ըսածդ ձեռքովդ կատա-
րեցիր , ինչպէս որ այսօր կ'երեւնայ ։
25 Եւ հիմա ով Տէր Աստուած Իսրա-
յէլի , պահէ ան խոստմունքդ , որն
որ քու ծառայիդ՝ իմ հօրս Դա-
ւիթին ըրիր , ու ըսիր . Իմ առ-
ջեւս Իսրայէլի աթոռին վրայ նըս-
տող մարդ՝ քեզմէ պակաս պիտի
չըլլայ . միայն թէ քու որդիքդ ի-
րենց ճամբաներուն զգուշութիւն
ընեն , ու իմ առջեւս քալեն , ինչ-
պէս որ դուն իմ առջեւս քալեցիր ։
26 Եւ հիմա ով Աստուած Իսրայէլի ,
թող քու ծառայիդ՝ իմ հօրս
Դաւիթին ըսած խօսքդ հաստա-
տուի ։

27 Բայց միթէ Աստուած իրաւցը-
նէ երկրիս վրայ պիտի բնակի՞ .
ահա երկինքը ու երկնից երկին-
քը քեզ չեն կրնար պարունակել .
ո՜ւր կը մնայ աս իմ շինած տունս ։
28 Սակայն ով Տէր Աստուած իմ , քու
ծառայիդ աղօթքին ու խնդրուած-
քին նայէ , որ քու ծառայիդ այսօր
քու առջեւդ ըրած պաղատանքը ու
29 աղօթքը լսես . Որպէս զի աս տանը
վրայ գիշեր ցորեկ քու աչքերդ բաց
ըլլան , ան տեղւոյն վրայ՝ որուն

Ն. Ք. Ք.
1004

ա բ Թագ. է. 2 ։ ա Մն. ժէ. 1 ։
ա բ Մն. զ. 8, 9 ։
կ բ Թագ. է. 5, 12, 13 ։ Գծ. ե. 3, 5 ։
տ ա Մն. իը. 5, 6 ։
ր Հմր 9 ։ բ Օր. լա. 26 ։
ջ բ Մն. զ. 12, ... ։
ա Ել. թ. 33 ։ Եզր. թ. 5 ։ Եա. ա. 15 ։
ք Ել. ժե. 11 ։ բ Թագ. է. 22 ։
ւ Ծն. ժէ. 1 ։ Գծ. դ. 6 ։ դ Թագ. ի. 3 ։
ա բ Օր. է. 9 ։ Նեեմ. ա. 5 ։ Դան. թ. 4 ։
ք Գծ. բ. 4 ։ բ Թագ. է. 12, 16 ։
ա բ Թագ. է. 25 ։
ք բ Մն. բ. 6 ։ Եա. կզ. 1 ։ Երեմ. իգ. 24 ։ Գոր. է. 49 ։ ժէ. 24 ։
ք բ Կոր. ժբ. 2 ։

Ն. Ք. Գ.Ռ.
1004

դ Բ Օր. Ժբ. 11 ։
ե Բ Մն. Ի. 9 ։ Նեեմ. Ա. 6 ։
զ Ել. Իբ. 11 ։ Ղև. Ե. 1 ։
է Բ Օր. Իե. 1 ։
* Եբր. Ճամբան
ը Ղև. Իզ. 17 ։ Բ Օր. Իը. 25 ։
թ Ղև. Իզ. 39, 40 ։ Նեեմ. Ա. 9 ։
ժ Ղև. Իզ. 19 ։ Բ Օր. Իը. 23 ։
ի Սաղ. Իե. 4 ։ Իէ. 11 ։ ՂԴ. 12 ։ Ճիթ. 8 ։
լ Ա Թագ. Ժբ. 23 ։
խ Ղև. Իզ. 16, 25, 26 ։ Բ Օր. Իը. 21, 22, 27, 38, 42, 52 ։ Բ Մն. Ի. 9 ։
† Եբր. Դռներուն

համար ըսեր թէ՝ դ Իմ անունս
հոն պիտի ըլլայ . այնպէս որ՝ աս
տեղը քու ծառայիդ ըրած աղօթ-
30 քը լսես ։ ե Ուրեմն քու ծառայիդ՝
և քու ժողովուրդիդ Իսրայէլին աս
տեղը ըրած աղօթքները լսես . այո
քու բնակութեանդ տեղէն երկին-
քէն լսես , ու լսած ատենդ նե-
րես ։
31 Թէ որ մէկը իր ընկերին դէմ
մեղանչէ , ու ան ալ երդում ընել
տալու համար՝ զանոր երդում ա-
ռաջարկէ , ու երդումը աս տունը
32 քու սեղանիդ առջևը գայ , Ան
ատենը դուն երկինքէն լսես ու կա-
տարես , ու քու ծառաներդ դա-
տես , է և յանցաւորը դատապար-
տես , ու անոր * ըրածը անոր գլու-
խը բերես . և արդարը արդարացը-
նես , ու անոր արդարութեանը
չափովը անոր հատուցում ընես ։
33 ը Եւ թէ որ քու ժողովուրդդ
Իսրայէլը՝ քեզի դէմ մեղանչելնուն
համար՝ իրենց թշնամիներուն առ-
ջևը յաղթուին , ու թ քեզի դառնան
և քու անուանդ փառք տան , ու
աս տանս մէջ քեզի աղօթք ու ա-
34 ղաչանք ընեն , Ան ատենը դուն եր-
կինքէն լսես , և քու ժողովուրդիդ
Իսրայէլին մեղքը ներես , ու անոնց
հայրերուն տուած երկիրդ՝ զանոնք
դարձընես ։
35 Թէ որ անոնց քեզի դէմ մեղք
գործելուն համար ժ երկինքը գո-
ցուի , ու անձրև չգայ . ու անոնք
աս տեղս քեզի աղօթք ընեն , և քու
անուանդ փառք տան , ու զանոնք
նեղելուդ համար՝ իրենց մեղքերէն
36 դառնան , Ան ատենը դուն երկին-
քէն լսես , և քու ծառաներուդ ու
քու ժողովուրդիդ Իսրայէլին մեղ-
քը ներես , որ ի անոնց սորվեցընես
լ ան աղէկ ճամբան , որուն մէջը
պիտի քալեն . ու քու ժողովուր-
դիդ ժառանգութիւն տուած եր-
կրիդ վրայ անձրև տաս ։
37 խ Եթէ որ երկրի վրայ սով , կամ
ժանտախտ , կամ խորշակահարու-
թիւն , կամ ցորենի դալուկ , կամ
մարախ , կամ թրթուր ըլլայ , կամ
անոնց թշնամիները զանոնք իրենց
† բնակած երկրին մէջը նեղեն , կամ
որ և իցէ հարուած կամ հիւան-
38 դութիւն ըլլայ , Քու բոլոր ժողո-
վուրդէդ Իսրայէլէն որ և իցէ մարդ՝
աղօթք մը ու խնդրուածք մը ընե-
լու ըլլայ , ու իւրաքանչիւր մարդ
իր սրտին ախտը ճանչնալով՝ ձեռ-
քերը դէպ 'ի աս տունը երկնցընէ ,
39 Ան ատենը դուն երկինքէն՝ քու
բնակութեանդ տեղէն լսես , ու
ներես , ու ընես . և ամէն մարդու՝
իր բոլոր ճամբաներուն համեմատ

հատուցում ընես , անոր սիրտը
գիտնալուդ համար . վասն զի ծ բո-
լոր մարդոց որդիներուն սիրտը մի-
40 նակ դուն գիտես . կ Որպէս զի
քեզմէ վախնան իրենց բոլոր օրե-
րուն մէջը՝ որչափ ժամանակ որ մեր
հայրերուն տուած երկրիդ վրայ
պիտի ապրին ։
41 Ու քու ժողովուրդէդ Իսրայէլէն
չեղող՝ և հեռաւոր երկրէ մը քու
անուանդ համար եկող օտարականն
42 ալ՝ (Վասն զի քու մեծ անուանդ
ու հ զօրաւոր ձեռքդ ու երկնցած
բազուկդ պիտի լսեն ,) թէ որ գայ
ու աս տանս մէջ աղօթք ընէ ,
43 Դուն երկինքէն քու բնակութեանդ
տեղէն լսես , և օտարականին քեզի
ըրած ամէն խնդրուածքը կատա-
րես , ձ որ երկրիս ամէն ժողովուրդ-
ները քու անունդ ճանչնան , ու
քու ժողովուրդիդ Իսրայէլին պէս
զքեզմէ վախնան , և գիտնան թէ
աս իմ շինած տանս վրայ քու
անունդ կոչուած է ։
44 Երբոր քու ժողովուրդդ իր թըշ-
նամիին դէմ պատերազմի երթայ
ան ճամբով՝ որ դուն պիտի խրկես
զանոնք , թէ որ անոնք աս քու
ընտրած քաղաքիդ , ու քու ա-
նուանդ համար աս իմ շինած տանս
կողմը դառնալով՝ Տէրոջը աղօթք ը-
45 նեն , Երկինքէն անոնց աղօթքը ու
խնդրուածքը լսես , և անոնց ի-
րաւունք ընես ։
46 Երբոր քեզի դէմ մեղք գործեն ,
(ճ քանզի մեղք չգործող մարդ չը-
կայ ,) ու անոնց բարկանալով՝ զա-
նոնք թշնամիին ձեռքը մատնես , ու
անոնց գերեվարները մ թշնամիին
հեռու կամ մօտ երկիրը գերի տա-
47 նին զանոնք , յ Թէ որ ան իրենց գե-
րութեան երկրին մէջը զեղջի գան ու
դառնան , և իրենց գերեվարներուն
երկրին մէջը քեզի աղաչեն ու ն ը-
սեն . Մեղք գործեցինք , անօրէ-
նութիւն ու անիրաւութիւն ը-
48 րինք . Ու թէ որ զանոնք գերի տա-
նող թշնամիներուն երկրին մէջը՝
շ իրենց բոլոր սրտովը ու իրենց բո-
լոր հոգիովը քեզի դառնան , ու ի-
րենց երկրին՝ որ իրենց հայրերուն
տուիր , և քու ընտրած քաղաքիդ ,
ու քու անուանդ համար իմ շինած
տանս կողմը դառնալով՝ ո քեզի աղօթք
49 ընեն . Դուն երկինքէն քու բնա-
կութեանդ տեղէն անոնց աղօթքը
ու խնդրուածքը լսես , ու անոնց
50 իրաւունք ընես , Ու քու ժողո-
վուրդիդ քեզի դէմ ըրած մեղքը ու
բոլոր յանցանքը ներես . ու չ այն-
պէս ընես՝ որ անոնց գերեվարները
անոնց վրայ գթան , և անոնց ողոր-
51 մութիւն ընեն . Քանզի պ զանոնք

Ն. Ք. Գ.Ռ.
1004

ծ Ա Թագ. Ժզ. 7 ։ Ա Մն. Իը. 9 ։ Սաղ. Ժա. 4 ։ Երեմ. Ժէ. 10 ։ Գործ. Ա. 24 ։
կ Սաղ. Ճլ. 4 ։
հ Բ Օր. Գ. 24 ։
ձ Ա Թագ. Ժէ. 46 ։ Դ Թագ. Ժթ. 19 ։ Սաղ. Կէ. 2 ։
ղ Սաղ. Ճբ. 15 ։
ճ Բ Մն. Զ. 36 ։ Առակ. Ի. 9 ։ Ժող. Է. 20 ։ Յակ. Գ. 2 ։ Ա Յով. Ա. 8, 10 ։
մ Ղև. Իզ. 34, 44 ։ Բ Օր. Իը. 36, 64 ։
յ Ղև. Իզ. 40 ։
ն Նեեմ. Ա. 6 ։ Սաղ. Ճզ. 6 ։ Դան. Թ. 5 ։
շ Երեմ. Իթ. 12, 13, 14 ։
ո Դան. Զ. 10 ։
չ Եզր. Է. 6 ։ Սաղ. Ճզ. 46 ։
պ Բ Օր. Թ. 29 ։ Նեեմ. Ա. 10 ։

Ն · Ք · ԳՃ · 1004

Բ Օր · դ · 20 · Երեմ · ժա · 4 ·

քու ժողովուրդդ ու քու ժառանգութիւնդ են, որ զանոնք Եգիպտոսէն՝ երկաթի հնոցին մէջէն հանե-
52 ցիր ։ Եւ քու ծառայիդ խնդրուածքին ու քու ժողովուրդիդ Իսրայէլին խնդրուածքին՝ քու աչքդ [illegible] բաց ըլլայ, որ անոնց քեզի ըրած ամէն աղաղակը
53 լսես ։ Քանզի երկրին ամէն ժողովուրդներէն դուն զատեցիր անոնք, որ քու ժառանգութիւնդ ըլլան. ինչպէս որ քու ծառայիդ Մովսէսին ձեռքովը խօսեցար, երբոր մեր հայրերը Եգիպտոսէն հանեցիր, ով Տէր Եհովայ ։

Ել · ժթ · 5 · Բ Օր · թ · 23 · 29 · Ժղ · 2 ·

54 Երբոր Սողոմոն աս բոլոր աղօթքը ու խնդրուածքը Տէրոջը ըրաւ լմնցուց, Տէրոջը սեղանին առջեւէն ելաւ, ուր որ ձեռքը դէպ 'ի երկինքը երկնցուցած ծունկ չոքեր
55 էր, Ու ոտքի վրայ կայնելով, Իսրայէլին բոլոր ժողովքը բարձր ձայ-
56 նով օրհնեց, ու ըսաւ. Օրհնեալ ըլլայ Տէրը, որ իր բոլոր ըսածին համեմատ՝ իր Իսրայէլ ժողովուրդին հանգստութիւն տուաւ, Ու իր ծառային Մովսէսին ձեռքովը խօսած ամէն բարի խօսքերէն ընաւ
57 մէկ խօսք մը գետինը չինկաւ ։ Մեր Տէր Աստուածը մեզի հետ ըլլայ, ինչպէս որ մեր հայրերուն հետն էր. ու մեզ չթողու, ու մեզ երեսէ
58 չձգէ, Եւ մեր սիրտը իրեն դարձընէ, որ իր բոլոր ճամբաներուն մէջը քալենք, ու պահենք իր պատուիրանքները, կանոնները ու իրաւունքները, որոնք մեր հայրերուն
59 պատուիրեց ։ Եւ Տէրոջը առջեւ մատուցած աս պաղատանքի խօսքերս՝ ցորեկ ու գիշեր մեր Տէր Աստուծոյն մօտենան, որ օրէ օր պատահած գործքերուն մէջը՝ իր ծառային ու իր Իսրայէլ ժողովուրդին
60 իրաւունք ընէ. Որ երկրիս ամէն ժողովուրդները գիտնան, թէ Եհովան ինքն է Աստուածը, ու ուրիշ
61 մը չկայ ։ Ու ձեր սիրտը մեր Տէր Աստուծոյն առջեւ ուղիղ ըլլայ, որ աս օրուան պէս՝ անոր կանոններուն մէջ քալէք, ու անոր պատուիրանքները պահէք ։

Բ Թագ · զ · 18 ·

Բ Օր · ժբ · 10 · Յեսու · իա · 45 · իգ · 14 ·

Բ Օր · լա · 6 · Յես · ա · 5 ·

Սաղ · ճժթ · 36 ·

Յես · դ · 24 · ա Թագ · ժէ · 46 · դ Թագ · ժթ · 19 ·

Բ Օր · դ · 35 · 39 ·

Գլ · ժա · 4 · ժե · 3 · 14 · դ Թագ · ի · 3 ·

Բ Մն · է · 4 · Ճ ·

62 Եւ թագաւորը ու բոլոր Իսրայէլը անոր հետ՝ Տէրոջը առջեւ
63 զոհեր մատուցին ։ Եւ Սողոմոն Տէրոջը մատուցած խաղաղութեան զոհին համար՝ քսանուերկու հազար արջառ, ու հարիւր քսան հազար ոչխար զոհ ըրաւ. և թագաւորը ու բոլոր Իսրայէլի որդիքը Տէրոջը
64 տանը նաւակատիքը ըրին ։ Այն օրը թագաւորը Տէրոջը տանը առջեւ եղող գաւիթին մէջտեղը սըրբեց. քանզի հոն ողջակէզները, հացի ընծաները, ու խաղաղութեան զոհերուն ճարպերը հոն մատուց. վասն զի Տէրոջը առջեւի պղնձէ սեղանը պզտիկ կու գար աս ողջակէզները, հացի ընծաները ու խաղաղութեան զոհերուն ճարպերը ընդունելու ։

Բ Մն · է · 7 ·

Ն · Ք · ԳՃ · 1004

Բ Մն · դ · 1 ·

65 Եւ այն ատենը Սողոմոն ու անոր հետ բոլոր Իսրայէլը՝ մէկ մեծ ժողով մը՝ Եմաթի մուտքէն մինչեւ Եգիպտոսի հեղեղատը՝ մեր Տէր Աստուծոյն առջեւ եօթը օր՝ ու եօթը օր ալ՝ [illegible] տասնու-
66 չորս օր տօն ըրին ։ Եւ Սողոմոն ութերորդ օրը ժողովուրդը արձակեց, որոնք թագաւորը օրհնեցին, ու իրենց վրանները գացին, զուարթ սրտով մը ուրախանալով այն բոլոր բարիքներուն համար, որ Տէրը իր Դաւիթ ծառային ու իր Իսրայէլ ժողովուրդին ըրաւ ։

Թուոց · լդ · 8 · Յես · ժգ · 5 · Դատ · գ · 3 · Դ Թագ · ժդ · 25 ·

Ծն · ժե · 18 · Թուոց · լդ · 5 ·

Բ Մն · է · 8 ·

Հմր 2 · Ղև · իգ · 34 ·

Բ Մն · է · 9 · 10 ·

ԳԼ · Թ

1 Աստուած Սողոմոնին հետ ուխտ կ'ընէ տեսիլքի մէջ ։ 10 Սողոմոնին ու Քիրամին իրարու խրկած ընծաները ։ 15 Սողոմոնին գործքերուն մէջ՝ օտարազգիները անոր տուրքին ծառաներն էին, և Իսրայէլացիք պատուաւոր ծառաները ։ 24 Փարաւոնին աղջիկը իր տունը կը փոխադրուի ։ 25 Սողոմոնին տարեկան հանդիսաւոր զոհերը ։ 26 Սողոմոնին նաւերը Ոփիրէն ոսկի կը բերեն ։

Իրր 992

Բ Մն · է · 11 · Ճ ·

Գլ · է · 1 ·

Բ Մն · ա · 6 ·

Գլ · գ · 5 ·

1 Երբոր Սողոմոն՝ Տէրոջը տունը, ու թագաւորական տունը, և իր սրտին բոլոր ուզած բաները
2 շինեց լմնցուց, Տէրը Սողոմոնին նորէն երեւցաւ, ինչպէս որ Գա-
3 բաւոնի մէջ երեւցեր էր ։ Եւ Տէրը անոր ըսաւ. Իմ առջեւս ըրած աղօթքդ ու պաղատանքդ լսեցի. և աս շինած տունդ սրբեցի, որ իմ անունս յաւիտեան հոն դնեմ. ու իմ աչքերս ու սիրտս միշտ հոն պի-
4 տի ըլլան ։ Եւ թէ որ դուն իմ առջեւս՝ քու հօրդ Դաւիթին քալածին պէս, կատարեալ սրտով և ուղղութեամբ քալես, ու բոլոր քեզի պատուիրածներս ընես, ու իմ կանոններս ու դատաստաններս
5 պահես, Այն ատենը քու թագաւորութեանդ աթոռը Իսրայէլի վրայ յաւիտեան պիտի հաստատեմ, ինչպէս որ քու հօրդ Դաւիթին խօսեցայ՝ ըսելով. Իսրայէլի աթոռին վրայ քեզմէ մարդ պակաս պի-
6 տի չըլլայ ։ Բայց թէ որ դուք կամ ձեր որդիքը ինծմէ խոտորիք, ու ձեր առջեւ դրած պատուիրանքներս — կանոններս չպահէք, ու երթաք ուրիշ աստուածներու ծառայութիւն ընէք, և անոնց երկրպա-
7 գութիւն ընէք, Այն ատենը Իսրայէլը պիտի ջնջեմ այն երկրին վրայէն, որն որ իրենց տուի. ու

Դ Թագ · ի · 5 · Սաղ · ժ · 17 ·

Գլ · ը · 29 ·

Բ Օր · ժա · 12 ·

Գլ · ժա · 4 · 6 · 38 · ժդ · 8 · ժե · 5 ·

Ծն · ժէ · 1 ·

Բ Թագ · է · 12 · 16 · Գլ · բ · 4 · զ · 12 · Ա Մն · իբ · 10 · Սաղ · ճլբ · 12 ·

Բ Թագ · է · 14 · Բ Մն · է · 19 · 20 · Սաղ · ձթ · 30 · Ճ ·

Բ Օր · դ · 26 · դ Թագ · ժէ · 23 · իե · 21 ·

Ն. Ք. Դբ. Իբր 992

[ի]իմ անուանս համար աս սրբած
տունս երեսէս պիտի ձգեմ. [լ]Եւ
Իսրայէլը բոլոր ազգաց մէջ առակ
8 ու կատակ պիտի ըլլայ: Եւ [խ]աս
բարձր տանը համար՝ ամէն քովէն
անցնողը պիտի զարմանայ, ու սու-
լելով պիտի ըսէ. [ծ]Տէրը ինչու
համար աս երկրիս ու աս տանս այս-
9 պէս ըրաւ: Եւ պիտի ըսեն. Վասն
զի անոնք իրենց Տէր Աստուածը
թողուցին, որ անոնց հայրերը Ե-
գիպտոսի երկրէն հաներ էր, ու ու-
րիշ աստուածներու յարեցան, և
անոնց երկրպագութիւն ու ծառա-
յութիւն ըրին. աս պատճառաւ
Տէրը անոնց վրայ աս բոլոր չարիք-
ները բերաւ:

10 [կ]Եւ Սողոմոն երկու տունը՝ Տէ-
րոջը տունը ու թագաւորական
տունը քսան տարուան մէջ շինելէն
11 ետքը, [հ]Տիւրոսի թագաւորը Քի-
րամ՝ եղեւնափայտերով, մայր փայ-
տերով, ու ոսկիով, անոր ամէն
ուզածին համեմատ Սողոմոնին օգ-
նութիւն ընելուն համար, Սողոմոն
թագաւորն ալ ան ատենը Քիրամին
քսան քաղաք տուաւ Գալիլեայի
12 երկրին մէջ: Ու Քիրամ Տիւրո-
սէն ելաւ, որ Սողոմոնին իրեն
տուած քաղաքները տեսնէ. և իր
13 աչքերուն հաճոյ չերեւցան. Ու ը-
սաւ. Եղբայր, աս ինչ քաղաքներ
են՝ որ ինծի տուիր. [ձ]ու անոնց ա-
նունը *Քաբուղի երկիր կոչեց մինչև
14 աս օրս: Եւ Քիրամ՝ թագաւորին
հարիւր քսան տաղանդ ոսկի խըր-
կեց:

15 Ու [ղ]Սողոմոն թագաւորին դրած
հարկին պատճառը աս էր՝ որ Տէ-
րոջը տունը, իր տունը, ու [ճ]Մե-
լոնը, ու Երուսաղէմի պարիսպը,
[մ]Հասորը, [յ]Մակեդդովը ու [ն]Գա-
16 զերը շինէ: (Քանզի Եգիպտոսի
Փարաւոն թագաւորը ելլելով՝ Գա-
զերը առեր, ու զանիկայ կրակով
այրեր էր, և ան [շ]քաղաքին մէջը
բնակող Քանանացիները մեռցընե-
լով, զանիկայ իր աղջկանը՝ Սողո-
մոնին կնկանը օժիտ տուեր էր:)
17 Ու Սողոմոն՝ Գազերը ու [ո]Վարի
18 Բեթորոնը շինեց, Նաև [չ]Բաաղե-
թը ու Թադմորը երկրին անապա-
19 տին մէջ, Եւ Սողոմոնին բոլոր շը-
տեմարանի քաղաքները, ու [պ]կառ-
քերուն քաղաքները, ու ձիաւոր-
ներուն քաղաքները, և ան բոլոր
շէնքերը, որ Սողոմոն [ջ]ուզեց շինել
Երուսաղէմի մէջ, Լիբանանի մէջ,
ու իր տէրութեանը բոլոր երկրին
մէջ:

20 [ռ]Ան բոլոր ժողովուրդները՝ որ
Ամորհացիներէն, Քետացիներէն,
Փերեզացիներէն, Խեւացիներէն ու

ի Երեմ. Է. 14.
լ Բ Օր. ԻԸ. 37. Սաղ. ԽԴ. 14.
խ Բ Մն. Է. 21.
ծ Բ Օր. ԻԹ. 24, 25, 26. Երեմ. ԻԲ. 8, 9.
կ Գլ. Զ. 37, 38. Է. 1. Բ Մն. Ը. 1.
հ Տես Բ Մն. Ը. 2.
ձ Յես. ԺԹ. 27.
* Թ՛ անհաճոյ, կամ՝ կապեալ.
ղ Գլ. Ե. 13.
ճ Հմր 24. Բ Թագ. Ե. 9.
մ Յես. ԺԹ. 36.
յ Յես. ԺԷ. 11.
ն Յես. ԺԶ. 10. Դատ. Ա. 29.
շ Յես. ԺԶ. 10.
Իբր 1014
ո Յես. ԺԶ. 3. Բ Մն. Ը. 5.
չ Յես. ԺԹ. 44. Բ Մն. Ը. 4, 6.
պ Գլ. Դ. 26.
ջ Հմր 1.
ռ Բ Մն. Ը. 7, 8.

Յեբուսացիներէն մնացեր էին, և
21 Իսրայէլի որդւոցմէ չէին, Անոնց
անոնց զաւակները, [ս]որ անոնցմէ
ետքը ան երկրին մէջ մնացեր էին,
[վ]ու Իսրայէլի որդիքը չէին կրցեր
զանոնք բնաջինջ ընել, Սողոմոն
զանոնք [տ]հարկատու [ր]ծառայ ը-
22 րաւ մինչև ցայսօր: Բայց Սողոմոն
Իսրայէլի որդիներէն իրեն [ց]ծառայ
չըրաւ. հապա անոնք էին պատե-
րազմական մարդիկները, իր [ւ]պա-
լատականները, իշխանները, զօ-
րավարները, ու իր կառքերուն
ու ձիաւորներուն վերակացուներն
23 էին: Սողոմոնին գործքին վրայ
[փ]հինգ հարիւր յիսուն գլխաւոր իշ-
խաններ կային, որոնք բանւոր ժո-
ղովուրդին վրայ կ'իշխէին:

24 Իսկ [ք]Փարաւոնին աղջիկը Դաւի-
թին քաղաքէն ելաւ, գնաց [օ]իր
տունը՝ որն որ Սողոմոն անոր համար
շիներ էր. [ֆ]ան ատենը Մելոնը շի-
նեց:

25 [Ա]Եւ Սողոմոն տարին իրեք ան-
գամ Տէրոջը համար շինած սեղա-
նին վրայ ողջակէզներ ու խաղա-
ղութեան զոհեր կը մատուցանէր,
և Տէրոջը առջևի սեղանին վրայ
խունկ կը ծխէր:

26 Ու Երբոր տունը լմնցուց, Սո-
ղոմոն թագաւորը Եդովմի երկրին
մէջ՝ Կարմիր ծովուն եզերքը՝ Եղա-
թին քովը եղող [Բ]Գասիոնգաբերի
27 մէջ [Գ]նաւեր շինեց: [Դ]Եւ Քիրամ՝
Սողոմոնին ծառաներուն հետ, ծո-
վու ճամբաներուն հմուտ եղող
իր նաւավար ծառաները ան նաւե-
28 րով խրկեց: Ու անոնք [Ե]Օփիր
գացին, և անկէ չորս հարիւր քսան
տաղանդ ոսկի առին, ու Սողոմոն
թագաւորին բերին:

ԳԼ. Ժ.

1 Սաբայի թագուհին Սողոմոնին իմաստութեանը վրայ կը զարմանայ: 14 Սողոմոնին ոսկին. 16 անոր վահանները. 18 անոր փղոսկրեայ աթոռը. 21 անոր ամանները. 24 անոր բերուած ընծաները. 26 անոր կառքերը ու ձիերը:

1 Եւ [Զ]Սաբայի թագուհին Սողոմո-
նին համբաւը ու Տէրոջը անունը
լսեց, ու եկաւ [Է]որ խրթին հարց-
2 մունքներով զանիկայ փորձէ: Եւ
անիկայ Երուսաղէմ եկաւ խիստ
շատ զօրքով, խունկեր՝ ու խիստ
շատ ոսկի՝ ու պատուական քարեր
բեռցած ուղտերով. և Սողոմոնին
քովը գնաց, ու բոլոր իր սրտին
3 մէջը եղածը անոր զրուցեց: Եւ
Սողոմոն անոր բոլոր հարցմունքնե-
րը բացատրեց. ու բնաւ անանկ մէկ
խօսք մը չկար, որ թագաւորը չը-
4 հասկընայ ու չբացատրէ անոր: Եւ
Սաբայի թագուհին՝ Սողոմոնին
բոլոր իմաստութիւնը, ու անոր

Ն. Ք. Դբ. Իբր 992

ս Դատ. Ա. 21, 27, 29. Գ. 1.
վ Յես. ԺԵ. 63. ԺԷ. 12.
տ Դատ. Ա. 28.
ր Տես Ծն. Թ. 25, 26. Եզր. Բ. 55, 58. Նեեմ. Է. 57. ԺԱ. 3.
ց Ղև. ԻԵ. 39.
ւ Եբր. ծառաները.
փ Տես Բ Մն. Ը. 10.
ք Գլ. Գ. 1. Բ Մն. Ը. 11.
օ Գլ. Է. 8.
ֆ Բ Թագ. Ե. 9. Գլ. ԺԱ. 27. Բ Մն. ԼԲ. 5.
Ա Բ Մն. Ը. 12, 13, 16.
Բ Թւ. ԼԳ. 35. Բ Օր. Բ. 8. Գլ. ԻԲ. 49.
Գ Բ Մն. Ը. 17, 18.
Դ Գլ. Ժ. 11.
Ե Յոբ. ԻԲ. 24.
Զ Բ Մն. Թ. 1. Մատ. ԺԲ. 42. Ղուկ. ԺԱ. 31.
Է Տես Դատ. ԺԴ. 12. Առակ. Ա. 6.

5 շինուած տունը, Եւ անոր սեղանին կերակուրները, ու անոր ծառաներուն *բնակարանները, և սպասաւորներուն կայնուածքը, ու անոնց հագուստները, և անոր մատռուակները, ա ու †Տէրոջը տունը ելլելու սանդուխը" տեսնելով, 6 խելքը գլխէն գնաց. Եւ թագաւորին ըսաւ. Քու վիճակիդ ու իմաստութեանդ վրայով իմ երկրիս մէջ լսած խօսքերս ճշմարիտ են եղեր. 7 Բայց ես անոնց խօսքերուն չհաւատացի, մինչև որ անձամբ եկայ ու իմ աչքերովս տեսայ. և ահա ինծի անոր կէսը չպատմեցին. քու իմաստութիւնդ ու երջանկութիւնդ իմ լսած համբաւէս աւելի 8 է։ բ Երանի քու մարդիկներուդ՝ երանի ասոնց քու ծառաներուդ՝ որոնք միշտ քու առջևդ կայնելով քու իմաստութիւնդ կը լսեն։ 9 գ Քու Եհովայ Աստուածդ օրհնեալ ըլլայ, որ քեզի հաճեցաւ, ու քեզ Իսրայէլի աթոռին վրայ դրաւ. Եհովան Իսրայէլը յաւիտեան սիրելուն համար, քեզ թագաւոր ըրաւ, դ որ իրաւունք ու արդարու- 10 թիւն ընես։ Եւ ե թագաւորին՝ հարիւր քսան տաղանդ ոսկի, ու խիստ շատ խունկեր, ու պատուական քարեր տուաւ։ Այլ անկէ ետև այնչափ շատ խունկ չեկաւ, որչափ որ Սաբայի թագուհին Սողոմոն թագաւորին տուաւ։

11 զ Եւ Քիրամին նաւերը՝ որ Ոփիրէն ոսկի կը բերէին, Ոփիրէն խիստ շատ ը ալմուկ փայտեր ու պա- 12 տուական քարեր ալ բերին։ թ Եւ թագաւորը ալմուկ փայտէն յենարաններ շինեց՝ Տէրոջը տանը ու թագաւորական տանը համար, և քնարներ ու տաւիղներ՝ երգեցողներուն համար. ատանկ ի ալմուկ փայտ բնաւ չեկաւ, ու չերեցաւ մինչև ցայսօր։

13 Ու Սողոմոն թագաւորը Սաբայի թագուհիին բոլոր ուզած ու խնդրած բաները տուաւ, Սողոմոն թագաւորը իր ‡առատաձեռնութեամբը անոր տուածէն 'ի զատ։ Եւ անիկայ իր ծառաներուն հետ դարձաւ իր երկիրը գնաց։

14 Ու մէկ տարուան մէջ Սողոմոնին եկած ոսկիին կշիռքը՝ վեց հարիւր վաթսունըվեց տաղանդ ոսկի էր. 15 Առուտուր ընողներէն, ու վաճառականներէն, և լ‖Արաբացւոց բոլոր թագաւորներէն, ու երկրին նախարարներէն ատոնցմէ 'ի զատ։

16 Եւ Սողոմոն թագաւորը կռածոյ ոսկիէ երկու հարիւր վահան շինեց. ու ամէն մէկ վահանին համար վեց 17 հարիւր սիկղ ոսկի գնաց։ խ Կռածոյ ոսկիէ իրեք հարիւր ասպար ալ շինեց. ու ամէն մէկ ասպարին իրեք մնաս ոսկի գնաց. ու թագաւորը ծ Լիբանանի անտառին տունը դրաւ զանոնք։

18 կ Եւ թագաւորը փղոսկրէ մեծ աթոռ մը շինեց, ու զուտ ոսկիով 19 պատեց զանիկայ. Աս աթոռը վեց աստիճան ունէր. ու աթոռին վերի ծայրը ետևէն բոլորշի էր, և նստելու տեղը մէկ կողմէն ու մէկալ կողմէն յենարաններ ունէր, ու յենարաններուն քովը երկու ա- 20 ռիւծներ կը կայնէին։ Եւ հոն վեց աստիճաններուն վրայ՝ մէկ կողմէն ու մէկալ կողմէն տասուերկու առիւծներ կը կայնէին. բոլոր թագաւորութիւններու մէջ ատանկ բան մը շինուած չէր։

21 հ Ու Սողոմոն թագաւորին բոլոր խմելիքի ամանները ոսկի էին. և Լիբանանի անտառին տանը բոլոր ամանները զուտ ոսկի էին. արծաթ չկար. Ինչու որ անիկայ Սողոմոնին օրերը՝ բանի մը տեղ չէր սե- 22 պուեր։ Վասն զի թագաւորը ծովու վրայ՝ Քիրամին նաւերուն հետ ձ Թարսսացի նաւեր ունէր. Թարսսացի նաւերը իրեք տարին անգամ մը՝ ոսկիով, արծաթով, փղոսկրով, և կապիկներով, ու սիրամարգներով բեռնաւորուած կուգային։

23 Եւ ղ Սողոմոն թագաւորը հարստութեան ու իմաստութեան կողմանէ՝ երկրիս բոլոր թագաւոր- 24 ներէն մեծ եղաւ։ Ու բոլոր երկիրը կը փափաքէր Սողոմոնին երեսը տեսնելու, և անոր իմաստութիւնը լսելու, որն որ Աստուած անոր սրտին 25 մէջը դրեր էր։ Ու անոնց ամէնը տարուէ տարի իրենց ընծաները կը բերէին, այսինքն՝ արծաթէ ամաններ, ոսկիէ ամաններ, հանդերձներ, զէնքեր, խունկեր, ձիեր ու ջորիներ։

26 ճ Եւ Սողոմոն մ կառքեր ու ձիաւորներ ժողվեց, ու անիկայ հազար չորս հարիւր կառք, ու տասուերկու հազար ձիաւոր ունեցաւ. ու զանոնք կառքերու քաղաքներուն մէջը, ու Երուսաղէմի մէջ՝ թա- 27 գաւորին քով տեղաւորեց։ յ Եւ թագաւորը Երուսաղէմի մէջ՝ արծաթը քարերու պէս հասարակ բան մը ըրաւ, ու եղեւնափայտը շատութենէն՝ դաշտի մէջ եղող մոլա- 28 թզենիներուն պէս ըրաւ։ ն Եւ Սողոմոնին ձիերը Եգիպտոսէն կուգային. ու թագաւորին վաճառականներուն կարաւանը մէկ որոշուած գնով մը ձիերու երամակներ 29 ծախու կ'առնէին։ Ու Եգիպտոսէն

Ն. Ք. ԴՃ. Իրր 992

* Կամ՝ ժողովը.

ա Ա Մն. իզ. 16.

† Կամ՝ Տէրոջը տանը մէջ ըրած ողջակէզները

բ Առակ. ը. 34.

գ Գլ. ե. 7.

դ Բ Թագ. ը. 15. Սաղ. ՀԲ. 2. Առակ. ը. 15.

ե Սաղ. ՀԲ. 10. 15.

զ Գլ. թ. 27.

ը Բ Մն. բ. 8. թ. 10. 11.

թ Բ Մն. թ. 11.

ի Բ Մն. թ. 10.

‡ Եբր. ձեռքին համեմատ

լ Բ Մն. թ. 24. Սաղ. ՀԲ. 10.

‖ Կամ՝ խառնիճաղանջ ժողովուրդներուն

խ Գլ. ժդ. 26.

Ն. Ք. ԴՃ. Իրր 992

ծ Գլ. է. 2.

կ Բ Մն. թ. 17. ևն.

հ Բ Մն. թ. 20. ևն.

ձ Ծն. Ժ. 4. Բ Մն. ի. 36.

ղ Գլ. գ. 12. 13. դ. 36.

ճ Գլ. դ. 26. Բ Մն. ա. 14. թ. 25.

մ Բ Օր. ժէ. 16.

յ Բ Մն. ա. 15—17.

ն Բ Օր. ժէ. 16. Բ Մն. ա. 16. թ. 28.

Ն. Ք. ԴՔ. Իրր 992

մէկ կառք մը դուրս ելլելուն՝ վեց հարիւր արծաթով վեր կու գար, ու մէկ ձին՝ հարիւր յիսուն արծաթով. Նու Քետացւոց բոլոր թագաւորներուն համար, և Ասորւոց թագաւորներուն համար ալ՝ անոնց ձեռքովը այնպէս կը հանէին ։

Ն Յես. ա. 4 ։ դ Թագ. է. 6 ։

ԳԼ. ԺԱ.

1 Սողոմոնին կիները ու հարճերը 4 անոր ծերութեան ատենը՝ զանիկայ կռապաշտութեան կը դարձնեն ։ 9 Աստուած սպառնալիքներ կ'ընէ անոր ։ 14 Սողոմոնին հակառակորդները. Ադադը՝ որ Եգիպտոսի մէջ իբրև հիւր ընդունուած էր. 23 ու Ռազոնը՝ որ Դամասկոսի մէջ կը թագաւորէր. 26 և Յերոբովամը՝ որուն համար Աքիան մարգարէացաւ ։ 41 Սողոմոնին գործքերը, իր թագաւորութեանը օրերը, ու մահը ։ Ռոբովամ անոր տեղը կը յաջորդէ ։

– Նեեմ. ժգ. 26 ։ Բ Օր. ժէ. 17 ։

1 Եւ Սողոմոն թագաւորը՝ Փարաւոնին աղջիկէն 'ի զատ շատ օտարազգի կիներ, այսինքն Մովաբացի, Ամմոնացի, Եդովմայեցի, Սիդոնացի, ու Քետացի կի-
2 ներ սիրեց. Ան ազգերէն՝ որոնց համար Տէրը Իսրայէլի որդւոցը ըսեր էր. Անոնց քովը մի մտնէք, ու անոնք ալ ձեր քովը չմտնեն, որ ձեր սիրտերը իրենց աստուածներուն չդարձնեն, Սողոմոն սի-
3 րով անոնց յարեցաւ ։ Եւ անիկայ եօթը հարիւր իշխանազուն կնիկ, ու երեք հարիւր հարճ ունէր. ու անոր կնիկները անոր սիր-
4 տը խոտորեցին ։ Եւ Սողոմոնին ծերութեան ժամանակը անոր կնիկները անոր սիրտը՝ օտար աստուածներու դարձուցին, ու անոր սիրտը իր Տէր Աստուծոյն հետ՝ իր հօրը Դաւիթին սրտին պէս
5 կատարեալ չէր ։ Եւ Սողոմոն՝ Սիդոնացւոց աստուծոյն Աստարովթին ետևէն, ու Ամմոնացւոց գար-
6 շելի Մելքոմին ետևէն գնաց ։ Եւ Սողոմոն՝ Տէրոջը առջևը չարութիւն ըրաւ, ու Տէրոջը ետևէն՝ իր հօրը Դաւիթին պէս կատարեալ
7 բոլորովին չգնաց ։ Ան ատենը Սողոմոն՝ Երուսաղէմին դիմացը եղող լերանը վրայ Մովաբացւոց գարշելի Քամովսին համար բարձր տեղ մը շինեց, ու Ամմոնացւոց գարշելի
8 Մողոքին համար ալ ։ Եւ իր բոլոր օտարազգի կիներուն համար ալ այնպէս ըրաւ, որոնք իրենց աստուածներուն խունկ կը ծխէին ու զոհ կը մատուցանէին ։

9 Եւ Տէրը Սողոմոնին բարկացաւ, վասն զի անիկայ իր սիրտը խոտորցուց Իսրայէլի Տէր Աստուծմէն, ան որ երկու անգամ իրեն երև-
10 ցաւ, Ու աս բանիս համար պատուիրեց որ ուրիշ աստուածներու ետևէ չերթայ. բայց անիկայ Տէ-

‡ Ել. լդ. 16 ։ բ Օր. է. 3. 4 ։

Իրր 984

Տ բ Օր. ժէ. 17 ։ Նեեմ. ժգ. 26 ։

Ի Գլ. ը. 61 ։

Հ Գլ. թ. 4 ։

Ի Հծ. 33 ։ Դատ. բ. 13 ։ դ Թագ. իգ. 13 ։

Է Հծ. 7 Լե- ւոտ. Մո- ղոք ։

Թ Տես Թուոց. ժգ. 24 ։

Ժ դ Թագ. իգ. 13 ։

Ի Թուոց. իա. 29 ։ Դատ. ժա. 24 ։

Լ Թուոց. լգ. 52 ։

Խ Տես Հծ. 2. 3 ։

Ծ Գլ. գ. 5 ։ թ. 2 ։

Կ Գլ. գ. 12 ։ թ. 6 ։

11 րոջը պատուէրը չպահեց ։ Եւ Տէրը Սողոմոնին ըսաւ. Որովհետև * դուն ասանկ ըրիր, և իմ ուխտս ու քեզի պատուիրած կանոններս չպահեցիր, թագաւորութիւնդ անշուշտ քեզմէ պիտի պատռեմ, ու զանիկայ քու ծառայիդ պիտի տամ ։
12 Միայն թէ աս բանը քու օրերուդ մէջը չեմ ըներ, քու հօրդ Դաւիթին համար. բայց զանիկայ քու որդւոյդ ձեռքէն պիտի պատռեմ ։
13 Սակայն բոլոր թագաւորութիւնը պիտի չպատռեմ. հապա իմ ծառայիս Դաւիթին համար, ու իմ ընտրած Երուսաղէմիս համար քու որդւոյդ մէկ ցեղ մը պիտի տամ ։
14 Եւ Տէրը Սողոմոնին դէմ մէկ թշնամի մը հանեց, այսինքն Եդովմի թագաւորին սերունդէն Եդով-
15 մայեցի Ադադը. Վասն զի Դաւիթ Եդովմի մէջ եղած ատենը, երբոր Յովաբ զօրագլուխը մեռցուածները թաղելու համար ելաւ, ու Եդովմի մէջ բոլոր արուները մեռցուց.
16 (Որովհետև Յովաբ բոլոր Իսրայէլին հետ՝ հոն վեց ամիս նստաւ, մինչև որ Եդովմայեցւոց բոլոր ա-
17 րուները մեռցուց.) Ան ատենը Ադադ իր հօրը քանի մը Եդովմայեցի ծառաներուն հետ փախաւ որ Եգիպտոս երթայ. ու Ադադ շատ
18 պզտիկ տղայ էր ։ Եւ անոնք Մադիամէն ելան՝ ու Փառան եկան, և Փառանէն իրենց հետ մարդիկներ առին, ու Եգիպտոս եկան Եգիպտոսի Փարաւոն թագաւորին, որ անոր տուն տուաւ, ու անոր ռոճիկ կապեց, ու անոր երկիր տուաւ ։
19 Եւ Ադադ՝ Փարաւոնին առջևը շատ շնորհք գտաւ. ու Փարաւոն իր կնկանը քոյրը՝ Թահփենէս թագուհիին քոյրը՝ անոր կնիկ տուաւ ։
20 Եւ Թահփենէսին քոյրը Ադադին որդի մը ծնաւ, որ Գանեբաթ կոչուեցաւ. ու Թահփենէս զանիկայ Փարաւոնին տանը մէջ մեծցուց. ու Գանեբաթ՝ Փարաւոնին տունը՝ Փարաւոնին որդւոցը մէջն էր ։
21 Ու երբոր Ադադ Եգիպտոսի մէջ լսեց թէ, Դաւիթ իր հայրերուն հետ քնացեր է, ու Յովաբ զօրապետը մեռեր է, Ադադ՝ Փարաւոնին ըսաւ. Արձակէ զիս, որ իմ երկիրս
22 երթամ ։ Եւ Փարաւոն անոր ըսաւ. Իմ քովս քու ի՞նչ պակաս է, որ քու երկիրդ երթալ կ'ուզես ։ Ու անիկայ ըսաւ. Ոչ, [illegible], բայց անպատճառ արձակէ զիս ։
23 Եւ Աստուած անոր դէմ մէկ ուրիշ թշնամի մը հանեց, այսինքն Եղիադայի որդին Ռազոնը, որ իր տիրոջը՝ Սուբայի Ադրազար թա-

Ն. Ք. ԴՔ. Իրր 984

* Եբր. տի- կոյ քու քո- վըդ եղաւ ։

Հ Հծ. 31. Դ. Ժբ. 15. 16 ։

Յ բ Թագ. է. 15 ։ Սաղ. ձթ. 33 ։

Ն բ Օր. ժբ. 11 ։

Շ Գլ. ժբ. 20 ։

Ո Ա Մն. ե. 26 ։

Չ բ Թագ. ը. 14 ։ Ա Մն. ժը. 12. 13 ։

Պ Թուոց. իդ. 19 ։ բ Օր. ի. 13 ։

Ջ դ Թագ. ը. 10. 34 ։

Ռ բ Թագ. ը. 3 ։

24 զաւորին քովէն փախեր էր ։ Ու Ն · Ք · ԴՔ · Երր 984
անիկայ իր քովը մարդիկներ ժող-
վեց, և գնդապետ եղաւ . ՚Ու երբ- Լ Բ Թագ · Ը · 3 · Ժ · 8 · 18 ·
որ Դաւիթ զանոնք կոտրեց, Դա-
մասկոս գացին ու հոն բնակեցան,
ու Դամասկոսի մէջ թագաւորու-
25 թիւն ըրին ։ Ուստի Ռազոն՝ Սողո-
մոնին բոլոր օրերուն մէջ՝ Իսրայէ-
լին թշնամի եղաւ, Ադադին ըրած
չարութենէն 'ի զատ . ու Իսրայէլին
նեղութիւն կու տար, և Ասորւոց
վրայ կը թագաւորէր ։
26 Եւ Սողոմոնին ծառան՝ Սարե-
դայէն Եփրաթացի ՚Նաբատի որ- ՚ Գլ · ԺԲ · 2 · Բ Մն · ԺԳ · 6 ·
դին Յերոբովամն ալ, որուն մայրը
որբևայրի կնիկ մըն էր Սարուա ա-
նունով, Լթագաւորին դէմ ձեռք Լ Բ Թագ · Ի · 21 ·
27 վերցուց ։ Ու թագաւորին դէմ
ձեռք վերցնելուն պատճառը աս
էր . ⁻երբոր Սողոմոն Մելօնը շի- ⁻ Գլ · Թ · 24 ·
նեց, և իր հօրը Դաւիթին քաղա-
28 քին փլած տեղը գոցեց, Յերոբո-
վամ խիստ ուժով մարդ մը ըլլա-
լով, ու Սողոմոն տեսնելով որ
անիկայ գործունեայ կտրիճ մըն է,
զանիկայ Յովսեփի տանը բոլոր
29 բեռներուն վրայ դրաւ ։ Եւ եղաւ Երր 980
որ ան ժամանակը Յերոբովամ Ե-
րուսաղէմէն դուրս ելաւ . ու ճամ-
բուն մէջ ⁻Սիլօնացի Աքիա մար- ⁻ Գլ · ԺԴ · 2 ·
գարէն անոր հանդիպեցաւ . և ա-
նիկայ նոր վերարկու մը հագեր էր .
ու դաշտին մէջը երկուքնին մինակ
30 էին ։ Եւ Աքիա անոր վրայի նոր
վերարկուն բռնեց, ու Լզանիկայ Լ Տես Ա Թագ · ԺԵ · 27 · ԻԴ · 5 ·
տասուերկու կտոր պատռեց ։
31 Եւ Յերոբովամին ըսաւ . Տասը
կտորը քեզի՛ առ . քանզի ⁺Իսրա- ⁺ Հմր 11 · 13 ·
յէլին Տէր Աստուածը այսպէս կ'ը-
սէ . Ահա Սողոմոնին ձեռքէն թա-
գաւորութիւնը պիտի պատռեմ,
ու տասը ցեղը քեզի պիտի տամ ։
32 Եւ իմ ծառայիս Դաւիթին հա-
մար՝ ու Իսրայէլին բոլոր ցեղերէն
ընտրած Երուսաղէմ քաղաքիս հա-
մար՝ մէկ ցեղ մը անոր ըլլայ .
33 ⸗Որովհետև զիս թողուցին, ու ⸗ Հմր 5 · 6 · 7 ·
Սիդոնացւոց աստուծոյն Աստա-
րովթին, և Մովաբացւոց աստու-
ծոյն Քամովսին, ու Ամմոնի որ-
դւոցը աստուծոյն Մեղքոմին եր-
կրպագութիւն ըրին, և իմ ճամ-
բաներուս մէջը չքալեցին, որ իր
հօրը Դաւիթին պէս՝ իմ առջևս
ուղիղ եղածը, ու իմ կանոններս
ու դատաստաններս 'ի գործ դնեն ։
34 Սակայն անոր ձեռքէն բոլոր թա-
գաւորութիւնը պիտի չառնեմ, ու
զանիկայ իր կենացը բոլոր օրերուն
մէջ իշխան պիտի թողում, իմ
պատուիրանքներս ու կանոններս
պահող իմ ընտրած ծառայիս Դա- ⸗ Գլ · ԺԲ · 16 · 17 ·
35 ւիթին համար ։ Բայց ⸗անոր որ-
դւոյն ձեռքէն թագաւորութիւնը Ն · Ք · ԴՔ · Երր 980
պիտի առնեմ, ու տասը ցեղը քեզի
36 պիտի տամ ։ Եւ անոր որդւոյն մէկ
ցեղ մը պիտի տամ, որ ⁻իմ ծա- ⁻ Գ Թագ · ԺԵ · 4 · Դ Թագ · Ը · 19 · Սաղ · ՃԼԲ · 17 ·
ռաս Դաւիթը իմ առջևս միշտ մէկ
ճրագ մը ունենայ Երուսաղէմ քա-
ղաքին մէջ՝ որն որ ընտրեցի իմ ա-
37 նունս հոն դնելու համար ։ Ու քեզ
պիտի առնեմ, և սրտիդ բոլոր
ուզածին պէս թագաւորութիւն
պիտի ընես, ու Իսրայէլի վրայ
38 թագաւոր պիտի ըլլաս ։ Եւ թէ
որ իմ բոլոր քեզի պատուիրածնե-
րուս հնազանդութիւն ընես, ու իմ
ճամբաներուս մէջը քալես, և իմ
ծառայիս Դաւիթին ըրածին պէս՝
իմ կանոններս ու պատուիրանք-
ներս պահելով՝ իմ առջևս ուղիղ
եղածը ընես, ան ատենը ÷ես քեզի ÷ Յես · Ա · 5 ·
հետ պիտի ըլլամ, ու ⁺քեզի հաս- ⁺ Բ Թագ · Է · 11 · 27 ·
տատուն տուն պիտի շինեմ, ինչպէս
որ Դաւիթին շինեցի, ու Իսրայէլը
39 քեզի պիտի տամ ։ Եւ ասոր հա-
մար Դաւիթին սերունդը պիտի
40 չարչարեմ, բայց չէ թէ միշտ ։ Ու
Սողոմոն՝ Յերոբովամը մեռցնել
ուզեց, բայց Յերոբովամ ելաւ
Եգիպտոս փախաւ, — Եգիպտոսի
Սիսակ թագաւորին քովը գնաց,
ու մինչև Սողոմոնին մեռնիլը Ե-
գիպտոս մնաց ։
41 Եւ ˑՍողոմոնին մնացորդ պատ- ˑ Բ Մն · Թ · 29 ·
մութիւնը, ու անոր բոլոր ըրած-
ները, ու անոր իմաստութիւնը,
ահա Սողոմոնին պատմութեանը
42 գրքին մէջ գրուած են ։ ‡Եւ Սո- ‡ Բ Մն · Թ · 30 ·
ղոմոնին Երուսաղէմի մէջ բոլոր
Իսրայէլի վրայ թագաւորութիւն
ըրած օրերը՝ քառասուն տարի ե-
43 ղաւ ։ ⁻Ու Սողոմոն իր հայրերուն ⁻ Բ Մն · Թ · 31 · Երր 975
հետ քնացաւ, և իր հօրը Դաւի-
թին քաղաքին մէջը թաղուեցաւ .
ու անոր որդին ⱡՌոբովամ՝ անոր ⱡ Մատ · Ա · 7 ·
տեղը թագաւոր եղաւ ։

ԳԼ. ԺԲ

1 Իսրայէլացիք Ռոբովամը թագաւոր ընելու համար Սիւքեմի մէջ ժողվուելով՝ Յերոբովամին միջնորդով անկէ կը խնդրեն որ իրենց վրայ դրուած լուծը թեթևցընէ ։ 6 Ռոբովամ՝ երիտասարդներուն խորհրդովը ծերերուն խորհուրդը մերժելով խստութեամբ կը պատասխանէ անոնց ։ 16 Տասը ցեղերը կ'ապստամբին . ու Ադորամը կը մեռցընեն . ասոր վրայ Ռոբովամ կը փախչի ։ 21 Ռոբովամ բանակ կը կազմէ, բայց Սեմայիայէն կ'արգիլուի ։ 25 Յերոբովամ իր թագաւորութիւնը զօրացընելու համար քաղաքներ կը շինէ, 26 ու երկու որթերուն կռապաշտութիւնը կը հաստատէ ։

1 Եւ ⁻Ռոբովամ Սիւքեմ գնաց . ⁻ Բ Մն · Ժ · 1 ·
վասն զի բոլոր Իսրայէլը զանի-
կայ թագաւոր ընելու համար
2 Սիւքեմ գացեր էր ։ Ու ⱡՆաբա- ⱡ Գլ · ԺԱ · 26 ·
տեան Յերոբովամը՝ որ Սողոմոն
թագաւորին երեսէն փախած՝ Ե-
գիպտոս կը բնակէր, դեռ ‡Ե- ‡ Գլ · ԺԱ · 40 ·

Ն. Ք. Ծ. 975

գիպտոսի մէջ էր երբոր ասիկա
3 լսեց։ Եւ մարդ խրկելով
զանիկայ կանչեցին. ու Յերոբովամը
և Իսրայէլի բոլոր ժողովքը
եկան, ու Ռոբովամին հետ խօսեցան
4 ու ըսին. Քու հայրդ մեր
վրայ [ա]ծանր լուծ մը դրաւ. դուն
հիմա քու հօրդ խիստ ծառայութիւնը,
ու մեր վրայ դրած ծանր
լուծը թեթեւցուր, ու քեզի ծառայութիւն
5 ընենք։ Եւ անիկայ
ըսաւ անոնց. Գացէք՝ ու իրեք օրէն
ետքը ինծի դարձէք. ու ժողովուրդը
գնաց։
6 Եւ Ռոբովամ թագաւորը խորհուրդ
հարցուց այն ծերերուն՝ որ իր
հօրը Սողոմոնին առջեւ կը կայնէին
երբոր անիկայ ողջ էր, ու ըսաւ.
Դուք ինծի ի՞նչ խորհուրդ կուտաք,
որ աս ժողովուրդին պատասխան
7 տամ։ Եւ անոր խօսեցան
ու ըսին. [բ]Եթէ որ դուն այսօր աս
ժողովուրդին ծառայ ըլլաս, ու անոնց
ծառայութիւն ընես, և անոնց
բարի խօսքեր ըսելով պատասխան
տաս, ան ատենը անոնք քեզի միշտ
8 ծառայ կ'ըլլան։ Բայց անիկայ ծերերուն
իրեն տուած խորհուրդը
մերժեց, ու իր առջեւը կայնող ու
իր հետը մեծցած երիտասարդներուն
9 խորհուրդ հարցուց. Եւ անոնց ըսաւ.
Դուք ի՞նչ խորհուրդ կուտաք,
որ աս ժողովուրդին պատասխան
տամ. քանզի անոնք ինծի
խօսեցան, ու ըսին. Քու հօրդ մեր
10 վրայ դրած լուծը թեթեւցուր։ Ու
անոր հետ մեծցած երիտասարդները
անոր խօսեցան ու ըսին. Քու
հայրդ մեր լուծը ծանրացուց, ու
դուն մեր վրայէն թեթեւցուր՝ ըսող
ժողովուրդին այսպէս խօսիս, ու
անոնց այսպէս ըսես. Իմ պզտիկ
մատս՝ իմ հօրս մէջքէն հաստ է.
11 Իմ հայրս ձեր վրայ ծանր լուծ դրեր
է, բայց ես ձեր լուծը աւելի պիտի
ծանրացընեմ. իմ հայրս ձեզ խարազաններով
խրատեր է, բայց ես
ձեզ կարիճներով պիտի խրատեմ։
12 Եւ Յերոբովամ ու բոլոր ժողովուրդը
երրորդ օրը Ռոբովամին եկան,
ինչպէս որ թագաւորը ըսեր
էր թէ՝ Երրորդ օրը ինծի եկէք։
13 Ու թագաւորը ժողովուրդին խստութեամբ
պատասխան տուաւ,
և ծերերուն իրեն տուած խրատը
14 մերժելով, Երիտասարդներուն խորհուրդին
պէս անոնց հետ խօսեցաւ,
ու ըսաւ. Իմ հայրս ձեր լուծը ծանրացուցեր
է, բայց ես ձեր լուծը
աւելի պիտի ծանրացընեմ. իմ
հայրս ձեզ խարազաններով խրատեր
է, բայց ես ձեզ կարիճներով
15 պիտի խրատեմ։ Եւ թագաւորը

[ա] Ա Թագ. Ը. 11—18. Գլ. Դ. 7.

[բ] Բ Մն. Ժ. 7. Առակ. ԺԵ. 1.

ժողովուրդին խօսքը մտիկ չըրաւ.
վասն զի [գ]աս բանը Տէրոջմէն եղաւ,
որ Տէրը [դ]Սիլոնացի Աքիային ձեռքովը
Նաբատեան Յերոբովամին
16 ըսած խօսքը հաստատէ։ Ու երբոր
բոլոր Իսրայէլը տեսաւ որ թագաւորը
իրենց մտիկ չըրաւ, ժողովուրդն
ալ թագաւորին պատասխան
տուին ու ըսին. [ե]Մենք Դաւիթին
քովը ի՞նչ բաժին ունինք,
ու Յեսսէի որդւոյն քովը ժառանգութիւն
չունինք. ով Իսրայէլ՝
ձեր վրանները դարձէք. ով Դաւիթ՝
հիմա դուն քու տունդ հոգա.
ու Իսրայէլը իրենց վրանները գա-
17 ցին։ Բայց [զ]Յուդայի քաղաքներուն
մէջ բնակող Իսրայէլի որդւոցը
վրայ՝ Ռոբովամը թագաւոր ե-
18 ղաւ։ Եւ Ռոբովամ թագաւորը
[է]երբոր հարկերուն վրայ եղող Ադորամը
խրկեց, բոլոր Իսրայէլը
զանիկայ քարերով քարկոծեցին,
ու մեռաւ։ Եւ Ռոբովամ թագաւորը
արտորալով կառքը հեծաւ,
19 որ Երուսաղէմ փախչի։ Այսպէս
[ը]Իսրայէլը Դաւիթի տունէն ապստամբեցաւ
մինչեւ աս օրս։
20 Եւ բոլոր Իսրայէլը Յերոբովամին
դառնալը լսելով՝ մարդ խրկեցին,
ու զանիկայ ժողովքին մէջը կանչեցին,
և զանիկայ բոլոր Իսրայէլի
վրայ թագաւոր դրին, ու [թ]Յուդայի
ցեղէն 'ի զատ Դաւիթին տա-
21 նը ուրիշ հետեւող մը չկար։ Եւ
[ժ]Ռոբովամ Երուսաղէմ մտաւ, ու
բոլոր Յուդայի տունէն ու Բենիամինի
ցեղէն հարիւր ութսուն հազար
ընտիր պատերազմողներ ժողովեց,
որ Իսրայէլի տանը հետ պատերազմին,
ու թագաւորութիւնը
Սողոմոնի որդւոյն Ռոբովամին դարձընեն։
22 Եւ Աստուծոյ մարդուն Սեմայիային՝
[ի]Աստուծոյ խօսքը եղաւ՝
23 ըսելով. Սողոմոնի որդւոյն Յուդայի
Ռոբովամ թագաւորին, ու
բոլոր Յուդայի տանը, ու Բենիամինին,
և մնացորդ ժողովուրդին խօ-
24 սիս, ու ըսես. Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Մի ելլէք, ու Իսրայէլի որդւոցը՝
ձեր եղբայրներուն հետ մի
պատերազմիք. ամէն մարդ թող
իր տունը դառնայ. [լ]վասն զի աս
բանը ինծմէ եղաւ։ Եւ Տէրոջը
խօսքը մտիկ ըրին, ու Տէրոջը ըսածին
պէս՝ *ետ դարձան։
25 Ու Յերոբովամ Եփրեմի լեռանը
վրայ [խ]Սիւքէմը շինեց, ու հոն բնակեցաւ.
և անկէ ելաւ, [ծ]Փա-
26 նուէլը շինեց։ Ու Յերոբովամ իր
սրտին մէջը ըսաւ. Հիմա թագաւորութիւնը
Դաւիթին տանը պի-
27 տի դառնայ։ Թէ որ աս ժողո-

Ն. Ք. Ծ. 975

[գ] Հմր 24. Դատ. ԺԴ. 4. Բ Մն. Ժ. 15. ԻԲ. 7. ԻԵ. 20.

[դ] Գլ. ԺԱ. 11, 31.

[ե] Բ Թագ. Ի. 1.

[զ] Գլ. ԺԱ. 13, 36.

[է] Գլ. Դ. 6. Ե. 14.

[ը] Դ Թագ. ԺԷ. 21.

[թ] Գլ. ԺԱ. 13, 32.

[ժ] Բ Մն. ԺԱ. 1.

[ի] Բ Մն. ԺԱ. 2.

[լ] Հմր 15.

* Կամ՝ երթալէն

[խ] Տես Դատ. Թ. 45.

[ծ] Դատ. Ը. 17.

վուրդը Երուսաղէմ [ե]Տէրոջը տունը
ելլէ զոհ ընելու համար, ան ատենը
այս ժողովուրդին սիրտը իրենց
տիրոջը Յուդայի Ռոբովամ
թագաւորին պիտի դառնայ, և զիս
պիտի մեռցնեն, ու Յուդայի Ռոբովամ
թագաւորին պիտի դառնան ։
28 Եւ թագաւորը խորհուրդ
ըրաւ, ու [զ]երկու հատ ոսկիէ որթ
շինեց. ու անոնց ըսաւ. *Ասկէ
ետեւ ձեզի Երուսաղէմ ելլել պէտք
չէ". ո՛վ Իսրայէլ, [է]ահա քու աստուածներդ՝
որ քեզ Եգիպտոսի
29 երկրէն հանեցին ։ Ու մէկը [ը]Բեթելի
մէջ դրաւ, ու մէկալն ալ [թ]Դանի
30 մէջ դրաւ ։ Եւ աս բանը [ժ]մեղքի
պատճառ եղաւ. վասն զի ժողովուրդը
մինչեւ Դան կ'երթար որ անոնցմէ
մէկուն առջեւ երկրպագութիւն
31 ընելու համար ։ Ու [ի]բարձր
տեղերու վրայ կռատուններ շինեց.
և [լ]ժողովուրդին ցած մարդիկներէն
քուրմեր ըրաւ, որոնք Ղեւի
որդւոցմէ չէին ։
32 Ու Յերոբովամ ութերորդ ամսուն
մէջ՝ ամսուն տասնուհինգերորդ
օրը, [խ]Յուդայի մէջ կատարուած
տօնին պէս տօն սահմանեց, ու
սեղանին վրայ †զոհեր մատուց".
Բեթելի մէջ այսպէս ըրաւ, ու իր
շինած որթերուն զոհեր մատուց.
և բարձր տեղերուն համար ըրած
[ծ]քուրմերը Բեթելի մէջ դրաւ ։
33 Ու [կ]իր միտքէն հնարած ամսուն մէջ՝
այսինքն ութերորդ ամսուն տասնուհինգերորդ
օրը՝ Բեթելի մէջ
իր շինած սեղանին վրայ զոհեր մատուց,
ու Իսրայէլի որդւոցը տօն
սահմանեց, ու սեղանին վրայ ‡զոհեր
մատուցանելով՝ [հ]խունկ ծխեց" ։

Ն. Ք. ԴԲ. 975

[ե] Բ Օր. ժբ. 5, 6.

[զ] Դ Թագ. ժ. 29; Ժէ. 16.

* Կամ՝ Ա՛լ հերիք է ձեր Երուսաղէմ ելլելը.

[է] Ել. լբ. 4, 8.

[ը] Ծն. իը. 19; Ովս. դ. 15.

[թ] Դատ. ժը. 29.

[ժ] Գլ. ժգ. 34; Դ Թագ. ժէ. 21.

[ի] Գլ. ժգ. 32.

[լ] Թուոց. գ. 10; Գլ. ժգ. 33; Դ Թագ. ժէ. 32; Բ Մն. ժա. 14, 15; Եզեկ. խդ. 7, 8.

[խ] Ղև. իգ. 33, 34; Թուոց. իթ. 12; Գլ. ը. 2, 5.

† Կամ՝ ելաւ.

[ծ] Ամովս. է. 13.

[կ] Թուոց. ժե. 39.

‡ Կամ՝ խունկ ծխելու ելաւ.

[հ] Գլ. ժգ. 1.

ԳԼ. ԺԳ

1 Յերոբովամին ձեռքը կը չորնայ, Բեթելի մէջ իր շինած սեղանին վրայով մարգարէութիւն ընողին դէմ չարութիւն մտածելուն համար, 6 և մարգարէին աղօթքովը կը բժշկուի ։ 7 Ան մարգարէն թագաւորին ընելու պատիւը մերժելով՝ Բեթելէն կ'երթայ ։ 11 Մէկ ծեր մարգարէ մը խաբելով՝ ետ կը դարձնէ զանիկայ ։ 20 որ Աստուծմէ կը յանդիմանուի, 23 ու առիւծէ մը կը մեռցուի ։ 26 ու ծեր մարգարէն զանիկայ կը թաղէ ։ 31 և անոր մարգարէութիւնը կը հաստատէ ։ 33 Յերոբովամին կամակորութիւնը ։

1 Ու [ձ]երբոր Յերոբովամ խունկ ծխելու
համար սեղանին քովը կը
կայնէր, ահա [ղ]Աստուծոյ մարդ մը
Տէրոջը խօսքովը Յուդայէն Բեթէլ
2 եկաւ ։ Եւ Տէրոջը խօսքովը սեղանին
կանչեց ու ըսաւ. Ո՛վ սեղան,
ո՛վ սեղան, Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Ահա Դաւիթին տանը որդի մը պիտի
ծնանի [ճ]Յովսիա անունով,
և քու վրադ խունկ ծխող բարձր
տեղերուն քուրմերը՝ քու վրադ
պիտի զոհէ, ու քու վրադ մարդոց
3 ոսկորներ պիտի այրեն ։ Եւ նոյն
օրը [մ]նշան մը տալով՝ ըսաւ. Տէրոջը
խօսելուն նշանը աս է. ահա
սեղանը պիտի պատռի, ու վրայի
մոխիրը պիտի թափի ։
4 Ու երբոր թագաւորը Աստուծոյ
մարդուն Բեթելի մէջ սեղանին
համար կանչած խօսքը լսեց, Յերոբովամ
սեղանին վրայէն ձեռքը
երկնցուց, ու ըսաւ. Ա՛ս մարդը
բռնեցէք. և անոր վրայ երկնցուցած
ձեռքը չորցաւ, ու զանիկայ
իրեն դարձնելու կարող չեղաւ ։
5 Եւ Աստուծոյ մարդուն Տէրոջը
խօսքովը տուած նշանին պէս՝ սեղանը
պատռեցաւ, ու մոխիրը սեղանէն
6 թափեցաւ ։ Եւ թագաւորը
Աստուծոյ մարդուն պատասխան
տուաւ ու ըսաւ. [յ]Քու Տէր
Աստուծոյդ առջեւ աղաչէ, ու ինծի
համար աղօթք ըրէ, որ ձեռքս
ինծի դառնայ ։ Ան ատենը Աստուծոյ
մարդը Տէրոջը առջեւ աղաչեց.
և թագաւորին ձեռքը իրեն
դարձաւ, ու առջինին պէս եղաւ ։
7 Եւ թագաւորը Աստուծոյ մարդուն
ըսաւ. Ինծի հետ տուն եկուր, և
‖քիչ մը կերակուր կեր", ու [ն]քեզի
8 պարգեւ տամ ։ Եւ Աստուծոյ
մարդը թագաւորին ըսաւ. [շ]Թէ
որ ինծի քու տանդ կէսն ալ տաս,
քեզի հետ պիտի չերթամ, ու աս
տեղս հաց պիտի չուտեմ, ոչ ալ
9 ջուր խմեմ. Վասն զի Տէրը իր
խօսքովը ինծի այսպէս պատուիրեց
ու ըսաւ. [ո]Հաց չուտես, ու ջուր
չխմես, ու գացած ճամբայէդ
10 չդառնաս ։ Ուստի անիկայ ուրիշ
ճամբով գնաց, ու Բեթէլ գացած
ճամբովը չդարձաւ ։
11 Եւ Բեթելի մէջ ծեր մարգարէ
մը կը բնակէր. ու անոր որդիքը
եկան, ու Աստուծոյ մարդուն նոյն
օրը Բեթելի մէջ բոլոր ըրած գործքերը
անոր պատմեցին, և անիկայ
թագաւորին ինչ խօսքեր որ զրուցեր
էր, զանոնք ալ իրենց հօրը
12 պատմեցին ։ Ու անոնց հայրը անոնց
ըսաւ. Ո՞ր ճամբայէն գնաց ։
Եւ անոր որդիքը Յուդայէն եկող
Աստուծոյ մարդուն գացած ճամբան
13 §ցուցուցին ։ Ու իր որդւոցը
ըսաւ. Էշը պատրաստեցէք ինծի. և
անոնք անոր համար էշը պատրաստեցին,
ու անիկայ վրան հեծաւ.
14 Եւ Աստուծոյ մարդուն ետեւէն գնաց,
ու զանիկայ բեւեկնիի մը տակ
նստած գտաւ, ու անոր ըսաւ.
Յուդայէն եկող Աստուծոյ մարդը
դո՞ւն ես. և անիկայ ըսաւ. Ես
15 եմ ։ Ու անոր ըսաւ. Ինծի հետ
16 տուն եկուր, ու հաց կեր ։ Եւ ա-

[ձ] Գլ. ժբ. 32, 33.

[ղ] Դ Թագ. իգ. 17.

[ճ] Դ Թագ. իգ. 15, 16.

Ն. Ք. ԴԲ. 975

[մ] Ես. է. 14; Յոհ. բ. 18; Ա Կոր. ա. 22.

[յ] Ել. ը. 8; թ. 28; ժ. 17; Թուոց. ա. 7; Գործ. ը. 24; Յակ. ե. 16.

‖ Եբր. սիրտդ զօրացուր.

[ն] Ա Թագ. թ. 7; Դ Թագ. ե. 15.

[շ] Թուոց. իբ. 18; իդ. 13.

[ո] Ա Կոր. ե. 11.

§ Կամ՝ տեսեր էին.

Ն. Ք. Գ.Բ.
975

Ի Հմր 8. 9.

‡ Գլ. Ի. 35. ա Թես. Դ. 15.

Նիկայ ըսաւ. Ի քեզի հետ չեմ կըրնար
դառնալ ու քու տունդ մըտնել.
ոչ ալ աս տեղս քեզի հետ
հաց պիտի ուտեմ, ու ոչ ջուր
17 խմեմ. Վասն զի ‡ Տէրոջը խօսքովը
ինծի ըսուեցաւ. Հոն հաց չուտես,
ջուր ալ չխմես, ու գացած ճամբայէդ
18 չդառնաս։ Բայց անիկայ
ըսաւ անոր. Ես ալ քեզի պէս
մարգարէ եմ, ու մէկ հրեշտակ մը
ինծի հետ Տէրոջը խօսքովը խօսեցաւ
ու ըսաւ. Զանիկայ քեզի հետ
քու տունդ դարձուր՝ որ հաց
ուտէ, ու ջուր խմէ։ Սակայն
սուտ զրուցեց անոր։

19 Ան ատենը անոր հետը դարձաւ,
և անոր տունը հաց կերաւ, ու ջուր
20 խմեց։ Ու երբոր անոնք սեղանը
նստեր էին, Տէրոջը խօսքը զանիկայ
դարձընող մարգարէին եղաւ.
21 Ու անիկայ Յուդայէն եկող Աստուծոյ
մարդուն կանչելով՝ ըսաւ.
Տէրը այսպէս կ՚ըսէ. Որովհետև
դուն Տէրոջը խօսքին անհնազանդութիւն
ըրիր, ու քու Տէր Աստուծոյդ
քեզի պատուիրած պատուէրը
22 չպահեցիր, Եւ դարձար,
ու հաց կերար ու ջուր խմեցիր ‡ ան
տեղը՝ որուն համար քեզի ըսած էր
որ հաց չուտես ու ջուր չխմես,
քու մեռելդ քու հայրերուդ գերեզմանը
պիտի չմտնէ։

‡ Հմր 9.

23 Եւ հաց ուտելէն ու ջուր խմելէն
ետքը՝ անիկայ իր ետ դարձուցած
24 մարգարէին էշը պատրաստեց. Ան
ալ գնաց. ու ճամբուն մէջ ւ մէկ
առիւծ մը գտաւ զանիկայ ու մեռցուց.
և անոր մեռելը ճամբուն
վրայ փռուած մնաց. ու էշը անոր
քովը կայներ էր, առիւծն ալ մեռելին
25 քովը կայներ էր։ Եւ ահա
անկէ քանի մը մարդիկ անցնելով՝
ճամբուն վրայ փռուած մեռելը ու
մեռելին քովը կայնող առիւծը տեսան.
ու գացին ան ծեր մարգարէին
բնակած քաղաքին մէջը
26 պատմեցին։ Եւ զանիկայ ճամբայէն
դարձընող մարգարէն երբոր
լսեց, ըսաւ. Անիկայ՝ Տէրոջը խօսքին
անհնազանդութիւն ըրող Աստուծոյ
մարդն է. ու Տէրը զանիկայ
առիւծին տուեր է, որ զանիկայ
պատառելով մեռցուցեր է,
Տէրոջը անոր ըսած խօսքին համեմատ։
27 Եւ իր որդւոցը խօսեցաւ
ու ըսաւ. Ինծի համար էշը
պատրաստեցէք. ու անոնք պատրաստեցին։
28 Եւ գնաց անոր մեռելը
գտաւ, որ ճամբուն վրայ
փռուած էր. ու էշը ու առիւծը
մեռելին քովը կայներ էին.
առիւծը մեռելը կերած չէր,
29 ոչ ալ էշը պատառեր էր։ Եւ

ւ Գլ. Ի. 36.

ան մարգարէն Աստուծոյ մարդուն
մեռելը վերցուց, ու զանիկայ
իշուն վրայ դրաւ, ու զանիկայ
դարձուց. և ծեր մարգարէն
քաղաքը մտաւ, որ լալով զանիկայ
30 թաղէ. Եւ անոր մեռելը իր
գերեզմանին մէջը դրաւ. ու ‡ Վայ
եղբայր իմ, անոր վրայ լացին։
31 Ու զանիկայ թաղելէն ետքը՝ իր որդւոցը
խօսեցաւ ու ըսաւ. Երբոր
ես մեռնիմ, զիս Աստուծոյ մարդուն
թաղուած գերեզմանին մէջը
թաղեցէք. ‡ իմ ոսկորներս անոր ոսկորներուն
32 քովը դնէք. Վասն զի
Բեթէլի մէջ եղող սեղանին համար,
ու ¦ Սամարիայի քաղաքներուն մէջ
եղող ամէն բարձր տեղերու կռատուններուն
համար՝ Հ անոր Տէրոջը
խօսքովը կանչած խօսքը անպատճառ
պիտի կատարուի։

Ն. Ք. Գ.Բ.
975

‡ Երեմ. ԻԲ. 18.

‡ Դ Թագ. ԻԳ. 17. 18.

¦ Տես Գլ. ԺԶ. 24.

Հ Հմր 2. Դ Թագ. ԻԳ. 16. 19.

33 Ժ Աս բանէն ետքը Յերոբովամ իր
չար ճամբայէն չդարձաւ. մանաւանդ
նորէն ժողովուրդին ցած մարդիկներէն
բարձր տեղերուն քուրմեր
կ՚ընէր. ամէն ուզողը կ՚օրհնէր.
ու անիկայ բարձր տեղերուն քուրմ
34 կ՚ըլլար։ ‡ Եւ աս բանը Յերոբովամին
տանը մեղքի պատճառ եղաւ,
նաև ʃ անոր երկրին երեսէն կորսուելուն
ու բնաջինջ ըլլալուն։

Ժ Գլ. ԺԲ. 31. 32. Բ Մն. ԺԱ. 15. ԺԳ. 9.

Իրր 974

Ղ Դատ. ԺԷ. 12.

‡ Գլ. ԺԲ. 30.

ʃ Գլ. ԺԴ. 10.

ԳԼ. ԺԴ

1 Յերոբովամ իր որդւոյն Աբիայի հիւանդանալուն համար՝ իր կնկանը հագուստը փոխել կու տայ, ու զանիկայ ընծաներով Սելով կը խրկէ Աքիա մարգարէին։ 5 Աքիա Աստուծոյ յայտնութեամբը Աստուծոյ դատաստանը կը ցուցընէ անոր։ 17 Աբիա կը մեռնի ու կը թաղուի։ 19 Նադաբ՝ Յերոբովամին յաջորդը կ՚ըլլայ։ 21 Ռոբովամին չար վարմունքը։ 25 Սիսակ Երուսաղէմը կը կողոպտէ։ 29 Աբիա՝ Ռոբովամին յաջորդը կ՚ըլլայ։

956

1 Ան ատենը Յերոբովամին որդին
2 Աբիան հիւանդացաւ։ Ու Յերոբովամ
իր կնկանը ըսաւ. Ելիր,
կերպարանքդ փոխէ, այնպէս որ
Յերոբովամին կնիկը ըլլալդ չիմացուի,
ու Սելով գնա. ահա Աքիա
մարգարէն հոն է. անիկայ էր՝ որ
ինծի համար ըսաւ թէ — աս ժողովուրդին
վրայ թագաւոր պիտի ըլլամ.
3 ‡ Ու ձեռքդ տասը հաց, և
բլիթներ, ու մէկ սափոր մեղր առ,
ու անոր գնա. անիկայ քեզի պիտի
պատմէ ինչ որ տղուն պիտի պատահի։
4 Եւ Յերոբովամին կնիկը
այնպէս ըրաւ. ու ելաւ ‡ Սելով գնաց,
և Աքիային տունը մտաւ.
բայց Աքիային աչքերը ծերութենէն
տկարացեր էին, ու չէր կրնար
տեսնել։

5 Եւ Տէրը Աքիային ըսաւ. Ահա
Յերոբովամին կնիկը՝ իր տղուն համար
քեզի բան հարցընելու կու գայ.

— Գլ. ԺԱ. 31.

‡ ա Թագ. Թ. 7. 8.

‡ Գլ. ԺԱ. 29.

վասն զի անիկայ հիւանդ է. անոր
այսպէս ու այսպէս խօսէ. ու ա-
նիկայ գալու ատենը անծանօթ
6 կերպարանքով պիտի գայ։ Ու երբոր
անիկայ դռնէն ներս կը մտնէր, Ա-
քիա անոր ոտքերուն ձայնը լսածին
պէս, ըսաւ. Ով Յերոբովամին
կնիկը՝ եկուր, դուն ինչո՞ւ ատանկ
անծանօթ կերպարանք մտեր ես.
բայց ես քեզի խիստ [illegible]
7 խրկուեցայ։ Գնա, Յերոբովամին
ըսէ. Իսրայէլին Տէր Աստուածը
այսպէս կ'ըսէ. ‡Որովհետեւ քեզ
ժողովուրդին մէջէն բարձրացուցի,
ու քեզ իմ ժողովուրդիս Իսրայէլին
8 վրայ իշխան ըրի, Եւ ‡թագաւո-
րութիւնը Դաւիթին տունէն
պատռեցի, ու զանիկայ քեզի
տուի. ու դուն՝ ‡իմ պատուի-
րանքներս պահող, ու իմ առջեւս
ուղղութիւն ընելու համար իր բո-
լոր սրտովը "ինծի հնազանդ եղող"
իմ Դաւիթ ծառայիս պէս չեղար.
9 Մանաւանդ բոլոր քեզմէ առաջ
եղողներէն աւելի չարութիւն ըրիր,
‡ու զիս բարկացնելու համար՝ գա-
ցիր քեզի ուրիշ աստուածներ ու
ձուլածոյ կուռքեր շինեցիր, ու
10 ‡զիս ետեւդ նետեցիր. Անոր համար
ահա ‡Յերոբովամին տանը վրայ
չարիք պիտի բերեմ, ու ‡Յերոբո-
վամին ամէն էրիկ մարդիկները [illegible]
[illegible] Իսրայէլի մէջ գոցուածը ու
ձգուածը պիտի կտորեմ, և Յե-
րոբովամին տունը պիտի աւլեմ,
ինչպէս որ աղբը կ'աւլեն, մինչեւ որ
11 հատնի։ ‡Յերոբովամէն քաղաքի
մէջ մեռնողը՝ շուները պիտի ու-
տեն, ու դաշտի մէջ մեռնողը՝ եր-
կինքի թռչունները պիտի ուտեն.
12 քանզի Տէրը խօսեցաւ։ Եւ դուն
ելիր, քու տունդ գնա. ու ‡քու
ոտքերդ քաղաքին մէջը մտած ա-
13 տենը տղան պիտի մեռնի. Ու բոլոր
Իսրայէլը լալով զանիկայ պիտի
թաղեն. վասն զի Յերոբովամէն՝
միայն անիկայ գերեզման պիտի
մտնէ. որովհետեւ Իսրայէլի Տէր
Աստուծոյն առջեւ Յերոբովամին
տանը մէջ՝ ‡բարի բան մը [illegible] ա-
14 նոր վրայ գտնուեցաւ։ ‡Եւ Տէրը ի-
րեն համար Իսրայէլի վրայ մէկ թա-
գաւոր մը պիտի հանէ, որ անի-
կայ †նոյն օրը" Յերոբովամին տու-
նը պիտի կտրէ. ու ալ ինչ
[illegible]. գրեթէ հիմա պիտի [illegible]
15 [illegible]։ Եւ Տէրը ջուրերու մէջ
եղող շարժուն եղէգի պէս՝ Իսրա-
յէլը պիտի զարնէ, ու ‡Իսրայէլը
պիտի հանէ այս ‡բարի երկրին երե-
սէն, որն որ անոնց հայրերուն
տուեր էր, ու զանոնք ‡Գետին
անդին կողմը պիտի ցրուէ, ‡որով-
հետեւ Տէրը բարկացընելով իրենց
‡Աստարովթի կուռքեր" շինեցին.
16 Եւ Իսրայէլը երեսէ պիտի ձգէ,
Յերոբովամին ‡ըրած մեղքերուն
համար, ու Իսրայէլին ալ մեղան-
չել տալուն համար։
17 Ան ատենը Յերոբովամին կնիկը
ելաւ գնաց, ու ‡Թերսա մտաւ. ու
‡անիկայ տանը դռնէն ներս մտա-
18 ծին պէս, տղան մեռաւ։ Եւ զա-
նիկայ թաղեցին. ու բոլոր Իսրա-
յէլը անոր վրայ լացին, ‡Տէրոջը
խօսքին համեմատ՝ որ իր ծառային
Աքիա մարգարէին ձեռքովը խօսեր
էր։
19 Ու Յերոբովամին մնացորդ պատ-
մութիւնը՝ թէ ինչպէս ‡պատե-
րազմ ըրաւ, և թէ ինչպէս թա-
գաւորեց, ահա Իսրայէլի թագա-
ւորներուն յիշատակաց գրքին մէջը
20 գրուած է։ Եւ Յերոբովամին
թագաւորութիւն ըրած օրերը
քսանուերկու տարի եղաւ, ու իր
հայրերուն հետ քնացաւ. ու անոր
տեղը՝ անոր որդին ‡Նադաբը թա-
գաւոր եղաւ։
21 Եւ Սողոմոնին որդին Ռոբովամը
Յուդայի մէջ թագաւորեց. ‡Ռո-
բովամ քառասունմէկ տարեկան էր
երբոր թագաւոր եղաւ. և տասն-
ուեօթը տարի թագաւորութիւն
ըրաւ Երուսաղէմի մէջ, [illegible]
քաղաքին մէջ՝ ‡որն որ Տէրը Իս-
րայէլին ամէն ցեղերէն ընտրեց՝ իր
անունը հոն դնելու համար. ‡Ու
անոր մայրը Ամմոնացի էր ‡Նաամա
22 անունով։ ‡Եւ Յուդայեանք ալ
Տէրոջը առջեւ չարութիւն ըրին.
ու իրենց ըրած մեղքերովը՝ իրենց
հայրերուն բոլոր ըրածէն աւելի
23 ‡զանիկայ բարկացուցին։ Եւ ա-
նոնք ալ ամէն բարձր բլուրներուն
վրայ, ու ‡ամէն կանանչ ծառե-
րուն տակը ‡բարձր տեղեր, ու ար-
ձաններ, և ‡Աստարովթի կուռքեր
24 շինեցին։ ‡Ու երկրին մէջ Սոդո-
մական մեղք ալ գործողներ կային,
ու Տէրոջը Իսրայէլի որդւոցը առ-
ջեւէն վռնտած ազգերուն բոլոր
գարշելի բաներուն նման կ'ընէին։
25 ‡Եւ Ռոբովամ թագաւորին
հինգերորդ տարին՝ Եգիպտոսի Սի-
սակ թագաւորը Երուսաղէմի վրայ
26 ելաւ. ‡Ու Տէրոջը տանը գանձերը
ու թագաւորին տանը գանձերը ա-
ռաւ. ամէնն ալ առաւ. ‡Սողո-
մոնին շինած բոլոր ոսկիէ ասպար-
27 ներն ալ առաւ։ Եւ Ռոբովամ
թագաւորը անոնց տեղը պղնձէ
ասպարներ շինեց, ու զանոնք
թագաւորական տանը դուռը
պահպանութիւն ընող սուրհան-
դակաց ոստիկաններուն ձեռքը

Ն. Ք. Գ. Բ.
956

‡ Տես Ա Թագ. ԺԲ. 7. 8. Գլ. ԺԶ. 2.
‡ Գլ. ԺԱ. 31.
‡ Գլ. ԺԱ. 33. 38. ԺԵ. 5.
‡ Եբր. իմ ետեւէս եկող.
‡ Գլ. ԺԲ. 28. Բ Մն. ԺԱ. 15.
‡ Նեեմ. Թ. 26. Սաղ. Ծ. 17. Եզեկ. ԻԳ. 35.
Իբր 956
‡ Գլ. ԺԵ. 29.
‡ Գլ. ԺԶ. 4. 21. Դ Թագ. Թ. 8.
‡ Բ Օր. ԻԸ. 36. Դ Թագ. ԺԷ. 23.
‡ Գլ. ԺԳ. 4. Իա. 24.
‡ Հմր 17.
‡ Բ Մն. ԺԲ. 12. ԺԹ. 3.
‡ Գլ. ԺԵ. 27. 28. 29.
‡ Կամ՝ այսօր.
‡ Դ Թագ. ԺԷ. 6.
‡ Սաղ. ԿԸ. 5.
‡ Յես. ԻԳ. 15. 16.
‡ Դ Թագ. ԺԵ. 29.
‡ Ել. ԼԴ. 13. Բ Օր. ԺԲ. 3. 4.

Ն. Ք. Գ. Բ.
Իբր 956

‡ Կամ՝ անտառներ
‡ Գլ. ԺԲ. 30. ԺԳ. 34. ԺԵ. 30. 34. ԺԶ. 2.
‡ Գլ. ԺԶ. 6. 8. 15. 23. Երգ. Զ. 4.
‡ Հմր 12.
‡ Հմր 13.
‡ Բ Մն. ԺԳ. 2. 3.
954
‡ Բ Մն. ԺԲ. 13.
975
‡ Գլ. ԺԱ. 36.
‡ Հմր 31.
972
‡ Բ Մն. ԺԲ. 1.
‡ Բ Օր. ԺԲ. 2. Սաղ. ՀԸ. 58. Երեմ. Բ. 20.
‡ Եզեկ. ԺԶ. 24. 25.
‡ Բ Օր. ԺԲ. 2. Եզեկ. ԺԶ. 24. 25.
‡ Դ Թագ. ԺԳ. 9. 10.
971
‡ Բ Օր. ԻԳ. 17. Գլ. ԺԵ. 12. Իբ. 46. Դ Թագ. ԻԳ. 7.
‡ Գլ. ԺԱ. 40. Բ Մն. ԺԲ. 2.
‡ Բ Մն. ԺԲ. 9. 10. 11.
‡ Գլ. Ժ. 17.

Ն. Ք. ԴՔ. 971

28 յանձնեց ։ Ու երբոր թագաւորը Տէրոջը տունը կ'երթար, սուրհանդակները զանոնք կը կրէին, ու ետքը զանոնք սուրհանդակներուն խուցը կը դարձնէին ։

29 *Ու Ռոբովամին մնացորդ պատմութիւնը, ու անոր ամէն ըրածը՝ ահա Յուդայի թագաւորներուն յիշատակաց գրքին մէջը գրուած
30 է ։ Ու ‡Ռոբովամին և Յերոբովամին մէջտեղը միշտ պատերազմ
31 կար ։ −Ու Ռոբովամ իր հայրերուն հետ քնացաւ, ու իր հայրերուն հետ Դաւիթի քաղաքին մէջը թաղուեցաւ. §և անոր մայրը Ամմոնացի էր Նաամա անունով. ու անոր տեղը՝ անոր որդին ‡*Աբիամ թագաւոր եղաւ ։

*բ Մն. ժբ. 15.
‡Գլ. ժբ. 24. ժե. 6. բ Մն. ժբ. 15.
958
−բ Մն. ժբ. 16.
§Հմր 21.
‡բ Մն. ժբ. 16. Մատ. ա. 7.
*Եբր. Աբիամ.

ԳԼ. ԺԵ

1 Աբիային գէշ գործերը ։ 7 Ասա անոր տեղը կը յաջորդէ ։ 9 Ասային բարի գործերը. 16 Բաասային ու իրեն մէջտեղը եղած պատերազմը պատճառ կ'ըլլայ որ Բենադադին հետ դաշնակցութիւն կ'ընէ ։ 23 Յովսափատ՝ Ասային տեղը կը յաջորդէ ։ 25 Նադաբին գէշ գործերը ։ 27 Բաասա անոր դէմ ապստամբելով՝ Աբիային մարգարէութիւնը 'ի գործ կը դնէ ։ 31 Նադաբին մահը ։ 33 Բաասային գէշ գործերը ։

1 Ու −Նաբատեան Յերոբովամին թագաւորութեանը տասնուութերորդ տարին՝ Աբիա Յուդա-
2 յի վրայ թագաւորեց ։ Անիկայ Երուսաղէմի մէջ իրեք տարի թագաւորութիւն ըրաւ. §ու անոր մօրը անունը ‡Մաաքա էր, ── Ա-
3 բեսողոմին աղջիկն էր ։ Ու անիկայ իրմէ առաջ իր հօրը ըրած բոլոր մեղքերուն հետեւեցաւ. ու †անոր սիրտը իր Տէր Աստուծոյն հետ կատարեալ չէր, իր հօրը Դաւի-
4 թին սրտին պէս ։ Բայց ᵇԴաւիթին սիրոյն համար՝ անոր Տէր Աստուածը Երուսաղէմի մէջ անոր մէկ ճրագ մը տուաւ, անկէ ետքը անոր որդին նստեցնելով, ու Երու-
5 սաղէմը հաստատելով. Որովհետեւ Դաւիթ՝ ᵇՏէրոջը առջեւ ուղղութիւն ըրաւ, ու իր կենացը բոլոր օրերուն մէջ բնաւ անոր պատուիրանքներէն չխոտորեցաւ, ᶻքետա-
6 ցի Ուրիային բանէն 'ի զատ ։ ᵇՈւ Ռոբովամին ու Յերոբովամին մէջտեղը պատերազմ կար՝ անոր կենացը բոլոր օրերուն մէջ ։
7 ᵈՈւ Աբիային մնացորդ պատմութիւնը, և անոր բոլոր ըրածը՝ ահա Յուդայի թագաւորներուն յիշատակաց գրքին մէջը գրուած է. ու Աբիային ու Յերոբովամին մէջտեղը
8 պատերազմ կար ։ ᵇՈւ Աբիա իր հայրերուն հետ քնացաւ. ու զանիկայ Դաւիթի քաղաքին մէջը

958
−բ Մն. ժգ. 1.
§բ Մն. ժա. 20. 21. 22.
‡բ Մն. ժգ. 2 Մաաքա՝ Միքիա, Գաբաայի Ուրիէլին աղջիկը.
†Գլ. ժա. 4. Սաղ. ՃԺԹ. 80.
ᵇԳլ. ժա. 32. 36. բ Մն. իա. 7.
ᵈԳլ. ժա. 36.
ᵇԳլ. ժդ. 8.
ᶻբ Թագ. ժա. 4. 15. ժբ. 9.
ᵇԳլ. ժդ. 30.
ᵈբ Մն. ժգ. 2. 3. 22.
955
ᵇբ Մն. ժդ. 1.

թաղեցին. և անոր տեղը՝ անոր որդին Ասան թագաւոր եղաւ ։

9 Իսրայէլի Յերոբովամ թագաւորին քսաներորդ տարին՝ Ասա Յու-
10 դայի վրայ թագաւոր եղաւ. Ու Երուսաղէմի մէջ քառասունըմէկ տարի թագաւորութիւն ըրաւ. և անոր †մօրը անունը Մաաքա էր,
11 ── Աբեսողոմին աղջիկն էր ։ ᴸՈւ Ասա իր հօրը Դաւիթին պէս՝ Տէրոջը առջեւ ուղղութիւն ըրաւ ։
12 ᵇՈւ Սոդոմական մեղք գործողները երկրէն վերցուց, և իր հայրերուն շինած բոլոր կուռքերը բնաջինջ ը-
13 րաւ ։ Ու ᵈիր մայրը Մաաքան տիկնութենէ հանեց. քանզի անիկայ Աստարովթի կուռք մը շիներ էր. և Ասա անոր կուռքը կոտրեց, ու ˡԿեդրոն հեղեղատին մէջը այ-
14 րեց ։ ᶻԲայց բարձր տեղուանքը չվերցան. սակայն Ասային ˢսիրտը իր կենացը բոլոր օրերուն մէջ՝ Տէ-
15 րոջը հետ կատարեալ էր ։ Ու իր հօրը նուիրած բաները ու իր նուիրած բաները՝ արծաթը ու ոսկին ու անօթները՝ Տէրոջը տունը տարաւ ։

16 Ու Ասային ու Իսրայէլի Բաասա թագաւորին մէջտեղը՝ անոնց բոլոր
17 օրերուն մէջ պատերազմ կար ։ Ու ˡԻսրայէլի թագաւորը Բաասա Յուդայի դէմ ելաւ. և ᵍՌաման շինեց, ʲոր Յուդայի Ասա թագաւորին ել-
18 լող մտնող մարդ մը չթողու ։ Ուստի Ասա Տէրոջը տանը գանձերուն մէջը՝ ու թագաւորական տանը գանձերուն մէջը մնացած բոլոր արծաթը ու ոսկին առաւ, և իր ծառաներուն ձեռքը տուաւ, ու Ասա թագաւորը՝ ˣԴամասկոս բնակող Ասորւոց թագաւորին՝ Եզիոնի որդւոյն Տաբրեմոնի որդւոյն ˢԲենադադին խրկեց զանոնք, ու ըսաւ.
19 Իմ ու քու մէջդ, և իմ հօրս ու քու հօրդ մէջը դաշնակցութիւն կայ. ահա քեզի արծաթ ու ոսկի ընծայ խրկեցի. աղէ Իսրայէլի Բաասա թագաւորին հետ ունեցած դաշնակցութիւնդ աւրէ, որ անի-
20 կայ իմ վրայէս ետ քաշուի ։ Ու Բենադադ՝ Ասա թագաւորին խօսքը մտիկ ըրաւ. և իր զօրքերուն իշխանները Իսրայէլի քաղաքներուն վրայ խրկեց. ու ˡԻյոնը, ᵐԴանը, ˡԱբէլբեթմաաքան, ու բոլոր Քեներեթը, ու բոլոր Նեփթաղիմի
21 երկիրը զարկաւ ։ Ու Բաասա աս բանը լսելով, Ռաման շինելէն ետ կեցաւ, ու Թերսայի մէջ նստաւ ։
22 ⁿԱն ատենը Ասա թագաւորը բոլոր Յուդայի մարդիկները կանչեց առանց մէկը ձգելու, որոնք Բաասային շինած Ռամայի քարերը ու փայտերը վերցուցին. և Ասա թա-

Ն. Ք. ԴՔ. 955
†Չ՝ մեծ մօրը. տես Հմր 2.
ᴸբ Մն. ժդ. 2.
Իբր 951
ᵇԳլ. ժդ. 24. իբ. 47.
ᵈբ Մն. ժե. 16.
ˡԵլ. լբ. 20.
ᶻԳլ. իբ. 44. բ Մն. ժե. 17. 18.
ˢՏես Հմր 3.
ˡբ Մն. ժզ. 1. 6.
ᵍՅես. ժը. 25.
ʲՏես Գլ. ժբ. 27.
ˣԳլ. ժա. 23. 24.
ˢբ Մն. ժզ. 2.
ˡդ Թագ. ժե. 29.
ᵐԴատ. ժը. 29.
ˡբ Թագ. ի. 14.
ⁿբ Մն. ժզ. 6.

Ն. Ք. ՔԹ.
Իրր 951

գաւորը անոնցմով՝ ‡Բենիամինի
Գաբան ու =Մասփան շինեց ։

‡ Յես. իա. 17 ։
= Յես. ժը. 26 ։

23 Եւ Ասային բոլոր մնացորդ պատմութիւնը, ու անոր բոլոր զօրութիւնը, ու բոլոր ըրածը, և անոր
շինած քաղաքները՝ ահա Յուդայի
թագաւորներուն յիշատակաց գրքին մէջ գրուած են. բայց •անիկայ իր ծերութեան ատենը ոտքերու
24 ցաւ ունէր ։ Ու Ասա իր հայրերուն հետ քնացաւ, և իր հայրերուն հետ իր հօրը Դաւիթին
քաղաքին մէջ թաղուեցաւ. ‡ու
անոր տեղը՝ անոր որդին =Յովսափատ թագաւոր եղաւ ։

• Բ Մն. ժզ. 12 ։
914
‡ Բ Մն. ժէ. 1 ։
= Մատ. ա. 8 ։
954

25 Եւ Յուդայի Ասա թագաւորին
երկրորդ տարին՝ Յերոբովամի որդին ʽՆադաբը Իսրայէլի վրայ թագաւոր եղաւ. ու անիկայ Իսրայէլի
վրայ երկու տարի թագաւորու-
26 թիւն ըրաւ, Եւ Տէրոջը առջեւ
չարութիւն ըրաւ. ու իր հօրը
ճամբուն մէջ քալեց, ու ꝛանոր
ըրած մեղքին մէջ՝ որով Իսրայէլին
27 մեղանչել տուաւ ։ Եւ Իսաքարի
տունէն՝ ꝣԱքիայի որդին Բաասան
անոր դէմ գլուխ վերցուց. ու Բաասա զանիկայ Փղշտացւոց =Գաբաթոնին քովը զարկաւ, երբոր
ʽՆադաբ բոլոր Իսրայէլի հետ Գա-
28 բաթոնը պաշարեր էր. Եւ Յուդայի Ասա թագաւորին երրորդ
տարին՝ Բաասա մեռցուց զանիկայ, ու անոր տեղը թագաւոր ե-
29 ղաւ. Եւ ինքը թագաւոր եղածին
պէս՝ Յերոբովամին բոլոր տունը
զարկաւ. — ‡Տէրոջը խօսքին համեմատ՝ որ իր ծառային Սիլոնացի
Աքիա մարգարէին ձեռքովը խօսեր
էր, Յերոբովամէն բնաւ մէկ շնչաւոր մը ողջ չթողուց, ու զանիկայ
30 բնաջինջ ըրաւ՝ •Յերոբովամին
մեղքերուն համար՝ որոնցմով մեղանչեր էր, ու Իսրայէլին մեղանչել տուեր էր, Իսրայէլին Տէր Աստուածը բարկացընելով ։

ꝛ Գլ. ժբ. 30. ժդ. 16 ։
ꝣ Գլ. ժդ. 14 ։
= Յես. ժթ. 44. իա. 23. Գլ. ժզ. 15 ։
‡ Գլ. ժդ. 10. 14 ։
• Գլ. ժդ. 9. 16 ։

31 Եւ ʽՆադաբին մնացորդ պատմութիւնը, ու անոր բոլոր ըրածը՝ ահա Իսրայէլի թագաւորներուն յիշատակաց գրքին մէջը գրուած է ։

32 •Եւ Ասային ու Իսրայէլի Բաասա
թագաւորին մէջտեղը՝ անոնց բոլոր
օրերուն մէջը պատերազմ կար ։

• Համ. 16 ։
953

33 Յուդայի Ասա թագաւորին երրորդ տարին՝ Աքիայի որդին Բաասան՝ Թերսայի մէջ բոլոր Իսրայէլի
վրայ թագաւոր եղաւ, — քսանըչորս տարի թագաւորութիւն ը-
34 րաւ ։ Եւ անիկայ Տէրոջը առջեւ
չարութիւն ըրաւ, ու ‡Յերոբովամին ճամբուն մէջ քալեց, և անոր
մեղքին մէջ՝ որով անիկայ Իսրայէլին մեղանչել տուեր էր ։

‡ Գլ. ժբ. 28. 29. ժգ. 33. ժդ. 16 ։

ԳԼ. ԺԶ.

1 Յէուին մարգարէութիւնը Բաասային դէմ ։ 6 Էլա իր հօրը տեղը կը յաջորդէ ։ 8 Զամբրի՝ Էլային դէմ դաւաճանութիւն ընելով՝ անոր տեղը կ'անցնի ։ 11 Յէուին մարգարէութիւնը Զամբրիին ձեռքովը կը կատարուի ։ 15 Ժողովուրդը Ամրին թագաւոր կ'ընէ. ու Զամբրի յուսահատելով՝ ինքզինքը կ'այրէ ։ 21 Ժողովուրդին մէջ երկպառակութիւն պատճառելով՝ Ամրի՝ Թամնիին դէմ յաղթող կը գտնուի ։ 23 Ամրի՝ Սամարիան կը շինէ ։ 25 Անոր գէշ վարմունքը ։ 27 Աքաաբ անոր տեղը կը յաջորդէ ։ 29 Աքաաբին խիստ գէշ վարմունքը ։ 34 Յեսուին անէծքը՝ Երիքովը նորոգող Յիելին վրայ կը կատարուի ։

Ն. Ք. ՔԹ.
Իրր 930

1 Եւ Բաասային համար՝ Տէրոջը
խօսքը =Անանիի որդւոյն Յէուին
2 եղաւ՝ ըսելով. ꜰՈրովհետեւ քեզ
փոշիէն բարձրացուցի, ու քեզ իմ
ժողովուրդիս Իսրայէլին վրայ իշխան ըրի, և ‡դուն Յերոբովամին
ճամբան գացիր, ու իմ ժողովուրդիս Իսրայէլին մեղանչել տուիր,
ու անոնց մեղքերովը զիս բարկա-
3 ցուցիր, Ահա ես ꝛ °Բաասան ու անոր տունը" բնաջինջ պիտի ընեմ,
և քու տունդ ꝣՆաբատեան Յերոբովամին տանը պէս պիտի ընեմ ։
4 ꞇԲաասայէն քաղաքին մէջ մեռնողը՝ շուները պիտի ուտեն, ու
դաշտին մէջ մեռնողը՝ երկինքի
թռչունները պիտի ուտեն ։

= Համ. 7. Բ Մն. ժթ. 2. ի. 34 ։
ꜰ Գլ. ժդ. 7 ։
‡ Գլ. ժե. 34 ։
ꝛ Համ. 11 ։
° Եբր. Բաասային ետեւէն ու անոր տանը ետեւէն
ꝣ Գլ. ժդ. 10. ժե. 29 ։
ꞇ Գլ. ժդ. 11 ։

5 Եւ Բաասային մնացորդ պատմութիւնը, ու անոր ըրածը, ու
զօրութիւնը՝ ꝣահա Իսրայէլի թագաւորներուն յիշատակաց գրքին
6 մէջը գրուած է ։ Եւ Բաասա իր
հայրերուն հետ քնացաւ, ու ꞓԹերսայի մէջ թաղուեցաւ. և անոր
տեղը՝ անոր որդին Էլա թագաւոր
7 եղաւ ։ Նաև ꜰԱնանիի որդւոյն
Յէու մարգարէին ձեռքովը Տէրոջը
խօսքը եղաւ Բաասային ու անոր
տանը վրայ՝ ան ամէն չարիքներուն
համար, որ ինքը Տէրոջը առջեւ
ըրած էր, զանիկայ իր ձեռքերուն
գործքովը բարկացընելով, — Յերոբովամին տանը պէս ըլլալով.
նաև ‡զանիկայ մեռցընելուն համար ։

ꝣ Բ Մն. ժզ. 1 ։
ꞓ Գլ. ժդ. 17. ժե. 21 ։
ꜰ Համ. 1 ։
‡ Գլ. ժե. 27. 29. Տես Ովս. ա. 4 ։

8 Յուդայի Ասա թագաւորին քսանըվեցերորդ տարին՝ Բաասայի
որդին Էլա՝ Թերսայի մէջ Իսրայէլի վրայ թագաւոր եղաւ, — երկու տարի թագաւորութիւն ըրաւ ։
9 Անիկայ երբոր Թերսայի մէջ՝ Թերսայի տանը հազարապետին Արսային տանը խմեր ու գինովցեր էր,
‡անոր ծառան Զամբրի՝ որ անոր
կառքերուն կէսին վրայ իշխան էր,
10 անոր դէմ գլուխ վերցուց. Եւ
Զամբրի ներս մտնելով՝ զանիկայ
զարկաւ մեռցուց, և անոր տեղը
ինքը թագաւոր եղաւ, Յուդայի
Ասա թագաւորին քսանըեօթնե-

930
‡ Դ Թագ. թ. 31 ։
929

Ն. Ք. Ծ. 929

11 բորդ տարին ։ Ու երբոր թագա-
ւոր եղաւ , ու իր աթոռը նստաւ ,
իսկոյն Բաասայի բոլոր տունը՝
թէ՛ անոր ազգականները և թէ՛
բարեկամները մեռցուց , ու ա-
նոր [ա]մէկ երիկ մարդը ողջ չթո-

ա Ա Թագ. ԻԵ. 22 ։

12 ղուց ։ Եւ Զամբրի՝ Բաասայի
բոլոր տունը բնաջինջ ըրաւ , Բա-
ասայի վրայով [բ]Յէու մարգա-
րէին ձեռքով [գ]Տէրոջը ըսած խօս-

բ Հմր 1 ։
գ Հմր 3 ։

13 քին համեմատ , Բաասային բոլոր
մեղքերուն համար , ու անոր որ-
դւոյն Էլային մեղքերուն համար ,
որոնցմով իրենք մեղանչեցին , և
Իսրայէլին մեղանչել տուին , ու
[դ]իրենց ունայնութիւններովը
Իսրայէլին Տէր Աստուածը բար-
կացուցին ։

դ Բ Օր. ԼԲ. 21 ։ Ա Թագ. ԺԲ. 21 ։ Եսայ. ԽԱ. 29 ։ Յովն. Բ. 8 ։ Ա Կոր. Ը. 4 ։ Ժ. 19 ։

14 Ու Էլային մնացորդ պատմու-
թիւնը , և անոր բոլոր ըրածը՝ ա-
հա Իսրայէլի թագաւորներուն յի-
շատակաց գրքին մէջը գրուած է ։

15 Յուդայի Ասա թագաւորին քը-
սանուեօթներորդ տարին՝ Զամբրի
Թերսայի մէջ եօթը օր թագաւո-
րութիւն ըրաւ . բայց ժողովուրդը
Փղշտացւոց [ե]Գաբաթոնին դէմ

ե Գլ. ԺԵ. 27 ։

16 բանակեր էր ։ Եւ բանակին մէջը
եղող ժողովուրդը լսելով որ Զամբ-
րի գլուխ վերցուցեր է , ու նաև
թագաւորը մեռցուցեր է , նոյն օրը
բոլոր Իսրայէլը բանակին մէջը Ամ-
րի զօրավարը Իսրայէլի վրայ թա-
17 գաւոր ըրին ։ Եւ Ամրի ու անոր
հետ բոլոր Իսրայէլը Գաբաթոնէն
ելան , ու Թերսան պաշարեցին ։
18 Ու երբոր Զամբրի՝ քաղաքին առ-
նուիլը տեսաւ , թագաւորական
տանը [*]ներսի կողմը մտաւ , և իր
վրայ թագաւորական տունը կրա-

* Կամ՝ պալատը

19 կով այրեց , ու մեռաւ , Իր գործած
մեղքերուն համար՝ որոնցմով Տէ-
րոջը առջևը չարութիւն ըրաւ ,
[զ]ու քալեց Յերոբովամին ճամբուն
մէջ ու անոր ըրած մեղքին մէջ ,
որով անիկայ Իսրայէլին մեղանչել
տուեր էր ։

զ Գլ. ԺԲ. 28 ։ ԺԵ. 26, 34 ։

20 Եւ Զամբրիին մնացորդ պատ-
մութիւնը , ու անոր ըրած դաւա-
ճանութիւնը՝ ահա Իսրայէլի թա-
գաւորներուն յիշատակաց գրքին
մէջը գրուած է ։

21 Ան ատենը Իսրայէլի ժողովուրդը
երկուքի բաժնուեցաւ . ժողովուր-
դին կէսը Գինաթի որդւոյն Թաբ-
նիին ետևէն գնաց , որ զանիկայ
թագաւոր դնեն . ու կէսն ալ Ամ-

925

22 րիին ետևէն գնաց ։ Եւ Ամրիին
ետևէն գացող ժողովուրդը՝ Գի-
նաթեան Թաբնիին ետևէն գացող
ժողովուրդէն զօրաւոր գտնուե-
ցաւ . ու Թաբնին մեռաւ , և Ամ-
23 րին թագաւոր եղաւ ։ Յուդայի
Ասա թագաւորին երեսունմէկե-
րորդ տարին՝ Ամրի Իսրայէլի վրայ
թագաւոր եղաւ , — տասներկու
տարի թագաւորութիւն ըրաւ . վեց
տարի Թերսայի մէջ թագաւորու-

Ն. Ք. Ծ. 925

24 թիւն ըրաւ ։ Ու Սամերէն՝ երկու
տաղանդ արծաթով Սամարիայի
լեռը ծախու առաւ , ու լեռանը
վրայ քաղաք շինեց . և շինած քա-
ղաքին անունը՝ ան լեռանը տիրոջը
Սամերին անունովը՝ [է]Սամարիա
կոչեց ։

է Տես Գլ. Ժգ. 32 ։ Դ Թագ. ԺԷ. 24 ։ Յովհ. Դ. 4 ։

25 Ու [ը]Ամրի Տէրոջը առջևը չարու-
թիւն ըրաւ , և բոլոր իրմէ առաջ
26 եղողներէն աւելի չար եղաւ . քան-
զի անիկայ [թ]Նաբատեան Յերոբո-
վամին բոլոր ճամբուն մէջ քալեց ,
ու անոր մեղքին մէջ՝ որով Իսրա-
յէլին մեղանչել տուաւ . անանկ
որ [ժ]իրենց ունայնութիւններովը
Իսրայէլին Տէր Աստուածը բարկա-
ցուցին ։

ը Միք. Զ. 16 ։
թ Հմր 19 ։
ժ Հմր 13 ։

27 Եւ Ամրիին ըրած գործքերուն
մնացորդ պատմութիւնը , ու անոր
ըրած զօրութիւնը՝ ահա Իսրայէլի
թագաւորներուն յիշատակաց գր-
28 քին մէջը գրուած է ։ Եւ Ամրի իր
հայրերուն հետ քնացաւ , ու Սա-
մարիայի մէջ թաղուեցաւ , ու
անոր տեղը՝ անոր որդին Աքաաբ
թագաւոր եղաւ ։

918

29 Եւ Ամրիին որդին Աքաաբը՝
Յուդայի Ասա թագաւորին երեսու-
նուութերորդ տարին՝ Իսրայէլի
վրայ թագաւոր եղաւ . ու Ամրիին
որդին Աքաաբը Իսրայէլի վրայ Սա-
մարիայի մէջ քսանուերկու տարի
30 թագաւորութիւն ըրաւ ։ Եւ Ամ-
րիին որդին Աքաաբը բոլոր իրմէ
առաջ եղողներէն աւելի՝ Տէրոջը
31 առջևը չարութիւն ըրաւ ։ Ու Նա-
բատեան Յերոբովամին մեղքերուն
մէջ քալելը՝ անոր առջևը ոչինչ բան
մը սեպելով , [ի]Սիդոնացւոց Եթ-
բաաղ թագաւորին աղջիկը՝ Յե-
զաբէլը [լ]կնիկ առաւ , [խ]և գնաց Բա-
հաղին ծառայութիւն ըրաւ , ու
32 անոր երկրպագութիւն ըրաւ ։ Եւ
Սամարիայի մէջ՝ իր շինած [ծ]Բահա-
ղի տանը մէջ՝ Բահաղին սեղան մը
33 կանգնեց ։ [կ]Ու Աքաաբ Աստարով-
թի կուռք մը շինեց . և Աքաաբ
իր ըրած գործքերովը [հ]իրմէ առաջ
եղող Իսրայէլի բոլոր թագաւորնե-
րէն աւելի՝ Իսրայէլի Տէր Աստուա-
ծը բարկացուց ։

ի Դատ. ԺԸ. 7 ։
լ Բ Օր. Է. 3 ։
խ Գլ. ԻԱ. 25, 26 ։ Դ Թագ. Ժ. 18 ։ ԺԷ. 16 ։
ծ Դ Թագ. Ժ. 21, 26, 27 ։
կ Դ Թագ. ԺԳ. 6 ։ ԺԷ. 10 ։ ԻԱ. 3 ։ Երեմ. ԺԷ. 2 ։
հ Հմր 30 ։ Գլ. ԻԱ. 25 ։

34 Անոր օրերը՝ Բեթէլացի Յիէլը
Երիքովը շինեց . — իր անդրանիկ
տղովը Աբիրոնով՝ անոր հիմը դը-
րաւ , և իր պզտիկ տղովը Սեգու-
բով՝ անոր դռները կանգնեց , [ձ]Նա-
ւեան Յեսուին ձեռքովը Տէրոջը ը-
սած խօսքին համեմատ ։

ձ Յես. Զ. 26 ։

Ն. Ք. Ծ.
Իրր 910

ԳԼ. ԺԷ

1 Եղիա՛ Աքաաբին դէմ մարգարէութիւն ընելէն ետքը՝ Տէրը Քերիթ կը խրկէ զանիկայ, ու հոն ագռաւները զանիկայ կը կերակրեն ։ 8 Աստուած Սարեփթայի որբևարի կնկան մը տունը կը խրկէ զանիկայ ։ 17 Եղիա՛ որբևարի կնկանը մեռած տղան կը յարուցանէ . 24 ու որբևարին կը հաւատայ անոր ։

* Դ Թագ. Գ. 14 ։
† Բ Օր. Ժ. 8 ։
‡ Ղու. Դ. 25 ։
§ Յակ. Ե. 17 ։

1 Եւ Գաղաադու բնակիչներէն Թեզբացի Եղիան Աքաաբին ըսաւ .
*Իսրայէլին Տէր Աստուածը՝ †որուն առջեւ կը կայնիմ, կենդանի
է, որ ‡աս տարիներուս մէջը §ցօղ
ու անձրեւ պիտի չըլլայ, բայց եթէ
իմ խօսքովս ։
2 Ու Տէրոջը խօսքը անոր եղաւ՝
3 ըսելով . Ասկէ գնա, ու դէպ ՚ի
արեւելք դառնալով՝ Յորդանանու
դիմացը եղող Քերիթ հեղեղատին
4 քովը պահուէ . Դուն ան հեղեղատէն ջուր պիտի խմես . ու ագռաւներուն հրամայեր եմ, որ հոն քեզ
5 կերակրեն ։ Եւ անիկայ գնաց, ու
Տէրոջը բառին պէս ըրաւ . ու գընաց Յորդանանու դիմացը եղող
Քերիթ հեղեղատին քովը նստաւ ։
6 Եւ ագռաւները առտուանց անոր
հաց ու միս՝ ու իրիկուան ալ հաց
ու միս կը բերէին, ու անիկայ հե-
7 ղեղատէն ջուր կը խմէր ։ Եւ ժամանակէ մը ետքը հեղեղատը ցամքեցաւ . վասն զի երկրի վրայ անձրեւ չեկաւ ։
8 Ու Տէրոջը խօսքը անոր եղաւ՝

‖ Աբդ. 20 ։
Ղու. Դ. 26 ։

9 ըսելով . Ելի՛ր, Սիդոնացւոց ‖Սարեփթան գնա, ու հոն նստէ . ահա
հոն մէկ որբևարի կնկան մը հրա-
10 մայեր եմ որ քեզ կերակրէ ։ Եւ
անիկայ ելաւ Սարեփթա գնաց . ու
քաղաքին դուռը հասնելով՝ տեսաւ
որ մէկ որբևարի կնիկ մը փայտ կը
ժողվէր . ու զանիկայ կանչեց, ու
ըսաւ . Կ'աղաչեմ՝ ինծի ամանով
11 քիչ մը ջուր բեր որ խմեմ ։ Ու
երբոր անիկայ բերելու գնաց, Եղիա անոր ետեւէն կանչեց, ու ըսաւ .
Ձեռքդ պատառ մըն ալ հաց ——՝
12 —— ինծի բեր ։ Եւ կնիկը ըսաւ .
Քու Տէր Աստուածդ կենդանի է որ
նկանակ չունիմ, բայց միայն կարասին մէջը մէկ բուռ չափ ալիւր
կայ, ու կուժին մէջն ալ քիչ մը
եղ կայ . և ահա երկու կտոր փայտ
կը ժողվեմ, որ երթամ զանիկայ
ինծի ու իմ տղուս համար եփեմ,
13 ու ուտենք, ու ետքը մեռնինք ։ Ու
Եղիա անոր ըսաւ . Մի՛ վախնար .
գնա՛ բառիդ պէս ըրէ . բայց անկէ
նախ ինծի համար մէկ պզտիկ շօթ
մը շինէ, ու ինծի բեր, և քեզի ու
քու տղուդ համար ետքը շինէ .
14 Քանզի Իսրայէլին Տէր Աստուածը
այսպէս կ'ըսէ . Կարասէն ալիւրը
պիտի չհատնի, ու կուժէն եղը պիտի չպակսի՝ մինչև ան օրը որ Տէրը
15 երկրի վրայ անձրեւ տայ ։ Եւ ԿԻՆԸ
գնաց, ու Եղիային բառին պէս
ըրաւ . ու անիկայ և ինքը ու իր
ընտանիքը խել մը ատեն կերան ։
16 Կարասէն ալիւրը չհատաւ, ու կուժէն եղը չպակսեցաւ, ինչպէս որ
Տէրը Եղիային ձեռքովը զրուցեր
էր ։
17 Եւ եղաւ որ աս բաներէն ետքը՝
տանը տիկնոջը տղան հիւանդացաւ, ու անոր հիւանդութիւնը
շատ ծանր էր, այնպէս որ անոր

¶ Տես Ղու. Ե. 8 ։

18 վրայ շունչ չմնաց ։ Եւ ԿԻՆԸ Եղիային ըսաւ . Մարդ Աստուծոյ,
¶ինծի հետ ի՞նչ ունիս . միթէ իմ
մեղքս յիշեցընելու, ու իմ տղաս
մեռցընելու համար ինծի եկար ։
19 Ու անիկայ անոր ըսաւ . Տղադ ինծի տուր . ու զանիկայ անոր ծոցէն առաւ, և իր բնակած վերնատունը հանեց, ու զանիկայ իր
20 անկողինին մէջը պառկեցուց ։ Եւ
Տէրոջը աղաղակելով՝ ըսաւ . Ո՛վ
Տէր Աստուած իմ, իրաւցընէ՞
աս որբևարի կնիկն ալ՝ որուն քովը ես պանդխտութեամբ կը բընակիմ, պիտի չարչարես, անոր

** Դ Թագ. Դ. 34, 35 ։

21 տղան մեռցընելով ։ **Ու տղուն
վրայ իրեք անգամ երկըննալով՝
ու Տէրոջը աղաղակելով, ըսաւ .
Ո՛վ Տէր Աստուած իմ, կ'աղաչեմ
որ աս տղուն հոգին իր մարմինին
22 դառնայ ։ Եւ Տէրը Եղիային ձայնը լսեց . ու տղուն հոգին իր մարմինին դարձաւ . և անիկայ ††կենդա-

†† Եբր. ԺԱ. 35 ։

23 նացաւ ։ Ու Եղիա տղան առաւ,
ու զանիկայ վերնատունէն տունը
իջեցուց, և անոր մօրը տուաւ . ու
Եղիա ըսաւ . Նայէ, տղադ կեն-
24 դանի է ։ Եւ կնիկը Եղիային ըսաւ . Հիմա ասով ‡‡գիտցայ որ
դուն Աստուծոյ մարդն ես, ու քու
բերնիդ մէջ Տէրոջը խօսքը ճշմարիտ է ։

‡‡ Յով. Գ. 2. Ժզ. 30 ։

ԳԼ. ԺԸ

1 Սովին խիստ սաստկացած ատենը՝ Եղիա Աքաաբին խրկուելով՝ բարի Աբդիային կը հանդիպի ։ 9 Աբդիա՝ Աքաաբ թագաւորը Եղիային կը բերէ ։ 17 Եղիա՝ Աքաաբը յանդիմանելով՝ երկինքէն իջած կրակին միջոցովը Բահաղին մարգարէները ամօթով կ'ընէ ։ 42 Եղիա աղօթքով անձրեւ կը տեղացընէ, ու Աքաաբին հետ Յեզրայէլ կ'երթայ ։

Իրր 906
* Ղու. Դ. 25 ։ Յակ. Ե. 17 ։
† Բ Օր. ԻԸ. 12 ։

1 Եւ *շատ ատեն անցնելէն ետքը՝
Տէրոջը խօսքը երրորդ տարին
Եղիային եղաւ՝ ըսելով . Գնա Աքաաբին երեւցիր . ու †երկրի վրայ
2 անձրեւ պիտի տամ ։ Ու Եղիա Աքաաբին երեւնալու գնաց . և Սամարիայի մէջ սաստիկ սով կար ։
3 Ու Աքաաբ իր տանը տնտեսը
Աբդիան կանչեց . (ու Աբդիա Տէ-
4 րոջմէ շատ կը վախնար . Ու երբոր

Ն. Ք. Դ.Բ. Իր 906

Յեզաբէլ՝ Տէրոջը մարգարէները ջարդեց, Աբդիա հարիւր մարգարէ առաւ, և զանոնք յիսուն յիսուն՝ քարայրներու մէջ պահեց, ու զանոնք հացով ու ջրով կերակրեց ։)
5 Եւ Աքաաբ ըսաւ Աբդիային. Եկուր աս երկրիս մէջ եղած բոլոր ջուրի աղբիւրներուն ու բոլոր հեղեղատներուն քովերը պտըտինք, կարելի է որ խոտ գտնենք, և ձիերը ու ջորիները ապրեցընենք, ու բոլոր անասունները չկորսընցընենք ։
6 Եւ անոնք երկիրը իրենց մէջը բաժնեցին՝ պտըտելու համար. Աքաաբ մէկ ճամբայէ մինակ գնաց, ու Աբդիան մէկ ուրիշ ճամբայէ մինակ գնաց ։
7 Ու երբոր Աբդիա ճամբուն մէջն էր, ահա Եղիան անոր դիմացը ելաւ. ու Աբդիա զանիկայ ճանչցածին պէս՝ իր երեսին վրայ ինկաւ ու ըսաւ. Արդեօք իմ տէրս Եղիան
8 դո՞ւն ես ։ Ու Եղիա անոր ըսաւ. Ես եմ. գնա՛ քու տիրոջդ զրուցէ
9 թէ, Ահա Եղիան հոս է ։ Եւ անիկայ ըսաւ. Ես ի՞նչ մեղք գործեր եմ, որ դուն քու ծառադ Աքաաբին ձեռքը կը մատնես, որ զիս
10 մեռցընէ ։ Քու Տէր Աստուածդ կենդանի է որ՝ մէկ ազգ մը կամ թագաւորութիւն մը չմնաց, ուր որ իմ տէրս՝ քեզ փնտռելու համար մարդ խրկած չըլլայ. ու երբոր Չկայ ըսին, ան թագաւորութեանը կամ ան ազգին երդում ընել տուաւ՝ որ
11 քեզ գտած չեն. Եւ հիմա դուն կ'ըսես. Գնա՛ քու տիրոջդ ըսէ թէ՝
12 Ահա Եղիան հոս է. Ու կրնայ ըլլալ որ ես քու քովէդ երթալես ետքը՝ ‡ Տէրոջը Հոգին քեզ իմ չըգիտցած տեղս փոխադրէ, ու ես գացած Աքաաբին պատմած ըլլալով՝ երբոր քեզ չգտնէ, զիս պիտի մեռցընէ. ու ես քու ծառադ տղայութենէս 'ի վեր Տէրոջմէ կը վախ-
13 նամ ։ Իմ ըրածս իմ տիրոջս չըպատմուեցա՞ւ, թէ երբոր Յեզաբէլ Տէրոջը մարգարէները սպաննեց, ես Տէրոջը մարգարէներէն հարիւր մարդ՝ յիսուն յիսուն քարայրներու մէջ պահեցի, ու զանոնք
14 հացով ու ջրով կերակրեցի ։ Եւ հիմա դուն կ'ըսես. Գնա՛ ու տիրոջդ ըսէ թէ՝ Ահա Եղիան հոս է. ու
15 անիկայ զիս պիտի մեռցընէ ։ Ու Եղիա ըսաւ. Զօրութեանց Տէրը որուն առջևը կը կայնիմ, կենդանի է, որ այսօր անոր պիտի երևնամ ։
16 Եւ Աբդիա՝ Աքաաբին առջևը ելաւ, ու անոր պատմեց. ու Աքաաբ՝ Եղիան դիմաւորելու գնաց ։
17 Եւ Աքաաբ՝ Եղիան տեսածին պէս, Աքաաբ անոր ըսաւ. ‡ Իսրայէլը նեղութեան մէջ ձգողը † դո՞ւն ես ։
18 Ու անիկայ ըսաւ. Իսրայէլը ես չնեղեցի, հապա դուն ու քու հօրդ տունը. Դուք Տէրոջը պատուիրանքները թողուցիք, ու Բահա-
19 ղիմին ետևէն գացիք ։ Եւ հիմա մարդ խրկէ, ու բոլոր Իսրայէլը և Բահաղին չորս հարիւր յիսուն մարգարէները, ու Յեզաբէլին սեղանէն ուտող ‡ Աստարովթի չորս հարիւր մարգարէները ‡ Կարմեղոս լեռան
20 վրայ իմ քովս ժողվէ ։ Եւ Աքաաբ բոլոր Իսրայէլի որդւոցը մարդ խրկեց, ու ‡ մարգարէները Կարմեղոս լեռը ժողվեց ։
21 Ու Եղիա բոլոր ժողովուրդին մօտեցաւ, ու ըսաւ. ‡ Դուք մինչև ե՞րբ երկու մտքի վրայ կը կաղաք. թէ որ Եհովան Աստուած է, անոր ետևէն գացէք, իսկ թէ որ Բահաղը Աստուած է, ‡ անոր ետևէն գացէք. և ժողովուրդը բնաւ պա-
22 տասխան մը չտուաւ անոր ։ Ու Եղիա ժողովուրդին ըսաւ. ‡ Տէրոջը մարգարէն՝ ես միայն մնացի, ‡ և Բահաղին մարգարէները չորս հա-
23 րիւր յիսուն մարդիկ են ։ Ուրեմն մեզի երկու զուարակ տրուի. ու զուարակին մէկը անոնք իրենց համար ընտրեն, ու կտոր կտոր ընեն, և զանիկայ փայտերու վրայ դնեն, բայց կրակ չդնեն. ու մէկալ զուարակը ես պատրաստեմ, ու զանիկայ փայտերու վրայ դնեմ, բայց
24 կրակ չդնեմ ։ Եւ դուք ձեր աստուծոյն անունը կանչեցէք, ես ալ Եհովային անունը կանչեմ. ու ‡ կրակով պատասխան տուող աստուածը՝ Աստուած անիկայ է. և բոլոր ժողովուրդը պատասխան տուին ու ըսին. Աս խօսքը բարի է ։
25 Ու Եղիա՝ Բահաղին մարգարէներուն ըսաւ. Ձեզի զուարակներուն մէկը ընտրեցէք, ու առաջ դուք ըրէք. վասն զի դուք շատուոր էք. ու ձեր աստուծոյն անունը կանչեցէք, բայց կրակ մի՛ դնէք ։
26 Եւ անոնք իրենց տրուած զուարակը առին, ու պատրաստեցին. և առաւօտէն մինչև կէս օր Բահաղին անունը կանչեցին, ու ըսին. Ո՛վ Բահաղ՝ մեզի պատասխան տուր. բայց ‡ ձայն չկար, ու պատասխան տուող չկար. և անոնք իրենց շինած սեղանին * քովը կը ցատկը-
27 տէին ։ Ու երբոր կէս օր եղաւ, Եղիա զանոնք ծաղր ընելով ըսաւ. Բարձր ձայնով կանչեցէք. քանզի անիկայ աստուած է, դուցէ † խօսակցութիւն մը ունի, կամ զբաղած է, կամ ճամբորդութիւն կ'ընէ, կամ դուցէ քնացած է, ու

‡ Դ Թագ. Բ. 16. Եզեկ. Գ. 12, 14. Մատ. Դ. 1. Գործ. Ը. 39.
‡ Յես. Է. 25. Գործ. ԺԴ. 20.

Ն. Ք. Դ.Բ. Իր 906
‡ Գլ. Իա. 20.
‡ Բ Մն. ԺԵ. 2.
‡ Գլ. ԺԴ. 33.
‡ Յես. ԺԹ. 26.
‡ Գլ. Իբ. 6.
‡ Դ Թագ. ԺԷ. 41. Մատ. Զ. 24.
‡ Տես. Յես. ԻԴ. 15.
‡ Գլ. ԺԹ. 10, 14.
‡ Հմր 19.
‡ Հմր 38. Ա Մն. Իա. 26.
‡ Սաղ. ԿԵ. 5. Երեմ. Ժ. 5. Ա Կոր. Ը. 4. ԺԲ. 2.
* Կամ՝ վրայ
† Կամ՝ մտածմունք

Ն․ Ք․ Դ․Ք․ Իրր 906

[ա] Ղև․ ԺԹ․ 28 ։ Բ Օր․ ԺԴ․ 1 ։

28 պէտք է որ արթննայ ։ Եւ անոնք
բարձր ձայնով կը պոռային . ու
իրենց սովորութեանը պէս՝ [ա]դա-
նակներով ու գեղարդներով իրենց
մարմինները կը կտրէին , մինչև որ
իրենց վրայէն արիւն կը վազէր ։
29 Ու երբոր կէս օրը անցաւ , մինչև ի-
րիկուան զոհին ատենը մարգարէու-

[բ] Հմր 26 ։

թիւն ըրին . ու [բ]ձայն չկար , ու
պատասխան տուող չկար , ու մտիկ
ընող չկար ։
30 Ան ատենը Եղիա բոլոր ժողո-
վուրդին ըսաւ . Ինծի մօտեցէք .
ու բոլոր ժողովուրդը անոր մօտե-

[գ] Գլ․ ԺԹ․ 10 ։

ցաւ . [գ]և անիկայ Տէրոջը փլած
31 սեղանը նորոգեց ։ Ու Եղիա տա-
սուերկու քար առաւ Յակոբին որ-
դւոցը ցեղերուն թուովը , որուն
Տէրոջը խօսքը եղաւ՝ ըսելով .

[դ] Ծն․ ԼԲ․ 28 ։ ԼԵ․ 10 ։ Դ Թագ․ ԺԷ․ 34 ։

32 [դ]Քու անունդ Իսրայէլ ըլլայ . Եւ
այն քարերով Տէրոջը անուանը սե-
ղան շինեց , ու սեղանին բոլորտիքը
մէկ փոս մը ըրաւ , որ երկու գրիւի

[ե] Ղև․ Ա․ 6 ։ 7 ։ 8 ։

33 չափ հունտ կ'առնէր ։ Եւ [ե]փայ-
տերը շարեց , ու զուարակը կտոր
կտոր ըրաւ , և փայտերուն վրայ
34 դրաւ . Ու ըսաւ . Չորս սափոր լե-

[զ] Տես Դատ․ Զ․ 20 ։

ցուն ջուր բերէք , [զ]և ողջակէզին
վրայ ու փայտերուն վրայ թափե-
ցէք . ու ըսաւ . Երկրորդ անգամ
անանկ ըրէք , ու երկրորդ անգամ
անանկ ըրին . ու ըսաւ . Երրորդ
անգամ անանկ ըրէք , ու երրորդ
35 անգամ անանկ ըրին ։ Եւ ջուրը

[է] Հմր 32 ։ 38 ։

սեղանին բոլորտիքը քալեց , [է]ու
փոսն ալ ջրով լեցուեցաւ ։
36 Եւ իրիկուան զոհին մատուցուե-
լու ատենը՝ Եղիա մարգարէն մօտե-

[ը] Ել․ Գ․ 6 ։

ցաւ ու ըսաւ . Ով Եհովայ [ը]Աս-
տուած Աբրահամու , Իսահակայ և

[թ] Գլ․ Ը․ 43 ։ Դ Թագ․ ԺԹ․ 19 ։ Սաղ․ ՁԳ․ 18 ։

Իսրայէլի , [թ]այսօր գիտցուի որ Իս-
րայէլի մէջ Աստուած դուն ես , ու
ես քու ծառադ եմ , [ժ]և աս բոլոր

[ժ] Թուոց ԺԶ․ 28 ։

37 բաները քու խօսքովդ ըրի . Ինծի
պատասխան տուր՝ ով Տէր , ինծի
պատասխան տուր . ու աս ժողո-
վուրդը գիտնայ թէ դուն ես Աս-
տուածը՝ ով Տէր , և թէ անոնց
սիրտը ետ դարձնողը դուն ես ։

[ի] Ղև․ Թ․ 24 ։ Դատ․ Զ․ 21 ։ Ա Մն․ ԻԱ․ 26 ։ Բ Մն․ Է․ 1 ։

38 Ան ատենը [ի]Տէրոջմէ կրակ իջաւ , և
ողջակէզը ու փայտերը և քարերը ու
հողը այրեց , ու փոսին մէջի ջուրն
39 ալ լափեց ։ Եւ բոլոր ժողովուրդը
այս բանը տեսնելով՝ երեսի վրայ ին-

[լ] Հմր 24 ։

կան , ու ըսին . [լ]Եհովան է Աս-
տուածը , Եհովան է Աստուածը ։

[խ] Դ Թագ․ Ժ․ 25 ։

40 Ու Եղիա անոնց ըսաւ . [խ]Բահա-
ղին մարգարէները բռնեցէք , որ
անոնցմէ մարդ մը չազատի . և զա-
նոնք բռնեցին . ու Եղիա զանոնք

[ծ] Բ Օր․ ԺԳ․ 5 ։ ԺԸ․ 20 ։

Կիսոն հեղեղատը իջեցուց , և [ծ]հոն
զանոնք մեռցուց ։
41 Ու Եղիա Աքաաբին ըսաւ . Վեր
ելիր , կեր ու խմէ . վասն զի * անձ-
42 րեւի ոտնաձայն" կայ ։ Եւ Աքաաբ
ուտելու ու խմելու ելաւ , ու Եղիա
Կարմեղոս լեռանը գլուխը ելաւ ,

* Կամ՝ շատ անձրեւի ձայն

[կ] Յակ․ Ե․ 17 ։ 18 ։

[կ]ու գետինը ծռեցաւ , ու երեսը
43 ծունկերուն մէջը դրաւ . Եւ իր
մանչուն ըսաւ . Հիմա ել , ու դէպ
'ի ծովակողմը նայէ . և անիկայ ե-
լաւ նայեցաւ , ու ըսաւ . Բան մը
չկայ . ու Եղիա եօթը անգամ՝ Նո-
44 րէն գնա՝ ըսաւ ։ Ու եօթներորդ
անգամին ըսաւ . Ահա ծովէն՝ մար-
դու թաթի չափ պզտիկ ամպ մը
կ'ելլէ . ու անիկայ ըսաւ . Ելի՛ր ,
Աքաաբին ըսէ . Կառքդ լծէ ու ի-
45 ջի՛ր , որ անձրեւի չբռնուիս ։ Ու
մինչև ասդին անդին քամիով՝ եր-
կինքը ամպերով մթընցաւ , և հով
46 կար . ու մեծ անձրեւ եղաւ ։ Ու
Աքաաբ հեծաւ , Յեզրայէլը գնաց ։
Եւ Տէրոջը ձեռքը Եղիային հետ

[հ] Դ Թագ․ Դ․ 29 ։ Թ․ 1 ։

եղաւ . ու անիկայ [հ]իր մէջքը
պնդեց , ու մինչև Յեզրայէլին դու-
ռը Աքաաբին առջևէն վազեց ։

ԳԼ․ ԺԹ

1 Եղիան Յեզաբէլին սպառնալիքէն վախնալով՝ դէպ 'ի Բերսաբէէ կը փախչի ։ 4 Անապատին մէջ իր կեանքէն զզուած ըլլալով՝ Հրեշտակ մը զանիկայ կը մխիթարէ ։ 9 Քորեբի վրայ Աստուած Եղիային կ'երեւնայ , ու զանիկայ կը ղրկէ որ Ազայէլը , Յէուն ու Եղիսէէն օծէ ։ 19 Եղիսէ իր բարեկամներէն զատուելով՝ Եղիային ետևէն կ'երթայ ։

[ձ] Գլ․ ԺԸ․ 40 ։

1 Եւ Աքաաբ՝ Եղիային բոլոր ըրա-
ծը , ու անոր՝ [ձ]բոլոր մարգա-
րէները սրով մեռցընելը Յեզաբէլին
2 պատմեց ։ Ու Յեզաբէլ պատգա-
մաւոր մը խրկեց Եղիային՝ ըսելով .

[ղ] Հռութ․ Ա․ 17 ։ Գլ․ Ի․ 10 ։ Դ Թագ․ Զ․ 31 ։

[ղ]Աստուածները այսպէս՝ ու ասկէ
աւելի ընեն ինծի , թէ որ վաղը աս
ատենս քու անձդ անոնց մէկուն
անձին տեղը չդնեմ ։

+ Կամ՝ վախնալով

3 Ու Եղիա այս բանը տեսնելով"
ելաւ իր անձին ազատութեանը հա-
մար գնաց , և Յուդայի Բերսաբէէն
մտաւ , ու իր մանչը հոն ձգեց ։
4 Եւ ինքը անապատին մէջ մէկ օ-
րուան ճամբայ գնաց , ու գիհիի մը

[ճ] Թուոց ԺԱ․ 15 ։ Յովն․ Դ․ 3 ։ 8 ։

տակ նստաւ . և [ճ]սրտանց մեռնիլ
ուզեց , ու ըսաւ . Ալ հերիք է ,
ով Տէր , առ իմ հոգիս . քանզի
5 ես իմ հայրերէս լաւ չեմ ։ Ու գի-
հիի մը տակ պառկեցաւ քնացաւ .
և ահա մէկ հրեշտակ մը անոր դը-
պաւ , ու անոր ըսաւ . Ելի՛ր կե՛ր ։
6 Ու Եղիա նայեցաւ , և ահա գլխուն

‡ Եբր․ կայծերու շօթ

քովը ‡ մոխիրի տակ եփուած շօթ"
մը ու մէկ կուժ ջուր կար . ու կե-
րաւ խմեց , ու նորէն պառկեցաւ ։
7 Եւ Տէրոջը հրեշտակը դարձաւ երկ-
րորդ անգամ անոր դպաւ , ու ա-

‖ Եբր․ ճամբան քեզմէ

նոր ըսաւ . Ելի՛ր կե՛ր . քանզի ‖քու
8 երթալու ճամբադ" շատ է ։ Եւ ա-

Ն. Ք. ՋԶ. Իրր 906

նիկայ ելաւ, կերաւ ու խմեց. և
ան կերակուրին ուժովը քառասուն
օր ու քառասուն գիշեր գնաց, —
մինչև Քորեբ՝ Աստուծոյ լեռը հասաւ ։
9 Եւ հոն քարայրը մտաւ, ու գիշերը հոն մնաց. և ահա Տէրոջը
խօսքը անոր եղաւ՝ ըսելով. Ո՛վ
10 Եղիա՝ հոս ի՛նչ բան ունիս ։ Ու
անիկայ ըսաւ. Ջօրաց Տէր Աստուծոյն համար մեծ նախանձաւորութիւն ունեցայ. քանզի Իսրայէլի որդիքը քու ուխտդ թողուցին, քու սեղաններդ փլցուցին,
ու քու մարգարէներդ սրով մեռցուցին. ու մինակ ես մնացեր
եմ, և իմ անձս ալ կը փնտռեն՝
11 որ զանիկայ վերցընեն ։ Ու անոր
ըսաւ. Ելիր, ու լեռը Տէրոջը
առջևը կայնէ ։ Եւ ահա Տէրը
կ'անցնէր. ու Տէրոջը առջևէն
լեռները քակող ու ապառաժները
կոտրող մեծ ու սաստիկ հով եղաւ. Բայց Տէրը այն հովին մէջը
չէր. և հովին ետևէն գետնաշարժ
եղաւ. Բայց Տէրը գետնաշարժին
12 մէջը չէր. Ու գետնաշարժին ետևէն
կրակ եղաւ. Բայց Տէրը կրակին մէջը չէր. և կրակին ետևէն մեղմ —
13 բարակ ձայն մը կը լսուէր ։ Ու Եղիա զանիկայ լսածին պէս՝ իր վերարկուովը երեսը ծածկեց. ու ելաւ քարայրին բերանը կայնեցաւ.
Եւ ահա անոր մէկ ձայն մը եկաւ,
ու ըսաւ. Ո՛վ Եղիա՝ հոս ի՛նչ
14 բան ունիս ։ Ու անիկայ ըսաւ.
Ջօրաց Տէր Աստուծոյն համար մեծ
նախանձաւորութիւն ունեցայ.
քանզի Իսրայէլի որդիքը քու ուխտդ
թողուցին, քու սեղաններդ փլցուցին, ու քու մարգարէներդ սրով
մեռցուցին. ու մինակ ես մնացեր
եմ, և իմ անձս ալ կը փնտռեն՝ որ
15 զանիկայ վերցընեն ։ Ու Տէրը անոր ըսաւ. Գնա՛ քու ճամբադ
դարձիր, և Դամասկոսի անապատին ճամբայէն երթալով՝ Ազայէլը Ասորւոց վրայ թագաւոր օծէ.
16 Եւ Նամեսիի որդին Յէուն Իսրայէլի վրայ թագաւոր օծէ. ու
Աբէլմաուլայէն եղող Սափատի որդին Եղիսէն՝ քու տեղդ մարգարէ
17 օծէ ։ Եւ պիտի ըլլայ թէ՝ ով
որ Ազայէլին սուրէն ազատի, Յէուն
պիտի մեռցընէ զանիկայ, ու ով որ
Յէուին սուրէն ազատի, Եղիսէն
18 պիտի մեռցընէ զանիկայ. Բայց ես
Իսրայէլէն եօթը հազար մարդ պահեցի, այսինքն բոլոր անոնք որ Բաալին առջևը ծունկ չոքած չեն,
ու զանիկայ բերնով պագած չեն ։
19 Եւ անկէ գնաց ու Սափատի որդին Եղիսէն գտաւ, որ արտ կը
վարէր, իր առջևը տասներկու
զոյգ եզներ ունենալով, ու ինքը երկոտասաներորդին հետն էր. ու Եղիա անոր քովէն անցնելով՝ իր վերարկուն
20 անոր վրայ ձգեց. Ան ատենը Եղիսէն եզները թողուց, ու
Եղիային ետևէն վազեց, ու ըսաւ.
Հրաման տուր որ երթամ հայրս ու
մայրս համբուրեմ, ու քու ետևէդ
գամ. ու Եղիա անոր ըսաւ. Գնա՛
ետ դարձիր. քանզի ես քեզի ի՛նչ
21 ըրի ։ Եւ անոր քովէն դարձաւ,
ու եզներուն մէկ զոյգը բռնեց մորթեց, ու եզներուն գործիքներովը
անոնց միսը եփեց. և ժողովուրդին
տուաւ, ու կերան. և ինքը ելաւ
Եղիային ետևէն գնաց, ու անոր
ծառայութիւն կ'ընէր ։

ա Ել. ԼԴ. 28. Բ Օր. Թ. 9, 18. Մատ. Դ. 2.
բ Ել. Գ. 1.
գ Թուոց. ԻԵ. 11, 13. Սաղ. ԿԹ. 9.
դ Հռով. ԺԱ. 3.
ե Գլ. ԺԸ. 4.
զ Գլ. ԺԸ. 22. Հռով. ԺԱ. 3.
է Ել. ԻԴ. 12.
ը Եզեկ. Ա. 4. ԼԷ. 7.
թ Ել. Գ. 6. Ես. Զ. 2.
ժ Հմր 9.
ի Հմր 10.
լ Տես Դ Թագ. Ը. 12, 13.
խ Դ Թագ. Թ. 1—3.
ծ Ղու. Դ. 27.
կ Դ Թագ. Ը. 12. Թ. 14. Ժ. 6. ԺԳ. 3.
հ Տես Ովս. Զ. 5.
ձ Հռով. ԺԱ. 4.
ղ Կամ՝ պիտի պահեմ.
ճ Տես Ովս. ԺԳ. 2.

Ն. Ք. ՋԶ. Իրր 906

մ Մատ. Ը. 21, 22. Ղու. Թ. 61, 62.
ն Բ Թագ. ԻԴ. 22.

ԳԼ. Ի

1 Բենադադ՝ Աքաաբը իրեն հնազանդեցընելը բաւական չսեպելով՝ Սամարիան կը պաշարէ ։ 13 Մէկ մարգարէի մը խոստումը՝ Ասորիք կը ջարդուին ։ 22 Ան մարգարէին առաջուց Աքաաբին իմացուցածին պէս՝ Ասորիք դաշտերուն ապաւինելով՝ Ափեկի մէջ անոր դէմ պատերազմելու կու գան ։ 28 Մարգարէին խօսքը ու Աստուծոյ նախախնամութեամբը Ասորիք նորէն կը զարնուին ։ 31 Ասորւոց նուաճելէն ետև՝ Աքաաբ մէկ դաշինքով մը Բենադադը կը խրկէ ։ 35 Մարգարէ մը կալանաւորի մը առակով Աքաաբին դատաստանը իրեն կարել տալով՝ անոր դէմ եղած Աստուծոյ դատաստանը կ'իմացընէ ։

1 Ու Ասորւոց Բենադադ թագաւորը
իր բոլոր զօրքերը ժողվեց. և իր
հետը երեսունըերկու թագաւոր
կար. ու ձիերով ու կառքերով ելաւ Սամարիան պաշարեց, և անոր
2 հետ պատերազմ ըրաւ ։ Ու Իսրայէլի Աքաաբ թագաւորին դեսպաններ
3 պաններ խրկեց քաղաքին մէջը, Եւ
անոր ըսաւ. Բենադադ այսպէս
կ'ըսէ. Քու արծաթդ ու ոսկիդ
իմս է, ու քու կնիկներդ ու գեղե-
4 ցիկ որդիներդ իմս են ։ Եւ Իսրայէլի թագաւորը պատասխան
տուաւ ու ըսաւ. Ո՛վ տէր իմ թագաւոր՝ քու ըսածիդ պէս՝ ես ալ
քուկդ եմ ու իմ ամէն ունեցածս
ալ ։
5 Ու դեսպանները նորէն եկան ըսին. Բենադադ այսպէս կ'ըսէ.
Ես քեզի մարդ խրկեցի ու ըսի որ
քու արծաթդ, քու ոսկիդ, քու
կնիկներդ ու քու որդիներդ ինծի
6 տաս. Բայց վաղը այս ատենս իմ
ծառաներս քեզի պիտի խրկեմ. և
քու տունդ, ու քու ծառաներուդ
տուները աղէկ մը աչքէ պիտի անցընեն. և քու աչքերուդ առջևը
պատուական սեպուած բոլոր բաները †ձեռքերնին պիտի առնեն ։
7 Ան ատենը Իսրայէլի թագաւորը
երկրին բոլոր ծերերը կանչեց՝ ու ը-

901

† Եբր. Ձեռքերնուն մէջ դնելով

Ն. Ք. ԾՆ.
901

սաւ. Հիմա գիտցէ՛ք ու տեսէ՛ք,
որ ասիկայ չարութիւն կ'ուզէ ընել.
վասն զի իմ կնիկներուս, ու որդիներուս,
ու արծաթիս և ոսկիիս
համար ինծի մարդ ղրկեց. ու ես
8 անոր չէ չըսի։ Եւ բոլոր ծերերը
ու բոլոր ժողովուրդը անոր ըսին.
Ականջ մի՛ դներ, ու յանձնառու
9 մի՛ ըլլար։ Անիկայ ալ Բենադադի
դեսպաններուն ըսաւ. Իմ
թագաւոր տիրոջս ըսէ՛ք. Առջի
անգամին քու ծառայիդ ինչ հրաման
որ ղրկեցիր, անիկայ պիտի ընեմ,
բայց աս բանը չեմ կրնար ընել.
ու դեսպանները գացին, և
աս պատասխանը տարին անոր։
10 Ու Բենադադ մարդ ղրկեց անոր՝

— Գլ. ԺԹ. 2.

ու ըսաւ. —Աստուածները ինծի
այսպէս ու աւելի ընեն, թէ

‡ Ել. ԺԱ. 8. Դատ. Դ. 10.

որ Սամարիայի հողը ‡իմ ետեւէս
եկող բոլոր զօրացս ափերուն օգ-
11 տէ։ Եւ Իսրայէլի թագաւորը
պատասխան տուաւ, ու ըսաւ.
Անոր այսպէս ըսէ՛ք. Իր զէնքը
մէջքը կապողը՝ զանիկայ մէջքէն
12 հանողի պէս չպարծի։ Ու անիկայ
իր հետը եղող թագաւորներուն հետ վրաններու մէջ ‡կը խմէր,

‡ Հմր. 16.

և աս խօսքը լսածին պէս՝ իր
ծառաներուն ըսաւ. Պատերազմի՛
շարուեցէ՛ք. ու քաղաքին դիմացը
պատերազմի շարուեցան։
13 Եւ ահա մէկ մարգարէ մը Իսրայէլի
Աքաապ թագաւորին մօտեցաւ՝
ու ըսաւ. Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Բոլոր աս մեծ բազմութիւնը
տեսա՞ր. ահա †ես այսօր անիկայ

† Հմր. 28.

քու ձեռքդ պիտի տամ, որ գիտնաս
14 թէ Տէրը ես եմ։ Եւ Աքաապ
ըսաւ. Որո՞ւն ձեռքովը. ու անիկայ
ըսաւ. Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Գաւառաց
իշխաններուն մանչերուն ձեռքովը։
Եւ ըսաւ. Պատերազմը ո՞վ
15 սկսի. ու անիկայ ըսաւ. Դուն։ Եւ
գաւառաց իշխաններուն մանչերը
համրեց. ու երկու հարիւր երեսուներկու
հոգի էին. և անոնցմէ
ետքը բոլոր ժողովուրդը՝ բոլոր Իսրայէլի
որդիքը համրեց. ու եօթը
16 հազար հոգի էին։ Եւ ասոնք կէսօրին
ելան. բայց Բենադադ ինքը
ու անոր օգնական թագաւորները,
ան երեսուներկու թագաւորները
վրաններու մէջ ‖խմելով կը գինովնային։

‖ Հմր. 12. Գլ. ԺԶ. 9.

17 Եւ առաջ՝ գաւառաց իշխաններուն
մանչերը ելան. ու Բենադադ
մարդիկներ ղրկեց, որոնք
անոր պատմեցին թէ Սամարիայէն
18 մարդիկներ ելան։ Ու անիկայ ըսաւ.
Թէ որ անոնք խաղաղութեան
համար ելան, զանոնք ողջ բռնեցէ՛ք,
ու թէ որ պատերազմելու ե-
19 լան, զանոնք ողջ բռնեցէ՛ք։ Եւ
աս գաւառաց իշխաններուն մանչերը՝
ու անոնց ետեւէն գացող զօր-
20 քը՝ քաղաքէն դուրս ելան։ Եւ
ամէն մարդ իր *դիմացը ելլողը

* Եբր. մարդը.

զարկաւ, ու Ասորիները փախան.
և Իսրայէլը զանոնք հալածեց. ու
Ասորւոց Բենադադ թագաւորը ձիի
վրայ հեծած՝ քանի մը ձիաւորներով
21 ազատեցաւ։ Եւ Իսրայէլի թագաւորը
ելաւ, ու ձիերը ու կառքերը
զարկաւ, ու Ասորիները մեծ կոտորածով
մը զարկաւ։
22 Եւ մարգարէն Իսրայէլի թագաւորին
մօտեցաւ, ու անոր ըսաւ.
Գնա՛ ուժովցիր, ու գիտցիր ու
տես թէ ինչ պիտի ընես. §վասն

§ Բ. Թագ. ԺԱ. 1.

զի եկող տարի Ասորւոց թագաւորը
քու վրադ պիտի ելլէ։
23 Եւ Ասորւոց թագաւորին ծառաները
անոր ըսին. Անոնց աստուածները
լեռներու աստուածներ
են, անոր համար մեզի յաղթեցին.
բայց թէ որ անոնց հետ դաշտի մէջ
պատերազմինք, անտարակոյս ա-
24 նոնց կը յաղթենք։ Ուրեմն աս
բանը ըրէ. թագաւորներուն ամէն
մէկը իր տեղէն հանէ՛, ու անոնց
25 տեղը նախարարներ դիր. Եւ դուն
քեզմէ կորսուած զօրքին չափ զօրք,
ու ձիերուն չափ ձիեր, ու կառքերուն
չափ կառքեր †պատրաստէ

† Եբր. համարէ.

քեզի, և անոնց հետ դաշտի մէջ
պատերազմինք. անտարակոյս ա-
նոնց կը յաղթենք. ու անիկայ ա-
նոնց խօսքը մտիկ ընելով՝ այնպէս
26 ըրաւ։ Ու հետեւեալ տարին՝ Բենադադ՝

900

Ասորիները համրեց, ու ‖Ափէկ

‖ Յես. ԺԳ. 4.

ելաւ Իսրայէլի հետ պատերազ-
27 մելու համար։ Իսրայէլի որդիքն
ալ համրուեցան ու ‡պաշարուեցան,

‡ Կամ՝ պաշար առին։

ու զանոնք դիմաւորելու
գացին. և Իսրայէլի որդիքը անոնց
դիմացը՝ այծերու երկու երամակներու
պէս բանակ կազմեցին. բայց
Ասորիները երկիրը լեցուցին։
28 Եւ Աստուծոյ մարդը եկաւ, ու
Իսրայէլի թագաւորին հետ խօսեցաւ՝
ու ըսաւ. Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Որովհետեւ Ասորիները ըսին
թէ՝ Եհովան լեռներու Աստուած
է, ու հովիտներու Աստուած չէ,
անոր համար ¶բոլոր աս մեծ բազմութիւնը

¶ Հմր. 13.

քու ձեռքդ պիտի մատնեմ,
որ գիտնաք թէ ես եմ Տէրը։
29 Եւ իրարու դէմ եօթը օր բանակեցան.
ու եօթներորդ օրը պատերազմ
եղաւ, և Իսրայէլի որդիքը
մէկ օրուան մէջ՝ Ասորիներէն հարիւր
հազար հետեւակ զօրք զարկին.
30 Ու մնացածները Ափէկ քաղաքը
փախան. և ան մնացած քսանուեօթը
հազար մարդիկներուն վրայ
պարիսպը ինկաւ։ Ու Բենադադ

Ն. Ք. Դ.Թ.
900

փախան, ու քաղաքին մէջ՝ ՚Ի սենեակէ
սենեակ մտաւ։
31 Եւ անոր ծառաները անոր ըսին.
Ահա մենք լսեր ենք որ Իսրայէլի
տանը թագաւորները ողորմած
թագաւորներ են. հիմա * մէջքերնիս
քուրձեր, ու գլուխնիս
չուաններ դնենք, և Իսրայէլի թագաւորին
առջևը ելլենք, գուցէ քու
32 անձդ ապրեցնէ։ Ու մէջքերնին
քուրձեր, ու գլուխնին չուաններ
կապեցին, և Իսրայէլի թագաւորին
գացին ու ըսին. Քու ծառադ Բենադադ
կ՚ըսէ. Կ՚աղաչեմ, թող
անձս ապրի։ Ու անիկայ ըսաւ.
Տակաւին ո՞ղջ է. անիկայ իմ եղբայրս
33 է։ Եւ այն մարդիկները անիկայ
յաջողութեան նշանելով՝ անոր
բերնէն աս խօսքը առածնուն
պէս, շուտով պատասխան տուին.
Քու եղբայրդ Բենադադը հո՛ս է։
Ու անիկայ ըսաւ. Գացէք զանիկայ
բերէք։ Ու երբոր Բենադադը
անոր եկաւ, զանիկայ իր կառքին
34 մէջը առաւ։ Ան ալ անոր ըսաւ.
‡ Իմ հօրս քու հօրմէդ առած քաղաքները
ետ տամ, ու դուն Դամասկոսի
մէջ քեզի համար հրապարակներ
ունենաս, ինչպէս որ իմ
հայրս Սամարիայի մէջ ունեցաւ։
Ու Աքաաբ ըսաւ. Ես ալ աս դաշինքով
քեզ կ՚արձակեմ. ուստի
անոր հետ դաշնակցութիւն ըրաւ,
ու զանիկայ արձակեց։
35 Եւ ‡ մարգարէից որդիներուն մէկը
‡ Տէրոջը խօսքովը իր ընկերին
ըսաւ. Շնորհք ըրէ, զիս զարկ. ու
այն մարդը անիկայ զարնել չուզեց։
36 Եւ անիկայ ըսաւ անոր. Տէրոջը
ձայնին հնազանդութիւն չընելուդ
համար, ահա իմ քովէս գացածիդ
պէս, քեզ մէկ առիւծ մը պիտի
մեռցնէ։ Ու անիկայ անոր քովէն
գնաց, ու մէկ առիւծ մը * զանիկայ
37 գտաւ, ու մեռցուց։ Ետքը անիկայ
մէկ ուրիշ մարդ մը գտաւ, ու
անոր ըսաւ. Շնորհք ըրէ, զիս
զարկ. ու այն մարդը զանիկայ զարկաւ,
ու զարնելով վիրաւորեց։
38 Եւ այն մարգարէն գնաց ճամբուն
վրայ թագաւորին սպասեց, ու չճանչցուելու
համար աչքերուն վրայ
39 * ծածկոց մը՝ դրաւ։ Ու երբոր
թագաւորը անկէ կ՚անցնէր,
թագաւորին աղաղակելով ըսաւ.
Քու ծառադ պատերազմին մէջը
գնաց, և ահա մէկ մարդ մը զօրքէն
դուրս ելլելով, ինծի մարդ
մը բերաւ, ու ըսաւ. Աս մարդը
պահէ. թէ որ անիկայ մէկ կերպով
մը կորսուելու ըլլայ, * քու
անձդ անոր անձին տեղը պիտի ըլլայ,
կամ տաղանդ մը արծաթ
40 պիտի † վճարես։ Ու երբոր ծառադ
ասդին անդին գործով զբաղեր
էի, անիկայ կորսուեցաւ։ Եւ Իսրայէլի
թագաւորը անոր ըսաւ.
Քու դատաստանդ այդպէս է, ինչպէս
որ դուն քու բերնովդ վճռեցիր։
41 Ու անիկայ շուտով մը ծածկոցը
աչքերուն վրայէն հանեց. ու Իսրայէլի
թագաւորը իմացաւ որ ա-
42 նիկայ մարգարէներէն մէկն է։ Եւ
անիկայ ըսաւ անոր. Տէրը այսպէս
կ՚ըսէ. ‡ Որովհետև դուն իմ նզոված
մարդս քու ձեռքէդ ազատ
արձակեցիր, անոր համար քու
անձդ անոր անձին տեղը, ու քու
ժողովուրդդ անոր ժողովուրդին
43 տեղը պիտի ըլլայ։ Եւ Իսրայէլի
թագաւորը տխուր կոտրած ու
նեղացած՝ իր տունը դարձաւ, ու
Սամարիա եկաւ։

* Գլ. Իբ. 25.

‡ Ծն. Լէ. 34.

‡ Գլ. ԺԵ. 20.

‡ Դ Թագ. Բ. 3. 5. 7. 15.

‡ Գլ. ԺԳ. 17. 18.

* Գլ. ԺԳ. 24.

* Կամ՝ մոխիր

‡ Տես Բ Թագ. ԺԲ. 1. ԵՒ.

* Դ Թագ. Ժ. 24.

Ն. Ք. Դ.Թ.
900

† [illegible]

‡ Գլ. Ի. 31—37.

‡ Գլ. ԻԱ. 4.

ԳԼ. ԻԱ.

1 Աքաաբ՝ չկրնալով Նաբովթին այգին ձեռք բերել, կը տրտմի։ 5 Յեզաբէլ նամակներ գրելով Նաբովթին դէմ, անիկայ հայհոյութեան մեղքով կ՚ամբաստանէ, ու կը դատապարտէ։ 15 Աքաաբ իրեն կ՚առնէ այն այգին։ 17 Եղիա՝ Աքաաբին ու Յեզաբէլին դէմ Աստուծոյ դատաստանները կը ծանուցանէ։ 25 Զոր Աքաաբը կ՚ապաշխարէ. ատ պատճառով Աստուած անոր դատաստանը կ՚ուշացընէ։

1 Ասոր բաներէն ետքը՝ Յեզրայէլացի
Նաբովթը Սամարիայի Աքաաբ
թագաւորին պալատին քովը
Յեզրայէլի մէջ այգի մը ունէր։
2 Ու Աքաաբ Նաբովթին հետ խօսեցաւ
ու ըսաւ. Քու * այգիդ ինծի
տուր, որ ինծի բանջարի պարտէզ
ըլլայ, քանզի իմ տանս մօտ է. և
անոր տեղը՝ անկէ աղէկ այգի մը
տամ քեզի. կամ թէ որ կ՚ուզես,
անոր գինը ստակով վճարեմ քեզի։
3 Ու Նաբովթ՝ Աքաաբին ըսաւ.
Տէրը ինծի չցուցնէ՝ ‡ որ իմ հայրերուս
ժառանգութիւնը քեզի
տամ։
4 Եւ Աքաաբ՝ Յեզրայելացի Նաբովթին
ըսած խօսքին համար՝ որ
ըսաւ թէ՝ Իմ հայրերուս ժառանգութիւնը
քեզի չեմ տար, սիրտը
կոտրած ու նեղացած իր տունը
գնաց, և իր անկողնին վրայ
պառկեցաւ, ու երեսը դարձուց,
5 ու հաց չկերաւ։ Եւ անոր կինը
Յեզաբէլ անոր քովը գնաց՝ ու
ըսաւ. Ինչո՞ւ համար սիրտդ այդպէս
նեղացած է, ու հաց չես ու-
6 տեր։ Եւ անիկայ ըսաւ անոր.
Վասն զի Յեզրայէլացի Նաբովթին
հետ խօսեցայ՝ ու անոր ըսի. Քու
այգիդ ինծի ստակով տուր. կամ
թէ որ կը հաճիս, անոր տեղը քեզի
ուրիշ այգի մը տամ. բայց անիկայ՝
Իմ այգիս քեզի չեմ տար՝

899

* Բ Թագ. Ը. 14.

‡ Ղևտ. ԻԵ. 23. Թուոց. ԼԶ. 7. Եզեկ. ԽԶ. 18.

Ն . Ք . ԴԲ .
899

7 ըսաւ ։ Ան ատենը անոր կնիկը Յեզաբէլ անոր ըսաւ . Դուն հիմա Իսրայէլի վրայ [illegible] թագաւորութիւն պիտի ընես . ելի՛ր՝ հաց կեր . ու սիրտդ թող զուարճանայ . Յեզրայելացի Նաբովթին այգին ես քեզի տամ ։

8 Եւ անիկայ Աքաաբին անունովը նամակներ գրեց , ու [illegible] անոր կնիքովը կնքեց , և ան նամակները Նաբովթին քաղաքակից ծերերուն 9 ու ազնուականներուն խրկեց ։ Ու նամակներուն մէջը այսպէս գրեր էր . Ծոմապահութիւն քարոզեցէք , ու Նաբովթը ժողովուրդին 10 գլուխը նստեցուցէք . Եւ անոր դիմացը երկու անօրէն մարդիկներ նստեցուցէք , որոնք անոր համար վկայութիւն տան ու ըսեն թէ՝ Դուն †Աստուծոյ ու թագաւորին դէմ հայհոյութիւն ըրիր . ու զանիկայ հանեցէք , ու †քարկոծեցէք որ մեռնի ։

† Ել . ԻԲ . 28 ։ Ղև . ԻԴ . 15 . 16 ։ Գործ . Զ . 11 ։
† Ղև . ԻԴ . 14 ։

11 Եւ անոր քաղաքակիցները՝ անոր քաղաքին մէջը բնակող ծերերը ու ազնուականները՝ Յեզաբէլին իրենց ապսպրածին պէս ըրին , ինչպէս որ անոր խրկած նամակներուն մէջը 12 գրուած էր ։ †Անոնք ծոմապահութիւն քարոզեցին . և Նաբովթը ժողովուրդին գլուխը նստե13ցուցին ։ Ու երկու անօրէն մարդիկներ գացին անոր դիմացը նստան . և ան անօրէն մարդիկները ժողովուրդին առջեւ Նաբովթին համար վկայութիւն տուին ու ըսին թէ՝ Նաբովթը Աստուծոյ ու թագաւորին դէմ հայհոյութիւն ըրաւ . †Ուստի զանիկայ քաղաքէն դուրս հանեցին , և քարերով քարկոծե14ցին , ու մեռաւ ։ Ու Յեզաբէլին լուր խրկեցին՝ ըսելով . Նաբովթը քարկոծուեցաւ ու մեռաւ ։

† Եսայ . ԾԸ . 4 ։
† Տես Դ Թագ . Թ . 26 ։

15 Ու երբոր Յեզաբէլ՝ Նաբովթին քարկոծուիլը ու մեռնիլը լսեց , Յեզաբէլ Աքաաբին ըսաւ . Ելի՛ր ժառանգէ Յեզրայելացի Նաբովթին այգին , որն որ ինքը քեզի ստակով տալ չուզեց . քանզի Նաբովթը ողջ չէ , հապա մեռաւ ։

16 Ու երբոր Աքաաբ՝ Նաբովթին մեռնիլը լսեց , Աքաաբ ոտք ելաւ որ Յեզրայելացի Նաբովթին այգին իջնէ , ու զանիկայ ժառանգէ ։

17 †Եւ Տէրոջը խօսքը Թեզբացի Ե18ղիային եղաւ՝ ըսելով . Ելի՛ր , †Սամարիա բնակող Իսրայէլի Աքաաբ թագաւորը †դիմաւորելու իջիր , ահա անիկայ Նաբովթին այգիին մէջն է , ուր որ իջեր է 19 զանիկայ ժառանգելու համար . Ու անոր խօսիս ու ըսես . Տէրը այսպէս կ'ըսէ . Մեռցուցիր , ու կը ժառանգե՞ս ալ . ու [illegible] անոր ըսես . Տէրը այսպէս կ'ըսէ . †Ան տեղը՝ որ շուները Նաբովթին արիւնը լափեցին , հոն շուները քու 20 արիւնդ ալ պիտի լափեն ։ Եւ Աքաաբ՝ Եղիային ըսաւ . †Ով իմ թշնամիս , զիս գտար . ու անիկայ ըսաւ . Գտայ . որովհետեւ †դուն քեզ ծախեցիր Տէրոջը առջեւ չա21րութիւն ընելու համար . Ահա ես քու վրադ չարիք պիտի բերեմ , ու *քեզ հալածելով" պիտի ջնջեմ , և Աքաաբին †բոլոր երիկ մարդիկները ու †Իսրայէլի մէջ գոցուածը ու ձգուածը պիտի կորսնցընեմ . 22 Եւ քու տունդ՝ Նաբատի որդւոյն †Յերոբովամին տանը պէս , ու Աքիայի որդւոյն †Բաասային տանը պէս պիտի ընեմ . որովհետեւ զիս բարկացուցիր , ու Իսրայէլին մեղք 23 գործել տուիր ։ Եւ Տէրը †Յեզաբէլին համար ալ խօսեցաւ ու ըսաւ . Յեզաբէլը՝ Յեզրայէլի պարըսպին քովը շուները պիտի ուտեն ։ 24 †Աքաաբէն՝ քաղաքի մէջ մեռնողը՝ շուները պիտի ուտեն , ու դաշտի մէջ մեռնողը՝ երկինքի թռչունները պիտի ուտեն ։

† Սաղ . Թ . 12 ։
† Գ Թգ . ԺԳ . 32 ։ † Մն . ԻԲ . 9 ։
Ն . Ք . ԴԲ .
899
† Գլ . ԻԲ . 38 ։
† Գլ . ԺԸ . 17 ։
† Դ Թագ . ԺԷ . 17 ։ Հռով . Է . 14 ։
† Գլ . ԺԴ . 10 ։ Դ Թագ . Թ . 8 ։
* Կամ՝ քու սերունդդ ։ Եբր . քու ետեւէդ
† Ա Թագ . ԻԵ . 22 ։
† Գլ . ԺԴ . 10 ։
† Գլ . ԺԵ . 29 ։
† Գլ . ԺԶ . 3 . 11 ։
† Դ Թագ . Թ . 36 ։
† Գլ . ԺԴ . 11 ։ ԺԶ . 4 ։

25 Բայց †Աքաաբին պէս բնաւ [illegible] մը եղած չէր , որ զինքը ծախէ Տէրոջը առջեւ չարութիւն ընելու համար , †որն որ անոր կնիկը 26 Յեզաբէլ գլխէ հանեց ։ Ու անիկայ կուռքերուն ետեւէն երթալով՝ շատ գարշելի եղաւ , ու բոլոր †Ամորհացւոց ըրածները ըրաւ , որոնք Տէրը Իսրայէլի որդւոցը առջեւէն վռնտեց ։

27 Եւ Աքաաբ աս խօսքերը լսածին պէս՝ իր հանդերձները պատռեց , ու †մարմնոյն վրայէն քուրձ հագաւ , ու ծոմ պահեց . և քուրձով կը պառկէր , ու կամաց կը քալէր ։

28 Եւ Տէրոջը խօսքը Թեզբացի Եղիային եղաւ՝ ըսելով . Կը տեսնե՞ս որ Աքաաբը իմ առջեւս խոնարհութիւն կ'ընէ . անոր իմ առջեւս խոնարհութիւն ընելուն համար՝ անոր օրերուն մէջ ան չարիքը պիտի չբերեմ . †անոր որդւոյն օրերը՝ ան չարիքը անոր տանը վրայ պիտի բերեմ ։

† Գլ . ԺԶ . 30 , 33 ։
† Գլ . ԺԶ . 31 ։
† Ծն . ԺԵ . 16 ։ Դ Թագ . ԻԱ . 11 ։
† Ծն . ԼԷ . 34 ։
† Դ Թագ . Թ . 25 ։

ԳԼ . ԻԲ

1 Աքաաբ սուտ մարգարէներէն խաբուելով՝ Միքիային ըսածին պէս՝ Ռամովթ Գաղաադի մէջ կը սպաննուի ։ 37 Շուները անոր արիւնը կը լափեն . ու Ոքոզիա անոր տեղը կը յաջորդէ ։ 41 Յովսափատին բարի թագաւորութիւնը . 45 անոր գործքերը ։ 50 Յովրամ անոր տեղը կը յաջորդէ ։ 51 Ոքոզիային գէշ վարմունքը ։

1 Եւ իրեք տարի անցաւ , որ Ասորիներուն ու Իսրայէլին մէջը 2 պատերազմ չեղաւ ։ Ու երրորդ

897

Ն. Ք. ԴԲ.
897
– Բ Մն. ԺԸ. 2. Թ.
* Եբր. Գի-տէ՞ք
† Բ Օր. Դ. 43.
‡ Դ Թագ. Գ. 7.
⁂ Գլ. ԺԸ. 19.
‡ Դ Թագ. Գ. 11.

տարին՝ – Յուդայի Յովսափատ
թագաւորը Իսրայէլի թագաւորին
3 իջաւ։ Եւ Իսրայէլի թագաւորը
իր ծառաներուն ըսաւ. * Գիտէ՞ք
որ † Ռամովթ Գաղաադը մերն է,
ու մենք զանիկայ Ասորւոց թագաւորին
ձեռքէն առնելու հոգ չենք
4 տանիր։ Եւ Յովսափատին ըսաւ.
ինծի հետ Ռամովթ Գաղաադը պատերազմելու
կ՚երթա՞ս։ Ու Յովսափատ՝
Իսրայէլի թագաւորին ըսաւ.
‡ Ես քեզի պէս եմ. իմ ժողովուրդս՝
քու ժողովուրդիդ պէս, — իմ
ձիերս՝ քու ձիերուդ պէս են։
5 Եւ Յովսափատ՝ Իսրայէլի թագաւորին
ըսաւ. Հիմա Տէրոջը
6 խօսքը փնտռէ։ Ու Իսրայէլի թագաւորը
⁂ մարգարէները ժողվեց,
որոնք չորս հարիւրի չափ մարդիկ
էին, ու անոնց ըսաւ. Ռամովթ
Գաղաադի վրայ պատերազմելու երթա՞մ,
թէ ետ կենամ. ու անոնք
ըսին. Գնա. վասն զի Տէրը զանիկայ
թագաւորին ձեռքը պիտի տայ։
7 Եւ ‡ Յովսափատ ըսաւ. Աս տեղս
Տէրոջը ուրիշ մարգարէ մըն ալ
չկա՞յ, որ անոր հարցընենք։ Ու Իսրայէլի
թագաւորը Յովսափատին ըսաւ.
Կայ մէկ ուրիշ մարդ մըն ալ,
որուն միջոցովը կրնանք Տէրոջը հարցընել.
բայց ես զանիկայ կ՚ատեմ.
քանզի ինծի համար աղէկ մարգարէութիւն
չըներ, հապա գէշ. —
անիկայ Յեմլայի որդին Միքիան է։
8 Եւ Յովսափատ ըսաւ. Թագաւորը
այդպէս չըրուցէ։
9 Ու Իսրայէլի թագաւորը ներքինի
մը կանչեց, ու ըսաւ. Յեմլայի
որդին Միքիան շուտով հո՛ս բեր։
10 Եւ Իսրայէլի թագաւորը ու Յուդայի
Յովսափատ թագաւորը Սամարիայի
դրանը առջեւի հրապարակին
մէջ՝ ամէն մէկը թագաւորական ըզգեստներ
հագած՝ իր աթոռին վրայ
նստեր էր. ու բոլոր մարգարէները
անոնց առջեւ մարգարէութիւն
11 կ՚ընէին։ Եւ Քանանայի որդին
Սեդեկիան իրեն երկաթէ եղջիւրներ
շինեց, ու ըսաւ. Տէրը այսպէս
կ՚ըսէ. Ասորիները ասոնցմով պիտի
զարնես, մինչեւ որ զանոնք բնաջինջ
12 ընես։ Բոլոր մարգարէներն ալ
այնպէս կը մարգարէանային ու կ՚ըսէին.
Ռամովթ Գաղաադը ելի՛ր,
ու յաջողութիւն պիտի ունենաս,
և Տէրը զանիկայ թագաւորին ձեռքը
պիտի տայ։
13 Ու Միքիան կանչելու գացող
մարդը խօսեցաւ անոր՝ ըսելով. Ահա
ամէն մարգարէները մէկ բերնով
թագաւորին համար բարութիւն
խօսեցան. թող քու խօսքդ ալ
անոնց մէկուն խօսքին պէս ըլլայ,

Ն. Ք. ԴԲ.
897
* Թւ. ԻԲ. 38.
‡ Մատ. Թ. 36.
§ Ես. Զ. 1. Դան. Է. 9.
‖ Յոբ. Ա. 6. Բ. 1. Սաղ. ՃԲ. 20. 21. Դան. Է. 10. Մատ. ԺԸ. 10. Եբր. Ա. 7. 14.
¶ Դատ. Թ. 23. Յոբ. ԺԲ. 16. Եզեկ. ԺԴ. 9. Բ Թես. Բ. 11.
‡ Եզեկ. ԺԴ. 9.
⁂ Բ Մն. ԺԸ. 23.
‡ Գլ. Ի. 30.

14 ու բարութիւն խօսէ։ Իսկ Միքիա
ըսաւ. Տէրը կենդանի է որ, * Տէրը
ինծի ինչ որ ըսէ, ան պիտի խօսիմ։
15 Ու երբոր անիկայ թագաւորին
եկաւ, թագաւորը անոր ըսաւ.
Ո՛վ Միքիա, Ռամովթ Գաղաադը
պատերազմելու երթա՞նք, թէ ետ
կենանք։ Եւ անիկայ ըսաւ անոր.
Ելի՛ր, ու յաջողութիւն պիտի ունենաս,
ու Տէրը զանիկայ թագաւորին
16 ձեռքը պիտի տայ։ Եւ թագաւորը
անոր ըսաւ. Մինչեւ քանի՞
անգամ երդմնցընեմ քեզ, որ Տէրոջը
անունովը ճշմարիտը միայն
17 խօսիս ինծի։ Ու անիկայ ըսաւ.
Բոլոր Իսրայէլը ‡ հովիւ չունեցող
ոչխարներու պէս լեռներու վրայ
ցրուած տեսայ. և Տէրը ըսաւ. Ասոնք
տէր չունին. ամէն մարդ խաղաղութեամբ
թող իր տունը
18 դառնայ։ Եւ Իսրայէլի թագաւորը
Յովսափատին ըսաւ. Քեզի չըսի՞
որ անիկայ ինծի համար աղէկ մարգարէութիւն
չըներ, հապա գէշ։
19 Ու Միքիա ըսաւ. Ուրեմն Տէրոջը
խօսքը մտիկ ըրէ. § Տէրը իր աթոռին
վրայ նստած տեսայ, ‖ ու երկինքի
բոլոր զօրքերը անոր բոլորտիքը՝
աջ կողմը ու ձախ կողմը
20 կայներ էին. Եւ Տէրը ըսաւ. Աքաաբը
ո՛վ կրնայ խաբել, որ Ռամովթ
Գաղաադը ելլէ, ու կորսուի.
ու մէկը այսպէս՝ ու մէկալը այնպէս
21 ըսաւ։ Ու մէկ ոգի մը ելաւ,
և Տէրոջը առջեւ կայնեցաւ, ու ըսաւ.
Զանիկայ ես կը խաբեմ։
22 Ու Տէրը անոր ըսաւ. Ի՞նչ միջոցով։
Եւ անիկայ ըսաւ. Ելլեմ,
ու անոր բոլոր մարգարէներուն բերանը
սուտ ոգի ըլլամ. ու Տէրը անոր
ըսաւ. ¶ Դուն պիտի խաբես,
ու պիտի յաջողիս. ելի՛ր ու այնպէս
23 ըրէ։ ‡ Եւ հիմա ահա Տէրը աս
քու բոլոր մարգարէներուդ բերանը
սուտ ոգի դրեր է. բայց Տէրը
քեզի համար չարիք խօսեցաւ։
24 Ան ատենը Քանանայի որդին
Սեդեկիան մօտեցաւ, ու Միքիային
ծնօտին զարկաւ, ու ըսաւ. ⁂ Տէրոջը
Հոգին ի՞նչպէս իմ քովէս ելաւ՝
քեզի հետ խօսելու համար։
25 Եւ Միքիա ըսաւ. Դուն ալ պիտի
տեսնես՝ ան օրը որ պահուելու համար
‡ սենեակէ սենեակ մտնես։
26 Ու Իսրայէլի թագաւորը ըսաւ.
Միքիան առ, ու զանիկայ Ամոն
քաղաքապետին՝ և թագաւորի որդոյն
27 Յովասին տար, Ու ըսէ.
Թագաւորը այսպէս կ՚ըսէ. Ասիկայ
բանտը դրէք, ու մինչեւ որ ես
խաղաղութեամբ դառնամ, զանիկայ
նեղութեան հացով ու նեղու-

Ն · Ք · ԴՔ ·
897

Թուոց · ԺԶ · 29 ։ Բ Օր · ԺԸ · 20 · 21 · 22 ։

Բ Մն · ԼԵ · 22 ։

Բ Մն · ԺԸ · 31 ։ Առակ · ԺԳ · 20 ։

* Կամ՝ առանց դիտաւորութեան . տես Բ Թագ · ԺԵ · 11 ։

† Եբր · յօդուածներուն ու զրահին մէջտեղէն

‡ Կամ՝ բոզերն ալ հոն լուացուեցան ։

Գլ · ԻԱ · 19 ։

Ամով · Գ · 15 ։

Հմր 52 ։

28 թեան ջրով կերակրեցէք ։ Եւ
Միքիա ըսաւ . Թէ որ ընաւ խա-
ղաղութեամբ դառնաս , Տէրը
ինծմով խօսած չըլլայ . ու ըսաւ .
Ով ժողովուրդներ՝ ամէնքդ լսե-
ցէք ։
29 Եւ Իսրայէլի թագաւորը ու Յու-
դայի Յովսափատ թագաւորը Ռա-
30 մովթ Գաղաադը ելան ։ Ու Իս-
րայէլի թագաւորը Յովսափատին
ըսաւ . Կերպարանքս պիտի փոխեմ,
ու այնպէս պատերազմի պիտի մըտ-
նեմ . բայց դուն քու հագուստդ
հագիր . և Իսրայէլի թագաւորը
իր կերպարանքը փոխեց , ու պա-
31 տերազմին մէջը մտաւ ։ Եւ Ասո-
րւոց թագաւորը իր երեսուներկու
կառապետներուն պատուիրեց ու
ըսաւ . Պզտիկի կամ մեծի հետ մի՛
պատերազմիք , բայց միայն Իսրա-
32 յէլի թագաւորին հետ ։ Ու երբոր
կառապետները Յովսափատը տե-
սան , Իսրայէլի թագաւորը անիկայ
է՝ ըսելով , անոր վրայ պատերազ-
մելու գացին . և Յովսափատ աղա-
33 ղակեց ։ Ու երբոր կառապետները
տեսան որ անիկայ Իսրայէլի թա-
գաւորը չէ , անկէ ետ դարձան ։
34 Եւ մարդուն մէկը *ուժով մը իր
աղեղը քաշեց , ու Իսրայէլի թա-
գաւորը †զրահին օղակներուն մէ-
ջէն" զարկաւ . ան ատենը անիկայ
իր կառավարին ըսաւ . Ձեռքդ
դարձուր , ու զիս բանակէն հանէ .
35 քանզի վիրաւորուեցայ ։ Եւ ան
օրը պատերազմը սաստկացաւ . ու
թագաւորը Ասորւոց դիմացը՝ իր
կառքին մէջը կեցաւ , և իրիկուան
դէմ մեռաւ . ու վէրքին արիւնը
36 կառքին մէջը վազեց ։ Ու երբոր
արեւը կը մտնէր , բանակին մէջը
մունետիկ պոռացաւ՝ ու ըսաւ .
Ամէն մարդ իր քաղաքը ու ամէն
37 մարդ իր երկիրը դառնայ ։ Եւ թա-
գաւորը մեռաւ , ու Սամարիա բե-
րուեցաւ . ու թագաւորը Սամա-
38 րիայի մէջ թաղեցին ։ Եւ կառքը
Սամարիայի աւազանին քովը լուա-
ցին . ու շուները անոր արիւնը լա-
փեցին . ‡անոր զէնքերն ալ հոն
լուացին" , Տէրոջը ըսած խօսքին
համեմատ ։
39 Եւ Աքաաբին մնացորդ պատ-
մութիւնը , ու անոր բոլոր ըրածը ,
և ‖փղոսկրով շինած տունը , ու բո-
լոր շինած քաղաքները՝ ահա՛ Իսրա-
յէլի թագաւորներուն յիշատակաց
40 գրքին մէջը գրուած են ։ Եւ Ա-
քաաբ իր հայրերուն հետ քնացաւ ,
ու անոր տեղը՝ անոր որդին Ոքո-
զիան թագաւոր եղաւ ։

41 Եւ Իսրայէլի Աքաաբ թագաւո-
րին չորրորդ տարին՝ Յուդայի վրայ
Ասայի որդին Յովսափատը թա-
42 գաւոր եղաւ ։ Յովսափատ երեսուն-
ուհինգ տարեկան էր՝ երբոր թա-
գաւոր եղաւ , ու Երուսաղեմի մէջ
քսանուհինգ տարի թագաւորու-
թիւն ըրաւ . և անոր մօրը անունը
Ազուբա էր , որ Սաղիին աղջիկն
43 էր ։ Ու անիկայ իր հօրը Ասային
բոլոր ճամբուն մէջ քալեց . անկէ
չխոտորեցաւ , ու Տէրոջը առջեւ
44 ուղղութիւն ըրաւ ։ Բայց բարձր
տեղուանքը չվերցան . ժողովուր-
դը տակաւին բարձր տեղերու վրայ
զոհեր կը մատուցանէր , ու խունկ
45 կը ծխէր ։ Եւ Յովսափատ՝ Իս-
րայէլի թագաւորին հետ խաղա-
ղութիւն ըրաւ ։
46 Եւ Յովսափատին մնացորդ պատ-
մութիւնը՝ և անոր ըրած քաջու-
թիւնը ու պատերազմները՝ ահա՛
Յուդայի թագաւորներուն յիշա-
տակաց գրքին մէջը գրուած են ։
47 Եւ անիկայ իր հօրը Ասային ժա-
մանակէն մնացած՝ Սոդոմական
մեղք գործողները երկրէն բնաջինջ
ըրաւ ։
48 Ան ատենը Եդովմի մէջ թագա-
ւոր չկար . մէկ փոխարքայ մը կար ։
49 Ու Յովսափատ Թարսիսի նա-
ւեր շինեց , որ Ոփիր ‖երթան ոս-
կիի համար . բայց չգացին" . քան-
զի նաւերը Գասիոնգաբերի մէջ
50 կոտր կոտր եղան ։ Ան ատենը Ա-
քաաբի որդին Ոքոզիան Յովսափա-
տին ըսաւ . Իմ ծառաներս քու
ծառաներուդ հետ նաւերով եր-
թան . բայց Յովսափատ չհաճե-
51 ցաւ ։ Եւ Յովսափատ իր հայրե-
րուն հետ քնացաւ , ու իր հայրե-
րուն հետ իր հօրը Դաւիթին քա-
ղաքին մէջը թաղուեցաւ . և անոր
տեղը՝ անոր որդին Յովրամը թա-
գաւոր եղաւ ։
52 Յուդայի Յովսափատ թագաւո-
րին տասնուեօթներորդ տարին՝
Իսրայէլի վրայ Աքաաբի որդին
Ոքոզիան թագաւոր եղաւ Սամա-
րիայի մէջ , ու Իսրայէլի վրայ եր-
կու տարի թագաւորութիւն ը-
53 րաւ ։ Եւ Տէրոջը առջեւ չարու-
թիւն ըրաւ . ու իր հօրը ճամբան ,
և իր մօրը ճամբան , ու Իսրայէլին
մեղանչել տուող Նաբատեան Յե-
54 րոբովամին ճամբան քալեց ։ Ու
Բահաղին ծառայութիւն ըրաւ ,
ու անոր երկրպագութիւն ըրաւ .
և իր հօրը բոլոր ըրածին պէս Իս-
րայէլի Տէր Աստուածը բարկա-
ցուց ։

Ն · Ք · ԴՔ ·
914

Բ Մն · Ի · 31 ։

Բ Մն · ԺԷ · 3 ։

Գլ · ԺԴ · 23 ։ ԺԵ · 14 ։ Դ Թագ · ԺԲ · 3 ։

Բ Մն · ԺԹ · 2 ։ Բ Կոր · Զ · 14 ։

Գլ · ԺԴ · 24 ։ ԺԵ · 12 ։

913

Ծն · ԻԵ · 23 ։ Բ Թագ · Ը · 14 ։ Դ Թագ · Գ · 9 ։ Ը · 20 ։

Բ Մն · Ի · 35 , ևն ։

Գլ · Ժ · 22 ։

‖ Կամ՝ երթայ ոսկիի համար . բայց չգնաց ։

Բ Մն · Ի · 37 ։

Գլ · Թ · 26 ։

Բ Մն · ԻԱ · 1 ։

889

Հմր 40 ։

898

Գլ · ԺԵ · 26 ։

Դատ · Բ · 11 ։ Գլ · ԺԶ · 31 ։

*ՉՈՐՐՈՐԴ ԳԻՐՔ ԹԱԳԱՒՈՐԱՑ

Ն․ Ք․ ԳՃ․
Իրր 896

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Մովաբ կ'ապստամբի ։ 2 Ոքոզիա՝ Բահաղ Ճանճիկին բան հարցընելու համար մարդ կը խրկէ ․ բայց Եղիա անոր վրայ գալու դատաստանը կ'իմացընէ անոր ։ 5 Եղիա երկու անգամ երկինքէն կրակ կ'իջեցընէ ան մարդոցը վրայ՝ որոնք Ոքոզիա խրկեր էր զանիկայ բռնելու ․ 13 իսկ երրորդ զօրագլխին կը խնայէ , ու հրեշտակէ մը քաջալերութիւն առնելով կ'երթայ թագաւորին կ'իմացընէ թէ պիտի մեռնի ։ 17 Յովրամ՝ Ոքոզիային տեղը կը յաջորդէ ։

*Կամ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԳԻՐՔ ԹԱԳԱՒՈՐԱՑ

- Գլ․ գ․ 5 ։

† Բ Թագ․ ը․ 2 ։

1 Եւ -Աքաաբին մեռնելէն ետքը՝
Մովաբ †Իսրայէլին դէմ ապստամբեցաւ ։
2 Ու Ոքոզիա՝ Սամարիայի մէջ իր
վերնատանը վանդակապատէն վար
ինկաւ , ու հիւանդացաւ ․ ու
պատգամաւորներ խրկեց՝ անոնց
ըսելով ․ Գացէ՛ք ‡Ակկարոնի Բահաղ
Ճանճիկ աստուծոյն հարցուցէ՛ք , թէ արդեօք աս հիւանդութենէս
3 պիտի առողջանամ ։ Եւ
Տէրոջը հրեշտակը Թեզբացի Եղիային
ըսաւ ․ Ելի՛ր , Սամարիայի
թագաւորին պատգամաւորները
դիմաւորելու գնա , ու անոնց
ըսէ ․ Միթէ Իսրայէլի մէջ
Աստուած չկա՞յ , որ դուք Ակկարոնի
Բահաղ Ճանճիկ աստուծոյն
4 հարցընելու կ'երթաք ․ Անոր համար
Տէրը այսպէս կ'ըսէ ․ Քու ելած
անկողինէդ վար պիտի չիջնես , հապա
անշուշտ պիտի մեռնիս ․ ու
Եղիա գնաց ։

‡ Ա Թագ․ ե․ 10 ։

5 Եւ պատգամաւորները անոր
դարձան ․ ու Ոքոզիա անոնց ըսաւ ․
6 Ինչու՞ համար ետ դարձաք ։ Եւ
անոր ըսին ․ Մեր դիմացը մարդ մը
ելաւ , ու մեզի ըսաւ ․ Գացէ՛ք ձեզ
խրկող թագաւորին դարձէ՛ք , ու
անոր ըսէ՛ք ․ Տէրը այսպէս կ'ըսէ ․
Միթէ Իսրայէլի մէջ Աստուած
չկա՞յ , որ Ակկարոնի Բահաղ Ճանճիկ
աստուծոյն հարցընելու կը
խրկես ․ անոր համար քու ելած
անկողինէդ վար պիտի չիջնես , հապա
7 անշուշտ պիտի մեռնիս ։ Եւ
անիկայ ըսաւ անոնց ․ Ձեզ դիմաւորող
ու աս խօսքերը ձեզի զրուցող
8 մարդը ինչպէս մարդ էր ։ Ու
անոր ըսին ․ Անիկայ †մազոտ մարդ
մըն էր , ու մէջքը մաշկեղէն գօտի
մը կապեր էր ։ Եւ թագաւորը ըսաւ ․ Անիկայ Թեզբացի Եղիան է ։

† Տես Զաք․ ժգ․ 4 ։ Մատ․ գ․ 4 ։

Ն․ Ք․ ԳՃ․
Իրր 896

9 Ու անոր՝ յիսուն հոգիով մէկ
յիսնապետ մը խրկեց ․ և անիկայ
Եղիային քովը ելաւ ․ ու Եղիա լեռան
գլուխը նստած էր ․ և յիսնապետը
անոր ըսաւ ․ Մարդ Աստուծոյ , թագաւորը կ'ըսէ որ վար
10 իջնես ։ Ու Եղիա պատասխան
տուաւ , ու յիսնապետին ըսաւ ․
Թէ որ ես Աստուծոյ մարդն եմ ,
‡երկինքէն կրակ թող իջնէ , և
քեզ ու քու յիսուն հոգիդ ուտէ ։
Ու երկինքէն կրակ իջաւ , և զանիկայ
ու անոր յիսուն հոգին կերաւ ։

‡ Ղու․ թ․ 54 ։

11 Եւ անոր՝ նորէն յիսուն հոգիով
մէկ ուրիշ յիսնապետ մը խրկեց ․
ու անիկայ խօսեցաւ՝ ու անոր ըսաւ ․
Մարդ Աստուծոյ , թագաւորը
այսպէս կ'ըսէ ․ Շուտով վա՛ր
12 իջի՛ր ։ Ու Եղիա պատասխան
տուաւ՝ ու անոնց ըսաւ ․ Թէ որ ես
Աստուծոյ մարդն եմ , երկինքէն
կրա՛կ թող իջնէ , և քեզ ու քու
յիսուն հոգիդ ուտէ ։ Ու երկինքէն
Աստուծոյ կրակը իջաւ , և
զանիկայ ու անոր յիսուն հոգին
կերաւ ։
13 Ու նորէն յիսուն հոգիով մէկ
երրորդ յիսնապետ մը խրկեց ․ ու
ան երրորդ յիսնապետը վեր ելաւ ,
ու գնաց Եղիային առջևը ծունկ
չոքեց , և անոր աղաչեց ու ըսաւ ․
Մարդ Աստուծոյ , թող իմ հոգիս՝
ու աս յիսուն ծառաներուդ հոգիները
‖քու աչքերուդ առջևը պատուական
14 սեպուին ․ Ահա երկինքէն
կրակ իջաւ , ու ան առջի
երկու յիսնապետները և անոնց յիսուն
հոգիները կերաւ ․ բայց հիմա
իմ հոգիս քու աչքիդ առջևը
թող պատուական սեպուի ։

‖ Ա Թագ․ իզ․ 21 ։ Սաղ․ հբ․ 14 ։

15 Ու Տէրոջը հրեշտակը Եղիային
ըսաւ ․ Անոր հետ իջի՛ր , անոր երեսէն
մի՛ վախնար ․ ու Եղիա ելաւ
16 անոր հետ թագաւորին իջաւ ։ Եւ
անոր ըսաւ ․ Տէրը այսպէս կ'ըսէ ․
Որովհետև Ակկարոնի Բահաղ Ճանճիկ
աստուծմէն հարցընելու համար
պատգամաւորներ խրկեցիր , իբր
թէ Իսրայէլի մէջ Աստուած չկար ,
որ անոր բան հարցընէիր , անոր
համար աս քու ելած անկողինէդ

Ն. Ք. Ք. Իբր 896

896

վար պիտի չիջնես, հապա անշուշտ պիտի մեռնիս։

17 Եւ անիկայ մեռաւ, Տէրոջը խօսքին համեմատ՝ որն որ Եղիան խօսեր էր. և որովհետև անիկայ որդի չունէր, անոր տեղը՝ [ե]Յովրամը թագաւոր եղաւ, Յուդայի Յովսափատեան Յովրամ թագաւորին
18 երկրորդ տարին։ Եւ Ոքոզիայի ըրած գործքերուն մնացորդ պատմութիւնը՝ ահա Իսրայէլի թագաւորներուն յիշատակաց գրքին մէջը գրուած է։

ե Գլ. գ. 1։

ԳԼ. Բ

1 Եղիա իր վերանալուն համար Եղիսէէին խօսելով՝ իր վերարկուովը Յորդանանը երկուքի կը բաժնէ. 9 ու Եղիսէէին խնդիրքը կատարելով՝ ինքը հրեղէն կառքով երկինքը կը վերնայ։ 12 Եղիսէ՝ Եղիայի վերարկուովը Յորդանանը երկուքի բաժնելով՝ իբրև Եղիայի յաջորդը կ'ընդունուի։ 16 Մարգարէից որդիները Եղիսէէն դժուարութեամբ հրաման առնելով՝ Եղիան փնտռելու կ'երթան, բայց չեն կրնար զանիկայ գտնել։ 19 Եղիսէն աղով կը բժշկէ վնասակար ջուրերը։ 23 Արջերը՝ Եղիսէն ծաղր ընող տղաքը կը պատառեն։

ա Ծն. ե. 24։
բ Գ Թագ. ժԹ. 21։
գ Տես Հռութ. ա. 15. 16։
դ Ա Թագ. ա. 26։ Հմր 4. 6։ Գլ. դ. 30։
ե Գ Թագ. ի. 35։ Հմր 5։ 7. 15։ Գլ. դ. 1. 38։ Թ. 1։

1 Ու երբոր Տէրը՝ [ա]Եղիան մրրիկով երկինք պիտի վերցընէր, Եղիա ու [բ]Եղիսէ Գաղգաղայէն գացին։
2 Ու Եղիան ըսաւ Եղիսէին. [գ]Դուն հոս նստէ. քանզի Տէրը զիս Բեթէլ խրկեց։ Ու Եղիսէն ըսաւ. Տէրը կենդանի է, ու [դ]քու անձդ կենդանի է, որ ես քեզ չեմ թող-
3 ուր. ու Բեթէլ իջան։ Եւ Բեթէլի մէջ գտնուող [ե]մարգարէից որդիքը Եղիսէին եկան, ու անոր ըսին. Գիտե՞ս որ այսօր Տէրը քու տէրդ քու գլխէդ պիտի առնէ։ Եւ անիկայ ըսաւ. Ես ալ գիտեմ.
4 լռեցէք։ Ու Եղիա անոր ըսաւ. Ով Եղիսէ, դուն հոս նստէ. քանզի Տէրը զիս Երիքով խրկեց։ Եւ անիկայ ըսաւ. Տէրը կենդանի է, ու քու անձդ կենդանի է, որ ես քեզ չեմ թողուր. ու Երիքով
5 գացին։ Ու Երիքովի մէջ գտնուող մարգարէից որդիքը Եղիսէին մօտեցան, ու անոր ըսին. Գիտե՞ս որ այսօր Տէրը քու տէրդ քու գլխէդ պիտի առնէ։ Եւ անիկայ ըսաւ. Ես ալ գիտեմ, լռե-
6 ցէք։ Ու Եղիա անոր ըսաւ. Դուն հոս նստէ. քանզի Տէրը զիս Յորդանան խրկեց։ Եւ անիկայ ըսաւ. Տէրը կենդանի է, ու քու անձդ կենդանի է, որ ես քեզ չեմ թողուր. ու երկուքնին գացին։
7 Եւ մարգարէից որդիներէն յիսուն մարդ գացին դիմացը՝ հեռուանց կայնեցան. ու անոնք երկուքը
8 Յորդանանու քովը կայնեցան։ Ու Եղիա իր վերարկուն առաւ ծալլեց, և ջուրերուն զարկաւ, ու [զ]մէկ կողմը ու մէկալ կողմը բաժնուեցան. ու երկուքնին ցամաքով անցան։

Ն. Ք. Ք. 896

զ Ել. ժդ. 21։ Յես. գ. 16։ Հմր 14։

9 Ու երբոր անոնք անցան, Եղիան ըսաւ Եղիսէին. Խնդրէ ինչ ընեմ քեզի, քանի որ քեզմէ վերցուած չեմ։ Ու Եղիսէն ըսաւ. Քու ոգիիդ կրկնապատիկը ունենամ։
10 Եւ անիկայ ըսաւ. Դժուար բան խնդրեցիր. բայց թէ որ քեզմէ վերցուելու ատենս՝ զիս տեսնես, քեզի այնպէս ըլլայ, ապա թէ ոչ՝ չըլլայ։
11 Ու երբոր անոնք խօսելով կ'երթային, ահա [է]հրեղէն կառք մը և հրեղէն ձիեր եկան, ու զանոնք իրարմէ զատեցին. ու Եղիա մրրի-
12 կով երկինքը ելաւ։ Ու Եղիսէ կը տեսնէր. ու աղաղակեց. [ը]Հայր իմ, հայր իմ, Իսրայէլի կառքը ու անոր ձիաւորները. ու ալ չտեսաւ զանիկայ. և իր հանդերձները բռնեց, ու զանոնք երկու կտորի
13 պատռեց։ Ու Եղիային վրայէն ինկած վերարկուն վերցուց, և դարձաւ Յորդանանու եզերքը կայնե-
14 ցաւ։ Ու Եղիային վրայէն ինկած վերարկուն առաւ, ջուրերուն զարկաւ, և ըսաւ. Եղիային Տէր Աստուածը ո՞ւր է հիմա. ու երբոր ջուրերուն զարկաւ, [թ]մէկ կողմը ու մէկալ կողմը բաժնուեցան. ու Եղիսէն անցաւ։
15 Ու Երիքովի մարգարէից որդիքը զանիկայ [ժ]դիմացէն տեսնելով՝ ըսին. Եղիային ոգին Եղիսէին վրայ հանգչեցաւ. և զանիկայ դիմաւորելու գացին, ու գետնէն անոր
16 խոնարհութիւն ըրին. Եւ անոր ըսին. Ահա քու ծառաներուդ հետ յիսուն զօրաւոր մարդիկներ կան, թող երթան՝ ու քու տէրդ փնտռեն. [ի]կարելի է որ Տէրոջը Հոգին զանիկայ վերցուց, ու մէկ լեռան մը վրայ, կամ մէկ ձորի մը մէջ ձգեց. ու անիկայ ըսաւ. Մի խրկ-
17 կէք։ Բայց անոնք բռնադատեցին զանիկայ, մինչև որ ամչցաւ, ու ըսաւ. Խրկեցէք։ Եւ յիսուն մարդ խրկեցին, որոնք իրեք օր փնտռեցին, բայց զանիկայ չգտան.
18 Ու անոր դարձան. և անիկայ Երիքով կը նստէր. ու անոնց ըսաւ. Ես ձեզի չըսի՞ որ՝ Մի երթաք։
19 Եւ քաղաքին մարդիկները Եղիսէին ըսին. Ահա քաղաքիս բնակութիւնը աղէկ է, ինչպէս որ մեր Տէրը կը տեսնէ. բայց ջուրերը
20 գէշ՝ ու երկիրը անպտուղ է։ Եւ անիկայ ըսաւ. Ինծի մէկ նոր *կուժ մը բերէք, ու մէջը աղ դրէք. ու
21 անոր բերին։ Եւ անիկայ ջուրերուն աղբիւրը ելաւ, ու [լ]հոն աղ

է Գլ. զ. 17։ Սաղ. ճդ. 4։
ը Գլ. ժգ. 14։
թ Հմր 8։
ժ Հմր 7։
ի Տես Գ Թագ. ժը. 12։ Եզեկ. ը. 3։ Գործ. ը. 39։
* Կամ՝ բաժակ
լ Տես Ել. ժե. 25։ Գլ. դ. 41։ զ. 6։ Յով. թ. 6։

Ն. ք. դ.թ.
896

նեանց, ու ըսաւ. Տէրը այսպէս
կ'ըսէ. Այս ջուրերը բժշկեցի. մէյ-
մըն ալ անկէ մահ ու անպտղու-
22 թիւն չըլլայ։ Եւ այն ջուրերը
բժշկուեցան մինչեւ այս օրս, Եղիսէ-
ին ըսած խօսքին համեմատ։
23 Ու անկէ Բեթէլ ելաւ. ու եր-
բոր ճամբայէն վեր կ'ելլէր, քաղաքէն
պզտիկ տղաքներ ելան, և զանիկայ
ծաղր կ'ընէին ու կ'ըսէին. Ելի՛ր
24 կնտակ, ելի՛ր կնտակ։ Ու ետին
դարձաւ ու զանոնք տեսաւ, և Տէ-
րոջը անունովը զանոնք անիծեց։
Ու անտառէն երկու մատակ արջ ե-
լան, ու անոնցմէ քառասունըերկու
25 տղայ պատռեցին։ Եւ անկէ Կար-
մեղոս լեռը գնաց, ու անկէ Սամա-
րիա դարձաւ։

ԳԼ. Գ

1 Յովրամին թագաւորութիւնը։ 4 Մեսա թագաւորը կ'ապստամբի։ 6 Յովրամը, Յովսափատը, ու Եդովմի թագաւորը ջուրի համար նեղութիւն կրելով՝ Եղիսէին կ'երթան, ան ալ ջուր ու յաղթութիւն կը խոստանայ։ 21 Մովաբացիք ջուրին գոյնէն խաբուելով՝ աւար առնելու մտօք կ'երթան, ու կը յաղթուին։ 26 Մովաբի թագաւորը իր անդրանիկ որդին ողջակէզ մատուցանելով՝ պաշարումը կը դադրեցնէ։

1 Եւ Աքաաբի որդին [ա]Յովրամ՝
Յուդայի Յովսափատ թագա-
ւորին տասնըութերորդ տարին՝
Սամարիայի մէջ Իսրայէլի վրայ
թագաւոր եղաւ. ու տասնըերկու
տարի թագաւորութիւն ըրաւ։
2 Եւ անիկայ Տէրոջը առջեւ չարու-
թիւն ըրաւ, բայց ոչ իր հօրը ու
իր մօրը պէս. քանզի անիկայ [բ]իր
հօրը շինած Բահաղի կուռքը վեր-
3 ցուց։ Բայց Իսրայէլին մեղան-
չել տուող [գ]Նաբատեան Յերոբո-
վամին մեղքերուն յարեցաւ. ա-
նոնցմէ չզատուեցաւ։
4 Եւ Մովաբի Մեսա թագաւորը
հօտերու տէր ըլլալով, Իսրայէլի
թագաւորին հարիւր հազար [դ]գա-
ռըն, ու հարիւր հազար գեղմնաւոր
5 խոյ կու տար։ Բայց [ե]Աքաաբին
մեռնելէն ետքը՝ Մովաբի թագա-
ւորը Իսրայէլի թագաւորին դէմ
6 ապստամբեցաւ։ Եւ այն օրը Յով-
րամ թագաւորը Սամարիայէն ե-
լաւ, ու բոլոր Իսրայէլը համրեց,
7 Ու գնաց, և Յուդայի Յովսափատ
թագաւորին [զ]խրկեց՝ ըսելով.
Մովաբի թագաւորը ինծի դէմ
ապստամբեցաւ. ինծի հետ Մովա-
բի վրայ պատերազմելու կ'երթա՞ս։
Ու անիկայ ըսաւ. Կ'երթամ. Ես
քեզի պէս եմ, իմ ժողովուրդս
քու ժողովուրդիդ պէս, — ձիերս
8 քու ձիերուդ պէս են։ Եւ անիկայ
ըսաւ. Ո՞ր ճամբայէն երթանք։
Ան ալ ըսաւ. Եդովմի անապատին

[ա] Գլ. ա. 17.
[բ] Գ Թագ. ժզ. 31, 32.
[գ] Գ Թագ. ժբ. 28, 31, 32.
[դ] Տես Ես. ժզ. 1.
[ե] Գլ. ա. 1.
895
[զ] Գ Թագ. իբ. 4.

Ն. ք. դ.թ.
895

9 ճամբայէն։ Եւ Իսրայէլի թագա-
ւորը՝ Յուդայի թագաւորը ու Ե-
դովմի թագաւորը գացին, ու եօթը
օրուան ճամբայ պտըտեցան. և
[է]անոնց հետը եղող բանակին ու
անասուններուն համար ջուր չկար։
10 Ան ատենը Իսրայէլի թագաւորը
ըսաւ. Աւա՜ղ, Տէրը այս իրեք
թագաւորները Մովաբին ձեռքը
11 տալու կանչեր է։ Եւ [ը]Յովսա-
փատ ըսաւ. Աս տեղս Տէրոջը մար-
գարէ մը չկա՞յ, որ անոր միջոցովը
Տէրոջը հարցընենք։ Ու Իսրայէլի
թագաւորին ծառաներէն մէկը
պատասխան տուաւ ու ըսաւ. Ե-
ղիային ձեռքերուն ջուր լեցընող
12 Սափատեան Եղիսէն հոս է։ Եւ
Յովսափատ ըսաւ. Անոր քովը Տէ-
րոջը խօսքը կայ. ու Իսրայէլի թա-
գաւորը և Յովսափատ ու Եդովմի
13 թագաւորը [թ]անոր իջան։ Ու Եղի-
սէ Իսրայէլի թագաւորին ըսաւ.
[ժ]Դուն ինծի հետ ի՞նչ բան ունիս.
[ի]Գնա՛ քու հօրդ և մարգարէներուն
ու քու մօրդ մարգարէներուն գնա։
Եւ Իսրայէլի թագաւորը անոր ը-
սաւ. Ոչ, վասն զի Տէրը այս իրեք
թագաւորը Մովաբին ձեռքը մատ-
14 նելու կանչեր է։ Ու Եղիսէն ըսաւ.
Զօրաց Տէրը՝ որուն առջեւ կը
կայնիմ, [խ]կենդանի է որ, եթէ
Յուդայի Յովսափատ թագաւորին
վրայ համարում չունենայի, քեզի
քու երեսդ պիտի չնայէի, ու քեզ
15 պիտի չտեսնէի։ Եւ հիմա ինծի
[ծ]մէկ նուագածու մը բերէք. ու
երբոր նուագածուն նուագարանը
կը զարնէր, [կ]անոր վրայ Տէրոջը
16 ձեռքը եղաւ. Ու ըսաւ. Տէրը այս-
պէս կ'ըսէ. [հ]Այս հեղեղատը փոս
17 փոս ըրէք. Քանզի Տէրը այսպէս
կ'ըսէ. Հով պիտի չտեսնէք, ու
անձրեւ պիտի չտեսնէք. բայց այս
հեղեղատը ջրով պիտի լեցուի, և
պիտի խմէք դուք ու ձեր հօտերը
18 ու ձեր անասունները։ Սակայն ա-
նիկայ Տէրոջը առջեւ պզտիկ բան
մը ըլլալով, Մովաբն ալ ձեր ձեռ-
19 քը պիտի մատնէ. Եւ ամէն պա-
րըսպաւոր քաղաքը՝ ու ամէն ընտիր
քաղաքը պիտի զարնէք, և ամէն
աղէկ ծառերը կտրէք, ու ամէն
ջուրի աղբիւրները գոցէք, ու ամէն
ընտիր արտերը քարերով աւրէք։
20 Եւ առաւօտուն [ձ]զոհը մատու-
ցուած ատենը, ահա Եդովմի ճամ-
բայէն ջուրեր կու գային, ու եր-
կիրը ջրով լեցուեցաւ։
21 Ու երբոր բոլոր Մովաբացիք
լսեցին որ թագաւորները ելեր են
իրենց հետ պատերազմելու, ամէն
գօտի կապելու կարողութիւն ու-
նեցողները ժողվուեցան, ու սահ-

[է] Տես Ել. ժա. 8.
[ը] Գ Թագ. իբ. 7.
[թ] Գլ. բ. 25.
[ժ] Եզեկ. ժդ. 3.
[ի] Դատ. ժ. 14. Հռութ. ա. 15.
[լ] Գ Թագ. ժը. 19.
[խ] Գ Թագ. ժէ. 1. Գլ. ե. 16.
[ծ] Տես Ա Թագ. ժ. 5.
[կ] Եզեկ. ա. 3. գ. 14, 22. ը. 1.
[հ] Տես Գլ. դ. 3.
[ձ] Ել. իթ. 39, 40.

Ն. ք. զՔ. 895

22 մանագլուխը կայնեցան։ Եւ առաւօտուն կանուխ ելան, ու արեւուն ճառագայթները ջուրերուն վրայ զարկած ըլլալով, Մովաբացիք դիմացէն ան ջուրերը արիւնի պէս 23 կարմիր տեսան, Ու ըսին. Ասիկայ արիւն է. անտարակոյս թագաւորները իրարու հետ կռուեր են, ու մէկզմէկ զարկեր են. հիմա ով Մովաբացիք, աւարը ժողվենք։ 24 Ասանկով անոնք Իսրայէլի բանակը գացին. ու Իսրայէլացիք ելան Մովաբացիները զարկին, որոնք անոնց երեսէն փախան. ու Իսրայէլացիք Մովաբացիները զարնելով՝ անոնց 25 երկիրը մտան. Եւ քաղաքները կործանեցին, ու ամէն ընտիր արտերու մէջ՝ ամէն մարդ իր քարը նետեց, ու զանոնք լեցուցին, և ամէն ջուրի աղբիւրները գոցեցին, ու ամէն աղնիւ ծառերը կտրեցին. այնպէս որ՝ միայն Կիրհարեսեթին քարերը թողուցին. ու պարսաւորները զանիկայ պաշարեցին, ու զարկին։

Ես. ժզ. 7, 11։

26 Եւ Մովաբին թագաւորը երբոր տեսաւ որ պատերազմը իր վրայ սաստկացաւ, իր հետը եօթը հարիւր սուսերամերկ զօրք առաւ, որ մինչև Եդովմի թագաւորը ճեղքեն 27 անցնին. բայց չկրցան։ Ուստի առաւ իր անդրանիկ որդին՝ որ իր տեղը պիտի թագաւորէր, ու զանիկայ պարսպին վրայ ողջակէզ ըրաւ. և Իսրայէլացւոց դէմ մեծ բարկութիւն եղաւ. ու անոր վրայէն ետ քաշուեցան, ու իրենց երկիրը դարձան։

ԳԼ. Դ.

1 Եղիսէ՝ որբևայրին եղը կը շատցընէ. 8 բարի Սունամացիին զաւակ մը կը խոստանայ. 18 անոր մեռած տղան կը յարուցանէ. 38 Գալգալայի մէջ թունաւոր ապուրը կը բժշկէ. 42 հարիւր մարդը քսան հացով կը կշտացընէ։

– Գ Թագ. ի. 35։

‡ Տես Ղև. իե. 39։ Մատ. ժը. 25։

* Կամ՝ օծանելու մը չափ

‡ Տես գլ. դ. 16։

1 Ու –մարգարէից որդւոցը կիներէն մէկ կնիկ մը Եղիսէին աղաղակելով ըսաւ. Քու ծառադ էրիկս մեռաւ. ու դուն քու ծառայիդ աստուածավախ ըլլալը գիտես. և պարտատէրը եկաւ ‡որ իմ երկու 2 որդիներս իրեն ծառայ առնէ։ Ու Եղիսէ անոր ըսաւ. Քեզի ի՞նչ ընեմ. ըսէ ինծի, տունը ի՞նչ ունիս։ Եւ անիկայ ըսաւ. Քու աղախինդ տանը մէջ *աման մը" եղէն 3 ՚ի զատ՝ ուրիշ բան մը չունի։ Ու Եղիսէ անոր ըսաւ. Գնա դուրսէն քու բոլոր դրացիներէդ քեզի պարապ ամաններ ուզէ, ‡ու քիչ մի՛ 4 ուզեր. Եւ գնա՛ մտիր՝ քու վրայէդ ու քու որդւոցդ վրայէն դուռը գոցէ, և ձէթը ան բոլոր ամաններուն մէջը պարպէ, ու լե- 5 ցուածը վերցուր։ Եւ անիկայ անոր քովէն գնաց. ու իր վրայէն ու իր որդւոցը վրայէն դուռը գոցեց. անոնք անոր կը մօտեցընէին, 6 ու անիկայ կը լեցընէր։ Ու երբոր ան ամանները լեցուեցան, իր որդւոյն ըսաւ. Ինծի ուրիշ աման մօտեցուր. ու անիկայ ըսաւ անոր. Ուրիշ աման չկայ. ան ատենը եղը 7 կայնեցաւ։ Եւ ինքը գնաց Աստուծոյ մարդուն պատմեց. ու անիկայ ըսաւ. Գնա եղը ծախէ, ու պարտքդ վճարէ. և աւելցածովը՝ դուն ու քու որդիքդ ապրեցէք։

Ն. ք. զՔ. 895

‡ Յես. ժթ. 18։

8 Ու մէկ օր մը երբոր Եղիսէ ‡Սունամէն կ՚անցնէր, հոն մէկ երևելի կնիկ մը կար, որ զանիկայ հաց ուտելու ստիպեց. ու ետքը քանի որ անկէ կ՚անցնէր, հաց ուտելու համար 9 հոն կ՚իջնէր։ Եւ ան ինքը իր էրկանը ըսաւ. Ահա գիտեմ որ ասիկայ Աստուծոյ մէկ սուրբ մարդն է, որ միշտ մեր քովէն կ՚անցնի. 10 Հիմա մէկ պզտիկ վերնատուն մը շինենք պատին վրայ, ու հոն անոր համար՝ անկողին, սեղան, աթոռ, ու աշտանակ դնենք, որ երբոր մեզի 11 գայ՝ հոն իջնէ։ Եւ եղաւ որ մէկ օր մը անիկայ հոն եկաւ, ու վերնատունը մտաւ, ու հոն պառկե- 12 ցաւ. Եւ իր մանչուն Գէեզիին ըսաւ. Սունամացի կնիկը կանչէ. ու զանիկայ կանչեց. և անոր առջևը 13 կայնեցաւ։ Ու անիկայ իր մանչուն ըսաւ. Անոր ըսէ. ահա դուն մեզի համար աս բոլոր աշխատանքը քաշեցիր. քեզի ի՞նչ ընեմ. թագաւորին կամ զօրագլուխին ըսելիք մը ունի՞ս. և անիկայ ըսաւ. Ես իմ ժողովուրդիս մէջը կը բնակիմ։ 14 Ու Եղիսէ ըսաւ. Անոր ի՞նչ կրնանք ընել, ու Գէեզի ըսաւ. Իրաւցընէ անիկայ զաւակ չունի, ու 15 անոր էրիկը ծերացեր է։ Ու Եղիսէ ըսաւ. Զանիկայ կանչէ. և զանիկայ կանչեց. ու դրանը մէջ 16 կայնեցաւ։ Ու Եղիսէ անոր ըսաւ. †Գալ տարի" աս ատենս՝ գիրկդ որդի մը պիտի ունենաս։ Եւ անիկայ ըսաւ. Ոչ, ով տէր իմ՝ մարդ Աստուծոյ, ‡քու աղախինիդ 17 սուտ մի՛ զրուցեր։ Ու կնիկը յղացաւ, ու հետևեալ տարին նոյն ատենը որդի մը ծնաւ, ինչպէս որ Եղիսէ անոր ըսեր էր։

† Եբր. Կենաց ժամանակին. Ծն. ժը. 10, 14։

‡ Հմր. 28։

18 Եւ տղան մեծցաւ. ու մէկ օր մը իր հօրը գնաց հնձողներուն քովը։ 19 Եւ իր հօրը ըսաւ. Գլո՛ւխս՝ գլո՛ւխս. ան ալ մանչուն ըսաւ. 20 Ասիկայ իր մօրը տար։ Ու զանիկայ վերցուց, ու անոր մօրը տարաւ. և անիկայ մինչև կէս օր անոր ծունկերուն վրայ նստաւ, ու մե- 21 ռաւ։ Եւ կնիկը վեր ելաւ, ու

Ն · Ք · ԴԹ · 895

զանիկայ Աստուծոյ մարդուն անկողնին մէջը պառկեցուց, ու դուռը գոցեց ու ելաւ. 22 Եւ իր էրիկը կանչեց՝ ու ըսաւ. Կ'աղաչեմ՝ ինծի մանչերուն մէկուն հետ էշ մը խրկէ, որ շուտով մինչեւ Աստուծոյ մարդուն քովը երթամ, ու ետ դառնամ։ 23 Եւ անիկայ ըսաւ. Ի՞նչ կայ որ դուն այսօր անոր պիտի երթաս. ամսագլուխ չէ, շաբաթ չէ։ Ու 24 անիկայ ըսաւ. Ողջութիւն։ Ու էշը պատրաստել տուաւ, և մանչուն ըսաւ. Քշէ գնա, ու մինչեւ որ քեզի չըսեմ, քշելէն ետ մի կենար 25 ինծի համար։ Եւ [ղ]Կարմեղոս լեռը երթալով՝ Աստուծոյ մարդուն քովը գնաց։ Ու երբոր Աստուծոյ մարդը դիմացէն զանիկայ տեսաւ, իր մանչուն Գէեզիին ըսաւ. Ահա 26 Սունամացի կնիկը հոն կայ. Հիմա վազէ դիմաւորէ զանիկայ, ու անոր ըսէ. Ողջ առո՞ղջ ես. էրիկդ ողջ առո՞ղջ է. տղան ողջ առո՞ղջ է։ Եւ անիկայ ըսաւ. Ողջ առողջ 27 ենք։ Ու ինքը լեռը Աստուծոյ մարդուն եկաւ, և [ճ]անոր ոտքերուն փաթթուեցաւ. ու Գէեզի մօտեցաւ որ զանիկայ ետ քաշէ, բայց Աստուծոյ մարդը ըսաւ. Թող տուր զանիկայ. քանզի անոր սիրտը ցաւած է. ու Տէրը ինծմէ պա-28 հեց, ու ինծի չյայտնեց։ Եւ ինքը ըսաւ. Ես իմ տիրոջմէս որդի խնդրեցի՞. ես չըսի՞ որ՝ Զիս մի 29 խաբեր։ Ու անիկայ Գէեզիին ըսաւ. [յ]Մէջքդ գօտի կապէ, և իմ գաւազանս ձեռքդ առ ու գնա. և թէ որ մարդու մը հանդիպիս, [ն]անոր բարեւ մի տար. ու թէ որ մէկ մարդ մը քեզի բարեւ տայ, պատասխան մի տար. և [շ]իմ գաւա-30 զանս տղուն երեսին վրայ դիր։ Իսկ տղուն մայրը ըսաւ. [ո]Տէրը կենդանի է, ու քու անձդ կենդանի է, որ քեզ պիտի չթողում։ Ու Եղիսէ ելաւ անոր ետեւէն գնաց։ 31 Բայց Գէեզի անոնց առջեւը անցաւ, ու գաւազանը տղուն երեսին վրայ դրաւ. սակայն ոչ ձայն կար, և ոչ զգացում. ուստի զանիկայ դիմաւորելու դարձաւ, և անոր պատմեց՝ ու ըսաւ. Տղան [չ]չարթընցաւ։ 32 Ու երբոր Եղիսէ տունը մտաւ, ահա տղան մեռած — իր 33 անկողնին վրայ պառկած էր։ Ու ներս մտնելով, երկուքնուն վրայէն դուռը գոցեց, [պ]և Տէրոջը աղօթք 34 ըրաւ. Ու ելաւ տղուն վրայ պառկեցաւ. և իր բերանը անոր բերնին վրայ, ու իր աչքերը անոր աչքերուն վրայ, ու իր թաթերը անոր թաթերուն վրայ դրաւ, և [ջ]անոր վրայ կծկեցաւ, ու տղուն մարմինը 35 տաքցաւ։ Եւ դարձաւ տանը մէջ մէյմը աս կողմը՝ ու մէյմը ան կողմը պտըտեցաւ, [ռ]ու ելաւ անոր վրայ կծկեցաւ. և [ս]տղան եօթը անգամ փռնգաց, ու տղան աչքերը 36 բացաւ։ Ան ատենը Գէեզին կանչեց՝ ու ըսաւ. Սունամացի կնիկը կանչէ. ու զանիկայ կանչեց. և անոր եկաւ. ու Եղիսէ անոր ըսաւ. 37 Տղադ առ։ Եւ ինքը ներս մտնելով՝ անոր ոտքերը ինկաւ, ու գետնէն խոնարհութիւն ըրաւ, և [տ]իր տղան առնելով դուրս ելաւ։

38 Ու Եղիսէ [ր]Գաղգաղա դարձաւ. և ան երկրին մէջը [ց]սով կար. ու մարգարէից որդիքը [ւ]անոր առջեւը կը նստէին. ու անիկայ իր մանչուն ըսաւ. Մեծ կաթսան կրակին վրայ դիր, և մարգարէից որդիներուն 39 ապուր եփէ։ Ու մէկը դաշտը ելաւ որ խոտեր ժողվէ, ու մէկ վայրենի բոյս մը գտաւ, և անկէ հանդերձը լեցուն վայրենի վարունգ ժողվեց, ու եկաւ՝ զանոնք ապուրին կաթսային մէջը մանրեց. քան-40 զի չէին ճանչնար։ Եւ ան մարդիկներուն առջեւը դրին որ ուտեն. ու երբոր ան ապուրէն կերան, պոռալով ըսին. Կաթսային մէջը [փ]մահ կայ՝ ով մարդ Աստուծոյ. 41 ու չկրցան ուտել։ Եւ անիկայ ըսաւ. Ալիւր բերէք. ու [ք]զանիկայ կաթսային մէջը նետեց, ու ըսաւ. Ժողովուրդին առջեւը դիր որ ուտեն. ան ատենը կաթսային մէջը վնասակար բան մը չկար։

42 Եւ [ա]Բահաղ սաղիսայէն մարդ մը եկաւ. ու [բ]Աստուծոյ մարդուն՝ երախայրիներէ շինուած հացեր՝ քսան հատ գարեղէն հաց, ու թարմ հասկեր բերաւ իր պարկովը։ Եւ անիկայ ըսաւ. Ժողովուրդին 43 տուր որ ուտեն։ Եւ անոր ծառան ըսաւ. [գ]Աս ինչ է որ հարիւր մարդոց առջեւը դնեմ. բայց անիկայ ըսաւ. Ժողովուրդին տուր որ ուտեն. քանզի Տէրը այսպէս կ'ըսէ. [դ]Պիտի ուտեն ու պիտի աւելնայ։ 44 Եւ անոնց առջեւը դրաւ. ու կերան, և Տէրոջը բանին պէս [ե]աւելցաւ։

[ղ] Գլ · Բ · 25 ·
[ճ] Մատ · ԻԸ · 9 ·
[մ] Վեր 16 ·
[յ] Գ Թագ · ԺԸ · 46 · Գլ · Թ · 1 ·
[ն] Ղու · Ժ · 4 ·
[շ] Տես Ել · Է · 19 · ԺԴ · 16 · Գլ · Բ · 8 · 14 · Գործ · ԺԹ · 12 ·
[ո] Գլ · Բ · 2 ·
[չ] Յով · ԺԱ · 11 ·
[պ] Վեր 4 · Մատ · Զ · 6 ·
[ջ] Գ Թագ · ԺԷ · 20 ·
[ռ] Գ Թագ · ԺԷ · 21 · Գործ · Ի · 10 ·
[ս] Գ Թագ · ԺԷ · 21 ·
[վ] Գլ · Ը · 1 · 5 ·
[տ] Գ Թագ · ԺԷ · 23 · Եբր · ԺԱ · 35 ·
Իբր 891
[ր] Գլ · Բ · 1 ·
[ց] Գլ · Ը · 1 ·
[ւ] Գլ · Բ · 3 · Ղու · Ժ · 39 · Գործ · ԻԲ · 3 ·
[փ] Ել · Ժ · 17 ·
[ք] Տես Ել · ԺԵ · 25 · Գլ · Բ · 21 · Յով · Թ · 6 ·
[ա] Ա Թագ · Թ · 4 ·
[բ] Ա Թագ · Թ · 7 · Ա Կոր · Թ · 11 · Գաղ · Զ · 6 ·
[գ] Ղու · Թ · 13 · Յով · Զ · 9 ·
[դ] Ղու · Թ · 17 · Յով · Զ · 11 ·
[ե] Մատ · ԺԴ · 20 · ԺԵ · 37 · Յով · Զ · 13 ·

ԳԼ · Ե

1 Նէեմանը՝ գերի բռնուած աղջկան մը ծանուցանելովը՝ Սամարիա կը խրկուի. որ իր բորոտութենէն բժշկուի։ 8 Եղիսէ զանիկայ Յորդանան խրկելով՝ բորոտութիւնը կը բժշկէ. 15 ու Նէեմանին պարգեւները չընդունելով՝ երկրին հողէն կու տայ անոր։ 20 Գէեզի՝ իր տիրոջը անունովը Նէեմանը խաբելուն համար՝ բորոտութեամբ կը պատժուի։

1 Եւ Ասորւոց թագաւորին զօրագլուխը [ա]Նէեման՝ իր տիրոջը առջեւը [բ]մեծ ու յարգելի մարդ մըն էր. քանզի Տէրը անոր ձեռքովը

Իբր 894
[ա] Ղու · Դ · 27 ·
[բ] Ել · ԺԱ · 3 ·

Ն · Ք · գՔ ·
Իրր 894

Ասորւոց փրկութիւն տուեր էր . ու աս մարդը զօրաւոր կտրիճ մըն էր , բայց բորոտ էր ։
2 Եւ Ասորւոց գունդերը ելլելով՝ Իսրայէլի երկրէն մէկ պզտիկ աղջիկ մը գերի առեր էին . ու անիկայ Նէեմանին կնկանը քովն
3 էր ։ Եւ անիկայ իր տիկնոջը ըսաւ . Երանի թէ իմ տէրս՝ Սամարիա եղող մարգարէին առջեւը ըլլար . ան ատենը զանիկայ իր բո-
4 րոտութենէն կը բժշկէր ։ Ու Նէեման գնաց իր տիրոջը պատմեց , ու ըսաւ . Իսրայէլի երկրէն եղող աղջիկը այսպէս ու այնպէս խօսեցաւ ։
5 Եւ Ասորւոց թագաւորը ըսաւ . Գնա ուրեմն . ես Իսրայէլի թագաւորին նամակ կը խրկեմ ։ Ու անիկայ գնաց . և ‡իր ձեռքը տասը տաղանդ արծաթ , ու վեց հազար ոսկի , ու տասը ձեռք փոխելու
6 հանդերձ առաւ ։ Եւ Իսրայէլի թագաւորին բերաւ նամակը , *որ այսպէս գրուած էր . Արդ՝ երբոր աս նամակը քեզի հասնի , †գիտցած ըլլաս որ իմ ծառաս Նէեմանը քեզի կը խրկեմ , որ զանիկայ իր բորո-
7 տութենէն բժշկես ։ Ու երբոր Իսրայէլի թագաւորը նամակը կարդաց , իր հանդերձները պատռեց , ու ըսաւ . Միթէ ես մեռցընելու ու ապրեցընելու կարողութիւն ունեցող ‡Աստուած եմ , որ ասիկայ ինծի մարդ մը խրկեր է՝ իր բորոտութենէն բժշկելու համար . ուստի աղէկ գիտցէք , ու տեսէք , որ ասիկայ ինծմէ պատճառ մը կը փնտռէ ։

‡ Ա Թագ. Թ. 8. Գէ. Ը. 8. 9.

* Եբր. ըսելով.

† Եբր. ահա.

‡ Ծն. Լ. 2. Բ Օր. ԼԲ. 39. Ա Թագ. Բ. 6.

8 Ու երբոր Աստուծոյ մարդը Եղիսէն լսեց՝ որ Իսրայէլի թագաւորը իր հանդերձները պատռեր է , թագաւորին լուր խրկեց՝ ու ըսաւ . Ինչու հանդերձներդ պատռեցիր . թող անիկայ ինծի գայ , ու գիտնայ թէ Իսրայէլի մէջ մարգարէ
9 կայ ։ Եւ Նէեման իր ձիերովը ու կառքովը գնաց , ու Եղիսէին տա-
10 նը դուռը կայնեցաւ ։ Ու Եղիսէն մարդ մը խրկեց անոր՝ ըսելով . Գնա ‡Յորդանանու մէջ եօթը անգամ լուացուէ , և մարմինդ քեզի
11 կը դառնայ , ու կը մաքրուիս ։ Ու Նէեման բարկացաւ ու գնաց՝ ըսելով . Ահա ես կ՚ըսէի որ անիկայ անտարակոյս իմ քովս պիտի գայ , ու կայնի , և իր Եհովայ Աստուծոյն անունը պիտի կանչէ , ու ձեռքը ան տեղւոյն վրայ պիտի երերցընէ , ու բորոտութիւնը բժշկէ ։
12 Դամասկոսի Աբանա ու Փարփար գետերը Իսրայէլին բոլոր ջուրերէն աղէկ չե՞ն . միթէ չե՞մ կրնար անոնց մէջը լուացուիլ ու մաքրուիլ . և դարձաւ բարկութիւնով գնաց ։
13 Իսկ անոր ծառաները մօտեցան , ու անոր խօսեցան ըսելով . Ով հայր , թէ որ մարգարէն քեզի մէկ մեծ բան մը ըսէր , պիտի չընէի՞ր . ո՛ւր մնաց որ անիկայ քեզի՝ Լուացուէ
14 ու պիտի մաքրուիս՝ ըսաւ ։ Ան ատենը անիկայ իջաւ , ու Աստուծոյ մարդուն խօսքին համեմատ՝ եօթը անգամ Յորդանանու մէջ լուացուեցաւ . ու ‡անոր մարմինը պզտիկ տղու մը մարմինին պէս եղաւ , ու ‡մաքրուեցաւ ։

‡ Ի Տես Գէ. Դ. 41. Յով. Թ. 7.

‡ Յոբ. ԼԳ. 25.

‡ Ղու. Դ. 27.

15 Եւ անիկայ իր բոլոր բանակովը Աստուծոյ մարդուն դարձաւ , ու գնաց անոր առջեւը կայնեցաւ , ու ըսաւ . Ահա հիմա գիտցայ՝ որ բոլոր երկրի վրայ ‡Աստուած չկայ , բայց միայն Իսրայէլի մէջ . ուստի հիմա կ՚աղաչեմ , քու ծառայէդ
16 ‡ընծայ մը ընդունէ ։ Բայց անիկայ ըսաւ . ‡Տէրը՝ որուն առջեւը կը կայնիմ , կենդանի է որ ‡պիտի չընդունիմ . ու զանիկայ ստիպեց՝ որ ընդունի . բայց անիկայ չհաւանեցաւ ։
17 Ու Նէեման ըսաւ . Ուրեմն քու ծառայիդ՝ [illegible] հողէն երկու ջորիի բեռ չտրուի՞ . քանզի քու ծառադ ասկէ ետեւ ալ ուրիշ աստուածներու ողջակէզ կամ զոհ պիտի չընէ , բայց միայն Եհովային ։
18 Տէրը աս բանիս համար քու ծառայիդ թողութիւն տայ , այնինչ երբոր իմ տէրս Ռեմոնի տունը մտնէ հոն երկրպագութիւն ընելու համար , և ‡անոր իմ ձեռքիս վրայ կռթընելովը , ես ալ Ռեմոնի տանը մէջ ծռիմ , աս բանիս՝ այնինչ Ռեմոնի տանը մէջ իմ ծռելուս համար , Տէրը քու ծառայիդ թո-
19 ղութիւն տայ ։ Եւ Եղիսէ անոր ըսաւ . Գնա խաղաղութեամբ . և անիկայ անոր քովէն գնաց , — քիչ մը ճամբայ — — — ։
20 Եւ Աստուծոյ մարդուն Եղիսէին մանչը Գէեզին ըսաւ . Ահա իմ տէրս աս Ասորի Նէեմանին խնայեց , ու անոր ձեռքէն՝ անոր բերածը չառաւ . Տէրը կենդանի է որ ես անոր ետեւէն կը վազեմ , և անկէ
21 բան մը կ՚առնեմ ։ Ու Գէեզի Նէեմանին ետեւէն վազեց . ու Նէեման երբոր տեսաւ որ անիկայ իր ետեւէն կը վազէ , իր կառքէն իջաւ զանիկայ դիմաւորելու , ու ը-
22 սաւ . Ողջութի՞ւն է ։ Եւ անիկայ ըսաւ . Ողջութիւն է . իմ տէրս զիս խրկեց ու կ՚ըսէ . Ահա հիմա Եփրեմի լեռնէն մարգարէից որդիներէն երկու մանչ եկան ինծի . շնորհք ըրէ , անոնց համար տաղանդ մը արծաթ , ու երկու
23 ձեռք փոխելու հանդերձ տուր ։ Ու Նէեման ըսաւ . Շնորհք ըրէ՝ երկու տաղանդ առ . և զանիկայ ըռ-

Ը Դան. Բ. 47. Գ. 29. Զ. 26. 27.

‡ Եբր. օրհնութիւն Ծն. ԼԳ. 11.

Բ Գէ. Գ. 14.

Ժ Ծն. ԺԴ. 23. Տես Մատ. Ժ. 8. Գոր. Ը. 18, 20.

Է Գէ. Է. 2. 17.

Լ Ծն. ԼԵ. 16.

Ն. Ք. զՔ.
Իբր 894

նադատեց. ու երկու պարկի մէջ
երկու տաղանդ արծաթ դրաւ, ու
երկու ձեռք ալ փոխելու հանդերձ
ծրարեց. և իր ծառաներէն երկուքին
տուաւ, որ անոր առջեւէն տա-
24 րին: Ու երբոր *բլուրը եկաւ, ա-
նոնց ձեռքէն առաւ, ու տանը մէջ
պահեց, և այն մարդիկները ճամ-
25 բեց, ու գացին. Եւ ինքը ներս
գնաց իր տիրոջը առջեւը կայնեցաւ.
ու Եղիսէ անոր ըսաւ. Ո՛վ Գէեզի՝
ո՞ւսկից կու գաս. և անիկայ ըսաւ.
26 Ծառադ մէկ տեղ մը չգնաց: Ու
Եղիսէ անոր ըսաւ. Երբոր այն մար-
դը իր կառքէն քեզ դիմաւորելու
դարձաւ, միթէ իմ հոգիս հոն չըգնա՞ց.
ու հիմա՞ արծաթ առնելու,
և հանդերձներ, ու ձիթենիներ, և
այգիներ, ու ոչխարներ, և արջառ-
ներ, ու ծառաներ, ու աղախիններ
27 առնելու ատե՞նն է: Ուրեմն Նէե-
մանին բորոտութիւնը ‡քեզի ու
քու սերունդիդ փակչի յաւիտեան:
Եւ անիկայ՝ անոր առջեւէն ‡ձիւնի
պէս բորոտեալ ելաւ:

* Կամ՝ առանձին տեղը

‡ Ա Տիմ. զ. 10.
‡ Ել. դ. 6. Թւ. ժբ. 10. Դ Թ. ժե. 5.

ԳԼ. Զ.

1 Եղիսէ հրաման կու տայ մարգարէից որդիներուն՝ որ երթան իրենց բնակարանները մեծցնեն. ու երկաթը կը լողցնէ: 8 Եղիսէ՝ Ասորւոց թագաւորին խորհուրդը կը յայտնէ Իսրայէլի թագաւորին: 13 Եղիսէն բռնելու համար՝ Դոթայիմ ղրկուած զօրքը կուրութեամբ կը զարնուին, 19 ու Սամարիա տարուելով՝ խաղաղութեամբ ետ կը ղրկուին: 24 Սամարիոյ մէջ պատահած սովին պատճառաւ՝ կիները իրենց զաւակները կ'ուտեն: 30 Թագաւորը մարդ կը ղրկէ որ Եղիսէն սպաննէ:

Իբր 893
— Դ Թ. դ. 38.

1 Եւ մարգարէից որդիքը Եղիսէին
ըսին. Ահա աս տեղս՝ ուր որ
մենք քու առջեւդ կը նստինք, մեզի
2 նեղ է: Երթանք ուրեմն մինչեւ
Յորդանան. ու այն տեղէն ամէն
մէկերնիս մէյմէկ գերան առնենք,
ու հոն մեզի բնակելու տեղ շինենք.
3 Եւ անիկայ ըսաւ. Գացէ՛ք: Ու
անոնցմէ մէկը ըսաւ. Շնորհք ը-
րէ, քու ծառաներուդ հետ եկուր.
4 և անիկայ՝ Կու գամ՝ ըսաւ. Ու
անոնց հետ գնաց. և Յորդանան
5 հասնելով՝ ծառեր կտրեցին: Ու
երբոր մէկը գերան մը կը կտրէր,
տապարին երկաթը ջուրին մէջը ին-
կաւ. ուստի անիկայ պոռալով ը-
սաւ. Ո՜հ, տէր իմ, այն ալ փոխ
6 առնուած էր: Եւ Աստուծոյ մար-
դը ըսաւ. Ո՞ւր ինկաւ. ու անի-
կայ այն տեղը ցուցուց անոր: Ու
‡ Եղիսէ փայտ մը կտրեց՝ ու հոն
նետեց. ու երկաթը ջուրին երեսը
7 ելաւ: Եւ անոր ըսաւ. Զանիկայ
վերցուր. այն ալ ձեռքը երկնցուց,
ու զանիկայ առաւ:

‡ Տես Դ Թ. բ. 21.

8 Եւ Ասորւոց թագաւորը՝ Իսրա-
յէլի դէմ պատերազմ կ'ընէր. ու
իր ծառաներուն հետ խորհուրդ ը-
րաւ, ու ըսաւ. Այս ինչ կամ այն
9 ինչ տեղը բանակ դնեմ: Եւ Աս-
տուծոյ մարդը Իսրայէլի թագաւո-
րին մարդ ղրկեց՝ ըսելով. Զգու-
շացիր, որ այն տեղէն չանցնիս.
վասն զի Ասորիները հոն իջած են:
10 Ու Իսրայէլի թագաւորը Աստուծոյ
մարդուն ըսած տեղը մարդ ղրկե-
լով՝ տեղեկացաւ, ու անկէ զգու-
11 շացաւ †շատ անգամ: Եւ աս բա-
նիս համար Ասորւոց թագաւորին
սիրտը նեղանալով՝ իր ծառաները
կանչեց, ու անոնց ըսաւ. Ձէ՞ք
յայտներ ինծի, թէ մերիններէն
ո՛վ կայ որ Իսրայէլի թագաւորին
12 կողմն է: Ու ծառաներուն մէ-
կը ըսաւ. Չկայ անանկ մէկը՝ ո՛վ տէր
իմ թագաւոր. հապա Իսրայէլի
մէջ եղող Եղիսէ մարգարէն՝ քու
պառկելու սենեակիդ մէջը խօսած
խօսքերդ Իսրայէլի թագաւորին կը
13 յայտնէ: Եւ անիկայ ըսաւ. Գա-
ցէք, ու անոր ուր ըլլալը տեսէք,
որ զանիկայ բռնել տամ: Եւ ա-
նոր պատմեցին, ու ըսին. Ահա ա-
նիկայ ‡Դոթայիմի մէջ է:
14 Ուստի անիկայ՝ ձիեր, ու կառ-
քեր, ու բազմաթիւ զօրքեր ղրկեց
հոն, որոնք գիշերով գացին, և
15 քաղաքը պաշարեցին: Եւ Աս-
տուծոյ մարդուն ծառան առաւօ-
տուն կանուխ ելաւ, ու դուրս գը-
նաց. և ահա զօրքեր, ձիեր ու
կառքեր՝ քաղաքը պաշարեր էին.
ու մանչը անոր ըսաւ. Ո՜հ, տէր
16 իմ, ի՞նչ ընենք: Ու Եղիսէ ը-
սաւ. Մի վախնար. քանզի ‡մեզի
հետ եղողները՝ անոնց հետ եղողնե-
17 րէն շատ են: Ու Եղիսէ աղօթք
ըրաւ ու ըսաւ. Ո՛վ Տէր՝ ասոր աչ-
քերը բա՛ց որ տեսնէ: Եւ Տէրը
մանչուն աչքերը բացաւ. ու տե-
սաւ որ ահա լեռը՝ Եղիսէին չորս
կողմը ‡հրեղէն ձիերով ու կառքե-
18 րով լեցուն էր: Ու երբոր անոնք
Եղիսէին քովը իջան, Եղիսէ Տէրոջը
աղօթք ըրաւ, ու ըսաւ. Կ'աղա-
չեմ, աս ազգը ‡կուրութեամբ
զարկ. և Տէրը զանոնք կուրու-
թեամբ զարկաւ՝ Եղիսէին խօսքին
19 համեմատ: Ան ատենը Եղիսէ ա-
նոնց ըսաւ. Ճամբան աս չէ, ու
քաղաքը ասիկայ չէ. ետեւէս եկէք
որ ձեզ ձեր փնտռած մարդուն տա-
նիմ. և զանոնք Սամարիա տարաւ:
20 Ու երբոր Սամարիա եկան, Եղիսէ
ըսաւ. Ո՛վ Տէր՝ ասոնց աչքերը
բա՛ց որ տեսնեն: Եւ Տէրը անոնց
աչքերը բացաւ, ու տեսան. և ա-
հա Սամարիայի մէջ էին:
21 Եւ Իսրայէլի թագաւորը զանոնք

Ն. Ք. զՔ.
Իբր 893

† Եբր. ո՛չ մէկ ու ո՛չ երկու

‡ Ծն. լէ. 17.

‡ Բ Մն. լբ. 7. Սաղ. ծե. 18. Հռով. ը. 31.

‡ Դ Թ. բ. 11. Սաղ. լդ. 7. կը. 17. Զաք. ա. 8. զ. 1—7.
‡ Կամ՝ շլացութեամբ
‡ Ծն. ժթ. 11.

Ն․ Ք․ Դ․ Ք․
Իբր 893

տեսնելով՝ Եղիսէին ըսաւ. Ո՛վ
22 հայր իմ՝ զարնե՞մ, զարնե՞մ։ Եւ անիկայ ըսաւ. Մի՛ զարներ. միթէ քու սրովդ ու աղեղովդ գերի բռնածներդ կը զարնե՞ս. [ա] անոնց առջին հաց ու ջուր դիր, որ ուտեն խմեն, ու իրենց տիրոջը երթան։
23 Եւ անոնց՝ մեծ կոչունք մը ըրաւ. ու կերան խմեցին. ու զանոնք ետ խրկեց. ու իրենց տիրոջը գացին. և [բ] Ասորւոց գունդերը մէյմըն ալ Իսրայէլի երկիրը չեկան։

Իբր 892

24 Եւ անկէ ետքը՝ Ասորւոց Բենադադ թագաւորը իր բոլոր բանակը ժողվեց, ու ելաւ Սամարիան պաշարեց։
25 Եւ Սամարիայի մէջ մեծ սով եղաւ, քանզի զանիկայ պաշարեր էին, այնպէս որ մէկ իշու գլուխը՝ ութսուն սիկղ արծաթի, ու մէկ կապիճին չորրորդ մասը աղաւնիի աղբը՝ հինգ սիկղ արծաթի ծախուեցաւ։
26 Ու երբոր Իսրայէլի թագաւորը պարսպին վրայէն կ'անցնէր, մէկ կնիկ մը անոր աղաղակեց ու ըսաւ. Ո՛վ տէր իմ թագաւոր՝
27 օգնէ ինծի։ Եւ անիկայ ըսաւ. Թէ որ Տէրը քեզի չօգնէ, ես քեզի ուսկից օգնեմ, կալէ՞ն թէ հնձա-
28 նէն։ Ու թագաւորը անոր ըսաւ. Քեզի ի՞նչ եղաւ։ Եւ անիկայ ըսաւ. Աս կնիկը ինծի ըսաւ որ՝ Քու տղադ տուր, ու այսօր զանիկայ ուտենք, և իմ տղաս վաղը
29 ուտենք։ Ուստի [գ] իմ տղաս եփեցինք, և զանիկայ կերանք. ու երկրորդ օրը անոր ըսի. Տղադ տուր որ ուտենք. բայց անիկայ իր տղան
30 պահեց։ Եւ թագաւորը աս կնկանը խօսքը լսածին պէս՝ [դ] իր հանդերձները պատռեց, ու պարսպին վրայէն անցած ատենը, ժողովուրդը տեսաւ որ, ահա ներսէն՝ անոր
31 մարմնոյն վրայ քուրձ կար։ Եւ անիկայ ըսաւ. [ե] Աստուած ինծի այսպէս՝ ու ասկէ աւելի ընէ, թէ որ այսօր Սափատեան Եղիսէին
32 գլուխը իր վրայ մնայ։ Ու Եղիսէ իր տունը կը նստէր, ու [զ] ծերերը անոր հետ կը նստէին. և թագաւորը իր առջեւէն մարդ մը խրկեց անոր. ու խրկուած մարդը դեռ չեկած՝ Եղիսէ ծերերուն ըսաւ. [է] Կը տեսնէ՞ք որ աս [ը] մարդասպանին որդին գլուխս առնելու մարդ խրկեց. նայեցէք, աս մարդը եկածին պէս՝ դուռը գոցեցէք, ու զանիկայ դրանը քովը բռնեցէք. միթէ անոր տիրոջը ոտքերուն ձայնը անոր
33 ետեւէն չէ՞։ Ու երբոր անոնց հետ կը խօսէր, ահա աս խրկուած մարդը անոր քովը իջաւ, ու ըսաւ. [թ] Ահա աս չարիքը Տէրոջմէն է. Ալ ասկէ ետեւ Տէրոջմէն ի՞նչ պիտի յուսամ։

ա Հռովմ. ժբ. 20։
բ Գլ. ե. 2։ Հմր 8. 9։
գ Ղև. իզ. 29։ Բ Օր. իը. 53, 57։
դ Գ Թագ. իա. 27։
ե Հռութ. ա. 17։ Գ Թագ. ժթ. 2։
զ Եզեկ. ը. 1։ ի. 1։
է Ղու. ժգ. 32։
ը Գ Թագ. ժը. 4։
թ Յոբ. բ. 9։

Ն․ Ք․ Դ․ Ք․
Իբր 892

ԳԼ. Է

1 Եղիսէ Սամարիայի մէջ պատահելու անհաւատալի առատութիւնը կը նախաձայնէ։ 3 Չորս բորոտներ համարձակութիւն ընելով Ասորւոց բանակը մտնելու, անոնց փախչելուն լուրը կը բերեն։ 12 Թագաւորը լրտեսներու միջոցով աս լուրին ճշմարիտ ըլլալը ստուգելով՝ Ասորւոց վրանները կը կողոպտէ։ 17 Ան իշխանը՝ որ առատութեան համար Եղիսէին բրած մարգարէութեանը չհաւատաց, դրան պահպանութիւնը իրեն յանձնուած ըլլալով՝ ամբոխէն առնակոխ կ'ըլլայ ու կը մեռնի։

1 Ու Եղիսէ ըսաւ. Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէք. Տէրը այսպէս կ'ըսէ. [ա] Վաղը աս ատեն Սամարիայի դրանը մէջ՝ մէկ գրիւ բարակ ալիւրը՝ մէկ սիկղ ծախուի, ու երկու գրիւ գարին՝ մէկ սիկղի պիտի ծա-
2 խուի։ [բ] Եւ ան զօրապետը՝ որուն ձեռքին վրայ թագաւորը կը կռթնէր, Աստուծոյ մարդուն պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ. [գ] Թէ որ Տէրը երկինքը պատուհաններ ալ ընէ, միթէ ատիկայ ըլլալու բան է։ Եւ անիկայ ըսաւ. Դուն քու աչքերովդ պիտի տեսնես, բայց անկէ պիտի չուտես։
3 Ու [դ] դրանը առջեւը չորս բորոտ մարդիկներ կային. և անոնք իրարու ըսին. Ինչո՞ւ հոս նստինք մին-
4 չև որ մեռնինք. Թէ որ ըսենք՝ թէ քաղաքը մտնենք, քաղաքին մէջ սով կայ, ու հոն պիտի մեռնինք, և թէ որ հոս մնանք, նոյնպէս պիտի մեռնինք. ուրեմն եկէք Ասորւոց բանակը դիմենք. թէ որ մեզ ողջ թողուն՝ կ'ապրինք, ու թէ որ
5 մեզ մեռցընեն՝ կը մեռնինք։ Եւ մութ ատեն ելան որ Ասորւոց բանակը երթան. ու մինչև Ասորւոց բանակին ծայրը գացին. և ահա
6 հոն մարդ մը չկար. Քանզի Տէրը Ասորւոց բանակին մէջը՝ [ե] կառքերու ձայն, ու ձիերու ձայն, մէկ մեծ զօրքի մը ձայն լսել տուաւ. և իրարու ըսին. Ահա Իսրայէլի թագաւորը՝ [զ] Քետացւոց թագաւորները ու Եգիպտացւոց թագաւորները վարձքով բռնեց որ մեր վրայ
7 գան։ Ու [է] ելան մութին փախան. և իրենց վրանները, ու ձիերը, ու էշերը, և բանակը եղածին պէս՝ թողուցին, ու իրենց անձը ազատելու համար փախան։
8 Եւ աս բորոտները մինչև բանակին ծայրը գացին, ու մէկ վրան մը մտնելով՝ կերան ու խմեցին. և անկէ արծաթ, ու ոսկի, ու հանդերձներ վերցուցին, ու գացին պահեցին. ու ետ դառնալով՝ մէկ ուրիշ վրան մը մտան, և անկէ ալ վերցուցին, ու գացին պահե-
9 ցին։ Ետքը իրարու ըսին. Աղէկ

ա Հմր 18. 19։
բ Հմր 17. 19. 20։ Տես գլ. ե. 18։
գ Մաղ. գ. 10։
դ Ղև. ժգ. 46։
ե Բ Թագ. ե. 24։ Գլ. ժթ. 7։ Յոբ. ժե. 21։
զ Գ Թագ. ժ. 29։
է Սաղ. խը. 4, 5, 6։ Առակ. իը. 1։

Ն · Ք · Գ·Բ ·
Իբր 892

չէ մեր ըրածը. աս օրս աւետեաց
օր է, ու մենք լուռ կեցեր ենք. թէ
որ մինչեւ առաւօտեան լոյսը սպա-
սենք, *մեր անօրէնութեանը պա-
տիժը պիտի կրենք". ուստի հիմա
եկէք երթանք, ու թագաւորին
10 տունը պատմենք։ Եւ գացին քա-
ղաքին դռնապանին պոռացին, ու
անոնց պատմեցին ու ըսին. Մենք
Ասորւոց բանակը մտանք. եւ ահա
հոն մարդ՝ կամ մարդու ձայն չկայ,
բայց միայն ձիերը կապուած, ու է-
շերը կապուած, ու վրաններն ալ
11 այնպէս կեցեր են։ Եւ դռնապան-
ները պոռացին, ու թագաւորին
տանը ներսը իմացուցին։

12 Ու թագաւորը գիշերով ելաւ,
եւ իր ծառաներուն ըսաւ. Ասորի-
ներուն մեզի ըրած բանը ես ձեզի
պատմեմ. անոնք մեր անօթի ըլ-
լալը գիտնալով՝ բանակէն ելած
են, ու դաշտին մէջը պահուած
են՝ ըսելով. Երբոր անոնք քաղա-
քէն դուրս ելլեն, զանոնք ողջ
13 բռնենք, ու քաղաքը մտնենք։ Եւ
անոր ծառաներուն մէկը պատաս-
խան տուաւ՝ ու ըսաւ. Թող մնա-
ցած ձիերուն հինգը առնեն, որոնք
հոս մնացած են. ահա անոնք բոլոր
Իսրայէլին բազմութեանը պէս ե-
ղան, [որոնք հոս մնացած են.
ահա անոնք բոլոր Իսրայէլին բազ-
մութեանը պէս եղան,] որ հատ-
նելու վրայ է. եւ հոն խրկենք ու
14 տեսնենք։ Ու †երկու կառք առին
իրենց ձիերովը". եւ թագաւորը
Ասորւոց բանակին ետեւէն խրկեց՝
15 ու ըսաւ. Գացէք նայեցէք։ Ու
անոնք մինչեւ Յորդանան՝ անոնց
ետեւէն գացին. եւ ահա բոլոր ճամ-
բան լեցուն էր հանդերձներով ու
ամաններով՝ որոնք Ասորիները ար-
տորալով փախած ատենին ձգեր
էին։ Եւ պատգամաւորները ետ
դարձան ու թագաւորին պատմե-
ցին։

16 Ան ատենը ժողովուրդը ելաւ, ու
Ասորւոց բանակը կողոպտեց. ու
[ա]Տէրոջը խօսքին համեմատ՝ մէկ
գրիւ բարակ ալիւրը՝ մէկ սիկղ ար-
ծաթի, ու երկու գրիւ գարին մէկ
17 սիկղի ‡ծախուեցաւ։ Եւ թա-
գաւորը դրանը վերակացու դրաւ
ան զօրապետը՝ որուն ձեռքին
վրայ ինքը կը կռթընէր. ու ժո-
ղովուրդը դրանը մէջ զանիկայ
կոխկռտեցին, ու մեռաւ, [բ]Աս-
տուծոյ մարդուն խօսքին համե-
մատ՝ որ խօսեր էր, թագաւորը
18 անոր քովը իջած ատենը։ Ու ե-
ղաւ՝ ինչպէս որ Աստուծոյ մարդը
թագաւորին խօսեր էր՝ ըսելով.
[գ]Վաղը աս ատենս Սամարիայի
դրանը մէջ երկու գրիւ գարին՝ մէկ
սիկղ արծաթի, ու մէկ գրիւ բարակ
ալիւրը՝ մէկ սիկղի պիտի ծախուի.
19 Եւ ան զօրապետը Աստուծոյ մար-
դուն պատասխան տուեր ու ըսեր
էր. Թէ որ Տէրը երկինքը պա-
տուհաններ ալ ընէ, միթէ ատի-
կայ ըլլալո՞ւ բան է. ու Աստուծոյ
մարդը ըսեր էր. Ահա դուն քու
աչքերովդ պիտի տեսնես, բայց ան-
20 կէ պիտի չուտես. Այնպէս եղաւ
անոր. քանզի ժողովուրդը զանի-
կայ դրանը մէջ կոխկռտեցին, ու
մեռաւ։

* Եբր. անօրէնութիւնը մեզ պիտի գտնէ.

† Կամ՝ երկու զոյգ ձիեր առին.

[ա] Հմր 1.

‡ Եբր. եղաւ.

[բ] Գլ. Զ. 32. Հմր 2.

[գ] Հմր 1.

ԳԼ. Ը.

1 Սունամացի կնիկը սովին պատճառաւ եօթը
տարի իր երկրէն կը հեռանայ. իսկ թագաւո-
րը Եղիսէին հրաշքներուն պատմութիւնը լսե-
լով՝ ետ կու տայ անոր կալուածքը։ 7 Ազա-
յէլ՝ Բենադադէն ընծայով մը Եղիսէին խըր-
կուելով Դամասկոսի մէջ, անոր մարգարէու-
թիւնը լսելէն ետեւ՝ իր տէրը կը մեռցընէ, ու
անոր տեղը կ'անցնի։ 16 Յուդայի Յովրամ
թագաւորին չար վարմունքը։ 20 Եդովմ
ու Լեբնան կ'ապստամբին։ 23 Ոքոզիա՝
Յովրամին տեղը կը յաջորդէ։ 25 Ոքոզիային
չար վարմունքը։ 28 Անիկայ Յեզրայէլ կ'եր-
թայ՝ վիրաւորուած Յովրամին տեսութիւն
ընելու։

Իբր 891

1 Ու Եղիսէ խօսեցաւ ան կնկանը,
[դ]որուն տղան ողջընցուցեր էր,
ու ըսաւ. Ելիր դուն քու ընտա-
նիքովդ գնա. եւ ուր որ կրնաս,
հոն պանդխտութիւն ըրէ. վասն
զի Տէրը [ե]սովը կանչեց. եւ ահա կու
գայ՝ եօթը տարի աս երկրիս վրայ
2 [illegible]։ Ու ան կնիկը ելաւ, ու
Աստուծոյ մարդուն ըսածին պէս
ըրաւ. եւ ինքը իր ընտանիքովը գը-
նաց՝ ու Փղշտացւոց երկրին մէջ
եօթը տարի պանդխտութիւն ը-
րաւ։

Իբր 885

3 Ու եօթը տարին լմննալէն ետ-
քը՝ ան կնիկը Փղշտացւոց երկրէն
դարձաւ, եւ իր տանը համար ու իր
արտին համար թագաւորին բողո-
քելու գնաց։

4 Ու թագաւորը Աստուծոյ մար-
դուն մանչուն [զ]Գէեզիին հետ խօ-
սեցաւ՝ ու ըսաւ. Եղիսէին ըրած
բոլոր մեծ գործերը ինծի պատմէ։
5 Ու երբոր անիկայ թագաւորին կը
պատմէր, թէ ինչպէս անիկայ [է]մե-
ռած տղան ողջընցուց, ահա ան
կնիկը՝ որուն տղան ողջընցուցեր
էր, իր տանը համար եւ իր արտին
համար թագաւորին կը բողոքէր.
ու Գէեզի ըսաւ. Ով տէր իմ թա-
գաւոր՝ աս է ան կնիկը, ու աս
է անոր տղան՝ որն որ Եղիսէն ող-
6 ջընցուց։ Եւ թագաւորը կնկանը
հարցուց. ու անիկայ անոր պատ-
մեց։ Ու թագաւորը մէկ ներքինի
մը տուաւ անոր, ու ըսաւ. Ասոր
ամէն ստացուածքը, նաեւ երկիրը

[դ] Գլ. Դ. 35.

[ե] Սաղ. ՃԵ. 16. Անգ. Ա. 11.

[զ] Գլ. Ե. 27.

[է] Գլ. Դ. 35.

Ն․ Ք․ Գ․Բ․ իրր 885

885

թողած օրէն մինչև հիմա էր արտին
բոլոր արդիւնքը իրեն դարձուր ։
7 Ու Եղիսէ Դամասկոս գնաց ։
Եւ Ասորւոց Բենադադ թագաւորը
հիւանդացեր էր . ու անոր պատմեցին
ու ըսին թէ՝ Աստուծոյ
8 մարդը հոս եկաւ ։ Եւ թագաւորը
*Ազայէլին ըսաւ . *Ձեռքդ
ընծայ առ, ու գնա Աստուծոյ
մարդը դիմաւորէ, ու *անոր միջոցովը
Տէրոջը հարցուր, թէ արդեօք
աս հիւանդութենէս պիտի
9 առողջանամ ։ Եւ Ազայէլ զանիկայ
դիմաւորելու գնաց . ու ձեռքը
ընծայ առաւ, այսինքն Դամասկոսի
բոլոր բարիքներէն քառասուն
ուղտ բեռնաւորած, ու գնաց
և անոր առջևը կայնեցաւ՝ ու ըսաւ .
Քու որդիդ Ասորւոց Բենադադ
թագաւորը զիս քեզի խրկեց՝
ըսելով . Արդեօք աս հիւանդութենէս
10 պիտի առողջանամ ։ Ու
Եղիսէ անոր ըսաւ . Գնա անոր
ըսէ . Անշուշտ պիտի առողջանաս .
բայց Տէրը ինծի ցուցուց, որ *անիկայ
11 անշուշտ պիտի մեռնի ։ Եւ
աչքերը անթարթափ կերպով տնկեց,
մինչև որ անիկայ ամչցաւ . ու
12 Աստուծոյ մարդը *լացաւ ։ Եւ
Ազայէլ ըսաւ . Իմ տէրս ինչո՞ւ կուլայ ։
Ու անիկայ ըսաւ . Անոր
համար որ՝ *Իսրայէլի որդւոցը ընելու
չարութիւնդ գիտեմ . անոնց
ամրոցները կրակով պիտի այրես,
ու անոնց կտրիճները սրով
պիտի մեռցրնես, և *անոնց պզտիկ
տղաքը գետինը պիտի զարնես, ու
13 յղի կնիկները պիտի ճեղքես ։ Եւ
Ազայէլ ըսաւ . Քու ծառադ ինչ
*շուն է, որ աս մեծ բաները ընէ ։
Ու Եղիսէ ըսաւ . *Տէրը ինծի ցուցուց,
որ դուն Ասորւոց վրայ թագաւոր
14 պիտի ըլլաս ։ Եւ անիկայ
Եղիսէին քովէն ելաւ, ու իր տիրոջը
գնաց . ու անիկայ անոր ըսաւ .
Եղիսէն քեզի ի՞նչ ըսաւ .
և անիկայ ըսաւ . Ինծի ըսաւ որ՝
15 անշուշտ պիտի առողջանաս ։ Ու
հետևեալ օրը՝ անիկայ *հաստ լաթ"
մը առաւ, ջուրը թաթխեց, ու
անոր երեսին վրայ փռեց . և անիկայ
մեռաւ . ու Ազայէլ անոր տեղը
թագաւոր եղաւ ։

892

16 Եւ Իսրայէլի թագաւորին Աքաաբեան
Յովրամին հինգերորդ
տարին՝ երբոր Յովսափատ դեռ
Յուդայի վրայ կը թագաւորէր,
Յուդայի Յովսափատ թագաւորին
որդին *Յովրամը թագաւոր եղաւ .
17 *Անիկայ երեսունևերկու տարեկան
էր՝ երբոր թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի
մէջ ութը տարի թագաւորութիւն
18 ըրաւ ։ Եւ Անիկայ

* գ թագ․ ժԹ․ 15 ։
* Ա թագ․ Թ․ 7 ։ գ թագ․ ժդ․ 3 ։ Գլ․ Ե․ 5 ։
* Գլ․ ա․ 2 ։
* Հմր 15 ։
* Ղկ․ ժԹ․ 41 ։
* Գլ․ Ժ․ 32 ։ ժբ․ 17 ։ ժգ․ 3 ․ 7 ։ Ամով․ ա․ 3 ։
* Գլ․ ժե․ 16 ։ Ովս․ ժգ․ 16 ։ Ամով․ ա․ 13 ։
* Ա թագ․ ժէ․ 43 ։
* գ թագ․ ժԹ․ 15 ։
* Կամ՝ վերմակ
* Բ Մն․ իա․ 3 ․ 4 ։
* Բ Մն․ իա․ 5 ․ ևն․

Աքաաբին տանը ըրածին պէս՝ Իսրայէլի
թագաւորներուն ճամբան
բռնեց . քանզի *Աքաաբին աղջիկը
անոր կնիկ եղաւ . ու անիկայ Տէրոջը
առջևը չարութիւն ըրաւ ։
19 Սակայն Տէրը Յուդան կորսնցընել
չուզեց, իր Դաւիթ ծառային
սիրոյն համար . *ինչպէս որ անոր
խօսք տուեր էր, որ թէ՛ անոր և թէ՛
անոր որդւոցը միշտ մէկ ճրագ մը
տայ ։
20 Անոր օրերը՝ *Եդովմայեցիք Յուդայի
ձեռքին տակէն ապստամբեցան,
*ու իրենց վրայ թագաւոր մը
21 դրին ։ Ու Յովրամ իր բոլոր կառքերը
հետը առաւ, ու Սայիր անցաւ .
և գիշերով ելաւ, ու իր չորս
կողմը առնող Եդովմայեցիները ու
կառքերու իշխանները զարկաւ . և
ժողովուրդը իրենց վրանները փախաւ ։
22 *Բայց Եդովմայեցիք՝ Յուդայի
ձեռքին տակէն ապստամբեցան
մինչև աս օրս ։ *Ան ատենը
Լեբնան ալ ապստամբեցաւ ։
23 Եւ Յովրամին մնացորդ պատմութիւնը,
ու բոլոր ըրածները՝ ահա
Յուդայի թագաւորներուն յիշատակաց
գրքին մէջը գրուած է ։
24 Ու Յովրամ իր հայրերուն հետ
քնացաւ, ու իր հայրերուն հետ
Դաւիթի քաղաքին մէջը թաղուեցաւ .
և անոր որդին *†Ոքոզիան
անոր տեղը թագաւոր եղաւ ։
25 Իսրայէլի Աքաաբեան Յովրամ
թագաւորին երկոտասաներորդ տարին՝
Յուդայի Յովրամ թագաւորին
որդին Ոքոզիան թագաւոր եղաւ ։
26 Ոքոզիա քսանուերկու տարեկան
էր, *երբոր թագաւոր եղաւ,
ու Երուսաղէմի մէջ մէկ տարի
թագաւորութիւն ըրաւ . և անոր
մօրը անունը Գոթողիա էր, որ
*Իսրայէլի Ամրի թագաւորին աղջիկն
27 էր ։ *Եւ անիկայ Աքաաբին
տանը ճամբուն մէջ քալեց, ու
Աքաաբին տանը պէս՝ Տէրոջը առջևը
չարութիւն ըրաւ . քանզի Աքաաբին
28 տանը փեսան էր ։ Եւ
անիկայ *Աքաաբեան Յովրամին
հետ՝ Ասորւոց Ազայէլ թագաւորին
վրայ Ռամովթ Գաղաադը գընաց
պատերազմելու համար . և
Ասորիք Յովրամը վիրաւորեցին ։
29 Եւ *Յովրամ թագաւորը դարձաւ
որ Յեզրայէլի մէջ բժշկուի ան վէրքերէն՝
որ Ասորիները անոր տուեր
էին *‡Ռամովթի մէջ, Ասորւոց
Ազայէլ թագաւորին հետ պատերազմ
ըրած ատենը . ու Յուդայի
թագաւորը Յովրամի որդին *Ոքոզիան
Յեզրայէլ իջաւ, Աքաաբին
որդին Յովրամը տեսնելու համար .
քանզի անիկայ հիւանդ էր ։

Ն․ Ք․ Գ․Բ․ 892

* Հմր 26 ։
* Բ թագ․ է․ 13 ։ գ թագ․ ժա․ 36 ։ ժե․ 4 ։ Բ Մն․ իա․ 7 ։
* Ծն․ իէ․ 40 ։ Բ Մն․ իա․ 8 ․ 9 ․ 10 ։
* գ թագ․ իբ․ 48 ։
* Ծն․ իէ․ 40 ։
* Բ Մն․ իա․ 10 ։

885

* Բ Մն․ իբ․ 1 ։
† Բ Մն․ իբ․ 6 Կ՚ըսուի Ազարիա . և Բ Մն․ իա․ 17 — իե․ 23 Կ՚ըսուի Յովաքազ ։
* Տե՛ս Բ Մն․ իբ․ 2 ։
* Տե՛ս Հմր 18 ։
* Բ Մն․ իբ․ 3 ․ 4 ։

884

* Բ Մն․ իբ․ 5 ։
* Գլ․ Թ․ 15 ։
* Հմր 28 ։
‡ Եբր․ Ռամայի
* Գլ․ Թ․ 16 ։ Բ Մն․ իբ․ 6 ․ 7 ։

Ն. Ք. Գ Ք.
884

ԳԼ. Թ

1 Եղիսէ՝ մարգարէից որդիներէն մէկը պատուէրներով կը խրկէ, որ Յէուն թագաւոր օծէ Ռամովթ գաղաադի մէջ։ 4 Անիկայ ալ իրեն ապսպրուած գործքը կատարելէն ետքը՝ կը փախչի։ 11 Զինուորները թագաւոր կը հռչակեն Յէուն, որ Նաբովթին արտին մէջ Յովրամը կը մեռցընէ։ 27 Ոքոզիա՝ Գուրի մէջ կը մեռցուի, ու Երուսաղէմի մէջ կը թաղուի։ 30 Հպարտ Յեզաբէլը պատուհանէ մը վար ձգուելով՝ շուներուն կերակուր կ'ըլլայ։

1 Ու Եղիսէ մարգարէն՝ [ա]մարգարէից որդիներուն մէկը կանչեց,
ու անոր ըսաւ. [բ]Գօտիդ մէջքդ
կապէ, ու աս իւղին շիշը ձեռքդ
առ, [գ]և Ռամովթ գաղաադը գնա։
2 Ու երբոր հոն երթաս, Նամեսեան
Յովսափատին որդին Յէուն գտիր,
ու մտնելով՝ զանիկայ [դ]իր եղբայրներուն մէջէն վերցուր, և զանիկայ
3 ներքին սենեակ մը տար. Ու [ե]իւղին
շիշը առ, և անոր գլուխը թափէ,
ու ըսէ. Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Քեզ
Իսրայէլի վրայ թագաւոր օծեցի.
ու դուռը բանաս՝ ու փախչելու
4 չուշանաս։ Ու այն մանչը՝ այն նորահաս մարգարէն՝ Ռամովթ
գաղաադը գնաց։
5 Ու երբոր հոն հասաւ, ահա զօրաց իշխանները նստեր էին. և անիկայ ըսաւ. Ով իշխան, քեզի
խօսք մը ունիմ. ու Յէու ըսաւ.
Մեր ամենէն որո՞ւն. ու անիկայ
6 ըսաւ. Քեզի՝ ով իշխան։ Ու
Յէու ելաւ՝ ներս մտաւ. ու անիկայ իւղը անոր գլուխը թափեց, ու
անոր ըսաւ. [զ]Իսրայէլին Տէր Աստուածը այսպէս կ'ըսէ. Քեզ Տէրոջը ժողովուրդին՝ Իսրայէլին վրայ
7 թագաւոր օծեցի. Ու քու տիրոջդ
Աքաաբին տունը զարնես, որ իմ
ծառաներուս՝ մարգարէներուն արիւնին համար, ու Տէրոջը բոլոր
ծառաներուն արիւնին համար,
[է]Յեզաբէլէն վրէժ առնեմ։
8 Ու Աքաաբին բոլոր տունը բնաջինջ
պիտի ըլլայ. և Աքաաբին [ը]բոլոր
էրիկ մարդիկները, ու [թ]Իսրայէլի
մէջ գոցուածը ու ձգուածը [ժ]պիտի
9 կորսնցընեմ. Ու Աքաաբին տունը Նաբատի որդւոյն [ի]Յերոբովամին
տանը պէս՝ ու Աքիայի որդւոյն
[լ]Բաասային տանը պէս պիտի ընեմ.
10 [խ]Ու Յեզաբէլը՝ Յեզրայէլի
ագարակին մէջ շուները պիտի ուտեն, ու զանիկայ թաղող պիտի
չըլլայ։ Եւ դուռը բացաւ, ու
փախաւ։
11 Ու Յէու իր տիրոջը ծառաներուն եկաւ. ու անոր ըսին. Ողջութի՞ւն է. [ծ]աս անմիտը ինչո՞ւ քեզի
եկաւ։ Ու անիկայ անոնց ըսաւ.
Դուք այն մարդը, ու անոր խօսքերը
12 գիտէք։ Ու անոնք ըսին. Սուտ
է. պատմէ՛ մեզի հիմա. ան ալ ըսաւ. Անիկայ ինծի այսպէս ու
այսպէս խօսեցաւ՝ ըսելով. Տէրը
այսպէս կ'ըսէ. Քեզ Իսրայէլի վրայ
13 թագաւոր օծեցի։ Ան ատենը
շուտով [կ]ամէն մարդ իր հանդերձը
առաւ, ու սանդուխին գլխուն վրայ՝ անոր տակը դրին, ու փող
հնչեցընելով՝ ըսին. Յէուն թագաւոր
14 եղաւ։ Այսպէս Նամեսեան
Յովսափատին որդին Յէուն՝ Յովրամին դէմ գլուխ վերցուց։ (Իսկ
Յովրամ բոլոր Իսրայէլի հետ Ասորւոց Ազայէլ թագաւորին երեսէն
Ռամովթ գաղաադը կը պահպաներ.
15 Սակայն [հ]Յովրամ թագաւորը՝ Ասորւոց Ազայէլ թագաւորին
հետ պատերազմ ըրած ատենը՝ Ասորիներուն տուած վէրքերէն առողջանալու համար՝ Յեզրայէլ
դարձեր էր։) Ու Յէու ըսաւ. Թէ
որ կը հաճիք, փախստական մը աս
քաղաքէս դուրս չելլէ, որ երթայ
լուրը Յեզրայէլի մէջ պատմէ։
16 Ու Յէու հեծաւ, ու Յեզրայէլ
գնաց. քանզի Յովրամը հոն պառկած էր. և [ձ]Յուդայի Ոքոզիա թագաւորը՝ Յովրամը տեսնելու իջեր
17 էր։ Ու Յեզրայէլի մէջ աշտարակին վրայ դէտ մը կայներ էր, որ
Յէուի գունդին գալը տեսնելով,
ըսաւ. Ես մէկ գունդ մը կը տեսնեմ. և Յովրամ ըսաւ. Մէկ ձիաւոր մը առ, ու անոնց դիմացը խրկէ, ու թող ըսէ. Խաղաղութի՞ւն
18 է։ Ու ձիաւորը զանիկայ դիմաւորելու գնաց. ու ըսաւ. Թագաւորը այսպէս կ'ըսէ. Խաղաղութի՞ւն է. ու Յէու ըսաւ. Դո՛ւն
խաղաղութիւնը ի՞նչ պիտի ընես.
ետիս անցիր։ Ու դէտը պատմեց
ու ըսաւ. Պատգամաւորը մինչև
անոնց քովը գնաց, բայց չդարձաւ։
19 Ու մէկ ուրիշ ձիաւոր մը խրկեց.
անիկայ ալ անոնց գնաց, ու ըսաւ.
Թագաւորը այսպէս կ'ըսէ. Խաղաղութի՞ւն է։ Ու Յէու ըսաւ.
Դո՛ւն խաղաղութիւնը ի՞նչ պիտի
20 ընես. ետիս անցիր։ Ու դէտը
պատմեց ու ըսաւ. Մինչև անոնց
քովը գնաց, բայց չդարձաւ. և աս
ընթացքը Նամեսեան Յէուին ընթացքին կը նմանի. քանզի կատաղաբար կը քշէ։
21 Ան ատենը Յովրամ ըսաւ. Կառքը պատրաստէ. ու անոր կառքը
պատրաստեցին, և Իսրայէլի թագաւորը [ղ]Յովրամ, ու Յուդայի
թագաւորը Ոքոզիա՝ ամէն մէկը իր
կառքովը Յէուն դիմաւորելու ելան, ու զանիկայ Յեզրայէլացի
Նաբովթին ագարակին մէջը գտան։
22 Ու Յովրամ՝ Յէուն տեսնելուն պէս

ա Գ Թագ. Ի. 35.
բ Գլ. Դ. 29. Երեմ. Ա. 17.
գ Գլ. Ը. 28. 29.
դ Հմր 5. 11.
ե Գ Թագ. ԺԹ. 16.
զ Գ Թագ. ԺԹ. 16. Բ Մն. ԻԲ. 7.
է Գ Թագ. ԺԸ. 4. ԻԱ. 15.
ը Ա Թագ. ԻԵ. 22.
թ Բ Օր. ԼԲ. 36.
ժ Գ Թագ. ԺԴ. 10. ԻԱ. 21.
ի Գ Թագ. ԺԴ. 10. ԺԵ. 29. ԻԱ. 22.
լ Գ Թագ. ԺԶ. 3. 11.
խ Գ Թագ. ԻԱ. 23. Հմր 35. 36.
ծ Երեմ. ԻԹ. 26. Յով. Ժ. 20. Գործ. ԻԶ. 24. Ա Կոր. Դ. 10.

Ն. Ք. Գ Ք.
884

կ Մատ. ԻԱ. 7.
հ Գլ. Ը. 29.
ձ Գլ. Ը. 29.
ղ Բ Մն. ԻԲ. 7.

Ն. Ք. Դ.
884

ըսաւ. Ո՛վ Յէու՝ խաղաղութի՞ւն է. ու անիկայ ըսաւ. Ի՞նչպէս խաղաղութիւն կ'ըլլայ, քանի որ քու մօրդ Յեզաբէլին պոռնկութիւնները ու կախարդութիւնները կը 23 շատնան։ Եւ Յովրամ ձեռքերը դարձուց՝ ու փախաւ, ու Ոքոզիային ըսաւ. Ո՛վ Ոքոզիա՝ դաւաճանութիւն կայ։ 24 Եւ Յէու *իր աղեղը ուժով քաշեց", ու Յովրամը ուսերուն մէջտեղէն զարկաւ, ու նետը անոր սրտէն ելաւ, և անիկայ 25 իր կառքին մէջը կծկեցաւ։ Ու Յէու իր զօրագլուխին Բադեկարին ըսաւ. Անիկայ վերցուր, Յեզրայելացի ՙՆաբովթին կալուածքին ագարակին մէջը նետէ, քանզի միտքդ բեր որ երբոր ես ու դուն անոր հօրը Աքաաբին ետևէն ձիերու վրայ հեծած՝ քովէքով կ'երթայինք, ‹Տէրը անոր դէմ աս վճիռը տուաւ. 26 Տէրը կ'ըսէ որ՝ Իրաւցընէ երէկ ՙՆաբովթին արիւնը ու անոր որդւոցը արիւնը տեսայ, ու ‹քեզի աս ագարակին մէջը պիտի հատուցանեմ, կ'ըսէ Տէրը։ Անոր համար հիմա վերցուր զանիկայ աս ագարակին մէջը նետէ, Տէրոջը ըսածին համեմատ։

*Եբր. աղեղովը ձեռքը լեցուց.

‹Գ Թագ. իա. 29.

ՙԳ Թագ. իա. 19.

27 Եւ Յուդայի Ոքոզիա թագաւորը աս բանը տեսնելով՝ պարտէզի տանը ճամբայէն փախաւ. ու Յէու անոր ետևէն իյնալով՝ ըսաւ. Անիկայ ալ կառքին վրայ զարկէք. ու զարկին Յեբղաամի քովը եղող Գուր բլուրին վրայ. ու Ոքոզիա ՚Մակեդդով փախաւ, ու հոն մե-28 ռաւ։ Եւ անոր ծառաները զանիկայ կառքով Երուսաղէմ տարին, ու զանիկայ Դաւիթի քաղաքը իր գերեզմանին մէջ՝ իր հայրերուն հետ թաղեցին։

՚Բ Մն. իբ. 9.

29 Եւ Ոքոզիա՝ Աքաաբի որդւոյն Յովրամին մետասաներորդ տարին՝ Յուդայի վրայ թագաւոր եղեր էր։

Իրր 886
Աս ժամանակը սկսեց թագաւորելու, իբրև փոխանորդ իր հօրը՝ անոր հիւանդութեանը ատենը. Բ Մն. իա. 18. 19. Բայց Յովրամին 12 երրորդ տարին սկսեց միանակ թագաւորել. Գլ. ը. 25.

30 Եւ Յէու՝ Յեզրայել եկաւ. ու երբոր Յեզաբէլ լսեց, ՙիր աչքերուն ծարոյր դրաւ, և իր գլուխը զարդարեց, ու պատուհանէն կը 31 նայէր։ Ու երբոր Յէու դռնէն ներս կը մտնէր, անիկայ ըսաւ. ‹Միթէ իր տէրը մեռցնող Զամբ-32 րին յաջողութիւն եղա՞ւ։ Եւ Յէու իր երեսը դէպ 'ի պատուհանը վերցուց, ու ըսաւ. Ինծի հետ ո՞վ կայ, ո՞վ. ու երկու իրեք ներ-33 քինիներ անոր նայեցան։ Ան ատենը ըսաւ. Զանիկայ վար նետեցէք. ու զանիկայ վար նետեցին. և անոր արիւնէն պատին ու ձիերուն վրայ ցաթկեց. ու կոխկռտեց զա-34 նիկայ։ Եւ ինքը ներս մտաւ, ու

Իրր 884

ՙԵզեկ. իգ. 40.

‹Գ Թագ. ժզ. 9—20.

կերաւ խմեց, ու ըսաւ. Հիմա աս անիծած կնկանը հոգ տարէք, ու զանիկայ թաղեցէք. քանզի ⁿթագա-35 ւորի աղջիկ է։ Եւ զանիկայ թաղելու գացին. բայց անոր գանգէն՝ ու ոտքերէն՝ ու ձեռքերուն թաթերէն 'ի զատ՝ ուրիշ բան մը 36 չգտան։ Եւ դարձան անոր պատմեցին. ու անիկայ ըսաւ. Աս է Տէրոջը խօսքը՝ որ իր ծառային Թեզբացի Եղիային ձեռքովը խօսեցաւ՝ ըսելով. ՙՅեզաբէլին մարմինը Յեզրայելի ագարակին մէջ 37 շուները պիտի ուտեն. Ու Յեզաբէլին դիակը՝ Յեզրայելի ագարակին մէջ՝ ՙդաշտի երեսի վրայ եղող աղբի պէս պիտի ըլլայ, այնպէս որ չըսուի թէ՝ Անիկայ Յեզաբէլն է։

Ն. Ք. Դ.
Իրր 884

ⁿԳ Թագ. ժզ. 31.

ՙԳ Թագ. իա. 23.

ՙՍաղ. ձգ. 10.

ԳԼ. Ժ

1 Յէու նամակներ խրկելով՝ Աքաաբին եօթանասուն որդիները գլխատել կու տայ. 8 ու աս բրած բանը կ'արդարացընէ՝ Եղիային մարգարէութիւնը յիշելով. 12 Հովիւներու Բեթակադին քովը՝ Ոքոզիային քառասուներկու եղբայրները կը մեռցընէ։ 15 Յէու իրեն ընկեր կ'առնէ Յովնադաբը, 18 ու խորամանկութիւնով՝ Բահաղին երկրպագութիւն ընողներուն ամէնն ալ բնաջինջ կ'ընէ։ 29 Յէու Յերոբովամին բրած մեղքերուն կը հետևի։ 32 Ազայէլ՝ Իսրայէլը կը նեղէ։ 34 Յովաքազ՝ Յէուին տեղը կը յաջորդէ։

884

1 Եւ Աքաաբ Սամարիայի մէջ եօթանասուն որդի ունէր. ու Յէու նամակ մը գրեց, և Սամարիա խրկեց Յեզրայելի իշխաններուն, ու ծերերուն, և Աքաաբին որդւոցը հոգաբարձուներուն՝ ու 2 ըսաւ. Երբոր աս նամակս ձեզի հասնի, ահա ձեր տիրոջը որդիքը ձեր քովն են. ու կառքեր, ու ձիեր, և պարսպաւոր քաղաք, ու 3 զէնքեր ալ ունիք. Ուրեմն ձեր տիրոջը որդիներէն որն որ աղէկ ու յարմար կը դատէք, զանիկայ իր հօրը աթոռին վրայ նստեցուցէք, ու ձեր տիրոջը տանը համար պա-4 տերազմ ըրէք։ Ու անոնք խիստ շատ վախցան, ու ըսին. Ահա երկու թագաւորներ չկրցան անոր առջեւ կայնիլ, ու մենք ինչպէս 5 պիտի կայնինք։ Եւ պալատին հազարապետը, ու քաղաքապետը, ու ծերերը, և հոգաբարձուները՝ Յէուին լուր խրկեցին ու ըսին. Մենք քու ծառաներդ ենք. ու մեզի ինչ որ հրամայես, պիտի ընենք. բնաւ մէկը թագաւոր պիտի չընենք. քու աչքերուդ աղէկ երեւցածը ըրէ։

6 Եւ անոնց նորէն նամակ մը գրեց՝ ըսելով. Թէ որ դուք իմ հետս էք, ու իմ խօսքս մտիկ կ'ընէք, ձեր տիրոջը որդւոցը գլուխները առէք, ու վաղը աս ատենս ինծի

Ն․ Ք․ Գ․ Բ․
884

Յեզրայէլ եկէք ․ ու Թագաւորին
որդիքը եօթանասուն հոգի էին ,
ու զանոնք մեծցնող՝ քաղաքի մեծերուն
7 քովն էին ։ Եւ նամակը
անոնց հասածին պէս՝ Թագաւորին
որդիները բռնեցին , ու [ա] եօթանասուն
հոգի մորթեցին , և անոնց
գլուխները կողովներու մէջ դրին ,
8 ու անոր խրկեցին Յեզրայէլ ։ Եւ
լրաբեր մը եկաւ , ու անոր պատմեց՝
ըսելով ․ Թագաւորին որդւոցը
գլուխները բերին ։ Եւ անիկայ
ըսաւ ․ Զանոնք մինչև առտու դըրանը
քովը դրէք երկու դէզ ընելով ։
9 Ու առտուանց դուրս ելաւ կայնեցաւ
, և բոլոր ժողովուրդին ըսաւ ․
Դուք արդար էք ․ ահա [բ] ես իմ
տիրոջս դէմ գլուխ վերցուցի , ու
զանիկայ մեռցուցի ․ բայց ասոնք
10 ամէնը ո՞վ մեռցուց ։ Հիմա գիտցէք
որ Տէրոջը խօսքէն [գ] բնաւ մէկ
բան մը գետինը պիտի չիյնայ , որն
որ Տէրը Աքաաբին տանը համար
խօսեցաւ ․ ու Տէրը [դ] իր ծառային
Եղիային ձեռքովը ըսածը ըրաւ ։
11 Եւ Յէու՝ Յեզրայէլի մէջ Աքաաբին
տունէն բոլոր մնացածները , ու
անոր բոլոր մեծ նախարարները , և
մտերիմ բարեկամները , ու քուրմերը
մեռցուց , այնպէս որ անոր
մնացորդ մը չթողուց ։
12 Անկէ ետքը ելաւ Սամարիա գընաց
․ — ճամբուն վրայ հովիւներու
13 [*] Բեթակադին հասնելով , [ե] Յէու՝
Յուդայի Ոքոզիա թագաւորին
եղբայրները գտաւ , ու անոնց ըսաւ ․
Դուք ո՞վ էք ։ Եւ անոնք ըսին ․
Ոքոզիային եղբայրներն ենք , ու
թագաւորին որդիները՝ ու թագուհիին
որդիները ողջունելու իջանք
14 ։ Ան ատենը անիկայ ըսաւ ․
Ասոնք ողջ բռնեցէք ․ ու զանոնք
ողջ բռնեցին , և Բեթակադի ջըրհորին
քովը մեռցուցին զանոնք ,
որ քառասունուերկու հոգի էին ․
ու անոնց մէկը ողջ չթողուց ։
15 Եւ անկէ գնաց ․ ու իր դիմացը
ելլող [զ] Ռեքաբի որդին [է] Յովնադաբը
գտաւ , ու անոր բարև տուաւ ու
ըսաւ ․ Ինչպէս որ իմ սիրտս քու
սրտիդ հետ ուղիղ է , արդեօք քու
սիրտդ ալ այնպէս ուղի՞ղ է ․ և
Յովնադաբ ըսաւ ․ Այո՛ ։ Ուրեմն
[ը] ձեռքդ տուր ։ Ու անիկայ ձեռքը
տուաւ ․ ու զանիկայ կառքին
16 մէջ իր քովը առաւ , Եւ ըսաւ ․
Ինծի հետ եկուր , ու Տէրոջը համար
ունեցած [թ] նախանձաւորութիւնս
տես ․ այսպէս անոր կառքը
17 հեծցուցին զանիկայ ։ Եւ Սամարիա
գնաց , ու Սամարիայի մէջ [ժ] Աքաաբէն
բոլոր մնացածները զարկաւ
, մինչև որ զանիկայ բնաջինջ

[ա] Գ Թագ․ Իա․ 21 ։
[բ] Գլ․ Թ․ 14, 24 ։
[գ] Ա Թագ․ Գ․ 19 ։
[դ] Գ Թագ․ Իա․ 19, 21, 29 ։
[*] Կամ՝ ատրակատուր ընելու տունը
[ե] Գլ․ Ը․ 29 ։ Բ Մն․ ԻԲ․ 8 ։
[զ] Ա Մն․ Բ․ 55 ։
[է] Երեմ․ ԼԵ․ 6, ևն ։
[ը] Եզր․ Ժ․ 19 ։
[թ] Գ Թագ․ ԺԹ․ 10 ։
[ժ] Գլ․ Թ․ 8 ։ Բ Մն․ ԻԲ․ 8 ։

ըրաւ , ան խօսքին համեմատ որ
[ի] Տէրը Եղիային խօսեր էր ։
18 Եւ Յէու բոլոր ժողովուրդը ժողվեց
, ու անոնց ըսաւ ․ [լ] Աքաաբը
Բահաղին քիչ ծառայութիւն ըրաւ
․ Յէու անոր շատ ծառայութիւն
19 պիտի ընէ ։ Եւ հիմա [խ] Բահաղին
բոլոր մարգարէները , բոլոր
ծառաները , ու բոլոր քուրմերը
ինծի կանչեցէք , — մարդ մը պակաս
չըլլայ ․ քանզի Բահաղին մեծ
զոհ [†] պիտի ընեմ" ․ ամէն հոն
չգտնուողը պիտի չապրի ․ սակայն
Յէու խաբէութեամբ ըրաւ , որ
Բահաղին ծառայութիւն ընողները
20 բնաջինջ ընէ ։ Եւ Յէու ըսաւ ․
Բահաղին համար տօնախմբութիւն
մը [‡] սահմանեցէք ․ ու ծանուցում
21 ըրին ։ Եւ Յէու բոլոր Իսրայէլին
պատգամաւորներ խրկեց , ու Բահաղին
բոլոր ծառայութիւն ընողները
եկան , ու չեկող մարդ չմնաց ․ և
[ծ] Բահաղին տունը եկան ․ ու Բահաղին
տունը ծայրէ 'ի ծայր լեցուեցաւ
22 ։ Եւ հանդերձապետին
ըսաւ ․ Բահաղին բոլոր ծառայութիւն
ընողներուն պատմուճաններ
հանէ ․ ու պատմուճանները հանեց
23 անոնց ։ Եւ Յէու Ռեքաբի
որդւոյն Յովնադաբին հետ՝ Բահաղին
տունը մտաւ , ու Բահաղին
ծառայութիւն ընողներուն ըսաւ ․
փնտռեցէք նայեցէք , չըլլայ որ հոս
ձեզի հետ Եհովային ծառաներէն
մէկը գտնուի , բայց միայն Բահաղին
24 ծառայութիւն ընողները ։ Եւ
զոհեր ու ողջակէզներ ընելու մտան ․
ու Յէու իրեն համար դուրսը ութսուն
մարդ կայնեցուց , ու անոնց ըսաւ
․ Ով որ ձեր ձեռքը տուած
մարդիկներէս մէկը ազատէ , [կ] իր անձը
անոր անձին տեղը պիտի ըլլայ ։
25 Ու երբոր ողջակէզը ըրաւ լմնցուց ,
Յէու սուրհանդակներուն ու զօրապետներուն
ըսաւ ․ Գացէք , ասոնք
մեռցուցէք ․ մարդ մը դուրս չելլէ ։
Ու զանոնք սուրէ անցուցին ․ և
սուրհանդակները ու զօրապետները
զանոնք նետեցին ․ ու ետքը Բահաղին
26 տանը քաղաքը մտան ․ Եւ
Բահաղին տանը [հ] արձանները հանեցին
, ու զանոնք կրակով այրեցին
27 ։ Եւ Բահաղին արձանը կործանեցին
, ու Բահաղին տունը
փլցուցին , [ձ] ու զանիկայ արտաքնոց
28 ըրին մինչև աս օրս ։ Այսպէս
Յէու՝ Իսրայէլէն բնաջինջ ըրաւ
29 Բահաղը ։ Սակայն Յէու՝ Իսրայէլին
մեղանչել տուող [ղ] Նաբատեան
Յերոբովամին մեղքերէն՝ այսինքն
Բեթէլի ու Դանի մէջ եղող ոսկիէ
որթերէն ետ չկեցաւ ։
30 Եւ Տէրը Յէուին ըսաւ ․ Որով-

Ն․ Ք․ Գ․ Բ․
884

[ի] Գ Թագ․ Իա․ 21 ։
[լ] Գ Թագ․ ԺԶ․ 31, 32 ։
[խ] Գ Թագ․ ԻԲ․ 6 ։
[†] Եբր․ ունիմ ։
[‡] Եբր․ սրբեցէք ։
[ծ] Գ Թագ․ ԺԶ․ 32 ։
[կ] Գ Թագ․ Ի․ 39 ։
[հ] Գ Թագ․ ԺԴ․ 23 ։
[ձ] Եզր․ Զ․ 11 ։ Դան․ Բ․ 5 ։ Գ․ 29 ։
[ղ] Գ Թագ․ ԺԲ․ 28, 29 ։

Ն. Ք. Գ. Ք.
884

հետեւ դուն իմ աչքերուս առջեւ
ուղիղ եղածը 'ի գործ դնելով' ա-
ղէկ ըրիր , — Աքաաբին տանը'
բոլոր իմ սրտիս մէջը եղածին հա-
մեմատ ըրիր , քու որդիքդ մինչեւ
չորրորդ ազգը' Իսրայէլի աթոռին
31 վրայ պիտի նստին : Բայց Յէու
Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն օրէնքին
մէջը' բոլոր սրտով քալելու զգու-
շութիւն չըրաւ , — Իսրայէլին
մեղանչել տուող Յերոբովամին մեղ-
քերէն ետ չկեցաւ :

32 Այն օրերը Տէրը սկսաւ Իսրայէլը
*կտրել . և Ազայէլ Իսրայէլա-
ցւոց բոլոր սահմաններուն մէջը
33 զանոնք զարկաւ , Յորդանանէն
դէպ 'ի արեւելք բոլոր Գաղաադու
երկիրը , — Գադեանները ,
Ռուբէնեանները , ու Մանասեան-
ները , Առնոն ձորին վրայ եղող
Արոերէն մինչեւ Գաղաադը ու
Բասանը :

34 Եւ Յէուին մնացորդ պատմու-
թիւնը , ու ամէն ըրածը , ու բո-
լոր զօրութիւնը' ահա Իսրայէլի
թագաւորներուն յիշատակաց գր-
35 քին մէջը գրուած է : Եւ Յէու
իր հայրերուն հետ քնացաւ . ու
զանիկայ Սամարիայի մէջ թաղե-
ցին . և անոր որդին Յովաքազ
36 անոր տեղը թագաւոր եղաւ : Ու
Յէուին Իսրայէլի վրայ Սամարիայի
մէջ թագաւորութիւն ըրած օրե-
րը' քսանըութը տարի էր :

Տես Հմր. 35 : Գլ. ժգ. 1, 10 : ժդ. 23 : ժե. 8, 12 :

Գ Թագ. ժդ. 16 :

Իրր 860

* Եբր. ծայրատել :

Գլ. ը. 12 :

Ամով. ա. 3 :

ԳԼ. ԺԱ

1 Գոթողիա' բոլոր թագաւորի որդիքը ջար-
դած ատենը , Յովաս իր Յովսաբէէ հօրաքրոջը
ձեռքովը կ'ազատուի , ու վեց տարի Աստուծոյ
տանը մէջ կը պահուի : 4 Յովիադա' հարիւ-
րապետներուն պատուէրներ տալով , եօթնե-
րորդ տարին թագաւոր կ'օծէ Յովասը : 13
Գոթողիա կը սպաննուի : 17 Յովիադա' Աս-
տուծոյ երկրպագութիւն ընելը նորէն կը հաս-
տատէ :

884

1 Եւ Ոքոզիային մայրը Գոթո-
ղիա' իր որդւոյն մեռնիլը տեսնե-
լով , ելաւ բոլոր թագաւորական
2 սերունդը բնաջինջ ըրաւ : Բայց
Յովրամ թագաւորին աղջիկը' Ոքո-
զիային քոյրը Յովսաբէէ' Ոքոզիա-
յին որդին Յովասը առաւ , ու
թագաւորին սպաննուած որդւոցը
մէջէն գողցաւ զանիկայ' ու անոր
դայեակը . և Գոթողիային երեսէն
անկողիններու սենեակին մէջը պա-
հեցին զանիկայ , ու չմեռցուեցաւ :
3 Եւ անիկայ անոր հետ վեց տա-
րի Տէրոջը տանը մէջ պահուե-
ցաւ . ու երկրին վրայ Գոթողիա
թագաւորութիւն կ'ընէր :

Գլ. ը. 26 :

Բ Մն. իբ. 10 :

Բ Մն. իբ. 11 :

878

4 Ու եօթներորդ տարին' Յովիա-
դան ղրկեց , և հարիւրապետ-
ները' թիկնապահները ու սուրհան-
դաները կանչեց , և զանոնք իր
քովը Տէրոջը տունը բերաւ , ու ա-
նոնց հետ ուխտ ըրաւ , ու Տէրոջը
տանը մէջ անոնց երդում ընել
տուաւ , ու թագաւորին որդին ա-
5 նոնց ցուցուց : Եւ անոնց պա-
տուիրելով' ըսաւ . Ձեր ընելու-
բանը աս է . ձեր երրորդ մասը' որ
շաբաթ օրը պիտի մտնեն , թա-
գաւորին տանը պահպանութիւն
6 ընեն . Ու երրորդ մասը' Սուրի
դուռը , ու երրորդ մասն ալ' սուր-
հանդակաց ետեւի դուռը . և
այսպէս տանը պահպանութիւնը ը-
7 նէք որ մարդ մը չմտնէ : Ու ձեզմէ
երկու գունդը' ան ամէնը
որ շաբաթ օրը պիտի ելլեն , թա-
գաւորին բոլորտիքը' Տէրոջը տա-
8 նը պահպանութիւն ընեն : Եւ ա-
մէն մարդ իր զէնքերը ձեռքը' թա-
գաւորին չորս կողմը առնէք . ու
կարգերէն ներս մտնողը սպաննուի .
ու թագաւորին հետը ըլլաք , անոր
ելած ու մտած ատենը :

Դ. Ք. Գ. Ք.
878

Ա Մն. թ. 25 :

9 Եւ հարիւրապետները' Յովիա-
դա քահանային բոլոր պատուի-
րածները ըրին . ու ամէն մէկը իր
մարդիկները առաւ , թէ շաբաթ
օրը մտնողները , և թէ շաբաթ օրը
ելլողները , ու Յովիադա քահանա-
10 յին քովը եկան : Եւ քահանան'
Տէրոջը տունը եղած Դաւիթ թա-
գաւորին նիզակները ու վահանները
11 հարիւրապետներուն տուաւ : Ու
սուրհանդակները ամէն մարդ իր
զէնքը ձեռքը' տանը աջ կողմէն
մինչեւ ձախ կողմը' սեղանին ու տա-
նը քովը' թագաւորին բոլորտիքը
12 կայնեցան : Եւ թագաւորին որ-
դին հանեց , ու անոր վրայ թագը
ու վկայութիւնը դրաւ . և զանիկայ
թագաւոր ըրին , ու օծեցին , ու
ծափ զարնելով' ըսին . Կեցցէ ար-
քայ :

Բ Մն. իգ. 8 :

Ա Թագ. ժ. 24 :

13 Եւ Գոթողիա' երբոր վազող
ժողովուրդին ձայնը լսեց , Տէրոջը
14 տունը ժողովուրդին եկաւ . Ու
տեսաւ որ ահա թագաւորը ըստ
սովորութեան սիւնին քովը կայ-
ներ էր , և զօրապետները ու փողերը
թագաւորին քովն էին , ու երկրին
բոլոր ժողովուրդը ուրախանալով'
փողեր կը հնչեցնէին . ան ատենը
Գոթողիա իր հանդերձները պատ-
ռեց , ու պոռաց . Դաւաճանու-
15 թիւն է , դաւաճանութիւն : Եւ
Յովիադա քահանան' զօրքերուն
վրայ եղող հարիւրապետներուն
հրամայեց , ու անոնց ըսաւ . Ասի-
կայ կարգերուն մէջէն հանեցէք , ու
ասոր ետեւէն գացողը սրով մեռցու-
ցէք . (քանզի քահանան ըսեր էր
որ Տէրոջը տանը մէջ չմեռցուի :)

Բ Մն. իգ. 12, ևն :

Կամ' սուրհանդակնե-
րուն —

Գլ. իգ. 3 :
Բ Մն. լդ. 31 :

Ն. Ք. ԳՔ. 878

16 Ու անոր վրայ ձեռքերնին երկընցուցին. ու երբոր անիկայ թագաւորական տունը մտնող ձիերուն ճամբայէն կ'երթար, հոն մեռցուցաւ։

17 [ժ]Եւ Յովիադա՝ Տէրոջը, ու թագաւորին ու ժողովուրդին միջեւ ուխտ ըրաւ, որ Տէրոջը ժողովուրդը ըլլան. [ի]նաեւ թագաւորին ու ժողովուրդին միջեւ։

18 Ու երկրին բոլոր ժողովուրդը [լ]Բահաղին տունը մտան, ու զանիկայ կործանեցին, [խ]անոր սեղանները ու կուռքերը կտոր կտոր ըրին, ու Բահաղին քուրմը Մաթանը՝ սեղաններուն առջեւ սպաննեցին. ու [ծ]քահանան Տէրոջը տանը մէջ պաշտօնեաներ դրաւ։

19 Եւ հարիւրապետները, թիկնապահները, ու սուրհանդակները, ու երկրին բոլոր ժողովուրդը առաւ. եւ թագաւորը Տէրոջը տունէն իջեցուցին, ու սուրհանդակաց դրանը ճամբայէն թագաւորին տունը մտան. եւ անիկայ թագաւորներուն աթոռին վրայ նստաւ։

20 Ու երկրին բոլոր ժողովուրդը ուրախացաւ, ու քաղաքը հանդարտութեան մէջ էր. իսկ Գոթողիան՝ թագաւորական տանը քով սրով մեռցուցին։

21 [կ]Յովաս եօթը տարեկան էր, երբոր թագաւոր եղաւ։

ժ Բ Մն. ԻԳ. 16.
ի Բ Թագ. Ե. 3.
լ Գւ. Ժ. 26.
խ Օր. ԺԲ. 3, Բ Մն. ԻԳ. 17.
ծ Բ Մն. ԻԳ. 18, եւն.
կ Բ Մն. ԻԴ. 1.

ԳԼ. ԺԲ

1 Յովաս աղէկ կերպով կը կառավարէ ժողովուրդը՝ Յովիադային բոլոր օրերուն մէջ. 4 տաճարը նորոգելու հրաման կ'ընէ։ 17 Ազայէլ՝ Երուսաղեմի վրայ երթալէն կը դառնայ, սուրբ գանձերը իրեն ընծայ տրուելուն համար։ 19 Յովասին ծառաները զինքը կը սպաննեն, ու Ամասիան անոր տեղը կը յաջորդէ։

1 Յէուին եօթներորդ տարին՝ [հ]Յովաս թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղեմի մէջ քառասուն տարի թագաւորութիւն ըրաւ. ու անոր մօրը անունը Սաբիա էր, Բերսաբէէ քաղաքէն։

2 Եւ Յովաս Տէրոջը առջեւ ուղղութիւն ըրաւ ան բոլոր օրերուն մէջ՝ որ Յովիադա քահանան 3 անոր կը սորվեցընէր։ Բայց [ձ]բարձր տեղուանքը չվերցան. ժողովուրդը տակաւին բարձր տեղերու վրայ զոհ կը մատուցանէին, ու խունկ կը ծխէին։

4 Եւ Յովաս քահանաներուն ըսաւ. [ղ]Տէրոջը տունը բերուած սուրբ բաներուն բոլոր ստակը, [ճ]համրուած մարդոց ստակը, [մ]գինը կտրուած անձինքներուն ստակը, եւ ան բոլոր ստակը՝ որ [յ]մարդ մը Տէրոջը տունը բերելու կամք կ'ընէ, 5 քահանաները՝ ամէն մարդ իրենց ճանչւորներէն առնեն, ու տանը փլած տեղուանքը իրենք նորոգեն, ուր որ փլած տեղ մը գտնուի։

հ Բ Մն. ԻԴ. 1.
ձ Գ Թագ. ԺԵ. 14, ԻԲ. 44, Գւ. ԺԴ. 4.
ղ Գւ. ԻԲ. 4.
ճ Ել. Լ. 13.
մ Ղեւ. ԻԷ. 2.
յ Ել. ԼԵ. 5, Ա Մն. ԻԹ. 9.

6 Սակայն Յովաս թագաւորին քսանուերեքերորդ տարին՝ [ն]քահանաները տանը փլած տեղուանքը չնորոգեցին։

7 [շ]Եւ Յովաս թագաւորը Յովիադա քահանան, ու միւս քահանաները, եւ անոնց ըսաւ. Տանը փլած տեղուանքը ինչու չէք նորոգեր. ու հիմա ձեր ճանչւորներէն [illegible] ստակ մի առնէք, հապա զանիկայ տանը փլած տեղերուն համար տուէք։

8 Եւ քահանաները հաւանութիւն տուին, որ իրենք ստակ չառնեն ժողովուրդէն, *ոչ ալ տանը փլած տեղուանքը նորոգեն"։

9 Եւ Յովիադա քահանան [ո]մէկ սընտուկ մը առաւ, ու անոր վրան ծակ մը ծակեց, ու զանիկայ սեղանին քովը՝ Տէրոջը տունը մտնողներուն աջ կողմը դրաւ. եւ դուռը պահող քահանաները Տէրոջը տունը բերուած բոլոր ստակը հոն կը դնէին։

10 Ու երբոր կը տեսնէին որ սնտուկին մէջ ստակը շատցեր է, թագաւորին դպիրը ու մեծ քահանան կ'ելլէին, ու Տէրոջը տունը գտնուած ստակը համրելով՝ կը ծրարէին։

11 Եւ պատրաստուած ստակը՝ Տէրոջը տանը գործին վրայ դրուած բանուորներուն ձեռքը կու տային, որ անոնք Տէրոջը տանը մէջ գործող հիւսներուն, ու շինողներուն, 12 Եւ որմնադիրներուն, ու քարահատներուն վճարեն. նաեւ Տէրոջը տանը փլած տեղուանքը նորոգելու համար՝ փայտեր ու տաշուած քարեր ծախու առնեն, եւ տանը նորոգութեանը համար բոլոր պէտք եղած բաներուն ծախք ընեն։

13 Բայց Տէրոջը տունը բերուած ստակէն՝ [չ]Տէրոջը տանը համար արծաթէ գաւաթներ, բազմակալներ, կոնքեր, փողեր, ոչ ոսկիէ ամաններ, կամ արծաթէ ամաններ 14 ամէնեւին չշինուեցաւ. Քանզի բանուորներուն կու տային զանիկայ, որ անով Տէրոջը տունը նորոգեն։

15 Եւ որոնց ձեռքը որ կը յանձնէին ան ստակը՝ բանուորներուն տալու համար, [պ]անոնցմէ հաշիւ չէին առներ. քանզի անոնք հաւատարմութեամբ 16 կ'աշխատէին։ [ջ]Յանցանքի ստակը ու մեղքի ստակը՝ Տէրոջը տունը չէր մտներ. [ռ]անիկայ քահանաներուն կ'ըլլար։

17 Ան ատենը [ս]Ասորւոց Ազայէլ թագաւորը ելաւ՝ Գեթի դէմ պատերազմ ըրաւ, ու զանիկայ առաւ. ետքը [վ]Ազայէլ իր երեսը դարձուց, 18 որ Երուսաղեմի վրայ ելլէ։ Եւ Յուդայի թագաւորը Յովաս՝ իր հայրերուն Յուդայի թագաւորներուն՝ Յովսափատին, ու Յովրա-

Ն. Ք. ԳՔ. 856
ն Բ Մն. ԻԴ. 5.
շ Բ Մն. ԻԴ. 6.
* Կամ՝ առանց նորոգելու տանը փլած տեղուանքը։
ո Բ Մն. ԻԴ. 8, եւն.
չ Տես Բ Մն. ԻԴ. 14.
պ Գւ. ԻԲ. 7.
ջ Ղեւ. Ե. 15, 18.
ռ Ղեւ. Է. 7, Թւ. ԺԸ. 9.
Իբր 840
ս Գւ. Ը. 12.
վ Տես Բ Մն. ԻԴ. 23.

Ն. Ք. ԴԲ. Իսր 840

ՙԳ Թագ. ժե. 18. Գլ. ժը. 15, 16.

մին, և Ոքոզիային ՙնուիրած բոլոր սուրբ բաները, ու իր նուիրածը, և Տէրոջը տանը ու թագաւորական տանը գանձերուն մէջը գտնուած բոլոր ոսկին առաւ, ու Ասորւոց Ազայէլ թագաւորին խրկեց. այսպէս անիկայ Երուսաղէմի վրայէն *ետ քաշուեցաւ։

*Եբր. ելաւ։

19 Եւ Յովասին մնացորդ պատմութիւնը, ու անոր բոլոր ըրածը՝ ահա Յուդայի թագաւորներուն յիշատակաց գրքին մէջը գրուած է։

ՙԳլ. ժդ. 5. բ Մն. իդ. 25.

839

20 Եւ ՙանոր ծառաները ոտք ելան, ու անոր դէմ դաւաճանութիւն ըրին. ու Յովասը զարկին Մելոնի տանը մէջ, որ Սիլլայի զառ 'ի վայրին վրայ է։

ՙբ Մն. իդ. 26 Սեմաթ Զաբադ։

21 Եւ անոր ծառաները՝ Սամեթի որդին ՙՅովզաքար, ու Սովմերի որդին Յովզաբադ՝ զանիկայ զարկին. ու մեռաւ. և զանիկայ իր հայրերուն հետ՝ Դաւիթի քաղաքին մէջը թաղեցին. ու անոր տեղը անոր որդին ՙԱմասիան թագաւոր եղաւ։

ՙբ Մն. իդ. 27։

ԳԼ. ԺԳ

1 Յովաքազին չար վարմունքը։ 3 Յովաքազ՝ Ազայէլէն նեղութիւն կը կրէ, բայց աղօթքով կը զօրանայ։ 8 Յովաս անոր տեղը կը յաջորդէ։ 10 Յովասին չար վարմունքը։ 13 Երկրորդ Յերոբովամը անոր տեղը կը յաջորդէ։ 14 Եղիսէ իր մեռնելու ատենը՝ Ասորւոց դէմ Յովասին ընելու երեք յաղթութիւններուն վրայ կը մարգարէանայ։ 20 Մովաբացւոց Իսրայէլի երկրին վրայ ասպատակութիւն ընելու եկած ատենը՝ մեռած մարդ մը Եղիսէին ոսկորներուն դպչելով՝ կ'ողջնանայ։ 22 Ազայէլին մեռնելէն ետքը՝ Յովաս Բենադադին վրայ երեք յաղթութիւնները կը կատարէ։

856

1 Յուդայի թագաւորին՝ Ոքոզիայի որդւոյն Յովասին քսանուերեքերորդ տարին՝ Իսրայէլի վրայ Յէուի որդին Յովաքազը թագաւոր եղաւ Սամարիայի մէջ, ու տասնուեօթը տարի թագաւորեց։ 2 Եւ Տէրոջը առջեւ չարութիւն ըրաւ, ու Իսրայէլին մեղանչել տուող Նաբատեան Յերոբովամին մեղքերուն հետեւող եղաւ. անոնցմէ ետ չկեցաւ։

Իսր 849

*Դատ. բ. 14.

ՙԳլ. ը. 12.

3 Եւ *Տէրոջը բարկութիւնը Իսրայէլի վրայ բորբոքեցաւ, ու զանոնք՝ շարունակ ՙԱսորւոց Ազայէլ թագաւորին ձեռքը, ու Ազայէլի որդւոյն Բենադադին ձեռքը մատնեց։

Իսր 842

ՙՍաղ. հը. 34.

ՙԵլ. գ. 7. Գլ. ժդ. 26.

ՙՏես հմր 25. Գլ. ժդ. 25, 27.

4 Եւ Յովաքազ ՙՏէրոջը աղօթք ըրաւ. ու Տէրը անոր մտիկ ըրաւ. ՙքանզի տեսաւ Իսրայէլի նեղութիւնը, որով Ասորւոց թագաւորը զանոնք նեղեց։ 5 ՙԵւ Տէրը Իսրայէլին մէկ փրկիչ մը տուաւ, ու Ասորւոց ձեռքին տակէն ելան. և Իսրայէլի որդիքը երէկուան ու մէկալ օրուան պէս՝ իրենց վրաններուն մէջը կը նստէին։ 6 Բայց Իսրայէլին մեղանչել տուող Յերոբովամին տանը մեղքերէն ետ չկեցան, հապա անոնց մէջը քալեցին. ՙնաեւ Աստարովթի կուռքն ալ Սամարիայի մէջ կը կենար։

Ն. Ք. ԴԲ. Իսր 842

ՙԳ Թագ. ժզ. 33.

7 Իսկ Յովաքազին աւելի զօրք չթողուց, բայց միայն յիսուն ձիաւոր, տասը կառք, ու տասը հազար հետեւակ զօրք. վասն զի Ասորւոց թագաւորը զանոնք բնաջինջ ըրեր էր, ՙու զանոնք կոխուած հողի պէս ըրեր էր։

ՙԱմով. ա. 3.

8 Եւ Յովաքազին մնացորդ պատմութիւնը ու անոր բոլոր ըրածը, ու զօրութիւնը՝ ահա Իսրայէլի թագաւորներուն յիշատակաց գրքին մէջը գրուած է։

839

9 Եւ Յովաքազ իր հայրերուն հետ քնացաւ. ու զանիկայ Սամարիայի մէջ թաղեցին. և անոր տեղը՝ անոր որդին Յովասը թագաւոր եղաւ։

841

ՙԳլ. ժդ. 1.

10 Յուդայի Յովաս թագաւորին երեսունուեօթներորդ տարին՝ Իսրայէլի վրայ ՙՅովաքազի որդին Յովասը թագաւոր եղաւ Սամարիայի մէջ, ու տասնուվեց տարի թագաւորեց։

11 Եւ Տէրոջը առջեւ չարութիւն ըրաւ, ու Իսրայէլին մեղանչել տուող Նաբատեան Յերոբովամին բոլոր մեղքերէն ետ չկեցաւ, հապա անոնց մէջը քալեց։

ՙԳլ. ժդ. 15.

ՙՏես հմր 14, 25.

ՙԳլ. ժդ. 9, ևն. բ Մն. իե. 17, ևն.

12 ՙԵւ Յովասին մնացորդ պատմութիւնը, ու ՙանոր բոլոր ըրածը, և Յուդայի Ամասիա թագաւորին հետ պատերազմ ըրած ատենը ՙիր քաջութիւնը՝ ահա Իսրայէլի թագաւորներուն յիշատակաց գրքին մէջը գրուած է։

825

13 Ու Յովաս իր հայրերուն հետ քնացաւ. և անոր աթոռը Յերոբովամը նստաւ. ու Յովաս Իսրայէլի թագաւորներուն հետ՝ Սամարիայի մէջ թաղուեցաւ։

Իսր 839

ՙԳլ. բ. 12.

14 Եւ Եղիսէ իր մեռնելու հիւանդութիւնովը հիւանդացաւ. և Իսրայէլի թագաւորը Յովաս անոր իջաւ, ու անոր երեսին վրայ լացաւ ու ըսաւ. Հայր իմ, հայր իմ, ՙԻսրայէլին կառքը՝ ու անոր ձիաւորները։ 15 Ու Եղիսէ անոր ըսաւ. Մէկ աղեղ մը ու նետեր առ։ Եւ անիկայ աղեղ մը ու նետեր առաւ։ 16 Ու Իսրայէլի թագաւորին ըսաւ. Ձեռքդ աղեղին վրայ հեծցուր. և անիկայ ձեռքը հեծցուց. ու Եղիսէ իր ձեռքերը թագաւորին ձեռքերուն վրայ դրաւ, 17 Ու ըսաւ. Արեւելեան կողմի պատուհանը բաց. ան ալ բացաւ. ու Եղիսէ ըսաւ. Նետէ. ան ալ նետեց։ Ան ատենը Եղիսէ ըսաւ. Տէրոջը փրկութեան նետը, ու Ասորւոց դէմ փրկութեան նետը. քանզի Ասորիները ՙԱփեկի մէջ պիտի զարնես՝ մինչեւ

ՙԳ Թագ. ի. 26.

Ն. Ք. Գ. Ք.
Իբր 839

18 որ հատցընես ։ Նա ալ ըսաւ. Նետերը
առ. ու անիկայ առաւ. և Իսրայէլի
թագաւորին ըսաւ. Գետինը
զարկ. ու անիկայ իրեք անգամ
գետինը զարկաւ, ու կեցաւ ։
19 Եւ Աստուծոյ մարդը անոր բարկանալով
ըսաւ. Թէ որ հինգ կամ վեց
անգամ զարնէիր, այն ատենը Ասորիները
պիտի զարնէիր, ու պիտի
հատցընէիր. [ծ]բայց հիմա Ասորիները
միայն իրեք անգամ պիտի զարնես ։

[ծ] Հմր 25.

Իբր 838

20 Ու Եղիսէ մեռաւ. և զանիկայ
թաղեցին ։ Ու հետեւեալ տարին
Մովաբացւոց գունդերը երկրին վրայ
21 եկան ։ Ու երբոր մարդ մը կը
թաղէին, ահա գունդ մը տեսան,
ու մարդը Եղիսէին գերեզմանը նետեցին.
և այն մարդը Եղիսէին ոսկորներուն
դպածին պէս՝ կենդանացաւ,
ու իր ոտքերուն վրայ կայնեցաւ ։

[կ] Գլ. Ը. 12.
[հ] Գլ. ԺԴ. 27.
[ձ] Ել. ԼԲ. 13.
[ղ] Ել. Բ. 24. 25.

22 Եւ [կ]Ասորւոց Ազայէլ թագաւորը՝
Յովաքազին բոլոր օրերուն մէջ
23 Իսրայէլը նեղեց ։ [հ]Բայց Տէրը
[ձ]Աբրահամին, Իսահակին, ու Յակոբին
հետ իր ըրած ուխտին համար՝
անոնց ողորմեցաւ ու գթութիւն
ըրաւ, և [ղ]անոնց նայեցաւ. զանոնք
կորսընցընել չուզեց, ու զանոնք
դեռ իր երեսէն չձգեց ։

Իբր 839

24 Եւ Ասորւոց Ազայէլ թագաւորը
մեռաւ, ու անոր տեղը՝ անոր որդին
Բենադադ թագաւոր եղաւ ։
25 Եւ Յովաքազի որդին Յովաս՝ Ազայէլի
որդւոյն՝ Բենադադին ձեռքէն
ետ առաւ այն քաղաքները, որ
Ազայէլ անոր հօրը Յովաքազին
ձեռքէն պատերազմով առեր էր ։
[ճ]Յովաս զանիկայ իրեք անգամ
զարկաւ, ու Իսրայէլին քաղաքները
ետ առաւ ։

[ճ] Հմր 18. 19.
Իբր 836

ԳԼ. ԺԴ

1 Ամասիային բարի վարմունքը ։ 5 Իր հայրը մեռցընողներուն՝ իր ըրած արդար դատաստանը ։ 7 Իր ըրած յաղթութիւնը Եդովմի վրայ ։ 8 Ամասիա՝ Յովասը կը գրգռէ. բայց անկէ կը յաղթուի ու կը կողոպտուի ։ 15 Երկրորդ Յերոբովամը՝ Յովասին տեղը կը յաջորդէ ։ 17 Ամասիա դաւաճանութիւնով մը կը մեռցուի ։ 21 Ազարիան անոր յաջորդը կ'ըլլայ ։ 23 Յերոբովամին չար վարմունքը ։ 28 Զաքարիա անոր տեղը կը յաջորդէ ։

839
[ա] Գլ. ԺԳ. 10.
[բ] Բ Մն. ԻԵ. 1.

1 Իսրայէլի թագաւորին [ա]Յովաքազեան
Յովասին երկրորդ տարին՝
Յուդայի թագաւորին [բ]Յովասին
որդին Ամասիան թագաւոր եղաւ ։
2 Անիկայ քսանուհինգ տարեկան էր՝
երբոր թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի
մէջ քսանուինը տարի թագաւորութիւն
ըրաւ. և անոր մօրը
անունը Յովադան էր, — Երուսաղէմացի
3 էր ։ Ու Տէրոջը առջեւ
ուղղութիւն ըրաւ, բայց ոչ իր
հօրը Դաւիթին պէս. իր հօրը
Յովասին բոլոր ըրածներուն համեմատ
4 ըրաւ ։ [գ]Սակայն բարձր տեղուանքը
չվերցան. ժողովուրդը
տակաւին բարձր տեղերու վրայ
զոհ կը մատուցանէին, ու խունկ
5 կը ծխէին ։ Ու երբոր թագաւորութիւնը
անոր ձեռքին մէջ հաստատուեցաւ՝
իր ծառաները մեռցուց,
[դ]որոնք իր հայրը թագաւորը ըսպաններ
6 էին ։ Բայց սպաննողներուն
որդիքը չմեռցուց, ինչպէս որ
Մովսէսին օրինաց գրքին մէջը գըրուած
է, որ Տէրը պատուիրեց ըսելով.
[ե]Տղոց յանցանքին համար՝
հայրերը չմեռցուին, ու հայրերուն
յանցանքին համար՝ տղաքը չմեռցուին.
հապա ամէն մարդ իր յանցանքին
համար պիտի մեռցուի ։

Ն. Ք. Գ. Ք.
Իբր 839
[գ] Գլ. ԺԲ. 3.
[դ] Գլ. ԺԲ. 20.
[ե] Բ Օր. ԻԴ. 16. Եզեկ. ԺԸ. 4. 20.

Իբր 827
[զ] Բ Թագ. Ը. 13. Սաղ. Կ. ին վերնագիրը.
[է] Բ Մն. ԻԵ. 11.

7 Անիկայ [զ]Աղի ձորին մէջ [է]տասը
հազար Եդովմայեցի զարկաւ, ու
Վէմը պատերազմով առաւ, [ը]և
անոր անունը Յեկթովէլ կոչեց
մինչև աս օրս ։

Իբր 826
[ը] Յես. ԺԵ. 38.
[թ] Բ Մն. ԻԵ. 17, 18, ևն.

8 [թ]Այն ատենը Ամասիա՝ Իսրայէլի
թագաւորին՝ Յէուի որդւոյն Յովաքազի
որդւոյն Յովասին դեսպաններ
խրկեց՝ ըսելով. Եկուր,
9 երես երեսի տեսնուինք ։ Եւ Իսրայէլի
Յովաս թագաւորը Յուդայի
Ամասիա թագաւորին լուր
խրկեց ու ըսաւ. [ժ]Լիբանանի փուշը
[ի]Լիբանանի եղեւնափայտին լուր
խրկեց՝ ըսելով. Քու աղջիկդ
իմ տղուս կնիկ տուր. բայց Լիբանանի
մէջ եղող դաշտի գազանը
անցաւ, ու փուշը կոխկռտեց ։
10 Իրաւ Եդովմայեցիները զարկիր,
ու [լ]քու սիրտդ քեզ հըպարտացուց.
*քու փառքովդ գոհ
եղիր", ու տունդ նստէ. քանզի
ինչո՞ւ համար չարութեան խառնուիս,
որ իյնաս դուն ու քեզի
11 հետ Յուդան ալ ։ Բայց Ամասիա
մտիկ չըրաւ ։ Ուստի Իսրայէլի
Յովաս թագաւորը ելաւ. և ինքը
ու Յուդայի Ամասիա թագաւորը
Յուդայի [խ]Բեթսամիւսին մէջ երես
12 երեսի տեսնուեցան ։ Եւ Յուդա՝
Իսրայէլին առջեւ յաղթուեցաւ.
ու ամէն մարդ իր վրանը փախաւ ։

[ժ] Դատ. Թ. 8.
[ի] Գ Թագ. Դ. 33.
[լ] Բ Օր. Ը. 14. Բ Մն. ԼԲ. 25. Եզեկ. ԻԸ. 2. 5. 17. Ամբ. Բ. 4.
* Եբր. փառաւորուէ՛.
[խ] Յես. ԺԹ. 38. ԻԱ. 16.

13 Եւ Իսրայէլի Յովաս թագաւորը՝
Ոքոզիայի որդւոյն Յովասին որդին
Ամասիան՝ Յուդայի թագաւորը՝
Բեթսամիւսի մէջ բռնեց, ու Երուսաղէմ
եկաւ, ու [ծ]Եփրեմի
դռնէն մինչև [կ]Անկեան դուռը՝ Երուսաղէմի
պարսպին չորս հարիւր
14 կանգունը փլցուց ։ Եւ [հ]բոլոր ոսկին
ու արծաթը՝ ու Տէրոջը տանը
մէջ ու թագաւորին տանը գանձերուն
մէջ գտնուած բոլոր ամաննե-

[ծ] Նեեմ. Ը. 16. ԺԲ. 39.
[կ] Երեմ. ԼԱ. 38. Զաք. ԺԴ. 10.
[հ] Գ Թագ. Է. 51.
Իբր 825

ըր առաւ , և պատանդներ ալ առաւ , ու Սամարիա դարձաւ ։

15 յ Ու Յովասին գործքերուն մնացորդ պատմութիւնը , ու անոր զօրութիւնը , և Յուդայի Ամասիա թագաւորին հետ ըրած պատերազմը՝ ահա Իսրայէլի թագաւորներուն յիշատակաց գրքին մէջը գրուած 16 է ։ Ու Յովաս իր հայրերուն հետ քնացաւ , և Իսրայէլի թագաւորներուն հետ Սամարիայի մէջ թաղուեցաւ . ու անոր տեղը՝ անոր որդին Յերոբովամը թագաւոր եղաւ ։

17 Ու Յուդայի թագաւորը՝ ղ Յովասի որդին Ամասիան , Իսրայէլի թագաւորին Յովաքազի որդւոյն Յովասին մեռնելէն ետքը՝ տասնու18 հինգ տարի ապրեցաւ ։ Ու Ամասիային մնացորդ պատմութիւնը՝ ահա Յուդայի թագաւորներուն յիշատակաց գրքին մէջը գրուած 19 է ։ ֆ Անոր դէմ Երուսաղէմի մէջ դաւաճանութիւն ըրին . և անիկայ ք Լաքիս փախաւ . բայց անոր ետևէն Լաքիսը մարդ խրկեցին , ու զանի20 կայ հոն մեռցուցին ։ Ու զանիկայ ձիերով վերցուցին . ու Երուսաղէմ իր հայրերուն հետ՝ Դաւիթի քա21 ղաքին մէջը թաղուեցաւ ։ Ու բոլոր Յուդայի ժողովուրդը * Ազարիան առին , որ տասնուվեց տարեկան էր , ու զանիկայ իր հօրը Ամասիային տեղը թագաւոր դրին ։

22 Անիկայ ց Եղաթը շինեց , ու թագաւորը իր հայրերուն հետ քնանալէն ետքը՝ զանիկայ Յուդային ետ դարձուց ։

23 Յուդայի թագաւորին՝ Յովասի որդւոյն Ամասիային տասնուհինգերորդ տարին՝ Իսրայէլի Յովաս թագաւորին որդին Յերոբովամը Սամարիայի մէջ թագաւոր եղաւ , քառասունմէկ տարի թագաւո24 րեց ։ Ու Տէրոջը առջևը չարութիւն ըրաւ , Իսրայէլին մեղանչել տուող Նաբատեան Յերոբովամին բոլոր մեղքերէն ետ չկեցաւ ։

25 Անիկայ Իսրայէլին սահմանը ն Եմաթի մուտքէն ղ մինչև դաշտի ծովը ետ դարձուց , Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն խօսքին համեմատ , որ իր ծառային ո Գեթքոփերացի Ամաթեան ղ Յովնան մարգարէին 26 ձեռքովը խօսեր էր ։ Քանզի Տէրը ռ տեսաւ Իսրայէլին խիստ սաստիկ տառապանքը , որ Լ ոչ գոցուած ու ոչ ձգուած կար , ու Իսրայէլը 27 օգնական ալ չունէր ։ ռ Ու Տէրը չըսաւ որ Իսրայէլին անունը երկինքին տակէն բնաջինջ ընէ . ուստի Յովասեան Յերոբովամին ձեռքովը զանոնք ազատեց ։

28 Ու Յերոբովամին մնացորդ պատմութիւնը , և անոր բոլոր ըրածը , ու պատերազմական քաջութիւնը , և Դամասկոսը ու † Եմաթը ր Յուդային ետ դարձնելը Իսրայէլի մէջ" , ահա Իսրայէլի թագաւորներուն յիշատակաց գրքին մէջը 29 գրուած է ։ Ու Յերոբովամ իր հայրերուն՝ Իսրայէլի թագաւորներուն հետ քնացաւ . և անոր տեղը՝ անոր որդին Հ Զաքարիան թագաւոր եղաւ ։

Ն. Փ. Գ. Ք. Երր 825

յ Գլ. Ժգ. 12.

ղ Բ Մն. իե. 25, ա.

ֆ Բ Մն. իե. 27.

ք Յես. ժ. 31.

810

* Կամ՝ Ոզիան. տես Գլ. ժե. 13. Բ Մն. իզ. 1.

ց Գլ. ժգ. 6. Բ Մն. իզ. 2.

825 Հիմա կը սկսի միայնակ թագաւորել.

ն Թու. լդ. 22. լգ. 8.

ղ Բ Օր. գ. 17.

ո Յես. ժթ. 13.

ղ Յովն. ա. 1. Մատ. ժբ. 39. 40.

822

ռ Գլ. ժգ. 4.

Լ Բ Օր. լբ. 36.

ռ Գլ. ժգ. 5.

Ն. Փ. Գ. Ք. Երր 826

† Կամ՝ Յուդայի Եմաթը Իսրայէլին ետ դարձնելը ,

ր Բ Թագ. ը. 6. Գ Թագ. ժա. 24. Բ Մն. ը. 3.

784

Հ Թագաւորութեան աթոռը 11 տարի պարապ մնալէն վերջը. Գլ. ժե. 8.

ԳԼ. ԺԵ

1 Ազարիային բարի վարմունքը ։ 5 Անիկայ բորոտ կը մեռնի , ու Յովաթամ անոր յաջորդը կ'ըլլայ ։ 8 Զաքարիա՝ Յէուին վերջին սերունդը՝ չար կերպով կը թագաւորէ , ու Սեղղումէն կը մեռցուի ։ 13 Սեղղում ամիս մը թագաւորելէն ետև՝ Մանայեմէն կը սպաննուի ։ 16 Մանայեմ Ասորեստանի Փուղ թագաւորին օգնութիւնովը կը զօրանայ ։ 21 Փակէիա անոր տեղը կը յաջորդէ ։ 23 Փակէիա՝ Փակէէէն կը սպաննուի ։ 27 Փակէէ՝ Թագղաթփաղասարէն կը նեղուի , ու Ովսէէէն կը սպաննուի ։ 32 Յովաթամին բարի վարմունքը ։ 36 Աքազ անոր յաջորդը կ'ըլլայ ։

1 Իսրայէլի Յերոբովամ թագաւորին քսանուեօթներորդ տարին՝ Յուդայի Ամասիա թագաւորին որդին 2 ւ Ազարիան ֆ թագաւոր եղաւ ։ Անիկայ տասնուվեց տարեկան էր երբոր թագաւոր եղաւ , ու Երուսաղէմի մէջ յիսունուերկու տարի թագաւորութիւն ըրաւ . և անոր մօրը անունը Յեքէլիա էր , Ե3 րուսաղէմացի էր ։ Ու անիկայ Տէրոջը առջևը ուղղութիւն ըրաւ , իր հօրը Ամասիային բոլոր ըրածին 4 պէս ։ ք Բայց բարձր տեղուանքը չվերցան . ժողովուրդը տակաւին բարձր տեղերու վրայ զոհ կը մատուցանէին ու խունկ կը ծխէին ։ 5 Ու Տէրը տ թագաւորը զարկաւ . ու մինչև իր մահուան օրը բորոտած էր , և ի զատ տան մը մէջ կը բնակէր . ու պալատին վրայ իշխողը՝ թագաւորին որդին Յովաթամն էր , ու անիկայ կը դատէր երկրին ժողովուրդը ։

6 Ու Ազարիային մնացորդ պատմութիւնը , ու անոր բոլոր ըրածը՝ ահա Յուդայի թագաւորներուն յիշատակաց գրքին մէջը գրուած 7 է ։ Ու Ազարիա իր հայրերուն հետ քնացաւ . ու ղ զանիկայ իր հայրերուն հետ՝ Դաւիթի քաղաքին մէջը թաղեցին . և անոր տեղը՝ անոր որդին Յովաթամը թագաւոր եղաւ ։

8 Յուդայի Ազարիա թագաւորին երեսունուութերորդ տարին՝ Իսրայէլի վրայ՝ Յերոբովամին որդին Զաքարիան թագաւոր եղաւ Սամարիայի մէջ , վեց ամիս թագաւո9 րեց ։ Ու անիկայ իր հայրերուն ըրածին պէս՝ Տէրոջը առջևը չա-

Երր 810
Անիկայ Յերոբովամ իր հօրը հետ միասին թագաւորելուն 27երորդ տարին , որ անոր հայրը Ասորւոց պատերազմներուն զբաղած ատենը զանիկայ աթոռակից ըրաւ ։ իսկ անոր միապետութեանը 16երորդ տարին է ։

ւ Հմր 13. 30. ա. ու Բ Մն. իզ. 1 [illegible] Ոզիա ։

Երր 765

ֆ Գլ. ժգ. 21. Բ Մն. իզ. 1. 3. 4.

ք Հմր 35. Գլ. ժբ. 3. ժգ. 4.

տ Բ Մն. իզ. 19—21.

ի Ղև. ժգ. 46.

Երր 758

ղ Բ Մն. իզ. 23.

Երր 773
Աթոռը 11 տարի պարապ մնացած ըլլալով ։

րութիւն ըրաւ, — Իսրայէլին մեղանչել տուող Նաբատեան Յերոբովամին
10 մեղքերէն ետ չկեցաւ ։ Ու Յաբիսի որդին Սեղղումը անոր դէմ գլուխ վերցուց, և [Է]զանիկայ ժողովուրդին առջեւ զարկաւ մեռցուց, ու անոր տեղը ինքը թագաւոր եղաւ ։

11 Եւ Զաքարիային մնացորդ պատմութիւնը՝ ահա Իսրայէլի թագաւորներուն յիշատակաց գրքին մէջ
12 գրուած է ։ Անիկայ [Ը]Տէրոջը խօսքն է, որ Յէուին խօսեր էր ըսելով. Իսրայէլի աթոռին վրայ քու որդիքդ մինչեւ չորրորդ ազգը պիտի նստին. ու այնպէս եղաւ ։

13 Յաբիսի որդին Սեղղումը՝ Յուդայի [Թ]Ոզիա թագաւորին երեսունիններորդ տարին թագաւոր եղաւ, ու Սամարիայի մէջ մէկ ամիս
14 թագաւորութիւն ըրաւ ։ Եւ Գադդիի որդին Մանայեմը [Ժ]Թերսայէն ելաւ, ու Սամարիա եկաւ. և Սամարիայի մէջ Յաբիսի որդին Սեղղումը զարկաւ մեռցուց, ու անոր տեղը ինքը թագաւոր եղաւ ։

15 Ու Սեղղումին մնացորդ պատմութիւնը, ու ըրած դաւաճանութիւնը՝ ահա Իսրայէլի թագաւորներուն յիշատակաց գրքին մէջ
16 գրուած է ։ Ան ատենը Մանայեմ՝ [Ի]Թափսան ու բոլոր անոր մէջ եղողները, ու անոր սահմանը զարկաւ *մինչեւ Թերսա". և չբանալնուն համար զարկաւ, — [Լ]հոն եղող բոլոր յղի կիները ճեղքեց ։

17 Յուդայի Ազարիա թագաւորին երեսունիններորդ տարին՝ Իսրայէլի վրայ Գադդիի որդին Մանայեմը թագաւոր եղաւ, — Սամարիայի մէջ տասը տարի թագաւորեց ։
18 Եւ անիկայ Տէրոջը առջեւ չարութիւն ըրաւ. — իր բոլոր օրերուն մէջ՝ Իսրայէլին մեղանչել տուող Նաբատեան Յերոբովամին մեղքերէն ետ չկեցաւ ։

19 Եւ [Խ]Ասորեստանի Փուլ թագաւորը երկրին վրայ եկաւ. ու Մանայեմ հազար տաղանդ արծաթ տուաւ Փուլին, որ †անիկայ իրեն օգնական ըլլայ", [Ծ]թագաւորութիւնը իր ձեռքին մէջ հաստատելու
20 համար ։ Ու Մանայեմ՝ աս արծաթը Ասորեստանի թագաւորին տալու համար՝ Իսրայէլին բոլոր հարուստներուն վրայ հարկ դրաւ, — ամէն մէկէն յիսնական սիկղ արծաթ ————. և Ասորեստանի թագաւորը ետ դարձաւ, ու ան երկրին մէջ չկեցաւ ։

21 Ու Մանայեմին մնացորդ պատմութիւնը, և անոր ամէն ըրածը՝ ահա Իսրայէլի թագաւորներուն յիշատակաց գրքին մէջ գրուած
22 է ։ Ու Մանայեմ իր հայրերուն հետ քնացաւ. և անոր տեղը՝ անոր որդին Փակէիան թագաւոր եղաւ ։

23 Յուդայի Ազարիա թագաւորին յիսուներորդ տարին՝ Իսրայէլի վրայ Մանայեմի որդին Փակէիան թագաւոր եղաւ Սամարիայի մէջ,
24 — երկու տարի թագաւորեց ։ Եւ Տէրոջը առջեւ չարութիւն ըրաւ, — Իսրայէլին մեղանչել տուող Նաբատեան Յերոբովամին մեղքերէն
25 ետ չկեցաւ ։ Եւ անոր զօրապետը Ռոմելիայի որդին Փակէէն՝ անոր դէմ գլուխ վերցուց, ու իր հետը Արգոփը ու Արիէն, ու Գաղաադացիներէն յիսուն մարդ ————, և Սամարիայի մէջ՝ թագաւորին տանը ‡ներսի կողմը" զանիկայ զարկաւ մեռցուց. ու անոր տեղը ինքը թագաւոր եղաւ ։

26 Եւ Փակէիային մնացորդ պատմութիւնը, ու անոր բոլոր ըրածը՝ ահա Իսրայէլի թագաւորներուն յիշատակաց գրքին մէջ գրուած է ։

27 Յուդայի Ազարիա թագաւորին յիսունուերկուերորդ տարին՝ Իսրայէլի վրայ [Կ]Ռոմելիայի որդին Փակէէն թագաւոր եղաւ Սամարիայի մէջ՝, — քսան տարի
28 թագաւորեց ։ Եւ Տէրոջը առջեւ չարութիւն ըրաւ, — Իսրայէլին մեղանչել տուող Նաբատեան Յերոբովամին մեղքերէն ետ չկեցաւ ։
29 Իսրայէլի Փակէէ թագաւորին օրերը՝ [Հ]Ասորեստանի Թագղաթ փաղասար թագաւորը եկաւ, ու [Ձ]Իյոնը, և Աբէլբեթմաաքան, ու Յանովէն, և Կադէսը, ու Հասորը, և Գաղաադը, ու Գալիլեան, և Նեփթաղիմի բոլոր երկիրը առաւ, ու անոնց բնակիչները Ասորեստան
30 գերի տարաւ ։ Ու Ելայի որդին Ովսէէն Ռոմելիայի որդւոյն Փակէէին դէմ դաւաճանութիւն ըրաւ, և զանիկայ զարկաւ մեռցուց, ու [Ղ]անոր տեղը ինքը թագաւոր եղաւ, Ոզիայի որդւոյն Յովաթամին քսաներորդ տարին ։

31 Ու Փակէէին մնացորդ պատմութիւնը, և անոր բոլոր ըրածը՝ ահա Իսրայէլի թագաւորներուն յիշատակաց գրքին մէջ գրուած է ։

32 Իսրայէլի թագաւորին՝ Ռոմելիայի որդւոյն Փակէէին երկրորդ տարին՝ Յուդայի թագաւորը Ոզիայի որդին [Ճ]Յովաթամը թագա-
33 ւոր եղաւ ։ Անիկայ քսանուհինգ տարեկան էր՝ երբոր թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ տասնուվեց տարի թագաւորութիւն ըրաւ. և անոր մօրը անունը Յե-

Ն. Ք. Ծ.
Իբր 773

Իբր 772

[Է] Ամով. Է. 9։

[Ը] Գլ. Ժ. 30։

[Թ] Մատ. Ա. 8, 9։ Իսկ Հմր 1 [illegible] Ազարիա։

[Ժ] Գ Թագ. ԺԴ. 17։

[Ի] Գ Թագ. Դ. 24։

* Եբր. Թերսայէն։

[Լ] Գլ. Ը. 12։

772

771

[Խ] Ա Մն. Ե. 26։ Ես. Թ. 1։ Ովս. Ը. 9։

† Եբր. անոր ձեռքը իր հետ ըլլայ։

[Ծ] Գլ. ԺԴ. 5։

Ն. Ք. Ծ.
771

761

759

‡ Կամ՝ պալատը

[Կ] Ես. Է. 1։

740

[Հ] Ա Մն. Ե. 26։ Ես. Թ. 1։

[Ձ] Գ Թագ. ԺԵ. 20։

739

[Ղ] Քանի մը տարի անիշխանութենէն ետք. Գլ. ԺԷ. 1։ Ովս. Ժ. 3, 7, 15։

758

[Ճ] Բ Մն. ԻԷ. 1։

Ն. Ք. Դ. Ք. 758

ժ Հմր 3.

յ Հմր 4.

Ն Բ Մն. ԻԷ. 3, եւ.

րուսա էր, — Սադոկին աղջիկն
34 էր։ Եւ անիկայ Տէրոջը առջեւ ուղղութիւն ըրաւ. ժ իր հօրը Ոզիային բոլոր ըրածին պէս ըրաւ։
35 յ Բայց բարձր տեղուանքը չվերցան. ժողովուրդը տակաւին բարձր տեղերու վրայ զոհ կը մատուցանէին ու խունկ կը ծխէին։ Ն Անիկայ Տէրոջը տանը ամենէն բարձր դուռը շինեց։

36 Եւ Յովաթամին մնացորդ պատմութիւնը, ու անոր բոլոր ըրածը՝ ահա Յուդայի թագաւորներուն յիշատակաց գրքին մէջը գրուած
37 է։ Ան օրերը Տէրը Լ Ասորւոց Ռասին թագաւորը, ու Մ Ռոմելիայի որդին Փակէէն՝ Յուդայի
38 վրայ ղրկելու սկսաւ։ Եւ Յովաթամ իր հայրերուն հետ քնացաւ, ու իր հայրերուն հետ՝ իր հօրը Դաւիթին քաղաքին մէջը թաղուեցաւ. ու անոր տեղը՝ անոր որդին Աքազը թագաւոր եղաւ։

Իբր 742
Յովաթամին թագաւորութեանը վերջացած տարին։
Լ Գլ. ԺԴ. 5. Եսա. Է. 1.
Մ Հմր 27.

742

ԳԼ. ԺԶ.

1 Աքազին չար փորձանքը։ 5 Աքազ տեսնելով որ Ռասին ու Փակէէ իր վրայ կը յարձակին, Թագղաթ փաղասարին վարձք տալով՝ անոնց դէմ գնելու կը գրգռէ զանիկայ։ 10 Աքազ՝ Ուրիա քահանային սեղանի օրինակ մը ղրկելով Դամասկոսէն, առջի պղնձէ սեղանը իրեն կը յատկացընէ. 17 տաճարը կը կողոպտէ։ 19 Եզեկիա անոր յաջորդը կ'ըլլայ։

Իբր 742

Մ Բ Մն. ԻԸ. 1, եւ.

1 Ռոմելիայի որդւոյն Փակէէին տասնըեօթներորդ տարին՝ Յուդայի թագաւորին Յովաթամին որդին Մ Աքազը թագաւոր ե-
2 ղաւ։ Աքազ քսան տարեկան էր՝ երբոր թագաւոր եղաւ. ու Երուսաղէմի մէջ տասնըվեց տարի թագաւորութիւն ըրաւ. և իր հօրը Դաւիթին պէս՝ իր Տէր Աստուծոյն առջեւ ուղղութիւն չը-
3 րաւ. Հապա Իսրայէլի թագաւորներուն ճամբուն մէջ քալեց. Ք ու իր որդին ալ կրակէ անցուց, Ք ան ազգերուն գարշելի սովորութիւններուն համեմատ, որոնք Տէրը Իսրայէլի որդւոցը առջեւէն վռընտեց։
4 Եւ բարձր տեղուանքը, ու Տ բլուրներու վրայ, և ամէն կանանչ ծառերու տակ զոհ կը մատուցանէր ու խունկ կը ծխէր։

Ք Ղեւ. ԺԸ. 21. Բ Մն. ԻԸ. 3. Սաղ. ՃԶ. 37, 38.
Ք Օր. ԺԲ. 31.
Տ Օր. ԺԲ. 2. Գ Թագ. ԺԴ. 23.

742
Ւ Եսա. Է. 1, 4, եւ.

5 Ւ Ան ատենը Ասորւոց Ռասին թագաւորը, ու Իսրայէլի թագաւորը՝ Ռոմելիայի որդին Փակէէն՝ Երուսաղէմի վրայ պատերազմելու եկան, ու Աքազը պաշարեցին. բայց պատերազմի յաղթելու կարող չե-
6 ղան։ Ան ատենը Ասորւոց Ռասին թագաւորը Հ Եղաթը Ասորիներուն դարձուց, և Յուդայեանները Եղաթէն վռընտեց, ու * Ասորիք Եղաթ եկան, ու հոն բնակեցան մինչև աս
7 օրս։ Եւ Աքազ՝ Ասորեստանի Ւ Թագղաթ փաղասար թագաւորին դեսպաններ ղրկեց՝ ու ըսաւ. Ես քու ծառադ ու որդիդ եմ. ելիր, ու զիս ազատէ Ասորւոց թագաւորին ձեռքէն, ու Իսրայէլի թագաւորին ձեռքէն, որոնք իմ վրաս ե-
8 լեր են։ Եւ Աքազ Ը Տէրոջը տանը մէջ, ու թագաւորին տանը գանձերուն մէջ գտնուած արծաթը ու ոսկին առաւ, և Ասորեստանի թա-
9 գաւորին ընծայ ղրկեց։ Ու Ասորեստանի թագաւորը անոր մտիկ ըրաւ. և Ասորեստանի թագաւորը Դամասկոսի վրայ գնաց, ու Ր զանիկայ առաւ, և անոր բնակիչները Կիրը գերի տարաւ, ու Ռասինը մեռցուց։

Հ Գլ. ԺԴ. 22.
* Կամ՝ Եդովմայեցիք

Ն. Ք. Դ. Ք. 742

Ւ Գլ. ԺԵ. 29. Ա Մն. Ե. 26. Բ Մն. ԻԸ. 20.

740
Ը Գլ. ԺԲ. 18. Տես Բ Մն. ԻԸ. 21.

Ր Ամով. Ա. 5.

10 Եւ Աքազ թագաւորը՝ Ասորեստանի Թագղաթ փաղասար թագաւորը դիմաւորելու համար՝ Դամասկոս գնաց, ու Դամասկոսի մէջ եղած սեղանը տեսաւ. և Աքազ թագաւորը ան սեղանին օրինակը ու ձեւը՝ անոր բոլոր շինուածքին համեմատ՝ Ուրիա քահանային ղրկեց։
11 Եւ Ուրիա քահանան՝ Աքազ թագաւորին Դամասկոսէն ղրկած † օրինակին նման սեղան մը շինեց. մինչև Աքազ թագաւորին Դամասկոսէն գալը՝ Ուրիա քահա-
12 նան այնպէս ըրաւ։ Ու երբոր թագաւորը Դամասկոսէն եկաւ, թագաւորը սեղանը տեսաւ. և Ժ թագաւորը սեղանին մօտեցաւ, ու անոր վրան ողջակէզ մատոյց.
13 Եւ իր ողջակէզը ու հացի ընծան այրեց, ու նուէրը թափեց, և իր խաղաղութեան զոհին արիւնը ան
14 սեղանին վրայ սրսկեց։ Ու Տէրոջը առջեւ եղող Է պղնձէ սեղանը տանը առջեւէն՝ իր նոր սեղանին ու Տէրոջը տանը մէջտեղէն քաշեց, ու զանիկայ նոր սեղանին քովը դրաւ
15 դէպ 'ի հիւսիս։ Եւ Աքազ թագաւորը Ուրիա քահանային հրամայեց՝ ըսելով. Մեծ սեղանին վրայ՝ Լ առտուան ողջակէզը՝ ու իրիկուան հացի ընծան, և թագաւորին ողջակէզը՝ ու անոր հացի ընծան, ու երկրին բոլոր ժողովուրդին ողջակէզը՝ և անոնց հացի ընծան ու անոնց նուէրները մատուցանես. ու ողջակէզներուն բոլոր արիւնը, և զոհերուն բոլոր արիւնը անոր վրայ սրսկես. ու պղնձէ սեղանը իմս ըլ-
16 լայ՝ հոն հարցընելու համար։ Եւ Ուրիա քահանան Աքազ թագաւորին բոլոր հրամայածին պէս ը-
17 րաւ։ Խ Ու Աքազ թագաւորը Ծ մեքենոյթներուն պատուանդանները կտրեց, ու աւազանները անոնց վրայէն վերցուց. Կ ծովն ալ՝ իր

† Եբր. նմանութիւն

Ժ Բ Մն. ԻԶ. 16, 19.

Է Բ Մն. Դ. 1.

Լ Ել. ԻԹ. 39, 40, 41.

Խ Բ Մն. ԻԸ. 24.

739
Ծ Գ Թագ. Է. 27, 28.
Կ Գ Թագ. Է. 23, 25.

տակը եղող պղնձէ եզներուն վրայէն իջեցուց, ու զանիկայ քարայատակի մը վրայ դրաւ ։ 18 Եւ Տէրոջը տանը մէջ շինուած շաբաթին ծածկոցը, ու թագաւորին դուրսի ճամբան՝ Ասորեստանի թագաւորին պատճառաւը՝ Տէրոջը * տունը դարձուց ։

19 Եւ Աքազին գործքերուն մնացորդ պատմութիւնը՝ ահա Յուդայի թագաւորներուն յիշատակաց գրքին 20 մէջը գրուած է ։ Եւ Աքազ իր հայրերուն հետ քնացաւ, ու [ձ] իր հայրերուն հետ Դաւիթի քաղաքին մէջը թաղուեցաւ. և անոր տեղը՝ անոր որդին Եզեկիան թագաւոր եղաւ ։

ԳԼ. ԺԷ

1 Ովսէէին չար վարմունքը ։ 3 Ովսէէ՝ Սաղմանասարէն նուաճելով՝ անոր դէմ ապստամբութեան խորհուրդ մը կ'ընէ Եգիպտոսի Սուա թագաւորին հետ ։ 5 Սամարացիք իրենց մեղացը համար գերի կը տարուին ։ 24 Սամարիա փոխադրուած օտարազգիները՝ առիւծներէն կը ջարդուին . անոնց խառնակ կրօնքը ։

1 Յուդայի Աքազ թագաւորին երկոտասաներորդ տարին՝ Իսրայէլի վրայ [ա] Ելայի որդին Ովսէէն թագաւոր եղաւ Սամարիայի մէջ, 2 [illegible] ինը տարի թագաւորեց ։ Եւ Տէրոջը առջևը չարութիւն ըրաւ, բայց ոչ իրմէ առաջ եղող Իսրայէլի թագաւորներուն պէս ։ 3 Անոր դէմ ելաւ [բ] Ասորեստանի Սաղմանասար թագաւորը. և Ովսէէ անոր ծառայ եղաւ, ու [գ] անոր հարկ կու 4 տար ։ Եւ Ասորեստանի թագաւորը Ովսէէին վրայ նենգութիւն գտաւ. որովհետև անիկայ Եգիպտոսի Սուա թագաւորին դեսպաններ խրկեր էր, ու Ասորեստանի թագաւորին ամէն տարուան պէս՝ հարկ վճարած չէր. անոր համար Ասորեստանի թագաւորը զանիկայ բռնեց, ու բանտի մէջ կապեց ։ 5 Եւ [դ] Ասորեստանի թագաւորը բոլոր երկրին վրայ ելաւ. Սամարիայի վրայ ալ ելաւ, ու զանիկայ երեք տարի պաշարեց ։

6 [ե] Ովսէէին իններորդ տարին՝ Ասորեստանի թագաւորը Սամարիան առաւ, ու [զ] Իսրայէլը Ասորեստան փոխադրեց, [է] և զանոնք Գոզան գետին քովը՝ Քաղայի ու Քաբովրի մէջ, ու Մարաց քաղաքներուն մէջը 7 բնակեցուց ։ Քանզի Իսրայէլի որդիքը զիրենք Եգիպտոսի երկրէն՝ Եգիպտոսի Փարաւոն թագաւորին ձեռքին տակէն հանող՝ իրենց Տէր Աստուծոյն դէմ մեղք գործեցին, և ուրիշ աստուածներէն վախցան . 8 Ու Տէրոջը Իսրայէլի որդւոցը առջևէն վռնտած [ը] ազգերուն կանոններուն համեմատ, և Իսրայէլի թագաւորներուն ըրած կանոններուն 9 համեմատ քալեցին ։ Ու Իսրայէլի որդիքը իրենց Տէր Աստուծոյն առջևը ուղիղ չեղած բաները գաղտուկ ըրին, և իրենց ամէն քաղաքներուն մէջը՝ [թ] պահապանաց աշտարակէն մինչև պարսպաւոր քաղաքը՝ իրենց 10 բարձր տեղեր շինեցին ։ Ու անոնք [ժ] ամէն բարձր բլուրներու վրայ, և ամէն կանանչ ծառերու տակ՝ իրենց արձաններ ու † Աստարովթի 11 կուռքեր [ի] կանգնեցին . Եւ հոն ամէն բարձր տեղերու վրայ խունկ ծխեցին՝ Տէրոջը անոնց առջևէն վռնտած ազգերուն պէս, ու չար գործքեր ըրին, ու Տէրը բարկացու12 ցին . Եւ կուռքերու ծառայութիւն ըրին, [լ] որոնց համար Տէրը անոնց ըսեր էր թէ՝ [խ] Այդ բանը մի ընէք ։

13 Ու Տէրը բոլոր մարգարէներուն ու բոլոր [կ] տեսանողներուն ձեռքովը՝ Իսրայէլին ու Յուդային վկայութիւն ընելով՝ ըսեր էր . [հ] Ձեր չար ճամբաներէն դարձէք, և իմ պատուիրանքներս ու կանոններս պահեցէք, ան ամէն օրէնքին համեմատ՝ որն որ ձեր հայրերուն պատուիրեցի, ու իմ ծառաներուս՝ մարգարէներուն ձեռքովը ձեզի 14 խրկեցի ։ Բայց անոնք մտիկ չըրին . հապա [ձ] իրենց պարանոցը՝ իրենց Տէր Աստուծոյն չհաւատացող իրենց հայրերուն պարանոցին 15 պէս խստացուցին . Եւ անոր կանոնները, ու իրենց հայրերուն հետ [ղ] անոր ըրած ուխտը, և անոր տուած վկայութիւնները մերժեցին, ու [ճ] ունայնութեան ետևէ գացին, ու [մ] ունայն եղան, և իրենց չորս կողմը գտնուած ազգերուն հետևող եղան, որոնց համար Տէրը իրենց պատուիրեր էր, 16 որ [յ] անոնց պէս չընեն ։ Բայց իրենց Տէր Աստուծոյն բոլոր պատուիրանքները թողուցին, և [ն] իրենց երկու հատ ձուլածոյ որթ շինեցին, [շ] ու Աստարովթի կուռք շինեցին, ու երկինքին բոլոր զօրութիւններուն երկրպագութիւն ըրին, [ո] և 17 Բահաղին ծառայեցին . [չ] Ու իրենց տղաքները ու աղջիկները կրակէ անցուցին, և [պ] կախարդութիւն ու հմայութիւն ըրին, և [ջ] զիրենք ծախեցին՝ Տէրոջը առջևը չարութիւն ընելու, [illegible] զանիկայ բարկա18 ցնելու ։ Ուստի Տէրը Իսրայէլին խիստ բարկացաւ, ու զանոնք իր երեսէն ձգեց . [illegible] չմնաց, [ռ] բայց միայն Յուդայի ցեղը ։

19 [ս] Յուդան ալ իր Տէր Աստուծոյն պատուիրանքները չպահեց . հապա

Ն. Ք. ԴՌ.
739

* Կամ՝ տունէն

726
[ձ] Բ Մն. ԻԸ. 27.

730
[ա] Թագաւորութեան աթոռը ժամանակ մը պարապ մնալէն վերջը. Գլ. ԺԵ. 30.
[բ] Գլ. ԺԸ. 9.
[գ] Բ Թագ. Ը. 2.

725
[դ] Գլ. ԺԸ. 9.
723

721
[ե] Գլ. ԺԸ. 10, 11. Ովս. ԺԳ. 16.
[զ] Ղև. ԻԶ. 32, 33. Բ Օր. ԻԸ. 36, 64. ԻԹ. 27, 28.
[է] Ա Մն. Ե. 26.
[ը] Ղև. ԺԸ. 3. Բ Օր. ԺԸ. 9. Գլ. ԺԶ. 3.

Ն. Ք. ԴՌ.
721

[թ] Գլ. ԺԸ. 8.
[ժ] Բ Օր. ԺԲ. 2. Գլ. ԺԶ. 4.
† Կամ՝ անտառներ.
[ի] Ել. ԼԴ. 13. Բ Օր. ԺԶ. 21. Միք. Ե. 14.
[լ] Գ Թագ. ԺԴ. 23. Եզ. ԺԶ. 5.
[խ] Ել. Ի. 3, 4. Ղև. ԻԶ. 1. Բ Օր. Ե. 7, 8.
[ծ] Բ Օր. Դ. 19.
[կ] Ա Թագ. Թ. 9.
[հ] Երեմ. ԺԸ. 11. ԻԵ. 5. ԼԵ. 15.
[ձ] Բ Օր. ԼԱ. 27. Առակ. ԻԹ. 1.
[ղ] Բ Օր. ԻԹ. 25.
[ճ] Բ Օր. ԼԲ. 21. Գ Թագ. ԺԶ. 13. Ա Կոր. Ը. 4.
[մ] Սաղ. ՃԺԵ. 8. Հռով. Ա. 21.
[յ] Բ Օր. ԺԲ. 30, 31.
[ն] Ել. ԼԲ. 8. Գ Թագ. ԺԲ. 28.
[շ] Գ Թագ. ԺԴ. 15, 23. ԺԶ. 13. ԺԲ. 33.
[ո] Գ Թագ. ԺԶ. 31. ԻԲ. 54. Գլ. ԺԱ. 18.
[չ] Ղև. ԺԸ. 21. Գլ. ԺԶ. 3. Եզեկ. ԻԳ. 37.
[պ] Բ Օր. ԺԸ. 10.
[ջ] Գ Թագ. ԻԱ. 20.
[ռ] Գ Թագ. ԺԱ. 13, 32.
[ս] Երեմ. Գ. 8.

Ն. Ք. Դ.Ք.
721

Իսրայէլին բռնած կանոններովը քա-
20 լեցին։ Եւ Տէրը Իսրայէլին բոլոր սե-
րունդը մերժեց, ու զանոնք չարչա-
րեց, և զանոնք յափշտակողներուն
-ձեռքը մատնեց, մինչեւ որ զանոնք
21 Բոլորովին իր երեսէն ձգեց. Քան-
զի ‖Իսրայէլը Դաւիթի տունէն
պատռեց. =անոնք ալ Նաբատեան
Յերոբովամը թագաւոր դրին. ու
Յերոբովամ՝ Իսրայէլը Տէրոջը հե-
տեւելէն արգիլեց, ու անոնց մեծ
22 մեղք գործել տուաւ։ Եւ Իսրա-
յէլի որդիքը Յերոբովամին բոլոր
ըրած մեղքերուն մէջը քալեցին.
23 անոնցմէ ետ չկեցան, Մինչեւ որ
Տէրը Իսրայէլը իր առջեւէն վեր-
ցուց. ‡ինչպէս որ իր բոլոր ծառա-
ներուն՝ մարգարէներուն ձեռքովը
խօսեր էր։ ‡Այսպէս Իսրայէլը իր
երկրէն Ասորեստան փոխադրուե-
ցաւ մինչեւ այս օրս։

Իրր 678

24 -Ու Ասորեստանի թագաւորը՝
Բաբելոնէն, ‡Քութայէն, +Աւա-
յէն, Եմաթէն, ու Սեփարուիմէն
մարդիկներ բերաւ, ու Սամարիայի
քաղաքներուն մէջը՝ Իսրայէլի որ-
դւոց տեղը բնակեցուց. և անոնք
Սամարիան ժառանգեցին, ու անոր
25 քաղաքներուն մէջը բնակեցան։ Ու
երբոր անոնք սկսան հոն բնակելու,
Տէրոջմէ չէին վախնար. ու Տէրը
անոնց մէջը առիւծներ խրկեց, որ
26 զանոնք կը մեռցընէին։ Եւ Ասո-
րեստանի թագաւորին խօսեցան,
ու ըսին. Այն ազգերը՝ որ դուն փո-
խադրեցիր՝ ու Սամարիայի քաղաք-
ներուն մէջը բնակեցուցիր, այն երկ-
րին Աստուծոյն կրօնքը չեն գիտեր.
ու անիկայ անոնց մէջը առիւծներ
խրկեր է, և ահա զանոնք կը մեռ-
ցընեն, այն երկրին Աստուծոյն
27 կրօնքը չգիտնալնուն համար։ Ան
ատենը Ասորեստանի թագաւորը
հրաման ըրաւ՝ ըսելով. Ձեր անկէ
գերի առած քահանաներուն մէկը
հոն տարէք, ու երթան հոն բնա-
կին, ու անիկայ այն երկրին Աստու-
ծոյն կրօնքը թող անոնց սորվեցը-
28 նէ։ Եւ Սամարիայէն գերի առ-
նուած քահանաներուն մէկը գնաց
Բեթէլի մէջ բնակեցաւ, ու անոնց
կը սորվեցընէր թէ ինչպէս Տէրոջմէ
29 վախնալու էին։ Եւ ամէն մէկ ազգ
իր աստուածները կը շինէր, ու Սա-
մարացւոց շինած բարձր տեղերուն
տուները կը դնէր ամէն մէկ ազգ
30 իր բնակած քաղաքին մէջը։ Եւ
*Բաբելոնացիք՝ Սոքքոթ Բենոթը
շինեցին, ու Քութացիք՝ Ներգաղը
շինեցին, ու Եմաթացիք՝ Աշիմա-
31 թը շինեցին, ‡Եւ Աւացիք՝ Նեբա-
ազ ու Թարթակը շինեցին, ու
Սեփարուիմացիք -իրենց տղաքը՝

- Դ Թ. ժգ. 3. ժե. 29.
‖ Գ Թագ. ժա. 11, 31.
= Գ Թագ. ժբ. 20, 28.
‡ Գ Թագ. ժդ. 16.
‡ Հմր 6.
- Եզր. դ. 2, 10.
‡ Տես Հմր 30.
+ Դ Թ. ժը. 34.
* Հմր 24.
‡ Եզր. դ. 9.
- Ղև. ժը. 21. Բ Օր. ժբ. 31.

Սեփարուիմացւոց աստուածներուն՝
Ադրամելէքին ու Անամելէքին հա-
32 մար՝ կրակով կ'այրէին։ Ուստի
Տէրոջմէ կը վախնային, ‖ու իրենց
պինտ ցած մարդիկներէն բարձր
տեղերուն քուրմեր կ'ընէին, որոնք
անոնց համար բարձր տեղուանքը
33 զոհ կ'ընէին։ ‡Անոնք Տէրոջմէ կը
վախնային, ու նաեւ իրենց աս-
տուածներուն ծառայութիւն կ'ը-
նէին այն ազգերուն սովորու-
թիւններովը՝ որոնց մէջէն փոխադ-
րուած էին։

34 Անոնք մինչեւ այս օրս առջի սովո-
րութիւններուն պէս կ'ընեն. ոչ
Տէրոջմէ կը վախնան, և ոչ իրենց
կանոնները ու դատաստանները կը
կատարեն, ոչ ալ այն օրէնքը ու
պատուիրանքը, որ Տէրը Յակոբին
որդւոցը տուաւ, ‡որուն անունը
35 Իսրայէլ դրեր էր։ Եւ Տէրը ա-
նոնց հետ ուխտ ըրեր էր, ու անոնց
պատուիրեր էր՝ ըսելով. ‡Ուրիշ
աստուածներէն չվախնաք, ու ‡ա-
նոնց երկրպագութիւն չընէք, և
անոնց ծառայութիւն չընէք, ու
36 անոնց զոհ չմատուցանէք. Հապա
ձեզ Եգիպտոսի երկրէն մեծ զօրու-
թիւնով ու ‡բարձր բազուկով հա-
նող ‡Տէրոջմէն վախնաք, և անոր
երկրպագութիւն ընէք, ու անոր
37 զոհ մատուցանէք. Եւ ձեզի համար
գրած կանոնները, դատաստաննե-
րը, օրէնքը, ու պատուիրանքը
‖միշտ զգուշութեամբ 'ի գործ
դնէք, և ուրիշ աստուածներէն
38 չվախնաք. Ու ձեզի հետ ըրած
ուխտս ‡չմոռնաք, և ուրիշ աս-
39 տուածներէն չվախնաք. Հապա ձեր
Տէր Աստուծմէն վախնաք. ու անի-
կայ ձեր ամէն թշնամիներուն ձեռ-
40 քէն ձեզ պիտի ազատէ։ Բայց ա-
նոնք հնազանդութիւն չըրին, հա-
պա իրենց առջի սովորութիւննե-
41 րուն պէս կ'ընէին։ ‡Այս ազգերն
ալ թէեւ Տէրոջմէ կը վախնային,
բայց իրենց կուռքերուն ալ ծա-
ռայութիւն կ'ընէին. նաեւ անոնց
որդիքը, ու անոնց որդւոցը որդիքը՝
մինչեւ այս օրս իրենց հայրերուն ը-
րածին պէս կ'ընեն։

Ն. Ք. Դ.Ք.
Իրր 678

‖ Գ Թագ. ժբ. 31.
‡ Սոփ. ա. 5.
‡ Ծն. լբ. 28. լե. 10. Գ Թագ. ժա. 31.
‡ Դատ. զ. 10.
‡ Ել. ի. 5.
‡ Ել. զ. 6.
‡ Բ Օր. ժ. 20.
‖ Բ Օր. ե. 32.
‡ Բ Օր. դ. 23.
‡ Հմր 32, 33.

ԳԼ. ԺԸ.

1 Եզեկիային բարի վարմունքը։ 4 Աոիկայ կռապաշտութիւնը բնաջինջ կ'ընէ, ու յաջողութիւն կը գտնէ։ 9 Սամարացիք գերի կը տարուին իրենց մեղքերուն համար։ 13 Սենեքերիմ՝ Յուդայի վրայ կը յարձակի, ու անոր վրայ հարկ մը դնելով՝ խաղաղութիւն կ'ընէ։ 17 Նորէն Սենեքերիմ Ռափսակը կը խրկէ. ան ալ Եզեկիան կը նախատէ, և հայհոյութեան խօսքերով ժողովուրդը ապստամբութեան կը գրգռէ։

1 Եւ Իսրայէլի թագաւորին՝ Էլայի
որդւոյն Ովսէէին երրորդ տա-

Իրր 726

րին՝ Յուդայի Աքազ թագաւորին որդին [ա] Եզեկիան թագաւոր եղաւ ։ 2 Քսանուհինգ տարեկան էր՝ երբոր թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ քսանուինը տարի թագաւորութիւն ըրաւ. և անոր մօրը անունը [բ] Աբիա էր, Զաքարիայի 3 աղջիկն էր ։ Եւ իր հօրը Դաւիթին բոլոր ըրածին պէս՝ Տէրոջը 4 առջեւ ուղղութիւն ըրաւ ։ [գ] Անիկայ բարձր տեղուանքը վերցուց, ու արձանները կոտրեց, և Աստարովթի կուռքերը կտրեց, ու Մովսէսին շինած [դ] պղնձէ օձը կտոր կտոր ըրաւ, (քանզի մինչեւ այն օրերը Իսրայէլի որդիքը անոր խունկ կը ծխէին,) ու զանիկայ *Նեէսթան 5 կոչեց ։ Անիկայ [ե] Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն ապաւինեցաւ. [զ] և անկէ ետքը Յուդայի բոլոր թագաւորներուն մէջ անոր նմանը չեղաւ, ոչ ալ անկէ առաջ եղող- 6 ներուն մէջ. Ու [է] Տէրոջը յարեցաւ, ու անոր ետեւէն չխոտորեցաւ, ու Տէրոջը Մովսէսին պատուիրած 7 պատուիրանքները պահեց ։ Եւ Տէրը [ը] անոր հետ էր. և ուր որ կ'երթար, [թ] յաջողութիւն կը գտնէր ։ Եւ [ժ] Ասորեստանի թագաւորէն ապստամբեցաւ, ու անոր 8 ծառայութիւն չըրաւ ։ [ի] Անիկայ Փղշտացիները զարկաւ մինչեւ Գազա՝ ու անոր սահմանները, [լ] պահապանաց աշտարակէն մինչեւ պարսպաւոր քաղաքը ։

9 Եւ [խ] եղաւ որ Եզեկիա թագաւորին չորրորդ տարին, որ Իսրայէլի թագաւորին՝ Ելայի որդւոյն Ովսէին եօթներորդ տարին էր, Ասորեստանի Սաղմանասար թագաւորը Սամարիայի վրայ ելաւ, ու 10 զանիկայ պաշարեց. Եւ երեք տարիէն ետքը զանիկայ առաւ. Սամարիան՝ Եզեկիային վեցերորդ տարին՝ (այսինքն Իսրայէլի թագաւորին [ծ] Ովսէին իններորդ տարին) 11 առնուեցաւ ։ [կ] Ու Ասորեստանի թագաւորը՝ Իսրայէլը Ասորեստան փոխադրեց, և զանոնք Գոզան գետին քով՝ [հ] Քաղայի ու Քաբովրի մէջ, ու Մարաց քաղաքներուն 12 մէջը դրաւ. [ձ] Վասն զի անոնք իրենց Տէր Աստուծոյն ձայնին ականջ չըրին, ու անոր ուխտը չըպահեցին, և Տէրոջը ծառային Մովսէսին ամէն պատուիրածները մտիկ չըրին, ու 'ի գործ չըրին ։

13 Ու [ղ] Եզեկիա թագաւորին տասնըչորրորդ տարին՝ Ասորեստանի Սենեքերիմ թագաւորը Յուդայի բոլոր պարսպաւոր քաղաքներուն վրայ ելաւ, ու զանոնք 14 առաւ ։ Եւ Յուդայի Եզեկիա թագաւորը Լաքիսը մարդ խրկեց Ասորեստանի թագաւորին՝ ըսելով. Մեղայ. վրայէս ետ դարձիր. ինչ որ իմ վրաս դնես՝ կը հատուցանեմ ։ Ու Ասորեստանի թագաւորը Յուդայի Եզեկիա թագաւորին վրայ երեք հարիւր տաղանդ արծաթ՝ ու երեսուն տաղանդ ոսկի 15 տուգանք դրաւ ։ Ու Եզեկիա՝ [ճ] Տէրոջը տանը մէջ, և թագաւորին տանը գանձերուն մէջ գտնուած բոլոր 16 արծաթը տուաւ ։ Այն ատենը Եզեկիա Տէրոջը տաճարին դռներուն ու դրանդիքներուն վրայէն ոսկին քակեց, որ ինքը՝ Յուդայի Եզեկիա թագաւորը զանոնք պատեր էր, ու Ասորեստանի թագաւորին տուաւ ։

17 Եւ Ասորեստանի թագաւորը՝ Թարթանը, Ռաբսարիսը, ու Ռափսակը շատ զօրքով Լաքիսէն Երուսաղէմ խրկեց Եզեկիա թագաւորին. անոնք ալ ելան Երուսաղէմ եկան, ու հոն հասնելով՝ [մ] Թափիչի ագարակին ճամբան եղող վերի աւազանին ջրմուղին վը- 18 րայ կայնեցան ։ Ու թագաւորը կանչեցին. և Քեղկեայի որդին Եղիակիմ՝ պալատին հազարապետը, ու Սեբնա ատենադպիրը, ու յիշատակաց դպիր Ասափի որդին Յովաքը՝ անոնց ելան ։

19 Եւ Ռափսակ անոնց ըսաւ. Եզեկիային ըսէք. Մեծ թագաւորը՝ Ասորեստանի թագաւորը այսպէս կ'ըսէ. [յ] Ի՞նչ է այդ յոյսը՝ որուն 20 դուն կ'ապաւինիս. Դուն ըսիր. Պատերազմի համար խորհուրդ ու զօրութիւն ունիմ. բայց չըթունքի խօսքեր են. հիմա որո՞ւն ապաւի- 21 նելով՝ ինծի ապստամբեցար ։ [ն] Ահա դուն այն ջախջախած եղէգէ ցուպին՝ Եգիպտոսին ապաւինեցար, որ եթէ անոր մէկ մարդ մը կռթնի, ձեռքը պիտի մտնէ, ու զանիկայ պիտի ծակէ. Եգիպտոսի Փարաւոն թագաւորը բոլոր իրեն ապաւինող- 22 ներուն այնպէս է ։ Բայց թէ որ ինծի ըսէք թէ՝ Մենք մեր Եհովայ Աստուծոյն կ'ապաւինինք, անիկայ ան չէ՞, [շ] որուն բարձր տեղերը ու սեղանները Եզեկիան վերցուց, և Յուդային ու Երուսաղէմին ըսաւ՝ Միայն աս սեղանին առջեւ Երուսաղէմի մէջ երկրպագութիւն ը- 23 րէք ։ Ու հիմա իմ տիրոջս Ասորեստանի թագաւորին †հետ հաշտուէ՛, ու քեզի երկու հազար ձի տամ, թէ որ դուն քու կողմանէդ անոնց վրայ հեծնողներ դնելու կա- 24 րող ես ։ Եւ իմ տիրոջս պզտիկ ծառաներէն մէկ կուսակալին ի՞նչպէս կրնաս դէմ դնել, որ դուն կառքերու ու ձիերու համար

Ն. Ք. Ծ.
Իբր 726

ա Բ Մն. ԻԸ. 27. ԻԹ. 1. Մատ. Ա. 9.
բ Բ Մն. ԻԹ. 1.
գ Բ Մն. ԼԱ. 1.
դ Թուոց. ԻԱ. 9.
* Եբր. պղնձի կտոր ։
ե Գլ. ԺԹ. 10. Յոբ. ԺԳ. 15. Սաղ. ԺԳ. 5.
զ Գլ. ԻԳ. 25.
է Բ Օր. Ժ. 20. Յես. ԻԳ. 8.
Իբր 725
ը Բ Մն. ԺԵ. 2.
թ Ա Թագ. ԺԸ. 5, 14. Սաղ. Կ. 12.
ժ Գլ. ԺԶ. 7.
ի Ա Մն. Դ. 41. Ես. ԺԴ. 29.
լ Գլ. ԺԷ. 9.
խ Գլ. ԺԷ. 3.
Իբր 723
Իբր 721
ծ Գլ. ԺԷ. 6.
կ Գլ. ԺԷ. 6.
հ Ա Մն. Ե. 26.
ձ Գլ. ԺԷ. 7. Դան. Թ. 6, 10.
713
ղ Բ Մն. ԼԲ. 1, եւն. Ես. ԼԶ. 1, եւն.

Ն. Ք. Ծ.
713
ճ Գլ. ԺԶ. 8.
Իբր 710
մ Ես. Է. 3.
յ Բ Մն. ԼԲ. 10, եւն.
ն Եզեկ. ԻԹ. 6, 7.
շ Հմր 4. Բ Մն. ԼԱ. 1. ԼԲ. 12.
† Կամ՝ պատանդ տուր ։

Ն․ Ք․ Գ․Ք․
իրր 710

25 Եգիպտոսին կ'ապաւինիս ։ Հիմա
աս երկրիս վրայ արդեօք առանց
Եհովայի հրամանի՞ն ելեր եմ՝ զա-
նիկայ աւրելու համար ․ ինծի Ե-
հովան բսաւ ․ Ան երկրին վրայ ելիր ,
ու զանիկայ աւրէ ։
26 Ու Քեղկեայի որդին Եղիակիմ ,
և Սեբնան , ու Յովաքը՝ Ռափսա-
կին բսին ․ Շնորհք ըրէ , քու ծա-
ռաներուդ հետ *Ասորերէն խօսէ ,
քանզի մենք կը հասկընանք , ու մե-
զի հետ Եբրայեցերէն մի խօսիր որ
պարսպին վրայ եղող ժողովուրդը
27 լսէ ։ Բայց Ռափսակ անոնց բսաւ ,
Միթէ աս խօսքերը խօսելու համար
իմ տէրս զիս քու տիրոջդ ու քեզի՞
ղրկեց ․ չէ՞ որ — մարդիկնե-
րուն —՝ որոնք պարսպին վրայ կը
նստին , ձեզի հետ իրենց աղբը ու-
տելու , ու իրենց մէզը խմելու ։
28 Եւ Ռափսակ ոտք ելաւ , ու մեծ
ձայնով մը Եբրայեցերէն աղաղա-
կեց , ու խօսեցաւ՝ բսելով ․ Մեծ
թագաւորին՝ Ասորեստանի թա-
29 գաւորին խօսքը մտիկ ըրէք ․ Թա-
գաւորը այսպէս կ'բսէ ․ ⁿԵզեկիան
ձեզ չխաբէ ․ քանզի անիկայ չկրնար
30 ձեզ †անոր ձեռքէն" ազատել ․ Ու
Եզեկիան ձեզ Եհովային չյուսացը-
նէ՝ բսելով ․ Եհովան մեզ անշուշտ
պիտի ազատէ , ու աս քաղաքը Ա-
սորեստանի թագաւորին ձեռքը
31 պիտի չտրուի ։ Եզեկիային մտիկ
մի ընէք ․ քանզի Ասորեստանի թա-
գաւորը այսպէս կ'բսէ ․ ‡Ինծի հետ
հաշտութիւն ըրէք , ու ինծի ելէք ․
և ամէն մարդ իր որթէն՝ ու ամէն
մարդ իր թզենիէն ուտէ , և ամէն
մարդ իր ջրհորին ջուրէն խմէ ,
32 Մինչև որ ես գամ , ու ձեզ ձեր
երկրին պէս մէկ երկիր մը՝ ǁցորենի
ու գինիի երկիր մը՝ հացի ու այգի-
ներու երկիր մը՝ իւղ տուող ձիթե-
նիներու ու մեղրի երկիր մը տա-
նիմ , որ ապրիք ու չմեռնիք ․ ու
Եզեկիային մտիկ մի ընէք , քանզի
ձեզ զլխէ կը հանէ՝ բսելով ․ Եհո-
33 վան մեզ պիտի ազատէ ։ §Միթէ
ազգաց աստուածները Ասորեստանի
թագաւորին ձեռքէն՝ ամէն մէկը իր
34 երկիրը կրցա՞ն ազատել ։ ⁿԵմաթի
ու Արփաթի աստուածները ո՞ւր
են ․ Սեփարուիմի․ Անայի ու *Ա-
ւայի աստուածները ո՞ւր են ․ միթէ
անոնք Սամարիան իմ ձեռքէս ա-
35 զատեցի՞ն ․ Երկիրներուն ամէն աս-
տուածներէն ո՞վ իր երկիրը իմ
ձեռքէս ազատեց , ¶որ Եհովան
Երուսաղէմը իմ ձեռքէս ազա-
տէ ։
36 Բայց ժողովուրդը լուռ կեցաւ ,
և անոր պատասխան մը չտուաւ ․
քանզի թագաւորը հրաման ըրեր

*Կամ՝ Քաղդէարէն
ⁿ Բ Մն․ լբ․ 15 ։
† Կամ՝ իմ ձեռքէս
‡ Ծն․ լբ․ 20 ։ լգ․ 11 ։ Առակ․ ժը․ 16 ։
ǁ Բ Օր․ ը․ 7․ 8 ։
§ Գլ․ ժթ․ 12 ։ Բ Մն․ լբ․ 14 ։ Եսա․ ժ․ 10․ 11 ։
ⁿ Գլ․ ժթ․ 13 ։
* Գլ․ ժէ․ 24 ։
¶ Դան․ գ․ 15 ։

էր՝ բսելով ․ Անոր պատասխան մի
տաք ։
37 Ու Քեղկեայի որդին Եղիակիմ՝
պալատին հազարապետը , և Սեբնա
ատենադպիրը , ու յիշատակագը-
պիր Ասափի որդին Յովաքը՝ ⁿհան-
դերձնին պատռած՝ Եզեկիային գա-
ցին , ու Ռափսակին խօսքերը ա-
նոր պատմեցին ։

Ն․ Ք․ Գ․Ք․
իրր 710
ⁿ Եսա․ լգ․ 7 ։

ԳԼ․ ԺԹ․

1 Եզեկիա սուգ ընելով Եսայիին մարդ կը ղըր-
կէ որ իրենց համար աղօթք ընէ ։ 6 Եսայի
զանոնք կը մխիթարէ ։ 8 Սենեքերիմ Թա-
րակա թագաւորին դէմ պատերազմելու գա
ցած ատենը՝ նախատալից նամակ մը կը ղրկէ
Եզեկիային ։ 14 Եզեկիային աղօթքը ։ 20
Եսայիին մարգարէութիւնը Սենեքերիմին որ
պարտութեամբ ու կործանմամբ , և Սիոնին
ըլլալու բարիքին վրայով ։ 35 Հրեշտակ մը
Ասորեստանի զօրքերը կը ջարդէ ։ 36 Սենե-
քերիմ իր որդւոցմէն կը սպաննուի Նինուէի
մէջ ։

1 Ու ⁿերբոր Եզեկիա թագաւորը
լսեց , իր հանդերձները պատ-
ռեց , ու քուրձ հագաւ , և Տէրոջը
2 տունը մտաւ ․ Ու Եղիակիմ՝ պալա-
տին հազարապետը , և Սեբնա ատե-
նադպիրը , ու քահանաներուն ծե-
րերը քուրձեր հագած՝ Ամովսի որ-
դւոյն Եսայի մարգարէին ղրկեց ։
3 Եւ անոր բսին ․ Եզեկիա այսպէս
կ'բսէ ․ Այսօր նեղութեան , կշը-
տամբանաց ու նախատանաց օր է ․
քանզի տղաքը մինչև ծնանելու
վայրկեանը հասան , բայց ծնանելու
4 ոյժ չկայ ։ *Կարելի է որ քու Տէր
Աստուածդ Ռափսակին բոլոր խօս-
քերը լսէ , †որն որ իր տէրը Աս-
որեստանի թագաւորը ղրկեց՝ կեն-
դանի Աստուածը նախատելու հա-
մար , ու քու Տէր Աստուածդ ան
իր լսած խօսքերուն համար ‡յան-
դիմանութիւն տայ ․ ուրեմն դուն
գտնուող մնացորդին համար ա-
5 ղօթք ըրէ ։ Ու Եզեկիա թագա-
ւորին ծառաները Եսայիին գացին ։
6 ǁՈւ Եսայի անոնց բսաւ ․ Ձեր տի-
րոջը աստնկ ըսէք ․ Տէրը այսպէս
կ'բսէ ․ Մի վախնար ան լսած խօս-
քերէդ , որոնցմով §Ասորեստանի
թագաւորին ծառաները զիս հայ-
7 հոյեցին ։ Ահա ես անոր վրայ ǁմէկ
ոգի մը կը ղրկեմ , ու մէկ լուր մը
լսելով՝ իր երկիրը պիտի դառնայ ․
ու զանիկայ իր երկրին մէջը սրով
պիտի կործանեմ ։
8 Եւ Ռափսակ դարձաւ , ու Աս-
որեստանի թագաւորը գտաւ , որ
Լեբնայի հետ կը պատերազմէր ․
վասն զի լսած էր որ ⁿԼաքիսէն
9 չուեր է ։ Ու *ՍԵՆԵՔԵՐԻՄ Եթեով-
պացւոց Թարակա թագաւորին հա-
մար լսեց , որ կ'բսէին ․ Ահա անի-
կայ քեզի հետ պատերազմելու ելեր

710
ⁿ Եսա․ լէ․ 1 ։ Ճ ։
* Բ Թագ․ ժզ․ 12 ։
† Գլ․ ժը․ 35 ։
‡ Սաղ․ ծ․ 21 ։
ǁ Եսա․ լէ․ 6 ։ Ճ ։
§ Գլ․ ժը․ 17 ։
ǁ Հմր 35․ 36 ։ 37 ։ Երեմ․ ծա․ 1 ։
ⁿ Գլ․ ժը․ 14 ։
* Տես Թագ․ իգ․ 27 ։

Ն. Ք. ԴՔ.
710

է. ու նորէն Եզեկիային դեսպան-
10 ներ խրկեց՝ ըսելով. Յուդայի Եզե-
կիա թագաւորին այսպէս խօսիք ու
ըսէք. Ան քու Աստուածդ՝ զ որուն
դուն ապաւիներ ես, թող քեզ
չխաբէ ըսելով. Երուսաղէմը Ա-
սորեստանի թագաւորին ձեռքը
11 պիտի չտրուի։ Ահա դուն լսեցիր
ինչ որ Ասորեստանի թագաւորնե-
րը բոլոր երկիրներուն ըրին, ու
ինչպէս զանոնք բոլորովին կործա-
նեցին, ու հի՞մա դո՞ւն պիտի ազա-
12 տիս։ է Միթէ իմ հայրերուս կոր-
ծանած ազգերուն՝ այսինքն Գոզա-
նին, Խառանին, Ռեսեփին, ու
Թելասարի մէջ եղող ը Եդեմի որ-
դւոցը աստուածները զանոնք ա-
13 զատեցի՞ն։ թ Ո՞ւր է Եմաթի թա-
գաւորը, ու Արփադի թագաւորը,
ու Սեփարուիմ քաղաքին, Անա-
յին, և Աւային թագաւորը։
14 ժ Ու Եզեկիա նամակը դեսպաննե-
րուն ձեռքէն առաւ, ու զանիկայ
կարդաց. և Տէրոջը տունը ելաւ.
ու Եզեկիա Տէրոջը առջևը * բացաւ
15 զանիկայ։ Ու Եզեկիա Տէրոջը
առջև աղօթք ըրաւ, ու ըսաւ.
Ով Տէր Աստուած Իսրայէլի, ի որ
քերովբէներուն մէջը կը նստիս,
երկրիս ամէն թագաւորութիւննե-
րուն վրայ լ Աստուած մինակ դուն
ես. երկինքը ու երկիրը դուն ըս-
16 տեղծեցիր։ Ով Տէր խ ականջդ
խոնարհեցո՛ւր ու լսէ. ով Տէր՝
ծ աչքերդ բաց ու նայէ. և լսէ Սե-
նեքերիմին խօսքերը, կ որ խրկեց
կենդանի Աստուածը նախատելու
17 համար։ Ով Տէր, իրաւցընէ Ա-
սորեստանի թագաւորները՝ ազգերը
18 ու անոնց երկիրը աւրեցին, Եւ ա-
նոնց աստուածները կրակի տուին.
վասն զի անոնք Աստուած չէին,
հապա հ մարդու ձեռագործ՝ փայտ
ու քար էին. անոր համար զանոնք
19 կորսնցուցին։ Եւ հիմա դուն ով
Տէր Աստուած մեր՝ ազատէ մեզ
անոր ձեռքէն, ձ որպէս զի երկրիս
բոլոր թագաւորութիւնները գիտ-
նան, որ Տէր Աստուած՝ միայն
դուն ես։
20 Ու Ամովսի որդին Եսային Եզե-
կիային մարդ խրկեց՝ ըսելով. Իս-
րայէլի Տէր Աստուածը այսպէս
կ'ըսէ. ղ Ասորեստանի Սենեքերիմ
թագաւորին համար ինծի ըրած
21 աղօթքդ լսեցի։ Անոր վրայով
Տէրոջը ըսած խօսքը աս է.
Սիոնի մ կոյս աղջիկը քեզ անար-
գեց, քեզ ծաղր ըրաւ. Երուսա-
ղէմի աղջիկը քու ետևէդ յ գլուխ
շարժեց։
22 Դուն ո՞վ նախատեցիր ու հայ-
հոյեցիր, ու որո՞ւն վրայ ձայնդ

զ Գլ. ԺԸ. 5.
է Գլ. ԺԸ. 33.
ը Եզեկ. ԻԷ. 23.
թ Գլ. ԺԸ. 34.
ժ Ես. ԼԷ. 14. ԵԼ.
* Կամ՝ տարածեց
ի Ա Թագ. Դ. 4. Սաղ. Ձ. 1.
լ Գ Թագ. ԺԸ. 39. Ես. ԽԴ. 6. Երեմ. Ժ. 10. 11 12.
խ Սաղ. ՃԼ. 2.
ծ Բ Մն. Զ. 40.
կ Հմր 4.
հ Սաղ. ՃԺԵ. 4. Երեմ. Ժ. 3.
ձ Սաղ. ՁԳ. 18.
ղ Ես. ԼԷ. 21. ԵԼ.
ճ Սաղ. ԿԲ. 2.
մ Ողբ. Բ. 13.
յ Յոբ. ԺԶ. 4. Սաղ. ԻԲ. 7. 8. Ողբ. Բ. 15.

վերցուցիր. և աչքերդ Իսրայէլի
Սուրբին դէմ վեր վերցուցիր։
23 Քու ն դեսպաններուդ ձեռքովը
Տէրը նախատելով ըսիր. Իմ
շ կառքերուս շատութիւնովը լե-
ռներուն բարձրութիւնը՝ Լիբանանու
քովերը ելայ, ու անոր բարձր եղե-
ւինները և ընտիր մայրերը † պիտի
կտրեմ". ու անոր վերջին բնա-
կութիւնը անոր ‡ Կարմեղօսին ան-
տառը || պիտի մտնեմ"։
24 Ես փորեցի, ու օտար ջուրերը
խմեցի, ու § պաշարուած տեղե-
րուն" բոլոր գետերը ոտքերուս
թաթովը ցամքեցուցի։
25 Միթէ լսած չե՞ս որ չ ասիկայ
շատոնցմէ ես կազմեցի, ու առջի
օրերէն 'ի վեր ձեւակերպեցի. հիմա
հասուցի, որ հզօրն պարսպաւոր
քաղաքները աւերակի հողակոյտ-
ներու դարձնես։
26 Ուստի անոնց բնակիչներուն
ձեռքը կարճ ըլլալուն համար՝
զարհուրեցան ու ամչցան. անոնք
դաշտի խոտի պէս, և կանանչ
բանջարի պէս, ջ տանիքի խոտի
պէս, և դեռ չհասած ու խորշակէն
զարնուած հունձքի պէս եղան։
27 Բայց ռ ես քու բնակութիւնդ,
ելլելդ ու մտնելդ, և ինծի ունեցած
սրտմտութիւնդ գիտեմ։
28 Որովհետև ինծի ունեցած սրտ-
մտութիւնդ, ու քու ամբարտա-
ւանութիւնդ իմ ականջներուս ե-
լաւ, ես ալ ս իմ կարթս քու քի-
թըդ՝ և իմ սանձս քու բերանդ
պիտի դնեմ, ու վ քու եկած ճամ-
բայէդ քեզ ետ պիտի դարձնեմ։
29 Եւ ասիկայ քեզի տ նշան ըլլայ.
աս տարի ինքիրմէ բուսածը, ու
երկրորդ տարին՝ ինկած հատերէն
բուսածը պիտի ուտէք. ու երրորդ
տարին՝ ցանեցէք ու հնձեցէք, և
այգիներ տնկեցէք, ու անոնց պը-
տուղը կերէք։
30 ր Եւ Յուդայի տանը ազատուած
մնացորդը՝ վարէն արմատ պիտի
արձակէ, ու վերէն պտուղ պիտի
տայ։
31 Քանզի Երուսաղէմէն մնացորդ,
ու Սիոն լեռնէն ազատուած պիտի
ելլէ. ասիկայ ց զօրաց Տէրոջը նա-
խանձը պիտի ընէ։
32 Ասոր համար Ասորեստանի թա-
գաւորին վրայով՝ Տէրը այսպէս
կ'ըսէ. Անիկայ աս քաղաքը պիտի
չմտնէ, ու անոր նետ պիտի չնետէ,
և անոր առջևը վահանով պիտի
չգայ, ու անոր դէմ պատնէշ պի-
տի չկանգնէ.
33 Իր եկած ճամբայէն ետ պիտի
դառնայ, ու աս քաղաքը պիտի
չմտնէ, կ'ըսէ Տէրը։

Ն. Ք. ԴՔ.
710

ն Սաղ. Հա. 22. Ես. Ե. 24. Երեմ. Ծա. 5.
շ Գլ. ԺԸ. 17.
ո Սաղ. Ի. 7.
† Կամ՝ կտրեցի.
‡ Կամ՝ պտղաբեր ու պարտէզին. Ես. Ժ. 18.
|| Կամ՝ մտայ.
§ Կամ՝ Եգիպտոսի
չ Ես. ԽԵ. 7.
պ Ես. Ժ. 5.
ջ Սաղ. ՃԻԹ. 6.
ռ Սաղ. ՃԼԹ. 1. ԵԼ.
ս Յոբ. ԽԱ. 2. Եզեկ. ԻԹ. 4. ԼԸ. 4. Ամով. Դ. 2.
վ Հմր 33. 36. 37.
տ Ա Թագ. Բ. 34. Գլ. Ի. 8. 9. Ես. Է. 11. 14. Ղուկ. Բ. 12.
ր Բ Մն. ԼԲ. 22. 23.
ց Ես. Թ. 7.

Ն · Ք · Դ · Ք ·
710

Գլ · ի · 6 ·
գ Թագ · ժա · 12 · 13 ·
Բ Մն · լբ · 21 · Ես · լէ · 36 ·

34 Եւ աս քաղաքը պիտի պաշտ-
պանեմ , ու զանիկայ ազատեմ
ինծի համար՝ ու իմ ծառայիս
Դաւիթին համար ։
35 Ու եղաւ որ այն գիշերը Տէրոջը
հրեշտակը ելաւ , և Ասորեստանի
բանակին մէջը հարիւր ութսուն-
ուհինգ հազար մարդ զարկաւ . ու
երբոր առաւօտուն կանուխ ելան ,
ահա անոնց ամէնը մեռած մարմին-
36 ներ էին ։ Եւ Ասորեստանի Սենե-
քերիմ թագաւորը չուեց գնաց ,
ու դարձաւ Նինուէի մէջ նստաւ ։

Ծն · ժ · 11 ·
709

37 Ու երբոր անիկայ իր աստուծոյն
Նեսրաքին տանը մէջ երկրպագու-
թիւն կ'ընէր , անոր որդիքը Ադ-
րամելէք ու Սարասար զանիկայ
սրով զարկին , ու Արարատի երկի-
րը փախան . և անոր տեղը՝ անոր
որդին Ասորդան թագաւոր ե-
ղաւ ։

Բ Մն · լբ · 21 ·
Հմր 7 ·
Եզր · դ · 2 ·

ԳԼ · Ի

1 Եզեկիա իր մահուան լուրը առնելով՝ աղօթք
կ'ընէ . ու կեանքը երկնցնելուն խոստմունքը
կ'առնէ ։ 8 Արեւը տասը աստիճան ետ կ'եր-
թայ՝ այն խոստմունքին նշան մը ըլլալու հա-
մար ։ 12 Մարոդաք բաղադան՝ աս եղած
հրաշքին համար Եզեկիային տեսութեանը
մարդ կը խրկէ , ու անոր ունեցած գանձերուն
կը տեղեկանայ ։ 14 Եսայի աս բաները իմա-
նալով՝ Հրէից Բաբելոն գերի տարուելուն վը-
րայ կը մարգարէանայ ։ 20 Մանասէ՝ Եզե-
կիային տեղը կը յաջորդէ ։

713
Բ Մն · լբ · 24 · ևն · Ես · լը · 1 · ևն ·
Բ Թագ · ժէ · 32 ·

1 Այն օրերը Եզեկիա մահուան աս-
տիճանը հիւանդացաւ ։ Ու Ա-
մովսի որդին Եսայի մարգարէն ա-
նոր եկաւ , ու անոր ըսաւ . Տէրը
այսպէս կ'ըսէ . Տանդ համար
պատուէր տուր . քանզի դուն
մեռնելու ես , ու պիտի չապրիս ։
2 Եւ անիկայ իր երեսը պատին դար-
ձուց , ու Տէրոջը աղօթք ըրաւ՝
3 ըսելով . Ով Տէր՝ կ'աղաչեմ , քու
առջեւդ ճշմարտութեամբ ու կա-
տարեալ սրտով քալելս՝ և քու
աչքիդ առջեւը բարի եղածը ընելս
յիշէ . ու Եզեկիա մեծ լացով մը
լացաւ ։

Ծն · ժէ · 1 · գ Թագ · գ · 6 ·
Նեեմ · ժգ · 22 ·

4 Ու Եսայի տակաւին միջին դա-
ւիթէն չելած՝ Տէրոջը խօսքը անոր
5 եղաւ՝ ըսելով . Դարձիր , ու իմ
ժողովուրդիս իշխանին՝ Եզեկիա-
յին ըսէ . Քու հօրդ Դաւիթին
Տէր Աստուածը այսպէս կ'ըսէ .
Քու աղօթքդ լսեցի , քու
արցունքդ տեսայ . ահա քեզ պի-
տի բժշկեմ , — երրորդ օրը Տէ-
6 րոջը տունը պիտի ելլես . Եւ
քու օրերուդ վրայ տասնըհինգ
տարի պիտի աւելցնեմ , ու
քեզ ու աս քաղաքը Ասորեստա-
նի թագաւորին ձեռքէն պիտի ա-
զատեմ , և աս քաղաքին պաշտ-

ա Թագ · թ · 16 · ժ · 1 ·
Գլ · ժթ · 20 · Սաղ · կե · 2 ·
Սաղ · լթ · 12 · ծզ · 8 ·
Գլ · ժթ · 34 ·

պանութիւն պիտի ընեմ ինծի
համար ու իմ ծառայիս Դաւի-
7 թին համար ։ Ու Եսայի ըսաւ .
Թզի մը չոր թուզ առէք . ու ա-
ռին , և վէրքին վրայ դրին , ու
ողջացաւ ։
8 Ու Եզեկիա՝ Եսայիին ըսաւ .
Տէրոջը զիս բժշկելուն՝ ու երրորդ
օրը Տէրոջը տունը ելլելուս նշանը
9 ի՞նչ ըլլայ ։ Ու Եսայի ըսաւ .
Ասիկայ քեզի Տէրոջմէ նշան ըլլայ՝
թէ Տէրը իր ըսած խօսքը պիտի
կատարէ . Ստուերը՝ կամ տասը
աստիճան յառաջ երթայ , կամ
10 տասը աստիճան ետ դառնայ ։ Ու
Եզեկիա ըսաւ . Ստուերին տասը
աստիճան յառաջ երթալը դիւրին
է . չէ , հապա ստուերը տասը աս-
11 տիճան ետ դառնայ ։ Ու Եսայի
մարգարէն Տէրոջը աղաղակեց . ու
տասը աստիճան ետ դարձուց
ստուերը այն աստիճաններէն որ Ա-
քազին արեւու ժամացոյցին վրայ
իջած էր ։

Ն · Ք · Դ · Ք ·
713
Ես · լը · 21 ·
Տես Դատ · զ · 17 · 37 · 39 · Ես · է · 11 · 14 · լը · 22 ·
Տես Ես · լը · 7 · 8 ·
Տես Յես · ժ · 12 · 14 · Ես · լը · 8 ·

12 Այն ատենը Բաբելոնի թա-
գաւորը՝ Բաղադանի որդին *Մա-
րոդաք բաղադանը նամակներ ու
ընծաներ խրկեց Եզեկիային , քան-
զի Եզեկիային հիւանդ ըլլալը լսեր
13 էր ։ Ու Եզեկիա անոնց մտիկ
ըրաւ” , և թանկագին բաներուն
բոլոր տունը՝ արծաթը , ու ոսկին ,
ու խունկերը , և պատուական եղը .
ու իր զէնքերուն բոլոր տունը և
իր գանձերուն մէջը բոլոր գտնուա-
ծը ցուցուց . իր տանը մէջ՝ և
իր բոլոր տէրութեանը մէջ բան մը
չմնաց , որ Եզեկիա անոնց չցու-
ցընէ ։

712
Ես · լթ · 1 · ևն ·
* Եբր · Բերոդաք բաղադանը
Բ Մն · լբ · 27 · 31 ·
Կամ՝ անոնց վրայ ուրախացաւ · տես Ես · լթ · 2 ·

14 Ու Եսայի մարգարէն Եզեկիա
թագաւորին եկաւ , ու անոր ը-
սաւ . Աս մարդիկները ի՞նչ ըսին ,
և ուսկից եկան քեզի . ու Եզեկիա
ըսաւ . Հեռու տեղէ՝ Բաբելոնէն
15 եկան ։ Եւ անիկայ ըսաւ . Քու
տանդ մէջ ի՞նչ տեսան . ու Եզե-
կիա ըսաւ . Տանս մէջ ինչ որ կար՝
տեսան , — գանձերուս մէջ անոնց
16 չցուցուցած բան չմնաց ։ Ան ա-
տենը Եսայի՝ Եզեկիային ըսաւ .
17 Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէ . Ահա
օրեր կու գան՝ որ քու տանդ մէջ
ինչ որ կայ , ու քու հայրերդ մինչեւ
աս օրս ինչ որ ժողվեցին , Բա-
բելոն պիտի տարուի . մէկ բան մը
18 պիտի չմնայ , կ'ըսէ Տէրը . Ու քեզ-
մէ ելլելու՝ քու ծնանելու որդինե-
րէդ պիտի առնեն . և անոնք
Բաբելոնի թագաւորին պալատին
19 մէջը ներքինիներ պիտի ըլլան ։ Ու
Եզեկիա՝ Եսայիին ըսաւ . Տէրոջը
խօսքը՝ որ դուն ըսիր , բարի է .
նաև ըսաւ . Բարի չէ՞ , որովհետեւ

Հմր 13 ·
Գլ · իդ · 13 · իե · 13 · Երեմ · իէ · 21 · 22 · ծբ · 17 ·
Գլ · իդ · 12 · Բ Մն · լգ · 11 ·
Տես Դան · ա · 3 ·
ա Թագ · գ · 18 · Յոբ · ա · 21 · Սաղ · լթ · 9 ·

Ն. Ք. ԴՃ.
712

Իբր 710
մ Բ Մն. ԼԲ. 32.
յ Նեեմ. Գ. 16.
ն Բ Մն. ԼԲ. 30.
շ Բ Մն. ԼԲ. 33.

Իբր 698

իմ օրերուս մէջ խաղաղութիւն ու ապահովութիւն պիտի ըլլայ ։

20 մՈւ Եզեկիային մնացորդ պատմութիւնը, և անոր բոլոր զօրութիւնը, ու յշինած աւազանը ու ջրմուղը, և նքաղաքը բերած ջուրը՝ ահա Յուդայի թագաւորներուն յիշատակաց գրքին մէջը գրուած է ։

21 Ու շԵզեկիա իր հայրերուն հետ քնացաւ. և անոր տեղը՝ անոր որդին Մանասէն թագաւոր եղաւ ։

ԳԼ. ԻԱ.

1 Մանասէին թագաւորութիւնը. 3 անոր չափազանց կռապաշտութիւնը. 10 անոր ըրած չարութեանը պատճառով՝ Յուդայի վրայ գալու չարիքները մարգարէներուն ձեռքովը կը յայտնուին ։ 17 Ամոն անոր տեղը կը յաջորդէ ։ 19 Ամոնին չար վարմունքը ։ 23 Անիկայ իր ծառաներէն կը մեռցուի. ժողովուրդն ալ անոր մարդասպանները կը մեռցընեն, ու Յովսիան թագաւոր կ՚ընեն ։

Իբր 698
ա Բ Մն. ԼԳ. 1, ևն.
բ Գլ. ԺԶ. 3.
գ Գլ. ԺԸ. 4.
դ Գ Թագ. ԺԶ. 32, 33.
ե Բ Օր. Դ. 19, ԺԷ. 3, Գլ. ԺԷ. 16.
զ Երեմ. ԼԲ. 34.
է Բ Թագ. Է. 13, Գ Թագ. Ը. 29, Թ. 3.
ը Ղև. ԺԸ. 21, Ի. 2, Գլ. ԺԶ. 3, ԺԷ. 17.
թ Ղև. ԺԹ. 26, 31, Գլ. ԺԷ. 17, Բ Օր. ԺԸ. 10, 11.
* Եբր. Կ՚ընէր.
ժ Բ Թագ. Է. 13, Գ Թագ. Ը. 29, Թ. 3, Գլ. ԻԳ. 27, Սաղ. ՃԼԲ. 13, 14, Երեմ. ԼԲ. 34.
ի Բ Թագ. Է. 10.

1 աՄանասէ տասնըերկու տարեկան էր՝ երբոր թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ յիսունըհինգ տարի թագաւորութիւն ըրաւ. ու անոր մօրը անունը Եփսիբայ էր ։

2 Եւ անիկայ՝ Տէրոջը Իսրայէլի որդւոցը առջեւէն վռնտած բազգերուն պղծալի գործքերուն պէս՝ Տէրոջը առջեւ չարութիւն ըրաւ ։

3 Ու անիկայ գիր հօրը Եզեկիային կործանած բարձր տեղուանքը նորէն շինեց, ու Բահաղին սեղաններ կանգնեց, և Աստարովթի կուռք մը շինեց, դԻսրայէլի Աքաաբ թագաւորին ըրածին պէս. ու եերկնքին բոլոր զօրութիւններուն երկրպագութիւն ըրաւ, և անոնց ծառայութիւն ըրաւ.

4 Ու զսեղաններ շինեց Տէրոջը տանը մէջ, որուն համար Տէրը ըսած էր թէ՝ էիմ անունս Երուսաղէմի մէջ պիտի դնեմ ։

5 Եւ Տէրոջը տանը երկու գաւիթներուն մէջ՝ երկինքի բոլոր զօրութիւններուն սեղաններ

6 շինեց. ըՈւ իր տղան կրակէ անցուց. և թգուշակութիւն ու հմայութիւն կ՚ընէր, և վհուկներ ու նշանագէտներ *ունէր. և Տէրոջը առջեւ շատ չարութիւն ըրաւ,

7 ու զանիկայ բարկացուց ։ Եւ իր շինած Աստարովթի կուռքը այն տանը մէջ դրաւ, որուն համար Տէրը՝ Դաւիթին ու անոր որդւոյն Սողոմոնին ըսեր էր. ժԻմ անունս աս տանը մէջ, ու Իսրայէլի բոլոր ցեղերէն իմ ընտրած Երուսաղէմիս

8 մէջ պիտի դնեմ յաւիտեան. իԵւ Իսրայէլին ոտքը մէյմըն ալ պիտի չշարժեմ աս երկրէն, որն որ անոնց հայրերուն տուի. միայն թէ անոնք իմ ամէն պատուիրանքներս՝ ու իմ Մովսէս ծառայիս անոնց պատուիրած բոլոր օրէնքը զգուշութեամբ 'ի գործ դնեն ։

Ն. Ք. ԴՃ.
Իբր 698
լ Առակ. ԻԹ. 12.
խ Գլ. ԻԳ. 26, 27, ԻԴ. 3, 4, Երեմ. ԺԵ. 4.
ծ Գ Թագ. ԻԱ. 26.
կ Հմր 9.
հ Ա Թագ. Գ. 11, Երեմ. ԺԹ. 3.
ձ Տես Եսա. ԼԴ. 11, Ողբ. Բ. 8, Ամով. Է. 7, 8.
ղ Գլ. ԻԴ. 4.
ճ Բ Մն. ԼԳ. 11—19.
մ Բ Մն. ԼԳ. 20.
643
յ Բ Մն. ԼԳ. 21—23.
ն Հմր 2, ևն.

9 Բայց անոնք մտիկ չըրին. ու Մանասէ այնպէս լմոլորցուց զանոնք, որ Տէրոջը Իսրայէլի որդւոցը առջեւէն կորսնցուցած ազգերէն աւելի չարութիւն ըրին ։

10 Եւ Տէրը իր ծառաներուն՝ մարգարէներուն ձեռքովը խօսեցաւ՝

11 ըսելով. խՈրովհետեւ Յուդայի Մանասէ թագաւորը աս գարշութիւնները ընելով՝ ծիրմէ առաջ եղող Ամորհացւոց բոլոր ըրածներէն աւելի չարութիւն ըրաւ, ու իր կուռքերովը կՅուդային ալ մեղք

12 գործել տուաւ, Անոր համար Իսրայէլին Տէր Աստուածը այսպէս կ՚ըսէ. Ահա ես Երուսաղէմի վրայ՝ ու Յուդայի վրայ այնպիսի չարիք մը պիտի բերեմ, որ ամէն լսողին երկու

13 հականջը պիտի խօսի ։ Ու Երուսաղէմին վրայ ձՍամարիային լարը՝ և Աքաաբին տանը զնտակը պիտի երկընցընեմ. ու Երուսաղէմը պիտի սրբեմ, ինչպէս որ մէկը աման մը կը սրբէ, ու սրբելէն ետեւ

14 երեսն 'ի վար կը դարձընէ ։ Եւ իմ ժառանգութեանս մնացորդը պիտի մերժեմ, ու զանոնք իրենց թշնամիներուն ձեռքը պիտի տամ. ու անոնք իրենց բոլոր թշնամիներուն աւար ու յափշտակութիւն պիտի

15 ըլլան. Որովհետեւ իմ առջեւս չարութիւն ըրին, ու իրենց հայրերուն Եգիպտոսէն ելած օրէն մինչեւ աս

16 օրս զիս բարկացուցին ։ ղՆաեւ Մանասէ խիստ շատ անմեղ արիւն թափեց, այնպէս որ Երուսաղէմը ծայրէ 'ի ծայր լեցուց. բաց 'ի անիր մեղքէն՝ որով Տէրոջը առջեւ Յուդային մեղանչելուն ու չարութիւն ընելուն պատճառ եղաւ ։

17 Եւ ճՄանասէին մնացորդ պատմութիւնը, ու ամէն ըրածը, և անոր գործած մեղքը՝ ահա Յուդայի թագաւորներուն յիշատակաց գրքին մէջը գրուած է ։

18 Ու մՄանասէ իր հայրերուն հետ քնացաւ, և իր տանը պարտէզին մէջ՝ Ոզայի պարտէզին մէջը թաղուեցաւ. ու անոր տեղը՝ անոր որդին Ամոնը թագաւոր եղաւ ։

19 յԱմոն քսանըերկու տարեկան էր՝ երբոր թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ երկու տարի թագաւորութիւն ըրաւ. ու անոր մօրը անունը Մեսողամիթ էր, — Ետեբացի

20 Արուսին աղջիկն էր ։ Եւ անիկայ նիր հօրը Մանասէին ըրածին պէս՝ Տէրոջը առջեւ չարութիւն

21 ըրաւ. Ու իր հօրը քալած բոլոր ճամբուն մէջը քալեց, և իր հօրը պաշտած կուռքերը պաշտեց,

Ն․ Ք․ ԴՔ․
643

Ն Գ Թագ․ ԺԱ․ 33․

641

ա Բ Մն․ ԼԳ․ 24․ 25․

ու անոնց երկրպագութիւն ըրաւ.
22 Եւ Տէր իր հայրերուն Տէր Աստուածը
թողուց, ու Տէրոջը ճամբուն մէջը
չքալեց։
23 աԵւ Ամոնին ծառաները անոր
դէմ դաւաճանութիւն ըրին, ու
թագաւորը իր տանը մէջ մեռցու-
24 ցին։ Ու երկրին ժողովուրդը՝ Ամոն
թագաւորին դէմ դաւաճանու-
թիւն ընողներուն ամէնը մեռցու-
ցին. ու երկրին ժողովուրդը անոր
որդին Յովսիան՝ անոր տեղը թա-
գաւոր դրին։
25 Եւ Ամոնին ըրած գործքերուն
մնացորդ պատմութիւնը՝ ահա
Յուդայի թագաւորներուն յիշա-
26 տակաց գրքին մէջը գրուած է։ Ու
զանիկայ Ոզայի պարտէզը՝ իր գե-
րեզմանին մէջը թաղեցին. և անոր
տեղը՝ անոր որդին Յովսիան թա-
գաւոր եղաւ։

ԳԼ․ ԻԲ

1 Յովսիային բարի թագաւորութիւնը։ 3 Յովսիա՝ տաճարին նորոգութեանը հոգ կը տանի։ 8 Քեղկիա օրինաց գիրք մը գտնելով՝ Յովսիային կը խրկէ. ան ալ լուր կը խրկէ Ողդային՝ որ Տէրոջը հարցընէ։ 15 Ողդա Երուսաղեմի կործանումը կը գուշակէ. բայց նաև կ'իմացընէ թէ Յովսիային կենդանութեան ատենը պիտի չըլլայ։

641

ա Բ Մն․ ԼԴ․ 1․

բ Յես․ ԺԵ․ 39․

գ Բ Օր․ Ե․ 32․

Իր 624

դ Բ Մն․ ԼԴ․ 8․ ևն․

ե Գլ․ ԺԲ․ 4․

զ Գլ․ ԺԲ․ 9․ Մտղ․ Ձգ․ 10․

է Գլ․ ԺԲ․ 11․ 12․ 14․

ը Գլ․ ԺԲ․ 15․

1 աՅովսիա ութը տարեկան էր՝
երբոր թագաւոր եղաւ, ու
Երուսաղեմի մէջ երեսունըմէկ
տարի թագաւորութիւն ըրաւ.
և անոր մօրը անունը Յեդի-
դա էր, — բԲասկաթցի Ա-
2 դայիային աղջիկն էր։ Եւ անիկայ
Տէրոջը առջեւ ուղղութիւն ը-
րաւ, ու իր հօրը Դաւիթին
բոլոր ճամբուն մէջը քալեց, ու
գաջ կամ ձախ կողմը չխոտորեցաւ։
3 դԵւ Յովսիա թագաւորին տասն-
ըութերորդ տարին՝ թագաւորը
Մեսուղամի որդւոյն Եսելիային որ-
դին Սափան դպիրը Տէրոջը տունը
4 խրկեց՝ ըսելով. Քեղկիա քահանա-
յապետին գնա. ու անիկայ եՏէ-
րոջը տունը բերուած ստակը թող
համրէ, որն որ զդրան պահապան-
5 ները ժողովուրդէն ժողվեցին. Ու
զանիկայ Տէրոջը տանը էգործին վը-
րայ դրուած բանուորներուն տան,
ու տանը փլած տեղուանքը շինելու
համար՝ Տէրոջը տանը մէջի գործը
6 բանողներուն տան զանիկայ, հիւ-
սներուն, շինողներուն ու որմնադիր-
ներուն. նաև փայտ ու տաշուած
քարեր ծախու առնեն՝ տունը նո-
7 րոգելու համար։ Բայց ըանոնց
ձեռքը տրուած ստակին հաշիւը
չէին հարցըներ. քանզի անոնք հա-
ւատարմութեամբ կ'աշխատէին։
8 Եւ Քեղկիա քահանայապետը Սա-
փան դպիրին ըսաւ. թՏէրոջը տա-
նը մէջ օրինաց գիրք մը գտայ.
ու Քեղկիա ան գիրքը Սափանին
9 տուաւ. ու զանիկայ կարդաց։ Եւ
Սափան դպիրը թագաւորին եկաւ,
ու թագաւորին պատասխան բե-
րաւ, ու ըսաւ. Քու ծառաներդ
տանը մէջ գտնուած ստակը հանե-
ցին, ու Տէրոջը տանը գործին վը-
րայ դրուած բանուորներուն ձեռքը
10 տուին։ Եւ Սափան դպիրը թա-
գաւորին պատմեց՝ ու ըսաւ. Քեղ-
կիա քահանան ինծի մէկ գիրք մը
տուաւ. և Սափան զանիկայ թա-
11 գաւորին առջեւ կարդաց։ Ու
թագաւորը օրինաց գրքին խօսքերը
լսածին պէս՝ իր հանդերձները պատ-
12 ռեց։ Եւ թագաւորը Քեղկիա քա-
հանային, ու Սափանի որդւոյն
Աքիկամին, ու Միքիայի որդւոյն
ժԱքոբորին, և Սափան դպիրին, ու
թագաւորի ծառային՝ Ասայիային
13 պատուիրեց ու ըսաւ. Գացէք՝
ինծի համար, ու ժողովուրդին
համար, ու բոլոր Յուդային համար՝
աս գտնուած գրքին խօսքերուն վը-
րայով Տէրոջը հարցուցէք. քանզի
մեր վրայ իՏէրոջը մեծ բարկութիւ-
նը բորբոքեր է. որովհետև մեր հայ-
րերը աս գրքին խօսքերուն հնազան-
դութիւն չըրին, ու մեզի համար
ամէն գրուած բաները 'ի գործ չը-
րին։
14 Ու Քեղկիա քահանան, և Աքի-
կամը, ու Աքոբորը, և Սափանը,
ու Ասայիան, Արաաի որդւոյն լԹե-
կուայի որդւոյն Սեղղում հանդեր-
ձապետին կնկանը Ողդա մարգարէին
գացին. ու անիկայ Երուսաղէմը՝
խՄասենայի մէջ կը բնակէր. ու
15 անոր հետ խօսեցան։ Եւ անիկայ
ըսաւ անոնց. Իսրայէլին Տէր Աս-
տուածը այսպէս կ'ըսէ. Ձեզ ինծի
16 խրկող մարդուն ըսէք. Տէ-
րը այսպէս կ'ըսէ. Ահա ծես աս
տեղիս ու անոր բնակիչներուն վրայ
չարիք պիտի բերեմ, այսինքն Յու-
դայի թագաւորին կարդացած գր-
17 քին ամէն խօսքերը. կՈրովհետև
զիս թողուցին, և ուրիշ աստուած-
ներու խունկ ծխեցին, որ իրենց
ձեռքերուն բոլոր գործքերովը զիս
բարկացընեն. ուստի աս տեղիս
վրայ իմ բարկութիւնս պիտի բոր-
18 բոքի, ու պիտի չմարի։ Բայց
հՏէրոջը հարցընելու համար ձեզ
խրկող Յուդայի թագաւորին ա-
սանկ ըսէք. Իսրայէլի Տէր Աս-
տուածը այսպէս կ'ըսէ՝ լսած խօս-
19 քերուդ համար. Որովհետև ձքու
սիրտդ կակղցաւ, ու Տէրոջը առ-
ջեւ ղխոնարհեցար, երբոր լսեցիր
իմ խօսքս, թէ աս տեղիս վրայ ու-

Ն․ Ք․ ԴՔ․
624

թ Բ Օր․ Լա․ 24․ ևն․ Բ Մն․ ԼԴ․ 14․ ևն․

ժ Բ Մն․ ԼԴ․ 20․ [illegible] Աբդոն։

ի Բ Օր․ ԻԹ․ 27․

լ Բ Մն․ ԼԴ․ 22․

խ Եբ՝ Երկրորդ մասին։

ծ Բ Օր․ ԻԹ․ 27․ Դան․ Թ․ 11․ 12․ 13․ 14․

կ Բ Օր․ ԻԹ․ 25․ 26․ 27․

հ Բ Մն․ ԼԴ․ 26․ ևն․

ձ Սաղ․ ԾԱ․ 17․ Ես․ ԾԷ․ 15․

ղ Գ Թագ․ ԻԱ․ 29․

Ն. Ք. Գ. Թ. 624

անոր բնակիչներուն վրայ՝ աւերում ու ‡անէծք պիտի ըլլայ, և քու հանդերձներդ պատռեցիր, ու իմ առջևս լացիր. ես ալ լսեցի,
20 կ'ըսէ Տէրը։ Անոր համար ահա ես քեզ քու հայրերուդ պիտի խառնեմ, ու §խաղաղութեամբ քու գերեզմանիդ մէջ պիտի ամփոփուիս. և աս տեղիս վրայ իմ բերելու բոլոր չարիքներս՝ քու աչքերդ պիտի չտեսնեն։ Ու անոնք թագաւորին պատասխան բերին։

† Ղևտ. իզ. 31, 32։
‡ Երեմ. իզ. 6. խդ. 22։
§ Սաղ. լէ. 37. Եսա. ծէ. 1, 2։

ԳԼ. ԻԳ

1 Յովսիա հանդիսաւոր ժողովքի մը մէջ՝ ան գիրքը կարդալ կու տայ։ 3 Անիկայ Տէրոջը ուխտը կը նորոգէ. 4 կռապաշտութիւնը կը կործանէ. 15 Բեթէլի սեղանին վրայ մեռելոց ոսկորներ կ'այրէ. ինչպէս որ մարգարէութիւն եղած էր։ 21 Յովսիա խիստ հանդիսաւոր զատիկ մը կ'ընէ. 24 կախարդները ու բոլոր պղծութիւնները բնաջինջ կ'ընէ։ 26 Աստուծոյ վերջին բարկութիւնը Յուդայի դէմ։ 29 Յովսիա յանդգնութեամբ Փարաւոն Նեքաւովին վրայ երթալով՝ Մակեդդովի մէջ կը մեռցուի։ 31 Յովաքազ անոր տեղը կը յաջորդէ. բայց Փարաւոն Նեքաւով զանիկայ բանտարկելով՝ Յովակիմը թագաւոր կը նստեցնէ։ 36 Յովակիմին չար վարմունքը։

1 Ու ‖թագաւորը մարդ խրկեց, ու Յուդայի ու Երուսաղէմին բոլոր ծերերը անոր քովը ժողվուեցան։
2 Ու թագաւորը, ու անոր հետ Յուդայի բոլոր մարդիկները, ու Երուսաղէմին բոլոր բնակիչները, ու քահանաները, և մարգարէները, ու պզտիկէն մինչև մեծը բոլոր ժողովուրդը Տէրոջը տունը ելան. և †Տէրոջը տանը մէջ գտնուած ուխտի գրքին բոլոր խօսքերը անոնց *առջևը կարդաց։
3 Ու թագաւորը ‡սիւնին քովը կայնեցաւ, ու Տէրոջը առջևը ուխտ ըրաւ, որ ան գրքին մէջը գրուած ուխտին խօսքերը հաստատելու համար՝ Տէրոջը ետևէն երթայ, և անոր պատուիրանքները, ու վկայութիւնները, ու կանոնները բոլոր սրտով ու բոլոր հոգիով պահէ. և բոլոր ժողովուրդը ուխտին հաւանութիւն տուաւ։
4 Ու թագաւորը քահանայապետին, ու երկրորդ աստիճանի քահանաներուն, և դրան պահապաններուն հրամայեց, որ Բահաղին համար՝ ու §Աստարովթին համար՝ ու երկինքին բոլոր զօրութիւններուն համար շինուած գործիքներուն ամէնը՝ Տէրոջը տաճարէն դուրս հանեն. ու զանոնք Երուսաղէմէն դուրս՝ Կեդրոնի դաշտավայրին մէջ այրեց, ու անոնց մոխիրը Բեթէլ տարաւ։
5 Ու Յուդայի թագաւորներուն՝ Յուդայի քաղաքներուն մէջ ու Երուսաղէմին բոլորտիքը բարձր տեղերու վրայ դրած խունկ ծխող ¶քուրմերը, և Բահաղին, արեգակին, ու լուսնին, և [illegible] կենդանակերպներուն, ու երկինքին բոլոր զօրութիւններուն խունկ ծխողները վերցուց.
6 Ու Աստարովթի կուռքը Տէրոջը տունէն՝ Երուսաղէմին դուրսը Կեդրոն հեղեղատը հանեց, ու զանիկայ Կեդրոն հեղեղատին մէջը այրեց, ու ծեծեց փոշի ըրաւ, ու փոշին ժողովուրդին որդւոցը գերեզմաններուն վրայ ցանեց.
7 Ու Տէրոջը տանը մէջ գտնուող Սոդոմական մեղքը գործողներուն տուները փլցուց, ուր որ կիները Աստարովթին †վարագոյրներ կը գործէին։
8 Ու Յուդայի քաղաքներէն բոլոր քահանաները Երուսաղէմ բերաւ, ու Գաբայէն մինչև Բերսաբէէ՝ պղծեց ան բարձր տեղուանքը, որոնց մէջը քահանաները խունկ կը ծխէին. և քաղաքի իշխանին՝ Յեսուին դրանը բերանը՝ քաղաքին դրանը ձախ կողմը եղող դռներուն բարձր տեղուանքը փլցուց։
9 Բայց բարձր տեղերուն քահանաները՝ Երուսաղէմ եղող Տէրոջը սեղանը չէին ելլեր, հապա իրենց եղբայրներուն մէջ բաղարջ կ'ուտէին։
10 Ու Ենովմի որդւոյն ձորին մէջը եղող Տոփեթը պղծեց, որ մարդ մը իր տղան կամ աղջիկը Մողոքին համար կրակէ չանցընէ։
11 Ու [illegible] վերցուց Տէրոջը տանը դրանը առջևէն ան ձիերը, որ Յուդայի թագաւորները արեգակին նուիրեր էին, և անոնք Փարուրիմ եղող Նաթանմելէք ներքինիին սենեակին քովն էին. ու արեգական կառքերը կրակով այրեց։
12 Ու Աքազին վերնատանը տանիքին վրայ՝ Յուդայի թագաւորներուն շինած սեղանները, ու Տէրոջը տանը երկու գաւիթներուն մէջ Մանասէին շինած սեղանները՝ թագաւորը փլցուց, ու անկէ բնաջինջ ըրաւ, և անոնց հողը Կեդրոն հեղեղատը նետեց։
13 Ու Երուսաղէմին դիմացը՝ Ապականութեան լերան աջ կողմը՝ Իսրայէլի Սողոմոն թագաւորին Սիդոնացւոց գարշելիին՝ Աստարովթին համար, ու Մովաբացւոց գարշելիին՝ Քամովսին համար ու Ամմոնի որդւոց գարշելիին՝ Մեղքոմին համար շինած բարձր տեղուանքը՝ թագաւորը պղծեց.
14 Ու արձանները խորտակեց, ու Աստարովթի կուռքերը կտրտեց, ու անոնց տեղը մարդու ոսկորներով լեցուց։
15 Ու Բեթէլի սեղանն ալ, Իսրայէլին մեղանչել տուող Նաբատեան Յերոբովամին շինած բարձր

‖ բ Մն. լդ. 29, 30, ևն.
† Գլ. իբ. 8։
* Եբր. ականջներուն
‡ Գլ. ժա. 14, 17։
§ Գլ. իա. 3, 7։

Ն. Ք. Գ. Թ. 624

¶ Ովս. ժ. 5. Սոփ. ա. 4։
Գլ. իա. 3։
Գլ. իա. 7։
բ Մն. լդ. 4։
Գ Թագ. ժդ. 24. ժե. 12։
Եզեկ. ժզ. 16։
† Եբր. տուներ
Գ Թագ. ժե. 22։
Տես Եզեկ. խդ. 10-14։
Ա Թագ. բ. 36։
Յես. ժե. 8։
Ես. լ. 33. Երեմ. է. 31. ժթ. 6, 11—13։
Ղև. ժը. 21. բ Օր. ժը. 10. Եզեկ. իգ. 37, 39։
Տես Երեմ. ժթ. 13. Սոփ. ա. 5։
Գլ. իա. 5։
Գ Թագ. ժա. 7։
Ել. իգ. 24. բ Օր. է. 5, 25։
Գ Թագ. ժբ. 28, 33։

տեղը՝ (ան սեղանը ու բարձր տեղն
ալ) փլցուց, և բարձր տեղը այրեց
ու փոշի դարձուց, ու Աստարովթի
16 կուռքը այրեց ։ Եւ Յովսիա դար-
ձաւ, ու հոն լեռանը վրայի գերեզ-
մանները տեսաւ, և մարդ խրկեց՝
գերեզմաններուն մէջի ոսկորները
առաւ, ու սեղանին վրայ այրելով՝
զանիկայ պղծեց, [ն]Տէրոջը խօսքին
համեմատ, որն որ այս բաները խօ-
սող Աստուծոյ մարդը բարձր ձայ-
17 նով խօսեր էր ։ Եւ թագաւորը ը-
սաւ. Ի՞նչ պիտի ըլլայ աս կոթո-
ղը՝ որ ես կը տեսնեմ. ու քաղաքին
մարդիկը անոր ըսին. Անիկայ [շ]Աս-
տուծոյ մարդուն գերեզմանն է, որ
Յուդայէն եկաւ, ու Բեթելի սե-
ղանին վրայ աս քու ըրած բաներդ
18 [ո]խօսեցաւ ։ Եւ թագաւորը ըսաւ.
Զանիկայ թողուցէք. անոր ոս-
կորները մարդ մը տեղէն չշարժէ.
ուստի անոր ոսկորները՝ [չ]Սամա-
րիայէն եկող մարգարէին ոսկորնե-
19 րուն հետ թող տուին ։ Ու Յով-
սիա՝ [պ]Սամարիայի քաղաքներուն
մէջի բոլոր բարձր տեղերուն տու-
ներն ալ վերցուց, որ Իսրայէլի
թագաւորները զանոնք շինելով՝
Տէրը բարկացուցեր էին. ու Բեթե-
լի մէջ բոլոր ըրածին պէս՝ անոնց
20 ալ ըրաւ ։ Եւ հոն գտնուած [ջ]բար-
ձր տեղերուն բոլոր քուրմերը սե-
ղաններուն վրայ [ռ]մորթեց, ու ա-
նոնց վրայ [ս]մարդու ոսկորներ այ-
րեց. ետքը Երուսաղէմ դարձաւ ։
21 Եւ թագաւորը բոլոր ժողովուր-
դին պատուիրեց՝ ըսելով. [վ]Ձեր
Տէր Աստուծոյն զատիկ ըրէք,
[տ]ինչպէս որ աս ուխտի գրքին մէջը
22 գրուած է ։ Քանզի Իսրայէլը դա-
տող դատաւորներուն օրերէն 'ի
վեր՝ և Իսրայէլի թագաւորներուն
ու Յուդայի թագաւորներուն բոլոր
օրերն ալ՝ [ր]աս զատկին պէս եղած
23 չէր. Բայց Յովսիա թագաւորին
տասնըութերորդ տարին աս զա-
տիկը Տէրոջը եղաւ Երուսաղէմի
մէջ ։
24 Ու նաև Յովսիա՝ [ց]վհուկները,
նշանագէտները, ու [ւ]թերափիմնե-
րը, ու կուռքերը, և Յուդայի երկ-
րին մէջ՝ ու Երուսաղէմի մէջ երև-
ցած բոլոր գարշութիւնները վեր-
ցուց, որ Քեղկիա քահանային՝
Տէրոջը տունը գտած գրքին մէջը
գրուած [փ]օրէնքին խօսքերը հաս-
25 տատէ ։ [ք]Եւ անկէ առաջ անոր
նման թագաւոր մը չեղաւ, որ իր
բոլոր սրտովը՝ ու բոլոր հոգիովը՝
ու բոլոր զօրութիւնովը Տէրոջը
դառնայ՝ Մովսէսին բոլոր օրէնքին
համեմատ. ոչ ալ անկէ ետքը անոր
26 նմանը ելաւ ։ Բայց Տէրը՝ Յուդա-

Ն · Ք · ԴԲ ·
624

ն Գ Թագ · ԺԳ · 2 ·
շ Գ Թագ · ԺԳ · 1 · 30 ·
ո Եբր · կանչեց ·
չ Գ Թագ · ԺԳ · 31 ·
պ Տես Բ Մն · ԼԴ · 6 · 7 ·
ջ Գ Թագ · ԺԳ · 2 ·
ռ Ել · ԻԲ · 20 · Գ Թագ · ԺԸ · 40 · Գլ · ԺԱ · 18 ·
ս Բ Մն · ԼԴ · 5 ·
վ Բ Մն · ԼԵ · 1 ·
տ Ել · ԺԲ · 3 · Ղև · ԻԳ · 5 · Թւ · Թ · 2 · Բ Օր · ԺԶ · 2 ·
ր Բ Մն · ԼԵ · 18 · 19 ·
Իբր 623
ց Գլ · ԻԱ · 6 ·
ւ Ծն · ԼԱ · 19 ·
փ Ղև · ԺԹ · 31 · Ի · 27 · Բ Օր · ԺԸ · 11 ·
ք Գլ · ԺԸ · 5 ·

յի վրայ բորբոքած իր մեծ ու սաս-
տիկ բարկութենէն ետ չդարձաւ
[+]ան բոլոր [†]չար գործերուն՝ հա-
մար, որոնցմով Մանասէ զանիկայ
27 բարկացուցեր էր ։ Եւ Տէրը ըսաւ.
Յուդան ալ իմ երեսէս պիտի ձը-
գեմ, ինչպէս որ [*]Իսրայէլը ձգեցի.
ու պիտի մերժեմ աս քաղաքը՝ իմ
ընտրած Երուսաղէմս, ու աս տու-
նը՝ որուն համար ըսի թէ՝ [‡]Իմ ա-
նունս հոն ըլլայ ։
28 Եւ Յովսիային մնացորդ պատ-
մութիւնը, ու անոր բոլոր ըրածը՝
ահա Յուդայի թագաւորներուն յի-
շատակաց գրքին մէջը գրուած է ։
29 [–]Անոր օրերը Եգիպտոսի թագա-
ւորը Փարաւոն Նեքաւով՝ Ասորես-
տանի թագաւորին վրայ Եփրատ
գետը ելաւ. ու Յովսիա թագա-
ւորը անոր դէմ ելլելու գնաց. ու
անիկայ Յովսիան [=]տեսածին պէս՝
զանիկայ մեռցուց [÷]Մակեդդովի
30 մէջ ։ [∓]Եւ անոր ծառաները անոր
մարմինը Մակեդդովէն կառքով Ե-
րուսաղէմ բերին, ու զանիկայ իր
գերեզմանին մէջը թաղեցին. ու
[Ի]երկրին ժողովուրդը Յովսիային
որդին Յովաքազը առին ու օծեցին,
և զանիկայ իր հօրը տեղը թագա-
ւոր դրին ։
31 [Լ]Յովաքազ քսանըերեք տարե-
կան էր՝ երբոր թագաւոր եղաւ,
ու Երուսաղէմի մէջ երեք ամիս թա-
գաւորութիւն ըրաւ. և անոր մօրը
անունը [Ի]Ամիտալ էր, — Լեբնացի
32 Երեմիային աղջիկն էր ։ Եւ անի-
կայ իր հայրերուն բոլոր ըրածին
պէս՝ Տէրոջը առջեւ չարութիւն ը-
33 րաւ ։ Ու Փարաւոն Նեքաւով զա-
նիկայ Եմաթի երկիրը՝ [Ը]Ռեբլայի
մէջ բանտարկեց, որ Երուսաղէմի
մէջ թագաւորութիւն չընէ. ու
[Բ]երկրին վրայ՝ հարիւր տաղանդ ար-
ծաթ, ու տաղանդ մը ոսկի հարկ
34 դրաւ ։ Եւ [Ժ]Փարաւոն Նեքաւով
Յովսիային որդին Եղիակիմը՝ անոր
հօրը Յովսիային տեղը թագաւոր
դրաւ, ու [Ի]անոր անունը փոխեց՝
[Լ]Յովակիմ կոչեց. [Ի]բայց Յովա-
քազը առաւ Եգիպտոս տարաւ.
35 ու անիկայ հոն մեռաւ ։ Եւ Յո-
վակիմ [Ի]ան արծաթը ու ոսկին
Փարաւոնին տուաւ. բայց երկրին
վրայ հարկ դրաւ, ան արծաթը
Փարաւոնին պատուիրածին պէս
տալու համար. — երկրին ժողո-
վուրդէն՝ ամէն մարդուն վրայ
դրուած հարկին համեմատ՝ արծա-
թը ու ոսկին առաւ, որ Փարա-
ւոն Նեքաւովին տայ ։
36 [Լ]Երբոր Յովակիմը թագաւոր ե-
ղաւ՝ քսանըհինգ տարեկան էր,
ու Երուսաղէմի մէջ տասնըմէկ

Ն · Ք · ԴԲ ·
Իբր 623

+ Գլ · ԻԱ · 11, 12 · ԻԴ · 3, 4 · Երեմ · ԺԵ · 4 ·
† Եբր · գայթակղութիւններուն
* Գլ · ԺԷ · 18, 20 · ԺԸ · 11 · ԻԱ · 13 ·
‡ Գ Թագ · Ը · 29 · Թ · 3 · Գլ · ԻԱ · 4, 7 ·
610
– Բ Մն · ԼԵ · 20 ·
= Գլ · ԺԴ · 8 ·
÷ Զաք · ԺԲ · 11 ·
∓ Բ Մն · ԼԵ · 24 ·
Ի Բ Մն · ԼԶ · 1 ·
Լ Տես Ա Մն · Գ · 15 · Երեմ · ԻԲ · 11 ·
Ի Գլ · ԻԴ · 18 ·
Ը Գլ · ԻԵ · 6 · Երեմ · ԾԲ · 27 ·
Բ Բ Մն · ԼԶ · 3 ·
Ժ Բ Մն · ԼԶ · 4 ·
Ի Տես Գլ · ԻԴ · 17 · Դան · Ա · 7 ·
Լ Մատ · Ա · 11 ·
Ի Երեմ · ԻԲ · 11 · 12 · Եզեկ · ԺԹ · 3 · 4 ·
Ի Հմր 33 ·
Լ Բ Մն · ԼԶ · 5 ·

Ն. ք. գՔ.
610

տարի թագաւորութիւն ըրաւ. և
անոր մօրը անունը Զաբիդա էր,
— Ռումացի Փադայիային աղջիկն
37 էր։ Եւ անիկայ իր հայրերուն
բոլոր ըրածին պէս՝ Տէրոջը առջեւը
չարութիւն ըրաւ։

ԳԼ. ԻԴ

1 Յովակիմ նախ Նաբուգոդոնոսորին կը հնազանդի.
ետքը անոր դէմ ապստամբելով՝ ինքը
իր կործանմանը պատճառ կ'ըլլայ։ 5
Յովաքին անոր տեղը կը յաջորդէ։ 7 Եգիպտոսի
թագաւորը՝ Բաբելոնի թագաւորէն կը
յաղթուի։ 8 Յովաքինին չար վարմունքը։
10 Երուսաղէմ կ'առնուի, ու անոր բնակիչները
Բաբելոն գերի կը տարուին։ 17 Սեդեկիա
թագաւոր կ'ըլլայ, ու չար կերպով կը թագաւորէ
մինչև Յուդայի վերջին կործանումը։

607
606
603
600

1 [ա]Անոր օրերը՝ Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր
թագաւորը ելաւ.
ու Յովակիմ իրեք տարի անոր ծառայ
եղաւ. ու ետքը դարձաւ՝ անոր
2 դէմ ապստամբեցաւ։ [բ]Եւ Տէրը
անոր վրայ Քաղդէացւոց գունդերը,
ու Ասորւոց գունդերը, և Մովաբացւոց
գունդերը, ու Ամոնի
որդւոց գունդերը խրկեց. զանոնք
Յուդայի վրայ խրկեց, որ զանիկայ
կործանէ [գ]Տէրոջը խօսքին համեմատ՝
որն որ իր ծառաներուն մարգարէներուն
ձեռքովը խօսեր էր։
3 Իրաւցընէ ասիկայ Տէրոջը հրամանովը
եղաւ Յուդային, որ զանիկայ
իր առջեւէն մերժէ՝ [դ]Մանասէին
ըրած բոլոր մեղքերուն համար,
4 [ե]Ու նաև անոր թափած անմեղ արիւնին
համար. քանզի Երուսաղէմը
անմեղ արիւնով լեցուց. ու
Տէրը չուզեց որ ներէ։
5 Եւ Յովակիմին մնացորդ պատմութիւնը,
ու անոր բոլոր ըրածը՝
ահա Յուդայի թագաւորներուն յիշատակաց
գրքին մէջը գրուած է։
6 [զ]Ու Յովակիմ իր հայրերուն հետ
քնացաւ. և անոր տեղը՝ անոր որդին
[*]Յովաքինը թագաւոր եղաւ։
7 Ու [է]Եգիպտոսի թագաւորը անկէ
ետքը մէյմըն ալ իր երկրէն չելաւ.
քանզի [ը]Բաբելոնի թագաւորը
Եգիպտոսի հեղեղատէն մինչև
Եփրատ գետը՝ Եգիպտոսի թագաւորին
ամէն ունեցածը առեր էր։
8 [թ]Յովաքին տասնըութը տարեկան
էր՝ երբոր թագաւոր եղաւ, ու
Երուսաղէմի մէջ իրեք ամիս թագաւորութիւն
ըրաւ. և անոր մօրը
անունը Նէհուսթա էր, — Երուսաղէմացի
Եղնաթանին աղջիկն
9 էր։ Եւ անիկայ իր հօրը բոլոր
ըրածին պէս՝ Տէրոջը առջեւը չարութիւն
ըրաւ։
10 [ժ]Այնատենը Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր
թագաւորին ծառաները
Երուսաղէմ ելան, ու քաղաքը
11 պաշարուեցաւ։ Եւ Բաբելոնի
Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը քաղաքին
վրայ եկաւ, երբոր անոր
ծառաները զանիկայ պաշարեր
12 էին։ [ի]Ու Յուդայի թագաւորը
Յովաքին՝ իր մօրը ու ծառաներուն
և իշխաններուն ու ներքինիներուն
հետ՝ Բաբելոնի թագաւորին ելաւ.
[լ]Ու Բաբելոնի թագաւորը՝
[խ]իր թագաւորութեանը ութերորդ
տարին՝ [ծ]զանիկայ բռնեց։
13 [կ]Եւ անկէ Տէրոջը տանը բոլոր
գանձերը, ու թագաւորին տանը
գանձերը հանեց. ու [հ]կտրտեց ան
ամէն ոսկեղէն անօթները, որոնք
Իսրայէլի Սողոմոն թագաւորը Տէրոջը
տաճարին համար շիներ էր՝
14 [ձ]Տէրոջը ըսածին համեմատ։ Եւ
[ղ]բոլոր Երուսաղէմը, ու ամէն իշխանները,
և ամէն զօրաւոր մարդիկները,
[ճ]տասը հազար գերի, ու
[մ]ամէն հիւսերը ու դարբինները
քշեց տարաւ. երկրին ժողովրդոցը
[յ]աղքատներէն 'ի զատ մարդ մը
15 չմնաց։ Եւ [ն]Յովաքինը Բաբելոն
փոխադրեց. ու թագաւորին մայրը,
ու թագաւորին կնիկները, և
անոր ներքինիները, ու երկրին զօրաւորները
Երուսաղէմէն Բաբելոն
16 գերի տարաւ։ Եւ [շ]բոլոր զօրաւոր
մարդիկը եօթը հազար մարդ,
ու հազար հիւս ու դարբին, որոնք
ամէնն ալ պատերազմող կտրիճներ
էին, Բաբելոնի թագաւորը զանոնք
17 Բաբելոն գերի տարաւ։ Եւ
[ո]Բաբելոնի թագաւորը անոր տեղը
[չ]անոր հօրեղբայրը Մաթանիան
թագաւոր դրաւ, ու [պ]անոր անունը
Սեդեկիայի փոխեց։
18 [ջ]Սեդեկիա քսանումէկ տարեկան
էր՝ երբոր թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի
մէջ տասնըմէկ տարի
թագաւորութիւն ըրաւ. և անոր
մօրը անունը [ռ]Ամիտաղ էր, —
Լեբնացի Երեմիային աղջիկն էր։
19 [ս]Եւ անիկայ Յովակիմին բոլոր ըրածին
պէս՝ Տէրոջը առջեւը չարութիւն
20 ըրաւ։ Քանզի Տէրոջը բարկութիւնը
Երուսաղէմին ու Յուդային
վրայ էր, մինչև որ զանոնք
իր երեսէն ձգէ. անոր համար [վ]Սեդեկիա՝
Բաբելոնի թագաւորէն
ապստամբեցաւ։

ԳԼ. ԻԵ

1 Երուսաղէմ կը պաշարուի։ 4 Քաղդէացիք
Սեդեկիան կը բռնեն, անոր տղաքը կը սպաննեն,
ու անոր աչքերը կը կուրցընեն։ 8 Նաբուզարդան՝
քաղաքը կ'այրէ, ու աղքատ
երկրագործներէն 'ի զատ՝ մէկալ մնացածները
գերի կը տանի. 13 տաճարին անօթները ու
գանձերը կը կողոպտէ։ 18 Ազնուականները
Ռեբլայի մէջ կը մեռցուին։ 22 Գոդողիա՝ որ
ան մնացած ժողովուրդին վրայ կուսակալ
դրուեր էր, կը մեռցուի. ու ժողովուրդը Ե-

[ա] Բ Մն. լզ. 6. Երեմ. իե. 1. 9. Դան. ա. 1.
[բ] Եզեկ. ժթ. 8. Երեմ. իե. 9. լբ. 28.
[գ] Գլ. ի. 17. իա. 12. 13. 14. իգ. 27.
[դ] Գլ. իա. 2. 11. իգ. 26.
[ե] Գլ. իա. 16.

599

[զ] Տես Բ Մն. լզ. 6. 8. Երեմ. իբ. 18. 19. լզ. 30.
[*] Ա Մն. գ. 16 Կ'ըսուի Յեքոնիա.
[է] Տես Երեմ. լէ. 5. 7.
[ը] Երեմ. խզ. 2.
[թ] Բ Մն. լզ. 9.
[ժ] Դան. ա. 1.

Ն. ք. գՔ.
599

[ի] Երեմ. իդ. 1. իթ. 1. 2. Եզեկ. ժէ. 12.
[լ] Երեմ. իե. 1.
[խ] Տես Երեմ. ծբ. 28.
[ծ] Տես Գլ. իե. 27.
[կ] Գլ. ի. 17. Ես. լթ. 6.
[հ] Տես Դան. ե. 2. 3.
[ձ] Երեմ. ի. 5.
[ղ] Երեմ. իդ. 1.
[ճ] Տես Երեմ. ծբ. 28.
[մ] Ա Թագ. ժգ. 19. 22.
[յ] Գլ. իե. 12. Երեմ. ի. 7.
[ն] Բ Մն. լզ. 10. Եսթ. բ. 6. Երեմ. իբ. 24. ևն.
[շ] Տես Երեմ. ծբ. 28.
[ո] Երեմ. լէ. 1.
[չ] Ա Մն. գ. 15. Բ Մն. լզ. 10.
[պ] Գլ. իգ. 34. Բ Մն. լզ. 4.
[ջ] Բ Մն. լզ. 11. Երեմ. լէ. 1. ծբ. 1.
[ռ] Գլ. իգ. 31.

593

[ս] Բ Մն. լզ. 12.
[վ] Բ Մն. լզ. 13. Եզեկ. ժէ. 15.

գիպտոս կը փախչի ։ 27 Եղմարոդաքը կը բարձրացընէ Յովակիմը իր պալատին մէջ ։

1 Ու եղաւ որ՝ ա անոր թագաւորութեանը
իններորդ տարին տասներորդ
ամիսը՝ ամսուն տասներորդ
օրը՝ Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր
թագաւորը իր բոլոր զօրքովը Երուսաղէմի
վրայ եկաւ, ու անոր
դիմացը բանակեցաւ. և անոր դէմ
չորքնակի պատնէշներ շինեցին.
2 Ու մինչև Սեդեկիա թագաւորին
մետասաներորդ տարին՝ քաղաքը
3 պաշարման մէջ էր ։ Եւ բ ամսուն
իններին՝ քաղաքին մէջը սաստիկ սով
կար, ու երկրին ժողովուրդը հաց
4 չունէր. Եւ գ քաղաքին պարիսպը
ճեղքուեցաւ, ու բոլոր պատերազմողները
գիշերով՝ թագաւորի
պարտէզին քովը եղող երկու պարիսպին
մէջի դրանը ճամբայէն
փախան. ու Քաղդէացիք քաղաքին
բոլորտիքը կեցեր էին. ու դ Թագաւորը
5 դաշտին ճամբայէն գնաց ։ Եւ
Քաղդէացւոց զօրքը թագաւորին
ետևէն ինկան, ու Երիքովի դաշտերուն
մէջը անոր հասան. և անոր
բոլոր զօրքը անոր քովէն ցրուեցաւ.
6 Ու թագաւորը բռնեցին, ու
զանիկայ ե Ռեբղա տարին Բաբելոնի
թագաւորին, և անոր դատաստանը
7 տեսան ։ Ու Սեդեկիային տղաքը՝
իր աչքերուն առջևը մորթեցին, ու
զ Սեդեկիային աչքերը կուրացուցին,
և զինքը շղթաներով կապեցին,
ու Բաբելոն տարին ։
8 Եւ Բաբելոնի թագաւոր՝ Նաբուգոդոնոսոր
թագաւորին է տասնուիններորդ
տարին հինգերորդ ամիսը՝
ը ամսուն եօթներորդ օրը՝
Բաբելոնի թագաւորին ծառան՝
թ Նաբուզարդան դահճապետը Երուսաղէմ
9 եկաւ, Ու ժ Տէրոջը
տունը ի և թագաւորին տունը այրեց,
ու Երուսաղէմին բոլոր տուները,
ու ամէն մեծ տուները կրակով
10 այրեց ։ Եւ դահճապետին հետը
եղող Քաղդէացւոց բոլոր զօրքերը՝
լ Երուսաղէմին շրջակայ պարիսպները
11 փլցուցին ։ խ Ու քաղաքին
մէջը մնացած ժողովուրդին
մնացորդը, ու Բաբելոնի թագաւորին
իյնող փախստականները, ու
մնացած բազմութիւնը՝ Նաբուզարդան
դահճապետը գերի տարաւ ։
12 Եւ դահճապետը ծ երկրին
աղքատներէն թողուց՝ այգեգործներ
ու երկրագործներ ըլլալու համար ։
13 Եւ Քաղդէացիք կ Տէրոջը տանը
մէջ եղող հ պղնձէ սիւները ու ձ մեքենաները,
ու Տէրոջը տանը մէջ
եղող ղ պղնձէ ծովը կտոր կտոր ըրին,
ու անոնց պղինձը Բաբելոն

Ն. Ք. ԳԲ.
590

ա Բ Մն. լզ. 17. Երեմ. լդ. 2. լթ. 1. ծբ. 4. 5. Եզեկ. իդ. 1.

588

բ Երեմ. լթ. 2. ծբ. 6.
գ Երեմ. լթ. 2. ծբ. 7. &c.
դ Երեմ. լթ. 4—7. ծբ. 7. Եզեկ. ժբ. 12.
ե Գլ. իգ. 33. Երեմ. ծբ. 9.
զ Երեմ. լթ. 7. Եզեկ. ժբ. 13.
է Տես Գլ. իդ. 12. Հմր. 27.
ը Տես Երեմ. ծբ. 12-14.
թ Երեմ. լթ. 9.
ժ Բ Մն. լզ. 19. Սաղ. հթ. 1.
ի Երեմ. լթ. 8. Ամով. բ. 5.
լ Նեեմ. ա. 3. Երեմ. ծբ. 14.
խ Երեմ. լթ. 9. ծբ. 15.
ծ Գլ. իդ. 14. Երեմ. լթ. 10. խ. 7. ծբ. 16.
կ Գլ. ի. 17. Երեմ. իէ. 19-22. ծբ. 17. &c.
հ Գ Թագ. է. 15.
ձ Գ Թագ. է. 27.
ղ Գ Թագ. է. 23.

14 տարին ։ Եւ ճ թաղարները, ու
թիակները, և բազմակալները, ու
խնկամանները, ու պաշտօնի համար
գործածուած բոլոր պղնձէ անօթները
15 առին ։ Եւ դահճապետը մ ոսկիէ
ու արծաթէ բուրվառները ու
16 կոնքերը առաւ" ։ Նոյն Սողոմոնին՝
Տէրոջը տանը համար շինած երկու
սիւները, մէկ ծովը, ու մեքենաները.
յ բոլոր այս գործիքներուն
17 պղինձը կշիռքի չէր գար ։ ն Մէկ
սիւնին բարձրութիւնը տասնութը
կանգուն էր, և անոր վրայ
պղնձէ խոյակ կար. ու խոյակին
բարձրութիւնը իրեք կանգուն էր.
և խոյակին վրայ չորքնակի ցանցակերպ
զարդ ու նռնակներ կային,
ամէնն ալ պղնձէ էին. ու մէկալ
սիւնն ալ ցանցակերպ զարդով այնպէս
էր ։
18 շ Եւ դահճապետը առաջին քահանան
ո Սարայիան՝ ու երկրորդ
քահանան չ Սոփոնիան ու իրեք
19 դռնապանները առաւ. Եւ քաղաքէն
մէկ ներքինի մը առաւ, որ անիկայ
պատերազմող մարդիկներուն
զօրագլուխն էր. ու թագաւորին
† առջևը կայնողներէն" քաղաքին
մէջը գտնուած պ հինգ մարդ, ու
երկրին ժողովուրդը զինուորութեան
գրող՝ զօրքին մեծ դպիրը,
և քաղաքին մէջը գտնուած երկրին
ժողովուրդէն վաթսուն մարդ առաւ ։
20 Ու Նաբուզարդան դահճապետը
զանոնք առաւ, ու Բաբելոնի
թագաւորին՝ Ռեբղա տարաւ ։
21 Եւ Բաբելոնի թագաւորը
զանոնք զարկաւ, ու Եմաթի երկրին
Ռեբղային մէջ զանոնք մեռցուց
։ ջ Այսպէս Յուդան իր երկրէն
22 գերի տարուեցաւ ։ ռ Բայց
Յուդայի երկրին մէջը մնացած ժողովուրդը՝
որ Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր
թագաւորը հոն թողուցեր
էր, անոնց վրայ Սափանեան Աքիկամին
որդին Գոդողիան կուսակալ
դրաւ ։
23 Եւ զօրաց բոլոր ս իշխանները իրենց
մարդիկներովը երբոր լսեցին
որ Բաբելոնի թագաւորը Գոդողիան
կուսակալ ըրեր է, Գոդողիային՝
Մասփա եկան. այսինքն Նաթանիայի
որդին Իսմայէլը, Կարէի որդին
Յօհանանը, ու Թանհումեթի
որդին Նետոփաթացի Սարայիան,
ու Մաաքաթիի որդին Յեզոնիան,
թէ իրենք և թէ իրենց մարդիկները ։
24 Ու Գոդողիա անոնց՝ ու անոնց
մարդիկներուն երդում ըրաւ,
ու անոնց ըսաւ. Քաղդէացիներուն
‡ ծառայութենէն" մի
վախնաք. [illegible] երկրիս մէջ բնակեցէք,
և Բաբելոնի թագաւորին

Ն. Ք. ԳԲ.
588

ճ Ելք. իէ. 3. Գ Թագ. է. 45. 50.
մ Կամ՝ բուրվառները ու կոնքերը առաւ, ինչ որ ոսկիէ էր՝ ոսկի, ու ինչ որ արծաթէ էր՝ արծաթ.
յ Գ Թագ. է. 47.
ն Գ Թագ. է. 15. Երեմ. ծբ. 21.
շ Երեմ. ծբ. 24. &c.
ո Ա Մն. զ. 14. Եզր. է. 1.
չ Երեմ. իա. 1. իթ. 25.
† Եբր. Երեսը տեսնողներէն. Եսթ. ա. 14.
պ Տես Երեմ. ծբ. 25.
ջ Ղև. իզ. 33. Բ Օր. իը. 36. 64. Գլ. իգ. 27.
ռ Երեմ. խ. 5.
ս Երեմ. խ. 7. 8. 9.
‡ Կամ՝ ծառաներէն.

Ն. Ք. զՔ.
588

* Երեմ. խա. 1, 2.

ծառայութիւն ըրէք, ու ձեզի ա-
ղէկ պիտի ըլլայ։
25 Եւ *եղաւ որ եօթներորդ ամիսը՝
թագաւորաց սերունդէն եղող Ե-
ղիսամայի որդւոյն Նաթանիային
որդին Իսմայէլը տասը մարդով ե-
կաւ. ու Գոդողիան զարկին, ու
մեռաւ, նոյնպէս ալ անոր հետ
Մասփա եղող Հրէաները ու Քաղ-
26 դէացիները։ Եւ բոլոր ժողովուր-
դը պզտիկէն մինչև մեծը՝ ու զօրաց
իշխանները ելան †Եգիպտոս գա-
ցին. քանզի Քաղդէացիներէն
վախցան։
27 *Ու եղաւ որ Յուդայի Յովաքին
թագաւորին գերութեանը երեսուն-
ուեօթներորդ տարին երկոտասա-
ներորդ ամիսը՝ ամսուն քսանուեօթ-
ներորդ օրը, Բաբելոնի Եւիլմարոդ-
աք թագաւորը՝ իր թագաւոր ե-
ղած տարին, Յուդայի Յովաքին
թագաւորին ‡գլուխը բարձրա-
ցուց, — զանիկայ բանտէն հանեց.
28 Եւ անոր հետ քաղցրութեամբ խօ-
սեցաւ, ու անոր աթոռը՝ Բաբե-
լոնի մէջ իր հետը եղող թագա-
29 ւորներուն աթոռէն վեր դրաւ. Եւ
անոր բանտի լաթերը փոխեց. ու
անիկայ իր կենացը բոլոր օրերուն
մէջ՝ §միշտ անոր առջեւ հաց կ'ու-
30 տէր։ Եւ անոր ռոճիկը մշտատեւ
ռոճիկ ըլլալով, անոր կենացը բո-
լոր օրերուն մէջ՝ թագաւորին կող-
մէն օրէ օր անոր կը տրուէր։

† Երեմ. խգ. 4, 7.

562
* Երեմ. ծբ. 31, ևն.

Ն. Ք. զՔ.
588

‡ Ծն. խ. 13, 20.

§ Բ Թագ. Թ. 7.

ԱՌԱՋԻՆ ԳԻՐՔ ՄՆԱՑՈՐԴԱՑ

ԳԼՈՒԽ Ա

Ն. Ք. զՔ.
4004, ևն.

1 Ադամի սերունդը մինչև Նոյ։ 5 Յարեթի որդիքը։ 8 Քամի որդիքը։ 17 Սեմի որդիքը։ 24 Սեմի սերունդը մինչև Աբրահամ։ 29 Իսմայէլի որդիքը։ 32 Քետուրայի որդիքը։ 34 Աբրահամի սերունդը՝ Եսաւէն։ 43 Եդովմի թագաւորները։ 51 Եդովմի իշխանները։

1 Ադամ, *Սէթ, Ենովս, (2) Կայ-
նան, Մաղաղիէլ, Յարեդ,
3 Ենովք, Մաթուսաղայ, Ղամէք,
4 Նոյ. Սէմ, Քամ ու Յարեթ։
5 †Յարեթին որդիքը՝ Գոմեր, Մա-
գոգ, Մադայ, Յաւան, Թոբէլ,
6 Մոսոք ու Թիրաս էին։ Եւ Գո-
մերին որդիքը՝ Ասքանազ, *Րիփաթ
7 ու Թորգոմա էին։ Եւ Յաւանին
որդիքը՝ Եղիսա, Թարսիս, Կի-
տացիք ու †Դոդացիք էին։
8 ‡Քամին որդիքը՝ Քուշ, Մեսր-
եմ, Փուդ ու Քանան էին։
9 Եւ Քուշին որդիքը՝ Սաբա, Եւի-
լա, Սաբաթա, Ռեգմա ու Սաբե-
թաքա էին։ Եւ Ռեգմայի որ-
10 դիքը՝ Սաբա ու Դեդան էին։ Եւ
Քուշ §ծնաւ Նեբրովթը. անիկայ
սկսաւ երկրի վրայ զօրաւոր ըլլալ։
11 Եւ Մեսրեմ ծնաւ Ղուդացինե-
րը, Անամացիները, Ղաբացինե-
12 րը, Նեփթուքացիները, Պաթրու-
սեացիները, ու Քասղուքացինե-
րը, (ասկից որ Փղշտացիք ելան,)
13 ու ‖Կափթորացիները։ Եւ
¶Քանան ծնաւ իր անդրանիկը Սի-
14 դոնը, նաև Գեթը, Յեբուսացին,
15 Ամօրհացին, Գերգեսացին, Խևա-
16 ցին, Արուկեցին, Ասենացին, Ա-
րուադացին, Սամարացին ու Ամա-
թացին։
17 **Սեմին որդիքը՝ Եղամ, Ասուր,
Արփաքսադ, Ղուդ, Արամ, Հուս,
Հուլ, Գաթեր ու ††Մոսոք էին։
18 Եւ Արփաքսադ ծնաւ Սաղան, և
19 Սաղա ծնաւ Եբերը. Ու Եբերին
երկու որդի ծնան. մէկուն անունը
‡‡Փաղէկ էր, քանզի երկիրը անոր
օրերը բաժնուեցաւ. և անոր եղ-
20 բօրը անունը Յեկտան էր։ Ու
§§Յեկտան ծնաւ Եղմովդադը, Սա-
21 ղէփը, Ասարմօթը, Յարաքը, Ա-
22 դորամը, Ուզալը, Դեկղան, Գե-
23 բաղը, Աբիմելը, Սաբան, Ոփիրը,
Եւիլան ու Յոբաբը. ամէն ասոնք
Յեկտանին որդիքն էին։
24 ‖‖Սէմ, Արփաքսադ, Սաղայ,
25 ¶¶Եբեր, Փաղէկ, Ռագաւ, (26) Սե-
27 րուգ, Նաքովր, Թարայ, *Աբ-
րամ, այսինքն Աբրահամ։
28 Աբրահամին որդիքը՝ †Իսահակ
29 ու ‡Իսմայէլ էին։ Ասոնց ծնունդ-
ները ասոնք են. §Իսմայէլին անդ-
րանիկը՝ Նաբէօթ, ետքը Կեդար,
30 Ադբեէլ, Մաբսամ, Մասմա,
Դումա, Մասսէ, ‖Քոդադ, Թէ-
31 մա, Յետուր, Նափէս ու Կեդմա.
Իսմայէլի որդիքը ասոնք էին։
32 Եւ Աբրահամին հարճին՝ ¶Քե-
տուրային որդիքը. անիկայ ծնաւ
Զեմրանը, Յեկսանը, Մադանը,
Մադիանը, Յեսբոկը ու Սովէն։
Ու Յեկսանին որդիքը՝ Սաբա ու
33 Դեդան էին։ Եւ Մադիանին որ-
դիքը՝ Գեփա, Ափեր, Ենովք,

* Ծն. դ. 25, 26, ե. 3, 6.

† Ծն. ժ. 2, ևն.

* Կամ՝ Դիփաթ.

† Կամ՝ Ռոդացիք

‡ Ծն. ժ. 6, ևն.

§ Ծն. ժ. 8, ևն.

‖ Բ Օր. բ. 23.

¶ Ծն. ժ. 15, ևն.

Ն. Ք. զՔ.
4004, ևն.

** Ծն. ժ. 22, ժա. 10.

†† Ծն. ժ. 23 Կամ՝ Մաշ.

‡‡ Կամ՝ բաժանում. Ծն. ժ. 25.

§§ Ծն. ժ. 26.

‖‖ Ծն. ժա. 10, ևն. Ղուկ. գ. 36, ևն.

¶¶ Ծն. ժա. 15.

* Ծն. ժէ. 5.

† Ծն. իա. 2, 3.

‡ Ծն. ժզ. 11, 15.

§ Ծն. իե. 13—16.

‖ Ծն. իե. 15.

Իբր 1853

¶ Ծն. իե. 1, 2.

Ն · Ք · ԴՔ ·
Իբր 1853

[ռ] Ծն · իա · 2 · 3 ·
[ս] Ծն · իե · 25 · 26 ·
[վ] Ծն · լզ · 9 · 10 ·
[տ] Ծն · լզ · 20 ·
[ր] Ծն · լզ · 25 ·
[ց] Ծն · լզ · 26 Կ'ը---ի Ամադան ։
[ւ] Ծն · լզ · 27 Կ'ը---ի Ական ։
Իբր 1676
[փ] Ծն · լզ · 31 · ևն ։
[ք] Ծն · լզ · 37 ·
[օ] Ծն · լզ · 39 ·
Իբր 1496
[ֆ] Ծն · լզ · 40 ·

Աբիդա ու Եղդագա էին . ասոնք
ամէնը Քետուրային որդիքն էին ։
34 Եւ [ռ]Աբրահամ ծնաւ Իսահակը ։
[ս]Իսահակին որդիքը՝ Եսաւ ու Իս-
35 րայէլ էին ։ [վ]Եսաւին որդիքը՝ Ե-
ղիփազ , Ռագուէլ , Յեուս , Յեղղոմ
36 ու Կորխ էին ։ Եղիփազին որդիքը՝
Թեման , Օմար , Սեփո , Գոթամ ,
Կենեզ , Թամնա ու Ամաղէկ էին ։
37 Ռագուէլին որդիքը՝ Նահաթ , Զա-
38 րա , Սամմա ու Մէզա էին ։ Ու
[տ]Սէիրին որդիքը՝ Ղոտան , Սոբաղ ,
Սեբեգօն , Անա , Դիսօն , Եսեր ու
39 Դիսան էին ։ Եւ Ղոտանին որդի-
քը՝ Քոռի ու Հեմամ էին . և
Թամնա՝ Ղոտանին քոյրն էր ։
40 Սոբաղին որդիքը՝ Գաղուան , Մա-
նաքաթ , Գեբաղ , Սեփո ու Օնամ
էին ։ Ու Սեբեգօնին որդիքը՝ Ա-
41 յիա ու Անա էին ։ Անային որդին
* [ր]Դիսօն . ու Դիսօնին որդիքը՝
[ց]Ամրան , Եսբան , Յեթրան ու Քա-
42 ռան էին ։ Եսերին որդիքը՝ Բաղ-
ղան , Զաաւան ու [ւ]Յաական էին ։
Դիսանին որդիքը՝ Հուս ու Առան
էին ։

43 Եւ [փ]ասոնք են այն թագաւորնե-
րը՝ որ Եդովմի երկրին մէջ թա-
գաւորեցին , Իսրայէլի որդւոցը
վրայ թագաւոր մը թագաւորելէն
առաջ . Բէովրի որդին Բաղան .
ու անոր քաղաքին անունը Դեն-
44 նաբա էր ։ Եւ Բաղան մեռաւ , ու
անոր տեղը Բոսրացի Զարային որ-
45 դին Յոբաբը թագաւորեց ։ Եւ
Յոբաբը մեռաւ , ու անոր տեղը
Թեմանացւոց երկրէն Հուսամը
46 թագաւորեց ։ Եւ Հուսամը մե-
ռաւ , ու անոր տեղը Բադադին
որդին Ադադը թագաւորեց , որ
Մովաբի դաշտին մէջ Մադիանա-
ցիները կոտորեց . և անոր քաղա-
47 քին անունը Աւիթ էր ։ Եւ Ա-
դադը մեռաւ , ու անոր տեղը Մաս-
րեկացի Սամաղան թագաւորեց ։
48 [ք]Եւ Սամաղան մեռաւ , ու անոր
տեղը Գետին քովը Ռոբովթէն ե-
49 ղող Սաւուղը թագաւորեց ։ Եւ Սա-
ւուղը մեռաւ , ու անոր տեղը Աքո-
բորին որդին Բաաղանանը թագա-
50 ւորեց ։ Եւ Բաաղանանը մեռաւ , ու
անոր տեղը [օ]Ադադը թագաւորեց .
և անոր քաղաքին անունը Փաքով
էր . ու անոր կնկանը անունը Մե-
տաբէէլ էր , որ Մէզաաբին աղջը-
կանը Մատրեթին աղջիկն էր ։

51 Եւ Ադադին մեռնելէն ետքը՝
[ֆ]Եդովմի իշխանները եղան . Թամ-
նա իշխան , Գաղուա իշխան , Յե-
52 թաթ իշխան , Ողիբամա իշխան ,
53 Եղա իշխան , Փինօն իշխան , Կե-
նէզ իշխան , Թեման իշխան , Մաբ-
54 զար իշխան , Մագեդիէլ իշխան ,
Իրամ իշխան . Եդովմին իշխաննե-
րը ասոնք էին ։

ԳԼ · Բ

1 Իսրայէլի որդիքը ։ 3 Յուդայի սերունդը՝ Թամարէն ։ 13 Յեսսէի որդիքը ։ 18 Եսրոնեան Քաղեբին սերունդը ։ 21 Եսրոնի սերունդը՝ Մաքիրի աղջկէն ։ 25 Յերեմիէլի սերունդը ։ 34 Սեսանի սերունդը ։ 42 Քաղեբի սերունդին մէկ ուրիշ ճիւղը ։ 50 Ովրեան Քաղեբին որդիքը ։

1 Իսրայէլի որդիքը ասոնք են .
[ա]Ռուբէն , Շմաւոն , Ղեւի , Յու-
2 դա , Իսաքար , Զաբուղոն , Դան ,
Յովսէփ , Բենիամին , Նեփթաղիմ ,
Գադ ու Ասեր ։

3 [բ]Յուդայի որդիքը՝ Էր , Օնան ու
Սելոմ էին . — իրեքը՝ [գ]Քանանա-
ցի Շուային աղջկէն ծնան անոր .
ու Յուդային անդրանիկը [դ]Էր՝ Տէ-
րոջը առջևը չար ըլլալուն հա-
մար , Տէրը զանիկայ մեռցուց ։
4 Եւ անոր հարսը [ե]Թամար՝ Փարէսը
ու Զարան ծնաւ անոր ։ Յուդային
բոլոր որդիքը հինգ էին ։
5 [զ]Փարէսին որդիքը՝ Եսրոն ու
6 Համուլ էին ։ Եւ Զարային որ-
դիքը՝ [է]Զամրի , [ը]Եթան , Եման ,
Քաղքոլ ու *Դարա ։ Ամէնը հինգ
7 էին ։ Եւ [թ]Քարմիին որդին՝ Աքար
էր , որ [ժ]նզովածով մեղք գործեց ,
ու Իսրայէլը նեղութեան մէջ ձը-
8 գեց ։ Ու Եթանին որդին՝ Ազա-
9 րիա էր ։ Ու Եսրոնին որդիքը՝ ո-
րոնք անոր ծնան , Յերամէլ , [ի]†Ա-
րամ ու ‡Քելուբա էին ։

10 Եւ Արամ ծնաւ [լ]Ամինադաբը ,
ու Ամինադաբ ծնաւ [խ]Յուդայի որ-
11 դւոց իշխանը Նաասոնը , Եւ Նաա-
սոն ծնաւ [ծ]Սաղմոնը , ու Սաղմոն
12 ծնաւ Բոոսը , Եւ Բոոս ծնաւ Ով-
բէդը , ու Ովբէդ ծնաւ Յեսսէն ,
13 [կ]Եւ Յեսսէ ծնաւ իր անդրանիկը՝
Եղիաբը , ու երկրորդը՝ Աբինադա-
14 բը , ու երրորդը՝ Սամաան , Չոր-
րորդը՝ Նաթանայէլը , հինգերորդը՝
15 Ռադդային , վեցերորդը՝ Ասոմը ,
16 — եօթներորդը՝ Դաւիթը ։ Եւ
անոնց քոյրերը՝ Շարուհեա ու Ա-
բիգեա էին ։ [հ]Ու Շարուհեային
որդիքը իրեք էին . Աբեսսա , Յո-
17 վաբ ու Ասայէլ ։ Եւ [ձ]Աբիգեա
ծնաւ Ամեսային . ու Ամեսայիին
հայրը՝ Իսմայէլացի Յեթերն էր ։

18 Ու Եսրոնի որդին Քաղէբը՝ իր
կնիկէն Ազուբայէն Յերիօթը ծը-
նաւ . և ասոր որդիքը ասոնք են .
19 Յասեր , Սովբաբ ու Արդօն ։ Ու
երբոր Ազուբա մեռաւ , Քաղէբ
իրեն [ղ]առաւ Եփրաթը , որ ա-
20 նոր ծնաւ Ովրը ։ Եւ Ովր ծնաւ
Ուրին , ու Ուրի ծնաւ [ճ]Բեսելիէլը ։
21 Եւ ետքը Եսրոն՝ Գաղաա-
դու հօրը [մ]Մաքիրին աղջիկանը մը-

Ն · Ք · ԴՔ ·
Իբր 1496

1752 , ևն
[ա] Ծն · իթ · 32 · լ · 5 · լե · 18 · 22 · խզ · 8 · ևն ։
[բ] Ծն · լը · 3 · խզ · 12 · Թուե · իզ · 19 ·
[գ] Ծն · լը · 2 ·
[դ] Ծն · լը · 7 ·
[ե] Ծն · լը · 29 · 30 · Մատ · ա · 3 ·
[զ] Ծն · խզ · 12 · Հռութ · դ · 18 ·
[է] Յես · է · 1 Կ'ը---ի Զարդի ։
[ը] Գ Թագ · դ · 31 ·
* Կ—ւ՝ Դարդա ։
[թ] Տես · դ · 1 ·
[ժ] Յես · զ · 18 · է · 1 ·
[ի] Մատ · ա · 3 · 4 ·
Իբր 1471
† Եբր · Ռամ
Իբր 1090
‡ Կ—ւ՝ Քաղեբ · տես Հմր 18 · 42 ·
[լ] Հռութ · դ · 19 · 20 · Մատ · ա · 4 ·
[խ] Թուե · ա · 7 · բ · 3 ·
[ծ] Հռութ · դ · 21 · Մատ · ա · 4 ·
[կ] Ա Թագ · ժզ · 6 ·
[հ] Բ Թագ · բ · 18 ·
[ձ] Տես Բ Թագ · ժէ · 25 ·
Իբր 1471
[ղ] Հմր 50 ·
[ճ] Ելք · լա · 2 ·
[մ] Թուե · իէ · 1 ·

տուաւ, ու զանիկայ առաւ. և ինքը
վաթսուն տարեկան էր. ու անի-
22 կայ Սեգուբը ծնաւ անոր ։ Եւ Սե-
գուբ ծնաւ Յայիրը. ու անիկայ
Գաղաադու երկրին մէջ քսանու-
23 իրեք քաղաք ունէր ։ [ա] Ու *Գեսու-
րը, ու Արամը", Յայիրի գիւղա-
քաղաքները, Կանաթը ու անոր
գեղերը՝ վաթսուն քաղաք առաւ
անոնցմէ. ասոնց ամէնը՝ Գաղաադու
24 հօրը Մաքիրին որդւոցն էր ։ Ու
†Եսրոն՝ Քաղէբ Եփրաթայի մէջ
մեռնելէն ետքը, Եսրոնին կնիկը
Աբիան" անոր ծնաւ [բ]Թեկուէին
հայրը Աշուրը ։

25 Ու Եսրոնին անդրանիկանը Յե-
րամէլին որդիքը ասոնք էին. անդ-
րանիկը՝ Հռամ, Բունա, Օրէն,
26 Ասոմ — Աքիա ։ Եւ Յերամէլը
մէկ ուրիշ կնիկ մը ունէր, ու անոր
անունը Ատարա էր. անիկայ Օնա-
27 մի մայրը եղաւ ։ Ու Յերամէլին
անդրանիկանը Հռամին որդիքը ա-
սոնք էին. Մաաս, Յամին ու Ա-
28 կոր ։ Եւ Օնամի որդիքը՝ Սամա-
յի ու Յադայ էին ։ Եւ Սամայիին
որդիքը՝ Նադաբ ու Աբիսուր էին ։
29 Եւ Աբիսուրին կնկանը անունը Ա-
բիհայիլ էր, որ անոր ծնաւ Աք-
30 բանը ու Մօլիդը ։ Եւ Նադա-
բին որդիքը՝ Սաղադ ու Ափփեմ
էին. ու Սաղադ անորդի մեռաւ ։
31 Եւ Ափփեմին որդին՝ Յեսսի, ու
Յեսսիին որդին՝ Սեսան, ու [գ]Սե-
32 սանին որդին Ադայի էր ։ Եւ Սա-
մային եղբօրը՝ Յադային որդիքը,
Յեթեր ու Յովնաթան էին. ու
33 Յեթեր անորդի մեռաւ ։ Եւ Յով-
նաթանի որդիքը՝ Փաղէթ ու Զա-
զա էին ։ Յերամէլին որդիքը ա-
սոնք էին ։

34 Եւ Սեսան տղաքներ չունեցաւ,
բայց միայն աղջիկներ ։ Ու Սեսան՝
Յարքա անունով Եգիպտացի ծա-
35 ռայ մը ունէր. Ու Սեսան իր աղ-
ջիկը՝ իր Յարքա ծառային կնիկ
տուաւ. որ անոր՝ Եթթին ծնաւ ։
36 Ու Եթթի ծնաւ Նաթանը, և
37 Նաթան ծնաւ [դ]Զաբադը, Ու
Զաբաթ ծնաւ Ոփղադը, և Ոփղադ
38 ծնաւ Ովբէդը, Ու Ովբէդ ծնաւ
Յէուն, և Յէու ծնաւ Ազարիան,
39 Ու Ազարիա ծնաւ Քեղղեսը, և
40 Քեղղես ծնաւ Եղեասան, Ու Ե-
ղեասա ծնաւ Սոսոմէն, և Սոսոմէ
41 ծնաւ Սեղղումը, Ու Սեղղում ծը-
նաւ Յեկամիան, և Յեկամիա ծնաւ
Եղիսաման ։

42 Ու Յերամէլին եղբօրը Քաղէբին
որդիքը. անոր անդրանիկը Մեսա՝
Զիփի հայրն էր, ու Քեբրոնի հայ-
43 րը՝ Մարեսայի որդին էր ։ Եւ Քեբ-
րոնի որդիքը՝ Կորխ, ու Թափուա,

Ն. Ք. գՔ.
Իբր 1471

[ա] Թուոց. լբ. 41 ։ Բ Օր. գ. 14 ։ Յեսու. ժգ. 30 ։
* Կամ՝ Գեսուրացւոց ու Ասորւոց Եբրէն
† Կամ՝ Եսրոնին մեռնելէն ետքը՝ Քաղէբ Եփրաթա եկաւ, ու — Նոր Հէթ Եսրոնին կնիկը Աբիան, որ
[բ] Գլ. դ. 5 ։
[գ] Տես հմր 34. 35 ։
[դ] Գլ. ժա. 41 ։
Իբր 1471.

44 և Րեկոմ ու Սեմա էին ։ Ու Սեմա
ծնաւ Հռաամը՝ Յարկաամի հայրը,
45 ու Րեկոմ ծնաւ Սամմային ։ Եւ
Սամմային որդին Մաոն էր. ու
Մաոնը՝ Բեթսուրին հայրն էր ։
46 Եւ Քաղէբին հարճը Գեփան ծնաւ
Առանը, Մոսան ու Գազէզը. և
47 Առան ծնաւ Գազէզը ։ Ու Յա-
դայիին որդիքը՝ Հռագեմ, Յովա-
թամ, Գեսան, Փաղէտ, Գեփա
48 ու Սաղափ էին ։ Եւ Քաղեփին
հարճը Մաաքան ծնաւ Սեբերը ու
49 Թարանան. Նաև ծնաւ Մադման-
նայի հայրը Սաղափը, ու Մաքա-
բենայի հայրը ու Գաբաայի հայ-
րը Շուան. և Քաղէբին աղջիկը՝
[ե]Աքսա էր ։

50 [զ] Եփրաթի անդրանիկանը Ովրի
որդւոյն Քաղէբին որդիքը ասոնք
էին. Կարիաթարիմի հայրը Սո-
51 բաղ, Բեթլէհէմի հայրը՝ Սաղմոն,
52 Բեթգադերի հայրը՝ Հարեփ ։ Եւ
Կարիաթարիմի հօրը Սոբաղին որ-
դիքը՝ Հարօէ, — Մանաղաթա-
53 ցւոց կէսն էին ։ Եւ Կարիաթա-
րիմի տոհմերը՝ Յեթերացիք, Փու-
թացիք, Սամաթացիք ու Մասա-
րացիք էին. Սարաացիք ու Եսթա-
54 ւողացիք ասոնցմէ ելան ։ Սաղ-
մոնին որդիքը՝ Բեթլէհէմ, Նե-
տոփաթացիք, Ատարովթ, Յովա-
բին տունը, ու Մանաքաղացւոց
55 կէսը, ու Սարացիք էին ։ Եւ
Գաբեսի մէջ բնակող դպիրներուն
տոհմերը Թարգաթացիք, Սամա-
թացիք, Սովկաթացիք. ասոնք՝
[է]Ռեքաբի տանը հօրմէն՝ Եմաթէն
ելլող [ը]Կենեցիք էին ։

ԳԼ. Գ

1 Դաւիթին որդիքը ։ 10 Անոր սերունդը մինչև Սեդեկիա ։ 17 Յեքոնիային յաջորդները ։

1 Եւ Դաւիթին Քեբրոնի մէջ ծնած
որդիքը ասոնք էին. անդրանի-
կը [ա]Ամնոն՝ [բ]Յեզրայելացի Աքի-
նոամէն, երկրորդը [գ]Դանիէլ՝ Կար-
2 մելացի Աբիգեայլէն, Երրորդը Ա-
բիսողոմ՝ Գեսուրի թագաւորին
Թողմիին աղջկանը Մաաքայէն որ-
դին. չորրորդը Ադոնիա՝ Ագգիթին
3 որդին, Հինգերորդը Սափատիա՝
Աբիտալէն, վեցերորդը Յեթրամ,
4 իր կնիկէն՝ [դ]Եգղայէն ։ Ասոնք վեցը
անոր ծնան Քեբրոնի մէջ. և [ե]Հոն
եօթը տարի ու վեց ամիս թագա-
ւորութիւն ըրաւ. ու [զ]Երուսա-
ղէմի մէջ երեսունըերեք տարի թա-
գաւորութիւն ըրաւ ։

5 [է] Ու Երուսաղէմի մէջ ասոնք ծը-
նան անոր. Սամաա, Սովբաբ, Նա-
թան ու [ը]Սողոմոն. — չորսը՝ [թ]Ա-
միէլի աղջիկէն՝ Բերսաբէէն ծնած
6 էին. Եւ Յեբաար, ու ‡Եղիսամա,

Ն. Ք. գՔ.
Իբր 1471.

[ե] Յեսու. ժե. 17 ։
[զ] Հմր 19 ։
[է] Դատ. ա. 16 ։
[ը] Երեմ. լե. 2 ։

Իբր 1053.

[ա] Բ Թագ. գ. 2 ։
[բ] Յեսու. ժե. 56 ։
[գ] Բ Թագ. գ. 3 Կամ՝ Քիլաբ ։
[դ] Բ Թագ. գ. 5 ։
[ե] Բ Թագ. բ. 11 ։
[զ] Բ Թագ. ե. 5 ։
[է] Բ Թագ. ե. 14 ։ Գլ. ժդ. 4 ։
[ը] Բ Թագ. ժբ. 24 ։
[թ] Բ Թագ. ժա. 3 Կամ՝ Եղիամ ։
‡ Կամ՝ Եղիսուա. Բ Թագ. ե. 15 ։

Ն. ք. գ.ք. իրր 1053, ≈

‡ Գլ. ժդ. 7 Կ'ըսուի Ոագիազա ։
‡ Տես Բ Թագ. ե. 14. 15. 16.
‡ Բ Թագ. ժդ. 1.
‡ Գ Թագ. ժա. 43. ժե. 6.
‡ Բ Մն. իա. 17 Կ'ըսուի Յովաքազ. [illegible] 6 Կ'ըսուի Ազարիա ։
‡ Դ Թագ. ժե. 30 Կ'ըսուի Ոզիա ։

7 ու Եղիփաղէտ, Եւ Նոգա, ու Նա-
8 փէկ, և Ցափիէ, Ու Եղիսամա,
ու ‡ Եղիադա ու Եղիփաղէտ. ‡ ա-
9 սոնք ինն են. Ամէնն ալ Դաւիթին
որդիներն էին, հարճերուն որդի-
ներէն, ու անոնց քրոջմէն՝ Թա-
մարէն 'ի զատ ։
10 Եւ Սողոմոնին որդին ‡ Ռոբովամ
էր. անոր որդին Աբիա, անոր որ-
դին Ասա, անոր որդին Յովսա-
11 փատ, Անոր որդին Յովրամ, անոր
որդին ‡ Ոքոզիա, անոր որդին Յո-
12 վաս, Անոր որդին Ամասիա, անոր
որդին ‡ Ազարիա, անոր որդին Յո-
13 վաթամ, Անոր որդին Աքազ, ա-
նոր որդին Եզեկիա, անոր որդին
14 Մանասէ, Անոր որդին Ամոն, ա-
15 նոր որդին Յովսիա ։ Եւ Յովսիա-
յին որդիքը, անդրանիկը Յոհա-
նան, երկրորդը Յովակիմ, եր-
րորդը Սեդեկիա, չորրորդը Սեղ-
16 ղում էր ։ Ու Յովակիմին որդիքը,
անոր որդին Յեքոնիա, անոր որդին
17 Սեդեկիա էր ։ Ու Յեքոնիային որ-
դիքը՝ Ասիր. անոր որդին Սաղա-
18 թիէլ. Նաև Մեղքիրամ, Փա-
դայիա, Սանէսար, Յեկամիա,
19 Ովսամա ու Նադաբիա էին ։ Եւ
Փադայիային որդիքը Զօրաբաբէլ
ու Սեմէի էին. ու Զօրաբաբէլին
որդիքը՝ Մեսուղամ ու Անանիա.
ու անոնց քոյրը Սաղոմիթ էր.
20 Նաև Ասուբա, ու Ոող, և Բա-
րաքիա, ու Ասադիա և Յովսաբէ-
21 սեդ. հինգ են ։ Եւ Անանիային
որդիքը՝ Փաղատիա ու Եսայի էին.
* Հռափայիային որդիքը, Ոռնային
որդիքը, Աբդիային որդիքը, Սե-
22 քենիային որդիքը ։ Ու Սեքենիա-
յին որդին՝ Սեմայիա էր. ու Սե-
մայիային որդիքը՝ ‡ Քետտուս, և
Իգաղ, ու Բերիա, և Նաարիա
23 ու Սափատ. վեց են ։ Եւ Նաա-
րիային որդիքը՝ Եղիովէնայի, ու
Եզեկիա ու Եզրիկամ. երեք են ։
24 Ու Եղիովէնայիին որդիքը՝ Ովդու-
իա, ու Եղիասիբ, և Փաղայիա,
ու Ակկուբ, և Յոհանան, ու Դա-
ղայիա և Անանի. եօթն են ։

* Կամ՝ անոր որդին Հռափայիա, անոր որդին Ոռնա, անոր որդին Աբդիա, անոր որդին Սեքենիա ։
‡ Եզր. ը. 2.

ԳԼ. Դ

1 Յուդայի սերունդը ։ 5 Եսրոնին մեռնելէն ետքը՝ իրեն ծնած Ասուրէն յառաջ եկած սերունդը ։ 9 Գաբեսին ու անոր աղօթք ընելուն վրայով ։ 21 Սելոմի սերունդը ։ 24 Շմաւոնի սերունդը, ու քաղաքները. 39 անոնք Գեդորին՝ ու Սէիր լեռը իջնալով Ամաղեկացիներուն վրայ կը տիրեն ։

1300, ≈

‡ Ծն. լը. 29. խզ. 12.
‡ Գլ. բ. 52 Կ'ըսուի Հարոէ ։

1 Յուդայի որդիքը՝ ‡ Փարէս, Ես-
րոն, ու Քարմի, և Ովր ու Սովբաղ
2 էին ։ Եւ Սովբաղին որդին ‡ Ռէա-
յիան՝ Յեթը ծնաւ. ու Յեթ՝ Ա-
քիմային ու Ղաադը ծնաւ. Սա-
3 րաացւոց տոհմերը ասոնք են ։ Ու
Եսամի † հօրմէն ասոնք եղան. Յեզ-
րայէլ, ու Յեսմա ու Յեդբաս. և
անոնց քրոջը անունը Եսեղեփոն
4 էր ։ Ու Գեդովրի հայրը Փանուէլ,
և Ովսայի հայրը Եզեր էր. ասոնք
Բեթլեհեմի հօրը՝ Եփրաթի անդ-
րանկանը ‡ Ովրին որդիքն էին ։
5 Ու ‡ Թեկուէի հայրը Ասուր եր-
կու կնիկ ունէր, Եղաա ու Նաա-
6 րա. Եւ Նաարա անոր ծնաւ Ոքո-
զամը, Ոփերը, Թեմանը ու Ա-
հաաթարին. Նաարային որդիքը
7 ասոնք էին ։ Ու Եղաային որդիքը՝
Սարեթ, Սահառ ու Եթնան էին ։
8 Եւ Կովս ծնաւ Ենովը, Սօբէ-
բան, ու Հառումի որդւոյն Ահար-
հելին տոհմերը ։
9 Եւ Գաբէս՝ իր եղբայրներէն
‡ փառաւոր էր. ու անոր մայրը ա-
նոր անունը ‡ Գաբէս դրաւ, ըսե-
լով. Զանիկայ տրտմութեամբ
10 ծնայ ։ Եւ Գաբէս՝ Իսրայէլի Ա-
տուծոյն աղաղակեց, ու ըսաւ. Ե-
րանի թէ ամէն կողմանէ զիս օրհ-
նես, ու իմ սահմանս մեծցընես, և
քու ձեռքդ ինծի հետ ըլլայ, ու
զիս չարէն ազատես, որ ինծի
տրտմութիւն չըլլայ ։ Եւ Ա-
տուած անոր խնդիրքը կատարեց ։
11 Ու Սուհայի եղբայրը Քեղուբ՝
Մաքիրը ծնաւ, որ անիկայ Եսթօնի
12 հայրն էր ։ Եւ Եսթօն ծնաւ Բեթ-
ռափան, ու Փասէն, և Իրնաասին
հայրը Թանան. ասոնք Հռեքայի
13 մարդիկներն էին ։ Ու Կենեզի որ-
դիքը՝ ‡ Գոթոնիէլ ու Սարայիա
էին. և Գոթոնիէլին որդին Ա-
14 թաթ էր ։ Ու Մաոնաթային ծնաւ
Եփրան. և Սարայիա ծնաւ Յո-
վաբը՝ ‡ Գեքարաշիմի հայրը.
(քանզի անոնք արհեստաւորներ
15 էին ։) Ու Յեփոնեան Քաղեբին
որդիքը՝ Իրու, Էլա ու Նաամ էին.
16 ու Էլային որդին՝ Կենեզ էր ։ Եւ
Յալէլէլի որդիքը՝ Զիփ, Զիփա,
17 Թիրիա ու Ասարէլ. Ու Եզրային
որդիքը՝ Յեթեր, Մօրադ, Ափեր
ու Յաղօն էին. ու [illegible] ծը-
նաւ Մարիամը, և Սամային, ու
18 Եսթեմովի հայրը Յեսբան. Եւ
անոր կնիկը Յուդիան ծնաւ Գե-
դովրի հայրը Յարեդը, Սովքովի
հայրը Քաբերը, ու Զանովի հայ-
րը Յեքթիէլը. և Մօրադին առած
Փարաւոնի աղջկանը՝ Բեթիային
19 որդիքը ասոնք էին ։ Ու [illegible] կըն-
կանը Նաեմին քրոջը՝ Ովդիային
որդիքը՝ Կէիլային հայրը Գարմին,
ու Մաքաթացի Եսթեմովն էր ։
20 Եւ Սիմոնի որդիքը՝ Ամնոն, Հռի-
նա, Բենանան ու Թիղօն էին. ու
Յեսիին որդիքը՝ Զօհէթ ու Բեն-
զօհէթ էին ։

Ն. ք. գ.ք. 1300, ≈

† Կամ՝ որդիքը
‡ Գլ. բ. 50.
‡ Գլ. բ. 24.
‡ Ծն. լգ. 19.
‡ Եբ՝ տրտմութիւն ։
‡ Յես. ժե. 17.
‡ Եբ՝ արհեստաւորաց ձորին
‡ Նեեմ. ժա. 35.

Ն. Ք. Ծ. 1300, ա

ա Ծն. լը. 1. 5. խզ. 12.

21 Եւ աՅուդայի որդւոյն Սելօմին
որդիքը՝ Ղէկայի հայրը Էր, ու
Մարեսայի հայրը Ղաադա, և Աշբէայի
տանը՝ բեհեզագործներուն
22 տանը տոհմերն էին․ Նաև Յովակիմը,
և Քուզէբայի մարդիկները,
ու Յովասը և Սարափը՝ որոնք Մովաբի
մէջ ստացուածք ունեցան,
ու Յաշուբի լեհեմ, *ու Ադդէբարիմ
23 աթթիկիմ»։ Ասոնք բրուտներ,
և պարտէզներու ու փարախներու
մէջ բնակողներ էին․ Թագաւորին
քովը անոր գործքին համար
հոն կը բնակէին։

* Կամ՝ բայց ասոնք հին բաներ են։

բ Ծն. խզ. 10. և Ել. զ. 15. և Թու. իզ. 12 Կ'ըսուի Յամուէլ։

24 Շմաւոնի որդիքը՝ բՆամուէլ,
Յամին, Յարիբ, Զարա, ու Սաւուղ․
25 Անոր որդին Սեղղում, անոր որդին
Մաբսամ, անոր որդին
26 Մասմա։ Ու Մասմայի որդիքը,
անոր որդին Ամուէլ, անոր որդին
27 Զաքուր, անոր որդին Սեմէի։ Եւ
Սեմէի տասնըվեց տղայ ու վեց
աղջիկ ունէր․ բայց անոր եղբայրները
շատ տղաքներ չունէին․ ու
անոնց բոլոր տոհմերը Յուդայի որդւոցը
28 չափ չշատցան։ Եւ անոնք
գԲերսաբէէի, ու Մօլադայի, ու
29 Ասեր սուաղի, Եւ Բաղայի, ու Ասեմի,
30 և Թուղադի, Ու Բաթուլի,
31 ու Հորմայի, և Սիկելակի, Ու
Բեթմարքաբոթի, և դԱսեր սուսիմի,
ու Բեթբարէիի և Սաղարիմի
մէջ բնակեցան․ մինչև Դաւիթին
թագաւոր եղած ատենը ասոնք էին
32 անոնց քաղաքները, Ու անոնց գեղերը։
Նաև Եթամ, Ային, Ռեմոն,
Թոքան ու Ասան․ հինգ քաղաք։
33 Եւ այս քաղաքներուն բոլորտիքը
եղած բոլոր գեղերը մինչև
եԲաաղը․ անոնց բնակութիւնները
34 ու †վիճակները ասոնք էին։ Ու
Մոսոբաբ, և Յամլէք, ու Ամասիայի
35 որդին Յովսա, Եւ Յովէլ, ու
Ասիէլի որդւոյն Սարայիայի որդւոյն
36 Յովսիբիայի որդին Յէուն, Ու Եղիովէնայի,
ու Յեկոբայ, և Յասուիա,
ու Ասայիա, և Ադիէլ, ու
37 Յեսիմիէլ, ու Բանեա, Եւ Սեմայիայի
որդւոյն Սամրիի որդւոյն
Յեդայիայի որդւոյն Աղոնի որդւոյն
38 Սեփէիին որդին Զիզան։ Ասոնք անուններովը
յիշուածները՝ իրենց
տոհմերուն մէջ իշխաններ էին․ ու
անոնց ազգատոհմերը խիստ շատ-
39 ցան։ Եւ իրենց անասուններուն
համար արօտ փնտռելով՝ Գեդորի
մուտքը գացին մինչև ձորին արևե-
40 լեան կողմը․ Եւ առատ ու աղէկ
արօտ գտան․ ու այն երկիրը ընդարձակ
էր, և խաղաղութեան ու
հանդարտութեան մէջ էր․ քանզի
առաջ՝ Քամէն եղողները հոն կը
41 բնակէին։ Եւ այս անուններովը
գրուածները՝ Յուդայի Եզեկիա
թագաւորին օրերը գացին, ու անոնց
վրանները և հոն գտնուած բնակարանները
զզարկին, ու զանոնք
բնաջինջ ըրին մինչև այս օրս, և անոնց
տեղը բնակեցան․ վասն զի
հոն իրենց հօտերուն համար արօտ
42 կար։ Ու անոնցմէ՝ այսինքն Շմաւոնի
որդիներէն հինգ հարիւր մարդ
Սէիր լեռը գացին, իրենց վրայ
Յեսիի որդիքը՝ Փաղատիան, Նաարիան,
Հռափայիան ու Ոզիէլը
43 իշխան ընելով․ Եւ էԱմաղեկին
փախստական մնացորդները զարկին,
ու մինչև այս օրս հոն բնակեցան։

գ Յես. ժթ. 2.

դ Յես. ժթ. 5 Կ'ըսուի Ասեր սուսա։

ե Յես. ժթ. 8 Կ'ըսուի Բաաղեթ բէեր։

† Կամ՝ ազգաբանութիւնները

Իբր 715

Ն. Ք. Ծ. Իբր 715

զ դ Թագ. ժը. 8.

է Տես ա Թագ. ժե. 8. լ. 17. բ Թագ. ը. 12.

ԳԼ. Ե

1 Իր անդրանկութենէն զրկուած Ռուբէնին սերունդը մինչև գերութիւնը․ 9 անոնց բնակութիւնը․ ու Հագարացւոց վրայ ըրած յաղթութիւնը։ 11 Գադի որդւոցը գլխաւոր մարդիկը՝ ու բնակութիւնները։ 18 Ռուբէնեանց, Գադեանց, ու Մանասէի կէս ցեղին թիւը ու յաղթութիւնները։ 23 Կէս ցեղին բնակութիւնները ու գլխաւոր մարդիկները։ 25 Անոնց գերութիւնը իրենց մեղքին համար։

1300, ա

1 Եւ Իսրայէլին անդրանկանը Ռուբէնին
որդիքը․ (քանզի աանդրանիկը
անիկայ էր․ բայց բիր հօրը
անկողինը պղծելուն համար, գիր
անդրանկութեան իրաւունքը Իսրայէլի
որդւոյն՝ Յովսէփին որդւոցը
տրուեցաւ․ ու ազգահամարին մէջ
2 անդրանիկի պէս չգրուեցաւ։ Իսկ
դՅուդա իր եղբայրներէն զօրաւոր
եղաւ․ ու անկէ եիշխաններ ելան․
բայց անդրանկութեան իրաւունքը
3 Յովսէփինն էր։) Իսրայէլին անդրանկանը
զՌուբէնին որդիքը՝ Ենովք,
Փաղղուա, Եսրոն ու Քարմի
4 էին։ Յովէլին որդիքը, անոր
որդին Սեմայիա, անոր որդին Գոգ,
5 անոր որդին Սեմէի, Անոր որդին
Միքա, անոր որդին Ռէայիա, անոր
6 որդին Բաաղ, Անոր որդին
Բէերա, որն որ էԱսորեստանի
Թագղաթ փաղասար թագաւորը
գերի տարաւ․ անիկայ Ռուբէնեանց
7 իշխանն էր։ Եւ անոր եղբայրները՝
իրենց տոհմերովը ըերբոր
ազգահամարին մէջ գրուեցան,
առաջ գլխաւորը՝ Յէիէլն էր, և
8 Զաքարիան, Եւ Յովէլի որդւոյն
Սեմայի որդւոյն Ազազին որդին՝
Բաղան․ անիկայ թԱրոէրի մէջ, ու
անկէ մինչև Նաբաւ, ու Բէելմէոն
9 բնակեցաւ․ Եւ արևելեան կողմը՝
Եփրատ գետէն մինչև անապատը
բնակեցաւ․ քանզի անոնց անասունները
ժԳաղաադու երկրին մէջ
10 շատցեր էին։ Ու Սաւուղին օրերը՝
անոնք պատերազմ ըրին ժաՀագարացւոց
հետ, որոնք իրենց ձեռքը
ինկան․ ու Գաղաադու բոլոր ա-

ա Ծն. իթ. 32. խթ. 3.

բ Ծն. լե. 22. խթ. 4.

գ Ծն. խը. 15. 22.

դ Ծն. խթ. 8. 10. Սաղ. կ. 7. ճը. 8.

ե Միք. ե. 2. Մատ. բ. 6.

զ Ծն. խզ. 9. Ել. զ. 14. Թու. իզ. 5.

է դ Թագ. ժե. 29. ժզ. 7.

ը Տես համ. 17.

թ Յես. ժգ. 15. 16.

ժ Յես. իբ. 9.

ժա Ծն. իե. 12.

բնակեան կողմերը՝ անոնց վրաններ-
րուն մէջը բնակեցան ։
11 Եւ Գադի որդիքը անոնց դիմա-
ցը՝ [դ]Բասանու երկրին մէջ բնակե-
12 ցան մինչև Սելքա ։ Գլխաւորը՝
Յովէլ, ու երկրորդը՝ Սափամ,
ետքը Յանայի, ու Սափատ՝ Բա-
13 սանի մէջ ։ Եւ անոնց եղբայրները
իրենց ազգատոհմերուն համեմատ,
Միքայէլ, Մեսուղամ, Սաբէէ,
Յովրէ, Յաքան, Զիա, ու Եբեր,
14 եօթն էին ։ Ասոնք Բուզի որդւոյն
Յադդովի որդւոյն Յեսիսայի որ-
դւոյն Միքայէլի որդւոյն Գաղաա-
դի որդւոյն Յարոայի որդւոյն Հու-
րիի որդւոյն Աբիքայիլին որդիքն ե-
15 ին ։ Անոնց ազգատոհմերուն իշ-
խանը՝ Գունիի որդւոյն Աբդիէլին
16 որդին Աքին էր ։ Եւ անոնք Գա-
ղաադու մէջ, Բասանի ու անոր
գիւղաքաղաքներուն մէջ, ու [ե]Սա-
րոնի բոլոր արուարձաններուն մէջ՝
մինչև անոնց սահմանները բնակե-
17 ցան ։ Ամէն ասոնք Յուդայի [զ]Յո-
վաթամ թագաւորին օրերը, ու
Իսրայէլի [է]Յերոբովամ թագաւո-
րին օրերը՝ ազգահամարին մէջ
գրուեցան ։
18 Ռուբէնի որդիքը, ու Գա-
դեանք, ու Մանասէի կէս ցեղը՝
քառասունչորս հազար եօթը հա-
րիւր վաթսուն զօրաւոր, վահան
ու սուր կրող, և աղեղ քաշող,
պատերազմ սորված, ու պատե-
19 րազմի ելլող մարդիկներ էին ։ Եւ
անոնք Հագարացւոց, [ը]Յետուրա-
ցւոց, Նափեսացւոց, ու Նոդա-
20 բացւոց հետ պատերազմ ըրին ։ Եւ
[թ]անոնց յաղթեցին. ու Հագարա-
ցիք և բոլոր անոնց հետ եղողները
անոնց ձեռքը տրուեցան. քանզի
անոնք պատերազմի մէջ Աստուծոյ
աղաղակեցին, ու անոնց լսեց.
21 վասն զի [ժ]անոր ապաւինեցան ։ Եւ
անոնց անասունները՝ յիսուն հա-
զար ուղտ, ու երկու հարիւր յիսուն
հազար ոչխար, ու երկու հազար
էշ, և հարիւր հազար մարդ գերի
22 ըրին. (քանզի շատերը մեռած ին-
կան. ինչու որ — պատերազմը
Աստուծմէ էր.) ու մինչև [ի]գերու-
թիւնը՝ անոնց տեղը բնակեցան ։
23 Եւ Մանասէի որդւոց կէս ցեղը
ան երկրին մէջ բնակեցան, Բա-
սանէն մինչև Բաաղհերմոնը, Սա-
նիրը, ու Հերմոն լեռը. անոնք բազ-
24 մաթիւ էին ։ Եւ անոնց ազգա-
տոհմերուն իշխանները ասոնք է-
ին. Եփեր, Յեսի, Եղիէլ, Եզրի-
էլ, Երեմիա, Ովդուիա ու Յաղդի-
էլ, որոնք զօրաւոր՝ քաջ ու ա-
նուանի մարդիկներ էին, ու իրենց
ազգատոհմերուն իշխաններն էին ։

Ն. Ք. ԴՔ. 1300, ամ.

[դ] Յես. ժգ. 11. 24.

[ե] Գլ. իէ. 29.

[զ] Դ Թագ. ժե. 5. 32.

[է] Դ Թագ. ժդ. 16. 28.

[ը] Ծն. իե. 15. Գլ. ա. 31.

Իբր 1300, ամ.

[թ] Տես Հմր 22.

[ժ] Սաղ. իբ. 4. 5.

[ի] Դ Թագ. ժե. 29. ժէ. 6.

25 Եւ իրենց հայրերուն Աստուծոյն
դէմ ապստամբեցան, ու ան երկ-
րին ազգացը [լ]աստուածներուն ե-
տևէն երթալով պոռնկեցան, որ Ա-
ստուած զանոնք անոնց առջևէն
26 բնաջինջ ըրած էր ։ Եւ Իսրայէլին
Աստուածը՝ Ասորեստանի [խ]Փուղ
թագաւորի հոգին՝ ու Ասորեստա-
նի [ծ]Թագղաթ փաղասար թագա-
ւորին հոգին գրգռեց, ու Ռուբէ-
նեանները, Գադեանները, ու Մա-
նասէին կէս ցեղը գերի ըրաւ, և
զանոնք [կ]Քաղան, ու Քաբովրը,
ու Հարան, ու Գոզան գետը տա-
րաւ մինչև աս օրս ։

Ն. Ք. ԴՔ. Իբր 1300, ամ.

[լ] Դ Թագ. ժէ. 7.

Իբր 771

[խ] Դ Թագ. ժե. 19.

Իբր 740

[ծ] Դ Թագ. ժե. 29.

[կ] Դ Թագ. ժէ. 6. ժը. 11.

ԳԼ. Զ.

1 Ղեւիի որդիքը ։ 4 Քահանայից ազգահամարը մինչև գերութիւնը ։ 16 Գերսոնին, Մերարիին, ու Կահաթին տոհմերը ։ 49 Ահարոնին պաշտօնը, ու անոր սերունդը մինչև Աքիմաաս ։ 54 Քահանայից ու Ղեւտացւոց քաղաքները ։

1 Ղեւիի որդիքը՝ [ա]Գերսոն, Կահաթ
2 ու Մերարի էին ։ Եւ Կահա-
թին որդիքը՝ Ամրամ, Իսահառ,
3 Քեբրոն ու Ոզիէլ էին ։ Եւ Ամ-
րամին որդիքը՝ Ահարոն, Մովսէս
ու Մարիամ էին ։ Ու Ահարոնին
որդիքը՝ [բ]Նադաբ, Աբիուդ, Ե-
4 ղիազար ու Իթամար էին ։ Եղիա-
զար ծնաւ Փենեհէսը, — Փենեհէս
5 ծնաւ Աբիսուան, Եւ Աբիսուա
ծնաւ Բոկկին, ու Բոկկի ծնաւ
6 Ոզին, Եւ Ոզի ծնաւ Զարիան, ու
7 Զարիա ծնաւ Մարիօթը, Ու Մա-
րիօթ ծնաւ Ամարիան, և Ամարիա
8 ծնաւ Աքիտովբը, Ու [գ]Աքիտովբ
ծնաւ Սադովկը, ու [դ]Սադովկ ծնաւ
9 Աքիմաասը, Եւ Աքիմաաս ծնաւ
Ազարիան, ու Ազարիա ծնաւ Յօ-
10 հանանը, Եւ Յօհանան ծնաւ Ա-
զարիան. (ասիկայ էր որ Սողոմո-
նին Երուսաղէմը շինած [ե]տաճա-
րին մէջ [զ]քահանայութիւն ըրաւ.)
11 Ու [է]Ազարիա ծնաւ Ամարիան, և
12 Ամարիա ծնաւ Աքիտովբը, Ու Ա-
քիտովբ ծնաւ Սադովկը, ու Սա-
13 դովկ ծնաւ Սեղղումը, Եւ Սեղ-
ղում ծնաւ Քեղկիան, ու Քեղկիա
14 ծնաւ Ազարիան, Եւ Ազարիա
ծնաւ [ը]Սարայիան, ու Սարայիա
15 ծնաւ Յովսեդեկը ։ Եւ Յովսեդեկ
գերի գնաց, [թ]երբոր Տէրը՝ Յուդան
ու Երուսաղէմը Նաբուգոդոնոսո-
րին ձեռքովը փոխադրեց ։
16 Ղեւիի որդիքը՝ [ժ]Գերսոն, Կա-
17 հաթ ու Մերարի էին ։ Ու Գեր-
սոնին որդւոց անունները ասոնք
18 էին. Ղոբենի ու Սեմէի ։ Եւ Կա-
հաթին որդիքը՝ Ամրամ, Իսա-
19 հառ, Քեբրոն ու Ոզիէլ էին ։ Մե-
րարիին որդիքը՝ Մոողի ու Մուսի

Իբր 1300, ամ.

[ա] Ծն. խզ. 11. Ել. զ. 16. Թուոց իզ. 57. Գլ. իգ. 6. Հմր 16.

[բ] Ղև. ժ. 1.

[գ] Բ Թագ. ը. 17.

[դ] Բ Թագ. ժե. 27.

[ե] Գ Թագ. զ. Բ Մն. գ.

[զ] Տես Բ Մն. իզ. 17. 18.

[է] Տես Եզր. է. 3.

[ը] Նեեմ. ժա. 11.

[թ] Դ Թագ. իե. 18.

[ժ] Ել. զ. 16. Հմր 1.

Ն. Ք. Ծ. Իրր 1300.

էին․ և ասոնք են Ղևտացւոց տոհմերը
իրենց հայրերուն համեմատ։
20 Գերսոնին որդիքը․ անոր որդին
Ղոբենի, անոր որդին Յէթ, անոր
21 որդին ԵԶամմա, Անոր որդին Յովաք,
անոր որդին Ադդով, անոր
որդին Զարա, անոր որդին Յաթրի էր։

Ե Հմր 42.

22 Կահաթին որդիքը․ անոր որդին
Ամինադար, անոր որդին Կորխ,
23 անոր որդին Ասիր, Անոր որդին
Եղկանա, անոր որդին Աբիասափ,
24 անոր որդին Ասիր, Անոր որդին
Թաաթ, անոր որդին Ուրիէլ,
անոր որդին Ոզիա, ու անոր որդին
25 Սաւուղ էր։ Ու Եղկանային որդիքը՝
26 ԼԱմասայի, Աքիմօթ, Ու
Եղկանա էին․ Եղկանային որդիքը․
անոր որդին Սուփի, ու անոր
27 որդին Նահաթ, Անոր որդին Եղիաբ,
անոր որդին Յերոամ, անոր
28 որդին Եղկանա էր։ Ու Սամուէլին
որդիքը, անոր անդրանիկը՝
ԽՅովէլ, ու երկրորդը՝ Աբիա էր։

Լ Ծն. Հմ. 35, 36.

Խ Հմր 33, ա Թագ. Ը. 2.

29 Մերարիին որդիքը՝ Մոողի․ անոր
որդին Ղոբենի, անոր որդին
30 Սեմէի, անոր որդին Ոզա, Անոր
որդին Սամաա, անոր որդին Անգիա,
անոր որդին Ասայիա էր։

Իրր 1280.

Ծ Գլ. ԺԶ. 1.

31 Եւ ասոնք են որ Դաւիթ երգեցողութեան
պաշտօնին վրայ դրաւ
Տէրոջը տանը մէջ՝ Ծտապանակին
32 հանգստանալէն ետքը․ Ու անոնց
պաշտօնը՝ ժողովքի խորանին առջևը
օրհնութիւն երգել էր, մինչև
որ Սողոմոն Երուսաղէմի մէջ Տէրոջը
տունը շինեց․ ու իրենց կարգին
համեմատ՝ իրենց պաշտօնին վրայ
33 կը կենային։ Եւ իրենց որդիներովը
կեցողները ասոնք են․ Կահաթեանց
որդիներէն երգեցող Եմանը՝
Յովէլին որդին, որ ան՝ Սա-
34 մուէլին որդին, Որ ան՝ Եղկանային
որդին, որ ան՝ Յերոամին որդին,
որ ան՝ Եղիէլին որդին, որ ան՝ Թո-
35 վային որդին, Որ ան՝ Սուփիին
որդին, որ ան՝ Եղկանային որդին,
որ ան՝ Մաաթին որդին, որ ան՝
36 Ամասայիին որդին, Որ ան՝ Եղկանային
որդին, որ ան՝ Յովէլին որդին,
որ ան՝ Ազարիային որդին, որ
37 ան՝ Սոփոնիային որդին, Որ ան՝
Թաաթին որդին, որ ան՝ Ասիրին
որդին, որ ան՝ ԿԱբիասափին որդին,
38 որ ան՝ Կորխին որդին, Որ ան՝
Իսահառին որդին, որ ան՝ Կահաթին
որդին, որ ան՝ Ղևիին որդին,
39 որ ան՝ Իսրայէլին որդին էր․ Եւ
անոր աջ կողմը կայնողը՝ իր եղբայրը
Ասափն էր․ այն Ասափ՝
Բարաքիային որդին, որ ան՝ Սա-
40 մաային որդին, Որ ան՝ Միքայէլին
որդին, որ ան՝ Բաասիա-

Կ Ել. Զ. 24.

Ն. Ք. Ծ. Իրր 1280.

յին որդին, որ ան՝ Մելքիային
41 որդին, Որ ան՝ Աթանիին որդին,
որ ան՝ Զարային որդին, որ ան՝
42 Ադայիային որդին, Որ ան՝ Եթանին
որդին, որ ան՝ Զամմային որդին,
43 որ ան՝ Սեմէիին որդին, Որ ան՝
Յեթին որդին, որ ան՝ Գերսոնին
44 որդին, որ ան՝ Ղևիին որդին էր․ Ու
անոնց եղբայրները՝ Մերարիին որդիքը
ձախ կողմը կը կայնէին․ Եթան՝
Կիսեային որդին, որ ան՝
Աբդիին որդին, որ ան՝ Մալուքին
45 որդին, Որ ան՝ Ասաբիային որդին,
որ ան՝ Ամասիային որդին, որ ան՝
46 Քեղկիային որդին, Որ ան՝ Ամասիին
որդին, որ ան՝ Բանիին որդին,
47 որ ան՝ Սամերին որդին, Որ
ան՝ Մոողիին որդին, որ ան՝ Մուսիին
որդին, որ ան՝ Մերարիին որդին,
48 որ ան՝ Ղևիին որդին էր։ Ու
անոնց եղբայրները՝ Ղևտացիք Աստուծոյ
տանը խորանին ամէն ծառայութեանը
նուիրուած էին։

1444.

Հ Ղև. Ա. 9.

Ձ Ել. Լ. 7.

49 Բայց Ահարոն ու անոր որդիքը՝
ՀՈղջակէզի սեղանին վրայ ողջակէզ
ու Ձխունկի սեղանին վրայ խունկ
կը մատուցանէին, սրբութեանց
սրբութիւնին ամէն գործը կատարելով,
ու Իսրայէլին համար քաւութիւն
ընելով, ան ամենուն
համեմատ՝ որ Աստուծոյ ծառան
50 Մովսէս պատուիրեր էր։ Եւ Ահարոնին
որդիքը ասոնք էին․ Անոր
որդին Եղիազար, անոր որդին Փենէհէս,
51 անոր որդին Աբիսուա, Անոր
որդին Բոկկի, անոր որդին Ոզի,
52 անոր որդին Զարիա, Անոր որդին
Մարիոթ, անոր որդին Ամարիա,
53 անոր որդին Աքիտով, Անոր
որդին Սադովկ, անոր որդին
Աքիմաաս։

Ղ Յես. ԻԱ.

54 ՂԵւ կահանայի տոհմին՝ Ահարոնի
որդւոցը բնակութիւնները ասոնք
էին, իրենց գեղերովը ու իրենց
սահմաններովը․ քանզի ան վիճակը
55 անոնց եղաւ։ ՃԵւ Յուդայի
երկրին մէջ Քեբրոնը՝ ու անոր
շրջակայ արուարձանները անոնց
56 տուին․ ՄԲայց ան քաղաքին արտերը
ու անոր գեղերը՝ Յեփոնեան
57 Քաղէբին տուին։ Եւ Յուդայի
քաղաքներէն՝ ՅԱհարոնի որդւոցը
Քեբրոնը տուին (որ ապաստանի
քաղաք էր), ու Լեբնան՝ իր արուարձաններովը,
և Յաթիրը ու
Եսթեմոյը՝ իր արուարձաններովը,
58 Եւ ՆՔիլէնը՝ իր արուարձաններովը,
ու Դաբիրը՝ իր արուարձաններովը,
59 Եւ ՇԱսանը՝ իր արուարձաններովը,
ու Բեթսամիւսը՝ իր արուարձաններովը․
60 Եւ Բենիամինի
ցեղէն Գաբաան՝ իր արուարձաններովը,
ու ՈԳաղեմէթը՝ իր արուար-

Ճ Յես. ԻԱ. 11, 12.

Մ Յես. ԺԴ. 13. ԺԵ. 13.

Յ Յես. ԻԱ. 13.

Ն Յես. ԻԱ. 15 Կ'ըսուի Քողոն.

Շ Յես. ԻԱ. 16 Կ'ըսուի Ային.

Ո Յես. ԻԱ. 18 Կ'ըսուի Գաղմոն.

Ն · Ք · Ք · 1444 , ա

ձաններովը , և Անաթոթը՝ իր արուարձաններովը . անոնց տոհմերուն ամէն քաղաքները՝ տասուերեք քաղաք էին ։

* Հմր 66 ։

† Յես · իա · 5 ։

61 Ու աս *ցեղին տոհմերէն մնացած Կահաթի որդւոցը՝ Մանասէին կէս ցեղէն՝ †վիճակով տասը քաղաք տրուեցաւ ։

62 Ու Գերսոնի որդւոցը՝ իրենց տոհմերուն համեմատ՝ Իսաքարի ցեղէն , Ասերի ցեղէն , ու Նեփթաղիմի ցեղէն , ու Բասանի մէջ եղող Մանասէի ցեղէն՝ տասուերեք քաղաք տրուեցաւ ։

‡ Յես · իա · 7 , 34 ։

63 Մերարիի որդւոցը՝ իրենց տոհմերուն համեմատ՝ Ռուբէնի ցեղէն , ու Գադի ցեղէն , և Զաբուղոնի ցեղէն՝ ‡վիճակով տասուերկու քաղաք տրուեցաւ ։

64 Ու Իսրայէլի որդիքը աս քաղաքները իրենց արուարձաններովը 65 Ղևտացիներուն տուին ։ Եւ Յուդայի որդւոցը ցեղէն , ու Շմաւոնի որդւոցը ցեղէն , ու Բենիամինի որդւոցը ցեղէն՝ վիճակով՝ աս անունով յիշուած քաղաքները 66 տուին ։ Եւ *Կահաթի որդւոցը մնացած տոհմերուն կալուածքի քաղաքները Եփրեմի ցեղէն էր . †Ու 67 անոնց՝ Եփրեմի լեռանը վրայ Սիւքէմը տուին , (որ ապաստանի քաղաքներէն էր ,) ու անոր արուարձանները , և Գազերը՝ իր ա- 68 րուարձաններովը , Ու ‡Յեկմամը՝ իր արուարձաններովը , և Բեթո- 69 րոնը՝ իր արուարձաններովը , Ու Այեղոնը՝ իր արուարձաններովը , և Գեթրեմոնը՝ իր արուարձաննե- 70 րովը . Ու Մանասէի կէս ցեղէն՝ Անէրը՝ իր արուարձաններովը , և Յեբղաամը՝ իր արուարձաններովը՝ Կահաթի որդւոցը մնացած տոհմին տուին ։

* Հմր 61 ։

† Յես · իա · 21 ։

‡ Տես Յես · իա · 22-35 ։

71 Գերսոնի որդւոցը՝ Մանասէի կէս ցեղին տոհմէն՝ Բասանի մէջ Գողանը՝ իր արուարձաններովը , ու Աստարովթը՝ իր արուարձաններո- 72 վը . Եւ Իսաքարի ցեղէն՝ Կադէսը՝ իր արուարձաններովը , Դաբարա- 73 թը՝ իր արուարձաններովը , Ու Ռամովթը՝ իր արուարձաններովը , և Անամը՝ իր արուարձաններովը . 74 Ու Ասերի ցեղէն՝ Մասաղը՝ իր արուարձաններովը , և Աբդոնը՝ իր ա- 75 րուարձաններովը , Ու Հուկոկը՝ իր արուարձաններովը , և Ռոոբը՝ իր 76 արուարձաններովը . Ու Նեփթաղիմի ցեղէն Գալիլեայի մէջ՝ Կադէսը՝ իր արուարձաններովը , և Համմոնը՝ իր արուարձաններովը , ու Կարիաթեմը՝ իր արուարձաններովը տուին ։

77 Եւ մնացածներուն՝ այսինքն Մերարիի որդւոցը՝ Զաբուղոնի ցեղէն Ռեմմոնը՝ իր արուարձաններովը , Թաբորը՝ իր արուարձաններովը . 78 Ու Երիքովի Յորդանանու անդին կողմը՝ Յորդանանու արեւելեան կողմը՝ Ռուբէնի ցեղէն՝ անապատի մէջ Բոսորը՝ իր արուարձաններովը , ու Յասսան՝ իր արուարձաններովը , 79 Եւ Կադեմօթը՝ իր արուարձաններովը , ու Մեփայաթը՝ իր արուար- 80 ձաններովը . Եւ Գադի ցեղէն՝ Գաղաադի մէջ Ռամովթը՝ իր արուարձաններովը , ու Մանայիմը՝ 81 իր արուարձաններովը , Ու Եսեբոնը՝ իր արուարձաններովը , և Յազերը՝ իր արուարձաններովը տուին ։

ԳԼ . Է

1 Իսաքարի , 6 Բենիամինի , 13 Նեփթաղիմի , 14 Մանասէի , 20 , 24 ու Եփրեմի որդիքը ։ 21 Եփրեմին կրած նեղութիւնը Գեթի մարդոցմէ ։ 23 Բարիա կը ծնանի անոր ։ 28 Եփրեմեանց բնակութիւնները ։ 30 Ասերի որդիքը ։

1400 , ա

* Ծն · խզ · 13 ։ Թու · իզ · 23 ։

1 Եւ Իսաքարի որդիքը՝ *Թովղա , ու Փուա , և Յասուբ ու Սամ- 2 րոն՝ չորս էին ։ Եւ Թովղային որդիքը՝ Ոզի , ու Հռափայիա , և Յերիէլ , ու Յեմայի , և Յեփսամ , ու Սամուէլ՝ իրենց հօրը Թովղային տանը իշխանները , — իրենց ազգին մէջ զօրաւոր կտրիճներ էին . Դաւիթին օրերը՝ †անոնց թիւը քսանուերկու հազար վեց հարիւր 3 էր ։ Եւ Ոզիին որդիքը՝ Յեզերիա , ու Յեզերիային որդիքը՝ Միքայէլ , և Աբդիա , ու Յովէլ — Յեսիա՝ հինգ էին , և ամէնն ալ իշխաններ 4 էին . Ու անոնց հետ՝ անոնց ցեղին ու ազգատոհմին մէջ պատերազմի չարուող երեսունուվեց հազար զօրք կար . քանզի անոնց կիները ու 5 որդիները շատուոր էին ։ Եւ անոնց եղբայրները Իսաքարին բոլոր տոհմերուն մէջ զօրաւոր կտրիճներ ըլլալով՝ իրենց ազգահամարին համեմատ՝ ամէնը ութսունուեօթը հազար էին ։

† Բ Թագ · իդ · 1 , 2 ։ Գլ · իէ · 1 ։

‡ Ծն · խզ · 21 ։ Թու · իզ · 38 ։ Գլ · ը · 1 , ա ։

6 ‡Բենիամինի որդիքը՝ Բալա , Բո- 7 քոր ու Յեդիէլ՝ երեք էին ։ Եւ Բալային որդիքը՝ Եսրոն , Ոզի , Ոզիէլ , Յերիմովթ ու Իրի՝ իրենց ազգատոհմին իշխանները — զօրաւոր կտրիճները՝ հինգ էին . և անոնց ազգահամարին մէջ գրուածները՝ քսանուերկու հազար երեսունուչորս 8 հոգի էին ։ Ու Բոքորին որդիքը՝ Զամիրա , Յովաս , Եղիազար , Եղիովենայի , Ամրի , Յերիմովթ , Աբիա , Անաթովթ , ու Գաղեմէթ էին . ասոնք ամէնը Բոքորին որ- 9 դիքն էին ։ Եւ անոնց ազգահամարին մէջ՝ իրենց ազգատոհմներուն իշխանները՝ — զօրաւոր կտրիճներ

Ն. Ք. Գ.Բ. 1400, ա

ըլլալով՝ քսան հազար երկու հարիւր հոգի էր։ 10 Եւ Յեդիէլի որդին՝ Բաղհան, ու Բաղհանին որդիքը՝ Յէուս, Բենիամին, Աւովդ, Քանանա, Զեթան, Թարսիս ու Աքիսաար էին։ 11 Ասոնք ամէնը Յեդիէլին որդիքը՝ իրենց տոհմերուն իշխանները՝ — զօրաւոր կտրիճներ էին. — տասնըեօթը հազար երկու հարիւր պատերազմի ելլող մարդ էին։ 12 Եւ [ա]Սուփիմ ու Ոփիմ՝ Իրիի որդիքն էին, Հուսիմն ալ [բ]Աքերին որդին էր։

13 Նեփթաղիմի որդիքը՝ Յասիէլ, Գունի, Յասեր ու [գ]Սեղղում՝ Բաղղային որդիքն էին։

14 Մանասէի որդիքը՝ Ասրիէլ, որ զանիկայ իր կինը ծնաւ. — անոր Ասորի հարճը՝ Գաղաադին հայրը 15 Մաքիրը ծնաւ։ Եւ Մաքիր իրեն կնիկ առաւ Ոփիմին ու Սուփիմին քոյրը՝ որուն անունը Մաաքա էր, — ու երկրորդին անունը Սալպաադ էր. և Սալպաադին աղջիկներ 16 ծնան։ Ու Մաքիրին կնիկը Մաաքա որդի մը ծնաւ, և անոր անունը Փարէս կոչեց. ու անոր եղբօրը անունը Սարէս էր, և անոր որդի-17 ները՝ Ուղամ ու Րեկոմ էին։ Եւ Ուղամի որդին՝ [դ]Բեդան էր. Մանասէի որդւոյն Մաքիրի որդւոյն Գաղաադին որդիքը ասոնք էին։ 18 Ու անոր քոյրը Մաղէքեթ ծնաւ Իսուդը, [ե]Աբիեզերը ու Մաալան։ 19 Եւ Սեմիդային որդիքը՝ Ախիան, Սիւքէմ, Ղակէի ու Անիամ էին։

20 Ու [զ]Եփրեմի որդիքը՝ Սուտաղա, (և անոր որդին Բարադ, ու անոր որդին Թաաթ, ու անոր որդին Եղիադա, և անոր որդին Թաաթ, 21 Ու անոր որդին Զաբադ, և անոր որդին Սուտաղա,) նաև Եզեր, ու Եղիադ էին. ու զանոնք՝ ան երկրին մէջ ծնած Գեթացիք մեռցուցին. քանզի անոնց անասունները առնե-22 լու իջան։ Եւ անոնց հայրը Եփրեմ՝ շատ օրեր սուգ բռնեց. ու անոր եղբայրները զանիկայ մխիթա-23 րելու գացին։ Եւ անիկայ իր կնկանը մտաւ. ու անիկայ յղանալով՝ որդի մը ծնաւ. և անոր անունը *Բարիա կոչեց. վասն զի իր տանը 24 վրայ չարիք եկած էր։ Ու անոր աղջիկը Սէէրա էր. անիկայ՝ վարի ու վերի Բեթորոնը, ու Ոզան Սէէ-25 րան շինեց։ Եւ անոր որդին Հըռափէ, ու Հռասէփ, ու անոր որդին Թաղէ, և անոր որդին Թա-26 ան, Անոր որդին Ղաադան, անոր որդին Ամիուդ, անոր որդին Եղի-27 սամա, Անոր որդին [է]Նաւէ, — 28 անոր որդին Յեսու էր։ Եւ անոնց կալուածքները ու բնակութիւնները առած էին. Բեթէլը ու անոր գեղերը, ու արևելեան կողմէն [ը]Նաարանը, և արևմտեան կողմէն Գազերը ու անոր գեղերը, և Սիւքէմը ու անոր գեղերը, մինչև Գազա ու 29 անոր գեղերը. Եւ [թ]Մանասէի որդւոցը սահմաններուն քովը՝ Բեթսանը ու անոր գեղերը, Թանաքը ու անոր գեղերը, [ժ]Մակեդդովը ու անոր գեղերը, Դովրը ու անոր գեղերը. Իսրայէլի որդւոյն Յովսէփին որդիքը ասոնց մէջ կը բնակէին։

30 [ի]Ասերի որդիքը՝ Յեմնա, Յեսուա, Յեսուի ու Բարիա, և անոնց 31 քոյրը Սարա էր։ Ու Բարիային որդիքը՝ Քաբեր ու Մեղքիէլ էին. 32 անիկայ Բարզայիթի հայրն էր. Ու Քաբեր ծնաւ Յափաղէթը, Սովմերը, և Քովթամը, ու անոնց 33 քոյրը Սովղան։ Ու Յափաղեթին որդիքը՝ Փասաք, Բամայէլ ու Ասուաթ էին. Յափաղեթին որդիքը 34 ասոնք էին։ Եւ Սովմերին որդիքը՝ Աքի, Հռոգա, Ոբա ու Ա-35 րամ էին։ Ու անոր եղբօրը Հելեմին որդիքը՝ Սովփա, Յամանա, 36 Սելէս և Ամաղ էին։ Սովփային որդիքը՝ Սուա, Առնափար, Սու-37 աղ, Բարի, Յեմրա, Բասար, Ովդ, Սամմա, Սաղիսա, Յեթրան 38 և Բէերա։ Ու Յեթերին որդիքը՝ Յեփոնէ, Փասփա և Արա էին։ 39 Ու Ովղայի որդիքը՝ Արահ, Անիէլ 40 ու Հռասիա էին։ Ասոնք ամէնը Ասերի որդիքն էին, ու իրենց ազգատոհմերուն իշխաններն էին, ընտիր ու զօրաւոր կտրիճներ, և գլխաւոր իշխաններ էին. ու անոնց ազգահամարին մէջ պատերազմական զօրաց թիւը քսանըվեց հազար մարդ էր։

ԳԼ. Ը.

1 Բենիամինի որդիքը, ու անոր գլխաւոր մարդիկները։ 33 Սաւուղին ու Յովնաթանին ազգաբանութիւնը։

1 Ու Բենիամին ծնաւ իր անդրանիկը [ա]Բաղան, երկրորդը՝ Ասբէլը, 2 Երրորդը՝ Ահարան, Չորրորդը՝ Նո-3 վան, ու հինգերորդը Ռափան։ Եւ Բաղային որդիքը՝ [բ]Ադար, Գե-4 րա, Աբիուդ, Աբիսուա, Նէէ-5 ման, Ահուէ, Գերա, [գ]Սեփուփան և 6 Քիրամ էին։ Ու Աւովդի որդիքը ասոնք էին, — Գաբայի բնակչաց իշխանները ասոնք էին, ու զանոնք 7 [դ]Մանախաթ փոխադրեցին. Եւ Նէեման, ու Աքիա, ու զանոնք փոխադրողը Գերա. անիկայ Ոզան 8 ու Աքիուդը ծնաւ։ Եւ Սաարիմ զանոնք Մովաբի երկրին մէջ [illegible] ետքը ծնաւ. — անոր կիներն՝ Հուսիմ ու Բաարա

ա Թուոց. իզ. 39 Եբ---է Սուփամ։

բ Թուոց. իզ. 38 Եբ---է Ահիրամ։

գ Ծնն. խզ. 24 Եբ---է Սիլեմ։

դ Ա Թագ. ժբ. 11։

ե Թուոց. իզ. 30 Եբ---է Իեզեր։

զ Թուոց. իզ. 35։

* Եբ. չարիքի մէջ։

է Թուոց. ժգ. 9, 17։

ը Յեսու. ժզ. 7։

թ Յեսու. ժէ. 7։

ժ Յեսու. ժէ. 11։

ի Ծնն. խզ. 17։ Թուոց. իզ. 44։

ա Ծնն. խզ. 21։ Թուոց. իզ. 38։ Գլ. է. 6։

բ Թուոց. իզ. 39 Եբ---է Սեփուփամ. Տես Է. 12։

գ Գլ. բ. 52։

Ն. Ք. Ք. 1400, ևն

9 էին ։ Եւ անոր կնիկէն Գոդեսէն՝ Յոբաբը, Սաբիան, Մեսան, Մեղ-
10 քամը, Յէուսը, Սեքիան ու Մարմիան ծնաւ. ասոնք անոր որդիքը՝
11 — տոհմերու իշխաններ էին ։ Եւ Հուսիմէն՝ Աբիտովբը ու Եղբաադը
12 ծնաւ ։ Ու Եղփաաղին որդիքը՝ Եբեր, Միսաամ ու *Սամեր, (ասիկայ Օնոյը, Ղովդը՝ ու անոր
13 գեղերը շինեց,) Եւ Բարիա ու Սեմա էին. ասոնք Այեղոնի բնակող տոհմերուն իշխաններն էին. — ասոնք վռնտեցին Գեթի բնակիչնե-
14 րը ։ Եւ †Աքիով, Սովսեկ, Յե-
15 րիմովթ, Զաբաթիա, Արադ,
16 Եդեր, Միքայէլ, Յեսփա ու Յովքա՝ Բարիայի որդիքն էին ։
17 Եւ Զաբադիա, Մեսուղամ, Ա-
18 զակի, Քաբեր, Յեսամարի, Յեզղիա և Յոբաբ՝ Եղփաաղի որդիքն
19 էին ։ Եւ Յակիմ, Զեքրի, Զաբ-
20 դի, Եղիէնայի, Սաղթի, Եղիէլ,
21 Ադայիա, Բարեա և Սամարաթ՝
22 Սեմէիի որդիքն էին ։ Ու Յես-
23 փան, Եբեր, Եղիէլ, Աբդոն,
24 Զեքրի, Անան, Անանիա, Եղամ,
25 Անաթոթիա, Յեփադիա ու Փանուէլ՝ Սովսեկի որդիքն էին ։
26 Եւ Սամսարի, Սաարիա, Գո-
27 թողիա, Յարասիա, Եղիա և Զեքրի՝ Յերովամի որդիքն էին ։
28 Ասոնք իրենց տոհմերուն համեմատ՝ նահապետներ — իշխաններ էին, ու Երուսաղէմի մէջ կը բնակէին ։

* Կամ՝ Սամեդ ։

† Կամ՝ անոր եղբայրները ։

29 Եւ ‡Գաբաւոնի մէջ՝ Գաբաւոնի հայրը կը բնակէր. ու անոր կնկանը
30 անունը Մաաքա էր. Եւ անոր անդրանիկ որդին Աբդօն էր. ետքը Սուր, Կիս, Բաաղ, Նադաբ,
31 Գեդովը, Աքիով ու §Զաքար էին ։
32 Եւ Մակեղօթ ծնաւ ‖Սամաա. ու ասոնք ալ իրենց եղբայրներուն դիմացը՝ Երուսաղէմի մէջ իրենց եղբայրներուն հետ բնակեցան ։

33 Եւ ¶Ներ ծնաւ Կիսը, ու Կիս ծնաւ Սաւուղը, և Սաւուղ ծնաւ Յովնաթանը, Մեղքիսուէն, Ա-
34 բինադաբը ու **Եսբաաղը ։ Եւ Յովնաթանին որդին ††Մերիբաաղ էր. ու Մերիբաաղ ծնաւ ‡‡Միքան ։
35 Եւ Միքային որդիքը՝ Փիթօն, Մելէք, Թարէ ու Աքազ էին ։
36 Եւ Աքազ ծնաւ Յովադան, ու Յովադա ծնաւ Գաղեմէթը, Ազմօթը ու Զամբրին. և Զամբրի
37 ծնաւ Մոսան. Ու Մոսա ծնաւ Բանաան. անոր որդին §§Ռափա, անոր որդին Եղեասա, ու անոր որ-
38 դին Եսէլ էր ։ Ու Եսէլ վեց որդի ունէր. և անոնց անունները ասոնք են. Եզրիկամ, Բոքերու, Իսմայէլ, Սարիա, Աբդիա ու Անան. ասոնք ամէնը՝ Եսէլին որ-
39 դիքն էին ։ Եւ անոր եղբօրը՝ Եսեկին որդիքը՝ անդրանիկը Ուղամ, երկրորդը Յեուս, երրորդը Եղի-
40 փաղետ էր ։ Եւ Ուղամին որդիքը զօրաւոր կտրիճներ — աղեղնաւորներ էին. և անոնք շատ որդիներ ու թոռներ ունէին, հարիւր յիսուն հոգի. ասոնք ամէնը Բենիամինի որդւոցմէ էին ։

‡ Գլ. Թ. 35 ։

§ Գլ. Թ. 37 Եբրայերէն՝ Զաքարիա ։

‖ Գլ. Թ. 38 Եբրայերէն՝ Սամաամ ։

¶ ա Թագ. ժդ. 51 ։

** բ Թագ. բ. 8 Եբրայերէն՝ Յեբուսթէ ։

†† բ Թագ. դ. 4 ։ Թ. 6, 10 Եբրայերէն՝ Մեմփիբոսթէ ։

‡‡ բ Թագ. Թ. 12 ։

§§ Գլ. Թ. 43 Եբրայերէն՝ Ռափայիա ։

Ն. Ք. Ք. 1400, ևն

ԳԼ. Թ

1 Իսրայէլի ու Յուդայի արձանագրութիւնը. 2 Իսրայէլացիք. 10 քահանաները. 14 Ղեւտացիները ու Նաթանայիմները՝ որոնք Երուսաղէմի մէջ բնակեցան ։ 27 Ղեւտացւոց մէկ քանիներուն պաշտօնը ։ 35 Սաւուղին ու Յովնաթանին ազգաբանութիւնը ։

1 Այսպէս *բոլոր Իսրայէլացիք արձանագրուած էին. և ահա Իսրայէլի ու Յուդայի թագաւորաց գրքին մէջը գրուած էին. Եւ իրենց անօրէնութեանը համար Բաբելոն գերի տարուեցան ։
2 †Եւ անոնց կալուածքներուն մէջ՝ անոնց քաղաքներուն մէջ առաջ բնակողները՝ Իսրայէլացիներէն, քահանաներէն, Ղեւտացիներէն և
3 ‡Նաթանայիմներէն — էին ։ Ու §Երուսաղէմի մէջ՝ Յուդայի որդւոցմէ, Բենիամինի որդւոցմէ, Եփրեմի ու Մանասէի որդւոցմէ
4 բնակեցան. Յուդայի որդւոյն Փարեսին որդիներէն՝ Բանիի որդւոյն Իմրիի որդւոյն Ամրիի որդւոյն Ամի-
5 ուդին որդին Ութային ։ Եւ ‖Սիլոնացիներէն՝ անոր անդրանիկը Ասա-
6 յիա, ու անոր որդիքը ։ Եւ Զարայի որդւոցմէ՝ Յէիէլ, ու անոնց եղբայրները՝ վեց հարիւր իննսուն
7 հոգի ։ Ու Բենիամինի որդւոցմէ՝ Ասանուայի որդւոյն Ովդուիայի որդւոյն Մեսուղամին որդին Սալու ։
8 Եւ Յերովամին որդին Յեբնիա, ու Մաքրիի որդւոյն Ոզիին որդին Էլա, ու Յեբնիայի որդւոյն Ռագուելի որդւոյն Սափատիային որդին
9 Մեսուղամ, Եւ անոնց եղբայրները իրենց ցեղերուն համեմատ՝ ինը հարիւր յիսունվեց հոգի. այս բոլոր մարդիկները իրենց տոհմերուն նահապետներն էին ։
10 ¶Ու քահանաներէն՝ Յեդայիա,
11 Յովարիբ, ու Յաքին, Եւ Աստուծոյ տանը վերակացու՝ Աքիտովբի որդւոյն Մարիովթի որդւոյն Սադովկի որդւոյն Մեսուղամի որդւոյն
12 Քեղկիային որդին Ազարիան, Ու Մեղքիայի որդւոյն Փասուրի որդւոյն Յերովամին որդին Ադայիան, ու Եմմերի որդւոյն Մեսեղամօթի որդւոյն Մեսուղամի որդւոյն Եզիրայի որդւոյն Ադիելին որդին Մա-
13 սէն, Եւ անոնց եղբայրները իրենց տոհմերուն իշխանները՝ հազար եօ-

1200, ևն

* Եզր. բ. 59 ։

Իբր 536

† Եզր. բ. 70 ։ Նեեմ. է. 73 ։

‡ Յես. Թ. 27 ։ Եզր. բ. 43 ։ ը. 20 ։

§ Նեեմ. ժա. 1 ։

‖ Կամ՝ Սելոմանիներէն ։

¶ Նեեմ. ժա. 10, ևն ։

Ն. Ք. ԴԲ. 1200 .

թը հարիւր վաթսուն զօրաւոր
կտրիճներ՝ Աստուծոյ տանը գործքին ծառայութեանը մէջ էին ։
14 Ու Ղեւտացիներէն՝ Մերարիի որդւոցմէն՝ Ասուբայի որդւոյն Եզրիկամի որդւոյն Ասաբիին որդին
15 Սեմայիա , Եւ Բակբակար , ու Արէս , և Գաղաղ , ու Ասափի որդւոյն Զէքրիի որդւոյն Միքային
16 որդին Մաթանիան , Եւ Իդիթունի որդւոյն Գաղաղի որդւոյն Սեմայիային որդին Աբդիան , ու Եղկանայի որդւոյն Ասային որդին Բարաքիան , որ Նետոփաթացւոց գե-
17 ղերուն մէջ կը բնակէր ։ Ու դռնապանները՝ Սեղղում , Ակկուբ , Տեղմոն , և Աքիման , ու անոնց եղբայրները . անոնց վերակացուն
18 Սեղղումն էր ։ Մինչև *հոս թագաւորին դուռը կը կենէին՝ որ արևելեան կողմն է . ասոնք Ղեւիի որդւոցը բանակներուն դռնա-
19 պաններն էին ։ Եւ Կորխի որդւոյն Աբիասափի որդւոյն Կորէին որդին Սեղղումը , ու անոր եղբայրները՝ անոր հօրը տունէն եղող Կորխացիները՝ ծառայութեան գործքին վրայ էին , ու խորանին սեմքուն պահպանութիւնը կ'ընէին . և անոնց հայրերը Տէրոջը բանակին մէջ՝ դրան պահպանութիւնը կ'ը-
20 նէին ։ Ու Եղիազարի որդին †Փենէհէսը առաջ անոնց վրայ իշխան
21 էր , — Տէրը անոր հետ էր ։ Մասեղամիայի որդին Զաքարիան՝ ժողովքի խորանին դրանը պահապանն
22 էր ։ Դռներուն մէջը դռնապան ըլլալու համար բոլոր ընտրուածները՝ երկու հարիւր տասներկու հոգի էին . ասոնք իրենց գեղերուն մէջը ազգահամարի մէջ գրուեցան . Դաւիթը ու Սամուէլ ‡տեսանողը §զանոնք իրենց
23 պաշտօնին վրայ դրին ։ Եւ անոնք ու անոնց որդիքը՝ Տէրոջը տանը՝ այսինքն խորանի տանը դռներուն քով փոխանակաւ դռնապան ըլլալու
24 կ'ըլլային ։ Դռնապանները չորս կողմերը կը կայնէին . արևելեան , արևմտեան , հիւսիսային ու հարա-
25 ւային կողմերը ։ Եւ գեղերու մէջ եղող անոնց եղբայրները ատեն ատեն կու գային , ու ‖եօթնական
26 օր անոնց հետ կ'ըլլային ։ Քանզի ան Ղեւտացիները՝ ան չորս գլխաւոր դռնապանները միշտ իրենց պաշտօնին մէջ՝ սենեակներուն վրայ ու Աստուծոյ տանը գանձերուն վրայ
27 էին . Ու գիշերը Աստուծոյ տանը բոլորտիքը կը կենային . քանզի պահպանութիւնը անոնց վրայ էր . և ամէն առտու զանիկայ անոնք
28 պիտի բանային ։ Ու պաշտօնի անօթներուն վերակացուները անոնցմէ էին . քանզի զանոնք համրանքով ներս կը բերէին , ու համրանքով դուրս կը հանէին ։
29 Եւ ուրիշ ամաններուն , ու սրբարանին բոլոր գործիքներուն , և նաշիհին , ու գինիին , ու եղին , և կնդրուկին , ու համեմներուն վե-
30 րակացուները անոնցմէ էին ։ Եւ † համեմներուն բաղադրութեամբը եղը շինողները՝ քահանայից որդի-
31 ներէն էին ։ Ու Ղեւտացիներէն՝ Կորխացի Սեղղումին անդրանիկը Մատաթիան՝ ‡ տապակի գործքին
32 վերակացուն էր ։ Եւ ‖ առաջաւորութեան հացին վերակացուները անոնց եղբայրներէն՝ Կահաթացւոց որդիներէն էին , որ ամէն շաբաթ շաբաթ պատրաստեն ։
33 Ու ասոնք՝ այսինքն Ղեւտացւոց տուներուն իշխանները՝ ‡ երգեցողներ էին . և սենեակներուն մէջը կը նստէին , — ուրիշ գործ մը չունէին . քանզի ցորեկ ու գիշեր աս
34 պաշտօնովս զբաղած էին ։ Աս Ղեւտացւոց տուներուն իշխանները՝ իրենց ցեղերուն համեմատ իշխաններ էին . անոնք Երուսաղեմի մէջ կը բնակէին ։
35 Եւ Գաբաւոնի մէջ՝ Գաբաւոնին հայրը՝ Յէիէլը կը բնակէր . ու անոր կնկանը անունը ‡ Մաաքա էր .
36 Եւ անոր անդրանիկ որդին Աբդօն էր . ետքը Սուր , Կիս , Բաաղ ,
37 Ներ , Նադաբ , Գեդովր , Աքիով ,
38 Զաքարիա և Մակեղօթ էին ։ Ու Մակեղօթ ծնաւ Սամաամը . ու ասոնք ալ իրենց եղբայրներուն դիմացը՝ Երուսաղեմի մէջ իրենց եղբայրներուն հետ բնակեցան ։
39 ‖ Եւ Ներ ծնաւ Կիսը , ու Կիս ծնաւ Սաւուղը , և Սաւուղ ծնաւ Յովնաթանը , Մելքիսուէն , Ա-
40 բինադաբը ու Եսբաաղը ։ Եւ Յովնաթանին որդին Մերիբաաղ էր . ու Մերիբաաղ ծնաւ Միքան ։
41 Եւ Միքային որդիքը՝ Փիթոն ,
42 Մելէք , Թարէ ¶ — Աքազ էին ։ Եւ Աքազ ծնաւ Յովադան , ու Յովադա ծնաւ Գաղեմէթը , Ազմօթը ու Զամբրին . և Զամբրի ծնաւ
43 Մոսան . Ու Մոսա ծնաւ Բանաան . անոր որդին Ռափայիա , անոր որդին Եղեասա , — անոր որդին Ա-
44 սէլ էր ։ Ու Ասէլ վեց որդի ունէր . և անոնց անունները ասոնք են . Եզրիկամ , Բոքերու , Իսմայէլ , Սաարիա , Աբդիա ու Անան . Ասէլին որդիքը ասոնք էին ։

* Կամ՝ հիմա

† Թուոց. իե. 6 .

‡ Ա Թագ. թ. 9 .

§ Գլ. իզ. 1 . 2 .

‖ Դ Թագ. ժա. 5 .

Ն. Ք. ԴԲ. 1200 .

† Ել. լ. 23 .

‡ Ղև. բ. 5 . զ. 21 .

‖ Ղև. իդ. 8 .

‡ Գլ. գ. 31 . իե. 1 .

‡ Գլ. ը. 29 .

‖ Գլ. ը. 33 .

¶ Գլ. ը. 35 .

ԳԼ. Ժ.

1 Սաւուղին յաղթուիլը ու մեռնիլը ։ Տ Փղշտացիք Սաւուղին վրայ յաղթութեան հան-

Ն. Ք. Ծ.
1056

դէպ կը կատարեն ։ 11 Գաղաադու Յաբիսի բնակիչներուն՝ Սաւուղին ու անոր որդւոցը ցուցուցած սէրը ։ 13 Սաւուղին մեղքը՝ որուն համար թագաւորութիւնը անկէ վերցաւ, ու Դաւիթին դարձաւ ։

[ա] ա Թագ. լա. 1. 2.

1 Եւ [ա] Փղշտացիք Իսրայէլի հետ
պատերազմ ըրին. ու Իսրայէլի
մարդիկները Փղշտացւոց առջեւէն
փախան, ու Գեղբուէ լեռանը վրայ
2 [*] վիրաւորուած ինկան ։ Եւ Փղշտացիք
Սաւուղին ու անոր որդւոցը
ետեւէն հասան. ու Փղշտացիք
Սաւուղին որդիքը՝ Յովնաթանը,
[բ] Աբինադաբը ու Մեղքիսուէն զարկին ։
3 Եւ պատերազմը Սաւուղին
վրայ սաստկացաւ. ու աղեղնաւորները
զանիկայ գտան. ու աղեղնաւորներէն
4 վիրաւորուեցաւ ։ Եւ
Սաւուղ իր կապարճակիրին ըսաւ.
Սուրդ քաշէ, ու անով զիս խոցէ.
չըլլայ որ աս անթլփատները գան,
ու զիս ծաղր ընեն. բայց կապարճակիրը
չուզեց. քանզի շատ վախցաւ ։
Եւ Սաւուղ սուրը առաւ,
5 ու անոր վրայ ինկաւ ։ Եւ անոր
կապարճակիրը Սաւուղին մեռնիլը
տեսնելով՝ ան ալ իր սուրին վրայ
6 ինկաւ ու մեռաւ ։ Այսպէս մեռաւ
Սաւուղ՝ ու անոր իրեք որդիքը.
անոր բոլոր տունն ալ մէկտեղ մեռաւ ։

[*] Կամ՝ բռնադատուած

[բ] ա Թագ. ժդ. 49 Իշուաւ Յեսուի.

7 Ու հովտին մէջը եղող բոլոր
Իսրայէլի մարդիկները՝ անոնց փախչիլը,
և Սաւուղին ու անոր որդւոցը
մեռնիլը տեսնելով, իրենց քաղաքները
թողուցին փախան. և
Փղշտացիք եկան, ու անոնց մէջը
բնակեցան ։

8 Եւ հետեւեալ օրը Փղշտացիք եկան,
որ մեռելները մերկացնեն.
ու Սաւուղը և անոր որդիները
Գեղբուէ լեռան վրայ ինկած գտան.
9 Ու զանիկայ մերկացուցին,
և անոր գլուխը ու զէնքերը առին.
ու Փղշտացւոց երկրին չորս կողմը՝
իրենց կուռքերուն ու ժողովուրդին՝
— [illegible] աւետիս տալու
10 համար մարդ խրկեցին ։ [գ] Եւ անոր
զէնքերը՝ իրենց աստուծոյն տունը
դրին, ու անոր գլուխը Դագոնի
տանը մէջ գամեցին ։

[գ] ա Թագ. լա. 10.

11 Եւ Գաղաադու Յաբիսի բոլոր
բնակիչները երբոր լսեցին ան ամէնը՝
որ Փղշտացիք Սաւուղին ըրած էին,
12 Բոլոր զօրաւոր մարդիկները ոտք ելան,
և Սաւուղին մարմինը ու անոր
որդւոցը մարմինները վերցուցին,
և զանոնք Յաբիս բերին. և
անոնց ոսկորները Յաբիսի մէջ բեւեկնիին
տակը թաղեցին, ու եօթը
օր ծոմ պահեցին ։

13 Այսպէս մեռաւ Սաւուղ՝ Տէրոջը
դէմ ըրած ապստամբութեան մեղքին
համար. որովհետեւ [դ] Տէրոջը
խօսքը չպահեց, ու նաև վհուկ
փնտռեց [ե] [illegible] հարցընելու համար,
14 Ու Տէրոջը չհարցուց. ուստի Տէրը
զանիկայ մեռցուց, ու [զ] թագաւորութիւնը
Յեսսէի որդւոյն Դաւիթին
դարձուց ։

Ն. Ք. Ծ.
1056

[դ] ա Թագ. ժգ. 13. ժե. 23.

[ե] ա Թագ. իը. 7.

[զ] ա Թագ. ժե. 28. բ Թագ. գ. 9. 10. ե. 3.

ԳԼ. ԺԱ.

1 Դաւիթ՝ բոլոր ժողովուրդին հաճութեամբը Քեբրոնի մէջ թագաւոր կ'ըլլայ. 4 Յովաբին քաջութեամբը Յեբուսացիներէն Սիոնին բերդը կ'առնէ ։ 10 Դաւիթին զօրաւոր մարդոցը անունները ։

1048

[ա] բ Թագ. ե. 1.

1 Եւ [ա] բոլոր Իսրայէլը Դաւիթին
քովը Քեբրոնի մէջ ժողովուեցան,
ու ըսին. Ահա մենք քու ոսկորդ
2 ու քու մարմինդ ենք ։ Եւ
ասկէ առաջ ալ երբոր Սաւուղը
թագաւոր էր, Իսրայէլը դուրս
հանողը ու ներս բերողը դուն էիր.
ու քու Տէր Աստուածդ քեզի ըսաւ.
Իմ ժողովուրդս Իսրայէլը
դուն պիտի [բ] հովուես, ու իմ ժողովուրդիս
Իսրայէլին վրայ դուն
3 իշխան պիտի ըլլաս ։ Եւ Իսրայէլի
բոլոր ծերերը Քեբրոն եկան թագաւորին.
ու Դաւիթ Քեբրոնի
մէջ՝ Տէրոջը առջեւ անոնց հետ
դաշնակցութիւն ըրաւ. ու [գ] անոնք
Դաւիթը Իսրայէլի վրայ թագաւոր
օծեցին, ինչպէս որ Տէրը
[դ] Սամուէլին ձեռքովը խօսեր էր ։

4 Եւ Դաւիթ բոլոր Իսրայէլի հետ
[ե] Երուսաղէմ՝ այսինքն Յեբուս գնաց.
Ու հոն՝ ան երկրին բնակիչները՝
5 Յեբուսացիք էր [illegible] ։ Եւ
Յեբուսի բնակիչները Դաւիթին
ըսին. Հոս պիտի չմտնես. բայց
Դաւիթ առաւ Սիոնին բերդը,
(որ Դաւիթին քաղաքը է [illegible] ։)
6 Ու Դաւիթ ըսաւ. Ով որ Յեբուսացիները
առաջ զարնէ, անիկայ
իշխան ու զօրավար պիտի ըլլայ.
և առաջ Շարուհեայի որդին
Յովաբը ելաւ, ու անիկայ զօրավար
7 եղաւ ։ Եւ Դաւիթ ան բերդին
մէջը բնակեցաւ. անոր համար
[է] անիկայ՝ Դաւիթին քաղաքը կոչուեցաւ ։
8 Ու Դաւիթ՝ քաղաքը
շինեց շուրջանակի՝ մինչեւ Մելոնը
ու անոր շրջակայ տեղուանքը. ու
Յովաբ՝ քաղաքին մնացորդը նորոգեց ։
9 Եւ Դաւիթ երթալով կը
մեծնար, ու զօրաց Տէրը անոր
հետն էր ։

[բ] Սաղ. հը. 71.

[գ] բ Թագ. ե. 3.

[դ] ա Թագ. ժզ. 1. 12. 13.

[ե] բ Թագ. ե. 6.

[զ] Դատ. ա. 21. ժթ. 10.

[է] բ Թագ. ե. 7.

10 [ը] Եւ ասոնք են Դաւիթին գլխաւոր
զօրաւորները, որոնք անոր
թագաւորութեանը համար անոր
օգնութիւն ըրին բոլոր Իսրայէլի
հետ՝ որ զանիկայ թագաւոր հաստատեն,
[թ] Տէրոջը Իսրայէլի վրայով
11 ըսած խօսքին համեմատ ։ Եւ
Դաւիթին զօրաւոր մարդոցը թիւը

[ը] բ Թագ. իգ. 8.

[թ] ա Թագ. ժզ. 1. 12.

Ն. Ք. Գ.Բ.
1048

սպիկայ է. Հաքմոնիի որդին
Յեսբաամ՝ զօրավարներուն գլու-
խը, որ իր նիզակը իրեք հարիւր
մարդու վրայ վերցուց, ու մէկէն
զանոնք մեռցուց։
12 Եւ անկէ ետքը՝ Աքուքացի Դով-
դային որդին Եղիազարը՝ որ իրեք
13 զօրաւորներէն էր. Ասիկայ երբոր
ծ Եփեսդոմմինի մէջ Դաւիթին
հետն էր, Փղշտացիք հոն ժողվուե-
ցան պատերազմելու համար. և
արտ մը մէկ մասը գարիով լեցուն
էր. ու ժողովուրդը Փղշտացւոց
14 երեսէն փախաւ. Իսկ ասոնք ար-
տին մէջտեղը կայնեցան, և զանի-
կայ ազատեցին, ու Փղշտացիները
զարկին. և Տէրը մեծ փրկութիւն
ըրաւ։
15 Ու երեսուն զօրավարներուն իրե-
քը է Ոդողոմի քարայրը՝ Դաւիթին
քովը վէմը իջան. և Փղշտացւոց
բանակը ը Ռափայնոց հովիտին մէ-
16 ջը բանակեր էր։ Եւ ան ատենը
Դաւիթ բերդին մէջն էր. ու ան
ատենը Փղշտացիք Բեթղեհէմի մէջ
17 բերդապահ զօրք ունէին։ Եւ
Դաւիթ փափաքելով ըսաւ. Բեթ-
ղեհէմին դրանը եղող ջրհորէն ով
18 ինծի ջուր կը խմցնէ։ Ան ատե-
նը աս իրեք մարդը՝ Փղշտացւոց
բանակը ճեղքեցին անցան, ու
Բեթղեհէմին դրանը եղող ջրհորէն
ջուր քաշեցին, և առին Դաւիթին
տարին. բայց Դաւիթ զանիկայ
խմել չուզեց, հապա զանիկայ
19 թափելով՝ Տէրոջը նուիրեց, Ու-
ըսաւ. Իմ Աստուածս չըլլայ
ինծի՝ որ ես աս բանը ընեմ. միթէ
ես ան մարդիկներուն արիւնը ի-
րենց կեանքովը պիտի խմեմ.
վասն զի իրենց կեանքին վտանգովը
աս ջուրը բերին. ու անկէ խմել
չուզեց։ Ասոնք են ան իրեք զօ-
րաւոր մարդիկներուն բրածները։
20 Եւ Յովաբին եղբայրը թ Աբեսսա՝
ան իրեք մարդու գլխաւորն էր. ու
անիկայ իր նիզակը իրեք հարիւր
մարդոց վրայ վերցընելով՝ սպաննեց
զանոնք. ու անիկայ իրեքին մէջը
21 անուանի էր. Եւ ժ իրեքին երկու-
քէն աւելի համարում ունենալուն
համար, անոնց գլուխ եղաւ. բայց
առջի իրեքին աստիճանին չհասաւ։
22 Ու մեծ գործքեր գործող Կաբ-
սէելացի զօրաւոր մարդու մը որ-
դւոյն Յովիադային որդին Բանեան՝
ի Մովաբին երկու զօրաւոր մարդիկ-
ները մեռցուց. նաև ձիւնի ժամա-
նակ իջաւ, ու գուբին մէջը առիւ-
23 ծ մը մեռցուց։ Ասիկայ Եգիպտացի
մարդը՝ ան հինգ կանգուն բարձր
մարդը մեռցուց. ու Եգիպտացիին
ձեռքը ոստայնանկաց գլանին պէս
նիզակ մը կար. բայց Բանեա գա-
ւազան մը անոր վրայ իջաւ, ու Ե-
գիպտացիին ձեռքէն նիզակը
յափշտակեց, և զանիկայ իր նի-
24 զակովը մեռցուց։ Յովիադայի որ-
դին Բանեան աս բաները ըրաւ, ու
իրեք զօրաւորներուն մէջը անուա-
25 նի եղաւ։ Անիկայ աշա երեսունէն
աւելի պատիւ ունէր, բայց առջի
իրեքին աստիճանին չհասաւ. ու
Դաւիթ զանիկայ իր ատեանին վե-
րակացու դրաւ։
26 Եւ զօրքերուն զօրաւորները ա-
սոնք էին. Յովաբին եղբայրը լԱ-
սայէլ, Բեթղեհէմացի Դովդայի որ-
27 դին Եղէանան, Արովրացի Սամոթ,
28 Բեղոնացի Քեղղէս, Թեկուացի Եկ-
գեսի որդին Իրաս, Անաթոթացի
29 Աբիեզեր, Ովսացի Սովբաք, Աքու-
30 քացի Եղի, Նետոփաթացի Մա-
արա, Նետոփաթացի Բաանայի
31 որդին Ալադ, Բենիամինի որդւոցը
Գաբաայէն՝ Ռիբայի որդին Եթթի,
32 Փարաթոնացի Բանեա, Գաասի
ձորերէն Հուրայ, Արաբաթացի
33 Աբիէլ, Բարումացի Ազամոթ, Սա-
34 ղաբոնացի Եղիաբա, Գեզոնացի
Հասեմի որդիներէն՝ Արարացի Սա-
35 գէի որդին Յովնաթան, Արարացի
Սաքարի որդին Աքիամ, Ուրի որ-
36 դին Եղիփաղ, Մեքուրաթացի Ո-
37 փեր, Փելոնացի Աքիա, Կարմելա-
ցի Ասրէ, Ազբիայի որդին Նաա-
38 րայ, Նաթանի եղբայրը Յովէլ,
39 Ագարայի որդին Միբար, Ամմոնա-
ցի Սելէկ, Շարուհեան Յովաբին
կապարճակիրը Բերովթացի Նաա-
40 րա, Յեթերացի Իրաս, Յեթերա-
41 ցի Գարեբ, Քետացի Ուրիա, Ա-
ղայիի որդին Զաբադ, Ռուբէ-
42 նեանց գլուխը՝ Ռուբենեան Սիզայի
որդին Ադինա, ու անոր հետը եր-
43 սուն մարդ ալ, Մաաքայի որդին
Անան, Մաթանացի Յովսափատ,
44 Աստարովթացի Ոզիա, Արոերացի
Քովթամի որդիքը՝ Սամա ու Յէի-
45 էլ, Սամարիի որդին Յեդիէլ, ու
անոր եղբայրը Թիսացի Յովհա,
46 Մահաւացի Եղիէլ, Եղնաամի որ-
դիքը Յարիբայի և Յոսաւիա,
47 Մովաբացի Յեթեմա, Եղիէլ, Ով-
բէդ, ու Մեսօբացի Յասիէլ։

1047
ծ Ա Թագ.
ԺԷ. 1.

է Բ Թագ.
ԻԳ. 13.
ը Գլ. ԺԴ.
9.

թ Բ Թագ.
ԻԳ. 18, &c.

ժ Բ Թագ.
ԻԳ. 19, &c.

ի Բ Թագ. ԻԳ.
20.

Ն. Ք. Գ.Բ.
1047

լ Բ Թագ. ԻԳ.
24.

ԳԼ. ԺԲ

1 Սիկելակի մէջ՝ Դաւիթին քովը ժողվուող մարդիկը։ 23 Քեբրոնի մէջ՝ անոր քովը եկող զօրքերը։

1 Եւ ասոնք են որ կ Սիկելակ եկան
Դաւիթին քովը, երբոր անի-
կայ դեռ Կիսեան Սաւուղին երեսէն
պահուած էր. ու ասոնք զօրաւոր-
ներէն էին՝ պատերազմի մէջ օգ-
2 նութիւն կ'ընէին։ Քանի աղեղ-

Ն.Ք. 1058
կ Ա Թագ.
ԻԷ. 2.
ծ Ա Թագ.
ԻԷ. 6.

Ն . Ք . Յ.Ք . Իրր 1058

‡ Դատ . Ի . 16 ։

նաւոր էին, ու պարսաւով քարերը ·
ու աղեղով նետերը նետելու՝ թէ՛
աջ և թէ՛ ‡ձախ ձեռքերնին կը
գործածէին · անոնք Սաւուղին եղ-
բայրներէն Բենիամինեաններէն էին ։
3 Անոնց գլուխը Աքիեզերն էր, ետքը
Յովաս՝ Գաբաացի Սամայային որ-
դիքը, և Յեզիէլ ու Փաղետ՝ Ա-
զամօթի որդիքը, և Բարաքա, ու
4 Անաթոթացի Յէու, Ու երեսու-
նին մէջը զօրաւոր՝ ու երեսունին վե-
րակացուն Գաբաւոնացի Իսմա-
յիան, ու Երեմիա, ու Յազիէլ, և
Յոհանան, ու Գադերացի Յովզա-
5 բադ, Եղիոզայ, ու Յերիմոթ,
և Բաաղիա, ու Սամարիա, և Յա-
6 րուփացի Սափատիա, Եղկանա,
Յեսիա, Ազարիէլ, Յովեզեր, ու
7 Յեսոբամ՝ Կորխացիք, Ու Գե-
դովրացի Յերոամին որդիքը՝ Յո-
վելա ու Զաբադիա ։

8 Եւ Գադեաններէն ալ Դաւիթին
քովը՝ անապատին մէջ բերդը քա-
շուեցան՝ զօրաւոր, քաջ, պատե-
րազմական, վահան ու նիզակ գոր-
ծածող մարդիկներ · անոնց դէմքը
առիւծի դէմքի կը նմանէր, ու լեռ-
ներու վրայի †այծեամներուն պէս
9 թեթեւաշարժ էին ։ Առաջինը՝ Եզեր,
երկրորդը՝ Աբդիա, երրորդը՝ Եղի-
10 աբ, Չորրորդը՝ Մասմանա, հին-
11 գերորդը՝ Երեմիա, Վեցերորդը՝
Եթթի, եօթներորդը՝ Եղիէլ,
12 Ութերորդը՝ Յոհանան, իններոր-
13 դը՝ Եղզաբադ, Տասներորդը՝ Երե-
միա, մետասաներորդը՝ Մաքբա-
14 նայ էր ։ Ասոնք Գադի որդիներէն՝
զօրքին իշխաններն էին · պզտիկնե-
րուն մէկը՝ հարիւրի վրայ, ու մե-
ծերուն մէկը՝ հազարի վրայ էր ։
15 Ասոնք են որ առաջին ամսուն մէջ
Յորդանանէն անցան, երբոր ջուրը
իր բոլոր ‡եզերքները կոխեր էր, և
դէպ 'ի արեւելք ու արեւմուտք՝ բո-
լոր հովիտի բնակիչները փախցու-
ցին ։

† Բ Թագ . Բ . 18 ։

‡ Յես . Գ . 15 ։

16 Ու բերդը Դաւիթին քովը՝ Բե-
նիամինի ու Յուդայի որդիներէն ալ
17 եկան ։ Եւ Դաւիթ անոնց առջեւ
ելաւ, ու պատասխան տուաւ՝ ա-
նոնց ըսելով · Թէ որ խաղաղու-
թեամբ ինծի օգնութիւն ընելու
եկեր էք, իմ սիրտս ձեզի հետ պի-
տի ըլլայ · բայց թէ որ խարէու-
թեամբ զիս իմ թշնամեացս ձեռքը
մատնելու համար եկեր էք, (որ իմ
ձեռքերուս մէջ անօրէնութիւն մը
չկայ,) մեր հայրերուն Աստուածը
18 տեսնէ, ու յանդիմանէ ։ Եւ իշ-
խաններուն գլուխը *Ամեսայի՝
†Հոգւով լեցուեցաւ, ու ըսաւ ·
Մենք քուկդ ենք, ով Դաւիթ,
ու քեզի հետ պիտի ըլլանք, ով

* Բ Թագ . ԺԷ . 25 ։

† Դատ . Զ . 34 ։

Յեսսէի որդի · խաղաղութիւն՝
խաղաղութիւն քեզի, ու քու
օգնականներուդ խաղաղութիւն
ըլլայ · քանզի քու Աստուածդ
քեզի օգնական է ։

Ան ատենը Դաւիթ զանոնք ըն-
դունեց, ու զանոնք իր գունդին
իշխաններուն մէջը դրաւ ։

19 Մանասէէն ալ Դաւիթին ան-
ցան, երբոր անիկայ Փղշտացւոց
հետ՝ Սաւուղի վրայ պատերազմե-
լու գնաց · բայց անոնց օգնութիւն
*չըրին · քանզի Փղշտացւոց նա-
խարարները խորհրդով զանիկայ
ետ խրկեցին՝ ըսելով · Անիկայ մեր
գլուխներուն փոխանակ իր տիրոջը
20 Սաւուղին պիտի անցնի ։ Երբոր ա-
նիկայ Սիկեղակ կ'երթար, Մանա-
սէէն՝ Մանասէին հազարապետնե-
րը՝ Եդնան, Յովզաբադը, Յեդիէլը,
Միքայէլը, Յովզաբադը, Եղիուր
21 ու Սաղաթին անոր անցան ։ Եւ ա-
նոնք Դաւիթին օգնութիւն ըրին
†աւազակներուն ‡գունդին վրայ
յարձակելով · քանզի ամէնքն ալ
զօրաւոր կտրիճներ էին · ու զօրաց
22 իշխաններ եղան ։ Ինչու որ ան ա-
տենը օրէ օր Դաւիթին կու գային՝
անոր օգնութիւն ընելու համար,
մինչեւ որ Աստուծոյ բանակին պէս
մէկ մեծ բանակ մը եղաւ ։

Ն . Ք . Յ.Ք . Իրր 1058

Իրր 1056

Ա Թագ . ԻԹ . 2 ։

* Կամ՝ չը-րաւ ։

Ա Թագ . ԻԹ . 4 ։

† Կամ՝ անոնց գունդին վրայ յարձակելով ։

‡ Ա Թագ . Լ . 1 , 9 , 10 ։

23 Եւ ասոնք են ան սպառազինեալ
‡զօրքերուն համրանքները՝ որոնք
‖Քեբրոն եկան Դաւիթին, որ ¶Տէ-
րոջը խօսքին համեմատ §անոր
դարձնեն Սաւուղին թագաւորու-
24 թիւնը · Յուդայի որդիներէն՝ վա-
հան ու նիզակ կրող վեց հազար
ու ութը հարիւր սպառազինեալ զօրք ·
25 Շմաւոնի որդիներէն՝ եօթը հազար
հարիւր պատերազմական զօրաւոր
26 կտրիճներ · Ղեւիի որդիներէն չորս
27 հազար վեց հարիւր · Եւ Ահարո-
նեաններուն առաջնորդը Յովիա-
դան, ու անոր հետ երեք հազար
28 եօթը հարիւր մարդիկ · Եւ զօրաւոր
կտրիճ *Սադովկ երիտասարդը, ու
անոր հօրը տունէն քսանուերկու
29 իշխան · Եւ Սաւուղին †եղբայրնե-
րէն՝ Բենիամինի որդիներէն երեք
հազար մարդիկ · քանզի մինչեւ ան
ատենը՝ ‡անոնց շատը Սաւուղին
տանը պահպանութիւնը կ'ընէին ·
30 Ու Եփրեմի որդիներէն՝ անոնց ազգա-
տոհմներուն անուանի մարդիկները՝
քսան հազար ութը հարիւր զօրա-
31 ւոր կտրիճներ · Եւ Մանասէին կէս
ցեղէն՝ տասնըութը հազար մար-
դիկ, որոնք իրենց անուններովը
որոշուեցան երթալու՝ ու Դաւի-
32 թը թագաւոր դնելու · Եւ Իսա-
քարի որդիներէն՝ երկու հարիւր
իմաստուն իշխաններ, §որոնք ժա-

1048

‡ Կամ՝ զօ-րաց իշխան-ներուն ։

Եբր · զօ-րաց գլուխ-ներուն

‖ Բ Թագ . Բ . 3 , 4 ; Ե . 1 ։

Գլ . ԺԱ . 1 ։

¶ Ա Թագ . ԺԶ . 1 , 3 ։

§ Գլ . Ժ . 14 ։

* Բ Թագ . Ը . 17 ։

† Ծն . ԼԱ . 23 ։

‡ Բ Թագ . Բ . 8 , 9 ։

§ Եսթ . Ա . 13 ։

Ն. Ք. ԴՔ.
1048

մանակներուն համեմատ գիտէին թէ Իսրայէլը ինչ ընելու է․ ու անոնց բոլոր եղբայրները անոնց բերանը կը նայէին․ 33 Զաբուղոնէն՝ պատերազմի ելլող և ամէն տեսակ պատերազմական գործիքներով պատերազմող յիսուն հազար հոգի, որոնք * մէկ սրտով՝ կարգաւ 34 կը շարուէին․ Ու Նեփթաղիմէն հազար իշխան, և անոնց հետ երեսունեօթը հազար վահանաւոր 35 ու նիզակաւոր հոգի․ Ու Դանեաններէն՝ քսանըութը հազար վեց հարիւր պատերազմական հո36գի․ Եւ Ասերէն՝ քառասուն հազար 37 պատերազմի գացող զօրք․ Ու Յորդանանու անդիի կողմէն՝ Ռուբենեաններէն ու Գադեաններէն և Մանասէի կէս ցեղէն՝ ամէն տեսակ պատերազմական գործիքներով պատերազմող հարիւր քսան 38 հազար հոգի։ Բոլոր աս գունդով շարուող պատերազմական մարդիկները անկեղծ սրտով Քեբրոն եկան՝ Դաւիթը բոլոր Իսրայէլի վրայ թագաւոր դնելու համար․ ու Իսրայէլին բոլոր մնացորդն ալ մէկ սրտով էր՝ Դա39ւիթը թագաւոր ընելու։ Եւ հոն՝ Դաւիթին հետ ուտելով ու խմելով՝ երեք օր կեցան․ քանզի անոնց եղբայրները անոնց համար պատ40րաստութիւն տեսեր էին։ Եւ անոնց մօտ եղողներն ալ՝ մինչև անդամ Իսաքարը, Զաբուղոնը ու Նեփթաղիմը՝ էշերով, ուղտերով, ջորիներով ու եզներով հաց բերին․ նաև ուտելիքի համար շատ ալիւր, չոր թուզ, չամիչ, գինի, եղ, արջառներ ու ոչխարներ․ քանզի Իսրայէլի մէջ ուրախութիւն կար։

* Եբր. ո՛չ սրտով ու սրտով. Սաղ. ԺԲ. 2.

ԳԼ. ԺԳ

1 Դաւիթ մեծ հանդէսով տապանակը Կարիաթարիմէն բերելու կ'երթայ։ 9 Ոզային զարնուելուն համար՝ տապանակը Աբեդեդոմին տունը կը ձգուի։

1045

1 Եւ Դաւիթ հազարապետներուն ու հարիւրապետներուն և բոլոր իշխաններուն հետ խորհուրդ ըրաւ։ 2 Ու Դաւիթ բոլոր Իսրայէլի ժողովքին ըսաւ․ Թէ որ ձեզի հաճոյ կ'երևնայ, ու [illegible] մեր Տէր Աստուծմէն է, Իսրայէլի բոլոր երկիրներուն մէջը — մնացած մեր եղբայրներուն, ու անոնց հետ քահանաներուն ու Ղևտացիներուն՝ իրենց քաղաքները ու արուարձանները † լուր խրկենք", որ մեր քո3վը ժողվուին․ Եւ մեր Աստուծոյն տապանակը մեր քովը փոխադրենք․ ‡ քանզի Սաւուղին օրերը զանիկայ 4 չխնդրեցինք։ Ու բոլոր ժողով-

— Ա Թագ. լա. 1. Եսա. լէ. 4.

† Եբր. տարածենք — խրկենք.

‡ Ա Թագ. է. 1. 2

Ն. Ք. ԴՔ.
1045

քը այսպէս ընելու հաճութիւն տուաւ․ քանզի աս խօսքը բոլոր ժողովուրդին աչքերուն ուղիղ 5 երեցաւ։ Եւ ÷ Դաւիթ՝ ∓ Եգիպտոսի Սիովրէն մինչև Եմաթի մուտքը բոլոր Իսրայէլը ժողվեց՝ Աստուծոյ տապանակը ⊢ Կարիաթա6րիմէն բերելու համար։ Ու Դաւիթ բոլոր Իսրայէլին հետ՝ ʒ Բաալը՝ այսինքն Յուդայի Կարիաթարիմը ելաւ, որ անկէ՝ ⊢ քերովբէից մէջ նստող Եհովայ կոչուած Աստուծոյն տապանակը վեր հանէ։ 7 Եւ Աստուծոյ տապանակը ⸗ Աբինադաբին տունէն հանելով ՟ մէկ նոր սայլի մը վրայ դրին․ ու Ոզա ու Աքիով ան սայլը կը վարէին։ 8 ⸗ Եւ Դաւիթ ու բոլոր Իսրայէլը բոլոր ուժով Աստուծոյ առջևը կը խաղային օրհնութիւններով, քնարներով, տաւիղներով, թմբուկներով, ծնծղաներով ու փողերով։

9 Ու մինչև ⊢ Քիդոնին կալը եկան․ և Ոզա իր ձեռքը երկնցուց որ տապանակը բռնէ․ քանզի եզները [illegible] 10 ծռեր էին։ Ու Տէրոջը բարկութիւնը Ոզային դէմ բորբոքեցաւ․ Լ և ձեռքը տապանակին երկնցնելուն համար՝ զանիկայ զարկաւ․ ու անիկայ հոն՝ ⊢ Աստու11ծոյ առջևը մեռաւ։ Եւ Դաւիթ տրտմեցաւ․ քանզի Տէրը հարուածով Ոզան զարկաւ․ ու ան տեղին անունը՝ մինչև աս օրս ‡ Փարէս Ոզա 12 ըսուեցաւ։ Եւ Դաւիթ ան օրը Աստուծմէ վախցաւ, ու ըսաւ․ Աստուծոյ տապանակը ինչպէս 13 քովս բերեմ։ Ու Դաւիթ՝ տապանակը իր քովը՝ Դաւիթին քաղաքը չբերաւ․ հապա զանիկայ Գեթացի Աբեդեդոմին տունը խոտոր14ցուց։ ⊢ Եւ Աստուծոյ տապանակը՝ Աբեդեդոմին քովը՝ անոր տանը մէջ երեք ամիս մնաց․ ու Տէրը ⁞ Աբեդեդոմին տունը ու անոր բոլոր ստացուածքը օրհնեց։

÷ Ա Թագ. է. 1. Բ Թագ. զ. 1.

∓ Յես. ժգ. 3.

⊢ Ա Թագ. զ. 21. է. 1.

ʒ Յես. ժե. 9. 60.

⊢ Ա Թագ. դ. 4. Բ Թագ. զ. 2.

⸗ Ա Թագ. է. 1.

՟ Տես Թու. դ. 15. Գլ. ժե. 2. 13.

⸗ Բ Թագ. զ. 5.

⊢ Բ Թագ. զ. 6 [illegible] Նաքոն.

Լ Թու. դ. 15. Գլ. ժե. 13. 15.

⊢ Ղև. ժ. 2.

‡ [illegible] Ոզայի խրամատութիւնը.

⊢ Բ Թագ. զ. 11.

⁞ Ծն. լ. 27. Գլ. իզ. 5.

ԳԼ. ԺԴ

1 Քիրամին՝ Դաւիթին ցուցուցած մարդասիրութիւնը։ 2 Դաւիթին երջանկութիւնը, անոր կիները ու որդիները։ 8 Դաւիթ երկու անգամ Փղշտացիները կը յաղթէ։

Իբր 1043

1 Եւ Տիւրոսի — Քիրամ թագաւորը Դաւիթին դեսպաններ խրկեց, ու եղևնափայտեր, որմնադիրներ, ու հիւսներ, որ անոր տուն շինեն։ 2 Ան ատենը Դաւիթ իմացաւ որ Տէրը զինքը Իսրայէլի վրայ թագաւոր հաստատեց․ վասն զի իր ժողովուրդին Իսրայէլին համար՝ անոր թագաւորութիւնը բարձրացաւ։ 3 Եւ Դաւիթ Երուսաղեմի մէջ ու-

— Բ Թագ. ե. 11. և.

Ն․ Բ․ ԳԹ․ Իր 1043

բ Գլ․ գ․ 5․

րիչ կնիկներ ալ առաւ․ ու Դաւիթ ուրիշ տղաքներ ու աղջիկներ 4 ալ ծնաւ։ Ու [բ]Երուսաղէմի մէջ անոր ծնած տղոցը անունները ասոնք են․ Սամուա, Սովաբ, Նա5թան, Սողոմոն, Յեբաար, Եղի6սուա, Եղիփաղէտ, Նոգա, Նափեկ, 7 Յափիէ, Եղիսամա, [գ]Բաղիադա ու Եղիփաղէտ։

գ Բ Թագ․ ե․ 16 Կ'ըսուի Եղիադա։

դ Բ Թագ․ ե․ 17․

8 Եւ Փղշտացիք երբոր լսեցին [դ]Դաւիթին բոլոր Իսրայէլի վրայ թագաւոր օծուիլը, բոլոր Փղշտացիք ելան որ Դաւիթը փնտռեն․ երբոր Դաւիթ այս բանը 9 լսեց, անոնց դիմացը ելաւ։ Ու Փղշտացիք եկան՝ և [ե]Ռափայնոց 10 հովիտին մէջը տարածուեցան։ Ու Դաւիթ Աստուծոյ հարցուց ու ըսաւ․ Փղշտացւոց դէմը ելլե՞մ․ ու զանոնք իմ ձեռքս պիտի մատնե՞ս։ Եւ Տէրը անոր ըսաւ․ Ելի՛ր, ու զանոնք քու ձեռքդ պիտի մատ11նեմ։ Եւ անոնք Բաաղփարասիմը ելան․ ու Դաւիթ զանոնք հոն զարկաւ․ ու Դաւիթ ըսաւ․ Աստուած իմ թշնամիներս իմ ձեռքովս պատռեց, ինչպէս որ ջուրերը թումբերը կը պատռեն․ անոր համար ան տեղւոյն անունը Բաաղ12փարասիմ կոչեցին։ Եւ Փղշտացիք հոն թողուցին իրենց աստուածները․ ու Դաւիթ հրամայեց, ու զանոնք կրակով այրեցին։

1047

ե Գլ․ ժա․ 15․

զ Բ Թագ․ ե․ 22․

13 [զ]Եւ Փղշտացիք նորէն մէյ մըն ալ 14 հովիտին մէջը տարածուեցան։ Ու Դաւիթ նորէն Աստուծոյ հարցուց․ և Աստուած անոր ըսաւ․ Անոնց ետեւէն չելլես․ հապա անոնց բոլորտիքը պտըտելով՝ [է]թթենիներուն 15 կողմէն անոնց վրայ երթաս։ Ու երբոր թթենիներուն գլուխը քալուածքի մը ձայն լսես, ան ատենը պատերազմելու ելլես․ քանզի Աստուած քու առջեւդ պիտի ելլէ Փղշտացւոց բանակը զարնելու հա16մար։ Եւ Դաւիթ այնպէս ըրաւ, ինչպէս որ Աստուած իրեն հրամայեց․ ու [ը]Գաբաւոնէն մինչեւ Գազեր Փղշտացւոց բանակը զարկին։ 17 Եւ [թ]Դաւիթին անունը ամէն երկիրներու մէջ տարածուեցաւ․ և Տէրը [ժ]ամէն ազգերուն վրայ անոր վախը ձգեց։

է Բ Թագ․ ե․ 23․

ը Տես Բ Թագ․ ե․ 25․

թ Յես․ զ․ 27․ Բ Մն․ իզ․ 8․

ժ Բ Օր․ բ․ 25․ Ժա․ 25․

ԳԼ․ ԺԵ

1 Դաւիթ տապանակին համար տեղ մը պատրաստելով՝ քահանաներուն ու Ղեւտացիներուն կը հրամայէ որ զանիկայ Աբդեդոմին տունէն բերեն․ 25 ու զանիկայ բերելուն հանդէսը մեծ ուրախութեամբ կը կատարէ։ 29 Մեղքող կ'անարգէ Դաւիթը։

1042

1 Եւ անիկայ իրեն համար Դաւիթի քաղաքին մէջ տուներ շինեց, ու Աստուծոյ տապանակին համար տեղ մը պատրաստեց, [ա]և անոր 2 համար վրան մը կանգնեց։ Ան ատենը Դաւիթ ըսաւ․ [բ]Աստուծոյ տապանակը վերցնելը ուրիշ մէկու մը օրինաւոր չէ, բայց միայն Ղեւտացիներուն․ քանզի Տէրը զանոնք ընտրեց, որ Աստուծոյ տապանակը վերցնեն, ու յաւիտեան անոր ծառայութիւն ընեն։

Ն․ Բ․ ԳԹ․ 1042

ա Գլ․ ժզ․ 1․

բ Թու․ դ․ 2, 15․ Բ Օր․ ժ․ 8․ լա․ 9․

3 Եւ Դաւիթ [գ]բոլոր Իսրայէլը Երուսաղէմի մէջ ժողվեց, որ Տէրոջը տապանակը՝ անոր համար պատ4րաստուած տեղը հանէ։ Ու Դաւիթ՝ Ահարոնի որդիները ու Ղե5ւտացիները ժողվեց․ Կահաթի որդւոցմէ՝ Ուրիէլ իշխանը, ու անոր եղբայրները հարիւր քսան հոգի․ 6 Մերարիի որդւոցմէ՝ Ասայիա իշխանը, ու անոր եղբայրները երկու 7 հարիւր քսան հոգի․ Գերսոնի որդւոցմէ՝ Յովէլ իշխանը, ու անոր եղբայրները հարիւր երեսուն հոգի․ 8 [դ]Եղիսափանի որդւոցմէ՝ Սեմայիա իշխանը, ու անոր եղբայրները եր9կու հարիւր հոգի․ [ե]Քեբրոնի որդւոցմէ՝ Եղիէլ իշխանը, ու անոր 10 եղբայրները ութսուն հոգի․ Ոզիէլի որդւոցմէ՝ Ամինադաբ իշխանը, ու անոր եղբայրները հարիւր տասնըերկու հոգի։

Իր 1042

գ Գ Թագ․ ը․ 1․ Գլ․ ժգ․ 5․

դ Ել․ զ․ 22․

ե Ել․ զ․ 18․

11 Եւ Դաւիթ՝ Սադովկ ու Աբիաթար քահանաները, ու Ղեւտացիներէն՝ Ուրիէլը, Ասայիան, Յովէլը, Սեմայիան, Եղիէլը ու Ամինա12դաբը կանչեց, Եւ անոնց ըսաւ․ Դուք Ղեւտացւոց տոհմերուն իշխաններն էք․ ուրեմն դուք ու ձեր եղբայրները սրբուեցէք, որ Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն տապանակը հանէք ան տեղը՝ որ ես անոր համար պատրաստեր եմ։ 13 [զ]Վասն զի դուք առջի անգամին հոն չգտնուելնուդ համար, [է]մեր Տէր Աստուածը մեր մէջը հարուած ըրաւ․ քանզի զանիկայ կանոնաւոր կերպով չխնդրեցինք։ 14 Եւ Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն տապանակը հանելու համար՝ քահանաները ու Ղեւտացիները սրբուե15ցան։ Ու Ղեւտացւոց որդիքը՝ Աստուծոյ տապանակը ձողերովը իրենց ուսերուն վրայ վերցուցին, ինչպէս որ [ը]Մովսէս Տէրոջը խօսքովը պատուիրեր էր։

զ Բ Թագ․ զ․ 3․ Գլ․ ժգ․ 7․

է Գլ․ ժգ․ 10, 11․

ը Ել․ իե․ 14․ Թու․ դ․ 15․ է․ 9․

16 Եւ Դաւիթ Ղեւտացւոց իշխաններուն պատուիրեց որ իրենց եղբայրներէն՝ նուագարաններով, տաւիղներով, քնարներով, ու ծնծղաներով երգեցողները կայնեցնեն, որ ուրախութեան ձայներ 17 վերցնելով հնչեցնեն։ Ուստի Ղեւտացիները՝ [թ]Յովէլի որդին Եմանը, և անոր եղբայրներէն՝

թ Գլ․ զ․ 33․

Ն. Ք. Գ.Ք. ԹԻՒ 1042

ծ Գլ. Զ. 39։
է Գլ. Զ. 44։

ծ Բարաքիայի որդին Ասափը, ու անոնց եղբայրներէն՝ Մերարիի որդիներէն է Կիսեայի որդին Եթանը կայնեցուցին։

18 Եւ անոնց հետ երկրորդ դասէն՝ անոնց եղբայրները դռնապանները՝ Զաքարիան, Բենը, Յազիէլը, Սեմիրամովթը, Յեքիէլը, Ունին, Եղիաբը, Բանեան, Մաասիան, Մատաթիան, Եղիփաղէն, Մակենիան, Աբդեդոմը ու Յէիէլը։

19 Արդ՝ Եման, Ասափ ու Եթան երգեցողները՝ պղնձէ ծնծղաներ կը զարնէին։

զ Հմր 18 մէջ՝ Յազիէլ։
է Սաղ. խզ. ին վերնագիրը։

20 Եւ Զաքարիա, զ Ազիէլ, Սեմիրամովթ, Յեքիէլ, Ունի, Եղիաբ, Մաասիա ու Բանեա՝ տաւիղներով է Ալամօթի եղանակին վրայ էին։

ը Սաղ. Զ. ին վերնագիրը։

21 Եւ Մատաթիա, Եղիփաղէ, Մակենիա, Աբդեդոմ, Յէիէլ ու Ազազիա՝ քնարներով ը Շէմինիթի եղանակով կ'առաջնորդէին։

22 Եւ Քենենիա՝ Ղեւտացիներուն երգեցողութեան առաջնորդը ըլլալով, [illegible] երգելու կը վարժէր, որովհետեւ հանճարեղ էր։

23 Ու Բարաքիա ու Եղկանա՝ տապանակին դռնապաններն էին։

թ Թուոց. Ժ. 8. Սաղ. ձա. 3։

24 Եւ Սաբանիա, ու Յովսափատ, և Նաթանայէլ, ու Ամասայի, և Զաքարիայ, ու Բանեա, ու Եղիազար քահանաները՝ Աստուծոյ տապանակին առջեւ թ փողեր կը հնչեցնէին. և Աբդեդոմ ու Յեհիա՝ տապանակին դռնապաններն էին։

ժ Բ Թագ. Զ. 12. 13. &c. Գ Թագ. Ը. 1։

25 Այսպէս ժ Դաւիթ, և Իսրայէլի ծերերը ու հազարապետները՝ Տէրոջը ուխտին տապանակը Աբդեդոմին տունէն ուրախութեամբ հանելու գացին։

26 Ու երբոր Աստուած՝ Տէրոջը ուխտին տապանակը վերցնող Ղեւտացիներուն օգնութիւն ըրաւ, եօթը զուարակ ու եօթը խոյ զոհ ըրին։

27 Եւ Դաւիթ բեհեզէ պատմուճան հագեր էր. նոյնպէս ալ տապանակը վերցնող բոլոր Ղեւտացիները, ու երգեցողները, ու երգեցողներուն երգոց իշխանը Քենենիան. և Դաւիթին վրայ քթանէ եփուտ կար։

ի Գլ. ԺԳ. 8։

28 ի Ու բոլոր Իսրայէլը Տէրոջը ուխտին տապանակը ուրախութեան աղաղակով, փողի ձայնով, սրինգներով, ու ծնծղաներով, տաւիղներ ու քնարներ զարնելով՝ վեր կը հանէին։

լ Բ Թագ. Զ. 16։

29 Ու երբոր լ Տէրոջը ուխտին տապանակը մինչեւ Դաւիթին քաղաքը եկաւ, Սաւուղին աղջիկը Մեղքող պատուհանէն նայելով, ու Դաւիթ թագաւորին կաքաւելը ու խաղալը տեսնելով՝ զանիկայ իր սրտին մէջ անարգեց։

ԳԼ. ԺԶ.

1 Դաւիթ ուրախութեան զոհ կը մատուցանէ, 4 երգեցողներուն կը հրամայէ որ շնորհակալութեան երգ երգեն։ 7 Շնորհակալութեան սաղմոսը։ 37 Դաւիթ պաշտօնեաներ, դռնապաններ, քահանաներ ու երգեցողներ կ'որոշէ, որ շարունակ տապանակին քով ծառայութիւն ընեն։

Ն. Ք. Գ.Ք. ԹԻՒ 1042

ա Բ Թագ. Զ. 17-19։

1 Եւ ա Աստուծոյ տապանակը տարին, ու զանիկայ ան վրանին մէջը դրին, որն որ Դաւիթ անոր համար կանգներ էր. և Աստուծոյ առջեւ ողջակէզներ ու խաղաղութեան զոհեր մատուցին։

2 Եւ Դաւիթ երբոր ողջակէզները ու խաղաղութեան զոհերը մատուցանելը լմնցուց, Տէրոջը անունով ժողովուրդը օրհնեց։

3 Ու Իսրայէլի բոլոր մարդիկներուն՝ էրիկ մարդէն մինչեւ կնիկ մարդը՝ ամէն մէկուն մէկ նկանակ հաց, կտոր մը միս ու կարկանդակ մը բաշխեց։

բ Սաղ. ԼԸ. ին, և Հ. ին վերնագիրները։

4 Եւ Տէրոջը տապանակին առջեւ՝ Ղեւտացիներէն պաշտօնեաներ դրաւ, Իսրայէլի Տէր Աստուածը բ յիշելու՝ օրհնելու ու փառաբանելու համար.

5 Գլխաւորը Ասափն էր, ու անոր երկրորդը Զաքարիան, [illegible] Յէիէլը, Սեմիրամովթը, Յեքիէլը, Մատաթիան, Եղիաբը, Բանեան, Աբդեդոմը, ու Յէիէլը՝ տաւիղներու ու քնարներու նուագարաններ [illegible]. բայց Ասափ ծնծղաներ կը զարնէր։

6 Եւ Բանեա ու Յազիէլ քահանաները՝ Աստուծոյ ուխտի տապանակին առջեւ միշտ փողեր կը հնչեցնէին։

գ Տես Բ Թագ. ԻԳ. 1։

7 Եւ ան նոյն օրը Դաւիթ՝ գ առաջին անգամ [illegible] տուաւ Ասափին ու անոր եղբայրներուն ձեռքը, որ Տէրոջը գոհութիւն տան։

դ Սաղ. ՃԵ. 1—15։

8 դ Գոհացէ՛ք Տէրոջմէ. անոր անունը կանչեցէ՛ք. անոր գործքերը ժողովուրդներուն մէջը պատմեցէ՛ք։

9 Երգեցէ՛ք անոր. սաղմոս ըսէ՛ք անոր. պատմեցէ՛ք անոր բոլոր հրաշքները։

10 Անոր սուրբ անունովը պարծեցէ՛ք. Տէրը խնդրողներուն սիրտը թող ուրախ ըլլայ։

11 Տէրը ու անոր զօրութիւնը խնդրեցէ՛ք. ամէն ժամանակ անոր երեսը փնտռեցէ՛ք։

12 Յիշեցէ՛ք անոր ըրած հրաշքները, անոր նշանները, ու բերնին դատաստանները։

13 Ո՛վ անոր ծառային Իսրայէլին սերունդը, ով Յակոբին որդիքը՝ անոր ընտրեալները.

14 Եհովան ինքն է մեր Աստուածը. անոր դատաստանները բոլոր երկրիս մէջն են։

15 Անոր ուխտը յաւիտեան յիշեցէ՛ք. անոր պատուիրած խօսքը մինչեւ հազար ազգ.

Ն. Ք. ԴԲ.
Իբր 1042

16 Ան [ա]ուխտը՝ որ Աբրահամին հետ ըրաւ, ու իր երդումը՝ որ Իսահակին ըրաւ.

ա Ծնն. ԺԷ. 2. ԻԶ. 3. ԻԸ. 13. ԼԵ. 11.

17 Յակոբին ալ հաստատեց զանիկայ՝ օրէնք մը ըլլալու, ու Իսրայէլին յաւիտենական ուխտ մը,

18 Ըսելով. Քեզի պիտի տամ Քանանու երկիրը՝ ձեր ժառանգութեան վիճակը.

19 Երբոր դուք սակաւաթիւ էիք, [բ]և քիչուոր ու պանդուխտ՝ անոր մէջ.

բ Ծնն. ԼԴ. 30.

20 Ու անոնք մէկ ազգէ ուրիշ ազգի գացին, ու մէկ թագաւորութենէ ուրիշ ժողովուրդի.

21 Անիկայ մէկու մը թող չտուաւ որ զանոնք նեղէ. [գ]թագաւորներ ալ յանդիմանեց անոնց համար,

գ Ծնն. ԺԲ. 17. Ի. 3. Ել. Է. 15—18.

22 Ըսելով. Չիմ օծեալներուս մի դպչիք, ու իմ մարգարէներուս չարութիւն մի ընէք։

դ Սաղ. ՃԵ. 15.

23 [ե]Երգեցէք Տէրոջը՝ ով բոլոր երկիր, օրէ օր անոր փրկութիւնը քարոզեցէք։

ե Սաղ. ՂԶ. 1, ևն.

24 Անոր փառքը ազգերու մէջ պատմեցէք, ու անոր հրաշքները՝ ամէն ժողովուրդներու մէջ.

25 Քանզի Տէրը մեծ է, ու խիստ գովելի. անիկայ ամէն աստուածներուն վրայ ահաւոր է։

26 Ինչու որ [զ]ազգերուն ամէն աստուածները *կուռքեր են. բայց Եհովան երկինքը ստեղծեց։

զ Ղև. ԺԹ. 4.
* Կամ՝ ունայնութիւններ

27 Փառք ու վայելչութիւն կայ անոր առջին, զօրութիւն ու ուրախութիւն անոր բնակութեանը մէջ.

28 Տէրոջը տուէք՝ ով ժողովրդոց ազգեր, Տէրոջը տուէք փառք ու զօրութիւն։

29 Տէրոջը տուէք իր անուանը փառքը. ընծայ առէք, ու անոր առջեւը եկէք. սուրբ հանդերձով Տէրոջը երկրպագութիւն ըրէք։

30 Ով բոլոր երկիր՝ անոր երեսէն վախցէք. աշխարհքս ալ պիտի հաստատուի, ու պիտի չսասանի։

31 Երկինքը թող ուրախանայ, ու երկիրը ցնծայ, և ազգերուն մէջ ըսեն թէ՝ Տէրը կը թագաւորէ։

32 Ծովը իր լիութեամբը թող գոռայ, դաշտը ու բոլոր անոր մէջը եղողները թող ուրախանան։

33 Ան ատենը անտառին ծառերը Տէրոջը առջեւ ցնծան, քանզի երկրին դատաստան ընելու կու գայ։

34 [է]Գոհացէք Տէրոջմէն, ինչու որ բարի է. ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտենական է։

է Սաղ. ՃԶ. 1. ՃԷ. 1. ՃԺԸ. 1. ՃԼԶ. 1.

35 Նաև ըսէք. Ով մեր փրկութեան Աստուածը՝ մեզ փրկէ, ու
մեզ ժողվէ, և մեզ ազգերէն ա-
զատէ, որ քու սուրբ անուանդ
գոհութիւն մատուցանենք, ու
քու օրհնութիւնովդ պարծենանք։

ը Սաղ. ՃԶ. 47. 48.

Ն. Ք. ԴԲ.
Իբր 1042

36 [թ]Օրհնեալ ըլլայ Իսրայէլին Տէր
Աստուածը յաւիտենէ յաւիտե-
նից։
Ու բոլոր [ժ]ժողովուրդը Ամէն ը-
սելով՝ Տէրը օրհնեցին։

թ Գ Թագ. Ը. 15.
ժ Բ Օր. ԻԷ. 15.

37 Ու հոն Տէրոջը ուխտին տապա-
նակին առջեւ՝ Ասափը ու անոր եղ-
բայրները թողուց, որ շարունակ
ամէն օրուան պաշտօնը կատարեն
38 տապանակին առջեւ։ Ու Աբդե-
դոմը ու անոր վաթսունութը
եղբայրները, և Իդիթունին որդին
Աբդեդոմը և Ոսան դռնապաններ
39 ըրաւ։ Ու Սադովկ քահանան ու
անոր քահանայ եղբայրները՝ [ի]Գա-
բաւոնի բարձր տեղուոյն վրայ [լ]Տէ-
40 րոջը խորանին առջեւ թողուց, Որ
միշտ [խ]առտու ու իրիկուն ողջակէզի
սեղանին վրայ՝ Տէրոջը ողջակէզներ
մատուցանեն, ու Տէրոջը Իսրայէ-
լին պատուիրած օրէնքին մէջի ա-
41 մէն գրուածը ՚ի գործ դնեն։ Ու ա-
նոնց հետ դրաւ Հեմանը, ու Իդի-
թունը, ու ուրիշ ընտրուածները՝
որոնք անունով յիշուեցան, որ
Տէրոջը գոհութիւն մատուցանեն,
[ծ]Քանզի անոր ողորմութիւնը յաւի-
42 տենական է։ Ու անոնց՝ այսինքն Հեմա-
նին ու Իդիթունին հետ եղող նուա-
գածուներուն փողեր ու ծնծղաներ
տուաւ, նաև Աստուծոյ երգերուն
նուագարանները. ու Իդիթունին
որդիները դրանը դռնապաններ ը-
43 նէին։ [կ]Ու բոլոր ժողովուրդը գնաց՝
ամէն մէկը իր տունը. Դաւիթն ալ
իր տունը օրհնելու դարձաւ։

ի Գ Թագ. Գ. 4.
լ Գլ. ԻԱ. 29. Բ Մն. Ա. 3.
խ Ել. ԻԹ. 38. Թու. ԻԸ. 3, ևն.
ծ Վեր. 34. Բ Մն. Ե. 13. Է. 3. Եզր. Գ. 11. Երեմ. ԼԳ. 11.
կ Բ Թագ. Զ. 19. 20.

Գլ. ԺԷ։

1 Նաթան նախ կը հաճի Դաւիթին առաջարկութեանը՝ որ Աստուծոյ տուն մը շինել կ՚ուզէր. 3 բայց ետքը Աստուծոյ խօսքովը կ՚արգիլէ զանիկայ. 11 Նաթան օրհնութիւններ ու բարիքներ կը խոստանայ Դաւիթին սերունդին. 16 Դաւիթին աղօթքը ու շնորհակալութիւնը։

1 [ա]Ու երբոր Դաւիթ իր տանը մէջ
բնակեցաւ, Դաւիթ՝ Նաթան
մարգարէին ըսաւ. Ահա ես եղևնա-
փայտէ շինուած տան մէջ կը բնա-
կիմ, բայց Տէրոջը ուխտին տապա-
2 նակը վրանի տակ է։ Ու Նաթան՝
Դաւիթին ըսաւ. Բոլոր սրտիդ
մէջը եղածը ըրէ. քանզի Աստուած
3 քու հետդ է։ Ու նոյն գիշերը Աս-
տուծոյ խօսքը Նաթանին եղաւ՝
4 ըսելով. Գնա, իմ ծառայիս Դա-
ւիթին ըսէ. Տէրը այսպէս կ՚ըսէ.
Իմ բնակելու տունս դուն պիտի
5 չշինես. Քանզի Իսրայէլը Եգիպտո-
սէն հանած օրէս մինչև աս օրս տան

Ն. Ք. Գ.
Եր 1042

մէջ չբնակեցայ, հապա վրանէ վրան 6 ու խորանէ խորան պտտեցայ։ Բոլոր Իսրայէլին հետ որչափ տեղ որ պտտեցայ, միթէ բան մը խօսեցա՞յ Իսրայէլի դատաւորներուն մէկուն հետ՝ որոնց իմ ժողովուրդս հովուելու հրաման տուեր էի, ու ըսի՞ թէ՝ Ինչո՞ւ համար ինծի եղեւնափայտէ տուն մը չշինեցիք։ 7 Եւ հիմա իմ ծառայիս Դաւիթին ասանկ ըսէ. Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ես քեզ փարախէն՝ ոչխարներուն ետեւէն առի, որ իմ Իսրայէլ ժողովուրդիս առաջնորդ ըլլաս. 8 Եւ ուր որ կ'երթայիր, քու հետդ էի, և քու առջեւէդ բոլոր թշնամիներդ կոտորեցի. ու քու անունդ երկրիս վրայ եղող մեծերուն անուանը պէս ըրի։ 9 Եւ իմ ժողովուրդիս Իսրայէլին այ մէկ տեղ մը պիտի որոշեմ, ու զանիկայ պիտի տնկեմ. ու իր տեղը պիտի բնակի, այ պիտի չշարժի. և անիրաւութեան որդիքը առջինին պէս՝ մէյմըն այ պիտի չնեղեն զանիկայ, 10 ինչպէս որ իմ ժողովուրդիս Իսրայէլին վրայ դատաւորներ դրած օրէս 'ի վեր եղաւ. ու քու ամէն թշնամիներդ պիտի նուաճեմ. ու քեզի կ'իմացընեմ որ Տէրը քեզի տուն պիտի շինէ։ 11 Ու երբոր քու օրերդ լեցուին, և քու հայրերուդ խառնուիս, քեզմէ ետքը՝ քու սերունդդ՝ քու որդիներէդ մէկը պիտի բարձրացընեմ, ու անոր թագաւորութիւնը պիտի հաստատեմ։ 12 Անիկայ ինծի տուն պիտի շինէ, ու անոր աթոռը յաւիտեան պիտի կանգնեմ. 13 *Ես անոր հայր պիտի ըլլամ, ու անիկայ ինծի որդի պիտի ըլլայ. ու իմ ողորմութիւնս անկէ պիտի չվերցընեմ, ինչպէս որ քեզմէ առաջ եղողէն վերցուցի։ 14 Եւ †զանիկայ յաւիտեան իմ տանս մէջ՝ ու իմ թագաւորութեանս մէջ պիտի հաստատեմ. ու անոր աթոռը յաւիտեան հաստատ պիտի ըլլայ։ 15 Եւ Նաթան աս բոլոր խօսքերը ու աս բոլոր տեսիլքը մի բառ մինչեւ Դաւիթին զրուցեց։

* Բ Թագ. Է. 14. 15.

† Ղուկ. Ա. 33.

16 ‡Եւ Դաւիթ թագաւորը գնաց, Տէրոջը առջեւը նստաւ, ու ըսաւ. Ո՛վ Տէր Աստուած՝ ես ո՞վ եմ, ու իմ տունս ինչ է, որ զիս մինչեւ հոս բերիր. 17 Սակայն ասիկայ քու աչքերուդ պզտիկ երեւցաւ՝ ո՛վ Աստուած, ու քու ծառայիդ տանը վրայով հեռաւոր ժամանակի համար խօսեցար, ու ինծի՝ ո՛վ Տէր Աստուած՝ բարձր աստիճանի մարդու պէս նայեցար։ 18 Եւ քու ծառայիդ փառքին համար Դաւիթ այլ աւելի ինչ խօսի. դուն քու ծառադ կը 19 ճանչնաս։ Ո՛վ Տէր՝ քու ծառայիդ սիրոյն համար, ու քու սրտիդ ուզածին պէս՝ աս բոլոր մեծ բաները ըրիր, որ աս բոլոր մեծ բաները գիտցընես։ 20 Ո՛վ Տէր՝ քեզի պէս ուրիշ մէկը չկայ, ու քեզմէ զատ Աստուած չկայ, մեր ականջներովը բոլոր լսածներնուս համեմատ։ 21 Եւ երկրիս վրայ ո՞ր ազգը քու ժողովուրդիդ Իսրայէլին պէս է, որուն համար նոյն ինքն Աստուած եկաւ զանիկայ փրկելու, իրեն ժողովուրդ ընելու. որ Եգիպտոսէն ազատած ժողովուրդիդ առջեւէն ազգեր վռնտելով՝ քեզի մեծ ու երեւելի անուն ստացար։ 22 Եւ քու ժողովուրդդ Իսրայէլը յաւիտեան քեզի ժողովուրդ ըրիր, ու դուն ո՛վ Տէր՝ անոնց Աստուած եղար։ 23 Եւ հիմա ո՛վ Տէր՝ քու ծառայիդ ու անոր տանը համար ըսած խօսքդ թող յաւիտեան հաստատուի. ու ըսածիդ պէս ըրէ. 24 Թող հաստատուի, ու քու անունդ յաւիտեան մեծ ճանչցուի, ու ըսեն թէ՝ Զօրութեանց Տէրը Իսրայէլին Աստուածն է, Աստուած Իսրայէլի. ու քու ծառայիդ Դաւիթին տունը քու առջեւդ հաստատ ըլլայ։ 25 Քանզի դուն ո՛վ Աստուած իմ, քու ծառայիդ յայտնեցիր, որ անոր տուն պիտի շինես. անոր համար քու ծառադ իր սրտին մէջ համարձակութիւն գտաւ քու առջեւդ աս աղօթքը ընելու։ 26 Եւ հիմա ո՛վ Տէր՝ ան Աստուածը դուն ես, ու քու ծառայիդ աս աղէկութիւնը խոստացար։ 27 Եւ հիմա *հաճի ըրէ" քու ծառայիդ տունը օրհնելու, որ յաւիտեան քու առջեւդ ըլլայ. քանզի դուն օրհնեցիր՝ ո՛վ Տէր, ու յաւիտեան օրհնեալ է։

‡ Բ Թագ. Է. 18.

* Կամ՝ սկսեցիր

ԳԼ. ԺԸ.

1 Դաւիթ Փղշտացիները ու Մովաբացիները կը նուաճէ։ 3 Ադրազարը ու Ասորիները կը զարնէ։ 9 Թովու՝ Ադորամը կը ղրկէ ընծաներով՝ Դաւիթը ողջունելու համար։ 11 Դաւիթ աս ընծաները իր առած աւարներովը մէկտեղ՝ Աստուծոյ կը նուիրէ։ 13 Եդովմի մէջ պահապաններ կը դնէ։ 14 Դաւիթին պաշտօնատարները։

Եր 1040

1 *Անկէ ետեւ Դաւիթ Փղշտացիները զարկաւ, ու զանոնք նուաճեց, և Գէթը ու անոր գեղերը Փղշտացւոց ձեռքէն առաւ։ 2 Ետքը Մովաբը զարկաւ. ու Մովաբացիք Դաւիթին հարկատու ծառաներ եղան։ 3 Եւ Դաւիթ՝ Սուբայի *Ադրազար թագաւորը Եմաթի կողմերը զարկաւ, երբոր Եփրատ գետին վրայ իր †իշխանութիւնը հաստատելու կ'երթար։ 4 Եւ Դաւիթ անկէ հազար կառք՝

* Բ Թագ. Ը. 1. &c.

* Բ Թագ. Ը. 3.

† Եբր. ձեռքը

Ն. Ք. ԾՆ.
Իբր 1040

‡ Տես Բ Թագ. Ը. 4.

* Կամ՝ կառքերը քակեց, ու անոնցմէ միայն հարիւր կառք պահեց.

ու ‡եօթը հազար ձիաւոր՝ ու քսան հազար հետեւակ զօրք բռնեց. և Դաւիթ բոլոր *կառքի ձիերուն ջիղերը կտրեց, ու անոնցմէ միայն հարիւր ձի իրեն համար պահեց"։ 5 Եւ Դամասկոսի Ասորիները՝ Սուբայի թագաւորին Ադրաազարին օգնութիւն ընելու եկան. ու Դաւիթ Ասորիներէն քսան-6 երկու հազար մարդ զարկաւ։ Եւ Դաւիթ Դամասկոսի Ասորւոց մէջ բերդապահ զօրքեր դրաւ. ու Ասորիները Դաւիթին հարկատու ծառայ եղան. ու Դաւիթ ուր որ կ'երթար, Տէրը անոր յաջողութիւն 7 կու տար։ Եւ Դաւիթ՝ Ադրաազարին ծառաներուն վրայ եղող ոսկիէ վահանները առաւ, ու զանոնք Ե-8 րուսաղէմ բերաւ։ Եւ Ադրաազարին քաղաքներէն՝ Տեբաթէն ու Քունէն՝ Դաւիթ խիստ շատ պղինձ առաւ. ‡անկէ շինեց Սողոմոն պղնձէ ծովը, ու սիւները, ու պղնձէ գործիքները։

‡ Գ Թագ. Է. 15. 23. Բ Մն. Գ. 12. 15. 16.

‖ Բ Թագ. Ը. 9.

‡ Բ Թագ. Ը. 10 Կոչուի Յովրամ.

† Կամ՝ շնորհաւորութիւն ընէ անոր.

9 Ու Եմաթի թագաւորը ‖Թովու՝ երբոր լսեց որ Դաւիթ Սուբայի Ադրաազար թագաւորին բոլոր զօր-10 քերը ջարդեր է, Իր որդին ‡Ադորամը Դաւիթ թագաւորին խրկեց, որ անոր բարև ընէ, ու †զանիկայ օրհնէ", Ադրաազարին դէմ պատերազմ ընելուն ու զանիկայ զարնելուն համար. (քանզի Ադրաազարը Թովուին հետ պատերազմներ կ'ըներ.) ու անոր՝ ամէն տեսակ ոսկիէ, արծաթէ ու պղնձէ անօթներ խըր-11 կեց։ Դաւիթ թագաւորը զանոնք ալ Տէրոջը նուիրեց, այն արծաթով ու ոսկիով մէկտեղ՝ որ ամէն ազգերէն՝ Եդոմէն, Մովաբէն, Ամմոնի որդիներէն, Փղշտացիներէն ու Ամաղեկէն առեր էր։ 12 Եւ Շարուհեայի որդին Աբեսսա՝ Աղի ձորին մէջը ‖տասնըութը հազար Եդոմայեցի զարկաւ։

‖ Բ Թագ. Ը. 13.

‡ Բ Թագ. Ը. 14, ևն.

13 ‡Ու Եդոմի մէջ բերդապահ զօրքեր դրաւ. և բոլոր Եդոմայեցիք Դաւիթին ծառայ եղան. ու Դաւիթ ուր որ կ'երթար, Տէրը անոր յաջողութիւն կու տար։

14 Եւ Դաւիթ բոլոր Իսրայէլին վրայ թագաւորութիւն ըրաւ, ու իր բոլոր ժողովուրդին իրաւունք ու 15 արդարութիւն կ'ընէր։ Եւ Շարուհեայի որդին Յովաբը զօրքերուն վրայ էր. ու Աքիղուդի որդին Յովսափատ յիշատակագիր 16 էր. Եւ Աքիտոբի որդին Սադոկը ու Աբիաթարի որդին ‖Աբիմելէքը քահանաներ էին. և ‡Սուսան ա-17 տենադպիր էր. Ու Յովիադայի որդին ‖Բանեան Քերեթիներուն ու Փելեթիներուն վրայ էր. և Դաւիթին որդիքը թագաւորին քով նախարարներ էին։

‖ Բ Թագ. Ը. 17 Կոչուի Աքիմելէք.

‡ Բ Թագ. Ը. 17 Սարայիա, Ի. 25. Գ Թագ. Դ. 3 Սիսա.

‖ Բ Թագ. Ը. 18.

Ն. Ք. ԾՆ.
Իբր 1040

ԳԼ. ԺԹ

1 Դաւիթ դեսպաններ կը խրկէ Նաասի որդին Անոնը մխիթարելու. բայց անիկայ անարգանօք կը վռնտէ անոնց հետ։ 6 Ամմոնացիք թէև Ասորիներէն օգնութիւն կը գտնեն, բայց Յովաբէն ու Աբեսսայէն կը յաղթուին։ 16 Ասորւոց զօրագլուխը Սոփակ նոր ձեռնտուութիւն մը կ'ընէ Ամմոնացիներուն. իսկ ինքը Դաւիթէն կը սպաննուի։

Իբր 1037

‖ Բ Թագ. Ժ. 1, ևն.

1 ‖Եւ անկէ ետև Ամմոնի որդւոց թագաւորը Նաաս մեռաւ, ու անոր տեղը՝ անոր որդին թագաւոր 2 եղաւ։ Եւ Դաւիթ ըսաւ. Նաասի որդւոյն Անոնին մարդասիրութիւն ընեմ. քանզի անոր հայրը ինծի մարդասիրութիւն ըրաւ. ու Դաւիթ դեսպաններ խրկեց, որ զանիկայ իր հօրը վրայով մխիթարեն. ու Դաւիթին ծառաները Ամմոնի որդւոց երկիրը Անոնին գացին՝ զա-3 նիկայ մխիթարելու համար։ Եւ Ամմոնի որդւոց իշխանները Անոնին ըսին. Միթէ Դաւիթ քու հայրդ քու աչքիդ պատուելու համար քեզի մխիթարիչներ խրկեց. միթէ անոր ծառաները աս երկիրը քննելու, տակնուվրայ ընելու, ու լրտե-4 սելու համար չեկա՞ն քեզի։ Եւ Անոն՝ Դաւիթին ծառաները բռնեց, ու զանոնք ածիլեց, և անոնց հանդերձներուն ալ կէսը՝ մինչև նստոյ տեղը կտրել տուաւ, և անանկ 5 խրկեց զանոնք։ Ու գացին՝ այն մարդիկներուն վրայ եղածը Դաւիթին պատմեցին. ան ալ զանոնք դիմաւորելու մարդ խրկեց. քանզի այն մարդիկները շատ անարգուեր էին. ու թագաւորը ըսաւ. Երիքովի մէջ նստեցէք՝ մինչև որ մօրուքնիդ աճի, ու ետքը դարձէք։

‖ Գլ. ԺԸ. 5. 9.

6 Եւ Ամմոնի որդիքը տեսնելով որ Դաւիթին հետ աւրուեցան, Անոնը ու Ամմոնի որդիքը հազար տաղանդ արծաթ խրկեցին, որ Միջագետաց Ասորիներէն, ու Մաաքայի Ասորիներէն, ու ‖Սուբայէն վարձքով 7 կառքեր ու ձիաւորներ բռնեն։ Եւ անոնք իրենց վարձքով բռնեցին երեսունըերկու հազար կառք, ու Մաաքայի թագաւորը. և անոր զօրքը, որոնք գացին Մեդաբայի առջեւ բանակեցան. Ամմոնի որդիքն ալ իրենց քաղաքներէն ժողվուեցան, ու պատերազմելու գացին։

8 * Ու երբոր Դաւիթ ասիկա լսեց, Յովաբը ու բոլոր զօրաւոր զօրքերը 9 խրկեց։ Եւ Ամմոնի որդիքը ելան, ու քաղաքին դրանը առջեւ կարգաւ պատերազմի շարուեցան. ու օգնութեան եկող թագաւորները

Ն. ք. զՔ.
Իբր 1037

10 դաշտի մէջ զատ կայներ էին։ Ու
Յովաբ երբոր տեսաւ որ պատերազմը
առջեւէն ու ետեւէն իր վրայ կը
հասնի, Իսրայէլի բոլոր ընտրուած
մարդիկներէն ընտրեց, ու Ասորւոց
11 դէմ պատերազմի շարեց։ Ու մնացած
զօրքը իր եղբօրը Աբեսսային
յանձնեց. ու անոնք Ամմոնի որդւոցը
12 դիմացը շարուեցան։ Ու ըսաւ. Թէ որ Ասորիները զիս յաղթելու
ըլլան, ինծի օգնութեան
հասնիս. ու թէ որ Ամմոնի որդիքը
քեզ յաղթելու ըլլան, ես քեզի
13 օգնութեան պիտի հասնիմ։ Քաջասիրտ
եղիր, ու մեր ժողովուրդին
համար և մեր Աստուծոյն քաղաքներուն
համար ուժով պատերազմինք. և Տէրը իր աչքին հաճոյ երեւցածը
14 թող ընէ։ Ու Յովաբ իր
հետը եղող զօրքով Ասորիներուն
մօտեցաւ, որ անոնց դէմ պատերազմ
ընէ. ու անոնք անոր առջեւէն
15 փախան։ Ու Ամմոնի որդիքը Ասորւոց
փախչիլը տեսնելով, իրենք
ալ անոր եղբօրը Աբեսսային առջեւէն
փախան, ու քաղաքը մտան։
Ու Յովաբ Երուսաղէմ եկաւ։

Իբր 1036

16 Երբոր Ասորիները տեսան որ իրենք
Իսրայէլին առջեւ կոտրուեցան,
դեսպաններ խրկեցին, ու
Գետին անդին կողմը եղող Ասորիները
ասդ հանեցին, և անոնց առջեւէն
Ադրաազարին զօրագլուխը Սոփակը
17 կ'երթար։ Ու երբոր Դաւիթին
պատմեցին, անիկայ բոլոր
Իսրայէլը ժողվելով, Յորդանանէն
անցաւ, ու անոնց վրայ գնաց, և
անոնց դէմ գունդեր շարեց. ու
երբոր Դաւիթ՝ Ասորիները պատերազմով
դիմաւորելու համար գունդեր
շարեց, անոնք անոր հետ
18 պատերազմ ըրին։ Ու Ասորիները
Իսրայէլին առջեւէն փախան. ու
Դաւիթ՝ Ասորիներէն եօթը հազար
կառքի մարդ, ու քառասուն հազար
հետեւակ զօրք կոտորեց, ու Սոփակ
19 զօրագլուխն ալ մեռցուց։ Ու Ադրաազարին
ծառաները երբոր տեսան
որ Իսրայէլին առջեւ յաղթուեցան,
Դաւիթին հետ հաշտութիւն ըրին,
ու անոր ծառայ եղան. և Ասորիները
անկէ ետքը Ամմոնի որդւոցը
օգնել չուզեցին։

ԳԼ. Ի

1 Յովաբ՝ Ռաբբան կը պաշարէ. Դաւիթ աւարը կ'առնէ, ու ան տեղի ժողովուրդը կը տանջէ։ 4 Փղշտացւոց երեք անգամ յաղթուած ատենը երեք հսկաներ կը սպաննուին։

Իբր 1035
[ա] Բ Թագ. ժա. 1։
* Եբր. զօրութիւնը

1 Ու [ա] հետեւեալ տարին՝ թագաւորներուն
պատերազմի երթալու ատենը,
Յովաբ՝ զօրքերուն բոլոր
*գունդերը հանեց, և Ամմոնի որդւոցը
երկիրը աւրեց, ու գնաց
Ռաբբան պաշարեց. բայց Դաւիթ
Երուսաղէմ կը նստէր. ու [բ] Յովաբ
Ռաբբան զարկաւ, ու զանիկայ
2 կործանեց։ Ու Դաւիթ [գ] անոնց
թագաւորին թագը անոր գլխուն
վրայէն առաւ, ու զանիկայ գտաւ
որ տաղանդ մը ոսկիի ծանրութիւն
ունէր, և անոր վրայ պատուական
քարեր կար. ու Դաւիթին գլուխը
դրուեցաւ. և Դաւիթ՝ քաղաքէն
3 խիստ շատ աւար առաւ։ Ու անոր
մէջը եղած ժողովուրդը հանեց, ու
զանոնք սղոցներով՝ երկաթէ կամնասայլներով
ու տապարներով կտրեց.
և Դաւիթ Ամմոնի որդւոցը բոլոր
քաղաքներուն այսպէս ըրաւ. ու
Դաւիթ բոլոր ժողովուրդով Երուսաղէմ
դարձաւ։

Ն. ք. զՔ.
Իբր 1035
[բ] Բ Թագ. ժբ. 26։
Իբր 1033
[գ] Բ Թագ. ժբ. 30, 31։

Իբր 1018
[դ] Բ Թագ. իա. 18։
[ե] Գլ. ժա. 29։

4 [դ] Ու անկէ ետքը՝ Գազերի մէջ
Փղշտացւոց հետ պատերազմ եղաւ.
ան ատենը [ե] Ուսացի Սոբաքը՝ Ռափայի
որդւոցմէ եղող Սեփիան մեռցուց,
ու անոնք նուաճեցան։
5 Ու նորէն Փղշտացւոց հետ պատերազմ
եղաւ. ու [զ] Յայիրի որդին
Եղեանան՝ Գեթացի Գողիաթին
եղբայրը Ղեեմին զարկաւ, որուն
նիզակին բունը ոստայնանկաց գլանին
պէս էր։

[զ] Բ Թագ. իա. 19 Երկուք Արեօրգիմ։

6 Ու նորէն [է] Գեթի մէջ պատերազմ
եղաւ. ու մէկ երկայնահասակ
մարդ մը կար, որուն մատերը
վեց վեց ըլլալով՝ քսանըչորս մատ
ունէր. անիկայ ալ Ռափայի որդւոցմէ
7 էր։ Ու անիկայ Իսրայէլը
նախատեց. բայց Դաւիթին
եղբօրը Սամայի որդին Յովնաթան
8 զանիկայ զարկաւ։ Ասոնք
Գեթի մէջ Ռափայէն ծներ էին. և
Դաւիթին ձեռքովը ու անոր ծառաներուն
ձեռքովը ինկան։

[է] Բ Թագ. իա. 20։

ԳԼ. ԻԱ

1 Դաւիթ Սատանայէն փորձուելով՝ կը ստիպէ Յովաբը որ ժողովուրդը համրէ։ 5 Երբոր ժողովուրդին թիւը կը բերեն՝ Դաւիթ իր ըրածին համար կը զղջայ։ 9 Գադ մարգարէին ձեռքով առաջարկուած երեք հարուածներէն՝ Դաւիթ ժանտախտը կ'ընտրէ։ 14 Եօթանասուն հազար հոգի մեռնելէն ետքը, Դաւիթ աղաչելով՝ Երուսաղէմին կործանմանը առջեւը կ'առնէ։ 18 Դաւիթ՝ Գադին ծանուցանելովը Ոռնային կալը ծախու կ'առնէ, ու հոն սեղան մը կը շինէ. ասոր վրայ Աստուած իր հաճութեանը նշան մը կու տայ կրակով, ու ժանտախտը կը դադրեցնէ։ 28 Դաւիթ հոն ողջակէզ կը մատուցանէ, քանզի հրեշտակէն վախնալուն համար՝ չէր կրնար մինչև Գաբաւոն երթալ։

1017
[ա] Բ Թագ. իդ. 1, 2։

1 Ու [ա] Սատանան Իսրայէլին դէմ ելաւ, ու Դաւիթը դրդեց որ
2 Իսրայէլը համրէ։ Ու Դաւիթ՝
Յովաբին ու ժողովուրդին իշխաններուն
ըսաւ. Գացէք Իսրայէլը
համրեցէք Բերսաբէէն մինչեւ Դան,
[բ] ու հաշիւը ինծի բերէք, որ գիտ-

[բ] Գլ. իէ. 23։

Ն. Ք. ԴՌ.
1017

3 նամ։ Եւ Յովաբ ըսաւ. Տէրը՝ իր ժողովուրդը որչափ որ է, հարիւրապատիկ աւելցընէ. ով տէր իմ թագաւոր՝ միթէ անոնց ամէնը իմ տիրոջս ծառաները չե՞ն. իմ տէրս ինչո՞ւ աս բանը կը փնտռէ. ինչո՞ւ համար աս բանը Իսրայէլին յանցանքի պատճառ ըլլայ։ 4 Բայց երբոր թագաւորին խօսքը Յովաբին վրայ սաստկացաւ, Յովաբ ելաւ, ու բոլոր Իսրայէլի մէջ պտըտեցաւ, ու Երուսաղէմ եկաւ։ 5 Եւ Յովաբ ժողովուրդին համրանքին ցուցակը Դաւիթին տուաւ. ու Իսրայէլին ամէնը՝ հազար անգամ հազար ու հարիւր հազար սուր քաշող մարդ էր. և Յուդան չորս հարիւր եօթանասուն հազար սուր քաշող մարդ էր։ 6 ‡Սակայն Ղեւտացիները ու Բենիամինեանները անոնց մէջ չհամրեց. քանզի թագաւորին աս հրամանը Յովաբին զզուելի էր։

7 Եւ աս բանը Աստուծոյ աչքեր գէշ երեւալուն համար՝ Իսրայէլը զարկաւ։ 8 Ու Դաւիթ Աստուծոյ ըսաւ. Աս բանը ընելովս †մեծ մեղք գործեցի. ⊦ու հիմա կ'աղաչեմ՝ քու ծառայիդ մեղքը ներէ, քանզի մեծ յիմարութիւն ըրի։ 9 Եւ Տէրը Դաւիթին ⁼տեսանողին՝ Գադին խօսեցաւ ու ըսաւ. 10 Գնա ու Դաւիթին խօսէ՝ ըսելով. Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ես քեզի իրեք բան կ'առաջարկեմ. անոնցմէ մէկը ընտրէ որ քեզի ընեմ։ 11 Եւ Գադ՝ Դաւիթին եկաւ ու անոր ըսաւ. Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ընտրէ քեզի՝ 12 ⊦կամ իրեք տարուան սով, կամ իրեք ամիս քու թշնամիներուդ երեսէն փախչիս, ու քու թշնամիներուդ սուրը [illegible] հասնի, և կամ իրեք օր Տէրոջը սուրը՝ այսինքն ժանտախտ ըլլայ երկրիս մէջը, ու Տէրոջը հրեշտակը Իսրայէլին բոլոր սահմաններուն մէջը կոտրած ընէ. և հիմա տես, զիս խրկողին ի՞նչ պատասխան տանիմ։ 13 Ու Դաւիթ ըսաւ Գադին. Խիստ մեծ նեղութեան մէջ եմ. հիմա Տէրոջը ձեռքը իյնամ, քանզի անոր գթութիւնը խիստ շատ է. ու մարդու ձեռք չիյնամ։ 14 Եւ Տէրը Իսրայէլին վրայ ժանտախտ խրկեց, ու Իսրայէլէն եօթանասուն հազար մարդ ինկաւ։ 15 Եւ Աստուած հրեշտակ մը խրկեց ⊏Երուսաղէմ, որ զանիկայ կործանէ. ու երբոր կը կործանէր, Տէրը նայեցաւ, Γու աս չարիքին վրայ սիրտը իջաւ, և կոտրած ընող հրեշտակին ըսաւ. Հերիք է, ալ ձեռքդ քաշէ. ու Տէրոջը հրեշտակը Յեբուսացի Ոռնային կալին քովը կայներ էր։ 16 Եւ Դաւիթ իր աչքերը վերցուց, ու ÷Տէրոջը հրեշտակը տեսաւ, որ երկրին ու երկինքին մէջտեղը կայներ էր, ու ձեռքը մերկ սուր մը կար, որ Երուսաղէմի վրայ երկնցուցեր էր. ան ատենը Դաւիթ ու ծերերը քուրձեր հագած՝ երեսնուն վրայ ինկան։ 17 Եւ Դաւիթ Աստուծոյ ըսաւ. Ահա ես պատուիրեցի որ ժողովուրդը համրեն, ու ես եմ որ մեղանչեցի, ու մեծ չարութիւն ըրի. բայց աս ոչխարները ի՞նչ ըրին. ով Տէր Աստուած իմ՝ քու ձեռքդ իմ վրաս ու իմ հօրս տանը վրայ ըլլայ. բայց քու ժողովուրդիդ վրայ չըլլայ *զանիկայ բնաջինջ ընելու համար"։

18 Եւ ⊦Տէրոջը հրեշտակը Գադին ըսաւ. Դաւիթին ըսէ որ ելլէ, ու Յեբուսացի Ոռնային կալին մէջ Տէրոջը սեղան մը կանգնէ։ 19 Եւ Դաւիթ վեր ելաւ՝ Գադին Տէրոջը անունովը ըսած խօսքին համեմատ։ 20 Ու Ոռնա դարձաւ, ու հրեշտակը տեսաւ, և իր չորս որդիքը իր հետը պահուեցան. (քանզի Ոռնա ցորեն կը ծեծէր։) 21 Ու Դաւիթ Ոռնային եկաւ. և Ոռնա նայեցաւ, ու Դաւիթը տեսնելով՝ կալէն ելաւ, ու երեսը մինչև գետինը Դաւիթին երկրպագութիւն ըրաւ։ 22 Եւ Դաւիթ Ոռնային ըսաւ. Աս կալին տեղը ինծի տուր, որ հոն Տէրոջը սեղան մը շինեմ, (զանիկայ լեցուն գնով տուր ինծի,) ու ժողովուրդին վրայէն հարուածը վերնայ։ 23 Եւ Ոռնա Դաւիթին ըսաւ. Զանիկայ քեզի առ. ու իմ տէրս թագաւորը իր աչքին աղէկ երեւածը թող ընէ. ահա եզները ողջակէզի համար, ու կամնասայլերը փայտի համար, ու ցորենը հացի ընծայի համար կու տամ, ամէնն ալ կու տամ։ 24 Եւ Դաւիթ թագաւորը Ոռնային ըսաւ. Չէ, հապա անշուշտ լեցուն գնով ծախու պիտի առնեմ. քանզի քուկդ եղածը Տէրոջը համար պիտի չառնեմ, ոչ ալ ձրի [illegible] ողջակէզ մատուցանեմ։ 25 Ու ՆԴաւիթ անոր տեղւոյն համար վեց հարիւր սիկղ ոսկի տուաւ Ոռնային։ 26 Եւ Դաւիթ հոն Տէրոջը սեղան շինեց, ու ողջակէզներ ու խաղաղութեան զոհեր մատուցանեց, և Տէրոջը աղաղակեց. ու ⊦Երկինքէն կրակով ողջակէզի սեղանին վրայ անոր պատասխան տուաւ։ 27 Եւ Տէրը հրեշտակին խօսեցաւ, ու անիկայ սուրը իր պատեանը դարձուց։

‡ Գլ. ԻԷ. 24։
† Բ Թագ. ԻԴ. 10։
⊦ Բ Թագ. ԻԴ. 13։
⁼ Տես Ա Թագ. Թ. 9։
⊦ Բ Թագ. ԻԴ. 13։
⊏ Բ Թագ. ԻԴ. 16։
Γ Տես Ծնն. Զ. 6։

Ն. Ք. ԴՌ.
1017

÷ Բ Մն. Գ. 1։
* Եբր. հարուածի համար։
⊦ Բ Մն. Գ. 1։
Ն Բ Թագ. ԻԴ. 24։
⊦ Ղեւ. Թ. 24։ Բ Մն. Գ. 1։ Է. 1։

Ն. Ք. Ծ.
1017

28 Ան ատենը Դաւիթ տեսնելով որ
Տէրը Յեբուսացի Ոռնային կալին
մէջ իրեն պատասխան տուաւ, ան
29 տեղը զոհեր մատոյց ։ Իսկ Մովսէ-
սին՝ անապատին մէջ շինած *Տէ-
րոջը խորանը ու ողջակէզի սեղանը՝
ան ատենը ‡Գաբաւոնի բարձր տեղն
30 էր. Բայց Դաւիթ Աստուծոյ հար-
ցնելու համար՝ չկրցաւ անոր առ-
ջեւ երթալ, քանզի Տէրոջը հրեշ-
տակին սուրին երեսէն վախցաւ ։

* Գլ. ԺԶ. 39 ։
‡ Գ Թագ. Գ. 4 ։ Գլ. ԺԶ. 39 ։ Բ Մն. Ա. 3 ։

ԳԼ. ԻԲ

1 Դաւիթ՝ տաճարին համար որոշուած տեղը գիտնալով՝ անոր շինութեանը հարկաւոր եղած բաները առատօրէն կը պատրաստէ. 6 ու Սողոմոնին կ՚իմացընէ Աստուծոյ խոստմունքները, ու նաև անոր պարտաւորութիւնը տաճարը շինելու վրայով. 17 իշխաններուն կը պատուիրէ, որ իր որդւոյն ձեռնտու ըլլան ։

1 Ու Դաւիթ ըսաւ. *Ասիկայ է
Տէր Աստուծոյն տունը, ու ա-
սիկայ է Իսրայէլի ողջակէզին սե-
2 ղանը ։ Ու Դաւիթ հրամայեց որ
Իսրայէլի երկրին մէջ գտնուող †օ-
տարազգիները ժողվեն. ու Աստու-
ծոյ տունը շինելու համար՝ քարա-
հատներ դրաւ, որ տաշուած քարեր
3 պատրաստեն ։ Ու Դաւիթ դրան
փեղկերուն բեւեռներուն համար ու
շրջանակներուն համար՝ խիստ շատ
երկաթ պատրաստեց, և այնչափ
շատ պղինձ՝ ‡որ կշիռքի չէր գար.
4 Ու ղ——ր————ի եղեւնափայտին համ-
բանքը չկար. քանզի §Սիդոնացիք
և Տիւրացիք Դաւիթին շատ եղե-
նափայտեր կը բերէին ։
5 Ու Դաւիթ ըսաւ. ‖Իմ որդիս
Սողոմոնը փափուկ տղայ մըն է, ու
Տէրոջը շինուելու տունը մեծ՝ բար-
ձըր՝ ու ամէն երկիրներու մէջ ա-
նուանի ու փառաւոր պիտի ըլլայ.
հիմա անոր համար պատրաստու-
թիւն տեսնեմ. և Դաւիթ իր մեռ-
նելէն առաջ՝ խիստ շատ պատրա-
6 տութիւն տեսաւ ։ Ետքը իր որդին
Սողոմոնը կանչեց, ու անոր պա-
տուիրեց որ Իսրայէլի Տէր Աստու-
ծոյն տուն շինէ ։
7 Ու Դաւիթ Սողոմոնին ըսաւ.
Որդեակ իմ՝ ¶սրտիս մէջը ունեցայ
*որ իմ Տէր Աստուծոյս անուանը
8 տուն շինեմ. Բայց Տէրոջը խօսքը
ինծի եղաւ՝ ըսելով. †Դուն շատ
արիւն թափեցիր, ու մեծ պատե-
րազմներ ըրիր. դուն իմ անուանս
տուն պիտի չշինես. քանզի իմ
առջեւս գետնի վրայ շատ արիւն
9 թափեցիր. ‡Ահա քեզի որդի մը
պիտի ծնանի. անիկայ հանգստու-
թեան մարդ պիտի ըլլայ. և զանի-
կայ §իր ամէն շրջակայ թշնամինե-
րէն պիտի հանգչեցընեմ. քանզի
անոր անունը ‖Սողոմոն պիտի ըլ-
լայ. ու անոր օրերուն մէջ Իսրայէ-
լին խաղաղութիւն ու հանդարտու-
10 թիւն պիտի տամ ։ ¶Անիկայ իմ
անուանս տուն պիտի շինէ. ու
*անիկայ ինծի որդի պիտի ըլլայ,
ու ես անոր հայր պիտի ըլլամ. և ա-
նոր թագաւորութեան աթոռը Իս-
րայէլի մէջ յաւիտեան պիտի հաս-
11 տատեմ ։ Ուրեմն որդեակ իմ,
†Տէրը քու հետդ ըլլայ, ու յաջո-
ղութիւն գտնես, և քու Տէր Ա-
տուծոյդ տունը շինես, ինչպէս որ
12 քեզի համար խօսեցաւ ։ Միայն
թէ Տէրը ‡քեզի իմաստութիւն ու
հանճար տայ, և քեզ Իսրայէլի վը-
րայ հաստատէ, որ քու Տէր Ա-
13 տուծոյդ օրէնքը պահես ։ §Ան ա-
տենը յաջողութիւն կը գտնես,
երբոր զգուշութեամբ ՚ի գործ դնես
ան կանոնները ու դատաստանները,
որոնք որ Տէրը Մովսէսին պատուի-
րեց Իսրայէլի համար. ‖զօրացիր
ու քաջասիրտ եղիր, մի՛ վախնար ու
14 մի՛ զարհուրիր ։ Ու ահա ես իմ
†նեղութիւններուս մէջ" Տէրոջը
տանը համար՝ հարիւր հազար տա-
ղանդ ոսկի, ու հազար անգամ հա-
զար տաղանդ արծաթ պատրաստե-
ցի. իսկ պղինձը ու երկաթը շա-
տութեանը համար ¶կշիռքի չգար.
փայտեր ու քարեր ալ պատրաստե-
ցի, ու անոնց վրայ դուն ալ աւել-
15 ցընես ։ Ու դուն քու քովդ խիստ
շատ արուեստաւորներ, քարահատ-
ներ, որմնադիրներ, հիւսներ, ու
ամէն գործքի համար ամէն -ե--կ
16 վարպետ մարդիկները ունիս ։ Ոս-
կիին, արծաթին, պղնձին ու
երկաթին համրանքը չկայ. Ելի՛ր,
ու ‡աս գործին ձեռք զարկ", ու
*Տէրը քու հետդ ըլլայ ։
17 Ու Դաւիթ Իսրայէլի բոլոր իշ-
խաններուն պատուիրեց, որ իր որ-
դւոյն Սողոմոնին ձեռնտու ըլլան.
18 Ո— ը----. Ահա ձեր Տէր Աստուա-
ծը ձեր հետն է, †և անիկայ ձեզ ա-
մէն կողմանէ հանգստացուց. որով-
հետև աս երկրիս բնակիչները իմ
ձեռքս տուաւ. ու երկիրը Տէրոջը
առջեւ ու անոր ժողովուրդին առ-
19 ջեւ նուաճեցաւ ։ Ու հիմա ‡ձեր
սիրտը ու ձեր հոգին՝ ձեր Տէր Ա-
տուածը խնդրելու տուէք, ու ե-
լէք Տէր Աստուծոյն սրբարանը
շինեցէք, որ §Տէրոջը ուխտին
տապանակը ու Աստուծոյ սուրբ
անօթները՝ ‖Տէրոջը անուանը հա-
մար շինուած տունը տանիք ։

* Բ Օր. ԺԲ. 5 ։ Բ Թագ. ԻԴ. 18 ։ Գլ. ԻԱ. 18, 19, 26, 28 ։ Բ Մն. Գ. 1 ։
† Գ Թագ. Թ. 21 ։
‡ Հմր 14 ։ Գ Թագ. Է. 47 ։
§ Գ Թագ. Ե. 6 ։
‖ Գլ. ԻԹ. 1 ։
¶ Բ Թագ. Է. 2 ։ Գ Թագ. Ը. 17 ։ Գլ. ԺԷ. 1 ։ ԻԸ. 2 ։
* Բ Օր. ԺԲ. 5, 11 ։
† Բ Թագ. Է. 3 ։ Գլ. ԻԸ. 3 ։
‡ Գլ. ԻԸ. 5 ։
§ Գ Թագ. Դ. 25 ։ Ե. 4 ։
‖ Ի՝ խաղաղարար ։

Ն. Ք. Ծ.
Իբր 1017

¶ Բ Թագ. Է. 13 ։ Գ Թագ. Ե. 5 ։ Գլ. ԺԷ. 12, 13 ։ ԻԸ. 6 ։
* Եբր. Ա. 5 ։
† Հմր 16 ։
‡ Գ Թագ. Գ. 9, 12 ։ Սաղ. ՀԲ. 1 ։
§ Յես. Ա. 7, 8 ։ Գլ. ԻԸ. 7 ։
‖ Բ Օր. ԼԱ. 7, 8 ։ Յես. Ա. 6, 7, 9 ։ Գլ. ԻԸ. 20 ։
† Կամ՝ աղքատութեամբս
¶ Հմր 3 ։
‡ Եբր. ըրէ՛ ։
* Հմր 11 ։
† Բ Օր. ԺԲ. 10 ։ Յես. ԻԲ. 4 ։ Բ Թագ. Է. 1 ։ Գլ. ԻԳ. 25 ։
‡ Բ Մն. Ի. 3 ։
§ Գ Թագ. Ը. 6, 21 ։ Բ Մն. Ե. 7 ։ Զ. 11 ։
‖ Հմր 7 ։ Գ Թագ. Ե. 3 ։

ԳԼ. ԻԳ

1 Դաւիթ ծերացած ըլլալով՝ Սողոմոնը թագաւոր կ՚ընէ ։ 2 Ղեւտացւոց թիւը ու դասակարգութիւնը ։ 7 Գերսոնեանց տոհմերը ։

12 Կահաթի որդիքը ։ 21 Մերարիի որդիքը ։ 24 Ղեւտացւոց պաշտօնը ։

1 Եւ Դաւիթ ծերացած ու օրերը լեցուած ըլլալով, −իր որդին Սողոմոնը Իսրայէլի վրայ թագաւոր
2 դրաւ ։ Եւ Իսրայէլի բոլոր իշխանները, նաեւ քահանաները, ու Ղեւ-
3 տացիները ժողվեց ։ Ու Ղեւտացիները՝ այսինքն †երեսուն տարեկանէն վեր եղող էրիկ մարդիկները մէկիկ մէկիկ համրուելով, անոնց թիւը
4 երեսունըութը հազար էր ։ Եւ Դաւիթ ըսաւ. Ասոնցմէ քսանըչորս հազարը՝ Տէրոջը տանը գործքին վրայ, ու վեց հազարը՝ ‡վերակացուներ ու դատաւորներ ըլ-
5 լան, Ու չորս հազարը՝ դռնապաններ, ու չորս հազարը՝ օրհնելու համար ⊤շինած նուագարաններովս՝
6 Տէրոջը օրհնիչները ըլլան ։ Եւ ⊢Դաւիթ զանոնք բաժնեց, Ղեւիի որդւոցը՝ Գերսոնին, Կահաթին ու Մերարիին դասակարգութիւնները որոշելով ։

7 ᒣԳերսոնեաններէն՝ Ղադան ու
8 Սեմէի էին. Ղադանին որդիքը՝ առջինը Յեքիէլ, նաեւ Զեթամ,
9 ու Յովէլ՝ իրեք էին ։ Սեմէիին որդիքը՝ Սաղոմոթ, Ազիէլ ու Առան՝ իրեք էին. ասոնք Ղադանին տոհ-
10 մերուն իշխաններն էին ։ Եւ Սեմէիին որդիքը՝ Յեթ, Զիզա, Յեուս ու Բարիա էին. ասոնք Սեմէի-
11 ին որդիքը՝ չորս հոգի էին ։ Եւ առջինը՝ Յեթ, ու երկրորդը՝ Զիզա էր. բայց Յեուս ու Բարիա շատ որդիներ չունենալնուն համար, մէկ ազգատոհմ համրուեցան ։

12 ⊢Կահաթի որդիքը՝ Ամրամ, Իսահառ, Քեբրոն ու Ոզիէլ՝ չորս
13 էին ։ ᴇԱմրամին որդիքը՝ Ահարոն ու Մովսէս էին. և ꟻԱհարոն ինքը՝ ու իր որդիքը յաւիտեան որոշուեցան՝ ամենասուրբ բաներու մէջ իրենց սուրբ պաշտօնը կատարելու, ♂Տէրոջը առջեւ խունկ ծխելու, ⊦անոր ծառայութիւն ընելու, ու ւանոր անունովը յաւիտեան օրհնե-
14 լու համար ։ Եւ Աստուծոյ մարդուն՝ Մովսէսին ⊢որդիքը՝ Ղեւի-
15 ցեղին հետ *համրուեցան ։ ♂Մովսէսին որդիքը՝ Գերսամ ու Եղիա-
16 զար էին ։ Գերսամին որդիքը՝ առ-
17 ջինը !Սուբայէլ էր ։ Ու Եղիազարին որդիքը՝ առջինը ⁴Հռաբիա էր. ու Եղիազար ուրիշ որդիներ չունէր. բայց Հռաբիային որդիքը
18 խիստ շատցան ։ Իսահառին որդի-
19 քը՝ առջինը ᴈՍաղոմիթ էր ։ ᒣՔեբրոնին որդիքը՝ առջինը Յերիա, երկրորդը՝ Ամարիա, երրորդը՝ Յազիէլ, չորրորդը՝ Յեկամամ էր ։

Ն․ Ք․ Ծ․ 1015

− Գ Թագ․ ա․ 33-39 ։ Գլ․ ԻԹ․ 5 ։

Իբր 1045

† Թուոց․ դ․ 3, 47 ։

‡ բ Օր․ ԺԶ․ 18 ։ Գլ․ ԻԶ․ 29 ։ բ Մն․ ԺԹ․ 8 ։

⊤ Տես բ Մն․ ԻԹ․ 25, 26 ։ Ամով․ զ․ 5 ։

⊢ Ել․ զ․ 16 ։ Թուոց․ ԻԶ․ 57 ։ Գլ․ զ․ 1, Ճ ։ բ Մն․ Ը․ 14 ։ ԻԹ․ 25 ։

ᒣ Գլ․ ԻԶ․ 21 ։

⊢ Ել․ զ․ 18 ։

ᴇ Ել․ զ․ 20 ։

ꟻ Ել․ ԻԸ․ 1 ։ Եբր․ ե․ 4 ։

♂ Ել․ Լ․ 7 ։ Թուոց․ ԺԶ․ 40 ։ ա Թագ․ բ․ 28 ։

⊦ բ Օր․ ԻԱ․ 5 ։

ւ Թուոց․ զ․ 23 ։

⊢ Տես Գլ․ ԻԶ․ 23, 24, 25 ։

* Եբր․ կոչուեցան ։

♂ Ել․ բ․ 22 ։ ԺԸ․ 3, 4 ։

! Գլ․ ԻԴ․ 20 ։ ԻԶ․ 24 ։

⁴ Գլ․ ԻԴ․ 25 ։

ᴈ Գլ․ ԻԴ․ 22 ։

ᒣ Գլ․ ԻԴ․ 23 ։

20 Ոզիէլին որդիքը՝ առջինը Միքա, երկրորդը՝ Յեսիա էր ։

21 ⁑Մերարիի որդիքը՝ Մոողի ու Մուսի էին. Մոողիին որդիքը՝ Ե-
22 ղիազար ու ♪Կիս էին ։ Ու Եղիազար մեռաւ. ♪անիկայ որդիներ չունէր, հապա միայն աղջիկներ ունէր. ու ⁿզանոնք իրենց եղբայրնե-
23 րը Կիսին որդիքը առին ։ ւՄուսիին որդիքը՝ Մոողի, Եդեր ու Յերիմովթ՝ իրեք էին ։

24 Ասոնք −Ղեւիի որդիքն էին իրենց ազգատոհմերուն համեմատ, ու անունով մէկիկ մէկիկ համրուած ւքսան տարեկանէն վեր՝ Տէրոջը տանը սպասաւորութիւնը կատարողներուն տոհմապետներն էին ։
25 Քանզի Դաւիթ ըսեր էր. Իսրայէլի Տէր Աստուածը ᒣիր ժողովուրդը հանգստացուց, ու յաւիտեան Երուսաղէմի մէջ պիտի բնա-
26 նակի. Ու Ղեւտացիք ալ ǂխորանը ու անոր պաշտօնին ամէն անօթները՝ ալ այսուհետեւ պիտի չկրե-
27 րեն ։ Քանզի Դաւիթին վերջին խօսքերովը՝ Ղեւիի որդւոցմէ քսան տարեկանէն վեր եղողնե-
28 րը համրուեցան. Որովհետեւ անոնց պաշտօնը՝ Տէրոջը տանը ծառայութեանը մէջ Ահարոնի որդւոցը օգնութիւն ընել, գաւիթներու ու սենեակներու վերակացու ըլլալ, բոլոր սուրբ բաները մաքրել, ու Աստուծոյ տանը ծառայութիւնը
29 կատարել էր. Նաեւ −առաջաւորութեան հացին, ու հացի ընծայի −նաշիհին, և Լանխմոր լաւաշներուն, ու ⊤տապակի մէջ եփած և տապկուած բաներուն, ու ⊤բոլոր չափերուն վերակացութիւնը ընել,
30 Եւ ամէն առտու ու իրիկուն՝ Տէրը օրհնելու ու գովելու համար ոտքի
31 վրայ կայնիլ, Ու ⊤շաբաթ օրերը, ♪ամսագլուխները, ու −մեծ տօներու մէջ Տէրոջը բոլոր ողջակէզները իրենց թուովը ու իրենց օրէնքովը՝ միշտ Տէրոջը առջեւ մատու-
32 ցանել, Ու Տէրոջը տանը ծառայութեանը համար ∸ժողովքի խորանին պահպանութիւնը, և սրբարանին պահպանութիւնը, ու +իրենց եղբայրներուն՝ Ահարոնի որդւոցը պահպանութիւնը ընել էր ։

Ն․ Ք․ Ծ․ 1045

⁑ Գլ․ ԻԴ․ 26 ։

♪ Գլ․ ԻԴ․ 29 ։

♪ Գլ․ ԻԴ․ 28 ։

ⁿ Տես Թուոց․ ԼԶ․ 6, 8 ։

ւ Գլ․ ԻԴ․ 30 ։

− Թուոց․ Ժ․ 17, 21 ։

ւ Հմր 27 ։ Տես Թուոց․ ա․ 3 ։ գ․ 3 ։ բ․ 24 ։ Եզր․ գ․ 8 ։

ᒣ Գլ․ ԻԲ․ 18 ։

ǂ Թուոց․ դ․ 5, Ճ ։

Իբր 1015

− Ել․ ԻԵ․ 30 ։

− Ղե․ զ․ 20 ։ Գլ․ Թ․ 29, Ճ ։

Լ Ղե․ բ․ 4 ։

⊤ Ղե․ բ․ 5, 7 ։

⊤ Ղե․ ԺԹ․ 35 ։

♪ Թուոց․ Ժ․ 10 ։ Սաղ․ ՁԱ․ 3 ։

− Ղե․ ԻԳ․ 4 ։

∸ Թուոց․ ա․ 53 ։

+ Թուոց․ գ․ 6—9 ։

ԳԼ․ ԻԴ

1 Ահարոնի որդւոցը վիճակով քսանըչորս դասակարգութիւններու բաժնուիլը ։ 20 Կահաթեանք 27 ու Մերարեանք վիճակով կը բաժնուին ։

1 Եւ Ահարոնի որդւոցը դասակարգութիւնները ասոնք են. −Ահարոնի որդիքը՝ Նադաբ, Աբիուդ,
2 Եղիազար ու Իթամար էին ։ Եւ

− Ղե․ Ժ․ 1, 6 ։ Թուոց․ ԻԶ․ 60 ։

Ն. Ք. ԹՎ.
1015

բ Թու. Գ. 4. ԻԶ. 61.

[բ]Նադաբ ու Աբիուդ իրենց հօրը
առջեւը մեռան, ու անոնք որդիներ
չունէին. ու Եղիազար ու Իթամար
3 քահանայ եղան։ Եւ Դաւիթ, ու
Եղիազարի որդիներէն Սադովկ, ու
Իթամարի որդիներէն Աքիմելէք՝
զանոնք բաժնեցին իրենց համրան-
4 քովը իրենց պաշտօնին համար։ Ու
Եղիազարի որդւոցը մէջ գտնուած
իշխանները՝ Իթամարի որդւոցը
մէջ գտնուածներէն շատ էին. ու
զանոնք այսպէս բաժնեցին. Եղիա-
զարի որդւոցը համար տասնուվեց
իշխան՝ իրենց ազգատոհմներուն
համեմատ, ու Իթամարի որդւոցը
համար ութը իշխան՝ իրենց ազգա-
5 տոհմներուն համեմատ։ Եւ ասոնք
ու անոնք վիճակով բաժնուեցան.
քանզի սրբարանին իշխանները ու
Աստուծոյ տանը իշխանները՝ Եղիա-
զարի որդիներէն ու Իթամարի որ-
6 դիներէն էին։ Ու Ղեւտացիներէն՝
Նաթանայէլի որդին Սեմայիա դը-
պիրը՝ թագաւորին ու իշխաննե-
րուն, և Սադովկ քահանային, ու
Աբիաթարի որդւոյն Աքիմելէքին,
և քահանայից ու Ղեւտացւոց նա-
հապետներուն առջեւը՝ մէկ ազգա-
տոհմ մը Եղիազարէն առնելով, ու
մէկ ազգատոհմ մը Իթամարէն առ-
նելով՝ զանոնք գրեց։

7 Եւ առաջին վիճակը՝ Յովարիբին
8 ելաւ, երկրորդը՝ Յեդայիային, եր-
րորդը՝ Հարիմին, չորրորդը՝ Սէ-
9 ովրիմին, հինգերորդը՝ Մեղքիա-
10 յին, վեցերորդը՝ Միամինին, եօթ-
ներորդը՝ Ակկուսին, ութերորդը՝
գ Նեեմ. ԺԲ. 4. 17. Ղուկ. Ա. 5.
11 [գ]Աբիային, իններորդը՝ Յեսուին,
12 տասներորդը՝ Սեքենիային, մետա-
սաներորդը՝ Եղիասիբին, երկոտա-
13 սաներորդը՝ Յակիմին, երեքտա-
սաներորդը՝ Ոփփային, չորեքտա-
14 սաներորդը՝ Յեսբէաբին, հնգետա-
սաներորդը՝ Բեղգային, վեշտասա-
15 ներորդը՝ Եմմերին, եօթնուտասա-
ներորդը՝ Եզիրին, ութուտասնե-
16 րորդը՝ Ափեսեսին, իննուտասնե-
րորդը՝ Փեթայիային, քսաներոր-
17 դը՝ Եզեկիելին, քսանումէկերորդը՝
Յաքինին, քսանուերկուերորդը՝
18 Գամուլին, քսանուերեքերորդը՝
Դաղայիային, քսանուչորսերորդը՝
19 Մաազիային։ Աս է անոնց կար-
գադրութիւնը իրենց պաշտաման-
դ Գլ. Թ. 25.
ցը համար, — [դ]Տէրոջը տունը
մտնելու համար՝ իրենց հօրը Ահա-
րոնին ձեռքովը իրենց տրուած օ-
րէնքին համեմատ, ինչպէս որ Իս-
րայէլին Տէր Աստուածը անոր պա-
տուիրեր էր։

20 Ու Ղեւիի որդւոցը մնացորդները
այսինքն. Ամրամի որդիներէն՝
ե Գլ. ԻԳ. 16.
[ե]Սուբայէլ. Սուբայէլին որդիներէն՝
21 Յադայիա. [զ]Ռեհաբիային՝ այսինքն
Ռեհաբիային որդիներէն առջինը՝
22 Յեսիա. Իսահարի որդիներէն՝
[է]Սաղոմոթ. Սաղոմոթին որդինե-
23 րէն՝ Յեթ. Ու [ը]Քեբրոնի որդիներէն
առջինը՝ Յերիա, երկրորդը՝ Ամա-
րիա, երրորդը՝ Յազիէլ, չորրորդը՝
24 Յեկամամ. Ոզիելի որդիներէն՝ Մի-
քա. Միքային որդիներէն՝ Սամիր.
25 Միքային եղբայրը՝ Յեսիա. Յե-
սիային որդիներէն՝ Զաքարիա։
26 [թ]Մերարիի որդիքը Մոողի ու Մու-
սի էին. Յազիայի որդին Բենո.
27 Մերարիի որդիքը Յազիայէն՝ Բե-
նո, Սոհամ, Զաքուր ու Իբրի
28 էին։ Մոողիէն՝ Եղիազարը. [ժ]ու անիկայ որդիներ չունէր։
29 Կիսէն՝ այսինքն Կիսին որդիներէն՝
30 Յերամէլ էր։ [ի]Մուսիին որդիքը՝
Մոողի, Եդեր ու Յերիմովթ էին։
Ղեւտացւոց որդիները իրենց տոհ-
մերուն համեմատ՝ ասոնք էին։
31 Եւ ասոնց համար ալ իրենց եղ-
բայրը Ահարոնի որդւոցը պէս՝
Դաւիթ թագաւորին, ու Սադով-
կին, ու Աքիմելէքին, և քահա-
նայից ու Ղեւտացւոց տոհմապետ-
ներուն առջեւը վիճակ ձգեցին,
թէ տոհմապետներուն և թէ ա-
նոնց պզտիկ եղբայրներուն հա-
մար։

Ն. Ք. ԹՎ.
1015

զ Գլ. ԻԳ. 17.
է Գլ. ԻԳ. 18.
ը Գլ. ԻԳ. 19. ԻԶ. 31.

թ Ել. Զ. 19. Գլ. ԻԳ. 21.

ժ Գլ. ԻԳ. 22.

ի Գլ. ԻԳ. 23.

ԳԼ. ԻԵ

1 Երգեցողներուն թիւը ու պաշտօնը. 8 անոնց՝ վիճակով քսանուչորս դասակարգութիւններու բաժնուիլը։

Իրր 1015

ա Գլ. Զ. 33. 39. 44.

1 Եւ Դաւիթ ու զօրքին իշխաննե-
րը՝ [ա]Ասափին, Եմանին ու Ի-
դիթունին որդիներէն՝ քնարնե-
րով, տաւիղներով ու ծնծղանե-
րով մարգարէութիւն ընողները ո-
րոշեցին այս պաշտօնիս համար. ու
իրենց պաշտօնին համեմատ՝ աս
ծառայութիւնը ընող մարդիկնե-
րուն համրանքը ասիկայ էր։
2 Ասափի որդիներէն՝ թագաւորին
քովը մարգարէութիւն ընող Ասա-
փին ձեռքին տակը՝ Ասափին որ-
դիքը՝ Զաքուր, Յովսէփ, Նաթա-
3 նիա և [բ]Ասարէլա էին։ Իդիթու-
նէն՝ Իդիթունի որդիքը՝ Գոդո-
ղիա, Եզրի, Եսայի, [գ]Սեմէի, Ա-
սաբիա ու Մատաթիա՝ վեց էին.
ու ասոնք իրենց հօրը Իդիթունին
ձեռքին տակն էին, որ քնարով
Տէրոջը գոհութիւն ու օրհնութիւն
երգելով՝ մարգարէութիւն կ՚ընէր։
4 Եմանէն՝ Եմանին որդիքը՝ Բուկ-
քիա, Մաթանիա, [դ]Ոզիէլ, Սու-
բայէլ, Յերիմովթ, Անանիա, Ա-
նանի, Եղիաթա, Գեդողաթի,
Ռոմամթիեզեր, Յեսբակասա,
Մեղեթի, Յօթիր ու Մազիովթ
5 էին։ Ասոնց ամէնքը Եմանին որ-

բ Համր 14 [illegible] Յեսերելա։

գ Տես համր 17.

դ Կամ՝ Ազարէլ. տես համր 18.

Ն. Ք. գՔ.
իբր 1015

դիրն էին, որ թագաւորին տեսա-
նողն էր՝ Աստուծոյ խօսքերուն
մէջ եղջիւրը վերցնելու. ու Ա-
ստուած՝ Հէմանին տասնըչորս տղայ
6 ու երեք աղջիկ տուեր էր։ Ասոնք
ամէնը Աստուծոյ տանը պաշտօնին
համար՝ ծնծղաներով, տաւիղնե-
րով ու քնարներով՝ իրենց հօրը
ձեռքին տակը՝ Տէրոջը տանը եր-
գերը կ'երգէին. Եւ Ասափ, Իդի-
թում ու Հէման՝ թագաւորին ձեռ-
7 քին տակն էին։ Եւ անոնց թիւը՝
Տէրոջը երգերը սորված իրենց եղ-
բայրներուն հետ, այսինքն բոլոր
հանճարեղներուն թիւը՝ երկու հա-
րիւր ութսունըութն էր։

8 Եւ իրենց յաջորդական պաշտօ-
նին համար՝ պզտիկը ու մեծը,
† վարպետը ու աշակերտը՝ միասին
9 վիճակ ձգեցին։ Եւ առաջին վի-
ճակը՝ Ասափի որդւոյն Յովսէփին
ելաւ. երկրորդը՝ Գոդողիային, որ
ինքը ու իր եղբայրները ու որդի-
10 քը՝ տասներկու հոգի էին. Եր-
րորդը՝ Զաքուրին, որ իր որդինե-
րովը ու եղբայրներովը՝ տասներ-
11 կու հոգի էր. Չորրորդը՝ Իզրիին,
որ իր որդիներովը ու եղբայրներովը
12 տասներկու հոգի էր. Հինգերոր-
դը՝ Նաթանիային, որ իր որդինե-
րովը ու եղբայրներովը տասներկու
13 հոգի էր. Վեցերորդը՝ Բոկքիային,
որ իր որդիներովը ու եղբայրներո-
14 վը՝ տասներկու հոգի էր. Եօթ-
ներորդը՝ Յեսարէլային, որ իր որ-
դիներովը ու եղբայրներովը՝ տա-
15 սներկու հոգի էր. Ութերորդը՝
Եսայիին, որ իր որդիներովը ու
եղբայրներովը՝ տասներկու հոգի
16 էր. Իններորդը՝ Մաթանիային,
որ իր որդիներովը ու եղբայրներո-
17 վը՝ տասներկու հոգի էր. Տասնե-
րորդը՝ Սեմէիին, որ իր որդիներովը
ու եղբայրներովը՝ տասներկու
18 հոգի էր. Մետասաներորդը՝ Ազա-
րիէլին, որ իր որդիներովը ու եղ-
բայրներովը՝ տասներկու հոգի էր.
19 Երկոտասաներորդը՝ Ասաբիային,
որ իր որդիներովը ու եղբայրներովը
20 տասներկու հոգի էր. Երեքտա-
սաներորդը՝ Սուբայէլին, որ իր որ-
դիներովը ու եղբայրներովը՝ տա-
21 սներկու հոգի էր. Չորեքտասա-
ներորդը՝ Մատաթիային, որ իր
որդիներովը ու եղբայրներովը՝ տա-
22 սներկու հոգի էր. Հնգետասա-
ներորդը Յերիմովթին, որ իր որդի-
ներովը ու եղբայրներովը՝ տասն-
23 երկու հոգի էր. Վեշտասաներոր-
դը՝ Անանիային, որ իր որդիներո-
վը ու եղբայրներովը՝ տասներկու
24 հոգի էր. Եօթնուտասաներորդը՝
Յեսբակասային, որ իր որդիներովը
ու եղբայրներովը՝ տասներկու
25 հոգի էր. Ութուտասներորդը՝
Անանիին, որ իր որդիներովը ու
եղբայրներովը՝ տասներկու հոգի
26 էր. Իննուտասներորդը՝ Մեղեթի-
ին, որ իր որդիներովը ու եղբայր-
ներովը՝ տասներկու հոգի էր.
27 Քսաներորդը՝ Եղիաթային, որ իր
որդիներովը ու Եղբայրներովը՝ տա-
28 սներկու հոգի էր. Քսանումէկե-
րորդը՝ Յոթիրին, որ իր որդիներո-
վը ու եղբայրներովը՝ տասներկու
29 հոգի էր. Քսանուերկուերորդը՝
Գեդողաթիին, որ իր որդիներովը
ու եղբայրներովը՝ տասներկու
30 հոգի էր. Քսանուերեքերորդը՝
Մաղիովթին, որ իր որդիներովը
ու եղբայրներովը՝ տասներկու
31 հոգի էր. Քսանուչորսերորդը՝
Ռոմամթիեզերին, որ իր որդինե-
րովը ու եղբայրներովը՝ տասներ-
կու հոգի էր։

† Ա Մն. իգ. 13։

ԳԼ. ԻԶ.

1 Դռնապաններուն դասակարգութիւնները։ 13 Դռներուն պահպանութիւնը վիճակով անոնց կը յանձնուի։ 20 Տէրոջը գանձերուն վերակացու ընտրուած Ղեւտացիները։ 29 Ոստիկաններ ու դատաւորներ։

1 Դռնապանաց դասակարգութիւն-
ները. Կորխեաններէն՝ Ասափի
որդիներէն՝ Կորէին որդին — Մա-
2 սեղամիան էր։ Ու Մասեղամիայի
որդիքը՝ անդրանիկը Զաքարիա,
երկրորդը՝ Յեդիէլ, երրորդը՝ Զա-
բադիա, չորրորդը՝ Յաթնիէլ,
3 հինգերորդը՝ Եղամ, վեցերորդը՝
Յօհանան, եօթներորդը՝ Եղիովէ-
4 նայի էին։ Եւ Աբդեդոմի որդի-
քը՝ անդրանիկը Սեմայիա, երկ-
րորդը՝ Յովզաբադ, երրորդը՝ Յո-
վաք, չորրորդը՝ Սաքար, հինգե-
5 րորդը՝ Նաթանայէլ, վեցերորդը՝
Ամիէլ, եօթներորդը՝ Իսաքար,
ութերորդը՝ Փեղաթի. քանզի
Աստուած *զանիկայ օրհներ էր։
6 Ու անոր որդւոյն Սեմայիային որ-
դիներ ծնան, որոնք իրենց հօրը
տանը իշխաններ եղան. քանզի ա-
7 նոնք զօրաւոր կտրիճներ էին։ Սե-
մայիային որդիքը՝ Ոթնի, Ռափա-
յէլ, Ովբէդ, Եղզաբադ, †Աքի-
ով, Բենհայիլ", Եղիու ու Սամա-
8 քիա էին։ Ասոնք ամէնը՝ Աբդե-
դոմի որդիներէն էին, — իրենք ու
իրենց որդիքը և իրենց եղբայրները՝
ծառայութեան համար զօրաւոր
ու կտրիճ մարդիկներ՝ Աբդեդոմէն
9 վաթսունըերկու էին։ Եւ Մա-
սեղամիան՝ տասնըութը զօրաւոր
10 որդիներ ու եղբայրներ ունէր։ Ու
Մերարիի որդւոցմէ ‡ Ոսան որդի-
ներ ունէր. գլխաւորը Սամարի էր.

Ն. Ք. գՔ.
իբր 1015

— Հմր 14 Մեշե-
լէ Սեղե-
միա.

* Եբ՝ Աբդե-
դոմը. տես
Գլ. ժգ. 14։

† Կամ՝ անոր
եղբայրները
զօրաւոր
մարդիկ։

‡ Գլ. ժզ.
38։

Ն. Ք. Գ. Ք. Իբր 1015

քանզի թէպէտեւ անդրանիկ չէր, բայց անոր հայրը զանիկա գլուխ ըրաւ. 11 Երկրորդը՝ Քեղկիա, երրորդը՝ Տաբաղիա, չորրորդը՝ Զաքարիա էր. Ոսային բոլոր որդիները ու եղբայրները 12 տասուերեք էին։ Դռնապաններուն դասակարգութիւնները անոնց *մէջէն էին* գլխաւոր մարդիկներու, որ իրենց եղբայրներուն հետ պաշտօնութիւն ընելով՝ 13 Տէրոջը տանը մէջ ծառայեն։ Եւ պզտիկը ու մեծը հաւասարապէս վիճակ ձգեցին իրենց ազգատոհմներուն համեմատ՝ ամէն մէկ դրան 14 համար։ Եւ արեւելեան կողմին վիճակը՝ ‡Սեղեմիային ելաւ. եւ անոր որդւոյն՝ խելացի ու խորհրդական Զաքարիային համար վիճակ ձգեցին, ու անոր վիճակը հիւսի-15 սային կողմը ելաւ։ Աբդեդոմին՝ հարաւային կողմը, ու անոր որ-16 դւոցը՝ Եսթասուփիմը։ Սուփիմին ու Ոսային՝ արեւմտեան կողմը *ելաւ*՝ Սաղեքեթին դրանը քով՝ †վեր ելլող ճամբուն վրայ. ու մէկ պահպանութիւնը մէկալ պահպա-17 նութեանը դիմացն էր։ Արեւելեան կողմը՝ վեց Ղեւտացի, հիւսիսային կողմը՝ օրը չորս, հարաւային կողմը՝ օրը չորս, ու Ասուփիմի կողմը՝ 18 երկերկու էին։ Փարպարին կողմը դէպ ՚ի արեւմուտք ասնդուխին ճամբան՝ չորս, — Փարպարը՝ եր-19 կու *պահապան* կար։ Կորխեանց որդիներէն ու Մերարիի որդիներէն եղող դռնապաններուն դասակարգութիւնները ասոնք էին։

‡ Հմր 1 [illegible] Մասեղամիա։

† Տես Գ Թագ. Ժ. 5. Բ Մն. Թ. 4.

20 Ու Ղեւտացիներէն՝ ‑Աստուծոյ տանը գանձերուն ու նուիրական 21 գանձերուն վրայ Աքիան էր։ Գերսոնացի Ղադանին ազգատոհմներուն իշխաններէն՝ Գերսոնացի ‑Ղադանին որդիներէն՝ ‑Յեքիէլին 22 էր։ Յեքիէլին որդիքը՝ Զեթամ, ու անոր եղբայրը Յովէլ՝ Տէրոջը 23 տանը գանձերուն վրայ էին։ Ամրամեաններէն, Իսահառեաններէն, Քեբրոնեաններէն — Ոզիէ-24 լեաններէն *ասոնք* էին. Մովսէսի որդւոյն Գերսամին որդին ‑Սուբայէլը՝ գանձերուն վերակացուն էր։ 25 Եւ անոր եղբայրները Եղիազարին *որդիք*. անոր որդին Հռաբիա, անոր որդին Եսայի, անոր որդին Յովրամ, անոր որդին Զեքրի, ու 26 անոր որդին ‑Սաղոմոթ էր։ Ասիկա Սաղոմոթը ու անոր եղբայրները՝ Դաւիթ թագաւորին, ու տոհմից իշխաններուն, ու հազարապետներուն, եւ հարիւրապետներուն, ու զօրաց իշխաններուն նուիրած ամէն սուրբ գանձերուն վրայ էին,

ի Գլ. ԻԲ. 12. Մաղ. Գ. 10.

ն Գլ. Զ. 17.

ի Գլ. ԻԳ. 8. ԻԹ. 8.

է Գլ. ԻԳ. 16.

ը Գլ. ԻԳ. 18.

27 Որոնք պատերազմներէն ու աւարէն՝ Տէրոջը *տանը շինութեանը" համար նուիրեր էին. 28 Նաեւ Սամուէլ ‡տեսանողին, ու Կիսեան Սաւուղին, ու Ներեան Աբեններին, եւ Շարուհեան Յովաբին նուիրած բոլոր նուէրները՝ Սաղոմոթին ու անոր եղբայրներուն ձեռքին տակն էին։

29 Իսահառեաններէն՝ Քենոնիա ու անոր որդիքը՝ արտաքին գործքերու համար՝ Իսրայէլի վրայ ‑ոստիկաններ ու դատաւորներ էին։ 30 Քեբրոնեաններէն՝ Ասաբիա ու անոր եղբայրները՝ հազար եօթը հարիւր զօրաւոր մարդիկներ՝ Յորդանանու այդին կողմը դէպ ՚ի արեւմուտք՝ Տէրոջը ամէն գործքին համար ու թագաւորին ծառայութեանը համար՝ Իսրայէլի վրայ ոս-31 տիկաններ էին։ Քեբրոնեաններէն՝ Քեբրոնեաններուն ազգատոհմին իշխանը ‑Յերիա էր. Դաւիթին թագաւորութեան քառասներորդ տարին՝ անոնք համրուեցան, ու Գաղաադու ‑Յազերի մէջ՝ անոնց մէջ զօրաւոր կտրիճներ գտնուեցան։ 32 Եւ անոր եղբայրները՝ երկու հազար եօթը հարիւր զօրաւոր մարդիկներ — տոհմերու իշխաններ էին. եւ Դաւիթ թագաւորը զանոնք Ռուբէնեանց, Գադեանց, ու Մանասէին կէս ցեղին վրայ դրաւ, Աստուծոյ եւ ‑թագաւորին ամէն գործքին համար։

Ն. Ք. Գ. Ք. Իբր 1015

* Եբր. տունը նորոգելու

‡ Ա Թագ. Թ. 9.

ի Գլ. ԻԳ. 4.

լ Գլ. ԻԳ. 19.

ի Տես Յես. ԻԱ. 39.

ծ Բ Մն. ԺԹ. 11.

ԳԼ. ԻԷ.

1 Տասներկու գործակալները տասներկու ամսուան համար։ 16 Տասներկու ցեղերուն իշխանները։ 23 Ժողովուրդը չի համրուիր։ 25 Դաւիթին մասնաւոր գործակալները։

1 Եւ Իսրայէլի որդւոց՝ իրենց համարին՝ ազգատոհմի նահապետները, ու հազարապետները, եւ հարիւրապետները, ու անոնց ոստիկանները՝ որ թագաւորին ամէն գործքին մէջ թագաւորութեան ծառայութիւն ընելու՝ ամէն ամիս — որ տարւոյն ամէն ամիսներուն մէջ կու գային ու կ՚երթային. ամէն մէկ դասակարգութեան մէջ քսան ու չորս հազար էին։ 2 Առաջին ամսուան համար առաջին դասակարգութեան վրայ Զաբդիէլին որդին — Յեսուբամն էր. ու անոր դասակարգութեանը մէջ քսան ու չորս հազար էին։ 3 Ասիկա Փարեսին որդիներէն էր, ու առաջին ամսուան համար բոլոր զօրագլուխներուն գլխաւորն էր։ 4 Երկրորդ ամսուան համար ‑Աքոքեան Դուդի՝ անոր դասակարգութեան վրայ էր. ու Մակեղովթ անոր իշխանն էր. ու անոր դասակարգութեանը մէջ քսան ու չորս հազար էին։ 5 Երրորդ ամսուան համար երրորդ զօրա-

— Տես Բ Թագ. ԻԳ. 8. Ա Մն. ԺԱ. 11.

Բ Բ Թագ. ԻԳ. 9.

Ն. Ք. Յ. Ք.
Իբր 1015

պետը՝ Յովիադայի որդին Բանեան մեծ *քահանան էր. ու անոր դասը 6 քսանըչորս հազար մարդ էր։ Աս Բանեան՝ երեսունէն ‡զօրաւոր էր, ու երեսունին վրայ էր. և անոր որդին Ամիզաբադը անոր դասին մէջն 7 էր։ Չորրորդ ամսուն համար չորրորդ զօրապետը՝ Յովաբին եղբայրը †Ասայէլը, ու անկէ ետքը անոր որդին Զաբադիան էր. և անոր դասը քսանըչորս հազար մարդ էր։ 8 Հինգերորդ ամսուն համար հինգերորդ զօրապետը՝ Յեզրայեցի Սամաւոթն էր. ու անոր դասը քսանը-9 չորս հազար մարդ էր։ Վեցերորդ ամսուն համար վեցերորդ զօրապետը՝ Թեկուացի Իկկեսին որդին §Իրան էր. ու անոր դասը քսան-10 ըչորս հազար մարդ էր։ Եօթներորդ ամսուն համար եօթներորդ զօրապետը՝ Եփրեմի որդւոցմէ Փելոնացի ‖Քեղղէան էր. ու անոր դասը քսանըչորս հազար մարդ էր։ 11 Ութերորդ ամսուն համար՝ ութերորդ զօրապետը՝ Զարայեանց ¶Ուշացի Սովբաքն էր. ու անոր դասը 12 քսանըչորս հազար մարդ էր։ Իններորդ ամսուն համար իններորդ զօրապետը՝ Բենիամինեաններէն =Անաթովթացի Աբիեզերն էր. և անոր դասը քսանըչորս հազար մարդ 13 էր։ Տասներորդ ամսուն համար տասներորդ զօրապետը՝ Զարայեանց ⁑Նետոփաթացի Մաարան էր. ու անոր դասը քսանըչորս հազար 14 մարդ էր։ Մետասաներորդ ամսուն համար մետասաներորդ զօրապետը՝ Եփրեմի որդւոցմէ՝ ⁂Փարաթոնացի Բանեան էր. և անոր դասը 15 քսանըչորս հազար մարդ էր։ Երկոտասաներորդ ամսուն համար երկոտասաներորդ զօրապետը՝ Գոթոնիէլի սերունդէն՝ ⁎Նետոփաթացի Աղդան էր. ու անոր դասը քսանըչորս հազար մարդ էր։

16 Եւ Իսրայէլի ցեղերուն վրայ ասոնք էին. Ռուբէնի ցեղին իշխան՝ Զեքրիի որդին Եղիազար, Շմաւոնի ցեղին՝ Մաաքայի որդին Սափատիա, 17 Ղեւիի ցեղին՝ Կամուէլի որդին ⁒Ասաբիա, Ահարոնի տոհմը՝ Սադովկ, 18 Յուդայի ցեղին՝ Դաւիթին եղբայրներէն †Եղիուս, Իսաքարի ցեղին՝ Միքայէլի որդին 19 Ամրի, Զաբուղոնի ցեղին՝ Աբդիայի որդին Իսմայիա, Նեփթաղիմի ցեղին՝ Եզրիէլի որդին Յերիմոթ, 20 Եփրեմի որդւոցը՝ Ազազիայի որդին Ովսէէ, Մանասէի կէս ցեղին՝ Փա-21 դայիայի որդին Յովէլ, Գաղաադ եղող Մանասէի կէս ցեղին՝ Զաքարիայի որդին Յեդդով, Բենիամինի ցեղին՝ Աբենների որդին Յասիէլ, 22 Դանի ցեղին՝ Յերոամի որդին՝ Ազարիէլ։ Իսրայէլի ցեղերուն իշխանները ասոնք էին։

23 Եւ Դաւիթ՝ քսան տարեկանէն վար եղողները չհամրեց. վասն զի ‡Տէրը ըսեր էր որ Իսրայէլը երկինքին աստղերուն չափ պիտի շատցընէ։ 24 Շարուհեայի որդին Յովաբը սկսաւ համրել, բայց չմնցուց. ու անոր համար ‡Իսրայէլի վրայ բարկութիւն եկաւ. և անոնց համարը Դաւիթ թագաւորին յիշատակաց գրքին մէջ չմտաւ։

25 Ու թագաւորին գանձերուն վրայ՝ Ադիէլի որդին Ազմօթն էր. և դաշտը — քաղաքները և գեղերը ու աշտարակները եղող շտեմարաններուն վրայ՝ Ոզիայի որդին 26 Յովնաթանն էր. Եւ արտը բանող երկրագործներուն վրայ՝ Քեղուբի 27 որդին Եզրին էր. Ու այգիներուն վրայ՝ Արիմաթացի Սեմէին էր. ու այգիներուն ‡բերքերուն, — գինիի շտեմարաններուն վրայ՝ Սեփամացի 28 Զաբդին էր. Եւ դաշտը եղող ձիթենիներուն ու մոլաթզենիներուն վրայ՝ Գադերացի Բաաղանանն էր. ու եղի շտեմարաններուն 29 վրայ՝ Յովասն էր. Ու Սարոնի մէջ եղող արօտական արջառներուն վրայ՝ Սարոնացի Սետրան էր. ու հովիտներու մէջ եղող արջառներուն վրայ՝ Ադղիի որդին Սափատն 30 էր. Եւ ուղտերուն վրայ՝ Իսմայէլացի Ոբիլն էր. ու էշերուն վրայ՝ 31 Մերոնոթացի Յադայիան էր. Եւ հօտերուն վրայ՝ Հագարացի Յազիզն էր։ Ասոնք ամէնը՝ Դաւիթ թագաւորին ստացուածոցը վերակացուներն էին։

32 Ու Դաւիթին հօրեղբայրը Յովնաթան խորհրդական էր. անիկայ խելացի ու գիտուն մարդ մըն էր. և Հաքամոնիի որդին Յեքիէլը՝ թա-33 գաւորին որդւոցը հետ էր. Ու ¦Աքիտոփէլ՝ թագաւորին խորհրդականն, և Արքացի ÷Քուսին՝ թա-34 գաւորին բարեկամն էր. Ու Աքիտոփէլէն ետքը՝ Բանեայի որդին Յովիադան, ու ∫Աբիաթարն էին. ու թագաւորին զօրագլուխը՝ ⁒Յովաբն էր։

ԳԼ. ԻԸ.

1 Դաւիթ հանդիսաւոր ժողովքի մը մէջ ծանուցանելով իր վրայով Աստուծոյ ունեցած հաճութիւնը, ու իր որդւոյն Սողոմոնին համար ըրած խոստումները, զանոնք կը յորդորէ որ Աստուծմէ վախնան. 9, 20 կը յորդորէ նաև իր որդին Սողոմոնը՝ որ տաճարը շինէ. 11 ու անոր ի՛նչ ձևով ըլլալուն օրինակը կու տայ։

1 Եւ Դաւիթ՝ Իսրայէլին բոլոր իշխանները, —ցեղերուն իշխանները, ու թագաւորին ծառայութիւն

* Կամ՝ նախարար. Գ Թագ. Դ. 5.
‡ Բ Թագ. ԻԳ. 20, 22, 23. Գլ. ԺԱ. 22, 23.
† Բ Թագ. ԻԳ. 24. Գլ. ԺԱ. 26.
§ Գլ. ԺԱ. 28.
‖ Գլ. ԺԱ. 27.
¶ Բ Թագ. ԻԱ. 18. Գլ. ԺԱ. 29.
= Գլ. ԺԱ. 28.
⁑ Բ Թագ. ԻԳ. 28. Գլ. ԺԱ. 30.
⁂ Գլ. ԺԱ. 31.
⁎ Գլ. ԺԱ. 30.
⁒ Գլ. ԻԶ. 30.
† Կամ՝ Եղիաբ. Ա Թագ. ԺԶ. 6.

Ն. Ք. Յ. Ք.
Իբր 1015

‡ Ծն. ԺԵ. 5.
Իբր 1017
‡ Բ Թագ. ԻԴ. 15. Գլ. ԻԱ. 7.
Իբր 1015
‡ Եբր. [illegible] րաններուն.
¦ Բ Թագ. ԺԵ. 12.
÷ Բ Թագ. ԺԵ. 37. ԺԶ. 16.
∫ Գ Թագ. Ա. 7.
⁒ Գլ. ԺԱ. 6.
— Գլ. ԻԷ. 16.

Ն. Ք. ԳԵ.
Իրր 1015

բողջ [ա] ցեղերուն իշխանները, և հազարապետները, ու հարիւրապետները, և թագաւորին ու անոր որդւոցը բոլոր ստացուածոց ու ընչից [բ] վերակացուները, ներքինիները, [գ] զօրաւորները, ու զօրքին բոլոր կտրիճները՝ Երուսաղէմի մէջ
2 ժողվեց։ Եւ Դաւիթ թագաւորը ոտքի վրայ կայնեցաւ, ու ըսաւ. Ո՛վ իմ եղբայրներս ու իմ ժողովուրդս՝ ինծի մտիկ ըրէք. [դ] Իմ սրտիս մէջը ունեցայ՝ որ Տէրոջը ուխտի տապանակին, ու մեր Աստուծոյն ոտիցը [ե] պատուանդանի համար՝ մէկ հանգստեան տուն մը շինեմ. ու շինելու պատրաստութիւն
3 տեսայ. Բայց Աստուած ինծի ըսաւ. [զ] Դուն իմ անուանս տուն պիտի չշինես. քանզի դուն պատերազմի մարդ ես, ու * շատ արիւն"
4 թափեցիր։ Եւ Իսրայէլին Տէր Աստուածը իմ հօրս բոլոր տունէն [է] զիս ընտրեց, որ յաւիտեան Իսրայէլին վրայ թագաւոր ըլլամ. քանզի առաջնորդը՝ [ը] Յուդայէն, ու Յուդայի տունէն՝ [թ] իմ հօրս տունը ընտրեց. ու [ժ] իմ հօրս որդւոցը մէջէն ինծի հաճեցաւ, որ զիս բոլոր Իսրայէլի վրայ թագաւոր
5 ընէ։ [լ] Եւ իմ բոլոր որդիներէս՝ (որովհետև Տէրը ինծի շատ որդիներ տուաւ,) [խ] իմ որդիս Սողոմոնը ընտրեց, որ Իսրայէլի վրայ՝ Տէրոջը թագաւորութեան աթոռը նստի.
6 Ու ինծի ըսաւ. [ծ] Քու որդիդ Սողոմոն՝ ինքը պիտի շինէ իմ տունս ու իմ սրահներս. քանզի զանիկայ ինծի որդի ընտրեցի, ու ես անոր
7 հայր պիտի ըլլամ. Եւ անոր թագաւորութիւնը յաւիտեան պիտի հաստատեմ, [կ] թէ որ ասօրուան պէս՝ իմ հրամաններս ու դատաստաններս ՚ի գործ դնելու մէջ յա-
8 րատևէ։ Ու հիմա բոլոր Իսրայէլին՝ Տէրոջը ժողովքին առջեւը՝ ու մեր Աստուծոյն լսելովը ձեզի կ՚ըսեմ. Ձեր Տէր Աստուծոյն բոլոր պատուիրանքները պահեցէք ու զգուշութեամբ սորվեցէք, որ այս բարի երկիրը ժառանգէք, ու ձեզմէ ետքը ձեր որդւոցը ժառանգութիւն թողուք յաւիտեան։
9 Եւ դուն՝ որդեակ իմ Սողոմոն, [հ] քու հօրդ Աստուածը ճանչցիր, ու անոր՝ [ձ] կատարեալ սրտով ու յօժար կամօք ծառայութիւն ըրէ. քանզի [ղ] Տէրը ամէն սիրտերը կը քննէ, ու ամէն մտաց խորհուրդները կը ճանչնայ. [ճ] թէ որ զանիկայ փնտռես, † պիտի գտնես", և թէ որ զանիկայ թողուս, անիկա քեզ յա-
10 ւիտեան պիտի մերժէ։ Հիմա նայէ որ [մ] Տէրը քեզ ընտրեց՝ սրբարանին համար տուն մը շինելու. զօրացիր, ու գործը կատարէ։
11 Եւ Դաւիթ իր որդւոյն Սողոմոնին՝ [յ] սրահին, ու անոր սենեակներուն, և անոր գանձարաններուն, ու անոր վերնատուններուն, և անոր ներքին շտեմարաններուն, ու քաւութիւնին տանը գաղափարը
12 տուաւ. Եւ ‡ Հոգիին ազդեցութեամբը իրեն յայտնուած բոլոր բաներուն՝ Տէրոջը տանը գաւիթներուն, ու բոլորտիքը եղող ամէն սենեակներուն, և [ն] Աստուծոյ տանը շտեմարաններուն, ու նուիրուած բաներուն գանձարաններուն
13 գաղափարը տրուեց. Նաև քահանայից ու Ղևտացւոց դասակարգութիւններուն համար, ու Տէրոջը տանը պաշտօնին ամէն գործքին համար, և Տէրոջը տանը ծառայութեանը ամէն անօթներուն հա-
14 մար դրուէր տրուեց. Ու ամէն պաշտօններուն ամէն ոսկի անօթներուն կշիռքը, ու ամէն արծաթէ անօթներուն, ու ամէն պաշ-
15 տօնի անօթներուն ալ կշիռքը. Եւ ամէն ոսկիէ աշտանակներուն, ու անոնց ամէն ոսկիէ ճրագներուն կշիռքը, և ամէն արծաթէ աշտանակին, ու անոր ճրագներուն, ամէն մէկ աշտանակին գործածութեանը համեմատ՝ կշիռքը տրուեց.
16 Եւ առաջաւորութեան սեղաններուն ամէն մէկ սեղանին համար՝ ոսկիին կշիռքը, ու արծաթէ սեղաններուն համար՝ արծաթին կշ-
17 իռքը. Եւ մաքուր ոսկիէ մաշաններուն, ու կոնքերուն, և բաժակներուն, ու ոսկիէ տաշտերուն համար՝ ամէն մէկ տաշտին կշիռքը, և արծաթէ տաշտերուն համար՝ ամէն
18 մէկ տաշտին կշիռքը տրուեց. Ու խունկի սեղանին համար կշռով մաքուր ոսկի, և իրենց թեւերը տարածող՝ ու Տէրոջը ուխտին տապանակը ծածկող [շ] քերովբէից կառքին գաղափարին համար՝ ոսկի
19 տրուեց։ Ասոր բոլոր բաները՝ այս գաղափարին բոլոր գործքերը՝ [ո] Տէրը իր ձեռքին գրովը ինծի յայտնեց ըսաւ։
20 Եւ Դաւիթ իր որդւոյն Սողոմոնին ըսաւ. [չ] Զօրացիր, ու քաջասիրտ եղիր, ու գործը կատարէ. մի՛ վախնար, ու մի՛ զարհուրիր. քանզի Տէր Աստուածը՝ իմ Աստուածս քեզի հետ է. [պ] անիկայ քեզ պիտի չթողու, ու քեզ երեսէ պիտի չձգէ, մինչև որ Տէրոջը տանը ծառայութեանը բոլոր գործ-
21 քերը լմնցընես։ Եւ ահա [ջ] քահանայից ու Ղևտացւոց դասերը՝ Աստուծոյ տանը բոլոր ծառայու-

[ա] Գլ. ԻԷ. 1, 2։
[բ] Գլ. ԻԷ. 25։
[գ] Գլ. ԺԱ. 10։
[դ] Բ Թագ. Է. 2։ Սաղ. ՃԼԲ. 3, 4, 5։
[ե] Սաղ. ՂԹ. 5։ ՃԼԲ. 7։
[զ] Բ Թագ. Է. 5, 13։ Գ Թագ. Ե. 3։ Գլ. ԺԷ. 4։ ԻԲ. 8։
* Եբր. արիւններ
[է] Ա Թագ. ԺԶ. 7—13։
[ը] Ծն. ԽԹ. 8։ Գլ. Ե. 2։ Սաղ. Կ. 7։ ՀԸ. 68։
[թ] Ա Թագ. ԺԶ. 1։
[ժ] Ա Թագ. ԺԶ. 12, 13։
[լ] Գլ. Գ. 1։ [illegible] ԻԳ. 1։
[խ] Գլ. ԻԲ. 9։
[ծ] Բ Թագ. Է. 13, 14։ Գլ. ԻԲ. 9, 10։ Բ Մն. Ա. 9։
[կ] Գլ. ԻԲ. 13։
[հ] Երեմ. Թ. 24։ Ովս. Զ. 1։ Յովհ. ԺԷ. 3։
[ձ] Դ Թագ. Ի. 3։ Սաղ. ՃԱ. 2։
[ղ] Ա Թագ. ԺԶ. 7։ Գ Թագ. Ը. 39։ Գլ. ԻԹ. 17։ Սաղ. Է. 9։ ՃԼԹ. 2։ Առակ. ԺԷ. 3։ Երեմ. ԺԱ. 20։ ԺԷ. 10։ Ի. 12։ Յայտ. Բ. 23։
[ճ] Բ Մն. ԺԵ. 2։
† Եբր. պիտի գտնուի քեզի։
[մ] Հմր 6։

Ն. Ք. ԳԵ.
Իրր 1015

[յ] Տես Ել. ԻԵ. 40։ Հմր 19։
‡ Կամ իր մտքին մէջը ունեցած
[ն] Գլ. ԻԶ. 20։
[շ] Ել. ԻԵ. 18—22։ Ա Թագ. Դ. 4։ Գ Թագ. Զ. 23։ [illegible]
[ո] Տես Ել. ԻԵ. 40։ Հմր 11, 12։
[չ] Բ Օր. ԼԱ. 7, 8։ Յես. Ա. 6, 7, 9։ Գլ. ԻԲ. 13։
[պ] Յես. Ա. 5։
[ջ] Գլ. ԻԴ. ԻԵ. ԻԶ.

Ն. Ք. ԴՔ. իրր 1015

Ել. ԼԵ. 25, 26. ԼԶ. 1, 2.

թեանը համար են. ու ամէն ծառայութեան
համար՝ ամէն գործքի
մէջ՝ ամէն յօժարակամ իմաստունները
քեզի հետ են. և իշխանները
ու բոլոր ժողովուրդը քու ամէն
հրամանիդ կը նային։

ԳԼ. ԻԹ

1 Դաւիթ՝ իր օրինակովը ու յորդորանքովը 6 պատճառ կ'ըլլայ որ իշխանները ու ժողովուրդը կամաւոր ընծաներ կը մատուցանեն։ 10 Դաւիթին շնորհակալութիւնը ու աղօթքը։ 20 Ժողովուրդը զԱստուած օրհնելով ու զոհ մատուցանելով, Սողոմոնը թագաւոր կը նըստեցընեն։ 26 Դաւիթին թագաւորութեանը օրերը ու մահը։

1015

1 Ու Դաւիթ թագաւորը բոլոր ժողովքին
ըսաւ. Իմ որդիս Սողոմոնը՝
որ Աստուած միայն անիկայ
ընտրեց, փափուկ տղայ մըն
է, ու գործքը մեծ է. քանզի
պալատը մարդու համար չէ, հապա
2 Տէր Աստուծոյ համար է։ Ուստի
ես իմ բոլոր կարողութեամբս՝ իմ
Աստուծոյս տանը համար՝ ոսկիէ
ըլլալու բաներուն համար՝ ոսկի, ու
արծաթեղէններուն համար՝ արծաթ,
և պղնձեղէններուն համար՝
պղինձ, ու երկաթեղէններուն համար՝
երկաթ, և փայտեղէններուն
համար՝ փայտ, ու եղնգնաքարեր,
և գամելու քարեր, ու զարդի համար՝
գոյնգոյն քարեր, և ամէն
տեսակ պատուական քարեր, ու
մարմարիոն քարեր առատօրէն
3 պատրաստեցի։ Ու նաև իմ Աստուծոյս
տանը վրայ մեծ սէր ունենալուս
համար, սրբարանին տանը
համար ամէն պատրաստած բաներէս
'ի զատ, իմ յատուկ գանձիս
մէջը եղած ոսկին ու արծաթն ալ
իմ Աստուծոյս տանը համար տուի,
4 Ոփիրի ոսկիէն՝ իրեք հազար տաղանդ
ոսկի, ու եօթը հազար տաղանդ
մաքուր արծաթ՝ որ անոնցմով
տուներուն որմունքը պատեն.
5 Ոսկիէ ըլլալու բաներուն համար ոսկի,
ու արծաթեղէններուն համար
արծաթ, ու արուեստաւորներուն
ձեռքովը ըլլալու ամէն տեսակ
գործքին համար հարկաւոր եղածը
տուի. և այսօր [illegible] իր կամքովը
Տէրոջը *ընծայ տուող" ով կայ։
6 Ան ատենը տոհմից իշխանները,
ու Իսրայէլի ցեղերուն իշխանները,
և հազարապետները, ու հարիւրապետները,
և թագաւորին գործքին
վերակացուները՝ յօժար կամօք
7 ընծայ բերին, Ու Աստուծոյ
տանը գործքին համար՝ հինգ հազար
տաղանդ և տասը հազար դրամ
ոսկի, ու տասը հազար տաղանդ
արծաթ, և տասնըութը հազար
տաղանդ պղինձ, ու հարիւր

Գ Թագ. Գ. 7. Գլ. ԻԲ. 5. Առակ. Դ. 3.

Տես Ես. ԾԴ. 11, 12. Յայտ. ԻԱ. 18, ԵՒ.

Գ Թագ. Թ. 28.

* Եբր. իր ձեռքը լեցնող

Գլ. ԻԷ. 1.

Գլ. ԻԷ. 25, ԵՒ.

հազար տաղանդ երկաթ տուին։
8 Եւ որուն քովը որ քարեր գտնուեցաւ,
Գերսոնացի Յեքիէլին ձեռքովը
Տէրոջը տանը գանձին ընծա-
9 յեցին։ Ու ժողովուրդը՝ անոնց
կամաւոր ընծաներ մատուցանելուն
համար ուրախացան. քանզի կամաւոր
ընծան բոլոր սրտով մատուցին
Տէրոջը. ու Դաւիթ թագաւորն
ալ խիստ շատ ուրախացաւ։
10 Եւ Դաւիթ բոլոր ժողովքին աչքին
առջևը Տէրը օրհնեց. ու Դաւիթ
ըսաւ. Ով Տէր՝ մեր հօրը
Իսրայէլին Աստուածը. յաւիտենից
մինչև յաւիտեանս օրհնեալ ես.
11 Ով Տէր՝ մեծութիւնը, զօրութիւնը,
փառքը, յաղթութիւնը
ու վայելչութիւնը քուկդ
է. քանզի բոլոր երկինքի ու
երկրի վրայ եղածը քուկդ է. ով
Տէր՝ թագաւորութիւնը քուկդ
է, ու դուն իբրև գլուխ ամենէն
12 բարձրացած ես։ Եւ հարստութիւնը
ու փառքը քեզմէ է, ու
ամենուն իշխանը դուն ես. և զօրութիւնը
ու կարողութիւնը քու
ձեռքիդ մէջն է. և ամէնը մեծցընելը
ու ուժովցընելը՝ քու ձեռքդ
13 է։ Եւ հիմա ով մեր Աստուածը՝
քեզի գոհութիւն կու տանք, ու
քու փառաւորեալ անունդ կ'օրհ-
14 նենք։ Բայց ես ո՞վ եմ, ու իմ
ժողովուրդս ո՞վ է, որ այսպէս կամաւոր
ընծայ տալու կարող ըլլանք.
քանզի ամէն բան քեզմէ է, ու
15 †քուկիններէդ քեզի տուինք։ Վասն
զի մենք քու առջևդ՝ մեր բոլոր
հայրերուն պէս՝ օտարականներ ու
պանդուխտներ ենք. երկրի վրայ
մեր օրերը շուքի պէս է, ու ‡ մնա-
16 լու բան" մը չկայ։ Ով Տէր Աստուած
մեր, քեզի՝ քու սուրբ անունդ
շինելու տանը համար աս
մեր պատրաստած բաներուն բոլոր
առատութիւնը քու ձեռքէդ է,
17 ու ամէնն ալ քուկդ է. Եւ գիտեմ՝
ով Աստուած իմ, որ դուն սիրտերը
կը փորձես, և ուղղութիւնը
կը սիրես. ասոնց ամէնը ես ուղիղ
սրտով ու յօժար կամքով ընծայ բերի.
ու հիմա հոս գտնուած ժողովուրդդ
ուրախութեամբ տեսայ,
որ քեզի կամաւոր ընծայ կը մա-
18 տուցանեն։ Ով մեր հայրերուն՝
Աբրահամին, Իսահակին ու Իսրայէլին
Տէր Աստուածը, ասիկայ
յաւիտեան քու ժողովուրդիդ սրտին
խորհուրդներուն մէջը պահէ,
ու անոնց սիրտը քեզի ‖ ուղղէ։
19 Եւ իմ որդւոյս Սողոմոնին կատարեալ
սիրտ տուր, որ քու պատուիրանքներդ,
վկայութիւններդ ու

Ն. Ք. ԴՔ. 1015

Գլ. ԻԶ. 21.

Բ Կոր. Թ. 7.

Մատ. Զ. 13. Ա Տիմ. Ա. 17. Յայտ. Ե. 13.

Հռով. ԺԱ. 36.

† Եբր. քու ձեռքէդ

Սաղ. ԼԹ. 12. Եբր. ԺԱ. 13. Ա Պետ. Բ. 11.

Յոբ. ԺԴ. 2. Սաղ. Ղ. 9. ՃԲ. 11. ՃԽԴ. 4.

‡ Եբր. ապաւինութիւն

Ա Թագ. ԺԶ. 7. Գլ. ԻԸ. 9.

Առակ. ԺԱ. 20.

Սաղ. Ծ. 17.

‖ Կամ՝ հաստատէ։

Սաղ. ՀԲ. 1.

Ն. Ք. Դ. Ք. 1015

Համր 2. Վր. իբ. 14.

կանոնները պահէ, և ամէնը 'ի գործ դնէ, ու շինէ այն պալատը՝ որուն համար պատրաստութիւն տեսեր եմ։

20 Եւ Դաւիթ բոլոր ժողովքին ըսաւ. Հիմա ձեր Տէր Աստուածը օրհնեցէք. ու բոլոր ժողովքը իրենց հայրերուն Տէր Աստուածը օրհնեցին, և ծռելով՝ Տէրոջը ու թագաւորին երկրպագութիւն ըրին։ 21 Ու հետևեալ օրը զոհեր ու ողջակէզներ մատուցին Տէրոջը. հազար զուարակ, հազար խոյ, հազար գառն, անոնց թափելու նուէրներովը. ու բոլոր Իսրայէլին համար շատ զոհեր մատուցին։ 22 Եւ այն օրը Տէրոջը առջեւ մեծ ուրախութիւնով կերան խմեցին. ու Դաւիթին որդին Սողոմոնը նորէն թագաւոր ըրին. զանիկայ Տէրոջը համար թագաւոր, ու Սադովկը քահանայ օծեցին։

Գ Թագ. ա. 35. 39.

23 Եւ Սողոմոն իր հօրը Դաւիթին տեղը՝ Տէրոջը աթոռին վրայ թագաւոր նստաւ, ու յաջողութիւն գտաւ. և բոլոր Իսրայէլը անոր հնազանդեցաւ։ 24 Ու ամէն իշխանները ու զօրաւորները, և Դաւիթ թագաւորին բոլոր որդիներն ալ՝ Սողոմոն թագաւորին հնազանդեցան։

Ժող. բ. 2. Եբր. ձեռք տուին. տե՛ս Ծն. իդ. 2. իէ. 29. Բ Մն. լ. 8. Եզեկ. ժէ. 18.

25 Ու Տէրը՝ բոլոր Իսրայէլին առջեւ՝ Սողոմոնը խիստ մեծցուց, և անոր այնպէս թագաւորութեան փառք տուաւ, որ անկէ առաջ Իսրայէլի վրայ թագաւոր եղողի մը ամենևին եղած չէր։

Գ Թագ. գ. 13. Բ Մն. ա. 12. Ժող. բ. 9.

26 Այսպէս Յեսսէի որդին Դաւիթ բոլոր Իսրայէլի վրայ թագաւորութիւն ըրաւ. 27 Եւ անոր Իսրայէլի վրայ թագաւորութիւն ըրած օրերը քառասուն տարի եղաւ. Քեբրոնի մէջ՝ եօթը տարի թագաւորութիւն ըրաւ, ու Երուսաղէմի մէջ՝ երեսուներեք տարի թագաւորութիւն ըրաւ։

Բ Թագ. ե. 4. Գ Թագ. բ. 11. Բ Թագ. ե. 5.

28 Եւ բարի ծերութեամբ մեռաւ, կեանքէն՝ մեծութենէն ու փառքէն իր բաղձանքը առած. և անոր տեղը՝ անոր որդին Սողոմոն թագաւոր եղաւ։

Ծն. իե. 8. Վր. իգ. 1.

29 Ու Դաւիթ թագաւորին առաջին ու վերջին գործերը՝ ահա Սամուէլ տեսանողին գրքին մէջը, ու Նաթան մարգարէին գրքին մէջը, և Գադ տեսանողին գրքին մէջը գրուած են, 30 Նաև անոր բոլոր թագաւորութիւնը, ու քաջութիւնը, ու թէ անոր, թէ Իսրայէլին, և թէ ուրիշ երկիրներուն ամէն թագաւորութեանցը պատահած դիպուածները։

Դան. բ. 21.

ԵՐԿՐՈՐԴ ԳԻՐՔ ՄՆԱՑՈՐԴԱՑ

ԳԼՈՒԽ Ա.

Ն. Ք. Դ. Ք. 1015

1 Գաբաւոնի մէջ Սողոմոնին մատուցած հանդիսաւոր զոհը։ 7 Սողոմոն՝ իմաստութիւնը ընտրելուն համար՝ Աստուծմէ կ'օրհնուի։ 13 Սողոմոնին ուժը ու հարստութիւնը։

Գ Թագ. բ. 46. Ծն. լթ. 2. Ա Մն. իթ. 25. Ա Մն. իէ. 1.

1 Եւ Դաւիթի որդին Սողոմոն իր թագաւորութեանը մէջ զօրացաւ. ու անոր Տէր Աստուածը անոր հետ էր, ու զանիկայ խիստ մեծցուց։ 2 Եւ Սողոմոն բոլոր Իսրայէլին՝ հազարապետներուն, հարիւրապետներուն, դատաւորներուն, ու բոլոր Իսրայէլին ամէն տոհմապետներուն խօսեցաւ։

Գ Թագ. գ. 4. Ա Մն. ժզ. 39. իա. 29.

3 Եւ Սողոմոն ու բոլոր ժողովքը անոր հետ՝ Գաբաւոնի բարձր տեղը գացին. քանզի Տէրոջը ծառային Մովսէսին՝ անապատին մէջ շինած՝ Աստուծոյ ժողովքի խորանը հոն էր. 4 Միայն թէ Դաւիթ՝ Աստուծոյ տապանակը Կարիաթարիմէն իր պատրաստած տեղը հաներ էր. քանզի Երուսաղէմի մէջ անոր վրան մը կանգներ էր.

Բ Թագ. զ. 2. 17. Ա Մն. ժե. 1.

1045

5 Սակայն Ովրեան Ուրիին որդւոյն Բեսելիէլին շինած պղնձէ սեղանը՝ հոն Տէրոջը խորանին առջեւն էր. և Սողոմոն ու ժողովքը զանիկայ փնտռեցին։ 6 Եւ Սողոմոն՝ հոն Տէրոջը առջեւ ժողովքի խորանին պղնձէ սեղանին քովը ելաւ, ու անոր վրայ հազար ողջակէզ մատուց։

Ն. Ք. Դ. Ք. 1015

Ել. լա. 2. Ել. իէ. 1. 2. լը. 1. 2.

Կամ՝ վրայ մատուց.

7 Այն գիշերը Աստուած Սողոմոնին երեւցաւ, ու անոր ըսաւ. Խնդրէ, քեզի ինչ տամ։ 8 Եւ Սողոմոն Աստուծոյ ըսաւ. Դուն իմ հօրս Դաւիթին մեծ ողորմութիւն ըրիր, ու զիս անոր տեղը թագաւոր ըրիր. 9 Հիմա ով Տէր Աստուած՝ իմ հօրս Դաւիթին ըրած խոստմունքդ հաստատ ըլլայ. Քանզի դուն զիս երկրիս հողին չափ շատ ժողովուրդի վրայ թագաւոր ըրիր։ 10 Հիմա ինծի իմաստութիւն ու գիտութիւն տուր, որ աս ժողովուրդին առջեւ ելլեմ ու մտնեմ. վասն զի աս քա-

Գ Թագ. գ. 4. Գ Թագ. գ. 5. 6. Ա Մն. իը. 5. Գ Թագ. գ. 7. 8. Գ Թագ. գ. 9. Թուոց. իէ. 17. Բ Օր. լա. 2.

մեծ ժողովուրդդ ո՞վ կրնայ դա-
11 տել ։ [կ] Եւ Աստուած Սողոմոնին
ըսաւ. Որովհետեւ քու սրտիդ մէջը
ասիկայ եղաւ, ու հարստութիւն,
ստացուածք, փառք, և քու
թշնամիներուդ հոգին չխնդրեցիր,
ու երկար կեանք ալ չխնդրեցիր,
հապա քեզի իմաստութիւն ու գի-
տութիւն խնդրեցիր, որ դատես
իմ ժողովուրդս՝ որուն վրայ քեզ
12 թագաւոր ըրի, Ուրեմն իմաստու-
թիւն ու գիտութիւն տրուի քեզի,
և հարստութիւն, ստացուածք ու
փառք ալ պիտի տամ քեզի. ա-
նանկ որ՝ [հ]քեզմէ առաջ եղող թա-
գաւորներուն այնպէս եղած չէ, ու
քեզմէ ետքը եղողներուն ալ այնպէս
13 պիտի չըլլայ ։ Եւ Սողոմոն Գաբա-
ւոնի բարձր տեղէն՝ ժողովքի խո-
րանին առջեւէն՝ Երուսաղէմ դար-
ձաւ, ու Իսրայէլի վրայ թագաւո-
րութիւն ըրաւ ։

14 [ձ]Եւ Սողոմոն կառքեր ու ձիաւոր-
ներ ժողվեց. ու անիկայ հազար
չորս հարիւր կառք՝ ու տասներ-
կու հազար ձիաւոր ունեցաւ. և
զանոնք կառքի քաղաքներուն մէ-
ջը, ու թագաւորին քով Երուսա-
15 ղէմի մէջ տեղաւորեց ։ [ղ]Եւ թա-
գաւորը Երուսաղէմի մէջ արծաթը
ու ոսկին քարերու պէս ըրաւ, ու
եղեւնափայտը շատութենէն՝ դաշտի
մէջ եղող մոլաթզենիներուն պէս
16 ըրաւ ։ Եւ [ճ]Սողոմոնին ձիերը Ե-
գիպտոսէն կու գային. ու թա-
գաւորին վաճառականներուն կա-
րաւանը՝ մէկ որոշուած գնով մը
ձիերու երամակներ ծախու կ'առ-
17 նէին. Ու Եգիպտոսէն մէկ կառք
մը դուրս ելլելուն՝ վեց հարիւր
արծաթով վեր կը հանէին, ու մէկ
ձին՝ հարիւր յիսուն սիկղով. ու
Քետացւոց բոլոր թագաւորներուն
համար, և Ասորւոց բոլոր թագա-
ւորներուն համար ալ՝ անոնց ձեռ-
քովը այնպէս կը հանէին ։

ԳԼ. Բ

1, 17 Սողոմոնին գործաւորները՝ տաճարը շինելու համար ։ 3 Սողոմոն՝ Քիրամէն փայտեղէններ ու շինութեան համար նիւթ կ'ուզէ ։ 11 Քիրամն ալ բարեկամօրէն պատասխան կը խրկէ ։

1 Ու Սողոմոն [ա][բ]միտքը դրաւ որ Տէ-
րոջը անուանը տուն՝ ու իր թա-
2 գաւորութեանը տուն շինէ ։ Ու
[գ]Սողոմոն եօթանասուն հազար
բեռնակիր՝ ու լեռը քար կտրող
ութսուն հազար մարդ [դ]ընտրեց, և
անոնց վրայ երեք հազար վեց հա-
րիւր վերակացու դրաւ ։
3 Ու Սողոմոն [ե]Տիւրոսի թագաւո-
րին Քիրամին լուր խրկեց, ու ը-
սաւ. [զ]Ինչպէս որ իմ հօրս Դաւի-
թին ըրիր, ու անոր եղեւնափայտեր
խրկեցիր՝ որ իրեն բնակելու համար
4 տուն շինէ, Ահա [է]ես իմ Տէր Աս-
տուծոյս անուանը տուն կը շինեմ,
որ անոր նուիրուի, [ը]անոր առջեւ
անուշահոտ խունկ ծխուի, ու [թ]միշտ
առաջաւորութեան հացը դրուի, և
[ժ]առտու ու իրիկուն, շաբաթները,
և ամսագլուխները ու մեր Տէր Աս-
տուծոյն տօներուն օրերը՝ ողջակէզ-
ներ մատուցանուի. ասիկայ Իսրայէ-
լին յաւիտենական պարտաւորու-
5 թիւնն է ։ Եւ աս տունը որ ես կը
շինեմ, մեծ ըլլալու է. քանզի
[ժա]մեր Աստուածը՝ ամէն աստուած-
6 ներէն մեծ է. [ժբ]Ու անոր տուն շի-
նելու ո՞վ կարող է. քանզի եր-
կինքը, ու երկնից երկինքը չեն
կրնար պարունակել զանիկայ, ու-
րեմն ես ո՞վ եմ, որ անոր տուն
շինեմ. միայն թէ անոր առջեւ
խունկ ծխելու համար տեղ մը
7 պատրաստեմ ։ Եւ հիմա ինծի մէկ ի-
մաստուն մարդ մը խրկէ, որ ոսկին,
արծաթը, պղինձը, երկաթը, ծի-
րանեգոյնը, կարմիրը և կապուտակը
բանիլ գիտնայ, ու քանդակագոր-
ծութիւն ալ գիտնայ, որ իմ քովս
Յուդայի ու Երուսաղէմի մէջ ե-
ղող՝ [ժգ]իմ հօրս Դաւիթին պատ-
րաստած իմաստուններուն հետ
8 ըլլայ ։ [ժդ]Եւ ինծի Լիբանանէն ե-
ղեւնափայտեր, մայր փայտեր ու
[ժե]Բալմուկ փայտեր խրկէ. քանզի
ես գիտեմ որ քու ծառաներդ
Լիբանանէն փայտ կտրելը գիտեն.
և ահա իմ ծառաներս քու ծառա-
9 ներուդ հետ ըլլան, Ու ինծի խիստ
շատ փայտեր պատրաստեն. քանզի
իմ շինելու տունս մեծ ու փառաւոր
10 ըլլալու է ։ [ժզ]Եւ ահա ես քու ծա-
ռաներուդ՝ փայտ կտրող բանւոր-
ներուն՝ քսան հազար քոռ ծե-
ծուած ցորեն, ու քսան հազար
քոռ գարի, ու քսան հազար մար
գինի, ու քսան հազար մար եղ կու-
տամ ։

11 Եւ Տիւրոսի Քիրամ թագաւորը
Սողոմոնին նամակ խրկեց՝ ու ըսաւ.
[ժէ]Տէրը իր ժողովուրդը սիրելուն
համար՝ քեզ անոնց վրայ թագաւոր
12 դրաւ ։ Եւ Քիրամ ըսաւ. [ժը]Եր-
կինքը ու երկիրը ստեղծող Իսրա-
յէլին Տէր Աստուածը [ժթ]օրհնեալ ըլ-
լայ, որ Դաւիթ թագաւորին՝ խո-
հեմութիւն ու գիտութիւն ունե-
ցող իմաստուն որդի մը տուաւ, որ
անիկայ Տէրոջը տուն, ու իր թա-
գաւորութեանը տուն պիտի շինէ ։
13 Եւ հիմա իմ [ի]վարպետս Քիրամը
կը խրկեմ, որ հանճարեղ ու իմաս-
14 տուն մարդ մըն է. [իա]Անիկայ Դանի
աղջիկներէն եղող կնկան մը որդի

Ն. Ք. Դ. Ք.
1015

կ Գ Թագ. Գ. 11, 12, 13.
հ Ա Մն. ԻԹ. 25. Գլ. Թ. 22. Ժող. Բ. 9.
ձ Գ Թագ. Դ. 26. Ժ. 26. Ա. Գլ. Թ. 25.
ղ Գ Թագ. Ժ. 27. Գլ. Թ. 27. Յոբ. ԻԲ. 24.
ճ Գ Թագ. Ժ. 28, 29. Գլ. Թ. 28.
ա Գ Թագ. Ե. 5.
բ Եբր. բառ
գ Գ Թագ. Ե. 15. Հմր 18.
դ Եբր. Համրեց.
ե Գ Թագ. Ե. 1.
զ Ա Մն. ԺԴ. 1.

Ն. Ք. Դ. Ք.
1015

է Հմր 1.
ը Ել. Լ. 7.
թ Ել. ԻԵ. 30. Ղե. ԻԴ. 8.
ժ Թւ. ԻԸ. 3, 9, 11.
ժա Սաղ. ՃԼԵ. 5.
ժբ Գ Թագ. Ը. 27. Գլ. Զ. 18. Ես. ԿԶ. 1.
ժգ Ա Մն. ԻԲ. 15.
ժդ Գ Թագ. Ե. 6.
ժե Գ Թագ. Ժ. 11.
ժզ Գ Թագ. Ե. 11.
ժէ Գ Թագ. Ժ. 9. Գլ. Թ. 8.
ժը Ծն. Ա. 2. Սաղ. ԼԳ. 6. ՃԲ. 25. ՃԻԴ. 8. ՃԽԶ. 5, 6. Գործ. Դ. 24. Յայտ. Ժ. 6.
ժթ Գ Թագ. Ե. 7.
ի Եբր. Հայրս
իա Գ Թագ. Է. 13, 14.

Ն. Ք. Ծ.
1015

է, ու անոր հայրը Տիւրացի է. անիկայ՝
ոսկի, արծաթ, պղինձ, երկաթ,
քարեր ու փայտեր, նածիրանեգոյնի,
կապուտակի, բեհեզի և կարմիրի վրայ բանելու
կողմանէ, ու ամէն տեսակ քանդակը
քանդակելու կողմանէ յաջողակ է.
և քու իմաստուններուդ հետ, ու
քու հօրդ Դաւիթին՝ իմ տիրոջս
իմաստուններուն հետ՝ իրեն ամէն
առաջարկուած բանին հնարքը կը
15 գտնէ։ Եւ հիմա ճ իմ տէրս իր ըսած
ցորենը ու գարին, եղը ու
գինին իր ծառաներուն թող ղրկէ.
16 մ Ու մենք Լիբանանէն՝ քեզի հարկաւոր
եղածին չափ փայտեր կը
կտրենք, և զանոնք ծովէն լաստեր
մինչեւ յ Յոպպէ կը բերենք քեզի,
ու դուն զանոնք Երուսաղէմ հանէ։

17 ն Ու Սողոմոն Իսրայէլի երկրին մէջը
եղող բոլոր օտարազգի մարդիկները՝
շ իր հօրը Դաւիթին համրելէն
ետքը համրեց. և անոնք հարիւր
յիսունուերեք հազար վեց հարիւր
18 մարդ գտնուեցան. Ու ո անոնցմէ եօթանասուն
հազար բեռնակիր, ու
լեռը քար կտրող ութսուն հազար,
ու զանոնք բանեցնելու համար՝
երեք հազար վեց հարիւր վերակացու
ըրաւ։

ճ Հմր 10.
մ Գ Թագ. Ե. 8, 9.
յ Յես. ԺԹ. 46. Գործ. Թ. 36.
ն Հմր 2. Գ Թագ. Ե. 13, 15, 16. Թ. 20, 21. Գլ. Ը. 7, 8.
շ Ա Մն. ԻԲ. 2.
ո Հմր 2.

ԳԼ. Գ

1 Տաճարին տեղը ու շինութեան սկզբնաւորութիւնը։ 3 Անոր չափերը ու զարդերը։ 11 Քերովբէները։ 14 Վարագոյրը ու սիւները։

1012

1 Եւ ա Սողոմոն սկսաւ Տէրոջը տունը
շինել բ Երուսաղէմի մէջ՝ Մօրիա
լեռանը վրայ՝ ուր որ Տէրը անոր
հօրը Դաւիթին երեցեր էր, այն
տեղը՝ որն որ Դաւիթ գ Յեբուսացի
Որնային կալին մէջը պատրաստեր
2 էր։ Եւ իր թագաւորութեանը
չորրորդ տարին՝ երկրորդ ամսուն
երկրորդ օրը սկսաւ շէնքը շինել։
3 Ու դ Աստուծոյ տունը շինելու համար՝
Սողոմոնին դրած հիմը ասիկայ
էր. առջի չափով՝ վաթսուն կանգուն
երկայն, ու քսան կանգուն
4 լայն էր։ Եւ ե գաւիթը եղող սրահին
երկայնութիւնը՝ տանը լայնութեամբը
քսան կանգուն, ու
բարձրութիւնը հարիւր քսան կանգուն
էր. ու զանիկայ ներսէն մաքուր
5 ոսկիով պատեց։ Եւ զ մեծ
տունը մայր փայտով ծածկեց, ու
զանիկայ մաքուր ոսկիով պատեց,
ու անոր վրայ արմաւենիներ ու
6 շղթաներ * փորագրեց։ Եւ շքեղութեան
համար՝ տունը պատուական
քարերով զարդարեց.
7 ու ոսկին՝ Փարուիմի ոսկի էր։ Եւ
տանը գերանները, սեմերը, պատերը
ու դռները ոսկիով պատեց.
ու պատերուն վրայ քերովբէներ
քանդակեց։

8 Եւ սրբութեանց սրբութիւնին
տունը շինեց. անոր երկայնութիւնը
տանը լայնութեանը պէս՝ քսան
կանգուն, ու լայնութիւնը քսան
կանգուն էր. և զանիկայ վեց հարիւր
տաղանդի չափ մաքուր ոսկիով
9 պատեց։ Ու բեւեռներուն կշիռքը
յիսունական սիկղ ոսկի էր.
ու վերնատունները ոսկիով պատեց։
10 Է Եւ սրբութեանց սրբութիւնին
տանը մէջ երկու քանդակագործ
քերովբէներ շինեց, ու զանոնք
11 ոսկիով պատեց. Եւ քերովբէներուն
թեւերը քսան կանգուն
երկայնութիւն ունէին. մէկ թեւը
հինգ կանգուն էր, ու տանը պատին
կը դպչէր, և միւս թեւը հինգ
կանգուն էր, ու մէկալ քերովբէին
12 թեւին կը դպչէր. Մէկալ քերովբէին
ալ մէկ թեւը հինգ կանգուն էր, ու
տանը պատին կը դպչէր, ու միւս
թեւը հինգ կանգուն էր, ու մէկալ
13 քերովբէին թեւին կցուած էր։ Այս
քերովբէներուն տարածուած թեւերուն
երկայնութիւնը՝ քսան կանգուն
էր. ու անոնք իրենց ոտքերուն
վրայ կայնած էին, ու անոնց երեսը
դէպ 'ի † տունը կը նայէր։

14 Եւ ը վարագոյրը՝ կապուտակէ,
ծիրանիէ, կարմիրէ ու բեհեզէ շինեց,
ու անոր վրայ քերովբէներ
գործեց։

15 Եւ տանը առջեւ՝ թ երեսունուհինգ
կանգուն երկայնութեամբ երկու
սիւն շինեց, ու ամէն մէկուն
վրայի խոյակը հինգ կանգուն էր։
16 Եւ դաբիրին մէջի շղթաներուն պէս՝
շղթաներ շինեց, ու սիւներուն
վրայ դրաւ. և ժ հարիւր նուռ շինեց,
ու շղթաներուն անցուց։
17 Եւ ի սիւները տաճարին առջեւ
կանգնեց, մէկը աջ կողմէն՝ ու մէկալը
ձախ կողմէն. և աջ կողմը
եղողին անունը Յաքին, ու ձախ
կողմը եղողին անունը Բոոզ կոչեց։

ա Գ Թագ. Զ. 1, [illegible]
բ Ծն. ԻԲ. 2, 14.
գ Ա Մն. ԻԱ. 18. ԻԲ. 1.
դ Գ Թագ. Զ. 2.
ե Գ Թագ. Զ. 3.
զ Գ Թագ. Զ. 17.
* Եբր. հանեց։
է Գ Թագ. Զ. 23, [illegible]
† Կամ՝ ներս
ը Ել. ԻԶ. 31. Մատ. ԻԷ. 51. Եբր. Թ. 3.
թ Գ Թագ. Է. 15—21. Երեմ. ԾԲ. 21.
ժ Գ Թագ. Է. 20.
ի Գ Թագ. Է. 21.

ԳԼ. Դ

1 Պղնձէ սեղանը։ 2 Ձուլածոյ ծովը տասներկու եզներու վրայ։ 6 Տասը աւազանները, աշտանակները ու սեղանները։ 9 Գաւիթները, ու պղնձէ գործիքները։ 19 Ոսկեղէն անօթները։

1 Ու ա պղնձէ սեղան մը շինեց, երկայնութիւնը
քսան կանգուն,
և լայնութիւնը քսան կանգուն, ու
բարձրութիւնը տասը կանգուն։
2 բ Եւ ձուլածոյ ծովը շինեց. անոր
մէկ շրթունքէն մինչև մէկալ շրթունքը
տասը կանգուն էր, ու
բոլորաձև էր, և անոր բարձրու-

ա Ել. ԻԷ. 1, 2. Դ Թագ. ԺԶ. 14. Եզեկ. ԽԳ. 13, 16.
բ Գ Թագ. Է. 23.

Ն · Ք · ԴՐ ·
1012

ա Գ Թագ · Է · 24 · 25 · 26 ·

թիւնը հինգ կանգուն էր, ու անոր
շրջապատը երեսուն կանգուն էր.
3 [ա] Եւ անոր տակը չուրջանակի ամէն
կողմէն եզներու նմանութիւններ
կային. ծովուն բոլորտիքը մէկ
կանգունի մէջ տասնական եզներ
կար. այն եզները երկու կարգ էին,
որոնք ծովը ձուլած ատենին ձու-
4 լեր էին։ Անիկայ տասներկու եզ-
ներու վրայ կը կենար, որոնց իրեքը
դէպ 'ի հիւսիս, իրեքը դէպ 'ի
արեւմուտք, իրեքը դէպ 'ի հարաւ,
ու իրեքը դէպ 'ի արեւելք կը նա-
յէին, ու ծովը անոնց վրայ էր, և
ամենուն ետեւի կողմը դէպ 'ի ներս
5 դարձած էր։ Ու անոր թանձրու-
թիւնը չորս մատնաչափ էր, և
շրթունքը գաւաթի շրթունքի
պէս էր, որ վրան շուշանի ծաղիկ-
ներ քանդակած էր, ու [բ] իրեք հազար
մար կ'առնէր։

6 Եւ [գ] տասը աւազան շինեց. ու
հինգը աջ կողմը ու հինգն ալ ձախ
կողմը դրաւ՝ լուացման համար.
* ողջակէզները անոնց մէջը կը լուա-
յին. բայց ծովը քահանայից հա-
մար էր, որ հոն լուացուէին։

7 [դ] Եւ տասը ոսկեղէն աշտանակնե-
րը շինեց [ե] իրենց օրինակին համե-
մատ, ու զանոնք տաճարին մէջը
դրաւ. հինգը աջ կողմը ու հինգը
ձախ կողմը։

8 [զ] Եւ տասը սեղան շինեց, ու զա-
նոնք տաճարին մէջը դրաւ. հինգը
աջ կողմը ու հինգը ձախ կողմը.
ու հարիւր ոսկեղէն կոնքեր շինեց։

9 Եւ [է] քահանայից գաւիթը, ու
մեծ գաւիթը, և գաւիթին դռնե-
րը շինեց, ու անոնց փեղկերը պղնձ-
10 ձով պատեց։ Եւ [ը] ծովը աջ կողմը
հարաւոյ դէմ դէպ 'ի արեւելք դը-
րաւ։

11 Ու [թ] Քիրամ՝ կաթսաները, թի-
ակները ու կոնքերը շինեց. և Քի-
րամ կատարեց ան բոլոր գործքերը՝
որ Աստուծոյ տանը համար Սողոմոն
12 թագաւորին կը շինէր. Այսինքն եր-
կու սիւները, ու [ժ] գունտերը, ու
երկու սիւներուն գլուխը եղող խո-
յակները, և սիւներուն գլուխը ե-
ղող խոյակներուն երկու գունտերը
ծածկելու համար երկու ցանցակերպ
13 զարդերը, Ու երկու ցանցակերպ
զարդերուն [ի] չորս հարիւր նուռե-
րը, այսինքն՝ սիւներուն վրայի խո-
յակներուն երկու գունտերը ծած-
կելու համար՝ ամէն մէկ ցանցակերպ
զարդին վրայ երկու կարգ նուռեր.
14 Եւ [լ] մեքենովթները շինեց, ու մե-
քենովթներուն վրայի աւազաննե-
15 րը շինեց. Մէկ ծովը ու անոր տա-
16 կի տասներկու եզները. Եւ կաթ-
սաները, ու թիակները, ու մսա-

բ Տես Գ Թագ · Է · 26 ·
գ Գ Թագ · Է · 38 ·
* Եբր · ող-ջակէզի գործը
դ Գ Թագ · Է · 49 ·
ե Ել · Իե · 31 · 40 · Ա Մն · Իը · 12 · 19 ·
զ Գ Թագ · Է · 48 ·
է Գ Թագ · Զ · 36 ·
ը Գ Թագ · Է · 39 ·
թ Տես Գ Թագ · Է · 40 ·
ժ Գ Թագ · Է · 41 ·
ի Տես Գ Թագ · Է · 20 ·
լ Գ Թագ · Է · 27 · 43 ·

հանները, և անոնց բոլոր գործիք-
ները՝ Տէրոջը տանը համար Սողոմոն
թագաւորին՝ փայլուն պղնձէ շինեց
17 [խ] անոր վարպետը Քիրամ։ [ծ] Թա-
գաւորը զանոնք Յորդանանու դաշ-
տին մէջ թանձր հողի մը վրայ ձու-
լել տուաւ Սոկքովթի ու † Սարե-
18 դայի մէջտեղը։ [կ] Եւ Սողոմոն աս
բոլոր կարասիները խիստ շատ շի-
նեց. քանզի պղինձը կշռուքի չէր
19 գար։ Ու [հ] Սողոմոն՝ Աստուծոյ
տանը բոլոր կարասիները շինեց.
նաև [illegible] ոսկի սեղանը, ու ան
սեղանները՝ որոնց վրայ [ձ] առաջա-
20 ւորութեան հացը կը դրուէր. Եւ
մաքուր ոսկիէ աշտանակները, ու
անոնց [ղ] ճրագները՝ կարգին առ-
ջեւ վառելու համար բստ սովորու-
21 թեան։ Եւ [ճ] մաքուր ոսկիէ ծա-
ղիկները, ու ճրագները, և ունե-
22 լիները, Ու մաքուր ոսկիէ բազմա-
կալները, տաշտերը, խնկամաննե-
րը, ու բուրվառները. և տանը
դռները՝ այսինքն սրբութեանց սըր-
բութիւնին ներսի դրանը փեղկերը,
և տանը՝ այսինքն տաճարին դրանը
փեղկերը ոսկիէ շինեց։

Ն · Ք · ԴՐ ·
1012

խ Գ Թագ · Է · 14 · 45 ·
ծ Գ Թագ · Է · 46 ·
† Կամ՝ Սարթանի · Գ Թագ · Է · 46 ·
կ Գ Թագ · Է · 47 ·
հ Գ Թագ · Է · 48 · 49 · 50 ·
ձ Ել · Իե · 30 ·
ղ Ել · Իէ · 20 · 21 ·
ճ Ել · Իե · 31 · [illegible] ·

ԳԼ · Ե

1 Նուիրուած գանձերը։ 2 Տապանակին հան-
դիսաւոր կերպով տաճարի մէջ դրուիլը։ 11
Երբոր զԱստուած կ'օրհնեն, անիկայ տեսա-
նելի կերպով իր հաճութեան նշան մը կու-
տայ։

1 Եւ [մ] Սողոմոնին Տէրոջը տանը հա-
մար շինած բոլոր գործը լմըն-
ցաւ. ու Սողոմոն իր հօրը Դաւի-
թին նուիրած բաները, և արծա-
թը, ու ոսկին, ու բոլոր անօթ-
ները տարաւ, և Աստուծոյ տանը
գանձին մէջ դրաւ։

2 [յ] Ան ատենը Սողոմոն՝ Իսրայէլի
ծերերը, ու ցեղերուն բոլոր իշ-
խանները, Իսրայէլի որդւոց նա-
հապետները՝ Երուսաղէմի մէջ ժող-
վեց, որ Տէրոջը ուխտին տապանա-
կը [ն] Դաւիթին քաղաքէն՝ այսինքն
3 Սիոնէն հանեն։ [շ] Եւ Իսրայէլի
բոլոր մարդիկները [ո] եօթներորդ
ամսուն տօնին ատենը՝ թագաւորին
4 քովը ժողվուեցան։ Ու Իսրայէլի
բոլոր ծերերը եկան. ու Ղեւտացի-
5 ները տապանակը վերցուցին։ Եւ
տապանակը, ու ժողովքի խորանը,
և խորանին մէջը եղած բոլոր սուրբ
անօթները հանեցին. զանոնք քա-
հանաները ու Ղեւտացիները հանե-
6 ցին։ Եւ Սողոմոն թագաւորը ու
անոր քովը ժողվուած Իսրայէլին
բոլոր ժողովքը՝ տապանակին առ-
ջեւ ըլլալով, ոչխարներ ու ար-
ջառներ կը զոհէին, այնչափ շատ՝
որ անթիւ ու անհամար էին։

1005
մ Գ Թագ · Է · 51 ·
1004
յ Գ Թագ · Ը · 1 · [illegible] ·
ն Բ Թագ · Զ · 12 ·
շ Գ Թագ · Ը · 2 ·
ո Տես Թւ · Է · 8 · 9 · 10 ·

Ն. Ք. Ծ.
1004

7 Եւ քահանաները Տէրոջը ուխտին տապանակը ներս տարին իր տեղը՝ տանը դաբիրը՝ սրբութիւն սրբութեանցը, ու քերովբէներուն թևերուն տակը դը-
8 րին։ Ու քերովբէները տապանակին տեղւոյն վրայ՝ երկու թևերը կը տարածէին. և քերովբէները տապանակը ու անոր ձողերը վերէն կը
9 ծածկէին։ Եւ ձողերը երկնցուցին. և ձողերուն ծայրերը տապանակէն՝ դաբիրին առջևը կ'երևնային, բայց դուրսէն չէին երևնար.
10 ու մինչև աս օրս հոն է։ Տապանակին մէջը ուրիշ բան չկար, բայց միայն երկու տախտակները, որ Մովսէս [ա] Քորեբի մէջ հոն դրաւ. որոնցմով Տէրը Իսրայէլի որդւոցը հետ ուխտ ըրաւ, անոնց Եգիպտոսէն ելած ատենը։

Գ Թագ. Ը. 8.

ա Բ Օր. Ժ. 2. 5. Գւ. Գ. 11.

11 Ու երբոր քահանաները սուրբ տեղէն ելան, (վասն զի բոլոր հոն գտնուող քահանաները սրբուեր էին, չէ թէ իրենց յաջորդական
12 կարգը պահելով. [բ] Ու երգեցող Ղևտացիներուն բոլորը՝ Ասափին, Եմանին ու Իդիթունին, և անոնց որդիներուն ու եղբայրներուն հետ՝ բեհեզներ հագած, ծնծղաներով՝ տաւիղներով ու քնարներով սեղանին արևելեան կողմը կայնեցան. [գ] Եւ անոնց հետ հարիւր քսան քահանայ փող կը փչեցնէին.)
13 Ու երբոր փող փչեցնողները ու երգեցողները միաբերան մէկ ձայնով Տէրը կ'օրհնէին ու կը գովէին, և փողերով, ծնծղաներով, ու երգոց նուագարաններով ձայներնին վերցնելով՝ Տէրը կ'օրհնէին, ըսելով. [դ] Գոհացէք Տէրոջը, ինչու որ բարի է, ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.

բ Ա Մն. Ե. 1.

գ Ա Մն. ԺԵ. 24.

դ Սաղ. ճղ. Տես Ա Մն. Ժզ. 34. 41.

Այն ատենը Տէրոջը տունը ամ-
14 պով լեցուեցաւ։ Եւ ամպին պատճառաւը քահանաները չէին կրնար հոն կենալ, որ իրենց պաշտօնը կատարեն. [ե] քանզի Տէրոջը փառքը Աստուծոյ տունը լեցուցեր էր։

ե Ել. Խ. 35. Գւ. Ե. 2.

ԳԼ. Զ.

1 Սողոմոն՝ ժողովուրդը օրհնելէն ետև, զԱստուած կ'օրհնէ։ 12 Տաճարին նաւակատեաց օրը՝ պղնձէ կայարանին վրայ Սողոմոնին մատուցած աղօթքը։

1 Այն ատենը [ա] Սողոմոն ըսաւ. Տէրը ըսաւ որ ինքը [բ] մառախուղի մէջ
2 կը բնակի։ Բայց ես քեզի բնակութեան համար տուն՝ ու յաւիտեան քու նստելուդ համար տեղ
3 շինեցի։ Եւ թագաւորը իր երեսը դարձուց, ու Իսրայէլի բոլոր ժողովը օրհնեց. ու Իսրայէլի բոլոր ժողովը ոտքի վրայ կայներ էին։

ա Գ Թագ. Ը. 12, Ճ.

բ Ղև. Ժզ. 2.

4 Եւ անիկայ ըսաւ. Օրհնեալ ըլլայ Իսրայէլի Տէր Աստուածը, որ իր բերնովը իմ հօրս Դաւիթին խօսք տուաւ, ու իր ձեռքովը կատարեց.
5 քանզի ըսաւ. Իմ ժողովուրդս Եգիպտոսի երկրէն հանած օրէս 'ի վեր՝ Իսրայէլի բոլոր ցեղերէն բնաւ մէկ քաղաք մը չընտրեցի տուն շինելու համար, որ իմ անունս հոն ըլլայ, ու մարդ մը չընտրեցի, որ իմ ժողովուրդիս Իսրայէլին վրայ
6 իշխան ըլլայ. [գ] Հապա Երուսաղէմը ընտրեցի, որ իմ անունս հոն ըլլայ. ու [դ] Դաւիթը ընտրեցի, որ իմ ժողովուրդիս Իսրայէլին վրայ թագա-
7 ւոր ըլլայ։ Եւ [ե] իմ հայրս Դաւիթ միտք ունէր որ Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն անուանը տուն մը շինէ.
8 Բայց Տէրը իմ հօրս Դաւիթին ըսաւ. Որովհետև դուն միտքդ դրիր որ իմ անուանս տուն շինես, աղէկ ըրիր որ աս բանը միտքդ դրիր.
9 Սակայն տունը դուն պիտի չշինես. հապա քու որդիդ՝ որ քու երանքէդ պիտի ելլէ, անիկայ իմ անուանս
10 տուն պիտի շինէ։ Եւ հիմա Տէրը իր ըսած խօսքը կատարեց, ու ես իմ հօրս Դաւիթին տեղը յաջորդեցի, ու Տէրոջը ըսածին պէս՝ Իսրայէլի աթոռը նստայ, ու Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն անուանը՝
11 տունը շինեցի։ Եւ հոն դրի տապանակը՝ [զ] որուն մէջն է Տէրոջը ուխտը, որն որ Իսրայէլի որդւոցը հետ ըրաւ։

գ Գւ. Ժբ. 13.

դ Ա Մն. ԻԸ. 4.

ե Բ Թագ. Է. 2. Ա Մն. ԺԷ. 1. ԻԸ. 2.

զ Գւ. Ե. 10.

12 [է] Ու Տէրոջը սեղանին առջևը՝ Իսրայէլի բոլոր ժողովքին դիմացը կայնելով, ձեռքերը տարածեց.
13 (Քանզի Սողոմոն պղնձէ խարիսխ մը շինելով՝ զանիկայ գաւիթին մէջտեղը դրեր էր. անոր երկայնութիւնը հինգ կանգուն, ու լայնութիւնը հինգ կանգուն, ու բարձրութիւնը իրեք կանգուն էր. և ինքը անոր վրայ կայնեցաւ, ու Իսրայէլի բոլոր ժողովքին առջևը ծունկ չոքեց, ու ձեռքերը դէպ 'ի երկինքը տարածեց.)
14 Եւ ըսաւ. Ով Տէր Աստուած Իսրայէլի, [ը] երկինքի մէջ՝ ու երկրի վրայ քեզի պէս Աստուած չկայ, որ քու առջևդ իրենց բոլոր սրտովը քալող ծառաներուդ հետ ուխտ ու
15 ողորմութիւն կը պահես. [թ] Դուն քու ծառայիդ՝ իմ հօրս Դաւիթին ըրած խոստմունքդ պահեցիր, ու բերնովդ ըսածդ ձեռքովդ կատարեցիր, ինչպէս որ այսօր կ'երե-
16 ւի։ Եւ հիմա ով Տէր Աստուած Իսրայէլի, պահէ ան խոստմունքդ, որն որ քու ծառայիդ՝ իմ հօրս Դաւիթին ըրիր, ու ըսիր. [ժ] Իմ առջևս Իսրայէլի աթոռին վրայ

է Գ Թագ. Ը. 22.

ը Ել. ԺԵ. 11. Բ Օր. Դ. 39. Է. 9.

թ Ա Մն. ԻԲ. 9.

ժ Բ Թագ. Է. 12. 16. Գ Թագ. Բ. 4. Դ. 12. Գւ. Է. 18.

Ն. Ք. Գ. Բ.
1004

է Սաղ. ՃԼԲ. 12.

նատող մարդ՝ քեզմէ պակաս պիտի
չըլլայ . [է]միայն թէ քու որդիքդ իրենց
ճամբաներուն զգուշութիւն
ընեն, ու իմ օրէնքիս մէջը քալեն,
ինչպէս որ դուն իմ առջեւս քալեցիր
17 ։ Եւ հիմա ով Տէր Աստուած
Իսրայէլի, թող քու ծառայիդ՝
Դաւիթին ըսած խօսքդ հաստատուի
։
18 Բայց միթէ Աստուած իրաւցընէ
երկրիս վրայ մարդոց հետ պիտի
բնակի՞ . Ահա երկինքը ու երկնից
երկինքները քեզ չեն կրնար պարունակել
. ո՛ւր կը մնայ աս իմ շինած
19 տունս ։ Սակայն ով Տէր Աստուած
իմ, քու ծառայիդ աղօթքին
ու խնդրուածքին նայէ, որ
քու ծառայիդ այսօր քու առջեւդ
ըրած պաղատանքը ու աղօթքը
20 լսես . Որպէս զի աս տանը վրայ
ցորեկ ու գիշեր քու աչքերդ բաց
ըլլան, ան տեղւոյն վրայ՝ որուն
համար ըսիր թէ՝ քու անունդ հոն
պիտի դնես . այնպէս որ՝ աս տեղը
քու ծառայիդ ըրած աղօթքը
21 լսես ։ Ուրեմն քու ծառայիդ՝ և
քու ժողովուրդիդ Իսրայէլին աս
տեղը ըրած աղօթքները լսես . այո
քու բնակութեանդ տեղէն՝ երկինքէն
լսես, ու լսած ատենդ ներես
։

ը Գւ. Բ. 6. Եսյ. ԿԶ. 1. Գործ. Է. 49.

22 Թէ որ մէկը իր ընկերին դէմ
մեղանչէ, ու անոր երդում ընել
տալու համար՝ անոր երդում առաջարկէ,
ու երդումը աս տունը՝
23 քու սեղանիդ առջեւը գայ, Ան ատենը
դուն երկինքէն լսես ու կատարես,
ու քու ծառաներդ դատես,
և յանցաւորը դատապարտես,
ու անոր ըրածը անոր գլուխը
բերես . և արդարը արդարացընես,
ու անոր արդարութեանը չափովը
անոր հատուցում ընես ։
24 Եւ թէ որ քու ժողովուրդդ Իսրայէլը՝
քեզի դէմ մեղանչելնուն
համար՝ իրենց թշնամիներուն առջեւը
յաղթուին, ու ետ դառնան
և քու անուանդ փառք տան, ու
աս տանս մէջ քու առջեւդ աղօթք
25 ու աղաչանք ընեն, Ան ատենը
դուն երկինքէն լսես, և քու ժողովուրդիդ
Իսրայէլին մեղքը ներես .
ու անոնց՝ և անոնց հայրերուն
տուած երկիրդ դարձընես զանոնք ։
26 Թէ որ անոնց քեզի դէմ մեղք
գործելուն համար [ի]երկինքը գոցուի,
ու անձրեւ չգայ . ու անոնք
աս տեղս քեզի աղօթք ընեն, և քու
անուանդ փառք տան, ու զանոնք
նեղելուդ համար՝ իրենց մեղքերէն
27 դառնան, Ան ատենը դուն երկինքէն
լսես, և քու ծառաներուդ ու
քու ժողովուրդիդ Իսրայէլին մեղքը

ի Գ Թագ. ԺԷ. 1.

ներես, որ անոնց սորվեցընես
ան աղէկ ճամբան՝ որուն մէջը պիտի
քալեն . ու քու ժողովուրդիդ
ժառանգութիւն տուած երկրիդ
վրայ անձրեւ տաս ։

Ն. Ք. Գ. Բ.
1004

ծ Գւ. Ի. 9.

28 Թէ որ [ծ]երկրի վրայ սով, կամ
ժանտախտ, կամ խորշակահարութիւն,
կամ [illegible] դալուկ, կամ
մարախ, կամ թրթուր ըլլայ,
կամ անոնց թշնամիները զանոնք
իրենց [*]բնակած երկրին մէջը նեղեն,
կամ որ և իցէ հարուած կամ
29 հիւանդութիւն ըլլայ, Քու բոլոր
ժողովուրդէդ Իսրայէլէն որ և իցէ
մարդ՝ աղօթք մը ու խնդրուածք
մը ընելու ըլլայ, ու իւրաքանչիւր
մարդ իր ախտը ու ցաւը ճանչնալով՝
ձեռքերը դէպ 'ի աս տունը
30 երկնցընէ, Ան ատենը դուն երկինքէն՝
քու բնակութեանդ տեղէն
լսես, ու ներես . և ամէն մարդու՝
իր բոլոր ճամբաներուն համեմատ
հատուցում ընես, անոր
սիրտը գիտնալուդ համար . վասն
զի [կ]մարդոց որդիներուն սիրտը
31 մինակ դուն գիտես . Որպէս զի
քեզմէ վախնան ու քու ճամբաներուդ
մէջը քալեն բոլոր իրենց օրերուն
մէջը, որչափ ժամանակ որ մեր
հայրերուն տուած երկրիդ վրայ
պիտի ապրին ։

[*] Եբր. դռներուն

կ Ա Մն. ԻԸ. 9.

32 Ու [ձ]քու ժողովուրդէդ Իսրայէլէն
չեղող՝ և հեռաւոր երկրէ մը քու
մեծ անուանդ համար՝ և զօրաւոր
ձեռքիդ համար՝ ու բարձր բազուկիդ
համար եկող օտարականն ալ՝
թէ որ գայ ու աս տանս մէջ աղօթք
33 ընէ, Դուն երկինքէն քու
բնակութեանդ տեղէն լսես, և օտարականին
քեզի ըրած ամէն
խնդրուածքը կատարես, որ երկրիս
ամէն ժողովուրդները քու անունդ
ճանչնան, ու քու ժողովուրդիդ
Իսրայէլին պէս քեզմէ վախնան, և
գիտնան թէ աս իմ շինած տանս
վրայ քու անունդ կոչուած է ։
34 Երբոր քու ժողովուրդդ իր
թշնամիին դէմ պատերազմի երթայ
ան ճամբով՝ որ դուն պիտի
խրկես զանոնք, թէ որ անոնք աս
քու ընտրած քաղաքիդ, ու քու
անուանդ համար աս իմ շինած
տանս կողմը նայելով՝ քեզի աղօթք
35 ընեն, Երկինքէն անոնց աղօթքը
ու խնդրուածքը լսես, և անոնց
իրաւունք ընես ։
36 Երբոր քեզի դէմ մեղք գործեն,
(քանզի [յ]մեղք չգործող մարդ չըկայ,)
ու անոնց բարկանալով՝ զանոնք
թշնամիին ձեռքը մատնես,
ու անոնց գերեվարները հեռու կամ
մօտ երկիր մը գերի տանին զանոնք,
37 Թէ որ ան իրենց գերութեան երկ-

ձ Յօհ. ԺԲ. 20. Գործ. Ը. 27.

յ Առակ. Ի. 9. Ժող. Է. 20. Յակ. Գ. 2. Ա Յով. Ա. 8.

Ն. Ք. Ծ.
1004

րին մէջը գերի գան ու դառնան,
և իրենց գերութեան երկրին մէջը
քեզի աղաչեն ու ըսեն. Մեղք գործեցինք, անօրէնութիւն ու անիրաւութիւն
38 ըրինք. Եւ թէ որ
անոնք իրենց գերութեան երկրին
մէջը՝ ուր որ գերի տարուած են,
իրենց բոլոր սրտովը ու իրենց բոլոր
հոգիովը քեզի դառնան, ու իրենց
երկրին՝ որ իրենց հայրերուն տուիր,
և քու ընտրած քաղաքիդ, ու քու
անուանդ համար իմ շինած տանս
39 կողմը նայելով՝ աղօթք ընեն, Դուն
երկինքէն քու բնակութեանդ տեղէն անոնց աղօթքը ու խնդրուածքը
լսես, ու անոնց իրաւունքը
ընես, և քու ժողովուրդիդ քեզի
40 դէմ ըրած մեղքը ներես։ Հիմա
ով Աստուած իմ, աս տեղը ըրուած աղօթքին թող քու աչքերդ բաց ըլլան, ու քու ականջներդ
41 մտիկ ընեն։ Եւ [ա]հիմա ով
Տէր Աստուած, [բ]քու հանգստութեանդ տեղը ելիր, դուն՝ ու քու
զօրութեանդ տապանակը. ով
Տէր Աստուած՝ քու քահանաներդ
փրկութիւն հագնին, և քու սուրբերդ [գ]բարութիւնովդ ուրախանան։
42 Ով Տէր Աստուած՝ քու օծեալիդ
երեսը մի՛ անարգեր. [դ]քու
ծառայիդ Դաւիթին ըրած ողորմութիւններդ յիշէ։

[ա] Սաղ. ՃԼԲ. 8. 9. 10. 16.
[բ] Ա Մն. ԻԸ. 2.
[գ] Նեեմ. Թ. 25.
[դ] Սաղ. ՃԼԲ. 1. Եսա. ԾԵ. 3.

ԳԼ. Է.

1 Աստուած երկինքէն կրակ խրկելով՝ Սողոմոնին աղօթքին ընդունելի ըլլալը կը յայտնէ, ու տաճարը փառքով կը լեցնէ. ժողովուրդն ալ Տէրոջը երկրպագութիւն կ'ընէ։ 4 Սողոմոնին նուիրական զոհը։ 8 Սողոմոն՝ տաղաւարահարաց տօնը ու սեղանին նաւակատեաց տօնը կատարելէն ետքը, ժողովուրդը կ'արձակէ։ 12 Աստուած Սողոմոնին կ'երեւնայ, ու պայմանով անոր խոստմունքներ կ'ընէ։

1 Եւ [ե]երբոր Սողոմոն իր աղօթքը
լմնցուց, [զ]երկինքէն կրակ իջաւ, ու ողջակէզները և զոհերը
սպառեց. ու [է]Տէրոջը փառքը
2 տունը լեցուց։ [ը]Եւ քահանաները
չէին կրնար Տէրոջը տունը մտնել.
քանզի Տէրոջը փառքը Տէրոջը
3 տունը լեցուցեր էր։ Ու բոլոր Իսրայէլի որդիքը կրակին իջնելը՝ և
տանը վրայ Տէրոջը փառքին հանգչիլը կը տեսնէին. ու երեսի վրայ
գետինը իյնալով՝ քարայատակին
վրայ երկրպագութիւն ըրին, ու
Տէրը օրհնեցին, [թ]որ բարի է, [ժ]որ
անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է։
4 [ի]Եւ թագաւորը ու բոլոր ժողովուրդը Տէրոջը առջեւ զոհեր կը
5 մատուցանէին։ Եւ Սողոմոն թագաւորը քսանըերկու հազար արջառ, ու հարիւր քսան հազար
ոչխար զոհ ըրաւ. այսպէս թագաւորը ու բոլոր ժողովուրդը Աստուծոյ տանը նաւակատիքը ըրին։
6 [լ]Եւ քահանաները իրենց պաշտօնութեանը համեմատ կը կայնէին, ու Ղեւտացիները՝ Տէրոջը
երգոց նուագարաններովը՝ որոնք
Դաւիթ թագաւորը շիներ էր Տէրը
գովելու համար, որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է, *երբոր
Դաւիթ անոնց ձեռքովը Տէրը օրհնեց". ու [խ]քահանաները անոնց
դիմացը փողերը կը հնչեցնէին, ու
բոլոր Իսրայէլը ոտքի վրայ կայներ
էր։

7 Եւ [ծ]Սողոմոն Տէրոջը տանը առջեւ եղող գաւիթին մէջտեղը
սրբեց. քանզի ողջակէզները ու
խաղաղութեան զոհերուն ճարպերը
հոն մատուց. որովհետեւ Սողոմոնին շինած պղնձէ սեղանը՝ ողջակէզները, ու հացի ընծաները ու
ճարպերը չէր կրնար պարունակել։
8 [կ]Եւ այն ատենը Սողոմոն ու անոր
հետ բոլոր Իսրայէլը՝ խիստ մեծ
ժողով մը՝ Եմաթի մուտքէն մինչեւ
[հ]Եգիպտոսի հեղեղատը՝ եօթը օր
9 տօն ըրին։ Եւ ութերորդ օրը մեծ
ժողով ըրին. քանզի եօթը օր սեղանին նաւակատիքը՝ ու եօթը օր
10 տօնը կատարեցին։ Ու [ձ]եօթներորդ ամսուն քսանըերեքերորդ
օրը՝ ժողովուրդը արձակեց, որպէս
իրենց վրանները երթան, զուարթ
սրտով մը ուրախանալով այն բարիքներուն համար՝ որ Տէրը Դաւիթին, Սողոմոնին, ու իր Իսրայէլ
ժողովուրդին ըրեր էր։

11 Եւ [ղ]Սողոմոն Տէրոջը տունը՝ ու
թագաւորական տունը լմնցուց,
ու Տէրոջը տանը ու իր տանը
մէջ՝ Սողոմոնին սրտին ինչ որ ուզածը՝ ամէնն ալ յաջողցուց։
12 Ու Տէրը գիշերով Սողոմոնին երեւցաւ, և անոր ըսաւ. Քու աղօթքդ լսեցի, ու [ճ]աս տեղը ինծի
զոհի տուն ըլլալու ընտրեցի։
13 [մ]Եթէ որ երկինքը գոցեմ, որ անձրեւ չըլլայ, և թէ մարախին հրամայեմ որ երկիրը ուտէ, կամ
թէ իմ ժողովուրդիս մէջ ժանտախտ ղրկեմ,
14 ու իմ անունովս կոչուած ժողովուրդս [յ]թէ որ խոնարհին, ու աղօթք ընեն, ու իմ երեսս խնդրեն, և իրենց չար ճամբաներէն դառնան, ես ալ երկինքէն պիտի լսեմ, ու անոնց մեղքերը պիտի ներեմ, ու անոնց երկիրը
15 պիտի բժշկեմ։ Հիմա [ն]աս տեղը
եղած աղօթքին իմ աչքերս բաց պիտի ըլլան, ու իմ ականջներս մտիկ
16 ընեն։ Եւ հիմա [շ]աս տունը ընտրեցի, ու սրբեցի, որ իմ անունս հոն յաւիտեան ըլլայ. ու իմ

Ն. Ք. Ծ.
1004

[ե] Գ Թագ. Ը. 54.
[զ] Ղեւ. Թ. 24. Դատ. Զ. 21. Գ Թագ. ԺԸ. 38. Ա Մն. ԻԱ. 26.
[է] Գ Թագ. Ը. 10. 11. Գլ. Ե. 13. 14. Եզեկ. Ժ. 3. 4.
[ը] Գլ. Ե. 14.
[թ] Գլ. Ե. 13. Սաղ. ՃԼԶ. 1.
[ժ] Ա Մն. ԺԶ. 41. Գլ. Ի. 21.
[ի] Գ Թագ. Ը. 62. 63.
[լ] Ա Մն. ԺԵ. 16.
* Կամ՝ Դաւիթին օրհնութիւնը իրենց ձեռքը ունենալով.
[խ] Գլ. Ե. 12.
[ծ] Գ Թագ. Ը. 64.
[կ] Գ Թագ. Ը. 65.
[հ] Յես. ԺԳ. 3.
[ձ] Գ Թագ. Ը. 66.
[ղ] Գ Թագ. Թ. 1.
[ճ] Օր. ԺԲ. 5.
[մ] Գլ. Զ. 26. 28.
[յ] Գլ. Զ. 27. 30.
[ն] Գլ. Զ. 40.
[շ] Գ Թագ. Թ. 3. Գլ. Զ. 6.

Ն. Ք. Ծ.
1004

աչքերս ու սիրտս ամէն ատեն հոն 17 պիտի ըլլայ ։ [յ] Եւ թէ որ դուն իմ առջեւս՝ քու հօրդ Դաւիթին քալածին պէս քալես, ու բոլոր քեզի պատուիրածներս ընես, և իմ կանոններս ու դատաստաններս պահես, 18 Ան ատենը քու թագաւորութեանդ աթոռը պիտի հաստատեմ, ինչպէս որ քու հօրդ Դաւիթին հետ ուխտ ըրի՝ ըսելով. [ն] Քեզմէ Իսրայէլի վրայ իշխող 19 մարդ պակաս պիտի չըլլայ ։ [շ] Բայց թէ որ դառնաք, ու ձեր առջեւ դրած կանոններս ու պատուիրանքներս թողուք, ու երթաք ուրիշ աստուածներու ծառայութիւն ընէք, և անոնց երկրպագութիւն 20 ընէք, Ան ատենը [ո] ձեզ արմատքէն պիտի խլեմ ան երկրին վրայէն՝ որն որ [չ] ձեզի տուի. և աս տունը՝ որ իմ անուանս համար սրբեցի, երեսէս պիտի ձգեմ, ու զանիկայ բոլոր ազգաց մէջ առակ ու կատակ 21 պիտի ընեմ ։ Եւ աս բարձր տանը համար՝ ամէն քովէն անցնողը պիտի զարմանայ, ու պիտի ըսէ. [պ] Տէրը ինչու համար աս երկրիս ու 22 աս տանս այսպէս ըրաւ ։ Եւ պիտի ըսեն. Վասն զի իրենց հայրերուն Տէր Աստուածը թողուցին, որ զանոնք Եգիպտոսի երկրէն հաներ էր, ու ուրիշ աստուածներու յարեցան, և անոնց երկրպագութիւն ու ծառայութիւն ըրին. աս պատճառաւ անոնց վրայ աս բոլոր չարիքները բերաւ ։

[յ] Գ Թագ. Թ. 4, ևն.
[ն] Վր. Զ. 16.
[շ] Ղև. Իզ. 14. Բ Օր. ԻԸ. 15, 36, 37.
[ո] Եբր. զանոնք
[չ] Եբր. անոնց
[պ] Բ Օր. ԻԹ. 24. Երեմ. ԻԲ. 8, 9.

ԳԼ. Ը.

1 Սողոմոնին շինութիւնները ։ 7 Իսրայէլացւոց մէջ մնացած հեթանոսները՝ Սողոմոնին հարկատու ծառաներ կ'ըլլան ։ բայց Իսրայէլացիները իշխաններ կ'ըլլան ։ 11 Փարաւոնին աղջիկը իր տունը կը փոխադրուի ։ 12 Սողոմոնին տարեկան հանդիսաւոր զոհերը ։ 14 Սողոմոն՝ քահանաները ու Ղեւտացիները իրենց պաշտօններուն վրայ կը կեցնէ ։ 17 Նաւերը Ոփիրէն ոսկի կը բերեն ։

992

1 Եւ [ջ] Սողոմոն Տէրոջը տունը ու իր տունը քսան տարուան մէջ շինելէն 2 ետքը, Սողոմոն ան քաղաքները ալ շինեց, որոնք Քիրամ Սողոմոնին տուեր էր, ու հոն Իս- 3 րայէլի որդիները բնակեցուց ։ Եւ Սողոմոն Սուբայի Եմաթը գնաց, 4 ու անոր տիրեց ։ [ռ] Եւ անապատին մէջ Թադմորը շինեց, ու ան բոլոր շտեմարանի քաղաքները՝ որոնք Ե- 5 մաթի երկրին մէջ շինեց. Ու վերի Բեթորոնը և վարի Բեթորոնը՝ պարիսպներով, դռներով ու նիգերով ամրացած քաղաքներ շինեց. 6 Նաեւ Բաաղեթը, ու Սողոմոնին բոլոր շտեմարանի քաղաքները, ու կառքերուն բոլոր քաղաքները, ու ձիաւորներուն քաղաքները, և ան բոլոր շէնքերը՝ որ Սողոմոն ուզեց շինել Երուսաղէմի մէջ, Լիբանանի մէջ, ու իր տէրութեանը բոլոր երկրին մէջ ։

[ջ] Գ Թագ. Թ. 10, ևն.
[ռ] Գ Թագ. Թ. 17, ևն.

Ն. Ք. Ծ.
992

7 [ս] Ան բոլոր ժողովուրդները՝ որ Քետացիներէն, Ամորհացիներէն, Փերեզացիներէն, Խեւացիներէն ու Յեբուսացիներէն մնացեր էին, և 8 Իսրայէլի որդիներէն չէին, Ասոնց անոնց զաւակները՝ որ անոնցմէ ետքը ան երկրին մէջ մնացեր էին, ու Իսրայէլի որդիքը զանոնք բոլորովին կորնցուցած չէին, Սողոմոն զանոնք հարկատու ըրաւ մինչեւ 9 այսօր ։ Եւ Սողոմոն իր գործքին համար՝ Իսրայէլի որդիներէն ծառաներ չըրաւ. հապա անոնք պատերազմական մարդիկներ, ու իր զօրավարներուն իշխանները, և իր կառքերուն ու ձիաւորներուն վե- 10 րակացուներն էին ։ Եւ Սողոմոն թագաւորին գլխաւոր իշխանները [վ] երկու հարիւր յիսուն հոգի էին, որոնք ժողովուրդին վրայ կ'իշխէին ։

11 Ու Սողոմոն՝ [տ] Փարաւոնին աղջիկը Դաւիթի քաղաքէն՝ անոր համար շինած տունը հանեց. վասն զի ըսաւ. Իմ կնիկս Իսրայէլի թագաւորին՝ Դաւիթին տունը չնստի. ինչու որ Տէրոջը տապանակին մըտած տեղուանքը սուրբ են ։

12 Ան ատենը Սողոմոն սրահին առջեւը շինած Տէրոջը սեղանին վրայ՝ 13 ողջակէզներ մատուց Տէրոջը ։ Եւ Մովսէսին պատուիրածին համեմատ ամէն օրուան որոշուածը՝ շաբաթներու, ամսագլուխներու, ու հանդիսաւոր տօներուն մէջ [ր] տարին երեք անգամ՝ բաղարջակերաց տօնին, շաբաթներու տօնին, ու տաղաւարահարաց տօ- 14 նին կը մատուցանէր ։ Եւ իր հօրը Դաւիթին կանոնովը՝ [ց] քահանաներուն դասերը իրենց պաշտօնին վրայ, ու [ւ] Ղեւտացիները իրենց պահպանութեանցը վրայ՝ ամէն օրուան որոշուածին պէս՝ քահանաներուն առջեւ օրհնելու ու պաշտօն ընելու համար, և [փ] դռնապանները ալ իրենց դասերուն կարգովը՝ ամէն մէկ դուռը դրաւ. քանզի այսպէս էր Աստուծոյ մարդուն Դաւիթին հրամանը ։

15 Ու քահանաներուն ու Ղեւտացիներուն համար, և գանձարաններուն համար՝ ամէն բանի մէջ թագաւորին 16 հրամանէն դուրս չելան ։ Ու Սողոմոնին ամէն գործքը՝ Տէրոջը տանը հիմը դրուած օրէն՝ մինչեւ անոր լմննալը՝ [ք] պատրաստուած էր ։ Այսպէս կատարուեցաւ Տէրոջը տունը ։

[ս] Գ Թագ. Թ. 20, ևն.
[վ] Տես Գ Թագ. Թ. 23.
[տ] Գ Թագ. Գ. 1. Է. 8. Թ. 24.
[ր] Ել. ԻԹ. 38. Թուոց. ԻԸ. 3, 9, 11, 26. ԻԹ. 1, ևն.
[ց] Ել. ԻԳ. 14. Բ Օր. ԺԶ. 16.
[ւ] Ա Մն. ԻԴ. 1.
[փ] Ա Մն. ԻԵ. 1.
[ք] Ա Մն. Թ. 17. ԻԶ. 1.
[ք] Կամ՝ կարգաւորուած

Ն. Ք. ԴԻ.
992

[ա] Գ Թագ. Թ. 26։
[բ] Բ Օր. Բ. 8։ Գ Թագ. Ժդ. 22։
[գ] Գ Թագ. Թ. 27։ Գլ. Թ. 10. 13։

17 Այն ատենը Սողոմոն Եդովմի երկ-
րին մէջ՝ ծովեզերքը եղող [ա]Եզա-
սիոնգաբերը ու Եղաթը գնաց։
18 Եւ [բ]Քիրամ՝ իր ծառաներուն ձեռ-
քովը նաւեր՝ ու ծովու ճամբորդու-
թեան հմուտ եղող ծառաներ խրկեց
անոր. ու Սողոմոնին ծառաներուն
հետ Ոփիր գացին, և անկէ չորս
հարիւր յիսուն տաղանդ ոսկի ա-
ռին, ու Սողոմոն թագաւորին բե-
րին։

ԳԼ. Թ.

1 Սաբայի թագուհին՝ Սողոմոնին իմաստութեանը վրայ կը զմայլի։ 13 Սողոմոնին ոսկին. 15 անոր վահանները 17 անոր փղոսկրեայ աթոռը. 20 անոր ամանները. 23 անոր բերուած ընծաները. 25 անոր կառքերը ու ձիերը. 29 անոր թագաւորութեանը օրերը ու մահը։

Իրր 992

[ա] Գ Թագ. Ժ. 1։ Մատ. ԺԲ. 42։ Ղու. ԺԱ. 31։

1 Եւ [ա]Սաբայի թագուհին Սողոմո-
նին համբաւը լսելով, ու Սողոմոնը
խրթին հարցմունքներով փորձելու
համար Երուսաղէմ եկաւ խիստ
շատ զօրքով, և խունկեր, ու շատ
ոսկի, և պատուական քարեր բեռ-
ցած ուղտերով. և Սողոմոնին քո-
վը գնաց, ու բոլոր իր սրտին մէջը
եղածին վրայով անոր հետ խօսե-
2 ցաւ։ Եւ Սողոմոն անոր բոլոր
հարցմունքները բացատրեց, ու
բնաւ անանկ մէկ խօսք մը չկար,
որ Սողոմոն չհասկընայ ու չբա-
3 ցատրէ անոր։ Եւ Սաբայի թա-
գուհին՝ Սողոմոնին իմաստութիւ-
4 նը, ու անոր շինած տունը, Եւ
անոր սեղանին կերակուրները, ու
անոր ծառաներուն *բնակարան-
ները, և սպասաւորներուն կայ-
նուածքը, ու անոնց հագուստ-
ները, և անոր մատռուակները,
ու անոնց հագուստները, ու Տէ-
րոջը տունը ելլելու սանդուխը տես-
5 նելով, խելքը գլխէն գնաց. Եւ
թագաւորին ըսաւ. Քու վիճակիդ
ու իմաստութեանդ վրայով իմ
երկրիս մէջ լսած խօսքերս ճշմա-
6 րիտ էն եղեր. Բայց ես ան խօսքե-
րուն չհաւատացի, մինչև որ ինքս
եկայ, ու իմ աչքերովս տեսայ. և
ահա քու իմաստութեանդ շատու-
թեանը կէսը ինծի չպատմուեցաւ.
դուն գերազանց ես ան համբաւէդ՝
7 որ ես լսեցի։ Երանի քու մար-
դիկներուդ՝ ու երանի աս քու ծա-
ռաներուդ՝ որոնք միշտ քու առջևդ
կայնելով քու իմաստութիւնդ կը
8 լսեն։ Քու Եհովայ Աստուածդ
օրհնեալ ըլլայ, որ քեզի հաւնեցաւ,
ու քեզ իր աթոռին վրայ դրաւ,
որ քու Տէր Աստուծոյդ համար
թագաւոր ըլլաս. քու Աստուածդ՝
Իսրայէլը սիրելուն համար՝ ու զա-
նիկայ յաւիտեան հաստատելու հա-
մար, քեզ անոնց վրայ թագաւոր
դրաւ, որ իրաւունք ու արդարու-
9 թիւն ընես։ Եւ թագաւորին՝ հա-
րիւր քսան տաղանդ ոսկի, ու խիստ
շատ խունկեր, և պատուական
քարեր տուաւ. ու Սաբայի թա-
գուհիին՝ Սողոմոն թագաւորին
տուած խունկերուն պէս չկար։

* Կամ՝ ժողովը։

Ն. Ք. ԴԻ.
Իրր 992

[ա] Գլ. Ը. 18։
[բ] Գ Թագ. Ժ. 11։

10 Եւ Քիրամին ծառաները ու Սո-
ղոմոնին ծառաները՝ [ա]որոնք Ոփի-
րէն ոսկի կը բերէին, [բ]ալմուկ
փայտեր ու պատուական քարեր ալ
11 բերին։ Եւ թագաւորը ալմուկ
փայտէն՝ Տէրոջը տանը ու թագա-
ւորական տանը աստիճաններ, ու
երգեցողներուն համար՝ քնարներ
ու տաւիղներ շինեց. և անոնց պէս
անկէ առաջ Յուդայի երկրին մէջը
չէր երևցած։
12 Ու Սողոմոն թագաւորը Սաբայի
թագուհիին բոլոր ուզած ու խնդ-
րած բաները տուաւ, ան բաներէն
'ի զատ՝ որ անիկայ թագաւորին
բերաւ. և անիկայ իր ծառաներուն
հետ դարձաւ իր երկիրը գնաց։
13 Ու մէկ տարուան մէջ Սողոմոնին
եկած ոսկիին կշիռքը՝ վեց հարիւր
վաթսունըվեց տաղանդ ոսկի էր,
14 Առևտուր ընողներուն, ու վաճա-
ռականներուն, և Արաբացւոց բո-
լոր թագաւորներուն, ու երկրին
նախարարներուն՝ Սողոմոնին բե-
րած ոսկիէն ու արծաթէն 'ի զատ։
15 Եւ Սողոմոն թագաւորը կռածոյ
ոսկիէ երկու հարիւր վահան շինեց.
ու ամէն մէկ վահանին համար վեց
հարիւր սիկղ կռածոյ ոսկի գնաց։
16 Կռածոյ ոսկիէ երեք հարիւր ասպար
ալ շինեց. ու ամէն մէկ ասպարին
երեք հարիւր սիկղ ոսկի գնաց. ու
թագաւորը Լիբանանի անտառին
տունը դրաւ զանոնք։
17 Եւ թագաւորը փղոսկրէ մեծ ա-
թոռ մը շինեց, ու զանիկայ մա-
18 քուր ոսկիով պատեց։ Եւ աթո-
ռը վեց աստիճան, ու ոսկիէ պա-
տուանդան մը ունէր, որոնք աթո-
ռին կից էին. և նստելու տեղը մէկ
կողմէն ու մէկալ կողմէն յենարան-
ներ ունէր, ու յենարաններուն քո-
վը երկու առիւծներ կը կայնէին։
19 Եւ հոն վեց աստիճաններուն վրայ՝
մէկ կողմէն ու մէկալ կողմէն տա-
սուերկու առիւծներ կը կայնէին.
բնաւ մէկ թագաւորութեան մէջ
անանկ բան մը շինուած չէր։
20 Ու Սողոմոն թագաւորին բոլոր
խմելիքի ամանները ոսկի էին. և
Լիբանանի անտառին տանը բոլոր
ամանները զուտ ոսկի էին. արծա-
թ չկար. Ինչու որ անիկայ Սողո-
մոնին օրերը բանի մը տեղ չէր սե-
21 պուեր։ Քանզի թագաւորին նա-

Ն․ Ք․ դ․Ք․
Իօր 992

ւերը Քիրամին ծառաներուն հետ
Թարսիս կ'երթային․ Թարսիսի
նաւերը իրեք տարին անգամ մը՝
ոսկիով, արծաթով, փղոսկրով,
կապիկներով ու սիրամարգներով
բեռնաւորուած կու գային։

22 Եւ Սողոմոն թագաւորը հարստութեամբ ու իմաստութեամբ
կողմանէ՝ երկրիս բոլոր թագաւորներէն
23 մեծ եղաւ։ Ու երկրի բոլոր
թագաւորները կը փափաքէին
Սողոմոնին երեսը տեսնելու, և անոր
իմաստութիւնը լսելու, որն որ
Աստուած անոր սրտին մէջ դրեր էր։
24 Ու անոնց ամէնը տարուէ տարի
իրենց ընծաները կը բերէին, այսինքն՝
արծաթէ ամաններ, ոսկիէ ամաններ,
հանդերձներ, զէնքեր, խունկեր,
ձիեր ու ջորիներ։

25 Եւ Սողոմոն [ա] ձիերու ու կառքերու
համար չորս հազար ախոռատուներ,
ու տասուերկու հազար ձիաւոր, ու
զանոնք կառքերու քաղաքներուն
մէջ ու Երուսաղէմի մէջ՝ թագաւորին
26 քով տեղաւորեց։ Ու [բ] Եփրատ
գետէն մինչև Փղշտացւոց
երկիրը՝ ու մինչև Եգիպտոսի սահմանը՝
[գ] բոլոր թագաւորներուն վրայ
27 կ'իշխէր։ [դ] Եւ թագաւորը Երուսաղէմի
մէջ՝ արծաթը քարերու
պէս հասարակ բան մը ըրաւ, ու
եղեւնափայտը շատութենէն՝ դաշտի
մէջ եղող մոլաթզենիներուն պէս
28 ըրաւ։ [ե] Եւ Սողոմոնին համար՝
Եգիպտոսէն ու ամէն երկիրներէն
ձիեր կը հանէին։

ա Գ Թագ․ Դ․ 26․ Ժ․ 26․ Գլ․ Ա․ 14․

բ Ծն․ ԺԵ․ 18․ Սաղ․ ՀԲ․ 8․

գ Գ Թագ․ Դ․ 21․

դ Գ Թագ․ Ժ․ 27․ Գլ․ Ա․ 15․

ե Գ Թագ․ Ժ․ 28․ Գլ․ Ա․ 16․

29 [զ] Եւ Սողոմոնին առաջին ու վերջին
պատմութեանը մնացորդը՝
Նաթան մարգարէին գրքին մէջ,
ու [է] Սիլօնացի Աքիային մարգարէութեանը
մէջ, և [ը] Ադդով տեսանողին՝
Նաբատեան Յերոբովամին
վրայով ըրած տեսիլքներուն մէջ
30 գրուած են։ [թ] Ու Սողոմոն բոլոր
Իսրայէլին վրայ՝ Երուսաղէմի մէջ
քառասուն տարի թագաւորութիւն
31 ըրաւ։ Եւ Սողոմոն իր հայրերուն
հետ քնացաւ, ու զանիկայ իր հօրը
Դաւիթին քաղաքին մէջ թաղեցին․
և անոր տեղը՝ անոր որդին
Ռոբովամը թագաւոր եղաւ։

զ Գ Թագ․ ԺԱ․ 41․

է Գ Թագ․ ԺԱ․ 29․

ը Գլ․ ԺԲ․ 15․ ԺԳ․ 22․

թ Գ Թագ․ ԺԱ․ 42, 43․

975

ԳԼ․ Ժ

1 Իսրայէլացիք Ռոբովամը թագաւոր ընելու համար Սիւքեմի մէջ ժողվուելով՝ Յերոբովամին միջնորդը անկէ կը խնդրեն որ իրենց վրայ դրուած լուծը թեթևցրնէ։ 6 Ռոբովամ ծերերուն խրատը մերժելով՝ իր մանկակից պատանիներուն տուած խորհուրդին համեմատ՝ խստութեամբ կը պատասխանէ անոնց։ 16 Տասը ցեղերը կ'ապստամբին ու Ադորամը կը մեռցրնեն․ ասոր վրայ Ռոբովամ կը փախչի։

1 Եւ [ա] Ռոբովամ Սիւքեմ գնաց․
վասն զի բոլոր Իսրայէլը զանիկայ
թագաւոր ընելու համար Սիւքեմ
2 գացեր էր։ Ու Նաբատեան
Յերոբովամը՝ որ [բ] Սողոմոն թագաւորին
երեսէն փախած՝ Եգիպտոս
կը բնակէր, այս բանը լսելով
3 Եգիպտոսէն դարձաւ։ Եւ մարդ
խրկելով՝ զանիկայ կանչեցին․ ու
Յերոբովամը և բոլոր Իսրայէլը եկան,
ու Ռոբովամին հետ խօսեցան
4 ու ըսին․ Քու հայրդ մեր վրայ
ծանր լուծ մը դրաւ․ ու հիմա քու
հօրդ խիստ ծառայութիւնը, ու
մեր վրայ դրած ծանր լուծը
թեթևցուր, ու քեզի ծառայութիւն
5 ընենք։ Եւ անիկայ ըսաւ անոնց․
Իրեք օրէն ետքը ինծի դարձէք․ ու
ժողովուրդը գնաց։

6 Եւ Ռոբովամ թագաւորը խորհուրդ
հարցուց ան ծերերուն՝ որ
իր հօրը Սողոմոնին առջեւ կը կայնէին
երբոր անիկայ ողջ էր, ու ըսաւ․
Դուք ինծի ինչ խորհուրդ
կու տաք, որ աս ժողովուրդին պատասխան
7 տամ։ Եւ անոր խօսեցան
ու ըսին․ Թէ որ աս ժողովուրդին
հետ քաղցրութեամբ վարուիս, ու
անոնց հաճելի ըլլաս, ու անոնց
բարի խօսքեր գրուցես, ան ատենը
անոնք միշտ քեզի ծառայ կ'ըլլան։
8 Բայց անիկայ ծերերուն իրեն տուած
խորհուրդը մերժեց, ու իր առջեւ
կայնող ու իր հետը մեծցած երիտասարդներուն
խորհուրդ հարցուց
9 ․ Եւ անոնց ըսաւ․ Դուք ինչ
խորհուրդ կու տաք, որ աս ժողովուրդին
պատասխան տամ․ քանզի
անոնք ինծի խօսեցան, ու ըսին․
Քու հօրդ մեր վրայ դրած լուծը
10 թեթևցուր։ Ու անոր հետ մեծցած
երիտասարդները անոր խօսեցան
ու ըսին․ Քու հայրդ մեր լուծը
ծանրացուց, ու դուն մեր վրայէն
թեթևցուր՝ ըսող ժողովուրդին
այսպէս խօսիս, ու անոնց
այսպէս ըսես․ Իմ պզտիկ մատս՝
11 իմ հօրս մէջքէն հաստ է․ Եւ հիմա
իմ հայրս ձեր վրայ ծանր լուծ դրեր
է, բայց ես ձեր լուծը աւելի պիտի
ծանրացընեմ․ իմ հայրս ձեզ խարազաններով
խրատեր է, բայց ես
ձեզ կարիճներով պիտի խրատեմ։

12 Եւ Յերոբովամ ու բոլոր ժողովուրդը
երրորդ օրը Ռոբովամին եկան,
ինչպէս որ թագաւորը ըսեր
էր թէ՝ Երրորդ օրը ինծի դարձէք։
13 Ու թագաւորը անոնց խստութեամբ
պատասխան տուաւ․ և
Ռոբովամ թագաւորը ծերերուն
14 խորհուրդը մերժելով, Երիտասարդներուն
խորհուրդին պէս անոնց
հետ խօսեցաւ, ու ըսաւ․ Իմ
հայրս ձեր լուծը ծանրացուցեր
է, բայց ես զանիկայ աւելի պիտի

ա Գ Թագ․ ԺԲ․ 1, Ե․

Ն․ Ք․ դ․Ք․
Իօր 975

բ Գ Թագ․ ԺԱ․ 40․

Ն. ք. գք. իրր 975

ծանրացընեմ. իմ հայրս ձեզ
խարազաններով խրատեր է, բայց
ես ձեզ կարիճներով պիտի խրա-
15 տեմ։ Ու թագաւորը ժողովուր-
դին խօսք մտիկ չըրաւ. ‡վասն զի
աս բանը Աստուծմէ եղաւ, որ Տէ-
րը †Սիլօնացի Աքիային ձեռքովը՝
Նաբատեան Յերոբովամին ըսած
խօսքը հաստատէ։

‡ ա Թագ. բ. 25։ գ Թագ. ժբ. 15, 24։
† գ Թագ. ժա. 29։

16 Ու երբոր բոլոր Իսրայէլը տե-
սաւ, որ թագաւորը իրենց մտիկ
չըրաւ, ժողովուրդն ալ թագաւո-
րին պատասխան տուին ու ըսին.
Մենք Դաւիթին քովը ի՞նչ բաժին
ունինք. ու Յեսսէի որդւոյն քովը
ժառանգութիւն չունինք. ով Իս-
րայէլ՝ թող ամէն մարդ իր վրանը
դառնայ. ով Դաւիթ՝ հիմա դուն
քու տունդ հոգա. ու բոլոր Իս-
րայէլը իրենց վրանները գացին։
17 Բայց Յուդայի քաղաքներուն մէջ
բնակող Իսրայէլի որդւոցը վրայ՝
18 Ռոբովամը թագաւոր եղաւ։ Ու
Ռոբովամ թագաւորը երբոր հար-
կերուն վրայ եղող Ադորամը իրը-
կեց, Իսրայէլի որդիքը զանիկայ
քարերով քարկոծեցին, ու մե-
ռաւ։ Ու Ռոբովամ թագաւորը
արտորալով կառքը հեծաւ, որ
19 Երուսաղէմ փախչի։ †Այսպէս
Իսրայէլը Դաւիթի տունէն ապըս-
տամբեցաւ մինչեւ աս օրս։

† գ Թագ. ժբ. 19։

ԳԼ. ԺԱ

1 Ռոբովամ զօրք կը ժողվէ Իսրայէլը հնազանդեցընելու համար, բայց Սեմայիային կ'արգիլուի։ 5 Իր թագաւորութիւնը կը զօրացընէ պարիսպներ շինելով ու պաշարներ ժողվելով։ 13 Քահանաները ու Ղեւտացիները, և անոնք որ Աստուծմէ կը վախնային՝ Յերոբովամէն մերժուելով, կ'երթան Յուդային թագաւորութիւնը կը զօրացընեն։ 18 Ռոբովամին կիները ու որդիները։

— գ Թագ. ժբ. 21, եւ։

1 Ու —Ռոբովամ Երուսաղէմ ե-
կաւ, ու Յուդայի ու Բենիամի-
նի տունէն հարիւր ութսուն հա-
զար ընտիր պատերազմողներ ժող-
վեց, որ Իսրայէլի հետ պատերազմ
ընեն, ու թագաւորութիւնը Ռո-
2 բովամին դարձընեն։ Բայց ‡Աս-
տուծոյ մարդուն Սեմայիային՝ Տէ-
3 րոջը խօսքը եղաւ՝ ըսելով. Սողո-
մոնի որդւոյն Յուդայի Ռոբովամ
թագաւորին, ու Յուդայի ու Բե-
նիամինի մէջ եղող բոլոր Իսրայէ-
4 լացիներուն խօսէ, ու ըսէ. Տէրը
այսպէս կ'ըսէ. Մի՛ ելլէք, ու ձեր
եղբայրներուն հետ մի՛ պատերազ-
միք. ամէն մարդ թող իր տունը
դառնայ. վասն զի աս բանը ինծմէ
եղաւ։ Ու Տէրոջը խօսքը մտիկ
ըրին, ու Յերոբովամին վրայ եր-
թալէն ետ կեցան։

‡ Գլ. ժբ. 15։

5 Ու Ռոբովամ Երուսաղէմ բնա-
կեցաւ. ու Յուդայի մէջ պարըս-
6 պաւոր քաղաքներ շինեց։ Բեթ-
7 լէհէմը, Ետամը, Թեկուէն, Բեթ-
8 սուրը, Սոքօյը, Ոդողամը, Գէթը,
9 Մարեսան, Զիփը, Ադորայիմը,
10 Լաքիսը, Ազեկան, Սարաան, Այե-
ղոնը ու Քեբրոնը շինեց, որոնք
Յուդայի ու Բենիամինի մէջ պարըս-
11 պաւոր քաղաքներ էին։ Ու պա-
րիսպները ամրացուց, ու անոնց
մէջ զօրապետներ, և կերակուրի,
ու եղի, ու գինիի շտեմարաններ,
12 Ու ամէն մէկ քաղաքին մէջ վա-
հաններ ու նիզակներ դրաւ. և
զանոնք խիստ շատ ամրացուց. ու
Յուդան ու Բենիամինը անոր հպա-
տակ էին։

Ն. ք. գք. իրր 975

974

13 Ու բոլոր Իսրայէլի մէջ եղող
քահանաները ու Ղեւտացիները՝ ի-
րենց բոլոր սահմաններէն անոր քո-
14 վը ժողվուեցան. (Քանզի Ղեւտա-
ցիք ‡իրենց արուարձանները ու
կալուածքները թողուցին, և Յու-
դայի երկիրը ու Երուսաղէմ գացին.
վասն զի †Յերոբովամ ու անոր
որդիքը՝ զանոնք Տէրոջը քահանա-
15 յութենէն մերժեցին. Ու անիկայ
բարձր տեղերուն համար, ու †դի-
ւաց համար, ու իր շինած հոր-
թերուն համար †իրեն քուրմեր
16 դրաւ։) ‡Ու անոնց ետեւէն՝ Իս-
րայէլի բոլոր ցեղերէն՝ Իսրայէլի
Տէր Աստուածը “որոնց փնտռող-
ները” իրենց հայրերուն Տէր Աս-
տուծոյն զոհ ընելու համար Երու-
17 սաղէմ կ'երթային։ Ու ⁵Յուդայի
թագաւորութիւնը զօրացուցին,
և Սողոմոնին որդին Ռոբովամը ի-
րեք տարուան մէջ ուժովցուցին.
քանզի իրեք տարի Դաւիթին ու
Սողոմոնին ճամբովը քալեցին։

‡ Թու. լե. 2։

† Գլ. ժգ. 9։

† Ղեւ. ժէ. 7։ ա Կոր. ժ. 20։

† գ Թագ. ժբ. 28։ ժգ. 9։ Ովս. ժգ. 2։

† գ Թագ. ժբ. 31։ ժգ. 33։

‡ Տես Գլ. ժե. 9։ լ. 11։ 18։

“ Եբր. փնտռելու համար իրենց սիրտը տուողները

⁵ Գլ. ժբ. 1։

18 Ու Ռոբովամ՝ Դաւիթի որդւոյն
Յերիմովթին աղջիկը Մահալէթը
իրեն կնիկ առաւ. նաեւ Յեսսէի
որդւոյն Եղիաբին աղջիկը Աբիքէլը.
19 Ու անիկայ որդիներ ծնաւ անոր.
Յեուսը, Սամարիան ու Զաամը։
20 Ու անկէ ետքը Աբիսողոմին աղջիկը
‡Մաաքան առաւ, որ անոր ծնաւ
Աբիան, Եթթին, Զիզան ու Սա-
21 ղոմիթը։ Ու Ռոբովամ՝ Աբիսո-
ղոմին աղջիկը Մաաքան իր բոլոր
կիներէն ու հարճերէն աւելի կը
սիրէր. (վասն զի անիկայ տասնը-
ութը կնիկ՝ ու վաթսուն հարճ ա-
ռեր էր. և քսանըութը տղայ ու
22 վաթսուն աղջիկ ծնաւ.) Ու Ռո-
բովամ՝ Մաաքայի որդին ‡Աբիան
գլուխ դրաւ, այսինքն՝ իր եղբայրնե-
րուն վրայ իշխան. քանզի զանիկայ
23 թագաւոր ընելու միտք ունէր։ Ու
խելացութիւն ընելով՝ իր բոլոր
տղաքները՝ բոլոր Յուդայի ու Բե-
նիամինի գաւառներուն մէջ՝ բոլոր

‡ գ Թագ. ժե. 2։ Իսկ Գլ. ժգ. 2 Միքայա՝ Ուրիէլին աղջիկը

‡ Տես Բ Օր. իա. 15, 16, 17։

Ն. Ք. Դ.
974

պարսպաւոր քաղաքներուն մէջ *տեղաւորեց, և անոնց առատ ապրուստ կու տար. ու շատ կիներ փնտռեց ։

* Եբր. ցրուեց ։

ԳԼ. ԺԲ

1 Ռոբովամ՝ Տէրը թող տալուն համար՝ Սիսակին ձեռքովը կը պատժուի ։ 5 Ռոբովամ ու իշխանները Սեմայիային քարոզութեամբը դարձի գալով, կործանումէ ազատ կը մնան, բայց կը կողոպտուին ։ 13 Ռոբովամին թագաւորութեանը տարիները ու մահը ։

972

1 Ու — երբոր Ռոբովամին թագաւորութիւնը հաստատուեցաւ, ու ինքը զօրացաւ, ‡ Տէրոջը օրէնքը թողուց. ու անոր հետ բոլոր Իսրայէլն ալ ։

971

2 ÷ Եւ Ռոբովամ թագաւորին հինգերորդ տարին՝ Եգիպտոսի Սիսակ թագաւորը Երուսաղէմի վրայ ելաւ. (քանզի Տէրոջը դէմ ապստամբութիւն ըրեր էին.)
3 Անիկայ հազար երկու հարիւր կառքով, ու վաթսուն հազար ձիաւորով ելաւ. ու անոր հետ Եգիպտոսէն եկած ժողովուրդը անթիւ էր, այսինքն ⊤ Լիբէացիք, † Սուկկիացիք, ու Ե-
4 թովպացիք. Ու Յուդայի պարսպաւոր քաղաքները առաւ, ու
5 մինչև Երուսաղէմ եկաւ ։ Ու ⊦ Սեմայիա մարգարէն եկաւ Ռոբովամին ու Յուդայի իշխաններուն՝ որոնք Սիսակին երեսէն Երուսաղէմ ժողվուեր էին, ու անոնց ըսաւ. Տէրը այսպէս կ՚ըսէ. ⌐ Դուք զիս թողուցիք, ու ես ալ ձեզ Սիսակին ձեռ-
6 քը կը թողում ։ Ու Իսրայէլի իշխանները ու թագաւորը ⊦ խոնարհեցան՝ ու ըսին. ꞔ Տէրը արդար է ։
7 Ու երբոր Տէրը անոնց խոնարհիլը տեսաւ, Ꞅ Տէրոջը խօսքը Սեմայիային եղաւ՝ ըսելով. Անոնք խոնարհեցան, պիտի չկորսնցընեմ զանոնք. հապա անոնց քիչ մը ազատութիւն պիտի տամ. ու իմ բարկութիւնս Սիսակին ձեռքովը Երուսաղէմի վրայ պիտի չթափի.
8 Սակայն ♂ անոր ծառաներ պիտի ըլլան, որ ⊦ իմ ծառայութեանս ու երկրի թագաւորութիւններուն ծառայութեանը տարբերութիւնը գիտ-
9 նան ։ ᒪ Ու Եգիպտոսի Սիսակ թագաւորը Երուսաղէմի վրայ ելաւ, և Տէրոջը տանը գանձերը՝ ու թագաւորին տանը գանձերը առաւ. ամէնն ալ առաւ. Սողոմոնին ⊦ շինած
10 ոսկիէ վահաններն ալ առաւ ։ Ու Ռոբովամ թագաւորը անոնց տեղը պղնձէ վահաններ շինեց, ու զանոնք՝ թագաւորական տանը դուռը պահպանութիւն ընող ♂ սուրհանդակներուն ձեռքը
11 յանձնեց ։ Ու երբոր թագաւորը Տէրոջը տունը կ՚երթար, սուրհանդակները կու գային զանոնք կը կրէին, ու ետքը զանոնք սուրհանդակներուն խուցը կը դարձնէին ։
12 Ու անոր խոնարհելուն համար Տէրոջը բարկութիւնը անկէ դարձաւ, ու զանիկայ բոլորովին չկորսնցուց. { նաև Յուդայի մէջ աղէկ բաներ կային ։
13 Ու Ռոբովամ թագաւորը Երուսաղէմի մէջ զօրացաւ, ու թագաւորութիւն ըրաւ. ու ꞔ երբոր Ռոբովամ թագաւորեց, քառասունմէկ տարեկան էր, ու տասնըեօթը տարի թագաւորութիւն ըրաւ Երուսաղէմի մէջ, այսինքն } այն քաղաքին մէջ՝ որն որ Տէրը Իսրայէլի ամէն ցեղերէն ընտրեց՝ իր անունը հոն դնելու համար. ու անոր մայրը Ամմոնացի էր Նաամա անունով ։
14 Ու անիկայ չարութիւն ըրաւ. քանզի իր սիրտը չուղղեց որ Տէրը
15 փնտռէ ։ Ու Ռոբովամին առաջին ու վերջին գործքերը՝ ահա Սեմայիա մարգարէին գրքին մէջ՝ ꞔ ու Ադդով տեսանողին ազգաբանութեանը մէջ գրուած են ։ ‡ Ու Ռոբովամին ու Յերոբովամին մէջտեղը
16 միշտ պատերազմ կար ։ Ու Ռոբովամ իր հայրերուն հետ քնացաւ, և Դաւիթի քաղաքին մէջը թաղուեցաւ. ու անոր տեղը՝ ƒ անոր որդին Աբիա թագաւոր եղաւ ։

— Գլ. ժա. 17 ։
‡ Գ Թագ. ժդ. 22, 23, 24 ։
÷ Գ Թագ. ժդ. 24, 25 ։
⊤ Գլ. ժզ. 8 ։
† Կամ՝ Տրոգղոդացիք ։
⊦ Գլ. ժա. 2 ։
⌐ Գլ. ժե. 2 ։
⊦ Յակ. դ. 10 ։
ꞔ Ել. թ. 27 ։
Ꞅ Գ Թագ. իա. 28, 29 ։
♂ Տես Ես. իզ. 13 ։
⊦ Բ Օր. իը. 47, 48 ։
ᒪ Գ Թագ. ժդ. 25, 26 ։
⊦ Գ Թագ. ժ. 16, 17 ։ Գլ. թ. 15, 16 ։
♂ Տես Բ Թագ. ը. 18 ։

Ն. Ք. Դ.
971

{ Տես Ծն. ժը. 24 ։ Գ Թագ. ժդ. 13 ։ Գլ. ժթ. 3 ։
ꞔ Գ Թագ. ժդ. 21 ։
} Գլ. զ. 6 ։
ꞔ Գլ. թ. 29. ժգ. 22 ։
‡ Գ Թագ. ժդ. 30 ։
ƒ Գ Թագ. ժդ. 31 ։

ԳԼ. ԺԳ

1 Աբիա՝ Ռոբովամին տեղը անցնելով, Յերոբովամին դէմ պատերազմ կ՚ընէ. 4 իր փաստին իրաւացի ըլլալը կը յայտնէ. 13 ու Աստուծոյ ապաւինելով՝ Յերոբովամը կը յաղթէ ։ 21 Աբիային կիները ու որդիները ։

958

1 — Յերոբովամ թագաւորին տասնըութերորդ տարին՝ Յուդայի
2 վրայ Աբիան թագաւորեց ։ Անիկայ Երուսաղէմի մէջ իրեք տարի թագաւորութիւն ըրաւ. և անոր մօրը անունը ‡ Միքայիա էր, որ Գաբաացի Ուրիէլին աղջիկն էր. և Աբիային ու Յերոբովամին մէջ-
3 տեղը պատերազմ կար ։ Ու Աբիա զօրաւոր ու պատերազմող զօրքերով՝ չորս հարիւր հազար ընտիր մարդիկներով պատերազմելու պատրաստուեցաւ. Յերոբովամն ալ անոր դիմացը ելաւ՝ ութը հարիւր հազար ընտիր՝ զօրաւոր ու պատերազմող մարդիկներով ։
4 Ու Աբիա՝ Եփրեմի լեռնակողմը ÷ Սեմարիմ լեռանը վրայ կայնեցաւ՝ ու ըսաւ. Ո՛վ Յերոբովամ ու բոլոր Իսրայէլ՝ ինծի մտիկ ըրէք.
5 Դուք գիտնալու չէ՞ք որ Իսրայէլի Տէր Աստուածը ⊤ Իսրայէլի վրայ թագաւորելը՝ յաւիտեան Դաւիթին ու անոր որդւոցը տուած է,

— Գ Թագ. ժե. 1, 2 ։
‡ Տես Գլ. ժա. 20 ։
957
÷ Յես. ժը. 22 ։
⊤ Բ Թագ. է. 12, 13, 16 ։

6 ի աղի ուխտով ։ Եւ Դաւիթի որդւոյն — Ն. Ք. Ք. Ծ. 957
Սողոմոնին ծառան Նաբատեան
Յերոբովամը ոտք ելաւ , ու — ի Թու. ԺԸ. 19
7 լ իր տիրոջմէն ապստամբեցաւ ։ Եւ
անոր քովը խ դատարկակեաց ու անօրէն — լ Գ Թագ. ԺԱ. 26. ԺԲ. 20
մարդիկներ ժողվուեցան , ու
Սողոմոնին որդւոյն Ռոբովամին — խ Դատ. Թ. 4
դէմ կեցան . քանզի Ռոբովամ
մանկահասակ ու փափկասիրտ ըլլով՝
8 անոնց դէմ չդրաւ ։ Եւ հիմա
դուք շատուոր ըլլալնուդ համար ,
ու Յերոբովամին ծ ձեզի շինած աստուածները՝ — ծ Գ Թագ. ԺԲ. 28. ԺԴ. 9. Ովս. Ը. 6
ան ոսկի հորթերը ձեր
քովը ըլլալուն համար , Դաւիթին
որդւոցը ձեռքը եղող Տէրոջը թագաւորութեանը
դէմ կենալ կը մըտածէք
9 ։ կ Միթէ դուք Տէրոջը — կ Գլ. ԺԱ. 14, 15
քահանաները՝ Ահարոնի որդիները՝
ու Ղևտացիները դուրս չըրի՞ք , և
ուրիշ երկիրներուն ժողովրդոցը
պէս ձեզի քուրմեր չըրի՞ք ան բոլոր
մարդիկները , հ որոնք մէկ զուարակով — հ Ել. ԻԹ. 35
ու եօթը խոյերով կու գային
ձ զիրենք նուիրելու , որ չաստուածներու — ձ Տես Ել. ԻԹ. 1. Ղև. Ը. 2
10 քուրմ ըլլան ։ Բայց մեր
Աստուածը Եհովան է , ու մենք
զանիկայ չթողուցինք . և Տէրոջը
ծառայութիւն ընող քահանաները
Ահարոնի որդիքն են . ու Ղևտացիները
իրենց պաշտօնին վրայ են .
11 ղ Եւ ամէն առտու ու ամէն իրիկուն — ղ Գլ. Բ. 4
Տէրոջը ողջակէզներ կը մատուցանեն ,
ու անուշահոտ խունկ կը ծխեն ,
ճ ու մաքուր սեղանին վրայ առաջաւորութեան — ճ Ղև. ԻԴ. 6
հացերը կը շարեն , մ և — մ Ել. ԻԷ. 20, 21. Ղև. ԻԴ. 2, 3
ամէն իրիկուն վառելու համար՝
ոսկի աշտանակը ու անոր ճրագները
կը դարմանեն . քանզի մենք
մեր Տէր Աստուծոյն պահպանութիւնը
կը պահենք . բայց դուք
12 զանիկայ մերժեցիք ։ Եւ ահա Աստուած
ինքը մեր հետն է՝ մեր իշխանը
ըլլալու . յ Նաև անոր քահանաները — յ Թու. Ժ. 8
ազդարարութեան փողերով
, որ ձեզի դէմ հնչեցնեն .
ուրեմն ով Իսրայէլի որդիք , ն ձեր — ն Գործ. Ե. 39
հայրերուն Տէր Աստուծոյն հետ մի
պատերազմիք . քանզի դուք յաջողութիւն
պիտի չգտնէք ։
13 Բայց Յերոբովամ դարանակալները
դարձուց , որ անոնց ետևէն
գան . ու Իսրայէլացիք Յուդայեանց
առջևն էին , ու դարանակալները
14 անոնց ետևն էին ։ Եւ Յուդայեանք
դարձան նայեցան որ պատերազմը
իրենց առջևէն ու ետևէն
էր , ու Տէրոջը աղաղակեցին , և
քահանաները փողերը հնչեցուցին .
15 Ու Յուդայի մարդիկը աղաղակ վերցուցին
. ու երբոր Յուդայի մարդիկը
աղաղակեցին , Աստուած՝
շ Յերոբովամը ու բոլոր Իսրայէլը — շ Գլ. ԺԴ. 12
Աբիային ու Յուդային առջևը
16 զարկաւ ։ Եւ Իսրայէլի որդիքը — Ն. Ք. Ք. Ծ. 957
Յուդային առջևէն փախան . ու
Աստուած անոնց ձեռքը մատնեց
17 զանոնք ։ Եւ Աբիա ու իր զօրքը
մեծ կոտորած ըրին անոնց մէջ .
ու Իսրայէլէն հինգ հարիւր հազար
ընտիր մարդիկ վիրաւորուած ին-
18 կան ։ Ան ատենը Իսրայէլի որդիքը
նուաճեցան , ու Յուդայի որդիքը
ո իրենց հայրերուն Տէր Աստուծոյն — ո Ա Մն. Ե. 20. Սաղ. ԻԲ. 5
ապաւինելնուն համար յաղթեցան ։
19 Եւ Աբիա Յերոբովամը հալածեց ,
ու անկէ քաղաքներ առաւ , այսինքն
Բեթէլը ու անոր գեղերը ,
և Յեսանան ու անոր գեղերը , ու
20 չ Եփրոնը ու անոր գեղերը ։ Եւ — չ Յես. ԺԵ. 9
Յերոբովամ՝ Աբիային օրերուն
մէջ մէյմըն ալ չկրցաւ ոյժ գըտնել
. ու Տէրը պ զանիկայ զարկաւ , — պ Ա Թագ. ԻԵ. 38
ու ջ մեռաւ ։
21 Եւ Աբիա ուժովցաւ , ու իրեն — ջ Գ Թագ. ԺԴ. 20
տասնըչորս կնիկ առաւ . և քսանուերկու
տղայ ու տասնըվեց աղ-
22 ջիկ ծնաւ ։ Ու Աբիային մնացորդ
պատմութիւնը , և անոր գործքերը
ու խօսքերը՝ ռ Ադդով մարգարէին — ռ Գլ. ԺԲ. 15
յիշատակարանին մէջը գրուած է ։

ԳԼ. ԺԴ

1 Ասա՝ Աբիային տեղը յաջորդելով՝ կռապաշտութիւնը կը վերցնէ . 6 ու խաղաղութիւն ունենալով՝ իր թագաւորութիւնը կը զօրացնէ բերդերով ու զօրքերով ։ 9 Ասա՝ Աստուծոյ աղաղակելով՝ Զարային կը յաղթէ , ու Եթովպացիներէն խիստ շատ աւար կ'առնէ ։

1 Եւ Աբիա իր հայրերուն հետ քնացաւ — 955
, ու զանիկայ Դաւիթի
քաղաքին մէջը թաղեցին . և անոր
տեղը՝ անոր որդին ա Ասա թագաւոր — ա Գ Թագ. ԺԵ. 8, &c.
եղաւ . ասոր օրերը՝ երկիրը տասը
2 տարի հանգստութիւն գտաւ ։ Ու
Ասա իր Տէր Աստուծոյն առջևը
3 բարի և ուղիղ եղածը ըրաւ . Ու — Իբր 951
օտար աստուածներուն սեղանները ,
ու բ բարձր տեղերը վերցուց , և գ արձանները — բ Տես Գ Թագ. ԺԵ. 14. Գլ. ԺԵ. 17
կոտրեց , դ ու Աստարովթի
կուռքերը կտոր կտոր ըրաւ .
4 Եւ Յուդային հրամայեց որ իրենց — գ Ել. ԼԴ. 13 — 941
հայրերուն Տէր Աստուածը փնտռեն
, ու օրէնքը ու պատուիրանքները — դ Գ Թագ. ԺԱ. 7
5 կատարեն ։ Եւ Յուդային ամէն
քաղաքներէն բարձր տեղուանքը
, ու արեգական կուռքերը վերցուց
. ու իր առջևը թագաւորութիւնը
6 հանգիստ էր ։ Եւ անիկայ
Յուդայի մէջ պարսպաւոր քաղաքներ
շինեց . քանզի ան տարիներուն
մէջ երկիրը հանգստութիւն կը
վայելէր , ու անոր հետ պատերազմ
բնաւ չկար . վասն զի Տէրը անոր
7 հանգստութիւն տուաւ ։ Եւ Ասա
Յուդային ըսաւ . Աս երկիրը քանի
որ մեր ե իշխանութեանը տակն է" , — ե Եբր. առջևն է.
աս քաղաքները շինենք , ու զանոնք

Ն․ Ք․ ԴՃ․ Իրր 951

պարիսպներով՝ աշտարակներով՝ դռներով ու նիգերով շրջապատենք. քանզի մենք մեր Տէր Աստուածը փնտռեցինք, — փնտռելնուս համար՝ ամէն կողմանէ մեզի հանգստութիւն տուաւ։ Եւ շինեցին, ու յաջողութիւն գտան։

8 Եւ Ասա՝ Յուդայէն վահան ու նիզակ կրող երեք հարիւր հազար զօրք, ու Բենիամինէն՝ ասպար կրող ու աղեղ քաշող երկու հարիւր ութսուն հազար զօրք ունէր. ասոնք ամէնը զօրաւոր կտրիճներ էին։

9 ‡Ու Եթեովպացի Զարան հազար անգամ հազար զօրքով ու երեք հարիւր կառքով անոնց վրայ ելաւ, 10 ու մինչեւ ‡Մարեսա եկաւ։ Եւ Ասա անոր դիմացը ելաւ. ու Մարեսայի Սեփաթա ձորին մէջ պատերազմի 11 շարուեցան։ Եւ Ասա ‡իր Տէր Աստուծոյն աղաղակեց, ու ըսաւ. Ո՛վ Տէր՝ ‡քու առջեւդ տարբերութիւն մը չկայ թէ շատով եւ թէ *քիչով օգնութիւն ընելու մէջ. մեզի օգնութիւն ըրէ՝ ո՛վ Տէր Աստուած մեր, որովհետեւ քեզի ապաւինեցանք, ու ‡այս բազմութեանս վրայ քու անունովդ եկանք. ո՛վ Տէր, մեր Աստուածը դուն ես. մի՛ թողուր որ մարդը քեզի դէմ 12 զօրանայ։ Եւ Տէրը ‡Եթեովպացիները Ասայիին ու Յուդայիին առջեւ զարկաւ. ու Եթեովպացիք 13 փախան։ Եւ Ասա ու անոր հետ եղող ժողովուրդը՝ զանոնք մինչեւ ‡Գերարա հալածեցին. ու Եթեովպացիք ինկան, եւ անոնց վրայ կենդանութիւն չմնաց. քանզի Տէրոջը առջեւ ու անոր բանակին առջեւ խորտակեցան. ու խիստ շատ ա- 14 ւար առին։ Եւ Գերարայի բոլորտիքը եղող ամէն քաղաքները զարկին. քանզի ‡անոնց վրայ Տէրոջը վախը ինկաւ. ու ամէն քաղաքները կողոպտեցին. վասն զի 15 անոնց մէջը շատ աւար կար։ Եւ †հօտերուն վրաններն ալ զարկին, ու խիստ շատ ոչխար եւ ուղտ առին, ու Երուսաղէմ դարձան։

‡ Գլ․ ԺԶ․ 8։ 941

‡ Յես․ ԺԵ․ 44։

‡ Ել․ ԺԴ․ 10։ Գլ․ ԺԳ․ 14։ Սաղ․ ԻԲ․ 5։

‡ Ա Թագ․ ԺԴ․ 6։

* Եբր․ տկարով

‡ Ա Թագ․ ԺԷ․ 45։ Առակ․ ԺԸ․ 10։

‡ Գլ․ ԺԳ․ 15։

‡ Ծն․ Ժ․ 19։ Ի․ 1։

‡ Ծն․ ԼԵ․ 5։ Գլ․ ԺԷ․ 10։

† Եբ՝ հովիւներուն

ԳԼ․ ԺԵ

1 Ասա՝ Յուդայէն հետ ու Իսրայէլէն պանդուխտ եղողներուն հետ Ազարիա մարգարէին խօսքերէն քաջալերուելով՝ Աստուծոյ հետ հաստատ ուխտ մը կ'ընէ. 16 իր մայրը Մաաքան տիկնութենէ կը հանէ՝ անոր կռապաշտութեանը համար. 18 ու նուիրուած բաները Աստուծոյ տունը կը տանի, ու երկար ժամանակ խաղաղութիւն կը վայելէ։

1 Ու Ովդեդի որդւոյն Ազարիային վրայ ‡Աստուծոյ Հոգին եկաւ. 2 Եւ Ասային առջեւ ելլելով՝ ըսաւ անոր. Ո՛վ Ասա, ու բոլոր Յուդա ու Բենիամին, ինծի մտիկ ըրէք. ‡Տէրը ձեզի հետ կ'ըլլայ, քանի որ դուք անոր հետ էք. ու ‡թէ որ զանիկայ փնտռէք, զանիկայ կը գտնէք. բայց ‡թէ որ զանիկայ թողուք, անիկայ ալ ձեզ պիտի 3 թողու։ Եւ ‡Իսրայէլը երկար ժամանակ առանց ճշմարիտ Աստուծոյ, առանց ‡սորվեցընող քահանայի, ու առանց օրէնքի մնացեր 4 էր. Բայց ‡իրենց նեղութեանը մէջ՝ Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն դարձան, ու զանիկայ փնտռելով՝ գը- 5 տան։ Եւ ‡այն ատենները ելլողին ու մտնողին ապահովութիւն չկար. քանզի երկիրներուն բոլոր բնակչացը մէջ շատ խռովութիւններ 6 կար. ‡Եւ ազգ ազգի հետ, ու քաղաք քաղաքի հետ կը զարնուէր. ինչու որ Աստուած ամէն նեղութիւններով զարհուրեցուց 7 զանոնք։ Եւ հիմա դուք զօրացէք, ու ձեռքերնիդ չթուլնայ. վասն զի ձեր գործքին վարձքը կայ։

8 Եւ Ասա աս խօսքերը՝ ու ‡Ովդեդ մարգարէին մարգարէութիւնը լսելով՝ զօրացաւ, եւ Յուդայի ու Բենիամինի բոլոր երկրէն, ու ‡Եփրեմի լեռնէն իր առած քաղաքներէն պղծութիւնները վերցուց, ու Տէրոջը տաճարին սրահին առջեւ եղող 9 Տէրոջը սեղանը նորոգեց. Եւ բոլոր Յուդան ու Բենիամինը, ու ‡Եփրեմէն եւ Մանասէէն ու Շմաւոնէն անոնց քովը գտնուած պանդուխտները ժողվեց. քանզի Իսրայէլէն շատ մարդիկ անոր կողմը անցան, տեսնելով որ անոր Տէր Աստուածը 10 անոր հետն է։ Եւ անոնք՝ Ասայի թագաւորութեանը տասնըհինգերորդ տարւոյն երրորդ ամիսը Երուսաղէմի մէջ ժողվուեցան. 11 ‡Ու այն օրը իրենց ‡բերած աւարէն Տէրոջը զոհ ըրին. եօթը հարիւր արջառ ու եօթը հազար ոչխար. 12 Եւ ‡ուխտ ըրին որ իրենց հայրերուն Տէր Աստուածը բոլոր սրտով 13 ու բոլոր հոգիով խնդրեն. ‡Եւ ո՛վ որ Իսրայէլին Տէր Աստուածը չփնտռէ, թէ պզտիկ եւ թէ մեծ, թէ էրիկ մարդ եւ թէ կնիկ ըլլայ՝ 14 ‡մեռցուի։ Ու մեծ ձայնով, եւ ցնծութեամբ, ու փողերով, ու եղջիւրներով՝ Տէրոջը երդում ըրին։ 15 Եւ բոլոր Յուդան այն երդումին վրայ ուրախացաւ. քանզի իրենց բոլոր սրտովը երդում ըրին, ու ‡իրենց բոլոր կամքովը խնդրելով՝ գտան զանիկայ. ու Տէրը ամէն կողմանէ հանգստացուց զանոնք։

16 Եւ Ասա թագաւորը իր ‖մայրը ‡Մաաքան ալ տիկնութենէ հանեց. վասն զի անիկայ Աստարով-

‡ Թուոց․ ԻԴ․ 2։ Դատ․ Գ․ 10։ Գլ․ Ի․ 14։ ԻԴ․ 20։

Ն․ Ք․ ԴՃ․ 941

‡ Յակ․ Դ․ 8։

‡ Հմր 4․ 15։ Ա Մն․ ԻԸ․ 9։ Գլ․ ԼԳ․ 12, 13։ Երեմ․ ԻԹ․ 13։ Մատ․ Է․ 7։

‡ Գլ․ ԻԴ․ 20։

‡ Ովս․ Գ․ 4։

‡ Ղե․ Ժ․ 11։

‡ Բ Օր․ Դ․ 29։

‡ Դատ․ Ե․ 6։

‡ Մատ․ ԻԴ․ 7։

‡ Ըստ Լատ․ եւ Ասոր․ Բարբ․ Ովդեդի որդւոյն Ազարիա

‡ Գլ․ ԺԳ․ 19։

‡ Գլ․ ԺԱ․ 16։

‡ Գլ․ ԺԴ․ 15։

‡ Գլ․ ԺԴ․ 13։

‡ Դ Թագ․ ԻԳ․ 3։ Գլ․ ԼԴ․ 31։ Նեեմ․ Ժ․ 29։

‡ Ել․ ԻԲ․ 20։

‡ Բ Օր․ ԺԳ․ 5, 9, 15։

‡ Հմր 2։

‖ Եբ՝ մեծ մայրը․ տես Գ Թագ․ ԺԵ․ 2, 10։

‡ Գ Թագ․ ԺԵ․ 13։

Ն . Ք . ԴՔ .
941

թին կուռք շինէր էր . իսկ Ասա անոր կուռքը կտրեց ու փշրեց , ու Կեդրոն հեղեղատին մէջը այրեց ։
17 Բայց բարձր տեղուանքը Իսրայէլէն չվերցան . սակայն Ասային սիրտը իր կեանքին բոլոր օրերուն մէջ՝
18 ուղիղ էր ։ Եւ իր հօրը նուիրած ու իր նուիրած բաները՝ արծաթը , ու ոսկին , ու անօթները՝ Աստու-
19 ծոյ տունը տարաւ ։ Ու մինչեւ Ասային թագաւորութեանը երեսունհինգերորդ տարին՝ պատերազմ չեղաւ ։

Գլ . ԺԴ . 3 , 5 ։ Գ Թագ . ԺԵ . 14 , Ա ։

ԳԼ . ԺԶ

1 Ասա՝ Ասորիներուն օգնութեամբը՝ Ռաման շինելէն կը դադրեցնէ Բաասան ։ 7 Ասոր բանիս վրայով Անանիէն յանդիմանութիւն լսելուն համար՝ բանտը կը դնէ զանիկայ ։ 12 Ասա իր հիւանդութեան ատենը՝ Աստուծմէ օգնութիւն չփնտռեր , հապա բժիշկներէն ։ 13 Անոր մահը ու թաղումը ։

940
Որ է տասը ցեղերուն Յուդայէն բաժնուելէն հետէ . որուն վրայ Ասա թագաւորեր էր ատենը ։

1 Ասային թագաւորութեանը երեսունվեցերորդ տարին Իսրայէլի Բաասա թագաւորը Յուդայի դէմ ելաւ , ու Ռաման շինեց , որ Յուդայի Ասա թագաւորին եկող
2 մարդ մը չթողու ։ Եւ Ասա Տէրոջը տանը ու թագաւորին տանը գանձերէն՝ արծաթ ու ոսկի հանեց , ու Դամասկոս բնակող Ասորւոց թագաւորին՝ Բենադադին
3 ղրկեց՝ ըսելով . Իմ ու քու մէջը , և իմ հօրս ու քու հօրդ մէջը դաշնակցութիւն կայ . ահա քեզի արծաթ ու ոսկի կը ղրկեմ . Եկուր , Իսրայէլի Բաասա թագաւորին հետ ունեցած դաշնակցութիւնդ աւրէ , որ անիկայ իմ վրայէս ետ քաշուի ։
4 Ու Բենադադ Ասա թագաւորին խօսքը մտիկ ըրաւ . և իր զօրագլուխները Իսրայէլի քաղաքներուն վրայ ղրկեց . ու Իյոնը , Դանը , Աբէլմայիմը , ու Նեփթաղիմի բոլոր շտեմարանի քաղաքները զար-
5 կին ։ Եւ Բաասա ասիկա լսելով՝ Ռաման շինելէն ետ կեցաւ , ու
6 գործը դադրեցուց ։ Ուստի Ասա թագաւորը բոլոր Յուդան առաւ , ու Բաասային շինած Ռամայի քարերը ու փայտերը վերցուցին . ու անոնցմով Գաբան ու Մասփան շինեց ։

Գ Թագ . ԺԵ . 17 , Ա ։
Գլ . ԺԵ . 9 ։

941
Գ Թագ . ԺԶ . 1 ։ Գլ . ԺԹ . 2 ։
Եսա . ԼԱ . 1 ։ Երեմ . ԺԷ . 5 ։
Գլ . ԺԴ . 9 ։
Գլ . ԺԲ . 3 ։

7 Եւ այն ատենը Անանի տեսանողը Յուդայի Ասա թագաւորին եկաւ , ու անոր ըսաւ . Որովհետեւ դուն Ասորւոց թագաւորին ապաւինեցար , ու քու Տէր Աստուծոյդ չապաւինեցար , անոր համար Ասորւոց թագաւորին զօրքը քու ձեռ-
8 քէդ ազատեցաւ ։ Միթէ Եթովպացիք ու Ղիբէացիք խիստ շատ կառքերով ու ձիաւորներով՝ բազմաթիւ զօրք չէի՞ն . բայց որովհետեւ դուն Տէրոջը ապաւինեցար , զանոնք քու ձեռքդ մատ-
9 նեց . Քանզի Տէրոջը աչքերը բոլոր երկիրը կը դիտեն , որ իրեն ուղիղ սրտով յարողները ուժովցընէ . Դուն այս բանիս մէջ տգիտութիւն ըրիր . ասկէ ետքը պատերազմներ պիտի ունենաս ։
10 Եւ Ասա այն տեսանողին սրդողեցաւ , ու զանիկայ բանտը դրաւ . վասն զի այս բանիս համար խիստ բարկացաւ անոր . ու այն ատենը Ասա ժողովուրդէն մէկ քանիները հարստահարեց ։
11 Եւ Ասային առաջին ու վերջին պատմութիւնը՝ ահա Յուդայի ու Իսրայէլի թագաւորներուն գրքին
12 մէջ գրուած է ։ Եւ Ասա իր թագաւորութեանը երեսունիններորդ տարին՝ ոտքի ցաւով հիւանդացաւ . ու անոր հիւանդութիւնը ծանրացաւ . և իր հիւանդութեանը մէջն ալ Տէրը չփնտռեց , հապա բժիշկ-
13 ները փնտռեց ։ Եւ Ասա իր հայրերուն հետ քնացաւ . ու անիկայ իր թագաւորութեանը քառասուն-
14 ումէկերորդ տարին մեռաւ ։ Ու զանիկայ Դաւիթի քաղաքին մէջը՝ իրեն համար փորած գերեզմանը թաղեցին . և զանիկայ խունկերով ու իւղագործի արուեստին զանազան բաղադրութիւններովը լեցուն անկողինի մը մէջ պառկեցուցին , ու անոր վրայ խիստ շատ խունկեր ծխեցին ։

Ն . Ք . ԴՔ .
941
Յոբ . ԼԴ . 21 ։ Առակ . Ե . 21 ։ ԺԵ . 3 ։ Երեմ . ԺԶ . 17 ։ ԼԲ . 19 ։ Զաք . Դ . 10 ։
Ա Թագ . ԺԳ . 13 ։
Գ Թագ . ԺԵ . 32 ։
Գլ . ԺԸ . 26 ։ Երեմ . Ի . 2 ։ Մատ . ԺԴ . 3 ։
Գ Թագ . ԺԵ . 23 ։
Երեմ . ԺԷ . 5 ։
914
Գ Թագ . ԺԵ . 24 ։
Ծն . Ծ . 2 ։ Մար . ԺԶ . 1 ։ Յով . ԺԹ . 39 , 40 ։
Գլ . ԻԱ . 19 ։ Երեմ . ԼԴ . 5 ։

ԳԼ . ԺԷ

1 Յովսափատ՝ Ասային տեղը յաջորդելով՝ աղէկ կերպով կը կառավարէ ու յաջողութիւն կը գտնէ ։ 7 Ղեւտացիներ ու իշխաններ կը ղրկէ , որ Աստուծոյ օրէնքը Յուդային սորվեցընեն ։ 10 Աստուծոյ վախը Յովսափատին թշնամիներուն վրայ ըլլալով՝ անոնցմէ ոմանք անոր ընծաներ կը բերեն ու հարկ կու տան ։ 12 Անոր մեծութիւնը , պաշտօնատարները ու զօրքերը ։

1 Եւ անոր տեղը՝ անոր որդին Յովսափատը թագաւոր եղաւ , ու Իսրայէլի դէմ զօրացաւ ։
2 Եւ Յուդային ամէն պարսպաւոր քաղաքներուն մէջը զօրքեր դրաւ . ու Յուդայի երկրին մէջը՝ ու անոր հօրը Ասային առած Եփրեմի քաղաքներուն մէջը բերդապահ
3 զօրքեր դրաւ ։ Եւ Տէրը Յովսափատին հետ էր . քանզի անիկայ իր հօրը Դաւիթին առջի ճամբաներուն մէջը քալեց , ու Բահաղիմը
4 չփնտռեց , Հապա իր հօրը Աստուածը փնտռեց , անոր պատուիրանքներուն մէջը քալելով , և ոչ թէ Իսրայէլին ըրածին պէս
5 ընելով ։ Եւ Տէրը թագաւորութիւնը անոր ձեռքին մէջը հաս-

Գ Թագ . ԺԵ . 24 ։
Գլ . ԺԵ . 8 ։
Գ Թագ . ԺԲ . 28 ։

Ն․Ք․Դ․Ք․ 914

տանը․ ու բոլոր Յուդան [Դ] Յովսափատին ընծաներ կու տար․ [Ե] և անոր հարստութիւնը ու փառքը 6 շատցաւ․ Ու անոր սիրտը Տէրոջը ճամբաներուն մէջը բարձրացաւ․ և նաև բարձր տեղերը ու Աստարովթի կուռքերն ալ Յուդայէն վերցուց։

Դ Գ Թագ․ Ժ․ 27 ։ Գ Թագ․ Ժ․ 25 ։

913

Ե Գ Թագ․ Ժ․ 27 ։ Գլ․ Ժը․ 1 ։

912

Զ Գ Թագ․ Իբ․ 43 ։ Գլ․ Ժե․ 17 ։ Ժթ․ 3 ։ Ի․ 33 ։

Է Գլ․ Ժե․ 3 ։

7 Եւ իր թագաւորութեանը երրորդ տարին՝ իր իշխանները՝ Բենհայիլը, Աբդիան, Զաքարիան, Նաթանայէլը ու Միքիան խրկեց, [Է] որ Յուդայի քաղաքներուն մէջը 8 սորվեցընեն․ Եւ անոնց հետ էին Սեմայիա, Նաթանիա, Զաբադիա, Ասայէլ, Սեմիրամովթ, Յովնաթան, Ադոնիա, Տուբիա ու Տոբադոնիա Ղևտացիները․ նաև անոնց հետ Եղիսամա ու Յովրամ 9 քահանաները․ [Ը] Ու Յուդայի մէջ կը սորվեցընէին, ու Տէրոջը օրէնքի գիրքը անոնց հետն էր, և Յուդային ամէն քաղաքները կը պտըտէին, ու ժողովուրդին կը սորվեցընէին։

Ը Գլ․ Լե․ 3 ։ Նեեմ․ Ը․ 7 ։

10 Եւ Յուդայի բոլորտիքը եղող երկիրներուն բոլոր թագաւորութիւններուն վրայ [Թ] Տէրոջը վախը ինկաւ, ու Յովսափատին հետ 11 պատերազմ չըրին։ Եւ Փղշտացիներէն ալ [Ժ] Յովսափատին ընծաներ ու հարկի արծաթ կը բերէին․ և Արաբացիներն ալ՝ հօտերէն եօթը հազար եօթը հարիւր խոյ, ու եօթը հազար եօթը հարիւր նո- 12 խազ կը բերէին անոր։ Եւ Յովսափատ երթալով խիստ մեծցաւ, ու Յուդայի մէջ բերդեր, ու շտե- 13 մարանի քաղաքներ շինեց։ Եւ անիկայ Յուդայի քաղաքներուն մէջ շատ գործքեր ունէր, ու Երուսաղէմի մէջ զօրաւոր կտրիճներ ու պատերազմող մարդիկներ ու- 14 նէր։ Եւ աս էր անոնց թիւը իրենց ազգատոհմներուն համեմատ․ Յուդայի հազարապետները՝ Եդնա իշխան, ու անոր հետ երեք հարիւր 15 հազար զօրաւոր կտրիճներ․ Եւ անկէ ետքը՝ Յոհանան իշխան, ու անոր հետ երկու հարիւր ութսուն 16 հազար մարդ․ Եւ անկէ ետքը՝ Զեքրիի որդին Ամասիան, [Ի] որ Տէրոջը ուխտաւորն էր, ու անոր հետ երկու հարիւր հազար զօրաւոր 17 կտրիճներ․ Ու Բենիամինէն՝ զօրաւոր կտրիճ Եղիադան, և անոր հետ երկու հարիւր հազար աղեղնաւոր 18 ու ասպարաւոր մարդ․ Եւ անկէ ետքը՝ Յովզաբադ, ու անոր հետ հարիւր ութսուն հազար սպառա- 19 զինեալ մարդ։ Ասոնք էին թագաւորին ծառայութիւն ընողները, բաց 'ի [Լ] ան մարդիկներէն՝ որոնք

Թ Ծն․ Լե․ 5 ։

Ժ Բ Թագ․ Ը․ 2 ։

Ի Դատ․ Ե․ 2 ։ 9 ։

Լ Հմր․ 2 ։

թագաւորը բոլոր Յուդային պարսպաւոր քաղաքներուն մէջը դրաւ։

ԳԼ․ ԺԸ

1 Յովսափատ՝ Աքաաբին հետ խնամութիւն ունենալով, անոր հետ Ռամովթ գաղաադի վրայ պատերազմի երթալու կը համոզուի ։ 4 Աքաաբ՝ սուտ մարգարէներէն խաբուելով՝ պատերազմին մէջ կը սպաննուի՝ Միքիային բանին համեմատ ։

Ն․Ք․Դ․Ք․ 912

897

Ա Գլ․ Ժէ․ 5 ։

Բ Դ Թագ․ Ը․ 18 ։

Գ Գ Թագ․ Իբ․ 2 ։

1 Եւ Յովսափատ [Ա] խիստ շատ հարստութիւն ու փառք ունեցաւ․ և [Բ] Աքաաբին հետ խնամութիւն 2 ըրաւ։ [Գ] Ու մէկ քանի տարիէն ետքը Սամարիա իջաւ Աքաաբին․ և Աքաաբ անոր՝ ու անոր հետ եղող ժողովուրդին խիստ շատ ոչխարներ ու արջառներ մորթեց, ու զանիկայ համոզեց որ Ռամովթ Գաղաադ 3 ելլէ։ Եւ Իսրայէլի Աքաաբ թագաւորը Յուդայի Յովսափատ թագաւորին ըսաւ․ Ինծի հետ Ռամովթ Գաղաադը կ'երթա՞ս․ ու անիկայ անոր ըսաւ․ Ես քեզի պէս եմ, ու իմ ժողովուրդս քու ժողովուրդիդ պէս է․ ու քեզի հետ պատերազմի կ'երթանք։

Դ Գ Թագ․ Իբ․ 2․ 4․ 9 ։ Բ Թագ․ Բ․ 1 ։

4 Եւ Յովսափատ Իսրայէլի թագաւորին ըսաւ․ Հիմա [Դ] Տէրոջը 5 խօսքը փնտռէ։ Ու Իսրայէլի թագաւորը մարգարէները ժողվեց, որոնք չորս հարիւր հոգի էին, ու անոնց ըսաւ․ Ռամովթ Գաղաադի վրայ պատերազմելու երթա՞նք, թէ ես կենամ․ ու անոնք ըսին․ Գնա․ վասն զի Աստուած զանիկայ թագաւորին ձեռքը պիտի տայ։ 6 Եւ Յովսափատ ըսաւ․ Աս տեղս Տէրոջը ուրիշ մարգարէ մըն ալ 7 չկա՞յ․ որ անոր հարցընենք։ Ու Իսրայէլի թագաւորը Յովսափատին ըսաւ․ Կայ մէկ ուրիշ մարդ մըն ալ, որուն միջոցովը կրնանք Տէրոջը հարցընել․ բայց ես զանիկայ կ'ատեմ․ քանզի ինծի համար աղէկ մարգարէութիւն չըներ, հապա միշտ գէշ․ անիկայ Յեմլայի որդին Միքիան է։ Եւ Յովսափատ ըսաւ․ Թագաւորը այդպէս չըսուցէ։

8 Ու Իսրայէլի թագաւորը ներքինի մը կանչեց, ու ըսաւ․ Յեմլայի որդին Միքիան շուտով հոս բեր։ 9 Եւ Իսրայէլի թագաւորը ու Յուդայի Յովսափատ թագաւորը՝ Սամարիայի դրանը առջևի հրապարակին մէջ՝ ամէն մէկը թագաւորական զգեստներ հագած՝ իր աթոռին վրայ նստեր էր․ ու բոլոր մարգարէները անոնց առջևը մարգարէու- 10 թիւն կ'ընէին։ Եւ Քանանայի որդին Սեդեկիան իրեն երկաթէ եղջիւրներ շինեց, ու ըսաւ․ Տէրը

Ն · Ք · Ծ ·
897

այսպէս կ՚ըսէ . Ասորիները սատկե-
ցնելով պիտի զարնես , մինչեւ որ զա-
11 նոնք բնաջինջ ընես ։ Բոլոր մար-
գարէներն ալ այնպէս կը մարգա-
րէանային ու կ՚ըսէին . Ռամովթ
Գաղաադը ելիր , ու յաջողութիւն
պիտի ունենաս , և Տէրը զանիկայ
թագաւորին ձեռքը պիտի տայ ։
12 Ու Միքիան կանչելու գացող
մարդը խօսեցաւ անոր՝ ըսելով .
Ահա ամէն մարգարէները մէկ բեր-
նով թագաւորին համար բարու-
թիւն խօսեցան . թող քու խօսքդ
ալ անոնց մէկուն խօսքին պէս ըլ-
13 լայ , ու բարութիւն խօսէ ։ Իսկ
Միքիա ըսաւ . Տէրը կենդանի է
որ՝ *իմ Աստուածս ինծի ինչ որ
ըսէ , ան պիտի խօսիմ ։
14 Ու երբոր անիկայ թագաւորին
եկաւ , թագաւորը անոր ըսաւ . Ո՛վ
Միքիա՝ Ռամովթ Գաղաադը պա-
տերազմելու երթա՞նք , թէ ես կե-
նամ ։ Եւ անիկայ ըսաւ . Ելէ՛ք ,
ու յաջողութիւն պիտի ունենաք .
15 ու ձեր ձեռքը պիտի տրուին ։ Եւ
թագաւորը անոր ըսաւ . Մինչեւ
քանի՞ անգամ երդմնցնեմ քեզ ,
որ Տէրոջը անունովը ճշմարիտը
16 միայն խօսիս ինծի ։ Ու անիկայ
ըսաւ . Բոլոր Իսրայէլը հովիւ չու-
նեցող ոչխարներու պէս՝ լեռներու
վրայ ցրուած տեսայ . և Տէրը ը-
սաւ . Ասոնք տէր չունին . ամէն
մարդ խաղաղութեամբ թող իր
17 տունը դառնայ ։ Եւ Իսրայէլի
թագաւորը՝ Յովսափատին ըսաւ .
Քեզի չըսի՞ որ անիկայ ինծի համար
աղէկ մարգարէութիւն չըներ , հա-
18 պա գէշ ։ Ու Միքիա ըսաւ . Ու-
րեմն Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէք .
Տէրը իր աթոռին վրայ նստած տե-
սայ . ու երկինքի բոլոր զօրքերը
անոր աջ կողմը ու ձախ կողմը կայ-
19 ներ էին . Եւ Տէրը ըսաւ . Իսրայէ-
լի Աքաաբ թագաւորը ո՞վ կրնայ
խաբել , որ Ռամովթ Գաղաադը
ելլէ ու կոտորուի . և մէկը այսպէս՝
20 ու մէկալը այնպէս ըսաւ ։ Ու մէկ
†հոգի մը ելաւ , և Տէրոջը առջեւ
կայնեցաւ , ու ըսաւ . Զանիկայ
ես կը խաբեմ ։ Եւ Տէրը անոր ը-
21 սաւ . Ի՞նչ միջոցով ։ Ու անիկայ
ըսաւ . Ելլեմ , ու անոր բոլոր մար-
գարէներուն բերանը սուտ ոգի ըլ-
լամ . և Տէրը անոր ըսաւ . Դուն
պիտի խաբես , ու պիտի յաջողիս .
22 ելի՛ր ու այնպէս ըրէ ։ Եւ հիմա
ահա ‡Տէրը աս քու մարգարէնե-
րուդ բերանը սուտ ոգի դրեր է .
բայց Տէրը քեզի համար չարիք խօ-
սեցաւ ։
23 Ան ատենը Քանանայի որդին Սե-
դեկիան մօտեցաւ , ու ‖Միքիային
ծնօտին զարկաւ , ու ըսաւ . Տէրոջը
Հոգին *ինչպէս իմ քովէս ելաւ՝
24 քեզի հետ խօսելու համար ։ Եւ
Միքիա ըսաւ . Դուն ալ պիտի
տեսնես՝ ան օրը որ պահուելու հա-
մար սենեակէ սենեակ մտնես ։
25 Ու Իսրայէլի թագաւորը ըսաւ .
Միքիան առէք , ու զանիկայ Ամոն
քաղաքապետին՝ և թագաւորի որ-
26 դւոյն Յովասին տարէք , Ու ըսէք .
Թագաւորը այսպէս կ՚ըսէ . †Ասի-
կայ բանտը դրէք . ու մինչեւ որ ես
խաղաղութեամբ դառնամ , զանի-
կայ նեղութեան հացով ու նեղու-
27 թեան ջրով կերակրեցէք ։ Եւ
Միքիա ըսաւ . Թէ որ դուն խա-
ղաղութեամբ դառնաս , Տէրը ինծ-
մով խօսած չըլլայ . ու ըսաւ . Ո՛վ
ժողովուրդներ՝ ամէնքդ ալ լսեցէք ։
28 Եւ Իսրայէլի թագաւորը ու
Յուդայի Յովսափատ թագաւորը՝
29 Ռամովթ Գաղաադը ելան ։ Ու
Իսրայէլի թագաւորը Յովսափատին
ըսաւ . Կերպարանքս պիտի փոխեմ ,
ու այնպէս պատերազմի պիտի մըտ-
նեմ . բայց դուն քու հագուստդ
հագիր . և Իսրայէլի թագաւորը իր
կերպարանքը փոխեց . ու պատե-
30 րազմին մէջը մտան ։ Եւ Ասորւոց
թագաւորը իր կառապետներուն
պատուիրեց ու ըսաւ . Պզտիկի
կամ մեծի հետ մի՛ պատերազմիք ,
բայց միայն Իսրայէլի թագաւորին
31 հետ ։ Ու երբոր կառապետները
Յովսափատը տեսան , Իսրայէլի
թագաւորը ասիկայ է՝ ըսելով , ա-
նոր վրայ պատերազմելու գացին .
և Յովսափատ աղաղակեց . ու Տէ-
րը անոր օգնութիւն ըրաւ . և Աս-
տուած զանոնք անկէ դարձուց ։
32 Ու երբոր կառապետները տեսան որ
անիկայ Իսրայէլի թագաւորը չէ ,
33 անկէ ետ դարձան ։ Եւ մարդուն
մէկը †ուժով մը իր աղեղը քաշեց ,
ու Իսրայէլի թագաւորը ‡զրահին
օղակներուն մէջէն" զարկաւ . ան
ատենը անիկայ իր կառավարին ը-
սաւ . Ձեռքդ դարձուր , ու զիս
բանակէն հանէ . քանզի վիրաւո-
34 րուեցայ ։ Եւ ան օրը պատերազմը
սաստկացաւ . ու Իսրայէլի թագա-
ւորը մինչեւ իրիկուն Ասորւոց դի-
մացը՝ իր կառքին մէջը կեցաւ , ու
արեւուն մտած ատենը մեռաւ ։

* Թու · ԻԲ · 18 · 20 · 35 ։ ԻԳ · 12 · 26 ։ ԻԴ · 13 ։ Գ Թագ · ԻԲ · 14 ։

† Յոբ · Ա · 6 ։

‡ Յոբ · ԺԲ · 16 ։ Եզեկ · ԺԴ · 9 ։

‖ Երեմ · Ի · 2 ։ Մար · ԺԴ · 65 ։ Գործ · ԻԳ · 2 ։

Ն · Ք · Ծ ·
897

* Եբր · որ ճամբով

† Բ Մն · ԺԶ · 10 ։

† Կամ՝ առանց դիտաւորութեան

‡ Եբր · յօդուածներուն ու զրահին մէջտեղէն

ԳԼ · ԺԹ

1 Յովսափատ՝ Յէու մարգարէէն կը յանդիմանուի . իր թագաւորութեանը մէջ կը պտըտի ու աստուածպաշտութեան կը յորդորէ ժողովուրդը . 5 դատաւորներուն , 8 քահանաներուն ու Ղեւտացիներուն պատուէրներ կու տայ ։

896

1 Եւ Յուդայի Յովսափատ թագա-
ւորը խաղաղութեամբ Երուսա-

Ն. Ք. ԴՔ.
896

2 դէմ իր տունը դարձաւ ։ Ու Անանիի որդին Յէու *տեսանողը անոր դիմացը ելաւ, ու Յովսափատ թագաւորին ըսաւ. Պէ՞տք էր որ ամբարիշտին օգնէիր, ու †Տէրը ատողները սիրէիր. ասոր համար Տէրոջը երեսէն ‡քու վրադ 3 բարկութիւն կայ ։ Բայց ‡քու վրադ բարի բաներ գտնուեցան. քանզի Աստարովթի կուռքերը երկրէն բնաջինջ ըրիր, ու քու սիրտդ ‡Աստուած խնդրելու պատրաստեցիր ։

4 Եւ Յովսափատ Երուսաղէմի մէջ կը բնակէր. ու նորէն ելաւ ժողովուրդին մէջը պտըտելով՝ Բերսաբէէն մինչև Եփրեմի լեռը, ու զանոնք իրենց հայրերուն Տէր Աստուծոյն 5 դարձուց ։ Ու երկրին մէջ՝ քաղաք քաղաք դատաւորներ դրաւ, Յուդայի ամէն պարսպաւոր 6 քաղաքներուն մէջը ։ Եւ դատաւորներուն ըսաւ. Նայեցէք ինչ կ'ընէք. քանզի ‡ձեր տեսնելու դատաստանը մարդու չվերաբերիր, հապա Տէրոջը՝ ‡որ դատաստանի 7 մէջ ձեզի հետ է ։ Ուրեմն Տէրոջը վախը ձեր վրայ ըլլայ. զգուշութեամբ բան տեսէք. քանզի ‡մեր Տէր Աստուծոյն քովը անիրաւութիւն, ‡աչառութիւն, ու կաշառք առնել չըլլայ ։

8 Եւ Յովսափատ Երուսաղէմի մէջ ալ՝ ‡Ղեւտացիներէն, ու քահանաներէն, ու Իսրայէլի նահապետներէն դրաւ, Տէրոջը իրաւունքին համար, ու *դատերու համար. ու 9 Երուսաղէմ դարձան" ։ Եւ անոնց պատուէր տուաւ ու ըսաւ. Այսպէս ընէք՝ ‡Տէրոջը վախովը, հաւատարմութեամբ ու ուղիղ սր-10 տով ։ ‡Ու երբոր իրենց քաղաքներուն մէջը բնակող ձեր եղբայրներէն դատ մը գայ ձեր առջեւ՝ թէ արեան և արեան մէջտեղը, թէ օրէնքի ու պատուիրանքի մէջտեղը, և թէ կանոններու ու դատաստաններու մէջտեղը, անոնց խրատ տուէք, որ Տէրոջը դէմ յանցանք չգործեն. որպէս զի ‡ձեր վրայ ու ձեր եղբայրներուն վրայ ‡բարկութիւն չգայ. այսպէս ըրէք՝ 11 որ յանցաւոր չըլլաք ։ Եւ ահա ‡Տէրոջը ամէն գործքին համար՝ Ամարիա մեծ քահանան ձեր վրայ առաջնորդ է, ու թագաւորին ամէն գործքին համար՝ Յուդայի տանը իշխանը Իսմայէլի որդին Զաբադիան, ու ձեր առջեւէն՝ Ղեւտացիները ոստիկաններ են. զօրացէք ու քաջաբար ըրէք. և Տէրը ‡բարիին հետ ըլլայ ։

* Ա Թագ. Թ. 9.
† Սաղ. ՃԼԹ. 21.
‡ Գլ. ԼԲ. 25.
‡ Գլ. ԺԷ. 4, 6. Տես Գլ. ԺԲ. 12.
‡ Գլ. Լ. 19. Եզր. Է. 10.
‡ Բ Օր. Ա. 17.
‡ Սաղ. ՁԲ. 1. Ժող. Ե. 8.
‡ Բ Օր. ԼԲ. 4. Հռով. Թ. 14.
‡ Բ Օր. Ժ. 17. Յոբ. ԼԴ. 19. Գործ. Ժ. 34. Հռով. Բ. 11. Գաղ. Բ. 6. Եփե. Զ. 9. Կող. Գ. 25. Ա Պետ. Ա. 17.
‡ Բ Օր. ԺԶ. 18. Գլ. ԺԷ. 8.
* Ըստ ոմանց Բնագրէ. Երուսաղէմի բնակիչները դատելու համար ։
‡ Բ Թագ. ԻԳ. 3.
‡ Բ Օր. ԺԷ. 8, Ժ.
‡ Եզեկ. Գ. 18.
‡ Թուե. ԺԶ. 46.
‡ Ա Մն. ԻԶ. 30.
‡ Գլ. ԺԵ. 2.

ԳԼ. Ի

1 Յովսափատ վախնալով՝ ծոմապահութիւն կը քարոզէ ։ 5 Անոր աղօթքը ։ 14 Յազիէլին մարգարէութիւնը ։ 20 Յովսափատ կը յորդորէ ժողովուրդը, ու երգեցողներ կը դնէ որ Տէրը օրհնեն ։ 22 Թշնամիներուն մեծ կործանումը ։ 26 Ժողովուրդը Օրհնութեան հովիտին մէջ Տէրը օրհնելով՝ յաղթանակաւ կը դառնան ։ 31 Յովսափատին թագաւորութիւնը ։ 35 Անոր նաւերը՝ որ Ոքոզիային հետ շինել տուեր էր, Եղիազարին մարգարէութեանը համեմատ կը կորսուին ։

1 Եւ ասկէ ետքը Մովաբի որդիքը, ու Ամմոնի որդիքը, ու անոնց հետ †Մաոնացիներէն ալ Յովսափատին վրայ պատերազմելու ե-2 կան ։ Ուստի գացին, ու Յովսափատին պատմեցին ու ըսին. Քու վրադ՝ ծովուն անդիի կողմէն Ասորւոց մէջէն մեծ բազմութիւն կու գայ. և ահա անոնք *Ասասանթամարի (այսինքն ‡Ենգադ-3 դիի) մէջ են ։ Ու Յովսափատ վախցաւ, ու ‡Տէրը փնտռելու ‡ետեւէ եղաւ". և բոլոր Յուդայի մէջ ‡ծոմապահութիւն քարոզեց ։ 4 Ու Յուդայեանք ժողվուեցան որ Տէրոջմէ օգնութիւն խնդրեն. ու Յուդայի բոլոր քաղաքներէն ալ 5 Տէրը խնդրելու եկան ։ Եւ Յովսափատ՝ Տէրոջը տանը մէջ նոր գաւիթին առջեւ՝ Յուդայի ու Երուսաղէմի ժողովքին մէջը կայ-6 նեցաւ, Ու ըսաւ. Ո՛վ մեր հայրերուն Տէր Աստուածը, դուն ‡ան Աստուածը չե՞ս՝ որ երկինքը կը բնակիս, ու ‡բոլոր ազգաց թագաւորութիւններուն վրայ կը տիրես, և ‡քու ձեռքիդ մէջը անանկ մէկ զօրութիւն ու ոյժ մը կայ, որ բնաւ մէկը չկրնար քեզի դէմ դնել ։ 7 Չէ՞ որ դուն՝ ով մեր Աստուածը, ‡այս երկրին բնակիչները քու Իսրայէլ ժողովուրդիդ առջեւէն վռնտեցիր, ու զանիկայ յաւիտեան ‡քու սիրելիդ Աբրահամին սերուն-8 դին տուիր ։ Եւ անոնք հոն բնակեցան, ու հոն քու անուանդ համար քեզի սրբարան մը շինեցին, 9 ու ըսին. ‡Եթէ որ մեր վրայ չարիք՝ սո՛ւր՝ դատաստան՝ ժանտախտ՝ կամ սով գայ, ‡մենք աս տանս առջեւ՝ ու քու առջեւդ կայնինք, (վասն զի աս տանս մէջ քու անունդ կայ,) ու մեր նեղութեան ատենը քեզի աղաղակենք, ան ատենը լսես, ու 10 մեզ ազատես ։ Եւ հիմա՝ ահա Ամմոնի ու Մովաբի որդիքը, ու Սէիր լեռանը բնակիչները՝ որոնց մէջը մտնելու ‡հրաման չտուիր Իսրայէլի որդիներուն Եգիպտոսէն ելած ատենը, հապա ‡անոնցմէ խոտորեցան, ու զանոնք չկորսն-11 ցուցին, Ահա անոնք մեզի հատուցում ընելու համար՝ ‡կու գան

Ն. Ք. ԴՔ.
896

† Կամ՝ Ամմոնացիներէն ՚ի զատ ուրիշներ
* Ծն. ԺԴ. 7.
‡ Յես. ԺԵ. 62.
‡ Գլ. ԺԹ. 3.
‡ Եբր. երեսը դրաւ.
‡ Եզր. Ը. 21. Երեմ. ԼԶ. 9. Յովն. Գ. 5.
‡ Բ Օր. Դ. 39. Յես. Բ. 11. Գ Թագ. Ը. 23. Մատ. Զ. 9.
‡ Սաղ. ԽԷ. 2, 8. Դան. Դ. 17, 25, 32.
‡ Ա Մն. ԻԹ. 12. Սաղ. ԿԲ. 11. Մատ. Զ. 13.
‡ Ծն. ԺԷ. 7. Ել. Գ. 7.
‡ Սաղ. ԽԴ. 2.
‡ Ես. ԽԱ. 8. Յակ. Բ. 23.
‡ Գ Թագ. Ը. 33, 37. Գլ. Զ. 28, 29, 30.
‡ Գլ. Զ. 20.
‡ Բ Օր. Բ. 4, 9, 19.
‡ Թուե. Ի. 21.
‡ Սաղ. ՁԳ. 12.

մեզ վռնտելու քու ժառանգու-
12 թենէդ, որն որ մեզի տուիր։ Ո՛վ
մեր Աստուածը՝ [ա]անոնց դատաս-
տան չե՞ս ըներ. քանզի մեր վրայ
եկող աս մեծ բազմութեանը դէմ
դնելու զօրութիւն չունինք, ու
չենք գիտեր ինչ ընելու ենք. հա-
պա [բ]մեր աչքերը քու վրադ են։
13 Ու բոլոր Յուդայեանք իրենց ըն-
տանիքներովը, կնիկներովը՝ ու
տղաքներովը՝ Տէրոջը առջեւ կայ-
ներ էին։
14 Ան ատենը Ասափի որդիներէն
Ղեւտացի Մաթանիայի որդւոյն
Յեիէլի որդւոյն Բանեայի որդւոյն
Զաքարիայի որդւոյն Յազիէլին վը-
րայ [գ]Տէրոջը Հոգին եկաւ ժողով-
15 քին մէջը. Ու անիկայ ըսաւ. Ո՛վ
բոլոր Յուդա ու Երուսաղէմի բնա-
կիչներ, ու դուն Յովսափատ թա-
գաւոր՝ մտիկ ըրէք, Տէրը ձեզի
այսպէս կ՚ըսէ. [դ]Դուք մի վախնաք,
ու աս մեծ բազմութեանը երեսէն
մի զարհուրիք. քանզի պատերազ-
մը ձերը չէ, հապա Աստուծոյ է։
16 Վաղը անոնց վրայ իջէք. ահա ա-
նոնք Ասիսի զառ՚ի վեր պիտի ել-
լեն. ու զանոնք հեղեղատին ծայրը՝
Յերուէլի անապատին առջեւ պիտի
17 գտնէք։ [ե]Աս պատերազմին մէջ դուք
պիտի չպատերազմիք. դուք երե-
ցէք ու կայնեցէք, որ Տէրոջը ձե-
զի ըրած փրկութիւնը տեսնէք. ո՛վ
Յուդա ու Երուսաղէմ՝ մի վախ-
նաք ու մի զարհուրիք. վաղը ա-
նոնց դիմացը ելէք. [զ]ու Տէրը ձեզի
18 հետ պիտի ըլլայ։ Ան ատենը Յով-
սափատ [է]երեսը գետինը ծռեց. ու
բոլոր Յուդան, ու Երուսաղէմի
բնակիչները Տէրոջը առջեւ երեսի
վրայ ինկան, ու Տէրոջը երկրպա-
19 գութիւն ըրին։ Ու Կահաթեանց
որդիներէն, ու Կորխեանց որդինե-
րէն եղող Ղեւտացիները՝ Իսրայէլին
Տէր Աստուածը խիստ բարձր ձայ-
նով օրհնելու ելան։
20 Ու առաւօտուն կանուխ ելան,
ու Թեկուէի անապատը գացին.
ու անոնց երթալու ատենը՝ Յով-
սափատ կայնեցաւ, ու ըսաւ. Ո՛վ
Յուդա ու Երուսաղէմի բնակիչներ՝
ինծի մտիկ ըրէք. [ը]Ձեր Տէր Աս-
տուծոյն հաւատացէք, ու ապա-
հով պիտի ըլլաք. անոր մարգարէ-
ներուն հաւատացէք, ու յաջո-
21 ղութիւն պիտի ունենաք։ Ու ժո-
ղովուրդին հետ խորհուրդ ըրաւ,
ու Տէրոջը երգեցողներ որոշեց, որ
զօրքին առջեւէն ելլեն, [թ]ու Տէրոջը
սուրբ փառքը օրհնեն, ու ըսեն.
[ժ]Գոհացէք Տէրոջմէն, [ի]ինչու որ
անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է։
22 Ու երբոր անոնք ցնծութեան

Ն. Ք. ԴՔ.
896

[ա] Ա Թագ. Գ. 13։
[բ] Սաղ. ԻԵ. 15։ ՃԻԱ. 1։ 2։ ՃԻԳ. 1։ 2։ ՃԽԱ. 8։
[գ] Թու. ԺԱ. 25. 26։ ԻԴ. 2։ Գլ. ԺԵ. 1։ ԻԴ. 20։
[դ] Ել. ԺԴ. 13. 14։ Բ Օր. Ա. 29. 30։ ԼԱ. 6. 8։ Գլ. ԼԲ. 7։
[ե] Ել. ԺԴ. 13. 14։
[զ] Թու. ԺԴ. 9։ Գլ. ԺԵ. 2։ ԼԲ. 8։
[է] Ել. Դ. 31։
[ը] Եսա. Է. 9։
[թ] Ա Մն. ԺԶ. 29։
[ժ] Ա Մն. ԺԶ. 34։ Սաղ. ՃԼԶ. 1։
[ի] Ա Մն. ԺԶ. 41։ Գլ. Ե. 13։ Է. 3. 6։

երգը ու օրհնութիւնը սկսան, Յու-
դայի վրայ եկող Ամմոնի ու Մո-
վաբի որդիներուն, ու Սէիր լեռանը
բնակիչներուն դէմ՝ [լ]Տէրը դարանա-
կալներ հանեց. և անոնք կոտրուե-
23 ցան. Քանզի Ամմոնի ու Մովաբի
որդիքը Սէիր լեռանը բնակիչներուն
վրայ ելան, որ զանոնք ջարդեն ու
բնաջինջ ընեն. ու երբոր Սէիրի
բնակիչները հատցուցին, մէկզմէկ
24 կոտրելու ելան։ Ու Յուդայեանք
անապատին մէջ եղող դիտանոցը
հասնելով, ան բազմութեանը նա-
յեցան. և ահա անոնց դիերը գետ-
նի վրայ փռուած էին, ու ազա-
25 տուած մը չկար։ Ան ատենը Յով-
սափատ ու անոր ժողովուրդը անոնց
աւարը ժողվելու գացին. ու դիե-
րուն մէջը շատ ապրանք ու պա-
տուական ամաններ գտան. ու ի-
րենց համար կողոպտեցին, մինչև
որ ալ չէին կրնար տանիլ. ու ա-
ւարը իրեք օր ժողվեցին, վասն զի
խիստ շատ էր։
26 Ու չորրորդ օրը Օրհնութեան
հովիտը ժողվուեցան. քանզի հոն
Տէրը օրհնեցին. անոր համար ան
տեղւոյն անունը Օրհնութեան հո-
27 վիտ կոչեցին մինչև աս օրս։ Ու
բոլոր Յուդայի ու Երուսաղէմի
մարդիկները ու անոնց առաջնորդը
Յովսափատ՝ մեծ ուրախութեամբ
Երուսաղէմ դարձան. քանզի Տէրը
[խ]զանոնք իրենց թշնամիներէն ազա-
28 տելով՝ ուրախացուցեր էր. Ու տա-
ւիղներով, քնարներով ու փողե-
րով Երուսաղէմ Տէրոջը տունը
29 գացին։ Ու ամէն երկիրներուն
թագաւորութեանցը վրայ [ծ]Աս-
տուծոյ վախը ինկաւ, երբոր լսե-
ցին որ Տէրը Իսրայէլի թշնամեացը
30 հետ պատերազմեցաւ։ Ու Յովսա-
փատին թագաւորութիւնը խա-
ղաղ էր. ու անոր [կ]Աստուածը
զանիկայ ամէն կողմանէ հանգստա-
ցուց։
31 [հ]Ու Յովսափատ Յուդայի վրայ
թագաւորութիւն ըրաւ. երեսուն-
ըհինգ տարեկան էր՝ երբոր թա-
գաւոր եղաւ, ու քսանըհինգ տա-
րի Երուսաղէմի մէջ թագաւորեց.
և անոր մօրը անունը Ազուբա էր,
32 Սաղիին աղջիկն էր։ Ու անիկայ
իր հօրը Ասային ճամբուն մէջ քա-
լեց, ու անկէ չխոտորեցաւ, Տէրոջը
33 առջեւ ուղղութիւն ընելով։ Բայց
[ձ]բարձր տեղուանքը չվերցան. ու
ժողովուրդը տակաւին [ղ]սիրտերնին
չէին շտկած իրենց հարցը Աստու-
34 ծոյն։ Ու Յովսափատին մնացորդ
պատմութիւնը՝ առաջինը ու վեր-
ջինը՝ ահա Իսրայէլի թագաւորնե-
րուն գրքին մէջը յիշուած [ճ]Անա-

Ն. Ք. ԴՔ.
896

[լ] Դատ. Է. 22։ Ա Թագ. ԺԴ. 20։
[խ] Նէեմ. ԺԲ. 43։
[ծ] Գլ. ԺԷ. 10։
[կ] Գլ. ԺԵ. 15։ Յոբ. ԼԴ. 29։
[հ] Գ Թագ. ԻԲ. 41, ևն։
[ձ] Տես Գլ. ԺԷ. 6։
[ղ] Գլ. ԺԲ. 14։ ԺԹ. 3։
[ճ] Գ Թագ. ԺԶ. 1. 7։

Ն․ Ք․ ԴՔ․ 896

նիի որդւոյն Յէուին պատմութեանը մէջ գրուած է ։

÷ Գ Թագ․ ԻԲ․ 49, 50 ։
+ Տես Գ Թագ․ ԻԲ․ 50 ։

35 Ու ասկէ ետքը ÷Յուդայի Յովսափատ թագաւորը չարութիւն ընող Իսրայէլի Ոքոզիա թագաւորին հետ միաբանեցաւ ,
36 +Ու անոր հետ ընկերութիւն ըրաւ , որ Թարսիս երթալու նաւեր շինեն . ու Գասիոնգաբերի մէջ նաւեր շինեցին ։
37 Ու Մարեսացի Դոդիայի որդին Եղիազարը՝ Յովսափատին վրայ մարգարէութիւն ըրաւ , ու ըսաւ . Որովհետեւ դուն Ոքոզիային հետ ընկերացար , Տէրը քու գործերդ աւրեց ։ ˟Ու նաւերը խորտակեցան , ու չկրցան ⁑Թարսիս երթալ ։

˟ Գ Թագ․ ԻԲ․ 49 ։
⁑ Գւ․ Թ․ 21 ։

ԳԼ․ ԻԱ

1 Յովրամ՝ Յովսափատին տեղը յաջորդելով , իր եղբայրները կը մեռցնէ ։ 5 Անոր չար վարմունքը ։ 8 Եդոմ ու Լեբնա կ'ապստամբին ։ 12 Եղիային անոր դէմ գրած մարգարէական գիրը ։ 16 Փղշտացիք ու Արաբացիք կը նեղեն զանիկայ ։ 18 Անոր անբժշկելի ախտը , անպատիւ մահը , ու թաղումը ։

889
− Գ Թագ․ ԻԲ․ 51 ։

1 Ու −Յովսափատ իր հայրերուն հետ քնացաւ , ու իր հայրերուն հետ Դաւիթի քաղաքին մէջը թաղուեցաւ . և անոր տեղը՝ անոր որդին Յովրամը թագաւոր եղաւ ։
2 Ու անոր եղբայրները՝ Յովսափատի որդիքը՝ Ազարիա , Յեքիէլ , Զաքարիա , Ազարիու , Միքայէլ ու Սափատիա էին . ասոնք ամէնը Իսրայէլի թագաւորին Յովսափատին որդիքն էին ։
3 Ու անոնց հայրը՝ արծաթ ու ոսկի ու թանկագին բաներ՝ շատ պարգեւներ տուաւ անոնց , նաեւ Յուդայի մէջ պարսպաւոր քաղաքներ . բայց թագաւորութիւնը ⁂Յովրամին տուաւ . քանզի անդրանիկը ան էր ։

892
Յովրամ աթոռակից եղաւ իր հօրը ։
⁂ Դ Թագ․ Ը․ 16 ։

4 Ու երբոր Յովրամ իր հօրը թագաւորութեանը աթոռը նստաւ՝ ու զօրացաւ , իր բոլոր եղբայրները , ու Իսրայէլի իշխաններէն մէկ քանիները սրով մեռցուց ։

÷ Դ Թագ․ Ը․ 17, եւն ։

5 ÷Յովրամ երեսուներկու տարեկան էր՝ երբոր թագաւոր եղաւ , ու Երուսաղէմի մէջ ութը տարի թագաւորութիւն ըրաւ ։
6 Ու անիկայ Աքաաբին տանը ըրածին պէս՝ Իսրայէլի թագաւորներուն ճամբուն մէջ քալեց , (քանզի ∓Աքաաբին աղջիկը անոր կնիկն էր .) ու Տէրոջը առջեւ չարութիւն ըրաւ ։

∓ Գւ․ ԻԲ․ 2 ։

7 Բայց Տէրը Դաւիթին հետ ըրած ուխտին համար , և անոր ու անոր ˟որդւոցը միշտ մէկ ճրագ մը տալու խոստմունքին համար , Դաւիթին տունը կործանել չուզեց ։

˟ Բ Թագ․ Է․ 12, 13 ։ Գ Թագ․ ԺԱ․ 36 ։ Դ Թագ․ Ը․ 19 ։ Սաղ․ ՃԼԱ․ 11, եւն ։
889
⁑ Դ Թագ․ Ը․ 20, եւն ։

8 ⁑Անոր օրերը Եդովմայեցիք Յուդային ձեռքին տակէն ապստամբեցան , ու իրենց վրայ թագաւոր մը
9 դրին ։ Ու Յովրամ իր իշխաններովը ու բոլոր կառքերովը գնաց , ու գիշերով ելաւ , և իր չորս կողմը առնող Եդովմայեցիները ու կառքերու իշխանները զարկաւ ։

Ն․ Ք․ ԴՔ․ 889

10 Բայց Եդովմայեցիք Յուդայի ձեռքին տակէն ապստամբեցան մինչև աս օրս . ան ատենը Լեբնան ալ անոր ձեռքին տակէն ապստամբեցաւ . քանզի անիկայ իր հայրերուն Տէր Աստուածը թողուցեր էր ։
11 Անիկայ Յուդայի լեռներուն վրայ բարձր տեղեր ալ շինեց . ու Երուսաղէմի բնակիչներուն ˟պոռնկութիւն ընել տուաւ , և Յուդան զլխէ հանեց ։

˟ Ղեւ․ ԺԷ․ 7 ։ Ի․ 5 ։ Հմր 13 ։

12 Ու Եղիա մարգարէէն անոր թուղթ եկաւ , որ կ'ըսէր . Քու հօրդ Դաւիթին Տէր Աստուածը այսպէս կ'ըսէ . Որովհետեւ քու հօրդ Յովսափատին ճամբաները , ու Յուդայի Ասա թագաւորին
13 ճամբաները չբռնեցիր , Հապա Իսրայէլի թագաւորներուն ճամբաները բռնեցիր , և ±Յուդայի ու Երուսաղէմի բնակիչներուն՝ ÷Աքաաբին տանը պոռնկութիւններուն պէս՝ ⁂պոռնկութիւն ընել տուիր , ու նաև ⁑քեզմէ աղէկ եղող եղբայրներդ՝ քու հօրդ *որդիները
14 մեռցուցիր , Ահա Տէրը քու ժողովուրդդ , քու որդիներդ , ու կնիկներդ , և քու բոլոր ստացուածքդ մեծ հարուածով պիտի զարնէ ․

± Հմր 11 ։
÷ Գ Թագ․ ԺԶ․ 31—33 ։ Դ Թագ․ Թ․ 22 ։
⁂ Ել․ ԼԴ․ 15 ։ Բ Օր․ ԼԱ․ 16 ։
⁑ Հմր 4 ։
* Եբր․ տունը

15 Ու դուն չարաչար պիտի հիւանդանաս աղիքի հիւանդութիւնով , մինչև որ փորոտիքդ դուրս պիտի թափի ան հիւանդութեանը պատճառաւը , օրէ օր [illegible] ։

⊥ Հմր 18, 19 ։

16 Ու Տէրը ˟Յովրամին դէմ գրգռեց Փղշտացիները , ու Եթէովպացւոց մօտերը բնակող Արաբացիները .
17 Ու անոնք Յուդայի վրայ ելան , ու զանիկայ կոտրտեցին . և թագաւորին տանը մէջ գտնուած բոլոր ստացուածքը , ու ÷անոր որդիները , ու կնիկներն ալ քշեցին տարին . ու անոր որդիներէն մինակ անոր պզտիկ որդին ⁑Յովաքազը մնաց ։

Իբր 887
˟ Գ Թագ․ ԺԱ․ 14, 23 ։
887
÷ Գւ․ ԻԴ․ 7 ։
⁑ Գւ․ ԻԲ․ 1 [illegible] Ոքոզիա , [illegible] ԻԲ․ 6 Ազարիա ։
885

18 Ու աս բոլոր բաներէն ետքը՝ Տէրը զանիկայ անանկ ±փորոտիքի հիւանդութեամբ մը զարկաւ , որ
19 անբժշկելի էր ։ Ու խել մը օրերէն ետքը՝ այսինքն երկու տարիի չափ ժամանակ անցնելէն ետքը՝ իր հիւանդութենէն փորոտիքը դուրս թափեցաւ , ու չարաչար հիւանդութիւնով մեռաւ ։ Ու ժողովուրդը անոր վրայ խունկեր չծխեցին , ինչպէս որ ⁆անոր հայրերուն
20 վրայ ծխեր էին ։ Անիկայ թագա-

± Հմր 15 ։
⁆ Գւ․ ԺԶ․ 14 ։

Ն. Ք. Ք.
885

ւոր եղած ատենը՝ երեսուներկու տարեկան էր. և ութը տարի Երուսաղէմի մէջ թագաւորութիւն ըրաւ. և անիկայ մեռաւ ՚՚առանց մէկու մը անոր վրայ ցաւելուն՚՚. ու զանիկայ Դաւիթի քաղաքին մէջը թաղեցին, բայց չէ թէ թագաւորաց գերեզմաններուն մէջը։

Հ Երեմ. ԻԲ. 18։
* Եբր. առանց փափաքի.

ԳԼ. ԻԲ

1 Ոքոզիա իր հօրը տեղը կը թագաւորէ, ու չար կերպով կը թագաւորէ. 5 Աքաաբի որդւոյն Յովրամին հետ դաշնակցութիւն ունենալով՝ Յէուէն կը սպաննուի։ 10 Գոթողիա՝ բոլոր թագաւորական սերունդը կորսնցնելով, բաց ՚ի Յովասէն՝ որն որ անոր Յոսաբէէ հօրաքոյրը պահեր էր, ինքը կը յափշտակէ թագաւորութիւնը։

885
* Դ Թագ. Ը. 24, Թ. Տես Գլ. ԻԱ. 17։ Հմր 6։
‡ Գլ. ԻԱ. 17։

1 Ու Երուսաղէմի բնակիչները՝ անոր տեղը անոր պզտիկ որդին *Ոքոզիան թագաւոր ըրին. քանզի Արաբացւոց բանակովը եկող գունդերը բոլոր [illegible] ‡մեծերը մեռուցեր էին. այսպէս Յուդայի Յովրամ թագաւորին որդին Ոքոզիան
2 թագաւորեց։ Ոքոզիա †քառասուներկու տարեկան էր՝ երբոր թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ մէկ տարի թագաւորութիւն ըրաւ. և անոր մօրը անունը §Գոթողիա էր, — Ամրիին աղջիկն էր։
3 Անիկայ ալ Աքաաբին տանը ճամբաներուն մէջ քալեց. քանզի անոր մայրը չարութիւն ընելու խոր-
4 հուրդ կու տար անոր։ Ու անիկայ Տէրոջը առջեւ չարութիւն ըրաւ Աքաաբին տանը պէս. վասն զի իր հօրը մեռնելէն ետքը՝ անոնք էին իր խորհրդականները՝ իր
5 կործանմանը համար։ Եւ անիկայ անոնց խորհրդովը գնաց, *ու Աքաաբեան Յովրամին՝ Իսրայէլի թագաւորին հետ՝ Ասորւոց Ազայէլ թագաւորին վրայ Ռամովթ Գաղաադը պատերազմելու գնաց. ու Ասորիք Յովրամը զարկին։
6 *Եւ անիկայ դարձաւ որ Յեզրայէլի մէջ բժշկուի այն վէրքերէն՝ որ Ասորիները անոր տուեր էին ‡Ռամովթի մէջ, Ասորւոց Ազայէլ թագաւորին հետ պատերազմ ըրած ատենը. ու Յուդայի թագաւորը Յովրամի որդին ‖Ազարիան Յեզրայէլ իջաւ՝ Աքաաբի որդին Յովրամը տեսնելու, վասն զի անի-
7 կայ հիւանդ էր։ Եւ Ոքոզիային կործանումը ՚՚Աստուծմէ եղաւ, Յովրամին քովը երթալովը. վասն զի երբոր անիկայ հոն գնաց, *Յովրամին հետ ՚Նամեսեան Յէուին դիմաւորելու ելաւ, զորն որ Տէրը օծեր էր՝ Աքաաբին տունը բնա-
8 ջինջ ընելու համար։ Ու երբոր Յէու †Աքաաբին տանը վրայ Աստուծոյ վճիռը ՚ի գործ կը դնէր, *Յուդայի իշխանները, և Ոքոզիային ծառայութիւն ընող Ոքոզիային եղբօրորդիները գտաւ, ու զա-
9 նոնք մեռուց. †Եւ Ոքոզիան ալ փնտռեց, որ Սամարիայի մէջ պահուած էր. ու զանիկայ բռնեցին, և Յէուին բերելով՝ մեռուցին, ու զանիկայ թաղեցին. քանզի ըսին. Անիկայ ՚՚Տէրը բոլոր սրտով խնդրող Յովսափատին որդին է։ Ու Ոքոզիային տունէն մէկը չկար՝ որ թագաւորութիւնը պահելու կարող ըլլայ։

† Ըստ Ասոր. և Արաբ. քսաներկու. տես Դ Թագ. Ը. 26։
§ Գլ. ԻԱ. 6։
884
* Դ Թագ. Ը. 28, Թ.
* Դ Թագ. Թ. 15։
‡ Եբր. Ռամայի
‖ Կամ՝ Ոքոզիա. Հմր 1. և կամ Յովաքազ. Գլ. ԻԱ. 17։
՚՚ Դատ. ԺԴ. 4։ Գ Թագ. ԺԲ. 15։ Գլ. Ժ. 15։
* Դ Թագ. Թ. 21։
՚ Դ Թագ. Թ. 6, 7։
† Դ Թագ. Ժ. 10, 11։

Ն. Ք. Ք.
884
* Դ Թագ. Ժ. 13, 14։
† Տես Դ Թագ. Թ. 27։
՚՚ Գլ. ԺԷ. 4։

10 *Իսկ Ոքոզիային մայրը Գոթողիա՝ իր որդւոյն մեռնիլը տեսնելով՝ ելաւ, ու Յուդայի տանը բոլոր թագաւորական սերունդը բնաջինջ
11 ըրաւ։ Բայց *թագաւորին աղջիկը Յոսաբէէ՝ Ոքոզիային որդին Յովասը առաւ, ու թագաւորին սպաննուած որդւոցը մէջէն գողցաւ զանիկայ, և անոր դայեակին հետ՝ անկողիններու սենեակին մէջը դրաւ զանիկայ. ու այսպէս Յովրամ թագաւորին աղջիկը՝ Յովիադա քահանային կնիկը՝ Ոքոզիային քոյրը ըլլալով՝ Գոթողիային երեսէն պահեց, որ զանիկայ չմեռուց։
12 Եւ Յովաս անոնց հետ վեց տարի Աստուծոյ տանը մէջ պահուեցաւ. ու երկրին վրայ Գոթողիա թագաւորութիւն կ'ընէր։

* Դ Թագ. ԺԱ. 1, և։
* Դ Թագ. ԺԱ. 2։
878

ԳԼ. ԻԳ

1 Յովիադա ամէն բանը կարգի դնելով՝ Յովասը թագաւոր կը նստեցնէ։ 12 Գոթողիա կը սպաննուի։ 16 Յովիադա՝ Աստուծոյ երկրպագութիւն ընելը կը նորոգէ։

878
* Դ Թագ. ԺԱ. 4, և։

1 Ու եօթներորդ տարին՝ Յովիադան ուժովցաւ, դաշնադրութեամբ իր հետը առնելով հարիւրապետները, Յերովամի որդին Ազարիան, և Յօհանանի որդին Իսմայէլը, ու Ովբեդի որդին Ազարիան, և Ադայիայի որդին Մաասիան, ու Զէքրիի որդին Եղիսա-
2 փատը։ Եւ անոնք Յուդայի մէջ պտըտեցան. ու Յուդայի ամէն քաղաքներէն Ղեւտացիները, ու Իսրայէլի տոհմերուն իշխանները ժողվեցին, ու Երուսաղէմ եկան։
3 Եւ բոլոր ժողովքը՝ Աստուծոյ տանը մէջ թագաւորին հետ դաշնակցութիւն ըրին. ու Յովիադա անոնց ըսաւ. Ահա թագաւորին որդին թագաւոր պիտի ըլլայ, ինչպէս որ Տէրը *Դաւիթին որդւոցը համար
4 ըսաւ. Ձեր ընելու բանը աս է. ձեր երրորդ մասը՝ թէ քահանաներէն և թէ Ղեւտացիներէն †շաբաթը մտնողները՝ դռներուն պահպանու-
5 թիւնը ընեն. Ու մէկ երրորդ մասը՝

* Բ Թագ. Է. 12. Գ Թագ. Բ. 4. Թ. 5. Գլ. Զ. 16. Է. 18. Ժա. 7։
‡ Ա Մն. Թ. 25։

Ն. Ք. Ծ.
878

թագաւորին տունը, ու երրորդ մա-
սը՝ հիմանց դուռը ըլլան․ բայց բոլոր
ժողովուրդը Տէրոջը տանը գաւիթ-
6 ներուն մէջը ըլլայ․ Իսկ Տէրոջը
տունը՝ քահանաներէն ու [գ] ծառա-
յութիւն ընող Ղեւտացիներէն 'ի
զատ՝ [դ] մարդ չմտնէ․ անոնք
թող մտնեն, քանզի անոնք սուրբ
են․ և բոլոր ժողովուրդը Տէրոջը
7 պահպանութիւնը պահեն․ Ու Ղե-
ւտացիք ամէն մարդ իր զէնքը ձեռ-
քը բռնած՝ թագաւորին բոլորտի-
քը կայնին․ ու տունը մտնողը
մեռցուի․ և թագաւորին հետը ըլ-
լան՝ անոր մտած ու ելած ատենը ։
8 Ու Ղեւտացիք ու բոլոր Յուդան՝
Յովիադա քահանային բոլոր պա-
տուիրածին պէս ըրին․ և ամէն մէ-
կը իր մարդիկները առաւ, թէ՛ շա-
բաթ օրը մտնողները և թէ շաբաթ
օրը ելլողները․ քանզի Յովիադա
քահանան [ե] դասակարգութիւնները
9 չարձակեց ։ Եւ Յովիադա քահա-
նան՝ Դաւիթ թագաւորին նիզակ-
ները, ասպարները ու վահանները՝
որոնք Աստուծոյ տանը մէջ էին,
10 հարիւրապետներուն տուաւ․ Եւ
բոլոր ժողովուրդը ամէն մարդ իր
զէնքը ձեռքը՝ տանը աջ կողմէն
մինչև ձախ կողմը՝ սեղանին ու
տանը քովը՝ թագաւորին բոլորտի-
11 քը կայնեցուց ։ Եւ թագաւորին
որդին հանեցին, ու անոր վրայ
դրին թագը ու վկայութիւնը, ու
զանիկայ թագաւոր ըրին․ և Յո-
վիադա ու անոր որդիքը զանիկայ
օծեցին, ու ըսին․ Կեցցէ արքայ ։
12 Իսկ Գոթողիա լսելով ժողովուր-
դին ձայնը՝ որ կը վազէին ու թա-
գաւորը կ'օրհնէին, Տէրոջը տու-
13 նը ժողովուրդին եկաւ․ Ու տե-
սաւ որ՝ ահա թագաւորը իր սիւ-
նին քովը [զ] մուտքը կայ-
ներ էր, և զօրապետները ու փո-
ղերը թագաւորին քովն էին, ու
երկրին բոլոր ժողովուրդը ու-
րախանալով՝ փողեր կը հնչեցը-
նէին, ու երգեցողները երգի
նուագարաններով, ու [է] երաժշ-
տապետները օրհնութիւններ կ'եր-
գէին․ ան ատենը Գոթողիա իր
հանդերձները պատռեց, ու ըսաւ․
Դաւաճանութիւն է, դաւաճա-
14 նութիւն ։ Եւ Յովիադա քահա-
նան զօրքին վրայ եղող հարիւրա-
պետները հանեց, ու անոնց ըսաւ․
Անիկայ դունդերուն մէջէն հանե-
ցէք, ու ասոր ետեւէն գացողը
սրով մեռցուի․ (քանզի քահանան
ըսեր էր․ Զանիկայ Տէրոջը տանը
15 մէջ մի՛ մեռցնէք ։) Եւ անոր վրայ
ձեռքերնին երկընցուցին․ ու երբ-
որ անիկայ թագաւորական տանը

գ Մն. Իգ. 28. 29.

դ Տես ա Մն. Իգ. Իե.

ե Բ Օր. Ժէ. 18.

է ա Մն. Իե. 8.

ձիերու դռնէն ներս կը մտնէր,
զանիկայ հոն մեռցուցին ։
16 Եւ Յովիադա իրեն՝ ու բոլոր
ժողովուրդին՝ ու թագաւորին մէջ-
տեղը դաշնակցութիւն ըրաւ, որ
17 Տէրոջը ժողովուրդը ըլլան ։ Եւ
բոլոր ժողովուրդը Բահաղին տունը
մտան, ու զանիկայ կործանեցին,
և անոր սեղանները ու կուռքերը
կոտոր կոտոր ըրին, ու [ը] Բահաղին
քուրմը Մատթանը սեղաններուն
18 առջեւը սպաննեցին ։ Եւ Յովիա-
դա՝ Ղեւտացի քահանաներուն ձեռ-
քովը՝ Դաւիթին Տէրոջը տանը վե-
րայ [թ] որոշած Տէրոջը տանը պաշ-
տօնեաները դրաւ, որ [ժ] Մովսէսին
օրէնքը մէջ գրուածին պէս՝ Տէ-
րոջը ողջակէզներ մատուցանեն ու-
րախութեամբ ու երգով, ինչպէս
19 որ [ի] Դաւիթ սահմաներ էր ։ Եւ
[լ] դռնապանները Տէրոջը տանը
դռները կայնեցուց, որպէս զի ինչ և
իցէ կերպով անմաքուր եղող [խ]
20 մը չմտնէ ։ [ծ] Ու անիկայ՝ հարիւրա-
պետները, ու ազնուականները, և
ժողովուրդին իշխանները, ու երկ-
րին բոլոր ժողովուրդը առաւ, ու
թագաւորը Տէրոջը տունէն իջե-
ցուց․ և բարձր դռնէն թագաւո-
րին տունը մտան․ ու թագաւորը
նստեցուցին թագաւորութեան
21 աթոռին վրայ ։ Ու երկրին բոլոր
ժողովուրդը ուրախացաւ, և քա-
ղաքը հանգստութեան մէջ էր․ ու
Գոթողիան սրով մեռցուցին ։

Ն. Ք. Ծ.
878

ը Նեեմ. Գ. 28.

թ Բ Օր. Ժգ. 9.

ժ ա Մն. Իգ. 6. 30. 31. Իդ. 1.

ի Թուոց. Իը. 2.

լ ա Մն. Իե. 2. 6.

խ ա Մն. Իզ. 1, Ե.

ծ Դ Թագ. Ժա. 19.

ԳԼ. ԻԴ

1 Յովաս աղէկ կերպով կը կառավարէ ժողովուրդը՝ Յովիադային բոլոր օրերուն մէջ․ 4 կը հրամայէ որ տաճարը նորոգեն ։ 15 Յովիադային մահը ու պատուաւոր թաղումը ։ 17 Յովաս՝ կռապաշտութեան իյնալով՝ Յովիադային որդին Զաքարիան կը մեռցնէ ։ 23 Ասորիք կը կողոպտեն Յովասը, ու անոր ծառաները Զաբադ ու Յովզաբադ կը մեռցնեն զանիկայ ։ 27 Ամասիա անոր տեղը կը յաջորդէ ։

1 Յովաս [կ] եօթը տարեկան էր՝ երբոր
թագաւոր եղաւ, ու Երուսա-
ղէմի մէջ քառասուն տարի թագա-
ւորութիւն ըրաւ․ ու անոր մօրը
անունը Սաբիա էր, Բերսաբէէ
2 [ղ]էն ։ Եւ Յովաս՝ Յովիադա
քահանային բոլոր օրերուն մէջ՝
[ղ] Տէրոջը առջեւը ուղղութիւն ը-
3 րաւ ։ Ու Յովիադա անոր երկու
կնիկ առնել տուաւ․ ու տղաքներ
ու աղջիկներ ծնաւ ։
4 Եւ ասկէ ետքը՝ Յովաս ուզեց որ
5 Տէրոջը տունը նորոգէ ։ Ու քա-
հանաները ու Ղեւտացիները ժող-
վեց, և անոնց ըսաւ․ Յուդայի
քաղաքները ելէք, ու ձեր Աստու-
ծոյն տունը նորոգելու համար՝
[ճ] բոլոր Իսրայէլէն տարուէ տարի

Ն.Ք. 878

կ Դ Թագ. Ժա. 21. Ժբ. 1, Ե.

ղ Տես Գլ. Իզ. 5.

856

ճ Դ Թագ. Ժբ. 4.

տարի ժողվեցէք, ու աս գործը շուտով
ըրէք. բայց Ղեւտացիք շուտով
6 չըրին։ Տ Ու թագաւորը
Յովիադա իշխանը կանչեց, ու անոր
ըսաւ. Տէրոջը ծառային
Ի Մովսէսին ու Իսրայէլի ժողովքին
Վկայութեան խորանին համար
դրած տուրքը ինչո՞ւ համար
Ղեւտացիներէն չպահանջեցիր, որ
Յուդայէն ու Երուսաղէմէն բերեն։
7 (Քանզի Ի անօրէն Գոթողիան՝ անոր
որդիքը՝ Աստուծոյ տունը
աւրեր էին, ու Տէրոջը տանը բոլոր
Ը սուրբ բաները՝ Բահաղիմին
8 նուիրեր էին։) Ու թագաւորը
հրամայեց. Բ Ու մէկ սնտուկ մը
շինեցին, ու զանիկայ Տէրոջը տանը
դրանը դուրսի կողմը դրին։
9 Ու Յուդայի մէջ ու Երուսաղէմի
մէջ մունետիկ կանչել տուին, որ
Աստուծոյ ծառային Մովսէսին՝
անապատին մէջ Իսրայէլին դրած
Ծ տուրքը Տէրոջը բերեն։
10 Ու բոլոր իշխանները ու բոլոր ժողովուրդը
ուրախացան, ու բերին
սնտուկին մէջը ձգեցին, մինչեւ որ
11 անիկայ լեցուեցաւ։ Ու երբոր
սնտուկը Ղեւտացւոց ձեռքովը թագաւորին
վերակացուներուն կը
տարուէր, և Է անոնք կը տեսնէին
որ ստակը շատցեր է, թագաւորին
դպրապետը ու մեծ քահանային վերակացուն
կու գար. և սնտուկը կը
պարպէին, ու զանիկայ վերցնելով՝
իր տեղը կը դարձնէին. օրէ օր
այսպէս կ՚ընէին. ու շատ ստակ
12 ժողվեցին։ Ու թագաւորը ու
Յովիադան՝ զանիկայ Տէրոջը տանը
ծառայութեան գործը ընողներուն
կու տային. ու անոնք Տէրոջը
տունը նորոգելու համար՝ վարձքով
քարահատներ ու հիւսներ կը
բռնէին. ու Տէրոջը տունը ամրացնելու
համար՝ երկաթագործներուն
ու պղնձագործներուն ալ
13 կու տային։ Ու բանուորները կ՚աշխատէին.
ու նորոգութեան գործը
անոնց ձեռքովը կատարուեցաւ.
ու Աստուծոյ տունը իր
ձեւին բերելով՝ զանիկայ ամրացուցին։
14 Ու երբոր նորոգութիւնը
լմնցուցին, մնացած ստակը թագաւորին
ու Յովիադային առջեւը
բերին. Լ ու անով՝ Տէրոջը տանը
համար անօթներ, պաշտօնին ու
ողջակէզներուն համար ամաններ,
ու խնկամաններ, և ուրիշ ոսկիէ
ու արծաթէ ամաններ շինեցին. ու
Յովիադային բոլոր օրերը՝ Տէրոջը
տանը մէջ միշտ ողջակէզներ կը
մատուցանէին։
15 Ու Յովիադա ծերացած ու օրերը
լեցուած ըլլալով՝ մեռաւ. ան

Ն. Ք. գԲ.
856

Տ Դ Թագ. ԺԲ. 7.

Ի Ել. Լ. 12. 13. 14. 16.

Ղ Թու. Ա. 50. Գործ. Է. 44.

Ի Գւ. Իա. 17.

Ը Դ Թագ. ԺԲ. 4.

Բ Դ Թագ. ԺԲ. 9.

Ծ Հմր 6.

Է Դ Թագ. ԺԲ. 10.

Լ Տես Դ Թագ. ԺԲ. 13.

Իբր 850

մեռած ատենը՝ հարիւր երեսուն
16 տարեկան էր։ Ու զանիկայ Դաւիթի
քաղաքին մէջը՝ թագաւորաց
հետ թաղեցին. քանզի անիկայ
Իսրայէլի մէջ՝ Աստուծոյ ու
անոր տանը համար աղէկութիւն
ըրեր էր։
17 Ու Յովիադային մեռնելէն ետքը՝
Յուդայի իշխանները եկան,
ու թագաւորին երկրպագութիւն
ըրին. ան ատենը թագաւորը անոնց
18 մտիկ ըրաւ. Ու իրենց հարցը
Տէր Աստուծոյն տունը թողուցին,
և Ի Աստարովթի կուռքերուն ու
հաստատածներուն ծառայութիւն
ըրին. և Յուդայի ու Երուսաղէմի
վրայ Ժ բարկութիւն եկաւ՝ իրենց
19 աս յանցանքին համար։ Վասն զի
Լ անոնց մարգարէներ խրկեց, որ
զանոնք Տէրոջը դարձնեն. ու անոնց
վկայութիւն ըրին. բայց
անոնք մտիկ չըրին։
20 Ու Յովիադա քահանային որդւոյն
Զաքարիային վրայ Ճ Աստուծոյ
Հոգին եկաւ. ու անիկայ
ժողովուրդին մէջը բարձր տեղ մը
կայնեցաւ, ու անոնց ըսաւ. Աստուած
այսպէս կ՚ըսէ. Յ Դուք ինչո՞ւ
համար Տէրոջը պատուիրանքներէն
կը խոտորիք. դուք յաջողութիւն
պիտի չգտնէք.
Ղ քանզի դուք Տէրը մերժեցիք. ան
21 ալ ձեզ պիտի մերժէ։ Ու անոնք՝
անոր դէմ միաբանեցան, ու զանիկայ
թագաւորին հրամանովը՝ Տէրոջը
տանը գաւիթին մէջ Չ քարերով
22 քարկոծեցին։ Ու Յովաս
թագաւորը՝ անոր հօրը Յովիադային
իրեն ըրած բարերարութիւնը
չյիշելով՝ անոր որդին մեռցուց.
ու անիկայ՝ մեռած ատենը ըսաւ.
Տէրը տեսնէ, ու *դատէ։
23 Ու հետեւեալ տարին՝ Ռ Ասորւոց
զօրքը անոր դէմ ելլելով, Յուդայի
ու Երուսաղէմի վրայ եկան, ու ժողովուրդին
բոլոր իշխանները մեռցուցին,
ու անոնց բոլոր աւարը
Դամասկոսի թագաւորին խրկեցին։
24 Ասորւոց զօրքը Ս քիչ մարդիկներով
եկաւ. բայց Տէրը խիստ շատուոր
եղող զօրքը Վ անոնց ձեռքը մատնեց.
քանզի անոնք իրենց հայրերուն
Տէր Աստուածը թողուցեր
էին։ Այսպէս [illegible] և [illegible]
դատաստանը ՚ի գործ դրին Յովասին
25 վրայ։ Ու երբոր անոնք գացին
անկէ, մեծ հիւանդութիւններու
մէջ ձգելով զանիկայ, Ր անոր
ծառաները՝ անոր դէմ դաւաճանութիւն
ըրին Ց Յովիադա քահանային
որդւոցը արեանը համար,
ու զանիկայ իր անկողինին մէջը
սպաննեցին, ու մեռաւ. ու զանի-

Ն. Ք. գԲ.
Իբր 850

Իբր 840

Ի Դ Թագ. ԺԴ. 23.

Ժ Դատ. Ե. 8. Գւ. ԺԹ. 2. Իբ. 13. ԻԹ. 8. Լբ. 25.

Լ Գւ. ԺԳ. 15. Երեմ. Է. 25. 26. Իե. 4.

Ճ Գւ. Ժե. 1. Ի. 14.

Յ Թու. ԺԴ. 41.

Ղ Գւ. Ժե. 2.
840

Չ Մատ. Իգ. 35. Գործ. Է. 57. 58.

* Եբր. խնդրէ.

829

Ռ Դ Թագ. ԺԲ. 17.

Ս Ղև. Իզ. 8. Բ Օր. Լբ. 30. Եսա. Լ. 17.

Վ Ղև. Իզ. 25. Բ Օր. ԻԸ. 25.

Տ Գւ. Իբ. 8. Եսա. Ժ. 5.

Ր Դ Թագ. ԺԲ. 20.

Ց Հմր 21.

Ն. Ք. Ք. 839

կայ Դաւիթի քաղաքին մէջ թաղեցին. բայց թագաւորաց գերեզմաններուն մէջ չթաղեցին։

26 Եւ անոր դէմ դաւաճանութիւն ընողները ասոնք էին. Ամմոնացի կնկան Սամեթին որդին՝ ‡ Զաբադը, ու Մովաբացի կնկան Սամարիթին որդին՝ Յովզաբադը։

27 Եւ անոր որդիոցը համար, ու իր քովը եղած տուրքին շատութեանը համար, ու Աստուծոյ տանը * նորոգութեանը համար՝ ահա թագաւորաց գրքին յիշատակարանին մէջը գրուած է։ — Ու անոր տեղը՝ անոր որդին Ամասիան թագաւոր եղաւ։

‡ Դ Թագ. ԺԲ. 21 Յովզաքար։
Ը Դ Թագ. ԺԲ. 18։
* Եբր. Հիմնը
— Դ Թագ. ԺԲ. 21։

ԳԼ. ԻԵ

1 Ամասիա իր թագաւորութեանը սկիզբը աղէկ վարմունք կ'ունենայ. 3 դաւաճանութիւն ընողներուն արդար դատաստան կ'ընէ. 5 Եդովմայեցւոց վրայ երթալու համար՝ Իսրայէլացիներէն զօրաց գունդ մը վարձքով կը բռնէ, սակայն մէկ մարգարէի մը խօսքով՝ իր տուած հարիւր տաղանդը կորսնցնելով, ան զօրքերը ետ կը ղրկէ. 11 Եդովմայեցիները կը յաղթէ. 10, 13 Իսրայէլացիք՝ իրենց ետ ղրկուելուն վրայ նեղանալով՝ իրենց տուները դարձած ատեննին՝ Յուդայի քաղաքները կը կողոպտեն. 14 Ամասիա Եդովմի աստուածներուն կը ծառայէ, ու մարգարէին խրատը կ'անարգէ. 17 Յովասը գրգռելով՝ ինքը իր կործանմանը պատճառ կ'ըլլայ. 25 Ամասիային թագաւորութեանը օրերը. 27 Անոր դաւաճանութեամբ սպաննուիլը։

1 Ամասիա — քսանուհինգ տարեկան էր՝ երբոր թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ քսանուինը տարի թագաւորութիւն ըրաւ. և անոր մօրը անունը Յովադան էր, — Երուսաղեմացի էր։
2 Եւ Տէրոջը առջեւ ուղղութիւն ըրաւ, ‡ բայց ոչ կատարեալ սրտով։
3 ÷ Ու երբոր թագաւորութիւնը անոր վրայ հաստատուեցաւ՝ իր ծառաները մեռցուց, որոնք իր հայրը թագաւորը սպաններ էին.
4 Բայց անոնց որդիքը չմեռցուց, ինչպէս որ Մովսէսին օրինաց գրքին մէջը գրուած է, որ Տէրը պատուիրեց՝ ըսելով. ÷ Տղոց փոխարէն համար հայրերը չմեռցուին, ու հայրերուն փոխարէն համար տղաքը չմեռցուին, հապա ամէն մարդ իր յանցանքին համար պիտի մեռցուի։
5 Եւ Ամասիա Յուդան ժողվեց, ու անոնց տուհմերուն վրայ հազարապետներ ու հարիւրապետներ դրաւ՝ բոլոր Յուդայի ու Բենիամինի մէջ, և զանոնք ÷ քսան տարեկանէն վեր համրեց, ու պատերազմի ելլող և նիզակ ու վահան կրող երեք հարիւր հազար ընտիր 6 մարդ գտաւ։ Ու անիկայ հարիւր տաղանդ արծաթով՝ Իսրայէլէն

— Դ Թագ. ԺԴ. 1, Ճ։
‡ Տես Դ Թագ. ԺԴ. 4։ Հմր 14։
÷ Դ Թագ. ԺԴ. 5, Ճ։
÷ Բ Օր. ԻԴ. 16։ Դ Թագ. ԺԴ. 6։ Երեմ. ԼԱ. 30։ Եզեկ. ԺԸ. 20։
÷ Թուոց Ա. 3։

հարիւր հազար զօրաւոր կտրիճ 7 վարձքով բռնեց։ Եւ Աստուծոյ մարդ մը եկաւ անոր՝ ու ըսաւ. Ով թագաւոր՝ Իսրայէլի զօրքը քեզի հետ չերթայ. քանզի Տէրը Իսրայէլի հետ՝ այսինքն բոլոր Եփրեմի որդիոցը հետ չէ.
8 Բայց թէ որ դուն երթալ կ'ուզես՝ գնա ըրէ, — պատերազմի համար ուժովցիր, բայց Աստուած թշնամիին առջեւ պիտի կործանէ քեզ. քանզի ‡ օգնելու ու կործանելու զօրութիւնը
9 Աստուծոյ ձեռքն է։ Եւ Ամասիա՝ Աստուծոյ մարդուն ըսաւ. Հապա ինչպէս ընելու է ան հարիւր տաղանդը՝ որ ես Իսրայէլի զօրքին տուի. ու Աստուծոյ մարդը ըսաւ. ‡ Տէրը քեզի անկէ աւելին կրնայ
10 տալ։ Եւ Ամասիա՝ Եփրեմէն իրեն եկող գունդերը զատեց, որ իրենց տեղը երթան. ու անոնք Յուդայի վրայ խիստ սրդողեցան, ու սաստիկ բարկութեամբ իրենց տեղը դարձան։
11 Եւ Ամասիա ուժովցաւ, ու իր զօրքը հանեց, ու Աղի ձորը գնաց. և Սէիրի որդիոցմէ տասը հազարը
12 զարկաւ. Ու տասը հազարն ալ Յուդայի որդիքը ողջ գերի առին, և քարաժայռին գլուխը տարին, ու զանոնք քարաժայռին գլխէն վար ձգեցին, ու ամէնքն ալ կտոր կտոր եղան։
13 Եւ ան զօրքերը՝ որոնք Ամասիա ետ ղրկեց, որ իրեն հետ պատերազմի չերթան, Յուդայի քաղաքներուն վրայ յարձակեցան, Սամարիայէն մինչեւ Բեթորոն, ու անոնցմէ երեք հազար հոգի մեռցուցին, և շատ աւար առին։
14 Ու երբոր Ամասիա Եդովմայեցիները զարնելէն դարձաւ, ‡ Սէիրի որդիոցը աստուածները բերաւ. ու զանոնք կանգնեց, որ ÷ իրեն աստուածներ ըլլան. և անոնց առջեւ երկրպագութիւն կ'ընէր, ու անոնց
15 խունկ կը ծխէր։ Ու Տէրոջը բարկութիւնը Ամասիային վրայ բորբոքեցաւ, և անոր մէկ մարգարէ մը ղրկեց՝ ըսելով. Դուն ինչո՞ւ փնտռեցիր ‡ այն ժողովուրդին աստուածները՝ որոնք չկրցան իրենց ժողովուրդը քու ձեռքէդ ազա-
16 տել։ Ու երբոր անոր հետ կը խօսէր, Թագաւորը ըսաւ անոր. Միթէ քեզ թագաւորի խորհրդական դրի՞ն. լուռ կեցիր, † չըլլայ որ քեզ զարնեն։ Եւ մարգարէն լռեց. ու ըսաւ. Աղէկ գիտեմ որ Աստուած ‡ որոշեր է քեզ կորսնցնելու, որովհետեւ իմ խրատս մտիկ չընելով՝ ատ բանը ըրիր։

Ն. Ք. Ք. 839
Ղ Գլ. Ի. 6։
‡ Առակ. Ժ. 22։
Իբր 827
Է Դ Թագ. ԺԴ. 7։
‡ Տես Գլ. ԻԸ. 23։
÷ Ել. Ի. 3, 5։
‡ Սաղ. ՂԶ. 5։ Հմր 11։
† Կամ՝ Ինչո՞ւ
‡ Ա Թագ. Բ. 25։

Ն. Ք. ԴՔ.
826

[ծ] Դ Թագ. ԺԴ. 8, 9, ԵՒ.

17 Եւ [ծ] Յուդայի Ամասիա թագաւորը
խորհուրդ ըրաւ, ու Իսրայէլի
թագաւորին՝ Յէուի որդւոյն
Յովաքազի որդւոյն Յովասին մարդ
խրկեց՝ ըսելով. Եկուր, երես
18 երեսի տեսնուինք։ Եւ Իսրայէլի
Յովաս թագաւորը՝ Յուդայի
Ամասիա թագաւորին մարդ
խրկեց ու ըսաւ. Լիբանանի փուշը՝
Լիբանանի եղեւնափայտին մարդ
խրկեց՝ ըսելով. Քու աղջիկդ իմ
տղուս կնիկ տուր. բայց Լիբանանի
մէջ եղող վայրի գազանը անցաւ,
19 ու փուշը կոխկրտեց։ Դուն՝ Ահա
Եդովմը զարկի՝ ըսիր, ու քու
սիրտդ քեզ բարձրացընելով հպարտացուց.
հիմա քու տունդ նստէ.
քանզի ինչու համար չարութեան
խառնուիս, որ իյնաս դուն ու քեզի
20 հետ Յուդան ալ։ Բայց Ամասիա
մտիկ չըրաւ. քանզի [կ] անիկայ Աստուծմէ
եղաւ, որ զանոնք իրենց
թշնամիներուն ձեռքը մատնէ, [հ] Եդովմայեցւոց
աստուածները փնտռելնուն
21 համար։ Ուստի Իսրայէլի
Յովաս թագաւորը ելաւ. ե ինքը
ու Յուդայի Ամասիա թագաւորը՝
Յուդայի Բեթսամիւսին մէջ երես
22 երեսի տեսնուեցան։ Եւ Յուդա՝
Իսրայէլին առջեւ յաղթուեցաւ,
ու ամէն մարդ իր վրանը փախաւ։

[կ] Գ Թագ. ԺԲ. 15. Գւ. ԻԲ. 7.
[հ] Հմր 14.

23 Եւ Իսրայէլի Յովաս թագաւորը՝
[ձ] Յովաքազի որդւոյն Յովասին որդին
Ամասիան՝ Յուդայի թագաւորը՝
Բեթսամիւսի մէջ բռնեց, ու
զանիկայ Երուսաղէմ տարաւ. ու
Եփրեմի դռնէն մինչեւ Անկեան դուռը՝
Երուսաղէմի պարսպին չորս հա-
24 րիւր կանգունը փլցուց։ Եւ բոլոր
ոսկին ու արծաթը, ե Աստուծոյ
տանը մէջ գտնուած՝ Աբդեդոմին
քովի բոլոր ամանները, ու թագաւորին
տանը գանձերը առաւ, ե
պատանդներ ալ առաւ, ու Սամարիա
դարձաւ։

[ձ] Տես Գլ. ԻԱ. 17. ԻԲ. 1, 6.

25 Եւ Յուդայի թագաւորը [ղ] Յովասի
որդին Ամասիան՝ Իսրայէլի
թագաւորին՝ Յովաքազի որդւոյն
Յովասին մեռնելէն ետքը՝ տասնը-
26 հինգ տարի ապրեցաւ։ Ու Ամասիային
մնացորդ պատմութիւնը՝
առաջինը ու վերջինը՝ ահա Յուդայի
ու Իսրայէլի թագաւորներուն գըր-
27 քին մէջը գրուած է։ Եւ Ամասիա
երբոր Տէրոջը հետեւելէն խոտորեցաւ,
անոր դէմ Երուսաղէմի մէջ
դաւաճանութիւն ըրին. ու անիկայ
Լաքիս փախաւ. բայց անոր
ետեւէն Լաքիս մարդ խրկեցին, ե
28 զանիկայ հոն մեռցուցին։ Ու ձիերով
վերցուցին, ու զանիկայ իր
հայրերուն հետ * Յուդայի քաղաքին
մէջը թաղեցին։

[ղ] Դ Թագ. ԺԴ. 17.
810

810

* Կամ՝ Դաւիթի. Դ Թագ. ԺԴ. 20.

ԳԼ. ԻԶ.

1 Ոզիա կը թագաւորէ, ու Զաքարիային օրերը Տէրոջը հետեւելուն համար յաջողութիւն կը գտնէ։ 16 Անիկայ հպարտութեամբ քահանայից պաշտօնին ձեռք կը զարնէ. անոր համար բորոտութեամբ կը պատժուի։ 22 Ոզիա կը մեռնի, ու Յովաթամ անոր տեղը կը յաջորդէ։

Ն. Ք. ԴՔ.
810

1 Եւ բոլոր Յուդայի ժողովուրդը
[ա] Ոզիան առին, որ տասնըվեց
տարեկան էր, ու զանիկայ իր հօրը
Ամասիային տեղը թագաւոր ըրին։
2 Անիկայ Եղաթը շինեց, ու թագաւորը
իր հայրերուն հետ քնանալէն
ետքը՝ զանիկայ Յուդային ետ դար-
3 ձուց։ Ոզիա տասնըվեց տարեկան
էր՝ երբոր թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի
մէջ յիսունըերկու տարի
թագաւորութիւն ըրաւ. ե անոր
մօրը անունը Յեքելիա էր, ––
4 Երուսաղէմացի էր։ Եւ անիկայ
Տէրոջը առջեւ ուղղութիւն ըրաւ,
իր հօրը Ամասիային բոլոր ըրածին
5 պէս։ Ու [բ] Աստուծոյ տեսիլքներուն
հմուտ եղող Զաքարիային օրերը՝
[գ] զԱստուած կը խնդրէր. ե
Տէրը խնդրած օրերը՝ Աստուած ա-
6 նոր յաջողութիւն կու տար։ Ու
ելաւ [դ] Փղշտացւոց հետ պատերազմ
ըրաւ. ե Գեթի պարիսպը,
Յաբնէի պարիսպը, ու Ազովտոսի
պարիսպը փլցուց. ե Ազովտոսի
երկրին մէջ՝ ու Փղշտացւոց ուրիշ
երկիրներուն մէջ քաղաքներ շի-
7 նեց։ Եւ Աստուած անոր օգնութիւն
ըրաւ [ե] Փղշտացւոց դէմ, ու
Գուր բաղաքը բնակող Արաբացւոց
8 դէմ, ու Մաոնացւոց դէմ։ Եւ
Ամմոնացիք Ոզիային ընծաներ կու
տային. ու անոր անունը մինչեւ
Եգիպտոսի մուտքը տարածուեցաւ.
քանզի անիկայ խիստ ուժովցաւ։
9 Եւ Ոզիա Երուսաղէմի մէջ՝ [է] Անկեան
դրանը վրայ, ու ձորին դրանը
վրայ, ե պարսպին դարձուածքին
վրայ աշտարակներ շինեց, ու
10 զանոնք ամրացուց։ Եւ անապատին
մէջ աշտարակներ շինեց, ու
շատ ջրհորներ փորեց. քանզի անիկայ
դաշտի մէջ ու հովիտի մէջ
շատ անասուններ, –– լեռնակողմը՝
նաեւ Կարմեղոս ալ՝ երկրագործներ
ու այգեգործներ ունէր. քանզի
երկրագործութիւնը կը սի-
11 րէր։ Եւ Ոզիա՝ Յեհիէլ դպրապետին
ու Մաասիա ոստիկանին
ձեռքովը համրուած թւոյն համեմատ,
թագաւորին իշխաններէն
Անանիային ձեռքին տակը՝ գունդով
պատերազմի ելլող զօրքեր ու-
12 նէր։ Բոլոր զօրաւոր կորիճներուն
տոհմապետներուն թիւը՝ երկու
13 հազար վեց հարիւր էր։ Եւ անոնց
ձեռքին տակը՝ երեք հարիւր եօթը

[ա] Դ Թագ. ԺԴ. 21, 22. ԺԵ. 1, ԵՒ.
[բ] Ծն. ԽԱ. 15. Դան. Ա. 17. Ը. 13. Ժ. 1.
[գ] Տես Գլ. ԻԴ. 2.
[դ] Ես. ԺԴ. 29.
[ե] Գլ. ԻԱ. 16.
[զ] Բ Թագ. Ը. 2. Գլ. ԺԷ. 11.
[է] Դ Թագ. ԺԴ. 13. Նեեմ. Գ. 13, 19, 32. Զաք. ԺԴ. 10.

Ն · Ք · ԳՔ ·
810

հազար հինգ հարիւր պատերազմող մարդ կար, որոնք մեծ ուժով կը պատերազմէին, ու թշնամիին դէմ թագաւորին օգնութիւն կ'ընէին ։
14 Եւ Ոզիա անոր բոլոր զօրքին համար՝ վահաններ, նիզակներ, սաղաւարտներ, զրահներ, աղեղներ, ու քարերու համար պարսեր պատրաստեց ։
15 Ու անիկայ՝ Երուսաղէմի մէջ՝ արուեստաւորներուն ճարտարութեամբը մեքենաներ շինեց, որ նետեր ու մեծ քարեր նետելու համար՝ աշտարակներուն վրայ և անկիւններուն վրայ կենան. ու անոր անունը հեռու տեղուանք տարածուեցաւ. վասն զի անիկայ զարմանալի օգնութիւններ գտաւ, մինչև որ ուժովցաւ ։

Իբր 765
ա Բ Օր · ԼԲ · 15 ·
բ Բ Օր · Ը · 14 · Գլ · ԻԵ · 19 ·
* Եբր · ապականութիւն
գ Դ Թագ · ԺԶ · 12 · 13 ·
դ Թւ · Գ · 10 ·
ե Թւ · ԺԶ · 40 · ԺԸ · 7 ·
զ Ել · Լ · 7 · 8 ·

16 Բայց ᵃերբոր ուժովցաւ, անոր ᵇսիրտը հպարտանալով՝ *չարութիւն ըրաւ, և իր Տէր Աստուծոյն դէմ յանցանք գործեց. ու ᶜՏէրոջը տաճարը մտաւ, որ խունկի սեղանին վրայ
17 խունկ ծխէ ։ Եւ անոր ետևէն ᵈԱզարիա քահանան մտաւ, ու անոր հետ Տէրոջը ութսուն քահանաները՝ որոնք զօրաւոր մարդիկ էին.
18 Եւ անոնք Ոզիա թագաւորին դէմ կեցան, ու անոր ըսին. Ով Ոզիա՝ քեզի չի յիներ որ Տէրոջը խունկ ծխես, հապա ᵉԱհարոնեան քահանաներուն՝ որոնք խունկ ծխելու համար սրբուած են. սրբարանէն դուրս ելիր. քանզի յանցանք գործեցիր. ու ասի քեզի համար Տէր Աստուծմէ պատիւ պիտի չըլլայ ։
19 Եւ Ոզիա բարկացաւ. ու անոր ձեռքը խունկ ծխելու համար բուրվառ կար. ու երբոր քահանաներուն բարկացաւ, քահանաներուն առջևը՝ Տէրոջը տանը մէջ խունկի սեղանին քովը՝ անոր ճակատին վրայ ᵍբորոտութիւն ելաւ ։

է Թւ · ԺԲ · 10 · Դ Թագ · Ե · 27 ·

20 Եւ Ազարիա քահանայապետը ու բոլոր քահանաները անոր նայեցան, և ահա անոր ճակատին վրայ բորոտութիւն կար. ու զանիկայ շուտով անկէ հանեցին. ու անիկայ ալ ելլելու արտորաց, քանզի Տէրը զանիկայ զարկեր էր ։

ը Եսթ · Զ · 12 ·
թ Դ Թագ · ԺԵ · 5 ·
ժ Ղև · ԺԳ · 46 · Թւ · Ե · 2 ·

21 Եւ Ոզիա թագաւորը մինչև իր մահուան օրը բորոտած էր, ու զատ տան մը մէջ բորոտած կը նստէր, վասն զի Տէրոջը տունէն զրկուեցաւ, ու անոր որդին Յովաթամ՝ թագաւորին տանը վրայ ըլլալով՝ երկրին ժողովուրդը կը դատէր ։

ի Ես · Ա · 1 ·
լ Դ Թագ · ԺԵ · 7 · Ես · Զ · 1 ·

22 Եւ Ոզիային մնացորդ պատմութիւնը՝ առաջինը ու վերջինը՝ Ամովսի որդին Եսայի մարգարէն գրեց ։
23 Եւ Ոզիա իր հայրերուն հետ քնացաւ. ու զանիկայ իր հայրերուն հետ՝ թագաւորաց գերեզմաններուն դաշտին մէջը թաղեցին. վասն զի ըսին. Անիկայ բորոտ է ։ Եւ անոր որդին Յովաթամ անոր տեղը թագաւորեց ։

Ն · Ք · ԳՔ ·
Իբր 765

ԳԼ · ԻԷ

1 Յովաթամ բարի վարմունք ունենալով՝ կը յաջողի ։ 5 Ամմոնացիները կը հնազանդեցընէ ։ 7 Յովաթամին թագաւորութեանը օրերը ։ 9 Աքազ անոր տեղը կը յաջորդէ ։

758
ա Դ Թագ · ԺԵ · 32 · Եւ ·

1 Յովաթամ ᵃքսանուհինգ տարեկան էր՝ երբոր թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ տասնուվեց տարի թագաւորութիւն ըրաւ. և անոր մօրը անունը Յերուսա էր, ու
2 Սադովկին աղջիկն էր ։ Եւ իր հօրը Ոզիային բոլոր ըրածին պէս՝ Տէրոջը առջևը ուղղութիւն ըրաւ. բայց Տէրոջը տաճարը չմտաւ. ու ᵇժողովուրդը տակաւին ապականած էր ։

բ Դ Թագ · ԺԵ · 35 ·
գ Գլ · ԼԳ · 14 · Նեեմ · Գ · 26 ·

3 Անիկայ Տէրոջը տանը ամենէն բարձր դուռը շինեց, ու ᶜՈփաղի պարսպին վրայ շատ բաներ շինեց ։
4 Եւ Յուդայի լեռնակողմը քաղաքներ, ու անտառներու մէջ բերդեր
5 ու աշտարակներ շինեց ։ Եւ անիկայ Ամմոնի որդւոցը թագաւորին հետ պատերազմ ըրաւ, ու զանոնք յաղթեց. և նոյն տարին Ամմոնի որդիքը հարիւր տաղանդ արծաթ, ու տասը հազար քոռ ցորեն, և տասը հազար քոռ գարի տուին անոր. այսպէս երկրորդ ու երրորդ տարին ալ Ամմոնի որդիքը բերին
6 անոր ։ Եւ Յովաթամ զօրացաւ. վասն զի իր ճամբաները իր Տէր Աստուծոյն առջևը շիտկեց ։
7 Ու Յովաթամին մնացորդ պատմութիւնը, ու անոր բոլոր պատերազմները, ու ճամբաները՝ ահա Իսրայէլի ու Յուդայի թագաւորաց գրքին մէջը գրուած է ։
8 Անիկայ թագաւոր եղած ատենը՝ քսանուհինգ տարեկան էր, ու տասնուվեց տարի Երուսաղէմի մէջ թագաւորութիւն ըրաւ ։

Իբր 742
դ Դ Թագ · ԺԵ · 38 ·

9 ᵈԵւ Յովաթամ իր հայրերուն հետ քնացաւ, ու զանիկայ Դաւիթի քաղաքին մէջը թաղեցին. և անոր որդին Աքազ՝ անոր տեղը թագաւորեց ։

ԳԼ · ԻԸ

1 Աքազ չար վարմունք ունենալով՝ Ասորիներէն խիստ շատ նեղութիւն կը կրէ ։ 6 Յուդայեանք Իսրայէլացիներէն գերի կը տարուին, բայց Ովդեդ մարգարէին խրատովը ետ կը խրկուին ։ 16 Աքազ Ասորեստանի թագաւորէն օգնութիւն կը խնդրէ. բայց անկէ օգուտ մը չըլլար ։ 22 Իր նեղութեան ատենը՝ ալ աւելի կռապաշտութեան կը հետևի ։ 26 Աքազ կը մեռնի, ու Եզեկիա անոր տեղը կը յաջորդէ ։

741
ա Դ Թագ · ԺԶ · 2 ·

1 Աքազ ᵃքսան տարեկան էր՝ երբոր թագաւոր եղաւ, ու Երուսա-

Ն · Ք · Ք ·
741

ղէմի մէջ տասնուվեց տարի թա-
գաւորութիւն ըրաւ. և իր հօրը
Դաւիթին պէս՝ Տէրոջը առջեւ
2 ուղղութիւն չըրաւ. Հապա Իս-
րայէլի թագաւորաց ճամբաներուն
մէջ քալեց, ու Բ Բաալիմին Գ ձու-
3 լածոյ կուռքեր շինեց։ Եւ անի-
կայ Դ Ենովմի որդւոյն ձորին մէջը
խունկ կը ծխէր, ու Ե իր որդիները
կրակով այրեց, ան ազգերուն գար-
շելի սովորութիւններուն համե-
մատ, որոնք Տէրը Իսրայէլի որ-
4 դւոցը առջեւէն վռնտեց։ Եւ
բարձր տեղուանքը, ու բլուրներու
վրայ, և ամէն կանանչ ծառերու
տակ զոհ կը մատուցանէր, ու
խունկ կը ծխէր։

Բ Դատ · Բ · 11 ·
Գ Ել · ԼԴ · 17 · Ղև · ԺԹ · 4 ·
Դ Դ Թագ · ԻԳ · 10 ·
Ե Ղև · ԺԸ · 21 · Դ Թագ · ԺԶ · 3 · Գլ · ԼԳ · 6 ·

5 Եւ Զ անոր Տէր Աստուածը զանի-
կայ Ասորւոց թագաւորին ձեռքը
մատնեց. ու Է զանիկայ զարկին, և
անկէ խիստ շատ գերիներ առին,
ու Դամասկոս տարին. Նաև Իս-
րայէլի թագաւորին ձեռքը մատ-
նուեցաւ, որ զանիկայ մեծ հա-
6 րուածով զարկաւ։ Եւ Ը Ռոմելեայի
որդին Փակէէն՝ մէկ օրուան մէջ՝
Յուդայէն հարիւր քսան հազար
մարդ մեռցուց, որոնց ամէնն ալ
զօրաւոր կտրիճներ էին. քանզի
իրենց հայրերուն Տէր Աստուածը
7 թողուցեր էին։ Ու Եփրեմէն՝
Զեքրի անունով զօրաւոր մարդ մը՝
թագաւորին որդին Մաասիան, և
պալատին հազարապետը Եզրիկա-
մը, ու թագաւորին փոխանորդը
8 Եղկանան մեռցուց։ Եւ Իսրայէլի
որդիքը իրենց Թ եղբայրներէն՝ կը-
նիկներ, ու տղաքներ, ու աղջիկներ՝
երկու հարիւր հազար գերի առին.
և անոնցմէ շատ աւարներ առին,
ու աւարը Սամարիա տարին։

Զ Եսա · Է · 1 ·
Իբր 741
Է Դ Թագ · ԺԶ · 5 · 6 ·
Ը Դ Թագ · ԺԵ · 27 ·
Թ Գլ · ԺԱ · 4 ·

9 Եւ հոն Տէրոջը մէկ մարգարէն
կար Ովդեդ անունով, որ Սամա-
րիա եկող զօրքին դիմացը ելաւ,
ու անոնց ըսաւ. Ահա Ժ ձեր հայրե-
րուն Տէր Աստուածը Յուդայի վը-
րայ բարկանալուն համար՝ զանոնք
ձեր ձեռքը մատնեց. ու մեռցու-
ցիք զանոնք, այնպիսի բարկու-
թեամբ՝ որ Ի մինչեւ երկինքը հա-
10 սաւ։ Եւ հիմա կը մտածէք որ
Յուդայի ու Երուսաղէմի որդիքը՝
ձեզի Լ ծառաներ ու աղախիններ
ընէք. չէ՞ որ ձեր Տէր Աստուծոյն
առջեւ միայն դուք յանցաւոր
11 կ'ըլլաք։ Ու հիմա ինծի մտիկ
ըրէք, ու ետ դարձուցէք ան գե-
րիները՝ որոնք ձեր եղբայրներէն
առիք. Խ քանզի Տէրոջը սաստիկ
12 բարկութիւնը ձեր վրայ է։ Ու
Եփրեմի որդւոցը իշխաններէն Յո-
հանանի որդին Ազարիան, Մեսե-
ղամօթի որդին Բարաքիան, Սեղ-
ղումի որդին Եզեկիան, ու Ադդիա-
յի որդին Ամասային՝ պատերազմէն
13 եկողներուն դէմ կեցան, Եւ անոնց
ըսին. Գերիները հոս մի՛ բերէք.
քանզի դուք մեզ յանցաւոր ընել
կ'ուզէք Տէրոջը առջեւ, [illegible]
մեր մեղքերուն ու մեր յան-
ցանքներուն վրայ աւելցնելով.
ինչու որ մեր յանցանքը շատ է, ու
Իսրայէլի վրայ սաստիկ բարկու-
14 թիւն կայ։ Ան ատենը պատերազ-
մականները՝ իշխաններուն ու բոլոր
ժողովքին առջեւ թողուցին գե-
15 րիները ու աւարը։ Եւ Ծ իրենց ա-
նուններովը յիշուած մարդիկները
ելան, ու գերիները առին, ու բո-
լոր մերկ եղողները աւարէն հագ-
ցուցին. անոնց հանդերձներ ու
կօշիկներ հագցուցին, Կ զանոնք
կերցուցին խմցուցին ու եղով
օծեցին, և բոլոր տկարները էշե-
րու վրայ հեծցընելով՝ Հ Արմաւե-
նեաց քաղաքը՝ Երիքովը տարին
անոնց եղբայրներուն քովը, ու ի-
րենք Սամարիա դարձան։

Ժ Սաղ · ԿԹ · 26 · Եսա · Ժ · 5 · ԽԷ · 6 · Եզեկ · ԻԵ · 12 · 15 · ԻԶ · 2 · Աբդ · 10 · 11 · Զաք · Ա · 15 ·
Ի Եզր · Թ · 6 · Յայտ · ԺԸ · 5 ·
Լ Ղև · ԻԵ · 39 · 42 · 43 · 46 ·
Խ Յակ · Բ · 13 ·
Ն · Ք · Ք ·
Իբր 741
Ծ Վր 12 ·
Կ Դ Թագ · Զ · 22 · Առակ · ԻԵ · 21 · 22 · Ղու · Զ · 27 · Հռով · ԺԲ · 20 ·
Հ Բ Օր · ԼԴ · 3 · Դատ · Ա · 16 ·

16 Ձ Նոյն ատենը Աքազ թագաւո-
րը Ասորեստանի թագաւորներուն
[illegible] ղրկեց, որ իրեն օգնու-
17 թիւն ընեն. Վասն զի Եդովմայե-
ցիք նորէն եկեր էին, ու Յուդան
զարնելով՝ գերիներ տարեր էին։
18 Ղ Փղշտացիք ալ՝ դաշտի մէջ ու
Յուդայի հարաւային կողմը եղող
քաղաքներուն վրայ յարձակելով՝
Բեթսամիւսը, Այեղոնը, Գադե-
րօթը, Սոքոմը ու անոր գեղերը, և
Թամնան ու անոր գեղերը, և Գամ-
զովը ու անոր գեղերը առեր՝ ու
19 հոն բնակեր էին։ Վասն զի Տէրը
Ճ Իսրայէլի թագաւորին Աքազին
պատճառաւը Յուդան նկուն ըրաւ.
որովհետև անիկայ Յուդան *գլխէ
հանեց", ու Տէրոջմէ ապստամբե-
20 ցաւ։ Եւ Մ Ասորեստանի Թագղաթ
փաղասար թագաւորը անոր եկաւ,
ու զանիկայ նեղեց. բայց անոր
21 օգնութիւն չըրաւ։ Քանզի թէ-
պէտև Աքազ՝ Տէրոջը տունէն, ու
թագաւորին և իշխաններուն տու-
ներէն †բաժիններ առաւ, ու Ա-
սորեստանի թագաւորին տուաւ,
բայց [illegible] օգնութիւն չըրաւ ա-
նոր։

Ձ Դ Թագ · ԺԶ · 7 ·
Ղ Եզեկ · ԺԶ · 27 · 57 ·
Ճ Գլ · ԻԱ · 2 ·
* Կամ՝ Թող տուաւ ու նուաստութիւն ընելու · Ել · ԼԲ · 25 ·
740
Մ Դ Թագ · ԺԵ · 29 · ԺԶ · 7 · 8 · 9 ·
† Կամ՝ Ինչ որ կար

22 Եւ իր նեղութեանը մէջ՝ ալ
աւելի Տէրոջը դէմ մեղք կը գոր-
ծէր. ասանկ մարդ մըն էր Աքազ
23 թագաւորը։ Ու Յ զանիկայ զոհեր
կը մատուցանէր Դամասկոսի աս-
տուածներուն՝ որոնք զինքը զարկեր
էին. քանզի ըսաւ. Ասորւոց թա-
գաւորներուն աստուածները՝ անոնց
օգնութիւն ընելուն համար՝ անոնց
զոհ մատուցանեմ, որ Ն ինծի օգ-

Յ Տես Գլ · ԻԵ · 14 ·
Ն Երեմ · ԽԴ · 17 · 18 ·

Ն · Ք · ԴՔ ·
740

ւ Տես · Գլ · ԻԹ · 3 · 7 ·

* Դ Թագ · ԺԶ · 19 · 20 ·

726

նութիւն ըլլան · բայց անոնք՝ իրեն
ու բոլոր Իսրայէլին աւերմանը
24 պատճառ եղան ։ Եւ Աքազ Աստուծոյ
տանը անօթները ժողվեց ,
ու զանոնք կոտրեց , ւ և Տէրոջը
տանը դուռները գոցեց , ու Երուսաղէմին
ամէն անկիւնները իրեն սեղաններ
25 շինեց ։ Եւ Յուդայի ամէն
քաղաքներուն մէջ բարձր տեղեր
շինեց , որ ուրիշ աստուածներու
խունկ ծխէ , ու իր հայրերուն Տէր
Աստուածը սրդողցուց ։

26 * Եւ անոր մնացորդ պատմութիւնը ,
ու բոլոր վարմունքը՝ առաջինը
ու վերջինը , ահա Յուդայի ու Իսրայէլի
թագաւորներուն գրքին մէջը
27 գրուած է ։ Եւ Աքազ իր հայրերուն
հետ քնացաւ . ու զանիկայ
Երուսաղէմ քաղաքին մէջը թաղեցին .
բայց Իսրայէլի թագաւորներուն
գերեզմաննոցը չտարին . և անոր
որդին Եզեկիան անոր տեղը
թագաւոր եղաւ ։

ԳԼ · ԻԹ

1 Եզեկիայի բարի թագաւորութիւնը ։ 3 Անիկայ բարեպաշտութիւնը նորէն կը հաստատէ ։ 5 Ղևտացիները կը յորդորէ ։ 12 Անոնք ալ իրենց անձը սրբելով՝ Տէրոջը տանը կը մաքրեն ։ 20 Եզեկիա հանդիսաւոր զոհեր կը մատուցանէ , ու աս գործին մէջ Ղևտացիները աւելի յօժարամիտ կը գտնուին քան թէ քահանաները ։

726

– Դ Թագ · ԺԸ · 1 ·

‡ Գլ · ԻԶ · 5 ·

÷ Տես Գլ · ԻԸ · 24 · Հմր 7 ·

† Ա Մն · ԺԵ · 12 · Գլ · ԼԵ · 6 ·

⊦ Երեմ · Բ · 27 · Եզեկ · Ը · 16 ·

* Եբր · կռնակ դարձուցին ·

≃ Գլ · ԻԸ · 24 ·

1 Եզեկիա –քսանուհինգ տարեկան
էր՝ երբոր թագաւոր եղաւ , ու
Երուսաղէմի մէջ քսանըինը տարի
թագաւորութիւն ըրաւ . և անոր
մօրը անունը Աբիա էր , — ‡ Զաքարիային
2 աղջիկն էր ։ Եւ անիկայ
իր հօրը Դաւիթին բոլոր ըրածին
պէս՝ Տէրոջը առջևը ուղղութիւն
ըրաւ ։

3 Անիկայ իր թագաւորութեանը
առաջին տարւոյն առաջին ամիսը՝
÷ Տէրոջը տանը դուռները բացաւ , ու
4 զանոնք նորոգեց ։ Եւ քահանաները
ու Ղևտացիները բերել տուաւ ,
ու զանոնք արևելեան հրապարակին
5 մէջ ժողվեց , Եւ անոնց ըսաւ .
Ինծի մտիկ ըրէք՝ ով Ղևտացիներ ,
† հիմա սրբուեցէք , ու ձեր հայրը
Տէր Աստուծոյն տունը սրբեցէք ,
և պղծութիւնը սրբարանէն դուրս
6 հանեցէք . Քանզի մեր հայրերը
ապստամբեցան , ու մեր Տէր Աստուծոյն
առջևը չարութիւն ըրին ,
ու զանիկայ թողուցին . և ⊦ իրենց
երեսը Տէրոջը խորանէն դարձուցին ,
ու * արհամարհեցին զանիկայ" .
7 ≃ Սրահին դռներն ալ գոցեցին ,
ճրագները մարեցին , խունկ
չծխեցին , ու սուրբ տեղը Իսրայէլի
Աստուծոյն ողջակէզ չմատուցին ։
8 Անոր համար Յուդային ու Երուսաղէմին
վրայ ⊦ Տէրոջը բարկութիւնը
եկաւ , ու զանոնք ≠ խռովութեան ,
աւերման ու ‡ խայտառակութեան
մէջ ձգեց , ինչպէս
որ հիմա ձեր աչքերովը կը տեսնէք ։
9 Եւ աս պատճառաւ ահա ÷ մեր
հայրերը սրով ինկան . ու մեր տղաքները ,
և աղջիկները , ու կնիկները
10 գերութեան մէջ են ։ Հիմա
իմ սրտիս մէջ [illegible] ունիմ , որ
Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն հետ
† ուխտ ընեմ , որպէս զի իր սաստիկ
բարկութիւնը մեզմէ դառնայ ։
11 Արդ՝ որդեակք իմ , անհոգութիւն
մի՛ ընէք . վասն զի Տէրը ւ ձեզ ընտրեց ,
որ իրեն ծառայութիւն ընելու
համար՝ իր առջևը կայնիք ,
իրեն սպասաւորներ ըլլաք , ու
խունկ ծխէք ։

12 Ան ատենը ոտք ելան Ղևտացիները՝
[illegible] Կահաթի որդւոցմէ
Ամասայի որդին Մաաթը , ու Ազարիայի
որդին Յովէլը . և Մերարիի
որդւոցմէ՝ Աբդիի որդին Կիսը ,
ու Յալէլէլի որդին Ազարիան . ու
Գերսոնեաններէն՝ Զամմայի որդին
Յովաքը , և Յովաքի որդին Եդէնը
13 . Ու Եղիսափանի որդիներէն՝
Սամրի ու Յէիէլ . և Ասափի որդիներէն՝
Զաքարիա ու Մաթանիա
14 . Ու Եմանի որդիներէն՝ Յեքիէլ
ու Սեմէի . և Իդիթունի
որդիներէն՝ Սեմայիա ու Ոզիէլ .
15 Եւ իրենց եղբայրները ժողվեցին ու
⊦ սրբուեցան . և թագաւորին հրամանովը
ու ÷ Տէրոջը խօսքովը՝ ¦ Տէրոջը
16 տունը մաքրելու գացին ։ Եւ
քահանաները՝ մաքրելու համար՝
Տէրոջը տանը ներսի կողմը մտան ,
ու Տէրոջը տաճարին մէջ գտնուած
բոլոր աղտեղութիւնը՝ Տէրոջը տանը
գաւիթը հանեցին . ու Ղևտացիները
[illegible] վերցուցին , որ
դուրս՝ Կեդրոն հեղեղատը տանին
17 ։ Եւ առաջին ամսուն առաջին
օրը սկսան սրբել . ու ամսուն
ութերորդ օրը՝ Տէրոջը սրահը եկան ,
ու Տէրոջը տունը ութ օրուան
մէջ սրբեցին . և առաջին
ամսուն տասնուվեցերորդ օրը լմընցուցին
18 ։ Ու Եզեկիա թագաւորին
քովը գացին , ու ըսին . Տէրոջը
բոլոր տունը , ու ողջակէզի սեղանը ,
ու անոր բոլոր գործիքները , և
առաջաւորութեան հացին սեղանը ,
ու անոր բոլոր գործիքները
19 մաքրեցինք . Ու նաև պատրաստեցինք
ու սրբեցինք ան բոլոր ամանները ,
որոնք Աքազ թագաւորը իր
թագաւորութեանը ու ≐ իր անօրէնութեանը
ատենը պղծեց . և ահա
անոնք Տէրոջը սեղանին առջևն
են ։

Ն · Ք · ԴՔ ·
726

⊦ Գլ · ԻԴ · 18 ·

≠ Օր · ԻԸ · 25 ·

‡ Գ Թագ · Թ · 8 · Երեմ · ԺԸ · 16 · ԺԹ · 8 · ԻԵ · 9 · 18 · ԻԹ · 18 ·

÷ Գլ · ԻԸ · 5 · 6 · 8 · 17 ·

† Գլ · ԺԵ · 12 ·

ւ Թուոց · Գ · 6 · Ը · 14 · ԺԸ · 2 · 6 ·

⊦ Հմր 5 ·

÷ Գլ · Լ · 12 ·

¦ Ա Մն · ԻԳ · 28 ·

≐ Գլ · ԻԸ · 24 ·

Ն. Ք. ԴՌ. 726

20 Ու Եզեկիա թագաւորը կանուխ ելաւ, ու քաղաքին իշխանները ժողվելով՝ Տէրոջը տունը գնաց.

21 Եւ իր թագաւորութեանը, ու սրբարանին, ու Յուդային համար՝ եօթը զուարակ, եօթը խոյ, ու եօթը գառն, ու [յ]մեղքի պատարագ ըլլալու համար՝ եօթը նոխազ բերին. և անիկայ Ահարոնի որդւոցը՝ քահանաներուն հրամայեց, որ զանոնք Տէրոջը սեղանին վրայ մատուցանեն։

22 Ու զուարակները մորթեցին, և քահանաները արիւնը առին, ու [ն]սեղանին վրայ սրսկեցին. և խոյերն ալ մորթեցին, ու արիւնը սեղանին վրայ սրսկեցին. և գառներն ալ մորթեցին, ու արիւնը սեղանին վրայ սրսկեցին։

23 Ու մեղքի պատարագի նոխազները՝ թագաւորին ու ժողովքին առջեւ բերին. և անոնք [շ]ձեռքերնին անոնց վրայ դրին։

24 Ու քահանաները զանոնք մորթեցին, և անոնց արիւնը սեղանին վրայ *սրսկեցին [ո]բոլոր Իսրայէլին քաւութիւն ընելու համար. վասն զի թագաւորը ըսեր էր որ՝ ողջակէզը ու մեղքի պատարագը բոլոր Իսրայէլին համար մատուցանեն։

25 [պ]Ու Ղևտացիները ծնծղաներով՝ տաւիղներով ու քնարներով՝ Տէրոջը տանը մէջ կայնեցուց, [ջ]ինչպէս որ Դաւիթ, ու [ռ]Գադին թագաւորին տեսանողը, և Նաթան մարգարէն պատուիրեր էին. [ս]վասն զի Տէրը իր մարգարէներուն ձեռքովը այսպէս հրամայեր էր։

26 Ու Ղևտացիները՝ [վ]Դաւիթին նուագարաններովը՝ և քահանաները [տ]փողերով կայնեցան։

27 Ու Եզեկիա հրամայեց որ ողջակէզը սեղանին վրայ մատուցանեն. ու ողջակէզին սկսած ատենը՝ [ր]Տէրոջը օրհնութիւնն ալ փողերով, ու Իսրայէլի թագաւորին Դաւիթին նուագարաններովը սկսաւ։

28 Ու մինչև ողջակէզին լմննալը՝ բոլոր ժողովքը երկրպագութիւն կ'ընէր, երգիչները օրհնութիւն կ'երգէին, և փողահարները փողերը կը հնչեցնէին։

29 Ու երբոր ողջակէզ մատուցանելը լմնցուցին, [ց]թագաւորը և բոլոր քովը գտնուողները ծռելով՝ երկրպագութիւն ըրին։

30 Ու Եզեկիա թագաւորը ու իշխանները Ղևտացւոց ըսին որ Տէրոջը օրհնութիւն երգեն՝ Դաւիթին ու Ասափ տեսանողին խօսքերովը. անոնք ալ ուրախութեամբ երգեցին, ու խոնարհելով երկրպագութիւն ըրին։

31 Ու Եզեկիա պատասխան տուաւ, ու ըսաւ. Հիմա ինքզինքնիդ Տէրոջը նուիրեցիք. մօտեցէք, ու Տէրոջը տունը զոհեր ու [ւ]օրհնութեան ընծաներ բերէք։ Եւ ժողովքը զոհեր ու օրհնութեան ընծաներ բերաւ. և ամէն յօժարութիւն ունեցողը ողջակէզներ բերաւ։

32 Ու ժողովքին բերած ողջակէզներուն թիւը այս էր. եօթանասուն արջառ, հարիւր խոյ, ու երկու հարիւր գառն. ասոնց ամէնը Տէրոջը ողջակէզ ըլլալու համար էր։

33 Եւ նուիրուածները վեց հարիւր արջառ, ու երեք հազար ոչխար էին։

34 Բայց քահանաները քիչ որ ըլլալնուն համար՝ բոլոր ողջակէզներուն մորթերը հանելու կարող չեղան. ու մինչև այն գործին լմննալը, ու մինչև միւս քահանաներուն սրբուիլը, [փ]իրենց Ղևտացի եղբայրները իրենց օգնութիւն ըրին. [ք]քանզի Ղևտացիք քահանաներէն աւելի յօժարութեամբ սրբուեցան.

35 Ու նաև ողջակէզները՝ խաղաղութեան զոհերուն [օ]ճարպովը, և ողջակէզներուն [ֆ]թափելու նուէրներովը մէկտեղ շատ էին։ Այսպէս Տէրոջը տանը պաշտօնը կարգի դրուեցաւ։

36 Եւ Եզեկիա և բոլոր ժողովուրդը ուրախացան որ Աստուած ժողովուրդը այսպէս պատրաստեց. քանզի այս բանը յանկարծ եղաւ։

յ Ղև. դ. 3, 14.
ն Ղև. ը. 14, 15, 19, 24. Եբր. թ. 21.
շ Ղև. դ. 15, 24.
* Եբր. մեղքի պատարագի պէս մատուցին
ո Ղև. ժդ. 20.
պ Ա Մն. ժզ. 4. իե. 6.
ջ Ա Մն. իգ. 5. իե. 1. Գլ. ը. 14.
ռ Բ Թագ. իդ. 11.
ս Գլ. լ. 12.
վ Ա Մն. իգ. 5. Ամով. զ. 5.
տ Թուոց ժ. 8, 10. Ա Մն. ժե. 24. ժզ. 6.
ր Գլ. իգ. 18.
ց Գլ. ի. 18.

Ն. Ք. ԴՌ. 726
ւ Ղև. է. 12.
փ Գլ. լե. 11.
ք Գլ. լ. 3.
օ Ղև. գ. 16.
ֆ Թուոց ժե. 5, 7, 10.

ԳԼ. Լ.

1 Եզեկիա կը հրամայէ՝ որ Յուդայեանք ու Իսրայէլացիք երկրորդ ամսուն մէջ հանդիսաւոր զատիկ ընեն։ 13 Բոլոր ժողովքը՝ կռապաշտութեան սեղանները կը կործանեն, ու տասնուչորս օր տօն կը պահեն։ 27 Քահանայք ու Ղևտացիք ժողովուրդը կ'օրհնեն։

1 Ու Եզեկիա բոլոր Իսրայէլին և Յուդային մարդ ղրկեց, ու Եփրեմին ու Մանասէին ալ նամակներ գրեց, որ Երուսաղէմ Տէրոջը տունը գան, ու Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն զատիկ ընեն։

2 Եւ թագաւորը ու անոր իշխանները, ու բոլոր ժողովքը Երուսաղէմի մէջ խորհուրդ ըրին, որ զատիկը [ա]երկրորդ

3 ամսուն մէջ ընեն. Վասն զի [բ]այն ատենը կարող չէին զանիկայ ընելու. [գ]ինչու որ բաւական քահանաներ սրբուած չէին, ու ժողովուրդը Երուսաղէմ ժողվուած չէր։

4 Եւ այս բանը թագաւորին առջեւը՝ ու բոլոր ժողովքին առջեւ հաճոյ երեւցաւ.

5 Ու այնպէս որոշեցին, որ բոլոր Իսրայէլի մէջ՝ Բերսաբէէն մինչև Դան լուր ղրկեն, որ գան ու Երուսաղէմի մէջ Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն զատիկ ընեն. քանզի շատ ատենէ 'ի վեր գրուածին պէս ըրած չէին։

6 Եւ սուրհանդակները՝ թագաւո-

ա Թուոց թ. 10, 11.
բ Ել. ժբ. 6, 18.
գ Գլ. իթ. 34.

Ն․ Ք․ ԴՔ․ 726

րին ու իշխաններուն նամակներով՝ բոլոր Իսրայէլին ու Յուդային գացին, ու թագաւորին հրամանին համեմատ ըսին. Ո՛վ Իսրայէլի որդիք, Աբրահամին, Իսահակին ու Իսրայէլին Տէր Աստուծոյն դարձէք, ու ան ալ պիտի դառնայ ձեզի, որ Ասորեստանի թագաւորներուն ձեռքէն ազատելով՝ ձեր 7 մէջէն մնացեր էք։ Եւ ձեր հայրերուն պէս, ու ձեր եղբայրներուն պէս մի ըլլաք, որոնք իրենց հայրերուն Տէր Աստուծմէն ապստամբեցան. ան ալ զանոնք կործանման մատնեց, ինչպէս որ դուք կը տեսնէք։ 8 Ուրեմն ձեր հայրերուն պէս ձեր պարանոցը մի՛ խստացնէք. *հնազանդեցէք Տէրոջը, ու եկէք անոր սրբարանը՝ որն որ ինքը յաւիտեան սրբած է. ու ձեր Տէր Աստուծոյն ծառայութիւն ըրէք, որ անոր սաստիկ բարկութիւնը ձեզմէ 9 դառնայ։ Քանզի թէ որ դուք Տէրոջը դառնաք, ձեր եղբայրները ու ձեր որդիքը՝ գերողներ գերի տանողներուն երեսէն գթութիւն պիտի գտնեն, և աս երկիրը պիտի դառնան. ինչու որ ձեր Տէր Աստուածը ողորմած ու գթած է. ու թէ որ անոր դառնաք, ձեզմէ երես պիտի չդարձնէ։

10 Եւ սուրհանդակները Եփրեմի ու Մանասէի երկիրը՝ քաղաքէ քաղաք պտըտելով, մինչև Զաբուղոն գացին. բայց զանոնք ծաղր կ՚ընէին 11 ու կ՚արհամարհէին։ Սակայն Ասերէն ու Մանասէէն՝ ու Զաբուղոնէն ոմանք խոնարհեցան՝ ու Երուսաղէմ 12 գացին։ Յուդայի վրայ ալ Աստուծոյ ձեռքը կար, որ անոնց մէկ սիրտ տայ, որպէս զի թագաւորին ու իշխաններուն՝ Տէրոջը խօսքին համեմատ պատուիրածը կատարեն։

13 Ու Երուսաղէմի մէջ բազմաթիւ ժողովուրդ հաւաքուեցաւ՝ երկրորդ ամսուն մէջ բաղարջակերաց տօնը կատարելու համար, — խիստ մեծ 14 ժողովք մը եղաւ։ Եւ ելան՝ Երուսաղէմի մէջ եղող զոհի սեղանները, ու բոլոր խունկի սեղանները վերցուցին, ու Կեդրոն հեղեղատը նետեցին։ 15 Ու երկրորդ ամսուն չորեքտասաներորդ օրը զատիկը մորթեցին. և քահանաները ու Ղևտացիները ամչցան ու սրբուեցան, ու Տէրոջը տունը ողջակէզներ 16 բերին։ Եւ Աստուծոյ մարդուն Մովսէսին օրէնքին համեմատ՝ իրենց սովորութեանը պէս՝ իրենց տեղը կայնեցան. քահանաները Ղևտացւոց ձեռքէն արիւնը 17 առնելով կը սրսկէին։ Քանզի ժողովքին մէջ չսրբուածները շատ էին. ու բոլոր մաքուր չեղողներուն համար՝ զատկի զառը Ղևտացիները կը մորթէին, որ զանոնք 18 Տէրոջը սրբեն։ Վասն զի ժողովուրդին շատերը՝ այսինքն Եփրեմէն, Մանասէէն, Իսաքարէն ու Զաբուղոնէն եկողներէն շատերը մաքուր չէին. այսու ամենայնիւ զատիկը կերան, բայց չէ թէ գրուածին համեմատ. բայց Եզեկիա անոնց համար աղօթք ըրաւ՝ ու ըսաւ. Բարերար Տէրը ասոր համար քաւութիւն ընէ ան բոլոր մարդերուն՝ 19 Որոնք սրտերնին ուղղեցին Տէր Աստուածը՝ իրենց հայրերուն Աստուածը փնտռելու, թէև անոնք սրբարանին մաքրութեանը 20 համեմատ մաքրուած չըլլան։ Եւ Տէրը Եզեկիային աղօթքը լսեց, ու †ժողովուրդին թողութիւն տուաւ"։

21 Ու Երուսաղէմի մէջ գտնուող Իսրայէլի որդիքը մեծ ուրախութեամբ՝ եօթը օր բաղարջակերաց տօնը կատարեցին. ու Ղևտացիները և քահանաները ամէն օր բարձրաձայն նուագարաններով Տէրոջը 22 փառաբանելով՝ Տէրը կ՚օրհնէին։ Ու Եզեկիա քաղցրութեամբ խօսեցաւ՝ Տէրոջը բարի հանճարը ‡իմացող բոլոր Ղևտացիներուն. և տօնին եօթը օրը խաղաղութեան զոհեր մատուցանելով՝ ու իրենց հայրերուն Տէր Աստուծոյն գոհութիւն 23 տալով՝ կ՚ուտէին։ Եւ բոլոր ժողովքը խորհուրդ ըրին որ նորէն եօթը օր ալ տօն պահեն, ու եօթը օր ալ մեծ ուրախութիւն ըրին։ 24 Քանզի Յուդայի Եզեկիա թագաւորը՝ ժողովքին հազար զուարակ ու եօթը հազար ոչխար պարգևեց. իշխաններն ալ ժողովքին հազար զուարակ ու տասը հազար ոչխար պարգևեցին. ու շատ քահանաներ 25 սրբուեցան։ Եւ բոլոր Յուդայի ժողովքը, ու քահանաները, ու Ղևտացիները, և Իսրայէլէն եկողներուն բոլոր ժողովքը, ու Իսրայէլի երկրէն եկող և Յուդայի մէջ բնակող պանդուխտները ուրախա- 26 ցան։ Ու Երուսաղէմի մէջ մեծ ուրախութիւն եղաւ. քանզի Իսրայէլի թագաւորին՝ Դաւիթի որդւոյն Սողոմոնին օրերէն 'ի վեր Երուսաղէմի մէջ ասանկ ուրախութիւն մը եղած չէր։

27 Անկէ ետքը Ղևտացի քահանաները ելան՝ ու ժողովուրդը օրհնեցին. և անոնց ձայնը լսուեցաւ. ու անոնց աղօթքը՝ Աստուծոյ սուրբ բնակարանը՝ երկինքը հասաւ։

Երեմ․ գ․ 1 ։ Յովել․ բ․ 13 ։
Դ Թագ․ ժե․ 19 ․ 29 ։
Եզեկ․ ի․ 18 ։
Գլ․ ԻԹ․ 8 ։
Բ Օր․ ժ․ 16 ։
Տես Ա Մն․ ԻԹ․ 24 ։ Եզր․ ժ․ 19 ։
* Եբր․ ձեռք տուէք
Գլ․ ԻԹ․ 10 ։
Սաղ․ ճզ․ 46 ։
Ել․ լդ․ 6 ։
Ես․ ծե․ 7 ։
Գլ․ լզ․ 16 ։
Գլ․ ժա․ 16 ։ Հմր 18 ․ 21 ։
Փիլ․ բ․ 13 ։
Գլ․ ԻԹ․ 25 ։
Գլ․ ԻԸ․ 24 ։
Գլ․ ԻԹ․ 34 ։

Ն․ Ք․ ԴՔ․ 726
Գլ․ ԻԹ․ 34 ։
Հմր 11 ։
Ել․ ժբ․ 43 ․ 48 ։
Գլ․ ժթ․ 3 ։
† Եբր․ ժողովուրդը բժշկեց ։
Ել․ ժբ․ 15 ․ ժգ․ 6 ։
Ես․ խ․ 2 ։
‡ Կամ՝ սորվեցնող ․ Բ Օր․ լգ․ 10 ։ Գլ․ ժէ․ 9 ։ լե․ 3 ։
Եզր․ ժ․ 11 ։
Տես Գ Թագ․ ը․ 65 ։
Գլ․ լե․ 7 ․ 8 ։
Գլ․ ԻԹ․ 34 ։
Հմր 11 ․ 18 ։
Թուոց․ զ․ 23 ։
Սաղ․ կը․ 5 ։

Ն. Ք. Ք.
726

ԳԼ. ԼԱ

1 Ժողովուրդը յօժար կամօք՝ կռապաշտութիւնը կը կործանէ։ 2 Եզեկիա կարգի կը դնէ քահանաներուն ու Ղևտացիներուն դասակարգութիւնները, ու անոնց գործքը ու ապրուստը կը հոգայ։ 5 Ժողովուրդին յօժարամտութիւնը՝ զոհեր մատուցանելու ու տասանորդներ տալու համար։ 11 Եզեկիա վերակացուներ կը դնէ տասանորդները բաժնելու համար։ 20 Եզեկիային անկեղծ բարեպաշտութիւնը։

1 Ու երբոր ասիկա ամէնը լմնցաւ, հոն գտնուող բոլոր Իսրայէլացիք Յուդայի քաղաքները ելան, և բոլոր Յուդայի, Բենիամինի, Եփրեմի ու Մանասէի մէջ եղող ᵃարձանները կոտր կոտր ըրին, Աստարովթի կուռքերը կտրեցին, և բարձր տեղերը ու սեղանները փլցուցին, անանկ որ բան մը չթողուցին. ետքը Իսրայէլի որդիքը՝ ամէն մարդ իր ժառանգութիւնը՝ իրենց քաղաքները դարձան։

ա Դ Թագ. ժը. 4. Գլ. լ. 14.

2 Ու Եզեկիա՝ բքահանաներուն ու Ղևտացիներուն դասերը հաստատեց իրենց կարգերուն համեմատ, թէ քահանաներուն և թէ Ղևտացիներուն, ամէն մէկուն գործքին նայելով, գողջակէզներու ու խաղաղութեան զոհերու համար, ու Տէրոջը *սրահներուն դռներուն մէջ՝ պաշտելու, գովելու ու օրհնութիւն եր-
3 գելու համար։ Նաև իր ստացուած-
քէն՝ ողջակէզներուն համար՝ այսինքն դՏէրոջը օրինաց գրքին մէջը գրուածին պէս՝ առաւօտեան ու երեկոյեան ողջակէզներուն համար, և շաբաթներուն՝ ու ամսագլուխներուն՝ ու հանդիսաւոր տօներուն ողջակէզներուն համար թագաւո-
4 րին բաժինը որոշեց։ Ու Երուսա-
ղէմի մէջ բնակող ժողովուրդին հրամայեց, որ եքահանաներուն ու Ղևտացիներուն բաժինը տան, որպէս զի անոնք զՏէրոջը օրէնքը կա-
5 տարելու մէջ զօրանան։ Ու երբոր
այս հրամանը հրատարակուեցաւ, Իսրայէլի որդիքը՝ էցորենին, գինիին, եղին, մեղրին, և բոլոր անդաստանաց բերքերուն երախայրիները առատութեամբ բերին, ու ամէն բանին տասանորդը առատա-
6 պէս բերին։ Եւ Յուդայի քաղաք-
ներուն մէջը բնակող Իսրայէլի ու Յուդայի որդիքը՝ անոնք ալ՝ արջառներուն ու ոչխարներուն տասանորդները, և իրենց Տէր Աստուծոյն նուիրած սուրբ բաներուն ըտասանորդները բերին, ու դիզե-
7 ցին։ Անոնք երրորդ ամսուն մէջ
սկսան դիզել, և եօթներորդ ամ-
8 սուն մէջ լմնցուցին։ Ու Եզեկիա
ու իշխանները եկան. ու երբոր ան դէզերը տեսան՝ Տէրը ու անոր Իս-
9 րայէլ ժողովուրդը օրհնեցին։ Ու
Եզեկիա ան դէզերուն համար՝ քահանաներուն ու Ղևտացիներուն
10 հարցուց։ Եւ Սադովկի տունէն
եղող մեծ քահանան Ազարիան անոր պատասխան տուաւ, ու ըսաւ. թՔանի որ ընծաները Տէրոջը տունը բերելու սկսան՝ կերանք, կշտացանք, ու խիստ շատ աւելցաւ. վասն զի Տէրը իր ժողովուրդը օրհնեց. ու աւելցածը այս մեծ դէզերն
11 է։ Ու Եզեկիա հրամայեց որ Տէ-
րոջը տանը մէջ շտեմարաններ պատրաստեն. ու պատրաստեցին։
12 Եւ ընծաները, ու տասանորդները,
ու սուրբ բաները հաւատարմութեամբ ներս տարին. և ժանոնց վերակացուն՝ Ղևտացի Քոնենիան էր, ու անոր եղբայրը Սեմէի՝ անոր
13 փոխանորդն էր. Եւ Յեքիէլ, Ա-
զազիա, Նահաթ, Ասայէլ, Յերիմոթ, Յովզաբադ, Եղիէլ, Յեսմաքիա, Մահաթ ու Բանեա՝ Քոնենիային ու անոր եղբօրը Սեմէիին ձեռքին տակը՝ Եզեկիա թագաւորին, ու Տէրոջը տանը առաջնորդին Ազարիային հրամանովը վերակա-
14 ցուներ էին։ Եւ արևելեան կողմին
դռնապանը՝ Ղևտացի Յեմնայի որդին Կովրէն՝ Տէրոջը բարձրացընելու ընծաները, ու ամենասուրբ բաները բաժնելու համար՝ Աստուծոյ
15 կամաւոր ընծաներուն վրայ էր. Եւ
անոր հրամանին տակը՝ ժաքահանայից քաղաքներուն մէջ՝ Եդենին, Մինիամինին, Յեսուին, Սեմայիային, Ամարիային ու Սեքենիային յանձնուած էր, իրենց եղբայրներուն՝ մեծին ու պզտիկին դասակարգութեանը նայելով՝ ընծաներ
16 բաժնելը. Նաև ազգահամարին մէ-
ջը գրուած իրեք տարուընէ վեր եղող բոլոր արուներուն՝ որոնք օրէ օր Տէրոջը տունը կը մտնէին իրենց պաշտօնութիւններուն մէջ՝ իրենց դասակարգութեանցը համեմատ՝ իրենց ծառայութիւնը կատարելու
17 համար. Ու նաև ազգահամարին
մէջը գրուած քահանաներուն՝ իրենց ազգատոհմերուն համեմատ, ու ժբքսան տարեկանէն վեր եղող Ղևտացիներուն՝ իրենց պաշտօնութեանցը ու իրենց դասակար-
18 գութիւններուն մէջ. Նաև ազ-
գահամարին մէջը գրուած անոնց ամէն ընտանիքներուն՝ կնիկներուն, տղաքներուն ու աղջիկներուն, այսինքն՝ անոնց բոլոր ժողովքին. քանզի հաւատարմութեամբ կը
19 սրբուէին։ Եւ անոնց քաղաքներուն ժգարուարձանաց արտերուն մէջը եղող Ահարոնի որդւոցը քահանաներուն համար՝ ամէն քաղաքի

բ Ա Մն. իգ. 6. իդ. 1.
գ Ա Մն. իգ. 30. 31.
* Եբր. բանակին
դ Թու. իը. իթ.
ե Թու. ժը. 8. ԺԲ. Նեեմ. ժգ. 10.
զ Մաղ. բ. 7.
է Եզ. իդ. 29. Նեեմ. ժգ. 12.
ը Ղև. իէ. 30. Բ Օր. ժդ. 28.

Ն. Ք. Ք.
726

թ Մաղ. գ. 10.
ժ Նեեմ. ժգ. 13.
ժա Յեսու. իա. 9.
ժբ Ա Մն. իգ. 24. 27.
ժգ Ղև. իե. 34. Թու. լե. 2.

Ն․ Ք․ Ծ․
726

մէջ [a]իրենց անուններովը յիշուած մարդիկներ կային, որոնք քահանայից բոլոր արուներուն ու Ղևտացւոց ազգահամարին մէջը բոլոր գրուածներուն բաժիններ կու տա-
20 յին։ Ու Եզեկիա բոլոր Յուդայի մէջ այսպէս բրաւ, և իր Տէր Աստուծոյն առջեւ [b]բարի, ուղիղ ու ճշմարիտ եղածը բրաւ։
21 Եւ իր ամէն ձեռք զարկած գործը՝ թէ Աստուծոյ տանը ծառայութեանը համար, և թէ օրէնքին ու պատուիրանքին համար, իր բոլոր սրտովը իր Աստուածը փնտռելով բրաւ, ու յաջողեցաւ։

[a] Հմր․ 12, 13, 14, 15։
[b] Դ Թագ․ ի․ 3։

ԳԼ․ ԼԲ

5 Սենեքերիմ Յուդայի վրայ կը յարձակի․ իսկ Եզեկիա սիրտ առնելով՝ իր ժողովուրդը կը քաջալերէ։ 9 Սենեքերիմին՝ թէ պատգամաւորներու միջոցով և թէ գրուածքով ըրած հայհոյութեանցը դէմ, Եզեկիա ու Եսայի աղօթք կ'ընեն։ 21 Հրեշտակ մը Ասորեստանի բանակը բնաջինջ կ'ընէ։ 24 Եզեկիա՝ իր հիւանդութեանը ատենը աղօթելով՝ Աստուած անոր առողջանալուն նշան մը կու տայ։ 25 Եզեկիա կը հպարտանայ, բայց Աստուծոյ կը խոնարհի։ 27 Անոր հարստութիւնը ու գործերը․ 31 անոր յանցանքը՝ Բաբելոնի դեսպաններուն եկած ատենը։ 32 Եզեկիա մեռնելով՝ Մանասէն անոր տեղը կը յաջորդէ։

713

1 [c]Աս *բաներէն ու աս ճշմարտութենէն” ետքը՝ Ասորեստանի Սենեքերիմ թագաւորը եկաւ, ու Յուդայի երկիրը մտնելով, պարսպաւոր քաղաքներուն դէմ բանակեցաւ, ու միտքը դրած էր որ զանոնք բռնութեամբ իրեն առնէ։
2 Ու Եզեկիա տեսնելով որ Սենեքերիմ եկեր է, ու Երուսաղէմի դէմ
3 պատերազմիլ կ'ուզէ, Իր իշխաններուն ու զօրաւորներուն հետ խորհուրդ բրաւ, որ քաղաքէն դուրս եղող աղբիւրներուն ջուրերը գոցէ․ և անոնք անոր օգնութիւն բրին։
4 Ու շատ ժողովուրդ ժողվուեցաւ, ու բոլոր աղբիւրները ու երկրին մէջէն անցնող հեղեղատը գոցեցին՝ ըսելով․ Ինչո՞ւ համար Ասորեստանի թագաւորները գան,
5 ու առատ ջուր գտնեն։ Ու [d]ինք զինքը ուժովցուց․ [e]և ամէն փլած պարիսպները շինեց, ու աշտարակները բարձրացուց, ու դուրսէն մէկ ուրիշ պարիսպ մըն ալ շինեց․ և Դաւիթի քաղաքին մէջը եղող [f]Մելոնը նորոգեց․ ու շատ †նիզակներ ու ասպարներ շի-
6 նեց։ Եւ ժողովուրդին վրայ պատերազմի զօրապետներ դրաւ, ու զանոնք քաղաքին դրանը հրապարակին մէջ իր քովը ժողվեց, և անոնց հետ [g]քաջութեամբ խօ-
7 սեցաւ՝ ըսելով․ [h]Զօրացէ՛ք ու քաջասիրտ եղէք․ Ասորեստանի թագաւորին երեսէն, ու անոր հետ եղող բոլոր բազմութեանը երեսէն [i]մի՛ վախնաք ու մի՛ զարհուրիք․ վասն զի [j]մեզի հետ եղողները՝ անոր հետ եղողներէն շատ են։
8 Անոր հետ [k]մարմնեղէն բազուկ կայ, բայց [l]մեզի հետ եղողը՝ մեր Տէր Աստուածն է, որ պիտի օգնէ մեզի, ու մեր ‡պատերազմներուն մէջ առաջնորդութիւն պիտի ընէ”։ Եւ ժողովուրդը Յուդայի Եզեկիա թագաւորին խօսքերէն սիրտ առաւ։
9 [m]Անկէ ետև Ասորեստանի Սենեքերիմ թագաւորը, երբոր ինքը ու իր բոլոր ‖իշխանները Լաքիսի վրայ էին, իր ծառաները Երուսաղէմ խրկեց Յուդայի Եզեկիա թագաւորին ու Երուսաղէմ եղող
10 բոլոր Յուդային՝ ըսելով․ [n]Ասորեստանի Սենեքերիմ թագաւորը այսպէս կ'ըսէ․ Դուք որո՞ւն ապաւինելով՝ Երուսաղէմ §պաշարման
11 մէջ կը նստիք․ Չէ՞ որ Եզեկիան ձեզ գլխէ կը հանէ, որ ձեզ անօթութեամբ ու ծարաւով մեռնելու մատնէ, ըսելով թէ՝ [o]Մեր Տէր Աստուածը մեզ Ասորեստանի թագաւորին ձեռքէն պիտի ազատէ։
12 [p]Անիկայ նոյն Եզեկիան չէ՞, որ անոր բարձր տեղերը ու սեղանները վերցուց, և Յուդայի ու Երուսաղէմի բնակիչներուն ըսաւ․ Մինակ մէկ սեղանին առջեւ երկրպագութիւն ըրէք, ու անոր վրայ խունկ
13 ծխեցէք։ Չէ՞ք գիտեր թէ երկիրներուն ամէն ժողովուրդը ինչ ըրի ես՝ ու իմ հայրերս․ միթէ ան երկիրներուն [q]ազգաց աստուածները՝ իրենց երկիրները կրցա՞ն իմ
14 ձեռքէս ազատել։ Իմ հայրերուս բնաջինջ ըրած ազգերուն բոլոր աստուածներուն ո՞րը իր ժողովուրդը իմ ձեռքէս ազատելու կարող եղաւ, որ ձեր Աստուածը ձեզ իմ ձեռքէս ազատելու կա-
15 րող ըլլայ։ Եւ հիմա [r]Եզեկիան ձեզ չխաբէ, ու ձեզ այդպէս զըլխէ չհանէ․ անոր մի՛ հաւատաք․ վասն զի ազգի մը կամ թագաւորութեան մը բնաւ մէկ աստուածը իր ժողովուրդը իմ ձեռքէս, ու իմ հայրերուս ձեռքէն չկրցաւ ազատել․ ո՞ւր մնաց որ ձեր Աստուածը ձեզ իմ ձեռքէս
16 ազատէ։ Եւ անոր ծառաները Տէր Աստուծոյ դէմ, ու անոր ծառային Եզեկիային դէմ աւելի խօսքեր ալ
17 ըրին։ Եւ Սենեքերիմ Իսրայէլի Տէր Աստուածը հայհոյելով ու անոր դէմ խօսելով [s]նամակ գրեց ու ըսաւ․ [t]Ինչպէս որ երկիրներուն ազգաց աստուածները իրենց ժողո-

[c] Դ Թագ․ ժը․ 13, եւ․ Ես․ լզ․ 1, եւ․
* Կամ՝ հաւատարմութեամբ ըրած գործերէն
[d] Ես․ իբ․ 9, 10։
[e] Գլ․ իե․ 23։
[f] Բ Թագ․ ե․ 9։ Գ Թագ․ թ․ 24։
† Կամ՝ սուրեր
[g] Գլ․ լ․ 22։ Ես․ խ․ 2։
[h] Բ Օր․ լա․ 6։

Ն․ Ք․ Ծ․
713

[i] Գլ․ ի․ 15։
[j] Դ Թագ․ զ․ 16։
[k] Երեմ․ ժէ․ 5։ Ա Յով․ դ․ 4։
[l] Գլ․ ժգ․ 12։ Հռով․ ը․ 31։
‡ Եբր․ պատերազմները պիտի պատերազմի։

710

[m] Դ Թագ․ ժը․ 17։
‖ Կամ՝ զօրքը
[n] Դ Թագ․ ժը․ 19։
§ Կամ՝ ամրոցին
[o] Դ Թագ․ ժը․ 30։
[p] Դ Թագ․ ժը․ 22։
[q] Դ Թագ․ ժը․ 33, 34, 35։
[r] Դ Թագ․ ժը․ 29։
[s] Դ Թագ․ ժթ․ 9։
[t] Դ Թագ․ ժթ․ 12։

Ն. Ք. Դ.
710

ձ Դ Թագ. ԺԸ. 26. 27. 28.
ր Դ Թագ. ԺԸ. 28.
յ Դ Թագ. ԺԹ. 18.
ն Դ Թագ. ԺԹ. 15.
շ Դ Թագ. ԺԹ. 2. 4.
Իր 710
ո Դ Թագ. ԺԹ. 35, Եւ.

710

չ Գլ. ԺԷ. 5.
պ Գլ. Ա. 1.
713
ջ Դ Թագ. Ի. 1. Եսայ. ԼԸ. 1.
* Կամ՝ Հրաշալի նշան մը տուաւ
ռ Սաղ. ԾԶ. 12.
ս Գլ. ԻԴ. 16. Ամբ. Բ. 4.
վ Գլ. ԻԴ. 18.
տ Երեմ. ԻԶ. 18. 19.
ր Դ Թագ. Ի. 19.

վերջինները իմ ձեռքէս չկրցան ազատել,
այնպէս ալ Եզեկիային
Աստուածը իր ժողովուրդը իմ
18 ձեռքէս պիտի չազատէ։ Եւ [ձ]պարսպին
վրայ եղող Երուսաղեմի
ժողովուրդին [ր]բարձր ձայնով Եբրայեցերէն
պոռացին, զանոնք
վախցնելու, ու շփոթութեան
մէջ ձգելու համար, որ քաղաքը
19 առնեն։ Ու Երուսաղեմի Աստուծոյն
դէմ խօսեցան, իբրեւ երկրի
ժողովուրդոց աստուածներուն դէմ,
[յ]որոնք մարդու ձեռագործ են։
20 [ն]Ու Եզեկիա թագաւորը, եւ
[շ]Ամովսի որդին Եսայի մարգարէն
աս բանիս համար դէպ 'ի երկինքը
21 աղաղակելով՝ աղօթք ըրին։ [ո]Եւ
Տէրը հրեշտակ մը խրկեց, ու Ասորեստանի
թագաւորին բանակին
մէջը՝ ամէն զօրաւոր կտրիճը, ու
իշխանը, ու զօրագլուխը ջարդեց.
եւ անիկայ ամօթով իր երկիրը
դարձաւ. ու իր աստուծոյն տունը
մտաւ. եւ իր երանքէն ելած [ա]որդիքը՝
զանիկայ հոն սրով մեռցուցին։
22 Այսպէս Տէրը՝ Եզեկիան ու Երուսաղեմի
բնակիչները՝ Ասորեստանի
Սենեքերիմ թագաւորին ձեռքէն,
եւ ամենուն ձեռքէն ազատեց, ու
զանոնք ամէն կողմանէ պաշտպանեց։
23 Եւ շատերը Տէրոջը ընծաներ
կը բերէին Երուսաղէմ, ու
Յուդայի Եզեկիա թագաւորին ալ
[չ]պատուական բաներ. ու անկէ
ետքը անիկայ բոլոր ազգերուն առջեւ
[պ]բարձրացաւ։
24 [ջ]Այն օրերը Եզեկիա մահուան
աստիճանը հիւանդացաւ, ու Տէրոջը
աղօթք ըրաւ. եւ Անիկայ
պատասխան տուաւ, ու [*]հրաշք
25 մը ըրաւ" անոր։ Ու Եզեկիա [ռ]իր
ընդունած բարիքին փոխարէն շնորհակալութիւն
չմատուց. վասն զի
[ս]անոր սիրտը հպարտացաւ. [վ]Ուստի
անոր վրայ ու Յուդայի ու Երուսաղեմի
վրայ բարկութիւն եկաւ։
26 [տ]Բայց Եզեկիա իր սրտին
հպարտութեանը համար խոնարհեցաւ,
թէ ինքը եւ թէ Երուսաղեմի
բնակիչները. անոր համար
Տէրոջը բարկութիւնը [ր]Եզեկիային
օրերը անոնց վրայ չեկաւ։
27 Ու Եզեկիա խիստ շատ հարստութիւն
ու փառք ունեցաւ. եւ
անիկայ իրեն՝ արծաթի, ոսկիի,
պատուական քարերու, խունկերու,
ասպարներու, ու ամէն տեսակ
ցանկալի անօթներու համար
28 գանձարաններ շինեց. Եւ ցորենի,
ու գինիի, ու եղի բերքերուն համար
շտեմարաններ, եւ ամէն տեսակ
անասուններու համար ախոռներ,
ու հօտերու համար փարախներ շինեց։
29 Եւ քաղաքներ շինեց իրեն,
ու շատ ոչխարներ ու արջառներ
ստացաւ. վասն զի [ց]Աստուած
խիստ շատ ստացուածք տուաւ անոր։
30 Եւ [ւ]աս Եզեկիան Գեհոնին
վերի ջրանցքը գոցեց, ու զանիկայ
դէպ 'ի վար՝ Դաւիթի քաղաքին
արեւմտեան կողմը ուղղեց. ու Եզեկիա
իր բոլոր գործքերուն մէջ
յաջողութիւն գտաւ։
31 Բայց երբոր Բաբելոնի իշխանաց
դեսպանները [փ]անոր խրկուեցան՝
երկրին մէջը եղած հրաշքը հարցնելու
համար, Աստուած զանիկայ
թողուց, [ք]որ փորձէ ու բոլոր անոր
սրտին մէջ եղածը գիտնայ։
32 Ու Եզեկիային մնացորդ պատմութիւնը,
ու անոր բարեպաշտութիւնը՝
ահա Ամովսի որդւոյն Եսայի
մարգարէին [օ]մարգարէութեանը
մէջ՝ եւ [ֆ]Յուդայի ու Իսրայէլի
թագաւորներուն գրքին մէջ
33 գրուած է։ [ա]Ու Եզեկիա իր հայրերուն
հետ քնացաւ. ու զանիկայ
Դաւիթի որդւոցը պինտ բարձր
գերեզմաններուն մէջը թաղեցին.
եւ բոլոր Յուդան ու Երուսաղեմի
բնակիչները [բ]պատիւ ըրին անոր՝
իր մահուան ատենը. ու անոր տեղը՝
անոր որդին Մանասէն թագաւոր եղաւ։

ԳԼ. ԼԳ

1 Մանասէին չար վարմունքը։ 8 Անիկայ կռապաշտութիւնը կը հաստատէ, ու խրատ ընդունիլ չուզեր։ 11 Մանասէ Բաբելոն կը տարուի։ 12 ու հոն Աստուծոյ աղօթելով՝ գերութենէ կ'ազատուի. ու կը դառնայ կռապաշտութիւնը կը կործանէ։ 18 Անոր գործքերը։ 20 Մանասէ մեռնելով Ամոն անոր տեղը կ'անցնի։ 21 Ամոնին չար վարմունքը ու իր ծառաներէն սպաննուիլը։ 25 Ժողովուրդը ան սպաննող մարդիկը կը մեռցնեն ու Յովսիան թագաւոր կ'ընեն։

1 Մանասէ [ա]տասնեւերկու տարեկան
էր՝ երբոր թագաւոր եղաւ,
ու Երուսաղեմի մէջ յիսունեւհինգ
տարի թագաւորութիւն ըրաւ։
2 Եւ անիկայ Տէրոջը Իսրայէլի որդւոցը
առջեւէն վռնտած ազգերուն
[բ]գարշելի գործքերուն պէս՝
Տէրոջը առջեւ չարութիւն ըրաւ։
3 Ու անիկայ իր հօրը Եզեկիային
[գ]կործանած բարձր տեղուանքը նորէն
շինեց, ու Բահաղիմին սեղաններ
կանգնեց, եւ [դ]Աստարովթի
կուռքեր շինեց. ու [ե]երկինքին բոլոր
զօրութիւններուն երկրպագութիւն
ըրաւ, եւ անոնց ծառայութիւն
4 ըրաւ. Ու սեղաններ շինեց
Տէրոջը տանը մէջ, որուն համար
Տէրը ըսած էր թէ՝ [զ]Իմ անունս
յաւիտեան Երուսաղեմի մէջ պիտի
5 ըլլայ։ Ու Տէրոջը տանը [է]երկու
գաւիթներուն մէջ՝ երկինքի բոլոր

Ն. Ք. Դ.
713

ց Ա Մն. ԻԹ. 12.
ւ Եսա. ԻԲ. 9. 11.

712
փ Դ Թագ. Ի. 12. Եսա. ԼԹ. 1.
ք Բ Օր. Ը. 2.
օ Եսա. ԼԶ. ԼԷ. ԼԸ. ԼԹ.
ֆ Դ Թագ. ԺԸ. ԺԹ. Ի.
ա Դ Թագ. Ի. 21.
բ Առակ. Ժ. 7.
698

ա Դ Թագ. ԻԱ. 1, Եւ.
բ Բ Օր. ԺԸ. 9. Բ Մն. ԻԸ. 3.
գ Դ Թագ. ԺԸ. 4. Գլ. Լ. 14. ԼԱ. 1. ԼԲ. 12.
դ Բ Օր. ԺԶ. 21.
ե Բ Օր. ԺԷ. 3.
զ Բ Օր. ԺԲ. 11. Գ Թագ. Ը. 29. Թ. 3. Գլ. Զ. 6. Է. 16.
է Գլ. Դ. 9.

զօրութիւններուն սեղաններ շինեց ։
6 Եւ անիկայ Ենովմի որդւոյն ձորին մէջը իր որդիները կրակէ անցուց , ու գուշակութիւն , հմայութիւն և դիւթութիւն կ'ընէր . և վհուկներ ու նշանագէտներ ունէր . և Տէրոջը առջեւ շատ չարութիւն ըրաւ , ու զանիկայ
7 բարկացուց ։ Եւ իր շինած քանդակեալ կուռքը Աստուծոյ տանը դրաւ , որուն համար Աստուած՝ Դաւիթին ու անոր որդւոյն Սողոմոնին ըսեր էր . Իմ անունս Նա տանս մէջ , ու Իսրայէլի բոլոր ցեղերէն իմ ընտրած Երուսաղեմիս
8 մէջ պիտի դնեմ յաւիտեան . Եւ Իսրայէլին ոտքը մէյմըն ալ պիտի չշարժեմ այս երկրէն , որուն մէջ ձեր հայրերը հաստատեցի . միայն թէ անոնք զգուշութեամբ 'ի գործ դնեն այն բոլոր օրէնքը , կանոնները ու դատաստանները՝ որոնք Մովսէսին ձեռքովը անոնց պատուիրե-
9 ցի ։ Բայց Մանասէ՝ Յուդան ու Երուսաղեմի բնակիչները այնպէս մոլորցուց , որ Տէրոջը Իսրայէլի որդւոցը առջեւէն կորսնցուցած ազգերէն աւելի չարութիւն ըրին ։
10 Եւ Տէրը Մանասէին ու անոր ժողովուրդին խօսեցաւ . բայց անոնք մտիկ չըրին ։

11 Եւ Տէրը անոնց վրայ՝ Ասորեստանի թագաւորին զօրագլուխները բերաւ . ու Մանասէն կապերով բռնեցին , և զանիկայ տանակապերով կապեցին , ու Բաբելոն տա-
12 րին ։ Ու անիկայ իր նեղութեան ատենը՝ իր Տէր Աստուծոյն երեսը խնդրեց , և իր հայրերուն Աստուծոյն առջեւ մեծապէս խոնարհե-
13 ցաւ , Ու անոր աղօթք ըրաւ . և Տէրը անոր աղօթքը ընդունեց , ու աղաչանքը լսեց , ու զանիկայ Երուսաղէմ՝ իր թագաւորութեանը դարձուց ։ Ան ատենը Մանասէ իմացաւ որ Եհովան է Աստուա-
14 ծը ։ Եւ ասկէ ետքը Դաւիթի քաղաքին դուրսը՝ Գեհոնին արեւմտեան կողմը հեղեղատին մէջ՝ ու մինչև Ձկանց դրանը բերանը մէկ պարիսպ մը շինեց , Ոփաղն ալ մէջը առնելով , ու զանիկայ շատ բարձրացուց , և Յուդայի բոլոր պարսպաւոր քաղաքներուն մէջ
15 զօրքի իշխաններ դրաւ ։ Ու օտար աստուածները ու կուռքը՝ Տէրոջը տունէն վերցուց , ու Տէրոջը տանը լեռանը վրայ , ու Երուսաղեմի մէջ իր շինած բոլոր սեղանները [illegible] , և քաղաքէն
16 դուրս նետեց ։ Ու Տէրոջը սեղանը շինեց . և անոր վրայ խաղաղութեան ու շնորհակալութեան զոհեր մատուց . և Յուդային պատուիրեց որ Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն ծառայութիւն ընեն ։
17 Սակայն ժողովուրդը տակաւին բարձր տեղերու վրայ զոհ կը մատուցանէին , բայց միայն իրենց Տէր Աստուծոյն ։

Ն · Ք · Դ.Ք ·
698

Ղև · Ժը · 21 ։ Բ Օր · Ժը · 10 ։ Դ Թագ · Իգ · 10 ։ Գղ · Իբ · 3 ։ Եզեկ · Իգ · 37 · 39 ։
Բ Օր · Ժը · 10 · 11 ։
Դ Թագ · Իա · 6 ։
Դ Թագ · Իա · 7 ։
Սաղ · ՃԼԲ · 14 ։
Բ Թագ · Է · 10 ։

677

Բ Օր · Իը · 36 ։ Յոբ · ԼԶ · 8 ։
Կամ՝ կարթերով
Սաղ · ՃԷ · 10 · 11 ։
Ա Պետ · Ե · 6 ։
Ա Մն · Ե · 20 ։ Եզր · Ը · 23 ։
Սաղ · Թ · 16 ։ Դան · Դ · 25 ։
Գ Թագ · Ա · 33 ։
Գլ · ԻԷ · 3 ։
Հմր 3 · 5 · 7 ։
Ղև · Է · 12 ։

18 Եւ Մանասէին մնացորդ պատմութիւնը , ու իր Աստուծոյն ըրած աղօթքը , ու Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն անունովը անոր խօսող տեսանողներուն խօսքերը՝ ահա Իսրայէլի թագաւորներուն յիշատակաց գրքին մէջը գրուած
19 է ։ Ու անոր աղօթքը , և ընդունուիլը , ու անոր բոլոր մեղքը , ու յանցանքը , և այն տեղուանքը՝ ուր որ իր դարձի գալէն առաջ բարձր տեղեր շինեց , ու Աստարովթի կուռքեր ու քանդակած կուռքեր կանգնեց , ահա Հոզային ժամանակագրութեանը մէջ գը-
20 րուած է ։ Եւ Մանասէ իր հայրերուն հետ քնացաւ . ու զանիկայ իր տանը մէջ թաղեցին . և անոր տեղը՝ անոր որդին Ամոնը թագաւոր եղաւ ։

21 Ամոն քսանուերկու տարեկան էր՝ երբոր թագաւոր եղաւ , ու Երուսաղեմի մէջ երկու տարի թա-
22 գաւորութիւն ըրաւ ։ Ու Տէրոջը առջեւ չարութիւն ըրաւ՝ իր հօրը Մանասէին ըրածին պէս . և իր հօրը Մանասէին շինած բոլոր կուռքերուն՝ Ամոն զոհ մատուց , ու ա-
23 նոնց ծառայութիւն ըրաւ ։ Բայց Տէրոջը առջեւ չխոնարհեցաւ , ինչպէս որ իր հայրը Մանասէն խոնարհեր էր . մանաւանդ աս Ամոնը աւելի յանցանք գործեց ։
24 Եւ իր ծառաները դաւաճանութիւն ըրին իրեն դէմ , ու զանիկայ
25 իր տանը մէջ մեռցուցին ։ Ու երկրին ժողովուրդը՝ Ամոն թագաւորին դէմ դաւաճանութիւն ընողներուն ամէնը մեռցուցին . ու երկրին ժողովուրդը անոր որդին Յովսիան՝ անոր տեղը թագաւոր դրին ։

Ն · Ք · Դ.Ք ·
677

Գլ · ԼԲ · 12 ։
Ա Թագ · Թ · 9 ։
Կամ՝ տեսանողներուն
Դ Թագ · Իա · 18 ։
Դ Թագ · Իա · 19 , և ։
Հմր 12 ։
Դ Թագ · Իա · 23 · 24 ։

641

ԳԼ · ԼԴ

1 Յովսիային բարի թագաւորութիւնը ։ 3 Անիկայ կռապաշտութիւնը բնաջինջ կ'ընէ ։ 8 Տաճարին նորոգութեանը ձեռք կը զարնէ ։ 14 Քեղկիա քահանան օրինաց գիրք մը կը գտնէ , ու Յովսիա մարդ կը խրկէ Ողդային՝ որ անոր վրայով Տէրոջը հարցընէ ։ 23 Ողդա կը մարգարէանայ թէ Երուսաղէմը պիտի կործանուի , բայց ոչ թէ Յովսիային օրերը ։ 29 Յովսիա այն օրինաց գիրքը հանդիսաւոր ժողովքի մը մէջ կարդացընել տալով , Աստուծոյ հետ նորէն ուխտ կ'ընէ ։

1 Յովսիա ութը տարեկան էր՝ երբոր թագաւոր եղաւ , ու Երուսաղեմի մէջ երեսունըմէկ տարի
2 թագաւորեց ։ Եւ անիկայ Տէրոջը

Դ Թագ · ԻԲ · 1 , և ։

Ն. Ք. Դ. Ե. 677

առջեւ ուղղութիւն ըրաւ, ու իր հօրը Դաւիթին ճամբաներուն մէջը քալեց, ու աջ կամ ձախ կողմը չխոտորեցաւ :

634

3 Եւ իր թագաւորութեանը ութերորդ տարին՝ երբոր դեռ ինքը պատանի էր, [բ] իր հօրը Դաւիթին Աստուածը խնդրել սկսաւ . ու երկոտասաներորդ տարին՝ [գ] Յուդան ու Երուսաղէմը՝ [դ] բարձր տեղերէն, Աստարովթի կուռքերէն, և քանդակած ու ձուլածոյ կուռքերէն 4 մաքրել սկսաւ : [ե] Եւ Բահաղիմ սեղանները անոր առջեւ կործանեցին . ու անոնց վրայի արեգական կուռքերը կոտրեց . և Աստարովթի կուռքերը, ու քանդակած ու ձուլածոյ կուռքերը մանրեց ու փշրեց, [զ] ու անոնց զոհ մատուցանողներուն գերեզմաններուն վըրայ ցանեց : 5 Եւ [է] քուրմերուն ոսկորները՝ անոնց սեղաններուն վրայ այրեց . ու Յուդան ու Երուսաղէմը 6 մաքրեց : Եւ Մանասէի, ու Եփրեմի, ու Շմաւոնի քաղաքներուն մէջը՝ մինչև Նեփթաղիմ, * և անոնց բոլորտիքը եղած տեղուանքը նոյն բանը ըրաւ* : 7 Ու սեղանները, և Աստարովթի կուռքերը կործանեց . ու [ը] քանդակած կուռքերը մանրեց ու փշրեց, և Իսրայէլի բոլոր երկրին մէջ եղող բոլոր արեգական կուռքերը կոտրեց, ու Երուսաղէմ դարձաւ :

624

8 Եւ [թ] իր թագաւորութեանը տասնըութերորդ տարին, երբոր երկիրը ու էն տունը մաքրեց, Եսելիայի որդին Սափանը, ու քաղաքին իշխանը Մաասիան, ու Յովաքազի որդին Յովաքը՝ յիշատակագիրը խրկեց, որ իր Տէր 9 Աստուծոյն տունը նորոգեն : Եւ անոնք Քեղկիա քահանայապետին եկան . ու [ժ] Աստուծոյ տունը բերուած ստակը † տուին, որն որ Ղևտացիները՝ դրան պահապանները՝ Մանասէի ու Եփրեմի ձեռքէն, և Իսրայէլի բոլոր մնացորդէն, ու բոլոր Յուդայէն, ու Բենիամինէն, ու Երուսաղէմի բնակիչներէն ժողվեր էին . 10 Եւ Տէրոջը տանը գործին վրայ դրուած բանուորներուն ձեռքը տուին . անոնք ալ Տէրոջը տանը մէջ գործող բանուորներուն տուին զանիկայ, տունը նորոգելու 11 ու շինելու համար, Այսինքն՝ հիւսներուն ու շինողներուն տուին, որ Յուդայի թագաւորներուն աւրած տուները շինելու համար՝ տաշուած քարեր, ու գերաններու համար՝ 12 փայտեր ծախու առնեն : Եւ ան մարդիկները գործը հաւատարմութեամբ կը բանէին . ու գործը յառաջ տանելու համար անոնց վրայ կեցողները՝ Մերարիի որդիներէն՝ Ղևտացի Յեթը ու Աբդիան, և Կահաթեանց որդիներէն՝ Զաքարիան ու Մեսուղամն էին . և ան Ղևտացիները՝ ամէնքն ալ երգոց նուագարաններուն աղէկ տեղեակ 13 էին . Նաև բեռնակիրներուն ու ամէն տեսակ գործը բանողներուն վերակացուներն էին . [ժա] և դպիրները, ատենականները ու դռնապանները՝ Ղևտացիներէն էին :

14 Ու երբոր Տէրոջը տունը բերուած ստակը կը հանէին, Քեղկիա քահանան Մովսէսին ձեռքովը տրուած 15 [ժբ] Տէրոջը օրինաց գիրքը գտաւ . Ու Քեղկիա պատասխան տուաւ, ու Սափան դպիրին ըսաւ . Տէրոջը տանը մէջ օրինաց գիրք մը գտայ . ու Քեղկիա ան գիրքը Սափանին տու- 16 աւ : Եւ Սափան՝ գիրքը թագաւորին տարաւ, ու թագաւորին պատասխան բերաւ՝ ըսելով . Քու ծառաներդ իրենց յանձնուած բոլոր գործը կը կատարեն . 17 Եւ Տէրոջը տանը մէջ գտնուած ստակը հանեցին, ու զանիկայ վերակացուներուն ձեռքը՝ ու գործը բանողներուն 18 ձեռքը տուին : Եւ Սափան դպիրը թագաւորին պատմեց, ու ըսաւ . Քեղկիա քահանան ինծի մէկ գիրք մը տուաւ . ու Սափան անոր մէջէն թագաւորին առջեւ 19 կարդաց : Ու թագաւորը օրինաց խօսքերը լսածին պէս՝ իր հանդերձ- 20 ները պատռեց : Եւ թագաւորը՝ Քեղկիային, ու Սափանի որդւոյն Աքիկամին, ու Միքայի որդւոյն [ժգ] Աբդոնին, և Սափան դպիրին, ու թագաւորի ծառային՝ Ասայիային 21 պատուիրեց, ու ըսաւ . Գացէք ինծի համար, և Իսրայէլի ու Յուդայի մնացորդներուն համար՝ աս գտնուած գրքին խօսքերուն վրայով Տէրոջը հարցուցէք . վասն զի մեր հայրերը Տէրոջը խօսքը չպահելնուն համար, և աս գրքին մէջը բոլոր գրուածները չկատարելնուն համար, մեր վրայ թափուած Տէրո- 22 ջը բարկութիւնը մեծ է : Ու Քեղկիա՝ ու թագաւորին մարդիկները՝ [ժդ] Արասայի որդւոյն Թեկուայի որդւոյն Սեղղումի հանդերձապետին կնկանը՝ Ողդա մարգարէին գացին . և անիկայ Երուսաղէմ՝ Մասնայի մէջ կը բնակէր . ու անոր հետ այնպէս խօսեցան :

23 Եւ անիկայ ըսաւ անոնց . Իսրայէլին Տէր Աստուածը այսպէս կ'ըսէ . Ձեզ ինծի խրկող մարդուն 24 ըսէք . Տէրը այսպէս կ'ըսէ . Ահա ես աս տեղիս ու անոր բնակիչնե-

Ն. Ք. Դ. Ե. 624

630

[բ] Գլ. ԺԵ. 2.

[գ] Գ Թագ. ԺԳ. 2.

[դ] Գլ. ԼԳ. 17. 22.

[ե] Ղև. ԻԶ. 30. Դ Թագ. ԻԳ. 4.

[զ] Դ Թագ. ԻԳ. 4.

[է] Գ Թագ. ԺԳ. 2.

* Կամ՝ չորջանակի անոնց տուները փլատեց :

[ը] Բ Օր. Թ. 21.

[թ] Դ Թագ. ԻԲ. 3.

[ժ] Տես Դ Թագ. ԻԲ. 4. ևն.

† Եբր. տունէն.

[ժա] Ա Մն. ԻԳ. 4. 5.

[ժբ] Դ Թագ. ԻԲ. 8. ևն.

[ժգ] Դ Թագ. ԻԲ. 12 Աք-բոր.

[ժդ] Դ Թագ. ԻԲ. 14 [illegible]

Ն · Ք · Դ Ք ·
624

րուն վրայ չարիք պիտի բերեմ. այսինքն ան բոլոր անէծքները՝ որ Յուդայի թագաւորին առջեւ կարդացուած գրքին մէջը գրուած է.
25 Որովհետեւ զիս թողուցին, եւ ուրիշ աստուածներու խունկ ծխեցին, որ իրենց ձեռքերուն բոլոր գործքերովը զիս բարկացընեն. ուստի աս տեղիս վրայ իմ բարկութիւնս պիտի թափի, ու պիտի չմարի։ Բայց
26 Տէրոջը հարցընելու համար ձեզ խրկող Յուդայի թագաւորին ասանկ ըսէք. Իսրայէլի Տէր Աստուածը այսպէս կ'ըսէ լսած խօսքերուդ համար.
27 Որովհետեւ քու սիրտդ կակղացաւ, ու Աստուծոյ առջեւ խոնարհեցար, երբոր աս տեղիս վրայ՝ ու անոր բնակչացը վրայ անոր ըսած խօսքերը լսեցիր, եւ իմ առջեւս խոնարհեցար, ու հանդերձներդ պատռեցիր, ու իմ առջեւս լացիր, ես ալ լսեցի, կ'ըսէ
28 Տէրը։ Ահա ես քեզ քու հայրերուդ պիտի խառնեմ, ու խաղաղութեամբ քու գերեզմանիդ մէջ պիտի ամփոփուիս. եւ աս տեղիս վրայ ու անոր բնակչացը վրայ իմ բերելու բոլոր չարիքներս՝ քու աչքերդ պիտի չտեսնեն։ Ու անոնք թագաւորին պատասխան բերին։

29 [ա] Ու թագաւորը մարդ խրկեց, ու Յուդայի ու Երուսաղէմի բոլոր
30 ծերերը ժողվեց։ Ու թագաւորը, ու Յուդայի բոլոր մարդիկները, ու Երուսաղէմի բնակիչները, եւ քահանաները, ու Ղեւտացիները, ու բոլոր ժողովուրդը՝ մեծէն մինչեւ պզտիկը Տէրոջը տունը ելան. եւ Տէրոջը տանը մէջ գտնուած ուխտի գրքին բոլոր խօսքերը անոնց *առջեւ
31 կարդաց։ Ու թագաւորը [բ] իր տեղը ոտքի վրայ կայնեցաւ, ու Տէրոջը առջեւ ուխտ ըրաւ, որ ան գրքին մէջը գրուած ուխտին խօսքերը կատարելու համար՝ Տէրոջը ետեւէն երթայ, եւ անոր պատուիրանքները, ու վկայութիւնները, ու կանոնները բոլոր սրտով ու բո-
32 լոր հոգիով պահէ։ Ու Երուսաղէմի եւ Բենիամինի մէջ բոլոր գտնուողները կայնեցուց. ու Երուսաղէմի բնակիչները Աստուծոյ՝ իրենց հարցը Աստուծոյն ուխտին
33 պէս ըրին։ Ու Յովսիա Իսրայէլի որդւոցը ամէն երկիրներէն [գ] բոլոր գարշութիւնները վերցուց. ու բոլոր Իսրայէլի մէջ գտնուողներուն՝ իրենց Տէր Աստուծոյն ծառայութիւն ընել տուաւ. Անոր կենացը բոլոր օրերուն մէջ՝ իրենց հայրերուն Տէր Աստուծմէն չխոտորեցան։

[ա] Դ Թագ · Իգ · 1 , Եւ ·

* Եբր · ա- կանջներուն

[բ] Դ Թագ · ԺԱ · 14 · Իգ · 3 · Գէ · Զ · 13 ·

[գ] Դ Թագ · ԺԱ · 5 ·

Երեմ · Գ · 10 ·

ԳԼ · ԼԵ

1 Յովսիա խիստ հանդիսաւոր զատիկ մը կ'ընէ. 20 Աւիկայ Փարաւոն Նեքաւովը զրգռելով՝ Մակեդդովի մէջ կը սպաննուի. 25 Յովսիային վրայ ըրուած ողբերը։

Ն · Ք · Դ Ք ·
Իրր 623

1 Ու [ա] Յովսիա Երուսաղէմի մէջ Տէրոջը զատիկ ըրաւ. ու զատիկը՝ առաջին ամսուն [բ] չորեքտասա-
2 ներորդ օրը մորթեցին։ Ու քահանաները իրենց [գ] պաշտպանութեանը վրայ կայնեցուց, ու [դ] զանոնք Տէրոջը տանը ծառայութիւնը ընելու
3 քաջալերեց։ Ու բոլոր Իսրայէլին [ե] սորվեցընող՝ — Տէրոջը նուիրուած Ղեւտացիներուն ըսաւ. [զ] Սուրբ տապանակը՝ Իսրայէլի թագաւորին Դաւիթի որդւոյն Սողոմոնին շինած տունը դրէք. [է] ձեր ուսերուն վրայ բեռ չըլլայ. — հիմա ձեր Տէր Աստուծոյն ու անոր ժողովուրդին Իսրայէլին ծառայու-
4 թիւն ըրէք. Ու ձեր ազգատոհմներովը ու ձեր դասերովը՝ [ը] Իսրայէլի թագաւորին Դաւիթին գրածին պէս՝ [թ] ու անոր որդւոյն Սողոմոնին գրածին պէս՝ պատրաստ
5 եղէք։ Ու ձեր եղբայրներուն ժողովուրդին որդւոցը տոհմերուն օրհնութիւններուն համեմատ, ու Ղեւտացւոց ազգատոհմներուն բաժանմունքներուն համեմատ՝ [ժ] սրբարանին մէջը կայնեցէք։
6 Ու զատիկը մորթեցէք, ու [ի] սրբուեցէք, ու զանոնք ալ ձեր եղբայրներուն համար պատրաստեցէք, որ անոնք Տէրոջը Մովսէսին ձեռքովը ըսած խօսքին
7 պէս ընեն։ Ու Յովսիա [լ] բոլոր հոն գտնուող ժողովուրդին որդւոցը՝ հօտերէն երեսուն հազար գառն ու այծի ձագ պարգեւեց. ամէնն ալ զատկի համար. նաեւ իրեք հազար արջառ. ասոնք թագաւորին ստա-
8 ցուածքէն էին։ Իշխաններն ալ՝ ժողովուրդին, քահանաներուն ու Ղեւտացիներուն՝ յօժարութեամբ պարգեւ տուին. Աստուծոյ տանը իշխանները՝ Քեղկիա, Զաքարիա ու Յեքիէլ՝ զատկի համար՝ երկու հազար վեց հարիւր գառն, ու իրեք հարիւր արջառ քահանաներուն
9 տուին։ Ու Քոնոնիա, ու անոր եղբայրները՝ Սեմայիա ու Նաթանայէլ, ու Ղեւտացւոց իշխանները՝ Ասաբիա, Յէիէլ եւ Յովզաբադ՝ զատկի համար՝ Ղեւտացիներուն հինգ հազար գառն ու հինգ հարիւր արջառ պարգեւեցին։
10 Ու պաշտօնը պատրաստուեցաւ. ու թագաւորին հրամայածին պէս՝ քահանաները [խ] իրենց կարգին համեմատ, ու Ղեւտացիները իրենց դասերուն համեմատ կայնեցան.
11 Ու զատիկը կը մորթէին, ու քա-

[ա] Դ Թագ · Իգ · 21 · 22 ·

[բ] Ել · ԺԲ · 6 · Եզր · Զ · 19 ·

[գ] Գէ · Իգ · 18 · Եզր · Զ · 18 ·

[դ] Գէ · ԻԹ · 5 · 11 ·

[ե] Բ Օր · ԼԳ · 10 · Գէ · Լ · 22 · Մաղ · Բ · 7 ·

[զ] Գէ · Ե · 7 ·

[է] Ա Մն · Իգ · 26 ·

[ը] Ա Մն · Իգ · ԻԵ · ԻԶ ·

[թ] Գէ · Ը · 14 ·

[ժ] Սաղ · ՃԼԴ · 1 ·

[ի] Գէ · ԻԹ · 5 · 15 · Լ · 3 · 15 · Եզր · Զ · 20 ·

[լ] Գէ · Լ · 24 ·

[խ] Եզր · Զ · 18 ·

հանաները անոնց ձեռքէն *արիւնը*
առնելով՝ կը սրսկէին. իսկ Ղեւտացիները
12 մորթը կը հանէին. Եւ ողջակէզ
ըլլալու բաները կը զատէին,
ու զանոնք ժողովուրդին որդւոցը
ազգատոհմներուն համեմատ կը
բաժնէին, որ Տէրոջը մատուցանեն
Մովսէսին գրքին մէջ գրուածին
պէս. արջառներուն ալ ասանկ *ըրին*։
13 Եւ զատիկը ըստ սովորութեան
կրակով խորովեցին. բայց
նուիրուած բաները կաթսաներով,
սաներով ու տապակներով եփեցին,
ու շուտով բաժնեցին *զանոնք*
14 բոլոր ժողովուրդին որդւոցը։ Եւ
իրենց ու քահանայից համար՝ ետքը
պատրաստեցին. քանզի Ահարոնի
որդիքը՝ քահանաները՝ մինչեւ
գիշեր ողջակէզները ու ճարպերը
մատուցանելու *զբաղած* էին.
ուստի Ղեւտացիները իրենց համար
եւ Ահարոնի որդւոցը քահանաներուն
համար պատրաստեցին։
15 Իսկ Ասափի որդիքը երգեցողները՝
Դաւիթին, ու Ասափին
ու Եմանին, եւ թագաւորական
տեսանող Իդիթունին պատուիրածին
համեմատ իրենց տեղը՝ ու
դռնապանները ամէն մէկ դրան
քով կեցեր էին. պէտք չեղաւ որ իրենց
պաշտօնէն զատուին. վասն զի
անոնց համար անոնց եղբայրները
Ղեւտացիները կը պատրաստէին։
16 Եւ Յովսիա թագաւորին հրամանին
պէս՝ այն օրը Տէրոջը ամէն
պաշտօնը կարգի դրուեցաւ, զատիկը
ընելու ու ողջակէզները Տէրոջը
սեղանին վրայ մատուցանելու
17 համար։ Եւ այն ատենը՝ *հոն*
գտնուող Իսրայէլի որդիքը՝ զատիկը
ու բաղարջակերաց տօնը
18 եօթը օր ըրին։ Եւ Սամուէլ մարգարէին
օրերէն 'ի վեր՝ Իսրայէլի
մէջ ասոր պէս զատիկ մը չեղաւ.
ու Յովսիային, ու քահանաներուն,
ու Ղեւտացիներուն, եւ բոլոր
հոն գտնուող Յուդային, ու Իսրայէլին,
ու Երուսաղէմի բնակչացը
ըրած զատկին պէս՝ Իսրայէլի բոլոր
19 թագաւորները ըրած չէին։ Աս
զատիկը Յովսիայի թագաւորութեանը
տասնըութերորդ տարին
եղաւ։

20 Աս ամէն բաներէն ետքը՝ ու
Յովսիային՝ տաճարին *կարգադրութիւնը*
հաստատելէն ետքը, Եգիպտոսի
Նեքաւով թագաւորը՝ Եփրատին
քով Քարքամիս *քաղաքին*
դէմ պատերազմելու ելաւ. ու
Յովսիա զանիկայ դիմաւորելու
21 գնաց։ Իսկ անիկայ դեսպաններ
խրկեց անոր՝ ու ըսաւ. Ո՛վ Յուդայի
թագաւոր՝ դուն ինծի հետ
ինչ *գործ* ունիս. *ես* այսօր քեզի
դէմ *ելած* չեմ, հապա ինծի հետ
պատերազմ ընող տանը դէմ. ու
Աստուած ինծի հրամայեց որ շուտով
ընեմ. իմ հետս եղող Աստուծմէն
ետ կեցիր, որ քեզ չկորսնցընէ։
22 Բայց Յովսիա իր երեսը
անկէ չդարձուց, հապա անոր հետ
պատերազմելու համար *իր* հագուստը
փոխեց, ու մտիկ չըրաւ
Նեքաւովին խօսքը՝ *որ* Աստուծոյ
բերնէն էր, ու Մակեդդովի հովիտը
23 պատերազմելու գնաց։ Եւ աղեղնաւորները
Յովսիա թագաւորը
նետով զարկին, ու թագաւորը իր
ծառաներուն ըսաւ. Զիս վերցուցէք
ասկէ. վասն զի սաստիկ վիրաւորուեցայ։
24 Եւ իր ծառաները
զանիկայ կառքէն հանեցին, ու
իր երկրորդ կառքը հեծցնելով՝
Երուսաղէմ տարին. եւ անիկայ
մեռաւ, ու իր հարցը գերեզմաններուն
մէջը թաղուեցաւ. եւ բոլոր
Յուդան ու Երուսաղէմը Յովսիային
25 վրայ սուգ ըրին։ Ու Երեմիա՝
Յովսիային վրայ ողբ ըսաւ. ու
բոլոր երգեցողները արք եւ կանայք՝
մինչեւ աս օրս իրենց ողբերուն
մէջ Յովսիան կը յիշեն. ու
զանոնք *յիշելու* սովորութիւն Իսրայէլի
մէջ մնացուցին. եւ ահա ողբերուն
մէջը գրուած են։

26 Եւ Յովսիային մնացորդ պատմութիւնը,
ու անոր՝ Տէրոջը օրէնքին
մէջ գրուածին համեմատ՝
27 *ըրած* բարեգործութիւնը, Եւ անոր
առաջին ու վերջին պատմութիւնը՝
ահա Իսրայէլի ու Յուդայի
թագաւորներուն գրքին մէջը գրուած
է։

Ն. Ք. ԳԹ. Իբր 623

Գլ. ԻԹ. 22.

Տես Գլ. ԻԹ. 34.

Ղեւ. Գ. 3.

Ել. Ժբ. 8, 9. Բ Օր. Ժզ. 7.

Ա Թագ. Բ. 13, 14, 15.

Ա Մն. Իե. 1, եւ.

Ա Մն. Թ. 17, 18. Իզ. 14, եւ.

Ել. Ժբ. 15. Ժգ. 6. Գլ. Լ. 21.

Դ Թագ. Իգ. 22, 23.

610

Դ Թագ. Իգ. 29. Երեմ. Խզ. 2.

Ն. Ք. ԳԹ. 610

Կամ՝ փոխուեց.

Դ Թագ. Իբ. 30.

Դ Թագ. Իբ. 34.

Դ Թագ. Իգ. 30.

Զաք. Ժբ. 11.

Ողբ. Դ. 20.

Տես Մատ. Թ. 23.

Գլ. ԼԶ.

1 Յովաքազ իր հօրը տեղը կը յաջորդէ. իսկ Փարաւոն Նեքաւով զանիկայ աթոռէն վար առնելով՝ Եգիպտոս կը տանի իր հետը։ 5 Յովակիմ չարութիւն կ'ընէ Տէրոջը առջեւ, ու կապուած Բաբելոն կը տարուի։ 9 Յովաքին անոր տեղը յաջորդելով՝ չար վարմունք կ'ունենայ, ու Բաբելոն կը տարուի։ 11 Սեդեկիա անոր տեղը կ'անցնի ու չար վարմունք կ'ունենայ. մարգարէները կ'անարգէ, ու Նաբուքոդոնոսորին դէմ կ'ապստամբի։ 14 Երուսաղէմ՝ քահանաներուն ու ժողովուրդին մեղքը պատճառով՝ բոլորովին կը կործանուի։ 22 Կիւրոսին հրովարտակը։

1 Ու երկրին ժողովուրդը Յովսիային
որդին Յովաքազը առին, եւ
զանիկայ իր հօրը տեղը՝ Երուսաղէմի
2 մէջ թագաւոր դրին։ Յովաքազ
քսանըերեք տարեկան էր՝
երբոր թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի
մէջ երեք ամիս թագաւորութիւն
3 ըրաւ։ Ու Եգիպտոսի
թագաւորը զանիկայ Երուսաղէմի
մէջ *աթոռէն* վար առաւ, ու երկրին

Դ Թագ. Իգ. 30, եւ.

վրայ հարիւր տաղանդ արծաթ՝ ու մէկ տաղանդ ոսկի հարկ դրաւ։
4 Ու Եգիպտոսի թագաւորը՝ անոր եղբայրը Եղիակիմը Յուդայի ու Երուսաղէմի վրայ թագաւոր դրաւ, և անոր անունը Յովակիմի փոխեց. ու Նեքաւով՝ անոր եղբայրը Յովաքազը առաւ՝ ու Եգիպտոս տարաւ։

5 Յովակիմ [բ]քսանուհինգ տարեկան էր՝ երբոր թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ տասնըմէկ տարի թագաւորութիւն ըրաւ. և անիկայ իր Տէր Աստուծոյն
6 առջեւ չարութիւն ըրաւ։ [գ]Անոր վրայ [դ]Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը ելաւ, ու [ե]զանիկայ Բաբելոն տանելու հա-
7 մար՝ պղնձէ կապերով կապեց։ [զ]Նաբուգոդոնոսոր՝ Տէրոջը տանը անօթներէն [illegible], [illegible] Բաբելոն տարաւ. ու զանոնք Բաբելոն իր
8 տաճարին մէջը դրաւ։ Եւ Յովակիմին մնացորդ պատմութիւնը, ու անոր ըրած գարշութիւնները, և անոր վրայ գտնուածը՝ ահա Իսրայէլի ու Յուդայի թագաւորներուն գրքին մէջը գրուած են. ու անոր տեղը՝ անոր որդին [է]Յովաքինը թագաւոր եղաւ։

9 Յովաքին [ը]տասնըութը տարեկան էր՝ երբոր թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ երեք ամիս ու տասը օր թագաւորեց. և անիկայ Տէրոջը առջեւ չարութիւն ըրաւ։
10 Ու հետեւեալ տարին՝ [թ]Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը [illegible] ղրկեց, ու զանիկայ՝ [ժ]Տէրոջը տաճարին պատուական սպասներովը Բաբելոն բերել տուաւ. և Յուդայի ու Երուսաղէմի վրայ՝ [ի]անոր հօրը եղբայրը [լ]Սեդեկիան թագաւոր դրաւ.

11 Սեդեկիա [խ]քսանումէկ տարեկան էր՝ երբոր թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ տասնըմէկ տարի
12 թագաւորութիւն ըրաւ։ Եւ անիկայ իր Տէր Աստուծոյն առջեւ չարութիւն ըրաւ. — Տէրոջը բերնէն խօսող Երեմիա մարգարէին
13 առջեւ չխոնարհեցաւ. Ու [ծ]նաեւ ապստամբեցաւ Նաբուգոդոնոսոր թագաւորէն, որ անոր երդում ընել տուեր էր Աստուծոյ անունովը, և [կ]իր պարանոցը խստացուց ու իր սիրտը կարծրացուց՝ որ Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն չդառնայ։
14 Քահանաներուն բոլոր իշխանները ու ժողովուրդն ալ՝ ազգերուն բոլոր գարշութիւններուն հետեւելով՝ խիստ շատ անօրէնութիւններ ըրին, ու Տէրոջը Երուսաղէմի մէջ
15 սրբած տունը պղծեցին։ [հ]Եւ անոնց հայրերուն Տէր Աստուածը իր ժողովուրդին ու իր բնակարանին խնայելուն համար, իր պատգամաւորներուն ձեռքովը՝ *մեծ փութով" [illegible] կը
16 ղրկէր. Բայց [ձ]անոնք Աստուծոյ [illegible] պատգամաւորները կ'անարգէին, [ղ]անոր խօսքերը կ'արհամարհէին, ու [ճ]անոր մարգարէները ծաղր կ'ընէին. մինչեւ որ [մ]Տէրոջը բարկութիւնը իր ժողովուրդին վրայ բորբոքեցաւ, անանկ որ՝ ալ
17 բժշկութիւն չմնաց։ Եւ [յ]անոնց վրայ Քաղդէացւոց թագաւորը հանեց. անիկայ ալ [ն]անոնց երիտասարդները անոնց սրբարանին մէջը սրով մեռցուց. ու երիտասարդին ու կոյսին, ծերին ու ալեւորին չխնայեց. ամէնն ալ Տէրը
18 անոր ձեռքը մատնեց։ [շ]Եւ Աստուծոյ տանը բոլոր մեծ ու պզտիկ անօթները, ու Տէրոջը տանը գանձերը, և թագաւորին ու անոր իշխաններուն գանձերը՝ ամէնն ալ
19 Բաբելոն տարաւ։ [ո]Եւ Աստուծոյ տունը այրեցին, ու Երուսաղէմին պարիսպը փլցուցին, ու անոր ամէն պալատները կրակով այրեցին, ու բոլոր գեղեցիկ բաները աւրեցին։
20 [չ]Եւ սուրէն փախած մնացորդները՝ Բաբելոն գերի տարաւ. ու մինչեւ Պարսից թագաւորութեանը հաստատուիլը, [պ]անոր՝ և անոր որ-
21 դւոցը ծառաներ եղան. Որպէս զի [ջ]Երեմիային բերնովը [illegible] Տէրոջը խօսքը կատարուի, մինչեւ որ երկիրը [ռ]իր շաբաթները վայելէ։ Իր աւերմանը բոլոր օրերը [ս]շաբաթ պահեց, մինչեւ եօթանասուն տարին լմննալը։

22 [վ]Եւ Պարսից Կիւրոս թագաւորին առջի տարին՝ [տ]Երեմիային բերնովը [illegible] Տէրոջը խօսքը †կատարուելու համար", Տէրը Պարսից [ր]Կիւրոս թագաւորին հոգին արթնցուց. ու անիկայ իր բոլոր թագաւորութեանը մէջ հրատարակել տուաւ, ու նաեւ հրովարտակ գրեց՝ ըսելով.

23 [ց]Այսպէս կ'ըսէ Կիւրոս՝ Պարսից թագաւորը. Երկնից Եհովայ Աստուածը երկրիս բոլոր թագաւորութիւնները ինծի տուաւ. ու անիկայ ինծի պատուիրեց, որ Յուդայի Երուսաղէմին մէջ անոր տուն մը շինեմ։ Ձեր մէջը ով որ անոր բոլոր ժողովուրդէն է, իր Եհովայ Աստուածը իր հետը ըլլայ, ու ելլէ։

Ն. Ք. Դ. Ք.
610

[բ] Դ Թագ. իգ. 36, 37.
[գ] Դ Թագ. իդ. 1.
607
[դ] Ամբ. ա. 6.
606
[ե] Տես Դ Թագ. իդ. 6. Երեմ. իբ. 18, 19. լզ. 30.
[զ] Դ Թագ. իդ. 13. Դան. ա. 1, 2. ե. 2.
[է] Ա Մն. գ. 16 [illegible] Յեքոնիա.
599
[ը] Դ Թագ. իդ. 8.
[թ] Դ Թագ. իդ. 10-17.
[ժ] Դան. ա. 1, 2. ե. 2.
[ի] Դ Թագ. իդ. 17.
[լ] Երեմ. լէ. 1.
[խ] Դ Թագ. իդ. 18. Երեմ. ծբ. 1, ևն.
[ծ] Երեմ. ծբ. 3. Եզեկ. ժէ. 15, 18.
593
[կ] Դ Թագ. ժէ. 14.

Ն. Ք. Դ. Ք.
593

[հ] Երեմ. իե. 3, 4. լե. 15. խդ. 4.
* Եբր. կանուխ ելլելով ու խրկելով.
[ձ] Երեմ. ե. 12, 13.
[ղ] Առակ. ա. 25, 30.
[ճ] Երեմ. լը. 3. լը. 6. Մատ. իգ. 34.
[մ] Սաղ. հդ. 1. հթ. 5.
590
[յ] Բ Օր. իը. 49. Դ Թագ. իե. 1, ևն. Եզր. թ. 7.
588
[ն] Սաղ. հդ. 20. հթ. 2, 3.
[շ] Դ Թագ. իե. 13, ևն.
[ո] Դ Թագ. իե. 9. Սաղ. հդ. 6, 7. հթ. 1, 7.
[չ] Դ Թագ. իե. 11.
[պ] Երեմ. իէ. 7.
[ջ] Երեմ. իե. 9, 11, 12. իզ. 6, 7. իթ. 10.
[ռ] Ղև. իզ. 34, 35, 43. Դան. թ. 2.
[ս] Ղև. իե. 4, 5.
536
[վ] Եզր. ա. 1.
[տ] Երեմ. իե. 12, 13. իթ. 10. լգ. 10, 11, 14.
† Կամ՝ կատարուելուն պէս.
[ր] Եսա. խդ. 28.
[ց] Եզր. ա. 2, 3.

ԳԻՐՔ ԵԶՐԱՍԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Կիւրոսին հրամանը տաճարին շինութեանը համար ։ 5 Ժողովուրդը կը պատրաստուի Հրէաստան դառնալու ։ 7 Կիւրոս թագաւորը տաճարին անօթները Սասբասարին կը յանձնէ ։

1 Եւ Պարսից Կիւրոս թագաւորին
առջի տարին՝ ա Երեմիային բեր-
նովը ըսուած Տէրոջը խօսքը *կա-
տարուելու համար", Տէրը Պարսից
Կիւրոս թագաւորին հոգին ար-
թընցուց . բ Եւ անիկայ իր բոլոր
թագաւորութեանը մէջ հրատա-
րակել տուաւ , ու նաև հրովար-
տակ գրեց՝ ըսելով .
2 Այսպէս կ՚ըսէ Կիւրոս Պարսից
թագաւորը . Երկնից Եհովայ Աս-
տուածը երկրիս բոլոր թագաւո-
րութիւնները ինծի տուաւ . ու ա-
նիկայ գ ինծի պատուիրեց , որ Յու-
դայի Երուսաղէմին մէջ անոր տուն
3 մը շինեմ ։ Ձեր մէջը ով որ անոր
բոլոր ժողովուրդէն է , իր Աս-
տուածը իր հետը ըլլայ , ու Յուդա-
յի Երուսաղէմը ելլէ , և Իսրայէլի
Եհովայ Աստուծոյն՝ ան Երուսաղէ-
մի մէջ եղող դ Աստուծոյն տունը
4 շինէ ։ Ու անոր քաղաքացիները՝
այսինքն բոլոր մնացորդները՝ իրենց
պանդխտութեանը տեղէն՝ արծա-
թով , ոսկիով , ստացուածքով ու
անասուններով՝ անոր օգնութիւն
ընեն , Երուսաղէմի մէջ եղող
Աստուծոյն տանը համար տրուած
կամաւոր ընծաներէն ՚ի զատ ։
5 Ան ատենը Յուդայի ու Բենիա-
մինի տոհմերուն իշխանները , և
քահանաները ու Ղևտացիները ոտք
ելան՝ ան բոլոր մարդիկներուն
հետ , որոնց հոգին ե Աստուած
արթընցուցեր էր , որ ելլեն ու Ե-
րուսաղէմ եղող Տէրոջը տունը շի-
6 նեն ։ Եւ անոնց բոլորտիքը եղող-
ներուն ամէնը բոլոր կամաւոր ըն-
ծաներէն ՚ի զատ՝ արծաթէ աման-
ներով , ոսկիով , ստացուածքով ,
ու անասուններով , և պատուա-
կան պարգևներով անոնց †օգնու-
թիւն ըրին " ։
7 զ Ու Կիւրոս թագաւորը Տէրոջը
տանը անօթները հանեց , է որոնք
Նաբուգոդոնոսոր Երուսաղէմէն
հանելով՝ իր աստուծոյն տանը
8 դրեր էր ։ Պարսից Կիւրոս թագա-
ւորը զանոնք Միթրիդատ գանձա-
պետին ձեռքովը հանել տուաւ ,
ու զանոնք համրանքով Յուդայի
ը Սասբասար նախարարին յանձ-
9 նեց ։ Եւ աս էր անոնց թիւը .
երեսուն ոսկեղէն կոնք , հազար ար-
ծաթեղէն կոնք , քսանուինը դա-
10 նակ , Երեսուն ոսկեղէն տաշտ , ու
չորս հարիւր տասը արծաթէ տաշտ՝
երկրորդ կարգէն , և հազարաւոր
11 ուրիշ անօթներ ։ Բոլոր ոսկիէ ու
արծաթէ ամանները հինգ հազար
չորս հարիւր էին ։ Ասոնց ամէնը
Սասբասար՝ Բաբելոնի գերութե-
նէն Երուսաղէմ ելլողներուն հետը
հանեց ։

Ն. Ք. Ծ.
Իբր 536

ա Բ Մն. լզ. 22. 23. Երեմ. իե. 12. իթ. 10.

* Կամ՝ կատարուելուն պէս.

բ Գլ. ե. 13. 14.

գ Ես. խդ. 28. խե. 1. 13.

դ Դան. զ. 26.

ե Փիլ. բ. 13.

† Եբր. ձեռքերը ուժովցուցին.

զ Գլ. ե. 14. զ. 5.

է Դ Թագ. իդ. 13. Բ Մն. լզ. 7.

ը Տե՛ս Գլ. ե. 14.

ԳԼ. Բ

1 Գերութենէ դարձող ժողովուրդին , 36 քահանաներուն , 40 Ղևտացիներուն , 43 Նաթանայիմներուն , 55 և Սողոմոնի ծառաներուն որդւոցը թիւը . 62 Նաև ան քահանաներուն՝ որոնք չէին կրնար իրենց ազգաբանութիւնը գտնել ։ 64 Բոլոր ժողովքին գումարը իրենց ստացուածներովը ։ 68 Անոնց ընծաները ։

1 Եւ ա Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր
թագաւորին Բաբելոն տարած
գերիներէն ելլող բ գաւառի բնա-
կիչները ասոնք էին , որոնք Երու-
սաղէմ ու Յուդան դարձան , ամէն
2 մէկը իր քաղաքը . Որ Զօրաբաբէ-
լին , Յեսուին , Նեեմիային , գ Սարա-
յիային , Ռեէլայիային , Մուրթ-
քէին , Բաղսանին , Մասփարին ,
Բաղուէին , Ռէհումին , ու Բաա-
նային հետ եկան ։ Ասիկա էր Իս-
րայէլի ժողովուրդին մարդոցը թի-
3 ւը . Փարոսի որդիքը՝ երկու հազար
4 հարիւր եօթանասունըերկու . Սա-
փատիայի որդիքը՝ երեք հարիւր եօ-
5 թանասունըերկու . Արաքայի որդի-
քը՝ դ եօթը հարիւր եօթանասուն-
6 ըհինգ . ե Փաաթ Մովաբի որդի-
քը՝ Յեսուի ու Յովաբի որդիներէն՝
երկու հազար ութը հարիւր տա-
7 սնըերկու . Եղամի որդիքը՝ հազար
8 երկու հարիւր յիսունըչորս . Զա-
թուի որդիքը՝ ինը հարիւր քառա-
9 սունըհինգ . Զաքքայի որդիքը՝
10 եօթը հարիւր վաթսուն . զ Բանիի
որդիքը՝ վեց հարիւր քառասունը-
11 երկու . Բեբայիի որդիքը՝ վեց հա-

ա Նեեմ. է. 6 ու ետ.

բ Դ Թագ. իդ. 14. 15. 16. իե. 11. Բ Մն. լզ. 20.

գ Նեեմ. է. 7 Սերայիայի տեղ Ազարիա.

դ Տե՛ս Նեեմ. է. 10.

ե Նեեմ. է. 11.

զ Նեեմ. է. 15 Բանիի տեղ Բիննուի.

Ն · Ք · ԳՔ · Երր 536

12 րիւր քսանուերեք · Ազգադի որդի-
քը՝ հազար երկու հարիւր քսան-
13 ուերկու · Ադոնիկամի որդիքը՝ վեց
14 հարիւր վաթսունուվեց · Բագուէի
որդիքը՝ երկու հազար յիսունու-
15 վեց · Ադինի որդիքը՝ չորս հարիւր
16 յիսունուչորս · Ատերի որդիքը՝ Ե-
17 զեկիայէն իննսունուութը · Բե-
սէի որդիքը՝ երեք հարիւր քսան-
18 ուերեք · [Է]Յորայի որդիքը՝ հա-
19 րիւր տասուերկու · Հասումի որ-
դիքը՝ երկու հարիւր քսանուերեք ·
20 [Ը]Գաբարի որդիքը՝ իննսունուհինգ ·
21 Բեթղեհեմի որդիքը՝ հարիւր քսան-
22 ուերեք · Նետոփայի մարդիկը՝
23 յիսունուվեց · Անաթոթի մար-
24 դիկը՝ հարիւր քսանուութը · Ա-
զամօթի որդիքը՝ քառասունուեր-
25 կու · Կարիաթարիմի , Կեփիրայի
ու Բերովթի որդիքը՝ եօթը հա-
26 րիւր քառասունուերեք · Ռամայի
ու Գաբայի որդիքը՝ վեց հարիւր
27 քսանումէկ · Մաքմասի մարդիկը՝
28 հարիւր քսանուերկու · Բեթելի ու
Գայիի մարդիկը՝ երկու հարիւր քը-
29 սանուերեք · Նաբաւի որդիքը՝ յի-
30 սունուերկու · Մակբիսի որդիքը՝
31 հարիւր յիսունուվեց · Միւս [Թ]Ե-
ղամին որդիքը՝ հազար երկու հա-
32 րիւր յիսունուչորս · Հարիմի որդի-
33 քը՝ երեք հարիւր քսան · Ղոդի ,
Ադիդի ու Ովնոյի որդիքը՝ եօթը
34 հարիւր քսանուհինգ · Երիքովի
որդիքը՝ երեք հարիւր քառասուն-
35 ուհինգ · Սենայի որդիքը երեք
հազար վեց հարիւր երեսուն ։

36 Քահանաները՝ Յեսուի տունէն՝
[Ժ]Յեդայիայի որդիքը՝ ինը հարիւր
37 եօթանասունուերեք · [Ի]Իմմերի որ-
դիքը՝ հազար յիսունուերկու ·
38 [Լ]Փասուրի որդիքը՝ հազար երկու
39 հարիւր քառասունուեօթը · [Խ]Հա-
րիմի որդիքը՝ հազար տասնուեօթն
էին ։

40 Ղեւտացիները՝ Ովդուիայի որդի-
ներէն՝ Յեսուի ու Կադմիելի որդի-
քը՝ եօթանասունուչորս էին ։

41 Երգեցողները՝ Ասափի որդիքը՝
հարիւր քսանուութն էին ։

42 Դռնապաններուն որդիքը՝ Սեղ-
ղումի որդիքը , Ատերի որդիքը ,
Տեղմոնի որդիքը , Ակկուբի որդի-
քը , Ատիտայի որդիքը , Սուբայի
որդիքը՝ ամէնը հարիւր երեսունու-
ինն էին ։

43 [Ծ]Նաթանայիմները ——— էին ·
Սիայի որդիքը Ասուփայի որդի-
44 քը , Տաբաովթի որդիքը , Կերոսի
որդիքը , Սիայի որդիքը , Փադոնի
45 որդիքը , Ղաբանայի որդիքը , Ա-
գաբայի որդիքը , Ակկուբի որդի-
46 քը , Ագաբի որդիքը , Սաղամէի
47 որդիքը , Անանի որդիքը , Գեդ-
դէլի որդիքը՝ Գահարի որդիքը ,
48 Ռէայիայի որդիքը , Ռասինի որ-
դիքը , Նեկոդայի որդիքը , Գա-
49 զամի որդիքը , Ոզայի որդիքը ,
Փասէի որդիքը , Բասիի որդիքը ,
50 Ասնայի որդիքը , Մովանիմի որ-
51 դիքը , Նեփուսիմի որդիքը , Բակ-
բուկի որդիքը , Ակուփայի որդիքը ,
52 Արուրի որդիքը , [Կ]Բասաղոթի որ-
դիքը , Մէհիդայի որդիքը , Արսայի
53 որդիքը , Բարկոսի որդիքը , Սի-
սարայի որդիքը , Թամայի որդի-
54 քը , Նեսիայի որդիքը , Ատեփայի
55 որդիքը · [Հ]Սողոմոնի ծառաներուն
որդիքը՝ Սոտէի որդիքը , Սոփե-
րաթի որդիքը , [Ձ]Փարեդայի որդի-
56 քը , Յեղայի որդիքը , Դերկոնի
57 որդիքը , Գեդդելի որդիքը , Սա-
փատիայի որդիքը , Ատտիլի որդի-
քը , Փաքարեթ Սեբայիմի որդի-
58 քը , [Ղ]Ամիի որդիքը · Բոլոր [Ճ]Նա-
թանայիմները՝ ու [Մ]Սողոմոնի ծա-
ռաներուն որդիքը՝ երեք հարիւր
իննսունուերկու էին ։

59 Ու Թեղմեղայէն , Թեղարսայէն ,
Քերուբէն , [Յ]Ադդանէն — Իմմերէն
ելլողները ասոնք էին , և իրենց
հայրերուն տունը ու իրենց սերուն-
դը՝ այսինքն Իսրայէլէն ըլլալնին
60 ցուցնելու կարող չեղան · Դա-
ղայիայի որդիքը , Տուբիայի որդի-
քը — Նեկոդայի որդիքը՝ վեց
61 հարիւր յիսունուերկու հոգի ։ Ու
քահանայից որդիներէն՝ Աբաիայի
որդիքը , Ակկուսի որդիքը , Բեր-
զելլի որդիքը , որ ինք [Ն]Գաղաա-
դացի Բերզելլիին աղջիկներէն կնիկ
առնելով՝ անոնց անունովը կոչուե-
62 ցաւ ։ Ասոնք իրենց ազգաբանու-
թեան գիրքը փնտռեցին , բայց
չկրցան գտնել · [Շ]Ու անմաքուր սե-
պուելով՝ քահանայութենէ արգի-
63 լուեցան ։ Ու [Չ]*Աթարսաթան ա-
նոնց ըսաւ · Մինչեւ որ [Պ]Ուրիմով
ու Թումիմով քահանայ մը չելլէ ,
անոնք [Ջ]ամենասուրբ բաներէն
չուտեն ։

64 [Ռ]Բոլոր ժողովքը մէկտեղ՝ քառա-
սունուերկու հազար երեք հարիւր
65 վաթսուն հոգի էր · Բաց ՚ի անոնց
ծառաներէն ու աղախիններէն , ո-
րոնք եօթը հազար երեք հարիւր
երեսունուեօթն էին · ու անոնց մէ-
ջը երկու հարիւր այր և կին երգե-
66 ցողներ կային ։ Անոնց ձիերը եօ-
թը հարիւր երեսունուվեց , ջորինե-
րը երկու հարիւր քառասունուհինգ ,
67 Ուղտերը չորս հարիւր երեսունու-
հինգ , — էշերը վեց հազար եօթը
հարիւր քսան էին ։

68 [Ս]Ու տոհմերու իշխաններէն ո-
մանք՝ երբոր Երուսաղէմ եղող Տէ-
րոջը տունը գացին , Աստուծոյ

[Է] Նեեմ · է · 24 Եբր. Արիփ ·

[Ը] Նեեմ · է · 25 Եբր. Գաբաւոն ·

[Թ] Տես Համր 7 ·

[Ժ] ա Մն · իդ · 7 ·

[Ի] ա Մն · իդ · 14 ·

[Լ] ա Մն · թ · 12 ·

[Խ] ա Մն · իդ · 8 ·

[Ծ] ա Մն · թ · 2 ·

Ն · Ք · ԳՔ · Երր 536

[Կ] Նեեմ · է · 54 ·

[Հ] գ Թագ · թ · 21 ·

[Ձ] Նեեմ · է · 57 ·

[Ղ] Նեեմ · է · 59 Եբր. Ամոն ·

[Ճ] Յես · թ · 21 , 27 · ա Մն · թ · 2 ·

[Մ] գ Թագ · թ · 21 ·

[Յ] Նեեմ · է · 61 Եբր. Ադդոն ·

[Ն] բ Թագ · ժէ · 27 ·

[Շ] Թուոց · գ · 10 ·

[Չ] Տես Նեեմ · ը · 9 ·

* Կամ՝ կառավարիչը

[Պ] Ել · իը · 30 · Թուոց · իէ · 21 ·

[Ջ] Ղե · իբ · 2 · 10 · 15 · 16 ·

[Ռ] Նեեմ · է · 66 ·

[Ս] Նեեմ · է · 70 ·

տանը կամաւոր ընծաներ տուին, որ զանիկայ իր *տեղը հաստատեն։
69 Անոնք իրենց կարողութեանը չափ՝ վաթսունըմէկ հազար դրամ ոսկի, ու հինգ հազար մնաս արծաթ, ու հարիւր քահանայական պատմուճան տուին *գործաւորութեան
70 գանձին։ Եւ քահանաները, ու Ղեւտացիները, ու ժողովուրդէն եղողները, երգեցողները, դռնապանները և Նաթանայիմները՝ իրենց քաղաքներուն մէջը, ու բոլոր Իսրայէլը իրենց քաղաքներուն մէջը բնակեցան։

Ն․ Ք․ ԳԲ․ Իրր 536

* Կամ՝ [illegible] կայութեանը մէջ

= ա Մն․ իզ․ 20։

Է Գլ․ գ․ 16․ 17։ Նեեմ․ է․ 73։

ԳԼ․ Գ

1 Սեղանը կը կանգնուի։ 4 Զոհերը նորէն կը մատուցուին։ 7 Գործաւորները կը պատրաստուին։ 8 Տաճարին հիմնադրութիւնը մեծ ուրախութիւնով ու լացով կ'ըլլայ։

1 Ու երբոր եօթներորդ ամիսը հասաւ, Իսրայէլի որդիները իրենց քաղաքներուն մէջն էին. ու ժողովուրդը մէկ մարդու մը պէս Երուսաղէմի մէջ ժողվուեցան։
2 Եւ Յովսեդեկեան -Յեսուն, ու անոր քահանայ եղբայրները, և ‡Սաղաթիէլեան Զօրաբաբէլը ու անոր եղբայրները ելան, ու Իսրայէլի Աստուծոյն սեղանը շինեցին, որ անոր վրայ ողջակէզներ մատուցանեն, §ինչպէս որ Աստուծոյ մարդուն Մովսէսին օրինաց գրքին մէջը
3 գրուած է։ Ու սեղանը իր †տեղը շինեցին. վասն զի ան երկիրներուն ժողովուրդներէն կը վախնային. և անոր վրայ Տէրոջը ողջակէզներ մատուցին, ‡առաւօտեան ու երեկոյեան
4 ողջակէզները։ Եւ տաղաւարահարաց տօնը գրուածին պէս կատարեցին. ու ‡ամէն օրուան ողջակէզները իրենց թուովը օրէ օր
5 հրամայուածին պէս մատուցին։ Եւ անկէ ետքը մշտնջենաւոր ողջակէզը, ու ամսագլուխներու, ու Տէրոջը ամէն սուրբ տօներուն ողջակէզները մատուցին. նաև ան կամաւոր ընծաները՝ որ ամէն մարդ յօժար սրտով Տէրոջը կը մատուցանէր։
6 Եօթներորդ ամսուն առաջին օրէն՝ Տէրոջը ողջակէզներ մատուցանելու սկսան. բայց Տէրոջը տաճարին հիմը դեռ գրուած չէր։
7 Եւ քարահատներուն ու հիւսներուն ստակ, ու Սիդոնացւոց և Տիւրացւոց ‡ուտելիք ու խմելիք ու եղ տուին, որ Լիբանանէն ծովով ‡Յոպպէ բերեն, ‡ինչպէս որ Պարսից Կիւրոս թագաւորը անոնց արտօնութիւն տուեր էր։
8 Եւ անոնց Երուսաղէմ Աստուծոյ տունը գալուն երկրորդ տարին երկրորդ ամսուն մէջ, Սաղաթիէլեան Զօրաբաբէլը, ու Յովսեդեկեան Յեսուն, և անոնց միւս եղբայրները քահանաները ու Ղեւտացիները, ու գերութենէ բոլոր Երուսաղէմ դարձողները՝ տունը շինելու սկսան, ու քսան տարեկանէն վեր եղող Ղեւտացիները Տէրոջը տանը գործքին վրայ վերակացու
9 դրին։ Ու ‡Յեսու, ու անոր որդիները ու եղբայրները, ու Կադմիէլ, ու անոր որդիները, ‡Յուդայի որդիները, ու Ենադադի որդիները, ու անոնց որդիները ու եղբայրները՝ Ղեւտացիները՝ գործաւորներուն վրայ վերակացութիւն ընելու ելան մէկ մարդու մը պէս։
10 Ու երբոր ճարտարապետները Տէրոջը տաճարին հիմը դրին, ‡քահանաները իրենց զգեստները հագած՝ փողերով՝ ու Ղեւտացիները Ասափի որդիները ծնծղաներով՝ Տէրը օրհնելու համար կայնեցուցին, ‡Իսրայէլի Դաւիթ թագաւորին կարգադրութեանը համեմատ։
11 ‡Եւ փոխնիփոխ կ'երգէին՝ Տէրոջմէ գոհանալով ու անոր շնորհակալութիւն մատուցանելով՝ ‡Ինչու որ բարի է, ‡ինչու որ անոր ողորմութիւնը Իսրայէլի վրայ յաւիտեան է. ու բոլոր ժողովուրդը մեծաձայն աղաղակելով՝ Տէրը օրհնեցին, Տէրոջը տանը հիմը դրուելուն համար։
12 ‡Եւ քահանաներէն, ու Ղեւտացիներէն, ու տոհմերու իշխաններէն շատերը՝ որոնք ծեր ըլլալով՝ Տէրոջը առջի տունը տեսած էին, երբոր իրենց աչքին առջեւ աս տանը հիմը դրուեցաւ, մեծ ձայնով լացին, ու շատերը իրենց ուրախութենէն ձայներնին վերցնելով
13 աղաղակեցին։ Ու ժողովուրդը՝ ուրախութեան աղաղակին ձայնը ու բազմութեանը լալուն ձայնը իրարմէ չէր կրնար որոշել. վասն զի բազմութիւնը *մեծ ցնծութեան ձայնով կ'աղաղակէր. ու ձայներնին մինչև հեռու տեղուանք կը լսուէր։

- Անգ․ ա․ 1։ բ․ 2։ Զաք․ գ․ 1։

‡ Մատ․ ա․ 12։ Ղուկ․ գ․ 27։

§ Բ Օր․ ժբ․ 5։

† Կամ՝ [illegible] կայութեանը մէջ

‡ Թուոց․ իը․ 3․ 4։

‡ Նեեմ․ ը․ 14․ 17։ Զաք․ ժդ․ 16․ 17։

Ել․ իգ․ 16։ Թուոց․ իթ․ 12, [illegible]։

Ել․ իթ․ 38։ Թուոց․ իը․ 3․ 11․ 19․ 26։ իթ․ 2․ 8․ 13։

‡ Գ Թագ․ ե․ 6․ 9։ բ Մն․ բ․ 10։ Գործ․ ժբ․ 20։

‡ բ Մն․ բ․ 16։ Գործ․ թ․ 36։

‡ Գլ․ ա․ 3։

535

Ն․ Ք․ ԳԲ․ 535

ա Մն․ իգ․ 24․ 27։

‡ Գլ․ բ․ 40։

‡ Կամ՝ Ովդուիայի․ տես Գլ․ բ․ 40։

ա Մն․ ժզ․ 5․ 6․ 42։

‡ ա Մն․ զ․ 31։ ժզ․ 4։ իե․ 1։

‡ Ել․ ժե․ 21։ բ Մն․ ե․ 13։ Նեեմ․ ժբ․ 24։

‡ ա Մն․ ժզ․ 34։ Սաղ․ ճլզ․ 1։

‡ ա Մն․ ժզ․ 41։ Երեմ․ լգ․ 11։

‡ Տես Անգ․ բ․ 3։

ԳԼ․ Դ

1 Թշնամիները՝ տաճարին շինութեանը մէջ Հրեից հետ մասնակից ըլլալու յանդգնութեան համար, կը ջանան որ ան շինութիւնը խափանեն։ 7 Արտաշէսին նամակ կը գրեն։ 17 Արտաշէսին խրկած հրովարտակը։ 23 Շինութիւնը կը խափանուի։

1 Ու -Յուդայի ու Բենիամինի թշնամիները երբոր լսեցին որ ‖գերութենէ եկողները'' Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն տաճարը կը շինեն,
2 Զօրաբաբէլին ու նահապետներուն մօտեցան, ու անոնց ըսին. Մենք -ալ ձեզի հետ շինենք. քանզի մենք

- Տես [illegible] 7—9։

[illegible]

Ն. Ք. Ք. Իբր 678

ու ձեզի պէս մեր Աստուածը կը խնդրենք, ու մեզ հոս բերող *Ասորեստանի Ասորդան թագաւորին օրերէն 'ի վեր՝ անոր զոհ կը մատուցանենք։

* Դ Թագ. ԺԷ. 24, 32, 33. ԺԹ. 37. Հմր 10.

3 Բայց Զօրաբաբէլը, ու Յեսուն, ու Իսրայէլի միւս նահապետները անոնց ըսին. †Չվայլեր ձեզի ու մեզի որ միասին մեր Աստուծոյն տունը շինենք. հապա Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն տունը մինակ մենք պիտի շինենք, ինչպէս որ ‡Պարսից թագաւորը՝ Կիւրոս թագաւորը մեզի հրամայեց։

† Նեեմ. Բ. 20.

‡ Գլ. Ա. 1, 2, 3.

4 Եւ §ան երկրին ժողովուրդը՝ Յուդայի ժողովուրդին ձեռքերը կը թուլցնէին, ու զանոնք՝ շինելէն կը խափանէին։

§ Գլ. Գ. 3.

534

5 Եւ անոնց խորհուրդը խափանելու համար՝ վարձքով անոնց դէմ խորհրդականներ բռնեցին, Պարսից Կիւրոս թագաւորին բոլոր օրերը, ու մինչեւ Պարսից Դարեհ թագաւորին թագաւորութեանը ժամանակը։

529

6 Եւ Ասուերոսին թագաւորութեան ատենը՝ անոր թագաւորութեանը սկիզբը՝ Յուդայի ու Երուսաղէմի բնակչացը դէմ ամբաստանութեան գիր գրեցին։

522

7 Եւ Արտաշէսին օրերը՝ Բեսաղամ, Միթրիդատ, Տաբէէլ, ու անոնց ուրիշ ընկերները՝ Պարսից Արտաշէս թագաւորին գրեցին. ու նամակին գիրը *Ասորերէն գրուած էր, ու մեկնութիւնը *Ասորերէն էր։

* Կամ՝ Քաղդէարէն

8 Հռէում հրամանատարը, ու Սամսայ դպիրը՝ Երուսաղէմի դէմ աս կերպով նամակ մը գրեցին Արտաշէս թագաւորին։

9 Ան ատենը Հռէում հրամանատարը, ու Սամսայ դպիրը, և անոնց ուրիշ ընկերները՝ ‖Դինացիք, Ափարսաթաքացիք, Տարփաղեցիք, Ափերսացիք, Արքուեցիք, Բաբիլոնացիք, Շուշանացիք, Դաւեցիք, Եղամացիք,

‖ Տես Դ Թագ. ԺԷ. 30, 31.

Իբր 678

10 Եւ մնացած ազգերը՝ որոնք մեծ ու պատուական Ասնափարը փոխադրեց ու Սամարիայի քաղաքներուն մէջը բնակեցուց, ու մէկալները՝ որ Գետին ասդիի կողմը կը գտնուին, և այլն։

522

11 Աս է ան նամակին օրինակը՝ որ Արտաշէս թագաւորին խրկեցին։

Գետին ասդիի կողմը բնակող քու ծառաներդ, և այլն։

12 Թագաւորիդ յայտնի ըլլայ, որ ձեր կողմանէ մեզի վեր եկող Հրեաները Երուսաղէմ եկան, ու պարիսպներ կանգնելով, ու հիմեր ձգելով՝ ան ապստամբ ու անիրաւ քաղաքը կը շինեն։

13 Հիմա թագաւորիդ յայտնի ըլլայ, որ եթէ աս քաղաքը նորէն շինուի, ու անոր պարիսպները կանգնուին, անոնք *հարկ՝ տուրք ու մաքս պիտի չտան. և աս պատճառով թագաւորներուն վնաս տուած պիտի ըլլաս։

Ն. Ք. Ք. 522

* Գլ. Է. 24.

14 Ու մեր †ռոճիկը պալատէն ըլլալուն համար՝ մեզի չվայլեր որ թագաւորին վնասը տեսնենք. անոր համար [illegible] նամակը խրկեցինք, ու թագաւորիդ իմացուցինք,

† Քաղդ. աղը

15 Որ քու հայրերուդ յիշատակաց գրքին մէջը փնտռուի, որ ան յիշատակաց գրքին մէջը գտնես ու իմանաս թէ ան քաղաքը ապստամբ՝ և թագաւորներուն և գաւառներուն վնասակար քաղաք մը եղած է, և թէ հին ատենը անոր մէջ դաւաճանութիւն ըրած են, ու անոր համար աս քաղաքը կործանուեր է։

16 Մենք թագաւորիդ կ'իմացընենք՝ որ եթէ աս քաղաքը շինուի, ու անոր պարիսպները հաստատուին, աս պատճառով Գետին ասդիի կողմը բաժին պիտի չունենաս։

17 Իսկ թագաւորը՝ Հռէում հրամանատարին, և Սամսայ դպիրին, ու Սամարիայի մէջ բնակող անոնց մնացած ընկերներուն, ու Գետին անդիի կողմը եղող մնացածներուն՝ հրովարտակ խրկեց — [illegible]։

18 Ողջոյն, և այլն. Մեզի խրկած նամակնիդ՝ իմ առջեւ յայտնապէս կարդացուեցաւ.

19 Ու ես հրաման ըրի, ու փնտռեցին, և գտան որ՝ ան քաղաքը հին ատենէն 'ի վեր թագաւորներու դէմ գրեր է, ու անոր մէջը ապստամբութիւն ու դաւաճանութիւն եղեր է։

20 Ու Երուսաղէմի մէջ զօրաւոր թագաւորներ եղած են, որ բոլոր ‖Գետին ¶անդիի կողմը եղողներուն վրայ կը տիրէին. ու անոնց՝ հարկ, տուրք ու մաքս կը տրուէր։

‖ Ծն. ԺԵ. 18. Յես. Ա. 4.

¶ Գ Թագ. Դ. 21. Սաղ. ՀԲ. 8.

21 Հիմա պատուէր տուէք՝ որ ան մարդիկները արգիլեն. ու աս քաղաքը չշինուի, մինչեւ որ իմ կողմանէս մէկ հրովարտակ մը տրուի։

22 Եւ զգոյշ եղէք որ աս բանիս անհոգութիւն չընէք. չըլլայ որ չարութիւնը շատնայ, ու թագաւորներուն վնաս տայ։

23 Ու երբոր Արտաշէս թագաւորին նամակին օրինակը՝ Հռէումին ու Սամսայ դպիրին, և անոնց ընկերներուն առջեւը կարդացուեցաւ, արտորնօք Երուսաղէմ գացին Հրեաներուն, և զանոնք բռնութեամբ [illegible] արգիլեցին։

520

24 Ան ատենը Երուսաղէմ եղող Աստուծոյ տանը գործը արգիլուեցաւ. ու մինչեւ Պարսից Դարեհ թագաւորին թագաւորութեանը երկրորդ տարին արգիլուած մնաց։

Ն. Ք. Ծ.
520

ԳԼ. Ե

1 Զօրաբաբէլ ու Յեսու՝ Անգէէն ու Զաքարիայէն յորդորուելով՝ տաճարին շինութիւնը յառաջ կը տանին ։ 3 Թաթանայի ու Սաթարբուզան չեն կրնար Հրէաները արգիլել ։ 6 Անոնք՝ Դարեհ թագաւորին նամակ կը գրեն Հրէից դէմ ։

1 Եւ ա Անգէ մարգարէն, ու Ադդովի որդին բ Զաքարիա մարգարէն՝ Իսրայէլի Աստուծոյն անունով մարգարէութիւն ըրին Յուդայի ու Երուսաղէմի մէջ եղող Հրէաներուն ։ 2 Ան ատենը գ Սաղաթիէլեան Զօրաբաբէլը, ու Յովսեդեկեան Յեսուն ելան, ու Երուսաղէմի մէջ եղող Աստուծոյ տունը շինելու սկսան. և Աստուծոյ մարգարէները անոնց հետը ըլլալով՝ անոնց օգնութիւն կ'ընէին ։

3 Ան ատենը Եփրատ գետին ասդին կողմի իշխանը դ Թաթանայն, ու Սաթարբուզանը՝ իրենց ընկերներովը անոնց եկան, և այսպէս ըսին. ե Ո՞վ ձեզի հրաման տուաւ որ աս տունը շինէք, ու աս պարիսպները կանգնէք ։ 4 զ Ան ատենը անոնց ըսինք թէ աս շէնքը շինող մարդիկներուն անունները ինչ են ։ 5 Բայց է Աստուծոյ աչքը Հրէից ծերերուն վրայ էր. ու զանոնք չարգիլեցին, մինչև որ բանը Դարեհին հասնի, ու անկէ ը աս բանին համար հրովարտակ բերել տան ։

6 Աս է ան նամակին օրինակը որ գետին ասդին կողմի իշխանը Թաթանայն, ու Սաթարբուզանը, ու գետին ասդին կողմը եղող թ անոնց ընկերները Ափարսաքացիք՝ 7 Դարեհ թագաւորին խրկեցին. Ու իրենց անոր խրկած նամակին մէջը այսպէս գրուած էր.

Դարեհ թագաւորին շատ բարև ։

8 Թագաւորին յայտնի ըլլայ, որ Հրէաստանի գաւառը՝ մեծ Աստուծոյն տունը գացինք. ու անիկայ մեծ քարերով կը շինուի, և անոր պատերուն մէջը փայտեր կը դրուի. ու գործը շուտով կը բանուի, ու 9 անոնց ձեռքովը կը յաջողուի ։ Ու ան ծերերուն հարցուցինք, ու անոնց այսպէս ըսինք. ժ Ո՞վ ձեզի հրաման տուաւ որ աս տունը շինէք, ու աս պարիսպները կանգնէք ։ 10 Ու քեզի իմացնելու համար՝ անոնց անուններն ալ հարցուցինք, որ անոնց առաջնորդ եղող մարդոց անունները [illegible] գրենք ։ 11 Ու անոնք մեզի այսպէս պատասխան տուին ու ըսին. Մենք երկնից ու երկրի Աստուծոյն ծառաներն ենք. ու շատ տարիներէ առաջ շինուած տունը կը շինենք, որ զանիկայ Իսրայէլին մէկ մեծ թագաւորը շինեց ու լմնցուց ։ 12 Բայց ժա մեր հայրերը՝ երկնքին Աստուածը բարկացնելնուն համար, զանոնք Բաբելոնի թագաւորին՝ ժբ Քաղդէացի Նաբուգոդոնոսորին ձեռքը մատնեց. ան ալ աս տունը աւրեց, ու ժողովուրդը Բաբելոն 13 գերի տարաւ ։ Բայց ժգ Բաբելոնի Կիւրոս թագաւորին առջի տարին՝ Կիւրոս թագաւորը աս Աստուծոյ տունը շինելու հրաման 14 տուաւ ։ Ու ժդ Աստուծոյ տանը ոսկեղէն ու արծաթեղէն անօթներն ալ՝ որոնք Նաբուգոդոնոսոր՝ Երուսաղէմի տաճարէն հանելով, Բաբելոնի տաճարը տարեր էր, Կիւրոս թագաւորը Բաբելոնի տաճարէն հանեց, ու ժե Սասաբասար անունով մէկու մը յանձնեց, որն որ 15 նախարար ըրաւ, Ու անոր ըսաւ. Աս անօթները առ, գնա զանոնք Երուսաղէմ եղող տաճարը տար. ու Աստուծոյ տունը իր տեղը շինուի ։ 16 Ան ատենը Սասաբասար եկաւ, ու Երուսաղէմ եղող ժզ Աստուծոյ տանը հիմը ձգեց. և ան ատենէն մինչև հիմա կը շինուի, 17 ժէ բայց չէ լմնցած ։ Ու հիմա թէ որ թագաւորը կը հաճի, հոն Բաբելոն եղող թագաւորին ժը գանձատանը մէջ փնտռուի, թէ արդեօք Կիւրոս թագաւորը հրաման տուեր է որ Երուսաղէմի մէջ աս Աստուծոյ տունը շինուի. ու թագաւորը աս բանին վրայով իր կամքը մեզի * հասկըցնէ ։

ա Անգ. ա. 1.
բ Զաք. ա. 1.
գ Գլ. գ. 2.
դ Հմր 6. Գլ. դ. 6.
ե Հմր 9.
զ Հմր 10.
է Տես գլ. է. 6. 28. Սաղ. լգ. 18.
ը Գլ. զ. 6.
519
թ Գլ. դ. 9.
ժ Հմր 3. 4.

Ն. Ք. Ծ.
519

ժա Դ Թագ. [illegible] Բ Մն. լզ. 16. 17.
ժբ Դ Թագ. իդ. 2. իե. 8. 9. 11.
ժգ Գլ. ա. 1.
536
ժդ Գլ. ա. 7. 8. զ. 5.
ժե Անգ. ա. 14. բ. 2. 21.
ժզ Գլ. գ. 8. 10.
ժէ Գլ. զ. 15.
ժը Գլ. զ. 1. 2.
* Քաղդ. խրկէ.

ԳԼ. Զ

1 Դարեհ թագաւորը Կիւրոսին հրովարտակը գտնելով՝ նոր հրովարտակ մը կը խրկէ շինութիւնը յառաջ տանելու համար ։ 13 Թշնամիներուն օգնութեամբը և մարգարէներուն առաջնորդութեամբը տաճարը կը լմննայ ։ 16 Նաւակատիք 19 ու զատկին տօնը կը կատարուի ։

1 Ան ատենը Դարեհ թագաւորը հրաման ըրաւ. ու հոն Բաբելոնի ա դիւանին մէջը փնտռեցին, ուր 2 որ գանձերը կը պահուէին ։ Ու Մարաց գաւառին մէջը եղող † Եկբատանայի պալատին մէջ տոմս մը գտնուեցաւ, որուն մէջ աս կերպով գրուած յիշատակարան մը կար ։

3 Կիւրոս թագաւորին առջի տարին, Կիւրոս թագաւորը՝ Երուսաղէմի մէջ եղող Աստուծոյ տանը համար հրաման տուաւ, որ ան տունը շինուի, ուր որ զոհ կը մատուցանեն. և անոր հիմերը ամուր ըլլան. անոր բարձրութիւնը վաթսուն կանգուն, ու լայնութիւնը 4 վաթսուն կանգուն, բ Երեք կարգ մեծ քարերէ, ու մէկ կարգ նոր

519
ա Գլ. ե. 17.
† Քաղդ. Ախմաթայի
բ Գ Թագ. զ. 36.

Ն · Ք · ԳՔ ·
519

փայտէ ըլլայ . ու անոր ծախքը
5 թագաւորին տունէն տրուի . Եւ
Նաբուգոդոնոսորին Երուսաղէմի
տաճարէն հանած ու Բաբելոն բե-
րած՝ [Գ] Աստուծոյ տանը ոսկեղէն
ու արծաթեղէն անօթներն ալ ետ
տրուին , ու Երուսաղէմ եղող տա-
ճարը՝ իրենց տեղը տարուին ու
Աստուծոյ տունը դրուին ։
6 [Դ] Եւ հիմա՝ Գետին անդիի կողմի
իշխանը Թաթանայի , Սաթրա-
բուզան , ու Գետին անդիի կողմը
եղող անոնց ընկերները Ափարսա-
7 քացիք՝ անկէ ետ քաշուեցէք . Աս
Աստուծոյ տանը գործքը թող
տուէք . Հրէից նախարարը ու Հր-
էից ծերերը աս Աստուծոյ տունը
8 թող իր տեղը շինեն ։ Եւ ես
հրաման կու տամ , որ գիտնաք թէ
Հրէից ծերերուն ինչ պիտի ընէք
աս Աստուծոյ տանը շինութեանը
համար , այսինքն արքունի գանձէն՝
Գետին անդիի կողմէն ժողված
հարկէն՝ ան մարդիկներուն ծախքը
շուտով տրուի , որ արգելք մը չու-
9 նենան ։ Եւ անոնց ինչ որ պէտք
ըլլայ , թէ զուարակներ , թէ խո-
յեր և թէ գառներ՝ երկնից Աստու-
ծոյն ողջակէզներու համար , նաեւ
ցորեն , աղ , գինի ու եղ՝ ամէն օր
անոնց տրուի անպակաս , Երուսա-
ղէմի մէջ եղող քահանաներուն
10 խօսքովը , [Ե] Որ երկնից Աստուծոյն
անուշահոտ զոհեր մատուցանեն , և
[Զ] թագաւորին ու անոր որդւոցը
11 կենացը համար աղօթք ընեն ։ Ու
ես կը հրամայեմ որ՝ ով որ աս
խօսքիս դէմ կենայ , անոր տունէն
փայտ մը քակելով տնկեն , ու ան
մարդը անոր վրայ զարնեն . [Է] ու աս
բանիս համար անոր տունը աղբա-
12 նոց ըլլայ ։ Եւ ան Աստուածը՝ որ
իր [Ը] անունը հոն դրեր է , թող կոր-
ծանէ ամէն թագաւորը ու ժողո-
վուրդը , որ ձեռք կ'երկնցընէ աս
հրամանիս դէմ կենալու , և Երու-
սաղէմի մէջ եղող Աստուծոյ տունը
աւրելու ։ Ես Դարեհս աս հրամա-
նը ըրի , թող շուտով 'ի գործ
դրուի ։
13 Ան ատենը Գետին ասդիի կողմի
իշխանը Թաթանային , Սաթրա-
բուզանը , և անոնց ընկերները՝
Դարեհ թագաւորին խրկած հրա-
14 մանը շուտով կատարեցին ։ [Թ] Եւ
Հրէից ծերերը կը շինէին , ու կը
յաջողէին , Անգէ մարգարէին ու
Ադդովի որդւոյն Զաքարիային
մարգարէութիւնովը . ու անոնք՝
Իսրայէլի Աստուծոյն հրամանովը ,
և Պարսից [Ժ] Կիւրոս , ու [Ի] Դարեհ ,
ու [Լ] Արտաշէս թագաւորին հրա-
15 մանովը շինեցին լմնցուցին ։ Եւ աս
տունը՝ Ադար ամսուն երրորդ օրը՝
Դարեհ թագաւորին թագաւորու-
թեանը վեցերորդ տարին լմնցաւ ։
16 Ու Իսրայէլի որդիքը՝ քահա-
նաները , ու Ղեւտացիները , ու միւս
գերութենէ եկողները՝ ուրախու-
թեամբ [Խ] Աստուծոյ տանը նաւա-
17 կատիքը ըրին ։ Եւ Աստուծոյ տա-
նը նաւակատիքին համար՝ հարիւր
զուարակ , երկու հարիւր խոյ , չորս
հարիւր գառն , ու բոլոր Իսրայէլին
մեղքի պատարագ ըլլալու համար՝
Իսրայէլի ցեղերուն թուովը՝ այծե-
րէն տասուերկու նոխազ [Ծ] մատու-
18 ցին ։ Ու Երուսաղէմի մէջ Աստու-
ծոյ պաշտօնութեանը վրայ՝ քա-
հանաները իրենց [Կ] կարգերուն մէջ
ու Ղեւտացիները իրենց [Հ] դասերուն
մէջ կայնեցուցին , [Ձ] ինչպէս որ
Մովսէսին գրքին մէջը գրուած է ։
19 Ու գերութենէ եկողները՝ [Ղ] առա-
ջին ամսուն չորեքտասաներորդ օրը
20 զատիկը ըրին . Քանզի քահանա-
ները ու Ղեւտացիները [Ճ] մէկտեղ
սրբուեցան , և ամէնքն ալ մա-
քուր եղան . ու բոլոր գերութենէ
եկողներուն համար , և իրենց եղ-
բայրը քահանաներուն համար , ու
իրենց համար [Մ] զատիկը մորթեցին ։
21 Ու գերութենէ դարձող Իսրայէլի
որդիքը , ու Իսրայէլի Տէր Աս-
տուածը փնտռելու համար անոնց
[illegible] , որ [Յ] ան երկրին ազգերուն
պղծութենէն զատուեր էին՝ ամէնն
22 ալ կերան ։ Եւ [Ն] եօթը օր բաղար-
ջակերաց տօնը կատարեցին ուրա-
խութեամբ . վասն զի Տէրը զանոնք
ուրախացուց . ու [Շ] Ասորեստանի
թագաւորին [Ո] սիրտը անոնց դար-
ձուց , որ Աստուծոյ՝ Իսրայէլի Աս-
տուծոյն տանը գործին մէջ անոնց
ձեռքը ուժովցընէ ։

Ն · Ք · ԳՔ ·
515

[Գ] Գլ · ա · 7 , 8 ; ե · 14 ;
[Դ] Գլ · ե · 3 ;
[Ե] Գլ · է · 23 ; Երեմ · իթ · 7 ;
[Զ] Ա Տիմ · բ · 1 , 2 ;
[Է] Դան · բ · 5 ; գ · 29 ;
[Ը] Գ Թագ · թ · 3 ;
[Թ] Գլ · ե · 1 , 2 ;
[Ժ] Գլ · ա · 1 ; ե · 13 ; Հմր 3 ;
[Ի] Գլ · դ · 24 ;
[Լ] Գլ · է · 1 ;
[Խ] Գ Թագ · ը · 63 ; Բ Մն · է · 5 ;
[Ծ] Գլ · ը · 35 ;
[Կ] Ա Մն · իդ · 1 ;
[Հ] Ա Մն · իգ · 6 ;
[Ձ] Թւ · գ · 6 ; ը · 9 ;
[Ղ] Ել · ժբ · 6 ;
[Ճ] Բ Մն · լ · 15 ;
[Մ] Բ Մն · լե · 11 ;
[Յ] Գլ · թ · 11 ;
[Ն] Ել · ժբ · 15 ; ժգ · 6 ; Բ Մն · լ · 21 ; լե · 17 ;
[Շ] Դ Թագ · իգ · 29 ; Բ Մն · լգ · 11 ; Գլ · ա · 1 ; Հմր 6 , ա ;
[Ո] Առակ · իա · 1 ;

ԳԼ · Է

1 Եզրաս Երուսաղէմ կ'երթայ ։ 11 Արտաշէս թագաւորէն մարդասիրական հրովարտակ մը ձեռքը ունենալով ։ 27 Եզրաս աս իրեն եղած շնորհքին համար՝ Տէրը կ'օրհնէ ։

1 Եւ աս բաներէն ետքը՝ Պարսից
թագաւորին [Ա] Արտաշէսին թա-
գաւորութեանը ատենը՝ Եզրաս՝
[Բ] Սարայիայի որդին , որ ան Ազա-
րիայի որդին , որ ան Քեղկիայի որ-
2 դին , Որ ան Սեղղումի որդին , որ
ան Սադովկի որդին , որ ան Աքի-
3 տովբի որդին , Որ ան Ամարիայի
որդին , որ ան Ազարիայի որդին , որ
4 ան Մարիօթի որդին , Որ ան Զա-
րհիայի որդին , որ ան Ոզիի որդին ,
5 որ ան Բոկկիի որդին , Որ ան Աբի-
սուայի որդին , որ ան Փենեհէսի
որդին , որ ան Եղիազարի որդին , որ
ան մեծ քահանային Ահարոնին որ-

457
[Ա] Նեեմ · բ · 1 ;
[Բ] Ա Մն · զ · 14 ;

6 դին էր, Այս Եզրասը Բաբելոնէն ելաւ.
ու անիկայ Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն
տուած Մովսէսին [ա]օրինացը
արագագիր դպիրն էր. ու
[բ]իր Տէր Աստուծոյն ձեռքը իր
վրայ ըլլալուն համար՝ ամէն խնդրածը
թագաւորը անոր կու տար։
7 [գ]Եւ Արտաշէս թագաւորին եօթներորդ
տարին՝ Իսրայէլի որդիներէն,
քահանաներէն, ու [դ]Ղեւտացիներէն,
ու երգեցողներէն, և
դռնապաններէն, ու [ե]Նաթանայիմներէն
ոմանք Երուսաղէմ ելան։
8 Եւ անիկայ հինգերորդ ամսուն
մէջ՝ թագաւորին եօթներորդ
9 տարին՝ Երուսաղէմ եկաւ. Քանզի
առաջին ամսուն առաջին օրը՝
Բաբելոնէն ելլելու սկսաւ. ու
[զ]Աստուծոյ բարի ձեռքը անոր
վրայ ըլլալով՝ հինգերորդ ամսուն
առաջին օրը՝ Երուսաղէմ եկաւ։
10 Վասն զի Եզրաս իր սիրտը պատրաստեց՝
որ [է]Տէրոջը օրէնքը փընտռէ,
ու կատարէ, ու Իսրայէլի
մէջ [ը]օրէնք ու դատաստան սորվեցընէ։
11 Եւ ասիկայ է այն նամակին օրինակը՝
որն որ Արտաշէս թագաւորը
տուաւ Եզրաս քահանային ու դպիրին,
որ Տէրոջը Իսրայէլին տուած
պատուիրանաց և օրինաց խօսքերուն
դպիրն էր։
12 [թ]Թագաւորաց թագաւորը Արտաշէս՝
Եզրաս քահանային՝ երկնից
Աստուծոյն օրինացը կատարեալ
13 դպրին, և այլն։ Հրաման կու տամ
որ՝ իմ թագաւորութեանս մէջը եղող
Իսրայէլի ժողովուրդէն, ու
անոր քահանաներէն, ու Ղեւտացիներէն՝
ամէն իրենց կամքովը Երուսաղէմ
ելել ուզողները քեզի
14 հետ ելլեն. Վասն զի դուն թագաւորին
ու անոր [ժ]եօթը խորհըրդականներուն
կողմանէ կը խըրկուիս,
որ քու ձեռքդ եղող քու
Աստուծոյդ օրէնքովը Յուդան ու
15 Երուսաղէմը քննես, Եւ տանիս
այն արծաթը ու ոսկին, որն որ
թագաւորը ու անոր խորհրդականները՝
իրենց կամքովը ընծայ տուին
Իսրայէլի Աստուծոյն՝ [ի]որուն բնակութիւնը
Երուսաղէմի մէջ է.
16 [լ]Նաև Բաբելոնի բոլոր գաւառին
մէջը գտած բոլոր արծաթդ ու ոսկիդ,
որն որ ժողովուրդը ու քահանաները
Երուսաղէմի մէջ եղող
իրենց Աստուծոյն տանը համար՝
[խ]կամաւոր ընծայի պէս պիտի մատուցանեն,
17 Որ այն ստակով անյապաղ՝
զուարակներ, խոյեր, գառներ,
ու անոնց [ծ]հացի ընծաները ու
թափելու նուէրները ծախու առնես,
ու [կ]զանոնք Երուսաղէմ եղող
ձեր Աստուծոյն տանը սեղանին
18 վրայ մատուցանես. Եւ մնացած
արծաթով ու ոսկիով՝ քեզի
ու քու եղբայրներուդ ինչ որ պատշաճ
կ'երևնայ ընել, ձեր Աստուծոյն
19 կամացը համեմատ ըրէք։ Եւ
այն անօթները, որ քու Աստուծոյդ
տանը պաշտօնին համար՝ քեզի տըրուեցան,
զանոնք Երուսաղէմի Աստուծոյն
20 առջևը դուն յանձնէ։ Եւ
ուրիշ ինչ որ քու Աստուծոյդ տանը
համար պէտք ըլլայ, որ քեզի կը
վայլէ տալ, զանիկայ թագաւորին
21 գանձատունէն տաս։ Ու ես՝ Արտաշէս
թագաւորս՝ ինքս՝ Գետին
անդին կողմը եղող բոլոր գանձապետներուդ
հրաման կու տամ, որ
Եզրաս քահանան՝ երկնից Աստուծոյն
օրինացը դպիրը ինչ որ ձեզմէ
22 ուզէ, անմիջապէս *տրուի. Մինչև
հարիւր տաղանդ արծաթ, մինչև
հարիւր քոռ ցորեն, ու մինչև
հարիւր մար գինի, ու հարիւր մար
եղ, ու աղ՝ առանց †չափի որոշելու։
23 Երկնից Աստուածը ինչ որ կը
հրամայէ, ջանով 'ի գործ դրուի
երկնից Աստուծոյն տանը համար,
որ չըլլայ թէ թագաւորին ու անոր
որդւոցը թագաւորութեանը վրայ
24 բարկութիւն գայ։ Եւ ձեզի յայտնի
ըլլայ, որ բոլոր քահանաներէն,
Ղեւտացիներէն, երգեցողներէն,
դռնապաններէն, ու Նաթանայիմներէն,
և այս Աստուծոյ տանը
սպասաւորներէն՝ հարկ, տուրք ու
25 մաքս առնելու հրաման չկայ։ Եւ
դուն ով Եզրաս՝ քու Աստուծոյդ
իմաստութեամբը՝ որ դուն ունիս,
[հ]դատաւորներ ու իշխաններ դիր,
որ Գետին միւս կողմը եղող բոլոր
ժողովուրդը՝ այսինքն քու Աստուծոյդ
օրէնքը ամէն գիտցողները դատեն.
ու [ձ]չգիտցողներուն սորվե-
26 ցուցէք։ Եւ ով որ քու Աստուծոյդ
օրէնքին համեմատ՝ ու թագաւորին
օրէնքին համեմատ չընէ, անյապաղ
անոր դատաստանը 'ի գործ
դրուի, կամ մահուամբ, կամ
աքսորով, կամ տուգանքով և կամ
բանտարկութեամբ։
27 [ղ]Մեր հայրերուն Տէր Աստուածը
օրհնեալ ըլլայ, որ Երուսաղէմի մէջ
եղող Տէրոջը տունը փառաւորելու
համար՝ [ճ]ասանկ բանը թագաւորին սըրտին
28 մէջ դրաւ, Եւ [մ]թագաւորին
ու անոր խորհրդականներուն, ու
թագաւորին բոլոր զօրաւոր իշխաններուն
առջևը՝ ինծի շնորհք
գտնել տուաւ. և [յ]իմ Տէր Աստուծոյս
ձեռքը իմ վրաս ըլլալուն
համար՝ զօրացայ, ու Իսրայէլէն
իշխաններ ժողվեցի, որ ինծի հետ
ելլեն։

Ն. Ք. ԴԾ. 457

ա Հմր 11. 12. 21.
բ Հմր 9. Գլ. Ը. 22. 31.
գ Գլ. Ը. 1.
դ Գլ. Ը. 15.
ե Գլ. Բ. 43. Ը. 20.
Իրր 457
զ Հմր 6. Նեէմ. Բ. 8. 18.
է Սաղ. ՃԺԹ. 45.
ը Հմր 6. 25. Բ Օր. ԼԳ. 10. Նեէմ. Ը. 1-8. Մաղ. Բ. 7.
թ Եզեկ. ԻԶ. 7. Դան. Բ. 37.
ժ Եսթ. Ա. 14.
ի Բ Մն. Զ. 2. Սաղ. ՃԼԵ. 21.
լ Գլ. Ը. 25.
խ Ա Մն. ԻԹ. 6. 9.
ծ Թւ. ԺԵ. 4-13.
կ Բ Օր. ԺԲ. 5. 11.

Ն. Ք. ԴԾ. Իրր 457

* Քաղդ. կատարուի.
† Քաղդ. գրելու.
հ Ել. ԺԲ. 21. 22. Բ Օր. ԺԶ. 18.
ձ Հմր 10. Բ Մն. ԺԷ. 7. Մաղ. Բ. 7. Մատ. ԻԳ. 2. 3.
ղ Ա Մն. ԻԹ. 10.
ճ Գլ. Զ. 22.
մ Գլ. Թ. 9.
յ Տես Գլ. Ե. 5. Հմր 6. 9. Գլ. Ը. 18.

Ն. Ք. Գ. Ք. 457

ԳԼ. Ը

1 Եզրասին ընկերները՝ որոնք Բաբելոնէն ետ դարձան ։ 15 Եզրաս՝ Ադդովին մարդ կը խրկէ , անկէ տաճարին համար պաշտօնեաներ ուզելով · 21 ծոմ կը պահէ · 24 գանձերը քահանայից պահպանութեանը կը յանձնէ ։ 31 Ահաւայէն Երուսաղէմ կու գան ։ 33 Գանձերը տաճարին մէջ կը կշռուին ։ 36 Թագաւորին հրովարտակը իշխաններուն կը յանձնուի ։

1 Ու Արտաշէս թագաւորին թագաւորութեանը
ատենը՝ ինծի
հետ Բաբելոնէն ելլողներուն տոհմապետները
, ու համրանքը ասոնք
2 են ։ Փենեհէսի որդիներէն՝ Գերսոն
, Իթամարի որդիներէն՝ Դանիէլ
, Դաւիթի որդիներէն՝ — Քետտուս
3 , Սեքենիայի որդիներէն՝
Բ Փարոսի որդիներէն՝ Զաքարիա ,
ու անոր հետ հարիւր յիսուն էրիկ
4 մարդ համրուեցան · Փաաթ Մովաբի
որդիներէն՝ Զարեայի որդին
Եղիովենայի , ու անոր հետ երկու
5 հարիւր էրիկ մարդ · Սեքենիայի
որդիներէն՝ Յազիէլի որդին , ու անոր
հետ իրեք հարիւր էրիկ մարդ ·
6 Եւ Ադինի որդիներէն՝ Յովնաթանի
որդին Աբեդ , ու անոր հետ յիսուն
7 էրիկ մարդ · Ու Եղամի որդիներէն՝
Գոթողիայի որդին Եսայի
, ու անոր հետ եօթանասուն
8 էրիկ մարդ · Եւ Սափատիայի որդիներէն՝
Միքայէլի որդին Զաբադիա
, ու անոր հետ ութսուն
9 էրիկ մարդ · Յովաբի որդիներէն՝
Յեքիէլի որդին Աբդիա , ու անոր
հետ երկու հարիւր տասնութը
10 էրիկ մարդ · Եւ Սաղոմիթի որդիներէն՝
Յովսեփիայի որդին , ու անոր
հետ հարիւր վաթսուն էրիկ
11 մարդ · Եւ Բեբայիի որդիներէն՝
Բեբայիի որդին Զաքարիա , ու անոր
հետ քսանութը էրիկ մարդ ·
12 Եւ Ազգադի որդիներէն՝ Ակատանի
որդին Յօհանան , ու անոր հետ հարիւր
13 տասը էրիկ մարդ · Եւ Ադոնիկամի
որդիներէն վերջինները՝ որոնց
անունները ասոնք էին · Եղիփաղէտ
, Յէիէլ ու Սեմայիա , և
անոնց հետ վաթսուն էրիկ մարդ ·
14 Եւ Բագուէի որդիներէն՝ Ութայի ,
ու Զաբուդ , ու անոնց հետ եօթանասուն
էրիկ մարդ ։

15 Եւ ասոնք՝ Ահաւա վազող գետին
եզերքը ժողվեցի , ու հոն իրեք
օր իջեւան ըրինք · և ժողովուրդը ու
քահանաները աչքէ անցուցի , ու
հոն ‡ Ղեւտացւոց որդիներէն հոգի
16 մը չգտայ ։ Ան ատենը Եղիազար ,
Արիէլ , Սեմայիա , Եղնաթան ,
Յարիբ , Եղնաթան , Նաթան ,
Զաքարիա ու Մեսուղամ իշխանները
, ու Յովարիբ ու Եղնաթան
17 իմաստուները կանչել տուի · Եւ

— ա Մն. գ. 22 ։

Բ Գլ. Բ. 3 ։

‡ Տես գլ. է. 7 ։

զանոնք՝ Քասիփիա ըսուած տեղը
եղող Ադդով իշխանին՝ պատուէրներով
խրկեցի , ու Քասիփիա ըսուած
տեղը եղող Ադդովին , ու
անոր եղբայրը՝ Նաթանայիմներուն
զրուցելու խօսքերը՝ ‡ անոնց բերանը
դրի , որ մեր Աստուծոյն տանը
համար մեզի պաշտօնեաներ բերեն
18 ։ Ու մեր Աստուծոյն բարի
ձեռքը մեր վրայ ըլլալուն համար ,
Իսրայէլեան Ղեւիին որդւոյն Մոողիին
որդիներէն ⊢ մէկ հանճարեղ
մարդ մը , այսինքն Սարաբիան ու
անոր որդիները ու եղբայրները՝
տասնութը հոգի բերին մեզի ·
19 Նաեւ Ասաբիան , ու անոր հետ Մերարիի
որդիներէն՝ Եսային ու անոր
եղբայրները , ու անոնց որդիները՝
20 քսան հոգի · ‖ Ու Նաթանայիմներէն
, որ Դաւիթ ու իշխանները
Ղեւտացւոց ծառայութեանը
տուեր էին , ամէնը իրենց
անուններովը յիշուած՝ երկու հարիւր
քսան Նաթանայիմներ ։
21 Եւ հոն Ահաւայի գետին քով՝
⊢ ծոմապահութիւն քարոզեցի , որ
≡ խոնարհինք մեր Տէր Աստուծոյն
առջեւ , ու անկէ ⁂ յաջող ճամբորդութիւն
խնդրենք՝ մեզի ու
մեր ընտանեաց և մեր բոլոր ստացուածքին
22 համար · Վասն զի
ճամբուն մէջ մեզ թշնամիներէն
պաշտպանելու համար թագաւորէն
զօրք ու ձիաւորներ ուզելու ‡ ամըչցայ
· որովհետեւ թագաւորին
ըսեր էինք թէ՝ ⊢ Մեր Աստուծոյն
ձեռքը բոլոր զանիկայ փնտռողներուն
վրայ է բարութեամբ , ու
անոր զօրութիւնը ու բարկութիւնը
⊢ ամէն անոնց վրայ՝ որ ‡ զանիկայ
23 կը թողուն ։ Ուստի ծոմ բռնեցինք
, ու աս բանիս համար՝ մեր
Աստուծմէն օգնութիւն խնդրեցինք ·
ու անիկայ մեր ⁝ խնդրուածքը ընդունեց
։
24 Եւ քահանայից իշխաններէն տասուերկու
հոգի զատեցի · այսինքն
Սարաբիան , — Ասաբիան , ու անոնց
հետ իրենց եղբայրներէն տասը
25 հոգի , Եւ ‡ արծաթը , ու ոսկին ,
ու անօթները , նաեւ թագաւորին ,
ու անոր խորհրդականներուն , ու
իշխաններուն , և հոն գտնուող բոլոր
Իսրայէլին՝ մեր Աստուծոյն
տանը համար տուած ընծաները՝
26 կշռելով անոնց յանձնեցի ։ Ու
վեց հարիւր յիսուն տաղանդ արծաթ
, և հարիւր տաղանդ արծաթէ
ամաններ , — հարիւր տաղանդ
27 ոսկի , Եւ քսան ոսկի տաշտ հազարական
դրամ , ու մաքուր ու
փայլուն և ոսկիի պէս պատուական
պղնձէ երկու աման՝ կշռելով ա-

Ն. Ք. Գ. Ք. իր 457

‡ Տես բ Թագ. Ժգ. 3 ։ 19 ։

⊢ Նեեմ. բ. 7 ։ Թ. 4 ։ 5 ։

‖ Տես գլ. բ. 43 ։

⊢ բ Մն. ի. 3 ։

≡ Ղե. Ժզ. 29 ։ Իգ. 29 ։ Ես. Ծը. 3 ։ 5 ։

⁂ Սաղ. Ե. 8 ։

‡ Տես ա Կոր. Թ. 15 ։

⊢ Գլ. է. 6 ։ 9 ։ 28 ։

∟ Սաղ. ԼԳ. 18 ։ 19 ։ ԼԴ. 15 ։ 22 ։ Հռոմ. Ը. 28 ։

⊢ Սաղ. ԼԴ. 16 ։

‡ բ Մն. ԺԵ. 2 ։

⁝ ա Մն. Ե. 20 ։ բ Մն. ԼԳ. 13 ։ Ես. ԺԹ. 22 ։

‡ Գլ. է. 15 ։ 16 ։

Ն · Ք · Ծ · իր 457

28 նոնց յանձնեցի , Ու անոնց ըսի ·
Դուք [c] Տէրոջը նուիրուած էք , ու
[d] անօթներն ալ նուիրուած են . և
արծաթը ու ոսկին՝ ձեր հարցը Տէր
Աստուծոյն կամաւոր ընծայ մըն
29 է . Արթուն կացէք , ու պահեցէք ,
մինչև որ զանոնք Երուսաղէմ Տէրոջը
տանը սենեակներուն մէջ՝ քահանայից՝
ու Ղևտացւոց իշխաններուն ,
ու Իսրայէլի տոհմապետներուն
30 առջևը կշռէք ։ Եւ քահանաները
ու Ղևտացիները՝ արծաթը
ու ոսկին ու ամանները՝
կշռով առին , որ Երուսաղէմ
մեր Աստուծոյն տունը տանին ։

31 Եւ առաջին ամսուն երկոտասաներորդ
օրը՝ Ահաւայի գետէն չուեցինք
Երուսաղէմ երթալու համար
, ու [e]մեր Աստուծոյն ձեռքը
մեր վրայ էր , ու մեզ ճամբուն
թշնամիին ու դարանակալին ձեռ-
32 քէն ազատեց · Ու [f]Երուսաղէմ
եկանք , և հոն իրեք օր նստանք ։
33 Ու չորրորդ օրը՝ արծաթը , ու ոսկին
, ու անօթները՝ մեր Աստուծոյն
տանը մէջ՝ Ուրիա քահանային
որդւոյն Մերամոթին ձեռքովը
[g]կշռուեցաւ , որուն հետն էր
Փենեհեսի որդին Եղիազարը · ու
անոնց հետ՝ Յեսուի որդին Յովզաբադ
, ու Բանուիի որդին Նովադիա
34 Ղևտացիները կային ։ Ամէնը
թուով ու կշռով յանձնուեցաւ ·
ու այն ատենը բոլոր կշիռքը գրուեցաւ ։

35 Գերութեան որդիքը՝ որոնք գերութենէ
դարձած էին , [h]Իսրայէլի
Աստուծոյն ողջակէզներ մատուցին
· բոլոր Իսրայէլին համար տասներկու
զուարակ , իննսունվեց
խոյ , եօթանասունեօթը գառն ,
ու մեղքի պատարագի համար՝ տասներկու
նոխազ · ասոնց ամէնը
36 Տէրոջը ողջակէզ մատուցին ։ Եւ
անոնք թագաւորին [i]հրամանները՝
գետին ասդին կողմը եղող՝
թագաւորին փոխանորդներուն ու
իշխաններուն տուին · անոնք ալ՝
ժողովուրդին ու Աստուծոյ տանը
ձեռնտու եղան ։

[c] Ղև · իա · 6 · 7 · 8 · Բ Օր · լգ · 8 ·
[d] Ղև · իբ · 2 · 3 · Թու · դ · 4 · 15 · 19 · 20 ·
[e] Գլ · է · 6 · 9 · 28 ·
[f] Նեեմ · բ · 11 ·
[g] Հմր 26 · 30 ·
[h] Գլ · զ · 17 ·
[i] Գլ · է · 21 ·

ԳԼ · Թ

1 Ժողովուրդը օտար ազգաց հետ խնամութիւն ընելուն համար՝ Եզրաս սուգ կ'ընէ · 5 ու գործուած մեղքերը խոստովանելով՝ Աստուծոյ աղօթք կ'ընէ ։

457

1 Ու երբոր ասոնք կատարուեցան
, իշխանները ինծի մօտեցան
, ու ըսին · Իսրայէլի ժողովուրդը
, ու քահանաները , ու
Ղևտացիները՝ [a] այն երկիրներուն
ժողովուրդներէն չզատուեցան ,
[b] [illegible] Քանանացւոց , Քետացւոց ,
Փերեզացւոց , Յեբուսացւոց , Ամմոնացւոց
, Մովաբացւոց , Եգիպտացւոց
ու Ամորհացւոց պղծու-
2 թիւններուն պէս ըրին · Վասն զի
իրենց համար ու իրենց որդւոցը
համար՝ [c]անոնց աղջիկներէն կնիկներ
առին . և [d]սուրբ սերունդը
[e]այն երկիրներուն ժողովրդոցը հետ
խառնուեցաւ . ու իշխանները ու
ատեանները աս մեղքը գործելու
3 մէջ առաջինները եղան ։ Եւ աս
բանը լսածիս պէս՝ [f]հանդերձս ու
վերարկուս պատռեցի , և գլխուս
ու մօրուքիս մազերը փետտեցի ,
4 ու [g]ապշած նստայ ։ Ան ատենը
գերութենէ դարձողներուն յանցանքին
պատճառաւը՝ [h]Իսրայէլի
Աստուծոյն խօսքերէն բոլոր
վախցողները իմ քովս ժողվուեցան
. ու ես մինչև [i]իրիկուան
զոհին ատենը ապշած նստայ ։
5 Եւ իրիկուան զոհին ատենը տառապանքէս
ելայ , ու պատռած
հանդերձներովս ու վերարկուովս՝
ծնկան վրայ եկայ , ու [j]ձեռքերս
իմ Տէր Աստուծոյս առջևը
6 տարածեցի , Ու ըսի · Ով Աստուած
իմ՝ [k]կ'ամչնամ , ու իմ երեսս
քեզի վերցնելու չեմ համարձակիր
, ով Աստուած իմ . վասն
զի [l]մեր անօրէնութիւնները մեր
գլխէն վեր բարձրացան , ու մեր
յանցանքը [m]մինչև երկինքը ելաւ ։
7 Մեր հայրերուն օրերէն 'ի վեր
[n]մենք մեծ յանցանքի մէջ ենք մինչև
աս օրս . ու մեր անօրէնութիւններուն
համար՝ [o]մենք ու մեր թագաւորները
ու մեր քահանաները՝ երկիրներու
թագաւորներուն ձեռքը՝
սուրի , գերութեան , յափշտակութեան
ու [p]երեսի ամօթեան տրուեցանք
, ինչպէս որ այսօր կ'երևայ
8 ։ Եւ հիմա քիչ մը ատեն մեր
Տէր Աստուծմէն ողորմութիւն եղաւ
, որ մեզի փրկութիւն շնորհէ ,
ու իր սրբութեանը տեղին մէջ
*մեզ հաստատէ" , որ մեր Աստուածը
[q]մեր աչքերը լուսաւորէ , ու մեր
ծառայութեանը մէջ մեզի քիչ մը
9 հանգստութիւն տայ ։ [r]Վասն զի
մենք ծառայ էինք , [s]բայց մեր Աստուածը
մեզ երեսէ չձգեց մեր ծառայութեանը
մէջ . հապա մեզի
հանգստութիւն տալու , ու մեր
Աստուծոյն տունը կանգնելու , և
անոր աւերակները նորոգելու , ու
մեզի Յուդայի մէջ ու Երուսաղէմի
մէջ [t]պարսպապատ տեղ մը տալու
համար , [u]Պարսից թագաւորներուն
առջևը մեզի շնորհք գտնել տուաւ ։
10 Եւ հիմա ով Աստուած մեր՝ ասկէ
ետքը ինչ ըսենք . քանզի քու պատուիրանքներդ
11 թողուցինք , Ու

[a] Գլ · զ · 21 · Նեեմ · թ · 2 ·
[b] Բ Օր · ժբ · 30 · 31 ·

Ն · Ք · Ծ · 427

[c] Ել · լդ · 16 · Բ Օր · է · 3 · Նեեմ · ժգ · 23 ·
[d] Ել · ժթ · 6 · իբ · 31 · Բ Օր · է · 6 · ժդ · 2 ·
[e] Բ Կոր · զ · 14 ·
[f] Յոբ · ա · 20 ·
[g] Սաղ · ճխգ · 4 ·
[h] Գլ · ժ · 3 · Ես · կզ · 2 ·
[i] Ել · իթ · 39 ·
[j] Ել · թ · 29 · 33 ·
[k] Դան · թ · 7 · 8 ·
[l] Սաղ · լը · 4 ·
[m] Բ Մն · իը · 9 · Յայտ · ժը · 5 ·
[n] Սաղ · ճզ · 6 · Դան · թ · 5 · 6 · 8 ·
[o] Բ Օր · իը · 36 · 64 · Նեեմ · թ · 30 ·
[p] Դան · թ · 7 · 8 ·
* Եբր · մեզի բևեռ մը տայ · Ես · իբ · 23 ·
[q] Սաղ · ժգ · 3 · լդ · 5 ·
[r] Նեեմ · թ · 36 ·
[s] Սաղ · ճլզ · 23 ·
[t] Ես · ե · 2 ·
[u] Գլ · է · 28 ·

Ն · Ք · ԳԾ · 457

քու ծառաներուդ մարգարէներուն
ձեռքովը պատուիրեցիր՝ ըսելով .
Այն երկիրը՝ որ պիտի մտնէք զանի-
կայ ժառանգելու համար , գարշելի
երկիր մըն է , երկիրներու ազգե-
րուն գարշելի պղծութիւններովը
լեցուն . որովհետեւ զանիկայ ծայրէ
'ի ծայր իրենց անմաքրութեամբը
12 լեցուցեր են ։ Ուրեմն ձեր աղ-
ջիկները անոնց որդւոցը չտաք , ու
անոնց աղջիկները ձեր որդւոցը հա-
մար չառնէք , ու յաւիտեան ա-
նոնց խաղաղութիւնը ու երջան-
կութիւնը չփնտռէք , որպէս զի
ուժովնաք , ու ան երկրին բարիքը
ուտէք , ու զանիկայ ձեր որդւոցը
յաւիտենական ժառանգութիւն
13 թողուք ։ Ու մեր չար գործքերուն
համար , ու մեր մեծ յանցանքին
համար՝ բոլոր բաները մեր վրայ
գալէն ետքը (թէպէտեւ դուն ով
Աստուած մեր՝ չպատժեցիր
մեր մեղացը չափ , հապա մեզի այս-
14 պէս փրկութիւն տուիր ,) պէ՞տք
էր որ նորէն քու պատուիրանք-
ներդ զանց ընէինք , եւ աս գարշե-
լի ազգերուն հետ խնամութիւն ը-
նէինք . միթէ դուն մեզի պիտի
չսրդողէի՞ր , ու մեզ պիտի չսպա-
ռէի՞ր , մինչեւ որ մնացորդ ու
15 ազատուած մը չմնար ։ Ով Տէր
Աստուած Իսրայէլի , դուն արդար
ես . վասն զի մենք մինչեւ աս օրս
ողջ մնացինք . ահա մենք մեր յան-
ցանքովը քու առջեւդ ենք . թէ-
պէտեւ աս պատճառաւ քու առ-
ջեւդ չենք կրնար կայնիլ ։

Ղեւ · Զ · 21 ·
Ղ Գ Թագ · Իա · 16 ·
Ելք · ԻԳ · 32 · ԼԴ · 16 · Բ Օր · Է · 3 ·
Բ Օր · ԻԳ · 6 ·
Առակ · ԺԳ · 22 · Ի · 7 ·
Սաղ · ՃԳ · 10 ·
Յոհ · Ե · 14 · Բ Պետ · Բ · 20 · 21 ·
Հռ · 2 · Նեեմ · ԺԳ · 23 · 27 ·
Բ Օր · Թ · 8 ·
Նեեմ · Թ · 33 · Դան · Թ · 14 ·
Ժողով · ԺԵ · 17 ·
Յոբ · Գ · 19 ·
Սաղ · ՃԼ · 3 ·

ԳԼ · Ժ

1 Սեքենիա կը յորդորէ Եզրասը՝ որ օտար ազգաց հետ եղած ամուսնութիւնները խափանէ ։ 6 Եզրաս սուգ ընելով՝ ժողովուրդը կը ժողվէ ։ 9 Ժողովուրդը՝ Եզրասին յորդորանքը կը զղջան , ու կը խոստանան որ այնուհետեւ ան մեղքէն հրաժարին ։ 15 Աս բանը գլուխ կը տարուի ։ 18 Օտարազգի կիններ ունեցողներուն անունները ։

1 Ու երբոր Եզրաս՝ լալով ու Աս-
տուծոյ տանը առջեւը գետինը
ինկած՝ աղօթքը ու խոստո-
վանութիւնը կ'ընէր , Իսրայէլէն
խիստ շատ բազմութիւն՝ էրիկ ու
կնիկ մարդիկ , ու տղաքներ՝ անոր
քովը ժողվուեցան . եւ ժողովուրդը
2 խիստ շատ լացաւ ։ Ու Եղամի որ-
դիներէն՝ Յեքիելի որդին Սեքենիան՝
Եզրասին պատասխան տուաւ ու ը-
սաւ . Մենք մեր Աստուծոյն դէմ
մեղք գործեցինք , ու երկրին ժո-
ղովուրդներէն օտար կիններ ա-
ռինք . բայց հիմա աս բանիս մէջն
3 ալ Իսրայէլի համար յոյս կայ ։ Ու
հիմա մեր Աստուծոյն առջեւը
ուխտ ընենք , որ բոլոր կիները ու
անոնցմէ ծնածները՝ իմ տիրոջս ,
ու մեր Աստուծոյն հրամանէն
դողացողներուն խրատովը հանենք ,
եւ օրէնքին համեմատ թող
4 ըլլայ ։ Ելի՛ր , վասն զի աս գործը
քեզի կ'իյնայ . մենք ալ քեզի հետ
կ'ըլլանք . զօրացիր ու ըրէ ։
5 Ու Եզրաս ելաւ , եւ քահանայից
իշխաններուն , Ղեւտացիներուն ,
ու բոլոր Իսրայէլին երդում ընել
տուաւ որ աս խօսքիս պէս ընեն .
6 եւ անոնք երդում ըրին ։ Ու Եզ-
րաս՝ Աստուծոյ տանը առջեւէն ե-
լաւ , ու Եղիասիբի որդւոյն Յո-
հանանին սենեակը գնաց . եւ հոն
մտնելով՝ հաց չկերաւ , ու ջուր
չխմեց . վասն զի գերութենէ ե-
լածներուն յանցանքին համար
7 սուգ կը բռնէր ։ Եւ Յուդայի ու
Երուսաղէմի մէջ մունետիկ կանչել
տուին , որ բոլոր գերութենէ ե-
լածները Երուսաղէմ ժողվուին .
8 Ու մինչեւ իրեք օր ով որ չգար՝ իշ-
խաններուն ու ծերերուն հրամա-
նին համեմատ , անոր բոլոր ստա-
ցուածքը *նզոված պիտի ըլլար ,
ու ինքը գերութենէ դարձողնե-
րուն ժողովքէն պիտի զատուէր ։
9 Եւ Յուդայի ու Բենիամինի բոլոր
մարդիկները ան իրեք օրուան
մէջ՝ այսինքն իններորդ ամսուն
քսաներորդ օրը՝ Երուսաղէմի մէջ
ժողվուեցան . եւ բոլոր ժողովուր-
դը գործիս համար՝ ու սաստիկ
անձրեւներուն համար՝ դողալով
նստան Աստուծոյ տանը հրապա-
10 րակին մէջ ։ Ու Եզրաս քահա-
նան ելաւ , ու անոնց ըսաւ . Դուք
մեղք գործեցիք , եւ օտար կիններ
առնելով՝ Իսրայէլին յանցանքը
11 աւելցուցիք ։ Ու հիմա ձեր հայ-
րերուն Տէր Աստուծոյն [illegible]
[illegible] խոստովանեցէք , եւ անոր
հաճոյ եղածը ըրէք , ու երկրիս
ժողովուրդներէն ու օտար կիննե-
րէն զատուեցէք ։
12 Ան ատենը բոլոր ժողովքը պա-
տասխան տուին , ու բարձր ձայ-
նով ըսին . Մեր պարտքն է որ
անանկ՝ քու բանիդ պէս ընենք .
13 Բայց ժողովուրդը շատ՝ ու ժա-
մանակը անձրեւոտ է , ու դուրս
տեղ չենք կրնար կայնիլ . եւ ասի-
կայ մէկ օրուան կամ երկու օրուան
գործ չէ . քանզի շատերնիս աս
14 բանիս մէջ յանցաւոր ենք ։ Հի-
մա մեր իշխանները բոլոր ժողով-
քին համար կայնին , ու մեր քա-
ղաքներուն մէջը բոլոր օտար կնիկ
առնողները որոշուած ժամանակ-
ներու մէջ գան . եւ ամէն մէկ քա-
ղաքին ծերերը ու դատաւորները
անոնց հետը ըլլան , մինչեւ որ աս

Բ Մն · Ի · 9 ·
Դան · Թ · 20 ·
Նեեմ · Թ · 27 ·
Բ Մն · ԼԴ · 31 ·

Ն · Ք · ԳԾ · 457
Բ Օր · Է · 2 · 3 ·
Գղ · Թ · 4 ·
Ա Մն · ԻԸ · 10 ·
Նեեմ · Ե · 12 ·
Բ Օր · Թ · 18 ·
* Կամ՝ գրաւել
Տես Թագ · Ժը · 18 ·
Յես · Է · 19 · Առակ · ԻԸ · 13 ·
Հռ 3 ·
Եբր · Մեր վրայ

Ն · Ք · Ծ ·
457

Եր Մն · Ը ·
8 ·
* Կ–՛ Միայն

բանիս համար Աստուծոյն
սաստիկ բարկութիւնը մեզմէ դառնայ ։
15 *Ուստի Ասայէլի որդին Յովնաթան, ու Թեկուայի որդին Յազիան
աս գործիս վրայ կայնեցան,
ու Մեսուղամը, ու Ղեւտացի Սաբեթան
անոնց օգնութիւն բրին ։
16 Եւ գերութենէ եկածները այնպէս
բրին . ու Եզրաս քահանան, ու
քանի մը տոհմապետներ իրենց
տոհմերուն համեմատ՝ (ամէնն ալ
իրենց անուններովը) ընտրուեցան .
ու տասներորդ ամսուն առաջին օրը՝
17 աս գործը քննելու նստան . Եւ
բոլոր օտար կնիկ առնող մարդիկներուն
գործը առաջին ամսուն առաջին օրը լմնցուցին ։
456
18 Ու քահանայից որդիներէն օտար
կնիկ առնողներ ասոնք գտնուեցան .
Յովսեդեկեան Յեսուին որդիներէն
ու եղբայրներէն՝ Մաասիա, Եղիազար,
19 Յարիբ ու Գոդողիա . Եւ
իրենց կնիկները արձակելու † խոստացին .
ու ‡ յանցաւոր ըլլալով՝
իրենց յանցանքին համար հօտերէն
20 մէյմէկ խոյ տուին ։ Ու Եմմերի
որդիներէն՝ Անանի ու Զաբադիա .
21 Ու Հարիմի որդիներէն՝ Մաասիա,
Եղիա, Սեմայիա, Յեքիէլ ու Ո-
22 զիա . Եւ Փասուրի որդիներէն՝ Ե-
ղիովէնայի, Մաասիա, Իսմայէլ,
Նաթանայէլ, Յովզաբադ ու Ե-
23 ղեասա . Ու Ղեւտացիներէն՝ Յովզաբադ,
Սեմէի, Կովլիա, այսինքն
Կովլիտա, Փեթայիա, Յու-
24 դա ու Եղիազար . Ու երգեցողներէն՝
Եղիասիբ . ու դռնապաններէն՝
25 Սեղղում, Տէլէմ և Ուրի . Ու Իս-
րայէլէն՝ Փարոսի որդիներէն՝ Ռամիա,
Յեզիա, Մեղքիա, Միամին,
Եղիազար, Մեղքիա ու Բա-
26 նեա . Ու Եղամի որդիներէն՝ Մաթանիա,
Զաքարիա, Յեքիէլ,
27 Աբդի, Յերիմովթ ու Եղիա . Եւ
Զաթուի որդիներէն՝ Եղիովէնայի,
Եղիասիբ, Մաթանիա, Յերի-
28 մովթ, Զաբադ ու Ազիզա . Եւ
Բեբայիի որդիներէն՝ Յօհանան,
Անանիա, Զաբբայ ու Աթլայի .
29 Եւ Բանիի որդիներէն՝ Մեսուղամ,
Մալուք, Ադայիա, Յասուբ, Սա-
30 աղ ու Ռամովթ . Եւ Փաաթ Մովաբի
որդիներէն՝ Եդնա, Քաղել,
Բանեա, Մաասիա, Մաթանիա,
Բեսելիէլ, Բանուի ու Մանասէ .
31 Ու Հարիմի որդիներէն՝ Եղիազար,
Յեսիա, Մեղքիա, Սեմայիա,
32 Շմաւոն, Բենիամին, Մալուք ու
33 Սամարիա . Հասումի որդիներէն՝
Մաթանայ, Մատաթա, Զաբադ,
Եղիփաղէտ, Յերեմի, Մանասէ
34 ու Սեմէի . Բանիի որդիներէն՝
35 Մաադայ, Ամրամ, Ուէլ, Բա-
36 նեա, Բադայիա, Քեղուհայ, Ուա-
37 նիա, Մերամովթ, Եղիասիբ, Մաթանիա,
Մաթանայ, Յասաու,
38 Բանի, Բանուի, Սեմէի, (39) Սե-
40 ղեմիա, Նաթան, Ադայիա, Մաք-
41 նադբայ, Սասայ, Սարայ, Ազա-
42 րիէլ, Սեղեմիա, Սամարիա, Սեղ-
43 ղում, Ամարիա ու Յովսէփ . Նաբաուի
որդիներէն՝ Յեիէլ, Մատաթիա,
Զաբադ, Զեբինա, Յա-
44 դայի, Յովէլ ու Բանեա ։ Ասոնք
ամէնը օտար կնիկներ առեր էին .
ու անոնցմէ ոմանք՝ զաւակ բերած
կնիկներ ունէին ։

Ն · Ք · Ծ ·
456

† Եւր · Ձեռքերնին
‡ Ղև · Զ · 4 ·
6 ·

ԳԻՐՔ ՆԷԷՄԻԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Նէեմիա՝ Անանիէն լսելով Երուսաղէմի դժբաղդութիւնը, սուգ կ'ընէ, ծոմ կը պահէ, ու կ'աղօթէ ։ 5 Անոր աղօթքը ։

1 Աքաղիայի որդւոյն [ա]Նէեմիային խօսքերը ։

Ու եղաւ որ՝ Քասղեւ ամսուն մէջ՝ Արտաշէս Թագաւորին քսաներորդ տարին երբոր ես Շուշան մայրաքաղաքն էի, 2 Անանի անունով եղբայրներէս մէկը, ու քանի մը Յուդայի մարդիկներ եկան. և անոնց՝ գերութենէ ազատուած ու մնացած Հրեաներուն վրայով՝ ու Երուսաղէմին վրայով հարցուցի ։ 3 Եւ ինծի ըսին. Գերութենէ ազատուած մնացածները՝ հոն գաւառին մէջը՝ մեծ նեղութեան ու անարգութեան մէջ են, ու [բ]Երուսաղէմին պարիսպը [գ]փլած, և անոր դռները կրակով այրուած են ։

4 Ու երբոր ես աս խօսքերը լսեցի, նստայ լացի. ու քանի մը օր սուգ բռնեցի, և ծոմ պահելով՝ երկնից Աստուծոյն առջևը աղօթք ըրի, 5 Ու ըսի. Ո՛հ, [դ]Տէր Աստուած երկնից, որ մեծ ու ահեղ Աստուած ես, [ե]ու քեզ սիրողներուն և քու պատուիրանքներդ պահողներուն ուխտ ու ողորմութիւն կը 6 պահես. Կ'աղաչեմ, քու ականջներդ թող մտիկ ընեն, ու [զ]աչքերդ բաց ըլլան, որ լսես քու ծառայիդ աղօթքը, որն որ քու ծառաներուդ Իսրայէլի որդւոցը համար հիմա ցորեկ ու գիշեր քեզի կը մատուցանեմ, [է]խոստովանելով Իսրայէլի որդւոցը մեղքը, որով քեզի դէմ մեղանչեցինք. քանզի թէ ես՝ և թէ իմ հօրս 7 տունը մեղք գործեցինք ։ Յիրաւի [ը]մենք քու առջևդ անօրէնութիւններ ըրինք, ու քու ծառայիդ Մովսէսին տուած [թ]պատուիրանքներդ, կանոններդ ու դատաստաններդ 8 չպահեցինք ։ Միայն կ'աղաչեմ՝ յիշէ ան խօսքը, որ քու ծառայիդ Մովսէսին պատուիրեցիր, ըսելով. [ժ]Թէ որ յանցանք ընէք, ես ձեզ ազգերու մէջ պիտի ցրուեմ. 9 [ի]Իսկ թէ որ ինծի դառնաք, ու իմ պատուիրանքներս պահէք, ու զանոնք կատարէք, [ժա]ձեզմէ ցրուածները թէև *երկրիս ծայրը ըլլան, զանոնք անկէ պիտի ժողվեմ, ու ան տեղը պիտի տանիմ՝ որն որ ընտրեցի իմ անունս հոն 10 դնելու համար ։ [ժբ]Եւ հիմա անոնք՝ քու մեծ ուժովդ ու զօրաւոր ձեռքովդ ազատած ծառաներդ ու ժողովուրդդ են ։ 11 Ո՛հ Տէր, հիմա քու ծառայիդ աղօթքը, ու [ժգ]քու անունէդ վախնալու փափաք ունեցող ծառաներուդ աղօթքը [ժդ]քու ականջդ թող լսէ. և այսօր քու ծառայիդ յաջողութիւն տուր, ու աս մարդուն առջևը ինծի շնորհք գտնել տուր ։ Վասն զի ես թագաւորին [ժե]մատռուակն էի ։

Ն. ք. զ.Ք. 446

ա Գլ. ժ. 1.

բ Գլ. բ. 17.

գ Դ Թագ. իե. 10.

դ Դան. թ. 4.

ե Ել. ի. 6.

զ Գ Թագ. ը. 28. 29. Բ Մն. զ. 40. Դան. թ. 17. 18.

է Դան. թ. 20.

ը Սաղ. ճզ. 6. Դան. թ. 5.

թ Բ Օր. իը. 15.

ժ Ղև. իզ. 33. Բ Օր. դ. 25. 26. 27. իը. 64.

ի Ղև. իզ. 40. ևն. Բ Օր. դ. 29. 30. 31. լ. 2.

ժա Բ Օր. լ. 4.

* Եբր. երկնից

ժբ Բ Օր. թ. 29. Դան. թ. 15.

ժգ Ես. իզ. 8. Եբր. ժգ. 18.

ժդ Համր 6.

ժե Գլ. բ. 1.

ԳԼ. Բ

1 Արտաշէս՝ Նէեմիային տրտմութեանը պատճառը կ'իմանայ, ու նամակներ ու պատուէրներ տալով՝ զանիկայ Երուսաղէմ կը ղրկէ ։ 9 Նէեմիա Երուսաղէմ կու գայ. իսկ Հրէից թշնամիները անոր գալուն վրայ կը տրտմին ։ 12 Անիկայ գաղտուկ կ'երթայ՝ պարսպին փլած տեղուանքը տեսնելու ։ 17 Նէեմիա կը յորդորէ Հրեաները որ պարսպին շինութիւնը սկսին, թշնամեաց խօսքերուն ականջ չդնելով ։

1 Ու եղաւ որ Նիսան ամսուն մէջը՝ [ա]Արտաշէս թագաւորին քսաներորդ տարին՝ անոր առջևը գինի կար, և [բ]գինին առի, ու թագաւորին տուի. ու անոր առջևը տրտում երբեք չէի երևցած ։ 2 Եւ թագաւորը ինծի ըսաւ. Ինչո՞ւ երեսդ տրտում է, որովհետև հիւանդ չես. ասիկայ ուրիշ բան չէ, բայց եթէ [գ]սրտի տրտմութիւն. 3 ու ես խիստ շատ վախցայ ։ Ան ատենը թագաւորին ըսի. [դ]Թագաւորը յաւիտեան ողջ կենայ. ինչպէս իմ երեսս տրտում չըլլայ, որ իմ հարցս գերեզմաններուն տեղը եղող [ե]քաղաքը աւերակ՝ ու անոր դռները կրակով այրած են ։ 4 Եւ թագաւորը ինծի ըսաւ. Դուն ինչ բան կը խնդրես աս բանիս վրայով ։ Ան ատենը երկնից Աստուծոյն 5 աղօթք ըրի. Ու թագաւորին ըսի. Թէ որ թագաւորին հաճոյ կ'երևնայ, ու թէ որ քու ծառադ քու առջևդ շնորհք գտաւ, զիս Հրէաստան ղրկես իմ

Իբր 445

ա Եզր. է. 1.

բ Գլ. ա. 11.

գ Առակ. ժե. 13.

դ Գ Թագ. ա. 31. Դան. բ. 4. ե. 10. զ. 6. 21.

ե Գլ. ա. 3.

հարցս գերեզմաններուն քաղաքը ,
6 որ զանիկայ շինեմ ։ Եւ թագաւորը
ինծի ըսաւ . (ու թագուհին
անոր քովը նստեր էր .) Քու ճամբորդութիւնդ
որչափ ատեն պիտի
քշէ , ու երբ պիտի դառնաս . և
թագաւորին հաճոյ երեւցաւ որ զիս
ղրկէ . ես ալ անոր զժամանակ
7 որոշեցի ։ Ու թագաւորին ըսի .
Թէ որ թագաւորին հաճոյ կ'երենայ
, ինծի նամակներ տրուի Գետին
միւս կողմը եղող իշխաններուն ,
որ զիս անցընեն , մինչեւ որ Հրէաստան
8 երթամ , Ու մէկ նամակ մը Ասափին՝
որ թագաւորական *պարտէզին
պահապանն է , որպէս զի
ինծի փայտ տայ , Աստուծոյ տանը
աշտարակին դռները , և քաղաքին
պարիսպը , ու մտնելու էտունս
շինելու համար ։ Եւ թագաւորը
զանոնք ինծի տուաւ . վասն զի ըԻմ
Աստուծոյս բարի ձեռքը իմ վրաս
էր ։
9 Ու Գետին միւս կողմը եղող
իշխաններուն գացի , ու թագաւորին
նամակները անոնց տուի . և
թագաւորը իմ հետս զօրապետներ
10 ու ձիաւորներ ղրկեց ։ Ու երբոր
Սանաբաղատ Որոնացին՝ ու Ամմոնացի
ծառան Տուբիան լսեցին ,
շատ նեղացան , որ Իսրայէլի որդւոցը
աղէկութիւնը փնտռելու համար
11 մարդ մը եկաւ ։ Ու թԵրուսաղէմ
եկայ , և հոն իրեք օր մնացի ։
12 Ու ես քանի մը մարդոց հետ՝
գիշերով ելայ . ու ինչ որ իմ Աստուածս
սրտիս մէջը դրեր էր Երուսաղէմին
համար ընելու , զանիկայ
մարդու մը չզրուցեցի , և ինծի
հետ՝ իմ հեծած անասունէս 'ի
զատ՝ ուրիշ անասուն մը չկար ։
13 Եւ գիշերով ժՁորի դռնէն՝ Վիշապի
աղբիւրին առջեւէն Աղբից
դուռը ելայ , ու Երուսաղէմին իփլած
պարիսպները ու կրակէն այրած
14 դռները դիտեցի ։ Եւ լԱղբիւրի
դուռը ու թագաւորին աւազանը
անցայ , ու տակս եղող անասունին
15 անցնելու տեղ չկար ։ Եւ
գիշերով խՀեղեղատէն վեր ելայ՝ ու
պարիսպը դիտեցի . ու դարձայ Ձորի
դռնէն մտայ , ու այսպէս նորէն
16 ետ դարձայ եկայ . Եւ ոստիկանները
իմ ուր երթալս ու ինչ ընելս չիմացան
. ու Հրէաներուն , կամ քահանաներուն
, կամ ազնուականներուն
, կամ ոստիկաններուն , և
կամ ուրիշներուն՝ որոնք գործը
կ'ընէին , մինչեւ հիմա չզրուցեցի ։
17 Ետքը անոնց ըսի . Դուք կը տեսնէք
աս թշուառութիւնը՝ որուն
մէջը կը գտնուինք , և թէ ինչպէս
Երուսաղէմ աւերակ , ու անոր

Ն. Ք. ՔԲ.
Իբր 445

զ Գլ. Ե. 14. ԺԳ. 6.

* Կամ՝ անտառին

է Գլ. Գ. 7.

ը Եզր. Ե. 5. Է. 6. 9. 28. Հմ 18.

445

թ Եզր. Ը. 32.

ժ Բ Մն. ԻԶ. 9. Գլ. Գ. 13.

ի Գլ. Ա. 3. Հմ 17.

լ Գլ. Գ. 15.

խ Բ Թագ. ԺԵ. 23. Երեմ. ԼԱ. 40.

դռները կրակով այրուած են .
եկէք Երուսաղէմին պարիսպը շինենք
, որ այսուհետեւ ծնախատինք
18 չըլլանք ։ Եւ կԻմ Աստուծոյս
բարի ձեռքը իմ վրաս ըլլալը ,
ու թագաւորին ինծի ըսած խօսքերն
ալ անոնց պատմեցի . ու
անոնք ըսին . Ելլենք շինենք . և
հիրենց ձեռքերը ուժովցուցին այն
բարի գործին համար ։
19 Բայց Որոնացի Սանաբաղատը ,
ու Ամմոնացի ծառան Տուբիան , և
Արաբացի Գեսամը լսելով՝ ձմեզ
ծաղր ըրին , ու մեզ քամահրելով՝
ըսին . Աս ձեր ըրած գործը ի՞նչ
պիտի ըլլայ . ղմիթէ դուք թագաւորէն
ապստամբի՞լ կ'ուզէք ։
20 Եւ անոնց պատասխան տուի , ու
ըսի . Երկնից Աստուածը՝ ինքը մեզի
յաջողութիւն պիտի տայ , ու
մենք՝ որ անոր ծառաներն ենք ,
պիտի ելլենք ու շինենք , ճբայց
դուք Երուսաղէմի մէջ բաժին ,
իրաւունք ու յիշատակ չունիք ։

ԳԼ. Գ.

1-32 Պարիսպը շինող մարդոց անունները ու անոնց կարգը ։

1 Ու մեծ քահանան մԵղիասիբ , և
անոր քահանայ եղբայրները ելան
, յու Ոչխարաց դուռը շինեցին .
անոնք զանիկայ նուիրեցին , և անոր
փեղկերը կանգնեցին . ու զանիկայ
նմինչեւ Մէայի աշտարակը ,
մինչեւ շԱնանայէլի աշտարակը նուիրեցին
2 ։ Եւ անոր քովը՝ ոԵրիքովի
մարդիկը շինեցին . ու անոնց քովը՝
3 Իմրիի որդին Զաքուրը շինեց ։ չԵւ
Ձկանց դուռը՝ Սենաայի որդիքը
շինեցին . անոնք զանիկայ շինեցին ,
ու պանոր փեղկերը , փականքը ու
4 նիգերը անցուցին ։ Եւ անոնց քովը՝
Ակկուսի որդւոյն Ուրիային որդին
Մերամօթը նորոգեց . ու անոնց
քովը՝ Մասիզեբելի որդւոյն
Բարաքիային որդին Մեսուղամը
նորոգեց . և անոնց քովը՝ Բաանայի
5 որդին Սադովկը նորոգեց ։ Ու անոնց
քովը՝ Թեկուացիք նորոգեցին
. բայց անոնց մեծերը ջիրենց
Տէրոջը գործին իրենց վիզը չծռեցին
6 ։ Եւ ռՀին դուռը՝ Փասէի
որդին Յովիադան ու Բասոդիային
որդին Մեսուղամը նորոգեցին .
անոնք զանիկայ շինեցին , ու անոր
փեղկերը , փականքը ու նիգերը
7 անցուցին ։ Եւ անոնց քովը՝ Գաբաւոնացի
Մելատիան , ու Մերոնոթացի
Յադոնը , և Գաբաւոնի
ու Մասփայի մարդիկները շինեցին ,
մինչեւ Գետին աս կողմը եղող իշխանին
8 սաթոռը ։ Անոր քովը՝
ոսկերիչներէն Հարհայայի որդին

Ն. Ք. ԳԲ.
Իբր 446

ծ Գլ. Ա. 3. Սաղ. ԽԴ. 13. ՀԹ. 4. Երեմ. ԻԴ. 9. Եզեկ. Ե. 14. 15. ԻԲ. 4.

կ Հմ 8.

հ Բ Թագ. Բ. 7.

ձ Սաղ. ԽԴ. 13. ՀԹ. 4. Ձ. 6.

ղ Գլ. Զ. 6.

ճ Եզր. Դ. 3.

մ Գլ. ԺԲ. 10.

յ Յով. Ե. 2.

ն Գլ. ԺԲ. 39.

շ Երեմ. ԼԱ. 38. Զաք. ԺԴ. 10.

ո Եզր. Բ. 34.

չ Բ Մն. ԼԳ. 14. Գլ. ԺԲ. 39. Սոփ. Ա. 10.

պ Տես Գլ. Զ. 1. Է. 1.

ջ Դատ. Ե. 23.

ռ Գլ. ԺԲ. 39.

ս Գլ. Բ. 8.

Ն. Ք. ԴԲ. 445

Ուզիէլը նորոգեց. ու անոր քովը՝ դեղագործներուն որդին Անանիան նորոգեց. ու Երուսաղէմը՝ մինչեւ 9 [է]Լայն պարիսպը թողուցին։ Եւ անոնց քովը՝ Երուսաղէմի կէս մասին իշխանը՝ Ովրի որդին Հռափայիան նորոգեց։ 10 Եւ անոնց քովը՝ ու իր տանը դիմացը՝ Հարումափի որդին Յեդայիան նորոգեց. ու անոր քովը՝ Ասաբանիայի որդին Քետտուսը նորոգեց։ 11 Միւս բաժինը, [ը]ու Փուռերու աշտարակը՝ Հարիմի որդին Մեղքիան, ու Փաաթ Մովաբի որդին Ասուբը նորոգեցին։ 12 Եւ անոր քովը՝ Երուսաղէմի կէս մասին իշխանը՝ Ալօեսի որդին Սեղղումը՝ ինքը ու իր աղջիկները նորոգեցին։ 13 [թ]Ձորի դուռը՝ Անոնը, ու Զանովի բնակիչները նորոգեցին. անոնք զանիկայ շինեցին, ու անոր փեղկերը, փականքը ու նիգերը անցուցին. ու պարսպէն հազար կանգուն շինեցին՝ 14 մինչեւ [ժ]Աղբից դուռը։ Եւ Աղբից դուռը՝ Բեթաքարամայի կողմանց իշխանը՝ Ռեքաբի որդին Մեղքիան նորոգեց. զանիկայ ան շինեց, ու անոր փեղկերը, փականքը ու նիգերը անցուց։ 15 Եւ [ի]Աղբիւրի դուռը՝ Մասփայի կողմանց իշխանը՝ Քողոզէի որդին Սեղղունը նորոգեց. զանիկայ ան շինեց, ու ծածկեց. և անոր փեղկերը, փականքը ու նիգերը անցուց. ու թագաւորին պարտէզին մօտ եղող [լ]Սիլովայ աւազանին պարիսպը՝ մինչեւ Դաւիթի քաղաքէն իջնող աստիճանները 16 շինեց։ Անկէ ետքը՝ Բեթսուրի կէս մասին իշխանը՝ Ազբուքի որդին Նեեմիան նորոգեց, մինչեւ Դաւիթին գերեզմաններուն դիմացը, ու մինչեւ [խ]շինծու աւազանը, ու մինչեւ 17 Բեթագարարինը։ Անկէ ետքը՝ Ղեւտացիք նորոգեցին. Բանիի որդին Ռեհումը. անոր քովը՝ Կէիլայի կէս մասին իշխանը Ասաբիան՝ 18 իր տեղուանքը նորոգեց։ Անկէ ետքը անոնց եղբայրները՝ Կէիլայի կէս մասին իշխանը՝ Ենադադի որդին Բաւային նորոգեց։ 19 Եւ անոր քովը՝ Մասփայի իշխանը՝ Յեսուի որդին Եզերը՝ միւս բաժինը նորոգեց, այսինքն պարսպին դարձուածքը, որ զինարանը ելլելու ճամբուն 20 դիմացն է։ Անկէ ետքը՝ միւս բաժինը պարսպին դարձուածքէն մինչեւ մեծ քահանային Եղիասիբին տանը դուռը՝ Զաբբայի որդին Բարուքը 21 փութով նորոգեց։ Անկէ ետքը միւս բաժինը՝ Եղիասիբին տանը դռնէն մինչեւ Եղիասիբին տանը ծայրը՝ Ակկուսի որդւոյն Ուրիային 22 որդին Մերամօթը նորոգեց։ Եւ անկէ ետքը քահանաները՝ դաշտի 23 բնակիչները նորոգեցին։ Ու անկէ ետքը՝ Բենիամինը ու Ասուբը իրենց տուներուն առջեւը նորոգեցին. անկէ ետքը՝ Անանիայի որդւոյն՝ Մաասիային որդին Ազարիան՝ իր 24 տանը դիմացը նորոգեց։ Անկէ ետքը՝ միւս բաժինը՝ Ազարիայի տունէն մինչեւ [կ]պարսպին դարձուածքը՝ մինչեւ անկիւնը, Ենադադի 25 որդին Բանուին նորոգեց։ Եւ Ուզայի որդին Փաղաղը՝ պարսպին դարձուածքին դիմացը, ու [հ]թագաւորին վերի պալատին դուրս աշտարակը շինեց. ու անոր ետեւէն՝ Փարոսի որ- 26 դին Փադայիան շինեց։ Եւ [ձ]Նաթանայիմները՝ որոնք [ղ]Ոփաղ կը բնակէին, մինչեւ արեւելեան կողմը եղող [ճ]Ջուրի դրանը դիմացը, ու 27 դուրս աշտարակը նորոգեցին։ Անկէ ետքը միւս բաժինը՝ դուրս մեծ աշտարակին դիմացէն մինչեւ Ոփաղի պարիսպը՝ Թեկուացիք նորոգեցին։ 28 [մ]Ձիերու դռնէն վեր՝ քահանաները նորոգեցին՝ ամէն մարդ իր տանը 29 դիմացը։ Անկէ ետքը՝ Եմմերի որդին Սադովկը՝ իր տանը դիմացը նորոգեց. ու անկէ ետքը արեւելեան դրանը պահապանը՝ Սեքենիայի որդին Սեմայիան նորոգեց։ 30 Անկէ ետքը միւս բաժինը՝ Սեղեմիայի որդին Անանիան, ու Սաղեփի վեցերորդ որդին Անոնը նորոգեց. անկէ ետքը՝ Բարաքիայի որդին Մեսուղամը՝ իր սենեակին դիմացը 31 նորոգեց։ Անկէ ետքը՝ †Սարեփիի որդին Մեղքիան՝ մինչեւ Նաթանայիմներուն ու վաճառականաց տունը Մաբկաթի դրանը դիմացը՝ ու մինչեւ *անկիւնը ելլելու տեղը 32 նորոգեց։ Եւ անկիւնը ելլելու տեղէն մինչեւ Ոչխարաց դուռը՝ ոսկերիչները ու վաճառականները նորոգեցին։

ԳԼ. Դ

1 Երբոր թշնամիները ծաղր կ'ընեն, Նեեմիա աղօթք կ'ընէ, ու գործը կը շարունակէ. 7 ու թշնամիներուն բարկութիւնը ու դաւանի խորհուրդը իմանալով՝ պահապաններ կը դնէ. 13 գործը բանողներուն կը հրամայէ որ միանին զէնք առնեն, 19 ու անոնց պատուէրներ կու տայ։

1 Ու [ն]երբոր Սանաբաղատ լսեց որ մենք պարիսպը կը շինենք, սիրտը նեղացաւ, ու շատ սրդողելով՝ 2 Հրեաները ծաղր բրաւ։ Եւ իր եղբայրը ու Սամարիայի զօրքին առջեւը խօսեցաւ, ու ըսաւ. Այս տկար Հրեաները ի՞նչ կը շինեն. միթէ թոյլտուութիւն կ'ըլլա՞յ անոնց. միթէ զոհ պիտի զոհեն, ու այսօր լմնցընեն. միթէ այրած քարերը փոշիի դէզերէ՞ն պիտի կեն-

---

[է] Գլ. ժբ. 38.

[ը] Գլ. ժբ. 38.

[թ] Գլ. բ. 13.

[ժ] Գլ. բ. 13.

[ի] Գլ. բ. 14.

[լ] Յօհ. թ. 7.

[խ] Դ Թագ. ի. 20. Եսա. իբ. 11.

[ծ] Բ Մն. իզ. 9.

[կ] Հմր 19.

[հ] Երեմ. լբ. 2. լգ. 1. լէ. 21.

[ձ] Եզր. բ. 43. Գլ. ժա. 21.

[ղ] Բ Մն. իէ. 3.

[ճ] Գլ. ը. 1. 3. ժբ. 37.

[մ] Դ Թագ. ժա. 16. Բ Մն. իգ. 15. Երեմ. լա. 40.

† Կամ՝ ոսկերչի

* Կամ՝ անկեան վերնատունը

[ն] Գլ. բ. 10. 19.

Ն. Ք. Դ. 445

[բ] Գլ. բ. 10. 19.

3 դանացընեն ։ Եւ [բ]Ամմոնացի Տուբիան
անոր քովն էր, ու ըսաւ. Թէ
որ աղուէս մըն ալ ելլէ անոնց շինածին
վրայ, անոնց քարէ պարիսպը
պիտի փլցընէ ։

[գ] Սաղ. ճիգ. 3. 4.
[դ] Սաղ. հթ. 12. Առակ. գ. 34.

4 [գ]Ո՛վ մեր Աստուածը՝ լսէ. վասն
զի նախատուեցանք. ու [դ]անոնց
նախատինքը իրենց գլուխը դարձուր,
ու զանոնք գերութեան
երկրի մէջ աւար ըլլալու մատնէ.

[ե] Սաղ. կթ. 27. 28. ճթ. 14. 15. Երեմ. ժը. 23.

5 Եւ [ե]անոնց անօրէնութիւնը մի՛
ծածկեր. ու քու առջևէդ անոնց
մեղքը չջնջուի. քանզի շինողներուն
առջևը քեզ բարկացուցին ։

* Եբր. կապուեցաւ.

6 Եւ պարիսպը շինեցինք. ու բոլոր
պարիսպը մինչև կէսը *հաստատ.
վասն զի ժողովուրդը գործելու
սիրտ ունէր ։

[զ] Գլ. 1.

7 Ու [զ]երբոր Սանաբաղատ, ու
Տուբիա, և Արաբացիք, ու Ամմոնացիք,
ու Ազոտացիք լսեցին,
որ Երուսաղէմին պարիսպներուն
նորոգութիւնը յառաջ
կ'երթայ, ու փլած տեղուանքը
սկսեր են շինուիլ, շատ սրդողեցան ։

[է] Սաղ. պգ. 3. 4. 5.

8 Եւ [է]ամէնքը մէկտեղ խորհուրդ
ըրին, որ գան Երուսաղէմին դէմ
պատերազմ ընեն, ու անոր վնաս
9 տան ։ Բայց [ը]մենք մեր Աստուծոյն
աղօթք ըրինք, ու †մեզ անոնցմէ
պաշտպանելու համար ցորեկ
ու գիշեր անոնց դէմ պահապաններ
10 դրինք ։ Եւ Յուդան ըսաւ. Բեռնակիրներուն
ուժը հատաւ, ու հողը
շատ է. մենք պիտի չկրնանք
11 պարիսպը շինել ։ Ու մեր թշնամիները
կ'ըսէին. Չգիտնան, ու
չտեսնեն, մինչև որ մենք անոնց մէջը
մտնենք, ու զանոնք մեռցընենք,
և անոնց գործը խափանենք ։

[ը] Սաղ. ծ. 15.
† Եբր. անոնց երեսէն

12 Ու եղաւ որ՝ անոնց քովը բնակող
Հրէաները մեզի եկան, և տասն անգամ
մեզի ըսին թէ՝ Ամէն կողմանէ
ուր որ դառնաք, մեր վրայ պիտի
յարձակին ։

‡ Կամ՝ չոր տեղուանքը. Եբր. յարկերու տակ

13 Ուստի ցած տեղուանքը՝ պարսպին
ետևը, ‡ու բարձր տեղուանքը"
ժողովուրդը իրենց ազգատոհմերուն
համեմատ բաժնելով
կայնեցուցի, ու իրենց սուրերովը,
նիզակներովը ու աղեղներովը կայ-
14 նեցուցի ։ Եւ նայեցայ, ու ելայ,
և իշխաններուն ու սատրապներուն
ու մնացած ժողովուրդին ըսի.
[թ]Անոնց երեսէն մի՛ վախնաք. յիշեցէք
Տէրը՝ որ [ժ]մեծ ու ահեղ է,
և [ի]ձեր եղբայրներուն, տղաքներուն,
աղջիկներուն, կնիկներուն
ու տուներուն համար պատերազմ
ըրէք ։

[թ] Թուոց. ժդ. 9. բ Օր. ա. 29.
[ժ] բ Օր. ժ. 17.
[ի] բ Թագ. ժ. 12.
[լ] Յոբ. ե. 12.

15 Ու երբոր մեր թշնամիները լսեցին
որ մենք իմացեր ենք, [լ]Աստուած
անոնց խորհուրդը ցրուեց.
ու մենք ամէնքս պարիսպը շինելու
դարձանք, ամէն մէկը իր գործին ։
16 Եւ այն օրէն 'ի վեր՝ իմ մարդիկներուս
կէսը կ'աշխատէին, ու կէսն
ալ՝ նիզակներ, ասպարներ, աղեղներ
ու զրահներ կը բռնէին. ու
իշխանները Յուդայի բոլոր ‖ազգատոհմերուն
ետևը կը կենային ։

‖ Եբր. տունը

17 Պարիսպը շինողները, ու բեռնակիրները,
ու բեռցընողները՝ ամէն
մէկը իր մէկ ձեռքովը կը բանէր, ու
18 միւս ձեռքովը զէնքը կը բռնէր ։ Եւ
շինողներուն ամէն մէկը՝ իր սուրը
մէջքը կապած՝ կը գործէր. ու
19 փողահարը իմ քովս էր ։ Եւ ազնուականներուն,
ու սատրապներուն
ու մնացած ժողովուրդին ըսի.
Այս գործը մեծ ու ընդարձակ
է, ու մենք պարսպին վրայ ցրուած
20 ենք, և իրարմէ հեռու ենք. Ուստի
փողին ձայնը ուր տեղ որ լսէք,
հոն մեր քովը ժողվուեցէք. [խ]Մեզի
համար մեր Աստուածը պատերազմ
21 պիտի ընէ ։ Ու մենք այսպէս մեր
գործը կ'ընէինք. և ժողովուրդին
կէսը արշալոյսին ծագած ատենէն
մինչև աստղերուն երևցած ատենը՝
22 նիզակներ բռնած կը կենային ։ Եւ
այն ատենը ժողովուրդին ըսի. Ամէն
մարդ իր ծառային հետ՝ գիշերները
Երուսաղէմի մէջ մնայ, որ
գիշերը մեզի համար պահպանութիւն
ընէ, ու ցորեկը գործէ ։
23 Ու ես, ու իմ եղբայրներս, և իմ
ծառաներս, ու իմ ետևէս եկող
պահապան մարդիկները՝ ամենքին
մեր հանդերձները չէինք հաներ,
§լուացուելու ատենէն 'ի զատ" ։

[խ] Ել. ժդ. 14. 25. բ Օր. ա. 30. գ. 22. ի. 4. Յես. իգ. 10.

§ Եբր. ամէն մէկը ջուրը կը հանէր.

ԳԼ. Ե

1 Հրէայք իրենց պարտքերուն, գրաւներուն ու ծառայութեանը համար կը գանգատին ։ 6 Նէեմիա փոխատուները կը յանդիմանէ, և ուխտ ընել կու տայ անոնց՝ որ ետ դարձընեն իրենց առած գրաւները ։ 14 կը թողու իր ռոճիկը, ու հիւրասիրութիւն կ'ընէ ։

1 Եւ [ա]ժողովուրդը ու անոնց կնիկները՝
իրենց [բ]եղբայրցը Հրէաներուն
դէմ մեծ գանգատ ըրին ։
2 Եւ ոմանք կ'ըսէին. Մենք մեր տղաքներովը
ու աղջիկներովը շատուոր
ենք. ուտելիք ծախու առնենք,
ու ուտենք որ ապրինք ։
3 Ոմանք ալ կ'ըսէին. Մենք մեր արտերը,
այգիները, ու տուները
գրաւ կը դնենք, որ սովի համար
4 ուտելիք ծախու առնենք ։ Եւ ոմանք
կ'ըսէին. Թագաւորին հարկ
տալու համար՝ մեր արտերուն ու
այգիներուն վրայ ստակ փոխ ա-
5 ռինք ։ Ու հիմա [գ]մեր մարմինը՝
մեր եղբայրներուն մարմինին պէս
է, ու մեր որդիքը՝ անոնց որդւոցը
պէս. և ահա մենք [դ]մեր տղաքները

[ա] Եզ. ե. 7.
[բ] Ղև. իե. 35. 36. 37. բ Օր. ժե. 7.
[գ] Ես. ծը. 7.
[դ] Ել. իա. 7. Ղև. իե. 39.

Ն. Ք. ԳԲ.
445

ու աղջիկները ծառայութեան կը ծախենք . և արդէն մեր աղջիկներէն աղախին ըլլալու ծախուածներ կան, ու մեր ձեռքը կարողութիւն չկայ . որովհետև մեր արտերը ու այգիները ուրիշներուն ձեռքն են ։

6 Ու երբոր ես անոնց աղաղակը՝ ու աս խօսքերը լսեցի, խիստ դժուարեցայ ։ 7 Ու միտքիս մէջ խորհելէն ետև՝ ազնուականները ու իշխանները յանդիմանեցի, ու անոնց ըսի . Դուք ամէնքդ ալ ձեր եղբայրներէն †վաշխ կ'առնէք . ու 8 անոնց դէմ մեծ ժողով ըրի ։ Ան ատենը անոնց ըսի . Մենք հեթանոսներու ծախուած մեր Հրէայ եղբայրները՝ մեր կարողութեանը չափ ‡ծախու առինք . ու հիմա դուք ձեր եղբայրները կը ծախէք, կամ անոնք մեզի ծախուին . և անոնք լռեցին, ու չկրցան պատասխան 9 տալ ։ Ու ըսի . Աս ձեր ըրածը աղէկ բան չէ . պէտք չէ՞ որ †մեր Աստուծոյն վախովը քալէք, *որ մեզի թշնամի եղող ազգերուն նախատինք չըլլանք ։ 10 Ես ալ, իմ եղբայրներս ու ծառաներս ալ՝ ստակ ու ցորեն փոխ տուած ենք անոնց . թող հիմա աս պարտքը 11 անոնց շնորհենք ։ Ու ձեզի կ'աղաչեմ, որ այսօր անոնց ետ դարձնէք անոնց արտերը, այգիները, ձիթենիները ու տուները . նաև ստակին, ցորենին, գինիին ու եղին հարիւրին մէկը՝ որ անոնցմէ կը 12 պահանջէք ։ Ու անոնք ըսին . Ետ պիտի դարձնենք, ու անոնցմէ բան մը պիտի չպահանջենք . ինչպէս որ ըսիր, այնպէս պիտի ընենք ։ Ան ատենը քահանաները կանչեցի, ‡ու անոնց երդում ընել 13 տուի, որ ասանկ ընեն ։ Նաև *հանդերձս †թօթվեցի ու ըսի . Ով որ աս բանը չկատարէ, իր տունէն ու իր վաստակէն՝ Աստուած այսպէս թօթվէ, ու այսպէս թօթվուած ու պարապ ըլլայ ։ Ու բոլոր ժողովքը՝ Ամէն ըսին, ու Տէրը օրհնեցին . ‡ու ժողովուրդը աս բանը կատարեց ։

14 Ու Յուդայի երկրին մէջ անոնց իշխանը եղած օրէս՝ Արտաշէս թագաւորին քսաներորդ տարիէն ˆմինչև երեսուներկուերորդ տարին՝ տասուերկու տարի՝ թէ ես և թէ իմ եղբայրներս ‡†իշխանութեան ռոճիկը չառինք" ։ 15 Բայց ինծմէ առաջ եղող նախորդ իշխանները ժողովուրդին բեռ կ'ըլլային, ու անոնցմէ հաց ու գինի կ'առնէին, քառասուն սիկղ արծաթէն 'ի զատ . անոնց ծառաներն ալ ժողովուրդին բռնութիւն կ'ընէին . բայց ես ‡Աստուծմէ վախնալով՝ այնպէս չըրի ։ 16 Ու նաև աս պարսպին գործին մէջ աշխատեցայ . ու մենք արտ ծախու չառինք . և իմ բոլոր ծառաներս հոն ժողվուած էին աս գործին համար ։ 17 Ու Հրէաներէն, ու իշխաններէն հարիւր յիսուն մարդ, ու չրջակայ ազգերէն մեզի եկողները ‡իմ սեղանէս կ'ուտէին ։ 18 Ու ‡ամէն օրուան ծախքս աս էր . արջառ մը, ու վեց ընտիր ոչխար . և ինծի համար թռչուններ ալ կը պատրաստուէր . ու տասը օրը անգամ մը առատութեամբ ամէն տեսակ գինիէն կ'ըլլար . այսու ամենայնիւ ˆիշխանութեան ռոճիկը չպահանջեցի . վասն զի աս ժողովուրդին վրայ եղած ծառայութիւնը ծանր 19 էր ։ ‡Ով Աստուած իմ՝ աս ժողովուրդին բոլոր ըրածներուս համեմատ զիս 'ի բարին յիշէ ։

ԳԼ. Զ.

1 Սանաբաղատ՝ խորամանկութեամբ, երկիւղալի լուրերով, ու վարձքով բռնուած մարգարէներու միջոցով կը ջանայ որ Նեեմիան վախցնէ ։ 15 Աս գործին լմննալուն վրայ՝ թշնամիները կը վախնան ։ 17 Թշնամիներուն ու Յուդայի ազնուականներուն մէջտեղը գաղտուկ նամակագրութիւն կ'ըլլայ ։

1 Ու երբոր Սանաբաղատ, Տուբիա, ու Արաբացի Գեսամ, ու մեր միւս թշնամիները լսեցին, որ ես պարիսպը շինեցի, ու հոն փլած տեղ մը չմնաց, (‡թէպէտև մինչև ան ատենը դռներուն փեղկերը դրած չէի,) 2 Սանաբաղատ ու Գեսամ ‡ինծի մարդ ղրկեցին՝ ու ըսին . Եկուր, †Ովնոյի դաշտին գեղերուն մէջը իրարու հետ տեսնուինք . բայց անոնք †ինծի չարութիւն ընել կը խորհէին ։ 3 Ու անոնց պատգամաւորներ ղրկեցի ու ըսի . Ես մեծ գործով մը զբաղած եմ, ու չեմ կրնար իջնել . ինչո՞ւ համար գործը դադարի, երբոր զանիկայ թողում, ու ձեզի իջնեմ ։ 4 Ու անոնք ինծի չորս անգամ ասանկ խօսքեր ղրկեցին . ես ալ անոնց նոյն պատասխանը տուի ։ 5 Ու հինգերորդ անգամին՝ Սանաբաղատ նոյն խօսքերով իր մանչը ինծի ղրկեց, ձեռքը մէկ բաց 6 թուղթով մը՝ Որուն մէջը այսպէս գրուած էր . Ազգաց մէջը լսուեցաւ, ու Գեսամ կ'ըսէ՝ որ ˆդուն ու Հրէաները ապստամբել կը խորհիք . դուն անոր համար կը շինես պարիսպը, որ անոնց թագաւոր 7 ըլլաս, ‡ինչպէս որ կ'ըսուի" ։ Ու նաև Երուսաղէմի մէջ մարգարէներ հաստատեցիր, որ քարոզեն ու քեզի համար ըսեն, թէ՝ [illegible]

† Ել. իբ. 25 ։ Ղևտ. իե. 36 ։ Եզեկ. իբ. 12 ։
‡ Ղևտ. իե. 48 ։
† Ղևտ. իե. 36 ։
* Բ Թագ. ժբ. 14 ։ Հռոմ. բ. 24 ։ ա Պետ. բ. 12 ։
‡ Եզր. ժ. 5 ։ Երեմ. լդ. 8. 9 ։
* Եբր. ծոցս
† Մատ. ժ. 14 ։ Գործ. ժգ. 51 ։ ժը. 6 ։
‡ Դ Թագ. իգ. 3 ։
ˆ Գլ. ժգ. 6 ։
‡ Տես ա Կոր. թ. 4. 15 ։
† Եբր. իշխանին հացը չկերանք ։

Ն. Ք. ԳԲ.
445

‡ Հմր 9 ։
‡ Բ Կոր. ժա. 9 ։ ժբ. 13 ։
‡ Բ Թագ. թ. 7 ։ Գ Թագ. ժը. 19 ։
‡ Գ Թագ. դ. 22 ։
ˆ Հմր 14. 15 ։
‡ Գլ. ժգ. 22 ։
‡ Գլ. բ. 10. 19 ։ դ. 1. 7 ։
‡ Գլ. գ. 1. 3 ։
‡ Առակ. իզ. 24. 25 ։
† ա Մն. ը. 12 ։ Գլ. ժա. 35
† Սաղ. լզ. 12. 32 ։
ˆ Գլ. բ. 19 ։
‡ Եբր. աս խօսքերուն համեմատ ։

Ն. Ք. Գ. Ք. 445

Հրէաստանի թագաւոր է. ու հիմա աս խօսքերը թագաւորին ականջը պիտի հասնի. ուրեմն եկուր որ մէկտեղ խորհուրդ ընենք։
8 Բայց ես անոր մարդ խրկեցի՝ ու ըսի. Բաներ քու ըսած խօսքերուդ պէս չէ. հապա ատոնք դուն քու
9 սրտէդ ճարեցիր։ (Վասն զի ասոնց ամէնը մեզ կը վախցնէին՝ ըսելով. Թող անոնց ձեռքը ան գործէն թուլնայ, որ չկատարուի։ Ու հիմա ո՛վ Տէր իմ ձեռքերս ուժովցուր։)
10 Ու ես Մետաբէէլի որդւոյն Դալայիայի որդւոյն Սեմայիային տունը մտայ. և անիկայ տանը մէջ գոցուած էր, ու ըսաւ. Եկուր մէկտեղ Աստուծոյ տունը՝ տաճարին մէջը երթանք, ու տաճարին դռները գոցենք. վասն զի քեզ մեռցնելու կու գան. ու անոնք գիշերով պիտի գան քեզ մեռցնելու։
11 Ու ես ըսի. Միթէ ինծի պէս մարդը կը փախչի՞. և ո՛վ կայ ինծի պէս որ տաճարը մտնէ ապրելու համար.
12 չեմ մտներ։ Ու աղէկ հասկցայ որ զանիկայ Աստուած խրկած չէր, հապա է իմ վրաս այս մարգարէութիւնը ինքնիրմէն խօսեցաւ. վասն զի Տուբիա ու Սանաբաղատ զանիկայ
13 վարձքով բռներ էին։ Ու ասոր համար վարձքով բռներ էին զանիկայ, որ ես վախնամ, ու ասանկ ընելով՝ մեղանչեմ, որ զիս բամբասելու, ու իմ անունս աղբելու
14 պատճառ մը ունենան։ ըՈ՛վ Աստուած իմ՝ Տուբիան ու Սանաբաղատը աս իրենց գործքը համեմատ, ու Նովադիա թմարգարէուհին, ու զիս վախցընող միւս մարգարէները յիշէ։
15 Ու պարիսպը Եղուլ ամսուն քսանհինգերորդ օրը՝ յիսունևեր-
16 կու օրուան մէջ լմնցաւ։ Ու ժերբոր մեր ամէն թշնամիները լսեցին, մեր բոլորտիքը եղող ամէն ազգերը վախցան ու շատ ամչցան, ու իիմացան որ աս գործը մեր Աստուծոյն օգնականութեամբը կատարուեցաւ։
17 Ու ան օրերը՝ Յուդայի ազնուականներէն Տուբիային շատ նամակներ կ'երթար. Տուբիայէն ալ ա-
18 նոնց կու գար. Վասն զի Յուդային շատ մարդիկները անոր հետ երդումով միացեր էին. քանզի անիկայ Արահեան Սեքենիային փեսան էր. ու անոր որդին Յօհանանը՝ Բարաքիայի որդւոյն Մեսու-
19 ղամին աղջիկը առեր էր։ Նաև իմ առջևս անոր աղէկութիւնները կը զրուցէին, ու իմ խօսքերս անոր կը հասցընէին. և Տուբիա ինծի նամակներ կը խրկէր զիս վախցնելու համար։

է Եզեկ. ժգ. 22։

ը Գլ. ժգ. 29։

թ Եզեկ. ժգ. 17։

Իրր 445

ժ Գլ. բ. 10. դ. 1. 7. զ. 1։

ի Սաղ. ճիզ. 2։

ԳԼ. Է.

1 Նեեմիա՝ Երուսաղեմին պահպանութիւնը Անանիին ու Անանիային կը յանձնէ։ 5 Առջի անգամ Բաբելոնէն դարձող 9 ժողովուրդին, 39 քահանաներուն, 43 Ղևտացիներուն, 46 Նաթանայիմներուն, 57 Սողոմոնի ծառաներուն, 63 և իրենց ազգահամարը կորսնցուցած քահանաներուն ցուցակը։ 66 Անոնց ամենուն թիւը՝ իրենց ստացուածներովը։ 70 Անոնց մատուցած ընծաները։

1 Ու երբոր պարիսպը լմնցաւ, ադռներուն փեղկերը անցուցի. ու դռնապաններ, երգեցողներ ու
2 Ղևտացիներ դրուեցան. Ու իմ եղբայրս Անանին, ու պալատին իշխանը Անանիան (որ հաւատարիմ, ու շատերէն աւելի բԱստուծմէ վախցող մարդ մըն էր,) Երուսա-
3 ղեմի վրայ դրի. Ու անոնց ըսի. Մինչև որ արև չտաքնայ, Երուսաղեմին դռները չբացուին. և իրենց ներկայութեամբը դռները գոցեն, ու նիգերը դնեն, ու Երուսաղեմի բնակիչներէն պահապաններ կարգեն, ամէն մէկը իր պահպանութեանը մէջ, ու ամէն մէկը իր տանը դիմացը։
4 Քաղաքը ընդարձակ ու մեծ էր. բայց մէջի ժողովուրդը քիչ էր, ու
5 տուներ շինուած չէր։ Ու իմ Աստուածս իմ սրտիս մէջը դրաւ, որ ազնուականները, իշխանները ու ժողովուրդը ժողվեմ որ արձանագրուին. ու առջի անգամ Բաբելոնէն ելլողներուն մէկ ազգաբանութեան գիրքը գտայ. ու անոր մէջը այսպէս գրուած գտայ։
6 Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին տարած գերիներէն ելլող գգաւառի բնակիչները ասոնք էին, որոնք Երուսաղէմ ու Յուդա դարձան, ամէն մէկը իր քաղաքը.
7 Ու Զօրաբաբէլին, Յեսուին, Նեեմիային, Ազարիային, Ռաամիային, Նաեմանիին, Մուրթքէին, Բաղսանին, Մասփարաթին, Բագուէին, Նաումին ու Բաանային հետ եկան։ Ու աս էր Իսրայէլի ժողովուրդին մարդոցը
8 թիւը. Փարոսի որդիքը՝ երկու հազար հարիւր եօթանասունևեր-
9 կու. Սափատիայի որդիքը՝ երեք
10 հարիւր եօթանասունևերկու. Արահի որդիքը՝ վեց հարիւր յիսուն
11 ևերկու. Փաաթ Մովաբի որդիքը՝ Յեսուի ու Յովաբի որդիներէն՝ երկու հազար ութը հարիւր տասն-
12 ևութը. Եղամի որդիքը՝ հազար
13 երկու հարիւր յիսունըչորս. Զաթուի որդիքը՝ ութը հարիւր քառ-
14 ասունըհինգ. Զաքքայի որդիքը՝
15 եօթը հարիւր վաթսուն. Բանուիի

Ն. Ք. Գ. Ք. Իրր 445

ա Գլ. զ. 1։

բ Ել. ժը. 21։

Իրր 536

գ Եզր. բ. 1. ևն.

Ն · Ք · Դ·Ա·
ետր 536

որդիքը՝ վեց հարիւր քառասունութը ·
16 Բեբայիի որդիքը՝ վեց հարիւր
17 քսանուութը · Ազգադի որդիքը՝ երկու հազար երեք հարիւր
18 քսանուերկու · Ադոնիկամի որդիքը՝ վեց հարիւր վաթսունուեօթը ·
19 Բագուէի որդիքը՝ երկու հազար
20 վաթսունուեօթը · Ադինի որդիքը՝
21 վեց հարիւր յիսունուհինգ · Ատերի որդիքը Եզեկիայէն՝ իննսունութը ·
22 Հասումի որդիքը՝ երեք հարիւր
23 քսանուութը · Բեսէյի որդիքը՝
24 երեք հարիւր քսանուչորս · Արիփի որդիքը՝ հարիւր տասներկու ·
25 Գաբաւոնի որդիքը՝ իննսունուհինգ ·
26 Բեթլէհէմի ու Նետոփայի մարդիկը՝ հարիւր ութսունութը ·
27 Անաթոթի մարդիկը՝ հարիւր
28 քսանուութը · Ազմաւեթի տանը մարդիկները՝ քառասունուերկու ·
29 Կարիաթարիմի, Կեփիրայի ու Բերովթի մարդիկը՝ եօթը հարիւր
30 քառասունուերեք · Ռամայի ու Գաբայի մարդիկը՝ վեց հարիւր քսանումէկ ·
31 Մաքմասի մարդիկը՝ հարիւր
32 քսանուերկու · Բեթէլի ու Գայիի մարդիկը՝ հարիւր քսանուերեք ·
33 Միւս Նաբաւին մարդիկը՝ յիսունուերկու ·
34 Միւս [փ] Եղամին որդիքը՝ հազար երկու հարիւր յիսունուչորս ·
35 Հարիմի որդիքը՝ երեք հարիւր
36 քսան · Երիքովի որդիքը՝ երեք
37 հարիւր քառասունուհինգ · Ղովդի, Ադիդի ու Օնովի որդիքը՝ եօթը
38 հարիւր քսանումէկ · Սենայի որդիքը՝ երեք հազար ինը հարիւր երսուն ։

[փ] Տես Հմր 12 ·

39 Քահանաները՝ Յեսուի տունէն՝ [ք] Յեդայիայի որդիքը՝ ինը հարիւր
40 եօթանասունուերեք · [ղ] Եմմերի որդիքը՝ հազար յիսունուերկու ·
41 [ի] Փասուրի որդիքը՝ հազար երկու
42 հարիւր քառասունուեօթը · [ե] Հարիմի որդիքը՝ հազար տասնուեօթն էին ։

[ք] Ա Մն · իդ · 7 ·
[ղ] Ա Մն · իդ · 14 ·
[ի] Տես Ա Մն · թ · 12 · իդ · 9 ·
[ե] Ա Մն · իդ · 8 ·

43 Ղևտացիները՝ [ր] Ովդուիայի որդիներէն՝ Յեսուի — Կադմիելի որդիքը՝ եօթանասունուչորս էին ։

[ր] Եզր · բ · 40 ·

44 Երգեցողները՝ Ասափի որդիքը՝ հարիւր քառասունութն էին ։

45 Դռնապանները՝ Սեղղումի որդիքը, Ատերի որդիքը, Տեղմոնի որդիքը, Ակկուբի որդիքը, Ատիտայի որդիքը, Սուբայի որդիքը՝ հարիւր երսունութն էին ։

46 Նաթանայիմները —— էին · Սիհայի որդիքը, Ասուփայի որդի-
47 քը, Տաբաովթի որդիքը, Կերոսի որդիքը, Սիայի որդիքը, Փադոնի
48 որդիքը, Ղաբանայի որդիքը, Ագաբայի որդիքը, Սաղամէի որդի-
49 քը, Անանի որդիքը, Գեդդելի որ-
50 դիքը, Գաարի որդիքը, Ռեայիայի որդիքը, Ռասինի որդիքը, Նե-
51 կոդայի որդիքը, Գազամի որդիքը, Օզայի որդիքը, Փասէի որդիքը,
52 Բասիի որդիքը, Մովանիմի որդի-
53 քը, Նեփուսիմի որդիքը, Բակբուկի որդիքը, Ակուփայի որդիքը,
54 Արուրի որդիքը, Բասաղոթի որդիքը, Մեհիդայի որդիքը, Արսայի
55 որդիքը, Բարկոսի որդիքը, Սիսարայի որդիքը, Թամայի որդիքը,
56 Նեսիայի որդիքը, Ատեփայի որ-
57 դիքը · Սողոմոնի ծառաներուն որդիքը՝ Սոտէի որդիքը, Սոփերաթի
58 որդիքը, Փարեդայի որդիքը, Յեղայի որդիքը, Դերկոնի որդիքը,
59 Գեդդելի որդիքը, Սափատիայի որդիքը, Ատտիլի որդիքը, Փաքարաթ սեբայիմի որդիքը, Ա-
60 մոնի որդիքը · Բոլոր Նաթանայիմները, ու Սողոմոնի ծառաներուն որդիքը՝ երեք հարիւր իննսունուերկու էին ։

Ն · Ք · Դ·Ե ·
ետր 536

61 [ծ] Ու Թելմեղայէն, Թելարսայէն, Քերուբէն, Ադդոնէն ու Եմմերէն ելլողները սոնք էին, և իրենց հայրերուն տունը ու իրենց սերունդը՝ այսինքն Իսրայէլէն ըլլանին ցուցընելու կարող չեղան ·
62 Դաղայիայի որդիքը, Տուբիայի որդիքը, Նեկոդայի որդիքը՝ վեց հարիւր քառասունուերկու հոգի ։
63 Եւ քահանաներէն՝ Աբայիայի որդիքը, Ակկուսի որդիքը, Բերզելլի որդիքը՝ որ իւր Գաղաադացի Բերզելլին աղջիկներէն կնիկ առնելով՝
64 անոնց անունով կոչուեցաւ ։ Ասոնք իրենց ազգաբանութեան գիրքը փնտռեցին, բայց չկրցան գտանել · ու անմաքուր սեպուելով՝ քահանայութենէ արգիլուեցան ։
65 Եւ *Աթարսաթան անոնց ըսաւ · Մինչև որ Ուրիմով ու Թումիմով քահանայ մը չելլէ, անոնք ամենասուրբ բաներէն չուտեն ։

[ծ] Եզր · բ · 59 ·

* Կամ՝ կառավարիչ · տես գլ · ը · 9 · ժբ · 26 ·

66 Բոլոր ժողովքը մէկտեղ՝ քառասունուերկու հազար երեք հարիւր
67 վաթսուն հոգի էր · Բաց ՚ի անոնց ծառաներէն ու աղախիններէն, որոնք եօթը հազար երեք հարիւր երսունուեօթն էին · ու անոնց մէջը երկու հարիւր քառասունուհինգ այր և կին երգեցողներ կային ։
68 Անոնց ձիերը եօթը հարիւր երսունուվեց, ջորիները երկու հարիւր
69 քառասունուհինգ, Ուղտերը չորս հարիւր երսունուհինգ, — էշերը վեց հազար եօթը հարիւր քսան էին ։

70 Ու տոհմերու իշխաններէն ոմանք՝ գործին համար ընծայ տուին · [ե] Աթարսաթան՝ հազար դրամ ոսկի, յիսուն սկաւառակ, — հինգ հարիւր երսուն քահանայական պատ-

[ե] Գւ · բ · 9 ·

Ն. Ք. ԴԲ.
Իբր 536

[ա]Եզր. Բ. 69.

71 մուծման տուաւ գանձին ։ Եւ տոհմերու իշխաններէն ոմանք՝ գործաւորութեան գանձին քսան հազար դրամ ոսկի, ու երկու հազար երկու հարիւր մնաս արծաթ տուին ։ 72 Եւ մնացած ժողովուրդին տուածները՝ քսան հազար դրամ ոսկի, ու երկու հազար մնաս արծաթ, ու վաթսունըեօթը քահանայական պատմուճան էր ։ 73 Եւ քահանաները, ու Ղեւտացիները, և դռնապանները, ու երգեցողները, և ժողովուրդէն եղողները, ու Նաթանայիմները, և բոլոր Իսրայէլը՝ իրենց քաղաքներուն մէջը բնակեցան ։ [բ]Ու երբոր եօթներորդ ամիսը հասաւ, Իսրայէլի որդիքը իրենց քաղաքներուն մէջն էին ։

[բ]Եզր. Գ. 1.

ԳԼ. Ը.

1 Իսրայէլացւոց ջերմեռանդութիւնը օրէնքը կարդալու ու մտիկ ընելու մէջ ։ 9 Նէեմիա, Եզրաս, ու Ղեւտացիք կը մխիթարեն ժողովուրդը ։ 13 որոնք լսելու ու սորվելու յօժարամտութիւն ունէին ։ 16 Տաղաւարահարաց տօնը կը պահուի ։

Իբր 445

1 Եւ բոլոր [ա]ժողովուրդը մէկ մարդու մը պէս [բ]Ջուրի դրանը առջեւ եղող հրապարակին մէջը ժողվուեցան, ու Եզրաս [գ]դպիրին ըսին, որ Մովսէսին օրինաց գիրքը բերէ, որն որ Տէրը Իսրայէլին պատուիրած էր ։ 2 Ու [դ]եօթներորդ ամսուն առջի օրը՝ Եզրաս քահանան [ե]օրինաց գիրքը ժողովքին առջեւ բերաւ, որ էրիկ ու կնիկ մարդիկներէ, ու ամէն լսելու ու հասկնալու կարողութիւն ունեցողներէ բաղկացած էր. 3 Եւ զանիկայ՝ Ջուրի դրանը առջեւ եղող հրապարակին մէջը առտուընէ մինչեւ կէս օրը՝ էրիկ ու կնիկ մարդիկներուն ու հասկցողներուն առջեւ կարդաց. և բոլոր ժողովուրդը իրենց ականջները օրինաց գրքին տուեր էին ։ 4 Ու Եզրաս դպիրը յատուկ ատոր համար շինուած փայտեղէն բեմին վրայ կայնեցաւ. ու անոր քովը աջ կողմը՝ Մատաթիան, Սեմման, Անաիան, Ուրիան, Քեղկիան ու Մաասիան, և ձախ կողմը՝ Փադայիան, Միսայէլը, Մեղքիան, Հասումը, Ասբադանան, Զաքարիան ու Մեսուղամը 5 կայնեցան ։ Ու Եզրաս գիրքը բացաւ բոլոր ժողովուրդին աչքերուն առջեւ. վասն զի ինքը բոլոր ժողովուրդէն բարձր էր. ու զանիկայ բացածին պէս՝ բոլոր ժողովուրդը 6 [զ]ոտքի վրայ ելաւ ։ Ան ատենը Եզրաս՝ Եհովան մեծ Աստուածը օրհնեց. ու բոլոր ժողովուրդը [է]ձեռքերնին վերցուցին, [ը]Ամէն, Ամէն՝ ըսին. և [թ]իրենց երեսին վրայ գետինը ծռելով՝ Տէրոջը երկրպագութիւն ըրին ։ 7 Ու Յեսու, Բանի, Սարաբիա, Յամին, Ակկուբ, Սաբեթա, Ովդիա, Մաասիա, Կելիտա, Ազարիա, Յովզաբադ, Անան, Փաղայիա, ու Ղեւտացիք՝ [ժ]օրէնքը ժողովուրդին կը հասկցընէին. և ժողովուրդը իրենց կարգովը կայներ էին ։ 8 Անոնք Աստուծոյ օրինաց գիրքը յստակ կերպով կարդացին, ու մեկնութիւնը տալով՝ կարդացածնին հասկցուցին ։

9 [ի]Ու Նէեմիա Աթարսաթան, ու Եզրաս քահանան ու դպիրը, [լ]և ժողովուրդին հասկցընող Ղեւտացիները՝ բոլոր ժողովուրդին ըսին. [խ]Աս օրս՝ ձեր Տէր Աստուծոյն սուրբ օր մըն է. [ծ]սուգ մի ընէք, ու մի լաք. վասն զի բոլոր ժողովուրդը կու լային՝ երբոր օրէնքին 10 խօսքերը կը լսէին ։ Եւ անոնց ըսաւ. Գացէք, պարարտ բաներ կերէք, ու անուշ բաներ խմեցէք, ու պատրաստութիւն չունեցողներուն [կ]բաժիններ ղրկեցէք. քանզի աս օրս՝ մեր Տէրոջը սուրբ օր մըն է, ու մի տրտմիք. վասն զի Տէրոջը ուրախութիւնը 11 ձեր զօրութիւնն է ։ Ան ատենը Ղեւտացիք բոլոր ժողովուրդը լռեցուցին՝ ըսելով. Լուռ կեցէք, քանզի ասիկայ սուրբ օր է, ու մի 12 տրտմիք ։ Եւ բոլոր ժողովուրդը ուտելու ու խմելու, ու [հ]բաժիններ ղրկելու, և մեծ ուրախութիւն ընելու գացին. վասն զի իրենց բացատրուած խօսքերը [ձ]հասկցան ։

13 Ու երկրորդ օրը՝ բոլոր ժողովուրդին տոհմապետները, քահանաները ու Ղեւտացիները՝ Եզրաս դպիրին քովը ժողվուեցան, որ օ- 14 րէնքին խօսքերը հասկնան ։ Եւ օրինաց գրքին մէջը գրուած գտան որ Տէրը Մովսէսին ձեռքովը հրամայեր է, որ եօթներորդ ամսուն տօնին ատենը՝ Իսրայէլի որդիքը [ղ]տաղաւարներու մէջ բնակին, 15 [ճ]նաև իրենց ամէն քաղաքներուն մէջ, ու [մ]Երուսաղէմի մէջ [յ]հրատարակեն ու քարոզեն ըսելով. Լեռը ելէք, [ն]ու ձիթենիի ոստեր, նոճիի ոստեր, ու մրտենիի ոստեր, և արմաւենիի ոստեր, ու տերեւախիտ ծառերու ոստեր բերէք, որ տաղաւարներ շինէք, ինչպէս որ 16 գրուած է ։ Եւ ժողովուրդը ելաւ ու բերաւ, ու ամէն մարդ [շ]իր տանիքին վրայ, ու իր գաւիթին մէջը, և Աստուծոյ տանը գաւիթներուն մէջը, ու [ո]Ջուրի դրանը հրապարակին մէջը, [չ]ու Եփրեմի դրանը հրապարակին մէջը՝ իրենց տաղա- 17 ւարներ շինեցին ։ Ու գերութենէ

[ա]Եզր. Գ. 1.
[բ]Գլ. Գ. 26.
[գ]Եզր. Է. 6.
[դ]Ղև. Իգ. 24.
[ե]Բ Օր. Լա. 11, 12.
[զ]Դատ. Գ. 20.
[է]Ողբ. Գ. 41. — Ա Տիմ. Բ. 8.
[ը]Ա Կոր. ԺԴ. 16.
[թ]Ել. Դ. 31. ԺԲ. 27. Բ Մն. Ի. 18.

Ն. Ք. ԴԲ.
Իբր 445

[ժ]Ղև. Ժ. 11. Բ Օր. ԼԳ. 10. Բ Մն. ԺԷ. 7, 8, 9. Մաղ. Բ. 7.
[ի]Եզր. Բ. 63. Գլ. Է. 65. Ժ. 1.
[լ]Բ Մն. Լե. 3. Հմր 8.
[խ]Ղև. Իգ. 24. Թւ. ԻԹ. 1.
[ծ]Բ Օր. Ժզ. 14, 15. Ժող. Գ. 4.
[կ]Եսթ. Թ. 19, 22. Յայտ. ԺԱ. 10.
[հ]Հմր 10.
[ձ]Հմր 7, 8.
[ղ]Ղև. Իգ. 34, 42. Բ Օր. Ժզ. 13.
[ճ]Բ Օր. Ժզ. 16.
[մ]Ղև. Իգ. 4.
[յ]Ղև. Իգ. 40.
[շ]Բ Օր. Իբ. 8.
[ո]Գլ. ԺԲ. 37.
[չ]Դ Թագ. ԺԴ. 13. Գլ. ԺԲ. 39.

Ն. Ք. Ծն. իբր 445

դարձողներուն բոլոր ժողովքը՝ տաղաւարներ շինեցին, ու տաղաւարներու մէջ նստան. վասն զի Իսրայէլի որդիքը՝ Նաւեան Յեսուին օրերէն մինչև այն օրը՝ այնպէս բրած չէին. ու խիստ [ղ]մեծ ուրախութիւն եղաւ։

18 Եւ [ճ]առաջին օրէն մինչև վերջի օրը՝ ամէն օր Աստուծոյ օրինաց գիրքը կարդացուեցաւ. ու եօթը օր տօն ըրին. և ութերորդ օրը հանդիսաւոր ժողով եղաւ, [մ]ինչպէս որ հրամայուած էր։

ղ Բ Մն. Լ. 21.
ճ Բ Օր. ԼԱ. 10. 11.
մ Ղեւ. ԻԳ. 36. Թուոց. ԻԹ. 35.

ԳԼ. Թ

1 Ժողովուրդին հանդիսաւոր ծոմապահութիւնը ու ապաշխարութիւնը։ 4 Ղեւտացիք՝ բարերարութեանը կը խոստովանին, թէ Աստուծոյ բարութիւնը և թէ իրենց չարութիւնը։

445

1 Եւ [ա]այս ամսուան քսանըչորրորդ օրը՝ Իսրայէլի որդիքը՝ ծոմով, քուրձերով, [բ]ու վրանին հող ցանած մէկտեղ ժողվուեցան։ 2 Եւ [գ]Իսրայէլի որդիքը բոլոր օտարազգիներէն զատուեցան. ու Աստուծոյ առջևը կայնելով՝ իրենց մեղքերը ու իրենց հայրերուն անօրէնութիւնները խոստովանեցան։ 3 Եւ իրենց տեղը կայնելով՝ օրուան չորրորդ մասը՝ [դ]իրենց Տէր Աստուծոյն օրինաց գիրքէն կարդացին, ու չորրորդ մասը՝ իրենց Տէր Աստուծոյն խոստովանութիւն ու երկրպագութիւն ըրին։

4 Եւ Յեսու, Բանի, Կադմիէլ, Սաբանիա, Բունի, Սարաբիա, Բանի ու Քենանի Ղեւտացիները *բեմին վրայ ելան, ու իրենց Տէր Աստուծոյն բարձր ձայնով աղաղակեցին։ 5 Եւ Յեսու, Կադմիէլ, Բանի, Ասաբանիա, Սարաբիա, Ոդիա, Սաբանիա ու Փեթաիա Ղեւտացիները ըսին. Ելէք, ձեր Տէր Աստուածը յաւիտենէ յաւիտենից օրհնեցէք։

Օրհնեալ ըլլայ [ե]քու փառաւորեալ անունդ, ու ամէն օրհնութենէ ու գովութենէ բարձր ըլլայ։ 6 [զ]Դուն՝ միայն դուն Տէր ես. երկինքը, [է]երկինքներու երկինքները, և անոնց բոլոր զօրքերը, երկիրը՝ ու բոլոր անոր վրայ եղածը, ծովերը՝ ու բոլոր անոնց մէջը եղածը [ը]դուն ստեղծեցիր. և [թ]ամենուն դուն կենդանութիւն կու տաս, ու երկնից զօրքերը քեզի երկրպագութիւն 7 կ'ընեն։ Դուն ես այն Տէր Աստուածը՝ որ [ժ]Աբրամը ընտրեցիր, և Քաղդէացւոց Ուրէն [ի]հանեցիր, ու անոր անունը 8 [լ]Աբրահամ դրիր։ Եւ անոր սիրտը քու առջևդ [խ]հաւատարիմ գտար, ու անոր հետ [ծ]ուխտ ըրիր որ Քանանացւոց, Քետացւոց, Ամօրհացւոց, Փերեզացւոց, Յեբուսացւոց ու Գերգեսացւոց երկիրը անոր սերունդին տաս. ու [կ]քու խօսքդ հաստատեցիր. վասն զի արդար ես։

ա Գլ. Ը. 2.
բ Յես. Է. 6. Ա Թագ. Դ. 12. Բ Թագ. Ա. 2. Յոբ. Բ. 12.
գ Եզր. Ժ. 11. Գլ. ԺԳ. 3. 30.
դ Գլ. Ը. 7. 8.
* Կամ՝ աստիճաններուն
ե Ա Մն. ԻԹ. 13.
զ Դ Թագ. ԺԹ. 15. 19. Սաղ. ՁԶ. 10. Ես. ԼԷ. 16. 20.
է Բ Օր. Ժ. 14. Գ Թագ. Ը. 27.
ը Ծն. Բ. 1.
թ Ծն. Ա. 1. Ի. 11. Յայտ. ԺԴ. 7.
ժ Սաղ. ԼԶ. 6.
ի Ծն. ԺԱ. 31. ԺԲ. 1.
լ Ծն. ԺԷ. 5.
խ Ծն. ԺԵ. 6.
ծ Ծն. ԺԲ. 7. ԺԵ. 18. ԺԷ. 7. 8.

9 Ու Եգիպտոսի մէջ [հ]մեր հայրերուն նեղութեանը նայեցար, ու Կարմիր ծովուն վրայ [ձ]անոնց աղաղակը 10 լսեցիր։ Եւ [ղ]Փարաւոնին, ու անոր բոլոր ծառաներուն, ու անոր երկրին բոլոր ժողովուրդին՝ նշաններ ու հրաշքներ ցուցուցիր. վասն զի գիտցար որ անոնց վրայ [ճ]հպարտացան. ու աս օրուան պէս 11 [մ]քեզի անուն վաստկեցար։ [յ]Եւ ծովը անոնց առջևը պատռեցիր, անանկ որ ծովուն մէջէն ցամաքով անցան, և զանոնք հալածողները՝ [ն]խորունկ ջուրերու մէջ նետուած քարի պէս՝ ընդունդը նետեցիր։ 12 Եւ ցորեկը ամպի սիւնով, ու գիշերը անոնց գացած ճամբան լուսաւորելու համար՝ կրակի սիւնով [շ]առաջնորդեցիր անոնց։

13 Նաև [ո]Սինայ լեռանը վրայ իջար, ու անոնց հետ երկինքէն խօսեցար. և անոնց՝ [չ]ուղիղ դատաստաններ, ճշմարիտ օրէնքներ, ու բարի կանոններ ու պատուիրանքներ տուիր. 14 Եւ քու [ջ]սուրբ շաբաթդ անոնց գիտցուցիր, ու քու ծառայիդ Մովսէսին ձեռքովը՝ անոնց պատուիրանքներ, կանոններ ու օրէնք-15 ներ հրամայեցիր։ Ու երբոր անօթեցան, անոնց [ռ]երկինքէն հաց տուիր, ու երբոր ծարաւեցան, անոնց [ս]ապառաժէն ջուր հանեցիր. և անոնց ըսիր, որ [վ]մտնեն ու ժառանգեն այն երկիրը՝ որն որ անոնց տալու համար †ձեռքդ վերցուցիր"։

16 [տ]Բայց անոնք՝ այսինքն մեր հայրերը հպարտացան, ու [ր]իրենց պարանոցը խստացուցին, և քու պատուիրանքներուդ հնազանդութիւն 17 չըրին, Ու չուզեցին մտիկ ընել, [ց]և անոնց մէջը ըրած հրաշքներդ չյիշեցին. հապա իրենց պարանոցը խստացուցին, ու իրենց ապստամբութեանը՝ [ւ]իրենց ծառայութեանը դառնալու գլուխ դրին. բայց դուն ներող՝ [փ]ողորմած՝ գթած երկայնամիտ և բազումողորմ Աստուած ըլլալովդ, զանոնք երե-18 սէ չձգեցիր։ Մանաւանդ [ք]երբոր անոնք իրենց ձուլածոյ որթ շինեցին, ու Քեզ Եգիպտոսէն հանող Աստուածդ ասիկայ է՝ ըսելով, մե-19 ծապէս անարգեցին, Դուն քու [օ]մեծ ողորմութեամբդ զանոնք անապատին մէջ երեսէ չձգեցիր. ճամբան անոնց առաջնորդութիւն ընելու համար՝ ցորեկը [ֆ]ամպի սիւ-

Ն. Ք. Ծն. 445

կ Յես. ԻԳ. 14.
հ Ել. Բ. 25. Գ. 7.
ձ Ել. ԺԴ. 10.
ղ Ել. Է. Ը. Թ. Ժ. ԺԲ. ԺԴ.
ճ Ել. ԺԸ. 11.
մ Ել. Թ. 16. Եսա. ԿԳ. 12. 14. Երեմ. ԼԲ. 20. Դան. Թ. 15.
յ Ել. ԺԴ. 21. 22. 27. 28. Սաղ. ՀԸ. 13.
ն Ել. ԺԵ. 5. 10.
շ Ել. ԺԳ. 21.
ո Ել. ԺԹ. 20. Ի. 1.
չ Սաղ. ԺԹ. 8. 9. Հռով. Է. 12.
ջ Ծն. Բ. 3. Ել. Ի. 8. 11.
ռ Ել. ԺԶ. 14. 15. Յովհ. Զ. 31.
ս Ել. ԺԷ. 6. Թուոց. Ի. 9. 11.
վ Բ Օր. Ա. 8.
† Եբ՝ երդում ըրիր. Թուոց. ԺԴ. 30.
տ Հմր 29. Սաղ. ՃԶ. 6.
ր Բ Օր. ԼԱ. 27. Դ Թագ. ԺԷ. 14. Բ Մն. Լ. 8. Երեմ. ԺԹ. 15.
ց Սաղ. ՀԸ. 11. 42. 43.
ւ Թուոց. ԺԴ. 4.
փ Ել. ԼԴ. 6. Թուոց. ԺԴ. 18. Սաղ. ՁԶ. 5. 15. Յովէլ. Բ. 13.
ք Ել. ԼԲ. 4.
օ Հմր 27. Սաղ. ՃԶ. 45.
ֆ Ել. ԺԳ. 21. 22. Թուոց. ԺԴ. 14. Ա Կոր. Ժ. 1.

նը, ու գիշերը անոնց գացած ճամ-
բան լուսաւորելու համար՝ կրակի
սիւնը անոնց վրայէն չվերցուցիր։
20 Նաև զանոնք իմաստուն ընելու հա-
մար՝ քու բարի Հոգիդ տուիր,
ու անոնց բերնէն՝ քու մանանադ
չպակսեցուցիր, ու ծարաւած ա-
21 տեններնին անոնց ջուր տուիր։ Եւ
քառասուն տարի անապա-
տին մէջ կերակրեցիր. անոնց բան
մը չպակսեցաւ, անոնց հանդերձ-
ները չմաշեցան, ու անոնց ոտքերը
22 չուռեցան։ Եւ անոնց՝ թագա-
ւորութիւններ ու ժողովուրդներ
տուիր, ու անոնց սահմաններ որո-
շեցիր. ու Սեհոնին երկիրը՝ այ-
սինքն Եսեբոնի թագաւորին երկի-
րը, ու Բասանի Ովգ թագաւորին
23 երկիրը ժառանգեցին։ Եւ անոնց
որդիները՝ երկնքի աստղերուն չափ
շատցուցիր. ու տարիր զանոնք այն
երկիրը՝ որն որ անոնց հայրերուն
խոստացեր էիր, թէ՝ անոնք հոն պի-
24 տի մտնեն ու ժառանգեն։ Եւ ա-
նոնց որդիքը մտան, ու այն երկիրը
ժառանգեցին. և հոն երկրին մէջ
բնակող Քանանացիները՝ անոնց
առջեւ նուաճեցուցիր, ու զանոնք,
ու անոնց թագաւորները, ու երկրին
ժողովուրդը՝ անոնց ձեռքը տուիր,
որ ուզածնուն պէս վարուին անոնց
25 հետ։ Եւ պարսպաւոր քաղաքներ,
ու պարարտ երկիր մը առին. ու
ամէն բարիքով լեցուն տուներ,
փորուած ջրհորներ, այգիներ, ձի-
թենիներ, ու պտղաբեր ծառեր
առատօրէն ժառանգեցին. ու կե-
րան, կշտացան ու գիրցան, և
քու մեծամեծ բարիքներովդ ու-
րախացան։
26 Սակայն քեզի անհնազանդու-
թիւն ու ապստամբութիւն ըրին.
և քու օրէնքդ ետեւնին ձգեցին,
ու քու մարգարէներդ սպաննե-
ցին, որ զանոնք քեզի դարձնելու
համար՝ "անոնց վկայութիւն կու
տային". և շատ մեծամեծ անարգե-
27 ցին։ Եւ զանոնք իրենց թշնա-
միներուն ձեռքը մատնեցիր, որ
զանոնք նեղեցին. ու երբոր իրենց
նեղութեան ատենը քեզի աղաղա-
կեցին, դուն երկինքէն լսեցիր, և
քու առատ ողորմութեանդ համե-
մատ անոնց ազատիչներ տուիր.
ու ազատեցին զանոնք իրենց թըշ-
28 նամիներուն ձեռքէն։ Բայց երբոր
հանգստութիւն գտան, նորէն
քու առջեւդ չարութիւն ըրին. ու
զանոնք իրենց թշնամիներուն ձեռ-
քը թողուցիր, որ անոնց վրայ
տիրեցին. ու երբոր նորէն քեզի ա-
ղաղակեցին, դուն երկինքէն լսե-
ցիր, և քու ողորմութեանդ հա-

Ն․ Ք․ Գ․Ռ․ 445

Թուոց․ ԺԱ․ 17․ Եսա․ ԿԳ․ 11․
Ել․ ԺԶ․ 15․ Յհ․ Զ․ 12․
Ել․ ԺԷ․ 6․
Բ Օր․ Բ․ 7․
Բ Օր․ Ը․ 4․ ԻԹ․ 5․
Թուոց․ ԻԱ․ 21․
Ծն․ ԻԲ․ 17․
Յես․ Ա․ 2․
Սաղ․ ԽԳ․ 2․ 3․
Հմր 25․ Թուոց․ ԼԳ․ 28․ Բ Օր․ Ը․ 7․ 8․ Եզեկ․ Ի․ 6․
Բ Օր․ Զ․ 11․
Բ Օր․ ԺԳ․ 15․
Ովս․ Գ․ 5․
Դատ․ Բ․ 11․ 12․ Եզեկ․ Ի․ 21․
Գ Թագ․ ԺԴ․ 9․ Սաղ․ Ծ․ 17․
Գ Թագ․ ԺԹ․ 10․ Բ Մն․ ԻԴ․ 20․ 21․ Մատ․ ԻԳ․ 37․ Գործ․ Է․ 52․
* Կամ՝ զանոնք կը յանդիմանէին․
Դատ․ Բ․ 14․ Գ․ 8․ Սաղ․ ՃԶ․ 41․ 42․
Սաղ․ ՃԶ․ 44․
Դատ․ Բ․ 18․ Գ․ 9․
Դատ․ Գ․ 11․ 12․ 30․ Դ․ 1․ Ե․ 31․ Զ․ 1․
Սաղ․ ՃԶ․ 43․

մատ շատ անգամ զանոնք ազա-
29 տեցիր։ Ու քու օրէնքիդ դարձը-
նելու համար՝ անոնց վկայութիւն
ըրիր. բայց անոնք հպարտացան,
ու քու հրամաններուդ հնազան-
դութիւն չըրին, և քու դատաստա-
ններուդ դէմ մեղք գործեցին,
(որ զանոնք պահող մարդը ա-
նոնցմով կ'ապրի,) ու իրենց ու-
սերը չխոնարհեցուցին, հապա ի-
րենց պարանոցը խստացուցին,
30 ու հնազանդութիւն չըրին։ Եւ
շատ տարիներ անոնց երկայնմը-
տութիւն ըրիր, ու քու Հոգիովդ
քու մարգարէներուդ ձեռքովը
անոնց վկայութիւն ըրիր. բայց
անոնք մտիկ չըրին. Ուստի զա-
նոնք՝ երկիրներուն ժողովրդոցը
31 ձեռքը մատնեցիր։ Սակայն քու
առատ ողորմութեանդ զանոնք
բոլորովին չկորսնցուցիր, ու չմեր-
ժեցիր. վասն զի դուն ողորմած
ու գթած Աստուած ես։
32 Եւ հիմա ով Աստուած մեր՝ որ
ուխտ ու ողորմութիւն պահող՝
մեծ, զօրաւոր ու ահեղ Աստուած
ես, Ասորեստանի թագաւորնե-
րուն օրերէն մինչև աս օրս՝ մեզի,
մեր թագաւորներուն, մեր իշխան-
ներուն, մեր քահանաներուն, մեր
մարգարէներուն, մեր հայրերուն և
քու բոլոր ժողովուրդիդ ամէն պա-
տահած նեղութիւնները քու առ-
33 ջեւդ քիչ չերեւնան։ Սակայն բոլոր
մեզի պատահած բաներուն մէջ
դուն արդար ես. քանզի դուն
ճշմարտութեամբ ըրիր, բայց
34 մենք անօրէնութիւն ըրինք։ Ու
մեր թագաւորները, իշխանները,
քահանաները ու հայրերը՝ քու օ-
րէնքդ չպահեցին, ու քու պա-
տուիրաններդ, ու անոնց ըրած
35 վկայութիւններդ մտիկ չըրին։ Եւ
անոնք իրենց թագաւորութեան
ատենը, ու անոնց շատ բարիքներ
տուած ատենդ, և այն ընդարձակ
ու պարարտ երկրին մէջը՝ որ ա-
նոնց տուիր, քեզի ծառայութիւն
չըրին, ու իրենց չար գործքերէն
36 չդարձան։ Ահա մենք այսօր ծա-
ռայ ենք. մանաւանդ այն երկրին
մէջ՝ որն որ մեր հայրերուն տուիր,
որ անոր պտուղները ու բարիքները
ուտեն, ահա մենք հոն ծառայ
37 ենք։ Եւ ան երկիրը շատ պտուղ
կու տայ այն թագաւորներուն, ո-
րոնք մեր մեղացը համար մեր վրայ
դրիր, ու անոնք մեր մարմիններուն
վրայ ու մեր անասուններուն վրայ՝
իրենց ուզածին պէս կը տիրեն. ու
մենք մեծ նեղութեան մէջ ենք։
38 Եւ աս ամենուն համար՝ մենք
հաստատ ուխտ մը կ'ընենք ու կը

Ն․ Ք․ Գ․Ռ․ 445

Հմր 16․
Ղև․ ԺԸ․ 5․ Եզեկ․ Ի․ 11․ Հռով․ Ժ․ 5․ Գաղ․ Գ․ 12․
Զաք․ Է․ 11․
Գործ․ Է․ 51․ Ա Պետ․ Ա․ 11․ Բ Պետ․ Ա․ 21․
Դ Թագ․ ԺԷ․ 13․ Բ Մն․ ԼԶ․ 15․ Երեմ․ Է․ 25․ ԻԵ․ 4․
Երեմ․ Ե․ 5․ ԽԲ․ 24․
Երեմ․ Դ․ 27․ Ե․ 10․ 18․
Հմր 17․
Ել․ ԼԴ․ 6․ 7․ Դան․ Թ․ 5․
Դ Թագ․ ԺԷ․ 3․
Դան․ Թ․ 14․ Սաղ․ ՃԺԹ․ 137․
Սաղ․ ՃԶ․ 6․ Դան․ Թ․ 5․ 6․ 8․
Հմր 25․
Հմր 25․
Բ Օր․ ԻԸ․ 47․
Բ Օր․ ԻԸ․ 48․ Եզր․ Թ․ 9․
Բ Օր․ ԻԸ․ 33․ 51․
Բ Օր․ ԻԸ․ 48․
Դ Թագ․ ԻԳ․ 3․ Բ Մն․ ԻԹ․ 10․ ԼԴ․ 31․ Եզր․ Ժ․ 3․

գրենք, ու մեր իշխանները, մեր
Ղեւտացիները — մեր քահանաները
բ զանիկա կը կնքեն։

ԳԼ. Ժ.

1 Ուխտը կնքողներուն անունները։ 29 Ուխտին բովանդակութիւնը։

1 Եւ ա կնքողները ասոնք էին. բ Աքաղիայի
որդին՝ գ Նէեմիա Աթարսաթան,
2 Սեդեկիա, դ Սարայիա,
3 Ազարիա, Երեմիա, Փասուր,
4 Ամարիա, Մելքիա, Քետտուս,
5 Սարանիա, Մալուք, Հարիմ,
6 Մերամօթ, Աբդիա, Դանիէլ,
7 Գանաթօն, Բարուք, Մեսուղամ,
8 Աբիա, Միամին, Մաազիա, Բեղգա
ու Սեմայիա. ասոնք քահանաներն
9 էին։ Ու Ղեւտացիները՝ Ազանիայի
որդին Յեսու, Բանուի,
— Ենադադի որդիներէն՝ Կադմիէլ.
10 Եւ անոնց եղբայրները՝ Սաբանիա,
Ոդիա, Կելիտա, Փաղայիա,
11 Անան, Միքա, Ռոոբ,
12 Ասաբիա, Զաքուր, Սարաբիա,
13 Սարանիա, Ոդիա, Բանի —
14 Բանինու։ Ժողովուրդին իշխանները՝
ե Փարոս, Փաաթ Մովաբ, Եղամ,
15 Զաթու, Բանի, Բունի,
16 Ազգադ, Բեբայի, Ադոնիա, Բագուէ,
17 Ադին, Ատեր, Եզեկիա,
18 Ազուր, Ոդիա, Հասում, Բեսէի,
19 Արիփ, Անաթոթ, Նովբայ,
20 Մագփիաս, Մեսուղամ, Եզիր,
21 Մասիզբէէլ, Սադովկ, Յադդուա,
22 Փաղատիա, Անան, Անանիա,
23 Ովսէէ, Անանիա, Ասուբ, (24) Ալօէս,
25 Պիլա, Սովբէկ, Հռէում,
26 Ասաբնա, Մաասիա, Աքիա,
27 Անան, Օնան, Մալուք, Հարիմ
— Բաանա։

28 զ Եւ մնացած ժողովուրդը՝ քահանաները,
Ղեւտացիները, դռնապանները,
երգեցողները, Նաթանայիմները,
ու երկիրներուն ժողովուրդներէն
Աստուծոյ օրէնքը հետեւելու համար է բոլոր զատուողները,
իրենց կնիկները, տղաքները
ու աղջիկները՝ այսինքն ամէն անոնք
29 որ կրնային հասկընալ, իրենց եղբայրներուն
հետ միաբանեցան,
ը ու անէծքով երդում ըրին,
որ Աստուծոյ ծառային Մովսէսին
ձեռքով տրուած թ Աստուծոյ օրէնքին
մէջ քալեն, ու մեր Եհովայ
Տէրոջը բոլոր պատուիրանքները,
ու դատաստանները, և կանոնները
30 պահեն ու կատարեն։ Ու
[illegible] որ ժ մեր աղջիկները
երկրին ժողովուրդներուն չտանք,
և անոնց աղջիկները մեր տղոցը
31 չառնենք։ ի Ու երկրին ժողովուրդներուն՝
շաբաթ օրը ծախելու
համար բերած ապրանքները
և ամէն տեսակ ուտելիքը՝ շաբաթ
օրը կամ սուրբ օրերը՝ անոնցմէ
չառնենք. ու լ եօթներորդ տարին
ու խ ամէն պարտքի պահանջմունքը
32 թողունք։ Ու մեզի կանոն դրինք,
որ մեր Աստուծոյն տանը ծառայութեանը
համար ամէն տարի մէկ
33 սիկղին երրորդ մասը տանք, ծ Առաջաւորութեան
հացին համար,
կ մշտնջենաւոր հացի ընծային համար,
մշտնջենաւոր ողջակէզին համար,
շաբաթներուն համար, ամսագլուխներուն
համար, տօներուն
համար, սուրբ բաներուն համար,
ու Իսրայէլին քաւութիւն ըլլալու
մեղքի պատարագներուն համար,
ու մեր Աստուծոյն տանը ամէն
34 գործքին համար։ (հ Եւ փայտի
ընծային համար՝ քահանաներուն,
Ղեւտացիներուն ու ժողովուրդին
վիճակ ձգեցինք, որ զանիկա մեր
Տէր Աստուծոյն սեղանին վրայ
վառելու համար, տարուէ տարի
որոշուած ատենները՝ ըստ ազգատոհմից՝
մեր Աստուծոյն տունը բերենք,
ձ ինչպէս որ օրէնքին մէջ
35 գրուած է։) Ու ղ մեր երկրին առաջին
պտուղները, և ամէն ծառին
ամէն առաջին պտուղները
տարուէ տարի Տէրոջը տունը տանինք։
36 Ու մեր որդիներուն, ու
մեր անասուններուն առջինեկները՝
ինչպէս որ ճ օրէնքին մէջ գրուած
է, ու մեր արջառներուն ու ոչխարներուն
առջինեկները մեր Աստուծոյն
տունը տանինք՝ մեր Աստուծոյն
տանը մէջ պաշտօն կատարող
37 քահանաներուն։ մ Ու մեր
խմորներուն երախայրիները, և մեր
ընծաները՝ այսինքն ամէն ծառի
պտուղը, գինի ու եղ տանինք
քահանաներուն՝ մեր Աստուծոյն
տանը սենեակները, ու մեր յ երկրին
տասանորդը Ղեւտացիներուն տանք,
ու Ղեւտացիները մեր բոլոր երկրագործութեան
քաղաքներուն մէջ
38 տասանորդները առնեն։ Ու Ահարոնի
որդին քահանան՝ Ղեւտացւոց
ն տասանորդին մէջ՝ Ղեւտացւոց
մասնակից ըլլայ, ու Ղեւտացիք՝
տասանորդին տասանորդը
մեր Աստուծոյն տունը՝ գանձատանը
39 շ սենեակները տանին. Վասն
զի Իսրայէլի որդիքը՝ ու Ղեւիի որդիքը՝
ո ցորենին — գինիին ու եղին
ընծան՝ ան սենեակները պիտի
տանին, ուր որ սրբարանին անօթները,
ու պաշտօն կատարող քահանաները,
ու դռնապանները, ու
երգեցողները կը կենան. չ Ու մեր
Աստուծոյն տանը վրայով անհոգ
պիտի չըլլանք։

Ն. Ք. Դ.
445

բ Գլ. Ժ. 1.

ա Գլ. Թ. 38.
բ Գլ. Ա. 1.
գ Գլ. Ը. 9.
դ Տես Գլ. ԺԲ. 1—21.
ե Տես Եզր. Բ. 3. Ը. Գլ. Է. 8. Ը.
զ Եզր. Բ. 36—43.
է Եզր. Թ. 1. Ժ. 11. 12. 19. Գլ. ԺԳ. 3.
ը Բ Օր. ԻԹ. 12. 14. Գլ. Ե. 12. 13. Սաղ. ՃԺԹ. 106.
թ Դ Թագ. ԻԳ. 3. Բ Մն. ԼԴ. 31.
ժ Ել. ԼԴ. 16. Բ Օր. Է. 3. Եզր. Թ. 12. 14.
ի Ել. Ի. 10. Ղեւ. ԻԳ. 3. Բ Օր. Ե. 12. Գլ. ԺԳ. 15. Ը.

Ն. Ք. Դ.
445

լ Ել. ԻԳ. 10. 11. Ղեւ. ԻԵ. 4.
խ Բ Օր. ԺԵ. 1. 2. Գլ. Ե. 12.
ծ Ղեւ. ԻԴ. 5. Ը. Բ Մն. Բ. 4.
կ Տես Թու. ԻԸ. ԻԹ.
հ Գլ. ԺԳ. 31. Ես. Խ. 16.
ձ Ղեւ. Զ. 12.
ղ Ել. ԻԳ. 19. ԼԴ. 26. Ղեւ. ԺԹ. 23. Թու. ԺԸ. 12. Բ Օր. ԻԶ. 2.
ճ Ել. ԺԳ. 2. 12. 13. Ղեւ. ԻԷ. 26. 27. Թու. ԺԸ. 15. 16.
մ Ղեւ. ԻԳ. 17. Թու. ԺԵ. 19. ԺԸ. 12. Ը. Բ Օր. ԺԸ. 4. ԻԶ. 2.
յ Ղեւ. ԻԷ. 30. Թու. ԺԸ. 21. Ը.
ն Թու. ԺԸ. 26.
շ Ա Մն. Թ. 26. Բ Մն. ԼԱ. 11.
ո Բ Օր. ԺԲ. 6. 11. Բ Մն. ԼԱ. 12. Գլ. ԺԳ. 12.
չ Գլ. ԺԳ. 10. 11.

Ն. Ք. Դ.Ե.
445

ԳԼ. ԺԱ.

1 Իշխանները, յօժարակամ մարդիկ, ու ժողովուրդէն վիճակով ընտրուած տասներորդ մասը՝ Երուսաղէմ կը բնակին ։ 3 Անոնց անուններուն ցուցակը ։ 20 Ժողովուրդին մնացորդը ուրիշ քաղաքներու մէջ կը բնակին ։

1 Ու ժողովուրդին իշխանները Երուսաղէմի մէջ բնակեցան. ու մնացած ժողովուրդը վիճակ ձգեցին, որ տասնէն մէկը բերեն Երուսաղէմ՝ [ա]սուրբ քաղաքը բնակելու. ու միւս ինը բաժինը ուրիշ
2 քաղաքներու մէջ բնակին ։ Ու ժողովուրդը օրհնեց այն ամէն մարդիկները՝ որոնք [բ]յօժար կամօք իրենց անձը ընծայեցին Երուսաղէմի մէջ
3 բնակելու ։ [գ]Ու Երուսաղէմի մէջ բնակող գաւառին իշխանները ասոնք էին. (սակայն Յուդայի քաղաքներուն մէջը՝ Իսրայէլը, քահանաները, Ղեւտացիները, [դ]Նաթանայիմները, ու [ե]Սողոմոնին ծառաներուն որդիքը՝ ամէն մարդ իրենց կալուածքին մէջ՝ իրենց
4 քաղաքներուն մէջը բնակեցան ։) Ու [զ]Երուսաղէմի մէջ՝ Յուդայի որդիներէն ու Բենիամինի որդիներէն բնակեցան ։

Յուդայի որդիներէն՝ Մաղաղիէլի որդւոյն Սափատիայի որդւոյն Ամարիայի որդւոյն Զաքարիայի որդւոյն Ոզիային որդին Աթայիան,
5 որ [է]Փարէսի որդիներէն էր, Ու Սիլոնիի որդւոյն Զաքարիայի որդւոյն Յովարիբի որդւոյն Ադայիայի որդւոյն Ազայիայի որդւոյն Քոլոզէի որդւոյն Բարուքին որդին
6 Մաասիան ։ Երուսաղէմի մէջ բնակող Փարէսի որդիներուն ամէնը՝ չորս հարիւր վաթսունըութը զօրաւոր մարդիկ էին ։
7 Ու Բենիամինի որդիքը ասոնք էին. Եսայիի որդւոյն Իթիէլի որդւոյն Մաասիայի որդւոյն Կողիայի որդւոյն Փադայիայի որդւոյն Յովադի որդւոյն Մեսուղամին որդին
8 Սալլուն ։ Ու անկէ ետքը՝ Գեբբէի, Սելէի, և այլն, ինը հա-
9 րիւր քսանըութը հոգի ։ Ու անոնց վրայ իշխան՝ Զեքրիի որդին Յովէլն էր. ու Սենուայի որդին Յուդան՝ քաղաքին վրայ տեղակալ էր ։
10 [ը]Քահանաներէն՝ Յովարիբի որ-
11 դին Յեդայիա, Յաքին, Աստուծոյ տանը վերակացուն՝ Աքիտովբի որդւոյն Մարիովթի որդւոյն Սադոկի որդւոյն Մեսուղամի որդւոյն
12 Քեղկիային որդին Սարայիան. Ու անոնց եղբայրները՝ որ Աստուծոյ տանը գործը կը բանէին, ութը հարիւր քսանըերկու էին. ու Մեղքիայի որդւոյն Փասուրի որդւոյն Զաքարիայի որդւոյն Ամսիի որդւոյն Փաղաղիայի որդւոյն
13 Յերոամին որդին Ադայիան, Ու անոր եղբայրները տոհմապետները՝ երկու հարիւր քառասունըերկու էին. ու Եմմերի որդւոյն Մեսաղամոթի որդւոյն Ահզայի որդւոյն Ազարիէլին որդին Ամասային,
14 Ու անոնց եղբայրները՝ հարիւր քսանըութը զօրաւոր կտրիճներ էին. ու անոնց վրայ իշխան՝ Ագեդողիմի որդին Զաբդիէլն էր ։
15 Ու Ղեւտացիներէն՝ Բունիի որդւոյն Ասաբիայի որդւոյն Եզրիկամի որդւոյն Ասուբին որդին Սեմա-
16 յիան, Նաև Սաբեթա ու Յովզաբադ՝ որոնք Ղեւտացւոց իշխաններէն էին, Աստուծոյ տանը [թ]արտաքին
17 գործքերուն վրայ էին ։ Ու Ասափի որդւոյն Զաբդիի որդւոյն Միքայի որդին Մաթանիան՝ երգեցողներուն գլխաւորն էր, ու աղօթքներուն օրհնութիւնները նախ անիկայ կը սկսէր երգել. և անոր եղբայրներէն Բակբուկիան՝ երկրորդն էր. ու անկէ ետքը Իդիթունի որդւոյն Գաղաղի որդւոյն Սամուային որդին Աբդան էր ։
18 [ժ]Սուրբ քաղաքին մէջ բնակող բոլոր Ղեւտացիները՝ երկու հարիւր ութսունըչորս էին ։
19 Ու դռնապանները՝ Ակկուբ ու Տեղմոն, ու անոնց եղբայրները՝ դռներուն պահապանները՝ հարիւր եօթանասունըերկու էին ։
20 Ու Իսրայէլին, քահանաներուն ու Ղեւտացիներուն մնացորդը՝ Յուդայի բոլոր քաղաքներուն մէջ՝ ամէն մարդ իր ժառանգութեանը մէջն
21 էր ։ [ժա]Բայց Նաթանայիմները Ոփաղի մէջ կը բնակէին. և Սիա ու Գիսփա՝ Նաթանայիմներուն վրայ
22 էին ։ Ու Երուսաղէմի մէջ Ղեւտացւոց վերակացուն՝ Միքայի որդւոյն Մաթանիայի որդւոյն Ասաբիայի որդւոյն Բանիին որդին Ոզին էր, Ասափի որդիներէն երգեցողներէն, որոնք Աստուծոյ տանը
23 գործքերուն վրայ էին. [ժբ]Վասն զի անոնց համար թագաւորը հրաման տուեր էր, որ երգեցողներուն օրէ
24 օր ռոճիկ տրուի ։ Ու Յուդայեան [ժգ]Զարային որդիներէն Մասիզեբէլի որդին Փեթայիան՝ ժողովուրդին ամէն գործքին մէջը թագաւորին գործակալն էր ։
25 Ու Յուդայի որդիներէն գեղերու ու արտերու մէջ բնակեցան, այսինքն [ժդ]Կարիաթ արբային՝ ու անոր գեղերուն մէջը, Դեբոնին՝ ու անոր գեղերուն մէջը, Կաբսէէլին՝ ու
26 անոր գեղերուն մէջը, Ու Յեսուային, ու Մոլադային, ու Բեթփա-

[ա] Հմր 18. Մատ. Դ. 5. Ես. 58.
[բ] Դատ. Ե. 9.
[գ] Ա Մն. Թ. 2, 3.
[դ] Եզր. Բ. 43.
[ե] Եզր. Բ. 55.
[զ] Ա Մն. Թ. 3, և.
[է] Ծն. Լը. 29.
[ը] Ա Մն. Թ. 10, և.
[թ] Ա Մն. Իզ. 29.
[ժ] Հմր 1.
[ժա] Տես ԳԼ. Գ. 26.
[ժբ] Եզր. Զ. 8, 9, և Է. 20, և.
[ժգ] Ծն. Լը. 30.
[ժդ] Յես. ԺԴ. 15.

Ն․ Ք․ ՏԲ․
445

27 ղեթին, եւ Ասեր սուաղին, ու
Բերսաբէէին՝ ու անոր գեղերուն
28 մէջը, եւ Սիկելակին, ու Մեքո-
29 նային և անոր գեղերուն մէջը, Ու
Ենռեմոնին, Սարաային, Յերի-
30 մութին, Զանովին, Ոդողամին՝ ու
անոնց գեղերուն մէջը, Լաքիսին՝
ու անոր արտերուն մէջը, Ազե-
կային՝ ու անոր գեղերուն մէջը,
ու Բերսաբէէէն մինչև Ենովմի ձո-
րը բնակեցան։
31 Ու Բենիամինի որդիքը՝ Գաբա-
յէն ՚ի վեր Մաքմասը, Այիան, ու
Բեթէլը՝ ու անոր գեղերուն մէջը՝
32 Անաթովթը, Նոբը, Անանիան,
33 Հասորը, Ռաման, Գեթթայիմը,
34 Հադիդը, Սեբոյիմը, Նեբաղա-
Ա Մն․ Դ․ 14․
35 տը, Ղովդը, Ոնովը, — Գեհրա-
րաշիմը բնակեցան։
36 Ու Ղևտացիներէն մասեր Յու-
դայի ու Բենիամինի մէջ բաժ-
նուած էին։

ԳԼ․ ԺԲ

1 Զօրաբաբէլին հետ եկող քահանաները, 8 ու Ղևտացիները։ 10 Քահանայապետներուն յաջորդութիւնը։ 22 Քանի մը երևելի Ղևտացիներ։ 27 Պարիսպներուն նաւակատեաց հանդէսը։ 44 Տաճարին մէջ քահանաներուն ու Ղևտացիներուն համար որոշուած պաշտօնները։

Ն․ Ք․ 536
[ա] Եզր․ Բ․ 1․ 2․
[բ] Տես գլ․ Ժ․ 2—8․
[գ] Ղուկ․ Ա․ 5․
[դ] Եզր․ Գ․ 2․ Անգ․ Ա․ 1․ Զաք․ Գ․ 1․
[ե] Գլ․ ԺԱ․ 17․

1 Եւ [ա]Սաղաթիէլեան Զօրաբաբէ-
լին ու Յեսուին հետ ելլող քա-
հանաները ու Ղևտացիները ասոնք
են․ [բ]Սարայիա, Երեմիա, Եզրաս,
2 Ամարիա, Մալուք, Քետտուս,
3 Սեբենիա, Հռէում, Մերամօթ,
4 Ադդով, Կանաթօն, [գ]Աբիա,
5 Միամին, Մովադիա, Բեղգա,
6 Սեմայիա, Յովարիբ, Յեդայիա,
7 Սալու, Ամոկ, Քեղկիա, Յեդա-
յիա․ [դ]Յեսուին օրերը՝ ասոնք
էին քահանաներուն իշխանները՝
իրենց եղբայրներովը։
8 Ու Ղևտացիք՝ Յեսու, Բանուի,
Կադմիէլ, Սարաբիա, Յուդա —
Մաթանիա․ [ե]ատիկայ իր եղբայր-
ներուն հետ օրհնութեանց վրայ
9 էր․ Եւ անոնց եղբայրները Բակբու-
կիա ու Ուննի՝ անոնց դիմացը ի-
րենց կարգին մէջը կը կենային։
10 Ու Յեսու ծնաւ Յովակիմը, և
Յովակիմ ծնաւ Եղիասիբը, ու
11 Եղիասիբ ծնաւ Յովիադան, Եւ
Յովիադա ծնաւ Յօնաթանը, ու
Յօնաթան ծնաւ Յադդուան։
12 Եւ Յովակիմին օրերը՝ տոհմա-
պետ քահանաները ասոնք էին․ Սա-
րայիայէն՝ Մարայիա, Երեմիայէն՝
13 Անանիա, Եզրասէն՝ Մեսուղամ,
14 Ամարիայէն՝ Յօհանան, Մալուքէն՝
Յօնաթան, Սաբանիայէն՝ Յով-
15 սէփ, Հարիմէն՝ Եդնայ, Մարիաթէն՝
16 Քեղկայ, Ադդովէն՝ Զաքարիա,
17 Կանաթօնէն՝ Մեսուղամ, Աբիա-
յէն՝ Զեքրի, Մինիամինէն Մովա-
18 դիայէն՝ Փաղտի, Բեղգայէն՝ Սա-
մուա, Սեմայիայէն՝ Յովնաթան,
19 Յովարիբէն՝ Մաթանայ, Յեդա-
20 յիայէն՝ Ոզի, Սալլուէն՝ Կալլայ,
21 Ամոկէն՝ Եբեր, Քեղկիայէն՝ Ասա-
բիա, Յեդայիայէն՝ Նաթանայէլ։
22 Եղիասիբին, Յովիադային, Յո-
հանանին ու Յադդուային օրերը՝
Ղևտացիք [illegible] անոնց տոհմա-
պետները գրուեցան․ նաև քահա-
նաները՝ մինչև Պարսից Դարեհին
23 թագաւորութիւնը։ Ղևիի որ-
դւոցը տոհմապետները մինչև Ե-
ղիասիբեան Յօհանանին օրերը ժա-
մանակագրութեան գրքին մէջը
24 գրուեցան։ Ու Ղևտացւոց իշխան-
ները՝ Ասաբիա, Սարաբիա, ու
Կադմիէլի որդին Յեսուն էին․ և
անոնց եղբայրները անոնց առջևը
կը կենային դաս դասի դէմ, որ
[զ]Աստուծոյ մարդուն Դաւիթին
հրամայածին պէս օրհնութիւն ու
25 գոհութիւն մատուցանեն։ Մա-
թանիա, Բակբուկիա, Աբդիա,
Մեսուղամ, Տեղմոն — Ակկուբ՝
դրան շտեմարաններուն մէջը՝ պահ-
պանութիւն ընող դռնապաններ
26 էին։ Յովսեդեկեան Յեսուին որ-
դւոյն Յովակիմին օրերը՝ ու Նէեմիա
[է]կառավարիչին, ու Եզրաս քահա-
նային — [ը]դպիրին օրերը՝ ասոնք
էին։
27 Ու Երուսաղեմի պարսպին [թ]նա-
ւակատեաց ատենը՝ Ղևտացիները
փնտռեցին իրենց բոլոր տեղերէն,
որ զանոնք Երուսաղէմ բերեն, ու
նաւակատիքը՝ ուրախութեամբ,
[ժ]գոհութեամբ, օրհնութիւններով,
ծնծղաներով, տաւիղներով ու քը-
28 նարներով կատարեն։ Ու երգե-
ցողներուն որդիքը՝ Երուսաղեմին
շրջակայ տեղերէն, ու Նետոփա-
29 թացւոց գեղերէն, Եւ *«Գաղգա-
ղայի տունէն», ու Գաբայի դաշտե-
րէն, ու Ազմօթէն ժողվուեցան․
վասն զի երգեցողները Երուսաղեմին
բոլորտիքը իրենց գեղեր շիներ էին։
30 Եւ քահանաները ու Ղևտացիները
սրբուեցան, ու ժողովուրդը, ու
դռները, ու պարիսպը սրբեցին։
31 Եւ Յուդայի իշխանները պարըս-
պին վրայ հանեցի, ու գոհութիւն
երգող երկու մեծ դաս կարգեցի․
[ժա]մէկը պարսպին վրայ աջ կողմը
[ժբ]դէպ 'ի Աղբից դուռը քալեց․
32 Եւ անոր ետևէն՝ Ովսէիան, ու
Յուդայի իշխաններուն կէսը գա-
33 ցին․ Նաև Ազարիան, Եզրաս,
34 Մեսուղամը, Յուդան, Բենիամի-
35 նը, Սեմայիան ու Երեմիան․ Եւ
[ժգ]փողերով՝ քահանայից որդիներէն՝

Ն․ Ք․ ՏԲ․
536

[զ] Եզր․ Գ․ 11․ Ա Մն․ ԻԳ․ ԻԵ․ ԻԶ․
[է] Գլ․ Ը․ 9․
[ը] Եզր․ Է․ 6․ 11․
445
[թ] Բ Օր․ Ի․ 5․ Սաղ․ Լ․ ի վերնագիրը․
[ժ] Ա Մն․ ԻԵ․ 6․ Բ Մն․ Ե․ 13․ Է․ 6․
*Կամ՝ Բեթ-գաղգաղայէն․
[ժա] Տես 38․
[ժբ] Գլ․ Բ․ 13․ Գ․ 13․
[ժգ] Թուոց․ Ժ․ 2․ 8․

Ասափի որդւոյն Զաքուրի որդւոյն Միքիայի որդւոյն Մաթանիայի որդւոյն Սեմայիայի որդւոյն Յովնաթանին որդին Զաքարիան . 36 Ու անոր եղբայրները՝ Սեմայիան, Ազարիէլը, Միլալան, Գիլալան, Մաան, Նաթանայէլը, Յուդան, — Անանին՝ Աստուծոյ մարդուն Դաւիթին [խ]երգոց նուագարաններովը կ'երթային . ու անոնց առ- 37 ջեւէն Եզրաս դպիրը . [ծ]Եւ իրենց առջեւ եղող Աղբիւրի դուռը ելան, ու [կ]Դաւիթի քաղաքին աստիճաններէն պարսպին աստիճանը ելան, Դաւիթի տանը վրայէն՝ դէպ 'ի արեւելք մինչեւ [հ]Ջրոյ դուռը ։

38 Եւ [ձ]գոհութիւն երգողներուն միւս դասը դիմացէն կ'երթային . ու ես՝ ժողովուրդին կէսին հետ պարսպին վրայ՝ [ղ]Փուռերուն աշտարակէն մինչեւ [ճ]լայն պարիսպը, 39 Ու [մ]Եփրեմի դրանը վրայէն, եւ [յ]Հին դրանը վրայ, ու [ն]Ձկանց դրանը, եւ [շ]Անանայէլի աշտարակին, ու Մէայի աշտարակին վրայ, մինչեւ [ո]Ոչխարաց դուռը անոնց ետեւէն կ'երթային . ու [չ]Բանտի դու- 40 ռը կայնեցան . Եւ գոհութիւն երգողներուն երկու դասը Աստուծոյ տանը մէջ կայնեցան . Նոյնպէս ալ ես ու ոստիկաններուն կէսը՝ որոնք 41 իմ հետս էին . Նաեւ քահանաները՝ Եղիակիմ, Մաասիա, Մինիամին, Միքիա, Եղիովենայի, Զաքարիա 42 — Անանիա՝ փողերով . Եւ Մաասիա, Սեմայիա, Եղիազար, Ոզի, Յոհանան, Մեղքիա, Եղամ ու Եզեր ։ Ու տանը երգեցողները իրենց վերակացուին Յեզրիային հետ 43 ձայներնին վերցուցին ։ Եւ ան օրը մեծ զոհեր մատուցին, ու ուրախութիւն ըրին . վասն զի Աստուած մեծ ուրախութիւնով ուրախացուց զանոնք . ու կիները ու տղաքներն ալ ուրախութիւն ըրին . ու Երուսաղէմին ուրախութիւնը մինչեւ հեռու տեղուանք լսուեցաւ ։

44 [պ]Եւ ան օրը սենեակներուն վրայ՝ գանձերուն համար, ընծաներուն համար, երախայրի պտուղներուն համար, ու տասանորդներուն համար՝ մարդիկներ որոշուեցան, որ քաղաքներուն ագարակներէն՝ քահանայից ու Ղեւտացւոց օրինաւոր բաժինները հոն ժողվեն . քանզի Յուդան՝ կայնող քահանայից ու 45 Ղեւտացւոց վրայ ուրախացաւ . Ինչու որ անոնք իրենց Աստուծոյն հրամանը, ու սրբուելուն հրամանը կը պահէին, Նոյնպէս ալ երգեցողները եւ դռնապանները՝ [ջ]Դաւիթին — անոր որդւոյն Սողոմոնին պա- 46 տուիրածին համեմատ . Վասն զի առաջ՝ Դաւիթին ու [ռ]Ասափին օրերը՝ երգեցողներու գլխաւորներ կար, եւ զԱստուած օրհնելու ու 47 գովելու երգեր ։ Ու բոլոր Իսրայէլը՝ Զօրաբաբէլին օրերը՝ ու Նէեմիային օրերը՝ երգեցողներուն ու դռնապաններուն օրէ օր ռոճիկ կու տային . [ս]ու սուրբ բաները Ղեւտացւոց կու տային, [վ]Ղեւտացիք ալ՝ Ահարոնի որդւոցը կու տային ։

Ն. Ք. Գ. Բ. 445

խ Ա Մն. իգ. 5.

ծ Գլ. բ. 14. գ. 15.

կ Գլ. գ. 15.

հ Գլ. գ. 26. ը. 1, 3, 16.

ձ Տես Հմր 31.

ղ Գլ. գ. 11.

ճ Գլ. գ. 8.

մ Դ Թագ. ժդ. 13. Գլ. ը. 16.

յ Գլ. գ. 6.

ն Գլ. գ. 3.

շ Գլ. գ. 1.

ո Գլ. գ. 32.

չ Երեմ. լբ. 2.

պ Բ Մն. լա. 11, 12. Գլ. ժգ. 5, 12, 13.

ջ Ա Մն. իե. իզ.

Ն. Ք. Գ. Բ. 445

ռ Ա Մն. իե. 1. Բ Մն. իթ. 30.

ս Թուոց. ժը. 21, 24.

վ Թուոց. ժը. 26.

ԳԼ. ԺԳ

1 Օրէնքը կարդալնուն վրայ օտար ազգերէն կը զատուին ։ 4 Նէեմիա երբոր Երուսաղէմ կը դառնայ՝ սենեակները մաքրել կու տայ, 10 ու Տէրոջը տանը մէջ՝ ամէն մէկուն պաշտօնը կարգի կը դնէ ։ 15 Շաբաթապահութիւնը, 23 ու օտար կիներու հետ ամուսնանալը կը խափանէ ։

1 Ան օրը [ա]Մովսէսին գրքէն [բ]կարդացուեցաւ, ու ժողովուրդը լսեց", ու հոն գրուած գտնուեցաւ [գ]որ Ամմոնացիք ու Մովաբացիք Աստուծոյ ժողովքին մէջը յաւի- 2 տեան չմտնեն . Որովհետեւ անոնք Իսրայէլի որդիները՝ հացով ու ջրով չդիմաւորեցին . հապա [դ]Բաղաամը անոնց դէմ վարձքով բռնեցին, որ զանոնք անիծէ . [ե]բայց մեր Աստուածը՝ անէծքը օրհնու- 3 թեան դարձուց ։ Ու երբոր օրէնքը լսեցին, [զ]բոլոր խառնուած ժողովուրդը Իսրայէլէն զատեցին ։

4 Բայց ասկէ առաջ [է]մեր Աստուծոյն տանը սենեակներուն վերակացուն Եղիասիբ քահանան՝ Տուբիային հետ ազգական եղեր էր, 5 Ու անոր մէկ մեծ սենեակ մը շիներ էր ան տեղը՝ [ը]ուր որ առաջ հացի ընծաները, կնդրուկը, ու անօթները, [թ]Ղեւտացիներուն, երգեցողներուն եւ դռնապաններուն համար որոշուած ցորենին, գինիին, ու եղին տասանորդները, ու քահանաներուն տրուած ընծաները 6 կը դնէին ։ Եւ այս ամէն բաներուն ատենը ես Երուսաղէմի մէջ չէի . [ժ]վասն զի Բաբելոնի Արտաշէս թագաւորին երեսուներկուերորդ տարին թագաւորին գացի ։ Ու ժամանակէ մը ետքը թագաւորէն հրա- 7 ման առի, Ու Երուսաղէմ գալով՝ Եղիասիբին ըրած չարութիւնը իմացայ, որ [ի]Աստուծոյ տանը գաւիթին մէջ Տուբիային համար 8 սենեակ մը շիներ էր ։ Եւ շատ դժուարեցայ, ու Տուբիային բոլոր կարասիները սենեակէն դուրս նե- 9 տեցի . Եւ հրաման ըրի, ու [լ]սենեակները մաքրեցին, եւ Աստուծոյ տանը անօթները, ու հացի ընծան, 10 եւ կնդրուկը նորէն հոն տարի ։ Ու նաեւ իմացայ որ Ղեւտացւոց երա-

ա Բ Օր. լա. 11, 12. Դ Թագ. իգ. 2. Գլ. ը. 3, 8. թ. 3. Ես. լգ. 16.

բ Եբր. ժողովուրդին ականջներուն կարդացուեցաւ .

գ Բ Օր. իգ. 3, 4.

դ Թուոց. իբ. 5. Յես. իդ. 9, 10.

ե Թուոց. իգ. 11. իդ. 10. Բ Օր. իգ. 5.

զ Գլ. թ. 2. ժ. 28.

է Գլ. ժբ. 44.

ը Գլ. ժբ. 44.

թ Թուոց. ժը. 21, 24.

ժ Գլ. ե. 14. Ն. Ք. 434

ի Հմր 1, 5.

լ Բ Մն. իթ. 5, 15, 16, 18.

խ Մաղ. գ. 8.

ժինները տրուած չէին . վասն զի
սպասաւորութիւն ընող Ղեւտա-
ցիները ու երգեցողները՝ ամէնքն
ալ իրենց ագարակները փախեր
11 էին ։ Անոր համար տանուտէրներուն
հետ վիճեցայ , ու ըսի . Աստու-
ծոյ տունը ինչ պատճառաւ [illegible]
թողուած է . ու Ղեւտացիները ժող-
վեցի , ու զանոնք իրենց պաշտօն-
12 ներուն մէջը հաստատեցի ։ Եւ
բոլոր Յուդան՝ ցորենին , գինիին
ու եղին տասանորդները՝ գանձա-
13 րանները տարին ։ Եւ գանձա-
րաններուն վրայ՝ Սելեմիա քահա-
նան , ու Սադովկ դպիրը , ու
Ղեւտացիներէն՝ Փադայիան՝ գան-
ձապետ կարգեցի . ու անոնց քովը՝
Մաթանիայի որդւոյն Զաքուրին
որդին Անանն էր . վասն զի անոնք
հաւատարիմ կը սեպուէին , ու
անոնց գործը՝ իրենց եղբայրներուն
14 բաժին տալ էր ։ Ո՛վ Աստուած
իմ՝ ասոր համար զիս յիշէ , ու
իմ Աստուծոյս տանը մէջ ու անոր
ծառայութեանը մէջ իմ ըրած
բարեգործութիւններս մի՛ ջնջեր ։

15 Ան օրերը Հրէաստանի մէջ տե-
սայ որ՝ շաբաթ օրը խաղող կը
կոխէին , ու ցորենի որաներ կը բե-
րէին , ու էշերու վրայ բեռ կը բեռ-
ցնէին . նաև գինի , խաղող ,
թուզ ու ամէն տեսակ բեռ [illegible] ,
որ զանոնք շաբաթ օրը Երուսա-
ղէմ կը բերէին . ու ես՝ ուտելիք
ծախած օրերնին՝ զանոնք յանդի-
16 մանեցի" ։ Եւ հոն բնակող Տի-
րացիք՝ ձուկ ու ամէն տեսակ ապ-
րանք կը տանէին . ու շաբաթ օրը
Յուդայի որդիներուն , ու Երու-
սաղէմի բնակիչներուն կը ծախէին ։
17 Եւ Յուդայի ազնուականներուն
հետ վիճեցայ , ու անոնց ըսի .
Աս ինչ գէշ բան է որ դուք
կ'ընէք , ու շաբաթ օրը կը պղծ-
18 էք ։ Ասանկ ձեր հայրերն ալ
այսպէս ըրին , ու մեր Աստուածը
մեր վրայ ու աս քաղաքին վրայ՝ աս
բոլոր չարիքները բերաւ . և դուք
շաբաթը պղծելով՝ Իսրայէլին վրայ
19 բարկութիւնը կ'աւելցնէք ։ Ուս-
տի շաբաթէն առաջ Երուսաղէ-
մին դռներէն արեւը քաշուածին
պէս" , հրամայեցի որ դռները գո-
ցուին . նաև հրամայեցի որ շաբա-
թը չանցած՝ չբացուին . ու դռ-
ները իմ մանչերէս կայնեցուցի ,
որ շաբաթ օրը ներսը բեռ չմտնէ ։
20 Եւ վաճառականները , ու ամէն
տեսակ ապրանք ծախողները՝ մէկ
երկու անգամ Երուսաղէմին դուր-
21 որ անցուցին գիշերը ։ Ու ես
զանոնք յանդիմանեցի՝ ըսելով .
Դուք ինչո՞ւ համար պարսպին քո-
վը գիշերը կ'անցընէք . թէ որ մէյ-
մըն ալ այդպէս ընէք , ձեռքս
վրանիդ կը դնեմ ։ Ան ատենէն 'ի
վեր՝ մէյմըն ալ շաբաթ օրը չե-
22 կան ։ Ու Ղեւտացիներուն ըսի որ
զիրենք սրբեն , ու շաբաթ օրը
սրբելու համար՝ երթան դռները
պահպանութիւն ընեն ։ Ո՛վ Աս-
տուած իմ՝ ասոր համար ալ զիս
յիշէ , ու քու մեծ ողորմութեանդ
համեմատ ինծի ողորմէ՛ ։

23 Եւ ան օրերը Հրէաներ տեսայ ,
որ Ազովտացի , Ամոնացի ու
Մովաբացի կիներ առեր էին ։
24 Ու անոնց տղաքը Հրէարէն խօսիլ
աղէկ չգիտնալով՝ կէս մը Ազով-
տացւոց լեզուն կը խօսէին . նմա-
նապէս ուրիշ ազգերուն լեզունե-
25 րը ։ Աս պատճառաւ անոնց հետ
վէճ ըրի , ու զանոնք նզովեցի , և
անոնցմէ մէկ քանին ծեծեցի , ու
մազերնին փետտեցի , և Աստու-
ծոյ անունովը զանոնք երդմնցուցի ,
ըսելով . Ձեր աղջիկները անոնց
տղոցը չտաք , ու անոնց աղջիկնե-
րէն ձեր տղոցը կամ ձեզի կին չառ-
26 նէք ։ Անոնց պատճառաւը չէ՞ր ,
որ Իսրայէլի Սողոմոն թագաւորը
մեղանչեց . ու թէպէտև շատ
ազգերու մէջ անոր պէս թագաւոր
չկար , և իր Աստուծոյն սիրելի էր ,
ու Աստուած զանիկայ բոլոր Իսրա-
յէլի վրայ թագաւոր դրաւ , սա-
կայն օտարազգի կնիկները անոր ալ
27 մեղանչել տուին ։ Եւ հիմա ձեզ
թողունք , որ աս բոլոր մեծ չա-
րութիւնը ընէք , ու օտարազգի
կնիկներ առնելով՝ մեր Աստուծոյն
28 դէմ մեղք գործէք ։ Եւ մեծ քա-
հանային Եղիասիբին որդւոյն Յո-
վիադայի որդիներէն մէկը՝ Որոնա-
ցի Սանաբաղատին փեսան էր .
անոր համար զանիկայ քովէս վռն-
29 տեցի ։ Ո՛վ Աստուած իմ՝ զա-
նոնք յիշէ , քահանայութիւնը , և
քահանայից ու Ղեւտացւոց ուխտը
30 պղծելնուն համար ։ Այսպէս
զանոնք բոլոր օտարազգիներէն
մաքրեցի , ու քահանաներուն ու
Ղեւտացիներուն դասերը հաստա-
տեցի , անոնց ամէն մէկը իր պաշ-
31 տօնին վրայ դնելով . նաև որո-
շուած ժամանակներուն բերուելու
փայտի ընծային համար , ու ե-
րախայրի պտուղներուն համար հոգ
տարի ։ Ո՛վ Աստուած իմ , զիս 'ի
բարին յիշէ ։

Ն · Ժ · ԳԲ · Իբր 434
Թուոց · ԼԵ · 2 ·
Հմր 17 · 25 · Առակ · ԻԸ · 4 ·
Վր · Ժ · 39 ·
Վր · Ժ · 38 · 39 · Ժբ · 44 ·
Վր · Ժբ · 44 · բ Մն · Լա · 12 ·
Վր · Ե · 2 · Կոր · Դ · 2 ·
Հմր 22 · 31 · Վր · Ե · 19 ·
Ել · Ի · 10 ·
Երեմ · ԺԷ · 21 · 22 · Վր · Ժ · 31 ·
Երբ · անոնց դէմ վկայութիւն ըրի ·
Հմր 11 ·
Երեմ · ԺԷ · 21 · 22 · 23 ·
Եբր · դռներուն վրայ շուք եղածին պէս ·
Ղև · Իգ · 32 ·
Երեմ · ԺԷ · 21 · 22 ·

Ն · Ժ · ԳԲ · Իբր 434
Վր · Ժբ · 30 ·
Հմր 14 · 31 ·
Եզր · Թ · 2 ·
Հմր 11 · Առակ · ԻԸ · 4 ·
Եզր · Ժ · 5 · Վր · Ժ · 29 · 30 ·
գ Թագ · ԺԱ · 1 · ևն ·
գ Թագ · Գ · 13 · բ Մն · Ա · 12 ·
բ Թագ · ԺԲ · 24 ·
գ Թագ · ԺԱ · 4 · ևն ·
Եզր · Ժ · 2 ·
Վր · Ժբ · 10 · 22 ·
Վր · Զ · 14 ·
Մղ · Բ · 4 · 11 · 12 ·
Վր · Ժ · 30 ·
Վր · Ժ · 34 ·
Հմր 14 · 22 ·

ԳԻՐՔ ԵՍԹԵՐԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Ահասուերոս թագաւորական կոչունքներ կ'ընէ . 10 Վաշթի թագուհին կանչել կու տայ . բայց անիկայ չերթար ։ 13 Ահասուերոս՝ Մեմուքանին տուած խորհուրդին համեմատ՝ կը հրամայէ որ էրիկները իրենց կնիկներուն վրայ իշխող ըլլան ։

1 Եւ եղաւ որ [ա] Ահասուերոսին օրերը՝
(այսինքն այն Ահասուերոսին՝ որ
[բ] Հնդկաստանէն մինչեւ Եթովպիա
[գ] հարիւր քսանեւեօթը գաւառի
վրայ թագաւորութիւն կ'ընէր ,)
2 Այն օրերը , երբոր Ահասուերոս թագաւորը
[դ] Շուշան մայրաքաղաքին
մէջ [ե] իր թագաւորութեանը աթոռին
3 վրայ կը նստէր , Իր թագաւորութեանը
երրորդ տարին՝
իր բոլոր իշխաններուն ու ծառաներուն
[զ] կոչունք ըրաւ . եւ Պարսից
ու Մարաց * մեծերը , նախարարները
ու գաւառաց իշխանները
4 անոր առջեւն էին ։ Այն ատենը
շատ օրեր՝ այսինքն հարիւր ութսուն
օր՝ իր թագաւորութեանը
փառաւոր հարստութիւնը , ու իր
մեծութեանը պատուական շքեղութիւնը
ցուցուց ։
5 Ու երբոր այն օրերը լմնցան ,
թագաւորը Շուշան մայրաքաղաքին
մէջը գտնուող բոլոր ժողովուրդին՝
մեծէն մինչեւ պզտիկին՝
թագաւորական պալատին պարտէզին
գաւիթին մէջը եօթը օր կոչունք
6 ըրաւ ։ Ճերմակ բեհեզէ ,
կերպասէ , ու կապուտակէ վարագոյրներ՝
բարակ քթանէ եւ ծիրանեգոյնէ
չուաններով՝ ու արծաթէ
օղակներով՝ մարմարիոն սիւներէ
վար կախուած էին , եւ պորփիւրէ ,
ճերմակ մարմարիոնէ , ազարաստրէ
, ու սեւ մարմարիոնէ յատակի
վրայ՝ [է] ոսկիէ ու արծաթէ նստարաններ
7 շարուած էին ։ Եւ խմելիքները՝
ոսկիէ ամաններով , ու տեսակ
տեսակ ամաններով կու տային . ու
թագաւորական գինին առատ էր ,
† ինչպէս որ թագաւորին կը վայլէր ։
8 Ու խմելիքը կանոնաւոր էր . բռնադատող
չկար . վասն զի թագաւորը
այսպէս հրամայեր էր իր տանը
բոլոր վերակացուներուն , որ ամէն
9 մէկուն ուզածին պէս ընեն ։ Եւ
Վաշթի թագուհին ալ Ահասուերոս
թագաւորին պալատին մէջը՝ կնիկներուն
կոչունք ըրաւ ։
10 Եօթներորդ օրը՝ երբոր [ը] թագաւորին
սիրտը գինիէն զուարթացեր
էր , ‡ իր առջեւ ծառայութիւն
ընող եօթը ներքինիներուն՝ Մեհումանին
, [թ] Բիզթային , Արբոնային ,
Բիգթային , Աբագթային , Զեթարին
11 ու Քարքասին ըսաւ , Որ
Վաշթի թագուհին իր արքայական
թագովը՝ թագաւորին առջեւ բերեն
, որ ժողովուրդները ու իշխանները
անոր գեղեցկութիւնը տեսնեն
. վասն զի անիկայ խիստ գեղեցիկ
12 էր ։ Բայց Վաշթի թագուհին
ներքինիներուն ձեռքովը եղած
թագաւորին հրամանին համեմատ
երթալ չուզեց , ու թագաւորը
խիստ սրդողեցաւ ու իր բարկութիւնը
բորբոքեցաւ ։
13 Այն ատենը թագաւորը՝ [ժ] ժամանակները
գիտցող [ի] իմաստուններուն
ըսաւ . (վասն զի թագաւորը՝
ամէն օրէնք ու իրաւունք գիտցողներուն
այսպէս խորհուրդ կը հարցնէր
14 . Եւ Պարսից ու Մարաց
[լ] եօթը իշխանները՝ Կարսենա , Սեթար
, Ադմաթա , Թարսիս , Մերէս
, Մարսենա ու Մեմուքան՝ որ
անոր մօտն էին , ու [խ] թագաւորին
երեսը կը տեսնէին , թագաւորութեան
առաջին ‖ խորհրդականներն
15 էին .) Օրէնքին համեմատ՝ ի՞նչ
պէտք է ընել Վաշթի թագուհիին .
որովհետեւ Ահասուերոս թագաւորին՝
ներքինիներուն ձեռքովը ղրկուած
հրամանը չկատարեց ։
16 Այն ատենը Մեմուքան՝ թագաւորին
ու իշխաններուն առջեւ ըսաւ
. Վաշթի թագուհին ոչ միայն
թագաւորին դէմ , հապա բոլոր
իշխաններուն դէմ , ու Ահասուերոս
թագաւորին բոլոր գաւառներուն
մէջը եղող բոլոր ժողովուրդներուն
17 դէմ յանցանք ըրաւ . Վասն զի
թագուհիին ըրածը՝ բոլոր կանանց
մէջը տարածուելով , անոնք [ծ] իրենց
էրիկները պիտի անարգեն , ըսելով
թէ՝ Ահասուերոս թագաւորը հրամայեց
որ՝ Վաշթի թագուհին իր
առջեւ բերեն . բայց անիկայ չե-

Ն · Ք · ԴՔ ·
Իրր 521

[ա] Եզր · Դ · 6 · Դան · Թ · 1 ·
[բ] Գլ · Ը · 9 ·
[գ] Դան · Զ · 1 ·
[դ] Նէեմ · Ա · 1 ·
[ե] Գ Թագ · Ա · 46 ·

Իրր 519

[զ] Ծն · Խ · 20 · Գլ · Բ · 18 · Մար · Զ · 21 ·
* Եբր · զօրութիւնը ·
[է] Տես Գլ · Է · 8 · Եզեկ · ԻԳ · 41 · Ամով · Զ · 4 ·
† Եբր · թագաւորին ձեռքին համեմատ ·

Ն · Ք · ԴՔ ·
Իրր 519

[ը] Բ Թագ · ԺԳ · 28 ·
‡ Եբր · Ահասուերոս թագաւորին
[թ] Գլ · Է · 9 ·
[ժ] Ա Մն · ԺԲ · 32 ·
[ի] Երեմ · Ժ · 7 · Դան · Բ · 12 · Մատ · Բ · 1 ·
[լ] Եզր · Է · 14 ·
[խ] Դ Թագ · ԻԵ · 19 ·
‖ Եբր · նստողներն
[ծ] Եփե · Ե · 33 ·

Ն․ Ք․ ԳՔ․ Իբր 519

18 կա ։ Եւ այս օրուան օրս՝ թագուհիին բանը լսող Պարսից ու Մարաց տիկինները՝ թագաւորին բոլոր իշխաններուն այսպէս պիտի խօսին . ու խիստ շատ անարգանք ու հակառակութիւն պիտի ըլլայ ։ 19 Արքայ՝ թէ որ թագաւորին հաճոյ կ'երևնայ , իր կողմանէ հրովարտակ տարածուի , և Պարսից ու Մարաց օրէնքներուն մէջը գրուի՝ [1]որ ետ չդառնայ . որպէս զի Վաշթին մէյմ ալ Ասուերոս թագաւորին առջևը չգայ . ու թագաւորը անոր տիկնութիւնը՝ անկէ աղէկ եղող մէկ ուրիշ կնկան մը տայ ։ 20 Ու երբոր թագաւորին բրած հրամանը լսուի իր բոլոր թագաւորութեանը մէջ՝ որ շատ ընդարձակ է , բոլոր կիները՝ մեծէն մինչև պզտիկը՝ [2]իրենց էրիկները պիտի պատուեն ։

21 Եւ այս խօսքը թագաւորին ու իշխաններուն հաճոյ երևցաւ . ու թագաւորը Մեմուքանին բանին պէս ըրաւ ։ 22 Եւ թագաւորին բոլոր գաւառներուն՝ [3]ամէն մէկ գաւառին իր գրովը , ու ամէն մէկ ժողովուրդին իր լեզուովը նամակներ խրկեց , որ ամէն մարդ [4]իր տանը մէջ տէր ըլլայ , ու իր ժողովուրդին լեզուովը խօսի ։

[1] Գլ․ Ը․ 8․ Դան․ Զ․ 8․ 12․ 15․

[2] Եփե․ Ե․ 33․ Կող․ Գ․ 18․ Ա Պետ․ Գ․ 1․

[3] Գլ․ Ը․ 9․

[4] Եփե․ Ե․ 22․ 23․ 24․ Ա Տիմ․ Բ․ 12․

ԳԼ․ Բ

1 Ընտրուած կոյս աղջիկներուն մէջէն՝ թագուհի մը պիտի ընտրուէր ։ 5 Մուրթքէ՝ Եսթերին սնուցիչ հայրը ։ 8 Եսթեր միւս աղջիկներէն աւելի շնորհք կը գտնէ Հեգէին առջևը ։ 12 Մաքրուելու , ու թագաւորին մտնելու կանոնը ։ 15 Եսթեր բոլոր աղջիկներէն աւելի հաճոյ թուելով թագաւորին՝ անոր թագուհին կ'ըլլայ ։ 21 Մուրթքէ՝ թագաւորին դէմ ըլլալու դաւաճանութիւնը յայտնելովը՝ անոր անունը ժամանակագրութեան մէջ կը գրուի ։

518

1 Այս բաներէն ետքը՝ երբոր Ասուերոս թագաւորին բարկութիւնը իջաւ , Վաշթին ու անոր բրածը , ու [5]անոր դէմ եղած վճիռը յիշեց ։ 2 Եւ թագաւորին ծառայութիւն ընող պաշտօնեաները ըսին . Թագաւորին համար գեղեցիկ կոյս աղջիկներ փնտռեն . 3 Ու թագաւորը իր թագաւորութեանը բոլոր գաւառներուն մէջը վերակացուներ դնէ , որ ամէն գեղեցիկ կոյս աղջիկը ընտրեն , ու Շուշան մայրաքաղաքը՝ կանանց տունը՝ թագաւորին ներքինիին՝ կանանց պահապան եղող Հեգէին ձեռքին տակը ժողվեն , ու անոնց մաքրութեանը համար պէտք եղած բաները տրուի . 4 Եւ թագաւորին աչքին հաճոյ երևցած աղջիկը՝ Վաշթիին տեղը թագուհի ըլլայ ։ Ու այս խօսքը թագաւորին առջևը հաճելի եղաւ . ու այնպէս ըրաւ ։

[5] Գլ․ Ա․ 19․ 20․

5 Շուշան մայրաքաղաքին մէջ Հրէայ մարդ մը կար , որուն անունը Մուրթքէ էր , ու Բենիամինեան Կիսի որդւոյն Սեմէիի որդւոյն Յայիրին որդին էր ։ 6 [6]Անիկայ Երուսաղէմէն գերի տարուած էր այն գերիներուն հետ՝ որոնք Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին գերի տարած Յուդայի [7]Յեքոնիա թագաւորին հետ տարուեցան ։ 7 Եւ անիկայ [8]իր հօրեղբօրը աղջիկը՝ Ադասան այսինքն Եսթերը [9]կը սնուցանէր . վասն զի անիկայ հայր ու մայր չունէր . ու այս աղջիկը խիստ գեղեցիկ դէմք ու խիստ վայելուչ կերպարանք մը ունէր . և անոր հօրը ու մօրը մեռնելէն ետքը՝ Մուրթքէ զանիկայ իբրև աղջիկ առեր էր իրեն ։

8 Ու երբոր թագաւորին հրամանը ու հրովարտակը լսուեցաւ , և Շուշան մայրաքաղաքին մէջ Հեգէին ձեռքին տակը շատ աղջիկներ [10]ժողվուեցան , Եսթերն ալ թագաւորին պալատը՝ կանանց պահապան եղող Հեգէին պահպանութեանը յանձնուեցաւ ։ 9 Եւ աղջիկը անոր հաճելի եղաւ , ու անոր առջևը շնորհք գտաւ , և շուտով [11]անոր մաքրութեան համար պէտք եղած բաները , ու անոր ռոճիկը , ու թագաւորին պալատէն՝ անոր տրուելու համար պատրաստուած եօթը աղախինները տուաւ անոր , և զանիկայ իր աղախիններուն հետ՝ կանանց տանը ամենէն աղէկ տեղը փոխադրեց ։ 10 [12]Եսթեր իր ազգը ու հայրենիքը չյայտնեց . վասն զի Մուրթքէ անոր պատուիրեր էր որ չյայտնէ ։ 11 Եւ Մուրթքէ ամէն օր կանանց տանը գաւիթին առջևը կը պտըտէր , որ Եսթերին առողջութիւնը ու անոր ինչ ըլլալը իմանայ ։

Իբր 515

12 Ու երբոր ամէն մէկ աղջկան կարգը կու գար Ասուերոս թագաւորին քովը երթալու՝ կանանց սովորութեանը պէս տասներկու ամիս լմննալէն ետքը , (որովհետև անոնց մաքրութեան օրերը աս կերպով՝ առաջին վեց ամիս զմուռսի եղով , ու վեց ամիս անուշահոտ խունկերով , ու կանանց մաքրութեանը վերաբերեալ բաներովը կը լմննար ,) 13 Ան ատենը աղջիկը թագաւորին քովը այսպէս կու գար . անիկայ ինչ որ ուզէր , անոր կը տրուէր , որ իր հետը կանանց տունէն՝ թագաւորին պալատը երթայ ։ 14 Անիկայ իրիկունը կ'երթար , ու առաւօտուն կանանց մէկալ տունը՝ հարճերուն պահապանը եղող թագաւորին ներքինիին Սաասգազին ձեռքին տակը կը

Ն․ Ք․ ԳՔ․ 518

[6] Դ Թագ․ Իդ․ 14․ 15․ Բ Մն․ ԼԶ․ 10․ 20․ Երեմ․ Իդ․ 1․

[7] Դ Թագ․ Իդ․ 6 Կ'ըսուի Յովակին ․

[8] Հմր 15 ․

[9] Եփե․ Զ․ 4․

[10] Հմր 3 ․

[11] Հմր 3 ․ 12 ․

[12] Հմր 20 ․

դառնար. անիկայ մէյմըն ալ թա- Ն. Ք. գԲ. Իրր 515
գաւորին քով չէր երթար, բայց
միայն՝ թէ որ թագաւորը անոր
հաւնէր, ու անիկայ անունով
կանչուէր։
15 Եւ թագաւորին քով երթալու
կարգը՝ Մուրթքէին [բ] հօրեղբօրը Ա- բ Հմր 7.
բիքայէլին աղջկանը՝ Եսթերին գա-
լով, (զոր Մուրթքէ իրեն աղ-
ջիկ բռներ էր,) անիկայ կանանց
պահապանը եղող թագաւորին Հե-
գէ ներքինիին բածէն 'ի զատ՝ ու-
րիշ բան չխնդրեց. ու Եսթեր՝ բո-
լոր զինքը տեսնողներուն առջեւ
16 շնորհք գտաւ։ Ու Եսթեր՝ Ասուե-
րոս թագաւորին քով՝ անոր թա-
գաւորական պալատը առնուեցաւ
տասներորդ ամսը, այսինքն Թե-
բէթ ամսուն մէջ, անոր թագա-
ւորութեանը եօթներորդ տարին։
17 Եւ թագաւորը՝ Եսթերը ամէն կի-
ներէն աւելի սիրեց, ու անիկայ՝
անոր առջեւ ամէն աղջիկներէն ա-
ւելի ալ ու շնորհք գտաւ. և թա-
գաւորական թագը անոր գլուխը
դրաւ, ու զանիկայ Վաշթիին տե-
18 ղը թագուհի ըրաւ։ Եւ թագա- Իրր 514
ւորը իր բոլոր իշխաններուն ու ծա-
ռաներուն [գ] մեծ կոչունք ըրաւ, գ Դլ. ա. 3.
այսինքն Եսթերի կոչունք. ու գա-
ւառներուն հանգստութիւն շնոր-
հեց, և թագաւորի վայելուչ պար-
գեւներ տուաւ։
19 Ու երբոր երկրորդ անգամ աղ-
ջիկներ ժողվեցին, Մուրթքէ՝
[դ] թագաւորին դուռը կը նստէր։ դ Հմր 21. Դլ. գ. 2.
20 [ե] Եսթեր իր հայրենիքը ու իր ազգը ե Հմր 10.
յայտնած չէր, ինչպէս որ Մուրթ-
քէ անոր պատուիրեր էր. վասն զի
Եսթեր՝ Մուրթքէին բածը կ'ը-
նէր, անոր քով մեծցած ատենին
պէս։
21 Ան օրերը՝ երբոր Մուրթքէ՝ թա-
գաւորին դուռը կը նստէր, դրան
պահապաններէն [զ] Բիգթան ու Թա- զ Դլ. զ. 2.
րէս անունով՝ թագաւորին երկու
ներքինիները սրդողելով, Ասուե-
րոս թագաւորին վրայ ձեռք եր-
22 կընցընել [*] խորհեցան։ Եւ Մուրթ- * Եբր. փըն-տռեցին.
քէն այս բանը իմանալով՝ [է] Եսթեր է Դլ. զ. 2.
թագուհիին յայտնեց. ու Եսթեր՝
Մուրթքէին անունովը թագաւորին
23 պատմեց։ Եւ այս բանը քննուելով՝
ճշմարիտ գտնուեցաւ. ու անոնց
երկուքն ալ ծառի վրայ կախուե-
ցան. ու թագաւորին առջեւ [ը] Ժա- ը Դլ. զ. 1.
մանակագրութեան գրքին մէջը գը-
րուեցաւ։

ԳԼ. Գ

1 Համան՝ թագաւորէն պատիւ կը ստանայ, ու Մուրթքէէն անարգուելուն համար՝ բոլոր Հրէաներէն վրէժ առնել կ'ուզէ։ 7 Վիճակ կը ձգէ։ 8 Համան զրպարտութեան խօսքերով՝ թագաւորէն հրաման կը ստանայ Հրէաները մեռցնելու։

Ն. Ք. ՅՖ. Իրր 510
1 Եւ աս բաներէն ետքը՝ Ասուերոս
թագաւորը՝ [ա] Ագագացի Ամա- ա Թու. իդ. 7. ա Թագ. ժե. 8.
դաթային որդին Համանը մեծցուց,
ու զանիկայ բարձրացուց, ու անոր
աթոռը՝ իր հետը եղող բոլոր իշ-
2 խաններուն վերի կողմը դրաւ։ Եւ
[բ] թագաւորին դուռը եղող թա- բ Դլ. բ. 19.
գաւորին բոլոր ծառաները՝ ծնրադ-
րութեամբ երկրպագութիւն կ'ը-
նէին Համանին. վասն զի թագա-
ւորը անոր համար այսպէս հրամա-
յեր էր. բայց Մուրթքէ [գ] ծնրադ- գ Հմր 5. Սաղ. ժե. 4.
րութիւն ու երկրպագութիւն չը-
3 րաւ։ Եւ թագաւորին դուռը
եղող՝ թագաւորին ծառաները
Մուրթքէին ըսին. Ինչո՞ւ համար
դուն [դ] թագաւորին հրամանէն դ Հմր 2.
4 դուրս կ'ելլես։ Ու անոնք ամէն օր
անոր կը զրուցէին, ու երբոր ա-
նոնց մտիկ չըրաւ, ան ատեն Հա-
մանին իմացուցին, որ տեսնեն թէ
[ե] Մուրթքէին բանը ու՞ր պիտի կե- ե Կամ՝ արդ-եօք Մուրթ-քէ իր խօս-քերուն վը-րայ հաս-տատ պիտի կենայ։
նայ". վասն զի անիկայ՝ իր Հը-
րէայ ըլլալը անոնց զրուցեր էր։
5 Ու երբոր Համան տեսաւ որ Մուրթ-
քէ իրեն [զ] ծնրադրութիւն ու երկր- զ Հմր 2. Դլ. ե. 9.
պագութիւն չըներ, Համան խիստ
6 բարկացաւ։ Ու միայն Մուրթքէին
ձեռք զարնելը անոր աչքին ցած է Դան. գ. 19.
բան մը երեւցաւ. և որովհետեւ
Մուրթքէին ազգը անոր իմացուցեր
էին, Համան՝ Մուրթքէին ազգը՝
այսինքն Ասուերոսին բոլոր թագա-
ւորութեանը մէջ եղող [ը] բոլոր Հը- ը Սաղ. ձգ. 4.
րէաները կորսնցընել խորհեցաւ։
7 Առաջին ամսուն՝ այսինքն Նիսան 510
ամսուն մէջ, Ասուերոս թագաւո-
րին երկոտասաներորդ տարին՝ մին-
չեւ երկոտասաներորդ ամիսը՝ այսինքն
Ադար ամիսը, օրէ օր ու ամսէ ա-
միս՝ Համանին առջեւ [թ] Փուր՝ այ- թ Դլ. թ. 24.
սինքն վիճակ ձգեցին։
8 Եւ Համան՝ Ասուերոս թագաւո-
րին ըսաւ. Քու թագաւորութեանդ
բոլոր գաւառներուն մէջ՝ ժողո-
վուրդներուն մէջը ցրուած ու տա-
րածուած ազգ մը կայ. ու [ժ] անոնց ժ Եզր. դ. 13. Գործ. ժզ. 20.
օրէնքները ամէն ժողովուրդներուն
օրէնքներէն տարբեր են. ու թագա-
ւորին օրէնքները չեն կատարեր.
ուստի չվայելեր որ թագաւորը ա-
9 նոնց թողլտուութիւն ընէ։ Թէ
որ թագաւորին հաճոյ կ'երեւնայ,
[ի] հրաման տրուի" որ զանոնք կոր- ի Եբր. գրուի
սնցընեն, ու ես պաշտօնատարնե-
րուն ձեռքը՝ թագաւորին գանձը
բերելու համար՝ տասը հազար տա-
ղանդ արծաթ կը կշռեմ"։ լ Դլ. ը. 2. 8.
10 Ան ատեն թագաւորը՝ իր ձեռքէն
[լ] իր մատանին [խ] հանեց, ու զանիկայ խ Ծն. խա. 42.
Հրէից [ծ] թշնամիին՝ Ագագացի Ա- ծ Դլ. է. 6.

Ն․ Ք․ ԳՃ․ 510

մադաթային որդւոյն Համանին
11 տուաւ ։ Եւ թագաւորը Համանին ըսաւ ․ Այն արծաթը քեզի *կու տամ, ու այն ազգն ալ, որ քու աչքերուդ հաճոյ երեւածը ընես անոնց ։

12 Եւ առաջին ամսուն երեքտասաներորդ օրը՝ †թագաւորին դպիրները կանչուեցան, ու թագաւորին նախարարներուն, ու ամէն գաւառներուն վրայ եղող կուսակալներուն, և ամէն գաւառին ամէն մէկ ժողովուրդին իշխաններուն ‡իրենց գրովը, ու ամէն ժողովուրդին իր լեզուովը՝ Համանին բոլոր հրամայածները գրուեցան ․ §Ասուերոս թագաւորին անունովը գրուեցան, ու թագաւորին մատա-
13 նիովը կնքուեցան ։ Եւ ‖սուրհանդակներու ձեռքով թագաւորին ամէն գաւառները հրովարտակներ խրկուեցան, որ ¶մէկ օրուան մէջ՝ երկոտասաներորդ ամսուն՝ այսինքն Ադար ամսուն երեքտասաներորդ օրը՝ բոլոր Հրէաները՝ երիտասարդներէն մինչև ծերերը, տղաքները ու կիները կոտորեն, մեռցընեն, ու կորսնցընեն ․ և **անոնց աւարը յափշտակեն ։
14 ††Այս հրովարտակին պատուէրը այս էր՝ որ հրամանը ամէն մէկ գաւառին մէջը հրատարակուի, ու ամէն ժողովուրդներուն բացայայտուի, որ այն օրուան համար պատրաստ գտնու-
15 ին ։ Սուրհանդակները թագաւորին հրամանէն տագնապելով՝ ճամբայ ելան, ու հրովարտակը Շուշան մայրաքաղաքին մէջն ալ †հրատարակուեցաւ ․ և թագաւորը ու Համանը խմելու նստան ․ սակայն ‡Շուշան քաղաքը շփոթութեան մէջ էր ։

* Եբր․ կը տրուի ․
† Գլ․ Ը․ 9․
‡ Գլ․ Ա․ 22․ Ը․ 9․
§ Գ Թագ․ ԻԱ․ 8․ Գլ․ Ը․ 8․ 10․
‖ Գլ․ Ը․ 10․
¶ Գլ․ Ը․ 12․ Թ․
** Գլ․ Ը․ 11․
†† Գլ․ Ը․ 13․ 14․
† Եբր․ տրուեցաւ ․
‡ Նաև Գլ․ Ը․ 15․ Առակ․ ԻԹ․ 2․

ԳԼ․ Դ․

1 Մուրթքէ ու Հրէաները մեծ սուգի մէջ կը մտնեն ։ 4 Եսթեր աս բանը լսելով՝ Մուրթքէին մարդ կը խրկէ ․ ան ալ պատճառը կ'իմացընէ, ու զանիկայ կը խրատէ որ թագաւորէն ազատութիւն խնդրէ իր ազգին համար ։ 10 Եսթեր իր անկարող ըլլալը յառաջ բերելուն համար ․ Մուրթքէէն կը յանդիմանուի ։ 15 Ուստի ծոմ կը պահէ ․ ու աս գործը իր վրայ կ'առնէ ։

Իր 510

1 Ու երբոր Մուրթքէ բոլոր եղածները իմացաւ, Մուրթքէ *իր հանդերձները պատռեց, և քուրձ հագաւ, ու վրան †մոխիր ցանեց, ու քաղաքին հրապարակը ելլելով, ‡մեծ ու §դառնալի ձայնով աղաղա-
2 կեց ․ Ու մինչև թագաւորին դրանը առջևը եկաւ մինչև ․ վասն զի քուրձ հագած մարդ մը չէր կրնար թագաւորին դռնէն ներս մտնել ։
3 Եւ ամէն գաւառներուն մէջ՝ ուր որ թագաւորին հրամանը ու հրովարտակը կը հասնէր, Հրէաները մեծ սուգ կ'ունենային, ծոմ կը կենային, կու լային ու կ'ողբային ․ և շատերը *քուրձի ու մոխիրի վրայ կը պառկէին ։

* Բ Թագ․ Ա․ 11․
† Յես․ Է․ 6․ Եզեկ․ ԻԷ․ 30․
‡ Ծն․ ԻԷ․ 34․
§ Եբր․ դառն․

4 Ու Եսթերին աղախինները ու ներքինիները եկան անոր պատմեցին ․ և թագուհին մեծապէս խռովեցաւ, ու հանդերձներ խրկեց որ Մուրթքէին հագցընեն, ու անոր վրայէն քուրձը հանեն ․ բայց
5 անիկայ չընդունեց ։ Ու Եսթեր՝ Հաթաքը կանչեց, որ թագաւորին ներքինիներուն մէկն էր, (որն որ թագաւորը անոր սպասաւոր տուեր էր,) ու անոր հրամայեց որ Մուրթքէէն հասկընայ՝ թէ աս ի՞նչ պիտի
6 ըլլայ, ու ինչո՞ւ համար է ։ Եւ Հաթաք Մուրթքէին գնաց, որ թագաւորին դրանը առջին եղող քաղաքին հրապարակին մէջն էր ։
7 Ու Մուրթքէ բոլոր իրեն պատահած բաները անոր յայտնեց, նաև Համանին †սակարկութիւնը՝ որով թագաւորին գանձին արծաթ տալ խոստացեր էր Հրէաներուն համար,
8 որ զանոնք կորսնցընէ ։ Եւ զանոնք կորսնցընելու համար՝ Շուշանի մէջ ‡հրատարակուած հրովարտակին օրինակը անոր տուաւ, որ Եսթերին ցուցընէ ու հասկցընէ, և անոր պատուիրէ որ թագաւորին քովը երթայ, և անոր աղաչէ, ու անոր առջևը իր ազգին հա-
9 մար ողորմութիւն խնդրէ ։ Եւ Հաթաք գնաց, ու Մուրթքէին խօսքերը Եսթերին պատմեց ։
10 Ու Եսթեր՝ Հաթաքին հետ խօսեցաւ, ու հրամայեց որ Մուրթքէին այսպէս պատասխան տանի ․
11 Թագաւորին բոլոր ծառաները, ու թագաւորին գաւառներուն ժողովուրդները աղէկ գիտեն որ՝ մէկ էրիկ կամ կնիկ մարդ մը թէ որ չըկանչուած՝ թագաւորին †ներքին գաւիթը մտնէ, ‡զանիկայ մեռցընելու համար մէկ օրէնք մը կայ ․ ու անիկայ միայն կ'ապրի՝ §որուն վրայ թագաւորը իր ոսկի գաւազանը կ'երկընցընէ ․ և հիմա երեսուն օր է որ ես թագաւորին քովը մտնելու
12 կանչուած չեմ ։ Ու Եսթերին խօսքերը Մուրթքէին պատմեցին ։
13 Եւ Մուրթքէ ըսաւ որ՝ Եսթերին այսպէս պատասխան տանին ․ Դուն մի կարծեր որ թագաւորին տունը ըլլալովդ՝ բոլոր Հրէաներէն՝ դուն
14 միայն պիտի ազատիս ։ Վասն զի աս ժամանակիս մէջ թէ որ դուն լռես, Հրէաներուն մէկ ուրիշ տեղէն օգնութիւն ու ազատութիւն կու գայ ․ բայց դուն, ու քու հօրդ

Ն․ Ք․ ԳՃ․ Իր 510

* Եսա․ ԾԸ․ 5․ Դան․ Թ․ 3․
† Գլ․ Գ․ 9․
‡ Գլ․ Գ․ 14․ 15․
† Գլ․ Ե․ 1․
‡ Դան․ Բ․ 9․
§ Գլ․ Ե․ 2․ Ը․ 4․

Ն. Ք. Դ. Ք. Իրր 510

տունը կը կորսուիք․ և ո՞վ գիտէ, դուցէ դուն սանկ մէկ ատենի մը համար թագուհի եղար։

15 Ու Եսթեր ըսաւ որ՝ Մուրթքէին 16 այսպէս պատասխան տանին․ Գնա՛ դուն Շուշանի մէջ եղող բոլոր Հրէաները ժողվէ՛, ու ինծի համար ծոմ պահեցէք, գիշեր ցորեկ իրեք օր մի՛ ուտէք ու մի՛ խմէք․ նոյնպէս ալ ես իմ աղախիններովս ծոմ կը պահեմ, ու այնպէս թագաւորին առջեւ կ'ելլեմ, թէպէտև օրէնքի դէմ է․ ու թէ որ մեռնիմ՝ 17 թող մեռնիմ։ Ան ատենը Մուրթքէ գնաց, ու ըրաւ ան ամենուն համեմատ՝ որ Եսթեր իրեն պատուիրեր էր։

Տես Գլ. Ե. 1.

Տես Ծն. Խգ. 14.

ԳԼ. Ե

1 Եսթեր իր անձը վտանգի մէջ դնելով՝ թագաւորին առջեւ շնորհք կը գտնէ, և թագաւորը ու Համանը կոչունքի կը հրաւիրէ։ 6 Թագաւորը կը փափաքէր Եսթերը՝ որ իր աղաչանքը զրուցէ․ բայց անիկայ հետևեալ օրուան ուրիշ կոչունքի մը կը հրաւիրէ զանոնք։ 9 Համան՝ իր յառաջանալուն վրայ կը հպարտանայ․ բայց երբոր Մուրթքէ զանիկայ չպատուեր, խիստ կը ցաւուրի։ 14 Զերեսին տուած խրատին համեմատ Մուրթքէին համար կախաղան մը շինել կու տայ։

1 Ու եղաւ որ՝ երրորդ օրը Եսթեր թագաւորական զգեստները հագաւ, ու թագաւորին տանը ներքին գաւիթին մէջը՝ թագաւորին տանը դիմացը կայնեցաւ․ և թագաւորը՝ թագաւորական պալատին մէջը՝ պալատին դրանը դիմացը՝ իր թագաւորական աթոռին վրայ նստեր էր։ 2 Ու երբոր թագաւորը Եսթեր թագուհին տեսաւ՝ որ գաւիթին մէջը կը կայնէր, Եսթեր շնորհք գտաւ անոր առջեւ, և թագաւորը իր ձեռքը եղած ոսկի գաւազանը՝ Եսթերին երկընցուց․ ու Եսթեր մօտեցաւ, ու գաւազանին ծայրին 3 դպաւ։ Ու թագաւորը անոր ըսաւ․ Ո՞վ Եսթեր թագուհի՝ քեզի ի՞նչ եղաւ, ու ուզածդ ի՞նչ է․ մինչև թագաւորութեանը կէսը 4 քեզի տրուի։ Ու Եսթեր ըսաւ․ Թէ որ թագաւորը կը հաճի, այսօր թագաւորը Համանին հետ իրեն 5 ըրած կոչունքիս գայ։ Ու թագաւորը ըսաւ․ Շուտով Համանը կանչեցէք, որ Եսթերին բանը կատարէ․ ու թագաւորը Համանին հետ՝ Եսթերին ըրած կոչունքին գնաց։

6 Ու երբոր գինի կը խմէին՝ թագաւորը Եսթերին ըսաւ․ Ի՞նչ է քու խնդիրքդ՝ ըսէ՛, ու քեզի պիտի տրուի․ ի՞նչ է քու աղաչանքդ․ մինչև թագաւորութեանը 7 կէսը պիտի կատարուի։ Ու Եսթեր պատասխան տուաւ ու ըսաւ․ Իմ աղաչանքս ու խնդիրքս այս է․ 8 Թէ որ թագաւորին առջեւ շնորհք գտայ, ու թէ որ թագաւորը կը հաճի իմ խնդիրքս տալու ու իմ աղաչանքս կատարելու, թող թագաւորը ու Համանը նորէն իրենց համար ընելու կոչունքիս գան, ու վաղը թագաւորին խօսքին պէս կ'ընեմ։

Տես Գլ. Դ. 16.

Տես Գլ. Դ. 11. Ը. 4.

Առակ. ԻԱ. 1.

Գլ. Դ. 11. Ը. 4.

Մար. Զ. 23.

Գլ. Է. 2. Թ. 12.

9 Ու Համան ան օրը զուարթ և ուրախ սրտով դուրս ելաւ․ բայց երբոր Համան՝ թագաւորին դրանը մէջ Մուրթքէն տեսաւ, որ ոտք չէր ելլեր, ու իր տեղէն չէր շարժեր, Համանին սիրտը շատ նեղացաւ Մուրթքէին վրայ։ 10 Բայց Համան ինքզինքը զսպելով՝ իր տունը գնաց․ ու ղրկեց՝ իր բարեկամները ու իր կնիկը Զերեսը կանչել տուաւ։ 11 Ու Համան պատմեց անոնց իր հարստութեանը փառքը, ու իր որդւոցը շատութիւնը, և ան ամէն բաները՝ որոնցմով թագաւորը զինքը մեծցուցեր էր, և թէ ինչպէս իշխաններէն ու թագաւորին ծառաներէն 12 աւելի բարձրացուցեր էր։ Ու Համան ըսաւ․ Նաև Եսթեր թագուհին՝ թագաւորին հետ ինծմէ զատ մէկը *չհրաւիրեց իր ըրած կոչունքին․ ու վաղուան համար ալ զիս 13 թագաւորին հետ հրաւիրեց։ Բայց աս ամէնէն բնաւ գոհ չեմ, քանի որ Հրեայ Մուրթքէն թագաւորին 14 դուռը նստած կը տեսնեմ։ Ու անոր կնիկը Զերես, ու անոր բոլոր բարեկամները անոր ըսին․ Յիսուն կանգուն բարձրութեամբ փայտ մը թող շինուի, ու առտու թագաւորին ըսէ, որ Մուրթքէն անոր վրայ կախուի․ և դուն թագաւորին հետ՝ ուրախ սրտով կոչունքը գնա։ Ու աս խօսքը Համանին հաճոյ երևցաւ, ու փայտը պատրաստեց։

ԳԼ. Զ

1 Ասուերոս՝ յիշատակաց գրքին մէջ Մուրթքէին հաւատարիմ ծառայութիւնը կարդալով՝ կը մտածէ որ անոր փոխարէն մը ընէ։ 4 Համան կ'երթայ Մուրթքէն կախելու համար թագաւորէն հրաման խնդրելու, սակայն անգիտութեամբ թագաւորին խրատ կու տայ որ անոր պատիւ ընէ։ 12 Համան իր անարգութեանը համար կը զանգատի, իսկ անոր բարեկամները անոր վերջին կործանումը կը գուշակեն։

1 Ան գիշերը թագաւորին քունը փախաւ, ու հրամայեց որ դիպուածները պատմող յիշատակաց գիրքը բերեն․ ու թագաւորին 2 առջեւ կարդացուեցան։ Ու գրուած գտնուեցաւ որ Մուրթքէ՝ դրանը պահապանութիւն ընող թա-

Ն. Ք. Դ. Ք. Իրր 510

Գլ. Գ. 5.

Բ Թագ. ԺԳ. 22.

Գլ. Թ. 7, 8.

Գլ. Գ. 1.

* Եբր. չ[illegible]

Գլ. Է. 9.

Գլ. Գ. 4.

Գլ. Է. 10.

Գլ. Բ. 23.

Ն. Ք. Ք.
Իբր 510

գաւորին երկու ներքինիներուն Բ Բղիգթանին ու Թարեսին համար իմացուցեր էր, թէ անոնք Ասուերոս թագաւորին վրայ ձեռք երկնցնել ուզեր էին։ 3 Ու թագաւորը ըսաւ. Ասոր փոխարէն ի՞նչ պատիւ կամ մեծութիւն տրուեցաւ Մուրթքէին. ու թագաւորին ծառայութիւն ընող մանչերը ըսին. 4 Անոր բան մը չեղաւ։ Ու թագաւորը ըսաւ. Գաւիթը ո՞վ կայ. (ու Համան թագաւորին պալատին Գ դուրսի գաւիթը եկեր էր Դ թագաւորին խօսելու, որ Մուրթքէն կախէ ան փայտին վրայ, որ ինք անոր համար պատրաստեր էր.) 5 Ու թագաւորին մանչերը անոր ըսին. Ահա Համան գաւիթը կը կենայ. ու թագաւորը ըսաւ. Թող ներս գայ։

6 Ու երբոր Համան ներս մտաւ, թագաւորը անոր ըսաւ. Ի՞նչ ընել պէտք է ան մարդուն, որուն որ թագաւորը պատիւ ընել կ'ուզէ։ Ու Համան իր սրտին մէջը ըսաւ. Թագաւորը ինծմէ ուրիշ որո՞ւն պատիւ ընել պիտի ուզէ։ 7 Ու Համան ըսաւ թագաւորին. Ան մարդուն համար՝ որուն որ թա- 8 գաւորը պատիւ ընել կ'ուզէ, Թագաւորին հագած թագաւորական զգեստը, ու Ե թագաւորին հեծած ձին, ու անոր գլուխը դրուած թա- 9 գաւորական թագը բերեն. Ու զգեստը ու ձին՝ թագաւորին խիստ պատուաւոր իշխաններէն մէկուն ձեռքը տրուի. ու հագցընեն ան մարդուն՝ որուն որ թագաւորը պատիւ ընել կ'ուզէ. ու ձիուն վրայ հեծցընեն, և քաղաքին փողոցին մէջէն —անցընեն—, ու առջեւէն կանչեն —ըսեն—. Այսպէս պիտի ըլլայ ան մարդուն, որուն որ թագաւորը 10 պատիւ տալ կ'ուզէ։ Ան ատենը թագաւորը Համանին ըսաւ. Շուտով ըսածիդ պէս զգեստը ու ձին առ, ու թագաւորին դուռը նստող Հրէայ Մուրթքէին այնպէս ըրէ. քու ըսածէդ բնաւ մէկ բան մը պակաս չըլլայ։

11 Ու Համան զգեստը ու ձին առաւ, ու —հագցուց— Մուրթքէին հագցընելով՝ զանիկայ ձիուն վրայ հեծցուց, և քաղաքին փողոցէն անցուց, ու առջեւէն *կը կանչէր. Այսպէս պիտի ըլլայ ան մարդուն, որուն որ թագաւորը պատիւ տալ 12 կ'ուզէ։ Ու Մուրթքէ՝ թագաւորին դուռը դարձաւ. բայց Համան տրտմութեամբ ու Զ գլուխը ծածկած՝ շտա- 13 պով իր տունը քաշուեցաւ։ Ու Համան՝ իր կնկանը Զերեսին, ու բոլոր բարեկամներուն պատմեց ամէն ինչ որ իր գլուխը եկած էր. և անոր իմաստունները, ու անոր կնիկը Զերես՝ անոր ըսին. Թէ որ Մուրթքէն՝ (որուն առջեւը դուն իյնալու սկսար,) Հրէից ազգէն է, դուն անոր պիտի չյաղթես. հապա անոր առջեւը անշուշտ պիտի 14 իյնաս։ Երբոր անոնք տակաւին անոր հետ կը խօսէին, թագաւորին ներքինիները հասան, որ Համանը շուտով Ը Եսթերին պատրաստած կոչունքին տանին։

Բ Գլ. Բ. 21.
Գ [illegible] Ե. 1.
Դ Գլ. Ե. 14.
Ե Գ Թագ. Ա. 33.
Ծնն. ԽԱ. 43.
* Կամ՝ մէկը կը կանչէր.
Զ Բ Թագ. ԺԵ. 30. Երեմ. ԺԴ. 3, 4.
Է Բ Մն. ԻԶ. 20.
Ը Գլ. Ե. 8.

ԳԼ. Է

1 Եսթեր՝ թագաւորին ու Համանին կոչունք ըրած ատենը՝ իր կեանքը ու իր ազգին կեանքը շնորհել կը խնդրէ. 5 Համանին համար կը գանգատի։ 7 Թագաւորը իր բարկութեանը մէջ՝ լսելով որ Համան կախաղան մը շիներ է Մուրթքէին համար, կը հրամայէ որ զանիկայ անոր վրայ կախեն։

1 Ու թագաւորը Համանին հետ՝ Եսթեր թագուհիին քովը Թ կոչունքի գնաց։ 2 Ու թագաւորը երկրորդ օրն ալ՝ Ժ գինիի խմելու ատենը Եսթերին ըսաւ. Ո՛վ Եսթեր թագուհի, ի՞նչ է քու խնդիրքդ. —ըսէ՛—, ու քեզի պիտի տրուի. և ի՞նչ է քու աղաչանքդ. մինչեւ թագաւորութեանը կէսը պիտի կատարուի։

3 Ու Եսթեր թագուհին պատասխան տուաւ ու ըսաւ. Թէ որ քու առջեւդ շնորհք գտայ՝ ո՛վ թագաւոր, ու թէ որ թագաւորին հաճոյ կ'երեւնայ, խնդիրքովս իմ հոգիս՝ ու աղաչանքովս իմ ազգս ինծի 4 տրուի. Վասն զի թէ ես և թէ իմ ազգս՝ կոտորուելու, մեռնելու ու բնաջինջ ըլլալու Ի ծախուեցանք. ու թէ որ ծառայ ու աղախին ըլլալու ծախուէինք, բան մը չէի խօսեր. թէպէտեւ թշնամին՝ թագաւորին —վնասը— փոխարէն չէր կրնար հատուցանել։

5 Ու Ասուերոս թագաւորը խօսեցաւ, ու Եսթեր թագուհիին ըսաւ. Ո՞վ է անիկայ, և ո՞ւր է անիկայ, որ աս բանը ընելու հա- 6 մարձակեցաւ։ Ու Եսթեր ըսաւ. Հակառակորդը ու թշնամին աս չար Համանն է. ու Համան՝ թագաւորին ու թագուհիին երեսէն խիստ վախցաւ։

7 Ու թագաւորը գինիի խմելէն բարկութեամբ ելաւ, պալատին պարտէզը գնաց. բայց Համան հոն մնաց, որ իր անձին համար Եսթեր թագուհիին աղաչէ. վասն զի տեսաւ որ՝ իր վրայ չարիքը հասած է թագաւորէն։

8 Ու թագաւորը երբոր պալատին պարտէզէն կոչունքին սենեակը դարձաւ, Համան՝ Եսթերին եղած

Ն. Ք. Ք.
Իբր 510

Ը Գլ. Ե. 8.
Թ Եբր. խմելու
Ժ Գլ. Ե. 6.
Ի Գլ. Գ. 9. Դ. 7.

Ն. Ք. Ծ. Իբր 510

‡ Գլ. ա. 6.

† Յոբ. Թ. 24.

§ Գլ. ա. 10.

‖ Գլ. ե. 14. Սաղ. է. 16. Առակ. ժա. 5. 6.

* Եբր. խօսող

¶ Դան. զ. 24. Սաղ. լէ. 35. 36.

‡բազմոցին վրայ ինկած էր. ու
թագաւորը ըսաւ. Միթէ իմ
տանս մէջ իմ քովս՝ թագուհին
ալ պիտի բռնադատէ. այս խօսքը
թագաւորին բերնէն ելածին պէս՝
9 †Համանին երեսը ծածկեցին։ Ան
ատենը §Արբոնա անունով ներքի-
նիներուն մէկը՝ թագաւորին առջեւ
ըսաւ. Ահա ‖նաեւ յիսուն կանգուն
բարձր փայտը, որ Համան՝ թա-
գաւորին բարերարութիւն *ընող
Մուրթքէին համար պատրաստեց,
Համանին տանը մէջ կը կենայ։
Ու թագաւորը ըսաւ. Զանիկայ
10 անոր վրայ կախեցէք։ Եւ ¶Հա-
մանը՝ Մուրթքէին համար պատ-
րաստած փայտին վրայ կախեցին։
Ան ատենը թագաւորին բարկու-
թիւնը իջաւ։

ԳԼ. Ը.

1 Մուրթքէ կը յառաջանայ։ 3 Եսթեր կը խնդրէ որ Համանին գրած նամակները խափանուին։ 7 Ասուերոս թոյլտուութիւն կը շնորհէ Հրէաներուն՝ որ իրենց անձերը պաշտպանեն։ 15 Մուրթքէին պատիւը, ու Հրէից ուրախութիւնը։

= Գլ. բ. 7.

ǂ Գլ. գ. 10.

♦ Գլ. գ. 11. ե. 2.

⁂ Գլ. ե. 4. Նեեմ. բ. 3.

1 Ան օրը Ասուերոս թագաւորը՝
Հրէից թշնամիին Համանին
տունը Եսթեր թագուհիին պար-
գեւեց. ու Մուրթքէ՝ թագաւորին
առջեւ եկաւ. վասն զի Եսթեր՝
[illegible] յայտներ էր թէ =անի-
2 կայ իրեն ինչ ազգական էր։ Եւ
թագաւորը առաւ ǂիր մատանին՝
որ Համանէն հաներ էր, ու զանի-
կայ Մուրթքէին տուաւ, ու Ես-
թեր՝ Համանին տանը վրայ դրաւ
Մուրթքէն։
3 Ու Եսթեր նորէն թագաւորին
առջեւ խօսեցաւ, ու անոր ոտքերը
ինկաւ, և լալով անոր աղաչեց որ
Ագագացի Համանին չարութիւնը՝
ու Հրէից դէմ անոր հնարած հնար-
4 քը խափանէ։ Եւ ♦թագաւորը՝
ոսկի գաւազանը Եսթերին երկըն-
ցուց. ու Եսթեր ելաւ, ու թա-
5 գաւորին առջեւ կայնեցաւ, Ու
ըսաւ. Թէ որ թագաւորին հաճոյ
կ՚երեւնայ, ու ես քու առջեւդ շը-
նորհք գտայ, ու թէ որ —— բանը
թագաւորին առջեւ ուղիղ կ՚երե-
նայ, ու ես քու աչքերուդ հաճոյ
եմ, թող գրուի որ՝ Ագագացի
Ամադաթային որդւոյն Համանին
հնարքը՝ —— թագաւորին բոլոր
գաւառներուն մէջը եղող Հրէանե-
րը կորսնցնելու համար անոր
գրած հրովարտակները խափա-
6 նուին։ Վասն զի ⁂իմ ժողովուր-
դիս վրայ գալու չարիքը ինչպէս
կրնամ տեսնել. իմ ազգականնե-
րուս կորուստը ինչպէս կրնամ
տեսնել։

7 Եւ Ասուերոս թագաւորը Եսթեր
թագուհիին ու Հրէայ Մուրթքէին
ըսաւ. Ահա +Համանին տունը Ես-
թերին պարգեւեցի. ու զանիկայ
փայտի վրայ կախեցին՝ Հրէից վրայ
8 ձեռք երկնցնելուն համար։ Եւ
դուք Հրէից համար՝ ձեզի հաճոյ
երեւցածը՝ թագաւորին անունովը
գրեցէք, ու թագաւորին մատանի-
վը կնքեցէք. վասն զի թագաւորին
անունովը գրուած՝ ու թագաւորին
մատանիովը կնքուած հրովարտակը
♠չխափանուիր։
9 Եւ ան ատենը՝ երրորդ ամսուն՝
այսինքն Սիվան ամսուն քսանե-
րեքերորդ օրը՝ ⊕թագաւորին դպի-
րները կանչուեցան, ու Հրէա-
ներուն, ու ◊Հնդկաստանէն մինչեւ
Եթովպիա եղող գաւառներուն՝
հարիւր քսանեւեօթը գաւառին
նախարարներուն, և կուսակալնե-
րուն, ու իշխաններուն, ▪ամէն
գաւառին իր գրովը, ու ամէն ազ-
գին իր լեզուովը, ու Հրէաներուն՝
իրենց գրովը ու լեզուովը գրուե-
ցաւ, Մուրթքէին բոլոր հրամա-
10 յածին պէս։ ○Եւ Ասուերոս թա-
գաւորին անունովը գրեց, ու թա-
գաւորին մատանիովը կնքեց. և ձիե-
րու, նժոյգներու, ու մատակ ձիե-
րու քուռակ ջորիներու վրայ հե-
ծած սուրհանդակներով՝ հրովար-
11 տակներ խրկեց, Որոնցմով թա-
գաւորը՝ ամէն քաղաքներու Հը-
րէաներուն հրաման տուաւ որ
ժողվուին, ու իրենց կեանքը
պաշտպանեն, և իրենց վրայ յար-
ձակող ազգին ու գաւառին բո-
լոր մարդիկները, տղաքները ու
կնիկները կոտորեն, մեռցնեն ու
կորսնցնեն, և ●անոնց ունե-
12 ցածը յափշտակեն ◆Մէկ օրուան
մէջ՝ Ասուերոս թագաւորին բոլոր
գաւառներուն մէջը, երկոտասա-
ներորդ ամսուն՝ այսինքն Ադար
ամսուն երեքտասաներորդ օրը։
13 □Հրովարտակին պատճէնը —— էր՝
որ հրամանը ամէն մէկ գաւառին
մէջը հրատարակուի, ու ամէն ժո-
ղովուրդներուն քարոզուի, որ
Հրէաները նոյն օրը իրենց թշնամի-
ներէն վրէժ առնելու պատրաստ
14 ըլլան։ Սուրհանդակները նժոյգ-
ներու —— ջորիներու վրայ հեծան,
ու թագաւորին հրամանէն սաս-
տուելով՝ արտորացին շտապով ել-
լելու. ու հրովարտակը Շուշան
մայրաքաղաքին մէջը հրատարա-
կուեցաւ։
15 Եւ Մուրթքէ ելաւ թագաւորին
առջեւէն՝ կապուտակ ու ճերմակ
բեհեզէ թագաւորական զգեստով
և ոսկիէ մեծ թագով, ու բեհե-

Ն. Ք. Ծ. Իբր 510

+ Հմր. 1. Առակ. ժգ. 22.

♠ Տես Գլ. ա. 19. Դան. զ. 8. 12. 15.

⊕ Գլ. գ. 12.

◊ Գլ. ա. 1.

▪ Գլ. ա. 22. գ. 12.

○ Գ. Թագ. իա. 8. Գլ. գ. 12. 13.

● Տես Գլ. Թ. 10. 15. 16.

◆ Գլ. գ. 13. Թ. 1.

□ Գլ. գ. 14. 15.

Ն. Ք. Գ. Ք.
Իբր 510

գեղէն ու ծիրանի պատմուճանով.
և [ա] Շուշան քաղաքը ուրախացաւ
16 ու ցնծութիւն ըրաւ։ Հրէաները՝
[բ] լոյս, ուրախութիւն, ցնծութիւն
17 ու պատիւ ունեցան։ Եւ ամէն
գաւառներու մէջ՝ ու ամէն քա-
ղաքներու մէջ՝ ուր որ թագաւո-
րին հրամանը ու հրովարտակը կը
հասնէր, Հրէաները ուրախութիւն
ու ցնծութիւն ունեցան, և կո-
չունքի [գ] ու տօնախմբութեան օր
ըրին. ու երկրին ժողովուրդներէն
շատերը [դ] Հրէայ եղան. վասն զի
[ե] անոնց վրայ Հրէաներուն վախը
ինկաւ։

[ա] Տես գլ. Գ. 15։ Առակ. ԻԹ. 2։
[բ] Սաղ. ՂԷ. 11։
[գ] Ա Թագ. ԻԵ. 8։ Գլ. Թ. 19, 22։
[դ] Սաղ. ԺԸ. 43։
[ե] Ծնն. ԼԵ. 5։ Ել. ԺԵ. 16։ Բ Օր. Բ. 25։ ԺԱ. 25։ Գլ. Թ. 2։

ԳԼ. Թ

1 Կառավարիչները Մուրթքէին վախնալնուն համար՝ Հրէաներուն ձեռնտու կ'ըլլան. անոնք ալ իրենց թշնամիները, նաև Համանին տասը տղաքները կը մեռցնեն։ 12 Ասուերոս՝ Եսթերին աղաչանքովը հրաման կը շնորհէ՝ որ մէկ օր մըն ալ կոտորած ընեն, ու Համանին տղաքները կախեն։ 20 Փուրիմին երկու օրերը տօն կը սահմանուին։

Իբր 509

1 Ու [ա] երկոտասաներորդ ամսուն՝
այսինքն Ադար ամսուն երեք-
տասաներորդ օրը՝ [բ] թագաւորին
խօսքը ու հրամանը կատարուելու
ժամանակը հասնելով՝ ան օրը որ
Հրէից թշնամիները կը յուսային
անոնց վրայ տիրել, ներհակը պա-
տահեցաւ. վասն զի Հրէաները
[գ] իրենց թշնամիներուն վրայ տի-
2 րեցին. Ասուերոս թագաւորին
բոլոր գաւառներուն մէջ Հրէա-
ները իրենց քաղաքներուն մէջը
[դ] ժողվուեցան, որ [ե] իրենց չարիք
ուզողներուն վրայ ձեռք երկնցը-
նեն. ու ամենևին մէկը չկրցաւ
անոնց դէմ կենալ. վասն զի [զ] ա-
նոնց վախը ամէն ժողովուրդնե-
3 րուն վրայ ինկեր էր։ Եւ գաւառ-
ներուն բոլոր իշխանները, ու
նախարարները, և կուսակալնե-
րը, ու թագաւորին գործակալնե-
րը՝ Հրէաներուն ձեռնտու էին.
ինչու որ անոնց վրայ Մուրթքէին
4 վախը ինկեր էր։ Քանզի Մուրթ-
քէ՝ թագաւորին պալատին մէջը
մեծ էր, ու անոր համբաւը բոլոր
գաւառները տարածուեր էր. վասն
զի Մուրթքէ [է] երթալով կը մեծ-
5 նար։ Եւ Հրէաները իրենց բոլոր
թշնամիները սրով մեռցուցին, ու
խիստ մեծ կոտորած ըրին, ու զի-
րենք ատողներուն՝ իրենց ուզածին
6 պէս ըրին։ Եւ Հրէաները Շու-
շան մայրաքաղաքին մէջ հինգ հա-
րիւր մարդ մեռցնելով կորսնցու-
7 ցին. Նաև Փարշանդաթան, Դաղ-
8 փոն, Ասփաթան, Փորաթան, Ա-
9 դալիան, Արիդաթան, Փարմաշ-
թան, Արիսային, Արիդային ու

[ա] Գլ. Ը. 12։
[բ] Գլ. Գ. 13։
[գ] Բ Թագ. ԻԲ. 41։
[դ] Գլ. Ը. 11։ Հմր 16։
[ե] Սաղ. ՀԱ. 13, 24։
[զ] Գլ. Ը. 17։
[է] Բ Թագ. Գ. 1։ Ա Մն. ԺԱ. 9։ Առակ. Դ. 18։

10 Վայեզաթան, Հրէից թշնամին
Ամադաթայի որդւոյն [ը] Համանին
տասը տղաքները մեռցուցին.
[թ] բայց աւարին ձեռք չերկնցու-
11 ցին։ Ան օրը Շուշան մայրաքա-
ղաքին մէջ մեռցուածներուն հա-
շիւը թագաւորին առջևը եկաւ։
12 Եւ թագաւորը Եսթեր թագու-
հիին ըսաւ. Հրէաները Շուշան
մայրաքաղաքին մէջ հինգ հարիւր
մարդ, ու Համանին տասը տղաքը
մեռցնելով կորսնցուցին. թա-
գաւորին մէկալ գաւառներուն մէջը
ի՜նչե՜ր ըրած պիտի ըլլան. հիմա
[ժ] ի՞նչ է խնդիրքդ. պիտի տրուի
քեզի. ալ ի՞նչ աղաչանք ունիս.
13 պիտի կատարուի։ Ու Եսթեր ը-
սաւ. Թէ որ թագաւորը կը հա-
ճի, Շուշանի մէջ եղող Հրէա-
ներուն հրաման տրուի, որ վաղն
ալ [ժա] աս օրուան հրովարտակին հա-
մեմատ ընեն, ու Համանին տասը
տղաքը [ժբ] փայտի վրայ կախուին։
14 Եւ թագաւորը ըսաւ որ այնպէս
ըլլայ. ու Շուշանի մէջ հրամանը
հրատարակուեցաւ, ու Համանին
15 տասը տղաքը կախուեցան։ Եւ
Շուշանի մէջ եղող Հրէաները՝ Ա-
դար ամսուն չորեքտասաներորդ
օրն ալ [ժգ] ժողվուեցան, ու Շուշանի
մէջ իրեք հարիւր մարդ մեռցու-
ցին. [ժդ] բայց աւարին ձեռք չեր-
16 կընցուցին։ Եւ թագաւորին գա-
ւառներուն մէջը եղող միւս Հրէա-
ները [ժե] ժողվուեցան, ու իրենց
կեանքը պաշտպանեցին, և իրենց
թշնամիներէն հանգստացան, ու
զիրենք ատողներէն եօթանասուն-
ուհինգ հազար մարդ մեռցուցին.
[ժզ] բայց աւարին ձեռք չերկընցու-
17 ցին։ Ասիկայ Ադար ամսուն ե-
րեքտասաներորդ օրը եղաւ, և ա-
նոր չորեքտասաներորդ օրը հան-
գստացան, ու զանիկայ կոչունքի
18 և ուրախութեան օր ըրին։ Իսկ
Շուշանի մէջ եղող Հրէաները՝ ան
ամսուն [ժէ] երեքտասաներորդ օրը, ու
չորեքտասաներորդ օրը ժողվուե-
ցան. ու անոր տասնուհինգերորդ
օրը հանգստացան, և զանիկայ կո-
չունքի ու ուրախութեան օր ըրին։
19 Աս պատճառով գեղացի Հրէանե-
րը՝ անպարիսպ գիւղաքաղաքներու
մէջ բնակողները՝ Ադար ամսուն
չորեքտասաներորդ օրը՝ [ժը] ուրա-
խութեան, կոչունքի [ժթ] ու տօնա-
խմբութեան օր կ'ընեն, ու այն օրը
[ի] ամէն մարդ իր բարեկամին ընծա-
ներ կը խրկէ։
20 Եւ Մուրթքէ աս բաները գրեց, ու
Ասուերոս թագաւորին ամէն գա-
ւառներուն մէջը՝ մօտ ու հեռու
եղող Հրէաներուն թուղթեր խրկ-

Ն. Ք. Գ. Ք.
Իբր 509

[ը] Գլ. Ե. 11։ Յոբ. ԺԸ. 19։ ԻԷ. 13, 14, 15։ Սաղ. ԻԱ. 10։
[թ] Տես գլ. Ը. 11։
[ժ] Գլ. Ե. 6։ Է. 2։
[ժա] Գլ. Ը. 11։
[ժբ] Բ Թագ. ԻԱ. 6, 9։
[ժգ] Հմր 2։ Գլ. Ը. 11։
[ժդ] Հմր 10։
[ժե] Հմր 2։ Գլ. Ը. 11։
[ժզ] Տես Գլ. Ը. 11։
509
[ժէ] Հմր 11, 15։
[ժը] Բ Օր. ԺԶ. 11, 14։
[ժթ] Գլ. Ը. 17։
[ի] Հմր 22։ Նեեմ. Ը. 10, 12։

Ն. Ք. Ք. Ծ.
Իբր 509

21 կեց, պատուիրելով անոնց՝ որ ամէն տարի Ադար ամսուն չորեքտասաներորդ օրը, ու անոր հնգետասաներորդ օրը տօն կատարեն,

22 (Այն օրերուն համեմատ՝ որ Հրեաները իրենց թշնամիներէն հանգստացան, և այն ամսուն համեմատ՝ որ ժ անոնց տրտմութիւնը ուրախութեան, ու անոնց սուգը բարի օրուան դարձաւ,) զանոնք կոչունքի ու ուրախութեան օրեր ընեն, որոնց մէջ ի ամէն մարդ իր բարեկամին ընծաներ, ու աղքատներուն պարգեւներ խրկեն։

23 Եւ Հրեաները խօսք տուին որ իրենց սկսածին պէս՝ ու Մուրթքէին իրենց գրածին պէս ընեն։

24 Վասն զի բոլոր Հրեաներուն թշնամին Ագագացի Ամադաթայի որդին Համանը՝ լ Հրեաները կորսնցընել խորհեցաւ ու զանոնք ջնջելու ու կորսնցընելու համար՝ Փուր այսինքն վիճակ ձգեց։

25 Բայց խ երբոր Եսթեր՝ թագաւորին առջեւ գնաց, թագաւորը հրովարտակով հրամայեց՝ որ Հրեից դէմ Համանին բրած չար խորհուրդը ծ անոր գլուխը դառնայ, և զանիկայ ու անոր տղաքը փայտի վրայ կախեն։

26 Ասոր համար աս օրերը՝ * Փուր անունէն՝ Փուրիմ ըսուեցան. Ու աս պատճառաւ կ աս թուղթին խօսքերուն համար, ու անոնց տեսած ու անոնց պատահած բաներուն համար՝

27 Հրեաները որոշեցին, ու իրենց՝ և իրենց սերունդին, ու բոլոր հ իրենց հետ միացողներուն կանոն դրին, որ ամէն տարի այն երկու օրը՝ իրենց գրուածին ու ատենին համեմատ՝ անպատճառ տօն պահեն.

28 Եւ աս օրերը՝ ամէն դարերու մէջ, ամէն ազգատոհմի մէջ, ամէն գաւառի մէջ, ու ամէն քաղաքի մէջ յիշուին ու պահուին. և աս Փուրիմի օրերը Հրեից մէջէն պակաս չըլլան, ու անոնց յիշատակը իրենց սերունդէն չվերնայ։

29 Եւ ձ Աբիքայէլին աղջիկը Եսթեր թագուհին ու Հրեայ Մուրթքէն՝ Փուրիմը հաստատելու համար՝ աս ղ երկրորդ նամակը կատարեալ իշխանութեամբ գրեցին.

30 Եւ Ասուերոսին թագաւորութեանը հարիւր քսանուեօթը գաւառներուն մէջը եղող բոլոր Հրեաներուն՝ խաղաղութեան ու հաւատարմութեան խօսքերով թուղթեր խրկեցին,

31 Որ աս Փուրիմի օրերը իրենց որոշ ժամանակին մէջը հաստատեն, ինչպէս որ Մուրթքէ Հրեան ու Եսթեր թագուհին անոնց պատուիրեցին, ու ինչպէս որ Հրեաները իրենց համար ու իրենց սերունդին համար մ ծոմապահութեան ու աղօթից վերաբերեալ բաները հաստատեցին։

32 Այսպէս Եսթերին հրամանը՝ աս Փուրիմին պահպանութիւնը հաստատեց, ու գրքի մէջ գրուեցաւ։

ժ Սաղ. Լ. 11.
ի Հմր 19. Նեեմ. Ը. 10.
լ Գլ. Գ. 6. 7.
խ Հմր 13. 14. Գլ. Է. 5. Ը. 3. Ը.
ծ Գլ. Է. 10. Սաղ. Է. 16.
* Եբ. վիճակ.
կ Հմր 20.
հ Գլ. Ը. 17. Ես. ԾԶ. 3. 6. Զաք. Բ. 11.
ձ Գլ. Բ. 15.
ղ Տես Գլ. Ը. 10. Հմր 20.
ճ Գլ. Ա. 1.
մ Գլ. Դ. 3. 16.

ԳԼ. Ժ.

1 Ասուերոսին մեծութիւնը։ 3 Մուրթքէին յառաջանալը։

Իբր 495

1 Եւ Ասուերոս թագաւորը՝ ցամաք երկիրներու վրայ, ու ա ծովու կղզիներուն վրայ հարկ դրեց։

2 Եւ անոր քաջութեանը բոլոր գործերը, ու զօրութիւնը, և Մուրթքէին մեծութեանը փառքը՝ բ որով թագաւորը զանիկայ մեծցուց, ահա Մարաց ու Պարսից թագաւորներուն ժամանակագրութեանը

3 գրքին մէջ գրուած է։ Վասն զի Մուրթքէ Հրեան՝ գ Ասուերոս թագաւորին երկրորդն էր, ու Հրեաներուն մէջը մեծ՝ ու իր եղբայրներուն բազմութեանը հաճոյ էր. դ իր ազգին աղէկութիւնը կը փնտռէր, և իր բոլոր սերունդին խաղաղութեանը [illegible] կը խօսէր։

ա Ծն. Ժ. 5. Սաղ. ՀԲ. 10. Ես. ԻԴ. 15.
բ Գլ. Ը. 15. Թ. 4.
գ Ծն. ԽԱ. 40. Բ Մն. ԻԸ. 7.
դ Նեեմ. Բ. 10. Սաղ. ՃԻԲ. 8. 9.

ԳԻՐՔ ՅՈԲԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Յոբին բարեպաշտութիւնը, հարստութիւնը, ու իր որդւոցը համար ունեցած հոգը։ 6 Սատանան՝ Աստուծոյ առջևը կը ներկայանայ, ու Յոբին համար չարախօսութիւն ընելով՝ զանիկայ փորձելու հրաման կ'առնէ։ 13 Յոբ իր ստացուածոցը ու իր որդւոցը կորուստը լսելով՝ իր սգաւորութեանը մէջ Տէրը կ'օրհնէ։

1 [ա]Ուս երկրին մէջ [բ]Յոբ անունով
մարդ մը կար. ու ան
մարդը [գ]կատարեալ ու արդար և
[դ]աստուածավախ էր, ու չարութենէ
2 ետ կը քաշուէր։ Եւ անոր
եօթը տղայ ու իրեք աղջիկ ծնաւ։
3 Ու անոր ստացուածքը՝ եօթը հազար
ոչխար, ու իրեք հազար ուղտ,
և հինգ հարիւր զոյգ եզ, ու հինգ
հարիւր մատակ էշ էր. ու խիստ
շատ ծառաներ ունէր. և ան մարդը
բոլոր արևելցիներէն մեծ էր։
4 Ու անոր տղաքը կ'երթային, ու
ամէն մէկը իր օրը՝ տուներնին հացկերոյթ
կ'ընէին, և մարդ խրկելով՝
իրենց քոյրերնին կը հրաւիրէին, որ
5 իրենց հետ ուտեն ու խմեն։ Ու
երբոր հացկերոյթին օրերը կը լմննային,
Յոբ [ե]կանչել կու տար՝ զանոնք
ու կը սրբէր. և առտուանց
կ'ելլէր՝ անոնց ամենուն թուովը
[զ]ողջակէզներ կը մատուցանէր. որովհետև
կ'ըսէր Յոբ. Կարելի է որ
տղաքս մեղք գործեցին, ու սրտերնուն
մէջ [է]Աստուծոյ հայհոյեցին.
միշտ այսպէս կ'ընէր Յոբ։
6 Երբ՝ [ը]մէկ օր մը [թ]Աստուծոյ որդիները
գացին Տէրոջը առջևը կայնելու.
ու [ժ]Սատանան ալ գնաց
7 անոնց մէջը. Եւ Տէրը ըսաւ Սատանային.
Ո՞ւրկից կու գաս. ու
Սատանան պատասխան տուաւ Տէրոջը՝
ու ըսաւ. [ի]Երկրի վրայ շրջելէն՝
ու անոր մէջը պտըտելէն։
8 Եւ Տէրը ըսաւ Սատանային. [լ]Իմ
Յոբ ծառայիս աղէկ ուշադրութիւն
ըրի՞ր, որ երկրի վրայ անոր
պէս [խ]կատարեալ և արդար, աստուածավախ
ու չարութենէ ետ
9 քաշուող մարդ չկայ։ Ու Սատանան
պատասխան տուաւ Տէրոջը՝
ու ըսաւ. Միթէ Յոբ [ծ]ձրի՞ կը
10 վախնայ զԱստուած. [կ]Չէ՞ որ
դուն անոր՝ ու անոր տանը՝ և անոր
ամէն ունեցածներուն բոլորտիքը
ցանկով պատեցիր, [հ]անոր
ձեռացը գործքերը օրհնեցիր, ու
անոր ստացուածքը երկրի վրայ
11 շատցաւ։ [ձ]Բայց հիմա ձեռքդ
երկընցուր, ու անոր ամէն ունեցածին
դպչէ, — [illegible] [illegible] թէ
ինչպէս [ղ]քեզի դէմ պիտի հայհոյէ։
12 Եւ Տէրը ըսաւ Սատանային. Ահա
անոր ամէն ունեցածը քու [ճ]ձեռքդ
[illegible] [illegible]. միայն թէ իրեն վրայ
ձեռք չերկընցընես։ Ան ժամանակը
Սատանան Տէրոջը առջևէն
ելաւ։
13 Ու եղաւ որ օր մը [մ]անոր տղաքը
ու աղջիկները՝ իրենց մեծ եղբօրը
տանը մէջ կ'ուտէին ու գինի կը
14 խմէին։ Ու մէկ պատգամաւոր մը
եկաւ Յոբին՝ ու ըսաւ. Երբոր եզները
կը հերկէին, ու մատակ էշերը
անոնց քովը կ'արածուէին,
15 Սաբայեցիք յարձակեցան՝ ու զանոնք
առին, ու ծառաները սրի
բերնէ անցուցին. և միայն ես ազատեցայ,
— եկայ որ քեզի պատմեմ։
16 Երբոր ասիկայ տակաւին կը
խօսէր, — ուրիշ մէկն ալ եկաւ ու
ըսաւ. Երկինքէն Աստուծոյ կրակը
իջաւ, ու հօտերը ու ծառաները
այրեց, ու զանոնք սպառեց. և
միայն ես ազատեցայ, — եկայ որ
17 քեզի պատմեմ։ Երբոր ասիկայ
տակաւին կը խօսէր, — ուրիշ մէկն
ալ եկաւ ու ըսաւ. Քաղդէացիք
իրեք գունդի բաժնուած՝ ուղտերուն
վրայ յարձակեցան, և զանոնք
առին, ու ծառաները սրի
բերնէ անցուցին. և միայն ես ազատեցայ,
— եկայ որ քեզի պատմեմ։
18 Երբոր ասիկայ տակաւին
կը խօսէր, — ուրիշ մէկն ալ եկաւ ու
ըսաւ. [յ]Քու տղաքդ ու աղջիկներդ՝
իրենց մեծ եղբօրը տանը մէջ կ'ուտէին
ու գինի կը խմէին,
19 Ահա անապատին անդիի կողմէն
մեծ հով մը եկաւ, ու տանը չորս
կողմը զարկաւ, որ [illegible] վրայ
վրան փլաւ, ու անոնք մեռան. և
միայն ես ազատեցայ, — եկայ որ
քեզի պատմեմ։
20 Ան ատենը Յոբ ելաւ, [ն]իր պատմուճանը
պատռեց, և գլխուն մազերը կտրեց,
ու [շ]գետինը իյնալով՝

Ն. Ք. Գ. Ք.
Իրր 1520

[ա] Ծնն. իբ. 20. 21. Մովսէս՝ կը կարծուի թէ՝ գրեց Յոբայ գիրքը իրր որ Մադիանացւոց մէջն էր՝ իրր 1520 նախ քան Քրիստոս։
[բ] Եզեկ. ժդ. 14. Յակ. ե. 11.
[գ] Ծնն. զ. 9. ժէ. 1. Գլ. 2. 3.
[դ] Առակ. ը. 13. ժզ. 6.
[ե] Եբր. կը խրկէր.
[զ] Ծնն. ը. 20. Գլ. խբ. 8.
[է] Գ. Թագ. իա. 10. 13.
[ը] Գլ. բ. 1.
[թ] Գ. Թագ. իբ. 19. Գլ. լը. 7.
[ժ] Ա. Մն. իա. 1. Յայտ. ժբ. 9. 10.
[ի] Գլ. բ. 2. Մատ. ժբ. 43. ա Պետ. ե. 8.
[լ] Գլ. բ. 3.
[խ] Հմր 1.
[ծ] Եբր. Ձրի՞ կը վախնայ Աստուծմէ.
[կ] Սաղ. լդ. 7. Եսայ. ե. 2.

Ն. Ք. Գ. Ք.
Իրր 1520

[հ] Սաղ. ճիը. 1. 2. Առակ. ժ. 22.
[ձ] Գլ. բ. 5. ժթ. 21.
[ղ] Եսայ. ը. 21. Մալ. գ. 13. 14.
[ճ] Ծնն. ժզ. 6.
[մ] Ժող. թ. 12.
[յ] Հմր. 4. 13.
[ն] Ծնն. լէ. 29. Եզր. թ. 3.
[շ] ա Պետ. ե. 6.

Ն · Ք · ԴՔ · Իբր 1520

21 երկրպագութիւն ըրաւ , Ու ըսաւ .
ձՄօրս արգանդէն մերկ ելայ , ու
հոն մերկ պիտի դառնամ . Տէրը
ղտուաւ , ու Տէրը առաւ . մօրհ-
22 նեալ ըլլայ Տէրոջը անունը ։ յԱս
ամենուն մէջ Յոբ չմեղանչեց , ու
Աստուծոյ անզգամութիւն չը-
տուաւ ։

ձ Սաղ · խթ · 17 ։ Ժող · ե · 15 ։ ա Տիմ · զ · 7 ։ ղ Ժող · ե · 19 ։ Յակ · ա · 17 ։ ճ Մատ · ի · 15 ։ մ Եփե · ե · 20 ։ ա Թես · ե · 18 ։ յ Գլ · բ · 10 ։

ԳԼ · Բ

1 Սատանայ նորէն Աստուծոյ առջեւ ներկայանալով՝ երկրորդ անգամ հրաման կ'առնէ որ Յոբը փորձէ ։ 7 Զարաչար պալարներով զանիկայ կը զարնէ ։ 9 Յոբ իր կնիկը կը յանդիմանէ , երբոր կը տեսնէ որ անիկայ եկեր է զինքը գրգռելու որ զԱստուած անիծէ ։ 11 Յոբին իրեք բարեկամները լռութեամբ ցաւակից կ'ըլլան անոր ։

1 Եւ անորէն օր մը Աստուծոյ որդի-
քը գացին Տէրոջը առջեւ կայ-
նելու . ու Սատանան ալ գնաց ա-
նոնց մէջը՝ Տէրոջը առջեւ կայնե-
2 լու ։ Եւ Տէրը ըսաւ Սատանային .
Ո՞ւսկից կու գաս . ու բՍատանան
պատասխան տուաւ Տէրոջը՝ ու
ըսաւ . Երկրի վրայ շրջելէն ու
3 անոր մէջը պտըտելէն ։ Եւ Տէրը
Սատանային ըսաւ . Իմ Յոբ ծա-
ռայիս աղէկ ուշադրութիւն ըրի՞ր ,
որ երկրի վրայ անոր պէս գկա-
տարեալ և արդար , աստուածա-
վախ ու չարութենէ ետ քա-
շուող մարդ չկայ , ու անիկայ
տակաւին դիր կատարելութեանը
մէջ հաստատ է , թէեւ դուն
ուզեցիր զիս համոզել եոր զա-
նիկայ զուր տեղը կորսընցնեմ ։
4 Եւ Սատանան պատասխան տուաւ
ու Տէրոջը ըսաւ . Մորթի տեղ
մորթ՝ նաև մարդս իր բոլոր ստա-
ցուածքը՝ իր կեանքին տեղը կու
5 տայ ։ զԲայց հիմա ձեռքդ երկըն-
ցուր , ու անոր էոսկորին ու մար-
մինին դպչէ , ու պիտի տեսնես թէ
ինչպէս քեզի դէմ պիտի հայհոյէ ։
6 ըԵւ Տէրը ըսաւ Սատանային . Ահա
անիկայ քու ձեռքդ կու տամ . մի-
այն թէ անոր կեանքը պահէ ։
7 Ու Սատանան ելաւ Տէրոջը առ-
ջեւէն , ու Յոբը թոտքին թաթէն
մինչեւ գագաթը գէշ պալարներով
8 զարկաւ ։ Եւ անիկայ խեցիի մը
կտոր առաւ , որ անով քերուի .
ժու մոխիրի մէջ նստաւ ։
9 Եւ անոր կնիկը ըսաւ անոր .
իԴուն տակաւին քու կատարելու-
թեանդ մէջ հաստատ կը կենաս .
Աստուծոյ դէմ հայհոյէ ու մեռիր ։
10 Եւ Յոբ ըսաւ անոր . Դուն անզգ-
գամ կնկան մը պէս կը խօսիս .
խԱստուծոյ ձեռքէն միայն բարիքը
ընդունինք , ու չարիքը չընդու-
նինք ։ ծԱս ամենուն մէջը Յոբ կիր
շրթունքներովը չմեղանչեց ։
11 Եւ Յոբին իրեք հբարեկամները
Եղիփազ ձԹեմանացին , Բաղդատ
ղՍաւքեցին , ու Սոփար Նաամացին՝
երբոր լսեցին անոր գլուխը եկած
աս բոլոր փորձութիւնները , ամէն
մէկը իր տեղէն ելլելով եկան՝ ու
մէկտեղ ժողվուեցան , որ երթան
ճցաւակից ըլլան անոր , ու զանի-
12 կայ մխիթարեն ։ Ու հեռուէն աչ-
քերնին վերցնելով տեսան , բայց չը-
ճանչցան զանիկայ . և ձայներնին
վերցուցին ու լացին . ու ամէն մէ-
կը իր պատմուճանը պատռելով՝
դէպ 'ի երկինքը մգլուխնին հող
13 ցանեցին ։ Եւ անոր հետ յեօթը
օր ու եօթը գիշեր գետնի վրայ նըս-
տան . ու մէկը անոր խօսք մը չըզը-
րուցեց . քանզի տեսան որ անոր
ցաւը խիստ սաստիկ էր ։

ա Գլ · ա · 6 ։
բ Գլ · ա · 7 ։
գ Գլ · ա · 1 , 8 ։
դ Գլ · իէ · 5 , 6 ։
ե Գլ · թ · 17 ։
զ Գլ · ա · 11 ։
է Գլ · ժթ · 20 ։
ը Գլ · ա · 12 ։
թ Եսա · ա · 6 ։
ժ բ Թագ · ժգ · 19 ։ Գլ · խբ · 6 ։ Եզեկ · իէ · 30 ։ Մատ · ժա · 21 ։
ի Գլ · խա · 15 ։
լ Հռ · 3 ։
խ Գլ · ա · 21 ։ Հռով · ժբ · 12 ։ Յակ · ե · 10 , 11 ։
ծ Գլ · ա · 22 ։
կ Սաղ · լթ · 1 ։
հ Առակ · ժէ · 17 ։

Ն · Ք · ԴՔ · Իբր 1520

ձ Ծն · լզ · 11 ։ Երեմ · խթ · 7 ։
ղ Կամ՝ Սովեցին · տես Ծն · իե · 2 ։
ճ Գլ · խբ · 11 ։ Հռով · ժբ · 15 ։
մ Նեեմ · թ · 1 ։ Ողբ · բ · 10 ։ Եզեկ · իէ · 30 ։
յ Ծն · ծ · 10 ։

ԳԼ · Գ

1 Յոբ իր ծննդեան օրը կ'անիծէ ։ 13 Մահուան հանգստութիւնը ։ 20 Յոբ իր նեղութեանը պատճառով՝ իր կեանքէն կը գանգատի ։

1 Անկէ ետեւ Յոբ իր բերանը բացաւ ,
2 ու իր օրը անիծեց ։ Եւ Յոբ
†խօսեցաւ ու ըսաւ .
3 աԿորսուի այն օրը՝ որ ես ծնայ ,
ու այն գիշերը՝ որ ըսին թէ Արու
զաւակ մը ‡ծնաւ ։
4 Այն օրը խաւար ըլլայ , ու Աս-
տուած չփնտռէ զանիկայ վերէն ,
ու երբէք լոյս չծագի անոր վրայ ։
5 Խաւարը ու բմահուան շուքը
‖իրենց սեպհականեն՝ զանիկայ .
ամպը ծածկէ զանիկայ . օրուան
մթութիւնը վախցընէ զանիկայ ։
6 Այն գիշերը՝ մառախուղը պաշա-
րէ . անիկայ տարուան օրերուն
§հետ չմիաւորուի՝ , ու ամիսներուն
մէջ չհամրուի ։
7 Ահա այն գիշերը թող ամայի մը-
նայ , ու անոր մէջ ուրախութեան
ձայն չմտնէ ։
8 Թող անիծեն զանիկայ՝ ¶օրը ա-
նիծողները , որոնք պատրաստ են
⁑վիշապը արթընցընելու ։
9 Անոր գիշերուան աստղերը աղօ-
տանան . լոյսին սպասէ , ու չունե-
նայ . ու գարշալոյսին ††ճառա-
գայթները չտեսնէ .
10 Վասն զի իմ մօրս արգանդին
դռները չգոցեց , ու տառապանքը
աչքերէս չծածկեց ։
11 դԻնչու համար մօրս արգանդէն
չմեռայ , ու որովայնէն ելածիս
պէս չկորսուեցայ ։
12 եԻնչու ծունկերը ընդունեցին
զիս , ու ինչու ստինքներ տուին ինծի՝
որ ես ծծեմ ։
13 Ինչու որ հիմա պառկած կը
հանգչէի ու կը քնանայի . ան ժա-
մանակը հանգստացած կ'ըլլայի ,
14 Իրենց համար զաւերակներ շինող

† Եբր · պատասխան տուաւ ։
ա Գլ · ժ · 18 , 19 ։ Երեմ · ժե · 10 ։ ի · 14 ։
‡ Եբր · որգանդի մէջ գոյացաւ ։
բ Գլ · ժ · 21 , 22 ։ ժգ · 16 ։ իը · 3 ։ Սաղ · իգ · 4 ։ խդ · 19 ։ ճէ · 10 , 14 ։ Երեմ · ժգ · 16 ։ Ամով · ե · 8 ։
‖ Կամ՝ պըղծեն ։
§ Կամ՝ մէջը չուրախանայ ։
¶ Տես Երեմ · թ · 17 , 18 ։
⁑ Եբր · Լեւիաթանը ։
գ Գլ · խա · 15 ։
†† Եբր · թարթիչները ։
դ Գլ · ժ · 18 ։
ե Ծն · լ · 3 ։ Եսա · կզ · 12 ։
զ Գլ · ժե · 28 ։

Ն. Ք. ԴԹ. Իրր 1520

երկրի թագաւորներուն ու խորհրդականներուն հետ ,

15 Կամ ոսկի ունեցող իշխաններուն հետ՝ որոնք տուներնին արծաթով կը լեցնեն .

ա Սաղ. ԾԸ. 8.

16 Կամ թէ [ա] գաղտուկ վիժածի մը պէս կ'ոչնչանայի , ան երախաներուն պէս՝ որոնք երբէք լոյս չտեսան ։

17 Հոն չարերը [illegible] տանջելէն կը դադրին . և հոն ուժէ ինկածները կը հանգստանան ։

18 Նմանապէս բանտարկեալները հոն կը հանգչին , [illegible] ու չեն լսեր [բ] հարկապահանջին ձայնը ։

բ Տես Գլ. ԼԹ. 7.

19 Պզտիկը ու մեծը հոն են . ծառան ալ իր տիրոջմէն ազատ է ։

գ Երեմ. Ի. 18.

20 [գ] Ինչո՞ւ համար թշուառութեան մէջ եղողին լոյս՝ ու [դ] դառնահոգիներուն կեանք տրուի ,

դ Ա Թագ. Ա. 10. Դ Թագ. Դ. 27. Առակ. ԼԱ. 6.

21 Որոնք [ե] մահուան կը սպասեն , ու անիկայ չգար , ու [զ] պահուած գանձերէն աւելի զանիկայ կը փնտռեն .

ե Յայտ. Թ. 6.

զ Առակ. Բ. 4.

22 Գերեզմանը գտած ժամանակնին՝ խիստ ուրախ կ'ըլլան ու կը ցնծան .

է Գլ. ԺԹ. 8. Ողբ. Գ. 7.

23 Ընանկ մարդու մը՝ որուն ճամբան ծածկուած է , [է] ու Աստուած արգիլեր է զանիկայ ամէն կողմէն ։

24 Որովհետեւ կերակուրս ուտելէս առաջ՝ իմ հեծութիւնս կու գայ , ու իմ աղաղակներս ջուրերու պէս կը հոսին ։

25 Վասն զի ինչ բանէ որ շատ կը վախնայի՝ ան ինծի հանդիպեցաւ , և ինչ բանէ որ երկիւղ ունէի , ան ինծի հասաւ ։

26 Ո՛չ խաղաղութիւն ունիմ , ո՛չ հանգստութիւն , և ո՛չ հանդարտութիւն . բայց թշուառութիւնը [illegible] վրաս կու գայ ։

ԳԼ. Դ

1 Եղիփազ կը յանդիմանէ Յոբը՝ իբրև անհամբեր մէկ մը ։ 7 Կ'իմացընէ թէ Աստուծոյ դատաստանները արդարներուն համար չէ , հապա չարերուն համար ։ 12 Կը պատմէ իր զարհուրելի տեսիլքը , որով ստեղծուածներուն հպարտութիւնը կը յանդիմանէր ։

1 Ան ատեն Եղիփազ Թեմանացին՝ պատասխան տուաւ ու ըսաւ .

2 Պիտի գժուարի՞ս արդեօք , թէ որ սկսինք քեզի խօսիլ . բայց ո՞վ կրնայ զինքը զսպել որ չխօսի ։

ը Եսա. ԼԵ. 3.

3 Ահա դուն շատերուն խրատ տուիր , ու [ը] տկար ձեռքերը զօրացուցիր ։

թ Եբր. ԺԲ. 12.

ժ Եսա. ԼԵ. 3.

4 Քու խօսքերդ սահելու վրայ եղողը հաստատեցին . ու դուն [թ] տկարացած ծունկերը [ժ] կազդուրեցիր ։

5 Բայց հիմա [illegible] քեզի պատահեցաւ , ու գժուարեցար . քեզի դպաւ , ու բոլորովին շփոթեցար ։

Ն. Ք. ԴԹ. Իրր 1520

ի Եբր. Երկիւղդ Գլ. Ա. 1.

լ Առակ. Գ. 26.

6 Միթէ [ի] աստուածպաշտութիւնդ քու [լ] յոյսդ չէ՞ , ու ճամբաներուդ ուղղութիւնը՝ քու ակնկալութիւնդ ։

խ Սաղ. ԼԷ. 25.

7 Ա՛ղէ մտքդ բեր , [խ] ո՞վ անմեղը կորսուեցաւ , և ո՞ւր տեղ արդարները բնաջինջ եղան ։

ծ Սաղ. Է. 14. Առակ. ԻԲ. 8. Ովսէ. Ժ. 13. Գաղ. Զ. 7, 8.

8 Ինչպէս որ տեսայ , [ծ] անօրէնութիւն հերկողները , և անիրաւութիւն ցանողները՝ նոյնը կը հնձեն .

կ Եսա. Լ. 33. Տես Ել. ԺԵ. 8. Գլ. Ա. 19. ԺԵ. 30. Եսա. ԺԱ. 4. Բ Թեսաղ. Բ. 8.

9 Աստուծոյ շունչէն կը կորսուին , ու անոր [կ] ռնգացը հովէն բնաջինջ կ'ըլլան ։

հ Սաղ. ԾԸ. 6.

10 Առիւծին գոչիւնը առիւծին մռնչիւնը՝ և մեծ առիւծին ձայնը . ու [հ] կորիւններուն ակռաները կը կոտրտուին ։

ձ Սաղ. ԼԴ. 10.

11 [ձ] Առիւծը առանց որսի կը կորսուի , ու մատակ առիւծին կորիւնները կը ցրուին ։

12 Ու ինծի գաղտուկ կերպով խօսք մը բերուեցաւ , ու անոր շշունջը ականջս հասաւ ։

ղ Գլ. ԼԳ. 15.

13 [ղ] Գիշերուան տեսիլքներուն [illegible] խորհուրդներուն ատենը՝ երբ որ խորունկ քուն մը մարդոց վրայ կ'իյնէ ,

ճ Ամբ. Գ. 16.

14 Վրաս [illegible] վախ մը ու [ճ] դող մը եկաւ , որ բոլոր ոսկորներս ցնցեց ։

15 Առջևէս մէկ ոգի մը անցաւ , —— մարմնոյս մազերը փուշ փուշ եղան .

16 Անիկայ կայնեցաւ . բայց ես չկրցայ զանազանել անոր կերպարանքը . աչքերուս առջին երևոյթ մը կար . լռութիւն եղաւ , ու ձայն մը լսեցի , որ կ'ըսէր .

մ Գլ. Թ. 2.

17 [մ] Միթէ մարդը Աստուծմէ արդար կ'ըլլա՞յ . մարդը իր Արարիչէն մաքուր կ'ըլլա՞յ .

յ Գլ. ԺԵ. 15. ԻԵ. 5. Բ Պետ. Բ. 4.

18 Ահա Անիկայ [յ] իր ծառաներուն չհաւատար , ու իր հրեշտակներուն վրայ ալ պակասութիւն կը գտնէ .

ն Գլ. ԺԵ. 16.

շ Բ Կոր. Դ. 7. Ե. 1.

19 [ն] Ալ ո՛ւր կը մնան անոնք՝ որ [շ] կաւեղէն տուներու մէջ կը բնակին , որոնց հիմը փոշիին մէջն է , և որոնք ցեցէն առաջ կը ճզմուին ։

ո Սաղ. Ղ. 5, 6.

20 [ո] Անոնք առտուընէ մինչև իրիկուն կը ճնշուին , —— առանց մէկու մը իմանալուն՝ կը կորսուին յաւիտեան ։

չ Սաղ. ԼԹ. 11. ԽԹ. 14.

պ Գլ. ԼԶ. 12.

21 [չ] Ահա անոնց վրայ եղած փառաւորութիւնը կը վերցուի . [պ] անոնք կը մեռնին՝ առանց իմաստուն ըլլալու ։

ԳԼ. Ե

1 Անխոհեմութեան փառք ։ 3 Չարերուն վախճանը թշուառութիւն է ։ 6 Նեղութեան ատենը պէտք է Աստուծոյ նայիլ ։ 17 Աստուծոյ խրատին երջանիկ վախճանը ։

1 Հիմա աղաղակէ . քեզի պատասխան տուող մը կա՞յ արդեօք ,

ու սուրբերէն որո՞ւն պիտի դարձընես քու երեսդ։

2 Սոյդ է որ բարկութիւնը յիմարը կը սպաննէ, ու նախանձը անմիտը կը մեռցնէ։

3 [ա]Ես յիմարին արմատանալը տեսայ, բայց շուտ մը անոր բնակութիւնը անիծեցի։

4 [բ]Անոր որդիները ապահովութենէ հեռու են. անոնք դրանը մէջ կը կոխկրտուին, [գ]և ազատող մը չգտնուիր.

5 Անօթի եղողը կ'ուտէ անոր հունձքը, ու զանիկայ փուշերու ցանկէն մէջէն կը յափշտակէ. ու անոնց ստացուածքը [դ]*աւարառուն կը կլլէ։

6 Որովհետեւ չարիքը հողէն չելլեր, ու թշուառութիւնը գետնէն չբուսնիր.

7 Թէպէտ մարդը [ե]թշուառութեան համար կը ծնանի, ինչպէս որ †կրակի կայծերը՝ վեր կը թռչին։

8 Իսկ ես Աստուծոյ պիտի դիմէի, ու իմ գործս Աստուծոյ պիտի յանձնէի,

9 [զ]Որ այնչափ մեծ բաներ կ'ընէ, որ մարդ չկրնար քննել, ու այնչափ քանչելիքներ կ'ընէ, որ ճար չէ համրել զանոնք։

10 [է]Անիկայ երկրիս վրայ անձրեւ կու տայ, ու դաշտերուն վրայ ջուրեր կը խրկէ։

11 [ը]Նաեւ ցածերը կը բարձրացընէ, ու սգաւորները ապահովութեան կ'ելլեն։

12 [թ]Անիկայ խորամանկներուն խորհուրդները կը ցրուէ, որ ձեռքերնին կարող չըլլայ իրենց գործքերը գլուխ տանելու.

13 [ժ]Իմաստունները իրենց խորամանկութեանը մէջ կը բռնէ, ու նենգաւորներուն խորհուրդը շուտով կը խափանուի։

14 [ի]Ցորեկը՝ մութի կը բռնուին, ու կէսօրին՝ գիշերուան պէս խարխափելով կը քալեն։

15 Բայց [լ]աղքատը՝ սուրէն, անոնց բերնէն, ու հզօրին ձեռքէն կ'ազատէ։

16 [խ]Այսպէս աղքատը յոյս կ'ունենայ, իսկ անօրէնութիւնը իր բերանը կը գոցէ։

17 [ծ]Ահա երանելի է ան մարդը՝ որն որ Աստուած կը խրատէ. ուրեմն Ամենակարողին յանդիմանութիւնը մի՛ անարգեր.

18 [կ]Ինչու որ ինք կը վիրաւորէ ու կը փաթթէ. կը զարնէ, ու իր ձեռքերը կը բժշկեն։

19 [հ]Վեց նեղութիւններէ քեզ պիտի ազատէ, ու եօթներորդին՝ [ձ]քեզի չարիք պիտի չդպչի։

Ն. Ք. Ք. Իրր 1520

[ա] Սաղ. լէ. 35. 36. Երեմ. ժբ. 2. 3.
[բ] Սաղ. ճժթ. ճծե. ճիէ. 5.
[գ] Սաղ. ճթ. 12.
[դ] Գլ. ժը. 9.
* Կամ՝ ծարաւը
[ե] Ծն. գ. 17. 18. 19. ա Կոր. ժ. 13.
† Կամ՝ արծիւները. Եբր. կայծի որդիները
[զ] Գլ. թ. 10. լէ. 5. Սաղ. խ. 5. հբ. 18. ճխե. 3. Հռով. ժա. 33.
[է] Գլ. իը. 26. Սաղ. կե. 9. 10. ճխէ. 8. Երեմ. ե. 24. ժ. 13. ծա. 16. Գործ. ժդ. 16.
[ը] ա Թագ. բ. 7. Սաղ. ճժգ. 7.
[թ] Նեեմ. դ. 15. Սաղ. լգ. 10. Եսա. ը. 10.
[ժ] Սաղ. թ. 15. ա Կոր. գ. 19.
[ի] Բ Օր. իը. 29. Եսա. ծթ. 10. Ամով. ը. 9.
[լ] Սաղ. լե. 10.
[խ] ա Թագ. բ. 9. Սաղ. ճէ. 42.
[ծ] Սաղ. ղդ. 12. Առակ. գ. 11. 12. Եբր. ժբ. 5. Յակ. ա. 12. Յայտ. գ. 19.
[կ] Բ Օր. լբ. 39. ա Թագ. բ. 6. Եսա. լ. 26. Ովս. զ. 1.
[հ] Սաղ. լդ. 19. ղա. 3. Առակ. իդ. 16. ա Կոր. ժ. 13.
[ձ] Սաղ. ղա. 10.

20 [ղ]Սովի ժամանակ՝ քեզ մահուանէ պիտի ազատէ, ու պատերազմի մէջ՝ սուրին ձեռքէն։

21 [ճ]Լեզուի խարազանէ ապահով պիտի ըլլաս, ու կործանման գալուստէն անկէ չվախնաս.

22 Կործանման ու սովի վրայ պիտի ծիծաղիս, [մ]ու երկրի գազաններէն պիտի չվախնաս.

23 [յ]Քանզի դաշտի քարերուն հետ դաշինք պիտի ունենաս, ու դաշտի գազանները քու հետդ խաղաղութեամբ պիտի վարուին։

24 Ու պիտի գիտնաս որ վրանիդ մէջ յաջողութիւն կայ. և քու բնակարանիդ այցելութիւն պիտի ընես, ու ‡բան մը պակաս պիտի չգտնես։

25 Ու պիտի գիտնաս որ [ն]քու զաւակներդ շատուոր, ու քու սերունդդ [շ]երկրի խոտերուն պէս պիտի ըլլան։

26 [ո]Աղէկ մը ծերացած՝ գերեզմանը պիտի մտնես, ցորենի խուրձերուն դէզին պէս՝ որ իր ժամանակին կը դիզուի։

27 Ահա մենք [չ]աս բանը քննեցինք, ասանկ է. մտիկ ըրէ անոր, ու [պ]դուն քու օգտիդ համար գիտցիր զանիկայ։

ԳԼ. Զ.

1 Յոբ՝ իր գանգատները իրաւացի ըլլալ կը ցուցընէ։ 8 Մեռնելու կը ցանկայ, յուսալով որ իր մխիթարութիւնը հոն պիտի գտնէ։ 14 Կը յանդիմանէ իր բարեկամները իբրև անողորմ մարդիկ։

1 Ու Յոբ պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ.

2 Երանի թէ իմ սրտմտութիւնս աղէկ կշռուէր, ու իմ թշուառութիւնս մէկ տեղ կշիռքի մէջ դրուէր։

3 Քանզի հիմա անիկայ [ա]ծովուն աւազէն ծանր կ'ըլլար. անոր համար [բ]իմ խօսքերս ‖կը հատնին։

4 [գ]Որովհետեւ Ամենակարողին նետերը իմ ներսի դին են, որոնց թոյնը իմ հոգիս կը ծծէ. [դ]Աստուծոյ արհաւիրքները ինծի դէմ պատերազմելու շարուած են։

5 Միթէ վայրենի էշը խոտին քովը կը զռչէ՞. կամ եզը իր մսուրին քովը կը բառաչէ՞.

6 Անհամ բանը առանց աղի կ'ուտուի՞. հաւկիթի ճերմկուցին մէջը համ կա՞յ արդեօք։

7 Ան բաները՝ որոնց սիրտս չէր ուզեր դպչիլ, իմ գարշալի կերակուրս եղան։

8 Երանի թէ ուզածս կատարուէր, ու տար Աստուած ան բանը՝ որուն կը սպասեմ.

9 Այսինքն թէ՝ [ե]Աստուած զիս

Ն. Ք. Ք. Իրր 1520

[ղ] Սաղ. լգ. 19. լէ. 19.
[ճ] Սաղ. լա. 20.
[մ] Եսա. ժա. 9. լե. 9. կե. 25. Եզեկ. լդ. 25.
[յ] Սաղ. ղա. 12. Ովս. բ. 18.
‡ Կամ՝ պիտի չսխալիս.
[ն] Սաղ. ճժբ. 2.
[շ] Սաղ. հբ. 16.
[ո] Առակ. թ. 11. ժ. 27.
[չ] Սաղ. ճժա. 2.
[պ] Առակ. թ. 12.

[ա] Առակ. իէ. 3.
[բ] Սաղ. հէ. 4.
‖ Կամ՝ յանդգնութեամբ են.
[գ] Սաղ. լը. 2.
[դ] Սաղ. ձը. 15. 16.
[ե] Գ Թագ. ժթ. 4.

Ն. Վ. Գ. Ք. Իբր 1520

ճնշելու հաւանէր, ու ձեռքը երկնցնելով զիս կործանէր ։

10 Բայց տակաւին աս մխիթարութիւնս պիտի ունենամ, և անողորմ ցաւին մէջը պիտի ուրախանամ, որ ես Ե Սուրբին խօսքերը Զ չուրացայ ։

Ե Ղև. ԺԹ. 2 ։ Եսա. ԾԷ. 15 ։ Ովս. ԺԱ. 9 ։
Զ Գործ. Ի. 20 ։

11 Ոյժս ի՞նչ է՝ որ դիմանամ, ու վախճանս ի՞նչ է՝ որ կեանքս երկնցնեմ ։

12 Միթէ իմ ոյժս քարերու ո՞յժ է, կամ թէ մարմինս պղնձեղէ՞ն է .

13 Չէ՞ որ օգնութենէ զուրկ եմ, ու ձեռնտուութիւնը հեռացած է ինծմէ ։

14 Է Թշուառութեան մէջ եղողին՝ իր բարեկամին կարեկցութիւնը պէտք է . բայց անիկայ Ամենակարողին վախը մէկդի թողուց ։

Է Առակ. ԺԷ. 17 ։

15 Ը Իմ եղբայրներս հեղեղներու պէս խաբէութիւն բրին ինծի, Թ ձորերու հեղեղատներուն պէս՝ որ կ'անցնին .

Ը Սաղ. ԼԸ. 11 ։ ԽԱ. 9 ։
Թ Երեմ. ԺԵ. 18 ։

16 Որոնք սառէն պղտորած են, երբոր "անոնց վրայ ձիւնը կը դիզուի" .

Ժ Կամ՝ ասոնց մէջ ձիւնը կը ծածկուի ։

17 Տաքը տեսածնուն պէս կը ցամքին . խիստ տաք ատենը՝ իրենց տեղէն աներևոյթ կ'ըլլան ։

18 Կարաւանները իրենց ճամբան կը դարձնեն, բայց Ի դատարկ ելլելով՝ կը կորսուին .

Ի Կամ՝ անապատը

19 Լ Թեմայի կարաւանները նայեցան . Խ Սաբայի ճամբորդները անոնց յուսացան .

Լ Ծն. ԻԵ. 15 ։
Խ Գ Թագ. Ժ. 1 ։ Սաղ. ՀԲ. 10 ։ Եզեկ. ԻԷ. 22, 23 ։

20 Ծ Յուսալնուն համար ամչցան . հոն գացած ատեննին կարմրեցան ։

Ծ Երեմ. ԺԴ. 3 ։

21 Յիրաւի ինծի Կ անօգուտ եղաք . թշուառութիւն տեսաք ու Հ սոսկացէք ։

Կ Գլ. ԺԳ. 4 ։
Հ Սաղ. ԼԸ. 11 ։

22 Ես ձեզի ըսի՞ որ ինծի բերէք, ու ձեր ստացուածքէն ընծայ տուէք ինծի .

23 Կամ թէ զիս թշնամիին ձեռքէն ազատեցէք, ու բռնաւորներուն ձեռքէն զիս փրկեցէք ։

24 Սորվեցուցէք ինծի՝ ու լուռ պիտի կենամ . ու հասկցուցէք ինծի՝ թէ ինչ բանի մէջ սխալեր եմ ։

25 Ուղիղ խօսքերը ո՜րչափ զօրաւոր են . բայց ձեր յանդիմանութիւնը ի՞նչ կը նշանակէ ։

26 Արդեօք խօսքե՞ր յանդիմանել կը մտածէք . յուսահատին խօսքերը հով են ։

27 Մանաւանդ որբին համար որոգայթ կը լարէք, ու Ձ ձեր բարեկամին համար հոր կը փորէք ։

Ձ Սաղ. ԾԷ. 6 ։

28 Հիմա հաճեցէք ինծի նայելու . թէ որ սուտ կը խօսիմ, յայտնի է ձեզի ։

29 Ղ Դարձէ՛ք՝ կ'աղաչեմ, ու անիրաւութիւն չըլլայ . այո դարձէք . քանզի ասով իմ արդարութիւնս կը յայտնուի ։

Ղ Գլ. ԺԷ. 10 ։

30 Միթէ իմ լեզուիս վրայ անիրաւութիւն կա՞յ . միթէ Ճ իմ քիմքս չար բաները չը՞կրնար զանազանել ։

Ճ Գլ. ԺԲ. 11 ։ ԼԴ. 3 ։

ԳԼ. Է

1 Յոբ իր մեռնելու փափաքիլը կ'արդարացնէ ։ 12 Իր անհանգստութեանը համար, 17 ու Աստուծոյ քննողութեանը համար գանգատ կ'ընէ ։

1 Միթէ մարդս երկրի վրայ Մ պատերազմի ապարէզ մը չունի՞ . և անոր օրերը վարձկանի մը օրերուն պէս չե՞ն ։

Մ Գլ. ԺԴ. 5, 14 ։ Սաղ. ԼԹ. 4 ։

2 Ինչպէս որ ծառան իրիկուան շուքին կը փափաքի, ու վարձկանը իր վարձքին կը սպասէ ,

3 Անանկ ալ՝ ունայնութեան Յ ամիսներ ինծի բաժին տրուած են, ու թշուառութեան գիշերներ ինծի համար որոշուած են ։

Յ Տես Գլ. ԻԹ. 2 ։

4 Ն Պառկած ատենս կ'ըսեմ . Ե՞րբ պիտի ելլեմ . ու գիշերը երբ պիտի անցնի . ու մինչև արշալոյսը անհանգստութեամբ լեցուած եմ ։

Ն Բ Օր. ԻԸ. 67 ։ Գլ. ԺԷ. 12 ։

5 Մարմինս Շ որդերով ու հողի կոշտերով ծածկուած է . մորթս կը ճեղքուի ու կը հալի ։

Շ Եսա. ԺԴ. 11 ։

6 Ո Օրերս ոստայնանկին կկոցէն արագ կ'անցնին, ու կը սպառին առանց յոյս մը ունենալու ։

Ո Գլ. Թ. 25 ։ ԺԶ. 22 ։ ԺԷ. 11 ։ Սաղ. Ղ. 6 ։ ՃԲ. 11 ։ ՃԳ. 15 ։ ՃԽԴ. 4 ։ Եսա. ԼԸ. 12 ։ Խ. 6 ։ Յակ. Դ. 14 ։

7 Յիշէ՛ որ Չ կեանքս հովի պէս է . աչքս այսուհետև բարիք պիտի չը տեսնէ ։

Չ Սաղ. ՀԸ. 39 ։ ՁԹ. 47 ։

8 Պ Զիս տեսնողին աչքերը՝ նորէն զիս պիտի չտեսնեն . քու աչքերդ իմ վրաս կը նային, ու ես ընաջինջ կ'ըլլամ ։

Պ Գլ. Ի. 9 ։

9 Ինչպէս որ ամպը կը ցրուի կ'երթայ, անանկ ալ Ջ գերեզման իջնողը պիտի չելլէ .

Ջ Բ Թագ. ԺԲ. 23 ։

10 Ալ անիկայ իր տունը պիտի չըդառնայ, Ռ ու իր բնակարանը ալ զանիկայ պիտի չճանչնայ ։

Ռ Գլ. Ը. 18 ։ Ի. 9 ։ Սաղ. ՃԳ. 16 ։

11 Ուստի ես Ս իմ բերանս պիտի չգոցեմ . հոգիիս նեղութեամբը պիտի խօսիմ, Վ սրտիս դառնութեամբը պիտի գանգատիմ ։

Ս Սաղ. ԼԹ. 1, 9 ։ Ի. 9 ։
Վ Ա Թագ. Ա. 10 ։ Գլ. Ժ. 1 ։

12 Միթէ ես ծո՞վ եմ, կամ կէտ, որ իմ վրաս պահապաններ կը դնես ։

13 Տ Երբոր ես կ'ըսեմ թէ անկողինս զիս պիտի մխիթարէ, մահիճս իմ գանգատներս պիտի պակսեցնէ ,

Տ Գլ. Թ. 27 ։

14 Զիս երազներով կը վախցնես, ու ցնորքներով կը զարհուրեցնես ։

15 Վասն որոյ աւելի կ'ընտրեմ խեղդուիլ ու մեռնիլ, քան թէ իմ ոսկորներուս պահպանուիլը ։

16 Փ Ես ձանձրացած եմ, ու չեմ ուզեր որ յաւիտեան ապրիմ .

Փ Գլ. Ժ. 1 ։

Ն. Ք. ՔԾ.
ԹՎ 1520

ձ Գլ. Ժ. 20 ։ ԺԴ. 6 ։ Սաղ. ԼԹ. 13 ։
ղ Սաղ. ԿԲ. 9 ։
ճ Սաղ. Ը. 4 ։ ՃԽԴ. 3 ։ Եբր. Բ. 6 ։

ձ ինծմէ ետ կեցիր. ինչու որ ղ իմ օրերս ունայնութիւն է ։

17 ճ Մարդը ո՞վ է՝ որ դուն անիկայ մեծ բան մը համարիս, ու անոր համար հոգ տանիս.

18 Եւ ամէն առտու զանիկայ դիտես, ու ամէն վայրկեանի մէջ փորձես ։

19 Մինչեւ ե՞րբ ինծմէ ետ չես կենար. թուքս կլլելու չափ ալ թող չես տար ։

մ Գլ. ԺԶ. 12 ։ Սաղ. ԽԱ. 12 ։ Ողբ. Գ. 12 ։

20 Մեղանչեցի, քեզի ի՞նչ ընեմ, ով մարդիկները քննող. ինչո՞ւ համար մ զիս քեզի նշան առիր, ու ես ինծի բեռ եղայ ։

21 Ինչո՞ւ իմ մեղքս չես ներեր, ու իմ անօրէնութիւնս չես վերցըներ. որովհետեւ հիմա հողին մէջը պիտի պառկիմ, ու առտուն թէ որ զիս փնտռես, պիտի չգտնուիմ ։

ԳԼ. Ը.

1 Բաղդատ կը ցուցընէ Աստուծոյ արդարութիւնը՝ որով կը վարուի մարդոց հետ իրենց գործերուն համեմատ ։ 8 Անիկայ առջի դարերէն ապացոյցներ յառաջ բերելով, կեղծաւորին անխորշելի կործանումը կը հաստատէ ։ 20 Աստուծոյ արդար գործերը յիշելէն ետեւ՝ զանոնք Յոբին վրայ կը յարմարցընէ ։

1 Ան ատենը Բաղդատ Սօքեցին պատասխան տուաւ ու ըսաւ.

2 Մինչեւ ե՞րբ այդպէս պիտի խօսիս, ու բերնիդ խօսքերը սաստիկ հովի պէս պիտի ըլլան ։

ն Ծն. ԺԸ. 25 ։ Բ Օր. ԼԲ. 4 ։ Բ Մն. ԺԹ. 7 ։ Գլ. ԼԴ. 12 ։ 17 ։ Դան. Թ. 14 ։ Հռով. Գ. 5 ։

3 ն Միթէ Աստուած դատաստանը կը խափանէ՞, կամ Ամենակարողը իրաւունքը կը խափանէ՞ ։

4 Եթէ քու շ տղաքդ անոր դէմ մեղանչեր են, ան ալ իրենց յանցանքին մատնած է զանոնք.

շ Գլ. Ա. 5. 18 ։
ո Գլ. Ե. 8 ։ ԺԱ. 13 ։ ԻԲ. 23 ։ [illegible] ։

5 ո Եթէ դուն առտուները կանուխ զԱստուած փնտռես, ու Ամենակարողէն շնորհք խնդրես,

6 Եթէ դուն մաքուր ու շիտակ ըլլաս, հիմա անշուշտ անիկայ քեզի համար պիտի արթննայ, ու քու արդարութեանդ բնակարանին յաջողութիւն պիտի տայ.

7 Թէեւ քու սկիզբդ փոքր ըլլայ, բայց քու վերջդ խիստ պիտի մեծնայ ։

չ Բ Օր. Դ. 32 ։ ԼԲ. 7 ։ Գլ. ԺԵ. 18 ։

8 չ Հիմա հարցուր առջի ազգերուն. ու անոնց հայրերը քննելու ուշադրութիւն ըրէ.

պ Ծն. ԽԷ. 9 ։ Ա Մն. ԻԹ. 15 ։ Գլ. Է. 6 ։ Սաղ. ԼԹ. 5 ։ ՃԲ. 11 ։ ՃԽԴ. 14 ։

9 (Ինչու որ պ մենք երէկուաններն ենք, ու բան մը չենք գիտեր. քանզի մեր կեանքը երկրի վրայ ստուերի պէս է.)

10 Ահա անոնք քեզի պիտի սորվեցընեն, քեզի պիտի խօսին, ու իրենց սրտէն խօսքեր պիտի հանեն ։

11 Միթէ պրտուն առանց տիղմի կը բուսնի՞. կնիւնը առանց ջուրի կ՚աճի՞.

Ն. Ք. ՔԾ.
ԹՎ 1520

ջ Սաղ. ՃԻԹ. 6 ։ Երեմ. ԺԷ. 6 ։

12 Անիկայ դեռ իր դալարութեանը մէջ՝ ու չկտրուած՝ ամէն խոտէն առաջ կը չորնայ ։

ռ Գլ. ԺԱ. 20 ։ ԺԸ. 14 ։ ԻԷ. 8 ։ Սաղ. ՃԺԲ. 10 ։ Առակ. Ժ. 28 ։
* Կամ՝ ամբարշտին

13 Ասանկ պիտի ըլլայ ամէն անոնց ճամբաները՝ որ զԱստուած կը մոռնան. ու ռ * կեղծաւորին յոյսը պիտի կորսուի.

ս Ես. ԾԹ. 5. 6 ։
† Եբր. տունը

14 Ինչու որ անոր յոյսը պիտի կտրուի. ու անոր վստահութիւնը ս սարդի † ոստայնին պէս պիտի ըլլայ.

վ Գլ. ԻԷ. 18 ։
‡ Եբր. Արեւէն առաջ

15 վ Անիկայ իր տանը պիտի կռթընի, բայց ան՝ հաստատութիւն պիտի չունենայ. իր ձեռքով զանիկայ պիտի բռնէ, բայց ան՝ կանգնած պիտի չմնայ ։

16 ‡ Արեւ չծագած” դալար է, ու անոր ճիւղերը՝ իր [illegible] պարտէզէն վեր կ՚ելլէ ։

17 Անոր արմատները քարակոյտին կը փաթթուին, ու քարերուն տեղը կը տեսնէ ։

տ Գլ. Է. 10 ։ Ի. 9 ։ Սաղ. ԼԷ. 36 ։

18 տ Թէ որ մէկը զանիկայ իր տեղէն խլէ, տեղը պիտի ուրանայ զանիկայ՝ ըսելով թէ՝ ես քեզ չտեսայ ։

ր Սաղ. ՃԺԳ. 7 ։

19 Ահա անոր ճամբուն ուրախութիւնը աս է, ու ր հողէն ուրիշները պիտի ելլեն ։

20 Ահա Աստուած արդար մարդը չմերժեր, ոչ ալ չարերուն ձեռնտու կ՚ըլլայ,

21 Մինչեւ որ քու բերանդ ծիծաղով լեցընէ, ու շրթունքներդ ուրախութեան ձայնով ։

ց Սաղ. ԼԵ. 26 ։ ՃԹ. 29 ։

22 Քեզ ատողները ց ամօթով պիտի ըլլան. ու ամբարիշտներուն վրանը բնաջինջ պիտի ըլլայ ։

ԳԼ. Թ.

1 Յոբ՝ Աստուծոյ արդարութիւնը խոստովանելով՝ կը ցուցընէ թէ ո՛րչափ անկարելի բան է անոր հետ վիճաբանիլը ։ 22 Կը հաստատէ թէ անմեղ մարդը պէտք չէ դատապարտել իր քաշած նեղութիւններուն համար ։

1 Եւ Յոբ պատասխան տուաւ ու ըսաւ.

ւ Սաղ. ՃԽԳ. 2 ։ Հռով. Գ. 20 ։

2 Իրաւցընէ անանկ ըլլալը գիտեմ. ու ւ մարդը ի՞նչպէս պիտի արդարանայ Աստուծոյ առջեւ ։

3 Եթէ անոր հետ վիճաբանիլ ուզէ, հազարէն մէկուն չկրնար անոր պատասխան տալ ։

փ Գլ. ԼԶ. 5 ։

4 փ Անիկայ սրտով իմաստուն՝ և ուժով կարող է. ո՞վ անոր դէմ իր [illegible] խստացուցեր, ու յաջողութիւն գտեր է ։

5 Անիկայ լեռները կը տեղափոխէ, ու անոնք չեն գիտեր. իր բարկութեամբը զանոնք կը տապալէ ։

ք Ես. Բ. 19. 21 ։ Անգ. Բ. 6. 21 ։ Եբր. ԺԲ. 26 ։

6 ք Երկիրը իր տեղէն կը շարժէ, ու օ անոր սիւները կը դողան ։

օ Գլ. ԻԶ. 11 ։

7 Արեւին հրաման կ՚ընէ, ու անիկայ չծագիր. ու աստղերը կը կնքէ ։

Ն. Ք. ԳՔ. Երր 1520

8 [ի] Ինքը մինակ երկինքը կը տարածէ, ու ծովուն * ալիքներուն վրայ կը քալէ։

9 [լ] Անիկայ բրաւ Արջը, Հայկը, ու Բազմաստեղը, ու հարաւին շտեմարանները։

10 [խ] Անիկայ անքննելի մեծագործութիւններ, ու անթիւ սքանչելիքներ կ'ընէ։

11 [ծ] Ահա անիկայ քովէս կ'անցնի, ու ես չեմ տեսներ. յառաջ կ'անցնի, ու չեմ իմանար։

12 [կ] Թէ որ յափշտակէ, ո՞վ կրնայ զանիկայ արգիլել. ո՞վ կարող է ըսել անոր թէ՝ Ի՞նչ կ'ընես։

13 Աստուած իր բարկութիւնը ետ չդարձըներ. — [հ] Հպարտ օգնականները անոր տակը կը խոնարհին։

14 Ո՜ւր մնաց որ ես անոր պատասխան տամ, — անոր դէմ վիճելու համար խօսքերս ընտրեմ.

15 [ձ] Որովհետեւ՝ արդար ալ ըլլամ, պատասխան պիտի չտամ. իմ Դատաւորէս շնորհք պիտի խնդրեմ։

16 Թէ որ ես զանիկայ կանչէի, ու ինծի պատասխան ալ տար, պիտի չհաւատայի թէ անիկայ իմ ձայնս լսած է։

17 Որովհետեւ փոթորիկով զիս ճնշեց, ու [ղ] առանց պատճառի իմ վէրքերս աւելցուց։

18 Զիս չթողուր որ շունչ առնեմ, հապա դառնութեամբ զիս կը լեցնէ։

19 Թէ որ զօրութեան նայուի, ահա անիկայ զօրաւոր է. իսկ թէ որ դատաստան՝ † ինծի համար ո՞վ վկայութիւն պիտի տայ"։

20 Թէ որ անձս արդարացընեմ, իմ բերանս զիս կը դատապարտէ. Թէ որ զիս կատարեալ երեւցնեմ, զիս յանցաւոր կը հանէ։

21 Թէ որ զիս կատարեալ երեւցնեմ, իմ անձս չեմ ճանչնար, իմ կեանքս կ'արհամարհեմ։

22 Ասիկայ մէկ է. անոր համար ըսի թէ՝ [ճ] Անիկայ արդարը ու ամբարիշտը մէկտեղ բնաջինջ կ'ընէ։

23 Թէ որ հարուածը շուտով մեռցնէ, անիկայ անմեղին դատապարտուելու փորձութեանը վրայ կը ծիծաղի։

24 Երկիրը ամբարիշտին ձեռքը տրուեցաւ. [մ] Աստուած անոր դատաւորներուն երեսը կը ծածկէ. եթէ ոչ՝ ո՞վ է անիկայ։

25 Արդ՝ [յ] իմ օրերս սուրհանդակէն արագ են. փախան ու բարութիւն չտեսան։

26 ‡ Արագագնաց նաւերու պէս՝ [ն] որսի վրայ յարձակող արծուի պէս կ'անցնին։

27 [շ] Թէ որ ըսեմ՝ Գանգատս մոռնամ, տրտմութիւնս ձգեմ՝ ու զուարթ ըլլամ,

28 [ո] Բոլոր թշուառութիւններէս կը վախնամ. գիտեմ որ [չ] զիս անմեղ պիտի չհամարիս։

29 Ամբարիշտ պիտի սեպուիմ. ինչու համար զուր տեղը աշխատիմ։

30 [պ] Թէ որ ձիւնի ջրով լուացուիմ, ու ձեռքերս ‖ մաքրութիւնով սրբեմ,

31 Ան ժամանակը զիս փոսը կ'ընկղմես. ու հանդերձս պիտի զզուի ինծմէ։

32 Ինչու որ [ջ] ինծի պէս մարդ չէ՝ որ անոր պատասխան տամ, — մէկտեղ դատաստանի երթանք։

33 [ռ] Միջնորդ դատաւոր մը չկայ մեր մէջը, որ կարենայ իր ձեռքը մեր երկուքին վրայ դնել։

34 [ս] Թող իր գաւազանը վրայէս վերցնէ, ու անոր երկիւղը՝ ալ զիս չզարհուրեցնէ,

35 Ան ատենը պիտի խօսիմ, ու անկէ պիտի չվախնամ. բայց եղած վիճակիս մէջ՝ ես իմ անձիս տէրը չեմ։

ԳԼ. Ժ

1 Յոբ գանգատելու համարձակելով՝ Աստուծոյ կը բողոքէ իր նեղութեանը համար. 18 Իր կեանքին համար կը գանգատի, ու կը խնդրէ որ՝ իր մեռնելէն առաջ քիչ մը հանգստութիւն ունենայ։

1 [տ] Հոգիս կեանքէս ձանձրացաւ. համարձակ պիտի գանգատիմ, [ր] Հոգիիս դառնութեամբը պիտի խօսիմ.

2 Պիտի ըսեմ Աստուծոյ. Մի դատապարտեր զիս. յայտնէ ինծի թէ ինչ բանի համար հետս կը վիճիս։

3 Քեզի աղէ՞կ կ'երեւնայ որ զիս հարստահարես, ու [ց] քու ձեռացդ գործը արհամարհես, և ամբարիշտներուն խորհուրդին լոյս տաս։

4 Միթէ դուն մարմնաւո՞ր աչքեր ունիս. [ւ] մարդուն տեսածի՞ն պէս կը տեսնես։

5 Միթէ քու օրերդ մարդո՞ւն օրերուն պէս են. քու տարիներդ մարդո՞ւն օրերուն պէս են,

6 Որ դուն իմ յանցանքս փնտռես, ու մեղքս քննես։

7 [փ] Գիտես որ յանցաւոր չեմ, բայց չկայ մէկը՝ որ քու ձեռքէդ ազատէ զիս։

8 [ք] Քու ձեռքերդ զիս ստեղծեցին, ու § իմ բոլոր անդամներս" կազմեցին, ու զիս բնաջի՞նջ կ'ընես։

9 Կ'աղաչեմ յիշէ, որ [օ] զիս կաւի պէս շինեցիր, ու զիս հո՞ղ պիտի դարձնես։

10 [ֆ] Չէ՞ որ զիս կաթի պէս թափե-

[ի] Ծն. ա. 6. Սաղ. ճդ. 2. 3.
* Եբր. բարձրերուն
[լ] Ծն. ա. 16. Գլ. լը. 31. Ամ. ե. 8.
[խ] Գլ. ե. 9. Սաղ. հա. 15.
[ծ] Գլ. իգ. 8. 9. լե. 14.
[կ] Եսա. խե. 9. Երեմ. ժը. 6. Հռովմ. թ. 20.
[հ] Գլ. իզ. 12. Եսա. լ. 7.
[ձ] Գլ. ժ. 15.
[ղ] Գլ. բ. 3. լդ. 6.
† Կամ՝ ո՞վ զիս ատեան պիտի կանչէ։
[ճ] Ժող. թ. 2. 3. Եզեկ. իա. 3.
[մ] Բ Թագ. ժե. 30. ժթ. 4. Երեմ. ժդ. 4.
[յ] Գլ. է. 6. 7.
‡ Կամ՝ Ցանկալի. [illegible]
[ն] Ամբ. ա. 8.
[շ] Գլ. է. 13.
[ո] Սաղ. ճժթ. 120.
[չ] Ել. ի. 7.
[պ] Երեմ. բ. 22.
‖ Կամ՝ օճառով
[ջ] Ժող. զ. 10. Եսա. խե. 9. Երեմ. խթ. 19. Հռովմ. թ. 20.
[ռ] Հմր 19. Ա Թագ. բ. 25.
[ս] Գլ. ժգ. 20—22. լգ. 7. Սաղ. լթ. 10.
[տ] Գ Թագ. ժթ. 4. Գլ. է. 16. Յովն. դ. 3. 8.
[ր] Գլ. է. 11.
[ց] Սաղ. ճլը. 8. Եսա. կդ. 8.
[ւ] Ա Թագ. ժզ. 7.
[փ] Սաղ. ճլթ. 1. 2.
[ք] Սաղ. ճժթ. 73.
§ Եբր. զիս շուրջանակի
[օ] Ծն. բ. 7. գ. 19. Եսա. կդ. 8.
[ֆ] Սաղ. ճլթ. 14—16.

Ն. Ք. Դ.Ք. Իրր 1520

ցիր, ու պանիրի պէս թանձրացուցիր ·

11 Զիս մորթով ու մսով հագուեցուցիր, ու զիս ոսկորներով ու ջիղերով հիւսեցիր ·

12 Ինծի կեանք ու ողորմութիւն շնորհեցիր, և քու խնամքդ իմ հոգիս պահեց ։

13 Ու ասոնք սրտիդ մէջը պահեցիր · գիտեմ որ ասոնք քու [ա] միտքդ են ։

14 Եթէ մեղք գործեմ, [բ] դուն զիս կը դիտես, ու իմ անօրէնութենէս անմեղ չես համարիր զիս ։

15 Եթէ ամբարշտութիւն ընեմ, [գ] վա՜յ է ինծի, [դ] ու արդար ալ ըլլամ՝ գլուխս չեմ կրնար վերցընել · անարգանօք լցուած եմ · հիմա [ե] իմ թշուառութեանս նայէ,

16 [զ] Որ աւելնալու վրայ է" · [է] առիւծի պէս զիս կ'որսաս, և դարձեալ իմ վրաս [ը] յաղթող կ'ըլլաս ։

17 Ինծի դէմ վկաներդ կը նորոգես, ու քու սրտմտութիւնդ իմ վրաս կը շատցընես · փոփոխութիւններ ու պատերազմ ունիմ ։

18 Արդ՝ [թ] ինչու համար զիս արգանդէն հանեցիր · երանի՜ թէ հոն մեռնէի, ու աչք չտեսնէր զիս,

19 Որ չեղածի պէս ըլլայի, ու մօրս արգանդէն գերեզմանը տարուէի ։

20 [ժ] Իմ օրերս սակաւաթիւ չե՞ն · [ի] ետ կեցիր ինծմէ, ու թող տուր որ քիչ մը հանգչիմ ·

21 Ան տեղը երթալէս առաջ, ուրկից որ ետ պիտի չդառնամ, [լ] մութ երկիրը ու [խ] մահուան շուքը,

22 Ան խիստ մութ երկիրը, մահուան շուքին խաւարը, ուր տեղ կարգ չկայ, ու լոյսը խաւարի պէս է ։

[ա] Եբր. քովդ
[բ] Սաղ. ձլթ. 1.
[գ] Ես. գ. 11.
[դ] Գլ. Թ. 12, 15, 20, 21.
[ե] Սաղ. իե. 18.
[զ] Կամ՝ Իսկ թէ որ գլուխս վերցընեմ,
[է] Ես. լը. 13. Ողբ. գ. 10.
[ը] Եբր. զարմանալի
[թ] Գլ. գ. 11.
[ժ] Տես Գլ. է. 6, 16. Ը. 9. Սաղ. լթ. 5.
[ի] Գլ. է. 16, 19. Սաղ. լթ. 13.
[լ] Սաղ. ձը. 12.
[խ] Սաղ. իգ. 4.

ԳԼ. ԺԱ.

1 Սոփար կը յանդիմանէ Յոբը՝ իր անձը արդարացընելուն համար ։ 5 Աստուծոյ իմաստութիւնը անքննելի ըլլալը ։ 13 Ապաշխարողին համար որոշուած օրհնութիւնը ։

1 Ան ատենը Սոփար Նաամացին պատասխան տուաւ ու ըսաւ ·

2 Այդքան խօսքերուն պատասխան պիտի չտրուի՞, ու լեզուանի մարդը կրնա՞յ խօսքով արդարանալ ։

3 Քու պարապ խօսքերդ մարդիկը պիտի լռեցընե՞ն, ու երբոր դուն ծաղր կ'ընես, պիտի չըլլա՞յ մէկը որ քեզ ամչցընէ ։

4 Ինչու որ [ա] դուն ըսիր թէ՝ Իմ խօսքս մաքուր է · ու քու աչքիդ առջեւ անարատ եմ ։

5 Սակայն երանի թէ Աստուած խօսէր, ու քեզի դէմ իր շրթունքը բանար,

6 Ու քեզի յայտնէր իմաստութեան գաղտնիքը, որ մարդուն իմացածին կրկինն է ։ Հիմա գիտցիր որ [բ] Աստուած՝ քու անօրէնութեանդ մէկ մասը [գ] մոռնալ կ'ընէ" ։

7 [դ] Աստուծոյ գաղտնիքը կրնա՞ս գտնել · Ամենակարողը կատարելապէս կրնա՞ս իմանալ ։

8 Անիկայ երկինքի պէս բարձր է · ի՞նչ կրնաս ընել · դժոխքէն խորունկ է · ի՞նչ կրնաս գիտնալ ։

9 Անոր չափը երկրէն երկայն՝ ու ծովէն լայն է ։

10 [ե] Եթէ անիկայ փոխէ, գոցէ, կամ ժողվէ, ո՞վ [զ] անոր արգելք պիտի ըլլայ ·

11 Քանզի [է] ինքը ունայն մարդիկը կը ճանչնայ · ու անօրէնութիւնը տեսնելով՝ ուշադրութիւն պիտի չընէ՞ ։

12 Բայց [ը] անմիտ մարդը կը հպարտանայ · ու մարդը՝ վայրենի իշու ձագի պէս կը ծնանի ։

13 [թ] Թէ որ դուն [ժ] սիրտդ պատրաստես, ու [ի] ձեռքերդ անոր երկընցընես ·

14 Թէ որ քու ձեռքդ անօրէնութիւն կայ, անիկայ քեզմէ հեռացուր, ու [լ] մի թողուր որ վրաններուդ մէջ անզգամութիւն բնակի ։

15 [խ] Ան ատենը անշուշտ կրնաս պարզերես ըլլալ · հաստատ կ'ըլլաս, ու բանէ մը չես վախնար ։

16 [ծ] Քու թշուառութիւնդ պիտի մոռնաս · անցած ջուրերու պէս պիտի յիշես զանիկայ ։

17 Ու կեանքդ՝ [կ] [հ] կէս օրուան լոյսէն պայծառ պիտի ըլլայ" · թէեւ խաւարի մէջ ըլլաս, առաւօտուն պէս պիտի ըլլաս ·

18 Ու ապահով պիտի ըլլաս, ինչու որ յոյս կայ քեզի · պիտի փորես, ու [ձ] ապահովութեամբ քնանաս ։

19 Ու պիտի պառկիս, ու վախցընող պիտի չըլլայ · ու շատերը [ղ] քու երեսդ պիտի փնտռեն ։

20 Բայց [ճ] ամբարիշտներուն աչքերը պիտի նուաղին, ու անոնց ապաստանարան պիտի [մ] չգտնուի, ու [ն] յոյսերնին հոգեվարութիւն պիտի ըլլայ ։

[ա] Գլ. զ. 10. Ժ. 7.

Ն. Ք. Դ.Ք. Իրր 1520

[բ] Եզր. Թ. 13.
[գ] Եբր. քեզի կը մոռցընէ.
[դ] Ժող. գ. 11. Հռովմ. ժա. 33.
[ե] Գլ. Թ. 12. Ժբ. 14. Յայտ. գ. 7.
[զ] Գլ. Թ. 12.
[է] Սաղ. Ժ. 11, 14. լե. 22. ղդ. 11.
[ը] Սաղ. հգ. 22. ղբ. 6. Ժող. գ. 18. Հռովմ. ա. 22.
[թ] Գլ. ե. 8. իբ. 21.
[ժ] Ա Թագ. է. 3. Սաղ. կբ. 8.
[ի] Սաղ. ձը. 9. ճխգ. 6.
[լ] Սաղ. ճա. 3.
[խ] Տես Ծն. դ. 5, 6. Գլ. իբ. 26. Սաղ. ճժթ. 6. Ա Յով. գ. 21.
[ծ] Ես. կե. 16.
[կ] Եբր. կէսօրէն պիտի բարձրանայ.
[հ] Սաղ. լէ. 6. ճժբ. 4. Ես. ծը. 8, 10.
[ձ] Ղև. իզ. 5, 6. Սաղ. գ. 5. դ. 8. Առակ. գ. 24.
[ղ] Սաղ. խե. 12.
[ճ] Ղև. իզ. 16. Բ Օր. իը. 65.
[մ] Եբր. կորսուի.
[ն] Գլ. ը. 14. ժը. 14. Առակ. ժա. 7.

ԳԼ. ԺԲ.

1 Յոբ իր անձին ջատագովութիւն կ'ընէ իր բարեկամներուն դէմ՝ որոնք զինքը կը յանդիմանէին ։ 7 Աստուծոյ ամենակարողութիւնը կը խոստովանի ։

1 Ու Յոբ պատասխան տուաւ ու ըսաւ ·

2 Արդարեւ ժողովուրդը դուք էք, ու իմաստութիւնը ձեզի հետ պիտի մեռնի ։

3 [ա] Ես ալ ձեզի պէս խելք ունիմ · ես ձեզմէ նուաստ չեմ · ու ասանկ բաներ [բ] ո՞վ չգիտեր" ։

4 [գ] Իր բարեկամին ծաղր եղող մէկս

[ա] Գլ. ժգ. 2.
[բ] Եբր. ո՞րուն քով չկայ.
[գ] Գլ. ժզ. 10. ժէ. 2, 6. իա. 3. լ. 1.

Ն. Ք. Գ.Ռ. ԻՌ 1520

‡ Սաղ. ՂԱ. 15.

⸗ Գլ. ԻԱ. 7. Սաղ. ԼԷ. 1. 35. ՀԳ. 11. 12. Երեմ. ԺԲ. 1. Մաղ. Գ. 15.

* Եբր. Կը բերէ.

մը եմ ես . բայց ան՝ որ ‡Աստուծոյ աղաղակէ, Աստուած պատասխան կու տայ անոր . արդար ու կատարեալ մարդը ծաղր կ'ըլլայ .

5 Ոտքը սահելու վրայ եղողը՝ հանգիստ [illegible] [illegible] կարծեացը համեմատ՝ անպիտան ջահ մըն է .

6 ⸗Գողերուն վրանները յաջողութեան մէջ են, ու զԱստուած բարկացնողները ապահով են, որոնց ձեռքը Աստուած առատութեամբ *կը լեցնէ .

7 Բայց աղէ՝ անասուններուն հարցուր, որ քեզի սորվեցնեն, ու երկինքի թռչուններուն՝ որ քեզի իմացընեն .

8 Կամ թէ երկրին զրուցէ, ու անիկայ քեզի պիտի սորվեցնէ . ծովուն ձուկերը անգամ քեզի պիտի պատմեն .

9 Ասոնց ամէն բաներով ո՞վ չգիտեր, թէ ասիկայ ընողը Տէրոջը ձեռքն է .

Թուոց. ԺԶ. 22. Դան. Ե. 23. Գործ. ԺԷ. 28.

10 Որ ամէն ապրողին անձը՝ ու բոլոր մարդկային մարմնոյ հոգին անոր ձեռքն է .

Գլ. ԼԴ. 3. Գլ. Զ. 30.

11 Միթէ ականջը խօսքերը չփորձեր, ինչպէս որ քիմքը կերակուրին համը կ'առնէ .

Գլ. ԼԲ. 7.

12 Իմաստութիւնը ծերերուն քովն է, ու հանճարը՝ օրերուն շատութեանը մէջ .

Գլ. Թ. 4. ԼԶ. 5.

13 Անոր քովն է իմաստութիւնը ու զօրութիւնը . հանճարը ու իմաստութիւնը Անորն է .

Գլ. ԺԱ. 10. Եսա. ԻԲ. 22. Յայտ. Գ. 7.

14 Ահա Ան կը փլցնէ, ու ալ չշինուիր . եթէ [illegible] մէկուն վրայ գոցէ, ալ չբացուիր .

Գ Թագ. Ը. 35. ԺԷ. 1. Ծնն. Է. 11. Եւ.

15 Ահա Անիկայ ջուրերը կ'արգիլէ ու կը չորնան, ու զանոնք թող կու տայ, ու երկիրը տակնուվրայ կ'ընեն .

Համր. 13.

16 Զօրութիւնը ու հանճարը անոր հետն են . խաբուողը ու խաբողը անորն են .

Բ Թագ. ԺԵ. 31. ԺԷ. 14. 23. Եսա. ԺԹ. 12. ԻԹ. 14. Ա Կոր. Ա. 19.

17 Խորհրդականները կողոպտուած կը պտըտցնէ, ու դատաւորները կը յիմարեցնէ .

18 Թագաւորներուն իշխանութիւնը կը քակէ, ու մէջքերնին շուան կը կապէ .

† Կամ՝ քահանաները

19 †Նախարարները կողոպտուած կը պտըտցնէ, ու զօրաւորները կը կործանէ .

Գլ. ԼԲ. 9. Եսա. Գ. 1. 2. 3.

20 Հաւատարիմներուն շրթունքը կը պապանձեցնէ, ու ծերերուն խելքը կ'առնէ .

Սաղ. ՃԷ. 40. Դան. Բ. 21.

21 Իշխանաւորներուն վրայ անարգութիւն կը թափէ, ու հզօրներուն գօտին կը թուլցնէ .

Դան. Բ. 22. Մատ. Ժ. 26. Ա Կոր. Դ. 5.

22 Խորունկ բաները՝ խաւարէն հանելով կը յայտնէ, ու մահուան ստուերը լոյսը կը հանէ .

Սաղ. ՃԷ. 38. Եսա. Թ. 3. ԻԶ. 15.

23 Ազգերը կը շատցնէ, ու զանոնք կը կորսնցնէ . ազգերը [illegible] կը տարածէ, ու զանոնք ետ կը դարձնէ .

Սաղ. ՃԷ. 4. 40.

24 Երկրի ժողովրդոցը առաջնորդներուն խելքը կ'առնէ, ու ճամբայ չունեցող անապատներու մէջ կը մոլորեցնէ զանոնք .

Բ Օր. ԻԸ. 29. Գլ. Ե. 14. Սաղ. ՃԷ. 27.

25 Անոնք առանց լոյսի՝ մութին մէջ խարխափելով կ'երթան . ու գինովներու պէս կը մոլորեցնէ զանոնք .

ԳԼ. ԺԳ

1 Յոբ իր բարեկամները կը յանդիմանէ աչառութեան համար . 14 Կը խոստովանի թէ իր յոյսը Աստուծոյ վրայ է . 20 Կը փափաքի գիտնալ թէ ինչ են իր մեղքերը . և թէ Աստուած ինչ դիտաւորութիւնով զանիկայ նեղութեան մէջ ձգած է .

1 Ահա [illegible] ամէնը իմ աչքս տեսաւ, ականջս լսեց զանիկայ ու իմացաւ .

Գլ. ԺԲ. 3.

2 Ձեր գիտցածը ես ալ գիտեմ . ես ձեզմէ նուաստ չեմ .

Գլ. ԻԳ. 3. ԼԱ. 35.

3 Բայց ես Ամենակարողին խօսելու՝ ու իմ իրաւունքներս Աստուծոյ ներկայացնելու կը փափաքիմ .

Գլ. Զ. 21. ԺԶ. 2.

4 Սակայն դուք սուտ խօսքեր կը ճարէք . ամէնքդ ալ ունայնութեան բժիշկներ էք .

Առակ. ԺԷ. 28.

5 Երանի թէ բոլորովին լուռ կենայիք . և [illegible] ձեզի իմաստութիւն պիտի սեպուէր .

6 Հիմա իմ վիճաբանութիւնս մտիկ ըրէք, ու շրթունքներուս փաստերուն ականջ դրէք .

7 Աստուծոյ համար անիրաւութիւն կը զրուցէ՞ք, ու անոր համար նենգութիւն կը խօսի՞ք .

8 Միթէ աչառութիւն կ'ընէ՞ք անոր, կամ Աստուծոյ փաստը կը պաշտպանէ՞ք .

9 Աղէ՞կ է որ անիկայ ձեզ քննէ . պիտի խաբէ՞ք զանիկայ մարդ խաբելու պէս .

10 Եթէ ծածուկ աչառութիւն ալ ընէք, անշուշտ անիկայ պիտի յանդիմանէ ձեզ .

11 Միթէ անոր փառքը ձեզ չը՞վախցըներ, ու անոր ահը ձեր վրայ չի՞յնար .

‡ Կամ՝ պատնէշները կաւէ պատնէշներու.

12 Ձեր յիշատակութիւնները մոխիրի առակներ են, ձեր ‡մարմինները կաւէ մարմիններու* պէս են .

Գլ. ԺԸ. 4.

13 Լռեցէք իմ առջեւ, ու ես խօսիմ . և ինչ որ ըլլայ՝ թող պատահի ինծի .

Ա Թագ. ԻԸ. 21. Սաղ. ՃԺԹ. 109.

14 Ինչու համար մարմինս ակռաներուս մէջը կ'առնեմ, ու հոգիս ափիս մէջը կը դնեմ .

Սաղ. ԻԳ. 4. Առակ. ԺԴ. 32. Գլ. ԻԷ. 5.

15 Թէեւ անիկայ զիս սպաննէ, ես անոր պիտի յուսամ . Մանաւանդ

Ն · Ք · Ք · Ծ · Երր 1520

իմ ճամբաներս անոր առջեւ պիտի պաշտպանեմ ։

16 Նաեւ իմ փրկութիւնս անիկայ է · բայց կեղծաւորը բնաւ անոր առջեւ պիտի չգայ ։

17 Աղէկ մտիկ ըրէք իմ խօսքս, ու իմ ըսելիքս ձեր ականջներուն հասնի ։

18 Ահա հիմա ես դատս կարգի դրած եմ · գիտեմ որ պիտի արդարանամ ։

ե Գլ · ԼԳ · 6 · Ես · Ծ · 8 ·

19 ե Ո՞վ ինծի հետ պիտի վիճի · քանզի թէ որ հիմա լռելու ըլլամ, պիտի մեռնիմ ։

զ Գլ · Թ · 34 · ԼԳ · 7 ·

20 զ Միայն թէ — երկու բանը մի ըներ ինծի, — ան ատենը քու երեսէդ պիտի չպահուըտիմ ։

է Սաղ · ԼԹ · 10 ·

21 է Ձեռքդ վրայէս վերցուր, ու քու երկիւղդ զիս չզարհուրեցնէ ։

22 Ետքը դուն կանչէ, ու ես պատասխան տամ · կամ թէ ես խօսիմ, ու դուն ինծի պատասխան տուր ։

23 Ո՞րչափ են իմ անօրէնութիւններս ու մեղքերս · իմ յանցանքս ու մեղքս ինծի իմացուր ։

ը Բ Օր · ԼԲ · 20 · Սաղ · ԺԳ · 1 · ԽԴ · 24 · ՁԸ · 14 · Ես · Ը · 17 ·

24 ը Ինչո՞ւ համար երեսդ կը պահես, ու թ զիս քեզի թշնամի կը սեպես ։

թ Բ Օր · ԼԲ · 42 · Հռութ · Ա · 21 · Գլ · ԺԶ · 9 · ԺԹ · 11 · ԼԳ · 10 · Ողբ · Բ · 5 ·

ժ Ես · ԽԲ · 3 ·

25 ժ Հովէն քշուած տերեւի մը դէմ ահաւոր պիտի ըլլաս, կամ թէ չոր մղե՞ղ մը պիտի հալածես ։

* Եբր · դառնութիւններ կը գրես

ի Գլ · Ի · 11 · Սաղ · ԻԵ · 7 ·

26 Որովհետեւ "դառնութեան վճիռ կու տաս" ինծի, ու ի իմ երիտասարդութեանս անօրէնութիւնները ինծի կը ժառանգեցնես ·

լ Գլ · ԼԳ · 11 ·

27 լ Ոտքերս կոճղի մէջ կը դնես, ու բոլոր ճամբաներս կը դիտես, ու իմ ոտքերուս շաւիղներուն նշան կը դնես ։

28 Ու անիկայ փտած բանի պէս՝ ու ցեցէն կերուած լաթի պէս կը մաշի ։

ԳԼ · ԺԴ

1 Յոբ շնորհք կը խնդրէ Աստուծմէ՝ կեանքին կարճութիւնը ու մահուան ստուգութիւնը յառաջ բերելով ։ 7 Կը խոստովանի թէ մարդուս հոգին անգամ մը ելլելով՝ ալ ետ չդառնար · սակայն ինքը իր փոփոխութեանը կը սպասէ ։ 16 Մարդս մեղքի պատճառաւ ապականութեան ենթակայ է ։

ա Գլ · Ե · 7 · Ժող · Բ · 23 ·

1 Կնիկէ ծնած մարդը կարճ կեանք ունի, ու ա թշուառութիւնով լեցուն է ·

բ Գլ · Ը · 9 · Սաղ · Ղ · 5 · 6 · 9 · ՃԲ · 11 · ՃԳ · 15 · ՃԽԴ · 4 · Ես · Խ · 6 · Յակ · Ա · 10 · 11 · Դ · 14 · Ա Պետ · Ա · 24 ·

2 բ Ծաղիկի պէս կ'ելլէ, ու կը կտրուի, ու շուքի պէս կը փախչի ու չկենար ։

գ Սաղ · ՃԽԴ · 3 ·

դ Սաղ · ՃԽԳ · 2 ·

3 Բայց գ անո՞ր վրայ ալ աչքերդ կը բանաս, ու դ զիս քու հետդ դատաստանի՞ կը բերես ։

ե Ծն · Ե · 3 · Սաղ · Ծ · 5 · Յոհ · Գ · 6 · Հռով · Ե · 12 · Եփ · Բ · 3 ·

4 ե Անմաքուրէն ո՞վ կրնայ մաքուր հանել · բնաւ մէկը չկայ ։

զ Գլ · Է · 1 ·

5 զ Որովհետեւ անոր օրերը որոշուած են · անոր ամիսներուն թիւը քու քովդ է · դուն անոր սահման դրիր, ու անիկայ չկրնար անցնիլ ։

է Գլ · Է · 16 · 19 · Ժ · 20 · Սաղ · ԼԹ · 13 ·

6 է Երեսդ մէկդի դարձուր անկէ, որ անիկայ հանգչի, ը մինչեւ որ վարձկանի պէս իր օրը լմնցնէ ։

ը Գլ · Է · 1 ·

թ Հմր 14 ·

7 Վասն զի թէ որ ծառը կտրուի, դեռ յոյս կայ, թ որ վերստին ծլի, ու շառաւիղը պակաս չըլլայ ։

8 Թէեւ անոր արմատը երկրին մէջը ծերացած ըլլայ, ու անոր բունը հողին մէջը մեռած,

9 Անիկայ ջուրին հոտէն կը ծաղկի, ու նոր տնկուած բոյսի պէս ճիւղեր կ'արձակէ ։

† Կամ՝ ապականութիւն կը տեսնէ ·

10 Բայց մարդը կը մեռնի, ու †կ'երթայ · մարդը իր հոգին կ'աւանդէ, ու ետքը ո՞ւր տեղ է ։

11 Ինչպէս որ ջուրերը ծովէն կը պակսին, ու գետը կը չորնայ ու կը ցամքի,

ժ Սաղ · ՃԲ · 26 · Ես · ԾԱ · 6 · ԿԵ · 17 · ԿԶ · 22 · Գործ · Գ · 21 · Հռով · Ը · 20 · Բ Պետ · Գ · 7 · 10 · 11 · Յայտ · Ի · 11 ·

12 Ասանկ ալ մարդը մեռնելէն կը պառկի, ու չելլեր · ժ մինչեւ որ ալ երկինք չըլլայ՝ պիտի չելլեն, ու իրենց քունէն պիտի չարթըննան ։

13 Երանի թէ մինչեւ քու բարկութեանդ անցնիլը՝ գերեզմանին մէջը ծածկէիր ու պահէիր զիս · ինծի ժամանակ մը որոշէիր, ու ետքը զիս միտքդ բերէիր ։

ի Գլ · ԺԳ · 15 ·

լ Հմր 7 ·

14 Թէ որ մարդը մեռնի, պիտի ոչընչանա՞յ արդեօք · պատերազմիս բոլոր օրերը ի պիտի սպասեմ, լ մինչեւ որ իմ փոխուելու կարգս գայ ։

խ Գլ · ԺԳ · 22 ·

15 խ Պիտի կանչես, ու ես քեզի պատասխան պիտի տամ · քու ձեռքերուդ գործքին պիտի փափաքիս ։

ծ Գլ · Ժ · 6 · 14 · ԺԳ · 27 · ԼԱ · 4 · ԼԴ · 21 · Սաղ · ԾԶ · 8 · ՃԼԹ · 1 · 2 · 3 · Առակ · Ե · 21 · Երեմ · ԼԲ · 19 ·

16 ծ Որովհետեւ հիմա քայլերս կը համրես, մեղքս չե՞ս դիտեր ։

կ Բ Օր · ԼԲ · 34 · Ովս · ԺԳ · 12 ·

‡ Կամ՝ աւելցուցիր ·

17 կ Իմ յանցանքս քսակի մէջ կնքուած է, ու իմ անօրէնութեանս վրայ ‡կարեցիր ։

18 Իրաւ որ լեռը իյնալով կը կործանի, ու ապառաժը իր տեղէն կը փոխադրուի ։

19 Ջուրերը կը մաշեցնեն քարերը · յորդած ժամանակնին գետնին հողերը կը քշեն կը տանին · դուն ալ մարդուն յոյսը անանկ կը կորսնցընես ։

20 Դուն բոլորովին յաղթող կ'ըլլաս անոր վրայ, ու անիկայ կ'երթայ · անոր դէմքը փոխելով՝ զանիկայ կը վռնտես ։

ձ Ժող · Թ · 5 · Ես · ԿԳ · 16 ·

21 Անոր տղաքը պատիւ կ'ունենան, ու ձ ինքը չգիտնար · անոնք անարգ կ'ըլլան, ու ինքը անոնց վրայ չիմանար ։

22 Միայն թէ իր վրայի մարմինը ցաւ պիտի քաշէ · ու իր հոգին պիտի տրտմի իր ներսի դին ։

ԳԼ · ԺԵ

1 Եղիփազ կը յանդիմանէ Յոբը ՝ անոր իր անձը արդարացընելը ամբարշտութիւն սեպելով ։

Ն. Ք. ԳՔ. Երր 1520

17 Աւանդութիւններով կ'ապացուցանէ չար մարդոց անհանգստութիւնը ։

1 Ա՛ն ատեն Եղիփազ Թեմանացին պատասխան տուաւ ու ըսաւ .

2 Միթէ իմաստուն մարդը հովի պէս * խօսքերով պատասխան պիտի տայ , ու իր փորը արեւելեան հովով պիտի լեցնէ՞ ։

* Եբր. գիտութիւնով ։

3 Պարապ խօսքերով պիտի վիճաբանի՞ , ու անանկ զրոյցներով՝ որոնք օգուտ մը չունին ։

4 Մանաւանդ դուն երկիւղը կը խափանես , ու Աստուծոյ մատուցուելու աղօթքը կ'արգիլես ։

5 Որովհետեւ բերանդ քու անօրէնութիւնդ կը ցուցընէ . ու նենգաւորաց լեզուն ընտրեցիր ։

6 – Քու բերանդ քեզ պիտի դատապարտէ , ու չէ թէ ես , և քու շրթունքներդ քեզի դէմ պիտի վկայեն ։

– Ղուկ. ԺԹ. 22 ։

7 Առջի ծնած մարդը դո՞ւն ես . ‡ կամ բլուրներէն առաջ ստեղծուեցար ։

‡ Սաղ. Ղ. 2. Առակ. Ը. 25 ։

8 § Աստուծոյ գաղտնեացը ունկնդի՞ր եղար . և իմաստութիւնը միայն քեզի՞ պահեցիր ։

§ Հռով. ԺԱ. 34 . Ա Կոր. Բ. 11 ։

9 ‖ Ի՞նչ գիտես դուն՝ որ մենք չենք գիտեր . ի՞նչ բանի տեղեկութիւն ունիս , որ մենք չունինք ։

‖ Գլ. ԺԳ. 2 ։

10 ¶ Մեր մէջերնիս ճերմակ մազերով ու խիստ ծեր մարդիկ ալ կան , որոնք տարիքով քու հօրմէդ աւելի մեծ են ։

¶ Գլ. ԼԲ. 6 , 7 ։

11 Միթէ քի՞չ կը թուին քեզի Աստուծոյ մխիթարութիւնները , † ու քեզի ըսուած մեղմ խօսքերը՞ ։

† Կամ՝ Նորա ծածուկ բան մը ունի՞ս արդեօք ։

12 Քու սիրտդ ու՞ր կը տանի քեզ , ու աչքերդ ի՞նչ բանի կ'ակնարկեն ,

13 Որ հոգիդ Աստուծոյ դէմ դարձնելով՝ բերնէդ անանկ խօսքեր կը հանես ։

14 ‖ Մարդը ի՞նչ է՝ որ մաքուր ըլլայ , ու կնիկէ ծնածը՝ որ արդարանայ ։

‖ Գ Թագ. Ը. 46 . Բ Մն. Զ. 36 . Գլ. ԺԴ. 4 . Սաղ. ԺԴ. 3 . Առակ. Ի. 9 . Ժող. Է. 20 . Ա Յով. Ա. 8 , 10 ։

15 ¶ Ահա Աստուած իր սուրբերուն չհաւատար . ու երկինքը անոր աչքերուն առջեւ մաքուր չէ .

¶ Գլ. Դ. 18 . ԻԵ. 5 ։

16 ‡ Ո՛ւր կը մնայ գարշելի ու պիղծ մարդը՝ § որ անօրէնութիւնը ջուրի պէս կը խմէ ։

‡ Գլ. Դ. 19 . Սաղ. ԺԴ. 3 . ԾԲ. 3 ։

§ Գլ. ԼԴ. 7 . Առակ. ԺԹ. 28 ։

17 Քեզի իմացընեմ , մտիկ ըրէ ինծի , ու տեսածս պատմեմ քեզի .

18 Ինչ որ իմաստունները յայտնեցին , ու բնաւ չծածկեցին ‖ իրենց հայրերէն [illegible] ,

‖ Գլ. Ը. 8 ։

19 (Երկիրը անոնց միայն տրուեցաւ , ու ¶ անոնց մէջէն օտարական մը չանցաւ ։)

¶ Յովէլ. Գ. 17 ։

20 Չարը իր բոլոր օրերուն մէջ տանջանք կը կրէ . ու բռնաւորին քիչ տարիներ պահուած է ։

‖ Սաղ. Գ. 12 ։

21 Վախերուն ձայնը անոր ականջն է . ‖ խաղաղութեան մէջ՝ անոր վրայ կործանիչը պիտի գայ .

‖ Ա Թեսաղ. Ե. 3 ։

22 Չհաւատար որ մութէն պիտի ելլէ . ու անիկայ սուրի պահուած է ։

23 ‡ Հացը ու՛ր է ըսելով՝ թափառական կը պտըտի . գիտէ որ § մութ օրը պատրաստ է՝ ու իր ձեռքին է ։

‡ Սաղ. ԾԹ. 15 . ՃԹ. 10 ։

§ Գլ. ԺԸ. 12 ։

24 Նեղութիւնը ու տառապանքը զանիկայ կը վախցընեն , ու պատերազմի պատրաստուած թագաւորի պէս անոր վրայ յաղթող կ'ըլլան ։

25 Ինչու որ Աստուծոյ դէմ ձեռք վերցուց , ու Ամենակարողին դէմ հպարտացաւ ։

26 Անոր վրայ կը յարձակի ‡ գոռոզութեամբ , ու իր ասպարներուն թանձր դմբեթներովը ։

‡ Եբր. պարանոցով ։

27 Որովհետեւ իր երեսը ճարպով ծածկեց , ու երիկամունքները պարարտութիւնով գոցեց ։

28 Եւ անիկայ աւերակ քաղաքներու մէջ բնակեցաւ , ու կործանելու մօտեցած անշէն տուներու մէջ ։

29 Անիկայ պիտի չհարստանայ . անոր ստացուածքները հաստատ պիտի չըլլան . ու անոնց շատութիւնը երկրիս վրայ պիտի չտարածուի ։

30 Մութէն պիտի չզատնայ . բոցը պիտի չորցընէ անոր ճիւղերը , ու ‖ Աստուծոյ բերնին շունչովը պիտի ոչնչանայ ։

‖ Գլ. Դ. 9 ։

31 Խաբուելով ¶ ունայնութեան չվստահի . վասն զի անոր փոխարէնը՝ ունայնութիւն պիտի ըլլայ ։

¶ Եսա. ԾԹ. 4 ։

32 ‖ Օրերը չլմնցած՝ պիտի կորսուի , ու ճիւղերը [illegible] պիտի չկանանչին .

‖ Գլ. ԻԲ. 16 . Սաղ. ԾԵ. 23 ։

33 Որթի պէս իր աղօխը պիտի թափէ , ու ձիթենիի պէս իր ծաղիկները պիտի թօթափէ ։

34 Ինչու որ կեղծաւորներուն ժողովը ամայի պիտի ըլլայ , ու կաշառք առնողներուն վրանները՝ կրակը պիտի այրէ ։

35 ¶ Անոնք թշուառութիւն կը յղանան , անօրէնութիւն կը ծնանին , ու որովայնին խաբէութիւն կը պատրաստէ ։

¶ Սաղ. Է. 14 . Եսա. ԾԹ. 4 . Ովս. Ժ. 13 ։

ԳԼ. ԺԶ.

1 Յոբ իր բարեկամները կը յանդիմանէ՝ զանոնք անգութ անուանելով . 7 իր վիճակին թշուառութիւնը կը ցուցընէ . 17 իր անմեղութիւնը կը հաստատէ ։

1 Եւ Յոբ պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ .

2 Ես անանց պէս շատ բաներ լսած եմ . – ամէնքդ ալ ձանձրութիւն տուող մխիթարիչներ էք ։

– Գլ. ԺԳ. 4 ։

3 Դատարկ խօսքերը ծայր ունի՞ն . եթէ ոչ՝ ի՞նչ բանէ գրգռուած պատասխան կու տաս ։

Ն. Ք. ԴԲ.
Իրր 1520

4 Ես ալ ձեզի պէս կրնայի խօսիլ. թէ որ ձեր անձը իմ անձիս տեղը ըլլար, կրնայի ձեզի դէմ խօսքեր դիզել, ու Ғ ձեզի դէմ գլուխս երերցնել։

Ғ Սաղ. իբ. 7. ճթ. 25. Ողբ. բ. 15.

5 Սակայն իմ բերնովս ձեզ կը զօրացնէի. ու շրթունքներուս շարժումը ձեր ցաւերնիդ կը փարատէր։

6 Թէ որ խօսիմ՝ տրտմութիւնս չփարատիր, և թէ որ լռեմ, ի՞նչ կը պակսի ինծմէ։

7 Բայց հիմա զիս յոգնեցուց. բոլոր *տունս ամայի ըրիր.

8 Նաև զիս †խորշոմութիւններով ծածկեցիր", ու ասիկայ ինծի դէմ վկայութիւն մըն է. ու իմ նիհարութիւնս ինծի դէմ ելլելով՝ երեսիս վրայ վկայութիւն կ'ընէ։

9 ‡Անոր բարկութիւնը զիս պատռեց, ու ինծի թշնամի եղաւ. ակռաները իմ վրաս կրճտեց. ǂթշնամիս սուր աչքերով ինծի նայեցաւ։

10 ⊦Բերաննին վրաս բացին, ու զիս նախատելու համար ⌐ծնօտներուս ապտակ զարկին. ⊩մէկտեղ վրաս ժողվուեցան։

11 Աստուած Ɛզիս ամբարշտին յանձնեց, ու անօրէններուն ձեռքը ձգեց։

12 Հանգիստ էի, ու զիս ճնշեց, ու վիզէս բռնելով՝ զիս ջախջախեց, ու Ƥզիս իրեն նշան դրաւ։

* Եբր. ժողովս

† Կամ՝ բռնեցիր։

‡ Գլ. ժ. 16, 17.

ǂ Գլ. ժգ. 24.

⊦ Սաղ. իբ. 13.

⌐ Ողբ. գ. 30. Միք. ե. 1.

⊩ Սաղ. լե. 15.

Ɛ Գլ. ա. 15, 17.

Ƥ Գլ. է. 20.

13 Անոր աղեղնաւորները իմ բոլորտիքս առին. երիկամունքներս կը խոցէ, ու ինծի չխնայեր. լեղիս գետինը կը թափէ։

14 Կոտորածի վրայ կոտորած ընելով՝ զիս կոտրեց. իմ վրաս զօրաւորի մը պէս յարձակեցաւ։

15 Մարմնիս վրայ քուրձ կարեցի, ու ⱡեղջիւրս ‡հողով աղտոտեցի։

16 Երեսս լալէն ‖ուռեցաւ. ու աչքիս թարթիչներուն վրայ մահուան շուք կայ.

17 Թէև ձեռքերուս մէջ անօրէնութիւն չկայ, ու աղօթքս մաքուր է։

18 Ո՛վ երկիր՝ իմ արիւնս մի՛ ծածկեր, ու ⊦աղաղակիս տեղ չըլլայ։

19 Հիմա ալ ահա ⊤իմ վկաս երկինքին մէջն է, ու փաստաբանս բարձր տեղուանքն է։

20 Զիս ծաղր ընողները իմ բարեկամներս են. աչքերս Աստուծոյ առջև արցունք կը թափեն։

21 ⊦Երանի թէ մարդս կարենար Աստուծոյ հետ վիճաբանիլ, ինչպէս մարդը իր ընկերին հետ։

22 Ինչու որ քիչ տարիներ անցնելէն ետքը՝ ⊤անանկ ճամբայ մը պիտի երթամ, ուսկից որ ալ պիտի չըդառնամ։

ⱡ Գլ. լ. 19. Սաղ. է. 5.

‡ Կամ՝ հողի մէջ.

‖ Կամ՝ կարմրեցաւ.

⊦ Գլ. իէ. 9. Սաղ. կզ. 18, 19.

⊤ Հռովմ. ա. 9.

⊦ Գլ. լա. 35. Ժող. զ. 10. Ես. խե. 9. Հռովմ. թ. 20.

⊤ Ժող. ժբ. 5.

ԳԼ. ԺԷ.

1 Յոբ մարդոց ձեռքէն Աստուծոյ կը բողոքէ։ 6 Մարդոց՝ տառապեալներուն հետ անգթութեամբ վարուիլը թէև արդարը կ'ապշեցնէ, բայց չյուսահատեցներ։ 11 Յոբ կ'ըսէ նաև՝ թէ իր յոյսը կեանքի վրայ չէ, հապա մահուան վրայ։

1 Հոգիս կը նուաղի, օրերս կը մարին, −գերեզմանը ինծի կը սպասէ։

2 Չէ՞ որ ծաղր ընողներ կան իմ քովս. ու աչքս անոնց Ƒվիճմունքովը գիշերը կ'անցընէ։

3 Արդ քու քովդ ինծի երաշխաւոր մը դիր. ‡ո՞վ կայ որ իմ ձեռքս բռնէ։

4 Ինչու որ դուն իմաստութիւնը անոնց սրտէն ծածկեցիր. անոր համար պիտի չբարձրացընես զանոնք։

5 Ով որ իր §բարեկամները կողոպտելու կը մատնէ", անոր տղոցը աչքերը պիտի նուաղին։

6 Զիս ժողովուրդներուն ⊤առակ ըրաւ. անոնց առջևը զզուելի եղայ։

7 Նաև ⊦աչքերս տրտմութենէն շլացաւ, ու մարմնոյս բոլոր անդամները շուքի պէս եղան։

8 Ուղիղները ասոր վրայ պիտի զարմանան, և անմեղները պիտի արթըննան կեղծաւորին դէմ։

9 Ու արդարը հաստատ պիտի կենայ իր ճամբուն մէջը, և ⌐մաքուր ձեռք ունեցողը երթալով պիտի զօրանայ։

10 Բայց դուք ամէնքդ ալ ⊦դարձէք ու եկէք. ինչու որ ձեր մէջը իմաստուն չեմ գտներ։

11 Ɛիմ օրերս անցան. իմ դիտաւորութիւններս ու սրտիս խորհուրդները խափանեցան։

12 Գիշերը ցորեկի փոխուեցաւ, "լոյսը ⁑խաւարին մօտեցաւ"։

13 Միայն գերեզմանին կը սպասեմ, որ իմ տունս պիտի ըլլայ. անկողինս մթութեան մէջ փռեցի։

14 Ապականութեանը աղաղակեցի՝ ըսելով. Դուն իմ հայրս ես. և որդերուն՝ Դուք իմ մայրս ու քոյրս էք։

15 Ու հիմա ո՞ւր է իմ յոյսս. իմ յոյսս ո՞վ պիտի տեսնէ։

16 Ƥ Գերեզմանին առանձնութեանը մէջ պիտի իջնէ, երբոր ⊤մէկտեղ հողին մէջը հանգստանանք։

Ն. Ք. ԴԲ.
Իրր 1520

− Սաղ. ձը. 3, 4.

Ƒ Ա Թագ. ա. 6, 7.

‡ Առակ. զ. 1. ժէ. 18. իբ. 26.

§ Կամ՝ բարեկամներուն շողոքորթութիւն կ'ընէ.

⊤ Գլ. լ. 9.

⊦ Սաղ. զ. 7. լա. 9.

⌐ Սաղ. իդ. 4.

⊦ Գլ. զ. 29.

Ɛ Գլ. է. 6. թ. 25.

⁑ Կամ՝ խաւարին առջևէն կարճ եղաւ.

Ƥ Գլ. ժգ. 13.

⊤ Գլ. գ. 17, 18, 19.

ԳԼ. ԺԸ.

1 Բաղդատ կը յանդիմանէ Յոբը՝ զանիկայ ինքնահաւան ու անհամբեր անուանելով։ 5 Չարերուն թշուառութիւնները։

1 Ան ատենը Բաղդատ Սօքեցին պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ.

2 Ե՞րբ ասոր խօսքերը պիտի հատցընէք . հասկցէ՛ք , ու անկէ ետքը խօսինք ։

3 Ինչու համար ա անասնոց պէս համարուինք , –– աչքերնուդ առջին անմաքուր սեպուինք ։

4 (բ Իր բարկութիւնովը զինքը կը պատառէ .) միթէ երկիրը քեզի համար երեսի վրայ պիտի ձգուի՞ , ու ապառաժը իր տեղէն պիտի փոխադրուի՞ ։

5 Անշուշտ գ ամբարշտին լոյսը պիտի մարի , ու անոր կրակին բոցը լոյս պիտի չտայ .

6 Անոր վրանին մէջ լոյսը պիտի խաւարի , դ ու անոր ճրագը՝ անոր վրայ պիտի մարի ։

7 Անոր զօրութեանը քայլերը նեղութիւն պիտի կրեն , ու ե անոր խորհուրդը զանիկայ գետինը պիտի զարնէ ։

8 Ինչու որ զ իր ոտքերովը ուռկանի մէջ պիտի բռնուի , ու ցանցի վրայ պիտի քալէ ։

9 Վարմը անոր գարշապարը պիտի բռնէ . –– է աւազակը անոր պիտի յաղթէ ։

10 Անոր համար գետնին մէջը թակարդ պահուած է , ու անոր ճամբուն վրայ որոգայթ ։

11 ը Արհաւիրքը զանիկայ ամէն կողմէն պիտի պաշարէ , ու զանիկայ իր ոտքերովը ասդին անդին պիտի վազցընէ ։

12 Անոր զօրութիւնը պիտի անօթենայ , ու թ կործանումը անոր քովը պատրաստ է ,

13 Ու անոր մորթին ոյժը պիտի ուտէ . մահուան առջինեկը պիտի ուտէ անոր ոյժը ։

14 ժ Անոր ապաւինութիւնը իր վրանէն պիտի կտրուի . ու անիկայ դէպ 'ի զարհուրանաց թագաւորը պիտի քշուի ։

15 Անոր վրանին մէջը ուրիշները պիտի բնակին , որ անոնցմէ իրը պիտի չըլլայ . –– անոր բնակարանին վրայ ծծումբ պիտի ցանուի ։

16 ի Անոր արմատները տակէն պիտի չորնան , ու վերէն ճիւղերը պիտի կտրուին ։

17 լ Անոր յիշատակը երկրէն պիտի կորսուի , ու անոր անունը հրապարակներուն մէջը պիտի չզրուցուի ։

18 Անիկայ լոյսէն խաւարը պիտի քշուի , ու անիկայ աշխարհէն պիտի վռնտուի ։

19 խ Իր ժողովուրդին մէջ ոչ զաւակ պիտի ունենայ և ոչ թոռ . ու անոր բնակութիւններուն մէջ մէկը պիտի չմնայ ։

20 * Ետքինները ծ անոր օրուանը վրայ պիտի զարմանան , ու † առաջինները պիտի սոսկան ։

21 Արդարեւ ամբարշտին բնակարանները ասանկ պիտի ըլլան , ու կ զԱստուած չճանչցողին տեղը ասանկ է ։

Ն. Ք. Ծ. Եբր 1520

ա Սաղ. հգ. 22.

բ Գլ. ժգ. 14.

գ Առակ. ժգ. 9. ի. 20. իդ. 20.

դ Գլ. իա. 17. Սաղ. ժը. 28.

ե Գլ. ե. 13.

զ Գլ. իբ. 10. Սաղ. թ. 15. լե. 8.

է Գլ. ե. 5.

ը Գլ. ժե. 21. ի. 25. Երեմ. զ. 25. ի. 3. խզ. 5. խթ. 29.

թ Գլ. ժե. 23.

ժ Գլ. ը. 14. ժա. 20. Սաղ. ճժբ. 10. Առակ. ժ. 28.

ի Գլ. իթ. 19. Եսա. ե. 24. Ամով. բ. 9. Մաղ. դ. 1.

լ Սաղ. լդ. 16. ճթ. 13. Առակ. բ. 22. ժ. 7.

խ Եսա. ժդ. 22. Երեմ. իբ. 30.

* Կամ՝ Արեւմտաբնակողները

ծ Սաղ. լէ. 13.

Ն. Ք. Ծ. Եբր 1520

† Կամ՝ արեւելք բնակողները

կ Երեմ. թ. 3. ժ. 25. Ա Թես. դ. 5. Բ Թես. ա. 8. Տիտ. ա. 16.

ԳԼ. ԺԹ.

1 Յոբ իր բարեկամներուն անգթութիւնէն կը գանգատի ։ 21 . 28 կը խնդրէ որ իր վրայ գութ ունենան ։ 23 Մեռելոց յարութիւն առնելը կը խոստովանի ։

1 Եւ Յոբ պատասխան տուաւ ու ըսաւ .

2 Մինչեւ երբ հոգիս պիտի վշտացընէք , ու զիս խօսքերով պիտի ճնշէք ։

3 Արդէն ա տասը անգամ է որ զիս կը մեղադրէք . չէք ամչնար որ զիս կ'այլայլեցընէք ։

4 Ու թէ որ յիրաւի ես սխալեր եմ , իմ սխալմունքս իմ քովս կը մնայ ։

5 Թէ որ անպատճառ բ ամբարտաւանութեամբ խօսիլ կ'ուզէք ինծի դէմ , ու ամօթս երեսս զարնել ,

6 Գիտցէք ուրեմն որ զիս Աստուած կործանեց , ու իր ցանցը իմ վրաս զարկուց ։

7 Ահա ինծի եղած անիրաւութեանը համար կ'աղաղակեմ , ու պատասխան տուող չկայ . կը բողոքեմ , բայց դատաստան չկայ ։

8 գ Անիկայ իմ ճամբաս գոցեց , ասանկ որ չեմ կրնար անցնիլ . իմ շաւիղներուս վրայ խաւար դրաւ ։

9 դ Զիս իմ փառքէս մերկացուց , ու գլխէս թագը վերցուց ։

10 Զիս ամէն կողմէն աւրեց , ու ես գացի , ու իմ յոյսս ծառի մը պէս արմատէն խլեց ։

11 Անոր բարկութիւնը իմ վրաս բորբոքեցաւ , ու ե զիս իր թշնամիներուն կարգը դրաւ ։

12 Անոր զունդերը մէկտեղ եկան , զ ու ճամբանին ինծի դէմ պատրաստեցին , ու վրանիս բոլորտիքը բանակեցան ։

13 է Անիկայ իմ եղբայրներս ինծմէ հեռացուց . ու իմ ծանօթներս օտարացան ինծմէ ։

14 Ազգականներս զիս թողուցին , ու իմ ճանչուորներս զիս մոռցան ։

15 Իմ տունս բնակողները ու աղախիններս զիս անծանօթ մէկ մը սեպեցին . –– անոնց աչքին առջեւ օտարական եղայ ։

16 Ծառաս կանչեցի , ու անիկայ պատասխան չտուաւ , թէեւ բերնովս անոր աղաչեցի ։

17 Իմ շունչս ատելի եղաւ կնոջս , ու իմ աղաչանքներս՝ իմ մօրս որովայնին որդւոցը ։

18 ը Փոքր տղաքն ալ զիս կ'անարգեն ,

ա Ծն. լա. 7. Ղև. իզ. 26.

բ Սաղ. լե. 16.

գ Գլ. գ. 23. Սաղ. ձը. 8.

դ Սաղ. ձթ. 44.

ե Գլ. ժգ. 24. Ողբ. բ. 5.

զ Գլ. լ. 12.

է Սաղ. լա. 11. լը. 11. կթ. 8. ձը. 8. 18.

ը Դ Թագ. բ. 23.

Ն. Ք. Դ.Ք. Իբր 1520

ու երբոր կ'ելլեմ, կը բամբասեն զիս։

19 ᵖ Բոլոր մտերիմ բարեկամներս ինծմէ զզուեցան, ու իմ սիրականներս ինծի դէմ դարձան։

ᵖ Սաղ. ԽԱ. 9. ԾԵ. 13. 14. 20.

20 ᵠ Ոսկորներս՝ մորթիս ու մարմնոյս փակցան. ակռաներուս կաշիովը ազատեցայ։

ᵠ Գլ. Լ. 30. Սաղ. ՃԲ. 5. Ողբ. Դ. 8.

21 Ո՛վ իմ բարեկամներս՝ դուք ողորմեցէք ինծի, ողորմեցէք ինծի. ʳ քանզի Աստուծոյ ձեռքը ինծի դպաւ։

ʳ Գլ. Ա. 11. Սաղ. ԼԸ. 2.

22 Ինչու Աստուծոյ պէս զիս ˢ կը հալածէք, ու մարմինէս չէք կշտանար։

ˢ Սաղ. ԿԹ. 26.

23 Երանի թէ հիմա խօսքերս գրուէր. երանի թէ գիրքի մը մէջ քանդակուէին.

24 Երկաթէ գրիչով կապարի վրայ, ու քարի վրայ յաւիտեան փորագրուէին։

25 Վասն զի գիտեմ որ իմ * Փրկիչս ողջ է, ու անիկայ վերջին ժամանակը պիտի ելլէ † երկրի վրայ։

* Կամ՝ Վրէժխնդիրս

† Եբր. Հողի

26 Ու թէեւ մորթէս ետքը՝ աս ալ բնանայ, բայց ᵗ իմ մարմնովս զԱստուած պիտի տեսնեմ,

ᵗ Սաղ. ԺԷ. 15. ա Կոր. ԺԳ. 12. ա Յով. Գ. 2.

27 Որն որ ես ինծի համար պիտի տեսնեմ, ու իմ աչքերս պիտի զանիկայ տեսնեն, եւ ոչ թէ ուրիշները. երիկամունքներս իմ ներսի դիս կը հալին։

28 Պէտք էր ըսէիք. ᵘ Ինչու կը հալածենք զանիկայ. որովհետեւ բանին արմատը իմ վրաս գտնուեցաւ։

ᵘ Հմր 22.

29 Սուրէն վախցէք. ինչու որ բարկութեան պատիժը սուրն է, ᵛ որ գիտնաք թէ դատաստան կայ։

ᵛ Սաղ. ԾԸ. 10. 11.

ԳԼ. Ի

1—29 Սոփար՝ չարերուն վիճակը ու բաժինը կը ցուցնէ։

1 Ան ատենը Սոփար Նաամացին պատասխան տուաւ ու ըսաւ.

2 Ասոր համար իմ կարծիքս ինծի պատասխան տալ կու տայ, ու ասոր համար կ'արտորամ։

3 Զիս խայտառակող յանդիմանութիւնը լսեցի. բայց իմ հոգիս՝ ունեցած իմաստութենէս պատասխան տալ կը ստիպէ զիս։

4 Դուն անիկայ գիտե՞ս՝ որ ի յաւիտենից մարդս երկրի վրայ դրուելէն ի վեր,

5 ᵃ Անզգամին յաղթութիւնը քիչ ժամանակ կը տեւէ, ու կեղծաւորին ուրախութիւնը մէկ վայրկեանի համար է։

ᵃ Սաղ. ԼԷ. 35. 36.

6 ᵇ Թէեւ անոր փառաւորութիւնը մինչեւ երկինքը ելլէ, ու գլուխը ամպերուն հասնի,

ᵇ Ես. ԺԴ. 13. 14. Աբդ. 3. 4.

7 ᶜ Իր աղբին պէս յաւիտեան պիտի ոչնչանայ, ու զինքը տեսնողները պիտի ըսեն. Ո՞ւր է անիկայ։

ᶜ Սաղ. ՁԳ. 10.

8 ᵈ Երազի պէս պիտի թռչի, ու պիտի չգտնուի. ու գիշերուան ցնորքի պէս պիտի փախչի։

ᵈ Սաղ. ՀԳ. 20. Ղ. 5.

9 ᵉ Զանիկայ տեսնող աչքը՝ ալ պիտի չտեսնէ. ու անոր բնակած տեղը՝ ալ պիտի չնայի անոր։

ᵉ Գլ. Է. 8. 10. Ը. 18. Սաղ. ԼԷ. 36. ՃԳ. 16.

10 Անոր զաւակները ‡ աղքատներէն շնորհք պիտի խնդրեն, ու անոր ձեռքերը իր ‖ յափշտակածը ետ պիտի տան.

‡ Եբր. աղքատները պիտի հաճեցնեն,

‖ Կամ՝ հարստութիւնը

11 Անոր ոսկորները՝ ᶠ իր § երիտասարդութեան մեղքերուն պատիժով լեցուն է. ᵍ ու անոր հետ հողին մէջը պիտի պառկի։

ᶠ Հմր 18.

ᶠ Գլ. ԺԳ. 26. Սաղ. ԻԵ. 7.

§ Կամ՝ ծածուկ

ᵍ Գլ. ԻԱ. 26.

12 Թէ որ անզգամութիւնը անոր բերնին մէջ քաղցր է, եւ թէ որ իր լեզուին տակը կը պահէ զանիկայ,

13 Թէ որ զանիկայ խնայէ ու չձգէ, ու իր քիմքը մէջ պահէ զանիկայ,

14 Կերակուրը անոր աղիքներուն մէջ պիտի փոխուի, անոր ներսի դին՝ քարբի լեղի պիտի ըլլայ։

15 Անիկայ հարստութիւններ կուլ տուաւ, բայց պիտի փսխէ զանոնք. ու Աստուած անոր փորէն դուրս պիտի հանէ զանոնք։

16 Անիկայ քարբին թոյնը պիտի ծծէ, ու զանիկայ իժի լեզուն պիտի մեռցնէ։

17 ʰ Անիկայ պիտի չտեսնէ վտակները, մեղրի ու կոգիի հեղեղներուն գետերը։

ʰ Սաղ. ԼԶ. 9. Երեմ. ԺԷ. 6.

18 Իր աշխատանքով վաստկածը ⁱ ետ պիտի տայ ու պիտի չկլլէ, ու ետ տուածը՝ իր հարստութեանը չափ պիտի ըլլայ, ու անոր վրայ պիտի չուրախանայ։

ⁱ Հմր 10. 15.

19 Որովհետեւ աղքատները ճնշեց, ու երեսի վրայ թողուց, ու իր չշինած տունը յափշտակեց.

20 ʲ Անշուշտ իր ներսի դին խաղաղութիւն պիտի չզգայ, ու ցանկացածը պիտի չկրնայ ազատել։

ʲ Ժող. Ե. 13. 14.

21 Անոր ուտելու բան մը պիտի չմնայ, անոր համար անոր յաջողութիւնը հաստատ պիտի չըլլայ։

22 Առատութեամբ լեցուն եղած ժամանակն ալ՝ նեղութեան մէջ պիտի ըլլայ. թշուառութեան մէջ եղողներուն ամէն ‡ հարուածը անոր վրայ պիտի գայ։

‡ Եբր. ձեռքը. տեսդ. ԻԳ. 2.

23 Երբոր փորը կշտացնելու վրայ կ'ըլլայ, Աստուած իր սաստիկ բարկութիւնը անոր վրայ պիտի ղրկէ. ու անձրեւի պէս անոր վրայ պիտի թափէ՝ ᵏ կերակուր ուտելու ատենը։

ᵏ Թուոց. ԺԱ. 33. Սաղ. ՀԸ. 30. 31.

24 ˡ Երկաթէ զէնքին առջեւէն փախած ատենը՝ պղնձէ աղեղը զանիկայ պիտի խոցէ։

ˡ Ես. ԻԴ. 18. Երեմ. ԽԸ. 43. 44. Ամովս. Ե. 19.

25 Անոր քաշէ արձակուածը՝ մարմինը

Ն. Փ. Ծ. Իբր 1520

Գլ. ժդ. 13. Գլ. ժը. 11. Սաղ. խա. 9. Կամ՝ պիտի ազատուի.

պիտի թափանցէ, ու փայլուն սուրը անոր մաղձէն դուրս ելլէ. անոր վրայ արհաւիրք դուրս գայ։

26 Բոլոր խաւարը անոր գաղտուկ տեղուանքը պիտի պահուի. չփչուած կրակը զանիկայ պիտի լափէ. անոր վրանը մնացողը *ապերջանիկ պիտի ըլլայ"։

27 Երկինքը անոր յանցանքը պիտի յայտնէ. երկիրն ալ անոր դէմ պիտի ելլէ։

28 Անոր տանը եկամուտը պիտի յափշտակուի. ամէն բան պիտի անցնի Աստուծոյ բարկութեան օրը։

Գլ. իէ. 13. լը. 2, 3.

29 Ասիկայ է ամբարիշտ մարդուն բաժինը՝ որ Աստուծմէ դուրս տրուի. եւ ասիկայ է ան ժառանգութիւնը՝ որ Աստուած անոր համար սահմաներ է։

ԳԼ. ԻԱ

1. Յոբ կը հաստատէ թէ ինքը իրաւունք ունի տրտմելու։ 7 Երբեմն չարերը այնքան յաջողութեան մէջ կ'ըլլան, մինչեւ որ զԱստուած կ'արհամարհեն։ 16 Երբեմն անոնց կործանումը յայտնի կերպով կ'ըլլայ։ 22 Երջանիկը ու ապերջանիկը մեռած ատեննին հաւասար են։ 27 Չարերուն դատաստանը գալու աշխարհին մէջ պիտի տեսնուի։

1 Ու Յոբ պատասխան տուաւ ու ըսաւ.

2 Խօսքս աղէկ մտիկ ըրէք, ու աս ըլլայ ձեր մխիթարութիւնը։

Գլ. ժզ. 10. ժէ. 2.

3 Ինծի համբերեցէք, ու ես խօսիմ, ու խօսելէս ետքը՝ ծաղր ըրէք։

4 Միթէ ես մարդո՞ւ հետ կը վիճիմ. եւ ինչո՞ւ համար հոգիս չըտրտմի։

Դատ. ժը. 19. Գլ. իթ. 9. խ. 4. Սաղ. լթ. 9.

5 Ինծի նայեցէք, ու ապշեցէք, ու բերաննուդ վրայ ձեռք դրէք։

6 Ասոր մտածելով՝ կը զարհուրիմ, ու մարմինս կը սկսի դողալ։

Գլ. ժբ. 6. Սաղ. ժէ. 10, 14. հզ. 3, 12. Երեմ. ժբ. 1. Ամբ. ա. 16.

7 Ամբարիշտները ինչո՞ւ կ'ապրին. կը ծերանան, ու խիստ կ'ուժովնան։

8 Անոնց սերունդը հետերնին կը հաստատուի իրենց առջեւ, եւ անոնց զաւակները աչքերնուն առջեւն։

Սաղ. հզ. 5.

9 Տուներնին խաղաղութեան մէջ է, ու վախէն ազատ. ու Աստուծոյ գաւազանը անոնց վրայ չէ։

10 Անոնց ցուլը կը զուգաւորուի, ու դատարկը չելլեր. կովը իր որթը կը ծնանի, ու չվիժեր։

Եւ. իզ. 26.

11 Իրենց պզտիկները ոչխարի հօտի պէս կը հանեն. ու անոնց տղաքը [illegible] կը ցատկռտեն։

12 Թմբուկով ու քնարով ձայն կը վերցնեն, ու սրինգին ձայնովը ուրախ կ'ըլլան։

Գլ. իզ. 11.

13 Անոնք օրերնին զուարճութիւնով կ'անցընեն, ու մէկ վայրկեանի մէջ գերեզմանը կ'իջնեն։

Գլ. իբ. 17.

14 Եւ Աստուծոյ կ'ըսեն. Քաշուէ մեզմէ, ինչու որ քու ճամբաներդ գիտնալ չենք ուզեր։

Եւ. ե. 2. Գլ. լգ. 9.

15 Ամենակարողը ո՞վ է՝ որ անոր ծառայենք. ու թէ որ անոր աղօթք ընենք, ի՞նչ օգուտ պիտի ունենանք։

Գլ. լե. 3. Մաղ. գ. 14.

16 Ահա անոնց բարիքը ձեռքերնին չէ. ամբարշտին խորհուրդը ինծմէ հեռու ըլլայ։

Գլ. իբ. 18. Սաղ. ա. 1. Առակ. ա. 10.

Գլ. ժը. 6.

Ղուկ. ժբ. 46.

17 Ամբարիշտներուն ճրագը քանի՞ անգամ կը մարի, ու տառապանքը անոնց վրայ կու գայ. Աստուած իր բարկութեամբը անոնց ցաւեր կը բաժնէ։

Սաղ. ա. 4. լե. 5. Եսա. ժէ. 13. իթ. 5. Ովս. ժգ. 3.

18 Հովին առջեւը եղած յարդին պէս ու մրրկին յափշտակած փոշիին պէս կ'ըլլան։

Ել. ի. 5.

19 Աստուած անոր անիրաւութիւնը՝ անոր որդւոցը կը պահէ. անոր փոխարէն պիտի հատուցանէ, ու ան ալ պիտի գիտնայ։

Սաղ. հե. 8. Եսա. ծա. 17. Երեմ. իե. 15. Յայտ. ժդ. 10. ժթ. 15.

20 Անոր աչքերը իր կորուստը պիտի տեսնեն, ու Ամենակարողին բարկութենէն պիտի խմէ։

21 Անիկայ ի՞նչ զուարճութիւն պիտի ունենայ իրմէ ետքը մնացած տունէն, որովհետեւ իր ամիսներուն թիւը կտրուած է։

Եսա. խ. 13. խե. 9. Հռոմ. ժա. 34. Ա Կոր. բ. 16.

22 Միթէ Աստուծոյ գիտութիւն սորվեցընել հնա՞ր է, անոր՝ որ բարձրերը կը դատէ։

23 Մէկը կը մեռնի իր առողջութեանը մէջ, բոլորովին հանդարտ եւ հանգիստ։

Կամ՝ ամանները կաթով

24 Անոր կողերը ճարպով լեցուն են, ու ոսկորներուն ծուծը թարմ է։

25 Ու մէկ ուրիշը կը մեռնի հոգիի ցաւով, ու առանց բարիքով կըշտանալու։

Գլ. ի. 11. Ժող. թ. 2.

26 Ասոնք երկուքն ալ մէկտեղ հողին մէջը կը պառկին, ու որդերը կը ծածկեն զանոնք։

27 Ահա գիտեմ ձեր խորհուրդները, ու ինծի դէմ հնարած անիրաւութիւնները։

Գլ. ի. 7.

28 Ինչու որ կ'ըսէք. Ո՞ւր է նախարարին տունը, եւ ո՞ւր է ամբարիշտներուն բնակած վրանը։

29 Ճամբորդներուն չհարցուցի՞ք, ու անոնց նշանները չէ՞ք ճանչնար։

Առակ. ժզ. 4. Բ Պետ. բ. 9.

30 Ինչու որ չարը՝ կորստեան օրուան կը պահուի, ու բարկութեան օրուան կը տարուի։

Գաղ. բ. 11.

31 Անոր երեսին դէմ ո՞վ պիտի յանդիմանէ անոր ճամբան. եւ անոր ըրածին փոխարէնը ո՞վ անոր պիտի հատուցանէ։

32 Բայց ան ալ գերեզմանը պիտի

Ն. Ք. ՔԾ. իբր 1520

տարուի, ու տապանին մէջ պիտի մնայ ։

33 Ձորին հողի կոշտերը անոր անուշ պիտի գան . ու ‡ամէն մարդ անոր ետեւէն պիտի երթայ . իսկ անոր առջեւէն գացողներուն հաշիւը չկայ ։

34 Ուրեմն ի՞նչպէս փուճ մխիթարութիւններ կու տաք ինծի . որովհետեւ ձեր պատասխաններուն մէջ սուտութիւն կայ ։

‡ Եբր. Թ. 27.

ԳԼ. ԻԲ

1 Եղիփազ կը ցուցնէ թէ մարդուն աղէկութիւնը Աստուծոյ օգուտ մը չունի ։ 5 Զանազան մեղքերու համար Յոբը կը յանդիմանէ . 21 զանիկայ կը յորդորէ որ զղջայ . ու Աստուծոյ ողորմութիւնը անոր կը խոստանայ ։

1 Ան ատենը Եղիփազ Թեմանացին պատասխան տալով՝ ըսաւ .

2 –Միթէ մարդը կրնա՞յ Աստուծոյ օգտակար ըլլալ . խելացի մարդը միայն իրեն օգուտ կ'ընէ ։

3 Ամենակարողին հաճութիւն մը կ'ըլլա՞յ, թէ որ արդար ըլլաս, կամ մէկ շահ մը՝ թէ որ քու ճամբաներդ շիտկես ։

4 Միթէ քեզմէ վախնալով քեզի հետ վիճաբանութիւն կ'ընէ՞, քեզի հետ դատաստանի կը մտնէ՞ ։

5 Չէ՞ որ քու անզգամութիւնդ մեծ է, ու անօրէնութիւններդ անհամար են ։

6 Որովհետեւ եղբայրներէդ առանց պատճառի * գրաւ առիր, ու մերկերուն հանդերձները յափշտակեցիր .

7 Ծարաւածին ջուր չխմցուցիր, ու ‡ հացը՝ անօթիէն խնայեցիր .

8 Բայց երկիրը զօրաւորինն էր . ու անոր մէջը պատուաւորը կը բնակէր ։

9 Որբեւարի կիները դատարկ խրկեցիր . ու որբերուն թեւերը կոտրեցան ։

10 Անոր համար քու բոլորտիքդ ‖ որոգայթներ լարուած են, ու յանկարծահաս վախը քեզ կը զարհուրեցնէ ։

11 Կամ՝ [illegible] խաւար մը քեզ պատեր է՝ որ չես կրնար տեսնել . ու ¶ ջուրերուն շատութիւնը քեզ կը ծածկէ ։

12 Աստուած երկինքին խիստ բարձր տեղը չէ՞ . հիմա աստղերուն * բարձրութեանը նայէ, որչափ բարձր են ։

13 Ու դուն ըսիր . ‖ Ի՞նչ գիտէ Աստուած . մառախուղին մէջէն դատաստա՞ն պիտի ընէ ։

14 ¶ Ամպերը անոր առջեւ ծածկոյթ են, ու չտեսներ . և անիկայ երկնից կամարին վրայ կը պտըտի ։

– Գլ. ԼԵ. 7. Ղուկ. ԺԷ. 10.

* Ել. ԻԲ. 26, 27. Բ Օր. ԻԴ. 10, ևն. Գլ. ԻԴ. 3, 9. Եզեկ. ԺԸ. 12.

‡ Տես Գլ. ԼԱ. 17. Բ Օր. ԺԵ. 7, ևն. Եսա. ԾԸ. 7. Եզեկ. ԺԸ. 7, 16. Մատ. ԻԵ. 42.

‖ Գլ. ԼԱ. 21. Եսա. Ժ. 2. Եզեկ. ԻԲ. 7.

* Գլ. ԺԸ. 8, 9, 10. ԺԹ. 6.

¶ Սաղ. ԿԹ. 1, 2. ՃԻԴ. 4. Ողբ. Գ. 54.

* Եբր. գլուխ

‖ Սաղ. Ժ. 11. ԾԹ. 7. ՀԳ. 11. ՂԴ. 7.

¶ Սաղ. ՃԼԹ. 11, 12.

15 † Ուշադրութիւն ըրի՞ր ան ‡ հին ճամբային", որ անօրէն մարդիկը պտըտեցան .

16 Որոնք * յանկարծակի յափշտակուեցան, ու անոնց հիմերը հեղեղը ընկղմեց ։

17 * Անոնք կ'ըսէին Աստուծոյ . Հեռացիր մեզմէ . ու ‖ Ամենակարողը ‖ մեզի ի՞նչ պիտի ընէ .

18 Թէև անոնց տունը բարութիւնով լեցուցեր էր ։ ‖ Անզգամներուն խորհուրդը ինծմէ հեռու ըլլայ ։

19 ‖ Արդարները պիտի տեսնեն ու ուրախ ըլլան . և անմեղները զանոնք ծաղր պիտի ընեն, ըսելով .

20 Մեր թշնամիները կորսուած չե՞ն, ու անոնց մնացորդը կրակը չկերա՞ւ ։

21 Ա՛յժմ Անոր հետ բարեկամ եղիր, ու * խաղաղութիւն ունեցիր . ու անկէ քեզի օգուտ կ'ըլլայ ։

22 Անոր բերնէն օրէնքը ընդունէ, ու ‖ անոր խօսքերը սիրտդ դիր ։

23 * Թէ որ Ամենակարողին դառնաս, դուն պիտի § հաստատուիս . անօրէնութիւնը քու վրաններէդ հեռացուր .

24 Ու ոսկին հողին ‡ վրայ պիտի դնես, ու Ոփիրի ոսկին՝ հեղեղատներու քարերուն ‡ վրայ .

25 Եւ Ամենակարողը քու ոսկիդ ըլլալով, քու զօրութեանդ արծաթը պիտի ըլլայ ։

26 Ինչու որ ան ատենը ‖ Ամենակարողէն ուրախութիւն պիտի ունենաս, ու * երեսդ դէպ ՚ի Աստուած պիտի վերցնես .

27 * Անոր պիտի աղաչես, ու քեզի պիտի լսէ . և քու ուխտերդ պիտի կատարես ։

28 Թէ որ դիտաւորութիւն մը ունենաս, քեզի պիտի յաջողի . ու ճամբաներուդ վրայ լոյս պիտի ճառագայթէ ։

29 Երբոր մէկը ցածնայ, ու դուն ըսես . †† Թող բարձրանայ", ան ատենը ‡ պիտի ազատէ զանիկայ՝ որ աչքերով խոնարհած էր ։

30 * Անմեղ չեղողն ալ պիտի ազատէ . ու քու ձեռքերուդ մաքրութիւնովը պիտի ազատուի ։

Ն. Ք. ՔԾ. իբր 1520

† Կամ՝ պիտի հետեւի՞ս

‡ Կամ՝ հին աշխարհին ճամբային,

* Գլ. ԺԵ. 32. Սաղ. ԾԵ. 23. ՃԲ. 24. Ժող. Է. 17.

* Գլ. ԻԱ. 14.

‖ Սաղ. Գ. 6.

‖ Եբր. անոնց

‖ Գլ. ԻԱ. 16.

‖ Սաղ. ԾԸ. 10. ՃԷ. 42.

* Ես. ԻԷ. 5.

‖ Սաղ. ՃԺԹ. 11.

* Գլ. Ը. 5, 6. ԺԱ. 13, 14.

§ Եբր. շինուիս.

* Բ Մն. Ա. 15.

‡ Կամ՝ պէս

‖ Գլ. ԻԷ. 10. Եսա. ԾԸ. 14.

* Գլ. ԺԱ. 15.

* Սաղ. Ծ. 14, 15. Եսա. ԾԸ. 9.

†† Եբր. Բարձրութիւն.

‡ Առակ. ԻԹ. 23. Յակ. Դ. 6. Ա Պետ. Ե. 5.

* Տես Ծն. ԺԸ. 23, ևն.

ԳԼ. ԻԳ

1 Յոբ կը փափաքի Աստուծոյ առջեւ երեւնալու՝ 6 անոր ողորմութեանը ապաւինելով ։ 8 Աստուած թէև անտեսանելի է, սակայն մեր ճամբաները կը գիտէ ։ 11 Յոբին անմեղութիւնը ։ 13 Աստուծոյ վճիռը անփոփոխելի է ։

1 Ու Յոբ պատասխան տուաւ ու ըսաւ .

2 Այսօր ալ իմ գանգատս դառն է, ‡‡ հարուածս հառաչանքէս ծանր է ։

3 –Երանի թէ կարող ըլլայի զան-

‡‡ Եբր. Ձեռքս

– Գլ. ԺԳ. 3. ԺԳ. 21.

Ն. Ք. Ծ. Իբր 1520

նել զանիկայ . մինչև անոր աթոռը կ'երթայի .

4 Իմ դատս անոր առջևը կը պատրաստէի, ու բերանս փաստերով կը լեցընէի ։

5 Կը գիտնայի թէ ինծի ինչ պատասխան կու տար, ու կը լսէի ինչ որ ինծի կ'ըսէր ։

ǂ Եսա. իէ. 4. 8. ծէ. 16.

6 Միթէ ǂուժին շատութիւնովը ինծի հետ պիտի վիճէ՞ր . չէ . հապա ինքը զիս պիտի զօրացընէր ։

7 Ուղիղ մարդը հոն կրնայ վիճաբանիլ անոր հետ . ու ես յաւիտեան իմ Դատաւորէս կ'ազատէի ։

‡ Գլ. Թ. 11.

8 Բայց ‡ահա դէպ 'ի արևելք կ'երթամ, ու անիկայ չերևնար, և դէպ 'ի արևմուտք, ու զանիկայ չեմ նշմարեր .

9 Դէպ 'ի հիւսիս կ'երթամ, ուր որ ինքը կը գործէ, բայց զանիկայ չեմ կրնար գտնել . հարաւային կողմը կը պահուի, ու չեմ կրնար տեսնել զանիկայ ։

⊤ Սաղ. ճլթ. 1. 2. 3.
⊦ Սաղ. ժէ. 3. կզ. 10. Յակ. ա. 12.

10 Իսկ անիկայ ⊤գիտէ իմ ճամբաս . երբոր ⊦զիս փորձէ, ոսկիի պէս պիտի ելլեմ ։

⌐ Սաղ. խդ. 18.

11 ⌐Ոտքս անոր քայլերուն վրայ հաստատուեցաւ . անոր ճամբան պահելով՝ չմոլորեցայ ։

⊦ Յոհ. դ. 32. 34.

12 Անոր շրթունքներուն պատուիրանքներէն չղատուեցայ . ⊦անոր բերնին խօսքերը իմ պիտոյքէս աւելի պահեցի ։

⊏ Գլ. Թ. 12. 13. Մր. 14. Հռով. Թ. 19.
⁋ Սաղ. ճժե. 3.

13 Բայց անիկայ մէկ մտքի վրայ է, և ⊏ո՞վ կրնայ զանիկայ դարձընել . ու ⁋սրտին ուզածը կ'ընէ ։

ǂ ա Թես. գ. 3.

14 Ուրեմն ǂինծի համար սահմանուածը պիտի կատարէ . ու ասոր պէս շատ բաներ կան անոր քովը ։

15 Անոր համար անոր ներկայութենէն կը շփոթիմ, — երբոր կը մտածեմ, անկէ կը վախնամ ։

ǂ Սաղ. իբ. 14.

16 Ինչու որ Աստուած ǂսիրտս կը կակուղցընէ, ու Ամենակարողը զիս կը շփոթէ ։

17 Որովհետև ես [illegible] խաւարէն առաջ չմեռայ . ու մութը առջևէս չծածկեց ։

ԳԼ. ԻԴ.

1 Չարութիւնը շատ անգամ անպատիժ կը մընայ ։ 17 Չարերուն համար գաղտնի դատաստան մը կայ ։

— Գործ. ա. 7.

1 Ինչպէս Ամենակարողէն պահուած չեն —ժամանակները, ու զանիկայ ճանչցողները անոր օրերը չեն տեսներ ։

ǂ բ Օր. ժԹ. 14. իէ. 17. Առակ. իբ. 28. իգ. 10. Ովսէ. ե. 10.

2 Չարերը ǂսահմանները կը փոխեն, հօտեր կը յափշտակեն, ու զանոնք կ'արածեն ։

‡ Գլ. իբ. 6. բ Օր. իդ. 6. 10. 12. 17.

3 Որբերուն էշերը կ'առնեն կը տանին, ‡որբևարիին եզը գրաւ կ'առնեն .

Ն. Ք. Ծ. Իբր 1520

⊤ Առակ. իը. 28.

4 Աղքատները ճամբայէն կը մոլորցընեն . — ⊤երկրին տնանկները մէկտեղ կը պահուին ։

5 Ահա անոնք անապատի վայրենի էշերուն պէս՝ իրենց գործքին կ'ելլեն, կանուխ որս փնտռելու կ'երթան . անապատը անոնց տղոցը հաց կու տայ ։

6 Իրենցը չեղած արտը կը հնձեն, ու անիրաւութեամբ այգի կ'աւրեն ։

⊦ Ել. իբ. 26. 27. բ Օր. իդ. 12. 13. Գլ. իբ. 6.

7 Գիշերը ⊦առանց հանդերձի կը պառկեցընեն մերկը, ու ցուրտ ժամանակին առանց ծածկոցի կը թողուն ։

⌐ Ողբ. դ. 5.

8 Անոնք լեռներուն սաստիկ անձրևներէն կը թրջուին, ու ապաստանարան մը չունենալնուն համար՝ ⌐ժայռերը կը գրկեն ։

9 Որբը ծիծէն կը փրցընեն, ու աղքատէն գրաւ կ'առնեն ։

10 Մերկերը առանց հանդերձի կը պտըտցընեն . ու անօթիները անոնց ցորենի խուրձերը կը կրեն ։

11 Իրենց պատերուն մէջը եղ հանողները՝ ու հնձաններուն մէջ գինի կոխողները ծարաւ կը մնան ։

12 Քաղաքին մէջէն մարդիկները կը հեծեն, ու վիրաւորուածներուն հոգին կ'աղաղակէ . բայց Աստուած անոնց ըրածը անզգամութիւն չհամարիր ։

13 Անոնք լոյսին դէմ կեցողներէն են . անոր ճամբաները չեն գիտեր, ու անոր շաւիղներուն մէջը չեն կենար ։

⊦ Սաղ. Ժ. 8.

14 ⊦Մարդասպանը՝ լուսնալուն պէս կ'ելլէ, աղքատը ու տնանկը կը սպաննէ, ու գիշերը գողի պէս կ'ըլլայ ։

⊏ Առակ. է. 9.
⁋ Սաղ. Ժ. 11.

15 ⊏Շնացողին աչքն ալ իրիկուան մութին կը սպասէ՝ ⁋ըսելով . Զիս աչք չտեսնէ . ու երեսին ծածկոց կը դնէ ։

‡ Յոհ. գ. 20.

16 Մութ ատեն կը ծակեն ան տուները՝ որոնց վրայ ցորեկուընէ նշան դրած են . ‡անոնք լոյսը չեն ճանչնար .

17 Ինչու որ առտուան լոյսը մահուան շուքի պէս է անոնց . որովհետև մահուան շուքին երկիւղներուն սորված են ։

18 Անիկայ ջուրին երեսին վրայ թեթև է . անոնց բաժինը երկրի վրայ անիծեալ է . ու այգիներուն ճամբան չդառնար ։

19 Չորութիւնը ու տաքութիւնը՝ ձիւնին ջուրը կը հատցընեն, — գերեզմանը՝ մեղք գործողները ։

ǂ Առակ. Ժ. 7.

20 Որովայնը զանիկայ պիտի մոռնայ . որդերը պիտի ուտեն զանիկայ՝ անուշ բանի պէս . ǂալ անիկայ պիտի չյիշուի . ամբարշտու-

Ն. Փ. ԴՔ. ԵՐ 1520

թիւնը ծառի մը պէս պիտի կոտրուի ։

21 Անիկայ զաւակ չծնանող ամուլը կը չարչարէ, ու որբևայրիին աղէկութիւն չըներ ։

22 Անիկայ իր ուժովը զօրաւորներն ալ վար կը քաշէ. Ինք երբոր ելլէ, մէկուն կեանքը ապահով չէ ։

23 Աստուած անոր ապահովութիւն կու տայ, որ անոր վստահի, բայց Լ իր աչքերը՝ անոնց ճամբաներուն վրայ է ։

Լ Սաղ. ժա. 4. Առակ. ժե. 3.

24 Քիչ մը բարձրացան, ու ոչինչ եղան. ամէնուն պէս կորսուելով ընկղմեցան, ու հասկի գլխու պէս կտրուեցան ։

25 Թէ որ ասանկ չէ, ո՞վ զիս սուտ կը հանէ, և իմ խօսքս ոչինչ ըլլալ կը ցուցընէ ։

ԳԼ. ԻԵ

1—6 Բաղդատ կը հաստատէ թէ մարդս չկրնար Աստուծոյ առջևը արդարանալ ։

1 Ու Բաղդատ Սօքեցին պատասխան տուաւ ու ըսաւ.

2 Իշխանութիւնը ու վախը Անոր քովն է. իր բարձր տեղերուն մէջ խաղաղութիւն կ՚ընէ ։

3 Անոր զօրքերուն համրանքը կա՞յ արդեօք. ու – անոր լոյսը որո՞ւն վրայ չծագիր ։

– Յակ. ա. 17.

4 Բ Ուրեմն մարդը ի՞նչպէս պիտի արդարանայ Աստուծոյ առջև, ու կնիկէ ծնածը ի՞նչպէս կրնայ մաքուր ըլլալ ։

Բ Գլ. դ. 17. Եւ ժե. 14. Եւ Սաղ. ճլ. 3. ճխգ. 2.

5 Ահա լուսինն ալ լոյս չտար. ու Անոր աչքերուն առջին աստղերն ալ մաքուր չեն.

6 Ալ ո՜ւր կը մնայ մարդը՝ որ ‡ մէկ որդ մըն է, ու մարդու որդին՝ որ մէկ ճճի մըն է ։

‡ Սաղ. իբ. 6.

ԳԼ. ԻԶ

1 Յոբ՝ Բաղդատին անգութ ոճին յանդիմանելով՝ Աստուծոյ կարողութիւնը անհուն ու անքննելի ըլլալ կը խոստովանի ։

1 Ու անոր Յոբ պատասխան տուաւ ու ըսաւ.

2 Տկարին ի՞նչ օգնութիւն ըրիր. և ոյժ չունեցող բազուկը ի՞նչպէս զօրացուցիր ։

3 Յիմարին ի՞նչ խրատ տուիր, ու ի՞նչ շատ իմաստութիւն ցուցուցիր ։

4 Դուն որո՞ւն ըսիր այդ խօսքերը, ու որո՞ւն շունչը ելաւ քեզմէ ։

5 Ոգիները վարէն կը դողան, նաև ջուրերը ու անոնց բնակիչները ։

6 – Դժոխքը բաց է Անոր առջին, ու կորուստը անծածկոյթ է ։

– Սաղ. ճլթ. 8. 11. Առակ. ժե. 11. Եբր. դ. 13.

7 Բ Անիկայ հիւսիսը պարապ տեղին վրայ կը տարածէ, ու երկիրը ոչընչին վրայ կը կախէ ։

Բ Գլ. թ. 8. Սաղ. իդ. 2. ճդ. 2. Եւ.

Ն. Փ. ԴՔ. ԵՐ 1520

8 ‡ Ջուրերը՝ իր մութ ամպերուն մէջը կը ծրարէ. ու անոնց տակէն ամպը չպատռիր ։

‡ Առակ. լ. 4.

9 Իր աթոռին երեսը կը պահէ. անոր վրայ իր ամպը կը տարածէ ։

10 – Ջուրերուն երեսին վրայ ամէն կողմէն սահմաններ դրաւ, մինչև լոյսին ու խաւարին ծայրը ։

– Գլ. լը. 8. Սաղ. լգ. 7. ճդ. 9. Առակ. ը. 29. Երեմ. ե. 22.

11 Երկինքին սիւները կը սարսին, ու անոր յանդիմանութենէն կ՚ապշին ։

12 Ե Իր զօրութեամբը ծովը * կը խաղաղեցընէ, ու իր գիտութեամբը՝ հպարտութիւնը կը զարնէ ։

Ե Ել. ժդ. 21. Սաղ. հդ. 13. Եսա. ծա. 15. Երեմ. լա. 35.

* Կամ՝ կը փոթորկէ,

13 Ն Իր Հոգիովը երկինքը զարդարեց. անոր ձեռքը՝ Ե փախչող Վիշապը ստեղծեց ։

Ն Սաղ. լգ. 6.

Ե Եսա. իէ. 1.

14 Ահա ասոնք են անոր ճամբաներուն ծայրերը. բայց անոր վրայով լսածնիս որչափ քիչ է. և ո՞վ կրնայ իմանալ անոր զօրութեանը որոտումը ։

ԳԼ. ԻԷ

1 Յոբ իր անկեղծութիւնը կը հաստատէ ։ 8 Ու կեղծաւորին սնոտի յուսոյ ըլլալը կը ցուցընէ ։ 11 Չարերուն ունեցած բարիքները չարիքներու կը դառնան ։

1 Ու Յոբ դարձեալ իր առակը սկըսելով՝ ըսաւ.

2 – Իմ իրաւունքս մէկդի դնող Աստուածը՝ ու Բ հոգիս դառնութեամբ լեցնող Ամենակարողը կենդանի է.

– Գլ. լդ. 5.

Բ Հռութ. ա. 20.

3 Քանի որ շունչս վրաս է, ու ռնգացս մէջ ‡ Աստուծոյ հոգին կայ,

‡ Ծն. բ. 7.

4 Շրթունքներս անիրաւ բան մը պիտի չզրուցեն, ու լեզուս նենգութիւն պիտի չխօսի ։

5 Քա՛ւ լիցի ինծի՝ որ ձեզ արդարացընեմ. մինչև մեռնիլս՝ – իմ ուղղութիւնս ձեռքէ պիտի չձգեմ ։

– Գլ. բ. 9. ժգ. 15.

6 Իմ արդարութիւնս Ե հաստատ բռներ եմ, ու զանիկայ պիտի չթողում, իմ կեանքիս † մէջ Ն սիրտս բնաւ պիտի չյանդիմանէ զիս ։

Ե Գլ. բ. 3.

† Կամ՝ Համօր

Ն Գործ. իդ. 16.

7 Իմ թշնամիս ամբարշտի պէս ըլլայ, ու ինծի դէմ ելլողը անզգամի պէս ։

Ե Մատ. ժզ. 26. Ղուկ. ժբ. 20.

8 Ե Քանզի կեղծաւորին յոյսը ի՞նչ է, (‡ թէև հարստութիւն ալ դիզած ըլլայ,) երբոր Աստուած անոր հոգին առնէ ։

‡ Կամ՝ երբոր մեռնի.

9 Ը Միթէ Աստուած անոր աղաղակը պիտի լսէ՞, երբոր անոր վրայ փորձանք գայ ։

Ը Գլ. լե. 12. Սաղ. ժը. 41. ճթ. 7. Առակ. ա. 28. իը. 9. Եսա. ա. 15. Երեմ. ժդ. 12. Եզեկ. ը. 18. Միք. գ. 4. Յով. թ. 31. Յակ. դ. 3.

10 Բ Անիկայ Ամենակարողին վրայ պիտի ուրախանա՞յ. ամէն ժամանակ Աստուծոյ պիտի աղաղակէ՞ ։

11 Աստուծոյ ձեռքին մէջ եղածը ձեզի պիտի սորվեցընեմ. Ամենա-

Բ Տես գլ. իբ. 26, 27.

Ն. Ք. Ծ. իրր 1520

կարողին քովը եղածը պիտի չծածկեմ ։

12 Ահա դուք ամէնքդ ալ տեսաք, ու ինչու այսպէս բոլորովին ունայնացեր էք ։

13 *Անիկայ է ամբարիշտ մարդուն բաժինը Աստուծոյ առջին, ու բռնաւորներուն՝ Ամենակարողէն առնելու ժառանգութիւնը .

* Գլ. ի. 29 .

14 †Եթէ անոր տղաքը շատնան, սուրի համար է . ու անոր սերունդը հացով պիտի չկշտանայ ։

† Բ Օր. իը. 41 . Եսթ. թ. 10 . Ովս. թ. 13 .

15 Անոր մնացորդները մահուամբ պիտի թաղուին, բայց ‡անոր որբևայրիները պիտի չլան ։

‡ Սաղ. հը. 64 .

16 Թէև հողի պէս արծաթ դիզէ, ու տիղմի պէս հանդերձներ պատրաստէ,

17 Անիկայ պիտի պատրաստէ, բայց §արդարը պիտի հագնի, ու անմեղը՝ արծաթը պիտի բաժնէ .

§ Առակ. իը. 8 . Ժող. բ. 26 .

18 Իրեն տուն մը կը շինէ ցեցի պէս, ու այգիի պահապանին շինած ‖խրճիթին պէս ։

‖ Եսա. ա. 8 . Ողբ. բ. 6 .

19 Հարուստը կը պառկի ու չամփոփուիր . "աչքերը կը բանայ ու" ոչինչ կ՚ըլլայ ։

" Կամ՝ ակնթարթի մէջ

20 ¶Արհաւիրքը ջուրերու պէս անոր պիտի հասնի . գիշերով փոթորիկը պիտի յափշտակէ զանիկայ ։

¶ Գլ. ժը. 11 .

21 Արևելեան հովը պիտի քշէ զանիկայ, ու ան պիտի երթայ . ու փոթորիկի պէս զանիկայ իր տեղէն պիտի վերցնէ ։

22 Աստուած իր նետերը անոր դէմ պիտի նետէ, ու պիտի չխնայէ . ան ալ անոր ձեռքէն փախչելու պիտի ջանայ ։

23 Անոր համար ծափ պիտի զարնեն, ու անոր իր տեղէն անոր դէմ պիտի սուլեն ։

ԳԼ. ԻԸ.

1 Յոբ կը ցուցնէ թէ մարդիկ բնական բաներուն վրայով գիտութիւն ունին . 12 բայց իմաստութիւնը՝ Աստուծոյ մէկ գերագոյն պարգևն է ։

1 Արդարև արծաթը իր երակը ունի, ու ոսկին իր զտուելու տեղը ։

2 Երկաթը հողէն կ՚առնուի, հանքը կը հալի ու պղինձ կ՚ըլլայ ։

3 Մարդը խաւարին վախճան կը դնէ, ու ամէն բան կատարելապէս կը քննէ, մինչև ծածուկ պահուած քարերը՝ որ մահուան ստուերին մէջն են ։

4 Իր բնակած տեղին քովէն փոս կը բանայ . ոտք չկոխած՝ կը կախուին, ու մարդոցմէ հեռու կ՚երերան ։

5 Երկրէն հաց կ՚ելլէ, ու անոր տակը կրակի նման բաներ կը դառնուին .

6 Անոր քարերը շափիւղաներու տեղ են, ու հոն ոսկիի աւազ կայ ։

7 Յափշտակող թռչունը անոր շաւիղը չճանչցաւ, ու անգղին աչքը զանիկայ չտեսաւ ։

8 †Վայրենի գազանները" հոն ոտք կոխած չեն, առիւծը անկէ անցած չէ ։

† Եբր. Հպարտութեան որդիքը

9 Մարդը իր ձեռքը կ՚երկնցնէ ապառաժներուն, ու լեռները հիմէն կը տապալէ .

10 Ապառաժները ճեղքելով՝ անոնց մէջէն վտակներ կ՚անցընէ . ու ամէն թանկագին բաները անոր աչքը կը տեսնէ ։

11 Գետերը վազելէն կ՚արգիլէ, ու գաղտուկ եղածը երևան կը հանէ ։

12 –Բայց իմաստութիւնը ո՞ւր կը գտնուի, ու հանճարին տեղը ո՞ւր է ։

– Հմր 20 . Ժող. է. 24 .

13 Մարդը անոր *յարգը չգիտեր . ու կենդանեաց երկրին մէջ չգտնուիր ։

* Առակ. գ. 15 .

14 ‡Անդունդը կ՚ըսէ . Անիկայ իմ մէջս չէ . ու ծովը կ՚ըսէ . Իմ քովս չէ ։

‡ Հմր 22 .

15 §Զուտ ոսկիով ծախու չառնուիր, ու անոր արժէքին համար արծաթ չկշռուիր ։

§ Առակ. գ. 13 . 14 . 15 . ը 10 . 11 . 19 . ժզ. 16 .

16 Ոչ Ոփիրի ոսկիով կը փոխուի, ո՛չ ալ պատուական եղնդնաքարով ու շափիւղայով ։

17 Ոսկին ու ակնվանին չեն կրնար անոր հաւասարիլ, ու զուտ ոսկիէ ամանները անոր փոխանակ չեն ըլլար ։

18 Բուստը ու բիւրեղը անոր քով չեն յիշուիր, ու իմաստութեան գինը ‡յակինթներու գինէն աւելի բարձր է ։

‡ Կամ՝ բուստերու

19 Եթովպիայի տպազիոնին գինը անոր հաւասար չգար, ու զուտ ոսկիով չփոխուիր ։

20 ‖Ուրեմն իմաստութիւնը ուսկից կու գայ, ու հանճարին տեղը ո՞ւր է .

‖ Հմր 12 .

21 Որովհետև բոլոր ապրողներուն աչքերէն ծածկուած՝ ու երկինքի թռչուններէն պահուած է ։

22 ¶Կորուստը ու մահը կ՚ըսեն . Մենք անոր համբաւը մեր ականջներովը լսեր ենք ։

¶ Հմր 14 .

23 Անոր ճամբան Աստուած կը հասկընայ, ու անոր տեղը ինքը գիտէ ,

24 Քանզի մինչև երկրիս ծայրերը կը նայի, ու *բոլոր երկնից տակը եղածը կը տեսնէ ։

* Առակ. ժե. 3 .

25 †Երբոր հովին կշիռ կը դնէր, ու ջուրերը չափով կը չափէր,

† Սաղ. ճլե. 7 .

26 Երբոր ‡անձրևին օրէնք՝ ու որոտումներուն փայլակին ճամբայ կ՚որոշէր,

‡ Գլ. լը. 25 .

27 Ան ատենը տեսաւ զանիկայ՝ ու

յայտնեց. պատրաստեց զանիկայ՝ ու նաեւ քննեց.

28 Ու մարդուն ըսաւ. Ահա *Տէրոջը վախն է իմաստութիւնը, ու չարութենէ ետ քաշուիլը հանճարն է։

ԳԼ. ԻԹ

1-25 Յոբ իր առջի յաջողութեանը ու պատւոյն վրայ կ'ողբայ։

1 Նաեւ Յոբ նորէն իր առակը սկսելով՝ ըսաւ.

2 Երանի թէ առջի ամիսներուն պէս՝ Աստուծոյ զիս պահած օրերուն պէս ըլլայի.

3 ‡Երբոր անոր ճրագը իմ գլխուս վրայ լոյս կու տար, ու ես խաւարի մէջ անոր լուսովը կը քալէի.

4 Երիտասարդութեանս օրերը եղածիս պէս՝ երբոր †Աստուծոյ մտերմութիւնը իմ վրանիս մէջն էր.

5 Երբոր Ամենակարողը տակաւին ինծի հետ էր, ու տղաքս իմ բոլորտիքս էին։

6 Երբոր իմ ճամբաներս ‡կոգիով կը թրջէի, ու †ապառաժէն ինծի համար ձէթի հեղեղներ կը վազէին։

7 Երբոր դռնէն քաղաքը կ'ելլէի, ու աթոռս հրապարակին մէջ կը դնէի,

8 Երիտասարդները զիս տեսնելով կը պահուէին, ու ծերերը ոտք կ'ելլէին կը կայնէին.

9 Իշխանները խօսելէն կը դադարէին, ու =ձեռքերնին իրենց բերնին վրայ կը դնէին.

10 Ազնուականները ձայներնին կը կտրէին. †անոնց լեզուն իրենց քիմքը կը փակչէր։

11 Ինծի մտիկ ընող ականջը՝ Երանի կ'ըսէր ինծի, ու զիս տեսնող աչքը՝ վկայութիւն կու տար ինծի.

12 Ինչու որ ես =աղաղակող աղքատը, և որբը ու օգնութիւն չունեցողը կ'ազատէի։

13 Կորսուելու վրայ եղողին օրհնութիւնը վրաս կու գար, ու որբեւարիին սիրտը կ'ուրախացնէի։

14 *Արդարութիւն կը հագնէի, անիկայ էր իմ հանդերձս. ու դատաստանս ինծի պատմուճանի ու խոյրի պէս էր։

15 Կոյրին *աչքեր էի, ու կաղին ոտքեր.

16 Աղքատին հայր էի, ու ‡չգիտցած դատաստանս կը քննէի։

17 Անիրաւին =ժանիքը կը կոտրէի, ու անոր ակռաներէն որսը կը խլէի.

18 Ու կ'ըսէի. †Բոյնիս մէջը պիտի մեռնիմ, ու օրերս աւազի պէս պիտի շատցընեմ։

19 *Արմատս ‡դէպ 'ի ջուրերը կը տարածուէր, ու ցօղը բոլոր գիշերը ոստերուս վրայ էր։

20 Փառքս իմ վրաս կը նորոգուէր, ու *աղեղս ձեռքիս մէջը կ'ուժովնար։

21 Մարդիկ ինծի մտիկ կ'ընէին ու կը սպասէին, ու երբոր իմ խորհուրդս կ'ըսէի, լուռ կը կենային։

22 Իմ գրուցելէս ետքը՝ անոնք չէին կրկներ, ու իմ խօսքս անոնց վրայ կը կաթէր։

23 Անձրեւի սպասելու պէս՝ ինծի կը սպասէին, ու ‡յետքի անձրեւին ծարաւելու պէս՝ բերաննին կը բանային։

24 Թէ որ անոնց վրայ խնդայի, չէին հաւատար, ու երեսիս լոյսը չէին կրնար արհամարհել։

25 Անոնց ճամբաները ընտրելով՝ իշխան կը նստէի, և իր զօրքին մէջը եղող թագաւորի մը պէս՝ ու սգաւորներուն մխիթարիչի մը պէս կը բնակէի։

ԳԼ. Լ

1 Յոբ կը գանգատի թէ իր առջի պատիւը յետին տափնանի անարգութեան փոխուեր է. 15 ու իր յաջողութիւնը՝ թշուառութեան։

1 Բայց հիմա տարիքով ինծմէ պզտիկ եղողները զիս ծաղր կ'ընեն, որոնց հայրերը՝ հօտերուս շուներուն հետ դնելու չէի հաւնէր.

2 Նաեւ անոնց ձեռքերուն զօրը ինծի ի՞նչ օգուտ ունէր. անոնց առողջութիւնը կորսուած էր։

3 Չքաւորութենէ ու անօթութենէ նիհարցեր էին, ու անապատ՝ մթին՝ աւերակ ու վայրի տեղերը կը փախչէին։

4 Իրենց կերակուրին համար՝ մացառներուն քովի *մոլոշները կը քաղէին, ու գիհիի արմատ կը ծամէին։

5 Մարդոց մէջէն կը վռնտուէին. ու անոնց ետեւէն՝ գողի ետեւէ գոռալու պէս կը պոռային։

6 Սոսկալի ձորերու մէջ կը բնակէին. հողի ու ապառաժներու ծակտիքներուն մէջը։

7 Մացառներուն մէջը կը կանչուրտէին. եղինճներուն տակը կը ժողվուէին։

8 Յիմար ու աննշան մարդոց զաւակներ ըլլալով, երկրէն կը վռնտուէին։

9 =Ու հիմա ես անոնց խաղը՝ նաեւ անոնց առակը եղեր եմ։

10 Ինծմէ զարշելով կը հեռանան ինծմէ, ու ‡երեսէս թուքը չեն խնայեր։

11 Ինչու որ սանձը թուլցնելով՝ զիս նեղեցին, ու իմ առջեւս երասանակը թող տուին։

Ն. Ք. ԴԲ. ԻՐՐ 1520

* Բ Օր. դ. 6. Սաղ. ճժա. 10. Առակ. ա. 7. թ. 10. Ժող. ժբ. 13.

= Տես Գլ. է. 3.

‡ Գլ. ժը. 6. Սաղ. ժը. 28.

† Սաղ. իե. 14.

‡ Ծն. խթ. 11. Բ Օր. լբ. 13. լգ. 24. Գլ. ի. 17.

† Սաղ. ձա. 16.

= Գլ. իա. 5.

† Սաղ. ճլէ. 6.

= Սաղ. հբ. 12. Առակ. իա. 13. իդ. 11.

* Բ Օր. իդ. 13. Սաղ. ճլբ. 9. Եսա. ծթ. 17. կա. 10. Եփե. զ. 14. Ա Թես. ե. 8.

* Թուոց. ժ. 31.

‡ Առակ. իթ. 7.

= Սաղ. ծը. 6. Առակ. լ. 14.

† Սաղ. լ. 6.

* Գլ. ժը. 16.

‡ Սաղ. ա. 3. Երեմ. ժէ. 8.

Ն. Ք. ԴԲ. ԻՐՐ 1520

* Ծն. խթ. 24.

‡ Զաք. ժ. 1.

* Կամ՝ փըշ- փըշենները

= Գլ. ժէ. 6. Սաղ. լե. 15. կթ. 12. Ողբ. գ. 14. 63.

‡ Թուոց. ժբ. 14. Բ Օր. իե. 9. Եսա. ծ. 6. Մատ. իզ. 67. իէ. 30.

Ն. Ք. Գ. Բ. Իրր 1520

12 Աջ կողմէս լակոտներ կ'ելլեն. անոնք ոտքերս կը հրեն, ու ‡ինծի դէմ իրենց կորստեան ճամբաները կը պատրաստեն։

13 Անոնք շաւիղներս կ'աւրեն, վիշտերս կ'աւելցընեն. *ու անոնց դէմ ինծի օգնութիւն ընող մը չըկայ"։

14 Լայն խրամատէ մը ջուրի պէս կը յարձակին. աւերակներուն տակէն վար կը գլորին։

15 Արհաւիրքները իմ վրաս դարձան, ու հովի պէս իմ պատիւս կը հալածեն. ու ազատութիւնս ամպի պէս անցաւ։

16 ∓Եւ հիմա հոգիս իմ ներսիս գիս կը հալի. տրտմութեան օրերը զիս պաշարեցին։

17 Իմ ցաւս գիշերանց ոսկորներս ծակեց. ու ջիղերս հանգստութիւն չունեցան։

18 Իր մեծ զօրութեամբը իմ հանդերձս փոխեց, ու իմ պատմուճանիս օձիքին պէս պատեց զիս։

19 Զիս ցեխին մէջը նետեց. ու ես հողի ու մոխիրի նմանեցայ։

20 Ես քեզի կ'աղաղակեմ, ու ինծի պատասխան չես տար. կը կայնիմ, ու դուն ինծի ուշադրութիւն †չես ըներ"։

21 Դուն ինծի անգութ ‡եղար. ձեռքիդ զօրութեամբը թշնամիի պէս կը վարուիս ինծի հետ։

22 Զիս վերցընելով՝ հովին վրայ կը հեծցընես, ու զիս բոլորովին կը հալեցընես։

23 Որովհետեւ գիտեմ որ զիս մահուան պիտի տանիս, ու ⊦ամէն ապրողներուն համար սահմանուած տունը։

24 ‖Արդարեւ աղաչանքը ոչինչ կ'օգնէ, երբոր Աստուած ձեռքը երկընցընէ, ոչ ալ անոնց աղաղակը՝ երբոր Անիկայ կործանէ"։

25 ⁊Դժբաղդութեան մէջ եղողին համար չէ՞ի լար. աղքատին համար հոգիս չէ՞ր նեղանար։

26 ⊦Բայց երբոր ես բարիք կը յուսայի, չարիքը հասաւ. ու երբոր լոյսին կը սպասէի, խաւարը եկաւ։

27 Փորոտիքս եռաց ու չհանդարտեցաւ. թշուառութեանս օրերը ինծի հասան։

28 ꞓՍեւցած պտըտեցայ, բայց ոչ արեւէն. ելայ ու ժողովքին մէջը աղաղակեցի։

29 ƀՃագարներուն եղբայր՝ ու ջայլամներուն ընկեր եղայ։

30 ƒՄորթս վրաս սեւցաւ. ու ոսկորներս տաքութենէն այրեցան։

31 Վասն որոյ իմ քնարս սուգի փոխուեցաւ, ու իմ սրինգս՝ լալողներու ձայնի։

‡Գլ. ժթ. 12։

* Կամ՝ անոնց մէկու մը անոնց օգնելուն։

∓Սաղ. խբ. 4։

†Կամ՝ կ'ընես։

‡Եբր. փոխուեցար։

⊦Եբր. թ. 27։

‖Կամ՝ Բայց Անիկայ մեռելի գերեզմանը ձեռք պիտի չերկընցընէ, թէ որ կործանած ատենը անոնք աղաղակեն։

⁊Սաղ. լե. 13, 14։ Հռով. ժբ. 15։

⊦Երեմ. ը. 15։

ꞓՍաղ. լը. 6։ խբ. 9։ խգ. 2։

ƀՍաղ. ճբ. 6։ Միք. ա. 8։

ƒՍաղ. ճժթ. 83։ Ողբ. դ. 8։ ե. 10։

⊦Սաղ. ճբ. 3։

ԳԼ. ԼԱ

1—40 Յոբ հանդիսաւոր կերպով կը հաստատէ իր անարատ վարմունքը մէկ քանի պարտաւորութիւններու մէջ։

1 –Աչքերուս հետ ուխտ ըրի. ուրեմն ինչպէս կոյսի վրայ մտածեմ։

2 Քանզի վերէն՝ ƀԱստուծմէ ի՞նչ բաժին կ'ըլլայ ինծի, ու բարձր տեղուանքէն՝ Ամենակարողէն ի՞նչ ժառանգութիւն։

3 Կորուստը անօրէնին համար սահմանուած չէ՞, ու սոսկալի պատուհաս անօրէնութիւն գործողներուն համար։

4 ÷Միթէ Անիկայ իմ ճամբաներս չը՞տեսներ, ու ամէն քայլերս չը՞համրեր։

5 Թէ որ ստութեան մէջ քալեցի, կամ իմ ոտքս նենգութեան արտորաց,

6 Թող կշռէ զիս արդարութեան կշիռքով, ու Աստուած իմ անմեղութիւնս գիտնայ։

7 Թէ որ ոտքս ճամբայէն խոտորեցաւ, ու ∓սիրտս աչքերուս ետեւէն գնաց, ու ձեռքերուս արատ մը փակաւ,

8 ⊦Թող ես սերմանեմ, և ուրիշը ուտէ. ու բուսցուցածս արմատէն փրցուի։

9 Թէ որ սիրտս կնկան մը ետեւէ մոլորեցաւ, կամ թէ դրացիիս դուռը դարանամուտ եղայ,

10 Իմ կինս ⁊ուրիշի մը համար աղօրիքի քար դարձնէ, և ուրիշները անոր վրայ ծռին։

11 Ինչու որ աս պղծագործութիւն է, ու ⊦դատաւորներէն պատժուելու անօրէնութիւն.

12 Որովհետեւ մինչեւ [illegible] կորընցընելը լափող կրակ մըն է, ու բոլոր արդիւնքս արմատէն կը խլէ։

13 Թէ որ ծառայիս կամ աղախինիս իրաւունքը ընել չուզեցի, երբոր ինծի հետ վէճ ունեցան.

14 Ես ի՞նչ պիտի ընեմ, երբոր ꞓԱստուած ելլէ. ու երբոր քննէ, ի՞նչ պատասխան պիտի տամ անոր։

15 ƀՉէ՞ որ զիս որովայնի մէջ ստեղծողը զանոնք ալ ստեղծեց. ու մեզ [illegible] ալ արգանդին մէջ ձեւակերպողը մէկ չէ՞։

16 Թէ որ աղքատին ցանկացածը չտուի, ու որբեւայրիին աչքերը մարեցուցի.

17 Թէ որ պատառս մինակ կերայ, ու անկէ որբն ալ չկերաւ.

18 (Ինչու որ երիտասարդութենէս 'ի վեր՝ հօր պէս մեծցուցի §զանիկայ, ու մօրս արգանդէն §անոր խնամքը տարի։)

Ն. Ք. Գ. Բ. Իրր 1520

–Մատ. ե. 28։

ƀԳլ. ի. 29։ իէ. 13։

÷բ Մն. ժզ. 9։ Գլ. լդ. 21։ Առակ. ե. 21։ ժե. 3։ Երեմ. լբ. 19։

∓Տես Թուոց. ժե. 39։ Ժող. ժա. 9։ Եզեկ. զ. 9։ Մատ. ե. 29։

⊦Ղև. իզ. 16։ բ Օր. իը. 30, 38, [illegible]։

⁊բ Թագ. ժբ. 11։ Երեմ. ը. 10։

⊦Ծն. լը. 24։ Ղև. ի. 10։ բ Օր. իբ. 22։ Տես համ. 28։

ꞓՍաղ. խդ. 21։

ƀԳլ. լդ. 19։ Առակ. ժդ. 31։ իբ. 2։ Մաղ. բ. 10։

§ Եբր. որբը։

§ Եբր. որբեւայրին։

Ն. Ք. Դ.Ք.
Իբր 1520

* Տես Բ Օր. ԻԴ. 13։
ե Գլ. ԻԲ. 9։
ւ Ես. ԺԳ. 6։ Յովէլ. Ա. 15։
* Եբր. կորուստն
ե Մար. Ժ. 24։ Ա Տիմ. Զ. 17։
ր Սաղ. ԿԲ. 10։ Առակ. ԺԱ. 28։
Բ Օր. Դ. 19։ ԺԱ. 16։ ԺԷ. 3։ Եզեկ. Ը. 16։
Հմր 11։
Առակ. ԺԷ. 5։
Մատ. Ե. 44։ Հռով. ԺԲ. 14։
† Եբր. Քիմքս
‡ Եբր. Երանի թէ
Ծն. ԺԹ. 2, 3։ Դատ. ԺԹ. 20, 21։ Հռով. ԺԲ. 13։ Եբր. ԺԳ. 2։ Ա Պետ. Դ. 9։
Ծն. Գ. 8, 12։ Առակ. ԻԸ. 13։ Ովս. Զ. 7։
‖ Կամ՝ մարդու
Ել. ԻԳ. 2։
Գլ. ԼԳ. 6։
Գլ. ԺԳ. 22։

19 Թէ որ հանդերձ չունեցող մը կորսուելու վրայ, կամ ծածկոց չունեցող չքաւոր մը տեսայ,

20 Ու թէ որ անոր երիկամունքը *չօրհնեցին զիս, ու իմ ոչխարներուս բուրդէն չտաքցաւ.

21 Թէ որ ձեռքս †որբին դէմ վերցուցի, երբոր տեսայ որ դրանը մէջ ինծի օգնականներ կան,

22 Թող իմ թիկունքէն իյնայ, ու բազուկս արմունկէն կոտրուի։

23 Ինչու որ ‡Աստուծոյ *պատուհասէն կը վախնայի, ու անոր մեծափառութեանը առջեւ չէի կրնար կենալ։

24 §Թէ որ յոյսս ոսկիի վրայ դնելով, զուտ ոսկիին ըսի թէ՝ Իմ վստահութիւնս դուն ես.

25 ‖Թէ որ ստացուածքս շատ ըլլալէն՝ ու ձեռքս շատ գտնելէն ուրախացայ.

26 ¶Թէ որ արեւին նայեցայ՝ անոր խիստ փայլուն եղած ատենը, կամ պայծառութեամբ քալող լուսինին,

27 Ու սիրտս գաղտնի խաբուելով՝ բերանս ձեռքս պագաւ,

28 (Որ սա ալ *դատուելու անօրէնութիւն մըն է. որովհետեւ վերը բնակող Աստուածը ուրացած կ'ըլլայի.)

29 ‖Թէ որ զիս ատողին թշուառութեանը վրայ ուրախացայ, կամ անոր փորձանքի հանդիպելուն համար խնդացի.

30 (†Նզովքով ալ մեղք գործելու թող չտուի, անէծքով անոր մեռնիլը ուզելով.)

31 Թէ որ վրանիս մարդիկները չըսին. ‡Ո՞վ անոր միսէն չէինք կշտանար.

32 (‡Հիւրը երբեք գիշերը դուրսը չէր մնար. ճանապարհորդին դուռս կը բանայի.)

33 Թէ որ յանցանքներս *‖Ադամին պէս ծածկեցի, ու անօրէնութիւնս ծոցիս մէջ պահեցի,

34 Շատ *բազմութենէ վախնալով, ու ազգերուն անարգութիւնը զիս վախցնելով, ալ չխօսիմ ու դռնէն չելլեմ։

35 *Երանի թէ ինծի ականջ դնող մը ըլլար, (ահա աս է իմ փափաքս՝ ‖որ Ամենակարողը ինծի պատասխան տայ.) ու իմ դատախազս գրուածք մը գրէր.

36 Անշուշտ զանիկայ իմ ուսիս վրայ պիտի կրէի, ու պսակի պէս ինծի պիտի կապէի.

37 Քայլերուս համրանքը անոր պիտի զրուցէի. իշխանի պէս պիտի մօտենայի անոր։

38 Թէ որ իմ երկիրս ինծի դէմ կը բողոքէ, ու անոր ակօսները կուլան,

39 Թէ որ *անոր արդիւնքը առանց ստակի կերայ, կամ †անոր տէրերուն հոգին հանեցի,

40 Ցորենին տեղը ‡փուշ ու գարիին տեղը որոմ բուսցընէ։

Յոբին խօսքերը լմնցան։

ԳԼ. ԼԲ

1 Եղիուս՝ Յոբին ու անոր իրեք բարեկամներուն կը բարկանայ։ 6 Իր երիտասարդական համարձակութիւնը կ'արդարացընէ, ըսելով թէ՝ իմաստութիւնը տարիքին չնայիր. 11 ու զանոնք կը յանդիմանէ՝ որ չկրցան Յոբը համոզել։ 16 Եղիուսին փափաքը՝ խօսելու համար։

1 Ան ատենը աս իրեք մարդիկը Յոբին պատասխան տալէն դադարեցան. ինչու որ անիկայ *իր աչքերուն առջեւ արդար էր։

2 Եւ §Արամի ազգատոհմէն ‖Բուզացի Բարաքիէլին որդին Եղիուսին բարկութիւնը բորբոքեցաւ. անոր բարկութիւնը Յոբին դէմ բորբոքեցաւ, ինչու որ Աստուծմէ աւելի ինքզինքը կ'արդարացընէր։

3 Նաեւ իր բարկութիւնը բորբոքեցաւ անոր իրեք բարեկամներուն դէմ. որովհետեւ պատասխան չգտան, ու [illegible] Յոբը յանցաւոր հանեցին։

4 Ու Եղիուս Յոբին խօսքերուն լմննալուն սպասեր էր. որովհետեւ անոնք իրմէ ծեր էին։

5 Բայց երբոր Եղիուս տեսաւ, որ ան իրեք մարդոց բերանը ալ պատասխան չմնաց, իր բարկութիւնը բորբոքեցաւ։

6 Ան ատենը Բուզացի Բարաքիէլին որդին Եղիուսը պատասխան տալով՝ ըսաւ.

Ես տարիքով փոքր եմ, ‡ու դուք շատ ծեր էք. անոր համար ես կեցայ, ու գիտցածս ձեզի յայտնելու վախցայ.

7 Ըսի թէ. ‖Երկար կեանքը" թող խօսի, ու տարիներուն շատութիւնը թող իմաստութիւնը գիտցընէ.

8 Բայց մարդուն ներսի դին հոգի կայ. ու *Ամենակարողին շունչը անոնց հանճար կու տայ։

9 *Երբեմն մեծերը իմաստուն չեն, ու ծերերը դատաստան չեն հասկնար։

10 Անոր համար ըսի. Ինծի մտիկ ըրէ, որ ես ալ իմ գիտցածս զրուցեմ։

11 Ահա ես ձեր խօսքերուն սպասեցի, ձեր փաստերուն ականջ դրի, մինչեւ որ դուք խօսքերը քննեցիք։

12 Ես ձեզի աղէկ ուշադրութիւն ըրի, և ահա ձեզմէ մէկը չկայ, որ Յոբը յանդիմանէ, ու անոր խօսքերուն պատասխան տայ.

Ն. Ք. Դ.Ք.
Իբր 1520

* Յակ. Ե. 4։
† Գ Թագ. ԻԱ. 19։
‡ Ծն. Գ. 18։

* Գլ. ԼԳ. 9։
§ Եբր. Ռամի
‖ Ծն. ԻԲ. 21։

‡ Գլ. ԺԵ. 10։
‖ Եբր. Օրերը
* Գ Թագ. Գ. 12։ Դ. 29։ Գլ. ԼԸ. 36։ Առակ. Բ. 6։ Ժող. Բ. 26։ Դան. Ա. 17։ Բ. 21։ Մատ. ԺԱ. 25։ Յակ. Ա. 5։
* Ա Կոր. Ա. 26։

Ն. Ք. Գ. Ք. Իբր 1520

13 [ա] Չըլլայ որ ըսէք թէ՝ Իմաստութիւն գտանք. Աստուած է որ զանիկայ կը յաղթէ, և ոչ թէ մարդ։

14 Անիկայ իր խօսքերը ինծի դէմ չպատրաստեց. ես ալ ձեր խօսքերուն համեմատ անոր պատասխան պիտի չտամ։

15 Անոնք ապշեցան, ալ պատասխան չտուին. անոնց խօսքերը հատան.

16 Ու ես սպասեցի, մինչև որ ալ բան մը չըսին, հապա կեցան՝ ու ալ չկրկնեցին։

17 Ես ալ իմ կարգիս պատասխան տամ. ես ալ իմ գիտցածս ցուցնեմ.

18 Ինչու որ խօսքերով լեցուն եմ. իմ ներսիդիս եղած հոգին զիս կը ստիպէ։

19 Ահա որովայնս՝ չբացուած գինիի պէս է. նոր տիկերու պէս՝ պատռելու վրայ է։

20 Զրուցեմ որ շունչ առնեմ, շրթունքներս բանամ, ու պատասխան տամ։

21 [բ] Աղէ մէկու մը աչառութիւն չընեմ, ու մարդու մը շողոքորթութիւն չընեմ.

22 Քանզի չեմ գիտեր շողոքորթութիւն ընել. զիս Ստեղծողը շուտով զիս պիտի վերցնէր։

[ա] Երեմ. Թ. 23. Ա Կոր. Ա. 29.

[բ] Ղև. ԺԹ. 15. Բ Օր. Ա. 17. Ժզ. 19. Առակ. Իդ. 23. Մատ. Իբ. 16.

ԳԼ. ԼԳ

1 Եղիուս հեզութեամբ իր անձը Աստուծոյ տեղը կը դնէ. Յոբին հետ վիճաբանելու համար. 8 զԱստուած կ'արդարացնէ. ըսելով թէ՝ Անիկայ մեծ ըլլալով՝ իր գործերը մարդուն իմացնելու պարտաւորութիւն չունի. 14 կը հաստատէ թէ Աստուած ապաշխարելու կը կանչէ մարդը՝ տեսիլքներով. 19 նեղութիւններով. 23 և իր պատգամաւորներովը. 31 Եղիուս կը յորդորէ Յոբը՝ որ ականջ դնէ։

1 Բայց աղէ ով Յոբ՝ իմ խօսքս մտիկ ըրէ, ու ամէն ըսածներուս ականջ դիր։

2 Ահա հիմա բերանս կը բանամ, ու լեզուս քիմքիս հետ կը խօսի.

3 Խօսքերս սրտիս ուղղութեանը պէս պիտի ըլլան, ու շրթունքներս զուտ իմաստութիւն պիտի խօսին։

4 [գ] Զիս Աստուծոյ Հոգին ստեղծեց, ու Ամենակարողին շունչը ինծի կեանք տուաւ։

5 Թէ որ կրնաս՝ պատասխան տուր ինծի, պատրաստուելով՝ դիմացս կայնէ։

6 [դ] Ահա ես քու բաղձածիդ համեմատ՝ Աստուծոյ համար եմ կեցած. ես ալ հողէն ստեղծուեցայ։

7 [ե] Ահա իմ երկիւղս քեզ պիտի չզարհուրեցնէ, ու իմ *ձեռքս քու վրադ պիտի չծանրանայ։

8 Արդարև ականջիս ըսիր. ու խօսքերուդ ձայնը լսեցի, որ ըսէր.

9 [զ] Ես մաքուր եմ՝ առանց յանցանքի. ես անարատ եմ, ու իմ վրաս անօրէնութիւն չկայ.

10 Ահա Անիկայ վրաս պատճառներ կը գտնէ. [է] զիս իրեն թշնամի կը սեպէ.

11 [ը] Ոտքերս կոճղերու մէջ կը դնէ. իմ բոլոր շաւիղներս կը դիտէ։

12 Ահա քեզի պատասխան կու տամ, որ աս բանիս մէջ իրաւունք չունիս. ինչու որ Աստուած՝ մարդէն մեծ է։

13 Անոր հետ ինչու [թ] կը վիճիս. որովհետև անիկայ՝ բնաւ իր բրածներուն համար պատասխան չտար։

14 [ժ] Յիրաւի Աստուած մէկ անգամ կամ երկու անգամ կը խօսի, (Թէև մարդը ուշադրութիւն չըներ,)

15 [ի] Երազի մէջ՝ գիշերուան տեսիլքի մէջ՝ երբոր խորունկ քուն մը կ'իյնայ մարդոց վրայ, ու անոնք իրենց անկողիններուն մէջ կը քնանան։

16 [լ] Ան ատենը մարդոց ականջները կը բանայ, ու անոնց խրատը կը կնքէ,

17 Որ մարդը՝ իր գործքէն դարձնէ, ու մարդէն հպարտութիւնը †արգիլէ։

18 Անոր հոգին գերեզմանէն կը պահէ, ու կեանքը՝ որ սրով չմեռնի։

19 Նաև մարդը իր անկողինին մէջ ցաւով կը պատժուի, և իր բոլոր ոսկորները սաստիկ ցաւով.

20 [ծ] Ան ատենը անոր անձը հացէն կը զզուի, և անոր հոգին՝ փափաքելի կերակուրէն։

21 Անոր մարմինը այնպէս կը հալի, որ ալ չերևնար. ու անոր չերևցած ոսկորները դուրս կ'ելլեն։

22 Անոր անձը գերեզմանին կը մօտենայ, ու անոր կեանքը՝ կորստեան։

23 Եթէ անոր քովը թարգման պատգամաւոր մը ըլլայ, հազարէն մէկը, որ անոր ուղղութիւնը մարդուն իմացնէ,

24 Ան ատենը անոր ողորմելով պիտի ըսէ. Ազատէ զանիկայ՝ որ գերեզմանը չիջնէ. ես քաւութիւն մը գտայ։

25 Անոր մարմինը՝ տղու մարմինէն աւելի փափուկ պիտի ըլլայ, ու անիկայ իր մանկութեան օրերուն պիտի դառնայ.

26 Աստուծոյ պիտի աղաչէ. ու Աստուած զանիկայ պիտի ընդունի. ու Անոր երեսը ուրախութեամբ պիտի տեսնէ. քանզի Անիկայ պիտի հատուցանէ մարդուն՝ անոր արդարութեանը համեմատ։

[գ] Ծն. Բ. 7.

[դ] Գլ. Թ. 34, 35. Ժգ. 20, 21. Լա. 35.

[ե] Գլ. Թ. 34. Ժգ. 21. *Կամ՝ բեռս

[զ] Գլ. Թ. 17. Ժ. 7. Ժա. 4. Ժզ. 17. Իգ. 10, 11. Իէ. 5. Իթ. 14. Լա. 1.

[է] Գլ. Ժգ. 24. Ժզ. 9. Ժթ. 11.

[ը] Գլ. Ժգ. 27. Ժդ. 16. Լա. 4.

[թ] Ես. Խե. 9.

[ժ] Գլ. Խ. 5. Սաղ. Կբ. 11.

[ի] Թուոց ԺԲ. 6. Գլ. Դ. 13.

[լ] Գլ. ԼԶ. 10, 15.

† Եբր. ծածկէ.

[ծ] Սաղ. ՃԷ. 18.

Ն. Ք. ԳՌ. Իրր 1520

27 Անիկայ մարդոց վրայ կը նայի. ու [illegible] ըսէ. Մեղք գործեցի, ու իրաւունքը աւրեցի, ու անիկայ ինծի օգտակար չեղաւ,

28 Ան [illegible] անոր հոգին կ'ազատէ, որ գերեզմանը չիջնէ. ու անոր կեանքը լոյսը կը տեսնէ.

29 Ահա Աստուած ասոնց ամէն բաները երկու երեք անգամ մարդուն կ'ընէ,

30 Որ անոր հոգին գերեզմանէն դարձնէ, որ ապրողներուն լոյսովը լուսաւորուի.

31 Լսէ ով Յոբ՝ ինծի մտիկ ըրէ, լուռ կեցիր, որ ես խօսիմ.

32 Թէ որ ըսելիք ունիս՝ ինծի պատասխան տուր. զրուցէ, ինչու որ քեզ արդարացընելու կը փափաքիմ.

33 Եթէ ոչ՝ ինծի մտիկ ըրէ. լուռ կեցիր, որ ես քեզի իմաստութիւն սորվեցընեմ.

ԳԼ. ԼԴ

1 Եղիուս կը յանդիմանէ Յոբը՝ քանզի Աստուծոյ վրայ անիրաւութիւն կը դնէր. 10 Կը հաստատէ թէ Աստուած Ամենակարողը չկրնար անիրաւ ըլլալ. 31 Մարդը պարտի խոնարհիլ Աստուծոյ առջին. 34 Եղիուս՝ Յոբը կը յանդիմանէ.

1 Ան ատենը Եղիուս իր խօսքը շարունակելով՝ ըսաւ.

2 Ով իմաստուններ՝ իմ խօսքերս մտիկ ըրէք, և դուք ով գիտուններ՝ ինծի ականջ դրէք.

3 Քանզի ականջը խօսքերը կ'որոշէ, ինչպէս որ քիմքը կերակուրին համը կ'առնէ.

4 Իրաւունքը մեզի ընտրենք. մեջերնիս գիտնանք, թէ որ բանը աղէկ է.

5 Որովհետև Յոբ ըսաւ. Ես արդար եմ, բայց Աստուած իմ իրաւունքս մէկդի ձգեց.

6 Միթէ իմ իրաւունքիս պէտք սուտ՞մ. իմ *վէրքս մահաբեր է, թէև յանցանք չունիմ.

7 Յոբին պէս մարդ ո՞վ կայ, որ հայհոյութիւնը ջուրի պէս կը խմէ.

8 Որ անօրէնութիւն գործողներուն հետ ընկերութեամբ կը պտըտի, ու ամբարիշտ մարդոց հետ կը քալէ.

9 Ինչու որ ըսաւ. Աստուծոյ հաճոյ ըլլալէն մարդուս օգուտ մը չկայ.

10 Ասոր համար ինծի մտիկ ըրէք՝ ով իմաստուններ, քաւ լիցի որ Աստուծոյ քովը չարութիւն, ու Ամենակարողին քովը անօրէնութիւն ըլլայ.

11 Որովհետև Անիկայ մարդուն ըրածին համեմատ կը հատուցանէ, ու ամէն մարդուն՝ իր ճամբուն համեմատ գտնել կու տայ.

12 Արդարև Աստուած անօրէնութիւն չըներ, ու Ամենակարողը դատաստան չծռեր.

13 Երկիրը ո՞վ յանձնեց անոր, ու բոլոր աշխարհքը ո՞վ կարգի դրաւ.

14 Թէ որ իր սիրտը † անանկ ուղելու ըլլայ", [illegible] հոգին ու շունչը իրեն կը ժողվէ.

15 Ան [illegible] ամէն մարմին մէկէն կը մեռնի. ու մարդը հող կը դառնայ.

16 Հիմա թէ որ ըմբռնողութիւն [illegible], ասիկայ մտիկ ըրէ. խօսքերուս ձայնին ականջ դիր.

17 Միթէ արդարութիւնը ատողը կրնա՞յ իշխել, կամ ‡ խիստ արդար եղողը" յանցաւոր կրնա՞ս համել.

18 ‖ Ան որ թագաւորին կ'ըսէ" թէ, Եղեռնագործ ես, [illegible] իշխաններուն թէ՝ Չար [illegible] ես.

19 Ան որ իշխաններուն աչառութիւն չըներ, ու հարուստը աղքատէն աւելի չխնամեր. որովհետև անոնք ամէնն ալ իր ձեռացը գործն են.

20 Մէկ վայրկեանի մէջ պիտի մեռնին. ու կէս գիշերուան ատենը ժողովուրդը խռովութեան մէջ իյնալով՝ պիտի անցնին. ու զօրեղները պիտի վերցուին՝ առանց [illegible] ձեռքը [illegible].

21 Ինչու որ Անոր աչքերը մարդուն ճամբաներուն վրայ են, ու անոր ամէն քայլերը կը տեսնէ.

22 Ո՛չ խաւար կայ, և ո՛չ մահուան շուք՝ որ անօրէնութիւն գործողները հոն պահուին.

23 Ինչու որ մարդուս վրայ § երկար քննութիւն չըներ", երբոր անիկայ Աստուծոյ առջևը դատաստանի կ'երթայ.

24 Անխմանալի [illegible]" զօրաւորները կը կոտրէ, ու անոնց տեղը ուրիշները կը հաստատէ.

25 Քանզի անոնց գործերը գիտէ, ու [illegible] գիշերով տակնուվրայ կ'ընէ, ու կը խորտակուին.

26 Անոնց ամբարիշտ ըլլալուն համար՝ †† ամենուն առջևը" զանոնք կը զարնէ.

27 Որովհետև անոր հետևելէն մէկդի քաշուեցան, ու անոր ճամբաները բնաւ չճանչցան.

28 Անանկ որ աղքատին աղաղակը անոր հասուցին. ու անիկայ զրկեալներուն աղաղակը լսեց.

29 Թէ որ անիկայ հանդարտութիւն տայ, ո՞վ կրնայ նեղութիւն տալ. ու թէ որ անիկայ երեսը պահէ, ո՞վ կրնայ զանիկայ տեսնել. [illegible] թէ ազգի մը և թէ մէկ մարդու մը.

Ա Թագ. ԺԲ. 18. Առակ. ԻԸ. 13. Ղուկ. ԺԵ. 21. Ա Յովհ. Ա. 9.
Հռովմ. Զ. 21.
Եսա. ԼԸ. 17.
Հմր. 25. Սաղ. ԾԶ. 13.
Սաղ. ԼԴ. 11.
Գլ. Զ. 30. ԺԲ. 11.
Գլ. ԼԳ. 9.
Գլ. ԻԷ. 2.
Գլ. Թ. 17.
* Եբր. Նետս.
Գլ. Զ. 4. ԺԶ. 13.
Գլ. ԺԵ. 16.
Գլ. Թ. 22. 23. 30. ԼԵ. 3. Սաղ. Զ. 14.
Ծն. ԺԸ. 25. Բ Օր. ԼԲ. 4. Բ Մն. ԺԹ. 7. Գլ. Ը. 3. ԼԶ. 23. Սաղ. ՂԲ. 15. Հռովմ. Թ. 14.
Սաղ. ԿԲ. 12. Առակ. ԻԴ. 12. Երեմ. ԼԲ. 19. Եզեկ. ԼԳ. 20. Մատթ. ԺԶ. 27. Հռովմ. Բ. 6. Բ Կոր. Ե. 10. Ա Պետ. Ա. 17. Յայտն. ԻԲ. 12.

Գլ. Ը. 3.
† Եբր. անոր վրայ դնէ.
Սաղ. ՃԴ. 29.
Ծն. Գ. 19. Ժող. ԺԲ. 7.
Տես Ծն. ԺԸ. 25. Բ Թագ. ԺԴ. 8.
‡ Կամ՝ Արդարը ու զօրաւորը
Ել. ԻԲ. 28.
‖ Կամ՝ Կրնա՞յ մէկը թագաւորին ըսել
Բ Օր. Ժ. 17. Բ Մն. ԺԹ. 7. Գործ. Ժ. 34. Հռովմ. Բ. 11. Գաղ. Բ. 6. Եփես. Զ. 9. Կող. Գ. 25. Ա Պետ. Ա. 17.
Գլ. ԼԱ. 15.
Ել. ԺԲ. 29. 30.
Բ Մն. ԺԶ. 9. Գլ. ԼԱ. 4. Սաղ. ԼԴ. 15. Առակ. Ե. 21. ԺԵ. 3. Երեմ. ԺԶ. 17. ԼԲ. 19.
Սաղ. ՃԼԹ. 12. Ամովս. Թ. 2. 3. Եբր. Դ. 13.
§ Եբր. ալ չդներ.
Կամ՝ Անթիւ.
Դան. Բ. 21.
†† Եբր. տեսնողներուն տեղը
Ա Թագ. ԺԵ. 11.
Սաղ. ԻԸ. 5. Եսա. Ե. 12.
Գլ. ԼԵ. 9. Յակ. Ե. 4.
Ել. ԻԲ. 23.

Ն. Փ. ԴԲ. Երր 1520

* Տես Գ Թագ. ժբ. 28. 30. Դ Թագ. իա. 9.
Դան. թ. 7-14.

30 Որպէս զի կեղծաւոր մարդը չթագաւորէ, ու *ժողովուրդին որոգայթ չըլլայ։

31 Արդարեւ պէտք է Աստուծոյ ըսել. «Պատիժ կրեցի, ալ չարութիւն չեմ ըներ.

32 Զնկատածս դուն ինծի սորվեցուր, եթէ անիրաւութիւն գործեցի՝ ալ չեմ գործեր»։

Եբր. քու քովէդ

33 Արդեօք *քու ուզածիդ պէս պիտի հատուցանէ՞, որ հակառակ կը կենաս. քանզի դուն ընտրելու ես՝ ու չէ թէ ես. ուրեմն ինչ որ գիտես՝ խօսէ։

34 Իմաստունները պիտի ըսեն ինծի հետ. (ու գիտուն մարդը մտիկ պիտի ընէ ինծի.)

Գլ. լե. 16.

35 «Յոբ խելացութիւնով չզրուցեց, ու անոր խօսքերը իմաստութեամբ չեն»։

† Կամ՝ կողմն

36 Իմ փափաքս այս է, որ Յոբ մինչեւ վերջը փորձուի. ինչու որ անօրէն մարդոց †պէս պատասխաններ տուաւ։

37 Քանզի իր մեղքին վրայ ապստամբութիւն կ'աւելցնէ. մէջերնիս ծափ կը զարնէ, ու Աստուծոյ դէմ իր խօսքերը կը շատցնէ։

ԳԼ. ԼԵ

1 Եղիուս կը ցուցնէ թէ պէտք չէ որ մարդը Աստուծոյ հետ բաղդատուի. որովհետեւ մեր աղէկութիւնը ու գէշութիւնը չկրնար անոր հասնիլ։ 9 Մարդիկ իրենց նեղութեանը մէջ շատ անգամ կ'աղաղակեն. բայց անոնց հեծութիւնները չլսուիր, քանզի առանց հաւատոյ է։

1 Պատասխան Եղիուս իր խօսքերը շարունակելով՝ ըսաւ.

2 Արդեօք իրաւունքո՞վ ըլլալ կը կարծես ասիկայ, որ ըսիր թէ՝ Ես Աստուծմէ աւելի արդար եմ։

– Գլ. իա. 15. լդ. 9.

3 Քանզի –դուն ըսիր. Քեզի ինչ օգուտ կ'ըլլայ. մեղքէս աւելի ինչ կը վաստըկիմ։

Գլ. լդ. 8.

4 Ե՛ս քեզի պատասխան կու տամ, նաեւ քեզի հետ՝ քու բարեկամներուդ։

Գլ. իբ. 12.

5 Երկինքը նայէ ու տես. ամպերը դիտէ, որ անոնք քեզմէ աւելի բարձր են։

Առակ. ը. 36. Երեմ. է. 19.

6 Թէ որ դուն մեղք գործես, Անոր դէմ ինչ ըրած կ'ըլլաս, ու երբոր քու անօրէնութիւններդ շատնան, Անոր ինչ կ'ընես։

Գլ. իբ. 2. 3. Սաղ. ժզ. 2. Առակ. թ. 12. Հռոմ. ժա. 35.

7 Թէ որ արդար ես, Անոր ինչ կու տաս, կամ անիկայ քու ձեռքէդ ինչ կ'առնէ։

8 Քու ամբարշտութիւնդ քեզի պէս մարդուն՝ ու արդարութիւնդ մարդու որդիին կը դպչի։

Ելք. բ. 23. Գլ. լդ. 28.

9 Անիրաւութիւններուն շատութենէն կը բողոքեն. բռնաւորներուն բազուկին համար կ'աղաղակեն։

Ն. Փ. ԴԲ. Երր 1520

Ես. ծա. 13.

10 Բայց չըսեր որ՝ Ո՞ւր է զիս ստեղծող Աստուածը, Ան որ գիշերուան մէջ երգեր կու տայ.

Սաղ. խբ. 8. հէ. 6. ճխթ. 5. Գործ. ժզ. 25.

Սաղ. ղդ. 12.

11 Ան որ մեզ երկրի անասուններէն աւելի գիտուն, ու երկինքի թռչուններէն աւելի իմաստուն կ'ընէ։

‡ Կամ՝ Հոն կ'աղաղակեն, բայց Աստուած պատասխան չտար՝ չարերուն հպարտութեանը համար։

12 ‡Հոն չարերուն հպարտութեանը համար կ'աղաղակեն, բայց Աստուած պատասխան չտար։

Առակ. ա. 28.

13 Արդարեւ Աստուած ունայնութիւն մտիկ չըներ, ու Ամենակարողը անոր չնայիր։

Գլ. իէ. 9. Առակ. ժե. 29. Ես. ա. 15. Երեմ. ժա. 11.

14 Ու թէեւ կ'ըսես թէ, Զանիկայ չես տեսներ. բայց դատաստան կայ անոր առջեւը, ու անոր յուսա։

Գլ. թ. 11.
Սաղ. լէ. 5. 6.

15 Եւ հիմա իր բարկութեանը ըրածը բան մը չէ, ու անօրէնութիւնը սաստիկ քննած չէ.

Սաղ. ձթ. 32.
Գլ. լդ. 35. 37. լը. 2.

16 Ուստի Յոբ իր բերանը զուր տեղը բանալով, անգիտութեամբ խօսքեր կը շատցնէ։

ԳԼ. ԼԶ

1 Եղիուս կը ցուցնէ թէ՝ Աստուած արդար է իր ճամբաներուն մէջ. 16 և թէ Յոբին մեղքերը՝ Աստուծոյ օրհնութիւններուն արգելք կ'ըլլան։ 24 Աստուծոյ գործքերը մեծարելի են։

1 Ու Եղիուս շարունակելով՝ ըսաւ.

2 Քիչ մը համբերէ ինծի, ու ես քեզի յայտնեմ, որ Աստուծոյ համար ուրիշ խօսելիք ալ ունիմ։

3 Գիտութիւնս հեռուէն պիտի առնեմ, ու արդարութիւնը Ստեղծողիս ընծայեմ։

4 Իրաւցնէ իմ խօսքերս սուտ չեն. գիտութեամբ կատարեալ մէկ մը քու քովդ է։

– Գլ. թ. 4. ժբ. 13. 16. լէ. 23. Սաղ. ղթ. 4.

5 Ահա Աստուած հզօր է, բայց մէկը չ'արհամարհեր, –անիկայ հզօր է իր սրտին զօրութեամբը։

6 Անիկայ ամբարիշտը չապրեցըներ, ու նեղեալներուն իրաւունք կ'ընէ։

Սաղ. լգ. 18. լդ. 15.
Սաղ. ճժգ. 8.

7 Արդարներուն վրայէն աչքերը չվերցըներ, ու զանոնք ‡թագաւորներուն հետ աթոռին վրայ կը դնէ. զանոնք յաւիտեան կը նստեցընէ, ու կը բարձրանան։

Սաղ. ճէ. 10.

8 Ու անոնք թէ որ շղթաներով կապուած՝ թշուառութեան կապերուն մէջ բռնուին,

9 Ան ատենը անոնց կը յայտնէ իրենց գործքերը, ու իրենց յանցանքներուն շատնալը։

Գլ. լգ. 16. 23.

10 Նաեւ անոնց ականջը կը բանայ, որ խրատ ընդունին, և անոնց կը պատուիրէ, որ անօրէնութենէ դառնան։

Գլ. իա. 13. Ես. ա. 19. 20.

11 Թէ որ անոնք հնազանդելով՝ Անոր ծառայութիւն ընեն, օրերնին

Ն. Ք. Գ. Թ. Իր 1520

բարութիւնով՝ ու տարիներնին ուրախութիւնով կ'անցընեն ։

12 Բայց թէ որ անոնք հնազանդութիւն չընեն, սուրէ պիտի անցնին, ու առանց գիտութեան պիտի մեռնին ։

13 Եւ անոնք որ սրտով կեղծաւոր են, իրենց վրայ [ե] բարկութիւն կը դիզեն. երբոր զանոնք կապէ, անոր չեն աղաղակեր ։

14 [զ] Անոնց անձը երիտասարդութեան մէջ պիտի մեռնի, ու անոնց կեանքը պիղծերուն մէջը [illegible] ։

15 Աղքատը կ'ազատէ իր թշուառութեան ատենը. ու նեղութեան մէջ անոր ականջը կը բանայ ։

16 Քեզ ալ նեղութենէ պիտի ազատէր, ու անանկ [է] ընդարձակութեան բերէր, ուր որ նեղութիւն չկայ. ու [ը] քու սեղանդ դրուածը [թ] պարարտութեամբ լեցուն պիտի ըլլար ։

17 Բայց [illegible] դուն չարին դատը *պաշտպանեցիր, անանկ դատը ու դատաստանը իրարու հետ կապուած են ։

18 Որովհետեւ բարկութիւն կայ, չըլլայ որ հարուածով մը քեզ վերցընէ. ան ատենը [ժ] մեծ փրկանքը քեզ չկրնար ազատել ։

19 [ի] Միթէ անիկայ քու հարստութիւնդ բանի տեղ կը դնէ՞. ոչ ոսկին ու ոչ մեծ գանձերը [illegible] ։

20 Մի փափաքիր ան գիշերին՝ որուն մէջ ժողովուրդները իրենց տեղէն †աներեւոյթ կ'ըլլան" ։

21 Զգուշացիր [լ] անօրէնութեան դառնալէն. ինչու որ դուն [խ] ասիկայ թշուառութենէն աւելի ընտրեցիր ։

22 Ահա Աստուած իր զօրութիւնովը ‡բարձրացեալ է". [ծ] Ո՞վ կրնայ անոր պէս սորվեցընել ։

23 [կ] Անոր [illegible] ճամբան ո՞վ որոշեց անոր. և ո՞վ ըսաւ անոր թէ՝ Դուն անիրաւութիւն գործեցիր ։

24 Միտքդ պահէ որ [հ] մեծարես անոր գործքերը՝ որն որ մարդիկները ‖կը տեսնեն ։

25 Ամէն մարդ կը տեսնէ զանոնք. իւրաքանչիւր ոք հեռուէն կը դիտէ ։

26 Ահա Աստուած մեծ է, ու մենք [ձ] չենք գիտեր. և [ղ] անոր տարիներուն համրանքը անքննելի է ։

27 Ինչու որ [ճ] ջուրերուն կաթիլները կը քաշէ. անոնք իր գոլորշիէն անձրեւ կը թափեն,

28 [մ] Որն որ ամպերը վազցընելով՝ մարդոց վրայ առատօրէն կը կաթեցընեն ։

ե Հռով. Բ. 5 ։

զ Գլ. ԺԵ. 32 ։ Իբ. 16 ։ Սաղ. ԾԵ. 23 ։

է Սաղ. ԺԸ. 19 ։ Լա. 8 ։ ՃԺԸ. 5 ։

ը Սաղ. ԻԳ. 5 ։

թ Սաղ. ԼԶ. 8 ։

* Եբր. կատարեցիր ։

ժ Սաղ. ԽԹ. 7 ։

ի Առակ. ԺԱ. 4 ։

† Եբր. կը վերնան ։

լ Սաղ. ԿԶ. 18 ։

խ Տես Եբր. ԺԱ. 25 ։

‡ Կամ՝ կը բարձրացընէ ։

ծ Ես. Խ. 13, 14 ։ Հռով. ԺԱ. 34 ։ Ա Կոր. Բ. 16 ։

կ Գլ. ԼԴ. 13 ։

հ Գլ. ԼԴ. 10 ։

ձ Սաղ. ՂԲ. 5 ։ Յայտ. ԺԵ. 3 ։

‖ Կամ՝ կ'երգեն ։

ղ Ա Կոր. ԺԳ. 12 ։

ճ Սաղ. Գ. 2 ։ ՃԲ. 24, 27 ։ Եբր. Ա. 12 ։

մ Սաղ. ՃԽԷ. 8 ։

ն Առակ. Գ. 20 ։

29 Բայց բնաւ մէկը ամպերուն տարածումը՝ — Անոր վրանին դղրդումը կրնա՞յ հասկընալ ։

30 Ահա *անոր վրայ իր լոյսը կը տարածէ, ու ծովուն խորութիւնը կը ծածկէ ։

31 [ջ] Ժողովուրդները աս բաներով §կը դատէ, — [ռ] Առատօրէն կերակուր կու տայ ։

32 Ամպը ‡կայծակը կը ծածկէ, ու անոր հրաման կու տայ, թէ ուր պիտի զարնէ ։

33 [ս] ‡‡Անոր շառաչիւնը անոր համար լուր կու տայ, խաշինքն ալ՝ ելլող [illegible] համար" ։

ԳԼ. ԼԷ

1 Եղիուն իր խօսքը շարունակելով կը հաստատէ թէ պէտք է Աստուծմէ վախնալ՝ անոր մեծ գործքերուն համար ։ 15 և թէ անոր իմաստութիւնը անքննելի է իր գործքերուն մէջ ։

1 Անոր համար ալ սիրտս կը դողայ, ու իր տեղէն կ'երերայ ։

2 Անոր ձայնին որոտումը՝ ու անոր բերնէն ելած շառաչիւնը մտիկ ըրէք ։

3 Բոլոր երկնից տակը կը խրկէ զանիկայ, ու անոր լոյսը՝ մինչև երկրին ծայրերը ։

4 Անոր ետեւէն [վ] [illegible] մեծ ձայն մը կ'ելլէ, իր վեհափառութեան ձայնովը կ'որոտայ, ու իր ձայնը լսուելէն ետև չուշացըներ զանոնք ։

5 Աստուած իր ձայնովը սքանչելի կերպով կ'որոտայ, — [տ] անանկ մեծ բաներ կ'ընէ՝ որ մենք չենք կրնար հասկընալ ։

6 Ինչու որ [ր] անիկայ կ'ըսէ ձիւնին. Երկրի վրայ եղիր, նաև սաստիկ անձրեւին, ու իր զօրութեանը սաստիկ անձրեւներուն ։

7 Անիկայ ամէն մարդուն ձեռքը կը կնքէ, [ց] որ իր ստեղծած բոլոր մարդիկները հասկընան ։

8 Գազանները [ւ] որջերնին կը մտնեն, ու այրերնուն մէջ կը բնակին ։

9 Հարաւէն փոթորիկ կու գայ, ու հիւսիսէն ցուրտ ։

10 [փ] Աստուծոյ շունչէն սառնամանիք կը տրուի, ու ջուրերուն լայնութիւնը կը նեղնայ ։

11 Նաև պարզութիւնը մէգը կը փարատէ. անոր լոյսը ամպը կը ցրուէ ։

12 Անոր խորհրդովը տեղէ տեղ կը փոխադրուին, որ աշխարհքին երեսը՝ երկրի վրայ անոր բոլոր [ք] հրամայածը կատարեն ։

13 [օ] Զանոնք կը բերէ՝ թէ խրատի համար, [ֆ] թէ իր երկրին համար, և [ա] թէ շնորհքի համար ։

14 Ո՛վ Յոբ՝ աս [illegible] մտիկ ըրէ. կայնէ՛ ու [բ] Աստուծոյ սքանչելիքներուն վրայով մտածէ ։

Ն. Ք. Գ. Թ. Իր 1520

պ Գլ. ԼԷ. 3 ։

ջ Գլ. ԼԷ. 13 ։ ԼԸ. 23 ։

§ Կամ՝ կը խնամէ ։

ռ Սաղ. ՃԼԶ. 25 ։ Գոր. ԺԴ. 16 ։

ս Եբր. [illegible] ԺԲ. 41, 45 ։

‡‡ Կամ՝ Անոր վրայով իր բարեկամը թող պատմէ ։ Անիրաւութեան դէմ բարկութեան աստուածք [illegible] ։

վ Սաղ. ԻԹ. 3 ։ ԿԸ. 33 ։

տ Գլ. Ե. 9 ։ Թ. 10 ։ ԼԶ. 26 ։ Յայտ. ԺԵ. 3 ։

ր Սաղ. ՃԽԷ. 16, 17 ։

ց Սաղ. ՃԹ. 27 ։

ւ Սաղ. ՃԴ. 22 ։

փ Գլ. ԼԸ. 29, 30 ։ Սաղ. ՃԽԷ. 17, 18 ։

ք Սաղ. ՃԽԸ. 8 ։

օ Ելք. Թ. 18, 23 ։ Ա Թագ. ԺԲ. 18, 19 ։ Եզր. Ժ. 9 ։ Գլ. ԼԸ. 31 ։

ֆ Գլ. ԼԸ. 26, 27 ։

ա Ա Թագ. Ի. 10 ։ Գ Թագ. ԺԸ. 45 ։

բ Սաղ. ՃԺԱ. 2 ։

15 Գիտե՞ս թէ Աստուած ինչպէս կը կարգաւորէ զանոնք, և իր ամպին լոյս կը փայլեցնէ։

16 [ե]Գիտե՞ս ամպերուն հաւասարակշռութիւնը, ու [զ]իմաստութեամբ կատարեալ եղողին սքանչելիքները։

17 Երկիրը հարաւային հովէն հանդարտացած ժամանակը, ինչո՞ւ համար քու հանդերձներդ կը տաքնան։

18 Անոր հետ միասի՞ն [է]տարածեցիր երկինքը, որ ամուր է՝ թափծու հայելիի պէս։

19 Սորվեցուր մեզի՝ թէ ի՞նչ պիտի ըսենք անոր. ինչու որ մթութեան պատճառովը՝ չենք կրնար մեր խօսքը կարգաւորել։

20 Թէ որ ես խօսելու ըլլամ, պիտի պատմուի՞ Անոր, եթէ մէկը զրուցէ, անշուշտ պիտի կլլուի։

21 Ու հիմա ալ չեն կրնար նայիլ, երբոր երկինքը կը փայլատակէ, բայց հովը կ'անցնի, ու զանիկայ կը սրբէ։

22 Ահա հիւսիսէն ոսկի պէս լոյս կու գայ. Աստուծոյ քով ահաւոր փառաւորութիւն կայ։

23 Անիկայ Ամենակարող է, [ը]չենք կրնար հասկնալ զանիկայ. [թ]մեծ է զօրութեամբ՝ դատաստանով ու շատ արդարութեամբ, ու մէկուն * գրկանք չըներ։

24 Անոր համար մարդիկ [ժ]վախնալու են անկէ. [ի]Սրտով իմաստուններուն † բնաւ չնայիր։

Ն · Ք · ԴՔ ·
Երր 1520

ե Գլ. ԼԶ. 29.
զ Գլ. ԼԶ. 4.
է Ծնն. Ա. 6. Եսա. ԽԴ. 24.
ը Ա Տիմ. Զ. 16.
թ Գլ. ԼԶ. 5.
* Կամ՝ պատասխան չտար։
ժ Մատ. Ժ. 28.
ի Մատ. ԺԱ. 25. Ա Կոր. Ա. 26.
† Կամ՝ մէկը բնաւ չկրնար տեսնել զանիկայ։

ԳԼ. ԼԸ.

1 Աստուած կը կանչէ Յոբը որ իր հարցումներուն պատասխան տայ։ 4 Աստուած իր մեծամեծ գործերը յիշելով կը յանդիմանէ Յոբին տգիտութիւնը, ու տկարամտութիւնը։

1 Ան ատենը Եհովայ [ա]փոթորիկին մէջէն պատասխան տալով Յոբին ըսաւ.

2 [բ]Ո՞վ է ասիկայ՝ որ [գ]անիմաստ խօսքերով խորհուրդը կը նսեմացնէ։

3 [դ]Հիմա կտրիճի պէս մէջքդ պնդէ. քեզի հարցնեմ, և դուն ինծի իմացուր։

4 [ե]Ո՞ւր էիր դուն՝ երբոր ես երկրին հիմերը կը դնէի. ըսէ ինծի՝ թէ որ իմաստութեան տեղեկութիւն ունիս։

5 Թէ որ գիտես՝ ըսէ. Ո՞վ դրաւ անոր չափերը, կամ թէ անոր վրայ լարը ո՞վ քաշեց։

6 Անոր հիմերը ինչի՞ վրայ հաստատուած են, կամ թէ անոր անկիւնին քարը ո՞վ դրաւ,

7 Երբոր առաւօտեան աստղերը միասին փառաբանութիւն կ'ընէին, ու երբոր [զ]Աստուծոյ բոլոր որդիները ցնծութեամբ կ'աղաղակէին,

8 [է]Կամ ծովը որովայնէն ելած ժամանակը՝ ո՞վ գոցեց զանիկայ դռներով,

9 Երբոր ամպը անոր հանդերձ ըրի, ու մէգը խանձարուր.

10 Ու [ը]անոր վրայ իմ հրամանս հաստատելով՝ անոր փականք ու դռներ դրի,

11 Ու ըսի անոր. Մինչև հոս գաս՝ ու անդին չանցնիս, և քու ալիքներուդ հպարտութիւնը հոս [թ]դադարի։

12 Կեանքիդ մէջը երբեք [ժ]առաւօտուն հրաման ըրի՞ր, արշալոյսին իր ծագելու տեղը ցուցուցի՞ր,

13 Որ երկրին ծայրերը բռնէ, ու [ի]չարագործները անկէ թօթվուին։

14 Երկիրը նոր ձև մը կ'առնէ, կնքուած կաւի պէս, և ամէն բան հանդերձով զարդարուածի պէս կ'երևնայ։

15 Ամբարիշտներէն կ'արգիլուի իրենց [լ]լոյսը. ու [խ]բարձր բազուկը կը խորտակի։

16 [ծ]Ծովուն աղբիւրները մտա՞ր ես, ու անդունդին ծածուկ տեղուանքը պտըտե՞ր ես։

17 [կ]Մահուան դռները յայտնուեցա՞ն քեզի, ու մահուան շուքին դռները տեսա՞ր։

18 Երկրին լայնութեանը խելքդ հասա՞ւ. թէ որ ամէնը գիտես, զրուցէ։

19 Լոյսին ‡ բնակարանը ո՞ւր է, ու խաւարին տեղը ո՞ւր է,

20 Որ զանիկայ առնես իր սահմանը տանիս, ու անոր տանը ճամբաները իմանաս։

21 Դուն ան ատենը ծնած ըլլալո՞ւդ համար, ու քու օրերուդ համրանքը շատ ըլլալո՞ւն համար գիտես։

22 [հ]Ձիւնին շտեմարանները մտա՞ր ես, ու կարկուտին գանձերը տեսա՞ր ես,

23 [ձ]Որ ես կը պահեմ նեղութեան ժամանակին, ու կռիւի ու պատերազմի օրուան համար։

24 Ի՞նչ ճամբով լոյսը կը բաժնուի, և ի՞նչպէս արևելեան հովը երկրի վրայ կը տարածուի։

25 [ղ]Հեղեղներուն համար անցք՝ ու որոտումներուն փայլակին համար ճամբայ ո՞վ բացաւ,

26 Որ անձրև տայ ան երկրին վրայ՝ ուր որ մարդ չկայ, անապատին վրայ՝ ուր տեղ մէկը չբնակիր,

27 [ճ]Որ անապատները ու անշէն տեղերը կշտացընէ, ու կանանչ խոտին ընձիւղը բուսցընէ։

28 [մ]Անձրևը հայր ունի՞. կամ թէ ցօղին կաթիլները ո՞վ ծնաւ։

ա Ել. ԺԹ. 16, 18. Գ Թագ. ԺԹ. 11. Եզեկ. Ա. 4. Նաւ. Ա. 3.
բ Գլ. ԼԴ. 35. ԽԲ. 3.
գ Ա Տիմ. Ա. 7.
դ Գլ. Խ. 7.
ե Սաղ. ՃԴ. 5. Առակ. Ը. 29. Լ. 4.
զ Գլ. Ա. 6.

Ն · Ք · ԴՔ ·
Երր 1520

է Ծնն. Ա. 9. Սաղ. ԼԳ. 7. ՃԴ. 9. Առակ. Ը. 29. Երեմ. Ե. 22.
ը Գլ. ԻԶ. 10.
թ Սաղ. ՁԹ. 9. ՂԳ. 4.
ժ Սաղ. ՀԴ. 16. ՃԽԸ. 5.
ի Սաղ. ՃԴ. 35.
լ Գլ. ԺԸ. 5.
խ Սաղ. Ժ. 15.
ծ Սաղ. ՀԷ. 19.
կ Սաղ. Թ. 13.
‡ Եբր. բնակած ճամբան
հ Տես Սաղ. ՃԼԵ. 7.
ձ Ել. Թ. 18. Յես. Ժ. 11. Ես. Լ. 30. Եզեկ. ԺԳ. 11, 13. Յայտ. ԺԶ. 21.
ղ Գլ. ԻԸ. 26.
ճ Սաղ. ՃԷ. 35.
մ Երեմ. ԺԴ. 22. Սաղ. ՃԽԷ. 8.

Ն. Ք. ԳԲ. Երր 1520

29 Սառը որո՞ւն արգանդէն կ'ելլէ. ու երկնից ա եղեամը ո՞վ ծնաւ ։

30 Ջուրերը քարի պէս [illegible] կը պահուըտին, ու անդունդին երեսը բ * կը սառի ։

31 գ Բազմաստեղին † կապերը կրնա՞ս կապել, կամ թէ Հայկին կապերը կրնա՞ս քակել ։

32 ‡ Մազարոթը ժամանակին կրնա՞ս հանել, ու Արջին և իր զաւակացը առաջնորդել ։

33 դ Երկինքին կանոնները գիտե՞ս. անոր իշխանութիւնը երկրի վրայ կրնա՞ս դնել ։

34 Ձայնդ ամպերուն կրնա՞ս վերցընել, որ ջուրերուն շատութիւնը քեզ ծածկէ ։

35 Կայծակները կրնա՞ս ղրկել որ երթան, ու քեզի՝ Ահա՛ պատրաստ ենք՝ ըսեն ։

36 ե Երիկամունքներուն մէջ ո՞վ իմաստութիւն դրաւ, կամ սրտին ո՞վ հանճար տուաւ ։

37 Ո՞վ կրնայ իմաստութիւնով ամպերը համրել, ու երկնից տիկերը || տեղաւորել,

38 Երբոր փոշին [illegible] գանգուած մը կ'ըլլայ, ու հողին կոշտերը իրարու կը փակչին ։

39 զ Առիւծին համար որս կրնա՞ս որսալ, ու կորիւններուն ախորժակը կրնա՞ս կշտացընել,

40 Երբոր անոնք իրենց այրերուն մէջ կը կծկտին, — դարանի համար որջերնուն մէջ կը կենան ։

41 է Ո՞վ կը պատրաստէ ագռաւին իր որսը, երբոր անոր ձագերը Աստուծոյ կ'աղաղակեն, և ուտելիք չունենալնուն համար կը թափառին ։

ա Սաղ. ճխէ. 16.
բ Գլ. ԼԷ. 10.
* Եբր. կը բռնուի.
գ Գլ. Թ. 9. Ամով. Ե. 8.
† Կամ՝ զուարճութիւնները
‡ Կամ՝ Տասներկու կենդանակերպերը
դ Երեմ. ԼԱ. 35.
ե Գլ. ԼԲ. 8. Սաղ. ծա. 6. Ժող. Բ. 26.
|| Կամ՝ թափել տալ.
զ Սաղ. ճդ. 21. ճխէ. 15.
է Սաղ. ճխէ. 9. Մատ. Զ. 26.

ԳԼ. ԼԹ.

1 Այծեամներուն ու եղջերուներուն վրայով. 5 վայրենի իշուն. 9 միեղջերուին. 13 ջայլամին, 19 ձիուն, 26 բազէին, 27 ու արծիւին վրայով ։

1 Ժայռի այծեամներուն ծնանելու ժամանակը գիտե՞ս. ը եղնիկներուն ծնանիլը դիտեցի՞ր ։

2 Անոնց կատարելու ամիսները կրնա՞ս համրել, ու ծնանելու ժամանակնին գիտե՞ս ։

3 Անոնք ծռելով ձագերնին կը ծընանին, — ցաւերնին կ'անցընեն ։

4 Անոնց ձագերը կը զօրանան, դաշտի մէջ կը մեծնան. կ'երթան, ու նորէն անոնց չեն դառնար ։

5 Ցիռը ո՞վ համարձակ թող տուաւ, ու վայրենի իշուն կապերը ո՞վ քակեց.

6 թ Որուն՝ դաշտը տուի տունի համար. ու անապատը՝ անոր բնակութեանը համար ։

7 Անիկայ քաղաքին աղաղակը ծաղր կ'ընէ, ու քշողին պոռալը չլսեր.

8 Անոր պտըտած լեռները իր արօտն է, ու ամէն տեսակ խոտերը կը փնտռէ ։

9 ժ Միեղջերուն քեզի ծառայելու կը հաճի՞, կամ քու մսուրիդ քովը գիշերը կը մնա՞յ ։

10 § Արտ վարելու համար" միեղջերուն կրնա՞ս չուանով կապել, կամ թէ քու ետեւէդ հովիտները կը տափանէ՞ ։

11 Անոր ոյժը շատ ըլլալուն համար՝ անոր կը վստահի՞ս, ու գործդ անոր կը յանձնե՞ս ։

12 Կը հաւատա՞ս անոր՝ թէ քու արմտիքդ պիտի բերէ, և քու կալդ ժողվէ ։

13 Ջայլամին թեւը ցնծութեամբ կը շարժի. արդեօք արագիլին թեւերուն ու փետուրներուն կը նմանի՞ ։

14 Անիկայ իր հաւկիթները գետինը կը ձգէ, ու զանոնք հողին վրայ կը տաքցընէ,

15 Ու միտքը չգար որ մէկու մը ոտքը կը կոտրէ զանոնք, կամ դաշտի գազանները ոտնակոխ կ'ընեն ։

16 Անիկայ ի անգութ է իր ձագերուն՝ իրենը չեղածներու պէս. իր աշխատութիւնը պարապ ելլելուն ‡ հոգ չըներ".

17 Ինչու որ Աստուած իմաստութենէն զուրկ ըրաւ զանիկայ, ու լ հանճարէն անոր բաժին չտուաւ ։

18 Անիկայ բարձրը ելած ժամանակը՝ ձիին ու անոր վրայ հեծնողը ծաղր կ'ընէ ։

19 Ձիին դո՞ւն ոյժ տուիր. անոր պարանոցին †† բաշը դո՞ւն հագցուցիր ։

20 Զանիկայ մարախի պէս կրնա՞ս ցատկեցընել. անոր վռնչելուն ‡‡ փառաւոր ձայնը" ահաւոր է ։

21 Հովիտի մէջ գետինը կը փորէ, ու իր զօրութեամբը կը զուարճանայ. խ սպառազէնը դիմաւորելու կ'ելլէ.

22 Երկիւղը ծաղր կ'ընէ, բան մը չվախնար, ու սուրին երեսէն ետ չդառնար ։

23 || Նետերը անոր վրայ կը սուլեն", նաև փայլուն նիզակը ու գեղարդը.

24 Կատաղութեամբ ու բարկութեամբ գետինը կը կլլէ, ու փողին ձայնը լսելուն §§ չկրնար ինքզինքը զսպել".

25 Քանի որ փողը կը հնչուի, աղէ՜ կ'ըսէ. հեռուէն կ'առնէ պատերազմին հոտը. զօրագլուխներուն որոտումը ու աղաղակարարութիւնը կը լսէ ։

26 Բազէն քու իմաստութիւնո՞վ

ը Սաղ. ԻԹ. 9.
թ Գլ. ԻԴ. 5. Երեմ. Բ. 24. Ովս. Ը. 9.
Ն. Ք. ԳԲ. Երր 1520
ժ Թուոց. ԻԳ. 22. Բ Օր. ԼԳ. 17.
§ Եբր. Ակօսին մէջ
ի Ողբ. Դ. 3.
‡ Կամ՝ վախ չունի.
լ Գլ. ԼԵ. 11.
†† Կամ՝ որոտումը
‡‡ Եբր. փառքը
խ Երեմ. Ը. 6.
|| Եբր. Կապարճը . . . կը սուլէ.
§§ Կամ՝ չհաւատար ։

Ն · Ք · Դ · Ք · Իրր 1520

կը թռչի, — թեւերը դէպ 'ի հարաւ կը բանայ ։

27 Արծիւը քու հրամանովդ կը բարձրանայ, ու * բոյնը բարձրը կը հաստատէ ։ — * Երեմ. խթ. 16. Աբդ. 4.

28 Անիկայ ժայռի վրայ՝ ժայռի գագաթներու վրայ՝ ու ամրացածներու մէջ բնակելով կը կենայ ։

29 Կերակուրը անկէ կը փնտռէ . անոր աչքերը հեռուէն կը տեսնեն ։

30 Անոր ձագերն ալ արիւն կը ծծեն . և ա ուր որ դիեր ըլլան, անիկայ հոն է ։ — ա Մատ. իդ. 28. Ղու. ժէ. 37.

ԳԼ. Խ

1 Յոբ Աստուծոյ առջեւ կը խոնարհի ։ 6 Աստուած զանիկայ կը յորդորէ՝ որ իր արդարութիւնը, կարողութիւնը և իմաստութիւնը խոսի ։ 15 Բեհեմովթին վրայով ։

1 Նաև Աստուած Յոբին խօսելով՝ ըսաւ .

2 Արդ՝ — Ամենակարողին հետ վիճողը բան մը պիտի սորվեցնէ՞ . Աստուծոյ հետ վիճաբանողը թող պատասխան տայ ։ — — Գլ. լգ. 13.

3 Ան ատենը Յոբ Տէրոջը պատասխան տալով՝ ըսաւ .

4 * Ահա ես նուաստ եմ . քեզի ի՞նչ պատասխան տամ . † ձեռքս բերնիս վրայ կը դնեմ ։ — * Եզր. թ. 6. Գլ. խբ. 6. Սաղ. ծա. 4. † Գլ. իթ. 9. Սաղ. լթ. 9.

5 Մէկ անգամ խօսեցայ, ալ պատասխան պիտի չտամ . երկու անգամ ալ, բայց պիտի չկրկնեմ ։

6 ‡ Ան ժամանակը Աստուած՝ մրրիկէն Յոբին պատասխան տալով՝ ըսաւ . — ‡ Գլ. լը. 1.

7 * Հիմա կտրիճի պէս մէջքդ պնդէ, ‖ քեզի հարցնեմ, ու դուն [illegible] ինծի իմացուր ։ — * Գլ. լը. 3. ‖ Գլ. խբ. 4.

8 * Իմ դատաստանս պիտի խափանե՞ս . քեզ արդարացնելու համար զիս յանցաւո՞ր պիտի հանես ։ — * Սաղ. ծա. 4. Հռով. գ. 4.

9 Աստուծոյ պէս բազուկ ունի՞ս, և ա անոր պէս ձայնովդ կրնա՞ս որոտալ ։ — ա Գլ. լէ. 4. Սաղ. իթ. 3. 4.

10 բ Հիմա փառաւորութիւնով ու մեծութիւնով զարդարուէ, և պատիւով ու փառքով հագուէ ։ — բ Սաղ. ղգ. 1. ճդ. 1.

11 Բարկութեանդ եռանդը տարածէ, և ամէն հպարտին նայէ, ու զանիկայ խոնարհեցուր ։

12 Ամէն գ հպարտին նայէ, ու զանիկայ նուաստէ, ու անօրէնները իրենց տեղը կոխկրտէ ։ — գ Եսա. բ. 12. Դան. դ. 37.

13 Անոնց ամէնն ալ հողին մէջը աներևոյթ ըրէ, երեսնին գաղտուկ տեղ պահէ ։

14 Ան ատենը ես ալ քեզի կը խոստովանիմ, որ աջ ձեռքդ քեզ կրնայ ազատել ։

15 Ահա * Բեհեմովթը որ քեզի հետ ստեղծեցի, անիկայ արջառի պէս խոտ կ'ուտէ ։ — * Կամ՝ ձիագետին, կամ՝ փիղը

16 Ահա հիմա անոր զօրութիւնը իր մէջքին է, և ոյժը փորին † մկաններուն մէջ ։ — † Կամ՝ պորտին

17 Պոչը կ'երերցնէ եղեւնիի պէս . ազդրերուն ջիղերը հիւսուած են ։

18 Անոր ոսկորները ‡ պղնձէ խողովակներ են . անոր ոսկորները երկաթէ նիգերու պէս են ։ — ‡ Կամ՝ պղնձի ամուր կտորներ

19 Աստուծոյ ճարտար գործը անիկայ է . զանիկայ ստեղծողը ‖ իր սուրը կրնայ անոր մօտեցնել ։ — ‖ Կամ՝ անոր սուրը իրեն կու տայ.

20 Արդարեւ անոր * պաշար կը բերեն լեռները, ուր որ դաշտի բոլոր գազանները կը խաղան ։ — * Սաղ. ճդ. 14.

21 Անիկայ հովանաւոր ծառերուն տակը՝ եղէգներուն շուքին՝ ու ճահիճներուն մէջը կը պառկի ։

22 Հովանաւոր ծառերը իրենց շուքովը կը ծածկեն զանիկայ . հեղեղատներուն ուռիները անոր բոլորտիքն են ։

23 Թէ որ գետը առատանայ, անիկայ չվախնար . թէեւ Յորդանանը անոր բերանին վրայ դիմելու ըլլայ, հանդարտ կը կենայ ։

24 Միթէ անիկայ յայտնի ¶ կը բռնուի՞ . § քիթովը որոգայթները կը ծակէ՞ ։ — ¶ Գլ. խա. 1. 2. § Կամ՝ որոգայթի մէջ անոր քիթը ո՞վ կրնայ ծակել.

ԳԼ. ԽԱ

1—34 Լեւիաթանին վրայ երևցած Աստուծոյ մեծ զօրութիւնը ։

1 — ‡ Լեւիաթանը կարթով կրնա՞ս վերցընել, ու անոր լեզուէն լարով կրնա՞ս քաշել ։ — — Սաղ. ճդ. 26. Եսա. իէ. 1. ‡ Կամ՝ կոկորդիլոսը

2 * Անոր քիթին չուան անցընելով՝ ծնօտը կրնա՞ս փուշով ծակել ։ — * Տես Եսա. լէ. 29.

3 Միթէ անիկայ քեզի շատ աղաչանքներ կ'ընէ՞, քեզի մեղմ խօսքեր կ'ըսէ՞ ։

4 Անիկայ քեզի հետ ուխտ կ'ընէ՞ . զանիկայ մշտնջենաւոր ծառայի պէս կրնա՞ս առնել ։

5 Թռչունի հետ խաղալու պէս՝ անոր հետ կրնա՞ս խաղալ, կամ թէ քու աղախիններուդ համար զանիկայ կրնա՞ս կապել ։

6 Ընկերները անոր [illegible] հացկերոյթ կրնա՞ն ընել . անիկայ վաճառականներուն մէջը կը բաժնուի՞ ։

7 Անոր մորթը նիզակներով՝ ու անոր գլուխը ձկնորսի տէգերով կրնա՞ս լեցընել ։

8 Ձեռքդ անոր վրայ դիր, պատերազմը յիշէ . — նորէն պիտի չընես [illegible] ։

9 Ահա անոր բռնելու յոյսը պարապ է . զանիկայ տեսնելով ալ մարդ չը՞ զարհուրիր ։

10 Չկայ քաջասիրտ մէկը՝ որ զանիկայ արթնցընէ . հապա իմ առջեւս ո՞վ կրնայ կայնիլ ։

11 ‡ Ո՞վ ինծի առաջուց տուաւ, որ — ‡ Հռով. ժա. 35.

Ն. Փ. Դ. Ք.
Իբր 1520

÷ Ել. ԺԹ. 5 ; Բ Օր. Ժ. 14 ; Սաղ. ԻԴ. 1 ; Ծ. 12 ; Ա Կոր. Ժ. 26 ;

ես անոր հատուցանեմ. ÷ բոլոր երկինքին տակը եղածը իմս է ։

12 Անոր անդամներուն ու զօրութեանը, նաև գեղեցիկ կարգաւորութեանը վրայով խօսելու պիտի չլռեմ ։

13 Անոր հանդերձին երեսը ո՞վ կրնայ բանալ. անոր երկու կզակներուն մէջը ո՞վ կրնայ մտնել.

14 Անոր երեսին դռները ո՞վ կրնայ բանալ. ահը անոր ակռաներուն բոլորտիքն է ։

15 Անոր ամուր վահանները իր հպարտութիւնն են. պինդ կնքուածի պէս գոց են.

16 Անոնք իրարու այնպէս քովէքով շարուած են, որ անոնց մէջը քամի չկրնար մտնել.

17 Իրարու կցուած են, մէկզմէկ կը բռնեն, ու բնաւ չեն զատուիր ։

18 Անոր փռնգտալէն լոյս կը փայլի. ու աչքերը արշալոյսին արտեւանունքներուն կը նմանին ։

19 Անոր բերնէն վառած ջահեր կ՚ելլեն, — կրակի կայծեր կը ցայտեն ։

20 Քիթին ծակերէն շոգի կ՚ելլէ՝ եռացող սանի կամ կաթսայի պէս ։

21 Անոր շունչէն կրակի կայծեր կը բորբոքին, ու բերնէն բոց կ՚ելլէ ։

22 Անոր պարանոցին վրայ ոյժ կը բնակի. ու երկիւղը անոր առջեւէն կը խաղայ ։

23 Անոր միսին ծալուածքները փակած են, անոր վրան հաստատուելով՝ չեն երերար ։

24 Անոր սիրտը քարի պէս պինդ է, ու աղօրիքին վարի քարին պէս ամուր է ։

25 Անոր ելած ժամանակը զօրաւորները կը վախնան, — երկիւղէն կը շփոթին ։

26 Անոր վրայ յարձակողին սուրը չդիմանար, ոչ ալ նիզակը՝ գեղարդը ու զրահը ։

27 Երկաթը յարդի պէս է անոր առջեւ, — պղինձը փտած փայտի պէս ։

28 Աղեղին նետը զանիկայ չփախցըներ. պարսաքարերը անոր դէմ մըղեղի կը դառնան ։

29 Մահակները շիւղերու տեղ կը սեպէ. տէգին ճօճալը ծաղր կ՚ընէ ։

30 Անոր տակը սրածայր խեցիի կտորուանք կան. ցեխին վրայ սուր բաներ կը տարածէ ։

31 Անդունդը սանի մը պէս կ՚եռացընէ, — ծովը սպեղանիի կաթսային նման կ՚ընէ ։

32 Իր ետեւէն ճամբան պայծառ կ՚երեւցընէ. անդունդը ճերմկած մազերու կը նմանի ։

33 Երկրի վրայ անոր նմանը չկայ, որ անանկ անվախ ստեղծուած ըլլայ ։

34 Ամէն բարձր բաներու վրայ կը նայի. բոլոր * հպարտութեան որդւոցը " թագաւորն է ։

Ն. Փ. Դ. Ք.
Իբր 1520

* Կամ՝ վայրենի գազաններուն

ԳԼ. ԽԲ

1 Յոբ Աստուծոյ կը հնազանդի ։ 7 Աստուած Յոբը կ՚արդարացընէ, անոր բարեկամները կը խոնարհեցընէ, ու Յոբին աղօթքը կ՚ընդունի ։ 10 Աստուած կը մեծցընէ ու կ՚օրհնէ Յոբը ։ 16 Յոբին տարիքը ու մահը ։

1 Ան ատենը Յոբ Տէրոջը պատասխան տալով՝ ըսաւ.

2 Գիտեմ որ = ամէն բանի կարող ես. ու քու դիտաւորութիւնդ բնաւ չարգիլուիր ։

3 ‡ Ո՞վ է անիկայ որ տգիտութեամբ խորհուրդը կը նսեմացընէ. յիրաւի կը զրուցէի, բայց չէի հասկընար. ‡ † ինծի զարմանալի բաներ ըլլալով՝ չէի իմանար ։

4 Կ՚աղաչեմ մտիկ ըրէ՝ որ ես զրուցեմ. ‡ քեզի հարցընեմ, ու դուն ինծի սորվեցուր ։

5 Ես քու վրայովդ ականջի լուր լսեր էի, բայց հիմա աչքս կը տեսնէ քեզ ։

6 Անոր համար ‡ ես զիս կ՚արհամարհեմ, հողի ու մոխիրի վրայ կը զղջամ ։

7 Արդ՝ Տէրը աս խօսքերը Յոբին
զրուցելէն ետքը՝ Տէրը Եղիփազ
Թեմանացիին ըսաւ. Քու վրադ՝
ու երկու ընկերներուդ վրայ իմ
բարկութիւնս բորբոքեցաւ. ինչու
որ ինծի համար՝ իմ Յոբ ծառայիս
8 պէս շիտակ չխօսեցաք ։ Ուստի հի-
մա ձեզի եօթը զուարակ ու եօթը
խոյ առէք, ու ‡ Յոբ ծառայիս եր-
թալով՝ ձեզի համար ողջակէզ մա-
տուցէք, և իմ Յոբ ծառաս ‡ ձե-
զի համար աղօթք ընէ, որ ես ալ
անոր ‡ աղօթքը ընդունելով՝ ձեր
անմտութեանը դէմ չընեմ ձեզի.
ինչու որ իմ առջեւս իմ Յոբ ծա-
ռայիս պէս շիտակ չխօսեցաք ։

9 Ան ատենը Եղիփազ Թեմանացին, ու Բաղդատ Սաւքեցին, և Սոփար Նաամացին երթալով՝ Տէրոջը իրենց ըսածին պէս ըրին. և Տէրը Յոբին ‡ աղօթքը ընդունեց ։

10 ‡ Ու Տէրը գերութենէ ազատեց
Յոբը՝ իր բարեկամներուն համար
աղօթք ըրած ատենը. նաև Տէրը
Յոբին բոլոր ստացուածոցը ‡ կրկ-
11 նապատիկը տուաւ ։ Ու անոր ‡ բո-
լոր եղբայրները՝ ու բոլոր քոյրերը՝
և զանիկայ առաջուց ճանչցողնե-
րուն բոլորն ալ անոր գալով՝ անոր
տանը մէջ հաց կերան անոր հետ,
ու անոր համար ցաւելով՝ Տէրոջը
անոր բերած բոլոր փորձանքին հա-
մար անոր մխիթարութիւն տուին.
և ամէն մէկերնին մէյմէկ կտոր

= Ծն. ԺԸ. 14 ; Մատ. ԺԹ. 26 ; Մար. Ժ. 27 ; Ղու. ԺԸ. 27 ;
‡ Գլ. ԼԸ. 2 ;
‡ Սաղ. Խ. 5 ; ՃԼԹ. 6 ;
† Եբր. [illegible]
‡ Գլ. ԼԸ. 3 ; Խ. 7 ;
‡ Եզր. Թ. 6 ; Գլ. Խ. 4 ;
‡ Թուոց. ԻԳ. 1 ;
‡ Մատ. Ե. 24 ;
‡ Ծն. Ի. 17 ; Յակ. Ե. 15, 16 ; Ա Յովհ. Ե. 16 ;
‡ Եբր. երեսը. Ա Թագ. ԻԵ. 35 ; Մաղ. Ա. 9 ;
‡ Սաղ. ԺԴ. 7 ; ՃԻԶ. 1 ;
‡ Եսա. Խ. 2 ;
‡ Տես Գլ. ԺԹ. 13 ;

տուաւ՝ ու մէյմէկ ոսկի օղ տուին 12 անոր։ Եւ Տէրը ւՅոբին վերջը առջինէն աւելի օրհնեց. անանկ որ՝ ⁎տասնըչորս հազար ոչխար, ու վեց հազար ուղտ, և հազար լուծ եզ, ու հազար մատակ էշ 13 ունեցաւ։ ⁑Եւ անոր՝ եօթը տղայ 14 ու իրեք աղջիկ եղաւ։ Ու մէկ աղջկան անունը *Յեմիմա՝ ու երկրորդին անունը Կասիա՝ ու երրորդին անունը †Կերէն Հապուք դրաւ։

15 Եւ բոլոր երկրին վրայ Յոբին աղջիկներուն պէս գեղեցիկ կնիկներ չէր գտնուեր. ու հայրերնին անոնց ժառանգութիւն տուաւ իրենց եղբայրներուն մէջը։

16 Եւ ասկէ ետքը ‡Յոբ հարիւր քառասուն տարի ապրելով՝ տեսաւ իր որդիները՝ ու իր որդւոցը որդի- 17 ները՝ մինչև չորրորդ ազգը։ Ու Յոբ ծերացած ու §օրերը լեցուած մեռաւ։

Ն. Ք. ԳՔ. Երր 1520
ւ Գլ. Ը. 7. Յակ. Ե. 11.
⁎ Տես գլ. Ա. 3.
⁑ Գլ. Ա. 2.
* Եբ՝ տիւ.
† Եբ՝ եղջիւր ծարրոյ.
‡ Գլ. Ե. 26. Առակ. Գ. 16.
§ Ծն. ԻԵ. 8.

ԳԻՐՔ ՍԱՂՄՈՍԱՑ

ՍԱՂՄՈՍ Ա

1 Բարեպաշտ մարդուն երջանկութիւնը. 4 ամբարշտին ապերջանկութիւնը։

1 Երանելի է ⁎այն մարդը՝ որ ամբարիշտներուն խորհուրդին մէջ չքալեր, ու մեղաւորներուն ճամբուն մէջ չկենար, և ⁑ծաղր ընողներուն նստած տեղը չնստիր.

2 Հապա ‡անոր կամքը Տէրոջը օրէնքին մէջն է, և ⁎ցորեկ ու գիշեր անոր օրէնքին վրայ կը մտածէ։

3 Եւ անիկայ ⁎ջուրի ճամբաներուն տնկուած ծառի պէս պիտի ըլլայ, որ իր ժամանակին իր պտուղը կու տայ. ու անոր տերևը պիտի չթափի, և ինչ բան որ ընէ՝ ⁎պիտի յաջողի։

4 Ասանկ չեն ամբարիշտները, հապա ⁎մղեղի պէս՝ որ հովը կը ցրուէ։

5 Ասոր համար ամբարիշտները դատաստանին մէջ պիտի չկրնան կենալ, ոչ ալ մեղաւորները արդարոց ժողովքին մէջ։

6 Վասն զի ⁎Տէրը կը ճանչնայ արդարներուն ճամբան. բայց ամբարիշտներուն ճամբան պիտի կորսուի։

‡ Ղու. Ի. 42. Գործ. Ա. 20.
⁎ Առակ. Դ. 14. 15.
⁑ Սաղ. ԻԶ. 4. Երեմ. ԺԵ. 17.
‡ Սաղ. ՃԺԹ. 35. 47. 92.
⁎ Յես. Ա. 8. Սաղ. ՃԺԹ. 1. 97.
⁎ Երեմ. ԺԷ. 8. Եզեկ. ԽԷ. 12.
⁎ Ծն. ԼԹ. 3. 23. Սաղ. ՃԻԸ. 2. Եսա. Գ. 10.
⁎ Յոբ. ԻԱ. 18. Սաղ. ԼԵ. 5. Եսա. ԺԷ. 13. ԻԹ. 5. Ովսե. ԺԳ. 3.
⁎ Սաղ. ԼԷ. 18. Նաւ. Ա. 7. Յովհ. Ժ. 14. Բ Տիմ. Բ. 19.

ՍԱՂՄ. Բ

1 Քրիստոսի թագաւորութիւնը. 10 Թագաւորներուն յորդորանք մը որ անոր հնազանդին։

1 Ինչո՞ւ ⁎հեթանոսները խռովութիւն կ՚ընեն, ու ժողովուրդները պարապ բան կը մտածեն.

2 Երկրի թագաւորները ինքզինքնին կը հաստատեն, ու իշխանները մէկտեղ խորհուրդ կ՚ընեն Տէրոջը դէմ, ու անոր ⁑Օծեալին դէմ,

3 Ըսելով. ‡Կտրենք անոնց կապերը, ու մեզմէ ձգենք անոնց ‖լուծը։

4 ⁎Երկինքը բնակողը անոնց վրայ ⁎պիտի ծիծաղի. Տէրը ծաղր պիտի ընէ զանոնք։

5 Այն ատենը իր բարկութիւնովը պիտի խօսի անոնց, և իր սրտմտութիւնովը պիտի խռովեցընէ զանոնք, ըսելով.

6 Ես օծեցի իմ թագաւորս իմ սուրբ լեռանս՝ ⁎Սիօնին վրայ։

7 Հրամանը պիտի պատմեմ. Տէրը ինծի ըսաւ. ⁎Դուն իմ Որդիս ես. ես այսօր քեզ ծնայ.

8 ⁎Խնդրէ ինծմէ, ու հեթանոսները քեզի ժառանգութիւն պիտի տամ, ու երկրին ծայրերը՝ քեզի ստացուածք.

9 ⁎Զանոնք երկաթէ գաւազանով պիտի §կոտրես, բրուտի ամանի պէս պիտի փշրես զանոնք։

10 Ուստի հիմա ով թագաւորներ՝ միտքերնիդ առէք, երկրի դատաւորներ՝ խրատուեցէք։

11 ⁎Երկիւղով Տէրոջը ծառայեցէք, ու ⁎դողալով ‡[illegible] վախցէք։

12 Որդին համբուրեցէք որ չբարկանայ, ու ճամբուն մէջ չկորսուիք, երբոր ւանոր բարկութիւնը քիչ մը բորբոքի։ ⁎Երանի այն ամենուն՝ որ անոր կը յուսան։

⁎ Սաղ. ԽԶ. 6. Գործ. Դ. 25. 26.
⁑ Սաղ. ԽԵ. 7. Յովհ. Ա. 41.
‡ Երեմ. Ե. 5. Ղուկ. ԺԹ. 14.
‖ Եբ՝ չուանները.
⁎ Սաղ. ԺԱ. 4.
⁎ Սաղ. ԼԷ. 13. Ծթ. 8. Առակ. Ա. 26.
⁎ Բ Թագ. Ե. 7.
⁎ Գործ. ԺԳ. 33. Եբր. Ա. 5. Ե. 5.
⁎ Սաղ. ԻԲ. 27. Հր. 8. ԽԹ. 27. Դան. Է. 13. 14. Տես Յով. ԺԷ. 4. 5. ԺԹ. 15.
⁎ Սաղ. ԽԹ. 23. Յայտ. Բ. 27. ԺԲ. 5.
§ Կամ՝ հովուես.
⁎ Եբր. ԺԲ. 28.
⁎ Փիլ. Բ. 12.
‡ Կամ՝ ցնծացէք.
ւ Յայտ. Զ. 16. 17.
⁎ Սաղ. ԼԴ. 8. ՁԴ. 12. Առակ. ԺԶ. 20. Եսա. Լ. 18. Երեմ. ԺԷ. 7. Հռով. Թ. 33. Ժ. 11. Ա Պետ. Բ. 6.

ՍԱՂՄ. Գ

1—8 Աստուծոյ պաշտպանութեանը ապահովութիւնը։

Սաղմոս Դաւթի, ⁎իր որդւոյն Աբիսողոմին երեսէն փախած ժամանակը։

1 Ով Տէր՝ ⁑իմ թշնամիներս որչափ շատցան. իմ վրաս ելլողները շատուոր են։

2 Շատերը իմ անձիս համար կ՚ը-

⁎ Բ Թագ. ԺԵ. ԺԶ. ԺԷ. ԺԸ.
⁑ Բ Թագ. ԺԵ. 12. ԺԶ. 15.

սեն թէ՝ ‡Անոր փրկութիւն չկայ Աստուծմէն ։ (*Սէլա ։)

3 Բայց դուն Տէր՝ դուն ես †իմ ասպարս, իմ փառքս, ու ⁑իմ գլուխս բարձրացընողը ։

4 Իմ ձայնովս Տէրոջը կանչեցի, ու անիկա իր սուրբ լեռնէն ⁑ինծի պատասխանեց ։ (Սէլա ։)

5 ‡Ես պառկեցայ ու քնացայ. արթնցայ, վասն զի Տէրը զիս պաշտպանեց ։

6 ⁑Ես պիտի չվախնամ բիւրաւոր ժողովուրդներէն՝ որոնք իմ չորս կողմս պատեցին ։

7 Ելի՛ր ով Տէր, զիս փրկէ՛ ով իմ Աստուածս, ⁑վասն զի դուն զարկիր իմ բոլոր թշնամիներուս ծնօտը. ամբարիշտներուն ակռաները փշրեցիր ։

8 ⁑Փրկութիւնը Տէրոջն է. քու օրհնութիւնդ քու ժողովուրդիդ վրայ †է ։ (Սէլա ։)

ՍԱՂՄ. Դ.

1 Դաւիթ կ'աղօթէ որ Աստուած իրեն ականջ դնէ ։ 2 Իր թշնամիները կը յանդիմանէ, ու անոնց յորդորանքներ կ'ընէ ։ 6 Մարդոց երջանկութիւնը Աստուծոյ շնորհքովը կ'ըլլայ ։

— Գլխաւոր երգեցողին ; ‡Նէկինօթի վրայ. Սաղմոս Դաւթի ։

1 Կանչելու ատենս ինծի պատասխանէ ով իմ արդարութեանս Աստուածը. նեղութեան մէջ զիս ընդարձակեցիր. ողորմէ ինծի, ու լսէ իմ աղօթքս ։

2 Մարդոց որդիներ՝ մինչեւ երբ իմ փառքս ամօթի պիտի դարձնէք, ու ունայնութիւն պիտի սիրէք, ստութիւն փնտռէք ։ (Սէլա ։)

3 Բայց գիտցէք որ ‡Տէրը իրեն նուիրուած մարդը |որոշեց. Տէրը պիտի լսէ իրեն կանչելու ատենս ։

4 ‡Դողացէք ու մեղք մի՛ գործէք. †խօսեցէք սրտերնուդ հետ անկողիններնուդ վրայ, ու լռեցէք ։ (Սէլա ։)

5 ⁑Արդարութեան զոհեր մատուցէք, ու ⁑Տէրոջը յուսացէք ։

6 Շատերը կ'ըսեն թէ՝ Ո՞վ մեզի բարութիւն պիտի ցուցնէ. ⁑ով Տէր՝ քու երեսիդ լոյսը մեր վրայ ծագէ ։

7 ⁑Իմ սրտիս ուրախութիւն տուիր, անոնց ցորենին ու գինիին առատութեան ժամանակէն աւելի ։

‡ բ Թագ. ժզ. 8. Սաղ. հա. 11.

* Աս բառին որոշ նշանակութիւնը յայտնի չէ, ամենայն հաւանականութեամբ [illegible] երաժշտական [illegible] ։

‡ Ծն. ժե. 1. Սաղ. իը. 7. Ճժդ. 114.

⁑ Սաղ. իե. 6.

⁑ Սաղ. բ. 6. Իս. 3. գժ. 9.

⁑ Սաղ. լգ. 4.

⁑ Դե. իգ. 6. Սաղ. գ. 8. Առակ. գ. 24.

⁑ Սաղ. իէ. 3.

⁑ Յոբ. ժզ. 10. իթ. 17. Սաղ. ծը. 6. Ողբ. գ. 30.

⁑ Առակ. իա. 31. Եա. իզ. 11. Երեմ. գ. 23. Ովս. ժդ. 4. Յովն. բ. 9. Յայտ. է. 10. ժթ. 1.

† Կամ՝ ըլլայ.

8 ⁑Խաղաղութեամբ պիտի պառկիմ ու քնանամ. ⁑վասն զի դուն միայն ով Տէր՝ զիս ապահովութեամբ կը բնակեցընես ։

ՍԱՂՄ. Ե.

1 Դաւիթ աղօթք ընելով՝ իր ջերմեռանդութիւնը կը յայտնէ ։ 4 Աստուած չարերուն չհաճիր ։ 7 Դաւիթ իր հաւատքը յայտնելով՝ Աստուծոյ կ'աղօթէ որ իրեն առաջնորդէ ։ 10 իր թշնամիները կործանէ ։ 11 ու արդարը պաշտպանէ ։

— Գլխաւոր երգեցողին, §Նեհիլօթի վրայ. Սաղմոս Դաւթի ։

1 Ո՛վ Տէր՝ ականջ դիր իմ խօսքերուս. միտքդ առ իմ աղաղակս ։

2 —Իմ կանչելուս ձայնը մտիկ ըրէ՝ ով իմ Թագաւորս ու Աստուածս, վասն զի ⁑քեզի կ'աղաչեմ ։

3 Ո՛վ Տէր՝ ‡առտուանց պիտի լսես իմ ձայնս. առտուանց ‡պատրաստ պիտի ըլլամ՝՝ քեզի, ու պիտի սպասեմ ։

4 Վասն զի դուն անօրէնութիւն ուզող Աստուած չես. չարը քու քովդ պիտի չբնակի ։

5 †Հպարտները քու աչքերուդ առջին պիտի չկենան. բոլոր անօրէնութիւն գործողները կ'ատես ։

6 ⁑Սուտ խօսողները կը կորսնցընես. ⁑Տէրը արիւնահեղ ու նենգաւոր մարդէն կը զզուի ։

7 Բայց ես քու ողորմութեանդ շատութիւնովը քու տունդ պիտի մտնեմ. քու վախովդ երկրպագութիւն պիտի ընեմ ⁑քու սուրբ տաճարիդ մէջը ։

8 ⁑Ո՛վ Տէր՝ քու արդարութեամբդ ինծի առաջնորդէ իմ թշնամիներուս համար. ⁑քու ճամբադ շիտկէ իմ առջեւս ։

9 Վասն զի անոնց բերնին մէջ ճշմարտութիւն չկայ. անոնց ներսիդին չարութիւն է. ⁑անոնց կոկորդը բաց գերեզման է. ⁑իրենց լեզուովը նենգաւոր եղան ։

10 Ո՛վ Աստուած՝ յանցաւոր համարէ զանոնք. ⁑իրենց խորհուրդներովը թող իյնան. անոնց մեծ ամբարշտութիւններուն համար հալածէ զանոնք. վասն զի քեզի դէմ ապստամբեցան ։

11 Բայց ամէն քեզի յուսացողները ⁑թող ուրախ ըլլան. յաւիտեան թող ցնծան, ինչու որ դուն զանոնք կը պաշտպանես. ու քու անունդ սիրողները թող քեզմով զուարճանան ։

12 Վասն զի դուն ⁑պիտի օրհնես արդարը՝ ով Տէր. բարի կամեցողութիւնով անոր չորս կողմը պի-

⁑ Յոբ. ժա. 18. 19. Սաղ. դ. 5.

⁑ Ղև. իե. 18. 19. իզ. 5. բ Օր. ժբ. 10.

§ Ասիկայ հաւանական երաժշտական գործիներուն անունն է ։

— Սաղ. գ. 4.

⁑ Սաղ. կե. 2.

‡ Սաղ. լ. 5. Ձր. 13. Ճլ. 6.

‡ Կամ՝ աղօթքս պիտի ներկայացընեմ.

† Ամբ. ա. 13.

⁑ Յայտ. իա. 8.

⁑ Սաղ. ծե. 23.

⁑ գ Թագ. ը. 29. 30. 35. 38. Սաղ. իը. 2. Ճլը. 7. Ճլը. 2.

⁑ Սաղ. իե. 5.

⁑ Սաղ. իե. 4. իէ. 11.

‡ Ղու. ժա. 44. Հռով. գ. 13.

⁑ Սաղ. կբ. 4.

⁑ բ Թագ. ժե. 31. ժէ. 14. 23.

⁑ Եսա. կե. 13.

‡ Սաղ. Ճժե. 13.

— Ամր. դ. 19. ‡ Ասիկայ հաւանական երաժշտական գործիներուն անունն է ։ ‡ բ Տիմ. բ. 19. բ Պետ. բ. 9. | Կամ՝ երեսէդ բռնէ. ‡ Եփե. դ. 26. † Սաղ. հէ. 6. բ Կոր. ժգ. 5. ⁑ բ Օր. լդ. 19. Սաղ. ծ. 14. Եա. 19. Տես բ Թագ. ժե. 12. ⁑ Սաղ. լէ. 3. կր. 8. ⁑ Թուոց. զ. 26. Սաղ. ձ. 3. 7. 19. Ճժթ. 135. ⁑ Եփ. թ. 3.

տի պատեն , որպէս թէ վահանով մը ։

ՍԱՂՄ . Զ

1 Դաւիթին աղաղակները իր հիւանդութեանը ատենը ։ 8 Ընկնալ հաւատքով իր թշնամիներուն վրայ յաղթող ըլլալ կը յուսայ ։

Գլխաւոր երգեցողին , *Նեկինօթի վրայ , — * Շէմինիթի վրայ . Սաղմոս Դաւթի ։

1 Ո՜վ * Տէր՝ քու սրտմտութեամբդ զիս մի՛ յանդիմաներ , և քու բարկութեամբդ զիս մի՛ խրատեր ։

2 ‡ Ո՛վ Տէր՝ ողորմէ՛ ինծի վասն զի տկար եմ ես . ǂ զիս բժշկէ՛ ով Տէր , վասն զի ոսկորներս կը սարսափին ։

3 Իմ անձս ալ խիստ սարսափեցաւ . և դուն ով Տէր՝ * մինչև ե՞րբ ։

4 Դարձիր ով Տէր՝ փրկէ՛ իմ անձս . քու ողորմութեանդ համար զիս ազատէ ։

5 * Վասն զի մահուան մէջ քեզ յիշատակել չկայ . գերեզմանին մէջ ով քեզի շնորհակալութիւն պիտի ընէ ։

6 Հառաչանք ընելէն յոգնեցայ . ամէն գիշեր առատութեամբ կը լուամ իմ անկողինս . արցունքներովս կը թրջեմ իմ մահիճս ։

7 * Իմ աչքս մաշեցաւ տրտմութենէն . իմ ամէն թշնամիներուս համար հինցաւ ։

8 * Ինծմէ՛ ետ կեցէք ամէնքդ ալ՝ որ անօրէնութիւն կը գործէք . վասն զի Տէրը իմ լալուս ձայնը * լսեց .

9 Տէրը իմ աղօթքս լսեց . Տէրը իմ խնդրուածքս պիտի ընդունի ։

10 Թող ամչնան ու խիստ զարհուրին իմ ամէն թշնամիներս . ետ դառնան , — շուտով թող ամչնան ։

— Տես ա Մն . ժե . 21 . Սաղ . ժբ . ին վերնագիրը ։
* Ը՝ ութերորդի ։
* Սաղ . լը . 1 . Երեմ . ժ . 24 . Խղ . 28 ։
‡ Սաղ . խա . 4 ։
ǂ Ովս . զ . 1 ։
* Սաղ . զ . 13 ։
* Սաղ . լ . 9 . Ճռ . 11 . Ճժե . 17 . Ճժը . 17 . Եսայ . լը . 18 ։
* Յոբ . ժէ . 7 . Սաղ . լա . 9 . լը . 10 . Ձբ . 9 . Ողբ . ե . 17 ։
* Սաղ . ճժթ . 115 . Մատ . է . 23 . Ղու . ժգ . 27 ։
* Սաղ . գ . 4 ։

ՍԱՂՄ . Է

1 Դաւիթ իր անմեղութիւնը ցուցնելով՝ իր թշնամիներուն չարութեանը դէմ կ՚աղօթէ ։ 10 Ընկնալ հաւատքով կը տեսնէ իր պաշտպանութիւնը , ու իր թշնամիներուն կործանումը ։

† Շիկկայոն Դաւթի . որ երգեց Տէրոջը՝ — Բենիամինեան Քուշին խօսքերուն համար ։

1 Ո՛վ իմ Տէր Աստուածս՝ քեզի կը յուսամ , * փրկէ զիս իմ ամէն հալածիչներէս , ու ազատէ զիս ,

2 ‡ Չըլլայ որ առիւծի պէս իմ անձս փառատէ , ու ǂ պատառէ , և ազատող մը չըլլայ ։

3 Ո՛վ իմ Տէր Աստուածս՝ * թէ որ ատ բանը ըրի , կամ թէ * իմ ձեռքերուս մէջը անօրէնութիւն կայ .

4 Թէ որ բարեկամիս չարութիւն ըրի , ու * յափշտակեցի զանիկա՝ որ առանց պատճառի իմ թշնամիս էր ,

† Կամ՝ Մոլորական երգի . տես Ամբ . գ . 1 ։
— բ Թագ . ժզ .
* Սաղ . լա . 15 ։
‡ Եսայ . լը . 13 ։
ǂ Սաղ . ի . 22 ։
* բ Թագ . ժզ . 7 . 8 ։
* ա Թագ . իդ . 11 ։
* ա Թագ . իդ . 7 . իզ . 9 ։

5 Թող թշնամին հալածէ իմ անձս ու հասնի անոր . ու երկրի վրայ կոխկրտէ իմ կեանքս , և իմ փառքս հողի վրայ բնակեցընէ ։ (Սելայ ։)

6 Ելիր ով Տէր , քու բարկութեամբդ , * իմ թշնամեացս կատաղութիւններուն դէմ բարձր եղիր , և քու հրամայած դատաստանիդ՝ * ինծի համար արթընցիր ։

7 Ու ժողովուրդներուն ժողովը քու չորս կողմդ պիտի պատէն . անոնց համար դէպ 'ի բարձրը դարձիր ։

8 Տէրը պիտի դատէ ժողովուրդները . ով Տէր՝ իմ դատաստանս տես , * իմ ունեցած արդարութեանս ու անմեղութեանս նայելով ։

9 Ամբարիշտներուն չարութիւնը թող հատնի . բայց դուն արդարը հաստատէ . * վասն զի դուն՝ ով արդար Աստուած , կը քննես սիրտերը ու երիկամունքները ։

10 Իմ պաշտպանութիւնս Աստուծմէ է , ան որ կ՚ապրեցընէ * սրտով ուղիղները ։

11 Աստուած արդար դատաւոր է . ու Աստուած [illegible] ամէն օր բարկացած է .

12 Թէ որ անիկայ չդառնայ , * իր սուրը պիտի սրէ . աղեղը լարեր ու պատրաստեր է .

13 Ու մահու գործիքները անոր համար պատրաստեր է . * իր նետերը ‡ կրակոտ շիներ է ։

14 * Ահա անօրէնութեան երկունքը բռնեց զանիկայ . չարութիւն յղացաւ ու սուտ ծնաւ ։

15 Հոր փորեց ու խորունկցուց , * բայց իր շինած փոսին մէջը ինքը պիտի իյնայ .

16 * Անոր չարութիւնը իր գլուխը պիտի դառնայ , ու անոր բռնութիւնը իր գագաթին վրայ պիտի իջնէ ։

17 Գոհութիւն պիտի մատուցանեմ Տէրոջը իր արդարութեանը համար , ու սաղմոս պիտի երգեմ Բարձրեալ Տէրոջը անուանը ։

ՍԱՂՄ . Ը

1—9 Աստուծոյ փառքը յայտնի կ՚ըլլայ իր գործքերէն՝ ու մարդոց վրայ իր ունեցած սէրէն ։

Գլխաւոր երգեցողին , — ‖ Գիթթիթի վրայ . Սաղմոս Դաւթի ։

1 Ո՜վ Տէր՝ մեր Տէրը , ինչ * փառաւոր է քու անունդ բոլոր երկրի վրայ , որ * քու փառքդ երկինքներէն վեր դրիր ։

2 * Մանկանց ու կաթնկեր տղայոց բերնէն § զօրութիւն կատարեցիր քու թշնամիներուդ համար ,

* Սաղ . ղդ . 2 ։
* Սաղ . խդ . 23 ։
* Սաղ . ժը . 20 . լե . 24 ։
* ա Թագ . ժզ . 7 . ա Մն . իը . 9 . Սաղ . ճիթ . 1 . Երեմ . ժա . 20 . ժէ . 10 . ի . 12 . Յայտ . բ . 23 ։
* Սաղ . ճխե . 4 ։
* բՕր . ա . 41 ։
* բՕր . ա . 23 . 42 . Սաղ . կզ . 7 ։
‡ Կամ՝ հալածիչներուն համար
* Յոբ . ժե . 35 . Եսայ . ծզ . 11 . Ծթ . 4 . Յակ . ա . 15 ։
* Եսթ . է . 10 . Յոբ . դ . 8 . Սաղ . թ . 15 . ժ . 2 . լե . 8 . գգ . 23 . Առակ . ե . 22 . Եզ . 27 . Ժող . ժ . 8 ։
* ա Թագ . ը . 23 . Եսթ . թ . 25 ։

— Սաղ . ձա . և ձդ . ին վերնագիրները ։
‖ Կը կարծուի թէ՝ [illegible] ։
* Սաղ . ճիը . 13 ։
* Սաղ . ճժգ . 4 ։
* Տես Մատ . իա . 16 . ա Կոր . ա . 27 ։
§ Կամ՝ զօրութիւն

որ ⊦ թշնամին ու վրէժխնդիրը լռեցընես ։

3 Երբոր ¬ նայիմ երկինքդ՝ քու մատներուդ գործքը, լուսինը ու աստղերը՝ որոնք դուն հաստատեցիր,

4 ⊦ Մարդը ի՞նչ է՝ որ զանիկայ կը յիշես, կամ մարդու որդին, որ անոր այցելութիւն կ՚ընես ։

5 Քիչ մը վար ըրիր զանիկայ հրեշտակներէն. փառքով ու պատուով պսակեցիր զանիկայ.

6 ¬ Քու ձեռացդ գործքերուն վրայ կեցուցիր զանիկայ. ⊦ Ամէն բան անոր ոտքին տակը դրիր.

7 Բոլոր ոչխարները ու արջառները, նաև վայրենի անասունները,

8 Երկինքի թռչունները, ու ծովուն ձուկերը՝ և ինչ որ ծովու ճամբաներուն մէջը կը պտըտի ։

9 ǂ Ով Տէր՝ մեր Տէրը, ի՞նչ փառաւոր է քու անունդ բոլոր երկրի վրայ ։

ՍԱՂՄ. Թ

1 Դաւիթ զԱստուած կը գովաբանէ՝ անոր դատաստաններուն համար ։ 11 Ուրիշներն ալ կը յորդորէ որ զանիկայ գովաբանեն ։ 13 Աղօթելով կը խնդրէ որ զանիկայ գովաբանելու առիթ ունենայ ։

Գլխաւոր երգեցողին. Մութլապպէնի վրայ. Սաղմոս Դաւթի ։

1 Գոհութիւն պիտի մատուցանեմ Տէրոջը՝ իմ բոլոր սրտովս. քու ամէն սքանչելիքներդ պիտի պատմեմ ։

2 – Քեզմով ուրախ պիտի ըլլամ ու ցնծամ. քու անունդ սաղմոս պիտի երգեմ՝ ով ǂ Բարձրեալ.

3 Թշնամիներս ետ դառնալու ատեննին՝ քու երեսէդ պիտի իյնան ու կորսուին.

4 Վասն զի դատաստանս և իրաւունքս դուն տեսար. աթոռին վրայ նստար իբրև արդարութեան դատաւոր ։

5 Հեթանոսները յանդիմանեցիր. ամբարիշտը կորսնցուցիր. ǂ անոնց անունները ջնջեցիր յաւիտեանս յաւիտենից ։

6 Թշնամիին աւերմունքները բոլորովին վերջացան. քաղաքները աւրեցիր. անոնց յիշատակը իրենց հետ կորսուեցաւ ։

7 ⊤ Բայց Տէրը յաւիտեան կը մնայ. անիկայ իր աթոռը պատրաստեց դատաստանի համար ։

8 ⊦ Ինքը պիտի դատէ աշխարհքը արդարութիւնով. ժողովուրդներուն դատաստան պիտի ընէ ուղղութիւնով ։

9 ¬ Տնանկին ալ ապաւէն պիտի ըլլայ Տէրը. ապաւէն նեղութեան ժամանակները ։

10 Եւ անոնք որ ⊦ քու անունդ գիտեն՝ քեզի պիտի յուսան. վասն զի քեզ փնտռողները՝ ով Տէր, երեսէ չձգեցիր ։

11 Սաղմոս երգեցէք Տէրոջը՝ որ Սիոնը կը բնակի. ¬ ժողովրդոց մէջ պատմեցէք անոր ըրածները ։

12 ‖ Վասն զի արեան վրէժխնդիրը յիշեց զանոնք. չմոռցաւ նեղեալներուն աղաղակը ։

13 Ով Տէր՝ ողորմէ ինծի, տես իմ թշնամիներէս կրած նեղութիւնս, դուն որ զիս մահուան դռներէն կը վերցընես.

14 Որպէս զի քու ամէն գովութիւններդ պատմեմ Սիոնի աղջկանը դռներուն մէջ. ǂ պիտի ցնծամ քու փրկութիւնովդ ։

15 ⊦ Հեթանոսները իրենց շինած փոսին մէջը ընկղմեցան. իրենց ծածուկ լարած որոգայթին մէջը իրենց ոտքը բռնուեցաւ ։

16 ∟ Տէրը ճանչցուած է, ինչու որ դատաստան ըրաւ. ամբարիշտը իր ձեռքին գործքերովը որոգայթը կ՚իյնայ ։ (* Հիկկայոն. Սելա ։)

17 Ամբարիշտները դժոխքը պիտի դառնան, և ամէն ազգերը՝ ⊦ որ զԱստուած կը մոռնան ։

18 ǂ Բայց աղքատը պիտի չմոռցուի մինչև վերջը. ‖ տնանկներուն յոյսը յաւիտեան պիտի չկորսուի ։

19 Ելի՛ր ով Տէր, մարդը չզօրանայ. թող հեթանոսները դատուին քու առջևդ ։

20 Ով Տէր՝ † զանոնք վախցուր". թող հեթանոսները ճանչնան թէ իրենք մարդ են ։ (Սելա ։)

‡ ՍԱՂՄ. Ժ

1 Դաւիթ Աստուծոյ կը գանգատի չարերուն ամբարտաւանութեանը համար. 12 ազատութիւն կը խնդրէ. 16 իր վստահութիւնը կը խոստովանի ։

1 Ով Տէր՝ ինչո՞ւ հեռու կը կենաս. նեղութեան ժամանակները անտես կ՚ըլլաս ։

2 ‖ Ամբարիշտը իր ամբարտաւանութիւնովը սաստիկ կը հալածէ աղքատը". – իրենց խորհած հնարքներուն մէջը թող բռնուին ։

3 Վասն զի ամբարիշտը ǂ իր անձին ցանկութիւնովը կը պարծենայ, § ու ǂ Տէրը մերժող ագահը կը գովէ" ։

4 Ամբարիշտը իր երեսին ամբարտաւանութեանը համար ⊤ զԱստուած չփնտռեր. բոլորովին ⊦ անոր մտքին մէջը Աստուած չկայ ։

⊦ Սաղ. խդ. 16.
¬ Սաղ. ճժա. 2.
⊦ Յոբ. է. 17. Սաղ. ճխդ. 3. Եբր. բ. 6.
¬ Ծն. ա. 26. 28. Ա Կոր. ժե. 27. Եբր. բ. 8.
ǂ Համր 1.
– Սաղ. ե. 11.
ǂ Սաղ. ձգ. 18.
ǂ Բ Օր. թ. 14. Առակ. ժ. 7.
⊤ Սաղ. ճբ. 12. 26. Եբր. ա. 11.
⊦ Սաղ. ղզ. 13. ղը. 9.
¬ Սաղ. լբ. 7. լէ. 39. խզ. 1. ղա. 2.
⊦ Սաղ. ղա. 14.
¬ Սաղ. ճէ. 22.
‖ Ծն. թ. 5.
ǂ Սաղ. ժգ. 5. ի. 5. լե. 9.
⊦ Սաղ. է. 15. 16. լե. 8. ծէ. 6. ղդ. 23. Առակ. ե. 22. իբ. 8. իզ. 27.
∟ Ել. է. 5. ժդ. 4. 10. 31.
* Եբ՝ մտածութիւն ։
⊦ Յոբ. ը. 13. Սաղ. ծ. 22.
ǂ Համր 12. Սաղ. ժբ. 5.
‖ Առակ. իգ. 18. իդ. 14.
† Կամ՝ անոնց վրայ օրէնսդիր դիր.
‡ Աս Ժ. Երորդ Սաղմոսը Եօթանասնից և Հայոց թարգմանութեանց մէջ Թ. Երորդին հետ միացուցած է, որով աս թարգմանութեան մէջ ԺԱ. Երորդը՝ անոնց մէջ Ժ. Երորդ ցուցուած է, ու այսպէս կը շարունակէ մինչև ՃԽԷ. Երորդը ։ Տես անդին ծանօթութիւնը ։
‖ Կամ՝ Ամբարշտին ամբարտաւանութեանը պատճառաւ աղքատը կ՚այրի կը տառապի.

– Սաղ. է. 16. թ. 15. 16. Առակ. ե. 22. ǂ Սաղ. ղդ. 4. § Կամ՝ ու կը գովէ ագահը. և կը մերժէ Տէրը. Եւ կամ՝ ու կը գովէ ագահը՝ որն որ Տէրը կը մերժէ ։ ǂ Առակ. իբ. 4. Հռով. ա. 32. ⊤ Սաղ. ժդ. 2. ⊦ Սաղ. ժդ. 1. ծգ. 1.

5 Ամէն ժամանակ անոր ճամբաները պինդ են. [դ]քու դատաստաններդ անոր առջեւէն բարձր են. անիկայ [ե]իր բոլոր թշնամիներուն վրայ կը փչէ։

6 [զ]Իր սրտին մէջը բսաւ թէ՝ Պիտի չսասանիմ. [illegible] ազգէ մինչև ազգ նեղութեան մէջ պիտի չըլլամ։

7 [է]Անոր բերանը անէծքով ու նենգութիւններով ու հարստահարութիւնով լեցուն է. [ը]անիրաւութիւնը ու անօրէնութիւնը անոր լեզուին տակն են։

8 Գիւղերուն դարանի տեղուանքը կը նստի. [թ]գաղտուկ տեղերու մէջ անմեղը կը սպաննէ. [ժ]անոր աչքերը ծածկաբար տնանկներուն կը նային։

9 [ի]Գաղտուկ տեղեր դարանամուտ կ'ըլլայ, ինչպէս որ առիւծը իր որջին մէջ. դարանակալ կը նստի՝ աղքատը յափշտակելու համար. աղքատը կը յափշտակէ՝ իր որոգայթը ձգելով զանիկայ.

10 Ու կծկտած կը պառկի, և տնանկները անոր ճանկերուն տակը կ'իյնան։

11 Իր սրտին մէջ բսաւ թէ՝ Աստուած մոռցեր է, [լ]իր երեսը ծածկեր է՝ որ բնաւ չտեսնէ։

12 Ելի՛ր ով Տէր. ով Աստուած՝ [խ]ձեռքդ վե՛ր վերցուր. մի՛ մոռնար նեղեալները։

13 Ինչո՞ւ համար ամբարիշտը կ'անարգէ զԱստուած. իր սրտին մէջը բսաւ թէ՝ Պիտի չքննես։

14 Դուն տեսար, ինչու որ ցաւին ու նեղութեանը կը նայիս, քու ձեռքովդ [illegible] հատուցանելու համար։ [ծ]Աղքատը քեզի իր անձը կը յանձնէ. [կ]որբին օգնականը դուն ես։

15 [հ]Ամբարշտին բազուկը կոտրէ. ու չարին անօրէնութիւնը փնտռէ՝ մինչև որ ալ չգտնես։

16 [ձ]Տէրը յաւիտեան յաւիտենից թագաւոր է. հեթանոսները կորսուած են անոր երկրէն։

17 Տնանկներուն ցանկութիւնը լսեցիր, ով Տէր. [ղ]անոնց սիրտերը պիտի հաստատես, — քու ականջդ պիտի տաս,

18 [ճ]Որբին ու տնանկին դատաստանը տեսնելու, որ երկրին մարդը ալ [illegible] չվախցընէ։

դ Ես. իզ. 11.
ե Սաղ. ժբ. 5.
զ Սաղ. լ. 6. Ժող. ը. 11. Ես. ծզ. 12.
է Հռով. գ. 14.
ը Յոբ. ի. 12. Սաղ. ժբ. 2.
թ Ամբ. գ. 14.
ժ Սաղ. ժէ. 11.
ի Սաղ. ժէ. 12. Միք. է. 2.
լ Յոբ. իբ. 13. Սաղ. հգ. 11. ղդ. 7. Եզեկ. ը. 12. թ. 9.
խ Միք. ե. 9.
ծ Բ Տիմ. ա. 12. Ա Պետ. դ. 19.
կ Սաղ. կը. 5. Ովս. ժդ. 3.
հ Սաղ. լէ. 17.
ձ Սաղ. իթ. 10. ճխե. 13. ճխզ. 10. Երեմ. ժ. 10. Ողբ. ե. 19. Դան. դ. 34. զ. 26. Ա Տիմ. ա. 17.
ղ Ա Մն. իթ. 18.
ճ Սաղ. ձբ. 3. Ես. ժա. 4.

ՍԱՂՄ. ԺԱ

1 Դաւիթ Աստուծով կը զօրանայ իր թշնամիներուն դէմ։ 4 Աստուծոյ նախախնամութիւնը ու արդարութիւնը։

Գլխաւոր երգեցողին. Սաղմոս Դաւթի։

1 [ա]Տէրոջը ապաւինեցայ. [բ]ի՞նչպէս իմ անձիս կ'ըսէք թէ՝ Թռչունի պէս դէպ 'ի ձեր լեռը թռչէ.

2 Վասն զի ահա [գ]ամբարիշտները աղեղ լարեցին. [դ]իրենց նետերը լարին վրայ պատրաստեցին, որ մութին մէջ սիրտը շիտակ եղողներուն նետեն։

3 [ե]Թէ որ հիմերը կործանին, արդարը ի՞նչ պիտի ընէ։

4 [զ]Տէրը իր սուրբ տաճարին մէջն է. Տէրոջը [է]աթոռը երկինքն է. [ը]անոր աչքերը կը տեսնեն, անոր թարթիչները կը քննեն մարդոց որդիները։

5 Տէրը [թ]կը քննէ արդարը. բայց անոր անձը կ'ատէ ամբարիշտը ու բռնութիւն սիրողը։

6 [ժ]Ամբարիշտներուն վրայ պիտի տեղայ *որոգայթներ, հուր, և ծծումբ ու խորշակ. [ի][illegible] պիտի ըլլայ անոնց բաժակին բաժինը։

7 Բայց արդար Տէրը [լ]արդարութիւն կը սիրէ. [խ]անոր երեսը ուղիղին կը նայի։

ա Սաղ. ծզ. 11.
բ Տես Ա Թագ. իզ. 19. 20.
գ Սաղ. կդ. 3. 4.
դ Սաղ. իա. 12.
ե Սաղ. ձբ. 5.
զ Ամբ. բ. 20.
է Սաղ. բ. 4. Ես. կզ. 1. Մատ. ե. 34. իգ. 22. Գործ. է. 49. Յայտ. դ. 2.
ը Սաղ. լգ. 13. լդ. 15. 16. կզ. 7.
թ Ծն. իբ. 1. Յակ. ա. 12.
ժ Ծն. ժթ. 24. Եզեկ. լը. 22.
* Կամ՝ փայլակներ.
ի Տես Ծն. խգ. 34. Ա Թագ. ա. 4. թ. 23. Սաղ. հե. 8.
լ Սաղ. խե. 7. ճխզ. 8.
խ Յոբ. լզ. 7. Սաղ. լգ. 18. լդ. 15. Ա Պետ. գ. 12.

ՍԱՂՄ. ԺԲ

Դաւիթ մարդկային մխիթարութենէ զուրկ մնալով՝ Աստուծմէ օգնութիւն կը խնդրէ։ 3 Աստուծոյ չարերուն ըրած դատաստաններովը ու Աստուծոյ հաւատարիմ խոստումներովը ինքզինքը կը քաջալերէ։

Գլխաւոր երգեցողին, [ա]Շէմինիթի վրայ. Սաղմոս Դաւթի։

1 Ո՛վ Տէր փրկէ, վասն զի սուրբ չմնաց. վասն զի [բ]հաւատարիմները մարդոց որդիներուն մէջէն պակսեցան։

2 [գ]Ամէն մարդ սուտ կը խօսի իր ընկերին հետ. [դ]շողոքորթող շրթունքներով — կրկին սրտով կը խօսին։

3 Տէրը պիտի կտրէ ամէն շողոքորթող շրթունքները, — [ե]մեծախօս լեզուն,

4 Որ ըսին թէ՝ Լեզուներովնիս պիտի յաղթենք. շրթունքներնիս մերն է, մեր վրայ տիրող ո՞վ պիտի ըլլայ։

5 Աղքատներուն տառապանքին — տնանկներուն հեծութեանը համար՝ [զ]հիմա պիտի ելլեմ, կ'ըսէ Տէրը, ապահովութեան մէջ պիտի դնեմ զանիկայ որ [է]կը փչէ։

6 Տէրոջը խօսքերը [ը]մաքուր խօսքեր են. բովի մէջ հողէն գտուած՝ — եօթը անգամ մաքրուած արծաթի պէս են։

7 Ո՛վ Տէր՝ դուն պիտի պահես անոնք, — պիտի պաշտպանես այս ազգէն մինչև յաւիտեան։

8 Ամբարիշտները ամէն կողմ կը պտըտին, երբոր մարդոց որդիներուն մէջը անարգները բարձրանան։

ա Սաղ. զ. ին վերնագիրը.
բ Ես. ծէ. 1. Միք. է. 2.
գ Սաղ. ժ. 7.
դ Սաղ. իը. 3. կբ. 4. Երեմ. թ. 8. Հռով. ժզ. 18.
ե Ա Թագ. բ. 3. Սաղ. ժէ. 10. Դան. է. 8. 25.
զ Ել. գ. 7. 8. Ես. լգ. 10.
է Սաղ. ժ. 5.
ը Բ Թագ. իբ. 31. Սաղ. ժը. 30. ժթ. 8. ճժթ. 140. Առակ. լ. 5.

ՍԱՂՄ · ԺԳ

1 Դաւիթ օգնութեանը ուշանալուն համար կը գանգատի · 3 կանխահաս շնորհքի համար աղօթք կ՚ընէ · 5 Աստուածային ողորմութեանը կը պարծի ։

Գլխաւոր երգեցողին · Սաղմոս Դաւթի ։

1 Ո՜վ Տէր՝ մինչեւ ե՞րբ բոլորովին զիս պիտի մոռնաս · [ա]մինչեւ ե՞րբ քու երեսդ ինծմէ պիտի ծածկես ։

2 Մինչեւ ե՞րբ մտքիս մէջը հոգեր պիտի դնեմ, ամէն օր սրտիս մէջը տրտմութիւն —ունենալով · մինչեւ ե՞րբ թշնամիս իմ վրաս պիտի բարձրանայ ։

3 Նայէ ու իմ Տէր Աստուած, —պատասխան տուր ինծի · [բ]լուսաւորէ իմ աչքերս, [գ]որ մահուան —քունը չքնանամ ։

4 [դ]Չըլլայ որ թշնամիս ըսէ թէ Յաղթեցի անոր · —ու ինծի դէմ կեցողները խնդան իմ սասանելուս ատենը ։

5 Ես քու ողորմութեանդ [ե]յուսացայ · իմ սիրտս քու փրկութիւնովդ պիտի ցնծայ ։

6 Պիտի երգեմ Տէրոջը, ինչու որ ինծի [զ]բարերարութիւն ըրաւ ։

ա Օր · լա · 17 · Յոբ · ժգ · 24 · Սաղ · խդ · 24 · ձը · 14 · ձթ · 46 · Եսա · ծթ · 2 ·
բ Եզր · թ · 8 ·
գ Երեմ · ծա · 39 ·
դ Սաղ · իե · 2 · լե · 19 · լը · 16 ·
ե Սաղ · լգ · 21 ·
զ Սաղ · ճժզ · 7 · ճժթ · 17 ·

ՍԱՂՄ · ԺԴ

1 Դաւիթ մարմնաւոր մարդուն ապականութիւնը կը ստորագրէ · 4 չարերը կը յանդիմանէ անոնց խղճմտանքին լուսովը · 7 Աստուծոյ փրկութեանը կը պարծի ։

Գլխաւոր երգեցողին · Սաղմոս Դաւթի ։

1 [ա]Անզգամը իր սրտին մէջ ըսաւ թէ Աստուած չկայ · [բ]Ապականեցան — պիղծ գործքեր ըրին · մէկ մը չկայ՝ որ աղէկութիւն ընէ ։

2 [գ]Տէրը երկինքէն նայեցաւ մարդոց որդիներուն վրայ, որ տեսնէ թէ՝ կա՞յ արդեօք իմաստուն մէկը որ զԱստուած փնտռէ ։

3 [դ]Ամէնքը խոտորեցան, մէկտեղ անպիտան եղան · աղէկութիւն ընող մը չկայ, մէկ մըն ալ չկայ ։

4 Միթէ չե՞ն ճանչնար ամէն անօրէնութիւն ընողները, որոնք հաց ուտելու պէս [ե]իմ ժողովուրդս կ՚ուտեն, — [զ]Տէրոջը չեն կանչեր ։

5 Ան ատենը [է]շատ վախցան · քանզի Աստուած արդարներուն ազգին մէջն է ։

6 Աղքատին խորհուրդը ամօթով ըրիք · *սակայն անոր [ը]յոյսը Տէրն է ։

7 [թ]Երանի թէ Սիոնէն գար Իսրայէլին փրկութիւնը · [ժ]Տէրը իր ժողովուրդը գերութենէն դարձուցած ատենը, Յակոբը պիտի ցնծայ, — Իսրայէլը ուրախ պիտի ըլլայ ։

ա Սաղ · ժ · 4 · ծգ · 1 · եւ ·
բ Ծն · զ · 11 · 12 · Հռով · գ · 10 · եւ ·
գ Սաղ · լգ · 13 · ճբ · 19 ·
դ Հռով · գ · 10 · 11 · 12 ·
ե Երեմ · դ · 22 · Ամով · ը · 4 · Միք · գ · 3 ·
զ Սաղ · հթ · 6 · Եսա · կդ · 7 ·
է Սաղ · ծգ · 5 ·
* Կամ՝ քանզի
ը Սաղ · թ · 9 · ճխբ · 5 ·
թ Սաղ · ծգ · 6 · Տես Հռով · ժա · 26 ·
ժ Յոբ · խբ · 10 · Սաղ · ճիզ · 1 ·

ՍԱՂՄ · ԺԵ

1—5 Դաւիթ Սիոնի բնակիչ մը կը ստորագրէ ։

Սաղմոս Դաւթի ։

1 Տէր՝ [ա]ո՞վ պիտի կենայ քու վրանիդ մէջը · ո՞վ պիտի բնակի [բ]քու սուրբ լեռանդ վրայ ։

2 [գ]Ան որ անմեղութեամբ կը քալէ, ու արդարութիւն կը գործէ, և [դ]ճշմարտութիւն կը խօսի իր սրտին մէջը,

3 [ե]Ան որ լեզուովը չզրպարտեր, ընկերին չարութիւն չըներ, [զ]եւ իր դրացիին վրայ նախատինք չդներ ։

4 [է]Որուն աչքին անարգուած է չարագործը · բայց Աստուածավախները կը պատուէ · [ը]երդում կ՚ընէ իր †դրացիին՝ ու չդառնար ։

5 [թ]Իր արծաթը վաշխով չտար, [ժ]ու անմեղին դէմ կաշառք չառներ · ով որ ասոնք կ՚ընէ, [ժա]յաւիտեան պիտի չսասանի ։

ա Սաղ · իդ · 3 · եւ ·
բ Սաղ · բ · 6 · գ · 4 ·
գ Ես · լգ · 15 ·
դ Զաք · ը · 16 · Եփե · դ · 25 ·
ե Ղեւ · ժթ · 16 · Սաղ · լդ · 13 ·
զ Ել · իգ · 1 ·
է Եսթ · գ · 2 ·
ը Դատ · ժա · 35 ·
† Կամ՝ վնասին
թ Ել · իբ · 25 · Ղեւ · իե · 36 · բ Օր · իգ · 19 · Եզեկ · ժը · 8 · իբ · 12 ·
ժ Ել · իգ · 8 · բ Օր · ժզ · 19 ·
ժա Սաղ · ժզ · 8 ·

ՍԱՂՄ · ԺԶ

1 Դաւիթ իր բարի գործքերուն վրայ չվստահանալով՝ ու կռապաշտութիւնը ատելով՝ Աստուծոյ կը դիմէ պաշտպանութեան համար ։ 5 Իր կոչմանը, յարութեան, ու յաւիտենական կենաց յոյսը կը ցուցնէ ։

Երգ Դաւթի ։

1 Ո՜վ Աստուած՝ զիս պահէ · [ա]ինչու որ քեզի յուսացայ ։

2 Տէրոջը ըսի · Իմ Տէրս դուն ես, առանց քեզի բարիք մը չունիմ ։

3 Երկրիս մէջ եղող սուրբերուն ու պատուականներուն՝ անոնց վրայ է իմ բոլոր հաճութիւնս ։

4 Անոնց ցաւերը պիտի շատնան, որոնք որ ուրիշի մը կ՚արտորան · անոնց արիւնի նուէրները պիտի չնուիրեմ · [բ]ու անոնց անունները շրթունքներուս վրայ պիտի չառնեմ ։

5 [գ]Տէրն է իմ ժառանգութեանս ու [դ]բաժակիս բաժինը · իմ վիճակս դուն պիտի պահես ։

6 Վիճակներ ելան ինծի զուարճալի տեղերու մէջ · իրաւ իմ ժառանգութիւնս ինծի հաճելի եղաւ ։

7 Պիտի օրհնեմ Տէրը՝ որ զիս խրատեց · նաև [ե]իմ երիկամունքներս գիշերուան մէջ ինծի կը սորվեցնեն ։

8 [զ]Ամէն ատեն Տէրը իմ առջեւս դրի · որովհետեւ [է]իմ աջ կողմս է, [ը]պիտի չսասանիմ ։

9 Ասոր համար սիրտս ուրախ եղաւ, [թ]ու ‡փառքս ցնծաց · — մարմինս ալ յուսով պիտի հանգստանայ ։

10 [ժ]Վասն զի իմ անձս ‖գերեզմանին մէջը պիտի չթողուս · ու քու սուրբիդ ալ ապականութիւն տեսնել պիտի չտաս ։

ա Սաղ · իե · 20 ·
բ Ել · իգ · 13 · Յես · իգ · 7 · Ովս · բ · 16 17 ·
գ Օր · ժ · 9 · Սաղ · հգ · 26 · ճժթ · 57 · ճխբ · 5 · Երեմ · ժ · 16 · Ողբ · գ · 24 ·
դ Սաղ · ժա · 6 ·
ե Սաղ · ժէ · 3 ·
զ Գործ · բ · 25 · եւ ·
է Սաղ · հգ · 23 · ճժ · 5 · ճիա · 5 ·
ը Սաղ · ժե · 5 ·
թ Սաղ · լ · 12 · ծէ · 8 ·
‡ Եբ՝ անձս · Կամ՝ լեզուս
ժ Սաղ · խթ · 15 · Գործ · բ · 27 · 31 · ժգ · 35 ·
‖ Կամ՝ դժոխքին

[է] Մատ . Է . 14 ։ [ը] Սաղ . ԺԷ . 15 ։ Իս . 6 ։ Մատ . Ե . 8 ։ Ա Կոր . ԺԳ . 12 ։ Ա Յով . Գ . 2 ։ [թ] Սաղ . ԼԹ . 8 ։

11 [է]Կենաց ճամբան ինծի պիտի ցուցընես . [ը]Ներեսիդ առջին լեցուն ուրախութիւն կայ . [թ]Քու աջ կողմդ միշտ հաճութիւններ կան ։

ՍԱՂՄ . ԺԷ

1 Դաւիթ իր անկեղծութեանը վրայ վստահելով՝ Աստուծմէ պաշտպանութիւն կը խնդրէ իր թշնամիներուն դէմ ։ 10 Անոնց ամբարտաւանութիւնը , խորամանկութիւնը ու բռնութիւնը կը ցուցընէ ։ 13 Իր ունեցած յոյսին վստահութիւնովը անոնց դէմ աղօթք կ'ընէ ։

Աղօթք Դաւթի ։

1 Ո՛վ Տէր՝ լսէ արդարութիւնը . մտիկ ըրէ իմ աղաղակս . ականջ դիր աղօթքիս , որ խաբեբայ շրթունքներով չէ ։

2 Իմ դատաստանս քու երեսէդ թող ելլէ . քու աչքերդ ուղղութիւնը թող տեսնեն ։

[ա] Սաղ . ԺԴ . 7 ։
[բ] Յոբ . ԻԳ . 10 ։ Սաղ . ԻԶ . 2 ։ ԿԶ . 10 ։ ՃԼԹ . 1 ։ Զաք . ԺԳ . 9 ։ Մաղ . Գ . 2 . 3 ։ Ա Պետ . Ա . 7 ։
* Կամ՝ Բերանս իմ խորհուրդէս պիտի չհանցնի ։

3 Իմ սիրտս փորձեցիր . [ա]գիշեր ատեն քննեցիր . [բ]զիս կրակով փորձեցիր , ու բան մը չգտար . *մտքս դրի որ բերանս պատուիրանազանց չըլլայ" ։

4 Մարդոց գործերուն նայելով՝ քու շրթունքներուդ խօսքերովը ես բռնաւորին ճամբաներէն զգուշացայ ։

[գ] Սաղ . ՃԺԹ . 133 ։
[դ] Սաղ . ՃԺԶ . 2 ։

5 [գ]Իմ քայլերս քու ճամբաներուդ մէջը պահէ՛ , որ իմ գնացքներս չսասանին ։

6 [դ]Ես քեզի կանչեցի , ինչու որ ինծի պատասխան պիտի տաս , ով Աստուած . խոնարհեցուր ինծի քու ականջդ , լսէ իմ խօսքս ։

[ե] Սաղ . ԼԱ . 21 ։

7 [ե]Սքանչելի կերպով քու ողորմութիւններդ ցուցուր , դուն որ քեզի յուսացողները աջ ձեռքովդ կ'ազատես հակառակ կեցողներէն ։

[զ] Բ Օր . ԼԲ . 10 ։ Զաք . Բ . 8 ։
[է] Հռութ . Բ . 12 ։ Սաղ . ԼԶ . 7 ։ ԾԷ . 1 ։ ԿԱ . 4 ։ ԿԳ . 7 ։ ՂԱ . 1 . 4 ։ Մատ . ԻԳ . 37 ։

8 [զ]Աչքի բիբի պէս զիս պահէ՛ , [է]Թեւերուդ հովանաւորութեանը տակը զիս ծածկէ

9 Ինծի տառապանք տուող ամբարիշտներուն երեսէն ։ Իմ անձիս թշնամիները զիս պաշարեցին ։

[ը] Բ Օր . ԼԲ . 15 ։ Յոբ . ԺԵ . 27 ։ Սաղ . ՀԳ . 7 ։ ՃԺԹ . 70 ։
[թ] Ա Թագ . Բ . 3 ։ Սաղ . ԼԱ . 18 ։
[ժ] Ա Թագ . ԻԳ . 26 ։
[ի] Սաղ . Ժ . 8 . 9 . 10 ։
[լ] Եսա . Ժ . 5 ։
[խ] Սաղ . ՀԳ . 12 ։ Ղուկ . ԺԶ . 25 ։ Յակ . Ե . 5 ։

10 [ը]Իրենց պարարտութիւնովը ծածկուեցան , իրենց բերնովը [թ]ամբարտաւանութեամբ խօսեցան ։

11 Հիմա քայլերնուս [ժ]չորս կողմը պատելով՝ [ի]աչքերնին մեր վրայ տնկեցին գետինը զարնելու համար ,

12 Առիւծի պէս՝ որ կը փափաքի յափշտակելու , առիւծի կորիւնի պէս՝ որ դարանակալ կ'ըլլայ ։

13 Ելի՛ր ով Տէր՝ անոր առջեւ [illegible] հասիր . զանիկայ գետինը զարկ . [լ]Քու սրովդ փրկէ իմ անձս ամբարիշտներէն ,

14 Քու ձեռքովդ մարդիկներէն՝ ով Տէր , աշխարհի մարդիկներէն՝ [խ]որոնց բաժինը — կեանքիս մէջն է , ու անոնց փորերը գանձարաններէդ կը լեցընես . †անոնց որդիքն ալ" կը կշտանան , ու իրենցմէ աւելցածը իրենց տղոցը կը թողուն ։

† Կամ՝ Անոնք որդիներով
[ծ] Ա Յոհ . Գ . 2 ։
[կ] Սաղ . Դ . 6 . 7 ։ ԺԶ . 11 ։ ԿԵ . 4 ։

15 Իսկ ես [ծ]արդարութեամբ պիտի տեսնեմ քու երեսդ . երբոր արթննամ՝ [կ]քու դէմքեդ պիտի կշտանամ ։

ՍԱՂՄ . ԺԸ

1—50 Դաւիթ կը գովաբանէ զԱստուած իր բազմապատիկ և զարմանալի բարիքներուն համար ։

[ա] Սաղ . ԼԶ . Իր վերնագիրը ։
[բ] Բ Թագ . ԻԲ ։

Գլխաւոր երգեցողին . [ա]Տէրոջը ծառային Դաւիթին Սաղմոսը , որ ըսաւ Տէրոջը՝ [բ]այս երգին խօսքերը այն օրը՝ որ Տէրը ազատեց զանիկայ իր ամէն թշնամիներուն ձեռքէն , և Սաւուղին ձեռքէն . ու ըսաւ .

[գ] Սաղ . ՃԺԶ . 1 ։

1 [գ]Ո՛վ Տէր՝ իմ զօրութիւնս՝ քեզ պիտի սիրեմ ։

[դ] Եբր . Բ . 13 ։

2 Տէրը իմ վէմս , ամրութիւնս , ու փրկիչս է ։ Իմ Աստուածս իմ պարիսպս է , [դ]ես անոր կը յուսամ . անիկայ իմ վահանս՝ ու իմ փրկութեանս եղջիւրը՝ — իմ բարձր աշտարակս է ։

[ե] Սաղ . ՀԶ . 4 ։
[զ] Սաղ . ՃԺԶ . 3 ։

3 [ե]Օրհնեալ Տէրը կը կանչեմ , ու իմ թշնամիներէս կ'ազատիմ ։

4 [զ]Մահուան լարերը իմ բոլորտիքս առին , ու անօրէնութեան հեղեղները զիս վախցուցին ։

5 Գերեզմանին լարերը զիս պաշարեցին , — մահուան որոգայթները իմ առջեւս առին ։

6 Իմ նեղութեանս մէջ՝ Տէրոջը կանչեցի , ու իմ Աստուծոյս աղաղակեցի . անիկայ իր տաճարէն իմ ձայնս լսեց , ու իմ աղաղակս անոր առջեւ՝ անոր ականջը հասաւ ։

[է] Գործ . Դ . 31 ։

7 [է]Այն ատենը երկիրը սասանեցաւ ու դողաց , ու լեռներուն հիմերը շարժեցան ու սասանեցան . քանզի Անիկայ բարկացաւ ։

8 Անոր քիթէն ծուխ ելաւ , ու բերնէն մաշող կրակ . անկէ կայծակներ բռընկեցան ։

[ը] Սաղ . ՃԽԴ . 5 ։
[թ] Սաղ . ՂԹ . 1 ։
[ժ] Սաղ . ՃԴ . 3 ։

9 [ը]Ու անիկայ երկինքը խոնարհեցուց , ու իջաւ . և անոր ոտքերուն տակը մառախուղ կար ։

10 [թ]Ու քերովբէի մը վրայ ելաւ , ու թռաւ . ու [ժ]հովին թեւերուն վրայ սլացաւ ։

[ի] Սաղ . ՂԷ . 2 ։
[լ] Սաղ . ՂԷ . 3 ։
[խ] Սաղ . ԻԹ . 3 ։

11 Խաւարը իրեն ծածկոյթ դրաւ , — [ի]իր բոլորտիքը իրեն բնակարան թանձր ջուրերը ու երկինքի ամպերը ըրաւ ։

12 [լ]Անոր առջեւ եղող պայծառութենէն՝ անոր ամպերը անցան կարկուտով ու կրակի կայծակներով ։

13 Ու Տէրը երկինքին մէջը որոտաց , և Բարձրեալը [խ]իր ձայնը լսել տուաւ

կարկուտով ու կրակի կայծակներով։

14 Եւ իր նետերը ղրկեց, ու զանոնք ցրուեց. և շատ կայծակներ ղրկեց, ու զանոնք խռովեցուց։

15 Եւ քու յանդիմանութիւնովդ՝ ով Տէր, քու բարկութեանդ հովին փչելովը՝ ջուրերուն յատակները երևցան, ու աշխարհիս հիմերը յայտնուեցան։

16 Բարձրէն ղրկեց, ու զիս բռնեց. ու շատ ջուրերէն զիս հանեց։

17 Իմ զօրեղ թշնամիէս ու զիս ատողներէն ազատեց զիս. վասն զի ինծմէ զօրաւոր էին։

18 Իմ նեղութեանս օրը իմ առջևս առին. բայց Տէրը ինծի հաստատութիւն գաւազան եղաւ.

19 Եւ զիս լայնարձակ տեղ մը հանեց, ու զիս ազատեց. ինչու որ ինծի հաւնեցաւ։

20 Տէրը իմ արդարութեանս պէս՝ ինծի փոխարէն կու տայ. իմ ձեռացս մաքրութեանը համեմատ՝ հատուցում կ'ընէ ինծի.

21 Վասն զի Տէրոջը ճամբաները պահեցի, ու իմ Աստուծոյս դէմ ամբարշտութիւն չըրի։

22 Քանզի անոր ամէն դատաստանները իմ առջևս էին. ու անոր օրէնքները ինծմէ չհեռացուցի։

23 Նաև անոր առջև կատարեալ եղայ, ու իմ անօրէնութենէս ըզգուշացայ։

24 Եւ Տէրը ինծի հատուցում ըրաւ իմ արդարութեանս համեմատ, իմ ձեռացս մաքրութեանը համեմատ՝ որ անոր աչքերուն առջևն է։

25 Ողորմածին հետ ողորմած կ'ըլլաս, կատարեալ մարդուն հետ կատարեալ կ'ըլլաս.

26 Մաքուրին հետ մաքուր կ'ըլլաս, ու ծուռին հետ կը ծռիս։

27 Վասն զի դուն՝ վշտացած ժողովուրդը կ'ազատես, ու ամբարտաւան աչքերը կը ցածցընես։

28 Քանզի դուն իմ ճրագս կը վառես. իմ Տէր Աստուածս իմ խաւարս կը լուսաւորէ։

29 Վասն զի քեզմով գունդի մը վրայ կը վազեմ, ու իմ Աստուծովս պարիսպէ կ'անցնիմ։

30 Աստուծոյ ճամբան կատարեալ է. Տէրոջը խօսքերը փորձուած են. անիկայ ամէն իրեն յուսացողներուն ապաւէն է։

31 Քանզի Տէրոջմէն զատ՝ ով է Աստուած, կամ մեր Աստուծմէն զատ՝ ով է վէմ։

32 Աստուած է որ ինծի զօրութիւն կը հագցընէ, ու իմ ճամբաս կատարեալ կ'ընէ։

33 Իմ ոտքերս եղջերուի ոտքերուն պէս կ'ընէ, ու իմ բարձր տեղերուս վրայ զիս կը կայնեցնէ։

34 Ձեռքերս պատերազմի կը վարժէ, ու իմ բազուկներս պղնձէ աղեղ կը լարեն"։

35 Ինծի նաև քու փրկութեանդ ասպարը տուիր. և քու աջ ձեռքդ զիս զօրացուց, ու քու քաղցրութիւնդ զիս մեծցուց։

36 Իմ քալելու ճամբաս ներքևս լայնցուցիր. ու իմ ոտքիս յօդուածները չտատանեցան։

37 Իմ թշնամիներս հալածեցի, ու անոնց հասայ, ու ետ չդարձայ՝ մինչև որ զանոնք հատցուցի.

38 Զանոնք զարկի, ու կանգնելու կարող չեղան. անոնք իմ ոտքերուս տակը ինկան։

39 Ու պատերազմի համար՝ ինծի զօրութիւն հագցուցիր. իմ վրաս ելլողները տակս ձգեցիր։

40 Ու իմ թշնամիներուս կռնակը ինծի դարձնել տուիր", որ զիս ատողները ջարդեմ։

41 Աղաղակեցին, բայց ազատող չկար. Տէրոջը աղաղակեցին, բայց անոնց պատասխան չտուաւ։

42 Ու զանոնք հովին առջևէն եղած փոշիի պէս մանրեցի, ու փողոցներուն ցեխին պէս մէկդի ձգեցի զանոնք։

43 Ժողովուրդին կռիւներէն զիս ազատեցիր, ու զիս ազգերու գլուխ ըրիր. իմ չճանչցած ժողովուրդս ինծի ծառայեց։

44 Իրենց ականջներովը լսածնուն պէս՝ ինծի հնազանդեցան. օտարները ինծի խոնարհութիւն ըրին"։

45 Օտարները տկարացան, և իրենց պահուըտած տեղերէն դողացին։

46 Տէրը կենդանի է, ու իմ Վէմս օրհնեալ ըլլայ, և իմ փրկութեանս Աստուածը բարձր ըլլայ։

47 Աստուած է որ իմ վրէժս կը խնդրէ, ու ժողովուրդները ինծի կը հնազանդեցնէ։

48 Իմ թշնամիներէս զիս կը փրկէ. նաև զիս իմ վրաս ելլողներէն աւելի բարձրացուցիր, ու բռնաւոր մարդէն զիս ազատեցիր։

49 Անոր համար ով Տէր՝ ազգերուն մէջը քեզ պիտի գովեմ, և քու անուանդ սաղմոս պիտի երգեմ։

50 Իր թագաւորին փրկութիւնները մեծցընողը, ու իր օծեալին՝ Դաւիթին ու անոր սերունդին յաւիտեան ողորմութիւն ընողը Ան է։

Յես. Ժ. 10. Սաղ. ՃԽԴ. 6. Ես. Լ. 30.
Ել. ԺԵ. 8. Սաղ. ՃԶ. 9.
Սաղ. ՃԽԴ. 7.
Սաղ. ԼԱ. 8. ՃԺԸ. 5.
Ա Թագ. ԻԴ. 20.
Ա Թագ. ԻԶ. 23.
Գ Թագ. Ը. 32.
Ղև. ԻԶ. 23. 24. 27. 28. Առակ. Գ. 34.
Սաղ. ՃԱ. 5. Առակ. Զ. 17.
Յոբ. ԻԲ. 6.
Բ Օր. ԼԲ. 4. Դան. Դ. 37. Յայտ. ԺԵ. 3.
Սաղ. ԺԲ. 6. ՃԺԹ. 140. Առակ. Լ. 5.
Սաղ. ԺԷ. 7.
Բ Օր. ԼԲ. 31. 39. Ա Թագ. Բ. 2. Սաղ. ՁԶ. 8. Ես. ԽԵ. 5.
Սաղ. ՂԱ. 2.
Բ Թագ. Բ. 18. Ամբ. Գ. 19.

Բ Օր. ԼԲ. 13. ԼԳ. 29.
Սաղ. ՃԽԴ. 1.
" Կամ՝ բազուկներովս պղնձէ աղեղ մը կը կոտրուի։
Առակ. Գ. 12.
" Կամ՝ պարանոցը ինծի տուիր։
Յոբ. ԻԷ. 9. ԼԵ. 12. Առակ. Ա. 28. Ես. Ա. 15. Երեմ. ԺԱ. 11. ԺԴ. 12. Եզեկ. Ը. 18. Միք. Գ. 4. Զաք. Է. 13.
Զաք. Ժ. 5.
Բ Թագ. Բ. 9. 10. Գ. 1.
Բ Թագ. Ը.
Ես. ԾԲ. 15. ԾԵ. 5.
Բ Օր. ԼԳ. 29. Սաղ. ԿԶ. 3. ՁԱ. 15.
" Եբր. ստեցին։
Միք. Է. 17.
Սաղ. ԽԷ. 3.
Սաղ. ՃԽ. 1.
Հռով. ԺԵ. 9.
Սաղ. ՃԽԴ. 10.
Բ Թագ. Է. 13.

ՍԱՂՄ. ԺԹ.

1 Ստեղծուածները Աստուծոյ փառքը կը ցուցնեն. 7 Եւ անոր խօսքը իր շնորհքը կը յայտնէ. 12 Դաւիթ շնորհք կը խնդրէ։

Գլխաւոր երգեցողին. Սաղմոս Դաւթի

1 [ա]Երկինքը Աստուծոյ փառքը կը պատմէ, ու երկնից հաստատութիւնը անոր ձեռացը գործքերը կը ցուցընէ ։

[ա] Ծն. ա. 6 ։ Ես. խ. 22 ։ Հռով. ա. 19, 20 ։

2 Օրը օրին կը յայտնէ խօսքը, ու գիշերը գիշերին կը ցուցընէ գիտութիւնը ։

3 Չկայ զրոյց ու չկան խօսքեր . անոնց ձայնը չլսուիր .

4 Բայց [բ]ամէն երկիր ելաւ անոնց [illegible], ու մինչեւ աշխարհի ծայրը՝ անոնց խօսքը ։ Անոնց մէջը արեւին համար վրան մը կանգնեց .

[բ] Հռով. ժ. 18 ։

5 Ու [գ]անիկայ իր առագաստէն ելած փեսայի պէս է . հզօր մարդու պէս [դ]իր ճամբան վազելով կ՚ուրախանայ ։

[գ] Եբ՝ արեւը ։
[դ] Ժող. ա. 5 ։

6 Անոր ելքը երկնից ծայրէն է, ու անոր շրջանը մինչեւ անոնց ծայրերը . ու անոր տաքութենէն բան մը չծածկուիր ։

7 [ե]Տէրոջը օրէնքը կատարեալ է . հոգին կը նորոգէ . Տէրոջը վկայութիւնը ճշմարիտ է . տգէտը իմաստուն կ՚ընէ ։

[ե] Սաղ. ճժա. 7 ։

8 Տէրոջը կանոնները շիտակ են . սիրտը կ՚ուրախացընեն . [զ]Տէրոջը պատուիրանքները պայծառ են . [է]աչքերուն լոյս կու տան ։

[զ] Սաղ. ժբ. 6 ։
[է] Սաղ. ժգ. 3 ։

9 Տէրոջը վախը սուրբ է . յաւիտեան կը մնայ . Տէրոջը դատաստանները ճշմարիտ — բոլորովին արդար են ։

[ը] Սաղ. ճժթ. 72, 127 ։ Առակ. ը. 10, 11, 19 ։

10 Ցանկալի են անոնք ոսկիէն, [ը]ու շատ փարձուած ոսկիէն . [թ]մեղրէն անուշ են, ու խորիսխէ կաթած մեղրէն ։

[թ] Սաղ. ճժթ. 103 ։
[ժ] Առակ. իթ. 18 ։
[ժա] Սաղ. խ. 12 ։

11 Նաեւ քու ծառադ անոնցմով կը խրատուի, — [ժ]զանոնք պահելուն վարձքը շատ է ։

[ժբ] Սաղ. ղ. 8 ։ Ղեւ. դ. 2, 22 ։

12 [ժա]Ով կրնայ միտք առնել իր յանցանքները . [ժբ]ծածուկ մեղքերէն [ժգ]զիս մաքրէ .

[ժգ] Ծն. ի. 6 ։ Թուոց. ժե. 32, 33, 34, 39 ։

13 [ժդ]Ամբարտաւան մեղքերէն ալ պահէ քու ծառադ . [ժե]թող անոնք ինծի չտիրեն . ան ատեն անմեղ կ՚ըլլամ, ու կը մաքրուիմ մեծ անօրէնութենէ ։

[ժդ] Սաղ. ճժթ. 133 ։ Հռով. զ. 12, 14 ։
[ժե] Սաղ. ծա. 15 ։

14 [ժզ]Բերնիս խօսքերը ու սրտիս խորհուրդը քու առջիդ ընդունելի ըլլան, ով Տէր՝ իմ վէմս ու [ժէ]փրկիչս ։

[ժէ] Ես. խա. 14 ։ խդ. 6 ։ խէ. 4 ։ ա Թես. ա. 10 ։

ՍԱՂՄ. Ի

1 Ժողովուրդը կ՚օրհնէ թագաւորը ու անոր ամէն ձեռք զարնելու գործքերը ։ 7 Ժողովուրդին ունեցած յոյսը՝ Աստուծոյ օգնական ըլլալուն վրայ ։

Գլխաւոր երգեցողին . Սաղմոս Դաւթի ։

1 Նեղութեան օրը Տէրը պատասխանէ քեզի . [ա]Յակոբին Աստուծոյն անունը քեզ պաշտպանէ .

[ա] Առակ. ժը. 10 ։

2 Օգնութիւն խրկէ քեզի [բ]սուրբ տեղէն, ու Սիոնէն զօրացընէ քեզ .

[բ] Գ Թագ. զ. 16 ։ բ Մն. ի. 8 ։ Սաղ. հզ. 17 ։

3 Քու ամէն ընծաներդ յիշէ, և քու ողջակէզներդ ընդունի . (Սելայ .)

4 [գ]Քու սրտիդ համեմատ քեզի տայ, և քու ամէն խորհուրդներդ կատարէ ։

[գ] Սաղ. խա. 2 ։

5 Քու փրկութիւնովդ պիտի ուրախանանք . ու [դ]մեր Աստուծոյն անունովը դրօշակ վերցընենք ։ Տէրը կատարէ քու ամէն խնդրուածքներդ ։

[դ] Ել. ժէ. 15 ։ Սաղ. կ. 4 ։

6 Հիմա գիտցայ որ Տէրը կը պահէ իր [ե]օծեալը, անոր պատասխան կու տայ իր սուրբ երկինքէն, իր աջ ձեռքին փրկութեան ուժովը ։

[ե] Սաղ. բ. 2 ։
[զ] Սաղ. լգ. 16, 17 ։ Առակ. իա. 31 ։ Ես. լա. 1 ։

7 [զ]Ոմանք կառքերու, և ոմանք ալ ձիերու [illegible] . [է]բայց մենք մեր Տէր Աստուծոյն անունը պիտի յիշենք ։

[է] բ Մն. լբ. 8 ։

8 Անոնք կորացան ու ինկան, բայց մենք ելանք ու շիտակ կայնեցանք ։

9 [ը]Ով Տէր՝ փրկէ թագաւորը . պատասխան տուր մեզի՝ մեր կանչելու օրը" ։

[ը] Կամ՝ Ով Տէր՝ փրկէ . թագաւորը մեզի պատասխան տայ մեր կանչելու օրը ։

ՍԱՂՄ. ԻԱ

1 Յաղթութեան համար շնորհակալութիւն ։ 7 Ուրիշ յաջողութիւններու յոյս ։

Գլխաւոր երգեցողին . Սաղմոս Դաւթի ։

1 Ով Տէր՝ քու զօրութիւնովդ թագաւորը ուրախ պիտի ըլլայ, ու [ա]քու փրկութիւնովդ որչափ շատ պիտի ցնծայ ։

[ա] Սաղ. ի. 5, 6 ։

2 [բ]Անոր սրտին փափաքը իրեն տուիր . ու անոր շրթունքներուն խնդիրքը չմերժեցիր ։ (Սելայ ։)

[բ] Սաղ. ի. 4, 5 ։

3 Վասն զի բարութեան օրհնութիւններով անոր հասար . [գ]անոր գլուխը մաքուր ոսկիէ պսակ դրիր ։

[գ] բ Թագ. ժբ. 30 ։ ա Մն. ի. 2 ։

4 [դ]Քեզմէ կեանք խնդրեց, — անոր [ե]երկայն օրեր տուիր յաւիտեանս յաւիտենից ։

[դ] Սաղ. կա. 5, 6 ։
[ե] բ Թագ. է. 19 ։ Սաղ. ղա. 16 ։

5 Անոր փառքը մեծ է քու փրկութիւնովդ . փառք ու վայելչութիւն դրիր անոր վրայ ։

6 Վասն զի [զ]օրհնութիւնները անոր վրայ հաստատեցիր յաւիտեան . [է]ուրախութեամբ ուրախ ըրիր զանիկայ քու երեսիդ առջեւ ։

[զ] Ծն. ժբ. 2 ։ Սաղ. հբ. 17 ։
[է] Սաղ. ժզ. 11 ։ խե. 7 ։ Գործ. բ. 28 ։

7 Ինչու որ թագաւորը Տէրոջը կը յուսայ, ու Բարձրելոյն ողորմութեամբը [ը]պիտի չսասանի ։

[ը] Սաղ. ժզ. 8 ։

8 [թ]Քու ձեռքդ պիտի գտնէ քու ամէն թշնամիներդ . քու աջ ձեռքդ պիտի գտնէ քեզ ատողները ։

[թ] Ա Թագ. լա. 8 ։

9 Զանոնք [ժ]կրակի հնոցի պէս պիտի ընես քու բարկութեանդ ժամանակը . Տէրը իր բարկութիւնովը

[ժ] Մաղ. դ. 1 ։

բոլորովին պիտի կորսնցընէ զանոնք, [է] ու կրակը պիտի ուտէ զանոնք ։

10 [ը] Անոնց պտուղը երկրէն պիտի կորսնցընես, ու անոնց սերունդը մարդոց որդիներէն ։

11 Ինչու որ քեզի դէմ չարութիւն պատրաստեցին. [թ] Նենգութեան խորհուրդ ըրին, բայց կարող չեղան կատարելու ։

12 Վասն զի դուն անոնց կռնակը դարձընել պիտի տաս. քու նետերդ անոնց երեսին դէմ՝ լարերուդ վրայ պիտի պատրաստես ։

13 Ո՛վ Տէր՝ քու ուժովդ բարձր եղիր. պիտի երգենք, ու սաղմոս ըսենք քու զօրութեանդ ։

ՍԱՂՄ. ԻԲ

1 Դաւիթ իր սրտաբեկութեան ատենը կը գանգատի. 9 մեծ տագնապի մէջ ըլլալով աղօթք կ'ընէ. 23 զԱստուած կը փառաւորէ ։

Գլխաւոր երգեցողին, Այէլէդ Շահարի վրայ. Սաղմոս Դաւթի ։

1 [ա] Աստուած իմ՝ Աստուած իմ, զիս ինչու թողուցիր. զիս փրկելէն, [բ] պոռալուս խօսքերէն հեռու եղար ։

2 Ո՛վ իմ Աստուածս՝ ցորեկը քեզի կը կանչեմ, ու չես պատասխաներ. և գիշերը ալ կանչեմ, ու չեմ դադարիր ։

3 Բայց դուն սուրբ ես, ով [գ] Իսրայէլի գովաբանութեանց մէջ բնակող ։

4 Մեր հայրերը քեզի յուսացին. յուսացին, ու փրկեցիր անոնք ։

5 Քեզի աղաղակեցին, ու ազատեցան. [դ] քեզի յուսացին ու չամչցան ։

6 Բայց ես [ե] որդ եմ, ու մարդ չեմ. [զ] մարդոց մէջը քամահրուած, ու ժողովրդոց մէջը անարգուած ։

7 [է] Ամէն զիս տեսնողները զիս ծաղր կ'ընեն. շրթունք կը բանան, [ը] գլուխ կ'երերցընեն,

8 Ըսելով. [թ] Տէրոջը յուսացաւ, թող փրկէ անիկայ. [ժ] թող ազատէ զանիկայ, ինչու որ անոր հաճեցաւ ։

9 [ի] Բայց զիս մօրս արգանդէն հանողը դուն ես. մօրս ծիծը եղած ատենս՝ դուն ինծի յոյս տուիր ։

10 Արգանդէն ես քեզի յանձնուեցայ. [լ] իմ մօրս որովայնէն դուն ես իմ Աստուածս ։

11 Մի՛ հեռանար ինծմէ, վասն զի նեղութիւնը մօտ է. վասն զի օգնող մը չկայ ։

12 [խ] Շատ զուարակներ չորս կողմս առին. Բասանի ցուլերը զիս պաշարեցին.

13 [ծ] Իրենց բերանը իմ վրաս բացին, յափշտակող ու մռնչող առիւծի պէս ։

14 Ջուրի պէս թափուեցայ, [կ] ու ամէն ոսկորներս քակուեցան. [հ] սիրտս մոմի պէս եղաւ. հալեցաւ փորիս մէջը ։

15 [ձ] Չորացաւ իմ ոյժս՝ հողէ ամանի մը պէս, ու [ղ] լեզուս քիմքիս փակաւ. և զիս մահուան հողը դրիր ։

16 [ճ] Վասն զի շուները չորս կողմս առին, չարերուն ժողովքը զիս պաշարեցին, [մ] ձեռքերս ու ոտքերս ծակեցին ։

17 Իմ ամէն ոսկորներս կրնամ համրել. [յ] անոնք կը նային, կը տեսնեն զիս ։

18 [ն] Իմ հանդերձներս իրենց մէջը կը բաժնեն. ու պատմուճանիս վրայ վիճակ կը ձգեն ։

19 Բայց [շ] դուն ով Տէր՝ մի հեռանար ինծմէ. ով իմ զօրութիւնս՝ շուտով ինծի օգնութեան հասիր.

20 Իմ անձս սուրէն ազատէ, ու [ո] * կեանքս [չ] շանը ձեռքէն ։

21 [պ] Փրկէ զիս առիւծին բերնէն, ու ինծի պատասխան տուր [ջ] † միեղջերուներուն եղջիւրներէն ։

22 [ռ] Քու անունդ [ս] եղբայրներուս պիտի պատմեմ. ժողովքին մէջ քեզ պիտի գովեմ ։

23 [վ] Ո՛վ Տէրոջմէ վախցողներ՝ գովեցէք զանիկայ. ով Յակոբին բոլոր զաւակները՝ փառաւորեցէք անիկայ, ու վախցէք անկէ՝ Իսրայէլին բոլոր զաւակները ։

24 Վասն զի չանարգեց ու չքամահրեց տառապեալին ‡ տառապանքը, ու երեսը անկէ չդարձուց. հապա [տ] իրեն կանչած ատենը լսեց ։

25 [ր] Քեզմով պիտի ըլլայ իմ գովութիւնս մեծ ժողովքին մէջը. [ց] իմ ուխտերս անկէ վախցողներուն առջին պիտի կատարեմ ։

26 [ւ] Տնանկները պիտի ուտեն ու կշտանան. Տէրը պիտի գովեն՝ զանիկայ փնտռողները. ձեր սիրտը [փ] յաւիտեան պիտի ապրի ։

27 Պիտի յիշեն [ք] ու Տէրոջը դառնան երկրի ամէն ծայրերը, [օ] ու քու առջիդ երկրպագութիւն պիտի ընեն ազգերուն ամէն տոհմերը ։

28 [ֆ] Վասն զի թագաւորութիւնը Տէրոջն է, ու ան կը տիրէ ազգերուն վրայ ։

29 [ա] Երկրի ամէն պարարտները պիտի ուտեն ու երկրպագութիւն պիտի ընեն. [բ] ամէն հողը իջնողները ծունկ պիտի չոքեն անոր առջին, ու ան ալ որ իր անձը չապրեցըներ ։

30 Զաւակը պիտի ծառայէ անոր. [գ] Տէրոջը վրայով պիտի պատմուի եկող դարուն մէջ ։

31 [դ] Պիտի գան ու անոր արդարու-

[է] Սաղ. ժը. 8. Եսա. իզ. 11.
[ը] Գ Թագ. ժգ. 34. Յոբ. ժը. 16. 17. 19. Սաղ. լէ. 28. ճթ. 13. Եսա. ժդ. 20.
[թ] Սաղ. բ. 1.
[ա] Մատ. իէ. 46. Մար. ժե. 34.
[բ] Եբր. ե. 7.
[գ] Բ Օր. ժ. 21.
[դ] Սաղ. իե. 2. 3. լա. 1. ձա. 1. Եսա. խթ. 23. Հռով. թ. 33.
[ե] Յոբ. իե. 6. Եսա. խա. 14.
[զ] Եսա. ծգ. 3.
[է] Մատ. իէ. 39. Մար. ժե. 29. Ղու. իգ. 35.
[ը] Յոբ. ժզ. 4. Սաղ. ճթ. 25.
[թ] Մատ. իէ. 43.
[ժ] Սաղ. ղա. 14.
[ի] Սաղ. հա. 6.
[լ] Եսա. խզ. 3. խթ. 1.
[խ] Սաղ. կը. 30. Եզեկ. լթ. 18. Ամով. դ. 1.
[ծ] Յոբ. ժզ. 10. Սաղ. լե. 21. Ողբ. բ. 16. գ. 46.
[կ] Դան. ե. 6.
[հ] Յես. է. 5. Յոբ. իգ. 16.
[ձ] Առակ. ժէ. 22.
[ղ] Յոբ. իթ. 10. Ողբ. դ. 4. Յովհ. ժթ. 28.
[ճ] Յայտ. իբ. 15.
[մ] Մատ. իէ. 35. Մար. ժե. 24. Ղու. իգ. 33. Յովհ. ժթ. 23. 37. ի. 25.
[յ] Ղու. իգ. 35.
[ն] Ղու. իգ. 34. Յովհ. ժթ. 23. 24.
[շ] Հմր 11.
[ո] Սաղ. լե. 17.
* Եբր. միամօրութիւնս
[չ] Հմր 16.
[պ] Բ Տիմ. դ. 17.
[ջ] Եսա. լդ. 7.
† Կամ՝ վայրի ցուլերուն
[ռ] Եբր. բ. 12.
[ս] Սաղ. խ. 9.
[ս] Յովհ. ի. 17. Հռով. ը. 29.
[վ] Սաղ. ճլե. 19. 20.
‡ Կամ՝ աղաղակը.
[տ] Եբր. ե. 7.
[ր] Սաղ. լե. 18. խ. 9. 10. ճժա. 1.
[ց] Սաղ. կզ. 13. ճժզ. 14. Ժող. ե. 4.
[ւ] Եսա. կե. 13.
[փ] Յովհ. զ. 51. 52.
[ք] Սաղ. բ. 8. հբ. 11. ձզ. 9. ղը. 3. Եսա. խթ. 6.
[օ] Սաղ. ղզ. 7.
[ֆ] Սաղ. խէ. 8. Աբդ. 21. Զաք. ժդ. 9. Մատ. զ. 13.
[ա] Սաղ. խե. 12.
[բ] Եսա. իզ. 19. Փիլ. բ. 10.
[գ] Սաղ. հր. 6. ձզ. 9. ճբ. 18. Եսա. կ. 3. Տես. Հռով. գ. 21. 22.

թիւնը պիտի պատմեն ան ժողովուրդին, որ պիտի ծնանի. վասն զի — բանը ան կատարեց ։

ՍԱՂՄ. ԻԳ

1—6 Դաւիթին վստահութիւնը Աստուծոյ շնորհացը վրայ ։

Սաղմոս Դաւթի ։

1 Տէրը իմ [ա]հովիւս է. [բ]ես բնաւ մէկ կարօտութիւն պիտի չունենամ ։
2 [գ]Զիս խոտաւէտ արօտներու մէջ կը պառկեցնէ. [դ]հանդարտ ջուրերուն քովը ինծի կ'առաջնորդէ ։
3 Հոգիս կը նորոգէ. իր անուանը համար՝ [ե]արդարութեան ճամբաներուն մէջը կ'առաջնորդէ ինծի ։
4 Թէեւ [զ]մահուան շուքի ձորին մէջէն ալ պտըտիմ, [է]չարէն պիտի չվախնամ. [ը]վասն զի դուն իմ հետս ես. քու ցուպդ ու գաւազանդ՝ անոնք իս պիտի մխիթարեն ։
5 [թ]Սեղան կը պատրաստես իմ առջեւս, իմ թշնամիներուս դիմացը. [ժ]իմ գլուխս իւղով կ'օծես. իմ բաժակս խիստ լեցուն է ։
6 Յիրաւի բարերարութիւնը ու ողորմութիւնը իմ հետս պիտի գան կենացս բոլոր օրերուն մէջը, ու շատ օրեր Տէրոջը տունը պիտի բնակիմ ։

ա Եսա. խ. 11. Երեմ. իգ. 4. Եզեկ. լդ. 11. 12. 23. Յովհ. ժ. 11. Ա Պետ. բ. 25. Յայտ. է. 17.
բ Փիլ. դ. 19.
գ Եզեկ. լդ. 14.
դ Յայտ. է. 17.
ե Սաղ. ե. 8. լա. 3. Առակ. ը. 20.
զ Յոբ. գ. 5. ժ. 21. 22. իդ. 17. Սաղ. խդ. 19.
է Սաղ. գ. 6. իէ. 1. ճժը. 6.
ը Եսա. խգ. 2.
թ Սաղ. ճդ. 15.
ժ Սաղ. ղբ. 10.

ՍԱՂՄ. ԻԴ

1 Աստուծոյ տէրութիւնը երկրիս վրայ ։ 3 Անոր հաղորդ թագաւորութեանը հպատակները ։ 7 Զանիկայ ընդունելու յորդորանք մը ։

Սաղմոս Դաւթի ։

1 [ա]Տէրոջն է երկիրը, ու անոր լիութիւնը, աշխարհքը, ու անոր բնակիչները ։
2 [բ]Ինչու որ ինքը անոր հիմերը ծովերուն վրայ դրեց, ու զանիկայ գետերուն վրայ հաստատեց ։
3 [գ]Ո՞վ պիտի ելլէ Տէրոջը լեռը. կամ ո՞վ պիտի կենայ անոր սուրբ տեղը ։
4 [դ]Ձեռքերով սուրբը, ու [ե]սրտով մաքուրը, որ ունայնութեան անձնատուր չեղաւ, ու նենգութեամբ երդում չըրաւ.
5 Անիկայ Տէրոջմէն օրհնութիւն պիտի առնայ, ու իր փրկութեանը Աստուծմէն՝ արդարութիւն ։
6 Զանիկայ փնտռողներուն ցեղը աս է. քու [զ]երեսդ խնդրողները *Յակոբն է" ։ (Սէլա ։)
7 [է]Ո՛վ դռներ՝ գլուխնիդ վեր վերցուցէք. ու վերցուեցէք՝ ո՛վ յաւիտենական դռներ, [ը]որ փառաց Թագաւորը մտնէ ։
8 Ո՞վ է աս փառաց Թագաւորը. կարող ու հզօր Տէրը, պատերազմի մէջ հզօր Տէրը ։
9 Ո՛վ դռներ՝ գլուխնիդ վեր վերցուցէք. ու վերցուեցէք՝ ո՛վ յաւիտենական դռներ, որ փառաց Թագաւորը մտնէ ։
10 Ո՞վ է աս փառաց Թագաւորը. զօրքերուն Տէրը, ինքն է փառաց Թագաւորը ։ (Սէլա ։)

ա Ել. թ. 29. ժթ. 5. Բ Օր. ժ. 14. Յոբ. խա. 11. Սաղ. ծ. 12. Ա Կոր. ժ. 26.
բ Ծնն. ա. 9. Յոբ. լը. 6. Սաղ. ճդ. 5. ճլզ. 6. Բ Պետ. գ. 5.
գ Սաղ. ժե. 1.
դ Յոբ. ժէ. 9. Եսա. լգ. 15. 16. Ա Տիմ. բ. 8.
ե Մատ. ե. 8.
զ Սաղ. ժե. 4.
* Կամ՝ ո՛վ Յակոբ ։
է Եսա. իզ. 2.
ը Սաղ. գէ. 6. Մաղ. գ. 1. Ա Կոր. բ. 8.

ՍԱՂՄ. ԻԵ

1 Դաւիթին վստահութիւնը աղօթքի մէջ ։ 7 Մեղքերու թողութեան համար ։ 16 ու նեղութենէ ազատուելու համար աղօթք կ'ընէ ։

Սաղմոս Դաւթի ։

1 Ո՛վ Տէր՝ [ա]իմ անձս քեզի վերցուցի ։
2 Ո՛վ իմ Աստուածս՝ [բ]քեզի յուսացայ. թող չամչնամ, ու [գ]թշնամիներս իմ վրաս չցնծան ։
3 Նաեւ ամէն քեզի սպասողները թող չամչնան. ունայնութեամբ անօրէնութիւն ընողները թող ամչնան ։
4 Ո՛վ Տէր՝ [դ]քու ճամբաներդ ցուցուր ինծի. քու շաւիղներդ սորվեցուր ինծի ։
5 Քու ճշմարտութեանդ մէջ ինծի առաջնորդէ, ու սորվեցուր ինծի. քանզի դուն ես իմ փրկութեանս Աստուածը. ես քեզի կը սպասեմ ամէն օր ։
6 Ո՛վ Տէր՝ [ե]քու գթութիւններդ ու ողորմութիւններդ յիշէ. ինչու որ յաւիտենական են ։
7 [զ]Մանկութեան մեղքերս ու յանցանքներս մի՛ յիշեր. հապա [է]քու ողորմութիւնովդ իս յիշէ, քու բարութեանդ համար՝ ով Տէր ։
8 Տէրը բարի և ուղիղ է. անոր համար մեղաւորներուն կը սորվեցնէ ճամբան ։
9 Դատաստանի մէջ պիտի առաջնորդէ հեզերուն, ու իր ճամբան հեզերուն պիտի սորվեցնէ ։
10 Տէրոջը բոլոր ճամբաները ողորմութիւն ու ճշմարտութիւն են իր ուխտը ու վկայութիւնները պահողներուն ։
11 Ո՛վ Տէր՝ [ը]քու անուանդ համար ներէ իմ անօրէնութիւնս, [թ]†վասն զի մեծ է ։
12 Ո՞վ է ան մարդը՝ որ Տէրոջմէն կը վախնայ. ան [ժ]անոր պիտի սորվեցնէ իր ընտրած ճամբան ։
13 [ի]Անոր անձը բարութեան մէջ պիտի բնակի, ու [լ]անոր սերունդը երկիրը պիտի ժառանգէ ։
14 [խ]Տէրոջը ընտանութիւնը իրմէ վախցողներուն հետն է. ու իր ուխտը անոնց կը սորվեցնէ ։
15 [ծ]Իմ աչքերս ամէն ատեն Տէրոջը կը նային. ինչու որ իմ ոտքերս որոգայթէն ան պիտի հանէ ։

ա Սաղ. ձդ. 4. ճխգ. 8. Ողբ. գ. 41.
բ Սաղ. իբ. 5. լա. 1. լդ. 8. Եսա. իը. 16. խթ. 23. Հռով. ժ. 11.
գ Սաղ. ժգ. 4.
դ Ել. լգ. 13. Սաղ. ե. 8. իէ. 11. ձզ. 11. ճժթ. ճխգ. 8. 10.
ե Սաղ. ճգ. 17. ճզ. 1. ճէ. 1. Եսա. կգ. 15. Երեմ. լգ. 11.
զ Յոբ. ժգ. 26. ի. 11. Երեմ. գ. 25.
է Սաղ. ծա. 1.
ը Սաղ. լա. 3. ծթ. 9. ճթ. 21. ճխգ. 11.
թ Տես Հռով. ե. 20.
† Կամ՝ թէեւ
ժ Սաղ. լէ. 23.
ի Առակ. ժթ. 23.
լ Սաղ. լէ. 11. 22. 29.
խ Առակ. գ. 32. Տես Յովհ. է. 17. ժե. 15.
ծ Սաղ. ճխա. 8.

16 [կ] Ինծի դարձիր , ու ողորմէ՛ ինծի , վասն զի մինակ ու վշտացած եմ ։
17 Սրտիս նեղութիւնները շատցան . իմ վիշտերէս զիս հանէ ։
18 [հ] Իմ նեղութեանս ու տառապանքիս նայէ , ու բոլոր մեղքերս ներէ ։
19 Տես իմ թշնամիներս , ինչու որ շատցան , ու անիրաւ ատելութիւնով զիս ատեցին ։
20 Պահէ՛ իմ անձս , ու փրկէ՛ զիս . [ձ] Թող չամչնամ , վասն զի քեզի յուսացայ ։
21 Կատարելութիւնը և ուղղութիւնը զիս թող պահեն , ինչու որ քեզի սպասեցի ։
22 Ո՛վ Աստուած՝ [ղ] փրկէ՛ Իսրայէլը իր ամէն նեղութիւններէն ։

կ Սաղ. կթ. 16 ; ձզ. 16 ։
հ Բ Թագ. ժզ. 12 ։
ձ Հմր 2 ։
ղ Սաղ. ճլ. 8 ։

ՍԱՂՄ. ԻԶ

1—12 Դաւիթ Աստուծոյ կը դիմէ իր անպարտութեանը վրայ վստահանալով ։

Սաղմոս Դաւթի ։

1 Ո՛վ Տէր՝ [ա] իս դատէ , վասն զի [բ] իմ անպարտութիւնովս քալեցի . [գ] Տէրոջը յուսացայ , պիտի չսասանիմ ։
2 Ո՛վ Տէր՝ [դ] զիս փորձէ ու քննէ . փորձէ իմ երիկամունքներս ու սիրտս .
3 Վասն զի քու ողորմութիւնդ իմ աչքերուս առջին է , ու [ե] քու ճշմարտութեանդ մէջը քալեցի ։
4 [զ] Ունայն մարդիկներուն հետը չնստայ , ու կեղծաւորներուն հետը պիտի չխառնուիմ ։
5 [է] Չարերուն ժողովքը ատեցի , [ը] ու ամբարիշտներուն հետը պիտի չնստիմ ։
6 [թ] Անմեղութիւնով ձեռքերս պիտի լուամ , և քու սեղանիդ չորս կողմը պիտի պտըտիմ՝ ով Տէր ,
7 Որ շնորհակալութեան ձայնը լսել տամ , ու քու ամէն սքանչելիքներդ պատմեմ ։
8 Ո՛վ Տէր՝ [ժ] սիրեցի քու տանդ բնակութիւնը , և քու փառքիդ կեցած տեղը ։
9 [ի] Մի կորսնցըներ իմ անձս մեղաւորներուն հետ , ու իմ կեանքս արիւնահեղ մարդիկներուն հետ ,
10 Որ անոնց ձեռքերուն մէջը անօրէնութիւն կայ , ու անոնց աջ ձեռքը [լ] կաշառքով լեցուն է ։
11 Բայց ես [խ] իմ անպարտութիւնովս պիտի քալեմ , զիս փրկէ , ու ինծի ողորմէ՛ ։
12 [ծ] Իմ ոտքս [կ] շիտակութեան մէջ կը կենայ . [հ] ժողովքներուն մէջ Տէրը պիտի օրհնեմ ։

ա Սաղ. է. 8 ։
բ Հմր 11 ; Դ Թագ. ի. 3 ; Առակ. ի. 7 ։
գ Սաղ. իը. 7 ; լա. 14 ; Առակ. իթ. 25 ։
դ Սաղ. է. 9 ; ժէ. 3 ; կզ. 10 ; ճլթ. 23 ; Զաք. ժգ. 9 ։
ե Դ Թագ. ի. 3 ։
զ Սաղ. ա. 1 ; Երեմ. ժե. 17 ։
է Սաղ. լա. 6 ; ճլթ. 21 , 22 ։
ը Սաղ. ա. 1 ։
թ Տես Ել. լ. 19 , 20 ; Սաղ. հգ. 13 ; Ա Տիմ. բ. 8 ։
ժ Սաղ. իէ. 4 ։
ի Տես Ա Թագ. իե. 29 ; Սաղ. իը. 3 ։
լ Ել. իգ. 8 ; Բ Օր. ժզ. 19 ; Ա Թագ. ը. 3 ; Ես. լգ. 15 ։
խ Հմր 1 ։
ծ Սաղ. խ. 2 ։
կ Սաղ. իէ. 11 ։
հ Սաղ. իբ. 22 ; ճէ. 32 ; ճժա. 1 ։

ՍԱՂՄ. ԻԷ

1 Դաւիթ Աստուծոյ կարողութեամբը , 4 և Աստուծոյ ծառայութեանը համար իր ունեցած սիրովը , 9 ու աղօթքով իր հաւատքը կը պահպանէ ։

Սաղմոս Դաւթի ։

1 Տէրը [ա] իմ լոյսս՝ ու [բ] իմ փրկութիւնս է , ես ո՞ւմկից պիտի վախնամ . [գ] Տէրը իմ կեանքիս ապաւէնն է , ես ո՞ւմկից պիտի դողամ ։
2 Չարերը [դ] իմ մարմինս ուտելու համար ինծի մօտեցած ատեննին՝ իմ նեղիչներս , ու թշնամիներս սահեցան ու ինկան ։
3 [ե] Թէ որ վրաս զօրքի բանակ ելլէ , սիրտս պիտի չվախնայ . թէ որ վրաս պատերազմի պատրաստութիւն ըլլայ , անով ալ ես վստահ պիտի ըլլամ ։
4 [զ] Բան մը կը խնդրեմ Տէրոջմէն , — ատիկայ կ'աղաչեմ , որ կեանքիս բոլոր օրերը [է] Տէրոջը տանը մէջ բնակիմ , [ը] Տէրոջը վայելչութիւնը տեսնելու , ու անոր տաճարին մէջ զինքը խնդրելու համար ։
5 Վասն զի չար օրուան մէջ՝ իր բնակարանին մէջը [թ] զիս պիտի պահէ , իր վրանին ծածկոյթովը զիս պիտի ծածկէ . [ժ] վէմի վրայ պիտի վերցընէ զիս ։
6 Ու հիմա [ի] իմ գլուխս պիտի բարձրանայ իմ բոլորտիքս եղող թշնամիներուս վրայ . ու անոր վրանին մէջը ուրախութեան ձայնով զոհեր պիտի մատուցանեմ . պիտի երգեմ , ու սաղմոս պիտի ըսեմ Տէրոջը ։
7 Ո՛վ Տէր՝ ձայնս լսէ կանչելու ատենս , ու ողորմէ՛ և պատասխան տուր ինծի ։
8 [լ] Իմ երեսս փնտռեցէք՝ որ ըսիր , իմ սիրտս քեզի ըսաւ . Քու երեսդ պիտի փնտռեմ՝ ով Տէր ։
9 [խ] Քու երեսդ ինծմէ մի՛ ծածկեր . բարկութիւնով ծառադ մէկդի մի՛ ձգեր . ինծի օգնական եղար , զիս մի՛ մերժեր , և զիս մի՛ թողուր՝ ով իմ փրկութեանս Աստուածը ։
10 [ծ] Թէև հայրս ու մայրս զիս թողուն , բայց Տէրը զիս պիտի ընդունի ։
11 Ո՛վ Տէր՝ [կ] քու ճամբադ ինծի սորվեցուր , ու [հ] շիտակ ճամբուն մէջը ինծի առաջնորդէ թշնամիներուս համար ։
12 Զիս իմ [ձ] թշնամիներուս կամքը մի՛ մատներ , ինչու որ [ղ] իմ վրաս սուտ վկաներ , ու անիրաւութիւն փչողներ ելան ։
13 Հաւատացի Տէրոջը բարութիւնը տեսնելու [ճ] կենդանիներուն երկրին մէջ ։
14 [մ] Տէրոջը սպասէ . զօրացիր , ու սիրտդ թող զօրանայ . ալ Տէրոջը սպասէ ։

ա Սաղ. ձդ. 11 ; Ես. կ. 19 , 20 ; Միք. է. 8 ։
բ Ել. ժե. 2 ։
գ Սաղ. կբ. 2 , 6 ; ճժը. 14 , 21 ; Ես. ժբ. 2 ։
դ Սաղ. ժդ. 4 ։
ե Սաղ. գ. 6 ։
զ Սաղ. իզ. 8 ։
է Սաղ. կե. 4 ; Ղուկ. բ. 37 ։
ը Սաղ. ղ. 17 ։
թ Սաղ. լա. 20 ; ձգ. 3 ; ղա. 1 ; Ես. դ. 6 ։
ժ Սաղ. խ. 2 ։
ի Սաղ. գ. 3 ։
լ Սաղ. իդ. 6 ; ճե. 4 ։
խ Սաղ. կթ. 17 ; ճխգ. 7 ։
ծ Ես. խթ. 15 ։
կ Սաղ. իե. 4 ; ձզ. 11 ; ճժթ. ։
հ Սաղ. իե. 12 ։
ձ Սաղ. լե. 25 ։
ղ Ա Թագ. իբ. 9 ; Բ Թագ. ժզ. 7 , 8 ; Սաղ. լե. 11 ։
ճ Սաղ. ծզ. 13 ; ճժզ. 9 ; Երեմ. ժա. 19 ; Եզեկ. իզ. 20 ։
մ Սաղ. լա. 24 ; կբ. 1 , 5 ; ճլ. 5 ; Ես. իե. 9 ; Ամբ. բ. 3 ։

ՍԱՂՄ. ԻԸ

1 Դաւիթ ջերմեռանդութեամբ աղօթք կ'ընէ իր թշնամիներուն դէմ. 6 զԱստուած կ'օրհնէ. 9 ժողովուրդին համար աղօթք կ'ընէ ։

Սաղմոս Դաւթի ։

1 Ով Տէր՝ քեզի կը կանչեմ. ով իմ Վէմս՝ [ա] մի լռեր ինծի. [բ] չըլլայ որ ինծի լռելովդ [գ] գերեզմանը իջնողներուն նմանիմ ։

2 Լսէ իմ խնդրուածքիս ձայնը՝ երբոր քեզի կ'աղաղակեմ. [դ] երբոր իմ ձեռքերս կը վերցընեմ դէպ 'ի քու սուրբ [ե] գաւիթդ ։

3 [զ] Զիս մի [է] կորսընցըներ ամբարիշտներուն հետ, ու անօրէնութիւն գործողներուն հետ, [ը] որոնք իրենց ընկերներուն հետ խաղաղութիւն կը խօսին, բայց սրտերնուն մէջը չարութիւն կայ ։

4 [թ] Տուր անոնց իրենց գործքերուն պէս, ու իրենց բրածներուն չարութեանը պէս. իրենց ձեռացը գործքերուն պէս տուր անոնց, հատուցում ըրէ անոնց ։

5 Որովհետև [ժ] անոնք Տէրոջը բրածներուն ու անոր ձեռացը գործքերուն չեն նայիր, պիտի կործանէ զանոնք, ու ալ պիտի չշինէ ։

6 Օրհնեալ ըլլայ Տէրը, որ լսեց իմ աղօթքիս ձայնը ։

7 Տէրը [ի] իմ զօրութիւնս ու իմ ասպարս է. [լ] իմ սիրտս անոր յուսացաւ, ու ես օգնութիւն գտայ. ուստի սիրտս ուրախացաւ, և ես իմ երգովս զանիկայ պիտի գովեմ ։

8 Տէրը անոնց ոյժն է, ու իր օծեալին [խ] փրկութեանը պարիսպն է ։

9 Փրկէ քու ժողովուրդդ, ու օրհնէ [ծ] քու ժառանգութիւնդ. նաև հովուէ զանոնք, ու յաւիտեան բարձրացուր ։

[ա] Սաղ. ձգ. 1։
[բ] Սաղ. ձը. 4։ Ճլը. 7։
[գ] Եբր. Գուբը
[դ] Գ Թագ. ը. 28, 29։
[ե] Գ Թագ. զ. 22, 23։ Սաղ. ե. 7։ Ճլը. 2։
[զ] Սաղ. իզ. 9։
[է] Եբր. քաշեր
[ը] Սաղ. ժբ. 2։ ծե. 21։ կբ. 4։ Երեմ. թ. 8։
[թ] Բ Տիմ. դ. 14։ Յայտ. ժը. 6։
[ժ] Յոբ. լդ. 27։ Եսա. ե. 12։
[ի] Սաղ. ժը. 2։
[լ] Սաղ. ժգ. 5։ իբ. 4։
[խ] Սաղ. ի. 6։
[ծ] Բ Օր. թ. 29։ Գ Թագ. ը. 51, 53։

ՍԱՂՄ. ԻԹ

1 Աստուծոյ փառաւորութիւն կը փայլէ 3 իր կարողութեանը համար, 11 ու իր ժողովուրդը պաշտպանելուն համար ։

Սաղմոս Դաւթի ։

1 [ա] Տէրոջը տուէք՝ ով [բ] հզօրաց որդիքը, Տէրոջը տուէք փառք ու զօրութիւն ։

2 Տէրոջը տուէք իր անուանը փառքը, Տէրոջը երկրպագութիւն ըրէք սրբութեան զարդարանքով ։

3 Տէրոջը ձայնը ջուրերուն վրայ է. [գ] փառաց Աստուածը կ'որոտայ. Տէրը շատ ջուրերուն վրայ է ։

4 Տէրոջը ձայնը ուժով է. Տէրոջը ձայնը վեհափառութիւնով է ։

5 Տէրոջը ձայնը եղևինները կը կոտրէ, ու Տէրը կը կոտրէ [դ] Լիբանանի եղևինները ։

6 [ե] Զանոնք կը ցաթկեցընէ որթուղի պէս, Լիբանանը ու [զ] Սարիոնը միեղջերուներուն ձագին պէս ։

7 Տէրոջը ձայնը կրակին բոցերը կը ճեղքէ ։

8 Տէրոջը ձայնը կը դողացընէ անապատը. Տէրը [է] Կադեսի անապատը կը դողացընէ ։

9 Տէրոջը ձայնը [ը] եղնիկները կը ծընեցընէ, ու անտառները կը մերկացընէ. անոր տաճարին մէջը ամէնքն ալ կը խօսին անոր փառքը ։

10 Տէրը [թ] ջրհեղեղին վրայ կը նստի. [ժ] Տէրը յաւիտեան թագաւոր կը նստի ։

11 [ի] Տէրը իր ժողովուրդին զօրութիւն պիտի տայ. Տէրը իր ժողովուրդը խաղաղութիւնով պիտի օրհնէ ։

[ա] Ա Մն. ժզ. 28, 29։ Սաղ. ղզ. 7, 8, 9։
[բ] Կամ՝ Աստուծոյ
[գ] Յոբ. լէ. 4, 5։
[դ] Եսա. բ. 13։
[ե] Սաղ. ճժդ. 4։
[զ] Բ Օր. գ. 9։
[է] Թու. ժգ. 27։
[ը] Յոբ. լթ. 1, 2, 3։
[թ] Ծն. զ. 17։ Յոբ. լը. 8, 25։
[ժ] Սաղ. ժ. 16։
[ի] Սաղ. իը. 8։

ՍԱՂՄ. Լ

1 Դաւիթ իր փրկութեանը համար՝ զԱստուած կը գովաբանէ. 4 կը յորդորէ ուրիշներն ալ որ զանիկայ գովաբանեն, յիշեցընելով անոնց՝ թէ Աստուած ինչպէս վարուեցաւ իրեն հետ ։

Սաղմոս Դաւթի. [ա] տանը նաւակատեաց երգը.

1 Ով Տէր՝ կը բարձրացընեմ քեզ, վասն զի զիս ազատեցիր, ու թըշնամիներս [բ] իմ վրաս չուրախացուցիր ։

2 Ով իմ Տէր Աստուածս՝ քեզի կանչեցի, ու [գ] զիս բժշկեցիր ։

3 Ով Տէր՝ [դ] իմ անձս գերեզմանէն հանեցիր. [ե] գուբը իջնողներուն մէջէն զիս ապրեցուցիր ։

4 [զ] Սաղմոս երգեցէք Տէրոջը՝ ով անոր սուրբերը, ու անոր սրբութիւնը յիշելով շնորհակալ եղէք ։

5 Վասն զի [է] մէկ բոպէ մը իր բարկութեանը մէջն է, բայց [ը] իր հաճութեանը մէջն է կեանքը. իրիկունը լաց կայ, [թ] բայց առտուն ուրախութիւն ։

6 Ես [ժ] իմ յաջողութեանս մէջ ըսի թէ՝ յաւիտեան պիտի չսասանիմ ։

7 Ով Տէր՝ քու հաճութեամբդ իմ լեռս հաստատուն ըրիր. [ի] երեսդ ծածկեցիր, ու ես խռովեցայ ։

8 Ով Տէր՝ քեզի կը կանչեմ, ու Տէրոջը աղաչանք կ'ընեմ ։

9 Իմ արիւնէս ինչ օգուտ կ'ըլլայ, թէ որ ես գուբը իջնեմ. մի թէ [լ] հողը քեզ պիտի գովէ, կամ անիկայ պիտի պատմէ քու ճշմարտութիւնդ ։

10 Լսէ ով Տէր՝ ու ողորմէ ինծի. ով Տէր՝ ինծի օգնական եղիր ։

11 [խ] Իմ սուգս պարի փոխեցիր, քուրձս ինծմէ հանեցիր, և ինծի ուրախութիւն հագցուցիր.

12 Որպէս զի [ծ] իմ փառքս սաղմոս երգէ քեզի, ու ալ չլռէ. ով իմ

[ա] Բ Օր. ի. 5։ Բ Թագ. ե. 11։ զ. 20։
[բ] Սաղ. իե. 2։ լե. 19, 24։
[գ] Սաղ. զ. 2։ ճգ. 3։
[դ] Սաղ. ձզ. 13։
[ե] Սաղ. իը. 1։
[զ] Ա Մն. ժզ. 4։ Սաղ. ղէ. 12։
[է] Սաղ. ճգ. 9։ Եսա. իզ. 20։ ծդ. 7, 8։ Բ Կոր. դ. 17։
[ը] Սաղ. կգ. 3։
[թ] Սաղ. ճիզ. 5։
[ժ] Յոբ. իթ. 18։
[ի] Սաղ. ճդ. 29։
[լ] Սաղ. զ. 5։ ձը. 11։ ճժե. 17։ ճժը. 17։ Եսա. լը. 18։
[խ] Բ Թագ. զ. 14։ Եսա. կա. 3։ Երեմ. լա. 4։
[ծ] Սաղ. ծէ. 8։

Տէր Աստուածս՝ յաւիտեան քեզ պիտի գովեմ ։

ՍԱՂՄ. ԼԱ

1 Դաւիթ Աստուծոյ վրայ իր ունեցած վստահութիւնը ցուցնելով՝ անկէ օգնութիւն կը խնդրէ ։ 7 Անոր ողորմութիւններովը կ'ուրախանայ ։ 9 Իր նեղութեանը մէջ կ'աղօթէ ։ 19 Աստուծոյ բարութիւնները յիշելով՝ զանիկայ կ'օրհնէ ։

Գլխաւոր երգեցողին. Սաղմոս Դաւթի ։

1 Ո՛վ Տէր՝ քեզի յուսացայ, յաւիտեան չամչնամ. քու արդարութեամբդ զիս ազատէ ։

Սաղ. իբ. 5 ։ իե. 2 ։ հա. 1 ։ Եսա. խթ. 23 ։ — Սաղ. ճխգ. 1 ։ — Սաղ. հա. 2 ։

2 Քու ականջդ ինծի խոնարհեցուր. շուտով զիս ազատէ. ինծի ամրութեան վէմ մը եղիր, և զիս փրկելու համար ապաստանի տուն մը.

3 Վասն զի իմ վէմս ու բերդս դուն ես. և քու անուանդ համար ինծի առաջնորդէ ու զիս կառավարէ ։

Սաղ. ժը. 1, 2 ։ — Սաղ. իգ. 3 ։ իե. 11 ։

4 Որոգայթէն զիս հանէ, որ ինծի համար գաղտուկ լարեր են, ինչու որ իմ զօրութիւնս դուն ես ։

5 Իմ հոգիս քու ձեռքդ կը յանձնեմ. ո՛վ Եհովայ՝ Աստուած ճշմարտութեան՝ դուն զիս փրկեցիր ։

Ղուկ. իգ. 46 ։ Գործ. է. 58 ։

6 Սնոտի ունայնութիւններ պահողները ատեցի. բայց ես Տէրոջը յուսացայ ։

Յովն. բ. 8 ։

7 Քու ողորմութիւնովդ պիտի ցնծամ և ուրախ ըլլամ. ինչու որ իմ թշուառութիւնս տեսար, ու իմ անձս տառապանքներուն մէջ ճանչցար.

Յովհ. ժ. 27 ։

8 Եւ զիս թշնամիին ձեռքը չմատնեցիր, հապա իմ ոտքերս լայնարձակ տեղ մը կանգնեցուցիր ։

Բ Օր. լբ. 30 ։ ա Թագ. ժէ. 46 ։ իդ. 19 ։ — Սաղ. դ. 1 ։ ժը. 19 ։

9 Ո՛վ Տէր՝ ողորմէ ինծի, վասն զի նեղութեան մէջ եմ. արտմութենէն մաշեցաւ իմ աչքս, իմ անձս ու իմ փորս ։

Սաղ. զ. 7 ։

10 Վասն զի իմ կեանքս տրտմութենէն՝ ու տարիներս հառաչանք ընելէն սպառեցան. իմ ոյժս թշուառութենէս տկարացաւ. ոսկորներս ալ մաշեցան ։

Սաղ. լբ. 3 ։ ճբ. 3 ։ — Յոբ. ժթ. 13 ։ Սաղ. լը. 11 ։ ձը. 8, 18 ։

11 Իմ բոլոր թշնամիներուս՝ մանաւանդ դրացիներուս առջեւ նախատինք եղայ, ու իմ ծանօթներուս երկիւղ եղայ. Դուրսը տեսնողները ինծմէ կը փախչէին ։

Սաղ. խա. 8 ։ Եսա. ծգ. 4 ։ — Սաղ. կթ. 8 ։

12 Մեռածի պէս սրտէ մոռցուած եղայ, կորսուած ամանի նմանեցայ ։

Սաղ. ձը. 4, 5 ։

13 Վասն զի շատերուն բամբասանքը լսեցի. չորս կողմս վախ կար. երբոր անոնք ինծի համար մէկտեղ ժողվուեցան, խորհուրդ կ'ընէին որ հոգիս առնեն ։

Երեմ. ի. 10 ։ — Երեմ. զ. 25 ։ ի. 3 ։ Ողբ. բ. 22 ։ — Մատ. իէ. 1 ։

14 Բայց ես քեզի յուսացայ՝ ո՛վ Տէր. ըսի թէ՝ Դուն ես իմ Աստուածս.

15 Իմ ժամանակներս քու ձեռքդ են. փրկէ զիս թշնամիներուս ձեռքէն՝ ու զիս հալածողներէն ։

16 Քու ծառայիդ վրայ երեսդ փայլեցուր. քու ողորմութեամբդ զիս փրկէ ։

Թուոց. զ. 25, 26 ։ Սաղ. դ. 6 ։ կէ. 1 ։

17 Ո՛վ Տէր՝ չամչնամ, վասն զի քեզի կանչեցի. ամբարիշտները թող ամչնան, գերեզմանին մէջը թող լուռ կենան ։

Սաղ. իե. 2 ։ — Սաղ. ճժե. 17 ։

18 Թող պապանձին նենգաւոր շրթունքները, որոնք հպարտութեամբ և նախատանօք ամբարտաւանութիւն կը խօսին արդարին դէմ ։

Սաղ. ժբ. 3 ։ — ա Թագ. բ. 3 ։ Սաղ. ղդ. 4 ։ Յուդ. 15 ։

19 Որչափ մեծ է քու բարութիւնդ՝ որ քեզմէ վախցողներուն համար պահեցիր, քեզի յուսացողներուն համար ըրիր, մարդոց որդիներուն առջեւ ։

Եսա. կդ. 4 ։ ա Կոր. բ. 9 ։

20 Զանոնք քու երեսիդ ծածկոյթովը պիտի ծածկես մարդոց դաւաճանութիւններէն. խորանի մէջ պիտի ծածկես զանոնք լեզուներուն հակառակութենէն ։

Սաղ. իէ. 5 ։ լբ. 7 ։ — Յոբ. ե. 21 ։

21 Օրհնեալ ըլլայ Տէրը, վասն զի իր ողորմութիւնը զարմանալի ըրաւ ինծի պարսպաւոր քաղաքի մէջ ։

Սաղ. ժէ. 7 ։ — ա Թագ. իգ. 7 ։

22 Իմ շփոթութեանս մէջ ըսի թէ՝ Կորուեցայ ես քու աչքերուդ առջեւէն. սակայն դուն իմ աղօթքիս ձայնը լսեցիր՝ երբոր քեզի աղաղակեցի ։

ա Թագ. իգ. 26 ։ Սաղ. ճժզ. 11 ։ — Եսա. լը. 11, 12 ։ Ողբ. գ. 54 ։ Յովն. բ. 4 ։

23 Տէրը սիրեցէ՛ք՝ ո՛վ անոր բոլոր սուրբերը. վասն զի Տէրը հաւատացեալները կը պահէ, ու ամբարտաւանութիւն ընողներուն առատօրէն հատուցում կ'ընէ ։

Սաղ. լդ. 9 ։

24 Կորիճ եղէք ու ձեր սիրտը թող զօրանայ, դուք ամէնքդ՝ որ Տէրոջը կը յուսաք ։

Սաղ. իէ. 14 ։

ՍԱՂՄ. ԼԲ

1 Երջանկութիւնը մեղքերուն թողութեանը մէջ կը կայանայ ։ 3 Մեղաց խոստովանութիւնը խղճմտանքը կը հանդարտեցընէ ։ 8 Աստուծոյ խոստմունքները ուրախութիւն կը պատճառեն ։

Դաւթին * երգը ։

* Կամ՝ իմաստութեան սաղմոս ։

1 Երանի անոր՝ որուն յանցանքը թողութիւն եղաւ, անոր մեղքերը ծածկուեցան ։

Սաղ. ձե. 2 ։ Հռոմ. դ. 6, 7, 8 ։

2 Երանի այն մարդուն՝ որ Տէրը անօրէնութիւն չսեպեր անոր, ու անոր հոգիին մէջը նենգութիւն չկայ ։

Բ Կոր. ե. 19 ։ — Յովհ. ա. 47 ։

3 Երբոր լուռ կեցայ՝ ոսկորներս մաշեցան իմ ամէն օր աղաղակելովս.

4 Վասն զի ցորեկ ու գիշեր քու ձեռքդ իմ վրաս ծանրացաւ. իմ

ա Թագ. ե. 6, 11 ։ Յոբ. լգ. 7 ։ Սաղ. լը. 2 ։

թացութիւնս ամառուան չորութեան դարձաւ ։ (Սէլա ։)

5 Իմ մեղքս քեզի յայտնեցի, ու իմ անօրէնութիւնս չծածկեցի. [ե] Ըսի թէ Տէրոջը պիտի խոստովանիմ յանցանքներս. ու դուն թողուցիր իմ մեղքիս անօրէնութիւնը ։ (Սէլա ։)

ե Առակ. իը. 13. Եսա. կե. 24. Ղուկ. ժե. 18, 21. Ա Յովհ. ա. 9.

6 Ասոր համար ամէն աստուածապաշտ [զ] աղօթք պիտի ընէ քեզի քու գտնուելու ժամանակը. յիրաւի շատ ջուրերուն հեղեղներուն առնէ անոր պիտի չմօտենան ։

զ Եսա. ծե. 6. Յովհ. է. 34.

7 [է] Դուն ես իմ ապաստանարանս. նեղութենէն զիս պիտի պահես. դուն զիս պիտի պատես [ը] ազատութեան երգերով ։ (Սէլա ։)

է Սաղ. թ. 9. իէ. 5. լա. 20. ճժթ. 114.
ը Ել. ժե. 1. Դատ. ե. 1. Բ Թագ. իբ. 1.

8 Քեզի պիտի սորվեցնեմ, ու երթալու ճամբադ պիտի ցուցնեմ քեզի. * խորհուրդ պիտի ընեմ քեզի համար". իմ աչքս քու վրադ պիտի ըլլայ ։

* Կամ՝ քեզ պիտի խրատեմ.

9 [թ] Ձիի պէս — ջորիի պէս մի՛ ըլլաք, որ [ժ] միտք չունին, — իրենց սանձին ու պախուրցին զօրովը կապելու է, որ քեզի չմօտենան ։

թ Առակ. իզ. 3. Յակ. գ. 3.
ժ Տես Յոբ. լե. 11.

10 [ի] Ամբարշտին տանջանքները շատ պիտի ըլլան. սակայն [լ] Տէրոջը յուսացողին չորս կողմը ողորմութիւնը պիտի պատէ ։

ի Առակ. ժգ. 21. Հռով. բ. 9.
լ Սաղ. լբ. 8. ձբ. 12. Առակ. ժզ. 20. Երեմ. ժէ. 7.

11 [խ] Ո՛վ արդարներ՝ Տէրոջմով ուրախ եղէք ու ցնծացէք, ցնծութեամբ երգեցէք դուք ամէնքդ՝ որ սրտով ուղիղ էք ։

խ Սաղ. կգ. 10. կը. 3.

ՍԱՂՄ · ԼԳ

1 Աստուած գովաբանութեան արժանի է իր բարութեանը համար. 6 իր կարողութեանը համար. 12 և իր նախախնամութեանը համար. 20 Պէտք է որ մեր վստահութիւնը Աստուծոյ վրայ դնենք ։

1 [ծ] Ո՛վ արդարներ՝ Տէրոջմով ցնծացէք. ուղիղներուն կը վայլէ [կ] օրհնութիւն ընելը ։

ծ Սաղ. լբ. 11. ղէ. 12.
կ Սաղ. ճխէ. 1.

2 Գովեցէք Տէրը քնարով, [հ] տասը լարով տաւիղով սաղմոս երգեցէք անոր ։

հ Սաղ. ղբ. 3. ճխդ. 9.

3 [ձ] Նոր երգ մը երգեցէք անոր. վարպետութեամբ նուագարանները զարկէք ցնծութեան ձայնով ։

ձ Սաղ. ղզ. 1. ղը. 1. ճխդ. 9. ճխթ. 1. Եսա. խբ. 10. Յայտ. ե. 9.

4 Վասն զի Տէրոջը խօսքը շիտակ է, ու անոր բոլոր գործքերը ճշմարտութեամբ են ։

5 [ղ] Անիկայ արդարութիւնը ու իրաւունքը կը սիրէ. [ճ] Տէրոջը ողորմութիւնովը երկիրը լեցուն է ։

ղ Սաղ. ժա. 7. խե. 7.
ճ Սաղ. ճժթ. 64.

6 [մ] Տէրոջը խօսքովը երկինքը ստեղծուեցաւ, ու [յ] իր բերնին հոգիովը [ն] անոր բոլոր զօրքը ։

մ Ծն. ա. 6, 7. Եբր. ժա. 3. Բ Պետ. գ. 5.
յ Յոբ. իզ. 13.
ն Ծն. բ. 1.

7 [շ] Ծովուն ջուրերը † դէզի մը պէս" կը ժողվէ, անդունդները շտեմարաններուն մէջ կը դնէ ։

շ Ծն. ա. 9. Յոբ. իզ. 10. լը. 8.
† Կամ՝ պարկի մը պէս.

8 Բոլոր երկիրը թող Տէրոջմէն վախնայ, — անկէ դողան աշխարհի բոլոր բնակիչները ։

9 Վասն զի [ո] անիկայ ըսաւ, ու եղաւ. ինքը հրամայեց, ու հաստատուեցաւ ։

ո Ծն. ա. 3. Սաղ. ճխը. 5.

10 [չ] Տէրը կը ցրուէ հեթանոսաց խորհուրդները. փուճ կը հանէ ժողովրդոց դիտաւորութիւնները ։

չ Եսա. ը. 10. ժթ. 3.

11 [պ] Տէրոջը խորհուրդը յաւիտեան կը մնայ, — անոր սրտին դիտաւորութիւնները՝ ազգէ մինչև ազգ ։

պ Յոբ. իգ. 13. Առակ. ժթ. 21. Եսա. խզ. 10.

12 [ջ] Երանի այն ազգին՝ որուն Աստուածը Տէրն է. — այն ժողովուրդին՝ որ [ռ] իրեն ժառանգութեան համար ընտրեց.

ջ Սաղ. կե. 4. ճխդ. 15.
ռ Ել. ժթ. 5. Բ Օր. է. 6.

13 [ս] Տէրը երկինքէն կը նայի, բոլոր մարդոց որդիները կը տեսնէ.

14 Իր բնակութեանը տեղէն՝ աշխարհի բոլոր բնակիչները կը դիտէ ։

ս Բ Մն. ժզ. 9. Յոբ. իը. 24. Սաղ. ժա. 4. ժգ. 2. Առակ. ժե. 3.

15 Անոնց սիրտերը հաւասարապէս ինքը ստեղծեց. [վ] անոնց բոլոր բռածները կ'իմանայ ։

վ Յոբ. լդ. 21. Երեմ. լբ. 19.

16 [տ] Թագաւոր մը զօրքի շատութիւնով չազատիր. ոչ ալ զօրաւոր մարդ մը ուժի շատութիւնով կը փրկուի ։

տ Սաղ. խդ. 6.

17 [ր] Ձին՝ ազատութեան համար պարապ բան է, ու իր ուժին շատութիւնովը չկրնար ազատել ։

ր Սաղ. ի. 7. ճխէ. 10. Առակ. իա. 31.

18 [ց] Ահա Տէրոջը աչքը [ւ] իրմէ վախցողներուն, — իր ողորմութեանը յուսացողներուն վրայ է,

ց Յոբ. լզ. 7. Սաղ. լդ. 15. Ա Պետ. գ. 12.

19 Անոնց անձը մահուանէ փրկելու, ու [փ] սովի ժամանակ զանոնք ապրեցնելու համար ։

ւ Սաղ. ճխէ. 11.
փ Յոբ. ե. 20. Սաղ. լէ. 19.

20 [ք] Մեր անձը Տէրոջը կը սպասէ. [օ] մեր օգնութիւնը ու մեր վահանը անիկայ է ։

ք Սաղ. կբ. 1, 5. ճլ. 6.
օ Սաղ. ճժե. 9, 10, 11.

21 Վասն զի [ֆ] մեր սիրտերը անով կ'ուրախանան. ինչու որ անոր սուրբ անուանը յուսացանք ։

ֆ Սաղ. ժգ. 5. Զաք. ժ. 7. Յովհ. ժզ. 22.

22 Ո՛վ Տէր՝ քու ողորմութիւնդ մեր վրայ ըլլայ, ինչպէս որ քեզի կը յուսանք ։

ՍԱՂՄ · ԼԴ

1 Դաւիթ զԱստուած կը գովաբանէ, ու իր փորձառութեամբը ուրիշներն ալ կը յորդորէ նոյն բանը ընելու ։ 8 Աստուծոյ յուսացողին երջանկութիւնը ։ 11 Աստուծմէ վախնալու յորդորանք մը ։ 15 Արդարներուն արտօնութիւնները ։

Սաղմոս Դաւթի. այն ատենը՝ որ ‡ Աբիմելէքին առջին յիմար ձևացաւ. ան ալ դուրս ըրաւ զանիկայ, որ գնաց ։

‡ Կամ՝ Անքուսին. տես Ա Թագ. իա. 10, 13.

1 [ա] Ամէն ժամանակ Տէրը պիտի օրհնեմ. անոր գովութիւնը միշտ իմ բերանս պիտի ըլլայ ։

ա Եփե. ե. 20. Ա Թես. ե. 18. Բ Թես. ա. 3. բ. 12.

2 Իմ անձս [բ] Տէրոջմով պիտի պարծի. [գ] խոնարհները պիտի լսեն և ուրախ ըլլան ։

բ Երեմ. թ. 24. Ա Կոր. ա. 31. Բ Կոր. ժ. 17.
գ Սաղ. ճժթ. 74. ճխբ. 7.

3 [դ] Ինծի հետ Տէրը մեծցուցէք, ու միասին բարձրացընենք անոր անունը։

4 [ե] Տէրը խնդրեցի, ու ինծի պատասխան տուաւ, և իմ ամէն երկիւղներէս զիս փրկեց։

5 Անոր նայեցան ու լոյս առին. և անոնց երեսները չամչցան։

6 [զ] Աս աղքատը աղաղակեց, ու Տէրը լսեց անոր, և [է] զանիկայ իր բոլոր նեղութիւններէն փրկեց։

7 [ը] Տէրոջը հրեշտակը [թ] իր բանակը անկէ վախցողներուն չորս կողմը կը դնէ, ու զանոնք կը պահէ։

8 [ժ] Ճաշակեցէք ու տեսէք որ Տէրը բարի է. [ի] Երանի այն մարդուն՝ որ անոր կը յուսայ։

9 [լ] Տէրոջմէ վախցէք՝ ով անոր սուրբերը. վասն զի անկէ վախցողներուն բան մը պակաս չըլլար։

10 [խ] Առիւծի կորիւնները չքաւորութիւն ու անօթութիւն կը կրեն. [ծ] սակայն Տէրը փնտռողներուն բարութիւն մը պակաս պիտի չըլլայ։

11 Եկէք որդիք, մտիկ ըրէք ինծի, [կ] Տէրոջը վախը ձեզի սորվեցընեմ։

12 [հ] Ո՞վ է այն մարդը որ ապրիլ կ'ուզէ, ու շատ օրեր կը սիրէ, բարութիւն տեսնելու համար։

13 Քու լեզուդ չարութենէ պահէ, ու շրթունքներդ [ձ] նենգութիւն խօսելէն։

14 [ղ] Չարութենէ հեռացիր, ու բարութիւն ըրէ. [ճ] խաղաղութիւն փնտռէ, ու անոր ետևէն գնա։

15 [մ] Տէրոջը աչքերը արդարներուն վրայ են, ու անոր ականջները անոնց [յ] աղաղակին։

16 [ն] Տէրոջը երեսը չարագործներուն դէմ է, [շ] անոնց յիշատակը երկրէն բնաջինջ ընելու համար։

17 Արդարները կ'աղաղակեն, ու [ո] Տէրը կը լսէ, ու իրենց բոլոր նեղութիւններէն կը փրկէ զանոնք։

18 [չ] Տէրը մօտ է անոնց՝ [պ] որոնց սիրտը կոտրած է, ու հոգիով խոնարհածները կ'ապրեցընէ։

19 [ջ] Արդարին նեղութիւնները շատ են. [ռ] բայց Տէրը ամենէն կը փրկէ զանիկայ։

20 Անոր բոլոր ոսկորները կը պահէ. [ս] անոնցմէ մէկը չկոտրուիր։

21 [վ] Չարութիւնը ամբարիշտը պիտի մեռցընէ, ու արդարը ատողները պիտի կորսուին։

22 Տէրը [տ] իր ծառաներուն անձը կը փրկէ. և իրեն յուսացողներէն բնաւ մէկը պիտի չկորսուի։

[դ] Սաղ. կթ. 30; Ղու. ա. 46։
[ե] Մատ. է. 7; Ղու. ժա. 9։
[զ] Սաղ. գ. 4։
[է] Հմր 17, 19; բ Թագ. իբ. 1։
[ը] Դան. գ. 22; Եբր. ա. 14։
[թ] Տես Ծն. լբ. 1, 2; դ Թագ. զ. 17; Զաքար. թ. 8։
[ժ] Ա Պետ. բ. 3։
[ի] Սաղ. բ. 12։
[լ] Սաղ. լա. 23։
[խ] Յոբ. դ. 10, 11։
[ծ] Սաղ. ձդ. 11։
[կ] Սաղ. ը. 8։
[հ] Ա Պետ. գ. 10, 11։
[ձ] Ա Պետ. բ. 22։
[ղ] Սաղ. լէ. 27; Եսա. ա. 16, 17։
[ճ] Հռովմ. ժբ. 18; Եբր. ժբ. 14։
[մ] Յոբ. լզ. 7; Սաղ. լգ. 18; Ա Պետ. գ. 12։
[յ] Հմր 6, 17։
[ն] Ղև. ժէ. 10; Երեմ. խզ. 11; Ամովս. թ. 4։
[շ] Առակ. ժ. 7։
[ո] Հմր 6, 15, 19; Սաղ. Ճխե. 19, 20։
[չ] Սաղ. Ճխե. 18։
[պ] Սաղ. ծա. 17; Եսա. կե. 15; կա. 1; կզ. 2։
[ջ] Առակ. իդ. 16; բ Տիմ. գ. 11, 12։
[ռ] Հմր 6, 17։
[ս] Յովհ. ժթ. 36։
[վ] Սաղ. ղգ. 23։
[տ] բ Թագ. դ. 9; գ Թագ. ա. 29; Սաղ. հա. 23; Ճդ. 4; Ողբ. գ. 58։

ՍԱՂՄ. ԼԵ

1 Դաւիթ իր անձին ազատութեանը համար, ու իր թշնամիները նուաճելու համար կ'աղօթէ. 11 անոնց անիրաւութեանը համար կը գանգատի, 22 ու զԱստուած անոնց դէմ կը դրդուէ։

Սաղմոս Դաւթի։

1 [ա] Ով Տէր՝ ինծի հետ հակառակողներուն հետ հակառակէ. [բ] ինծի հետ պատերազմողներուն հետ պատերազմէ։

2 [գ] Ասպարը ու վահանը առ, ու ելիր ինծի օգնութիւն ընելու։

3 Նաև նիզակը քաշէ, ու ճամբան գոցէ իմ հալածողներուն դէմ. ըսէ անձիս թէ՝ Քու փրկութիւնդ ես եմ։

4 Իմ անձս փնտռողները [դ] ամչնան ու խայտառակ ըլլան. [ե] ետ դառնան ու ամչնան անոնք որ ինծի համար չարութիւն կը խորհին։

5 [զ] Հովին առջևը եղած մղեղին պէս ըլլան անոնք. և Տէրոջը հրեշտակը փախցընէ զանոնք։

6 Անոնց ճամբան [է] խաւար ու սրկրդեցընող ըլլայ, և Տէրոջը հրեշտակը հալածէ զանոնք։

7 Վասն զի զուր տեղը [ը] իրենց որոգայթը փոսի մէջ ինծի համար ծածկեցին, ու զուր տեղը փոս փորեցին անձիս համար։

8 Թող անոր վրայ [թ] յանկարծ աւերում գայ. և [ժ] իր ծածկած որոգայթը զինքը բռնէ. նոյն աւերման մէջը իյնայ։

9 Սակայն իմ անձս Տէրոջմով պիտի ցնծայ. [ի] անոր փրկութիւնովը ուրախ պիտի ըլլայ։

10 [լ] Իմ բոլոր ոսկորներս պիտի ըսեն. Տէր՝ [խ] ով քեզի նման է, որ աղքատը կ'ազատես անկէ՝ որ կը զօրանայ անոր վրայ, ու աղքատը և տնանկը իր յափշտակողէն։

11 [ծ] Սուտ վկաներ ելան, չգիտցածներս կը հարցընէին ինծի։

12 [կ] Աղէկութեան փոխարէն՝ ինծի գէշութիւն ըրին՝ կողոպտելով իմ անձս։

13 Բայց ես [հ] անոնց հիւանդութեան ատենը քուրձ կը հագնէի. իմ անձս ծոմով կը չարչարէի, [ձ] ու իմ աղօթքս իմ ծոցս *պիտի դառնայ։

14 Ինչպէս իմ ընկերիս կամ եղբօրս հետ՝ այնպէս ալ անոնց հետ կը վարուէի, իր մօրը համար սուգ ընողի մը պէս տրտմութեամբ կը ցածնայի։

15 Բայց անոնք իմ [ղ] կաղութեանս ատենը խնդացին ու ժողվուեցան. [ճ] զարնողները իմ վրաս ժողվուեցան, ու ես բան մը չէի գիտեր. [մ] կը ճեղքէին զիս ու չէին դադարեր։

16 Խնճոյքի կեղծաւոր խեղկատակներուն հետ [յ] ակռաներնին իմ վրաս կը կրճտցընէին։

17 Ով Տէր՝ մինչև երբ [ն] պիտի նա-

[ա] Սաղ. ԽԳ. 1; Ճժթ. 154; Ողբ. գ. 58։
[բ] Ել. ժդ. 25։
[գ] Ես. խբ. 13։
[դ] Հմր 26; Սաղ. խ. 14, 15; հ. 2, 3։
[ե] Սաղ. Ճիթ. 5։
[զ] Յոբ. իա. 18; Սաղ. ա. 4; ձգ. 13; Եսա. իթ. 5; Ովս. ժգ. 3։
[է] Սաղ. հգ. 18; Երեմ. իգ. 12։
[ը] Սաղ. թ. 15։
[թ] Ա Թես. ե. 3։
[ժ] Սաղ. է. 15, 16; ծե. 6; Ժող. 9, 10; Առակ. ե. 22։
[ի] Սաղ. ժգ. 5։
[լ] Տես Սաղ. ծա. 8։
[խ] Ել. ժե. 11; Սաղ. հա. 19։
[ծ] Սաղ. իէ. 12։
[կ] Սաղ. լէ. 20; Ճը. 3, 4, 5; Երեմ. ժը. 20; Յով. ժ. 32։
[հ] Յոբ. լ. 25; Սաղ. կթ. 10, 11։
[ձ] Մատ. ժ. 13; Ղու. ժ. 6։
* Կամ՝ կը դառնար։
[ղ] Սաղ. լը. 17։
[ճ] Յոբ. լ. 1, 8, 12։
[մ] Յոբ. ժզ. 9։
[յ] Յոբ. ժզ. 9; Սաղ. լէ. 12; Ողբ. բ. 16։
[ն] Ամբ. ա. 13։

յիս . ազատէ իմ անձս անոնց աւերումներէն, իմ կեանքս՝ առիւծի կորիւններէն ։

18 Մեծ ժողովքի մէջ քեզ պիտի գովեմ . շատ ժողովուրդի մէջ քեզ պիտի օրհնեմ ։

19 Զուր տեղը ինծի թշնամի եղողները թող իմ վրաս չխնդան . առանց պատճառի զիս ատողները աչքով նշան թող չտան ։

20 Ինչու որ խաղաղութիւն չեն խօսիր, հապա երկրի մէջ հանդարտներուն դէմ նենգութիւն կը խորհին ։

21 Ու իրենց բերանը ինծի դէմ կը լայնցընեն՝ ըսելով . Վա՜շ վա՜շ, մեր աչքերը տեսան ։

22 Ով Տէր՝ դուն տեսար, լուռ մի կենար . ով Տէր՝ ինծմէ մի հեռանար ։

23 Արթնցիր ով իմ Աստուածս ու Տէրս, ու իմ դատաստանիս ու դատիս ելիր ։

24 Քու արդարութեանդ համեմատ իրաւունքս ըրէ ինծի՝ ով իմ Տէր Աստուածս, և իմ վրաս թող չխնդան .

25 Իրենց սրտին մէջը թող չըսեն թէ՝ Ահա մեր կամքը եղաւ, — թող չըսեն թէ՝ Կլլեցինք անիկայ ։

26 Թող ամչնան ու մէկտեղ խայտառակ ըլլան անոնք որ իմ չարիքիս վրայ կը խնդան . իմ վրաս հպարտացողները ամօթ ու խայտառակութիւն հագնին ։

27 Թող ցնծան ու ուրախանան անոնք որ իմ արդարութիւնս կ'ուզեն, ու միշտ թող ըսեն թէ՝ Աստուած մեծնայ, որ իր ծառային խաղաղութիւնը կ'ուզէ ։

28 Ու իմ լեզուս քու արդարութիւնդ պիտի խօսի, — ամէն օր քու գովութիւնդ ։

ՍԱՂՄ. ԼԶ.

1 Չարերուն գէշ վիճակը ։ 5 Աստուծոյ ողորմութեանը գերազանցութիւնը ։ 10 Դաւիթ Աստուծոյ որդւոցը համար շնորհք կը խնդրէ ։

Գլխաւոր երգեցողին . Սաղմոս Դաւթի՝ Տէրոջը ծառային ։

1 Ամբարշտին չարութեանը վրայով սրտիս մէջի խօսքը սա է . Աստուծոյ վախը չկայ անոր աչքերուն առջին ։

2 Ինչու որ ինքզինքը կը շողոքորթէ իր աչքերուն առջին՝ իր անօրէնութեանը գտնուելուն ու ատելի ըլլալուն վրայով ։

3 Անոր բերնին խօսքերը անօրէնութիւն ու նենգութիւն են . բարի ընելու համար իմաստուն ըլլալը մէկդի ձգեց ։

4 Իր անկողնին մէջը անօրէնութիւն կը մտածէ, — կը կենայ անանկ ճամբու մէջ՝ որ աղէկ չէ, — չարէն չզզուիր ։

5 Ով Տէր՝ քու ողորմութիւնդ մինչև երկինքը կը հասնի, — քու ճշմարտութիւնդ մինչև ամպերը ։

6 Քու արդարութիւնդ հզօր լեռներու պէս է . քու իրաւունքդ մեծ անդունդ մըն է . մարդիկը ու անասունները դուն կ'ապրեցընես, ով Տէր ։

7 Ով Աստուած՝ ի՜նչ գերազանց է քու գթութիւնդ, որ մարդոց որդիքը քու թևերուդ հովանաւորութեանը կ'ապաւինին ։

8 Անոնք քու տանդ պարարտութենէն պիտի կշտանան . ու քու հաճութիւններուդ գետէն պիտի խմցընես անոնց ։

9 Ինչու որ կենաց աղբիւրը քու քովդ է . քու լուսովդ լոյս պիտի տեսնենք ։

10 Քու գթութիւնդ քեզ ճանչցողներուն շարունակէ, ու քու արդարութիւնդ ուղիղներուն ։

11 Ամբարտաւանութեան ոտքը թող իմ վրաս չգայ, ու չարերուն ձեռքը զիս չշարժէ ։

12 Հոն ինկան անօրէնութիւն գործողները . գետին զարնուեցան ու չկրցան վեր ելլել ։

ՍԱՂՄ. ԼԷ.

1-40 Դաւիթ՝ բարեպաշտ ու չար մարդոց տարբեր վիճակները տարբերելով՝ համբերելու ու Աստուծոյ ապաւինելու կը յորդորէ մարդիկը ։

Սաղմոս Դաւթի ։

1 Չարերուն համար մի նեղանար, անօրէնութիւն գործողներուն մի նախանձիր .

2 Վասն զի անոնք խոտի պէս շուտ պիտի կտրուին, ու կանանչ խոտի պէս պիտի չորնան ։

3 Տէրոջը յուսա ու բարութիւն ըրէ, երկրի վրայ բնակէ ու ճշմարտութեան մէջ արածուէ ։

4 Ու Տէրոջմով ուրախացիր . և անիկայ կու տայ քեզի քու սրտիդ խնդրուածքները ։

5 Տէրոջը յանձնէ քու ճամբադ, ու անոր յուսայ, և անիկայ պիտի կատարէ .

6 Ու դուրս պիտի հանէ քու արդարութիւնդ լոյսի պէս, ու քու իրաւունքդ կէսօրուան պէս ։

7 Տէրոջը համբերէ ու անոր սպասէ . ու մի նեղանար իր ճամբան յաջողութեամբ գացողին համար, — խարէութիւն ընող մարդուն համար ։

8 Դադարէ բարկութենէն, ու-

Սաղ. իբ. 2 ։
Սաղ. իբ. 25 ։ 31 ։ Խ. 9 ։ 10 ։ Ճժա. 1 ։
Սաղ. ժգ. 4 ։ Իե. 2 ։ Լե. 16 ։
Սաղ. կթ. 4 ։ Ճթ. 3 ։ Ճժթ. 161 ։ Առ. զ. 52 ։ Յով. ժե. 25 ։
Յոբ. ժե. 12 ։ Առակ. զ. 13 ։ ժ. 10 ։
Սաղ. իբ. 13 ։
Սաղ. խ. 15 ։ Եզ. 7 ։ Ն. 3 ։
Ելք. գ. 7 ։ Գործ. է. 34 ։
Սաղ. իբ. 1 ։ Լգ. 1 ։
Սաղ. ժ. 1 ։ իբ. 11 ։ 19 ։ լթ. 21 ։ Հռ. 12 ։
Սաղ. խդ. 23 ։ Ա. 2 ։
Սաղ. իդ. 1 ։
Հմր. 19 ։
Սաղ. խէ. 12 ։ Հ. 3 ։ Ճխ. 8 ։
Առակ. ր. 16 ։
Հմր. 4 ։ Սաղ. խ. 14 ։
Սաղ. լթ. 16 ։
Սաղ. Ճժ. 29 ։ Ճլ. 18 ։
Հռով. ժբ. 15 ։ Կոր. ժբ. 26 ։
Սաղ. հ. 4 ։
Սաղ. Ճխթ. 4 ։
Սաղ. ժ. 15 ։ Յով. 14 ։ Հռ. 24 ։
Հռով. գ. 18 ։
Բ Օր. իթ. 19 ։ Սաղ. ժ. 3 ։ Իթ. 18 ։
Սաղ. ժբ. 2 ։
Երեմ. գ. 22 ։

Առակ. գ. 16 ։ Միք. բ. 1 ։
Եսա. կե. 2 ։
Սաղ. ծէ. 10 ։ Ճը. 4 ։
Յոբ. լա. 8 ։ Սաղ. Հէ. 19 ։ Հռով. ժա. 33 ։
Յոբ. է. 20 ։ Սաղ. Ճխե. 9 ։ Ա Տիմ. դ. 10 ։
Սաղ. լա. 19 ։
Հռութ. բ. 12 ։ Սաղ. ծէ. 8 ։ Ղս. 4 ։
Սաղ. կե. 4 ։
Սաղ. ծզ. 11 ։
Յոբ. ի. 17 ։ Յայտ. իբ. 1 ։
Երեմ. բ. 13 ։ Յով. դ. 10 ։ 14 ։
Հագես. ր. 9 ։
Երեմ. իբ. 16 ։
Սաղ. է. 10 ։ Զզ. 15 ։ Գէ. 11 ։
Սաղ. ա. 5 ։

Հմր 7 ։ Սաղ. հգ. 3 ։ Առակ. իգ. 17 ։ իդ. 1 ։ 19 ։
Սաղ. դ. 5 ։ 6 ։
Եա. ծբ. 14 ։
Սաղ. ծե. 22 ։ Առակ. ժզ. 3 ։ Մատ. զ. 25 ։ Ղուկ. ժբ. 22 ։ Ա Պետ. ե. 7 ։
Յոբ. ժա. 17 ։ Միք. է. 9 ։
Սաղ. կբ. 1 ։
Եսա. լ. 15 ։ Ողբ. գ. 26 ։
Հմր 1 ։ 8 ։ Երեմ. ժբ. 1 ։

սրդողիլը վերջ ըրէ․ [ե]մի՛ նեղանար, որ չարութիւն ընես ։

9 [զ]Վասն զի չարագործները պիտի կորսուին, սակայն Տէրոջը համբերողները [է]երկիրը պիտի ժառանգեն ։

10 Վասն զի [ը]քիչ ժամանակէ ետև ամբարիշտը պիտի չըլլայ, [թ]և անոր տեղը պիտի փնտռես, ու ինքը պիտի չգտնուի ։

11 Սակայն [ժ]հեզերը պիտի ժառանգեն երկիրը, ու խաղաղութեան առատութիւնովը ուրախ պիտի ըլլան ։

12 Անզգամը արդարին դէմ չար կը խորհի, [ի]ու անոր վրայ ակռաները կը կրճտցնէ ։

13 [լ]Տէրը ծաղր պիտի ընէ զանիկայ, վասն զի [խ]անոր օրը հասնելու վրայ կը տեսնէ ։

14 Անզգամները թուր քաշեցին, ու աղեղնին լարեցին, աղքատը ու տնանկը վար ձգելու համար, *չիտակ ճամբու մէջ քալողները" սպաննելու համար ։

15 [ծ]Անոնց թուրը իրենց սիրտը պիտի մտնէ, ու անոնց աղեղները պիտի կոտրուին ։

16 [կ]Արդարին քիչ բանը շատ ամբարիշտներու առատ ստացուածքէն աղէկ է ։

17 Ինչու որ [հ]ամբարիշտներուն բազուկները պիտի կոտրուին․ բայց արդարներուն ապաւէնը Տէրն է ։

18 [ձ]Արդարներուն օրերը գիտէ Տէրը․ և անոնց ժառանգութիւնը [ղ]յաւիտենական պիտի ըլլայ ։

19 Փորձանքի ժամանակ պիտի չամչնան, ու [ճ]սովի օրերը պիտի կշտանան ։

20 Բայց ամբարիշտները պիտի կորսուին, ու Տէրոջը թշնամիները †գառնուկներու ճարպին" պէս պիտի սպառին, [մ]մուխի պէս պիտի սպառին ։

21 Ամբարիշտը փոխ կ'առնէ ու չվճարեր․ սակայն [յ]արդարը կ'ողորմի ու կու տայ ։

22 [ն]Ինչու որ անոր օրհնածները պիտի ժառանգեն երկիրը․ բայց անոր անիծուածները [շ]պիտի կորսուին ։

23 [ո]Բարի մարդուն քայլերը Տէրոջմէ կը հաստատուին, ու Անիկայ անոր ճամբուն կը հաւնի ։

24 [չ]Թէև իյնայ, պիտի չկործանի․ վասն զի Տէրը անոր ձեռքը կը բռնէ ։

25 Տղայ էի ու ծերացայ․ բայց արդարը անտես եղած չտեսայ, կամ անոր զաւակը [պ]հաց մուրացող ։

26 [ջ]Ամէն օր կ'ողորմի ու փոխ կու տայ․ և անոր սերունդը օրհնուած է ։

27 [ռ]Չարութենէ ետ կեցիր ու բարութիւն ըրէ, և յաւիտեան պիտի մնաս․

28 Ինչու որ Տէրը [ս]կը սիրէ իրաւունքը, և իր սուրբերը երեսէ չձգեր․ յաւիտեան կը պահուին անոնք․ [վ]բայց ամբարիշտներուն սերունդը պիտի կորսուի ։

29 [տ]Արդարները պիտի ժառանգեն երկիրը, ու յաւիտեան անոր վրայ պիտի բնակին ։

30 [ր]Արդարին բերանը իմաստութիւն կը խօսի, ու անոր լեզուն իրաւունք կը զրուցէ ։

31 [ց]Իր Աստուծոյն օրէնքը իր սրտին մէջն է․ անոր քայլերը պիտի չսահին ։

32 Անզգամը [ւ]արդարը կը դիտէ, և զանիկայ մեռցնելու ետևէ կ'իյնայ ։

33 Տէրը [փ]անոր ձեռքը պիտի չձգէ զանիկայ, և անոր [ք]դատաստանի տեսնուած ատենը պիտի չդատապարտէ զանիկայ ։

34 [օ]Տէրոջը համբերէ՛ ու անոր ճամբան պահէ՛, և անիկայ քեզ կը բարձրացնէ որ երկիրը ժառանգես․ [ֆ]ամբարիշտներուն սատակումը պիտի տեսնես ։

35 [ա]Ամբարիշտը զօրացած տեսայ, ու իր տեղը կեցող կանանչ ծառի մը պէս տարածուած․

36 Բայց [բ]ան անցաւ, ու ահա՛ չկար․ և զանիկայ փնտռեցի, բայց չգտնուեցաւ ։

37 Արդարը նկատէ՛ ու ուղիղին նայէ՛․ վասն զի [գ]այն մարդուն վախճանը խաղաղութիւն է ։

38 [դ]Իսկ անօրէնները մէկտեղ պիտի կորսուին․ ամբարիշտներուն վախճանը կորուստ պիտի ըլլայ ։

39 [ե]Բայց արդարներուն փրկութիւնը Տէրոջմէն է, [զ]նեղութեան ժամանակ անոնց ապաւէնն է ։

40 Ու [է]Տէրը պիտի օգնէ անոնց, և պիտի ազատէ զանոնք․ ամբարիշտներէն պիտի ազատէ, ու պիտի փրկէ զանոնք, [ը]վասն զի անոր կը յուսան ։

ՍԱՂՄ․ ԼԸ․

1—22 Դաւիթ իր ողորմելի վիճակին համար գթութիւն կը խնդրէ Աստուծմէ ։

Սաղմոս Դաւիթի, յիշատակի համար ։

1 Ո՛վ [ա]Տէր, քու սրտմտութեամբդ զիս մի՛ յանդիմաներ, ու բարկութեամբդ զիս մի՛ խրատեր ։

2 Վասն զի [բ]քու նետերդ իմ ներսի զիս մխուեցան, և [գ]քու ձեռքդ իմ վրաս կ'իջնէ ։

3 Իմ մարմնոյս մէջ առողջութիւն չկայ քու բարկութեանդ համար, — [դ]ոսկորներուս մէջ հանգստութիւն չկայ իմ մեղքիս համար ։

[ե] Սաղ․ հգ․ 3 ․ Եփե․ դ․ 26 ․
[զ] Յոբ․ իե․ 13 ․ 14 ․
[է] Հմր 11 ․ 22 ․ 29 ․ Եսա․ ծէ․ 13 ․
[ը] Եբր․ ժ․ 36 ․ 37 ․
[թ] Յոբ․ է․ 10 ․ ի․ 9 ․
[ժ] Մտթ․ ե․ 5 ․
[ի] Սաղ․ լե․ 16 ․
[լ] Սաղ․ բ․ 4 ․
[խ] Ա Թագ․ իզ․ 10 ․
* Եբր․ Ճամբով ուղիղ եղողները
[ծ] Միք․ ե․ 6 ․
[կ] Առակ․ ժե․ 16 ․ ժզ․ 8 ․ Ա Տիմ․ զ․ 6 ․
[հ] Յոբ․ լը․ 15 ․ Սաղ․ ժ․ 15 ․ Եզեկ․ լ․ 21 ․ 22 ․
[ձ] Սաղ․ ա․ 6 ․
[ղ] Եսա․ կ․ 21 ․
[ճ] Յոբ․ ե․ 20 ․ Սաղ․ լգ․ 19 ․
† Կամ՝ պարարտ արօտի
[մ] Սաղ․ ճբ․ 3 ․
[յ] Սաղ․ ճժբ․ 5 ․ 9 ․
[ն] Առակ․ գ․ 33 ․
[շ] Հմր 9 ․
[ո] Ա Թագ․ բ․ 9 ․ Առակ․ ժզ․ 9 ․
[չ] Սաղ․ լդ․ 19 ․ 20 ․ խ․ 2 ․ ղա․ 12 ․ Առակ․ իդ․ 16 ․ Միք․ է․ 8 ․ Բ Կոր․ դ․ 9 ․
[պ] Յոբ․ ժե․ 23 ․ Սաղ․ ծթ․ 15 ․ ճթ․ 10 ․
[ջ] Բ Օր․ ժե․ 8 ․ 10 ․ Սաղ․ ճժբ․ 5 ․ 9 ․
[ռ] Սաղ․ լդ․ 14 ․ Եսա․ ա․ 16 ․ 17 ․
[ս] Սաղ․ ժա․ 7 ․
[վ] Սաղ․ իա․ 10 ․ Առակ․ բ․ 22 ․ Եսա․ ժդ․ 20 ․
[տ] Առակ․ բ․ 21 ․
[ր] Մտթ․ ժբ․ 35 ․
[ց] Բ Օր․ զ․ 6 ․ Սաղ․ խ․ 8 ․ ճժթ․ 98 ․ Եսա․ ծա․ 7 ․
[ւ] Սաղ․ ժ․ 8 ․
[փ] Բ Պետ․ բ․ 9 ․
[ք] Սաղ․ ճթ․ 31 ․
[օ] Հմր 9 ․ Սաղ․ իէ․ 14 ․ Առակ․ ի․ 22 ․
[ֆ] Սաղ․ ծբ․ 5 ․ 6 ․ ղա․ 8 ․
[ա] Յոբ․ ե․ 3 ․
[բ] Յոբ․ ի․ 5 ․ 6 ․
[գ] Եսա․ լբ․ 17 ․ ծէ․ 2 ․
[դ] Սաղ․ ա․ 4 ․ ծբ․ 5 ․
[ե] Սաղ․ գ․ 8 ․
[զ] Սաղ․ թ․ 9 ․
[է] Եսա․ լա․ 5 ․
[ը] Ա Մն․ ե․ 20 ․ Դան․ գ․ 17 ․ 28 ․ զ․ 23 ․

[ա] Սաղ․ զ․ 1 ․
[բ] Յոբ․ զ․ 4 ․
[գ] Սաղ․ լբ․ 4 ․
[դ] Սաղ․ զ․ 2 ․

4 Ինչու որ անօրէնութիւններս գլխէս վեր բարձրացան . ծանր բեռի պէս իմ վրաս ծանրացած են ։

5 Վէրքերս հոտեցան — փտեցան իմ յիմարութեանս պատճառովը ։

6 Նուաստացայ — խիստ ծռեցայ . ամէն օր տրտում կը պտըտիմ .

7 Վասն զի աղէքներս ջերմութիւնով լեցուեցան ; ու մարմնոյս մէջ առողջութիւն չկայ ։

8 Տկարացայ ու խիստ ճզմուեցայ . սրտիս հեծութենէն մռնչեցի ։

9 Ով Տէր՝ իմ ամէն բաղձանքս քու առջեւդ է , ու իմ հեծութիւնս քեզմէ չծածկուեցաւ ։

10 Սիրտս կը բաբախէ , ոյժս զիս թող տուաւ , ու իմ աչքերուս լոյսը՝ ան ալ իմ հետս չէ ։

11 Սիրականներս ու ընկերներս իմ չարչարանքէս հեռու կը կենան , ազգականներս ալ հեռու կը կենան .

12 Ու անձս փնտռողները թակարդ կը լարեն , ու ինծի չարիք ուզողները անօրէնութիւն կը խօսին , և ամէն օր նենգութիւն կը մտածեն ։

13 Սակայն ես խուլի պէս չեմ լսեր , ու բերանը չբացող համրի մը պէս եմ ։

14 Եւ ես անանկ մարդու մը պէս եմ որ չլսեր , ու հակառակ խօսք չկայ իր բերանը ։

15 Վասն զի ով Տէր՝ ես քեզի կը յուսամ , դուն պիտի պատասխանես՝ ով իմ Տէր Աստուածս ։

16 Ինչու որ ըսի . Թող չխնդան իմ վրաս . ոտքիս սահած ժամանակը ինծի դէմ [illegible] կը մեծցընեն ։

17 Վասն զի ես կաղ ըլլալու պատրաստ եմ , ու իմ ցաւս ամէն ատեն առջեւս է ։

18 Ինչու որ անօրէնութիւնս պիտի պատմեմ , — մեղքիս համար հոգ պիտի ընեմ ։

19 Բայց թշնամիներս ողջ են ու զօրցան . զիս զուր տեղը ատողները շատցան .

20 Ու աղէկութեան փոխարէն գէշութիւն ընողները ինծի դէմ կը կենան , վասն զի ես աղէկութեան ետեւէ կ՚երթամ ։

21 Զիս մի՛ թողուր՝ ով Տէր , ով իմ Աստուածս՝ ինծմէ մի՛ հեռանար ։

22 Ինծի օգնութիւն ընելու արտորցիր ով Տէր՝ իմ փրկութիւնս ։

Եզր. Թ. 6. Սաղ. Խ. 12.
Մատ. ԺԱ. 28.
[illegible]
Սաղ. ԼԵ. 14.
Յոբ. Լ. 28. Սաղ. ԽԲ. 9. ԽԳ. 2.
Յոբ. Է. 5.
Համր. 3.
Յոբ. Գ. 24. Սաղ. ԻԲ. 1. Եսա. ԾԹ. 11.
Սաղ. Զ. 7. ՁԸ. 9.
Սաղ. ԼԱ. 11.
Ղուկ. Ժ. 31. 32.
Ղուկ. ԻԳ. 49.
Բ Թագ. ԺԵ. 1. 2. 3.
Բ Թագ. ԺԶ. 7. 8.
Սաղ. ԼԵ. 20.
Տես Բ Թագ. ԺԶ. 10.
Սաղ. ԼԹ. 2. 9.
Բ Թագ. ԺԶ. 12. Սաղ. ԼԹ. 7.
Սաղ. ԺԳ. 4.
Բ Օր. ԼԲ. 35.
Սաղ. ԼԵ. 26.
Սաղ. ԼԲ. 5. Առակ. ԻԸ. 13.
Բ Կոր. Է. 9. 10.
Սաղ. ԼԵ. 19.
Սաղ. ԼԵ. 12.
Տես Ա Պետ. Գ. 13. Ա Յոհ. Գ. 12.
Սաղ. ԼԵ. 22.
Սաղ. ԽԶ. 1. ԿԲ. 2. 6. Եսա. ԺԲ. 2.

ՍԱՂՄ. ԼԹ

1 Դաւիթին զգուշութիւնը իր խորհուրդներուն վրայով ։ 4 Կենաց կարճութեանը և ունայնութեանը վրայ եղած խորհրդածութիւնը ։ 7 Աստուծոյ դատաստաններուն երկիւղը ։ 10 ու աղօթքը՝ անհամբերութեան սանձեր են ։

Գլխաւոր երգեցողին , Իդիթունին .
Սաղմոս Դաւթի ։

1 Ըսի թէ՝ ճամբաներուս զգուշութիւն ընեմ , որ լեզուովս մեղք չգործեմ . բերանս սանձով պահեմ՝ ամբարիշտը իմ առջեւս եղած ատենը ։

2 Մունջ եղայ լռութիւնով , աղէկութեան վրայով ալ լռեցի , ու ցաւս շարժեցաւ ։

3 Սիրտս բորբոքեցաւ ներսի դիս , ջերմութեանս մէջ կրակ վառեցաւ . ան ատեն լեզուովս խօսեցայ ։

4 Ցուցուր ինծի՝ ով Տէր , իմ վերջս , ու օրերուս չափը որչափ է , որ գիտնամ թէ ինչպէս անցաւոր եմ ։

5 Ահա իմ օրերս թիզերու չափ դրիր , ու իմ կեանքս ոչինչի պէս է քու առջեւդ . Իրաւ ամէն մարդ թէեւ հաստատուած ըլլայ , բոլորովին ունայնութիւն է ։ (Սելա ։)

6 Յիրաւի մարդը ստուերի մը պէս կը պտըտի . արդարև փուճ տեղը անհանգիստ կ՚ըլլայ . կը դիզէ , բայց չգիտեր թէ ով պիտի առնէ զանոնք ։

7 Ու հիմա ինչ բանի սպասեմ՝ ով Տէր , իմ յոյսս քեզի է .

8 Փրկէ զիս իմ բոլոր յանցանքներէս , զիս յիմարներուն նախատինք ըլլալու մի՛ դներ ։

9 Մունջ եղայ ու բերանս չբացի , վասն զի դուն ըրիր ։

10 Քու հարուածդ հեռացուր ինծմէ . ձեռքիդ զարնելովը ես կորսուեցայ ։

11 Անօրէնութեան համար յանդիմանութիւններով կը խրատես մարդը . ցեցի մը պէս կը հալեցընես անոր ցանկալի բաները . Իրաւ ամէն մարդ ունայնութիւն է ։ (Սելա ։)

12 Ով Տէր՝ լսէ իմ աղօթքս , ու ականջ դիր աղաչանքիս . արցունքներուս մի՛ լռեր . ինչու որ քու առջեւդ պանդուխտ մըն եմ ես , հիւր մը՝ իմ բոլոր նախնիքներուս պէս ։

13 Թոյլտուութիւն ըրէ ինծի որ զուարթանամ քանի որ չեմ գացեր [illegible] որ ալ պիտի չգտնուիմ ։

ՍԱՂՄ. Խ

1 Աստուծոյ ազատութիւնէն օգուտը ։ 6 Հնազանդութիւնը խիստ ընդունելի զոհ է ։ 11 Դաւիթ իր նեղութիւններուն զգացումովը աւելի ջերմեռանդութեամբ կ՚աղօթէ ։

Գլխաւոր երգեցողին . Սաղմոս Դաւթի ։

Ա Մն. ԺԶ. 41. ԻԵ. 1. Սաղ. ԿԲ, և ՀԷ. ին վերնագիրները
Գ Թագ. Բ. 4. Դ Թագ. Ժ. 31.
Սաղ. ԾԱ. 8. Յակ. Գ. 2.
Կող. Դ. 5.
Սաղ. ԼԸ. 13.
Կամ՝ Մըտածութեանս
Երեմ. Ի. 9.
Սաղ. Ղ. 12. ՃԺԹ. 84.
Սաղ. Ղ. 4.
[illegible] 11. Սաղ. ԿԲ. 9.
Ա Կոր. Է. 31. Յակ. Դ. 14.
Յոբ. ԻԷ. 17. Ժող. Բ. 18. 21. 26. Ե. 14. Ղուկ. ԺԲ. 20. 21.
Սաղ. ԼԸ. 15.
Սաղ. ԽԴ. 13. ՀԹ. 4.
Ղև. Ժ. 3. Յոբ. Խ. 4. 5. Սաղ. ԼԸ. 13.
Բ Թագ. ԺԶ. 10. Յոբ. Բ. 10.
Յոբ. Թ. 34. ԺԳ. 21.
Յոբ. Գ. 19. ԺԳ. 28. Եսա. Ծ. 9. Ովս. Ե. 12.
Համր. 5.
Ղև. ԻԵ. 23. Ա Մն. ԻԹ. 15. Սաղ. ՃԺԹ. 19. Բ Կոր. Ե. 6. Եբր. ԺԱ. 13. Ա Պետ. Բ. 11.
Յոբ. Ժ. 20. 21. ԺԴ. 5. 6.
Յոբ. ԺԴ. 10. 11. 12.

1 [ա]Համբերելով սպասեցի Տէրոջը, ու ծռեցաւ ինծի, ու լսեց իմ աղաղակս.

2 Եւ զիս կորստեան փոսէն՝ [բ]տղմային կաւէն հանեց, ու [գ]ոտքերս վէմի վրայ ամուրցուց, — [դ]քալուածքս հաստատեց.

3 Ու բերանս դրաւ [ե]մէկ նոր երգ մը՝ մեր Աստուծոյն գովութիւնը։ [զ]Շատերը պիտի տեսնեն ու պիտի վախնան, ու Տէրոջը պիտի յուսան։

4 [է]Երանի՛ այն մարդուն՝ որ իր յոյսը Տէրոջը վրայ կը դնէ, ու [ը]չնայիր հպարտներուն, ու ստութեան դարձողներուն։

5 [թ]Շատ են սքանչելիքներդ որ դուն ըրեր ես՝ ով իմ Տէր Աստուածս, [ժ]ու մեր վրայ ունեցած խորհուրդներդ մէկը չկրնար կարգաւ պատմել քու առջիդ. պիտի պատմէի ու խօսէի, բայց համրանքէն աւելի շատ են։

6 [ի]Զոհի ու ընծայի չհաճեցար. բայց իմ ականջներս բացիր. ողջակէզ ու մեղքի պատարագ չպահանջեցիր։

7 Ան ժամանակը ըսի թէ՝ Ահա՛ կու գամ ես. գիրքի տոմսի մէջ [լ]ինծի համար գրուած է։

8 Ո՛վ իմ Աստուածս՝ [խ]քու կամքդ կատարելու փափաքեցայ, ու քու օրէնքդ [ծ]իմ ներսիդիս է։

9 [կ]Արդարութիւն քարոզեցի շատուոր ժողովքի մէջ. ահա [հ]շրթունքներս չարգիլեցի. ով Տէր՝ [ձ]դուն գիտես։

10 [ղ]Սրտիս մէջը գաղտուկ չպահեցի քու արդարութիւնդ. հաւատարմութիւնդ ու փրկութիւնդ պատմեցի. քու ողորմութիւնդ ու ճշմարտութիւնդ շատուոր ժողովքէն չծածկեցի։

11 Դուն՝ ով Տէր, քու գթութիւնդ ետ մի՛ պահեր ինծմէ. [ճ]քու ողորմութիւնդ ու ճշմարտութիւնդ ամէն ժամանակ պահպանեն զիս։

12 Վասն զի անթիւ չարիքներ զիս պատեցին. [մ]անօրէնութիւններս ինծի հասան, ու ես չեմ կրնար տեսնել. գլխուս մազէն շատ են. ու [յ]սիրտս զիս թողուց։

13 Ո՛վ Տէր՝ [ն]զիս փրկելու կամք ըրէ. ով Տէր՝ ինծի օգնելու արտորցի՛ր։

14 [շ]Թող ամչնան ու մէկտեղ խայտառակ ըլլան իմ անձս փնտռողները զանիկայ կորսնցընելու համար. ետ դառնան ու ամօթով ըլլան ինծի չարութիւն ուզողները։

15 [ո]Թող [*]ամչնալով [չ]կործանին անոնք որ ինծի Վա՜շ վա՜շ կ՚ըսեն։

16 [պ]Ամէն քեզ փնտռողները քեզմով թող ցնծան ու ուրախանան. քու փրկութիւնդ սիրողները [ջ]ամէն ժամանակ թող ըսեն. Տէրը մեծնայ։

17 [ռ]Բայց ես աղքատ ու տնանկ եմ. սակայն [ս]Տէրը հոգ կը տանի ինծի. իմ օգնականս ու փրկիչս դուն ես. ով իմ Աստուածս՝ մի՛ ուշանար։

ա Սաղ. ԻԷ. 14. ԼԷ. 7.
բ Սաղ. ԿԹ. 2, 14.
գ Սաղ. ԻԷ. 5.
դ Սաղ. ԼԷ. 23.
ե Սաղ. ԼԳ. 3.
զ Սաղ. ԾԲ. 6.
է Սաղ. ԼԴ. 8. Երեմ. ԺԷ. 7.
ը Սաղ. ՃԱ. 3, 7.
թ Ել. ԺԵ. 11. Յոբ. Ե. 9. Թ. 10. Սաղ. ՀԱ. 15. ՂԲ. 5. ՃԼԹ. 6, 17.
ժ Ես. ԾԵ. 8.
ի Ա Թագ. ԺԵ. 22. Սաղ. Ծ. 8. ԾԱ. 16. Ես. Ա. 11. ԿԶ. 3. Ովս. Զ. 6. Մատ. Թ. 13. ԺԲ. 7. Եբր. Ժ. 5.
լ Ղուկ. ԻԴ. 44.
խ Սաղ. ՃԺԹ. 16, 24, 47, 92. Յոհ. Դ. 34. Հռոմ. Է. 22.
ծ Սաղ. ԼԷ. 31. Երեմ. ԼԱ. 33. Բ Կոր. Գ. 3.
կ Սաղ. ԻԲ. 22, 25. ԼԵ. 18.
հ Սաղ. ՃԺԹ. 13.
ձ Սաղ. ՃԼԹ. 2.
ղ Գործ. Ի. 20, 27.
ճ Սաղ. ԽԳ. 3. ԾԷ. 3. ԿԱ. 7.
մ Սաղ. ԼԸ. 4.
յ Սաղ. ՀԳ. 26.
ն Սաղ. Հ. 1, ևն.
շ Սաղ. ԼԵ. 4, 26. Հ. 2, 3. ՀԱ. 13.
ո Սաղ. Հ. 3.
* Կամ՝ իրենց ամօթին պատճառաւը
չ Սաղ. ՀԳ. 19.
պ Սաղ. Հ. 4.
ջ Սաղ. ԼԵ. 27.
ռ Սաղ. Հ. 5.
ս Ա Պետ. Ե. 7.

ՍԱՂՄ. ԽԱ

1 Աստուած աղքատին հոգ կը տանի։ 4 Դաւիթ իր թշնամիներուն նենգութեանը համար կը գանգատի։ 10 Օգնութեան համար Աստուծոյ կը դիմէ։

Գլխաւոր երգեցողին. Սաղմոս Դաւթի։

1 [ա]Երանի՛ անոր՝ որ աղքատին հոգ կը տանի. նեղութեան օրը Տէրը պիտի փրկէ զանիկայ։

2 Տէրը պիտի պահէ ու ապրեցնէ զանիկայ. երանելի պիտի ըլլայ երկրի վրայ. [բ]ու թշնամիներուն կամքը պիտի չմատնես զանիկայ։

3 Տէրը անոր ոյժ պիտի տայ տըկարութեան անկողնին մէջը. անոր ամէն անկողինը պիտի դարձընես անոր հիւանդութեան ատենը։

4 Ես ըսի. Ո՛վ Տէր՝ ողորմէ՛ ինծի, [գ]բժշկէ՛ իմ անձս, ինչու որ ես քեզի դէմ մեղանչեցի։

5 Թշնամիներս դէշ կը խօսին իմ վրայովս, ըսելով թէ՝ Ե՞րբ պիտի մեռնի՝ ու անունը կորսուի։

6 Թէ որ մէկը ինծի գալու ըլլայ տեսնելու համար, [դ]ունայնութիւն կը խօսի. իր սիրտը անօրէնութիւն կը ժողվէ իրեն համար, ու դուրս ելլելով զրուցէ։

7 Ինծի դէմ մէկտեղ կը փսփսան ամէն ատողներս. իմ վրայովս չարութիւն կը խորհին.

8 Կ՚ըսեն թէ՝ Չարութեան բան մը անոր վրայ թափեցաւ. ու հիմա որ պառկած է, ալ պիտի չելլէ։

9 [ե]Մինչև անգամ իմ բարեկամս՝ որուն ապաւիներ էի, [զ]իմ հացս ուտողը՝ ինծի դէմ կրունկ վերցուց։

10 Սակայն դուն՝ ով Տէր՝ ողորմէ՛ ինծի ու կանգնեցուր զիս, ու ես փոխարէնը տամ անոնց։

11 Ասկէ գիտեմ որ ինծի կը հաճիս, որ թշնամիս իմ վրաս չպարծենար։

12 Ու զիս իմ անմեղութեանս մէջ կը պահես, ու յաւիտեան [է]զիս քու առջիդ կը կայնեցնես։

13 [ը]Օրհնեալ ըլլայ Իսրայէլին Տէր Աստուածը յաւիտեանս յաւիտենից։ Ամէն ու ամէն։

ա Առակ. ԺԴ. 21.
բ Սաղ. ԻԷ. 12.
գ Սաղ. Զ. 2. ԾԱ. 5.
դ Սաղ. ԺԲ. 2. Առակ. ԻԶ. 24, 25, 26.
ե Բ Թագ. ԺԵ. 12. Յոբ. ԺԹ. 19. Սաղ. ԾԵ. 12, 13, 20. Երեմ. Ի. 10.
զ Աբդ. 7. Յոհ. ԺԳ. 18.
է Յոբ. ԼԶ. 7. Սաղ. ԼԴ. 15.
ը Սաղ. ՃԶ. 48.

ՍԱՂՄ. ԽԲ

1 Դաւիթ կը փափաքի Աստուծոյ ծառայելու՝ խորանին մէջ ։ 5 Իր անձը կը քաջալերէ որ Աստուծոյ ապաւինի ։

Գլխաւոր երգեցողին. Կորխի որդւոցը երգը ։

1 Ինչպէս որ եղջերուն ջուրի վտակներուն կը փափաքի, անանկ ալ իմ անձս քեզի կը փափաքի՝ ով Աստուած ։

2 [ա] Հոգիս ծարաւի է Աստուծոյ՝ [բ] կենդանի Աստուծոյն. երբ պիտի գամ ու երեւնամ Աստուծոյ առջին ։

3 Ցորեկ ու գիշեր [գ] արցունքներս ինծի հաց եղան. որովհետեւ [դ] ամէն օր ինծի կ'ըսեն թէ՝ Ո՞ւր է քու Աստուածդ ։

4 Ասոնք միտքս կը բերեմ, ու [ե] հոգիս կը թափեմ իմ ներսիս դիս, [illegible] որ բազմութեան հետ երթամ, [զ] անոնց հետ հանդէսով Աստուծոյ տունը մտնեմ՝ ուրախութեան ու օրհնութեան ձայնով, տօնախմբող բազմութեան հետ ։

5 [է] Ինչո՞ւ կը ցածնաս՝ ով իմ հոգիս, և ինչո՞ւ իմ ներսիս դիս անհանգիստ ես. [ը] Աստուծոյ յուսա. ինչու որ անգամ մըն ալ զանիկայ պիտի գովեմ իր երեսին փրկութեանը համար ։

6 Ով իմ Աստուածս՝ հոգիս իմ ներսիս դիս կը ցածնայ. անոր համար քեզ կը յիշեմ Յորդանանու երկրէն ու Հերմոններէն — Փոքր լեռնէն ։

7 [թ] Անդունդը անդունդին կը կանչէ քու յորձանքներուդ ձայնովը. [ժ] քու ամէն կոհակներդ ու ալիքներդ իմ վրայէս անցան ։

8 Ցորեկը Տէրը պիտի [ի] պատուիրէ իր ողորմութիւնը. ու [լ] գիշերը իր երգը ինծի հետ պիտի ըլլայ. — աղօթքս իմ կենացս Աստուծոյն ըլլայ ։

9 Պիտի ըսեմ Աստուծոյ՝ իմ Վէմիս. Ինչո՞ւ զիս մոռցեր ես, [խ] ինչո՞ւ տրտում պտըտիմ թշնամիին հարստահարութենէն ։

10 Ոսկորներս կոտրելու չափ թշնամիներս զիս կը նախատեն՝ [ծ] ամէն օր ինծի ըսելով թէ՝ Ո՞ւր է քու Աստուածդ ։

11 [կ] Ինչո՞ւ կը ցածնաս՝ ով իմ հոգիս, և ինչո՞ւ իմ ներսիս դիս անհանգիստ ես. Աստուծոյ յուսա. ինչու որ անգամ մըն ալ զանիկայ պիտի գովեմ. Ան է իմ երեսիս փրկութիւնը ու իմ Աստուածս ։

[ա] Սաղ. կգ. 1. ձդ. 2. Յոհ. է. 37.
[բ] Ա Թես. ա. 9.
[գ] Սաղ. ձ. 5. ճբ. 9.
[դ] Համր 10. Սաղ. հթ. 10. ճժե. 2.
[ե] Յոբ. լ. 16. Սաղ. կբ. 8.
[զ] Եսա. լ. 29.
[է] Համր 11. Սաղ. խգ. 5.
[ը] Ողբ. գ. 24.
[թ] Երեմ. դ. 20. Եզեկ. է. 26.
[ժ] Սաղ. ձը. 7. Յովն. բ. 3.
[ի] Ղև. իե. 21. Բ Օր. իը. 8.
[լ] Յոբ. լե. 10. Սաղ. լբ. 7. կգ. 6. Ճխթ. 5.
[խ] Սաղ. լը. 6. խգ. 2.
[ծ] Համր 3. Յովէլ. բ. 17. Միք. է. 10.
[կ] Համր 5. Սաղ. խգ. 5.

ՍԱՂՄ. ԽԳ

1 Դաւիթ աղօթք կ'ընէ Աստուծոյ որ զինքը խորամանկ գործերէն, ու կը խոստանայ ուրախութեամբ անոր ծառայելու ։ 5 Իր անձը կը քաջալերէ որ Աստուծոյ ապաւինի ։

1 [ա] Ինծի դատաստան ըրէ՛ ով Աստուած, ու [բ] իրաւունքս պաշտպանէ սուրբ չեղող ազգէն. նենգաւոր ու անօրէն մարդէն զիս ազատէ ։

2 Քանզի դուն ես [գ] իմ ամրութեանս Աստուածը. ինչո՞ւ զիս կը մերժես, [դ] ինչո՞ւ տրտում պտըտիմ թշնամիին հարստահարութենէն ։

3 [ե] Քու լոյսդ ու ճշմարտութիւնդ ղրկէ. անոնք առաջնորդեն ինծի, ու զիս հանեն [զ] քու սուրբ լեռդ ու քու բնակարաններդ ։

4 Ու Աստուծոյ սեղանին քովը պիտի երթամ, իմ ուրախութեանս ու ցնծութեանս Աստուծոյն առջին. ու քեզ քնարով պիտի գովեմ, ով Աստուած՝ իմ Աստուածս ։

5 [է] Ինչո՞ւ կը ցածնաս՝ ով իմ հոգիս, և ինչո՞ւ իմ ներսիս դիս անհանգիստ ես. Աստուծոյ յուսա. ինչու որ անգամ մըն ալ զանիկայ պիտի գովեմ. Ան է իմ երեսիս փրկութիւնը ու իմ Աստուածս ։

ՍԱՂՄ. ԽԴ

1 Եկեղեցին իր առջի ընդունած շնորհքները յիշելով՝ ներկայ ժամանակի չարիքներուն համար կը գանգատի ։ 17 Իր անկեղծութիւնը խոստովանելով՝ 24 ջերմեռանդութեամբ կ'աղօթէ օգնութեան համար ։

Գլխաւոր երգեցողին. Կորխի որդւոցը երգը ։

1 Ով Աստուած՝ մեր ականջներովը լսեցինք, [ա] հայրերնիս մեզի պատմեցին այն գործը՝ որ անոնց օրերը գործեցիր առջի ժամանակը ։

2 [բ] Դուն քու ձեռքովդ հեթանոսները քշեցիր, ու *զանոնք տնկեցիր. չարչարեցիր ժողովուրդները, ու վռնտեցիր զանոնք ։

3 Քանզի [գ] չէ թէ իրենց սրովը ժառանգեցին երկիրը, ու չէ թէ իրենց բազուկը զիրենք փրկեց. հապա քու աջ ձեռքդ ու քու բազուկդ և քու երեսիդ լոյսը. [դ] վասն զի անոնց հաճեցար ։

4 [ե] Դուն ինքդ ես իմ թագաւորս՝ ով Աստուած, հրաման տուր Յակոբին փրկութիւններուն համար ։

5 Քեզմով [զ] թշնամիներնիս գետինը պիտի զարնենք. մեր վրայ ելլողները քու անունովդ ոտքի տակ պիտի առնենք ։

6 Վասն զի [է] աղեղիս չեմ յուսար, ու թուրս զիս չկրնար ազատել ։

7 Հապա դուն մեզ կը փրկես մեր թշնամիներէն, ու [ը] մեզ ատողները ամօթով կ'ընես ։

[ա] Սաղ. իզ. 1. լե. 24.
[բ] Սաղ. լե. 1.
[գ] Սաղ. իը. 7.
[դ] Սաղ. խբ. 9.
[ե] Սաղ. խ. 11. ծէ. 3.
[զ] Սաղ. գ. 4.
[է] Սաղ. խբ. 5. 11.

[ա] Ել. ժբ. 26. 27. Սաղ. հը. 3.
[բ] Ել. ժե. 17. Բ Օր. է. 1. Սաղ. ձ. 8.
* Կամ՝ տարածեցիր
[գ] Բ Օր. ը. 17. Յես. իդ. 12.
[դ] Բ Օր. դ. 37. է. 7. 8.
[ե] Սաղ. հդ. 12.
[զ] Դան. ը. 4.
[է] Սաղ. լգ. 16. Ովս. ա. 7.
[ը] Սաղ. խ. 14.

8 Ամէն օր [բ] Աստուծով կը պարծենանք, ու յաւիտեան քու անունդ պիտի գովենք։ (Սէլա՛։)

9 Սակայն [գ] մեզ մերժեցիր ու խայտառակ ըրիր, ու մեր զօրքերուն հետ չելար։

10 [դ] Թշնամիէն մեզ ետ դարձուցիր, ու մեզ ատողները մեզ կողոպտեցին իրենց համար։

11 [ե] Մեզ ոչխարի պէս ուտելու տուիր, ու [զ] հեթանոսներուն մէջ մեզ ցրուեցիր։

12 [է] Քու ժողովուրդդ ոչինչ գնով ծախեցիր, ու չաւելցուցիր քու հարստութիւնդ անոնց գիներովը։

13 [ը] Դրացիներնուս առջեւ մեզ խայտառակ ըրիր, մեր բոլորտիքը եղողներուն ծաղր ու կատակ։

14 Մեզ [թ] հեթանոսներուն մէջ առակ ըրիր, — ժողովուրդներուն մէջ [ժ] գլուխնին երերցնելու պատճառ։

15 Ամէն օր իմ նախատինքս առջեւս է, ու երեսիս ամօթը զիս կը ծածկէ,

16 Նախատողին ու հայհոյողին ձայնէն, [ի] թշնամիին ու վրէժխնդրին երեսէն։

17 [լ] Աս ամէնը մեր վրայ եկաւ. սակայն մենք քեզ չմոռցանք, և քու ուխտիդ սուտ չելանք.

18 Սիրտերնիս ետ չդարձաւ, [խ] ու քայլուածքերնիս քու ճամբայէդ դուրս չելան.

19 Թէպէտ [ծ] ճագարներուն եղած տեղը մեզ ճզմեցիր, ու [կ] մահուան ստուերովը մեզ ծածկեցիր։

20 Թէ որ մեր Աստուծոյն անունը մոռցեր ենք, կամ օտար աստուծոյ [հ] ձեռքերնիս երկնցուցեր ենք,

21 [ձ] Միթէ Աստուած աս բանը պիտի չփնտռէ՞, որովհետեւ ինքը սրտին գաղտնիքները գիտէ։

22 [ղ] Բայց ամէն օր քեզի համար կը սպաննուինք, մորթուելու ոչխարի պէս կը սեպուինք։

23 [ճ] Արթնցիր ով Տէր, ինչո՞ւ կը քնանաս, ելի՛ր, [մ] մի մերժեր մեզ յաւիտեան։

24 [յ] Ինչո՞ւ երեսդ կը ծածկես, մեր տրտմութիւնը ու տառապանքը կը մոռնաս։

25 Ինչու որ [ն] մեր անձը մինչեւ հողը ծռեցաւ, մեր փորը գետինը փակաւ։

26 Ելի՛ր մեր օգնութեանը, ու ազատէ մեզ քու ողորմութեանդ համար։

բ Սաղ. ԺԴ. 2։ Երեմ. Թ. 24։ Հռովմ. Բ. 17։
գ Սաղ. Կ. 1, 10։ ՀԴ. 1։ ՁԲ. 14։ ՁԹ. 38։ ՃԲ. 11։
դ Ղեւ. ԻԶ. 17։ Բ Օր. ԻԸ. 25։ Յեսու Է. 8, 12։
ե Հռովմ. Ը. 36։
զ Բ Օր. Դ. 27։ ԻԸ. 64։ Սաղ. Կ. 1։
է Եսայ. ԾԲ. 3, 4։ Երեմ. ԺԵ. 13։
ը Բ Օր. ԻԸ. 37։ Սաղ. ՀԹ. 4, 6։
թ Երեմ. ԻԴ. 9։
ժ Գ Թագ. ԺԹ. 21։ Յոբ. ԺԶ. 4։ Սաղ. ԻԲ. 7։
ի Սաղ. Ը. 2։
լ Դան. Թ. 13։
խ Յոբ. ԻԳ. 11։ Սաղ. ՃԺԹ. 51, 157։
ծ Ես. ԼԴ. 13։ ԼԵ. 7։
կ Սաղ. ԻԳ. 4։
հ Յոբ. ԺԱ. 13։ Սաղ. ԿԸ. 31։
ձ Յոբ. ԼԱ. 14։ Սաղ. ՃԼԹ. 1։ Երեմ. ԺԷ. 10։
ղ Հռովմ. Ը. 36։
ճ Սաղ. Է. 6։ ԼԵ. 23։ ԾԹ. 4, 5։ ՀԸ. 65։
մ Հմր 9։
յ Յոբ. ԺԳ. 24։ Սաղ. ԺԳ. 1։ ՁԸ. 14։
ն Սաղ. ՃԺԹ. 25։

ՍԱՂՄ. ԽԵ

1 Քրիստոսին թագաւորութեանը վեհափառութիւնը ու շնորհքը։ 10 Եկեղեցիին պարտաւորութիւնները ու արտօնութիւնները։

Գլխաւոր երգեցողին. — [ա] Շօշանիմի վրայ. Կորխի որդւոցը քերթուածը. Երգ սիրոյ։

1 Իմ սրտէս բարի խօսք կը բղխի. շարադրածս թագաւորին համար կը խօսիմ. իմ լեզուս արագագիր դպիրին գրչին պէս է։

2 Դուն մարդոց որդիներէն աւելի գեղեցիկ ես. քու [բ] շրթանցդ վրայ շնորհք թափուած է. անոր համար Աստուած քեզ օրհնեց յաւիտեան։

3 [գ] Ով Հզօր՝ [դ] թուրդ մէջքդ կապէ քու փառքովդ ու վայելչութիւնովդ։

4 Ու [ե] քու վայելչութիւնովդ յաջողէ. ճշմարտութեան ու հեզութեան եւ արդարութեան համար հեծիր. ու քու աջ ձեռքդ քեզի ահաւոր բաներ պիտի սորվեցնէ։

5 Քու նետերդ սրուած են, — թագաւորին թշնամիներուն սրտին մէջ մտնին. ժողովուրդները քու տակդ պիտի իյնան։

6 Ով Աստուած՝ [զ] քու աթոռդ յաւիտեանս յաւիտենից է. քու թագաւորութեանդ գաւազանը ուղղութեան գաւազան է.

7 [է] Արդարութիւնը կը սիրես ու անօրէնութիւնը կ՚ատես. անոր համար ով [ը] Աստուած՝ քու Աստուածդ [թ] ուրախութեան եղով [ժ] քեզ օծեց քու ընկերներէդ աւելի։

8 [ի] Քու բոլոր հանդերձներդ զմուռս ու հալուէ և կասիայ կը հոտին, փղոսկրէ պալատներէն [լ] "նուագարաններուն լարերը" քեզ ուրախացուցին։

9 [խ] Թագաւորներուն աղջիկները քու պատուականներուդ մէջն են. թագուհին [ծ] քու աջ կողմդ կը կանգնի Ոփիրի ոսկիով զարդարուած։

10 Ով աղջիկ՝ լսէ ու տես, և քու ականջդ ծռէ. [կ] մոռցիր քու ժողովուրդդ ու քու հօրդ տունը։

11 Ան ատենը թագաւորը պիտի ցանկայ քու գեղեցկութեանդ, [հ] ինչու որ ան է քու տէրդ, ու անոր երկրպագութիւն ըրէ։

12 Եւ Տիւրոսին աղջիկը, — [ձ] ժողովուրդին հարուստները ընծայով պիտի խնդրեն քու երեսդ։

13 [ղ] Թագաւորին աղջիկը բոլորովին փառաւոր է ներսը, ոսկի թելով հիւսուած է իր հանդերձը։

14 [ճ] Նկարակերպած հանդերձով պիտի բերուի թագաւորին. անոր ետեւէն եկող աղջիկ ընկերները քեզի պիտի բերուին։

15 Ցնծութիւնով ու ուրախութիւնով պիտի բերուին. թագաւորին պալատը պիտի մտնեն։

ա Սաղ. ԿԹ. եւ Ձ. ի վերնագիրները։
բ Ղուկ. Դ. 22։
գ Ես. Թ. 6։
դ Ես. ԽԹ. 2։ Եբր. Դ. 12։ Յայտ. Ա. 16։ ԺԹ. 15։
ե Յայտ. Զ. 2։
զ Սաղ. ՂԳ. 2։ Եբր. Ա. 8։
է Սաղ. ԼԳ. 5։
ը Ես. ԿԱ. 1։
թ Սաղ. ԽԱ. 6։
ժ Գ Թագ. Ա. 39, 40։
ի Երգ. Ա. 3։
լ Կամ՝ ասա. կէց
խ Երգ. Զ. 8։
ծ Տես Գ Թագ. Բ. 19։
կ Տես Բ Օր. ԻԱ. 13։
հ Սաղ. ՂԵ. 6։ Ես. ԾԴ. 5։
ձ Սաղ. ԻԲ. 29։ ՀԲ. 10։ Ես. ԽԹ. 23։ Կ. 3։
ղ Յայտ. ԺԹ. 7, 8։
ճ Երգ. Ա. 4։

16 Քու հայրերուդ տեղը որդիքդ պիտի ըլլան, բոլոր երկրին մէջ [ժ]իշխաններ պիտի ընես անոնք։

17 [ի]Քու անունդ յիշել պիտի տամ ազգէ մինչեւ ազգ. անոր համար ժողովուրդները քեզ պիտի գովեն յաւիտեանս յաւիտենից։

ժ Ա Պետ. բ. 9. Յայտ. ա. 6. ե. 10. ի. 6.
ի Մաղ. ա. 11.

ՍԱՂՄ. ԽԶ

1 Եկեղեցիին Աստուծոյ վրայ ունեցած վստահութիւնը։ 8 Զանիկայ գիտելու համար յորդորանք մը։

Գլխաւոր երգեցողին. Կորխի որդւոցը երգը [ա]Աղամոթի վրայ։

1 Աստուած մեր [բ]ապաւէնը ու զօրութիւնն է. [գ]նեղութիւններուն մէջ խիստ օգնական կը գտնուի։

2 Անոր համար պիտի չվախնանք, թէեւ երկիրը փոխուի, ու լեռները ծովուն մէջտեղը ձգուին.

3 [դ]Թէեւ անոր ջուրերը գոռան — պղտորին, լեռները դողան անոր ուռենալովը։ (Սէլա.)

4 [ե]Գետի վտակները պիտի ուրախացնեն [զ]Աստուծոյ քաղաքը՝ Բարձրելոյն սուրբ բնակարանները։

5 Աստուած [է]անոր մէջն է, անիկայ պիտի չսասանի. Աստուած անոր պիտի օգնէ առտուանց կանուխ։

6 [ը]Հեթանոսները կը խռովին, թագաւորութիւնները կը շարժին. [illegible] իր ձայնը կու տայ, [թ]երկիրը կը հալի։

7 [ժ]Զօրաց Տէրը մեզի հետ է. Յակոբին Աստուածը մեզի ապաւէն է։ (Սէլա.)

8 [ի]Եկէք — տեսէք Տէրոջը գործերը, որ աւերումներ ըրաւ երկրի մէջ։

9 [լ]Պատերազմները կը դադարեցնէ մինչեւ երկրի ծայրը. [խ]աղեղը կը կոտրէ, ու նիզակը կը ջարդէ, [ծ]կառքերը կրակով կ'այրէ։

10 Հանդարտ կեցէք ու ճանչցէք որ ես եմ Աստուած. հեթանոսներուն մէջ [կ]պիտի բարձրանամ, երկրի վրայ պիտի բարձրանամ։

11 [հ]Զօրաց Տէրը մեզի հետ է. Յակոբին Աստուածը մեզի ապաւէն է։ (Սէլա.)

ա Ա Մն. ժե. 20.
բ Սաղ. կբ. 7, 8. ղա. 2. ճխբ. 5.
գ Բ Օր. դ. 7. Սաղ. ճխե. 18.
դ Սաղ. ղգ. 3, 4. Երեմ. ե. 22. Մատ. է. 25.
ե Տես Եսա. ը. 7.
զ Սաղ. խը. 1, 8. Եսա. կ. 14.
է Բ Օր. իգ. 14. Եսա. ժբ. 6. Եզեկ. խգ. 7, 9. Ովս. ժա. 9. Յովէլ. բ. 27. Սոփ. գ. 15. Զաք. բ. 5, 10, 11. ը. 3.
ը Սաղ. բ. 1.
թ Յես. բ. 9, 24.
ժ Հմր 11. Թւ. ժդ. 9. Բ Մն. ժգ. 12.
ի Սաղ. կզ. 5.
լ Եսա. բ. 4.
խ Սաղ. հզ. 3.
ծ Եզեկ. լթ. 9.
կ Եսա. բ. 11, 17.
հ Հմր 7.

ՍԱՂՄ. ԽԷ

1—9 Ազգերուն յորդորանք մը՝ որ ուրախութեամբ Քրիստոսի թագաւորութիւնը ընդունին։

Գլխաւոր երգեցողին. Կորխի որդւոցը Սաղմոսը։

1 [ա]Ծափ զարկէք ամէն ժողովուրդներ, ցնծութեան ձայնով Աստուծոյ աղաղակեցէք։

2 Վասն զի Տէրը՝ Բարձրեալը, [բ]ահարկու է. բոլոր երկրի վրայ [գ]մեծ թագաւոր է։

3 [դ]Ժողովուրդները մեզի կը հպատակեցնէ, ու ազգերը մեր ոտքերուն տակը։

4 Ընտրեց մեզի [ե]մեր ժառանգութիւնը, Յակոբին փառաւորութիւնը՝ որ ինքը սիրեց։ (Սէլա.)

5 [զ]Աստուած ցնծութիւնով վեր ելաւ, Տէրը փողի ձայնով։

6 Սաղմոս երգեցէք Աստուծոյ, սաղմոս երգեցէք. սաղմոս երգեցէք մեր Թագաւորին, սաղմոս երգեցէք.

7 [է]Վասն զի բոլոր երկրի վրայ Թագաւոր Աստուած է, [ը]երգ երգեցէք [illegible]։

8 [թ]Աստուած ազգերուն վրայ կը թագաւորէ, Աստուած կը նստի իր սուրբ աթոռին վրայ։

9 Ժողովրդոց իշխանները ժողովուեցան [ժ]Աբրահամի Աստուծոյն ժողովուրդին հետ. [ի]վասն զի երկրի ասպարները Աստուծոյն են. ինքը խիստ բարձրացած է։

ա Եսա. ծե. 12.
բ Բ Օր. է. 21. Նէեմ. ա. 5. Սաղ. հզ. 12.
գ Մաղ. ա. 14.
դ Սաղ. ժը. 47.
ե Ա Պետ. ա. 4.
զ Սաղ. կը. 24, 25.
է Զաք. ժդ. 9.
ը Ա Կոր. ժդ. 15, 16.
թ Ա Մն. ժզ. 31. Սաղ. ղգ. 1. ղզ. 10. ղէ. 1. ղթ. 1. Յայտ. ժթ. 6.
ժ Հռով. դ. 11, 12.
ի Սաղ. ձթ. 18.

ՍԱՂՄ. ԽԸ

1—14 Եկեղեցիին վայելչութիւնը ու արտօնութիւնները։

Կորխի որդւոցը երգը — Սաղմոսը։

1 Տէրը մեծ է ու խիստ օրհնեալ է [ա]մեր Աստուծոյն քաղաքին մէջ՝ [բ]իր սուրբ լեռանը վրայ։

2 [գ]Գեղեցիկ բարձրութիւնով՝ [դ]բոլոր երկրի ուրախութիւնը՝ [ե]հիւսիսային կողմերը եղող Սիոն լեռն է, [զ]մեծ Թագաւորին քաղաքը։

3 Աստուած անոր պալատներուն մէջը ապաւէն գիտցուած է։

4 Վասն զի [է]ահա թագաւորները ժողովուեցան, — մէկտեղ անցան։

5 Անոնք տեսածնուն պէս՝ զարմացան. զարհուրեցան, — շուտով փախան։

6 Հոն [ը]դողումը բռնեց զանոնք, [թ]— ցաւը՝ զաւակ ծնանողի կնոջ պէս։

7 [ժ]Արեւելեան հովով [ի]Թարսիսի նաւերը կը խորտակես։

8 Ինչպէս որ լսեցինք, անանկ ալ տեսանք [լ]զօրութեանց Տէրոջը քաղաքին մէջ, մեր Աստուծոյն քաղաքին մէջ. Աստուած [խ]անիկայ պիտի հաստատէ յաւիտեան։ (Սէլա.)

9 Ո՛վ Աստուած՝ [ծ]քու ողորմութեանդ վրայ կը մտածենք քու տաճարիդ մէջը։

10 Քու գովութիւնդ՝ ով Աստուած, [կ]քու անունիդ պէս մինչեւ երկրին

ա Սաղ. խզ. 4. ձէ. 3.
բ Եսա. բ. 2, 3. Միք. դ. 1. Զաք. ը. 3.
գ Սաղ. ծ. 2. Երեմ. գ. 19. Ողբ. բ. 15. Դան. ը. 9. ժա. 16.
դ Եզեկ. ի. 6.
ե Եսա. ժդ. 13.
զ Մատ. ե. 35.
է Բ Թագ. ժ. 6, 14, 16, 18, 19.
ը Ել. ժե. 15.
թ Ովս. ժգ. 13.
ժ Երեմ. ժը. 17.
ի Եզեկ. իէ. 25, 26.
լ Հմր 1, 2.
խ Եսա. բ. 2. Միք. դ. 1.
ծ Սաղ. խդ. 3. խ. 10.
կ Բ Օր. իը. 58. Յես. է. 9. Սաղ. ճժգ. 3. Մաղ. ա. 11, 14.

ծայրերն է . արդարութիւնով լեցուն է քու աջ ձեռքդ ։

11 Սիօն լեռը թող ուրախանայ , — Յուդայի աղջիկները թող ցնծան քու դատաստաններուդ համար ։

12 Սիօնին չորս կողմը պտըտեցէք , ու անոր բոլորտիքը շրջեցէք , — աշտարակները համրեցէք .

13 Ուշադրութեամբ դիտեցէք անոր պարիսպները . անոր պալատները զննեցէք , որ գալու ազգին պատմէք ։

14 Վասն զի այս Աստուածը մեր Աստուածն է յաւիտեանս յաւիտենից . անիկայ պիտի առաջնորդէ մեզ մինչեւ 'ի մահ ։

Եսա․ Ծը․ 11 ։

ՍԱՂՄ․ ԽԹ

1 Յորդորանք մը՝ որ մարդիկ իրենց յոյսը Աստուծոյ վրայ հաստատեն , եւ չէ թէ աշխարհական մեծութեան վրայ ։ 16 Աշխարհային յաջողութիւններուն վրայ զարմանալ պէտք չէ ։

Գլխաւոր երգեցողին . Կորխի որդւոցը Սաղմոսը ։

1 Լսեցէք ասիկայ՝ ով բոլոր ազգեր , ականջ դրէք՝ աշխարհի բոլոր բնակիչներ .

2 Ռամիկներ ու ազնուականներ , հարուստներ ու աղքատներ մէկտեղ ։

3 Բերանս իմաստութիւն պիտի խօսի , ու սրտիս խորհուրդները հանճար ։

4 Իմ ականջս առակի պիտի ծռեմ . խրթնաբանութիւնս քնարով պիտի բանամ ։

5 Ինչու վախնամ չար օրերուն մէջ , երբոր դարանակալներուն անօրէնութիւնը չորս կողմս կը պատէ ։

6 Իրենց զօրութեանը յուսացողներուն ու իրենց հարստութեանը շատութիւնովը պարծողներուն

7 Մէկը բնաւ չկրնար փրկել իր եղբայրը , ոչ ալ անոր փրկանքը Աստուծոյ հատուցանել .

8 (Քանզի սուղ է անոնց անձին փրկութեան գինը . ու յաւիտեան պիտի դադարի .)

9 Որ ապրի յաւիտեան , — ապականութիւն չտեսնէ ։

10 Ինչու որ կը տեսնէ թէ իմաստունները կը մեռնին , յիմարը ու անխելքը մէկտեղ կը կորսուին , ու իրենց ստացուածքները ուրիշներուն կը թողուն ։

11 Անոնց խորհուրդը ասիկա է , Թէ իրենց տուները յաւիտեան պիտի մնան , — իրենց բնակարանները ազգէ մինչեւ ազգ . Երկիրները իրենց անուններովը կը կոչեն ։

12 Բայց մարդը պատուոյ մէջ չմնար , անասուններուն նման է որ կը կորսուին ։

13 Անոնց այս ճամբան իրենց յիմարութիւն է . սակայն անոնց ետեւէն եկողները անոնց խօսքին հաճութիւն պիտի տան ։ (Սելա ։)

14 Անոնք ոչխարներու պէս գերեզմանը կը դրուին . մահը պիտի հովուէ զանոնք . եւ ուղիղները անոնց վրայ պիտի տիրեն առաւօտուն . ու անոնց դէմքը գերեզմանը պիտի մաշեցընէ իրենց բնակարանէն ։

15 Սակայն Աստուած գերեզմանին ձեռքէն պիտի փրկէ իմ անձս , ինչու որ զիս պիտի ընդունի ։ (Սելա ։)

16 Մի վախնար երբոր մարդ մը հարստանայ , ու անոր տանը փառքը շատնայ ։

17 Վասն զի մեռնելու ատենը ամենեւին բան մը իր հետը պիտի չտանի , — իր փառքը իր ետեւէն պիտի չիջնէ ։

18 Թէպէտեւ իր անձը օրհնեց իր կենդանութեանը ատենը , (ու քեզ կը գովեն երբոր դուն քու անձիդ աղէկութիւն կ՚ընես .)

19 Անիկայ իր նախնիքներուն ազգին պիտի երթայ . մինչեւ յաւիտեան լոյս պիտի չտեսնեն ։

20 Մարդը որ պատուոյ մէջ է , ու իմաստութիւն չունի , անասուններուն կը նմանի որ կը կորսուին ։

Սաղ․ ԿԲ․ 9 ։

Սաղ․ ՀԸ․ 2 ։ Մատ․ ԺԳ․ 35 ։

Կամ՝ իմ գարշապարներուս

Յոբ․ ԼԱ․ 24, 25 ։ Սաղ․ ԾԲ․ 7 ։ ԿԲ․ 10 ։ Մար․ Ժ․ 24 ։ Ա․ Տիմ․ Զ․ 17 ։

Մատ․ ԺԶ․ 26 ։

Յոբ․ ԼԶ․ 18, 19 ։

Սաղ․ ՁԹ․ 48 ։

Ժողով․ Բ․ 16 ։

Առակ․ ԺԱ․ 4 ։ Ժողով․ Բ․ 18, 21 ։

Ծնն․ Դ․ 17 ։

Հմր․ 20 ։ Սաղ․ ԼԹ․ 5 ։ ՁԲ․ 7 ։

Ղուկ․ ԺԲ․ 20 ։

Սաղ․ ԽԷ․ 3 ։ Դան․ Է․ 22 ։ Մաղ․ Դ․ 3 ։ Ղուկ․ ԻԲ․ 30 ։ Ա․ Կոր․ Զ․ 2 ։ Յայտ․ Բ․ 26 ։ Ի․ 4 ։

Յոբ․ Դ․ 21 ։ Սաղ․ ԼԹ․ 11 ։

Սաղ․ ԾԶ․ 13 ։ Ովս․ ԺԳ․ 14 ։

Յոբ․ ԻԷ․ 19 ։

Բ Օր․ ԻԹ․ 19 ։ Ղուկ․ ԺԲ․ 19 ։

Ծնն․ ԺԵ․ 15 ։

Յոբ․ ԼԳ․ 30 ։ Սաղ․ ԾԶ․ 13 ։

Հմր․ 12 ։

Ժող․ Գ․ 19 ։

ՍԱՂՄ․ Ծ

1 Աստուծոյ փառաւորութիւնը իր ժողովուրդին մէջ ։ 5 Անոր հրամանը սուրբերը ժողվելու համար ։ 7 Աստուած արարողութիւններուն չ՚ուզեր ։ 14 Հոգւոյ անկեղծ ծառայութեան ։

Սաղմոս Ասափայ ։

1 Աստուածներուն Աստուածը՝ Տէրը խօսեցաւ , ու երկիրը կանչեց արեւելքէն մինչեւ արեւմուտք ։

2 Սիօնէն՝ գեղեցկութեան կատարելութենէն Աստուած փայլեցաւ ։

3 Մեր Աստուածը պիտի գայ , ու պիտի չլռէ . անոր առջեւէն մաշող կրակ , ու բոլորտիքը սաստիկ փոթորիկ պիտի ըլլայ ։

4 Երկինքը պիտի կանչէ վերէն , ու երկիրը՝ իր ժողովուրդը դատելու համար .

5 Ինծի ժողվեցէք իմ սուրբերս , — ինծի հետ զոհով ուխտ ընողները ։

6 Ու երկինքները անոր արդարութիւնը պիտի պատմեն , վասն զի Աստուած ինքը դատաւոր է ։ (Սելա ։)

7 Լսէ ով իմ ժողովուրդս , ու-

Սաղ․ ԽԸ․ 2 ։

Բ Օր․ ԼԳ․ 2 ։ Սաղ․ Ձ․ 1 ։

Ղեւ․ Ժ․ 2 ։ Թիւ․ ԺԶ․ 35 ։ Սաղ․ ՂԷ․ 3 ։ Դան․ Է․ 10 ։

Բ Օր․ Դ․ 26 ։ ԼԱ․ 28 ։ ԼԲ․ 1 ։ Եսա․ Ա․ 2 ։ Միք․ Զ․ 1, 2 ։

Բ Օր․ ԼԳ․ 3 ։ Եսա․ ԺԳ․ 3 ։

Ել․ ԻԴ․ 7 ։

Սաղ․ ՂԷ․ 6 ։

Սաղ․ ՀԵ․ 7 ։

Սաղ․ ՁԱ․ 8 ։

խօսիմ․ ով Իսրայէլ, ու քեզի վկայութիւն ընեմ, որ Ես եմ Աստուած՝ քու Աստուածդ ։

8 Չէ թէ քու զոհերուդ համար քեզ կը յանդիմանեմ, ու քու ողջակէզներուդ համար՝ որոնք միշտ իմ առջեւս են ։

9 Քու տունէդ զուարակ չեմ առներ, ոչ ալ քու գոմերէդ նոխազներ ։

10 Ինչու որ իմս է անտառին բոլոր գազանները, հազարաւոր լեռներուն անասունները ։

11 Ես գիտեմ լեռներուն բոլոր թռչունները, ու դաշտի *գազանները իմ քովս են ։

12 Թէ որ անօթենամ՝ քեզի պիտի չըսեմ․ վասն զի աշխարհը ու անոր լիութիւնը իմս է ։

13 Միթէ ես ցուլերու միս կ'ուտեմ, կամ նոխազներու արիւն կը խմեմ ։

14 Շնորհակալութիւն զոհէ Աստուծոյ, ու քու ուխտերդ կատարէ Բարձրելոյն ․

15 Ու նեղութեան օրը ինծի կանչէ․ ես քեզ պիտի ազատեմ, ու դուն զիս պիտի փառաւորես ։

16 Սակայն Աստուած ամբարշտին կ'ըսէ․ Քեզի ի՞նչ՝ որ դուն իմ օրէնքներս կը պատմես, ու իմ ուխտս բերանդ կ'առնես ։

17 Վասն զի դուն խրատը ատեցիր, ու իմ խօսքերս ետիդ ձգեցիր ․

18 Գողը տեսնելով՝ անոր հետ միաբանեցար, ու շնացողներուն հետ բաժին ունեցար ․

19 Քու բերանդ չարութեան տուիր, ու քու լեզուդ նենգութիւն կը ճարէ ․

20 Կը նստիս եղբօրդ դէմ կը խօսիս, մօրդ որդւոյն դէմ չարախօսութիւն կ'ընես ։

21 Ասոնք ըրիր ու ես լռեցի․ կարծեցիր թէ ես բոլորովին քեզի կը նմանիմ․ բայց քեզ պիտի յանդիմանեմ, ու աչքերուդ առջեւ պիտի շարեմ ըրածդ ։

22 Արդ իմացէք ասիկայ՝ դուք Աստուած մոռցողներ, չըլլայ որ ձեզ պատառեմ, և ազատող մըն ալ չգտնուի ։

23 Շնորհակալութիւն մատուցանողը զիս կը փառաւորէ․ ու իր ճամբուն զգուշացողին պիտի ցուցնեմ Աստուծոյ փրկութիւնը ։

Ել․ Ի․ 2։
Ես․ Ա․ 11։ Երեմ․ Է․ 22։ Ովս․ Զ․ 6։
Միք․ Զ․ 6։ Գործ․ ԺԷ․ 25։
* Կամ՝ առատութիւնը . . . է ։
Ել․ ԺԹ․ 5։ Բ Օր․ Ժ․ 14։ Յոբ․ ԽԱ․ 11։ Սաղ․ ԻԴ․ 1։ Ա Կոր․ Ժ․ 26։
Ովս․ ԺԴ․ 2։ Եբր․ ԺԳ․ 15։
Բ Օր․ ԻԳ․ 21։ Յոբ․ ԻԲ․ 27։ Սաղ․ ՀԶ․ 11։ Ժող․ Ե․ 4, 5։
Յոբ․ ԻԲ․ 27։ Սաղ․ ՂԱ․ 15։ ՃԷ․ 6, 13, 19, 28։ Զաք․ ԺԳ․ 9։
Հմր 23։ Սաղ․ ԻԲ․ 23։
Հռով․ Բ․ 21, 22։
Նեեմ․ Թ․ 26։
Հռով․ Ա․ 32։
Ա Տիմ․ Ե․ 22։
Սաղ․ ԺԲ․ 2։
Ժող․ Ը․ 11, 12։ Ես․ ԻԶ․ 10։ ԾԷ․ 11։
Տես Հռով․ Բ․ 4։
Սաղ․ Ղ․ 8։
Յոբ․ Ը․ 13։ Սաղ․ Թ․ 17։ Ես․ ԾԱ․ 13։
Սաղ․ ԽԷ․ 6։ Հռով․ ԺԲ․ 1։
Գաղ․ Զ․ 16։

ՍԱՂՄ․ ԾԱ

1 Դաւիթ խոնարհութեամբ իր մեղքերը խոստովանելով անոնց համար թողութիւն կը խնդրէ․ 6 սրբութեան համար աղօթք կ'ընէ ։ 16 Աստուած զոհերու չհաճիր․ հապա անկեղծութեան ։ 18 Դաւիթ եկեղեցիին համար կ'աղօթէ ։

Գլխաւոր երգեցողին․ Սաղմոս Դաւթի, ան ժամանակը՝ որ Նաթան մարգարէն անոր եկաւ, Բերսաբէին քովը մտնելէն ետքը ։

1 Ողորմէ ինծի ով Աստուած՝ քու ողորմութեանդ համեմատ, քու առատ գթութեանդ համեմատ ջնջէ իմ յանցանքներս ։

2 Իմ անօրէնութենէս բոլորովին զիս լուա, ու իմ մեղքէս զիս սրբէ ։

3 Վասն զի ես կը ճանչնամ իմ յանցանքներս, ու իմ մեղքս միշտ իմ առջեւս է ։

4 Քեզի՝ միայն քեզի դէմ մեղանչեցի, և քու աչքերուդ առջեւ չարութիւն ըրի․ որ արդար ըլլաս խօսքերուդ մէջ, ու անարատ ըլլաս դատաստանիդ մէջ ։

5 Ահա ես անօրէնութիւնով ծնայ, ու իմ մայրս մեղքով յղացաւ զիս ։

6 Ահա դուն ճշմարտութիւն կ'ուզես ներքնամասերուն մէջ, ու ծածուկ տեղը իմաստութիւն պիտի գիտցնես ինծի ։

7 Զոպայի մշտիկով մաքրէ զիս, ու մաքուր ըլլամ․ զիս լուա, ու ձիւնէն աւելի ճերմակ ըլլամ ։

8 Ցնծութիւն և ուրախութիւն լսել տուր ինծի․ թող ցնծան ան ոսկորները որ կոտրեցիր ։

9 Իմ մեղքերէս երեսդ ծածկէ, ու բոլոր անօրէնութիւններս ջնջէ ։

10 Ով Աստուած՝ իմ մէջս մաքուր սիրտ ստեղծէ, և իմ ներսիդիս ուղիղ հոգի նորոգէ ։

11 Իս երեսէդ մի ձգեր, ու քու Սուրբ Հոգիդ ինծմէ մի հաներ ։

12 Քու փրկութեանդ ցնծութիւնը ինծի ետ դարձուր, ու †կամաւոր հոգի մը թող հաստատէ զիս ։

13 Ամբարիշտներուն պիտի սորվեցնեմ քու ճամբաներդ, ու մեղաւորները քեզի պիտի դառնան ։

14 Ով Աստուած՝ իմ փրկութեանս Աստուածը, փրկէ զիս արիւնհեղութենէն․ լեզուս ցնծութեամբ պիտի խօսի քու արդարութեանդ վրայով ։

15 Ով Տէր՝ իմ շրթունքներս բաց, ու բերանս պիտի պատմէ քու գովութիւնդ ։

16 Վասն զի զոհի չես հաճիր որ [illegible] մատուցանէի․ դուն ողջակէզի ալ չես հաճիր ։

17 Աստուծոյ զոհը կոտրած հոգին է․ կոտրած ու խոնարհ սիրտը ով Աստուած՝ դուն չես անարգեր ։

18 Քու բարեհաճութեամբդ Սիոնին բարիք ըրէ, Երուսաղէմին պարիսպները շինէ ։

Բ Թագ․ ԺԲ․ 1։ ԺԱ․ 2, 4։
Հմր 9։ Ես․ ԽԳ․ 25։ ԽԴ․ 22։ Կող․ Բ․ 14։
Եբր․ Թ․ 14։ Ա Յովհ․ Ա․ 7, 9։ Յայտ․ Ա․ 5։
Սաղ․ ԼԲ․ 5։ ԼԸ․ 18։
Ծն․ Ի․ 6։ ԼԹ․ 9։ Ղեւ․ Ե․ 19։ Գ․ 2։ Բ Թագ․ ԺԲ․ 13։
Ղուկ․ ԺԵ․ 21։
Հռով․ Գ․ 4։
Յոբ․ ԺԴ․ 4։ Սաղ․ ԾԸ․ 3։ Յովհ․ Գ․ 6։ Հռով․ Ե․ 12։ Եփես․ Բ․ 3։
Յոբ․ ԺԴ․ 4։
Յոբ․ ԼԸ․ 36։
Ղեւ․ ԺԴ․ 4, 6, 49։ Թուոց․ ԺԹ․ 18։ Եբր․ Թ․ 19։
Ես․ Ա․ 18։
Մատթ․ Ե․ 4։
Երեմ․ ԺԶ․ 17։
Հմր 1։
Գործ․ ԺԵ․ 9։ Եփես․ Բ․ 10։
Ծն․ Դ․ 14։ Դ Թագ․ ԺԳ․ 23։
Հռով․ Ը․ 9։ Եփես․ Դ․ 30։
Բ Կոր․ Գ․ 17։
† Կամ՝ ազնիւ։
Բ Թագ․ ԺԱ․ 17։ ԺԲ․ 9։
Սաղ․ ԼԵ․ 28։
Թուոց․ ԺԵ․ 27, 30։ Սաղ․ Խ․ 6։ Ծ․ 8։ Ես․ Ա․ 11։ Երեմ․ Է․ 22։ Ովս․ Զ․ 6։
Սաղ․ ԼԴ․ 18։ Ես․ ԾԷ․ 15։ ԿԶ․ 2։

19 Այն ատենը պիտի հաճիս *արդարութեան զոհերուն՝ ողջակէզներուն ու բոլորովին այրուած զոհերուն · այն ատենը քու սեղանիդ վրայ զուարակներ պիտի մատուցանեն ։

* Սաղ. Դ. 5 ։ Մաղ. Գ. 3 ։

ՍԱՂՄ · ԾԲ

1 Դաւիթ Դովեկին չարութիւնը դատապարտելով՝ անոր կործանումը կը գուշակէ · 6 որուն վրայ արդարը պիտի ուրախանայ ։ 8 Դաւիթ՝ Աստուծոյ վրայ ունեցած վստահութեամբը շնորհակալութիւն կը մատուցանէ ։

Գլխաւոր երգեցողին · Դաւիթին երգը, երբոր *Դովեկ Եդովմայեցին եկաւ ու †զրուցեց Սաւուղին, ու անոր ըսաւ թէ՝ Դաւիթ Աքիմելէքին տունը մտեր է ։

* Ա Թագ. ԻԲ. 9 ։
† Եզեկ. ԻԲ. 9 ։

1 Ինչո՞ւ անօրէնութիւնով կը պարծիս՝ ով բռնաւոր · Աստուծոյ գթութիւնը ամէն օր կայ ։

2 ‡Լեզուդ չարութիւններ կը հնարէ, §սուր ածելիի պէս նենգութիւն կը գործէ ·

3 Չարութիւնը բարութենէն աւելի կը սիրես, — ‖ստութիւնը արդարութիւն խօսելէն աւելի ։ (Սելա ։)

‡ Սաղ. Ծ. 19 ։
§ Սաղ. ԾԷ. 4 ։ ԾԹ. 7 ։ ԿԳ. 3 ։
‖ Երեմ. Թ. 4, 5 ։

4 Ամէն կործանման խօսքերը, — նենգաւոր լեզուն կը սիրես ։

5 Աստուած ալ յաւիտեան քեզ պիտի կործանէ, քեզ պիտի բռնէ ու քեզ հանէ *քու բնակարանէդ, ու ¶քեզ արմատէդ պիտի խլէ կենդանեաց երկրէն ։ (Սելա ։)

¶ Առակ. Բ. 22 ։

6 **Արդարները պիտի տեսնեն ու վախնան, ու ††անոր վրայ պիտի ծիծաղին՝ ըսելով ·

** Յոբ. ԻԲ. 19 ։ Սաղ. ԼԷ. 34 ։ Խ. 3 ։ ԿԳ. 9 ։ Մաղ. Ա. 5 ։
†† Սաղ. ԾԸ. 10 ։

7 Ահա այն մարդը՝ որ զԱստուած իրեն ամրութիւն չըրաւ, հապա ‡‡իր շատ հարստութեանը վստահացաւ, — իր անօրէնութիւնովը զօրացաւ ։

‡‡ Սաղ. ԽԹ. 6 ։

8 Սակայն ես Աստուծոյ տանը մէջ §§կանանչ ձիթենիի պէս եմ · Աստուծոյ ողորմութեանը կը յուսամ յաւիտեանս յաւիտենից ։

§§ Երեմ. ԺԱ. 16 ։ Ովս. ԺԴ. 6 ։

9 Քեզ պիտի գովեմ յաւիտեան, որ — դուն կատարեցիր · ու քու անուանդ պիտի յուսամ, ‖‖վասն զի բարի է սուրբերուդ առջին ։

‖‖ Սաղ. ԾԴ. 6 ։

ՍԱՂՄ · ԾԳ

1 Դաւիթ մարմնաւոր մարդուն ապականութիւնը կը ստորագրէ · 4 չարերը կը յանդիմանէ անոնց խղճմտանքին լուսովը · 6 Աստուծոյ փրկութեամբը կը պարծի ։

Գլխաւոր երգեցողին, Մաչալաթին վրայ · Դաւիթին երգը ։

1 *Անզգամը իր սրտին մէջ ըսաւ թէ՝ Աստուած չկայ · ապականեցան ու պիղծ անօրէնութիւն ըրին · †մէկ մը չկայ՝ որ աղէկութիւն ընէ ։

* Սաղ. Ժ. 4 ։ ԺԴ. 1, ևն.
† Հռովմ. Գ. 10 ։

2 Աստուած ‡երկինքէն նայեցաւ մարդոց որդիներուն վրայ, որ տեսնէ թէ՝ կա՞յ արդեօք իմաստուն մէկը որ §զԱստուած փնտռէ ։

‡ Սաղ. ԼԳ. 13 ։
§ Բ Մն. ԺԵ. 2 ։ ԺԹ. 3 ։

3 Ամէնքը խոտորեցան, մէկտեղ անպիտան եղան · աղէկութիւն ընող մը չկայ, մէկ մըն ալ չկայ ։

4 Միթէ ‖չե՞ն ճանչնար անօրէնութիւն ընողները, որոնք հաց ուտելու պէս՝ իմ ժողովուրդս կ'ուտեն, — Աստուծոյ չեն կանչեր ։

‖ Երեմ. Դ. 22 ։

5 ¶Անոնք այն տեղը շատ վախցան՝ ուր որ վախ չկար · ինչու որ քեզ պաշարողներուն **ոսկորները ցրուեց Աստուած · ամչցուցիր զանոնք, վասն զի Աստուած անարգեց զանոնք ։

¶ Ղև. ԻԶ. 17, 36 ։ Առակ. ԻԸ. 1 ։
** Եզեկ. Զ. 5 ։

6 ††Երանի թէ Սիոնէն գար Իսրայէլին փրկութիւնը · Աստուած իր ժողովուրդը գերութենէն դարձուցած ատենը, Յակոբը պիտի ցնծայ, — Իսրայէլը ուրախ պիտի ըլլայ ։

†† Սաղ. ԺԴ. 7 ։

ՍԱՂՄ · ԾԴ

1 Դաւիթ Զիփացիներէն գանգատելով՝ իր փրկութեանը համար աղօթք կ'ընէ ։ 4 Աստուծոյ օգնականութեանը վրայ վստահանալով՝ ողջակէզներ մատուցանել կը խոստանայ ։

Գլխաւոր երգեցողին, Նեգինօթի վրայ · Դաւիթին երգը, այն ատենը որ *Զիփացիք եկան ու ըսին Սաւուղին · Ահա Դաւիթ մեր քովը պահուած է ։

* Ա Թագ. ԻԳ. 19 ։ ԻԶ. 1 ։

1 Ով Աստուած՝ քու անունովդ զիս ազատէ, ու քու զօրութիւնովդ իրաւունք ըրէ ինծի ։

2 Ով Աստուած՝ լսէ իմ աղօթքս, բերնիս խօսքերուն ականջ դիր ·

3 Վասն զի †օտարները իմ վրաս ելան, ու բռնաւորները կը փնտռեն իմ անձս · — զԱստուած իրենց առջեւ չդրին ։ (Սելա ։)

† Սաղ. ՁԶ. 14 ։

4 Ահա Աստուած ինծի օգնական է · ‡Տէրը իմ հոգիիս պաշտպաններուն հետն է ։

‡ Սաղ. ՃԺԸ. 7 ։

5 Չարութիւնը թշնամիներուս վրայ պիտի դարձնէ · §քու ճշմարտութեամբդ կոտորէ՛ զանոնք ։

§ Սաղ. ՁԹ. 49 ։

6 Ես իմ կամքովս քեզի զոհ պիտի մատուցանեմ · ով Տէր՝ քու անունդ պիտի գովեմ · ‖ինչու որ բարի է ։

‖ Սաղ. ԾԲ. 9 ։

7 Վասն զի ամէն նեղութենէ զիս փրկեց, ու ¶իմ աչքս թշնամիներուս — տեսաւ ։

¶ Սաղ. ԾԹ. 10 ։ ՂԲ. 11 ։

ՍԱՂՄ · ԾԵ

1 Դաւիթ իր աղօթքին մէջ իր նեղութեան վիճակին համար կը գանգատի ։ 9 Իր թշնամիներուն դէմ կ'աղօթէ, ու անոնց չարութեանը ու նենգութեանը համար կը գանգատի ։ 16 Ինքզինքը կը մխիթարէ՝ յուսալով որ Աս-

տուած զինքը պիտի պահպանէ , ու իր թշնամիները ամօթով պիտի ընէ ։

Գլխաւոր երգեցողին , Նէգինօթի վրայ . Դաւիթին երգը ։

1 Ո՛վ Աստուած՝ ականջ դիր իմ աղօթքիս , ու իմ խնդրուածքէս քու երեսդ մի՛ ծածկեր ։

2 Մտիկ ըրէ ու պատասխանէ ինծի . — իմ գանգատովս * կը մոլորիմ ու կը խռովիմ ,

3 Թշնամիին ձայնէն ու ամբարըշտին նեղութենէն տաղէն . † Ինչու որ իմ վրաս անիրաւութիւն կը բերեն , ու բարկութիւնով զիս կը հալածեն ։

4 ‡ Սիրտս դողաց իմ ներսիդիս , ու մահուան արհաւիրքները իմ վրաս ինկան ։

5 Վախ ու դող եկաւ իմ վրաս , ու սոսկումը զիս ծածկեց ։

6 Ու ըսի . Երանի թէ աղաւնիի նման թեւեր ունենայի , որ թռչէի ու հանգիստ ըլլայի ։

7 Ահա հեռուն կը փախչէի , անապատին մէջ կը բնակէի ։ (Սէլա ։)

8 Սաստիկ հովէն — փոթորիկէն իմ փախչիլս կ՚արտորցընէի ։

9 Ո՛վ Տէր՝ կորսնցուր , անոնց լեզուները բաժնէ . վասն զի քաղաքին մէջը † բռնութիւն ու կռիւ տեսայ ։

10 Ցորեկ ու գիշեր անոր չորս կողմը՝ անոր պարիսպներուն վրայ կը պըտըտին . անօրէնութիւն ու չարիք կայ անոր մէջը ։

11 Անոր մէջը եղեռնագործութիւն կայ . և բռնութիւնը ու նենգութիւնը անոր հրապարակներէն չեն զատուիր ։

12 † Ինչու որ թշնամին չէր զիս նախատողը , որ համբերէի . Ո՛չ ատողը չէր ‡ իմ վրաս հպարտացողը , որ անկէ պահուէի .

13 Հապա դուն ով մարդ՝ իմ հաւասարս , † իմ ընկերս ու ճանչուորս ,

14 Որ իրարու հետ անուշ խօսակցութիւն կ՚ընէինք , — Բազմութեան հետ Աստուծոյ տունը կ՚երթայինք ։

15 Մահը յանկարծ անոնց վրայ պիտի հասնի , — ‡ ողջ ողջ գերեզմանը պիտի իջնեն . վասն զի իրենց բնակարաններուն — իրենց մէջը չարութիւն կայ ։

16 Իսկ ես Աստուծոյ պիտի կանչեմ , ու Տէրը զիս պիտի փրկէ ։

17 ‡ Իրիկունը՝ առտուն ու կէսօրը պիտի բողոքեմ ու հառաչեմ , և անիկայ պիտի լսէ իմ ձայնս ։

18 Խաղաղութիւնով կը փրկէ իմ անձս ինծի դէմ եղած պատերազմէն . ինչու որ † շատերը կան իմ քովս ։

— Եսա . ԺԹ . 14 ։
* Կամ՝ կը տրտմիմ
‡ Բ Թագ . ԺԶ . 7 . 8 ։
‡ Սաղ . ՃԺԶ . 3 ։
† Երեմ . Զ . 7 ։
† Սաղ . ԽԱ . 9 ։
‡ Սաղ . ԼԵ . 26 ։ ԼԸ . 16 ։
† Բ Թագ . ԺԵ . 12 . ԺԶ . 23 ։ Սաղ . ԽԱ . 9 ։ Երեմ . Թ . 4 ։
‡ Սաղ . ԽԲ . 4 ։
‡ Թուոց . ԺԶ . 30 ։
‡ Դան . Զ . 10 ։ Ղուկ . ԺԸ . 1 ։ Գործ . Գ . 1 ։ Ժ . 3 . 9 . 30 ։ Ա Թեսաղ . Ե . 17 ։
† Բ Մն . ԼԲ . 7 . 8 ։

19 Աստուած պիտի լսէ , ու ւ յաւիտենականութեան մէջ բնակողը պիտի ցածցընէ զանոնք . (Սէլա .) որովհետև չեն փոխուիր անոնք , ու Աստուծմէ չեն վախնար ։

20 † Ձեռքը ‡ իրեն հետ հաշտուածներուն վրայ երկընցուց . իր ուխտը աւրեց ։

21 ‡ Անոր բերնին խօսքերը կոգիէն կակուղ են , բայց անոր սրտին մէջը պատերազմ կայ . անոր խօսքերը ձէթէն կակուղ են , բայց մերկ սուրեր են ։

22 ‡ Քու հոգդ Տէրոջը վրայ ձգէ , ու ան քեզ պիտի խնամէ . ‡ անիկայ յաւիտեան սասանութիւն չտար արդարին ։

23 Բայց դուն ով Աստուած՝ անոնք ապականութեան գուբին մէջը պիտի իջեցընես . արիւնահեղ ու նենգաւոր մարդիկը ‡ օրերնուն կէսին պիտի չհասնին . սակայն ես քեզի պիտի յուսամ ։

ՍԱՂՄ . ԾԶ .

1 Դաւիթ՝ Աստուծոյ խօսքին վրայ վստահանալով՝ իր աղօթքին մէջ իր թշնամիներուն համար կը գանգատի ։ 9 Կը խոստովանի թէ իր յոյսը Աստուծոյ խօսքին վրայ է , ու կը խոստանայ որ զԱնիկայ գովէ ։

Գլխաւոր երգեցողին , Եօնաթ էլէմ րէհօգիմին վրայ . Դաւիթին երգը , երբոր Փղշտացիք — Գեթի մէջ բռնեցին զանիկայ ։

1 Ո՛վ Աստուած՝ ‡ ողորմէ ինծի , վասն զի մարդը կ՚ուզէ զիս կլլել . ամէն օր պատերազմ ընելով՝ զիս կը նեղէ ։

2 Թշնամիներս ամէն օր ‡ կ՚ուզեն զիս կլլել . վասն զի շատ մարդիկ † ամբարտաւանութիւնով ինծի հետ կը մարտնչին ։

3 Վախցած օրս քեզի պիտի յուսամ ։

4 ‡ Աստուծով պիտի գովեմ իր խօսքը . Աստուծոյ կը յուսամ , † պիտի չվախնամ . մարմինը ինծի ի՞նչ կրնայ ընել ։

5 Ամէն օր իմ ‡ բաներուս վնաս կու տան . իմ վրայովս անոնց բոլոր խորհուրդները չարիքի համար են ։

6 ‡ Կը ժողվուին ու կը պահուին . իմ շաւիղներս կը դիտեն . վասն զի † իմ անձիս կը սպասեն ։

7 Միթէ անօրէնութիւնով անոնց փրկութիւն կ՚ըլլայ . բարկութիւնով ժողովուրդները վար ձգէ , ով Աստուած ։

8 Իմ թափառական պտըտիլս համրեցիր . արցունքներս քու տիկիդ մէջը դիր . ‡ միթէ անոնք քու գրքիդ մէջը գրուած չեն ։

9 Քեզի կանչած օրս ետ պիտի

ւ Բ Օր . ԼԳ . 27 ։
† Գործ . ԺԲ . 1 ։
‡ Սաղ . Է . 4 ։
‡ Սաղ . ԻԸ . 3 ։ ԾԵ . 4 ։ ԿԲ . 4 ։ ԿԴ . 3 ։ Առակ . Ե . 3 . 4 ։ ԺԲ . 18 ։
‡ Սաղ . ԼԷ . 5 ։ Մատթ . Զ . 25 ։ Ղուկ . ԺԲ . 22 ։ Ա Պետ . Ե . 7 ։
‡ Սաղ . ԼԷ . 24 ։
‡ Սաղ . Ե . 6 ։
‡ Յոբ . ԺԵ . 32 ։ Առակ . Ժ . 27 ։ Ժողով . Է . 17 ։
— Ա Թագ . ԻԱ . 11 ։
‡ Սաղ . ԽԷ . 1 ։
‡ Սաղ . ԾԵ . 3 ։
† Կամ՝ բարձրէն , և Կամ՝ ով Բարձրեալ
‡ Համր 10 . 11 ։
† Սաղ . ՃԺԸ . 6 ։ Եսա . ԼԱ . 8 ։ Եբր . ԺԳ . 6 ։
‡ Կամ՝ խօսքերս կը ծռեն .
‡ Սաղ . ԾԹ . 3 ։ ՃԽ . 2 ։
† Սաղ . Կա . 10 ։
‡ Մաղ . Գ . 16 ։

դառնան իմ թշնամիներս . ասիկայ գիտեմ , ինչու որ [ա]Աստուած ինծի հետ է ։

10 [բ]Աստուծով պիտի գովեմ իր խօսքը . Տէրոջմով պիտի գովեմ իր խօսքը ։

11 Աստուծոյ կը յուսամ , պիտի չվախնամ . մարդը ինծի ի՞նչ կրնայ ընել ։

12 Ով Աստուած՝ քու ուխտերդ իմ վրաս են . քեզի շնորհակալութիւններ պիտի հատուցանեմ ։

13 Որովհետեւ [գ]իմ անձս մահուանէ ազատեցիր , ոտքերս ալ գայթակղելէն չե՞ս պահեր , որ Աստուծոյ առջեւ քալեմ [դ]կենդանիներուն լոյսին մէջ ։

ա Հռով . Ը . 31 ։
բ Համ . 4 ։
գ Սաղ . ԿԴ . 8 ։
դ Յոբ . ԼԳ . 30 ։

ՍԱՂՄ . ԾԷ

1 Դաւիթ աղօթքի մէջ Աստուծոյ գթութեամբ իր վտանգաւոր վիճակին համար կը գանգատի ։ 7 Իր զգացմունքը կը քաջալերէ որ զԱստուած գովէ ։

Գլխաւոր երգեցողին . [ա]Ալթաշհէթ , Դաւիթին երգը , [բ]Սաւուղին երեսէն դէպ ՚ի քարայրը փախած ատենը ։

1 [գ]Ողորմէ ինծի՝ ով Աստուած , ողորմէ ինծի , վասն զի իմ անձս քեզի կը յուսայ . ու [դ]քու թեւերուդ հովանաւորութեանը պիտի ապաւինիմ , [ե]մինչեւ որ թշուառութիւնները անցնին ։

2 Բարձրեալ Աստուծոյն պիտի աղաղակեմ , [զ]ինծի համար գործող Աստուծոյն ։

3 [է]Երկինքէն պիտի ղրկէ ու փրկէ զիս , [ը]զիս կլլել ուզողը նախատէ . (Սէլայ ։) Աստուած [թ]պիտի ղրկէ իր ողորմութիւնը ու ճշմարտութիւնը ։

4 Իմ անձս առիւծներու մէջ է . բոց փչող մարդոց որդիներուն մէջ կը պառկիմ , [ժ]որոնց ակռաները նիզակներ ու նետեր են , և [ի]անոնց լեզուները սրած թուրեր են ։

5 Ով Աստուած՝ [լ]երկինքէն վեր բարձրացիր . քու փառքդ բոլոր երկրի վրայ ըլլայ ։

6 [խ]Իմ քայլերուս որոգայթ պատրաստեցին . անձս վար ծռեցաւ . իմ առջեւս փոս փորեցին . — իրենք ինկան անոր մէջը ։ (Սէլայ ։)

7 [ծ]Սիրտս պատրաստ է՝ ով Աստուած , սիրտս պատրաստ է . պիտի երգեմ ու սաղմոս պիտի ըսեմ ։

8 Արթնցիր [կ]ով իմ փառքս . արթնցիր ով տաւիղ ու քնար . ես կանուխ պիտի արթննամ ։

9 Ով Տէր՝ [հ]ժողովուրդներուն մէջ քեզ պիտի գովեմ . Սաղմոս պիտի երգեմ քեզի ազգերուն մէջ ։

10 [ձ]Վասն զի մեծ է քու ողորմութիւնդ մինչեւ երկինքը , ու քու ճշմարտութիւնդ մինչեւ ամպերը ։

11 [ղ]Երկինքէն վեր բարձրացիր ով Աստուած , քու փառքդ բոլոր երկրի վրայ ըլլայ ։

ա Այսինքն մի կորսնցըներ ։
բ Ա Թագ . ԻԲ . 1 ։ ԻԴ . 3 ։ Սաղ . ՃԽԲ . ին վերնագիրը ։
գ Սաղ . ԾԶ . 1 ։
դ Սաղ . ԺԷ . 8 ։ ԿԳ . 7 ։
ե Եսա . ԻԶ . 20 ։
զ Սաղ . ՃԼԸ . 8 ։
է Սաղ . ԽԴ . 5 . 7 ։
ը Սաղ . ԾԶ . 1 ։
թ Սաղ . Խ . 11 ։ ԽԳ . 3 ։ ԿԱ . 7 ։
ժ Առակ . Լ . 14 ։
ի Սաղ . ԾԵ . 21 ։ ԿԴ . 3 ։
լ Համ . 11 ։ Սաղ . ՃԸ . 5 ։
խ Սաղ . Է . 15 . 16 ։ Թ . 15 ։
ծ Սաղ . ՃԸ . 1 ։
կ Սաղ . ԺԶ . 9 ։ Լ . 12 ։ ՃԸ . 1 . 2 ։
հ Սաղ . ՃԸ . 3 ։
ձ Սաղ . ԼԶ . 5 ։ Հ . 10 ։ ԿԱ . 11 ։ ՃԲ . 4 ։
ղ Համ . 5 ։

ՍԱՂՄ . ԾԸ

1 Դաւիթ կը յանդիմանէ անիրաւ դատաւորները ։ 3 չարերուն բնութիւնը կը ստորագրէ ։ 6 զանոնք Աստուծոյ դատաստանին կը յանձնէ ։ 10 որուն վրայ արդարը պիտի ուրախանայ ։

Գլխաւոր երգեցողին . [ա]Ալթաշհէթ , Դաւիթին երգը ։

1 Իրաւցընէ †անբարբառ արդարութիւն կը խօսիք . ուղղութեամբ դատաստան կ՚ընէ՞ք , ով մարդոց որդիներ ։

2 Ցիրաւի սրտով անօրէնութիւններ կը գործէք . երկրի վրայ [բ]ձեռքերնուդ բռնութիւնը կը կշռէք ։

3 [գ]Ամբարիշտները իրենց մօրը արգանդէն խոտորեցան . որովայնէն կը մոլորին՝ սուտ խօսելով ։

4 [դ]Անոնց թոյնը օձի թոյնի պէս է , [ե]խուլ իժի պէս՝ որ կը գոցէ իր ականջները ։

5 Որ չլսեր թովիչներուն ձայնը , թէեւ վարպետութեամբ կախարդութիւն կ՚ընեն ։

6 Ով Աստուած՝ [զ]անոնց ակռաները իրենց բերաններուն մէջ փշրէ . ով Տէր՝ առիւծի կորիւններուն ժանիքները կոտրէ ։

7 [է]Թող անհետ ըլլան ջուրերու պէս՝ որ կը վազեն . [ը]երբոր իրենց աղեղները կը լարեն , թող կոտրտին .

8 Խխունջի պէս՝ որ քալած ատենը կը հալի . [թ]կնկան մը վիժած զաւակին պէս՝ որ արեւ չտեսնեն ։

9 Ձեր կաթսաները փուշերուն կրակը զգալէն առաջ , թէ թարմ և թէ այրուող [illegible] [ժ]փոթորիկով պիտի ցրուէ ։

10 [ի]Արդարը պիտի ուրախանայ , երբոր վրէժխնդրութիւնը տեսնէ . [լ]իր ոտքերը ամբարշտին արեանը մէջ պիտի լուայ ։

11 [խ]Ու մարդը պիտի ըսէ թէ Իրաւցընէ արդարին համար վարձք կայ . իրաւցընէ Աստուած կայ , որ [ծ]երկրի վրայ դատաւոր է ։

ա Սաղ . ԾԷ . ին վերնագիրը ։
† Կամ՝ արդարներ ։
բ Սաղ . ՂԴ . 20 ։ Եսա . Ժ . 1 ։
գ Սաղ . ԾԱ . 5 ։ Եսա . ԽԸ . 8 ։
դ Սաղ . ՃԽ . 3 ։ Ժող . Ժ . 11 ։
ե Երեմ . Ը . 17 ։
զ Յոբ . Դ . 10 ։ Սաղ . Գ . 7 ։
է Յես . Է . 5 ։ Սաղ . ՃԷ . 10 ։
թ Յոբ . Գ . 16 ։ Ժող . Զ . 3 ։
ժ Առակ . Ժ . 25 ։
ի Սաղ . ԾԲ . 6 ։ ԿԴ . 10 ։ ՃԷ . 42 ։
լ Սաղ . ԿԸ . 23 ։
խ Սաղ . ՂԲ . 15 ։
ծ Սաղ . ԿԷ . 4 ։ ՂԶ . 13 ։ ՂԸ . 9 ։

ՍԱՂՄ . ԾԹ

1 Դաւիթ իր թշնամիներէն ազատ մնալու համար աղօթք կ՚ընէ ։ 6 անոնց անգթութեանը համար կը գանգատի ։ 8 Աստուծոյ կ՚ապաւինի ։ 11 անոնց դէմ կ՚աղօթէ ։ 16 զԱստուած կը գովաբանէ ։

Գլխաւոր երգեցողին . Ալթաշհէթ , Դաւիթին երգը , [ա]այն ատենը՝ որ Սաւուղ մարդիկ խրկեց , ու տունը պաշարեցին , որ մեռցընեն զանիկայ ։

ա Ա Թագ . ԺԹ . 11 ։

1 [բ] Թշնամիներէս իս փրկէ ով իմ Աստուած. իմ վրաս ելլողներէն իս վեր վերցուր ։

2 Անօրէնութիւն գործողներէն իս ազատէ, ու արիւնահեղ մարդիկներէն իս փրկէ ։

3 Ինչու որ ահա իմ անձիս համար դարանք մտան. [գ] զօրաւոր մարդիկ իմ վրաս ժողվուեցան, [դ] ոչ թէ մեղքիս ու յանցանքիս համար՝ ով Տէր ։

4 Մեղք չունեցած ատենս՝ կը վազեցին ու պատրաստուեցան. [ե] արթնցիր զիս դիմաւորելու, ու նայէ ։

5 Ով Տէր Աստուած զօրութեանց՝ Աստուած Իսրայէլի, արթնցիր բոլոր հեթանոսները քննելու. չար անօրէններուն բնաւ մի՛ ողորմիր ։ (Սէլա ։)

6 [զ] Անոնք իրիկուան ետ կը դառնան, շան պէս կ'ոռնան, ու քաղաքին չորս կողմը կը պտըտին ։

7 Ահա իրենց բերնէն չարութիւն դուրս կը թափեն. [է] անոնց շրթունքներուն վրայ սուրեր կան. ինչու որ կ'ըսեն թէ՝ [ը] Ո՞վ պիտի լսէ ։

8 Բայց [թ] դուն ով Տէր՝ անոնց վրայ պիտի ծիծաղիս. բոլոր հեթանոսները ծաղր պիտի ընես ։

9 Ով [ժ] իմ զօրութիւնս՝ քեզի պիտի սպասեմ ։ [ի] Վասն զի Աստուած է իմ ապաւէնս ։

10 Ողորմութեանս Աստուածը [լ] ինծի պիտի հասնի. Աստուած [խ] պիտի ցուցնէ ինծի թշնամիներուս [illegible] ։

11 [ծ] Մի մեռցըներ զանոնք, որ ժողովուրդս չմոռնայ. զանոնք ցիրուցան ըրէ քու զօրութեամբդ, ու վար ձգէ զանոնք ով Տէր՝ մեր վահանը ։

12 Անոնք [կ] իրենց բերաններուն մեղքին [illegible] շրթունքներուն խօսքին համար՝ իրենց ամբարտաւանութեանը մէջ թող բռնուին. նաեւ անէծքին ու ստութին համար՝ որ կը խօսին ։

13 [հ] Կորսնցուր բարկութիւնով, կորսնցուր զանոնք՝ որ ոչնչանան, ու [ձ] գիտնան թէ Աստուած կը տիրէ Յակոբին վրայ մինչեւ երկրի ծայրերը ։ (Սէլա ։)

14 [ղ] Անոնք իրիկուան ետ պիտի դառնան, շան պէս պիտի ոռնան, ու քաղաքին չորս կողմը պտըտին ։

15 [ճ] Ուտելիքի համար պիտի թափառին, թէ որ չկշտանան՝ պիտի մռմռան ։

16 Բայց ես քու զօրութիւնդ պիտի երգեմ, ու առտուանց քու ողորմութիւնովդ պիտի ցնծամ. վասն զի դուն ինծի պաշտպան եղար, ու ապաւէն՝ իմ նեղութեանս օրը ։

17 [մ] Ով իմ զօրութիւնս՝ քեզի սաղմոս պիտի երգեմ. [յ] ինչու որ իմ պաշտպանս Աստուած է՝ իմ ողորմութեանս Աստուածը ։

[բ] Սաղ. ԺԸ. 48.
[գ] Սաղ. ԾԶ. 6.
[դ] Ա Թագ. ԻԴ. 12.
[ե] Սաղ. ԼԵ. 23. ԽԴ. 23.
[զ] Համր 14.
[է] Սաղ. ԾԷ. 4. Առակ. ԺԲ. 18.
[ը] Սաղ. Ժ. 11. 13. ԿԴ. 5. [illegible] 11. ՂԴ. 7.
[թ] Ա Թագ. ԺԹ. 16. Սաղ. Բ. 4.
[ժ] Կամ՝ անոր զօրութիւնը
[ի] Համր 17. Սաղ. ԿԲ. 2.
[լ] Սաղ. ԻԱ. 3.
[խ] Սաղ. ԾԴ. 7. ՂԲ. 11. ՃԺԲ. 8.
[ծ] Ծնն. Դ. 12. 15.
[կ] Առակ. ԺԲ. 13. ԺԸ. 7.
[հ] Սաղ. Է. 9.
[ձ] Սաղ. ՁԳ. 18.
[ղ] Համր 6.
[ճ] Յոբ. ԺԵ. 23. Սաղ. ՃԹ. 10.

ՍԱՂՄ. Կ.

1 Դաւիթ առջի պատիժները կը յիշատակէ. 4 Ետքը բարի յուսով մը յաղթութեան համար կ'աղօթէ. 6 Աստուծոյ խոստմունքներովը զինքը մխիթարելով՝ անկէ օգնութիւն կը խնդրէ ։

Գլխաւոր երգեցողին. [ն] Շուշան էտութի վրայ. Դաւիթին երգը, սորվեցնելու համար. [շ] ան ատենը որ պատերազմեցաւ Միջագետքի Ասորւոց, ու Սուբայի Ասորւոց հետ, ու Յովաբ ետ դառնալով՝ Եդովմայեցիներէն՝ տասներկու հազար հոգի զարկաւ Աղի ձորին մէջ ։

1 Ով Աստուած [ո] մեզ երեսէ ձգեցիր, մեզ ցրուեցիր [illegible] [չ] բարկացար. մեզի դարձիր ։

2 Երկիրը դողացուցիր, անիկայ պատռեցիր. [պ] անոր փլած տեղուանքը նորոգէ, ինչու որ կ'երերայ ։

3 [ջ] Քու ժողովուրդիդ խստութիւն ցուցուցիր, [ռ] մեզի թմրութեան գինի խմցուցիր ։

4 [ս] Քեզմէ վախցողներուն դրօշակ տուիր, [վ] ճշմարտութեան համար վերցնելու ։ (Սէլա ։)

5 [տ] Որ քու սիրելիներդ փրկուին. աջ ձեռքովդ ազատէ, ու պատասխան տուր մեզի ։

6 Աստուած [ր] իր սրբութիւնովը խօսեցաւ. ես պիտի ցնծամ, [ց] Սիւքէմը պիտի բաժնեմ, ու [ւ] Սոկքոթի հովիտը պիտի չափեմ ։

7 Իմս է Գաղաադը, ու իմս է Մանասէն. [փ] Եփրեմը գլխուս զօրութիւնն է. [ք] Յուդան իմ օրէնսդիրս է ։

8 [օ] Մովաբը իմ լուացուելու ամանս է. [ֆ] Եդովմի վրայ պիտի ձգեմ իմ մուճակս. ով Փղշտացիք՝ ինծի համար ձայնով ցնծացէք ։

9 Ո՞վ պիտի տանի զիս պարսպաւոր քաղաքը, ո՞վ պիտի առաջնորդէ ինծի մինչեւ Եդովմ ։

10 Չէ՞ որ դուն՝ ով Աստուած, որ երեսէ ձգեցիր մեզ, ու մեր զօրքերուն հետ չելլար ով Աստուած ։

11 Նեղութեան մէջէն մեզի օգնութիւն տուր, վասն զի փուճ է մարդուն փրկութիւնը ։

12 Աստուծմով քաջութիւն պիտի ընենք. ու ան պիտի կոխէ մեր թշնամիները ։

[մ] Սաղ. ԺԸ. 1.
[յ] Համր 9. 10.
[ն] Տես Սաղ. Ձ. ին վերնագիրը.
[շ] Բ Թագ. Ը. 3. 13. Ա Մն. ԺԸ. 3. 12.
[ո] Սաղ. ԽԴ. 9.
[չ] Բ Մն. Է. 14.
[պ] Սաղ. ՀԱ. 20.
[ջ] Եսայ. ԾԱ. 17. 22. Երեմ. ԻԵ. 15.
[ռ] Սաղ. Ի. 5.
[ս] Կամ՝ որ փախչին աղեղին երեսէն.
[վ] Սաղ. ՃԸ. 6.
[տ] Սաղ. ՁԹ. 35.
[ր] Կամ՝ իր սրբարանին մէջ
[ց] Ծնն. ԺԲ. 6.
[ւ] Ծնն. ԼԳ. 17.
[փ] Տես Բ Օր. ԼԳ. 17.
[ք] Ծնն. ԽԹ. 10.
[օ] Բ Թագ. Ը. 2.
[ֆ] Սաղ. ՃԸ. 9. Բ Թագ. Ը. 14.
Բ Թագ. Ը. 1.
Համր 1. Սաղ. ԽԴ. 9. ՃԸ. 11.
Յեսու. Է. 12.
Սաղ. ՃԺԸ. 8. ՃԽԶ. 3.
Թուոց. ԻԴ. 18. Ա Մն. ԺԹ. 13.
Եսայ. ԿԳ. 3.

ՍԱՂՄ. ԿԱ.

1 Դաւիթ իր փորձառութենէն քաջալերուելով՝ Աստուծոյ կը դիմէ. 4 յուսալով անոր ծա-

տալու ուխտ կ՚ընէ՝ անոր խոստմունքներուն համար ։

Գլխաւոր երգեցողին, Նէկինօթի վրայ ։ Սաղմոս Դաւթի ։

1 Ո՛վ Աստուած՝ լսէ իմ աղաղակս, ու մտիկ ըրէ իմ աղօթքս ։

2 Երկրին ծայրէն քեզի պիտի կանչեմ, սրտիս մարելու ատենը ։ Ինծմէ բարձր եղած վէմին առաջնորդէ ինծի ։

3 Ինչու որ դուն ինծի ապաւէն մը եղար, ամուր աշտարակ մը՝ թշնամիին երեսէն ։

4 Քու խորանիդ մէջը պիտի բնակիմ յաւիտեան. քու թեւերուդ հովանաւորութեանը տակը պիտի ապաւինիմ ։ (Սէլա ։)

5 Ինչու որ դուն ով Աստուած՝ լսեցիր իմ ուխտերս. քու անունէդ վախցողներուն ժառանգութիւնը ինծի տուիր ։

6 Թագաւորին օրերուն վրայ օրեր պիտի աւելցընես. անոր տարիները իբրեւ ազգէ մինչեւ ազգ պիտի ըլլան ։

7 Անիկայ յաւիտեան Աստուծոյ առջեւ պիտի նստի. ողորմութիւն ու ճշմարտութիւն պատրաստէ որ զանիկայ պահպանեն ։

8 Այսպէս սաղմոս պիտի երգեմ քու անուանդ յաւիտեան, որ ամէն օր ուխտերս կատարեմ ։

Առակ. ԺԸ. 10.
Սաղ. ԻԷ. 4.
Սաղ. ԺԷ. 8. ՂԱ. 1. ՂԱ. 4.
Սաղ. ԻԱ. 4.
Սաղ. Խ. 11. Առակ. Ի. 28.

ՍԱՂՄ. ԿԲ

1 Դաւիթ իր յոյսը Աստուծոյ վրայ դնելով՝ իր թշնամիները յուսահատ կ՚ընէ ։ 5 Նոյն յուսով բարեպաշտները կը քաջալերէ ։ 9 կը հաստատէ թէ՝ աշխարհի բաներուն վստահիլ պէտք չէ ։ 11 Եւ թէ կարողութիւնը ու ողորմութիւնը Աստուծոյ կը վերաբերի ։

Գլխաւոր երգեցողին, Իդիթունին վրայ ։ Սաղմոս Դաւթի ։

1 Յիրաւի իմ անձս լուռ կը սպասէ Աստուծոյ, անկէ է իմ փրկութիւնս ։

2 Յիրաւի անի է իմ վէմս ու փրկութիւնս. իմ ապաւէնս է, շատ պիտի չսասանիմ ։

3 Մինչեւ երբ մարդու վրայ կը յարձակիք. դուք ամէնքդ պիտի կոտորուիք. ծռած պատի ու խախտած ցանկի պէս պիտի ըլլաք ։

4 Արդարեւ իր պատիւէն ձգելու խորհուրդ կ՚ընեն. ստութիւն կը սիրեն. լեզուով բերնով կ՚օրհնեն, բայց իրենց սրտովը կ՚անիծեն ։ (Սէլա ։)

5 Ով իմ անձս՝ միայն Աստուծոյ սպասէ, վասն զի անկէ է իմ յոյսս ։

6 Յիրաւի անի է իմ վէմս ու փրկութիւնս. իմ ապաւէնս է, պիտի չսասանիմ ։

7 Աստուծմէ է իմ փրկութիւնս ու փառքս. իմ զօրութեանս վէմը ու իմ ապաւէնս Աստուած է ։

8 Ամէն ժամանակ անոր յուսացէք՝ ով ժողովուրդ. անոր առջեւ սրտերնիդ թափեցէք. Աստուած ապաւէն է մեզի ։ (Սէլա ։)

9 Արդարեւ ռամիկ մարդիկը փուճ են, ազնուական մարդիկը սուտ են. թէ որ կշիռքի մէջ դրուելու ըլլան, ամէնքն ալ ունայնութենէն թեթեւ են ։

10 Հարստահարութեան մի՛ յուսաք, ու յափշտակութեան վրայ փուճ յոյս մի՛ դնէք. հարստութիւնը թէ որ շատնայ, անոր վրայ սիրտ մի՛ դնէք ։

11 Մէկ անգամ խօսեցաւ Աստուած. երկու անգամ լսեցի ասիկայ, թէ զօրութիւնը Աստուծոյ է ։

12 Ողորմութիւնն ալ քուկդ է՝ ով Տէր, ինչու որ ամէն մէկուն իր գործքին համեմատ հատուցում կ՚ընես ։

Ա Մն. ԻԵ. 1, 3.
Սաղ. ԼԳ. 20.
Հմր 6.
Սաղ. ԼԷ. 24.
Եսա. Լ. 13.
Սաղ. ԻԸ. 3.
Հմր 1, 2.
Երեմ. Գ. 23.
Ա Թագ. Ա. 15. Սաղ. ԽԲ. 4. Ողբ. Բ. 19.
Սաղ. ԺԸ. 2.
Սաղ. ԼԹ. 5, 11. Ես. Խ. 15, 17. Հռով. Գ. 4.
Յոբ. ԼԱ. 25. Սաղ. ԾԲ. 7. Ղուկ. ԺԲ. 15. Ա Տիմ. Զ. 17.
Յոբ. ԼԳ. 14.
Յայտ. ԺԹ. 1.
Սաղ. ՁԶ. 15. ՃԳ. 8. Դան. Թ. 9.
Յոբ. ԼԴ. 11. Առակ. ԻԴ. 12. Երեմ. ԼԲ. 19. Եզեկ. Է. 27. ԺԸ. 20. Մատ. ԺԶ. 27. Հռով. Բ. 6. Ա Կոր. Գ. 8. Բ Կոր. Ե. 10. Եփե. Զ. 8. Կող. Գ. 25. Ա Պետ. Ա. 17. Յայտ. ԻԲ. 12.

ՍԱՂՄ. ԿԳ

1 Դաւիթին փափաքը Աստուծոյ համար ։ 4 Անոր Աստուած օրհնելուն կերպը ։ 9 Իր թշնամիներուն կործանմանը, ու իր ապահովութեանը վրայով իր վստահութիւնը ։

Սաղմոս Դաւթի, երբոր Յուդայի անապատին մէջն էր ։

1 Ո՛վ Աստուած՝ դուն ես իմ Աստուածս, ես առտուանց քեզ կը փնտռեմ. հոգիս կը ծարաւի քեզի, ու մարմինս քեզի կը փափաքի չոր ու ծարաւ տեղը, ուր որ ջուր չկայ ։

2 Քու զօրութիւնդ ու փառքդ տեսնելու համար, ինչպէս որ քեզ տեսած եմ սրբարանին մէջը ։

3 Որովհետեւ քու ողորմութիւնդ կեանքէն աղէկ է. իմ շրթունքներս քեզ պիտի գովեն ։

4 Ասանկ պիտի օրհնեմ քեզ իմ կենացս մէջ. քու անունովդ ձեռքերս վեր պիտի վերցընեմ ։

5 Երբ թէ ճարպով ու պարարտութիւնով պիտի կշտանայ իմ անձս, ու ցնծութեան շրթունքներով պիտի գովէ քեզ իմ բերանս ։

6 Երբոր անկողնիս վրայ քեզ կը յիշեմ, գիշերուան պահերուն մէջ քու վրայովդ կը մտածեմ.

7 Վասն զի ինծի օգնական եղար. ու քու թեւերուդ հովանաւորութեանը տակը պիտի ցնծամ ։

8 Իմ անձս քեզի հետեւելով կը յարի. քու աջ ձեռքդ զիս կը պահէ ։

9 Բայց անոնք որ իմ անձս կը փնտռեն զանիկայ կորսընցընելու համար, երկրին խորունկ տեղերը պիտի մտնեն ։

Ա Թագ. ԻԲ. 5. ԻԳ. 14, 15, 16.
Սաղ. ԽԲ. 2. ՁԴ. 2. ՃԽԳ. 6.
Տես Ա Թագ. Դ. 21. Ա Մն. ԺԶ. 11. Սաղ. ԻԷ. 4. ՀԸ. 61.
Սաղ. Լ. 5.
Սաղ. ՃԴ. 33. ՃԽԶ. 2.
Սաղ. ԼԶ. 8.
Սաղ. ԽԲ. 8. ՃԺԹ. 55. ՃԽԹ. 5.
Սաղ. ԿԱ. 4.

10 Սուրի պիտի մատնուին . աղուէսներուն բաժին պիտի ըլլան ։

11 Բայց թագաւորը Աստուծմով պիտի ուրախանայ . անով երդուողները բոլորը պիտի պարծին . իսկ ստախօսներուն բերանը պիտի պապանձի ։

Եզեկ . լե . 5 ։
Կամ՝ Շնագայլերուն
Բ Օր . զ . 13 ։ Եսա . խե . 23 ։ կե . 16 ։ Սոփ . ա . 5 ։

ՍԱՂՄ . ԿԴ

1 Դաւիթ իր թշնամիներէն գանգատ ընելով՝ փրկութեան համար կ'աղօթէ ։ 7 կը մարգարէանայ թէ իր թշնամիներուն յայտնի կերպով կործանումը ինքը պիտի տեսնէ , անանկ որ արդարը անոր վրայ ուրախանայ ։

Գլխաւոր երգեցողին . Սաղմոս Դաւթի ։

1 Ով Աստուած՝ լսէ իմ ձայնս իմ գանգատելուս ատենը . թշնամիին վախէն իմ կեանքս պահպանէ ։

2 Ծածկէ զիս չարերուն ժողովքէն , անօրէնութիւն գործողներուն բազմութենէն ,

3 Որոնք իրենց լեզուները թուրի պէս կը սրեն , իրենց նետերը կը քաշեն , որ լեղի խօսքեր են ,

4 Գաղտուկ տեղէն անմեղին նետելու համար . յանկարծակի անոր կը նետեն ու չեն վախնար ։

5 Իրենց մէջը չար խօսքեր կը հաստատեն . որոգայթներ դնելու համար կը խօսին , կ'ըսեն թէ՝ Անոնք ո՞վ պիտի տեսնէ ։

6 Անօրէնութիւն կը հնարեն . Կ'ըսեն թէ՝ կատարեցինք մեր հնարած հնարքը" . մարդուն ներսը և սիրտը խորունկ է ։

7 Բայց Աստուած անոնք պիտի զարնէ նետով . անոնք յանկարծ պիտի վիրաւորին ։

8 Ու իրենց լեզուն իրենց վրայ պիտի հանդպցընեն . ամէն անոնք տեսնողները պիտի փախչին ։

9 Ու բոլոր մարդիկ պիտի վախնան , ու Աստուծոյ գործքը պատմեն , ու անոր ըրածին ուշադրութեամբ պիտի նային ։

10 Արդարը Տէրոջմով պիտի ուրախանայ , և անոր պիտի յուսայ . և ամէն ուղիղ սրտով եղողները պիտի պարծին ։

Սաղ . ժա . 2 . ծէ . 4 ։
Սաղ . ծթ . 7 ։ Երեմ . թ . 3 ։
Տես Առակ . ա . 11 ։
Սաղ . ժ . 11 . ծթ . 7 ։
Կամ՝ Իրենց խորհած խորհուրդը կը ծածկեն .
Սաղ . է . 12 . 13 ։
Առակ . ժը . 7 . ժբ . 13 ։
Սաղ . լա . 11 . ծբ . 6 ։
Սաղ . խ . 3 ։
Երեմ . ծ . 28 . ծա . 10 ։
Սաղ . լբ . 11 . ծբ . 10 . կը . 3 ։

ՍԱՂՄ . ԿԵ

1 Դաւիթ զԱստուած կը գովաբանէ՝ անոր շնորհքին համար ։ 4 Աստուծոյ բնակարաններուն երջանկութիւնը ու անոնց վայելած բարիքները ։

Գլխաւոր երգեցողին . Դաւիթին Սաղմոսը — երգը ։

1 Քեզի կը սպասէ օրհնութիւնը՝ ով Աստուած , Սիոնի մէջ , ու քեզի ուխտը պիտի կատարուի ։

2 Ով աղօթքի լսող՝ քեզի պիտի գայ ամէն մարմին ։

3 Անօրէնութիւնները իմ վրաս զօրացան . մեր մեղքերը դուն պիտի քաւես ։

4 Երանի անոր՝ որ կ'ընտրես , ու քեզի կը մօտեցընես , որ բնակի քու սրահներուդ մէջը . Պիտի լիանանք քու տանդ՝ քու սուրբ տաճարիդ բարութենէն ։

5 Ահաւոր բաներով՝ արդարութիւնով պիտի պատասխանես մեզի , ով մեր փրկութեան Աստուածը , որ երկրի ամէն ծայրերուն ու ծովուն մէջը հեռու եղողներուն յոյսն ես ,

6 Որ քու զօրութիւնովդ լեռները հաստատեցիր , կարողութիւնով գօտի կապուեցար .

7 Որ կը ցածցընես ծովուն ձայնը . անոր ալիքներուն ձայնը , ու ազգերուն խռովութիւնը ։

8 Ու երկրի ծայրերը բնակողները պիտի վախնան քու նշաններէդ . առտուան ու իրիկուան ելքը դուն կ'ուրախացընես ։

9 Երկրին այցելութիւն կ'ընես ու զանիկայ կը ջրես . շատ կը հարստացընես զանիկայ . Աստուծոյ գետը ջրով լեցուն է . անոնց ցորեն կը պատրաստես . վասն զի աստանկ պատրաստեցիր զանիկայ ։

10 Անոր ակօսները կը խմցընես , ու անոր փոսերը կը շտկես . անձրևներով կը կակուղցընես զանիկայ . կ'օրհնես անոր բոյսը ։

11 Կը պսակես տարին քու բարութիւնովդ , ու քու շաւիղներդ պարարտութիւն կը կաթեցընեն .

12 Անապատի արօտներուն վրայ կը կաթեցընեն . ու բլուրները ուրախութիւնով պատած են ։

13 Արօտները հօտերով հագուած են , ու հովիտները ցորենով ծածկուած են . ցնծութեամբ կ'աղաղակեն , ու կ'երգեն ։

Սաղ . լը . 4 . խ . 12 ։
Կամ՝ Անօրէնութեանց խօսքերը
Սաղ . ծա . 2 . հթ . 9 . Եսա . զ . 7 . Եբր . թ . 14 . Ա Յով . ա . 7 . 9 ։
Սաղ . լգ . 12 . դգ . 4 ։
Սաղ . գ . 3 ։
Սաղ . լզ . 8 ։
Սաղ . իբ . 27 ։
Սաղ . ղգ . 1 ։
Սաղ . ձթ . 9 . ձէ . 29 . Մատ . ը . 26 ։
Սաղ . հզ . 10 . Եսա . ժէ . 12 . 13 ։
Բ Օր . ժա . 12 ։
Սաղ . կը . 9 . 10 . ձդ . 13 . Երեմ . ե . 24 ։
Սաղ . խզ . 4 ։
Եսա . ծե . 12 ։

ՍԱՂՄ . ԿԶ

1 Դաւիթ կը յորդորէ մարդիկը որ զԱստուած գովեն . 5 անոր մեծ գործքերը ուշադրութեամբ գննեն . 8 և զանիկայ օրհնեն իր բարութիւններուն համար . 12 իսկ ինքը ուխտ կ'ընէ՝ որ Աստուծոյ հոգևոր ծառայութիւն մատուցանէ . 16 և Աստուծոյ իրեն ըրած մասնաւոր բարութիւնները կը պատմէ ։

Գլխաւոր երգեցողին . Սաղմոս — երգ ։

1 Ով բոլոր երկիր՝ ցնծութիւնով Աստուծոյ աղաղակեցէք ։

2 Սաղմոս երգեցէք անոր անուանը փառքին . փառաւոր ըրէք անոր օրհնութիւնը ։

3 Աստուծոյ ըսէք թէ՝ Ինչպէս ահաւոր են քու գործքերդ . քու մեծ զօրութեանդ համար թշնա-

Սաղ . ճ . 1 ։
Սաղ . կե . 5 ։
Սաղ . ժը . 44 ։

միներդ քեզի *խոնարհութիւն պիտի ընեն" ։

4 †Բոլոր երկիրը երկրպագութիւն պիտի ընեն քեզի . ‡սաղմոս պիտի երգեն քեզի , սաղմոս պիտի երգեն քու անուանդ ։ (Սէլայ ։)

5 ‡Եկէ՛ք ու տեսէ՛ք Աստուծոյ ըրածները . Ահե՜ղ է գործքովը մարդոց †որդիներուն վրայ" ահաւոր է ։

6 ‡Ծովը ցամաքի դարձուց , ≡գետէն ոտքով անցան . ան տեղը իրմով ուրախացանք ։

7 Իր ուժովը յաւիտեան կը տիրէ ։ ‖Անոր աչքերը ազգերը կը դիտեն . ապստամբները թող չբարձրանան ։ (Սէլայ ։)

8 Ո՛վ ժողովուրդներ՝ օրհնեցէ՛ք մեր Աստուածը , ու լսել տուէք անոր գովութեան ձայնը ։

9 Անիկայ մեր հոգին կենդանի կը պահէ , ու ‡ոտքերնուս սասանիլ չտար ։

10 Ինչու որ ‡դուն փորձեցիր մեզ՝ ով Աստուած . ‖փորձեցիր մեզ , ինչպէս որ արծաթը կը փորձուի ։

11 ‡Մեզ որոգայթի մէջ ձգեցիր , ծանր բեռ դրիր մեր ‡կռնակին վրայ ։

12 ‡Մեր գլուխներուն վրայ մարդիկ հեծուցիր . ‖կրակը ու ջուրը մտանք , սակայն մեզ առատութեան տեղ հանեցիր ։

13 ‖Ողջակէզներով պիտի մտնեմ քու տունդ , ‖քեզի պիտի հատուցանեմ իմ ուխտերս ,

14 Որ շրթունքներս խոստացան , ու նեղութեանս մէջ բերանս խօսեցաւ ։

15 Պարարտ ողջակէզներ պիտի մատուցանեմ քեզի խոյերու խունկով . զուարակներ պիտի զոհեմ նոխազներու հետ ։ (Սէլայ ։)

16 Եկէ՛ք լսեցէ՛ք դուք ամէնքդ որ Աստուծմէ կը վախնաք , ու պատմեմ՝ ինչ որ ըրաւ իմ անձիս ։

17 Բերնովս անոր աղաղակեցի , ու լեզուովս անիկայ ‖բարձրացուցի ։

18 ‖Թէ որ սրտիս մէջ անօրէնութիւն տեսնէի , Տէրը պիտի չլսէր ։

19 Սակայն Աստուած ‖լսեց , իմ աղօթքիս ձայնը մտիկ ըրաւ ։

20 Օրհնեա՜լ ըլլայ Աստուած , որ իմ աղօթքս չմերժեց , ու իր ողորմութիւնը ինծմէ ետ չդարձուց ։

* Եբր. սուտ ստեն . Սաղ. ԺԸ. 44 ։ ՁԱ. 15 ։
† Սաղ. ԻԲ. 27 ։ ԿԷ. 3 ։ ՃԺԷ. 1 ։
‡ Սաղ. ՂԶ. 1. 2 ։
‡ Սաղ. ԽԶ. 8 ։
† Կամ՝ որդիներէն աւելի
‡ Ել. ԺԴ. 21 ։
≡ Յես. Գ. 14. 16 ։
‖ Սաղ. ԺԱ. 4 ։
‡ Սաղ. ՃԻԱ. 3 ։
‡ Սաղ. ԺԷ. 3 ։ Եսա. ԽԸ. 10 ։
‖ Զաք. ԺԳ. 9 ։ ա Պետ. Ա. 6. 7 ։
‡ Ողբ. Ա. 13 ։
‡ Եբր. երիկամունքներուն
‡ Եսա. ԾԱ. 23 ։
‖ Եսա. ԽԳ. 2 ։
‖ Սաղ. Ճ. 4 ։ ՃԺԶ. 14. 17. 18. 19 ։
‖ Ժող. Ե. 4 ։
‖ Սաղ. ԼԴ. 11 ։
‖ Եբր. բարձրացաւ ։
‖ Յոբ. ԻԷ. 9 ։ Առակ. ԻԸ. 9 ։ Եսա. Ա. 15 ։ Յովհ. Թ. 31 ։ Յակ. Դ. 3 ։
‖ Սաղ. ՃԺԶ. 1. 2 ։

ՍԱՂՄ. ԿԷ.

1 Սաղմոսերգուն աղօթք կ'ընէ Աստուծոյ արքայութեանը ընդարձակութեանը համար , 3 որ ժողովուրդք ուրախանան , 6 ու Աստուծոյ բարերարութիւնները առատանան ։

Գլխաւոր երգեցողին . Նեկինօթի վրայ . Սաղմոս — երգ ։

1 Աստուած ողորմի մեզի , ու օրհնէ մեզ , ‖երեսը փայլեցընէ մեր վրայ . (Սէլայ .)

2 Որ ‖երկրի վրայ քու ճամբադ ճանչցուի , — ‡ամէն ազգաց մէջ քու փրկութիւնդ ։

3 ‡Թող ժողովուրդները քեզ գովեն՝ ով Աստուած , բոլոր ժողովուրդները քեզ գովեն ։

4 Ազգերը թող ուրախանան ու ցնծան . վասն զի ‖ժողովուրդները ուղղութիւնով պիտի դատես , ու երկրի ազգերուն դուն պիտի առաջնորդես ։ (Սէլայ ։)

5 Թող ժողովուրդները քեզ գովեն՝ ով Աստուած , բոլոր ժողովուրդները քեզ գովեն ։

6 ‖Երկիրը իր պտուղը պիտի տայ ։ Ու Աստուած՝ մեր Աստուածը մեզ պիտի օրհնէ ։

7 Աստուած մեզ պիտի օրհնէ , ու ‖երկրի ամէն ծայրերը անկէ պիտի վախնան ։

ՍԱՂՄ. ԿԸ.

1 Աստուծոյ ողորմութիւններուն համար , 7 իր եկեղեցիին հոգ տանելուն համար , 19 ու իր մեծ գործքերուն համար՝ զինքը գովաբանելու յորդորանք մը ։

Գլխաւոր երգեցողին . Դաւիթին Սաղմոսը — երգը ։

1 ‖Թող ելլէ Աստուած , անոր թշնամիները թող ցրուին , ու զանիկայ ատողները իր երեսէն թող փախչին ։

2 ‖Մուխին ցրուելուն պէս ցրուէ զանոնք . ‡ինչպէս որ մոմը կրակին առջին կը հալի , այնպէս թող կորսուին ամբարիշտները Աստուծոյ երեսէն ։

3 Բայց ‖արդարները թող ուրախանան , Աստուծոյ առջին թող ցնծան , և ուրախութիւնով զուարճանան ։

4 ‖Երգեցէ՛ք Աստուծոյ , սաղմոս երգեցէ՛ք անոր անուանը . ‡ճամբայ պատրաստեցէ՛ք անապատներուն մէջէն հեծնողին , ‖որուն անունը §Եահ է , ու ցնծացէ՛ք անոր առջին ։

5 ‖Որբերուն հայրը ու որբևարիներուն դատաւորը Աստուած իր սուրբ բնակարանին մէջ ։

6 ‡Աստուած միակ եղողները տան մէջ կը բնակեցընէ , ‖կապուածները յաջողութեան կը հանէ . բայց ‡ապստամբները չոր տեղ կը բնակին ։

7 Ո՛վ Աստուած՝ ‖քու ժողովուրդիդ առջևէն գացած ատենդ , անապատէն անցած ատենդ . (Սէլայ ։)

8 ‖Երկիրը շարժեցաւ , երկինքն

‖ Թուոց. Զ. 25 ։ Սաղ. Դ. 6 ։ ԼԱ. 16 ։ Ձ. 3. 7. 19 ։ ՃԺԹ. 135 ։
‖ Գործ. ԺԸ. 25 ։
‡ Ղուկ. Բ. 30. 31 ։ Տիտ. Բ. 11 ։
‡ Սաղ. ԿԶ. 4 ։
‖ Սաղ. ՂԶ. 10. 13 ։ ՂԸ. 9 ։
‖ Ղևտ. ԻԶ. 4 ։ Սաղ. ՁԵ. 12 ։ Եզեկ. ԼԴ. 27 ։
‖ Սաղ. ԻԲ. 27 ։
‖ Թուոց. Ժ. 35 ։ Եսա. ԼԳ. 3 ։
‖ Եսա. Թ. 18 ։ Ովս. ԺԳ. 3 ։
‡ Սաղ. ՂԷ. 5 ։ Միք. Ա. 4 ։
‖ Սաղ. ԼԲ. 11 ։ ԿԴ. 10 ։
‖ Սաղ. ԿԶ. 4 ։
‡ Ել. Զ. 3 ։
§ Կամ՝ Եհովայ . ՅԱ ԷՆ ։
‖ Սաղ. Ժ. 14. 18 ։ ՃԽԶ. 9 ։
‡ Ա Թագ. Բ. 5 ։ Սաղ. ՃԺԳ. 9 ։
‖ Սաղ. ՃԷ. 10. 14 ։ Գործ. ԺԲ. 6 ։
‡ Սաղ. ՃԷ. 34. 40 ։
‖ Ել. ԺԳ. 21 ։ Դատ. Դ. 14 ։ Ամբ. Գ. 13 ։
‖ Ել. ԺԹ. 16. 18 ։ Դատ. Ե. 4 ։ Եսա. ԿԴ. 1. 3 ։

ալ ջուր կաթեցուց Աստուծոյ երեսէն. Սինան ալ շարժեցաւ Աստուծոյ՝ Իսրայէլի Աստուծոյն առջեւէն ։

9 Ով Աստուած՝ դուն ժառանգութեանդ առատօրէն անձրեւ տուիր. երբոր յոգնած էր, դուն հաստատեցիր անիկայ ։

10 Քու ժողովուրդդ անոր մէջ բնակեցաւ. դուն քաղցրութեամբդ աղքատին համար պատրաստեցիր, ով Աստուած ։

11 Տէրը խօսք տուաւ. աւետիս տուողները մեծ բազմութիւն են ։

12 Զօրքերուն թագաւորները կը փախչին. կը փախչին, ու տան մէջ բնակող կինը աւարը կը բաժնէ ։

13 Թէեւ գոմերուն մէջտեղը պառկած ըլլաք. աղաւնիի թեւերուն պէս պիտի ըլլաք արծաթով պատած, ու անոր փետուրները դեղին ոսկիով ։

14 Ամենակարողը ան երկրին վրայ թագաւորները ցրուած ատենը՝ երկիրը Սելմոնին մէջի ձիւնին պէս ճերմըկեցաւ ։

15 Աստուծոյ լեռը Բասան լեռն է, բազմագագաթ լեռը Բասան լեռն է ։

16 Ով բազմագագաթ լեռներ՝ ինչու նախանձով կը նայիք. այն լեռն է՝ որ Աստուած հաճեցաւ անոր մէջ բնակելու. յիրաւի Տէրը հոն պիտի բնակի յաւիտեան ։

17 Աստուծոյ կառքերը երկու անգամ տասը հազար են, հազար հազարաց. Տէրը անոնց մէջն է, իր սուրբ տեղն է ինչպէս Սինայի մէջ ։

18 Բարձր տեղը ելար, գերութիւնը գերի բերիր. պարգեւներ առիր մարդոց համար, ու ապստամբներուն համար ալ, որ Տէր Աստուած անոնց մէջ բնակի ։

19 Տէրը օրհնեալ ըլլայ օրէ օր. թէ որ ծանր բեռ մը դնէ մեր վրայ՝, Աստուած է մեր փրկիչը ։ (Սէլա ։)

20 Աստուած մեզի փրկութեան Աստուած է, ու մահուանէ ազատութիւնը Տէր Եհովայէն է ։

21 Սակայն Աստուած պիտի փշրէ իր թշնամիներուն գլուխը, նաեւ իր անօրէնութիւններուն մէջ պտըտողին գիսաւոր գագաթը ։

22 Տէրը ըսաւ. Զանոնք Բասանէն ետ դարձնեմ, ծովուն անդունդներէն ետ դարձնեմ.

23 Անանկ որ ոտքդ արեան մէջ թաթխուի, ու շուներուդ լեզուն թշնամիներէն իր բաժինը առնէ ։

24 Քու քալուածքներդ տեսան ով Աստուած, իմ Աստուծոյս իմ Թագաւորիս քալուածքները սուրբ տեղին մէջ ։

25 Առջեւէն երգեցողները գացին, ետեւէն նուագածուները, թմբուկ զարնող կոյսերուն մէջտեղը ։

26 Ժողովուրդներուն մէջ օրհնեցէք զԱստուած, Տէրը՝ ով Իսրայէլի աղբիւրէն եկողներ ։

27 Ան տեղն է փոքր Բենիամինը — անոնց առաջնորդը, Յուդայի իշխանները իրենց բազմութեամբը, Զաբուղոնի իշխանները — Նեփթաղիմի իշխանները ։

28 Քու Աստուածդ քու զօրութիւնդ հաստատեց. զօրացուր ով Աստուած՝ ան բանը որ մեզի համար ըրիր ։

29 Երուսաղէմ եղող տաճարիդ համար թագաւորները քեզի ընծաներ պիտի բերեն ։

30 Եղէգներու մէջ բնակող գազանները, ու ցուլերուն ժողովը ժողովրդոց զուարակներուն հետ սաստէ, որ խոնարհին արծաթի կտորուանք բերելով. պատերազմ սիրող ժողովուրդները ցրուէ ։

31 Եգիպտոսէն պատուականներ պիտի գան. Եթովպիա իր ձեռքերը շուտով Աստուծոյ պիտի երկարէ ։

32 Ով երկրի թագաւորութիւններ՝ երգեցէք Աստուծոյ, սաղմոս ըսէք Տէրոջը ։ (Սէլա ։)

33 Անոր՝ որ ի յաւիտենից երկինքներուն երկինքին վրայ կը նստի. ահա անիկայ իր ձայնովը զօրաւոր ձայն կու տայ ։

34 Զօրութիւն տուէք Աստուծոյ. անոր մեծվայելչութիւնը Իսրայէլին վրայ է, ու անոր զօրութիւնը ամպերուն մէջն է ։

35 Ահաւոր ես ով Աստուած՝ քու սուրբ տեղերուդ մէջ. Իսրայէլին Աստուածը ինքը կու տայ իր ժողովուրդին ոյժ ու կարողութիւն. Աստուած օրհնեալ ըլլայ ։

ՍԱՂՄ. ԿԹ.

1 Դաւիթ իր նեղութեանը համար կը գանգատի. 13 աղօթք կ՚ընէ իր ազատութեանը համար. 22 ու իր թշնամիներուն կործանմանը համար. 30 զԱստուած կը փառաւորէ շնորհակալութիւնով ։

Գլխաւոր երգեցողին, Շօշանիմի վրայ. Սաղմոս Դաւթի ։

1 Ազատէ զիս ով Աստուած, վասն զի ջուրերը մինչեւ անձիս հասան ։

2 Խորունկ ցեխի մէջ կ՚ընկղմիմ, ուր որ կայնելու տեղ չկայ. ջուրերուն խորունկ տեղերը մտայ, ու յորձանքները զիս ընկղմեցին ։

3 Յոգնեցայ ես կանչելէս. կոկորդս ցամքեցաւ. աչքերս նուաղեցան իմ Աստուծոյս սպասելէն ։

Բ Օր. ժա. 11. 12. Եզեկ. ԼԴ. 26.
Բ Օր. ԻԶ. 5. 9. Սաղ. ՂԶ. 19.
Թուոց. լա. 8. Յեսու. ժ. 16. ժբ. 8.
Սաղ. ԾԵ. 37.
Թուոց. իա. 3. Յեսու. ժ. 10. ժբ. 1. Ե.
Սաղ. ԾԴ. 4. 6.
Բ Օր. ժբ. 5. 11. Գ Թագ. Թ. 3. Սաղ. ԴԵ. 1. 2. ԾԲ. 13. 14.
Բ Օր. ԼԳ. 2. Դ Թագ. Զ. 16. 17. Դան. Է. 10. Եբր. ժբ. 22. Յայտ. Թ. 16.
Կամ՝ հազարաւոր հրեշտակներ.
Գործ. Ա. 9. Եփես. Դ. 8.
Գործ. Ե. 12.
Գործ. Բ. 4. 33.
Ա Տիմ. Ա. 13.
Սաղ. Հբ. 60.
Կամ՝ որ եթէ մեր վրայ բեռ դնէ, Աստուած մեր փրկիչն է.
Բ Օր. ԼԲ. 39. Ամովս. Գ. 23. Յայտ. Ի. 1.
Սաղ. ԾԳ. 6. Ամբ. Գ. 13.
Սաղ. ԾԵ. 23.
Թուոց. Իա. 33.
Ա Եւ. ԺԳ. 22.
Սաղ. ԽԲ. 10.
Գ Թագ. Իա. 19.
Սաղ. ՁԸ. 5. 6. 16.
Սաղ. ԽԵ. 5.
Բ Օր. ԼԳ. 28. Եսայ. ԽԸ. 1.
Դ Թագ. Թ. 21.
Գ Թագ. Ժ. 10. 24. 25.
Բ Մն. Թ. 23. Սաղ. ՀԲ. 10. Եսայ. Կ. 16. 17.
Սաղ. ԻԲ. 12.
Բ Թագ. Բ. 2. 6.
Եսայ. ԺԹ. 19. 21.
Սաղ. ՀԸ. 9. Եսայ. ԽԵ. 14. Սոփ. Գ. 10. Գործ. Ը. 27.
Սաղ. ԻԸ. 29.
Սաղ. ԻԸ. 3. ԼԳ. 3. ԽԴ. 10.
Ես. Կ. 4.
Սաղ. ԻԹ. 3.
Սաղ. ԽԶ. 4. ԿԵ. 5. ԿԸ. 5. ՁԸ. 12.
Սաղ. ԽԵ. 1. Ի վերնագիրը.
Յովն. Բ. 14. 15. Ցեփ. Գ. 5.
Սաղ. Խ. 2.
Սաղ. Զ. 6.
Սաղ. ՃԺԹ. 82. 123. Եսայ. ԼԸ. 14.

դ Սաղ. լե. 19. Յով. ժե. 25.

4 [դ]Առանց պատճառի իս ատողները գլխուս մազերէն շատ են. իս փուճ տեղը կորսնցընող թշնամիներս զօրացան. ան բանը՝ որ չէի յափշտակեր, ան ատենը վճարեցի։

5 Ով Աստուած՝ իմ յիմարութիւնս դուն գիտես, ու յանցանքներս քեզմէ ծածկուած չեն։

6 Քեզի համբերողները իմ պատճառովս չամչնան, ով Տէր՝ զօրաց Տէրը. քեզ փնտռողները իմ պատճառովս ամօթով չըլլան, ով Իսրայէլին Աստուածը։

7 Վասն զի քեզի համար նախատինքի համբերեցի. ամօթը ծածկեց իմ երեսս.

ե Սաղ. լա. 11. Եսա. ծգ. 3. Յով. ա. 11. է. 5.

8 [ե]Եղբայրներուս օտար՝ ու մօրս որդւոցը անծանօթ եղայ։

զ Սաղ. ճժթ. 139. Յով. բ. 17.

է Տես Սաղ. ձթ. 50. 51. Հռով. ժե. 3.

9 [զ]Ինչու որ քու տանդ նախանձը զիս կերաւ, [է]ու քեզ նախատողներուն նախատինքները իմ վրաս ինկան։

ը Սաղ. լե. 13. 14.

10 [ը]Իմ անձիս ծոմ պահելովը լացի, ու — ինծի նախատինք սեպուեցաւ։

թ Գ. Թագ. թ. 7. Երեմ. իդ. 9.

11 Եւ իմ հանդերձս քուրձ ըրի, [թ]ու անոնց առակ եղայ։

ժ Յոբ. լ. 9. Սաղ. լե. 15. 16.

12 Դուռը նստողները իմ վրայովս կը խօսին, ու [ժ]արբեցողներուն խաղը եղայ։

ի Եսա. խթ. 8. ծե. 6. Բ Կոր. զ. 2.

13 Բայց ես իմ աղօթքս կ'ընեմ քեզի ով Տէր՝ [ի]ընդունելի ժամանակին. ով Աստուած՝ քու մեծ ողորմութիւնովդ, քու փրկութեանդ ճշմարտութիւնովը ինծի պատասխան տուր.

լ Սաղ. ճխդ. 7. Հմր 1. 2. 15.

14 Հանէ զիս ցեխէն, ու չընկղմիմ. [լ]զիս ատողներէն, ու խորունկ ջուրերէն ազատուիմ։

խ Կամ՝ գուբը

ծ Թւոց. ժզ. 33.

15 Ջուրերուն յորձանքը թող զիս չընկղմէ, ու անդունդը զիս չկլլէ, ու [խ]ջրհորը [ծ]իր բերանը վրաս չգոցէ։

կ Սաղ. կգ. 3.

հ Սաղ. իե. 16. ձզ. 16.

ձ Սաղ. իէ. 9. ճբ. 2.

16 Պատասխան տուր ինծի՝ ով Տէր, [կ]վասն զի քու ողորմութիւնդ բարի է. քու առատ գթութեանդ համեմատ [հ]նայէ ինծի.

17 Ու [ձ]երեսդ մի ծածկեր քու ծառայէդ. վասն զի ես նեղութեան մէջ եմ, շուտով պատասխան տուր ինծի։

18 Իմ անձիս մօտեցիր, — զանիկայ փրկէ. իմ թշնամիներուս համար զիս ազատէ։

ղ Սաղ. իբ. 6. 7. Եսա. ծգ. 3. Եբր. ժբ. 2.

19 Դուն գիտես [ղ]իմ նախատինքս, և իմ ամօթս ու իմ խայտառակութիւնս. քու առջիդ են բոլոր իմ նեղողներս։

ճ Սաղ. ճխբ. 4. Եսա. կգ. 5.

մ Յոբ. ժզ. 2.

20 Նախատինքը սիրտս կոտրեց ու հիւանդ եղայ. [ճ]վշտակից եղողի մը նայեցայ, բայց չկար, ու [մ]մխիթարութիւն տուողներուն՝ բայց չգտայ։

յ Մատ. իէ. 34. 48. Մար. ժե. 23. Յով. ժթ. 29.

21 Հապա կերակուրի տեղ թոյն տուին ինծի. [յ]ու ծարաւած ատենս քացախ խմցուցին ինծի։

ն Հռով. ժա. 9. 10.

22 [ն]Անոնց սեղանը իրենց առջին որոգայթ, ու յաջողութեան տեղ վարմ ըլլայ։

շ Եսա. զ. 9. 10. Յով. ժբ. 39. 40. Հռով. ժա. 10. Բ Կոր. դ. 14.

23 [շ]Անոնց աչքերը մթնան որ չտեսնեն. ու անոնց մէջքերը միշտ դողացուր։

ո Ա Թես. բ. 16.

24 [ո]Քու սրտմտութիւնդ անոնց վրայ թափէ. ու սաստիկ բարկութիւնդ անոնց վրայ հասնի։

չ Մատ. իգ. 38. Գործ. ա. 20.

25 [չ]Անոնց բնակարանը աւերակ ըլլայ, — անոնց վրաններուն մէջ բնակող չգտնուի։

պ Եսա. ծգ. 4.

ջ Տես Բ Մն. իը. 9. Զաք. ա. 15.

26 Վասն զի զան որ դուն զարկիր, [պ]անոնք կը հալածեն, և քու վիրաւորածիդ ցաւին վրայով կը խօսին։

ռ Հռով. ա. 28.

ս Եսա. իզ. 10. Հռով. թ. 31.

27 [ռ]Անոնց անօրէնութեանը վրայ անօրէնութիւն դիր, [ս]և քու արդարութեանդ չհասնին։

վ Ել. լբ. 32. Փիլ. դ. 3. Յայտ. գ. 5. ժգ. 8.

տ Եզեկ. ժգ. 9. Ղուկ. ժ. 20. Եբր. ժբ. 23.

28 [վ]Կենաց գրքէն թող ջնջուին, [տ]ու արդարներուն հետ չգրուին։

29 Բայց ես աղքատ ու վշտացած եմ. ով Աստուած՝ քու փրկութիւնդ թող զիս պաշտպանէ։

ր Սաղ. իը. 7.

30 [ր]Աստուծոյ անունը պիտի գովեմ երգով, ու պիտի բարձրացընեմ անիկայ գոհութիւնով։

ց Սաղ. ծ. 13. 14. 23.

31 [ց]Ու — եղջերաւոր — կճղակաւոր եզէն — զուարակէն աւելի ընդունելի պիտի ըլլայ Տէրոջը։

ւ Սաղ. լդ. 2.

փ Սաղ. իբ. 26.

32 [ւ]Հեզերը պիտի տեսնեն ու ուրախանան. [փ]ով Աստուած փնտռողներ՝ ձեր սիրտն ալ պիտի ապրի։

ք Եփե. գ. 1.

33 Վասն զի Տէրը տնանկներուն կը լսէ, ու [ք]իր կապուածները չանարգեր։

օ Սաղ. ղզ. 11. Ճխթ. 1. Եսա. խդ. 23. խթ. 13.

ֆ Եսա. ծե. 12.

34 [օ]Թող գովեն զանիկայ երկինքը ու երկիրը, ծովը [ֆ]ու բոլոր անոր մէջ շարժողները։

Սաղ. ծա. 18. Եսա. խդ. 26.

35 Ինչու որ Աստուած Սիօնը պիտի փրկէ, ու Յուդայի քաղաքները պիտի շինէ. և հոն պիտի բնակին ու ժառանգեն անիկայ։

Սաղ. ճբ. 28.

36 Եւ իր ծառաներուն սերունդը պիտի ժառանգէ անիկայ. ու իր անունը սիրողները անոր մէջ պիտի բնակին։

ՍԱՂՄ. Հ

1—5 Դաւիթ կը խնդրէ Աստուծմէ որ շուտով չարերը կործանէ, ու բարեպաշտները պաշտպանէ։

Գլխաւոր երգեցողին. Սաղմոս Դաւթի, [ա]յիշատակի համար։

ա Սաղ. լը. ին վերնագիրը.

բ Սաղ. խ. 13. ևն. Հա. 12.

1 [բ]Ով Աստուած՝ իս փրկելու [illegible] ըրէ, ով Տէր՝ ինծի օգնելու արտորցիր։

գ Սաղ. լե. 4. 26. Հա. 13.

2 [գ]Թող ամչնան ու խայտառակ ըլլան իմ անձս փնտռողները. ետ դառնան ու ամօթով ըլլան ինծի չարիք ուզողները։

3 դ Թող * ամչնալով ետ դառնան անոնք որ Ահա՜ ահա՜ կ'ըսեն ։

դ Սաղ · խ · 15 ·
* Կամ՝ իրենց ամօթին պատճառաւը

4 Ամէն քեզ փնտռողները քեզմով թող ցնծան ու ուրախանան . և քու փրկութիւնդ սիրողները ամէն ժամանակ թող ըսեն . Աստուած մեծանայ ։

5 ե Բայց ես աղքատ ու տնանկ եմ . ով Աստուած՝ զ շուտով հասիր ինծի . իմ օգնականս ու փրկիչս դուն ես . ով Տէր՝ մի ուշանար ։

ե Սաղ · խ · 17 ·
զ Սաղ · ճխա · 1 ·

ՍԱՂՄ · ՀԱ

1 Դաւիթ հաւատքի վստահութիւնով ու Աստուծոյ շնորհքին փորձառութեամբը՝ աղօթք կ'ընէ իրեն համար , և իր անձին թշնամիներուն դէմ . 14 հաւատարմութիւն կը խոստանայ . 19 զԱստուած կը փառաւորէ , ու կը խոստանայ յօժար սրտիւ անանկ ընել ։

1 Ով Տէր՝ ա քեզի յուսացայ , չամչնամ յաւիտեան ։

ա Սաղ · իե · 2 · 3 · լա · 1 ·

2 բ Քու արդարութեամբդ զիս ապրեցուր ու ազատէ զիս . գ ականջդ ծռէ ինծի , ու փրկէ զիս ։

բ Սաղ · լա · 1 ·
գ Սաղ · ժէ · 6 ·

3 դ Ինծի ապաւինութեան վէմ եղիր , որ միշտ հոն երթամ . դուն ե հրաման տուիր իմ փրկելուս , ինչու որ իմ վէմս ու բերդս դուն ես ։

դ Սաղ · լա · 2 · 3 ·
ե Սաղ · խդ · 4 ·

4 զ Ով իմ Աստուածս՝ ամբարիշտին ձեռքէն , անօրէնին ու բռնաւորին ձեռքէն զիս փրկէ ։

զ Սաղ · ճխ · 1 · 4 ·

5 Վասն զի է իմ ակնկալութիւնս դուն ես՝ ով Տէր Եհովայ . մանկութենէս 'ի վեր իմ յոյսս դուն ես ։

է Երեմ · ժէ · 7 · 17 ·

6 ը Ես քեզի հաստատուեցայ արգանդէն , մօրս որովայնէն իմ պաշտպանս դուն ես . իմ գովութիւնս միշտ քու վրադ է ։

ը Սաղ · իբ · 9 · 10 · Եսա · խզ · 3 ·

7 թ Զարմանալի բանի մը պէս եղայ շատերուն , բայց իմ զօրաւոր ապաւէնս դուն ես ։

թ Եսա · ը · 18 · Զաք · գ · 8 · ա Կոր · դ · 9 ·

8 ժ Բերանս քու գովաբանութիւնովդ լցուի , ամէն օր քու փառաւորութիւնովդ ։

ժ Սաղ · լե · 28 ·

9 ի Ծերութեան ատենս զիս մի՛ ձգեր . ոյժս պակսած ատենը զիս մի՛ թողուր ։

ի Հմր 18 ·

10 Ինչու որ թշնամիներս ինծի համար կը խօսին , ու իմ անձս պահողները լ մէկտեղ խորհուրդ կ'ընեն ,

լ բ Թագ · ժէ · 1 · Մատ · իէ · 1 ·

11 Ըսելով . Աստուած թողուց անիկայ . հալածեցէք ու բռնեցէք անիկայ . վասն զի ազատող մը չըկայ ։

12 խ Ով Աստուած՝ ինծմէ մի՛ հեռանար . ով իմ Աստուածս՝ ծ ինծի օգնելու արտորցիր ։

խ Սաղ · իբ · 11 · 19 · լե · 22 · լը · 21 · 22 ·
ծ Սաղ · հ · 1 ·

13 կ Թող ամչնան ու կորսուին իմ անձիս հակառակորդները . նախատինքով ու ամօթով թող ծածկուին ինծի չարութիւն ուզողները ։

կ Հմր 24 · Սաղ · լե · 4 · 26 · խ · 14 · հ · 2 ·

14 Բայց ես ամէն ատեն պիտի յուսամ , և քու ամէն գովաբանութիւններուդ վրայ պիտի աւելցնեմ ։

15 հ Բերանս պիտի պատմէ քու արդարութիւնդ . ամէն օր քու փրկութիւնդ . ինչու որ ես ձ անոնց համրանքը չեմ գիտեր ։

հ Հմր 8 · 24 · Սաղ · լե · 28 ·
ձ Սաղ · խ · 5 · ճլթ · 17 · 18 ·

16 Պիտի քալեմ Տէր Եհովային զօրութիւնովը . քու արդարութիւնդ՝ միայն քուկինդ պիտի յիշեմ ։

17 Ով Աստուած՝ մանկութենէս 'ի վեր սորվեցուցիր ինծի . ու մինչև հիմա քու հրաշալի գործքերդ պատմեցի ։

18 ղ Ու հիմա մինչև ծերութեան ու ալեորութեան ատենս զիս մի՛ ձգեր՝ ով Աստուած , մինչև որ պատմեմ քու կարողութիւնդ գալու ազգին , և քու զօրութիւնդ ան ամենուն՝ որ պիտի գան ։

ղ Հմր 9 ·

19 ճ Քու արդարութիւնդ ալ շատ բարձր է՝ ով Աստուած , որ դուն մեծամեծ բաներ ըրիր . մ քեզի պէս ո՞վ կայ՝ ով Աստուած ։

ճ Սաղ · ծէ · 10 ·
մ Սաղ · լե · 10 · ձզ · 8 · ձթ · 6 · 8 ·

20 յ Դուն որ շատ ու ծանր նեղութիւններ ցուցուցիր ինծի , ն նորէն զիս պիտի կենդանացընես , ու երկրին անդունդներէն նորէն զիս պիտի հանես ։

յ Սաղ · կ · 3 ·
ն Ովս · զ · 1 · 2 ·

21 Իմ մեծութիւնս պիտի շատցընես , ու դառնալով զիս պիտի մխիթարես ։

22 Ուստի ես ալ պիտի գովեմ քեզ շ տաւիղով՝ քու ճշմարտութեանդ համար՝ ով իմ Աստուածս . սաղմոս պիտի երգեմ քեզի քնարով , ով ո Իսրայէլին Սուրբը ։

շ Սաղ · ղբ · 1 · 2 · 3 · ճծ · 3 ·
ո դ Թագ · ժթ · 22 · Եսա · կ · 9 ·

23 Քեզի սաղմոս երգած ատենս՝ իմ շրթունքներս պիտի ցնծան , ու չ իմ հոգիս՝ որ դուն փրկեցիր ։

չ Սաղ · ճգ · 4 ·

24 պ Իմ լեզուս ալ ամէն օր քու արդարութիւնդ պիտի խօսի . ինչու որ ինծի չարիք ուզողները ջ ամչցան ու խայտառակ եղան ։

պ Հմր 8 · 15 ·
ջ Հմր 13 ·

ՍԱՂՄ · ՀԲ

1 Սաղմոսերգուն աղօթք ընելով Սողոմոնին համար , անոր թագաւորութեանը օրինակովը Քրիստոսին թագաւորութեանը բարութիւնը ու փառքը կը յայտնէ , 18 ու զԱստուած կ'օրհնէ ։

ա † Սողոմոնին համար ։

ա Սաղ · ճիէ · ին վերնագիրը ·
† Կամ՝ Սողոմոնին Սաղմոս ·

1 Ով Աստուած՝ քու դատաստաններդ թագաւորին տուր , ու արդարութիւնդ թագաւորին որդւոյն ։

2 բ Անիկայ արդարութիւնով պիտի դատէ քու ժողովուրդդ , ու աղքատներդ իրաւունքով ։

բ Եսա · ժա · 2 · 3 · 4 · լբ · 1 ·

3 գ Լեռները խաղաղութիւն պիտի բուսցընեն ժողովուրդին , ու բլուրները՝ արդարութիւնով ։

գ Սաղ · ձե · 10 · Եսա · լբ · 17 · ծբ · 7 ·

4 [դ] Ժողովուրդին աղքատներուն իրաւունք պիտի ընէ, տնանկին զաւակները պիտի ազատէ, ու բռնաւորը պիտի ջարդէ ։

[դ] Եսա. ԺԱ. 4.

5 Քեզմէ պիտի վախնան [ե] քանի որ արեգակը ու լուսինը կը մնան, ազգէ մինչեւ ազգ ։

[ե] Հմր 7. 17. Սաղ. ՁԹ. 36. 37.

6 [զ] Հնձուած խոտի վրայ իջնող անձրեւի պէս պիտի իջնէ, շաղերուն պէս՝ որ երկիրը կը թրջեն ։

[զ] Բ Թագ. ԻԳ. 4. Ովս. Զ. 3.

7 Անոր օրերուն մէջ արդարը պիտի ծաղկի. [է] Ու շատ խաղաղութիւն պիտի ըլլայ, մինչեւ որ ալ լուսին չըլլայ ։

[է] Եսա. Բ. 4. Դան. Բ. 44. Ղուկ. Ա. 33.

8 Ու [ը] ծովէն մինչեւ ծով պիտի տիրէ անիկայ, ու գետէն մինչեւ երկրի ծայրերը ։

[ը] Տես Ել. ԻԳ. 31. Գ Թագ. Դ. 21. 24. Սաղ. Բ. 8. Ձ. 11. ՁԹ. 25. Զաք. Թ. 10.

9 [թ] Անոր առջին անապատին բնակիչները ծունկ պիտի չոքեն, [ժ] ու անոր թշնամիները փոշի պիտի լզեն ։

[թ] Սաղ. ՀԴ. 14.

[ժ] Եսա. ԽԹ. 23. Միք. Է. 17.

10 [ի] Թարսիսի ու կղզիներուն թագաւորները ընծայ պիտի մատուցանեն. Շաբայի ու Սաբայի թագաւորները պարգեւ պիտի բերեն ։

[ի] Բ Մն. Թ. 21. Սաղ. ԽԵ. 12. ԿԸ. 29. Եսա. ԽԹ. 7. Կ. 6. 9.

11 [լ] Ու բոլոր թագաւորները անոր երկրպագութիւն պիտի ընեն. բոլոր ազգերը անոր պիտի ծառայեն ։

[լ] Եսա. ԽԹ. 22. 23.

12 Վասն զի [խ] աղքատը պիտի փրկէ աղաղակելու ատենը, խեղճն ալ, ու անիկայ ալ՝ որ օգնութիւն չունի ։

[խ] Յոբ. ԻԹ. 12.

13 Պիտի խղճայ աղքատին ու տնանկին, և տնանկներուն անձերը պիտի ազատէ ։

14 Նենգութենէ ու բռնութենէ պիտի փրկէ անոնց անձը, և [ծ] անոնց արիւնը պատուական պիտի ըլլայ անոր առջին ։

[ծ] Սաղ. ՃԺԶ. 15.

15 Ու պիտի ապրի, և Շաբայի ոսկիէն անոր պիտի տրուի. ու ամէն ատեն աղօթք պիտի մատուցուի անոր համար. ամէն օր պիտի օրհնեն զանիկայ ։

[կ] Տես Գ Թագ. Դ. 20.

16 Ցորենի առատութիւն պիտի ըլլայ երկրին մէջ, լեռներուն գլուխը. անոր պտուղը Լիբանանին պէս պիտի շարժի. ու [կ] գետնի խոտին պէս պիտի ծաղկին *քաղաքացիները ։

* Եբր. քաղաքէն.

17 [հ] Անոր անունը յաւիտեան պիտի մնայ. քանի որ արեգակը կը մնայ, անոր անունն ալ պիտի մնայ. ու [ձ] մարդիկ անով պիտի օրհնուին. [ղ] ամէն ազգերը երանութիւն պիտի տան անոր ։

[հ] Սաղ. ՁԹ. 36.

[ձ] Ծն. ԺԲ. 3. ԻԲ. 18. Երեմ. Դ. 2.

[ղ] Ղուկ. Ա. 48.

18 [ճ] Օրհնեալ ըլլայ Տէր Աստուած՝ Իսրայէլին Աստուածը. [մ] մինակ ինքն է հրաշքներ ընողը ։

[ճ] Ա Մն. ԻԹ. 10. Սաղ. ԽԱ. 13. ՃԶ. 48.

[մ] Ել. ԺԵ. 11. Սաղ. ՀԷ. 14. ՃԼԶ. 4.

19 Ու [յ] օրհնեալ ըլլայ յաւիտեան անոր փառաւոր անունը, [ն] ու բոլոր երկիրը թող լեցուի անոր փառքովը ։ Ամէն ու ամէն ։

[յ] Նեեմ. Թ. 5.

[ն] Թւ. ԺԴ. 21. Զաք. ԺԴ. 9.

20 Յեսսէի որդւոյն Դաւիթին աղօթքները լմնցան ։

ՍԱՂՄ. ՀԳ.

1 Մարգարէն՝ փորձութեան մը մէջ յաղթող գտնուելէն ետեւ՝ 2 կը ցուցնէ ան փորձութեանը պատճառը՝ այսինքն չարերուն յաջողութիւնը. 13 անոր առած վնասը՝ այսինքն թերահաւատութիւնը. 15 ու անոր վրայ յաղթող ըլլալուն կերպը՝ այսինքն իմանալով Աստուծոյ խորհուրդը՝ թէ անիկայ չարը պիտի կործանէ ու արդարը պիտի պաշտպանէ ։

Սաղմոս [ա] Ասափայ ։

[ա] Սաղ. Ծ. ին վերնագիրը.

1 Յիրաւի Աստուած բարի է Իսրայէլին, այսինքն սրտով մաքուր եղողներուն ։

2 Բայց քիչ մնաց որ իմ ոտքերս պիտի ծռէին, — մազ մնաց որ իմ քայլերս գայթակղէին ։

3 [բ] Վասն զի նախանձեցայ հպարտներուն, երբոր ամբարիշտներուն յաջողութիւնը տեսայ ։

[բ] Յոբ. ԻԱ. 7. Սաղ. ԼԷ. 1. Երեմ. ԺԲ. 1.

4 Ինչու որ իրենց մահուան ժամանակն ալ ցաւեր չունին. մարմիննին ալ պարարտ է ։

5 [գ] Անոնք մարդոց նեղութեանը մէջ չեն, և ուրիշ մարդոց հետ չեն տանջուիր ։

[գ] Յոբ. ԻԱ. 6. [illegible]

6 Անոր համար վզնոցի պէս ամբարտաւանութիւնը անոնք կը շրջապատէ. բռնութիւնը [դ] հանդերձի պէս անոնք կը ծածկէ ։

[դ] Սաղ. ՃԹ. 18.

7 [ե] Անոնց աչքերը պարարտութենէն դուրս կ'ելլեն. անոնք սրտի խորհուրդներէն անդին կ'անցնին ։

[ե] Յոբ. ԺԵ. 27. Սաղ. ԺԷ. 10. ՃԺԹ. 70. Երեմ. Ե. 28.

8 Ծաղր կ'ընեն ու [զ] չարութիւնով կը խօսին բռնութեան համար. [է] հպարտութիւնով կը խօսին ։

[զ] Ովս. Է. 16.

[է] Բ Պետ. Բ. 18. Յուդ. 16.

9 Բերաննին [ը] երկինքին դէմ կը դնեն, ու իրենց լեզուն երկրին մէջը կը պտըտի ։

[ը] Յայտ. ԺԳ. 6.

10 (Անոր համար իր ժողովուրդը հոս պիտի դառնայ, [թ] ու առատութիւնով ջուր պիտի քամուի անոնց ։)

[թ] Սաղ. ՀԵ. 8.

11 Ու կ'ըսեն. [ժ] Աստուած ինտո՞ր գիտէ. ու Բարձրելոյն քովը գիտութիւն կա՞յ ։

[ժ] Յոբ. ԻԲ. 13. Սաղ. Ժ. 11. ՂԴ. 7.

12 Ահա ասոնք են ամբարիշտները որ միշտ [ի] յաջողութիւն ունին, — հարստութիւն կ'աւելցնեն ։

[ի] Հմր 3.

13 [լ] Յիրաւի զուր տեղը իմ սիրտս մաքրեցի, ու [խ] իմ ձեռքերս անմեղութիւնով լուացի.

[լ] Յոբ. ԻԱ. 15. ԼԴ. 9. ԼԵ. 3. Մաղ. Գ. 14.

[խ] Սաղ. ԻԶ. 6.

14 Որովհետեւ ամէն օր կը տանջուիմ. ու ամէն առտու կը խրատուիմ ։

15 Թէ որ ըսէի՝ թէ ես ասանկ խօսիմ, ահա քու որդւոցդ ազգին նենգութիւն ըրած պիտի ըլլայի ։

16 [ծ] Երբոր խորհեցայ ասիկայ իմանալու, դժուար եկաւ իմ աչքերուս.

[ծ] Ժող. Ը. 17.

17 Մինչև որ Աստուծոյ սրբարանը մտայ, ու անոնց վերջը իմացայ։
18 Իրաւ որ դուն անոնք սահելու տեղերը դրեր ես. կործանման մէջ իջեցուցիր անոնք։
19 Ի՜նչպէս յանկարծակի աւերման մէջ ինկան. հատան, ու վախերով կորսուեցան։
20 Ինչպէս երազ մը մարդուն արթննալէն ետքը, ով Տէր՝ քաղաքին մէջը անոնց պատկերը [illegible] պիտի անարգես։
21 Բայց իմ սիրտս նեղուեցաւ, ու իմ երիկամունքներս խոցուեցայ։
22 Ու ես յիմար էի ու չէի իմանար, քու առջևդ անասուններու պէս էի։
23 Սակայն ես միշտ քեզի հետ եմ. դուն իմ աջ ձեռքէս կը բռնես։
24 Դուն պիտի առաջնորդես զիս քու խորհուրդովդ, ու վերջը փառքով զիս պիտի ընդունիս։
25 Ո՛վ ունիմ ես երկինքի մէջ. երկրի վրայ ալ քեզմէ ուրիշը չեմ ուզեր։
26 Իմ մարմինս ու սիրտս կը մաշին. բայց Աստուած իմ սրտիս զօրութիւնը ու իմ բաժինս է յաւիտեան։
27 Վասն զի ահա անոնք որ քեզմէ կը հեռանան՝ կը կորսուին. դուն կը սատակեցնես ամէնքը՝ որ շնութիւն կ'ընեն՝ քեզմէ հեռանալով։
28 Բայց Աստուծոյ մօտենալս բարի է ինծի. յոյս դրեր եմ Տէր Եհովային վրայ, որ քու բոլոր գործքերդ պատմեմ։

Սաղ. լէ. 38։
Սաղ. լե. 6։
Յոբ. ի. 8։ Սաղ. Ղ. 5։ Ես. իթ. 7, 8։
Կամ՝ որ [illegible]։ Սաղ. [illegible]։
[illegible] 3։
Սաղ. [illegible] 6։ Առակ. լ. 2։
Սաղ. լբ. 8։ Ես. ծը. 8։
Փիլ. գ. 8։
Սաղ. ձգ. 2։ ճժթ. 81, 82։
Սաղ. ժզ. 5։ ճժթ. 57։
Սաղ. ճժթ. 155։
Ել. լդ. 15։ Թիւ. ժե. 39։ Յակ. դ. 4։
Եբր. ժ. 22։
Սաղ. ճէ. 22։ ճժը. 17։

ՍԱՂՄ. ՀԴ

1 Սրբարանին աւերակ գտնուելուն համար՝ մարգարէն կը գանգատի. 10 զԱստուած օգնութեան կը կանչէ՝ յիշելով անոր կարողութիւնները. 18 աղօթելով նախատող թշնամիները, անոր ժողովուրդը, ու բռնած ուխտը։

Երգ Ասափայ։

1 Ո՛վ Աստուած՝ ինչո՞ւ մեզ բոլորովին մերժեցիր, — Բարկութիւնդ կը մխայ քու արօտիդ ոչխարներուն վրայ։
2 Յիշէ քու ժողովուրդդ՝ որ սկիզբէն ստացեր ես, Քու ժառանգութեանդ վիճակը որ փրկեր ես, այս Սիոն լեռը ուր որ բնակեր ես։
3 Բարձրացուր քու ոտքերդ դէպ 'ի բոլորովին աւրուածներուն, — սուրբ տեղին մէջը թշնամին ըրած բոլոր գէշ գործքերուն։
4 Քու թշնամիներդ կը պոռան քու ժողովքիդ մէջը. Իրենց նշանները նշանի տեղ կը դնեն։
5 Անիկայ անտառի ծառերուն վրայ կացիններ վերցընողի մը պէս գիտցուեցաւ։
6 Ու հիմա անոր քանդակագործ զարդերը, ամէնը մէկէն կացիններով ու մուրճերով կը կոտրեն։
7 Կրակով այրեցին քու սրբարանդ. մինչև գետինը կործանեցին քու անուանդ բնակարանը։
8 Իրենց սրտերուն մէջը ըսին թէ՝ Կորսնցընենք զանոնք ամէնքը մէկտեղ. երկրին մէջ Աստուծոյ բոլոր ժողովարանները այրեցին։
9 Մեր նշանները չենք տեսներ. Այլ մարգարէ չկայ. ու քովերնիս մէկն ալ չկայ, որ գիտնայ թէ՝ ասիկայ մինչև ե՞րբ պիտի տևէ։
10 Ո՛վ Աստուած՝ մինչև ե՞րբ նախատինք պիտի ընէ նեղիչը. թշնամին մինչև յաւիտեան քու անունդ պիտի անարգէ՞։
11 Ինչո՞ւ ես կը քաշես քու ձեռքդ՝ ու աջ ձեռքդ. ծոցէդ հանէ — կորսնցուր զանոնք։
12 Բայց սկիզբէն իմ թագաւորս Աստուած է, որ փրկութիւններ կ'ընէ երկրին մէջ։
13 Դուն քու զօրութեամբդ ծովը պատառեցիր, վիշապներուն գլուխները ջուրերուն մէջ փշրեցիր։
14 Դուն ջարդեցիր Լևիաթանին գլուխները. անիկայ կերակուր ըլլալու տուիր անապատին մէջի ժողովուրդին։
15 Դուն ճեղքեցիր աղբիւրը ու վտակը. դուն չորցուցիր մշտնջենաւոր գետերը։
16 Քուկդ է ցորեկը, և քուկդ է գիշերը. լոյսը ու արևը դուն պատրաստեցիր։
17 Դուն հաստատեցիր երկրին ամէն սահմանները. ամառը ու ձմեռը դուն ստեղծեցիր։
18 Յիշէ ասիկայ՝ որ թշնամին նախատինք տուաւ Տէրոջը, ու յիմար ժողովուրդը քու անունդ անարգեց։
19 Մի մատներ գազանին քու տատրակիդ անձը. Մի մոռնար յաւիտեան քու աղքատներուդ կեանքը։
20 Նայէ ուխտիդ, ինչու որ երկրին խաւար տեղուանքը բռնութեան բնակարաններով լեցուած են։
21 Թող խեղճը ետ չդառնայ ամօթով, թող աղքատը ու տնանկը օրհնեն քու անունդ։
22 Ելի՛ր ով Աստուած, քու դատդ պաշտպանէ. յիշէ այն նախատինքը՝ որ անզգամը ամէն օր քեզի կ'ընէ։
23 Մի մոռնար քու թշնամիներուդ ձայնը. քեզի դէմ ելլողներուն խռովութիւնը ամէն ժամանակ կը բարձրանայ։

Սաղ. խդ. 9, 23։ կ. 1, 10։ հէ. 7։ Երեմ. լա. 37։ [illegible] 24։
Բ Օր. [illegible] 29։
Սաղ. [illegible] 7, 8, 3։
Ել. [illegible] 16։ Բ Օր. [illegible] 29։
Բ Օր. [illegible] 9։ Երեմ. [illegible] 15։
Ողբ. բ. 7։
Ողբ. [illegible] 27։
Գ Թագ. զ. 18, 29, 32, 35։
Դ Թագ. իե. 9։
Սաղ. ձթ. 39։
Սաղ. ձգ. 4։
Ա Թագ. գ. 1։ Ամով. ը. 11։
Ողբ. բ. 3։
Սաղ. խդ. 4։
Ել. ժդ. 21։
Ես. ծա. 9, 10։ Եզեկ. իթ. 3։ լբ. 2։
Յոբ. [illegible] 9։
Սաղ. [illegible] 9։
Ել. ժէ. 5, 6։ Թիւ. ի. 11։ Սաղ. ճե. 41։ Ես. խը. 21։
Յեսու. գ. 13։
Ծնն. ա. 14։
Գործ. ժէ. 26։
Ծնն. ը. 22։
Համր 22։ Յայտ. ժզ. 19։
Սաղ. [illegible] 8։
Երգ. բ. 14։
Սաղ. [illegible] 10։
Կամ՝ ժողովը։
Ծնն. ժէ. 7, 8։ Ղուկ. [illegible] 44, 45։ Սաղ. [illegible] 45։ Երեմ. լգ. 21։
Համր 18։ Սաղ. ձթ. 51։

ՍԱՂՄ. ՀԵ

1 Մարգարէն զԱստուած կը գովաբանէ. 2 կը խոստանայ արդարութեամբ դատաստան տեսնել. 4 հպարտը կը յանդիմանէ՝ Աստուծոյ նախախնամութիւնը յիշեցնելով. 9 զԱստուած կը գովէ, ու կը խոստանայ որ արդարութիւնը 'ի գործ դնէ.

Գլխաւոր երգեցողին. [ա] Ալ թաշհեթ, Ասափին Սաղմոսը — երգը.

1 Կը գովենք քեզ՝ ով Աստուած, կը գովենք, և քու անունդ մօտ է. քու հրաշքներդ կը պատմուին.

2 Երբոր որոշեալ ժամանակ ունենամ, ուղիղ դատաստան պիտի տեսնեմ.

3 Երկիրը՝ ու անոր բոլոր բնակիչները մաշեցան. անոր սիւները ես կը հաստատեմ. (Սելա.)

4 Ըսի հպարտներուն թէ՝ Հպարտութիւն մի ընէք. ու ամբարիշտներուն թէ՝ [բ]Եղջիւր մի վերցնէք.

5 Ձեր եղջիւրները վեր մի վերցնէք. ամբարտաւան պարանոցով մի խօսիք.

6 Ինչու որ բարձրանալը ոչ արեւելքէն է, և ոչ արեւմուտքէն՝ ոչ ալ անապատէն,

7 Հապա [գ]դատաւորը Աստուած է. [դ]մէկը կը ցածցնէ, ու միւսը կը բարձրացնէ.

8 Ինչու որ [ե]Տէրոջը ձեռքը բաժակ կայ, ու գինին կարմիր է. ու անիկայ [զ]խառնուածքով լեցուն է, ու անկէ կը թափէ. և խոր երկրին բոլոր ամբարիշտները [է]անոր մրուրները քամելով պիտի խմեն.

9 Բայց ես յաւիտեան պիտի պատմեմ. Յակոբին Աստուծոյն սաղմոս պիտի երգեմ.

10 Ու [ը]ամբարիշտներուն բոլոր եղջիւրները պիտի փշրեմ. [թ]արդարին եղջիւրները պիտի բարձրանան.

[ա] Սաղ. ԾԷ.ին վերնագիրը.
[բ] Զաք. ա. 21.
[գ] Սաղ. Ծ. 6. ծը. 11.
[դ] Ա Թագ. բ. 7. Դան. բ. 21.
[ե] Յոբ. ժա. 20. Սաղ. կ. 3. Երեմ. ԻԵ. 15. Յայտ. ժդ. 10. ժզ. 19.
[զ] Առակ. իգ. 30.
[է] Սաղ. Հգ. 10.
[ը] Սաղ. ճա. 8. Երեմ. խը. 25.
[թ] Սաղ. ձթ. 17. ճխը. 14.

ՍԱՂՄ. ՀԶ

1 Աստուծոյ փրկութիւնը եկեղեցւոյ մէջ. 11 Անոր յարգանք ծառայելու համար յորդորանք մը.

Գլխաւոր երգեցողին, Նեգինօթի վրայ. Ասափին Սաղմոսը — երգը.

1 [ա]Աստուած Յուդայի մէջ ճանչցուած է. անոր անունը Իսրայէլի մէջ մեծ է.

2 Ու անոր խորանը Սաղեմին մէջն է, և անոր բնակարանը Սիոնին մէջն է.

3 [բ]Հոն անիկա ջարդեց աղեղին նետերը, վահանը, սուրը ու պատերազմը. (Սելա.)

4 Դուն լուսաւոր ես. [գ]յափշտակութեան լեռներէն աւելի գերազանց ես.

5 Սրտով զօրաւորները յափշտակուեցան, [դ]քուններնին քնացան. ու բոլոր զօրեղ մարդիկները ձեռքերնին չգտան.

6 Ով Յակոբին Աստուածը՝ [ե]քու յանդիմանելէդ կառքը ու ձին անզգայ պառկեցան.

7 Դուն ով Տէր, դուն ահաւոր ես, և [զ]ո՞վ կրնայ կայնիլ քու առջեւդ՝ քու բարկութեանդ ատենը.

8 [է]Դուն երկինքէն լսել տուիր դատաստանդ. [ը]երկիրը վախցաւ ու լռեց,

9 Երբոր Աստուած [թ]դատաստան ընելու ելաւ՝ որ երկրին բոլոր *հեզերը փրկէ. (Սելա.)

10 [ժ]Իրաւցնէ մարդուն բարկութիւնը քեզ պիտի գովէ. — Մնացած բարկութիւնը դուն պիտի զսպես.

11 [ի]Ուխտ ըրէք, ու կատարեցէք ձեր Տէր Աստուծոյն. [լ]անոր բոլորտիքը եղողներուն ամէնքը թող ընծաներ բերեն Ահաւորին.

12 Անիկա իշխաններուն հոգին պիտի կտրէ. [խ]ահաւոր է երկրի թագաւորներուն.

[ա] Սաղ. խը. 1, 2.
[բ] Սաղ. խզ. 9. Եզեկ. լթ. 9.
[գ] Եզեկ. լը. 12, 13. լթ. 4.
[դ] Սաղ. ժգ. 3. Երեմ. ծա. 39.
[ե] Ել. ժե. 1, 21. Եզեկ. լթ. 20. Նաւ. բ. 13. Զաք. ժբ. 4.
[զ] Նաւ. ա. 6.
[է] Եզեկ. լը. 20.
[ը] Բ Մն. ի. 29, 30.
[թ] Սաղ. թ. 7, 8, 9. Ես. ժա. 4.
* Կամ՝ խեղճերը
[ժ] Ել. թ. 16. ժը. 11. Սաղ. կե. 7.
[ի] Ժող. ե. 4, 5, 6.
[լ] Բ Մն. լբ. 22, 23. Սաղ. կը. 29. ձթ. 7.
[խ] Սաղ. կը. 35.

ՍԱՂՄ. ՀԷ

1 Սաղմոսերգուն կը յայտնէ թէ ո՛րչափ սաստիկ պատերազմ ունեցաւ թերահաւատութեան դէմ. 10 և թէ Աստուծոյ մեծ ու զարմանալի գործքերուն վրայ մտածելով՝ ինչպէս յաղթող գտնուեցաւ.

Գլխաւոր երգեցողին, [ա]Իդիթունին վրայ. Ասափին Սաղմոսը.

1 [բ]Իմ ձայնս Աստուծոյ է, ու ես կ'աղաղակեմ. իմ ձայնս Աստուծոյ է, ու ան ինծի պիտի լսէ.

2 [գ]Իմ նեղութեանս օրը [դ]Տէրը փնտռեցի. գիշերը տարածուած էր իմ ձեռքս, ու չէր թուլնար. իմ անձս մխիթարուիլ չէր ուզեր.

3 Աստուած յիշեցի, ու անհանգիստ եղայ. խորհեցայ, ու [ե]իմ հոգիս մարեցաւ. (Սելա.)

4 Իմ աչքերս արթուն պահեցիր. խռովեցայ ու չկրցայ խօսիլ.

5 [զ]Միտքս բերի առջի օրերը, հին ժամանակներուն տարիները.

6 Գիշերուան մէջ կը յիշեմ [է]իմ երգս, [ը]իմ սրտիս հետ կը խօսիմ, ու իմ հոգիս քննութիւն կ'ընէ.

7 [թ]Արդեօք Տէրը յաւիտեան պիտի մերժէ՞, ու ալ [ժ]բնաւ պիտի չհաճի՞.

8 Միթէ անոր ողորմութիւնը բոլորովին պակսեցաւ, — [ի]իր խոստումները վերջացան ազգէ մինչեւ ազգ.

9 Միթէ Աստուած [լ]ողորմութիւն ընելը մոռցաւ, միթէ բարկութենով արգիլեց իր ողորմութիւնը. (Սելա.)

[ա] Սաղ. լթ. և կբ.ին վերնագիրները.
[բ] Սաղ. գ. 4.
[գ] Սաղ. ծ. 15.
[դ] Ես. իզ. 9, 16.
[ե] Սաղ. ճխբ. 3. ճխգ. 4.
[զ] Բ Օր. լբ. 7. Սաղ. ճխգ. 5. Ես. ծա. 9.
[է] Սաղ. խբ. 8.
[ը] Սաղ. դ. 4.
[թ] Սաղ. հդ. 1.
[ժ] Սաղ. ձե. 1.
[ի] Հռով. թ. 6.
[լ] Ես. խթ. 15.

ե Սաղ. լա. 22.
* Կամ՝ Ատ. յոյն Բարձրելոյն աջ ձեռքին տարիները պիտի յիշեմ .
ժ Սաղ. ճխգ. 5.
ի Ել. ժե. 11.
ձ Ել. զ. 6. Բ Օր. Թ. 29.
ձ Ել. ժդ. 21. Յես. գ. 15. 16. Սաղ. ճժդ. 3. Ամբ. գ. 8.
ղ Բ Թագ. իբ. 15.
† Կամ՝ մրրիկին մէջ
ճ Սաղ. ղէ. 4.
լ Բ Թագ. իբ. 8.
յ Ամբ. գ. 15.
ն Ել. ժդ. 22.
շ Ել. ժգ. 21. ժդ. 19. Սաղ. Հը. 52. Ես. 2. 1. Ես. կգ. 11. 12. Ովս. ժբ. 13.

10 Ուստի ըսի . Աս է [ե]իմ տկարութիւնս , *Բարձրելոյն աջ ձեռքին փոփոխութիւնը" ։

11 [ժ]Տէրոջը գործերը պիտի յիշեմ . յիրաւի քու առջի հրաշքներդ պիտի յիշեմ ։

12 Բոլոր գործերուդ վրայ պիտի խորհիմ , ու քու ըրածներուդ վրայ պիտի մտածեմ ։

13 Ո՛վ Աստուած՝ քու ճամբադ սրբութեան մէջ է . [ի]Աստուծոյ պէս մեծ Աստուած ո՞վ կայ ։

14 Հրաշքներ ընող Աստուածը դուն ես . քու զօրութիւնդ ժողովուրդներուն մէջը յայտնեցիր ։

15 [ձ]Քու բազուկովդ փրկեցիր քու ժողովուրդդ՝ Յակոբին ու Յովսէփին որդիները ։ (Սէլա ։)

16 [ձ]Ջուրերը քեզ տեսան՝ ո՛վ Աստուած , ջուրերը քեզ տեսան ու զարհուրեցան . անդունդներն ալ սարսափեցան ։

17 Ամպերը ջուր թափեցին . երկինքները ձայն հանեցին . [ղ]նետերդ ալ գացին ։

18 Քու որոտմանդ ձայնը †երկինքն էր . [ճ]Փայլակները լուսաւորեցին աշխարհքին . [լ]երկիրը սասանեցաւ ու դողաց ։

19 [յ]Քու ճանապարհդ ծովուն մէջն է , և քու ճամբադ մեծ ջուրերուն մէջն է . [ն]ու քու շաւիղներդ չեն գիտցուեր ։

20 [շ]Հօտի պէս քու ժողովուրդդ առաջնորդեցիր , Մովսէսին ու Ահարոնին ձեռքովը ։

ՍԱՂՄ. ՀԸ.

1 Աստուծոյ օրէնքը սորվիլ ու քարոզել յորդորանք մը ։ 9 Աստուծոյ բարերարութիւնը անհաւատներուն ու անշնորհակալներուն դէմ ։ 67 Աստուած Իսրայէլացիները մերժելով կ'ընտրէ Յուդան , Սիոնը ու Դաւիթը ։

ա Սաղ. հդ. ին վերնագիրը .
բ Ես. ծա. 4.
‡ Կամ՝ վարդապետութեանս .
գ Սաղ. խթ. 4. Մատ. ժգ. 35.
դ Սաղ. խդ. 1.
ե Բ Օր. դ. 9. զ. 7. Յովէլ. ա. 3.
զ Ել. ժբ. 26. 27. ժգ. 8. 14. Յես. դ. 6. 7.
է Սաղ. ճխէ. 19.
ը Բ Օր. դ. 9. զ. 7. ժա. 19.

[ա]Երգ Ասափայ ։

1 Ո՛վ իմ ժողովուրդս՝ [բ]մտիկ ըրէք իմ ‡օրէնքս , խոնարհեցուցէք ձեր ականջը իմ բերնիս խօսքերուն ։

2 [գ]Առակով պիտի բանամ իմ բերանս , ― հին ժամանակի խրթնարանութիւնները պիտի խօսիմ ,

3 [դ]Որոնք լսեցինք ու գիտցանք , և մեր հայրերը մեզի պատմեցին ։

4 [ե]Մենք պիտի չպահենք անոնց որդիներէն . [զ]Եկող ազգին պիտի պատմենք Տէրոջը գովութիւնները , ու անոր զօրութիւնը , և անոր ըրած հրաշքները ։

5 Վասն զի [է]վկայութիւն հաստատեց Յակոբին մէջ , ու օրէնք դրաւ Իսրայէլին մէջ , որոնք պատուիրեց մեր հայրերուն , [ը]որ սորվեցնեն իրենց որդւոցը ։

6 [ը]Որպէս զի գալու ազգը՝ ծնելու տղաքը ― անոնք իմանան , ― ելլեն իրենց որդւոցը պատմեն .

7 Անոնք ալ իրենց յոյսը Աստուծոյ վրայ դնելով՝ չմոռնան Աստուծոյ գործերը , հապա անոր պատուիրանքները պահեն .

8 Ու [թ]իրենց հայրերուն պէս [ժ]կամակոր ու ապստամբ ազգ մը չըլլան , ― ազգ մը՝ [ի]որ իրենց սիրտը չեն շիտկած , ու իրենց հոգին հաւատարիմ չէ Աստուծոյ վրայ ։

9 Եփրեմի որդիները՝ որ սպառազինեալ աղեղնաւորներ էին , պատերազմին օրը ետ դարձան .

10 [խ]Աստուծոյ ուխտը չպահեցին , ու անոր օրէնքին համեմատ չուզեցին քալել .

11 Ու [ծ]մոռցան անոր գործերը , և անոր հրաշքները որ իրենց ցուցուցեր էր ։

12 [կ]Անոնց հայրերուն առջին հրաշքներ ըրաւ , Եգիպտոսի երկրին՝ [հ]Ցայանիսի դաշտին մէջ ։

13 [ձ]Ծովը պատռեց , ու անոնք անցուց . և [ղ]ջուրերն ալ դէզի պէս կանգնեցուց ։

14 Ու [ճ]ցորեկը ամպով առաջնորդեց անոնց , և բոլոր գիշերը կրակի լոյսով ։

15 [մ]Վէմերը պատռեց անապատին մէջ , ու խմցուց անոնց իբր թէ մեծ անդունդէ մը ։

16 Եւ [յ]առուներ հանեց վէմէն , ու ջուրերը գետերու պէս բղխեցուց ։

17 Բայց անոնք նորէն մեղքերնին աւելցուցին անոր դէմ , ― [ն]բարկացուցին Բարձրեալը անապատին մէջ .

18 Եւ [շ]իրենց սրտերուն մէջ զԱստուած փորձեցին , կերակուր ուզելով իրենց անձերուն համար .

19 [ո]Եւ Աստուծոյ դէմ խօսեցան ըսին . Միթէ կարո՞ղ է Աստուած անապատին մէջ սեղան պատրաստել .

20 [չ]Ահա վէմին զարկաւ , ու ջուրեր դուրս բղխեցին , ու առուներ վազեցին . արդեօք հաց ալ կրնա՞յ տալ . արդեօք միս կը պատրաստէ իր ժողովուրդին համար ։

21 Ուստի Տէրը լսեց ու [պ]բարկացաւ , և կրակ բորբոքեցաւ Յակոբին մէջ , ու նաև բարկութիւն ելաւ Իսրայէլին վրայ .

22 Վասն զի [ջ]Աստուծոյ չհաւատացին , ու յոյսերնին անոր փրկութեանը վրայ չդրին .

23 Թէպէտ ինքը վերէն հրաման ըրեր էր ամպերուն , [ռ]ու երկինքին դռները բացեր էր ,

24 [ս]Եւ կերակուրի համար անոնց

ը Սաղ. ճբ. 18.
թ Դ Թագ. ժէ. 14. Եզեկ. ի. 18.
ժ Ել. լբ. 9. լգ. 3. լդ. 9. Բ Օր. Թ. 6. 13. լա. 27. Սաղ. կը. 6.
ի Հմր 37. Բ Մն. ի. 33.
խ Դ Թագ. ժէ. 15.
ծ Սաղ. ճզ. 13.
կ Ել. է. ը. թ. ժ. և ժա.
հ Թուոց. ժգ. 23. Հմր 43. Ես. ժթ. 11. 13. Եզեկ. լ. 14.
ձ Ել. ժդ. 21.
ղ Ել. ժե. 8. Սաղ. լգ. 7.
ճ Ել. ժգ. 21. ժդ. 24. Սաղ. ճե. 39.
մ Ել. ժէ. 6. Թուոց. ի. 11. Սաղ. ճե. 41. Ա Կոր. ժ. 4.
յ Բ Օր. Թ. 21. Սաղ. ճզ. 41.
ն Բ Օր. Թ. 22. Սաղ. ղե. 8. Եբր. գ. 16.
շ Ել. ժզ. 2.
ո Թուոց. ժա. 4.
չ Ել. ժէ. 6. Թուոց. ի. 11.
պ Թուոց. ժա. 1. 10.
ջ Եբր. գ. 18. Յուդ. 5.
ռ Ծն. է. 11. Մաղ. գ. 10.
ս Ել. ժզ. 4. 14. Սաղ. ճե. 40. Յովհ. զ. 31. Ա Կոր. ժ. 3.

վրայ մանանայ տեղացեր էր, ու երկինքի ցորենը տուեր էր անոնց,

25 Մարդիկ հրեշտակներուն հացը կերան". կշտանալու չափ պաշար ղրկեց անոնց,

26 Երկինքի մէջ արեւելեան հովը հանեց, և իր զօրութեամբը հարաւային հովը բերաւ.

27 Եւ անոնց վրայ փոշիի պէս միս տեղաց, ու ծովու աւազին չափ թեւաւոր թռչուններ,

28 Եւ անոնց բանակին մէջը՝ անոնց վրաններուն չորս կողմը ինկեցուց,

29 Ու կերան, և աղէկ կշտացան. ու իրենց ցանկութիւնը իրենց տուաւ.

30 Իրենց ցանկութենէն զուրկ չըմնացին. և դեռ որ իրենց կերակուրը իրենց բերանն էր,

31 Աստուծոյ բարկութիւնը անոնց վրայ բորբոքեցաւ, ու սպաննեց անոնց պարարտներէն, ու գետինը զարկաւ Իսրայէլին ընտիրները.

32 Ասոր բոլոր բաներուն վրայ դարձեալ մեղանչեցին, ու չհաւատացին անոր հրաշքներուն.

33 Եւ ունայնութեան մէջ սպառեց անոնց օրերը, և ահի մէջ՝ անոնց տարիները.

34 Երբոր կը սպաննէր զանոնք, զինքը կը խնդրէին, ու ետ կը դառնային, և զԱստուած կանուխ կը փնտռէին.

35 Ու կը յիշէին որ Աստուած իրենց Վէմն էր. և Բարձրեալ Աստուածը իրենց Փրկիչն էր.

36 Սակայն իրենց բերնովը կեղծաւորութիւն կ՚ընէին անոր, ու իրենց լեզուովը սուտ կը խօսէին անոր.

37 Եւ իրենց սիրտը ուղիղ չէր անոր առջեւ, ու հաստատուն չէին անոր ուխտին մէջ.

38 Բայց ինքը ողորմած ըլլալով՝ անոնց անօրէնութիւնը կը քաւէր, ու չէր կորսնցըներ զանոնք. և շատ անգամ կը դարձընէր իր բարկութիւնը, ու չէր բորբոքեցըներ իր բոլոր սրտմտութիւնը.

39 Ինչու որ կը յիշէր թէ անոնք մարմին են, հովի մը պէս՝ որ կ՚երթայ ու ետ չդառնար.

40 Քանի՛ անգամ անիկայ սրդողցուցին անապատին մէջ, բարկացուցին անիկայ անջուր տեղին մէջ.

41 Եւ դարձան Աստուած փորձեցին, ու Իսրայէլին Սուրբը նեղացուցին.

42 Չյիշեցին անոր ձեռքը, այն օրը՝ որ զիրենք թշնամիէն փրկեց.

43 Եւ թէ ինչպէս իր նշանները Եգիպտոսին մէջ, ու իր հրաշքները Ցոյանիսի դաշտին մէջ.

44 Ու արիւն դարձուց անոնց գետերը, և անոնց առուները, որ չըկրցան խմել.

45 Շանաճանճներ ղրկեց անոնց վրայ, որ կերան զանոնք, ու գորտեր՝ որ ապականեցին զանոնք.

46 Ու անոնց բերքը թրթուրին տուաւ, և անոնց վաստակը մարախին.

47 Անոնց որթերը փճացուց կարկուտով, ու անոնց ժանտաթզենիները խոշոր կարկուտով.

48 Եւ անոնց անասունները կարկուտին մատնեց, ու անոնց հօտերը կայծակին.

49 Իր սաստիկ բարկութիւնը ղրկեց անոնց վրայ, սրտմտութիւն, ու բարկութիւն, ու նեղութիւն, †չար հրեշտակները ղրկելով.

50 Իր բարկութեանը ճամբայ բացաւ. անոնց անձը մահուանէ չըխնայեց. հապա անոնց ‡կեանքը ժանտախտի մատնեց.

51 Ու ամէն անդրանիկը սպաննեց Եգիպտոսի մէջ, և առջինեկները Քամի վրաններուն մէջ.

52 Ու իր ժողովուրդը ոչխարներու պէս հանեց, ու զանոնք հօտի պէս վարեց անապատին մէջը.

53 Եւ անոնց ապահովութեամբ առաջնորդեց, ու չվախցան. բայց անոնց թշնամիները ծովը ծածկեց.

54 Ու զանոնք տարաւ իր սրբութեան սահմանը, այն լեռը որն որ իր աջ ձեռքը ստացեր էր.

55 Ու անոնց առջեւէն ազգեր վռնտեց, և չափով ժառանգութիւն բաժնեց անոնց, ու Իսրայէլին ցեղերը անոնց վրաններուն մէջը բնակեցուց.

56 Բայց անոնք փորձեցին ու սրդողցուցին Բարձրեալ Աստուածը, ու չպահեցին անոր վկայութիւնները.

57 Եւ իրենց հայրերուն պէս ետ դարձան ու նենգութիւն ըրին. խաբեբայ աղեղի պէս խոտորեցան.

58 Ինչու որ զանիկայ սրդողցուցին իրենց բարձր տեղերովը, ու նախանձի շարժեցին զանիկայ իրենց կուռքերովը.

59 Աստուած լսեց ու բարկացաւ, և շատ անարգեց Իսրայէլը.

60 Ու Սելովի խորանը մերժեց, այն վրանը որ մարդոց մէջը կանգներ էր.

61 Եւ ‖իր զօրութիւնը գերութեան մատնեց, ու ‖իր փառքը թշնամիներուն ձեռքը.

Կամ՝ Անոնց ամէն մէկը ազնուականներուն հացը կերան.
Թւոց. ժա. 31.
Թւոց. ժա. 20.
Թւոց. ժա. 33.
Թւոց. ժդ. ժզ. ժէ.
Հմր 22.
Թւոց. ժդ. 29. 35. իդ. 64. 65.
Տես Ովս. ե. 15.
Բ Օր. լբ. 4. 15. 31.
Ել. ժե. 13. Բ Օր. է. 8. Ես. խա. 14. խգ. 6. կգ. 9.
Եզեկ. լգ. 31.
Հմր 8.
Թւոց. ժդ. 18. 20.
Ես. իբ. 9.
Գ Թագ. իա. 29.
Սաղ. ճգ. 14. 16.
Յոբ. գ. 3. Յովհ. գ. 6.
Յոբ. է. 7. 16. Յակ. դ. 14.
Հմր 17. Սաղ. զե. 9. 10. Ես. ե. 13. կգ. 10. Եփես. դ. 30. Եբր. գ. 16. 17.
Թւոց. ժդ. 22. Բ Օր. զ. 16.
Հմր 20.
Հմր 12. Սաղ. ճե. 27. 65.
Ել. է. 20. Սաղ. ճե. 29.
Ել. ը. 24. Սաղ. ճե. 31.
Ել. ը. 6. Սաղ. ճե. 30.
Ել. ժ. 13. 15. Սաղ. ճե. 34. 35.
Ել. թ. 23. 25. Սաղ. ճե. 33.
Ել. թ. 23. 24. 25. Սաղ. ճե. 32.
† Կամ՝ չարիքներու
‡ Կամ՝ անասունները.
Ել. թ. 3. 6.
Ել. ժբ. 29. Սաղ. ճե. 36. ճլզ. 10.
Սաղ. ճզ. 22.
Սաղ. հէ. 20.
Ել. ժդ. 19. 20.
Ել. ժդ. 27. 28. ժե. 10.
Ել. ժե. 17.
Սաղ. խդ. 3.
Սաղ. խդ. 2.
Յես. ժգ. 7. ժթ. 51. Սաղ. ճլդ. 21. 22.
Դատ. բ. 11. 12.
Հմր 41. Եզեկ. ի. 27. 28.
Ովս. է. 16.
Բ Օր. լբ. 16. 21. Դատ. բ. 12. 20. Եզեկ. ի. 28.
Բ Օր. ժբ. 2. 4. Գ Թագ. ժա. 7. ժբ. 31.
Ա Թագ. դ. 11. Երեմ. է. 12. 14. իզ. 6. 9.
Դատ. ժը. 30.
‖ Կամ՝ տապանակը

62 Եւ իր ժողովուրդը սուրի մատնեց, ու իր ժառանգութեանը վրայ բարկացաւ։

63 Անոր երիտասարդները կրակը կերաւ. ու անոր աղջիկները սուգ չըրին։

64 Անոր քահանաները սրով ինկան. ու անոր որբեւայրիները չլացին։

65 Բայց Տէրը արթնցաւ՝ որպէս թէ քունէն, — գինիէն սթափած զօրաւոր մարդու մը պէս,

66 Ու իր թշնամիները ետեւէն զարկաւ. յաւիտենական նախատինք տուաւ անոնց։

67 Եւ Յովսէփին վրանը մերժեց, ու Եփրեմին ցեղը չընտրեց.

68 Հապա Յուդային ցեղը ընտրեց, — Սիոն լեռը՝ զոր ինք սիրեց.

69 Եւ իր սրբարանը շինեց բարձր բլուրներու պէս, երկրին պէս՝ որ յաւիտեան հաստատեց։

70 Ու իր Դաւիթ ծառան ընտրեց, և զանիկայ ոչխարի փարախներէն առաւ.

71 Ծնիծ տուող ոչխարներուն ետեւէն բերաւ զանիկայ, որ իր Յակոբ ժողովուրդը ու իր Իսրայէլ ժառանգութիւնը հովուէ։

72 Անիկայ ալ հովուեց զանոնք իր սրտին անմեղութեամբը. ու իր ձեռքերուն յաջողութեամբը առաջնորդեց անոնց։

ա Թագ. դ. 10։
Կամ՝ աղջիկներուն համար սուգ ըրող չըլլար։
ա Թագ. դ. 11. իբ. 18։
Յոբ. իէ. 15։ Եզեկ. իդ. 23։
Սաղ. խդ. 23։
Եսա. խբ. 13։
ա Թագ. ե. 6. 12. զ. 4։
Սաղ. ձէ. 2։
գ Թագ. զ.
ա Թագ. ժզ. 11. 12։ բ Թագ. է. 8։
Ծն. լգ. 13։ Եսա. խ. 11։
բ Թագ. ե. 2։ ա Մն. ժա. 2։
գ Թագ. թ. 4։

ՍԱՂՄ. ՀԹ

1 Սաղմոսերգուն Երուսաղէմին աւերմանը վրայ կը գանգատի, 8 ազատութեան համար աղօթք կ'ընէ, 13 ու կը խոստանայ գոհութիւն մատուցանել։

Սաղմոս Ասափայ։

1 Ով Աստուած՝ հեթանոսները քու ժառանգութեանդ մէջ մտան. Քու սուրբ տաճարդ պղծեցին. Երուսաղէմը աւերակներու դարձուցին։

2 Քու ծառաներուդ դիերը երկինքի թռչուններուն կերակուր տուին, քու սուրբերուդ մարմինը երկրի գազաններուն։

3 Անոնց արիւնը ջուրի պէս թափեցին Երուսաղէմին բոլորտիքը, ու մէկը չկար որ զանոնք թաղէր։

4 Մեր դրացիներուն նախատինք եղանք, ծաղր ու կատակ՝ մեր բոլորտիքը եղողներուն։

5 Մինչեւ երբ՝ ով Տէր. միշտ պիտի բարկանաս. Քու նախանձդ կրակի պէս պիտի բորբոքի՞։

6 Թափէ քու բարկութիւնդ այն ազգերուն վրայ՝ որ քեզ չեն ճանչնար, ու այն թագաւորութիւններուն վրայ՝ որ Քու անունդ չեն կանչեր։

7 Ինչու որ Յակոբը կերան, ու անոր բնակութիւնը աւերակ դարձուցին։

8 Մի յիշեր մեզի դէմ առջի անօրէնութիւնները. թող շուտով հասնին մեզի քու ողորմութիւններդ. ինչու որ խիստ թշուառացանք։

9 Քու անունդ փառքին համար օգնէ մեզի՝ ով մեր փրկութեան Աստուածը. և Քու անունդ համար փրկէ մեզ, ու մեր մեղքերը քաւէ։

10 Ինչո՞ւ ըսեն հեթանոսները թէ, Ո՞ւր է անոնց Աստուածը. թող յայտնուի հեթանոսաց մէջ մեր աչքերուն առջեւ քու ծառաներուդ թափուած արիւնին վրէժը։

11 Կապուածին հառաչանքը քու առջեւդ թող ելլէ. քու զօրութեանդ մեծութիւնովը մահուան մատնուածները ապրեցուր.

12 Ու եօթնպատիկ հատուցում ըրէ մեր դրացիներուն իրենց ծոցին մէջը՝ ան իրենց նախատինքին փոխարէնը, որով քեզ անարգեցին՝ ով Տէր։

13 Բայց մենք քու ժողովուրդդ ու քու արօտիդ ոչխարները՝ յաւիտեան քեզ պիտի գովենք, — քու փառքդ պիտի պատմենք ազգէ մինչեւ ազգ։

Ել. ժե. 17։ Սաղ. հդ. 2։
Սաղ. հդ. 7։
դ Թագ. իե. 9. 10։ բ Մն. լզ. 19։ Միք. գ. 12։
Երեմ. է. 33. ժզ. 4. լդ. 20։
Սաղ. Ճխա. 7։ Երեմ. ժդ. 16. ժզ. 4։ Յայտ. ժա. 9։
Սաղ. խդ. 13. ձ. 6։
Սաղ. հդ. 1. 9. 10. ձթ. 46։
Սոփ. ա. 18. գ. 8։
Երեմ. ժ. 25։ Յայտ. ժզ. 1։
Եսա. խե. 4. 5։ բ Թեսաղ. ա. 8։
Սաղ. ժդ. 4։
Եսա. կդ. 9։
բ Օր. լբ. 43։ Սաղ. Ճիբ. 6։
բ Մն. ժդ. 11։
Երեմ. ժդ. 7. 21։
Սաղ. խբ. 10. Ճժե. 2։
Սաղ. Ճբ. 20։
Ծն. դ. 15։ Եսա. կե. 6. 7։ Երեմ. լբ. 18։ Ղուկ. զ. 38։
Սաղ. հդ. 18. 22։
Սաղ. հդ. 1. ղե. 7. Ճ. 3։
Եսա. խգ. 21։

ՍԱՂՄ. Ձ

1 Սաղմոսերգուն իր աղօթքին մէջ՝ եկեղեցին զրկանքներուն վրայով, 8 և Աստուծոյ տան յօրինածները գազաններուն փճացնելուն վրայով կը գանգատի, 14 ազատութեան համար աղօթք կ'ընէ։

Գլխաւոր երգեցողին, — Շօշանիմ Էտութին վրայ. Ասափին Սաղմոսը։

1 Ականջ դիր՝ ով Իսրայէլին Հովիւը, որ Յովսէփին՝ հօտի պէս կ'առաջնորդես. քրովբէից վրայ կը նստիս, պայծառացիր։

2 Եփրեմին ու Բենիամինին և Մանասէին առջին արթնցուր քու զօրութիւնդ, ու եկուր մեզ փրկելու։

3 Ով Աստուած՝ մեզ դարձուր, և Քու երեսդ փայլեցուր, ու պիտի փրկուինք։

4 Ով Տէր՝ զօրաց Աստուածը, մինչեւ ե՞րբ կը բարկանաս քու ժողովուրդիդ աղօթքին դէմ։

5 Արտասուքի հաց կը կերցընես անոնց, ու մեծ չափով արտասուք կը խմցընես անոնց։

6 Մեզ կռուի պատճառ կ'ընես մեր դրացիներուն, ու մեր թշնամիները ծաղր կ'ընեն իրենց մէջը։

7 Ով զօրաց Աստուածը՝ մեզ

Սաղ. խե. և կթ. ին վերնագիրները։
Սաղ. հէ. 20։
Ել. իե. 20. 22։ ա Թագ. դ. 4։ բ Թագ. զ. 2։ Սաղ. ղթ. 1։
բ Օր. լգ. 2։ Սաղ. ծ. 2. ղդ. 1։
Թուոց. բ. 18-23։
Համ. 7. 19։ Ողբ. ե. 21։
Թուոց. զ. 25։ Սաղ. դ. 6. կէ. 1։
Սաղ. խբ. 3. Ճբ. 9։ Եսա. լ. 20։
Սաղ. խդ. 13. հթ. 4։
Համ. 3. 19։

դարձուր, և քու երեսդ փայլեցուր, ու պիտի փրկուինք։

8 Եգիպտոսէն [ի]մէկ որթ մը փոխադրեցիր, [լ]հեթանոսները վռնտեցիր, ու զանիկայ տնկեցիր։

9 [խ]Անոր առջեւէն տեղ պատրաստեցիր, ու անոր արմատները հաստատեցիր. և անիկայ երկիրը լեցուց։

10 Լեռները ծածկուեցան անոր հովանիովը, ու անոր ճիւղերը Աստուծոյ եղեւիններուն պէս եղան։

11 Իր ճիւղերը երկրնցուց մինչեւ ծովը, ու իր բողբոջները [ծ]մինչեւ գետը։

12 Ինչու [կ]փլուցիր անոր ցանկերը, որ ճամբայէն բոլոր անցնողները անիկայ փրցընեն։

13 Անտառին խոզը ապականեց զանիկայ, ու դաշտի գազանները կերան անիկայ։

14 Ով զօրաց Աստուածդ՝ կ'աղաչեմ՝ դարձիր. [հ]նայէ՛ երկինքէն ու տես, ու այցելէ այս որթին,

15 Ու այս տունկին՝ որ քու աջ ձեռքդ տնկեցիր, ու որդիին՝ որ [ձ]քեզի համար հաստատեցիր։

16 Կրակով այրուած — կտրուած է. [ղ]քու երեսիդ սաստէն կը կորնչին։

17 [ճ]Թող քու ձեռքդ քու աջ ձեռքիդ մարդուն վրայ ըլլայ, — մարդու որդիին վրայ՝ որն որ քեզի համար հաստատեցիր։

18 Մենք ալ ետ պիտի չդառնանք քեզմէ. կենդանացուր մեզ, ու քու անունդ պիտի կանչենք։

19 Ով Տէր՝ զօրաց Աստուածդ, [մ]մեզ դարձուր, և քու երեսդ փայլեցուր, ու պիտի փրկուինք։

ի Ես. Ե. 1. 7. Երեմ. Բ. 21. Եզեկ. ԺԵ. 6. ԺԷ. 6. ԺԹ. 10.
լ Սաղ. ԽԴ. 2. Հր. 55.
խ Ել. ԻԳ. 28. Յես. ԻԴ. 12.
ծ Սաղ. ՀԲ. 8.
կ Սաղ. ՁԹ. 40. 41. Ես. Ե. 5. Նաւ. Բ. 2.
հ Ես. ԿԳ. 15.
ձ Ես. ԽԹ. 5.
ղ Սաղ. ԼԹ. 11. ՀԶ. 7.
ճ Սաղ. ՁԹ. 21.
մ Համ. 3. 7.

ՍԱՂՄ. ՁԱ

1 Հանդիսաւոր կերպով զԱստուած գովաբանելու յորդորանք մը։ 4 Աստուած կը պահանջէ այս պարտաւորութիւնը իր բոլոր բարիքներուն համար։ 8 Աստուած հնազանդութեան յորդորելով ժողովուրդը՝ կը գանգատի անոնց անհնազանդութենէն՝ որ իրենց վնասին պատճառ կ'ըլլայ։

Գլխաւոր երգեցողին, [ա]Գիթթիթի վրայ. Ասափին Սաղմոսը։

1 Ցնծացէ՛ք Աստուծոյ՝ որ մեր զօրութիւնն է, ուրախութեամբ աղաղակեցէ՛ք Յակոբին Աստուծոյն։

2 Սաղմոս առէ՛ք, ու թմբուկը բերէ՛ք, նաև անուշ քնարը տաւիղին հետ։

3 Փող հնչեցուցէ՛ք ամսու գլխուն, [բ]"նաև լուսնի լրման ատենը" մեր տօնին օրը.

4 Վասն զի [գ]ասիկայ Իսրայէլին կանոն մըն է, Յակոբին Աստուծոյն իրաւունքն է։

ա Սաղ. Ը.ին վերնագիրը։
բ Կամ՝ որոշուած ժամանակին
գ Ղև. ԻԳ. 24. Թուոց. Ժ. 10.

5 Իբրև վկայութիւն դրաւ զանիկայ Յովսէփին մէջ, Եգիպտոսի երկրին վրայ ելած ատենը. [դ]հոն դեռ լեզու մը լսեցի որ չէի գիտեր։

6 [ե]Անոր թիկունքը հեռացուցի բեռէն, անոր ձեռքերը հանգչեցան [զ]կողովէն։

7 [է]Նեղութեան մէջ կանչեցիր, ու քեզ փրկեցի. [ը]պատասխանեցի քեզի որոտման ծածկոյթին մէջէն. [թ]փորձեցի քեզ Մերիբայի ջուրին քով։ (Սէլա։)

8 [ժ]Լսէ՛ ով իմ ժողովուրդս, ու վկայեմ քեզի. ով Իսրայէլ՝ թէ որ ինծի մտիկ ընես.

9 [ի]Օտար Աստուած չըլլայ քու մէջդ, ու օտար Աստուծոյ երկրպագութիւն չընես։

10 [լ]Ես եմ քու Տէր Աստուածդ, որ հանեցի քեզ Եգիպտոսի երկրէն. [խ]բերանդ լայն բաց, ու զանիկայ ես պիտի լեցնեմ։

11 Բայց իմ ժողովուրդս մտիկ չըրաւ իմ ձայնս, ու Իսրայէլը [ծ]զիս չուզեց։

12 [կ]Ուստի զանոնք իրենց սրտին կամակորութեանը թողուցի, որ իրենց խորհուրդներուն համեմատ քալեն։

13 [հ]Երանի թէ իմ ժողովուրդս ինծի մտիկ ըներ, — Իսրայէլը իմ ճամբաներուս մէջ քալեր.

14 Շուտով պիտի խոնարհեցընէի անոնց թշնամիները, ու ձեռքս պիտի դարձընէի անոնց նեղիչներուն վրայ։

15 [ձ]Տէրը ատողները [ղ]խոնարհութիւն պիտի ընէին" իրեն, ու անոնց ժամանակը յաւիտեան պիտի ըլլար։

16 Ան [ճ]պիտի կերակրէր զանոնք պարարտ ցորենով, ու [մ]վէմէն ելած մեղրով քեզ պիտի կշտացընէի։

դ Սաղ. ՃԺԴ. 1.
ե Ես. Թ. 4. Ժ. 27.
զ Ել. Ա. 14.
է Ել. Բ. 23. ԺԴ. 10. Սաղ. Ծ. 15.
ը Ել. ԺԹ. 19.
թ Ել. ԺԷ. 6. 7. Թուոց. Ի. 13.
ժ Սաղ. Ծ. 7.
ի Ել. Ի. 3. 5. Բ Օր. Զ. 12. Ես. ԽԳ. 12.
լ Ել. Ի. 2.
խ Սաղ. ԼԷ. 3. 4. Յով. ԺԵ. 7. Եփե. Գ. 20.
ծ Ել. ԼԲ. 1. Բ Օր. ԼԲ. 15. 18.
կ Գոր. Է. 42. Հռով. Ա. 24. 26.
հ Բ Օր. Ե. 29. Ժ. 12. 13. ԼԲ. 29. Ես. ԽԸ. 18.
ձ Սաղ. ԺԸ. 45. Հռով. Ա. 30.
ղ Եբ՝ սուտ պիտի ըսէին
ճ Բ Օր. ԼԲ. 13. 14. Սաղ. ՃԽԷ. 14.
մ Յոբ. ԻԹ. 6.

ՍԱՂՄ. ՁԲ

1 Դատաւորներուն գաւառները յորդորելէն, 5 ու անոնց անհնազանդութիւնը յանդիմանելէն ետքը, 8 Աստուծմէ կը խնդրէ որ ինքը դատաւոր ըլլայ։

Սաղմոս Ասափայ։

1 Աստուած [ա]կայնած է Աստուծոյ ժողովքին մէջ, [բ]աստուածներուն մէջ դատաստան կ'ընէ։

2 Մինչեւ երբ անիրաւութեամբ պիտի դատէք, ու ամբարիշտներուն [գ]աչառութիւն պիտի ընէք։ (Սէլա։)

3 Դատաստան ըրէք աղքատին ու որբին. [դ]խեղճին ու չքաւորին իրաւունք ըրէք։

4 [ե]Փրկեցէ՛ք աղքատը ու տնանկը, ամբարիշտներուն ձեռքէն ազատեցէ՛ք զանոնք։

5 [զ]Չեն ճանչնար ու միտք չեն առ-

ա Բ Մն. ԺԹ. 6. Ժող. Ե. 8.
բ Կամ՝ դատաւորներուն. Ել. ԻԱ. 6. ԻԲ. 28.
գ Բ Օր. Ա. 17. Բ Մն. ԺԹ. 7. Առակ. ԻԴ. 23.
դ Երեմ. ԻԲ. 3.
ե Յոբ. ԻԹ. 12. Առակ. ԻԴ. 11.
զ Միք. Գ. 1.

ներ · խաւարի մէջ կը պտըտին · [զ]Երկրին բոլոր հիմերը շարժեցան ։

զ Սաղ · ԺԱ · 3 ։ ՀԵ · 3 ։

6 [է]Ես ըսի թէ՝ Դուք աստուածներ էք , ու դուք ամէնքդ Բարձրելոյն որդիներն էք ·

է Հմր · 1 ։ Յովհ · Ժ · 34 ։

7 Բայց [ը]մարդոց պէս պիտի մեռնիք , ու իշխաններէն մէկուն պէս պիտի իյնաք ։

ը Յոբ · ԻԱ · 32 ։ Սաղ · ԽԹ · 12 ։ Եզեկ · ԼԱ · 14 ։

8 Ելի՛ր ով Աստուած՝ դատէ երկիրը · [թ]Ինչու որ բոլոր ազգերը դուն պիտի ժառանգես ։

թ Սաղ · Բ · 8 ։ Յայտ · ԺԱ · 15 ։

ՍԱՂՄ · ՁԳ

1 Թշնամիներուն դաւաճանութեանը համար գանգատ մը · 9 ու նեղեցիին նեղութիւն տուողներուն դէմ աղօթք մը ։

Ասափին երգը — Սաղմոսը ։

1 Ո՛վ Աստուած՝ [ա]լռե՛ր մի կենար · անձայն մի՛ ըլլար , ու հանդարտ մի՛ կենար ով Աստուած ։

ա Սաղ · ԻԸ · 1 ։ ԼԵ · 22 ։ ՃԹ · 1 ։

2 Ինչու որ ահա [բ]քու թշնամիներդ կը գոռան , ու [գ]քեզ ատողները գլուխ կը վերցընեն ·

բ Սաղ · Բ · 1 ։ Գործ · Դ · 25 ։

գ Սաղ · ՁԱ · 15 ։

3 Խորամանկութեամբ հնարք կը գտնեն քու ժողովուրդիդ դէմ , ու խորհուրդ կ՚ընեն [դ]քու պահպաններուդ դէմ ։

դ Սաղ · ԻԷ · 5 ։ ԼԱ · 20 ։

4 Կ՚ըսեն թէ՝ Եկէ՛ք , [ե]կորսնցընենք անոնք՝ որ ազգ չըլլան , ու ալ չյիշուի Իսրայէլին անունը ։

ե Տես Եսթ · Գ · 6 · 9 ։ Երեմ · ԺԱ · 19 ։ ԼԱ · 36 ։

5 Ինչու որ միաբան սրտով խորհուրդ ըրին , — քեզի դէմ դաշնակցութիւն ըրին

6 [զ]Եդոմի վրանները ու Իսմայէլացիք , Մովաբը ու Հագարացիք ,

զ Տես Բ Մն · Ի · 1 · 10 · 11 ։

7 Գեբաղը ու Ամմոնը և Ամաղէկը , Փղշտացիք՝ Տիւրոսի բնակչացը հետ ։

8 Նաև Ասուրը անոնց հետ միաբանեցաւ · Ղովտին որդւոցը ձեռնտու եղան ։ (Սէլա ։)

9 Ըրէ անոնց ինչպէս [է]Մադիամին՝ ինչպէս [ը]Սիսարային ու Յաբինին [illegible] Կիսոն հեղեղատին քովը ·

է Թուոց · ԼԱ · 7 ։ Դատ · Է · 22 ։

ը Դատ · Դ · 15 · 24 ։ Ե · 21 ։

10 Անոնք Ենդովրի մէջ սատկեցան · [թ]Աղբի պէս եղան երկրի վրայ ։

թ Դ Թագ · Թ · 37 ։ Սոփ · Ա · 17 ։

11 Անոնց իշխանները [ժ]Օրեբին ու Զեբին պէս , ու անոնց բոլոր երևելիները [ի]Զեբէէին ու Սաղմանային պէս ըրէ ·

ժ Դատ · Է · 25 ։

ի Դատ · Ը · 12 · 21 ։

12 Որոնք ըսին թէ՝ Աստուծոյ բնակարանները մենք ժառանգենք մեզի համար ։

13 [լ]Ո՛վ իմ Աստուածս՝ անոնք *մղեղի պէս , [խ]հովի առջև եղող շիւղի պէս ըրէ ։

լ Ես · ԺԷ · 13 · 14 ։

* Կամ՝ անիւի

խ Սաղ · ԼԵ · 5 ։

14 Ինչպէս որ կրակը անտառը կ՚այրէ , ու բոցը [ծ]լեռները կը բռընկցընէ ,

ծ Բ Օր · ԼԲ · 22 ։

15 Անանկ ալ հալածէ զանոնք [կ]քու մրրիկովդ , ու խռովութեան մէջ ձգէ զանոնք քու փոթորիկովդ ։

կ Յոբ · Թ · 17 ։

16 [հ]Լեցուր անոնց երեսները անարգանքով , որ քու անունդ խնդրեն՝ ով Տէր ։

հ Սաղ · ԼԵ · 4 · 26 ։

17 Թող ամչնան ու խռովին յաւիտեան , և ամօթալից ըլլան ու կորսուին ·

18 [ձ]Որ գիտնան թէ միայն դուն՝ որ քու [ղ]անունդ Եհովայ է , [ճ]Բարձրեալ ես բոլոր երկրի վրայ ։

ձ Սաղ · ԾԹ · 13 ։

ղ Ել · Զ · 3 ։

ճ Սաղ · ՂԲ · 8 ։

ՍԱՂՄ · ՁԴ

1 Մարգարէն սրբարանին հաղորդակցութեանը փափաքելով՝ 4 կը ցուցընէ թէ որչափ երանելի են անոր մէջ բնակողները · 8 ու հոն գտնալուն համար աղօթք կ՚ընէ ։

Գլխաւոր երգեցողին , [ա]Գիթթիթի վրայ · Կորխի որդւոցը Սաղմոսը ։

ա Սաղ · Ը · ին վերնագիրը ։

1 Ի՜նչպէս [բ]սիրելի են քու բնակարաններդ , ո՛վ զօրաց Տէրը ։

բ Սաղ · ԻԷ · 4 ։

2 [գ]Իմ անձս կը փափաքի ու նաև կը մարի Տէրոջը սրահներուն համար · իմ սիրտս ու մարմինս ցնծութեամբ կ՚աղաղակեն կենդանի Աստուծոյն ։

գ Սաղ · ԽԲ · 1 · 2 ։ ԿԳ · 1 ։ ՀԳ · 26 ։ ՃԺԹ · 20 ։

3 Ճնճղուկն ալ տուն գտաւ , ու ծիծեռնիկը իրեն բոյն՝ իր ձագերը դնելու համար , քու սեղաններուդ քովը՝ ո՛վ զօրաց Տէրը , իմ Թագաւորս ու Աստուածս ։

4 [դ]Երանի անոնց որ քու տանդ մէջ կը բնակին · անոնք անդադար քեզ պիտի օրհնեն ։ (Սէլա ։)

դ Սաղ · ԿԵ · 4 ։

5 Երանի այն մարդոցը որոնց զօրութիւնը քեզմէ է · ու իրենց սրտին մէջը [illegible] ճամբաներդ կան ։

6 [ե]Արտասուաց հովիտէն անցնելով աղբիւրի պէս կ՚ընեն անիկայ · առջի անձրևն ալ †օրհնութիւնով պիտի ծածկէ անիկայ ։

ե Բ Թագ · Ե · 22 · 23 ։

† Կամ՝ աւազանները կը լեցընէ ։

7 Անոնք [զ]զօրութենէ զօրութիւն կ՚երթան , մինչև որ Սիոնի մէջ [է]Աստուծոյ առջին երևնան ։

զ Առակ · Դ · 18 ։ Բ Կոր · Գ · 18 ։

է Բ Օր · ԺԶ · 16 ։ Զաք · ԺԴ · 16 ։

8 Ո՛վ Տէր՝ զօրաց Աստուածը , լսէ իմ աղօթքս · ականջ դի՛ր ով Յակոբին Աստուածը ։ (Սէլա ։)

9 Ո՛վ [ը]մեր վահանը Աստուած՝ տե՛ս , ու քու օծեալիդ երեսը նայէ ։

ը Ծն · ԺԵ · 1 ։ Հմր · 11 ։

10 Ինչու որ քու սրահներուդ մէջը մէկ օրը հազարէն աղէկ է · աւելի ընտրեցի իմ Աստուծոյս տանը շեմին վրայ կենալ , քան թէ ամբարշտաց վրաններուն մէջը բնակիլ ։

11 Քանզի Տէր Աստուած [թ]Արև ու [ժ]վահան է · Տէրը շնորհք ու փառք պիտի տայ · [ի]բարութիւն մը պիտի չպակսեցընէ ուղղութեամբ քալողներէն ։

թ Ես · Կ · 19 ։

ժ Ծն · ԺԵ · 1 ։ Հմր · 9 ։ Սաղ · ՃԺԵ · 9 · 10 · 11 ։ ՃԺԹ · 114 ։ Առակ · Բ · 7 ։

ի Սաղ · ԼԴ · 9 · 10 ։

12 Ո՛վ զօրաց Տէրը՝ [լ]երանելի է քեզի յուսացող մարդը ։

լ Սաղ · Բ · 12 ։

ՍԱՂՄ · ՁԵ

1 Սաղմոսերգուն Աստուծոյ առջի շնորհքները յիշելով՝ կը խնդրէ որ այն շնորհքները շարու-

նախկին. 8 Կը խոստանայ անոնց տալու՝ Աստուծոյ բարութեանը յուսալով։

Գլխաւոր երգեցողին. [ա] Կորխի որդւոցը Սաղմոսը։

1 Ով Տէր՝ դուն հաճեցար քու երկրիդ. [բ] Յակոբին գերութիւնը դարձուցիր.

2 [գ] Քու ժողովուրդիդ անօրէնութիւնը ներեցիր. անոնց բոլոր մեղքերը ծածկեցիր։ (Սէլա։)

3 Հեռացուցիր քու բոլոր սրտմտութիւնդ. [դ] Ետ դարձար քու սաստիկ բարկութենէդ։

4 *Մեզի դարձիր" ով մեր փրկութեան Աստուածը, և քու բարկութիւնդ որ մեր վրայ է՝ դադրեցուր։

5 [ե] Միթէ յաւիտեան պիտի բարկանաս մեզի. քու բարկութիւնդ ազգէ մինչև ազգ պիտի երկընցընե՞ս։

6 Միթէ ետ պիտի չդառնաս, ու մեզ կենդանացընես, որ քու ժողովուրդդ քեզմով ուրախ ըլլայ։

7 Ցուցուր մեզի՝ ով Տէր, քու ողորմութիւնդ. և քու փրկութիւնդ մեզի տուր։

8 [զ] Պիտի լսեմ ինչ որ կը խօսի Տէր Աստուած. ինչու որ [է] խաղաղութիւն պիտի խօսի իր ժողովուրդին ու իր սուրբերուն. ու [ը] յիմարութեան չդառնան անոնք։

9 Արդարև [թ] իր փրկութիւնը մօտ է իրմէն վախցողներուն, [ժ] որ մեր երկրին մէջ փառք բնակի։

10 Ողորմութիւնը ու ճշմարտութիւնը իրարու պատահեցան. [ի] արդարութիւնը ու խաղաղութիւնը իրար համբուրեցին։

11 [լ] Ճշմարտութիւնը երկրէն պիտի բուսնի, ու արդարութիւնը երկինքէն վար պիտի նայի։

12 *Նաև [խ] Տէրը բարութիւն պիտի տայ, ու [ծ] մեր երկիրը իր պտուղը պիտի տայ։

13 [կ] Արդարութիւնը անոր առջևէն պիտի երթայ. ու *իր գնացքները ճամբու" պիտի դնէ։

[ա] Սաղ. խբ. ին վերնագիրը։
[բ] Եզր. ա. 11. բ. 1. Սաղ. ժդ. 7. Երեմ. լ. 18. լա. 23. Եզեկ. լթ. 25. Յովել. գ. 1.
[գ] Սաղ. լբ. 1.
[դ] Բ Օր. ժգ. 17.
* Կամ՝ Մեզ դարձո՛ւր. Սաղ. ձ. 7.
[ե] Սաղ. հզ. 1. հթ. 5. ձ. 4.
[զ] Ամբ. բ. 1.
[է] Զաք. թ. 10.
[ը] Բ Պետ. բ. 20. 21.
[թ] Ես. խզ. 13.
[ժ] Զաք. բ. 5. Յովհ. ա. 14.
[ի] Սաղ. հբ. 3. Ես. լբ. 17. Ղուկ. բ. 14.
[լ] Ես. խե. 8.
[խ] Սաղ. ձդ. 11. Յակ. ա. 17.
[ծ] Սաղ. կէ. 6.
[կ] Սաղ. ձթ. 14.
* Կամ՝ Դնէ իր քայլերուն ճամբուն մէջ

ՍԱՂՄ. ՁԶ

1 Դաւիթ իր հաւատքին վստահութիւնը. 5 և Աստուծոյ բարութիւնը ու կարողութիւնը յիշելով՝ իր աղօթքը կը զօրացընէ. 11 առջի շնորհքին շարունակութեանը կը ցանկայ. 14 հպարտներուն համար գանգատ ընելով՝ Աստուծոյ բարութեանը մէկ նշանը կը խնդրէ։

Աղօթք Դաւթի։

1 Ով Տէր՝ խոնարհեցուր քու ականջդ. պատասխան տուր ինծի, ինչու որ աղքատ ու տնանկ եմ։

2 Պահէ իմ անձս, ինչու որ ես սուրբ եմ. ով իմ Աստուածս՝ [ա] քեզի յուսացող ծառադ դուն փրկէ։

3 [բ] Ողորմէ ինծի՝ ով Տէր, ինչու որ քեզի կը կանչեմ ամէն օր։

4 Ուրախացուր քու ծառայիդ անձը, [գ] ինչու որ դէպ 'ի քեզի կը վերցընեմ իմ անձս՝ ով Տէր։

5 [դ] Վասն զի դուն՝ ով Տէր, բարի ու ներող ես, և խիստ ողորմած ան ամենուն՝ որ քեզի կը կանչեն։

6 Ականջ դիր իմ աղօթքիս՝ ով Տէր, ու մտիկ ըրէ իմ աղաչանքներուս ձայնը։

7 [ե] Նեղութեանս օրը քեզի կ'աղաղակեմ, ինչու որ դուն ինծի կը պատասխանես։

8 [զ] Աստուածներուն մէջ քեզի նման մէկը չկայ՝ ով Տէր, և [է] քու գործքերուդ պէս չկայ։

9 [ը] Բոլոր ազգերը՝ որ դուն ստեղծեցիր, պիտի գան, ու երկրպագութիւն ընեն քու առջիդ՝ ով Տէր, և քու անունդ փառք պիտի տան։

10 Վասն զի դուն մեծ ու [թ] հրաշքներ գործող ես, [ժ] Աստուած միայն դուն ես։

11 [ի] Ով Տէր՝ սորվեցուր ինծի քու ճամբադ, որ քու ճշմարտութեանդ մէջ քալեմ. [լ] միացուր իմ սիրտս", որ քու անունէդ վախնայ։

12 Իմ բոլոր սրտովս քեզ պիտի գովեմ՝ ով Տէր՝ իմ Աստուածս, ու յաւիտեան պիտի փառաւորեմ քու անունդ։

13 Ինչու որ քու ողորմութիւնդ մեծ եղաւ իմ վրաս. ու դուն [խ] փրկեցիր իմ անձս խորունկ դժոխքէն։

14 Ով Աստուած՝ [ծ] ամբարտաւանները ինծի դէմ ելան, ու բռնաւորներուն ժողովքը իմ անձս փնտռեցին, և քեզ իրենց առջևը չդրին։

15 [կ] Բայց դուն ով Տէր՝ գթած ու ողորմած Աստուած ես, երկայնամիտ ու ողորմութիւնով և ճշմարտութիւնով առատ ես։

16 [հ] Նայէ ինծի, ու ողորմէ ինծի. քու զօրութիւնդ տուր քու ծառայիդ, ու [ձ] քու աղախինիդ որդին փրկէ։

17 Բարութեան նշան մը ըրէ ինծի, որ իմ ատողներս տեսնեն ու ամչնան. ինչու որ դուն՝ ով Տէր, ինծի օգնեցիր ու իս մխիթարեցիր։

ՍԱՂՄ. ՁԷ

1 Եկեղեցիին բնութիւնը ու փառքը. 4 անոր անդամներուն աւելնալը, պտուղը ու մխիթարութիւնը։

Կորխի որդւոցը Սաղմոսը — երգը։

1 Անոր հիմերը [ա] սուրբ լեռներուն վրայ են։

2 [բ] Տէրը Սիոնին դռները Յակոբին

[ա] Ես. իզ. 3.
[բ] Սաղ. ծզ. 1. ծէ. 1.
[գ] Սաղ. իե. 1. Ողբ. 8.
[դ] Հմր 15. Սաղ. ճլ. 7. ճխե. 9. Յովել. բ. 13.
[ե] Սաղ. ծ. 15.
[զ] Ել. ժե. 11. Սաղ. ձթ. 6.
[է] Բ Օր. գ. 24.
[ը] Սաղ. իբ. 31. Եր. 18. Ես. խզ. 7. Յայտ. ժե. 4.
[թ] Ել. ժե. 11. Սաղ. հբ. 18. ճէ. 14.
[ժ] Բ Օր. զ. 4. լբ. 39. Ես. ծե. 16. խզ. 6. Մար. ժբ. 29. Ա Կոր. ը. 4. Եփե. դ. 6.
[ի] Սաղ. իե. 4. իէ. 11. ճժթ. 33.
[լ] Երեմ. 8.
* Կամ՝ իմ սիրտս պիտի ուրախանայ.
[խ] Սաղ. ծզ. 13. ճժզ. 8.
[ծ] Սաղ. ծդ. 3.
[կ] Ել. լդ. 6. Թւոց. ժդ. 18. Նեեմ. թ. 17. Հմր 5. Սաղ. ճգ. 8. ճլ. 4. ճխե. 8. Յովել. բ. 13.
[հ] Սաղ. իե. 16. կթ. 16.
[ձ] Սաղ. ճժզ. 16.
[ա] Սաղ. խը. 1.
[բ] Սաղ. կը. 67. 68.

բոլոր բնակարաններէն աւելի կը սիրէ։

3 ‡ Փառաւոր բաներ կը պատմուին քեզի համար, ով Աստուծոյ քաղաքը։ (Սելա։)

4 ÷ * Ռահաբը ու Բաբելոնը պիտի յիշեմ իմ † ճանչցողներուն. ահա Փղշտացւոց երկիրը ու Տիւրոսը Եթովպիային հետ. ասոնք ալ հոն ծնան։

5 Ու Սիոնին համար պիտի ըսուի թէ՝ Աս մարդը ու ան մարդը հոն ծնաւ. և Բարձրեալը ինքը պիտի հաստատէ զանիկայ։

6 Տէրը ազգերը ⊢ գրած ժամանակը պիտի ըսէ՝ թէ ասիկայ հոն ծնաւ։ (Սելա։)

7 Ու երգեցողներ, նոյնպէս ալ ‡ սրնգահարներ ‖ պիտի ըլլան հոն. իմ բոլոր աղբիւրներս քեզմէ են։

‡ Տես Եսա. Կ։

÷ Սաղ. ՁԹ. 10։ Եսա. ԾԱ. 9։

* Եբ՝ Եգիպտոսը։

† Կամ՝ ճանչցողներուս պէս.

⊢ Եզեկ. ԺԳ. 9։

‡ Կամ՝ պարողներ

‖ Կամ՝ պիտի ըսեն.

ՍԱՂՄ. ՁԸ

1-8 Նեղեալ մը պարտաւորուած աղօթք մը։

Կորխի որդւոցը երգը — Սաղմոս. Գլխաւոր երգեցողին, Մահալաթ Լէաննօթի վրայ. — Եմանի Եզրահացիին երգը։

1 Ով Տէր՝ ‡ իմ փրկութեանս Աստուածը, ‡ ցորեկը կ'աղաղակեմ, — գիշերը քու առջիդ եմ։

2 Իմ աղօթքս քու առջիդ թող ելլէ. խոնարհեցուր քու ականջդ իմ աղաղակիս։

3 Ինչու որ իմ անձս չարիքներով լեցուեցաւ, ու իմ կեանքս ÷ գերեզմանին մօտեցաւ։

4 ⊢ Գուբը իջնողներուն հետ սեպուեցայ. ‡ ոյժ չունեցող մարդու մը պէս եղայ։

5 Մեռելներուն մէջը ինկած եմ. գերեզմանի մէջ պառկող մեռուածներուն պէս, որոնք ալ չես յիշեր, ու քու ձեռքէդ ⊢ մերժուած են։

6 Դուն զիս ամենէն խորունկ գուբին մէջը դրիր, խաւարային անդունդներուն մէջ։

7 Քու սրտմտութիւնդ ծանրացաւ իմ վրաս, և ‡ քու բոլոր ալիքներովդ զիս չարչարեցիր։ (Սելա։)

8 ‡ Իմ ճանչուորներս ինծմէ հեռացուցիր. զիս զարշելի ըրիր անոնց առջին. ‡ գոցուեցայ, ու դուրս չեմ ելլեր։

9 ‡ Չարչարանքէն աչքերս վատեցան. ամէն օր քեզի աղաղակեցի՝ ով Տէր, ⊢ ձեռքերս քեզի երկնցուցի։

10 ‡ Միթէ մեռելներուն հրաշք պիտի ընես. միթէ մեռածները պիտի ելլեն ու քեզ գովեն։ (Սելա։)

— Գ Թագ. Դ. 31։ Ա Մն. Բ. 6։

‡ Սաղ. ԻԷ. 9։ Ծա. 14։

‡ Ղուկ. ԺԸ. 7։

÷ Սաղ. ՃԷ. 18։

⊢ Սաղ. ԻԸ. 1։

‡ Սաղ. ԼԱ. 12։

⊢ Եսա. ԾԳ. 8։

‡ Սաղ. ԽԲ. 7։

‡ Յոբ. ԺԹ. 13, 19։ Սաղ. ԼԱ. 11։ ՃԽԲ. 4։

‡ Ողբ. Գ. 7։

‡ Սաղ. ԼԸ. 10։

‡ Սաղ. ԿԹ. 3։

⊢ Յոբ. ԺԱ. 13։ Սաղ. ՃԽԳ. 6։

‡ Սաղ. Զ. 5։ Լ. 9։ ՃԺԵ. 17։ ՃԺԸ. 17։ Եսա. ԼԸ. 18։

11 Միթէ կը պատմուի՞ քու ողորմութիւնդ գերեզմանին մէջ, — քու ճշմարտութիւնդ կորստեան մէջ։

12 ‡ Միթէ կը ճանչցուի՞ն քու հրաշքներդ խաւարին մէջ, ‡ — քու արդարութիւնդ՝ մոռացման երկրին մէջ։

13 Բայց ես՝ ով Տէր, քեզի աղաղակեցի, ու ‡ իմ աղօթքս առտուանց քու առջիդ պիտի ելլէ։

14 Ով Տէր՝ ‡ ինչու իմ անձս կը մերժես, — ‡ քու երեսդ կը ծածկես ինծմէ։

15 Ես խեղճ եմ ու մանկութենէս 'ի վեր մեռնելու վրայ եմ. ‡ քու ահերդ քաշեցի — խռովեցայ։

16 Քու սրտմտութիւնդ իմ վրաս իջաւ, ‡ քու զարհուրանքներդ զիս կորսնցուցին։

17 Ամէն օր ջուրի պէս զիս պատեցին. ‡ մէկտեղ չորս կողմս առին։

18 ‡ Հեռացուցիր ինծմէ սիրելին ու բարեկամը. իմ ճանչուորներս խաւարի մէջ են։

‡ Յոբ. Ժ. 21։ Սաղ. ՃԽԳ. 3։

‡ Սաղ. ԼԱ. 12։ Ժող. Ը. 10։ Թ. 5։

‡ Սաղ. Ե. 3։ ՃԺԹ. 147։

‡ Սաղ. ԽԳ. 2։

‡ Յոբ. ԺԳ. 24։ Սաղ. ԺԳ. 1։

‡ Յոբ. Զ. 4։

‡ Սաղ. ԻԲ. 16։

‡ Յոբ. ԺԹ. 13։ Սաղ. ԼԱ. 11։ ԼԸ. 11։

ՍԱՂՄ. ՁԹ

1 Սաղմոսերգուն զԱստուած կը գովէ իր ուխտին համար. 5 իր հրաշալի կարողութեանը համար. 15 իր եկեղեցիին հոգ տանելուն համար. 19 ու Դաւիթին թագաւորութեանը ըրած խոստումին համար։ 38 Եղած ձախող դիպուածներու վրայով կը գանգատի. 46 կը բողոքէ, կ'աղօթէ, ու զԱստուած կ'օրհնէ։

— Եթան Եզրահացիին երգը։

1 ‡ Տէրոջը ողորմութիւնները յաւիտեան պիտի երգեմ. քու հաւատարմութիւնդ իմ բերնովս ‡ ազգէ ազգ պիտի պատմեմ։

2 Վասն զի ըսի թէ՝ Ողորմութիւնը յաւիտեան պիտի շինուի. ÷ երկինքի մէջ պիտի հաստատես քու հաւատարմութիւնդ։

3 ⊢ Ես իմ ընտրեալիս հետ ուխտ ըրի, ‡ իմ Դաւիթ ծառայիս երդում ըրի, ըսելով.

4 ⊢ Քու սերունդդ յաւիտեան պիտի հաստատեմ, և ‡ ազգէ ազգ պիտի շինեմ քու աթոռդ։ (Սելա։)

5 ‡ Երկինքն ալ կը փառաւորէ քու հրաշքներդ՝ ով Տէր, և քու հաւատարմութիւնդ ‡ սուրբերուն ժողովքին մէջ։

6 Վասն զի ⊢ ո՞վ կայ երկինքի մէջ Տէրոջը հաւասար. — § հզօրաց որդիներուն մէջ ո՞վ կը նմանի Տէրոջը։

7 ‡ Աստուած խիստ զարհուրելի է սուրբերուն ժողովքին մէջը, և ահաւոր է ամէն իր բոլորտիքը եղողներուն։

8 Ով Տէր՝ զօրաց Աստուածը, ո՞վ է ⊢ քեզի պէս հզօր Տէր. որ

— Գ Թագ. Դ. 31։ Ա Մն. Բ. 6։

‡ Սաղ. ՃԱ. 1։

‡ Հմր 4։ Սաղ. ՃԺԹ. 90։

÷ Սաղ. ՃԺԹ. 89։

⊢ Գ Թագ. Ը. 16։ Եսա. ԽԲ. 1։

‡ Բ Թագ. Է. 11, ևն. Ա Մն. ԺԷ. 10, ևն. Տես Երեմ. Լ. 9։ Եզեկ. ԼԴ. 23։ Ովս. Գ. 5։

⊢ Հմր 29, 36։

‡ Տես Հմր 1։ Ղուկ. Ա. 32, 33։

‡ Սաղ. ԺԹ. 1։ ՂԷ. 6։ Յայտ. Է. 10, 11, 12։

‡ Հմր 7։

⊢ Սաղ. Խ. 5։ ՀԱ. 19։ ՁԶ. 8։ ՃԺԳ. 5։

§ Կամ՝ աստուածոց

‡ Սաղ. ՀԶ. 7, 11։

⊢ Ելք. ԺԵ. 11։ Ա Թագ. Բ. 2։ Սաղ. ԼԵ. 10։ ՀԱ. 19։

քու հաւատարմութիւնդ քու բոլորտիքդ է ։

9 [ծ] Դուն կը տիրես ծովուն հպարտութեանը վրայ . երբոր անոր ալիքները կը բարձրանան , դուն կը հանդարտեցնես անոնք ։

10 [կ] Դուն ճնշեցիր Ռահաբը խոցուածի պէս . քու զօրութեանդ բազուկովը ցրուեցիր քու թշնամիներդ ։

11 [հ] Քուկդ է երկինքը , ու քուկդ է երկիրը . դուն հիմնեցիր աշխարհքը ու անոր լիութիւնը ։

12 [ձ] Հիւսիսը ու Հարաւը դուն ստեղծեցիր . [ղ] Թաբօր ու [ճ] Հերմոն քու անունովդ կը ցնծան ։

13 Դուն զօրաւոր բազուկ ունիս . քու ձեռքդ ուժով է , քու աջ ձեռքդ բարձրացած է ։

14 [մ] Արդարութիւնը ու իրաւունքը քու աթոռիդ հիմն է , [յ] ողորմութիւնը ու ճշմարտութիւնը քու երեսիդ առջեւէն կ՚երթան ։

15 Երանի այն ժողովուրդին՝ որ գիտէ [ն] *ազդարարութեան ձայնը . ով Տէր՝ անոնք [շ] քու երեսիդ լոյսովը պիտի քալեն ։

16 Քու անունովդ ամէն օր պիտի ցնծան , ու քու արդարութիւնովդ պիտի բարձրանան ։

17 Վասն զի դուն ես անոնց զօրութեանը փառքը , [ո] և քու հաճութեամբդ պիտի բարձրանայ մեր եղջիւրը ։

18 Ինչու որ մեր վահանը Տէրոջն է , ու մեր թագաւորը Իսրայէլին Սուրբինն է ։

19 Այն ժամանակը տեսիլքով խօսեցար քու սուրբիդ հետ , ու ըսիր . Օգնութիւն դրի զօրաւորին վրայ , ժողովուրդէն [չ] ընտրուածը բարձրացուցի ։

20 [պ] Իմ ծառաս Դաւիթը գտայ , իմ սուրբ եղովս օծեցի անիկայ ։

21 [ջ] Որուն հետ իմ ձեռքս պիտի հաստատուի , ու իմ բազուկս պիտի զօրացնէ զանիկայ ։

22 [ռ] Թշնամին պիտի չհարստահարէ զանիկայ , ու անօրէնութեան որդին պիտի չչարչարէ զանիկայ ։

23 [ս] Եւ անոր թշնամիները իր առջեւէն պիտի կոտրեմ , ու զանիկայ ատողները պիտի զարնեմ ։

24 Եւ [վ] իմ հաւատարմութիւնս ու ողորմութիւնս անոր հետ պիտի ըլլայ . ու [տ] անոր եղջիւրը իմ անունովս պիտի բարձրանայ ։

25 [ր] Անոր ձեռքը ծովուն մէջը պիտի դնեմ , ու անոր աջ ձեռքը գետերուն մէջը ։

26 Անիկայ ինծի պիտի կանչէ թէ՝ Դուն ես [ց] իմ Հայրս , իմ Աստուածս , ու [ւ] իմ փրկութեանս Վէմը .

27 Ու ես զանիկայ [փ] անդրանիկ պիտի ընեմ , [ք] երկրի թագաւորներէն աւելի բարձր ։

28 [ա] Իմ ողորմութիւնս յաւիտեան պիտի պահեմ անոր համար , ու [բ] իմ ուխտս անոր հետ հաւատարիմ պիտի ըլլայ ։

29 [գ] Եւ անոր սերունդը յաւիտեան , [դ] ու անոր աթոռը [ե] երկինքի օրերուն չափ պիտի ընեմ ։

30 [զ] Թէ որ անոր որդիքը [է] իմ օրէնքս թողուն , ու իմ իրաւունքներովս չքալեն ,

31 Թէ որ իմ կանոններս անարգեն , ու իմ պատուիրանքներս չպահեն ,

32 [ը] Ես ալ գաւազանով պիտի պատժեմ անոնց յանցանքը , ու հարուածներով՝ անոնց անօրէնութիւնը ։

33 [թ] Բայց իմ ողորմութիւնս պիտի չկտրեմ անկէ , ու իմ հաւատարմութիւնս սուտ պիտի չհանեմ ։

34 Իմ ուխտս պիտի չանարգեմ , ու շրթունքներէս ելածը պիտի չփոխեմ ։

35 Անգամ մը երդում ըրի [ժ] իմ սրբութիւնովս , որ սուտ պիտի չըսեմ Դաւիթին .

36 [ի] Անոր սերունդը յաւիտեան պիտի մնայ , ու անոր աթոռը իմ առջեւս [լ] արեգակին չափ .

37 Լուսնին պէս յաւիտեան պիտի հաստատուի , ու երկինքին մէջ հաւատարիմ վկայի պէս ։ (Սէլա ։)

38 Բայց դուն [խ] երեսէ ձգեցիր ու [ծ] անարգեցիր , քու օծեալդ բարկացար .

39 Քու ծառայիդ ուխտը մերժեցիր . [կ] անոր թագը գետնին հաւասար պղծեցիր .

40 [հ] Անոր բոլոր պարիսպները փլցուցիր . անոր բերդերը աւերակ ըրիր ։

41 Բոլոր ճամբայէն անցնողները կողոպտեցին զանիկայ . [ձ] Նախատինք եղաւ իր դրացիներուն ։

42 Անոր նեղիչներուն աջ ձեռքը բարձրացուցիր . անոր բոլոր թշնամիները ուրախացուցիր ։

43 Անոր սուրին բերանն ալ դարձուցիր , ու զինքը պատերազմին մէջ չկայնեցուցիր ։

44 Անոր փառքը դադրեցուցիր , ու [ղ] անոր աթոռը գետինը զարկիր ։

45 Անոր երիտասարդութեան օրերը կարճեցուցիր . զանիկայ ամօթով ծածկեցիր ։ (Սէլա ։)

46 [ճ] Մինչեւ ե՞րբ ով Տէր . քու անձդ միշտ պիտի պահե՞ս . [մ] քու սրտմտութիւնդ կրակի պէս պիտի բորբոքի՞ ։

47 [յ] Յիշէ իմ կեանքիս ինչ ըլլալը . ինչ ունայնութեան համար ստեղծեցիր մարդոց բոլոր որդիները ։

[ծ] Սաղ . ԿԵ . 7 ; ՂԳ . 3 , 4 ; ՃԷ . 29 ։
[կ] Ել . ԺԴ . 26 , 27 , 28 ; Սաղ . ՁԷ . 4 ; Եսա . Լ . 7 ; ԾԱ . 9 ։
[հ] Ծնն . Ա . 1 ; Ա Մն . ԻԹ . 11 ; Սաղ . ԻԴ . 1 , 2 ; Ծ . 12 ։
[ձ] Յոբ . ԻԶ . 7 ։
[ղ] Յես . ԺԹ . 22 ։
[ճ] Յես . ԺԲ . 1 ։
[մ] Սաղ . ՂԷ . 2 ։
[յ] Սաղ . ՁԵ . 13 ։
[ն] Թուոց . Ժ . 10 ; Սաղ . ՂԸ . 6 ։
* Կամ՝ ցնծութեան . Թուոց . ԻԳ . 21 ։
[շ] Սաղ . Դ . 6 ; ԽԴ . 3 ։
[ո] Հմր 24 ; Սաղ . ՀԵ . 10 ; ՂԲ . 10 ; ՃԼԲ . 17 ։
[չ] Հմր 3 ; Գ Թագ . ԺԱ . 34 ։
[պ] Ա Թագ . ԺԶ . 1 , 12 ։
[ջ] Սաղ . Ձ . 17 ։
[ռ] Բ Թագ . Է . 10 ։
[ս] Բ Թագ . Է . 9 ։
[վ] Սաղ . ԿԱ . 7 ։
[տ] Հմր 17 ։
[ր] Սաղ . ՀԲ . 8 ; Ձ . 11 ։
[ց] Բ Թագ . Է . 14 ; Ա Մն . ԻԲ . 10 ։
[ւ] Բ Թագ . ԻԲ . 47 ։
[փ] Սաղ . Բ . 7 ; Կող . Ա . 15 , 18 ։
[ք] Թուոց . ԻԴ . 7 ։
[ա] Եսա . ԾԵ . 3 ։
[բ] Հմր 34 ։
[գ] Հմր 4 , 36 ։
[դ] Հմր 4 ; Եսա . Թ . 7 ; Երեմ . ԼԳ . 17 ։
[ե] Բ Օր . ԺԱ . 21 ։
[զ] Բ Թագ . Է . 14 ։
[է] Սաղ . ՃԺԹ . 53 ; Երեմ . Թ . 13 ։
[ը] Բ Թագ . Է . 14 ; Գ Թագ . ԺԱ . 31 ։
[թ] Բ Թագ . Է . 15 ։
[ժ] Ամով . Դ . 2 ։
[ի] Բ Թագ . Է . 16 ; Ղուկ . Ա . 33 ; Յովհ . ԺԲ . 34 ; Հմր 4 , 29 ։
[լ] Սաղ . ՀԲ . 5 , 17 ; Երեմ . ԼԳ . 20 ։
[խ] Ա Մն . ԻԸ . 9 ; Սաղ . ԽԴ . 9 ; Կ . 1 , 10 ։
[ծ] Բ Օր . ԼԲ . 19 ; Սաղ . ՀԸ . 59 ։
[կ] Սաղ . ՀԴ . 7 ; Ողբ . Ե . 16 ։
[հ] Սաղ . Ձ . 12 ։
[ձ] Սաղ . ԽԴ . 13 ; ՀԹ . 4 ։
[ղ] Հմր 39 ։
[ճ] Սաղ . ՀԹ . 5 ։
[մ] Սաղ . ՀԸ . 63 ։
[յ] Յոբ . Է . 7 ; Ժ . 9 ; ԺԴ . 1 ; Սաղ . ԼԹ . 5 ; ՃԺԹ . 84 ։

48 ր Ո՞վ է այն մարդը որ ապրի ու ց մահ չտեսնէ, և իր անձը դժոխքին ձեռքէն փրկէ։ (Սելա։)

ր Սաղ. խթ. 9։
ց Եբր. ժա. 5։

49 Ո՛վ Տէր, ո՞ւր են քու առջի ողորմութիւններդ, որ ւ երդումով ըրիր Դաւիթին՝ քու հաւատարմութիւնովդ։

ւ Բ Թագ. է. 15։ Ես. ծե. 3։

50 Ո՛վ Տէր, յիշէ քու ծառաներուդ փ նախատինքը, որ իմ ծոցիս մէջը կը կրեմ բոլոր մեծ ազգերէն.

փ Սաղ. կթ. 9։ 19։

51 ք Որ անով քու թշնամիներդ անարգեցին՝ ո՛վ Տէր, որ անով քու օծեալիդ քայլերը անարգեցին։

ք Սաղ. հդ. 22։

52 օ Օրհնեալ ըլլայ Տէրը յաւիտեան։ Ամէն ու ամէն։

օ Սաղ. խա. 13։

ՍԱՂՄ. Ղ.

1 Մովսէս Աստուծոյ նախախնամութիւնը խոստովանելով՝ 3 մարդոյ տկարութեանը համար, 7 Աստուծոյ պատիժներուն, 10 և մարդկային կենաց կարճութեանը համար կը գանգատի։ 12 Անիկայ Աստուծոյ բարի նախախնամութեանը գիտութեանը ու յայտնի երևնալուն համար կ'աղօթէ։

ա Աստուծոյ մարդուն Մովսէսին աղօթքը։

ա Բ Օր. լգ. 1։

1 Ո՛վ Տէր՝ բ դուն մեզի ապաւէն եղար ազգէ մինչև ազգ։

բ Բ Օր. լգ. 27։ Եզեկ. ժա. 16։

2 գ Լեռներուն ծնանելէն առաջ, ու երկրի և աշխարհի ստեղծուելէն առաջ, յաւիտենից մինչև յաւիտեանս դուն ես Աստուած։

գ Առակ. ը. 25։ 26։

3 Դուն մարդը փոշի կը դարձընես, ու կ'ըսես. դ Ետ դարձէք՝ մարդոց որդիներ։

դ Ծն. գ. 19։ Ժող. ժբ. 7։

4 ե Վասն զի հազար տարին քու առջիդ երէկուան օրին պէս է՝ որ անցաւ, կամ գիշերուան պահու մը պէս։

ե Բ Պետ. գ. 8։

5 Կ'ընկղմես զանոնք, զ երազի պէս կ'ըլլան. առտուան կանանչցած է խոտի պէս կ'ըլլան.

զ Սաղ. հգ. 20։
է Սաղ. ճգ. 15։ Ես. խ. 6։

6 ը Առտուանց կը ծաղկի ու կը կանանչնայ, իրիկուընը կը կտրուի ու կը չորնայ։

ը Սաղ. ղբ. 7։ Յոբ. ժդ. 2։

7 Ինչու որ քու բարկութենէդ կը մաշինք, և քու սրտմտութենէդ կը խռովինք։

8 թ Մեր անօրէնութիւնները քու առջիդ, — մեր ժ ծածուկ մեղքերը քու երեսիդ լուսին մէջը դրիր։

թ Սաղ. ծ. 21։ Երեմ. ժզ. 17։
ժ Սաղ. ժթ. 12։

9 Ինչու որ մեր բոլոր օրերը քու բարկութիւնովդ կ'անցնին. մեր տարիները ցնորքի մը պէս կ'անցընենք։

10 Մեր տարիներուն օրերը եօթանասուն տարի են. ու թէ որ զօրութիւնով ութսուն տարի ըլլան, անոնց փառքը աշխատանք ու ցաւ է. ինչու որ անոնք շուտով կ'անցնին, ու մենք կը թռչինք։

11 Ո՞վ գիտէ քու բարկութեանդ զօրութիւնը, և քու սրտմտութիւնդ քու վախիդ համեմատ։

12 ի Ասանկ սորվեցուր մեզի մեր օրերը համրել, որ սրտի իմաստութիւն ստանանք։

ի Սաղ. լթ. 4։

13 Դարձիր ով Տէր, մինչև ե՞րբ. ու լ գթութիւն ըրէ քու ծառաներուդ։

լ Բ Օր. լբ. 36։ Սաղ. ճլե. 14։

14 Կշտացուր մեզ կանուխ քու ողորմութիւնովդ, խ որ ցնծանք և ուրախ ըլլանք մեր բոլոր օրերուն մէջը։

խ Սաղ. ձե. 6։ ճխթ. 2։

15 Ուրախացուր մեզ այն օրերուն չափովը, որ տրտմեցուցիր. այն տարիներուն չափովը, որ չարիք տեսանք։

16 Թող երևնայ ծ քու գործքդ քու ծառաներուդ, և քու փառքդ անոնց որդիներուն։

ծ Ամբ. գ. 2։

17 Ու կ մեր Տէր Աստուծոյն վայելչութիւնը մեր վրայ ըլլայ. և հ ձեռքերնուս գործքը հաստատէ մեր վրայ. մեր ձեռքերուն գործքը հաստատէ։

կ Սաղ. իէ. 4։
հ Ես. իզ. 12։

ՍԱՂՄ. ՂԱ.

1 Բարեպաշտ մարդոց վիճակը. 3 անոնց ապահովութիւնը. 9 անոնց ապաստանարանը։

1 ձ Բարձրելոյն ծածկոցին տակը բնակողը ղ Ամենակարողին հովանաւորութեանը տակը պիտի հանգչի։

ձ Սաղ. իէ. 5։ լա. 20։ լբ. 7։
ղ Սաղ. ժէ. 8։

2 ճ Տէրոջը համար պիտի ըսեմ թէ՝ իմ ապաւէնս ու իմ ամրոցս է. իմ Աստուածս՝ որուն կը յուսամ։

ճ Սաղ. ճխբ. 5։

3 Արդարև մ ան պիտի փրկէ քեզ որսորդին որոգայթէն, ապականիչ ժանտամահէն։

մ Սաղ. ճիդ. 7։

4 Քեզ յ իր փետուրներովը պիտի ծածկէ, ու իր թևերուն տակը պիտի ապաստանիս. անոր ճշմարտութիւնը վահան մը ու ասպար մը պիտի ըլլայ քեզի։

յ Սաղ. ժէ. 8։ ծէ. 1։ կա. 4։

5 ն Պիտի չվախնաս գիշերուան զարհուրանքէն, — ցորեկը թռչող նետէն,

ն Յոբ. ե. 19. &c. Սաղ. ճժբ. 7։ Առակ. գ. 23։ 24։ Ես. խգ. 2։

6 Ու — մութ տեղը պտըտող ժանտամահէն, — կէս օրուան ատենը աւերող հարուածէն,

7 Հազար հոգի քու քովէդ, ու տասը հազար քու աջ կողմէդ պիտի իյնան. բայց քեզի հարուած մը պիտի չմօտենայ։

8 Միայն շ քու աչքերովդ պիտի նայիս, ու ամբարիշտներուն հատուցումը պիտի տեսնես։

շ Սաղ. լէ. 34։ Մաղ. ա. 5։
ո Հմր 2։

9 Որովհետև դուն Տէրը ո իմ ապաւէնս՝ Բարձրեալը չ քեզի ապաստանարան ըրիր,

չ Սաղ. հա. 3։ ղ. 1։
պ Առակ. ժբ. 21։

10 պ Քեզի չարիք պիտի չհասնի, և քու բնակարանիդ հարուած մը պիտի չմօտենայ։

ջ Սաղ. լդ. 7։ Հմ. 3։ Մատ. դ. 6։ Ղու. դ. 10։ 11։ Եբր. ա. 14։

11 ջ Ինչու որ իր հրեշտակներուն

պիտի պատուիրէ քեզի համար, որ քու բոլոր ճամբաներուդ մէջը քեզ պահեն։

12 Անոնք ձեռքերնուն վրայ պիտի վերցնեն քեզ, Որ չըլլայ թէ ոտքդ քարի զարնես։

13 Առիւծի ու իժի վրայ պիտի քալես. առիւծի կորիւնը ու վիշապը պիտի կոխկրտես։

14 Որովհետեւ ինծի կը ցանկայ, անոր համար ես պիտի փրկեմ անիկայ. անոր ամրութիւն պիտի ըլլամ, ինչու որ անիկայ իմ անունս գիտցաւ։

15 Ինծի պիտի կանչէ, ու ես անոր պատասխան պիտի տամ. Նեղութեան մէջ անոր հետ պիտի ըլլամ. պիտի ազատեմ ու փառաւորեմ անիկայ.

16 Երկայն օրերով պիտի կշտացընեմ անիկայ, ու իմ փրկութիւնս անոր պիտի ցուցընեմ։

Յոբ. Ե. 23. Սաղ. ԼԷ. 24.
Սաղ. Թ. 10.
Սաղ. Ծ. 15.
Ես. ԽԳ. 2.
Հռովմ. Ը. 30.
Ղուկ. Բ. 2.

ՍԱՂՄ. ՂԲ

1 Մարգարէն կը յորդորէ մարդիկը որ զԱստուած գովեն, 4 անոր մեծ գործքերուն համար, 6 նաեւ անոր դատաստանին համար որ չարերուն կ'ընէ, 10 ու անոր բարութեանը համար որ բարեպաշտներուն կ'ընէ։

Շաբաթ օրուան համար Սաղմոս երգ։

1 Բարի է գոհանալ Տէրոջմէն, ու սաղմոս ըսել քու անուանդ՝ ով Բարձրեալ,

2 Առտուանց քու ողորմութիւնդ, ու գիշերները քու հաւատարմութիւնդ պատմել,

3 Տասը լար ունեցող նուագարանով ու տաւիղով, և քնարի ձայնով։

4 Վասն զի դուն՝ ով Տէր, քու գործքովդ զիս ուրախացուցիր. քու ձեռքերուդ գործքերովը պիտի ցնծամ։

5 Ով Տէր՝ ինչ մեծ են քու գործքերդ. շատ խորունկ են քու խորհուրդներդ։

6 Անմիտ մարդը ասիկայ չիմանար, ու յիմարը չհասկընար։

7 Ամբարիշտներուն խոտի պէս բուսնիլը, ու բոլոր անօրէնութիւն գործողներուն ծաղկիլը, իրենց յաւիտենական կորստեանը կը տանի։

8 Բայց դուն՝ ով Տէր, յաւիտեան բարձր ես։

9 Վասն զի ահա քու թշնամիներդ՝ ով Տէր, վասն զի ահա քու թշնամիներդ պիտի կորսուին. բոլոր անօրէնութիւն գործողները պիտի ցրուին։

10 Բայց իմ եղջիւրս միեղջերուին պէս պիտի բարձրացընես. ես նոր իւղով օծուեցայ.

Սաղ. ՃԽԷ. 1.
Սաղ. ԽԹ. 1.
Սմն. ԻԳ. 5. Սաղ. ԼԳ. 2.
Սաղ. Խ. 5. ՃԼԹ. 17.
Ես. ԻԸ. 29. Հռովմ. ԺԱ. 33. 34.
Սաղ. ՀԳ. 22. ԴԴ. 8.
Յոբ. ԺԲ. 6. Իս. 7. Սաղ. ԼԷ. 1. 2. 35. 38. Երեմ. ԺԲ. 1. 2. Մաղ. Գ. 15.
Սաղ. ԺԴ. 18.
Սաղ. ԿԸ. 1. ՁԹ. 10.
Սաղ. ԻԹ. 17. 24.
Սաղ. ԻԳ. 5.

11 Ու իմ աչքերս թշնամիներուս կորուստը պիտի տեսնեն. իմ ականջներս ինծի դէմ ելլող չարագործներուն կրած պատիժը պիտի լսեն։

12 Արդարը արմաւենիի պէս պիտի ծաղկի, Լիբանանի եղեւնի պէս պիտի մեծնայ։

13 Տէրոջը տանը մէջ տնկուածները մեր Աստուծոյն սրահներուն մէջը պիտի ծաղկին.

14 Ծերութեան ատենն ալ պտուղ պիտի տան. պարարտ ու կանանչ պիտի մնան.

15 Որ պատմեն թէ՝ Տէրը ուղիղ է. Անիկայ իմ վէմս է, ու անիրաւութիւն չկայ անոր քովը։

Սաղ. ԾԴ. 7. ԾԹ. 10. ՃԺԸ. 8.
Սաղ. ԾԲ. 8. Ես. ԿԵ. 22. Ովս. ԺԴ. 5. 6.
Սաղ. Ճ. 4. ՃԼԵ. 2.
Բ Օր. ԼԲ. 4. Հռովմ. Թ. 14.

ՍԱՂՄ. ՂԳ

1-5 Քրիստոսի թագաւորութեանը վեհափառութիւնը, զօրութիւնը ու սրբութիւնը։

1 Տէրը կը թագաւորէ, մեծափառութիւն հագած է. Տէրը զօրութիւն հագած — գօտեւորած է. աշխարհքն ալ հաստատուած է որ չսասանի։

2 Քու աթոռդ հին ժամանակէն հաստատ է. 'ի յաւիտենից ես դուն։

3 Ով Տէր՝ գետերը բարձրացուցին, գետերը բարձրացուցին իրենց ձայնը. գետերը կը բարձրացընեն իրենց շառաչիւնը։

4 Շատ ջուրերուն ձայնէն — ծովուն զօրաւոր ալիքներէն աւելի զօրաւոր է Տէրը բարձրութեան մէջ։

5 Քու վկայութիւններդ շատ հաւատարիմ են. ով Տէր՝ սրբութիւնը քու տանդ կը վայլէ յաւիտեան։

Սաղ. ՂԶ. 10. ՂԷ. 1. ՂԹ. 1. Եբ. ԺԲ. 7. Յայտ. ԺԹ. 6.
Սաղ. ԽԵ. 1.
Սաղ. ԿԵ. 6.
Սաղ. ՂԶ. 10.
Սաղ. ԽԵ. 6. Առակ. Ը. 22.
Սաղ. ԿԵ. 7. ՁԹ. 9.
Եբր. Երկար օրեր։

ՍԱՂՄ. ՂԴ

1 Մարգարէն արդարութիւն խնդրելով՝ բռնաւորութեան ու ամբարշտութեան համար կը գանգատի. 8 Աստուծոյ նախախնամութիւնը կ'իմացընէ. 12 վշտացած մարդուն երջանկութիւնը կը ցուցընէ. 16 կը հաստատէ թէ Աստուած նեղեալը կը պաշտպանէ։

1 Ով Տէր՝ վրէժխնդրութեանց Աստուածը, ով վրէժխնդրութեանց Աստուածը, յայտնուէ։

2 Ելիր ով երկրին Դատաւորը, ամբարտաւաններուն հատուցում ըրէ։

3 Ով Տէր՝ մինչեւ ե՞րբ ամբարիշտները, մինչեւ ե՞րբ ամբարիշտները պարծենան.

4 Գոռոզութեամբ բարբառելով խօսին, — բոլոր անօրէնութիւն գործողները պարծենան։

5 Ով Տէր՝ անոնք քու ժողովուրդդ կը հարստահարեն, ու քու ժառանգութիւնդ կը չարչարեն.

Բ Օր. ԼԲ. 35. Նաւ. Ա. 2.
Սաղ. Է. 6.
Ծն. ԺԸ. 25.
Յոբ. Ի. 5.
Սաղ. ԼԱ. 18. Յուդ. 15.

6 Որբևայրին ու պանդուխտը կը սպաննեն, և որբերը կը մեռցընեն.
7 Ու կ'ըսեն. Տէրը չտեսներ, և Յակոբին Աստուածը չիմանար։
8 Իմացէ՛ք՝ ո՛վ ժողովուրդին անմիտները, ու դուք ո՛վ յիմարներ՝ ե՞րբ միտք պիտի առնէք։
9 Միթէ ականջը տնկողը չի՞ լսեր, կամ թէ աչքը ստեղծողը չի՞ տեսներ։
10 Միթէ ազգերը խրատողը չի՞ յանդիմաներ. միթէ մարդու գիտութիւն սորվեցընողը չգիտե՞ր։
11 Տէրը մարդոց խորհուրդները գիտէ՝ որ ունայնութիւն են։
12 Երանի այն մարդուն՝ որն որ դուն կը խրատես՝ ով Տէր, և քու օրէնքէդ անոր կը սորվեցընես,
13 Որ չարութեան օրերուն մէջը անիկայ հանգչեցընես, մինչև որ ամբարշտին համար հոր փորուի։
14 Վասն զի Տէրը իր ժողովուրդը երբեք պիտի չձգէ, ու իր ժառանգութիւնը պիտի չմերժէ.
15 Հապա դատաստանը իրաւունքի պիտի դառնայ, ու ամէն սրտով ուղիղները անոր ետևէն պիտի երթան։
16 Ո՛վ ինծի համար չարերուն դէմ պիտի ելլէ, ո՛վ ինծի համար անօրէնութիւն գործողներուն դէմ պիտի կայնի։
17 Եթէ որ Տէրը ինծի օգնական չըլլար, քիչ պիտի մնար որ իմ անձս լռութեան տեղը բնակէր։
18 Երբոր կ'ըսէի թէ՝ Իմ ոտքս կը սասանի, ով Տէր՝ քու ողորմութիւնդ զիս կը հաստատէր։
19 Իմ ներսի դիս հոգերս շատցած ատենը՝ քու մխիթարութիւններդ իմ անձս կ'ուրախացընէին։
20 Միթէ քեզի հետ հաղորդակցութիւն ունի՞ անօրէնութեան աթոռը, որ *«օրէնքին դէմ» չարիք կը պատրաստէ։
21 Արդարին անձին դէմ կը ժողվուին, ու անմեղ արիւնը կը դատապարտեն։
22 Բայց Տէրը իմ ամրութիւնս է, ու իմ Աստուածս՝ իմ ապաւինութեանս վէմը։
23 Եւ անոնց անօրէնութիւնը իրենց վրայ պիտի դարձընէ, ու զանոնք իրենց չարութիւնովը պիտի ջնջէ. մեր Տէր Աստուածը պիտի ջնջէ զանոնք։

Սաղ. Ժ. 11. 13. ԾԹ. 7.
Սաղ. ՀԳ. 22. ՂԲ. 6.
Ել. Դ. 11. Առակ. Ի. 12.
Յոբ. ԼԵ. 11. Ես. ԻԸ. 26.
Ա Կոր. Գ. 20.
Յոբ. Ե. 17. Առակ. Գ. 11. Ա Կոր. ԺԱ. 32. Եբր. ԺԲ. 5. [illegible]
Ա Թագ. ԺԲ. 22. Հռով. ԺԱ. 1. 2.
Սաղ. ՃԻԴ. 1. 2.
Սաղ. ԼԸ. 16.
Ամով. Զ. 3.
Սաղ. ԾԸ. 2. Ես. Ժ. 1.
* Կամ՝ [illegible] օրէնքով
Մատ. ԻԷ. 1.
Ել. ԻԳ. 7. Առակ. ԺԷ. 15.
Սաղ. ԾԹ. [illegible] 2. [illegible] Առակ. [illegible] 22. Ե. 22.

ՍԱՂՄ. ՂԵ

1 Աստուած գովաբանելու յորդորանք մը. 3 իր մեծութեանը. 6 ու իր բարութեանը համար. 8 Աստուած չփորձելու յորդորանք մը։

1 Եկէք ցնծութիւն ընենք Տէրոջը առջևը, աղաղակենք մեր փրկութեան վէմին։
2 Գոհութիւնով անոր երեսին առջևը դանք, սաղմոսներով աղաղակենք անոր։
3 Ինչու որ Տէրը մեծ Աստուած է, ու բոլոր աստուածներուն վրայ մեծ թագաւոր է։
4 Անոր ձեռքին մէջն է երկրի խորունկ տեղերը, ու լեռներուն †բարձրութիւնները անորն են։
5 Իրն է ծովը, ու ինքը շինեց անիկայ. և իր ձեռքերը ստեղծեցին ցամաքը։
6 Եկէք երկրպագութիւն ընենք, ու ծռինք. Ծունկ չոքենք մեզ ստեղծող Տէրոջը առջին.
7 Ինչու որ ան է մեր Աստուածը. ու մենք անոր արօտին ժողովուրդը՝ և անոր ձեռքին ոչխարներն ենք. Այսօր թէ որ անոր ձայնին պիտի լսէք,
8 Ձեր սիրտերը մի՛ խստացընէք ինչպէս Մերիպային մէջ, անապատին մէջ փորձութեան օրուանը պէս,
9 Ուր որ ձեր հայրերը զիս փորձեցին. քննեցին զիս, ու իմ գործքերս տեսան։
10 Քառասուն տարի զզուեցայ այն ազգէն, ու ըսի. Անոնք սրտով մոլորած ժողովուրդ մըն են, իմ ճամբաներս չճանչցան։
11 Ուստի իմ բարկութեանս մէջ երդում ըրի թէ, անոնք իմ հանգիստս պիտի չմտնեն։

Սաղ. Ճ. 1.
Բ Օր. ԼԲ. 15. Բ Թագ. ԻԲ. 47.

ՍԱՂՄ. ՂԶ

1 Աստուած գովելու յորդորանք մը. 4 իր մեծութեանը. 8 իր թագաւորութեանը. 11 և իր տիեզերական դատաստանին համար։

1 Նոր երգ երգեցէք Տէրոջը. ո՛վ բոլոր երկիր՝ երգեցէք Տէրոջը։
2 Երգեցէք Տէրոջը, օրհնեցէք անոր անունը. օրէ օր անոր փրկութիւնը քարոզեցէք։
3 Անոր փառքը ազգերուն մէջ պատմեցէք, անոր հրաշքները՝ բոլոր ժողովուրդներուն մէջ.
4 Քանզի Տէրը մեծ է, ու խիստ գովելի. անիկայ բոլոր աստուածներուն վրայ ահաւոր է։
5 Ինչու որ ազգերուն բոլոր աստուածները ‡կուռքեր են. Բայց Եհովան երկինքը ստեղծեց։
6 Փառք ու վայելչութիւն կայ անոր առջին, զօրութիւն ու գեղեցկութիւն անոր սրբարանին մէջ։
7 Տէրոջը տուէք ով ժողովրդոց տոհմերը, Տէրոջը տուէք փառք ու զօրութիւն։
8 Տէրոջը տուէք իր անուանը փառքը. ընծայ առէք, ու անոր սրահներուն մէջը մտէք.
9 *Սուրբ հանդէսով" Տէրոջը եր-

Սաղ. ՂԶ. 4. ՂԷ. 9. ՃԼԵ. 5.
† Կամ՝ զօրութիւնները
Ծն. Ա. 9. 10.
Ա Կոր. Զ. 20.
Սաղ. ՀԹ. 13. Ձ. 1. Ճ. 3.
Եբր. Գ. 7. 15. Դ. 7.
Ել. ԺԷ. 2. 7. Թուոց. Ի. 13. Բ Օր. Զ. 16.
Սաղ. ՀԸ. 18. 40. 56. Ա Կոր. Ժ. 9.
Թուոց. ԺԴ. 22.
Եբր. Գ. 10. 17.
Թուոց. ԺԴ. 23. 28. 30. Եբր. Գ. 11. 18. Դ. 3. 5.
Ա Մն. ԺԶ. 23—33.
Սաղ. ԼԳ. 3.
Սաղ. ՃԽԵ. 3.
Սաղ. ԺԸ. 3.
Սաղ. ՂԵ. 3.
Տես Երեմ. Ժ. 11. 12.
‡ Կամ՝ ունայնութիւններ
Սաղ. ՃԺԵ. 15. Ես. ԽԲ. 5.
Սաղ. ԻԹ. 1. 2.
Սաղ. ԻԹ. 2. ՃԺ. 3.
* Կամ՝ Սրբութեան զարդարանքով

կըրպագութիւն ըրէք . վախցէք անոր երեսէն՝ ով բոլոր երկիր ։

10 Հեթանոսներուն մէջ ըսէք թէ՝ ա Տէրը կը թագաւորէ . աշխարհքն ալ հաստատուած է որ չսասանի . բ անիկայ պիտի դատէ ժողովուրդները ուղղութիւնով ։

11 գ Երկինքը թող ուրախանայ , ու երկիրը ցնծայ . դ Ծովը իր լըթեամբը թող գոռայ .

12 Դաշտը՝ ու բոլոր անոր մէջը եղողները թող ուրախանան . ան ատենը անտառին բոլոր ծառերը թող ցնծան

13 Տէրոջը առջևը , ինչու որ կու գայ , ինչու որ կու գայ երկիրը դատելու . ե պիտի դատէ աշխարհքը արդարութիւնով , ու ժողովուրդները իր ճշմարտութիւնովը ։

ա Սաղ . ղգ . 1 ։ ղէ . 1 ։ Յայտ . ժա . 15 ։ ժթ . 6 ։
բ Հմր 13 ։ Սաղ . կէ . 4 ։ ղը . 9 ։
գ Սաղ . կթ . 34 ։
դ Սաղ . ղը . 7 ։ ևն ։
ե Սաղ . կէ . 4 ։ Յայտ . ժթ . 11 ։

ՍԱՂՄ . ՂԷ

1 Աստուծոյ թագաւորութեանը վեհափառութիւնը ։ 7 Եկեղեցին՝ կռապաշտներուն վրայ Աստուծոյ ըրած դատաստաններովը կ'ուրախանայ ։ 10 Բարեպաշտութեան և ուրախութեան յորդորանք մը ։

1 — Տէրը կը թագաւորէ , երկիրը թող ցնծայ . շատ ա կղզիներ թող ուրախանան ։

2 բ Անոր բոլորտիքը ամպ ու մառախուղ կայ , գ արդարութիւնը ու իրաւունքը անոր աթոռին հիմերն են ։

3 դ Անոր առջևէն կրակ կ'երթայ , ու անոր բոլորտիքը եղած թշնամիները կ'այրէ ։

4 ե Անոր փայլակները աշխարհքը կը լուսաւորեն . երկիրը կը տեսնէ ու կը դողայ ։

5 զ Լեռները մոմի պէս կը հալին Եհովային երեսէն , բոլոր երկրին Տէրոջը երեսէն ։

6 է Երկինքը կը պատմէ անոր արդարութիւնը , ու բոլոր ժողովուրդները կը տեսնեն անոր փառքը ։

7 ը Թող ամչնան ան ամէնը որ կուռքերուն կը ծառայեն , որ ունայնութիւններով կը պարծենան . ով բոլոր աստուածներ՝ թ անոր երկրպագութիւն ըրէք ։

8 Սիոնը լսեց և ուրախացաւ , ու Յուդայի աղջիկները ցնծացին քու իրաւունքներուդ համար՝ ով Տէր ։

9 Վասն զի դուն՝ ով Տէր , ժ բարձրեալ ես բոլոր երկրի վրայ . ի շատ բարձրացար բոլոր աստուածներուն վրայ ։

10 Ով Տէրը սիրողներ՝ լ չարութիւնը ատեցէք . խ անիկայ իր սուրբերուն անձերը կը պահէ , ծ ամբարիշտներուն ձեռքէն կը փրկէ զանոնք ։

11 կ Արդարին համար լոյս ցանուեցաւ , ու սրտով ուղիղներուն համար ուրախութիւն ։

12 հ Տէրոջմով ուրախացէք՝ ով արդարներ , ձ ու անոր սրբութիւնը յիշելով շնորհակալ եղէք ։

— Սաղ . ղգ . 10 ։
ա Ես . կ . 9 ։
բ Գ Թագ . ը . 12 ։ Սաղ . ժը . 11 ։
գ Սաղ . ձթ . 14 ։
դ Սաղ . ժը . 8 ։ ծ . 3 ։ Դան . է . 10 ։ Ամբ . գ . 5 ։
ե Ել . ժթ . 18 ։ Սաղ . հէ . 18 ։ ճդ . 32 ։
զ Դատ . ե . 5 ։ Միք . ա . 4 ։ Նաւ . ա . 5 ։
է Սաղ . ժթ . 1 ։ ծ . 6 ։
ը Ել . ի . 4 ։ Ղև . իզ . 1 ։ Բ Օր . ե . 8 ։ իէ . 15 ։
թ Եբր . ա . 6 ։
ժ Սաղ . ձգ . 18 ։
ի Ել . ժը . 11 ։ Սաղ . ղե . 3 ։ ղզ . 4 ։
լ Սաղ . լդ . 14 ։ լէ . 27 ։ ճա . 3 ։ Ամով . ե . 15 ։ Հռով . ժբ . 9 ։
խ Սաղ . լա . 23 ։ լէ . 28 ։ ճխե . 20 ։ Առակ . բ . 8 ։
ծ Սաղ . լէ . 39 ։ 40 ։ Դան . գ . 28 ։ զ . 22 ։ 27 ։
կ Յոբ . իբ . 28 ։ Սաղ . ճժբ . 4 ։ Առակ . դ . 18 ։
հ Սաղ . լգ . 1 ։
ձ Սաղ . լ . 4 ։

ՍԱՂՄ . ՂԸ

1 Սաղմոսերգուն կը յորդորէ Հրէաները , 4 հեթանոսները , 7 ու բոլոր ստեղծուածները՝ որ զԱստուած գովեն ։

Սաղմոս ։

1 — Նոր երգ երգեցէք Տէրոջը , ինչու որ ա հրաշքներ ըրաւ . բ իր աջ ձեռքը ու իր սուրբ բազուկը իրեն * փրկութիւն տուաւ ։

2 գ Տէրը ցուցուց իր փրկութիւնը , ազգերուն առջին դ յայտնեց իր արդարութիւնը ։

3 ե Յիշեց իր ողորմութիւնը ու իր հաւատարմութիւնը Իսրայէլին տանը համար . զ երկրին ամէն ծայրերը մեր Աստուծոյն փրկութիւնը տեսան ։

4 է Ցնծացէք Տէրոջը առջևը՝ ով բոլոր երկիր . ուրախութեան ձայնով աղաղակեցէք ու սաղմոս ըսէք ։

5 Սաղմոս երգեցէք Տէրոջը քնարով , քնարով ու սաղմոսի ձայնով .

6 ը Փողերով ու շեփորի ձայնով աղաղակեցէք Տէր Թագաւորին առջևը ։

7 թ Թող գոռայ ծովը ու անոր լիութիւնը . աշխարհքը , ու անոր բնակիչները ։

8 Գետերը ժ թող ծափ զարնեն , — լեռները մէկտեղ թող ցնծան

9 Տէրոջը առջևը , ի ինչու որ կու գայ երկիրը դատելու . անիկայ պիտի դատէ աշխարհքը արդարութիւնով , ու ժողովուրդները ուղղութիւնով ։

— Սաղ . լգ . 3 ։ ղզ . 1 ։ Ես . խբ . 10 ։
ա Ել . ժե . 11 ։ Սաղ . հէ . 14 ։ ձզ . 10 ։ ճե . 5 ։ ճլզ . 4 ։ ճլթ . 14 ։
բ Ել . ժե . 6 ։ Ես . ծթ . 16 ։ կգ . 5 ։
* Կամ՝ յաղթութիւն
գ Ես . ծբ . 10 ։ Ղու . բ . 30 ։ 31 ։
դ Ես . կբ . 2 ։ Հռով . գ . 25 ։ 26 ։
ե Ղու . ա . 54 ։ 55 ։ 72 ։
զ Ես . խթ . 6 ։ ծբ . 10 ։ Ղու . բ . 30 ։ 31 ։ գ . 6 ։ Գործ . ժգ . 47 ։ իը . 28 ։
է Սաղ . ղզ . 1 ։ ճ . 1 ։
ը Թու . ժ . 10 ։ Ա Մն . ժե . 28 ։ Բ Մն . իթ . 27 ։
թ Սաղ . ղզ . 11 ։ ևն ։
ժ Ես . ծե . 12 ։
ի Սաղ . ղզ . 10 ։ 13 ։

ՍԱՂՄ . ՂԹ

1 Մարգարէն՝ Սիոնի մէջ եղող Աստուծոյ թագաւորութիւնը կը ստորագրէ . 5 ու նախահայրերուն օրինակովը կը յորդորէ ամէնքն ալ որ Աստուծոյ երկրպագութիւն ընեն իր սուրբ լերանը վրայ ։

1 — Տէրը կը թագաւորէ , ժողովուրդները թող սարսափին . ա ինքը քերովբէից վրայ կը նստի , երկիրը թող շարժի ։

2 Տէրը մեծ է Սիոնի մէջ , ու բ բարձրացած է բոլոր ժողովուրդներուն վրայ ։

3 Թող գովեն գ քու մեծ ու ահաւոր անունդ . անիկայ սուրբ է ։

4 դ Եւ † Թագաւորին զօրութիւնը իրաւունք կը սիրէ . ուղղութիւն հաստատեցիր , իրաւունք ու արդարութիւն ըրիր Յակոբին մէջը ։

— Սաղ . ղգ . 1 ։
ա Ել . իե . 22 ։ Սաղ . ժը . 10 ։ ձ . 1 ։
բ Սաղ . ղէ . 9 ։
գ Բ Օր . իը . 58 ։ Յայտ . ժե . 4 ։
դ Յոբ . լզ . 5—7 ։
† Կամ՝ [illegible] իրաւունք զօրաւոր Թագաւոր ։

5 [ե] Բարձրացուցէ՛ք Տէրը՝ մեր Աստուածը, ու երկրպագութիւն ըրէ՛ք [զ] անոր ոտքերուն պատուանդանին. [է] անիկայ սուրբ է։

6 [ը] Մովսէս ու Ահարոն անոր քահանաներուն մէջը, և Սամուէլ անոր անունը կանչողներուն մէջը, [թ] Տէրոջը կ'աղաղակէին, ու անիկայ պատասխան կու տար անոնց.

7 [ժ] Ամպի սիւնին մէջէն կը խօսէր անոնց հետ. անոնք կը պահէին անոր վկայութիւնները, ու ան հրամանը՝ որ իրենց տուաւ։

8 Ո՛վ Տէր՝ մեր Աստուածը, դուն կը լսէիր անոնց. ներող Աստուած էիր, թէպէտ [լ] վրէժխնդիր եղար անոնց գործքերուն։

9 [խ] Բարձրացուցէ՛ք Տէրը՝ մեր Աստուածը, ու երկրպագութիւն ըրէ՛ք անոր սուրբ լեռանը վրայ. ինչու որ Տէրը՝ մեր Աստուածը սուրբ է։

ե Հմր 9.
զ Ա Մն. իը. 2. Սաղ. ճլբ. 7.
է Ղե. ժթ. 2.
ը Երեմ. ժե. 1.
թ Ել. ժդ. 15: ժե. 25. Ա Թագ. է. 9: ժբ. 18.
ժ Ել. լգ. 9.
ի Թու. ժդ. 20. Երեմ. խզ. 28. Սոփ. գ. 7.
լ Տես Ել. լբ. 2. Թու. ի. 12, 24. Օր. թ. 20.
խ Հմր 5. Ել. ժե. 2. Սաղ. լգ. 3. ճժը. 28.

ՍԱՂՄ. Ճ

1 Ուրախութեամբ զԱստուած գովելու յորդորանք մը՝ 3 անոր մեծութեանը, 4 ու կարողութեանը համար։

Գոհութեան սաղմոս։

1 — Աղաղակեցէ՛ք Տէրոջը՝ ո՛վ բոլոր երկիր.

2 Ծառայեցէ՛ք Տէրոջը ուրախութեամբ. անոր առջին եկէ՛ք ցնծութեամբ։

3 Ճանչցէ՛ք որ Եհովան է Աստուած. [ա] անիկայ ստեղծեց մեզ, ու *"չէ թէ մենք". [բ] մենք անոր ժողովուրդը ու անոր արօտին ոչխարներն ենք։

4 [գ] Մտէ՛ք անոր դռներէն գոհութեամբ, — անոր սրահներէն օրհնութեամբ. գոհացէ՛ք անկէ, — օրհնեցէ՛ք անոր անունը։

5 Վասն զի Տէրը բարի է. [դ] անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է, ու անոր հաւատարմութիւնը ազգէ մինչև ազգ։

— Սաղ. ղե. 1. ղը. 4.
ա Սաղ. ճժթ. 73. ճլթ. 13. Եփե. բ. 10.
* Կամ՝ Մենք անորն ենք.
բ Սաղ. ղե. 7. Եզեկ. լդ. 30, 31.
գ Սաղ. կզ. 13. ճժզ. 17, 18, 19.
դ Սաղ. ճլզ. 1, ևն.

ՍԱՂՄ. ՃԱ

1—8 Դաւիթ բարեպաշտութեան ուխտ ու խոստումներ կ'ընէ։

Սաղմոս Դաւթի։

1 — Ողորմութիւն ու իրաւունք պիտի երգեմ. ո՛վ Տէր՝ քեզի սաղմոս պիտի ըսեմ։

2 [ա] Իմաստութիւնով պիտի քալեմ կատարելութեան ճամբուն մէջ. ե՞րբ ինծի պիտի գաս. [բ] իմ տանս մէջ սրտիս կատարելութիւնովը պիտի վարուիմ։

3 Աչքերուս առջին չար բան մը պիտի չդնեմ. [գ] մոլորածներուն գործը [դ] կ'ատեմ. թող անիկայ ինծի չփակչի։

4 Ծուռ սիրտը թող զատուի ինծմէ. [ե] չարը պիտի չճանչնամ։

5 Ան որ ծածուկ կը խօսի իր ընկերին դէմ, պիտի ջնջեմ. [զ] ան որ աչքերով բարձր է ու սրտով ամբարտաւան, անոր պիտի չհամբերեմ։

6 Իմ աչքերս երկրի հաւատարիմներուն վրայ պիտի ըլլան, որ ինծի հետ բնակին. [է] կատարելութեան ճամբուն մէջ քալողը ինծի ծառայութիւն պիտի ընէ։

7 Նենգաւորը պիտի չբնակի իմ տանս մէջ. սուտ խօսողը աչքերուս առջին պիտի չհաստատուի։

8 Առտուանց [ը] կանուխ պիտի ջնջեմ երկրին բոլոր ամբարիշտները, որ [թ] Տէրոջը քաղաքէն բոլոր անօրէնութիւն գործողները կորսնցընեմ։

— Սաղ. ձթ. 1.
ա Ա Թագ. ժը. 14.
բ Գ Թագ. թ. 4. ժա. 4.
գ Յես. իգ. 6. Ա Թագ. ժբ. 20, 21. Սաղ. խ. 4. ճիե. 5.
դ Սաղ. ղէ. 10.
ե Մատ. է. 23. Բ Տիմ. բ. 19.
զ Սաղ. ժը. 27. Առակ. զ. 17.
է Սաղ. ճժթ. 1.
ը Սաղ. հե. 10. Երեմ. իա. 12.
թ Սաղ. խը. 2, 8.

ՍԱՂՄ. ՃԲ

1 Մարգարէն իր աղօթքին մէջ ծանր գանգատ մը կ'ընէ. 12 բայց Աստուծոյ յաւիտենականութիւնը ու ողորմութիւնը յիշելով՝ կը մխիթարուի. 18 չհաճիր որ Աստուծոյ ողորմութիւնները անյիշատակ մնան. 23 իր տկարութիւնը կը զօրացընէ Աստուծոյ անփոփոխ ըլլալը միտք բերելով։

Աղքատին աղօթքը՝ — երբոր — հոգին կը մարի ու իր գանգատը Տէրոջը առջին կը թափէ։

1 Ո՛վ Տէր՝ լսէ՛ իմ աղօթքս. [ա] ու իմ աղաղակս թող քեզի հասնի։

2 [բ] Քու երեսդ մի՛ ծածկեր ինծմէ իմ նեղութեանս օրը. [գ] խոնարհեցո՛ւր ինծի քու ականջդ. շուտով պատասխան տո՛ւր ինծի ան օրը՝ որ քեզ կանչեմ։

3 [դ] Ինչու որ իմ օրերս մուխի պէս փճացան, և [ե] իմ ոսկորներս խըռուկի պէս այրեցան։

4 Սիրտս զարնուեցաւ ու [զ] խոտի պէս չորցաւ, անանկ որ իմ հացս ուտելու մոռցայ։

5 Հառաչանքիս ձայնէն [է] ոսկորներս մարմնիս փական։

6 Անապատին մէջի [ը] հաւալուսին [թ] նմանեցայ, աւերակներուն բուին պէս եղայ։

7 [ժ] Անքուն մնացի, ու նման եղայ տանիքին վրայ առանձին եղող ճնճղուկին։

8 Ամէն օր իմ թշնամիներս զիս կը նախատեն, [լ] իմ վրաս բարկացողները [խ] ինծի դէմ երդում կ'ընեն։

9 Ինչու որ մոխիրը հացի պէս կերայ, ու [ծ] խմելիքս արցունքով խառնեցի,

10 Քու բարկութեանդ ու սրտմտութեանդ համար, ինչու որ զիս վերցուցիր ու նետեցիր։

11 [կ] Իմ օրերս երկնցած ստուերի պէս են, ու [հ] ես խոտի պէս չորցայ։

— Սաղ. կա. 2. ճխբ. 2.
ա Ել. բ. 23. Ա Թագ. թ. 16. Սաղ. ժը. 6.
բ Սաղ. իէ. 9. կթ. 17.
գ Սաղ. հա. 2. ձը. 2.
դ Սաղ. ճժթ. 83. Յակ. դ. 14.
ե Յոբ. լ. 30. Սաղ. լա. 10. Ողբ. ա. 13.
զ Սաղ. լէ. 2. Հմր 11.
է Յոբ. ժթ. 20. Ողբ. դ. 8.
ը Եսա. լդ. 11. Սոփ. բ. 14.
թ Յոբ. լ. 29.
ժ Սաղ. հէ. 4.
ի Սաղ. լը. 11.
լ Գործ. իզ. 11.
խ Գործ. իգ. 12.
ծ Սաղ. խբ. 3, 4, 5.
կ Յոբ. ժդ. 2. Սաղ. ճթ. 23. ճխդ. 4. Ժող. զ. 12.
հ Հմր 4. Եսա. խ. 6, 7, 8. Յակ. ա. 10.

12 Բայց [ե]դուն ով Տէր՝ յաւիտեան կը կենաս, և [զ]քու յիշատակդ ազգէ մինչև ազգ ։

13 Դուն պիտի ելլես — [է]Սիոնին ողորմիս . ինչու որ ժամանակ է անոր ողորմելու, ինչու որ [ը]որոշուած ժամանակը հասաւ ։

14 Վասն զի քու ծառաներդ [թ]անոր քարերուն կը հաւնին, ու անոր հողին կը գթան ։

15 Եւ [ժ]հեթանոսները պիտի վախնան Տէրոջը անունէն, ու երկրի բոլոր թագաւորները քու փառքէդ ։

16 Ինչու որ Տէրը պիտի շինէ Սիոնը . [ի]իր փառքովը պիտի երեւնայ ։

17 [լ]Տնանկներուն աղօթքը մտիկ պիտի ընէ, ու անոնց աղօթքը պիտի չանարգէ ։

18 Աս պիտի [խ]գրուի գալու ազգին համար . ու [ծ]ստեղծուելու ժողովուրդը Տէրոջը գոհութիւն պիտի տայ ։

19 Վասն զի [կ]իր սրբութեանը բարձրութենէն հայեցաւ . Տէրը երկինքէն երկրին վրայ նայեցաւ .

20 Որ [հ]կապուածին հառաչանքը լսէ, ու մահու որդիները արձակէ,

21 Որ Սիոնի մէջ [ձ]Տէրոջը անունը պատմեն, ու անոր գովութիւնը Երուսաղէմի մէջ,

22 Երբոր ժողովուրդները մէկտեղ ժողվուին, ու թագաւորութիւնները՝ Տէրոջը ծառայելու համար ։

23 Անիկայ զօրութիւնս ճամբուն մէջ տկարացուց, — [ղ]իմ օրերս կարճեցուց ։

24 [ճ]Ես ըսի . Ո՛վ իմ Աստուածս՝ իմ օրերուս կէսին մէջը զիս մի վերցըներ . [մ]քու տարիներդ ազգէ մինչև ազգ են ։

25 [յ]Սկիզբէն երկրին հիմերը դրիր, ու երկինքը քու ձեռքերուդ գործքն է ։

26 [ն]Անոնք պիտի կորսուին՝ [շ]բայց դուն պիտի կենաս, ու անոնց ամէնը լաթի պէս պիտի մաշին . հանդերձի պէս պիտի փոխես անոնք, ու պիտի փոխուին ։

27 Բայց [ո]դուն նոյն ինքն ես, և քու տարիներդ պիտի չվերջանան ։

28 [չ]Քու ծառաներուդ որդիքը պիտի բնակին, ու անոնց սերունդը հաստատ պիտի մնայ քու առջիդ ։

ե Հմր 26 · Սաղ · Թ · 7 · Ողբ · Ե · 19 ·
զ Սաղ · ՃԼԵ · 13 ·
է Ես · Կ · 10 · Զաք · Ա · 12 ·
ը Ես · Խ · 2 ·
թ Տես · Սաղ · ՀԹ · 1 ·
ժ Գ Թագ · Ը · 43 · Սաղ · ՃԲ · 4 · Ես · Կ · 3 ·
ի Ես · Կ · 1 · 2 ·
լ Նեեմ · Ա · 6 · 11 · Բ · 8 ·
խ Հռով · ԺԵ · 4 · Ա Կոր · Ժ · 11 ·
ծ Սաղ · ԻԲ · 31 · Ես · ԽԳ · 21 ·
կ Բ Օր · ԻԶ · 15 · Սաղ · ԺԴ · 2 · ԼԳ · 13 · 14 ·
հ Սաղ · ՀԹ · 11 ·
ձ Սաղ · ԻԲ · 22 ·
ղ Յոբ · ԻԱ · 21 ·
ճ Ես · ԼԸ · 10 ·
մ Սաղ · Ղ · 2 · Ամբ · Ա · 12 ·
յ Ծն · Ա · 1 · Բ · 1 · Եբր · Ա · 10 ·
ն Ես · ԼԴ · 4 · ԾԱ · 6 · ԿԵ · 17 · ԿԶ · 22 · Հռով · Ը · 20 · Բ Պետ · Գ · 7 · 10 · 11 · 12 ·
շ Հմր 12 ·
ո Մաղ · Գ · 6 · Եբր · ԺԳ · 8 · Յակ · Ա · 17 ·
չ Սաղ · ԿԹ · 36 ·

ՍԱՂՄ · ՃԳ

1 Աստուած օրհնելու յորդորանք մը՝ անոր ողորմութեանը համար, 15 ու անոր գթութեանը տեւողական ըլլալուն համար ։

Սաղմոս Դաւթի ։

1 Ո՛վ իմ անձս՝ [ա]օրհնէ Տէրը, ու ամէնը որ իմ ներսի դին է՝ անոր սուրբ անունը ։

2 Ո՛վ իմ անձս՝ օրհնէ Տէրը, և անոր բոլոր բարերարութիւնները մի մոռնար .

3 [բ]Որ կը քաւէ բոլոր անօրէնութիւններդ, — [գ]կը բժշկէ քու բոլոր հիւանդութիւններդ .

4 Որ [դ]կը փրկէ քու կեանքդ ապականութենէն, — [ե]կը պսակէ քեզ ողորմութիւնով ու գթութիւնով .

5 Որ կը լեցնէ քու ծերութիւնդ բարութիւնով . — [զ]քու մանկութիւնդ արծիւին պէս կը նորոգուի ։

6 [է]Տէրը արդարութիւններ ու իրաւունքներ կ'ընէ բոլոր զրկուածներուն ։

7 [ը]Անիկայ իր ճամբաները Մովսէսին ճանչցուց, — իր գործքերը՝ Իսրայէլի որդիներուն ։

8 [թ]Բարեգութ ու ողորմած է Տէրը, երկայնամիտ ու առատ՝ ողորմութիւնով ։

9 [ժ]Անիկայ մինչև վերջը չհակառակիր, և յաւիտեան ոխ չպահեր ։

10 [ի]Անիկայ մեր մեղքերուն համեմատ չըրաւ մեզի, ու մեր անօրէնութիւններուն համեմատ հատուցում չըրաւ մեզի ։

11 [լ]Հապա՛ որչափ որ երկինքը երկրէն բարձր է, այնչափ իր ողորմութիւնը իրմէն վախցողներուն վրայ զօրաւոր է ։

12 Որչափ որ արեւելքը արեւմուտքէն հեռու է, այնչափ [խ]հեռացուց մեզմէ մեր յանցանքները ։

13 [ծ]Ինչպէս որ հայր մը կը գթայ իր որդւոցը վրայ, այնպէս ալ Տէրը կը գթայ իրմէն վախցողներուն վրայ ։

14 Վասն զի ան գիտէ մեր կազմուածքը, [կ]կը յիշէ որ մենք [հ]հող ենք ։

15 [ձ]Մարդուն օրերը խոտի պէս են . [ղ]ինչպէս դաշտի ծաղիկը, անանկ կը ծաղկի ։

16 Վասն զի հովը անոր վրայէն կ'անցնի ու ան կ'ոչնչանայ, և [ճ]ալ անոր տեղը չճանչնար զանիկայ ։

17 Բայց Տէրոջը ողորմութիւնը յաւիտենէ յաւիտենից իրմէն վախցողներուն վրայ է, ու անոր արդարութիւնը [մ]որդւոց որդիներուն վրայ .

18 [յ]Անոնց վրայ՝ որ կը պահեն անոր ուխտը, և կը յիշեն անոր պատուիրանքները, ու կը կատարեն ։

19 Տէրը իր [ն]աթոռը երկինքի մէջ հաստատեց . ու [շ]անոր թագաւորութիւնը ամենուն վրայ կը տիրէ ։

20 [ո]Օրհնեցէք Տէրը՝ ով անոր հրեշտակները, որ ուժով զօրաւոր էք, որ անոր խօսքին ձայնը լսելով՝ [չ]իր հրամանը կը կատարէք ։

21 Օրհնեցէք Տէրը՝ ով [պ]անոր բոլոր

ա Հմր 22 · Սաղ · ՃԴ · 1 · ՃԽԶ · 1 ·
բ Սաղ · ՃԼ · 8 · Ես · ԼԳ · 24 · Մատ · Թ · 2 · 6 · Մար · Բ · 5 · 10 · 11 · Ղուկ · Է · 47 ·
գ Ել · ԺԵ · 26 · Սաղ · ՃԽԷ · 3 · Երեմ · ԺԷ · 14 ·
դ Սաղ · ԼԴ · 22 · ԾԶ · 13 ·
ե Սաղ · Ե · 12 ·
զ Ես · Խ · 31 ·
է Սաղ · ՃԽԶ · 7 ·
ը Սաղ · ՃԽԷ · 19 ·
թ Ել · ԼԴ · 6 · 7 · Թուոց · ԺԴ · 18 · Բ Օր · Ե · 10 · Նեեմ · Թ · 17 · Սաղ · ՁԶ · 15 · Երեմ · ԼԲ · 18 ·
ժ Սաղ · Լ · 5 · Ես · ԾԷ · 16 · Երեմ · Գ · 5 · Միք · Է · 18 ·
ի Եզր · Թ · 13 ·
լ Սաղ · ԾԷ · 10 · Եփե · Գ · 18 ·
խ Ես · ԽԳ · 25 · Միք · Է · 18 ·
ծ Մաղ · Գ · 17 ·
կ Սաղ · ՀԸ · 39 ·
հ Ծն · Գ · 19 · Ժող · ԺԲ · 7 ·
ձ Սաղ · Ղ · 5 · 6 · Ա Պետ · Ա · 24 ·
ղ Յոբ · ԺԴ · 1 · 2 · Յակ · Ա · 10 · 11 ·
ճ Յոբ · Է · 10 · Ի · 9 ·
մ Ել · Ի · 6 ·
յ Բ Օր · Է · 9 ·
ն Սաղ · ԺԱ · 4 ·
շ Սաղ · ԽԷ · 2 · Դան · Դ · 25 · 34 · 35 ·
ո Սաղ · ՃԽԸ · 2 ·
չ Մատ · Զ · 10 · Եբր · Ա · 14 ·
պ Ծն · ԼԲ · 2 · Յես · Ե · 14 · Սաղ · ԿԸ · 17 ·

գործքերը, Անոր կամքը կատարող պաշտօնեաները։

22 Օրհնեցէք Տէրը՝ ով անոր բոլոր գործքերը անոր տէրութեանը ամէն տեղերուն մէջ. օրհնէ Տէրը՝ ով իմ անձս։

Դան. է. 9. 10. Եբր. ա. 14.
Սաղ. ճխե. 10.
Հմր 1.

ՍԱՂՄ. ՃԴ

1 Աստուծոյ մեծ զօրութեանը, 7 և զարմանալի նախախնամութեանը վրայով խորհրդածութիւն մը։ 31 Աստուածային փառաց յաւիտենականութիւնը։ 33 Մարգարէն ուխտ կ'ընէ որ միշտ զԱստուած գովէ։

1 Օրհնէ Տէրը՝ ով իմ անձս. ով Տէր՝ իմ Աստուածս, դուն խիստ մեծ ես. փառք ու վայելչութիւն հագած ես.

2 Լոյսը հանդերձի պէս կը հագնիս, երկինքը վարագոյրի պէս կը տարածես։

3 Անիկայ իր վերնատուները ջուրերուն վրայ կը շինէ. ամպերը իրեն կառք կ'ընէ. հովին թեւերուն վրայ կը պտըտի։

4 Իր հրեշտակները հոգիներ կ'ընէ, — իր պաշտօնեաները կրակի բոց։

5 Անիկայ հաստատեց երկիրը իր հիմերուն վրայ, որ յաւիտեանս յաւիտենից չխախտի։

6 Զանիկայ անդունդով ծածկեցիր՝ իբր թէ հանդերձով. ջուրերը լեռներուն վրայ կայնեցան.

7 Քու սաստելէդ փախան. քու որոտմունքիդ ձայնէն արտորալով փախան.

8 Լեռներուն վրայ ելան, — հովիտներուն մէջ իջան, Ան տեղը՝ որ դուն հաստատեցիր անոնց համար։

9 Սահման դրիր, որ չանցնին, Ու նորէն երկիրը չծածկեն։

10 Ջորերուն մէջը աղբիւրներ կը խրկէ. ջուրերը լեռներուն մէջէն կ'երթան։

11 Անոնք բոլոր դաշտի գազաններուն կը խմցընեն. — վայրի էշերը իրենց ծարաւութիւնը կ'անցընեն։

12 Անոնց քովը երկինքի թռչունները կը բնակին, ոստերուն մէջէն ձայն կու տան։

13 Անիկայ իր վերնատուներէն լեռները կը ջրէ. քու գործքերուդ պտուղէն երկիրը կը կշտանայ։

14 Անիկայ անասուններուն համար խոտ կը բուսցընէ, ու մարդուն ծառայութեան համար բոյս, որ կերակուր հանէ երկրէն,

15 Ու գինի՝ որ կ'ուրախացընէ մարդուն սիրտը, և "իւղ՝ որ" անոր երեսը կը փայլեցընէ, ու հաց՝ որ կը հաստատէ մարդուն սիրտը։

16 Տէրոջը ծառերը կուշտ են, Լիբանանի եղեւինները՝ որ ինքը տնկեց։

Սաղ. ճգ. 1. Հմր 35.
Սաղ. ղգ. 1.
Դան. է. 9.
Եսա. խ. 22. խե. 12.
Ամով. թ. 6.
Եսա. ժթ. 1.
Սաղ. ժը. 10.
Եբր. ա. 7.
Դ Թագ. բ. 11. զ. 17.
Յոբ. լը. 4. 6. Սաղ. իդ. 2. ճլզ. 6. Ժող. ա. 4.
Ծնն. է. 19.
Ծնն. ը. 1.
Ծնն. ը. 5.
Յոբ. լը. 10. 11.
Յոբ. լը. 10. Սաղ. լգ. 7. Երեմ. ե. 22.
Ծնն. թ. 11. 15.
Սաղ. ճխէ. 8.
Երեմ. ժ. 13. ծա. 22.
Սաղ. կե. 9. 10.
Ծնն. ա. 29. 30. գ. 18. թ. 3. Սաղ. ճխէ. 8.
Սաղ. ճլզ. 25. ճխե. 9. Յոբ. իը. 5.
Դատ. թ. 13. Սաղ. իգ. 5. Առակ. լա. 6. 7.
Եբր. իւղին, կամ՝ իւղէն աւելի

17 Հոն թռչունները բոյներնին կը շինեն, — արագիլին բնակարանը մայրերուն վրայ է։

18 Բարձր լեռները այծեամներուն ապաւէն են, — վէմերը ճագարներուն։

19 Ժամանակներու համար լուսինը ստեղծեց. արեգակը իր մարը մտնելը կը ճանչնայ։

20 Խաւարը կը դնես, ու գիշեր կ'ըլլայ, որուն մէջ անտառին բոլոր գազանները կը պտըտին։

21 Առիւծներուն կորիւնները կը մռնչեն յափշտակութեան համար, ու Աստուծմէ իրենց կերակուրը կը խնդրեն.

22 Արեգակը ծագելուն պէս կը ժողվուին, և իրենց որջերուն մէջը կը պառկին։

23 Մարդը մինչև իրիկուն իր գործքին ու իր ծառայութեանը կ'երթայ։

24 Ով Տէր՝ որչափ շատ են քու գործքերդ. անոնց բոլորը իմաստութիւնով ըրիր. երկիրը լցուած է քու ստեղծածներովդ։

25 Աս ծովը մեծ ու խիստ լայն է, հոն անթիւ սողացողներ, պզտիկ ու մեծ կենդանիներ կան։

26 Հոն նաւերը կը քալեն, — Լեւիաթանը՝ որ անոր մէջը խաղալու համար ստեղծեցիր։

27 Ասոնց ամէնը քեզի կը սպասեն, որ իրենց կերակուրը ժամանակին տաս։

28 Դուն անոնց կու տաս, — անոնք կը ժողվեն. ձեռքդ կը բանաս, — բարութիւնով կը կշտանան։

29 Երբոր քու երեսդ կը ծածկես, կը խռովին. երբոր անոնց հոգին կ'առնես, կը մեռնին, և իրենց հողը կը դառնան։

30 Հոգիդ կը խրկես — անոնք կը ստեղծուին, ու երկրիս երեսը կը նորոգես։

31 Տէրոջը փառքը յաւիտեան ըլլայ. Տէրը իր գործքերուն վրայ ուրախանայ.

32 Երկրիս վրայ կը նայի, ու ան կը դողայ. լեռներուն կը դպչի, և անոնք կը մխան։

33 Տէրոջը պիտի երգեմ իմ կենացս մէջ. սաղմոս պիտի ըսեմ իմ Աստուծոյս՝ քանի որ ողջ եմ։

34 Անոր վրայով իմ մտածութիւնըս քաղցր պիտի ըլլայ. ես Տէրոջմով պիտի ուրախանամ։

35 Մեղաւորները աշխարհքէն պիտի պակսին, ու ամբարիշտները ոչնչանան։ Օրհնէ Տէրը՝ ով իմ անձս։ Ալէլուիա։

Թուոց. իդ. 6.
Առակ. լ. 26.
Ծնն. ա. 14.
Յոբ. լը. 12.
Եսա. խե. 7.
Յոբ. լը. 39. Յովէլ. ա. 20.
Ծնն. գ. 19.
Առակ. գ. 19.
Կամ՝ ստացուածներովդ.
Յոբ. խա. 1.
Սաղ. ճլզ. 25. ճխե. 15. ճխէ. 9.
Յոբ. լդ. 14. 15. Սաղ. ճխզ. 4. Ժող. ժբ. 7.
Եսա. լբ. 15. Եզեկ. լէ. 9.
Ծնն. ա. 31.
Ամբ. գ. 10.
Սաղ. ճխդ. 5.
Սաղ. կգ. 4. ճխզ. 2.
Սաղ. լէ. 38. Առակ. բ. 22.
Հմր 1.
Եբր. Տէրը օրհնեցէք.

ՍԱՂՄ. ՃԵ

1 Աստուած գովաբանելու ու անոր գործքերը քննելու յորդորանք մը ։ 7 Աստուծոյ նախախնամական գութը որ ցուցուցեր էր Աբրահամին, 16 Յովսէփին, 23 Եգիպտոսի մէջ Յակոբին, 26 Իսրայէլացիները ազատող Մովսէսին, 37 ու Իսրայէլացիներուն՝ որոնք Եգիպտոսէն դուրս հանեց, անապատին մէջ կերակրեց, ու Քանանու մէջ բնակեցուց ։

1 [ա]Գոհացէ՛ք Տէրոջմէն. անոր անունը կանչեցէ՛ք. [բ]անոր գործքերը ժողովուրդներուն մէջը պատմեցէ՛ք ։

2 Երգեցէ՛ք անոր. սաղմոս ըսէ՛ք անոր. [գ]պատմեցէ՛ք անոր բոլոր հրաշքները ։

3 Անոր սուրբ անունովը պարծենցէ՛ք. Տէրը խնդրողներուն սիրտը թող ուրախ ըլլայ ։

4 Տէրը ու անոր զօրութիւնը խնդրեցէ՛ք. ամէն ժամանակ [դ]անոր երեսը փնտռեցէ՛ք ։

5 [ե]Յիշեցէ՛ք անոր ըրած հրաշքները, անոր նշանները ու բերնին դատաստանները,

6 Ո՛վ անոր ծառային Աբրահամին սերունդը, ով Յակոբին որդիքը՝ անոր ընտրեալները ։

7 Եհովան ինքն է մեր Աստուածը. [զ]Անոր դատաստանները բոլոր երկրին մէջն են ։

8 Անիկայ [է]իր ուխտը յաւիտեան կը յիշէ, — իր պատուիրած խօսքը մինչև հազար ազգ ։

9 [ը]Ան ուխտը՝ որ Աբրահամին հետ ըրաւ, ու իր երդումը՝ որ Իսահակին ըրաւ ։

10 Յակոբին ալ հաստատեց զանիկայ՝ օրէնք մը ըլլալու, — Իսրայէլին՝ իբրև յաւիտենական ուխտ մը,

11 Ըսելով. [թ]Քեզի պիտի տամ Քանանու երկիրը՝ ձեր ժառանգութեան վիճակը ։

12 [ժ]Երբոր անոնք սակաւաթիւ էին, քիչ ու [ի]պանդուխտ անոր մէջը,

13 Ու մէկ ազգէ ուրիշ ազգի գացին, մէկ թագաւորութենէ ուրիշ ժողովուրդի ։

14 [լ]Անիկայ մէկու մը թող չտուաւ որ զանոնք նեղէ. [խ]թագաւորներ ալ յանդիմանեց անոնց համար,

15 Ըսելով. Իմ օծեալներուս մի՛ դպչիք, ու իմ մարգարէներուս չարութիւն մի՛ ընէք ։

16 Ու [ծ]սով կանչեց երկրին վրայ. [կ]հացին բոլոր զօրութիւնը կոտրեց ։

17 [հ]Անոնց առջևէն մարդ խրկեց, Յովսէփը՝ որ [ձ]ծառայութեան ծախուեցաւ ։

18 [ղ]Անոր ոտքերը կապանքով նեղեցին. անոր անձը երկաթի մէջ դրուեցաւ.

19 Մինչև ան ժամանակը որ անոր խօսքը եկաւ, [ճ]Տէրոջը խօսքը փորձեց անիկայ ։

20 [մ]Թագաւորը խրկեց ու արձակեց անիկայ. ժողովուրդներուն իշխանը ազատեց անիկայ ։

21 [յ]Իր տանը վրայ տէր կեցուց զանիկայ, և իր բոլոր ունեցածին վրայ իշխող.

22 Որ անոր իշխանները իր ուզածին պէս կապէ, ու անոր ծերերը իմաստուն ընէ ։

23 [ն]Եւ Իսրայէլը Եգիպտոս եկաւ, ու Յակոբը պանդուխտ եղաւ [շ]Քամի երկրին մէջ ։

24 Եւ [ո]Տէրը իր ժողովուրդը խիստ շատցուց, ու զանոնք իրենց թշնամիներէն աւելի զօրաւոր ըրաւ ։

25 [չ]Անոնց սիրտը [*]դարձուց որ իր ժողովուրդը ատեն, ու իր ծառաներուն նենգութիւն ընեն ։

26 [պ]Իր ծառան Մովսէսը խրկեց, և [ջ]իր ընտրած Ահարոնը,

27 [ռ]Որոնք անոնց մէջ իր նշանները ըրին, [ս]ու հրաշքներ՝ Քամի երկրին մէջ ։

28 [վ]Խաւար խրկեց ու խաւարեցուց. և [տ]անոր խօսքին դէմ չկեցան ։

29 [ր]Անոնց ջուրերը արիւնի դարձուց, ու անոնց ձուկերը սպաննեց ։

30 [ց]Անոնց երկիրը առատօրէն գորտեր դուրս բերաւ, մինչև անոնց թագաւորներուն ներքին սենեակներուն մէջը ։

31 [ւ]Ըսաւ, ու շանաճանճեր և մուներ անոնց բոլոր սահմաններուն մէջը եկան ։

32 [փ]Անձրևի տեղ կարկուտ տուաւ անոնց, — կրակի բոցեր՝ անոնց երկրին մէջը ։

33 [ք]Եւ անոնց որթերը ու թզենիները զարկաւ, և անոնց սահմաններուն ծառերը կոտրեց ։

34 [օ]Ըսաւ, ու եկաւ մարախը, և ջորեակը՝ առանց համրանքի.

35 Ու անոնց երկրին մէջի բոլոր խոտը կերան, և անոնց արտերուն պտուղը կերան ։

36 [ֆ]Ու անոնց երկրին մէջի բոլոր անդրանիկները, — [ա]անոնց բոլոր զօրութեանը սկիզբը զարկաւ ։

37 Եւ [բ]զանոնք արծաթով ու ոսկիով հանեց. ու անոնց ցեղերուն մէջ տկար մարդ չկար ։

38 [գ]Եգիպտոս ուրախացաւ անոնց դուրս ելլելուն. ինչու որ անոնց ահը իրենց վրայ ինկած էր ։

39 [դ]Տարածեց հովանի ըլլալու համար ամպը, ու գիշերը լոյս տալու համար կրակը տարածեց ։

40 [ե]Խնդրեցին, ու լորամարգիներ բերաւ, ու [զ]երկինքի հացով կշտացուց զանոնք ։

41 [է]Վէմը պատռեց, ու ջուրերը

ա Ա Մն. ժզ. 8-22. Ես. ժբ. 4.
բ Սաղ. ճխե. 4. 5. 11.
գ Սաղ. ճժթ. 27.
դ Սաղ. իէ. 8.
ե Սաղ. հէ. 11.
զ Ես. իզ. 9.
է Ղկ. ա. 72.
ը Ծն. ժէ. 2. իբ. 16. իզ. 3. իը. 13. լե. 11. Ղկ. ա. 73. Եբր. զ. 17.
թ Ծն. ժգ. 15. ժե. 18.
ժ Ծն. լդ. 30. Բ Օր. է. 7. իզ. 5.
ի Եբր. ժա. 9.
լ Ծն. լե. 5.
խ Ծն. ժբ. 17. ի. 3. 7.
ծ Ծն. խա. 54.
կ Ղև. իզ. 26. Ես. գ. 1. Եզեկ. դ. 16.
հ Ծն. խե. 5. ծ. 20.
ձ Ծն. լէ. 28. 36.
ղ Ծն. լթ. 20. խ. 15.
ճ Ծն. խա. 25.
մ Ծն. խա. 14.
յ Ծն. խա. 40.
ն Ծն. խզ. 6.
շ Սաղ. հը. 51. ճզ. 22.
ո Ել. ա. 7.
չ Ել. ա. 8.
* Կամ՝ դարձաւ.
պ Ել. գ. 10. դ. 12. 14.
ջ Թուոց. ժզ. 5. ժէ. 5.
ռ Ել. է. ը. թ. ժ. ժա. Սաղ. հը. 43. ճզ.
ս Սաղ. ճզ. 22.
վ Ել. ժ. 22.
տ Սաղ. ղթ. 7.
ր Ել. է. 20. Սաղ. հը. 44.
ց Ել. ը. 6. Սաղ. հը. 45.
ւ Ել. ը. 17. 24. Սաղ. հը. 45.
փ Ել. թ. 23. 25. Սաղ. հը. 48.
ք Սաղ. հը. 47.
օ Ել. ժ. 4. 13. 14. Սաղ. հը. 46.
ֆ Ել. ժբ. 29. Սաղ. հը. 51.
ա Ծն. խթ. 3.
բ Ել. ժբ. 35.
գ Ել. ժբ. 33.
դ Ել. ժգ. 21. Նեեմ. թ. 12.
ե Ել. ժզ. 12. [illegible] Սաղ. հը. 18. 27.
զ Սաղ. հը. 24. 25.
է Ել. ժէ. 6. Թուոց. ի. 11. Սաղ. հը. 15. 16. Ա Կոր. ժ. 4.

վազեցին . գետի պէս քալեցին չոր տեղերուն մէջ ։

42 Ինչու որ էիր սուրբ խօսքը յիշեց, որը որ իր Աբրահամ ծառային հետ ըրեր էր ։

43 Ու իր ժողովուրդը ցնծութիւնով հանեց, և իր ընտրածները ուրախութիւնով ։

44 Ու հեթանոսաց երկիրները անոնց տուաւ . և ժողովրդոց վաստակները ժառանգեցին անոնք .

45 Որպէս զի անոր պատուիրանքները պահեն, ու անոր օրէնքները կատարեն ։ Ալէլուիա ։

ՍԱՂՄ · ՃԶ

1 Սաղմոսերգուն կը յորդորէ մարդիկը զԱստուած գովաբանելու ։ 4 Մեղքի թողութեան համար աղօթք կ'ընէ, յիշելով թէ ինչպէս Աստուած իրենց հայրերուն մեղքերը ներեց ։ 7 Ժողովուրդին ապստամբութիւնը՝ ու Աստուծոյ ողորմութիւնը կը պատմէ ։ 47 Աղօթքով ու գովութիւնով կը վերջացընէ սաղմոսը ։

1 Ալէլուիա ։ — Գոհացէ՛ք Տէրոջմէն, ինչու որ բարի է . ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է ։

2 Ո՞վ պիտի պատմէ Տէրոջը մեծ գործքերը . — Ո՞վ պիտի իմացընէ անոր ամէն գովութիւնը ։

3 Երանի անոնց՝ որ իրաւունքը կը պահեն, — ամէն ժամանակ արդարութիւն կ'ընեն ։

4 Յիշէ՛ զիս՝ ով Տէր, քու ժողովուրդիդ ըրած հաճութեանդ համեմատ, ինծի այցելութիւն ըրէ քու փրկութիւնովդ .

5 Որ քու ընտրեալներուդ բարութիւնը տեսնեմ, քու ազգիդ ուրախութիւնովը ուրախանամ . քու ժառանգութիւնովդ պարծենամ ։

6 Մենք մեր հայրերուն հետ մեղանչեցինք . անօրէնութիւն ըրինք, ամբարշտութիւն գործեցինք ։

7 Մեր հայրերը Եգիպտոսի մէջ չիմացան քու հրաշքներդ, չյիշեցին քու ողորմութեանդ շատութիւնը . Հապա ապստամբեցան ծովուն քովը, Կարմիր ծովուն քովը ։

8 Բայց զանոնք իր անուանը համար փրկեց, որ իր մեծ զօրութիւնը ճանչցընէ ։

9 Եւ Կարմիր ծովուն սաստեց, ու ցամքեցաւ . ու անդունդներուն մէջէն քալել տուաւ անոնց իբր թէ անապատին մէջէն ։

10 Եւ զանոնք փրկեց ատողին ձեռքէն, ու ազատեց զանոնք թշնամիին ձեռքէն ։

11 Եւ ջուրերը անոնց թշնամիները ծածկեցին . անոնցմէ մէկը չմնաց ։

12 Ան ատենը հաւատացին անոր խօսքին, և անոր օրհնութիւն երգեցին ։

Ծն · ժե · 14 ·
բ Օր · դ · 10 · 11 · Յես · ժգ · 7 · և · Սաղ · հը · 55 ·
բ Օր · դ · 1 · 40 · զ · 21—25 ·
ա Մն · ժզ · 34 · Սաղ · ճե · 1 · ճժը · 1 · ճլզ · 1 ·
Սաղ · խ · 5 ·
Գոր · իդ · 16 · Գող · զ · 9 ·
Սաղ · ժե · 2 ·
Սաղ · ճժթ · 132 ·
Ղև · իզ · 40 · գ Թագ · ը · 47 · Դան · թ · 5 ·
Ել · ժդ · 11 · 12 ·
Եզեկ · ի · 14 ·
Ել · թ · 16 ·
Ել · ժդ · 21 · Սաղ · ժը · 15 · Նաւ · ա · 4 ·
Ել · ժդ · 11 · 12 · 13 · 14 ·
Ել · ժդ · 30 ·
Ել · ժդ · 27 · 28 · ժե · 5 ·
Ել · ժդ · 31 · ժե · 1 ·

13 Շուտով մոռցան անոր գործքերը, — անոր խրատին չսպասեցին ։

14 Եւ անապատին մէջ խիստ ցանկացան . ու զԱստուած փորձեցին անջուր տեղին մէջ ։

15 Եւ անոնց տուաւ իրենց ուզածը, թէպէտև վատուժութիւն խրկեց անոնց անձերուն վրայ ։

16 Եւ Մովսէսին նախանձեցան բանակին մէջը, — Տէրոջը սուրբին Ահարոնին ։

17 Երկիրը բացուեցաւ ու կլլեց Դաթանը, ու Աբիրոնին ժողովքը ծածկեց ։

18 Եւ կրակ բորբոքեցաւ անոնց ժողովքին մէջը . բոցը այրեց ամբարիշտները ։

19 Որթ շինեցին Քորեբի մէջ, ու երկրպագութիւն ըրին ձուլածոյ պատկերին ։

20 Եւ իրենց Փառքը խոտակեր արջառի նմանութեանը փոխեցին ։

21 Մոռցան իրենց փրկիչ Աստուածը՝ որ մեծամեծ գործքեր ըրաւ Եգիպտոսի մէջ,

22 Ու հրաշքներ՝ Քամի երկրին մէջ, և ահաւոր բաներ՝ Կարմիր ծովուն մէջ ։

23 Ուստի ըսաւ որ զանոնք կորսնցընէ, թէ որ անոր ընտրեալը Մովսէս "մէջտեղը" անոր առջին կայնած չըլլար, անոր բարկութիւնը ետ դարձընելու համար՝ որ չսատկեցընէ ։

24 Նաև այն ցանկալի երկիրը անարգեցին, — անոր խօսքին չհաւատացին ։

25 Եւ իրենց վրաններուն մէջ տրտունջեցին . Տէրոջը ձայնը չլսեցին ։

26 Ուստի անոնց համար †երդում ըրաւ", որ զանոնք անապատին մէջ ձգէ,

27 Եւ անոնց սերունդը ազգերու մէջ ձգէ, ու զանոնք երկիրներու մէջ ցրուէ ։

28 Եւ անոնք Բեելփեգովրին յարեցան, ու մեռածներուն զոհերը կերան .

29 Եւ իրենց գործքերովը Տէրը բարկացուցին . ու անոնց վրայ ժանտամահ հասաւ ։

30 Եւ Փենէհէս ելաւ ու դատաստան ըրաւ . և ժանտամահը դադարեցաւ ։

31 Ու աս բանը անոր արդարութիւն սեպուեցաւ, ազգէ մինչև ազգ յաւիտեան ։

32 Նաև բարկացուցին զինք Մերիբայի ջուրերուն վրայ . ու անոնց համար Մովսէսին գէշ եղաւ .

33 Ինչու որ դառնացուցին անոր հոգին . ան ալ անխորհրդաբար խօսեցաւ իր շրթունքներովը ։

Ել · ժե · 24 · ժզ · 2 · ժէ · 2 · Սաղ · հը · 11 ·
Թուո · ժա · 4 · 33 · Սաղ · հը · 18 · ա Կոր · ժ · 6 ·
Թուո · ժա · 31 · Սաղ · հը · 29 ·
Ել · ժ · 16 ·
Թուո · ժզ · 1 · և ·
Թուո · ժզ · 31 · 32 · բ Օր · ժա · 6 ·
Թուո · ժզ · 35 · 46 ·
Ել · լբ · 4 ·
Երեմ · բ · 11 · Հռով · ա · 23 ·
Սաղ · հը · 11 · 12 ·
Սաղ · հը · 51 · ճե · 23 · 27 ·
Ել · լբ · 10 · 11 · 32 · բ Օր · թ · 19 · 25 · ժ · 10 · Եզեկ · ի · 13 ·
Եբր · խոստման մէջը · Եզեկ · ժգ · 5 · իբ · 30 ·
բ Օր · բ · 7 · Երեմ · գ · 19 · Եզեկ · ի · 6 ·
Եբր · գ · 18 ·
Թուո · ժդ · 2 · 27 ·
Թուո · ժդ · 28 · և · Սաղ · զե · 11 · Եզեկ · ի · 15 · Եբր · գ · 11 · 18 ·
Եբր · ձեռքը վերցուց · Ել · զ · 8 · բ Օր · լբ · 40 ·
Ղև · իզ · 33 · Սաղ · խզ · 11 · Եզեկ · ի · 23 ·
Թուո · իե · 2 · 3 · լա · 16 · բ Օր · դ · 3 · լբ · 17 · Ովս · թ · 10 · Յայտ · բ · 14 ·
Թուո · իե · 7 · 8 ·
Թուո · իե · 11 · 12 · 13 ·
Թուո · ի · 3 · 13 · Սաղ · ձա · 7 ·
Թուո · ի · 12 · բ Օր · ա · 37 · գ · 26 ·
Թուո · ի · 10 ·

34 [ա]Չկորսնցուցին այն ազգերը, [բ]որ Տէրը ըսեր էր անոնց·

35 [գ]Հապա հեթանոսներուն հետ խառնուեցան, ու անոնց գործերը սորվեցան·

36 Ու [դ]անոնց կուռքերուն ծառայեցին, ու [ե]անոնք իրենց որոգայթ եղան։

37 Ու [զ]իրենց տղաքները ու աղջիկները դեւերուն զոհեցին·

38 Ու անմեղ արիւն թափեցին, իրենց տղաքներուն ու աղջիկներուն արիւնը, որոնք որ զոհեցին Քանանու կուռքերուն· ու [ը]երկիրը պղծուեցաւ արիւնով։

39 Ու իրենց գործերովը [թ]պղծուեցան, ու իրենց ըրածներովը [ժ]պոռնկութիւն ըրին։

40 Ուստի [ի]Տէրոջը բարկութիւնը բորբոքեցաւ իր ժողովուրդին վրայ, ու զզուեցաւ [լ]իր ժառանգութենէն·

41 Ու [խ]զանոնք հեթանոսներուն ձեռքը մատնեց· ու զանոնք ատողները տիրեցին անոնց վրայ։

42 Ու անոնց թշնամիները նեղեցին զանոնք· ու անոնց ձեռքին տակը խոնարհեցան։

43 [ծ]Շատ անգամ փրկեց զանոնք· բայց անոնք իրենց խորհուրդներովը դառնացուցին զԱնիկա, ու նուաստացան իրենց անօրէնութիւններուն համար։

44 Սակայն անիկայ նայեցաւ անոնց նեղութեանը, երբոր [կ]անոնց աղաղակը լսեց·

45 [հ]Ու անոնց համար իր ուխտը յիշեց, և [ձ]իր մեծ ողորմութեանը համեմատ [ղ]զղջացաւ·

46 Ու [ճ]անոնց բոլոր գերեվարներուն աչքին ողորմութիւն գտնել տուաւ անոնց։

47 [մ]Փրկէ՛ մեզ ով Տէր՝ մեր Աստուածը· ու ժողվէ՛ մեզ հեթանոսներուն մէջէն, որ քու սուրբ անուանդ գոհութիւն մատուցանենք, ու քու օրհնութեամբդ պարծենանք։

48 [յ]Օրհնեալ ըլլայ Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը յաւիտենէ յաւիտենից· ու բոլոր ժողովուրդը թող ըսէ՝ Ամէն։ Ալէլուիա։

ՍԱՂՄ. ՃԷ

1 Սաղմոսերգուն կը յորդորէ փրկուածները որ զԱստուած գովելու մէջ՝ գոհութեամբ [illegible] անոր բազմատեսակ խնամքները. 4 որ կ'ընէ ճամբորդներուն, 10 գերիներուն, 17 հիւանդներուն, 23 նաւորդներուն, 33 ու ամէն աստիճանի մարդոց։

1 [ա]Գոհացէ՛ք Տէրոջմէն, ինչու որ [բ]բարի է· ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտենական է։

2 Թող ասանկ ըսեն Տէրոջը փրկուածները, [գ]որոնք փրկեց թշնամիին ձեռքէն,

3 Ու [դ]ժողվեց անոնք երկիրներէն, արեւելքէն ու արեւմուտքէն, հիւսիսէն ու *ծովէն։

4 Անոնք [ե]մոլորեցան անապատին մէջ՝ անջուր ճամբուն մէջ, բնակելու քաղաք չգտան։

5 Անօթի ու ծարաւ ըլլալով, հոգինին իրենց ներսի դին կը մարէր։

6 [զ]Ու Տէրոջը աղաղակեցին իրենց նեղութեանը մէջ, [է]անիկայ փրկեց զանոնք իրենց տառապանքներէն·

7 Ու անոնց [ը]ուղիղ ճամբու մէջ առաջնորդեց, որ բնակելու քաղաք երթան։

8 [թ]Թող գոհանան Տէրոջմէն իր ողորմութեանը համար, ու մարդոց որդիներուն իր ըրած հրաշքներուն համար·

9 Ինչու որ [ժ]անիկայ ծարաւած հոգին կը խմցնէ, ու անօթեցածը բարութիւնով կը լեցնէ։

10 Անոնք [ի]խաւարի ու մահուան շուքի մէջ կը նստէին, [լ]տառապանքով ու երկաթով կապուած էին·

11 Ինչու որ [խ]Աստուծոյ խօսքերուն հակառակ կեցան, ու [ծ]Բարձրեալին խորհուրդը անարգեցին·

12 Ուստի անոնց սիրտը նեղութիւնով խոնարհեցուց, ինկան ու [կ]օգնական չկար։

13 Ու [հ]Տէրոջը աղաղակեցին իրենց նեղութեանը մէջ, — անիկայ փրկեց զանոնք իրենց տառապանքներէն·

14 [ձ]Զանոնք խաւարէն ու մահուան շուքէն հանեց, ու անոնց կապերը կտրեց։

15 [ղ]Թող գոհանան Տէրոջմէն իր ողորմութեանը համար, ու մարդոց որդիներուն իր ըրած հրաշքներուն համար·

16 Ինչու որ [ճ]պղնձէ դռները փշրեց, ու երկաթէ նիգերը կոտրեց։

17 [մ]Յիմարները իրենց չար ճամբուն համար, ու իրենց անօրէնութիւններուն համար կը չարչարուին·

18 [յ]Անոնց անձը ամէն կերակուր կը զզուէր, ու [ն]մինչեւ մահուան դռները կը հասնէին·

19 Ու [շ]Տէրոջը աղաղակեցին իրենց նեղութեանը մէջ, — անիկայ փրկեց զանոնք իրենց տառապանքներէն·

20 [ո]Իր խօսքը կը ղրկէ ու [չ]կը բժշկէ զանոնք, ու [պ]կ'ազատէ զանոնք իրենց կործանումներէն։

21 [ջ]Թող գոհանան Տէրոջմէն իր ողորմութեանը համար, ու մարդոց որդիներուն իր ըրած հրաշքներուն համար·

22 Ու [ռ]գոհութեան պատարագներ

[ա] Դատ. ա. 21, 27, 28, 29, ևն.
[բ] Օր. է. 2, 16. Դատ. բ. 2.
[գ] Դատ. բ. 2. գ. 5, 6. Ես. բ. 6. ա Կոր. ե. 6.
[դ] Դատ. բ. 12, 13, 17, 19. գ. 6, 7.
[ե] Ել. իգ. 33. բ Օր. է. 16. Դատ. բ. 3, 14, 15.
[զ] դ Թագ. ժզ. 3. Ես. ծէ. 5. Եզեկ. ժզ. 20. ի. 26.
[է] Ղև. ժէ. 7. բ Օր. լբ. 17. բ Մն. ժա. 15. ա Կոր. ժ. 20.
[ը] Թուոց. լե. 33.
[թ] Եզեկ. ի. 18, 30, 31.
[ժ] Ղև. ժէ. 7. Թուոց. ժե. 39. Եզեկ. ի. 30.
[ի] Դատ. բ. 14, ևն. Սաղ. հը. 59, 62.
[լ] բ Օր. թ. 29.
[խ] Դատ. բ. 14. Նէեմ. թ. 27, ևն.
[ծ] Դատ. բ. 16. Նէեմ. թ. 27, ևն.
[կ] Դատ. գ. 9. դ. 3. զ. 7. ժ. 10. Նէեմ. թ. 27, ևն.
[հ] Ղև. իզ. 41, 42.
[ձ] Սաղ. ծա. 1. կթ. 16. Ես. կգ. 7. Ողբ. գ. 32.
[ղ] Դատ. բ. 18.
[ճ] Եզր. թ. 9. Երեմ. խբ. 12.
[մ] ա Մն. ժզ. 35, 36.
[յ] Սաղ. խա. 13.

[ա] Սաղ. ճզ. 1. ճժը. 1. ճլզ. 1.
[բ] Սաղ. ճժթ. 68. Մատ. ժթ. 17.
[գ] Սաղ. ճզ. 10.
[դ] Սաղ. ճզ. 47. Ես. խգ. 5, 6. Երեմ. խթ. 14. լա. 8, 10. Եզեկ. լթ. 27, 28.
* Կամ՝ հարաւէն.
[ե] Հմր 40.
[զ] բ Օր. լբ. 10.
[է] Հմր 13, 19, 28. Սաղ. ծ. 15. Ովսէ. ե. 15.
[ը] Եզր. ը. 21.
[թ] Հմր 15, 21, 31.
[ժ] Սաղ. լդ. 10. Ղուկ. ա. 53.
[ի] Ղուկ. ա. 79.
[լ] Յոբ. լզ. 8.
[խ] Ողբ. գ. 42.
[ծ] Սաղ. հգ. 24. ճժթ. 24. Ղուկ. է. 30. Գործ. ի. 27.
[կ] Սաղ. իբ. 11. Ես. կգ. 5.
[հ] Հմր 6, 19, 28.
[ձ] Սաղ. կը. 6. ճխզ. 7. Գործ. ժբ. 7, ևն. ժզ. 26, ևն.
[ղ] Հմր 8, 21, 31.
[ճ] Ես. խե. 2.
[մ] Ողբ. գ. 39.
[յ] Յոբ. լգ. 20.
[ն] Յոբ. լգ. 22. Սաղ. թ. 13. ձը. 3.
[շ] Հմր 6, 13, 28.
[ո] դ Թագ. ի. 4, 5. Սաղ. ճխէ. 15, 18. Մատ. ը. 8.
[չ] Սաղ. լ. 2. ճգ. 3.
[պ] Յոբ. լգ. 28, 30. Սաղ. լ. 3. խթ. 15. ծզ. 13. ճգ. 4.
[ջ] Հմր 8, 15, 31.
[ռ] Ղև. է. 12. Սաղ. ծ. 14. ճժզ. 17. Եբր. ժգ. 15.

մատուցանեն, ու [ա]անոր գործքերը ցնծութեամբ պատմեն։

23 Նաւերով ծովը իջնողները, ու մեծ ջուրերու մէջ գործ գործողները,

24 Անոնք Տէրոջը գործքերը ու անոր հրաշքները կը տեսնեն անդունդին մէջը։

25 Վասն զի ան կ'ըսէ, ու [բ]մրրկալից հովը կը հանէ, որ անոր ալիքները կը բարձրացընէ։

26 Երկինքը կ'ելլեն — անդունդը կ'իջնեն. [գ]անոնց անձերը նեղութենէ կը հալին.

27 Գինովի մարդու պէս կը դողդըղան ու կ'երերան, և անոնց բոլոր իմաստութիւնը կը հատնի։

28 [դ]Ան ատենը Տէրոջը կ'աղաղակեն իրենց նեղութեանը մէջ, ու կը փրկէ զանոնք իրենց տառապանքներէն։

29 [ե]Մրրիկը հանդարտութեան կը դարձընէ, ու ալիքները կը դադրին։

30 Իրենք ալ կ'ուրախանան որ դադրեցան. և կ'առաջնորդէ անոնց՝ իրենց ուզած նաւահանգիստը։

31 [զ]Թող գոհանան Տէրոջմէն իր ողորմութեանը համար, ու մարդոց որդիներուն իր ըրած հրաշքներուն համար.

32 Եւ թող բարձրացընեն զանիկայ [է]ժողովուրդին ժողովքին մէջը, ու ծերոց ատեանին մէջը գովեն զանիկայ։

33 [ը]Գետերը անապատի կը դարձընէ, ու ջուրերուն գնացքները չոր երկրի,

34 Ու [թ]պտղաբեր երկիրը աղի երկրի, անոր բնակիչներուն չարութեանը համար։

35 [ժ]Անապատը ջուրերու լճի կը փոխէ, ու չոր երկիրը ջուրերու գնացքի.

36 Եւ անօթիները հոն կը բնակեցընէ, որ բնակելու քաղաք հաստատեն,

37 Ու արտեր ցանեն, և այգիներ տնկեն, որ արմտիքի պտուղ բերեն։

38 [ժա]Զանոնք կ'օրհնէ, և անոնք [ժբ]խիստ կը բազմանան, ու անոնց անասունները չպակսեցըներ։

39 Նորէն [ժգ]կը պակսին ու կը ցածնան բռնութենէ, նեղութենէ ու տրտմութենէ։

40 [ժդ]Անարգանք կը թափէ իշխաններուն վրայ, ու զանոնք ճամբայ չունեցող անապատի մէջ կը մոլորեցընէ։

41 [ժե]Բայց աղքատը խեղճութենէն կը բարձրացընէ, և [ժզ]անոր տոհմերը ոչխարներու հօտի պէս կ'ընէ։

42 [ժէ]Ուղիղները պիտի տեսնեն և ուրախանան. ու ամէն անօրէնութիւն իր բերանը պիտի գոցէ։

43 [ժը]Ո՞վ է իմաստուն, որ աս բաները պահէ. անիկայ Տէրոջը ողորմութիւնները պիտի հասկընայ։

ա Սաղ. թ. 11. Հգ. 28. ճժը. 17։
բ Յովն. ա. 4։
գ Սաղ. իբ. 14. ճժթ. 28. Նաւ. բ. 10։
դ Հմր 6. 13. 19։
ե Սաղ. ձթ. 9. Մատ. ը. 26։
զ Հմր 8. 15. 21։
է Սաղ. իբ. 22. 25. ճժա. 1։
ը Գ Թագ. ժէ. 1. 7։
թ Ծն. ժգ. 10. ժդ. 3. ժթ. 25։
ժ Սաղ. ճժդ. 8. Եսա. խա. 18։
ժա Ծն. ժբ. 2. ժէ. 16. 20։
ժբ Ել. ա. 7։
ժգ Դ Թագ. ժ. 32։
ժդ Յոբ. ժբ. 21. 24։
ժե Ա Թագ. բ. 8. Սաղ. ճժգ. 7. 8։
ժզ Սաղ. Հը. 52։
ժէ Յոբ. իբ. 19. Սաղ. ծբ. 6. ծը. 10։
ժը Յոբ. ե. 16. Սաղ. կգ. 11. Առակ. ժ. 11. Հռով. գ. 19։
ժթ Սաղ. կդ. 9. Երեմ. թ. 12. Ովսէ. ժդ. 9։

ՍԱՂՄ. ՃԸ.

1 Դաւիթ ինքզինքը կը քաջալերէ որ զԱստուած գովէ. 5 աղօթքով օգնութիւն կը խնդրէ Աստուծմէ՝ անոր խոստմանը համեմատ։ 11 Իր վստահութիւնը Աստուծոյ օգնականութեանը վրայ։

Դաւիթին երգը — Սաղմոսը։

1 Իմ [ա]սիրտս պատրաստ է՝ ով Աստուած, պիտի երգեմ ու սաղմոս պիտի ըսեմ իմ փառքովս ալ։

2 [բ]Արթընցիր ով տաւիղ ու քնար. ես կանուխ պիտի արթըննամ։

3 Ո՛վ Տէր՝ ժողովրդոց մէջը քեզ պիտի գովեմ, ու սաղմոս պիտի երգեմ քեզի ազգերուն մէջը.

4 Վասն զի քու ողորմութիւնդ մեծ է — երկինքէն վեր, և քու ճշմարտութիւնդ մինչև ամպերը։

5 [գ]Երկինքի վրայ բարձրացիր՝ ով Աստուած, ու քու փառքդ բոլոր երկրի վրայ ըլլայ։

6 [դ]Որ քու սիրելիներդ փրկուին. աջ ձեռքովդ ազատէ, ու պատասխան տուր մեզի։

7 Աստուած [ե]իր սրբութիւնովը խօսեցաւ. Ես պիտի ցնծամ, Սիքէմը պիտի բաժնեմ, ու Սոկքովթի հովիտը պիտի չափեմ։

8 Իմս է Գաղաադը, — իմս է Մանասէն. և Եփրեմը գլխուս զօրութիւնն է. [զ]Յուդան իմ օրէնսդիրս է.

9 Մովաբը իմ լուացուելու ամանս է. Եդովմի վրայ պիտի ձգեմ իմ մուճակս. Փղշտացիներուն վրայ ձայնով պիտի ցնծամ։

10 [է]Ո՞վ պիտի տանի զիս պարսպաւոր քաղաքը. ո՞վ պիտի առաջնորդէ ինծի մինչև Եդովմ։

11 Չէ՞ որ դուն՝ ով Աստուած, որ երեսէ ձգեցիր մեզ, ու մեր զօրքերուն հետ չելլար՝ ով Աստուած։

12 Նեղութեան մէջէն մեզի օգնութիւն տուր. վասն զի փուճ է մարդուն փրկութիւնը։

13 [ը]Աստուծով քաջութիւն պիտի ընենք. ու ան պիտի կոխէ մեր թշնամիները։

ա Սաղ. ծէ. 7։
բ Սաղ. ծէ. 8—11։
գ Սաղ. ծէ. 5. 11։
դ Սաղ. կ. 5. ա։
ե Կամ՝ իր սրբարանին մէջ
զ Ծն. խթ. 10։
է Սաղ. կ. 9։
ը Սաղ. կ. 12։

ՍԱՂՄ. ՃԹ.

1 Դաւիթ՝ իր չարախօս թշնամիներուն համար գանգատելով՝ զանոնք կ'անիծէ. 16 անոնց յանցանքը կը պատմէ. 21 Իր թշուառութեանը համար գանգատելով՝ օգնութիւն կը խնդրէ. 29 և Աստուծոյ շնորհակալութիւն կը խոստանայ։

Գլխաւոր երգեցողին. Սաղմոս Դաւիթի։

1 Ով իմ օրհնութեանս Աստուածը , [ա] լուռ մի կենար .

[ա] Սաղ . ձգ . 1 .

2 Ինչու որ ամբարիշտին բերանը ու նենգաւորին բերանը բացուեցաւ իմ վրաս . ինծի դէմ սուտ լեզուով խօսեցան .

3 Ատելութեան խօսքերով զիս պատեցին , և ինծի հետ [բ] անիրաւ տեղը կռուեցան .

[բ] Սաղ . լե . 7 . կթ . 4 . Յով . ժե . 25 .

4 Իմ սիրոյս փոխարէն հակառակութիւն ըրին ինծի , բայց ես աղօթք կ'ընէի .

5 Նաև [գ] բարիին տեղը չար հատուցին , ու իմ սիրոյս տեղը՝ ատելութիւն .

[գ] Սաղ . լե . 12 . լը . 20 .

6 Անոր վրայ ամբարիշտ մը վերակացու դիր , և [դ] [*] Սատանան թող կայնի անոր աջ կողմը .

[դ] Զաք . գ . 1 .

[*] Կամ՝ հակառակորդը

7 Երբոր դատուի , յանցաւոր ելլէ , ու [ե] անոր աղօթքը մեղք ըլլայ .

[ե] Առակ . իը . 9 .

8 Անոր օրերը պակսին , և [զ] անոր պաշտօնը ուրիշը առնէ .

[զ] Գործ . ա . 20 .

9 [է] Անոր որդիները որբ ըլլան , ու անոր կնիկը որբևարի .

[է] Ել . իբ . 24 .

10 Ու անոր որդիները թափառական ըլլան ու մուրան , և իրենց աւերակներէն [illegible] հաց փնտռեն .

11 [ը] Փոխ տուողը առնէ անոր բոլոր ունեցածը , ու օտարները յափշտակեն անոր վաստակածը .

[ը] Յոբ . ե . 5 . ժը . 9 .

12 Բնաւ մէկը գթութիւն չընէ անոր , ու մէկը չողորմի անոր որբերուն .

13 [թ] Անոր զաւակները սատակելու մատնուին . անոնց [ժ] անունը գալու ազգին մէջ ջնջուի .

[թ] Յոբ . ժը . 19 . Սաղ . լէ . 28 .

[ժ] Առակ . ժ . 7 .

14 [ի] Անոր հայրերուն անօրէնութիւնը Տէրոջը առջին յիշուի , և անոր մօրը մեղքը [լ] չջնջուի .

[ի] Ել . ի . 5 .

[լ] Նեեմ . դ . 5 . Երեմ . ժը . 23 .

15 Անոնք ամէն ժամանակ Տէրոջը առջին ըլլան , որ [խ] անոնց յիշատակը երկրէն վերցնէ .

[խ] Յոբ . ժը . 17 . Սաղ . լդ . 16 .

16 Ինչու որ անիկայ ողորմութիւն ընելը չյիշեց , հապա խեղճը ու աղքատը հալածեց , որ [ծ] սիրտը կոտրածը սպաննէ .

[ծ] Սաղ . լդ . 18 .

17 Նաև [կ] անէծքը սիրեց , ու թող անոր վրայ գայ , և օրհնութիւնը չուզեց , ու թող անկէ հեռու ըլլայ .

[կ] Առակ . ժդ . 14 . Եզեկ . լե . 6 .

18 Անէծքը իր հանդերձին պէս հագաւ . և անիկայ [հ] ջուրի պէս անոր փորին մէջը մտնէ , ու ձէթի պէս՝ անոր ոսկորներուն մէջը .

[հ] Թուոց . ե . 22 .

19 Հագնելու հանդերձի պէս , ու միշտ մէջքը կապելու գօտիի պէս ըլլայ անոր .

20 Ինծի հակառակ կեցողներուն ու իմ անձիս համար չար խօսողներուն վարձքը աս ըլլայ Տէրոջմէն .

21 Բայց դուն՝ ով Տէր Եհովայ , օգնէ ինծի քու անուանդ համար . փրկէ զիս քու ողորմութեանդ բարի ըլլալուն համար .

22 Ինչու որ ես խեղճ ու աղքատ եմ . ու իմ սիրտս ներսի դիս խոցուած է .

23 Ես [ձ] երկընցող ստուերի պէս անցայ . մարախի պէս թօթվուեցայ .

[ձ] Սաղ . ճբ . 11 . ճխդ . 4 .

24 [ղ] Ծունկերս ծոմապահութենէն տկարացան , ու մարմինս իր պարարտութենէն մաշեցաւ .

[ղ] Եբր . ժբ . 12 .

25 Ու ես [ճ] անոնց նախատինք եղայ . երբոր զիս կը տեսնեն , [մ] գլուխնին կը շարժեն .

[ճ] Սաղ . իբ . 6 . 7 .

[մ] Մատ . իէ . 39 .

26 Օգնէ՛ ինծի ով Տէր՝ իմ Աստուածս . փրկէ՛ զիս քու ողորմութեանդ համեմատ .

27 Որ գիտնան թէ՝ քու ձեռքդ աս է , և դուն ըրիր ասիկայ՝ ով Տէր .

28 [յ] Թող անոնք անիծեն՝ բայց դուն օրհնէ՛ . երբոր ինծի դէմ ելլեն՝ թող ամչնան . բայց [ն] քու ծառադ թող ուրախ ըլլայ .

[յ] Բ Թագ . ժզ . 11 . 12 .

[ն] Ես . կե . 14 .

29 [շ] Իմ թշնամիներս թող նախատինք հագնին , ու իրենց ամօթը պատմուճանի պէս վրանին առնեն .

[շ] Սաղ . լե . 26 . ճլբ . 18 .

30 Շատ պիտի գոհանամ Տէրոջմէն իմ բերնովս , ու [ո] շատերուն մէջը պիտի օրհնեմ անիկայ .

[ո] Սաղ . լե . 18 . ճժա . 1 .

31 Ինչու որ [չ] Ինքը աղքատին աջ կողմը կը կայնի , որ անոր անձը դատապարտողներէն փրկէ .

[չ] Սաղ . ժզ . 8 . հգ . 23 . ճժ . 5 . ճիա . 5 .

ՍԱՂՄ . ՃԺ

1 Քրիստոսի թագաւորութիւնը , 4 քահանայութիւնը , 5 ու յաղթութիւնը .

Սաղմոս Դաւթի .

1 [ա] Տէրը իմ Տէրոջս ըսաւ . Նստէ՛ իմ աջ կողմս , մինչև որ քու թշնամիներդ ոտքերուդ պատուանդան ընեմ .

[ա] Մատ . իբ . 44 . Մար . ժբ . 36 . Ղուկ . ի . 42 . Գործ . բ . 34 . ա Կոր . ժե . 25 . Եբր . ա . 13 . ա Պետ . գ . 22 . Տես Սաղ . խե . 6 . 7 .

2 Տէրը քու զօրութեանդ գաւազանը Սիօնէն պիտի ղրկէ . քու թշնամիներուդ մէջտեղը դուն տիրէ՛ .

3 [բ] Ժողովուրդդ քու զօրութեանդ օրը յօժարակամ պիտի ըլլայ [գ] սրբութեան զարդարանքներով . քու [†] երիտասարդներդ արշալոյսին արգանդի ցօղէն [illegible] պիտի ըլլան քեզի .

[բ] Դատ . ե . 2 .

[գ] Սաղ . ղզ . 9 .

[†] Եբր . երիտասարդութեանդ ցօղը՝ արշալոյսին արգանդէն

4 Տէրը երդում ըրաւ , ու [դ] պիտի չզղջայ . [ե] Դուն յաւիտեան Մելքիսեդեկի կարգին պէս քահանայ ես .

[դ] Թուոց . իգ . 19 .

[ե] Եբր . ե . 6 . զ . 20 . է . 17 . 21 . Տես Զաք . զ . 13 .

5 Տէրը [զ] քու աջ կողմդ է . անիկայ [է] իր բարկութեան օրը թագաւորներ պիտի ջարդէ .

[զ] Սաղ . ժզ . 8 .

[է] Սաղ . բ . 5 . 12 . Հռով . բ . 5 . Յայտ . ժա . 18 .

6 Անիկայ հեթանոսներուն մէջ դատաստան պիտի ընէ . մեռելներով պիտի լեցնէ . շատ երկիրներու վրայ [ը] գլուխ [illegible] պիտի ջարդէ .

[ը] Սաղ . կը . 21 . Ամբ . գ . 13 .

7 [թ] Ճամբուն մէջ գետէն պիտի

[թ] Դատ . է . 5 . 6 .

խմէ. [խ] անոր համար գլուխ պիտի վերցնէ։

[ժ] Եզ. ծգ. 12.

ՍԱՂՄ · ՃԺԱ

1 Սաղմոսերգուն իր օրինակովը ուրիշները կը յորդորէ զԱստուած գովելու՝ անոր փառաւոր գործերուն 5 ու շնորհքին համար։ 10 Աստուծոյ երկիւղը ճշմարիտ իմաստութիւն կը պատճառէ։

1 Ալէլուիա։ Բոլոր սրտով [ա] Տէրը պիտի գովեմ ուղիղներուն ժողովքին ու ժողովուրդին մէջը։

2 [բ] Տէրոջը գործքերը մեծ են. անոնք սիրողներուն բոլորէն [գ] կը քննուին։

3 Անոր գործքը [դ] փառաւոր ու վայելուչ է, և անոր արդարութիւնը յաւիտեան կը մնայ։

4 Յիշել տուաւ իր հրաշքները. [ե] Տէրը ողորմած ու գթած է։

5 [զ] Կերակուր տուաւ իրմէն վախցողներուն. իր ուխտը յաւիտեան կը յիշէ։

6 Իր գործքերուն զօրութիւնը ցուցուց իր ժողովուրդին, անոնց տալով ազգերուն ժառանգութիւնը։

7 Անոր ձեռքերուն գործքերը [է] ճշմարտութիւն ու իրաւունք են. [ը] անոր բոլոր պատուիրանքները հաւատարիմ են.

8 [թ] Յաւիտենէ յաւիտենից հաստատուած են. [ժ] ճշմարտութեամբ և ուղղութեամբ եղած են։

9 [ի] Փրկութիւն խրկեց իր ժողովուրդին. իր ուխտը յաւիտեան պատուիրեց. [լ] Սուրբ ու ահաւոր է անոր անունը։

10 [խ] Իմաստութեան սկիզբը Տէրոջը վախն է. բարի խոհեմութիւն ունին ամէնը՝ որ անոնք կ'ընեն. անոր օրհնութիւնը յաւիտեան կը մնայ։

[ա] Սաղ. լե. 18. ձթ. 5. ճէ. 32. ճթ. 30. ճխթ. 1.
[բ] Յոբ. լը. լթ. խ. խա. Սաղ. ղբ. 5. ճլթ. 14.
[գ] Յայտ. ժե. 3.
[դ] Սաղ. ճխե. 4. 5. 10.
[ե] Սաղ. ձզ. 5. ճգ. 8.
[զ] Մատ. զ. 26. 33.
[է] Յայտ. ժե. 3.
[ը] Սաղ. ժթ. 7.
[թ] Ես. խ. 8. Մատ. ե. 18.
[ժ] Սաղ. ժթ. 9. Յայտ. ժե. 3.
[ի] Մատ. ա. 21. Ղուկ. ա. 68.
[լ] Ղուկ. ա. 49.
[խ] Բ Օր. դ. 6. Յոբ. իը. 28. Առակ. ա. 7. թ. 10. Ժող. ժբ. 13.

ՍԱՂՄ · ՃԺԲ

1 Աստուածպաշտութիւնը թէ՛ աս կեանքին 4 և թէ՛ հանդերձեալին խոստմունքները ունի։ 10 Բարեպաշտ մարդուն յաջողութիւնը՝ չարերուն տրտմութիւն պիտի պատճառէ։

1 Ալէլուիա։ [ա] Երանի այն մարդուն՝ որ Տէրոջմէն կը վախնայ, — [բ] անոր պատուիրանքներուն շատ կը հաւնի։

2 [գ] Անոր սերունդը զօրաւոր պիտի ըլլայ երկրի վրայ. [դ] ուղիղներուն ցեղը պիտի օրհնուի։

3 Առատութիւն ու հարստութիւն պիտի ըլլայ անոր տանը մէջ, ու անոր արդարութիւնը յաւիտեան պիտի մնայ։

4 [ե] Խաւարի մէջ լոյս կը ծագի ուղիղներուն. ողորմած ու գթած ու արդար է։

5 [զ] Բարի մարդը կ'ողորմի ու փոխ կու տայ. իր բաները [է] իրաւունքով կը կատարէ։

6 Յիրաւի [ը] անիկայ յաւիտեան պիտի չսասանի. [թ] արդարին յիշատակը յաւիտեան պիտի մնայ։

7 [ժ] Անիկայ գէշ լուրէն չվախնար. անոր սիրտը հաստատ է, — [ի] Տէրոջը կը յուսայ։

8 Անոր սիրտը հաստատուած է, [լ] չվախնար, մինչև որ [խ] իր թշնամիներուն [illegible] տեսնէ։

9 [ծ] Տարածեց՝ աղքատներուն տուաւ. [կ] անոր արդարութիւնը յաւիտեան կը մնայ. [հ] անոր եղջիւրը փառքով պիտի բարձրանայ։

10 [ձ] Ամբարիշտը պիտի տեսնէ ու բարկանայ, [ղ] իր ակռաները պիտի կրճտէ ու [ճ] պիտի հալի. [մ] ամբարիշտներուն ցանկութիւնը պիտի կորսուի։

[ա] Սաղ. ճիը. 1.
[բ] Սաղ. ճժթ. 16. 35. 47. 70. 143.
[գ] Սաղ. իե. 13. լէ. 26. ճբ. 28.
[դ] Մատ. զ. 33.
[ե] Յոբ. ժա. 17. Սաղ. ղէ. 11.
[զ] Սաղ. լէ. 26. Ղուկ. զ. 35.
[է] Եփես. ե. 15. Կող. դ. 5.
[ը] Սաղ. ժե. 5.
[թ] Առակ. ժ. 7.
[ժ] Առակ. ա. 33.
[ի] Սաղ. կդ. 10.
[լ] Առակ. գ. 25.
[խ] Սաղ. ծթ. 10. ճժը. 7.
[ծ] Բ Կոր. թ. 9.
[կ] Բ Օր. իդ. 13. Հմր. 3.
[հ] Սաղ. հե. 10.
[ձ] Ղուկ. ժգ. 28.
[ղ] Սաղ. լէ. 12.
[ճ] Սաղ. ծը. 7. 8.
[մ] Առակ. ժ. 28. ժա. 7.

ՍԱՂՄ · ՃԺԳ

1 Աստուած գովելու յորդորանք մը իր գերազանցութեանը 6 ու իր ողորմութեանը համար։

1 Ալէլուիա։ [ա] Օրհնեցէ՛ք, ո՛վ Տէրոջը ծառաները, օրհնեցէք Տէրոջը անունը։

2 [բ] Օրհնեալ ըլլայ Տէրոջը անունը ասկէ ետև մինչև յաւիտեան։

3 [գ] Արևելքէն մինչև արևմուտք օրհնեալ ըլլայ Տէրոջը անունը։

4 Տէրը [դ] բարձր է բոլոր ազգերուն վրայ. [ե] անոր փառքը երկինքէն վեր է։

5 [զ] Մեր Տէր Աստուծոյն պէս ո՞վ կայ, որ բարձրութեան մէջ կը բնակի.

6 [է] Որ երկինքի ու երկրի մէջ եղած բաները տեսնելու համար կը խոնարհի.

7 [ը] Որ աղքատը փոշիէն վեր կը վերցնէ, — տնանկը աղբանոցէն կը բարձրացնէ,

8 Որ [թ] զանիկա նստեցնէ իշխաններուն հետ՝ իր ժողովուրդին իշխաններուն հետ.

9 Որ [ժ] ամուլ կնիկը տունը կը բնակեցնէ, — որդիներու ուրախ մայր [illegible]։ Ալէլուիա։

[ա] Սաղ. ճլե. 1.
[բ] Դան. բ. 20.
[գ] Ես. ծթ. 19. Մաղ. ա. 11.
[դ] Սաղ. ղէ. 9. ղթ. 2.
[ե] Սաղ. ը. 1.
[զ] Սաղ. ձթ. 6.
[է] Սաղ. ժա. 4. ճլը. 6. Ես. ծէ. 15.
[ը] Ա Թագ. բ. 8. Սաղ. ճէ. 41.
[թ] Յոբ. լզ. 7.
[ժ] Ա Թագ. բ. 5. Սաղ. կը. 6. Ես. ծդ. 1. Գաղ. դ. 27.

ՍԱՂՄ · ՃԺԴ

1—8 Անխօս էակներուն օրինակովը՝ Աստուծմէ վախնալու յորդորանք մը։

1 [ա] Երբոր Իսրայէլը Եգիպտոսէն դուրս ելաւ, — Յակոբին տունը [բ] օտարալեզու ժողովուրդին մէջէն,

2 [գ] Յուդան անոր սրբարանը՝ — Իսրայէլը անոր իշխանութիւնը եղաւ։

3 [դ] Ծովը տեսաւ ու փախաւ. [ե] Յորդանանը ետ դարձաւ։

4 [զ] Լեռները խոյերու պէս ցատկը-

[ա] Ել. ժգ. 3.
[բ] Սաղ. ձա. 5.
[գ] Ել. զ. 7. ժթ. 6. իե. 8. իթ. 45. 46. Բ Օր. իէ. 9.
[դ] Ել. ժդ. 21. Սաղ. հէ. 16.
[ե] Յես. գ. 13. 16.
[զ] Սաղ. իթ. 6. Ամբ. գ. 6.

տեցին, — բլուրները գառնուկներու պէս ։

5 ⊢քեզի ի՞նչ եղաւ ով ծով՝ որ փախար, և դուն Յորդանան՝ որ ետ դարձար ։

6 Ո՛վ լեռներ՝ ինչո՞ւ խոյերու պէս ցատկռտեցիք, — դուք բլուրներ՝ գառնուկներու պէս ։

7 Սարսափէ՛ ով երկիր՝ Տէրոջը երեսէն՝ Յակոբին Աստուծոյն երեսէն,

8 ≐Այն որ վէմը ջուրերու լիճի դարձուց, — ապառաժը ջուրերու աղբիւրի ։

⊢ Ամբ. գ. 8.

≐ Ելք. ժէ. 6. Թուոց. ի. 11. Սաղ. ճէ. 35.

ՍԱՂՄ. ՃԺԵ

1 Սաղմոսերգուն Աստուծոյ ճշմարիտ փառքը, 4 ու կուռքերուն ունայնութիւնը ցուցնելով, 9 կը յորդորէ Աստուծոյ վստահելու, 12 և անոր գոհութիւն մատուցանելու՝ իր բարերարութիւններուն համար ։

1 -Ո՛չ թէ մեզի ով Տէր՝ չէ թէ մեզի, հապա քու անունդ փառք տուր, քու ողորմութեանդ — ճշմարտութեանդ համար ։

2 Ինչո՞ւ համար հեթանոսները ըսեն թէ՝ ₣Ո՞ւր է հիմա անոնց Աստուածը ։

3 ‡Բայց մեր Աստուածը երկինքն է. անիկայ իր բոլոր ուզածը ըրաւ ։

4 ŧԱնոնց կուռքերը արծաթ ու ոսկի են. մարդու ձեռքի գործքեր են.

5 Բերան ունին՝ բայց չեն խօսիր. աչքեր ունին՝ բայց չեն տեսներ.

6 Ականջներ ունին՝ բայց չեն լսեր, քիթ ունին՝ բայց հոտ չեն առներ.

7 Ձեռքեր ունին՝ բայց չեն շօշափեր. ոտքեր ունին՝ բայց չեն քալեր, — իրենց կոկորդովը ձայն չեն հաներ ։

8 ⊢Անոնց նման *ըլլան անոնք շինողները, — բոլոր անոնց յուսացողները ։

9 ⌐†Ո՛վ Իսրայէլ՝ Տէրոջը յուսա՛". ⊢ան է անոնց օգնութիւնը ու ասպարը ։

10 ‡Ո՛վ Ահարոնի տունը՝ Տէրոջը յուսացէ՛ք". ան է անոնց օգնութիւնը ու ասպարը ։

11 ‖Ո՛վ Տէրոջմէ վախցողներ՝ Տէրոջը յուսացէ՛ք". ան է անոնց օգնութիւնը ու ասպարը ։

12 Տէրը մեզ կը յիշէ, — պիտի օրհնէ, Իսրայէլի տունը պիտի օրհնէ, Ահարոնի տունը պիտի օրհնէ.

13 ≐Տէրոջմէ վախցողները պիտի օրհնէ, պզտիկները մեծերուն հետ ։

14 Տէրը ձեզի [illegible] պիտի աւելցնէ, ձեզի ու ձեր որդիներուն ։

15 ₣Օրհնեա՛լ ըլլաք դուք Տէրոջմէն, ⁒ան որ երկինքը ու երկիրը ստեղծեց ։

- Տես Եսա. խը. 11. Եզեկ. լզ. 32.

₣ Սաղ. խբ. 3, 10. Հթ. 10. Յովէլ. բ. 17.

‡ Ա Մն. ժզ. 26. Սաղ. ճլե. 6. Դան. դ. 35.

ŧ Բ Օր. դ. 28. Սաղ. ճլե. 15, 16, 17. Երեմ. ժ. 3, &c.

⊢ Սաղ. ճլե. 18. Եսա. խդ. 9, 10, 11. Յովն. բ. 8. Ամբ. բ. 18, 19.

* Կամ՝ պիտի ըլլան

⌐ Տես Սաղ. ճժը. 2, 3, 4. ճլե. 19, 20.

† Կամ՝ Իսրայէլ Տէրոջը կը յուսայ.

⊢ Սաղ. լգ. 20. Առակ. լ. 5.

‡ Կամ՝ Ահարոնի տունը Տէրոջը կը յուսան.

‖ Կամ՝ Տէրոջմէ վախցողները Տէրոջը կը յուսան.

≐ Սաղ. ճիը. 1, 4.

₣ Ծն. ժդ. 19.

⁒ Ծն. ա. 1. Սաղ. ղզ. 5.

16 Երկնից երկինքը Տէրոջն է, բայց երկիրը մարդոց որդիներուն տուաւ ։

17 ‡Մեռելները Տէրը չեն օրհներ. ոչ ալ ան ամէնը, որ §գերեզմանը կ'իջնեն ։

18 ⌊Բայց մենք Տէրը պիտի օրհնենք, ասկէ ետև մինչև յաւիտեան ։ Ալէլուիա ։

‡ Սաղ. զ. 5. ձը. 10, 11, 12. Եսա. լը. 18.

§ Եբր. լռութիւնը

⌊ Սաղ. ճժգ. 2. Դան. բ. 20.

ՍԱՂՄ. ՃԺԶ

1 Սաղմոսերգուն կը խոստովանի իր սէրը ու իր պարտաւորութիւնը առ Աստուած՝ անոր փրկութեանը համար ։ 12 Ուխտ կ'ընէ որ շնորհակալութիւն մատուցանէ Աստուծոյ ։

1 ⁑Ուրախ եմ", ինչու որ Տէրը իմ ձայնս ու աղաչանքս լսեց.

2 Ինչու որ անիկայ իր ականջը ինծի խոնարհեցուց. ու իմ օրերուս մէջ անոր պիտի կանչեմ ։

3 -Մահուան լարերը զիս պատեցին, ու գերեզմանին վիշտերը զիս գտան. նեղութիւն ու տրտմութիւն գտայ ։

4 Բայց ես Տէրոջը անունը կանչեցի, Կ'աղաչեմ՝ ով Տէր, փրկէ իմ անձս ։

5 ₣Ողորմած ու ‡արդար է Տէրը, և մեր Աստուածը գթած է ։

6 Տէրը միամիտները կը պահէ. ես խեղճ եղայ, ու անիկայ զիս ազատեց ։

7 Ո՛վ իմ անձս՝ դարձիր քու ŧհանգստութեանդ, ինչու որ ⊢Տէրը քեզի բարիք ըրաւ ։

8 ⌐Վասն զի դուն իմ անձս մահուանէ փրկեցիր, իմ աչքերս արցունքէն, — իմ ոտքերս գայթակղելէն ։

9 Տէրոջը առջեւ պիտի քալեմ ⊢կենդանիներուն երկրին մէջը ։

10 ≐Հաւատացի՝ անոր համար խօսեցայ. ես խիստ թշուառացայ ։

11 ₣Իմ շփոթութեանս մէջ ըսի թէ՝ ⁒Ամէն մարդ սուտ է ։

12 Ի՞նչ հատուցանեմ Տէրոջը՝ անոր բոլոր ինծի ըրած բարութեանը փոխարէն ։

13 Փրկութեան բաժակը պիտի առնեմ, ու Տէրոջը անունը պիտի կանչեմ ։

14 ‡Իմ ուխտերս Տէրոջը պիտի հատուցանեմ իր բոլոր ժողովուրդին առջին ։

15 ⌊Պատուական է Տէրոջը առջին իր սուրբերուն մահը ։

16 Կ'աղաչեմ ով Տէր, ⊢ինչու որ ես քու ծառադ եմ, ես քու ծառադ եմ, ու ⁒քու աղախինիդ որդին. դուն իմ կապերս արձակեցիր ։

17 ⁝Գոհութեան պատարագ պիտի մատուցանեմ քեզի, ու Տէրոջը անունը պիտի կանչեմ ։

⁑ Կամ՝ Տէրը կը սիրեմ. Սաղ. ժը. 1.

- Սաղ. ժը. 4, 5, 6.

₣ Սաղ. ճգ. 8.

‡ Եզր. թ. 15. Նեեմ. թ. 8. Սաղ. ճժթ. 137. ճխե. 17.

ŧ Երեմ. զ. 16. Մատթ. ժա. 29.

⊢ Սաղ. ժգ. 6. ճժթ. 17.

⌐ Սաղ. ծզ. 13.

⊢ Սաղ. իէ. 13.

≐ Բ Կոր. դ. 13.

₣ Սաղ. լա. 22.

⁒ Հռով. գ. 4.

‡ Հմր. 18. Սաղ. իբ. 25. Յովն. բ. 9.

⌊ Սաղ. հբ. 14.

⊢ Սաղ. ճխգ. 12. ճժթ. 125. ճխգ. 12.

⁒ Սաղ. ձզ. 16.

⁝ Ղեւ. է. 12. Սաղ. ծ. 14. ճէ. 22.

18 Իմ ուխտերս Տէրոջը պիտի հատուցանեմ իր բոլոր ժողովուրդին առջին ,

ն Հմր 14 ·

19 Տէրոջը տանը սրահներուն մէջը , քու մէջդ՝ ով Երուսաղէմ ։ Ալէլուիա ։

յ Սաղ. ղղ. 8 · ճ. 4 · ճլե. 2 ·

ՍԱՂՄ · ՃԺԷ

1, 2 Աստուած փառաւորելու յորդորանք մը իր ողորմութեանը ու ճշմարտութեանը համար ։

1 Օրհնեցէք Տէրը՝ ով բոլոր ազգեր , գովեցէք անիկայ՝ ով բոլոր ժողովուրդներ .

ա Հռով. ժե. 11 ·

2 Վասն զի անոր ողորմութիւնը մեր վրայ մեծ է , ու Տէրոջը ճշմարտութիւնը յաւիտեան է ։ Ալէլուիա ։

բ Սաղ. ճ. 5 ·

ՍԱՂՄ · ՃԺԸ

1 Աստուծոյ ողորմութեանը համար գովելու փառաւորելու յորդորանք մը ։ 5 Սաղմոսերգուն իր փորձառութեամբը կը ցուցնէ թէ ո՛րչափ աղէկ բան է Աստուծոյ ապաւինիլ ։ 19 Սաղմոսերգուին օրինակովը՝ Քրիստոսին իր թագաւորութեամբը գալը կը ցուցուի ։

1 Գոհացէք Տէրոջմէն , ինչու որ բարի է . ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է ։

ա Ա Մն. ժզ. 8, 34 · Սաղ. ճզ. 1 · ճէ. 1 · ճլզ. 1 ·

2 Իսրայէլը թող ըսէ թէ՝ Անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է ։

բ Տես Սաղ. ճժե. 9, 10 ·

3 Ահարոնին տունը թող ըսէ՝ թէ՝ Անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է ։

4 Տէրոջմէ վախցողները թող ըսեն թէ՝ Անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է ։

5 Նեղութեան մէջ Տէրոջը կանչեցի , և Տէրը պատասխան տուաւ ինծի , լայնարձակ տեղ մը հանեց ։

գ Սաղ. ճի. 1 ·
դ Սաղ. ժը. 19 ·

6 Տէրը իմ հետս է , չեմ վախնար . մարդը ինծի ի՛նչ կրնայ ընել ։

ե Սաղ. իէ. 1 · ծզ. 4 · 11 · ճիզ. 5 · Եբր. ժգ. 6 ·

7 Տէրը իմ օգնականներուս հետ [illegible] իմ հետս է , ու ես իմ թշնամիներուս [illegible] պիտի տեսնեմ ։

զ Սաղ. ծզ. 4 ·

8 Աղէկ է Տէրոջը յուսալ , քան թէ մարդոց ապաւինիլ ։

է Սաղ. ծթ. 10 ·
ը Սաղ. խ. 4 · կբ. 8, 9 · Երեմ. ժէ. 5, 7 ·

9 Աղէկ է Տէրոջը յուսալ , քան թէ իշխաններուն ապաւինիլ ։

10 Բոլոր ազգերը զիս պաշարեցին . բայց Տէրոջը անունովը պիտի ջարդեմ անոնք ։

թ Սաղ. ճխզ. 3 ·

11 Իմ բոլորտիքս առին , և զիս պաշարեցին . բայց Տէրոջը անունովը պիտի ջարդեմ անոնք ։

ժ Սաղ. ձբ. 17 ·

12 Մեղուներու պէս իմ բոլորտիքս առին . փուշերու կրակի պէս մարեցան . [illegible] Տէրոջը անունովը պիտի ջարդեմ անոնք ։

ի Բ Օր. ա. 44 ·
լ Ժող. է. 6 · Նաւ. ա. 10 ·

13 Սաստիկ հրեցիր զիս , որ վար իյնամ . բայց Տէրը օգնեց ինծի ։

14 Տէրը իմ զօրութիւնս ու սաղմոսս է , ու իմ փրկութիւնս եղաւ ։

խ Ել. ժե. 2 · Ես. ժբ. 2 ·

15 Արդարներուն բնակարաններուն մէջը ցնծութեան ու փրկութեան ձայն կայ . Տէրոջը աջ ձեռքը զօրութիւն կը գործէ ։

16 Տէրոջը աջ ձեռքը բարձր է . Տէրոջը աջ ձեռքը զօրութիւն կը գործէ ։

ծ Ել. ժե. 6 ·

17 Պիտի չմեռնիմ , հապա պիտի ապրիմ , ու Տէրոջը գործքերը պատմեմ ։

կ Սաղ. գ. 5 · Ամբ. ա. 12 ·
հ Սաղ. հգ. 28 ·

18 Տէրը զիս շատ խրատեց , բայց մահուան չմատնեց զիս ։

ձ Բ Կոր. զ. 9 ·

19 Բացէք ինծի արդարութեան դռները . անոնց մէջը պիտի մտնեմ , — Տէրոջը գոհութիւն մատուցանեմ ։

ղ Ես. իզ. 2 ·

20 Աս է Տէրոջը դուռը , արդարները անկէ պիտի մտնեն ։

ճ Սաղ. իդ. 7 ·

21 Կը գոհանամ քեզմէ որ ինծի պատասխան տուիր , ու ինծի փրկութիւն եղար ։

մ Ես. լե. 8 · Յայտ. իա. 27 · իբ. 14, 15 ·

22 Այն քարը՝ որ շինողները անարգեցին , անկիւնին գլուխը եղաւ ։

յ Հմր 14 ·
ն Մատ. իա. 42 · Մար. ժբ. 10 · Ղուկ. ի. 17 · Գործ. դ. 11 · Եփես. բ. 20 · Ա Պետ. բ. 4, 7 ·

23 Ասիկայ Տէրոջմէն եղաւ . զարմանալի է ասիկայ մեր աչքերուն ։

24 Աս այն օրն է , որ Տէրը ստեղծեց . ցնծանք և ուրախ ըլլանք անոր մէջը ։

25 Հիմա կ'աղաչեմ ով Տէր՝ փրկէ , հիմա կ'աղաչեմ ով Տէր՝ յաջողէ ։

26 Օրհնեալ ըլլայ ան որ Տէրոջը անունովը կու գայ . օրհնեցինք ձեզ Տէրոջը տունէն ։

շ Մատ. իա. 9 · իգ. 39 · Մար. ժա. 9, 10 · Ղուկ. ժթ. 38 ·

27 Տէրը Աստուած է , և լոյս կը ցուցնէ մեզի . զոհի [illegible] չուաններով կապեցէք , — սեղանին եղջիւրներուն մօտեցուցէք ։

Տես Զաք. դ. 7 ·
Եսթ. ը. 16 · Ա Պետ. բ. 9 ·

28 Դուն ես իմ Աստուածս , ու քեզի գոհութիւն պիտի մատուցանեմ . ով իմ Աստուածս՝ քեզ պիտի բարձրացընեմ ։

ջ Ել. ժե. 2 · Ես. իե. 1 ·

29 Գոհացէք Տէրոջմէն , ինչու որ բարի է . ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է ։

ռ Հմր 1 ·

ՍԱՂՄ · ՃԺԹ

1—176 Զանազան աղօթքներ , գովաբանութիւններ , ու հնազանդութեան խոստմունքներ ։

ԱԼԵՓ

1 Երանի ճամբով ամբիծներուն՝ որ Տէրոջը օրէնքին մէջ կը քալեն ։

ա Սաղ. ճիը. 1 ·

2 Երանի անոնց՝ որ անոր վկայութիւնները կը պահեն , — բոլոր սրտով զինքը կը խնդրեն ,

3 Ու անօրէնութիւն չեն ըներ , հապա անոր ճամբաներուն մէջը կը քալեն ։

բ Ա Յովհ. գ. 9 · ե. 18 ·

4 Դուն պատուիրեցիր որ շատ զգուշութեամբ քու հրամաններդ պահենք ։

5 Երանի թէ իմ ճամբաներս յաջողին , որ քու կանոններդ պահեմ ։

‡ Յոբ. ԻԲ. 26 ։ Ա Յովհ. Բ. 28 ։

6 ‡Ան ատենը պիտի չամչնամ, երբոր քու բոլոր պատուիրանքներուդ զգուշութիւն ընեմ։

7 Պիտի գովեմ քեզ ուղիղ սրտով, երբոր քու արդար դատաստաններդ սորվիմ։

8 Քու կանոններդ պիտի պահեմ. իս բոլորովին մի՛ թողուր։

ԲԷԹ

9 Երիտասարդը ինչո՞վ մաքրէ իր ճամբան. քու խօսքիդ համեմատ անոր զգուշութիւն ընելով։

† Բ Մն. ԺԵ. 15 ։ ‡ Հմր 21, 118 ։

10 Իմ բոլոր սրտովս †խնդրեցի քեզ, մի՛ թողուր զիս որ ‡քու պատուիրանքներէդ մոլորիմ։

‡ Սաղ. ԼԷ. 31 ։ Ղու. Բ. 19, 51 ։

11 ‡Իմ սրտիս մէջը պահեցի քու խօսքերդ, որ չմեղանչեմ քեզի դէմ։

‡ Հմր 26, 33, 64, 68, 108, 124, 135 ։ Սաղ. ԻԵ. 4 ։

12 Օրհնեա՜լ ես դուն՝ ո՛վ Տէր, ‡սորվեցո՛ւր ինծի քու կանոններդ։

‡ Սաղ. ԼԴ. 11 ։

13 Իմ շրթունքներովս ‡պատմեցի քու բերնիդ բոլոր դատաստանները։

14 Քու վկայութիւններուդ ճամբովը ուրախացայ, որպէս թէ ամէն կերպ հարստութիւնով։

‡ Սաղ. Ա. 2 ։ Հմր 23, 48, 78 ։

15 ‡Քու հրամաններուդ վրայով պիտի մտածեմ, և քու ճամբաներդ պիտի դիտեմ։

‡ Սաղ. Ա. 2 ։ Հմր 47, 70, 77 ։

16 ‡Քու կանոններովդ պիտի ուրախանամ, ու քու խօսքդ պիտի չմոռնամ։

ԳԻՄԷԼ

‡ Սաղ. ՃԺԶ. 7 ։

17 ‡Բարութիւն ըրէ քու ծառայիդ, որ ապրիմ ու քու խօսքդ պահեմ։

18 Բա՛ց իմ աչքերս, որ քու օրէնքէդ հրաշքներ տեսնեմ։

‡ Ծն. ԽԷ. 9 ։ Ա Մն. ԻԹ. 15 ։ Սաղ. ԼԹ. 12 ։ Բ Կոր. Ե. 6 ։ Եբր. ԺԱ. 13 ։

19 ‡Պանդուխտ եմ ես երկրի վրայ. մի՛ ծածկեր ինծմէ քու պատուիրանքներդ։

‡ Սաղ. ԽԲ. 1, 2 ։ ԿԳ. 1 ։ ՁԴ. 2 ։ Հմր 40, 131 ։

20 ‡Իմ անձս կը նեղուի ամէն ժամանակ քու դատաստաններուդ ցանկանալէն։

‡ Հմր 10, 110, 118 ։

21 Դուն սաստեցիր անիծած ամբարտաւանները, ‡քու պատուիրանքներէդ մոլորողները։

‡ Սաղ. ԼԹ. 8 ։

22 ‡Նախատինքը ու անարգանքը վերցո՛ւր ինծմէ, ինչու որ քու վկայութիւններդ պահեցի։

‡ Հմր 15 ։

23 Իշխաններ ալ կը նստէին ու ինծի դէմ կը խօսէին. բայց քու ծառադ՝ ‡քու կանոններուդ վրայով կը մտածէր։

‡ Հմր 77, 92 ։

24 ‡Քու վկայութիւններդ ալ իմ ուրախութիւնս՝ և իմ խորհրդականներս են։

ՏԱԼԷԹ

‡ Սաղ. ԽԴ. 25 ։ ‡ Հմր 40 ։ Սաղ. ՃԽԳ. 11 ։

25 ‡Իմ անձս հողին կը փակչի. ‡կենդանացո՛ւր զիս քու խօսքիդ համեմատ։

26 Իմ ճամբաներս պատմեցի, ու դուն ինծի պատասխան տուիր. ‡սորվեցո՛ւր ինծի քու կանոններդ։

‡ Հմր 12 ։ Սաղ. ԻԵ. 4 ։ ԻԷ. 11 ։ ԿԴ. 11 ։ * Կամ՝ խօսիմ. Սաղ. ՃԽԵ. 5, 6 ։ ‡ Սաղ. ՃԷ. 26 ։

27 Քու հրամաններուդ ճամբան ինծի իմացո՛ւր, և քու սքանչելիքներուդ վրայով պիտի *մտածեմ։

28 ‡Իմ անձս տրտմութենէն կը հալի. հաստատէ՛ զիս քու խօսքիդ համեմատ։

29 Սուտութեան ճամբան հեռացո՛ւր ինծմէ, ու քու օրէնքդ շնորհէ՛ ինծի։

30 Ճշմարտութեան ճամբան ընտրեցի, և քու դատաստաններդ իմ առջև դրի։

31 Քու վկայութիւններուդ յարեցայ, ո՛վ Տէր՝ զիս մի՛ ամչցըներ։

‡ Գ Թագ. Դ. 29 ։ Եսա. Կ. 5 ։ Բ Կոր. Զ. 11 ։

32 Քու պատուիրանքներուդ ճամբուն մէջ պիտի վազեմ. ինչու որ դուն ‡իմ սիրտս պիտի լայնցընես։

ՀԷ

‡ Հմր 12 ։ ‡ Հմր 112 ։ Մատ. Ժ. 22 ։ Յայտ. Բ. 26 ։

33 Ո՛վ Տէր՝ ‡սորվեցո՛ւր ինծի քու կանոններուդ ճամբան. ու ‡մինչև վերջը պիտի պահեմ անիկայ։

‡ Հմր 73 ։ Առակ. Բ. 6 ։ Յակ. Ա. 5 ։

34 ‡Իմաստուն ըրէ զիս, որ քու օրէնքդ պահեմ, ու բոլոր սրտով անիկայ ՚ի գործ դնեմ։

35 Առաջնորդէ՛ ինծի քու պատուիրանքներուդ շաւիղին մէջ. ինչու որ անոր հաւնեցայ։

‡ Եզեկ. ԼԳ. 31 ։ Մրկ. Է. 21, 22 ։ Ղու. ԺԲ. 15 ։ Ա Տիմ. Զ. 10 ։ Եբր. ԺԳ. 5 ։

36 Իմ սիրտս քու վկայութիւններուդ յօժարեցո՛ւր, ու ոչ՝ թէ ‡ագահութեան։

‡ Եսա. ԼԳ. 15 ։ ‡ Առակ. ԻԳ. 5 ։

37 Ետ ‡դարձո՛ւր իմ աչքերս, որ ‡ունայն բան չտեսնեն. և ‡զիս քու ճամբուդ մէջ կենդանացո՛ւր։

‡ Հմր 40 ։ ‡ Բ Թագ. Է. 25 ։

38 ‡Հաստատէ՛ քու խօսքդ քեզմէ վախցող ծառայիդ վրայ։

39 Ետ դարձո՛ւր ինծմէ իմ նախատինքս, ուսկից որ կը վախնամ, ինչու որ քու դատաստաններդ բարի են։

‡ Հմր 20 ։ ‡ Հմր 25, 37, 88, 107, 149, 156, 159 ։

40 Ահա՛ ‡ցանկացայ քու հրամաններուդ. քու արդարութեանդ մէջ ‡կենդանացո՛ւր զիս։

ՎԱՎ

‡ Սաղ. ՃԶ. 4 ։ Հմր 77 ։

41 Ո՛վ Տէր՝ ‡թող իմ վրաս գայ քու ողորմութիւնդ, և քու փրկութիւնդ քու խօսքիդ համեմատ։

42 Ու ես խօսքով պատասխան պիտի տամ զիս նախատողին. վասն զի քու խօսքիդ յուսացած եմ։

43 Եւ ճշմարտութեան խօսքը բնաւ մի՛ հեռացըներ իմ բերնէս. ինչու որ քու դատաստաններուդ յուսացած եմ։

44 Ու քու օրէնքդ միշտ պիտի պահեմ յաւիտեանս յաւիտենից.

45 Եւ լայնարձակ տեղի մէջ պիտի քալեմ, քանզի քու հրամաններդ խնդրեցի։

46 Ու քու վկայութիւններդ թագաւորներուն առջին պիտի խօսիմ, և պիտի չամչնամ ։
47 Ու պիտի ուրախանամ քու պատուիրանքներովդ, որոնք սիրեցի ։
48 Եւ ձեռքերս դէպ 'ի քու պատուիրանքներուդ պիտի վերցընեմ, որոնք սիրեցի, ու քու կանոններուդ վրայով պիտի մտածեմ ։

Սաղ. ծը. 1. Մատ. Ժ. 18, 19. Գործ. ԻԴ. 1, 2. Հմր 16. Հմր 15.

ԶԱՅԻՆ

49 Յիշէ՛ քու ծառայիդ եղած խօսքը, որուն վրայ ինծի յուսալ տուիր ։
50 Իմ նեղութեանս մէջ մխիթարութիւնս աս է. վասն զի քու խօսքդ զիս կենդանացուց ։
51 Ամբարտաւանները խիստ շատ ծաղր ըրին զիս. բայց ես քու օրէնքէդ չխոտորեցայ ։
52 Ով Տէր՝ քու առջի դատաստաններդ յիշեցի, ու մխիթարուեցայ ։
53 Սոսկումը զիս բռներ ան ամբարիշտներուն համար, որ քու օրէնքդ կը թողուն ։
54 Քու կանոններդ ինծի երգեր եղան իմ պանդխտութեանս տանը մէջ ։
55 Ով Տէր՝ գիշերը քու անունդ յիշեցի, ու քու օրէնքդ պահեցի ։
56 Աս եղաւ ինծի, ինչու որ քու հրամաններդ կը պահեմ ։

Հմր 74, 81, 147. Հռով. ԺԵ. 4. Երեմ. Ի. 7. Յոբ. ԻԳ. 11. Սաղ. ԽԴ. 18. Հմր 157. Եզր. Թ. 3. Սաղ. ԿԳ. 6.

ԽԷԹ

57 Դուն իմ բաժինս ես՝ ով Տէր. ըսի որ քու խօսքերդ պահեմ ։
58 Բոլոր սրտով քու երեսդ խնդրեցի. ողորմէ՛ ինծի քու խօսքիդ համեմատ ։
59 Իմ ճամբաներուս վրայով մտածեցի, և իմ ոտքերս քու վկայութիւններուդ դարձուցի ։
60 Քու պատուիրանքներդ պահելու արտորացի ու չուշացայ ։
61 Ամբարիշտներուն խումբերը զիս պատեցին, բայց ես քու օրէնքդ չմոռցայ ։
62 Կէս գիշերին կ'ելլեմ քեզի գոհութիւն մատուցանելու քու արդար դատաստաններուդ համար ։
63 Ես ընկեր եղայ ան ամենուն որ քեզմէ կը վախնան, ու քու հրամաններդ կը պահեն ։
64 Ով Տէր՝ երկիրը լեցուն է քու ողորմութեամբդ, սորվեցուր ինծի քու կանոններդ ։

Սաղ. ԺԶ. 5. Երեմ. Ժ. 16. Ողբ. Գ. 24. Հմր 41. Ղուկ. ԺԵ. 17, 18. Կամ՝ լարերը. Գործ. ԺԶ. 25. Սաղ. ԼԳ. 5. Հմր 12, 26.

ԴԷԹ

65 Բարութիւն ըրիր քու ծառայիդ՝ ով Տէր, քու խօսքիդ համեմատ ։
66 Բարի իմաստութիւն ու գիտութիւն սորվեցուր ինծի. ինչու որ քու պատուիրանքներուդ հաւատացի ։
67 Քանի որ վշտացած չէի, կը սըխալէի. բայց հիմա քու խօսքդ կը պահեմ ։
68 Բարի ես դուն, ու բարերար. սորվեցուր ինծի քու կանոններդ ։
69 Ամբարտաւանները ստութիւն հնարեցին ինծի դէմ. բայց ես բոլոր սրտով քու հրամաններդ պահեցի ։
70 Անոնց սիրտը ճարպի պէս պարարտացաւ. բայց ես քու օրէնքովդ ուրախացայ ։
71 Աղէկ եղաւ ինծի որ վշտացայ, որպէս զի քու կանոններդ սորվիմ ։
72 Ինծի հազարաւոր ոսկիէ ու արծաթէ աւելի աղէկ է քու բերնիդ օրէնքը ։

Հմր 71. Երեմ. Լա. 18, 19. Եբր. ԺԲ. 11. Սաղ. ԾԶ. 1. ՃԶ. 1. Մատ. ԺԹ. 19. Հմր 12, 26. Յոբ. ԺԵ. 4. Սաղ. ԿԹ. 2. Սաղ. ԺԸ. 10. Եսա. Զ. 10. Իբ. 27. Հմր 35. Հմր 67. Եբր. ԺԲ. 10, 11. Հմր 127. Սաղ. ԺԹ. 10. Առակ. Ը. 10, 11, 19.

ՅՈՏ

73 Զիս քու ձեռքերդ ըրին ու ըստեղծեցին. իմաստուն ըրէ՛ զիս, որ քու պատուիրանքներդ սորվիմ ։
74 Քեզմէ վախցողները զիս պիտի տեսնեն և ուրախանան. ինչու որ քու խօսքիդ յուսացայ ։
75 Գիտեմ՝ ով Տէր, որ քու դատաստաններդ արդարութիւնով են. ու իրաւունքով զիս վշտացուցիր ։
76 Հիմա թող քու ողորմութիւնդ ինծի մխիթարութիւն ըլլայ, քու ծառայիդ [illegible] խօսքիդ համեմատ ։
77 Թող քու գթութիւններդ իմ վրաս գան որ ապրիմ. վասն զի քու օրէնքդ իմ ուրախութիւնս է ։
78 Ամբարտաւանները պիտի ամչնան. ինչու որ առանց պատճառի անիրաւութիւն ըրին ինծի դէմ. բայց ես քու հրամաններուդ վրայ պիտի մտածեմ ։
79 Թող ինծի դառնան քեզմէ վախցողները, և քու վկայութիւններդ ճանչցողները ։
80 Թող իմ սիրտս կատարեալ ըլլայ քու կանոններուդ մէջը, անանկ որ չամչնամ ։

Յոբ. Ժ. 8. Սաղ. Ճ. 3. ՃԼ. 8. ՃԼԹ. 14. Հմր 34. 144. Սաղ. ԼԴ. 2. Հմր 49. 147. Եբր. ԺԲ. 10. Հմր 41. Հմր 24, 47, 174. Սաղ. ԽԵ. 3. Հմր 86. Հմր 23.

ՔԱՓ

81 Իմ անձս քու փրկութեանդ կը կարօտի, [illegible] քու խօսքիդ կը յուսամ ։
82 Իմ աչքերս քու խօսքիդ համար կը նուաղին, ըսելով՝ թէ Ե՞րբ պիտի մխիթարես զիս ։
83 Ինչու որ ես ծուխի մէջ [illegible] տիկի պէս եղայ. բայց քու կանոններդ չմոռցայ ։
84 Ո՞րչափ են քու ծառայիդ օրերը. իմ հալածողներուն ե՞րբ դատաստան պիտի ընես ։

Սաղ. ՀԳ. 26. ՁԴ. 2. Եբր. Կը մաշի. Հմր 74. 114. Հմր 123. Սաղ. ԿԹ. 3. Յոբ. Լ. 30. Սաղ. ԼԹ. 4. Յայտ. Զ. 10.

85 [ա] Ամբարտաւանները փոսեր փորեցին ինծի համար, որ քու օրէնքիդ պէս չեն ։

ա Սաղ. լե. 7. Առակ. ժզ. 27.

86 Քու բոլոր պատուիրանքներդ ճշմարիտ են. [բ] զուր տեղը [գ] զիս կը հալածեն, օգնէ ինծի ։

բ Սաղ. լե. 19. լը. 19.
գ Հմր 78.

87 Քիչ մնաց որ զիս կորսնցնէին երկրին մէջ. բայց ես քու հրամաններդ չթողուցի ։

88 [դ] Քու ողորմութեանդ համեմատ կենդանացուր զիս, և քու բերնիդ վկայութիւնը պիտի պահեմ ։

դ Հմր 40.

ԼԱՄԷՏ

89 Ո՜վ Տէր՝ [ե] քու խօսքդ յաւիտեան հաստատ է երկինքի մէջ ։

ե Սաղ. ձթ. 2. Մատ. իդ. 34. 35. Ա Պետ. ա. 25.

90 Քու հաւատարմութիւնդ ազգէ մինչև ազգ կը մնայ. դուն հաստատեցիր երկիրը ու կը կենայ ։

91 [զ] Քու հրամաններուդ պէս կը կենան մինչև այս օր. ինչու որ բոլորը քու ծառաներդ են ։

զ Երեմ. լգ. 25.

92 Թէ որ [է] քու օրէնքդ իմ ուրախութիւնս չըլլար, ան ատենը կորսուած պիտի ըլլայի իմ տրտմութեանս մէջ ։

է Հմր 24.

93 Յաւիտեան պիտի չմոռնամ քու հրամաններդ, քանզի անոնցմով կենդանացուցիր զիս ։

94 Ես քուկդ եմ, փրկէ զիս. ինչու որ քու հրամաններդ փնտռեցի ։

95 Ամբարիշտները ինծի սպասեցին, որ զիս կորսնցնեն. բայց ես քու վկայութիւններդ միտքս պիտի բերեմ ։

96 [ը] Ամէն կատարելութեան վերջը տեսայ. քու պատուիրանքդ շատ ընդարձակ է ։

ը Մատ. ե. 18. իդ. 35.

ՄԷՄ

97 Ո՜րչափ կը սիրեմ քու օրէնքդ. [թ] ան է ամէն օր իմ մտածութիւնս ։

թ Սաղ. ա. 2.

98 Քու պատուիրանքներովդ զիս [ժ] իմ թշնամիներէս իմաստուն ըրիր. քանզի անոնք միշտ իմ քովս են ։

ժ Բ Օր. դ. 6. 8.

99 Իմ բոլոր ուսուցիչներէս աւելի հանճարեղ եղայ. [ի] ինչու որ քու վկայութիւններդ իմ մտածութիւնս են ։

ի Բ Տիմ. գ. 15.

100 [լ] Ծերերէն աւելի իմաստուն եղայ, վասն զի քու հրամաններդ պահեցի ։

լ Յոբ. լբ. 7. 8. 9.

101 [խ] Ամէն գէշ ճամբայէն իմ ոտքերս ետ քաշեցի, որ քու խօսքդ պահեմ ։

խ Առակ. ա. 15.

102 Քու դատաստաններէդ չխոտորեցայ. ինչու որ դուն սորվեցուցիր ինծի ։

103 [ծ] Ո՜րչափ քաղցր է քու խօսքդ իմ քիմքիս. մեղրէն աւելի անոյշ է իմ բերնիս ։

ծ Սաղ. ժթ. 10. Առակ. ը. 11.

104 Քու հրամաններովդ իմաստուն եղայ. անոր համար [կ] ստութեան ամէն ճամբան ատեցի ։

կ Հմր 128.

ՆՈՒՆ

105 [հ] Քու խօսքդ իմ ոտքերուս ճրագ է, ու իմ շաւիղներուս լոյս ։

հ Առակ. զ. 23.

106 [ձ] Երդում ըրի, ու պիտի կատարեմ, որ քու արդար դատաստաններդ պահեմ ։

ձ Նեեմ. ժ. 29.

107 Շատ նեղացայ, ո՜վ Տէր՝ [ղ] կենդանացուր զիս քու խօսքիդ համեմատ ։

ղ Հմր 88.

108 Հիմա [ճ] իմ բերնիս կամաւոր զոհերը ընդունէ՛ ո՜վ Տէր, ու [մ] քու դատաստաններդ սորվեցուր ինծի ։

ճ Ովս. ժդ. 2. Եբր. ժգ. 15.
մ Հմր 12. 26.

109 [յ] Իմ հոգիս ամէն ժամանակ ափիս մէջն է. բայց քու օրէնքդ չեմ մոռնար ։

յ Յոբ. ժգ. 14.

110 [ն] Ամբարիշտները որոգայթ լարեցին ինծի համար. բայց ես [շ] քու հրամաններէդ չմոլորեցայ ։

ն Սաղ. ճխ. 5. ճխա. 9.
շ Հմր 10. 21.

111 [ո] Քու վկայութիւններդ յաւիտեան ինծի ժառանգութիւն առի. ինչու որ [չ] անոնք իմ սրտիս ցնծութիւնն են ։

ո Բ Օր. լգ. 4.
չ Հմր 77. 92. 174.

112 Խոնարհեցուցի իմ սիրտս, որ քու կանոններդ կատարեմ յաւիտեան [պ] մինչև վերջը ։

պ Հմր 33.

ՍԱՄԷԽ

113 Երկմիտ մարդիկները ատեցի, բայց քու օրէնքդ սիրեցի ։

114 [ջ] Իմ ապաւէնս ու ասպարս դուն ես, [ռ] քու խօսքիդ յուսացայ ։

ջ Սաղ. լբ. 7. ղա. 1.
ռ Հմր 81.

115 [ս] Ե՛տ քաշուեցէ՛ք ինծմէ՝ ո՜վ չարագործներ, ինչու որ ես իմ Աստուծոյս պատուիրանքները պիտի պահեմ ։

ս Սաղ. զ. 8. ճլթ. 19. Մատ. է. 23.

116 Պահպանէ՛ զիս քու խօսքիդ համեմատ, որ ապրիմ. և զիս [վ] իմ յոյսէս մի՛ ամչցըներ ։

վ Սաղ. իե. 2. Հռով. ե. 5. թ. 33. ժ. 11.

117 Զօրացուր զիս որ ապրիմ, ու միշտ քու կանոններուդ ուշադրութիւն ընեմ ։

118 Անարգեցիր ան ամէնը՝ որ [տ] քու կանոններէդ խոտորեցան. քանզի անոնց նենգութիւնը սուտ է ։

տ Հմր 21.

119 Դուն [ր] [illegible] ‟կղկղանք կը համարիս" երկրի բոլոր ամբարիշտները. անոր համար ես քու վկայութիւններդ կը սիրեմ ։

ր Եզեկ. իբ. 18.
* Կամ՝ [illegible]

120 [ց] Իմ մարմինս քու ահէդ դողաց, ու ես քու դատաստաններէդ վախցայ ։

ց Ամբ. գ. 16.

ԱՅԻՆ

121 Իրաւունք ու արդարութիւն ըրի. զիս իմ նեղիչներուս մի՛ մատներ ։

122 [ւ] Քու ծառայիդ՝ բարութեան համար երաշխաւոր եղիր, որ ամ-

ւ Եբր. է. 22.

բարտաւանները չհարստահարեն զիս ։

123 [ա] Իմ աչքերս նուաղեցան քու փրկութեանդ համար, ու քու արդարութեանդ խօսքին համար ։

[ա] Հմր 81, 82 ։

124 Ըրէ քու ծառայիդ քու ողորմութեանդ համեմատ, և [բ] քու կանոններդ սորվեցուր ինծի ։

[բ] Հմր 12 ։

125 [գ] Ես քու ծառադ եմ, իմաստուն ըրէ զիս, որ քու վկայութիւններդ ճանչնամ ։

[գ] Սաղ․ ճժզ․ 16 ։

126 Տէրոջը բան ընելու ժամանակն է․ ինչու որ քու օրէնքդ խափանեցին ։

127 [դ] Անոր համար քու պատուիրանքներդ ոսկիէն՝ ու աղնիւ ոսկիէն աւելի սիրեցի ։

[դ] Հմր 72 ։ Սաղ․ ժթ․ 10 ։ Առակ․ ը․ 11 ։

128 Ուստի ամէն բանի վրայով [illegible] քու բոլոր հրամաններդ ուղիղ կը համարիմ, ու [ե] ստութեան ամէն ճամբան կ'ատեմ ։

[ե] Հմր 104 ։

ՓԷ

129 Քու վկայութիւններդ զարմանալի են․ անոր համար իմ անձս անոնք կը պահէ ։

130 Քու խօսքերուդ յայտնուիլը լոյս կու տայ, ու [զ] միամիտները իմաստուն կ'ընէ ։

[զ] Սաղ․ ժթ․ 7 ։ Առակ․ ա․ 4 ։

131 Իմ բերանս բացի ու հեւացի․ վասն զի [է] քու պատուիրանքներուդ ցանկացայ ։

[է] Հմր 20 ։

132 [ը] Ինծի նայէ ու ողորմէ ինծի, ինչպէս որ [թ] սովորաբար կ'ընես քու անունդ սիրողներուն ։

[ը] Սաղ․ ճզ․ 4 ։

[թ] Բ Թես․ ա․ 6, 7 ։

133 [ժ] Իմ գնացքներս հաստատէ քու խօսքիդ մէջը, ու [ժա] բնաւ անօրէնութիւն մը չտիրէ ինծի ։

[ժ] Սաղ․ ժէ․ 5 ։

[ժա] Սաղ․ ժթ․ 13 ։ Հռով․ զ․ 12 ։

134 [ժբ] Փրկէ զիս մարդոց բռնութենէն, և քու հրամաններդ պիտի պահեմ ։

[ժբ] Ղուկ․ ա․ 74 ։

135 [ժգ] Երեսդ փայլեցուր քու ծառայիդ վրայ, ու [ժդ] սորվեցուր ինծի քու կանոններդ ։

[ժգ] Սաղ․ դ․ 6 ։

[ժդ] Հմր 12, 26 ։

136 [ժե] Ջուրերու առուներ կ'իջնեն իմ աչքերէս․ ինչու որ մարդիկ քու օրէնքդ չպահեցին ։

[ժե] Երեմ․ թ․ 1 ։ ժգ․ 17 ։ Տես Եզեկ․ թ․ 4 ։

ՑԱՏԷ

137 [ժզ] Արդար ես դուն՝ ո՛վ Տէր, և քու դատաստաններդ ուղիղ են ։

[ժզ] Եզր․ թ․ 15 ։ Նեեմ․ թ․ 33 ։ Երեմ․ ժբ․ 1 ։ Դան․ թ․ 7 ։

138 [ժէ] Քու պատուիրած վկայութիւններդ արդար ու խիստ ճշմարիտ են ։

[ժէ] Սաղ․ ժթ․ 7, 8, 9 ։

139 [ժը] Իմ նախանձս զիս մաշեց․ ինչու որ իմ թշնամիներս քու խօսքերդ մոռցան ։

[ժը] Սաղ․ կթ․ 9 ։ Յովհ․ բ․ 17 ։

140 [ժթ] Քու խօսքդ խիստ մաքուր է․ անոր համար քու ծառադ անիկայ կը սիրէ ։

[ժթ] Սաղ․ ժբ․ 6 ։ ժը․ 30 ։ ժթ․ 8 ։ Առակ․ լ․ 5 ։

141 Ես ցած ու անարգուած եմ, բայց քու հրամաններդ չմոռցայ ։

142 Քու արդարութիւնդ յաւիտենական արդարութիւն է, ու քու օրէնքդ [ի] ճշմարտութիւն է ։

[ի] Հմր 151 ։ Սաղ․ ժթ․ 9 ։ Յովհ․ ժէ․ 17 ։

143 Նեղութիւնը ու ցաւը զիս գտան․ բայց քու պատուիրանքներդ [իա] իմ ուրախութիւնս են ։

[իա] Հմր 77 ։

144 Քու վկայութիւններուդ արդարութիւնը յաւիտենական է․ [իբ] իմաստուն ըրէ զիս, ու պիտի ապրիմ ։

[իբ] Հմր 34, 73, 169 ։

ԳՕՓ

145 Բոլոր սրտով աղաղակեցի․ ո՛վ Տէր՝ պատասխան տուր ինծի, ու քու կանոններդ պիտի պահեմ ։

146 Քեզի աղաղակեցի, փրկէ զիս, և քու վկայութիւններդ պիտի պահեմ ։

147 [իգ] Կանուխ ելայ արշալոյսին, ու աղաղակեցի․ [իդ] քու խօսքիդ յուսացայ ։

[իգ] Սաղ․ ե․ 3 ։ ձը․ 13 ։ ճլ․ 6 ։

[իդ] Հմր 74 ։

148 [իե] Գիշերուան պահերէն առաջ բացուեցան իմ աչքերս քու խօսքերուդ վրայ մտածելու համար ։

[իե] Սաղ․ կգ․ 1, 6 ։

149 Իմ ձայնս լսէ՛ քու ողորմութեանդ համեմատ․ [իզ] ո՛վ Տէր՝ քու դատաստաններուդ համեմատ կենդանացուր զիս ։

[իզ] Հմր 40, 154 ։

150 Անօրէնութեան հետեւողները մօտեցան․ անոնք քու օրէնքէդ հեռացան ։

151 Ո՛վ Տէր՝ դուն [իէ] մօտ ես, [իը] ու քու բոլոր պատուիրանքներդ ճշմարտութիւն են ։

[իէ] Սաղ․ ճխե․ 18 ։

[իը] Հմր 142 ։

152 Առաջուց իմացած եմ քու վկայութիւններէդ, որ անոնք [իթ] յաւիտեան հաստատեցիր ։

[իթ] Ղուկ․ իա․ 33 ։

ՌԷՇ

153 [լ] Տես իմ խղճութիւնս, ու զիս փրկէ․ ինչու որ քու օրէնքդ չմոռցայ ։

[լ] Ողբ․ ե․ 1 ։

154 [լա] Իմ իրաւունքս պաշտպանէ ու փրկէ զիս․ քու խօսքիդ համեմատ [լբ] կենդանացուր զիս ։

[լա] Ա Թագ․ իդ․ 16 ։ Սաղ․ լե․ 1 ։ Միք․ է․ 9 ։

[լբ] Հմր 40 ։

155 [լգ] Փրկութիւնը հեռու է ամբարիշտներէն․ վասն զի քու կանոններդ չփնտռեցին ։

[լգ] Յոբ․ ե․ 4 ։

156 Ո՛վ Տէր՝ քու գթութիւններդ շատ են․ քու դատաստաններուդ համեմատ [լդ] կենդանացուր զիս ։

[լդ] Հմր 149 ։

157 Շատ են իմ հալածիչներս ու թշնամիներս․ բայց ես քու վկայութիւններէդ [լե] չխոտորեցայ ։

[լե] Սաղ․ խդ․ 18 ։ Հմր 51 ։

158 Անօրէնները տեսայ ու [լզ] զզուեցայ․ ինչու որ անոնք քու խօսքդ չէին պահեր ։

[լզ] Հմր 136 ։ Եզեկ․ թ․ 4 ։

159 Նայէ որ քու հրամաններդ կը սիրեմ․ ո՛վ Տէր՝ քու ողորմութեանդ համեմատ [լէ] կենդանացուր զիս ։

[լէ] Հմր 88 ։

160 Քու խօսքիդ * սկիզբը ճշմարտութիւն է, ու քու բոլոր արդար դատաստաններդ յաւիտենական են ։

* Կամ՝ քու ամբողջակութիւնը

ՇԻՆ

161 Իշխանները զուր տեղը զիս հալածեցին. բայց իմ սիրտս քու խօսքէդ վախցաւ ։

ա Թագ. իդ. 12, 15. իզ. 18. Հմր 23.

162 Ես կը ցնծամ քու խօսքերուդ՝ շատ աւար գտնողի պէս ։

163 Ստութիւնը ատեցի ու անարգեցի. բայց քու օրէնքդ սիրեցի ։

164 Օրը եօթը անգամ կ'օրհնեմ քեզ, քու արդար դատաստաններուդ համար ։

165 [ա] Քու օրէնքդ սիրողներուն շատ խաղաղութիւն կայ. ու անոնց գայթակղութիւն չըլլար ։

[ա] Եսա. լբ. 17.

166 [բ] Ո՛վ Տէր՝ քու փրկութեանդ սպասեցի, և քու պատուիրանքներդ կատարեցի ։

[բ] Ծն. խթ. 18. Հմր 174.

167 Իմ անձս քու վկայութիւններդ պահեց, ու ես անոնք շատ կը սիրեմ ։

168 Քու հրամաններդ և քու վկայութիւններդ պահեցի. [գ] ինչու որ իմ բոլոր ճամբաներս քու առջիդ են ։

[գ] Առակ. ե. 21.

ԹԱՒ

169 Ո՛վ Տէր՝ թող իմ աղաղակս քու առջիդ մօտենայ. քու խօսքիդ համեմատ [դ] իմաստուն ըրէ զիս ։

[դ] Հմր 144.

170 Թող իմ աղաչանքս քու առջիդ երթայ. քու խօսքիդ համեմատ փրկէ՛ զիս ։

171 Իմ շրթունքներս օրհնութիւն պիտի բղխեն. վասն զի քու կանոններդ սորվեցուցիր ինծի ։

172 Իմ լեզուս քու խօսքդ պիտի պատմէ. ինչու որ քու բոլոր պատուիրանքներդ արդար են ։

173 Թող քու ձեռքդ ինծի օգնական ըլլայ. ինչու որ [ե] քու հրամաններդ ընտրեցի ։

[ե] Յես. իդ. 22. Առակ. ա. 29. Ղուկ. ժ. 42.

174 [զ] Ո՛վ Տէր՝ քու փրկութեանդ ցանկացայ, ու [է] քու օրէնքդ իմ ուրախութիւնս է ։

[զ] Հմր 166.

[է] Հմր 16, 24, 47, 77, 111.

175 Թող իմ անձս ապրի ու քեզ օրհնէ՛, և քու դատաստաններդ օգնեն ինծի ։

176 [ը] Կորսուած ոչխարի պէս մոլորեցայ. փնտռէ՛ քու ծառադ, ինչու որ քու պատուիրանքներդ չմոռցայ ։

[ը] Եսա. ծգ. 6. Ղուկ. ժե. 4. Ա Պետ. բ. 25.

ՍԱՂՄ. ՃԻ

1 Դաւիթ աղօթք կ'ընէ նենգութեան դէմ. 5 Իրեր չարերուն հետ խառնակցութիւն ընելու ափսոսալուն համար գանգատ կ'ընէ ։

Աստիճաններուն երգը ։

1 Իմ [ա] նեղութեանս մէջ Տէրոջը աղաղակեցի, ու անիկայ ինծի պատասխան տուաւ ։

[ա] Սաղ. ճժը. 5. Յովն. բ. 2.

2 Ո՛վ Տէր՝ փրկէ՛ իմ անձս սուտ շրթունքներէն, —նենգաւոր լեզուէն ։

3 * Նենգաւոր լեզուն քեզի ի՞նչ կու տայ, և քեզի ի՞նչ կ'աւելցընէ" ։

* Կամ՝ Ո՛վ նենգաւոր լեզու՝ ի՞նչ տրուի քեզի, ու ի՞նչ աւելցուի ։

4 Զօրաւոր մարդուն սուր նետերը, ու գիհիին կայծերը ։

5 Վա՜յ ինծի՝ որ [բ] Մոսոքի մէջ պանդուխտ եղայ, և [գ] Կեդարի վրաններուն քովերը բնակեցայ ։

[բ] Ծն. ժ. 2. Եզեկ. իէ. 13.

[գ] Ծն. իե. 13. ա Թագ. իե. 1. Երեմ. խթ. 28, 29.

6 Շատ ժամանակ իմ անձս բնակեցաւ խաղաղութիւնը ատողներուն հետ ։

7 Ես խաղաղասէր էի. բայց երբոր կը խօսէի, անոնք կռիւ կ'ընէին ։

ՍԱՂՄ. ՃԻԱ

1—8 Բարեպաշտ մարդոց ապահովութիւնը՝ որոնք Աստուծոյ պաշտպանութեանը վրայ կը դնեն իրենց յոյսը ։

Աստիճաններուն երգը ։

1 Աչքերս դէպ 'ի լեռները պիտի վերցընեմ, ուսկից որ իմ օգնութիւնս պիտի գայ ։

2 [ա] Իմ օգնութիւնս Տէրոջմէն է, ան որ երկինքը ու երկիրը ստեղծեց ։

[ա] Սաղ. ճիդ. 8.

3 [բ] Անիկայ քու ոտքդ չսղղացընէ, —[գ] քու Պահապանդ չքնանայ ։

[բ] ա Թագ. բ. 9. Առակ. գ. 23, 26.

[գ] Սաղ. ճիէ. 1. Եսա. իէ. 3.

4 Ահա՛ Իսրայէլի Պահապանը պիտի չմրափէ ու պիտի չքնանայ ։

5 Տէրը քու պահապանդ է. Տէրը [դ] քու աջ ձեռքիդ քովը [ե] քու հովանիդ է ։

[դ] Սաղ. ժզ. 8. ճժ. 31.

[ե] Եսա. իե. 4.

6 [զ] Ցորեկը արեգակը քեզ պիտի չզարնէ, ոչ ալ գիշերը լուսինը ։

[զ] Սաղ. ղա. 5. Եսա. խթ. 10. Յայտ. է. 16.

7 Տէրը քեզ ամէն չարէն պիտի պահպանէ. [է] քու անձդ պիտի պահպանէ ։

[է] Սաղ. խա. 2. ղէ. 10. ճխե. 20.

8 Տէրը [ը] քու ելլելդ ու մտնելդ պիտի պահպանէ, ասկէ ետև մինչև յաւիտեան ։

[ը] Բ Օր. իը. 6. Առակ. բ. 8. գ. 6.

ՍԱՂՄ. ՃԻԲ

1 Դաւիթ եկեղեցիին համար իր ունեցած ուրախութիւնը կը յայտնէ. 6 անոր խաղաղութեանը համար կ'աղօթէ ։

Դաւիթի աստիճաններուն երգը ։

1 Կ'ուրախանայի երբոր ինծի կ'ըսէին. [ա] Տէրոջը տունը երթանք ։

[ա] Ես. բ. 3. Զաք. ը. 21.

2 Մեր ոտքերը քու դռներուդ մէջը կայնեցան, ո՛վ Երուսաղէմ ։

3 Երուսաղէմ մէկտեղ քաղաքի մը պէս շինուած է, որ [բ] ինքնիրեն միաւորուած է.

[բ] Տես Բ Թագ. ե. 9.

4 [գ] Որ ցեղերը՝ Տէրոջը ցեղերը հոն կ'ելլեն՝ [դ] Իսրայէլին պատուիրածին դէմ, Տէրոջը անուանը գոհութիւն մատուցանելու համար ։

[գ] Ել. իգ. 17. Բ Օր. ժզ. 16.

[դ] Ել. ժզ. 34.

5 [ե] Ինչու որ հոն դրուած են դատաստանի աթոռները, Դաւիթին տանը աթոռները ։

[ե] Բ Օր. ժէ. 8. Բ Մն. ժթ. 8.

6 [զ] Երուսաղէմի խաղաղութիւնը խնդրեցէք. թող յաջողին անոնք որ քեզ կը սիրեն ։

[զ] Սաղ. ծա. 18.

7 Խաղաղութիւն թող ըլլայ քու

պարիսպներուդ մէջը, ու յաջողութիւն՝ քու պալատներուդ մէջը ։

8 Իմ եղբայրներուս ու ընկերներուս համար հիմա պիտի ըսեմ. Խաղաղութիւն ըլլայ քեզի ։

9 Մեր Տէր Աստուծոյն տանը համար՝ ⱡ քեզի բարութիւն պիտի ուզեմ ։

ⱡ Նեեմ · Բ · 10 ·

ՍԱՂՄ · ՃԻԳ

1 Բարեպաշտները իրենց վստահութիւնը Աստուծոյ վրայ կը դնեն, 3 ու կ'աղօթեն որ մարդոց նախատինքներէն ազատ մնան ։

Աստիճաններուն երգը ։

* Սաղ · ՃԻԱ · 1 · ՃԽԱ · 8 ·
† Սաղ · Բ · 4 · Ժող · Ե · ՃԺԵ · 3 ·

1 Քեզի * կը բարձրացընեմ իմ աչքերս, † ով երկինքի մէջ բնակող ։

2 Ահա ինչպէս որ ծառաներուն աչքերը իրենց տիրոջը ձեռքին կը նային, — ինչպէս որ աղախինին աչքերը իր տիկնոջը ձեռքին, անանկ ալ մեր աչքերը Տէրոջը մեր Աստուծոյն դէպի նային, մինչև որ մեզի ողորմի ։

3 Ողորմէ՛ մեզի ով Տէր, ողորմէ՛ մեզի, ինչու որ խիստ լեցուեցանք անարգանքով ։

4 Խիստ լեցուած է մեր անձը դոռոզներուն նախատինքովը, — ամբարտաւաններուն անարգանքովը ։

ՍԱՂՄ · ՃԻԴ

1—8 Եկեղեցին զԱստուած կ'օրհնէ հրաշալի ազատութեան մը համար ։

Դաւիթի աստիճաններուն երգը ։

* Սաղ · ՃԻԹ · 1 ·
† Սաղ · ԾԶ · 1 · 2 · ԿԵ · 3 · Առակ · Ա · 12 ·

1 Թէ որ Տէրը մեր հետը չըլլար, — * հիմա Իսրայէլը թող ըսէ՝,

2 Թէ որ Տէրը մեր հետը չըլլար, երբոր մարդիկ մեր վրայ ելան.

3 Այն ատենը † ողջ ողջ պիտի կլլէին մեզ, երբոր անոնց բարկութիւնը մեր վրայ բորբոքած էր.

4 Այն ատենը ջուրերը մեզ պիտի ընկղմէին, հեղեղը մեր անձերուն վրայէն պիտի անցնէր.

5 Այն ատենը հպարտացած ջուրերը մեր անձերուն վրայէն պիտի անցնէին ։

6 Օրհնեալ ըլլայ Տէրը, որ մեզ անոնց ակռաներուն որս չտուաւ ։

‡ Սաղ · ՂԱ · 3 · Առակ · Զ · 5 ·
§ Սաղ · ՃԻԱ · 2 ·
ⱡ Ծնն · Ա · 1 · Սաղ · ՃԼԴ · 3 ·

7 Մեր անձերը ‡ ճնճղուկի պէս որսորդներուն որոգայթէն ազատեցան. որոգայթը կոտրուեցաւ, ու մենք ազատեցանք ։

8 § Մեր օգնութիւնը Տէրոջը անունովն է, ⱡ Ան որ երկինքը ու երկիրը ստեղծեց ։

ՍԱՂՄ · ՃԻԵ

1 Իրենց յոյսը Աստուծոյ վրայ դնողներուն ապահովութիւնը ։ 4 Բարեպաշտ մարդոց համար՝ ու չարերուն դէմ աղօթք ։

Աստիճաններուն երգը ։

1 Տէրոջը յուսացողները Սիօն լեռանը պէս են, որ չսասանիր, յաւիտեան կը մնայ ։

2 Ինչպէս որ Երուսաղէմը լեռներով պատած է, անանկ ալ Տէրը իր ժողովուրդին չորս կողմն է, ասկէ ետև մինչև յաւիտեան ։

* Առակ · ԻԲ · 8 · Եսա · ԺԴ · 5 ·

3 Ինչու որ * ամբարշտին գաւազանը արդարներուն վիճակին վրայ պիտի չմնայ, որ արդարները ձեռքերնին անօրէնութեան չերկնցընեն ։

4 Ով Տէր՝ բարիք ըրէ բարիներուն, ու սրտով ուղիղներուն ։

† Առակ · Բ · 15 ·
ᵃ Եբր · տանի
‡ Սաղ · ՃԻԸ · 6 · Գաղ · Զ · 16 ·

5 Սակայն անոնք որ իրենց † ծուռ ճամբաներուն մէջը կը մոլորին, Տէրը պիտի ᵃ կորսնցընէ անօրէնութիւն գործողներուն հետ ։ ‡ Խաղաղութիւն ըլլայ Իսրայէլին վրայ ։

ՍԱՂՄ · ՃԻԶ

1 Եկեղեցին իր անակնկալ գերեդարձութիւնը հրատարակելով՝ 4 աղօթք կ'ընէ, ու անոր բարի յաջողութեանը վրայ կը մարգարէանայ ։

Աստիճաններուն երգը ։

* Գործ · ԺԲ · 9 ·
† Կամ՝ առողջացողներու
‡ Յոբ · Ը · 21 ·

1 Երբոր Տէրը Սիօնին գերութիւնը դարձուց, — † երազ տեսնողներու" պէս եղանք ։

2 Այն ժամանակը ‡ մեր բերանը խնդութիւնով լեցուեցաւ, ու մեր լեզուն ցնծութիւնով. այն ժամանակը հեթանոսաց մէջ ըսին թէ՝ Տէրը ասոնց համար մեծ բաներ ըրաւ ։

3 Տէրը մեզի համար մեծ բաներ ըրաւ, — մենք ուրախացանք ։

4 Ով Տէր՝ դարձուր մեր գերութիւնը հարաւին առուներուն պէս ։

‡ Տես Երեմ · ԼԱ · 9 · [illegible]

5 ‡ Անոնք որ արցունքով կը ցանեն, ցնծութիւնով պիտի հնձեն ։

6 Ան որ լալով կ'երթայ ցանելու սերմը տանելով, անշուշտ ցնծութեամբ ետ պիտի դառնայ իր [illegible] խուրձերը բերելով ։

ՍԱՂՄ · ՃԻԷ

1 Աստուծոյ օրհնութեանը զօրութիւնը ։ 3 Բարի զաւակները անոր պարգևն են ։

Սողոմոնի աստիճաններուն երգը ։

* Սաղ · ՃԻԱ · 3 · 4 · 5 ·

1 Թէ որ Տէրը չշինէ տունը, զուր տեղը կ'աշխատին անոր շինողները. * թէ որ Տէրը չպահպանէ քաղաքը, զուր տեղը կը հսկեն պահապանները ։

† Ծնն · Գ · 17 · 19 ·
‡ Ծնն · ԼԳ · 5 · Իր · 4 · Յես · ԻԴ · 3 · 4 ·
ⱡ Օր · ԻԸ · 4 ·
‡ Կամ՝ վարձքը

2 Պարապ բան է ձեզի համար կանուխ ելլելը, և ուշ հանգչիլը, — † ցաւով հաց ուտելը. յիրաւի [illegible] իր սիրելիին քուն կու տայ ։

3 Ահա ‡ տղաքը Տէրոջը ժառանգութիւնն են. ⱡ որովայնի պտուղը անոր ‡ պարգևն է ։

4 Ինչպէս են նետերը զօրաւորին

ձեռքին մէջը, այնպէս են երիտասարդներուն տղաքը։

5 Երանի այն մարդուն՝ որ իր կապարճը անոնցմով լեցուց. երբոր դրանը մէջ թշնամեաց հետ խօսելու ըլլան, [ե]պիտի չամչնան։

[ե] Տես Յոբ. ե. 4. Առակ. իէ. 11.

ՍԱՂՄ. ՃԻԸ

1-6 Զանազան օրհնութիւններ՝ որոնք աստուածավախներուն կը տրուին։

Աստիճաններուն երգը։

1 [ա]Երանի այն ամենուն՝ որ Տէրոջմէն կը վախնան, — անոր ճամբաներուն մէջը կը քալեն։

[ա] Սաղ. ճժբ. 1. ճժե. 13. ճժթ. 1.

2 [բ]Վաստակը քու ձեռքիդ աշխատութիւնը պիտի ուտես. երանի է քեզի, ու քեզի բարի պիտի ըլլայ։

[բ] Ես. գ. 10.

3 Քու կինդ [գ]պտղաբեր որթի մը պէս պիտի ըլլայ քու տանդ ներսի դիերը, — քու որդիներդ [դ]ձիթենիի տունկերու պէս՝ քու սեղանիդ չորս կողմը։

[գ] Եզեկ. ժթ. 10.
[դ] Սաղ. ծբ. 8. ճխդ. 12.

4 Ահա Տէրոջմէն վախցող մարդը ասանկ պիտի օրհնուի։

5 [ե]Տէրը քեզ Սիոնէն օրհնէ, ու Երուսաղէմին բարութիւնը տեսնես քու կենացդ բոլոր օրերուն մէջը։

[ե] Սաղ. ճլդ. 3.

6 Ու [զ]քու որդւոցդ որդիները տեսնես. [է]խաղաղութիւն ըլլայ Իսրայէլին վրայ։

[զ] Ծն. ծ. 23. Յոբ. խբ. 16.
[է] Սաղ. ճիե. 5.

ՍԱՂՄ. ՃԻԹ

1 Աստուած գովելու յորդորանք մը՝ Իսրայէլը իր մեծ նեղութիւններէն փրկելուն համար։ 5 Եկեղեցին ատողներուն վրայ գալու չարիքները։

Աստիճաններուն երգը։

1 Հիմա [ա]Իսրայէլը թող ըսէ. [բ]իմ մանկութենէս ՚ի վեր շատ անգամ զիս նեղեցին.

[ա] Սաղ. ճիդ. 1.
[բ] Տես Եզեկ. իգ. 3. Ովս. բ. 15. ժա. 1.

2 Իմ մանկութենէս ՚ի վեր շատ անգամ զիս նեղեցին, բայց ինծի չյաղթեցին։

3 Հերկողները իմ կռնակիս վրայ հերկեցին, — իրենց ակօսները երկնցուցին։

4 Տէրը արդար է. անիկայ ամբարիշտներուն չուանները կտրեց։

5 Սիոնը ատողներուն ամէնը պիտի ամչնան ու ետ դառնան.

6 Տանիքի վրայի [գ]խոտին պէս պիտի ըլլան, որ դեռ չփրցուած կը չորնայ.

[գ] Սաղ. լէ. 2.

7 Որ հնձողը չկրնար անով իր ձեռքը լեցնել, ոչ ալ խուրձ կապողը իր գոգը.

8 Ու անցնողները չեն ըսեր թէ՝ [դ]Տէրոջը օրհնութիւնը ձեր վրայ ըլլայ. — ձեզ Տէրոջը անունովը կ՚օրհնենք։

[դ] Հռութ. բ. 4. Սաղ. ճժը. 26.

ՍԱՂՄ. ՃԼ

1 Սաղմոսերգուն աղօթքի մէջ իր ունեցած յոյսը. 5 և իր յուսոյն յարատևութիւնը կը ցուցնէ. 7 կը յորդորէ Իսրայէլացիները որ իրենց յոյսը Աստուծոյ վրայ դնեն։

Աստիճաններուն երգը։

1 [ա]Խորունկ տեղերէն քեզի կանչեցի՝ ով Տէր։

[ա] Ողբ. գ. 55. Յովն. բ. 2.

2 Ո՛վ Տէր՝ իմ ձայնս լսէ. քու ականջներդ թող մտիկ ընեն իմ աղօթքիս ձայնը։

3 Ո՛վ Տէր՝ [բ]թէ որ անօրէնութիւնները յիշելու ըլլաս, Տէր ո՛վ կրնայ կենալ։

[բ] Սաղ. ճխգ. 2. Հռովմ. գ. 20. 23. 24.

4 Բայց [գ]քու քովդ է թողութիւնը, որ [դ]քեզմէ վախնան։

[գ] Ել. լդ. 7.
[դ] Գ Թագ. ը. 40. Սաղ. բ. 11. Երեմ. լգ. 8. 9.

5 [ե]Ես Տէրոջը կը սպասեմ, իմ անձս կը սպասէ, ու [զ]անոր խօսքին կը յուսամ։

[ե] Սաղ. իէ. 14. լգ. 20. խ. 1. Ես. ը. 17. իզ. 8. լ. 18.
[զ] Սաղ. ճժթ. 81.

6 [է]Առաւօտուն պահապաններէն՝ առաւօտուն պահապաններէն աւելի իմ անձս Տէրոջը կը սպասէ։

[է] Սաղ. կգ. 6. ճժթ. 147.

7 [ը]Իսրայէլը թող Տէրոջը յուսայ, ինչու որ [թ]Տէրոջը քովը ողորմութիւն կայ. ու անոր քովը շատ փրկութիւն կայ.

[ը] Սաղ. ճլա. 3.
[թ] Սաղ. ձզ. 5. 15. Ես. ծե. 7.

8 Ու [ժ]անիկայ պիտի փրկէ Իսրայէլը իր բոլոր անօրէնութիւններէն։

[ժ] Սաղ. ճգ. 3. 4. Մատթ. ա. 21.

ՍԱՂՄ. ՃԼԱ

1 Դաւիթ իր խոնարհութիւնը ցուցնելով՝ 3 կը յորդորէ Իսրայէլը որ Աստուծոյ յուսայ։

Դաւիթի աստիճաններուն երգը։

1 Ո՛վ Տէր՝ իմ սիրտս չգոռոզացաւ, և իմ աչքերս չբարձրացան. — [ա]ու ես մեծամեծ բաներու մէջ՝ և ինծմէ բարձր բաներու մէջ չքալեցի։

[ա] Հռովմ. ժբ. 16.

2 Յիրաւի իմ անձս հանդարտեցուցի ու հանդստացուցի [բ]իր մօրը կաթէն կտրուած տղու մը պէս. իմ անձս կաթէն կտրուած տղու մը պէս է։

[բ] Մատթ. ժը. 3. Ա Կոր. ժդ. 20.

3 [գ]Իսրայէլը թող Տէրոջը յուսայ ասկէ ետև մինչև յաւիտեան։

[գ] Սաղ. ճլ. 7.

ՍԱՂՄ. ՃԼԲ

1 Դաւիթ իր աղօթքին մէջ՝ տապանակին համար իր ունեցած հոգը կը յիշէ Աստուծոյ առջև. 8 իր աղօթքը տապանակը փոխադրած ատենը. 11 Աստուծոյ խոստումներուն յիշատակութիւնը։

Աստիճաններուն երգը։

1 Դաւիթին համար յիշէ՛ ով Տէր, անոր բոլոր նեղութիւնը.

2 Որ անիկայ երդում ըրաւ Տէրոջը, — [ա]ու ուխտ ըրաւ [բ]Յակոբին Զօրաւորին,

[ա] Սաղ. կե. 1.
[բ] Ծն. խթ. 24.

3 Ըսելով թէ՝ իմ տանս բնակարանը չմտնեմ, ու իմ փռած անկողինիս վրայ չելլեմ,

4 Թէ [գ]իմ աչքերուս քուն՝ և ար-

[գ] Առակ. զ. 4.

տեւանունքներուս նիրհում չըտամ,

5 Մինչեւ որ [ա] Տէրոջը համար տեղ մը գտնեմ, — Յակոբին Զօրաւորին համար բնակարան։

6 Ահա անոր վրայօք լսեցինք [բ] Եփրաթայի մէջ, — [գ] զանիկայ գտանք [դ] անտառի դաշտերուն մէջը։

7 Մտնենք անոր բնակարանները, — [ե] երկրպագութիւն ընենք անոր պատուանդանին քովը։

8 [զ] Քու հանգստութեանդ դէպ ելի՛ր՝ ով Տէր, դուն՝ ու [է] քու զօրութեանդ տապանակը։

9 [ը] Քահանաներդ թող արդարութիւն հագնին, եւ քու սուրբերդ ցնծան։

10 Քու Դաւիթ ծառայիդ համար անդին մի՛ դարձըներ քու օծեալիդ երեսը։

11 [թ] Տէրը երդում ըրաւ Դաւիթին ճշմարտութեամբ, — ետ չդառնար անկէ թէ, [ժ] Քու որովայնիդ պտուղէն քու աթոռիդ վրայ պիտի նստեցընեմ։

12 Թէ որ քու որդիներդ պահեն իմ ուխտս ու վկայութիւններս որ անոնց պիտի սորվեցընեմ, — [illegible] անոնց որդիներն ալ քու աթոռիդ վրայ պիտի նստին յաւիտեան։

13 [ի] Ինչու որ Տէրը Սիոնը ընտրեց, — զանիկայ իրեն բնակութեան համար ուզեց,

14 Ըսելով. [լ] Աս է յաւիտեան իմ հանգիստս. ասոր մէջը պիտի բնակիմ, ինչու որ ասիկայ ուզեցի։

15 [խ] Անոր պաշարը առատապէս պիտի օրհնեմ, — անոր աղքատները հացով պիտի կշտացընեմ։

16 [ծ] Եւ անոր քահանաներուն փրկութիւն պիտի հագցընեմ. [կ] ու անոր սուրբերը ուրախութեամբ պիտի ցնծան։

17 [հ] Հոն տեղը Դաւիթին եղջիւր պիտի բուսցընեմ, — [ձ] ճրագ պիտի պատրաստեմ իմ օծեալիս համար։

18 [ղ] Անոր թշնամիներուն ամօթ պիտի հագցընեմ, բայց անոր վրայ իր թագը պիտի ծաղկի։

ա Գոր. է. 46։
բ Ա Թագ. ժէ. 12։
գ Ա Թագ. է. 1։
դ Ա Մն. ժգ. 5։
ե Սաղ. ե. 7; ղթ. 5։
զ Թուոց. ժ. 35; Բ Մն. զ. 41, 42։
է Սաղ. հը. 61։
ը Յոբ. իթ. 14; Հմր 16; Ես. կա. 10։
թ Սաղ. ձթ. 3, 4, 33, ևն; ճժ. 4։
ժ Բ Թագ. է. 12; Գ Թագ. ը. 25; Բ Մն. զ. 16; Ղուկ. ա. 69; Գոր. բ. 30։
ի Սաղ. խը. 1, 2։
լ Սաղ. կը. 16։
խ Սաղ. ճխէ. 14։
ծ Բ Մն. զ. 41; Հմր 9; Սաղ. ճխթ. 4։
կ Ովս. ժբ. 1։
հ Եզեկ. իթ. 21; Ղուկ. ա. 69։
ձ Տես Գ Թագ. ժա. 36; ժե. 4; Բ Մն. իա. 7։
ղ Սաղ. լե. 26; ճթ. 29։

ՍԱՂՄ. ՃԼԳ

1—3 Սուրբերուն միաբանութեանը օգուտը։

Դաւիթի աստիճաններուն երգը։

1 Ահա որչափ բարի ու որչափ վայելուչ է որ [ա] եղբայրները իրարու հետ միաբանութեամբ բնակին։

2 Ան [բ] ազնիւ իւղին պէս է, որ գլխուն վրայէն մօրուքին վրայ՝ Ահարոնին մօրուքին վրայ վազեց, — մինչեւ անոր զգեստներուն ծայրը իջաւ։

3 Սիոնի լեռներուն վրայ իջած [գ] Հերմոնին շաղին պէս է. ինչու որ Տէրը հոն հաստատեց օրհնութիւնը — կեանքը մինչեւ յաւիտեան։

ա Ծն. ժգ. 8; Եբր. ժգ. 1։
բ Ել. լ. 25, 30։
գ Բ Օր. դ. 48։

ՍԱՂՄ. ՃԼԴ

1—3 Աստուած օրհնելու յորդորանք մը։

Աստիճաններուն երգը։

1 Ահա օրհնեցէ՛ք Տէրը՝ [ա] ո՛վ Տէրոջը բոլոր ծառաները, [բ] որ Տէրոջը տունը կը կենաք գիշերները։

2 [գ] Սուրբ տեղը ձեռքերնիդ վերցուցէ՛ք, ու օրհնեցէ՛ք Տէրը։

3 [դ] Երկինքը ու երկիրը ստեղծող Տէրը [ե] թող օրհնէ՛ քեզ Սիոնէն։

ա Սաղ. ճլե. 1, 2։
բ Ա Մն. թ. 33։
գ Ա Տիմ. բ. 8։
դ Սաղ. ճիդ. 8։
ե Սաղ. ճիը. 5; ճլե. 21։

ՍԱՂՄ. ՃԼԵ

1 Աստուած գովելու յորդորանք մը՝ իր ողորմութեանը համար, 5 իր կարողութեանը համար, 8 իր դատաստաններուն համար։ 15 Կուռքերուն ունայնութիւնը։ 19 Աստուած օրհնելու յորդորանք մը։

1 Ալէլուիա։ Օրհնեցէ՛ք Տէրոջը անունը, [ա] օրհնեցէ՛ք՝ ո՛վ Տէրոջը ծառաները,

2 [բ] Որ Տէրոջը տունը կը կենաք, [գ] մեր Աստուծոյն տանը սրահներուն մէջը։

3 Օրհնեցէ՛ք Տէրը, ինչու որ [դ] Տէրը բարի է. սաղմոս ըսէ՛ք անոր անուանը, [ե] ինչու որ քաղցր է։

4 Վասն զի [զ] Տէրը իրեն համար ընտրեց Յակոբը, — Իսրայէլը իրեն սեպհական ժողովուրդ ըլլալու։

5 Վասն զի ես իմացայ, որ [է] Եհովան մեծ է, ու մեր Տէրը բոլոր աստուածներէն։

6 [ը] Տէրը ամէն ինչ որ ուզեց՝ ըրաւ, երկինքի ու երկրի մէջ, ծովերուն ու բոլոր անդունդներուն մէջը։

7 [թ] Երկրի ծայրերէն շոգիներ կը հանէ, [ժ] անձրեւի համար փայլակներ կը շինէ, — հով կը հանէ իր [ի] շտեմարաններէն։

8 [լ] Անիկայ Եգիպտոսին առջինեկները զարկաւ մարդէ մինչեւ անասուն.

9 [խ] Նշաններ ու հրաշքներ խրկեց քու մէջդ՝ ով Եգիպտոս, [ծ] Փարաւոնին ու անոր բոլոր ծառաներուն վրայ.

10 [կ] Շատ ազգեր զարկաւ, ու զօրեղ թագաւորներ սպաննեց,

11 Ամորհացւոց Սեհոն թագաւորը, Բասանի Ովգ թագաւորը, եւ [հ] Քանանու բոլոր թագաւորութիւնները.

12 [ձ] Ու անոնց երկիրը ժառանգութիւն տուաւ, իր Իսրայէլ ժողովուրդին ժառանգութիւն։

13 Ո՛վ Տէր՝ [ղ] քու անունդ մինչեւ յաւիտեան կը մնայ. ո՛վ Տէր՝ քու յիշատակդ ազգէ մինչեւ ազգ։

14 [ճ] Ինչու որ Տէրը իր ժողովուրդը

ա Սաղ. ճժգ. 1; ճլդ. 1։
բ Ղուկ. բ. 37։
գ Սաղ. ղբ. 13; ղզ. 8; ճժզ. 19։
դ Սաղ. ճժթ. 68։
ե Սաղ. ճխէ. 1։
զ Ել. ժթ. 5; Բ Օր. է. 6, 7; ժ. 15։
է Սաղ. ղե. 3; ղէ. 9։
ը Սաղ. ճժե. 3։
թ Երեմ. ժ. 13; ծա. 16։
ժ Յոբ. իը. 25, 26; լը. 25, ևն; Զաք. ժ. 1։
ի Յոբ. լը. 22։
լ Ել. ժբ. 12, 29; Սաղ. հը. 51; ճլզ. 10։
խ Ել. է. ը. թ. ժ. ժդ։
ծ Սաղ. ճլզ. 15։
կ Թուոց. իա. 24, 25, 26, 34, 35; Սաղ. ճլզ. 17, ևն։
հ Յեսու. ժբ. 7։
ձ Սաղ. հը. 55; ճլզ. 21, 22։
ղ Ել. գ. 15; Սաղ. ճբ. 12։
ճ Բ Օր. լբ. 36։

կը դատէ, և իր ծառաներուն կ'ողորմի ։

ր Սաղ. ՃԺԵ. 4, 5, 6, 7, 8 ։

15 ր Հեթանոսաց կուռքերը արծաթ ու ոսկի են. մարդու ձեռքի գործքեր են.

16 Բերան ունին՝ բայց չեն խօսիր. աչքեր ունին՝ բայց չեն տեսներ.

17 Ականջներ ունին՝ բայց չեն լսեր, ու շունչ չկայ անոնց բերնին մէջը ։

* Կամ՝ պիտի ըլլան

18 Անոնց նման *ըլլան անոնք շինողները, — բոլոր անոնց յուսացողները ։

ց Սաղ. ՃԺԵ. 9, ևն. ։

19 ց Ո՛վ Իսրայէլի տունը՝ օրհնեցէ՛ք Տէրը. ո՛վ Ահարոնի տունը՝ օրհնեցէ՛ք Տէրը.

20 Ո՛վ Ղևիի տունը՝ օրհնեցէ՛ք Տէրը. ո՛վ Տէրոջմէն վախցողներ՝ օրհնեցէ՛ք Տէրը ։

ւ Սաղ. ՃԼԴ. 3 ։

21 Օրհնեալ ըլլայ Տէրը ւ Սիօնէն, ան որ Երուսաղէմի մէջ կը բնակի ։ Ալէլուիա ։

ՍԱՂՄ. ՃԼԶ

1—26 Աստուծոյ մասնաւոր ողորմութիւններուն համար՝ իրեն շնորհակալութիւն մատուցանելու յորդորանք մը ։

ա Սաղ. ՃԶ. 1 ։ ՃԷ. 1 ։ ՃԺԸ. 1 ։
բ Ա Մն. ԺԶ. 34, 41 ։ Բ Մն. Ի. 21 ։
գ Բ Օր. Ժ. 17 ։

1 ա Գոհացէ՛ք Տէրոջմէն, ինչու որ բարի է. բ ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.

2 Գոհացէ՛ք գ աստուածներուն Աստուծմէն. ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.

3 Գոհացէ՛ք տէրերուն Տէրոջմէն. ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.

դ Սաղ. ՀԲ. 18 ։

4 դ Մինակ մեծ հրաշքներ ընողէն. ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.

ե Ծն. Ա. 1 ։ Առակ. Գ. 19 ։ Երեմ. ԾԱ. 15 ։

5 ե Երկինքը իմաստութեամբ ստեղծողէն. ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.

զ Ծն. Ա. 9 ։ Սաղ. ԻԴ. 2 ։ Երեմ. Ժ. 12 ։

6 զ Երկիրը ջուրերուն վրայ տարածողէն. ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.

է Ծն. Ա. 14 ։

7 է Մեծամեծ լուսաւորներ ստեղծողէն. ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.

ը Ծն. Ա. 16 ։

8 ը Արեգակը՝ որ ցորեկին իշխէ. ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.

9 Լուսինը ու աստղերը՝ որ գիշերին իշխեն. ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.

թ Ել. ԺԲ. 29 ։ Սաղ. ՃԼԵ. 8 ։
† Եբր. Եգիպտացիները իրենց անդրանիկներուն մէջը

10 թ † Եգիպտացւոց անդրանիկները" զարնողէն. ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.

ժ Ել. ԺԲ. 51 ։ ԺԳ. 3, 17 ։

11 ժ Ու Իսրայէլը անոնց մէջէն հանողէն. ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.

ի Ել. Զ. 6 ։

12 ի Զօր ձեռքով ու տարածուած բազուկով. ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.

լ Ել. ԺԴ. 21, 22 ։ Սաղ. ՀԸ. 13 ։

13 լ Կարմիր ծովը երկուքի բաժնողէն. ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.

14 Ու Իսրայէլը անոր մէջէն անցընողէն. ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.

խ Ել. ԺԴ. 27 ։ Սաղ. ՃԼԵ. 9 ։

15 խ Եւ Փարաւոնը ու անոր զօրքը Կարմիր ծովուն մէջը թօթվողէն. ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.

ծ Ել. ԺԳ. 18 ։ ԺԵ. 22 ։ Բ Օր. Ը. 15 ։

16 ծ Իր ժողովուրդը անապատին մէջը պտըտցընողէն. ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.

կ Սաղ. ՃԼԵ. 10, 11 ։

17 կ Մեծ թագաւորներ զարնողէն. ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.

հ Բ Օր. ԻԹ. 7 ։

18 հ Ու զօրեղ թագաւորներ սպաննողէն. ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.

ձ Թուոց. ԻԱ. 21 ։

19 ձ Ամօրհացւոց Սեհոն թագաւորը. ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.

ղ Թուոց. ԻԱ. 33 ։

20 ղ Ու Բասանի Ովգ թագաւորը. ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.

ճ Յեսու. ԺԲ. 1, ևն. ։ Սաղ. ՃԼԵ. 12 ։

21 ճ Եւ անոնց երկիրը ժառանգութիւն տուողէն. ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.

22 Իր Իսրայէլ ծառային ժառանգութիւն. ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.

մ Ծն. Ը. 1 ։ Բ Օր. ԼԲ. 36 ։ Սաղ. ՃԺԳ. 7 ։

23 մ Մեր խոնարհութեանը մէջ մեզ յիշողէն. ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.

24 Ու մեր թշնամիներէն մեզ փրկողէն. ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.

յ Սաղ. ՃԴ. 27 ։ ՃԽԵ. 15 ։ ՃԽԷ. 9 ։

25 յ Բոլոր մարմինի հաց տուողէն. ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է.

26 Գոհացէ՛ք երկինքին Աստուծմէն. ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է ։

ՍԱՂՄ. ՃԼԷ

1 Կրօնքի կողմէ Հրէից անդրդուելի բնութիւնը գերութեան մէջ ։ 7 Մարգարէն կ'անիծէ Եդովմը ու Բաբիլոնը ։

1 Բաբիլոնի գետերուն քովը՝ հոն կը նստէինք, ու Սիօնը միտքերնիս բերելով կու լայինք ։

2 Անոր մէջը ուռիներուն վրայ կախեցինք մեր քնարները ։

ա Սաղ. ՀԹ. 1 ։
‡ Կամ՝ գերիվարները

3 Ինչու որ մեզ գերի բռնողները հոն մեզմէ երգ մը խնդրեցին, ու մեր ա ‡ կողոպտիչները ուրախութիւն, ըսելով. Երգեցէ՛ք մեզի Սիօնին երգերէն ։

4 Տէրոջը երգը ի՞նչպէս երգենք օտար երկրի մէջ ։

5 Ո՛վ Երուսաղէմ՝ թէ որ քեզ մոռնամ, թող իմ աջ ձեռքս իր ճարտարութիւնը մոռնայ.

բ Եզեկ. Գ. 26 ։

6 բ Թող իմ լեզուս իմ քմացս

փակչի, թէ որ քեզ չյիշեմ, թէ որ Երուսաղէմը իմ գլխաւոր ուրախութենէս աւելի մեծ չհամարիմ ։

7 Յիշէ՛ ով Տէր՝ ‡Եդովմի որդիները Երուսաղէմի օրուանը մէջ, որ կ՚ըսէին. Փլցուցէ՛ք փլցուցէ՛ք մինչեւ անոր հիմը ։

8 Ո՛վ Բաբելոնի *աւերող աղջիկը՝ երանի անոր, որ քեզի կը հատուցանէ †մեզի ըրած գործքերուդ փոխարէնը .

9 Երանի անոր՝ որ ‡քու տղաքներդ կը բռնէ ու քարի կը զարնէ ։

‡ Երեմ. ԽԹ. 7, և. Ողբ. Դ. 22. Եզեկ. ԻԵ. 12. Աբդ. 10. և.
* Կամ՝ աւերեալ. Ես. ԺԳ. 1, 6, և. ԽԷ. 1. Երեմ. ԻԵ. 12. Ծ. 2.
† Երեմ. Ծ. 15. 29. Յայտ. ԺԸ. 6.
‡ Ես. ԺԳ. 16.

ՍԱՂՄ. ՃԼԸ

1 Դաւիթ կը գովաբանէ զԱստուած իր խօսքին ճշմարտութեանը համար. 4 կը մարգարէանայ թէ՝ երկրի թագաւորները զԱստուած պիտի գովաբանեն. 7 իր վստահութիւնը Աստուծոյ վրայ ըլլալ կը ցուցնէ ։

Սաղմոս Դաւթի ։

1 Քեզի գոհութիւն պիտի մատուցանեմ իմ բոլոր սրտովս. –†աստուածներուն առջին քեզի սաղմոս պիտի երգեմ ։

2 ‡Երկրպագութիւն պիտի ընեմ ‡դէպ ՚ի քու սուրբ տաճարդ, և քու անուանդ գոհութիւն պիտի մատուցանեմ քու ողորմութեանդ ու ճշմարտութեանդ համար. ինչու որ քու բոլոր անուանէդ վեր ‡մեծցուցիր քու խօսքդ ։

3 Կանչած օրս պատասխան տուիր ինծի, իմ անձիս մէջը զօրութիւնով զիս ուժովցուցիր ։

4 Ո՛վ Տէր՝ ‡երկրին բոլոր թագաւորները քեզի գոհութիւն պիտի մատուցանեն, երբոր քու բերնիդ խօսքերը լսեն .

5 Ու Տէրոջը ճամբաներուն մէջը պիտի երգեն. ինչու որ Տէրոջը փառքը մեծ է ։

6 ‡Թէպէտ Տէրը բարձր է, բայց ‡ցածը եղողը կը տեսնէ, ու բարձրամիտը հեռուէն կը ճանչնայ ։

7 ‡Թէ որ նեղութեան մէջ ալ քալեմ, դուն զիս պիտի կենդանացընես. իմ թշնամիներուս բարկութեանը դէմ քու ձեռքդ պիտի երկընցընես, և քու աջ ձեռքդ զիս պիտի փրկէ ։

8 ‡Տէրը պիտի գործէ ինծի համար. ո՛վ Տէր՝ քու ողորմութիւնդ յաւիտեան է. ‡քու ձեռացդ գործքերը երեսէ մի՛ ձգեր ։

– Սաղ. ՃԺԹ. 46.
† Կամ՝ հրեշտակներուն, կամ՝ դատաւորներուն, կամ՝ Աստուծոյ
‡ Սաղ. ԻԸ. 2.
‡ Գ Թագ. Ը. 29, 30. Սաղ. Ե. 7.
‡ Ես. ԽԲ. 21.
‡ Սաղ. ՃԲ. 15, 22.
‡ Սաղ. ՃԼԳ. 5, 6. Ես. ԾԷ. 15.
‡ Առակ. Գ. 34. Յակ. Դ. 6. Ա Պետ. Ե. 5.
‡ Սաղ. ԻԳ. 3, 4.
‡ Սաղ. ԾԷ. 2. Փիլ. Ա. 6.
‡ Տես Յոբ. Ժ. 3, 8. ԺԴ. 15.

ՍԱՂՄ. ՃԼԹ

1 Դաւիթ կը գովաբանէ զԱստուած իր ամենատես նախախնամութեանը, 17 ու իր անհուն ողորմութիւններուն համար. 19 չարերը կը նախատէ. 23 իր հաւատարիմ ըլլալուն համար կ՚աղօթէ ։

Գլխաւոր երգեցողին. Սաղմոս Դաւթի ։

1 Ո՛վ Տէր՝ –զիս քննեցիր ու ճանչցար ։

2 ‡Դուն գիտես իմ նստիլս ու ելլելս. ‡իմ խորհուրդս հեռուանց կ՚իմանաս ։

3 ‡Իմ շաւիղս ու պառկիլս կը քննես. ու իմ բոլոր ճամբաներս գիտես ։

4 Ինչու որ բնաւ խօսք չկայ իմ լեզուիս վրայ, ահա ո՛վ Տէր՝ ‡դուն ամէնը գիտես ։

5 Իմ ետեւէս ու առջեւէս զիս պաշարեցիր, և քու ձեռքդ իմ վրաս դրիր ։

6 ‡Այս գիտութիւնը ինծի խիստ զարմանալի է. բարձր է –ես– չեմ կրնար հասկընալ անիկայ ։

7 ‡Ո՞ւր երթամ քու Հոգիէդ, և քու երեսէդ ո՞ւր փախչիմ ։

8 ‡Թէ որ երկինքը ելլեմ, դուն հոն ես. ‡Թէ որ դժոխքը անկողին ընեմ, ահա դուն հոն ես .

9 Թէ որ արշալոյսին թեւերը առնեմ՝ ու ծովուն վերջի ծայրերը բնակիմ,

10 Հոն ալ քու ձեռքդ ինծի պիտի առաջնորդէ, ու քու աջ ձեռքդ զիս պիտի բռնէ ։

11 Թէ որ ըսեմ, Խաւարը զիս պիտի ծածկէ, ան ատենը գիշերն ալ լոյս կ՚ըլլայ իմ բոլորտիքս ։

12 ‡Մութն ալ քեզի խաւար չէ. հապա գիշերը ցորեկի պէս լուսաւոր կ՚ըլլայ. խաւարը և լոյսը մի և նոյն բան է քեզի ։

13 Ինչու որ դուն ‡ստեղծեցիր իմ երիկամունքներս, ու իմ մօրս որովայնին մէջը դուն զիս ծածկեցիր ։

14 Կը գոհանամ քեզմէ, որ ահաւոր եւ զարմանալի կերպով ստեղծուեցայ. քու գործքերդ զարմանալի են, ու իմ անձս աղէկ գիտէ ։

15 ‡Իմ գոյութիւնս չծածկուեցաւ քեզմէ, երբոր գաղտուկ տեղը շինուեցայ, երկրի խորութեանցը մէջ ‖ճարտարութեամբ կազմուեցայ" ։

16 Քու աչքերդ իմ անկատար կազմուածքս տեսան. ու անդամներս բոլորը քու գրքիդ մէջը գրուած էին, որ ժամանակին պիտի կազմուէին, երբոր դեռ անոնցմէ մէկը չկար ։

17 ‡Ո՛րչափ պատուական են ինծի քու խորհուրդներդ՝ ո՛վ Աստուած. ո՛րչափ մեծ է անոնց թիւը ։

18 Թէ որ համրեմ անոնք, աւազէն շատ են. երբոր արթըննամ, դեռ քեզի հետ եմ .

19 Իրաւցընէ ‡ամբարիշտը պիտի

– Սաղ. ԺԷ. 3. Երեմ. ԺԲ. 3.
‡ Դ Թագ. ԺԹ. 27.
‡ Մատ. Թ. 4. Յովհ. Բ. 24, 25.
‡ Յոբ. ԼԱ. 4.
‡ Եբր. Դ. 13.
‡ Յոբ. ԽԲ. 3. Սաղ. Խ. 5. Ճլս. 1.
‡ Երեմ. ԻԳ. 24. Յովն. Ա. 3.
‡ Ամով. Թ. 2, 3, 4.
‡ Յոբ. ԻԶ. 6. Առակ. ԺԵ. 11.
‡ Յոբ. ԻԴ. 6, ԼԴ. 22. Դան. Բ. 22. Եբր. Դ. 13.
‡ Կամ՝ բռնացար
‡ Յոբ. Ժ. 8, 9. Ժող. ԺԱ. 5.
‖ Եբր. նկարակերպեցայ.
‡ Սաղ. Խ. 5.
‡ Ես. ԺԱ. 4.

սպաննես՝ ով Աստուած . [ժ] ուրեմն ով արիւնահեղ մարդիկ՝ հեռացէք ինծմէ ։

[ժ] Սաղ. ՃԺԹ. 115 ։

20 [ի] Անոնք քեզի դէմ նենգութեամբ կը խօսին . և քու *թշնամիներդ քու անունդ պարապ տեղը կ'առնեն" ։

[ի] Յուդ. 15 ։
* Կամ՝ քու թշնամիներդ անիրաւութեամբ կ'առնեն ։

21 [լ] Քեզ ատողները չե՞մ ատեր՝ ով Տէր , ու քեզի դէմ ելլողներէն չե՞մ զզուիր ։

[լ] Բ Մն. ԺԹ. 2 ։ Սաղ. ՃԺԹ. 158 ։

22 Զանոնք կատարեալ ատելութեամբ կ'ատեմ , և ինծի թշնամի կը համարիմ ։

23 [խ] Փորձէ՝ զիս՝ ով Աստուած , ու գիտցիր իմ սիրտս . զիս քննէ ու գիտցիր իմ մտածմունքներս ,

[խ] Յոբ. ԼԱ. 6 ։ Սաղ. ԻԶ. 2 ։

24 Ու նայէ՝ թէ արդեօք չար ճամբու մէջ եմ , և [ծ] զիս դէպ 'ի յաւիտենական ճամբան առաջնորդէ ։

[ծ] Սաղ. Ե. 8 ։ ՃԽԳ. 10 ։

ՍԱՂՄ. ՃԽ

1 Դաւիթ իր թշնամիներուն ձեռքէն ազատութիւն կը խնդրէ . 8 անոնց դէմ կ'աղօթէ . 12 Աստուծոյ վրայ իր ունեցած վստահութեամբը զինքը կը քաջալերէ ։

Գլխաւոր երգեցողին . Սաղմոս Դաւթի ։

1 Ո՛վ Տէր՝ չար մարդէն զիս փրկէ , ու [ա] բռնաւոր մարդէն զիս պահէ ,

[ա] Հմր 4 ։

2 Որ անոնք սրտերնուն մէջ չար բաներ կը մտածեն , ու [բ] ամէն օր կռիւներու համար կը ժողվուին ։

[բ] Սաղ. ԾԶ. 6 ։

3 Իրենց լեզուները օձի պէս սրեցին . [գ] իժի թոյն կայ անոնց շրթունքներուն տակը ։ (Սէլայ ։)

[գ] Սաղ. ԾԸ. 4 ։ Հռմ. Գ. 13 ։

4 Ո՛վ Տէր՝ [դ] զիս ամբարիշտին ձեռքէն պահէ . [ե] զիս բռնաւոր մարդէն պահպանէ , որոնք իմ գնացքներս խափանելու խորհուրդ ըրին ։

[դ] Սաղ. ՀԱ. 4 ։
[ե] Հմր 1 ։

5 [զ] Ամբարտաւանները ինծի համար գաղտնի որոգայթ ու չուաններ լարեցին . ուռկան մը փռեցին իմ ճամբուս վրայ . վարմեր դրին ինծի համար ։ (Սէլայ ։)

[զ] Սաղ. ԼԵ. 7 ։ ԾԷ. 6 ։ ՃԺԹ. 110 ։ ՃԽԱ. 9 ։ Երմ. ԺԸ. 22 ։

6 Ըսի Տէրոջը . Դուն ես իմ Աստուածս . ով Տէր՝ լսէ իմ աղաչանքիս ձայնը ։

7 Ո՛վ Տէր Եհովայ՝ իմ փրկութեանս զօրութիւնը , դուն իմ գլխուս հովանի եղար պատերազմին օրը ։

8 Ո՛վ Տէր՝ ամբարիշտին ցանկութիւնները մի՛ տար . անոր չար խորհուրդը մի՛ յաջողեր , [է] որ չըլլայ թէ բարձրանան ։ (Սէլայ ։)

[է] Օր. ԼԲ. 27 ։

9 Իս պաշարողներուն գլուխը՝ [ը] իրենց շրթունքներուն աշխատութիւնը պիտի ծածկէ ։

[ը] Սաղ. Է. 16 ։ ՂԴ. 23 ։ Առակ. ԺԲ. 13 ։ ԺԸ. 7 ։

10 [թ] Վառած ածուխներ պիտի իյնան անոնց վրայ . կրակի մէջ պիտի ձգէ զանոնք , ու խորունկ ջուրերու մէջ , որ ընաւ վեր չելլեն ։

[թ] Սաղ. ԺԱ. 6 ։

11 Չարախօս մարդը երկրի վրայ պիտի չհաստատուի . թշուառութիւնը պիտի որսայ բռնաւոր մարդը , որ զանիկայ կործանէ ։

12 Գիտեմ որ Տէրը [ժ] դատաստան պիտի ընէ խեղճին , ու իրաւունք՝ աղքատներուն ։

[ժ] Գ Թագ. Ը. 45 ։ Սաղ. Թ. 4 ։

13 Յիրաւի արդարները քու անունդ պիտի գովեն . ուղիղները քու առջեւդ պիտի բնակին ։

ՍԱՂՄ. ՃԽԱ

1 Դաւիթ կ'աղաչէ որ իր աղօթքը ընդունելի ըլլայ . 3 իր խղճմտանքը մաքուր , 7 ու իր կեանքը որոգայթներէն ազատ ։

Սաղմոս Դաւթի ։

1 Ո՛վ Տէր՝ քեզի կը կանչեմ , [ա] շուտով հասիր ինծի . ականջ դիր իմ ձայնիս՝ երբոր քեզի կը կանչեմ ։

[ա] Սաղ. Հ. 5 ։

2 [բ] Թող իմ աղօթքս խունկի պէս քեզի շիտկուի . և [գ] իմ ձեռքերուս վեր վերցուիլը [դ] իրիկուան պատարագին պէս ։

[բ] Յայտ. Ե. 8 ։ Ը. 3 , 4 ։
[գ] Սաղ. ՃԼԴ. 2 ։ Ա Տիմ. Բ. 8 ։
[դ] Ել. ԻԹ. 39 ։

3 Ո՛վ Տէր՝ պահապան դիր իմ բերնիս . ու իմ շրթունքներուս դուռը պահպանէ ։

4 Իմ սիրտս չար բանի հակէ խոտորելու մի՛ թողուր , որ անօրէնութիւն գործող մարդոց հետ գէշ գործքեր չընեմ , [ե] ու անոնց համադամ կերակուրներէն չուտեմ ։

[ե] Առակ. ԻԳ. 6 ։

5 [զ] Արդարը թող զիս զարնէ . ան ողորմութիւն է . և զիս յանդիմանէ . ան գլխու իւղ է . իմ գլուխս չմերժէ զանիկայ . ինչու որ անոնց նեղութիւններուն մէջն ալ պիտի աղօթեմ ։

[զ] Տես Առակ. Թ. 8 ։ ԺԹ. 25 ։ ԻԵ. 12 ։ Գաղ. Զ. 1 ։

6 Երբոր անոնց դատաւորները ապառաժներու մէջ ձգուին , ան ատենը իմ խօսքերս պիտի լսեն , ինչու որ քաղցր են ։

7 Ինչպէս որ † հերկողը ու ճեղքողը կը ցրուէ երկրի վրայ , անանկ ալ մեր ոսկորները [է] գերեզմանին բերանը ցիրուցան եղան ։

† Կամ՝ փայտ կոտրողը
[է] Բ Կոր. Ա. 9 ։

8 Սակայն ով Տէր Եհովայ , [ը] իմ աչքերս դէպ 'ի քեզի են . քեզի յուսացայ , իմ հոգիս մի՛ մերկացըներ ։

[ը] Բ Մն. Ի. 12 ։ Սաղ. ԻԵ. 15 ։ ՃԻԳ. 1 , 2 ։

9 [թ] Ինծի համար լարուած որոգայթէն , ու անօրէնութիւն գործողներուն վարմերէն զիս պահէ ։

[թ] Սաղ. ՃԺԹ. 110 ։ ՃԽ. 5 ։ ՃԽԲ. 3 ։

10 [ժ] Ամբարիշտները իրենց ցանցերուն մէջը պիտի իյնան , երբոր ես բոլորովին անցնիմ ։

[ժ] Սաղ. ԼԵ. 8 ։

ՍԱՂՄ. ՃԽԲ

1—7 Դաւիթ կը ցուցնէ թէ՝ իր նեղութեանը մէջ իր բոլոր մխիթարութիւնը Աստուծոյ աղօթելն է ։

Դաւիթին երգը ու աղօթքը՝ [ա] երբ որ ինքը այրին մէջն էր ։

[ա] Ա Թագ. ԻԲ. 1 ։ ԻԴ. 3 ։

1 Իմ ձայնովս Տէրոջը կ'աղաղակեմ . իմ ձայնովս Տէրոջը կ'աղաչեմ ,

2 [ա] Իմ գանգատս անոր առջին կը թափեմ. իմ նեղութիւնս անոր առջին կը պատմեմ։

3 [բ] Երբոր հոգիս իմ մէջս կը մարէր, դուն իմ շաւիղս գիտցար. իմ [գ] քալած ճամբուս մէջ ինծի համար գաղտուկ որոգայթ լարեցին։

4 Նայէ՛ աջ կողմը ու տես որ [դ] բնաւ իս ճանչցող մը չկայ. ապաւէնը ինծմէ կորսուեցաւ. բնաւ մէկը չկայ՝ որ իմ անձիս համար հոգ ընէ։

5 Ով Տէր՝ քեզի աղաղակեցի, ու ըսի. [ե] Դուն ես իմ ապաւէնս, և [զ] իմ վիճակս [է] կենդանեաց երկրին մէջ։

6 Ականջ դիր իմ աղաղակիս, ինչու որ [ը] շատ նուաստացայ. ազատէ՛ զիս իմ հալածիչներէս, ինչու որ ինծմէ զօրաւոր են։

7 Իմ անձս բանտէն հանէ, որ քու անուանդ գոհութիւն մատուցանեմ. [թ] արդարները իմ չորս կողմս պիտի պատեն, [ժ] երբոր ինծի բարութիւն ընես։

[ա] Սաղ. ճբ. ին վերնագիրը։
[բ] Սաղ. ճխգ. 4։
[գ] Սաղ. ճխ. 5։
[դ] Սաղ. լա. 11. Ձը. 8. 18։
[ե] Սաղ. խզ. 1. ղա. 2։
[զ] Սաղ. ժզ. 5. Հգ. 26. ճժթ. 57. Ողբ. գ. 24։
[է] Սաղ. իէ. 13։
[ը] Սաղ. ճժզ. 6։
[թ] Սաղ. լդ. 2։
[ժ] Սաղ. ժգ. 6. ճժթ. 17։

ՍԱՂՄ. ՃԽԳ

1 Դաւիթ աղօթք կ՚ընէ՝ դատաստանի մէջ շնորհք գտնելու համար. 3 իր սրտնեղութեանը համար կը գանգատի. 5 իր հաւատքը կը զօրացընէ մտածութիւնով ու աղօթքով. 7 շնորհքի համար, 9 ազատութեան համար, 10 սրբութեան համար, 12 ու իր թշնամիներուն կործանմանը համար կ՚աղօթէ։

Սաղմոս Դաւթի։

1 Ով Տէր՝ լսէ՛ իմ աղօթքս, ականջ դիր իմ աղաչանքիս. [ա] պատասխան տուր ինծի քու ճշմարտութիւնովդ, ու քու արդարութիւնովդ։

2 Ու [բ] քու ծառայիդ հետ դատաստանի մի՛ մտներ. ինչու որ [գ] բնաւ կենդանի մը պիտի չարդարանայ քու առջիդ։

3 Վասն զի թշնամին իմ անձս հալածեց. իմ կեանքս գետինը զարկաւ, զիս շատոնցուընէ մեռածներուն պէս մութը նստեցուց։

4 [դ] Ու իմ հոգիս ներսիդիս մարեցաւ, իմ սիրտս ներսիդիս խռովեցաւ։

5 [ե] Առջի օրերը կը յիշեմ. քու բոլոր գործքերուդ վրայ կը մտածեմ. քու ձեռացդ ըրածներուն վրայ կը խորհիմ։

6 [զ] Ձեռքերս դէպ ՚ի քեզի կ՚երկընցընեմ. [է] իմ անձս չոր երկրի պէս քեզի կը ծարաւի։ (Սէլայ։)

7 Շուտով պատասխան տուր ինծի՝ ով Տէր, իմ հոգիս մարեցաւ. քու երեսդ մի՛ ծածկեր ինծմէ, [ը] որ գուբը իջնողներուն պէս չըլլամ։

8 [թ] Առտուանց քու ողորմութիւնդ ինծի լսել տուր, ինչու որ քեզի յուսացայ. [ժ] իմ երթալու ճամբաս ինծի ցուցուր, վասն զի [ի] իմ անձս դէպ ՚ի քեզի վերցուցի։

9 Ով Տէր՝ փրկէ զիս իմ թշնամիներէս. ինչու որ քեզ իմ ապաւէնս ըրի։

10 [լ] Սորվեցուր ինծի որ քու կամքդ ընեմ. քանզի դուն ես իմ Աստուածս. թող [խ] քու բարի Հոգիդ զիս [ծ] ուղիղ երկիրը առաջնորդէ։

11 Ով Տէր՝ քու անուանդ համար [կ] կենդանացուր զիս. քու արդարութեամբդ իմ անձս նեղութենէ հանէ՛։

12 Ու քու ողորմութեամբդ [հ] սատկեցուր իմ թշնամիներս, ու կորսնցուր բոլոր իմ անձս վշտացընողները. ինչու որ [ձ] ես քու ծառադ եմ։

[ա] Սաղ. լա. 1։
[բ] Յոբ. ժդ. 3։
[գ] Ել. լդ. 7. Յոբ. դ. 17. թ. 2. ժե. 14. իե. 4. Սաղ. ճլ. 3. Ժող. է. 20. Հռոմ. գ. 20. Գաղ. բ. 16։
[դ] Սաղ. Հէ. 3. ճխբ. 3։
[ե] Սաղ. Հէ. 5. 11։
[զ] Սաղ. Ձը. 9։
[է] Սաղ. կգ. 1։
[ը] Սաղ. իը. 1։
[թ] Տես Սաղ. խզ. 5։
[ժ] Սաղ. ե. 8։
[ի] Սաղ. իե. 1։
[լ] Սաղ. իե. 4. 5. ճլթ. 24։
[խ] Նեեմ. թ. 20։
[ծ] Ես. իզ. 10։
[կ] Սաղ. ճժթ. 25. 37. 40. ևն։
[հ] Սաղ. ծդ. 5։
[ձ] Սաղ. ճժզ. 16։

ՍԱՂՄ. ՃԽԴ

1 Դաւիթ թէ՛ իրեն և թէ մարդոց եղած ողորմութեանը համար զԱստուած կ՚օրհնէ. 5 կը խնդրէ Աստուծմէ որ նշանաւոր կերպով ազատէ զինքը իր թշնամիներէն. 9 կը խոստանայ զԱստուած գովել. 11 իր թագաւորութեանը երջանիկ վիճակին համար կ՚աղօթէ։

Սաղմոս Դաւթի։

1 Օրհնեա՜լ ըլլայ Տէրը՝ [ա] իմ վէմս, [բ] որ իմ ձեռքերս մարտնչելու կը վարժէ, ու իմ մատներս պատերազմելու։

2 [գ] Անիկայ է իմ ողորմութիւնս ու պարիսպս, իմ ապաւէնս ու իմ փրկիչս, իմ վահանս, և ես անոր կը յուսամ, որ իմ ժողովուրդս ինծի կը հնազանդեցընէ։

3 [դ] Ով Տէր՝ մարդը ի՞նչ է որ զանիկայ կը ճանչնաս, ու մարդու որդին՝ որ զանիկայ կը յարգես։

4 [ե] Մարդը ունայնութեան պէս է, [զ] անոր օրերը՝ անցնող շուքի պէս են։

5 [է] Ով Տէր՝ խոնարհեցուր քու երկինքդ, ու վար իջիր. [ը] լեռներուն դպչէ ու պիտի մխան։

6 [թ] Փայլակը նետէ ու ցրուէ զանոնք. քու նետերդ խրկէ ու զանոնք խռովեցուր։

7 [ժ] Քու ձեռքդ վերէն խրկէ, և [ի] ազատէ զիս. փրկէ զիս մեծ ջուրերէն, ու [լ] օտարներուն ձեռքէն,

8 [խ] Որոնց բերանը ունայնութիւն կը խօսի, և անոնց աջ ձեռքը սուտութեան աջ ձեռք է։

9 Ով Աստուած՝ [ծ] քեզի նոր երգ պիտի երգեմ. տասը լար ունեցող տաւիղով սաղմոս պիտի ըսեմ քեզի։

10 [կ] Թագաւորներուն փրկութիւն տուողը, ու իր Դաւիթ ծառան չար սուրէն ազատողը ան է։

11 [հ] Իս ազատէ ու օտարներուն ձեռ-

[ա] Սաղ. ժը. 2. 31։
[բ] Բ Թագ. իբ. 35. Սաղ. ժը. 34։
[գ] Բ Թագ. իբ. 2. 3. 40. 48։
[դ] Յոբ. է. 17. Սաղ. ը. 4. Եբր. բ. 6։
[ե] Յոբ. դ. 19. ժդ. 2. Սաղ. լթ. 5. կբ. 9։
[զ] Սաղ. ճբ. 11։
[է] Սաղ. ժը. 9. Ես. կդ. 1։
[ը] Սաղ. ճդ. 32։
[թ] Սաղ. ժը. 13. 14։
[ժ] Սաղ. ժը. 16։
[ի] Հմր 11. Սաղ. կթ. 1. 2. 14։
[լ] Սաղ. ծդ. 3. Մաղ. բ. 11։
[խ] Սաղ. ժբ. 2։
[ծ] Սաղ. լգ. 2. 3. խ. 3։
[կ] Սաղ. ժը. 50։
[հ] Հմր 7. 8։

քէն փրկէ, որոնց բերանը ունայնութիւն կը խօսի, և անոնց աջ ձեռքը ստութեան աջ ձեռք է․

12 Որ մեր որդիքը իրենց երիտասարդութեանը մէջ [յ]տունկերու պէս մեծնան, ու մեր աղջիկները պալատի շէնքին համար փորագրուած անկիւնի քարերու պէս ըլլան․

[յ] Սաղ. ճիը. 3.

13 Որ մեր ամբարները լեցուին, և ամէն տեսակ կերակուրներ բղխեն․ ու մեր ոչխարները հազարաւոր և բիւրաւոր ծնանին մեր արտերուն մէջը․

14 Որ մեր արջառները *բազմածին ըլլան, ու ամենևին բռնութեամբ մտնել ու ելլել չըլլայ, ոչ ալ աղաղակ՝ մեր հրապարակներուն մէջը։

* Կամ՝ պարարտ

15 [ն]Երանի սանկ վիճակի մէջ եղող ժողովուրդին․ երանի ան ժողովուրդին՝ որուն Աստուածը Եհովան է։

[ն] Բ Օր. լգ. 29. Սաղ. լգ. 12. կե. 4. ճխզ. 5.

ՍԱՂՄ. ՃԽԵ

1 Դաւիթ զԱստուած կը գովաբանէ՝ յիշելով անոր համբաւը, 8 անոր բարութիւնը, 11 անոր թագաւորութիւնը, 14 անոր նախախնամութիւնը, 17 ու փրկարար ողորմութիւնը։

Օրհնութիւն Դաւթի։

1 Քեզ պիտի բարձրացընեմ՝ ո՛վ իմ Աստուածս, որ թագաւոր ես, ու քու անունդ յաւիտեանս յաւիտենից պիտի օրհնեմ։

2 Ամէն օր քեզ պիտի օրհնեմ, և քու անունդ յաւիտեանս յաւիտենից պիտի գովեմ։

3 [ա]Մեծ ու խիստ գովելի է Տէրը, ու [բ]անոր մեծութիւնը անքննելի է։

[ա] Սաղ. ղզ. 4. ճխէ. 5.
[բ] Յոբ. ե. 9. թ. 10. Հռոմ. ժա. 33.

4 [գ]Ազգ ազգի պիտի գովէ քու գործքերդ, և քու զօրութիւններդ պիտի պատմէ։

[գ] Եսա. լը. 19.

5 Քու փառացդ մեծութեանը վայելչութիւնը, ու քու հրաշալի գործքերդ պիտի գրուցեմ։

6 Եւ քու ահաւոր գործքերդ պիտի խօսին, ու ես քու մեծութիւնդ պիտի պատմեմ։

7 Քու մեծ բարերարութեանդ յիշատակը պիտի հրատարակեն, և քու արդարութեամբդ պիտի ցնծան։

8 [դ]Ողորմած ու գթած է Տէրը․ երկայնամիտ և բազումողորմ է։

[դ] Ել. լդ. 6, 7. Թուոց. ժդ. 18. Սաղ. ձզ. 5, 15. ճգ. 8.

9 [ե]Տէրը ամենուն բարի է․ ու անոր ողորմութիւնները իր բոլոր գործքերուն վրայ է։

[ե] Սաղ. ճ. 5. Նաւ. ա. 7.

10 Ո՛վ Տէր՝ [զ]քու բոլոր գործքերդ քեզ պիտի գովեն․ և քու սուրբերդ քեզ պիտի օրհնեն։

[զ] Սաղ. ժթ. 1.

11 Քու թագաւորութեանդ փառքը պիտի խօսին, ու քու զօրութիւնդ պիտի պատմեն․

12 Որ անոր զօրաւոր գործքերը ու անոր թագաւորութեանը փառաւոր մեծութիւնը մարդոց որդիներուն գիտցընեն։

13 [է]Քու թագաւորութիւնդ յաւիտենական թագաւորութիւն է, ու քու տէրութիւնդ ազգէ մինչև ազգ։

[է] Սաղ. ճխզ. 10. Ա Տիմ. ա. 17.

14 Տէրը կը հաստատէ բոլոր իյնալու վրայ եղողները, և [ը]բոլոր վար ծռածները կը կանգնեցընէ։

[ը] Սաղ. ճխզ. 8.

15 [թ]Ամենուն աչքերը քեզի կը սպասեն․ ու ժամանակին [ժ]անոնց կերակուրը դուն անոնց կու տաս։

[թ] Սաղ. ճդ. 27.
[ժ] Սաղ. ճլզ. 25.

16 Քու ձեռքդ կը բանաս, [ի]ու ամէն կենդանիին փափաքը կը լեցընես։

[ի] Սաղ. ճդ. 21. ճխէ. 9.

17 Տէրը արդար է իր բոլոր ճամբաներուն մէջ, ու ողորմած է իր բոլոր գործքերուն մէջ։

18 [լ]Տէրը մօտ է ան ամենուն՝ որ զինքը կը կանչեն, ան ամենուն՝ որ [խ]ճշմարտութեամբ զինքը կը կանչեն։

[լ] Բ Օր. դ. 7.
[խ] Յով. դ. 24.

19 Անիկայ իրմէն վախցողներուն փափաքը կը լեցընէ, և անոնց աղաղակը կը լսէ, ու կը փրկէ զանոնք։

20 [ծ]Տէրը բոլոր զինքը սիրողները կը պահէ, սակայն բոլոր ամբարիշտները կը կորսընցընէ։

[ծ] Սաղ. լա. 23. ղէ. 10.

21 Իմ բերանս Տէրոջը գովութիւնը պիտի խօսի, ու ամէն մարմին անոր սուրբ անունը օրհնէ յաւիտեանս յաւիտենից։

ՍԱՂՄ. ՃԽԶ

1 Սաղմոսերգուն Աստուծոյ մշտնջենաւոր գովութիւնները մատուցանելու ուխտ կ՚ընէ․ 3 մարդոց յուսալը կ՚արգիլէ․ 5 ու Աստուծոյ կարողութիւնը, արդարութիւնը, ողորմութիւնը ու թագաւորութիւնը յիշելով՝ միայն անոր ապաւինիլը արժանաւոր ըլլալ կը հաստատէ։

1 Ալէլուիա։ [ա]Օրհնէ՛ Տէրը, ո՛վ իմ անձս։

[ա] Սաղ. ճգ. 1.

2 [բ]Տէրը պիտի օրհնեմ իմ կենացս մէջ, քանի որ ողջ եմ՝ իմ Աստուծոյս սաղմոս պիտի ըսեմ։

[բ] Սաղ. ճդ. 33.

3 [գ]Մի՛ յուսաք իշխաններուն, մարդու որդիին՝ որուն քովը փրկութիւն չկայ։

[գ] Սաղ. ճժը. 8, 9. Եսա. բ. 22.

4 [դ]Անոր հոգին կ՚ելլէ, անիկայ իր հողը կը դառնայ․ նոյն օրը [ե]անոր խորհուրդները կը կորսուին։

[դ] Սաղ. ճդ. 29. Ժողով. ժբ. 7. Եսա. բ. 22.
[ե] Ա Կոր. բ. 6.

5 [զ]Երանի անոր՝ որուն օգնականը Յակոբին Աստուածն է, ու անոր յոյսը իր Տէր Աստուծոյն վրայ է,

[զ] Սաղ. ճխդ. 15. Երեմ. ժէ. 7.

6 [է]Ան որ երկինքը ու երկիրը՝ ծովը ու բոլոր անոնց մէջ եղածը ստեղծեց, ճշմարտութիւն կը պահէ յաւիտեան,

[է] Ծն. ա. 1. Յայտ. ժդ. 7.

7 [ը]Իրաւունք կ՚ընէ զրկուածներուն, ու [թ]հաց կու տայ անօթիներուն․ [ժ]Տէրը կ՚արձըկէ կապուածները։

[ը] Սաղ. ճգ. 6.
[թ] Սաղ. ճէ. 9.
[ժ] Սաղ. կը. 6. ճէ. 10, 14.

8 [է] Տէրը կը բանայ կոյրերուն աչքերը . [ը] Տէրը կը կանգնեցընէ վար ծռածները . Տէրը կը սիրէ արդարները .

9 [թ] Տէրը կը պահէ պանդուխտները , կը հաստատէ որբը ու որբևայրին . [ժ] բայց ամբարիշտներուն ճամբան կը ծռէ ։

10 [ի] Տէրը պիտի թագաւորէ յաւիտեան , քու Աստուածդ՝ ով Սիօն , ազգէ մինչև ազգ ։ Ալէլուիա ։

[է] Մատ. թ. 30 ։ Յովհ. թ. 7—32 ։
[ը] Սաղ. ճխե. 14 ։ ճխէ. 6 ։ Ղու. ժգ. 13 ։
[թ] Բ Օր. ժ. 18 ։ Սաղ. կը. 5 ։
[ժ] Սաղ. ճխէ. 6 ։
[ի] Ել. ժե. 18 ։ Սաղ. ժ. 16 ։ ճխե. 13 ։ Յայտ. ժա. 15 ։

ՍԱՂՄ . ՃԽԷ

1 Մարգարէն կը յորդորէ մարդիկը զԱստուած գովելու՝ իր խնամքին համար որ ունի եկեղեցիին վրայ , 4 իր կարողութեանը համար , 6 իր ողորմութեանը համար , 7 իր նախախնամութեանը համար , 12 Իսրայէլի թագաւորութեանը վրայ իր ըրած բարիքներուն համար , 15 մետէորայից վրայ իր ունեցած իշխանութեանը համար , 19 ու եկեղեցւոյ մէջ իր դրած կարգադրութիւններուն համար ։

1 Գովեցէք Տէրը . ինչու որ [ա] բարի է մեր Աստուծոյն սաղմոս ըսելը . [բ] ինչու որ քաղցր — [գ] վայելուչ է օրհնութիւնը ։

2 Տէրը [դ] կը շինէ Երուսաղէմը . [ե] Իսրայէլին ցրուածները կը ժողվէ .

3 [զ] Սրտով կոտրածները կը բժշկէ . ու անոնց խոցերը կը փաթթէ .

4 [է] Աստղերուն թիւը կը համրէ . անոնց ամէնն ալ իրենց անուններովը կը կանչէ ։

5 [ը] Մեծ է մեր Տէրը , ու [թ] իր զօրութիւնը շատ է . [ժ] անոր իմաստութիւնը անհուն է ։

6 [ի] Տէրը կը հաստատէ խեղճերը . — ամբարիշտները մինչև հողը կը խոնարհեցընէ ։

7 Երգեցէք Տէրոջը գոհութիւնով . մեր Աստուծոյն սաղմոս ըսէք քնարով .

8 [լ] Ան որ երկինքը ամպերով կը ծածկէ , անձրև կը պատրաստէ երկրին համար , խոտ կը բուսցընէ լեռներուն վրայ .

9 [խ] Որ անասուններուն իրենց կերակուրը կու տայ , — [ծ] ագռաւին ձագերուն՝ որ կ'աղաղակեն ։

10 [կ] Անիկայ ձիուն զօրութեանը չհաճիր , մարդուն սրունքներուն չհաւնիր ։

11 Տէրը կը հաւնի իրմէն վախցողներուն , — իր ողորմութեանը յուսացողներուն ։

12 [հ] Ով Երուսաղէմ՝ գովէ Տէրը . օրհնէ քու Աստուածդ՝ ով Սիօն ։

13 Ինչու որ անիկայ քու դռներուդ նիգերը ամրցուց , և քու որդիներդ քու մէջդ օրհնեց ։

14 [ձ] Անիկայ քու սահմաններուդ խաղաղութիւն կու տայ , — [ղ] պարարտ ցորենով քեզ կը կշտացընէ ։

15 [ճ] Անիկայ իր խօսքը երկրին մէջ կը ղրկէ . իր խօսքը շուտով կը վազէ ։

16 [մ] Անիկայ բուրդի պէս ձիւն կու տայ , — եղեամը մոխիրի պէս կը ցանէ ։

17 Իր սառը պատառներու պէս կը նետէ . անոր ցուրտին դէմ ո՞վ կրնայ կենալ ։

18 [յ] Անիկայ իր խօսքը կը ղրկէ , ու կը հալեցընէ զանոնք . իր հովը փչել կու տայ , — ջուրեր կը վազեն ։

19 [ն] Անիկայ իր խօսքը կը պատմէ Յակոբին , և [շ] իր կանոնները ու դատաստանները՝ Իսրայէլին ։

20 [ո] Բնաւ մէկ ազգի մը ասանկ չըրաւ . ու անոնք անոր դատաստանները չճանչցան ։ Ալէլուիա ։

[ա] Սաղ. ղբ. 1 ։
[բ] Սաղ. ճլե. 3 ։
[գ] Սաղ. լգ. 1 ։
[դ] Սաղ. ճբ. 16 ։
[ե] Բ Օր. լ. 3 ։
[զ] Սաղ. ծա. 17 ։ Ես. ծէ. 15 ։ կա. 1 ։ Ղու. դ. 18 ։
[է] Ծնն. ժե. 5 ։ Ես. խ. 26 ։
[ը] Ա Մն. ժզ. 25 ։ Սաղ. խը. 1 ։ ղզ. 4 ։
[թ] Նաւ. ա. 3 ։
[ժ] Ես. խ. 28 ։
[ի] Սաղ. ճխզ. 8 . 9 ։
[լ] Յոբ. լը. 26 . 27 ։ Սաղ. ճդ. 13 . 14 ։
[խ] Յոբ. լթ. 41 ։ Սաղ. ճդ. 27 . 28 ։ ճլզ. 25 ։ ճխե. 15 ։
[ծ] Յոբ. լը. 41 ։ Մատ. զ. 26 ։
[կ] Սաղ. լգ. 16 . 17 . 18 ։ Ովս. ա. 7 ։
[հ] Եօթանասնից և Հայոց թարգմանութեանց մէջ աստ կը սկսի ՃԽԷ երորդ Սաղմոսը ։ Տե՛ս Սաղմոս Ժ երորդին վրայ ծանօթութիւնը ։
[ձ] Ես. կ. 17 . 18 ։
[ղ] Բ Օր. լբ. 14 ։ Սաղ. ձա. 16 ։
[ճ] Սաղ. ճէ. 20 ։ Տես Յոբ. լէ. 12 ։
[մ] Յոբ. լէ. 6 ։
[յ] Հմր 15 ։ Տես Յոբ. լէ. 10 ։
[ն] Բ Օր. լգ. 2 . 3 . 4 ։ Սաղ. հզ. 1 ։ հը. 5 ։ ծգ. 7 ։
[շ] Մաղ. դ. 4 ։
[ո] Բ Օր. դ. 32 . 33 . 34 ։ Հռով. գ. 1 . 2 ։

ՍԱՂՄ . ՃԽԸ

1 Սաղմոսերգուն զԱստուած գովելու կը յորդորէ երկնաւորները , 7 երկրաւորները , 11 ու բանական ստեղծուածները ։

1 Ալէլուիա ։ Օրհնեցէք Տէրը երկինքէն . օրհնեցէք անիկայ բարձր տեղերուն մէջ ։

2 [ա] Օրհնեցէք անիկայ՝ ով անոր բոլոր հրեշտակները . օրհնեցէք անիկայ՝ ով անոր բոլոր զօրքերը ։

3 Օրհնեցէք անիկայ՝ ով արեգակ ու լուսին . օրհնեցէք անիկայ՝ ով բոլոր փայլուն աստղեր ։

4 Օրհնեցէք անիկայ [բ] ով երկնից երկինքներ , ու [գ] երկինքներէն վեր եղող ջուրեր ։

5 Թող Տէրոջը անունը օրհնեն . ինչու որ [դ] ինքը հրամայեց , ու անոնք ստեղծուեցան ։

6 [ե] Եւ զանոնք յաւիտեանս յաւիտենից հաստատեց . կանոն դրաւ , որ չխափանուիր ։

7 Օրհնեցէք Տէրը երկրէն , [զ] ով վիշապներ , ու բոլոր անդունդներ .

8 Կրակ և կարկուտ , ձիւն ու շոգի , և [է] անոր խօսքը կատարող մրրկալից հով .

9 [ը] Լեռներ ու բոլոր բլուրներ , պտղատու ծառեր ու բոլոր եղեւիններ .

10 Գազաններ ու բոլոր անասուններ , սողացողներ ու թեւաւոր թռչուններ .

11 Երկրի թագաւորներ և բոլոր ազգեր , իշխաններ ու երկրի բոլոր դատաւորներ .

12 Երիտասարդներ և կոյս աղջիկներ , ծերեր ու տղաքներ .

13 Թող Տէրոջը անունը օրհնեն . ինչու որ [թ] միայն անոր անունը բարձր է . [ժ] անոր փառքը երկրէն ու երկինքէն վեր է ։

14 [ի] Անիկայ բարձրացուց իր ժողովուրդին եղջիւրը , [լ] իր բոլոր սուր-

[ա] Սաղ. ճգ. 20 . 21 ։
[բ] Գ Թագ. ը. 27 ։ Բ Կոր. ժբ. 2 ։
[գ] Ծնն. ա. 7 ։
[դ] Ծնն. ա. 1 . 6 . 7 ։ Սաղ. լգ. 6 . 9 ։
[ե] Սաղ. ձթ. 37 ։ ճժթ. 90 . 91 ։ Երեմ. լա. 35 . 36 ։ լգ. 25 ։
[զ] Ես. խգ. 20 ։
[է] Սաղ. ճխէ. 15 . 18 ։
[ը] Ես. խդ. 23 ։ խթ. 13 ։ ծե. 12 ։
[թ] Սաղ. ը. 1 ։ Ես. ժբ. 4 ։
[ժ] Սաղ. ճժգ. 4 ։
[ի] Սաղ. հե. 10 ։
[լ] Սաղ. ճխթ. 9 ։

բերան, [ե] իրեն մօտ եղող ժողովուրդին, Իսրայէլի որդւոցը օրհնութիւնը ։ Ալէլուիա ։

[ե] Նեհ. բ. 17 ։

ՍԱՂՄ. ՃԽԹ

1 Մարգարէն կը յորդորէ մարդիկը որ զԱստուած գովեն՝ եկեղեցիին վրայ իր ունեցած սիրոյն համար, 5 և անոր իշխանութեանը համար՝ զոր որ ինքը եկեղեցիին տուաւ ։

1 Ալէլուիա ։ [ա] Տէրոջը նոր երգ երգեցէք . — անոր օրհնութիւնը սուրբերուն ժողովքին մէջ ։
2 Իսրայէլը թող ուրախանայ [բ] իր Ստեղծողին վրայ . Սիոնի որդիքը թող ցնծան իրենց [գ] Թագաւորին վրայ ։
3 [դ] Թող անոր անունը պարով օրհնեն . թմբուկով ու քնարով սաղմոս թող ըսեն անոր ։
4 Ինչու որ [ե] Տէրը իր ժողովուրդին կը հաւնի . [զ] խոնարհները փրկութիւնով պիտի փառաւորէ ։
5 Թող սուրբերը ուրախանան փառքով, — [է] իրենց անկողիններուն մէջ ցնծան ։
6 Աստուծոյ գովութիւնները անոնց բերնին մէջ թող ըլլայ, ու [ը] երկու բերնով սուր՝ անոնց ձեռքին մէջ,
7 Որ հեթանոսներէն վրէժ առնեն, — ժողովուրդները պատժեն,
8 Որ անոնց թագաւորները շղթաներով կապեն, ու անոնց ազնուականները երկաթէ կապանքներով,
9 [թ] Որ գրուած դատաստանը անոնց վրայ կատարեն . [ժ] աս անոր բոլոր սուրբերուն փառքն է ։ Ալէլուիա ։

[ա] Սաղ. լգ. 3 ; Ես. խբ. 10 ։
[բ] Տես Յոբ. լե. 10 ; Սաղ. ճ. 3 ; Ես. ծդ. 5 ։
[գ] Զաք. թ. 9 ; Մատ. իա. 5 ։
[դ] Սաղ. ձա. 2 ; ճծ. 4 ։
[ե] Սաղ. լե. 27 ։
[զ] Սաղ. ճլբ. 16 ։
[է] Յոբ. լե. 10 ։
[ը] Եբր. դ. 12 ; Յայտ. ա. 16 ։
[թ] Բ Օր. է. 1, 2 ։
[ժ] Սաղ. ճխը. 14 ։

ՍԱՂՄ. ՃԾ

1 Յորդորակ զԱստուած գովելու 3 ամէն տեսակ նուագարաններով ։

1 Ալէլուիա ։ Օրհնեցէք զԱստուած իր սրբարանին մէջ . օրհնեցէք անիկայ իր զօրութեանը հաստատութեանը մէջ ։
2 [ա] Օրհնեցէք անիկայ իր զօրաւոր գործքերուն համար . օրհնեցէք անիկայ իր [բ] մեծափառութեանը համեմատ ։
3 Օրհնեցէք անիկայ փողի ձայնով . [գ] օրհնեցէք անիկայ տաւիղով ու քնարով ։
4 Օրհնեցէք անիկայ [դ] թմբուկով ու պարով . օրհնեցէք անիկայ [ե] լար ունեցող նուագարաններով ու սրինգով ։
5 Օրհնեցէք անիկայ [զ] մեծաձայն ծնծղաներով . օրհնեցէք անիկայ ցնծութեան ծնծղաներով ։
6 Ամէն շունչ ունեցողը թող Տէրը օրհնէ ։ Ալէլուիա ։

[ա] Սաղ. ճխե. 5, 6 ։
[բ] Բ Օր. գ. 24 ։
[գ] Սաղ. ձա. 2 ; ճխթ. 3 ։
[դ] Ել. ժե. 20 ։
[ե] Սաղ. լգ. 2 ; ղբ. 3 ; ճխդ. 9 ; Ես. լը. 20 ։
[զ] Ա Մն. ժե. 16, 19, 28 ; ժզ. 5 ; իե. 1, 6 ։

ԳԻՐՔ ԱՌԱԿԱՑ

Ն. Ք. ԳՔ. իրր 1000

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Առակաց օգուտը ։ 7 Աստուծմէ վախնալու, ու իր խօսքին հաւատալու համար յորդորանք մը ։ 10 Մեղաւորներուն հրապուրանքներէն փախչելու պատուէր ։ 20 Իմաստութիւնը իր քամահրելուն համար կը գանգատի . 24 զինքը քամահրողներուն սպառնալիքներ կ'ընէ ։

1 Իսրայէլի թագաւորին Դաւիթի որդւոյն [ա] Սողոմոնին առակները ։
2 Իմաստութիւնը ու խրատը գիտնալու համար, հանճարին խօսքերը հասկնալու համար .
3 [բ] Իմաստութեան կրթութիւնը ընդունելու համար, [illegible] արդարութիւնը, դատաստանը և ուղղութիւնը .
4 [գ] Միամիտներուն արամութիւն տալու համար, — երիտասարդներուն գիտութիւն և հանճար ։
5 [դ] Իմաստունը թող լսէ, ու իր իմաստութիւնը աւելցնէ, ու հանճարեղ մարդը խոհեմութիւն ստանայ,
6 Առակը ու *նմանութիւնը հասկնալու համար, նաև իմաստուններուն խօսքերը, ու անոնց [ե] խրթնաբանութիւնները ։
7 [զ] Իմաստութեան սկիզբը Տէրոջը վախն է, բայց յիմարները իմաստութիւնը ու կրթութիւնը կ'անարգեն ։
8 Որդեակ իմ՝ [է] քու հօրդ խրատը մտիկ ըրէ, ու քու մօրդ †օրէնքը մի մերժեր .
9 Քանզի [ը] անոնք քու գլուխդ՝ շնորհաց պսակ, և քու պարանոցդ՝ մանեակներ պիտի ըլլան ։
10 Որդեակ իմ՝ թէ որ մեղաւորները քեզ գլխէ հանել ուզեն, դուն [թ] անոնց հաւանութիւն մի տար ։
11 Թէ որ ըսեն . Մեզի հետ եկուր, [ժ] արեան համար դարանամուտ ըլլանք, անմեղ մարդուն համար ա-

[ա] Գ Թագ. դ. 32 ; Առ. ժ. 1 ; իե. 1 ; Ժող. ժբ. 9 ։
[բ] Առ. բ. 1, 9 ։
[գ] Առ. թ. 4 ։
[դ] Առ. թ. 9 ։
* Կամ՝ մեկնութիւնը
[ե] Սաղ. հը. 2 ։
[զ] Յոբ. իը. 28 ; Սաղ. ճժա. 10 ; Առ. թ. 10 ; Ժող. ժբ. 13 ։
[է] Առ. դ. 1 ; զ. 20 ։
† Եբ՝ վարժութիւնը
[ը] Առ. գ. 22 ։
[թ] Ծն. լթ. 7, 10 ; Սաղ. ա. 1 ; Եփե. ե. 11 ։
[ժ] Երեմ. ե. 26 ։

Ն · Ք · Ծ · Ք · Իրր 1000

ռանց պատճառի ծածուկ տեղ ըսպասենք .

12 [ի] Զանոնք գերեզմանի պէս ողջ ողջ՝ և հորերը իջնողներուն պէս ամբողջ կլլենք .

ի Սաղ · իը · 1 · Ճիկ · 7 ·

13 Ամէն տեսակ պատուական ստացուածք գտնենք , ու մեր տուները աւարով լեցնենք .

14 Քու վիճակդ մեր մէջը ձգէ . ամէնքս մէկ քսակ ունենանք .

15 Որդեակ իմ՝ [լ]անոնց հետ ճամբայ մի՛ երթար . [խ]անոնց շաւիղէն քու ոտքերդ ետ պահէ .

լ Սաղ · ա · 1 · Գլ · դ · 14 ·
խ Սաղ · ճժթ · 101 ·

16 [ծ] Քանզի անոնց ոտքերը չարութեան կը վազեն , և արիւն թափելու կ'արտորան ։

ծ Եսա · ծթ · 7 · Հռով · գ · 15 ·

17 Յիրաւի ամէն թռչունին աչքերուն առջևը պարապ տեղը վարմեր կը լարուի .

18 Բայց անոնք իրենց արեանը համար դարան կը գործեն , — իրենց կենացը համար ծածուկ տեղ կը սպասեն ։

19 [կ] Ամէն ագահին ճամբաները ասանկ են . — ագահութիւնը՝ իրեն անձնատուր եղողները կը մեռցնէ ։

կ Գլ · ժե · 27 · ա Տիմ · զ · 10 ·

20 [հ] Իմաստութիւնը դուրսը բարձրաձայն կ'աղաղակէ , — հրապարակներու մէջ իր ձայնը կու տայ ։

հ Գլ · ը · 1 · և · թ · 3 · Յով · է · 37 ·

21 Անիկայ բազմութիւն եղած տեղերուն գլուխը՝ և դռանց մուտքերուն մէջ կ'աղաղակէ , — քաղաքին մէջ իր խօսքերը կը խօսի , — կ'ըսէ .

22 Ո՛վ անմիտներ՝ մինչև ե՞րբ անմտութիւնը պիտի սիրէք . — մինչև ե՞րբ ծաղր ընողները ծաղր ընելով պիտի զուարճանան , ու յիմարները գիտութիւնը ատեն ։

23 Իմ յանդիմանութեանս դարձէք . ահա [ձ] իմ հոգիս ձեր վրայ պիտի թափեմ . իմ խօսքերս ձեզի պիտի հասկցընեմ ։

ձ Յովէլ · բ · 28 ·

24 [ղ] Որովհետև ես կանչեցի , ու դուք չուզեցիք լսել . ձեռքս երկնցուցի , ու մտիկ ընող չեղաւ .

ղ Եսա · կե · 12 · կզ · 4 · Երեմ · է · 13 · Զաք · է · 11 ·

25 Հապա [ճ] իմ բոլոր խրատներս մերժեցիք , և իմ յանդիմանութիւնս չուզեցիք .

ճ Սաղ · ձէ · 11 · Հմր 30 · Ղու · է · 30 ·

26 [մ] Ես ալ ձեր թշուառութեանը վրայ պիտի ծիծաղիմ , ու ձեր վախը հասնելուն , ծաղր պիտի ընեմ .

մ Սաղ · բ · 4 ·

27 [յ] Երբոր ձեր վախը հեղեղի պէս հասնի , ձեր թշուառութիւնը մըրրիկի պէս պատահի , և ձեր վրայ նեղութիւն ու տառապանք գայ ,

յ Գլ · ժ · 24 ·

28 [ն] Ան ատենը ինծի պիտի աղաղակեն , ու պատասխան պիտի չտամ . զիս պիտի փնտռեն , ու պիտի չըկրնան գտնել .

ն Յոբ · իէ · 9 · լե · 12 · Եսա · ա · 15 · Երեմ · ժա · 11 · ժդ · 12 · Եզեկ · ը · 18 · Միք · գ · 4 · Զաք · է · 13 · Յակ · դ · 3 ·

29 Որովհետև [շ] գիտութիւնը ատեցին , ու [ո] Տէրոջը վախը չընտրեցին .

շ Յոբ · իա · 14 · Հմր 22 ·
ո Սաղ · ճժթ · 173 ·

30 [չ] Իմ խրատներս չուզեցին . — բոլոր յանդիմանութիւնս անարգեցին .

չ Հմր 25 · Սաղ · ձա · 11 ·

Ն · Ք · Ծ · Ք · Իրր 1000

31 [պ] Ուրեմն անոնք իրենց ճամբուն պտուղէն պիտի ուտեն , ու իրենց խորհուրդներէն պիտի կշտանան ։

պ Յոբ · դ · 8 · Գլ · ժդ · 14 · իբ · 8 · Եսա · գ · 11 · Երեմ · զ · 19 ·

32 Վասն զի անմիտներուն խոտորիլը զիրենք պիտի մեռցնէ , և յիմարներուն * անհոգութիւնը զիրենք պիտի կորսընցընէ ։

* Կամ՝ յաջողութիւնը

33 [ջ] Բայց ինծի մտիկ ընողը ապահովութեամբ պիտի բնակի , ու [ռ] չարիքներու վախէն հանդարտ պիտի ըլլայ ։

ջ Սաղ · իե · 12 · 13 ·
ռ Սաղ · ճժբ · 7 ·

ԳԼ · Բ

1 Իմաստութիւնը կը խոստանայ իր որդւոցը՝ բարեպաշտութիւն , 10 և զէշ ընկերներէ ապահովութիւն , 20 ու չիտակ ճամբաներու մէջ առաջնորդութիւն ։

1 Որդեակ իմ՝ թէ որ իմ խօսքերս ընդունիս , ու [ս] իմ պատուիրանքներս քովդ պահես ,

ս Գլ · դ · 21 · է · 1 ·

2 Այնպէս որ՝ ականջդ իմաստութեան տաս , — սիրտդ հանճարին բանաս ,

3 Թէ որ դուն իմաստութիւնը ձեն կանչես , և քու ձայնդ հանճարին ուղղես ,

4 [վ] Թէ որ զանիկայ արծաթի պէս փնտռես , ու ծածուկ գանձերու պէս խնդրես ,

վ Գլ · գ · 14 · Մատ · ժգ · 44 ·

5 Ան ատենը Տէրոջը վախը պիտի հասկնաս , և Աստուծոյ գիտութիւնը պիտի գտնես .

6 [տ] Վասն զի իմաստութիւնը Տէրը կու տայ . գիտութիւնը ու հանճարը անոր բերնէն է ։

տ Գ Թագ · գ · 9 · 12 · Յակ · ա · 5 ·

7 Անիկայ ուղիղներուն համար † փրկութիւն կը պահէ . [ր] անիկայ ուղղութեամբ քալողներուն վահանն է ,

† Կամ՝ իմաստութիւն
ր Սաղ · ձդ · 11 · Գլ · Լ · 5 ·

8 Որ արդարութեան ճամբաները պաշտպանէ , ու [ց] իր սուրբերուն ճամբան պահէ ։

ց Ա Թագ · բ · 9 · Սաղ · կզ · 9 ·

9 Ան ատենը արդարութիւնը , դատաստանը և ուղղութիւնը , ամէն աղէկ ճամբան պիտի հասկնաս ։

10 Երբոր իմաստութիւնը քու սըրտիդ մէջը մտնէ , և գիտութիւնը քու հոգւոյդ ախորժելի ըլլայ ,

11 Խոհեմութիւնը քեզ պիտի պահէ , — [ւ] հանճարը քեզ պիտի պաշտպանէ ,

ւ Գլ · դ · 22 ·

12 Որ քեզ չար մարդուն ճամբայէն , նենգութիւններ խօսող մարդէն ազատէ .

13 Անոնցմէ՝ որ ուղիղ ճամբան թողուցեր են , ու [փ] խաւար ճամբաներու մէջ կը քալեն .

փ Յոհ · գ · 19 · 20 ·

14 [ք] Չարութիւն ընելով կ'ուրախանան , և [օ] չարին նենգութիւններովը կը ցնծան .

ք Գլ · ժ · 23 · Երեմ · ժա · 15 ·
օ Հռով · ա · 32 ·

15 [ֆ] Որոնց ճամբաները ծուռ են , ու անոնց ընթացքը խոտորնակ է ։

ֆ Սաղ · ճիե · 5 ·

Ն. Ք. զՔ. իբր 1000

16 Որ քեզ ազատէ էօտար կնիկէն, ըշողոքորթութիւն խօսող օտար կնիկէն.

17 թԱն որ իր երիտասարդութեան բարեկամը կը թողու, և իր Աստուծոյն ուխտը կը մոռնայ.

18 ժՔանզի անոր տունը մահուան կը տանի, ու անոր շաւիղները մեռելներուն.

19 Անոր գացողները բնաւ չեն դառնար, և կենաց ճամբաներուն չեն հասնիր.

20 Որպէս զի բարի մարդոց ճամբան երթաս, ու արդարներուն շաւիղները պահես.

21 իՔանզի ուղիղները երկրի վրայ պիտի բնակին, և կատարեալները անոր մէջ պիտի մնան.

22 լԲայց ամբարիշտները երկրէն պիտի կորսուին, ու անօրէնները անկէ պիտի փրցուին.

է Գլ. Ե. 20.
ը Գլ. Ե. 3. Զ. 24. Է. 5.
թ Տես Մաղ. Բ. 14. 15.
ժ Գլ. Է. 27.
ի Սաղ. ԼԷ. 29.
լ Յոբ. ԺԸ. 17. Սաղ. ԼԷ. 28. ՃԴ. 35.

ԳԼ. Գ

1 Հնազանդութեան, 5 հաւատքի, 7 խոնարհութեան, 9 բարեպաշտութեան, 11 և համբերութեան յորդորանք մը. 13 Իմաստութեան երջանիկ օգուտը. 19 Իմաստութեան գործերը, 21 ու շահը. 27 Ողորմած, 30 խաղաղարար, 31 և գոհ ըլլալու յորդորանք մը. 33 Չարերուն անիծեալ վիճակը.

1 Որդեակ իմ՝ մի՛ մոռնար իմ օրէնքս, աՀապա քու սիրտդ թող իմ պատուիրանքներս պահէ.

2 Ինչու որ քեզի երկայն օրեր, ու կենդանութեան տարիներ, և բխաղաղութիւն պիտի աւելցնեն.

3 Ողորմութիւնը ու ճշմարտութիւնը քեզ չթողուն. գզանոնք քու պարանոցիդ վրայ կապէ. դքու սրտիդ տախտակին վրայ գրէ զանոնք.

4 եԱյսպէս Աստուծոյ և մարդոց առջեւ՝ շնորհք ու բարի համարում պիտի գտնես.

5 Քու բոլոր սրտովդ Տէրոջը ապաւինէ, զև քու իմաստութեանդ մի՛ վստահիր.

6 էՔու ամէն ճամբաներուդ մէջ զանիկայ ճանչցիր. ու անիկայ ըքու շաւիղներդ պիտի ուղղէ.

7 թԴուն քու աչքիդ առջեւ իմաստուն մի՛ ըլլար. ժՏէրոջմէ վախցիր, ու չարութենէն ետ քաշուէ.

8 Անիկայ քու *ջիղերուդ առողջութիւն, և քու ոսկորներուդ պարարտութիւն կ'ըլլայ.

9 իՏէրոջը պատիւ ըրէ քու ստացուածքէդ, և քու բոլոր բերքերուդ երախայրիներէն.

10 լՈւ քու շտեմարաններդ առատութեամբ պիտի լեցուին, ու հնձաններէդ նոր գինին դուրս պիտի թափի.

11 Որդեա՛կ իմ՝ խՏէրոջը խրատը մի՛ անարգեր, ու անոր յանդիմանութենէն մի՛ թուլնար.

ա Բ Օր. Ը. 1. Լ. 16. 20.
բ Սաղ. ՃԺԹ. 165.
գ Ել. ԺԳ. 9. Բ Օր. Զ. 8. Գլ. Զ. 21. Է. 3.
դ Երեմ. ԺԷ. 1. Բ Կոր. Գ. 3.
ե Տես Ա Թագ. Բ. 26. Ղուկ. Բ. 52. Գործ. Բ. 47. Հռոմ. ԺԴ. 18.
զ Սաղ. ԼԷ. 3. 5.
ե Երեմ. Թ. 23.
զ Ա Մն. ԻԸ. 9.
է Երեմ. Ժ. 23.
ը Հռոմ. ԺԲ. 16.
թ Յոբ. Ա. 1. Գլ. ԺԶ. 6.
* Կամ՝ պորտիդ
ժ Յոբ. ԻԸ. 28.
ի Ել. ԻԲ. 29. ԻԳ. 19. ԼԴ. 26. Բ Օր. ԻԶ. 2. և. Մաղ. Գ. 10. և. Ղուկ. ԺԴ. 13.
լ Բ Օր. ԻԸ. 8.
խ Յոբ. Ե. 17. Սաղ. ՂԴ. 12. Եբր. ԺԲ. 5. 6. Յայտ. Գ. 19.

12 Վասն զի Տէրը իր սիրածը կը խրատէ, ծինչպէս որ հայր մը իր սիրական զաւակին կ'ընէ.

13 կԵրանի այն մարդուն որ իմաստութիւն կը գտնէ, ու այն մարդուն՝ որ հանճար կը ստանայ.

14 հՎասն զի անոր շահը արծաթի շահէն աղէկ է, ու անոր արդիւնքը մաքուր ոսկիէն.

15 Անիկայ †գոհարներէն պատուական է. և ձքու բոլոր ցանկալի բաներդ չեն կրնար անոր հաւասարիլ.

16 ղԱնոր աջ ձեռքին մէջ՝ օրերու երկայնութիւն, և ձախ ձեռքին մէջ՝ հարստութիւն ու փառք կայ.

17 ճԱնոր ճամբաները հաճոյական ճամբաներ են, և անոր բոլոր շաւիղները խաղաղութիւն են.

18 Անիկայ իրեն յարողներուն մկենաց ծառ է. ու զինքը բռնողները երջանիկ կ'ըլլան.

19 յՏէրը իմաստութեամբ հիմնեց երկիրը, և հանճարով հաստատեց երկինքը.

20 Անոր գիտութեամբը անդունդները կը պատռին, ու նամպերը ցօղ կը կաթեցնեն.

21 Որդեակ իմ՝ ասոնք քու աչքերուդ առջեւէն չերթան. իմաստութիւնը ու խոհեմութիւնը [illegible] պահէ.

22 Եւ քու հոգւոյդ կեանք՝ ու շքու պարանոցիդ ‡զարդ ըլլան.

23 ոԱն ատենը ճամբադ ապահովութեամբ պիտի քալես, և քու ոտքդ պիտի չսահի.

24 չԹէ որ պառկիս՝ պիտի չվախնաս, ու թէ որ քնանաս՝ քունդ անուշ պիտի ըլլայ.

25 պՊիտի չվախնաս յանկարծահաս վախէն, ոչ ալ ամբարիշտներուն ‖կործանումէն՝ երբոր գայ.

26 Վասն զի քու յոյսդ Տէրը պիտի ըլլայ, և քու ոտքդ պիտի պահէ, որ չբռնուի.

27 ջԵրբոր ձեռքդ աղէկութիւն ընել կու գայ, §կարօտ եղողէն՝ մի՛ արգիլեր զանիկայ.

28 ռՔու դրացիիդ բնաւ մի՛ ըսեր, Գնա՛ ու ետքը եկուր, կամ վաղը կու տամ, երբոր քու քովդ կայ.

29 Քու դրացիիդ դէմ չարութիւն մի՛ մտածեր, քանի որ անիկայ վստահութեամբ քեզի հետ կը բնակի.

30 սԱռանց պատճառի՝ մարդու հետ մի՛ վիճիր, երբոր անիկայ քեզի չարութիւն մը բրած չէ.

31 վԲռնաւոր մարդուն մի՛ նախանձիր, ու անոր ճամբաները բնաւ մի՛ ընտրեր.

Ն. Ք. զՔ. իբր 1000

ծ Բ Օր. Ը. 5.
կ Գլ. Ը. 34. 35.
հ Յոբ. ԻԸ. 13. և. Սաղ. ԺԹ. 10. Գլ. Բ. 4. Ը. 11. 19. ԺԶ. 16.
† Կամ՝ բուստերէն
ձ Մատ. ԺԳ. 44.
ղ Գլ. Ը. 18. Ա Տիմ. Դ. 8.
ճ Մատ. ԺԱ. 29. 30.
մ Ծն. Բ. 9. Գ. 22.
յ Սաղ. ՃԴ. 24. ՃԼԶ. 5. Գլ. Ը. 27. Երեմ. Ժ. 12. ԾԱ. 15.
ն Բ Օր. ԼԳ. 28. Յոբ. ԼԶ. 28.
շ Գլ. Ա. 9.
‡ Եբր. շնորհք
ո Սաղ. ԼԷ. 24. ՂԱ. 11. 12. Գլ. Ժ. 9.
չ Ղև. ԻԶ. 6. Սաղ. Գ. 5. Դ. 8.
պ Սաղ. ՂԱ. 5. ՃԺԲ. 7.
‖ Կամ՝ արշաւանքէն՝
ջ Հռոմ. ԺԳ. 7. Գաղ. Զ. 10.
§ Եբր. անոր տէրերէն
ռ Ղև. ԺԹ. 13. Բ Օր. ԻԴ. 15.
ս Հռոմ. ԺԲ. 18.
վ Սաղ. ԼԷ. 1. ՀԳ. 3. Գլ. ԻԴ. 1.

Ն. Ք. Ծն. Իբր 1000

32 Վասն զի ծուռ մարդը Տէրոջը առջեւը պիղծ է. [շ]բայց Անոր ընտանութիւնը արդարոց հետ է.

33 [ո]Ամբարիշտ մարդուն տանը մէջ՝ Տէրոջը անէծքը կայ. բայց [չ]արդարներուն բնակարանը Անիկայ կ'օրհնէ.

34 [պ]Ցիրաւի անիկայ ծաղր ընողները ծաղր կ'ընէ, բայց խոնարհներուն շնորհք կու տայ.

35 Իմաստունները փառք պիտի ժառանգեն. բայց յիմարներուն բարձրանալը անարգանք պիտի ըլլայ.

ԳԼ. Դ

1 Սողոմոն մարդիկը հնազանդութեան համոզելու համար, 3 կը ցուցընէ թէ ինչ կրթութիւն առեր է ինքը իր ծնողքէն, 5 իմաստութիւն սորվելու համար, 14 ու չարերուն ճամբայէն փախչելու համար. 20 Հաւատքի, 23 և սրբութեան յորդորանք մը.

1 [ջ]Որդիք՝ ձեր հօրը խրատը լսեցէք, ու միտք դրէք՝ որ իմաստութիւնը ճանչնաք.

2 Վասն զի ձեզի աղէկ կրթութիւն կու տամ. իմ օրէնքս մի՛ թողուք.

3 Քանզի ես իմ հօրս տղան էի, [ռ]փափուկ ու սիրելի՝ իմ մօրս առջեւ.

4 [ս]Անիկայ ինծի կը սորվեցընէր, ու կ'ըսէր. քու սիրտդ իմ խօսքերս թող բռնէ. [վ]իմ պատուիրանքներս պահէ, ու ապրէ.

5 [տ]Իմաստութիւն ստացիր, խոհեմութիւն ստացիր. մի՛ մոռնար, ու իմ բերնիս խօսքերէն մի՛ խոտորիր.

6 Զանիկայ մի՛ թողուր, ու անիկայ քեզ պիտի պահէ. [ր]զանիկայ սիրէ, ու անիկայ քեզ պիտի պաշտպանէ.

7 [ց]Ամէն բանէն գլուխը իմաստութիւնն է. իմաստութիւն ստացիր. ու ամէն ստացած բաներուդ հետ խոհեմութիւն ստացիր.

8 [ւ]Զանիկայ մեծարէ, ու անիկայ քեզ պիտի բարձրացընէ. թէ որ զանիկայ գրկես, քեզ պիտի պատուէ.

9 Անիկայ քու գլխուդ [փ]շնորհաց զարդ պիտի տայ. քեզի փառաց պսակ պիտի պարգեւէ.

10 Միտք դրէ՛ որդեակ իմ, ու իմ խօսքերս ընդունէ՛. [ք]և քու կենացդ տարիները պիտի շատնան.

11 Քեզի իմաստութեան ճամբուն մէջ [illegible] սորվեցուցի. քեզ ուղղութեան շաւիղներուն մէջ պտըտցուցի.

12 Որ քալելու ատենդ՝ [օ]ոտքիդ քայլերը չնեղնան, [ֆ]ու վազելու ատենդ չսահիս.

շ Սաղ. ԻԵ. 14.
ո Ղև. ԻԶ. 14. Սաղ. ԼԷ. 22. Զաք. Ե. 4. Մաղ. Բ. 2.
չ Սաղ. Ա. 3.
պ Յակ. Դ. 6. Ա Պետ. Ե. 5.
ջ Սաղ. ԼԴ. 11. Գլ. Ա. 8.
ռ Ա Մն. ԻԹ. 1.
ս Ա Մն. ԻԸ. 9. Եփե. Զ. 4.
վ Գլ. Է. 2.
տ Գլ. Բ. 2, 3.
ր Բ Թես. Բ. 10.
ց Մատ. ԺԳ. 44. Ղու. Ժ. 42.
ւ Ա Թագ. Բ. 30.
փ Գլ. Ա. 9. Գ. 22.
ք Գլ. Գ. 2.
օ Սաղ. ԺԸ. 36.
ֆ Սաղ. ՂԱ. 11, 12.

13 Ամուր բռնէ խրատը, — բնաւ մի՛ թողուր. զանիկայ պահէ՛. վասն զի քու կեանքդ անիկայ է.

14 [ա]Ամբարիշտներուն ճամբան մի՛ երթար, ու չարերուն ճամբուն մէջ մի՛ քալեր.

15 Անկէ զգուշացիր. անոր քովէն մի՛ անցնիր. անկէ խոտորէ՛, ու անցիր.

16 [բ]Վասն զի անոնք մինչև որ չարութիւն չընեն, չեն քնանար. ու թէ որ մէկը չկործանեն, քուներնին կը փախչի.

17 Քանզի անոնք ամբարշտութեան հացը կ'ուտեն, ու անիրաւութեան գինին կը խմեն.

18 [գ]Բայց արդարներուն ճամբան՝ [դ]ծագող լոյսին պէս է, որ երթալով կը լուսաւորուի, մինչև որ կատարեալ օր ըլլայ.

19 [ե]Ամբարիշտներուն ճամբան խաւարի պէս է, ու չեն գիտեր թէ ինչ բանով իրենց ոտքը պիտի սահի.

20 Որդեակ իմ՝ միտք դրէ իմ խօսքերս. քու ականջներդ իմ խօսքերուս տուր.

21 [զ]Անոնք քու աչքերուդ առջեւէն չերթան. [է]զանոնք քու սրտիդ մէջը պահէ.

22 Վասն զի զանոնք գտնողներուն՝ անոնք կեանք են, և [ը]անոնց բոլոր մարմնոյն՝ բժշկութիւն.

23 Ամէն զգուշութիւնով քու սիրտդ պահէ. քանզի կենաց *աղբիւրները անկէ են.

24 Ծուռ բերանը քեզմէ մէկդի ըրէ, ու անիրաւ շրթունքները քեզմէ հեռացուր.

25 Քու աչքերդ ուղիղ նային, ու արտեւանունքներդ շիտակ դէպ 'ի առջեւդ ըլլան.

26 Ոտքերուդ շաւիղները շիտկէ, և քու բոլոր ճամբաներդ հաստատուին.

27 [թ]Աջ կամ ձախ կողմը մի՛ խոտորիր. [ժ]ոտքդ չարութենէ դարձուր.

ԳԼ. Ե

1 Սողոմոն կը յորդորէ մարդիկը իմաստութիւն սորվելու. 3 պոռնկութեան ու անառակութեան վնասը կը ցուցընէ. 15 կը պատուիրէ գոհ, առատաձեռն ու պարկեշտ ըլլալ. 22 կ'իմացընէ թէ չարը իր մեղքերովը պիտի բռնուի.

1 Որդեակ իմ՝ միտք դրէ իմ իմաստութեանս, և քու ականջդ իմ հանճարիս տուր,

2 Որ խոհեմութիւն պահես, ու քու շրթունքներդ [ի]գիտութիւն պահեն.

3 [լ]Վասն զի օտար կնկան շրթունքներէն խորիսխի մեղր կը կա-

Ն. Ք. Ծն. Իբր 1000

ա Սաղ. Ա. 1. Գլ. Ա. 10, 15.
բ Սաղ. ԼԶ. 4. Եսա. ԾԷ. 20.
գ Մատ. Ե. 14, 45. Փիլ. Բ. 15.
դ Բ Թագ. ԻԳ. 4.
ե Ա Թագ. Բ. 9. Յոբ. ԺԸ. 5, 6. Եսա. ԾԹ. 9, 10. Երեմ. ԻԳ. 12. Յով. ԺԲ. 35.
զ Գլ. Գ. 3, 21.
է Գլ. Բ. 1.
ը Գլ. Գ. 8. ԺԲ. 18.
* Եբր. ելքը
թ Բ Օր. Ե. 32. ԻԸ. 14. Յես. Ա. 7.
ժ Եսա. Ա. 16. Հռով. ԺԲ. 9.
ի Մաղ. Բ. 7.
լ Գլ. Բ. 16. Զ. 24.

Ն. Ք. Գ.Ք. Իրր 1000

[ա] Առ. ծե. 21 ։ [բ] Ժող. է. 26 ։ [գ] Եբր. դ. 12 ։ [դ] Գլ. է. 27 ։

թի, և անոր քիմքը [ա] իւղէն կակուղ է ։

4 Բայց անոր վախճանը [բ] օշինդրի պէս դառն, — [գ] երկսայրի սուրի պէս սրած է ։

5 [դ] Անոր ոտքերը մահուան կ'իջնեն, ու անոր քայլերը դժոխքը կը հասնին ։

6 Անոր ճամբաները փոփոխական են, ու չես կրնար զանոնք գիտնալ, որ չըլլայ թէ կենաց ճամբան մտածես ։

7 Ու հիմա ով որդիք՝ ինծի մտիկ ըրէք, ու իմ բերնիս խօսքերէն մի՛ խոտորիք ։

8 Ան կնիկէն ճամբադ հեռացուր, ու անոր տանը դրանը մի՛ մօտենար ։

9 Չըլլայ որ քու փառքդ ուրիշներու, և տարիներդ անողորմ մարդու տաս ։

10 Չըլլայ որ օտարները քու զօրութենէդ կշտանան, ու քու վաստակդ օտարներուն տունը մնայ ։

11 Ու քու վերջին ատենդ հառաչես, երբոր քու մարմինդ ու անդամներդ մաշին,

[ե] Գլ. ա. 29 ։ [զ] Գլ. ա. 25 ։ ժբ. 1 ։

12 Ու ըսես. Ես ինչպէս [ե] խրատը ատեցի, ու իմ սիրտս [զ] յանդիմանութիւնը անարգեց ։

13 Ու իմ ուսուցիչներուս խօսքը մտիկ չըրի, ու իմ ականջս զիս վարժողներուն չտուի ։

14 Ժողովքի ու ժողովուրդի մէջ գրեթէ ամէն տեսակ թշուառութեան հանդիպեցայ ։

15 Դուն քու ջրակոյտէդ ջուր խմէ, և քու ջրհորիդ մէջը վազող ջուրէն ։

16 Քու աղբիւրներդ դուրսը տարածուին, ինչպէս ջուրերու վտակները հրապարակներուն մէջը ։

17 Անոնք միայն քուկդ ըլլան, ու չէ թէ քուկդ և օտարներունը ։

[է] Մաղ. բ. 14 ։

18 Քու աղբիւրդ օրհնեալ ըլլայ ։ և [է] քու երիտասարդութեանդ կնկանը հետ ուրախ եղիր ։

[ը] Տես Երգ. բ. 9, դ. 5, է. 3 ։

19 [ը] Անիկայ սիրելի եղնիկի պէս, և շնորհալի այծեման պէս ըլլայ ։ ամէն ատեն անոր ստինքները քեզ կշտացընեն, — միշտ անոր սիրովը զմայլիս ։

[թ] Գլ. բ. 16, է. 5 ։ [ժ] Բ Մն. ժզ. 9, Յոբ. լա. 4, լդ. 21, Գլ. ժե. 3, Երեմ. ժզ. 17, լբ. 19, Ովս. է. 2, Եբր. դ. 13 ։ [ժա] Սաղ. թ. 15 ։ [ժբ] Յոբ. դ. 21, լզ. 12 ։

20 Ու ինչու որդեակ իմ՝ դուն [թ] օտար կնկան մը սիրովը զմայլիս, ու օտար կնկան ծոցը գրկես ։

21 [ժ] Վասն զի մարդուն ճամբաները Տէրոջը աչքերուն առջևն են ։ ու անոր ամէն քայլերը ինքը կը կշռէ ։

22 [ժա] Չարագործը իր անօրէնութիւնները պիտի բռնեն ։ ու անիկայ իր մեղքին չուաններովը պիտի բռնուի ։

23 [ժբ] Անիկայ առանց խրատի պիտի մեռնի, ու իր մեծ յիմարութեամբը պիտի մոլորի ։

ԳԼ. Զ.

1 Երաշխաւորութեան, 6 Ծուլութեան, 12 և անզգամութեան դէմ պատուէրներ ։ 16 Աստուծոյ ատելի եղած եօթը բաներ ։ 20 Հնազանդութեան օրհնութիւնները ։ 25 Շնութեան վնասները ։

[ա] Գլ. ժա. 15, ժէ. 18, ի. 16, իբ. 26, իէ. 13 ։

1 Որդեակ իմ՝ [ա] թէ որ քու բարեկամիդ համար երաշխաւոր եղար, կամ օտար մարդու համար քու ձեռքդ տուիր,

2 Քու բերնիդ խօսքերովը որոգայթը ինկար, բերնիդ խօսքերովը բռնուեցար ։

3 Որդեակ իմ՝ շուտով աս մէկ ըրէ որ ազատիս ։ որովհետև դուն քու բարեկամիդ ձեռքը մտար, գնա քու բարեկամիդ խոնարհէ՛, ու զանիկայ թախանձէ՛ ։

[բ] Սաղ. ճլբ. 4 ։

4 [բ] Աչքերուդ քուն՝ ու արտևանունքներուդ նիրհում մի՛ տար ։

5 Քեզ ազատէ՛ ինչպէս որ այծեամը որսորդին ձեռքէն, կամ թռչունը հաւորսին ձեռքէն կ'ազատի ։

[գ] Յոբ. ժբ. 7 ։

6 Ով ծոյլ՝ [գ] մրջիւնին գնա ։ անոր ճամբաները տես, ու իմաստուն եղիր ։

7 Վասն զի անիկայ ոչ իշխան, ոստիկան, կամ տիրող չունի,

8 Իր կերակուրը ամառուընէ կը պատրաստէ ։ իր ուտելիքը հունձքի ատեն կը ժողվէ ։

[դ] Գլ. իդ. 33, 34 ։

9 Ով ծոյլ՝ [դ] մինչև ե՞րբ կը պառկիս ։ քունէդ ե՞րբ պիտի արթըննաս ։

10 Քիչ մը քնանաս, քիչ մը նիրհես, ու քիչ մը ձեռք ձեռքի վրայ դնես ննջելու համար ։

[ե] Գլ. ժ. 4, ժգ. 4, ի. 4 ։

11 [ե] Ան ատենը քու աղքատութիւնդ ճամբորդի պէս պիտի գայ, ու կարօտութիւնդ՝ սպառազինեալ մարդու պէս ։

12 Անօրէն ու չար մարդը ծուռ բերնով կը շարժի ։

[զ] Յոբ. ժե. 12 ։ Սաղ. լե. 19 ։ Գլ. ժ. 10 ։

13 [զ] Անիկայ իր աչքերովը ակնարկութիւն կ'ընէ, ոտքերովը կը խօսի, ու մատներովը բան կը սորվեցընէ ։

[է] Միք. բ. 1 ։ [ը] Հմր. 19 ։

14 Անոր սրտին մէջը ծռութիւն կայ, [է] միշտ չարութիւն կը հնարէ, — [ը] կռիւներ կը հանէ ։

[թ] Երեմ. ժթ. 11 ։ [ժ] Բ Մն. լզ. 16 ։

15 Ասոր համար անոր կորուստը յանկարծ պիտի գայ ։ անիկայ յանկարծ [թ] պիտի կոտրուի, ու անոր [ժ] դարման պիտի չգտնուի ։

[ժա] Սաղ. ժը. 27 ։ ճա. 5 ։ [ժբ] Սաղ. ճի. 2, 3 ։ [ժգ] Եսա. ա. 15 ։

16 Տէրը աս վեց բանէն կը զզուի, ու անոր հոգւոյն առջևը եօթը բան պիղծ է ։

17 [ժա] Ամբարտաւան աչքեր, [ժբ] ստախօս լեզու, և [ժգ] անմեղ արիւն թափող ձեռքեր,

Ն. Փ. ԴՔ. Իրր 1000

ծ Ծնն. Զ. 5։ կ Եսա. ԾԹ. 7։ Հռով. Գ. 15։ հ Սաղ. ԻԷ. 12։ Գլ. ԺԹ. 5, 9։ ձ Հմր 14։ ղ Գլ. Ա. 8։ Եփե. Զ. 1։ ճ Գլ. Գ. 3։ Է. 3։ մ Գլ. Գ. 23, 24։ յ Գլ. Բ. 11։ ն Սաղ. ԺԹ. 8։ ՃԺԹ. 105։ շ Գլ. Բ. 16։ Ե. 3։ Է. 5։ ո Մատ. Ե. 28։ չ Գլ. ԻԹ. 3։ պ Ծնն. ԼԹ. 14։ ջ Եզեկ. ԺԳ. 18։ ռ Ել. ԻԲ. 1, 4։ ս Գլ. Է. 7։

18 ծ Չար խորհուրդներ հնարող սիրտ, կ չարութիւն ընելու համար շուտ վազող ոտքեր,

19 հ Ստութիւն խօսող անիրաւ վկայ, ու ձ եղբարց մէջ կռիւներ ցանող մարդ։

20 ղ Որդեակ իմ՛, քու հօրդ պատուիրանքը պահէ, և քու մօրդ օրէնքը մի՛ մերժեր։

21 ճ Զանոնք միշտ քու սրտիդ վրայ կապէ. զանոնք քու պարանոցդ կախէ։

22 մ Քալած ատենդ անոնք քեզի առաջնորդութիւն ընեն, քնացած ատենդ յ քեզ պահպանեն, ու արթնցած ատենդ քեզի հետ խօսակցին։

23 ն Քանզի պատուիրանքը ճրագ, ու օրէնքը լոյս է, և խրատին յանդիմանութիւնները կենաց ճամբայ է.

24 շ Որ քեզ գէշ կնիկէն՝ օտար կնկան շողոքորթող լեզուէն պահէ։

25 ո Սրտիդ մէջը անոր գեղեցկութեանը մի՛ ցանկար. և քեզ իր արտևանունքներովը չբռնէ։

26 Վասն զի չ պոռնիկ կնկան պատճառաւը մարդ մինչև պատառ մը հացի կարօտ կ՚ըլլայ. պ շնացող ամուսնակինը ջ պատուական հոգին կ՚որսայ։

27 Հնա՞ր է որ մէկը իր ծոցը կրակ դնէ, ու հանդերձները չայրին.

28 Հնա՞ր է որ մէկը կրակի կայծերու վրայ քալէ, ու անոր ոտքերը չայրին։

29 Անոր պէս է իր դրացիին կնկանը քով գացողն ալ. ով որ անոր դպչի, անմեղ չըլլար։

30 Գողը թէ որ անօթութեան համար ու իր փորը կշտացընելու համար գողութիւն ընէ, չեն քամահեր զանիկայ։

31 Սակայն թէ որ գտնուի, ռ եօթնապատիկ կը հատուցանէ. իր տանը բոլոր ինչքը կու տայ։

32 Կնկան հետ շնութիւն ընողին ս խելքը պակաս է. ան բանը ընողը իր հոգին կը կորսնցընէ։

33 Անիկայ վէրք ու անարգանք կը գտնէ, և անոր նախատինքը անջնջելի է,

34 Քանզի նախանձը՝ էրկանը կատաղութիւնն է. ու անիկայ վրէժխնդրութեան օրը՝ չխնայեր.

35 Անիկայ բնաւ մէկ փրկանքի մը չնայիր. կաշառք ալ շատցընելու ըլլաս, անիկայ չհաճիր։

ԳԼ. Է

1 Սողոմոն կը յորդորէ մարդիկը որ իմաստութեան հետ հաւատարիմ ու քաղցր բնտանութիւն ունենան. 6 օրինակով մը կը ցուցնէ 10 պոռնիկին խորամանկութիւնը, 22 և անպարկեշտ երիտասարդին անմտութիւնը. 24 Աս տեսակ չարութիւններէն կը զգուշացընէ մարդիկը։

Ն. Փ. ԴՔ. Իրր 1000

տ Գլ. Բ. 1։ ր Ղև. ԺԸ. 5։ Գլ. Դ. 4։ Եսա. ԾԵ. 3։ ց Բ Օր. Լ. 10։ ւ Բ Օր. Զ. 8։ ԺԱ. 18։ Գլ. Գ. 3։ Զ. 21։ փ Գլ. Բ. 16։ Ե. 3։ Զ. 24։ ք Գլ. Զ. 32։ Թ. 4, 16։ օ Յոբ. ԻԴ. 15։ ֆ Գլ. Թ. 13։ ա Ա Տիմ. Ե. 13։ Տիտ. Բ. 5։ բ Եսա. ԺԹ. 9։ * Կամ՝ տօնախմբութեան որոշուած գ Գլ. Ե. 3։ դ Սաղ. ԺԲ. 2։

1 Որդեակ իմ՝ պահէ իմ խօսքերս, ու տ իմ պատուիրանքներս քու քովդ ծածկէ՛։

2 ր Իմ պատուիրանքներս պահէ որ ապրիս, ց ու իմ օրէնքիս քու աչքերուդ բիբին պէս նայէ։

3 ւ Զանոնք մատներուդ վրայ կապէ. զանոնք սրտիդ տախտակին վրայ գրէ։

4 Իմաստութեան ըսէ՛. Դուն իմ քոյրս ես. ու խոհեմութեանը՝ ծանօթ կանչէ,

5 փ Որ քեզ օտար կնիկէն՝ շողոքորթութեամբ խօսող օտար կնիկէն պահեն։

6 Վասն զի իմ տանս պատուհանէն՝ իմ վանդակէս նայեցայ.

7 Ու անմիտներուն մէջը տեսայ, երիտասարդներուն մէջը ք պակասամիտ պատանի մը գտայ,

8 Որ փողոցին մէջ ան կնոջը տանը անկիւնին քովէն կ՚անցնէր, ու անոր տանը ճամբան բռնեց,

9 օ Երբոր իրիկուն եղաւ, օրը տարաժամեցաւ, ու գիշերուան մութը տիրեց.

10 Ու ահա անոր առջևը կնիկ մը ելաւ. անիկայ պոռնիկի կերպարանք՝ ու նենգաւոր սիրտ մը ունէր.

11 ֆ Անիկայ աղաղակող ու անզգամ էր, — ա անոր ոտքերը իր տանը մէջ չէր կենար.

12 Երբեմն դուրսը, երբեմն հրապարակները, և ամէն անկիւնի քով դարանամուտ կ՚ըլլար.

13 Զանիկայ բռնեց համբուրեց, ու լիրբ երեսով անոր ըսաւ.

14 Իմ քովս խաղաղութեան զոհեր կան. ես այսօր իմ ուխտերս կատարեցի.

15 Անոր համար ելայ քեզ դիմաւորելու, քու երեսդ փնտռելու, ու քեզ գտայ,

16 Իմ անկողինս ծածկոցներով զարդարեր եմ՝ բ Եգիպտոսի ծաղկանկար բեհեզով.

17 Անկողինիս վրայ զմուռս, հալուէ ու կինամոն ցաներ եմ.

18 Եկուր մինչև առտու սիրով զուարճանանք, ու ցանկութիւններով զբօսնունք.

19 Վասն զի էրիկս տունը չէ, անիկայ հեռու ճամբայ գնաց.

20 Ստակին քսակը իր հետը առաւ, և *լուսնի լրման" օրը իր տունը պիտի դառնայ։

21 Այսպէս գ իր շատ խօսքերովը զանիկայ հրապուրեց, ու դ իր շրթունքներուն շողոքորթութիւնովը զանիկայ ստիպեց։

22 Ան ալ շիտակ՝ կնկանը ետևէն՝

Ն. Ք. գԺ. Իրր 1000

սպանդանոցը գացող արջառի պէս, պատժուելու ձողով կապուած յիմարի մը պէս կ'երթայ.

ի Ժող. Թ. 12։

23 Մինչեւ որ նետը անոր լեարդը ծակէ. [ի] ինչպէս որ թռչուն մը արտորալով դէպ 'ի ծուղակը կ'երթայ, ու չգիտեր որ անիկայ իր հոգւոյն համար կորուստ է։

24 Եւ հիմա ով որդիք՝ ինծի մտիկ ըրէք, ու իմ բերնիս խօսքերուն ականջ դրէք։

25 Քու սիրտդ անոր ճամբաներուն չխոտորի, և անոր շաւիղներուն մէջը չմոլորիս.

ծ Ննեմ. ԺԳ. 26։

26 Վասն զի անիկայ շատերը խոցոտեց ու կործանեց. ու [ծ] անոր բոլոր մեռցուցած մարդիկները զօրաւոր էին։

կ Գլ. Բ. 18. Ե. 5. Թ. 18։

27 [կ] Անոր տունը դժոխքին ճամբաներն է. անոնք մահուան շտեմարանները կ'իջնեն։

ԳԼ. Ը

1 Իմաստութեան հրաւէրը, 6 բացայայտութիւնը, 10 գերազանցութիւնը, 12 բնութիւնը, 15 զօրութիւնը, 18 ճոխութիւնը, 22 ու յաւիտենականութիւնը։ 32 Իմաստութիւնը փափաքելի բան մըն է, քանզի անոր հետեւանքը երջանկութիւն է։

ա Գլ. Ա. 20. Թ. 3։

1 Ահա՛ [ա] իմաստութիւնը կը կանչէ, ու խոհեմութիւնը իր ձայնը կու տայ։

2 Անիկայ բարձր տեղերու գլուխ, ճամբու վրայ, ու շաւիղներու մէջ կը կայնի։

3 Անիկայ դռներուն քով՝ քաղաքներուն բերանը, — դռներուն մուտքը աղաղակելով կ'ըսէ.

4 Ո՛վ մարդիկ՝ ձեզի կը կանչեմ. և իմ ձայնս մարդոց որդիներուն է։

5 Ո՛վ տգէտներ՝ իմաստութիւն սորվեցէք. ով անմիտներ՝ իմացող սիրտ ունեցէք։

բ Տես Գլ. ԻԲ. 20։

6 Լսեցէք, վասն զի [բ] ազնիւ բաներ պիտի խօսիմ, ու իմ շրթունքներս պիտի բանամ ուղիղ բաներ խօսելու համար։

7 Քանզի իմ քիմքս ճշմարտութիւն պիտի խօսի. բայց իմ շրթունքս ամբարշտութենէ կը զզուի։

8 Բերնիս բոլոր խօսքերը արդարութեամբ են, և անոնց մէջը խոտորնակ ու ծուռ բան չկայ։

9 Ամէնն ալ հասկցողին ուղիղ են, ու գիտութիւն գտնողներուն շիտակ են։

գ Յոբ. ԻԸ. 15. Սաղ. ԺԹ. 10. ՃԺԹ. 127. Գլ. Գ. 14. 15. Դ. 5. 7. ԺԶ. 16։

10 Իմ խրատս առէք, և ոչ թէ արծաթ. ու ընտիր ոսկիէն աւելի գիտութիւնը ընտրեցէք։

11 [գ] Վասն զի իմաստութիւնը գոհարներէն աղէկ է. և բոլոր ցանկալի բաները չեն կրնար անոր հաւասարիլ։

12 Ես՝ իմաստութիւնս սրամտութեան հետ կը բնակիմ, և ճարտարութեանց գիտութիւնը կը գտնեմ։

դ Գլ. Ժզ. 6։
ե Գլ. Գ. 17։
զ Գլ. Գ. 24։

13 [դ] Տէրոջը վախը՝ չարութիւնը ատելն է. ես [ե] հպարտութիւնը, ամբարտաւանութիւնը, չար ճամբան, ու [զ] նենգաւոր բերանը կ'ատեմ.

է Ժող. Է. 19։

14 Խորհուրդը և խոհականութիւնը իմս է. ես եմ հանճարը՝ ու [է] զօրութիւնը իմս է։

ը Տես Դան. Բ. 21. Հռով. ԺԳ. 1։

15 [ը] Թագաւորները ինծմով կը թագաւորեն. ու նախարարները ինծմով արդարութեան կանոններ կը դնեն։

16 Ինծմով կ'իշխեն իշխանները, ազնուականները — երկրիս բոլոր դատաւորները։

թ Թագ. Բ. 30. Սաղ. ՂԱ. 14. Յոհ. ԺԴ. 21։
ժ Յակ. Ա. 5։

17 [թ] Ես կը սիրեմ զիս սիրողները, և [ժ] զիս կանուխ փնտռողները զիս կը գտնեն։

ի Գլ. Գ. 16. Մատ. Զ. 33։

18 Իմ քովս [ի] հարստութիւն ու փառք, ընտիր ստացուածք, և արդարութիւն կայ։

լ Գլ. Գ. 14. Հմր 10։

19 [լ] Իմ պտուղս ոսկիէն՝ ու մաքուր ոսկիէն, և իմ արդիւնքս ընտիր արծաթէն աղէկ է։

20 Ես արդարութեան ճամբուն մէջ, իրաւանց շաւիղներուն մէջ կը քալեմ,

* Կամ՝ Զիս սիրողներուն ժառանգութիւն տալու կարողութիւն ունիմ.

21 * Որ զիս սիրողներուն ստացուածք ժառանգեցնեմ". ու անոնց գանձերը պիտի լեցնեմ։

խ Գլ. Գ. 19. Յոհ. Ա. 1։

22 [խ] Տէրը իր ճամբուն սկիզբը՝ իր վաղեմի գործքերէն առաջ զիս ստացեր էր։

ծ Սաղ. Բ. 6։
† Կամ՝ հաստատուեցայ։

23 [ծ] Ես յաւիտենէ՝ երկրիս սկիզբէն առաջ † օծուեցայ։

24 Անդունդները չեղած՝ առատ ջուրերուն աղբիւրները չեղած՝ ես ծնած էի։

կ Յոբ. ԺԵ. 7. 8։

25 [կ] Լեռները չտեղաւորուած՝ բլուրներէն առաջ ես ծնած էի,

‡ Կամ՝ բարձր տեղերը

26 Տակաւին երկիրը, ու բաց տեղուանքը, և աշխարհիս հողերուն ‡ առջինը չստեղծուած,

27 Երբոր երկինքները կը պատրաստէր, ու անդունդոց երեսին վրայ կամար կը ձգէր, ես հոն էի,

28 Երբոր վերի ամպերը կ'ուժովցնէր, և անդունդոց աղբիւրները կը հաստատէր,

հ Ծըն. Ա. 9. 10. Յոբ. ԼԸ. 10. 11. Սաղ. ԼԳ. 7. ՃԴ. 9. Երեմ. Ե. 22։
ձ Յոբ. ԼԸ. 4։

29 [հ] Երբոր ծովուն կանոն կը դնէր, որ ջուրերը իր հրամանէն դուրս չելլեն, — երբոր [ձ] երկրիս հիմերը կը ձգէր,

ղ Յոհ. Ա. 1. 2. 18։
ճ Մատ. Գ. 17. Կող. Ա. 13։

30 [ղ] Ան ատենը ես անոր քով ճարտարապետ էի, [ճ] և ամէն օր անոր զուարճութիւնն էի, — միշտ անոր առջեւ կ'ուրախանայի։

Ն · Ք · Գ.Ք · իրր 1000

31 Եւ աշխարհիս մէջ, — անոր երկրին վրայ կ'ուրախանայի, ու [մ]իմ զուարճութիւնս մարդոց որդիներուն հետ էր ։

[մ] Սաղ · ժզ · 3 ·

32 Եւ հիմա ով որդիք՝ ինծի մտիկ ըրէք · վասն զի [յ]իմ ճամբաներս պահողները երջանիկ կ'ըլլան ։

[յ] Սաղ · ճժթ · 1 · 2 · ծիր · 1 · 2 · Ղու · ժա · 28 ·

33 Խրատ մտիկ ըրէք, ու իմաստուն եղէք, ու զանիկա մի՛ մերժէք ։

34 [ն]Երանի այն մարդուն՝ որ ինծի մտիկ կ'ընէ, ամէն օր իմ դռներուս քովը կը հսկէ, և իմ դրանդիքներս կը դիտէ ։

[ն] Գլ · գ · 13 · 18 ·

35 Ինչու որ զիս գտնողը կեանք կը գտնէ, ու [շ]Տէրոջմէ շնորհք կը ստանայ ։

[շ] Գլ · ժբ · 2 ·

36 Բայց ինծի դէմ մեղանչողը [ո]իր հոգւոյն անիրաւութիւն կ'ընէ, — բոլոր զիս ատողները մահը կը սիրեն ։

[ո] Գլ · ի · 2 ·

ԳԼ · Թ

1 Իմաստութեան դաստիարակութիւնը, 4 ու վարդապետութիւնը ։ 13 Յիմարութեան որպիսութիւնը, 16 ու մոլորութիւնը ։

1 [ա]Իմաստութիւնը իր տունը շինեց, — իր եօթը սիւները [*]կանգնեց ·

[ա] Մատ · ժգ · 18 · Եփե · բ · 20 · 21 · 22 · Ա Պետ · բ · 5 ·

[*] Եբր · տաշեց ·

2 [բ]Իր անասունները մորթեց, [գ]իր գինին †խառնեց, ու իր սեղանը պատրաստեց ։

[բ] Մատ · իբ · 4 ·

[գ] Հմր 5 · Գլ · իգ · 30 ·

† Կամ՝ լեցուց ·

3 Անիկայ [դ]իր աղախինները խրկեց, — [ե]քաղաքին բարձր տեղերուն վրայ [զ]կը կանչէ ·

[դ] Հռով · ժ · 15 ·

[ե] Հմր 14 ·

[զ] Գլ · ը · 1 · 2 ·

4 [է]Ով որ պարզամիտ է, թող հոս գայ · ու պակասամիտ եղողին կ'ըսէ ·

[է] Հմր 16 · Տես Գլ · գ · 32 · Մատ · ժա · 25 ·

5 [ը]Եկէք իմ հացէս կերէք, ու ‡խառնած գինիէս խմեցէք ·

[ը] Հմր 2 · Երգ · ե · 1 · Եսա · ծե · 1 · Յով · զ · 27 ·

‡ Կամ՝ լեցուցած

6 Յիմարութիւնը թողուցէք՝ որ ապրիք, ու խոհեմութեան ճամբուն մէջ քալեցէք ։

7 Ծաղր ընողը յանդիմանողը իրեն անարգանք՝ ու ամբարիշտը խրատողը իրեն արատ կը վաստըկի ։

8 [թ]Ծաղր ընողը մի՛ յանդիմաներ, որ չըլլայ թէ քեզի թշնամի ըլլայ · [ժ]իմաստունը յանդիմանէ, ու քեզ պիտի սիրէ ։

[թ] Մատ · է · 6 ·

[ժ] Սաղ · ճխա · 5 ·

9 Իմաստունին խրատ տուր, և աւելի իմաստուն պիտի ըլլայ · արդար մարդուն սորվեցուր, [ի]ու իր իմաստութիւնը պիտի աւելցընէ ։

[ի] Մատ · ժգ · 12 ·

10 [լ]Իմաստութեան սկիզբը Տէրոջը վախն է, ու ‖Ամենասուրբին գիտութիւնը հանճար է ։

[լ] Յոբ · իը · 28 · Սաղ · ճժա · 10 · Գլ · ա · 7 ·

‖ Կամ՝ սրբոց ·

11 [խ]Վասն զի քու օրերդ ինծմով պիտի շատնան, և քեզի կենաց տարիներ պիտի աւելնան ։

[խ] Գլ · գ · 2 · 16 · ժ · 27 ·

12 [ծ]Թէ որ իմաստուն ես, քեզի իմաստուն ես, ու թէ որ ծաղր ընող ես, անոր պատիժը մինակ դուն պիտի կրես ։

[ծ] Յոբ · լե · 6 · 7 ·

13 [կ]Անզգամ կինիկը աղաղակող կ'ըլլայ · անխելայ անմիտ է, ու բան մը չգիտեր ։

[կ] Գլ · է · 11 ·

14 Եւ [հ]քաղաքին բարձր տեղուանքը՝ իր տանը դուռը աթոռի վրայ կը նստի,

[հ] Հմր 3 ·

15 Որ իրենց ճամբան շիտակ գացող անցաւորները կանչէ ·

16 [ձ]Ով որ պարզամիտ է, թող հոս գայ · ու պակասամիտ եղողին կ'ըսէ ·

[ձ] Հմր 4 ·

17 [ղ]Գողցուած ջուրերը անուշ են, և գաղտուկ հացը համով կ'ըլլայ ։

[ղ] Գլ · ի · 17 ·

18 Բայց անիկայ չգիտեր որ [ճ]հոն տեղը մեռելներ կան, ու անոր հրաւիրած մարդիկները դժոխքին անդունդներուն մէջն են ։

[ճ] Գլ · բ · 18 · է · 27 ·

ԳԼ · Ժ

Ասկէ մինչև քսանուհինգերորդ գլուխը կը պարունակուին զանազան առաքինութիւններու, ու անոնց հակառակ եղող մոլութիւններուն վրայով ծանօթութիւններ ։

Սողոմոնին առակները ։

1 [ա]Իմաստուն տղան իր հայրը կ'ուրախացընէ · բայց անմիտ տղան իր մօրը տրտմութիւն է ։

[ա] Գլ · ժե · 20 · ժէ · 21 · 25 · ժթ · 13 · իթ · 3 · 15 ·

2 [բ]Անօրէնութեան գանձերը օգուտ չեն ըներ · [գ]բայց արդարութիւնը մահուանէ կ'ազատէ ։

[բ] Սաղ · խթ · 6 · 7 · Գլ · ժա · 4 · Ղու · ժբ · 19 · 20 ·

[գ] Դան · գ · 27 ·

3 [դ]Տէրը արդարին հոգին անօթի չթողուր · բայց ամբարիշտներուն ցանկութիւնը կը խափանէ ։

[դ] Սաղ · ժ · 14 · լդ · 9 · 10 · լէ · 25 ·

4 [ե]Ծոյլ ձեռքով բանողը աղքատ կ'ըլլայ · բայց [զ]ժիր մարդոց ձեռքը հարստութիւն կը բերէ ։

[ե] Գլ · ժբ · 24 · ժթ · 15 ·

[զ] Գլ · ժգ · 4 · իա · 5 ·

5 Ան որ ամառը կը ժողվէ՝ խոհեմ տղայ է · հունձքի ատեն քնացողը՝ [է]ամօթոյ պատճառ եղող տղայ է ։

[է] Գլ · ժէ · 2 · ժթ · 26 ·

6 Արդարին գլխուն վրայ օրհնութիւններ կան · բայց [ը]բռնութիւնը ամբարիշտներուն բերանը կը գոցէ ։

[ը] Հմր 11 · Եսթ · է · 8 ·

7 [թ]Արդարներուն յիշատակը օրհնեալ կ'ըլլայ · բայց ամբարիշտներուն անունը կը փտի ։

[թ] Սաղ · թ · 5 · 6 · ճժբ · 6 · Ժող · ը · 10 ·

8 Իմաստուն սիրտ ունեցողը պատուիրանքները կը բռնէ · [ժ]բայց յիմար շրթունք ունեցողը կը կործանի ։

[ժ] Հմր 10 ·

9 [ի]Կատարելութեամբ քալողը ապահովութեամբ կը քալէ · բայց իր ճամբաները ծռողը պիտի ճանչցուի ։

[ի] Սաղ · իգ · 4 · Գլ · իը · 18 · Եսա · լգ · 15 · 16 ·

10 [լ]Աչքով ակնարկութիւն ընողը նեղութիւն կու տայ · [խ]ու յիմար շրթունք ունեցողը կը կործանի ։

[լ] Գլ · զ · 13 ·

[խ] Հմր 8 ·

11 [ծ]Արդարին բերանը կենաց աղբիւր է · բայց [կ]բռնութիւնը ամբարիշտներուն բերանը կը գոցէ ։

[ծ] Սաղ · լէ · 30 · Գլ · ժգ · 14 · ժը · 4 ·

[կ] Սաղ · ճէ · 42 · Հմր 6 ·

12 Ատելութիւնը կռիւներ կը հանէ · բայց [հ]սէրը ամէն յանցանքները կը ծածկէ ·

[հ] Գլ · ժէ · 9 · Ա Կոր · ժգ · 4 · Ա Պետ · դ · 8 ·

13 Իմաստունին շրթանցը վրայ ի-

Ն. Ք. ԳՓ. Իր 1000

մաստութիւն կը գտնուի . բայց [յ]պակասամիտ եղողին կռնակին համար գաւազան պէտք է ։

14 Իմաստունները գիտութիւն կը գանձեն . բայց [ն]յիմարին բերանը կործանման մօտ է ։

15 [շ]Հարուստին ճոխութիւնը իր ամուր քաղաքն է . բայց տնանկներուն աղքատութիւնը՝ իրենց կործանումն է ։

16 Արդարին գործը կենաց համար է . իսկ ամբարշտին արդիւնքը մեղաց համար է ։

17 Խրատ պահողը կենաց ճամբուն մէջն է . բայց յանդիմանութիւնը անարգողը կը մոլորի ։

18 Ատելութիւնը ծածկողը՝ սուտ խօս շրթունք ունի , ու [ո]բամբասանք հանողը անմիտ է ։

19 [չ]Շատ խօսքերու մէջ յանցանք պակաս չէ . բայց [պ]իր շրթունքները զսպողը խելացի է ։

20 Արդարին լեզուն ընտիր արծաթ է . ամբարիշտներուն սիրտը քիչ արժէք ունի ։

21 Արդարին շրթունքները՝ շատերուն առաջնորդութիւն կ'ընեն . բայց յիմարները խելքի պակասութենէն կը մեռնին ։

22 [ջ]Տէրոջը օրհնութիւնն է որ հարստութիւն կու տայ , ու անոր հետ տրտմութիւն չխառներ ։

23 [ռ]Չարութիւն ընելը յիմարին ըղձանքն է . բայց խոհեմ մարդուն՝ իմաստութիւնը ։

24 [ս]Չար մարդուն վախցած բանը իր վրայ կու գայ . բայց [վ]արդարներուն փափաքը կը լեցուի ։

25 Մրրիկը անցնելուն պէս՝ [տ]ամբարիշտը բնաջինջ կ'ըլլայ . բայց [ր]արդարը յաւիտենական հիմ ունի ։

26 Ինչպէս է քացախը ակռաներուն , և ծուխը աչքերուն , ծոյլն ալ զինք խրկողներուն այնպէս է ։

27 [ց]Տէրոջը վախը օրեր կ'աւելցնէ . բայց [ւ]ամբարիշտներուն տարիները պիտի կարճնան ։

28 Արդարներուն յոյսը ուրախութիւն է . բայց [փ]ամբարիշտներուն ակնկալութիւնը պիտի կորսուի ։

29 Տէրոջը ճամբան արդարին զօրութիւն է . [ք]բայց անօրէնութիւն գործողներուն կործանում է ։

30 [օ]Արդարը պիտի չսասանի յաւիտեան . բայց ամբարիշտները երկրի վրայ պիտի չբնակին ։

31 [ֆ]Արդարին բերանը իմաստութիւն կը բղխէ . բայց նենգաւոր լեզուն պիտի կտրուի ։

32 Արդարին շրթունքները հաճոյ բանը գիտեն . բայց ամբարիշտներուն բերանը ծուռ նենգութիւն կը խօսի ։

յ Գւ. իզ. 3.
ն Գւ. ժբ. 7. իա. 23.
շ Յոբ. լա. 24. Սաղ. ծբ. 7. Գւ. ժը. 11. ա Տիմ. զ. 17.
ո Սաղ. ժե. 3.
չ Ժող. ե. 3.
պ Յակ. գ. 2.
ջ Ծն. իդ. 35. իզ. 12. Սաղ. լէ. 22.
ռ Գւ. ժդ. 9. ժե. 21.
ս Յոբ. ժե. 21.
վ Սաղ. ճխե. 19. Մատ. ե. 6. Յովհ. ե. 14. 15.
տ Սաղ. լէ. 9. 10.
ր Հմր 30. Սաղ. ժե. 5. Մատ. է. 24. 25. ժգ. 18.
ց Գւ. թ. 11.
ւ Յոբ. ժե. 32. 33. իբ. 16. Սաղ. ծե. 23. Ժող. է. 17.
փ Յոբ. ը. 13. ժա. 20. Սաղ. ճժբ. 10. Գւ. ժա. 7.
ք Սաղ. ա. 6. լէ. 20.
օ Սաղ. լէ. 22. 29. Ծն. 1. Հմր 25.
ֆ Սաղ. լէ. 30.

ԳԼ. ԺԱ

1 [ա]Նենգութեան կշիռքը Տէրոջը առջեւ պիղծ է . բայց ուղիղ կշիռքը անոր հաճոյ է ։

2 [բ]Երբոր հպարտութիւնը գայ , անարգութիւնն ալ կու գայ . բայց իմաստութիւնը խոնարհներուն հետ է ։

3 [գ]Ուղիղներուն շիտակութիւնը անոնց առաջնորդութիւն կ'ընէ . բայց անօրէններուն ծռութիւնը զանոնք բնաջինջ կ'ընէ ։

4 [դ]Բարկութեան օրը հարստութիւնը օգուտ մը չըներ . բայց [ե]արդարութիւնը մահուանէ կ'ազատէ ։

5 Կատարեալներուն արդարութիւնը անոնց ճամբան կը շիտկէ . բայց անիրաւը իր անիրաւութեամբը կ'իյնայ ։

6 Ուղիղներուն արդարութիւնը զանոնք կ'ազատէ . բայց [զ]անօրէնները իրենց *չարութեանը մէջ կը բռնուին ։

7 [է]Երբոր չար մարդը մեռնի , անոր ակնկալութիւնը կը կորսուի . և անօրէններուն յոյսը կը կորսուի ։

8 [ը]Արդարը նեղութենէ կ'ազատի , ու անոր տեղը ամբարիշտը կ'երթայ ։

9 [թ]Կեղծաւորը բերնովը իր դրացին կը կորսընցընէ . բայց արդարները գիտութեամբ կ'ազատին ։

10 [ժ]Արդարներուն յաջողութեանը վրայ քաղաքը կ'ուրախանայ . ու երբոր չարերը կորսուին , ցնծութեան ձայն կը լսուի ։

11 [ի]Ուղիղներուն օրհնութիւնովը քաղաքը կը բարձրանայ . բայց ամբարիշտներուն բերնովը կը կործանի ։

12 Պակասամիտ եղողը իր դրացին կ'արհամարհէ . բայց խոհեմ մարդը կը լռէ ։

13 [լ]Բանսարկութեան պտըտողը գաղտնիքը կը յայտնէ . բայց հաւատարիմ հոգի ունեցողը բանը կը ծածկէ ։

14 Ժողովուրդը [խ]առանց *խոհականութեան կը կործանի . բայց խորհրդականներու բազմութեամբ փրկութիւն կ'ըլլայ ։

15 [ծ]Օտարականին երաշխաւոր եղողը անշուշտ չարիքի կը հանդիպի . բայց երաշխաւորութիւնը ատողը ապահով է ։

16 [կ]Շնորհալի կնիկը պատիւ կ'ըստանայ . և +զօրաւոր մարդիկները հարստութիւն կը ստանան ։

17 [հ]Ողորմած մարդը իր անձին աղէկութիւն կ'ընէ . բայց անողորմ մարդը իր մարմնոյն նեղութիւն կու տայ ։

Ն. Ք. ԳՓ. Իր 1000
ա Գւ. ժթ. 35. 36. բ Օր. իե. 13-16. Գւ. ժզ. 11. ի. 10. 23.
բ Գւ. ժե. 33. ժզ. 18. ժը. 12. Դան. դ. 30. 31.
գ Գւ. ժգ. 6.
դ Գւ. ժ. 2. Եզեկ. է. 19. Սոփ. ա. 18.
ե Ծն. է. 1.
զ Գւ. ե. 22. Ժող. ժ. 8.
* Կամ՝ ցանկութեանը
է Գւ. ժ. 28.
ը Գւ. իա. 18.
թ Յոբ. ը. 13.
ժ Եսթ. ը. 15. Գւ. իը. 12. 28.
ի Գւ. իթ. 8.
լ Գւ. ժթ. 16. Գւ. ի. 19.
խ Գ Թագ. ժբ. 1, &c. Գւ. ժե. 22. իդ. 6.
* Կամ՝ առաջնորդութեան
ծ Գւ. զ. 1.
կ Գւ. լա. 30.
+ Կամ՝ բռնաւոր
հ Մատ. ե. 7. իե. 34, &c.

Ն․ Ք․ Դ․Բ․ իբր 1000

Յ Ովս. Ժ. 12. Գաղ. Զ. 8, 9. Յակ. Գ. 18.
ղ Գլ. ԺԶ. 5.
* Կամ՝ ազգէ ազգ
ե Սաղ. ՃԺԲ. 2.
զ Հռով. Բ. 8, 9.
է Սաղ. ՃԺԲ. 9.
ը Բ Կոր. Թ. 6-10.
թ Մատ. Ե. 7.
ժ Ամով. Ը. 5, 6.
ի Յոբ. ԻԹ. 13.
լ Եսթ. Է. 10. Սաղ. Է. 15, 16. Թ. 15, 16. Ժ. 2. ԾԷ. 6.
խ Յոբ. ԼԱ. 24. Սաղ. ԽԲ. 7. Մար. Ժ. 24. Ղուկ. ԺԲ. 21. Ա Տիմ. Զ. 17.
ծ Սաղ. Ա. 3. ՂԲ. 12. ԾԲ. 8. Երեմ. ԺԷ. 8.
կ Ժող. Ե. 16.
հ Դան. ԺԲ. 3. Ա Կոր. Թ. 19, 22. Յակ. Ե. 20.
ձ Երեմ. ԻԵ. 29. Ա Պետ. Դ. 17, 18.
ա Գլ. Ը. 35.
բ Գլ. Ժ. 25.
գ Գլ. ԼԱ. 23. Ա Կոր. ԺԱ. 7.

18 Չար մարդը անօգուտ գործ կը գործէ. բայց [Յ]արդարութիւն ցանողը ապահով վարձք կ՚ունենայ։

19 Ինչպէս որ արդարութիւնը կենաց կ՚առաջնորդէ, նոյնպէս ալ չարութեան հետեւողը իր մահուանը կ՚երթայ։

20 Ծուռ սիրտ ունեցողները Տէրոջը առջեւ պիղծ են. բայց ուղիղ ճամբայ քալողները անոր հաճոյ են։

21 [ղ]Անօրէնները «Թէ ձեռք ձեռքի տուած ըլլան», անպատիժ պիտի չմնան. բայց [ե]արդարներուն սերունդը պիտի ազատի։

22 Գեղեցիկ կնիկը՝ որ խոհեմութիւն չունի, խոզին քիթը դրուած ոսկի օղակին կը նմանի։

23 Արդարներուն ցանկութիւնը միայն բարութիւն է. բայց անօրէններուն ակնկալութիւնը [զ]բարկութիւն պիտի ըլլայ։

24 Մարդ կայ որ [է]իր ունեցածը ցրուելով կ՚աւելցնէ, ու մարդ կայ որ չափէն դուրս կը խնայէ, բայց կարօտութեան կը հասնի։

25 [ը]Բարերար անձը պիտի գիրնայ. [թ]և ան որ կ՚ոռոգէ՝ ինքն ալ պիտի ոռոգուի։

26 [ժ]Ցորենը պահողին՝ ժողովուրդը անէծք կու տայ. բայց [ի]ծախողին գլխուն վրայ օրհնութիւն կ՚ըլլայ։

27 Աղէկութեան համար փոյթ ունեցողը շնորհք կը ստանայ. [լ]բայց ով որ գէշութիւն կը փնտռէ, անիկայ իրեն պիտի հանդիպի։

28 [խ]Իր հարստութեանը վրայ յոյսը դնողը պիտի իյնայ. բայց [ծ]արդարները կանանչ տերեւի պէս պիտի ծաղկին։

29 Իր տանը նեղութիւն տուողը [կ]հով պիտի ժառանգէ. ու յիմարը՝ իմաստուն սիրտ ունեցողին ծառայ պիտի ըլլայ։

30 Արդարին պտուղը կենաց ծառ է. և [հ]հոգիներ վաստըկողը իմաստուն է։

31 [ձ]Ահա արդարը երկրի վրայ պատիժ կը կրէ. ո՜ւր մնաց ամբարիշտը ու մեղաւորը։

ԳԼ. ԺԲ

1 Խրատը սիրողը գիտութիւնը կը սիրէ. ու յանդիմանութիւնը ատողը անմիտ է։

2 [ա]Բարի մարդը Տէրոջմէ շնորհք կը ստանայ. բայց Աստուած նենգաւոր մարդը պիտի դատապարտէ։

3 Մարդը անիրաւութեամբ հաստատութիւն չունենար. բայց [բ]արդարներուն արմատը չշարժիր։

4 [գ]Առաքինի կնիկը իր էրկանը պսակ է. բայց նախատինք բերողը՝ [դ]անոր ոսկորներուն մէջի փտութեանը պէս է։

5 Արդարներուն մտածութիւնները իրաւունք են. բայց ամբարիշտներուն խորհուրդները նենգութիւն են։

6 [ե]Ամբարիշտներուն խօսքերը արիւնի համար դարան են. [զ]բայց ուղիղներուն բերանը զիրենք կ՚ազատէ։

7 [է]Ամբարիշտները կը կործանին, ու բնաջինջ կ՚ըլլան. բայց արդարներուն տունը կը հաստատուի։

8 Մարդը իր խոհեմութեանը չափ կը գովուի. [ը]բայց ծուռ սիրտ ունեցողը կ՚անարգուի։

9 [թ]Աննշան մարդը՝ որ ծառայ ունի, զինքը մեծցնող ու հացի կարօտ եղողէն աղէկ է։

10 [ժ]Արդարը իր անասուններուն կենացը համար հոգ կը տանի. բայց ամբարիշտներուն աղիքները անողորմ են։

11 [ի]Իր երկիրը գործողը հացով կը կշտանայ. բայց դատարկ մարդիկներուն հետեւողը [լ]պակասամիտ է։

12 Ամբարիշտը չարերուն աւարին կը փափաքի. բայց արդարներուն արմատը պտուղ կու տայ։

13 [խ]Չարը իր շրթունքներուն յանցանքովը որոգայթը կ՚իյնայ. [ծ]բայց արդարը նեղութենէն կ՚ելլէ։

14 [կ]Մարդը իր բերնին պտուղէն բարիքներով կը լեցուի. [հ]ու մարդուն ձեռաց հատուցումը իրեն պիտի դառնայ։

15 [ձ]Յիմարին ճամբան՝ իր աչքերուն շիտակ է. բայց խրատ մտիկ ընողը իմաստուն է։

16 [ղ]Յիմարը նոյն օրը կը յայտնէ իր բարկութիւնը. բայց անարգանքը ծածկողը խելացի է։

17 [ճ]Ճշմարտութիւն խօսողը արդարութիւն կը յայտնէ. իսկ սուտ վկան՝ նենգութիւն։

18 [մ]Մարդիկներ կան՝ որ իրենց շատախօսութեամբը սուրի պէս կը խոցեն. բայց իմաստուններուն լեզուն բժշկութիւն է։

19 Ճշմարտախօս շրթունքը միշտ հաստատ կը մնայ. [յ]բայց ստախօս լեզուն վայրկենական է։

20 Չարութիւն մտածողին սրտին մէջը նենգութիւն կ՚ըլլայ. բայց խաղաղութեան համար խորհուրդ ընողները ուրախութիւն կ՚ունենան։

21 Արդարին բնաւ չարիք չհանդիպիր. բայց ամբարիշտները թշուառութիւններով կը լեցուին։

22 [ն]Սուտ շրթունքը Տէրոջը գարշելի է. բայց հաւատարմութիւն ընողները անոր հաճոյ են։

Ն․ Ք․ Դ․Բ․ իբր 1000

դ Գլ. ԺԴ. 30.
ե Գլ. Ա. 11, 18.
զ Գլ. ԺԴ. 3.
է Սաղ. ԼԷ. 36, 37. Գլ. ԺԱ. 21. Մատ. Է. 24—27.
ը Ա Թագ. ԻԵ. 17.
թ Գլ. ԺԳ. 7.
ժ Բ Օր. ԻԵ. 4.
ի Ծն. Գ. 19. Գլ. ԻԸ. 19.
լ Գլ. Զ. 32.
խ Գլ. ԺԸ. 7.
ծ Բ Պետ. Բ. 9.
կ Գլ. ԺԳ. 2. ԺԸ. 20.
հ Եսա. Գ. 10, 11.
ձ Գլ. Գ. 7. Ղուկ. ԺԸ. 11.
ղ Գլ. ԻԹ. 11.
ճ Գլ. ԺԴ. 5.
մ Սաղ. ԾԷ. 4. ԾԹ. 7. ԿԴ. 3.
յ Սաղ. ԾԲ. 5. Գլ. ԺԹ. 9.
ն Գլ. Զ. 17. ԺԱ. 20. Յայտ. ԻԲ. 15.

Ն. Ք. ԴԲ. իբր 1000

23 ւԽոհեմ մարդը իր գիտցածը կը ծածկէ. բայց յիմարներուն սիրտը՝ յիմարութիւն կը հրատարակէ։
24 ռԺիր մարդոց ձեռքը կ'իշխէ, ու ծոյլը հարկատու կ'ըլլայ։
25 ւՄարդուն սրտին մէջը եղող վիշտը՝ զանիկայ կը ծռէ. բայց ղաղէկ խօսքը կ'ուրախացընէ զանիկայ։
26 Արդարը՝ սիր ընկերին ճամբայ կը ցուցընէ". բայց ամբարիշտներուն ճամբան զիրենք կը մոլորցընէ։
27 Ծոյլը իր որսը չեփեր. բայց ժիր մարդուն ստացուածքը պատուական է։
28 Արդարութեան ճամբուն մէջը կեանք կայ. բայց ծռերուն կոխած ճամբան մահուան կը տանի։

ւ Գլ. ԺԳ. 16. ԺԵ. 2.
ռ Գլ. Ժ. 4.
ւ Գլ. ԺԵ. 13.
ղ Եսա. Ծ. 4.
ս Կամ՝ իր ընկերէն գերազանց է.

ԳԼ. ԺԳ

1 Իմաստուն տղան իր հօրը խրատը մտիկ կ'ընէ. աբայց ծաղր ընողը յանդիմանութիւնը մտիկ չըներ։
2 բՄարդը իր բերնին պտուղէն բարութիւն կ'ուտէ. բայց անօրէններուն հոգին՝ բռնութիւն։
3 գԻր բերանը պահողը իր անձը կը պահէ. բայց շրթունքները լայն բացողը պիտի կորսուի։
4 դԾոյլին հոգին կը ցանկայ, ու բան մը չունի. բայց ժրաջան մարդոց հոգին կը գիրնայ։
5 Սուտ խօսքը արդարին ատելի է. բայց ամբարիշտը ամօթալից ու խայտառակ վարք ունի։
6 եԱրդարութիւնը կատարելութեամբ քալողները կը պահպանէ. բայց չարութիւնը մեղաւորները կը կործանէ։
7 զԿան որ զիրենք հարուստ կը ցուցընեն, ու բան մը չունին, և կան որ զիրենք աղքատ կը ցուցընեն, ու շատ հարստութիւն ունին։
8 Մարդուն կենացը փրկանքը իր հարստութիւնն է. բայց աղքատը յանդիմանութիւն չլսեր։
9 Արդարներուն լոյսը զուարթ պիտի ըլլայ. էբայց ամբարիշտներուն ճրագը պիտի մարի։
10 Յիրաւի հպարտութենէ կռիւ կը ծագի. բայց խրատ մտիկ ընողներուն քովը իմաստութիւն կայ։
11 ը†Անիրաւութեամբ ժողվուած հարստութիւնը պիտի պակսի. բայց իր աշխատութեամբը ժողվողը պիտի շատցընէ։
12 Ուշացած յոյսը՝ սիրտը կը հիւանդացընէ. բայց ժփափաքին հասնիլը կենաց ծառ մըն է։
13 իԽօսքը արհամարհողը պիտի կորսուի. բայց պատուիրանքէն վախցողը վարձք պիտի առնէ։
14 լԻմաստունին օրէնքը կենաց աղբիւր է, խմահուան որոգայթներէն ազատ մնալու համար։
15 Բարի խոհեմութիւնը շնորհք կու տայ. բայց անօրէններուն ճամբան դժուարին է։
16 ծԱմէն խելացի իմաստութեամբ կը գործէ. բայց անմիտը յիմարութիւն կը տարածէ։
17 Չար պատգամաւորը թշուառութեան մէջ կ'իյնայ. բայց կհաւատարիմ դեսպանը բժշկութիւն է։
18 Խրատ անարգողը աղքատութիւն ու անարգութիւն կը կրէ. բայց հյանդիմանութիւն մտիկ ընողը պատիւ կը գտնէ։
19 ձՓափաքին կատարուիլը հոգիին անուշ է. ու չարագործութենէ ետ կենալը յիմարներուն զզուելի է։
20 Իմաստուններուն հետ քալողը իմաստուն կ'ըլլայ. բայց անմիտներուն հետ ընկերացողը ‡չար կ'ըլլայ"։
21 ղՄեղաւորներուն ետեւէն ձախորդութիւն կ'երթայ. բայց արդարներուն բարիք կը հատուցուի։
22 Բարի մարդը իր որդւոցը որդիներուն ժառանգութիւն կը թողու. բայց ճմեղաւորին ստացուածքը արդարին համար կը պահուի։
23 մԱղքատներուն մշակած երկրին մէջը շատ ուտելիք կայ. բայց մարդ կայ որ՝ իր անխոհեմութենէն կը կորսուի։
24 յԳաւազանին խնայողը իր որդին կ'ատէ. բայց զանիկայ սիրողը կանուխէն կը խրատէ։
25 նԱրդարը մինչև իր անձին կշտանալը կ'ուտէ. բայց ամբարիշտներուն փորը կարօտութիւն պիտի քաշէ։

ա Ա Թագ. Բ. 25.
բ Գլ. ԺԲ. 14.
գ Սաղ. ԼԹ. 1. Գլ. ԻԱ. 23. Յակ. Գ. 2.
դ Գլ. Ժ. 4.
ե Գլ. ԺԱ. 3. 5. 6.
զ Գլ. ԺԲ. 9.
է Յոբ. ԺԸ. 5. 6. ԻԱ. 17. Գլ. ԻԴ. 20.
ը Գլ. Ժ. 2. Ի. 21.
† Եբր. Ունայնութենէ.
ժ Հմր 19.
ի Բ Մն. ԼԶ. 16.
լ Գլ. Ժ. 11. ԺԴ. 27. ԺԶ. 22.
խ Բ Թագ. ԻԲ. 6.
ծ Գլ. ԺԲ. 23. ԺԵ. 2.
կ Գլ. ԻԵ. 13.
հ Գլ. ԺԵ. 5. 31.
ձ Հմր 12.
‡ Կամ՝ չարիքի կը հանդիպի.
ղ Սաղ. ԼԲ. 10.
ճ Յոբ. ԻԷ. 16. 17. Գլ. ԻԸ. 8. Ժող. Բ. 26.
մ Գլ. ԺԲ. 11.
յ Գլ. ԺԹ. 18. ԻԲ. 15. ԻԳ. 13. ԻԹ. 15. 17.
ն Սաղ. ԼԴ. 10. ԼԷ. 3.

ԳԼ. ԺԴ

1 աԻմաստուն կիները բիրենց տունը կը շինեն. բայց յիմար կինը զանիկայ իր ձեռքովը կը փլցընէ։
2 Իր ուղղութեանը մէջ քալողը Տէրոջմէ կը վախնայ. գբայց ծուռ ճամբայ ունեցողը զանիկայ կ'անարգէ։
3 Յիմարին բերանը հպարտութեան գաւազան կայ. դբայց իմաստուններուն շրթունքները զիրենք կը պահեն։
4 Ուր որ արջառ չկայ, մսուրը մաքուր կը մնայ. իսկ արդիւնքին առատութիւնը եզին զօրութենէն յառաջ կու գայ։
5 եՃշմարտութեան վկան սուտ չըխօսիր. բայց անիրաւ վկան ստութիւններ կը թափէ բերնէն։

ա Գլ. ԻԴ. 3.
բ Հռութ. Դ. 11.
գ Յոբ. ԺԲ. 4.
դ Գլ. ԺԲ. 6.
ե Ել. Ի. 16. ԻԳ. 1. Գլ. Զ. 19. ԺԲ. 17. Հմր 25.

6 Ծաղր ընողը իմաստութիւն կը փնտռէ, ու *չգտներ. բայց իմաստուններուն համար՝ գիտութիւնը դիւրին է։

7 Յիմար մարդէն հեռացիր, երբոր կ'իմանաս որ իմաստուն շրթունքներ չունի։

8 Խելացի մարդուն իմաստութիւնը իր ճամբան հասկընալն է. բայց յիմարներուն անմտութիւնը նենգութիւն է։

9 Յիմարները յանցանքը ծաղր կ'ընեն. բայց ուղիղներուն մէջ ներողամտութիւն կայ։

10 Մարդուն սիրտը իր հոգիին ցաւը կը ճանչնայ. ու անոր ուրախութեանը՝ ուրիշը մասնակից չըլլար։

11 Ամբարիշտներուն տունը պիտի կործանի. բայց ուղիղներուն վրանը պիտի ծաղկի։

12 Ճամբայ կայ որ մարդուն շիտակ կ'երեւնայ, բայց անոր վախճանը մահուան ճամբաներն է։

13 Ծիծաղելու ատենն ալ՝ մարդուն սիրտը տրտմութիւն կը զգայ, և ուրախութեան վախճանը սուգ կ'ըլլայ։

14 Ապականած սիրտը իր ճամբաներէն՝ ու բարի մարդը ինքիրմէն պիտի կշտանայ։

15 Միամիտ մարդը ամէն խօսքի կը հաւատայ. բայց խելացին՝ իր քայլերը կը քննէ։

16 Իմաստունը կը վախնայ, ու չարութենէ կը փախչի. բայց անմիտը կը հպարտանայ, ու յանձնապաստան կ'ըլլայ։

17 Շուտ բարկացողը յիմարութիւն կ'ընէ. ու նենգամիտ մարդը ատելի է։

18 Անխոհեմները անմտութիւն կը ժառանգեն. բայց խելացիները գիտութեամբ կը պսակուին։

19 Չարերը բարիներուն առջեւ կը խոնարհին, և ամբարիշտները արդարներուն դրանը քով։

20 Աղքատը մինչեւ անգամ իր ընկերին ատելի է. բայց հարուստին բարեկամները շատ են։

21 Իր ընկերը անարգողը մեղք կը գործէ. բայց աղքատին ողորմութիւն ընողը երանելի կ'ըլլայ։

22 Ահա՛ չարութիւն մտածողները կը մոլորին. բայց բարութիւն մտածողներուն՝ ողորմութիւն ու ճշմարտութիւն կ'ըլլայ։

23 Ամէն աշխատանքի մէջ օգուտ մը կայ. բայց †դատարկաբանութիւնը՝ միայն կարօտութեան կը տանի մարդը։

24 Իմաստուններուն հարստութիւնը իրենց պսակն է. բայց անմիտներուն ‡յիմարութիւնը յիմարութիւն է։

Ն . Ք . գԹ . եւր 1000

* Եբր . չկայ .
Գլ . Ը . 9 . ԺԷ . 24 .
Գլ . Ժ . 23 .
Յոբ . Ը . 15 .
Գլ . ԺԶ . 25 .
Հռովմ . Զ . 21 .
Գլ . Ե . 4 . Ժող . Բ . 2 .
Գլ . Ա . 31 . ԺԲ . 14 .
Գլ . ԻԲ . 3 .
Գլ . ԺԹ . 7 .
Սաղ . ԽԱ . 1 . ՃԺԲ . 9 .
† Եբր . շրթունքներուն խօսքը՝

25 Ճշմարիտ վկան հոգիներ կ'ազատէ. բայց խարդախը՝ ստութիւններ դուրս կու տայ։

26 Տէրոջը վախին մէջ հաստատ վստահութիւն կայ. ու անոր որդիքը ապաւէն պիտի ունենան։

27 Տէրոջը վախը կենաց աղբիւր է, մահուան որոգայթներէն ազատ մնալու համար։

28 Ժողովուրդին բազմութիւնը թագաւորին պատիւն է. բայց ժողովուրդին նուազութիւնը իշխանին կործանումն է։

29 Երկայնամիտ մարդը շատ խոհեմ է. իսկ կարճամիտը շատ յիմարութիւն կ'ընէ։

30 ‖Հանդարտ սիրտը մարմնոյն կեանք է. բայց նախանձը ոսկորներուն փտութիւն է։

31 Աղքատին զրկանք ընողը՝ անոր Ստեղծիչը կ'անարգէ. բայց տնանկին ողորմութիւն ընողը՝ զԱնիկայ կը պատուէ։

32 Ամբարիշտը իր չարութեանը համար կը վռնտուի. բայց արդարը իր մահուան ատենը ապաւէն կ'ունենայ։

33 Խելացի մարդուն սրտին մէջ իմաստութիւն կը հանգչի. իսկ յիմարներուն ներսը եղածը կը ճանչցուի։

34 Արդարութիւնը ազգը կը բարձրացնէ. բայց մեղքը ժողովուրդներուն անարգանք է։

35 Խոհեմ ծառային՝ թագաւորը կը հաճի. բայց նախատինք բերող ծառային կը բարկանայ։

ԳԼ. ԺԵ

1 Մեղմ պատասխանը սրտմտութիւնը կ'իջեցնէ. բայց խիստ խօսքը բարկութիւնը կը գրգռէ։

2 Իմաստուններուն լեզուն գիտութիւնը հաճոյ կ'երեւցնէ. բայց անմիտներուն բերանը յիմարութիւն կը բղխէ։

3 Տէրոջը աչքերը ամէն տեղ չարերը ու բարիները կը դիտեն։

4 §Խաղաղասէր լեզուն կենաց ծառ է. բայց խռովարար լեզուն սիրտ կը կոտրէ։

5 Յիմարը իր հօրը խրատը կ'անարգէ. բայց յանդիմանութեան հնազանդողը խելացի կ'ըլլայ։

6 Արդարին տունը մեծ գանձ կայ. բայց ամբարշտին եկամուտներուն մէջ խռովութիւն կայ։

7 Իմաստուններուն շրթունքները գիտութիւն կը տարածեն. բայց յիմարներուն սիրտը ‡այնպէս չէ։

Ն . Ք . գԹ . եւր 1000

‡ Կամ՝ մեծութիւնը
Հմր 5 .
Գլ . ԺԳ . 14 .
Գլ . ԺԶ . 32 . Յակ . Ա . 19 .
‖ Կամ՝ Ողջ
Սաղ . ՃԺԲ . 10 .
Գլ . ԺԲ . 4 .
Գլ . ԺԷ . 5 . Մատ . ԻԵ . 40 . 45 . 46 .
Տես Յոբ . Ժ . 15 . 16 . Գլ . ԻԲ . 2 .
Յոբ . ԺԳ . 15 . ԺԹ . 26 . Սաղ . ԻԳ . 4 . ԼԷ . 37 . Բ Կոր . Ե . 8 . Բ Տիմ . Դ . 18 .
Գլ . ԺԲ . 16 . ԻԹ . 11 .
Մատ . ԻԴ . 45 . 47 .

Դատ . Ը . 1 . 2 . 3 . Գլ . ԻԵ . 15 .
Ա Թագ . ԻԵ . 10 . Գ Թագ . ԺԲ . 13 . 14 . 16 .
Հմր 28 . Գլ . ԺԲ . 23 . ԺԳ . 16 .
Յոբ . ԼԴ . 21 . Գլ . Ե . 21 . Երեմ . ԺԶ . 17 . ԼԲ . 19 . Եբր . Դ . 13 .
§ Կամ՝ Բժշկութիւն տուող
Գլ . Ժ . 1 .
Գլ . ԺԳ . 18 . Հմր 31 . 32 .
‡ Կամ՝ հաստատ

Ն. Ք. Դ.Ք. Իր 1000

Գլ. իա. 27։ իը. 9։ Եսա. ա. 11։ Կա. 8։ Կզ. 3։ Երեմ. զ. 20։ է. 22։ Ամով. ե. 22։
Գլ. իա. 21։ ա Տիմ. զ. 11։
Գ Թագ. իր. 8։
Կամ՝ խրատը դէշ կը թուի։
Գլ. ե. 12։ ժ. 17։
Յոբ. իզ. 6։ Սաղ. ճլթ. 8։
Բ Մն. զ. 30։ Սաղ. է. 9։ Խզ. 21։ Յով. բ. 24. 25։ իա. 17։ Գործ. ա. 24։
Ամով. ե. 10։ Բ Տիմ. զ. 3։
Գլ. ժէ. 22։
Գլ. ժը. 25։
Գլ. ժէ. 22։
Սաղ. լէ. 16։ Գլ. ժզ. 8։ ա Տիմ. զ. 6։
Գլ. ժէ. 1։
Գլ. իզ. 21։ իթ. 22։
Գլ. իը. 5։
Գլ. ժ. 1։ իթ. 3։
Գլ. ժ. 23։
Եփե. ե. 15։
Գլ. ժա. 14։ ի. 18։
Գլ. իե. 11։
Փիլ. գ. 20։ Կող. գ. 1. 2։
Գլ. ժը. 7։ ժզ. 11։
Սաղ. կը. 5. 6։ Ճխզ. 9։
Գլ. զ. 16. 18։
Սաղ. լէ. 30։
Գլ. ժա. 19։ Եսա. ե. 8։ Երեմ. ժէ. 11։

8 Ամբարիշտներուն զոհը Տէրոջը առջեւ պիղծ է. բայց ուղիղներուն աղօթքը անոր ընդունելի է։

9 Տէրը ամբարշտին ճամբայէն կը զզուի, բայց արդարութեան հետեւողը կը սիրէ։

10 Ուղիղ ճամբան մերժողին դէշ պատիժ կ'ըլլայ. ու յանդիմանութիւնը ատողը պիտի մեռնի։

11 Դժոխքը ու կորուստը Տէրոջը առջեւն է. որչափ աւելի մարդոց որդիներուն սիրտերը։

12 Ծաղր ընողը իր յանդիմանիչը չսիրեր, ու իմաստուններուն քովը չերթար։

13 Ուրախ սիրտը երեսը կը զուարթացնէ. բայց սրտին տրտմութենէն հոգին կը ճնշուի։

14 Հանճարեղ սիրտը գիտութիւն կը փնտռէ. բայց անմիտներուն բերանը յիմարութեամբ կը սնանի։

15 Վշտալից մարդուն ամէն օրերը դէշ են. բայց ուրախ սիրտը մշտընջենաւոր կոչունքի մէջ է։

16 Աւելի աղէկ է քիչ բանը Տէրոջը վախովը, քան թէ մեծ գանձը խռովութիւնով։

17 Աւելի աղէկ է սէր եղած տեղը խոտեղէն կերակուրը, քան թէ գէր զուարակը ատելութիւնով։

18 Բարկացող մարդը վէճ կը հանէ. բայց երկայնամիտը կռիւը կը դադրեցնէ։

19 Ծոյլին ճամբան փշեղէն ցանկի պէս է. բայց ուղիղներուն ճամբան բանուկ է։

20 Իմաստուն տղան իր հայրը կ'ուրախացնէ. բայց անմիտ մարդը իր մայրը կ'անարգէ։

21 Պակասամիտ մարդուն՝ յիմարութիւնը զրօսանք է. բայց իմաստուն մարդը կ'ուղղէ իր ընթացքը։

22 Առանց խորհուրդի՝ դիտաւորութիւնները կը ցրուին. բայց խորհրդականներուն շատութիւնովը կը հաստատուին։

23 Մարդ իր բերնին պատասխանովը կ'ուրախանայ. ու ատենովը ըսուած խօսքը որչափ գեղեցիկ է։

24 Կենաց ճամբան խոհեմ մարդը դէպ 'ի վեր կը տանի, որ վարի դժոխքէն հեռանայ։

25 Տէրը հպարտներուն տունը կը կործանէ. բայց որբեւայրիին սահմանը կը հաստատէ։

26 Չար մարդուն խորհուրդները Տէրոջը առջեւ պիղծ են. բայց պարկեշտներուն խօսքերը հաճելի են։

27 Ագահութեան անձնատուր եղողը իր տունը խռովութեան մէջ կը ձգէ. բայց կաշառքներէ զզուողը պիտի ապրի։

28 Արդարին սիրտը՝ տալու պատասխանը կը մտածէ. բայց ամբարիշտներուն բերանը չարիք կը բղխէ։

29 Տէրը ամբարիշտներէն հեռու է. բայց արդարներուն աղօթքը կը լսէ։

30 Աչաց լոյսը սիրտը կ'ուրախացնէ. բարի լուրը ոսկորները կը գիրցնէ։

31 Կենաց յանդիմանութիւնը լսող ականջը իմաստուններուն մէջը կը բնակի։

32 Խրատ մերժողը իր հոգին կ'անարգէ. բայց յանդիմանութիւն մտիկ ընողը խելք կը վաստկի։

33 Տէրոջը վախը իմաստութեան խրատն է, ու փառաց առջեւէն՝ խոնարհութիւնը կ'երթայ։

ԳԼ. ԺԶ.

1 Սրտին տրամադրութիւնները մարդուն կը վերաբերին. բայց լեզուին պատասխանը Տէրոջմէն է։

2 Մարդուն ամէն ճամբաները իրեն մաքուր կ'երեւնան. բայց Տէրը հոգիները կը կշռէ։

3 Քու գործերդ Տէրոջը յանձնէ, և քու խորհուրդներդ պիտի հաստատուին։

4 Տէրը ամէն բան իր նպատակին համար ստեղծեց, ու ամբարիշտն ալ՝ ձախորդ օրուան համար։

5 Ամէն սրտով հպարտները Տէրոջը առջեւ պիղծ են, ու թէպէտ ձեռք ձեռքի տուած ըլլան, անպատիժ պիտի չմնան։

6 Ողորմութեամբ և ճշմարտութեամբ անօրէնութիւնը կը քաւուի, ու Տէրոջը վախովը մարդ չարութենէ կը հեռանայ։

7 Երբոր Տէրը մարդուն ճամբաներուն կը հաճի, մինչեւ անգամ անոր թշնամիները կը հաշտեցնէ անոր հետ։

8 Աղէկ է քիչ բան արդարութեամբ, քան թէ մեծ եկամուտներ անիրաւութեամբ։

9 Մարդուն սիրտը իր ճամբան կը շարէ. բայց անոր քայլերը Տէրը կ'ուղղէ։

10 Թագաւորին շրթունքներուն վրայ աստուածային ազդեցութիւն կայ. անոր բերանը դատաստանի մէջ չսխալեր։

11 Ուղիղ կշռորդը և կշիռքը Տէրոջն է. մախաղին ամէն կշռոց քարերը անոր գործքն են։

12 Չարագործութիւնը թագաւորներուն զզուելի է. վասն զի հա-

Ն. Ք. Դ.Ք. Իր 1000

ա Պետ. գ. 15։
Սաղ. ժ. 1։ լդ. 16։
Սաղ. ճխե. 18. 19։
Հմր 5։
Գլ. ա. 7։
Գլ. ժը. 12։

Հմր 9։ Գլ. ժթ. 21։ ի. 24։ Երեմ. ժ. 23։
Մատ. ժ. 19. 20։
Գլ. իա. 2։
ա Թագ. ժզ. 7։
Սաղ. լէ. 5։ ծե. 22։ Մատ. զ. 25։ Ղու. ժբ. 22։ Փիլ. դ. 6։ ա Պետ. ե. 7։
Եսա. իզ. 7։ Հռով. ժա. 36։
Կամ՝ իրեն
Յոբ. իա. 30։ Հռով. թ. 22։
Գլ. զ. 17։ ը. 13։
Գլ. ժա. 21։
Կամ՝ աղէկ ազդ
Դան. գ. 27։ Ղու. ժա. 41։
Գլ. ժզ. 16։
Սաղ. լէ. 16։ Գլ. ժե. 16։
Հմր 1։ Գլ. ժթ. 21։
Սաղ. լէ. 23։ Գլ. ի. 24։ Երեմ. ժ. 23։
Ղևտ. ժթ. 36։ Գլ. ժա. 1։
Գլ. իե. 5։ իթ. 14։

Ն · Ք · ԳՔ · Իրր 1000

թոռը արդարութեամբ կը հաստատուի ։

13 [յ]Արդար շրթունքները թագաւորներուն հաճելի են . ու շիտակ խօսողը կը սիրեն ։

յ Գլ · Ժդ · 35 ։ Իբ · 11 ։

14 [ն]Թագաւորին բարկութիւնը մահուան դեսպաններու պէս է . բայց իմաստուն մարդը զանիկայ կ'իջեցընէ ։

ն Գլ · Ժթ · 12 ։ Ի · 2 ։

15 Թագաւորին երեսին լոյսը կեանք է , ու [ո]անոր հաճութիւնը [չ]վերջի անձրեւին ամպին պէս է ։

ո Գլ · Ժթ · 12 ։

չ Յոբ · ԻԹ · 23 ։ Զաք · Ժ · 1 ։

16 [պ]Իմաստութիւն ստանալը ոսկիէն որչափ աղէկ է . և հանճար վաստըկիլը արծաթէն աւելի ընտիր է ։

պ Գլ · Ը · 11 ։ 19 ։

17 Ուղիղներուն մեծ ճամբան՝ չարութենէ հրաժարիլն է . իր ճամբուն զգուշութիւն ընողը իր հոգին կը պահէ ։

18 [ջ]Կործանումէն առաջ՝ հպարտութիւն , ու կործանմանէն առաջ՝ ամբարտաւանութեան ոգին կ'երթայ ։

ջ Գլ · Ժա · 2 ։ ԺԷ · 19 ։ ԺԸ · 12 ։

19 Խոնարհներուն հետ խոնարհ ըլլալը՝ հպարտներուն հետ աւար բաժնելէն աղէկ է ։

20 Գործքի մէջ խելացութեամբ վարուողը բարիք կը գտնէ . ու [ռ]Տէրոջը ապաւինողը երանելի է ։

ռ Սաղ · Բ · 12 ։ ԼԴ · 8 ։ ՃԻԵ · 1 ։ Եա · Լ · 18 ։ Երեմ · ԺԷ · 7 ։

21 Իմաստուն սիրտ ունեցողը խոհեմ կ'ըսուի . և շրթանց քաղցրութիւնը գիտութիւն կ'աւելցընէ ։

22 [ս]Խոհեմութիւնը՝ ունեցողին կենաց աղբիւր է . բայց յիմարներուն խրատը յիմարութիւն է ։

ս Գլ · Ժգ · 14 ։ ԺԴ · 27 ։

23 [վ]Իմաստունին սիրտը իր բերնին իմաստութիւն կու տայ , ու իր շրթունքներուն գիտութիւն կ'աւելցընէ ։

վ Սաղ · ԼԷ · 30 ։ Տես Մատ · ԺԲ · 34 ։

24 Վայելուչ խօսքերը մեղրի խորիսխին պէս է . հոգիին քաղցր՝ ու ոսկորներուն բժշկութիւն է ։

25 [տ]Ճամբայ կայ որ մարդուն շիտակ կ'երեւնայ , բայց անոր վախճանը մահուան ճամբաներն է ։

տ Գլ · Ժդ · 12 ։

26 [ր]Աշխատող անձը իրեն համար կ'աշխատի . քանզի իր բերանը կը պահանջէ իրմէ ։

ր Տես Գլ · Թ · 12 ։ Ժող · Զ · 7 ։

27 Անօրէն մարդը չարութիւն կը փորէ , ու անոր շրթունքներուն վրայ իբր թէ այրող կրակ մը կայ ։

28 [ց]Ծուռ մարդը կռիւ կը հանէ , և [ւ]քսուն՝ մտերիմ բարեկամները կը զատէ ։

ց Գլ · Զ · 14 ։ 19 ։ ԺԵ · 18 ։ ԻԶ · 21 ։ ԻԹ · 22 ։

ւ Գլ · ԺԷ · 9 ։

29 Անօրէն մարդը [փ]իր ընկերը կը խաբէ , ու զանիկայ դէշ ճամբաներ կը տանի .

փ Գլ · Ա · 10 ։ ԺԱ ։

30 Նենգութիւններ մտածելու համար՝ աչքերը կը գոցէ , և շրթունքները խածնելով՝ չարութիւնը կը կատարէ ։

31 [ք]Մազի ճերմկութիւնը փառաց պսակ է , թէ որ անիկայ արդարութեան ճամբուն մէջ գտնուի ։

ք Գլ · Ի · 29 ։

32 [օ]Երկայնամիտ մարդը հզօր մարդէն աղէկ է , ու իր ոգին զսպողը՝ քաղաք առնողէն ։

օ Գլ · ԺԹ · 11 ։

33 Վիճակը ծոցը կը ձգուի . բայց անոր ամէն կարգադրութիւնը Տէրոջմէ է ։

ԳԼ · ԺԷ

1 Աղէկ է [ա]պատառ մը չոր հաց խաղաղութիւնով , քան թէ տուն մը լեցուն զոհեր՝ կռիւով ։

ա Գլ · ԺԵ · 17 ։

2 Խոհեմ ծառան՝ [բ]նախատինք բերող որդիին կ'իշխէ , ու եղբարց մէջ ժառանգութեան բաժին կ'առնէ ։

բ Գլ · Ժ · 5 ։ ԺԹ · 26 ։

3 [գ]Արծաթի համար հալոց , և ոսկիի համար քուրայ կայ . բայց սիրտերը փորձողը Տէրն է ։

գ Սաղ · ԻԶ · 2 ։ Գլ · ԻԷ · 21 ։ Երեմ · ԺԷ · 10 ։ Մաղ · Գ · 3 ։

4 Չար մարդը անիրաւին շրթանցը մտիկ կ'ընէ , — ստախօսը վնասակար լեզուին ականջ կը դնէ ։

5 [դ]Աղքատը ծաղր ընողը՝ անոր Ստեղծիչը կ'անարգէ , և [ե]ձախորդութեան վրայ ուրախացողը՝ անպատիժ պիտի չմնայ ։

դ Գլ · ԺԴ · 31 ։

ե Յոբ · ԼԱ · 29 ։ Աբդ · 12 ։

6 [զ]Որդւոց որդիները՝ ծերերուն պսակն է , և որդւոց պարծանքը՝ իրենց հայրերն են ։

զ Սաղ · ՃԻԷ · 3 ։ ՃԻԸ · 3 ։

7 Ընտիր խօսքը անզգամին չվայլեր . որչափ աւելի ստախօս շրթունքը ազնուականին ։

8 [է]Պարգեւը՝ *գործածողին առջեւ պատուական գոհարի պէս է , ուր որ դառնայ՝ յաջողութիւն կը գտնէ ։

է Գլ · ԺԸ · 16 ։ ԺԹ · 6 ։

* Կամ՝ ընդունողին · Եբր · իր տիրոջը

9 [ը]Յանցանքը ծածկողը բարեկամութիւն կը փնտռէ . բայց [թ]զանիկայ պատմողը՝ մտերիմ բարեկամները կը զատէ ։

ը Գլ · Ժ · 12 ։

թ Գլ · ԺԶ · 28 ։

10 Խոհեմ մարդուն աւելի կ'ազդէ մէկ յանդիմանութիւնը , քան թէ հարիւր գաւազանի հարուած՝ յիմարին ։

11 Չար մարդը միշտ ապստամբութիւն կը փնտռէ , ու անոր խիստ պատգամաւոր կը ղրկուի ։

12 Աւելի [ժ]աղէկ է ձագերը գողցուած արջուն առջեւ ելլել , քան թէ յիմարի մը՝ անոր յիմարութեան ատենը ։

ժ Ովս · ԺԳ · 8 ։

13 Ով որ [ի]աղէկութեան փոխարէն չարիք կը հատուցանէ , չարիքը անոր տունէն պակաս պիտի չըլլայ ։

ի Սաղ · ՃԹ · 4 ։ 5 ։ Երեմ · ԺԸ · 20 ։ Տես Հռով · ԺԲ · 17 ։ Ա Թես · Ե · 15 ։ Ա Պետ · Գ · 9 ։

14 Կռիւին սկզբնաւորութիւնը՝ ջուրին արձակմանը կը նմանի . ուրեմն [լ]վէճը չըսկսած՝ ետ քաշուէ ։

լ Գլ · Ի · 3 ։ Ա Թես · Դ · 10 ։

15 [խ]Ամբարիշտը արդարացընողը՝ և արդարը ամբարիշտ հանողը՝ երկուքն ալ Տէրոջը առջեւ պիղծ են ։

խ Ել · ԻԳ · 7 ։ Գլ · ԻԴ · 24 ։ Եա · Ե · 23 ։

16 Իմաստութիւնը ծախու առնելու գինը՝ ինչ օգուտ ունի յիմարին ձեռքը, որովհետեւ * խելք չունի ։
17 ǂ Բարեկամը ամէն ատեն կը սիրէ, ու եղբայրը նեղութեան օրուան համար ծնած է ։
18 ‡ Պակասամիտ մարդը ձեռքը կու տայ, ու իր բարեկամին † համար երաշխաւոր կ'ըլլայ ։
19 Կռիւ սիրողը՝ յանցանք կը սիրէ. ˁ իր դուռը բարձրացնողը՝ իր կործանումը կը փնտռէ ։
20 Ծուռ սիրտ ունեցողը աղէկութիւն չգտներ, ու } նենգաւոր լեզուով մարդը՝ չարիքի մէջ կ'իյնայ ։
21 ՙ Յիմարը ծնանողը տրտմութիւն կը կրէ, և անզգամին հայրը չուրախանար ։
22 ǂ Ուրախ սիրտը դեղի պէս օգտակար է. ʾ բայց կոտրած սիրտը ոսկորները կը չորցնէ ։
23 Անօրէն մարդը ծածուկ ծոցէն կաշառք կ'առնէ, ˀ որ արդարութեան ճամբաները ծռէ ։
24 ˇ Իմաստութիւնը խոհեմ մարդուն առջեւն է. բայց յիմարին աչքերը՝ երկրին ծայրերն են ։
25 ՙ Յիմար տղան՝ իր հօրը տրտմութիւն, ու զինքը ծնանողին դառնութիւն կ'ըլլայ ։
26 ˉ Աղէկ չէ արդարին տուգանք առնելը, ‡ ու ալ իշխանները ծեծելը՝ իրաւունքի ուղղութեան համար ։
27 ՙ Իր խօսքերը զսպողը իմաստուն է, ու երկայնամիտ մարդը հանճարեղ է ։
28 ˉ Յիմարը անգամ թէ որ լռէ կենայ, իմաստուն՝ ու իր շրթունքները գոցողը՝ հանճարեղ կը սեպուի ։

Ն. Ք. ԳՌ.
Իբր 1000

* Կամ՝ փափաք
ǂ Հռութ. Ա. 16. Գլ. ԺԸ. 24.
‡ Գլ. Զ. 1. ԺԱ. 15.
† Եբր. առջեւը
ˁ Գլ. ԺԶ. 18.
} Յակ. Գ. 8.
ՙ Գլ. Ժ. 1. ԺԹ. 13. Հմր 25.
ǂ Գլ. ԺԲ. 25. ԺԵ. 13. 15.
ʾ Սաղ. ԻԲ. 15.
ˀ Ել. ԻԳ. 8.
ˇ Գլ. ԺԴ. 6. Ժող. Բ. 14. Ը. 1.
ՙ Գլ. Ժ. 1. ԺԵ. 20. ԺԹ. 13. Հմր 21.
ˉ Հմր 15. Գլ. ԺԸ. 5.
‡ Կամ՝ ու ալ իշխանները ուղղութեան համար ծեծել իրաւունքէն աւելի ։
ՙ Յակ. Ա. 19.
ˉ Յոբ. ԺԳ. 5.

ԳԼ. ԺԸ

1 ‖ Ինքնահաճոյ մարդը իր ցանկութիւնը կը փնտռէ և § ամէն խորհուրդի դէմ կը կենայ" ։
2 Յիմարը՝ խոհեմութենէ չախորժեր. հապա իր սրտին մէջ եղածը յայտնել կ'ուզէ ։
3 Երբոր ամբարիշտը գայ, անարգութիւն ալ կու գայ, ու նախատինքի հետ խայտառակութիւն ։
4 ˉ Մարդուն բերնին խօսքերը խորունկ ջուրեր են. ǂ իմաստութեան աղբիւրը առատաբուղխ գետ է ։
5 ‡ Դատաստանի մէջ՝ արդարը սուտ հանելու համար, ամբարշտին աչառութիւն ընելը աղէկ չէ ։
6 Անմիտ մարդուն շրթունքները կռիւի մէջ կը մտնեն, ու անոր բերանը ծեծը կը կանչէ ։
7 ˉ Անմիտ մարդուն բերանը իրեն կործանումն է, և անոր շրթունքները իր անձին որոգայթ է ։
8 ˀ Քսու մարդուն խօսքերը՝ քաղցր պատառներու պէս են, ու անոնք մինչև փորին շտեմարանները կ'իջնեն ։
9 Ան որ իր գործքին մէջը թոյլ է, ˉ շռայլ մարդուն եղբայրն է ։
10 ˀ Տէրոջը անունը ամուր աշտարակ է. արդարը անոր կը դիմէ, ու ապահով ապաստանարան կ'ունենայ ։
11 ˀ Հարուստին ստացուածքը իր ամուր քաղաքն է, ու անոր երևակայութեանը մէջ՝ բարձր բերդի պէս է ։
12 ˀ Կոտրածէն առաջ մարդուն սիրտը կը հպարտանայ. բայց փառաց առջեւէն խոնարհութիւնը կ'երթայ ։
13 Ով որ բանը չլսած պատասխան կու տայ, յիմարութիւն ու նախատինք է անոր ։
14 Մարդուն հոգին իր հիւանդութեանը կը համբերէ. բայց վիրաւորուած հոգին ո՞վ կրնայ ‡ մխիթարել ։
15 Խոհեմին սիրտը գիտութիւն կը վաստկի. և իմաստուններուն ականջը գիտութիւն կը փնտռէ ։
16 ˀ Մարդուն ընծան անոր ճամբայ կը բանայ, ու զանիկայ մեծերուն առջեւ կը տանի ։
17 Իր դատը առաջ սկսողը իրաւունք ունեցող կ'երևի. բայց երբոր իր †† ընկերը գայ, զանիկայ կը քննէ ։
18 Վիճակը վէճերը կը դադրեցնէ, ու զօրաւորներուն մէջտեղը որոշում կ'ընէ ։
19 Վշտացած եղբայր մը ամուր քաղաքէն անառիկ է, և անոր վէճերը՝ բերդի մը նիգերուն կը նմանին ։
20 ˀ Մարդը իր բերնին պտուղէն իր փորը կը կշտացնէ, ու իր շրթունքներուն արդիւնքէն կը կշտանայ ։
21 ˀ Մահը ու կեանքը լեզուին ձեռքն է, և զանիկայ սիրողները անոր պտուղը կ'ուտեն ։
22 ˀ Առաքինի կնիկ գտնողը՝ բարիք կը գտնէ, ու Տէրոջմէ շնորհք մը կը ստանայ ։
23 Աղքատը աղաչելով կը խօսի, բայց հարուստը ‡ խիստ պատասխան կու տայ ։
24 Բարեկամներ ունեցող մարդը բարեկամութիւն ընելու է. ˁ ու եղբօրմէ աւելի հաստատ բարեկամ կայ ։

‖ Եբր. Զատուող
§ Կամ՝ ամէն բանի կը խառնուի ։
ˉ Գլ. Ժ. 11. Ի. 5.
ǂ Սաղ. ՀԸ. 2.
‡ Ղև. ԺԹ. 15. Բ Օր. Ա. 17. ԺԶ. 19. Գլ. ԻԴ. 23. ԻԸ. 21.
ˉ Գլ. Ժ. 14. ԺԲ. 13. ԺԳ. 3. Ժող. Ժ. 12.

Ն. Ք. ԳՌ.
Իբր 1000

ˀ Գլ. ԺԲ. 18. ԻԶ. 22.
ˉ Գլ. ԻԸ. 24.
ˀ Բ Թագ. ԻԲ. 3. 51. Սաղ. ԺԸ. 2. ԻԷ. 1. ԿԱ. 3. 4. ՂԱ. 2. ՃԽԴ. 2.
ˀ Գլ. Ժ. 15.
ˀ Գլ. ԺԱ. 2. ԺԵ. 33. ԺԶ. 18.
ˉ Յոհ. Է. 51.
‡ Կամ՝ տանիլ. Եբր. վերցնել ։
ˀ Ծն. ԼԲ. 20. Ա Թագ. ԻԵ. 27. Գլ. ԺԷ. 8. ԻԱ. 14.
†† Եբր. ընկերը
ˀ Գլ. ԺԲ. 14. ԺԳ. 2.
ˀ Տես Մատ. ԺԲ. 37.
ˀ Գլ. ԺԹ. 14. ԼԱ. 10.
‡ Յակ. Բ. 3.
ˁ Գլ. ԺԷ. 17.

ԳԼ. ԺԹ

1 ˉ Իր կատարելութեանը մէջ քալող աղքատը՝ նենգաւոր շրթունք ունեցող յիմարէն աղէկ է ։

ˉ Գլ. ԻԸ. 6.

Ն. Ք. ՉՔ.
Իրր 1000

2 Հոգիին տգիտութիւնը աղէկ չէ, ու ոտքերովը արտորացողը կը սահի։

3 Մարդուն յիմարութիւնը՝ անոր ճամբան կ'աւրէ, [ա] և անոր սիրտը Տէրոջը դէմ տրտունջ կ'ընէ։

4 [բ] Հարստութիւնը շատ բարեկամներ կ'աւելցրնէ. բայց աղքատը իր բարեկամէն կը զատուի։

5 [գ] Սուտ վկան անպատիժ պիտի չմնայ, ու ստութիւններ խօսողը պիտի չազատի։

6 [դ] Շատերը *առատաձեռն մարդուն" հաճութիւնը կը փնտռեն, ու [ե] ամէն մէկը պարգեւատու մարդուն բարեկամ կ'ըլլայ։

7 [զ] Աղքատին բոլոր եղբայրները անկէ կը զզուին. անոր բարեկամները՝ այլ աւելի [է] անկէ կը հեռանան. անիկայ † ոչինչ խօսքերու ետեւէ կ'իյնայ"։

8 Խելք ստացողը իր հոգին կը սիրէ. իմաստութիւն պահողը [ը] բարիք պիտի գտնէ։

9 [թ] Սուտ վկան անպատիժ պիտի չմնայ, ու ստութիւններ խօսողը պիտի կորսուի։

10 Յիմարին փափկութիւն չվայլեր. որչափ աւելի [ժ] ծառային մը իշխաններու վրայ իշխել։

11 [ի] Մարդուն խոհեմութիւնը՝ անոր բարկութիւնը կը զսպէ, [լ] և յանցանք ներելը՝ անոր պարծանք է։

12 [խ] Թագաւորին բարկութիւնը՝ առիւծի կորիւնին մռնչիւնին կը նմանի, իսկ անոր հաճութիւնը՝ խոտի վրայի [ծ] ցօղին պէս է։

13 [կ] Անմիտ տղան իր հօրը թշուառութիւնն է, [հ] ու կնկան կռիւները՝ շարունակ կաթիլներու պէս են։

14 [ձ] Տունը ու ստացուածքը՝ հայրերէն մնացած ժառանգութիւն է. բայց [ղ] խոհեմ կնիկը՝ Տէրոջմէ է։

15 [ճ] Ծուլութիւնը խորունկ քուն կը բերէ, և ծոյլ մարդը [մ] անօթի կը մնայ։

16 [յ] Պատուիրանքը պահողը իր հոգին կը պահէ. իր ճամբաները անարգողը պիտի մեռնի։

17 [ն] Աղքատին ողորմութիւն ընողը՝ Տէրոջը փոխ կու տայ. ու Անիկայ անոր հատուցում պիտի ընէ։

18 [շ] Քանի որ յոյս կայ՝ տղադ խրատէ, և անոր աղաղակին ականջ մի՛ դներ։

19 Խիստ բարկացող մարդը վնաս կը կրէ. վասն զի թէ որ զանիկա ազատես՝ նորէն ընելու ես։

20 Խրատը լսէ, և կրթութիւնը ընդունէ, որ [ո] քու ետքի ատենդ իմաստուն ըլլաս։

21 [չ] Մարդուն սրտին մէջը շատ դիտաւորութիւններ կան. բայց Տէրոջը խորհուրդը հաստատուն պիտի մնայ։

22 Մարդուն ողորմածութիւնը՝ իր փառքն է. ու աղքատը ստախօսէն աղէկ է։

23 [պ] Տէրոջը երկիւղը կենաց պատճառ է, և անով լեցուածը կուշտ կը պառկի, ու ճախորդութեան չհանդիպիր։

24 [ջ] Ծոյլը իր ձեռքը ամանին մէջը կը խոթէ, ու զանիկայ իր բերանը անգամ չդարձըներ։

25 [ռ] Ծաղր ընողը ծեծէ, ու միամիտը [ս] խելացի կ'ըլլայ, և թէ որ [վ] իմաստունը յանդիմանես, հանճարը կը հասկընայ։

26 Իր հայրը կործանողը, ու իր մայրը վռնտողը՝ [տ] ամօթ ու նախատինք բերող տղայ մըն է։

27 Որդեակ իմ՝ ետ կեցիր այն խրատ մտիկ ընելէն, որ քեզ իմաստութեան խօսքերէն կը խոտորցընէ։

28 Չար վկան արդարութիւնը ծաղր կ'ընէ, ու [ր] ամբարիշտներուն բերանը անիրաւութիւն կը կլլէ։

29 Ծաղր ընողներուն համար դատաստաններ, և [ց] անմիտներուն կռնակին համար՝ ծեծեր պատրաստուած են։

ԳԼ. Ի

1 Գինին [ա] ծաղր ընող է, ու օղին կռիւ հանող, և ով որ անոնց անձնատուր կ'ըլլայ, իմաստուն չըլլար։

2 [բ] Թագաւորին ահը՝ առիւծի կորիւնին մռնչիւնին պէս է, ու զանիկայ բարկացընողը՝ [գ] իր անձին վնաս կ'ընէ։

3 [դ] Կռիւէն ետ կենալը մարդուն փառք է. բայց ամէն յիմար կռուասէր է։

4 [ե] Ծոյլը՝ Ձմեռ է, ըսելով՝ [illegible] չհերկեր. [զ] Հունձքի ատենը պիտի մուրայ, ու բան մը պիտի չունենայ։

5 [է] Մարդու մը սրտին մէջի խորհուրդը խորունկ ջուրերու պէս է. բայց խելացի մարդը զանիկայ կը հանէ։

6 [ը] Մարդոցմէ շատերը իրենց բարերարութիւնը կը հրատարակեն. բայց [թ] հաւատարիմ մարդ մը ո՞վ կրնայ գտնել։

7 [ժ] Իր անարատութեանը մէջ քալողը արդար է. [ի] անոր որդիները իր ետեւէն երջանիկ պիտի ըլլան։

8 [լ] Դատաստանի աթոռը նստող թագաւորը իր աչքերովը ամէն չարիք կը ցրուէ։

9 [խ] Ո՞վ կրնայ ըսել թէ՝ Իմ սիրտս սրբեցի, իմ մեղքէս մաքրուեցայ։

ա Սաղ. ԼԷ. 7։
բ Գլ. ԺԴ. 20։
գ Հմր. 9։ Ել. ԻԳ. 1։ Բ Օր. ԺԹ. 16, 19։ Գլ. Զ. 19։ ԻԱ. 28։
դ Գլ. ԻԹ. 26։
* Կամ՝ Իշխանին
ե Գլ. ԺԷ. 8։ ԺԸ. 16։ ԻԱ. 14։
զ Գլ. ԺԴ. 20։
է Սաղ. ԼԸ. 11։
† Կամ՝ անոնց ետեւէն կ'իյնայ խօսքերով, բայց անոնք չեն գտնուիր։
ը Գլ. ԺԶ. 20։
թ Հմր. 5։
ժ Գլ. Լ. 22։ Ժող. Ժ. 6, 7։
ի Գլ. ԺԴ. 29։ Յակ. Ա. 19։
լ Գլ. ԺԶ. 32։
խ Գլ. ԺԶ. 14, 15։ Ի. 2։ ԻԸ. 15։
ծ Ովս. ԺԴ. 5։
կ Գլ. Ժ. 1։ ԺԵ. 20։ ԺԷ. 21, 25։
հ Գլ. ԻԱ. 9, 19։ ԻԷ. 15։
ձ Բ Կոր. ԺԲ. 14։
ղ Գլ. ԺԸ. 22։
ճ Գլ. Զ. 9։
մ Գլ. Ժ. 4։ Ի. 13։ ԻԳ. 21։
յ Ղուկ. Ժ. 28։ ԺԱ. 28։
ն Գլ. ԻԸ. 27։ Ժող. ԺԱ. 1։ Մատ. Ժ. 42։ ԻԵ. 40։ Բ Կոր. Թ. 6, 7, 8։ Եբր. Զ. 10։
շ Գլ. ԺԳ. 24։ ԻԳ. 13։ ԻԹ. 17։
ո Սաղ. ԼԷ. 37։
չ Յոբ. ԻԳ. 13։ Սաղ. ԼԳ. 10, 11։ Գլ. ԺԶ. 1, 9։ Եսա. ԺԴ. 26, 27։ ԽԶ. 10։ Գործ. Ե. 39։ Եբր. Զ. 17։

Ն. Ք. ՉՔ.
Իրր 1000

պ Ա Տիմ. Զ. 8։
ջ Գլ. ԺԵ. 19։ ԻԶ. 13, 15։
ռ Գլ. ԻԱ. 11։
ս Բ Օր. ԺԳ. 11։
վ Գլ. Թ. 8։
տ Գլ. ԺԷ. 2։
ր Յոբ. ԺԵ. 16։ Ի. 12, 13։ ԼԴ. 7։
ց Գլ. Ժ. 13։ ԻԶ. 3։

ա Ծն. Թ. 21։ Գլ. ԻԳ. 29, 30։ Եսա. ԻԸ. 7։ Ովս. Դ. 11։
բ Գլ. ԺԶ. 14։ ԺԹ. 12։
գ Գլ. Ը. 36։
դ Գլ. ԺԷ. 14։
ե Գլ. Ժ. 4։ ԺԹ. 24։
զ Գլ. ԺԹ. 15։
է Գլ. ԺԸ. 4։
ը Գլ. ԻԵ. 14։ Մատ. Զ. 2։ Ղուկ. ԺԸ. 11։
թ Սաղ. ԺԲ. 1։
ժ Բ Կոր. Ա. 12։
ի Սաղ. ԼԷ. 26։ ՃԺԲ. 2։
լ Հմր. 26։
խ Գ Թագ. Ը. 46։ Բ Մն. Զ. 36։ Յոբ. ԺԴ. 4։ Սաղ. ԾԱ. 5։ Ժող. Է. 20։ Ա Կոր. Դ. 4։ Ա Յով. Ա. 8։

Ն. Ք. Դ. Բ. իբր 1000

10 [ծ] Երկու տեսակ կշիռ-քար, երկու տեսակ [°] չափ՝ հաւասարապէս Տէրոջը առջեւ պիղծ են։

11 Մինչեւ անգամ տղու մը վարքին մաքրութիւնը եւ ուղղութիւնը՝ անոր գործքերէն կը ճանչցուի։

12 [կ] Լսող ականջը ու տեսնող աչքը՝ երկուքն ալ Տէրը ստեղծեր է։

13 [ձ] Քունը մի սիրեր, որ չըլլայ թէ աղքատանաս․ աչքերդ բաց, որ հացով կշտանաս։

14 Ծախու առնողը՝ Գէշ է, գէշ է, կ'ըսէ․ բայց երբոր երթայ, ան ատենը կը պարծենայ։

15 Ոսկի ու շատ գոհար կը գտնուի․ բայց [ղ] գիտութեան շրթունքները մեծագին զարդեր են։

16 [ճ] Օտարականի մը երաշխաւոր եղողին զգեստը առ, և օտար կնկան համար երաշխաւոր եղողէն գրաւ առ։

17 [մ] Ստութեան հացը մարդուն ախորժելի է․ բայց ետքը անոր բերանը խիճով պիտի լեցուի։

18 [յ] Դիտաւորութիւնները խորհրդով կը հաստատուին․ [ն] ուստի խոհեմութեամբ պատերազմ ըրէ։

19 [շ] Բանսարկութեամբ պտըտողը գաղտնիքը կը յայտնէ․ ուրեմն [ո] շրթունքներովը շողոքորթութիւն ընողին հետ հաղորդակցութիւն մի ըներ։

20 [չ] Ով որ իր հայրը ու մայրը կ'անիծէ, [պ] անոր ճրագը մութ խաւարի մէջ պիտի մարի։

21 [ջ] Կայ ժառանգութիւն՝ որ սկիզբը արտորնօք կ'առնուի, [ռ] բայց անոր վերջը պիտի չօրհնուի։

22 [ս] Չարութեան փոխարէնը հատուցանեմ՝ մի ըսեր․ [վ] Տէրոջը սպասէ, ու անիկայ քեզ պիտի ազատէ։

23 [տ] Երկու տեսակ կշիռ-քարը՝ Տէրոջը առջեւ պիղծ է, ու նենգաւոր կշիռքը աղէկ չէ։

24 [ր] Մարդուն քայլերը Տէրոջմէն է․ ուստի մարդը իր ճամբան ի՞նչպէս հասկնայ։

25 [ց] Անխորհրդաբար բան մը նուիրելը", եւ [ւ] ուխտ ընելէն ետքը քննութիւն ընելը՝ մարդուն որոգայթ մըն է։

26 [փ] Իմաստուն թագաւորը ամբարիշտները կը ցրուէ, ու անիւը անոնց վրայ կը դարձնէ։

27 [ք] Մարդուն հոգին՝ Տէրոջը լոյսն է, որով բոլոր շտեմարանները կը քննէ։

28 [օ] Ողորմութիւնը ու ճշմարտութիւնը՝ թագաւորը կը պահեն․ անիկայ ալ իր աթոռը ողորմութեամբ կը հաստատէ։

29 Երիտասարդներուն զարդը՝ անոնց ոյժն է, և [ա] ծերոց փառքը ալեւորութիւնն է։

30 Վէրքի նշանները, ու փորի շտեմարանները հասնող հարուածները՝ [բ] չար մարդուն" մաքրողական դեղ են։

[ծ] Բ Օր. իե. 13. ու համր 23. Գլ. ժա. 1. ժզ. 11. Միք. զ. 10, 11.
[°] Եբր. արդու՝
[կ] Մատ. է. 16.
[հ] Ել. դ. 11. Սաղ. ղդ. 9.
[ձ] Գլ. զ. 9. ժբ. 11. ժթ. 15. Հռմ. ժբ. 11.
[ղ] Յոբ. իը. 12, 16, 17, 18, 19. Գլ. գ. 15. ը. 11.
[ճ] Գլ. իբ. 26, 27. իէ. 13.
[մ] Գլ. թ. 17.
[յ] Գլ. ժե. 22. իդ. 6.
[ն] Ղու. ժդ. 31.
[շ] Գլ. ժա. 13.
[ո] Հռմ. ժզ. 18.
[չ] Ել. իա. 17. Ղև. ի. 9. Մատ. ժե. 4.
[պ] Յոբ. ժը. 5, 6. Գլ. իդ. 20.
[ջ] Գլ. իը. 20.
[ռ] Ամբ. բ. 6.
[ս] Բ Օր. լբ. 35. Գլ. ժէ. 13. իդ. 29. Հռմ. ժբ. 17, 19. Ա Թես. ե. 15. Ա Պետ. գ. 9.
[վ] Բ Թագ. ժզ. 12.
[տ] Համր 10.
[ր] Սաղ. լէ. 23. Գլ. ժզ. 9. Երեմ. ժ. 23.
[ց] Կամ՝ Սուրբ բան մը կլլել.
[ւ] Ժող. ե. 4, 5.
[փ] Սաղ. ճա. 5. ու Համր 8.
[ք] Ա Կոր. բ. 11.
[օ] Սաղ. ճա. 1. Գլ. իթ. 14.

ԳԼ. ԻԱ.

1 Թագաւորին սիրտը ջուրի վտակներու պէս է Տէրոջը ձեռքին մէջ․ զանիկայ որ կողմը ուզէ՝ կը դարձնէ։

2 [գ] Մարդուն ամէն ճամբան՝ իրեն ուղիղ կ'երեւնայ․ [դ] բայց Տէրը սիրտերը կը կշռէ։

3 [ե] Արդարութիւն եւ իրաւունք գործելը՝ զոհէն աւելի ընդունելի է Տէրոջը։

4 [զ] Աչաց ամբարտաւանութիւնը եւ սրտի հպարտութիւնը և ամբարշտաց [‖] լոյսը մեղք է։

5 [է] Աշխատասէր մարդուն խորհուրդները՝ միայն առատութիւն կը բերեն․ բայց ամէն արտորացող՝ միայն կարօտութիւն կը բերէ։

6 [ը] Սուտ լեզուով գանձեր վաստըկիլը՝ մահը փնտռողներուն հալածուած ունայնութիւնն է։

7 Ամբարիշտներուն բռնութիւնը՝ զանոնք պիտի կորսնցընէ․ վասն զի իրաւունք ընել չեն ուզեր։

8 Երբոր մարդուն ճամբան ծուռ է, կը խոտորի․ բայց մաքուր եղողին գործքը ուղիղ է։

9 [թ] Աղէկ է տանիքի մը անկիւնը բնակիլ, քան թէ կռուասէր կնկան հետ մեծ տան մէջ։

10 [ժ] Ամբարիշտ մարդուն հոգին չարութեան կը ցանկայ, — անոր ընկերը անոր առջեւը շնորհք չը գտներ։

11 [ի] Թէ որ ծաղր ընողը տուգանքի հանդիպի, միամիտը իմաստուն կ'ըլլայ, և թէ որ իմաստունը խրատուի, գիտութիւն կը ստանայ։

12 Արդարը խոհեմութեամբ ամբարշտին տունը կը դիտէ, Երբոր ամբարիշտները չարութեան համար կը կործանին։

13 [լ] Ով որ աղքատին աղաղակը չըլսելու համար իր ականջը կը գոցէ, ինքն ալ պիտի աղաղակէ, ու իրեն լսող պիտի չըլլայ։

14 [խ] Գաղտնի պարգեւը բարկութիւնը կ'իջեցնէ, և ծոցը դրուած ընծան՝ սաստիկ կատաղութիւնը կը դադրեցնէ։

15 Իրաւունք ընելը արդարին ուրախութիւն է․ [ծ] բայց անիրաւութիւն ընողներուն տանջանք է։

16 Խոհեմութեան ճամբայէն մոլորած մարդը՝ մեռելներուն ժողովքին մէջը կ'իջնէ։

Ն. Ք. Դ. Բ. իբր 1000

[ա] Գլ. ժզ. 31.
[բ] Կամ՝ բուժութեան դէմ
[գ] Գլ. ժզ. 2.
[դ] Գլ. իդ. 12. Ղու. ժզ. 15.
[ե] Ա Թագ. ժե. 22. Սաղ. ծ. 8. Գլ. ժե. 8. Եսա. ա. 11. Ովս. զ. 6. Միք. զ. 7, 8.
[զ] Գլ. զ. 17.
[‖] Կամ՝ մշակութիւնը
[է] Գլ. ժ. 4. ժգ. 4.
[ը] Գլ. ժ. 2. ժգ. 11. ի. 21. Բ Պետ. բ. 3.
[թ] Համր 19. Գլ. ժթ. 13. իե. 24. իէ. 15.
[ժ] Տես Յակ. գ. 5.
[ի] Գլ. ժթ. 25.
[լ] Մատ. է. 2. ժը. 30. Յակ. բ. 13.
[խ] Գլ. ժէ. 8. ժը. 16.
[ծ] Գլ. ժ. 29.

17 Ուրախութիւն սիրողը՝ կարօտութեան մէջ կ'իյնայ. գինին ու եղը սիրողը չհարստանար.

18 ի Ամբարիշտը արդարին համար, ու անօրէնը ուղիղներուն համար փրկանք կ'ըլլայ.

19 ժ Աղէկ է անապատ տեղ մը բնակիլ՝ քան թէ կռուասէր ու բարկացող կնկան հետ.

20 լ Իմաստունին բնակարանին մէջը ցանկալի գանձ ու եղ կը գտնուի. բայց անմիտ մարդը *իր ունեցածը" կը կլլէ.

21 խ Արդարութեան ու ողորմածութեան հետեւողը՝ կեանք, արդարութիւն և փառք պիտի գտնէ.

22 ծ Իմաստունը զօրաւորներուն քաղաքը կ'ելլէ, և անոնց ապաւինած ամրութիւնը կը փլցնէ.

23 ղ Իր բերանը ու լեզուն պահողը՝ իր հոգին նեղութիւններէն կը պահէ.

24 Հպարտութեամբ և բարկութեամբ վարուող մարդուն անունը՝ հպարտ և յանդուգն ծաղր ընող կ'ըլլայ.

25 ճ Ծոյլին ցանկութիւնը՝ զանիկայ կը մեռցնէ. վասն զի անոր ձեռքերը աշխատիլ չեն ուզեր.

26 Անիկայ ամէն օր սաստիկ կը ցանկայ. իսկ մ արդարը կու տայ, ու չխնայեր.

27 յ Ամբարիշտներուն զոհը պիղծ է, մանաւանդ երբոր զանիկայ չար դիտաւորութեամբ կը մատուցանեն.

28 ն Սուտ վկան պիտի կորսուի. բայց լսող մարդը †հաւատարմութեամբ պիտի խօսի.

29 Ամբարիշտ մարդը իր երեսը կը պնտցնէ. բայց ուղիղը իր ճամբաները կը շիտկէ.

30 շ Իմաստութիւն, հանճար կամ խորհուրդ մը չկայ, որ Տէրոջը դէմ կենայ.

31 ո Պատերազմի օրուան համար՝ ձին կը պատրաստուի. բայց չ փրկութիւնը Տէրոջմէ է.

Ն. Ք. գ. Բ. Երր 1000

ի Գլ. ժա. 8. Եա. խգ. 3. 4.
ժ Հմր. 9.
լ Սաղ. ճժբ. 3. Մատ. իե. 3. 4.
* Եբր. զանիկայ
խ Գլ. ժե. 9. Մատ. ե. 6.
ծ Ժող. Թ. 14. ա.
ղ Գլ. ժբ. 13. ժգ. 3. ժը. 21. Յակ. գ. 2.
ճ Գլ. ժգ. 4.
մ Սաղ. լէ. 26. ճժբ. 9.
յ Սաղ. ծ. 9. Գլ. ժե. 8. Եա. կզ. 3. Երեմ. զ. 20. Ամով. ե. 22.
ն Գլ. ժթ. 5. 9.
† Կամ՝ յաւիտեան
շ Եա. ը. 9. 10. Երեմ. թ. 23. Գործ. ե. 39.
ո Սաղ. ի. 7. լգ. 17. Եա. լա. 1.
չ Սաղ. գ. 8.

ԳԼ. ԻԲ

1 պ Բարի անունը շատ հարստութիւնէն աւելի ընտիր է. ու շնորհքը արծաթէն ու ոսկիէն աղէկ է.

2 ջ Հարուստը ու աղքատը իրարու կը հանդիպին. ռ անոնց ամէնը ստեղծողը Տէրն է.

3 ս Խորագէտը չարիքը կը տեսնէ, ու կը զգուշանայ. բայց միամիտները առաջ կ'անցնին, ու վնաս կը կրեն.

4 վ Խոնարհութեան և Տէրոջը երկիւղին վարձանքը՝ հարստութիւն, փառք ու կեանք է.

5 ղ Ծուռ մարդուն ճամբուն մէջը փուշեր ու որոգայթներ կան. ի իր հոգին պահողը՝ անոնցմէ հեռու կ'ըլլայ.

6 է Կրթէ մանուկը ‡իր ճամբան սկսած ատենը", որ իր ծերութեան ատենն ալ անկէ չխոտորի.

7 ը Հարուստը աղքատներուն վրայ կը տիրէ, ու փոխ առնողը փոխ տուողին ծառայ կ'ըլլայ.

8 թ Չարութիւն ցանողը՝ ունայնութիւն կը հնձէ. և անոր բարկութեանը գաւազանը պիտի կորսուի.

9 ժ Աղէկ աչք ունեցողը օրհնած կ'ըլլայ. վասն զի իր հացէն աղքատին կու տայ.

10 լ Ծաղր ընողը թէ որ վռնտես, կռիւը կ'անցնի, ու վէճը և անարգանքը կը դադարի.

11 խ Սրտի մաքրութիւն սիրողին շրթունքներուն վրայ շնորհք կայ, ու թագաւորը անոր բարեկամ կ'ըլլայ.

12 Տէրոջը աչքերը գիտութիւնը կը պաշտպանեն, և ինք անօրէնին խօսքերը կ'աւրէ.

13 ծ Ծոյլը կ'ըսէ. Դուրսը առիւծ կայ, հրապարակին մէջը պիտի մեռցուիմ.

14 կ Օտար կնիկներուն բերանը խորունկ փոս է. հ Տէրոջը ատելի եղողը հոն կ'իյնայ.

15 Մանուկին սրտին մէջը՝ յիմարութիւնը կապուած է. ձ զանիկայ՝ խրատի գաւազանը կը հեռացընէ անկէ.

16 Իր ստացուածքը շատցնելու համար աղքատին զրկանք ընողը, ու հարուստին տուողը՝ անշուշտ կարօտութեան կը հասնի.

17 Ականջդ ծռէ, ու իմաստուններուն խօսքերը մտիկ ըրէ, և քու սիրտդ իմ գիտութեանս տուր.

18 Վասն զի թէ որ անոնք քու սրտիդ մէջը պահես, հաճելի բան է. անոնք քու շրթունքներուդ վրայ ալ պիտի հաստատուին.

19 Ահա այսօր զանոնք քեզի իմացուցի. որպէս զի քու ապաւինութիւնդ Տէրոջը վրայ ըլլայ.

20 Միթէ ես քեզի ‖շատ անգամ" խրատներով, ու գիտութեամբ չգրեցի",

21 ղ Որ քեզի՝ ճշմարիտ խօսքերուն ստուգութիւնը սորվեցնեմ, ճ որ քեզի §հարցընողներուն՝ ճշմարիտ խօսքերով պատասխան տաս.

22 մ Աղքատը մի կողոպտեր իր աղքատութեանը համար, յ ու տնանկը ‖դատաստանի մէջ մի կոխեր.

23 ն Վասն զի Տէրը անոնց իրաւունքը պիտի պաշտպանէ, և զանոնք

Ն. Ք. գ. Բ. Երր 1000

պ Ժող. է. 1.
ջ Գլ. իթ. 13. Տես ա Կոր. ժբ. 21.
ռ Յոբ. լա. 15. Գլ. ժգ. 31.
ս Գլ. ժգ. 16. իէ. 12.
վ Սաղ. ճժբ. 3. Մատ. զ. 33.
ղ Գլ. ժե. 19.
ի ա Յոհ. ե. 18.
է Եփե. զ. 4. բ Տիմ. գ. 15.
‡ Կամ՝ իր ճամբուն համեմատ.
ը Յակ. բ. 6.
թ Յոբ. դ. 8. Ովս. ժ. 13.
ժ բ Կոր. թ. 6.
լ Ծն. իա. 9. 10. Սաղ. ճա. 5.
խ Սաղ. ճա. 6. Գլ. ժզ. 13.
ծ Գլ. իզ. 13.
կ Գլ. բ. 16. ե. 3. է. 5. իգ. 27.
հ Ժող. է. 26.
ձ Գլ. ժգ. 24. ժթ. 18. իգ. 13. 14. իթ. 15. 17.
‖ Կամ՝ ազնիւ բաներ. Գլ. ը. 6.
ղ Ղու. ա. 3. 4.
ճ Տես ա Պետ. գ. 15.
§ Եբր. խրկողներուն
մ Ել. իգ. 6. Յոբ. լա. 16. 21.
յ Զաք. է. 10. Մաղ. գ. 5.
‖ Եբր. դրան
ն ա Թագ. իդ. 13. իե. 39. Սաղ. ժը. 5. լե. 1. 10. կը. 5. ճի. 12. Գղ. իգ. 11. Երեմ. ծա. 36.

Ն. Ք. Ծ. իբր 1000

կողոպտողներուն հոգին պիտի կողոպտէ ։

24 Բարկացող մարդուն հետ ընկերութիւն մի՛ ըներ, ու ցասկոտ մարդուն հետ մի՛ երթար .

25 Որ չըլլայ թէ անոր ճամբաները սորվիս, և քու հոգւոյդ որոգայթ վաստկիս ։

ւ Գլ. Զ. 1. ԺԱ. 15.

26 ւ Ձեռք տուողներէն մի՛ ըլլար, ու պարտքի համար երաշխաւոր եղողներէն .

* Գլ. Ի. 16.

27 Թէ որ վճարելու կարողութիւն չունիս, ինչու համար * տակէդ քու անկողինդ առնեն ։

ւ Բ Օր. ԺԹ. 14. ԻԷ. 17. Գլ. ԻԳ. 10.

28 ւ Զըլլայ որ տեղէն վերցընես ան վաղեմի սահմանին նշանը, որ քու հայրերդ դրեր են ։

29 Իր գործքին մէջ ժիր մարդ մը կը տեսնե՞ս, անիկայ թագաւորներուն առջեւը պիտի կայնի . աննշան մարդոց առջեւը պիտի չկայնի ։

ԳԼ. ԻԳ.

1 Երբոր իշխանի հետ սեղան նստիս, առջեւդ դրուածը աղէկ նայէ .

2 Ու թէ որ դուն ախորժակի տէր մարդ ես, կոկորդիդ վրայ դանակ դիր ։

3 Անոր աղնիւ կերակուրներուն մի՛ ցանկար . վասն զի անոնք խաբէութեան հաց են ։

= Գլ. ԻԸ. 20. Ա Տիմ. Զ. 9. 10.
‡ Գլ. Գ. 5. Հռով. ԺԲ. 16.

4 = Հարուստ ըլլալու մի՛ աշխատիր . ‡ Քու * խորհուրդէդ ետ կեցիր ։

* Կամ՝ իմաստութենէդ

5 Աչք պիտի տնկե՞ս ան բանին՝ որ ոչինչ է . անիկայ անշուշտ իրեն թեւեր կը շինէ, ու արծիւի պէս օդը կը թռչի ։

‡ Բ Օր. ԺԵ. 9.
∓ Սաղ. ՃԽԱ. 4.

6 ‡ Չար աչք ունեցողին ∓ հացը մի՛ ուտեր, և անոր աղնիւ կերակուրներուն մի՛ ցանկար .

⊦ Սաղ. ԺԲ. 2.

7 Վասն զի անիկայ՝ իր սրտին մէջը ինչպէս որ կը մտածէ, այնպէս է . Կեր ու խմէ՛ ⊦ կ՚ըսէ քեզի . բայց անոր սիրտը քեզի հետ չէ ։

8 Կերած պատառդ պիտի փսխես, ու հաճելի խօսքերդ պիտի կորսընցընես ։

ւ Գլ. Թ. 8. Մատ. Է. 6.

9 ւ Յիմարին ականջներուն մի՛ խօսիր . քանզի քու խօսքերուդ իմաստութիւնը կ՚անարգէ ։

⊦ Բ Օր. ԺԹ. 14. ԻԷ. 17. Գլ. ԻԲ. 28.

10 ⊦ Վաղեմի սահմանին նշանը տեղէն մի՛ վերցըներ, ու որբերուն արտերը մի՛ մտներ .

ε Յոբ. ԼԱ. 21. Գլ. ԻԲ. 23.

11 ε Քանզի անոնց Վրէժխնդիրը զօրաւոր է, ու քեզի դէմ՝ անոնց իրաւունքը անիկայ պիտի պաշտպանէ ։

ϸ Գլ. ԺԳ. 24. ԺԹ. 18. ԻԲ. 15. ԻԹ. 15. 17.

12 ϸ Քու սիրտդ խրատի տուր, ու ականջներդ գիտութեան խօսքերուն ։

13 Տղայէն խրատը մի՛ կտրեր . վասն զի թէ որ զանիկայ գաւազանով ծեծես, չմեռնիր ։

‡ Ա Կոր. Ե. 5.

14 Դուն անիկայ գաւազանով կը ծեծես, բայց ‡ անոր հոգին դժոխքէն կ՚ազատես ։

‡ Համր 24. 25. Գլ. ԻԹ. 3.

15 Որդեակ իմ՝ ‡ թէ որ քու սիրտդ իմաստուն ըլլայ, իմ սիրտս ալ պիտի ուրախանայ ։

16 Ու երբոր քու շրթունքներդ ուղիղ բաներ խօսին, իմ երիկամունքներս պիտի ցնծան ։

ւ Սաղ. ԼԷ. 1. ՀԳ. 3. Գլ. Գ. 31. ԻԴ. 1.

17 ւ Քու սիրտդ մեղաւորներուն չնախանձի . հապա ⊦ ամէն օր Տէրոջը վախին մէջ եղիր ։

⊦ Գլ. ԻԴ. 14.

18 ‡ Վասն զի իրաւցընէ վախճան մը կայ, ու քու յոյսդ պիտի չկտրի ։

‡ Սաղ. ԼԷ. 37. Գլ. ԻԴ. 14. Ղու. ԺԶ. 25.

19 Որդեակ իմ՝ լսէ, ու իմաստուն եղիր, և | քու սիրտդ ուղիղ ճամբուն մէջ շիտկէ ։

| Գլ. Դ. 23.
‡ Եսա. Ե. 22. Մատ. ԻԴ. 49. Ղու. ԻԱ. 34. Հռով. ԺԳ. 13. Եփե. Ե. 18.

20 ‡ Մի ընկերանար գինեմոլներուն հետ, ու † իրենց մարմինը մաշողներուն՝ հետ .

† Կամ՝ գեղխութեամբ միս ուտողներուն

21 Վասն զի գինեմոլը ու շռայլը աղքատ կ՚ըլլան . և ⟩ շատ քունը՝ պատռտած հանդերձներ կը հագցընէ ։

⟩ Գլ. ԺԹ. 15.

ւ Գլ. Ա. 8. Լ. 17. Եփե. Զ. 1. 2.

22 ւ Հնազանդութիւն ըրէ հօրդ՝ որ քեզ ծներ է, ու մի՛ անարգեր քու մայրդ՝ երբոր կը պառաւի ։

‡ Գլ. Դ. 5. 7. Մատ. ԺԳ. 44.

23 ‡ Ճշմարտութիւնը ծախու առ, ու զանիկայ մի՛ ծախեր . նմանապէս իմաստութիւնը, խրատը ու հանճարը ։

ʃ Գլ. Ժ. 1. ԺԵ. 20. Համր 15.

24 ʃ Արդարին հայրը շատ պիտի ցնծայ, և իմաստուն զաւակ ծնանողը անոր վրայ պիտի ուրախանայ ։

25 Թող քու հայրդ ու մայրդ քեզմէ ուրախանան, ու քեզ ծնանողը՝ թող ցնծայ ։

26 Որդեակ իմ՝ քու սիրտդ ինծի տուր, և քու աչքերդ թող իմ ճամբաներս դիտեն .

ɔ Գլ. ԻԲ. 14.

27 ɔ Վասն զի պոռնիկը խորունկ փոս է, ու օտար կնիկը նեղ ջրհոր է .

ւ Գլ. Է. 12. Ժող. Է. 26.

28 ւ Եւ անիկայ գողի պէս դարանը կը մտնէ, ու մարդոց մէջ անհաւատարիմները կ՚աւելցընէ ։

ւ Եսա. Ե. 11. 22.

29 ւ Որո՞ւնն է վայը . որո՞ւնն է ո՜հը . որո՞ւնն են կռիւները . որո՞ւնն են տրտունջները . որո՞ւնն են առանց պատճառի վէրքերը . = որո՞ւնն է աչաց կարմրութիւնը ։

= Ծն. ԽԹ. 12.

ւ Գլ. Ի. 1. Եփե. Ե. 18.

30 ւ Գինիին քով մնացողներուն, ¬ խառնած գինին փնտռելու գացողներուն ։

¬ Սաղ. ՀԵ. 8. Գլ. Թ. 2.

31 Մի նայիր գինիին կարմրութեանը՝ գաւաթին մէջ իր գոյնը ցուցընելուն՝ ու շիտակ վազելուն .

32 Անիկայ ետքը օձի պէս կը խածնէ, ու քարբի պէս կը խայթէ ։

33 Անկէ ետքը քու աչքերդ օտար կնիկներու պիտի նային, և քու սիրտդ ծուռ բաներ պիտի խօսի .

34 Ու ծովուն մէջը պառկողի պէս, ու կայմի վրայ պառկողի պէս պիտի ըլլաս։

35 Ու պիտի ըսես. Զիս ծեծեցին, ու ես ցաւ մը չզգացի, ինծի զարկին, ու ես բան մը չիմացայ. Ե՞րբ պիտի արթննամ, որ դարձեալ նորէն փնտռեմ։

ԳԼ. ԻԴ

1 Չար մարդոց մի՛ նախանձիր, ու անոնց հետ կենալու մի՛ ցանկար.

2 Վասն զի անոնց սիրտը բռնութիւն կը խորհի, և անոնց շրթունքները վնասներու վրայով կը խօսին։

3 Տունը իմաստութեամբ կը շինուի, ու հանճարով կը հաստատուի։

4 Եւ շտեմարանները գիտութեամբ՝ ամէն տեսակ պատուական ու վայելուչ գանձերով կը լեցուին։

5 Իմաստուն մարդը զօրաւոր կ՚ըլլայ, ու գիտութիւն ունեցողը ոյժը կ՚աւելցնէ։

6 Վասն զի պատերազմդ խոհեմութեամբ կ՚ընես. և ազատութիւնը՝ խորհրդականներու շատութիւնով կ՚ըլլայ։

7 Իմաստութիւնը յիմարին համար շատ բարձր է. անիկայ դրանը մէջ իր բերանը չբանար։

8 Ով որ չարութիւն ընել կը մտածէ, անիկայ նենգամիտ պիտի կոչուի։

9 Յիմարութեան խորհուրդը մեղք է, և ծաղր ընողը մարդոց զզուելի է։

10 Թէ որ նեղութեան օրը թուլնաս, ոյժդ քիչ է։

11 Ազատէ՛ զանոնք որ մեռցուելու կը տարուին, ու սպաննուելու վրայ եղողները ազատելէն ետ մի՛ կենար։

12 Թէ որ ըսես թէ՝ Մենք անիկայ չգիտցանք, ահա սիրտերը կշռողը ինքը կը հասկընայ. ու քու հոգիդ պաշտպանողը ինքը գիտէ. և ամէն մարդուն իր գործքին չափովը պիտի հատուցանէ։

13 Որդեա՛կ իմ՝ մեղր կեր, որ աղէկ է, և մեղրախորիսխ կեր, որ քիմքդ քաղցր է։

14 Իմաստութեան ճանաչումն ալ քու հոգիիդ այնպէս պիտի ըլլայ. թէ որ զանիկայ գտնես, և վախճան մը կայ, ու քու յոյսդ պիտի չկտրի։

15 Ո՛վ չար՝ արդարին տանը դարանակալ մի՛ ըլլար. անոր հանգստարանը մի՛ աւրեր։

Ն. Ք. ԳՌ. հրր 1000

Եբր. սիրալը
Երեմ. ե. 3. Տես գլ. իէ. 22.
Եփե. դ. 19.
Տես ի Օր. իթ. 19. Եսա. ծզ. 12.
Սաղ. լէ. 1. ԾԳ. Հգ. 3. Գլ. գ. 31. իդ. 17. Հմր 19.
Առակ. ա. 15.
Սաղ. ժ. 7.
Գլ. իա. 22. Ժող. թ. 16.
Գլ. ժա. 14. ժե. 22. ի. 18. Ղու. ժդ. 31.
Կամ՝ յաղթութիւնը՝
Սաղ. ժ. 5. Գլ. ժդ. 6.
Հռով. ա. 30.
Սաղ. ձբ. 4. Եսա. ծբ. 6. 7. ա Յօհ. գ. 16.
Գլ. իա. 2.
Յոբ. լդ. 11. Սաղ. կբ. 12. Երեմ. լբ. 19. Հռով. բ. 6. Յայտ. բ. 23. իբ. 12.
Երգ. ե. 1.
Սաղ. ժթ. 10. ճժթ. 103.
Գլ. իգ. 18.
Սաղ. ժ. 9. 10.
Կամ՝ հանգստութեան տեղը

16 Վասն զի արդարը թէև եօթը անգամ ալ իյնայ, պիտի կանգնի. բայց չարերը ձախորդութեան մէջ պիտի իյնան։

17 Երբոր քու թշնամիդ իյնայ՝ մի՛ ուրախանար, ու երբոր անոր ոտքը սահի, քու սիրտդ թող չցնծայ։

18 Չըլլայ որ Տէրը տեսնէ, ու իրեն անհաճոյ երևնայ, և իր բարկութիւնը անոր վրայէն դարձնէ։

19 Չարագործներուն համար մի՛ սրտմտիր, ու ամբարիշտներուն մի՛ նախանձիր.

20 Վասն զի չար մարդը ետքը վախճան չունենար. ամբարիշտներուն ճրագը պիտի մարի։

21 Որդեա՛կ իմ՝ Տէրոջմէ ու թագաւորէն վախցիր, և խռովարար մարդոց հետ մի՛ խառնուիր։

22 Քանզի անոնց կործանումը յանկարծ կ՚ըլլայ, ու երկուքին ալ պատուհասը ո՛վ գիտէ։

23 Աս բաներն ալ իմաստուններուն յատուկ է. դատաստանի մէջ աչառութիւն ընելը աղէկ չէ՛։

24 Ով որ ամբարշտին կ՚ըսէ թէ՝ Դուն արդար ես, ազգերը անոր անէծք պիտի տան, ու ժողովուրդները զանիկայ պիտի անարգեն։

25 Բայց յանդիմանութիւն տուողներուն՝ շնորհք կ՚ըլլայ, և անոնց վրայ բարի օրհնութիւն կու գայ։

26 Շիտակ պատասխան տուողը շրթունքներ կը համբուրէ։

27 Դուրսի գործքդ կանոնաւորէ՛, և զանիկայ քու արտիդ մէջ կարգի դիր, ու տունդ ետքը շինէ։

28 Քու դրացիիդ դէմ զուր տեղը վկայութիւն մի՛ ըներ, և քու շրթունքներովդ մի՛ խաբեր։

29 Մի՛ ըսեր թէ՝ Անիկայ ինծի ինչպէս որ ըրաւ, ես ալ անոր այնպէս պիտի ընեմ, ան մարդուն՝ իր գործքին համեմատ հատուցում պիտի ընեմ։

30 Ծոյլ մարդուն արտին քովէն՝ ու պակասամիտ մարդուն այգիին քովէն անցայ.

31 Ու ահա համենուն մէջը փուշեր բուսեր էին, ու անոնց երեսը եղինձներ ծածկեր էին, և անոր քարէ պատը փլած էր.

32 Ու երբոր զանիկայ տեսայ, միտքիս մէջը պահեցի, անոր նայեցայ, ու անկէ խրատ առի։

33 Թէ որ քիչ մը քնանաս, քիչ մը նիրհես, ու քիչ մը ձեռք ձեռքի վրայ դնես ննջելու համար,

34 Քու աղքատութիւնդ ճամբորդի պէս պիտի գայ, և քու կարօտութիւնդ սպառազինեալ մարդու պէս։

Ն. Ք. ԳՌ. հրր 1000

Յոբ. ե. 19. Սաղ. լգ. 19. լէ. 24. Միք. է. 8.
Եսթ. է. 10. Ամով. ե. 2. ը. 14. Յայտ. ժը. 21.
Յոբ. լա. 29. Սաղ. լե. 15. 19. Գլ. ժէ. 5. Աբդ. 12.
Սաղ. լէ. 1. Հգ. 3. Գլ. իգ. 17. Հմր 1.
Սաղ. ժա. 6.
Յոբ. ժը. 5. 6. իա. 17. Գլ. ժգ. 9. ի. 20.
Հռով. ժգ. 7. Ա Պետ. բ. 17.
Եբր. փոփոխական
Ղև. ժթ. 15. Բ Օր. ա. 17. ժզ. 19. Գլ. ժը. 5. իը. 21. Յօհ. է. 24.
Գլ. ժէ. 15. Եսա. ե. 23.
Գ Թագ. ե. 17. 18. Ղու. ժդ. 28.
Եփե. դ. 25.
Գլ. ի. 22. Մատ. ե. 39. 44. Հռով. ժբ. 17. 19.
Ծն. գ. 18.
Գլ. զ. 9. ևն.

Ն. Ք. գՔ.
Իբր 700

ԳԼ. ԻԵ

1 Թագաւորներու վրայով ։ 8 Վէճերէն, ու անոնց զանազան պատճառներէն զգուշանալու վրայով ։

1 ա Ասոնք ալ Սողոմոնին առակներն են, որ Յուդայի Եզեկիա թագաւորին մարդիկները օրինակեցին ։

ա Գ Թագ. Դ. 32 ։

2 բ Բանը ծածկելը Աստուծոյ փառքն է . բայց թագաւորներուն փառքը՝ գ բանը քննելն է ։

բ Բ Օր. ԻԹ. 29 ։ Հռով. ԺԱ. 33 ։
գ Յոբ. ԻԹ. 16 ։

3 Երկնից բարձրութիւնը, ու երկրիս խորութիւնը, և թագաւորներուն սիրտը չքննուիր ։

4 դ Վերցուր արծաթէն կղկղանքը, ու ոսկերիչին համար մաքուր անօթ կ՚ելլէ .

դ Բ Տիմ. Բ. 21 ։

5 ե Վերցուր թագաւորին առջեւէն ամբարիշտը, ու անոր աթոռը արդարութեամբ կը հաստատուի ։

ե Տես Գլ. Ի. 8 ։ Գլ. ԺԶ. 12 ։ ԻԹ. 14 ։

6 Թագաւորին առջեւ մի պարծիր, և մեծերուն տեղը մի կենար .

7 զ Վասն զի աղէկ է որ քեզի ըսեն թէ՝ Հոս ելիր, քան թէ քու աչքերուդ տեսած իշխանին առջեւ վար իջեցնեն քեզ ։

զ Ղուկ. ԺԴ. 8. 9. 10 ։

8 է Կռիւի համար շուտով դուրս մի ելլեր . չըլլայ թէ՝ երբոր ընկերդ քեզ ամչցնէ, դուն վերջը ինչ ընելիքդ չգիտնաս ։

է Գլ. ԺԷ. 14 ։ Մատ. Ե. 25 ։
ը Կամ՝ Դատի

9 թ Ընկերիդ հետ քու դատդ վարէ, բայց գաղտնիքը ուրիշին մի յայտներ .

թ Մատ. Ե. 25 ։ ԺԸ. 15 ։

10 Չըլլայ որ լսողը քեզ անարգէ, ու գէշ անունդ անջնջելի մնայ ։

11 ժ Յարմարութեամբ ըսուած խօսքը՝ արծաթէ զարդերու մէջ դրուած ոսկիէ խնձորներու կը նմանի ։

ժ Գլ. ԺԵ. 23 ։ Եսա. Ծ. 4 ։

12 Իմաստունին յանդիմանութիւնը՝ մտիկ ընող ականջին, ոսկիէ օղ՝ ու մաքուր ոսկիէ մանեակ է ։

13 ի Հաւատարիմ դեսպանը՝ զինքը խրկողներուն՝ հունձքի ատենի ձիւնին զովութեանը պէս է, և իր տիրոջը հոգին կը զուարճացնէ ։

ի Գլ. ԺԳ. 17 ։

14 լ Սուտ խ առատաձեռնութեան վրայ պարծեցողը՝ ծ անանձրեւ ամպերու ու հովի պէս է ։

լ Գլ. Ի. 6 ։
խ Կամ՝ տուրքի
ծ Յուդ. 12 ։

15 կ Համբերութեամբ՝ իշխանին սիրտը կ՚իջնէ, և անուշ լեզուն ոսկորներ կը կոտրէ ։

կ Ծն. ԼԲ. 4. ԵՃ. Ա Թագ. ԻԵ. 24, ԵՃ. Գլ. ԺԵ. 1 ։ ԺԶ. 14 ։

16 հ Եթէ որ մեղր գտնես, քեզի բաւական եղածին չափ կեր, չըլլայ որ անով կշտանաս, ու զանիկայ փսխես ։

հ Հմր 27 ։

17 Քու ոտքդ դրացիիդ տունը յաճախ չկոխէ, չըլլայ որ քեզմէ ձանձրանայ, ու քեզ ատէ ։

18 ձ Իր դրացիին համար սուտ վկայութիւն ընողը՝ ուռի, սուրի և սրած նետի պէս է ։

ձ Սաղ. ԾԷ. 4 ։ ԿԴ. 3. 4 ։ Գլ. ԺԲ. 18 ։

19 Նեղութեան օրը անհաւատարիմ մարդու ապաւինիլը՝ փշրուող ակռայի և գիւրագլոր ոտքի ապաւինելու պէս է ։

20 ղ Տրտում մարդուն առջեւ երգեր երգողը՝ ցուրտ օրը իր զգեստը հանողին, կամ բորակի վրայ թափուած քացախին կը նմանի ։

ղ Դան. Զ. 18 ։ Հռով. ԺԲ. 15 ։

21 ճ Եթէ որ թշնամիդ անօթի է, անոր հաց կերցուր, ու թէ որ ծարաւ է, անոր ջուր խմցուր .

ճ Ել. ԻԳ. 4, 5 ։ Մատ. Ե. 44 ։ Հռով. ԺԲ. 20 ։

22 Քանզի այսպէս ընելովդ՝ անոր գլխուն վրայ կրակի կայծեր կը դիզես, մ և Տէրը քեզի հատուցում պիտի ընէ ։

մ Բ Թագ. ԺԶ. 12 ։

23 յ Հիւսիսային հովը՝ անձրեւ ն կը ցրուէ, ու խոժոռ դէմքը՝ չարախօս լեզուն ։

յ Յոբ. ԼԷ. 22 ։
ն Կամ՝ կը յառաջացնէ ։

24 շ Աղէկ է տանիքի մը անկիւնը բնակիլ, քան թէ կռուասէր կնկան հետ մեծ տան մէջ ։

շ Սաղ. ՃԱ. 5 ։

25 ո Ինչպէս է պաղ ջուրը ծարաւած մարդուն՝ անանկ ալ է հեռու երկրէ եկած բարի լուրը ։

ո Գլ. ԺԹ. 13 ։ Իս. 9 ։ 19 ։

26 Չար մարդուն առջեւ իյնող արդարը՝ պղտորուած աղբիւրի, ու աւրուած ակի կը նմանի ։

27 չ Շատ մեղր ուտելը աղէկ չէ, և մարդուն պ իր փառքը փնտռելը փառք չէ ։

չ Հմր 16 ։
պ Գլ. ԻԷ. 2 ։

28 ջ Իր ոգին չզսպող մարդը՝ փլած ու անպարիսպ քաղաքի պէս է ։

ջ Գլ. ԺԶ. 32 ։

ԳԼ. ԻԶ

1 Յիմարներու, 13 ծոյլերու, 17 ու հակառակասէր բանսարկուներու վրայով ։

1 Ինչպէս որ ամառուան մէջ ձիւն, ա և հունձքի ատեն անձրեւ, այնպէս ալ յիմարին պատիւ չվայլեր ։

ա Ա Թագ. ԺԲ. 17 ։

2 Ինչպէս որ ճնճղուկը կը պտըտի, ու ծիծեռնիկը կը թռչի, այնպէս ալ բ առանց պատճառի անէծքը չգար ։

բ Թուոց ԻԳ. 8 ։ Բ Օր. ԻԳ. 5 ։

3 գ Ձիուն խարազան՝ ու իշուն սանձ՝ և յիմարներուն կռնակին գաւազան պէտք է ։

գ Սաղ. ԼԲ. 9 ։ Գլ. Ժ. 13 ։

4 Յիմարին իր յիմարութեանը համեմատ պատասխան մի տար, չըլլայ որ դուն ալ անոր նման ըլլաս ։

5 դ Յիմարին իր յիմարութեանը համեմատ պատասխան տուր, չըլլայ որ անիկայ զինքը իմաստուն կարծէ ։

դ Մատ. ԺԶ. 1—4 ։ ԻԱ. 24-27 ։

6 Յիմարին ձեռքովը խօսք խրկողը՝ իր ոտքերը կը կտրէ, ու վնաս | կը քաշէ ։

| Եբր. կը խմէ ։

7 Ինչպէս որ կաղին ոտքերը կ՚երերան, այնպէս ալ յիմարին բերնին մէջ առակը ։

8 Յիմարին պատիւ տուողը՝ § քարակոյտի մը մէջ պատուական քարերու ծրար դնողին կը նմանի ։

§ Կամ՝ պարսատիկի մէջ քար կապողին ։

9 Առակը յիմարին բերնին մէջ՝

Ն․ Ք․ գ․Ք․ իրր 700

գինովին ձեռքը մտնող փուշին պէս է ։

10 Մեծ է ամէն բան Ստեղծողը, որ յիմարին վարձք կու տայ, և յանցաւորներուն վարձք կու տայ ։

11 [զ] Ինչպէս որ շունը իր փսխածին կը դառնայ, նոյնպէս ալ յիմարը իր յիմարութեանը կը դառնայ ։

12 [է] Ջինքը իմաստուն կարծող մարդ մը տեսա՞ր․ աւելի յոյս կայ յիմարին՝ քան թէ անկէ ։

13 [ը] Ծոյլը կ'ըսէ թէ՝ Ճամբուն մէջ առիւծ կայ, ու հրապարակներուն մէջ կորիւն ։

14 Ինչպէս որ դուռը իր ծղխնիներուն վրայ կը դառնայ, այնպէս ալ ծոյլը իր անկողինին վրայ ։

15 [թ] Ծոյլը իր ձեռքը ամանին մէջը կը խոթէ, ու բերանը անգամ տանելու դժուարութիւն կը զգայ ։

16 Ծոյլը իր աչքերուն՝ խելացի պատասխան տուող եօթը մարդէն աւելի իմաստուն կ'երևնայ ։

17 Իրենը չեղած դատին համար բարկացող անցաւորը՝ շունը ականջներէն բռնողին պէս է ։

18 Ինչպէս կատղած մարդը՝ որ կրակի կայծեր, նետեր ու մահ կը ցանէ,

19 Այնպէս է ան մարդը՝ որ իր բարեկամին նենգութիւն կ'ընէ, ու ետքը կ'ըսէ․ [ժ] Ահա կատակ ըրի ։

20 Առանց փայտի կրակը կը մարի, և [ի] թէ որ քսու չըլլայ, կռիւը կը դադարի ։

21 [լ] Ինչպէս ածուխը կայծերուն, ու փայտը կրակին, այնպէս է կռուասէր մարդը վէճ բորբոքելու ։

22 [խ] Քսու մարդուն խօսքերը քաղցր պատառներու պէս են, ու անոնք մինչև փորին շտեմարանները կ'իջնեն ։

23 Եռանդուն շրթունքները և չար սիրտը արծաթի կղկղանքով պատած հողէ ամանի կը նմանին ։

24 Ատեցողը իր շրթունքներովը կը կեղծէ, ու սրտին մէջը նենգութիւն կը պահէ ․

25 [ծ] Անոր գեղեցիկ խօսուածքին չհաւատաս․ վասն զի անոր սրտին մէջը եօթը զզուելի բան կայ ։

26 Ան որ իր ատելութիւնը նենգութեամբ կը ծածկէ, անոր չարութիւնը ժողովքի մէջ պիտի յայտնուի ։

27 [կ] Փոս փորողը ինքը մէջը պիտի իյնայ, և ան որ քար կը գլորէ, իրեն պիտի դառնայ ։

28 Ստախօս լեզուն *իր ծեծածները" կ'ատէ, ու շողոքորթող բերանը կորուստ կ'ընէ ։

[զ] Բ Պետ․ Բ 22 ։ Ղեւ․ Ը․ 15 ։
[է] Առ․ ԻԹ․ 20 ։ Ղու․ ԺԲ․ 11 ։ Հռոմ․ ԺԲ․ 16 ։ Յայտ․ Գ․ 17 ։
[ը] Առ․ ԻԲ․ 13 ։
[թ] Առ․ ԺԹ․ 24 ։
[ժ] Եփե․ Ե․ 4 ։
[ի] Առ․ ԻԲ․ 10 ։
[լ] Առ․ ԺԵ․ 18 ։ ԻԹ․ 22 ։
[խ] Առ․ ԺԸ․ 8 ։
[ծ] Սաղ․ ԻԸ․ 3 ։ Երեմ․ Թ․ 8 ։
[կ] Սաղ․ Է․ 15, 16 ։ Թ․ 15 ։ Ժ․ 2 ։ ԺԷ․ 6 ։ Առ․ ԻԸ․ 10 ։ Ժող․ Ժ․ 8 ։
* Կամ՝ զինքը ծեծողները

ԳԼ․ ԻԷ

1 Անձնասիրութեան, 5 Ճշմարիտ սիրոյ, 11 զանազան յանցանքներէ զգուշանալու, 23 և ընտանեկան խնամքի վրայով խրատներ ։

1 [ա] Վաղուան համար մի՛ պարծիր․ վասն զի չես գիտեր թէ օրը ինչ պիտի ծնանի ։

2 [բ] Քեզ ուրիշը թող գովէ, և ոչ թէ քու բերանդ, օտարը՝ և ոչ թէ քու շրթունքներդ ։

3 Քարը ծանրութիւն, ու աւազը բեռ ունի․ բայց յիմարին բարկութիւնը՝ երկուքէն ալ ծանր է ։

4 Բարկութիւնը անողորմ է, ու սրտմտութիւնը խիստ է․ բայց [գ] նախանձին առջևը ո՞վ կրնայ կենալ ։

5 [դ] Յայտնի յանդիմանութիւնը ծածուկ սէրէն աղէկ է ։

6 [ե] Բարեկամին զարկած վէրքերը հաւատարիմ են․ բայց թշնամիին համբոյրները առատ են ։

7 Կուշտ մարդը խորիսխը կ'արհամարհէ․ բայց [զ] անօթի մարդուն՝ ամէն լեղի բան անուշ կու գայ ։

8 Իր տեղէն թափառական եղող մարդը՝ իր բոյնէն թափառական եղող թռչունին պէս է ։

9 Եղը ու խունկը՝ սիրտը կը զուարճացնեն․ նմանապէս բարեկամին քաղցրութիւնը՝ մտերիմ խորհրդով ։

10 Քու բարեկամդ, ու քու հօրդ բարեկամը մի թողուր, և քու նեղութեանդ ատենը քու եղբօրդ տունը մի երթար․ [է] մօտ դրացին՝ հեռու եղող եղբօրմէ աղէկ է ։

11 [ը] Որդեակ իմ՝ իմաստուն եղիր, ու սիրտս ուրախացուր, [թ] որ զիս անարգողին պատասխան տամ ։

12 [ժ] Խորագէտը չարիքը կը տեսնէ, ու կը զգուշանայ․ բայց միամիտները առաջ կ'անցնին, ու վնաս կը կրեն ։

13 [ի] Օտարականի մը երաշխաւոր եղողին զգեստը առ, և օտար կնկան համար երաշխաւոր եղողէն գրաւ առ ։

14 Թէ որ մէկը առաւօտուն կանուխ ելլէ, ու իր դրացին բարձր ձայնով օրհնէ, անիկայ անոր անէծք կը սեպուի ։

15 [լ] Անձրևոտ օրուան շարունակ կաթիլը՝ ու կռուասէր կնիկը իրարու կը նմանին ․

16 Զանիկայ ծածուկ պահողը՝ հովը կը պահէ, և աջ ձեռքին մէջ պահուած եղը ինքը կը յայտնէ ։

17 Երկաթը երկաթով կը սրուի, ու մարդը իր բարեկամին երեսը կը սրէ ։

18 [խ] Թզենիին հոգ տանողը՝ անոր պտուղը կ'ուտէ, և իր տէրը պահպանողը՝ պատիւ կը գտնէ ։

19 Ինչպէս ջուրը՝ երեսը երեսին, նոյնպէս ալ սիրտը՝ մարդը մարդուն կը ցուցնէ ։

20 [ծ] Դժոխքը ու կորուստը չեն կըշ-

Ն․ Ք․ գ․Ք․ իրր 700
[ա] Ղու․ ԺԲ․ 19, 20 ։ Յակ․ Դ․ 13, 14 ։
[բ] Առ․ ԻԵ․ 27 ։
[գ] Ա Յով․ Գ․ 12 ։
[դ] Առ․ ԻԸ․ 23 ։ Գաղ․ Բ․ 14 ։
[ե] Սաղ․ ՃԽԱ․ 5 ։
[զ] Յոբ․ Զ․ 7 ։
[է] Առ․ ԺԷ․ 17 ։ ԺԸ․ 24 ։ Տես Գլ․ ԺԹ․ 7 ։
[ը] Առ․ Ժ․ 1 ։ ԻԳ․ 15, 24 ։
[թ] Սաղ․ ՃԺԹ․ 42 ։
[ժ] Առ․ ԻԲ․ 3 ։
[ի] Տես Ել․ ԻԲ․ 26 ։ Առ․ Ի․ 16 ։
[լ] Առ․ ԺԹ․ 13 ։
[խ] Ա Կոր․ Թ․ 7, 13 ։
[ծ] Առ․ Լ․ 16 ։ Ամբ․ Բ․ 5 ։

տանար. [կ] Մարդուն աչքերն ալ չեն կշտանար։

21 [հ] Ինչպէս հալոցը արծաթը և քուրան ոսկին կը փորձէ, այնպէս ալ մարդը՝ գովքը գովող բերանը կը փորձէ՝։

22 [ձ] Յիմարը ցորենի հետ սանդին մէջ սանդղկոտով ծեծես ալ, անոր յիմարութիւնը անկէ չերթար։

23 Քու ոչխարներուդ վիճակը աղէկ գիտցիր, և քու հօտերուդ աղէկ նայէ.

24 Վասն զի հարստութիւնը միշտ չմնար, ու թագը դարէ 'ի դար չտևեր։

25 [ղ] Կանանչը կը բուսնի, խոտը կ'երևնայ, և լեռներուն խոտերը կը ժողվուին։

26 Գառները քու հագուստիդ համար են. ու նոխազները դաշտերուն գինն են։

27 Քու կերակուրիդ համար, և քու տանդ կերակուրին համար, ու քու աղախիններուդ ապրուստին համար՝ բաւական այծի կաթ պիտի ունենաս։

Ն. Ք. Գ. Ք. Իբր 700

[կ] Ժող. ա. 8. զ. 7.
[հ] Գլ. ժէ. 3.
[ձ] Եսա. ա. 5. Երեմ. ե. 3. Գլ. իգ. 35.
[ղ] Սաղ. ճդ. 14.

ԳԼ. ԻԸ

1—28 Ամբարշտութեան և հոգևոր անկեղծութեան վրայով ընդհանուր ծանօթութիւններ։

1 [ա] Ամբարիշտը առանց մէկու մը հալածելուն կը փախչի. բայց արդարները առիւծի պէս քաջասիրտ կ'ըլլան։

2 Երկրին յանցանքովը՝ անոր իշխանները շատ կ'ըլլան. բայց անոր վիճակը՝ իմաստուն ու գիտուն մարդուն ձեռքովը շատ ատեն կը դիմանայ։

3 [բ] Աղքատները զրկող չքաւոր մարդը՝ հացի կարօտութիւն բերող յորդահոս անձրևի պէս է։

4 [գ] Օրէնքը մերժողները՝ ամբարիշտները կը գովեն. [դ] բայց օրէնքը պահողները՝ անոնց դէմ կը կենան։

5 [ե] Չար մարդիկները իրաւունքը չեն հասկընար. բայց [զ] Տէրը փնտռողները ամէն բան կը հասկընան։

6 [է] Իր կատարելութեանը մէջ քալող աղքատը՝ ծուռ ճամբաներու մէջ քալող հարուստ մարդէն աղէկ է։

7 [ը] Օրէնքը պահողը իմաստուն որդի է. բայց շուայտներուն բարեկամ եղողը՝ իր հայրը կ'ամչցընէ։

8 [թ] Իր ստացուածքը տոկոսիքով և վաշխով աւելցընողը՝ զանիկայ աղքատին ողորմութիւն ընողին համար կը ժողվէ։

9 [ժ] Ան որ օրէնքը մտիկ ընելէն ետ կը դարձնէ իր ականջը, [ի] անոր աղօթքը անգամ պիղծ է։

[ա] Ղև. իզ. 17, 36. Սաղ. ծգ. 5.
[բ] Մատ. ժը. 28.
[գ] Սաղ. ժ. 3. խթ. 18. Հռով. ա. 32.
[դ] Գ Թագ. ժը. 18, 21. Մատ. գ. 7. ժդ. 4. Եփե. ե. 11.
[ե] Սաղ. ղբ. 6.
[զ] Յոհ. է. 17. Ա Կոր. բ. 15. Ա Յոհ. բ. 20, 27.
[է] Գլ. ժթ. 1. Համ. 18.
[ը] Գլ. իթ. 3.
[թ] Յոբ. իէ. 16, 17. Գլ. ժգ. 22. Ժող. բ. 26.
[ժ] Զաք. է. 11.
[ի] Սաղ. կզ. 18. ճթ. 7. Գլ. ժե. 8.

10 [լ] Ուղիղները չար ճամբու մէջ մոլորցընողը՝ իր փոսին մէջը պիտի իյնայ. [խ] սակայն արդարները բարիք պիտի ժառանգեն։

11 Հարուստ մարդը իր աչքերուն իմաստուն կ'երևնայ. բայց հանճարեղ աղքատը զանիկայ կը քննէ։

12 [ծ] Երբոր արդարները ուրախանան, մեծ փառք կ'ըլլայ. բայց երբոր ամբարիշտները բարձրանան, մարդ *կը փնտռուի։

13 [կ] Իր յանցանքները ծածկողը յաջողութիւն չգտներ. բայց զանոնք խոստովանողը ու մէկդի ձգողը ողորմութիւն կը գտնէ։

14 [հ] Միշտ վախցող մարդը երանելի է. [ձ] բայց իր սիրտը խստացընողը չարիքի մէջ պիտի իյնայ։

15 [ղ] Աղքատ ժողովուրդի վրայ իշխող ամբարիշտը՝ [ճ] մռնչող առիւծի ու անյագ արջու կը նմանի։

16 Խոհեմութիւն չունեցող իշխանը շատ զրկողութիւններ կ'ընէ. բայց ագահութենէ զզուողը իր կեանքը կ'աւելցընէ։

17 [մ] †Արիւնապարտ մարդը մինչև գուբը կը փախչի. թող մէկը չպաշտպանէ զանիկայ։

18 [յ] Կատարելութեամբ քալողը փրկութիւն կը գտնէ. [ն] բայց ծուռ մարդը որ երկու ճամբով կը քալէ, անոնց մէկուն մէջը կ'իյնայ։

19 [շ] Իր երկիրը գործողը հացով պիտի կշտանայ, ու դատարկ մարդոց հետևողը աղքատութեամբ պիտի լեցուի։

20 Հաւատարիմ մարդը շատ օրհնութիւններ կ'առնէ. [ո] բայց հարուստ ըլլալու արտորացողը պիտի չարդարանայ։

21 [չ] Աչառութիւն ընելը աղէկ չէ. վասն զի [պ] պատառ մը հացի համար մարդ յանցանք կը գործէ։

22 [ջ] Չար աչք ունեցող մարդը՝ հարուստ ըլլալու կ'արտորայ, ու չգիտեր որ իր վրան աղքատութիւն պիտի գայ։

23 [ռ] Մարդ յանդիմանողը վերջապէս շնորհք կը գտնէ լեզուով շողոքորթութիւն ընողէն աւելի։

24 Ան որ իր հայրը կամ իր մայրը կը կողոպտէ, ըսելով թէ՝ Յանցանք չէ, անիկայ [ս] ապականարար մարդուն ընկերն է։

25 [վ] Հպարտ սիրտ ունեցող մարդը կռիւ կը հանէ. [տ] բայց Տէրոջը ապաւինողը պիտի գիրնայ։

26 Իր սրտին ապաւինողը անմիտ է. բայց իմաստութեամբ քալողը պիտի ազատի։

27 [ր] Աղքատին տուողը կարօտ չըլլար. բայց անկէ երես դարձնողը շատ անէծքներ կ'առնէ։

Ն. Ք. Գ. Ք. Իբր 700

[լ] Գլ. իզ. 27.
[խ] Մատ. զ. 33.
[ծ] Համ. 28. Գլ. ժա. 10. իթ. 2. Տես Ժող. ժ. 6.
* Կամ՝ կը պահուըտի
[կ] Սաղ. լբ. 3, 5. Ա Յոհ. ա. 8, 9, 10.
[հ] Սաղ. ժզ. 8. Գլ. իգ. 17.
[ձ] Հռով. բ. 5. ժա. 20.
[ղ] Ել. ա. 14, 16, 22. Մատ. բ. 16.
[ճ] Ա Պետ. ե. 8.
[մ] Ծն. թ. 6. Ել. իա. 14.
† Եբր. Անձի մը արիւնով ճնշուած
[յ] Գլ. ժ. 9, 25.
[ն] Համ. 6.
[շ] Գլ. ժբ. 11.
[ո] Գլ. ժգ. 11. ի. 21. իգ. 4. Համ. 22. Ա Տիմ. զ. 9.
[չ] Գլ. ժը. 5. իդ. 23.
[պ] Եզեկ. ժգ. 19.
[ջ] Համ. 20.
[ռ] Գլ. իէ. 5, 6.
[ս] Գլ. ժը. 9.
[վ] Գլ. ժգ. 10.
[տ] Ա Տիմ. զ. 6.
[ր] Բ Օր. ժե. 7, 8. Գլ. ժթ. 17. իբ. 9.

28 ջ Թէ որ ամբարիշտները բարձրանան, ռ մարդիկները կը պահուին. բայց թէ որ անոնք կորսուին, արդարները կը շատնան ։

ԳԼ. ԻԹ

1 Ընդհանուր 15 և մանաւոր կառավարութեան վրայով խրատներ ։ 22 Բարկութեան, ամբարտաւանութեան, գողութեան, երկչոտութեան և երեսպաշտութեան վրայով ։

1 ա * Շատ անգամ յանդիմանուած մարդը՝ որ իր պարանոցը կը խստացնէ, յանկարծ պիտի կոտրուի, ու բժշկութիւն պիտի չգտնէ ։

2 բ Թէ որ արդարները զօրանան, ժողովուրդը կ'ուրախանայ. բայց երբոր ամբարիշտը իշխանութիւն կ'ունենայ, գ ժողովուրդը կը հեծէ ։

3 դ Իմաստութիւն սիրող մարդը՝ իր հայրը կ'ուրախացնէ. ե բայց պոռնիկներուն ընկեր եղողը՝ ստացուածքը կը ցրուէ ։

4 Թագաւորը արդարութեամբ կը հաստատէ իր երկիրը. բայց կաշառք առնողը՝ զանիկայ կը կործանէ ։

5 Իր ընկերին շողոքորթութիւն ընող մարդը՝ անոր քայլերուն որոգայթ կը լարէ ։

6 Չար մարդուն ամբարշտութեանը մէջ որոգայթ կայ. բայց արդարը ցնծութեան և ուրախութեան մէջ պիտի ըլլայ ։

7 զ Արդարը աղքատներուն դատը գիտէ. բայց չար մարդը տեղեակ չըլլար ։

8 է Ծաղր ընող մարդիկները քաղաքը կը բորբոքեն. բայց իմաստունները ը բարկութիւնը կը դադրեցնեն ։

9 Իմաստուն մարդը երբոր յիմարին հետ վիճաբանութիւն կ'ընէ, թ թէ՛ սրդողի և թէ ծիծաղի, հանգիստ չըլլար ։

10 ժ Արիւնահեղ մարդիկները արդարը կ'ատեն. բայց ուղիղները անոր որպիսութիւնը կը հարցնեն ։

11 ի Յիմարը իր միտքը բոլորովին կը յայտնէ. բայց իմաստունը զանիկայ ուրիշ ատենի կը պահէ ։

12 Սուտ խօսքերու ականջ դնող իշխանին բոլոր ծառաները չար կ'ըլլան ։

13 Աղքատը ու բռնաւորը լ իրարու հանդիպեցան. խ երկուքին ալ աչքերուն լոյս տուողը Տէրն է ։

14 ծ Աղքատները ճշմարտութեամբ դատող թագաւորին աթոռը յաւիտեան հաստատ կ'ըլլայ ։

15 կ Գաւազանը ու յանդիմանութիւնը իմաստութիւն կու տայ. բայց հ իր կամքին ձգուած տղան իր մայրը կ'ամչցնէ ։

Ն. Ք. Դ.Բ. Իրր 700

ջ Հմր 12 ։ Գլ. ԻԹ. 2 ։
ռ Յոբ. ԻԴ. 4 ։

ա Թագ. բ. 25 ։ Բ Մն. ԻԳ. 16 ։ Գլ. ա. 24—27 ։
* Կամ՝ Կըռուասէր
բ Եսթ. ը. 15 ։ Գլ. ժա. 10 ։ իը. 12. 28 ։
գ Եսթ. գ. 15 ։
դ Գլ. ժ. 1 ։ ժե. 20 ։ իէ. 11 ։
ե Գլ. ե. 9. 10 ։ զ. 26 ։ իթ. 7 ։ Ղուկ. ժե. 13. 30 ։
զ Յոբ. իթ. 16 ։ լա. 13 ։ Սաղ. խա. 1 ։
է Գլ. ժա. 11 ։
ը Եզեկ. իբ. 30 ։
թ Մատ. ժա. 17 ։
ժ Ծն. դ. 5. 8 ։ ա Յովհ. գ. 12 ։
ի Դատ. ժզ. 17 ։ Գլ. ժբ. 16 ։ ժդ. 33 ։
լ Գլ. իբ. 2 ։
խ Մատ. ե. 45 ։
ծ Սաղ. հբ. 2. 4. 13. 14 ։ Գլ. ի. 28 ։ իե. 5 ։
կ Հմր 17 ։

16 Երբոր ամբարիշտները շատնան, յանցանքը կը շատնայ. ձ բայց արդարները անոնց իյնալը պիտի տեսնեն ։

17 ղ Խրատէ քու որդիդ, որ քեզ հանգստացնէ, և քու հոգիդ զուարճացնէ ։

18 ճ Առանց մարգարէութեան՝ ժողովուրդը կը խոտորի, բայց մ օրէնքը պահողը երջանիկ կ'ըլլայ ։

19 Հակառակ ու պատասխան չտուող ծառան խօսքերով չխրատուիր ։

20 Իր խօսքերուն մէջ արտորացող մարդ մը տեսա՞ր. յ աւելի յոյս կայ յիմարէն՝ քան թէ անկէ ։

21 Թէ որ մէկը իր ծառան տղայութենէն փափկութեամբ կը մեծցնէ, վերջապէս անիկայ իր տղան կ'ըլլայ ։

22 ն Բարկացող մարդը կռիւ կը հանէ, և ցասկոտ մարդը շատ յանցանքներ կը գործէ ։

23 շ Մարդուն հպարտութիւնը զինքը կը կործանէ. բայց հեզահոգի մարդը փառք կը վաստըկի ։

24 Գողին ընկեր եղողը իր հոգին կ'ատէ. ո անիկայ երդումը կը լսէ, ու իր գիտցածը չյայտներ ։

25 չ Մարդու վախը որոգայթի մէջ կը ձգէ. բայց Տէրոջը ապաւինողը ամուր ապաստանարան կ'ունենայ ։

26 պ Շատերը իշխանին երեսը կը փնտռեն. բայց մարդուն իրաւունքը Տէրոջմէն է ։

27 Անօրէն մարդը արդարներուն զզուելի է, և ուղղութեամբ քալողը ամբարշտին զզուելի է ։

ԳԼ. Լ

1 Ագուրին համառօտ խոստովանութիւնը ։ 7 անոր երկու խնդիրքը ։ 10 Ծառայի մը անիրաւութիւն չընելու վրայով ։ 11 Չորս չար ցեղեր ։ 15 Չորս տեսակ չկշտացող բաներ ։ 17 Ծնողքը չանարգելու վրայով ։ 18 Չորս բան՝ գիտնալու դժուար ։ 21 Չորս անտանելի բան ։ 24 Չորս տեսակ խելացի կենդանիներ ։ 29 Չորս կարգ գեղեցիկ քալուածք ունեցողներ ։ 32 Բարկութիւնը պէտք է արգիլել ։

1 Յակէեան Ագուրին խօսքերը, այսինքն ա պատգամը՝ որ անիկայ Իթիելին խօսեցաւ, Իթիելին և Ուքալին ։

2 բ Յիրաւի ես ամէն մարդէ թանձրամիտ եմ, ու ես մարդկային հանճարութիւն չունիմ.

3 Ես իմաստութիւն չսորվեցայ, ու † Ամենասուրբին գիտութիւնը չեմ գիտեր ։

4 գ Երկինքը ով ելաւ, ու իջաւ. դ Հովը իր ձեռքերուն մէջը ով

Ն. Ք. Դ.Բ. Իրր 700

հ Գլ. ժ. 1 ։ ժէ. 21. 25 ։
ձ Սաղ. լէ. 36 ։ ծը. 10 ։ ղա. 8 ։ ղբ. 11 ։
ղ Գլ. ժգ. 24 ։ ժթ. 18 ։ իբ. 15 ։ իգ. 13. 14 ։ Հմր 15 ։
ճ Ա Թագ. գ. 1 ։ Ամով. ը. 11. 12 ։
մ Յովհ. ժգ. 17 ։ Յակ. ա. 25 ։
յ Գլ. իզ. 12 ։
ն Գլ. ժե. 18 ։ իզ. 21 ։
շ Յոբ. իբ. 29 ։ Գլ. ժե. 33 ։ ժը. 12 ։ Եզ. կզ. 2 ։ Դան. դ. 30. 31 ։ Ե ։ Մատ. իգ. 12 ։ Ղուկ. ժդ. 11 ։ ժը. 14 ։ Գործ. ժբ. 23 ։ Յակ. դ. 6. 10 ։ ա Պետ. ե. 5 ։
ո Ղև. ե. 1 ։
չ Ծն. ժբ. 12 ։ ի. 2. 11 ։
պ Գլ. ժթ. 6 ։

ա Գլ. լա. 1 ։
բ Սաղ. հգ. 22 ։
† Կամ՝ սըրբոց
գ Յովհ. գ. 13 ։
դ Յոբ. լը. 4 ։ Ե ։ Սաղ. ճդ. 3 ։ Ե ։ Ես. խ. 12 ։ Ե ։

Ն · Ք · ԴՔ · Թիւ 700

ժողվեց . ջուրերը ի՞ր հանդերձին մէջը ո՞վ ամփոփեց . երկրիս բոլոր ծայրերը ո՞վ հաստատեց . անոր անունը ի՞նչ է , ու անոր որդւոյն անունը ի՞նչ է . թէ որ գիտես , ըսէ՛ ։

5 եԱստուծոյ ամէն խօսքերը մաքուր են . զԱնիկայ իրեն ապաւինողներուն ասպար է ։

6 էԴուն անոր խօսքերուն վրայ բան մը աւելցըներ , որ չըլլայ թէ քեզ յանդիմանէ , ու դուն ստախօս երեւնաս ։

7 Քեզմէ երկու բան կը խնդրեմ . մեռնելէս առաջ զանոնք ինծմէ մի արգիլեր .

8 Ունայնութիւնը և սուտ խօսքը ինծմէ հեռացուր . ինծի աղքատութիւն կամ հարստութիւն մի տար . ըիմ սովորական հացովս զիս կերակրէ .

9 թՉըլլայ որ կշտանամ և քեզ ուրանամ , ու Տէրը ո՞վ է , ըսեմ . և չըլլայ որ աղքատանամ , ու գողութիւն ընեմ , և իմ Աստուծոյս անունը պարապ տեղը բերանս առնեմ ։

10 Ծառայի մը համար իր տիրոջը ամբաստանութիւն մի ըներ , չըլլայ որ քեզի անէծք տայ , ու դուն յանցաւոր գտնուիս ։

11 Տեղ կայ որ՝ իր հայրը կ'անիծէ , և իր մայրը չօրհներ ։

12 Տեղ կայ որ՝ ժիր աչքին առջեւ մաքուր է , սակայն իր աղտեղութենէն լուացուած չէ ։

13 Տեղ կայ որ՝ իանոր աչքերը խիստ ամբարտաւան են , ու անոր արտեւանունքները բարձրացած են ։

14 լՏեղ կայ որ՝ անոր ակռաները սուրերու պէս են , և անոր ժանիքները դանակներու պէս են , խաղքատները երկրիս վրայէն՝ ու տնանկները մարդոց մէջէն ուտելու համար ։

15 Տզրուկը երկու աղջիկ ունի . Տո՛ւր տուր , կ'ըսեն ։ Ասոնք երեքը չեն կշտանար , և չորս բան կայ՝ որ Հերի՛ք է՝ չեն ըսեր .

16 ծԳերեզմանը , ամուլ արգանդը , երկիրը՝ որ ջրով չկշտանար , ու կրակը՝ որ Հերի՛ք է՝ չըսեր ։

17 կԱն աչքը՝ որ իր հայրը ծաղր կ'ընէ , և իր մօրը հնազանդիլը կ'անարգէ , ձորերուն ագռաւները պիտի փորեն , ու զանիկայ արծիւներուն ձագերը պիտի ուտեն ։

18 Ասոնք երեք բանը ինծի զարմանալի կ'երեւնայ , և չորս բան կայ որ չեմ գիտեր .

19 Օդին մէջը արծիւին ճամբան , ապառաժի վրայ օձին ճամբան , ծովուն մէջը նաւուն ճամբան , ու աղջկան քով՝ էրիկ մարդուն ճամբան ։

20 Շնացող կնկան ճամբան ալ այնպէս է . կ'ուտէ ու բերանը կը սրբէ , և Չարութիւն չըրի՛ կ'ըսէ ։

21 Երեք բանի համար երկիրը կը դողայ , ու չորս բան կայ , որոնք չկրնար տանիլ .

22 հԾառան՝ երբոր թագաւորէ , յիմարը՝ երբոր հացով կշտանայ ,

23 Ատելի կնիկը՝ երբոր կարգուի , և աղախինը՝ երբոր իր տիկնոջը ժառանգ ըլլայ ։

24 Երկրիս վրայ չորս բան կայ՝ որ պզտիկ են , բայց անոնք շատ խելացի են .

25 ձՄրջիւնները զօրաւոր ժողովուրդ մը չեն , բայց իրենց կերակուրը ամառուընէ կը պատրաստեն .

26 ղՃագարները տկար ժողովուրդ մըն են , բայց իրենց տուները վէմերու մէջ կը շինեն .

27 Մարախները թագաւոր չունին , սակայն ամէնը գունդ գունդ դուրս կ'ելլեն .

28 *Մողէսը իր ձեռքերովը պատերը կը փակչի , ու թագաւորաց պալատներուն մէջ կը գտնուի ։

29 Աղէկ քալող երեք բան կայ . և չորս բան կայ՝ որ գեղեցիկ քալուածք ունի .

30 Առիւծը՝ որ ամէն անասուններէն զօրաւոր է , ու բնաւ մէկուն երեսէն ետ չդառնար .

31 †Մէջքը կապած շունը ու նոխազը , և թագաւորը՝ որուն ժողովուրդը իր հետն է ։

32 Թէ որ բարձրանալով յիմարութիւն ըրիր , կամ մէկ չարութիւն մը մտածեցիր , ճձեռքդ բերնիդ վրա՛յ դիր .

33 Վասն զի թէ որ կաթը ծեծես , կոգի կ'ելլէ , թէ որ քիթը ճմլես , արիւն կ'ելլէ . նոյնպէս թէ որ բարկութիւնը գրգռես , կռիւ կ'ելլէ ։

ԳԼ · ԼԱ

1 Պարկեշտութեան ու բարեխառնութեան վրայով Լամուէլին խրատները ։ 6 Վշտացած մարդը մխիթարելու ու պաշտպանելու վրայով ։ 10 Առաքինի կնկան գովութիւնը ու օրհնութիւնները ։

1 Լամուէլ թագաւորին խօսքերը՝ այսինքն ապատգամը՝ որ անոր մայրը անոր սորվեցուց ։

2 Ի՞նչ ըսեմ ով որդեակ իմ , ի՞նչ ըսեմ բով իմ որովայնիս որդին . ի՞նչ ըսեմ ով իմ ուխտերուս որդին ։

3 գՔու զօրութիւնդ կիներուն մի տար , ոչ ալ քու ճամբաներդ դթագաւորներ բնաջինջ ընողներուն ։

ե Սաղ · ժբ · 6 ; ժը · 30 ; ժթ · 8 ; ճժթ · 140 ;
զ Սաղ · ժը · 30 ; Ձդ · 11 ; ճժե · 9 ; 10 ; 11 ;
է Բ Օր · դ · 2 ; ժբ · 32 ; Յայտ · իբ · 18 ; 19 ;
ը Մատ · զ · 11 ;
թ Բ Օր · ը · 12 ; 14 ; 17 ; լա · 20 ; լբ · 15 ; Նեեմ · թ · 25 ; 26 ; Յոբ · լա · 24 ; 25 ; 28 ; Ովս · ժգ · 6 ;
ժ Ղու · ժը · 11 ;
ի Սաղ · ճլա · 1 ; Գլ · զ · 17 ;
լ Յոբ · իթ · 17 ; Սաղ · ծբ · 2 ; ծէ · 4 ; Գլ · ժբ · 18 ;
խ Սաղ · ժդ · 4 ; Ամով · ը · 4 ;
ծ Գլ · իէ · 20 ; Ամբ · բ · 5 ;
կ Ծն · թ · 22 ; Ղև · ի · 9 ; Գլ · ի · 20 ; իգ · 22 ;

Ն · Ք · ԴՔ · Թիւ 700

հ Գլ · ժթ · 10 ; Ժող · ժ · 7 ;
ձ Գլ · զ · 6 ; 8 ;
ղ Սաղ · ճդ · 18 ;
* Կամ՝ Սարդը · ԵԲՐ · ՍԷՄԱՄԻԹ , [illegible]
† Կամ՝ Որսական շունը
ճ Յոբ · իա · 5 ; խ · 4 ; Ժող · ը · 3 ; Միք · է · 16 ;

Թիւ 1015
ա Գլ · լ · 1 ;
բ Ես · խթ · 15 ;
գ Գլ · ե · 9 ;
դ Բ Օր · ժէ · 17 ; Նեեմ · ժգ · 26 ; Գլ · է · 26 ; Ովս · դ · 11 ;

Ն. Ք. ԴՔ. Իբր 1015

ա Ժող. Ժ. 17.
բ Ովս. Դ. 11.
գ Սաղ. ՃԴ. 15.
դ Տես Յոբ. ԻԹ. 15, 16.
ե Ա Թագ. ԺԹ. 4. Եսթ. Դ. 16.
զ Ղև. ԺԹ. 15. Բ Օր. Ա. 16.
է Յոբ. ԻԹ. 12. Եսա. Ա. 17. Երեմ. ԻԲ. 16.
ը Գլ. ԺԲ. 4. ԺԸ. 22. ԺԹ. 14.
* Կամ՝ յօժարութեամբ
թ Հռով. ԺԲ. 11.
ժ Ղու. ԺԲ. 42.

4 Ո՛վ Լամուէլ՝ ա թագաւորներուն չվայլեր, գինի խմելը թագաւորներուն չվայլեր, և օղի խմելը իշխաններուն չվայլեր.

5 բ Չըլլայ որ խմեն՝ ու օրէնքը մոռնան, և տառապեալներէն մէկուն դատաստանը ծռեն։

6 գ Օղին կորսուելու վրայ եղողին, ու գինին՝ դառնահոգիներուն տուէք,

7 Որ անոնք խմեն, ու իրենց աղքատութիւնը մոռնան, և իրենց նեղութիւնը մէյմըն ալ չյիշեն։

8 դ Բաց քու բերանդ համր մարդուն համար, ե ու բոլոր անխնամ մնացածներուն դատին համար։

9 Բաց քու բերանդ, զ արդարութեամբ դատէ, և է աղքատին ու տնանկին դատաստանը տես։

10 ը Առաքինի կնիկը ո՞վ կրնայ գտնել. անոր գինը գոհարներէն շատ աւելի է։

11 Անոր էրկանը սիրտը անոր վրայ վստահ է, ու աւարի կարօտ չըլլար.

12 Անիկայ իր կենացը բոլոր օրերուն մէջ անոր բարիք կը բերէ, և ոչ թէ չարիք.

13 Բուրդ ու քթան կը փնտռէ, և * ուզածը ձեռքովը կը գործէ։

14 Անիկայ վաճառականի նաւերուն կը նմանի. իր հացը հեռու տեղէն կը բերէ։

15 Եւ թ անիկայ գիշերով կ'ելլէ, ու ժ տանը մարդիկներուն կերակուր, և իր աղախիններուն բաժին կու տայ։

16 Արտի մը վրայ կը խորհի՝ ու զանիկայ ծախու կ'առնէ, ու իր ձեռքերուն պտուղէն այգի կը տնկէ։

17 Իր մէջքը զօրութեամբ կը պնդէ, ու իր բազուկները կը զօրացընէ։

18 Իր վաստակին աղէկ ըլլալը կը հասկընայ. անոր ճրագը գիշերը չմարիր։

19 Իր ձեռքերը իլիկին կ'երկնցընէ, ու ափովը րոքը կը բռնէ։

20 ի Ձեռքը աղքատին կը բանայ, ու ձեռքերը կարօտներուն կ'երկնցընէ։

21 Իր տանը մարդոցը համար՝ ձիւնէն չվախնար. քանզի բոլոր ընտանիքը կրկին հանդերձ հագած են։

22 Իրեն ծածկոցներ կը շինէ. իր հանդերձը բեհեզ ու ծիրանի է։

23 լ Անոր էրիկը կը ճանչցուի դռներուն մէջ՝ երբոր երկրին ծերերուն հետ կը նստի։

24 Կտաւ կը գործէ, ու կը ծախէ, և վաճառականներուն գօտիներ կու տայ։

25 Զօրութիւն ու փառք կը հագնի. ու ետքի օրերը պիտի ուրախանայ։

26 Իր բերանը իմաստութեամբ կը բանայ, և իր լեզուին վրայ † քաղցրութեան օրէնք կայ։

27 Իր տանը ճամբաները կը քննէ, և ծուլութեան հացը չուտեր։

28 Անոր տղաքը կ'ելլեն, ու զանիկայ երանելի կ'անուանեն. անոր էրիկն ալ զանիկայ կը գովէ, ըսելով.

29 Շատ աղջիկներ առաքինի եղան. բայց դուն ամենէն գերազանց եղար։

30 Վայելչութիւնը սուտ է, ու գեղեցկութիւնը ունայն է. միայն Տէրոջմէ վախցող կնիկը պիտի գովուի։

31 Տուէք անոր՝ իր ձեռքին պտուղէն. ու անոր գործքերը դռներուն մէջ գովեն զանիկայ։

Ն. Ք. ԴՔ. Իբր 1015

ի Եփե. Դ. 28. Եբր. ԺԳ. 16.
լ Գլ. ԺԲ. 4.
† Կամ՝ ողորմութեան

ԳԻՐՔ ԺՈՂՈՎՈՂԻ

Ն. Ք. Ծ.
Իրր 977

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Ժողովողը կը ցուցնէ թէ բոլոր մարդկային բաները ունայնութիւն են, 4 որովհետեւ ամէն արարածները անդադար կ'աշխատին, 9 բայց նոր բան մը յառաջ չեն բերեր, ու ամէն հին բաներն ալ կը մոռցուին. 12 և թէ ինքը այնպէս գտած է իմաստութեան քննութիւններով ։

1 Երուսաղէմի մէջ թագաւորող Դաւիթի որդւոյն ա Ժողովողին խօսքերը ։

ա Հմր 12 · Գլ · է · 27 · ժբ · 8 · 9 · 10 ·

2 բ Ունայնութիւն ունայնութեանց, ըսաւ Ժողովողը. ունայնութիւն ունայնութեանց, գ ամէն բան ունայնութիւն է ։

բ Սաղ · լթ · 5 · 6 · կբ · 9 · ճխդ · 4 · Գլ · ժբ · 8 ·
գ Հռով · ը · 20 ·

3 դ Ի՞նչ օգուտ կ'ունենայ մարդ՝ արեւուն տակը քաշած բոլոր աշխատանքէն ։

դ Գլ · բ · 22 · գ · 9 ·

4 Մէ՛կ ազգը կ'երթայ, ու միւս ազգը կու գայ. ե բայց երկիրը միշտ կը կենայ ։

ե Սաղ · ճդ · 5 · ճժթ · 90 ·

5 զ Նաեւ արեւը կը ծագի, ու արեւը կը մտնէ, և իր ծագած տեղը արտորալով կը դառնայ ։

զ Սաղ · ժթ · 5 · 6 ·

6 է Հովը դէպ 'ի հարաւ կ'երթայ, ու դէպ 'ի հիւսիս կը պտըտի. և հովը աս դին ան դին պտըտելով՝ կ'երթայ իր շրջաններուն համեմատ կը դառնայ ։

է Յոհ · գ · 8 ·

7 ը Ամէն գետերը ծովը կ'երթան, բայց ծովը չլեցուիր. ան տեղը՝ որ գետերը կ'երթային, նորէն հոն կ'երթան ։

ը Յոբ · լը · 10 · Սաղ · ճդ · 8 · 9 ·

8 Ամէն *խօսքերը կը հատնին". մարդս խօսելու կարող չէ. թ Աչքը տեսնելով չկշտանար, ու ականջը լսելով չլեցուիր ։

* Կամ՝ բաները կը յոգնին.
թ Առակ · իէ · 20 ·

9 ժ Ինչ որ եղած է, նոյնը պիտի ըլլայ, ու ինչ որ գործուած է, նոյնը պիտի գործուի. և արեւուն տակը բնաւ նոր բան մը չկայ ։

ժ Գլ · գ · 15 ·

10 Կա՞յ արդեօք անանկ բան մը՝ որուն համար կրնայ ըսուիլ թէ, Ասիկայ նոր է. —հա՛ մեզմէ առաջ եղած դարերուն մէջ անիկայ արդէն եղած էր ։

11 Առջի բաներուն յիշատակը չկայ. ու ետքը ըլլալու բաներուն ալ՝ ետքը եկողներուն մէջ յիշատակը պիտի չըլլայ ։

12 ի Ես Ժողովողս՝ Երուսաղէմի մէջ Իսրայէլի վրայ թագաւոր եղայ,

ի Հմր 1 ·

13 Ու իմ սիրտս երկինքին տակը բոլոր եղածները իմաստութեամբ փնտռելու ու քննելու տուի. լ Աստուած աս չար զբաղմունքը մարդոց որդիներուն տուաւ, որ անով զբաղին ։

Ն. Ք. Ծ.
Իրր 977

լ Ծն · գ · 19 · Գլ · գ · 10 ·

14 Արեւուն տակը բոլոր գործուած գործքերը տեսայ. և ահա ամէնն ալ ունայնութիւն, ու †հոգիի տանջանք" է ։

† Կամ՝ հոգիի համար աշխատութիւն

15 խ Ան որ ծուռ է՝ չկրնար շիտկուիլ, ու ան որ պակաս է՝ չկրնար համրուիլ ։

խ Գլ · է · 13 ·

16 Ես իմ սրտիս մէջը խօսեցայ ու ըսի. Ահա ես մեծցայ, ու իմաստութիւն ստացայ ծ Երուսաղէմի մէջ ինծմէ առաջ եղողներուն ամէնէն աւելի. և իմ սիրտս շատ իմաստութիւն ու գիտութիւն տեսաւ ։

ծ Գ Թագ · գ · 12 · 13 · դ · 30 · ժ · 7 · 23 · Գլ · բ · 9 ·

17 կ Ու իմ սիրտս՝ իմաստութիւնը ճանչնալու, ու խենթութիւնը և յիմարութիւնը գիտնալու տուի. հասկցայ որ ասիկայ ալ հոգիի տանջանք է ։

կ Գլ · բ · 3 · 12 · է · 23 · 25 · Ա Թես · ե · 21 ·

18 Վասն զի հ շատ իմաստութեան մէջ՝ շատ տրտմութիւն կայ. ու ի՛ր գիտութիւնը աւելցնողը ի՛ր վիշտը կ'աւելցնէ ։

հ Գլ · ժբ · 12 ·

ԳԼ. Բ

1 Մարդկային կենաց ունայնութիւնը զբօսանաց մէջ ։ 12 Թէեւ իմաստունը յիմարէն աղէկ է, սակայն երկուքին վերջը մէկ է ։ 18 Մարդկային աշխատութիւններուն ունայնութիւնը, որ երբոր կը թողուն, չեն գիտեր թէ որո՛ւն համար է ։ 24 Մեր աշխատանքին պտուղը վայելելուն պէս աղէկ բան չկայ. բայց ան ալ Աստուծոյ մէկ պարգեւն է ։

1 Ես ա իմ սրտիս մէջը ըսի. Եկուր հիմա ուրախութեան միջոցով քեզ փորձեմ. ուստի բարիքներ վայելէ. և ահա բ ասիկայ ալ ունայնութիւն է ։

ա Ղուկ · ժբ · 19 ·
բ Տես Ես · ծ · 11 ·

2 գ Ծիծաղին համար ըսի թէ յիմար է, և ուրախութեան համար թէ՝ Ասոր ըրածը ի՞նչ է ։

գ Առակ · ժդ · 13 · Գլ · է · 6 ·

3 դ Սրտիս մէջը խորհեցայ որ մարմինս գինիով զուարթացնեմ, և իմաստութեան առաջնորդութեամբը անմտութիւնը ճանչնամ, որ տեսնեմ թէ ինչ է մարդոց որդիներուն բարիքն՝ որ կրնան ընել եր-

դ Գլ · ա · 17 ·

Ն · Ք · ՂՔ · Իրր 977

կնքին տակը իրենց կենացը բոլոր օրերուն մէջ ։

4 Մեծ գործքեր ըրի . ինծի տուներ շինեցի , — ինծի այգիներ տնկեցի .

5 Ինծի պարտէզներ և դրախտներ շինեցի , ու անոնց մէջը ամէն տեսակ պտուղ բերող ծառեր տնկեցի .

6 Ինծի ջուրի աւազաններ շինեցի , որ անոնցմէ՝ ծառ բուսցընող անտառը ոռոգուի .

7 Ծառաներ ու աղախիններ ստացայ , և իմ տանս մէջը ծնած ծառաներ ունեցայ . ու շատ արջառներ և հօտեր ունեցայ , ինծմէ առաջ Երուսաղէմի մէջ եղողներուն ամէնէն աւելի ։

ե Գ Թագ · Թ · 28 ; Ժ · 10 ; 14 ; 21 ; Իէ ;

8 [ե] Նաև ինծի արծաթ ու ոսկի , և թագաւորներու ու գաւառներու գանձեր դիզեցի . ինծի այր և կին երգեցողներ ստացայ , ու մարդոց որդիներուն զուարճութիւնները [*] և ամէն տեսակ շքեղութիւն ։

* Կամ՝ մեծ առատութիւնով ։

զ Գլ · Ա · 16 ;

9 Ու [զ] ինծմէ առաջ Երուսաղէմի մէջ եղողներուն ամէնէն մեծ եղայ ու բարգաւաճեցայ . իմաստութիւնս ալ իմ քովս կը կենար ։

10 Ու իմ աչքերուս ամէն ցանկութիւնը՝ անոնցմէ չարգիլեցի , — իմ սիրտս՝ ամէն տեսակ ուրախութենէ զուրկ չթողուցի . հապա իմ սիրտս իմ բոլոր աշխատութիւններէս ուրախացաւ . և [է] իմ բոլոր աշխատութիւններէս՝ բաժինս ասիկայ էր ։

է Գլ · Գ · 22 ; Ե · 18 ; Թ · 9 ;

11 Ու ես՝ իմ ձեռքերուս ըրած ամէն գործքերուն , ու ընելու համար իմ քաշած ամէն աշխատանքիս նայեցայ , և ահա ամէնը [ը] ունայնութիւն ու հոգիի տանջանք էր , ու արևուն տակը օգուտ չկար ։

ը Գլ · Ա · 3 ; 14 ;

12 Ու ես դարձայ իմաստութիւնը տեսնելու , [թ] Նաև յիմարութիւնը , ու անմտութիւնը . վասն զի թագաւորին ետևէն եկող մարդը ի՞նչ կրնայ ընել . ինչ որ արդէն ըրած են ։

թ Գլ · Ա · 17 ; Է · 25 ;

13 Ու տեսայ որ իմաստութիւնը անմտութենէն օգտակար է , ինչպէս որ լոյսը խաւարէն օգտակար է ։

ժ Առակ · ԺԷ · 24 ; Գլ · Ը · 1 ;

ի Սաղ · ԽԹ · 10 ; Գլ · Թ · 2 ; 3 ; 11 ;

14 [ժ] Իմաստունին աչքերը իր գլխուն վրայ է , իսկ անմիտը խաւարի մէջ կը քալէ . բայց ես հասկցայ որ [ի] անոնց ամենուն պատահած դիպուածը մէկ է ։

15 Ան ատենը իմ սրտիս մէջը ըսի . Որպէս անմիտին պատահածը ինծի ալ պիտի պատահի , ուրեմն ես ինչո՞ւ համար աւելի իմաստուն եղայ . ու պատճառաւ իմ սրտիս մէջը ըսի որ աս ալ ունայնութիւն է .

16 Վասն զի ինչպէս անմիտին՝ նմանապէս իմաստունին ալ յաւիտեան յիշատակը չկայ . ինչու որ հիմա եղած բաներուն ամէնը ապագայ ժամանակին մէջ պիտի մոռցուի . ու իմաստունը ի՞նչպէս կը մեռնի . անմիտին պէս ։

Ն · Ք · ՂՔ · Իրր 977

17 Անոր համար — կեանքէս զզուեցայ . վասն զի արևուն տակը եղած գործքերը ինծի գէշ երևցան . քանզի ամէնը ունայնութիւն ու հոգիի տանջանք է ։

18 Ու ես՝ արևուն տակը քաշած բոլոր աշխատութենէս զզուեցայ . քանզի [լ] ինծմէ ետքը գալու մարդուն պիտի թողում զանիկայ .

լ Սաղ · ԽԹ · 10 ;

19 Ու ո՞վ գիտէ թէ անիկայ իմաստուն պիտի ըլլայ , թէ անմիտ . բայց պիտի տիրէ իմ բոլոր աշխատութիւններուս վրայ , որ արևուն տակը աշխատեցայ , ու անոնց մէջը իմաստութիւն ցուցուցի . ասիկայ ալ ունայնութիւն է ։

20 Ու ես դարձայ , որ արևուն տակը քաշած բոլոր աշխատանքիս վրայով իմ սրտէս յոյս կտրեմ ։

21 Վասն զի մարդ կայ՝ որուն աշխատութիւնը իմաստութեամբ , գիտութեամբ և յաջողութեամբ կ'ըլլայ . բայց անոր մէջը չաշխատող մարդուն իբրև բաժին կու տայ . ասիկայ ալ ունայնութիւն ու մեծ չարիք մըն է .

22 [խ] Վասն զի մարդը՝ արևուն տակը քաշած իր բոլոր աշխատանքէն , ու սրտին տանջանքէն ի՞նչ օգուտ կ'ունենայ .

խ Գլ · Ա · 3 ; Գ · 9 ;

23 Քանզի անոր բոլոր օրերը [ծ] վիշտերով՝ ու գործքը տրտմութեամբ լեցուն են . անոր սիրտը գիշերը անգամ հանգստութիւն չգտներ . ասիկայ ալ ունայնութիւն է ։

ծ Յոբ · Ե · 7 ; Ժդ · 1 ;

24 [կ] Մարդս ուտելէն ու խմելէն և իր աշխատանքովը իր հոգին զուարճացընելէն ՚ի զատ՝ աւելի աղէկութիւն մը չունի . ես ասիկայ ալ տեսայ որ Աստուծոյ ձեռքովը կ'ըլլայ ։

կ Գլ · Գ · 12 ; 13 ; 22 ; Ե · 18 ; Ը · 15 ;

25 Վասն զի [†] ինծմէ զատ՝ ո՞վ կրնայ ուտել , և ո՞վ կրնայ զուարճանալ ։

† Կամ՝ առանց Անոր

26 Քանզի Աստուած՝ իր առջեւ հաճելի եղող մարդուն՝ իմաստութիւն , գիտութիւն և ուրախութիւն կու տայ . բայց մեղաւորին զբաղմունք կու տայ , որ անիկայ ստացուածք ժողվէ ու դիզէ , որ [հ] Աստուծոյ առջեւ հաճելի եղողին տայ . ասիկայ ալ ունայնութիւն ու հոգիի տանջանք է ։

հ Յոբ · ԻԷ · 16 ; 17 ; Առակ · ԻԸ · 8 ;

ԳԼ · Գ

1 Ժամանակին փոփոխութիւններովը մարդոց աշխատութեանցը վրայ ունայնութիւն կ'ունենայ ։ 11 Աստուծոյ գործքերուն մէջ գե-

Ն. Ք. գ. Ք. Իրր 977

բաղանցութիւն մը կայ . 16 սակայն վերջին օրը Աստուած պիտի դատէ մարդոց գործքերը . թէև հիմա անոնք անասունի պէս են ։

– Հմր 17 ։ Գլ. Ը. 6 ։ * Կամ՝ դիտաւորութեան

1 Ամէն բանին ատենը կայ , ու – երկինքին տակը եղող ամէն * գործին ժամանակը .

‡ Եբր. Թ. 27 ։

2 Ծնանելու ժամանակ , և ‡ մեռնելու ժամանակ . տնկելու ժամանակ , ու տնկուածը խլելու ժամանակ .

3 Մեռցնելու ժամանակ , և բժշկելու ժամանակ . փլցնելու ժամանակ , ու շինելու ժամանակ .

4 Լալու ժամանակ , և ծիծաղելու ժամանակ . սուգ ընելու ժամանակ , ու կաքաւելու ժամանակ .

‡ Յովել. Բ. 16 ։ Ա Կոր. Է. 5 ։

5 Քարեր դուրս նետելու ժամանակ , և քարեր ժողվելու ժամանակ . գրկելու ժամանակ , ու ‡ գրկելէն հեռանալու ժամանակ .

6 Փնտռելու ժամանակ , և կորսնցնելու ժամանակ . պահելու ժամանակ , ու դուրս ձգելու ժամանակ .

‡ Ամով. Ե. 13 ։

7 Պատռելու ժամանակ , և կարելու ժամանակ . ‡ լռելու ժամանակ , ու խօսելու ժամանակ .

‡ Ղուկ. ԺԴ. 26 ։

8 Սիրելու ժամանակ , և ‡ ատելու ժամանակ . պատերազմի ժամանակ , ու խաղաղութեան ժամանակ ։

‡ Գլ. Ա. 3 ։

9 ‡ Աշխատողին՝ իր քաշած աշխատանքէն ի՞նչ օգուտ կ'ըլլայ ։

‡ Գլ. Ա. 13 ։

10 ‡ Տեսայ այն զբաղմունքը՝ որ Աստուած մարդոց որդիներուն տուաւ , որ անով զբաղին ։

‡ Գլ. Ը. 17 ։ Հռով. ԺԱ. 33 ։

11 Անիկայ ամէն բան իր ժամանակին վայելուչ ըրաւ . և աշխարհն ալ անոնց սրտին մէջը դրաւ . բայց ‡ Աստուծոյ ըրած գործքը մարդ չըկրնար սկիզբէն մինչև վերջը գտնել ։

‡ Հմր 22 ։

12 Ա․ ‡ գիտեմ որ ուրախ ըլլալէն ու կենդանութեան ատենը աղէկութիւն ընելէն 'ի զատ՝ ուրիշ աղէկ բան մը չկայ անոնց մէջ ։

‡ Գլ. Բ. 24 ։

13 Ու նաև ‡ ամէն մարդուն ուտելը ու խմելը , և իր բոլոր աշխատութենէն բարիք վայելելը Աստուծոյ պարգեն է ։

‡ Յակ. Ա. 17 ։

14 Գիտեմ որ Աստուծոյ ամէն ըրածը յաւիտեան պիտի մնայ . ‡ անոր վրայ բան մը աւելցնել , կամ անկէ պակսեցնել կարելի չէ . և Աստուած ‡ ասանկ ըրաւ , որ իր երեսէն վախնան ։

‡ Գլ. Ա. 9 ։

15 ‡ Ի՛նչ որ եղած է , հիմա ալ կայ . ու ի՛նչ որ պիտի ըլլայ , արդէն եղած է . և Աստուած անցածը կը փնտռէ ։

‡ Գլ. Ե. 8 ։

16 Ու նաև արևուն տակը տեսայ որ ‡ դատաստանի տեղը՝ ամբարշտութիւն , և արդարութեան տեղը՝ անօրէնութիւն կար ։

Ն. Ք. գ. Ք. Իրր 977

‡ Հռով. Բ. 6 · 7 · 8 · ևն ։ Բ Կոր. Ե. 10 ։ Բ Թեսա. Ա. 6 · 7 ։ ‡ Հմր 1 ։

17 Ես իմ սրտիս մէջը ըսի թէ՝ ‡ Աստուած պիտի դատէ արդարը ու ամբարիշտը . վասն զի ‡ ամէն դիտաւորութիւն ու ամէն գործ ժամանակ ունի հոն ։

18 Ես իմ սրտիս մէջը ըսի մարդոց որդիներուն վիճակին վրայով , թէ Աստուած զանոնք պիտի փորձէ . ու պիտի տեսնեն որ իրենք անասուններ են ։

‡ Սաղ. ԽԹ. 12 · 20 ։ ՀԳ. 22 ։ Գլ. Բ. 16 ։

19 ‡ Վասն զի մարդոց որդիներուն պատահածը՝ և անասուններուն պատահածը՝ մէկ է . մէկը ինչպէս կը մեռնի , միւսն ալ այնպէս կը մեռնի . ու ամենուն շունչը մէկ է . և մարդը անասունէն աւելի բան մը չունի . վասն զի ամէնը ունայնութիւն է ։

‡ Ծն. Գ. 19 ։

20 Ամէնը մէկտեղ կ'երթայ . ‡ ամէնը հողէն եղաւ , ու ամէնը հող կը դառնայ ։

‡ Գլ. ԺԲ. 7 ։

21 ‡ Ո՞վ գիտէ թէ մարդոց որդիներուն հոգիները վեր կ'ելլեն , և անասնոց ոգիները վար գետինը կ'իջնեն ։

‡ Հմր 12 ։ Գլ. Բ. 24 ։ Ե. 18 ։ ԺԱ. 9 ։ ‡ Գլ. Բ. 10 ։ ‡ Գլ. Զ. 12 ։ Ը. 7 ։ Ժ. 14 ։

22 ‡ Ու տեսայ որ՝ մարդս իր գործքերովը ուրախ ըլլալէն 'ի զատ ուրիշ աղէկութիւն մը չունի . ‡ քանզի անոր բաժինը ան է . ‡ վասն զի ո՞վ պիտի տանի զանիկայ որ տեսնէ թէ իրմէ ետքը ինչ պիտի ըլլայ ։

ԳԼ. Դ.

1 Մարդուն ունայնութիւնը կ'աւելնայ հարստահարութեամբ , 4 Նախանձով , 5 ծուլութեամբ , 7 ագահութեամբ , 9 առանձնակեցութեամբ , 13 կամակորութեամբ ։

– Գլ. Գ. 16 ։ Ե. 8 ։

1 Ու ես դարձայ , ու տեսայ արևուն տակը եղած բոլոր – զրկանքները . և ահա զրկուածներուն ‡ արցունք կար . բայց անոնք մխիթարող չունէին . ու անոնց զրկանք ընողներուն ձեռքը ոյժ կար . բայց անոնց մխիթարութիւն տուող չկար ։

‡ Յոբ. Գ. 17 ։ ևն ։

2 ‡ Եւ ես մեռածները՝ արդէն մեռածները՝ մինչև հիմա ապրող կենդանիներէն աւելի գովեցի ։

‡ Յոբ. Գ. 11 · 16 · 21 ։ Գլ. Զ. 3 ։

3 ‡ Բայց ան որ մինչև հիմա եղած չէ՝ երկուքէն ալ աղէկ է . վասն զի անիկայ արևուն տակը եղած չարութիւնը չտեսաւ ։

4 Ու ես ամէն աշխատութիւնը , և ամէն յաջող գործքը տեսայ , որ անոնց համար մարդ իր ընկերին կը նախանձի . ասիկայ ալ ունայնութիւն ու հոգիի տանջանք է ։

‡ Առակ. Զ. 10 ։ ԻԴ. 33 ։

5 ‡ Անմիտը իր ձեռքերը կը ծալլէ , ու իր միսը կ'ուտէ ։

‡ Առակ. ԺԵ. 16 · 17 ։ ԺԶ. 8 ։

6 ‡ Աւելի աղէկ է մէկ լեցուն ձեռքը հանգստութեամբ , քան թէ երկու լեցուն ձեռքը՝ որ աշխատանքով ու հոգիի տանջանքով է ։

Ն. Ք. ԳԲ. Իրր 977

7 Ու ես դարձայ՝ ու արեւուն տակը ունայնութիւն տեսայ։

8 Մէկ մարդ մը կայ՝ որ երկրորդ չունի. ոչ տղայ ունի և ոչ եղբայր. բայց անոր ամէն աշխատութիւնը վախճան չունի. ու անոր ‡աչքերը հարստութեամբ չեն կշտանար. ‖Ու չըսեր թէ՝ Ես որո՞ն համար կ'աշխատիմ, ու իմ հոգիս բարիքէ կը զրկեմ. ասիկայ ալ ունայնութիւն ու չար զբաղմունք է։

‡ Առակ. իէ. 20. ա Յովհ. բ. 16. ‖ Սաղ. լթ. 6.

9 Երկուքը՝ մէկէն աղէկ է. վասն զի անոնց աշխատանքը աղէկ վարձք ունի.

10 Քանզի թէ որ իյնան, մէկզմէկ կը վերցընեն. բայց վա՜յ իյնող մէկուն՝ որ զինքը վերցընող երկրորդ մը չունի։

11 Ու երկու մարդ մէկտեղ պառկելով՝ կը տաքնան. բայց մինակը ի՞նչպէս կրնայ տաքնալ։

12 Եւ թէ որ մէկը անոնց բռնութիւն ընէ, երկուքը կրնան անոր դէմ դնել. ու երեքպատիկ դերձանը դիւրաւ չկտրուիր։

13 Աղէկ է աղքատ ու իմաստուն տղան, քան թէ ծեր ու անմիտ թագաւորը՝ որ ալ չգիտեր խրատուիլ։

14 Քանզի մէկը բանտէն կ'ելլէ՝ որ թագաւորէ, բայց ուրիշ մը որ *թագաւոր ծնած է, աղքատ կ'ըլլայ։

* Կամ՝ իր թագաւորութեանը մէջ

15 Տեսայ արեւուն տակը քալող ամէն կենդանիները այն տղուն հետ՝ որ թագաւորին երկրորդն էր, ու անոր տեղը պիտի անցնէր.

16 †Անոնց առջեւ կեցող" բոլոր ժողովուրդը անթիւ էր. սակայն ետքը եկողները անկէ պիտի չուրախանան. ասիկայ ալ ունայնութիւն ու հոգիի տանջանք է։

† Կամ՝ Անոնցմէ առաջ եղող

ԳԼ. Ե

1 Աստուածային պաշտօնը կատարելու մէջ, 8 հարստահարութեան դէմ տրտնջելու մէջ, 9 և հարստութեան մէջ ունայնութիւններ։ 18 Հարստութեան մէջ երջանկութիւնը Աստուծոյ պարգեւն է։

1 Երբոր Աստուծոյ տունը կ'երթաս, —ոտքիդ զգուշութիւն ըրէ. և աւելի մտիկ ընելու մօտեցիր, ‡քան թէ անմիտներու պէս մատուցանելու. վասն զի անոնք չեն գիտեր թէ չարութիւն կ'ընեն։

— Տես Ել. գ. 5. Ես. ա. 12. ԿԷ. ‡ Ա Թագ. ժե. 22. Սաղ. ծ. 8. Առակ. ժե. 8. իա. 27. Ովս. զ. 6.

2 Բերնովդ մի՛ աճապարեր. և քու սիրտդ Աստուծոյ առջեւ խօսք հանելու չարտորայ. քանզի Աստուած երկինքն է, ու դուն երկրի վրայ ես. անոր համար ‡քու խօսքերդ քիչ ըլլան։

‡ Առակ. ժ. 19. Մատ. զ. 7.

3 Վասն զի երազը՝ շատ զբաղմունքէն յառաջ կու գայ, ու †յիմարին ձայնը՝ շատ խօսքերէն։

† Առակ. ժ. 19.

4 ‡Երբոր Աստուծոյ ուխտ կ'ընես, զանիկայ կատարելը մի՛ ուշացըներ. քանզի Աստուած անմիտներուն չըհաճիր. ըրած ուխտդ կատարէ։

‡ Թու. լ. 2. Բ Օր. իգ. 21, 22, 23. Սաղ. ծ. 14. Հզ. 11. ‖ Սաղ. կզ. 13, 14.

5 ‡Աղէկ է որ ուխտ չընես, քան թէ ուխտ ընես, ու չկատարես։

‡ Առակ. ի. 25. Գործ. ե. 4.

6 Թող մի՛ տար որ քու բերանդ մարմինդ մեղք գործել տայ, ‖և հրեշտակին առջեւ մի՛ ըսեր թէ՝ Սխալմունք եղաւ. ինչո՞ւ Աստուած քու խօսքիդ համար բարկանայ, ու ձեռքերուդ գործքը աւրէ։

‖ Ա Կոր. ժա. 10.

7 Վասն զի երազներուն շատութեանը մէջ, և խօսքերուն շատութեանը մէջ՝ ունայնութիւններ ալ կայ. բայց ¶դուն Աստուծմէ վախցիր։

¶ Գլ. ժբ. 13.

8 Թէ որ գաւառի մէջ ‡աղքատին եղած զրկանքը ու իրաւանց և արդարութեան ծռուիլը տեսնես, աս բանիս վրայ մի՛ զարմանար. վասն զի ‡բարձրերուն վրայ բարձր եղողը կը դիտէ. և անոնցմէ բարձրը կայ։

‡ Գլ. գ. 16. ‡ Սաղ. ժբ. 5. ձբ. 11. ձբ. 1.

9 Երկիրը ամենուն օգտակար է. թագաւորին ինք ալ արտէն ծառայութիւն կ'ըլլայ։

10 Արծաթ սիրողը արծաթէն չկշտանար, ոչ ալ հարստութիւն սիրողը իրեն բերքէն. ասիկայ ալ ունայնութիւն է։

11 Երբոր բարիքը կը շատնայ, ուտողներն ալ կը շատնան. ուրեմն զանիկայ ունեցողներուն՝ աչքով տեսնելէն 'ի զատ ի՞նչ օգուտ կ'ըլլայ։

12 Քաղցր է աշխատող մարդուն քունը՝ թէ շատ և թէ քիչ ուտէ. բայց հարուստին ‡կուշտ ըլլալը" չթողուր որ անիկայ հանգիստ քնանայ։

‡ Կամ՝ առատութիւնը

13 ‡Արեւուն տակը տեսայ որ մէկ գէշ ցաւ մը կայ, այսինքն այն հարստութիւնը որ իր տիրոջը ձախորդութեանը համար պահուած է.

‡ Գլ. զ. 1.

14 Եւ այն հարստութիւնը մէկ ձախորդ ‖դիպուածով մը կը կորսուի. ու ինքը տղայ կը ծնանի, և անոր ձեռքը բան մը չկայ։

‖ Կամ՝ գործով

15 ‡Ինչպէս որ իր մօրը որովայնէն ելաւ, այնպէս մերկ կը դառնայ. ինչպէս որ եկաւ, այնպէս կ'երթայ, ու իր աշխատութենէն բան մը չառներ որ իր հետը տանի։

‡ Յոբ. ա. 21. Սաղ. խթ. 17. Ա Տիմ. զ. 7.

16 Աս ալ գէշ ցաւ մըն է, որ ինչպէս եկաւ, ճիշդ այնպէս կ'երթայ. և ‡ի՞նչ օգուտ կ'ըլլայ անոր՝ §որ հովի համար կ'աշխատի։

‡ Գլ. ա. 3. § Առակ. ժա. 29.

17 Անիկայ իր բոլոր օրերը՝ ‡խաւարի մէջ կ'ուտէ մեծ տրտմութեամբ, հիւանդութեամբ և սրտմտութեամբ։

‡ Սաղ. ճիէ. 2.

Ն. Ք. գՔ. Իրր 977

յ Գլ. բ. 24. գ. 12, 13, 22. թ. 7. ժա. 9. Ա Տիմ. զ. 17.
ն Գլ. բ. 10. գ. 22.
շ Գլ. բ. 24. գ. 13. զ. 2.

18 Ահա աս աղէկութիւնը տեսայ, յ որ վայելուչ է ուտել ու խմել, և Աստուծոյ մէկու մը տուած կենացը բոլոր օրերուն մէջ՝ արեւուն տակը իր քաշած բոլոր աշխատանքին բարիքը վայելել. ն վասն զի անոր բաժինը ասիկայ է.

19 Նաև շ որ մարդուն որ Աստուած հարստութիւն ու ստացուածք կու տայ, ու անկէ ուտելու, և բաժինը առնելու, ու իր աշխատանքէն ուրախանալու իշխանութիւն կու տայ, ասիկայ Աստուծոյ պարգեւն է.

20 Քանզի անիկայ իր կենացը օրերը շատ չյիշեր. վասն զի Աստուած անոր սրտին ուրախութիւնովը՝ անոր պատասխան կու տայ.

ԳԼ. Զ

1 Չգործածուած հարստութեան, 3 առանց հարստութեան զաւակներ ունենալու, 6 և հարստութենէ զրկուած ծերութեան ունայնութիւնը. 9 Փոփոխական բաղձանքներուն ունայնութիւնը.

ո Գլ. ե. 13.
չ Յոբ. իա. 10. Սաղ. ժէ. 14. հգ. 7.
պ Ղուկ. ժբ. 20.
ջ Դ Թագ. թ. 35. Եսա. ժդ. 19, 20. Երեմ. իբ. 19.
ռ Յոբ. գ. 16. Սաղ. ծը. 8. Գլ. դ. 3.
ս Առակ. ժզ. 26.
* Եբր. քալելէն

1 ո Արեւուն տակը տեսայ որ չարիք մը կայ. ու անիկայ մարդոց մէջը շատ ընդհանուր է.

2 Մարդ մը՝ որուն Աստուած հարստութիւն ու ստացուածք և փառք կու տայ, չ այնպէս որ իր հոգիին ցանկացած բաներէն պակասութիւն մը չունենար. պ բայց Աստուած անոր իշխանութիւն չտար անկէ ուտելու. հապա զանիկայ օտար մարդ կ'ուտէ. աս ալ ունայնութիւն ու դէշ ցաւ մըն է.

3 Թէ որ մարդ հարիւր զաւակ ծնանի, ու շատ տարիներ ապրի, և անոր տարիներուն օրերը շատ ըլլայ, ու անոր հոգին բարութենէ չկշտանայ, և ջ անիկայ թաղում ալ չունենայ, կ'ըսեմ որ ռ վիժածը անկէ աղէկ է.

4 Վասն զի անիկայ ունայնութեամբ կու գայ, ու խաւարով կ'երթայ, և անունը խաւարի մէջ կը ծածկուի.

5 Արեւն ալ չտեսաւ, ու բան մը չգիտցաւ. ասիկայ մէկալէն աւելի հանգիստ է.

6 Իսկ անիկայ թէև երկու հազար տարի ապրի, ու աղէկութիւն չը տեսնէ, միթէ ամէնքը մէկ տեղ չե՞ն երթար.

7 ս Մարդուն բոլոր աշխատութիւնը իր բերնին համար է. սակայն անոր հոգին չկշտանար.

8 Քանզի իմաստունը՝ անմիտէն աւելի ի՞նչ բան ունի. կենդանիներուն մէջը քալել գիտցող աղքատը ի՞նչ օգուտ կ'ունենայ.

9 Աչքերով տեսնելը՝ հոգիով * թափառելէն աղէկ է. ասիկայ ալ ունայնութիւն ու հոգիի տանջանք է.

Ն. Ք. գՔ. Իրր 977

վ Յոբ. թ. 32. Եսա. խե. 9. Երեմ. խթ. 19.
տ Սաղ. ճբ. 11. ճթ. 23. ճխդ. 4. Յակ. դ. 14, 15.
ր Սաղ. լթ. 6. Գլ. ը. 7.

10 Ինչ որ եղաւ, արդէն անոր անունը դրուած է. և յայտնի է թէ մարդն է. վ ու անիկայ իրմէ զօրաւորին հետ վիճելու կարող չէ.

11 Որովհետեւ ունայնութիւն շատցնող շատ բաներ կան, մարդուն ի՞նչ կը մնայ.

12 Քանզի ո՞վ գիտէ թէ ո՛ր բանը աղէկ է կենդանի մարդուն՝ տ ստուերի պէս անցուցած իր ունայն կենացը բոլոր օրերուն մէջը. վասն զի ր մարդուն ո՞վ պիտի յայտնէ, թէ իրմէ ետքը արեւուն տակը ինչ պիտի ըլլայ.

ԳԼ. Է

1 Անոնք են որ ունայնութեան դէմ կը դնեն. բարի համբաւ, 2 սուգ, 7 համբերութիւն, 11 իմաստութիւն. 23 իմաստութիւն ստանալուն դժուարութիւնը.

ց Առակ. իբ. 1.
ւ Կամ՝ Սրտմտութիւնը
փ Բ Կոր. է. 10.
ք Կամ՝ բարի կ'ըլլայ.
օ Տես Սաղ. ճխա. 5. Առակ. ժգ. 18. ժե. 31, 32.
ֆ Սաղ. ճժը. 12. Գլ. բ. 2.
ա Ել. իգ. 8. Բ Օր. ժզ. 19.
բ Առակ. ժդ. 29.
գ Առակ. ժդ. 17. ժզ. 32. Յակ. ա. 19.
դ Գլ. ժա. 7.

1 ց Բարի անունը՝ հոտաւէտ եղէն, ու մահուան օրը՝ ծննդեան օրէն աղէկ է.

2 Սուգի տուն երթալը կոչունքի տուն երթալէն աղէկ է. վասն զի ամէն մարդուն վախճանը ան է. ու կենդանի եղողը՝ զանիկայ իր սրտին մէջը կը դնէ.

3 ւ Տրտմութիւնը ծիծաղելէն աղէկ է. փ վասն զի երեսին տրտմութեամբը սիրտը ք կը զուարճանայ.

4 Իմաստուններուն սիրտը՝ սուգի տունը, իսկ յիմարներուն սիրտը՝ ուրախութեան տունը կ'ըլլայ.

5 օ Իմաստունին յանդիմանութիւնը լսելը՝ յիմարներուն երգը լսելէն աղէկ է.

6 ֆ Վասն զի ինչպէս է փուշերուն ձայնը կաթսային տակը, յիմարներուն ծիծաղն ալ այնպէս է. ասիկայ ալ ունայնութիւն է.

7 Իրաւ որ բռնութիւնը՝ իմաստունը յիմար կ'ընէ, ա ու պարգեւը մարդուն սիրտը կ'ապականէ.

8 Մէկ բանին վախճանը՝ սկիզբէն աղէկ է. ու բ Երկայնամիտ ոգին՝ հպարտ ոգիէն աղէկ է.

9 գ Մի՛ արտորար հոգիովդ բարկանալու. քանզի բարկութիւնը յիմարներուն ծոցին մէջը կը հանգչի.

10 Մի՛ ըսեր թէ՝ ինչո՞ւ համար առջի օրերը աս օրերէն աղէկ էին. վասն զի աս բանին համար ըրած հարցմունքդ իմաստութեամբ չէ.

11 Իմաստութիւնը՝ ժառանգութեան պէս աղէկ է, ու դ արեւը տեսնողներուն օգտակար է.

12 Վասն զի իմաստութիւնը հովանաւորութիւն կ'ընէ, ու արծաթը հովանաւորութիւն կ'ընէ. բայց գիտութեան օգուտը ան է, որ ի-

Ն. Ք. Դ.Բ. Երր 977

իմաստութիւնը՝ զինքը ստացողները կ՚ապրեցնէ ։

13 Աստուծոյ գործքին նայէ . վասն զի [թ]անոր ծռածը ո՛վ կրնայ շիտկել ։

[թ] Տես Յոբ. ժբ. 14. Գւ. ա. 15. Եսա. ժդ. 27.

14 [ժ]Աղէկ օրը աղէկութեամբ անցուր, ու գէշ օրը զգուշութիւն ըրէ . և Աստուած իրարու դիմացը դրաւ զանոնք, որ մարդ իրմէ ետքը բան մը չգտնէ ։

[ժ] Գւ. գ. 4. Բ Օր. իը. 47.

15 Իմ ունայնութեան օրերուս մէջը ամէնը տեսայ . [ի]Արդար կայ՝ որ իր արդարութեանը մէջ կը կորսուի, և ամբարիշտ կայ՝ որ իր ամբարշտութեանը մէջ իր կեանքը կ՚երկընցընէ ։

[ի] Գւ. ը. 14.

16 [լ]Խիստ շատ արդար մի՛ ըլլար . [խ]ու ինքզինքդ չափէ դուրս իմաստուն մի՛ կարծեր . ինչու համար քեզ կորսընցընես ։

[լ] Առակ. իե. 16.
[խ] Հռով. ժբ. 3.

17 Խիստ ամբարիշտ մի՛ ըլլար, ու յիմար մի՛ ըլլար . [ծ]ինչու համար ատենդ չեկած մեռնիս ։

[ծ] Յոբ. ժե. 32. Սաղ. ծե. 23. Առակ. ժ. 27.

18 Աղէկ է որ մէկը բռնես, ու մէկալէն ալ ձեռքդ չքաշես . վասն զի Աստուծմէ վախցողը ամէնէն ազատած կ՚ելլէ ։

19 [կ]Իմաստութիւնը աւելի ոյժ կու տայ իմաստունին, քան թէ քաղաքի մը մէջ եղող տասը իշխանը՝ ան քաղաքին ։

[կ] Առակ. իա. 22. իդ. 5. Գւ. թ. 16, 18.

20 [հ]Իրաւ որ երկրի վրայ արդար մարդ չկայ՝ որ աղէկութիւն ընէ, ու մեղք չգործէ ։

[հ] Գ Թագ. ը. 46. Բ Մն. զ. 36. Առակ. ի. 9. Հռով. գ. 23. Ա Յովհ. ա. 8.

21 Արդ՝ քու սիրտդ ամէն խօսուած խօսքերուն մի՛ տար, որ քու ծառայիդ քեզի անէծք տալը չլսես .

22 Վասն զի քու սիրտդ գիտէ որ դուն ալ շատ անգամ ուրիշներուն անէծք տուած ես ։

23 Ասոնց ամէնը իմաստութեամբ փորձեցի . [ձ]ըսի թէ՝ Ես իմաստուն ըլլամ . բայց անիկայ ինծմէ հեռու էր ։

[ձ] Հռով. ա. 22.

24 [ղ]Հեռու ինչ ըլլալը, ու [ճ]խիստ խորունկ եղածը ո՛վ կը գտնէ ։

[ղ] Յոբ. իը. 12, 20. Ա Տիմ. զ. 16.
[ճ] Հռով. ժա. 33.

25 [մ]Ես իմ սրտովս պտըտեցայ՝ որ գիտնամ, և քննեմ, ու փնտռեմ իմաստութիւնը ու համարը . և յիմարութեան չարութիւնը, ու անմտութիւնը և խենթութիւնը գիտնամ .

[մ] Գւ. ա. 17. բ. 12.

26 [յ]Ու ես մահուանէ դառն գտայ այն կնիկը՝ որուն սրտին մէջը ցանցեր և ուռկաններ, ու ձեռքերուն մէջը կապանքներ կան . Աստուծոյ առջեւը հաճելի եղողը անկէ կ՚ազատի . բայց մեղաւորը անկէ կը բռնուի ։

[յ] Առակ. ե. 3, 4. իբ. 14.

27 Ասա ասիկայ գտայ, կ՚ըսէ [ն]Ժողովողը, մէկիկ մէկիկ համրելով՝ հաշիւը գտնելու համար .

[ն] Գւ. ա. 1, 2.

28 (Որ հոգիս տակաւին կը փնտռէ, բայց չեմ կրնար գտնել .) [շ]Երկու մարդ՝ հազարէն մէկ գտայ . բայց բոլոր ասոնց մէջը մէկ կնիկ մը չըգտայ ։

[շ] Յոբ. լգ. 23. Սաղ. ժբ. 1.

29 Ասա միայն ասիկայ գտայ՝ [ո]որ Աստուած մարդը ուղիղ ստեղծեց . բայց [չ]անոնք շատ հնարքներ փնտռեցին ։

[ո] Ծն. ա. 27.
[չ] Ծն. գ. 6, 7.

ԳԼ. Ը

1 Թագաւորները մեծապէս պատուելու է ։ 6 Պէտք է գիտել Աստուծոյ նախախնամութիւնը ։ 12 Աւելի աղէկ է բարեպաշտ մարդոց հետ չքաւորութեան մէջ ըլլալ, քան թէ չարերուն հետ՝ յաջողութեան մէջ ։ 16 Աստուծոյ գործը անքննելի է ։

1 Իմաստունին պէս ո՛վ կայ . ու խօսքի մեկնութիւնը ո՛վ գիտէ . [պ]մարդուն իմաստութիւնը՝ անոր երեսը կը փայլեցընէ . ու [ջ]երեսին պնդութիւնը կը փոխուի ։

[պ] Առակ. դ. 8, 9. ժէ. 24. Տես Գործ. զ. 15.
[ջ] Բ Օր. իը. 50.

2 Ես կ՚ըսեմ որ, Թագաւորին հրամանը պահէ՛, [ռ]մանաւանդ Աստուծոյ երդումին պատճառովը ։

[ռ] Եզեկ. ժէ. 18. Տես Ա Մն. իթ. 24. Հռով. ժգ. 5.

3 [ս]Անոր առջեւէն ելլելու մի՛ արտորար . չար գործքի մէջ մի՛ կենար . վասն զի ինչ որ ուզէ՝ կ՚ընէ ։

[ս] Գւ. ժ. 4.

4 Ուր որ թագաւորին խօսքը կայ, հոն իշխանութիւն կայ, ու [տ]ո՛վ կրնայ անոր ըսել թէ, Ի՞նչ կ՚ընես ։

[տ] Յոբ. լդ. 18.

5 Պատուիրանքը պահողը չարիքի չհանդիպիր . և իմաստունին սիրտը՝ ժամանակը ու յարմարութիւնը կը ճանչնայ ։

6 Վասն զի [ր]ամէն դիտաւորութիւն իր ժամանակը ու յարմարութիւնը ունի . քանզի մարդուն վրայ շատ նեղութիւն կու գայ ։

[ր] Գւ. գ. 1.

7 [ց]Վասն զի անիկայ ըլլալու բանը չգիտեր . և ո՛վ պիտի յայտնէ անոր թէ՝ ինչպէս պիտի ըլլայ ։

[ց] Առակ. իդ. 22. Գւ. զ. 12. թ. 12. ժ. 14.

8 [ւ]Հոգիին վրայ իշխող մարդ չըկայ, որ հոգին արգիլէ՛, ու մահուան օրուանը վրայ տիրող չկայ . և այն պատերազմին մէջ *արձակում չկայ . ու ամբարշտութիւնը՝ իրեն հետեւողները չազատեր ։

[ւ] Յոբ. ժդ. 5. Սաղ. խթ. 6, 7.

* Կամ՝ զինադադարում

9 Ասոնց ամէնը տեսայ, ու արեւուն տակը եղող ամէն գործքին՝ իմ սիրտս տուի ։ Ատեն կայ որ՝ մէկ մարդ մը ուրիշ մարդու վրայ կ՚իշխէ իրեն թշուառութեանը համար ։

10 Եւ ասոր հետ տեսայ ամբարիշտները որ թաղուեցան գացին, ու սուրբ տեղէն ելան . և մոռցուեցան այն քաղաքին մէջը՝ ուր որ ասանկ ըրին . աս ալ ունայնութիւն է ։

11 [փ]Որովհետեւ գէշ գործքին վրայ՝ վճիռը շուտով չկատարուիր, աս պատճառաւ մարդոց որդիներուն

[փ] Սաղ. ժ. 6. ծ. 21. Եսա. իզ. 10.

Ն. Ք. Ծ. Ք.
Ամ 977

սիրտը չարութիւն ընելու փափաքով լեցուած է ։

† Եսա. կե. 20. Հռով. բ. 5.

12 † Թէև մեղաւորը հարիւր անգամ չարութիւն ընէ, ու անոր կեանքը երկընցնայ ալ, այսու ամենայնիւ ասոյգ գիտեմ որ ‡ բարութիւնը Աստուծմէ վախցողներուն, անոր երեսէն վախցողներուն պիտի ըլլայ ։

‡ Սաղ. լէ. 11, 18, 19. Առակ. ա. 32, 33. Եսա. գ. 10, 11. Մատ. իե. 34, 41.

13 Բայց ամբարշտին բարութիւն պիտի չըլլայ. ու անիկայ իր օրերը պիտի չերկընցընէ, որ ստուերի պէս պիտի ըլլայ. վասն զի Աստուծոյ երեսէն չվախնար ։

14 Ունայնութիւն մը կայ, որ աշխարհիս վրայ կ'ըլլայ. այսինքն արդարներ կան, որոնց ‡ ամբարիշտներուն գործքին պէս կը պատահի. ու ամբարիշտներ ալ կան, որոնց՝ արդարներուն գործքին պէս կը պատահի. † Ըսի որ՝ Աս ալ ունայնութիւն է ։

‡ Սաղ. հգ. 14. Գլ. բ. 14. է. 15. Թ. 1, 2, 3.

† Գլ. բ. 24. գ. 12, 22. ե. 18. Թ. 7.

15 Ու ես ուրախութիւնը գովեցի, վասն զի մարդը արեւուն տակը՝ ուտելէն, խմելէն, և ուրախութիւն ընելէն 'ի զատ՝ աղէկ բան մը չունի. վասն զի արեւուն տակը Աստուծոյ անոր տուած կենացը օրերուն մէջ՝ իր աշխատանքէն ասիկայ կը մնայ անոր ։

16 Երբոր ես իմ սիրտս տուի իմաստութիւնը գիտնալու, ու երկրի վրայ եղած զբաղմունքը տեսնելու, (վասն զի թէ ցորեկ և թէ գիշեր իր աչքը քուն չտեսնող մարդ կայ,)

17 Ան ատենը Աստուծոյ բոլոր գործքերէն հասկցայ, որ † մարդ չկրնար գտնել ան գործը՝ որ արեւուն տակը կ'ըլլայ. վասն զի մարդը կ'աշխատի փնտռելու, բայց չգտներ, ու թէև իմաստունն ալ Գիտնամ ըսէ, { գտնելու կարող չըլլար ։

† Յոբ. ե. 9. Գլ. գ. 11. Հռով. ժա. 33.

{ Սաղ. հգ. 16.

ԳԼ. Թ

1 Մի և նոյն բաները կը պատահին բարիներուն ու չարերուն ։ 4 Մարդս անպատճառ պիտի մեռնի. 7 անոր բաժինը աս կեանքիս մէջ հանգիստ ապրիլն է ։ 11 Աստուծոյ նախախնամութիւնը ամէն բան կը կառավարէ ։ 13 Իմաստութիւնը ուժէն աղէկ է ։

1 Վասն զի աս ամէնը իմ սրտիս մէջը դրի, որ աս ամէնը քննեմ. † որ արդարները և իմաստունները ու անոնց գործքերը՝ Աստուծոյ ձեռքին մէջն են. մարդ չգիտեր թէ սէրը և թէ ատելութիւնը. ամէն բան անոնց առջեւն է ։

† Գլ. ը. 14.

2 ‡ Ամէն բան՝ ամենուն հաւասարապէս կը պատահի. արդարին ու ամբարշտին, բարի մարդուն, մաքուրին ու անմաքուրին, զոհ ընողին, ու զոհ չընողին պատահած դիպուածը մէկ է. ինչպէս է բարի մարդը, մեղաւորն ալ այնպէս է. երդում ընողը՝ երդումէն վախցողին պէս է ։

‡ Յոբ. խա. 7. Սաղ. հգ. 3, 12, 13. Մաղ. գ. 15.

3 Արեւուն տակը եղած բոլոր գործքերուն մէջ գէշ բանը աս է, որ ամենուն պատահած դիպուածը մէկ է. ու նաև մարդոց որդիներուն սիրտը չարութեամբ լեցուած ըլլալով՝ իրենց կենդանութեան ատենը՝ իրենց սրտին մէջը խենթութիւն կայ. ու ետքը մեռելներուն կ'երթան ։

4 Քանզի բոլոր կենդանիներուն ընկերացած մարդէն յոյս կայ. վասն զի ողջ շունը՝ մեռած առիւծէն աղէկ է ։

5 Որովհետեւ կենդանիները գիտեն որ պիտի մեռնին. բայց ‡ մեռելները բան մը չեն գիտեր, ու * վարձք մը չեն առներ. վասն զի † անոնց յիշատակը մոռցուեցաւ ։

‡ Յոբ. ժդ. 21.
* Կամ՝ շահ
† Յոբ. է. 8, 9, 10. Եսա. իզ. 14.

6 Թէ անոնց սէրը, թէ ատելութիւնը, և թէ նախանձը արդէն կորսուեցաւ. ու անոնք՝ արեւուն տակը եղող բաներուն մէջ յաւիտեան բաժին մը չունին ։

7 Գնա † հացդ ուրախութեամբ կեր, ու գինիդ ուրախ սրտով խմէ. վասն զի արդէն Աստուած քու գործքերուդ հաւնեցաւ ։

† Գլ. ը. 15.

8 Հանդերձներդ ամէն ատեն ճերմակ ըլլան, ու գլխուդ վրայէն եղը պակաս չըլլայ ։

9 Քու սիրած կնկանդ հետ կեանք վայելէ քու ունայնութեան կենացդ բոլոր օրերուն մէջ, որ Աստուած քեզի տուաւ արեւուն տակը քու ունայնութեանդ բոլոր օրերուն մէջ. ‡ վասն զի աս կեանքիս մէջ քու բաժինդ ասիկայ է, արեւուն տակը քաշած աշխատանքէդ ։

‡ Գլ. բ. 10, 24. գ. 13, 22. ե. 18.

10 Ձեռքդ ինչ որ գտնէ ընելու, բոլոր ուժովդ ըրէ. քանզի ան քու երթալու գերեզմանիդ մէջը՝ գործք, խորհուրդ, գիտութիւն ու իմաստութիւն չկայ ։

11 Դարձայ † ու արեւուն տակը տեսայ, որ ճամբան վազողներուն չէ, ու պատերազմը զօրաւորներուն չէ. ու նաև հացը իմաստուններուն չէ, և հարստութիւնն ալ հանճարեղներուն չէ. ու նաև շնորհքը գիտուններուն չէ. հապա ժամանակ ու դիպուած կը պատահի ամենուն ։

† Ամով. բ. 14, 15. Երեմ. Թ. 23.

12 Վասն զի ‡ մարդ իր ատենը անգամ չգիտեր. ինչպէս որ ձուկերը չար ուռկանով կը բռնուին, և թռչունները ծուղակի մէջ կը բռնուին, նոյնպէս մարդոց որդիներն ալ † որոգայթի մէջ կ'իյնան, երբ որ չար ժամանակը յանկարծ անոնց վրայ կու գայ ։

‡ Գլ. ը. 7.
† Առակ. իԹ. 6. Ղուկ. ժբ. 20, 39. ժէ. 26, 27. Ա Թես. ե. 3.

13 Արեւուն տակը աս իմաստութիւնն ալ տեսայ, ու անիկայ ինծի մեծ երեւցաւ.

14 ժ Մէկ պզտիկ քաղաք մը՝ ու մէջն ալ քիչ մարդ կար. և անոր վրայ մէկ մեծ թագաւոր մը եկաւ, ու զանիկայ պաշարեց, և անոր դէմ մեծ պատնէշներ շինեց.

15 Ու անոր մէջը մէկ աղքատ իմաստուն մը գտնուեցաւ. և անիկայ իր իմաստութեամբը քաղաքը ազատեց. բայց աս աղքատ մարդը բնաւ յիշող մը չեղաւ։

16 ի Ան ատենը ըսի թէ՝ իմաստութիւնը ուժէն աղէկ է, թէեւ աղքատին իմաստութիւնը կ'անարգեն, ու անոր խօսքերը մտիկ չեն ըներ։

17 Իմաստուններուն մեղմ խօսքերը, յիմարներուն մէջ իշխան եղողին աղաղակէն աղէկ կը լսուին։

18 խ Իմաստութիւնը պատերազմական զէնքերէն աղէկ է. բայց ծ մէկ մեղաւորը շատ բարութիւններու կորստեանը պատճառ կ'ըլլայ։

ԳԼ. Ժ

1 Իմաստութեան և յիմարութեան վրայով. 16 գեղխութեան, 18 ծուլութեան, 19 ու ստակի վրայով. 20 և թագաւորներուն վայելուչ պատուոյն վրայով խօսքեր։

1 Մեռած ճանճերը իւղագործին եղը գարշահոտ կ'ընեն. քիչ մը անմտութիւնն ալ *իմաստութեամբ և պատուով երեւելի [illegible] կ'ընէ"։

2 Իմաստունին սիրտը իր աջ կողմն է, ու անմիտին սիրտը իր ձախ կողմն է։

3 Եւ անմիտ մարդը ճամբան քալելու ատենն ալ, խելքը պակաս ըլլալուն համար՝ կ իր յիմար ըլլալը ամենուն կը յայտնէ։

4 Թէ որ իշխանին բարկութիւնը քեզի դէմ ելլէ, ճ քու տեղդ մի՛ ձգեր. վասն զի ձ քաղցրութիւնը մեծ յանցանքները կը դադրեցնէ։

5 Արեւուն տակը մէկ չարութիւն մըն ալ տեսայ, որ իշխանին երեսէն ելած անխոհեմութիւն մը [illegible] կ'երեւնայ։

6 դ Անմտութիւնը խիստ բարձր տեղերու վրայ կը դրուի. ու հարուստները ցած տեղ մը կը նստին։

7 Տեսայ ծառաներ՝ ե որ ձիերու վրայ հեծեր էին, և իշխաններ՝ որ երկրի վրայ ծառաներու պէս կը քալէին։

8 ղ Փոս փորողը ինքը մէջը կ'իյնայ. ու ցանկ քակողը՝ օձը կը խածնէ։

9 Քարեր կտրողը՝ անոնցմէ կը վնասուի, և փայտեր ճեղքողը վտանգի մէջ կ'ըլլայ։

Ն. Ք. գՔ. Իրր 977

ժ Տես ր Թագ. ի. 16—22։

ի Առակ. իա. 22։ իդ. 5։ Գլ. է. 19։ Հմր 18։

լ Մար. զ. 2։ 3։

խ Հմր 16։

ծ Յես. է. 1։ 11։ 12։

* Կամ՝ իմաստութենէն ու պատուէն աւելի երեւան կ'ելլէ։

կ Առակ. ժգ. 16։ ժը. 2։

ճ Գլ. ը. 3։

ձ ա Թագ. իե. 24։ Առակ. իե. 15։

դ Եսթ. գ. 1։

ե Առակ. ժթ. 10։ լ. 22։

ղ Սաղ. է. 15։ Առակ. իզ. 27։

10 Թէ որ երկաթը բթացած է, ու անոր բերանը չսրէ, ան ատենը մարդը իր ոյժը կրկնապատկելու է. բայց 'իմաստութիւնը յաջողելու օգուտը ունի։

11 † Թէ որ օձը ի թովելէն առաջ խածնէ, ան ատենը թովիչին օգուտ մը չըլլար"։

12 ը Իմաստունին բերնին խօսքերը շնորհք է. բայց թ անմիտին շրթունքները զինքը կը կլլեն։

13 Անոր բերնին խօսքերուն սկիզբը անմտութիւն է. ու անոր խօսքին վերջը դէշ խենթութիւն է։

14 ժ Եւ յիմարը իր խօսքերը կը շատցնէ. մարդս ինչ ըլլալիքը չգիտեր. ու ի անոր ով պիտի յայտնէ թէ անկէ ետքը ինչ պիտի ըլլայ։

15 Յիմարներուն աշխատանքը զիրենք կը ձանձրացնէ. քաղաքը երթալը չգիտցողին պէս։

16 լ Վա՜յ քեզի երկիր՝ երբոր քու թագաւորդ տղայ է, ու իշխաններդ առտուանց կերակուր կ'ուտեն։

17 Երանի քեզի երկիր՝ երբոր քու թագաւորդ ազնուազարմ է. և խ քու իշխաններդ ատենով կ'ուտեն, ուժի համար, և ոչ թէ գինովութեան համար։

18 Շատ ծուլութիւնով շէնքը կը փլչի, և ձեռաց թուլութիւնով տունը կը կաթի։

19 Կոչունքը՝ ծիծաղելու համար կ'ընեն, ու ծ գինին կեանքը կ'ուրախացնէ. իսկ արծաթը ամէն բանի բաւական կ'ըլլայ։

20 Միտքիդ մէջն անգամ կ թագաւորին անէծք մի՛ տար, և քու պառկելու սենեակներուդ մէջ՝ մեծերուն անէծք մի՛ տար. վասն զի երկինքի թռչունը ան ձայնը կը տանի, ու թեւաւորը խօսքը կը պատմէ։

ԳԼ. ԺԱ

1 Ողորմած ըլլալու պատուէրներ։ 7 Կենաց մէջ մահը, 9 ու մանկութեան ատենը դատաստանի օրը միտք բերելու է։

1 Քու հացդ մ ջուրերու երեսին վրայ ձգէ. յ վասն զի շատ օրերէն ետքը զանիկայ պիտի գտնես։

2 շ Եօթնին ու ութին ալ ո բաժին տուր. ի վասն զի չես գիտեր թէ երկրիս վրայ ինչ պատուհաս պիտի ըլլայ։

3 Թէ որ ամպերը լեցուն ըլլան, երկրիս վրայ անձրեւ կը թափեն. ու երբոր ծառ մը դէպ 'ի հարաւ կամ դէպ 'ի հիւսիս իյնայ, ան ծառը ինկած տեղը կը մնայ։

4 Հովը դիտողը չկրնար ցանել, և ամպերուն նայողը չկրնար հնձել։

5 Ինչպէս որ չ դուն † հովին ճամ-

Ն. Ք. գՔ. Իրր 977

† Կամ՝ Օձ մը որ առանց ձայն հանելու կը խածնէ, բանսարկու մարդը [illegible] առաւելութիւն մը չունի։

ի Սաղ. ծբ. 4։ 5։ Երեմ. ը. 17։

ը Առակ. ժ. 32։ ժբ. 13։

թ Առակ. ժ. 14։ ժբ. 7։

ժ Առակ. ժե. 2։

ի Գլ. գ. 22։ զ. 12։ ը. 7։

լ Ես. գ. 4։ 5։ 12։ ե. 11։

խ Առակ. լա. 4։

ծ Սաղ. ճդ. 15։

կ Ել. իբ. 28։ Գործ. իգ. 5։

մ Տես Ես. լբ. 20։

յ ր Օր. ժե. 10։ Առակ. ժթ. 17։ Մատ. ժ. 42։ բ Կոր. թ. 8։ Գաղ. զ. 9։ 10։ Եբր. զ. 10։

ն Մկ. ե. 5։

շ Սաղ. ճժբ. 9։ Ղու. զ. 30։ ա Տիմ. զ. 18։ 19։

ո Եփե. ե. 16։

չ Յոհ. գ. 8։

† Կամ՝ Հովին

Ն · Ք · Գ · Ք · Իբր 977

է Սաղ. ճլթ. 14. 15.

րան որը ըլլալը, — է յղիին որովայնին մէջ ոսկորներուն ինչպէս կազմուիլը չես գիտեր, այնպէս ալ ամենաստեղծ Աստուծոյն գործը չես գիտեր։

6 Առտուանց քու սերմդ ցանէ, և իրիկունը քու ձեռքդ պարապ մի թողուր. վասն զի չես գիտեր թէ որը օգտակար պիտի ըլլայ, աս՝ թէ ան. կամ թէ երկուքը հաւասարապէս աղէկ պիտի ըլլան։

ը Գլ. է. 11.

7 Իրաւ որ լոյսը քաղցր է, ու ը արեւը տեսնելը աչքերու ախորժելի է.

8 Բայց թէեւ մարդ մը շատ տարի ապրի, — անոնց ամենուն մէջը ուրախանայ, խաւարի օրերն ալ յիշելու է. վասն զի անոնք շատ պիտի ըլլան. բոլոր գալիքը ունայնութիւն է։

թ Թուոց. ժե. 39.

ժ Գլ. ժբ. 14. Հռով. բ. 6 –11.

9 Ով երիտասարդ՝ քու մանկութեանդ մէջ ուրախ եղիր. ու երիտասարդութեանդ օրերուն մէջ՝ սիրտդ թող քեզ զուարճացընէ, թ Եւ քու սրտիդ ճամբաներովը, ու աչքերուդ նայուածքովը քալէ. բայց գիտցիր որ ասոնց ամենուն համար ժ Աստուած քեզ դատաստանի պիտի բերէ։

ի Բ Կոր. է. 1. Բ Տիմ. բ. 22.

լ Սաղ. լթ. 5.

10 Եւ քու սրտէդ տրտմութիւնը վերցուր, ու ի մարմինէդ չարութիւնը հեռացուր. լ վասն զի մանկութիւնը ու երիտասարդութիւնը ունայնութիւն է։

ԳԼ. ԺԲ

1 Ստեղծիչը կանուխէն յիշելու վրայով պատուէր։ 8 Ժողովողին հոգը՝ սորվեցընելու համար։ 13 Աստուծոյ երկիւղը ունայնութեան դէմ ազդու դեղթափ մըն է։

խ Առակ. իբ. 6. Տես Ողբ. գ. 27.

ծ Տես Բ Թագ. ժթ. 35.

1 Եւ խ քու Ստեղծիչդ երիտասարդութեանդ օրերուն մէջ յիշէ դեռ թշուառութեան օրերը չեկած, ու ան տարիները չհասած, ծ որոնց մէջ պիտի ըսես թէ՝ Անոնց չեմ հաւնիր.

2 Արեւը, լոյսը, լուսինը ու աստղերը չխաւարած, ու անձրեւին ետեւէն ամպերը չդարձած.

3 Ան օրը՝ որ տանը պահապանները պիտի դողան, ու զօրաւոր մարդիկները պիտի ծռին, և աղացողները՝ քիչ մնալնուն համար, պիտի դադարին, ու պատուհաններէն նայողները պիտի մթըննան.

Ն · Ք · Գ · Ք · Իբր 977

կ Բ Թագ. ժթ. 35.

4 Ու երբոր աղօրիքին ձայնը տկարանայ, փողոցներուն մէջ դռները պիտի գոցուին. և թռչունի ձայնով պիտի ելլեն. ու բոլոր կ երգող աղջիկները նկուն պիտի ըլլան.

* Կամ՝ կապարը — [illegible]

հ Յոբ. ժէ. 13.

ձ Երեմ. թ. 17.

5 Ու բարձրէն պիտի վախնան, ու ճամբուն մէջ վախկոտ պիտի ըլլան. և նշենին պիտի ծաղկի, ու մարախը ծանրութիւն պիտի սեպուի. և * ախորժակը պիտի դադարի. վասն զի մարդ հ իր յաւիտենական տունը կ'երթայ, ու ձ լացողները փողոցներուն մէջ պիտի շրջին.

6 Դեռ արծաթէ թելը չփրթած, ու ոսկիէ բաժակը չկոտրած, և սափորը աղբիւրին քովը չփշրած, ու ջրհորին վրայի անիւը չկոտրած։

ղ Ծն. գ. 19. Յոբ. լդ. 15. Սաղ. ղ. 3.

ճ Գլ. գ. 21.

մ Թուոց. ժզ. 22. իէ. 16. Յոբ. լդ. 14. Ես. ծէ. 16. Զաք. ժբ. 1.

7 ղ Ան ատենը հողը երկիրը պիտի դառնայ՝ — ինչ որ եղածին պէս. ճ Ու հոգին Աստուծոյ պիտի դառնայ, մ որ զանիկայ տուաւ։

յ Սաղ. կբ. 9. Գլ. ա. 2.

8 յ Ունայնութիւն ունայնութեանց, ըսաւ Ժողովողը՝ ամէն բան ունայնութիւն է։

† Կամ՝ կշռելով

ն Գ Թագ. դ. 32.

9 Եւ որչափ որ Ժողովողը իմաստուն էր, — այնչափ — ալ ժողովուրդին գիտութիւն սորվեցուց. և † խորհելով ու քննելով՝ ն շատ առակներ շարադրեց։

10 Ժողովողը փնտռեց որ ախորժելի խօսքեր գտնէ. ու գրուածը՝ ուղիղ և ճշմարիտ խօսքեր են։

11 Իմաստուններուն խօսքերը խթաններու պէս են, ու ժողովներու տէրերէն գամուած բեւեռներու պէս՝ մէկ հովիւէ տրուած։

շ Գլ. ա. 18.

12 Վերջապէս որդեակ իմ՝ անոնցմէ խրատ առ. շատ գիրք շինելը ծայր չունի. ու շ շատ կարդալը մարմինը կը յոգնեցընէ։

ո Բ Օր. զ. 2. ժ. 12.

չ Գլ. ժա. 9. Մատ. ժբ. 36. Գործ. ժէ. 30, 31. Հռով. բ. 16. ժդ. 10. 12. Ա Կոր. դ. 5. Բ Կոր. ե. 10.

13 Աս բոլոր խօսքին վախճանը լսենք. ո Աստուծմէ վախցիր, ու անոր պատուիրանքները պահէ. վասն զի մարդուս բոլոր — պարտաւորութիւնը — ասիկայ է։

14 Քանզի չ Աստուած ամէն գործքը՝ ամէն ծածուկ բաներու հետ՝ թէ բարին և թէ չարը՝ դատաստանի պիտի բերէ։

ԵՐԳ ԵՐԳՈՑ

Ն. Ք. Դ.Ք.
Իբր 1014

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Եկեղեցին Քրիստոսի վրայ իր ունեցած սէրը կը ցուցնէ. 5 կը խոստովանի իր տգեղութիւնը, 7 ու կ'աղաչէ որ անոր հօտին առաջնորդուի։ 8 Քրիստոս հովիւներուն վրանները կը խրկէ զանիկայ, 9 ու իր սէրը անոր ցուցնելով՝ 11 հաճոյական խոստմունքներ կ'ընէ անոր։ 12 Եկեղեցին ու Քրիստոս իրարու կը յայտնեն իրենց խնդակցութիւնը։

1 – Երգ երգոց Սողոմոնի։

2 Իր բերանին համբոյրներովը թող համբուրէ զիս. ‖ վասն զի քու սէրդ գինիէն աղէկ է։

3 Քու եղերուդ հոտը ախորժելի է. քու անունդ թափուած եղի պէս է. անոր համար օրիորդները քեզ կը սիրեն։

4 ‡ Զիս քաշէ. ⊤ քու ետեւէդ պիտի վազենք. թագաւորը ⊢ իր սենեակները տարաւ զիս. քեզի հետ ցնծանք եւ ուրախանանք. քու սէրդ գինիէն աւելի յիշենք. քեզ * ուղղութեամբ կը սիրեն։

5 Ո՛վ Երուսաղէմի աղջիկները՝ ես սեւ եմ՝ բայց գեղեցիկ, Կեդարու վրաններուն պէս, Սողոմոնին վարագոյրներուն պէս։

6 Իմ սեւցած ըլլալուս մի՛ նայիք. վասն զի արեւը զիս տեսաւ, իմ մօրս որդիքը ինծի սրդողեցան. զիս այգիներու պահապան ըրին. բայց իմ այգիս պահպանութիւն չըրի։

7 Պատմէ՛ ինծի, ո՛վ հոգիիս սիրածը, քու հօտդ ո՛ւր կ'արածես. կէս օրին ո՛ւր կը պառկեցնես. քանզի քու ընկերներուդ հօտերուն քովը ինչո՛ւ † թափառականի պէս ըլլամ։

8 Թէ որ դուն չես գիտեր՝ ⊥ ո՛վ կիներուն գեղեցիկը, հօտերուն շաւիղներէն գնա՛, ու հովիւներուն վրաններուն քովը քու ուլերդ արածէ՛։

9 ⊢ Փարաւոնի կառքերուն ձիերուս նմանցուցի քեզ՝ ⊥ ո՛վ իմ սիրուհիս.

10 ⊓ Քու այտերդ զարդերով գեղեցիկ է, եւ քու պարանոցդ՝ քառամանեակներով։

11 Քեզի ոսկեղէն զարդեր պիտի շինենք արծաթէ կիտուածներով։

12 Երբոր թագաւորը սեղանն էր, իմ նարդոսս իր հոտը բուրեց։

13 Իմ սիրականս՝ ինծի ստաշխի ծրարին պէս է. գիշերը իմ ստինքներուս մէջը պիտի հանգչի։

14 Իմ սիրականս ⸗ հինայի ողկոյզին պէս է ինծի՝ Ենգադդիի այգիներուն մէջ։

15 ⊢ Ահա գեղեցիկ ես՝ ո՛վ իմ սիրուհիս. ահա գեղեցիկ ես. քու աչքերդ՝ աղաւնիներու աչքերուն կը նմանին։

16 Ո՛վ իմ սիրականս՝ ահա գեղեցիկ ես ու վայելուչ. եւ մեր անկողինը կանանչ է։

17 Մեր տուներուն գերանները եղեւնափայտ են, — մեր առիքները մայր փայտէ են։

– Գ Թագ. դ. 32.
‖ Գլ. դ. 10.
‡ Ովս. ժա. 4. Յով. զ. 44. Եր. 32.
⊤ Փիլ. գ. 12. 13. 14.
⊢ Սաղ. խե. 14. 15. Յով. ժդ. 2. Եփե. բ. 6.
* Կամ՝ ուղիղները
† Կամ՝ նուաղածի
⊥ Գլ. ե. 9. զ. 1.
⊢ Բ Մն. ա. 16. 17.
⊥ Գլ. բ. 2. 10. 13. դ. 1. 7. ե. 2. զ. 4. Յով. ժե. 14. 15.
⊓ Եզեկ. ժզ. 11. 12. 13.
⸗ Գլ. դ. 13.
⊢ Գլ. դ. 1. ե. 12.

ԳԼ. Բ

1 Քրիստոսին ու իր եկեղեցիին փոխադարձ սէրը։ 8 Եկեղեցիին յոյսը, 10 ու կոչումը։ 14 Քրիստոսին խնամքը իր եկեղեցիին վրայ։ 16 Եկեղեցիին խոստովանութիւնը, անոր հաւատքը ու յոյսը։

1 Ես Սարոնին ծաղիկն եմ, ու հովիտներուն շուշանը։

2 Ինչպէս շուշանը փուշերուն մէջ՝ անանկ է իմ սիրուհիս աղջիկներուն մէջ։

3 Ինչպէս խնձորենին անտառի ծառերուն մէջ՝ անանկ է իմ սիրականս երիտասարդաց մէջ. անոր հովանիին տակը ախորժելով նստայ, – ու անոր պտուղը իմ քիմքիս քաղցր է։

4 Զիս ‡ խնճոյքին տունը բերաւ, եւ անոր դրօշը իմ վրաս սէր էր։

5 Զիս կարկանդակներով զօրացուցէք. զիս խնձորներով ուժովցուցէք. վասն զի ես սիրով կը նուաղիմ։

6 ‖ Անոր ձախ ձեռքը իմ գլխուս տակը ըլլայ, ու աջ ձեռքը զիս գրկէ։

7 ‡ Ո՛վ Երուսաղէմի աղջիկները՝ ձեզ այծեամներով, կամ դաշտի եղնիկներով կ'երդմնցընեմ, որ սիրուհին չվերցընէք, ու չարթընցընէք, մինչեւ որ ինքը ուզէ։

8 Իմ սիրականիս ձայնն է. ահա անիկայ լեռներուն վրայէն ցատկե-

– Յայտ. իբ. 1. 2.
‡ Եբր. գինիին
‖ Գլ. ը. 3.
‡ Գլ. գ. 5. ը. 4.

Ն. Ք. դԹ. իրր 1014

լով՝ ու բլուրներուն վրայէն ցատկելով կու գայ ։

Տ Հմր 17.

9 Տ Իմ սիրականս այծեման կամ եղնիկի ձագի կը նմանի. ահա հիմա մեր պատին ետեւը կայներ է. պատուհաններէն կը նայի. վանդակներէն կ'երեւնայ ։

Ի Հմր 13.

10 Իմ սիրականս պատասխան տալով՝ ինծի ըսաւ. Ի Ելի՛ր ով սիրուհիս, ով գեղեցիկս, ու եկուր.

11 Քանզի ահա ձմեռը անցաւ, անձրեւները անցան գացին.

12 Գետնի վրայ ծաղիկներ կ'երեւնան, յօտելու ժամանակը հասաւ, ու մեր երկրին վրայ տատրակին ձայնը կը լսուի ։

Ղ Հմր 10.

13 Ահա թզենին իր թուզերը կը հասցընէ. ու որթերը ծաղկեցան, և իրենց հոտը կու տան. Ղ Ելի՛ր ով սիրուհիս, ով գեղեցիկս, ու եկուր ։

Ի Գլ. ը. 13.

14 Ո՛վ իմ աղաւնիս՝ վէմին խոռոչներուն մէջը, ապառաժին հովանիին տակը [illegible]. ինծի երեւցուր. Ի ձայնդ ինծի լսել տուր. քանզի ձայնդ քաղցր, ու գէմքդ գեղեցիկ է ։

Ը Սաղ. Ժ. 13. Եզեկ. Ժգ. 4. Ղուկ. Ժգ. 32.

15 Բռնեցէ՛ք մեզի Ըաղուէսները, այգիները աւրող պզտիկ աղուէսները. վասն զի մեր այգիները ծաղկեր են ։

Ճ Գլ. զ. 3. է. 10.

16 Ճ Իմ սիրականս իմս է, ու ես անորն եմ. անիկայ իր հօտը շուշաններու մէջ կ'արածէ ։

Ժ Գլ. դ. 6.

Ի Հմր 9. Գլ. ը. 14.

17 Ժ Օրուան հովը չփչած, ու բաստուերները չհեռացած, դարձիր ով իմ սիրականս. — Բեթերի լեռներուն վրայի Իայծեման [illegible] կամ եղնիկներու ձագին պէս եղիր ։

ԳԼ. Գ

1 Եկեղեցիին պանդրտելը ու յաղթութիւնը փորձութեան մէջ ։ 6 Եկեղեցին Քրիստոսով կը պարծի ։

– Ես. իզ. 9.

1 – Իմ հոգւոյս սիրածը գիշերը անկողինիս մէջը փնտռեցի. զանիկայ փնտռեցի, բայց չգտայ ։

2 Ելլեմ հիմա պտըտիմ քաղաքին մէջը, փողոցներուն ու հրապարակներուն մէջը. իմ հոգիիս սիրածը փնտռեմ ։ Զանիկայ փընտռեցի, բայց չգտայ ։

Ֆ Գլ. ե. 7.

3 Ֆ Քաղաքին մէջ պտըտող պահապանները զիս գտան. Արդեօք իմ հոգիիս սիրածը տեսա՞ք ըսի ։

4 Անոնցմէ քիչ մը առաջ անցնելով՝ իմ հոգիիս սիրածը գտայ. զանիկայ բռնեցի, ու չթողուցի, մինչեւ որ իմ մօրս տունը՝ ու զիս ծնանողին սենեակը տարի ։

Փ Գլ. բ. 7. ը. 4.

5 Փ Ո՛վ Երուսաղեմի աղջիկները՝ –ձեզ այծեամներով, կամ դաշտին եղնիկներովը կ'երդմընցընեմ, որ սիրուհին չվերցընէք, ու չարթընցընէք, մինչեւ որ ինքը ուզէ ։

Տ Գլ. ը. 5.

6 Տ Ո՛վ է ասիկայ՝ որ զմուռսով ու կնդրուկով, — վաճառականներուն ամէն [illegible] փոշիովը խնկուած՝ անապատէն կ'ելլէ ծուխի սիւներու պէս ։

* Կամ՝ անկողինը.

7 Ահա Սողոմոնին *դահոյքը, որուն բոլորտիքը՝ Իսրայէլի զօրաւորներէն վաթսուն զօրաւոր կայ.

8 Ամէնքն ալ սուսերաւոր են, — պատերազմի վարժուած են. գիշերուան վախին համար՝ ամէն մէկուն սուրը իր ազդրին վրայ է ։

9 Սողոմոն թագաւորը Լիբանանի ծառերէն մէկ գահաւորակ մը շինեց իրեն համար.

† Եբր. սիրով

10 Սիւները արծաթէ, յենարանները ոսկիէ, բազմոցը ծիրանիէ շինեց. ու մէջը՝ Երուսաղեմի աղջիկներէն †խիստ գեղեցիկ" նկարագործուած էր ։

11 Ո՛վ Սիոնի աղջիկները՝ ելէ՛ք, և Սողոմոն թագաւորը տեսէ՛ք ան թագովը, որով իր մայրը՝ իր փեսայութեան օրը, ու սրտին ուրախութեան օրը՝ պսակեց զանիկայ ։

ԳԼ. Դ

1 Քրիստոս կը հրատարակէ եկեղեցիին շնորհքները. 8 անոր վրայ իր ունեցած սէրը կը յայտնէ ։ 16 Եկեղեցին կը խնդրէ որ անոր ներկայութեանը համար պատրաստութիւն ունենայ ։

– Գլ. ա. 15. ե. 12.

‡ Կամ՝ լեռնէն երեւցած

Ֆ Գլ. զ. 5.

1 Ահա –դուն գեղեցիկ ես՝ ով իմ սիրուհիս, ահա դուն գեղեցիկ ես. լաչակիդ մէջէն՝ քու աչքերդ աղաւնիներու աչքերուն կը նմանին. քու մազերդ Գաղաադ ‡լեռը պառկող" Ֆայծերուն հօտին պէս է ։

Փ Գլ. զ. 6.

2 Փ Ակռաներդ լուացարանէն ելլող խուզած հօտի պէս է, որոնց ամէնը երկուորեակ կը ծնանին, ու անոնց մէջը ամուլ չկայ ։

Տ Գլ. զ. 7.

3 Քու շրթունքներդ՝ կարմիր դերձանի պէս է, ու խօսուածքդ գեղեցիկ է. Տ այտերդ լաչակիդ մէջէն՝ նուռի կտորներու կը նմանին.

Ի Գլ. է. 4. Ղ Նեեմ. գ. 19.

4 Ի Քու պարանոցդ՝ Ղ զինարանի համար շինուած Դաւիթի աշտարակին պէս է, որ հոն հազար ասպար կախուած են. ամէնն ալ զօրաւորներուն վահաններն են ։

Ի Գլ. է. 3. Ցեմ. Առակ. ե. 19.

5 Ի Քու երկու ստինքդ նման է երկու ուլերու, — այծեամի մը երկուորեակ [illegible], և շուշաններու մէջ կ'արածուին ։

Հ Գլ. բ. 17.

6 Հ Օրուան հովը չփչած, ու բաստուերները չհեռացած, ես զմուռսի լեռը՝ ու կնդրուկի բլուրը պիտի երթամ ։

Ն. Ք. ԴՃ.
Իբր 1014

7 [ա]Բոլորովին գեղեցիկ ես՝ ով իմ սիրուհիս, և քու վրադ արատ չկայ ։ — ա Եփե. Ե. 27.

8 Ո՛վ հարսս՝ ինծի հետ Լիբանանէն եկուր, ինծի հետ Լիբանանէն եկուր. Ամանայի գագաթէն՝ Սանիրին ու [բ]Հերմոնին գագաթէն, առիւծներուն մորիներէն, — ինձերուն լեռներէն նայէ ։ — բ Օր. Գ. 9.

9 Սիրտս առիր, ով իմ հարս քոյրս. սիրտս առիր քու մէկ աչքովդ, և պարանոցիդ մէկ քառամանեակովը ։

10 Քու սէրդ ի՜նչ գեղեցիկ է, ով հարս քոյրս. [գ]քու սէրդ գինիէն աղէկ է, ու քու եղերուդ անուշահոտութիւնը՝ ամէն խունկերէն ։ — գ Գլ. Ա. 2.

11 Շրթունքներէդ խորիսխի մեղր կը կաթի՛ ով հարսս. [դ]լեզուիդ տակը մեղր ու կաթ կայ. և քու զգեստներուդ անուշահոտութիւնը [ե]Լիբանանի հոտին պէս է ։ — դ Առակ. Իդ. 13. 14. Գլ. Ե. 1. — ե Ծն. ԻԷ. 27. Ովս. ԺԴ. 6. 7.

12 Իմ հարս քոյրս փակեալ պարտէզ մըն է, փակեալ աղբիւր — կնքուած աղբերակ մըն է ։

13 Քու տունկերդ քաղցրահամ պտուղներով՝ [զ]հիններով ու նարդոսներով՝ նռնենեաց դրախտ է. — զ Գլ. Ա. 14.

14 Նարդոս և քրքում, եղէգն և կինամոն, ամէն կնդրուկի ծառով, զմուռսով ու հալուէով, և բոլոր գլխաւոր խունկերով.

15 Պարտէզներու աղբիւր, [է]կենդանի ջուրի ջրհոր, ու Լիբանանէն վազող հեղեղներ ։ — է Յոհ. Դ. 10. Է. 38.

16 Արթնցիր ով հիւսիս, եկուր ով հարաւ. իմ պարտէզիս մէջը փչէ, որ անոր խունկերը բուրեն. [ը]Իմ սիրականս թող իր պարտէզը գայ, ու իրեն ախորժելի եղած պտուղները ուտէ ։ — ը Գլ. Ե. 1.

ԳԼ. Ե

1 Քրիստոս իր կանչելովը եկեղեցին կ'արթընցընէ ։ 2 Եկեղեցին Քրիստոսի սիրոյն համը առնելով կը նուաղի ։ 9 Քրիստոսի շնորհքներուն ստորագրութիւնը ։

1 [ա]Իմ պարտէզս եկայ՝ ով հարս քոյրս. իմ զմուռս խունկերուս հետ ժողվեցի. [բ]իմ խորիսխս մեղրիս հետ կերայ. իմ գինիս կաթովս խմեցի. կերէ՛ք [գ]ով բարեկամներ, խմեցէ՛ք ու գինովցէ՛ք ով սիրելիներ ։ — ա Գլ. Դ. 16. — բ Գլ. Դ. 11. — գ Ղուկ. ԺԵ. 7. 10. Յոհ. Գ. 29. ԺԵ. 14.

2 Ես կը քնանամ, բայց իմ սիրտս արթուն է. ահա իմ սիրականիս ձայնն է. [դ]դուռը կը զարնէ, — կ'ըսէ. Ո՛վ իմ քոյրս, իմ սիրուհիս, իմ աղաւնիս, իմ կատարեալս, բաց ինծի. քանզի իմ գլուխս ցօղով լեցուեցաւ, — վարսքերս գիշերուան շաղերով ։ — դ Յայտ. Գ. 20.

3 Իմ պատմուճանս հաներ եմ, զանիկայ ի՞նչպէս հագնիմ. ոտքերս լուացեր եմ, զանոնք ի՞նչպէս աղտեղեմ ։

4 Իմ սիրականս իր ձեռքը ծակէն երկընցուց. ու անոր համար իմ աղիքս գալարեցան ։

5 Ես ելայ որ իմ սիրականիս բանամ. ու ձեռքերէս զմուռս՝ ու իմ մատներէս ընտիր զմուռս կաթեց փակաղակին բռնելու տեղին վրայ ։

6 Ես իմ սիրականիս բացի. բայց իմ սիրականս քաշուեր գացեր էր. երբոր անիկայ կը խօսէր, իմ հոգիս նուաղեցաւ. [ե]զանիկայ փնտռեցի, բայց չգտայ. զանիկայ կանչեցի, բայց ինծի պատասխան չտուաւ ։ — ե Գլ. Գ. 1.

7 [զ]Քաղաքին մէջ պտըտող պահապանները զիս գտան. զարկին վիրաւորեցին զիս. պարսպին պահապանները քօղս վրայէս վերցուցին ։ — զ Գլ. Գ. 3.

8 Ո՛վ Երուսաղէմի աղջիկները՝ ձեզ կ'երդմնցընեմ. թէ որ իմ սիրականս գտնէք, անոր պատմէք որ ես սիրով կը նուաղիմ ։

9 [է]Ո՛վ կիներուն գեղեցիկը՝ քու սիրականդ ուրիշ սիրականէ ի՞նչ տարբերութիւն ունի. քու սիրականդ ուրիշ սիրականէ ի՞նչ տարբերութիւն ունի, որ մեզ այդպէս կ'երդմնցընես ։ — է Գլ. Ա. 8.

10 Իմ սիրականս սպիտակ ու կարմիր է. տասը հազարի մէջ երևելի է ։

11 Անոր գլուխը զուտ ոսկի է. վարսքերը ցռուած՝ — ագռաւի պէս սև են.

12 [ը]Աչքերը՝ վազող ջուրերուն քովը կաթով լուացուած աղաւնիներու — աչքերուն կը նմանին. զամուած գոհարներու պէս են ։ — ը Գլ. Ա. 15. Դ. 1.

13 Անոր այտերը՝ խնկալից տունկերու ածուին, և անուշահոտ ծաղիկներու թաղարներուն պէս են. շրթունքները ընտիր զմուռս կաթող շուշաններ են.

14 Ձեռքերը ոսկի մատանիներ են, Թարսիսի քարերով լեցուած. որովայնը բանուած փղոսկր է, շափիւղաներով ծածկուած ։

15 Սրունքները՝ մարմարիոն սիւներ են, ընտիր ոսկի խարիսխներու վրայ հաստատուած. կերպարանքը Լիբանանին պէս՝ եղևիններուն պէս ընտիր է.

16 Անոր քիմքը քաղցր, ու ինքը բոլորովին ցանկալի է. Ահա այսպէս է իմ սիրականս, այսպէս է իմ բարեկամս, ով Երուսաղէմի աղջիկները ։

Ն․ Ք․ Ծ․ Իբր 1014

ԳԼ․ Զ

1 Եկեղեցին իր հաւատքը Քրիստոսի վրայ ըլլալ կը խոստովանի ։ 4 Քրիստոս կը ցուցնէ եկեղեցիին շնորհքները ։ 10 ու իր սէրը՝ որ ունի անոր վրայ ։

1 Ո՞ւր գնաց քու սիրականդ, [ա] ո՛վ կիներուն գեղեցիկը․ քու սիրականդ ո՞ւր դարձաւ, որ զանիկայ քեզի հետ փնտռենք ։
[ա] Գլ․ ա․ 8 ։

2 Իմ սիրականս իր պարտէզը՝ խնկալից տունկերուն ածուները իջաւ, որ պարտէզներուն մէջ արածէ, ու շուշաններ ժողվէ ։

3 [բ] Ես իմ սիրականինն եմ, և իմ սիրականս իմս է․ անիկայ շուշաններուն մէջ կ՚արածէ ։
[բ] Գլ․ բ․ 16 ։ է․ 10 ։

4 Թերսայի պէս գեղեցիկ ես, ո՛վ իմ սիրուհիս․ Երուսաղէմի պէս հաճելի ես․ — [գ] դրօշակիր զօրքերու պէս ահարկու ես ։
[գ] Հմր 10 ։

5 Աչքերդ ինծմէ դարձուր․ վասն զի անոնք ինծի յաղթեցին․ մազերդ՝ * Գաղաադը պառկող [դ] այծերուն հօտին պէս է ։
* Կամ՝ Գաղաադէն երևցած
[դ] Գլ․ դ․ 1 ։

6 [ե] Ակռաներդ լուացարանէն ելած մաքիներուն հօտին կը նմանին, որոնց ամէնը երկուորեակ կը ծնանին, ու անոնց մէջը ամուլ չըկայ ։
[ե] Գլ․ դ․ 2 ։

7 [զ] Այտերդ քողերուդ մէջէն՝ նռան կտորներու կը նմանին ։
[զ] Գլ․ դ․ 3 ։

8 Թագուհիները վաթսուն՝ ու հարճերը ութսուն, և օրիորդները անթիւ են ։

9 Իմ աղաւնիս, իմ կատարեալս մէկ է․ իր մօրը մէկ հատիկը՝ զինքը ծնանողին ընտրեալն է․ զանիկայ աղջիկները տեսան, ու անոր՝ Երանի ըսին․ թագուհիները ու հարճերն ալ, և զանիկայ գովեցին ։

10 Ո՞վ է ասիկայ՝ որ արշալոյսի պէս կը նայի, որ լուսինի պէս գեղեցիկ, արեւու պէս մաքուր, — [է] դրօշակիր զօրքերու պէս ահարկու է ։
[է] Հմր 4 ։

11 Ընկոյզիներուն պարտէզը իջայ, որ ձորին † կանանչութիւնը տեսնեմ, ու [ը] նայիմ թէ արդեօք որթը ծլեցա՞ւ, ու նռնենիները ծաղկեցա՞ն ։
† Կամ՝ պտուղները
[ը] Գլ․ է․ 12 ։

12 Ես չգիտցած՝ իմ հոգիս Ամինադաբին կառքերուն պէս ըրաւ զիս ։

13 Դարձիր՝ դարձիր, ո՛վ Սողոմացիդ, դարձիր՝ դարձիր, որ քեզ տեսնենք ։

Ի՞նչ պիտի տեսնէք Սողոմացիին վրայ ։ Իբրև երկու բանակներու գունդը ։

ԳԼ․ Է

1 Եկեղեցիին շնորհքներուն վրայով ուրիշ ստորագրութիւն մը ։ 10 Եկեղեցին կը խոստովանի իր հաւատքը ու բաղձանքը ։

1 Ի՜նչ գեղեցիկ են քու քայլերդ կօշիկներով՝ [ա] ո՛վ իշխանի աղջիկ․ քու բարձերուդ կազմուածքը՝ արուեստաւորի մը ձեռքով շինուած մանեակներու կը նմանի ։
[ա] Սաղ․ խե․ 13 ։

2 Քու պորտդ՝ ըմպելիքով լեցուն բոլորակ թասի մը կը նմանի․ քու փորդ՝ շուշաններով պատած ցորենի շեղջին պէս է ։

3 [բ] Քու երկու ստինքդ նման է երկու ուլերու, որ այծեամի մը երկուորեակ ձագուկներ են ։
[բ] Գլ․ դ․ 5 ։

4 [գ] Պարանոցդ՝ փղոսկրէ աշտարակի պէս է․ աչքերդ՝ Եսեբոնի Բաթ-Ռաբբիմի դրանը քովը եղող աւազաններուն կը նմանին․ ունչդ՝ դէպ ՚ի Դամասկոս նայող Լիբանանին աշտարակին պէս է ։
[գ] Գլ․ դ․ 4 ։

5 Գլուխդ քու վրադ Կարմեղոսի պէս, և գլխուդ հիւսուածքը՝ ծիրանիի պէս է․ թագաւորը՝ խոպոպիկներուդ կապուած է ։

6 Ո՜րչափ գեղեցիկ և ո՜րչափ քաղցր ես, իմ փափկալից սիրուհիս ։

7 Քու հասակդ արմաւենիի՝ ու ստինքներդ ողկոյզներուն կը նմանին ։

8 Ըսի․ Արմաւենիին վրայ ելլեմ․ անոր ոստերուն փակչիմ․ և քու ստինքներդ՝ խաղողի ողկոյզներու պէս, ու ռնգացդ հոտը խնձորներու հոտին պէս ըլլայ ։

9 Ու քու քիմքդ՝ աղնիւ գինիի պէս է, որ շիտակ կը վազէ իմ սիրականիս, ու քնացողներուն ‡ շրթունքները կը խօսեցնէ ։
‡ Կամ՝ շրթունքներուն վրայ կը կաթի ։

10 [դ] Ես իմ սիրականինն եմ, և [ե] անոր բաղձանքը ինծի է ։
[դ] Գլ․ բ․ 16 ։ զ․ 3 ։
[ե] Սաղ․ խե․ 11 ։

11 Եկուր իմ սիրականս, դաշտը ելլենք․ գիշերը գեղերու մէջ անցընենք ․

12 Առտուանց կանուխ այգիները երթանք, ու [զ] տեսնենք թէ՝ որթը ծլե՞ր է, ծաղիկը բացուե՞ր է, և նռնենիները ծաղկե՞ր են․ հոն իմ սէրս քեզի տամ ։
[զ] Գլ․ զ․ 11 ։

13 [է] Մանրագորները իրենց հոտը կու տան․ ու մեր դռներուն մէջը՝ [ը] ամէն ընտիր պտուղներէն՝ թէ նոր և թէ հին, քեզի համար պահեր եմ, ո՛վ իմ սիրականս ։
[է] Ծն․ լ․ 14 ։
[ը] Մատ․ ժգ․ 52 ։

ԳԼ․ Ը

1 Եկեղեցիին սէրը Քրիստոսի վրայ ։ 6 Սիրոյ ամրութիւնը ։ 8 Հեթանոսներուն կոչումը ։ 14 Եկեղեցին Քրիստոսի գալուն համար կ՚աղօթէ ։

1 Երանի թէ իմ մօրս ստինքը ծծած եղբօրս պէս ըլլայիր․ երբոր քեզ դուրսը գտնէի, պիտի համբուրէի, և զիս պիտի չանարգէին ։

2 Քեզ առաջնորդելով իմ մօրս տունը կը տանէի, որ ինծի ‖ սորվեցնես․ քեզի [ա] հոտաւէտ գինիէն՝ իմ նռնենիիս օշարակէն կը խմցնէի ։
‖ Կամ՝ սորվեցնէր ։
[ա] Առակ․ թ․ 2 ։

Ն. Ք. Գ. Թ. ւոր 1014

3 բ Ձախ ձեռքը գլխուս տակը, ու աջ ձեռքը զիս կը գրկէր.

4 գ Ո՛վ Երուսաղէմի աղջիկները՝ ձեզ կ՚երդմնցընեմ, որ իմ սիրուհիս չարթընցընէք, ու չվերցընէք, մինչև որ ինքը չուզէ ։

5 դ Ո՛վ է ասիկայ՝ որ իր սիրականին կռթնած՝ անապատէն կ՚ելլէ ։ Քեզ խնձորենիին տակը արթընցուցի. քու մայրդ քեզ հոն ծնաւ, քու ծնողդ քեզ հոն ծընաւ ։

6 ե Զիս քու սրտիդ վրայ կնիքի պէս՝ քու բազուկիդ վրայ կնիքի պէս դիր. վասն զի սէրը մահուան պէս զօրաւոր՝ — նախանձը գերեզմանի պէս խիստ է. անոր կայծերը՝ սաստիկ բոցավառ կրակի կայծեր են ։

7 Շատ ջուրերը չեն կրնար սէրը մարել, ու գետերը զանիկայ չեն կրնար ընկղմել. և զ թէ որ մէկ մարդ մը՝ սիրոյ փոխարէն իր տանը բոլոր ստացուածքը տայ, զանիկայ բոլորովին կ՚անարգեն ։

8 Մէկ պզտիկ քոյր մը ունինք, ու անիկայ ստինք չունի. մեր քրոջը ինչ ընենք, անոր համար խօսուած օրը ։

9 Թէ որ անիկայ պարիսպ է, վրան մէկ արծաթէ աշտարակ մը շինենք. և թէ որ դուռ է, զանիկայ եղևնափայտի տախտակներով պատենք ։

10 Ես պարիսպ եմ, ու իմ ստինքներս աշտարակներու պէս են. աս պատճառով անոր առջևը խաղաղութիւն գտածի պէս եղայ ։

11 Սողոմոն Բաաղամոնի մէջ այգի ունէր. է անիկայ այգին պահապաններու տուաւ. ամէն մէկը անոր պտուղին համար հազար կտոր արծաթ կը բերէր ։

12 Իմ այգիս իմ առջևս է. ո՛վ Սողոմոն՝ հազարը քուկդ ըլլայ, ու երկու հարիւրը՝ անոր պտուղը պահպանողներուն ։

13 Ո՛վ պարտէզներու մէջ նստող՝ ընկերները քու ձայնդ կը լսեն. ը ինծի ալ լսել տուր ։

14 թ Շուտ ըրէ՛ ո՛վ իմ սիրականս, ու խնկաբեր լեռներուն վրայ ժ այծեման կամ եղնիկներու ձագի նման եղիր ։

բ Գւ. Բ. 6 ։
գ Գւ. Բ. 7 ։ Գ. 5 ։
դ Գւ. Գ. 6 ։
ե Եսայ. ԽԹ. 16 ։ Երեմ. ԻԲ. 24 ։ Անգ. Բ. 23 ։
զ Տես Առակ. Զ. 35 ։
է Մատ. ԻԱ. 33 ։
ը Գւ. Բ. 14 ։
թ Տես Յայտ. ԻԲ. 17. 20 ։
ժ Գւ. Բ. 17 ։

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ԵՍԱՅԵԱՅ

Ն. Ք. Գ. Թ. ւոր 760

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Եսայի կը գանգատի Յուդայի որդւոցը ապերախտութեանը համար. 5 անոնց վրայ գալու պատուհասներուն համար կ՚ողբայ. 10 անոնց բոլոր երկրպագութեան պաշտօնները կը մերժէ. 16 խրատմունքներով ու սպառնալիքներով ապաշխարութեան կը յորդորէ զանոնք. 21 անոնց չարութեանը վրայ ողբալով՝ Աստուծոյ պատուհասները կը ծանուցանէ. 25 շնորհք կը խոստանայ Սիոնին. 28 ու չարերուն կործանումը կը գուշակէ ։

1 Ամովսի որդւոյն Եսայիին ա տեսիլքը՝ որ Յուդայի ու Երուսաղէմի վրայ տեսաւ, Յուդայի թագաւորներուն՝ Ոզիային, Յովաթամին, Աքազին — Եզեկիային օրերը ։

2 բ Լսէ՛ ո՛վ երկինք, և ականջ դիր ո՛վ երկիր, վասն զի Տէրը կը խօսի. գ Զաւակներ մեծցուցի ու բարձրացուցի, և անոնք ինծի դէմ
3 ապստամբեցան ։ դ Եզը իր Տէրը կը ճանչնայ, ու էշը իր տիրոջը մսուրը, Բայց Իսրայէլը ե զիս չը ճանչնար, իմ ժողովուրդս զ չիմանար ։

4 Վա՜յ մեղաւոր ազգին, անօրէնութեամբ ծանրացած ժողովուրդ, է չարագործներու սերունդ, ապականիչ զաւակներ. անոնք Տէրը թողուցին, Իսրայէլին Սուրբը բարկացուցին, — ետ քաշուեցան ։
5 ը Ո՛ր մասերնուդ վրայ կրնաք զարնուիլ, երբոր ալ աւելի ապստամբիք ։ Բոլոր գլուխը հիւանդ՝ և
6 բոլոր սիրտը մարած է ։ Ոտքին թաթէն մինչև գլուխը՝ բնաւ անոր վրայ ողջ տեղ չմնաց. հարուածներ, վէրքեր ու շարաւալից խոցեր կան. թ անոնք չցուցուեցան, չկապուեցան, ու եղով ալ չկակղա-
7 ցան ։ ժ Ձեր երկիրը աւերակ դարձեր է, և ձեր քաղաքները կրակով այրուած են. ձեր արտերը աչքերնուդ առջևը օտարները կ՚ուտեն, ու անոնք օտարներուն ըրած աւերածներուն պէս խոպանացած են ։
8 Եւ Սիոնին աղջիկը՝ այգիի մէջ ի եղած խրճիթի պէս, վարունգի արտի մէջ եղած հիւղի պէս, լ պաշարուած քաղաքի պէս թողուած
9 մնացեր է ։ խ Թէ որ զօրաց Տէրը մեզի քիչ մը մնացորդ թողուցած

ա Թու. ԺԲ. 6 ։
բ Բ. Օր. ԼԲ. 1 ։ Երեմ. Բ. 12 ։ Զ. 19 ։ ԻԲ. 29 ։ Եզեկ. ԼԶ. 4 ։ Միք. Ա. 2 ։ Զ. 1, 2 ։
գ Գւ. Ե. 1, 2 ։
դ Երեմ. Ը. 7 ։
ե Երեմ. Թ. 3, 6 ։
զ Գւ. Ե. 12 ։
է Գւ. ԾԷ. 3, 4 ։ Մատ. Գ. 7 ։
ը Գւ. Թ. 13 ։ Երեմ. Բ. 30 ։ Ե. 3 ։
թ Երեմ. Ը. 22 ։
ժ Բ. Օր. ԻԸ. 51, 52 ։
ի Յոբ. ԻԷ. 18 ։ Ողբ. Բ. 6 ։
լ Երեմ. Դ. 17 ։
խ Ողբ. Գ. 22 ։ Հռով. Թ. 29 ։

չըլլար, մենք Սոդոմին պէս պիտի
ըլլայինք, ու Գոմորին պիտի նմանէինք ։
10 Լսեցէ՛ք Տէրոջը խօսքը, ո՛վ Սոդոմի
իշխաններ, ականջ դրէ՛ք մեր
Աստուծոյն օրէնքին, ո՛վ Գոմորի
11 ժողովուրդ ։ Ի՞նչ պէտք է ինծի
ձեր զոհերուն շատութիւնը, կ՚ըսէ
Տէրը. Ես խոյերուն ողջակէզներէն,
ու պարարտ անասուններուն
ճարպէն կշտացած եմ, և
զուարակներուն ու գառներուն և
նոխազներուն արիւնները չեմ ախորժեր ։
12 Երբոր կու գաք իմ
առջևս երևնալու՝ ո՞վ պահանջեց
ձեզմէ, որ սրահներս
13 կոխէք ։ Ալ ինծի ունայն ընծաներ
մի՛ բերէք. Ձեր խունկը ինծի
պիղծ է. ամսագլուխներուն ու
շաբաթներուն՝ և ժողովներու
գումարումներուն չեմ կրնար տանիլ.
Ձեր տօնախմբութիւնը անգամ
14 անօրէնութիւն է ։ Ձեր
ամսագլուխներէն ու տօներէն կը
զզուի իմ հոգիս. անոնք իմ վրաս
ծանր բեռ եղան. վերցնելէն յոգնեցայ ։
15 Ուստի երբոր ձեռքերնիդ
կը տարածէք, աչքերս ձեզմէ
պիտի ծածկեմ. նաև երբոր աղօթքնիդ
կը շատցնէք, պիտի
չլսեմ. Ինչու որ ձեռքերնիդ արիւնով
լեցուն են ։
16 Լուացուեցէ՛ք, մաքրուեցէ՛ք,
իմ աչքերուս առջևէն ձեր չար
գործքերը մէկդի ըրէ՛ք, չարութիւն
գործելէն դադարեցէ՛ք.
17 Բարութիւն ընել սորվեցէ՛ք, իրաւունքը
փնտռեցէ՛ք, զրկուածին
ուղղութիւն ըրէ՛ք, որբին
դատաստանը տեսէ՛ք, ու որբևայրիին
դատը պաշտպանեցէ՛ք ։
18 Հիմա եկէ՛ք վիճաբանինք, կ՚ըսէ
Տէրը. Թէ որ ձեր մեղքերը
կրկնակի կարմիրի պէս են, ձիւնի
պէս պիտի ճերմկնան. և թէ
որ որդան կարմիրի նման են, ասրի
19 պէս ճերմակ պիտի ըլլան ։ Թէ որ
դուք յօժարիք ու հնազանդիք,
երկրին բարիքը պիտի ուտէք.
20 Բայց թէ որ դուք մերժելով ապըստամբիք,
սուրը պիտի ուտէ ձեզ,
ինչու որ Տէրոջը բերանը խօսեցաւ
անիկայ ։
21 Ի՜նչպէս պոռնկեցաւ այս հաւատարիմ
քաղաքը. անիկայ իրաւունքով
լեցուն էր, ու անոր մէջը
արդարութիւն կը բնակէր. բայց
հիմա մարդասպաններու բնակարան
22 է ։ Քու արծաթդ կղկղանք դարձաւ.
գինիիդ մէջը ջուր խառնուած
23 է ։ Քու իշխաններդ ապըստամբ՝
ու գողերու ընկեր եղան.
ամէնքն ալ կաշառք սիրելով՝

Ն. Ք. ԳԹ.
Իր 760
Ծն. ԺԹ. 24.
Բ Օր. ԼԲ. 32. Եզեկ. ԺԶ. 46.
Ա Թագ. ԺԵ. 22. Սաղ. Ծ. 8. 9. Ծա. 16. Առակ. ԺԵ. 8. ԻԱ. 27. Գլ. ԿԶ. 3. Երեմ. Զ. 20. Է. 21. Ամով. Ե. 21. 22. Միք. Զ. 7.
Ել. ԻԳ. 17.
Մատ. ԺԵ. 9.
Յովէլ. Ա. 14. Բ. 15.
Թուոց. ԻԸ. 11.
Ղև. ԻԳ. 2. Ողբ. Բ. 6.
Գլ. ԽԳ. 24.
Յոբ. ԻԷ. 9. Սաղ. ԼԶ. 2. Առակ. Ա. 28. Գլ. ԾԹ. 2. Երեմ. ԺԴ. 12. Միք. Գ. 4.
Սաղ. ԿԶ. 18. Ա Տիմ. Բ. 8.
Գլ. ԾԸ. 3.
Երեմ. Գ. 14.
Սաղ. ԼԴ. 14. ԼԷ. 27. Ամով. Ե. 15. Հռով. ԺԲ. 9. Ա Պետ. Գ. 11.
Երեմ. ԻԲ. 3. 16. Միք. Զ. 8. Զաք. Է. 9. Ը. 16.
Գլ. ԽԳ. 26. Միք. Զ. 2.
Սաղ. ԾԱ. 7. Յայտ. Է. 14.
Թուոց. ԻԳ. 19. Տիտ. Ա. 2.
Երեմ. Բ. 20. 21.
Երեմ. Գ. 28. 30. Եզեկ. ԻԲ. 18. 19.
Ովս. Թ. 15.
Առակ. ԻԹ. 24.
Երեմ. ԻԲ. 17. Եզեկ. ԻԲ. 12. Ովս. Դ. 18. Միք. Գ. 11. Է. 3.

րելով՝ պարգևներ կը փնտռեն. անոնք
որբին դատաստանը չեն տեսներ,
և որբևայրիին դատը անոնց
առջևը չգար ։
24 Անոր համար զօրաց Եհովայ Տէրը,
Իսրայէլին Հզօրը այսպէս կ՚ըսէ.
Աւա՜ղ, իմ հակառակորդներուս
հատուցում պիտի ընեմ,
ու թշնամիներէս վրէժ պիտի առնեմ ։
25 Եւ իմ ձեռքս քու վրադ
պիտի դարձնեմ, և քու կղկղանքդ
իբր թէ բորակով պիտի
մաքրեմ, ու բոլոր անագդ մէկդի
26 պիտի զատեմ ։ Եւ քու դատաւորներդ
առջինին պէս, ու
խորհրդականներդ սկիզբէն եղածին
պէս նորէն պիտի հաստատեմ.
անկէ ետքը դուն պիտի
կոչուիս, Արդարութեան
քաղաք՝ և Հաւատարիմ աւան ։
27 Սիօնը դատաստանով պիտի փըրկուի,
և հոն դարձողները՝ արդա-
28 րութեամբ ։ Բայց անօրէնները
ու մեղաւորները մէկտեղ պիտի
ջարդուին, և անոնք որ Տէրը կը
թողուն, բնաջինջ պիտի ըլլան ։
29 Քանզի ձեր ցանկացած բևեկնիներէն
պիտի ամչնան. և դուք ձեր ընտրած
պարտէզներուն համար ա-
30 մօթով պիտի մնաք ։ Վասն զի
տերևները թօռմած բևեկնիի պէս,
և ջուր չունեցող պարտէզի պէս
31 պիտի ըլլաք ։ Ու զօրութիւն ունեցողը՝
խծուծի պէս, և անոր գործը
կայծի նման պիտի ըլլայ, ու
երկուքն ալ մէկէն պիտի այրին,
և մարող պիտի չգտնուի ։

ԳԼ. Բ

1 Մարգարէն Քրիստոսի թագաւորութեանը հաստատուիլը կը գուշակէ. 6 կը ցուցնէ թէ ժողովուրդին չարութիւնն է պատճառը՝ որ Աստուած զանիկայ կը մերժէ. 10 Աստուծոյ վրէժխնդրութեանը զօրաւոր գործքերը յիշելով՝ կը յորդորէ մարդիկը որ անկէ վախնան ։

1 Ամովսի որդւոյն Եսայիին՝ Յուդայի
ու Երուսաղէմի վրայ տեսած
տեսիլքին խօսքը ։
2 Վերջի օրերը պիտի ըլլայ որ Տէրոջը
տանը լեռը՝ լեռներուն գլըխուն
վրայ պիտի հաստատուի, և
բլուրներէն վեր պիտի բարձրանայ,
ու բոլոր հեթանոսները հեղեղի
3 պէս պիտի դիմեն անոր ։ Եւ շատ
ժողովուրդներ պիտի երթան ու ըսեն.
Եկէ՛ք՝ Եհովային լեռը՝ Յակոբին
Աստուծոյն տունը ելլենք,
որ մեզի իր ճամբաները սորվեցընէ,
ու անոր շաւիղներուն մէջը քալենք.
ինչու որ օրէնքը՝ Սիօնէն,
ու Տէրոջը խօսքը՝ Երուսաղէմէն
4 պիտի ելլէ ։ Եւ անիկայ հեթանոսներուն
մէջ դատաստան պիտի տեսնէ,
և շատ ժողովուրդներ պիտի յան-

Ն. Ք. ԳԹ.
Իր 760
Երեմ. Ե. 28. Զաք. Է. 10.
Բ Օր. ԻԸ. 63. Եզեկ. Ե. 13.
Երեմ. Զ. 29. Թ. 7. Մաղ. Գ. 3.
Կամ՝ մաքրութիւնով
Երեմ. ԼԳ. 7.
Զաք. Ը. 3.
Յոբ. ԼԱ. 3. Սաղ. Ա. 6. Ե. 6. ՀԳ. 27. ՂԲ. 9. ՃԴ. 35.
Գլ. ԾԷ. 5.
Գլ. ԿԵ. 3. ԿԷ. 17.
Միք. Դ. 1.
Սաղ. ԿԸ. 15. 16.
Սաղ. ՀԲ. 8. Գլ. ԽԵ. 13.
Երեմ. Լ. 6. Ծ. 5. Զաք. Ը. 21. 23.
Ղուկ. ԻԴ. 47.

դիմանէ ։ Ու [˥]անոնք իրենց սուրերը խոփեր՝ և իրենց նիզակները յօտոցներ պիտի շինեն . ազգ ազգի վրայ սուր պիտի չվերցնէ, և [⊦] այլ պատերազմ պիտի չսորվին ։

5 Ո՛վ Յակոբին տունը՝ եկէք [⊏]Տէրոջը լոյսովը քալենք ։ 6 Ինչու որ դուն քու ժողովուրդդ Յակոբին տունը թողուցիր, վասն զի [⸢]Արեւելքին սովորութիւններով լեցուեցան, և [⸸]Փղշտացւոց պէս հմայութիւն կ'ընեն, ու [⊧]օտարներու որդիներուն հետ դաշնադիր եղան ։ 7 Ու [⊥]անոնց երկիրը արծաթով ու ոսկիով լեցուեցաւ, ու անոնց գանձերը անթիւ եղան . անոնց երկիրը ձիերով լեցուեցաւ, և անոնց կառքերը անթիւ են ։ 8 [⊢]Կուռքերով ալ լեցուն է անոնց երկիրը . իրենց ձեռացը գործքերուն երկրպագութիւն կ'ընեն, անոնց՝ որ իրենց մատերը շինեցին ։ 9 Ու ռամիկ մարդը ծռեցաւ, ու ազնուականը խոնարհեցաւ, և անոնց պիտի չներես ։

10 [⸗]Տէրոջը վախէն երեսէն, և անոր վեհափառութեանը մեծութենէն՝ վէմին մէջ մտիր, ու հողին մէջ պահուէ ։ 11 [⁝]Մարդուն ամբարտաւան աչքերը պիտի խոնարհին, և մարդոց հպարտութիւնը պիտի ցածնայ, ու [⸗]ան օրը միայն Տէրը պիտի բարձրանայ ։ 12 Ինչու որ զօրաց Տէրոջը օրը՝ ամէն ամբարտաւաններուն ու բարձրամիտներուն վրայ, և ամէն հպարտացածներուն վրայ պիտի ըլլայ . ու անոնք պիտի խոնարհին ։ 13 Ու [⸿]Լիբանանու ամէն բարձրացած ու վերցած եղեւիններուն վրայ, ու Բասանի ամէն կաղնիներուն վրայ, 14 Ու [⸗]ամէն բարձր լեռներուն վրայ, ու ամէն բարձրացած բլուրներուն վրայ, 15 Ու ամէն բարձր աշտարակներուն վրայ, ու ամէն ամուր պարիսպներուն վրայ, 16 Ու [⁑]Թարսիսի ամէն նաւերուն վրայ, ու ամէն հաճելի երեւցած բաներուն վրայ պիտի ըլլայ . 17 Ու [⸗]մարդուն ամբարտաւանութիւնը պիտի ցածնայ, ու մարդոց հպարտութիւնը պիտի խոնարհի, և ան օրը միայն Տէրը պիտի բարձրանայ ։ 18 Ու կուռքերը բնաջինջ պիտի ըլլան ։ 19 Ու [⸗]քարայրներու մէջ՝ ու երկրին խոռոչները պիտի մտնեն [⸗]Տէրոջը վախէն երեսէն, և անոր վեհափառութեանը մեծութենէն, [⸗]երբոր ինքը երկիրը սարսելու ելլէ ։

20 [⸗]Այն օրը մարդը՝ խլուրդներուն ու չղջիկներուն պիտի նետէ իր արծաթեղէն կուռքերը, ու իր ոսկեղէն կուռքերը, որոնք իրեն շիներ են երկրպագութիւն ընելու համար .

Ն · Ք · ԳԺ · Իրր 977

˥ Սաղ · խզ · 9 · Ովս · բ · 18 · Զաք · Թ · 10 ·
⊦ Սաղ · հզ · 3 · 7 ·
⊏ Եփե · ե · 8 ·
⸢ Թուոց · իգ · 7 ·
⸸ բ Օր · ժը · 14 ·
⊧ Սաղ · ճզ · 35 · Երեմ · Ժ · 2 ·
⊥ բ Օր · ժէ · 16 · 17 ·
⊢ Երեմ · բ · 28 ·
⸗ Հմր 19 · 21 · Յայտ · զ · 15 ·
⁝ Հմր 17 · Գլ · ե · 15 · 16 · Ժգ · 11 ·
⸗ Գլ · դ · 1 · Ժա · 10 · 11 · Ժբ · 1 · 4 · Իգ · 21 · Իե · 9 · Իզ · 1 · Իէ · 1 · 2 · 12 · 13 · Իը · 5 · Իթ · 18 · Լ · 23 · Ծբ · 6 · Երեմ · Լ · 7 · 8 · Եզեկ · Լը · 14 · 19 · Լթ · 11 · 22 · Ովս · բ · 16 · 18 · 21 · Յովէլ · գ · 18 · Ամով · Թ · 11 · Աբդ · 8 · Միք · դ · 6 · Ե · 10 · Է · 11 · 12 · Սոփ · գ · 11 · 16 · Զաք · Թ · 16 ·
⸿ Գլ · Ժգ · 8 · Լէ · 24 · Եզեկ · Լա · 3 · Զաք · Ժա · 1 · 2 ·
⸗ Գլ · Լ · 25 ·
⁑ գ Թագ · Ժ · 22 ·
⸗ Հմր 11 ·
⸗ Հմր 10 · Ովս · Ժ · 8 · Ղուկ · իգ · 30 · Յայտ · զ · 16 · Թ · 6 ·
⸗ բ Թես · ա · 9 ·
⸗ Գլ · Լ · 32 · Անգ · բ · 6 · 21 · Եբր · Ժբ · 26 ·
⸗ Գլ · Լ · 22 · Լա · 7 ·

21 [⸗]Որ Տէրոջը վախէն երեսէն, ու անոր վեհափառութեանը մեծութենէն՝ ապառաժներուն ծակերը, ու վէմերուն ծերպերը մտնէ, երբոր Անիկայ երկիրը սարսելու ելլէ ։ 22 [⁊]Դադրեցէք մարդէն՝ [⸢]որուն շունչը իր ռնգացը մէջն է . վասն զի ինչ բանի մէջ հաշուած կը համարուի ան ։

ԳԼ. Գ

1 Մեղքէ յառաջ եկած շփոթութիւնը ։ 9 Ժողովուրդին անդգամութիւնը ։ 12 Իշխաններուն բռնաւորութիւնը ու արծաթսիրութիւնը ։ 16 Կիներուն ամբարտաւանութեան պատճառաւը գալու դատաստանները ։

1 Ինչու որ ահա զօրաց Եհովայ Տէրը Երուսաղէմէն ու Յուդայէն [⸗]պիտի վերցնէ զաւազանը և [⸗]ցուպը, հացին բոլոր զօրութիւնը ու ջուրին բոլոր զօրութիւնը . 2 [⸗]Կտրիճը ու պատերազմող մարդը, դատաւորը ու մարգարէն, գուշակութիւն ընողը ու ծերը, 3 Յիսնապետը ու պատուաւոր մարդը, խորհրդականը ու իմաստուն ճարտարապետը և հանճարեղ կախարդը ։ 4 Ու [⸗]անոնց վրայ մանուկները իշխաններ պիտի կարգեմ, ու անոնց վրայ տղաքը պիտի իշխեն ։ 5 Ու ժողովուրդը իրարմէ՝ ու ընկերը իր ընկերէն հարստահարութիւն պիտի կրեն . մանուկները ծերերուն գոռոզութիւն պիտի ընեն, և անարգները պատուականներուն ։ 6 Այն ատենը պիտի բռնէ մարդ՝ իր հօրը տունէն եղող իր եղբայրը, ու ըսէ . Դուն հանդերձ ունիս, մեր վրայ իշխան եղիր, ու աս աւերակը քու ձեռքիդ տակը ըլլայ ։ 7 Այն օրը անիկայ *պատասխան պիտի տայ՝ ու ըսէ . Ես †առաջնորդ չեմ ըլլար, ինչու որ իմ տանս մէջ ոչ հաց կայ, և ոչ հանդերձ . զիս ժողովուրդին վրայ իշխան մի՛ կարգեք ։ 8 Ինչու որ [⸗]Երուսաղէմը սասանեցաւ, և Յուդան ինկաւ . վասն զի անոնց լեզուները ու գործքերը Տէրոջը դէմ են, որ բարկացընեն անոր փառաւոր աչքերը ։ 9 Անոնց երեսներուն տեսքը իրենց դէմ կը վկայէ, և իրենց մեղքերը [⸗]Սոդոմի պէս կը յայտնեն, չեն ծածկեր . վա՜յ անոնց անձին, ինչու 10 որ իրենց վրայ չարիք բերին ։ Արդարին ըսէք՝ [⸗]որ իրեն աղէկ պիտի ըլլայ . ինչու որ անոնք [⸗]իրենց գործքերուն պտուղը պիտի ուտեն ։ 11 Վա՜յ անօրէնին՝ [⸗]գէշ պիտի ըլլայ անոր . ինչու որ անոր ձեռացը ձեռքերուն փոխարէնը իրեն պիտի տրուի ։ 12 Բայց իմ ժողովուրդիս վրայ [⸗]տղաքը բռնաւորութիւն կ'ընեն, ու անոր վրայ կիններ կը տի-

Ն · Ք · ԳԺ · Իրր 760

⸗ Հմր 10 · 19 ·
⁊ Սաղ · ճխզ · 3 · Երեմ · Ժէ · 5 ·
⸢ Յոբ · Իէ · 3 ·

⸗ Երեմ · Լէ · 21 · Լթ · 9 ·
⸗ Ղեւտ · Իզ · 26 ·
⸗ դ Թագ · Իդ · 14 ·
⸗ Ժող · Ժ · 16 ·
* Կամ՝ երդում պիտի ընէ . Եբր . պիտի վերցնէ .
† Կամ՝ բժիշկ
⸗ Միք · գ · 12 ·
⸗ Ծն · Ժգ · 13 · Ժը · 20 · 21 · Ժթ · 5 ·
⸗ Ժող · ը · 12 ·
⸗ Սաղ · Ճիը · 2 ·
⸗ Սաղ · Ժա · 6 · Ժող · ը · 13 ·
⸗ Հմր 4 ·

րեն . ով իմ ժողովուրդս՝ քու առաջնորդներդ քեզ գլխէ կը հանեն , և քու շաւիղներուդ ճամբան կը խանգարեն ։

13 Տէրը դատաստան տեսնելու ելեր է , ու ժողովուրդները դատելու
14 կայներ է ։ Տէրը ինքը դատաստան ընելու պիտի գայ՝ իր ժողովուրդին ծերերուն ու իշխաններուն հետ . ինչու որ դուք այգին այրեցիք , — աղքատէն յափշտակուածը ձեր
15 տունն է ։ Ձեզի ի՞նչ եղաւ՝ որ իմ ժողովուրդս կը զրկէք , ու աղքատներուն երեսը կը ճնշէք , կ՚ըսէ Եհովայ՝ զօրաց Տէրը ։

16 Եւ Տէրը այսպէս ըսաւ . Որովհետև Սիօնի աղջիկները հպարտացան , և բարձրապարանոց կը քալեն , անհամեստ ակնարկութիւններ կ՚ընեն , մանրաքայլ կ՚երթան , ու
17 ոտքերով շաչիւն կը հանեն . Տէրն ալ Սիօնի աղջիկներուն գագաթը պիտի կնտացնէ , և Տէրը անոնց
18 ամօթոյքը պիտի մերկացնէ ։ Եւ այն օրը Տէրը պիտի վերցնէ անոնց ոտքի մեհեանդներուն փառքը , ու ցանցակերպ ծամակալները և մա-
19 հիկները , Գինտերը , ապարանջան-
20 ները ու շղաշատեռները , Ապարօշները , ոտքի շղթաները ու գօտիները , անուշահոտ ոգիներուն տու-
21 փերը , հմայեակները , Մատանինե-
22 րը և քիթերնուն օղերը , Պատմուճանները , վերարկուները , ծած-
23 կոցները ու քսակները . Հայելիները ու բեհեզները , խոյրերը ու քօղե-
24 րը ։ Եւ պիտի ըլլայ որ՝ անուշահոտութեան տեղ՝ փտութիւն , ու գօտիի տեղ՝ չուան , և գանգուր մազերու տեղ՝ կնտութիւն , և լանջազեղ կամարի տեղ՝ խորգեղէն գօտի , — գեղեցկութեան տեղ՝
25 խարան պիտի ըլլայ ։ Քու մարդիկներդ սրով պիտի իյնան , ու կտրիճներդ ալ պատերազմի մէջ ։
26 Եւ անոր դռները պիտի ողբան ու սուգ բռնեն , և անիկայ ամայի ըլլալով՝ գետինը պիտի նստի ։

Ն. Ք. Դ. Թ. Իբր 760

Գլ. Թ. 16։
Միք. գ. 2։
Գլ. ե. 7։ Մատ. իա. 33։
Գլ. ծբ. 4։ Միք. գ. 2, 3։
Գլ. խէ. 2, 3։ Երեմ. ժգ. 22։ Նաւ. գ. 5։
Դատ. ը. 21։
Գլ. իբ. 12։ Միք. ա. 16։
Երեմ. ժդ. 2։ Ողբ. ա. 4։
Ողբ. բ. 10։

ԳԼ. Դ

1—6 Երբոր չարիքները խիստ շատնան , Քրիստոսի թագաւորութիւնը ապաստանարան մը պիտի ըլլայ ։

1 Եւ այն օրը եօթը կնիկ մէկ էրիկ մարդը պիտի բռնեն ու ըսեն . Մեր հացը ուտենք , ու մեր հանդերձը հագնինք , բայց միայն քու անունդ կանչուի մեր վրայ , մեր նախատինքը վերցնելու համար ։

2 Այն օրը Տէրոջը շառաւիղը փառաւոր ու պատուական պիտի ըլլայ , և Իսրայէլի փրկուածներուն՝ երկրին պտուղը պարծանաց և պա-
3 տուոյ համար պիտի ըլլայ ։ Եւ պիտի ըլլայ որ՝ Սիօնի մէջ մնացածը , ու Երուսաղէմի մնացորդը , այսինքն Երուսաղէմի մէջ բոլոր ողջ կեցող-
4 ները սուրբ պիտի ըսուին , Երբոր Տէրը Սիօնի աղջիկներուն աղտը լուայ , ու դատաստանի հոգիով և այրող հոգիով Երուսաղէմի ա-
5 րիւնները անոր մէջէն սրբէ ։ Եւ Տէրը Սիօն լեռանը ամէն տեղերուն վրայ՝ ու անոր ժողովքներուն վրայ՝ ցորեկը ամպ և մէգ , ու գիշերը փայլուն կրակի բոց պիտի ստեղծէ . ինչու որ բոլոր փառքին վրայ
6 հովանի պիտի ըլլայ ։ Եւ ցորեկը վրան պիտի ըլլայ տաքութեան համար հովանի՝ և մրրիկի ու անձրևի համար ապաստանարան և ծածկոց ըլլալու ։

Գլ. բ. 11, 17։
Բ Թես. գ. 12։
Ղու. ա. 25։
Երեմ. իգ. 5։ Զաք. գ. 8։ զ. 12։

Ն. Ք. Դ. Թ. Իբր 760

Եբր. դր. բուածներ. տես Փիլ. գ. 3։ Յայտ. գ. 5։
Գլ. կ. 21։
Միք. գ. 2, 3։
Ելք. ժգ. 21։
Զաք. բ. 5։
Գլ. ը. 14։
Գլ. իե. 4։

ԳԼ. Ե

1 Մէկ այգիի մը առակով՝ Աստուած իր անիրաւ դատաստանը կ՚արդարացնէ ։ 8 Ագահութեան , 11 անառակութեան , 18 ամբարշտութեան , 20 և անիրաւութեան վրայով Աստուծոյ ըրած դատաստանները ։ 26 Անոր դատաստանները ՚ի գործ դնողները ։

1 Հիմա իմ սիրականիս երգը իմ սիրելիիս երգեմ իր այգիին վրայով . իմ սիրելիս այգի մը ունէր խիստ պտղաբեր բլուրի մը վը-
2 րայ . Զանիկայ ցանկով պատեց , քարերը հանեց մէջէն , և ընտիր որթեր տնկեց , ու անոր մէջտեղը աշտարակ շինեց , և հոն հնձան մըն ալ փորեց . ու կը սպասէր որ խաղող տայ , բայց անիկայ ազոխ տուաւ ։

3 Ուստի հիմա դուք ով Երուսաղէմի բնակիչներ ու Յուդայի մարդիկ՝ իմ՝ ու այգիիս մէջտեղը դա-
4 տաստան ըրէք ։ Իմ այգիիս՝ ալ ուրիշ ի՞նչ պէտք էր ընել , որ ես անոր չըրի . ինչու համար՝ երբոր ես խաղող տալուն կը սպասէի , ա-
5 նիկայ ազոխ տուաւ ։ Եւ հիմա ես ձեզի պատմեմ՝ թէ ինչ պիտի ընեմ իմ այգիիս . անոր ցանկը պիտի քակեմ , որ անանկ ճարակ ըլլայ , անոր պատերը պիտի փլցնեմ , որ
6 ոտնակոխ ըլլայ . Խոպանացած պիտի թողում . անիկայ պիտի չյօտուի ու չփորուի , հապա ցախ ու փուշ պիտի բուսցնէ . և ամպերուն պիտի պատուիրեմ որ անոր
7 վրայ անձրև չտեղան ։ Ինչու որ զօրաց Տէրոջը այգին՝ Իսրայէլի տունն է , ու Յուդայի մարդիկը անոր ախորժելի տունկն է . և անիկայ իրաւունքի կը սպասէր , և ահա արիւնհեղութիւն , արդարութեան՝ և ահա աղաղակ ։

8 Վա՜յ անոնց՝ որոնք տունը տան

Սաղ. ձ. 8։ Երգ. ը. 12։ Գլ. իէ. 2։ Երեմ. բ. 21։ Մատ. իա. 33։ Մար. ժբ. 1։ Ղու. ի. 9։
Բ Օր. լբ. 6։ Գլ. ա. 2, 3։
Հռով. գ. 4։
Սաղ. ձ. 12։
Միք. բ. 2։

Ն · Ք · Ծ ·
Իրր 760

կը յարեն , ագարակը ագարակի
վրայ կ'աւելցընեն , մինչեւ որ տեղ
մը չմնայ , ու դուք մինակ բնակիք
9 երկրին մէջը ։ Զօրաց Տէրը [ա]իմ
ականջիս խօսեցաւ ըսելով . Յիրաւի
շատ տուներ աւերակ պիտի ըլլան
, մեծ ու գեղեցիկ տուներ , ու
անոնց մէջը բնակող պիտի չըլլա-
10 նայ ։ Վասն զի տասը լծավար այ-
գին՝ մէկ [բ]մար պիտի տայ , ու մէկ
քոռ սերմը մէկ արդու պիտի տայ ։
11 [գ]Վա՜յ անոնց՝ որ առաւօտուն կա-
նուխ կ'ելլեն , ու ցքի խմելու ետեւէ
կ'ըլլան , եւ իրիկունն ալ կ'ուշա-
նան , մինչեւ որ գինին իրենց մարմինը
12 տաքցընէ ։ Եւ [դ]անոնց խնճոյքնե-
րուն մէջ քնար ու տաւիղ , թըմ-
բուկ ու սրինգ եւ գինի կը գտնուի .
բայց [ե]Տէրոջը գործերուն ուշադ-
րութիւն չեն ըներ , եւ անոր ձեռա-
13 ցը գործքերուն չեն նայիր ։ [զ]Անոր
համար իմ ժողովուրդս [է]Տէրը
չճանչնալով՝ գերի կ'իյնայ , ու ա-
նոր մեծամեծ մարդիկը սով կը կը-
ռեն , եւ բազմութիւնը ծարաւէն կը
ցամքին ։

14 Անոր համար դժոխքը ինքզինքը
կը լայնցընէ , ու բերանը չափէ
դուրս կը բանայ . եւ անոր պար-
ծանքը ու բազմութիւնը եւ աղա-
ղակը ու ցնծութիւնը անոր մէջ
15 պիտի իջնէ ։ Եւ [ը]ռամիկ մարդը
պիտի իյնայ , ու ազնուականը պի-
տի խոնարհի . ամբարտաւաններուն
16 աչքերն ալ պիտի խոնարհին ։ Եւ
զօրաց Տէրը իրաւունքով պիտի
բարձրանայ , ու Սուրբն Աստուած
արդարութիւնով պիտի *փառա-
17 ւորի ։ Եւ գառնուկները իրենց սո-
վորութեանը պէս պիտի արածին ,
ու հարուստներուն աւերակները՝
օտարները պիտի ուտեն ։

18 Վա՜յ անոնց՝ որ անօրէնութիւնը
ունայնութեան չուաններով կը
քաշեն , ու մեղքը՝ սայլի փոկերով
19 քաշելու պէս . [թ]Որոնք կ'ըսեն .
Թող արտորայ , իր գործը շու-
տով կատարէ , որ զանիկայ տես-
նենք , եւ Իսրայէլի Սուրբին խոր-
հուրդը թող մօտենայ գայ , որ
20 զանիկայ գիտնանք ։ Վա՜յ անոնց՝
որ չարին բարի կ'ըսեն , ու բարիին
չար , որ խաւարը լոյսի տեղ՝ ու
լոյսը խաւարի տեղ կը դնեն , որ
դառնը քաղցրի տեղ՝ ու քաղցրը
21 դառնի տեղ կը դնեն ։ Վա՜յ ա-
նոնց՝ որ [ժ]իրենց աչքին իմաստուն՝
եւ իրենց առջին խոհական են .
22 [ի]Վա՜յ անոնց՝ որ գինի խմելու զօ-
րաւոր՝ ու ցքի խառնելու կորիճ
23 են . [լ]Որոնք կաշառքի համար ամ-
բարիշտը կ'արդարացընեն , եւ ար-
դարը իր իրաւունքէն կը զրկեն ։

[ա] Գլ · Իբ · 14 ։

[բ] Եզեկ · Խե · 11 ։

[գ] Առակ · Իգ · 29 · 30 ։ Ժող · Ժ · 16 ։ Հմր 22 ։

[դ] Ամով · Զ · 5 · 6 ։

[ե] Յոբ · Լդ · 27 ։ Սաղ · Իը · 5 ։

[զ] Ովս · Դ · 6 ։

[է] Գլ · Ա · 3 ։ Ղու · Ժթ · 44 ։

[ը] Գլ · Բ · 9 · 11 · 17 ։

* Եբր · սըրբուի ։

[թ] Գլ · Կզ · 5 ։ Երեմ · Ժէ · 15 ։ Ամով · Ե · 18 ։ Բ Պետ · Գ · 3 · 4 ։

[ժ] Առակ · Գ · 7 ։ Հռով · Ա · 22 ։ Ժբ · 16 ։

[ի] Հմր 11 ։

[լ] Առակ · Ժէ · 15 ։ Իդ · 24 ։

24 Անոր համար [խ]ինչպէս որ կրակին
բոցը յարդը կ'ուտէ , ու չոր խոտը
բոցին մէջը կը հատնի , անանկ ալ
[ծ]անոնց արմատը փտութեան պէս
պիտի ըլլայ , ու անոնց ծաղիկը
փոշիի պէս վեր պիտի ելլէ . ինչու
որ զօրաց Տէրոջը օրէնքը մերժե-
ցին , եւ Իսրայէլի Սուրբին խօսքը
25 անարգեցին ։ [կ]Անոր համար Տէ-
րոջը բարկութիւնը իր ժողովուր-
դին դէմ բորբոքեցաւ , ու անոնց
վրայ ձեռքը երկնցուց ու զարկաւ
անոնք , անանկ որ [հ]լեռները դողա-
ցին , ու անոնց դիերը ճամբանե-
րուն վրայ աղբի պէս մնացին .
[ձ]Այսու ամենայնիւ անոր բարկու-
թիւնը չիջաւ , հապա անոր ձեռքը
տակաւին երկնցած է ։

26 Եւ հեռաւոր ազգաց [ղ]դրօշակ
պիտի վերցընէ , ու զանոնք [ճ]երկ-
րիս ծայրէն սուլելով պիտի կան-
չէ , եւ ահա անոնք շտապելով ա-
27 րագութեամբ պիտի գան ։ Անոնց
մէջը մէկը յոգնած պիտի չըլլայ ,
ու մէկը պիտի չսահի . մէկը պիտի
չմրափէ ու չքնանայ . մէկուն մէջ-
քին գօտին պիտի չքակուի , ոչ
ալ կօշիկին կապը պիտի կտրուի ։
28 Անոնց [ն]նետերը սուր են , ու բոլոր
աղեղները լարուած . անոնց ձիե-
րուն սմբակները կայծքարի կը
նմանին , եւ կառքերուն անիւները
29 մրրիկի պէս են ։ Անոնց մռնչիւնը
առիւծին պէս է . կորիւններու պէս
կը մռնչեն . կը գոչեն , ու կողո-
պուտը կը յափշտակեն , եւ զանիկայ
կը փախցընեն , ու ազատող մը
30 չկայ ։ Եւ այն օրը անոնց վրայ
պիտի գոչեն ծովուն գոչելուն պէս ,
ու երբոր մէկը [շ]երկրին նայի , ահա
խաւար եւ տագնապ պիտի տեսնէ .
եւ լոյսը անոր †ամպերուն մէջ պի-
տի խաւարի ։

Ն · Ք · Ծ ·
Իրր 760

[խ] Ել · Ժե · 7 ։

[ծ] Յոբ · Ժը · 16 ։ Ովս · Թ · 16 ։ Ամով · Բ · 9 ։

[կ] Դ Թագ · Իբ · 13 · 17 ։

[հ] Երեմ · Դ · 24 ։

[ձ] Գլ · Թ · 12 · 17 · 21 ։ Ժ · 4 ։

[ղ] Գլ · Ժա · 12 ։

[ճ] Բ Օր · Իը · 49 ։ Սաղ · Հբ · 8 ։ Մաղ · Ա · 11 ։

[մ] Գլ · Է · 18 ։

[յ] Յովէլ · Բ · 7 ։

[ն] Երեմ · Ե · 16 ։

[շ] Գլ · Ը · 22 ։ Երեմ · Դ · 23 ։ Ողբ · Գ · 2 ։ Եզեկ · Լ · 7 · 8 ։

† Կամ՝ երկինքին

ԳԼ · Զ ·

1 Եսայի տեսիլքի մը մէջ Տէրը իր փառքովը տեսնելով՝ 5 կը զարհուրի . բայց Աստուած իր պատգամները տանելու կը ղրկէ զանիկայ ։ 9 Կը ցուցընէ ժողովուրդին կամակորութիւնը՝ որուն պատճառովը իրենց երկիրը ամայի պիտի մնայ , 13 ու կը մարգարէանայ թէ միայն մէկ մնացորդ մը պիտի ազատի ։

1 [ա]Ոզիա թագաւորին մեռած տա-
րին [բ]Տէրը տեսայ՝ որ բարձր
ու վերցած աթոռի վրայ նստեր
էր . ու անոր քղանցքը տաճարը
2 կը լեցընէր ։ Վերի կողմը սերով-
բէները կը կայնէին անոր առջեւ ,
որոնց ամէն մէկը վեց վեց թեւեր
ունէին . երկուքով երեսնին կը
ծածկէին , [գ]երկուքով ոտքերնին
կը ծածկէին , ու երկուքով կը
3 թռչէին ։ Եւ փոխնիփոխ կ'աղա-
ղակէին ու կ'ըսէին . [դ]Սուրբ՝

Իրր 758

[ա] Դ Թագ · Ժե · 7 ։

[բ] Գ Թագ · Իբ · 19 ։ Յովհ · Ժբ · 41 ։ Յայտ · Դ · 2 ։

[գ] Եզեկ · Ա · 11 ։

[դ] Յայտ · Դ · 8 ։

Սուրբ՝ Սուրբ է զօրաց Տէրը, *բոլոր երկիրը անոր փառքովը լե-
4 ցուն է ։ Եւ աղաղակողին ձայնէն սեմերուն հիմերը շարժեցան, ու
5 †տունը ծխով լեցուեցաւ ։ ‡Եւ ըսի. Վա՜յ ինծի, ահա կը կորսուիմ. վասն զի ես պիղծ շրթունք ունեցող մարդ մըն եմ, ու պղծաշուրթն ժողովուրդի մէջ կը բնակիմ, և իմ աչքերս զօրաց Տէրը՝
6 Թագաւորը տեսան ։ Բայց սերովբէներուն մէկը դէպ 'ի ինծի թըռաւ, ու ձեռքը կրակի կայծ մը կար՝ որ §զոհարանէն ունելիքով ա-
7 ռած էր, ‖Եւ բերնիս դպցնելով՝ ըսաւ. Ահա ասիկայ քու շրթունքներուդ դպաւ, ու քու անօրէնութիւնդ վերցաւ, և մեղքիդ քաւութիւն եղաւ ։

8 Ետքը լսեցի Տէրոջը ձայնը, որ ըսաւ. Ո՞վ խրկեմ, և ¶մեզի համար ո՞վ պիտի երթայ. ու ես ըսի.
9 Ահաւասիկ ես, զիս խրկէ ։ Ան ատենը ըսաւ. Գնա՛, ըսէ աս ժողովուրդին. **Լսելով պիտի լսէք, բայց պիտի չիմանաք, ու տեսնելով պիտի տեսնէք, բայց պիտի
10 չգիտնաք ։ ††Ա՛ս ժողովուրդին սիրտը թանձրացուր, և ականջները ծանրացուր, ու անոր աչքերը գոցէ, որ ‡‡չըլլայ թէ աչքերովը տեսնէ, ու ականջներովը լսէ, և սրտովը իմանայ, և դարձի գայ, ու
11 բժշկուի ։ Եւ ես ըսի. Մինչեւ ե՞րբ, ո՛վ Տէր իմ. ու ըսաւ. §§Մինչեւ որ քաղաքները՝ բնակիչ չունենալով, և տուները՝ մարդ չգտնուելով, ամայի մնան, ու երկիրը բոլորովին
12 աւերակ ըլլայ ։ Ու ‖‖մինչեւ որ Տէրը հեռացընէ մարդիկը, ու երկրին մէջտեղը մեծ ամայութիւն ըլլայ ։
13 Բայց անոր մէջ դեռ տասներորդ մասը պիտի գտնուի, և ան ալ դարձեալ պիտի սպառի. ինչպէս բեւեկնին ու կաղնին կտրուելով՝ անոնց բունը կը մնայ, ¶¶այնպէս ալ սուրբ սերունդը՝ ան ժողովուրդին բունը պիտի ըլլայ ։

ԳԼ. Է

1 Աքազ՝ Ռասինէն ու Փակէէէն վախնալով կը զարհուրի ։ Սակայն Եսայի կը մխիթարէ զանիկայ ։ 10 Աքազին հրաման կը տրուի նշան մը ընտրելու. բայց երբոր կը մերժէ ան հրամանը, իրեն նշան կը տրուի խոստացուած Մեսիան ։ 17 Մարգարէն կը գուշակէ թէ անոր դատաստանը Ասորեստանին միջոցով պիտի կատարուի ։

1 Եւ եղաւ որ՝ *Յուդայի թագաւորին՝ Ոզիայի որդւոյն Յովաթամի որդւոյն Աքազին օրերը, Ասորւոց Ռասին թագաւորը ու Իսրայէլի թագաւորը Ռովմելիայի որդին Փակէէն՝ Երուսաղէմի վրայ պատերազմելու ելան, բայց չկրցան
2 անոր հետ պատերազմ ընել ։ Ու Դաւիթին տանը լուր տըրուեցաւ՝ թէ Ասորիք "Եփրեմին հետ միաբանեցան", անոր սիրտը և անոր ժողովուրդին սիրտը շարժեցաւ, ինչպէս որ անտառին ծառերը
3 հովէն կը շարժին ։ Բայց Տէրը Եսայիին ըսաւ. Հիմա դուն ու քու որդիդ †Սէարյասուբ՝ ‡թափիչի ագարակին ճամբուն վրայ՝ վերի աւազանին ջրմուղին եզերքը
4 ելիր՝ Աքազը դիմաւորելու. Եւ ըսէ անոր. Զգո՛յշ եղիր՝ որ հանդարտ ըլլաս. մի՛ վախնար ու սիրտդ չմարի ան ծուխ հանող երկու կիսայրեաց փայտի ծայրերէն, այսինքն՝ Ռասինի ու Ասորւոց, և Ռովմելիայի որդւոյն սաստիկ բարկութենէն ։
5 Որովհետեւ Ասորիք, Եփրեմը ու Ռովմելիայի որդին քու վրայովդ չար
6 խորհուրդ ըրին՝ ու ըսին. Յուդայի վրայ երթանք, ու զանիկայ բռնադատենք, և մեզի հնազանդեցնենք. ետքը անոր մէջը Տաբէելի
7 որդին թագաւոր դնենք ։ Ասոր վրայ Տէրը ասանկ կ'ըսէ. §Ան խորհուրդը պիտի չհաստատուի ու չկա-
8 տարուի. Վասն զի ‖Ասորւոց երկրին գլուխը Դամասկոս, և Դամասկոսի գլուխը Ռասինն է. ու վաթսունուհինգ տարիէն ետքը՝ Եփրեմ ժողովուրդ ըլլալէն պիտի ջըն-
9 ջուի ։ Ու Եփրեմին գլուխը Սամարիա, և Սամարիային գլուխը Ռովմելիայի որդին է. ¶Թէ որ չհաւատաք՝ հաստատուն պիտի չըլլաք ։

10 Դարձեալ Տէրը խօսեցաւ Աքա-
11 զին ու ըսաւ. **Քու Տէր Աստուծմէդ քեզի համար նշան խնդրէ, խորութեան մէջ կամ բարձրու-
12 թեան մէջ խնդրէ ։ Բայց Աքազ ըսաւ. Չեմ խնդրեր, և Տէրը
13 չեմ փորձեր ։ Ան ատենը անիկայ ըսաւ. Լսեցէ՛ք հիմա՝ ո՛վ Դաւիթին տունը. պզտիկ բան կ'երեւնայ ձեզի մարդիկները աշխատցընելնիդ՝ որ իմ Աստուածս ալ պիտի
14 աշխատցընէք ։ Անոր համար Տէրը ինքը նշան պիտի տայ ձեզի. ††Ահա կոյսը պիտի յղանայ, ու ‡‡որդի պիտի ծնանի, և §§անոր անունը ‖‖Էմմանուէլ պիտի կոչէ ։
15 ¶¶Անիկայ կոգի ու մեղր պիտի ուտէ, մինչեւ որ գիտնայ չարը մերժել
16 ու բարին ընտրել ։ Վասն զի տղան ***չարը մերժելը ու բարին ընտրելը գիտնալէն առաջ, †††պիտի թողուի ան երկիրը՝ որուն երկու թագաւորներէն դուն կը
17 վախնաս ։ ‡‡‡Տէրը քու վրադ, ու քու ժողովուրդիդ վրայ, և քու

Ն. Ք. Գ. Ք. Իրր 758

* Սաղ. ՀԲ. 19 ։

† Ելք. Խ. 34 ։ Գ Թագ. Ը. 10 ։

‡ Ել. Դ. 10 ։ Զ. 30 ։ Դատ. Զ. 22 ։ ԺԳ. 22 ։ Երեմ. Ա. 6 ։

§ Յայտ. Ը. 3 ։

‖ Տես Երեմ. Ա. 9 ։ Դան. Ժ. 16 ։

¶ Ծն. Ա. 26 ։ Գ. 22 ։ ԺԱ. 7 ։

** Գլ. ԽԳ. 8 ։ Մատ. ԺԳ. 14 ։ Մար. Դ. 12 ։ Ղուկ. Ը. 10 ։ Յովհ. ԺԲ. 40 ։ Գործ. ԻԸ. 26 ։ Հռով. ԺԱ. 8 ։

†† Սաղ. ՃԺԹ. 70 ։ Գլ. ԿԳ. 17 ։

‡‡ Երեմ. Ե. 21 ։

§§ Միք. Գ. 12 ։

‖‖ Դ Թագ. ԻԵ. 21 ։

¶¶ Եզր. Թ. 2 ։ Մաղ. Բ. 15 ։ Հռով. ԺԱ. 5 ։

Իրր 742

* Դ Թագ. ԺԶ. 5 ։ Բ Մն. ԻԸ. 5, 6 ։

Ն. Ք. Գ. Ք. Իրր 742

" Կամ՝ Եփրեմի վրայ բանակեցան ։

† Եբ.՝ Մնացորդը պիտի դառնայ ։ Տես Գլ. Ժ. 21 ։

‡ Դ Թագ. ԺԸ. 17 ։ Գլ. ԼԶ. 2 ։

§ Առակ. ԻԱ. 30 ։ Գլ. Ը. 10 ։

‖ Տես Բ Թագ. Ը. 6 ։

¶ Բ Մն. Ի. 20 ։

** Դատ. Զ. 36, 39 ։ Մատ. ԺԲ. 38 ։

†† Մատ. Ա. 23 ։ Ղուկ. Ա. 31, 34 ։

‡‡ Գլ. Թ. 6 ։

§§ Տես Ծն. Դ. 1, 25 ։ ԺԶ. 11 ։ ԻԹ. 32 ։ Լ. 6, 8 ։ Ա Թագ. Դ. 21 ։

‖‖ Գլ. Ը. 8 ։

¶¶ Տես Գլ. Ը. 4 ։

*** Կամ՝ քու զզուած երկիրդ՝ իր երկու թագաւորներէն պիտի թողուի ։ Տես Դ Թագ. ԺԵ. 30 ։ ԺԶ. 9 ։

††† Բ Մն. ԻԸ. 19 ։

հօրդ տանը վրայ այնպիսի օրեր պիտի բերէ, որ Եփրեմը Յուդայէն զատուած օրէն 'ի վեր չեկան, այսինքն՝ Ասորեստանի թագաւորը։

18 Եւ պիտի ըլլայ այն օրը՝ որ Տէրը պիտի սուլէ Եգիպտոսի գետերուն ծայրը եղած ճանճերուն, ու Ասորեստանի երկրին մէջ եղած մեղուներուն.
19 Եւ ամէնը պիտի գան ու պիտի հանգչին ամայի ձորերուն մէջը, ու վիմերուն խոռոչներուն մէջը, և ամէն թուփերուն ու ամէն
20 արօտներուն մէջը։ Այն օրը Տէրը՝ վարձքով առնուած ածելիով՝ այսինքն Գետին անդիի կողմը եղող Ասորեստանի թագաւորով գլուխը ու ոտքերուն մազը պիտի ածիլէ, և մօրուքն ալ բոլորովին պիտի
21 սափրէ։ Ու պիտի ըլլայ այն օրը՝ որ մարդ մը՝ մէկ երինջ ու երկու ոչ-
22 խար պահելով, Անոնց տուած կաթին առատութենէն կոգի պիտի ուտէ. վասն զի երկրին մէջ բոլոր մնացողները կոգի ու մեղր պիտի
23 ուտեն։ Եւ պիտի ըլլայ այն օրը՝ ուր որ հազար որթ կայ եղեր է հազար սիկղ արծաթի արժէքով՝ ցախերով ու փուշերով պիտի լեցուի։
24 Նետերով ու աղեղներով հոն պիտի գան. ինչու որ բոլոր երկիրը ցախերով ու փուշերով պիտի լե-
25 ցուի։ Եւ այն ամէն լեռները՝ որ բրիչով կը փորուէին, ցախի ու փուշի երկիւղին պատճառաւ հոն պիտի չերթաք. արջառներուն արօտ ու խաշինքներուն կոխան պիտի ըլլան։

Ն · Ք · Դ · Ք · Իբր 742

Գ Թագ. Ժբ. 16։

Գլ. Ե. 26։

Գլ. Բ. 19։ Երեմ. Ժզ. 16։

Դ Թագ. Ժզ. 7, 8։ Բ Մն. Իը. 20, 21։ Տես Եզեկ. Ե. 1։

Գլ. Ե. 6։

ԳԼ. Ը

1 Մահէր շալալ հաշ պազ անունին նշանակութեանը համեմատ՝ Եսային կը մարգարէանայ թէ Ասորեստանեայք պիտի տիրեն Ասորւոց և Իսրայէլի վրայ. 5 Նոյնպէս ալ Յուդայեանց վրայ՝ իրենց անհաւատութեանը համար. 9 կը ցուցընէ թէ անկարելի է Աստուծոյ դատաստաններուն դէմ կենալ. 11 և թէ Աստուծմէ վախցողները պիտի մխիթարուին, 19 ու կռապաշտները մեծ նեղութիւն պիտի կրեն։

1 Եւ Տէրը ինծի ըսաւ. Դուն քեզի մեծ տոմս մը առ, և անոր վրայ մարդու գրիչով գրէ Մահէր
2 շալալ հաշ պազին վրայով։ Եւ ինծի հաւատարիմ վկաներ բռնեցի՝ Ուրիա քահանան ու Բարաքիայի
3 որդին Զաքարիան։ Եւ մերձեցայ մարգարէուհիին, ու անիկայ յղացաւ, ու որդի մը ծնաւ. և Տէրը ինծի ըսաւ. Անոր անունը Մա-
4 հէր շալալ հաշ պազ դիր. Ինչու որ դեռ տղան՝ Հայրս և Մայրս կանչելը չսորված՝ Դամասկոսին հարստութիւնները ու Սամարիային աւարը Ասորեստանի թագաւորին առջևէն պիտի տարուի։

Գլ. Լ. 8։ Ամբ. Բ. 2։

Դ Թագ. Ժզ. 10։

Այս՝ արագաբալով աւարառուէ՛ ու շուտով կողոպտուէ մօտ է։

Տես Գլ. Է. 16։

Դ Թագ. Ժե. 29։ Ժզ. 9։ Գլ. Ժէ. 3։

5 Եւ դարձեալ Տէրը ինծի խօսե-
6 ցաւ ու ըսաւ. Որովհետև այս ժողովուրդը Սիլովայի հանդարտ վազող ջուրերը կ'արհամարհէ, և Ռասինին ու Ռոմելիայի որդւոյն
7 կը հաւնի, Անոր համար ահա Տէրը անոնց վրայ Գետին զօրաւոր ու առատ ջուրերը՝ այսինքն Ասորեստանի թագաւորը, ու անոր բոլոր զօրութիւնը պիտի հանէ. և անիկայ իր ամէն յատակներէն վեր պիտի ելլէ, ու իր բոլոր եզերքներուն
8 վրայէն պիտի քալէ։ Եւ Յուդայի մէջ յորդելով՝ պիտի անցնի երթայ, ու մինչև պարանոցը պիտի հասնի, և անոր թևերուն տարածութիւնը՝ քու երկրիդ լայնութիւնը պիտի լեցընէ, ով Էմմանուէլ։
9 Ով ժողովուրդներ՝ †դաշնակից եղէք, բայց պիտի խորտակուիք. ով երկրին հեռաւոր տեղերը՝ ականջ դրէք. ‡պատրաստուեցէք, բայց պիտի խորտակուիք. ‡պատրաստուեցէք, բայց պիտի խորտա-
10 կուիք. Խորհուրդ ըրէք, բայց պիտի խափանուի. խօսք խօսեցէք, բայց պիտի չհաստատուի. քանզի Աստուած մեզի հետ է։
11 Քանզի Տէրը հզօր ձեռքով այսպէս խօսեցաւ ինծի, ու խրատեց զիս՝ թէ պէտք չէ այս ժողովուրդին ճամբուն մէջը քալել, ըսելով.
12 Դաշնակցութիւն մի՛ ըսէք, ինչ բանի որ այս ժողովուրդը դաշնակցութիւն կ'ըսէ. և անոր վախովը մի՛ վախնաք, ու մի՛ զարհուրիք.
13 Միայն զօրաց Տէրը ‖փառաւորեցէք. անիկայ ըլլայ ձեր վախը և
14 ձեր զարհուրանքը։ Եւ անիկայ սրբարան պիտի ըլլայ. բայց Իսրայէլի երկու տուներուն՝ գայթակղութեան քար և գլորելու վէմ, — Երուսաղէմի բնակիչներուն՝ թակարդ ու որոգայթ պիտի
15 ըլլայ։ Եւ անոնցմէ շատերը պիտի գլորին, ու իյնալով պիտի խորտակուին, ու որոգայթի մէջ իյ-
16 նալով պիտի բռնուին։ Վկայութիւնը կապէ, աշակերտներուս մէջ օրէնքը կնքէ։
17 Ուրեմն ես պիտի սպասեմ Տէրոջը՝ որ Յակոբին տունէն իր երեսը ծածկեր է, ու անոր պիտի
18 յուսամ։ Ահաւասիկ ես ու այն զաւակները՝ որ Տէրը ինծի տուաւ, նշաններ ու սքանչելիքներ ըլլալու Իսրայէլի մէջ, Սիոն լեռը բնակող զօրաց Տէրոջը կողմանէ։
19 Ու երբոր ձեզի ըսեն թէ՝ Հմայող ու քրթմնջող վհուկներուն և նշանագէտներուն հարցուցէք, — ըսէք թէ, ժողովուրդը իր

Ն · Ք · Դ · Ք · Իբր 741

Նեեմ. Գ. 15։ Յով. Թ. 7։

Գլ. Է. 1, 2, 6։

Գլ. Ժ. 12։

Գլ. Լ. 28։

Գլ. Է. 14։

Յովէլ. Գ. 9, 11։

† Կամ՝ ընկերութիւն ըրէք։

‡ Եբր. Գօտի կապեցէք։

Յոբ. Ե. 12։

Գլ. Է. 7։

Գլ. Է. 14։ Գոր. Ե. 38, 39։ Հռոմ. Ը. 31։

Գլ. Է. 2։

Ա Պետ. Գ. 14, 15։

Թուոց. Ի. 12։

‖ Եբր. սրբեցէք։

Սաղ. Հզ. 7։ Ղուկ. Ժբ. 5։

Եզեկ. Ժա. 16։

Գլ. Իը. 16։ Ղուկ. Բ. 34։ Հռոմ. Թ. 33։ Ա Պետ. Բ. 8։

Մատ. Իա. 44։ Ղուկ. Ի. 18։ Հռոմ. Թ. 32։ Ժա. 25։

Գլ. Ծդ. 8։

Ամբ. Բ. 3։

Ղուկ. Բ. 25, 38։

Եբր. Բ. 13։

Սաղ. Հա. 7։ Զաք. Գ. 8։

Գլ. Իթ. 4։

Իբր 741

Ա Թագ. Իը. 8։ Գլ. Ժթ. 3։

Ն. Ք. Դ.Ք.
Իբր 741

‡ Սաղ. ճզ. 28.
— Ղու. ժզ. 29.
- Մղք. դ. 6.

‡ Յայտ. ժզ. 11.
— Գլ. ե. 30.
‡ Գլ. Թ. 1.

Աստուծոյն պիտի չհարցնէ՞ , կեն-
դանիներուն համար՝ ‡մեռածնե-
20 րուն պէտք հարցնէ : —Օրէնքին
ու վկայութեանը թող հարցնեն .
թէ որ աս խօսքին համեմատ
չզրուցեն , -անոնք ամենեւին լոյս
21 չունին : Եւ ժողովուրդը վիշտ ու
սով կրելով պիտի անցնի անկէ .
ու երբոր անօթենայ՝ պիտի բար-
կանայ , ու իր թագաւորին և իր
Աստուծոյն ‡պիտի հայհոյէ , ու
22 վեր նայի . Եւ —դէպ 'ի երկիր պի-
տի նայի , և ահա վիշտ ու ‡խա-
ւար , նեղութեան մէգ ու թանձր
մառախուղ :

ԳԼ. Թ.

1 Նեղութեան ատենները ինչ ուրախութիւն պիտի պատճառէ Քրիստոսի թագաւորութիւնը ու ծնունդը : 8 Իսրայելացւոց վրայ գալու պատուհասները՝ իրենց ամբարտաւանութեանը համար , 13 իրենց կեղծաւորութեանը համար , 18 ու իրենց [illegible] համար :

Իբր 740
— Գլ. ը. 22.
Իբր 771
‡ Բ Թագ. ժե. 29. Բ Մն. ժզ. 4.
Իբր 740

‡ Մատ. դ. 16. Եփե. ե. 8. 14.

1 Բայց անոր —խաւար պիտի չըլ-
լայ , ինչպէս նեղութեան ժա-
մանակը , երբոր ‡առջի ատենը ա-
նարգեց Զաբուղոնի երկիրը ու
Նեփթաղիմի երկիրը . հապա վեր-
ջին ատենը պիտի պատուէ ծովուն
ճամբան , Յորդանանու անդիի
կողմը՝ հեթանոսաց Գալիլեան :
2 ‡Խաւարի մէջ պտըտող ժողովուր-
դը մեծ լոյս տեսաւ , մահուան
ստուերին երկիրը բնակողներուն
3 լոյս ծագեցաւ : Ազգը շատցու-
ցիր , անոր ուրախութիւնը մեծ-
ցուցիր . անոնք քու առջեւդ կ'ու-
րախանան , հունձքի ատենի ուրա-
խութեան պէս , ինչպէս կը ցնծան
4 անոնք որ ‡աւար կը բաժնեն : Վա-
սն զի ‡Մադիամին օրուանը պէս՝
անոր ծանր լուծը ու կռնակին
‡գաւազանը , ‡անոր վրայ բռնու-
թիւն ընողին գաւազանը կոտ-
5 րեցիր : Քանզի պատերազմող պա-
տերազմողներուն ամէն ‡զէնքերը
և արիւնաթաթախ հանդերձները
պիտի այրին և հրոյ ճարակ ըլլան :
6 Վասն զի ‡մեզի մանուկ մը
ծնաւ , մեզի որդի մը տրուեցաւ ,
և ‡իշխանութիւնը անոր ուսին
վրայ պիտի ըլլայ , ու անոր անունը
պիտի կոչուի ‡Սքանչելի , Խորհր-
դական , ‡Հզօր Աստուած , Յաւի-
տենականութեան Հայր , ‡Խաղա-
7 ղութեան Իշխան : Դաւիթին ա-
թոռին վրայ ու անոր թագաւո-
րութեանը վրայ , անոր իշխանու-
թեանը մեծնալուն ու խաղաղու-
թեանը ‡վախճան չըլլայ , որ [illegible]
[illegible]
[illegible] հաստատէ

— Դատ. ե. 30.
‡ Դատ. է. 22. Սաղ. ձգ. 9. Գլ. ժ. 26.
‡ Գլ. ժ. 5.
‡ Կամ՝ [illegible]
‡ Գլ. ե. 14. Ղու. բ. 11.
‡ Յովհ. գ. 16.
‡ Մատ. իը. 18. — Կոր. ժե. 25.
‡ Դատ. ժգ. 18.
‡ Տիտ. բ. 13.
‡ Եփե. բ. 14.
‡ Ղուկ. ա. 32. 33.

և զօրացընէ զանիկայ : ‡Զօ-
րաց Տէրոջը նախանձը պիտի ընէ
ասիկայ :
8 Տէրը Յակոբին պատգամ՝ խրկ-
եց , ու անիկայ Իսրայէլին վրայ
9 իջաւ : Եւ բոլոր ժողովուրդը պի-
տի իմանայ , այսինքն՝ Եփրեմն ու
Սամարիայի բնակիչները , որոնք
ամբարտաւանութեամբ և սրտի
10 հպարտութեամբ կ'ըսեն . Աղիւ-
սները ինկան , բայց մենք տա-
շուած քարերով պիտի շինենք .
մայթզենիները կտրուեցան , բայց
մենք անոնց տեղը եղեւնափայտեր
11 պիտի դնենք : Ասկէ Տէրը անոր
վրայ Ռասինին հակառակորդները
պիտի յարուցանէ , ու անոր թշ-
12 նամիները պիտի †գրգռէ : Ասո-
րիները ‡առջեւէն , Փղշտացիները
‖ետեւէն , ու անոնք լեցուն
բերանով Իսրայէլը պիտի ուտեն :
§Ասոր ամենուն համար անոր բարկու-
թիւնը չիջաւ , հապա անոր ձեռքը
տակաւին երկնցած է :
13 Քանզի ‡ժողովուրդը զինք զար-
նողին չդարձաւ , ու զօրաց Տէրը
14 չփնտռեց : Եւ Տէրը Իսրայէլէն
գլուխը ու ագին՝ արմաւենիին ոստը
ու կնիւնը՝ ‡մէկ օրուան մէջ պիտի
15 կտրէ : (Ծերը ու պատուաւորը
գլուխն է , և սուտ թելադրող
16 մարգարէն ագին է .) Քանզի
այս ժողովուրդին առաջնորդները
[illegible]
17 [illegible]
[illegible]
Ասոր ամենուն համար անոր բարկու-
թիւնը չիջաւ , հապա անոր ձեռքը
տակաւին երկնցած է :
18 Քանզի ‡անօրէնութիւնը կրակի
պէս կ'այրէ , փուշերը ու տատասկ-
ները կ'ուտէ , ու անտառին թաւուտ-
ներուն մէջ կը բռնկի , և անոնք
ծուխի սիւներու պէս վեր կ'ելլեն :
19 Զօրաց Տէրոջը բարկութենէն երկիրը
պիտի խաւարի , ու ժողովուրդը
կրակին կերակուր պիտի ըլլայ .
‡մարդ իր եղբօրը պիտի չխնայէ .
20 Աջ կողմէն պիտի յափշտակէ ու
անօթի պիտի մնայ , և ձախ կողմէն
պիտի ուտէ ու պիտի չկշտանայ ,
ամէն մարդ իր բազուկին մարմինը
21 պիտի ուտէ : Մանասէ՝ Եփրեմը ,
և Եփրեմ՝ Մանասէն , և անոնք
մէկտեղ Յուդային դէմ պիտի ըլլան :
Ասոր ամենուն համար անոր բարկու-
թիւնը չիջաւ , հապա [illegible]

Ն. Ք. Դ.Ք.
Իբր 741

‡ Դ Թագ. ժզ. 9. Գլ. իէ. 22.
Իբր 738

† Կամ՝ [illegible]
‡ Կամ՝ արևելքէն :
‖ Կամ՝ արևմուտքէն :
§ Գլ. ե. 25. ժ. 4. [illegible]

‡ [illegible]

‡ [illegible]

‡ [illegible]

Ն · ք · զՔ · Իբր 738

անոր ձեռքը տակաւին երկնցած
է ։

ԳԼ · Ժ

1 Մարգարէն բռնաւորներուն համար վա՜յ կը կարդայ ։ 5 Ասորեստան կեղծաւորներուն գաւազանը ըլլալով, իր ամբարտաւանութեանը համար պիտի կործանի ։ 20 Իսրայէլին մէկ մնացորդը պիտի ազատուի ։ 24 Իսրայէլ կը մխիթարուի՝ Ասորեստանէն ազատուելու խոստմունքով ։

1 Վա՜յ անոնց՝ որ =անօրէնութեան
կանոններ կը սահմանեն, և ան
դպիրներուն՝ որ անիրաւութիւն կը
2 գրեն, Որ աղքատներուն դատաստանը
խոտորեն, ու իմ ժողովուրդիս
տնանկներուն իրաւունքը յափշտակեն . որ որբևայրիները իրենց
աւար ըլլան, ու որբերը կողոպտեն ։
3 Ուրեմն ƒի՞նչ պիտի ընէք ‡այցելութեան
օրը, և հեռուանց գալու
կործանման ատենը . օգնութեան
համար որո՞ւն պիտի դիմէք, ու ձեր
4 փառքը ո՞ւր պիտի թողուք ։ Առանց
ինծի՝ գերիներուն *մէջ պիտի
ծռին, ու սպաննուածներուն *մէջ
պիտի իյնան ։ †Այսու ամենայնիւ
անոր բարկութիւնը չիջաւ, հապա
անոր ձեռքը տակաւին երկնցած
է ։
5 Վա՜յ Ասորեստանի թագաւորին՝ որ
ƒիմ բարկութեանս գաւազանը եղող . որուն ձեռքի ցուպը իմ
6 սրտմտութիւնս է ։ Զանիկայ
‡կեղծաւոր ազգի մը վրայ պիտի
խրկեմ, ու իմ սրդողած ժողովուրդիս դէմ ‡հրաման պիտի տամ անոր, որ աւար ժողվէ ու յափշտակութիւն ընէ, և զանոնք փողոցներուն ցեխին պէս կոխկրտէ ։
7 Բայց ‡անիկայ այնպէս չմտածեր,
ու սրտովը այնպէս չխորհիր . հապա իր միտքը դրեր է որ կորսնցընէ, և շատ ազգեր բնաջինջ ընէ ։
8 ƒՎասն զի կ'ըսէ . Միթէ իմ իշխաններս՝ ամէնքն ալ թագաւորներ
9 չե՞ն . ‡Քաղանէն՝ ‡Քարքամիսին
պէս չէ՞ . Եմաթը՝ Արփաթին պէս
չէ՞ . Սամարիան՝ ‡Դամասկոսին
10 պէս չէ՞ ։ Ինչպէս որ իմ ձեռքս
տիրեց կռապաշտ թագաւորութիւններուն, որոնց կուռքերը Երուսաղէմի ու Սամարիայի կուռքերէն
11 շատ էին, Միթէ Սամարիային
ու անոր կուռքերուն ըրածիս պէս,
Երուսաղէմին ու անոր կուռքերուն
12 ալ այնպէս պիտի չընե՞մ ։ Ու երբոր Տէրը՝ ‡Սիօն լեռանը վրայ ու
Երուսաղէմի մէջ իր ամէն գործքը
կատարէ, ‡Ասորեստանի թագաւորին հպարտացած սրտին պտուղը
և անոր ամբարտաւան աչքերուն
13 փառքը պիտի քննեմ ։ Քանզի անիկայ կ'ըսէ . Ես իմ ձեռքիս ուժովը

Իբր 713
= Սաղ · ԾԲ · 2 · ՂԴ · 20 ·
ƒ Յոբ · ԼԱ · 14 ·
‡ Ովս · Թ · 7 · Ղուկ · ԺԹ · 44 ·
* Եբր · տակը
† Գլ · Ե · 25 · Թ · 12 · 17 · 21 ·
ƒ Երեմ · ԾԱ · 20 ·
‡ Գլ · Թ · 17 ·
‡ Երեմ · ԼԴ · 22 ·
‡ Ծն · Ժ · 20 · Միք · Դ · 12 ·
ƒ Դ Թագ · ԺԸ · 24 · 33 · ԺԹ · 10 · ԺԳ ·
‡ Ամով · Զ · 2 ·
‡ Բ Մն · ԼԵ · 20 ·
‡ Դ Թագ · ԺԶ · 9 ·
‡ Դ Թագ · ԺԹ · 31 ·
‡ Երեմ · Ծ · 18 ·
‡ Գլ · ԼԷ · 24 · Եզեկ · ԻԸ · 2 · ԺԳ · Դան · Դ · 30 ·

ու իմ իմաստութեամբս ըրի
ասիկայ, որովհետեւ ես խելացի եմ .
և ազգերուն սահմանները վերցուցի, ու անոնց գանձերը յափշտակեցի . և զօրաւորի պէս՝ բնակիչ-
14 ները նուաստցուցի ։ Ու ‡իմ ձեռքս՝
ժողովրդոց ստացուածքը՝ բոյնի
պէս գտաւ . և բոլոր երկիրը ժողովեցի, ինչպէս որ մէկը կը ժողվէ
թողուած հաւկիթները . ու թև
շարժող, կամ բերան բացող,
15 կամ ճիկ հանող մը չեղաւ ։ Միթէ կացինը՝ իրմով կտրողին դէմ կը պոռոտանա՞յ, կամ
սղոցը՝ զինքը գործածողին դէմ կը
հպարտանա՞յ . ասիկայ անանկ է՝
որպէս թէ գաւազանը զինքը վերցընողին դէմ շարժէր, և ցուպը՝
ինքզինքը բարձրացընէր՝ թէ փայտ չէ ։
16 Անոր համար Տէրը՝ զօրաց Տէրը անոր գէր զօրականներուն նիհարութիւն պիտի խրկէ . ու անոր փառքին տակը հրդեհ մը պիտի վառէ
17 բոցավառ հրդեհի պէս ։ Եւ Իսրայէլին Լոյսը կրակ ու անոր Սուրբը բոց պիտի ըլլայ . և մէկ օրուան
մէջ ‡անոր փուշերը ու ցախերը այրելով
18 պիտի սպառէ . Եւ անոր
անտառին ու ‡բարեբեր ագարակին
փառքը՝ հոգին ու մարմինը պիտի
հատցընէ . և †մարող հիւանդի՝ պէս
19 պիտի ըլլայ ։ Ու անոր անտառին
մնացած ծառերը քիչ պիտի ըլլան,
այնպէս որ՝ մէկ տղայ մը կարենայ
զանոնք գրել ։
20 Եւ պիտի ըլլայ ան օրը՝ որ Իսրայէլին մնացորդը ու Յակոբին
տանը ազատուածները՝ մէյմըն ալ
պիտի ƒչյապաւինին զիրենք զարնողին . հապա ճշմարտութեամբ Տէրոջը՝ Իսրայէլի Սուրբին պիտի ապաւինին ։
21 յՄնացորդը՝ Յակոբին
մնացորդը Հզօր Աստուծոյն պիտի
22 դառնայ ։ Վասն զի ‡քու ժողովուրդդ՝ ով Իսրայէլ, թէև ծովուն
աւազին չափ ըլլայ, անոնցմէ ‡մնացորդ մը միայն պիտի դառնայ .
‡նախասահմանեալ աւերումը արդարութեամբ պիտի յարձակի ։
23 ‡Քանզի զօրաց Եհովայ Տէրը՝ բոլոր
երկրին մէջ նախասահմանեալ աւերումը
24 'ի գործ պիտի դնէ ։ Անոր
համար զօրաց Եհովայ Տէրը այսպէս
կ'ըսէ . Ով Սիօնի մէջ բնակող
ժողովուրդս՝ ‡Ասորեստանցիէն մի
վախնար . անիկայ քեզ գաւազանով պիտի զարնէ, և իր ցուպը
քու վրադ պիտի վերցնէ՝ ‡Եգիպտացւոց
25 կերպովը . Բայց շատ
‡քիչ ժամանակի մէջ իմ ‡բարկութիւնս պիտի դադրի, ու իմ
սրտմտութիւնս անոնց կորստեանը
26 պիտի դառնայ ։ Եւ զօրաց Տէրը

Ն · ք · զՔ · Իբր 713
‡ Յոբ · ԼԱ · 25 ·
Երեմ · ԾԱ · 20 ·
‡ Գլ · Թ · 18 · ԻԷ · 4 ·
‡ Դ Թագ · ԺԹ · 23 ·
† Կամ՝ դրօշակիրի մարելուն
ƒ Տե՛ս Դ Թագ · ԺԶ · 7 · Բ Մն · ԻԸ · 20 ·
յ Տե՛ս Գլ · Է · 3 ·
‡ Հռով · Թ · 27 ·
‡ Գլ · Զ · 13 ·
‡ Գլ · ԻԸ · 22 ·
‡ Գլ · ԻԸ · 22 · Դան · Թ · 27 ·
Հռով · Թ · 28 ·
‡ Գլ · ԼԷ · 6 ·
Ել · ԺԴ ·
‡ Կամ՝ Եգիպտոսի ճամբուն մէջ
‡ Գլ · ԾԴ · 7 ·
Դան · ԺԱ · 36 ·

Ն · Ք · ԴԲ ·
ԹԻՒ 713

* Դ Թագ · ԺԹ · 35 ։
† Դատ · Է · 25 ։ Գլ · Թ · 4 ։
‡ Ել · ԺԴ · 26 · 27 ։
‡ Գլ · ԺԴ · 25 ։
* Կամ՝ օծման
— Ա Թագ · ԺԴ · 23 ։
† Ա Թագ · ԺԱ · 4 ։
+ Ա Թագ · ԻԲ · 44 ։
° Դատ · ԺԸ · 7 ։
† Կամ՝ պատասխան տուր՝ ո՛վ Անաթովթ ։
‡ Յես · ԻԱ · 18 ։
— Ա Թագ · ԻԱ · 1 ։ ԻԲ · 19 ։ Նեեմ · ԺԱ · 32 ։
‡ Գլ · Լ · 22 ։
‡ Գլ · ԺԴ · 2 ։
‡ Տես Ամով · Բ · 9 ։

Հանոր վրայ մէկ խարազան մը պիտի վերցնէ, *Օրէբի վէմին քով Մադիամու հարուածին պէս. ու իր գաւազանը ծովուն վրայ պիտի վերցնէ, †ինչպէս որ ըրաւ Եգիպտոսի մէջ։ 27 Եւ պիտի ըլլայ այն օրը՝ որ ‡անոր բեռը քու կռնակէդ, ու անոր լուծը քու պարանոցէդ պիտի վերնայ. և լուծը *գիրութեան պատճառով պիտի կոտրի։

28 Անկէ Այիաթ եկաւ, Մագրոն անցաւ, ու իր կահ կարասիքը 29 Մաքմասի մէջ տեղաւորեց։ —Անցքէն անցան. Գաբայի մէջ իջեւան ըրին. Ռամա վախցաւ. †Սաւուղի 30 Գաբաան փախաւ։ Ո՛վ +Գաղղիմի աղջիկը՝ ձայնդ վերցուր, °Լայիսին լսել տուր՝ †ով խեղճ ‡Անաթովթ"։ 31 Մադմենա հեռացաւ, 32 Գեբիմի բնակիչները փախան. Տակաւին այսօր —Նոբի մէջ պիտի կենայ, դէպ ի ‡Սիօնի աղջկան լեռը, Երուսաղէմի բլուրը ‡ձեռքը պիտի շարժէ։

33 Ահա զօրաց Տէր Եհովան ահաւոր զօրութեամբ գեղեցիկ ոստերը պիտի կտրէ. և ‡բարձրահասակները պիտի կտրուին, ու բարձրերը պիտի 34 ցածնան։ Եւ Անիկայ անտառին խիտ ծառերը երկաթով պիտի կտրէ. ու Լիբանանը Հզօրին ձեռքովը պիտի իյնայ։

ԳԼ · ԺԱ

1 Յեսսէի արմատէն ելած ընձիւղին խաղաղ թագաւորութիւնը ։ 10 Յաղթանակով Իսրայէլին դարձը, ու հեթանոսաց կոչումը ։

— Հմր 10 ։ Գործ · ԺԳ · 23 ։
‡ Գլ · Դ · 2 ։ Ծն · 2 ։ Երեմ · ԻԳ · 5 ։ Զաք · Գ · 12 ։ Յայտ · Ե · 5 ։
‡ Գլ · ԿԱ · 1 ։ Մատ · Գ · 16 ։ Յովհ · Ա · 32 · 33 ։ Գ · 34 ։
‡ Կամ՝ ուրախանայ ։
‡ Սաղ · ՀԲ · 2 · 4 ։ Յայտ · ԺԹ · 11 ։
‡ Յոբ · Դ · 9 ։ Մաղ · Դ · 6 ։ Բ Թես · Բ · 8 ։ Յայտ · Ա · 16 ։ Բ · 16 ։ ԺԹ · 15 ։
‡ Տես Եփե · Զ · 14 ։
‡ Գլ · ԿԵ · 25 ։ Եզեկ · ԼԴ · 25 ։ Ովս · Բ · 18 ։

1 Եւ —Յեսսէին բունէն †շառաւիղ պիտի ելլէ, և անոր արմատէն 2 ընձիւղ պիտի բուսնի. Ու ‡անոր վրայ պիտի հանգչի Տէրոջը Հոգին, իմաստութեան ու հանճարի Հոգին, խորհուրդի ու զօրութեան Հոգին, գիտութեան և Աստուծոյ 3 վախին Հոգին։ Ու անիկայ Տէրոջը վախովը պիտի ‡լեցուի. և իր աչքերուն տեսածին համեմատ պիտի չդատէ, ու իր ականջներուն լսածին համեմատ պիտի չյանդիմանէ. 4 ‡Հապա աղքատին դատը արդարութեամբ պիտի տեսնէ, ու երկրին զրկուածներուն համար՝ իրաւամբ պիտի յանդիմանէ. և ‡իր բերնին գաւազանովը երկիրը պիտի զարնէ, ու իր շրթունքներուն հոգիովը ամբարիշտը պիտի 5 մեռցնէ։ Եւ իր ‡մէջքին գօտին՝ արդարութիւն, ու իր երիկամունքներուն գօտին՝ հաւատարմութիւն 6 պիտի ըլլայ։ Եւ ‡գայլը գառին հետ պիտի բնակի, ու ինձը ուլին հետ պիտի պառկի. և որթը, ու առիւծը, և պարարտ անասունը մէկտեղ պիտի արածին. ու զանոնք մէկ պզտիկ տղայ մը 7 պիտի քշէ։ Եւ կովը արջին հետ պիտի ճարակի. անոնց ձագերը մէկտեղ պիտի պառկին. և առիւծը արջառի պէս յարդ պիտի ուտէ։ 8 Ու կաթնկեր տղան իժին ծակին վրայ պիտի խաղայ, և կաթէն կտրուածը՝ ձեռքը քարբին բոյնին 9 վրայ պիտի դնէ։ Անոնք *պիտի չվնասեն ու չապականեն իմ բոլոր սուրբ լեռանս վրայ. քանզի †երկիրը Տէրոջը գիտութեամբը պիտի լեցուի, ինչպէս որ ջուրերը ծովը 10 կը ծածկեն։ Եւ ‡այն օրը ‡Յեսսէին մէկ արմատը պիտի ըլլայ, որ պիտի կայնի ժողովրդոց դրօշակ ըլլալու համար. ‡զանիկայ ազգերը պիտի փնտռեն, ու ‡անոր հանգիստը 11 փառաւոր պիտի ըլլայ։ Եւ այն օրը պիտի ըլլայ որ Տէրը նորէն իր ձեռքը պիտի երկնցնէ, որ ‡Ասորեստանէն, Եգիպտոսէն, Պաթուրեսէն, Եթէովպիայէն, Եղամէն, Սենաարէն, Եմաթէն, ու ծովու կղզիներէն իրեն առնէ իր ժողովուրդին մնացած մնացորդը. 12 Եւ ազգերուն դրօշակ պիտի վերցնէ, ու Իսրայէլին աքսորուածները պիտի ժողվէ. ու երկրին չորս անկիւններէն Յուդային ‡ցրուածները 13 պիտի ժողվէ։ Ու ‡Եփրեմին նախանձը պիտի վերնայ. և Յուդայի մէջ եղող նեղիչները պիտի կորսուին. Եփրեմը պիտի չնախանձի Յուդային, ու Յուդան պիտի չնեղէ 14 Եփրեմը. Հապա անոնք դէպ ի արեւմուտք Փղշտացւոց ուսերուն վրայ պիտի թռչին, ու մէկտեղ արեւելքի բնակիչները պիտի կողոպտեն. ‡Եդովմի և Մովաբի վրայ ձեռքերնին պիտի երկնցնեն. ու Ամմոնի որդիքը անոնց ‡պիտի 15 հնազանդին։ Եւ Տէրը՝ Եգիպտոսի ‡ծովին լեզուն պիտի §կործանէ. ու իր հովին սաստիկ զօրութեամբը ձեռքը գետին վրայ պիտի երերցնէ, ու զանիկայ եօթը ձորի բաժնելով պիտի զարնէ, °այնպէս որ 16 անոր վրայ կօշիկներով քալուի։ Եւ իր ժողովուրդին մնացած մնացորդին համար °բանուկ ճամբայ մը պիտի ըլլայ Ասորեստանէն, *ինչպէս որ եղաւ Իսրայէլին այն օրը՝ որ Եգիպտոսի երկրէն ելան։

ԳԼ · ԺԲ

1—6 Հաւատացեալներուն ուրախալից շնորհակալութիւնը՝ Աստուծոյ ողորմութիւններուն համար ։

1 Եւ —այն օրը պիտի ըսես. Ո՛վ Տէր, քեզ պիտի օրհնեմ, որ թէև ինծի բարկացած էիր, սակայն

Ն · Ք · ԴԲ ·
ԹԻՒ 713

* Յոբ · Ե · 23 ։ Գլ · Բ · 4 ։ ԿԵ · 9 ։
† Ամբ · Բ · 14 ։
‡ Գլ · Բ · 11 ։
‡ Հմր 1 ։ Հռովմ · ԺԵ · 12 ։
‡ Հռովմ · ԺԵ · 10 ։
‡ Եբր · Դ · 1 · Ճ ։
‡ Զաք · Ժ · 10 ։
‡ Յովհ · Է · 35 ։ Յակ · Ա · 1 ։
‡ Երեմ · Գ · 18 ։ Եզեկ · ԼԷ · 16 · 17 · 22 ։ Ովս · Ա · 11 ։
‡ Կամ՝ սահմաններուն
‡ Դան · ԺԱ · 41 ։
‡ Գլ · Կ · 14 ։
‡ Զաք · Ժ · 11 ։
§ Կամ՝ չորցնէ ։
° Յայտ · ԺԶ · 12 ։
° Գլ · ԺԹ · 23 ։
* Ել · ԺԴ · 29 ։ Գլ · ԾԱ · 10 ։ ԿԳ · 12 · 13 ։
— Գլ · Բ · 11 ։

Ն. ք. Քր. իբր 713

[ա] Ել. ժե. 2։ Սաղ. ճժը. 14։
[բ] Սաղ. ձգ. 18։
[գ] Յովհ. դ. 10, 14։ է. 37, 38։
[դ] Ա Մն. ժզ. 8։ Սաղ. ճե. 1։
[ե] Սաղ. ճխե. 4, 5, 6։
[զ] Սաղ. լդ. 3։
[է] Ել. ժե. 1, 21։ Սաղ. ղը. 1։
[ը] Գլ. ծդ. 1։ Սոփ. գ. 14։
[թ] Սաղ. հա. 22։ ձթ. 18։ Գլ. խա. 14, 16։

բարկութիւնդ ետ դարձաւ , և 2 զիս մխիթարեցիր ։ Ահա իմ փրկութիւնս Աստուած է . ես պիտի յուսամ , ու պիտի չվախնամ . քանզի իմ [ա] զօրութիւնս ու օրհնութիւնս Տէր [բ] Եհովան է . ու անի-3 կայ իմ փրկութիւնս եղաւ ։ Եւ ուրախութեամբ [գ] ջուր պիտի քաշէք փրկութեան աղբիւրներէն ։ 4 Ու ան օրը պիտի ըսէք . [դ] Գոհացէք Տէրոջմէ , անոր անունը կանչեցէք . [ե] անոր գործքերը ազգերուն մէջ պատմեցէք . յիշեցէք՝ որ [զ] անոր 5 անունը բարձր է ։ [է] Տէրոջը սաղմոս ըսէք , վասն զի անիկայ մեծամեծ բաներ ըրաւ . ասիկայ բո-6 լոր երկրի մէջ գիտցուած է ։ Ո՛վ [ը] Սիոնի բնակիչներ՝ աղաղակեցէք ու ցնծացէք . քանզի ձեր մէջը [թ] Իսրայէլին Սուրբը մեծ է ։

ԳԼ. ԺԳ.

1 Աստուած իր բարկութիւնը 'ի գործ դնող բանակները կը ժողվէ . 6 Մարաց ձեռքովը Բաբելոնի կործանելու կը սպառնայ ։ 19 Բաբելոնի ամայութիւնը ։

իբր 712

[ա] Գլ. խա. 1։ խէ. 1։ Երեմ. ծ. ծա։
[բ] Երեմ. ծա. 25։
[գ] Գլ. ե. 26։ ժը. 3։ Երեմ. ծ. 2։
[դ] Գլ. ժ. 32։
[ե] Եբր. սրբուածներուս
[զ] Յովել. գ. 11։
[է] Սաղ. ճխթ. 2, 5, 6։
[ը] Սոփ. ա. 7։ Յայտ. զ. 17։
[թ] Յոբ. լա. 23։ Յովել. ա. 15։
[ժ] Սաղ. խը. 6։ Գլ. իա. 3։
[ի] Մաղ. դ. 1։
[լ] Սաղ. ճդ. 35։ Առակ. բ. 22։

1 [ա] Բաբելոնի պատգամը՝ որ Ամովսի որդւոյն Եսայիին յայտնուեցաւ ։

2 Մերկ [բ] լեռանը վրայ [գ] դրօշակ տնկեցէք . անոնց ձայն վերցուցէք , [դ] ձեռքով նշան ըրէք , որ իշխաննե-3 րուն դռները գան ։ Իմ [ե] որոշածներուս հրաման ըրի . իմ [զ] զօրաւորներս՝ [է] իմ փառքիս համար ուրախացողները՝ իմ բարկութիւնս 4 'ի գործ դնելու կանչեցի ։ Լեռներուն վրայ բազմութեան մը ձայն կայ , մեծ ժողովուրդի մը ձայնին պէս . միկտեղ ժողվուած ազգերուն թագաւորութեանց աղմուկին ձայնը կայ . զօրաց Տէրը պատերազմի համար իր զօրքերը աչքէ 5 կ'անցընէ ։ Հեռաւոր երկրէ՝ երկնից ծայրէն՝ Տէրը ու անոր բարկութեանը գործիքները բոլոր երկիրը աւրելու կու գան ։

6 Ողբացէք , վասն զի [ը] Տէրոջը օրը մօտ է . [թ] անիկայ Ամենակարողէն 7 եկած աւերման պէս կու գայ ։ Անոր համար ամէն ձեռքերը պիտի թուլնան , ու ամէն մարդուն սիրտը պի-8 տի հալի ։ Եւ անոնք պիտի սոսկան . նեղութիւն ու անձկութիւն պիտի տիրէ անոնց . [ժ] ծննդական կնոջ պէս ցաւ պիտի քաշեն . ամէն մարդ իր ընկերին վրայ պիտի նայի ու ապշի . անոնց երեսները բոցագոյն պիտի ըլլան ։

9 [ի] Ահա Տէրոջը օրը կու գայ անգթութեամբ , սրտմտութեամբ և սաստիկ բարկութեամբ , որ երկիրը աւերակ դարձնէ , ու անոր [լ] մեղաւորները անկէ բնաջինջ ընէ ։ 10 [խ] Վասն զի երկնից աստղերը ու անոնց համաստեղութիւնները՝ իրենց լոյսը պիտի չտան . Արեգը՝ իր ելած ատենը պիտի խաւարի , և 11 լուսինը իր լոյսը պիտի չտայ ։ Ու ես պիտի պատժեմ աշխարհը իր չարութեանը համար , և ամբարիշտները իրենց անօրէնութեանը համար . ու [ծ] հպարտներուն ամբարտաւանութիւնը պիտի դադրեցընեմ , և բռնաւորներուն գոռո-12 զութիւնը պիտի ցածցընեմ ։ Մարդը՝ զուտ ոսկիէն , ու Ոփիրի ոսկիէն 13 պատուական պիտի ընեմ ։ [կ] Ուստի պիտի սարսեմ երկինքը , ու երկիրը իր տեղէն պիտի սասանի զօրաց Տէրոջը սրտմտութեամբը՝ [հ] անոր սաստիկ բարկութեանը օրը ։ 14 Եւ Բաբելոնի բնակիչները հալածուած այծեման պէս պիտի ըլլան . ու ցրուած ոչխարներու պէս՝ որ զանոնք ժողվող մը չկայ . [ձ] անոնց ամէն մէկը իր ժողովուրդին պիտի դառնայ , և ամէն մարդ իր երկիրը պի-15 տի փախչի ։ Ո՛վ որ գտնուի՝ պիտի խոցուի , ու ով որ բռնուի՝ 16 սրով պիտի իյնայ ։ [ղ] Եւ անոնց տղաքը՝ աչքերնուն առջին գետինը պիտի զարնուին , անոնց տուները պիտի կողոպտուին , և անոնց կը-17 նիկները պիտի պղծուին ։ [ճ] Ահա անոնց վրայ Մարաց ազգը պիտի յարուցանեմ , որ անոնք արծաթը բանի տեղ չեն դներ , ու ոսկիէն չեն 18 ախորժիր ։ Անոնց աղեղները՝ երիտասարդները պիտի խոցեն . ու անոնք որովայնի պտուղին գթութիւն պիտի չընեն . և անոնց աչքը 19 պիտի չխնայէ տղաքներուն ։ Ու թագաւորութիւններուն փառքը՝ և Քաղդէացւոց փառաւորութեանը պարծանքը եղող [մ] Բաբելոնը աւերակ պիտի ըլլայ , ինչպէս որ Աստուած [յ] Սոդոմը ու Գոմորը 20 կործանեց ։ [ն] Հոն յաւիտեան բնակութիւն պիտի չըլլայ , և ազգէ ազգ մարդ պիտի չբնակի . ու հոն Արաբացիք վրան պիտի չկանգնեն , և հովիւները իրենց հօտը հոն պիտի չպառկեցնեն . 21 [շ] Հապա հոն † վայրենի կատուներ պիտի պառկին . ու անոնց տուները ոռնացող անասուններով պիտի լեցուին . և հոն ջայլամներ պիտի բնակին , ու հոն այծամարդ-22 ներ պիտի կաքաւեն ։ Եւ անոր պալատներուն մէջ բորենիներ , ու զբօսանաց տուներուն մէջ ճագարներ պիտի կանչըռտեն . և անոր [ո] ժամանակը հասնելու վրայ է . ու անոր օրերը ալ պիտի չերկըննան ։

Ն. ք. Քր. իբր 712

[խ] Գլ. իդ. 21, 23։ Եզեկ. լբ. 7։ Յովել. բ. 31։ գ. 15։ Մատթ. իդ. 29։ Մար. ժգ. 24։ Ղուկ. իա. 25։
[ծ] Գլ. բ. 17։
[կ] Անգ. բ. 6։
[հ] Սաղ. ճժ. 5։ Ողբ. ա. 12։
[ձ] Երեմ. ծ. 16։ ծա. 9։
[ղ] Սաղ. ճլէ. 9։ Նաւ. գ. 10։ Զաք. ժդ. 2։
[ճ] Գլ. իա. 2։ Երեմ. ծա. 11, 28։ Դան. ե. 28, 31։
[մ] Գլ. ժդ. 4, 22։
[յ] Ծնն. ժթ. 24, 25։ Բ Օր. իթ. 23։ Երեմ. խթ. 18։ ծ. 40։
[ն] Երեմ. ծ. 3, 39։ ծա. 29, 62։
[շ] Գլ. լդ. 11–15։ Յայտ. ժը. 2։
† Կամ՝ անապատի գազաններ
[ո] Երեմ. ծա. 33։

Ն. Ք. [illegible]
Իրր 712

ԳԼ. ԺԴ.

1 Աստուածային ողորմութեամբ Իսրայէլին գերեդարձութիւնը. 4 անոնց Բաբելոնի վրայ երգելու յաղթութեան երգը. 24 Աստուծոյ խորհուրդը Ասորեստանի դէմ. 29 և անոր պատուհասները Փղշտացւոց դէմ.

1 Վասն զի Տէրը [ա]պիտի ողորմի
Յակոբին, և Իսրայէլը նորէն
[բ]պիտի ընտրէ, ու զանոնք իրենց
երկրին վրայ պիտի հանգստացրնէ.
և [գ]օտարազգիններ պիտի միանան
անոնց, ու Յակոբին տանը պիտի
2 յարին։ Եւ ժողովուրդները զանոնք
պիտի առնեն՝ ու [դ]իրենց տեղը
պիտի տանին. ու Իսրայէլի
տունը պիտի ժառանգէ զանոնք
Տէրոջը երկրին վրայ՝ իբրև ծառաներ
ու աղախիններ. և անոնք՝ իրենց
գերեվարները գերի պիտի
առնեն, [ե]ու իրենց բռնութիւն ընողներուն
վրայ պիտի տիրեն։
3 Եւ պիտի ըլլայ որ՝ երբոր Տէրը
քեզ հանգստացրնէ քու աշխատանքէդ,
տանջանքէդ, ու քու
վրադ դրուած ծանր ծառայութենէն,
4 Բաբելոնի թագաւորին համար
աս առակը զրուցես ու ըսես.
[զ]Ի՛նչպէս դադարեցաւ բռնութիւն
ընողը. [է]Ի՛նչպէս դադարեցաւ հարկապահանջ
5 [illegible]։ Տէրը [է]ամբարիշտներուն գաւազանը՝ ու իշխողներուն
6 ցուպը կոտրեց։ Սրտմտութեամբ և անդադար հարուածով
ազգերը զարնողը՝ և բարկութեամբ
ժողովուրդներուն վրայ իշխողը
հիմա կը հալածուի, ու արգիլող
7 մը չկայ։ Բոլոր երկիրը
հանգստացաւ — հանդարտեցաւ,
և ցնծութեան ձայներ կը հանեն։
8 Նաև [ը]մայրերը — Լիբանանի եղևինները
քեզի համար կ'ուրախանան
— կ'ըսեն. Քանի որ դուն
պառկեր ես, մեր վրայ [illegible] կտրող
9 չելաւ։ [թ]Դժոխքը վարէն քեզի համար
դղրդեցաւ, որ քու գալուստդ
դիմաւորէ. քեզի համար արթընցուց
մեռելները՝ երկրիս բոլոր իշխանները.
բոլոր ազգերուն թագաւորները
իրենց աթոռներէն վերցուց։
10 Անոնք ամէնը պատասխան
կու տան, ու քեզի կ'ըսեն. Միթէ
դո՛ւն ալ մեզի պէս տկարացար,
11 — մեզի նմանեցար։ Քու փառքդ,
և տաւիղներուդ ձայնը գերեզմանը
իջան. քու տակդ ցեցուններ տարածուեցան,
ու որդերը քեզ կը
12 ծածկեն։ Ո՛վ առտուան ծագող
Արուսեակ՛ [ժ]ի՛նչպէս երկինքէն ինկար,
— մինչև գետինը կործանեցար,
դուն որ ազգերը նկուն կ'ընէիր։
13 Դուն սրտիդ մէջը ըսած
էիր. [ի]Երկինքը ելլեմ, [լ]— իմ աթոռս
Աստուծոյ աստղերէն վեր
բարձրացընեմ. և ժողովքի լեռը՝
14 [խ]հիւսիսի քովերը բնակիմ. Ամպերու
բարձրութիւններուն վրայ
ելլեմ, [ծ]Բարձրելոյն նմանիմ։
15 Բայց հիմա [կ]դժոխքը կ'իջնես՝ գուբին
16 խորունկ տեղուանքը։ Քեզ
տեսնողները քու վրադ պիտի զարմանան,
ու քեզի նայելով պիտի ըսեն.
Աս ան մարդն է՝ որ երկիրը
կը սարսէր, թագաւորութիւնները
17 կը դողացընէր. Աշխարհս անապատ
կը դարձընէր, և անոր քաղաքները
աւերակ կ'ընէր, — իր գերիները
18 տուններնին չէր խրկեր։ Ազգերուն
բոլոր թագաւորները՝ ամէն մէկը
պատուով իր տանը մէջ կը պառկի։
19 Բայց դուն զարշելի ընձիւղի
մը պէս՝ գուբի քարերուն մէջը իջնող՝
սրով խոցուած մեռելներուն
հանդերձին պէս՝ ոտքի տակ կոխուած
դիակի պէս՝ քու գերեզմանէդ
20 դուրս նետուեցար։ Դուն
թաղումով անոնց հետ չես միանար.
քանզի քու երկիրդ աւրեցիր,
— ժողովուրդդ սպաննեցիր. [հ]չարերուն
սերունդը յաւիտեան պիտի
21 չյիշուի։ Սպանութիւն պատրաստեցէք
անոր տղոցը՝ [ձ]իրենց հայրերուն
անօրէնութեանը համար, որ
չելլեն, ու երկիրը չժառանգեն, և
աշխարհիս երեսը *թշնամիներով
չլեցընեն։
22 Քանզի զօրաց Տէրը կ'ըսէ որ՝
Անոնց վրայ պիտի ելլեմ, և Բաբելոնի
անունը, ու [ղ]մնացորդը,
և [ճ]զաւակը, ու սերունդը պիտի
23 կտրեմ՝ կ'ըսէ Տէրը. Եւ [մ]զանիկայ
ոզնիներուն ժառանգութիւն, ու
ջուրի լճակներ պիտի ընեմ. և
կործանման աւելով պիտի աւլեմ
զանիկայ՝ կ'ըսէ զօրաց Տէրը։
24 Զօրաց Տէրը երդում ըրաւ ու
ըսաւ. Ինչպէս որ խորհեցայ, անշուշտ
անանկ պիտի ըլլայ, ու ինչ
որ նախասահմանեցի, ան պիտի
25 կատարուի. Որ Ասորեստանցին իմ
երկրիս մէջը պիտի կոտրեմ, ու
զանիկայ լեռներուս վրայ պիտի
կոխկըռտեմ. [ն]և անոր լուծը անոնց
վրայէն պիտի վերնայ, ու անոր
բեռը անոնց ուսէն պիտի վերնայ։
26 Բոլոր երկրիս համար որոշուած
նախասահմանութիւնը ասիկայ է.
ու ամէն ազգերուն վրայ
երկընցած ձեռքը ասիկայ է։
27 [շ]Վասն զի զօրաց Տէրը նախասահմանեց,
և ո՛վ կրնայ զանիկայ խափանել.
ու անոր ձեռքը երկընցած
է, և ո՛վ կրնայ զանիկայ ետ դարձընել։
28 [ո]Աքազ թագաւորին մեռած
տարին աս պատգամը եղաւ.
29 Ո՛վ բոլոր Փղշտացւոց երկիր՝

ա Սաղ. ճբ. 13.
բ Զաք. ա. 17. բ. 12.
գ Գլ. կ. 4. 5. 10. Եփես. բ. 12. 13. 19.
դ Գլ. խԹ. 22. կ. 9. կզ. 20.
ե Գլ. կ. 14.
զ Գլ. ժգ. 19. Ամբ. բ. 6. Յայտ. ժը. 16.
է Սաղ. ճիե. 3.
ը Գլ. ծե. 12. Եզեկ. լա. 16.
թ Եզեկ. լբ. 21.
ժ Գլ. լդ. 4.
ի Մատ. ժա. 23.
լ Դան. ը. 10.

Ն. Ք. [illegible]
Իրր 712

խ Սաղ. խը. 2.
ծ Գլ. խէ. 8. Բ Թես. բ. 4.
կ Մատ. ժա. 23.
հ Յոբ. ժը. 19. Սաղ. իա. 10. լէ. 28. ճԹ. 13.
ձ Ել. ի. 5. Մատ. իգ. 35.
* Կամ՝ քաղաքներով
ղ Առակ. ժ. 7. Երեմ. ծա. 62.
ճ Գ Թագ. ժդ. 10.
մ Յոբ. ժը. 19.
յ Գլ. լդ. 11. Սոփ. բ. 14.
ն Գլ. ժ. 27.
շ Բ Մն. ի. 6. Յոբ. Թ. 12. իգ. 13. Սաղ. լգ. 11. Առակ. ժԹ. 21. իա. 30. Գլ. խգ. 13. Դան. դ. 31. 35.
ո Դ Թագ. ժզ. 20.
726

Ն · Ք · Ծ · 726

Ի Բ Մն · ԻԶ · 6 ·

Լ Դ Թագ · ԺԸ · 8 ·

քեզ զարնողին գաւազանը կոտրելուն համար մի ուրախանար. քանզի օձին արմատէն քարբ պիտի ելլէ, ու անոր պտուղը կիզող թեւաւոր 30 օձ պիտի ըլլայ։ Եւ աղքատներուն անդրանիկները պիտի կերակրուին, ու չքաւորները ապահովութեամբ պիտի պառկին. և քու արմատդ սովով պիտի կորսնցընեմ. ու անիկայ քու մնացորդդ պիտի մեռ-31 ցընէ։ Ողբա՛ ով դուռն, աղաղակէ՛ ով քաղաք. դուն ով բոլոր Փղշտացւոց երկիր՝ տագնապով պիտի ըլլաս. քանզի հիւսիսէն մէկ ծուխ մը կու գայ, ու անոր զօրքերէն առանձնական մը պիտի 32 չըլլայ։ Եւ ազգաց դեսպաններուն ի՞նչ պատասխան պիտի տրուի. Թէ Տէրը Սիոնին հիմունքը հաստատեց, ու անոր ժողովուրդին աղքատները հոն պիտի ապաստանին։

Խ Սաղ · ՁԶ · 1 · 5 · ՃԲ · 16 ·

Ծ Սոփ · Գ · 12 · Զաք · ԺԱ · 11 ·

ԳԼ · ԺԵ

1—9 Մովաբին ողբալի վիճակը։

Իբր 726

Ա Երեմ · ԽԸ · 1 · Եզեկ · ԻԵ · 8—11 · Ամով · Բ · 1 ·

Բ Թուոց · ԻԱ · 28 ·

Գ Գլ · ԺԶ · 12 ·

Դ Տես · Ղեւ · ԻԱ · 5 · Գլ · Գ · 24 · ԻԲ · 12 · Երեմ · ԽԷ · 5 · ԽԸ · 1 · 37 · 38 · Եզեկ · Է · 18 ·

Ե Երեմ · ԽԸ · 38 ·

* Եբր · լացի մէջ իջնեն ·

Զ Գլ · ԺԶ · 9 ·

Է Գլ · ԺԶ · 11 · Երեմ · ԽԸ · 31 ·

Ը Գլ · ԺԶ · 14 · Երեմ · ԽԸ · 34 ·

Թ Երեմ · ԽԸ · 5 ·

Ժ Թուոց · ԼԲ · 36 · Եբր · Նամրիմ ·

1 Մովաբի պատգամը։

Յիրաւի Մովաբին Ար քաղաքը գիշերով կործանեցաւ՝ — կործանեցաւ. յիրաւի Մովաբին Կիր քաղաքը գիշերով կործանեցաւ՝ — 2 կործանեցաւ։ Անիկայ տաճարը ու Դեբոնը՝ բարձր տեղերը ելաւ լալու համար. Նաբաւի ու Մեդաբայի վրայ Մովաբը պիտի ողբայ. անոր ամէն գլուխները կնտակ պիտի ըլլայ. ամէն մօրուք պիտի 3 կտրուի։ Անոր փողոցներուն մէջ քուրձ պիտի հագնին. անոր տանիքներուն վրայ, ու հրապարակներուն մէջ ամէնքը պիտի ողբան 4 ու *լան։ Ու Եսեբոն ու Եղէաղէ պիտի աղաղակեն. անոնց ձայնը մինչեւ Յասսա պիտի լսուի. անոր համար Մովաբին սպառազէնները պիտի կանչուըռտեն. իրենց հոգիէն պիտի ձանձրանան։ 5 Իմ սիրտս Մովաբի համար պիտի աղաղակէ. անոր փախստականները երեք տարեկան երինջի պէս մինչեւ Սեգովր պիտի փախչին. քանզի Ղուիթի զառ 'ի վերը լալով պիտի ելլեն. վասն զի Որոնայիմի ճամբան կոտրածի աղաղակ պիտի 6 հանեն։ Քանզի Նեմրիմի ջուրերը կ'աւրուին. քանզի խոտը կը չորնայ, կանանչ խոտը կը հատնի, 7 — կանանչեղէն չմնար։ Անոր համար իրենց ստացուածքին մնացորդը, ու բոլոր պահածնին՝ ուռիներուն 8 ձորը պիտի տանին։ Քանզի Մովաբին սահմանը աղաղակ շրջապատեց. անոր ողբը մինչեւ Եգղայիմ, անոր ողբը մինչեւ Բերելիմ 9 հասաւ։ Քանզի Դեմոնի ջուրերը արիւնով պիտի լեցուի. քանզի Դեմոնի վրայ աւելի չարիք՝ — Մովաբէն ազատուածներուն վրայ ու երկրին մնացորդին վրայ առիւծներ պիտի խրկեմ։

Ն · Ք · Ծ · Իբր 726

Ի Դ Թագ · ԺԷ · 25 ·

ԳԼ · ԺԶ

1 Մարգարէն կը յորդորէ Մովաբացիները որ Սիոնի թագաւորութեանը հնազանդին. 6 անոնց սպառնալիք կ'ընէ իրենց ամբարտաւանութեանը համար. 9 անոնց վրայ կ'ողբայ. 12 անոնց վրայ հասնելու դատաստանը կ'իմացընէ։

Ա Դ Թագ · Գ · 4 ·

Բ Դ Թագ · ԺԴ · 7 ·

Գ Թուոց · ԻԱ · 13 ·

1 Ղրկեցէք գառը երկրի տիրոջին, Սելայէն անապատի ճամբա-2 յով Սիոնի աղջկան լեռը։ Ու Մովաբին աղջիկները Առնոնի անցքերուն քովը՝ բոյնէն վռնտուած թափառական թռչունի 3 պէս պիտի ըլլան։ Խորհուրդ տուր, դատաստան ըրէ, քու հովանիդ կէս օրուան ատենը գիշերի պէս դիր, աքսորուածները պահէ, — փախստականները ձեռք 4 մի տար։ Իմ աքսորուածներս թող քու քովդ պանդուխտի պէս բնակին՝ ով Մովաբ. դուն անոնց ծածկոյթ եղիր կործանողին երեսէն. քանզի բռնաւոր չմնաց, աւրողը պակսեցաւ, կոխողները 5 երկրին վրայէն վերցան։ Ու աթոռը ողորմութեամբ պիտի հաստատուի. և անոր վրայ՝ Դաւիթի խորանին մէջ, [illegible] դատաւոր մը պիտի նստի ճշմարտութեամբ, որ իրաւունքը պիտի փնտռէ, ու արդարութիւնը շուտով 'ի գործ պիտի դնէ։

Դ Դան · Է · 14 · 27 · Միք · Դ · 7 · Ղուկ · Ա · 33 ·

Ե Սաղ · ՀԲ · 2 · ՂԶ · 13 · ՂԸ · 9 ·

6 Մովաբին ամբարտաւանութիւնը լսեցինք. անիկայ խիստ ամբարտաւան է. անոր գոռոզութիւնը՝ ամբարտաւանութիւնը ու սրտմտութիւնը լսեցինք. անոր սնապարծ խօսքերը պարապ են։ 7 Ասոր պատճառով Մովաբ՝ Մովաբին համար պիտի ողբայ. ամէն մէկը պիտի ողբայ. Կիրհարեսեթին հիմանցը համար պիտի հեծէք. անոնք յիրաւի †կործանուած են։ 8 Քանզի Եսեբոնին դաշտերը նուաղեցան. ազգաց իշխանները՝ Սեբամայի որթին ընտիր պատուական ճիւղերը կոտրեցին, որոնք մինչեւ Յազեր հասեր էին. անապատը շրջապատեր էին. անոր շառաւիղները երկընալով՝ 9 ծովէն անցեր էին։ Անոր համար Սեբամայի որթին վրայ Յազերի լացովը պիտի լամ. քեզ արցունքովս պիտի ոռոգեմ՝ ով Եսեբոն ու Եղէաղէ. վասն զի ամառնային պտուղիդ և հունձքիդ համար եղած աղաղակը դադարե-

Զ Երեմ · ԽԸ · 29 · Սոփ · Բ · 10 ·

Է Գլ · ԻԸ · 15 ·

Ը Երեմ · ԽԸ · 20 ·

Թ Դ Թագ · Գ · 25 ·

† Կամ՝ վշտացած

Ժ Գլ · ԻԴ · 7 ·

Ի [illegible] 9 ·

Լ Երեմ · ԽԸ · 32 ·

Խ Գլ · ԺԵ · 4 ·

Ն . Ք . ԳԲ . Իրր 726

10 ցաւ ։ Եւ պտղաբեր արտերէն՝
*ուրախութիւնը ու ցնծութիւնը
պիտի վերնայ . ու այգիներու մէջ
երգող ու ցնծութեան ձայն պիտի
չլսուի . հնձանի մէջ՝ ալ գինի պիտի
չկոխեն . անոնց աղաղակը վերջացուցի ։
11 Աս պատճառաւ †իմ
աղէքս Մովաբի համար , ու փորս
Կիրհարեսեթի համար քնարի պէս
12 ձայն պիտի տայ ։ Ան ատենը պիտի
երեւնայ՝ թէ ինչպէս Մովաբ իր
‡բարձր տեղը երթալով պիտի յոգնի ,
ու իր սրբարանը պիտի մտնէ
աղօթք ընելու համար , բայց օգուտ
մը պիտի չըլլայ ։

13 Աս է ան խօսքը՝ որ Տէրը *շատոնցմէ Մովաբին համար խօսեր է .
14 Բայց հիմա Տէրը խօսեցաւ , ու ըսաւ . Իրեք տարուան մէջ՝ §վարձկանի տարիներուն պէս՝ Մովաբին փառքը պիտի անարգուի ան բոլոր մեծ բազմութիւնովը , և մնացորդը խիստ քիչ ու — տկար պիտի ըլլայ ։

* Գլ . ԻԴ . 8 ։ Երեմ . ԽԸ . 33 ։

† Գլ . ԺԵ . 5 ։ ԿԴ . 15 ։ Երեմ . ԽԸ . 36 ։

‡ Գլ . ԺԵ . 2 ։

* Եբր . ան ատենէն

§ Գլ . ԻԱ . 16 ։

ԳԼ . ԺԷ

1 Ասորւոց և Իսրայէլին ապառնալիք կ'ըլլայ ։ 6 Միայն մէկ մնացորդը կռապաշտութիւնը պիտի ձգէ . 9 իսկ միւսները պիտի հարստահարուին իրենց ամբարշտութեանը համար ։ 12 Իսրայէլի թշնամիներուն թշուառութիւնը ։

1 –Դամասկոսի պատգամը ։
Ահա Դամասկոսը քաղաք ըլլալէն պիտի վերնայ , ու աւերակի
2 շեղջ մը պիտի ըլլայ ։ Արոերի
քաղաքները պիտի թողուին . հօտերու [illegible] պիտի ըլլան , որ
անոնք պառկին , ու †վախցընող
3 չըլլայ ։ ‡Ու Եփրեմէն՝ պարիսպը
պիտի վերնայ , և Դամասկոսէն ու
Ասորւոց մնացորդէն՝ թագաւորութիւնը . Անոնք Իսրայէլի որդւոցը
փառքին պէս պիտի ըլլան , կ'ըսէ
4 զօրաց Տէրը ։ Եւ ան օրը Յակոբին փառքը պիտի պակսի , ու անոր մարմնոյն *գիրութիւնը պիտի
5 նիհարնայ ։ †Եւ այնպէս պիտի
ըլլայ , ինչպէս որ հնձողը երբոր
ցորեն կը հնձէ , թևին վրայ հասկերը կը ժողվէ . ու Ռափայնոց
հովիտը հասկեր քաղողին պէս պի-
6 տի ըլլայ ։ ‡Ու ինչպէս որ ձիթենին կը թօթուեն , [illegible] բարձր ոստին
ծայրը երկու իրեք հատ՝ և խիստ
պտղաբեր ոստին վրայ չորս հինգ
հատ կը մնայ , անոր վրայ ալ [illegible]
ծիւեր պիտի մնան , կ'ըսէ Իսրայէլին Տէր Աստուածը ։
7 Ան օրը մարդ *իր Ստեղծողին
պիտի նայի , ու իր աչքերը Իսրա-
8 յէլի Սուրբը պիտի դիտեն ։ Եւ
իր ձեռքերուն գործը եղող սեղաններուն պիտի չնայի , ու իր մատներուն շինածը , թէ Աստարովթի
կուռքերը , և թէ արեգական կուռ-
9 քերը պիտի չդիտէ ։ Ան օրը՝ անոր
ամուր քաղաքները՝ Իսրայէլի որդւոցը երեսէն ձգուած անպիտան
թուփերու և բարձր ոստերու պիտի
նմանին , ու աւերակ պիտի ըլլան ։
10 Որովհետև դուն քու †փրկութեանդ
Աստուածը մոռցար , և քու զօրութեանդ վէմը չյիշեցիր , անոր համար հաճելի տունկեր պիտի տնկես ,
և օտար երկրէ բերուած տունկեր
11 պիտի տնկես ։ Տնկածդ՝ ցորեկը
պիտի աճեցընես , ու ցանածդ՝ առաւօտուն պիտի բուսցընես . Բայց
բերքին օրը՝ հունձքը պիտի պակսի , և սաստիկ տրտմութիւն պիտի
ըլլայ ։
12 Վա՜յ շատ ժողովրդոց բազմութեանը՝ որ ‡ծովու ձայնին պէս կը
գոռան , ու ժողովուրդներուն աղմուկին՝ որ սաստիկ ջուրերու ձայ-
13 նին պէս կը գոչեն ։ Ժողովուրդները շատ ջուրերու ձայնին պէս կը
գոչեն . *բայց Աստուած զանոնք
պիտի յանդիմանէ , և հեռու պիտի
փախչին . §ու լեռներուն վրայի մըղեղին պէս հովին երեսէն՝ և մրրիկին առջևէն գլորուած [illegible] պէս
14 պիտի հալածուին ։ Ու իրիկուան
ատենը՝ ահա խռովութիւն պիտի գայ .
և առաւօտ չեղած՝ բնաջինջ պիտի
ըլլան . մեր յափշտակիչներուն բաժինը՝ ու մեր կողոպտիչներուն վիճակը ասիկայ է ։

– Երեմ . ԽԹ . 23 ։ Ամով . Ա . 3 ։ Զաքար . Թ . 1 ։ Տես Գ . Թագ . ԺԶ . 9 ։ Կատարուեցաւ 740

Իրր 741

† Երեմ . Է . 33 ։

‡ Գլ . Է . 16 ։ Ը . 4 ։

* Գլ . Ժ . 16 ։

† Երեմ . ԾԱ . 33 ։

Իրր 741

‡ Գլ . ԻԴ . 13 ։

* Միք . Է . 7 ։

Ն . Ք . ԳԲ . Իրր 741

† Սաղ . ԿԲ . 20 ։

‡ Երեմ . Զ . 23 ։

* Սաղ . Թ . 5 ։

§ Սաղ . ՁԳ . 13 ։ Ովս . ԺԳ . 3 ։

ԳԼ . ԺԸ

1 Մարգարէն կը ցուցընէ թէ Աստուած իր ժողովուրդին խնամք տանելով՝ Եթովպացիները պիտի կործանէ , 7 և թէ աս պատճառով եկեղեցին պիտի աճի ։

1 –Վա՜յ Եթովպացւոց գետերուն
անդին կողմը եղող թևերով
2 †հովանաւոր երկրին . Որ ծովէն՝
պրտուեղէն նաւակներով ջուրի երեսին վրայէն դեսպաններ կը ղրկէ ։
Ով արագընթաց դեսպաններ՝ գացէք *‡տարածուած ու խիստ" ազգին , սկիզբէն մինչև հիմա ահեղ
ժողովուրդին , խիստ զօրաւոր ու
[illegible] կոխկըռտող ազգին , որուն
3 երկիրը գետերը կ'աւրեն ։ Ով
աշխարհիս բոլոր բնակիչները՝ ու
երկրի վրայ բնակողներ , ‡երբոր
լեռները դրօշակ կանգնուի՝ նայեցէք , ու երբոր փող հնչուի՝ լսե-
4 ցէք ։ Քանզի Տէրը ինծի այսպէս
ըսաւ . Ես հանգիստ պիտի ըլլամ ,
ու իմ բնակարանէս պիտի նայիմ ,
‖կէս օրուան" պայծառ տաքութեանը պէս , [illegible] հնձոց տաքութեանը մէջ ցօղալից ամպի պէս ։
5 Քանզի հունձքի ժամանակէն առաջ , երբոր ընձիւղը կը մեծնայ ,

Իրր 714

– Գլ . Ի . 4 ։ 5 ։ Եզեկ . Լ . 4 . 5 . 9 ։ Սոփ . Բ . 12 ։ Գ . 10 ։

† Կամ՝ շառաչիւն հանող

* Հմր 7 ։

‡ Կամ՝ Երկարահասակ ու լերկ

‡ Գլ . Ե . 26 ։

‖ Կամ՝ խոտի վրայի

ու ծաղիկը ագոխ ըլլալով հասնելու վրայ է, անիկայ ճիւղերը յօտոցով պիտի կտրէ, և ուռերը պիտի փրցընէ նետէ։ 6 Անոնք մէկտեղ լերանց թռչուններուն՝ ու երկրի գազաններուն պիտի թողուին. և թռչունները ամառը անոնց վրայ պիտի անցընեն. ու երկրի ամէն գազանները ձմեռը անոնց վրայ պիտի անցընեն։ 7 Այն ժամանակը զօրաց Տէրոջը, տարածուած ու խիստ ժողովուրդէն՝ և սկիզբէն մինչև հիմա ահեղ ժողովուրդէն, խիստ զօրաւոր ու [illegible] կոխկրտող ազգէն՝ որուն երկիրը գետերը կ'աւրեն, զօրաց Տէրոջը անուանը տեղը՝ Սիոն լեռը * ընծայ պիտի բերուի։

ԳԼ. ԺԹ

1 Եգիպտոսին խռովութիւնը. 11 անոր իշխաններուն յիմարութիւնը։ 18 Եգիպտոս կը կանչուի եկեղեցիին յարելու։ 23 Եգիպտոսի, Ասորեստանի և Իսրայէլի միաւորութիւնը։

1 * Եգիպտոսի պատգամը։

Ահա Տէրը թեթևընթաց * ամպի վրայ հեծեր է, ու Եգիպտոս պիտի մտնէ. և անոր երեսէն՝ * Եգիպտոսի կուռքերը պիտի շարժին, ու Եգիպտոսի սիրտը իր ներսի դին պիտի հալի։ 2 * Եւ Եգիպտացիները պիտի * գրգռեմ Եգիպտացիներուն վրայ, ու ամէն մէկը իր եղբօրը հետ, և ամէն մէկը իր ընկերին հետ, քաղաք քաղաքի հետ, ու թագաւորութիւն թագաւորութեան հետ պատերազմ պիտի ընէ։ 3 Ու Եգիպտոսի ոգին իր ներսի դին պիտի պակսի, և անոր խորհուրդը պիտի ցրուեմ. * ու անոնք կուռքերուն, կախարդներուն, վհուկներուն ու նշանագէտներուն պիտի հարցընեն։ 4 Ու Եգիպտացիները * խստասիրտ տիրոջ մը ձեռքը պիտի մատնեմ, և անոնց վրայ մէկ անգութ թագաւոր մը պիտի տիրէ՝ կ'ըսէ զօրաց Եհովայ Տէրը։ 5 Եւ * ջուրերը ծովէն պիտի պակսին. ու գետը պիտի ցամքի ու չորնայ։ 6 Եւ † գետերուն ջուրերը պիտի քաշուին". ու * ‡ պարսպաւոր [illegible]" գետերը պիտի պարպուին ու չորնան. եղէգը ու պրտուն պիտի թառամի։ 7 Գետին քով, ու գետին եզերքին վրայ եղող մարգագետինները, և գետին բոլոր վարուցանք պիտի չորնայ, ցիրուցան ըլլայ ու կորսուի։ 8 Ձկնորսներն ալ պիտի հեծեն, ու գետին բոլոր կարթընկէցները պիտի ողբան, և ջուրին վրայ ցանց նետողները պիտի տրտմին։ 9 Ու * բարակ քթան գործողները, ու ճերմակ կտաւ հիւսողները պիտի ամչնան։ 10 Անոր ‖ սիւները պիտի կոտրտին, ու ամէն վարձք առնողներուն հոգին պիտի տրտմի։ 11 Իրաւ որ * Ցայանիսի իշխանները յիմարներ են. Փարաւոնի իմաստուն խորհրդականներուն խորհուրդը անասնական է. ինչպէս Փարաւոնին կրնաք ըսել թէ, Ես իմաստուններու որդի եմ. ես հին թագաւորներու որդի եմ։ 12 Արդ՝ * ո՞ւր են քու իմաստուններդ, որ հիմա քեզի պատմեն, ու § իմացընեն թէ զօրաց Տէրը ինչ վճռեր է Եգիպտոսի համար։ 13 Ցայանիսի իշխանները յիմարեցան. * Մեմփիսի իշխանները խաբուեցան. ու Եգիպտոսը՝ իր ցեղերուն գլխաւորները մոլորցուցին։ 14 Տէրը անոր մէջը * մոլորութեան ոգի խառնեց. ու անոնք Եգիպտոսը իր ամէն գործքին մէջը մոլորցուցին, ինչպէս որ փսխող գինովը կը մոլորի։ 15 Ու Եգիպտոսի մէջ գործք պիտի չըլլայ, որ * գլուխ կամ պոչ [illegible] արմաւենիի ոստ, կամ կնիւն գործէ։ 16 Այն օրը Եգիպտոս՝ * կիներու պէս պիտի ըլլայ, ու պիտի դողայ և զարհուրի զօրաց Տէրոջը ձեռքին շարժմունքէն, * որ պիտի շարժէ անոր վրայ։ 17 Եւ Յուդայի երկիրը՝ Եգիպտացւոց արհաւիրք պիտի ըլլայ. ով որ զանիկայ յիշէ, պիտի վախնայ զօրաց Տէրոջը խորհուրդին պատճառովը՝ որ անոր դէմ սահմաներ է։ 18 Այն օրը Եգիպտոսի երկրին մէջ * Քանանու լեզուն խօսող՝ և զօրաց Տէրոջը անուամբը երդում ընող՝ հինգ քաղաք պիտի ըլլայ. մէկը ‡ Արեգ քաղաք պիտի ըսուի։ 19 Այն օրը Եգիպտոսի երկրին մէջ * Տէրոջը համար սեղան, ու անոր սահմանին քով Տէրոջը համար կոթող մը պիտի ըլլայ. 20 Եւ * անիկայ Եգիպտացւոց երկրին մէջ՝ զօրաց Տէրոջը համար նշան ու վկայութիւն պիտի ըլլայ. վասն զի բռնաւորներուն պատճառաւը Տէրոջը պիտի աղաղակեն. ու անիկայ՝ մէկ ազատիչ ու մեծ [illegible] մը ղրկելով անոնց՝ պիտի ազատէ զանոնք։ 21 Եւ Տէրը Եգիպտոսի մէջ պիտի յայտնուի, ու այն օրը՝ Եգիպտացիք Տէրը պիտի ճանչնան, և * զոհեր ու պատարագներ պիտի մատուցանեն, և Տէրոջը ուխտ պիտի ընեն, ու կատարեն։ 22 Եւ Տէրը Եգիպտացիները պիտի զարնէ. պիտի զարնէ, ու պիտի բժշկէ. և անոնք Տէրոջը պիտի դառնան. ու անիկայ պիտի ընդունի զանոնք, ու պիտի բժշկէ։ 23 Այն օրը Եգիպտո-

Ն. Ք. Դ. Բ. Իրր 714

* Սաղ. կը. 31. հբ. 10. Գլ. ժզ. 1. Սոփ. գ. 10. Մաղ. ա. 11.

* Երեմ. խզ. 13. Եզեկ. իթ. լ.

* Սաղ. ժը. 10. ճգ. 3.

* Ել. ժբ. 12. Երեմ. խգ. 12.

* Դատ. է. 22. Ա Թագ. ժդ. 16. 20. Բ Մն. ի. 23.

* Կամ՝ սպառազինեմ

* Գլ. ը. 19. խէ. 12.

* Գլ. ի. 4. Երեմ. խզ. 26. Եզեկ. իթ. 19.

* Երեմ. ծա. 36. Եզեկ. լ. 12.

† Կամ՝ գետերը պիտի հոտին.

* Դ Թագ. ժթ. 24.

‡ Կամ՝ Եգիպտոսի

* Առակ. է. 16.

Ն. Ք. Դ. Բ. Իրր 714

‖ Կամ՝ վարպետները

* Թուոց. ժգ. 23.

* Ա Կոր. ա. 20.

§ Կամ՝ գիտնան

* Երեմ. բ. 16.

* Գ Թագ. իբ. 22. Գլ. իթ. 10.

* Գլ. թ. 14.

* Երեմ. ծա. 30. Նաւ. գ. 13.

* Գլ. ժա. 15.

* Տես Սոփ. գ. 9.

‡ Կամ՝ կորստեան

* Ծն. իը. 18. Ել. իդ. 4. Յես. իբ. 10. 26. 27.

* Տես Յես. դ. 20. իբ. 27.

* Մաղ. ա. 11.

Ն. Ք. ԳԹ. Իբր 714

սէն դէպ 'ի Ասորեստան ճամբայ պիտի ըլլայ, ու Ասորեստանցիք Եգիպտոս՝ ու Եգիպտացիք Ասորեստան պիտի երթան. ու Եգիպտացիք *Ասորեստանցւոց հետ
24 Աստուծոյ պիտի ծառայեն»։ Այն օրը Իսրայէլը երրորդ պիտի ըլլայ Եգիպտոսի ու Ասորեստանի հետ. ու երկրին մէջ օրհնութիւն պիտի
25 ըլլայ։ Քանզի զօրաց Տէրը զանիկայ պիտի օրհնէ, ու պիտի ըսէ. Օրհնեալ ըլլայ իմ ժողովուրդս՝ Եգիպտոսը, ու [ն]իմ ձեռքերուս գործը՝ Ասորեստանը, և իմ ժառանգութիւնս՝ Իսրայէլը։

ԳԼ. Ի

1—6 Եգիպտոսի ու Եթովպիայի ամօթալից գերութիւնը նշանակող օրինակ մը։

1 Այն տարին որ [շ]Թարթանը Ասորեստանի Սարգոն թագաւորէն խրկուելով՝ Ազովտոս գնաց, ու Ազովտոսի հետ պատերազմ ըրաւ,
2 ու զանիկայ առաւ, Այն ժամանակը Տէրը՝ Ամովսի որդւոյն Եսայիին ձեռքովը խօսեցաւ, ըսելով. Գնա՛ [ո]մէջքէդ քուրձը հանէ, ու ոտքէդ կօշիկներդ հանէ. ու անիկայ այնպէս ըրաւ. և [չ]մերկ ու բոկոտն կը
3 շրջէր։ Եւ Տէրը ըսաւ. Ինչպէս որ իմ ծառաս Եսային երեք տարի մերկ ու բոկոտն շրջեցաւ, որ Եգիպտոսի համար, ու Եթովպիայի
4 համար [պ]նշան ու ցոյց մըն է, Այնպէս ալ Ասորեստանի թագաւորը Եգիպտացիները գերի՝ ու Եթովպացիները աքսոր պիտի տանի, երիտասարդները ու ծերերը մերկ՝ բոկոտն [ջ]և իրենց ամօթոյքը բաց, Եգիպտոսի նախատինք ըլլալու հա-
5 մար։ [ռ]Ու անոնք պիտի սոսկան ու ամչնան Եթովպիայէն՝ որ իրենց ապաւէնն էր, ու Եգիպտոսէն՝ որ
6 իրենց փառքն էր։ Եւ ան օրը աս ծովեզերեայ երկրին բնակիչները պիտի ըսեն. Ահա այսպէս եղաւ մեր ապաստանարանը՝ որ մենք Ասորեստանի թագաւորին երեսէն ազատելու համար, ու օգնութիւն գտնելու համար հոն փախանք. ուրեմն մենք ի՞նչպէս պիտի ազատինք։

ԳԼ. ԻԱ

1 Մարգարէին տեսիլքով կը յայտնուի թէ Բաբելոնը Մարաց և Պարսից ձեռքովը պիտի իյնայ։ 11 Եդովմի վրայ պատգամ մը։ 13 Արաբացւոց թշուառութեանը որոշուած ժամանակը։

1 Ծովու անապատին պատգամը։ [ս]Հարաւէն յարձակող մրրիկներուն պէս՝ անիկայ անապատէն՝
2 ահաւոր երկրէն կու գայ։ Ինծի մէկ վշտալի տեսիլք մը յայտնուեցաւ. [վ]Յափշտակողը կը յափշտակէ, ու կործանողը կը կործանէ. [տ]Ո՛վ Եղամացիք՝ վեր ելէք. ո՛վ Մարք՝ պաշարեցէք. անոր պատճառած բո-
3 լոր հառաչանքը դադրեցուցի։ Ասոր համար [ր]երիկամունքս ցաւով լեցուեցաւ. ու ծննդական կնոջ ցաւերուն պէս՝ [ց]ցաւեր բռնեց զիս. †անանկ կծկուած եմ՝ որ չեմ կրնար լսել. անանկ խռոված եմ՝ որ չեմ
4 կրնար տեսնել»։ Միտքս շփոթեցաւ, արհաւիրքը զիս զողացուց. [ւ]իմ ուրախութեանս գիշերը ինծի սրտադողի փոխել ըրաւ։
5 [փ]Սեղանը կը պատրաստեն. դէտերը կը դնեն. կ'ուտեն կը խմեն. Ելէք ո՛վ իշխաններ, վահանները
6 օծեցէք։ Քանզի Տէրը ինծի այսպէս ըսաւ. Գնա՛ մէկ դէտ մը դիր,
7 որ տեսածը զրուցէ։ [ք]Եւ անիկայ հեծեալներ տեսաւ, երկու ձիաւոր, ու էշերու վրայ հեծածներ, և ուղտերու վրայ հեծածներ, և ուշադրութեամբ՝ մեծ ուշադրու-
8 թեամբ մտիկ ըրաւ, Ու աղաղակեց առիւծի պէս. Ո՛վ տէր՝ ես [օ]ցորեկը միշտ իմ դիտանոցիս մէջը կը կայնիմ, ու բոլոր գիշերը իմ պահպանութեանս տեղը կը կե-
9 նամ. Եւ ահա հեծնող մարդիկներ, երկու ձիաւոր կու գան. Նաև պատասխան տուաւ, ու ըսաւ. [ֆ]Ինկաւ Բաբելոնը, ինկաւ. ու [ա]անոր աստուածներուն բոլոր արձանները կոտրտեցան ու գետինը
10 ինկան։ [բ]Ո՛վ իմ կոխուածներս ու իմ կալիս ցորենը, ես ձեզի պատմեցի ինչ որ լսած եմ զօրաց Տէրոջմէն՝ Իսրայէլի Աստուծմէն։

11 [գ]‡Եդովմի պատգամը։

Սէիրէն ձայն մը կու գայ ինծի. Ո՛վ պահապան՝ գիշերուան համար ինչ, ո՛վ պահապան՝ գիշերուան
12 համար ինչ լուր կայ։ Պահապանը կ'ըսէ. Առաւօտը կու գայ ու նաև գիշերը. թէ որ կ'ուզէք հարցնել, հարցուցէք. դարձէք, ու եկէք։

13 [դ]Արաբիայի պատգամը։

Արաբիայի անտառին մէջ գիշերը պիտի անցընէք, ո՛վ [ե]Դեդանացւոց կարաւանները։
14 Ո՛վ Թեմայի երկրին բնակիչները՝ ծարաւին առջևը ջուրով ելէք, ու փախըստականին առջևը հացով եկէք։
15 Վասն զի անոնք կը փախչին սուրերուն առջևէն, քաշուած սուրին առջևէն, ու լարուած աղեղին առջևէն, և սաստիկ պատերազմին
16 առջևէն։ Քանզի Տէրը ինծի այսպէս ըսաւ. Մէկ տարուան մէջ՝ [զ]վարձկանի տարիներուն պէս [է]Կե-

[յ] Գլ. ԺԱ. 16.

* Կամ՝ Ասորեստանցւոց պիտի ծառայեն։

[ն] Սաղ. Ճ. 3. Գլ. ԽԹ. 23. Ովս. Բ. 23. Եփե. Բ. 10։

[շ] Դ Թագ. ԺԸ. 17։

[ո] Զաք. ԺԳ. 4։

[չ] Ա Թագ. ԺԹ. 24. Միք. Ա. 8. 11։

[պ] Գլ. Ը. 18։

[ջ] Բ Թագ. Ժ. 4. Գլ. Գ. 17. Երեմ. ԺԳ. 22. 26. Միք. Ա. 11։

[ռ] Դ Թագ. ԺԸ. 21. Գլ. Լ. 3. 5. 7. ԼԶ. 6։

[ս] Զաք. Թ. 14։

[վ] Գլ. ԼԳ. 1։

[տ] Գլ. ԺԳ. 17. Երեմ. ԽԹ. 34։

[ր] Գլ. ԺԵ. 5. ԺԶ. 11։

[ց] Գլ. ԺԳ. 8։

† Կամ՝ լսելէն կծկուած եմ. տեսնելէն խռոված եմ։

[ւ] Օր. ԻԸ. 67։

[փ] Դան. Ե. 5։

[ք] Հմր 9։

[օ] Ամբ. Բ. 1։

[ֆ] Երեմ. Ծա. 8. Յայտ. ԺԴ. 8. ԺԸ. 2։

[ա] Գլ. ԽԶ. 1. Երեմ. Ծ. 2. Ծա. 44։

[բ] Երեմ. Ծա. 33։

[գ] Երեմ. ԽԹ. 7. 8. Եզեկ. ԼԵ. 2. Աբդ. 1։

‡ Եբր. Դումայի. Ա Մն. Ա. 30։

[դ] Երեմ. ԽԹ. 28։

[ե] Ա Մն. Ա. 9. 32։

[զ] Գլ. ԺԶ. 14։

[է] Սաղ. ՃԻ. 5. Գլ. Կ. 7։

դարի բոլոր փառքը պիտի վերջա-
17 նայ ։ Ու աղեղնաւորներուն մնա-
ցած թիւը՝ Կեդարի որդւոց զօ-
րաւորները պիտի քիչնան ․ քանզի
Իսրայէլին Տէր Աստուածը խօսե-
ցաւ ։

ԳԼ · ԻԲ

1 Պարսից Հրէաստանի վրայ յարձակելուն համար՝ մարգարէն կ'ողբայ ․ 8 իր հայրենակիցներուն մարդկային իմաստութիւնը և աշխարհային ուրախութիւնը կը յանդիմանէ ․ 15 կը մարգարէանայ թէ Սեբնա իր պաշտօնէն պիտի զրկուի ․ 20 ու Եղիակիմ՝ որ Քրիստոսի թագաւորութեանը օրինակ մըն էր, անոր տեղը պիտի անցնի ։

1 Տեսիլքի ձորին պատգամը ։
Հիմա քեզի ի՞նչ եղաւ, որ
ամէնքդ տանիքներու վրայ ելար ։
2 Ո՛վ խռովութեամբ լեցուած աղ-
մուկի քաղաք՝ [Ա]զբօսասէր քաղաք,
քու վիրաւորներդ սրով վիրաւո-
րուած չեն, ու պատերազմի մէջ
3 չմեռան ։ Բոլոր իշխաններդ մէ-
կէն փախան ․ աղեղնաւորներէն
կապուեցան ․ քու [illegible]
հեռու փախչողներէն բոլոր գտը-
նուածները մէկտեղ կապուեցան ։
4 Անոր համար ըսի ․ Թող տուէք զիս,
որ [Բ]դառնապէս լամ ․ իմ ժողո-
վուրդիս աղջկանը կործանումին
համար զիս մխիթարելու մի՛ աշ-
5 խատիք ։ Քանզի տեսիլքի ձորին
մէջ՝ [Գ]զօրաց Եհովայ Տէրոջմէն
[Դ]խռովութեան, կոխման ու շփո-
թութեան օր է ․ պարիսպը կը
փլցնեն, և աղաղակը մինչև լեռը
6 կը հասնի ։ [Ե]Ու Եղամը [illegible] ձիաւոր
մարդիկներովը կապարճը վերցուց ․
7 և [Զ]Կիրը վահանը բացաւ ․ Ու քու
ընտիր հովիտներդ կառքերով լեց-
ուեցան ․ ու ձիաւորները դուռդ
8 կայնեցին դռներուն քով ․ Ու
Յուդային ծածկոցը բացուեցաւ ․
ու ան օրը [Է]անտառի տանը զէնքե-
9 րուն նայեցաք ․ Ու [Ը]Դաւիթի քա-
ղաքին փլած տեղերուն շատ ըլլա-
լը տեսաք, ու վարի աւազանին
10 ջուրերը ժողվեցիք ․ Ու Երուսա-
ղէմի տուները համրեցիք, և պա-
րիսպը ամրացնելու համար տու-
11 ները փլցուցիք ․ [Թ]Ու հին աւազա-
նին ջուրերուն համար՝ երկու պա-
րըսպին մէջտեղը ջրակոյտ մը շի-
նեցիք, բայց [Ժ]զանիկայ շինողին
չնայեցաք, ու շատոնցմէ զանի-
կայ կազմողին ուշադրութիւն չը-
12 րիք ։ Ու ան օրը զօրաց Եհովայ
Տէրը [Ի]կանչեց լալու ու սգա-
լու, [Լ]գլուխ կնտացնելու, և քուրձ
13 հագնելու ․ Ու ահա ցնծութիւն
ու ուրախութիւն ըրիք ․ արջառներ
կը սպաննէիք և ոչխարներ կը մոր-
թէիք ․ միս կ'ուտէիք, ու գինի

Ն · Ք · ԴՌ ·
Իբր 714

Իբր 712

Ա Գլ · ԼԲ · 13 ·
Բ Երեմ · Դ · 19 · Թ · 1 ·
Գ Ող · Ա · 5 · Բ · 2 ·
Դ Գլ · ԼԷ · 3 ·
Ե Երեմ · ԽԹ · 35 ·
Զ Գլ · ԺԵ · 1 ·
Է Գ Թագ · Է · 2 · Ժ · 17 ·
Ը Դ Թագ · Ի · 20 · Բ Մն · ԼԲ · 4, 5, 30 ·
Թ Նեեմ · Գ · 16 ·
Ժ Տես Գլ · ԼԷ · 26 ·
Ի Յովել · Ա · 13 ·
Լ Տես Եզր · Թ · 3 · Գլ · ԺԵ · 2 · Միք · Ա · 16 ·

կը խմէիք, ըսելով ․ [Խ]Ուտենք ու
խմենք, քանզի վաղը պիտի մեռ-
14 նինք ։ [Ծ]Բայց զօրաց Տէրոջը կող-
մանէ իմ ականջներուս յայտնուե-
ցաւ որ անշուշտ աս անօրէնութիւ-
նը [Կ]ձեզի պիտի չթողուի, մինչև որ
դուք մեռնիք, կ'ըսէ զօրաց Եհո-
վայ Տէրը ։
15 Զօրաց Եհովայ Տէրը այսպէս ը-
սաւ ․ Գնա՛, ու [Հ]պալատին հրամա-
նատարին՝ [Ձ]Սեբնա [Ղ]գանձապետին
16 քովը մտիր, ու ըսէ ․ Դուն հոս
ի՞նչ ունիս, և հոս ո՞վ ունիս, որ
հոս քեզի գերեզման փորեցիր, ով
դուն՝ [Ճ]որ քու գերեզմանդ բարձր
տեղ կը փորես, ու քեզի վէմի մէջ
17 բնակարան կը շինես ։ Ահա Տէրը
քեզ պիտի նետէ մէկ զօրաւոր նե-
տաւածքով մը, [Մ]և քեզ բոլորովին
18 պիտի ծածկէ ։ Անշուշտ գնտակի
պէս մէկ լայնատարած երկիր մը
պիտի գլորէ քեզ ․ դուն հոն պի-
տի մեռնիս, և քու փառացդ կառ-
քերը հոն պիտի մնան, [Յ]ո՛վ քու
19 տիրոջդ տանը անարգանքը ։ Ու
քու պաշտօնէդ քեզ պիտի վռնտ-
տեմ, և քու աստիճանէդ քեզ պի-
20 տի զրկեմ ։ Ու ան օրը պիտի կան-
չեմ իմ ծառաս՝ Քեղկիայի որդին
21 [Ն]Եղիակիմը, Ու քու պատմուճանդ
անոր պիտի հագցնեմ, ու քու
գօտիովդ զանիկայ պիտի զօրացը-
նեմ, և քու իշխանութիւնդ անոր
ձեռքը պիտի տամ ․ ու անիկայ
Երուսաղէմի բնակիչներուն, ու
Յուդայի տանը՝ հօր պէս պիտի ըլ-
22 լայ ։ Ու Դաւիթի տանը բանալին
անոր ուսին վրայ պիտի դնեմ, որ
անիկայ [Շ]բանայ, և գոցող չըլլայ,
23 ու գոցէ, և բացող չըլլայ ։ Ու
զանիկայ մէկ հաստատ տեղ մը
[Ո]բեւեռի պէս պիտի զամեմ ․ և ա-
նիկայ իր հօրը տանը՝ փառաւոր ա-
24 թոռի պէս պիտի ըլլայ ։ Ու անոր
հօրը տանը բոլոր փառքը անոր վը-
րայ պիտի կախուի, անոր սերուն-
դէն եղող պատուականները ու ա-
նարգները, ամէն պզտիկ ամանները՝
տեսակ տեսակ թասերէն մինչև ա-
25 մէն տեսակ [Չ]տիկերը ։ Ան օրը՝
կ'ըսէ զօրաց Տէրը, — հաստատ
տեղը զամուած բեւեռը պիտի վեր-
ցուի, և պիտի կտրի ու իյնայ ․
ու վրան եղած բեռը պիտի կտըր-
տի ․ քանզի Տէրը խօսեցաւ ։

ԳԼ · ԻԳ

1 Տիւրոսին ողբալի կործանումը ․ 17 անոր բնակչացը գերեդարձութիւնը ։

1 [Ա]Տիւրոսի պատգամը ։
Ողբացէ՛ք՝ ո՛վ Թարսիսի նա-
ւեր ․ քանզի անիկայ բնաջինջ ե-
ղաւ ․ հոն տուն կամ [‖]դուռ չը-

Ն · Ք · ԴՌ ·
Իբր 712

Խ Գլ · ԾԶ · 12 · Ա Կոր · ԺԵ · 32 ·
Ծ Գլ · Ե · 9 ·
Կ Ա Թագ · Գ · 14 · Եզեկ · ԻԴ · 13 ·
Հ Գ Թագ · Դ · 6 ·
Ձ Դ Թագ · ԺԸ · 37 · Գլ · ԼԶ · 3 ·
Ղ Կամ՝ [illegible] պաշտօնատարին
Ճ Տես Բ Թագ · ԺԸ · 18 · Մատ · ԻԷ · 60 ·
Մ Եսթ · Է · 8 ·
Յ Կամ՝ [illegible]
Ն Դ Թագ · ԺԸ · 18 ·
Շ Յոբ · ԺԲ · 14 · Յայտ · Գ · 7 ·
Ո Եզր · Թ · 8 ·
Չ Կամ՝ սափորները ։ Կամ՝ նուագարանները ։

Իբր 715

Ա Երեմ · ԻԵ · 22 · ԽԷ · 4 · Եզեկ · ԻԶ · ԻԷ · ԻԸ · Ամով · Ա · 9 · Զաք · Թ · 2, 4 ·
‖ Եբր․ մուտք

մնայ. ասիկա բԿիտացւոց երկրէն
2 յայտնուեցաւ անոնց։ Ո՛վ կղզիի
բնակիչներ՝ լռեցէք. ծովէ անցնող
Սիդոնացւոց վաճառականները լեցուցեր
3 էին քեզ։ Եւ շատ ջուրերու
մէջ բերուած *Սիհովրի հունձքը՝
գետին հունձքը՝ անոր եկամուտն
էր. ու գանիկայ ազգերուն
4 վաճառանոցն էր։ Ո՛վ Սիդոն՝
ամչցիր. քանզի ծովը կը խօսի.
ծովուն զօրութիւնը կը խօսի ու կ'ըսէ.
Ես ծննդականի ցաւ չեմ քաշեր,
ու չեմ ծնանիր. երիտասարդներ
չեմ սնուցաներ, ու կոյս
5 աղջիկներ չեմ մեծցըներ։ դԵրբոր
այս լուրը Եգիպտացւոց ականջը
հասնի, Տիւրոսի լուրին համար
6 պիտի տագնապին։ Թարսիս անցէք.
ով †ծովեզերքի բնակիչներ՝
7 ողբացէք։ Ձեր եուրախութեան
քաղաքը ասիկա՞ է, որուն հնութիւնը
շատոնցմէ է. անոր ոտքերը՝
հեռու տեղ պանդխտութեան ըլլալու
8 պիտի տանին զանիկայ։ Ո՛վ աս
խորհուրդը ըրաւ Տիւրոսի դէմ,
զոր իր թագաւորները կը պսակէր. անոր
վաճառականները իշխաններ էին,
ու առուտուր ընողները՝ երկրիս
9 պատուաւոր մարդիկներն էին։ Զօրաց
Տէրը աս խորհուրդը ըրաւ, որ ամէն
փառքին ամբարտաւանութիւնը
խայտառակէ, ու երկրիս բոլոր
պատուաւորները անարգէ։

10 Ո՛վ Թարսիսի աղջիկը՝ քու տեղդ
գետի պէս անցիր, ասկէ ետքը
11 ‡գօտի չկայ։ Իր ձեռքը ծովուն
վրայ երկնցուց. թագաւորութիւնները
սարսեց. Տէրը Քանանացւոց
համար հրամայեց, որ անոր
12 բերդերը աւրեն։ Ու ըսաւ.
էԴուն մէյմըն ալ պիտի չուրախանաս,
ով Սիդոնի անարգուած կոյս
աղջիկը. ելի՛ր, ըԿիտիմ անցիր.
բայց հոն ալ հանգստութիւն պիտի
13 չունենաս։ Ահա Քաղդէացւոց
երկիրը՝ որ առաջները ժողովուրդ չէր.
զանիկայ Ասորեստանցիք հիմնեցին
թանապատի բնակիչներուն համար.
անոր աշտարակները կանգնեցին.
անոր պալատները շինեցին. բայց
անիկայ զանոնք աւերակ ըրաւ ասիկայ։
14 ժՈղբացէք՝ ո՛վ Թարսիսի նաւեր.
վասն զի ձեր զօրութիւնը
կորսուեցաւ։

15 Եւ այն օրը Տիւրոսը մոռցուած
պիտի մնայ եօթանասուն տարի՝
մէկ թագաւորի օրերուն չափ. իսկ
եօթանասուն տարիէն ետքը՝ ինչ որ
պիտի ըլլայ Տիւրոսին՝ պոռնիկի
16 երգին պէս. Ո՛վ մոռցուած պոռնիկ՝
քնարը առ, ու քաղաքին մէջը
պտըտէ. աղէկ զարկ, շատ խաղ
17 կանչէ, որ քեզ յիշեն։ Ու եօթանասուն

Ն. Ք. Դ.Բ.
Իրր 715
բ Հմր 12.
* Կամ՝ Նեղոսի
գ Եզեկ. ԻԷ. 3.
դ Գլ. ԺԹ. 16.
† Կամ՝ կղզիի
ե Գլ. ԻԲ. 2.
զ Տես Եզեկ. ԻԸ. 2, 12.
‡ Կամ՝ արգելք
է Յայտ. ԺԸ. 22.
ը Հմր 1.
թ Սաղ. ՀԲ. 9.
ժ Հմր 1. Եզեկ. ԻԷ. 25, 30.

տարիէն ետքը՝ Տէրը
այցելութիւն պիտի ընէ Տիւրոսին.
և անիկայ իր շահին պիտի դառնայ,
ու աշխարհիս երեսը եղող բոլոր
երկրիս թագաւորութիւններուն
հետ իպոռնկութիւն պիտի ընէ։
18 Եւ անոր ‖վաճառականութեան
շահը՝ լՏէրոջը պիտի նուիրուի.
անիկայ գանձատունը պիտի չդրուի,
կամ շտեմարանի մէջ պիտի չպահուի.
հապա անոր վաճառականութեան
շահը՝ Տէրոջը առջեւ
բնակողներուն պիտի ըլլայ, որ
մինչեւ կշտանալնին ուտեն, ու
պատուական զգեստներ հագնին։

Ն. Ք. Դ.Բ.
Իրր 715
ի Յայտ. ԺԷ. 2.
‖ Եբր. վաճառականութիւնը ու շահը
լ Զաք. ԺԴ. 20, 21.

ԳԼ. ԻԴ

1 Երկրին վրայ Աստուծոյ բերած ցաւագին դատաստանները։ 13 Իսրայէլին մէկ մնացորդը ուրախութեամբ պիտի գովէ զԱնիկայ։ 16 Աստուած իր դատաստաններովը պիտի բարձրացընէ իր թագաւորութիւնը։

1 Ահա Տէրը երկիրը կը պարպէ, ու
զանիկայ կը դատարկացընէ, և
տակնուվրայ ընելով՝ անոր բնակիչները
2 կը ցրուէ։ Ու ինչպէս է
ժողովուրդը՝ աքահանան ալ այնպէս,
ինչպէս է ծառան՝ իր տէրն
ալ այնպէս, ինչպէս է աղախինը՝
իր տիկինն ալ այնպէս, բինչպէս է
ծախու առնողը՝ ծախողն ալ այնպէս,
ինչպէս է փոխ տուողը՝ փոխ
առնողն ալ այնպէս, ինչպէս է տոկոսիք
առնողը՝ տոկոսիք տուողն
3 ալ այնպէս պիտի ըլլայ։ Երկիրը
բոլորովին պիտի պարպուի, ու բոլորովին
պիտի կողոպտուի. քանզի
4 աս խօսքը Տէրը խօսեցաւ։ Երկիրը
սուգ կը բռնէ, ու կը մարի. աշխարհս
կը նուաղի ու կը մարի.
երկրիս ժողովուրդին մեծերը կը
5 նուաղին։ Ու գերկիրը իր բնակիչներուն
տակը պղծուեցաւ. քանզի
անոնք օրէնքները զանց ըրին, պատուիրանքը
փոխեցին, յաւիտենական
6 ուխտը խափանեցին։ Աս
պատճառաւ դԱնէծքը կերաւ երկիրը.
ու անոր մէջը բնակողները
իրենց յանցանքին պատիժը կրեցին.
աս պատճառաւ երկրին բնակիչները
այրեցան, ու քիչ մարդիկ
7 մնացին։ եՆոր գինին սուգ կը
բռնէ. որթը կը նուաղի. ու ամէն
ուրախասիրտ եղողները կը հառաչեն։
8 զԹմբուկներուն ցնծութիւնը
կը դադրի. ուրախութիւն ընողներուն
աղաղակը կը կտրի. քնարին
9 ցնծութիւնը կը դադրի։ Երգով
գինի պիտի չխմեն. օղին՝ խմողներուն
10 դառն պիտի ըլլայ։ Դատարկ
քաղաքը կործանեցաւ. ամէն տուն
գոցուեցաւ, որ մարդ մը չմտնէ։
11 Փողոցներուն մէջ գինիի համար ա-

Իրր 712
ա Ովս. Դ. 9.
բ Եզեկ. Է. 12, 13.
գ Ծն. Գ. 17. Թուոց ԼԵ. 33.
դ Մաղ. Դ. 6.
ե Գլ. ԺԶ. 8, 9. Յովել. Ա. 10, 12.
զ Երեմ. Է. 34. ԺԶ. 9. ԻԵ. 10. Եզեկ. ԻԶ. 13. Ովս. Բ. 11. Յայտ. ԺԸ. 22.

Ն. Ք. Գ. Ք.
Իբր 712

ղաղակ կայ . ամէն ուրախութիւնը
մթնցաւ . երկրին ցնծութիւնը
12 վերցաւ ։ Քաղաքին մէջը ամայու-
թիւն մնաց . ու դուռը զարնուե-
13 ցաւ , — աւերակ եղաւ ։ Քանզի
երկրին մէջ՝ ժողովրդոց մէջը՝
է թօթվուած ձիթենիի պէս , ու
այգեկութէն ետքը՝ ճռաքաղին
14 պէս պիտի ըլլայ ։ Անոնք ձայ-
ներնին վերցնելով՝ ցնծութեամբ
պիտի երգեն . ծովու կողմէն Տէ-
րոջը փառքին համար բարձրաձայն
15 պիտի աղաղակեն ։ Անոր համար
*արեւելեան կողմը" փառաւորեցէք
Տէրը , ծովու կղզիներուն մէջ
ը Իսրայէլի Տէր Աստուծոյն անու-
16 նը ։ Երկրի ծայրերէն օրհնու-
թիւններ լսեցինք . արդարին
փառք [illegible] . բայց ես ըսի .
Նիհար եմ , նիհար եմ . վա՜յ ինծի .
յափշտակողները կը յափշտակեն .
յափշտակողները բռնի կը յափշ-
17 տակեն ։ Ո՛վ երկրին բնակիչ՝
թ վախ , գուբ և որոգայթ պիտի ըլ-
18 լայ քու վրադ . Ու վախին ձայնէն
փախչողը՝ գուբը պիտի իյնայ , և
գուբին մէջէն ելլողը՝ որոգայթին
մէջը պիտի բռնուի . քանզի ժ բարձ-
րէն † պատուհանները բաց են , ու
19 ի երկրին հիմերը կը շարժին ։ լ Եր-
կիրը բոլորովին կը ճնշուի . երկիրը
բոլորովին կը պատռի . երկիրը բո-
20 լորովին կը սասանի . Երկիրը խ գի-
նովի պէս անդադար պիտի երերայ ,
ու հիւղի պէս պիտի շարժի . և ա-
նոր մեղքը պիտի ծանրանայ անոր
վրայ . ու անիկայ պիտի իյնայ , ու
21 մէյմըն ալ պիտի չելլէ ։ Եւ այն
օրը Տէրը բարձրէն այցելութիւն
պիտի ընէ հպարտներուն զօրքին ,
ծ ու երկրիս վրայ՝ երկրիս թագա-
22 ւորներուն ։ Եւ անոնք պիտի ժող-
վուին , ինչպէս որ բանտարկեալ-
ները գուբին մէջ կը ժողվուին , ու
բանտի մէջ պիտի գոցուին . և շատ
տարիներէն ետքը անոնց այցելութիւն
23 պիտի ըլլայ ։ Եւ կ լուսինը պիտի
ամչնայ , ու արեւը պիտի պատկա-
ռի , երբոր զօրաց Տէրը՝ հ Սիոն լե-
ռանը վրայ՝ ու Երուսաղէմի մէջ
ձ թագաւորէ , ու իր ծերերուն առ-
ջեւ փառաւորուի ։

է Գլ. ժէ. 5, 6 ։
* Եբր. լոյսերուն մէջ
ը Մաղ. ա. 11 ։
թ Տես Գ Թագ. ժթ. 17 ։ Երեմ. խը. 43, 44 ։ Ամով. ե. 19 ։
ժ Ծն. է. 11 ։
† Կամ՝ սահանքները
ի Սաղ. ժը. 7 ։
լ Երեմ. դ. 23 ։
խ Գլ. ժթ. 14 ։
ծ Սաղ. հզ. 12 ։
կ Գլ. ժգ. 10 ։ Եզեկ. լբ. 7 ։ Յովէլ. բ. 31 ։ գ. 15 ։
հ Եբր. ժբ. 22 ։
ձ Յայտ. ժթ. 4, 6 ։

ԳԼ. ԻԵ

1 Մարգարէն զԱստուած կը գովաբանէ իր դատաստաններուն համար , 6 իր փրկարար շնորհացը համար , 9 և յաղթող փրկութեանը համար ։

1 Ո՛վ Տէր՝ իմ Աստուածս դուն ես .
ղ քեզ պիտի բարձրացնեմ , քու
անուանդ փառք պիտի տամ .
ճ քանզի սքանչելի բաներ ըրիր . մ քու
վաղեմի խորհուրդներդ հաւատա-
2 րիմ և ճշմարիտ են ։ Քանզի ն քա-
ղաքը՝ հողակոյտ , ու պարսպաւոր
քաղաքը՝ աւերակ դարձուցիր , որ
այսուհետեւ քաղաք չըլլալով , օտա-
րականներուն պալատը յաւիտեան
3 չշինուի ։ Անոր համար զօրաւոր
ժողովուրդը յ քեզ պիտի պատուէ ,
ու ահարկու ազգաց քաղաքը քեզմէ
4 պիտի վախնայ ։ Վասն զի դուն
ապաւէն եղար աղքատին , ապաւէն
չքաւորին՝ իր նեղութեան ատենը ,
շ պատսպարան փոթորիկէն , հո-
վանի տաքութենէն , երբոր անօրէն
մարդոց կատաղութիւնը պատ զար-
նող փոթորիկի պէս [illegible] ։
5 Օտարականներուն աղաղակը չոր
տեղւոյն տաքութեանը պէս պիտի
խոնարհեցնես . ինչպէս որ տաքու-
թիւնը ամպի հովանիով կ'իջնէ , նո-
յնպէս ալ բռնաւորներուն ցնծու-
թեան ձայնը պիտի ցածնայ ։
6 Եւ ո զօրաց Տէրը պ այս լեռանս
վրայ չ բոլոր ազգերուն կոչունք մը
պիտի ընէ , պարարտ բաներու և հին
գինիներու , ծուծով լեցուած պա-
րարտ բաներու , — զտուած հին
7 գինիներու կոչունք ։ Եւ այս լե-
ռանս վրայ՝ ամէն ժողովուրդներուն
վրայ տարածուած ծածկոցը , ու
ջ ամէն ազգերուն վրայ փռուած վա-
րագոյրը բնաջինջ պիտի ընէ ։
8 ռ Մահը ‡ յաւիտեան բնաջինջ պիտի
ընէ , ու Տէր Եհովան ս ամէն ‖ աչ-
քէ արցունքը պիտի սրբէ , և բոլոր
երկրիս երեսէն իր ժողովուրդին
նախատինքը պիտի վերցնէ . վասն
զի Տէրը խօսեցաւ ։
9 Ու այն օրը պիտի ըսեն . Ահա մեր
Աստուածը ասիկայ է . ր անոր յու-
սացինք , ու անիկայ մեզ ազատեց .
Տէրը ասիկայ է . անոր յուսացինք .
ց անոր փրկութիւնովը պիտի ցըն-
10 ծանք և ուրախանանք ։ Քանզի
Տէրոջը ձեռքը այս լեռանս վրայ
պիտի հանգչի , ու Մովաբը անոր
տակը պիտի կոխուի , ինչպէս որ
յարդը կը կոխուի աղբանոցին մէ-
11 ջը ։ Եւ իր ձեռքերը պիտի տա-
րածէ անոր մէջը , ինչպէս որ լողա-
ցողը կը տարածէ լողալու համար .
ու անոր հպարտութիւնը՝ անոր
ձեռացը հնարքներուն հետ պիտի
12 կործանէ ։ Եւ ւ քու բարձր պա-
րիսպներուդ ամրութիւնը պիտի
խոնարհեցնէ , — գետնի հետ հա-
ւասարելով՝ փոշիի մէջ պիտի ձգէ ։

ԳԼ. ԻԶ

1 Աստուծոյ փառաւորելու յորդորող երգ մը , 5 իր դատաստաններուն համար , 12 և իր ժողովուրդին իր ըրած շնորհքին համար ։ 20 Աստուծոյ սպասելու յորդորանք մը ։

1 ք Այն օրը Յուդայի երկրին մէջ այս
երգը պիտի երգեն .

ղ Ել. ժե. 2 ։ Սաղ. ճժը. 28 ։
ճ Սաղ. ղը. 1 ։
մ Թուոց. իգ. 19 ։

Ն. Ք. Գ. Ք.
Իբր 712

ն Գլ. իա. 9 ։ իգ. 13 ։ Երեմ. ծա. 37 ։
յ Յայտ. ժա. 13 ։
շ Գլ. դ. 6 ։
ո Առակ. թ. 2 ։ Մատթ. իբ. 4 ։
պ Գլ. բ. 2, 3 ։
չ Դան. է. 14 ։ Մատ. ը. 11 ։
ջ Բ Կոր. գ. 15 ։ Եփես. դ. 18 ։
ռ Ովս. ժգ. 14 ։ Ա Կոր. ժե. 54 ։ Յայտ. ի. 14 ։ իա. 4 ։
‡ Կամ՝ յաղթութեամբ
ս Յայտ. է. 17 ։ իա. 4 ։
‖ Եբր. երեսէ
ր Ծն. խթ. 18 ։ Տիտ. բ. 13 ։
ց Սաղ. ի. 5 ։
ւ Գլ. իզ. 5 ։
ք Գլ. բ. 11 ։

Մենք զօրաւոր քաղաք ունինք. [բ]փրկութիւնը պարիսպներու ու պատնէշներու տեղ կը դրուի։ 2 [գ]Դռները բացէք, որ ճշմարտութիւն պահող արդար ազգը ներս մտնէ։ 3 Հաստատ միտքը կատարեալ խաղաղութեան մէջ կը պահես. ինչու որ քեզի կը յուսայ։ 4 Յաւիտեան Տէրոջը յուսացէք. [դ]քանզի Տէր Եհովան յաւիտենական վէմ է։ 5 Քանզի անիկայ բարձր տեղուանք բնակողները կը խոնարհեցրնէ. [ե]բարձր քաղաքը կը ցածցրնէ, մինչև գետինը կը ցածցրնէ. զանիկայ հողի հետ հաւասար կ'ընէ։ 6 Ոտքը զանիկայ պիտի կոխէ, աղքատին ոտքը ու չքաւորներուն քայլերը։ 7 Արդարին ճամբան շիտակ է. [զ]ով Ուղիղ՝ արդարին ճամբան դուն կ'ուղղես։ 8 Եւ [է]քու դատաստաններուդ ճամբուն մէջը քեզի կը սպասենք՝ ով Տէր. Մեր հոգիին փափաքը՝ քու անունդ և քու յիշատակիդ վրայ է։ 9 [ը]Գիշերը փափաքեցայ քեզի հոգւովս, ու առաւօտուն քեզ կը փնտռեմ [*]բոլոր սրտովս". քանզի երբոր քու դատաստաններդ երկրիս վրայ ըլլան, աշխարհի բնակիչները արդարութիւն պիտի սորվին։ 10 [թ]Ամբարշտին ողորմութիւն ալ ըլլայ՝ արդարութիւն չսորվիր. անիկայ [ժ]ուղղութեան երկրին մէջ անօրէնութիւն կը գործէ, ու Տէրոջը մեծափառութիւնը չտեսներ։ 11 Ով Տէր՝ անոնք քու ձեռքիդ բարձրանալը [ի]չեն տեսներ. Բայց ժողովուրդին վրայ քու ունեցած նախանձդ պիտի տեսնեն, ու ամչնան. և քու թշնամիներդ կրակը պիտի սպառէ։ 12 Ո՛վ Տէր՝ մեզի խաղաղութիւն պիտի տաս. վասն զի մեր ամէն գործքերն ալ դուն մեզի համար գործեցիր։ 13 Ո՛վ Տէր Աստուած մեր՝ քեզմէ ուրիշ տէրեր մեր վրայ տիրեցին. Բայց քու անունդ՝ մինակ քուկդ կը յիշենք։ 14 Անոնք մեռած են, պիտի չողջնան. ու ուրուականներ են, չեն կրնար ելլել. վասն զի դուն այցելութիւն ընելով՝ զանոնք բնաջինջ ըրիր, ու անոնց բոլոր յիշատակը կորսնցուցիր։ 15 Դուն [illegible] ազգը աւելցուցիր՝ ով Տէր. [illegible] ազգը աւելցնելով՝ փառաւորեցար. երկրին ամէն ծայրերը ընդարձակեցիր։ 16 Ո՛վ Տէր՝ [լ]նեղութեան մէջ քեզ փնտռեցին. քու պատիժդ անոնց վրայ եղած ատենը †աղաչանք ըրին"։ 17 Ինչպէս որ [խ]ծնանելու մօտ եղող յղի կնիկը իր երկանցը մէջ տանջուելով կ'աղաղակէ, մենք ալ քու առջևդ այնպէս եղանք՝ ով Տէր։ 18 Յղացանք, ցաւեր քաշեցինք, հով ծնանողի պէս եղանք, ու երկիրը չկրցանք ազատել, և [ծ]աշխարհիս բնակիչները չինկան։ 19 [կ]Քու մեռելներդ պիտի ողջնան. իմ մեռելներուս մարմինները յարութիւն պիտի առնեն. [հ]Արթնցէք ու ցնծութեամբ երգեցէք՝ ով հողի մէջ բնակողներ. քանզի քու ցօղդ խոտերու ցօղ է. ու երկիրը իր մեռելները դուրս պիտի նետէ։

20 Գնա ով իմ ժողովուրդս, [ձ]քու սենեակներուդ մէջը մտիր, ու քու վրադ դռներդ գոցէ. պահուէ [ղ]քիչ մը՝ մէկ վայրկեան մը, մինչև որ բարկութիւնը անցնի։ 21 Քանզի ահա Տէրը [ճ]իր տեղէն կ'ելլէ, որ երկրի բնակիչներուն այցելութիւն ընէ իրենց անօրէնութեանը համար. ու երկիրը իր արիւնները պիտի յայտնէ, և սպաննուածները ալ պիտի չծածկէ։

Ն. Ք. Դ. Բ. Թիւ 712

[բ] Գլ. Կ. 18.
[գ] Սաղ. ՃԺԸ. 19, 20.
[դ] Գլ. ԽԵ. 17.
[ե] Գլ. ԻԵ. 12. ԼԲ. 19.
[զ] Սաղ. ԼԷ. 23.
[է] Գլ. ԿԴ. 5.
[ը] Սաղ. ԿԳ. 6. Երգ. Գ. 1.
[*] Եբր. իմ ներսիդիս եղած հոգիով.
[թ] Ժող. Ը. 12. Հռով. Բ. 4.
[ժ] Սաղ. ՃԽԳ. 10.
[ի] Յոբ. ԼԴ. 27. Սաղ. ԻԸ. 5. Գլ. Ե. 12.
[լ] Ովս. Ե. 15.
† Կամ՝ հառաչանք թափեցին.
[խ] Գլ. ԺԳ. 8. Յովհ. ԺԶ. 21.

Ն. Ք. Դ. Բ. Թիւ 712

[ծ] Սաղ. ԺԷ. 14.
[կ] Եզեկ. ԼԷ. 1, ևն.
[հ] Դան. ԺԲ. 2.
[ձ] Ելք. ԺԲ. 22, 23.
[ղ] Սաղ. Լ. 5. Գլ. ԾԴ. 7, 8. Բ Կոր. Դ. 17.
[ճ] Միք. Ա. 3. Յուդ. 14.

ԳԼ. ԻԷ

1 Աստուծոյ ունեցած խնամքը իր այգիին վրայ։ 7 Անոր խրատները կը տարբերին դատաստաններէն։ 12 Հրեաներէն ու հեթանոսներէն բաղկացեալ եկեղեցին։

1 Այն օրը Տէրը՝ իր ամրակուռ, մեծ ու զօրաւոր սրովը պիտի պատժէ փախչող Լևիաթան օձը, [ա]այսինքն ծամածուռ Լևիաթան օձը, ու [բ]ծովուն մէջը եղող վիշապը պիտի մեռցրնէ։ 2 Այն օրը ‡գինիի [գ]այգիին վրայ [դ]երգեցէք. 3 [ե]Ես Տէրս կը պահեմ զանիկայ. ամէն վայրկեանի մէջ պիտի ոռոգեմ զանիկայ. գիշեր ու ցորեկ անոր պահպանութիւն պիտի ընեմ, որ չըլլայ թէ անոր վրայ մարդ մը յարձակի։ 4 Ես բարկութիւն չունիմ. Երանի թէ [զ]ցախերը ու փուշերը ինծի դէմ պատերազմէին. ես անոնց վրայ պիտի քալէի, ու զանոնք մէկէն պիտի այրէի։ 5 Եթէ ոչ՝ թող [է]իմ զօրութեանս ապաւինին. թող [ը]ինծի հետ խաղաղութիւն ընեն. ինծի հետ խաղաղութիւն ընեն։

6 Ապագայ ժամանակին մէջ Յակոբը [թ]պիտի արմատանայ. Իսրայէլը պիտի ծաղկի, ու պիտի ընձիւղի, և պտուղով աշխարհիս երեսը պիտի լեցրնեն։ 7 Միթէ զանիկայ զարնողին հարուածի՞ն պէս զարկաւ զանիկայ. կամ անկէ սպաննուածներուն սպանմա՞նը պէս սպաննուեցաւ։ 8 [ժ]Չափաւորութեամբ վիճեցար անոր հետ, երբոր զանիկայ խրկեցիր. Ան [ի]արևելեան հովին օրը՝ սաստիկ հովով տարիր։ 9 Ուստի Յակոբին անօրէնութեանը ասով քաւութիւն պիտի ըլլայ. և բոլոր ‖դիտաւորութիւնը աս է՝

[ա] Սաղ. ՀԴ. 13, 14.
[բ] Գլ. ԾԱ. 9. Եզեկ. ԻԹ. 3. ԼԲ. 2.
‡ Կամ՝ ցանկալի
[գ] Սաղ. Ձ. 8. Երեմ. Բ. 21.
[դ] Գլ. Ե. 1.
[ե] Սաղ. ՃԻԱ. 4, 5.
[զ] Բ Թագ. ԻԳ. 6. Գլ. Թ. 18.
[է] Գլ. ԻԵ. 4.
[ը] Յոբ. ԻԲ. 21.
[թ] Գլ. ԼԷ. 31. Ովս. ԺԴ. 5, 6.
[ժ] Յոբ. ԻԳ. 6. Սաղ. Զ. 1. Երեմ. Ժ. 24. Լ. 11. ԽԶ. 28. Ա Կոր. Ժ. 13.
[ի] Սաղ. ՀԸ. 38.
‖ Եբր. պտուղը

Ն․ Ք․ ԴԲ․ Իբր 712

որ անոր մեղքը վերցընէ․ երբոր զոհարաններուն
բոլոր քարերը՝ կրոյ
փշրուած քարերու պէս ընէ, Աստարովթի
կուռքերը, ու արեգական
արձանները՝ ալ պիտի չկանգնին։
10 Քանզի պարսպաւոր քաղաքը՝
ամայի, — չէն տեղը՝ անապատի
պէս թողուած ու մերժուած
պիտի ըլլայ․ ւ Հոն զուարակ պիտի
արածի, և հոն պիտի պառկի, ու
անոր ճիւղերը պիտի հատցընէ։

ւ Տես․ Գլ․ ժէ․ 2։ իբ․ 14։

11 Անոր ոստերը չորնալով պիտի կոտրին․
կիները պիտի գան, ու զանոնք
պիտի բռնկցընեն․ քանզի
փ անիկայ իմաստուն ժողովուրդ չէ․
ուստի զանիկայ ստեղծողը՝ անոր
վրայ պիտի չգթայ, ու ք զանիկայ
12 կազմողը՝ անոր պիտի չողորմի։ Եւ
պիտի ըլլայ այն օրը՝ որ Տէրը՝ Գետին
յորձանքէն մինչև Եգիպտոսի
հեղեղատը պիտի թօթուէ․ և դուք
ով Իսրայէլի որդիք՝ մէկիկ մէկիկ
13 պիտի ժողվուիք։ օ Ու այն օրը ֆ մեծ
փողը պիտի հնչուի, և Ասորեստանի
երկրին մէջ թափառական եղողները,
ու Եգիպտոսի երկրին մէջ աքսորուածները
պիտի գան, ու Երուսաղէմ
սուրբ լերանը վրայ՝ Տէրոջը
երկրպագութիւն պիտի ընեն։

փ Օր․ լբ․ 28։ Գլ․ ա․ 3։ Երեմ․ ը․ 7։

ք Օր․ լբ․ 18։ Գլ․ խգ․ 1, 7։ խդ․ 2, 21, 24։

օ Գլ․ բ․ 11։

ֆ Մատ․ իդ․ 31։ Յայտ․ ժա․ 15։

ԳԼ․ ԻԸ․

1 Մարգարէն սպառնալիքներ կ'ընէ Եփրեմի մարդոցը՝ իրենց ամբարտաւանութեանը ու գինեմոլութեանը համար․ 5 կը ցուցընէ թէ մնացորդը պիտի զարդանայ, երբոր Քրիստոսի թագաւորութիւնը գայ․ 7 կը յանդիմանէ անոնց մոլորութիւնները, 9 անոնց ըմբոստութիւնը, 14 և անոնց անհոգութիւնը։ 16 Քրիստոս կը խոստացուի իբրև հաստատուն հիմ։ 18 Անոնց անհոգութիւնը պիտի փորձուի։ 23 Մարգարէն կը յորդորէ զանոնք, որ Աստուծոյ նախախնամութեանը վրայով մտածեն։

Իբր 725

1 Վայ ա Եփրեմի գինովներուն հպարտութեան
պսակին՝ որուն
բ փառաց զարդը թառամեալ ծաղիկ
մըն է, որ գինիով թմրածներուն
պարարտ հովիտին գլուխը [illegible]
2 [illegible]։ Ահա՛ Տէրոջը կողմանէ մէկ
քաջ ու զօրաւոր [illegible] մը՝ գ կարկուտի
փոթորիկի պէս, աւերիչ
մրրիկի պէս, ու սաստիկ ջուրերուն
յորդահոս հեղեղին պէս՝ ձեռքովը
գետինը պիտի զարնէ զանոնք։
3 դ Եփրեմի գինովներուն հպարտութեան
պսակը ոտքերով պիտի կոխուի։
4 Եւ պարարտ հովիտին գլուխը
եղող անոր ե փառաց զարդը՝
որ թառամեալ ծաղիկ մըն է,
հունձքէն առաջ վաղահասուկ
թուզի պէս պիտի ըլլայ, որ զանիկայ
տեսնողը՝ ձեռքը առածին պէս
5 կը կլլէ։ Այն օրը զօրաց Տէրը՝ իր
ժողովրդեանը մնացորդին փառաց
պսակ ու շքեղ թագ պիտի ըլլայ․

ա Հմր 3։

բ Հմր 4։

գ Գլ․ լ․ 30։ Եզեկ․ ժգ․ 11։

դ Հմր 1։

ե Հմր 1։

Ն․ Ք․ ԴԲ․ Իբր 725

6 Եւ դատաստանի նստողին՝ դատաստանի
ոգի, ու պատերազմը դէպ 'ի
դուռը դարձնողին՝ զօրութիւն
7 պիտի ըլլայ։ Բայց ասոնք ալ գինիով
կը մոլորին, ու ցքիով կը
գանդաչեն․ է քահանան ու մարգարէն
ցքիով կը մոլորին․ անոնք
գինիէն կ'ընկղմին, ցքիէն կը գանդաչեն,
տեսիլքի մէջ կը մոլորին,
— դատաստանի մէջ կը սխալին։
8 Վասն զի անոնց ամէն սեղանները
փսխունքի պղծութիւնով լեցուած
են, այնպէս որ մաքուր տեղ մը չկայ։
9 ը Որո՞ւն գիտութիւն սորվեցընէ,
որո՞ւն կրթութիւն հասկցընէ․
կաթէն կտրուածներո՞ւն, ստինքէն
10 զատուածներո՞ւն։ Քանզի խրատ
խրատի վրայ, խրատ խրատի վրայ,
հրաման հրամանի վրայ, հրաման
հրամանի վրայ, քիչ մը հոս, քիչ
11 մը հոն։ Յիրաւի աս ժողովուրդին
հետ՝ թ ժ չհասկցուելու շրթունքով
և օտար լեզուով պիտի խօսի։
12 Քանզի անոնց ըսաւ․ Յոգնածը
հանգստացընելու հանգիստն ասիկայ
է, ու մխիթարութիւնը ասիկայ
է․ բայց անոնք մտիկ ընել
13 չուզեցին։ Ուստի Տէրոջը խօսքը
պիտի ըլլայ անոնց՝ խրատ խրատի
վրայ, խրատ խրատի վրայ, հրաման
հրամանի վրայ, հրաման հրամանի
վրայ, քիչ մը հոս, քիչ մը
հոն․ որպէս զի երթան՝ կռնակի
վրայ իյնան ու կոտրին, և որոգայթի
մէջ իյնալով բռնուին։
14 Ուրեմն Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէք՝
ով ծաղր ընող մարդիկ, որ
Երուսաղէմի մէջ [illegible] աս ժողովուրդին
15 վրայ կը տիրէք։ Որովհետև
ըսիք․ Մենք մահուան հետ
ուխտ ըրինք, ու գերեզմանին հետ
դաշնակից եղանք, որ եթէ յորդահոս
ի հեղեղը [illegible] անցնի, մեր վրայ
պիտի չգայ․ լ վասն զի ստութիւնը
մեզի պատսպարան ըրինք, և ունայնութեան
մէջ պահուեցանք․
16 Անոր համար Տէր Եհովան այսպէս
կ'ըսէ․ Ահա ես Սիոնի մէջ խ վէմ
մը կը դնեմ իբրև հիմ, ընտիր
վէմ, պատուական անկիւն, հաստատուն
հիմ․ ով որ հաւատայ
անոր, պիտի չարտորայ փախչելու։
17 Եւ դատաստանը լարին ու արդարութիւնը
կշիռին համեմատ պիտի
դնեմ․ և ծ ստութեան պատսպարանը՝
կարկուտը պիտի տանի․ ու
պահուելու տեղը՝ ջուրերը պիտի
18 կոխեն։ Եւ մահուան հետ ըրած
ուխտերնիդ պիտի աւրուի, ու գերեզմանի
հետ ըրած դաշնակցութիւննիդ
պիտի չհաստատուի․
երբոր յորդահոս հեղեղը [illegible] անց-

զ Առակ․ ի․ 1։ Ովս․ դ․ 11։

է Գլ․ ծզ․ 10, 12։

ը Երեմ․ զ․ 10։

թ Ա Կոր․ ժդ․ 21։

ժ Եբր․ Թոթովախօս

ի Եբր․ խարազանը

լ Ամով․ բ․ 4։

խ Ծն․ խթ․ 24։ Սաղ․ ճժը․ 22։ Մատ․ իա․ 42։ Գործ․ դ․ 11։ Հռոմ․ թ․ 33։ ժ․ 11։ Եփես․ բ․ 20։ Ա Պետ․ բ․ 6, 7, 8։

ծ Հմր 15։

Ն. Ք. Գբ.
Իրր 725

նի, դուք անկէ պիտի կոխուիք ։
19 Անցնելու ատենը ձեզ պիտի առնէ.
քանզի ամէն առտու, ցորեկ ու
գիշեր պիտի անցնի. ու անոր լուրը
առնելը անգամ սոսկալի պիտի ըլ-
20 լայ ։ Քանզի անկողինը՝ երկննա-
լու համար կարճ է, ու ծածկոցը
21 ծածկուելու համար նեղ է ։ Քան-
զի Տէրը պիտի ելլէ՝ ինչպէս որ
Փարասին լեռանը վրայ ըրաւ, ու
պիտի բարկանայ՝ ինչպէս որ Գաբաւոնի
ձորին մէջ բարկացաւ, որ
իր գործը՝ իր օտար գործը գործէ,
ու իր պաշտօնը՝ իր օտար պաշտօնը
22 կատարէ ։ Ու հիմա ծաղր ընողներ
մի՛ ըլլաք, որ չըլլայ թէ ձեր կա-
պանքները աւելի ուժովնան. քան-
զի զօրաց Տէր Եհովային կողմանէ՝
բոլոր երկրին վրայ նախասահմա-
նեալ աւերում մը լսեցի ։
23 Ականջ տուէ՛ք ու իմ ձայնս լսե-
ցէ՛ք. մտիկ ըրէ՛ք՝ ու իմ խօսքս
24 լսեցէ՛ք. Միթէ հերկողը ցանելու
համար միշտ կը հերկէ՞. կամ իր
երկիրը կը բանայ, ու անոր կոշ-
25 տերը կը տափանէ՞. Անոր երեսը
շիտկելէն ետքը՝ միթէ արջնդեղը ու
չամանը չը՞ցաներ, և ցորենը կար-
գով, ու գարին որոշուած տեղը,
և հաճարը իր սահմանին մէջը չը՞դը-
26 ներ. Վասն զի իր Աստուածը կըր-
թութիւն կու տայ անոր, ան կը
սորվեցընէ թէ ինչ պէտք է ընել ։
27 Քանզի արջնդեղը կամնասայլով
չծեծուիր, ու չամանին վրայ սայլին
անիւը չդառնար. հապա արջնդեղը
գաւազանով, ու չամանը ցուպով
28 կը թօթվուի ։ Հացին ցորենը կը
կոխուի՞. բայց զանիկայ միշտ չծե-
ծեր, ու սայլին անիւը զանիկայ
չկոտրտեր, և ձիերը զանիկայ չեն
29 փշրեր ։ Ասիկայ ալ զօրաց Տէ-
րոջմէն կ՚ելլէ, որուն խորհուրդը
սքանչելի է, ու անոր իմաստու-
թիւնը գերազանց է ։

Բ Թագ. Ե. 20. Ա Մն. ԺԴ. 11.
Յես. Ժ. 10, 12. Բ Թագ. Ե. 25. Ա Մն. ԺԴ. 16.
Ողբ. Գ. 33.
Գլ. Ժ. 22, 23. Դան. Թ. 27.
Սաղ. ՂԲ. 5. Երեմ. ԼԲ. 19.

ԳԼ. ԻԹ

1 Աստուծոյ ծանր դատաստանները Երուսաղէմի վրայ ։ 7 անոր թշնամիներուն անյաջողութիւնը ։ 9 Հրեից պակասամտութիւնը ։ 13 և խորին կեղծաւորութիւնը ։ 18 Բարեպաշտ մարդոց սրբութեան խոստմունք մը ։

Իրր 712

1 Վա՜յ — Արիէլին, Դաւիթին բը-
նակած Արիէլ քաղաքին. տարի
տարիի վրայ աւելցուցէք. Թող
2 [illegible] տօները դառնան ։ Բայց
ես Արիէլը նեղը պիտի ձգեմ, ու
անիկայ տրտում ու տխուր պիտի
ըլլայ. և ինծի †Արիէլի պէս պիտի
3 ըլլայ ։ Ու քեզի դէմ շուրջանակի
բանակ պիտի դնեմ, և քեզ պատ-
նէշներով պիտի պաշարեմ, ու քե-
զի դէմ հողաբլուրներ պիտի կանգ-
4 նեմ ։ Ու պիտի իյնաս ու գետ-
նէն խօսիս, և քու խօսքերդ հողին
տակէն պիտի ելլեն, ու քու ձայնդ՝
վհուկի ձայնին պէս գետնէն պիտի
ըլլայ, և քու խօսքդ՝ հողէն պիտի
փսփսայ ։
5 Ու քու օտարականներուդ
բազմութիւնը՝ մանր փոշիի պէս, և
քու բռնաւորներուդ բազմութիւ-
նը՝ անցնող մղեղի պէս պիտի
ըլլայ. ու ասիկայ յանկարծ
մէկ վայրկեանի մէջ պիտի ըլ-
6 լայ ։ Զօրաց Տէրոջը կողմանէ՝
որոտումով, գետնաշարժով,
մեծ ձայնով, մրրիկով, փո-
թորիկով ու մաշող կրակի բոցով՝
7 այցելութիւն պիտի ըլլայ ։ Ու
Արիէլի վրայ պատերազմի եկող բո-
լոր ազգերուն բազմութիւնը, և
աս քաղաքին վրայ, ու անոր պա-
րիսպներուն վրայ բոլոր յարձակող-
ները, ու զանիկայ պաշարողները՝
գիշերը տեսնուած երազի պէս պի-
8 տի ըլլան ։ Ու ինչպէս որ անօթի
եղողը՝ երազին մէջ կը տեսնէ թէ
կերակուր կ՚ուտէ, ու արթննալէն
ետքը փորը անօթի կը մնայ, և
ինչպէս որ ծարաւ մարդը՝ երազին
մէջ կը տեսնէ թէ ջուր կը խմէ,
ու արթննալէն ետքը կը մարի, ու
հոգին կը պապակի, այնպէս պիտի
ըլլայ բոլոր ազգերուն բազմութիւ-
նը՝ որ Սիօն լեռանը դէմ պատե-
9 րազմի կու գան ։ Ապշեցէ՛ք ու
զարմացէ՛ք. շլացէ՛ք ու թմրեցէ՛ք.
անոնք արբած են, բայց գինիէն
չէ՛. անոնք կը դանդաչեն, բայց
10 օղիէն չէ՛ ։ Քանզի Տէրը ձեր վը-
րայ թմրութեան ոգի թափեց, ու
ձեր աչքերը գոցեց. մարգարէնե-
րը ու ձեր գլխաւորները՝ որոնք տե-
11 սիլք կը տեսնէին, կուրցուց ։ Ու
ամենուն տեսիլքները կնքուած
գիրքի մը խօսքերուն պէս պիտի ըլ-
լան ձեզի, որ կարդալ գիտցողին
կու տան, ու կ՚ըսեն. Կ՚աղաչենք,
ասիկայ կարդա՛. ու անիկայ կ՚ը-
սէ. Չեմ կրնար, վասն զի կնքուած
12 է ։ Ու ան գիրքը կարդալ չգի-
տցողին կու տան, ու կ՚ըսեն. Կ՚ա-
ղաչենք, ասիկայ կարդա՛. ու անի-
կայ կ՚ըսէ. Կարդալ չեմ գիտեր ։
13 Անոր համար Տէրը կ՚ըսէ. Որով-
հետև աս ժողովուրդը ինծի բերնովը
կը մօտենայ, և զիս շրթունքներո-
վը կը պատուէ, բայց անոնց սիրտը
ինծմէ հեռու է, ու ինծմէ ունեցած
վախերնին՝ մարդոց սորվեցուցած
14 պատուիրանք մըն է. Անոր համար
ահա ես աս ժողովուրդին մէջը այ-
սուհետև զարմանալի գործքեր ու
հրաշքներ պիտի ընեմ. և անոնց
իմաստուններուն իմաստութիւնը

Տես Եզեկ. ԽԳ. 15, 16.
Կամ՝ Աստուծոյ կրակարանին, կամ՝ զոհանոցին
Բ Թագ. Ե. 9.
†Կամ՝ զոհանոցի

Ն. Ք. Գբ.
Իրր 712

Գլ. Ը. 19.
Գլ. ԽԱ. 5.
Յոբ. ԻԱ. 18. Գլ. ԺԷ. 13.
Գլ. Լ. 13.
Գլ. ԻԸ. 2. Լ. 30.
Գլ. ԼԷ. 36.
Յոբ. Ի. 8.
Սաղ. ՀԳ. 20.
Տես Գլ. ԻԸ. 7, 8.
Գլ. ԾԱ. 21.
Հռովմ. ԺԱ. 8.
Սաղ. ԿԹ. 23. Գլ. Զ. 10.
Գլ. Ը. 16.
Դան. ԺԲ. 4, 9. Յայտ. Ե. 1-5, 9. Զ. 1.
Եզեկ. ԼԳ. 31. Մատ. ԺԵ. 8, 9. Մար. Է. 6, 7.
Կող. Բ. 22.
Ամբ. Ա. 5.
Երեմ. ԽԹ. 7. Աբդ. 8. Ա Կոր. Ա. 19.

Ն. Ք. Գ.Ը. Իբր 712

պիտի կորսուի, ու հանճարեղներուն հանճարը բնաջինջ պիտի ըլլայ։ 15 [ա]Վա՜յ անոնց՝ որ խորունկ տեղ կը փնտռեն, իրենց խորհուրդը Տէրոջմէ պահելու համար. ու իրենց գործքը մութին մէջ կ'ընեն, [բ]ու կ'ըսեն. Մեզ ո՞վ կը տեսնէ, ու մեզ ո՞վ գիտէ։ 16 Վա՜յ ձեր կամակորութեանը. միթէ բրուտը կաւին տեղը կը դրուի՞. քանզի կարելի՞ է որ [գ]գործը՝ զինքը գործողին համար ըսէ թէ, Անիկայ զիս չշինեց. ու ստեղծուածը՝ զինքը ստեղծողին համար թէ՝ Անիկայ չըհասկընար։ 17 Ահա շատ քիչ ժամանակէն ետքը՝ [դ]Լիբանանը պտղաբեր արտի պիտի դառնայ, ու պտղաբեր արտը՝ անտառ պիտի սեպուի։ 18 Ու [ե]ան օրը՝ խուլերը գիրքին խօսքերը պիտի լսեն. և կուրաց աչքերը մէգէն ու խաւարէն ազատելով՝ պիտի տեսնեն։ 19 Ու [զ]խեղճերը Տէրոջմով իրենց ուրախութիւնը պիտի աւելցնեն, ու [է]աղքատ մարդիկները Իսրայելին Սուրբովը պիտի ցնծան։ 20 Վասն զի բռնաւորը պիտի վերնայ, և [ը]ծաղր ընողը պիտի չքնայ. ու ամէն անոնք՝ որ [թ]անօրէնութեան համար կը հսկեն, պիտի կորսուին. 21 Անոնք որ մարդը դատաստանի մէջ յանցաւոր կը հանեն, ու քաղաքին [ժ]դրանը մէջ *ջատագովութիւն ընողին համար որոգայթ կը լարեն. և արդարին իրաւունքը կը խափանեն։ 22 Անոր համար [ժա]Աբրահամը փրկող Տէրը՝ Յակոբին տանը համար այսպէս կ'ըսէ. Յակոբը մէյմըն ալ պիտի չամչնայ, ու անոր երեսը մէյմըն ալ պիտի չդեղնի. 23 Վասն զի երբոր †տեսնէ իր տղաքը [ժբ]իմ ձեռացս գործը իր մէջը, անոնք իմ անունս պիտի ‡փառաւորեն. Յակոբին Սուրբը պիտի ‡փառաւորեն, ու Իսրայելի Աստուծմէն պիտի վախնան։ 24 Ու [ժգ]հոգիով մոլորածները խոհեմութիւնը պիտի ճանչնան. ու տրտունջողները իմաստութիւն պիտի սորվին։

[ա] Գլ. Լ. 1.
[բ] Սաղ. ԳԴ. 7.
[գ] Գլ. ԽԵ. 9. Հռով. Թ. 20.
[դ] Գլ. ԼԲ. 15.
[ե] Գլ. ԼԵ. 5.
[զ] Գլ. ԿԱ. 1.
[է] Յակ. Բ. 5.
[ը] Գլ. ԻԸ. 14, 22.
[թ] Միք. Բ. 1.
[ժ] Ամով. Ե. 10, 12.
* Եբր. յանդիմանութիւն
[ժա] Յես. ԻԴ. 3.
† Կամ՝ տեսնեն
[ժբ] Գլ. ԺԹ. 25. ԽԵ. 11. Եփե. Բ. 10.
‡ Եբր. սրբեն.
[ժգ] Գլ. ԻԸ. 7.

ԳԼ. Լ

1 Մարգարէն սպառնալիքներ կ'ընէ ժողովուրդին՝ իրենց յոյսը Եգիպտոսի վրայ դնելնուն համար, 8 ու Աստուծոյ խօսքը անարգելնուն համար. 18 կը նախանշանէ Աստուծոյ ողորմութիւնները որ իր եկեղեցիին պիտի ընէ. 27 նաև անոր բարկութիւնը, ու ժողովուրդին ուրախութիւնը՝ Ասորեստանին կործանման ատենը։

Իբր 713

1 Վա՜յ ապստամբ տղաքներուն՝ կ'ըսէ Տէրը, որ [ժդ]մեղք մեղքի վրայ աւելցնելու համար [ժե]խորհուրդ կ'ընեն, բայց ինծմով չէ. ու դաշնադրութիւն կ'ընեն, բայց իմ Հոգիովս չէ. 2 Որ [ժզ]առանց իմ բերնիս հարցընելու՝ [ժէ]կ'երթան Եգիպտոս կ'իջնեն, Փարաւոնի պաշտպանութեանը տակը ամրանալու, ու Եգիպտոսի հովանիին ապաւինելու համար։ 3 [ժը]Բայց Փարաւոնին պաշտպանութիւնը ձեզի ամօթ, ու Եգիպտոսի հովանիին ապաւինիլը ձեզի նախատինք պիտի ըլլայ։ 4 Քանզի անոր իշխանները [ժթ]Տանիս գացին, ու դեսպանները Հանէս հասան։ 5 [ի]Ամէնքը ամչցան անօգուտ ժողովուրդին պատճառովը՝ որ իրենց օգուտ մը ընելու կարողութիւն չունի. անիկայ չկրնար օգնութիւն մը կամ օգուտ մը ընել. հապա իրենց ամօթ ու նախատինք պիտի ըլլայ։ 6 Ահա ||բեռ կրող անասուններ դէպ 'ի հարաւ՝ նեղութեան ու վշտաց, մատակ առիւծի, և առիւծ առիւծի, [իա]իժի, ու կիզող թևաւոր օձին երկիրը կ'երթան. իրենց ստացուածքը էշերու կռնակին վրայ, ու իրենց գանձերը ուղտի սապատին վրայ կը տանին անանկ ժողովուրդի մը՝ որ իրենց օգուտ չունի։ 7 [իբ]Վասն զի Եգիպտացիք պարապ ու զուր տեղը օգնութիւն կ'ընեն. անոր համար անոր Պարապ նստող պարծենկոտ կանչեցի։ 8 Ուրեմն գնա՛, անոնց առջևը [իգ]տախտակի վրայ գրէ, և գիրքի մէջ դրոշմէ, որ գալու ժամանակին մնայ՝ յաւիտենական վկայութեան համար։ 9 Քանզի [իդ]անիկայ ապստամբ ժողովուրդ մըն է. ստախօս տղաքներ են, ու անանկ տղաքներ են որ Տէրոջ օրէնքը լսել չեն ուզեր. 10 [իե]Որոնք տեսանողներուն կ'ըսեն. Մի՛ տեսնէք, ու մարգարէներուն՝ Մեզի համար ուղիղ բաներ մի՛ մարգարէանաք. [իզ]մեզի շողոքորթութիւններ խօսեցէք, խաբէութիւններ մարգարէացէք. 11 Ճամբայէն ետ քաշուեցէք, շաւիղէն խոտորեցէք, Իսրայելին Սուրբը մեր առջևէն վերցուցէք։ 12 Ուստի Իսրայելին Սուրբը այսպէս կ'ըսէ. որովհետև դուք աս խօսքը անարգեցիք, և բռնութեան ու ծռութեան ապաւինեցաք, ու անոնց վրայ կռթնեցաք. 13 Անոր համար աս անօրէնութիւնը՝ բարձր պարիսպի մը [իէ]իյնալու վրայ եղող ուռեցած ճեղքուածքին պէս պիտի ըլլայ ձեզի, որուն կործանումը [իը]յանկարծակի մէկ վայրկեանի մէջ կու գայ։ 14 Ու [իթ]զանիկայ բրուտներու ամանին կոտրուածքին պէս պիտի կոտրէ. պիտի փշրէ ու պիտի չխնայէ. և անոր կոտրուանքներուն մէջը՝ կրակարանէն կրակ առնելու կամ փո-

[ժդ] Բ Օր. ԻԹ. 19.
[ժե] Գլ. ԻԹ. 15.

Ն. Ք. Գ.Ը. Իբր 713

[ժզ] Թուոց. ԻԷ. 21. Յես. Թ. 14. Գ Թագ. ԻԲ. 7. Երեմ. ԽԲ. 2, 20.
[ժէ] Գլ. ԼԱ. 1.
[ժը] Գլ. Ի. 5. Երեմ. ԺԷ. 5, 7.
[ժթ] Գլ. ԺԹ. 11.
[ի] Երեմ. Բ. 36.
|| Եբր. անասուններու բեռը
[իա] Բ Օր. Ը. 15.
[իբ] Երեմ. ԼԷ. 7.
[իգ] Ամբ. Բ. 2.
[իդ] Բ Օր. ԼԲ. 20. Գլ. Ա. 4. [illegible] 1.
[իե] Երեմ. ԺԱ. 21. Ամով. Բ. 12. Է. 13. Միք. Բ. 6.
[իզ] Գ Թագ. ԻԲ. 13. Միք. Բ. 11.
[իէ] Սաղ. ԿԲ. 3.
[իը] Գլ. ԻԹ. 5.
[իթ] Սաղ. Բ. 9. Երեմ. ԺԹ. 11.

րէն ջուր հանելու կտոր մը պիտի
15 չգտնուի։ Վասն զի Եհովայ Տէրը՝
Իսրայէլին Սուրբը այսպէս կ՚ըսէ.
Դուք դառնալով ու հանգստանալով
փրկութիւն կը գտնէք. ձեր
զօրութիւնը՝ հանդարտութեամբ ու
ապաւինութեամբ կ՚ըլլայ. Բայց
16 դուք չուզեցիք, Հապա ըսիք.
Ոչ, ձի հեծնելով փախչինք. անոր
համար պիտի փախչիք. Արագընթաց
ձիերու վրայ հեծնենք՝ ըսիք.
անոր համար ձեզ հալածողներն ալ
17 արագընթաց պիտի ըլլան։ Մէկուն
սպառնալիքովը հազարներդ՝
հինգին սպառնալիքովը ամէնքդ պիտի
փախչիք. մինչեւ որ լեռան գլուխը
սեան պէս, ու բլուրի վրայ
18 դրօշակի պէս թողուիք։ Բայց
Տէրը կը սպասէ որ ձեզի գթութիւն
ընէ, ու պիտի բարձրանայ
որ ձեզի ողորմի. քանզի Տէրը արդար
Աստուած մըն է. Երանի ան
ամէնուն՝ որ անոր կը սպասեն։
19 Քանզի ժողովուրդը Սիոնի վրայ,
Երուսաղէմի մէջ պիտի բնակի.
ալ բնաւ պիտի չլաս. քու աղաղակիդ
ձայնը ելլելուն պէս՝ շուտով
քեզի պիտի ողորմի. զանիկայ
լսածին պէս՝ քեզի պատասխան պիտի
20 տայ։ Թէեւ Տէրը ձեզի նեղութեան
հաց եւ տառապանաց ջուր
տայ, Նորէ ուսուցիչներդ մէկ մըն
ալ պիտի չհեռանան. Հապա քու
աչքերդ քու ուսուցիչներդ պիտի
21 տեսնեն։ Ու երբոր աջ կողմը
կամ ձախ կողմը խոտորելու ըլլաս,
քու ականջներդ ետեւէդ մէկ խօսք
մը պիտի լսեն, որ կ՚ըսէ. Ասիկայ
է ճամբան, ասոր մէջ քալեցէք։
22 Ան ատենը քու քանդակած արծաթ
կուռքերուդ ծածկոցները՝ ու
ոսկի կուռքերուդ զարդերը պիտի
պղծես. զանոնք դաշտանի լաթի
պէս պիտի նետես. անոնց ամէն
մէկուն պիտի ըսես. Դուրս ելի՛ր։
23 Ու Տէրը քու սերմանած երկրիդ
հունտերուն վրայ անձրեւ, ու
երկրի արդիւնքէն հաց պիտի տայ,
եւ առատ ու պարարտ պիտի ըլլայ.
ան օրը քու խաշինքդ ընդարձակ
արօտի մէջ պիտի ճարակին։
24 Ու երկիրը գործող եզները ու էշերը՝
թիով ու հեծանոցով հոսած
մաքուր կերակուր պիտի ուտեն։
25 Եւ մեծ կոտորածին օրը, աշտարակներուն
կործանման ատենը,
ամէն բարձր լեռան վրայ՝ եւ ամէն
բարձրացած բլուրի վրայ՝ գետեր
ու ջուրի առուներ պիտի ըլլան։
26 Եւ ան օրը՝ որ Տէրը իր ժողովուրդին
վէրքը պիտի պատէ, ու անոնց
հարուածքին խոցը պիտի բժշկէ,
լուսնին լոյսը արեւին լոյսին
պէս, ու արեւին լոյսը եօթնպատիկ
աւելի, ու եօթը օրուան
լոյսին չափ պիտի ըլլայ։
27 Ահա Տէրոջը անունը հեռուէն
կու գայ. անոր բարկութիւնը կը
վառի, ու բոցը սաստիկ է. շրթունքները
սրտմտութեամբ լեցուած
է, ու լեզուն մաշող կրակի
28 պէս է. Ու անոր հոգին յորդահոս
գետի պէս մինչեւ պարանոցը
պիտի հասնի, որ ազգերը
ունայնութեան մաղով մաղէ, եւ
ժողովուրդներուն կզակը սանձ
29 դնէ մոլորեցնելու խոտորցընէ։ Դուք
տօնը տօնի մը գիշերուան պէս
երգ պիտի ունենաք. ու Իսրայէլի
Վէմին՝ Տէրոջը լեռը երթալու
համար՝ սրինգով գացողին պէս՝
սրտի ուրախութիւն պիտի ունե-
30 նաք։ Ու Տէրը իր փառաւոր
ձայնը լսել պիտի տայ, ու իր սաստիկ
բարկութեամբը, եւ մաշող
կրակին բոցովը, հեղեղով, փոթորիկով,
ու կարկուտի քարերով՝
իր երկընցած բազուկը պիտի
31 ցուցընէ։ Վասն զի գաւազանով
զարնող Ասորեստանցին Տէրոջը
32 ձայնէն պիտի ճնշուի։ Ու
որոշուած գաւազանին ամէն հարուածը՝
որ Տէրը անոր վրայ պիտի
դնէ, թմբուկներով ու քնարներով
պիտի ըլլայ. եւ անոր հետ
ապստամբութեան պատերազմներով պիտի
33 պատերազմի։ Քանզի Տոփեթը
շատոնցմէ պատրաստուած է. անիկայ
ալ թագաւորին համար պատրաստուեցաւ.
զանիկայ խորունկցուց,
լայնցուց. անոր դէզը
կրակ ու շատ փայտ է. զանիկայ
Տէրոջը շունչը՝ ծծումբի հեղեղի
պէս պիտի բորբոքէ։

Ն. Ք. ԴՔ. իրր 713

Գլ. է. 4։

Մատ. իգ. 37։

Ղեւ. իզ. 8։ Բ Օր. իը. 25։ լբ. 30։ Յես. իգ. 10։

Սաղ. բ. 12։ լդ. 8։ Առակ. ժզ. 20։ Երեմ. ժէ. 7։

Գլ. կե. 9։

Գ Թագ. իբ. 27։ Սաղ. ճիէ. 2։

Սաղ. հդ. 9։ Ամով. ը. 11։

Յես. ա. 7։

Բ Մն. լա. 1։ Գլ. բ. 20։ լա. 7։

Ովս. ժդ. 8։

Մատ. զ. 33։ Ա Տիմ. դ. 8։

Կամ՝ շաղուած

Գլ. բ. 14. 15։ խդ. 3։

Գլ. կ. 19. 20։

Ն. Ք. ԴՔ. իրր 713

Գլ. ժա. 4։ Բ Թես. բ. 8։

Գլ. ը. 8։

Գլ. լէ. 29։

Սաղ. խբ. 4։

Գլ. բ. 3։

Գլ. ԻԹ. 6։

Գլ. իը. 2։ լբ. 19։

Եբր. բազուկին իջնելը

Գլ. ժ. 5. 24։

Գլ. լէ. 36։

Եբր. անցքը

Գլ. ժա. 15։ ժթ. 16։

Երեմ. է. 31։ ժթ. 6։

ԳԼ. ԼԱ

1 Մարգարէն կ՚անիծէ ան յիմարութիւնը՝ որով Եգիպտոսին կ՚ապաւինէին, եւ զԱստուած կը մերժէին. 6 կը յորդորէ ժողովուրդը որ դարձի գան. 8 կը ցուցընէ Ասորեստանի կործանումը։

1 Վա՜յ անոնց՝ որ օգնութեան համար
Եգիպտոս կ՚իջնեն, ու
ձիերու կը վստահին, ու կառքերու
կ՚ապաւինին, որովհետեւ շատ
են, ու ձիաւորներուն, որովհետեւ
խիստ ‖զօրաւոր են. եւ Իսրայէլին
Սուրբին չեն նայիր, ու Տէրը չեն
2 փնտռեր։ Բայց անիկայ ալ իմաստուն
է, ու չարիք կը բերէ. եւ իր
խօսքերը ետ չդարձըներ. ու չարերուն
տանը դէմ, եւ անօրէնութիւն
գործողներուն օգնութեանը
3 դէմ կ՚ելլէ։ Արդ՝ Եգիպտացիք
մարդ են, ու չէ թէ Աստուած.
ու անոնց ձիերը մարմին են, եւ

Գլ. լ. 2։ լզ. 6։ Եզեկ. ժէ. 15։

Սաղ. ի. 7։ Գլ. լզ. 9։

Կամ՝ բազմաթիւ

Դան. թ. 13։ Ովս. է. 7։

Թուոց իգ. 19։

Սաղ. ճխզ. 3. 5։

չէ թէ Հոգի . ու երբոր Տէրը իր
ձեռքը երկընցընէ, թէ օգնու-
թիւն ընողը պիտի սահի, և թէ
օգնութիւն գտնողը պիտի իյնայ .
ու ամէնը մէկտեղ պիտի կոր-
4 սուին ։ Քանզի Տէրը ինծի այս-
պէս ըսաւ . [Դ]Զոր օրինակ առիւ-
ծը, կամ կորիւնը իր որսին հա-
մար կը գոչէ, ու երբոր հովիւնե-
րուն գունդը անոր վրայ կը ժող-
վուին, անոնց ձայնէն չվախնար,
ու անոնց աղաղակէն չվհատիր,
[Ե]այնպէս ալ զօրաց Տէրը Սիօն
լեռանը համար, ու անոր բլուրին
համար պատերազմելու պիտի իջ-
5 նէ ։ [Զ]Ինչպէս որ թռչունները
իրենց ձագերը կը ծածկեն, այնպէս
ալ զօրաց Տէրը Երուսաղէմին
պաշտպանութիւն պիտի ընէ .
[Է]պիտի պաշտպանէ ու փրկէ զա-
նիկայ . պիտի *անցնի, ու պիտի
ազատէ ։

6. Դուք ան Աստուծոյն դարձէք,
ուսկից որ Իսրայէլի որդիքը [Ը]չարա-
7 չար ապստամբեցան ։ Քանզի ան
օրը՝ ամէն մարդ [Թ]մէկդի պիտի նե-
տէ իր արծաթէ կուռքերը, ու ոս-
կիէ կուռքերը, որոնք ձեռքերնիդ
8 շինեցին ձեզի [Ժ]մեղքի համար ։ Եւ
Ասորեստանցին [Ի]սրով պիտի իյ-
նայ, բայց չէ թէ մարդու սրով .
հապա զանիկայ անանկ մէկ սուր մը
պիտի ուտէ, որ մարդու սուր չէ .
ու անիկայ սուրին երեսէն պիտի
փախչի, և անոր երիտասարդները
9 հարկատու պիտի ըլլան ։ Ու [Լ]անի-
կայ իր վախէն պատճառաւը՝ իր
†բերդը պիտի անցնի . և անոր իշ-
խանները դրօշակէն պիտի զարհու-
րին, կ'ըսէ Տէրը, որուն կրակը
Սիօնի մէջ է, ու փուռը Երուսա-
ղէմի մէջ ։

Ն. ք. գԲ. իրր 713

Դ Ովս. ժա. 10։ Ամով. գ. 8։

Ե Գլ. խբ. 13։

Զ Բ Օր. լբ. 11։ Սաղ. ղա. 4։

Է Սաղ. լէ. 40։

* Կամ՝ խնայէ։

Ը Ովս. Թ. 9։

Թ Գլ. Բ. 20։ Լ. 22։

Ժ Գ Թագ. ժԲ. 30։

Ի Տես Դ Թագ. ԺԹ. 35, 33։ Գլ. լէ. 36։

Լ Գլ. լէ. 37։

† Կամ՝ բերդն

ԳԼ. ԼԲ

1 Քրիստոսի թագաւորութեանը բարիքները ։ 9 Մարգարէն՝ երկրին ամայութիւնը կը նախաձայնէ . 15 ու կը խոստանայ ժողովուրդին դարձը ու բարեբաղդութիւնը ։

1 Ահա [Ա]թագաւոր մը արդարու-
թեամբ պիտի թագաւորէ . ու
իշխանները իրաւունքով պիտի իշ-
2 խեն ։ Եւ ‡ան մարդը՝ հովի դէմ
եղող պատսպարանի պէս, ու [Բ]փո-
թորիկի դէմ եղող ծածկոցի պէս,
չոր տեղը եղող ջուրի վտակներու
պէս, և ծարաւուտ երկրի մէջ՝ մեծ
ապառաժի մը հովանիին պէս պիտի
3 ըլլայ ։ Ու [Գ]տեսնողներուն աչքե-
րը պիտի չշլանան, և լսողներուն
4 ականջները մտիկ պիտի ընեն ։ Ու
արտորացողներուն սիրտը գիտու-
թիւն պիտի հասկընայ, և թոթո-
վախօսներուն լեզուն յստակ խօսե-
5 լու պատրաստ պիտի ըլլայ ։ Անզգ-
գամին մէյմըն ալ ազնուարարոյ պի-
տի չըսուի, ու ագահին մէյմըն ալ
6 առատաձեռն պիտի չըսուի . Վասն
զի անզգամը անզգամութիւն կը
խօսի, ու անոր սիրտը անօրէնու-
թիւն կը գործէ . կեղծաւորութիւն
կ'ընէ, ու Տէրոջը վրայով ամբարշ-
տութիւն կը խօսի . անօթիին հո-
գին պարապ կը ձգէ, ու ծարաւա-
7 ծին խմելիքը կը հատցընէ ։ Եւ ա-
գահին ‖զէնքերը չար են . անի-
կայ սուտ խօսքերով աղքատները
կորսընցընելու համար՝ նենգու-
թիւններ կը խորհի, թէև տնանկը
8 արդարութեամբ խօսի ։ Բայց ազ-
նուարարոյ մարդը՝ ազնիւ բաներ
կը խորհի, ու ազնիւ բաներու վրայ
հաստատ կը մնայ ։

9 Ո՛վ =հանգիստ կիներ՝ ելէք,
իմ ձայնս մտիկ ըրէք . ո՛վ ան-
հոգ աղջիկներ՝ իմ խօսքիս ականջ
10 տուէք ։ Օրերով ու տարիներով
խռովութեան մէջ պիտի ըլլաք,
ո՛վ անհոգ կիներ . քանզի այգե-
կութը կորսուեցաւ . հունձքի ժա-
11 մանակ պիտի չգայ ։ Ո՛վ հանգիստ
կիներ՝ դողացէք . ո՛վ անհոգ
կիներ՝ խռովութեան մէջ ին-
կէք . հանուեցէք ու մերկ եղէք,
ու մէջքերնիդ քուրձ կապեցէք ։
12 Ցանկալի արտերուն ու պտղաբեր
որթին համար՝ §կուրծքերնին պի-
13 տի ծեծեն" ։ [Դ]Իմ ժողովուրդիս
երկրին վրայ փուշ ու ցախ պիտի
բուսնի . նաև ամէն ուրախութեան
տուներուն վրայ [Ե]ուրախալի քա-
14 ղաքին մէջ ։ [Զ]Քանզի պալատները
երեսէ պիտի ձգուին . ամբոխող
քաղաքը պիտի թողուի . բերդերը
ու պարիսպները յաւիտեան՝ քա-
րայրներ պիտի ըլլան, ցիռերու
զուարճութեան համար, ու խա-
շինքներու արօտ ըլլալու համար,
15 Մինչև որ [Է]վերէն մեր վրայ Հոգի
թափուի, ու [Ը]անապատը պտղա-
բեր արտ դառնայ, և պտղաբեր
16 արտը անտառ համարուի ։ Ան ա-
տենը անապատին մէջը իրաւունք
պիտի բնակի, ու պտղաբեր արտին
մէջը արդարութիւն պիտի հանգչի ։
17 [Թ]Եւ արդարութեան գործը՝ խաղա-
ղութիւն, ու արդարութեան ար-
դիւնքը՝ հանգիստ ու ապահովու-
18 թիւն պիտի ըլլայ յաւիտեան ։ Եւ
իմ ժողովուրդս խաղաղութեան բնա-
կութեան մէջ, ու ապահով վրան-
ներու մէջ, և հանգստեան հանգըս-
տութեան մէջ պիտի բնակի ։
19 Բայց [Ժ]կարկուտ պիտի իջնէ [Ի]ան-
տառին վրայ, ու քաղաքը բոլորո-
20 վին պիտի խոնարհի ։ Երանի ձեզի
որ ամէն ջուրերու քով կը ցանէք,

Ա Տես Սաղ. խե. 1, &c. Երեմ. իգ. 5։ Ովս. գ. 5։ Զաք. Թ. 9։

‡ Կամ՝ ամէն մէկը

Բ Գլ. դ. 6։ իե. 4։

Գ Գլ. իթ. 18։ լե. 5, 6։

Ն. ք. գԲ. իրր 713

‖ Եբր. գործիները

= Ամով. զ. 1։

§ Եբր. ստինքներուն վրայ պիտի զարնեն ։

Դ Գլ. լդ. 13։ Ովս. Թ. 6։

Ե Գլ. իբ. 2։

Զ Գլ. իե. 10։

Է Սաղ. ճդ. 30։ Յովել. բ. 28։

Ը Գլ. իթ. 17։ լե. 2։

Թ Յակ. գ. 18։

Ժ Գլ. լ. 30։ Ի Զաք. ժա. 2։

ու [ի]եզան և էշուն ոտքը հոն [*]կոխել
կու տաք" ։

Ն․ Ք․ Գ․Ք․
Իբր 713

ի Գլ․ Լ․ 24 ։
* Եբր․ կը խրկէք ։

ԳԼ․ ԼԳ

1 Եկեղեցիին թշնամիներուն դէմ Աստուծոյ կատարելու դատաստանները ։ 13 Բարեպաշտներուն արտօնութիւնները ։

1 Վա՜յ քեզի [ա]ով կործանող՝ որ դուն
չկործանուեցար․ ու վա՜յ քեզի
ով յափշտակող՝ որ քեզ չյափշտակեցին․ [բ]Երբոր դուն կործանելը
լմնցընես, քեզ պիտի կործանեն․ երբոր յափշտակելէն դադարիս,
քեզ պիտի յափշտակեն ։
2 Ով Տէր՝ մեզի ողորմէ, [գ]քեզի
կը յուսանք․ ամէն առտու անոնց
զօրութիւն եղիր, ու նեղութեան
ժամանակը մեզի փրկութիւն եղիր ։
3 Ազմուկին ձայնէն ժողովուրդները
կը փախչին․ քու բարձրանալէդ
ազգերը կը ցրուին ։
4 Ու ձեր աւարը՝ թրթուրին ժողվելուն պէս պիտի ժողվեն․ անոր
վրայ՝ մարախներուն ցատկելուն
5 պէս պիտի ցատկեն ։ [դ]Տէրը բարձրացած է․ վասն զի բարձրերը կը
բնակի․ Սիօնը իրաւունքով ու
6 արդարութիւնով լեցուց ։ Ու քու
ժամանակներուդ հաստատութիւնը, — փրկութեանց զօրութիւնը՝
իմաստութիւն ու գիտութիւն
պիտի ըլլայ․ Տէրոջը վախը անոր
գանձն է ։
7 Ահա անոնց զօրաւորները դուրսը
կ'աղաղակեն․ [ե]խաղաղութեան
դեսպանները դառնապէս կու լան ։
8 [զ]Բանուկ ճամբաները ամայի եղան․
ճամբայէն անցնող չմնաց․ [է]Անիկայ
ուխտը աւրեց․ քաղաքները կ'անարգէ․ մարդը բանի տեղ չսեպեր ։
9 [ը]Երկիրը սուգ կը բռնէ, ու
կը նուաղի․ Լիբանանը ամչցաւ,
— թառամեցաւ․ Սարօնը անապատի պէս եղաւ, և Բասանն ու
10 Կարմեղոսը կը թօթվուին ։ [թ]Հիմա
պիտի ելլեմ՝ կ'ըսէ Տէրը, հիմա
պիտի փառաւորուիմ, հիմա պիտի
11 բարձրանամ ։ [ժ]Դուք յարդով
պիտի յղանաք, ու մղեղ պիտի
ծնանիք․ ու ձեր [ի]շունչը կրակի
12 պէս ձեզ պիտի ուտէ ։ Ու ժողովուրդները կիրի այրուելուն պէս
պիտի ըլլան․ անոնք կրակի մէջ՝
[լ]կտրուած փուշերու պէս պիտի
13 այրին ։ [խ]Ո՛վ հեռու եղողներ՝ իմ
ըրածս լսեցէք․ ու մօտ եղողներ՝
14 իմ զօրութիւնս գիտցէք ։ Սիօնի
մէջ մեղաւորները կը վախնան․
կեղծաւորները դող կը բռնէ ։
Մեզմէ ո՞վ պիտի բնակի մաշող
կրակին մէջը․ մեզմէ ո՞վ պիտի
բնակի յաւիտենական բոցերուն
15 մէջը ։ [ծ]Արդարութեամբ քալողը,

ա Գլ․ իա․ 2 ։ Ամբ․ բ․ 8 ։
բ Յայտ․ ժգ․ 10 ։
գ Գլ․ իե․ 9 ։
դ Սաղ․ ղէ․ 9 ։
ե դ Թագ․ ժը․ 18․ 37 ։
զ Դատ․ ե․ 6 ։
է դ Թագ․ ժը․ 14-17 ։
ը Գլ․ իդ․ 4 ։
թ Սաղ․ ժբ․ 5 ։
ժ Սաղ․ է․ 14 ։ Գլ․ ծթ․ 4 ։
ի Կամ՝ Բարկութեան ոգին
լ Գլ․ թ․ 18 ։
խ Գլ․ խթ․ 1 ։
ծ Սաղ․ ժե․ 2 ։ իդ․ 4 ։

և ուղղութիւն խօսողը, անիրաւութեան շահը մերժողը,
կաշառք առնելէն ձեռքերը թօթվողը, արիւնահեղութեան խօսքերը
չլսելու համար՝ ականջները գոցողը, ու [կ]չարութիւնը չտեսնելու
16 համար՝ աչքերը գոցողը, Անիկայ
բարձրերը պիտի բնակի․ անոր
բերդը ամուր վէմերու վրայ պիտի
ըլլայ․ անոր հաց պիտի տրուի,
— անոր ջուրը անպակաս պիտի
17 ըլլայ ։ Քու աչքերդ՝ թագաւորը
իր վայելչութեամբը պիտի տեսնեն․ անոնք հեռաւոր երկիր պիտի
18 նային ։ Քու սիրտդ վախերը պիտի
մտածէ․ [հ]Ո՞ւր է դպիրը, ո՞ւր է
կշռողը, ո՞ւր է աշտարակները գրողը ։
19 [ձ]Դուն պիտի չտեսնես ան
խիստ ժողովուրդը, [ղ]դժուարիմաց
ու անծանօթ լեզու ունեցող ժողովուրդը, թոթովախօս ու անիմանալի
20 լեզուով ժողովուրդը ։ Մեր
տօնախմբութեանց քաղաքին՝
[ճ]Սիօնին նայէ․ քու աչքերդ [մ]Երուսաղէմը պիտի տեսնեն, իբրև
հանգիստ բնակարան մը — չխախտելու վրան մը, [յ]որուն ցիցերը
յաւիտեան պիտի չշարժին, ու
չուանները բնաւ պիտի չկտրին ։
21 Հապա հոն փառաւորեալ Տէրը
պիտի ըլլայ մեզի՝ լայնատարած
գետերու — վտակներու տեղ, ուր
որ թիավար նաւ պիտի չմտնէ,
և անկէ մեծ նաւ պիտի չանցնի ։
22 Քանզի մեր դատաւորը Տէրն է․
մեր [ն]օրէնսդիրը Տէրն է․ [շ]մեր
թագաւորը Տէրն է․ անիկայ մեզ
պիտի ազատէ ։
23 Քու չուաններդ թուլցան․ իրենց կայմին խարիսխը չկրցան հաստատ բռնել․ առագաստը չկրցան
բանալ․ ան ատենը մեծ աւար
բաժնուեցաւ․ մինչև անդամ կաղերը
24 աւար առին ։ Ու հոն բնակողը պիտի չըսէ թէ՝ Հիւանդ եմ․
[ո]հոն բնակող ժողովուրդին անօրէնութիւնը պիտի թողուի ։

Ն․ Ք․ Գ․Ք․
Իբր 713

կ Սաղ․ ճժթ․ 37 ։
հ ա Կոր․ ա․ 20 ։
ձ դ Թագ․ ժթ․ 32 ։
ղ Բ Օր․ իը․ 49 ։ 50 ։ Երեմ․ ե․ 15 ։
ճ Սաղ․ խը․ 12 ։
մ Սաղ․ խզ․ 5 ։ ճիե․ 1 ։ 2 ։
յ Գլ․ լէ․ 33 ։ ծդ․ 2 ։
ն Յակ․ դ․ 12 ։
շ Սաղ․ ձթ․ 18 ։
ո Երեմ․ ծ․ 20 ։

ԳԼ․ ԼԴ

1 Ան դատաստանները՝ որոնցմով Աստուած իր եկեղեցիին համար վրէժխնդրութիւն պիտի ընէր ։ 11 Եկեղեցւոյն թշնամեաց կործանումը ։ 16 Աս մարգարէութիւններուն ստուգութիւնը ։

1 Ո՛վ ազգեր՝ [ա]մօտեցէք որ լսէք,
ով ժողովուրդներ՝ ականջ
տուէք․ [բ]Երկիրը՝ ու անոր լիութիւնը, աշխարհը՝ ու անոր բոլոր
[գ]բնակիչները թող մտիկ ընեն ։
2 Վասն զի Տէրոջը բարկութիւնը ամէն ազգերուն վրայ, ու սրտմտութիւնը անոնց բոլոր զօրքերուն վրայ է․ [դ]Անիկայ զանոնք նզովեց․

ա Սաղ․ խթ․ 1 ։
բ Բ Օր․ լբ․ 1 ։
գ Եբր․ սերունդը

3 զանոնք սպանման մատնեց ։ Եւ
անոնց սպաննուածները պիտի նետուին. ու [Գ] անոնց դիակներէն գէշ
հոտ պիտի ելլէ. և անոնց արիւնէն
4 լեռները պիտի հալին ։ Ու [Դ] երկինքին բոլոր զօրքերը պիտի հալին.
ու երկինքը [Ե] մագաղաթի պէս պիտի գալարի. [Զ] Եւ անոր բոլոր զօրքերը վար պիտի թափին, ինչպէս
որ տերևը որթէն կը թափի, ու ինչպէս որ [Է] թուզ թզենիէն կը թափի ։
5 Քանզի [Ը] իմ սուրս երկինքի մէջ
արբեցած է. ահա անիկայ [Թ] Եդովմին
վրայ ու իմ նզոված ժողովուրդիս
վրայ՝ դատաստան ընելու պիտի իջնէ ։
6 Տէրոջը սուրը արիւնով լեցուած է, — ճարպով եղած է.
գառներուն և նոխազներուն արիւնովը, — խոյերուն երիկամանց
ճարպովը. քանզի [Ժ] Տէրը Բոսրայի
մէջ զոհ ունի, ու Եդովմի երկրին
7 մէջ մեծ սպանդ ։ Եւ անոնց հետ
պիտի իյնան [Ի] միեղջերուները, ու
զուարակները ցուլերուն հետ. և
անոնց երկիրը արիւնով պիտի գինովնայ, ու անոնց հողը ճարպով
8 պիտի պարարտանայ ։ Քանզի Տէրոջը [Լ] վրէժխնդրութեան օրը՝ —
Սիոնի վէճին համար՝ հատուցման
9 տարին է ։ [Խ] Եւ անոր գետերը՝
ձիւթի, ու հողը ծծումբի պիտի
դառնայ. և անոր երկիրը վառած
10 ձիւթ պիտի ըլլայ. Գիշեր ու ցորեկ պիտի չմարի. [Ծ] անոր ծուխը
յաւիտեան պիտի ելլէ. և [Կ] դարէ
'ի դար աւերակ պիտի մնայ. յաւիտեանս յաւիտենից անկէ անցնող
11 պիտի չըլլայ ։ [Հ] Հապա զանիկայ
հաւալուսները ու ոզնիները պիտի
ժառանգեն. և հոն քաջահաւք ու
ագռաւը պիտի բնակին. ու [Ձ] անոր
վրայ դատարկութեան լարը և ունայնութեան կշիռը պիտի քաշուի ։
12 Անոր ազնուականները թագաւորութեան պիտի կանչեն, բայց հոն
մէկը պիտի չգտնուի. ու անոր բոլոր իշխանները պիտի ոչնչանան ։
13 Եւ [Ղ] անոր պալատներուն մէջը փուշեր, — անոր պարիսպներուն վրայ
եղինճ ու եկքան պիտի բուսնի. և
[Ճ] ճագարներու բնակարան, — ջայլամներու գաւիթ պիտի ըլլայ ։
14 Եւ վայրենի կատուները բորենիներուն պիտի հանդիպին, ու այծամարդները իրարու ձայն պիտի
տան, և յուշկապարիկները հոն
պիտի հանգչին, ու հոն իրենց հանգիստ
15 տեղ պիտի գտնեն ։ Հոն
նետօձը իր բոյնը պիտի շինէ, ու
հաւկիթ պիտի ածէ, և իր ձագերը
պիտի հանէ, ու իր հովանիին տակը ժողվելով՝ պիտի խնամէ. և ուրուրները հոն պիտի ժողվուին՝ ամէն
16 մէկը իր ընկերին հետ ։ [Մ] Տէրոջը
գիրքին մէջը փնտռեցէք, ու կարդացէք. ասոնց մէկը պիտի չպակսի. մէկուն ընկերը պակաս պիտի
չըլլայ. վասն զի իր բերանը հրամայեր է, ու իր Հոգին պիտի ժողվէ
17 զանոնք ։ Եւ ինքը անոնց համար վիճակ ձգեր է. ու իր ձեռքը
զանիկայ լարով բաժներ է անոնց.
զանիկայ յաւիտեան պիտի ժառանգեն. դարէ 'ի դար անոր մէջը
պիտի բնակին ։

ԳԼ. ԼԵ

1 Քրիստոսի թագաւորութեանը ուրախալի կերպով ծաղկիլը ։ 3 Տկարները կը քաջալերուին աւետարանին արտօնութիւններովը ։

1 [Ա] Անապատը ու չոր երկիրը [Բ] պիտի
ուրախանայ. և անբնակ երկիրը պիտի ցնծայ՝ ու շուշանի պէս
2 պիտի ծաղկի ։ [Գ] Անիկայ բոլորովին
պիտի ծաղկի, և ցնծութեամբ ու
երգերով պիտի ուրախանայ. անոր
պիտի տրուի Լիբանանին փառքը,
Կարմեղոսին ու Սարոնին վայելչութիւնը. անոնք Տէրոջը փառքը՝
մեր Աստուծոյն վայելչութիւնը
պիտի տեսնեն ։

3 [Դ] Թուլցած ձեռքերը ուժովցուցէք, ու դողդոջուն ծունկերը զօրացուցէք.
4 Թուլասիրտներուն ըսէք. Ուժովցէք, մի վախնաք.
ահա ձեր Աստուածը վրէժխնդրութիւնով՝ — Աստուծոյ հատուցումովը կու գայ. անիկայ պիտի գայ,
5 ու ձեզ ազատէ ։ Ան ատենը [Ե] կոյրերուն աչքերը պիտի բացուին, ու
[Զ] խուլերուն ականջները պիտի բացուին ։
6 Ան ատենը [Է] կաղը եղջերուի պէս պիտի ցատկռտէ, ու
[Ը] համրին լեզուն ուրախութիւն պիտի
երգէ. քանզի անապատի մէջ [Թ] ջուրեր, ու անբնակ երկրի մէջ հեղեղներ
7 պիտի բղխին ։ Եւ խորշակահար երկիրը՝ լիճ պիտի դառնայ, ու ծարաւուտ երկիրը՝ ջուրի
աղբիւրներ պիտի բղխէ. և [Ժ] ճագարներուն պառկած բնակարանը՝
եղէգի ու կնիւնի գաւիթ պիտի
8 ըլլայ ։ Եւ հոն պողոտայ ու ճամբայ պիտի ըլլայ, որ անիկայ սուրբ
ճամբայ պիտի կոչուի. [Ի] անկէ պիղծ
մէկը պիտի չանցնի. Հապա անիկայ անոնց համար պիտի ըլլայ. Այն
ճամբուն մէջ քալողը, ու յիմարները
9 անգամ պիտի չմոլորին ։ [Լ] Հոն առիւծ պիտի չըլլայ, ու անոր վրայ
յափշտակող գազան պիտի չելլէ, և
հոն պիտի չգտնուի, հապա փրկուածները
10 հոն պիտի քալեն ։ Ու [Խ] Տէրոջը փրկածները պիտի դառնան, ու երգերով Սիոն պիտի գան.
և անոնց գլխուն վրայ յաւիտենա-

Ն. Ք. Ք. իբր 713

[Գ] Յովէլ. բ. 20.
[Դ] Սաղ. ճբ. 26. Եբր. ա. 7. 8. Յովէլ. բ. 31. գ. 15. Մատ. իդ. 29. Բ Պետ. գ. 10.
[Ե] Յայտ. զ. 14.
[Զ] Գլ. ժգ. 12.
[Է] Յայտ. զ. 13.
[Ը] Երեմ. խզ. 10.
[Թ] Երեմ. խթ. 7. 22. Մաղ. ա. 4.
[Ժ] Գլ. կգ. 1. Երեմ. խթ. 13. Սոփ. ա. 7.
[Ի] կամ՝ վայրենի ցուլերը.
[Լ] Գլ. կգ. 4.
[Խ] Տես Բ Օր. իթ. 23.
[Ծ] Յայտ. ժդ. 11. ժը. 18. ժթ. 3.
[Կ] Մաղ. ա. 4.
[Հ] Գլ. ժդ. 23. Սոփ. բ. 14. Յայտ. ժը. 2.
[Ձ] Դ Թագ. ժա. 13. Ողբ. բ. 8.
[Ղ] Գլ. լբ. 13. Ովս. թ. 6.
[Ճ] Գլ. ժգ. 21. Եւ.

Ն. Ք. Ք. իբր 713

[Մ] Մաղ. գ. 16.

[Ա] Գլ. ծե. 12.
[Բ] կամ՝ անոնց համար պիտի
[Գ] Գլ. լբ. 15.
[Դ] Յոբ. դ. 3. 4. Եբր. ժբ. 12.
[Ե] Գլ. իթ. 18. լբ. 3. 4. խբ. 7. Մատ. թ. 27. Եւ ժա. 5. ժբ. 22. ի. 30. Եւ իա. 14. Յոհ. թ. 6. 7.
[Զ] Մատ. ժա. 5. Մար. է. 32. Եւ.
[Է] Մատ. ժա. 5. ժե. 30. իա. 14. Յոհ. ե. 8. 9. Գործ. գ. 2. Եւ ը. 7. ժդ. 8. Եւ.
[Ը] Գլ. լբ. 4. Մատ. թ. 32. 33. ժբ. 22. ժե. 30.
[Թ] Գլ. խա. 18. խդ. 19. Յոհ. է. 38. 39.
[Ժ] Գլ. լդ. 13.
[Ի] Գլ. ծբ. 1. Յովէլ. գ. 17. Յայտ. իա. 27.
[Լ] Ղև. իզ. 6. Գլ. ժա. 9. Եզեկ. լդ. 25.
[Խ] Գլ. ծա. 11.

Ն. Ք. ՉԺ. իբր 713

կան ուրախութիւն պիտի ըլլայ . անոնք ցնծութիւն ու ուրախութիւն պիտի ստանան . և [a]տրտմութիւնը ու հեծութիւնը անոնցմէ պիտի հեռանայ ։

[a] Գլ. ԻԵ. 8 . ԿԵ . 19 . Յայտ . Է . 17 . ԻԱ . 4 .

Գլ. ԼԶ.

1 Սենեքերիմ թագաւորը Յուդայի վրայ կը յարձակի ։ 4 Ռափսակ՝ Սենեքերիմէն խըրկուած, հայհոյալից յորդորանքներով ժողովուրդը ապստամբութեան կը գրգռէ ։ 22 Անոր խօսքերը Եզեկիային կը պատմուին ։

713

[a] Դ Թագ. ԺԸ. 13. 17. Բ Մն. ԼԲ. 1.

710

1 Ու [a]եղաւ որ Եզեկիա թագաւորին չորեքտասաներորդ տարին՝ Ասորեստանի Սենեքերիմ թագաւորը՝ Յուդայի բոլոր պարսպաւոր քաղաքներուն վրայ ելաւ, ու զա-
2 նոնք առաւ ։ Եւ Ասորեստանի թագաւորը՝ Ռափսակը շատ զօրքով Լաքիսէն Երուսաղէմ խրկեց Եզեկիա թագաւորին . ու անիկայ թափիչի ագարակին ճամբան եղող վերի աւազանին ջրմուղին վրայ
3 կայնեցաւ ։ Եւ Քեղկիայի որդին Եղիակիմ՝ պալատին հազարապետը, ու Սեբնա ատենադպիրը, ու յիշատակագիր Ասափի որդին Յովաքը՝ անոր ելան ։

[b] Դ Թագ. ԺԸ. 19, ևն.

4 [b]Եւ Ռափսակ անոնց ըսաւ . Եզեկիային ըսէք . Մեծ թագաւորը՝ Ասորեստանի թագաւորը այսպէս կ՚ըսէ . ի՞նչ է աս յոյսը՝ որուն
5 դուն կ՚ապաւինիս . Դուն ըսիր . Պատերազմի համար խորհուրդ ու զօրութիւն ունիմ . բայց շրթունքի խօսքեր են . հիմա որո՞ւն ապաւինելով ինծի ապստամբեցար ։

[c] Եզեկ. ԻԹ. 6, 7.

6 Ահա դուն [c]ան ջախջախած եղէգէ ցուպին՝ Եգիպտոսին ապաւինեցար, որ եթէ անոր մէկ մարդ մը կռթընի, ձեռքը պիտի մտնէ, ու զանիկայ պիտի ծակէ . Եգիպտոսի Փարաւոն թագաւորը բոլոր իրեն ա-
7 պաւինողներուն այնպէս է ։ Բայց թէ որ ինծի ըսես թէ՝ Մենք մեր Եհովայ Աստուծոյն կ՚ապաւինինք . անիկայ ան չէ՞, որուն բարձր տեղուանքը ու սեղանները Եզեկիան վերցուց, և Յուդային ու Երուսաղէմին ըսաւ . Միայն աս սեղանիս
8 առջեւ երկրպագութիւն ըրէք ։ Ու հիմա իմ տիրոջս . Ասորեստանի թագաւորին [d]հետ հաշտուէ", ու քեզի երկու հազար ձի տամ, թէ որ դուն քու կողմանէդ անոնց վրայ
9 հեծնողներ գտնելու կարող ես ։ Եւ իմ տիրոջս պզտիկ ծառաներէն մէկ կուսակալին ի՞նչպէս կրնաս դէմ դնել, որ դուն կառքերու ու ձիերու համար Եգիպտոսին կ՚ա-
10 պաւինիս ։ Եւ հիմա ես երկրիս վրայ արդեօք առանց Եհովայի հրամանէ՞ն ելեր եմ զանիկայ աւրելու համար . ինծի Եհովան ըսաւ .

[d] Կամ՝ պատանդ տուր ։

Ն. Ք. ՉԺ. 710

Ան երկրին վրայ ելիր, ու զանիկայ աւրէ ։

11 Ու Եղիակիմը, և Սեբնան, ու Յովաքը՝ Ռափսակին ըսին . Շընորհք ըրէ, քու ծառաներուդ հետ †Ասորերէն խօսէ, քանզի մենք կը հասկընանք, ու մեզի հետ Եբրայեցերէն մի՛ խօսիր որ պարսպին վրայ
12 եղող ժողովուրդը լսէ ։ Բայց Ռափսակ ըսաւ . Միթէ աս խօսքերը խօսելու համար իմ տէրս զիս քու տիրոջդ ու քեզի՞ միայն ղրկեց . չէ՞ որ այն մարդիկներուն ալ՝ որոնք պարսպին վրայ կը նստին՝ ձեզի հետ իրենց աղբը ուտելու, ու իրենց մէզը խմելու ։

† Կամ՝ Քաղդէարէն

13 Եւ Ռափսակ ոտք ելաւ, ու մեծ ձայնով մը Եբրայեցերէն աղաղակեց, ու ըսաւ . Մեծ թագաւորին՝ Ասորեստանի թագաւորին խօսքերը
14 մտիկ ըրէք . Թագաւորը այսպէս կ՚ըսէ . Եզեկիան ձեզ չխաբէ . քանզի անիկայ չկրնար ձեզ ազա-
15 տել ։ Ու Եզեկիան ձեզ Եհովային չյուսացընէ՝ ըսելով . Եհովան մեզ անշուշտ պիտի ազատէ, ու աս քաղաքը Ասորեստանի թագա-
16 ւորին ձեռքը պիտի չտրուի ։ Եզեկիային մտիկ մի՛ ընէք . քանզի Ասորեստանի թագաւորը այսպէս կ՚ըսէ . Ինծի հետ հաշտութիւն ըրէք, ու ինծի՛ ելէք . [e]և ամէն մարդ իր որթէն՝ ու ամէն մարդ իր թզենիէն ուտէ, և ամէն մարդ իր
17 ջրհորին ջուրէն խմէ, Մինչև որ ես գամ, ու ձեզ ձեր երկրին պէս մէկ երկիր մը՝ ցորենի ու գինիի երկիր մը՝ հացի ու այգիներու երկիր մը
18 տանիմ ։ Չըլլայ որ Եզեկիա ձեզ գլխէ հանէ՝ ըսելով . Եհովան մեզ պիտի ազատէ ։ Միթէ ազգաց աստուածները Ասորեստանի թագաւորին ձեռքէն ամէն մէկը իր եր-
19 կիրը ազատե՞ց ։ Եմաթի ու Արփաթի աստուածները ո՞ւր են . Սեփարուիմի աստուածները ո՞ւր են . միթէ անոնք Սամարիան իմ ձեռքէս
20 ազատեցի՞ն . Աս երկիրներուն ամէն աստուածներէն ո՞րը իր երկիրը իմ ձեռքէս ազատեց, որ Եհովան Երուսաղէմը իմ ձեռքէս ազատէ ։
21 Ու անոնք լուռ կեցան, և անոր ամենևին պատասխան մը չտուին . քանզի թագաւորը հրամայեր էր, ըսելով . Անոր պատասխան մի տար ։

[e] Զաք. Գ. 10.

22 Ու Քեղկիայի որդին Եղիակիմ՝ պալատին հազարապետը, և Սեբնա ատենադպիրը, ու յիշատակագիր Ասափի որդին Յովաքը՝ հանդերձնին պատռած՝ Եզեկիային գացին, ու Ռափսակին խօսքերը անոր պատմեցին ։

Ն. Ք. Ծ.
710

ԳԼ. ԼԷ

1 Եզեկիա սուգ ընելով՝ Եսայիին մարդ կը խրկէ որ իրենց համար աղօթք ընէ։ 6 Եսայի զանոնք կը մխիթարէ։ 8 Սենեքերիմ՝ Թարակա թագաւորին դէմ պատերազմելու գացած ատենը՝ նախատական նամակ մը կը խրկէ Եզեկիային։ 14 Եզեկիային աղօթքը։ 21 Եսայիին մարգարէութիւնը՝ Սենեքերիմին հպարտութեանը ու կործանմանը, և Սիօնին ըլլալու բարիքին վրայով։ 36 Հրեշտակ մը Ասորեստանի զօրքերը կը ջարդէ։ 37 Սենեքերիմ իր որդւոցմէն կը սպաննուի Նինուէի մէջ։

— Դ Թագ. ԺԹ. 1, և։

1 Ու երբոր Եզեկիա թագաւորը
լսեց, իր հանդերձները պատռեց, ու քուրձ հագաւ, և Տէրոջը
2 տունը մտաւ. Ու Եղիակիմ՝ պալատին հազարապետը, և Սեբնա ատենադպիրը, ու քահանաներուն ծերերը քուրձեր հագած՝ Ամովսի որդւոյն Եսայի մարգարէին խրկեց։
3 Ու անոր ըսին. Եզեկիան այսպէս կ՚ըսէ. Այսօր նեղութեան, կշտամբանաց ու նախատանաց օր է. քանզի տղաքը մինչև ծնանելու վայրկեանը հասան, բայց ծնանելու ոյժ
4 չկայ։ Կարելի է որ քու Տէր Աստուածդ Ռափսակին խօսքերը լսէ, որն որ իր տէրը Ասորեստանի թագաւորը խրկեց՝ կենդանի Աստուածը նախատելու համար, ու քու Տէր Աստուածդ ան իր լսած խօսքերուն համար յանդիմանութիւն տայ. ուրեմն դուն գտնուող մնա-
5 ցորդին համար աղօթք ըրէ։ Ու Եզեկիա թագաւորին ծառաները
6 Եսայիին գացին։ Ու Եսայի անոնց ըսաւ. Ձեր տիրոջը ասանկ ըսէք. Տէրը այսպէս կ՚ըսէ. Մի վախնար ան լսած խօսքերէդ, որոնցմով Ասորեստանի թագաւորին
7 ծառաները զիս հայհոյեցին։ Ահա ես անոր վրայ մէկ ոգի մը կը խրկեմ, ու մէկ լուր մը լսելով՝ իր երկիրը պիտի դառնայ, ու զանիկայ իր երկրին մէջը սրով պիտի կործանեմ։

8 Ու Ռափսակ դարձաւ, ու Ասորեստանի թագաւորը գտաւ, որ Լեբնայի հետ կը պատերազմէր. վասն զի լսած էր որ Լաքիսէն
9 չուեր է։ Ու ՍԵՆԵՔԵՐԻՄ՝ Եթէովպացւոց Թարակա թագաւորին համար լսեց, որ կ՚ըսէին. Ահա անիկայ քեզի հետ պատերազմելու ելեր է. ու երբոր ասիկայ լսեց, Եզեկիային դեսպաններ խրկեց՝ ը-
10 սելով. Յուդայի Եզեկիա թագաւորին այսպէս խօսիք ու ըսէք. Ան քու Աստուածդ՝ որուն դուն ապաւիներ ես, թող քեզ չխաբէ՝ ըսելով. Երուսաղէմ Ասորեստանի թագաւորին ձեռքը պիտի չտրուի։
11 Ահա դուն լսեցիր ի՛նչ որ Ասորեստանի թագաւորները բոլոր երկիրներուն ըրին, ու ի՛նչպէս զանոնք բոլորովին կործանեցին, ու
12 հիմա դուն պիտի ազատիս։ Միթէ իմ հայրերուս կործանած ազգերուն, այսինքն Գովզանին, Խառանին, Ռեսեփին, ու Թելասարի մէջ եղող Եդեմի որդւոցը աստուած-
13 ները զանոնք ազատեցի՞ն։ Ո՞ւր է § Եմաթի թագաւորը, ու Արփաթի թագաւորը, ու Սեփարուիմ քաղաքին, Անային և Աւային թագաւորը։

§ Երեմ. ԽԹ. 23։

14 Ու Եզեկիա նամակը դեսպաններուն ձեռքէն առաւ, ու զանիկայ կարդաց, և Տէրոջը տունը ելաւ. ու Եզեկիա՝ Տէրոջը առջևը *բացաւ
15 անիկայ։ Ու Եզեկիա Տէրոջը առ-
16 ջևը աղօթք ըրաւ, ու ըսաւ. Ո՛վ Տէր զօրութեանց՝ Աստուած Իսրայէլի, որ քերովբէներուն մէջը կը նստիս. երկրիս ամէն թագաւորութիւններուն վրայ Աստուած մինակ դուն ես. երկինքը ու երկիրը դուն
17 ստեղծեցիր։ ‡ Ո՛վ Տէր՝ ականջդ խոնարհեցո՛ւր ու լսէ. ո՛վ Տէր՝ աչքերդ բա՛ց ու նայէ, և լսէ Սենեքերիմին բոլոր խօսքերը, որ խրկեց կենդանի Աստուածը նախատելու
18 համար։ Ո՛վ Տէր՝ իրաւցընէ Ասորեստանի թագաւորները՝ բոլոր † ազգերը ու անոնց երկիրը աւրե-
19 ցին, Ու անոնց աստուածները կրակի տուին. վասն զի անոնք Աստուած չէին, հապա մարդու ձեռագործ՝ փայտ ու քար էին. անոր
20 համար զանոնք կորսնցուցին։ Ու հիմա դուն ո՛վ Տէր Աստուած մեր՝ ազատէ մեզ անոր ձեռքէն, որպէս զի երկրիս բոլոր թագաւորութիւնները գիտնան, որ Տէրը միայն դուն ես։

* Կամ՝ տարածեց

‡ Դան. Թ. 18։

† Եբր. երկիրները

21 Ու Ամովսի որդին Եսային՝ Եզեկիային մարդ խրկեց՝ ըսելով. Իսրայէլին Տէր Աստուածը այսպէս կ՚ըսէ. Որովհետև Ասորեստանի Սենեքերիմ թագաւորին համար
22 աղօթք ըրիր ինծի, Անոր վրայով Տէրոջը ըսած խօսքը աս է. Սիօնի կոյս աղջիկը քեզ անարգեց, քեզ ծաղր ըրաւ. Երուսաղէմի աղջիկը
23 քու ետևէդ գլուխ շարժեց։ Դուն ո՞վ նախատեցիր ու հայհոյեցիր, ու որո՞ւն վրայ ձայնդ վերցուցիր, և աչքերդ Իսրայէլի Սուրբին դէմ
24 վեր վերցուցիր։ Քու ծառաներուդ ձեռքովը Տէրը նախատելով՝ ըսիր. Իմ կառքերուս շատութիւնովը լեռներուն բարձրութիւնը՝ Լիբանանու քովերը ելայ, ու անոր բարձր եղևինները և ընտիր մայրերը ‡ պիտի կտրեմ". ու անոր խիտ բարձր ծայրը՝ անոր Կարմեղոսին
25 անտառը ‖ պիտի մտնեմ"։ Ես

‡ Կամ՝ կտրելի.
‖ Կամ՝ մըտայ։

Ն. ք. զՔ. 710

փորեցի ու ջուր խմեցի, ու պաշարուած
տեղերուն բոլոր գետերը
ոտքերուս թաթովը ցամքեցուցի։

⊤ Դ. Թագ. ԺԹ. 25.

26 ⊤Միթէ լսած չե՞ս որ առաջուց
շատոնցմէ ես ըրի, ու առջի
օրերէն 'ի վեր ձեւակերպեցի. հիմա
հասուցի, որ դուն պարսպաւոր
քաղաքները աւերակի հողակոյտներու
27 դարձնես։ Ուստի անոնց
բնակիչներուն ձեռքը կարճ ըլլալուն
համար՝ զարհուրեցան ու ամչցան.
անոնք դաշտի խոտի, և
կանանչ բանջարի պէս, — տանիքի
խոտի պէս, և դեռ չհասած ու
խորշակէն զարնուած հունձքի պէս
28 եղան։ Բայց ես քու բնակութիւնդ,
ելլելդ ու մտնելդ, և ինծի
ունեցած սրտմտութիւնդ գիտեմ։
29 Որովհետև ինծի ունեցած սրտմտութիւնդ,
ու քու ամբարտաւանութիւնդ
իմ ականջներուս
ելաւ, ⊦Ես ալ իմ կարթս քու
քիթդ՝ և իմ սանձս քու բերանդ
պիտի դնեմ, ու քու եկած ճամբայէդ
քեզ ետ պիտի դարձնեմ։

⊦ Գլ. Լ. 28. Եզեկ. ԼԸ. 4.

30 Ու ասիկայ քեզի նշան ըլլայ.
աս տարի ինքիրմէ բուսածը, ու
երկրորդ տարին՝ ինկած հատերէն
բուսածը պիտի ուտէք. ու երրորդ
տարին՝ ցանեցէք, ու հնձեցէք, և
այգիներ տնկեցէք, ու անոնց պտուղը
31 կերէք։ Ու Յուդայի տանը
ազատուած մնացորդը՝ վարէն
արմատ պիտի արձակէ, ու վերէն
32 պտուղ պիտի տայ։ Քանզի Երուսաղեմէն
մնացորդ, ու Սիոն
լեռնէն ազատուած պիտի ելլէ.
ասիկայ ‖զօրաց Տէրոջը նախանձը
պիտի ընէ։

‖ Դ. Թագ. ԺԹ. 31. Գլ. Թ. 7.

33 Ասոր համար Ասորեստանի թագաւորին
վրայով՝ Տէրը այսպէս
կ՚ըսէ. անիկայ աս քաղաքը պիտի
չմտնէ, ու հոն նետ պիտի չնետէ,
և անոր առջեւ վահանով պիտի
չգայ, ու անոր դէմ պատնէշ պիտի
34 չկանգնէ. Իր եկած ճամբայէն ետ
պիտի դառնայ, ու աս քաղաքը
35 պիտի չմտնէ, կ՚ըսէ Տէրը։ Ու
⊦աս քաղաքը պիտի պաշտպանեմ,
ու զանիկայ ազատեմ, ինծի համար՝
ու իմ ծառայիս Դաւիթին
համար։

⊦ Դ. Թագ. Ի. 6. Գլ. ԼԸ. 6.

36 Ու εՏէրոջը հրեշտակը ելաւ, և
Ասորեստանի բանակին մէջը հարիւր
ութսունհինգ հազար մարդ
զարկաւ. ու երբոր առտուն
կանուխ ելան, ահա անոնց ամէնը
37 մեռած մարմիններ էին։ Ու Ասորեստանի
Սենեքերիմ թագաւորը
չուեց գնաց, ու դարձաւ՝ Նինուէի
38 մէջ նստաւ։ Ու երբոր անիկայ
իր աստուծոյն Նեսրաքին տանը
մէջ երկրպագութիւն կ՚ընէր, անոր
որդիքը Ադրամելէք ու Սարասար
զանիկայ սրով զարկին, ու
Արարատի երկիրը փախան. և անոր
տեղը՝ անոր որդին Ասորդան թագաւոր
եղաւ։

ε Դ. Թագ. ԺԹ. 35.

ԳԼ. ԼԸ.

1 Եզեկիա երբոր կը լսէ թէ պիտի մեռնի, աղօթք կ՚ընէ, ու իր կեանքը կ՚երկընցայ։ 8 Անոր խոստմունքին նշան մը ըլլալու համար՝ արեւը տասը աստիճան ետ կ՚երթայ։ 9 Իր շնորհակալութեան երգը։

713

− Դ. Թագ. Ի. 1. Եւ Բ. Մն. ԼԲ. 24.

1 −Այն օրերը Եզեկիա մահուան աստիճանը
հիւանդացաւ։ Ու
Ամովսի որդին Եսայի մարգարէն
անոր եկաւ, ու անոր ըսաւ. Տէրը
այսպէս կ՚ըսէ. ŦՏանդ համար
պատուէր տուր. քանզի դուն
մեռնելու ես, ու պիտի չապրիս։

Ŧ Բ. Թագ. ԺԷ. 23.

2 Ու Եզեկիա իր երեսը պատին դարձուց,
3 ու Տէրոջը աղօթք ըրաւ, Ու
ըսաւ. ‡Ով Տէր՝ կ՚աղաչեմ, քու
առջեւդ ճշմարտութեամբ ու կատարեալ
սրտով քալելս՝ և քու
աչքիդ առջեւը բարի եղածը ընելս
յիշէ. ու Եզեկիա մեծ լացով մը
լացաւ։

‡ Նեեմ. ԺԳ. 14.

4 Ու Տէրոջը խօսքը եղաւ Եսայիին,
5 ըսելով. Գնա՛ Եզեկիային
ըսէ. Քու հօրդ Դաւիթին Տէր
Աստուածը այսպէս կ՚ըսէ. Քու
աղօթքդ լսեցի, քու աչքիդ արցունքը
տեսայ. ահա ես քու օրերուդ
վրայ տասնուհինգ տարի
6 պիտի աւելցնեմ. Ու քեզ ու աս
քաղաքը Ասորեստանի թագաւորին
ձեռքէն պիտի ազատեմ, և ⊤աս
քաղաքին պաշտպանութիւն պիտի
7 ընեմ։ Ու ⊦ասիկայ քեզի Տէրոջմէն
նշան ըլլայ, թէ Տէրը աս իր
8 ըսած խօսքը պիտի կատարէ. Ահա
ստուերը՝ Աքազին արեւու ժամացոյցին
վրայ իջած աստիճաններէն՝
տասը աստիճան ետ պիտի դարձնեմ.
ու արեւը՝ իջած աստիճաններէն
տասը աստիճան ետ դարձաւ։

⊤ Գլ. ԼԷ. 35.

⊦ Դ. Թագ. Ի. 8. Եւ Գլ. Է. 11.

9 Աս է Յուդայի Եզեկիա թագաւորին
գրածը, որ իր հիւանդանալուն
ու հիւանդութենէն ելլելուն
ատենը գրեց։

10 Ես ըսի. Իմ օրերուս *հանգիստ
ժամանակին" մէջ՝ գերեզմանին
դռները պիտի երթամ. մնացած
11 տարիներէս զրկուեցայ։ Ըսի թէ՝
Տէրը պիտի չտեսնեմ, Տէրը պիտի
չտեսնեմ ‖կենդանեաց երկրին մէջ.
և միւս աշխարհին բնակչացը հետ
ըլլալով, ալ մարդու պիտի չնայիմ։
12 ⊦Իմ †շրջանս կը չուէ, ու
հովիւներուն տաղաւարին պէս ինծմէ
կը փոխադրուի. իմ կեանքս
կտրեցի ոստայնանկի պէս. առէջէն
զիս կը կտրէ. ցորեկուընէ մինչև

* Կամ՝ կէսին

‖ Սաղ. ԻԷ. 13. ՃԺԶ. 9.

⊦ Յոբ. Է. 6.

† Կամ՝ բնակարանս

Ն․ Ք․ Դ․Բ․
713

13 գիշեր զիս պիտի լմընցընես ։ Մինչև
առաւօտ սպասեցի . առիւծի
պէս բոլոր ոսկորներս կը կոտրէ .
ցորեկուընէ մինչև գիշեր զիս պիտի
14 լմընցընես ։ Կռունկի պէս կամ ծիծեռնիկի
ձագ կը ճչէի . ա աղաւնիի
պէս կը մնչէի . վեր նայելէն աչքերս
տկարացան . ով Տէր՝ տագնապի
մէջ եմ, ինծի ձեռնտու եղիր ։
15 Ի՞նչ ըսեմ . ինքը ինծի խօսեցաւ,
ու ինքը կատարեց . իմ բոլոր
տարիներուս մէջ՝ բ հոգւոյս —
ցաւին համար կամաց պիտի քա-
16 լեմ ։ Ո՛վ Տէր՝ մարդիկ ասոնցմով
կապրին . ու իմ հոգւոյս կեանքը
ասոնց ամենէն է . և զիս բժշկե-
17 ցիր, ու ապրեցուցիր ։ Ահա խաղաղութեան
տեղ՝ մեծ դառնութիւն
եղաւ ինծի . բայց դուն
իմ հոգիս սիրեցիր, — ապականութեան
գուբէն ազատեցիր . վասն
զի բոլոր մեղքերս կռնակիդ ետեւ
18 նետեցիր ։ Քանզի գ գերեզմանը
քեզ չկրնար օրհնել . մահը քեզի
փառք չկրնար տալ . գուբը իջնողները
քու ճշմարտութեանդ չեն
19 կրնար յուսալ ։ Ապրողը՝ ապրողը
քեզ պիտի օրհնէ, ինչպէս որ ես
այսօր կ՚ընեմ . դ Քու ճշմարտութիւնդ՝
հայրը իր որդւոցը պիտի
20 գիտցընէ ։ Տէրը իմ փրկութիւնս
եղաւ . անոր համար մեր կենացը
բոլոր օրերուն մէջ՝ իմ օրհնութիւններս
Տէրոջը տանը մէջ լար
ունեցող նուագարաններով պիտի
երգենք ։
21 Վասն զի ե Եսայի ըսեր էր . Չոր
թուզեր առնեն, մանրեն, ու վէրքին
վրայ դնեն, և պիտի առող-
22 ջանայ ։ զ Ու Եզեկիա ըսեր էր .
Տէրոջը տունը ելլելուս նշանը ի՞նչ
ըլլայ ։

ա Գլ․ ԾԹ․ 11 ։

բ Յոբ․ Է․ 11 ։ Ժ․ 1 ։

գ Սաղ․ Զ․ 5 ։ Լ․ 9 ։ ՁԸ․ 11 ։ ՃԺԵ․ 17 ։ Ժող․ Թ․ 10 ։

դ Բ Օր․ Դ․ 9 ։ Զ․ 7 ։ Սաղ․ ՀԸ․ 3, 4 ։

ե Դ Թագ․ Ի․ 7 ։

զ Դ Թագ․ Ի․ 8 ։

Գլ․ ԼԹ

1 Մերոդաք Բաղադան՝ եկած հրաշքին համար Եզեկիային պատգամաւորներ խրկելով, անոր հարստութեանը վրայով տեղեկութիւն կը տանի ։ 3 Ասոր լսելով Եսային՝ կը նախաձայնէ Բաբելացւոց գերութիւնը ։

1 ա Ա՛ն ատենը Բաբելոնի թագաւորը՝
Բաղադանի որդին Մարոդաք
բաղադանը նամակներ ու ընծաներ
խրկեց Եզեկիային . քանզի
անոր հիւանդանալը և առողջանա-
2 լը լսեր էր ։ բ Ու Եզեկիա անոնց
վրայ ուրախացաւ, և իր թանկագին
բաներուն տունը, արծաթը,
ու ոսկին, ու խունկերը, և պատուական
եղը, ու իր զէնքերուն
բոլոր տունը, և իր գանձերուն մէջը
բոլոր գտնուածը ցուցուց . ու
իր տանը մէջ՝ և իր բոլոր տէրութեանը
մէջ բան մը չմնաց, որ Եզեկիա
անոնց չցուցընէ ։

Իբր 712

ա Դ Թագ․ Ի․ 12, ևն ։

բ Բ Մն․ ԼԲ․ 31 ։

Ն․ Ք․ Դ․Բ․
712

3 Ու Եսայի մարգարէն Եզեկիա
թագաւորին եկաւ, ու անոր ըսաւ .
Աս մարդիկները ի՞նչ ըսին,
և ուրկից եկան քեզի . ու Եզեկիա
ըսաւ . Ինծի հեռու տեղէ՝ Բաբե-
4 լոնէն եկան ։ Եւ անիկայ ըսաւ .
Քու տանդ մէջ ի՞նչ տեսան . ու
Եզեկիա ըսաւ . Տանս մէջ ինչ որ
կար՝ տեսան, ու գանձերուս մէջ
անոնց չցուցուցած բանս չմնաց ։
5 Ան ատենը Եսայի՝ Եզեկիային ըսաւ .
Զօրաց Տէրոջը խօսքը մտիկ
6 ըրէ . Ահա օրեր կու գան՝ գ որ քու
տանդ մէջ ինչ որ կայ, ու քու
հայրերդ մինչև աս օրս ինչ որ
ժողվեցին, Բաբելոն պիտի տարուի .
մէկ բան մը պիտի չմնայ՝
7 կ՚ըսէ Տէրը . Ու քեզմէ ելլելու՝ քու
ծնանելու որդիներէդ պիտի առնեն,
և դ անոնք Բաբելոնի թագաւորին
պալատին մէջը ներքինի-
8 ներ պիտի ըլլան ։ Ու Եզեկիա՝
Եսայիին ըսաւ . ե Տէրոջը խօսքը՝
որ դուն ըսիր, բարի է . նաև ըսաւ .
Որովհետև իմ օրերուս մէջ
խաղաղութիւն ու ապահովութիւն
պիտի ըլլայ ։

գ Երեմ․ Ի․ 5 ։

դ Դան․ Ա․ 2, 3, 7 ։

ե Ա Թագ․ Գ․ 18 ։

Գլ․ Խ

1 Աւետարանին հրատարակութեան վրայով . 3 և Յովհաննէս Մկրտչին, 9 ու առաքելոց քարոզութեանը վրայով մարգարէութիւն մը ։ 12 Մարգարէն Աստուծոյ ամենակարողութեամբը 18 ու անզուգականութեամբը 26 ժողովուրդը կը մխիթարէ ։

1 Մխիթարեցէ՛ք, մխիթարեցէ՛ք
իմ ժողովուրդս, կ՚ըսէ ձեր
2 Աստուածը . Երուսաղէմին քաղցրութեամբ
խօսեցէք . ու անոր
կանչեցէ՛ք՝ որ անոր պատերազմելու
ժամանակը լրացաւ, և անոր անօրէնութիւնը
թողուեցաւ . ա քանզի
իր բոլոր մեղքերուն համար՝ Տէրոջը
ձեռքէն կրկին հատուցում առաւ ։
3 բ *Անապատին մէջ կանչողին ձայնը .
գ Տէրոջը* ճամբան պատրաստեցէ՛ք .
ու դ ամայութեան մէջ
մեր Աստուծոյն համար շաւիղ շին-
4 կեցէք ։ Ամէն ձոր պիտի բարձրանայ,
և ամէն լեռ ու բլուր պիտի
ցածնայ, ե ու ծուռը պիտի
շիտկուի, և խորտուբորտ տեղերը
5 հաւասար պիտի ըլլան . Ու Տէրոջը
փառքը պիտի յայտնուի, և
ամէն մարմին մէկտեղ զանիկա պիտի
տեսնէ . քանզի Տէրոջը բերանը
խօսեցաւ ։
6 Մէկ ձայն մը ըսաւ . Կանչէ՛ .
ու † միւսը ըսաւ . Ի՞նչ կանչեմ .
զ Ամէն մարմին խոտ է, ու անոր
բոլոր վայելչութիւնը դաշտի ծա-
7 ղիկին պէս է ։ Խոտը կը չորնայ,
ծաղիկը կը թառամի, երբոր անոր

Իբր 712

ա Տե՛ս Յոբ․ ԽԲ․ 10 ։ Գլ․ ԿԱ․ 7 ։

բ Մատ․ Գ․ 3 ։ Մար․ Ա․ 3 ։ Ղու․ Գ․ 4 ։ Յով․ Ա․ 23 ։

* Կամ՝ Ձայն մը կը կանչէ . Անապատին մէջ Տէրոջ

գ Մաղ․ Գ․ 1 ։

դ Սաղ․ ԿԲ․ 4 ։ Գլ․ ԽԹ․ 11 ։

ե Գլ․ ԽԵ․ 2 ։

† Կամ՝ Խորուի .

զ Յոբ․ ԺԴ․ 2 ։ Սաղ․ Ղ․ 5 ։ ՃԲ․ 11 ։ ՃԳ․ 15 ։ Յակ․ Ա․ 10 ։ Ա Պետ․ Ա․ 24 ։

Ն. Ք. Դ. Ք. Իր 712

[ե] Սաղ. ճգ. 16։
[զ] Ա Պետ. ա. 25։

վրայ [ե] Տէրոջը հովը կը փչէ. իրաւցընէ
8 ժողովուրդը խոտ է։ Խոտը
կը չորնայ, ծաղիկը կը թառամի.
բայց [զ] մեր Աստուծոյն խօսքը յաւիտեան
պիտի մնայ։
9 Ելի՛ր բարձր լեռան վրայ, ո՛վ
դուն՝ որ Սիոնին աւետիս կը բերես.
քու ձայնդ ուժով բարձրացուր,
ո՛վ դուն՝ որ Երուսաղէմին աւետիս
կը բերես. բարձրացուր, մի՛ վախնար.
Յուդայի քաղաքներուն ըսէ՛.
10 Ահա ձեր Աստուածը։ Ահա
Տէր Եհովան զօրութեամբ պիտի
գայ, ու [է] անոր բազուկը իրեն համար
պիտի իշխէ. ահա [ը] իր վարձքը
իր հետն է, ու գործոց հատուցումը
11 իր առջեւն է։ Անիկա [թ] հովիւի պէս
իր հօտը պիտի հովուէ. գառնուկները
իր բազուկովը պիտի ժողվէ,
ու զանոնք իր գրկացը մէջ պիտի
կրէ, ու ծիծ տուողները կամաց պիտի
քշէ։
12 [ժ] Ո՞վ իր ափովը ջուրերը չափեց,
ու թիզով երկինքը ծրագրեց, ու
երկրիս հողը չափի մէջ ամփոփեց,
և լեռները կշռորդով, ու բլուրները
13 կշիռքով կշռեց։ [ի] Ո՞վ քննեց
Տէրոջը Հոգին. ու անոր խորհրդակից
ըլլալով, խելամուտ ըրաւ
14 զանիկայ։ Անիկայ որո՞ւն խորհուրդ
հարցուց. ու ո՞վ անոր իմաստութիւն
տուաւ, և դատաստանի
ճամբան սորվեցուց. ո՞վ անոր
գիտութիւն սորվեցուց, ու
իմաստութեան ճամբան գիտցուց։
15 Ահա ազգերը դոյլէն ելած կաթիլի
պէս են, ու կշիռքի մէջի մանր
փոշիին պէս կը սեպուին. ահա
կղզիները * ցրուած փոշիի պէս են"։
16 Եւ Լիբանանը կրակի համար բաւական
չէ. ու անոր անասունները
ողջակէզի համար բաւական չեն։
17 Ամէն ազգերը անոր առջեւ [լ] ոչինչի
պէս, ու [խ] ոչինչէն պակաս, և ունայնութիւն
կը սեպուին։
18 Ուստի դուք [ծ] զԱստուած որո՞ւն
կը նմանցընէք, ու զանիկայ ի՞նչ
նմանութեան հետ կը հաւասարցընէք։
19 [կ] Արուեստաւորը կը ձուլէ
կուռքը, ու ոսկերիչը զանիկայ
ոսկիով կը պատէ, և արծաթէ
20 շղթաներ կը շինէ։ Ան աղքատը՝
որ չկրնար այնպէս նուէրներ
ընել, անփուտ փայտ կ'ընտրէ,
իրեն վարպետ արուեստաւոր մը կը
փնտռէ, որ անշարժ կուռք մը շինէ։
21 [ձ] Միթէ չգիտցա՞ք, չլսեցի՞ք.
ձեզի առաջուց չգուշացուեցա՞ւ.
երկրիս հիմնադրութենէն չհասկցա՞ք։
22 Անիկա է երկրիս շրջանին վրայ
նստողը. ու անոր բնակիչները
մարախներու պէս են. Անիկա է [ղ] երկինքը
վարագոյրի պէս տարածողը,

* Կամ՝ կը վերցընէ փոշիի պէս։

[է] Գլ. ծթ. 16։
[ը] Գլ. կբ. 11։ Յայտ. իբ. 12։
[թ] Գլ. խթ. 10։ Եզեկ. լդ. 23։ լէ. 24։ Յովհ. ժ. 11։ Եբր. ժգ. 20։ Ա Պետ. բ. 25։ ե. 4։ Յայտ. է. 17։
[ժ] Առակ. լ. 4։
[ի] Յոբ. իա. 22։ լզ. 22. 23։ Հռովմ. ժա. 34։ Ա Կոր. բ. 16։
[լ] Դան. դ. 35։
[խ] Սաղ. կբ. 9։
[ծ] Հմր 25։ Գլ. խզ. 5։ Գործ. ժէ. 29։
[կ] Գլ. խա. 6. 7։ խդ. 12. եւ։ Երեմ. ժ. 3. եւ։
[հ] Գլ. խա. 7։ Երեմ. ժ. 4։
[ձ] Սաղ. ժթ. 1։ Գործ. ժդ. 16։ Հռովմ. ա. 19. 20։
[ղ] Յոբ. թ. 8։ Սաղ. ճդ. 2։ Գլ. խբ. 5։ խդ. 24։ ծա. 13։ Երեմ. ժ. 12։

ու նստելու համար՝ զանիկայ վրանի
23 պէս կանգնողը։ Անիկա է [ճ] իշխանները
բնաջինջ ընողը, ու երկրիս
24 դատաւորները ոչնչացընողը։ Անոնք
դեռ չտնկուած, չցանուած,
և անոնց բունը հողի մէջ չարմատացած,
անիկայ անոնց վրայ կը
փչէ, ու անոնք կը չորնան. և փոթորիկը
զանոնք մղեղի պէս կը տանի։
25 [մ] Արդ՝ որո՞ւն կը նմանցընէք
զիս, որ ես անոր հաւասար ըլլամ
26 կ'ըսէ Սուրբը։ Աչքերնիդ վեր
վերցուցէք, ու նայեցէք. ասոնք
ո՞վ ստեղծեց. անիկայ անոնց զօրքը
համրանքով կը հանէ. [յ] անոնց
ամէնը իրենց անունովը կը կանչէ.
Իր մեծ իշխանութեամբը, ու սաստիկ
զօրութեամբը՝ անոնցմէ բնաւ
մէկը ետ չմնար։
27 Ո՛վ Յակոբ՝ ինչո՞ւ կ'ըսես, ու
ո՛վ Իսրայէլ՝ ինչո՞ւ կը զրուցես թէ՝
իմ ճամբաս Տէրոջմէ ծածկուեցաւ,
և իմ իրաւունքս իմ Աստուծմէս
28 զանց եղաւ։ Միթէ չգիտցա՞ր,
կամ չլսեցի՞ր որ յաւիտենական Աստուածը
Եհովան՝ երկրիս ծայրերուն
Ստեղծիչը չյոգնիր, ու չթուլնար.
[ն] անոր իմաստութիւնը չքննուիր։
29 Անիկայ է յոգնածին ոյժ
տուողը, ու կարողութիւն չունեցողին
շատ զօրութիւն հասցընողը։
30 Երիտասարդները անգամ պիտի
յոգնին ու թուլնան, և ընտիր
կտրիճները բոլորովին պիտի իյնան։
31 Բայց Տէրոջը ապաւինողներուն
ոյժը [շ] պիտի նորոգուի. ու անոնք
արծիւներու պէս † թեւերով վեր
պիտի ելլեն"։ պիտի վազեն, ու
չթուլնան. պիտի քալեն, ու չյոգնին։

ԳԼ. ԽԱ.

1 Աստուած իր ժողովուրդին հետ կը վիճի՝ յառաջ բերելով իր ողորմութիւնները որ եկեղեցիին ըրեր է. 10 իր խոստումները. 21 ու կուռքերուն ունայնութիւնը։

1 Ո՛վ կղզիներ՝ իմ առջեւս լուռ կեցէք. ու ժողովուրդները իրենց
ոյժը նորոգեն. մօտենան, ու ան
ատենը խօսին. միատեղ դատաստանի
2 մօտենանք։ Ո՞վ ոտք հանեց
արդարը [չ] արեւելքէն, ու զանիկայ
իր շաւիղներուն կանչեց, [պ] ազգերը
անոր առջեւ դրաւ, ու թագաւորներուն
վրայ անոր տիրել
տուաւ, զանոնք փոշիի պէս դրաւ
անոր սուրին առջեւ, ու հողմավար
մղեղի պէս՝ անոր աղեղին առջեւ։
3 Զանոնք հալածեց, ու խաղաղութեամբ
անցաւ անանկ ճամբայէ
մը, ուր որ բնաւ իր ոտքը կոխած
4 չէր։ [ջ] Ո՞վ է ասիկայ գործողը ու
ընողը, ու շրջանները սկիզբէն

Ն. Ք. Դ. Ք. Իր 712

[ճ] Յոբ. ժբ. 21։ Սաղ. ճէ. 40։
[մ] Հմր 18։ Բ Օր. դ. 15։ եւ։
[յ] Սաղ. ճխէ. 4։
[ն] Սաղ. ճխէ. 5։ Հռովմ. ժա. 33։
[շ] Սաղ. ճգ. 5։
† Կամ՝ Նորափետուր պիտի գարդարուին։

[ո] Զաք. բ. 13։
[չ] Գլ. խզ. 11։
[պ] Տես Ծն. ժդ. 14. եւ։ Հմր 25։ Գլ. խե. 1։
[ջ] Հմր 26։ Գլ. խդ. 7։ խդ. 10։

կանչողը . Ես Տէրս՝ որ [ե]առաջինն
եմ , ու վերջիններուն հետ եմ ։
5 Կղզիները տեսան՝ ու վախցան .
երկրիս ծայրերը դողացին . անոնք
6 մօտեցան ու եկան . [զ]Անոնց ամէն
մէկը իր ընկերին օգնութիւն ըրաւ ,
ու ամէն մարդ իր եղբօրը՝ Զօրացիր՝
7 ըսաւ ։ [է]Եւ արուեստաւորը՝ ոսկերիչին ,
ուռով ծեծողը՝ սալի
վրայ զարնողին սիրտ կու տայ , ու
կ՚ըսէ . Ասիկայ կպցընելու համար
աղէկ է , ու զանիկայ գամերով կը
գամէ , [ը]որ չշարժի ։
8 Բայց դուն ով իմ ծառաս Իսրայէլ ,
իմ [թ]ընտրեալս Յակոբ՝
[ժ]իմ սիրելւոյս Աբրահամին սերունդը՝
9 Որ քեզ երկրիս ծայրերէն
առի , ու քեզ անոր եզերքներէն
կանչեցի , և քեզի ըսի . Դուն իմ
ծառաս ես , քեզ ընտրեցի , ու
10 քեզ չմերժեցի . [ի]Մի՛ վախնար ,
[լ]քանզի ես քեզի հետ եմ . մի՛ զարհուրիր ,
վասն զի ես քու Աստուածդ եմ . քեզ պիտի զօրացընեմ
և քեզի օգնութիւն պիտի ընեմ , ու իմ արդարութեանս
11 աջովը քեզ պիտի բռնեմ ։ Ահա
քեզի դէմ ամէն բարկացողները
[խ]պիտի ամչնան , ու պիտի պատկառին .
ու քեզի հետ վիճող մարդիկները
չեղածի պէս պիտի ըլլան՝
12 ու պիտի կորսուին ։ Քեզի հետ
կռուող մարդիկները պիտի փնտռես ,
ու պիտի չգտնես . քեզի հետ
պատերազմ ընող մարդիկները չեղածի
պէս , ու ոչինչի պէս պիտի
13 ըլլան ։ Քանզի ես քու Տէր Աստուածդ
եմ , որ քու աջ ձեռքէդ
կը բռնեմ , ու քեզի կ՚ըսեմ .
[ծ]Մի՛ վախնար , ես քեզի օգնութիւն
14 կ՚ընեմ ։ Ով Յակոբին
որդը՝ մի՛ վախնար , ով Իսրայէլին
մահկանացուները , քեզի պիտի
օգնեմ , կ՚ըսէ Տէրը ու Իսրայէլին
15 Սուրբը՝ քու Փրկիչդ ։ Ահա [կ]ես
քեզ նոր՝ սուր ու ատամնաւոր
կամնասայլի պէս պիտի ընեմ .
լեռները պիտի մանրես ու փշրես ,
և բլուրները մղեղի պիտի դարձընես .
16 [հ]Զանոնք պիտի հոսես , ու
հովը զանոնք պիտի տանի . և փոթորիկը
զանոնք պիտի ցրուէ . ու
դուն Տէրոջմով պիտի ցնծաս ,
[ձ]Իսրայէլին Սուրբովը պիտի պարծենաս ։

17 Աղքատները ու տնանկները ջուր
կը փնտռեն , բայց չկայ . անոնց
լեզուն ծարաւէն չորցեր է . ես
Տէրս անոնց խնդրուածքը պիտի
լսեմ . ես Իսրայէլին Աստուածը
զանոնք երբեք պիտի չձգեմ ։
18 [ղ]Բարձր տեղերու վրայ գետեր , ու
հովիտներու մէջ աղբիւրներ պիտի

Ն. Ք. ԳԲ.
Իբր 712

[ե] Գլ. խգ. 10. խդ. 6. խը. 12. Յայտ. ա. 17. իբ. 13.
[զ] Գլ. ի. 19. խդ. 12.
[է] Գլ. ի. 19.
[ը] Գլ. ի. 20.
[թ] Բ Օր. է. 6. ժ. 15. ժդ. 2. Սաղ. ճլե. 4. Գլ. խգ. 1. խդ. 1.
[ժ] Բ Մն. ի. 7. Յակ. բ. 23.
[ի] Հմր 13. 14. Գլ. խգ. 5.
[լ] Բ Օր. լա. 6. 8.
[խ] Ել. իգ. 22. Գլ. խե. 24. կ. 12. Զաք. ժբ. 3.
[ծ] Հմր 10.
[կ] Միք. դ. 13. Բ Կոր. ժ. 4. 5.
[հ] Երեմ. ծա. 2.
[ձ] Գլ. խե. 25.
[ղ] Գլ. լե. 6. 7. խգ. 19. խդ. 3.

բանամ . [ճ]անապատը ջուրի լիճի ,
ու չոր երկիրը ջուրի աղբիւրներու
19 պիտի դարձընեմ ։ Անապատին
մէջ՝ եղեւին , սատիմ , մրտենի ու
նոճի պիտի տնկեմ . անջուր երկրին
մէջ՝ մայր , սօսի ու տօսախ
20 մէկտեղ պիտի դնեմ . [մ]Որպէս զի
տեսնեն ու գիտնան , ու մէկտեղ
մտածեն ու հասկընան , որ ասիկայ
Տէրոջը ձեռքը ըրաւ , ու Իսրայէլին
Սուրբը ստեղծեց ։
21 Ձեր դատը յառաջ բերէք , կ՚ըսէ
Տէրը . ձեր զօրաւոր փաստերը մօտեցուցէք ,
կ՚ըսէ Յակոբին թագաւորը ։
22 [յ]Թող մօտեցընեն , ու
ինչ ըլլալիքը մեզի պատմեն . առջինները
մեզի յայտնեն թէ անոնք
ինչ էին , որպէս զի մտքերնիս
պահենք , ու անոնց վախճանը
գիտնանք . կամ ապագայ բաները
23 մեզի գիտցընեն ։ [ն]Ասկէ ետքը ըլլալիքները
պատմեցէք , որ ձեր աստուած
ըլլալը գիտնանք . [շ]կամ
աղէկ կամ գէշ բան մը ըրէք , որ
զարմանանք , ու մէկտեղ տեսնենք ։
24 Ահա [ո]դուք ոչինչ էք , ու ձեր
գործքն ալ ոչինչ է . ձեզ ընտրողը
25 պղծութիւն է ։ Հիւսիսի կողմէն
մէկը արթընցուցի , և պիտի գայ ,
արևելքէն [չ]իմ անունս պիտի
կանչէ . [պ]և իշխանները տիղմի պէս
պիտի կոխէ , ինչպէս որ բրուտը
26 կաւը կը կոխէ ։ [ջ]Ո՞վ պատմեց
սկիզբէն՝ որ գիտնանք . ու առջի
դարերէն՝ որ ճշմարիտ է՝ ըսենք .
ո՛չ յայտնող մը կայ , ո՛չ գիտցընող
մը , և ո՛չ ձեր խօսքերը մտիկ ընող
27 մը ։ [ռ]Առաջ ես ըսի Սիոնին . Ահա՛
ահա անոնք . ու [ս]Երուսաղէմին
28 աւետիս բերող տուի ։ [վ]Ու նայեցայ ,
ու մարդ մը չկար , և ասոնցմէ
բնաւ մէկ խորհրդական մը չկար ,
որ հարցընեմ , ու պատասխան
29 տայ ։ [տ]Ահա ամէնքը սնոտի են ,
գործքերնին ոչինչ է . անոնց ձուլածոյ
կուռքերը՝ հով ու ունայնութիւն են ։

Ն. Ք. ԳԲ.
Իբր 712

[ճ] Սաղ. ճէ. 35.
[մ] Յոբ. ժբ. 9.
[յ] Գլ. խե. 21.
[ն] Գլ. խբ. 9. խդ. 7. 8. խե. 3. Յով. ժգ. 19.
[շ] Երեմ. ժ. 5.
[ո] Սաղ. ճժե. 8. Գլ. խդ. 9. Ա Կոր. ը. 4.
[չ] Եզր. ա. 2.
[պ] Հմր 2.
[ջ] Գլ. խգ. 9.
[ռ] Հմր 4.
[ս] Գլ. խ. 9.
[վ] Գլ. կգ. 5.
[տ] Հմր 24.

ԳԼ. ԽԲ

1 Քրիստոսի պաշտօնը , հեզութիւնը և հաստատութիւնը ։ 5 Աստուծոյ անոր ըրած խոստմունքը ։ 10 Աստուած գովելու յորդորանք մը՝ իր աւետարանին համար ։ 17 Ժողովուրդը կը յանդիմանուի իր անհաւատութեանը համար ։

1 Ահա [ա]իմ ծառաս՝ որուն ձեռնտու
պիտի ըլլամ , ու իմ ընտրածս՝
որուն իմ սիրտս [բ]հաւնեցաւ . [գ]իմ
Հոգիս անոր վրայ դրի . անիկայ
ազգերուն իրաւունք պիտի հանէ ։
2 Անիկայ պիտի չպոռայ , ու պիտի
չաղաղակէ , և իր ձայնը դուրսը
3 լսել պիտի չտայ ։ Ջախջախուած եղէգը
պիտի չփշրէ , ու պլպլած

[ա] Գլ. խգ. 10. խթ. 3. 6. ծբ. 13. ծգ. 11. Մատ. ժբ. 18. 19. 20. Փիլ. բ. 7.
[բ] Մատ. գ. 17. ժէ. 5. Եփե. ա. 6.
[գ] Գլ. ժա. 2. Յով. գ. 34.

պատրոյգը պիտի չմարէ . իրաւունքը
ճշմարտութեան պիտի հանէ ։
4 Անիկայ պիտի չտկարանայ , ու պիտի
չթուլնայ , մինչև որ իրաւունքը
երկրի վրայ հաստատէ . [հ] և կղզիները
անոր օրէնքին պիտի սպասեն ։
5 [ձ] Երկինքը ստեղծող , ու զանոնք
կազմող , [ղ] երկիրը ու անոր մէջ
բուսածը տարածող , անոր վրայ
եղող ժողովրդեան շունչ՝ և [ճ] անոր
մէջը քալողներուն հոգի տուող Տէր
6 Աստուածը այսպէս կ՚ըսէ . [մ] Ես
Տէրս քեզ արդարութեամբ կանչեցի
, և ձեռքդ պիտի բռնեմ , ու
քեզ պիտի պահպանեմ , [յ] և քեզ
ժողովուրդին ուխտ , — [ն] ազգերուն
7 լոյս պիտի տամ . [շ] Որ կոյրերուն
աչքերը բանաս , [ո] բանտարկեալները
բանտէն հանես , — [չ] խաւարի
մէջ նստողները կապանքի տունէն ։
8 Ես Եհովայ եմ . իմ անունս աս է .
ու [պ] իմ փառքս ուրիշի մը չեմ
տար , ոչ ալ իմ պատիւս կուռ-
9 քերուն ։ Առջի բաները ահա եղան
, ու նորերը ես կը յայտնեմ .
անոնք դեռ չեղած ձեզի կ՚իմացընեմ
։
10 [ջ] Նոր երգ երգեցէք Տէրոջը , —
անոր գովութիւնը երկրիս ծայրերէն
, [ռ] ով ծովը իջնողներ , ու զանիկայ
լեցնողներ , կղզիներ , և ա-
11 նոնց բնակիչները ։ Անապատը ու
անոր քաղաքները՝ Կեդարու բնակած
գեղերը ձայն վերցընեն . * Վէմի
բնակիչները յաղթանակի երգով՝
12 լեռներուն գլխէն ձայն տան . Տէրոջը
փառք տան , և անոր գովութիւնը
կղզիներուն մէջ պատմեն ։
13 Տէրը հզօրի պէս պիտի ելլէ , պատերազմող
մարդու պէս նախանձը
պիտի արթընցընէ . պիտի աղաղակէ
ու [ս] բարձրաձայն պիտի
գոչէ , և իր թշնամիներուն վրայ
† յաղթող պիտի ըլլայ" ։
14 Ես շատոնցմէ լուռ կեցայ , ձայնս
կտրեցի , ու զիս զսպեցի . հիմա
ծննդական կնկան պէս պիտի պոռամ .
‡ պիտի աւրեմ , ու մէկէն պիտի
15 կլլեմ" . Լեռները ու բլուրները անապատ
պիտի ընեմ , և անոնց բոլոր
խոտը պիտի չորցընեմ , ու գետերը
|| ցամաքի պիտի դարձընեմ ,
և լիճերը պիտի ցամքեցընեմ ։
16 Ու կոյրերը իրենց չգիտցած ճամբուն
մէջ պիտի պտըտցընեմ . զանոնք՝
իրենց չգիտցած շաւիղներուն
մէջ պիտի քալեցընեմ . անոնց առջեւ
խաւարը՝ լոյս , ու խորտուբորտ
տեղերը հաւասար պիտի ընեմ .
անոնց աս բաները պիտի ընեմ ,
ու զանոնք երբեք պիտի չձգեմ ։
17 Քանդակած կուռքերու ապաւինողները
, և ձուլածոյ կուռքերուն՝

Ն. Ք. ԴԲ. Իբր 712

[հ] Ծն. խթ. 10 ։
[ձ] Գլ. խդ. 24 ։ Զաք. ժբ. 1 ։
[ղ] Սաղ. ճլզ. 6 ։
[ճ] Գոր. ժէ. 25 ։
[մ] Գլ. խգ. 1 ։
[յ] Գլ. խթ. 8 ։
[ն] Գլ. խթ. 6 ։ Ղու. բ. 32 ։ Գործ. ժգ. 47 ։
[շ] Գլ. լե. 5 ։
[ո] Գլ. կա. 1 ։ Ղու. դ. 18 ։ 19 ։ բ Տիմ. բ. 26 ։ Եբր. բ. 14 ։ 15 ։
[չ] Գլ. թ. 2 ։
[պ] Գլ. խը. 11 ։
[ջ] Սաղ. լգ. 3 ։ խ. 3 ։ ղը. 1 ։
[ռ] Սաղ. ճէ. 23 ։
* Կամ՝ Վէմերու
[ս] Գլ. լա. 4 ։
† Կամ՝ պիտի զօրանայ ։
‡ Կամ՝ շունչ առնելով պիտի փչեմ .
|| Կամ՝ կղզիներու

Դուք մեր աստուածներն էք՝ ըսողները՝
[վ] ետ պիտի դառնան , ու ամօթալից
ըլլան ։
18 Ով խուլեր՝ լսեցէք , ու ով
19 կոյրեր՝ նայեցէք որ տեսնէք ։ [տ] Ո՞վ
է կոյր՝ բայց 'ի իմ ծառայէս , կամ
խուլ՝ իմ խրկած դեսպանիս պէս .
ով է կոյր՝ Աստուծոյ նուիրեալին
պէս , և կոյր՝ Տէրոջը ծառային
20 պէս ։ Շատ բաներ կը տեսնես ,
[ր] բայց զգուշութիւն չես ըներ . ականջներդ
բաց են , բայց չեն լսեր ։
21 Տէրը իր արդարութեանը համար
անոր հաճեցաւ . իր օրէնքը մեծ-
22 ցուց ու փառաւորեց ։ Բայց անիկայ
յափշտակուած և կողոպտուած
ժողովուրդ է . ամէնքը քարայրներու
մէջ որոգայթի բռնուեցան , ու
բանտերու մէջ պահուեցան . անոնք
յափշտակութեան մատնուեցան
, և ազատող մը չկայ . կողոպուտ
եղան , ու մէկը չտնուիր որ
23 Ետ տուր՝ ըսէ ։ Ձեր մէջը ով կայ ,
որ ասոր ականջ դնէ , — մտիկ ընէ
ու լսէ գալու ժամանակին համար ։
24 Ո՞վ մատնեց Յակոբը յափշտակութեան
, ու Իսրայէլը կողոպտիչներուն
. չէ՞ որ Տէրը՝ որուն
դէմ մեղք գործեցինք . վասն զի
անոր ճամբաներուն մէջը քալել
չուզեցին , և անոր օրէնքին հնա-
25 զանդութիւն չըրին ։ Ուստի իր
սաստիկ բարկութիւնը ու պատերազմի
ուժգնութիւնը անոր վրայ
թափեց , [ց] և ամէն կողմէն զանիկայ
բռնկցուց , [ւ] բայց անիկայ չգիտցաւ
. զանիկայ այրեց , բայց անիկայ
իր սրտին մէջը չդրաւ ։

Ն. Ք. ԴԲ. Իբր 712

[վ] Սաղ. զէ. 7 ։ Գլ. ա. 29 ։ խդ. 11 ։ խե. 16 ։
[տ] Գլ. խգ. 8 ։ Եզեկ. ժբ. 2 ։ Տես Յով. թ. 39 ։ 41 ։
[ր] Տես Հռով. բ. 21 ։
[ց] Տես Դ Թագ. իե. 9 ։
[ւ] Ովս. է. 9 ։

ԳԼ. ԽԳ

1 Տէրը իր խոստմունքներովը եկեղեցին կը մխիթարէ . 8 ժողովուրդը կը կանչէ որ իր ամենակարողութեանը վկայութիւն տան . 14 կը նախաձայնէ անոնց՝ Բաբիլոնի կործանումը , 18 և իր ժողովուրդին հրաշալի կերպով փրկուիլը . 22 ժողովուրդը կը յանդիմանէ՝ ցուցընելով թէ կարող չեն ինքզինքնին արդարացընելու ։

1 Ու հիմա ով Յակոբ՝ [ա] քեզ ստեղծողը
, ու ով Իսրայէլ՝ [բ] քեզ
ձեւակերպող Տէրը այսպէս կ՚ըսէ .
Մի վախնար , [գ] վասն զի ես քեզ
փրկեցի . [դ] քեզ քու անունովդ կան-
2 չեցի . դուն իմս ես ։ [ե] Երբոր ջուրերէն
անցնիս , [զ] ես քեզի հետ պիտի
ըլլամ , ու երբոր գետերէն անցնիս ,
քեզ պիտի չկոխեն . [է] Երբոր կրակի
մէջէն քալես , պիտի չայրիս , և
բոցը քեզ պիտի չբռնկցընէ ։
3 Քանզի ես քու Տէր Աստուածդ՝
Իսրայէլին Սուրբը՝ քու Փրկիչդ
եմ . [ը] Եգիպտոսը քեզի համար
փրկանք՝ Եթովպիան ու Սաբան
4 քեզի համար փոխարէն տուի ։ Որովհետեւ
իմ առջեւս պատուական

[ա] Հմր. 7 ։
[բ] Հմր. 21 ։ Գլ. խդ. 2 ։ 21 ։ 24 ։
[գ] Գլ. խդ. 6 ։
[դ] Գլ. խբ. 6 ։ խե. 4 ։
[ե] Սաղ. կզ. 12 ։ ղա. 3 ։ 15 ։
[զ] Օր. լա. 6 ։ 8 ։
[է] Դան. գ. 25 ։ 27 ։
[ը] Առակ. ժա. 8 ։ իա. 18 ։

եղար, պատիւ գտար, ու ես քեզ սիրեցի. անոր համար քու տեղդ փոխարէն՝ մարդ, ու քու հոգւոյդ փոխարէն՝ ժողովուրդներ պիտի 5 տամ։ Մի՛ վախնար, քանզի ես քեզի հետ եմ. քու սերունդդ արեւելքէն պիտի բերեմ, և քեզ արեւմուտքէն պիտի ժողվեմ։ 6 Հիւսիսին պիտի ըսեմ թէ՝ Տո՛ւր, ու հարաւին թէ՝ Մի՛ արգիլեր. իմ տղաքներս հեռուէն ու աղջիկներս 7 երկրի ծայրէն բեր, Այսինքն բոլոր իմ անունովս կոչուածները. վասն զի անոնք իմ փառացս համար ստեղծեցի. զանոնք ձեւակերպեցի ու կազմեցի։

8 Անա ունեցող կոյր ժողովուրդը, ու ականջ ունեցող խուլերը հանե- 9 ցէք։ Բոլոր ազգերը մէկտեղ ժողվուին, և ժողովուրդները հաւաքուին. անոնցմէ ո՛վ կրնայ ասիկայ պատմել, ու առջի բաները մեզի գիտցնել. իրենց վկաները թող բերեն, որ արդարանան, և [illegible] լսեն, ու ըսեն թէ՝ Ասիկայ 10 ճշմարիտ է։ Դուք իմ վկաներս դուք էք՝ կ'ըսէ Տէրը, նաև իմ ընտրած ծառաս. որպէս զի գիտնաք, ու ինծի հաւատաք, և հասկընաք, որ ես եմ. ինծմէ առաջ Աստուած չեղաւ, ու ինծմէ ետքն ալ պիտի 11 չըլլայ։ Ես եմ՝ ես եմ Տէրը, և 12 ինծմէ ուրիշ փրկիչ չկայ։ Ես գուշակեցի, ու փրկեցի, և գիտցուցի, երբոր ձեր մէջը օտար աստուած չկար. ու իմ վկաներս դուք էք, կ'ըսէ Տէրը, որ ես եմ 13 Աստուած։ Մինչև 'ի վեր ես նոյն եմ, ու չկայ մէկը որ իմ ձեռքէս ազատէ. երբոր ես բան մը կ'ընեմ, ո՛վ կրնայ զանիկայ արգիլել։

14 Այսպէս կ'ըսէ Տէրը՝ ձեր Փրկիչը՝ Իսրայէլին Սուրբը. Ձեր [illegible] համար Բաբելոն կը խրկեմ, և անոնց ամէն փախստականները, ու նաւերու մէջ աղաղակող Քաղդէացիները 15 կ'իջեցընեմ։ Ես եմ Եհովա՛ ձեր Սուրբը, Իսրայէլին Ստեղծիչը՝ 16 ձեր Թագաւորը։ Այսպէս կ'ըսէ Տէրը՝ որ ծովուն մէջ ճամբայ, ու զօրաւոր ջուրերու մէջ շաւիղ կը 17 դնէ, Որ կառքը ու ձին, զօրքը և զօրութիւնը կը հանէ. անոնք մէկտեղ կը պառկին, ու չեն ելլեր. անոնք պատրոյգի պէս կը մարին և 18 կ'անցնին. Առջինները մի՛ յիշէք, ու հին բաները միտքերնիդ մի՛ բե- 19 րէք։ Ահա ես նոր բան պիտի ընեմ, որ հիմա պիտի յայտնուի. միթէ զանիկայ պիտի չգիտնաք. ես անապատի մէջ ալ ճամբայ՝ անջրդի երկրի մէջ գետեր պիտի 20 դնեմ։ Զիս դաշտի գազանները, ճագարները ու ջայլամները պիտի փառաւորեն. վասն զի իմ ժողովուրդիս՝ իմ ընտրեալներուս խմցընելու համար՝ անապատի մէջ ջուրեր, և անջրդի երկրի մէջ գետեր 21 պիտի տամ։ Աս ժողովուրդը ես ինծի համար ստեղծեցի. անոնք իմ գովութիւնս պիտի պատմեն։

22 Բայց դուն ինծի չկանչեցիր՝ ո՛վ Յակոբ. հապա ինծմէ ձանձրա- 23 ցար՝ ո՛վ Իսրայէլ։ Քու ողջակէզներուդ ոչխարները ինծի չբերիր, և քու զոհերովդ զիս չփառաւորեցիր. ընծայի համար քեզ չաշխատցուցի, ու կնդրուկի համար 24 քեզ չյոգնեցուցի։ Ինծի համար ստակով խունկեղէգն ծախու չառիր, և քու զոհերուդ ճարպովը զիս չկշտացուցիր. հապա քու մեղքերովդ զիս աշխատցուցիր. ու քու անօրէնութիւններովդ զիս 25 յոգնեցուցիր։ Ես եմ՝ ես եմ, որ քու յանցանքներդ ինծի համար կը ջնջեմ, ու քու մեղքերդ 26 ալ պիտի չյիշեմ։ Միտքս ձգէ. մէկտեղ դատի ելլենք, դուն զրու- 27 ցէ, որպէս զի արդարանաս։ Քու նախահայրդ մեղք գործեց, և քու ուսուցիչներդ ինծմէ ապստամբե- 28 ցան։ Ուստի ես ալ սրբարանին իշխանները պիղծ սեպեցի, և Յակոբը նզովքի, ու Իսրայէլը նախատինքի մատնեցի։

ԳԼ. ԽԴ.

1 Աստուած իր խոստմունքներովը կը մխիթարէ Եկեղեցին. 7 կը ցուցնէ կուռքերուն ունայնութիւնը, 9 և կուռք շինողներուն յիմարութիւնը։ 21 Աստուած գովելու յորդորանք մը՝ իր փրկագործութեանը ու ամենակարողութեանը համար։

1 Ու հիմա մտիկ ըրէ՝ ո՛վ իմ ծառաս Յակոբ, ու դուն ո՛վ իմ 2 ընտրած Իսրայէլս։ Քեզ ստեղծող, և արգանդի մէջ ձեւակերպող, ու քեզի օգնութիւն ընող Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ո՛վ իմ ծառաս Յակոբ, և դուն ո՛վ իմ ընտրած Իսրայէլս՝ մի՛ վախնար. 3 Քանզի ծարաւին վրայ ջուր պիտի թափեմ, ու անջուր երկրին վրայ՝ հեղեղներ. քու սերունդիդ վրայ իմ Հոգիս պիտի թափեմ, և քու որդւոցդ վրայ՝ իմ օրհնու- 4 թիւնս։ Ու անոնք խոտերու մէջ, ջուրի վտակներու քով եղող ուռիներու պէս պիտի բուս- 5 նին։ Մէկը պիտի ըսէ թէ՝ Ես Տէրոջն եմ. մէկն ալ Յակոբին անունովը պիտի կանչուի. և միւսն ալ իր ձեռքովը պիտի գրէ թէ, Ե-

Ն. Ք. ԴՌ. ԻՐ 712

Գլ. խա. 10. 14. խդ. 2. Երեմ. Լ. 10. 11. խզ. 27. 28.
Գլ. կգ. 19. Յակ. բ. 7.
Սաղ. ճ. 3. Գլ. ԻԹ. 23. բ Կոր. ե. 17. Եփե. բ. 10.
Հմր 1.
Գլ. զ. 9. Իբ. 19. Եզեկ. ժբ. 2.
Գլ. խա. 21. 22. 26.
Գլ. խդ. 8.
Գլ. խբ. 1. Ծե. 4.
Գլ. խա. 4. խդ. 6.
Եբր. ստեղծուեցաւ.
Գլ. խե. 21. Ովս. ժգ. 4.
բ Օր. լբ. 16. Սաղ. ձա. 9.
Գլ. խդ. 8. Հմր 10.
Սաղ. գ. 2. Յով. ը. 58.
Եբր. Օրէն
Յոբ. թ. 12. Գլ. ժդ. 27.
Կամ՝ Եւ անոնց ամէնը փախստական կ'իջեցընեմ. ու Քաղդէացւոց աղաղակը նաւերուն մէջ [illegible]։
Ել. ժդ. 16. 22. Սաղ. կէ. 19. Գլ. ծա. 10.
Յես. գ. 13. 16.
Ել. ժդ. 4-9. 25.
Երեմ. ժզ. 14. իգ. 7.
բ Կոր. ե. 17. Յայտ. իա. 5.
Ել. ժէ. 6. Թուոց. ի. 11. բ Օր. ը. 15. Սաղ. հը. 16. Գլ. լե. 6. խա. 18.

Ն. Ք. ԴՌ. ԻՐ 712

Գլ. խը. 21.
Սաղ. ճբ. 18. Հմր 1. 7. Ղուկ. ա. 74. 75. Եփե. ա. 5. 6.
Մաղ. ա. 13.
Ամով. ե. 25.
Գլ. ա. 14. Մաղ. բ. 17.
Գլ. խդ. 22. խը. 9. Երեմ. ծ. 20. Գոր. գ. 19.
Եզեկ. լզ. 22. ԼԶ.
Գլ. ա. 18. Երեմ. լա. 34.
Գլ. խե. 6. Ովս. բ. 2. 6. 7.
Սաղ. հթ. 4. Երեմ. իդ. 9. Դան. թ. 11. Զաք. ը. 13.

Հմր 21. Գլ. խա. 8. խգ. 1. Երեմ. լ. 10. խզ. 27. 28.
Գլ. խգ. 1. 7.
բ Օր. լբ. 15.
Եբր. Յեսուրունը՝
Գլ. լը. 7. Յովէլ. բ. 28. Յով. է. 38. Գործ. բ. 18.

Ն. Ք. Գ. Թ. իբր 712

Տէրոջն եմ, ու Իսրայէլին անունովը պիտի մականուանէ ։

6 Տէրը՝ Իսրայէլին Թագաւորը՝ և [ի]զօրաց Տէրը՝ անոր Փրկիչը այսպէս կ'ըսէ. [լ]Ես եմ առաջինը, ու ես եմ վերջինը, ու ինծմէ ուրիշ
7 Աստուած չկայ ։ Ու հին ժողովուրդը հաստատելէս 'ի վեր՝ [խ]ո՞վ կրնայ ինծի պէս ձայն տալ ու պատմել, և անիկայ ինծի համար կարգի դնել. Թող զրուցեն գա-
8 լու ու ըլլալու բաները ։ Մի՛ վախնաք, ու մի՛ զարհուրիք. [ծ]Միթէ ես ձեզի ան ատենէն չիմացուցի՞, ու չզրուցեցի՞ ։ [կ]Դուք իմ վկաներս էք ։ Ինծմէ ուրիշ Աստուած կա՞յ ։ [հ]Յիրաւի ուրիշ Վէմ չկայ. ուրիշ մը չեմ գիտեր ։
9 [ձ]Կուռք շինողներուն ամէնն ալ ունայնութիւն են. և անոնց ընտիր գործերը օգուտ մը չեն ըներ. ու իրենք իրենց դէմ վկաներ են. [ղ]Չեն տեսներ ու չեն իմանար, որ
10 ամչնան ։ Բայց ո՞վ է անիկայ, որ աստուած կը շինէ, և կուռք կը
11 ձուլէ, [ճ]որ օգուտ մը չըներ ։ Ահա անոր բոլոր ընկերները [մ]պիտի ամչնան. վասն զի արուեստաւորները անգամ մարդ են. Թող անոնք ամէնքը ժողվուին ու կայնին. պիտի վախնան, ու միանգամ պիտի ամչ-
12 նան ։ [յ]Երկաթագործը ածուխով կը շինէ տապարը, և կռաններով անոր ձև կու տայ, ու զանիկայ իր զօրաւոր բազուկովը կը շինէ. երբոր անօթենայ, ուժէ կը կտրի.
13 երբոր ջուր չխմէ, կը մարի ։ Հիւսնը լար կը քաշէ, ու մատիտով ձևը կը գծագրէ. զանիկայ քանդակագործի գրիչով կը բանի, ու անոր վրայ կարկինով կը գծէ. զանիկայ մարդու կերպարանքով, և մարդկային գեղեցկութիւնով կը
14 շինէ, որ տան մէջ դրուի ։ Անիկայ իրեն եղևիններ կը կտրէ, և գիհի ու կաղնի կ'առնէ, որոնք իրեն՝ անտառի ծառերէն կ'ընտրէ. Թեղօշ կը տնկէ, և զանիկայ անձ-
15 րևը կը մեծցնէ ։ Ու անոնք մարդուն վառելիք կ'ըլլան. և անոնցմէ կ'առնէ, որ կրակ վառէ, ու տաքնայ. անոնց մէկ մասը կ'այրէ, ու հաց կ'եփէ. նաև աստուած մը կը շինէ, և անոր երկրպագութիւն կ'ընէ. զանիկայ կուռք կը ձևացընէ
16 ու կը պաշտէ ։ Անոր կէսովը կրակ կը վառէ. կէսովը միս կ'ուտէ. խորոված կ'եփէ, ու կը կշտանայ. և կը տաքնայ, ու կ'ըսէ. Ահա
17 տաքցայ, կրակը տեսայ ։ Ու անոր մնացածը աստուած՝ այսինքն կուռք կը շինէ իրեն, զանիկայ կը պաշտէ, ու անոր երկրպագութիւն կ'ընէ, և անոր աղօթք կ'ընէ, ու կ'ըսէ. Զիս ազատէ, քանզի իմ
18 աստուածս դուն ես ։ [ն]Չեն գիտեր ու չեն հասկընար. քանզի [շ]անոնց աչքերը՝ տեսնելէն, և անոնց սիրտերը՝ հասկընալէն ծեփուեցան ։
19 Ու մէկը [ո]միտքը չբերեր, և գիտութիւն ու հանճար չունի՝ որ ըսէ. Անոր կէսովը կրակ վառեցի, և անոր կայծերուն վրայ հաց ալ եփեցի. միս խորովեցի ու կերայ, և մնացածը պղծութիւն շինեմ.
20 ծառի կոճղ պաշտեմ ։ Անիկայ մոխիրով կը սնանի. [չ]անոր խաբուած սիրտը զինքը կը մոլորցընէ. և իր հոգին չկրնար փրկել, ու չըսեր թէ՝ Իմ աջ ձեռքիս մէջը
21 ստութիւն չկա՞յ ։ Ասոնք միտքդ բեր՝ ո՛վ Յակոբ, և դուն ո՛վ Իսրայէլ, քանզի [պ]իմ ծառաս ես. ես ստեղծեցի քեզ. դուն իմ ծառաս ես. ո՛վ Իսրայէլ, *զիս մի՛ մոռ-
22 նար ։ [ջ]Քու յանցանքներդ մէգի պէս, ու քու մեղքերդ ամպի պէս ջնջեցի. ինծի դարձիր, քանզի [ռ]քեզ փրկեցի ։

23 [ս]Ուրախ եղէք՝ ո՛վ երկինք, քանզի Տէրը ըրաւ զանիկայ. ո՛վ երկրիս վարի կողմերը՝ ցնծութեամբ աղաղակեցէք. լեռներ, անտառ՝ ու անոր մէջը եղող բոլոր ծառեր՝ ուրախութեան ձայներ հանեցէք. քանզի Տէրը փրկեց Յակոբը, և Իսրայէլի մէջ փառաւորուեցաւ ։

24 Այսպէս կ'ըսէ Տէրը [վ]քու Փրկիչդ, ու [տ]քեզ արգանդի մէջ Ստեղծողը. Ես եմ Տէրը, որ ամէն բաները ըրի. [ր]երկինքը մինակ ես տարածեցի, ու երկիրը իմ կա-
25 րողութեամբս հաստատեցի. [ց]Ստախօսներուն նշանները [ւ]պարապ կը հանեմ, և գուշակողները կը յիմարեցընեմ. իմաստունները ետ կը դարձընեմ, [փ]ու անոնց գիտութիւնը յիմարութեան կը հանեմ.
26 [ք]Իմ ծառայիս խօսքը կը հաստատեմ, և իմ դեսպաններուս խորհուրդը կը կատարեմ ։ Ես եմ՝ որ Երուսաղէմին համար կ'ըսեմ թէ՝ Պիտի բնակուի, ու Յուդայի քաղաքներուն համար թէ՝ Պիտի շինուին, ու անոր աւերակները պի-
27 տի կանգնեմ ։ [ա]Ես անդունդին՝ կ'ըսեմ թէ՝ Ցամքէ՛, ու քու գե-
28 տերդ պիտի ցամքեցընեմ ։ [բ]Ես Կիւրոսին համար կ'ըսեմ. Իմ հովիւս է, ու իմ ամէն կամքս պիտի կատարէ. և Երուսաղէմին համար թէ՝ Պիտի շինուիս, և տաճարին համար թէ՝ Հիմերդ պիտի դրուին ։

ԳԼ. ԽԵ

1 Աստուած իր եկեղեցիին սիրոյն համար Կիւրոսը կը կանչէ ։ 5 Իր ամենակարողութեամբը

ի Հմր. 24 ։ Գլ. խգ. 1, 14 ։
լ Գլ. խա. 4 ։ խը. 12 ։ Յայտ. ա. 8, 17 ։ իբ. 13 ։
խ Գլ. խա. 4, 22 ։ խե. 21 ։
ծ Գլ. խա. 22 ։
կ Գլ. խգ. 10, 12 ։
հ Բ Օր. դ. 35, 39 ։ լբ. 39 ։ Ա Թագ. բ. 2 ։ Բ Թագ. իբ. 32 ։ Գլ. խե. 5 ։
ձ Գլ. խա. 24, 29 ։
ղ Սաղ. ճժե. 4, ևն ։
ճ Երեմ. ժ. 5 ։ Ամբ. բ. 18 ։
մ Սաղ. ղէ. 7 ։ Գլ. ա. 29 ։ խբ. 17 ։ խե. 16 ։
յ Գլ. խ. 19 ։ խա. 6 ։ Երեմ. ժ. 3, ևն ։

Ն. Ք. Գ. Թ. իբր 712

ն Գլ. խե. 20 ։
շ Բ Թես. բ. 10 ։
ո Գլ. խզ. 8 ։
չ Ովս. դ. 12 ։ Հռով. ա. 21 ։ Բ Թես. բ. 11 ։
պ Հմր. 1, 2 ։
* Կամ՝ ինծմէ պիտի չմոռցուիս ։
ջ Գլ. խգ. 25 ։
ռ Գլ. խգ. 1 ։ խը. 20 ։ Ա Կոր. զ. 20 ։ Ա Պետ. ա. 18, 19 ։
ս Սաղ. կթ. 34 ։ ղզ. 11, 12 ։ Գլ. խբ. 10 ։ խթ. 13 ։ Երեմ. ծա. 48 ։ Յայտ. ժը. 20 ։
վ Գլ. խգ. 14 ։ Հմր. 6 ։
տ Գլ. խգ. 1 ։
ր Յոբ. թ. 8 ։ Սաղ. ճդ. 2 ։ Գլ. խ. 22 ։ խբ. 5 ։ խե. 12 ։ ծա. 13 ։
ց Երեմ. ծ. 36 ։
ւ Գլ. խէ. 13 ։
փ Ա Կոր. ա. 20 ։
ք Զաք. ա. 6 ։
ա Տես Երեմ. ծ. 38 ։ ծա. 32, 36 ։
բ Բ Մն. լզ. 22, 23 ։ Եզր. ա. 1, ևն ։ Գլ. խե. 13 ։

իրաւունքով՝ հնազանդութիւն կը պահանջէ ժողովուրդէն. 20 իր փրկարար զօրութիւնը յիշելով՝ կը յանդիմանէ կուռքերուն ունայնութիւնը ։

1 Այսպէս կ՚ըսէ Տէրը իր օծեալ
Կիւրոսին, որուն [ա]աջ ձեռքը
բռնեցի, [բ]որ ազգերը անոր առջեւ
հնազանդեցընեմ, ու թագաւորներուն
մէջքը թուլցընեմ, և անոր
առջեւ դռներուն փեղկերը բացուին,
ու դռները բնաւ չգոցուին.
2 Ես քու առջեւէդ պիտի երթամ,
[գ]և խորտուբորտ տեղուանքը պիտի
շիտկեմ. [դ]պղնձէ դռները պիտի
փշրեմ, ու երկաթէ նիգերը պիտի
3 կոտրտեմ. Եւ քեզի խաւարի մէջ
ծածկուած գանձերը, ու պահուած
հարստութիւնները պիտի տամ,
[ե]որպէս զի գիտնաս թէ ես եմ
Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը, որ
[զ]քեզ քու անունովդ կը կանչեմ։
4 [է]Իմ Յակոբ ծառայիս համար, և իմ ընտրած Իսրայէլիս
համար, քեզ քու անունովդ կանչեցի, ու քեզի մականուն դրի,
5 թէև [ը]զիս չէիր ճանչնար։ [թ]Ես
եմ Տէրը, ու [ժ]ուրիշ մը չկայ.
ինծմէ զատ Աստուած չկայ. [ի]Ես
քեզի գօտի կապեցի, թէև զիս
6 չէիր ճանչնար. [լ]Որպէս զի արեւելքէն ու արեւմուտքէն գիտնան՝ որ
ինծմէ զատ մէկը չկայ. Ես եմ Տէրը,
7 ու ուրիշ մը չկայ։ Լոյսը
հաստատողը, և խաւարը ստեղծողը, խաղաղութիւնը ընողը, ու
[խ]չարիքը ստեղծողը, ես ամէն բաները ընողը՝ ես Տէրս եմ։

8 [ծ]Ո՛վ երկինքներ՝ վերէն ցող կաթեցուցէք, և ամպերը արդարութիւն տեղան. երկիրը բացուի,
ու փրկութեան պտուղ *տայ, ու
մէկտեղ արդարութիւն բուսնի.
անոնք ստեղծողը ես Տէրս եմ։

9 Վա՜յ անոր՝ որ [կ]իր Արարչին հետ
կը վիճի, †[illegible] երկրի խեցիներուն պէս խեցի մըն է". [հ]Միթէ
կաւը զինքը ձեւացընողին կրնա՞յ ըսել թէ, Ի՞նչ կը շինես, կամ քու
գործդ կրնա՞յ [illegible] ըսել թէ, Ձեռք
10 չունիս։ Վա՜յ անոր՝ որ իր հօրը
կ՚ըսէ. Ի՞նչ կը ծնանիս, ու իր
մօրը՝ Ի՞նչ զաւակ կը բերես։

11 Այսպէս կ՚ըսէ Տէրը՝ Իսրայէլին
Սուրբը ու անոր Արարիչը. Գալուքաներուն վրայով ինծի հարցուցէք. [ձ]իմ որդւոցս համար ու [ղ]իմ
ձեռացս գործքերուն համար ինծի
12 պատուէր տուէք։ [ճ]Երկիրը ես
շինեցի, ու [մ]անոր վրայ մարդը
ստեղծեցի. երկինքները իմ ձեռքերս
տարածեցին, և [յ]անոր բոլոր զօրքին
13 ես պատուէր տուի։ [ն]Ես
զանիկայ արդարութեամբ արթնցուցի, ու անոր ամէն ճամբաները
պիտի շիտկեմ. անիկայ [շ]իմ քաղաքս պիտի շինէ, և իմ աքսորուածներս ետ պիտի դարձնէ
[ո]առանց գնոյ ու առանց կաշառքի՝ կ՚ըսէ զօրաց Տէրը։

14 Տէրը այսպէս կ՚ըսէ. [չ]Եգիպտոսին վաստակը, ու Եթովպացւոց,
և երկայնահասակ Սաբայեցւոց վաճառականութիւնը քեզի պիտի
անցնի, ու քուկդ պիտի ըլլայ.
անոնք քու ետեւէդ պիտի քալեն,
և [պ]շղթաներով պիտի պտըտին,
ու քեզի երկրպագութիւն ընելով՝
քեզի պիտի աղաչեն, [illegible].
[ջ]Միայն քու մէջդ Աստուած կայ,
ու [ռ]անկէ 'ի զատ ուրիշ Աստուած
մը չկայ։

15 Յիրաւի [ս]դուն քեզ ծածկող Աստուած մըն ես, ո՛վ Իսրայէլին
16 փրկիչ Աստուածը։ Անոնք ամէնքը պիտի ամչնան ու պատկառին.
[վ]կուռք շինողները մէկտեղ ամօթով
17 պիտի երթան։ [տ]Իսրայէլը
յաւիտենական փրկութիւնով Տէրոջմէ պիտի փրկուի. դուք յաւիտեանս յաւիտենից պիտի չամչնաք, ու չպատկառիք։

18 Քանզի այսպէս կ՚ըսէ [ր]երկինքը
ստեղծող Տէրը, ան Աստուածը որ
երկիրը կազմեց, զանիկայ շինեց,
և հաստատեց. զանիկայ պարապ
տեղը չստեղծեց, հապա բնակութեան համար կազմեց. [ց]Տէրը ես
19 եմ, ու ուրիշը չկայ։ Ես
[ւ]ծածկաբար՝ երկրի մութ տեղը
չխօսեցայ. Յակոբին սերունդին
չըսի թէ՝ Զուր տեղը զիս փնտռեցէք. [փ]Ես Տէրս արդարութիւն
կը խօսիմ, և ճշմարիտ բաներ կը
20 յայտնեմ։ Ժողվուեցէք ու եկէք. մէկտեղ մօտեցէք դուք՝ ով
ազգերէն ազատուածներ. [ք]անոնք
գիտութիւն չունին, որ իրենց
կուռքին փայտը կը կանգնեն, ու
փրկելու կարողութիւն չունեցող
21 աստուծոյ աղօթք կ՚ընեն։ Քարոզեցէք, ու զանոնք մօտեցուցէք,
և անոնք մէկտեղ խորհուրդ ընեն.
[ա]անիկայ 'ի սկզբանէ ով գիտցուց,
ան ժամանակէն 'ի վեր ով պատմեց. չէ՞ որ ես Տէրս, [բ]որ ինծմէ
զատ ուրիշ Աստուած չկայ, ու
ինծմէ ուրիշ ճշմարիտ Աստուած
22 ու Փրկիչ չկայ։ [գ]Ո՛վ երկրի բոլոր ծայրերը՝ ինծի նայեցէք, որ
փրկուիք. քանզի ես եմ Աստուած, և ուրիշը չկայ։
23 [դ]Իմ անձիս վրայ երդում ըրի.
իմ բերնէս արդարութեան խօսք
ելաւ, ու ետ չդառնար, որ [ե]ամէն ծունկ ինծի պիտի կրկնուի,
և [զ]ամէն լեզու երդում պիտի

Ն. Ք. Ք. Ծ. Իրր 712

ա Գլ. խա. 13.
բ Գլ. խա. 2. Դան. ե. 30.
գ Գլ. խ. 4.
դ Սաղ. ճէ. 16.
ե Գլ. խա. 23.
զ Ել. լգ. 12, 17. Գլ. խգ. 1. խթ. 1.
է Գլ. խդ. 1.
ը Ա Թես. դ. 5.
թ Բ Օր. դ. 35, 39. լբ. 39. Գլ. խդ. 8. խզ. 9.
ժ Հմր 14, 18, 21, 22.
ի Սաղ. ժը. 32, 39.
լ Սաղ. ճբ. 15. Գլ. լէ. 20. Մաղ. ա. 11.
խ Ամով. գ. 6.
ծ Սաղ. հբ. 3. ձե. 11.
* Եբր. տան.
կ Գլ. կդ. 8.
+ Կամ՝ խեցին՝ երկրի խեցիներուն հետ [illegible].
հ Գլ. իթ. 16. Երեմ. ժը. 6. Հռով. թ. 20.
ձ Երեմ. լա. 9.
ղ Ես. իթ. 23.
ճ Գլ. խբ. 5. Երեմ. իէ. 5.
մ Ծն. ա. 26, 27.
յ Ծն. բ. 1.
ն Գլ. խա. 2.

Ն. Ք. Ք. Ծ. Իրր 712

շ Բ Մն. լզ. 22, 23. Եզր. ա. 1, [illegible]. Գլ. խդ. 28.
ո Գլ. ծբ. 3. Տես Հռով. գ. 24.
չ Սաղ. կը. 31. հբ. 10, 11. Գլ. խթ. 23. կ. 9, 10, 14, 16. Զաք. ը. 22, 23.
պ Սաղ. ճխթ. 8.
ջ Ա Կոր. ժդ. 25.
ռ Հմր 5.
ս Սաղ. խդ. 24. Գլ. ը. 17. ծէ. 17.
վ Գլ. խդ. 11.
տ Գլ. իզ. 4. Հմր 25. Հռով. ժա. 26.
ր Գլ. խբ. 5.
ց Հմր 5.
ւ Բ Օր. լ. 11. Գլ. խը. 16.
փ Սաղ. ժթ. 8. ճժթ. 137, 138.
ք Գլ. խդ. 17, 18, 19. խզ. 7. խը. 7. Հռով. ա. 22, 23.
ա Գլ. խա. 22. խգ. 9. խդ. 7. խզ. 10. խը. 14.
բ Հմր 5, 14, 18. Գլ. խդ. 8. խզ. 9. խը. 3, [illegible].
գ Սաղ. իբ. 27. կե. 5.
դ Ծն. իբ. 16. Եբր. զ. 13, 14.
ե Հռով. ժդ. 11. Փիլ. բ. 10.
զ Ծն. լա. 53. Բ Օր. զ. 13. Սաղ. կգ. 11. Գլ. կե. 16.

24 ըսէ ։ Մէկը պիտի ըսէ․ Միա՛յն Տէրոջմով արդարութիւն ու զօրութիւն ունիմ․ — մէկը անոր պիտի գայ․ և բոլոր անոր դէմ բարկացողները պիտի ամչնան ։
25 Իսրայէլին բոլոր սերունդը Տէրոջմով պիտի արդարանայ, ու պիտի պարծենայ ։

ԳԼ․ ԽԶ

1 Բաբելոնի կուռքերը չեն կրնար զիրենք ազատել ։ 3 Աստուած մինչեւ վերջը կը փրկէ իր ժողովուրդը ։ 5 Պէտք չէ զԱստուած կուռքերու հետ բաղդատել իր կարողութեանը 12 ու փրկութեանը կողմանէ ։

1 Բէլը խոնարհեցաւ․ Նաբաւը ծռեցաւ․ անոնց կուռքերը կենդանիներու ու անասուններու վրայ էին․ ձեր բեռցուած բեռները յոգնած անասուններու ծանրութիւն եղան ։
2 Անոնք ծռեցան, ու միասին խոնարհեցան․ բեռը ազատելու կարող չեղան, և իրենք ալ գերութեան գացին ։
3 Ինծի մտիկ ըրէք՝ ով Յակոբին տունը, ու Իսրայէլի տանը բոլոր մնացորդը, որ ձեզ որովայնէ կը կրեմ, և արգանդէ կը վերցընեմ․
4 Մինչեւ ձեր ծերութիւնը անգամ Ես նոյն եմ․ ու մինչեւ ձեր ալեւորութիւնը ես ձեզ պիտի կրեմ․ ես ստեղծեցի, ու ես պիտի վերցընեմ․ ես պիտի կրեմ, ու պիտի ազատեմ ։
5 Զիս որո՞ւ կը նմանցընէք, և որո՞ւ հաւասար կը սեպէք, ինծի ինչո՞ւ նմանութիւն կը շինէք, որ նման ըլլանք ։
6 Քսակէն ոսկի կը թափեն, ու կշիռքով արծաթ կը կշռեն․ վարձքով ոսկերիչ կը բռնեն, որ անով աստուած կը շինէ․ զանիկա կը պաշտեն, և անոր երկրպագութիւն կ'ընեն ։
7 Զանիկայ ուսերու վրայ կը վերցընեն կը տանին, իր տեղը կը հաստատեն, ու կը կայնի․ անիկայ իր տեղէն չշարժիր․ և թէ որ մէկը անոր աղաղակէ, պատասխան չտար․ զանիկայ իր նեղութենէն չազատեր ։
8 Ասիկայ յիշեցէք, ու մարդ եղէք, միտքերնիդ բերէք՝ ով յանցաւորներ,
9 Առաջին յաւիտենից եղած առջի բաները յիշեցէք․ քանզի ես եմ Աստուած, և ինծմէ ուրիշը չկայ․ Ես եմ Աստուած, և ինծի պէս մէկը չկայ․
10 Որ վերջինը՝ սկիզբէն, ու դեռ չեղածը՝ առաջուընէ պատմեցի․ ու կ'ըսեմ թէ՝ իմ խորհուրդս պիտի հաստատուի, և իմ ամէն կամքս պիտի կատարեմ ։
11 Ես եմ որ արեւելքէն գիշատիչ թռչունը կը կանչեմ, — հեռու երկրէ՝ իմ խորհուրդս 'ի գործ դնողը մարդը․ Ես խօսեցայ, ու ես պիտի կատարեմ․ ես խորհեցայ,
12 ու ես 'ի գործ պիտի դնեմ ։ Ով արդարութենէ հեռացած խստասիրտներ՝
13 ինծի մտիկ ըրէք․ Իմ արդարութիւնս մօտեցուցի․ անիկայ պիտի չհեռանայ․ և իմ փրկութիւնս պիտի չուշանայ․ ու իմ փառքս Իսրայէլին համար Սիոնի մէջ փրկութիւն պիտի դնեմ ։

ԳԼ․ ԽԷ

1 Աստուծոյ դատաստանը Բաբելոնի ու Քաղդէացւոց վրայ՝ 6 իրենց անգթութեանը, 7 ամբարտաւանութեանը, 10 և յանդգնութեանը համար՝ 11 անհնարին պիտի ըլլայ ։

1 Ով Բաբելոնի կոյս աղջիկը՝ իջի՛ր, ու հողի վրայ նստէ․ ով Քաղդէացւոց աղջիկը՝ գետնի վրայ առանց աթոռի նստէ․ քանզի մէյմըն ալ քնքուշ ու փափուկ պիտի չկոչուիս ։
2 Աղօրիքին քարերը առ, ալիւր աղա․ լաչակդ հանէ՛, քղանցքդ վերցո՛ւր, սրունքդ բաց, գետերէն անցիր ։
3 Թող քու մերկութիւնդ բացուի, և նախատինքդ ալ երեւնայ․ վրէժ պիտի առնեմ, ու մարդու մը միջնորդութիւնը պիտի չընդունիմ ։
4 (Մեր փրկչին անունը՝ "Եհովայ Սաբաւովթ" է․ անիկայ Իսրայէլին Սուրբն է ։)
5 Լո՛ւռ նստէ, խաւարի մէջ մտիր՝ ով Քաղդէացւոց աղջիկը՝ քանզի մէյմըն ալ թագաւորութեանց տիկին պիտի չկոչուիս ։
6 Ես իմ ժողովուրդիս բարկացայ, իմ ժառանգութիւնս պղծեցի, ու զանոնք քու ձեռքդ տուի․ դուն անոնց գթութիւն չցուցուցիր․ ծերերին վրայ քու լուծդ խիստ ծանրացուցիր․
7 Ու ըսիր․ Ես յաւիտեան տիկին պիտի մնամ․ այնպէս որ ասիկայ մտքիդ մէջը չդրիր, ասոր վախճանը չյիշեցիր ։
8 Ու հիմա մտիկ ըրէ՝ ով անհոգութեամբ նստող հեշտասէր, որ սրտիդ մէջը կ'ըսես․ Ես եմ, ու ինծմէ ուրիշը չկայ․ որբեւարի պիտի չնստիմ, ու անզաւակութիւն պիտի չգիտնամ ։
9 Հիմա ասոնց երկուքն ալ՝ թէ անզաւակութիւնը և թէ որբեւարութիւնը՝ յանկարծ մէկ օրուան մէջ քու վրադ պիտի գան․ քու դիւթութիւններուդ շատութեանը մէջ, և քու անթիւ կախարդութիւններուդ մէջ, անոնք ամբողջ քու վրադ պիտի գան ։
10 Ու դուն քու չարութեանդ ապաւինեցար, ու ըսիր․ Զիս տեսնող չկայ ։ Քեզ գլխէ հանողը՝ քու իմաստութիւնդ ու գիտութիւնդ է․ և սրտիդ մէջը ըսիր․ Ես եմ,

Ն․ Փ․ Դ․Բ․
Իրր 712
Երեմ․ Իգ․ 5 ։ Ա Կոր․ Ա․ 30 ։
Գլ․ Խա․ 11 ։
Հմր 17 ։
Բ Կոր․ Ա․ 31 ։
Գլ․ Խա․ 9 ։ Երեմ․ Ծ․ 2 ։ Ծա․ 44 ։
Երեմ․ Ժ․ 5 ։
Երեմ․ Խը․ 7 ։
Ել․ ԺԹ․ 4 ։ Բ Օր․ Ա․ 31 ։ Լբ․ 11 ։ Սաղ․ Հա․ 6 ։ Գլ․ Կդ․ 9 ։
Սաղ․ Ծբ․ 27 ։ Մաղ․ Գ․ 6 ։
Սաղ․ Խը․ 14 ։ Հա․ 18 ։
Գլ․ Խ․ 18, 25 ։
Գլ․ Խ․ 19 ։ Խա․ 6 ։ Խդ․ 12, 19 ։ Երեմ․ Ժ․ 3 ։
Երեմ․ Ժ․ 5 ։
Գլ․ Խե․ 20 ։
Գլ․ Խդ․ 19 ։ Խե․ 7 ։
Բ Օր․ Լբ․ 7 ։
Գլ․ Խե․ 5, 21 ։
Գլ․ Խե․ 21 ։
Սաղ․ Լգ․ 11 ։ Առակ․ ԺԹ․ 21 ։ Խա․ 30 ։ Գործ․ Ե․ 39 ։ Եբր․ Զ․ 17 ։
Գլ․ Խա․ 2, 25 ։
Գլ․ Խդ․ 28 ։ Խե․ 13 ։

Ն․ Փ․ Դ․Բ․
Իրր 712
Թու․ Իգ․ 19 ։
Հռոմ․ Ժ․ 3 ։
Գլ․ Ծա․ 5 ։ Հռոմ․ Ա․ 17 ։ Գ․ 21 ։
Ամբ․ Բ․ 3 ։
Գլ․ Կբ․ 11 ։
Երեմ․ Խը․ 18 ։
Գլ․ Գ․ 26 ։
Ել․ Ժա․ 5 ։ Դատ․ Ժզ․ 21 ։ Մատ․ Իդ․ 41 ։
Գլ․ Գ․ 17 ։ Ի․ 4 ։ Երեմ․ Ժգ․ 22, 26 ։ Նաւ․ Գ․ 5 ։
Հռոմ․ Ժբ․ 19 ։
Գլ․ Խդ․ 3 ։ 14 ։ Երեմ․ Ծ․ 34 ։
Յր՝ Տէր զօրութեանց
Հմր 7 ։ Գլ․ Ժգ․ 19 ։ Դան․ Բ․ 37 ։
Տես Բ Թագ․ Իգ․ 14 ։ Բ Մն․ Իը․ 9 ։ Զաք․ Ա․ 15 ։
Գլ․ Խդ․ 28 ։
Բ Օր․ Իբ․ 50 ։
Հմր 5 ։ Յայտ․ Ժը․ 7 ։
Գլ․ Խգ․ 8 ։
Բ Օր․ Լբ․ 29 ։
Հմր 10 ։ Սոփ․ Բ․ 15 ։
Յայտ․ Ժը․ 7 ։
Գլ․ Ծա․ 19 ։
Ա Թես․ Ե․ 3 ։
Նաւ․ Գ․ 4 ։
Սաղ․ Ծբ․ 7 ։
Գլ․ Իթ․ 15 ։ Եզեկ․ Ը․ 12 ։ Թ․ 9 ։
Հմր 8 ։

Ն. Ք. ՉԺԲ. Եւր 712

11 ու ինծմէ ուրիշը չկայ ։ Անոր համար քու վրադ մէկ ձախորդութիւն մը պիտի գայ , որ անոր ուսկից ծագիլը պիտի չգիտնաս . և քու վրադ թշուառութիւն մը պիտի իյնայ , որ զանիկայ ետ դարձընելու կարող պիտի չըլլաս . ու քու վրադ յանկարծ աւերում մը պիտի գայ , որ դուն զանիկայ պիտի չգիտնաս ։

Ա Թեսա. Ե. 3.

12 Հիմա քու կախարդութիւններուդ և շատ դիւթութիւններուդ մէջը կեցիր , որոնցմով քու մանկութենէդ 'ի վեր աշխատեր ես . գուցէ օգուտ մը գտնելու կարող ըլլաս , գուցէ կարենաս յաղթել ։

Գլ. ԾԷ. 10. Գլ. Խդ. 25. Դան. Բ. 2.

13 Խորհուրդներուդ շատութենէն ձանձրացար . հիմա երկինքը զննողները , աստեղագէտները , նոր ամիսներով գուշակութիւն ընողները թող ելլեն , և քու վրադ 14 գալու [illegible] քեզ ազատեն ։ Ահա անոնք յարդի պէս պիտի ըլլան , — զանոնք կրակը պիտի այրէ . իրենց հոգին բոցին զօրութենէն պիտի չկրնան ազատել . տաքնալու համար կայծ մը՝ կամ դիմացը նստելու համար կրակ մը պիտի չըլլայ ։

Նաւ. ա. 10. Մաղ. Դ. 1.

15 Այսպէս պիտի ըլլան քեզի անոնք՝ որոնց հետ աշխատեցար , ու մանկութենէդ 'ի վեր առուտուր ըրիր . ամէն մէկը իր ճամբան [illegible] ցիրուցան պիտի ըլլան , — քեզ ազատող մը պիտի չըլլայ ։

ԳԼ. ԽԸ

1 Աստուած իր մարգարէութիւնները կը յայտնէ , որ ժողովուրդը յանդիմանէ իրենց կամակորութեանը համար . 9 իր փառացը համար զանոնք կը փրկէ . 12 իր կարողութիւնը ու նախախնամութիւնը յառաջ բերելով՝ զանոնք հնազանդութեան կը յորդորէ . 16 անոնց բթամտութեանը վրայ կ'ողբայ . 20 իր ժողովուրդը մեծ զօրութեամբ կը փրկէ Բաբելոնէն ։

Սաղ. ԿԸ. 26. Եբր. ջուրերէն. բ Օր. Զ. 13. Գլ. ԿԵ. 16. Սոփ. ա. 5. Երեմ. Դ. 2. Ե. 2. Գլ. ԾԲ. 1. Միք. Գ. 11. Հռով. Բ. 17. Գլ. Խա. 22. Խբ. 9. Խդ. 7. 8. Խե. 21. Խդ. 9. 10. Յես. Խա. 45. Եզ. Գ. 9. բ Օր. Լա. 27. Հռ. 3.

1 Լսեցէք ասիկայ՝ ով Յակոբի տունը , որ Իսրայէլին անունով կանչուած էք , ու Յուդային աղբիւրէն ելեր էք , և Տէրոջը անունովը երդում կ'ընէք , ու Իսրայէլին Աստուածը կը յիշէք . բայց ճշմարտութեամբ չէ , ու 2 արդարութեամբ չէ ։ (Քանզի անոնք Սուրբ քաղաքին անունովը կը յիշուին , և Իսրայէլի Աստուծոյն կը կռթընին , որուն անունը Եհովայ Սաբաւովթ է ։)

3 Առջի բաները հին ժամանակէն 'ի վեր պատմեցի . ու անոնք իմ բերնէս ելան , և զանոնք իմացուցի . զանոնք յանկարծ ըրի , ու եղան ։ 4 Որովհետև գիտէի որ դուն խիստ ես , և քու պարանոցդ երկաթէ ջիղեր ունի , ու պղնձէ ճակատ մը 5 ունիս ։ Ուստի քեզի հին ժամանակէն 'ի վեր պատմեցի , ու դեռ չեղած՝ քեզի իմացուցի , որ չըլլայ թէ ըսես . Զանոնք իմ արձանս ըրաւ , և իմ քանդակած ու 6 ձուլածոյ կուռքս հրամայեց ։ Դուն զանոնք լսեցիր , նայէ անոնց ամէնը [illegible] . ու դուք զանիկայ պիտի չհրատարակէ՞ք . ես քեզի ասկէ ետքը նոր ու ծածուկ բաներ պիտի գիտցընեմ , որ դուն անոնք 7 չգիտցար ։ Անոնք հիմա ստեղծուեցան , և չէ թէ առաջուց . ու [illegible] օրէն առաջ զանոնք չլսեցիր , որ չըլլայ թէ ըսես . Ահա զանոնք 8 գիտցայ ։ Դուն ոչ լսեցիր , ոչ ալ գիտցար . և սկիզբէն քու ականջդ չբացուեցաւ . վասն զի գիտցայ որ դուն խիստ նենգաւոր ես , ու դուն որովայնէ ապստամբ կոչուեցար ։

Սաղ. ԾԸ. 3. Սաղ. ՀԹ. 9. Եզ. Ի. 8. Գլ. Խդ. 25. Հռ. 11. Եզեկ. Ի. 9. 14. 22. 44. Սաղ. ՂԸ. 38. Սաղ. ԿԴ. 10. Տես Եզեկ. Ի. 20. 21. 22. Կամ՝ արծաթով. Հռ. 9. Տես բ Օր. ԼԲ. 26. 27. Եզեկ. Ի. 9. Գլ. Խբ. 8. բ Օր. ԼԲ. 39.

9 Ես իմ անուանս համար բարկութիւնս պիտի ուշացընեմ . և իմ փառացս համար համբերող պիտի ըլլամ քեզի , որ քեզ չկոտորեմ ։ 10 Ահա քեզ մաքրեցի , բայց ոչ թէ արծաթի պէս . ես քեզ նեղութեան հալոցին մէջը 11 փորձեցի ։ Ինծի համար՝ ինծի համար պիտի ընեմ . քանզի իմ անունս ինչու պղծուի . ու ես իմ փառքս ուրիշին չեմ տար ։ 12 Ո՛վ Յակոբ ու իմ կանչած Իսրայէլս՝ ինծի մտիկ ըրէ . Ես նոյն եմ , առաջինը ես եմ , վերջինն 13 ալ ես եմ ։ Նաև երկիրը իմ ձեռքս հիմնեց , ու երկինքը իմ աջ ձեռքս տարածեց . երբոր ես անոնք կանչեմ , անոնք մէկտեղ [illegible] 14 կը կայնին ։ Ամէնքդ ժողվուեցէք ու մտիկ ըրէք . անոնցմէ ո՛վ պատմեց աս բաները . Տէրոջը սիրածը Բաբելոնի մէջ անոր կամքը 'ի գործ պիտի դնէ , և իր բազուկը Քաղդէացւոց վրայ [illegible] 15 [illegible] ։ Ես՝ ես խօսեցայ , ու զանիկայ կանչեցի , անիկայ բերի , և անոր ճամբան յաջող պիտի ըլլայ ։

Գլ. Խա. 4. Խդ. 6. Յայտ. ա. 17. Իբ. 13. Սաղ. ՃԲ. 25. Գլ. Խ. 26. Գլ. Խա. 22. Խդ. 9. Խդ. 7. Խե. 20. 21. Գլ. Խե. 1. Գլ. Խդ. 23. Գլ. Խե. 1. Գլ. Խե. 19. Գլ. ԿԱ. 1. Զաք. Բ. 8. 9. 11. Գլ. Խդ. 14. Խդ. 6. 24. Հռ. 20. Սաղ. ԼԲ. 8. բ Օր. ԼԲ. 29. Սաղ. ՁԱ. 13. Սաղ. ՃԺԹ. 165. Ծն. ԻԲ. 17. Ովս. ա. 10. Կամ՝ որովայնին [illegible]

16 Ինծի մօտեցէք . ասիկայ լսեցէք . առաջուց ծածուկ չխօսեցայ . աս [illegible] եղած ժամանակէն 'ի վեր ես հոն եմ . ու հիմա զիս Տէր Եհովան ու անոր Հոգին խրկեց ։ 17 Այսպէս կ'ըսէ Տէրը՝ քու Փրկիչդ՝ Իսրայէլին Սուրբը . Ես եմ քու Տէր Աստուածդ , որ քեզի օգտակար եղածը կը սորվեցընեմ , ու քալելու ճամբուդ մէջ քեզ 18 կ'առաջնորդեմ ։ Երանի թէ իմ պատուիրանքս մտիկ ընէիր . ան ատենը քու խաղաղութիւնդ գետի պէս , ու արդարութիւնդ ծովուն 19 ալիքներուն պէս պիտի ըլլար . Նաև քու սերունդդ աւազի չափ՝ ու որովայնիդ ծնունդը անոր խիճին չափ պիտի ըլլար . անոր անունը

Ն. Ք. ԳՔ. ԻՐ 712

ᵓ Ես. ԾԲ. 11. Երեմ. Ծ. 8. ԾԱ. 6. 45. Զաք. Բ. 6. 7. Յայտ. ԺԸ. 4.
- Ել. ԺԹ. 4. 5. 6. Ես. ԽԴ. 22. 23.
÷ Տես գլ. ԽԱ. 17. 18.
+ Ել. ԺԷ. 6. Թուոց Ի. 11. Սաղ. ՃԵ. 41.
* Ես. ԾԷ. 21.

իմ առջեւէս պիտի չկտրուէր, ու չկորսուէր։

20 ᵓ Բաբելոնէն ելէք, Քաղդէացիներէն փախէք. ասիկայ յաղթութեան երգով պատմեցէք, — հրատարակեցէք. ասիկայ մինչեւ երկրին ծայրը տարածեցէք, ըսելով. Տէրը - իր Յակոբ ծառան փրկեց։ 21 Ու երբոր զանոնք անապատներու մէջ պտըտցուց, ÷ չծարաւեցան. + անոնց համար վէմէն ջուրեր վազցուց. վէմը պատռեց, ու անկէ ջուրեր բղխեց։ 22 * Ամբարիշտները խաղաղութիւն պիտի չունենան, կ՚ըսէ Տէրը։

ԳԼ. ԽԹ

1 Քրիստոս Հրէաներուն խրկուած ըլլալով, անոնցմէ կը գանգատի. 5 Հեթանոսներուն կը խրկուի իր շնորհացը խոստումներով։ 13 Աստուծոյ մնայուն սէրը իր եկեղեցիին վրայ։ 18 Եկեղեցիին ընդարձակութիւնը եւ զարգանալը։

- Ես. ԽԱ. 1.
ᵇ Հմր 5. Երեմ. Ա. 5. Մատ. Ա. 20. 21. Ղուկ. Ա. 15. 31. Յով. Ժ. 36. Գաղ. Ա. 15.
÷ Ես. ԺԱ. 4. ԾԱ. 16. Ովս. Զ. 5. Եբր. Դ. 12. Յայտ. Ա. 16.
ᵀ Ես. ԾԱ. 16.
ᵇ Սաղ. ԽԵ. 5.
ᶜ Ես. ԽԲ. 1. Զաք. Գ. 8.
ᵇ Ես. ԽԴ. 23. Յով. ԺԳ. 31. ԺԵ. 8. Եփես. Ա. 6.
ᶜ Եզեկ. Գ. 19.
ᵇ Հմր 1.
ᵈ Մատ. ԻԳ. 37.
ᵇ Ես. ԽԲ. 6. Կ. 3. Ղուկ. Բ. 32. Գործ. ԺԳ. 47. ԻԶ. 18.
ᴸ Ես. ԾԳ. 3. Մատ. ԻԶ. 67.
ᵇ Սաղ. ՀԲ. 10. 11. Հմր 23.
ᵈ Տես Սաղ. ԿԹ. 13. Բ Կոր. Զ. 2.

1 - Ով կղզիներ, ինծի մտիկ ըրէք, ու ով ժողովուրդներ՝ հեռուէն ականջ տուէք. ᵇ Տէրը զիս արգանդէն կանչեց. իմ անունս մօրս 2 որովայնէն յիշեց. Եւ ÷ իմ բերանս սրած թուրի պէս ըրաւ, ᵀ զիս իր ձեռքին հովանիին տակը ծածկեց, եւ զիս ᵇ փայլուն նետի պէս ըրաւ. իր կապարճին մէջը պահեց զիս. 3 Եւ ինծի ըսաւ. ᶜ Դուն իմ ծառաս ես, ով Իսրայէլ՝ ᵇ որ քեզմով պիտի փառաւորուիմ։ 4 ᶜ Ու ես ըսի. Պարապ տեղը աշխատեցայ. ᵇ իմ զօրութիւնս ոչինչ ու դատարկ տեղը գործածեցի. բայց իմ իրաւունքս Տէրոջը առջեւն է, եւ իմ գործքս իմ Աստուծոյս քովն է։

5 Ու հիմա — այսպէս կ՚ըսէ Տէրը՝ ᵇ որ զիս որովայնէ իրեն ծառայ ըլլալու համար ստեղծեց, որ Յակոբը անոր դարձնեմ, եւ ᵈ Իսրայէլը անոր ժողվուի, որ Տէրոջը առջեւ փառաւորուիմ, եւ իմ Աստուածս 6 ինծի զօրութիւն ըլլայ. Այսպէս կ՚ըսէ. Յակոբին ցեղերը նորէն հաստատելու համար, ու Իսրայէլին ազատուածները դարձնելու համար, իմ ծառաս ըլլալդ քեզի քիչ է. ահա քեզ ᵇ ազգերուն լոյս պիտի դնեմ, որ մինչեւ երկրին ծայրը իմ փրկութիւնս ըլլաս։

7 Այսպէս կ՚ըսէ Տէրը՝ Իսրայէլին Փրկիչը՝ անոր Սուրբը ᴸ անարգուած անձին՝ ազգաց ատելի եղողին՝ իշխանաց ծառային. ᵇ Թագաւորները պիտի տեսնեն, ու ոտք պիտի ելլեն. իշխաններն ալ երկրպագութիւն պիտի ընեն, Տէրոջը համար՝ որ հաւատարիմ է, Իսրայէլի Սուրբին համար՝ որ քեզ ընտրեր է։ 8 Տէրը այսպէս կ՚ըսէ. ᵈ Ընդունելի ժամանակի մը մէջ քեզի լսեցի, եւ փրկութեան օրը քեզի օգնութիւն ըրի, ու քեզ պահեցի, ¦ եւ ժողովուրդին ուխտ ըլլալու տուի, որ երկիրը հաստատես, ու աւերուած ժառանգութիւնները ժառանգեցը- 9 նես. Եւ ᶻ կապուածներուն ըսես. Ելէք, — խաւարի մէջ եղողներուն՝ Յայտնուեցէք։ Անոնք ճամբաներու վրայ պիտի արածին, եւ անոնց արօտը ամէն բլուրներու 10 վրայ պիտի ըլլայ։ Անոնք ʾ պիտի չանօթենան, ու չծարաւին. եւ ᶦ զանոնք խորշակը կամ արեւը պիտի չզարնէ. քանզի անոնց ողորմութիւն ընողը՝ ᶠ պիտի առաջնորդէ անոնց, ու ջուրի աղբերակներուն 11 քովը պիտի տանի զանոնք։ ᶠ Եւ ամէն լեռներս՝ ճամբաներ պիտի ընեմ. ու իմ պողոտաներս պիտի 12 բարձրանան։ Ահա ᶾ ասոնք հեռուէն, եւ ահա ասոնք հիւսիսէն, ու արեւմուտքէն, եւ ասոնք Սինէա- 13 ցւոց երկրէն պիտի գան։ ᵇ Ով երկինք՝ ուրախ եղէք, ու ով երկիր՝ ցնծութիւն ըրէ, եւ ով լեռներ՝ ուրախութեան ձայնով աղաղակեցէք. քանզի Տէրը իր ժողովուրդին մխիթարութիւն տուաւ, ու իր տնանկներուն ողորմեցաւ։

14 ᶜ Բայց Սիոնը ըսաւ. Եհովան զիս թողուց, ու Տէրը զիս մոռցաւ։ 15 - Միթէ կնիկը իր կաթնկեր մանուկը կրնա՞յ մոռնալ, անանկ որ իր որովայնին ծնունդանը վրայ չգթայ. թէեւ անոնք մոռնան, ᶜ բայց ես 16 քեզ պիտի չմոռնամ։ Ահա ᵓ ես քեզ իմ ձեռացս մէջ նկարագրեցի. քու պարիսպներդ միշտ իմ առջեւս 17 են։ Քու տղաքներդ պիտի արտորան. — ᶜ քեզ փլցնողները եւ աւերողները քեզմէ պիտի ելլեն։ 18 - Աչքերդ վերցուր, ու բոլորտիքդ նայէ. ամէնքը կը ժողվուին — քեզի կու գան. Տէրը կ՚ըսէ որ՝ Ես կենդանի եմ. անշուշտ անոնց ամէնը ᵃ զարդերու պէս պիտի հագնիս, եւ անոնցմով հարսի պէս պիտի 19 զարդարուիս։ Քանզի քու աւերակներդ, ամայի տեղուանքդ, ու քու կործանմանդ երկիրը՝ ᶜ հիմա քեզ բնակիչներուն նեղ պիտի գայ. եւ քեզ կլլողները պիտի հեռանան։

20 ᵗ Քու անզաւակութենէդ ետեւ ᶻ ծնանելու որդիքդ քու ականջներուդ պիտի ըսեն. Աս տեղը ինծի նեղ է. տեղ տուր ինծի որ բնակիմ։ 21 Ու դուն քու սրտիդ մէջը պիտի ըսես. Ասոնք ինծի ո՞վ ծնաւ. ես անզաւակ ու ամուլ էի. ես գերի ու աքսորուած էի, ասոնք ո՞վ մեծցուց. ահա ես մինակ մնացեր էի, ասոնք ո՞ւր էին։

Ն. Ք. ԳՔ. ԻՐ 712

¦ Ես. ԽԲ. 6.
ᶻ Ես. ԽԲ. 7. Զաք. Թ. 12.
ʾ Յայտ. Է. 16.
ᶦ Սաղ. ՃԻԱ. 6.
ᶠ Սաղ. ԻԳ. 2.
ᶠ Ես. Խ. 4.
ᶾ Ես. ԽԳ. 5. 6.
ᵇ Ես. ԽԴ. 23.
ᶜ Տես գլ. Խ. 27.
- Տես Սաղ. ՃԳ. 13. Մաղ. Գ. 17. Մատ. Է. 11.
ᶜ Համմ. ԺԱ. 29.
ᵓ Տես Ել. ԺԳ. 9. Երգ. Ը. 6.
ᶜ Հմր 19.
- Ես. Կ. 4.
ᵃ Առակ. ԺԷ. 6.
ᶜ Տես գլ. ԾԴ. 1. 2. Զաք. Բ. 4. Ժ. 10.
ᵗ Մատ. Գ. 9. Հռոմ. ԺԱ. 11. 12. Եւ.
ᶻ Ես. Կ. 4.

Ն. Ք. զՔ. իբր 712

Գլ. Կ. 4. ԿԲ. 20.

Սաղ. ՀԲ. 11. Հմր 7. Գլ. ԾԲ. 15. Կ. 16.

Սաղ. ՀԲ. 9. Միք. Է. 17.

Սաղ. ԼԴ. 22. Հռովմ. Ե. 5. Թ. 33. Ժ. 11.

Մատ. ԺԲ. 29. Ղուկ. ԺԱ. 21, 22.

Կամ՝ իրաւունք ունեցող

Գլ. Թ. 20.

Յայտ. ԺԴ. 20. ԺԶ. 6.

Սաղ. Թ. 16. Գլ. Կ. 16.

22 Այսպէս կ'ըսէ Տէր Եհովան.
Ահա իմ ձեռքս ազգերու վրայ պի-
տի վերցընեմ, ու իմ դրօշակս ժո-
ղովուրդներու մէջ պիտի կանգնեմ.
և անոնք քու տղաքներդ իրենց ծո-
ցին մէջը պիտի բերեն, ու քու
աղջիկներդ անոնց ուսերուն վրայ
23 պիտի վերցուին։ Ու թագաւոր-
ները քու սնուցիչներդ պիտի ըլ-
լան, ու անոնց թագուհիները քու
դայեակներդ. երեսնին գետինը
ծռելով՝ քեզի երկրպագութիւն պի-
տի ընեն, ու ոտքերուդ փոշին
պիտի լզեն. և պիտի գիտնաս որ
ես եմ Տէրը. վասն զի ինծի ա-
պաւինողները պիտի չամչնան։
24 Միթէ հզօրէն աւարը կ'առնուի՞,
կամ ահարկու մարդուն գերի ա-
25 ռածը կ'ազատի՞։ Բայց Տէրը այս-
պէս կ'ըսէ. Հզօրին գերի առածը
անգամ պիտի առնուի, ու բռնա-
ւոր մարդուն աւարը պիտի ազա-
տուի. ու քեզի հետ վիճողներուն
դէմ ես պիտի վիճիմ, և քու տը-
26 ղաքներդ ես պիտի ազատեմ։ Ու
քեզ հարստահարողներուն՝ իրենց
մարմինները պիտի կերցընեմ. և
իրենց արիւնը նոր գինիի պէս
խմելով՝ պիտի գինովնան. և ամէն
մարմին պիտի գիտնայ թէ ես եմ
Տէրը՝ որ քեզ ազատեցի, ու քու
Փրկիչդ՝ Յակոբին Հզօրը։

ԳԼ. Ծ

1 Քրիստոս կը ցուցնէ թէ Հրէից մերժուիլը իրեն պիտի չհամարուի, որովհետեւ ինքը փրկելու կարող է, 5 և ան գործը կատարելու յանձնառու եղեր է, 7 և Աստուծոյ օգնականութեանը ապաւիներ է։ 10 Աստուծոյ՝ և չէ թէ մեր անձերուն ապաւինելու յորդորանք մը։

Օր. ԻԴ. 1. Երեմ. Գ. 8. Ովս. Բ. 2.

Տես Դ. Թագ. Դ. 1. Մատ. ԺԸ. 25.

Գլ. ԾԲ. 3.

Առակ. Ա. 24. Գլ. ԿԵ. 12. ԿԶ. 4. Երեմ. Է. 13. ԼԵ. 15.

Թուոց ԺԱ. 23. Գլ. ԾԹ. 1.

Սաղ. ՃԶ. 9. Նաւում Ա. 4.

Ել. ԺԴ. 21.

Յես. Գ. 16.

Ել. Է. 18, 21.

Ել. Ժ. 21.

Յայտ. Զ. 12.

Ել. Դ. 11.

1 Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ո՞ւր է ձեր
մօրը ապահարզանի թուղթը,
որով ես զանիկայ արձակեցի. կամ
ո՞վ է ան պարտատէրս՝ որուն ես
ձեզ ծախեցի. ահա դուք ձեր ան-
օրէնութեանցը համար ծախուե-
ցաք, ու ձեր մայրը ձեր յանցանա-
2 ցը համար արձակուեցաւ։ Ինչո՞ւ
համար իմ եկած ատենս մարդ մը
չկար, — կանչած ատենս պա-
տասխան տուող մը չկար. միթէ
իմ ձեռքս բնաւ կարճցա՞ւ՝ որ
փրկելու կարող չըլլամ, կամ թէ
ազատելու զօրութիւն չունի՞մ.
ահա իմ սաստելովս ծովը կը
ցամքեցընեմ. գետերը անապա-
տի կը դարձընեմ. անոնց ձուկե-
րը՝ ջուր չըլլալուն համար կը հո-
տին, ու ծարաւէն կը մեռնին։
3 Երկինքներուն խաւար կը հագ-
ցընեմ, ու ծածկոցի համար ա-
նոնց վրայ քուրձ կը դնեմ։
4 Տէր Եհովան ինծի իմաստուննե-
րու լեզու տուաւ, որ յոգնածին
խօսքով օգնել գիտնամ. ամէն
առտու կ'արթընցընէ. ան-
կայ իմ ականջս կ'արթընցընէ, որ
5 աշակերտներու պէս լսեմ։ Տէր
Եհովան իմ ականջս բացաւ, ու
ես անհնազանդ չեղայ, ետ չդար-
6 ձայ։ Իմ կռնակս՝ զարնողնե-
րուն, և այտերս՝ փետտողներուն
տուի. իմ երեսս նախատինքէն ու
7 թուքէն չծածկեցի։ Բայց Տէր
Եհովան ինծի կ'օգնէ. անոր հա-
մար ամօթապարտ պիտի չըլլամ.
անոր համար իմ երեսս դայլա-
խազի պէս ըրի, ու գիտեմ որ պի-
8 տի չամչնամ։ Զիս արդարացը-
նողը մօտ է. ո՞վ ինծի հետ պիտի
վիճի. մէկտեղ կայ-
նինք. իմ դատախազս ո՞վ է.
9 թող ինծի մօտենայ։ Ահա Տէր
Եհովան ինծի պիտի օգնէ. ո՞վ է
անիկայ որ զիս յանցաւոր պիտի
հանէ. ահա ամէնքը հանդերձի
պէս պիտի մաշին. ցեցը պիտի
ուտէ զանոնք։
10 Ձեր մէջը Տէրոջմէ վախցող,
անոր ծառային ձայնը մտիկ ընող
ո՞վ կայ, որ մութի մէջ կը քալէ,
ու բնաւ լոյս չունի. թող անի-
կայ Տէրոջը անուանը ապաւինի,
ու իր Աստուծոյն կռթնի։
11 Ահա դուք ամէնքդ՝ որ կրակ կը
վառէք, ու կայծերով կը շրջապա-
տիք. ձեր կրակին լոյսովը, ու ձեր
վառած կայծերուն մէջը քալե-
ցէք. ասիկայ ձեզի իմ ձեռքէս
պիտի ըլլայ. դուք տրտմու-
թեամբ պիտի պառկիք։

ԳԼ. ԾԱ

1 Աստուծոյ ապաւինելու յորդորանք մը՝ 3 իր մխիթարական խոստումներուն, 4 և իր արդարութեանը ու փրկութեանը, 7 և մարդոց մահկանացութեանը համար։ 9 Քրիստոս իր սրբազան բազուկովը իրեններըը կը պաշտպանէ մարդոց երկիւղէն. 17 Երուսաղէմի թշուառութեանը վրայ կ'ողբայ, 21 ու փրկութիւն կը խոստանայ։

1 Ո՛վ դուք՝ արդարութեան հե-
տեւողներ, — Տէրը փնտռող-
ներ՝ ինծի մտիկ ըրէք. դուք ան
վէմին նայեցէք, ուսկից որ կտրուե-
ցաք, և ան գուբին փոսին, ուսկից
2 որ փորուեցաք։ Ձեր հայրը Ա-
բրահամին՝ ու ձեզ ծնանող Սառա-
յին նայեցէք. քանզի անիկայ
կանչեցի՝ երբ մէկ մըն էր, և
զանիկայ օրհնեցի, ու բազմացու-
3 ցի։ Վասն զի Տէրը Սիօնը պիտի
մխիթարէ. անոր բոլոր աւերակ-
ները պիտի մխիթարէ. և անոր ա-
նապատը Եդեմի պէս, ու անոր ա-
մայութիւնը Տէրոջը դրախտին
պէս պիտի ընէ. անոր մէջը ցնծու-

Ն. Ք. զՔ. իբր 712

Մատ. ԺԱ. 28.

Սաղ. Խ. 6, 7, 8.

Մատ. ԻԶ. 39. Յովհ. ԺԴ. 31. Փիլ. Բ. 8. Եբր. Ե. 5, 8.

Մատ. ԻԶ. 67. ԻԷ. 26. Յովհ. ԺԹ. 22.

Ողբ. Գ. 30.

Եզեկ. Գ. 8, 9.

Հռովմ. Ը. 33, 34.

Յոբ. ԺԳ. 28. Սաղ. ՃԲ. 26. Գլ. ԾԱ. 6.

Գլ. ԾԱ. 8.

Սաղ. ԻԳ. 4.

Բ Մն. Ի. 20. Սաղ. Ի. 7.

Յովհ. Թ. 39.

Սաղ. ԺԶ. 4.

Հռովմ. Թ. 30—32.

Հմր 7.

Հռովմ. Դ. 1, 16. Եբր. ԺԱ. 11, 12.

Ծն. ԺԲ. 1, 2.

Ծն. ԻԴ. 1, 35.

Սաղ. ՃԲ. 13. Գլ. Խ. 1. ԾԲ. 9. Հմր 12.

Ծն. ԺԳ. 10. Յովել. Բ. 3.

թիւն և ուրախութիւն, գոհութիւն, և օրհնութեան ձայն պիտի գտնուի։
4 Ո՛վ իմ ժողովուրդս՝ ինծի մտիկ ըրէ, ո՛վ իմ ազգս՝ ինծի ականջ տուր. քանզի ինծմէ օրէնք պիտի ելլէ. և իմ իրաւունքս ժողովուրդներուն լոյս ըլլալու համար պիտի հաստատեմ։
5 Իմ արդարութիւնս մօտ է. իմ փրկութիւնս ելած է. ու իմ բազուկներս ժողովուրդները պիտի դատեն. կղզիները ինծի պիտի յուսան, և իմ բազուկիս պիտի ապաւինին։
6 Աչքերնիդ վեր վերցուցէք դէպ 'ի երկինքը, ու վար նայեցէք դէպ 'ի երկիրը. քանզի երկինքը ծուխի պէս պիտի անցնի, ու երկիրը հանդերձի պէս պիտի մաշի. նմանապէս անոր բնակիչներն ալ պիտի մեռնին. բայց իմ փրկութիւնս յաւիտենական պիտի ըլլայ, ու իմ արդարութիւնս պիտի չպակսի։

7 Ինծի մտիկ ըրէք՝ ով արդարութիւն ճանչցողներ, և իմ օրէնքս ձեր սրտին մէջը ունեցող ժողովուրդ. մարդոց նախատինքէն մի վախնաք, ու անոնց բամբասանքէն մի
8 զարհուրիք։ Վասն զի ցեցը պիտի ուտէ զանոնք հանդերձի պէս, և մէցը պիտի ուտէ զանոնք բուրդի պէս. բայց իմ արդարութիւնս յաւիտեան, ու իմ փրկութիւնս ամէն դարերու մէջ պիտի ըլլայ։

9 Արթնցիր, արթնցիր, ով Տէրոջը բազուկը՝ զօրութիւն հագիր. արթնցիր առաջի օրերուն պէս, շատոնցմէ անցած դարերուն պէս. դուն անիկայ չե՞ս որ Ռահաբը ջարդեցիր, ու վիշապը վի-
10 րաւորեցիր։ Դուն անիկայ չե՞ս որ ծովը՝ մեծ անդունդին ջուրերը ցամքեցուցիր, և ծովուն խորունկ տեղուանքը ճամբայ ըրիր, որ փր-
11 կուածները անցնին։ Ու Տէրոջը փրկածները պիտի դառնան, ու երգերով Սիօն պիտի գան. և անոնց գլխուն վրայ յաւիտենական ուրախութիւն պիտի ըլլայ. անոնք ցնծութիւն ու ուրախութիւն պիտի առնան. տրտմութիւնը ու հեծութիւնը պիտի հեռանայ։

12 Ես եմ, ես եմ որ ձեզ կը մխիթարեմ. դուն ո՛վ ես՝ որ մահկանացու մարդէն, ու խոտի նմանելու մարդու զաւակէն կը վախնաս.
13 Եւ քեզ ստեղծող՝ երկինքները տարածող՝ ու երկրին հիմերը դնող Տէրը կը մոռնաս. ու բռնաւորին սրտմտութենէն միշտ ամէն օր կը վախնաս, իբր թէ կորսնցընելու պատրաստուած է. բայց հիմ ո՞ւր է բռնաւորին սրտմտութիւնը։
14 Կապուածը շուտով պիտի արձըկուի, ու գուբին մէջը պիտի չըմեռնի, և իր հացը պիտի չպակսի։
15 Քանզի քու Տէր Աստուածդ ես եմ՝ որ ծովը կը յանդիմանեմ, երբոր անոր ալիքները կը գոռան. իմ
16 անունս Եհովայ Սաբաւովթ է։ Ու իմ խօսքերս քու բերանդ դրի, և քեզ ձեռքիս հովանիովը ծածկեցի, որ երկինքը հաստատեմ, ու երկրին հիմերը դնեմ, և Սիօնին ըսեմ. Դուն իմ ժողովուրդս ես։

17 Արթնցիր, արթնցիր — ելի՛ր՝ ով Երուսաղէմ, որ Տէրոջը ձեռքէն անոր բարկութեանը բաժակը խմեցիր. թմրութեան բաժակին մրուրը քամելով խմեցիր։
18 Անոր բոլոր ծնած որդիներէն՝ իրեն առաջնորդող չկայ, ու բոլոր մեծցուցած տղաքներէն՝ իրեն ձեռնտու
19 չկայ։ Այս երկու բաները քեզի պատահեցան. ո՞վ քեզի պիտի ցաւի. կործանում ու կոտորած, սով ու սուր. քեզ ինչո՞վ մխի-
20 թարեմ։ Քու տղաքդ մարած՝ ամէն փողոցներուն գլուխը կը պառկին, որոգայթի մէջ բռնուած յամոյրի պէս. անոնք Տէրոջը բարկութեամբը՝ քու Աստուծոյդ յանդիմանութեամբը լեցուած են։
21 Ուրեմն ասիկայ մտիկ ըրէ՝ ով ողորմելի, որ արբած ես, բայց գի-
22 նիէն չէ։ Այսպէս կ'ըսէ քու Եհովայ Տէրդ, և քու Աստուածդ՝ որ իր ժողովուրդին դատը կը պաշտպանէ. Ահա քու ձեռքէդ թմրութեան բաժակը, իմ բարկութեանս բաժակին մրուրը առի. զանիկայ մէյմըն ալ պիտի չխմես.
23 Եւ զանիկայ քեզ հարստահարողներուն ձեռքը պիտի դնեմ, որոնք քու անձիդ կ'ըսէին. Ծռէ որ անցնինք. ու դուն կռնակդ՝ անցնողներուն համար՝ գետնի պէս ու փողոցի պէս դրիր։

ԳԼ. ԾԲ

1 Տէրը կը յորդորէ եկեղեցին՝ որ իր ձրի փրկութեանը հաւատայ, 7 և անոր պատգամաւորները ընդունի, 9 անոր մեծութեամբը ուրախանայ, 11 և ինքզինքը ծառայութենէ ազատէ։ 13 Քրիստոսի թագաւորութեանը փառքը։

1 Արթնցիր, արթնցիր, քու զօրութիւնդ հագիր՝ ով Սիօն. քու փառաւոր հանդերձներդ հագիր՝ ով Երուսաղէմ սուրբ քաղաք. քանզի մէյմըն ալ անթլփատ ու պիղծ մէկը քու մէջդ պիտի
2 չմտնէ։ Փոշիէն քեզ թօթուէ. ել նստէ՝ ով Երուսաղէմ. քու պարանոցիդ կապերը քակէ՝ ով
3 Սիօնի գերի աղջիկը։ Վասն զի

Ն․ Հ․ ԴԲ․ Երգ 712
Գլ․ ր․ 3։ Եր․ 4։
Գլ․ խբ․ 6։
Գլ․ խգ․ 13։ Ծղ․ 1։ Հռով․ ա․ 16, 17։
Սաղ․ կէ․ 4։ Զք․ 9։
Գլ․ կ․ 9։
Հռով․ ա․ 16։
Գլ․ խ․ 26։
Սաղ․ ճբ․ 26։ Մատ․ իդ․ 35։ Բ Պետ․ գ․ 10, 12։
Գլ․ ծ․ 9։
Կամ՝ մժեխի պէս
Հմր 1։
Սաղ․ լէ․ 31։
Մատ․ ժ․ 28։ Գոր․ ե․ 41։
Գլ․ ծ․ 9։
Սաղ․ խդ․ 23։ Գլ․ ծր․ 1։
Սաղ․ ղզ․ 1։ Յայտ․ ժա․ 17։
Սաղ․ խդ․ 1։
Յոբ իզ․ 12։
Սաղ․ ձէ․ 4։ ձթ․ 10։
Սաղ․ ձգ․ 13, 14։ Գլ․ իէ․ 1։ Եզեկ․ իթ․ 3։
Եւ․ ժդ․ 21։ Գլ․ խդ․ 16։
Գլ․ լե․ 10։
Հմր 3։ Բ Կոր․ ա․ 3։
Սաղ․ ճժր․ 6։
Գլ․ խ․ 6։ Ա Պետ․ ա․ 24։
Յոբ․ թ․ 8։ Սաղ․ ճդ․ 2։ Գլ․ խ․ 22։ Եր․ 5։ խդ․ 24։
Յոբ․ ի․ 7։

Ն․ Հ․ ԴԲ․ Երգ 712
Զաք․ թ․ 11։
Յոբ․ իզ․ 12։ Սաղ․ հդ․ 13։ Երեմ․ լա․ 35։
Բ Օր․ ժը․ 18։ Գլ․ ծթ․ 21։ Յովհ․ գ․ 34։
Գլ․ խթ․ 2։
Գլ․ կե․ 17։ Կղ․ 22։
Գլ․ ծր․ 1։
Յոբ․ իա․ 20։ Երեմ․ իե․ 15, 16։
Տես Բ Օր․ իը․ 28, 34։ Սաղ․ կ․ 3։ Հե․ 8։ Եզեկ․ իգ․ 32, 33, 34։ Զաք․ ժբ․ 2։ Յայտ․ ժդ․ 10։
Գլ․ խէ․ 9։
Ամով․ է․ 2։
Ողբ․ բ․ 11, 12։
Տես Հմր 17։ Ողբ․ գ․ 15։
Երեմ․ ծ․ 34։
Երեմ․ իե․ 17, 26, 28։ Զաք․ ժբ․ 2։
Սաղ․ կզ․ 11, 12։
Գլ․ ծա․ 9, 17։
Նէեմ․ ժա․ 1։ Գլ․ խը․ 2։ Մատ․ դ․ 5։ Յայտ․ իա․ 2։
Գլ․ լե․ 8։ կ․ 21։ Նաւ․ ա․ 15։ Յայտ․ իա․ 27։
Տես Գլ․ գ․ 26։ ծա․ 23։
Զաք․ բ․ 7։

Տէրը այսպէս կ՚ըսէ . Զրի ծախուեցաք , և առանց ստակի պիտի 4 փրկուիք ։ Քանզի Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ . Իմ ժողովուրդս առաջ Եգիպտոս իջաւ , որ հոն պանդխտութիւն ընէ . ու Ասորեստանցիք առանց պատճառի անոր 5 բռնութիւն ըրին ։ Եւ հիմա հոս ի՞նչ ունիմ՝ կ՚ըսէ Տէրը , որ իմ ժողովուրդս պարապ տեղը քշուեցաւ . անոր վրայ իշխողները զանիկա կը պոռացընեն , կ՚ըսէ Տէրը , ու միշտ ամէն օր իմ անունս կը հայ6 հոյուի ։ Ասոր համար իմ ժողովուրդս պիտի գիտնայ իմ անունս . ասոր համար այն օրուան մէջ պիտի գիտնայ , թէ ես ան եմ՝ որ կը խօսէի . ահա ես եմ ։

7 Ի՜նչ գեղեցիկ են լեռներուն վրայ անոր ոտքերը , որ աւետիս կը բերէ , խաղաղութիւն կը քարոզէ . բարութեան աւետիս կը բերէ , փրկութիւն կը քարոզէ , — Սիոնին կ՚ըսէ . Քու Աստուածդ կը 8 թագաւորէ ։ Քու պահապաններդ ձայն պիտի վերցընեն . ցնծութեան ձայնով միաբերան պիտի երգեն . քանզի երբոր Տէրը Սիոնը ետ դարձընէ , անոնք *յայտնապէս 9 պիտի տեսնեն ։ Ով Երուսաղէմի աւերակներ՝ ցնծութեան ձայնով մէկտեղ աղաղակեցէք . քանզի Տէրը իր ժողովուրդը մխիթարեց , 10 — Երուսաղէմը փրկեց ։ Տէրը իր սուրբ բազուկը մերկացուց բոլոր ազգաց աչքերուն առջեւ . ու երկրիս ամէն ծայրերը մեր Աստուծոյն փրկութիւնը պիտի տեսնեն ։

11 Քաշուեցէք , քաշուեցէք , անկէ ելէք . պիղծ բանի մի դպչիք . անոր մէջէն ելէք . մաքուր եղէք՝ ով Տէրոջը սպասները վերցընող12 ներ ։ Քանզի ոչ թէ արտորալով պիտի ելլէք , և ոչ թէ փախչելով պիտի երթաք . հապա Տէրը ձեր առջեւէն պիտի երթայ , ու Իսրայէլին Աստուածը ձեզի թիկնապահ պիտի ըլլայ ։

13 Ահա իմ ծառաս յաջողութիւն պիտի գտնէ , և պիտի մեծնայ , ու պիտի բարձրանայ , ու խիստ 14 պիտի փառաւորի ։ Ինչպէս որ շատերը †անոր վրայ" ապշեցան , (անոր երեսը՝ մարդու երեսէն , ու կերպարանքը՝ մարդու որդւոցմէն աւելի աւրած ըլլալուն համար ,) 15 Այնպէս ալ շատ ազգեր պիտի ‡զարմացընէ . թագաւորները անոր առջեւ իրենց բերանը պիտի գոցեն . վասն զի իրենց չպատմուածը պիտի տեսնեն , և իրենց չլսածը պիտի իմանան ։

Ն. Ք. Գ. Ք.
Իրր 712

ա Սաղ. խդ. 12։ Գլ. խե. 13։ Երեմ. ժե. 13։
բ Ծն. խզ. 6։ Գործ. է. 14։
գ Եզեկ. լզ. 20, 23։ Հռովմ. բ. 24։
դ Նաւ. ա. 15։ Հռովմ. ժ. 15։
ե Սաղ. ղգ. 1։ ղզ. 10։ ղէ. 1։
* Կամ՝ դէմ յանդիման. Եբր. աչք առ աչքի
զ Գլ. ծա. 3։
է Տես Գլ. խը. 20։
ը Տես Սաղ. ղը. 2, 3։
թ Ղուկ. գ. 6։
ժ Գլ. խը. 20։ Երեմ. ծ. 8։ ծա. 6։ 45։ Զաք. բ. 6։ 7։ Բ Կոր. զ. 17։ Յայտ. ժը. 4։
ի Ղեւ. իբ. 2։ [illegible]
լ Տես Ել. ժբ. 33, 39։
խ Միք. բ. 13։
ծ Գլ. ծբ. 8։ Տես Ել. ժդ. 19։ Թուոց. ժ. 25։
կ Գլ. խբ. 1։
հ Փիլ. բ. 9։
† Եբր. քու վրայդ
ձ Սաղ. իբ. 6, 7։ Գլ. ծգ. 2, 3։
‡ Կամ՝ ցօղէ
ղ Գլ. խթ. 7, 23։
ճ Գլ. ծե. 5։ Հռովմ. ժե. 21։ ժզ. 25, 26։ Եփես. գ. 5, 9։

ԳԼ. ԾԳ

1 Մարգարէն անհաւատութեան համար գանգատելով՝ խաչին գայթակղութիւնը կ՚արդարացընէ , 4 յիշելով Քրիստոսի չարչարանքին օգուտը , 10 և բարի յաջողութիւնը ։

1 — Ո՞վ հաւատաց մեր տուած լուրին , ու Տէրոջը բազուկը 2 որո՞ւ յայտնուեցաւ ։ Քանզի անիկայ՝ անոր առջեւ մատղաշ տունկի պէս , և ծարաւուտ երկրէ ելած արմատի պէս բուսաւ . անիկայ կերպարանք կամ վայելչութիւն չունէր՝ որ անոր նայէինք , ոչ ալ տեսանելի երեւոյթ մը՝ որ անկէ 3 ախորժէինք ։ Անիկայ մարդոցմէ անարգուեցաւ , ու երեսէ ձգուեցաւ . վշտաց տէր ու ցաւոց տեղեակ եղաւ . և անկէ երես դարձնելու մարդու պէս եղաւ . անարգուեցաւ , ու զանիկայ 4 չյարգեցինք ։ Իրաւցընէ անիկայ մեր ցաւերը վերցուց , ու մեր վիշտերը իր վրան առաւ . և մենք զանիկայ վիրաւորուած , Աստուծմէ զարնուած , ու չարիքի հանդիպած սեպեցինք ։ 5 Բայց անիկայ մեր մեղքերուն համար վիրաւորուեցաւ , և մեր անօրէնութիւններուն համար ծեծուեցաւ . մեր խաղաղութեան պատիժը անոր վրայ եղաւ . և անոր վէրքերովը մենք բժշկուեցանք ։ 6 Ամէնքս ոչխարներու պէս մոլորեցանք . ամէն մէկերնիս իր ճամբուն դարձաւ . և Տէրը մեր ամենուն անօրէնութիւնը անոր վրայ 7 դրաւ ։ Անիկայ անիրաւութիւն կրեց , ու չարչարուեցաւ , բայց իր բերանը չբացաւ . մորթուելու տարուող ոչխարի պէս , ու իր խուզողներուն առջեւ մունջ կեցող մաքիի պէս՝ անանկ իր բերա8 նը չբացաւ ։ ‖Նեղութենէ և դատաստանէ" վերցուեցաւ . ու անոր ազգատոհմը ո՞վ կրնայ պատմել . քանզի անիկայ կենդանեաց երկրէն կտրուեցաւ . անիկայ իմ ժողովուրդիս յանցանքին համար 9 զարնուեցաւ ։ Եւ անոր գերեզմանը ամբարիշտներու հետ դրուեցաւ . բայց երբոր մեռաւ , հարուստին հետ եղաւ . §քանզի անիկայ անօրէնութիւն մը չգործեց , ու անոր բերնին մէջ նենգութիւն 10 մը չգտնուեցաւ ։ Բայց Տէրը հաճեցաւ որ զանիկայ ծեծելով ցաւերու մատնէ . անոր անձը մեղաց համար զոհ ‡ըլլալէն ետքը՝ անիկայ սերունդ պիտի տեսնէ , իր օրերը պիտի երկնցընէ , ու Տէրոջը կամքը անոր ձեռքովը 11 պիտի յաջողի ։ Իր անձին աշխատութեանը պտուղը տեսնելով՝

Ն. Ք. Գ. Ք.
Իրր 712

ա Յովհ. ժբ. 38։ Հռովմ. ժ. 16։
բ Գլ. ծա. 9։ Հռովմ. ա. 16։ Ա Կոր. ա. 18։
գ Գլ. ժա. 1։
դ Գլ. ծբ. 14։ Մար. թ. 11։
ե Սաղ. իբ. 6։ Գլ. խթ. 7։
զ Եբր. դ. 15։
է Յովհ. ա. 10, 11։
ը Մատ. ը. 17։ Եբր. թ. 28։ Ա Պետ. բ. 24։
թ Հռովմ. դ. 25։ Ա Կոր. ժե. 3։ Ա Պետ. գ. 18։
ժ Ա Պետ. բ. 24։
ի Սաղ. ճժթ. 176։ Ա Պետ. բ. 25։
լ Մատ. իզ. 63։ իէ. 12, 14։ Մար. ժդ. 61։ ժե. 5։ Ա Պետ. բ. 23։
խ Գործ. ը. 32։
‖ Կամ՝ Նեղութենէ և դատաստանէ
ծ Դան. թ. 26։
կ Մատ. իէ. 57, 58, 60։
§ Կամ՝ թէ և
հ Ա Պետ. բ. 22։ Ա Յովհ. գ. 5։
ձ Բ Կոր. ե. 21։ Ա Պետ. բ. 24։
‡ Կամ՝ ընելէն
ղ Հռովմ. զ. 9։
ճ Եփես. ա. 5, 9։ Բ Թես. ա. 11։

Ն. Ք. Դ. Իր 712

պիտի կշտանայ. իմ արդար ծառաս՝ իր գիտութեամբը շատերը պիտի արդարացնէ. քանզի անոնց անօրէնութիւնները ինքը 12 պիտի կրէ։ Անոր համար մեծերուն հետ բաժին պիտի տամ անոր, և հզօրներուն հետ աւարին բաժին պիտի առնէ. քանզի իր անձը մահուան մատնեց, ու յանցաւորներու հետ սեպուեցաւ. և շատերուն մեղքը վերցուց, ու յանցաւորներուն համար միջնորդութիւն ըրաւ։

Ա Յոհ. բ. 1. Գլ. խբ. 1. խթ. 3. Յոհ. ժէ. 3. Բ Պետ. ա. 3. Հռով. ե. 18, 19. Հմր 4, 5. Սաղ. բ. 8. Փիլ. բ. 9. Կող. բ. 15. Եբր. թափեց. Մար. ժե. 28. Ղուկ. իբ. 37. Ղուկ. իգ. 34. Հռով. ը. 34. Եբր. է. 25. թ. 24. Ա Յոհ. բ. 1.

ԳԼ. ԾԴ

1 Մարգարէն՝ հեթանոսներուն մխիթարութիւն ըլլալու համար, կը նախաձայնէ անոնց եկեղեցիին ընդարձակութիւնը, 4 անոնց ապահովութիւնը, 6 նեղութենէ ազատութիւնը, 11 յառաջադիմութիւնը, 15 և անոնց ապահովութեամբ պահպանութիւնը։

1 Ով չծնանող ամուլ՝ ցնծա. ով ծննդական ցաւ չքաշող՝ ցնծութեամբ գոչէ և աղաղակէ. քանզի երեսէ ձգուածին տղաքները էրիկ ունեցողին տղաքներէն շատ 2 պիտի ըլլան, կ՚ըսէ Տէրը։ Վրանիդ տեղը լայնցուր, ու քու բնակարաններուդ վարագոյրները տարածուին. մի՛ խնայեր. չուաններդ երկընցուր, ու ցիցերդ ամրցուր։ 3 Քանզի աջ ու ձախ կողմը պիտի տարածուիս. և քու սերունդդ ազգեր պիտի ժառանգէ, ու աւրած քաղաքները բնակիչներով պիտի 4 լեցընէ։ Մի՛ վախնար, վասն զի պիտի չամչնաս. ու մի՛ պատկառիր, վասն զի պիտի չնախատուիս. քանզի քու մանկութեանդ ամօթը պիտի մոռնաս, և քու որբևարութեանդ նախատինքը մէյմըն ալ 5 պիտի չյիշես։ Քանզի քու Էրիկդ քու Ստեղծիչդ է. անոր անունը Եհովայ Սաբաւովթ է. ու քու Փրկիչդ Իսրայէլին Սուրբն է. Նաև բոլոր երկրին Աստուածը 6 պիտի կոչուի։ Քանզի Տէրը քեզ՝ երեսէ ձգուած և հոգւով վշտացած կնկան պէս, ու մերժուած նորահասակ հարսի պէս կանչեց, 7 կ՚ըսէ քու Աստուածդ։ Փոքր վայրկեան մը քեզ թողուցի, բայց մեծ ողորմութիւններով քեզ պիտի 8 ընդունիմ։ †Քիչ մը սրտմտութեամբ՝ մէկ վայրկեան մը երեսս քեզմէ ծածկեցի, բայց յաւիտենական ողորմութիւնով քեզի պիտի ողորմիմ, կ՚ըսէ քու Փրկիչդ 9 Եհովան։ Քանզի ասիկայ ինծի Նոյի ջուրերուն պէս է. ինչպէս որ երդում ըրի թէ, Նոյի ջուրերը մէյմըն ալ երկրի վրայ չանցնին, այնպէս ալ երդում ըրի որ քեզի չբարկանամ, ու քեզ չյանդիմա-10 նեմ։ Քանզի լեռները պիտի վերնան, և բլուրները պիտի սասանին. բայց իմ ողորմութիւնս քեզմէ պիտի չվերնայ, ու իմ խաղաղութեանս ուխտը պիտի չսասանի, կ՚ըսէ Տէրը՝ որ քեզի կ՚ո-11 ղորմի։ Ով փոթորիկէ զարնուած անմխիթար ողորմելի, ահա ես քու քարերդ ‡գոյնզգոյն պիտի դնեմ, ու քեզ շափիւղաներով պիտի 12 հիմնեմ. Եւ քու մարտկոցներդ ‖յասպիս քարերով, ու դռներդ կարկեհաններով, ու բոլոր §պարիսպներդ թանկագին քարերով 13 պիտի շինեմ։ Եւ քու բոլոր որդիքդ Տէրոջմէ սորված պիտի ըլլան, ու քու որդւոցդ խաղաղու-14 թիւնը շատ պիտի ըլլայ։ Դուն արդարութեամբ պիտի հաստատուիս. բռնութենէ հեռու պիտի ըլլաս, որ չվախնաս, ու արհաւիրքէն՝ որ քեզի չմօտենայ։ 15 Ահա անշուշտ ¶ժողով պիտի ընեն, բայց ինծմէ չէ. ով որ քու վրադ ժողվուի, քու կողմդ պիտի դառ-16 նայ։ Ահա կրակի մէջ ածուխները փչող՝ և իր գործքին համար գործիք շինող դարբինը ես ստեղծեցի, ու աւրելու համար՝ կործանողը ես ստեղծեցի։ 17 Քեզի դէմ շինուած գործիքը ամենևին պիտի չյաջողի, և քու վրադ դատաստանի ելլող ամէն լեզուն պիտի դատապարտուի. Տէրոջը ծառաներուն ժառանգութիւնը ասիկայ է, ու անոնց արդարութիւնը ինծմէ է, կ՚ըսէ Տէրը։

Սոփ. գ. 14. Գաղ. դ. 27. Բ Թագ. ը. 5. Գլ. խթ. 19, 20. Գլ. ծե. 5. կա. 9. Զաք. ժգ. 9. Հռով. գ. 29. Գլ. կբ. 4. Սաղ. լ. 5. Գլ. իզ. 20. կ. 10. Բ Կոր. դ. 17. † Կամ՝ Յանկարծական. Գլ. ծե. 3. Երեմ. լա. 3. Ծն. ը. 21. թ. 11. Գլ. ծե. 11. Տես Երեմ. լա. 35, 36.

Ն. Ք. Դ. Իր 712

Սաղ. խզ. 2. Գլ. ծա. 6. Մատ. ե. 18. Սաղ. ձթ. 33, 34. Ա Մն. իթ. 2. Յայտ. իա. 18, 19. ‡ Կամ՝ ծարուրով. ‖ Կամ՝ կարմիր յակինթներով. § Եբր. սահմաններդ. Գլ. ժա. 9. Երեմ. լա. 34. Յոհ. զ. 45. Ա Կոր. բ. 10. Ա Թես. դ. 9. Ա Յոհ. բ. 20. Սաղ. ճժթ. 165. ¶ Կամ՝ ինծմէ չեղող պանդխտութիւններ պիտի գան. ով որ քու քովդ պանդխտութիւն կ՚ընէ. Գլ. խե. 24, 25.

ԳԼ. ԾԵ

1 Մարգարէն՝ Քրիստոսի խոստումներովը հաւատքի 6 և ապաշխարութեան կը յորդորէ։ 8 Հաւատացեալներուն բարի յաջողութիւնը։

1 Ով բոլոր ծարաւածներ՝ ջուրերուն եկէք. և ստակ չունեցողներ եկէք, ծախու առէք ու կերէք. եկէք առանց ստակի և առանց գնոյ 2 գինի ու կաթ ծախու առէք։ Ինչո՞ւ ձեր ստակը կը վատնէք՝ չէ թէ հացի համար, և ձեր վաստակը անանկ բանի համար՝ որ չկշտացըներ. ուշադրութեամբ ինծի մտիկ ըրէք, որ բարիքներ ուտէք, ու ձեր հոգին պարարտութեամբ զուարճանայ։ 3 Ձեր ականջը խոնարհեցուցէք, ու ինծի եկէք. մտիկ ըրէք, ու ձեր հոգին պիտի ապրի. և ձեզի հետ յաւիտենական ուխտ մը պիտի ընեմ, Դաւթին մնայուն ողորմութիւնները ձեզ տալու։ 4 Ահա զանիկայ ժողովուրդներուն վկայ՝ ազգերուն առաջնորդ 5 ու հրամանատար դրի։ Ահա չը-

Յոհ. դ. 14. է. 37. Յայտ. իա. 6. իբ. 17. Մատ. ժգ. 44, 46. Յայտ. գ. 18. Մատ. ժա. 28. Գլ. ծդ. 8. կա. 8. Երեմ. լբ. 40. Բ Թագ. է. 8. Սաղ. ձթ. 28. Գործ. ժգ. 34. Յոհ. ժը. 37. Յայտ. ա. 5. Երեմ. լ. 9. Եզեկ. լդ. 23. Ովս. գ. 5. Դան. թ. 25. Գլ. ձբ. 15. Եփես. բ. 11, 12.

գիտցած ազգդ պիտի կանչես, ու քեզ չճանչցող ազգերը քեզի պիտի դիմեն, քու Տէր Աստուծոյդ համար, ու Իսրայէլի Սուրբին համար. քանզի անիկայ քեզ փառաւորեց։

6 Տէրը փնտռեցէ՛ք, քանի որ անիկայ կը գտնուի. զանիկայ կանչեցէ՛ք, քանի որ անիկայ մօտ է։ 7 Թող ամբարիշտը իր ճամբայէն ու անօրէն մարդը իր խորհուրդներէն հրաժարի, և Տէրոջը դառնայ, ու անիկայ պիտի ողորմի անոր. ու մեր Աստուծոյն, ինչու որ անիկայ առատապէս կը ներէ։ 8 Քանզի իմ խորհուրդներս՝ ձեր խորհուրդները չեն, ու ձեր ճամբաները՝ իմ ճամբաներս չեն, կ'ըսէ Տէրը. 9 Հապա որչափ որ երկինքը երկրէս բարձր է, այնչափ ալ իմ ճամբաներս ձեր ճամբաներէն բարձր են, և իմ խորհուրդներս ձեր խորհուրդներէն։ 10 Վասն զի ինչպէս որ անձրեւը ու ձիւնը երկինքէն կ'իջնէ, և հոն չդառնար, հապա երկիրը կ'ոռոգէ, ու զանիկայ պտղաբեր և արգասաւոր կ'ընէ, ու ցանողին հունտ և ուտողին հաց կու տայ, 11 Իմ բերնէս ելած խօսքն ալ այնպէս պիտի ըլլայ. ինծի պարապ պիտի չդառնայ. հապա իմ կամքս պիտի կատարէ, ու յաջողութեամբ 'ի գործ դնէ այն բանը՝ որուն համար զանիկայ ղրկեցի։ 12 Քանզի ուրախութեամբ պիտի ելլէք, ու խաղաղութեամբ պիտի առաջնորդուիք. լեռները ու բլուրները ձեր առջեւէն ցնծութեամբ պիտի աղաղակեն, և դաշտերուն բոլոր ծառերը ծափ պիտի զարնեն։ 13 Թուփին տեղը՝ մայր, ու գժնիկին տեղը՝ մրտենի պիտի բուսնի. և ասիկա Տէրոջը անուանը փառքի համար անջինջ ու յաւիտենական նշան մը պիտի ըլլայ։

ԳԼ. ԾԶ

1 Մարգարէն կը յորդորէ ժողովուրդը արդարութիւն գործելու. 3 կը խոստանայ թէ Աստուծոյ շնորհքը հաւասարապէս ամենուն պիտի տրուի առանց աչառութեան. 9 կոյր պահապանները կը յանդիմանէ։

1 Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Իրաւունքը պահեցէ՛ք, ու արդարութիւն ըրէ՛ք. քանզի իմ փրկութիւնս գալու, ու արդարութիւնս յայտնուելու մօտ է։ 2 Երանի այն մարդուն՝ որ ասիկայ կ'ընէ, ու մարդու որդիին՝ որ ասիկայ ամուր կը բռնէ, այսինքն շաբաթը կը պահէ, ու զանիկայ չպղծեր, և ամէն անիրաւութիւն ընելէն իր ձեռքը ետ կը պահէ։

3 Ու Տէրոջը յարող օտարականի որդին թող չխօսի՝ ըսելով. Տէրը զիս իր ժողովուրդէն բոլորովին զատեց. ու ներքինին ալ թող չըսէ. Ահա ես չոր ծառ մըն եմ։ 4 Քանզի Տէրը այսպէս կ'ըսէ այն ներքինիներուն, որոնք իմ շաբաթներս կը պահեն, և ինծի հաճոյ եղածը կ'ընտրեն, ու իմ ուխտիս մէջ հաստատ կը կենան, 5 Անոնց՝ իմ տանս մէջ և պարիսպներուս մէջ՝ տղաքներէ ու աղջիկներէ աւելի աղէկ տեղ ու անուն պիտի տամ. անոնց յաւիտենական անուն պիտի տամ, որ պիտի չըպակսի։ 6 Եւ այն օտարականի որդիքը որ Տէրոջը յարեր են՝ անոր ծառայութիւն ընելու, Տէրոջը անունը սիրելու, ու անոր ծառաներ ըլլալու համար, այսինքն ամէն անոնք որ շաբաթը կը պահեն ու չեն պղծեր, և իմ ուխտս մէջ հաստատ կը կենան, 7 Զանոնք ալ իմ սուրբ լեռս պիտի բերեմ, և իմ աղօթքի տանս մէջ զանոնք պիտի ուրախացնեմ. անոնց ողջակէզները ու զոհերը իմ սեղանիս վրայ ընդունելի պիտի ըլլան. քանզի իմ տունս բոլոր ազգերուն համար՝ աղօթքի տուն պիտի կոչուի։ 8 Այսպէս կ'ըսէ Տէր Եհովան, որ Իսրայէլին աքսորուածները կը ժողվէ. անոր ժողվուածներուն վրայ ուրիշներ ալ պիտի ժողվեմ անոր։

9 Ո՛վ դաշտի բոլոր գազաններ, ո՛վ անտառի բոլոր գազաններ՝ ուտելու եկէք։ 10 Անոր բոլոր պահապանները կոյր են. բան մը չեն գիտեր. ամէնքն ալ համր շուներ են, հաչելու կարող չեն. անոնք կը ցնորին, կը պառկին, քունը կը սիրեն. 11 Այո՛ շատակեր ու անյագ շուներ են. ու անոնք իմացողութենէ զուրկ հովիւներ են. ամէնքը իրենց ճամբաներուն դարձան՝ ամէն մէկը իր կողմէն իր անիրաւ վաստակը փնտռելով. 12 ու ըսեն. Եկէ՛ք, գինի բերեմ, ու ցքիով արբենանք. վաղն ալ աս օրուան պէս, ու ալ աւելի առատ պիտի ըլլայ։

ԳԼ. ԾԷ

1 Արդարին բարի մահը։ 3 Աստուած կը յանդիմանէ Հրեաները իրենց կռապաշտական պոռնկութեանը համար. 13 ապաշխարողին՝ աւետարանական խոստմունքներ կու տայ։

1 Արդարը կը կորսուի, և ուշադրութիւն ընող մարդ չկայ. ու բարի մարդիկը մեռնելով կը վերցուին, առանց մէկու մը իմանալուն՝ թէ արդարը չարիքին երե-

Ն. Ք. ԴԲ.
Իբր 712

Բ Գլ. կ. 5։
Գ Գլ. կ. 9։ Գործ. գ. 13։
Դ Սաղ. լը. 6։ Մատ. ե. 25։ իե. 11։ Յոհ. է. 34։ ը. 21։ բ Կոր. զ. 1, 2։ Եբր. գ. 13։
Ե Գլ. ա. 16։
Զ Զաք. ը. 17։
Է Սաղ. ճլ. 7։ Երեմ. գ. 12։
Ը բ Թագ. է. 19։
Թ Սաղ. ճգ. 11։
Ժ Բ Օր. լբ. 2։
Ի Գլ. ծգ. 9։
Լ Գլ. լե. 10։ կե. 13, 14։
Խ Սաղ. ղզ. 12։ ղը. 8։ Գլ. ժզ. 8։ լե. 1, 2։ խբ. 11։
Ծ ա Մն. ժզ. 33։
Կ Գլ. խա. 19։
Հ Երեմ. ժգ. 11։

Ա Գլ. խզ. 13։ Մատ. գ. 2։ դ. 17։ Հռով. ժգ. 11, 12։
Բ Գլ. ծը. 13։

Ն. Ք. ԴԲ.
Իբր 712

Գ Տես Բ Օր. իգ. 1, 2, 3։ Գործ. ը. 27։ ժ. 1, 2, 34։ ժէ. 4։ ժբ. 7։ ա Պետ. ա. 1։
Դ ա Տիմ. գ. 15։
Ե Յոհ. ա. 12։ ա Յոհ. գ. 1։
Զ Գլ. բ. 2։
Է Հռով. ժբ. 1։ Եբր. ժգ. 15։ ա Պետ. բ. 5։
Ը Մատ. իա. 13։ Մար. ժա. 17։ Ղուկ. ժթ. 46։
Թ Սաղ. ա. 11։
Ժ Սաղ. ճխէ. 2։ Գլ. ժա. 12։
Ի Յոհ. ժ. 16։ Եփես. ա. 10։ բ. 14, 15, 16։
Լ Երեմ. ժբ. 9։
Խ Մատ. ժե. 14։ իգ. 16։
Ծ Փիլ. գ. 2։
* Կամ՝ կը նիրհեն,
Կ Միք. գ. 11։
Հ Եզեկ. լդ. 2, 3։
Ձ Սաղ. ժ. 6։ Առակ. իգ. 35։ Գլ. իբ. 13։ Ղուկ. ժբ. 19։ ա Կոր. ժե. 32։

Իբր 698

Ա Սաղ. ժբ. 1։ Միք. է. 2։
Բ գ Թագ. ժգ. 13։ Տես դ Թագ. իբ. 20։

Ն. Ք. ԳՔ. իրր 698

ան կը վերցուի ։ 2 Ան խաղաղութեան մէջ կը մտնէ . ուղղութեամբ քալողները ա իրենց անկողիններուն վրայ հանգստութիւն կը գտնեն ։ 3 Բայց դուք ով բ վհուկին որդիք , շնացողի ու պոռնիկի սերունդ՝ հոս մօտեցէք ։ 4 Դուք ո՞վ ծաղր կ՚ընէք . ձեր բերանը որո՞ւ վրայ կը լայնցընէք , ու լեզունիդ կ՚երկընցընէք . չէ՞ որ դուք անօրէնութեան զաւակներ՝ ու ստութեան սերունդ էք ։ 5 Դուք գ ամէն կանանչ ծառերու տակ՝ *դէպ 'ի կուռքերուն" ցանկութեամբ կը տաքնաք . դ տղաքները ձորերու մէջ՝ վէմերու խոռոչներուն մէջը կը մորթէք ։ 6 Քու բաժինդ ձորին տափակ քարերուն մէջն է . քու վիճակդ անոնք են՝ անոնք . անոնց անգամ նուէր թափեցիր , ընծայ մատուցիր . միթէ ես ասոնց կրնամ համբերել ։ 7 Դուն ե քու անկողինդ զ բարձր ու վերացած լերան վրայ դրիր . հոն ալ զոհ ընելու ելար ։ 8 Եւ դռներուն ու դրանդիներուն ետեւ քու յիշատակդ դրիր . քանզի ինծմէ ուրիշին քու անձդ մերկացուցիր , ու վեր ելլելով անկողինդ լայնցուցիր . և անոնց հետ դաշնադրութիւն ըրիր . է անոնց անկողինը սիրեցիր , ու անոր համար տեղ պատրաստեցիր ։ 9 Եւ ը թագաւորին քովը հոտաւէտ եղով գացիր , ու անուշահոտութիւններդ շատցուցիր , և դեսպաններդ հեռաւոր տեղուանք ղրկեցիր , ու ինքզինքդ մինչև դժոխքը իջեցուցիր ։ 10 Քու ճամբուդ երկայնութենէն յոգնեցար . թ բայց Յոյս չկայ՝ չըսիր . քու ձեռքիդ կեանքը գտար . անոր համար չթուլցար ։ 11 Եւ դուն ժ որմէ՞ զարհուրեցար ու վախցար , որ ստախօս ելար , և զիս չյիշեցիր , ու սիրտդ չդրիր . ի չէ՞ որ իմ շատոնցմէ լուռ կենալուս համար է որ ինծմէ չես վախնար ։ 12 Ես քու արդարութիւնդ ու գործքերդ պիտի հրատարակեմ , որ անոնք քեզի օգուտ պիտի չընեն ։ 13 Երբոր դուն աղաղակես , թող քու ժողվածներդ քեզ փրկեն . բայց ամէնը հովը պիտի տանի . մէկ շունչ մը զանոնք պիտի առնէ . սակայն ինծի յուսացողները երկիրը իբրև կալուածք պիտի առնեն , ու իմ սուրբ լեռս պիտի ժառանգեն ։ 14 Եւ պիտի ըսեն . լ Բարձրացուցէք , բարձրացուցէք . ճամբայ պատրաստեցէք , խոչը իմ ժողովուրդիս ճամբայէն վերցուցէք ։ 15 Քանզի այսպէս կ՚ըսէ Բարձրը ու Բարձրեալը՝ որ յաւիտենականութեան մէջ կը բնակի , խ ու անոր անունը Սուրբ է . ծ Ես բարձր ու սուրբ տեղը կը բնակիմ . կ բայց կոտրած ու խոնարհ հոգի ունեցողին հետ եմ , հ որ խոնարհներուն հոգին կենդանացընեմ , և կոտրած սիրտերը ապրեցընեմ ։ 16 ձ Քանզի յաւիտեան պիտի չվիճիմ , ու միշտ պիտի չբարկանամ . վասն զի իմ առջևս հոգիները պիտի մարէին , և ան կեանքերը՝ ղ որ ես ստեղծեցի ։ 17 ճ Անոր ագահութեանը անօրէնութեանը համար բարկացայ , ու զանիկայ զարկի , մ իմ երեսս ծածկեցի , ու սրդողեցայ . ն և ապստամբը իր կամացը ճամբուն հետևեցաւ ։ 18 Անոր ճամբաները տեսայ , ու *զանիկայ պիտի բժշկեմ , և անոր առաջնորդութիւն պիտի ընեմ , ու զանիկայ ու շ անոր սգաւորները պիտի մխիթարեմ ։ 19 ո Շրթունքներուն պտուղը ես կը ստեղծեմ . խաղաղութիւն՝ խաղաղութիւն ըլլայ չ հեռուն եղողին , և մօտը եղողին՝ կ՚ըսէ Տէրը . ու ես զանիկայ պիտի բժշկեմ ։ 20 պ Բայց ամբարիշտները ալէծուփ ծովու պէս են , որ չկրնար հանդարտիլ , որ անոր ջուրերը տիղմ ու ցեխ դուրս կը նետեն ։ 21 ջ Ամբարիշտները խաղաղութիւն պիտի չունենան , կ՚ըսէ իմ Աստուածս ։

ա Բ Մն. ԺԶ. 14 ։
բ Մատ. ԺԶ. 4 ։
գ Դ Թագ. ԺԶ. 4 ։ ԺԷ. 10 ։ Երեմ. Բ. 20 ։
* Կամ՝ բևեկիններուն մէջ . Գլ. Ա. 29 ։
դ Ղև. ԺԸ. 21 ։ Ի. 2 ։ Դ Թագ. ԺԶ. 3 ։ ԻԳ. 10 ։ Երեմ. Է. 31 ։ Եզեկ. ԺԶ. 20 ։ Ի. 26 ։
ե Եզեկ. ԻԳ. 41 ։
զ Եզեկ. ԺԶ. 16, 25 ։
է Եզեկ. ԺԶ. 26, 28 ։ ԻԳ. 2-20 ։
ը Գլ. Լ. 6 ։ Եզեկ. ԺԶ. 33 ։ ԻԳ. 16 ։ Ովս. Է. 11 ։ ԺԲ. 1 ։
թ Երեմ. Բ. 25 ։
ժ Գլ. ԾԱ. 12, 13 ։
ի Սաղ. Ծ. 21 ։
լ Գլ. Խ. 3 ։ ԿԲ. 10 ։
խ Յոբ. Զ. 10 ։ Ղուկ. Ա. 49 ։

Ն. Ք. ԳՔ. իրր 698

ծ Զաք. Բ. 13 ։
կ Սաղ. ԼԴ. 18 ։ ԾԱ. 17 ։ ՃԼԸ. 6 ։ Գլ. ԿԶ. 2 ։
հ Սաղ. ՃԽԷ. 3 ։ Գլ. ԿԱ. 1 ։
ձ Սաղ. ՁԵ. 5 ։ ՃԳ. 9 ։ Միք. Է. 18 ։
ղ Թուոց. ԺԶ. 22 ։ Յոբ. ԼԳ. 14 ։ Եբր. ԺԲ. 9 ։
ճ Երեմ. Զ. 13 ։
մ Գլ. Ը. 17 ։ ԽԵ. 15 ։
ն Գլ. Թ. 13 ։
* Երեմ. Գ. 22 ։
շ Գլ. ԿԱ. 2 ։
ո Եբր. ԺԳ. 15 ։
չ Գործ. Բ. 39 ։ Եփես. Բ. 17 ։
պ Յոբ. ԺԵ. 20 ։ Առակ. Դ. 16 ։
ջ Գլ. ԽԸ. 22 ։

ԳԼ. ԾԸ.

1 Մարգարէն կեղծաւորութիւնը յանդիմանելու խրկուած ըլլալով , 3 կեղծեալ ու ճշմարիտ ծոմապահութիւն մը կը նկարագրէ . 8 կը ցուցընէ թէ ինչ խոստմունքներ կը տրուին աստուածպաշտներուն , 13 և շաբաթը պահողներուն ։

1 † Բարձրաձայն կանչէ , մի՛ խնայեր , ձայնդ փողի պէս բարձրացուր . և իմ ժողովուրդիս՝ իրենց յանցանքը , ու Յակոբին տանը՝ իրենց մեղքերը պատմէ ։ 2 Բայց անոնք ամէն օր զիս կը փնտռեն . և իմ ճամբաներս գիտնալու կը փափաքին , անանկ ազգի մը պէս՝ որ արդարութիւն կ՚ընէ , ու իր Աստուծոյն իրաւունքը զանց չըներ . ինծի արդարութեան կանոնները կը հարցընեն . Աստուծոյ մօտենալու կը փափաքին ։ 3 Ու կ՚ըսեն . ա Մենք ինչո՞ւ ծոմ պահեցինք , և դուն չտեսար , բ մեր անձերը չարչարեցինք , ու դուն չգիտցար . ահա ձեր ծոմապահութեան օրը ձեր բաղձանքը կը կատարէք , և ձեր ամէն ‡ պահանջմունքները խստութեամբ կը պահանջէք" ։ 4 գ Ահա կռիւի ու վէճի համար՝ և չարութեան բռունցքով զարնելու համար ծոմ կը պահէք . ասօրուան պէս ծոմ մի՛ պահէք , որ ձեր ձայնը բարձրերը լսել

† Եբր. Կոկորդով ։
ա Մաղ. Գ. 14 ։
բ Ղև. ԺԶ. 29, 31 ։ ԻԳ. 27 ։
‡ Կամ՝ ծառաները կը հարստահարէք ։
գ Գ Թագ. ԻԱ. 9, 12, 13 ։

5 տալ ։ [ա] Իմ ընտրած ծոմապահութիւնս, — [բ] մարդու մը իր անձը խոնարհեցընելու օրը այսպէս կ'ըլլայ · իր գլուխը կնիւնի պէս ծռելով, և [գ] ԻՐ ՏԱԿԸ քուրձ ու մոխիր տարածելով Կ'ԸԼԼԱՅ · ասիկայ ծոմապահութիւն ու Տէրոջը ընդունելի օր պիտի անուանես ։ 6 Ասա է իմ ընտրած ծոմապահութիւնս, որ անիրաւութեան կապերը քակես, և [դ] լուծին կապերը թուլցընես, ու [ե] հարստահարութիւն կրողները ազատ թողուս, և ամէն 7 լուծը կոտրես, [զ] Քու հացդ անօթիին բաժնես, և թափառական տնանկները տունդ ընդունիս, [է] երբոր մերկ մը տեսնես՝ զանիկայ հագուեցընես, ու [ը] քու մարմինէդ քեզ 8 չպահես ։ [թ] Ան ատենը քու լոյսդ առաւօտի պէս պիտի ծագի, ու բժշկութիւնդ շուտով պիտի *յայտնուի, և քու արդարութիւնդ քու առջևէդ պիտի երթայ, — [ժ] Տէրոջը փառքը քու ետևէդ քեզ պիտի 9 պաշտպանէ ։ Ան ատենը պիտի կանչես, և Տէրը պատասխան պիտի տայ . պիտի աղաղակես, ու անիկայ պիտի ըսէ՝ Ահա ես ։ Թէ որ քու մէջէդ լուծը, մատով ցուցընելը, ու [ի] չար խօսքերը վերցընես . 10 Թէ որ † անօթիին յօժարութեամբ կերակրես", և կարօտին հոգին կշտացընես . ան ատենը քու լոյսդ խաւարի մէջ պիտի ծագի, ու քու խաւարդ կէս օրուան պէս 11 պիտի ըլլայ . Ու Տէրը միշտ քեզի առաջնորդութիւն պիտի ընէ, ու քու հոգիդ ‡ երաշտութեան ատենը" պիտի կշտացընէ, և ոսկորներդ պիտի զօրացընէ . ու դուն՝ ջրարբի պարտէզի պէս, և ջուրը չպակսող աղբիւրի պէս պիտի 12 ըլլաս ։ Ու քեզմէ ԾՆԱԾՆԵՐԸ՝ [լ] հին աւերակները պիտի շինեն . ՇԱՏ դարերուն հիմերը պիտի վերականգնես . և դուն՝ Փլածներ նորոգող, — բնակութեան համար ճամբաներ շինող պիտի կոչուիս ։ 13 Թէ որ [խ] շաբաթը՝ իմ սուրբ օրս՝ քու ցանկութիւնդ կատարելէն ոտքդ դարձընես, ու շաբաթը՝ ՔՈՒ զուարճութիւնդ, և Տէրոջը նուիրուած օրը՝ պատուական անուանես, ու զանիկայ պատուես, քու ճամբաներուդ չհետևելով, քու ցանկութիւնդ չկատարելով, ու 14 ԴԱՏԱՐԿ խօսք չխօսելով, [ծ] Ան ատենը Տէրոջմով պիտի ուրախանաս . և քեզ [կ] երկրիս բարձր տեղուանքը պիտի հանեմ, ու քու հօրդ Յակոբին ժառանգութիւնը քեզի պիտի կերցընեմ . [հ] քանզի Տէրոջը բերանը խօսեցաւ ։

Ն. Ք. ԴԲ. Իրր 698

[ա] Զաք. Է. 5.
[բ] Ղև. ԺԶ. 29.
[գ] Եսթ. Դ. 3. Յոբ. Բ. 8. Դան. Թ. 3. Յովն. Գ. 6.
[դ] Նեեմ. Ե. 10. 11. 12.
[ե] Երեմ. ԼԴ. 9.
[զ] Եզեկ. ԺԸ. 7. 16. Մատթ. ԻԵ. 35.
[է] Յոբ. ԼԱ. 19.
[ը] Ծն. ԻԹ. 14. Նեեմ. Ե. 5.
[թ] Յոբ. ԺԱ. 17.
* Եբր. բուժումն.
[ժ] Ել. ԺԴ. 19. Գլ. ԾԲ. 12.
[ի] Սաղ. ԺԲ. 2.
† Եբր. քու հոգիդ անօթիին ընծայես,
‡ Կամ՝ անջուր տեղերու մէջ
[լ] Գլ. ԿԱ. 4.
[խ] Գլ. ԾԶ. 2.
[ծ] Յոբ. ԻԲ. 26.
[կ] Բ Օր. ԼԲ. 13. ԼԳ. 29.
[հ] Գլ. Ա. 20. Խ. 5. Միք. Դ. 4.

ԳԼ. ԾԹ

1 Մեղքը դատապարտութեան պատճառ կ'ըլլայ ։ 3 Հրեից մեղքերը ։ 9 Թշուառութիւնը մեղքին հետևանքն է ։ 16 Փրկութիւնը միայն Աստուծմէ է ։ 20 Փրկչին ուխտը ։

1 Ահա Տէրոջը ձեռքը [ա] փրկելէն չըկարճցաւ, ու անոր ականջը 2 լսելէն չծանրացաւ ։ Հապա ձեր՝ ու ձեր Աստուծոյն մէջտեղը բաժանում ձգողը՝ ձեր անօրէնութիւններն եղան, և ձեր մեղքերը ԱՆՈՐ երեսը ձեզմէ ծածկեցին, որ չլսէ ։ 3 Քանզի [բ] ձեր ձեռքերը արիւնով ու ձեր մատերը անօրէնութիւնով պղծուեցան . ձեր շրթունքը սուտ խօսեցան, և ձեր լեզուները անիրաւութիւն 4 արտաբերեցին ։ Չկայ մէկը՝ որ արդարութեան համար բողոքէ, ու չկայ մէկը՝ որ ճշմարտութեամբ դատ վարէ . անոնք ունայն բաներու կը յուսան, և ունայնութիւն կը խօսին . [գ] թշուառութիւն կը յղանան, ու անօրէ5նութիւն կը ծնանին ։ Քարբի հաւկիթներ կը տաքցընեն, ու սարդի ոստայն կը գործեն . անոնց հաւկիթները ուտողը կը մեռնի, 6 ու բացուածէն իժ կ'ելլէ ։ [դ] Անոնց ոստայններէն հանդերձ չըլլար, և իրենց գործքերովը չեն կրնար զիրենք ծածկել . անոնց գործքերը անօրէնութեան գործքեր են, ու անոնց ձեռքը մէջ բռնութեան 7 գործ կայ ։ [ե] Անոնց ոտքերը չարութեան կը վազեն, ու անմեղ արիւն թափելու կ'արտորան . անոնց խորհուրդները անօրէնութեան խորհուրդներ են . անոնց ճամբաներուն մէջը՝ կործանում ու կոտորած կայ ։ 8 Խաղաղութեան ճամբան չեն գիտեր . և անոնց ընթացքին մէջ արդարութիւն չկայ . [զ] իրենց շաւիղները խոտորեցուցին . անոնց մէջը քալողներուն ամէնը՝ խաղաղու9թիւն չեն գիտեր ։ Անոր համար իրաւունքը մեզմէ հեռացաւ, ու արդարութիւնը մեզի չհասնիր . [է] լոյսի կը սպասենք, և ահա խաւար կայ . պայծառութեան ԿԸ ՍՊԱՍԵՆՔ, ԲԱՅՑ ԱՀԱ մառախուղի մէջ 10 կը շրջինք ։ [ը] Կոյրերուն պէս պատերը կը շօշափենք, ու աչք չունեցողներուն պէս կը խարխափենք . կէս օրը՝ գիշերուան պէս կը գլորինք . ‖ պտղաբեր ՏԵՂԵՐՈՒ մէջ" 11 մեռելներու պէս ենք ։ Ամէնքս արջերու պէս կը մռնչենք, ու [թ] աղաւնիներու պէս անդադար կը մնչենք . դատաստանի կը սպասենք, բայց չկայ . փրկութեան համար ԿԸ ՍՊԱՍԵՆՔ, ԲԱՅՑ ԱՆԻԿԱ մեզմէ հեռա12ցած է ։ Քանզի մեր յանցանքները քու առջևդ շատցան, ու մեր

Ն. Ք. ԴԲ. Իրր 698

[ա] Թու. ԺԱ. 23. Գլ. Ծ. 2.
[բ] Գլ. Ա. 15.
[գ] Յոբ. ԺԵ. 35. Սաղ. Է. 14.
[դ] Յոբ. Ը. 14. 15.
[ե] Առակ. Ա. 16. Հռով. Գ. 15.
[զ] Սաղ. ԾԻԵ. 5. Առակ. Բ. 15.
[է] Երեմ. Ը. 15.
[ը] Բ Օր. ԻԸ. 29. Յոբ. Ե. 14. Ամով. Ը. 9.
‖ Կամ՝ պարարտներուն մէջը, կամ՝ թանձր խաւարին մէջ
[թ] Գլ. ԼԸ. 14. Եզեկ. Է. 16.

մեղքերը մեզի դէմ վկայութիւն
կու տան. ինչու որ մեր յանցանքները
մեր քովն են, ու մեր անօրէնութիւնները
13 գիտենք։ Յանցանք ըրինք, Տէրը ուրացանք, և
մեր Աստուծոյն հետևելէն խոտորեցանք.
անիրաւութիւն ու ապըստամբութիւն
խօսեցանք. [ժ]Գէշ
սրտին մէջը սուտ խօսքեր մտածեցինք
14 ու զրուցեցինք։ Եւ դատաստանը
ետ դարձաւ, ու արդարութիւնը
հեռուն կայնեցաւ. քանզի
ճշմարտութիւնը հրապարակին մէջը
ինկաւ, և ուղղութիւնը չկրնար
15 ներս մտնել։ Ու ճշմարտութիւնը
կը պակսի, և չարութենէ զգուշացողը
կը կողոպտուի. ու Տէրը տեսաւ,
և ասիկայ անոր աչքեր գէշ
երևցաւ. քանզի իրաւունք չմնաց։
16 [ի]Ու տեսաւ որ մարդ մը չկար, և
[լ]զարմացաւ որ միջնորդ մը չէր
գտնուեր. [խ]ուստի իր բազուկը
իրեն օգնեց, ու իր արդարութիւնը
17 իրեն ձեռնտու եղաւ։ [ծ]Եւ արդարութիւնը
զրահի պէս՝ ու փըրկութիւնը
իր գլուխը սաղաւարտի
պէս հագաւ, և վրէժխնդրութեան
զգեստը՝ պատմուճանի պէս հագաւ,
ու նախանձը վերարկուի պէս
18 իր վրան առաւ։ Իրենց վարմունքին
համեմատ հատուցում պիտի
ընէ. բարկութիւն՝ իր հակառակորդներուն,
հատուցում՝ իր թշնամիներուն.
*կղզիներուն հատուցում
19 պիտի ընէ։ [կ]Ու արեւմուտքը՝
Տէրոջը անունէն, և արեւելքը
անոր փառքէն պիտի վախնան.
երբոր թշնամին [հ]գետի պէս գայ,
Տէրոջը Հոգին †անոր դէմ դրօշակ
20 պիտի կանգնէ"։ Ու [ձ]Փրկիչ պիտի
գայ Սիոնին, ու Յակոբի մէջ չարութենէ
դարձողներուն, կ'ըսէ
21 Տէրը։ [ղ]Եւ անոնց հետ ըրած
ուխտս այսիկայ է՝ կ'ըսէ Տէրը. Իմ
Հոգիս՝ որ քու վրադ է, ու իմ
խօսքերս՝ որ քու բերանդ դրած
եմ, քու բերնէդ, ու քու զաւակներուդ
բերնէն, և քու զաւակացդ
զաւակներուն բերնէն՝
հիմակուընէ մինչև յաւիտեան պիտի
չպակսին, կ'ըսէ Տէրը։

[ժ] Մատ. ժբ. 34.
[ի] Եզեկ. իբ. 30.
[լ] Մար. զ. 6.
[խ] Սաղ. ղը. 1. Գլ. կգ. 5.
[ծ] Եփե. զ. 14, 17. Ա. Թես. ե. 8.
* Կամ՝ հեռաւոր երկիրներուն
[կ] Սաղ. ճժգ. 3. Մաղ. ա. 11.
[հ] Յայտ. ժբ. 15.
† Կամ՝ զանիկայ պիտի հալածէ.
[ձ] Հռով. ժա. 26.
[ղ] Եբր. ը. 10. ժ. 16.

ԳԼ. Կ

1 Եկեղեցիին փառքը՝ հեթանոսներուն դարձի գալովը. 15 և մեծ օրհնութիւնները՝ սակաւաւոր նեղութենէ մը ետքը։

1 Ելի՛ր, [ա]լուսաւորուէ. քանզի քու
լոյսդ եկաւ, ու [բ]Տէրոջը փառքը
2 քու վրադ ծագեցաւ։ Վասն զի
ահա երկիրը՝ խաւար, ու ազգերը՝
մառախուղ պիտի ծածկէ. բայց
քու վրադ Տէրը պիտի ծագի. և
անոր փառքը քու վրադ պիտի երենայ։
3 Ու [գ]քու լոյսիդ ազգեր
պիտի գան, և քու վրադ ծագած
պայծառութեանդ՝ թագաւորներ։
4 [դ]Աչքերդ վերցուր, ու բոլորտիքդ
նայէ. ամէնքը կը ժողվուին, ու
[ե]քեզի կու գան. քու տղաքներդ
հեռուէն պիտի գան, և քու աղջիկներդ
գիրկի մէջ պիտի վերցուին։
5 Ան ատենը պիտի տեսնես
և ուրախանաս, ու սիրտդ պիտի
շարժի ու բացուի. քանզի ծովուն
առատութիւնը քեզի պիտի դառնայ.
ազգաց հարստութիւնը քեզի
6 պիտի գայ։ Քեզ ուղտերուն երամակը՝
Մադիամու ու [զ]Գեփայի
տաճիկ ուղտերը պիտի ծածկեն.
ամէնը [է]Սաբայէն պիտի գան, [ը]ոսկի
ու կնդրուկ պիտի բերեն, և
Տէրոջը գովութիւնները պիտի աւետեն։
7 [թ]Կեդարին բոլոր հօտերը
քու քովդ պիտի ժողվուին, ու
Նաբէօթին խոյերը քեզի պիտի
ծառայեն. անոնք իմ սեղանիս
վրայ պիտի ելլեն՝ ընդունելի ըլլալով.
և [ժ]իմ փառացս տունը
պիտի փառաւորեմ։
8 Ո՞վ են ասոնք, որ կը թռչին
ամպի պէս, ու դէպ 'ի իրենց վանդակը
թռչող աղաւնիներու պէս։
9 [ի]Քանզի կղզիները՝ ու նախ Թարսիսի
նաւերը ինծի համար պատրաստ
պիտի ըլլան, որ հեռուէն
[լ]քու տղաքներդ, և [խ]անոնց հետ
անոնց արծաթը ու ոսկին բերեն,
[ծ]քու Տէր Աստուծոյդ անուանը
համար, ու Իսրայէլի Սուրբին
համար. [կ]քանզի անիկայ քեզ կը
10 փառաւորէ։ Եւ [հ]օտարաց որդիները
քու պարիսպներդ պիտի շինեն,
[ձ]ու անոնց թագաւորները
քեզի ծառայութիւն պիտի ընեն.
քանզի [ղ]իմ բարկութեամբս քեզ
զարկի, [ճ]բայց բարեհաճութեամբս
11 քեզի պիտի ողորմիմ։ Եւ քու
դռներդ [մ]միշտ բաց պիտի ըլլան,
ցորեկ ու գիշեր պիտի չգոցուին,
որ քեզի ազգերուն ստացուածքը
կրեն, և անոնց թագաւորները
12 ‡բերուին։ Քանզի [յ]քեզի ծառայութիւն
չընող ազգը ու թագաւորութիւնը
պիտի կորսուի, ու
ազգերը բոլորովին պիտի կործանին։
13 [ն]Լիբանանին փառքը քեզի
պիտի գայ, մայրը, սօսին ու տօսախը
մէկտեղ, իմ սրբարանիս
տեղը զարդարելու համար, և [շ]իմ
ոտքերուս տեղը պիտի փառաւորեմ։
14 Ու քեզի նեղութիւն
տուողներուն տղաքները ծռելով
քեզի պիտի գան, և քեզ անարգողներուն
ամէնը [ո]քու ոտքերուդ
գարշապարներուն երկրպագութիւն
պիտի ընեն. ու քեզ՝ Տէրո-

[ա] Եփե. ե. 14.
[բ] Մաղ. դ. 2.
[գ] Գլ. խթ. 6, 23. Յայտ. իա. 24.
[դ] Գլ. խթ. 18.
[ե] Գլ. խթ. 20, 21, 22. կզ. 12.
[զ] Ծն. իե. 4.
[է] Սաղ. հբ. 10.
[ը] Գլ. կա. 6. Մատ. բ. 11.
[թ] Ծն. իե. 13.
[ժ] Անգ. բ. 7, 9.
[ի] Սաղ. հբ. 10. Գլ. խբ. 4. ծա. 5.
[լ] Գաղ. դ. 26.
[խ] Սաղ. կը. 30. Զաք. ժդ. 14.
[ծ] Երեմ. գ. 17.
[կ] Գլ. ծե. 5.
[հ] Զաք. զ. 15.
[ձ] Գլ. խթ. 23. Յայտ. իա. 24.
[ղ] Գլ. ծէ. 17.
[ճ] Գլ. ծդ. 7, 8.
[մ] Յայտ. իա. 25.
‡ Կամ՝ հանդէսով գան.
[յ] Զաք. ժդ. 17, 19. Մատ. իա. 44.
[ն] Գլ. լե. 2. խա. 19.
[շ] Ա. Մն. իը. 2. Սաղ. ճլբ. 7.
[ո] Գլ. խթ. 23. Յայտ. գ. 9.

ջը քաղաքը, [չ]Իսրայէլի Սուրբին
15 Սիոնը պիտի անուանեն։ Փոխանակ
որ երեսէ ձգուած ու ատելի եղար,
և քեզմէ անցնող չեղաւ, քեզ յաւ-
իտենական փառք՝ ու ազգէ ազգ
տևող ուրախութիւն պիտի ընեմ։
16 Եւ ազգերուն կաթը պիտի ծծես,
[պ]ու թագաւորներուն ստինքը պի-
տի ծծես. և պիտի գիտնաս որ
[ջ]Ես Տէրս եմ քու Ազատիչդ, ու
քու Փրկիչդ՝ Յակոբին Հզօրը։
17 Պղինձի տեղ՝ ոսկի պիտի բերեմ,
ու երկաթի տեղ՝ արծաթ, և փայ-
տերու տեղ՝ պղինձ, ու քարերու
տեղ՝ երկաթ պիտի բերեմ. և քու
վերակացուներդ խաղաղութիւն
ընող, ու քու իշխաններդ արդա-
րութիւն գործող պիտի ընեմ։
18 Մէյ մըն ալ քու երկրիդ մէջ բռն-
նութիւն, և քու սահմաններուդ
մէջ յափշտակութիւն ու կոտո-
րած պիտի չլսուի. Հապա [ռ]քու
պարիսպներդ՝ Փրկութիւն, ու
դռներդ՝ Գովութիւն պիտի ա-
19 նուանես։ [ս]Մէյ մըն ալ ցորեկը
քու լոյսդ արեւը պիտի չըլլայ, ու
գիշերը լուսինը իր պայծառու-
թեամբը քեզի լոյս պիտի չտայ.
հապա Եհովան քեզի յաւիտենա-
կան լոյս՝ և [վ]քու Աստուածդ
20 քու փառքդ պիտի ըլլայ։ [տ]Քու
արեւդ մէյ մըն ալ պիտի չմտնէ, ու
քու լուսինդ պիտի չնուազի. հա-
պա Եհովան քեզի յաւիտենական
լոյս պիտի ըլլայ և սուգի օրերդ
21 պիտի վերջանան։ Ու [ր]քու ժողո-
վուրդիդ ամէնը արդար պիտի ըլ-
լան, — [ց]երկիրը յաւիտեան պիտի
ժառանգեն. [ւ]իմ տնկած տունկս՝
[փ]իմ ձեռքերուս գործքը՝ իմ փառ-
22 քիս համար պիտի ըլլայ։ [ք]Պզտիկը
հազարաւոր, ու քիչուորը մեծ ազգ
պիտի ըլլայ. Ես Տէրս շուտով պի-
տի կատարեմ ասիկայ իր ժամա-
նակին։

ԳԼ · ԿԱ

1 Քրիստոսի պաշտօնը։ 4 Հաւատացեալներուն յաջողութիւնը. 7 ու օրհնութիւնները։

1 [ա]Տէր Եհովային Հոգին իմ վրաս
է. վասն զի Տէրը [բ]զիս օծեց,
— զիս ղրկեց աղքատներուն աւե-
տիս տալու, [գ]կոտրած սիրտ ունե-
ցողները բժշկելու, [դ]գերիներուն
ազատութիւն՝ և բանտարկելոց՝
բանտին բացուիլը հրատարակելու.
2 [ե]Տէրոջը ընդունելի տարին, ու
[զ]մեր Աստուծոյն վրէժխնդրու-
թեան օրը հրատարակելու, [է]ամէն
3 սգաւորները մխիթարելու, Սիոնի
սգաւորներուն որոշելու, — [ը]Ա-
նոնց մոխիրի տեղ՝ փառք, սուգի
տեղ՝ ուրախութեան իւղ, կոտրած
հոգիի տեղ՝ գովութեան պատմու-
ճան տալու. և պիտի անուանեն
զանոնք՝ Արդարութեան բեւեկնի-
ներ, որ [ի]Տէրը տնկեր է [լ]իր փառ-
4 քին համար։ Եւ [խ]հին աւերակները
պիտի շինեն, — առջի կործա-
նուածները պիտի կանգնեն, և աւ-
րուած քաղաքները, ու շատ դա-
րերէն 'ի վեր աւերակ մնացածները
5 պիտի նորոգեն։ Եւ [ծ]օտարական-
ները պիտի ելլեն, ու ձեր հօտերը
պիտի հովուեն. ու օտարաց որ-
դիքը՝ ձեր երկրագործները և այ-
6 գեգործները պիտի ըլլան։ [կ]Բայց
դուք Տէրոջը քահանաները պիտի
կոչուիք. մեր Աստուծոյն պաշտօ-
նեաները պիտի ըսուիք. [հ]ազգաց
հարստութիւնը պիտի ուտէք, ու
անոնց փառքովը պիտի փառաւո-
7 րուիք։ [ձ]Ձեր ամօթին տեղը՝ կրկ-
կին [illegible], և անարգանաց
տեղ՝ իրենց ժառանգութեանը մէջ
պիտի ցնծան. ուստի իրենց երկրին
մէջ կրկին ժառանգութիւն պիտի
առնեն. անոնք յաւիտենական ու-
8 րախութիւն պիտի ունենան։ Քան-
զի [ղ]Ես Տէրս արդարութիւնը կը
սիրեմ, [ճ]անիրաւութիւնը ու յա-
փշտակութիւնը կ'ատեմ. իրաւ-
ցընէ անոնց գործքերուն վարձքը
պիտի տամ, [մ]ու անոնց հետ յա-
9 ւիտենական ուխտ պիտի ընեմ։ Եւ
անոնց սերունդը ազգերուն մէջ՝ ու
անոնց տղաքները ժողովուրդնե-
րուն մէջ պիտի գիտցուին. զանոնք
ամէն տեսնողները պիտի ճանչնան,
[յ]թէ անոնք Տէրոջը օրհնած սե-
րունդն են։
10 [ն]Ես Տէրոջմով պիտի ցնծամ, —
իմ հոգիս իմ Աստուծովս պիտի
ուրախանայ. քանզի [շ]ինծի փրկու-
թեան հանդերձներ հագցուց,
զիս արդարութեան պատմուճա-
նով ծածկեց, փեսայի պէս՝ որ իրեն
փառաւոր խոյր կը դնէ, ու [ո]հարսի
պէս՝ որ իր զարդերովը կը զարդա-
11 րուի։ Քանզի ինչպէս որ երկիրը
իր տունկը կ'աճեցընէ, ու պար-
տէզը իր մէջը ցանուածները կը
բուսցընէ, այնպէս ալ Տէր Եհո-
վան բոլոր ազգերուն առջեւ [չ]ար-
դարութիւն ու [պ]գովութիւն պի-
տի բուսցընէ։

ԳԼ · ԿԲ

1 Մարգարէին եռանդուն փափաքը՝ եկեղեցին Աստուծոյ խոստումներուն մէջ հաստատելու համար։ 5 Պաշտօնեաներուն գործք աւետարանի քարոզութեանը համար։ 10 ու ժողովուրդը անոր պատրաստելու համար։

1 Սիոնի սիրոյն համար պիտի չլռեմ,
ու Երուսաղէմի սիրոյն համար
պիտի չհանգստանամ, մինչև որ
անոր արդարութիւնը՝ լոյսի պէս, և

Ն · Ք · Գէ · Իրր 698

չ Եբր · Ժբ · 22 · Յայտ · Ժգ · 1 ·
պ Գլ · Խթ · 23 · Կա · 6 · Կզ · 11 · 12 ·
ջ Գլ · Խդ · 3 ·
ռ Գլ · Իզ · 1 ·
ս Յայտ · Իա · 23 · Իբ · 5 ·
վ Զաք · Բ · 5 ·
տ Տես Ամով · Ը · 9 ·
ր Գլ · Ծբ · 1 · Յայտ · Իա · 27 ·
ց Սաղ · Լէ · 11 · 22 · Մատ · Ե · 5 ·
ւ Գլ · Կա · 3 · Մատ · Ժե · 13 · Յով · Ժե · 2 ·
փ Գլ · Իթ · 23 · Եփե · Բ · 10 ·
ք Մատ · Ժգ · 31 · 32 ·

ա Գլ · Ժա · 2 · Ղուկ · Դ · 18 · Յով · Ա · 32 · Գ · 34 ·
բ Սաղ · Խե · 7 ·
գ Սաղ · Ճխէ · 3 · Գլ · Ծէ · 15 ·
դ Գլ · Խբ · 7 · Տես Երեմ · Լդ · 8 ·
ե Տես Ղևտ · Իե · 9 ·
զ Գլ · Լդ · 8 · Կգ · 4 · Կզ · 14 · Մաղ · Դ · 1 · 3 · Բ Թես · Ա · 7 · 8 · 9 ·
է Գլ · Ծե · 18 · Մատ · Ե · 4 ·
ը Սաղ · Լ · 11 ·

Ն · Ք · Գէ · Իրր 698

ի Գլ · Կ · 21 ·
լ Յով · Ժե · 8 ·
խ Գլ · Խթ · 8 · Ծը · 12 · Եզեկ · Լզ · 33—36 ·
ծ Եփե · Բ · 12 ·
կ Ել · Ժթ · 6 · Գլ · Կզ · 21 · Ա Պետ · Բ · 5 · 9 · Յայտ · Ա · 6 · Ե · 10 ·
հ Գլ · Կ · 5 · 11 · 16 ·
ձ Գլ · Խ · 2 · Զաք · Թ · 12 ·
ղ Սաղ · Ժա · 7 ·
ճ Գլ · Ա · 11 · 13 ·
մ Գլ · Ծե · 3 ·
յ Գլ · Կե · 23 ·
ն Ամբ · Գ · 18 ·
շ Սաղ · Ճլբ · 9 · 16 ·
ո Գլ · Խթ · 18 · Յայտ · Իա · 2 ·
չ Սաղ · Հբ · 3 · Ձե · 11 ·
պ Գլ · Կ · 18 · Կբ · 7 ·

Ն․ Ք․ ԳԲ․ Իբր 698

անոր փրկութիւնը՝ բոցավառ ջա-
2 հի պէս ճառագայթէ ։ [ա] Ու ազգերը
քու արդարութիւնդ՝ և բոլոր թա-
գաւորները քու փառքդ պիտի
տեսնեն ․ [բ] Ու դուն նոր անունով
պիտի կոչուիս, որն որ Տէրոջը բե-
3 րանը պիտի յանուանէ ։ Եւ Տէրո-
ջը ձեռքին մէջ [գ] վայելչութեան
պսակ ու քու Աստուծոյդ ձեռքին
մէջ արքայական թագ պիտի ըլ-
4 լաս ։ [դ] Դուն մէյմըն ալ [ե] Թողուած
պիտի չկոչուիս, ու քու երկիրդ
մէյմըն ալ [զ] Աւերակ պիտի չըսուի ․
հապա դուն՝ [է] «Իմ հաճանածս», ու
քու երկիրդ՝ Ամուսնացեալ պիտի
ըսուի ․ քանզի Տէրը քեզի պիտի
հաճի, ու քու երկիրդ պիտի ա-
5 մուսնանայ ։ Վասն զի ինչպէս որ
երիտասարդ մը կոյսի մը հետ կ'ա-
մուսնանայ, այնպէս ալ քու տղաք-
ներդ քեզի հետ պիտի ամուսնա-
նան ․ և ինչպէս որ փեսան հարսին
վրայ կ'ուրախանայ, այնպէս ալ
[ը] քու Աստուածդ քու վրադ պիտի
ուրախանայ ։

6 [թ] Քու պարիսպներուդ վրայ ով
Երուսաղէմ՝ պահապաններ դրի ․
անոնք բոլոր օրը ու բոլոր գիշերը
բնաւ պիտի չլռեն ․ դուք ով Տէրը
7 յիշողներ՝ լուռ մի կենաք, Ու ա-
նոր հանգստութիւն մի տաք, մին-
չև որ անիկայ հաստատէ, ու մին-
չև որ երկրի վրայ Երուսաղէմը [ժ] գո-
8 վելի ընէ ։ Տէրը իր աջ ձեռքին
վրայ ու իր զօրաւոր բազուկին վրայ
այսպէս երդում ըրաւ, Թէ [ի] քու
ցորենդ մէյմըն ալ քու թշնամի-
ներուդ կերակուր պիտի չտամ ․ և
օտարաց որդիքը պիտի չխմեն քու
գինիդ, որուն համար դուն աշխա-
9 տեցար ․ Հապա զանիկայ ժողվողները
պիտի ուտեն, ու Տէրոջը փառք
պիտի տան ․ և զանիկայ քաղողնե-
րը՝ [լ] իմ սուրբ սրահներուս մէջը պի-
տի խմեն ։

10 Անցէք, անցէք դռներէն ․ [խ] Ժո-
ղովուրդին ճամբայ պատրաստեցէք ․
շինեցէք, շինեցէք ճամբաները ․
քարերը անկէ ժողվեցէք ․ [ծ] ժողո-
վուրդներուն դրօշակ վերցուցէք ։
11 Ահա Տէրը մինչև երկրիս ծայրը
լսել տուաւ ․ [կ] Սիոնի աղջկանը ը-
սէք ․ Ահա քու Փրկիչդ կու գայ ․
ահա [հ] անոր վարձքը իր հետն է, ու
գործոց հատուցումը իր առջևն է ։
12 Եւ անոնք Սուրբ ժողովուրդ՝ Տէ-
րոջը փրկածները պիտի ըսուին ․ ու
դուն՝ Փնտռուած, — [ձ] Չթողուած
քաղաք պիտի կոչուիս ։

[ա] Գլ․ Կ․ 3 ։
[բ] Տես Հմր․ 4, 12 ։ Գլ․ ԿԵ․ 15 ։
[գ] Զաք․ Թ․ 16 ։
[դ] Ովս․ Ա․ 10 ։ Ա Պետ․ Բ․ 10 ։
[ե] Գլ․ ԽԹ․ 14 ։ ԾԴ․ 6, 7 ։
[զ] Գլ․ ԾԴ․ 1 ։
[է] Եբր․ Եփսի-բա, այսինքն՝ Իմ հաճութիւնս անոր մէջ ։
[ը] Գլ․ ԿԵ․ 19 ։
[թ] Եզեկ․ Գ․ 17 ։ ԼԳ․ 7 ։
[ժ] Գլ․ ԿԱ․ 11 ։ Սոփ․ Գ․ 20 ։
[ի] Բ Օր․ ԻԸ․ 31, 33 ։ Երեմ․ Ե․ 17 ։
[լ] Տես Բ Օր․ ԺԲ․ 12 ։ ԺԴ․ 23, 26 ։ ԺԶ․ 11, 14 ։
[խ] Գլ․ Խ․ 3 ։ ԾԷ․ 14 ։
[ծ] Գլ․ ԺԱ․ 12 ։
[կ] Զաք․ Թ․ 9 ։ Մատ․ ԻԱ․ 5 ։ Յոհ․ ԺԲ․ 15 ։
[հ] Գլ․ Խ․ 10 ։ Յայտ․ ԻԲ․ 12 ։
[ձ] Հմր 4 ։

ԳԼ․ ԿԳ

1 Քրիստոս կը ցուցնէ թէ ինքը ո՛վ է, 2 թէ ինչ է իր յաղթութիւնը իր թշնամիներուն վրայ, 7 և թէ ինչ է իր ողորմութիւնը որ պիտի ընէ իր եկեղեցիին ․ 10 իր արդար բարկութեանը մէջ իր հին ողորմութիւնը կը յիշէ ։ 15 Եկեղեցին իր աղօթքին 17 ու իր գանգատներուն մէջ՝ իր հաւատքը կը խոստովանի ։

1 Ո՞վ է ասիկայ որ կու գայ Եդով-
մէն, կարմրագոյն զգեստով Բոս-
րայէն, որ փառաւոր հանդերձով
զարդարուած է, և իր շատ զօրու-
թեամբը պանծալով կը քալէ ։
Ես եմ, որ արդարութիւն կը
խօսիմ, — փրկելու կարողութիւն
ունիմ ։

2 Ինչո՞ւ համար [ա] քու հանդերձդ
կարմիր է, ու քու զգեստներդ
հնձանի մէջ կոխողին պէս է ։

3 [բ] Հնձանին մէջ մինակ ես կոխե-
ցի, և ժողովուրդներէն՝ ինծի հետ
մարդ մը չկար ․ ու զանոնք իմ
բարկութեամբս կոխեցի, և իմ
սրտմտութեամբս զանոնք ճմլեցի ․
ու անոնց արիւնը իմ զգեստներուս
վրայ ցաթկեց, և բոլոր հանդերձ-
4 ներս ներկեցի ․ Քանզի [գ] իմ սրտիս
մէջը վրէժխնդրութեան օր կար ․
ու իմ փրկածներուս տարին հասած
5 էր ․ [դ] Ես նայեցայ, բայց [ե] օգնող
չկար, և զարմացայ որ ձեռնտու ե-
ղող մը չկար ․ ուստի իմ [զ] բազուկս
ինծի համար փրկութիւն ըրաւ, ու
իմ բարկութիւնս ինծի ձեռնտու
6 եղաւ ։ Եւ իմ բարկութեամբս
ժողովուրդներ կոխեցի, ու [է] զա-
նոնք իմ սրտմտութեամբս † գինով-
ցուցի, և անոնց արիւնը գետինը
իջեցուցի ։

7 Տէրոջը ողորմութիւնները, Տէ-
րոջը գովութիւնները պիտի յի-
շեմ, Տէրոջը բոլոր մեզի ըրածնե-
րուն համեմատ, և ան շատ բարիք-
ներուն համեմատ, որ իր գթու-
թեամբը և առատ ողորմութեամբը
8 Իսրայէլի տանը ըրած է ։ Քանզի
ըսաւ ․ Իրաւցընէ անոնք իմ ժողո-
վուրդս են, սուտ չըլլելու որդիներ
են ․ ու անիկայ անոնց փրկիչ ե-
9 ղաւ ․ [ը] Անոնց ամէն նեղութիւն-
ներուն ատենը՝ նեղութիւն քա-
շեց ․ [թ] և իր երեսին հրեշտակը զա-
նոնք ազատեց ․ [ժ] իր սիրովը ու
գթութիւնովը զանոնք փրկեց, և
[ի] զանոնք վերցուց, ու հին ժամա-
նակին բոլոր օրերուն մէջ զանոնք
10 կրեց ։ Բայց անոնք ապստամ-
բեցան, ու [խ] անոր Սուրբ Հոգին
բարկացուցին ․ [ծ] անիկայ ալ դար-
ձաւ անոնց թշնամի եղաւ, ու ին-
քը անոնց հետ պատերազմ ըրաւ ։
11 Ան ատենը առջի օրերը, — Մով-
սէսը, և անոր ժողովուրդը ‡ յիշե-
ցին ․ Ո՞ւր է անիկայ, որ [կ] իր հօ-
տին հովիւովը զանոնք ծովէն հա-
նեց ․ [հ] Ո՞ւր է անիկայ, որ անոնց

Ն․ Ք․ ԳԲ․ Իբր 698

[ա] Յայտ․ ԺԹ․ 13 ։
[բ] Ողբ․ Ա․ 15 ։ Յայտ․ ԺԴ․ 19, 20 ։ ԺԹ․ 15 ։
[գ] Գլ․ ԼԴ․ 8 ։ ԿԱ․ 2 ։
[դ] Գլ․ ԽԱ․ 28 ։ ԾԹ․ 16 ։
[ե] Յոհ․ ԺԶ․ 32 ։
[զ] Սաղ․ ՂԸ․ 1 ։ Գլ․ ԾԹ․ 16 ։
[է] Յայտ․ ԺԶ․ 6 ։
† Կամ՝ ջախջախեցի ։
[ը] Դատ․ Ժ․ 16 ։ Զաք․ Բ․ 8 ։ Գործ․ Թ․ 4 ։
[թ] Ել․ ԺԴ․ 19 ։ ԻԳ․ 20, 21 ։ ԼԳ․ 14 ։ Մաղ․ Գ․ 1 ։ Գործ․ ԺԲ․ 11 ։
[ժ] Բ Օր․ Է․ 7, 8 ։
[ի] Ել․ ԺԹ․ 4 ։ Բ Օր․ Ա․ 31 ։ ԼԲ․ 11, 12 ։ Գլ․ ԽԶ․ 3, 4 ։
[լ] Ել․ ԺԵ․ 24 ։ Թու․ ԺԴ․ 11 ։ Սաղ․ ՀԸ․ 56 ։ ՂԵ․ 9 ։
[խ] Սաղ․ ՀԸ․ 40 ։ Գործ․ Է․ 51 ։ Եփես․ Դ․ 30 ։
[ծ] Ել․ ԻԳ․ 21 ։
‡ Կամ՝ յիշեց ։
[կ] Ել․ ԺԴ․ 30 ։ ԼԲ․ 11, 12 ։ Թու․ ԺԴ․ 13, 14 ։ [illegible] ։ Երեմ․ Բ․ 6 ։
[հ] Թու․ ԺԱ․ 17, 25 ։ Նեեմ․ Թ․ 20 ։
[ձ] Դան․ Գ․ 8 ։ Ընդ․ Բ․ 5 ։

12 մէջը իր Սուրբ Հոգին դրաւ . Իր
փառաւոր բազուկը Մովսէսին աջ
ձեռքին հետ պտըտցուց . իրեն
յաւիտենական անուն վաստըկելու
համար՝ անոնց առջևէն ջուրերը
13 պատռեց . Ան զանոնք անդունդներէն
առանց սահելու անցուց ,
ինչպէս որ ձի մը անապատէն
14 կ'անցնի : Տէրոջը Հոգին զանիկայ
հանգստացուց՝ հովիտի մէջ
իջնող անասուններու պէս . դուն
քու ժողովուրդդ՝ այնպէս առաջնորդութիւն
ըրիր , որ քեզի փառաւոր
անուն վաստըկիս :

15 Երկինքէն նայէ՛ , և քու սուրբ
ու փառաւոր բնակութենէդ տես .
ո՞ւր է քու նախանձդ ու զօրութիւնդ
. քու աղիքներուդ գալարիլը
, և ինծի ըրած ողորմութիւններդ
16 արգիլուեցա՞ն : Քանզի մեր
Հայրը դուն ես , թէև Աբրահամը
մեզ չգիտեր , ու Իսրայէլը մեզ
չճանչնար . դուն ով Տէր՝ մեր
Հայրն ես , ու քու անունդ ՚ի
17 սկզբանէ մեր Փրկիչն է : Ո՛վ Տէր՝
ինչո՞ւ համար մեզ քու ճամբաներէդ
կը մոլորցընես . ինչո՞ւ
մեր սիրտը կը խստացընես , որ
քեզմէ չվախնանք . քու ծառաներուդ
համար՝ քու ժառանգութեանդ
ցեղերուն համար դարձիր :
18 Քու սուրբ ժողովուրդդ իրենց
ժառանգութիւնը քիչ ատեն վայելեցին
. մեր թշնամիները քու
19 սրբարանդ ոտնակոխ ըրին : † Մենք
՚ի սկզբանէ քուկդ ենք . դուն անոնց
վրայ չտիրեցիր , ու քու անունդ
անոնց վրայ չկանչուեցաւ" :

Ն . Ք . ԴՔ . Իբր 698

Ել . ԺԵ . 6 :
Եբր . ընելու
Ել . ԺԴ . 21 : Յես . Գ . 16 :
Սաղ . ՃԶ . 9 :
Բ Թագ . Է . 23 :
Բ Օր . ԻԶ . 15 : Սաղ . Հ . 14 :
Սաղ . ԼԳ . 14 :
Երեմ . ԼԱ . 20 : Ովս . ԺԱ . 8 :
Բ Օր . ԼԲ . 6 : Ա Մն . ԻԹ . 10 : Գլ . ԿԴ . 8 :
Յոբ . ԺԴ . 21 : Ժող . Թ . 5 :
Սաղ . ՃԺԹ . 10 :
Տես Գլ . Զ . 10 : Յով . ԺԲ . 40 : Հռով . Թ . 18 :
Թուոց . Ժ . 36 : Սաղ . Ղ . 13 :
Բ Օր . Է . 6 : ԻԶ . 19 : Գլ . ԿԲ . 12 : Դան . Ը . 24 :
Սաղ . ՀԴ . 7 :
† Կամ՝ Մենք այնպէս եղանք , որպէս թէ դուն մեր վրայ բնաւ չէիր տիրեր , և քու անունդ մեր վրայ չէր կանչուեր :

ԳԼ . ԿԴ

1 Եկեղեցին աղօթք կ'ընէ Աստուծոյ կարողութեանը յայտնուելուն համար . 5 Աստուծոյ ողորմութիւնը հրատարակելով՝ իր բնական ապականութիւնը կը խոստովանի . 9 իր նեղութեանը համար կը գանգատի :

1 Երանի թէ երկինքը ճեղքելով
վար իջնէիր . քու ներկայութենէդ
2 լեռները ‡ հալէին՝ խռիւները
բռնկցընող կրակի պէս , ջուրերը
եռացընող կրակի պէս , որ
քու անունդ թշնամիներուդ յայտնէիր
, ու ազգերը քու երեսէդ դողային
3 , Երբոր ան սոսկալի բաները
ըրիր , որոնց չէինք յուսար , իջար ,
քու երեսէդ լեռները ‖ հալեցան :
4 Քանզի սկիզբէն ՚ի վեր չլսուեցաւ ,
ու ականջ չլսեց , և աչք չտեսաւ
քեզմէ զատ Աստուած մը , որ
իրեն յուսացողներուն անանկ բաներ
5 ընէ : Ուրախ եղողին , ու արդարութիւն
գործողին , և քու ճամբաներուդ
մէջը քեզ յիշողներուն
հասար . ահա բարկացար , վասն զի

Սաղ . ՃԽԴ . 5 :
Դատ . Ե . 5 : Միք . Ա . 4 :
‡ Կամ՝ սասանէին՝
Ել . ԼԴ . 10 : Դատ . Ե . 4 , 5 : Սաղ . ԿԸ . 8 : Ամբ . Գ . 3 , 6 :
‖ Կամ՝ սասանեցան :
Սաղ . ԼԱ . 19 : Ա Կոր . Բ . 9 :
Գործ . Ժ . 35 :
Գլ . ԻԶ . 8 :

մեղք գործեցինք . թէ որ միշտ
անոնց մէջը մնայինք , փրկութիւն
6 կը գտնէինք : Բայց ամէնքս պիղծ
բանի պէս եղանք , ու մեր բոլոր
արդարութիւնները դաշտանի լաթին
պէս է . և ամէնքս տերևի
պէս կը թառամինք , ու մեր անօրէնութիւնները
հովի պէս մեզ կը
7 վերցընեն : Եւ քու անունդ կանչող
չկայ , որ արթըննայ , ու
քեզմով ոյժ գտնէ . քանզի քու
երեսդ մեզմէ ծածկեցիր , ու մեր անօրէնութիւններուն
պատճառովը
8 մեզ մաշեցիր : Բայց հիմա ով
Տէր՝ դուն մեր Հայրն ես . մենք
կաւ ենք , ու դուն մեր Բրուտն
ես . և ամէնքս քու ձեռացդ գործքն
9 ենք : Շատ մի՛ բարկանար՝ ով
Տէր , ու մեր անօրէնութիւնը յաւիտեան
մի՛ յիշեր . ահա նայէ՛ ,
կ'աղաչենք , ամէնքս քու ժողովուրդդ
10 ենք : Սուրբ քաղաքներդ
անապատ եղան . Սիոնը անապատ
եղաւ . Երուսաղէմը աւերակ եղաւ
11 : Մեր սուրբ ու փառաւոր
տունը՝ որուն մէջ մեր հայրերը քեզ
կ'օրհնէին , հրոյ ճարակ եղաւ , և
մեր ամէն ցանկալի [illegible] ամայի
12 եղան : Ասոնց վրայ ինքզինքդ
պիտի զսպե՞ս՝ ով Տէր .
[illegible] պիտի լռե՞ս , ու մեզ
խիստ շատ պիտի նեղե՞ս :

Ն . Ք . ԴՔ . Իբր 698

Մաղ . Գ . 6 :
Փիլ . Գ . 9 :
Սաղ . Ղ . 5 , 6 :
Ովս . Է . 7 :
Գլ . ԿԳ . 16 :
Գլ . ԻԹ . 16 : ԽԵ . 9 : Երեմ . ԺԸ . 6 : Հռով . Թ . 20 , 21 :
Եփե . Բ . 10 :
Սաղ . ՀԴ . 1 , 2 : ՀԹ . 8 :
Սաղ . ՀԹ . 13 :
Սաղ . ՀԹ . 1 :
Դ Թագ . ԻԵ . 9 : Բ Մն . ԼԶ . 19 : Սաղ . ՀԴ . 7 :
Եզեկ . ԻԴ . 21 , 25 :
Գլ . ԽԲ . 14 :
Սաղ . ՁԳ . 1 :

ԳԼ . ԿԵ

1 Հեթանոսաց կոչումը : 2 Հրէայք կը մերժուին իրենց անհաւատութեանը , կռապաշտութեանը ու կեղծաւորութեանը համար : 8 Մէկ մնացորդ մը պիտի փրկուի : 11 Չարերուն վրայ հանելու դատաստանները , ու աստուածապաշտներուն տրուելու բարիքները : 17 Նոր Երուսաղէմին երջանիկ վիճակը :

1 Զիս չհարցընողներէն փնտռուեցայ
, զիս չխնդրողներէն գտնուեցայ
. իմ § անունս չկանչող
ազգին՝ Ահա եմ , ահա եմ՝ ըսի :
2 Ամէն օր իմ ձեռքերս երկընցուցի
ապստամբ ժողովուրդի մը՝
որոնք անանկ ճամբու մէջ կը
քալեն որ աղէկ չէ , և իրենց խորհուրդներուն
3 կը հետևին . Անանկ
ժողովուրդի մը՝ որ միշտ երեսիս
դէմ զիս կը սրդողցընեն .
պարտէզներու մէջ կը զոհեն , ու
աղիւսներու վրայ խունկ կը ծխեն .
4 Գերեզմաններու մէջ կը նստին ,
և գիշերը առանձին տեղուանք
կ'անցընեն . խոզի միս կ'ուտեն
, ու իրենց ամաններուն մէջը
զարշելի բաներու արգանակ կայ ,
5 Որոնք կ'ըսեն . Մէկդի կեցիր ,
ինծի մի՛ դպչիր . քանզի ես քեզմէ
սուրբ եմ : Ասոնք իմ ռնգացս
մէջ ծուխ են , ու ամէն օր բորբոքած
6 կրակ են : Ահա իմ առջևս

Հռով . Թ . 24 , 25 , 26 , 30 : Ժ . 20 : Եփե . Բ . 12 , 13 :
§ Կամ՝ անուանովս չկանչուած . Գլ . ԿԳ . 19 :
Հռով . Ժ . 21 :
Բ Օր . ԼԲ . 21 :
Գլ . Ա . 29 : ԿԶ . 17 : Տես Ղև . ԺԷ . 5 :
Բ Օր . ԺԸ . 11 :
Գլ . ԿԶ . 17 : Տես Ղև . ԺԱ . 7 :
Տես Մատ . Թ . 11 : Ղուկ . Ե . 30 : ԺԸ . 11 : Յուդ . 19 :
Բ Օր . ԼԲ . 34 : Մաղ . Գ . 16 :

գրուած է . [բ]Ես պիտի չլռեմ , [գ]հապա
պիտի հատուցանեմ . այո՛ , անոնց
ծոցին մէջը պիտի հատուցանեմ
7 Ձեր անօրէնութիւնները՝ [դ]ձեր հայրերուն
անօրէնութեանցը հետ մէկտեղ ,
[ե]Որոնք լեռներուն վրայ
խունկ ծխեցին , [զ]ու բլուրներուն
վրայ զիս անարգեցին , կ'ըսէ Տէրը .
ուստի անոնց առջի գործքերը՝ իրենց
ծոցերուն մէջը պիտի լեցընեմ ։
8 Տէրը այսպէս կ'ըսէ . Զոր օրինակ
երբոր ողկոյզի մը վրայ քաղցու
գտնուի , կ'ըսեն թէ՝ Անիկայ
մի՛ կորսնցըներ , [է]քանզի անոր վըրայ
օրհնութիւն կայ . ես ալ իմ
ծառաներուս համար այնպէս պիտի
ընեմ , որպէս զի ամէնը չկորսնցընեմ
9 ։ Ու Յակոբէն սերունդ , և
Յուդայէն իմ լեռներուս ժառանգորդ
մը պիտի հանեմ . ու իմ
[ը]ընտրեալներս *[illegible]* պիտի
ժառանգեն , և իմ ծառաներս հոն
10 պիտի բնակին ։ Ու զիս փնտռող
ժողովուրդիս համար [թ]Սարօնը՝ հօտերու
փարախ , և [ժ]Աքորի ձորը՝
արջառներու մակաղատեղ պիտի
11 ըլլայ ։ Բայց դուք Տէրը թողուցիք ,
ու [ի]իմ սուրբ լեռս մոռցաք .
*Գադ *[illegible]*" [լ]սեղան պատրաստեցիք ,
ու †Մենիին ‡թափելու
12 նուէր" լեցուցիք ։ Ես ալ ձեզ
սուրի պիտի ‖մատնեմ . և ամէնդ
պիտի ծռիք մորթուելու համար .
[խ]քանզի կանչեցի , ու պատասխան
չտուիք . խօսեցայ , ու մտիկ չըրիք .
հապա իմ առջևս չարութիւն
ըրիք , և ինծի հաճելի չեղածը ընտրեցիք
13 ։ Անոր համար Տէր Եհովան
այսպէս կ'ըսէ . Ահա իմ ծառաներս
պիտի ուտեն , բայց դուք անօթի
պիտի մնաք . ահա իմ ծառաներս
պիտի խմեն , բայց դուք ծարաւ
պիտի մնաք . ահա իմ ծառաներս
պիտի ուրախանան , բայց դուք
14 ամօթալից պիտի ըլլաք . Ահա իմ
ծառաներս սրտի ուրախութեամբ
պիտի ցնծան , բայց դուք սրտի
ցաւէն պիտի աղաղակէք , և [ծ]հոգիի
15 ճնշումէն պիտի ոռնաք ։ Ու
ձեր անունը՝ [կ]իմ ընտրածներուս
[հ]անէծքի համար պիտի թողուք .
և Տէր Եհովան քեզ պիտի մեռցընէ ,
ու [ձ]իր ծառաները ուրիշ անունով
16 պիտի կանչէ , [ղ]Որ երկրի
վրայ օրհնուողը՝ ճշմարիտ Աստուծով
օրհնուի , ու [ճ]երկրի վրայ երդում
ընողը՝ ճշմարիտ Աստուծով
երդում ընէ . քանզի առջի նեղութիւնները
մոռցուեցան , ու անոնք
17 իմ աչքերէս ծածկուեցան ։ Քանզի
ահա ես [մ]նոր երկինք ու նոր երկիր
կը ստեղծեմ . և առջինները

Ն. Ք. Գ. Ք.
Իրր 698

բ Սաղ. ծ. 3 ։
գ Սաղ. հթ. 12 ։ Երեմ. ժզ. 18 ։ Եզեկ. ժա. 21 ։
դ Եզ. ի. 5 ։
ե Եզեկ. ժբ. 6 ։
զ Եզեկ. ի. 27 , 28 ։
է Յովէլ. բ. 14 ։
ը Հմր 15 , 22 . Մատ. իդ. 22 ։ Հռով. ժա. 5 , 7 ։
թ Գլ. լգ. 9 ։ լե. 2 ։
ժ Յես. է. 24 , 26 ։ Ովս. բ. 15 ։
ի Գլ. ծզ. 7 ։ ծէ. 13 ։ Հմր 25 ։
* Կամ՝ Բաղդին
լ Եզեկ. իգ. 41 ։ ա Կոր. ժ. 21 ։
† Կամ՝ Ճակատագրին
‡ Եբր. խառնուածք
‖ Եբր. ճակատագրեմ.
խ բ Մն. լզ. 15 , 16 ։ Առակ. ա. 24 ։ Գլ. կզ. 4 ։ Երեմ. է. 13 ։ Զաք. է. 7 ։ Մատ. իա. 34-43 ։
ծ Մատ. ը. 12 ։ Ղուկ. ժգ. 28 ։
կ Հմր 9 , 22 ։
հ Տես Երեմ. իթ. 22 ։ Զաք. ը. 13 ։
ձ Գլ. կբ. 2 ։ Գործ. ժա. 26 ։
ղ Սաղ. հբ. 17 ։ Երեմ. դ. 2 ։
ճ բ Օր. զ. 13 ։ Սաղ. կգ. 11 ։ Գլ. ժթ. 18 ։ խե. 23 ։ Սոփ. ա. 5 ։
մ Գլ. ծա. 16 ։ կզ. 22 ։ բ Պետ. գ. 13 ։ Յայտ. իա. 1 ։

պիտի չյիշուին , ու *[illegible]* միտքը
18 պիտի չգան ։ Բայց դուք իմ ստեղծագործութիւնովս
յաւիտեանս
յաւիտենից ուրախացէք և ցնծացէք .
վասն զի ահա ես Երուսաղէմը
ցնծութեան համար , ու անոր
ժողովուրդը ուրախութեան համար
19 կը ստեղծեմ ։ Ու [յ]Երուսաղէմի
վրայ պիտի ցնծամ , և իմ ժողովուրդիս
վրայ պիտի ուրախանամ .
ու [ն]հոն մէյմըն ալ լացի ձայն ու
20 ողբի ձայն պիտի չլսուի ։ Հոն
մէյմըն ալ քիչ օր ապրող տղայ ,
կամ օրերը չլեցուած ծեր պիտի
չըլլայ . քանզի երիտասարդը՝ հարիւր
տարեկան պիտի մեռնի , [շ]և
հարիւր տարեկան մեղաւորը՝ անէծքի
21 պիտի հանդիպի ։ Ու [ո]տուներ
պիտի շինեն , ու պիտի բնակին ,
և այգիներ պիտի տնկեն , ու անոնց
22 պտուղը պիտի ուտեն ։ Անոնք
պիտի չշինեն՝ որ ուրիշները բնակին ,
անոնք պիտի չտնկեն՝ որ ուրիշները
ուտեն . վասն զի [չ]իմ ժողովուրդիս
օրերը՝ ծառի օրերուն
չափ պիտի ըլլան . և [պ]իմ ընտրածներս
իրենց ձեռացը գործքերը պիտի
23 հինցընեն ։ Անոնք պարապ տեղը
պիտի չաշխատին , [ջ]ու դժբաղդութեան
համար *զաւակներ* պիտի
չծնանին . քանզի [ռ]անոնք Տէրոջը
օրհնածներուն սերունդն են , ու
անոնց հետ անոնց զաւակներն *ալ* ։
24 Ու պիտի ըլլայ որ՝ [ս]անոնք դեռ
չկանչած՝ պատասխան պիտի տամ ,
ու քանի որ դեռ կը խօսին՝ պիտի
25 լսեմ ։ [վ]Գայլը ու գառը մէկտեղ
պիտի արածին , և առիւծը արջառի
պէս յարդ պիտի ուտէ . [տ]ու
օձին կերակուրը հող պիտի ըլլայ .
անոնք իմ բոլոր սուրբ լեռանս մէջ
վնաս պիտի չտան , ու պիտի չապականեն ,
կ'ըսէ Տէրը ։

Ն. Ք. Գ. Ք.
Իրր 698

յ Գլ. կբ. 5 ։
ն Գլ. լե. 10 ։ ծա. 11 ։ Յայտ. է. 17 ։ իա. 4 ։
շ Ժող. ը. 12 ։
ո Տես Ղև. իզ. 16 ։ բ Օր. իը. 30 ։ Գլ. կբ. 8 ։ Ամով. թ. 14 ։
չ Սաղ. ղբ. 12 ։
պ Հմր 9 , 15 ։
ջ Տես բ Օր. իը. 41 ։ Ովս. թ. 12 ։
ռ Գլ. կա. 9 ։
ս Սաղ. լբ. 5 ։ Դան. թ. 21 ։
վ Գլ. ժա. 6 , 7 , 9 ։
տ Ծն. գ. 14 ։

ԳԼ. ԿԶ.

1 Փառաւոր Աստուծոյ ծառայութիւնը պէտք է որ ըլլայ խոնարհութեամբ և անկեղծութեամբ ։ 5 Աստուած կը մխիթարէ խոնարհները՝ յիշելով եկեղեցիին զարմանալի զարգացումը ։ 10 ու անոր վայելելու բարիքները ։ 15 Աստուծոյ անաչառ դատաստանները չարերուն դէմ ։ 19 Հեթանոսները սուրբ եկեղեցի մը պիտի ունենան , 24 ու չարերուն դատապարտութիւնը պիտի տեսնեն ։

1 Տէրը այսպէս կ'ըսէ . [ր]Երկինքը իմ
աթոռս է , ու երկիրը իմ ոտքերուս
պատուանդանն է . աս
ինչ տուն է որ ինծի համար կը
շինէք , և աս ինչ տեղ է իմ
2 հանգստութեանս համար . Քանզի
ասոնց ամէնը իմ ձեռքս շինեց , ու
ասոնց ամէնը եղան , կ'ըսէ Տէրը .
[ց]բայց ես անոր պիտի նայիմ ,
[ւ]*[illegible]* խոնարհին , և կոտրած

ր Գ Թագ. ը. 27 ։ բ Մն. զ. 18 ։ Մատ. ե. 34 , 35 ։ Գործ. է. 48 , 49 ։ ժէ. 24 ։
ց Գլ. ծէ. 15 ։ կա. 1 ։
ւ Սաղ. լդ. 18 ։ ծա. 17 ։

հոգի ունեցողին , ու [Դ] իմ խօսքէս
դողացողին ։
3 [Ե] Արջառ մորթողը՝ մարդ մեռցընողի
պէս է , գառնուկ զոհողը՝
շուն մորթողի պէս , և նուէր մատուցանողը՝
խոզի արիւն մատուցանողի
պէս , կնդրուկ ծխողը՝
[*] կուռք պաշտողի՝ պէս . իրաւցընէ
անոնք իրենց ճամբաները ընտրեցին
, ու անոնց հոգիները իրենց
4 գարշելիներէն կ'ախորժեն ։ Ես ալ
անոնց թշուառութիւնները պիտի
ընտրեմ , և իրենց վախցած բաները
իրենց վրայ պիտի բերեմ . [Զ] Վասն
զի կանչեցի ու պատասխան տուող
չեղաւ . խօսեցայ , ու մտիկ չըրին .
հապա իմ առջևս չարութիւն ըրին ,
և իմ չհաճածս ընտրեցին ։
5 Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէք՝ [Է] ով
անոր խօսքէն դողացողներ . իմ
անուանս համար ձեզ ատող , ու
ձեզ անարգող ձեր եղբայրները ըսին .
[Ը] Թող Տէրը փառաւորուի ,
[Թ] ու ձեր ուրախութիւնը տեսնենք .
բայց անոնք պիտի ամչնան ։
6 Քաղաքէն աղաղակի ձայն՝ տաճարէն
մէկ ձայն մը կու գայ՝ Տէրոջը
ձայնը՝ որ իր թշնամիներուն պատիժ
7 կը հատուցանէ ։ Ցաւ չքաշած՝
ծնաւ , ցաւը չհասած՝ արու
8 զաւակ ծնաւ ։ Ասանկ բան մը ով
լսեց , ասանկ բան մը ով տեսաւ .
միթէ երկիրը մէկ օրուան մէ՞ջ
ծնաւ , կամ մէկ ազգ մը մէկ անգա՞մն
ծնաւ . քանզի Սիոնը ցաւ
քաշածին պէս՝ իր տղաքները ծնաւ ։
9 Ես որ ծնանելու վայրկեանը կը բերեմ
, ծնանիլ պիտի չտա՞մ , կ'ըսէ
Տէրը . ես որ ծնանիլ կու տամ ,
արգանդը պիտի գոցե՞մ , կ'ըսէ քու
10 Աստուածդ ։ Երուսաղէմին հետ
ուրախացէ՛ք , ու անոր հետ ցնծացէ՛ք
դուք ամէնքդ որ զանիկայ կը սիրէք .
մեծապէս ուրախացէ՛ք անոր հետ՝ դուք ամէնքդ որ
անոր համար սուգ կը բռնէք .
11 Վասն զի անոր մխիթարութեան
ստինքներէն պիտի ծծէք , ու
կշտանաք . վասն զի դուք պիտի
դիէք , և անոր փառքին առատութիւնովը
զուարճանաք ։
12 Քանզի Տէրը այսպէս կ'ըսէ . Ահա
ես [Ժ] անոր վրայ խաղաղութիւնը
գետի պէս , ու ազգերուն փառքը
յորդահոս հեղեղի պէս պիտի տարածեմ
. և [Ի] պիտի դիէք . [Լ] գիրկի
վրայ պիտի վերցուիք , ու ծունկերու
13 վրայ պիտի գգուիք ։ Ինչպէս
որ մէկ մայր մը [†] իր տղան՝ կը մխիթարէ
, այնպէս ալ ես ձեզ պիտի
մխիթարեմ . ու Երուսաղէմին մէջ

Ն. Ք. Ծ. Իբր 698

[Դ] Եզր. Թ. 4 ։ Ժ. 3 ։ Առակ. ԻԸ. 14 ։ Հմր 5 ։
[Ե] Գլ. Ա. 11 ։
[*] Եբր. ուրացութիւն օրհնողի
[Զ] Առակ. Ա. 24 ։ Գլ. ԿԵ. 12 ։ Երեմ. Է. 13 ։
[Է] Հմր 2 ։
[Ը] Գլ. Ե. 19 ։
[Թ] Բ Թես. Ա. 10 ։ Տիտ. Բ. 13 ։
[Ժ] Գլ. ԽԲ. 18 ։ Կ. 5 ։
[Ի] Գլ. Կ. 16 ։
[Լ] Գլ. ԽԹ. 22 ։ Կ. 4 ։
[†] Եբր. մէկը

մխիթարութիւն պիտի գտնէք ։
14 Ու պիտի տեսնէք , ու սրտերնիդ
պիտի ուրախանայ . և [Խ] ձեր ոսկորները
կանանչ խոտի պէս պիտի
ծաղկին . ու Տէրոջը ձեռքը՝ իր ծառաներուն
վրայ՝ և անոր բարկութիւնը՝
իր թշնամիներուն վրայ
15 պիտի յայտնուի ։ [Ծ] Քանզի ահա
Տէրը կրակով կու գայ , ու անոր
կառքերը մրրիկի պէս են , որ իր
բարկութիւնը սրտմտութիւնով , և
իր սպառնալիքը՝ կրակի բոցով 'ի
16 գործ դնէ ։ Քանզի Տէրը կրակով
ու [Կ] իր սրովը պիտի դատէ ամէն
մարմինը . ու Տէրոջմէ սպաննուածները
շատ պիտի ըլլան ։
17 [Հ] Զիրենք սրբողները , և պարտէզներու
մէջտեղը իրարմէ ետև
մաքրուողները , └ խոզի միս , ու
պիղծ բաներ , և մուկ ուտողները՝
մէկտեղ բնաջինջ պիտի ըլլան ,
18 կ'ըսէ Տէրը ։ Բայց ես անոնց
գործքերը ու խորհուրդները գիտեմ
. └ պիտի ըլլայ որ՝ բոլոր ազգերը
ու լեզուները պիտի ժողվեմ .
և անոնք պիտի գան , ու իմ փառքս
19 տեսնեն ։ Ու անոնց մէջը
նշան պիտի դնեմ , ու անոնցմէ
ազատուածները ազգերուն պիտի
խրկեմ , այսինքն դէպ 'ի Թարսիս ,
դէպ 'ի Փուղ և Ղուդ՝ (աղեղնաւորները
,) դէպ 'ի Թոբէլ ու
Յաւան , ան հեռու կղզիները , որ
իմ համբաւս չլսեցին , և իմ փառքս
չտեսան . [Ձ] Ու իմ փառքս
20 ազգերու մէջ պիտի պատմեն ։ Ու
անոնք՝ ձիերով ու կառքերով ,
գահաւորակներով , ջորիներով , ու
տաճիկ ուղտերով՝ ձեր բոլոր եղբայրները
ամէն ազգերէն իմ սուրբ
լեռս Երուսաղէմ [Ղ] Տէրոջը ընծայ
պիտի բերեն , կ'ըսէ Տէրը , ինչպէս
որ Իսրայէլի որդիքը մաքուր ամանով
Տէրոջը տունը ընծայ կը բերեն
21 ։ Ու անոնցմէ ալ պիտի առնեմ
, [Ճ] քահանաներ ու Ղեւտացիներ
ըլլալու համար , կ'ըսէ Տէրը ։
22 Քանզի ինչպէս որ իմ ստեղծելու
[Մ] նոր երկինքս , ու նոր երկիրս իմ
առջևս պիտի կենայ , կ'ըսէ Տէրը ,
այնպէս ալ ձեր սերունդը ու ձեր
23 անունը պիտի կենայ ։ Ու [Յ] պիտի
ըլլայ որ՝ նոր ամիսէ նոր ամիս , ու
շաբաթէ շաբաթ , [Ն] ամէն մարմին
իմ առջևս երկրպագութիւն ընելու
24 պիտի գայ , կ'ըսէ Տէրը ։ Ու
անոնք պիտի ելլեն , ու [Շ] ինծի
ապստամբ եղող մարդոց դիերը
պիտի տեսնեն . քանզի [Ո] անոնց որդը
պիտի չմեռնի , և անոնց կրակը
պիտի չմարի . ու անոնք ամէն
մարմինոյ զզուանք պիտի ըլլան ։

Ն. Ք. Ծ. Իբր 698

[Խ] Տես Եզեկ. ԼԷ. 1 , ևն ։
[Ծ] Գլ. Թ. 5 ։ Բ Թես. Ա. 8 ։
[Կ] Գլ. ԻԷ. 1 ։
[Հ] Գլ. ԿԵ. 3 , 4 ։
[Ձ] Մաղ. Ա. 11 ։
[Ղ] Հռովմ. ԺԵ. 16 ։
[Ճ] Ել. ԺԹ. 6 ։ Գլ. ԿԱ. 6 ։ Ա Պետ. Բ. 9 ։ Յայտ. Ա. 6 ։
[Մ] Գլ. ԿԵ. 17 ։ Բ Պետ. Գ. 13 ։ Յայտ. ԻԱ. 1 ։
[Յ] Զաք. ԺԴ. 16 ։
[Ն] Սաղ. ԿԵ. 2 ։
[Շ] Հմր 16 ։
[Ո] Մար. Թ. 43 , 45 , 47 ։

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ԵՐԵՄԻԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Երեմիային ժամանակը ։ 3 ու կոչումը ։ 11 իր մարգարէական տեսիլքները՝ որոնց մէջ նշենիի գաւազան մը ու եռացող կաթսայ մը կը տեսնէ ։ 15 իր ծանր պատգամը Յուդայի դէմ ։ 17 Աստուած կը քաջալերէ զանիկայ՝ խոստանալով որ անոր օգնական պիտի ըլլայ ։

1 Բենիամինի երկիրը՝ [ա]Անաթովթի մէջ եղող քահանաներէն Քեղկիայի որդւոյն Երեմիային խօսքերը ։ 2 Որ անոր՝ Տէրոջը խօսքը եղաւ, Յուդայի թագաւորին Ամոնի որդւոյն Յովսիային օրերը՝ [բ]անոր թագաւորութեանը տասնըերեքերորդ տարին ։ 3 Նաև Յուդայի թագաւորին Յովսիային որդւոյն Յովակիմին օրերը՝ մինչև Յուդայի թագաւորին Յովսիայի որդւոյն [գ]Սեդեկիային մետասաներորդ տարւոյն վերջը՝ [դ]մինչև Երուսաղէմի գերութիւնը՝ [ե]որ հինգերորդ ամսուն մէջ եղաւ ։

4 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ, 5 ըսելով · [զ]Քեզ որովայնի մէջ չստեղծած՝ [է]քեզ գիտցայ, ու դուն մօրդ արգանդէն չելած՝ [ը]քեզ սրբեցի · քեզ ազգերուն մարգարէ 6 ըրի ։ Ես ալ ըսի · [թ]Ո՜Հ, Տէր Եհովայ, ահա ես խօսիլ չեմ գիտեր · վասն զի ես մանուկ եմ ։ 7 Բայց Տէրը ինծի ըսաւ · Մի ըսեր թէ՝ Ես մանուկ եմ · վասն զի ուր որ քեզ խրկեմ, պիտի երթաս, ու [ժ]ինչ որ քեզի պատուիրեմ, 8 պիտի խօսիս ։ [ի]Անոնց երեսէն մի վախնար · [լ]քանզի ես քեզի հետ եմ քեզ ազատելու համար, կ'ըսէ Տէրը ։

9 Եւ Տէրը իր ձեռքը երկնցուց, ու [խ]իմ բերնիս դպաւ · և Տէրը ինծի ըսաւ · Ահա [ծ]իմ խօսքերս քու 10 բերանդ դրի ։ [կ]Նայէ, ես այսօր քեզ ազգերուն վրայ և թագաւորութիւններուն վրայ կայնեցուցի, որ [հ]խլես, ու փլցընես, և կործանես, ու աւրես · նաև շինես ու տնկես ։

11 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով · Ով Երեմիա՝ ի՞նչ կը տեսնես ։ Ու ես ըսի · Նշենիի գա- 12 ւազան մը կը տեսնեմ ։ Ան ատենը Տէրը ինծի ըսաւ · Աղէկ տեսար · վասն զի ես իմ խօսքիս համար՝ զանիկայ կատարելու *պիտի արտորամ ։

13 Եւ երկրորդ անգամ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով · Ի՞նչ կը տեսնես ։ Ու ես ըսի · [ձ]Եռացող կաթսայ մը կը տեսնեմ՝ որ անոր երեսը դէպ 'ի հիւսիս է ։ 14 Եւ Տէրը ինծի ըսաւ · [ղ]Չարիքը հիւսիսէն պիտի բորբոքի երկրին 15 բոլոր բնակչացը վրայ ։ Քանզի ահա ես [ճ]հիւսիսի թագաւորութիւններուն բոլոր ազգատոհմերը պիտի կանչեմ, կ'ըսէ Տէրը · ու պիտի գան, և [մ]ամէն մէկը իր աթոռը Երուսաղէմի դռներուն առջևը՝ և անոր շրջակայ պարիսպներուն վրայ՝ ու Յուդայի բոլոր քաղաքներուն 16 վրայ պիտի դնեն ։ Եւ պիտի խօսիմ անոնց իմ դատաստաններս, անոնց բոլոր չարութիւններուն համար · [յ]վասն զի անոնք զիս թողուցին, և ուրիշ աստուածներու խունկ ծխեցին, ու իրենց ձեռացը գործքերուն երկրպագութիւն ըրին ։

17 Ուրեմն դուն՝ [ն]քու մէջքդ պնդէ, ու ելի՛ր, և քեզի բոլոր հրամայածս անոնց ըսէ · [շ]անոնց երեսէն մի վախնար · չըլլայ որ քեզ անոնց 18 առջևը ամօթով ընեմ ։ Եւ ես ահա այսօր քեզ բոլոր երկրին դէմ՝ [ո]Յուդայի թագաւորներուն, անոր իշխաններուն, անոր քահանաներուն և երկրին ժողովուրդին՝ ամուր քաղաքի պէս, ու երկաթէ սիւնի պէս, ու պղնձէ պարիսպնե- 19 րու պէս դրի ։ Եւ անոնք քեզի հետ պիտի պատերազմին, բայց պիտի չկրնան քեզ յաղթել · [չ]վասն զի ես քեզի հետ եմ՝ քեզ ազատելու համար, կ'ըսէ Տէրը ։

ԳԼ · Բ

1 Աստուած իր առջի բարերարութիւնները յիշելով՝ կը վիճի Հրէից հետ՝ իրենց անտեղի ապստամբութեանը համար, 9 որուն նմանը չկար · 14 կը ցուցընէ թէ իրենք են իրենց թշուառութիւններուն պատճառը ։ 20 Յուդայի մեղքերը ։ 31 Անոր յոյսը պարապ կ'ելլէ ։

1 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ, ըսելով · 2 Գնա, ու Երուսաղէմին ականջներուն կանչէ ու ըսէ · Տէրը

Ն · Ք · ԳՔ ·
Իրր 629

ա Յես · իա · 18 ։ Ա Մն · զ · 60 ։ Գլ · լբ · 7 , 8 , 9 ։
բ Գլ · իե · 3 ։
գ Գլ · լթ · 2 ։
դ Գլ · ծբ · 12 , 15 ։
ե Դ Թագ · իե · 8 ։
զ Ես · խթ · 1 , 5 ։
է Եզ · լգ · 12 , 17 ։
ը Ղուկ · ա · 15 , 41 ։ Գաղ · ա · 15 , 16 ։
թ Ել · դ · 10 ։ զ · 12 , 30 ։ Ես · զ · 5 ։
ժ Թուոց · իբ · 20 , 38 ։ Մատ · իը · 20 ։
ի Եզեկ · բ · 6 ։ գ · 9 ։ Հմր 17 ։
լ Ել · գ · 12 ։ Բ Օր · լա · 6 , 8 ։ Յես · ա · 5 ։ Գլ · ժե · 20 ։ Գործ · իզ · 17 ։ Եբր · ժգ · 6 ։
խ Ես · զ · 7 ։
ծ Ես · ծա · 16 ։ Գլ · ե · 14 ։
կ Գ Թագ · ժթ · 17 ։
հ Գլ · ժը · 7 ։ Բ Կոր · ժ · 4 , 5 ։

Ն · Ք · ԳՔ ·
Իրր 629

* Եբր · կը հսկեմ ։
ձ Եզեկ · ժա · 3 , 7 ։ իդ · 3 ։
ղ Գլ · դ · 6 ։ զ · 1 ։
ճ Գլ · ե · 15 ։ զ · 22 ։ ժ · 22 ։ իե · 9 ։
մ Գլ · լթ · 3 ։ խգ · 10 ։
յ Բ Օր · իը · 20 ։ Գլ · ժէ · 13 ։
ն Գ Թագ · ժը · 46 ։ Դ Թագ · դ · 29 ։ Թ · 1 ։ Յոբ · լը · 3 ։ Ղուկ · ժբ · 35 ։ Ա Պետ · ա · 13 ։
շ Եզ · գ · 12 ։ Հմր 8 ։ Եզեկ · բ · 6 ։
ո Ես · ծ · 7 ։ Գլ · զ · 27 ։ ժե · 20 ։
չ Հմր 8 ։

Ն. Ք. ՂԲ.
Իրր 629

− բՕր. բ. 7.
‡ Եզեկ. ժզ. 8. 22. 60. Իգ. 3. 8. 19. Ովս. բ. 15.
÷ Ել. ժԹ. 5. 6.
ꚍ Յակ. ա. 18. Յայտ. ժդ. 4.
Ի Գւ. ժբ. 14. ծ. 7.
Ն Եա. ե. 4. Միք. զ. 3.
Ի Դ Թագ. ժէ. 15. Յովն. բ. 8.
Շ Եա. կգ. 9. 11. 13. Ովս. ժգ. 4.
Ի բՕր. ը. 15. լբ. 10.
Ձ Թուոց. ժգ. 28. ժդ. 7. 8. բՕր. ը. 7. 8. 9.
Է Ղև. ժը. 25. 27. 28. Թուոց. լե. 33. 34. Սաղ. Հը. 58. 59. Ճզ. 38. Գւ. գ. 1. ժզ. 18.
Ն Մաղ. բ. 6. 7. Հռով. բ. 20.
Ի Գւ. իգ. 13.
Ժ Հմր 11. Ամ. բ. 13.
Հ Եզեկ. ի. 35. 36. Միք. զ. 2.
Կ Ել. ի. 5. Ղև. ի. 5.
Յ Միք. գ. 5.
Ն Սաղ. ճժե. 4. Եա. լէ. 19. Գւ. ժզ. 20.
Ճ Սաղ. Ճզ. 20. Հռով. ա. 23.
Ճ Հմր 8.
Ն Եա. ա. 2. Գւ. զ. 19.
Ն Սաղ. լզ. 9. Գւ. ժէ. 13. ժը. 14. Յով. դ. 14.
Ն Տես Ել. դ. 22.
* Եբր. ընդոծի՞ն
− Եա. ա. 7. Գւ. դ. 7.

այսպէս կ'ըսէ. −Անապատին մէջ, ան չցանուած երկիրը՝ իմ ետեւէս եկած ատենդ՝ քու ‡մանկութեանդ քաղցրութիւնը, քու հարսնութեանդ սէրը քեզի համար յիշեցի։
3 ÷Իսրայէլը՝ Տէրոջը սուրբ էր. ꚍ անոր արմտեացը երախայրին էր. Իամէն անոնք որ զանիկայ կ'ուտէին, յանցաւոր կ'ըլլային. անոնց վրայ չարիք կը հասնէր, կ'ըսէ Տէրը։
4 Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէք՝ ով Յակոբի տունը, ու Իսրայէլի տանը
5 բոլոր ազգատոհմները. Տէրը այսպէս կ'ըսէ. ՆՁեր հայրերը ի՞նչ անիրաւութիւն գտան իմ վրաս, որ ինծմէ հեռացան, Իև ունայնութեան ետեւէ երթալով՝ ունայն ե-
6 ղան. Ու չըսին թէ՝ Ո՞ւր է Տէրը՝ որ Շմեզ Եգիպտոսի երկրէն հանեց. որ մեզ Իանապատէն պտըտցուց, ամայութեան և փոսերու երկրէն, չորութեան և մահուան ստուերի երկրէն, անանկ երկրէ մը՝ ուսկից որ մարդ չէր անցներ, ու հոն մարդ
7 չէր բնակեր։ Եւ ձեզ Ձպարարեր երկիր մը բերի, որ անոր պտուղը ու բարիքը ուտէք. և դուք մըտաք, ու Էիմ երկիրս անմաքուր ըրիք, և իմ ժառանգութիւնս
8 պղծեցիք։ Քահանաները չըսին թէ՝ Տէրը ո՞ւր է, ու Նօրինաց վարդապետները զիս չճանչցան, և հովիւները ինծմէ ապստամբեցան, Իու մարգարէները Բահաղով մարգարէութիւն ըրին, և Ճանօգուտ
9 բաներու ետեւէ գացին։ Անոր համար Ժձեզի հետ տակաւին պիտի վիճիմ՝ կ'ըսէ Տէրը. ու Հձեր որդւոցը որդիներուն հետ պիտի վի-
10 ճիմ։ Վասն զի Կիտացւոց կղզիները անցէք, ու նայեցէք։ Եւ Կեդարը մարդ խրկեցէք, ու աղէկ հասկցէք, և տեսէք թէ այսպէս
11 բան մը եղե՞ր է. ՅՄիթէ մէկ ազգ մը իր աստուածները փոխե՞ց, Նթէև անոնք Աստուած չեն. Ճբայց իմ ժողովուրդս իր Փառքը՝ Ճանօգուտ
12 բանի հետ փոխեց։ ՃՈ՛վ երկինք՝ ասոր վրայ զարմացէք. ապշեցէք ու խիստ սոսկացէք,
13 կ'ըսէ Տէրը. Վասն զի իմ ժողովուրդս երկու չարութիւն գործեց. զիս՝ Նկենաց ջուրին աղբիւրը թողուցին, և իրենց գուբեր փորեցին, ծակոտ գուբեր՝ որ
14 չեն կրնար ջուր պահել։ Միթէ Իսրայէլը Նծառա՞յ է, կամ *ծառայի զաւա՞կ" է. անիկայ ինչո՞ւ համար յափշտակութեան մատ-
15 նուեցաւ. −Անոր վրայ առիւծի կորիւնները գոչեցին, ու ձայներնին հանեցին, և անոր երկիրը աւերակ ըրին. անոր քաղաքները այրեցան,
16 անբնակ եղան։ Մեմփացւոց ու ՆՏափնացւոց տղաքները անգամ՝ քու գլխուդ գագաթը կոտրեցին։
17 ՂՉէ՞ որ ասիկայ դուն քու վրադ բերիր՝ քու Տէր Աստուածդ ձգելովդ, երբոր Նանիկայ ճամբուն մէջ քեզի առաջնորդութիւն կ'ընէր։
18 Եւ հիմա դուն −Եգիպտացւոց ճամբան ի՞նչ բան ունիս, որ −Սիովրի ջուրը խմելու {Եբր—. կամ Ասորեստանի ճամբան ի՞նչ բան ունիս, որ Գետին ջուրը խմե-
19 լու {Եբր—։ Քու Հչարութիւնդ քեզ պիտի խրատէ, ու քու անհաւատարմութիւններդ քեզ պիտի յանդիմանեն. արդ՝ գիտցիր ու տե՛ս թէ դէշ ու դառն բան մըն է, որ քու Տէր Աստուածդ կը թողուս, և քու վրադ իմ վախս չկայ, կ'ըսէ զօրաց Եհովայ Տէրը։
20 Վասն զի քու լուծդ շատոնցմէ †կոտրեցիր, քու կապերդ փրցուցիր, ու ըսիր. Ծառայութիւն չեմ ըներ. այնպէս որ" ꚍ ամէն բարձր բլուրի վրայ, և ամէն կանանչ ծառի տակ ծռեցար ꚍ պոռնկու-
21 թիւն ըրիր։ Ու ես ꚍքեզ ընտիր որթ, –– բոլորովին հարազատ սերմ տնկեր էի. և դուն ինչպէս −վայրենի որթի անպիտան ճիւղե-
22 րու պէս եղար ինծի։ Թէ որ ÷բորակով լուացուիս, ու շատ օճառ ալ գործածես, ÷քու անօրէնութիւնդ առջեւս բիծի պէս կը մնայ,
23 կ'ըսէ Տէր Եհովան։ °Ի՞նչպէս կրնաս ըսել. Ես չպղծուեցայ. Բահաղին ետեւէն չգացի. ‡Հովիտին մէջ քու ճամբադ նայէ, ինչ ըրածդ գիտցիր, ով խոտորնակ ճամբաներ պտըտող արագընթաց տաճիկ
24 ուղտ։ Անապատը սովորած −վայրենի էշը՝ որ իր հոգւոյն ցանկութեամբը օդը կը ծծէ, իր ցանկութենէն ո՞վ կրնայ ետ դարձնել. զանիկայ ամէն փնտռողները չեն յոգնիր. զանիկայ իր ամսուն մէջ
25 կը գտնեն։ Ոտքդ մերկութենէ՝ ու կոկորդդ ծարաւէն ետ պահէ. բայց ‡դուն ըսիր. ‡Անկարելի է", չըլլար. վասն զի ‡օտարները սիրեր եմ, ու անոնց ետեւէն պիտի երթամ։

26 Ինչպէս որ գողը բռնուած ատենը կ'ամչնայ, անանկ ալ ամըչցան Իսրայէլի տունը՝ իրենք, իրենց թագաւորները –– իշխանները, և քահանաները ու մարգարէները.
27 Որոնք փայտին կ'ըսեն. Դուն իմ հայրս ես, ու քարին՝ Դուն զիս ծնար. քանզի ինծի կռնակ դարձուցին, և ոչ թէ երեսս. բայց ꚍ իրենց ձախորդութեան ժամանակը կ'ըսեն. Ելի՛ր, ու մեզ ազատէ։

Ն. Ք. ՂԲ.
Իրր 629

Ն Գւ. խգ. 7. 8. 9.
Ղ Գւ. դ. 18.
Ն բՕր. լբ. 10.
− Եա. լ. 1. 2.
− Յես. ժգ. 3.
Հ Եա. գ. 9. Ովս. ե. 5.
† Կամ՝ կոտրեցի, քու կապանքներդ փրցուցի, ու դուն ըսիր. Օրինազանց չեմ ըլլար. սակայն
ꚍ բՕր. ժբ. 2. Եա. ծէ. 5. 7. Գւ. գ. 6.
ꚍ Ել. լդ. 15. 16.
ꚍ Ել. ժե. 17. Սաղ. խդ. 2. 4. 8. Եա. ե. 1. կ. 21. Մատ. իա. 33. Մար. ժբ. 1. Ղու. ի. 9.
− բՕր. լբ. 32. Եա. ա. 21. ե. 4.
÷ Յոբ. Թ. 30.
÷ բՕր. լբ. 34. Յոբ. ժդ. 17. Ովս. ժգ. 12.
° Առակ. ը. 12.
‡ Գւ. է. 31.
− Յոբ. լթ. 5. 6. Գւ. ժդ. 6.
‡ Գւ. ժը. 12.
‡ Եբր. յոյս չկայ.
‡ բՕր. լբ. 16. Գւ. գ. 13.
ꚍ Դատ. ժ. 10. Սաղ. Հը. 34. Եա. իզ. 16.

Ն. Ք. ԴՔ.
Իրր 629

Բ Օր. լբ. 37 ։ Դատ. ժ. 14 ։
Ես. խե. 20 ։
Գլ. ժա. 13 ։
Հմր 23. 35 ։
Ես. ա. 5 ։ թ. 13 ։ Գլ. ե. 3 ։
Բ Մն. լզ. 16 ։ Նեեմ. թ. 26 ։ Մատ. իգ. 29, 37 ։ Գործ. է. 52 ։ Ա Թես. բ. 15 ։
Հմր 5 ։
Սաղ. ժբ. 4 ։
Բ Օր. լբ. 15 ։
Սաղ. ճզ. 21 ։ Գլ. ժգ. 25 ։ Ովս. ը. 14 ։
Սաղ. ճզ. 38 ։ Գլ. ժթ. 4 ։
Հմր 23. 29 ։
Հմր 9 ։
Առակ. իը. 13 ։ Ա Յով. ա. 8, 10 ։
Հմր 18 ։ Գլ. լա. 22 ։ Ովս. ե. 13 ։ ժբ. 1, 2 ։
Ես. լ. 3 ։ Գլ. լէ. 7 ։
Բ Մն. իը. 16, 20, 21 ։
Բ Թագ. ժգ. 19 ։

28 Եւ ո՞ւր են քու աստուածներդ՝ որոնք քեզի շինեցիր . թէ որ քու ձախորդութեանդ ժամանակը քեզ կրնան ազատել , թող ելլեն . վասն զի քու աստուածներդ՝ ով Յուդա՝ քու քաղաքներուդ թուոյն չափ եղան ։

29 Ինչո՞ւ համար ինծի հետ կը վիճիք . դուք ամէնքդ ինծմէ ապստամբեցաք , կ՚ըսէ Տէրը ։

30 Պարապ տեղը ձեր տղաքը ծեծեցի . անոնք խրատ չառին . ձեր սուրը՝ ապականարար առիւծի պէս՝ ձեր մարգարէները կերաւ ։

31 Ո՛վ ազգ՝ Տէրոջը խօսքին նայեցէք . միթէ ես անապատ եղայ Իսրայէլին , կամ մութ երկիր մը . իմ ժողովուրդս ինչո՞ւ կ՚ըսեն . Մենք ինքնագլուխ կը պտըտինք . մէյմըն ալ քեզի չենք գար ։

32 Միթէ կոյսը իր զարդերը , հարսը իր գօտին կը մոռնայ . բայց իմ ժողովուրդս անթիւ օրեր զիս մոռցաւ ։

33 Սէր փնտռելու համար՝ ինչո՞ւ քու ճամբադ աղէկ կը ցուցընես , անանկ որ քու ճամբաներդ չար կիներուն ալ սորվեցուցիր ։

34 Նաև քու քղանցքներուդ վրայ՝ անմեղ աղքատաց հոգիներուն արիւնները գտնուեցաւ . զանոնք գաղտուկ տեղուանք չգտայ , հապա աս ամէն բաներուն վրայ ։

35 Բայց դուն կ՚ըսես թէ՝ Անմեղ ըլլալուս համար՝ անոր բարկութիւնը անշուշտ ինծմէ պիտի դառնայ ։ Ահա ես քեզի հետ դատ պիտի վարեմ՝ Ես մեղք չգործեցի ըսելուդ համար ։

36 Ինչո՞ւ ճամբադ փոխելով՝ այսչափ կը թափառիս . դուն Եգիպտոսէն ալ պիտի ամչնաս , ինչպէս որ Ասորեստանէն ամչցար ։

37 Դուն ասկէ ալ պիտի ելլես՝ ձեռքերդ գլխուդ վրայ դրած . քանզի Տէրը քու յոյսերդ մերժեց , ու անոնցմով յաջողութիւն պիտի չունենաս ։

ԳԼ. Գ

1 Աստուծոյ մեծ ողորմութիւնը Յուդային գարշելի պոռնկութիւններու ետևէ եղած ատենը ։ 6 Յուդան Իսրայէլէն աւելի չար կ՚ըլլայ ։ 12 Աւետարանին խոստմունքները դէպ ՚ի ապաշխարողներուն ։ 20 Իսրայէլը յանդիմանուելով , ու Աստուծմէ կանչուելով՝ իր մեղքերը կը խոստովանի ։

1 Կ՚ըսեն թէ՝ Մէկ մարդ մը թէ որ իր կնիկը արձակէ , և անիկայ՝ անոր քովէն երթայ ու մէկ ուրիշ էրիկ մը առնէ , անիկայ մէյմըն ալ անոր կնկանը կը դառնա՞յ . ան երկիրը բոլորովին չը՞պղծուիր . Բայց դուն՝ թէև շատ հոմանիներու հետ շնութիւն ըրիր , նորէն ինծի դարձիր՝ կ՚ըսէ Տէրը ։

2 Աչքերդ բլուրներուն վերցուր , ու նայէ՝, ո՞ւր պոռնկութիւն չըրիր . դուն անոնց համար ճամբաներուն վրայ նստար անապատի Արաբացիին պէս , և քու պոռնկութիւններովդ ու չարութիւններովդ երկիրը պղծեցիր ։

3 Ուստի անձրևները խափանեցան , ու վերջի անձրևը չեղաւ . սակայն քու ճակատդ պոռնիկի ճակատին պէս եղաւ . ամօթը մէկդի ձգեցիր ։

4 Միթէ ասկէ ետքը ինծի պիտի չաղաղակե՞ս՝ ըսելով . Ո՛վ Հայր իմ՝ դուն ես իմ մանկութեանս առաջնորդը ։

5 Միթէ յաւիտեան պիտի բարկանա՞յ , կամ իր սրտմտութիւնը միշտ պիտի պահէ՞ . ահա դուն ասանկ խօսեցար , և քու կարողութեանդ չափ չարութիւն գործեցիր ։

6 Ու Յովսիա թագաւորին օրերը Տէրը ինծի ըսաւ . Ապստամբ Իսրայէլին ըրածը տեսա՞ր . անիկայ ամէն բարձր լեռան վրայ , ու ամէն կանանչ ծառի տակ գնաց , և հոն շնութիւն ըրաւ ։

7 Ու անիկայ աս ամէն բաները ընելէն ետքը՝ ըսի . Ինծի դարձիր . բայց անիկայ չդարձաւ . և անոր ուխտադրուժ քոյրը Յուդա զայն տեսաւ ։

8 Ու երբոր ապստամբ Իսրայէլին շնութիւն ընելուն պատճառաւը՝ զանիկայ արձակեցի , և արձակման թուղթը անոր տուի , տեսայ որ անոր ուխտադրուժ քոյրը Յուդա չվախցաւ , հապա գնաց ինքն ալ շնութիւն ըրաւ ։

9 Ու եղաւ որ՝ անիկայ իր շնութեան լրբութիւնովը երկիրը պղծեց , քանզի քարի ու փայտի հետ շնութիւն ըրաւ ։

10 Այսու ամենայնիւ անոր ուխտադրուժ քոյրը Յուդան ալ բոլոր սրտովը ինծի չդարձաւ , հապա սուտութեամբ դարձաւ , կ՚ըսէ Տէրը ։

11 Եւ Տէրը ինծի ըսաւ . Ապստամբ Իսրայէլը ուխտադրուժ Յուդայէն աւելի զինքը արդարացուց ։

12 Գնա՛ աս խօսքերը դէպ ՚ի հիւսիս կանչելով ըսէ . Դարձիր ով ապստամբ Իսրայէլ՝ կ՚ըսէ Տէրը . իմ բարկութիւնս ձեր վրայ չեմ թափեր . քանզի ես ողորմած եմ , կ՚ըսէ Տէրը . յաւիտեան ոխ չեմ պահեր .

13 Միայն թէ քու անօրէնութիւնդ ճանչցիր , որ քու Տէր Աստուծմէդ ապստամբեցար , և ամէն կանանչ ծառի տակ՝ քու ճամբաներդ օտարներուն տարածեցիր . ու իմ խօսքիս հնազանդութիւն չըրիք , կ՚ըսէ Տէրը ։

14 Դարձէ՛ք՝ ով ապստամբ որդիք , կ՚ըսէ Տէրը . քանզի ձեր վրայ տիրողը ես եմ , և ձեզ պիտի առնեմ՝ մէկ քաղաքէ մէկ հոգի , ու մէկ ազգատոհմէ երկու հոգի , ու ձեզ Սիոն պիտի բերեմ .

15 Եւ ձեզի՝

Ն. Ք. ԴՔ.
Իրր 629

Ծն. լը. 14 ։ Առակ. իգ. 28 ։ Եզեկ. ժզ. 24, 25 ։
Գլ. ր. 7 ։ Հմր 9 ։
Ղև. իզ. 19 ։ Բ Օր. իը. 23, 24 ։ Գլ. թ. 12 ։ ժգ. 4 ։
Գլ. ե. 3 ։ զ. 15 ։ ը. 12 ։ Եզեկ. գ. 7 ։ Սոփ. գ. 5 ։
Գլ. ր. 2 ։ Ովս. ր. 15 ։

Իրր 612

Սաղ. հէ. 7 ։ ճգ. 9 ։ Ես. ծէ. 16 ։ Հմր 12 ։
Հմր 11, 14 ։ Գլ. է. 24 ։
Գլ. ր. 20 ։
Դ Թագ. ժէ. 13 ։
Եզեկ. ժզ. 46 ։ իգ. 2, 4 ։
Եզեկ. իգ. 9 ։
Դ Թագ. ժէ. 6, 18 ։
Եզեկ. իգ. 11, 12 ։
Գլ. ր. 7 ։ Հմր 2 ։
Գլ. ր. 27 ։
Բ Մն. լդ. 33 ։ Ովս. է. 14 ։
Եզեկ. ժգ. 51 ։ իգ. 11 ։
Դ Թագ. ժէ. 6 ։
Սաղ. ձզ. 15 ։ ճգ. 8, 9 ։ Հմր 5 ։
Ղև. իզ. 40 ։ Բ Օր. լ. 1, 2 ։ Առակ. իը. 13 ։
Բ Օր. ժբ. 2 ։ Հմր 2 ։ Եզեկ. ժզ. 15, 24, 25 ։
Գլ. ր. 25 ։ Ա Մն. ... ։
Հմր 5 ։

Ն. Ք. ԴՐ. ԻՐ 612

իմ սրտիս յարմար [հ]հովիւներ պիտի տամ, ու ձեզ գիտութեամբ և
16 հանճարով [տ]պիտի հովուեն ։ Ու երբոր դուք ան օրերը երկրի վրայ շատնաք ու աճիք, կ՚ըսէ Տէրը, մէյմըն ալ Տէրոջը ուխտին տապանակը՝ պիտի չըսեն. [ջ]և անիկայ միտքերնին պիտի չգայ, ու զանիկայ պիտի չյիշեն, և անոր այցելութիւն պիտի չընեն. ու ան բանը մէյմըն
17 ալ պիտի չըլլայ ։ Ան ատենը Երուսաղէմը՝ Տէրոջը աթոռը պիտի անուանեն. և ամէն ազգերը հոն [ռ]Տէրոջը անուանը համար Երուսաղէմ պիտի ժողվուին. և [ս]մէյմըն ալ իրենց չար սրտին կամակորութեանը ետևէն պիտի չերթան ։
18 Ան օրերը [վ]Յուդայի տունը Իսրայէլի տանը հետ պիտի երթայ. ու իրարու մէկտեղ [տ]հիւսիսի երկրէն՝ [ր]անոնց հայրերուն ժառանգութիւն
19 տուած երկիրս պիտի գան ։ Բայց ես ըսի. Քեզ ինչպէս որդւոց մէջ դնեմ, և քեզի [ց]այն ցանկալի երկիրը՝ ազգաց խիստ գեղեցիկ ժառանգութիւնը տամ. ու ըսի. Ինծի՝ [ւ]Հայր իմ՝ պիտի աղաղակես, և ինծի հետևելէն ետ պիտի չդառ-
20 նաս ։ Իրաւցընէ՝ ով Իսրայէլի տունը՝ ինչպէս որ մէկ կնիկ մը իր էրկանը անհաւատարիմ կ՚ըլլայ, այնպէս ալ [փ]դուք ինծի անհաւատարիմ եղաք, կ՚ըսէ Տէրը ։
21 [ք]Բլուրներուն վրայ ձայն մը լսուեցաւ, Իսրայէլի որդւոցը աղաչանքի ու լացի ձայնը. վասն զի անոնք իրենց ճամբան խոտորցուցին. իրենց Տէր Աստուածը մոռցան ։
22 [օ]Ո՛վ ապստամբ որդիք՝ դարձէ՛ք, [ֆ]ես ձեր ապստամբութիւնները կը բժշկեմ ։

Ահա մենք քեզի կու գանք. քանզի դուն մեր Տէր Աստուածն ես ։
23 [ա]Յիրաւի բլուրներուն ու լերանց բազմութեանը յուսալը պարապ բան է. [բ]Հապա Իսրայէլի փրկութիւնը մեր Տէր Աստուծմէն է ։
24 Վասն զի մեր մանկութենէն 'ի վեր մեր հայրերուն վաստակը՝ անոնց հօտերը, և արջառները, անոնց տղաքները, ու աղջիկները [գ]ամօթը
25 կերաւ ։ Մեր ամօթովը կը պառկինք, ու մեր անարգանքը մեզ կը ծածկէ. [դ]վասն զի մեր մանկութենէն մինչև աս օրս՝ թէ մենք և թէ մեր հայրերը՝ մեր Տէր Աստուծոյն դէմ մեղք գործեցինք, ու [ե]մեր Տէր Աստուծոյն ձայնին հնազանդութիւն չըրինք ։

հ Գլ. ԻԳ. 4 : Եզեկ. ԼԴ. 23 : Եփե. Դ. 11 :
տ Գործ. Ի. 28 :
ջ Եսա. ԿԵ. 17 :
ռ Եսա. Կ. 9 :
ս Գլ. ԺԱ. 8 :
վ Տես Եսա. ԺԱ. 13 : Եզեկ. ԼԷ. 16-22 : Ովս. Ա. 11 :
տ Համր 12 : Գլ. ԼԱ. 8 :
ր Ամով. Թ. 15 :
ց Սաղ. ՃԶ. 24 : Եզեկ. Ի. 6 : Դան. Ը. 9 : ԺԱ. 16, 41, 45 :
ւ Եսա. ԿԴ. 16 :
փ Եսա. ԽԸ. 8 : Գլ. Ե. 11 :
ք Եսա. ԺԵ. 2 :
օ Համր 14 : Ովս. ԺԴ. 1 :
ֆ Ովս. Զ. 1 : ԺԴ. 4 :
ա Սաղ. ՃԻԱ. 1, 2 :
բ Սաղ. Գ. 8 :
գ Գլ. ԺԱ. 13 : Ովս. Թ. 10 :
դ Եզր. Թ. 7 :
ե Գլ. ԻԲ. 21 :

ԳԼ. Դ

1 Աստուած իր խոստմունքովը կը կանչէ Իսրայէլը. 3 կը յորդորէ Յուդան որ ապաշխարէ՝ յիշելով իր երկիւղալի դատաստանները ։ 19 Յուդայի թշուառութիւններուն վրայ ցաւալի ողբ մը ։

1 Թէ որ դառնաս՝ ո՛վ Իսրայէլ, կ՚ըսէ Տէրը, [զ]ինծի պիտի դառնաս. ու թէ որ քու պղծութիւններդ իմ առջևէս վերցընես, ալ
2 թափառական պիտի չըլլաս ։ Եւ [է]ճշմարտութեամբ, իրաւամբ ու արդարութեամբ [ը]երդում պիտի ընես թէ՝ Տէրը կենդանի է. [թ]և ազգերը անով պիտի օրհնուին, ու
3 անով [ժ]պիտի պարծին ։ Վասն զի Տէրը Յուդայի ու Երուսաղէմի մարդիկներուն այսպէս կ՚ըսէ. [ի]Զմշակուած երկիրներ հերկեցէք ձեզի. ու [լ]փուշերու մէջ մի՛ ցա-
4 նէք ։ Ո՛վ Յուդայի մարդիկներ, ու Երուսաղէմի բնակիչներ, [խ]Տէրոջը թլփատուեցէք, և ձեր սրտին անթլփատութիւնը վերցուցէք. որ չըլլայ թէ իմ բարկութիւնս ձեր չար գործքերուն համար՝ կրակի պէս բորբոքի ու այրէ, և մարող մը չըլլայ ։
5 Յուդայի մէջ պատմեցէք, ու Երուսաղէմի մէջ քարոզեցէք, ու ըսէք. Երկրի վրայ փող հնչեցուցէք. բարձրաձայն աղաղակեցէք, ու ըսէք. [ծ]Ժողվուեցէք, ու պարըսպաւոր քաղաքները մտնենք ։
6 Դէպ 'ի Սիոն դրօշ վերցուցէք. քաշուեցէք, մի՛ կայնիք. վասն զի ես չարիք ու մեծ կոտորած պիտի
7 բերեմ [կ]հիւսիսէն ։ [հ]Առիւծը իր *որջէն ելաւ, և ազգերը ջարդողը իր տեղէն ելաւ՝ ճամբայ ինկաւ, [ձ]որ քու երկիրդ աւերակ ընէ. քաղաքներդ պիտի փլչին, ու անոնց
8 մէջ բնակիչ պիտի չգտնուի ։ Ասոր համար [ղ]քուրձեր հագէք, [ճ]ու սուգ ընելով ողբացէք. վասն զի Տէրոջը սաստիկ բարկութիւնը մեզմէ չդար-
9 ձաւ ։ Ու պիտի ըլլայ ան օրը՝ կ՚ըսէ Տէրը, որ թագաւորին սիրտը ու իշխաններուն սիրտը պիտի հատնի. և քահանաները պիտի ապշին, ու մարգարէները պիտի հիանան ։
10 Ան ատենը ըսի. Ա՜հ, ո՛վ Տէր Եհովայ. [մ]յիրաւի դուն աս ժողովուրդը ու Երուսաղէմը խաբելով խաբեցիր, [յ]ըսելով. Ձեզի խաղաղութիւն պիտի ըլլայ. և սուրը մինչև անոնց հոգին հասաւ ։
11 Ան ատենը աս ժողովուրդին ու Երուսաղէմին պիտի ըսուի. [ն]Այրող հով մը անապատին բլուրներէն կը գայ՝ իմ ժողովուրդիս աղջկանը ճամբուն մէջ, չէ թէ հոսելու համար, ոչ ալ մաքրելու համար ։
12 Ասկէ սաստիկ հով մը պիտի գայ ինծի. [շ]հիմա ես ալ անոնց հետ դատաստաններով պիտի խօսիմ ։

Ն. Ք. ԴՐ. ԻՐ 612

զ Գլ. Գ. 1, 22 : Յովէլ. Բ. 12 :
է Եսա. ԽԵ. 1 : Զաք. Ը. 8 :
ը Օր. Ժ. 20 : Եսա. ԽԵ. 23 : ԿԵ. 16 : Տես գլ. Ե. 2 :
թ Ծն. ԻԲ. 18 : Սաղ. ՀԲ. 17 : Գաղ. Գ. 8 :
ժ Եսա. ԽԵ. 25 : Ա Կոր. Ա. 31 :
ի Ովս. Ժ. 12 :
լ Մատ. ԺԳ. 7, 22 :
խ Օր. Ժ. 16 : Լ. 6 : Գլ. Թ. 26 : Հռով. Բ. 28, 29 : Կող. Բ. 11 :
ծ Գլ. Ը. 14 :
կ Գլ. Ա. 13, 14, 15 : Զ. 1, 22 :
հ Դ Թագ. ԻԴ. 1 : Գլ. Ե. 6 : Դան. Է. 4 :
* Եբր. մացառէն
ձ Գլ. ԻԵ. 9 :
ղ Եսա. Ա. 7 : Գլ. Ը. 15 :
ճ Եսա. ԻԲ. 12 : Գլ. Զ. 26 :
մ Եզեկ. ԺԴ. 9 : Բ Թես. Բ. 11 :
յ Գլ. Ե. 12 : ԺԴ. 13 :
ն Գլ. ԾԱ. 1 : Եզեկ. ԺԷ. 10 : Ովս. ԺԳ. 15 :
շ Գլ. Ա. 16 :

Ն. Ք. ԴԲ. իբր 612

13 Ահա անիկայ ամպերու պէս պիտի ելլէ, և անոր կառքերը մրրիկի պէս. անոր ձիերը արծիւներէն արագընթաց են. վա՜յ մեզի՝
14 որ կ'աւրուինք։ Ո՛վ Երուսաղէմ՝ սիրտդ չարութենէ լուա, որպէս զի փրկութիւն գտնես. քու չար խորհուրդներդ՝ մինչև ե՞րբ
15 սրտիդ մէջը պիտի մնան։ Վասն զի ձայն մը Դանէն լուր կը բերէ, ու Եփրեմի լեռնէն թշուառութիւն
16 լսել կու տայ։ Ազգերուն յիշեցէք. ահա Երուսաղէմին վրայով պատմեցէք, որ հեռաւոր երկրէ պաշարողներ կու գան, և Յուդայի քաղաքներուն վրայ իրենց ձայնը կ'արձակեն։
17 Անոր չորս կողմը ագարակի պահապաններու պէս պիտի պաշարեն. վասն զի անիկայ ինծի ապստամբեցաւ, կ'ըսէ Տէրը։
18 Աս բաները՝ քու ճամբաներդ ու գործքերդ բերին քու վրադ. ասիկայ քու չարութիւնդ է, վասն զի դառն է. որովհետև մինչև քու սիրտդ հասաւ։
19 Փորս, փորս. մինչև սրտիս շտեմարանները ցաւ կը զգամ. սիրտս իմ ներսիս դիս կը խռովի, չեմ կրնար լռել. քանզի դուն՝ ով իմ անձս, փողին ձայնը, պատերազմին
20 աղաղակը լսեցիր։ Կոտորած կոտորածի վրայ կը կանչուի, վասն զի բոլոր երկիրը կործանեցաւ. վրաններս յանկարծակի՝ ու խորաններս մէկէն կործանեցան.
21 Մինչև ե՞րբ դրօշը պիտի տեսնեմ, և փողին ձայնը պիտի լսեմ։
22 Քանզի իմ ժողովուրդս յիմար է, զիս չճանչցան. անոնք անմիտ զաւակներ են, ու անոնց քովը հանճար չկայ. անոնք չարութիւն ընելու իմաստուն են, բայց աղէկութիւն ընել չեն գիտեր։
23 Երկրի վրայ նայեցայ, և ահա անձև ու պարապ էր. երկինքը
24 նայեցայ, ու լոյս չունէր։ Լեռներուն նայեցայ, և ահա կը դողային, ու ամէն բլուրները կը
25 սարսէին։ Նայեցայ, և ահա մարդ մը չկար, ու երկինքի բոլոր թռչունները
26 փախած էին։ Նայեցայ, և ահա պտղաբեր երկիրը անապատ եղած էր, ու ամէն քաղաքները Տէրոջը երեսէն՝ անոր սաստիկ բարկութեանը երեսէն փլած էին։
27 Վասն զի Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Բոլոր երկիրը պիտի աւրուի. բայց բոլորովին վերջը պիտի չընեմ։
28 Ասոր վրայ երկիրը սուգ պիտի բռնէ, ու վերէն երկինքը պիտի խաւարի. վասն զի խօսեցայ, որոշեցի, և պիտի չզղջամ, ու անկէ
29 ետ պիտի չդառնամ։ Ձիաւորներուն և աղեղնաւորներուն ձայնէն բոլոր քաղաքը պիտի փախչի. անոնք թանձրախիտ անտառներու մէջ պիտի մտնեն, ու ապառաժներու վրայ պիտի ելլեն. ամէն քաղաքները պիտի թողուին, և անոնց մէջ մարդ պիտի չբնակի։
30 Ու դուն ո՛վ աւրուած, ի՞նչ պիտի ընես. թէև կարմիրներ հագնիս, քեզ ոսկի զարդերով զարդարես, ու աչքերուդ վրայ շատ ծարոյր ալ դնես, պարապ տեղը կը զարդարուիս. հոմանիներդ քեզ մերժեցին, և քու հոգիդ
31 կը փնտռեն։ Քանզի ձայն մը լսեցի ծննդական կնոջ ձայնին պէս, իր անդրանիկը ծնանողին երկանցը պէս, Սիոնի աղջկանը ձայնը՝ որ կը հառաչէ, ու ձեռքերը բանալով՝ կ'ըսէ. Հիմա վա՜յ ինծի. քանզի սպանողներուն պատճառաւը հոգիս մարեցաւ։

Եա. ե. 28.
Օր. իը. 49. Ողբ. դ. 19. Ովս. ը. 1. Ամբ. ա. 8.
Եա. ա. 16. Յակ. դ. 8.
Գլ. ը. 16.
Գլ. ե. 15.
դ Թագ. իե. 1, 4.
Սաղ. ճէ. 17. Եա. ծ. 1. Գլ. բ. 17, 19.
Եա. ժե. 5. ժգ. 11. իա. 3. իբ. 4. Գլ. թ. 1, 10. Տես Ղու. ժթ. 42.
Եբր. պատերը
Սաղ. իբ. 7. Եզեկ. է. 26.
Գլ. ժ. 20.
Հռով. ժզ. 19.
Եա. իդ. 19.
Ծն. ա. 2.
Եա. ե. 25. Եզեկ. լը. 20.
Սոփ. ա. 3.
Գլ. ե. 10, 18. լ. 11. իզ. 28.
Ովս. դ. 3.
Եա. ե. 30. ծ. 3.

Ն. Ք. ԴԲ. իբր 612

Թուոց. իգ. 19. Գլ. ե. 16.
դ Թագ. թ. 30. Եզեկ. իգ. 40.
Եբր. աչքերդ ծարիրով պատռես.
Գլ. իբ. 20, 22. Ողբ. ա. 2, 19.
Եա. ա. 15. Ողբ. ա. 17.

ԳԼ. Ե

1 Աստուծոյ դատաստանները՝ որ Հրեից վրայ պիտի գար իրենց կամակորութեանը համար, 7 իրենց շնութեանը համար, 10 իրենց ամբարշտութեանը համար, 19 զԱստուած անարգելնուն համար, 25 և իրենց ապականութեանը համար՝ թէ քաղաքական բաներու մէջ 30 և թէ եկեղեցական։

1 Երուսաղէմի փողոցներուն մէջ պտըտեցէք, ու հիմա նայեցէք, և գիտցէք, ու անոր հրապարակներուն մէջ փնտռեցէք. թէ որ մարդ մը կրնաք գտնել, թէ որ իրաւունք ընող, ճշմարտութիւն փնտռող մը կայ, ես անոր
2 թողութիւն ընեմ։ Ու թէև Տէրը կենդանի է՝ կ'ըսեն, բայց ստութեամբ երդում կ'ընեն։
3 Ո՛վ Տէր՝ միթէ քու աչքերդ ճշմարտութեան չե՞ն նայիր. զանոնք ծեծեցիր, բայց ցաւ մը չզգացին. զանոնք հատցուցիր, բայց խրատ ընդունիլ չուզեցին. իրենց երեսը ապառաժէն աւելի կարծրացուցին, և դառնալ չուզեցին։
4 Ու ես ըսի. Իրաւցընէ անոնք աղքատ են. անոնք անմիտ են. քանզի Տէրոջը ճամբան՝ իրենց Աստուծոյն
5 դատաստանը չեն գիտեր։ Ես մեծերուն երթամ, և անոնց հետ խօսիմ. վասն զի անոնք Տէրոջը ճամբան՝ իրենց Աստուծոյն դատաստանը գիտեն. բայց անոնք ալ լուծը կոտրեցին. կապերը
6 փրցուցին։ Անոր համար զանոնք անտառին առիւծը պիտի մեռցնէ. զանոնք անապատներուն գայլը պիտի սատկեցնէ.

Եզեկ. իբ. 30.
Ծն. ժը. 23. Սաղ. ժբ. 1.
Ծն. ժը. 26.
Տիտ. ա. 16.
Գլ. դ. 2.
Գլ. է. 9.
Մն. ժգ. 9.
Եա. ա. 5. թ. 13. Գլ. բ. 30.
Գլ. է. 28. Սոփ. գ. 2.
Գլ. ը. 7.
Միք. գ. 1.
Սաղ. բ. 3.
Գլ. գ. 7.
Կամ՝ երեկոյեան գայլը. Սաղ. ծը. 20. Ամբ. ա. 8. Սոփ. գ. 3.

Ն · Ք · ԴՃ · Իբ 612

ծ Ովս · ԺԳ · 7 ։

է Բ Օր · ԼԲ · 21 ։ Գաղ · Դ · 8 ։

ը Յես · Խգ · 7 ։ Սոփ · Ա · 5 ։

թ Բ Օր · ԼԲ · 15 ։

ժ Եզեկ · ԻԲ · 11 ։

ի Գլ · ԺԳ · 27 ։

լ Հմր 29 ։ Գլ · Թ · 9 ։

խ Գլ · ԽԴ · 22 ։

ծ Գլ · ԼԹ · 8 ։

կ Գլ · Դ · 27 ։ Հմր 18 ։

հ Գլ · Գ · 20 ։

ձ Բ Մն · ԼԶ · 16 ։ Գլ · Դ · 10 ։

ղ Ես · ԻԸ · 15 ։

ճ Գլ · ԺԴ · 13 ։

մ Գլ · Ա · 9 ։

յ Ես · ԼԹ · 3 ։ Գլ · Զ · 16 ։ Բ Օր · ԻԸ · 49 ։ Ես · Ե · 26 ։ Գլ · Ա · 15 ։ Զ · 22 ։

ն Ղև · ԻԶ · 16 ։ Բ Օր · ԻԸ · 31 , 33 ։

շ Գլ · Դ · 27 ։

ո Բ Օր · ԻԹ · 24 ։ Գ Թագ · Թ · 8 , 9 ։ Գլ · ԺԶ · 22 ։ ԺԴ · 10 ։

չ Գլ · Բ · 13 ։

ճանոնց քաղաքներուն վրայ ինձը
պիտի հսկէ . անոնցմէ ամէն դուրս
ելլողը պիտի պատառուի . վասն
զի անոնց յանցանքները շատցան ,
— անոնց ապստամբութիւնները
բազմացան ։

7 Աս բանիս համար քեզի ի՞նչպէս
ներեմ . քու որդիներդ զիս թողու-
ցին , և աստուածներով երդում
ըրին . ու երբոր զանոնք կշտացու-
ցի , անոնք շնութիւն ըրին , և
բազմութեամբ բոզանոցը գացին ։
8 Աստուանց՝ գիրցած ձիերու պէ-
են . ամէն մարդ իր դրացիին կնո-
9 կանը կը վրնջէ ։ Միթէ աս բա-
ներուն համար այցելութիւն պիտի
չընե՞մ , կ՚ըսէ Տէրը . կամ ասանկ
ազգէ մը իմ հոգիս վրէժ պիտի
չառնէ՞ ։

10 Անոր պարիսպներուն վրայ ելէք
ու կործանեցէք , բայց չէ թէ բո-
լորովին . անոր մարտկոցները վեր-
ցուցէք , վասն զի անոնք Տէրոջը
11 չեն ։ Քանզի Իսրայէլի տունը և
Յուդայի տունը՝ ինծի խիստ ան-
հաւատարիմ եղան , կ՚ըսէ Տէրը .
12 Անոնք Տէրը ուրացան , ու ըսին .
Անիկայ չէ , ու մեր վրայ չարիք
պիտի չգայ . և սուր ու սով պիտի
13 չտեսնենք . Եւ մարգարէները հովի
պէս են , ու անոնց ներսը Տէրոջը
խօսքը չկայ . անոնց այնպէս ըլլայ ։

14 Անոր համար զօրաց Տէր Ա-
ստուածը այսպէս կ՚ըսէ . Դուք աս
խօսքը խօսելնուդ համար , աՀա ես
իմ խօսքերս քու բերնիդ մէջը՝ կը-
րակ , և աս ժողովուրդը փայտ պի-
տի ընեմ , ու զանոնք պիտի այ-
15 րէ ։ Ահա ես ձեր վրայ հեռուէն
մէկ ազգ մը կը բերեմ՝ ով Իսրա-
յէլի տունը , կ՚ըսէ Տէրը . անիկայ
զօրաւոր ազգ է . անիկայ հին ազգ
է , և անանկ ազգ մըն է , որ դուն
անոր լեզուն չես գիտեր , ու խօսա-
16 ծը չես հասկընար . Անոնց կապարճ-
ները բաց գերեզմանի պէս են . ա-
մէնքն ալ զօրաւոր մարդիկ են ։
17 Եւ անիկայ պիտի ուտէ քու հունձ-
քըդ , ու քու տղաքներուդ ու աղ-
ջիկներուդ ուտելու հացը . քու հօ-
տերդ և արջառներդ պիտի ուտէ ,
քու այգիներդ ու թզենիներդ պի-
տի ուտէ . քու ապաւինած պարըս-
պաւոր քաղաքներդ սրով պիտի աւ-
18 րէ ։ Բայց ան օրերն ալ՝ կ՚ըսէ
Տէրը , ձեզ պիտի չհատցընեմ ։
19 Եւ թէ որ ըսէք . Ի՞նչ պատճա-
ռով մեր Տէր Աստուածը աս ամէնը
մեզի ըրաւ . դուն անոնց ըսէ .
Ինչպէս որ դուք զիս թողուցիք ,
ու ձեր երկրին մէջ օտար աստուած-
ներու ծառայութիւն ըրիք , այն-
պէս ալ դուք ձերը չեղած երկրին
մէջ օտարներու ծառայութիւն
պիտի ընէք ։

20 Ասիկայ Յակոբին տանը մէջ
պատմեցէք , ու Յուդայի մէջ հրա-
21 տարակեցէք՝ ըսէք . Հիմա մտիկ
ըրէք ասիկայ՝ ով յիմար ու անմիտ
ժողովուրդ , որ աչքեր ունիք , բայց
չէք տեսներ . ականջներ ունիք ,
22 բայց չէք լսեր ։ Ինծմէ պիտի չը-
վախնա՞ք , կ՚ըսէ Տէրը , իմ երեսէս
պիտի չդողա՞ք , որ յաւիտենական
հրամանով մը աւազը ծովուն սահ-
ման դրի , և անկէ չանցնիր . թէև
անոր ալիքները կը ծփին , բայց չեն
կրնար յաղթել , թէև անոնք կը
գոչեն , բայց անկէ չեն կրնար անց-
23 նիլ ։ Սակայն աս ժողովուրդը
անհնազանդ ու ապստամբ սիրտ մը
ունի . անոնք երթալով իրենց ճամ-
24 բան ծռեցին , Եւ իրենց սրտին մէջը
չըսին . Մեր Տէր Աստուծմէն վախ-
նանք , ան որ անձրևը՝ առաջի ու
վերջի անձրևը , իր ատենին կու
տայ , և հունձքի համար որոշուած
25 շաբաթները մեզի կը պահէ ։ Ձեր
անօրէնութիւնները ասոնք հեռա-
ցուցին . ձեր մեղքերը՝ բարիքը
26 ձեզմէ արգիլեցին ։ Վասն զի իմ
ժողովուրդիս մէջը ամբարիշտներ
գտնուեցան . անոնք թռչնորդներուն
կծկտելուն պէս՝ դարանամուտ
կ՚ըլլան . որոգայթ կը լարեն , մար-
27 դիկներ կը բռնեն ։ Ինչպէս որ
վանդակը թռչուններով լեցուն է ,
այնպէս ալ անոնց տուները նեն-
գութեամբ լեցուն են . անոր համար
անոնք մեծցան , ու հարստացան .
28 Գիրցան , պարարտացան . և չա-
րերուն գործքերէն ալ գերազանցե-
ցին . անոնք որբին դատաստան
չեն ըներ , որբին իրաւունքը [illegible]
[illegible] . (Այսու ամենայնիւ
յաջողութիւն կը գտնեն .) և աղ-
29 քատին դատը չեն տեսներ ։ Միթէ
աս բաներուն համար այցելու-
թիւն պիտի չընե՞մ , կ՚ըսէ Տէրը .
կամ ասանկ ազգէ մը իմ հոգիս
վրէժ պիտի չառնէ՞ ։
30 Երկրի վրայ զարմանալի ու սոս-
31 կալի գործ կ՚ըլլայ . Մարգարէները
ստութեամբ մարգարէութիւն
կ՚ընեն , և քահանաները անոնց
ձեռքովը կ՚իշխեն , ու իմ ժողո-
վուրդս այնպէս կ՚ախորժի . բայց
ի՞նչ պիտի ընէք , երբոր անոնց
վախճանը հասնի ։

Ն · Ք · ԴՃ · Իբ 612

ձ Բ Օր · ԻԸ · 48 ։

ղ Ես · Զ · 9 ։ Եզեկ · ԺԲ · 2 ։ Մատ · ԺԳ · 14 ։ Յով · ԺԲ · 40 ։ Գործ · ԻԸ · 26 ։ Հռով · ԺԱ · 8 ։

ճ Յոբ · ԺԸ · 4 ։

մ Յոբ · ԻԶ · 10 ։ ԼԸ · 10 , 11 ։ Սաղ · ՃԴ · 9 ։ Առակ · Ը · 29 ։

յ Սաղ · ՃԽԷ · 8 ։ Գլ · ԺԴ · 22 ։ Մատ · Ե · 45 ։ Գործ · ԺԴ · 16 ։

ն Բ Օր · ԺԱ · 14 ։ Յովէլ · Բ · 23 ։

շ Ծն · Ը · 22 ։

ո Գլ · Գ · 3 ։

չ Առակ · Ա · 11 , 17 , 18 ։ Ամբ · Ա · 15 ։

պ Բ Օր · ԼԲ · 15 ։

ջ Եզր · փայլուն եղան ։

ռ Ես · Ա · 23 ։ Զաք · Է · 10 ։

ս Ելք · ԻԲ · 6 ։ Սաղ · ՁԲ · 12 ։ Գլ · ԺԲ · 1 ։

վ Հմր 9 ։ Մաղ · Գ · 5 ։

տ Գլ · ԻԳ · 14 ։ Ովս · Թ · 10 ։

ր Գլ · ԺԴ · 14 ։ ԻԳ · 25 ։ 26 ։ Եզեկ · ԺԳ · 6 ։

ց Միք · Բ · 11 ։

ԳԼ . Զ

1 Յուդայի վրայ խրկուած թշնամիները մէկ-զմէկ կը քաջալերեն ։ 9 Մարգարէն անոնց մեղքին պատճառաւ Աստուծոյ բերելու դա-տաստաններուն համար կ՚ողբայ . 18 Աս-տուծոյ բարկութիւնը կը ծանուցանէ . 26 Ժո-

Ն. Ք. Գ. Ե.
Իրր 612

ժողովուրդը կը յորդորէ որ իրենց մեղքերուն
դատաստանին համար սուգ ընեն ։

1 Ո՛վ Բենիամինի որդիք՝ Երուսա-
ղէմի մէջէն փախուցէք , ու
Թեկուէի մէջ փող հնչեցուցէք , և
Բեթաքարամայի վրայ նշան վեր-
ցուցէք . վասն զի հիւսիսէն չա-
րիք ու մեծ կոտորած կ'երևնայ ։
2 Սիոնի աղջիկը գեղեցիկ ու փափուկ
3 կնկան մը նմանցուցի ։ Հովիւնե-
րը և անոնց հօտերը անոր պիտի
երթան . անոր դէմ շուրջանակի
վրաններ պիտի կանգնեն . ամէն
մէկը իր սահմանին մէջը պիտի հո-
4 վուէ ։ Անոր վրայ պատերազմ
պատրաստեցէք . ելէ՛ք , ու կէս
օրին ելլենք . վա՜յ մեզի , վասն զի
օրը կանցնի , և իրիկուան ստուեր-
5 ները կ'երկըննան ։ Ելէ՛ք , ու գիշե-
րով ելլենք , և անոր *բերդերը
6 կործանենք ։ Վասն զի զօրաց Տէրը
այսպէս կ'ըսէ . Ծառեր կտրեցէ՛ք՝
ու Երուսաղէմի դէմ պատնէշ
կանգնեցէք . ասիկայ այցելութիւն
ընելու քաղաք մըն է . բոլորովին
հարստահարութեամբ լեցուած է ։
7 Ինչպէս որ ջրհորը իր ջուրերը կը
բղխէ , անիկայ ալ իր չարութիւնը
այնպէս կը բղխէ . անոր մէջը
զրկանք ու յափշտակութիւն կը
լսուի . իմ առջևս միշտ ցաւեր ու
8 հարուածներ կան ։ Ո՛վ Երուսա-
ղէմ՝ խրատուէ՛ , չըլլայ որ իմ
Հոգիս քեզմէ զատուի . չըլլայ որ
քեզ աւերակ և անբնակ երկիր մը
դարձնեմ ։

9 Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ .
Իսրայէլի մնացորդները այգիի պէս
բոլորովին ճռաքաղ պիտի ընեն .
քու ձեռքդ՝ կթողի պէս կողովնե-
րուն դարձուր ։

10 Որո՞ւն խօսիմ ու վկայութիւն
ընեմ , որ լսեն . ահա անոնց ա-
կանջները անթլփատ են , և չեն
կրնար մտիկ ընել . ահա Տէրոջը
խօսքը անոնց առջևը անարգանք
11 եղաւ . անկէ չեն ախորժեր ։ Սա-
կայն ես Տէրոջը բարկութեամբը
լեցուած եմ . ինքզինքս զսպելէն
յոգնեցայ . Զանիկա դուրսը պիտի
թափեմ տղաքներուն վրայ , ու
նաև երիտասարդաց ժողովքին վրայ ,
քանզի էրիկ ու կնիկ մարդը , ծերը
ու տարիքը առածը պիտի բռնուին ։
12 Եւ անոնց տուները , ագարակները
ու կնիկները մէկտեղ՝ օտարաց
ձեռքը պիտի անցնին . վասն զի
երկրին բնակչացը վրայ իմ ձեռքս
պիտի երկընցընեմ , կ'ըսէ Տէրը ։
13 Ինչու որ անոնց պզտիկէն մինչև
մեծը՝ ամէնքը ագահութեան ե-
տևէ եղան . ու մարգարէէն մինչև
քահանան՝ ամէնքը ստութեամբ կը
14 վարուին ։ Եւ իմ ժողովուրդիս
աղջկանը վէրքը հարևանցի բժշկե-
լով՝ Խաղաղութիւն , խաղաղու-
թիւն՝ կ'ըսեն , երբոր խաղաղու-
15 թիւն չկայ ։ Միթէ պղծութիւն
ըրած ատեննին կ'ամչնա՞ն . բնա-
չեն ամչնար , ու պատկառիլ չեն
գիտեր . անոր համար իյնողներուն
մէջը պիտի իյնան . անոնց այցե-
լութիւն ըրած ատենս պիտի գլո-
րին , կ'ըսէ Տէրը ։

16 Տէրը այսպէս կ'ըսէ . Ճամբանե-
րու վրայ կայնեցէք , ու նայեցէք ,
և հին շաւիղներուն համար հար-
ցուցէք , թէ որն է բարի ճամբան .
ու անոր մէջը քալեցէք , որ ձեր
հոգիներուն հանգիստ գտնէք . բայց
անոնք ըսին . Անոր մէջ չենք քա-
17 լեր ։ Եւ ձեր վրայ դէտեր դրի ,
ըսելով . Փողին ձայնը մտիկ ըրէք .
բայց անոնք ըսին . Մտիկ չենք ը-
18 ներ ։ Ուրեմն ո՛վ ազգեր՝ լսեցէք .
ո՛վ ժողովք՝ անոնց մէջը եղած բանը
19 գիտցիր . Լսէ՛ ո՛վ երկիր . ահա
ես աս ժողովուրդին վրայ չարիք՝
անոնց խորհուրդներուն պտուղը
պիտի բերեմ . վասն զի իմ խօսքերս
մտիկ չըրին , և իմ օրէնքս ալ մեր-
20 ժեցին ։ Ինչո՞ւ ինծի այսպէս
Սաբայէն կնդրուկ գայ , ու հեռա-
ւոր երկրէ անուշահոտ խունկե-
ղէգն . ձեր ողջակէզները ընդու-
նելի չեն , և ձեր զոհերը ինծի հա-
21 ճելի չեն ։ Անոր համար Տէրը այս-
պէս կ'ըսէ . Ահա ես աս ժողովուր-
դին առջևը խոչեր կը դնեմ , ու հայ-
րերը որդւոցը հետ մէկտեղ անոնց
զարնուելով պիտի գլորին . դրա-
ցին ու բարեկամը պիտի կորսուին ։

22 Տէրը այսպէս կ'ըսէ . Ահա հիւ-
սիսի երկրէն ժողովուրդ մը կու
գայ , ու երկրիս ծայրերէն մեծ ազգ
23 մը կ'ելլէ . Անոնք աղեղ և նիզակ
կը կրեն . անոնք անգութ ու անո-
ղորմ են . անոնց ձայնը ծովու
պէս կը գոռայ . և անոնք ձիերու
վրայ կը հեծնեն , ու պատերազմող
մարդու պէս քեզի դէմ կը շարուին՝
ո՛վ դուստր Սիոնի ։

24 Անոր լուրը լսեցինք . ձեռքերնիս
թուլցան , և ցաւերը մեզ պաշա-
րեցին՝ ծննդական կնոջ երկանցը
25 պէս ։ Արտերը մի՛ ելլէք , ու
ճամբաները մի՛ պտըտիք . վասն
զի չորս կողմը թշնամիին սուրը ,
26 և վախ կայ ։ Ո՛վ իմ ժողովուր-
դիս աղջիկը՝ քուրձ հագիր , և
մոխիրի մէջ թաւալէ՛ , ու խիստ
դառն ողբով լաց , ինչպէս որ մէկ
հատիկ տղու վրայ կու լան . վասն
զի կործանողը յանկարծ մեր վրայ
պիտի գայ ։

27 Քեզ իմ ժողովրդեանս մէջ՝ փոր-

ա Նեեմ. գ. 14.
բ Գլ. ա. 14. դ. 6.
գ Դ Թագ. իե. 1. 4. Գլ. դ. 17.
դ Գլ. ծա. 27. Յովէլ. գ. 9.
ե Գլ. ժե. 8.
* Կամ՝ պարիսպները
զ Եա. ծէ. 20.
է Սաղ. ծե. 9. 10. 11. Գլ. ի. 8. Եզեկ. է. 11. 23.
ը Եզեկ. իգ. 18. Ովս. թ. 12.
թ Գլ. է. 26. Գործ. է. 51. Տես Եւ. գ. 12.
ժ Գլ. ի. 8.
ի Գլ. ի. 9.
լ Գլ. թ. 21.
խ Բ Օր. իը. 30. Գլ. ը. 10.
ծ Եա. ծզ. 11. Գլ. ը. 10. ժգ. 18. իգ. 11. Միք. գ. 5. 11.

Ն. Ք. Գ. Ե.
Իրր 612
կ Գլ. ը. 11. Եզեկ. ժգ. 10.
հ Գլ. գ. 10. ժգ. 13. իգ. 17.
ձ Գլ. գ. 3. ը. 12.
ղ Եա. ը. 20. Գլ. ժը. 15. Մաղ. դ. 4. Ղու. ժզ. 29.
ճ Մատ. ժա. 29.
մ Եա. խա. 11. ծբ. 1. Գլ. իե. 4. Եզեկ. գ. 17. Ամբ. բ. 1.
յ Եա. ա. 2.
ն Առակ. ա. 31.
շ Սաղ. խ. 6. ծ. 7. 8. 9. Եա. ա. 11. կզ. 3. Ամով. ե. 21. Միք. զ. 6. 7.
ո Եա. կ. 6.
չ Գլ. ե. 21.
պ Գլ. ա. 15. ե. 15. ժ. 22. ծ. 41. 42. 43.
ջ Եա. ե. 30.
ռ Գլ. դ. 31. ժգ. 21. խթ. 24. ծ. 43.
ս Գլ. դ. 8.
տ Գլ. իե. 34. Միք. ա. 10.
ր Զաք. ժբ. 10.

մէջ ա— [բ]բերդ դրի, որ անոնց ճամբան
28 գիտնաս և փորձես ։ [գ]Անոնք
կամակոր ապստամբներ են. [դ]բամսարկութեան
կը պտրտին. [ե]պղինձ
ու երկաթ են. ամէնքը ապականագործ
29 են ։ Փուքը այրեցաւ.
կապարը կրակէն հատաւ. արծաթագործը
պարապ տեղը կ'աշխատի.
վասն զի չարերը չորոշուեցան
30 ։ [զ]Անոնց՝ Անպիտան արծաթ՝
պիտի կանչեն. վասն զի Տէրը
զանոնք մերժեց ։

Ն · Ք · ԴՔ ·
Իբր 612

[բ] Գլ · ա · 18 · Ժե · 20 ·
[գ] Գլ · ե · 23 ·
[դ] Գլ · Թ · 4 ·
[ե] Եզեկ · Իբ · 18 ·
[զ] Եսա · ա · 22 ·

ԳԼ. Է

1 Երեմիա կը խրկուի ճշմարիտ ապաշխարութիւն քարոզելու, ու Հրէից գերութեանը առջին առնելու. 8 անոնց պարապ յոյսը կը մերժէ՝ 12 Սելովին օրինակովը. 17 անոնց ապստամբութիւնը կ'ըսէ՝ իրենց կռապաշտութեանը համար. 21 կը ցուցընէ թէ անհնազանդ մարդոց զոհերը Աստուծոյ ընդունելի չեն. 29 կը յորդորէ ժողովուրդը որ Տօփեթի մէջ եղած գարշելի գործքերուն, 32 ու անոնց պատճառաւ իրենց վրայ եկած դատաստաններուն համար սուգ ընեն ։

1 Տէրոջը կողմանէ՝ Երեմիային եղած
2 խօսքն է, որ ըսաւ. [ա]Տէրոջը
տանը դուռը կայնէ՝, ու հոն աս
խօսքը կանչէ՝, ու ըսէ՝. Տէրոջը
խօսքը մտիկ ըրէք՝ ով բոլոր Յուդա,
որ աս դռներէն կը մտնէք՝
Տէրոջը երկրպագութիւն ընելու
3 համար ։ Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին
Աստուածը այսպէս կ'ըսէ. [բ]Ձեր
ճամբաները ու գործքերը ուղղեցէք՝.
և ձեզ պիտի թողում որ
4 աս տեղը բնակիք ։ [գ]Դուք մի՛ ապաւինիք
սուտ խօսքերուն՝ որ կ'ըսեն.
Տէրոջը տաճարը, Տէրոջը
տաճարը, Տէրոջը տաճարը ասոնք
5 են ։ Քանզի թէ որ ձեր ճամբաները
ու գործքերը բոլորովին ուղղէք,
և թէ որ մարդուն ու անոր
ընկերին մէջտեղը [դ]իրաւունքը
զգուշութեամբ 'ի գործ դնէք,
6 Պանդուխտին, որբին ու որբևարիին
զրկանք չընէք, ու աս տեղս
անմեղ արիւն չթափէք, և [ե]օտար
աստուածներու ետևէ չերթաք, ⁊
7 ձեզի չարիքի պատճառ ըլլալ, [զ]Ան
ատենը աս տեղս՝ [է]ձեր հայրերուն
տուած երկրիս մէջը պիտի բնակեցընեմ
ձեզ յաւիտենէ յաւիտենից ։
8 Ահա դուք [ը]սուտ խօսքերու [թ]կ'ապաւինիք,
որոնք չեն կրնար օգուտ
9 մը ընել ։ [ժ]Արդեօք գողութիւն,
մարդասպանութիւն և շնութիւն
ընելով, ու սուտ երդում ընելով,
և Բահաղին խունկ ծխելով, ու ձեր
չգիտցած [ի]օտար աստուածներուն
10 ետևէն երթալով, [լ]կրնաք գալ,
ու իմ առջևս կայնիլ աս տանս մէջ՝
[խ]որուն վրայ իմ անունս կոչուած
է, և ըսել թէ՝ Ազատեցանք որ աս

Իբր 600
[ա] Գլ · Իզ · 2 ·
[բ] Գլ · Ժը · 11 · Իզ · 13 ·
[գ] Միք · գ · 11 ·
[դ] Գլ · Իբ · 3 ·
[ե] Բ Օր · զ · 14 · 15 · ը · 19 · Ժա · 28 · Գլ · Ժգ · 10 ·
[զ] Բ Օր · դ · 40 ·
[է] Գլ · գ · 18 ·
[ը] Գլ · ե · 31 · Ժդ · 13 · 14 ·
[թ] Հմր 4 ·
[ժ] Գ Թագ · Ժը · 21 · Ովս · դ · 1 · 2 · Սոփ · ա · 5 ·
[ի] Ել · Ի · 3 · Հմր 6 ·
[լ] Եզեկ · Իգ · 39 ·
[խ] Հմր 11 · 14 · 30 · Գլ · Լբ · 34 · Լդ · 15 ·

ամէն պղծութիւնները ընենք ։
11 [ծ]Աս տունը՝ որուն վրայ իմ անունս
կոչուած է, միթէ ձեր աչքերուն
առջևը [կ]աւազակներու քարայր եղաւ.
ահա ես ալ տեսայ, կ'ըսէ
12 Տէրը ։ Բայց հիմա դուք [հ]Սելովի
մէջ եղող իմ տեղս գացէք, [ձ]ուր որ
առաջ իմ անունս հաստատեցի, և
տեսէք [ղ]ինչ որ անոր ըրեր եմ՝ իմ
ժողովուրդիս Իսրայէլին չարութեանը
համար ։
13 Ու հիմա որովհետև աս բոլոր
գործքերը ըրիք՝ կ'ըսէ Տէրը, ու
թէպէտ ձեզի խօսեցայ [ճ]կանուխ
ելլելով ու խօսելով, բայց դուք
մտիկ չըրիք, [մ]ձեզ կանչեցի, բայց
14 դուք պատասխան չտուիք, Ես ալ
աս ձեր ապաւինած տանը՝ որուն
վրայ իմ անունս կոչուած է, և
ձեզի, ու ձեր հայրերուն տուած
տեղուոյս՝ [յ]Սելովին ըրածիս պէս
15 պիտի ընեմ ։ Եւ [ն]ինչպէս որ ձեր
բոլոր եղբայրները, [շ]Եփրեմի բոլոր
սերունդը վռնտեցի, այնպէս ալ
ձեզ իմ առջևէս պիտի վռնտեմ ։
16 Ուստի [ո]դուն աս ժողովուրդին
համար աղօթք մի՛ ըներ. և անոնց
համար աղաղակ ու աղաչանք մի՛
մատուցաներ, ու ինծի բարեխօսութիւն
մի՛ ըներ. [չ]քանզի քեզի
17 մտիկ չեմ ըներ ։ Դուն չե՞ս տեսներ
թէ անոնք ինչ կը գործեն
Յուդայի քաղաքներուն մէջ՝ ու
Երուսաղեմի փողոցներուն մէջ ։
18 [պ]Տղաքները փայտ կը ժողվեն, և
հայրերը կրակ կը վառեն, ու կնիկները
խմոր կը շաղեն, երկնից
թագուհիին բլիթներ շինելու համար.
և օտար աստուածներուն
[ջ]թափելու նուէրներ կը մատուցանեն,
19 որ զիս բարկացընեն ։ [ռ]Միթէ
անոնք զի՞ս կը բարկացընեն,
կ'ըսէ Տէրը. չէ՞ որ իրենց անձը
կը խռովեն՝ իրենց երեսին ամօթին
համար ։
20 Անոր համար այսպէս կ'ըսէ Տէր
Եհովան. ահա իմ բարկութիւնս
ու սրտմտութիւնս աս տեղուոյս
վրայ պիտի թափի, մարդու վրայ,
և անասունի վրայ, ու դաշտի ծառերուն
վրայ, ու երկրի պտուղներուն
վրայ. և պիտի բռնկի, ու
պիտի չմարի ։
21 Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը
այսպէս կ'ըսէ. [ս]Ձեր ողջակէզները
ձեր զոհերուն վրայ աւելցուցէք,
22 և մի՛ս կերէք ։ Վասն
զի ձեր հայրերը Եգիպտոսի երկրէն
հանած օրս՝ [վ]անոնց բան մը չխօսեցայ
ողջակէզի ու զոհի վրայով, ոչ
23 ալ անոնց հրամայեցի. Հապա անոնց
աս բանը հրամայեցի ու ըսի.
[տ]Իմ ձայնս մտիկ ըրէք, և [ր]ես

Ն · Ք · ԴՔ ·
Իբր 600

[ծ] Եսա · Ծզ · 7 ·
[կ] Մատ · Իա · 13 · Մար · Ժա · 17 · Ղու · Ժթ · 46 ·
[հ] Յես · Ժը · 1 · Դատ · Ժը · 31 ·
[ձ] Բ Օր · Ժբ · 11 ·
[ղ] Ա Թագ · դ · 10 · 11 · Սաղ · Հը · 60 · Գլ · Իզ · 6 ·
[ճ] Բ Մն · Լզ · 15 · Հմր 25 · Գլ · Ժա · 7 ·
[մ] Առակ · ա · 24 · Եսա · Կե · 12 · Կզ · 4 ·
[յ] Ա Թագ · դ · 10 · 11 · Սաղ · Հը · 60 · Գլ · Իզ · 6 ·
[ն] Դ Թագ · Ժէ · 23 ·
[շ] Սաղ · Հը · 67 · 68 ·
[ո] Ել · Լբ · 10 · Գլ · Ժա · 14 · Ժդ · 11 ·
[չ] Գլ · Ժե · 1 ·
[պ] Գլ · Խդ · 17 · 19 ·
[ջ] Գլ · Ժթ · 13 ·
[ռ] Բ Օր · Լբ · 16 · 21 ·
[ս] Եսա · ա · 11 · Գլ · զ · 20 · Ամով · ե · 21 · Տես Ովս · ը · 13 ·
[վ] Ա Թագ · Ժե · 22 · Սաղ · Ծա · 16 · 17 · Ովս · զ · 6 ·
[տ] Ել · Ժե · 26 · Բ Օր · զ · 3 · Գլ · Ժա · 4 · 7 ·
[ր] Ել · Ժթ · 5 · Ղև · Իզ · 12 ·

Ն. Ք. Գ. Ք.
իբր 600

ձեզի Աստուած ըլլամ , ու դուք
ինծի ժողովուրդ ըլլաք . և ձեզի
ամէն հրամայած ճամբաներուս
մէջը քալեցէք , որ ձեզի աղէկ
24 ըլլայ ։ Բայց անոնք մտիկ
չըրին , ու ականջնին չծռեցին .
հապա իրենց չար սրտին
կամակորութեամբը իրենց խորհուրդներուն
հետևեցան , ու ետ
25 գացին , և չէ թէ առաջ ։ Ձեր
հայրերը Եգիպտոսի երկրէն ելած
օրէն մինչև այս օրս՝ իմ բոլոր ծառաներս
մարգարէները ձեզի խրկեցի
. ամէն օր կանուխ ելլելով կը
26 խրկէի . Ու ինծի մտիկ չըրին , և
ականջնին չծռեցին . հապա իրենց
պարանոցը խստացուցին .
իրենց հայրերէն աւելի չար եղան ։
27 Եւ դուն աս բոլոր խօսքերը անոնց
պիտի զրուցես , բայց քեզի
մտիկ պիտի չընեն . զանոնք պիտի
կանչես , բայց քեզի պատասխան
28 պիտի չտան ։ Ան ատենը անոնց
ըսէ . Իր Տէր Աստուծոյն ձայնը
մտիկ չընող՝ ու խրատ չընդունող
ազգը ասիկայ է . ճշմարտութիւնը
կորսուեցաւ՝ ու անոնց բերնէն
կտրեցաւ ։
29 Մազերդ կտրէ , ու նետէ՝ ո՛վ
Երուսաղէմ , և բլուրներուն վրայ
ողբա . քանզի Տէրը մերժեց ու
երեսէ ձգեց ան ազգը՝ որուն դէմ
30 շատ սրդողեր էր ։ Վասն զի Յուդայի
որդիները իմ առջևս չարութիւն
գործեցին , կ'ըսէ Տէրը . իրենց
գարշելի բաները՝ իմ անունովս
կոչուած տանը մէջ դրին , որ
31 զանիկայ պղծեն ։ Ու Ենովմի որդւոյն
ձորին մէջը եղող Տոփեթի
բարձր տեղերը շինեցին , իրենց
տղաքը ու աղջիկները կրակով այրելու
համար . որ անանկ չհրամայեցի
, ու միտքէս ալ անցած չէր ։
32 Ուստի ահա օրեր կու գան , կ'ըսէ
Տէրը , որ ալ Տոփեթ , կամ Ենովմի
որդւոյն ձորը պիտի չըսուի ,
հապա՝ Սպանութեան ձոր . և Տոփեթի
մէջ մեռելներ պիտի թաղեն
33 "մինչև որ ալ տեղ չմնայ" ։ Ու
աս ժողովուրդին դիերը՝ երկինքի
թռչուններուն ու երկրի գազաններուն
կերակուր պիտի ըլլան . և
զանոնք վռնտող մը պիտի չըլլայ ։
34 Ու Յուդայի քաղաքներէն , ու Երուսաղէմի
փողոցներէն՝ ցնծութեան
ձայնը , և ուրախութեան
ձայնը , փեսային ձայնը , ու հարսին
ձայնը պիտի դադրեցնեմ .
վասն զի երկիրը ամայի պիտի ըլլայ ։

ա Սաղ. Ծա. 11. Գլ. ԺԱ. 8.
բ Օր. ԻԹ. 19. Սաղ. ԾԱ. 12.
գ Գլ. Բ. 27. ԼԲ. 33.
դ Բ Մն. ԼԶ. 15. Գլ. ԻԵ. 4. ԻԹ. 19.
ե Հմր 13.
զ Հմր 24. Գլ. ԺԱ. 8. ԺԷ. 23. ԻԵ. 3. 4.
է Նեեմ. Թ. 17. 29. Գլ. ԺԹ. 15.
ը Գլ. ԺԶ. 12.
թ Եզեկ. Բ. 7.
ժ Գլ. Ե. 3. ԼԲ. 33.
ժա Գլ. Թ. 3.
ժբ Յոբ. Ա. 20. Եսա. ԺԵ. 2. Գլ. ԺԶ. 6. ԽԸ. 37. Միք. Ա. 16.
ժգ Դ Թագ. ԻԱ. 4. 7. Բ Մն. ԼԳ. 4. 5. 7. Գլ. ԻԳ. 11. ԼԲ. 34. Եզեկ. Է. 20. Ը. 5. 6. Ծ. Դան. Թ. 27.
ժդ Դ Թագ. ԻԳ. 10. Գլ. ԺԹ. 5. ԼԲ. 35.
ժե Սաղ. ՃԶ. 38.
ժզ Տես Բ Օր. ԺԷ. 3.
ժէ Գլ. ԺԹ. 6.
ժը Դ Թագ. ԻԳ. 10. Գլ. ԺԹ. 11. Եզեկ. Զ. 5.
ժթ Կամ՝ ուրիշ տեղ չըլլալուն համար.
ի Բ Օր. ԻԸ. 26. Սաղ. ՀԹ. 2. Գլ. ԺԲ. 9. ԺԴ. 4. ԼԴ. 20.
իա Եսա. ԻԴ. 7. 8. Գլ. ԺԶ. 9. ԻԵ. 10. ԼԳ. 11. Եզեկ. ԻԶ. 13. Ովս. Բ. 11. Յայտ. ԺԸ. 23.
իբ Ղեւ. ԻԶ. 33. Եսա. Ա. 7. Գ. 26.

ԳԼ. Ը

1 Թէ՛ մեռած և թէ ողջ մնացած Հրէաներուն թշուառութիւնը ։ 4 Մարգարէն կը յանդիմանէ անոնց յիմարական և անմտալից անզգայութիւնը ։ 13 կը ցուցնէ անոնց վրայ հասնելու ծանր դատաստանը ։ 18 ու անոնց յուսահատական վիճակին վրայ կ'ողբայ ։

1 Ան ժամանակը՝ կ'ըսէ Տէրը , Յուդայի
թագաւորներուն ոսկորները
, ու անոր իշխաններուն ոսկորները
, և քահանաներուն ոսկորները
, ու մարգարէներուն ոսկորները՝
ու Երուսաղէմի բնակչացը ոսկորները
իրենց գերեզմաններէն պիտի
2 հանեն , Եւ պիտի տարածեն
զանոնք արևուն առջևը , ու լուսնին
առջևը , և երկինքի՝ բոլոր զօրքին
առջևը , որ զանոնք սիրեցին ,
ու անոնց ծառայեցին , և անոնց
ետևէն գացին , ու զանոնք փնտռեցին
, և անոնց երկրպագութիւն
ըրին . անոնք պիտի չժողվուին ,
ու պիտի չթաղուին . երկրի երեսին
վրայ աղբի պէս պիտի ըլլան
3 ։ Եւ մահը կեանքէն աւելի
ցանկալի պիտի ըլլայ աս չար ազգին
բոլոր մնացորդներուն՝ որոնք
մնացեր են ան ամէն տեղուանքը ,
ուր որ զանոնք վռնտեր եմ , կ'ըսէ
զօրաց Տէրը ։
4 Ու անոնց ըսէ . Տէրը այսպէս
կ'ըսէ . Միթէ անոնք պիտի իյնան
, ու պիտի չելլե՞ն . կամ մէկը
ճամբայէն կը խոտորի՝ ու ետ չդառնա՞ր
5 ։ Ինչո՞ւ աս Երուսաղէմի
ժողովուրդը մշտատև խոտորումով
մը խոտորեցաւ . անոնք
նենգութեան յարեցան , ու դառնալ
6 չուզեցին ։ Ականջ դրի ու
մտիկ ըրի . անոնք շիտակ չեն խօսիր
. մարդ մը չկայ որ իր չարութենէն
զղջայ , ու ըսէ թէ , Աս
ինչ գործեցի . ամէնքը իրենց ընթացքին
դարձան՝ պատերազմի վազող
7 ձիու պէս ։ Արագիլը անգամ
օդին մէջ իր որոշ ժամանակը
գիտէ , ու տատրակը , և կռունկը ,
ու ծիծեռնիկը իրենց գալստեան
ժամանակը կը դիտեն . բայց իմ
ժողովուրդս Տէրոջը դատաստանը
8 չգիտեր ։ Ինչպէ՞ս կ'ըսէք թէ՝
Մենք իմաստուն ենք , Ու Տէրոջը
օրէնքը մեր քովն է . իրաւցնէ
ահա դպիրներուն սուտ գրիչը
9 ստութիւն կը գործէ ։ Իմաստուններն
ամչցան . անոնք զարհուրեցան
, ու բռնուեցան . ահա
Տէրոջը խօսքը անարգեցին . ալ անոնց
քովը ի՞նչ իմաստութիւն կը
10 մնայ ։ Ուստի անոնց կիները
օտարներուն , անոնց ագարակները՝
անոնց տիրողներուն պիտի տամ .
ինչու որ պզտիկէն մինչև մեծը՝ ամէնքը
ագահութեան ետևէ եղան ,
մարգարէէն մինչև քահանան՝
ամէնքը ստութեամբ կը վա-

ա Դ Թագ. ԻԳ. 5. Եզեկ. Ը. 16.
բ Գլ. ԻԲ. 19.
գ Դ Թագ. Թ. 37. Սաղ. ՁԳ. 10. Գլ. Թ. 22. ԺԶ. 4.
դ Յոբ. Գ. 21. 22. Է. 15. 16. Յայտ. Թ. 6.
ե Գլ. Է. 24.
զ Գլ. Թ. 6.
է Գլ. Ե. 3.
ը Բ Պետ. Գ. 9.
թ Եսա. Ա. 3.
ժ Երգ. Բ. 12.
ժա Գլ. Ե. 4. 5.
ժբ Հռովմ. Բ. 17.
ժգ Եսա. Ժ. 1.
ժդ Գլ. Զ. 15.
ժե Բ Օր. ԻԸ. 30. Գլ. Զ. 12. Ամով. Ե. 11. Սոփ. Ա. 13.
ժզ Եսա. ԾԶ. 11. Գլ. Զ. 13.

Ն. Ք. ԶՔ.
Իբր 600

11 րուին ։ Եւ [յ]իմ ժողովուրդիս աղջկանը վէրքը հարեւանցի բժշկելով՝ Խաղաղութիւն, խաղաղութիւն՝ կ'ըսեն, երբոր խաղաղութիւն չկայ ։

[յ] Գւ. զ. 14 ։ Եզեկ. ժգ. 10 ։

12 Միթէ [ն]պղծութիւն ըրած ատեննին կ'ամչնա՞ն. բնաւ չեն ամչնար, ու պատկառիլ չեն գիտեր. անոր համար իյնողներուն մէջը պիտի իյնան. անոնց այցելութիւն եղած ատենը պիտի գլորին, կ'ըսէ Տէրը ։

[ն] Գւ. գ. 3 ։ զ. 15 ։

13 Զանոնք բոլորովին բնաջինջ պիտի ընեմ, կ'ըսէ Տէրը. [շ]որթին վրայ խաղող պիտի չըլլայ, և [ո]թզենիին վրայ թուզ պիտի չըլլայ. անոնց տերեւն ալ պիտի թառամի, ու անոնց տուածս՝ անոնցմէ պիտի անցնի ։

[շ] Եա. ե. 1 ևն ։ Յովէլ. ա. 7 ։
[ո] Մատ. իա. 19 ։ Ղու. ժգ. 6 ևն ։

14 Մենք ինչո՞ւ կը նստինք. [չ]ժողվուեցէ՛ք, ու պարսպաւոր քաղաքներու մէջ մտնենք, և հոն լռենք. վասն զի մեր Տէր Աստուածը մեզ լռեցուց, ու մեզի [պ]դառնութեան ջուր խմցուց. քանզի Տէրոջը դէմ մեղք գործեցինք ։

[չ] Գւ. դ. 5 ։
[պ] Գւ. թ. 15 ։ իգ. 15 ։

15 [ջ]Խաղաղութեան սպասեցինք, բայց բարութիւն չկար. բժշկութեան ժամանակին սպասեցինք, բայց ահա խռովութիւն եկաւ ։

[ջ] Գւ. ժդ. 19 ։

16 Անոր ձիերուն փռնչիւնը [ռ]Դանէն լսուեցաւ. անոր [ս]երիվարներուն խրխինջմանը ձայնէն բոլոր երկիրը շարժեցաւ. վասն զի պիտի գան, ու երկիրը և անոր լիութիւնը, քաղաքը ու անոր բնակիչները պիտի ուտեն ։

[ռ] Գւ. դ. 15 ։
[ս] Գւ. խէ. 3 ։

17 Քանզի ահա ես ձեր մէջը օձեր՝ քարբեր կը խրկեմ, որ [վ]անոնց թովչութիւն չազդեր, և ձեզ պիտի խածնեն, կ'ըսէ Տէրը ։

[վ] Սաղ. ծը. 4, 5 ։ Ժող. ժ. 11 ։

18 Իմ զուարթութիւնս տրտմութեան փոխուեցաւ. իմ սիրտս ներսիս կը մարի ։

19 Ահա [տ]հեռաւոր երկրէ եկողներուն պատճառաւը՝ իմ ժողովուրդիս աղջկանը աղաղակին ձայնը. Միթէ Տէրը Սիօնի մէջ չէ՞. անոր թագաւորը հոն չէ՞ ։ Ինչո՞ւ [ր]իրենց քանդակած կուռքերովը, — օտարաց ունայնութիւններովը զիս բարկացուցին ։

[տ] Եա. լթ. 3 ։
[ր] Օր. լբ. 21 ։ Եա. ա. 4 ։

20 Հունձքի ատենը անցաւ, ամառը վերջացաւ. բայց մենք չփրկուեցանք ։

21 [ց]Իմ ժողովուրդիս աղջկանը վէրքին համար վիրաւորեցայ. խաւարեցայ, — ապշութիւնը զիս պաշարեց ։

[ց] Գւ. դ. 19 ։ թ. 1 ։ ժգ. 17 ։

22 Միթէ [ւ]Գաղաադու մէջ բալասան չկա՞յ. հոն բժիշկ չկա՞յ. հապա ինչո՞ւ համար իմ ժողովրդեանս աղջիկը բժշկութիւն չըստաւ ։

[ւ] Ծն. լէ. 25 ։ խգ. 11 ։ Գւ. խզ. 11 ։ ծա. 8 ։

ԳԼ. Թ

1 Երեմիա կ'ողբայ Հրէից վրայ՝ իրենց զանազան մեղքերուն համար, 9 ու անոնց պատիժին համար. 12 անհնազանդութիւնը պատճառ կը դնէ իրենց անտանելի թշուառութեանը. 17 կը յորդորէ ժողովուրդը՝ որ իրենց կործանմանը համար սուգ ընեն, 23 և իրենց անձերուն չվստահին, հապա միայն Տէրոջը. 25 Հրեաներուն և միանգամայն հեթանոսներուն սպառնալիքներ կ'ընէ ։

Ն. Ք. ԶՔ.
Իբր 600

1 Երանի թէ [փ]գլուխս ջուր, ու աչքերս՝ արցունքի աղբիւր ըլլային, որ ցորեկ ու գիշեր լայի իմ ժողովուրդիս աղջկանը սպանուածներուն համար ։

[փ] Եա. իբ. 4 ։ Գւ. դ. 19 ։ ժգ. 17 ։ ժդ. 17 ։ Ողբ. բ. 11 ։ գ. 48 ։

2 Երանի թէ անապատի մէջ ճամբորդներու իջեւան մը ունենայի, որ իմ ժողովուրդս թողուի, ու անոնցմէ երթայի. վասն զի [ք]ամէնքը շնացողներ են, — նենգաւորներու ժողով են ։

[ք] Գւ. ե. 7, 8 ։

3 Եւ [օ]իրենց լեզուները՝ իրենց աղեղներուն պէս կը լարեն ստութեան համար, բայց ճշմարտութեան համար երկրի վրայ քաջութիւն չունին. վասն զի չարութենէ 'ի չարութիւն կ'երթան, ու [ֆ]զիս չեն ճանչնար, կ'ըսէ Տէրը ։

[օ] Սաղ. կդ. 3 ։ Եա. ծթ. 4, 13, 15 ։
[ֆ] Ա Թագ. բ. 12 ։ Ովս. դ. 1 ։

4 [ա]Ամէն մարդ թող իր ընկերէն զգուշանայ, ու բնաւ մէկ եղբօր մը մի՛ ապաւինիք. վասն զի ամէն եղբայր խաբէութիւն կը հնարէ, և ամէն ընկեր [բ]բանսարկութեան կը պտըտի ։

[ա] Գւ. ժբ. 6 ։ Միք. է. 5, 6 ։
[բ] Գւ. զ. 28 ։

5 Ու ամէն մարդ իր ընկերը կը խաբէ, և ճշմարտութիւն չեն խօսիր. անոնք իրենց լեզուները սուտ խօսելու սորվեցուցած են. անօրէնութիւն ընելով կը յոգնին ։

6 Քու բնակարանդ նենգութեան մէջ է. նենգութեան պատճառաւ զիս ճանչնալ չեն ուզեր, կ'ըսէ Տէրը ։

7 Անոր համար զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ահա [գ]զանոնք պիտի հալեցընեմ, ու պիտի փորձեմ. [դ]վասն զի իմ ժողովուրդիս աղջկանը համար ինչպէս ընեմ ։

[գ] Եա. ա. 25 ։ Մաղ. գ. 3 ։
[դ] Ովս. ժա. 8 ։

8 Անոնց լեզուն մահաբեր նետ է. [ե]նենգութիւն կը խօսի. [զ]բերնովը իր ընկերին հետ խաղաղութիւն կը խօսի, բայց սրտովը անոր դարան կը պատրաստէ ։

[ե] Սաղ. ժբ. 2 ։ ծբ. 3 ։ ճի. 3 ։
[զ] Սաղ. իը. 3 ։ ծե. 21 ։

9 [է]Միթէ ասոնց համար անոնց այցելութիւն պիտի չընեմ, կ'ըսէ Տէրը. կամ ասանկ ազգէ մը իմ հոգիս վրէժ պիտի չառնէ՞ ։

[է] Գւ. ե. 9, 29 ։

10 Լեռներուն համար լաց ու ողբ՝ և [ը]անապատի արօտներուն համար կոծ պիտի ընեմ. վասն զի այրեցան. անկէ մարդ չանցնիր, ու խաշինքներու ձայն չլսուիր. [թ]օդին թռչուններէն մինչև անասունները փախան՝ գացին ։

[ը] Գւ. ժբ. 4 ։ իգ. 10 ։ Ովս. դ. 3 ։
[թ] Գւ. դ. 25 ։

11 Ու Երուսաղէմը [ժ]աւերակներու դէզեր, և [ի]ճագարներու բնակարան պիտի ընեմ, ու Յուդայի քաղաքները՝ անբնակ ամայութեան պիտի դարձնեմ ։

[ժ] Եա. իե. 2 ։
[ի] Եա. ժգ. 22 ։ լդ. 13 ։ Գւ. ժ. 22 ։

12 [լ]Ո՞վ է այն իմաստուն մարդը, որ

[լ] Սաղ. ճէ. 43 ։ Ովս. ժդ. 9 ։

Ն. Ք. Դ. Ե.
Իրր 600

անիկայ հասկընայ. և անոր՝ Աստուծոյ բերանը խօսած ըլլայ, որ անիկայ պատմէ, թէ երկիրը ինչու համար աւրուեցաւ, ու այրած անապատի պէս եղաւ, ասկից որ
13 մարդ չանցնիր։ Եւ Տէրը ըսաւ. Վասն զի անոնք իմ օրէնքս ձգեցին, որն որ իրենց առջեւը դրեր էի, ու իմ ձայնիս մտիկ չընելով՝ անոր համեմատ
14 չքալեցին, Հապա իրենց սրտին կամակորութեանը՝ և հայրերնուն իրենց սորվեցուցած Բահաղիմին ետեւէն գացին։

Գլ. Գ. 17։ Է. 24։
Գաղ. ա. 14։

15 Անոր համար զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը այսպէս կ'ըսէ. Ահա ես այս ժողովուրդին օշինդր պիտի կերցընեմ, ու անոնց դառնութեան ջուր պիտի խմցընեմ։

Գլ. Ը. 14։ Իգ. 15։ Ողբ. Գ. 15, 19։
Սաղ. Ձ. 5։
Ղև. Իզ. 33։ Բ Օր. Իը. 64։
Ղև. Իզ. 33։ Գլ. Իդ. 27։ Եզեկ. Ե. 2, 12։

16 Եւ զանոնք պիտի ցրուեմ այն ազգերուն մէջը, որոնք ոչ իրենք գիտցան, ոչ ալ իրենց հայրերը, ու անոնց վրայ սուր պիտի խրկեմ, մինչև որ զանոնք հատցընեմ։

17 Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Մտածեցէք, ու լալկան կնիկներ կանչեցէք, որ գան, և հանճարեղ կնիկներուն [illegible] խրկեցէք, որ
18 գան, Ու մեզի համար շուտով ողբ վերցընեն, որ մեր աչքերը արցունքներ իջեցընեն, և մեր արտեւանունքը ջուրեր վազցընեն.
19 Քանզի Սիօնէն ողբի ձայն լսուեցաւ. Ի՜նչպէս կործանեցանք. խիստ ամչցանք. վասն զի երկիրը թողուցինք. վասն զի [illegible] հիմնայատակ ըրին մեր բնակարան-
20 ները։ Ուրեմն ով կնիկներ՝ Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէք, և ձեր ականջները անոր բերնին խօսքը թող ընդունին. ու ձեր աղջիկներուն ողբ սորվեցուցէք. և ամէն կնիկ իր դրացիին եղերերգութիւն
21 [illegible]։ Վասն զի մահը մինչև մեր պատուհանները ելաւ, մեր պալատները մտաւ, որ փողոցներէն տղաքները՝ [illegible] հրապարակներէն ե-
22 րիտասարդները բնաջինջ ընէ։ Ըսէ որ՝ Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Մարդոց դիակունքը պիտի իյնան՝ դաշտերու երեսին վրայ եղող աղբին պէս, կամ հնձողներուն ետեւը [illegible] խուրձի պէս. և պիտի չըլլայ մէկը՝ որ [illegible] ժողվէ։

Ն Մն. Լե. 25։ Յոբ. Գ. 8։ Ժող. ԺԲ. 5։ Ամով. Ե. 16։ Մատ. Թ. 23։
Գլ. ԺԴ. 17։
Գլ. Զ. 11։
Գլ. Ը. 2։ ԺԶ. 4։

23 Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Իմաստունը իր իմաստութեամբը չպարծի, ու զօրաւորը իր զօրութեամբը չպարծի. հարուստը իր հարստու-
24 թեամբը չպարծի. Հապա ան որ կը պարծի՝ թող ասով պարծի, որ կը հասկընայ ու զիս կը ճանչնայ, [illegible] թէ ես եմ Տէրը, որ երկրի վրայ ողորմութիւն, իրաւունք ու արդարութիւն կ'ընեմ. քանզի ես

Ժող. Թ. 11։
Ա Կոր. Ա. 31։ Բ Կոր. Ժ. 17։
Միք. Զ. 8։ Ե. 18։

ասոնց կը հաճիմ, կ'ըսէ Տէրը։
25 Ահա օրեր պիտի գան՝ կ'ըսէ Տէրը, որ ամէն թլփատուածներուն ու
26 անթլփատներուն, Եգիպտոսին, և Յուդային, ու Եդովմին, և Ամմոնի որդւոցը, ու Մովաբին, ու [illegible] ծայրերը կտրող՝ անապատի բոլոր բնակիչներուն այցելութիւն պիտի ընեմ. վասն զի ամէն ազգերը անթլփատ են, ու բոլոր Իսրայէլի տունը՝ սրտով անթլփատ է։

Ն. Ք. Դ. Ե.
Իրր 600

Հռով. Բ. 8, 9։
Գլ. ԽԵ. 23։ ԽԹ. 32։
* Կամ՝ Իրենց [illegible] ծայրերը եղող
Ղև. Իթ. 41։ Եզեկ. ԽԴ. 7։ Հռով. Բ. 28, 29։

ԳԼ. Ժ

1 Աստուծոյ և կուռքերուն աննմանութիւնը։ 17 Մարգարէն գալու բարկութենէն փախչելու կը յորդորէ ժողովուրդը. 19 անոր հովիւներուն չար գործքերուն համար կ'ողբայ. 23 ու խոնարհ աղաչանք մը կ'ընէ։

Իրր 600

1 Ով Իսրայէլի տունը՝ Տէրոջը ձեզի համար ըսած խօսքը մտիկ ը-
2 րէք։ Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ազգերուն ճամբաները մի սորվիք, ու երկինքին նշաններէն մի զարհուրիք. վասն զի անոնցմէ հեթանոս-
3 ները կը զարհուրին։ Ինչու որ ժողովրդոց սովորութիւնները ունայնութիւն են. քանզի անտառէն փայտ կը կտրեն. անիկայ արուեստագէտին ձեռացը գործն է՝
4 [illegible]։ Զանիկայ արծաթով և ոսկիով կը զարդարեն, [illegible] գամերով և ուռներով կը գամեն
5 զանիկայ, ու չշարժիր։ Անոնք արմաւենիի պէս շիտակ են, բայց չեն խօսիր. անոնք 'ի հարկէ պիտի վերցուին, վասն զի չեն կրնար քալել. անոնցմէ մի վախնաք. վասն զի չարիք մը չեն կրնար հասցընել, ոչ ալ բարիք ընելու կարող են։

Ղև. ԺԹ. 2։ Ի. 23։
Ես. Խ. 19, 20։ ԽԴ. 9, 10, [illegible] ԽԵ. 20։
Ես. ԽԱ. 7։ ԽԶ. 7։
Սաղ. ՃԺԵ. 5։ ՃԼԵ. 16։ Ամբ. Բ. 19։ Ա Կոր. Ը. 2։
Սաղ. ՃԺԵ. 7։ Ես. ԽԶ. 1, 7։
Ես. Խ. 23։

6 Ով Տէր՝ քեզի նման մէկը չկայ. դուն մեծ ես, ու քու անունդ զօրու-
7 թեամբ մեծ է։ Քեզմէ ով պիտի չվախնայ՝ ով ազգաց Թագաւորը. քանզի քեզի կը վայլէ. վասն զի ազգաց բոլոր իմաստուններուն մէջը՝ և անոնց բոլոր թագաւորութիւններուն մէջը քեզի նման մէկը
8 չկայ։ Բայց անոնք բոլորովին անբան ու անմիտ են. [illegible] ունայնութեանց վարդապետու-
9 թիւն է. փայտ է։ Թարսիսէն ծեծուած արծաթ, և Ոփազէն ոսկի կը բերուի. [illegible] վարպետի ու ոսկերիչի ձեռացը գործքն են. անոնց զգեստը կապուտակ ու ծիրանի է. ամէնը հանճարեղներու
10 գործքեր են։ Սակայն Եհովան է ճշմարիտ Աստուածը. անիկայ է կենդանի Աստուածը, և յաւիտենական Թագաւորը. անոր բարկութենէն երկիրը կը դողայ. ու ազգերը անոր սրտմտութեանը չեն

Եզ. ԺԱ. 11։ Սաղ. ՁԶ. 8, 10։
Յայտ. ԺԵ. 4։
Սաղ. ՁԹ. 6։
Սաղ. ՃԺԵ. 8։ Ես. ԽԱ. 29։ Ամբ. Բ. 18։ Զաք. Ժ. 2։ Հռով. Ա. 21, 22։
Դան. Ժ. 5։
Սաղ. ՃԺԵ. 4։
Ա Տիմ. Զ. 17։
Սաղ. Ժ. 16։

Ն · Ք · ԳՔ ·
իրր 600

Ա. Հաւաք. Քաղդէա[illegible]
Տես Սաղ. ՂԶ. 5 ·
Հմր 15 · Եսա. Բ. 18 · Զաք. Ժգ. 2 ·
Ծն. ա. 1, 6, 9 · Սաղ. ՃԼԶ. 5, 6 · Գլ. ԾԱ. 15 ·
Սաղ. ՂԳ. 1 ·
Յոբ. Թ. 8 · Սաղ. ՃԴ. 2 · Եսա. Խ. 22 ·
Յոբ. ԼԸ. 34 ·
Սաղ. ՃԼԵ. 7 ·
Գլ. ԾԱ. 17, 18 ·
Առակ. Լ. 2 ·
Եսա. ԽԲ. 17 · ԽԴ. 11 · ԽԵ. 16 ·
Անր. Բ. 18 ·
Հմր 11 ·
Սաղ. ԺԶ. 5 · ՀԶ. 23 · ՃԺԹ. 57 · Գլ. ԾԱ. 19 · Ողբ. Գ. 24 ·
Բ Օր. ԼԲ. 9 · Սաղ. ՀԴ. 2 ·
Եսա. ԽԵ. 4 · ԾԱ. 15 · ԾԴ. 5 · Գլ. ԼԱ. 35 · ԼԲ. 18 · Ծ. 34 ·
Տես Գլ. Գ. 1 · Եզեկ. ԺԲ. 3, ԻԷ ·
Գլ. ԺԴ. 13 ·
Եբր. պարականոն. Թագ. ԻԵ. 29 ·
Եզեկ. Զ. 10 ·
Գլ. Դ. 19 · Ը. 21 · Թ. 1 ·
Սաղ. ՀԷ. 10 ·
Միք. Ե. 9 ·
Գլ. Դ. 20 ·
Գլ. Ա. 15 · Դ. 6 · Ե. 15 · Զ. 22 ·
Գլ. Թ. 11 ·
Առակ. ԺԶ. 1 · Ի. 24 ·
Սաղ. Զ. 1 · ԼԸ. 1 · Գլ. Լ. 11 ·
Սաղ. ՀԹ. 6 ·
Յոբ. ԺԸ. 21 · Ա Թեսաղ. Դ. 5 · Բ Թեսաղ. Ա. 8 ·
Գլ. Ը. 16 ·

11 գիմանար ։ [Անոնց այսպէս ըսէք .
Այն աստուածները՝ որոնք երկինքը
ու երկիրը չշինեցին , երկրէն ու աս
երկինքներուն տակէն պիտի
12 կորսուին ։] Երկիրը իր զօրութեամբը
շինեց . աշխարհքը իր իմաստութեամբը
հաստատեց , ու երկինքը
13 իր խորհրդովը տարածեց ։ Երբոր
իր ձայնը կու տայ , երկինքի մէջ
ջուրերու բազմութիւն կ՚ըլլայ . և
երկրի ծայրերէն շոգիներ կը հանէ .
անձրևի համար փայլակներ կը շինէ ,
ու հով կը հանէ իր
14 շտեմարաններէն ։ Ամէն մարդ գիտութենէ
[illegible] անասուն դարձաւ . ամէն
ոսկերիչ՝ իր քանդակած կուռքին
պատճառաւը ամօթով եղաւ .
վասն զի ձուլած կուռքը
ստութիւն է . ու անոնք հոգի չունին ։
15 Անոնք ունայնութեան և
խաբէութեան գործքեր են . անոնց
այցելութիւն եղած ատեն՝ անոնք
16 պիտի կորսուին ։ Յակոբին Բաժինը
անոնց պէս չէ . վասն զի անիկայ
ամէն բանը Ստեղծողն է , ու
Իսրայէլը անոր ժառանգութեանը
ճիւղն է . և անոր անունը՝
Եհովայ Սաբաւովթ է ։
17 Ով բերդի մէջ բնակող՝ Քու
18 վաճառներդ երկրէն ժողվէ ։ Քանզի Տէրը այսպէս կ՚ըսէ . Ահա ես
աս անգամ երկրին բնակիչները
դուրս պիտի նետեմ , ու զանոնք
նեղութեան մէջ պիտի ձգեմ , որ
[illegible] գտնեն ։
19 Վա՜յ ինծի՝ իմ հարուածքիս
համար . իմ վէրքս անդարմանելի
է . բայց ես ըսի . Իրաւցընէ
ասիկայ ցաւ է , ու զանիկայ
20 քաշելու եմ ։ Իմ վրանս կործանեցաւ , և
ամէն չուաններս փրթան .
տղաքներս ինծմէ ելան , ու չկան . ասկէ
ետև վրանս կանգնող , ու
21 վարագոյրներս դնող չկայ ։ Վասն զի
հովիւները անասուն դարձան , և
Տէրը չխնդրեցին . անոր համար
յաջողութիւն չգտան . ու անոնց
22 բոլոր հօտը ցրուեցաւ ։ Ահա
հիւսիսի երկրէն գուժի ձայն , և
մեծ խռովութիւն կու գայ , որ
Յուդայի քաղաքները աւերակ՝ ու
ճագարներու բնակարան ընէ ։
23 Գիտեմ՝ ով Տէր , որ մարդուն
ճամբան իր ձեռքը չէ . քալող
մարդը՝ իր քալուածքը
24 շիտկելու կարող չէ ։ Ով Տէր՝ զիս խրատէ ,
բայց չափաւորութեամբ , և ոչ թէ
քու բարկութեամբդ , չըլլայ որ
25 զիս սպառես ։ Քու
սրտմտութիւնդ՝ քեզ չճանչցող ազգերուն
վրայ , և քու անունդ չկանչող
ազգատոհմներուն վրայ թափէ . վասն
զի Յակոբը կերան . զանիկայ կե֊

րան ու հատցուցին , և անոր բնակութիւնը աւերակ դարձուցին ։

ԳԼ. ԺԱ

1 Երեմիա կը հրատարակէ Աստուծոյ ուխտը ։ 8 ու անոր անհնազանդութիւն ընող Հրէաները կը յանդիմանէ ։ 11 կը մարգարէանայ թէ չարիք պիտի գայ անոնց վրայ ։ 18 և Անաթովթի մարդոցը վրայ , զինքը սպաննելու խորհուրդ ընելնուն համար ։

1 Այն խօսքը որ Տէրոջը կողմանէ
2 Երեմիային եղաւ՝ ըսելով . Աս
ուխտիս խօսքերը մտիկ ըրէք , և
Յուդայի մարդոցը ու Երուսաղէմի
3 բնակչացը խօսեցէք . Եւ դուն
անոնց ըսէ . Իսրայէլի Տէր
Աստուածը այսպէս կ՚ըսէ . Անիծեալ
ըլլայ այն մարդը՝ որ մտիկ չըներ աս
4 ուխտին խօսքերը , Որն որ ես ձեր
հայրերուն պատուիրեցի ,
Եգիպտոսի երկրէն՝ այն երկաթի հնոցէն
զանոնք հանած օրս՝ ու ըսի . Իմ
ձայնս մտիկ ըրէք , ու ձեզի բոլոր
հրամայածիս համեմատ ՚ի գործ
դրէք , որ դուք իմ ժողովուրդս
ըլլաք , ու ես ձեր Աստուածը ըլլամ .
5 Որպէս զի հաստատեմ այն
երդումը որ ձեր հայրերուն ըրի , անանկ
երկիր մը տալու անոնց՝ որ կաթ ու
մեղր կը բղխէ , ինչպէս որ այսօր
[illegible] ։ Եւ ես պատասխան
տուի ու ըսի . Ամէն՝ ով Տէր ։
6 Եւ Տէրը ինծի ըսաւ . Աս բոլոր
խօսքերը Յուդայի քաղաքներուն
մէջ ու Երուսաղէմի փողոցներուն
մէջ կանչելով ըսէ . Աս ուխտին
խօսքերը մտիկ ըրէք , ու զանոնք
7 ՚ի գործ դրէք . Վասն զի ձեր
հայրերը փութով խրատեցի , զանոնք
Եգիպտոսի երկրէն հանած օրէս
մինչև աս օրս . կանուխ ելլելով
ու խրատելով ըսի . Իմ ձայնս
8 մտիկ ըրէք ։ Բայց անոնք մտիկ
չըրին , ու իրենց ականջը
չխոնարհեցուցին . հապա ամէն մարդ իր
չար սրտին կամակորութեանը
համեմատ քալեց . ուստի ես անոնց
վրայ կը բերեմ աս ուխտիս բոլոր
խօսքերը , որն որ ես անոնց
պատուիրեցի որ ընեն , ու անոնք
9 չըրին ։ Եւ Տէրը ինծի ըսաւ .
Յուդայի մարդոցը մէջ , ու
Երուսաղէմի բնակչացը մէջ
10 դաւաճանութիւն գտնուեցաւ . Անոնք՝ իմ
խօսքերս մտիկ ընել չուզող իրենց
նախահարցը անօրէնութիւններուն
դարձան , և օտար աստուածներու
ետևէ գացին , որ անոնց
ծառայութիւն ընեն . Իսրայէլի տունը
ու Յուդայի տունը՝ իրենց
հայրերուն հետ ըրած ուխտս աւրեցին ։
11 Անոր համար Տէրը այսպէս կ՚ըսէ . Ահա ես անանկ չարիք կը
բերեմ անոնց վրայ , որ անկէ ելլե֊

Ն · Ք · ԳՔ ·
իրր 600

իրր 608

Բ Օր. ԻԷ. 26 · Գաղ. Գ. 10 ·
Բ Օր. Դ. 20 · Գ Թագ. Ը. 51 ·
Ղև. ԻԶ. 3, 12 · Գլ. Է. 23 ·
Բ Օր. Է. 12, 13 · Սաղ. ՃԵ. 9, 10 ·
Հռով. Բ. 13 · Յակ. Ա. 22 ·
Գլ. Է. 13, 25 · ԼԵ. 15 ·
Գլ. Է. 26 ·
Գլ. Գ. 17 · Է. 24 · Թ. 14 ·
Եզեկ. ԻԲ. 25 · Ովս. Զ. 9 ·
Եզեկ. Ի. 18 ·

Ն · Ք · ՂԲ ·
608

լու կարող պիտի չըլլան . և իրենց պիտի աղաղակեն , ու անոնց մտիկ
12 պիտի չընեմ ։ Եւ Յուդայի քաղաքները ու Երուսաղէմի բնակիչները պիտի երթան , ու պիտի աղաղակեն այն աստուածներուն՝ որոնց խունկ ծխեր էին . բայց անոնց ձախորդութեան ժամանակը՝ բնաւ
13 պիտի չազատեն զանոնք ։ Քանզի քու աստուածներդ ով Յուդա՝ քու քաղաքներուդ թուոյն չափ եղան . ու Երուսաղէմի փողոցներուն թուոյն չափ՝ ամօթալից [illegible] համար սեղաններ , Բահաղին խունկ ծխելու համար՝
14 սեղաններ կանգնեցիք ։ Ուստի դուն այս ժողովուրդին համար աղօթք մի ըներ , ու անոնց համար խնդրուածքով ու պաղատանքով մի աղաչեր . քանզի երբոր իրենց վրայ հասած չարիքին համար ինծի աղաղակեն , անոնց մտիկ պիտի չընեմ ։
15 Իմ սիրելիս ինչ բան ունի իմ տանս մէջ , որովհետև շատերուն հետ անօրէնութիւն գործեր է . Սուրբ միսն ալ քեզմէ պիտի վերցուի , քանզի քուն քու չարութիւնովդ կ'ուրախանաս ։
16 Տէրը՝ քու անունդ կանանչ , գեղեցիկ ու բարեպտուղ ձիթենի կոչեց . բայց անոր վրայ մեծ աղմուկի ձայնով կրակ բորբոքեց . և անոր
17 ոստերը կոտրեցան ։ Ու քեզ տնկող զօրաց Տէրը քու վրայովդ չարիք խօսեցաւ , Իսրայէլի տանը ու Յուդայի տանը չարութեանը համար՝ որ անոնք գործեցին , և Բահաղին խունկ ծխելով՝ զիս բարկացուցին ։
18 Եւ Տէրը ինծի գիտցուց , ու ես գիտեմ . այն ատենը ինծի ա-
19 նոնց գործերը ցուցուցիր ։ Բայց ես մորթուելու տարուող ընտանեցած գառի մը պէս էի , ու չէի գիտեր որ անոնք ինծի համար նենգութիւններ կը խորհէին , ըսելով . Ծառը իր պտուղովը կործանենք , և զանիկայ կենդանեաց երկրէն բնաջինջ ընենք , որ անոր անունը
20 մէյմըն ալ չյիշուի ։ Սակայն ով Տէր զօրութեանց՝ արդար Դատաւոր , որ երիկամունքը ու սիրտը կը քննես , անոնցմէ քու վրէժդ տեսնեմ . քանզի իմ դատս քեզի յայտնեցի ։
21 Ուստի Տէրը այսպէս կ'ըսէ Անաթովթի մարդոցը համար՝ որոնք քու հոգիդ կը փնտռեն , ու կ'ըսեն . Տէրոջը անունովը մարգարէութիւն մի ըներ , որ մեր ձեռ-
22 քերովը չմեռնիս ։ Անոր համար զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ . Ահա ես անոնց այցելութիւն պիտի ընեմ . կտրիճները սրով պիտի մեռնին . անոնց տղաքները ու աղջիկ-
23 ները սովամահ պիտի ըլլան . Եւ անոնք մնացորդ պիտի չունենան . վասն զի ես Անաթովթի մարդոցը վրայ՝ անոնց այցելութեան տարին՝ չարիք պիտի բերեմ ։

է Սաղ · ԺԲ · 41 ։ Առակ · Ա · 28 ։ Ես · Ա · 15 ։ Գլ · ԺԴ · 12 ։ Եզեկ · Ը · 18 ։ Միք · Գ · 4 ։ Զաք · Է · 13 ։
ը Բ Օր · Լ · 37 ։ 38 ։
թ Գլ · Բ · 28 ։
ժ Ել · Լ · 10 ։ Գլ · Է · 16 ։ ԺԴ · 11 ։ Ա Յով · Ե · 16 ։
ի Սաղ · Ծ · 16 ։ Ես · Ա · 11 ։ Եւ ։ Եզեկ · ԺԴ · 25 ։ Եւ ։
լ Կամ՝ շատ անօրէնութիւններ
խ Անգ · Բ · 12 ։ 13 ։ 14 ։ Տիտ · Ա · 15 ։
ծ Առակ · Բ · 14 ։
կ Սաղ · ԽԲ · 8 ։ Հռով · ԺԱ · 17 ։
հ Ես · Ե · 2 ։ Գլ · Բ · 21 ։
ձ Գլ · ԺԲ · 18 ։
ղ Սաղ · ԿԳ · 4 ։
ճ Սաղ · ՃԷ · 13 ։ Ծնդ · 9 ։ Յոբ · 5 ։
մ Թագ · ԺԴ · 7 ։ Ա Մն · Ի · 9 ։ Սաղ · Է · 9 ։ Գլ · ԺԷ · 10 ։ Ի · 12 ։ Յայտ · Բ · 23 ։
յ Գլ · ԺԱ · 5 ։ 6 ։
ն Ես · Լ · 10 ։ Ամով · Բ · 12 ։ Է · 13 ։ 16 ։ Միք · Բ · 6 ։

ԳԼ · ԺԲ

1 Երեմիա կը գանգատի չարերուն յաջողութեանը համար , բայց հաւատքով անոնց կործանումը կը տեսնէ . 5 Տէրոջմէ կը յայտնուի իրեն՝ իր եղբայրներուն նենգութիւնը որ իրեն դէմ կը հնարեն ։ 7 Աստուած իր ժառանգութեանը վրայ կ'ողբայ . 14 պատժիչներուն գերեդարձութիւն կը խոստանայ ։

1 Ով Տէր՝ երբոր քեզի հետ վիճիմ , դուն արդար պիտի գտնուիս . սակայն քեզի իրաւունքի վրայով պիտի խօսիմ . Ինչու ամբարիշտներուն ճամբան յաջող է , ու բոլոր նենգութիւն ընողները հանգըս-
2 տութիւն կը վայելեն ։ Դուն զանոնք տնկեցիր , և անոնք արմատացան ։ Անոնք կ'աճին , ու պտուղ կու տան . դուն անոնց բերնին մօտ ես , բայց անոնց երիկա-
3 մունքէն հեռու ես ։ Եւ դուն ով Տէր՝ զիս գիտես . զիս տեսար , ու իմ սիրտս քու առջևդ քննեցիր . զատէ անոնք մորթուելու ոչխարներու պէս , և սպանման օրուան
4 համար պատրաստէ ։ Մինչև ե՞րբ երկիրը սուգ պիտի բռնէ , եւ իր բնակչացը չարութեանը համար , ու բոլոր դաշտին խոտը պիտի չորնայ . Անասունները ու թռչունները կորսուեցան . վասն զի ըսին . Անիկայ մեր վախճանը պիտի չտեսնէ ։
5 Թէ որ դուն հետևակներուն հետ վազեցիր , ու քեզ յոգնեցուցին , հապա ձիաւորներու հետ ինչպէս ասպարէզը պիտի մտնես . և դուն որ խաղաղութեան երկրին մէջ ապահով ես , ինչ պիտի ընես՝ երբոր Յորդանան գետը բարձրանայ ։
6 Քանզի քու եղբայրներդ՝ ու քու հօրդ տունն ալ՝ անոնք անգամ քեզի դէմ նենգութիւն ըրին , և քու ետևէդ բարձրաձայն աղաղակեցին . թէև անոնք քեզի աղէկ բաներ ալ խօսին , դուն անոնց մի հաւատար ։
7 Իմ տունս թողուցի . իմ ժառանգութիւնս ձգեցի . Հոգիիս սիրածը՝ իր թշնամիներուն ձեռքը
8 տուի ։ Իմ ժառանգութիւնս անտառի առիւծին պէս եղաւ ինծի . անիկայ իր ձայնովը իմ վրաս պոռաց . ասոր պատճառով զանիկայ ա-
9 տեցի ։ Միթէ իմ ժառանգութիւնս՝ գիշատիչ թռչունի մը պէս եղաւ ինծի . թռչունները ա-

Ն · Ք · ԴԲ ·
Իրր 608

շ Գլ · ԻԳ · 12 ։ ԽԶ · 21 ։ ԽԲ · 44 ։ Ժ · 27 ։ Ղու · ԺԹ · 44 ։

ա Սաղ · ԾԱ · 4 ։
բ Կամ՝ դատաստաններուդ
գ Յոբ · ԺԲ · 6 ։ ԻԱ · 7 ։ Սաղ · ԼԷ · 1 ։ 35 ։ Հգ · 3 ։ Եւ ։ Գլ · Ե · 28 ։ Ամբ · Ա · 4 ։ Մաղ · Գ · 15 ։
դ Ես · ԻԹ · 13 ։ Մատ · ԺԵ · 8 ։ Մար · Է · 6 ։
ե Սաղ · ԺԷ · 3 ։ ԾԹ · 1 ։
զ Գլ · ԺԱ · 20 ։
է Յովէ · Ա · 5 ։
ը Եբր · որբէ , Կամ՝ նուիրէ ։
թ Գլ · ԻԳ · 10 ։ Ովս · Դ · 3 ։
ժ Սաղ · ԾԷ · 34 ։
ի Գլ · Գ · 25 ։ Է · 20 ։ Թ · 10 ։ Ովս · Դ · 3 ։
լ Յես · Գ · 15 ։ Ա Մն · ԺԲ · 15 ։ Գլ · ԽԹ · 19 ։ Ծ · 44 ։
խ Գլ · Թ · 4 ։ ԺԱ · 19 ։ 21 ։
ծ Առակ · ԻԶ · 25 ։
կ Կամ՝ գիշատուած

Ն. Ք. ԶԸ.
Իրր 608

նոր չորս կողմն են․ եկէ՛ք, անապատին բոլոր գազանները ժողվեցէ՛ք․
10 բերէ՛ք որ ուտեն։ Շատ
հովիւներ իմ այգիս աւրեցին․
իմ բաժինս ոտնակոխ ըրին, և
իմ ցանկալի վիճակս՝ անապատի
11 ամայութեան դարձուցին։ Զանիկայ ամայութեան դարձուցին․
— ամայի ըլլալով՝ ինծի առջեւ
սուգ բռնեց․ բոլոր երկիրը ամայութեան դարձաւ․ քանզի մարդ մը
12 չկայ որ [illegible] մտածէ։ Անապատին ամէն բլուրներուն վրայ
աւարառուներ եկան․ վասն զի
երկրին մէկ ծայրէն մինչև մէկալ
ծայրը՝ Տէրոջը սուրը կ'ուտէ․ և
ամէն մարմնոյ խաղաղութիւն չկայ։
13 Ցորեն ցանեցին, բայց փուշեր
պիտի հնձեն․ աշխատանք քաշեցին, բայց օգուտ պիտի չտեսնեն․
ու Տէրոջը սաստիկ բարկութեանը
համար՝ ձեր արդիւնքներէն պիտի
ամչնաք։

14 Այսպէս կ'ըսէ Տէրը իմ չար դրացիներուս համար, որոնք իմ ժողովուրդիս Իսրայէլին տուած ժառանգութեանս կը դպչին․ Ահա
ես զանոնք իրենց երկրին երեսէն
պիտի խլեմ․ Յուդայի տունն ալ
15 անոնց մէջէն պիտի խլեմ։ Ու
պիտի ըլլայ որ զանոնք խլելէս ետքը՝ պիտի դառնամ անոնց ողորմիմ, և ամէն մէկը իր ժառանգութեանը ու ամէն մէկը իր երկիրը
16 պիտի դարձնեմ։ Եւ թէ որ անոնք իմ ժողովրդեանս ճամբաները
սորվին, ու իմ անունովս երդում
ընեն՝ ըսելով, Կենդանի է Տէր,
(ինչպէս որ անոնք իմ ժողովուրդիս՝ Բահաղին անունովը երդում
ընել սորվեցուցին․) ան ատենը
իմ ժողովուրդիս մէջը պիտի
17 հաստատուին։ Բայց թէ որ
մտիկ չընեն, ան ատենը ան ազգը
արմատաքի պիտի խլեմ, ու պիտի
կործանեմ, կ'ըսէ Տէրը։

ա Եա. ծզ. 9։ Գլ. է. 33։
բ Գլ. զ. 3։
գ Եա. ե. 1, 5։
դ Եա. կգ. 18։
ե Հմր 4։
զ Եա. խբ. 25։
է Ղև. իզ. 16։ բ Օր. իը. 38։ Միք. զ. 15։ Անգ. ա. 6։
ը Զաք. բ. 8։
թ Տես բ Օր. լ. 3։ Գլ. լբ. 37։
ժ Եզեկ. իը. 25։
ի Ամով. թ. 14։
լ Գլ. դ. 2։
խ Եփե. բ. 20, 21։ ա Պետ. բ. 5։
ծ Եբր. շինուին։
կ Եա. կ. 12։

ԳԼ. ԺԳ

1 Եփրատ գետին քովը պահուած կտաւէ գօտիի մը օրինակով՝ Աստուած իր ժողովուրդին կործանումը կը ցուցնէ․ 12 գինիով լեցուն տիկերու օրինակով՝ կը նախաձայնէ անոնց վրայ գալու թշուառութիւնը․ 15 կը յորդորէ զանոնք որ գալու դատաստաններուն առջեւ առնեն․ 22 կը ցուցնէ թէ իրենց պղծութիւններն է անոնց պատճառը։

Իրր 602

1 Տէրը ինծի այսպէս ըսաւ․ Գնա՛,
քեզի մէկ քթանէ գօտի մը ծախու առ, և զանիկայ մէջքդ կապէ,
ու զանիկայ ջուրը մի՛ խոթեր։
2 Ուստի Տէրոջը խօսքին համեմատ՝
գօտին ծախու առի, ու մէջքս
3 կապեցի։ Եւ երկրորդ անգամ
Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով․
4 Ան ծախու առած գօտիդ՝
որ քու մէջքիդ վրայ է, առ ու
ելի՛ր Եփրատ գնա, և հոն վէմին
5 ծակին մէջը պահէ զանիկայ։ Ու
ես գացի, և զանիկայ Եփրատի
[illegible] պահեցի, ինչպէս որ Տէրը
6 ինծի պատուիրեց։ Եւ շատ օրերէն ետքը՝ Տէրը ինծի ըսաւ․
Ելի՛ր Եփրատ գնա, ու անկէ առ
ան գօտին, որ քեզի հրամայեցի որ
7 հոն պահես։ Ես ալ Եփրատ գացի, ու փորելով՝ գօտին ան պահած տեղէս առի․ և ահա գօտին
փտեր էր, ու բնաւ մէկ բանի մը
8 չէր գար։ Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով․ Տէրը այսպէս
9 կ'ըսէ․ Յուդային հպարտութիւնը, ու Երուսաղեմին մեծ
հպարտութիւնը այդպէս պիտի
10 աւրեմ։ Աս չար ժողովուրդը՝ որ
իմ խօսքերս լսել չեն ուզեր, ու
իրենց սրտին կամակորութեամբը
կը քալեն, և օտար աստուածներու ետեւէ կ'երթան՝ անոնց ծառայութիւն ընելու, և անոնց երկրպագութիւն ընելու համար,
աս անպիտան գօտիին պէս պիտի
11 ըլլան։ Վասն զի ինչպէս որ գօտին մարդուն մէջքը կը փակչի,
բոլոր Իսրայէլի տունը ու բոլոր
Յուդայի տունը ինծի այնպէս
փակցուցեր էի՝ կ'ըսէ Տէրը, որ
ինծի ժողովուրդ ըլլան, նաև անուն, և փառք ու պարծանք․
բայց անոնք մտիկ չըրին։

12 Նաև աս խօսքը՝ ըսէ անոնց․
Իսրայէլին Տէր Աստուածը այսպէս
կ'ըսէ․ Ամէն տիկ գինիով պիտի
լեցուի․ բայց անոնք քեզի պիտի
ըսեն․ Միթէ մենք չե՞նք գիտեր
որ ամէն տիկ գինիով պիտի լեցուի։
13 Իսկ դուն անոնց ըսէ․
Տէրը այսպէս կ'ըսէ․ Ահա ես աս
երկրին բոլոր բնակիչները, ու
Դաւիթի աթոռին վրայ նստող
թագաւորները, և քահանաները,
ու մարգարէները, ու Երուսաղեմի
բոլոր բնակիչները արբեցութեամբ
14 պիտի լեցնեմ։ Եւ զանոնք
իրարու զարնելով պիտի կոտրեմ,
հայրերը տղոցը հետ մէկտեղ՝ կ'ըսէ
Տէրը․ և անոնց պիտի չգթամ, ու
պիտի չխնայեմ, և առանց ողորմելու՝ զանոնք բնաջինջ պիտի ընեմ։

15 Մտիկ ըրէք, ականջ տուէք,
մի՛ հպարտանաք․ վասն զի Տէրը
16 խօսեցաւ։ Ձեր Տէր Աստուծոյն
փառք տուէք, դեռ խաւարը վրանիդ չհասած, ու ձեր ոտքերը
մութ լեռներու վրայ չսահած,
և ձեր լոյսի սպասած ատենը [illegible]
զանիկայ մահուան ստուե-

Ն. Ք. ԶԲ.
Իրր 602

ա Ղև. իզ. 19։
բ Գլ. թ. 14։ ժա. 8։ ժզ. 12։
գ Ել. ժթ. 5։
դ Գլ. լգ. 9։
ե Եա. ծա. 17, 21։ կգ. 6։ Գլ. իե. 27։ ծա. 7։
զ Սաղ. բ. 9։
է Յես. է. 19։
ը Եա. ե. 30։ ը. 22։ Ամով. ը. 9։
թ Եա. ծթ. 9։
ժ Սաղ. խդ. 19։

րի չփոխած , ու զանիկայ թանձր
17 մէգի չդարձուցած ։ Բայց թէ որ
մտիկ չընէք , ձեր հպարտութեանը
համար իմ հոգիս ծածուկ տեղուանք
պիտի լայ , և [ի] իմ աչքս
խիստ շատ լալով արցունք պիտի
թափէ . վասն զի Տէրոջը հօտը
գերի առնուեցաւ ։
18 [լ] Թագաւորին ու թագուհիին ըսէ .
Ձեր անձը խոնարհեցուցէք ,
— գետնէ վրայ նստեցէք . վասն զի
ձեր գլխէն ձեր փառաց թագը ինկաւ ։
19 Հարաւային քաղաքները
գոցուեցան , ու բացող մը չկայ .
բոլոր Յուդան գերութեան գնաց .
20 ամէնը գերութեան գնաց ։ Աչքերնիդ
վերցուցէք , և [խ] հիւսիսի
կողմէն եկողներուն նայեցէք . քեզի
տրուած հօտը , քու փառացդ
21 խաշինքը ո՞ւր են ։ Ի՞նչ պիտի
ըսես՝ երբոր քեզի այցելութիւն
ընէ . վասն զի դուն անոնց սորվեցուցիր
որ քու վրադ իշխան և
գլուխ ըլլան . միթէ քեզ՝ ծննդական
կնոջ պէս՝ [ծ] ցաւեր պիտի
22 չբռնե՞ն ։ Ու թէ որ սրտիդ մէջը
ըսես . [կ] Աս բաները ինչո՞ւ հանդիպեցան
ինծի . քու անօրէնութեանդ
շատութենէն [հ] քու քղղանցքներդ
բացուեցան , և գարշապարներդ
բռնութեամբ մերկացան ։
23 Միթէ կարելի՞ է որ Եթէովպացին
իր մորթը , կամ ինձը
իր խայտուցները փոխէ , որ դուք
ալ չարութիւն ընելու սորված ըլլալով ,
կարենաք աղէկութիւն ընել ։
24 Ուստի անապատի հովէն վերցուած
[ձ] մղեղի պէս պիտի ցրուեմ
25 զանոնք ։ [ղ] Աս է քու վիճակդ և
քու բաժինդ՝ որն որ ես քեզի որոշեցի ,
կ'ըսէ Տէրը . քանզի զիս մոռցար ,
ու [ճ] ստութեան ապաւինեցար ։
26 Ուստի [մ] ես ալ քու քղղանցքներդ
քու երեսիդ վրայ վերցուցի .
ու քու անարգանքդ երեցաւ ։
27 Ես քու շնութիւններդ , ու
[յ] վրնջիւններդ , և քու լիրբ պոռնըկութիւնդ ,
— [ն] բլուրներու վըրայ ,
և դաշտի վրայ քու [illegible]
պղծութիւններդ տեսայ . վա՜յ քեզի ,
ով Երուսաղէմ . պիտի չմաքրուի՞ս
արդեօք . մինչև ե՞րբ ։

Ն. Ք. ԴՃ. Իրր 602

ի Գլ. Թ. 1. Ժդ. 17. Ողբ. ա. 2. 16. բ. 18.

լ Տես Դ Թագ. իդ. 12. Գլ. իբ. 26.

խ Գլ. զ. 22.

ծ Գլ. զ. 24.

կ Գլ. ե. 19. Ժզ. 10.

հ Ես. գ. 17. Խէ. 2. 3. Հմր 26. Եզեկ. Ժզ. 37. 38. 39. Նաւ. գ. 5.

ձ Սաղ. ա. 4. Ովս. Ժգ. 3.

ղ Յոբ. ի. 29. Սաղ. Ժա. 6.

ճ Գլ. Ժ. 14.

մ Հմր 22. Ողբ. ա. 8. Եզեկ. Ժզ. 37. Իգ. 29. Ովս. բ. 10.

յ Գլ. ե. 8.

ն Ես. կե. 7. Գլ. բ. 20. գ. 2. 6. Եզեկ. զ. 13.

ԳԼ. ԺԴ

1 Մեծ սովին համար՝ 7 Երեմիան կ'աղօթէ ։ 10 Տէրը չուզեր մտիկ ընել աս աղօթքը՝ ժողովուրդին չարութեանը համար ։ 13 Կը ցուցնէ թէ՝ իրենց մէջը սուտ մարգարէներ ըլլալով իրենք չեն կրնար արդարանալ ։ 17 Երեմիա անոնց վրայ կ'ողբայ ։

1 Տէրոջը խօսքը որ Երեմիային եղաւ՝
2 երաշտութեան վրայով ։ Յուդան
սուգ կը բռնէ , և [ա] անոր դռները
կը նուաղին . անոնք գետնի
վրայ տրտում կը նստին . ու [բ] Երուսաղէմի
աղաղակը վեր ելաւ ։
3 Ու անոնց ազնուականները՝ իրենց
երիտասարդները ջուրի կը ղրկեն .
աւազանները գացին , ջուր չգտան ,
և դարձան՝ իրենց ամանները պարապ
բերելով . [գ] ամչցան ու պատկառեցան ,
[դ] և գլուխնին ծածկեցին ։
4 Երկրին վրայ անձրև չըլլալուն
պատճառովը գետինը ճաթելուն
համար , երկրագործները ամչցան ,
5 և գլուխնին ծածկեցին ։ Քանզի
նաև եղնիկը դաշտի մէջ ծնաւ , ու
խոտ չըլլալուն համար իր ձագը թողուց ։
6 Ու [ե] վայրենի էշերը բլուրներու
վրայ կայնեցան , և ճագարներու
պէս օդը ծծեցին , ու աչքերնին
տկարացաւ , վասն զի խոտ չըկար ։

7 Թէև մեր անօրէնութիւնները
մեզի դէմ *ելեր են , — կայս ով
Տէր՝ [զ] քու անուանդ համար ըրէ .
քանզի մեր յանցանքները շատ են .
8 քեզի դէմ մեղք գործեցինք ։ [է] Ով
Իսրայէլին Յոյսը՝ նեղութեան ատենը
անոր Փրկիչը , ինչո՞ւ համար
երկրի վրայ հիւրի պէս , ու գիշերը
իջևան ընելու դարձող ճամբորդի
9 պէս ըլլաս ։ Ինչո՞ւ համար ապշած
մարդու պէս , կամ [ը] ազատելու
կարողութիւն չունեցող հզօրի մը
պէս ըլլաս . և դուն ով Տէր՝ [թ] մեր
մէջն ես , ու [ժ] քու անունդ մեր վրայ
կոչուած է . մեզ մի թողուր ։
10 Այսպէս կ'ըսէ Տէրը աս ժողովուրդին
համար . [ի] Անոնք աստանդական
շրջիլը այսպէս սիրեցին , և
իրենց ոտքերը չզսպեցին . ուստի
Տէրը անոնց չհաւնեցաւ . [լ] Հիմա
անոնց անօրէնութիւնը պիտի յիշէ ,
ու անոնց մեղքերուն այցելու-
11 թիւն պիտի ընէ ։ Ու Տէրը ինծի
ըսաւ . [խ] Աս ժողովուրդին բարիք
ըլլալու համար աղօթք մի ըներ ։
12 [ծ] Թէ որ անոնք ծոմ պահեն , անոնց
աղաղակը մտիկ պիտի չընեմ . ու
[կ] թէ որ ողջակէզ կամ զոհ մատուցանեն ,
զանոնք պիտի չընդունիմ .
հապա [հ] սրով , սովով և ժանտախտով
13 պիտի սպառեմ զանոնք ։ [ձ] Ու
ես ըսի . Աւա՜ղ՝ ով Տէր Եհովայ ,
ահա մարգարէները անոնց կ'ըսեն .
Սուր պիտի չտեսնէք , ու ձեր մէջը
սով պիտի չըլլայ . հապա ձեզի աս
տեղս ճշմարիտ խաղաղութիւն պիտի
14 տամ ։ Ան ատենը Տէրը ինծի
ըսաւ . [ղ] Մարգարէները իմ անունովս
սուտ մարգարէութիւն կ'ընեն .
[ճ] զանոնք ես չղրկեցի , և անոնց
չհրամայեցի , ու անոնց չխօսեցայ .
անոնք ձեզի սուտ տեսիլքներ ,
անոտի գուշակութիւններ , և
իրենց սրտին խաբէութիւնները կը

Ն. Ք. ԴՃ. Իրր 601

ա Ես. գ. 26.

բ Տես ա Թագ. ե. 12.

գ Սաղ. Խ. 14.

դ Բ Թագ. ԺԵ. 30.

ե Գլ. բ. 24.

* Եբր. պատասխան տալեր

զ Սաղ. ԻԵ. 11.

է Գլ. ԺԷ. 13.

ը Ես. ԾԹ. 1.

թ Ել. ԻԹ. 45. 46. Ղև. Իզ. 11. 12.

ժ Դան. Թ. 18. 19.

ի Տես Գլ. բ. 23. 24. 25.

լ Ովս. ը. 13. Թ. 9.

խ Ել. լբ. 10. Գլ. է. 16. ԺԱ. 14.

ծ Առակ. ա. 28. Ես. ա. 15. ԾԸ. 3. Գլ. ԺԱ. 11. Եզեկ. ը. 18. Միք. գ. 4. Զաք. է. 13.

կ Գլ. զ. 20. է. 21. 22.

հ Գլ. Թ. 16.

ձ Գլ. դ. 10.

ղ Գլ. ԻԷ. 10.

ճ Գլ. ԻԳ. 21. ԻԷ. 15. ԻԹ. 8. 9.

Ն. Ք. ԴՔ. Իրր 601

15 մարգարէանան ։ Ուստի Տէրը այսպէս կ'ըսէ . Այն մարգարէներուն համար , որոնք իմ անունովս մարգարէութիւն կ'ընեն , (թէպէտեւ զանոնք ես չխրկեցի ,) [ա] ու կ'ըսեն թէ՝ Աս երկրիս մէջը սուր ու սով պիտի չըլլայ , այն մարգարէները սրով ու սովով պիտի կորսուին . 16 Եւ այն ժողովուրդը՝ որոնց անոնք մարգարէութիւն կ'ընեն , սուրին ու սովին պատճառովը Երուսաղէմի փողոցները պիտի ձգուին . և զանոնք , անոնց կնիկները , տղաքները ու աղջիկները [բ] թաղող պիտի չգտնուի . ու անոնց վրայ՝ իրենց չարութիւնը պիտի թափեմ ։

17 Ուստի անոնց աս խօսքը զրուցես . [գ] Գիշեր ու ցորեկ աչքերս արցունք պիտի թափեն , ու բնաւ պիտի չդադարին . [դ] վասն զի իմ ժողովուրդիս կոյս աղջիկը մեծ կոտրածով , խիստ սաստիկ հարուածով կոտրեցաւ ։ 18 Թէ որ [ե] դաշտը ելլեմ՝ ահա սրով մեռցուածներ , և թէ որ քաղաքը մտնեմ , ահա սովով տկարացածներ կան . վասն զի թէ մարգարէն և թէ քահանան իրենց չգիտցած երկիրը կը պտըտին ։

19 [զ] Միթէ Յուդան բոլորովին մերժեցիր . քու հոգիդ Սիոնէն զզուեցա՞ւ . մեզի ինչո՞ւ այնպէս զարկիր՝ [է] որ մեզի բժշկութիւն չկայ . [ը] Մենք խաղաղութեան սպասեցինք , բայց բարութիւն չկար . բժշկութեան ժամանակին սպասեցինք , բայց ահա 20 խռովութիւն եկաւ ։ Մենք ով Տէր՝ մեր ամբարշտութիւնը ու մեր հայրերուն անօրէնութիւնը գիտենք . վասն զի [թ] քեզի դէմ մեղք 21 գործեցինք ։ Քու անուանդ համար մեզմէ մի՛ զզուիր . քու փառացդ աթոռը մի՛ անարգեր . [ժ] մեզի հետ ըրած ուխտդ յիշէ , և անիկայ 22 մի՛ աւրեր ։ Միթէ [ի] հեթանոսաց ունայնութիւններուն մէջ [լ] անձրեւ տուող մը կա՞յ , կամ թէ անձրեւը երկինքնե՞րը կու տան . [խ] չէ՞ որ անիկայ ըրողը դուն ես , ով մեր Տէր Աստուածը . ուստի քեզի կը յուսանք . վասն զի ասոնց ամէնը դուն ըրիր ։

ա Դւ. ե. 12. 13.
բ Սաղ. հթ. 3.
գ Գւ. թ. 1. Ժդ. 17. Ողբ. ա. 16. բ. 18.
դ Գւ. ը. 21.
ե Եզեկ. է. 15.
զ Ողբ. ե. 22.
է Գւ. ժե. 18.
ը Գւ. ը. 15.
թ Սաղ. ճզ. 6. Դան. թ. 8.
ժ Սաղ. հդ. 2. 20. ճզ. 45.
ի Բ Օր. լբ. 21.
լ Զաք. ժ. 1. 2.
խ Սաղ. ճլե. 7. ճխէ. 8. Ես. լ. 23. Գւ. ե. 24. ժ. 13.

ԳԼ. ԺԵ

1 Հրէաներուն բոլորովին մերժուիլը , ու անոնց վրայ գալու զանազան պատուհասները ։ 10 Երեմիա անոնց ատելութեանը համար գանգատ ընելով՝ իրեն համար խոստմունք մը կ'ընդունի , 12 ու անոնց համար սպառնալիք մը ։ 15 Իրեն աղօթք կ'ընէ , 19 ու բարի խոստմունք մը ձեռք կը բերէ ։

1 Եւ Տէրը ինծի ըսաւ . [ծ] Թէեւ [կ] Մովսէս ու [հ] Սամուէլ իմ առջեւս կայնելու ըլլային , աս ժողովուրդին վրայ հաճութիւն պիտի չունենայի . զանոնք առջեւէս վռնտէ , ու թող 2 ելլեն ։ Եւ թէ որ քեզի՝ Ո՞ւր ելլենք ըսեն , անոնց ըսէ . Տէրը այսպէս կ'ըսէ . [ձ] Մահուան համար որոշուածները՝ մահուան , ու սուրի համար որոշուածները՝ սուրի , և սովի համար որոշուածները՝ սովի , ու գերութեան համար որոշուածները՝ 3 գերութեան երթան ։ Եւ [ղ] անոնց վրայ չորս տեսակ պատիժ պիտի խրկեմ՝ կ'ըսէ Տէրը . մեռցընելու համար՝ սուրը , ու պատռելու համար շուները , և ուտելու ու ապականելու համար՝ [ճ] երկինքի թռչունները ու երկրի գազանները ։ 4 Եւ [մ] զանոնք նեղութիւն կրելու համար երկրիս բոլոր թագաւորութիւններուն ձեռքը պիտի մատնեմ , Յուդայի թագաւորին Եզեկիայի որդւոյն [յ] Մանասէին պատճառաւը՝ անոր Երուսաղէմի մէջ 5 ըրած բաներուն համար ։ Վասն զի [ն] ո՞վ քեզի պիտի խնայէ՝ ով Երուսաղէմ , ու ո՞վ քեզի ցաւակից պիտի ըլլայ , և քու ողջութիւնդ հարցընելու համար ո՞վ պիտի 6 դառնայ ։ [շ] Դուն զիս թողուցիր՝ կ'ըսէ Տէրը , [ո] ետ գացիր . ես ալ իմ ձեռքս քու վրադ պիտի երկընցընեմ , և քեզ պիտի կորսընցընեմ . [չ] զղջութիւն ընելէն ձանձ- 7 րացայ ։ Ու զանոնք երկրին դռներուն մէջը պիտի հոսեմ [illegible] հեծանոցով . իմ ժողովուրդս անզաւակ պիտի թողում ու պիտի կորսընցընեմ . վասն զի [պ] անոնք ի- 8 րենց ճամբաներէն չդարձան ։ Անոնց որբեւարիները ծովուն աւազէն աւելի շատցան իմ առջիս . * անոնց վրայ ու երիտասարդին՝ մօրը վրայ կէս օրուան ատենը աւարառուները բերի . անոր վրայ յանկարծ արհաւիրք ու սոսկում ձգեցի ։ 9 [ջ] Եօթը զաւակ ծնանողը նուաղեցաւ . իր հոգին աւանդեց . [ռ] ցորեկուան ատենը անոր արեւը մտաւ . անիկայ ամչցաւ ու պատկառեցաւ . և անոնց մնացորդը՝ իրենց թշնամեացը առջեւ՝ սուրի պիտի մատնեմ , կ'ըսէ Տէրը ։

10 [ս] Վա՜յ ինծի՝ ով մայրս , որ զիս բոլոր երկրին համար կռուի մարդ ու վէճի մարդ ծնար . ոչ ես շահով առակ տուի , ոչ ալ ինծի շահով առակ տուին . բայց ամէնը ինծի 11 անէծք կու տան ։ Տէրը կ'ըսէ որ՝ Անշուշտ քեզ պիտի ազատեմ , ու երջանիկ պիտի ըլլաս . և անշուշտ նեղութեան ու տառապանաց ժամանակը՝ [վ] թշնամիդ քեզի աղաչել 12 պիտի տամ ։ Միթէ երկաթը՝

ծ Եզեկ. ժդ. 14. եւն.
կ Ել. լբ. 11. 12. Սաղ. ղթ. 6.
հ Ա Թագ. է. 9.

Ն. Ք. ԴՔ. Իրր 601

ձ Դւ. իգ. 11. Եզեկ. ե. 2. 12. Զաք. ժա. 9.
ղ Տես Ղև. իզ. 16. եւն.
ճ Բ Օր. իը. 26. Գւ. է. 33.
մ Բ Օր. իը. 25. Գւ. իդ. 9. Եզեկ. իդ. 46.
յ Դ Թագ. իա. 11. եւն. իգ. 26. իդ. 3. 4.
ն Ես. ծա. 19.
շ Գւ. բ. 13.
ո Գւ. է. 24.
չ Ովս. ժգ. 14.
պ Ես. թ. 13. Գւ. ե. 3. Ամով. դ. 10. 11.
* Կամ՝ անոնց երիտասարդներուն
ջ Ա Թագ. բ. 5.
ռ Ամով. ը. 9.
ս Յոբ. գ. 1. եւն. Գւ. ի. 14.
վ Գւ. լթ. 11. 12. խ. 4. 5.

հիւսիսի երկաթը ու պղինձը կը
13 կոտրէ՞ ։ Քու բոլոր մեղքերուդ
համար՝ բոլոր սահմաններուդ մէջ՝
քու ստացուածքդ ու գանձերդ
[ա]ձրիապէս յափշտակութեան պի-
14 տի մատնեմ ։ Եւ [բ][illegible] քու
թշնամիներուդ հետ [գ]քու չգիտցած
երկիրդ պիտի փոխադրեմ" . վասն
զի [դ]իմ բարկութենէս կրակ վա-
ռեցաւ , որ ձեր վրայ պիտի բոր-
բոքի ։
15 Ո՛վ Տէր՝ [ե]դուն զիս գի-
տես . զիս յիշէ , և ինծի այցելու-
թիւն ըրէ , ու [զ]իմ հալածիչներէս
իմ վրէժս առ . քու երկայնմտու-
թեանդ համար զիս մի՛ վերցըներ .
գիտցիր որ [է]քեզի համար նախա-
16 տինք կրեցի ։ Ես քու խօսքերդ
գտածիս պէս՝ [ը]զանոնք կերայ . և
[թ]քու խօսքդ իմ սրտիս ցնծու-
թիւն և ուրախութիւն եղաւ .
վասն զի քու անունդ իմ վրաս
կոչուած է՝ ո՛վ զօրաց Տէր Աս-
17 տուած ։ [ժ]Ծաղր ընողներուն
ժողովքին մէջ չնստայ , ու չուրախ-
ացայ . քու ձեռքիդ պատճառո-
վը առանձին նստայ . վասն զի
բարկութիւնովդ զիս լեցուցիր ։
18 Ինչու [ի]իմ ցաւս մշտնջենաւոր , և
իմ վէրքս անդարմանելի է . անի-
կայ բժշկուիլ չուզեր . դուն ինծի
բոլորովին սուտ — [լ]անհաւատա-
րիմ ջուրերու պէս պիտի ըլլաս ։
19 Անոր համար Տէրը այսպէս կ'ը-
սէ . [խ]Թէ որ դառնաս , ես քեզ ետ
պիտի բերեմ . — [ծ]Իմ առջեւս պի-
տի կայնիս . և թէ որ [կ]պատուա-
կանը անարգէն որոշես , իմ բերնիս
պէս պիտի ըլլաս . անոնք քեզի
դառնան , բայց դուն անոնց մի՛
20 դառնար ։ Ու քեզ աս ժողովուր-
դին՝ պղնձէ ամուր [հ]պարիսպի պէս
պիտի ընեմ . և քեզի հետ պիտի
պատերազմին , բայց [ձ]պիտի չկրնան
քեզ յաղթել . վասն զի ես քեզի
հետ եմ՝ քեզ փրկելու ու ազա-
21 տելու համար , կ'ըսէ Տէրը ։ Եւ
քեզ չարերուն ձեռքէն պիտի ա-
զատեմ , ու բռնաւորներուն ձեռ-
քէն պիտի փրկեմ ։

Ն. Ք. Գ. Բ. Իրր 601

[ա] Սաղ. խդ. 12; Գւ. ժէ. 3;
[բ] Կամ՝ քու թշնամիներդ քու չգիտցած երկիրդ պիտի բերեմ.
[գ] Գւ. ժզ. 13; ժէ. 4;
[դ] Բ Օր. լբ. 22;
[ե] Գւ. ժբ. 3;
[զ] Գւ. ժա. 20; ի. 12;
[է] Սաղ. կթ. 7;
[ը] Եզեկ. գ. 1, 3; Յայտ. ժ. 9, 10;
[թ] Յոբ. իգ. 12; Սաղ. ճժթ. 72, 111;
[ժ] Սաղ. ա. 1; իզ. 4, 5;
[ի] Գւ. լ. 15;
[լ] Յոբ. զ. 15, ևն.
[խ] Զաք. գ. 7;
[ծ] Հմմ. 1;
[կ] Եզեկ. իբ. 26; խդ. 23;
[հ] Գւ. ա. 18; զ. 27;
[ձ] Գւ. ի. 11;

ԳԼ. ԺԶ.

1 Մարգարէն իր ամուսնութենէ հրաժարելուն , և սուգի ու կոչունքի տուներ չերթալուն օրինակով՝ Հրէից կործանումը կը նախաձայնէ , 10 իրենց հայրերէն աւելի չարութիւն ընելնուն համար ։ 14 Անոնց գերեդարձութիւնը՝ իրենց Եգիպտոսէն ազատուելէն աւելի զարմանալի գործ մը պիտի ըլլար ։ 16 Աստուած կրկին հատուցում պիտի ընէր իրենց կռապաշտութեանը համար ։

1 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ , ը-
2 սելով . Քեզի կնիկ մի՛ առներ ,
ու աս տեղս տղաքներ ու աղջիկ-
3 ներ չունենաս . Քանզի աս տեղս
ծնած տղաքներուն ու աղջիկնե-
րուն համար , և աս երկրիս մէջ
զանոնք ծնանող մայրերուն հա-
մար ; ու զանոնք ծնանող հայրե-
րուն համար , Տէրը այսպէս կ'ըսէ .
4 Անոնք [ա]մահաբեր հիւանդու-
թիւններով պիտի մեռնին . անոնց
համար [բ]սուգ պիտի չընեն , ու
անոնք պիտի չթաղուին . [գ]երկրի
երեսին վրայ աղբի պէս պիտի ըլ-
լան , և սրով ու սովով պիտի
հատնին . և անոնց [դ]դիերը երկին-
քի թռչուններուն , ու երկրի գա-
զաններուն կերակուր պիտի ըլլան ։
5 Քանզի Տէրը այսպէս կ'ըսէ . [ե]Սու-
գի տուն մի՛ մտներ , ու լալու մի՛
երթար , և անոնց համար մի՛ ող-
բար . վասն զի իմ խաղաղութիւնս
աս ժողովուրդէն վերցուցի՝ կ'ըսէ
Տէրը , ողորմութիւնը ու գթու-
6 թիւնը վերցուցի ։ Ու աս երկրիս
մէջ մեծերը ու պզտիկները պիտի
մեռնին , ու պիտի չթաղուին . ու
[զ]անոնց համար սուգ պիտի չընեն ,
և [է]իրենց մարմիններուն վրայ կըտ-
րածներ պիտի չընեն , ու անոնց
համար [ը]իրենց մազերը պիտի չը-
7 փետտեն ։ Եւ մեռելի մը վրայով
մխիթարութիւն տալու համար՝
[թ]սուգի հաց պիտի չբաժնեն , ու
անոնց հայրերուն ու մայրերուն
համար՝ [ժ]մխիթարութեան բաժա-
8 կը անոնց պիտի չխմցնեն ։ Նաև
կոչունքի տուն մի՛ մտներ , որ ա-
նոնց հետը նստիս ուտելու ու խմե-
9 լու համար . Վասն զի զօրաց Տէրը՝
Իսրայէլին Աստուածը այսպէս կ'ը-
սէ . Ահա [ի]ես աս տեղէն՝ ձեր աչ-
քին առջեւէն ու ձեր օրերուն մէջը՝
ցնծութեան ձայնը և ուրախու-
թեան ձայնը , փեսային ձայնը ,
ու հարսին ձայնը պիտի դադրեցը-
10 նեմ ։ Ու երբոր աս բոլոր խօսքերը
աս ժողովուրդին զրուցես , և ա-
նոնք քեզի ըսեն . [լ]Ինչու համար
Տէրը բոլոր աս մեծ չարիքը մեր
վրայ խօսեցաւ , ու ի՞նչ է մեր ան-
օրէնութիւնը ու մեր մեղքը որ մեր
Տէր Աստուծոյն դէմ գործեր ենք ,
11 Ան ատենը անոնց ըսէ . [խ]Վասն զի
ձեր հայրերը զիս թողուցին , կ'ըսէ
Տէրը , և ուրիշ աստուածներու
ետեւէ գացին , ու անոնց ծառայու-
թիւն ըրին , և անոնց երկրպագու-
թիւն ըրին . զիս թողուցին , ու իմ
12 օրէնքս չպահեցին ։ Եւ դուք [ծ]ձեր
հայրերէն աւելի չարութիւն ըրիք .
և ահա ինծի մտիկ չընելով , [կ]ձեզ-
մէ ամէն մէկը իր չար սրտին կամա-
13 կորութեանը ետեւէն գնաց . [հ]Ես
ալ աս երկրիս երեսէն ձեզ պիտի
նետեմ [ձ]անանկ երկիր մը՝ որ չէք

Ն. Ք. Գ. Բ. Իրր 601

[ա] Գւ. ժե. 2;
[բ] Գւ. իբ. 18, 19; իե. 33;
[գ] Սաղ. ձգ. 10; Գւ. ը. 2; թ. 22;
[դ] Սաղ. հթ. 2; Գւ. է. 33; լդ. 20;
[ե] Եզեկ. իդ. 17, 22, 23;
[զ] Գւ. իբ. 18;
[է] Ղեւ. ժթ. 28; Բ Օր. ժդ. 1; Գւ. խա. 5; խէ. 5;
[ը] Ես. իբ. 12; Գւ. է. 29;
[թ] Ովս. թ. 4; Տես Բ Օր. իզ. 14; Յոբ. իբ. 11;
[ժ] Առակ. լա. 6, 7;
[ի] Ես. իդ. 7, 8; Գւ. է. 34; իե. 10; Եզեկ. իզ. 13; Ովս. բ. 11; Յայտ. ժը. 23;
[լ] Բ Օր. իթ. 24; Գւ. ե. 19; ժգ. 22; իբ. 8;
[խ] Բ Օր. իթ. 25; Գւ. իբ. 9;
[ծ] Գւ. է. 26;
[կ] Գւ. ժգ. 10;
[հ] Բ Օր. դ. 26, 27, 28; իը. 36, 63, 64, 65;
[ձ] Գւ. ժե. 14;

ճանչնար ո՛չ դուք՝ ո՛չ ալ ձեր հայրերը.
ու հոն ցորեկ ու գիշեր օտար
աստուածներու ծառայութիւն
պիտի ընէք. ինչու որ ձեզի ողորմութիւն
պիտի չընեմ ։
14 Անոր համար ահա [ւ]օրեր կուգան՝
կ՚ըսէ Տէրը, որ ալ պիտի չըսուի
թէ՝ Կենդանի է Տէրը՝ որ Իսրայէլի
որդիները Եգիպտոսի երկրէն
15 հանեց. Հապա՝ Կենդանի է Տէրը՝
որ Իսրայէլի որդիները հանեց հիւսիսի
երկրէն, և այն բոլոր երկիրներէն՝
ուր որ զանոնք քշեր էր. ու [փ]զանոնք
պիտի դարձնեմ իրենց երկիրը՝
որն որ իրենց հայրերուն տուի ։
16 Ահա ես շատ [ք]ձկնորսներ բերել
պիտի տամ՝ կ՚ըսէ Տէրը, ու զանոնք
պիտի որսան. և անկէ ետքը
շատ որսորդներ բերել պիտի տամ,
ու զանոնք ամէն լեռան վրայէն, և
ամէն բլուրի վրայէն, ու վէմերուն
17 ծակերէն պիտի որսան ։ Վասն զի
իմ [ա]աչքերս անոնց ամէն ճամբաներուն
վրայ է. իմ երեսէս ծածկուած
չեն, ու անոնց անօրէնութիւնը
իմ աչքերուս առջևէն պահուած
18 չէ ։ Եւ նախ անոնց անօրէնութեանը
ու մեղքին [բ]կրկնապատիկ
հատուցում պիտի ընեմ, որովհետև
[գ]իմ երկիրս պղծեցին, և
իրենց գարշութիւններուն ու պղծութիւններուն
դիակովը իմ ժառանգութիւնս
լեցուցին ։
19 Ո՛վ Տէր՝ [դ]իմ զօրութիւնս և իմ
բերդս, ու [ե]նեղութեան օրը իմ
ապաւինարանս, երկրին ծայրերէն
ազգերը քեզի պիտի գան, ու պիտի
ըսեն. Իրաւցընէ մեր հայրերը՝ սուտութիւն,
ունայնութիւն ու
[զ]անօգուտ բաներ ժառանգեցին ։
20 Միթէ մարդ իրեն աստուածնե՞ր
[է]պիտի ընէ. ու անոնք Աստուածներ
21 չեն ։ Անոր համար ահա ես անոնց
աս անգամ պիտի գիտցընեմ. իմ
ձեռքս ու իմ զօրութիւնս պիտի
գիտցընեմ անոնց. և պիտի գիտնան
որ [ը]իմ անունս Եհովայ է ։

ԳԼ. ԺԷ

1 Յուդային գերութիւնը իր մեղքին համար ։ 5 Մարդու ապաւինիլը կ՚անիծուի, 7 իսկ Աստուծոյ ապաւինիլը կ՚օրհնուի ։ 9 Խաբեբայ սիրտը չկրնար զԱստուած խաբել ։ 12 Աստուծոյ փրկութիւնը ։ 15 Մարգարէն գանգատ կ՚ընէ իր մարգարէութիւնը ծաղր ընողներուն համար. 19 ու կը խրատուի որ շաբաթը սուրբ պահելու ուխտը նորոգէ ։

1 Յուդային մեղքը [թ]երկաթի գրիչով,
ու անդամանդի ծայրով
գրուած է. [ժ]անոնց սրտին տախտակին
վրայ, և անոնց սեղաններուն
եղջիւրներուն վրայ փորուած
2 է. Որպէս զի անոնց տղաքը մտքերնին
բերեն անոնց սեղանները ու

Ն. Ք. Ծն.
Իբր 601

ւ Ես. խգ. 18. Գլ. իգ. 7, 8.
փ Գլ. իդ. 6. լ. 3. լբ. 37.
ք Տես Ամով. դ. 2. Ամբ. ա. 15.
ա Յոբ. լդ. 21. Առակ. ե. 21. ժե. 3. Գլ. լբ. 19.
բ Ես. խ. 2. Գլ. ժէ. 18.
գ Եզեկ. խգ. 7, 9.
դ Սաղ. ժը. 2.
ե Գլ. ժէ. 17.
զ Ես. խդ. 10. Գլ. բ. 11. ժ. 5.
է Ես. լէ. 19. Գլ. բ. 11. Գաղ. դ. 8.
ը Ել. ժե. 3. Սաղ. ձգ. 18. Գլ. լգ. 2. Ամով. ե. 8.
թ Յոբ. ժթ. 24.
ժ Առակ. գ. 3. Բ Կոր. գ. 3.

անոնց [ի]Աստարովթի կուռքերը, որոնք
կանանչ ծառերուն քով բարձր
բլուրներուն վրայ ըրած էին ։
3 Ո՛վ *իմ լեռս՝ որ դաշտի մէջ ես,
[լ]քու ստացուածքդ, քու բոլոր
գանձերդ, ու բոլոր սահմաններուդ
մէջը մեղքի համար ըրած բարձր
տեղերդ յափշտակութեան պիտի
4 մատնեմ ։ Եւ դուն ալ պիտի
զրկուիս քու ժառանգութենէդ՝ որ
քեզի տուի, և [խ]քու չճանչցած երկրին
մէջը քու թշնամիներուդ ծառայ
պիտի ընեմ քեզ. վասն զի
[ծ]իմ բարկութեանս մէջ կրակ վառեցիք,
որ յաւիտեան պիտի բորբոքի ։
5 Տէրը այսպէս կ՚ըսէ. [կ]Անիծեալ
ըլլայ այն մարդը՝ որ մարդու կ՚ապաւինի,
ու [հ]մարմինը իրեն բազուկ
կ՚ընէ, և իր սիրտը Տէրոջմէ
6 կը խոտորի ։ Անիկայ [ձ]անապատի
մէջ թփատուփի պէս պիտի ըլլայ.
ու [ղ]երբոր աղէկութիւն գայ, պիտի
չտեսնէ. և անապատին այրուած
տեղուանքը՝ [ճ]աղի ու անբնակ երկրի
7 մէջ պիտի բնակի ։ [մ]Օրհնեալ ըլլայ
այն մարդը՝ որ Տէրոջը կ՚ապաւինի,
8 ու անոր յոյսը Տէրն է ։ Անիկայ
[յ]ջուրերու քով տնկուած
ծառի պէս պիտի ըլլայ, որ իր արմատները
գետի քով երկնցնելով՝
տաքութեան գալը չտեսներ. հապա
անոր տերևը կանանչ կ՚ըլլայ,
ու երաշտութեան տարին նեղութիւն
չքաշեր, ու պտուղ տալէն
ետ չմնար ։
9 Սիրտը ամէն բանէն աւելի խաբեբայ
ու խիստ չար է. զանիկայ
10 ո՞վ կրնայ գիտնալ ։ Ես Տէրս
[ն]սիրտը կը քննեմ, երիկամունքները
կը փորձեմ, [շ]որ մարդուն իր
ճամբաներուն համեմատ, ու իր
գործքերուն պտուղին համեմատ
հատուցում ընեմ ։
11 Անիրաւութեամբ հարստութիւն
դիզողը՝ իր չածած հաւկիթներուն
թուխսի նստող կաքաւի պէս է.
զանիկայ [ո]իր օրերուն կէսին պիտի
թողու, ու վերջը [չ]անմիտ պիտի
ըլլայ ։
12 Մեր սրբարանին տեղը՝ ՚ի սկզբանէ
փառաւոր ու բարձր աթոռ է ։
13 Ո՛վ Տէր՝ [պ]Իսրայէլին յոյսը, [ջ]ամէն
անոնք որ քեզ կը թողուն՝ պիտի
ամչնան. †Քեզմէ հեռացողները
[ռ]երկրի հողին վրայ պիտի գրուին.
վասն զի Տէրը՝ [ս]կենաց ջուրին աղբիւրը
թողուցին ։
14 Ո՛վ Տէր՝ զիս բժշկէ, ու պիտի
բժշկուիմ. զիս փրկէ, ու պիտի
փրկուիմ. վասն զի [վ]իմ պարծանքս
15 դուն ես ։ Ահա անոնք ինծի կ՚ըսեն.
[տ]Տէրոջը խօսքը ո՞ւր է. հիմա

Ն. Ք. Ծն.
Իբր 601

ի Դատ. գ. 7. Բ Մն. իդ. 18. լգ. 3. 19. Ես. ա. 29. ժէ. 8. Գլ. բ. 20.
* Կամ՝ լեռնաբնակ
լ Գլ. ժե. 13.
խ Գլ. ժզ. 13.
ծ Գլ. ժե. 14.
կ Ես. լ. 1, 2. լա. 1.
հ Տես Ես. լա. 3.
ձ Գլ. խը. 6.
ղ Յոբ. ի. 17.
ճ Բ Օր. իթ. 23.
մ Սաղ. բ. 12. լդ. 8. ճիե. 1. ճխզ. 5. Առակ. ժզ. 20. Ես. լ. 18.
յ Սաղ. ա. 3.
ն Ա Թագ. ժզ. 7. Ա Մն. իը. 9. Սաղ. է. 9. ճլթ. 23, 24. Առակ. ժէ. 3. Գլ. ժա. 20. ի. 12. Հռով. ը. 27. Յայտ. բ. 23.
շ Սաղ. կբ. 12. Գլ. լբ. 19. Հռով. բ. 6.
ո Սաղ. ծե. 23.
չ Ղուկ. ժբ. 20.
պ Գլ. ժդ. 8.
ջ Սաղ. հգ. 27. Ես. ա. 28.
† Կամ՝ ինծմէ
ռ Տես Ղուկ. ժ. 20.
ս Գլ. բ. 13.
վ Բ Օր. ժ. 21. Սաղ. ճթ. 1. ճխը. 14.
տ Ես. ե. 19. Եզեկ. ժբ. 22. Ամով. ե. 18. Բ Պետ. գ. 4.

16 թող դայ ։ Բայց ես քու ետեւէդ՝
հովիւ ըլլալէն չփախայ , ու չարիքի
օրուան չցանկացայ , Դուն ալ դուն
գիտես . իմ շրթունքներէս ելածը
17 քու առջեւդ էր ։ Ինծի արհաւիրք
մի՛ ըլլար . Նեղութեան օրը իմ ա-
18 պաւէնս դուն ես ։ Զիս հալա-
ծողները թող ամչնան , ու ես
չամչնամ . թող անոնք զարհու-
րին , ու ես չզարհուրիմ . անոնց
վրայ թշուառութեան օրը բեր , և
զանոնք կրկին կոտորածով կոտ-
րէ ։
19 Տէրը այսպէս ըսաւ ինծի . Գնա՛,
ու ժողովուրդին որդւոցը դուռը՝
ուսկից որ Յուդայի թագաւորները
կը մտնեն ու կ'ելլեն , ու Երուսա-
20 ղէմին ամէն դռները կայնէ . Եւ
անոնց ըսէ . Ո՛վ Յուդայի թա-
գաւորներ , ու բոլոր Յուդա , ու
Երուսաղէմի բոլոր բնակիչներ՝ որ
աս դռներէն կը մտնէք , Տէրոջը
21 խօսքը մտիկ ըրէք . Տէրը այսպէս
կ'ըսէ . Ձեր անձերուն զգուշու-
թիւն ըրէք . և շաբաթ օրը բեռ
մի՛ վերցընէք , ու Երուսաղէմի
22 դռներէն ներս մի՛ բերէք . Եւ շա-
բաթ օրը ձեր տուներէն դուրս բեռ
մի՛ հանէք , ու բնաւ գործ մը չը-
նէք , հապա շաբաթ օրը սուրբ
պահեցէք , ինչպէս որ ձեր հայրե-
23 րուն պատուիրեցի . Բայց անոնք
մտիկ չըրին , ու ականջնին չծռե-
ցին , հապա իրենց պարանոցը խըս-
տացուցին որ մտիկ չընեն , ու խրատ
24 չընդունին ։ Իսկ թէ որ ուշադրու-
թեամբ ինծի մտիկ ընէք , կ'ըսէ
Տէրը , որ շաբաթ օրը աս քաղաքին
դռներէն ներս բեռ չբերէք , ու
շաբաթ օրը սուրբ պահէք , բնաւ
25 անոր մէջ գործ մը չընելով , Ան
ատենը Դաւիթի աթոռին վրայ
նստող թագաւորներ ու իշխաններ՝
կառքերու ու ձիերու վրայ հեծած՝
աս քաղաքին դռներէն պիտի մըտ-
նեն , իրենք և իրենց իշխանները՝
Յուդայի մարդիկները , ու Երուսա-
ղէմի բնակիչները . ու աս քաղաքը
26 յաւիտեան պիտի մնայ ։ Եւ Յու-
դայի քաղաքներէն ու Երուսաղէ-
մի շրջակայ տեղերէն , ու Բենիա-
մինի երկրէն , և դաշտերէն , ու
լեռներէն , ու հարաւէն պիտի գան ,
և ողջակէզ , ու զոհ , և հացի ըն-
ծայ , ու կնդրուկ պիտի բերեն , և
Տէրոջը տունը շնորհակալութեան
27 ընծաներ պիտի բերեն ։ Բայց թէ
որ ինծի մտիկ չընէք , որ շաբաթ
օրը սուրբ պահէք , ու շաբաթ օրը
բեռ չվերցընէք , ու Երուսաղէմի
դռներէն ներս չմտնէք , ես ալ ա-
նոր դռներուն մէջ կրակ պիտի
բորբոքեմ . ու Երուսաղէմին

Ն. ք. գՔ.
իբր 601
Գլ. ա. 4.
Ա.
Գլ. ժգ. 19.
Սաղ. լե. 4.
խ. 14. Հ. 2.
Սաղ. խե. 2.
Գլ. ժա. 20.
Գլ. ժթ. 3. իբ. 2.
Թու. ժե. 32. Ել. Նեեմ. ժգ. 19.
Եղ. ի. 8. ից. 12. լա. 13. Եզեկ. ի. 12.
Գլ. է. 24. 26. ժա. 10.
Գլ. իբ. 4.
Գլ. լա. 44. լգ. 13.
Զաք. է. 7.
Սաղ. ճէ. 22. ճժզ. 17.
Գլ. խա. 14. խթ. 27. Ողբ. դ. 11. Ամով. ա. 4. 7. 10. 12. բ. 2. 5.
Բ Թագ. իե. 9. Գլ. ծբ. 13.

պալատները պիտի ուտէ , ու պիտի
չմարի ։

ԳԼ. ԺԸ.

1 Բրուտի մը օրինակով՝ մարգարէն կը ցուցնէ Աստուծոյ բացարձակ իշխանութիւնը ազգերը կառավարելու մէջ ։ 11 Յուդային՝ դատաստաններու սպառնալիք կ'ըլլայ՝ իր տարօրինակ ապստամբութեանը համար ։ 18 Երեմիա իրեն դաւաճանութիւն ընողներուն դէմ կ'աղօթէ ։

1 Տէրոջը կողմանէ Երեմիային եղած
2 խօսքն է , որ ըսաւ . Ելի՛ր , ու
բրուտին տունը իջի՛ր . և հոն քե-
3 զի իմ խօսքերս լսել տամ ։ Ու ես
բրուտին տունը իջայ . և ահա անի-
4 կայ ճախարակով կը գործէր ։ Ու
կաւէ շինած ամանը՝ բրուտին ձեռ-
քին մէջը աւրուեցաւ . և զանիկայ
նորէն ուրիշ աման մը շինեց՝ ինչ-
պէս որ բրուտին հաճոյ եղաւ , որ ը-
5 նէ ։ Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝
6 ըսելով . Միթէ ձեզի՝ աս բրուտին
ըրածին պէս ընելու կարող չե՞մ
ո՛վ Իսրայէլի տունը , կ'ըսէ Տէրը .
ահա ինչպէս է կաւը բրուտին
ձեռքին մէջ՝ դուք իմ ձեռքիս
մէջը այնպէս էք , ո՛վ Իսրայէլի
7 տունը ։ Երբոր մէկ ազգի մը , կամ
թագաւորութեան մը համար ըսե-
լու ըլլամ , թէ պիտի քակեմ ,
պիտի փլցնեմ ու պիտի կործըն-
8 ցընեմ , Թէ որ այն ազգը՝ որուն
վրայով խօսեցայ , իր չարութենէն
դառնայ , ես ալ պիտի զղջամ այն
չարիքին համար՝ որ անոր ընելու
9 մտածեր էի ։ Իսկ երբոր մէկ ազգի
մը , կամ թագաւորութեան մը
համար ըսելու ըլլամ , թէ պիտի
10 շինեմ , ու պիտի տնկեմ , Թէ որ
անիկայ իմ խօսքս մտիկ չընելով՝
իմ առջեւս չարութիւն ընէ , ես ալ
պիտի զղջամ այն բարիքին համար՝
որ ըսեր էի թէ անոր պիտի ընեմ ։
11 Եւ հիմա Յուդայի մարդիկնե-
րուն՝ ու Երուսաղէմի բնակիչնե-
րուն խօսէ՛ ու ըսէ՛ . Տէրը այսպէս
կ'ըսէ . Ահա ես ձեզի համար չարիք
կը պատրաստեմ , ու ձեզի համար
խորհուրդ մը կը խորհիմ . Հիմա
ամէն մէկերնիդ ձեր չար ճամբանե-
րէն դարձէ՛ք , և ձեր ճամբաները
12 ու ձեր գործքերը ուղղեցէ՛ք ։ Բայց
անոնք կ'ըսեն . Յոյս չկայ . վասն
զի մենք մեր խորհուրդներուն ետե-
ւէն պիտի երթանք , ու ամէն մէ-
կերնիս՝ մեր չար սրտին կամակո-
րութեանը հետ պիտի ընենք ։
13 Անոր համար Տէրը այսպէս կ'ը-
սէ . Հիմա ազգերուն մէջ հարցու-
ցէք . առանկ բան մը ո՞վ լսեր է ։
Իսրայէլին կոյսը խիստ սոսկալի
14 բան ըրաւ ։ Միթէ Լիբանանի ձիւ-
նը՝ արտին վէմէն կը պակսի՞ ,

Ն. ք. գՔ.
իբր 601
իբր 605
Եսա. խե. 9. Հռով. թ. 20. 21.
Եսա. կդ. 8.
Գլ. ա. 10.
Եզեկ. ժը. 21. լգ. 11.
Գլ. իզ. 3. Յովն. գ. 10.
Բ Թագ. ժէ. 13. Գլ. է. 3. իե. 5. իզ. 13. լե. 15.
Գլ. բ. 25.
Գլ. բ. 10. Տես ա Կոր. ե. 1.
Գլ. ե. 30.
Կամ՝ [illegible]

Ն · Ք · Գ · Ք ·
Իրր 605

կամ հեռուէն վազող ցուրտ ջու-
15 րերը կը ցամքի՞ն ։ Բայց իմ ժողո-
վուրդս [ժ]զիս մոռցաւ . [ի]ունայնու-
թիւններու խունկ ծխեցին . ու
զանոնք իրենց քալած [լ]հին ճամ-
բաներուն մէջը սահեցուցին , որ
ուրիշ շաւիղներու մէջ՝ չշինուած
16 ճամբայի մէջ քալեն , Որ իրենց
երկիրը [խ]աւերակ , ու յաւիտեան
[ծ]սուլելու առարկայ ընեն . անկէ ա-
մէն անցնողը պիտի հիանայ , ու
17 գլուխը պիտի շարժէ ։ [կ]Զանոնք
թշնամիին առջեւը պիտի ցրուեմ
[հ]իբր թէ արեւելեան հովով . անոնց
թշուառութեան օրը՝ [ձ]անոնց կռ-
նակ պիտի ցուցնեմ , և ոչ թէ
երես ։

18 Ու ըսին . [ղ]Եկէ՛ք՝ Երեմիային
դէմ հնարքներ խորհինք . [ճ]վասն զի
քահանայէն՝ օրէնք , ու իմաստու-
նէն՝ խորհուրդ , և մարգարէէն
խօսք պիտի չկորսուի . եկէ՛ք՝ զա-
նիկայ լեզուով զարնենք , ու անոր
ամէն խօսքերուն ականջ չտանք ։
19 Ո՛վ Տէր՝ ինծի ականջ տուր , ու
ինծի հետ վէճ ընողներուն ձայնը
20 լսէ ։ [մ]Միթէ աղէկութեան փո-
խարէն՝ չարիք կը հատուցուի՞ ։
Վասն զի [յ]անոնք իմ անձիս համար
փոս փորեցին . յիշէ՛ որ քու առ-
ջեւդ կայնեցայ , որ անոնց համար
բարեխօսութիւն ընեմ , ու քու
բարկութիւնդ անոնցմէ դարձնեմ ։
21 Անոր համար [ն]անոնց տղաքները
սովի մատնէ , ու զանոնք սուրին
ձեռքը յանձնէ . անոնց կնիկները
անզաւակ , ու որբեւարի ըլլան , և
էրիկները մահուամբ կոտրուին , ու
երիտասարդները պատերազմի մէջ
22 սրով զարնուին ։ Երբոր անոնց
վրայ յանկարծակի աւազակ
գունդեր բերես , անոնց տուներէն
աղաղակ լսուի . ինչու որ [շ]զիս
բռնելու համար փոս փորեցին , և
իմ ոտքերուս համար ծածուկ որո-
23 գայթներ լարեցին ։ Ու դուն ո՛վ
Տէր՝ գիտես անոնց բոլոր խորհուր-
դը ինծի դէմ՝ զիս մեռցնելու հա-
մար . [ո]անոնց անօրէնութիւնը մի՛
քաւեր , և անոնց մեղքը քու առ-
ջեւէդ մի՛ ջնջեր . հապա անոնք քու
առջեւդ կործանին . քու բարկու-
թեանդ ատենը անոնց այնպէս
ըրէ ։

ժ Գլ . Բ . 13 , 32 . Գ . 21 . ԺԳ . 25 . ԺԵ . 13 .
ի Գլ . Ժ . 15 . ԺԴ . 19 .
լ Գլ . Զ . 16 .
խ Գլ . ԺԹ . 8 . ԽԹ . 13 . Ծ . 13 .
ծ Գ Թագ . Թ . 8 . Ողբ . Բ . 15 . Միք . Զ . 16 .
կ Գլ . ԺԳ . 24 .
հ Սաղ . ԽԸ . 7 .
ձ Տես Գլ . Բ . 27 .
ղ Գլ . ԺԱ . 19 .
ճ Ղև . Ժ . 11 . Մաղ . Բ . 7 . Յով . Է . 48 , 49 .
մ Սաղ . ՃԹ . 4 , 5 .
յ Սաղ . ԼԵ . 7 . ԾԷ . 6 . Հմր 22 .
ն Սաղ . ՃԹ . 9 , 10 .
շ Հմր 20 .
ո Սաղ . ԼԵ . 4 . ՃԹ . 14 . Գլ . ԺԱ . 20 . ԺԵ . 15 .

ԳԼ . ԺԹ

1—15 Բրուտի ամանի մը կոտրուելուն օրինակովը կը ցուցուի Հրէից կործանումը իրենց մեղքերուն համար ։

1 Տէրը այսպէս ըսաւ . Գնա՛ , բրու-
տի շինած հողէ կուժ մը ծախու
առ , ու ժողովուրդին ծերերէն
և քահանաներուն ծերերէն հետդ
2 առ . Ու Խեցիներու դրանը դիմա-
ցը եղող՝ [ա]Ենովմի որդւոյն ձորը
ելիր , ու հոն քարոզէ այն խօսքերը
3 որ քեզի պիտի զրուցեմ . [բ]Ու ըսէ .
Ո՛վ Յուդայի թագաւորներ , ու
Երուսաղէմի բնակիչներ՝ Տէրոջը
խօսքը մտիկ ըրէք . Զօրաց Տէրը՝
Իսրայէլին Աստուածը այսպէս կ՚ը-
սէ . Ահա ես այս տեղւոյս վրայ ա-
նանկ չարիք պիտի բերեմ , որ զա-
նիկայ ամէն լսողին [գ]ականջները
4 պիտի խօսին . Վասն զի [դ]անոնք
զիս թողուցին , ու այս տեղս ինծմէ
օտարացուցին , և հոս խունկ ծը-
խեցին ուրիշ աստուածներու՝ որ
ոչ իրենք , և ոչ իրենց հայրերը ,
ոչ ալ Յուդայի թագաւորները
ճանչցեր էին . ու այս տեղս [ե]ան-
5 մեղ արիւնով լեցուցին . Ու [զ]Բա-
հաղին բարձր տեղուանքը շինեցին ,
որ իրենց տղաքները կրակով այրեն՝
Բահաղին ողջակէզ ընեն , [է]որն որ
ես չհրամայեցի , չխօսեցայ , ու
6 միտքէս ալ չանցաւ ։ Ուստի ահա
օրեր կու գան՝ կ՚ըսէ Տէրը , որ
մէյմըն ալ այս տեղս՝ Տոփեթ ու
[ը]Ենովմի որդւոյն ձորը՝ պիտի չը-
սուի , հապա՝ Սպանութեան ձոր ։
7 Ու այս տեղս Յուդային ու Երու-
սաղէմին խորհուրդը պիտի խափա-
նեմ . [թ]Ու զանոնք՝ իրենց թշնամի-
ներուն առջեւ սրով , և իրենց հո-
գին փնտռողներուն ձեռքովը պիտի
կործանեմ . ու անոնց [ժ]դիերը՝
երկինքի թռչուններուն , ու երկրի
գազաններուն կերակուր պիտի
8 տամ . Ու այս քաղաքը՝ [ի]աւերակ
ու նախատինք պիտի ընեմ . անկէ
ամէն անցնողը՝ անոր բոլոր հա-
րուածներուն պատճառաւը՝ պիտի
9 հիանայ ու պիտի սուլէ ։ Ու պա-
շարման ատենը՝ այն նեղութեանը
մէջ՝ որով անոնց թշնամիները և
անոնց հոգին փնտռողները՝ զանոնք
պիտի նեղեն , [լ]իրենց տղոցը միսը
ու իրենց աղջիկներուն միսը պիտի
կերցնեմ անոնց . ու իրարու միսը
պիտի ուտեն ։
10 [խ]Ետքը ան կուժը՝ քեզի հետ
եկող մարդիկներուն աչքին առջեւ
11 կոտրէ . Ու անոնց ըսէ . Զօրաց Տէ-
րը այսպէս կ՚ըսէ . [ծ]Այս ժողովուր-
դը ու այս քաղաքը այնպէս պիտի
կոտրեմ , ինչպէս որ մէկը բրուտի
ամանը կը կոտրէ , որ ալ չկրնար
նորոգուիլ . ու [կ]մեռելները Տոփեթի
մէջ պիտի թաղեն՝ [*]մինչեւ որ ալ
12 թաղելու տեղ չմնայ" ։ Այս տե-
ղւոյս ու անոր բնակչացը այսպէս
պիտի ընեմ՝ կ՚ըսէ Տէրը . և այս
քաղաքը Տոփեթի պէս պիտի ը-
13 նեմ . Ու Երուսաղէմի տուները , և
Յուդայի թագաւորներուն տունե-

Ն · Ք · Գ · Ք ·
Իրր 605

ա Յես . ԺԵ . 8 . Դ Թագ . ԻԳ . 10 . Գլ . Է . 31 .
բ Գլ . ԺԷ . 20 .
գ Ա Թագ . Գ . 11 . Դ Թագ . ԻԱ . 12 .
դ Բ Օր . ԻԸ . 20 . Ես . ԿԵ . 11 . Գլ . Բ . 13 , 17 , 19 . ԺԵ . 6 . ԺԷ . 13 .
ե Դ Թագ . ԻԱ . 16 . Գլ . Բ . 34 .
զ Գլ . Է . 31 , 32 . ԼԲ . 35 .
է Ղև . ԺԸ . 21 .
ը Յես . ԺԵ . 8 .
թ Ղև . ԻԶ . 17 . Բ Օր . ԻԸ . 25 .
ժ Սաղ . ՀԹ . 2 . Գլ . Է . 33 . ԺԶ . 4 . ԼԴ . 20 .
ի Գլ . ԺԸ . 16 . ԽԹ . 13 . Ծ . 13 .
լ Ղև . ԻԶ . 29 . Բ Օր . ԻԸ . 53 . Ես . Թ . 20 . Ողբ . Դ . 10 .
խ Գլ . ԾԱ . 63 , 64 .
ծ Սաղ . Բ . 9 . Ես . Լ . 14 . Ողբ . Դ . 2 .
կ Գլ . Է . 32 .
[*] Կամ՝ ուրիշ թաղելու տեղ չըլլալուն համար ։

րը՝ [ե]Տոփեթի տեղին պէս պիղծ պիտի ըլլան, [*]ան բոլոր տուներուն պատճառովը՝ որոնց [է]տանիքներուն վրայ երկնքի բոլոր զօրքերուն խունկ ծխեցին, և օտար աստուածներուն [ը]թափելու նուէրներ մատուցին ։

14 Ու Երեմիա Տոփեթէն եկաւ, ուր որ Տէրը զանիկայ խրկեր էր մարգարէութիւն ընելու համար. և [թ]Տէրոջը տանը գաւիթը կայնեցաւ, ու բոլոր ժողովուրդին ըսաւ.

15 Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը այսպէս կ'ըսէ. Ահա ես քաղաքիս վրայ, ու անոր բոլոր գիւղաքաղաքներուն վրայ պիտի բերեմ ան բոլոր չարիքները՝ որ անոր դէմ խօսեցայ. վասն զի [ժ]իրենց պարանոցը խստացուցին, որ իմ խօսքերս մտիկ չընեն ։

ԳԼ. Ի

1 Փասուր՝ Երեմիային կը զարնէ և նոր անուն մը կ'ընդունի, ու սոսկալի դատապարտութիւն մը ։ 7 Երեմիա կը գանգատի իր անարգուելուն համար, 10 իրեն դէմ եղած նենգութեանը համար, 14 և իր ծննդեանը համար ։

1 Ու Տէրոջը տանը գլխաւոր վերակացուն [ա]Եմմերի որդին Փասուր քահանան լսեց այս խօսքերը՝ որ Երեմիա կը մարգարէանար ։

2 Ու Փասուր՝ Երեմիա մարգարէին զարկաւ, և զանիկայ՝ Տէրոջը տանը մէջ եղող՝ Բենիամինի վերի դրանը [†]բանտը դրաւ ։

3 Ու հետևեալ օրը Փասուր՝ Երեմիան բանտէն հանեց. ու Երեմիա անոր ըսաւ. Տէրը քու անունդ Փասուր չկոչեց, հապա [‡]Մակոր միսաբիբ.

4 Վասն զի Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ահա ես քեզ արհաւիրք պիտի ընեմ քու անձիդ, ու քու բոլոր բարեկամներուդ. և անոնք իրենց թշնամիներուն սրովը պիտի իյնան, ու քու աչքերդ պիտի տեսնեն. և բոլոր Յուդան Բաբելոնի թագաւորին ձեռքը պիտի մատնեմ. ու զանոնք Բաբելոն գերի պիտի տանի, ու զանոնք սրով պիտի զարնէ ։

5 Եւ [բ]այս քաղաքին բոլոր հարստութիւնը, ու անոր բոլոր վաստակը, ու անոր բոլոր պատուական բաները պիտի տամ. և Յուդայի թագաւորներուն բոլոր գանձերը իրենց թշնամիներուն ձեռքը պիտի տամ. և զանոնք պիտի յափշտակեն ու առնեն, և Բաբելոն տանին ։

6 Եւ դուն ով Փասուր՝ ու քու տանդ բոլոր բնակիչները՝ գերութեան պիտի երթաք. և Բաբելոն պիտի երթաս, ու հոն պիտի մեռնիս, և հոն պիտի թաղուիս՝ թէ՛ դուն և թէ քու բոլոր բարեկամներդ, որոնց [գ]սուտ մարգարէութիւն ըրիր ։

7 Զիս համոզեցիր ով Տէր, ու ես համոզուեցայ. [դ]դուն ինձմէ զօրաւոր ես, ու յաղթեցիր. [ե]ամէն օր խաղք եղայ. ամէնը զիս ծաղր կ'ընեն.

8 Քանզի քանի որ կը խօսիմ՝ կ'աղաղակեմ, [զ]բռնութեան ու զրկանաց համար կը բողոքեմ. վասն զի Տէրոջը խօսքը ամէն օր նախատինք ու անարգանք եղաւ ինծի ։

9 Ու ես ըսի. Զանիկայ չյիշեմ, և մէյմըն ալ անոր անունովը չխօսիմ. բայց սրտիս մէջը [է]վառած կրակի պէս եղաւ ոսկորներուս մէջը գոցուած. և յոգնեցայ զանիկայ կրելէն, ու [ը]ալ չեմ կրնար ։

10 [թ]Վասն զի շատերէն չարախօսութիւն լսեցի. ամէն կողմանէ վախ կայ ։ Բամբասեցէք, ու բամբասենք զանի. [ժ]իմ բոլոր բարեկամներս՝ ‖իմ սխալիլս կը դիտէին, ըսելով. Գուցէ անիկայ խաբուի, ու անոր յաղթենք, և անկէ մեր վրէժը առնենք ։

11 Բայց [ի]Տէրը ինծի հետ է զօրաւոր ախոյեանի պէս. անոր համար զիս հալածողները պիտի գլորին, ու [լ]պիտի չյաղթեն. անոնք խիստ պիտի ամչնան, քանզի անխելքութեամբ կը վարուին. անոնց [illegible] [խ]անարգանքը յաւիտեան պիտի չմոռցուի ։

12 Բայց դուն՝ ով զօրաց Տէր՝ որ [ծ]արդարը կը փորձես, երիկամունքը, ու սիրտը կը տեսնես. անոնց վրայ [կ]քու վրէժխնդրութիւնդ տեսնեմ. քանզի իմ դատս քեզի յայտնեցի ։

13 Տէրոջը երգեցէք, Տէրը գովեցէք. քանզի [հ]տնանկին հոգին չարագործներուն ձեռքէն ազատեց ։

14 [ձ]Անիծեալ ըլլայ ան օրը՝ որ ես ծնայ. իմ մօրս զիս ծնած օրը օրհնեալ չըլլայ ։

15 Անիծեալ ըլլայ ան մարդը՝ որ իմ հօրս աւետիս բերաւ, ու զանիկայ խիստ շատ ուրախացուց՝ ըսելով. Քեզի արու զաւակ մը ծնաւ ։

16 [ղ]Եւ ան մարդը ան քաղաքներուն պէս ըլլայ՝ որոնք Տէրը կործանեց, ու չխնայեց. անիկայ առաւօտուն [ճ]ողբ լսէ, ու կէսօրուան ատենը աղաղակ ։

17 [մ]Վասն զի մօրս արգանդէն զիս չմեռցուց, որ մայրս ինծի գերեզման ըլլար. և անոր արգանդը յաւիտեան յղի մնար ։

18 [յ]Ինչո՞ւ այսպէս մօրս արգանդէն ելայ, որ աշխատանք ու ցաւ տեսնեմ, և իմ օրերս ամօթով սպառին ։

ԳԼ. ԻԱ

1 Սեդեկիա մարդ կը ղրկէ որ Երեմիային հարցընեն թէ Նաբուգոդոնոսորին պատերազմը ինչ վախճան պիտի ունենայ ։ 3 Երեմիա կը

Ն. Ք. Դ. Բ. Իբր 605

[ե] Դ Թագ. ԻԳ. 10։

[*] Կամ՝ այսինքն ան բոլոր տուները՝

[է] Դ Թագ. ԻԳ. 12։ Գլ. ԼԲ. 29։ Սոփ. Ա. 5։

[ը] Գլ. Է. 18։

[թ] Տես Բ Մն. Ի. 5։

[ժ] Գլ. Է. 26։ ԺԷ. 23։

[ա] Ա Մն. ԻԴ. 14։

[†] Կամ՝ կոճղ

[‡] Եբ՝ ամէն կողմանէ վախ. Սաղ. ԼԱ. 13։ Հմր 10։ Գլ. Զ. 25։ Խզ. 5։ ԽԹ. 29։

[բ] Դ Թագ. Ի. 17։ ԻԴ. 12—16։ ԻԵ. 13, ևն։ Գլ. Գ. 24։

Ն. Ք. Դ. Բ. Իբր 605

[գ] Գլ. ԺԴ. 13, 14։ ԻԸ. 15։ ԻԹ. 21։

[դ] Գլ. Ա. 6, 7։

[ե] Ողբ. Գ. 14։

[զ] Գլ. Զ. 7։

[է] Յոբ. ԼԲ. 18, 19։ Սաղ. ԼԹ. 3։

[ը] Յոբ. ԼԲ. 18։ Գործ. ԺԸ. 5։

[թ] Սաղ. ԼԱ. 13։

[ժ] Յոբ. ԺԹ. 19։ Սաղ. ԽԱ. 9։ ԾԵ. 13, 14։ Ղուկ. ԺԱ. 53, 54։

‖ Կամ՝ ինծի յարողները կ'ըսէին.

[ի] Գլ. Ա. 8, 19։

[լ] Գլ. ԺԵ. 20։ ԺԷ. 18։

[խ] Գլ. ԻԳ. 40։

[ծ] Գլ. ԺԱ. 20։ ԺԷ. 10։

[կ] Սաղ. ԾԴ. 7։ ԾԹ. 10։

[հ] Սաղ. ԼԵ. 9, 10։ ՃԹ. 30, 31։

[ձ] Յոբ. Գ. 3։ Տես Գլ. ԺԵ. 10։

[ղ] Ծնն. ԺԹ. 25։

[ճ] Գլ. ԺԸ. 22։

[մ] Յոբ. Գ. 10, 11։

[յ] Յոբ. Գ. 20։

Ն․ Ք․ գ․ Ք․ Իր 589

Նախաձայնէն մէկ տարի պաշարում մը, ու վրայէն գերութիւն մը․ 8 կը խրատէ ժողովուրդը որ քաղդէացւոց իյնան, 11 ու թագաւորին տանը կը մեղադրէ։

1 Տէրոջը կողմանէ Երեմիային եղած խօսքն է, երբոր Սեդեկիա թագաւորը՝ Մելքիայի որդին ա Փասուրը, ու Մաասիայի որդին բ Սոփոնիա քահանան անոր խրկեց, 2 ըսելով․ գ Շնորհք ըրէ՛ մեզի համար Տէրոջը հարցուր․ վասն զի Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը մեզի հետ պատերազմ կ'ընէ․ գուցէ Տէրը մեզի համար իր բոլոր սքանչելիքներուն համեմատ ընէ․ և անիկայ *մեզմէ դառնայ"։

3 Ու Երեմիա անոնց ըսաւ․ Սե4դեկիային այսպէս ըսէք․ Իսրայէլին Տէր Աստուածը այսպէս կ'ըսէ․ Ահա ես ձեր ձեռքերուն մէջը եղող պատերազմական զէնքերը պիտի դարձնեմ, որոնցմով դուք՝ պարսպին դուրսէն ձեզ պաշարող Բաբելոնի թագաւորին, ու քաղդէացիներուն հետ կը պատերազմիք․ և դ դանոնք այս քաղաքին մէ5ջը պիտի ժողվեմ։ Ու ես ալ ե երկնցած ձեռքով, և զօրաւոր բազուկով, սրտմտութեամբ, բարկութեամբ ու մեծ ցասումով ձեզի 6 հետ պիտի պատերազմիմ։ Եւ այս քաղաքին բնակիչները՝ թէ՛ մարդ և թէ՛ անասուն պիտի զարնեմ․ անոնք մեծ ժանտախտով պիտի մեռ7նին։ Ու անկէ ետքը՝ կ'ըսէ Տէրը՝ զ Յուդայի թագաւորը Սեդեկիան, և անոր ծառաները, ու ժողովուրդը, և այս քաղաքին մէջ՝ ժանտախտէն, սուրէն ու սովէն մնացածները՝ Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին ձեռքը, և անոնց թշնամիներուն ձեռքը, ու անոնց հոգիները փնտռողներուն ձեռքը պիտի մատնեմ․ և դանոնք սուրի բերնէ պիտի անցընէ․ է անոնց պիտի չխնայէ, պիտի չգթայ, ու ողորմութիւն պիտի չընէ։

8 Ու այս ժողովուրդին ըսէ․ Տէրը այսպէս կ'ըսէ․ Ահա ը ես ձեր առջեւը կը դնեմ կենաց ճամբան, 9 ու մահուան ճամբան․ թ Այս քաղաքին մէջ կեցողը՝ սրով, սովով ու ժանտախտով պիտի մեռնի․ իսկ ելլողը՝ ու ձեզ պաշարող քաղդէացիներուն իյնողը ողջ պիտի մնայ․ ու ժ անոր կեանքը իրեն 10 աւարի մը պէս պիտի ըլլայ։ Քանզի ի իմ երեսս այս քաղաքին վրայ հաստատեցի չարիք ընելու համար, և ոչ թէ բարիք՝ կ'ըսէ Տէրը․ լ անիկայ՝ Բաբելոնի թագաւորին ձեռքը պիտի տրուի, ու խ զանիկայ կրակով պիտի այրէ։

11 Եւ Յուդայի թագաւորին տանը 12 ըսէ․ Տէրոջը խօսքը լսեցէ՛ք․ Ո՛վ Դաւիթի տունը, Տէրը այսպէս կ'ըսէ․ ծ Առտուանց կ իրաւունքով դատաստան տեսէք, ու զրկուածը հարստահարողին ձեռքէն ազատեցէք․ չըլլայ որ ձեր չար գործքերուն համար՝ իմ բարկութիւնս կրակի պէս ելլելով բռնկի, ու 13 մարող մը չըլլայ։ Ահա հ ես ձեզի դէմ եմ, ով հովիտին դաշտականին վէմին բնակիչները, որ կ'ըսէք թէ՝ ձ Մեզի դէմ ով պիտի իջնէ, կամ մեր բնակարաններուն մէջը ով պի14տի մտնէ․ Բայց ես ձեզի ղ ձեր գործքերուն պտուղին համեմատ՝ այցելութիւն պիտի ընեմ, կ'ըսէ Տէրը, ու անոր անտառին մէջը կրակ պիտի բռնկցընեմ, որ ճ անոր ամէն բոլորտիքը եղածը պիտի ուտէ։

ԳԼ․ ԻԲ

1 Երեմիա խրատմունքներով ու սպառնալիքներով կը յորդորէ ժողովուրդը որ ապաշխարեն․ 10 Սեղղումին, 13 Յովակիմին, 24 ու Յեքոնիային վրայ հասնելու դատաստանը։

1 Տէրը այսպէս կ'ըսէ․ Յուդայի թագաւորին տունը իջիր, ու 2 հոն այս խօսքը խօսէ՛․ Ու ըսէ՛․ մ Ո՛վ Դաւիթի աթոռին վրայ նստող Յուդայի թագաւոր՝ Տէրոջը խօսքը մտի՛կ ըրէ, թէ՛ դուն և թէ՛ քու ծառաներդ ու ժողովուրդդ՝ որ 3 այս դռներէն կը մտնէք․ Տէրը այսպէս կ'ըսէ․ յ Իրաւունք ու արդարութիւն ըրէք, ու զրկուածը հարստահարողին ձեռքէն ազատեցէք, և օտարականին, որբին ու որբեւարիին ն անիրաւութիւն ու բռնութիւն մի՛ ընէք, և այս տեղը 4 անմեղ արիւն մի՛ թափէք։ Վասն զի թէ որ ամէն կերպով այս խօսքը 'ի գործ դնէք, շ ան ատենը Դաւիթի աթոռին վրայ նստող թագաւորներ կառքերու ու ձիերու վրայ հեծած՝ այս տանը դռներէն պիտի մտնեն, իրենք, և իրենց ծա5ռաները ու ժողովուրդը։ Բայց թէ որ այս խօսքերը մտիկ չընէք, ո իմ անձիս վրայ երդում կ'ընեմ, կ'ըսէ Տէրը, որ այս տունը աւերակ 6 պիտի ըլլայ։ Քանզի Յուդայի թագաւորին տանը վրայով Տէրը այսպէս կ'ըսէ․ Դուն՝ ինծի Գաղաադու պէս, ու Լիբանանու գագաթին պէս ես, բայց անշուշտ քեզ անապատի պէս, ու անբնակ քաղաքներու պէս պիտի ընեմ։ 7 Եւ քու վրադ կործանողներ պիտի չ հանեմ․ ամէն մէկը իր զէնքովը [illegible]․ ու պ քու ընտիր եղեւիններդ պիտի կտրեն, ջ և կրակը ձգեն։ 8 Ու այս քաղաքէն շատ ազ-

ա Գլ․ ԼԲ․ 1․
բ Դ Թագ․ ԻԵ․ 18․ Գլ․ ԻԹ․ 25․ ԼԷ․ 3․
գ Գլ․ ԼԷ․ 3․ 7․
* Եբր․ մեր վրայէն ելլէ․
դ Ես․ Ժգ․ 4․
ե Ելք․ Զ․ 6․
զ Գլ․ ԼԷ․ 17․ ԼԹ․ 5․ ԾԲ․ 9․
է Բ Օր․ ԻԸ․ 50․ Բ Մն․ ԼԶ․ 17․
ը Բ Օր․ Լ․ 19․
թ Գլ․ ԼԸ․ 2․ 17․ 18․
ժ Գլ․ ԼԹ․ 18․ ԽԵ․ 5․
ի Ղև․ ԺԷ․ 10․ Գլ․ ԽԴ․ 11․ Ամով․ Թ․ 4․
լ Գլ․ ԼԸ․ 3․
խ Գլ․ ԼԴ․ 2․ 22․ ԼԷ․ 10․ ԼԸ․ 18․ 23․ ԾԲ․ 13․

Ն․ Ք․ գ․ Ք․ Իր 609

ծ Սաղ․ ՃԱ․ 8․
կ Գլ․ ԻԲ․ 3․ Զաք․ Է․ 9․
հ Եզեկ․ ԺԳ․ 8․
ձ Գլ․ ԽԹ․ 4․
ղ Առակ․ Ա․ 31․ Ես․ Գ․ 10․ 11․
ճ Բ Մն․ ԼԶ․ 19․ Գլ․ ԾԲ․ 13․
մ Գլ․ ԺԷ․ 20․
յ Գլ․ ԻԱ․ 12․
ն Տես․ Հմր 17․
շ Գլ․ ԺԷ․ 25․
ո Եբր․ Զ․ 13․ 14․ 17․
չ Եբր․ որոշեմ․
պ Ես․ ԼԷ․ 24․
ջ Գլ․ ԻԱ․ 14․

գեր պիտի անցնին . և իրարու պիտի
ըսեն . [ա]Ինչու Տէրը աս
9 մեծ քաղաքին այսպէս ըրաւ ։ Ու
պիտի ըսեն . [բ]Վասն զի իրենց Տէր
Աստուծոյն ուխտը թողուցին , և
ուրիշ աստուածներու երկրպագութիւն
ըրին , ու անոնց ծառայեցին ։

10 [գ]Մեռնողին համար մի՛ լաք , ու
անոր համար մի՛ ողբաք . [դ]Հեռացողին
համար դառնապէս լացէք ,
որովհետև մէյմըն ալ պիտի
չդառնայ , ու իր հայրենիքը պիտի
11 չտեսնէ ։ Վասն զի Տէրը այսպէս
կ'ըսէ Յուդայի թագաւորին Յովսիայի
որդւոյն [ե]Սեղղումին համար ,
որ իր հօրը Յովսիային տեղը թագաւոր
եղաւ , [զ]Ու աս տեղէն ելաւ .
Անիկայ մէյմըն ալ հոս պիտի
12 չդառնայ . Հապա անիկայ իր գերի
քշուած տեղը պիտի մեռնի . ու
մէյմըն ալ աս երկիրը պիտի չտեսնէ ։

13 [է]Վա՜յ անոր՝ որ իր տունը զրկանքով ,
ու իր վերնատուները անիրաւութեամբ
կը շինէ . [ը]Իր դրացին
ձրի կը բանեցնէ , և անոր աշխա-
14 տութեանը վարձքը չվճարեր . Ինծի
ընդարձակ տուն , ու հովասուն
վերնատուններ շինեմ՝ ըսելով՝ իրեն
պատուհաններ կը բանայ , ու
զանիկա եղևնափայտով կը պատէ ,
15 ու նօթով կը ներկէ ։ Միթէ դուն
*չատ եղևնափայտեր ժողվելովդ"
թագաւո՞ր պիտի ըլլաս ։ [թ]Չէ՞ որ
քու հայրդ կերաւ ու խմեց . Նաև
իրաւունք ու արդարութիւն ըրաւ .
ան ատենը [ժ]անոր աղէկ եղաւ .
16 Աղքատին ու տնանկին դատը տեսաւ .
ան ատենը անոր աղէկ եղաւ .
միթէ զիս ճանչնալը ասիկայ չէ" ,
17 կ'ըսէ Տէրը ։ [ի]Վասն զի քու աչքերդ
ու սիրտդ՝ ուրիշ բանի վրայ
չէ , բայց միայն քու ագահութեանդ ,
և անմեղ արիւն թափելու ,
և անիրաւութեան ու բռնաւորութեան
վրայ է , որ զանոնք ընես ։

18 Անոր համար Յուդայի թագաւորին
Յովսիայի որդւոյն Յովակիմին
վրայով՝ Տէրը այսպէս կ'ըսէ .
[լ]Անոր վրայ պիտի չողբան՝ ըսելով .
[խ]Վա՜յ եղբայրս , կամ վա՜յ քոյրս .
անոր վրայ պիտի չողբան՝ ըսելով .
Վա՜յ տէր իմ , կամ վա՜յ անոր փա-
19 ռացը ։ [ծ]Անիկայ իշու թաղումով
պիտի թաղուի , և քաշելով պիտի
տարուի , ու Երուսաղէմի դռներէն
դուրս պիտի նետուի ։

20 Լիբանանը ելիր , ու աղաղակէ՛ ։
Ու Բասանի վրայ ձայնդ ձգէ՛ , ու
Աբարիմէն աղաղակէ՛ . վասն զի
քու բոլոր հոմանիներդ կոտրուեցան ։
21 Երբոր դուն յաջողութեան
մէջ էիր՝ քեզի զրուցեցի . բայց դուն
ըսիր . Մտիկ չեմ ըներ . [կ]Քու մանկութենէդ
'ի վեր ճամբադ աս է ,
22 որ իմ խօսքս մտիկ չըներ ։ [հ]Քու
բոլոր հովիւներդ հովը պիտի կըրծանէ ,
ու [ձ]հոմանիներդ գերութեան
պիտի երթան . յիրաւի ան ատենը
բոլոր չարութեանդ համար պիտի
ամչնաս , ու պիտի պատկառիս ։
23 Ո՛վ Լիբանանի մէջ բնակող , ու
եղևիններու մէջ բոյն ունեցող ,
երբոր քեզի [ղ]ծննդական կնոջ երկանցը
պէս ցաւեր գան , ո՜րչափ
24 ողորմելի պիտի ըլլաս ։ Ես կենդանի
եմ՝ կ'ըսէ Տէրը , ո՛վ Յուդայի
թագաւոր՝ Յովակիմի որդին
[ճ]†Յեքոնիա , [մ]թէև իմ աջ ձեռքիս
վրայ կնիք ալ ըլլաս , անկէ
25 ալ քեզ պիտի փրցընեմ . [յ]Ու
քեզ՝ քու հոգիդ փնտռողներուն
ձեռքը՝ ու ան մարդիկներուն ձեռքը՝
որոնց երեսէն դուն կը վախնաս ,
և Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր
թագաւորին ձեռքը ու Քաղդէացւոց
ձեռքը պիտի մատնեմ .
26 [ն]Ու քեզ՝ ու քու մայրդ որ քեզ
ծնաւ , օտար երկիր պիտի նետեմ ,
ուր որ ծնած չէիք , և հոն պիտի
27 մեռնիք ։ Ու պիտի չդառնան ան
երկիրը , ուր որ դառնալու ‡կը
28 յուսան ։ Միթէ աս Յեքոնիա ըսուած
մարդը անարգուած ու կոտրած
ամա՞ն մըն է , կամ թէ հանանկ
ամա՞ն մըն է՝ որուն մէկը չհաճիր .
Ինչու համար ինքը ու իր
սերունդը նետուեցան , ու իրենց
29 չճանչցած երկիրը քշուեցան ։ [ո]Ո՛վ
երկիր , երկիր , երկիր , Տէրոջը
30 խօսքը մտիկ ըրէ ։ Տէրը այսպէս
կ'ըսէ . Աս մարդը [չ]անզաւակ գրեցէ՛ք .
ան մարդը իր օրերուն մէջ
յաջողութիւն պիտի չունենայ . քանի
որ անոր սերունդէն մէկը յաջողութիւն
պիտի չունենայ , [պ]որ Դաւիթին
աթոռին վրայ նստի , և այսուհետև
Յուդայի վրայ թագաւորութիւն ընէ ։

ԳԼ · ԻԳ

1 Մարգարէն կը խոստանայ թէ [illegible] . 5 Քրիստոս [illegible] . 9 Սուտ մարգարէներուն դէմ , 33 ու ծաղրող մարգարէներուն [illegible] ։

1 [ջ]Վա՜յ ան հովիւներուն՝ որ իմ
արօտիս ոչխարները կը կորսնցընեն
ու կը ցրուեն , կ'ըսէ Տէրը ։
2 Անոր համար՝ այսպէս կ'ըսէ Իսրայէլին
Տէր Աստուածը՝ իմ ժողովուրդը
կը հովուեն . դուք իմ ոչխարներս
ցրուեցիք , ու զանոնք
վռնտեցիք , և անոնց այցելութիւն

Ն · Ք · ԴՔ · Իբր 609

ա Բ Օր · ԻԹ · 24 · 25 · Գ Թագ · Թ · 8 · 9 ·

բ Դ Թագ · ԻԲ · 17 · Բ Մն · ԼԴ · 25 ·

գ Դ Թագ · ԻԲ · 20 ·

դ Հմր 11 ·

ե Տես Ա Մն · Գ · 15 · և բաղդատէ՛ Դ Թագ · ԻԳ · 30 ին հետ ·

զ Տես Դ Թագ · ԻԳ · 34 ·

է Դ Թագ · ԻԳ · 35 · Հմր 18 ·

ը Ղև · ԺԹ · 13 · Բ Օր · ԻԴ · 14 · 15 · Միք · Գ · 10 · Ամբ · Բ · 9 · Յակ · Ե · 4 ·

* Եբր · եղևնափայտին նախանձելովդ

թ Դ Թագ · ԻԳ · 25 ·

ժ Սաղ · ՀԲ · 2 · Ես · Գ · 10 ·

ի Եզեկ · ԺԹ · 6 ·

Կատարուեցաւ՝ 599

լ Գլ · ԺԶ · 4 · 6 ·

խ Տես Գ Թագ · ԺԳ · 30 ·

ծ Բ Մն · ԼԶ · 6 · Գլ · ԼԶ · 30 ·

599

Ն · Ք · ԴՔ · Իբր 599

կ Գլ · Գ · 25 · Է · 33 · [illegible] ·

հ Գլ · ԻԳ · 1 ·

ձ Հմր 20 ·

ղ Գլ · Զ · 24 ·

ճ Տես Դ Թագ · ԻԴ · 6 · 8 · Ա Մն · Գ · 16 · Գլ · ԼԷ · 1 ·

† Եբր · Քոնիա ·

մ Երգ · Ը · 6 · Անգ · Բ · 23 ·

յ Գլ · ԼԴ · 20 ·

ն Դ Թագ · ԻԴ · 15 · Բ Մն · ԼԶ · 10 ·

‡ Եբր · իրենց անձը կը վերցընեն ·

շ Սաղ · ԼԱ · 12 · Գլ · ԽԸ · 38 · Ովս · Ը · 8 ·

ո Բ Օր · ԼԲ · 1 · Ես · Ա · 2 · ԼԴ · 1 · Միք · Ա · 2 ·

չ Տես Ա Մն · Գ · 16 · 17 · Մատ · Ա · 12 ·

պ Գլ · ԼԶ · 30 ·

ջ Գլ · Ժ · 21 · ԻԲ · 22 · Եզեկ · ԼԴ · 2 ·

չըրիք · [բ] Ահա ես ձեր գործոց չա-
րութեանը համար՝ ձեզի այցելու-
թիւն պիտի ընեմ, կ'ըսէ Տէրը ·
3 Ու [գ] ես իմ ոչխարներուս մնացորդը
պիտի ժողվեմ այն բոլոր երկիրներէ-
րէն՝ ուր որ զանոնք քշեր եմ, և
զանոնք իրենց [դ] փարախները պիտի
դարձրնեմ, և պիտի աճին ու շատ-
4 նան ։ Ու անոնց վրայ [ե] հովիւներ
պիտի դնեմ, որ զանոնք հովուեն ·
և անոնք մէյմըն ալ պիտի չվախ-
նան, ու պիտի չզարհուրին, ու
պիտի չպակսին, կ'ըսէ Տէրը ։
5 Ահա [զ] օրեր կու գան՝ կ'ըսէ Տէ-
րը, որ Դաւիթէն արդարութեան
շառաւիղ մը պիտի հանեմ, որ
թագաւորի ու թագաւորութիւն
պիտի ընէ, իմաստութեամբ պիտի
վարուի, ու երկրի վրայ իրաւունք
ու արդարութիւն պիտի ընէ ։
6 [է] Անոր օրերը Յուդան պիտի ազա-
տի, և Իսրայէլը ապահովութեամբ
պիտի բնակի · ու [ը] աս է անոր ա-
նունը՝ որով պիտի կոչուի, Տէրը
7 մեր արդարութիւնը ։ Անոր համար
ահա [թ] օրեր կու գան՝ կ'ըսէ Տէրը,
որ ալ պիտի չըսուի թէ՝ Կենդանի
է Տէրը՝ որ Իսրայէլի որդիքը Ե-
8 գիպտոսի երկրէն հանեց · Հապա՝
Կենդանի է Տէրը՝ որ Իսրայէլի
տանը սերունդը հանեց ու բերաւ
հիւսիսի երկրէն, և [ժ] ան բոլոր եր-
կիրներէն՝ ուր որ զանոնք քշեր էի ·
ու անոնք իրենց երկրին մէջը պիտի
բնակին ։
9 Մարգարէներուն համար՝ սիրտս
ներսիս դիս կը կոտրի · [ի] բոլոր ոսկոր-
ներս կը դողան · Տէրոջը երեսէն,
ու անոր սուրբ խօսքերուն երեսէն
գինով մարդու պէս, և գինին գլ-
լուխը զարկած մարդու պէս եղայ ։
10 Քանզի [լ] երկիրը շնացողներով լե-
ցուած է · քանզի [խ] անէծքի պատ-
ճառով երկիրը սուգ կը բռնէ ·
[ծ] Անապատին արօտները չորցան,
որովհետև անոնց ճամբան չար ե-
ղաւ · և անոնց ույժը ուղղութեան
11 համար չէ ։ Վասն զի [կ] թէ՛ մար-
գարէն և թէ՛ քահանան պղծուե-
ցան · [հ] անոնց չարութիւնը իմ
տանս մէջն ալ գտայ, կ'ըսէ Տէրը ։
12 [ձ] Անոր համար անոնց ճամբաները՝
խաւարի մէջ սահեցընող տեղերու
պէս պիտի ըլլան անոնց · անոնք
պիտի մղուին ու հոն պիտի իյնան ·
վասն զի ես անոնց այցելութեան
տարին՝ [ղ] անոնց վրայ չարիք պիտի
բերեմ, կ'ըսէ Տէրը ։
13 Ու Սամարիայի մարգարէներուն
մէջը անզգամութիւն տեսայ · [ճ] Բա-
հաղին անունով մարգարէութիւն
կ'ընեն, և [մ] իմ ժողովուրդս Իսրա-
14 յէլը կը մոլորցընեն ։ Ու Երու-

Ն · Ք · գԲ · երր 599

բ Եւ · Մ · 34 ·

գ Դւ · Մ · 37 · Եզեկ · լդ · 13 · ևլ ·

դ կամ՝ արօտները

ե Դւ · գ · 15 · Եզեկ · լդ · 23 · ևլ ·

զ Եա · դ · 2 · ժա · 1 · ևլ · 10 · 11 · Դւ · լգ · 14 · 15 · 16 · Դան · թ · 24 · Զաք · գ · 8 · զ · 12 · Յով · ա · 45 ·

է Սաղ · հբ · 2 · Եա · թ · 7 · Մ · 1 · 18 ·

ը Բ Օր · լգ · 28 · Զաք · ժդ · 11 ·

թ Դւ · Մ · 37 ·

ժ Դւ · լգ · 16 · ա Կոր · ա · 30 ·

ի Դւ · ժդ · 14 · 15 ·

լ Եա · խգ · 5 · 6 · Հմր 8 ·

խ Տես Ամ · դ · 16 ·

ծ Դւ · ե · 7 · 8 · թ · 2 ·

կ Ովս · գ · 2 · 3 ·

հ Դւ · թ · 10 · ժբ · 4 ·

ձ Դւ · գ · 13 · ը · 10 · Սոփ · գ · 4 ·

ղ Դւ · է · 30 · ժա · 15 · Եր · 34 · Եզեկ · ը · 11 · իգ · 39 ·

ճ Սաղ · լե · 6 · Առակ · դ · 19 · Դւ · ժդ · 16 ·

մ Դւ · ժա · 23 ·

յ Դւ · ը · 8 ·

ն Եա · թ · 16 ·

սաղեմի մարգարէներուն մէջը սոս-
կալի բան տեսայ · [յ] անոնք շնու-
թիւն կ'ընեն, ու սուտութեան մէջ
կը քալեն, և [ն] չարագործներուն
ձեռքերը կ'ուժովցընեն, որ չդառ-
նան՝ ամէն մէկը իր չարութենէն ·
անոնց ամէնը ինծի [շ] Սոդոմի պէս,
ու անոր բնակիչները Գոմորի պէս
15 եղան ։ Անոր համար զօրաց Տէրը՝
մարգարէներուն վրայով այսպէս
կ'ըսէ · Ահա ես անոնց [ո] օշինդր
պիտի կերցընեմ, և անոնց դառ-
նութեան ջուր պիտի խմցընեմ ·
վասն զի Երուսաղեմի մարգարէնե-
րէն ամբարշտութիւն ելաւ, ու
բոլոր երկրին մէջ տարածուեցաւ ։
16 Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ ·
Ձեզի մարգարէութիւն ընող մար-
գարէից խօսքերուն մտիկ մի՛ ընէք ·
անոնք ունայնութեան կը տանին
ձեզ, [չ] իրենց սրտին տեսիլքը կը
խօսին, ու չէ թէ Տէրոջը բերնէն ։
17 Անոնք իս անարգողներուն կը խօսին
ու կ'ըսեն · Տէրը ըսաւ · [պ] Ձեզի
խաղաղութիւն պիտի ըլլայ · և ի-
րենց սրտին կամակորութեանը մէջ
բոլոր քալողներուն կ'ըսեն · [ջ] Ձեր
18 վրայ չարիք պիտի չգայ ։ Վասն զի
[ռ] Տէրոջը խորհուրդին մէջ ո՞վ
կայնեցաւ · [ս] ու տեսաւ, ու անոր
խօսքը լսեց · անոր խօսքին ո՞վ ա-
կանջ տուաւ, ու մտիկ ըրաւ ։
19 Ահա [վ] Տէրոջը մրրիկը սրտմտու-
թեամբ ելաւ · անիկայ սաստիկ
մրրիկ է · ամբարիշտներուն գլխուն
20 վրայ պիտի յարձակի ։ [տ] Տէրոջը
բարկութիւնը ետ պիտի չդառ-
նայ, մինչև որ իր սրտին խոր-
հուրդները չկատարէ ու չհաստա-
տէ · [ր] Վերջի օրերը անիկայ աղէկ
21 պիտի հասկընաք ։ [ց] Ես մարգա-
րէները ես չղրկեցի, բայց անոնք
կը վազեն · ես անոնց չխօսեցայ,
բայց անոնք կը մարգարէանան ։
22 Իսկ [ւ] թէ որ անոնք իմ խորհուր-
դիս մէջը կեցած ըլլային, ան ա-
տենը իմ խօսքս՝ իմ ժողովուրդիս
լսել պիտի տային · և զանոնք՝ [փ] ի-
րենց չար ճամբաներէն, ու իրենց
չար գործքերէն պիտի դարձընէին ։
23 Միթէ ես մօտա՛նց Աստուած
եմ, ու հեռուանց Աստուած չե՞մ՝
24 կ'ըսէ Տէրը ։ Կամ թէ մէկը [ք] ծա-
ծուկ տեղուանք կրնա՞յ պահուիլ,
որ ես զանիկայ չտեսնեմ, կ'ըսէ
Տէրը · [օ] Միթէ երկինքը ու երկիրը
լեցընողը ես չե՞մ՝ կ'ըսէ Տէրը ։
25 Իմ անունովս սուտ մարգարէու-
թիւն ընող մարգարէներուն բան-
ները լսեցի, որ կ'ըսեն · Երազ
26 տեսայ, երազ տեսայ ։ Մինչև
ե՞րբ ասիկայ սուտ մարգարէութիւն
ընող մարգարէներուն սրտին մէջը

Ն · Ք · գԲ · երր 599

շ Դւ · իթ · 23 ·

ո Հմր 26 ·

չ Եզեկ · ժգ · 22 ·

պ Բ Օր · լբ · 32 · Եա · ա · 9 · 10 ·

ջ Դւ · ը · 14 · թ · 15 ·

ռ Դւ · ժդ · 14 · Հմր 21 ·

ս Դւ · գ · 14 · ը · 11 · Եզեկ · ժգ · 10 · Զաք · ժ · 2 ·

վ Մխ · դ · 11 ·

տ Յոբ · ժե · 8 · ա Կոր · բ · 16 ·

ր Դւ · խ · 32 · լ · 23 ·

ց Դւ · լ · 24 ·

ւ Ծն · խթ · 1 ·

փ Դւ · ժդ · 14 · իէ · 15 · իթ · 9 ·

ք Հմր 18 ·

և Դւ · իե · 5 ·

օ Սաղ · ճլթ · 7 · 8 · Ամով · թ · 2 · 3 ·

ֆ Գ Թագ · ը · 27 · Սաղ · ճլթ · 7 ·

Ն․ Ք․ Դ․ Թ․ Իբր 599

պիտի ըլլայ, որ իրենց սրտին նենգութիւնները կը մարգարէանան։

27 Անոնք իրենց երազներովը՝ որ իրարու կը պատմեն, իմ անունս՝ իմ ժողովուրդիս մոռցնել կը խորհին, — ինչպէս որ անոնց հայրերը Բահաղին պատճառովը իմ անունս

— Դատ․ Գ․ 7․ Ը․ 33․ 34․

28 մոռցան։ Երազ ունեցող մարգարէն՝ թող երազ պատմէ, իսկ իմ խօսքս ունեցողը՝ ճշմարտութեամբ թող իմ խօսքս խօսի. յարդը՝ ցորենին քովը ի՞նչ է՝ կ'ը-

29 սէ Տէրը։ Միթէ իմ խօսքս կրակի պէս չէ՞, կ'ըսէ Տէրը, ու ապառաժը կտրտող մուրճի պէս

Բ Օր․ ԺԸ․ 20․ Գլ․ ԺԴ․ 14․ 15․

30 չէ՞։ Անոր համար ահա ես ան մարգարէներուն դէմ եմ, կ'ըսէ Տէրը, որոնք ամէն մէկը իր ընկերէն իմ խօսքերս կը գողնան։

31 Ահա ես [illegible] մարգարէներուն դէմ եմ, կ'ըսէ Տէրը, որ իրենց լեզուները կը գործածեն, ու կ'ըսեն.

32 Անիկայ ըսաւ։ Ահա ես ան սուտ երազներ մարգարէացողներուն դէմ եմ, կ'ըսէ Տէրը, որ զանոնք պատմելով իմ ժողովուրդս կը մոլորցընեն՝ իրենց ստութիւններովը ու սնապարծութիւնովը. ու ես զանոնք չխրկեցի, և անոնց չպատուիրեցի. ու անոնք աս ժողովուրդին ամենևին օգուտ մը պիտի չընեն, կ'ըսէ Տէրը։

Սոփ․ Գ․ 4․

33 Ուստի երբոր աս ժողովուրդը, կամ մարգարէ մը, կամ քահանայ մը քեզի հարցընէ ու ըսէ թէ՝ Տէրոջը *բեռը ի՞նչ է. ան ատենը անոնց ըսես. Ի՞նչպէս բեռ. Ես ձեզ անշուշտ պիտի թողում, կ'ը-

* Ծ՝ պատգամը

Հմր 39․

34 սէ Տէրը։ Ու ան մարգարէն, կամ քահանան, կամ ժողովուրդը որ Տէրոջը բեռը կ'ըսէ, ան մարդուն՝ ու անոր տանը այցելութիւն

35 պիտի ընեմ։ Ամէն մարդ իր ընկերին, ու ամէն մարդ իր եղբօրը այսպէս ըսէք. Տէրը ի՞նչ պատասխան տուաւ, և Տէրը ի՞նչ

36 խօսեցաւ։ Ու մէյմըն ալ Տէրոջը բեռը չյիշէք. վասն զի անոր բեռը՝ ամէն մարդուն խօսքը պիտի ըլլայ. բայց դուք կենդանի Աստուծոյն՝ զօրաց Տէրոջը մեր Աստուծոյն խօսքը փոխեցիք։

37 Մարգարէին այսպէս ըսես. Տէրը քեզի ի՞նչ պատասխան տուաւ, և Տէրը

38 ի՞նչ խօսեցաւ։ Բայց որովհետև Տէրոջը բեռը կ'ըսէք, անոր համար Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Որովհետև աս խօսքը՝ [illegible] Տէրոջը բեռը կ'ըսէք, թէև ես ձեզի [illegible] խրկեցի, ու Տէրոջը բեռը մի՛ ըսէք՝ ըսի,

Ովս․ Դ․ 6․

Հմր 33․

39 Անոր համար ահա ես ձեզ բոլորովին պիտի մոռնամ, ու Հերեսէս պիտի ձգեմ ձեզ՝ և ան քաղաքը՝ որ ձեզի ու ձեր հայրերուն տուի.

Ն․ Ք․ Դ․ Թ․ Իբր 599

Ի Գլ․ Ի․ 11․

40 Ու ձեր վրայ յաւիտենական նախատինք, ու յաւիտենական անարգանք պիտի դնեմ, որ պիտի չմոռցուի։

ԳԼ․ ԻԴ

1 Աղէկ ու գէշ թուզերուն օրինակովը՝ 4 մարգարէն կը ծանուցանէ գերութեան մէջ եղողներուն դառնալը, 8 և Սեդեկիային և ուրիշներուն կործանումը։

Իբր 598

— Դ Թագ․ ԻԴ․ 12․ Բ Մն․ ԼԶ․ 10․

Տեսլ․ Իբ 24․ Ա Իթ․ 2․

Ամով․ Է․ 1․ Ը․ 1․

1 — Բաբիլոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը՝ Յուդայի թագաւորը Յովակիմի որդին Յեքոնիան, և Յուդայի իշխանները, ու հիւսները, ու դարբինները Երուսաղէմէն գերի տանելէն ու Բաբիլոն տանելէն ետքը, Տէրը ինծի [illegible] ցուցուց, որ ահա Տէրոջը տաճարին առջևը դրուած երկու կողով

2 թուզ կար։ Մէկ կողովին մէջը խիստ աղէկ թուզեր կային՝ կանխահաս թուզերու պէս, ու մէկալ կողովին մէջը խիստ գէշ թուզեր կային, այնպէս որ՝ գէշութենէն

3 անոնց ուտուիլը անկարելի էր։ Ու Տէրը ինծի ըսաւ. Ո՛վ Երեմիա՝ ի՞նչ կը տեսնես. ու ես ըսի. Թուզեր. աղէկ թուզերը խիստ աղէկ են, ու գէշերը՝ շատ գէշ են. այնպէս որ՝ գէշութենէն անոնց ուտուիլը անկարելի է։

4 Ան ատենը Տէրոջը խօսքը ինծի

5 եղաւ, ըսելով. Իսրայէլին Տէր Աստուածը այսպէս կ'ըսէ. Աս աղէկ թուզերուն պէս պիտի ըռնեմ Յուդայէն գերի քշուածները՝ որոնք աս տեղէն Քաղդէացւոց երկիրը խրկեցի [illegible] աղէկ ըլլալու հա-

6 մար. Ու իմ աչքերս անոնց վրայ պիտի հաստատեմ բարութեան համար, ու զանոնք աս երկիրը պիտի դարձընեմ, և զանոնք պիտի շինեմ, ու պիտի չփլցընեմ, և զանոնք պիտի տնկեմ, ու պիտի

Դ Գլ․ ԺԸ․ 15․ ԻԹ․ 10․

Ի Գլ․ ԼԲ․ 41․ ԼԳ․ 7․ ԽԲ․ 10․

7 չխլեմ։ Ու անոնց [illegible] սիրտ մը պիտի տամ, որ զիս ճանչնան թէ ես եմ Տէրը. ու անոնք իմ ժողովուրդս պիտի ըլլան, ու ես անոնց Աստուածը պիտի ըլլամ. վասն զի իրենց բոլոր սրտովը ինծի

Ղ Օր․ Լ․ 6․ Գլ․ ԼԲ․ 39․ Եզկ․ ԺԱ․ 19․ ԼԶ․ 26․ 27․

Ի Գլ․ Լ․ 22․ ԼԱ․ 33․ ԼԲ․ 38․

8 պիտի դառնան։ Ու ինչպէս են [illegible] գէշ թուզերը որ գէշութենէն չեն ուտուիր, Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Յուդայի թագաւորը Սեդեկիան, ու անոր իշխանները, ու Երուսաղէմի մնացորդը՝ որ աս երկրիս մէջ մնացեր են, նաև Եգիպտոսի երկրին մէջ բնակողները՝ այնպէս պիտի

Է Գլ․ ԻԹ․ 13․

Ի Գլ․ ԻԹ․ 17․

Ծ Գլ․ ԽԴ․ 44․

9 ընեմ. Ու զանոնք երկրիս բոլոր թագաւորութիւններուն մէջ նեղութեան ու թշուառութեան պիտի մատնեմ, որպէս զի անոնք

Ի Օր․ ԻԸ․ 25․ 37․ Գ Թագ․ Թ․ 7․ Բ Մն․ Է․ 20․ Գլ․ ԺԵ․ 4․ ԻԹ․ 18․ ԼԴ․ 17․

Ն․ Ք․ Ղ․ Բ․ իրր 599

[լ] Սաղ․ ԽԴ․ 13․ 14․
[ի] Դւ․ ԻԹ․ 18․ 22․

[լ]նախատինք, առակ, անարգանք ու [ի]անէծք ըլլան այն բոլոր տեղուանքը՝ ուր որ զանոնք պիտի 10 քշեմ. Եւ անոնց վրայ՝ սուրը, սովը ու ժանտախտը պիտի խրկեմ, մինչև որ հատնին այն երկրին վրայէն՝ որն որ իրենց ու իրենց հայրերուն տուի։

ԳԼ․ ԻԵ

1 Երեմիա կը յանդիմանէ Հրէաները՝ մարգարէներուն չհնազանդելնուն համար. 8 ու կը նախաձայնէ եօթանասուն տարուան գերութիւնը. 12 և այնուհետև Բաբելոնի կործանումը. 15 գինիի գաւաթի մը օրինակով՝ շատ ազգերու կործանումը կը ցուցընէ. 34 Հովիւներուն աղաղակը։

Ն․ Ք․ Ղ․ Բ․ 607 վերջանալով՝ 606 կը սկսի
[ա] Դւ․ ԼԶ․ 1․

1 [ա]Յուդայի թագաւորին Յովսիայի որդւոյն Յովակիմին չորրորդ տարին՝ որ Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին առաջին տարին էր, բոլոր Յուդայի ժողովուրդին վրայով՝ Երեմիային եղած խօսքն է, 2 Որն որ Երեմիա մարգարէն բոլոր Յուդայի ժողովուրդին ու բոլոր Երուսաղէմի բնակիչներուն խօսեցաւ ու ըսաւ.

629 էն մինչև 606
[բ] Դւ․ Ա․ 2․

3 [բ]Յուդայի թագաւորին Ամոնի որդւոյն Յովսիային տասնըերեքերորդ տարիէն մինչև այս օրս՝ որ քսանըերեք տարի է, Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ, ու ես ձեզի խօսեցայ կանուխ ելլելով ու խօսելով, 4 [գ]բայց մտիկ չըրիք։ Եւ Տէրը ձեզի խրկեց իր բոլոր ծառաները՝ մարգարէները, [դ]կանուխ ելլելով ու խրկելով, բայց մտիկ չըրիք, ու մտիկ ընելու համար ականջնիդ չը- 5 ծռեցիք. Որոնք կ'ըսէին. [ե]Ամէն մէկերնիդ ձեր չար ճամբայէն ու ձեր չար գործքերէն դարձէք, որ բնակիք յաւիտեանս յաւիտենից այն երկրին մէջը՝ որ Տէրը ձեզի ու 6 ձեր հայրերուն տուաւ. Եւ օտար աստուածներուն ետևէն մի՛ երթաք՝ անոնց ծառայելու ու երկրպագութիւն ընելու համար. և զիս ձեր ձեռացը գործքերովը մի՛ բարկացընէք, որ ձեզի չարիք չընեմ. 7 Բայց դուք ինծի մտիկ չըրիք՝ կ'ըսէ Տէրը, որ [զ]զիս ձեր ձեռացը գործքերովը բարկացընէք, ու ձեզի դէշ ըլլայ։

[գ] Դւ․ Է․ 13․ ԺԱ․ 7․ 8․ 10․ ԺԳ․ 10․ 11․ ԺԶ․ 12․ ԺԷ․ 23․ ԺԸ․ 12․ ԺԹ․ 15․ ԻԲ․ 21․
[դ] Դւ․ Է․ 13․ 25․ ԻԶ․ 5․ ԻԹ․ 19․
[ե] Դ Թագ․ ԺԷ․ 13․ Դւ․ ԺԸ․ 11․ ԼԵ․ 15․ Յովն․ Գ․ 8․
[զ] Օր․ ԼԲ․ 21․ Դւ․ Է․ 19․ ԼԲ․ 30․

8 Անոր համար զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Որովհետև իմ խօսքերս մը- 9 տիկ չըրիք, Ահա ես պիտի խրկեմ, [է]ու բոլոր հիւսիսի ազգատոհմերը, և [ը]իմ ծառաս Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը պիտի առնեմ, կ'ըսէ Տէրը, ու զանոնք աս երկրիս վրայ, և անոր բնակիչացը վրայ, ու բոլոր աս շրջակայ ազգերուն վրայ պիտի բերեմ, ու զանոնք նզովածի պէս բնաջինջ պիտի ընեմ, և [թ]զանոնք զարմանքի ու սուլելու առարկայ պիտի ընեմ, ու յաւիտենական աւերակի պիտի 10 դարձնեմ։ Եւ անոնցմէ [ժ]ցնծութեան ձայնը և ուրախութեան ձայնը, փեսային ձայնը ու հարսին ձայնը, [ի]աղօրիքին ձայնը ու ճրա- 11 գին լոյսը պիտի կորսնցընեմ. Եւ աս բոլոր երկիրը անապատ ու ամայութիւն պիտի ըլլայ. և աս ազգերը եօթանասուն տարի Բաբելոնի թագաւորին պիտի ծառայեն։

[է] Դւ․ Ա․ 15․
[ը] Դւ․ ԻԷ․ 6․ ԽԳ․ 10․ Տես Ես․ ԽԴ․ 28․ ԽԵ․ 1․ Դւ․ Ի․ 2․

Ն․ Ք․ Ղ․ Բ․ իրր 606

[թ] Դւ․ ԺԸ․ 16․
[ժ] Ես․ ԻԴ․ 7․ Դւ․ Է․ 34․ ԺԶ․ 9․ Եզեկ․ ԻԶ․ 13․ Ովս․ Բ․ 11․ Յայտ․ ԺԸ․ 23․
[ի] Ժող․ ԺԲ․ 4․

12 Ու եօթանասուն տարին լմննալէն ետքը՝ Բաբելոնի թագաւորին, ու այն ազգին այցելութիւն պիտի ընեմ իրենց անօրէնութեանը համար. նաև Քաղդէացւոց երկրին այցելութիւն պիտի ընեմ, կ'ըսէ Տէրը, [խ]և զանիկայ յաւիտենական ամայութեան պիտի դար- 13 ձնեմ. Ու այն երկրին վրայ պիտի բերեմ այն բոլոր խօսքերը որ ես անոր դէմ խօսեցայ, այսինքն Երեմիային բոլոր ազգերուն վրայով ըրած մարգարէութեանը աս գրքին մէջը գրուած բոլոր բաները։ 14 [ծ]Քանզի զանոնք ալ՝ շատ ազգեր [կ]ու մեծ թագաւորներ՝ [հ]իրենց ծառայ պիտի ընեն. [ձ]ու ես անոնց հատուցում պիտի ընեմ իրենց ըրածներուն ու իրենց ձեռացը գործքերուն համեմատ։

Կը սկսի իրր 606․ Դ Թագ․ ԻԴ․ 1․ Եւ կը վերջանայ իրր 536․ Եզր․ Ա․ 1․
[լ] Բ Մն․ ԼԶ․ 21․ 22․ Եզր․ Ա․ 1․ Դւ․ ԻԹ․ 10․ Դան․ Թ․ 2․
[խ] Ես․ ԺԳ․ 19․ ԺԴ․ 23․ ԻԱ․ 1․ ԽԷ․ 1․ Դւ․ Ծ․ 3․ 13․ 23․ 39․ 40․ 45․ ԾԱ․ 25․ 26․
[ծ] Դւ․ Ծ․ 9․ ԾԱ․ 27․ 28․
[կ] Դւ․ Ծ․ 41․ ԾԱ․ 27․
[հ] Դւ․ ԻԷ․ 7․
[ձ] Դւ․ Ծ․ 29․ ԾԱ․ 6․ 24․

15 Քանզի Իսրայէլին Տէր Աստուածը ինծի այսպէս ըսաւ. [ղ]Առ բարկութեան գինիին գաւաթը ձեռքէս առ, ու զանիկայ խմցուր այն բոլոր ազգերուն՝ որոնց որ ես քեզ 16 կը խրկեմ. Եւ [ճ]խմեն, ու խռովին, ու անոնց մէջը խրկած սուրիս 17 երեսէն յիմարին։ Ուստի Տէրոջը ձեռքէն գաւաթը առի, ու խմցուցի այն բոլոր ազգերուն, որոնց որ 18 Տէրը զիս խրկեց. Երուսաղէմին, ու Յուդայի քաղաքներուն, և անոր թագաւորներուն, — անոր իշխաններուն՝ որ զանոնք [մ]անապատ, ամայութիւն, անարգանք ու [յ]անէծք ընէ, ինչպէս որ այսօր 19 կ'երեւնայ. [ն]Եգիպտոսի Փարաւոն թագաւորին, և անոր ծառաներուն ու իշխաններուն, ու անոր 20 բոլոր ժողովուրդին. Եւ բոլոր [շ]խառնիճաղանճ ժողովուրդներուն, ու [ո]Հուս երկրին բոլոր թագաւորներուն, [չ]ու Փղշտացւոց երկրին բոլոր թագաւորներուն, այսինքն՝ Ասկաղոնի, Գազայի, ու Ակկարոնի, և [պ]Ազոտոսի մնա- 21 ցորդին. [ջ]Եդովմին, ու [ռ]Մովա- 22 բին, ու [ս]Ամմոնի որդւոց. Եւ [վ]Տիւրոսի բոլոր թագաւորներուն, ու Սիդոնի բոլոր թագաւորներուն,

[ղ] Յոբ․ ԻԱ․ 20․ Սաղ․ ՀԵ․ 8․ Ես․ ԾԱ․ 17․ Յայտ․ ԺԴ․ 10․
[ճ] Դւ․ ԾԱ․ 7․ Եզեկ․ ԻԳ․ 34․ Նաւ․ Գ․ 11․
[մ] Հմր 9․ 11․
[յ] Դւ․ ԻԴ․ 9․
[ն] Դւ․ ԽԶ․ 2․ 25․
[շ] Հմր 24․
[ո] Յոբ․ Ա․ 1․
[չ] Դւ․ ԽԷ․ 1․ 5․ 7․
[պ] Տես Ես․ Ի․ 1․
[ջ] Դւ․ ԽԹ․ 7․ 8․
[ռ] Դւ․ ԽԸ․ 1․
[ս] Դւ․ ԽԹ․ 1․
[վ] Դւ․ ԽԷ․ 4․

Ն. Ք. զՔ.
Իրր 606

= Գլ. ԽԹ. 23 .
* Կամ՝ ծովեզերեայ երկիրներու
§ Գլ. ԽԹ. 8 .
‖ Բ Մն. Թ. 14 .
- Տես Հմր 20 . Գլ. ԽԹ. 31 . Ծ. 37 . Եզեկ. Լ. 5 .
† Կամ՝ Զեմրացւոց
÷ Գլ. ԽԹ. 34 .
+ Գլ. Ծ. 9 .
* Գլ. ԾԱ. 41 .
‡ Ամբ. Բ. 16 .
- Եսա. ԾԱ. 21 . ԿԳ. 6 .
‡ Դան. Թ. 18 . 19 .
÷ Առակ. ԺԱ. 31 . Գլ. ԽԹ. 12 . Եզեկ. Թ. 6 . Աբդ. 16 . Ղուկ. ԻԳ. 31 . Ա Պետ. Դ. 17 .
= Եզեկ. ԼԸ. 21 .
+ Եսա. ԽԲ. 13 . Յովել. Գ. 16 . Ամով. Ա. 2 .
~ Սաղ. ԺԱ. 4 . Գլ. ԺԷ. 12 .
+ Գ Թագ. Թ. 3 . Սաղ. ՃԼԲ. 14 .
= Եսա. ԺԶ. 9 . Գլ. ԽԸ. 33 .
‖ Ովս. Դ. 1 . Միք. Զ. 2 .
÷ Եսա. ԿԶ. 16 . Յովել. Գ. 2 .
‡ Գլ. ԻԳ. 19 . Լ. 23 .
‖ Եսա. ԿԶ. 16 .
+ Գլ. ԺԶ. 4 . 6 .
÷ Սաղ. ՀԹ. 3 . Գլ. Ը. 2 . Յայտ. ԺԱ. 9 .

և =ծովուն անդիի կողմը եղող *կղզիներու թագաւորներուն .
23 §Դեդանին , ու Թեմային , և Բուզին , ու ամէն իրենց մօրուքին ծայրերը կտրողներուն .
24 Ու ‖Արաբացւոց բոլոր թագաւորներուն , ու -անապատը բնակող խառնիճաղանճ ժողովուրդին բոլոր թագաւորներուն .
25 Ու †Զամրիի բոլոր թագաւորներուն , ու ÷Եղամի բոլոր թագաւորներուն , ու Մարաց բոլոր թագաւորներուն .
26 Ու իրարու մօտ կամ հեռու եղող հիւսիսի +բոլոր թագաւորներուն , ու երկրի երեսին վրայ եղող երկրիս բոլոր թագաւորութիւններուն խմցուցի . *և անոնցմէ ետքը Սեսաքի թագաւորը պիտի խմէ ։
27 Ու անոնց ըսէ . Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը այսպէս կ'ըսէ . ‡Խմեցէ՛ք , ու -գինովցէ՛ք , ու փսխեցէ՛ք , և ձեր մէջը ղրկելու սուրիս երեսէն ինկէ՛ք , ու մի՛ ելլէք ։
28 Ու թէ որ գաւաթը քու ձեռքէդ առնել չուզեն խմելու համար , ան ատենը անոնց ըսէ . Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ . Անշուշտ պիտի խմէք .
29 Քանզի ահա ես ‡իմ անունովս կոչուած քաղաքին վրայ ÷չարիք բերելու սկսայ . միթէ դուք անպատիժ պիտի մնաք . անպատիժ պիտի չմնաք . քանզի =երկրիս բոլոր բնակիչներուն վրայ սուր պիտի կանչեմ , կ'ըսէ զօրաց Տէրը ։

30 Ուստի դուն աս բոլոր խօսքերը անոնց մարգարէանալով՝ անոնց ըսէ . Տէրը +բարձրէն պիտի գոռայ , ու ~իր սուրբ բնակութենէն իր ձայնը պիտի տայ . +իր բնակարանին վրայ =ահարկու ձայնով պիտի գոռայ . խաղող կոխողներուն աղաղակին պէս՝ երկրիս բոլոր բնակիչներուն պատասխան պիտի տայ ։
31 Անոր բարձր ձայնը մինչև երկրիս ծայրերը պիտի հասնի . վասն զի Տէրը ‖ազգերուն հետ դատաստան ունի . ÷անիկայ ամէն մարմնոյ հետ դատ պիտի վարէ , ամբարիշտները սուրի պիտի տայ , կ'ըսէ Տէրը ։

32 Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ . Ահա չարիք պիտի ելլէ , ազգէ ազգի պիտի անցնի . ու երկրիս ծայրերէն ‡մեծ մրրիկ պիտի ելլէ ։
33 ‖Եւ ան օրը Տէրոջմէ սպաննուածները՝ երկրիս մէկ ծայրէն մինչև երկրիս մէկալ ծայրը պիտի ըլլան . +անոնց համար սուգ պիտի չընեն . ÷անոնք պիտի չժողվուին , ու պիտի չթաղուին . երկրի երեսին վրայ աղբի պէս պիտի ըլլան ։
34 ‖Ողբացէ՛ք ով հովիւներ՝ ու աղաղակեցէ՛ք , և մոխիրի մէջ թաւալեցէ՛ք՝ ով հօտին ընտիրները . վասն զի ձեր մորթուելու և ցրուցած ըլլալու օրերը լրացած է . ու պատուական ամանի պէս պիտի իյնաք ։
35 Եւ հովիւներուն փախչելու ճամբան՝ ու հօտին ընտիրներուն ազատուելու միջոցը պիտի կորսուի ։
36 Հովիւներուն աղաղակին ձայնը , և հօտին ընտիրներուն ոռնալուն ձայնը կայ . վասն զի Տէրը անոնց արօտները կորսնցուց ։
37 Ու Տէրոջը սաստիկ բարկութեանը երեսէն՝ խաղաղութեան փարախները ամայութեան դարձան ։
38 Առիւծի պէս *իր բնակարանը թողուց . քանզի *բռնաւորին բարկութեանը երեսէն , ու անոր սաստիկ սրտմտութեանը երեսէն , անոնց երկիրը ամայի եղաւ ։

ԳԼ. ԻԶ.

1 Երեմիա խրատմունքներով ու սպառնալիքներով՝ ապաշխարութեան կը յորդորէ ժողովուրդը ։ 8 աս պատճառով կը բռնուի , 10 ու կ'ամբաստանուի ։ 12 Իր անձին ջատագովութիւնը ։ 16 Դատաստանին մէջ կ'արդարանայ , Միքիային 20 և Ուրիային օրինակները յիշելով ։ 24 և Աքիկամին խնամքովը ։

1 Յուդայի թագաւորին՝ Յովսիայի որդւոյն Յովակիմին թագաւորութեանը սկիզբը՝ Տէրոջը կողմանէ աս խօսքը եղաւ՝ ըսելով .
2 Տէրը այսպէս կ'ըսէ . -Տէրոջը տանը գաւիթին մէջը կայնէ , ու Տէրոջը տունը երկրպագութիւն ընելու եկող Յուդայի բոլոր քաղաքներուն խօսէ ‖ան ամէն խօսքերը՝ որ քեզի պատուիրեցի անոնց խօսելու համար . ÷մէկ խօսք մը ետ մի՛ ձգեր ։
3 =Դուցէ մտիկ ընեն , ու ամէն մարդ իր չար ճամբայէն դառնայ . ես ալ +զղջամ ան չարիքին համար՝ որ անոնց չար գործքերուն պատճառովը իրենց վրայ բերելու կը խորհիմ ։
4 Եւ անոնց ըսէ . Տէրը այսպէս կ'ըսէ . ~Թէ որ ինծի մտիկ չընելով՝ ձեր առջևը դրած օրէնքիս մէջ չքալէք ,
5 Ու ձեզի ղրկած ծառաներուս մարգարէներուն խօսքերը մտիկ չընէք , որ +կանուխ ելլելով ղրկելով կը ղրկէի ,
6 ու դուք մտիկ չըրիք . Ան ատենը աս տունը =Սելովի պէս պիտի ընեմ , և աս քաղաքը երկրիս բոլոր ազգերուն ‖անէծք պիտի ընեմ ։
7 Ու քահանաները , և մարգարէները , ու բոլոր ժողովուրդը լսեցին , երբոր Երեմիա՝ Տէրոջը տանը մէջ աս խօսքերը կը խօսէր ։
8 Ու երբոր Երեմիա լմնցուց ան բոլոր խօսքերը զրուցելը՝ որ Տէրը հրամայեր էր բոլոր ժողովուրդին խօ-

Ն. Ք. զՔ.
Իրր 606

‖ Գլ. Դ. 8 . Զ. 26 .
* Սաղ. ՀԶ. 2 .
* Կամ՝ բռնաւոր սրոյն

Ն. Ք. զՔ.
610 փոխանակ՝ 609 կը սկսի

- Գլ. ԺԹ. 14 .
‖ Եզեկ. Գ. 10 . Մատ. ԻԸ. 20 .
÷ Գործ. Ի. 27 .
= Գլ. ԼԶ. 3 .
+ Գլ. ԺԸ. 8 . Յովն. Գ. 8 . 9 .
~ Ղև. ԻԶ. 14 . Բ Օր. ԻԸ. 15 .
+ Գլ. Է. 13 . 25 . ԺԱ. 7 . ԻԵ. 3 . 4 .
= Ա Թագ. Դ. 10 . 11 . Սաղ. ՀԸ. 60 . Գլ. Է. 12 . 14 .
‖ Եսա. ԿԵ. 15 . Գլ. ԻԴ. 9 .

Ն․ Ք․ գԲ․
Իբր 609

ւելու , քահանաները ու մարգարէները
ու բոլոր ժողովուրդը զանիկայ
բռնեցին՝ ու ըսին . Դուն անպատ-
9 ճառ պիտի մեռնիս ։ Ինչո՞ւ համար
Տէրոջը անունովը մարգարէութիւն
ըրիր՝ ըսելով . Աս տունը
Սելովի պէս պիտի ըլլայ , ու աս
քաղաքը աւերակ պիտի ըլլայ , և
հոն բնակիչ պիտի չըլլայ . ու բոլոր
ժողովուրդը Տէրոջը տանը մէջ
Երեմիային վրայ ժողվուեցաւ ։
10 Ու երբոր Յուդայի իշխանները
աս բաները լսեցին , թագաւորին
տունէն Տէրոջը տունը ելան , և
Տէրոջը տանը նոր դրանը մուտքը
11 նստան ։ Ու քահանաները և մարգարէները՝
իշխաններուն ու բոլոր
ժողովուրդին խօսեցան ու ըսին .
Աս մարդը մեռնելու արժանի է .
քանզի [ա] աս քաղաքին դէմ մարգարէութիւն
ըրաւ , ինչպէս որ
դուք ձեր ականջներովը լսեցիք ։
12 Ու Երեմիա բոլոր իշխաններուն
ու բոլոր ժողովուրդին խօսեցաւ ,
ու ըսաւ . Տէրը զիս խրկեց որ աս
տանը ու աս քաղաքին վրայով ձեր
լսած բոլոր խօսքերը [illegible]՝
13 մարգարէութիւն ընեմ ։ Ու հիմա
[բ] ձեր ճամբաները ու գործքերը
ուղղեցէ՛ք , ու ձեր Տէր Աստուծոյն
ձայնը մտիկ ըրէք . և [գ] Տէրը ձեր
վրայով ըսած չարիքին համար պի-
14 տի զղջայ ։ Բայց ես [դ] ահա ձեր
ձեռքն եմ . ձեր աչքին աղէկ ու
15 շիտակ երեւցածը ըրէք ինծի . Սա-
կայն աղէ՛կ գիտցէ՛ք՝ որ եթէ դուք
զիս մեռցնէք , ձեր վրայ՝ ու աս
քաղաքին վրայ՝ և անոր բնակչացը
վրայ անշուշտ անմեղ արիւնին
[illegible] պիտի բերէք . վասն զի
ճշմարտապէս Տէրը զիս ձեզի խըրկեց ,
որ աս բոլոր խօսքերը ձեր ականջներուն
զրուցեմ ։
16 Ան ատենը իշխանները ու բոլոր
ժողովուրդը՝ քահանաներուն ու
մարգարէներուն ըսին . Աս մարդը
մեռնելու արժանի չէ . վասն զի
մեր Տէր Աստուծոյն անունովը մեզի
17 խօսեր է ։ [ե] Ու երկրին ծերերէն
քանի մը մարդիկ ելան , և ժողովուրդին
բոլոր ժողովքին խօսեցան՝
18 ըսելով . Յուդայի Եզեկիա թագաւորին
օրերը՝ [զ] Մորաստացի Միքիան
մարգարէութիւն ըրաւ . և
բոլոր Յուդայի ժողովուրդին խօսեցաւ՝
ու ըսաւ . Զօրաց Տէրը այսպէս
կ'ըսէ . [է] Սիոնը ագարակի պէս
պիտի հերկուի , ու Երուսաղէմ
աւերակներու դէզեր , ու Տէրոջը
տանը լեռը՝ անտառի բարձր տե-
19 ղերու պէս պիտի ըլլայ ։ Միթէ
Յուդայի Եզեկիա թագաւորը , ու
բոլոր Յուդան զանիկայ մեռցուցի՞ն .
չէ՞ որ անիկայ [ը] Տէրոջմէն
վախնալով՝ Տէրոջը առջեւ աղօթք
ըրաւ , և [թ] Տէրը անոնց վրայով ըսած
չարիքին համար զղջաց . ուրեմն
[ժ] մենք մեծ չարիք մը ըրած
կ'ըլլանք մեր անձերուն ։
20 Ու նաև Կարիաթարիմէն Սեմայիայի
որդի Ուրիա անունով մարդ
մը կար , որ Տէրոջը անունովը մարգարէութիւն
կ'ընէր . և անիկայ
աս քաղաքին վրայ ու աս երկրին
վրայ՝ Երեմիային բոլոր խօսքերուն
21 պէս մարգարէացաւ ։ Ու երբոր
Յովակիմ թագաւորը , ու անոր
բոլոր զօրաւոր մարդիկը , ու բոլոր
իշխանները անոր խօսքերը լսեցին ,
թագաւորը ուզեց որ զանիկայ
մեռցնէ . բայց Ուրիան [illegible]
լսելով՝ վախցաւ , ու փախաւ Ե-
22 գիպտոս գնաց ։ Եւ Յովակիմ
թագաւորը մարդիկներ խրկեց Ե-
գիպտոս . Աքբորի որդին Եղնաթանը ,
ու անոր հետ քանի մը
23 մարդիկ [illegible] Եգիպտոս . Եւ ա-
նոնք Ուրիան Եգիպտոսէն հանեցին ,
ու զանիկայ Յովակիմ թագաւորին
բերին . ան ալ զանիկայ
սրով զարկաւ , ու անոր մարմինը
ժողովուրդին որդւոցը գերեզման-
24 ները նետեց ։ Բայց [ի] Սափանի որդւոյն
Աքիկամին ձեռքը Երեմիային
հետն էր , որ չըլլայ թէ անիկայ
ժողովուրդին ձեռքը մատնուելով՝
մեռցուի ։

[ա] Գլ․ ԼԸ․ 4 ։

[բ] Գլ․ Է․ 3 ։

[գ] Հմր 3 ․ 19 ։

[դ] Գլ․ ԼԸ․ 5 ։

[ե] Գործ․ Ե․ 34․ [illegible] ։

[զ] Միք․ Ա․ 1 ։
Իբր 710

[է] Միք․ Գ․ 12 ։

[ը] Բ Մն․ ԼԲ․ 26 ։

[թ] Ել․ ԼԲ․ 14 ։ Բ Թագ․ ԻԴ․ 16 ։

[ժ] Գործ․ Ե․ 39 ։

[ի] Դ Թագ․ ԻԲ․ 12 ․ 14 ։ Գլ․ ԼԹ․ 14 ։

ԳԼ․ ԻԷ

1 Երեմիա՝ կապերու և լուծերու օրինակով կը մարգարէանայ թէ մերձակայ թագաւորները Նաբուգոդոնոսորէն պիտի յաղթուին . 8 կը յորդորէ զանոնք որ անոր հնազանդին՝ և սուտ մարգարէներուն չհաւատան . 12 Նոյնպէս ալ Սեդեկիան կը յորդորէ . 19 կը նախաձայնէ թէ մնացած անօթները Բաբելոն պիտի տարուին , ու հոն պիտի մնան մինչև այցելութեան օրը ։

Իբր 598

1 Յուդայի թագաւորին Յովսիայի
որդւոյն [լ] Սեդեկիային թագաւորութեանը
սկիզբը՝ Տէրոջը կողմանէ
Երեմիային աս խօսքը եղաւ ,
ըսելով .
2 Տէրը ինծի այսպէս ըսաւ . [ծ] Քեզի
կապեր ու լուծեր շինէ , ու [կ] զա-
3 նոնք պարանոցիդ վրայ դիր . Եւ
զանոնք Երուսաղէմ՝ Յուդայի Սեդեկիա
թագաւորին եկող դեսպաններուն
ձեռքովը Եդովմի թագաւորին ,
ու Մովաբի թագաւորին ,
ու Ամմոնի որդւոցը թագաւորին ,
և Տիւրոսի թագաւորին , ու Սիդո-
4 նի թագաւորին խրկէ ։ Եւ անոնց
պատուէր տուր իրենց տէրերուն
համար՝ ու ըսէ . Զօրաց Տէրը
Իսրայէլին Աստուածը այսպէս կ'ըսէ .
Ձեր տէրերուն ասանկ ըսէք .

[լ] Եբրայեցւոց օրինակներուն մէջ ասոր տեղը Յովակիմին անունն ։

[ծ] Բայց տե՛ս Հմր 3 ․ 12 ․ 19 ․ 20 ․ Գլ․ ԻԸ․ 1 ։

[կ] Գլ․ ԻԸ․ 10 ․ 12 ․ Տես Եզեկ․ Դ․ 1 ․ Ժբ․ 3 ․ ԻԴ․ 3 ․ Ա ։

Ն. Ք. Դ.Ե.
Իբր 698

[բ] Սաղ. ՃԺԵ. 15. ՃԽԶ. 6. Ես. ԽԵ. 12.
[գ] Սաղ. ՃԺԵ. 16. Դան. Դ. 17. 25. 32.
[դ] Գլ. ԻԸ. 14.
[ե] Գլ. ԻԵ. 9. ԽԳ. 10. Եզեկ. ԻԹ. 18. 20.
[զ] Գլ. ԻԸ. 14. Դան. Բ. 38.
[է] Բ Մն. ԼԶ. 20.
[ը] Գլ. ԻԵ. 12. Ժ. 27. Դան. Ե. 26.
[թ] Գլ. ԻԵ. 14.
[ժ] Հմր 14.
598
[ի] Գլ. ԻԸ. 1. ԼԸ. 17.
[լ] Եզեկ. ԺԸ. 31.
[խ] Գլ. ԺԴ. 14. ԻԳ. 21. ԻԹ. 8. 9.

5 [բ] Ես իմ մեծ զօրութեամբս ու եր-
կընցած բազուկովս՝ երկիրը, մար-
դը ու երկրի երեսին վրայ եղող
անասունները ստեղծեցի, և [գ] զա-
նիկայ կու տամ, որուն որ իմ աչ-
քիս առջեւ հաճոյ կ'երեւնայ ։
6 [դ] Եւ հիմա աս բոլոր երկիրները՝ ես
[ե] իմ ծառայիս՝ Բաբելոնի Նաբու-
գոդոնոսոր թագաւորին ձեռքը
կու տամ, ու դաշտի գազաններն
ալ անոր կու տամ, որ անոր ծա-
7 ռայութիւն ընեն ։ Եւ [զ] բոլոր
ազգերը ծառայութիւն պիտի ընեն
անոր, ու անոր որդւոյն, ու անոր
որդիին որդւոյն, [է] մինչև որ անոր
երկրին ժամանակն ալ հասնի, ու
[ը] զանիկայ ալ շատ ազգեր ու մեծ
թագաւորներ իրենց ծառայ ընեն ։
8 Եւ այն ազգը կամ թագաւորու-
թիւնը որ Բաբելոնի Նաբուգոդո-
նոսոր թագաւորին ծառայութիւն
չըներ, ու իր պարանոցը Բաբելոնի
թագաւորին լուծին տակը չդներ,
այն ազգին՝ սրով, սովով ու ժան-
տախտով այցելութիւն պիտի ը-
նեմ՝ կ'ըսէ Տէրը, մինչև որ զանոնք
անոր ձեռքովը հատցընեմ ։
9 Եւ դուք մտիկ մի՛ ընէք ձեր
մարգարէներուն, բաղդ նայողնե-
րուն, երազատեսներուն, դուշա-
կողներուն, ու կախարդներուն, ո-
րոնք ձեզի կը խօսին՝ ըսելով.
Բաբելոնի թագաւորին ծառայ
10 պիտի չըլլաք. Քանզի [թ] անոնք
ձեզի սուտ մարգարէութիւն կ'ը-
նեն. որպէս զի ձեր երկրին վը-
րայէն ձեզ հեռացընեն, ու ես ձեզ
11 վռնտեմ, ու կորսուիք ։ Բայց
իր պարանոցը Բաբելոնի թագա-
ւորին լուծին տակը դնող՝ և անոր
ծառայութիւն ընող ազգը՝ ան-
շուշտ իր երկրին վրայ հանգիստ
պիտի թողում, կ'ըսէ Տէրը, ու
պիտի մշակէ զանիկայ, ու անոր
մէջը պիտի բնակի ։
12 [ժ] Յուդայի Սեդեկիա թագաւորին
ալ աս բոլոր խօսքերուն համեմատ
զրուցեցի, ու ըսի. Ձեր պարա-
նոցը Բաբելոնի թագաւորին լու-
ծին տակը դրէք՝ և անոր ու անոր
ժողովուրդին ծառայութիւն ը-
13 րէք, որ ապրիք ։ [ի] Ինչու համար
դուն ու քու ժողովուրդդ սրով,
սովով ու ժանտախտով մեռնիք,
ինչպէս որ Տէրը՝ Բաբելոնի թագա-
ւորին ծառայութիւն չընող ազգին
14 համար խօսեցաւ ։ Եւ դուք մտիկ
մի՛ ընէք այն մարգարէներուն խօս-
քերը, որոնք ձեզի կը խօսին՝ ըսե-
լով. Բաբելոնի թագաւորին ծա-
ռայ պիտի չըլլաք. վասն զի անոնք
ձեզի [լ] սուտ մարգարէութիւն կ'ը-
15 նեն. Քանզի ես զանոնք չղրկեցի՝
կ'ըսէ Տէրը. հապա անոնք իմ ա-
նունովս սուտ մարգարէութիւն
կ'ընեն, որպէս զի ես ձեզ վռըն-
տեմ. և դուք՝ ու ձեզի մարգարէ-
ութիւն ընող մարգարէները կոր-
սուիք ։

Ն. Ք. Դ.Ե.
Իբր 598

[խ] Բ Մն. ԼԶ. 7. 10. Գլ. ԻԸ. 3. Դան. Ա. 2.
[ծ] Դ Թագ. ԻԵ. 13. Կ. Գլ. ԾԲ. 17. 20. 21.
[կ] Դ Թագ. ԻԴ. 14. 15. Գլ. ԻԴ. 1.
[հ] Դ Թագ. ԻԵ. 13. Բ Մն. ԼԶ. 18. [ձ] Բ Մն. ԼԶ. 21. Գլ. ԻԹ. 10. ԼԲ. 5.
[ղ] Եզր. Ա. 7. Է. 19.

16 Ու ես քահանաներուն և աս
բոլոր ժողովուրդին զրուցեցի, ու
ըսի. Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ձեր
մարգարէներուն խօսքերը մտիկ մի՛
ընէք՝ որոնք ձեզի մարգարէութիւն
կ'ընեն՝ ըսելով. Ահա Տէրոջը տա-
նը [խ] անօթները մօտերս Բաբելոնէն
ետ պիտի բերուին. քանզի անոնք
սուտ մարգարէութիւն կ'ընեն ձե-
17 զի. Անոնց մտիկ մի՛ ընէք. Բաբե-
լոնի թագաւորին ծառայեցէք, որ
ապրիք. ինչու աս քաղաքը աւե-
18 րակ ըլլայ ։ Բայց թէ որ անոնք
մարգարէներ են, ու թէ որ անոնց
քովը Տէրոջը խօսքը կայ, թող հի-
մա զօրաց Տէրոջը աղօթք ընեն, որ
Տէրոջը տանը մէջ, և Յուդայի
թագաւորին տանը մէջ, ու Երու-
սաղէմի մէջ մնացած անօթները
19 Բաբելոն չերթան ։ Վասն զի զօ-
րաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ [ծ] խոյակնե-
րուն, ու ծովին, և մեքենովթնե-
րուն, ու աս քաղաքիս մէջ մնացած
20 անօթներուն վրայով, Որոնք Բա-
բելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագա-
ւորը չառաւ, երբոր [կ] Յուդայի
թագաւորը Յովակիմի որդին Յե-
քոնիան, և Յուդայի ու Երուսա-
ղէմի բոլոր ազնուականները Երու-
սաղէմէն Բաբելոն գերի տարաւ.
21 Յիրաւի զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին
Աստուածը այսպէս կ'ըսէ Տէրոջը
տանը մէջ, և Յուդայի թագաւո-
րին տանը մէջ, ու Երուսաղէմի
մէջ մնացած անօթներուն համար.
22 Անոնք [հ] Բաբելոն պիտի տարուին,
և հոն պիտի մնան [ձ] մինչև այն օրը՝
որ անոնց այցելութիւն ընեմ, կ'ը-
սէ Տէրը. ետքը [ղ] զանոնք պիտի
հանեմ, ու աս տեղս պիտի դարձը-
նեմ ։

ԳԼ. ԻԸ.

1 Անանիա սուտ մարգարէութիւնով կ'իմացընէ թէ տաճարին անօթները ու Յեքոնիան պիտի դառնան ։ 5 Երեմիա՝ բաղձալով որ այն մարգարէութիւնը ճշմարիտ ըլլայ, կը ցուցընէ թէ դիպուածը պիտի յայտնէ թէ ճշմարիտ մարգարէները որոնք են ։ 10 Անանիա կը կոտրէ Երեմիային լուծը ։ 12 Երեմիա երկաթէ լուծի վրայով կը խօսի, 15 ու կը նախաձայնէ Անանիային մահը ։

Իբր 596
— Գլ. ԻԷ. 1.

1 Ու եղաւ որ — նոյն տարին՝ Յուդայի
թագաւորին Սեդեկիային թա-
գաւորութեանը սկիզբը՝ չորրորդ
տարւոյն հինգերորդ ամիսը՝ Գա-
բաւոնէն եղող Ազուրի որդին Անա-
նիա մարգարէն՝ Տէրոջը տանը մէջ
քահանաներուն ու բոլոր ժողո-

Ն. Ք. ԴՃ. Իբր 596

վուրդին առջեւ ինծի խօսեցաւ՝ ու
2 ըսաւ. Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին
Աստուածը այսպէս կը խօսի՝ ու
կ'ըսէ. Բաբելոնի թագաւորին
3 [բ] լուծը կոտրեցի. [գ] Մինչեւ երկու
տարի՝ Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր
թագաւորին աս տեղէն առած, ու
Բաբելոն տարած Տէրոջը տանը
բոլոր անօթները աս տեղս պիտի
4 դարձընեմ. Եւ Յուդայի թագա-
ւորը Յովակիմի որդին Յեքոնիան, ու Բաբելոն գացած Յուդայի բոլոր գերիները աս տեղս պիտի դարձընեմ՝ կ'ըսէ Տէրը. վասն զի Բաբելոնի թագաւորին լուծը պիտի կոտրեմ։

բ Գլ. ԻԷ. 12.
գ Գլ. ԻԷ. 16.

5 Ու Երեմիա մարգարէն՝ Տէրոջը տանը մէջ կայնող քահանաներուն ու բոլոր ժողովուրդին աչքին առջեւ՝ Անանիա մարգարէին խօսե-
6 ցաւ. Ու Երեմիա մարգարէն ըսաւ. [դ] Ամէն. Տէրը այնպէս ընէ. Տէրը քու մարգարէացած խօսքերդ հաստատէ, ու Տէրոջը տանը անօթները ու բոլոր գերիները Բաբելոնէն աս
7 տեղս դարձնէ։ Բայց հիմա քու ականջներուդ և բոլոր ժողովուրդին ականջներուն աս իմ ըսելու
8 խօսքս մտիկ ըրէ. Ինծմէ առաջ ու քեզմէ առաջ՝ սկիզբէն 'ի վեր եղող մարգարէները՝ շատ երկիրներու դէմ ու մեծ թագաւորութեանց դէմ՝ պատերազմի, չարիքի ու ժանտախտի վրայով մարգարէա-
9 ցան. [ե] Երբոր մէկ մարգարէ մը խաղաղութիւն կը մարգարէանայ, ու ան մարգարէին խօսքը կը կատարուի, ան ատենը կը ճանչցուի որ անիկայ ճշմարտապէս Տէրոջմէ խրկուած մարգարէ մըն է։

դ Գ Թագ. Ա. 36.
ե Բ Օր. ԺԸ. 22.

10 Ան ատենը Անանիա մարգարէն Երեմիա մարգարէին պարանոցէն [զ] լուծը առաւ, ու զանիկայ կոտ-
11 րեց։ Եւ Անանիա բոլոր ժողովուրդին աչքին առջեւ խօսեցաւ՝ ու ըսաւ. Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Մինչեւ երկու տարի՝ Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին լուծը՝ [է] բոլոր ազգերուն պարանոցին վրայէն այսպէս պիտի կոտրեմ, ու Երեմիա մարգարէն իր ճամբան գնաց։

զ Գլ. ԻԷ. 2.
է Գլ. ԻԷ. 7.

12 Եւ Անանիա մարգարէն՝ Երեմիա մարգարէին պարանոցին վրայէն լուծը կոտրելէն ետքը՝ Տէրոջը խօս-
13 քը Երեմիային եղաւ՝ ըսելով. Գնա Անանիային խօսէ՝, ու ըսէ. Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Դուն փայտէ լուծերը կոտրեցիր, սակայն անոնց տեղը երկաթէ լուծեր պիտի շի-
14 նես։ Քանզի զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը այսպէս կ'ըսէ. Աս [ը] բոլոր ազգերուն պարանոցին վրայ երկաթէ լուծ դրի, որ Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին ծառայութիւն ընեն. և անոր պիտի ծառայեն. [թ] դաշտի գազաններն ալ անոր տուի։

ը Բ Օր. ԻԸ. 48. Գլ. ԻԷ. 4, 7.

Ն. Ք. ԴՃ. Իբր 596

թ Գլ. ԻԷ. 6.

15 Ու Երեմիա մարգարէն՝ Անանիա մարգարէին ըսաւ. Հիմա լսէ՝ ով Անանիա, Տէրը քեզ խրկած չէ, ու դուն աս ժողովուրդը [ժ] ստութեան
16 յուսացուցիր։ Անոր համար Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ահա ես քեզ երկրի երեսին վրայէն պիտի վերնեմ. դուն աս տարի պիտի մեռնիս, վասն զի Տէրոջը դէմ [ի] ապստամ-
17 բութիւն խօսեցար։ Եւ Անանիա մարգարէն ան տարւոյն եօթներորդ ամսուն մէջ մեռաւ։

ժ Գլ. ԻԹ. 31. Եզեկ. ԺԳ. 22.
ի Բ Օր. ԺԳ. 5. Գլ. ԻԹ. 32.

ԳԼ. ԻԹ

1 Երեմիա Բաբելոնի մէջ եղող գերիներուն նամակ կը խրկէ՝ յորդորելով զանոնք որ համբերող ըլլան, 8 և իրենց մարգարէներուն երազներուն չհաւատան, 10 և կ'իմացընէ թէ եօթանասուն տարիէն ետև Աստուծոյ խնամքովը պիտի դառնան. 15 կը նախաձայնէ մնացորդին կործանումը իրենց անհնազանդութեանը համար. 20 կը ցուցընէ երկու սուտ մարգարէներուն՝ Աքաաբին ու Սեդեկիային երկիւղալի վախճանը. 24 Սեմէյիա նամակ մը կը գրէ Երեմիային դէմ. 30 Երեմիա անոր աղէտալի վախճանը կը ստորագրէ։

Իբր 599

1 Ասոնք են ան նամակին խօսքերը, որ Երեմիա մարգարէն Երուսաղէմէն խրկեց գերութեանը մնացած ծերերուն, քահանաներուն, և մարգարէներուն, ու բոլոր ժողովուրդին; որոնք Նաբուգոդոնոսոր Երուսաղէմէն Բաբելոն քշեր էր,
2 [ա] Յեքոնիա թագաւորը, և թագուհին, ու պալատականները, Յուդայի ու Երուսաղէմի իշխանները, ու հիւսերը, և դարբինները Ե-
3 րուսաղէմէն ելլելէն ետքը, Սափանի որդւոյն Եղեասային, ու Քեղկիայի որդւոյն Գամարիային ձեռքովը, (որ զանոնք Յուդայի թագաւորը Սեդեկիան՝ Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին Բաբելոն խրկեր էր,) ըսելով.

ա Դ Թագ. ԻԴ. 12, 15. Գլ. ԻԲ. 26. ԻԴ. 4.

4 Այսպէս կ'ըսէ զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը բոլոր գերիներուդ՝ որոնք Երուսաղէմէն Բաբե-
5 լոն քշել տուեր եմ. [բ] Տուներ շինեցէք, ու բնակեցէք. պարտէզներ տնկեցէք, ու անոնց պտուղը
6 կերէք. Կնիկներ առէք, և տղաքներ ու աղջիկներ ունեցէք. ու ձեր տղոցը կնիկներ առէք, և ձեր աղջիկները էրիկներու տուէք, որ տղաքներ ու աղջիկներ ծնանին. և հոն բազմացէք, ու չքչնաք։
7 Ու ան քաղաքին խաղաղութիւնը փնտռեցէք, ուր որ ձեզ քշել տուեր եմ, և [գ] անոր համար Տէրոջը աղօթք ըրէք. վասն զի անոր խաղաղութիւնովը ձեզի խաղա-

բ Հմր 28.
գ Եզր. Զ. 10. Ա Տիմ. Բ. 2.

8 դութիւն կ'ըլլայ։ Քանզի զօրաց
Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը այս-
պէս կ'ըսէ. Ձեր մէջը եղող ձեր
մարգարէները, ու ձեր բաղդ նա-
յողները ա ձեզ չխաբեն. և ձեր
տեսնել տուած երազներուն մտիկ
9 մի՛ ընէք։ բ Վասն զի անոնք իմ
անունովս սուտ մարգարէութիւն-
ներ կ'ընեն ձեզի. զանոնք ես
10 չխրկեցի՝ կ'ըսէ Տէրը։ Քանզի
Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Երբոր Բա-
բելոնին գ եօթանասուն տարին
լմննայ, ձեզի այցելութիւն պիտի
ընեմ, և ձեզ աս տեղս դարձնե-
լով՝ իմ բարի խոստումներս ձեր
11 վրայ պիտի կատարեմ։ Քանզի
ես՝ ձեր վրայով խորհած խոր-
հուրդներս գիտեմ՝ կ'ըսէ Տէրը.
անոնք *ձեր յուսացած վախճանը*
ձեզի տալու համար՝ խաղաղու-
թեան խորհուրդներ են՝ և ոչ թէ
12 չարիքի։ Ու դուք դ ինծի պիտի
կանչէք, և պիտի երթաք՝ ու
ինծի աղօթք պիտի ընէք, և
13 ձեզի պիտի լսեմ։ Ու ե զիս պի-
տի փնտռէք, և պիտի գտնէք.
վասն զի զ ձեր բոլոր սրտովը պի-
14 տի խնդրէք զիս. Ու է ես ձեզի
պիտի գտնուիմ՝ կ'ըսէ Տէրը, և
ձեր գերութիւնը ետ պիտի դար-
ձրնեմ. ու ը ձեզ պիտի ժողվեմ
բոլոր ազգերէն, ու ան բոլոր տե-
ղերէն՝ ուր որ ձեզ քշեր էի, կ'ըսէ
Տէրը, և ձեզ պիտի դարձրնեմ
ան տեղը՝ ուսկից որ ձեզ գերու-
15 թեան քշել տուի։ (Վասն զի
դուք ըսիք թէ՝ Տէրը մեզի Բաբե-
լոնի մէջ մարգարէներ հանեց։)
16 Քանզի Դաւիթի աթոռին վրայ
նստող թագաւորին համար, ու
աս քաղաքիս մէջը բնակող բոլոր
ժողովուրդին համար՝ ձեզի հետ
գերութեան չգացող եղբայրներ-
նուդ համար՝ Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
17 Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ահա
ես անոնց մէջ պիտի խրկեմ թ սու-
րը, սով ու ժանտախտ, և զա-
նոնք ժ խիստ գէշ թուզերուն պէս
պիտի ընեմ, որոնք գէշութենէն
18 չեն ուտուիր. Ու զանոնք սրով,
սովով ու ժանտախտով պիտի հա-
լածեմ, և ի զանոնք նեղութիւն
կրելու պիտի մատնեմ երկրիս բոլոր
թագաւորութիւններուն մէջ. —
զանոնք լ անէծքի, զարմանքի, սու-
լելու, ու նախատինքի առարկայ
պիտի ընեմ ան բոլոր ազգերուն մէջը՝
19 ուր որ զանոնք պիտի քշեմ. Ո-
րովհետեւ իմ խօսքերս մտիկ չըրին՝
կ'ըսէ Տէրը, երբոր խ իմ ծառա-
ներս մարգարէները անոնց խրկեցի,
կանուխ ելլելով ու խրկելով. ու
դուք մտիկ չըրիք՝ կ'ըսէ Տէրը։

Ն. Փ. ԴՔ.
Իբր 599

ա Գլ. ԺԴ. 14. ԻԳ. 21. ԻԷ. 14. 15. Եփ. Ե. 6.
բ Համր. 31.

Իբր 606

գ Բ Մն. ԼԶ. 21. 22. Եզր. Ա. 1. Գլ. ԻԵ. 12. ԻԷ. 22. Դան. Թ. 2.

* Եբր. վախճան և յոյս

դ Դան. Թ. 3. &c.
ե Ղև. ԻԶ. 39. 40. &c. Բ Օր. Լ. 1. &c.
զ Գլ. ԻԴ. 7.
է Բ Օր. Դ. 7. Սաղ. ԼԲ. 6. Եսա. ԾԵ. 6.
ը Գլ. ԻԳ. 3. 8. Լ. 3. ԼԲ. 37.
թ Գլ. ԻԴ. 10.
ժ Գլ. ԻԴ. 8.
ի Բ Օր. ԻԸ. 25. Բ Մն. ԻԹ. 8. Գլ. ԺԵ. 4. ԻԴ. 9. ԼԴ. 17.
լ Գլ. ԻԶ. 6. ԽԲ. 18.
խ Գլ. ԻԵ. 4. ԼԲ. 33.

20 Ուրեմն Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէք՝
ո՛վ դուք բոլոր գերիներդ՝ որ ես
Երուսաղէմէն Բաբելոն խրկեցի։
21 Իմ անունովս ձեզի սուտ մարգա-
րէութիւն ընող Կողիայի որդւոյն
Աքաաբին վրայով, ու Մաասիայի
որդւոյն Սեդեկիային վրայով՝ զօ-
րաց Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը
այսպէս կ'ըսէ. Ահա ես զանոնք
Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թա-
գաւորին ձեռքը պիտի տամ. ու
զանոնք ձեր աչքերուն առջեւ պի-
22 տի զարնէ. Ու Բաբելոն եղող
Յուդայի բոլոր գերիներուն մէջ՝
ծ անոնց անուններէն անէծք պի-
տի առնուի՝ ըսելով. Տէրը քեզ՝
կ Բաբելոնի թագաւորին կրակի
մէջ խորոված Սեդեկիային ու Ա-
23 քաաբին պէս ընէ։ Վասն զի Իս-
րայէլի մէջ հ անզգամութիւն գոր-
ծեցին, և իրենց ընկերներուն կա-
նանցը հետ շնութիւն ըրին, ու իմ
անունովս սուտ խօսքեր խօսեցան,
որ ես անոնց չհրամայեցի. բայց ես
գիտեմ, ու վկայ եմ՝ կ'ըսէ Տէրը։
24 Ու Նեհելամացի Սեմայիային խօ-
25 սէ ու ըսէ. Զօրաց Տէրը՝ Իսրա-
յէլին Աստուածը այսպէս կը խօ-
սի՝ ու կ'ըսէ. Որովհետեւ դուն
Երուսաղէմ եղող բոլոր ժողովուր-
դին, և Մաասիայի որդւոյն ձ Սո-
փոնիա քահանային, ու բոլոր քա-
հանաներուն քու անունովդ թուղ-
26 թեր խրկեցիր, ըսելով. Տէրը
քեզ Յովիադա քահանային տեղը
քահանայ դրաւ, որ ղ Տէրոջը տանը
վերակացու ըլլաս, ու ամէն ճ խե-
լացնոր մարդը՝ որ զինքը մարգարէ
կը ձեւացընէ, բանտը ու երկաթը
27 դնես։ Եւ հիմա ինչո՞ւ համար
ձեզի † մարգարէութիւն ընող՝ Ա-
նաթոթցի Երեմիան չյանդիմա-
28 նեցիր. Վասն զի անիկայ մեզի այս-
պէս ըսել խրկեց Բաբելոն՝, ու
ըսաւ. Աս գերութիւնը պիտի եր-
կըննայ. յ տուներ շինեցէք, ու
բնակեցէք. պարտէզներ տնկեցէք,
29 և անոնց պտուղը կերէք։ Ու
Սոփոնիա քահանան՝ աս թուղթը
Երեմիա մարգարէին ականջներուն
30 կարդաց։ Եւ Տէրոջը խօսքը Ե-
31 րեմիային եղաւ՝ ըսելով. Բոլոր
գերիներուն լուր խրկէ, ու ըսէ.
Նեհելամացի Սեմայիային համար
Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Որովհետեւ
Սեմայիան ձեզի մարգարէութիւն
ըրաւ, ն թէպէտեւ զանիկայ ես չը-
խրկեցի, ու ձեզ սուտութեան յու-
32 սացուց, Անոր համար Տէրը այս-
պէս կ'ըսէ. Ահա ես Նեհելամացի
Սեմայիային ու անոր սերունդին
այցելութիւն պիտի ընեմ. աս
ժողովուրդին մէջը բնակող անոր

Ն. Փ. ԴՔ.
Իբր 606

ծ Ծն. ԽԸ. 20. Եսա. ԿԵ. 15.
կ Դան. Գ. 6.
հ Գլ. ԻԳ. 14.

598

ձ Դ Թագ. ԻԵ. 18. Գլ. ԻԱ. 1.
ղ Գլ. Ի. 1.
ճ Դ Թագ. Թ. 11. Գոր. ԻԶ. 24.
մ Գլ. Ի. 2.
† Կամ՝ զինքը մարգարէ ձեւացընող
յ Համր. 5.
ն Գլ. ԻԸ. 15.

Ն. Ք. Տ.
Իրր 606

մէկ մարդը պիտի չմնայ, և իմ ժողովուրդիս ընելու բարիքս անիկայ պիտի չտեսնէ, կ'ըսէ Տէրը. ջ Վասն զի Տէրոջը դէմ ապստամբութիւն խօսեցաւ։

ջ Գլ. իը. 16։

ԳԼ. Լ.

1 Աստուած կը ցուցնէ Երեմիային թէ Հրեայք պիտի դառնան, 4 և թէ իրենց թշուառութենէն ետև պիտի ազատին. 10 Յակոբը կը մխիթարէ։ 18 Անոնց ուրախալի դերեդարձութիւնը։ 23 Չարերուն վրայ հասնելու բարկութիւնը։

1 Տէրոջը կողմանէ Երեմիային եղած
2 խօսքն է՝ որ ըսաւ. Իսրայէլին Տէր Աստուածը այսպէս կը խօսի ու կ'ըսէ. Բոլոր քեզի ըսած խօս-
3 քերս գիրքի մը մէջ գրէ. Քանզի ահա օրեր կու գան՝ կ'ըսէ Տէրը, որ ա իմ ժողովուրդիս Իսրայէլին և Յուդային գերութիւնը պիտի դարձնեմ՝ կ'ըսէ Տէրը, ու բ զանոնք իրենց հայրերուն տուած երկիրս պիտի դարձնեմ, ու զանիկայ պիտի ժառանգեն։
4 Եւ Իսրայէլին համար ու Յուդային համար՝ Տէրոջը ըսած խօս-
5 քերը ասոնք են. Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Սոսկալի ձայն լսեցինք. վախ կայ, ու խաղաղութիւն չը-
6 կայ։ Հիմա հարցուցէք ու տեսէք, թէ արդեօք էրիկ մարդը զաւակ կը ծնանի՞. ինչո՞ւ համար ամէն կտրիճը՝ գ ծննդական կնոջ պէս ձեռքերը մէջքը դրեր է, ու բոլոր երեսները դեղնած կը
7 տեսնեմ։ դ Վա՜յ, քանզի անիկայ մեծ օր է. ե անոր պէս չկայ. ու անիկայ Յակոբին նեղութեան ժամանակ պիտի ըլլայ. բայց անկէ
8 պիտի ազատի։ Վասն զի այն օրը՝ կ'ըսէ զօրաց Տէրը, անոր լուծը քու պարանոցէդ պիտի կոտրեմ, և քու կապերդ պիտի փրցընեմ. ու զանիկայ մէյմըն ալ օտարները պի-
9 տի չծառայեցընեն։ Հապա անոնք՝ իրենց Տէր Աստուծոյն, ու իրենց զ Դաւիթ թագաւորին ծառայութիւն պիտի ընեն, որն որ ես է պի-
10 տի հանեմ անոնց։ Բայց դուն ով իմ ծառաս Յակոբ՝ ը մի՛ վախնար՝ կ'ըսէ Տէրը, ու ով Իսրայէլ՝ մի՛ զարհուրիր. քանզի ահա ես քեզ հեռուէն՝ և քու սերունդդ թ իրենց գերութեանը երկրէն պիտի ազատեմ. ու Յակոբը պիտի դառնայ, և հանդարտ ու հանգիստ պիտի ըլլայ. և զանիկայ վախցընող
11 պիտի չըլլայ. Վասն զի ես՝ քեզ ազատելու համար քեզի հետ եմ, կ'ըսէ Տէրը. ժ քանզի պիտի սպառեմ այն բոլոր ազգերը՝ որոնց մէջ քեզ ցրուեցի. ի բայց քեզ պիտի չսպառեմ. հապա քեզ լ չափաւորութեամբ պիտի խրատեմ, ու քեզ բոլորովին անմեղ պիտի չհանեմ։
12 Վասն զի Տէրը այսպէս կ'ըսէ. խ Քու հարուածքդ անբժշկելի է, ու
13 վէրքդ անդարմանելի է։ Զանիկայ պատելու համար՝ քու դատաստանդ տեսնող մը չկայ. ծ քեզի համար
14 դեղ ու սպեղանի չկայ։ կ Քու բոլոր հոմանիներդ քեզ մոռցան. քեզ չեն փնտռեր. վասն զի քեզ հ թշնամիի հարուածքով՝ ձ անգութ մէկու մը պատիժովը զարկի քու անօրէնութիւններուդ շատութեանը համար. ղ քանզի քու մեղ-
15 քերդ շատցան։ ճ Քու բեկմանդ համար ինչո՞ւ կ'աղաղակես. քու ցաւդ անբժշկելի է. այս բաները քու անօրէնութիւններուդ շատութեանը համար քեզի ըրի. քանզի
16 քու մեղքերդ շատցան։ Անոր համար ամէն անոնք որ քեզ կը կլլեն՝ մ պիտի կլլուին, և քու բոլոր թշնամիներդ գերութեան պիտի երթան, ու քեզ յափշտակողները պիտի յափշտակուին. ու քեզ կողոպտողներուն ամէնը կողոպտե-
17 լու պիտի մատնեմ։ յ Վասն զի քու վէրքդ պիտի պատեմ, և քեզ քու վէրքերէդ պիտի բժշկեմ, կ'ըսէ Տէրը. քանզի քեզի՝ Աքսորուած կանչեցին. Աս ան Սիոնն է, որ զանիկայ փնտռող չկայ՝ ըսին։
18 Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ահա ես ն Յակոբին վրաններուն գերութիւնը պիտի դարձնեմ, և շ անոր բնակարաններուն ողորմութիւն պիտի ընեմ. ու քաղաքը իր աւերակներուն վրայ պիտի շինուի, և պալատը ո "առջինին պէս" պիտի կանգ-
19 նուի։ Ու չ անոնցմէ պիտի ելլէ գովութիւն՝ և ուրախութիւն ընողներու ձայն. պ ու զանոնք պիտի շատցընեմ, ու պիտի չպակսին, և զանոնք պիտի փառաւորեմ, ու
20 պզտիկ պիտի չըլլան։ Եւ անոնց տղաքները ջ առջինին պէս պիտի ըլլան. անոնց ժողովքը իմ առջևս պիտի հաստատուի, ու բոլոր անոնց նեղութիւն տուողներուն այ-
21 ցելութիւն պիտի ընեմ։ Եւ անոնց իշխանը իրենցմէ պիտի ըլլայ, ռ ու անոնց վրայ տիրողը իրենց մէջէն պիտի ելլէ. և ս զանիկայ պիտի մօտեցընեմ, ու ինծի մօտ պիտի ըլլայ. վասն զի ո՛վ է անիկայ՝ որ իր սիրտը պատրաստեց ինծի
22 մօտենալու, կ'ըսէ Տէրը. Եւ դուք վ ինծի ժողովուրդ պիտի ըլլաք, ես ալ ձեզի Աստուած պիտի ըլլամ։
23 Ահա տ Տէրոջը մրրիկը սրտմտութեամբ ելաւ. անիկայ աւլող մրրիկ է. ամբարիշտներուն գլխուն
24 վրայ պիտի յարձակի։ Տէրոջը

ա Հմր 18. Գլ. լբ. 44. Եզեկ. լթ. 25. Ամով. թ. 14. 15.
բ Գլ. ժզ. 15.
գ Գլ. դ. 31. զ. 24.
դ Յովէլ. բ. 11. 31. Ամով. ե. 18. Սոփ. ա. 14. 15.
ե Դան. ժբ. 1.
զ Եսա. ծե. 3. 4. Եզեկ. լդ. 23. լէ. 24. Ովս. գ. 5.
է Ղուկ. ա. 69. Գործ. բ. 30. ժգ. 23.
ը Եսա. խա. 13. խգ. 5. խդ. 2. Գլ. խզ. 27. 28.
թ Գլ. գ. 18.
ժ Ամով. թ. 8.
ի Գլ. դ. 27.
լ Սաղ. զ. 1. Եսա. իէ. 8. Գլ. ժ. 24. խզ. 28.

Ն. Ք. Տ.
Իրր 606

խ Բ Մն. լզ. 16. Գլ. ժե. 18.
ծ Գլ. ը. 22.
կ Ողբ. ա. 2.
հ Յոբ. ժգ. 24. ժզ. 9. ժթ. 11.
ձ Յոբ. լ. 21.
ղ Գլ. ե. 6.
ճ Գլ. ժե. 18.
մ Ել. իգ. 22. Եսա. լգ. 1. խա. 11. Գլ. ժ. 25.
յ Գլ. լգ. 6.
ն Հմր 3. Գլ. լգ. 7. 11.
շ Սաղ. ճբ. 13.
ո Եբր. իր սովորութեանը պէս
չ Եսա. լե. 10. ծա. 11. Գլ. լա. 4. 12. 13. լգ. 10. 11.
պ Զաք. ժ. 8.
ջ Եսա. ա. 26.
ռ Ծն. խթ. 10.
ս Թուոց. ժզ. 5.
վ Գլ. իդ. 7. լա. 1. 33. լբ. 38. Եզեկ. ժա. 20. լզ. 28. լէ. 27.
տ Գլ. իգ. 19. 20. իե. 32.

Ն. Ք. ԴԲ. Իբր 606

ա Ծն. ԽԹ. 1.

սաստիկ բարկութիւնը ետ պիտի չդառնայ, մինչև որ իր սրտին խորհուրդները չկատարէ ու 'ի գործ չդնէ. ա Վերջի օրերը ասիկայ պիտի հասկընաք ։

ԳԼ. ԼԱ

1 Իսրայէլին վերադարձութիւնը. 10 անոր հրատարակութիւնը ։ 15 Ռաքէլ որ սուգ կ'ընէր, կը մխիթարուի ։ 18 Եփրեմ ապաշխարելով Աստուծոյ կը դառնայ ։ 22 Քրիստոսի վրայով խոստմունք մը ։ 27 Իր խնամքը եկեղեցին վրայ. 31 իր նոր ուխտը ։ 35 Եկեղեցին հաստատութիւնը, 38 և ընդարձակութիւնը ։

1 ա Նոյն ատենը՝ կ'ըսէ Տէրը, բ Իսրայէլին բոլոր ազգատոհմներուն Աստուած պիտի ըլլամ, ու անոնք 2 ինծի ժողովուրդ պիտի ըլլան ։ Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Սուրէն փախած ժողովուրդը՝ անապատին մէջ շնորհք գտաւ, երբոր գ կ'երթայի Իսրայէլին հանգստութիւն տալու. 3 Տէրը շատոնցմէ ինծի երևցաւ, ըսելով. Քեզ դ յաւիտենական սիրով ե սիրեցի, անոր համար * ողորմութեամբ զ քեզ քաշեցի ։ է Քեզ 4 նորէն պիտի շինեմ, ու պիտի շինուիս՝ ով Իսրայէլի կոյսը. նորէն ը թմբուկներովդ պիտի զարդարուիս, և ցնծութեամբ պար բռնողներուն խումբին հետ պիտի ել- 5 լես ։ թ Նորէն Սամարիայի լեռներուն վրայ այգիներ պիտի տնկես. տնկողները պիտի տնկեն, ու անոնց 6 պտուղը պիտի ուտեն ։ Վասն զի օր պիտի գայ որ՝ Եփրեմի լեռանը վրայ պահապանները պիտի կանչեն. ժ Ելէք, ու մեր Տէր Աստուծոյն՝ դէպ 'ի Սիոն ելլենք ։

7 Քանզի Տէրը այսպէս կ'ըսէ. ի Յակոբին համար ուրախութեամբ երգեցէք, և ազգաց գլուխին † համար ցնծացէք. ձայն տուէք, օրհնեցէք, ու ըսէք. Ով Տէր՝ քու ժողովուրդդ՝ Իսրայէլին մնացորդը 8 փրկէ ։ Ահա ես լ զանոնք հիւսիսի երկրէն պիտի բերեմ. և խ զանոնք երկրի ծայրերէն՝ — անոնց հետ կոյրը ու կաղը, յղին ու ծնած կընիկը մէկտեղ պիտի ժողվեմ. մեծ ժողովք մը հոս պիտի դառնայ ։

9 ծ Լալով պիտի գան, ու աղաչանքներով զանոնք պիտի բերեմ. կ զանոնք ջուրերու վտակներուն քովէն պիտի պտըտցընեմ, շիտակ ճամբայէն՝ որ անոր մէջը չգայթակղին. վասն զի Իսրայէլին հայր եղայ. ու Եփրեմը հ իմ անդրանիկս է ։

10 Ով ազգեր՝ Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէք, ու հեռաւոր կղզիներուն պատմեցէք, ու ըսէք. Իսրայէլը ցրուողը՝ զանիկայ պիտի ժողվէ. և ձ զանիկայ պիտի պահպանէ, ինչպէս որ հովիւը իր հօտը կը պահէ ։

11 ղ Քանզի Տէրը փրկեց Յակոբը, ու զանիկայ ճ անկէ զօրաւորին 12 ձեռքէն ազատեց ։ Ու պիտի գան, ու մ Սիոնին բարձրութեանը վրայ ուրախութեան ձայն պիտի վերցընեն, և պիտի ցնծան յ Տէրոջը բարիքներուն՝ այսինքն ցորենին, ու գինիին, ու եղին, և հօտերուն, ու արջառներուն համար. և անոնց անձերը ն ջրուած պարտէզի պէս պիտի ըլլան, շ ու մէյմըն ալ 13 պիտի չնուաղին ։ Ըն ատենը կոյսը պար բռնելով պիտի ուրախանայ, նաև երիտասարդները և ծերերը մէկտեղ. վասն զի անոնց սուգը ուրախութեան պիտի դարձընեմ, և անոնց տրտմութենէն զանոնք մխիթարելով՝ պիտի ուրախացը- 14 նեմ ։ Ու քահանաներուն հոգիները պարարտութիւնով պիտի լեցընեմ. և իմ ժողովուրդս իմ բարիքներովս պիտի կշտանան, կ'ըսէ Տէրը ։

15 Տէրը այսպէս կ'ըսէ. ո Ռամայի մէջ չ ձայն մը լսուեցաւ, ողբի ու դառնագին լացի ձայն. Ռաքէլ իր տղոցը համար կու լար, և իր տղոցը համար մխիթարուիլ չէր ուզեր, վասն զի պ անոնք չկային ։

16 Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Քու ձայնդ լալէն, և աչքերդ արցունքէն դադրեցուր. վասն զի քու գործքիդ համար վարձք կայ, կ'ըսէ Տէրը. ու ջ թշնամիին երկրէն պիտի դառ- 17 նան ։ Ու քու ապագայ ժամանակիդ համար յոյս կայ, կ'ըսէ Տէրը, որ ռ — տղաքներդ իրենց սահմանը դառնան ։

18 Յիրաւի Եփրեմին ս [illegible] ողբալը լսեցի. Զիս խրատեցիր, ու խրատուեցայ տ լծի չսորված զուարակի պէս. ր դիս դարձուր, որ դառնամ. վասն զի դուն ես իմ Տէր Աստուածս ։

19 Իրաւցընէ ց դառնալէս ետքը զղջացի. ու կրթուելէս ետքը՝ իմ ազդրիս զարկի. ամչցայ, ու պատկառեցայ. վասն զի իմ մանկութեանս անարգանքը կրեցի ։

20 Միթէ Եփրեմը իմ պատուական որդիս է, կամ սիրական զաւակ մըն է. վասն զի քանի որ ես անոր վրայով կը խօսիմ, շարունակ զանիկայ կը յիշեմ. ւ Ասոր պատճառով իմ աղէքս կը գալարի անոր համար. փ անշուշտ անոր ողորմութիւն պիտի ընեմ, կ'ըսէ Տէրը ։

21 Քեզի կոթողներ կանգնէ. քեզի սիւներ տնկէ. ք սիրտդ մեծ ճամբուն՝ քու գացած շաւիղիդ դիր. դարձիր ով Իսրայէլի կոյսը՝ աս 22 քու քաղաքներդ դարձիր ։ Ով բ ապստամբ աղջիկ մինչև երբ գ աս-

ա Գլ. Լ. 24.
բ Գլ. Լ. 22.
գ Թուոց Ժ. 33. Բ Օր. Ա. 33. Սաղ. ՂԵ. 11. Եսա. ԿԳ. 14.
դ Հռովմ. ԺԱ. 28. 29.
ե Մաղ. Ա. 2.
* Կամ՝ քեզի ողորմութիւն երկնցուցի.
զ Ովս. ԺԱ. 4.
է Գլ. ԼԳ. 7.
ը Ել. ԺԵ. 20. Դատ. ԺԱ. 34. Սաղ. ՃԽԹ. 3.
թ Եսա. ԿԵ. 21. Ամով. Թ. 14.
ժ Եսա. Բ. 3. Միք. Դ. 2.
ի Եսա. ԺԲ. 5. 6.
† Կամ՝ մէջ
լ Գլ. Գ. 12. 18. ԻԳ. 8.
խ Եզեկ. Ի. 34. 41. ԼԴ. 13.
ծ Սաղ. ՃԻԶ. 5. 6. Գլ. Ծ. 4.
կ Եսա. ԼԵ. 8. ԽԳ. 19. ԽԹ. 10. 11.
հ Ել. Դ. 22.
ձ Եսա. Խ. 11. Եզեկ. ԼԴ. 12. 13. 14.

Ն. Ք. ԴԲ. Իբր 606

ղ Եսա. ԽԴ. 23. ԽԸ. 20.
ճ Եսա. ԽԹ. 24. 25.
մ Եզեկ. ԺԷ. 23. Ի. 40.
յ Ովս. Գ. 5.
ն Եսա. ԾԸ. 11.
շ Եսա. ԼԵ. 10. ԿԵ. 19. Յայտ. ԻԱ. 4.
ո Յես. ԺԸ. 25.
չ Մատ. Բ. 17. 18.
պ Ծն. ԽԲ. 13.
ջ Հմր 4. 5. Եզր. Ա. 5. Ովս. Ա. 11.
ր Ողբ. Ե. 21.
ց Բ Օր. Լ. 2.
ւ Բ Օր. ԼԲ. 36. Եսա. ԿԳ. 15. Ովս. ԺԱ. 8.
փ Եսա. ԾԷ. 18. Ովս. ԺԴ. 4.
ք Գլ. Ծ. 5.
բ Գլ. Գ. 6. 8. 11. 12. 14. 22.
գ Գլ. Բ. 18. 23. 36.

Ն․ Ք․ ԳԲ․
Իրր 606

տանդակած պիտի շրջի ․ Քանզի
Տէրը երկրի վրայ նոր բան ստեղ-
ծեց ․ կնիկ մարդը պիտի շրջապատէ
23 էրիկ մարդը ։ Զօրաց Տէրը՝ Իսրա-
յէլին Աստուածը այսպէս կ՚ըսէ ․
Այսուհետեւ Յուդայի երկրին մէջ՝
ու անոր քաղաքներուն մէջ աս
խօսքը պիտի ըսեն , երբոր անոնց
գերութիւնը դարձնեմ ․ ⁺Տէրը
քեզ օրհնէ ով արդարութեան բը-
24 նակարան՝ ⁺սուրբ լեռ ։ Եւ հոն՝
Յուդայի մէջ ու *միանգամայն ա-
նոր բոլոր քաղաքներուն մէջ երկ-
րագործներ , ու հօտերու հետ
25 շրջողներ պիտի բնակին ։ Քանզի
յոգնած հոգին պիտի զովացընեմ ,
ու ամէն մարած հոգին պիտի կըշ-
26 տացընեմ ։ Աստր վրայ արթըն-
ցայ , ու նայեցայ ․ և իմ քունս
ինծի անուշ էր ։
27 Ահա օրեր կու գան՝ կ՚ըսէ Տէրը ,
որ ⁺Իսրայէլի տունը ու Յուդայի
տունը մարդու սերմ ու անասունի
28 սերմ պիտի ցանեմ ։ Ինչպէս որ
⁻խլելու , փլցընելու , ու աւրելու ,
և կորսնցընելու ու չարիք հաս-
ցընելու համար՝ ⁼անոնց վրայ հսկե-
ցի , նոյնպէս ալ ⁺շինելու ու տնկե-
լու համար՝ անոնց վրայ պիտի հըս-
29 կեմ՝ կ՚ըսէ Տէրը ։ Այն ⁺օրերը մէյ-
մըն ալ պիտի չըսեն ․ Հայրերը ա-
գոխ կերան , ու որդւոցը ակռանե-
30 րը առին ․ ⁺Հապա ամէն մարդ իր
անօրէնութեանը համար պիտի
մեռնի ․ ամէն մարդ որ ագոխ կ՚ու-
տէ , անոր ակռաները պիտի առ-
նեն ։
31 Ահա ⁻օրեր կու գան՝ կ՚ըսէ Տէ-
րը , որ Իսրայէլի տանը հետ ու
Յուդայի տանը հետ նոր ուխտ պի-
32 տի ընեմ , Չէ թէ այն ուխտին պէս՝
որ անոնց հայրերուն հետ ըրի , այն
օրը որ ⁺անոնց ձեռքէն բռնեցի՝
զանոնք Եգիպտոսի երկրէն հանելու
համար ․ ինչու որ անոնք իմ ուխտս
զանց ըրին , *ես ալ անոնք մերժե-
33 ցի՝" , կ՚ըսէ Տէրը ․ Հապա անկէ օրերէն
ետքը՝ ⁼Իսրայէլի տանը հետ ընելու
ուխտս ասիկայ է , կ՚ըսէ Տէրը ․
⁼Իմ օրէնքս անոնց ներսի դին պի-
տի դնեմ , ու զանիկայ անոնց սըր-
տին վրայ պիտի գրեմ , ⁺ու ես ա-
նոնց Աստուած պիտի ըլլամ , և ա-
նոնք ինծի ժողովուրդ պիտի ըլլան ։
34 Ու անկէ ետքը մէկ մարդ մը իր ըն-
կերին , ու մէկ մարդ մը իր եղբօրը
պիտի չսորվեցընէ՝ ըսելով թէ Տէ-
րը ճանչցիր ․ հապա անոնց պզտի-
կէն մինչև մեծը՝ ⁺ամէնքը զիս պիտի
ճանչնան , կ՚ըսէ Տէրը ․ վասն զի
ւանոնց անօրէնութիւնը պիտի նե-
րեմ , ու անոնց մեղքը մէյմըն ալ
35 պիտի չյիշեմ ։ Այսպէս կ՚ըսէ Տէ-

⁺Տես Սաղ․ ծիր․ 5—8 ։ Եա․ ա․ 26 ։ ⁺Զաք․ Ը․ 3 ։
*Գլ․ ԼԳ․ 12, 13 ։
⁺Եզեկ․ ԼԶ․ 9, 10, 11 ։ Ովս․ Բ․ 23 ։
⁻Գլ․ Ա․ 10 ։ ԺԸ․ 7 ։
⁼Գլ․ ԽԴ․ 27 ։
⁺Գլ․ ԽԴ․ 6 ։
⁺Եզեկ․ ԺԸ․ 2, 3 ։
⁺Գաղ․ Զ․ 5, 8 ։
⁻Գլ․ ԼԲ․ 40 ։ ԼԳ․ 14 ։ Եբր․ Ը․ 8-12 ։ Ժ․ 16, 17 ։
⁺Բ Օր․ Ա․ 31 ։
* Կամ՝ Թէ և անոնց վրայ տիրացեր էի ։
⁼Գլ․ ԼԲ․ 40 ։
⁼Սաղ․ Խ․ 8 ։ Եզեկ․ ԺԱ․ 19, 20 ։ ԼԶ․ 26, 27 ։ Բ Կոր․ Գ․ 3 ։
⁺Գլ․ ԻԴ․ 7 ։ Լ․ 22 ։ ԼԲ․ 38 ։
⁺Եա․ ԾԴ․ 13 ։ Յովհ․ Զ․ 45 ։ Ա Կոր․ Բ․ 10 ։ Ա Յովհ․ Բ․ 20 ։
ւԳլ․ ԼԳ․ 8 ։ Ծ․ 20 ։ Միք․ Է․ 18 ։ Գործ․ Ժ․ 43 ։ ԺԳ․ 39 ։ Հռով․ ԺԱ․ 27 ։

րը՝ ⁺որ արեւը հաստատեց օրուան
լոյսին համար , և գիշերուան լոյսին
համար՝ լուսինին ու աստղերուն
կանոններ ⁺ըրաւ , որ ⁺ծովը կը
յանդիմանէ երբոր անոր ալիքները
կը գոռան ․ ⁱանոր անունը Եհովայ
36 Սաբաւովթ է ․ ⁼Թէ որ աս կանոն-
ները իմ առջեւէս դադարին , կ՚ըսէ
Տէրը , Իսրայէլին սերունդն ալ իմ
առջեւս միշտ ազգ ըլլալէն պիտի
37 դադարի ։ Տէրը այսպէս կ՚ըսէ ․
ʾԹէ որ երկինքները կրնան վերէն
չափուիլ , ու երկրին հիմերը վա-
րէն քննուիլ , ես ալ բոլոր Իսրա-
յէլին սերունդը՝ իրենց բոլոր ըրած-
ներուն համար պիտի մերժեմ , կ՚ը-
սէ Տէրը ։
38 Ահա օրեր կու գան՝ կ՚ըսէ Տէրը ,
որ ⁻Անանայէլի աշտարակէն մինչև
Անկեան դուռը՝ քաղաքը Տէրոջը
39 համար պիտի շինուի ․ Եւ անոր
դիմացէն ⁼չափին լարը՝ մինչև Գա-
րեբի բլուրը պիտի ելլէ , ու դէպ ՚ի
40 Գոաթ պիտի դառնայ ։ Եւ դիա-
կուն ու մոխրոց բոլոր ձորը , ու
բոլոր արտերը մինչև Կեդրոն հե-
ղեղատը , ⁱմինչև Ձիերուն դրանը
անկիւնը դէպ ՚ի արևելք՝ ʾսուրբ
պիտի ըլլայ Տէրոջը ․ մէյմըն ալ
պիտի չքակուի , ու չփլչի յաւի-
տեան ։

Ն․ Ք․ ԳԲ․
Իրր 606

⁺Ծն․ Ա․ 16 ։ Սաղ․ Հբ․ 5, 17 ։ ՃԺԹ․ 2, 36, 37 ։ ՃԺԹ․ 89 ։
⁺Եա․ ԾԱ․ 15 ։
ⁱԳլ․ Ժ․ 16 ։
⁼Սաղ․ ՃԽԸ․ 6 ։ Եա․ ԾԴ․ 9, 10 ։ Գլ․ ԼԳ․ 20, 25 ։
ʾԳլ․ ԼԳ․ 22 ։
⁻Նեեմ․ Գ․ 1 ։ Զաք․ ԺԴ․ 10 ։
⁼Եզեկ․ Խ․ 8 ։ Զաք․ Բ․ 1 ։
ⁱԲ Մն․ ԻԳ․ 15 ։ Նեեմ․ Գ․ 28 ։
ʾՅովէլ․ Գ․ 17 ։

ԳԼ․ ԼԲ

1 Երեմիա իր մարգարէութեանը համար Սեդե-կիայէն բանտարկուած՝ 6 Անամայէլի արտը ծախու կ՚առնէ ․ 13 ու անոր մուրհակները Բարուքին յանձնելով՝ կը պատուիրէ որ զա-նոնք պահէ՝ իբրև նշան ժողովուրդին դառնա-լուն ։ 16 Երեմիա իր աղօթքին մէջ Աստու-ծոյ գանգատ կ՚ընէ ։ 26 Աստուած գերու-թեան սպառնալիքը կը նորոգէ ժողովուրդին մեղքերուն համար , 36 և կը խոստանայ բերկ-րալի գերեդարձութիւն մը ։

1 Յուդայի ⁻Սեդեկիա թագաւորին
տասներորդ տարին՝ այսինքն
Նաբուգոդոնոսորին տասնըութ-
երորդ տարին՝ Տէրոջը կողմանէ Ե-
2 րեմիային եղած խօսքն է ։ Եւ ան
ատենը Բաբելոնի թագաւորին
զօրքը Երուսաղէմը կը պաշարէր ,
ու Երեմիա մարգարէն՝ Յուդայի
թագաւորին տունը եղող ⁼բանտին
գաւիթին մէջը արգիլուած էր ։
3 Վասն զի Յուդայի Սեդեկիա թա-
գաւորը զանիկայ արգիլեց՝ ըսելով ․
Դուն ինչու համար մարգարէու-
թիւն ըրիր ու ըսիր թէ՝ Տէրը
այսպէս կ՚ըսէ ․ ⁺Ահա ես աս քա-
ղաքը Բաբելոնի թագաւորին ձեռ-
քը պիտի տամ , ու զանիկայ պիտի
4 առնէ ․ Եւ Յուդայի Սեդեկիա
թագաւորը ⁺Քաղդէացւոց ձեռքէն
պիտի չազատի ․ հապա անշուշտ
Բաբելոնի թագաւորին ձեռքը պի-
տի տրուի , ու անոր հետ բերան

Իրր 590
⁻Դ Թագ․ ԻԵ․ 1, 2 ։ Գլ․ ԼԹ․ 1 ։
⁼Նեեմ․ Գ․ 25 ։ Գլ․ ԼԴ․ 1 ։ ԼԷ․ 21 ։ ԼԸ․ 6 ։ ԼԹ․ 14 ։
⁺Գլ․ ԼԴ․ 2 ։
⁺Գլ․ ԼԴ․ 3 ։ ԼԸ․ 18, 23 ։ ԼԹ․ 5 ։ ԾԲ․ 9 ։

Ն. Ք. ԴՔ. Իրր 590

ե Գլ. ԻԷ. 22.
զ Գլ. ԻԱ. 4. ԼԳ. 5.
է Ղև. ԻԵ. 24. 25. 32. Հռութ. Դ. 4.
ը Ծն. ԻԳ. 16. Զաք. ԺԱ. 12.
թ Տես Եա. Ը. 2.
ժ Գլ. ԼԶ. 4.
ի Հմր 37. 43.

ու բերան պիտի խօսի, և անոր հետ աչք աչքի պիտի տեսնուի. 5 Ու անիկայ՝ Սեդեկիան Բաբելոն պիտի տանի. ու անիկայ հոն պիտի մնայ, [ե] մինչև որ ես անոր այցելութիւն ընեմ՝ կ'ըսէ Տէրը. [զ] Թէ որ Քաղդէացւոց հետ պատերազմ ընէք, յաջողութիւն պիտի չգտնէք։

6 Ու ըսաւ Երեմիա. Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով. 7 Ահա քու հօրեղբօրդ Սեղղումին որդին Անամայէլը քեզի պիտի գայ, ու պիտի ըսէ. Անաթովթի մէջ եղող ագարակս քեզի ծախու առ. վասն զի [է] ազգականութեան իրաւունքով քեզի կ'իյնայ որ ծախու առնես։ 8 Եւ Տէրոջը խօսքին համեմատ՝ իմ հօրեղբօրս որդին Անամայէլը ինծի՝ բանտին գաւիթը եկաւ, ու ինծի ըսաւ. Շնորհք ըրէ, Բենիամինի երկիրը՝ Անաթովթի մէջ ունեցած ագարակս ծախու առ. վասն զի ժառանգութեան իրաւունքը քուկդ է, ու քեզի կ'իյնայ որ փրկես. քեզի ծախու առ. ան ատենը գիտցայ որ 9 անիկայ Տէրոջը խօսքն էր։ Եւ հօրեղբօրս որդիէն՝ Անամայէլէն Անաթովթի մէջ եղող ագարակը ծախու առի, ու [ը] տասնևեօթը սիկղ արծաթ կշռեցի անոր։ 10 Եւ մուրհակ մը գրեցի ու կնքեցի, ու վկաներ բռնեցի, և արծաթը 11 կշիռքով կշռեցի։ Ու ստացուածքի մուրհակը՝ թէ՛ հրամանին ու կանոններուն համեմատ կնքուածը, 12 և թէ բաց եղածը առի։ Ու ըստացուածքի մուրհակը՝ հօրեղբօրս որդւոյն Անամայէլին աչքերուն առջևը՝ ու ստացուածքի մուրհակին մէջը գրուող [թ] վկայից աչքերուն առջևը՝ բանտի գաւիթին մէջը նստող բոլոր Հրեից աչքերուն առջևը՝ Մաասիայի որդւոյն Ներիայի 13 որդւոյն [ժ] Բարուքին տուի։ Եւ անոնց աչքերուն առջևը Բարուքին 14 պատուիրեցի ու ըսի. Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը այսպէս կ'ըսէ. Աս մուրհակները՝ աս կնքուած ստացուածքի մուրհակը, ու աս բաց մուրհակը առ, և զանոնք հողէ ամանի մը մէջ դիր, որ 15 շատ օրեր մնան։ Քանզի զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը այսպէս կ'ըսէ. Աս երկրիս մէջ՝ նորէն տուներ ու ագարակներ և այգիներ [ի] ծախու պիտի առնուին։

16 Ու ստացուածքի մուրհակը՝ Ներիայի որդւոյն Բարուքին տալէն ետքը՝ Տէրոջը աղօթք ըրի ու ըսի. 17 Ո՜հ, Տէր Եհովայ՝ ահա դուն քու մեծ զօրութեամբդ ու երկընցած բազուկովդ [լ] երկինքը ու երկիրը ստեղծեցիր. [խ] ընաւ մէկ բան մը 18 քեզի դժուարին չէ. Դուն [ծ] հազարներուն ողորմութիւն կ'ընես, ու հայրերուն անօրէնութեանը պատիժը անոնցմէ ետքը անոնց որդիներուն ծոցը կու տաս. դուն մեծ ու [կ] հզօր Աստուած ես, [հ] քու 19 անունդ Զօրաց Տէր է։ Դուն [ձ] խորհրդով մեծ, ու գործքով զօրաւոր ես, այնպէս որ [ղ] ամէն մէկուն իր ճամբաներուն համեմատ, ու անոր գործքերուն պտուղին համեմատ հատուցում ընելու համար՝ քու [ճ] աչքերդ մարդոց որդիներուն բոլոր ճամբաներուն վրայ բաց է։ 20 Դուն որ մինչև աս օրս Եգիպտոսի երկրին մէջ, ու Իսրայէլի մէջ, և բոլոր մարդոց մէջ նշաններ ու հրաշքներ ընելով՝ քեզի [մ] անուն վաստըկեցար, ինչպէս որ այսօր 21 կ'երևնայ. Եւ [յ] քու ժողովուրդդ Իսրայէլը՝ նշաններով, ու հրաշքներով, և զօրաւոր ձեռքով, ու երկընցած բազուկով, և մեծ ահարկութեամբ Եգիպտոսի երկրէն 22 հանեցիր, Ու անոնց տուիր աս երկիրը՝ որն որ իրենց հայրերուն երդում ըրեր էիր՝ իրենց տալու, [ն] այնպիսի երկիր մը որ կաթ ու մեղր կը 23 բղխէ. Ու մտան զանիկայ ժառանգեցին. բայց [շ] քու ձայնիդ ականջ չտուին, և քու օրէնքիդ համեմատ չքալեցին. անոնք չըրին ինչ որ անոնց պատուիրեցիր որ ընեն. ուստի աս բոլոր չարիքը անոնց 24 վրայ բերիր։ Ահա քաղաքին դէմ [ո] պատնէշներ կանգնուեցան որ զանիկայ առնեն. և քաղաքը՝ [չ] սուրին, սովին ու ժանտախտին պատճառաւը՝ անոր դէմ պատերազմ ընող [պ] Քաղդէացւոց ձեռքը տրուեցաւ. և քու ըսածդ կատարուեցաւ. ու ահա կը տեսնես։ 25 Բայց դուն՝ ով Տէր Եհովայ, ինծի ըսիր որ՝ Ագարակը ստակով քեզի ծախու առ, ու վկաներ բռնէ. և ահա [ջ] քաղաքը Քաղդէացւոց ձեռքը կը մատնուի։

26 Եւ Տէրոջը խօսքը Երեմիային 27 եղաւ՝ ըսելով. Ահա ես եմ Եհովայ [ռ] ամէն մարմնոյ Աստուածը. [ս] միթէ ինծի դժուարին բան մը 28 կա՞յ։ Անոր համար Տէրը այսպէս կ'ըսէ. [վ] Ահա ես աս քաղաքը Քաղդէացւոց ձեռքը ու Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին ձեռքը պիտի տամ. ու զանիկայ 29 պիտի առնէ. Եւ աս քաղաքին դէմ պատերազմ ընող Քաղդէացիները պիտի գան, ու [տ] աս քաղաքը կրակի պիտի տան ու այրեն. նաև [ր] պիտի այրեն ան տուները՝ ո-

Ն. Ք. ԴՔ. Իրր 590

լ Դ Թագ. ԺԹ. 15.
խ Ծն. ԺԸ. 14. Հմր 27. Ղու. Ա. 37.
ծ Ել. Ի. 6. ԼԴ. 7. Բ Օր. Ե. 9. 10.
կ Եա. Թ. 6.
հ Գլ. Ժ. 16.
ձ Եա. ԻԸ. 29.
ղ Գլ. ԺԷ. 10.
ճ Յոբ. ԼԴ. 21. Սաղ. ԼԳ. 13. Առակ. Ե. 21. Գլ. ԺԶ. 17.
մ Ել. Թ. 16. Ա Մն. ԺԷ. 21. Եա. ԿԳ. 12. Դան. Թ. 15.
յ Ել. Զ. 6. Բ Թագ. Է. 23. Ա Մն. ԺԷ. 21. Սաղ. ՃԼԶ. 11. 12.
ն Ել. Գ. 8. 17. Գլ. ԺԱ. 5.
շ Նեեմ. Թ. 26. Գլ. ԺԱ. 8. Դան. Թ. 10—14.
ո Գլ. ԼԳ. 4.
չ Գլ. ԺԴ. 12.
պ Հմր 25. 36.
ջ Հմր 24.
ռ Թու. ԺԶ. 22.
ս Հմր 17.
վ Հմր 3.
տ Գլ. ԻԱ. 10. ԼԷ. 8. 10. ԾԲ. 13.
ր Գլ. ԺԹ. 13.

րոնց տանիքներուն վրայ Բահաղին
խունկ կը ծխէին, և օտար աստուածներուն
թափելու նուէրներ
կը մատուցանէին՝ զիս բարկացընելու
30 համար։ Քանզի Իսրայէլի
որդիքը ու Յուդայի որդիքը ջ իրենց
մանկութենէն 'ի վեր իմ առջևս
միայն չարութիւն կը գործեն.
որովհետև Իսրայէլի որդիքը իրենց
ձեռացը գործքերովը անդադար զիս
կը բարկացընեն՝ կ'ըսէ Տէրը։
31 Քանզի աս քաղաքը՝ իր շինուած
օրէն մինչև աս օրս՝ իմ բարկութեանս
ու սրտմտութեանս համար
եղաւ, ռ որ զանիկայ երեսէս առջևէն
32 վերցընեմ՝ Իսրայէլի որդւոցը,
ու Յուդայի որդւոցը՝ ս թէ իրենց
և թէ իրենց թագաւորներուն, իշխաններուն,
քահանաներուն, ու
մարգարէներուն, և Յուդայի մարդիկներուն,
ու Երուսաղէմի բնակչացը
բոլոր չարութեանը պատճառաւ՝
որ ըրին զիս բարկացընելու
33 համար։ Եւ ինծի վ կռնակ դարձուցին
և չէ թէ երես, ու թէև
անոնց սորվեցուցի՝ տ կանուխ ելլելով
ու սորվեցընելով, բայց անոնք
մտիկ չըրին, որ խրատ ընդունին.
34 Հապա ր իմ անունովս
կոչուած տանը մէջ իրենց պղծութիւնները
դրին՝ զանիկայ պղծելու
35 համար։ Ու Ենովմի որդւոյն
ձորին մէջը եղող Բահաղին բարձր
տեղերը շինեցին՝ ց իրենց տղաքները
ու աղջիկները ւ Մողոքին համար
կրակէ անցընելու, փ որն որ ես
անոնց հրամայած չէի, ու միտքէս
ալ անցած չէր, որ անոնք աս
պղծութիւնը ընեն՝ Յուդային մեղանչել
տալու համար։
36 Ուստի հիմա Իսրայէլին Տէր Աստուածը
այսպէս կ'ըսէ աս քաղաքիս
համար՝ որ դուք կ'ըսէք թէ՝
սրով, սովով ու ժանտախտով
ք Բաբելոնի թագաւորին ձեռքը կը
37 մատնուի. Ահա ես օ զանոնք պիտի
ժողվեմ ան բոլոր երկիրներէն,
ուր որ զանոնք՝ իմ բարկութեամբս,
սրտմտութեամբս ու մեծ
ցասումովս վռընտեցի, և զանոնք
աս տեղս պիտի դարձընեմ, ու
ֆ ապահովութեամբ պիտի բնակեցընեմ։
38 Եւ անոնք ա ինծի ժողովուրդ
պիտի ըլլան, ես ալ անոնց
39 Աստուած պիտի ըլլամ. Ու
բ անոնց մէկ սիրտ ու մէկ ճամբայ
պիտի տամ, որ միշտ ինծմէ վախնան,
և իրենց՝ ու իրենցմէ ետքը
իրենց զաւակներուն աղէկ ըլլայ։
40 Եւ գ անոնց հետ յաւիտենական
ուխտ մը պիտի ընեմ, որ անոնց
բարիք ընելէն՝ անոնցմէ ետ չքաշուիմ.
ու դ իմ վախս անոնց

Ն. Ք. ԳՃ. Իրր 590

ջ Գլ. բ. 7. գ. 25. է. 22—26. իբ. 21. Եզեկ. ի. 28.

ռ Դ Թագ. իգ. 27. իդ. 3.

ս Ես. ա. 4. 6. Դան. թ. 8.

վ Գլ. բ. 27. է. 24.

տ Գլ. է. 13.

ր Գլ. է. 30. 31. իգ. 11. Եզեկ. ը. 5. 6.

ց Գլ. է. 31. ժթ. 5.

ւ Ղև. ժը. 21. Գ Թագ. ժա. 33.

փ Գլ. է. 31.

ք Հմր 24.

օ Բ Օր. լ. 3. Գլ. իգ. 3. իթ. 14. լա. 10. Եզեկ. լէ. 21.

ֆ Գլ. իգ. 6. լգ. 16.

ա Գլ. իդ. 7. լ. 22. լա. 33.

բ Գլ. իդ. 7. Եզեկ. ժա. 19. 20.

գ Ես. ծե. 3. Գլ. լա. 31.

դ Գլ. լա. 33.

սրտին մէջը պիտի դնեմ, որ ինծմէ
41 չխոտորին։ Եւ ե անոնց բարիք ընելով՝
անոնց վրայ պիտի ուրախանամ,
ու զ զանոնք՝ բոլոր
սրտովս ու բոլոր հոգիովս՝ ճշմարտութեամբ
աս երկրիս մէջը պիտի
42 տնկեմ։ Քանզի Տէրը այսպէս
կ'ըսէ. է Ինչպէս որ աս ժողովուրդին
վրայ աս բոլոր մեծ չարիքը
բերի, այնպէս ալ անոնց վրայ պիտի
բերեմ ան բոլոր բարիքը՝ որ անոնց
43 համար խօսեցայ։ Ու ը Նորէն
ագարակներ ծախու պիտի առնուի
աս երկրին մէջ, թ որուն համար
դուք կ'ըսէք թէ՝ Ամայացած է,
ու մարդէ և անասունէ զուրկ է,
— Քաղդէացւոց ձեռքը տրուած
44 է։ ժ Բենիամինի երկրին մէջ, ու
Երուսաղէմին չրջակայ տեղուանքը,
և Յուդայի քաղաքներուն մէջ, ու
լեռնային քաղաքներուն մէջ, և
դաշտային քաղաքներուն մէջ, ու
հարաւային քաղաքներուն մէջ ըստակով
ագարակներ ծախու պիտի
առնեն. և մուրհակներ պիտի գըրեն,
ու պիտի կնքեն, ու վկաներ
պիտի բռնեն. վասն զի ի անոնց
գերութիւնը ետ պիտի դարձընեմ,
կ'ըսէ Տէրը։

ԳԼ. ԼԳ

1 Աստուած կը խոստանայ գերեդարձութիւն մը, 9 ուրախալի վիճակ մը, 12 և հաստատուն կառավարութիւն մը, 15 Քրիստոս՝ արդարութեան Շառաւիղը, 17 թագաւորութեան և քահանայութեան տևողութիւնը, 20 և հաստատուն ուխտ մը։

1 Եւ Տէրոջը խօսքը երկրորդ անգամ
Երեմիային եղաւ, երբոր անիկայ
տակաւին լ բանտին գաւիթին
մէջը արգիլուած էր, ըսելով.
2 Այսպէս կ'ըսէ Տէրը խ որ աս գործը
շինեց, Տէրը՝ որ զանիկայ հաստատելու
համար՝ զանիկայ ստեղծեց,
3 ծ որուն անունը Եհովայ է. կ Ինծի
կանչէ, ու քեզի պատասխան տամ,
և քեզի մեծ ու խորին բաներ պատմեմ,
4 որ դուն չես գիտեր։ Վասն
զի աս քաղաքին տուներուն համար,
ու Յուդայի թագաւորներուն տուներուն
համար՝ որոնք հ պատնէշներէն
ու սուրէն փլած են, Իսրայէլին
Տէր Աստուածը այսպէս կ'ըսէ.
5 ձ *Քաղդէացւոց դէմ* պատերազմ
ընելու կու գան. և ան տուները
մեռած մարդոց դիերովը պիտի լեցուին,
որոնք իմ բարկութեամբս
ու սրտմտութեամբս պիտի զարնեմ.
վասն զի ես աս քաղաքէն իմ
երեսս ծածկեցի, անոնց բոլոր չարութեանը
6 համար։ Ահա ղ անոր
առողջութիւն ու բժշկութիւն պիտի
բերեմ, ու զանոնք պիտի բժշկեմ,
և խաղաղութեան ու ճշմար-

Ն. Ք. ԳՃ. Իրր 590

ե Բ Օր. լ. 9. Սոփ. գ. 17.

զ Գլ. իդ. 6. լա. 28. Ամով. թ. 15.

է Գլ. լա. 28.

ը Հմր 15.

թ Գլ. լգ. 10.

ժ Գլ. ժէ. 26.

ի Գլ. լգ. 7. 11. 26.

լ Գլ. լբ. 2. 3.

խ Ես. լէ. 26.

ծ Ել. ժե. 3. Ամով. ե. 8. թ. 6.

կ Սաղ. ղա. 15. Գլ. իթ. 12.

հ Գլ. լբ. 24.

ձ Գլ. լբ. 5. *Կամ՝ Քաղդէացիք

ղ Գլ. լ. 17.

Ն. Ք. գԲ.
Իբր 590

տութեան առատութիւնը անոնց 7 պիտի յայտնեմ ։ Եւ [ը]Յուդային գերութիւնը ու Իսրայէլին գերութիւնը պիտի դարձնեմ, ու զանոնք [թ]առաջինին պէս պիտի [*]հաստատեմ ։ 8 Եւ անոնց ինծի դէմ գործած բոլոր անօրէնութիւններէն [ժ]զանոնք պիտի սրբեմ. ու անոնց ինծի դէմ ըրած [ի]բոլոր անօրէնութիւնները ու յանցանքները պիտի ներեմ ։ 9 [լ]Եւ անիկայ ինծի՝ ուրախութեան անուն, փառք ու պարծանք պիտի ըլլայ երկրիս բոլոր ազգերուն մէջ՝ որոնք պիտի լսեն ան ամէն բարիքը որ ես անոնց պիտի ընեմ. և [խ]պիտի վախնան ու դողան ան ամէն բարիքին ու ամէն յաջողութեանը համար՝ որ ես աս քաղաքին պիտի ընեմ ։

10 Տէրը այսպէս կ՚ըսէ. Աս տեղւոյս մէջ՝ [ծ]որուն համար դուք կ՚ըսէք թէ՝ Մարդէ ու անասունէ զուրկ ըլլալով՝ անապատ դարձած է, և Յուդայի քաղաքներուն մէջ, ու Երուսաղէմի փողոցներուն մէջ՝ որոնք անմարդ ու անբնակ, ու անասունէ զուրկ ըլլալով՝ ամայացած 11 են, նորէն պիտի լսուի [կ]ցնծութեան ձայն, և ուրախութեան ձայն, փեսայի ձայն, ու հարսի ձայն, նաև անոնց ձայնը՝ որոնք Տէրոջը տունը [հ]գոհութեան ընծաներ բերելով՝ կ՚ըսեն. [ձ]Գոհացէք զօրաց Տէրոջմէն. ինչու որ Տէրը բարի է, ինչու որ անոր ողորմութիւնը յաւիտեան է. [ղ]քանզի երկրիս գերիները իրենց առջի վիճակին պիտի դարձնեմ՝ կ՚ըսէ Տէ12րը ։ Զօրաց Տէրը այսպէս կ՚ըսէ. [ճ]Աս տեղւոյս մէջ՝ որ մարդէ ու անասունէ զուրկ ըլլալով՝ անապատ դարձած է, և անոր ամէն քաղաքներուն մէջ՝ նորէն հօտեր պառկեցընող հովիւներու բնակա13րաններ պիտի ըլլան ։ [մ]Լեռնային քաղաքներուն մէջ՝ դաշտային քաղաքներուն մէջ՝ ու հարաւային քաղաքներուն մէջ՝ և Բենիամինի երկրին մէջ՝ ու Երուսաղէմին շրջակայ տեղուանքը՝ և Յուդայի քաղաքներուն մէջ՝ հօտերը [յ]դարձեալ [illegible] համրողին ձեռքէն պիտի անցնին, կ՚ըսէ Տէրը ։

14 [ն]Ահա օրեր կու գան՝ կ՚ըսէ Տէրը, որ Իսրայէլի տանը համար և Յուդայի տանը համար ըսած [շ]բարի 15 խօսքս պիտի կատարեմ ։ Ան օրերը ու ան ժամանակը՝ Դաւիթին [ո]արդարութեան շառաւիղ մը պիտի բուսցընեմ. և անիկայ երկրի վրայ իրաւունք ու արդարութիւն 16 պիտի ընէ ։ [չ]Ան օրերը Յուդան պիտի ազատի, ու Երուսաղէմը ապահովութեամբ պիտի բնակի. և աս է անոր անունը՝ որով պիտի կոչուի. Տէրը մեր արդարութիւնն 17 է ։ Վասն զի Տէրը այսպէս կ՚ըսէ. Դաւիթէն՝ [պ]Իսրայէլի տանը աթոռին վրայ նստող մարդ պակաս պի18տի չըլլայ ։ Ու Ղևտացի քահանաներէն՝ [ջ]ողջակէզ, հացի ընծայ ու զոհ մատուցանող մարդ յաւիտեան պակաս պիտի չըլլայ իմ առջևս ։

19 Եւ Տէրոջը խօսքը Երեմիային եղաւ՝ ըսելով. Տէրը այսպէս կ՚ը20սէ. [ռ]Թէ որ ցորեկուան ուխտս, ու գիշերուան ուխտս կրնաք աւրել, որ ցորեկը ու գիշերը իրենց 21 ժամանակովը չըլլան, [ս]իմ ծառայիս Դաւիթին հետ ունեցած ուխտս ալ պիտի աւրուի, որ իր աթոռին վրայ թագաւորութիւն ընելու որդի չունենայ. անանկ ալ ինծի ծառայութիւն ընող Ղևտացի քահանաներուն հետ ունե22ցած ուխտս ։ [վ]Ինչպէս որ երկնից զօրքերը չեն համրուիր, ու ծովուն աւազը չչափուիր, իմ ծառայիս Դաւիթին սերունդը՝ և ինծի ծառայութիւն ընող Ղևտացիները այնպէս պիտի շատցընեմ ։

23 Եւ Տէրոջը խօսքը Երեմիային 24 եղաւ՝ ըսելով. Չե՞ս տեսներ որ աս ժողովուրդը ինչ կը խօսի, ու կ՚ըսէ. Տէրը իր ընտրած [տ]երկու ազգատոհմերը երեսէ ձգեց. ու անոնք իմ ժողովուրդս կ՚անարգեն, մինչև զանիկայ իրենց առջևը ազգ 25 չսեպելով ։ Տէրը այսպէս կ՚ըսէ. Թէ որ [ր]ցորեկուան ու գիշերուան համար ուխտ ըրած չեմ, և [ց]երկինքներուն ու երկրիս կանոններ 26 դրած չեմ, [ւ]Յակոբին ու իմ ծառայիս Դաւիթին սերունդն ալ երեսէ պիտի ձգեմ, որ մէյմըն ալ անոր սերունդէն՝ Աբրահամին, Իսահակին ու Յակոբին սերունդին վրայ իշխաններ չդնեմ. վասն զի [փ]անոնց գերութիւնը պիտի դարձնեմ, ու անոնց պիտի ողորմիմ ։

ը Գլ. Լ. 3. Լ. 44. Հմր 11.
թ Եսա. Ա. 26. Գլ. Իգ. 6. Լ. 20. Լա. 4. 28. Իր. 10.
* Եբր. շինեմ.
ժ Եզեկ. ԼԶ. 25. Զաք. Ժգ. 1. Եբր. Թ. 13. 14.
ի Գլ. Լա. 34. Միք. Է. 18.
լ Եսա. Կբ. 7. Գլ. Ժգ. 11.
խ Տես. Եսա. Կ. 5.
ծ Գլ. Լբ. 43.
կ Գլ. Է. 34. Ժզ. 9. Իե. 10. Յայտ. Ժը. 23.
հ Ղև. Է. 12. Սաղ. ՃԷ. 22. ՃԺզ. 17.
ձ Ա Մն. Ժզ. 8. 34. Բ Մն. Ե. 13. Է. 3. Եզր. Գ. 11. Սաղ. ՃԼզ. 1. Եսա. Ժբ. 4.
ղ Հմր 7.
ճ Եսա. Կե. 10. Գլ. Լա. 24. Ծ. 19.
մ Գլ. Ժէ. 26. Լբ. 44.
յ Ղև. Իէ. 32.
ն Գլ. Իգ. 5. Լա. 27. 31.
շ Գլ. Իթ. 10.
ո Եսա. Դ. 2. Ժա. 1. Գլ. Իգ. 5.
չ Գլ. Իգ. 6.

Ն. Ք. գԲ.
Իբր 590

պ Բ Թագ. Է. 16. Գ Թագ. Բ. 4. Սաղ. ՁԹ. 29. 36. Ղուկ. Ա. 32. 33.
ջ Հռով. ԺԲ. 1. ԺԵ. 16. Ա Պետ. Բ. 5. 9. Յայտ. Ա. 6.
ռ Սաղ. ՁԹ. 37. Եսա. Ծդ. 9. Գլ. Լա. 36. Հմր 25.
ս Սաղ. ՁԹ. 34.
վ Ծն. Ժզ. 16. Ժե. 5. Իբ. 17. Գլ. Լա. 37.
տ Հմր 21. 22.
ր Հմր 20. Ծն. Ը. 22.
ց Սաղ. Հդ. 16. 17. Ճդ. 19. Գլ. Լա. 35. 36.
ւ Գլ. Լա. 37.
փ Հմր 7. 11. Եզր. Բ. 1.

ԳԼ. ԼԴ

1 Երեմիա կը նախատեսէ Սեդեկիային ու Երուսաղէմին գերութիւնը ։ 8 Իշխանները ու ժողովուրդը իրենց ծառաները արձակելէն ետև՝ Աստուծոյ ուխտին դէմ՝ զանոնք նորէն կը ծառայեցընեն ։ 12 Երեմիա Հրէից անհնազանդութեանը համար կը մարգարէանայ թէ անոնք ու Սեդեկիան իրենց թշնամիներուն ձեռքը պիտի մատնուին ։

Իբր 591

1 Երբոր [ա]Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը իր բոլոր զօրքովը, ու իր իշխանութեան տակը եղող [բ]երկրին բոլոր թագաւորութիւններովը, և բոլոր ժողովուրդներով՝ Երուսաղէմի վրայ, ու անոր

ա Դ Թագ. ԻԵ. 1. Եւ. Գլ. ԼԹ. 1. Ծբ. 4.
բ Գլ. Ա. 15.

Ն. Ք. Ծ.
Իբր 591

բոլոր քաղաքներուն վրայ պատերազմ կ՚ընէր, Տէրոջը կողմանէ Երեմիային աս խօսքը եղաւ, ըսելով.

2 Իսրայէլին Տէր Աստուածը այսպէս կ՚ըսէ. Գնա՛, Յուդայի Սեդեկիա թագաւորին խօսէ, ու անոր ըսէ. Տէրը այսպէս կ՚ըսէ. Ահա [ե] ես աս քաղաքը Բաբելոնի թագաւորին ձեռքը պիտի տամ, ու [զ] զանիկայ կրակով պիտի այրէ. 3 Եւ [է] դուն անոր ձեռքէն պիտի չազատիս. հապա անշուշտ պիտի բռնուիս, ու անոր ձեռքը պիտի տրուիս. և քու աչքերդ Բաբելոնի թագաւորին աչքերը պիտի տեսնեն. ու անոր բերանը քու բերնիդ հետ պիտի խօսակցի. ու Բաբելոն 4 պիտի երթաս։ Բայց Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէ՛ ով Սեդեկիա Յուդայի թագաւոր, Տէրը քեզի համար այսպէս կ՚ըսէ. Դուն սրով 5 պիտի չմեռնիս. Դուն խաղաղութեամբ պիտի մեռնիս. և ինչպէս որ քեզմէ առաջ եղող քու հայրերուդ՝ առջի թագաւորներուն համար [ը] խունկեր ծխեցին, [թ] նոյնպէս ալ քեզի համար պիտի ծխեն, ու Վա՜յ տէր իմ՝ ըսելով, [ժ] քու վրադ պիտի ողբան. վասն զի աս խօսքը ես խօսեցայ, կ՚ըսէ Տէրը։

6 Ու Երեմիա մարգարէն աս բոլոր խօսքերը Յուդայի Սեդեկիա թագաւորին խօսեցաւ Երուսաղէմի 7 մէջ։ Եւ Բաբելոնի թագաւորին զօրքը՝ Երուսաղէմի դէմ ու Յուդայի մնացած բոլոր քաղաքներուն դէմ Լաքիսին ու Ազեկային հետ պատերազմ կ՚ընէր. վասն զի [ի] Յուդայի քաղաքներէն՝ պարսպաւոր քաղաքներ անոնք մնացեր էին։

8 Տէրոջը կողմանէ Երեմիային եկած խօսքն է՝ երբոր Սեդեկիա թագաւորը Երուսաղէմի մէջ եղող բոլոր ժողովուրդին հետ ուխտ ըրաւ 9 որ [լ] ազատութիւն քարոզեն, [խ] Որ ամէն մարդ իր ծառան, ու ամէն մարդ իր աղախինը, Եբրայեցի մարդը ու Եբրայեցի կնիկը ազատ արձակէ, [ծ] ու մէյմըն ալ մէկ մարդ մը իր Հրէայ եղբայրը չծառայեցնէ։ 10 Ու հնազանդեցան բոլոր իշխանները, ու բոլոր ժողովուրդը՝ որոնք ան ուխտին մէջ մտան, որ ամէն մարդ իր ծառան, ու ամէն մարդ իր աղախինը ազատ արձակէ, և ալ զանոնք չծառայեցնէ. հնազանդեցան, և զանոնք արձակեցին. 11 Բայց [կ] անկէ ետքը դարձան, ու իրենց ազատ թող տուած ծառաները ու աղախինները ետ դարձուցին, և զանոնք բռնադատեցին՝ որ ծառաներ ու աղախիններ ըլլան։

ե Գլ. իա. 10. լբ. 3, 28.
զ Գլ. լբ. 29. Հմր. 22.
է Գլ. լբ. 4.
ը Տես. բ Մն. ժզ. 14. իա. 19.
թ Տես Դան. բ. 46.
ժ Տես. Գլ. իբ. 18.
ի Դ Թագ. ժը. 13. ժթ. 8. բ Մն. ժա. 5, 9.
լ Ել. իա. 2. Ղև. իե. 10. Հմր 14.
խ Նեեմ. ե. 11.
ծ Ղև. իե. 39—46.
Իբր 590
կ Տես Հմր 21. Գլ. լէ. 5.

12 Ու Տէրոջը խօսքը Երեմիային 13 եղաւ Տէրոջմէն, ըսելով. Իսրայէլին Տէր Աստուածը այսպէս կ՚ըսէ. Ես ձեր հայրերուն հետ ուխտ ըրի՝ զանոնք Եգիպտոսի երկրէն ծառայութեան տունէն հանած 14 օրս, ու ըսի. [հ] Եօթը տարիէն ետքը՝ ձեզմէ ամէն մէկը ազատ պիտի արձակէ իր Եբրայեցի եղբայրը, որ քեզի ծախուած է, ու վեց տարի քեզի ծառայեր է. զանիկայ քովէդ ազատ արձակես. բայց ձեր հայրերը ինծի մտիկ չըրին, ու ականջնին 15 չծռեցին։ Եւ դուք այսօր դարձաք, ու ամէն մարդ իր ընկերին ազատութիւն քարոզելով՝ իմ առջևս ուղիղ եղածը ըրիք, և [ձ] իմ առջևս ուխտ ըրիք [ղ] ան տանը մէջ՝ որուն վրայ իմ անունս կոչուած է. 16 Բայց ետքը դառնալով՝ [ճ] իմ անունս պղծեցիք. ու ամէնքդ ալ ձեր ազատ արձակած, — իրենց կամացը թող տուած — ծառաները ու աղախինները ետ դարձուցիք, ու զանոնք բռնադատեցիք՝ որ ձեզի ծառաներ ու աղախիններ ըլլան։

17 Անոր համար Տէրը այսպէս կ՚ըսէ. Դուք ինծի մտիկ չըրիք, որ ամէն մէկը իր եղբօրը համար, ու ամէն մէկը իր ընկերին համար ազատութիւն քարոզէ. ահա ես ձեզի համար՝ կ՚ըսէ Տէրը, [մ] սուրին՝ ժանտախտին ու սովին ազատութիւն կը քարոզեմ. ու ձեզ՝ [յ] երկրիս բոլոր թագաւորութիւններուն մէջ 18 նեղութեան պիտի մատնեմ։ Եւ [ն] զուարակը երկուքի կտրելով, ու անոր կտորներուն մէջտեղէն անցնելով՝ իմ առջևս ըրած ուխտերնուն խօսքերը չկատարող, և իմ ուխտս զանց ընող մարդիկները 19 պիտի մատնեմ, Այսինքն Յուդային իշխանները, ու Երուսաղէմին իշխանները, պալատականները, և քահանաները, ու երկրին բոլոր ժողովուրդը՝ որոնք զուարակին կտոր- 20 ներուն մէջտեղէն անցան, Զանոնք իրենց թշնամիներուն ձեռքը, ու իրենց հոգին փնտռողներուն ձեռքը պիտի մատնեմ. և անոնց [շ] դիերը երկինքի թռչուններուն ու երկրի գազաններուն կերակուր պի- 21 տի ըլլան։ Եւ Յուդայի Սեդեկիա թագաւորը, ու անոր իշխանները՝ իրենց թշնամիներուն ձեռքը, ու իրենց հոգին փնտռողներուն ձեռքը, և [ո] ձեզմէ դարձող Բաբելոնի թագաւորին զօրքերուն ձեռքը 22 պիտի մատնեմ։ [չ] Ահա ես հրամայեցի կ՚ըսէ Տէրը, ու զանոնք աս քաղաքը ետ պիտի բերեմ, և անոր դէմ պատերազմ պիտի ընեն, [պ] ու զանիկայ պիտի առնեն ու կրակով

Ն. Ք. Ծ.
Իբր 590

հ Ել. իա. 2. իգ. 10. բ Օր. ժե. 12.
ձ Դ Թագ. իգ. 3. Նեեմ. ժ. 29.
ղ Գլ. է. 10.
ճ Ել. ի. 7. Ղև. ժթ. 12.
մ Գլ. լբ. 24, 36.
յ բ Օր. իը. 25, 64. Գլ. իթ. 18.
ն Տես Ծն. ժե. 10, 17.
շ Գլ. է. 33. ժզ. 4. ժթ. 7.
ո Տես Գլ. լէ. 5, 11.
չ Գլ. լէ. 8, 10.
պ Գլ. լը. 8. լթ. 1, 2, 8. ծբ. 7, 13.

այրեն. եւ ւ Յուդայի քաղաքները՝ անբնակ ամայութեան պիտի դարձնեմ ։

ԳԼ. ԼԵ

1 Երեմիա՝ Ռեքաբեանց հնազանդութիւնը յիշելով, 12 կը դատապարտէ Հրէից անհնազանդութիւնը ։ 18 Աստուած կ՚օրհնէ Ռեքաբեանները իրենց հնազանդութեանը համար ։

1 Յուդայի թագաւորին Յովսիայի որդւոյն Յովակիմին օրերը՝ Տէրոջը կողմանէ Երեմիային եղած 2 խօսքն է, որ ըսաւ. ա Ռեքաբեանց տունը գնա, ու անոնց հետ խօսէ՛, եւ զանոնք Տէրոջը տունը՝ մէկ բ սենեակ մը տար, ու անոնց գինի խմցուր ։ 3 Եւ Քաբասինիայի որդւոյն Երեմիային որդին Յեզոնիան, ու անոր եղբայրները, եւ բոլոր որդիները, ու Ռեքաբեանց բոլոր տունը 4 առի. Եւ զանոնք Տէրոջը տունը տարի Սեղղումի որդւոյն Մաասիա գ դռնապանին սենեակին վրայ եղող իշխաններուն սենեակին քով՝ Աստուծոյ մարդուն Յեգդողիայի որդւոյն Անանի որդւոցը սենեակը. 5 Ու Ռեքաբեանց տանը որդւոցը առջեւը գինիով լեցուն ամաններ ու գաւաթներ դրի, եւ անոնց ըսի. 6 Գինի խմեցէ՛ք ։ Ու անոնք ըսին. Գինի չենք խմեր. քանզի մեր հայրը՝ դ Ռեքաբի որդին Յովնադաբ մեզի պատուիրեց ու ըսաւ. Դուք ու ձեր որդիքը յաւիտեան գինի 7 չխմէ՛ք. Եւ տուն չշինէ՛ք, ու սերմ չցանէ՛ք, եւ այգի չտնկէ՛ք ու չստանաք. Հապա ձեր բոլոր օրերը վրաններու մէջ բնակեցէ՛ք. ե որպէս զի ձեր պանդուխտ եղած երկրին վրայ շատ 8 օրեր ապրիք ։ Ու մեր հօրը Ռեքաբի որդւոյն Յովնադաբին բոլոր մեզի հրամայածին պէս՝ անոր խօսքը մտիկ ընելով՝ մեր բոլոր օրերուն մէջ՝ մենք, մեր կնիկները, մեր տղաքները ու մեր աղջիկները գինի 9 չենք խմեր. Եւ բնակելու համար տուներ չենք շիներ, ու այգի եւ ագարակ ու սերմ չենք ստանար. 10 Հապա վրաններու մէջ կը բնակինք, ու հնազանդութիւն ընելով՝ մեր հօրը Յովնադաբին բոլոր հրամայածը ՚ի գործ կը դնենք. 11 Բայց երբոր Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը — երկիրը ելաւ, ըսինք. Եկէ՛ք, Քաղդէացւոց զօրքին երեսէն, ու Ասորւոց զօրքին երեսէն Երուսաղէմ երթանք. այսպէս Երուսաղէմի մէջ կը բնակինք ։

12 Եւ Տէրոջը խօսքը Երեմիային 13 եղաւ՝ ըսելով. Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը այսպէս կ՚ըսէ. Գնա, Յուդայի մարդիկներուն ու Երուսաղէմի բնակիչներուն ըսէ՛. Իմ խօսքերս մտիկ ընելու համար զ խրատ չէ՞ք ընդունիր, կ՚ըսէ Տէրը ։ 14 Ռեքաբի որդւոյն Յովնադաբին՝ իր որդւոցը գինի չխմելու համար պատուիրած խօսքերը հաստատ պահուեցան. վասն զի իրենց հօրը հրամանին հնազանդութիւն ընելով, մինչեւ այս օրս չեն խմեր. է բայց թէեւ ես ձեզի խօսեցայ՝ կանուխ ելլելով ու խօսելով, սակայն ինծի մտիկ 15 չըրիք, ը Եւ իմ բոլոր ծառաներս մարգարէները ձեզի խրկեցի կանուխ ելլելով ու խրկելով, ու ըսի. թ Ամէն մարդ իր չար ճամբայէն դառնայ, եւ բարի գործքեր ըրէք, ու օտար աստուածներու ետեւէ մի՛ երթաք՝ որ անոնց ծառայութիւն ընէք, որպէս զի ձեզի ու ձեր հայրերուն տուած երկրիս մէջը բնակիք. բայց ձեր ականջը չծռեցիք, 16 ու ինծի մտիկ չըրիք ։ Եւ Ռեքաբի որդւոյն Յովնադաբին որդիքը՝ իրենց հօրը պատուիրած հրամանը հաստատ պահեցին. բայց այս ժողովուրդը ինծի մտիկ չըրաւ ։ 17 Անոր համար զօրաց Տէր Աստուածը՝ Իսրայէլին Աստուածը այսպէս կ՚ըսէ. Ահա ես Յուդային, ու Երուսաղէմի բոլոր բնակիչներուն վրայ պիտի բերեմ այն բոլոր չարիքը՝ որ անոնց համար խօսեր էի. ժ վասն զի անոնց խօսեցայ, բայց մտիկ չըրին, ու անոնց կանչեցի, բայց պատասխան չտուին ։

18 Ու Երեմիա՝ Ռեքաբեանց տանը ըսաւ. Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը այսպէս կ՚ըսէ. Որովհետեւ ձեր հօրը Յովնադաբին պատուէրը մտիկ ըրիք, ու անոր բոլոր հրամանները պահեցիք, եւ ձեզի ամէն պատուիրածին պէս ըրիք. 19 Անոր համար զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը այսպէս կ՚ըսէ. Ռեքաբեան Յովնադաբէն՝ միշտ ի իմ առջեւս կայնող մարդ պակաս պիտի չըլլայ ։

ԳԼ. ԼԶ

1 Երեմիա իր մարգարէութիւնը գրել կու տայ Բարուքին, 5 եւ հրապարակաւ կարդալ կու տայ ։ 11 Իշխանները Միքիային միջոցաւ կ՚իմանան այս բանը, եւ Յուդին կը խրկեն որ բերէ այն գրուածը, ու զանիկայ կը կարդան ։ 19 Կ՚ուզեն որ Բարուքը ու Երեմիան պահուին ։ 20 Յովակիմ թագաւորը այս մարգարէութեանը մէկ մասը մտիկ կ՚ընէ, ու տոմսը այրել կու տայ ։ 27 Երեմիա անոր դատաստանը կը ծանուցանէ ։ 32 Բարուք մէկ նոր օրինակ մը կը գրէ ։

1 Ու եղաւ որ Յուդայի թագաւորին Յովսիայի որդւոյն Յովակիմին չորրորդ տարին՝ Տէրոջը կողմանէ այս խօսքը եղաւ Երեմիային, ըսե- 2 լով. Քեզի ա մէկ գիրքի տոմս մը առ, ու բ անոր վրայ գրէ ան բոլոր

Ն. Ք. ԴՔ. Իրր 590

ւ Գլ. Թ. 11, Ող. 2. 6.

Իրր 607

ա Դ Թագ. Ժ. 15, Ա Մն. Բ. 55.

բ Դ Թագ. Դ. 5.

գ Դ Թագ. ԺԲ. 9, ԻԵ. 18, Ա Մն. Թ. 18, 19.

դ Դ Թագ. Ժ. 15.

ե Ել. Ի. 12, Եփե. Զ. 2, 3.

Ն. Ք. ԴՔ. Իրր 607

զ Գլ. ԼԲ. 33.

է Բ Մն. ԼԶ. 15, Գլ. Է. 13, ԻԵ. 3.

ը Գլ. Է. 25, ԻԵ. 4.

թ Գլ. ԺԸ. 11, ԻԵ. 5, 6.

ժ Առակ. Ա. 24, Եսա. ԿԵ. 12, ԿԶ. 4, Գլ. Է. 13.

ի Գլ. ԺԵ. 19.

ա Եսա. Ը. 1, Եզեկ. Բ. 9, Զաք. Ե. 1.

բ Գլ. Լ. 2.

Ն. Ք. ԴՔ.
Իրր 607

ա Գլ. իե. 3։
բ Գլ. իե. 15, ևն։
գ Հմր 7. Գլ. իզ. 3։
դ Գլ. ժը. 8. Յովն. գ. 8։
ե Գլ. լբ. 12։
զ Տես Գլ. խե. 1։
է Ղեւ. ժզ. 29. իգ. 27—32. Գործ. իէ. 9։
ը Հմր 3։
* Եբր. անոնց աղօթքը Տէրոջը առջեւ իյնայ։

Իրր 606

թ Գլ. իզ. 10։

խօսքերը՝ որ քեզի հետ խօսելու
սկսած օրէս՝ [ա]Յովսիայի օրերէն
մինչեւ աս օրս Իսրայէլի վրայով, ու
Յուդայի վրայով, եւ [բ]բոլոր ազգե-
3 րուն վրայով խօսեցայ։ [գ]Կարելի է
որ Յուդայի տունը լսէ ան բոլոր
չարիքը՝ որ ես կը մտածեմ անոնց
ընելու, որպէս զի [դ]ամէն մարդ իր
չար ճամբայէն դառնայ, եւ ես ա-
նոնց անօրէնութիւնը ու մեղքը նե-
րեմ։
4 Ու Երեմիա՝ [ե]Ներիայի որդին
Բարուքը կանչեց. եւ [զ]Բարուք՝ Ե-
րեմիային բերնէն՝ Տէրոջը անոր
ըսած բոլոր խօսքերը ան գիր-
5 քի տոմսին վրայ գրեց։ Ու
Երեմիա՝ Բարուքին պատուի-
րեց ու ըսաւ. Ես —— ար-
գիլուած եմ. Տէրոջը տունը
6 երթալու կարող չեմ. Ուստի
դուն երթաս, ու [է]ծոմապահու-
թեան օրը Տէրոջը տանը մէջ ժո-
ղովուրդին ականջներուն իմ բեր-
նէս գրած տոմսէդ Տէրոջը խօսքե-
րը կարդաս, ու նաեւ իրենց քա-
ղաքներէն եկող բոլոր Յուդային
ականջներուն զանոնք կարդաս.
7 [ը]Գուցէ *Տէրոջը առջեւ իյնալով
աղօթք ընեն", եւ ամէն մարդ իր
չար ճամբայէն դառնայ. քանզի
մեծ է ան բարկութիւնը ու սրտմը-
տութիւնը որ Տէրը աս ժողովուր-
8 դին համար խօսեցաւ։ Ու Նե-
րիայի որդին Բարուք՝ Երեմիա
մարգարէին բոլոր իրեն հրամայա-
ծին պէս ըրաւ, եւ ան գիրքէն Տէ-
րոջը խօսքերը կարդաց Տէրոջը
տանը մէջ։
9 Ու եղաւ որ Յուդայի թագաւո-
րին Յովսիայի որդւոյն Յովակիմին
հինգերորդ տարին՝ իններորդ ամի-
սը՝ բոլոր Երուսաղէմի ժողովուր-
դին, ու Յուդայի քաղաքներէն
Երուսաղէմ եկող բոլոր ժողո-
վուրդին՝ Տէրոջը առջեւ ծոմապա-
10 հութիւն քարոզեցին։ Եւ Բա-
րուք՝ Սափան դպիրին որդւոյն
Գամարիային սենեակը՝ Տէրոջը
տանը [թ]Նոր դրանը մուտքը՝ վերի
գաւիթին մէջ բոլոր ժողովուրդին
ականջներուն՝ ան գիրքէն Երեմիա-
յին խօսքերը կարդաց։
11 Եւ Սափանի որդւոյն Գամարիա-
յին որդին Միքիան, երբոր գիր-
քէն Տէրոջը բոլոր խօսքերը լսեց,
12 Թագաւորին տունը՝ դպիրին սե-
նեակը իջաւ. եւ ահա բոլոր իշխան-
ները՝ Եղիսամա դպիր, ու Սեմա-
յիայի որդին Դաղայիան, ու Ա-
քոբորի որդին Եղնաթանը, եւ Սա-
փանի որդին Գամարիան, ու Ա-
նանիայի որդին Սեդեկիան, եւ բո-
լոր իշխանները հոն նստեր էին։
13 Ու Միքիա անոնց պատմեց ան բո-
լոր խօսքերը որ լսեր էր, երբոր
Բարուք ժողովուրդին ականջնե-
14 րուն ան գիրքէն կը կարդար։ Եւ
բոլոր իշխանները՝ Քուսիի որդւոյն
Սեղեմիայի որդւոյն Նաթանիային
որդին Յուդին՝ Բարուքին ղրկե-
ցին՝ ըսելով. Ժողովուրդին ա-
կանջներուն կարդացած տոմսդ
ձեռքդ առ, ու հո՛ս եկուր. Ուստի
Ներիայի որդին Բարուք տոմսը
ձեռքը առաւ, ու անոնց գնաց։
15 Եւ անոնք ըսին անոր. Կ'աղաչենք
նստէ, ու մեր ականջներուն ալ
կարդա զանիկայ։ Եւ Բարուք ա-
16 նոնց ականջներուն կարդաց։ Ու
երբոր ան բոլոր խօսքերը լսեցին,
վախով իրարու կը նայէին. ու
Բարուքին ըսին. Անշուշտ աս
բոլոր խօսքերը թագաւորին պիտի
17 պատմենք։ Եւ Բարուքին հար-
ցուցին ու ըսին. Շնորհք ըրէ՝
պատմէ՝ մեզի թէ ինչպէս գրեցիր
18 աս խօսքերը անոր բերնէն։ Եւ
Բարուք անոնց ըսաւ. Աս խօսքե-
րուն ամէնը անիկայ ինծի բերնով
արտասանեց, ու ես զանոնք մելա-
19 նով —— գրքին մէջը գրեցի։ Ան
ատենը իշխանները Բարուքին ը-
սին. Գնա պահուըտէ՛ թէ դուն եւ
թէ Երեմիան, եւ ուր ըլլալնիդ
մարդ չգիտնայ։
20 Ու անոնք սրահը թագաւորին
մտան. բայց տոմսը Եղիսամա դը-
պիրին սենեակին մէջ պահեր էին.
եւ —— բոլոր խօսքերը թագաւորին
21 ականջներուն պատմեցին։ Եւ
թագաւորը ղրկեց Յուդին որ ան
տոմսը առնէ. ու զանիկայ Եղիսա-
մա դպիրին սենեակէն առաւ. եւ
Յուդին զանիկայ՝ թագաւորին ա-
կանջներուն ու թագաւորին քովը
կայնող բոլոր իշխաններուն ա-
22 կանջներուն կարդաց։ Եւ իննե-
րորդ ամիսը ըլլալով՝ թագաւորը
[ժ]ձմերատանը մէջ նստած էր, ու
առջեւը վառած կրակարան կար։
23 Ու երբոր Յուդի երեք կամ չորս
երես կարդաց, զանիկայ զմելինով
կտրեց, ու կրակարանին կրակին
մէջը նետեց. մինչեւ որ բոլոր տոմսը
կրակարանին կրակին մէջը հատաւ։
24 Եւ թագաւորը ու անոր բոլոր
ծառաները՝ որոնք աս բոլոր խօս-
քերը կը լսէին, չվախցան, ոչ ալ
25 [ի]հանդերձնին պատռեցին. Թէ-
պէտեւ Եղնաթանը, Դաղայիան ու
Գամարիան թագաւորին աղաչեցին
որ տոմսը չայրէ, բայց անոնց մտիկ
26 չըրաւ։ Եւ թագաւորը՝ թագա-
ւորի որդւոյն Յերամիէլին, ու Եզ-
րիէլի որդւոյն Սարայիային, ու Աբ-
դիէլի որդւոյն Սեղեմիային հրամա-

Ն. Ք. ԴՔ.
Իրր 606

ժ Տես Ամով. գ. 15։

ի Դ Թագ. իբ. 11. Ես. լզ. 22. լէ. 1։

Ն. Ք. Գ.Ե. Իբր 606

յեց, որ Բարուք դպիրը ու Երեմիա մարգարէն բռնեն. բայց Տէրը զանոնք պահեց:

Իբր 605

27 Եւ թագաւորը ան տոմսը, ու Երեմիայի բերնէն Բարուքին գրած խօսքերը այրելէն ետքը, Տէրոջը խօսքը եղաւ Երեմիային՝ ըսելով.
28 Նորէն գնա, քեզի մէկ ուրիշ տոմս մը առ, ու անոր վրայ գրէ՛ ան բոլոր առջի խօսքերը՝ որ Յուդայի Յովակիմ թագաւորին այրած առ-
29 ջի տոմսին մէջը կային: Եւ Յուդայի Յովակիմ թագաւորին ըսէ. Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Դուն ատ տոմսը այրեցիր, ըսելով թէ՝ ինչու համար անոր վրայ գրեցիր թէ՝ Բաբիլոնի թագաւորը անպատճառ պիտի գայ, ու աս երկիրը պիտի աւրէ, և անկէ մարդը ու անասունը պիտի վերցընէ:
30 Անոր համար Տէրը՝ Յուդայի Յովակիմ թագաւորին վրայով այսպէս կ'ըսէ. †Անիկայ՝ Դաւիթի աթոռին վրայ նստող մարդ պիտի չունենայ. և անոր մեռելը ցորեկը տաքի մէջ՝ ու գիշերը ցուրտի մէջ
31 ‡պիտի ձգուի: Ու անոր և անոր սերունդին ու անոր ծառաներուն §այցելութիւն պիտի ընեմ իրենց անօրէնութեանը համար. և անոնց վրայ, ու Երուսաղեմի բնակչացը վրայ, ու Յուդայի մարդոցը վրայ պիտի բերեմ ան ամէն չարիքը որ *անոնց խօսեցայ, և անոնք մտիկ չըրին:
32 Ու Երեմիա մէկ ուրիշ տոմս մը առաւ, ու զանիկայ Ներիայի որդւոյն Բարուք դպիրին տուաւ. և անիկայ անոր վրայ Երեմիայի բերնէն՝ Յուդայի Յովակիմ թագաւորին կրակով այրած գիրքին բոլոր խօսքերը գրեց. ու անոնց վրայ՝ անոնց պէս ուրիշ շատ խօսքեր աւելցաւ:

† Գլ. իբ. 30.

‡ Գլ. իբ. 19.

§ Գլ. իգ. 34.

* Կամ՝ անոնց համար

ԳԼ. ԼԷ

1 Երբոր Քաղդէացիք Եգիպտացւոց պատճառով Երուսաղէմը պաշարելէն ետ կը քաշուին, Սեդեկիա թագաւորը լուր կը ղրկէ Երեմիային՝ որ ժողովուրդին համար աղօթք ընէ: 6 Երեմիա կը մարգարէանայ թէ Քաղդէացիք անշուշտ պիտի դառնան և յաղթութիւն ընեն. 11 Ինքը իբրև փախստական կը բռնուի, կը ծեծուի ու բանտը կը դրուի. 16 կը հաստատէ թէ Սեդեկիան գերի պիտի տարուի. 18 իր ազատութեանը համար աղաչանք կ'ընէ, ու քիչ մը հանգստութիւն կը շնորհուի իրեն:

Իբր 599

− Դ Թագ. իդ. 17. Բ Մն. լզ. 10. Գլ. իբ. 24. ԾԲ.

‡ Բ Մն. լզ. 12. 14.

1 Եւ Յովսիայի որդին − Սեդեկիա թագաւորը՝ Յովակիմի որդւոյն Յեքոնիային տեղը թագաւորեց, որն որ Բաբիլոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը Յուդայի վրայ թա-
2 գաւոր դրաւ: ‡Բայց անիկայ՝ ու անոր ծառաները ու երկրին ժողովուրդը՝ Տէրոջը Երեմիա մարգարէին ձեռքովը խօսած խօսքերը մտիկ չըրին:
3 Ու Սեդեկիա թագաւորը՝ Սեղեմիային որդին Յուքաղը՝ ու Մաասիայի որդին ‡Սոփոնիա քահանան՝ Երեմիա մարգարէին ղրկեց, ըսելով. Շնորհք ըրէ՝ մեզի համար մեր Տէր Աստուծոյն աղօթք ըրէ:
4 Ան ժամանակը Երեմիա ժողովուրդին մէջ կը մտնէր կ'ելլէր. ու զանիկայ [illegible] բանտը դրած չէին:
5 Ու Եգիպտոսէն †Փարաւոնին զօրքը ելաւ. ‡ու Երուսաղէմը պաշարող Քաղդէացիները երբոր անոնց լուրը լսեցին, Երուսաղէմին վրայէն քաշուեցան:
6 Եւ Տէրոջը խօսքը Երեմիա մար-
7 գարէին եղաւ, ըսելով. Իսրայէլին Տէր Աստուածը այսպէս կ'ըսէ. Ինծի հարցընելու համար §ձեզ ինծի ղրկող Յուդայի թագաւորին այսպէս ըսէք. Ահա ձեզի օգնութեան համար ելլող Փարաւոնի զօրքը իր երկիրը Եգիպտոս պիտի
8 դառնայ. ‡Ու Քաղդէացիք պիտի դառնան, և աս քաղաքիս դէմ պատերազմ պիտի ընեն. ու զանիկայ պիտի առնեն, և զանիկայ
9 կրակով այրեն: Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Մի խաբէք ձեր անձերը, ըսելով թէ՝ Քաղդէացիք անշուշտ մեզմէ պիտի երթան. վասն զի
10 պիտի չերթան. ⁼Քանզի թէև ձեզի հետ պատերազմ ընող Քաղդէացւոց բոլոր զօրքը զարնէք, ու անոնցմէ [illegible] մէկ քանի վիրաւորուած մարդիկ մնան, անոնց ամէն մէկը իր վրանէն ելլելով՝ աս քաղաքը կրակով պիտի այրեն:
11 ‡Ու երբոր Քաղդէացւոց զօրքը՝ Փարաւոնի զօրքին պատճառաւը՝ Երուսաղէմի վրայէն քաշուեցան.
12 Երեմիա Երուսաղէմէն ելաւ որ Բենիամինի երկիրը երթայ, ու անկէ ժողովրդեան մէջը իր բաժինը
13 առնէ: Ու երբոր անիկայ Բենիամինի դուռն էր, հոն Անանիայի որդւոյն Սեղեմիայի որդին՝ Յերիա անունով տասնապետ մը կար. և անիկայ Երեմիա մարգարէն բռնեց ու ըսաւ. Դուն Քաղդէացւոց կողմը
14 կ'անցնիս: Ու Երեմիա ըսաւ. Սուտ է, ես Քաղդէացւոց կողմը չեմ անցնիր. բայց անիկայ անոր մտիկ չըրաւ. ու Յերիա բռնեց Երեմիան, ու զանիկայ իշխաննե-
15 րուն տարաւ: Եւ իշխանները Երեմիային սրդողեցան, ու զանիկայ ծեծեցին, †և բանտարկեցին Յովնաթան դպիրին տանը մէջ. վասն զի ան տունը բանտ ըրեր էին:
16 Երբոր Երեմիա խրանոցը ու խուցերուն մէջը մտաւ, ու հոն շատ

Ն. Ք. Գ.Ե. Իբր 599

590

‡ Գլ. իա. 1. իթ. 25. ծբ. 24.

† Տես Դ Թագ. իդ. 7. Եզեկ. ժէ. 15.

‡ Հմր 11. Գլ. լդ. 21.

§ Գլ. իա. 2.

‡ Գլ. լդ. 22.

⁼ Գլ. իա. 4. 5.

‡ Հմր 5.

† Գլ. լը. 26.

‡ Գլ. լը. 6.

Ն․ Ք․ Դ․Ք․ 589

17 ատեն նստաւ, Սեդեկիա թագաւորը
մարդ խրկեց՝ զանիկայ առաւ,
և թագաւորը իր տանը մէջ գաղտուկ
անոր հարցուց, ու ըսաւ․
Արդեօք Տէրոջմէ մէկ խօսք մը կա՞յ։
Ու Երեմիա ըսաւ, Կայ․ նաև
ըսաւ․ Դուն Բաբելոնի թագաւորին
18 ձեռքը պիտի տրուիս։ Ու
Երեմիա ըսաւ Սեդեկիա թագաւորին․
Քեզի, կամ ծառաներուդ,
կամ աս ժողովուրդին դէմ
ինչ մեղք գործեցի որ զիս բանտը
19 դրիք։ Եւ ո՞ւր են ձեր մարգարէները,
որ ձեզի մարգարէութիւն
ըրին, ու ըսին․ Բաբելոնի թագաւորը
ձեր վրայ, ու աս երկրիս
20 վրայ պիտի չգայ։ Եւ հիմա կ'աղաչեմ՝
ով տէր իմ թագաւոր,
մտիկ ըրէ, թող իմ աղաչանքս
քու առջեւդ ընդունելի ըլլայ․ ու
զիս Յովնաթան դպիրին տունը ետ
21 մի՛ խրկեր, որ հոն չմեռնիմ։ Եւ
Սեդեկիա թագաւորը հրամայեց,
ու Երեմիան ⊣բանտին գաւիթը դըրին․ ⊣ Գլ․ ԼԲ․ 2․ ԼԸ․ 13․ 28․
ու ամէն օր հացագործներուն
փողոցէն՝ մէյմէկ նկանակ հաց կու
տային անոր, ⊦մինչեւ որ քաղաքին ⊦ Գլ․ ԼԸ․ 9․ Ծբ․ 6․
հացը բոլորովին հատաւ․ ու Երեմիա
բանտին գաւիթին մէջը կը
նստէր։

ԳԼ․ ԼԸ․

1 Երեմիա՝ մէկ սուտ բամբասանքով մը Մեղքիային գուբը կը ձգուի․ 7 Աբդեմելէք աղաչանքով մը ազատութիւն կը ստանայ անոր համար։ 14 Երեմիա գաղտնի խօսակցութիւն ընելով թագաւորին հետ, կը յորդորէ զանիկայ որ հնազանդի Քաղդէացւոց, ու իր կեանքը ազատէ․ 24 Թագաւորին պատուէրին համեմատ՝ իշխաններէն կը պահէ իրենց ըրած գաղտնի խօսակցութիւնը։

1 Եւ Մատթանի որդին Սափատիա,
ու Փասուրի որդին
Գոդողիա և Սեղեմիայի որդին
−Յուքաղ, ու Մեղքիայի որդին − Գլ․ Լէ․ 3․
⊧Փասուր՝ ‡Երեմիային բոլոր ժողովրդեան ⊧ Գլ․ Իա․ 1․
հետ խօսած խօսքերը ‡ Գլ․ Իա․ 8․
2 լսեցին, որ ըսաւ․ Տէրը այսպէս
կ'ըսէ․ ⊤Աս քաղաքիս մէջ կեցողը՝ ⊤ Գլ․ Իա․ 9․
սրով, սովով ու ժանտախտով
պիտի մեռնի․ իսկ Քաղդէացւոց
ելլողը ողջ պիտի մնայ․ և անոր
կեանքը իրեն աւարի մը պէս պիտի
3 ըլլայ, ու պիտի ապրի։ Տէրը ⊦ Գլ․ Իա․ 10․ ԼԲ․ 3․
այսպէս կ'ըսէ․ ⊦Աս քաղաքը անպատճառ
Բաբելոնի թագաւորին
զօրքին ձեռքը պիտի տրուի, ու
4 զանիկայ պիտի առնէ։ Եւ իշխանները
թագաւորին ըսին․ Կ'աղաչենք,
⊣թող աս մարդը մեռցուի․ ⊣ Տես Գլ․ Իզ․ 11․
ինչու որ աս քաղաքիս մէջ
մնացած պատերազմական մարդոց
ձեռքերը, ու բոլոր ժողովուրդին
ձեռքերը կը թուլցնէ՝ անոնց ասանկ
խօսքեր խօսելով․ վասն զի
աս մարդը աս ժողովուրդին խաղաղութիւնը
չփնտռեր, հապա անոր
5 չարիքը։ Եւ Սեդեկիա թագաւորը
ըսաւ․ Ահա՛ անիկայ ձեր
ձեռքն է․ որովհետեւ թագաւորը
ձեր քովը կարողութիւն մը չունի։
6 ⊦Ու Երեմիան առին, և զանիկայ ⊦ Գլ․ Լէ․ 21․
թագաւորի որդւոյն Մեղքիային
գուբը նետեցին, որ բանտին գաւիթին
մէջն էր․ ու Երեմիան
չուաններով իջեցուցին․ և ան
գուբին մէջը ջուր չկար, հապա
մինակ տիղմ․ ու Երեմիա տիղմին
մէջը կ'ընկղմէր։

7 ⊏Եւ թագաւորին տունը եղող ⊏ Գլ․ ԼԹ․ 16․
Եթէովպացի ներքինին Աբդեմելէք
լսեց որ Երեմիան գուբը ձգեցին․
ու թագաւորը Բենիամինի դուռը
8 կը նստէր։ Եւ Աբդեմելէքը թագաւորին
տունէն ելաւ, ու թա-
9 գաւորին խօսեցաւ, ու ըսաւ․ Ո՛վ
տէր իմ թագաւոր՝ աս մարդիկները
գէշ ըրին՝ ամէն ինչ որ Երեմիա
մարգարէին ըրին՝ զանիկայ գուբը
նետելով․ քանզի քաղաքիս մէջ
հաց չգտնուելուն համար՝ անիկայ
իր տեղը անօթութենէն *պիտի
10 մեռնի"։ Եւ թագաւորը Եթէովպացի * Կամ՝ տեղէն կը մեռնի։
Աբդեմելէքին հրամայեց ու
ըսաւ․ Ասկէ քեզի հետ երեսուն
մարդ առ, ու Երեմիա մարգարէն
գուբէն հանէ, քանի որ մեռած
11 չէ։ Եւ Աբդեմելէք իր հետը առաւ
մարդիկները, ու թագաւորին
տունը՝ շտեմարանին տակը գնաց,
և անկէ պատռած լաթեր ու հին
լաթեր առաւ, և զանոնք չուաններով
գուբը Երեմիային իջեցուց։
12 Ու Եթէովպացի Աբդեմելէքը Երեմիային
ըսաւ․ Աս պատռած ու
հին լաթերը թեւերուդ տակը՝
չուաններուն տակէն դիր․ ու Երե-
13 միա այնպէս ըրաւ։ ⊧Ու Երեմիան ⊧ Տես Հմր 6․
չուաններով քաշեցին, և զանիկայ
գուբէն դուրս հանեցին․ ու Երեմիա
⊦բանտին գաւիթին մէջը նստաւ։ ⊦ Գլ․ Լէ․ 21․

14 Եւ Սեդեկիա թագաւորը մարդ
խրկեց՝ ու Երեմիա մարգարէն իր
քովը առաւ Տէրոջը տունը եղող
երրորդ մուտքը․ և թագաւորը
Երեմիային ըսաւ․ Քեզի մէկ բան
մը պիտի հարցընեմ, ինծմէ բան
15 մի՛ պահեր։ Ու Երեմիա ըսաւ
Սեդեկիային․ Թէ որ քեզի պատմեմ,
չէ՞ որ զիս անշուշտ պիտի
մեռցընես․ և թէ որ քեզի խրատ
տամ, ինծի մտիկ պիտի չընես։
16 Բայց Սեդեկիա թագաւորը Երեմիային
գաղտուկ երդում ըրաւ, ու
ըսաւ․ ‡Մեզի աս հոգին ստեղծող ‡ Ես․ Ծէ․ 16․
Տէրը կենդանի է՝ որ քեզ պիտի
չմեռցընեմ, և քեզ պիտի չմատ-

նեմ այս մարդիկներուն ձեռքը՝ ո-
17 րոնք քու հոգիդ կը փնտռեն ։ Ան
ատենը Երեմիա Սեդեկիային ըսաւ.
Զօրաց Տէր Աստուածը՝ Իսրայէլին
Աստուածը այսպէս կ՚ըսէ. Թէ որ
լԲաբելոնի թագաւորին իշխաններուն խելլես, քու հոգիդ ողջ պիտի
մնայ. և աս քաղաքը կրակով պիտի
չայրի. հապա դուն ու քու տունդ
18 ողջ պիտի մնաք. Բայց թէ որ
Բաբելոնի թագաւորին իշխաններուն չելլես, ան ատենը աս քաղաքը
Քաղդէացւոց ձեռքը պիտի տրուի,
ու զանիկայ կրակով պիտի այրեն.
և ծդուն անոնց ձեռքէն պիտի չա-
19 զատիս ։ Ու Սեդեկիա թագաւորը
Երեմիային ըսաւ. Քաղդէացւոց
կողմը անցած Հրէաներէն կը վախնամ. չըլլայ որ զիս անոնց ձեռքը
տան, ու կինծի հետ անարգանօք
20 վարուին ։ Ու Երեմիա ըսաւ. Պիտի չտան. կ՚աղաչեմ՝ Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէ որ քեզի պիտի ըսեմ,
որպէս զի քեզի աղէկ ըլլայ, ու քու
21 անձդ ապրի ։ Բայց թէ որ ելլել
չուզես, Տէրոջը ինծի ցուցուցած
22 բանը աս է. Ահա Յուդայի թագաւորին տունը մնացած բոլոր կնիկները՝ Բաբելոնի թագաւորին իշխաններուն պիտի տարուին. ու ան
կիները պիտի ըսեն. Քու բարեկամներդ քեզ հրապուրեցին, ու
քեզ յաղթեցին. ոտքերդ տիղմի
մէջ ընկղմելուն պէս՝ անոնք ետ
23 քաշուեցան ։ Ու քու բոլոր կնիկներդ ու հտղաքներդ Քաղդէացիներուն պիտի հանեն. ձդուն ալ անոնց ձեռքէն պիտի չազատիս.
հապա Բաբելոնի թագաւորին ձեռքովը պիտի բռնուիս. և դուն
*պատճառ պիտի ըլլաս որ աս քա-
24 ղաքը կրակով այրի" ։ Ու Սեդեկիա
ըսաւ Երեմիային. Աս խօսքերը
մարդ մը չիմանայ, ու դուն պիտի
25 չմեռնիս ։ Ու թէ որ իշխանները
քեզի հետ խօսիլ լսեն ու քեզի գան, ու քեզի ըսեն. Հիմա
թագաւորին հետ ինչ խօսեցար՝
մեզի պատմէ. մեզմէ մի՛ պահեր,
ու քեզ չենք մեռցըներ. և թագաւորը քեզի հետ ինչ խօսեցաւ.
26 Ան ատենը անոնց ըսես. ղԵս թագաւորին առջևը աղաչանք ըրի, որ
զիս ճՅովնաթանին տունը ետ
27 չղրկէ, որ հոն մեռնիմ ։ Ու բոլոր
իշխանները Երեմիային եկան, ու
անոր հարցուցին. և անոնց պատմեց աս ամէն խօսքերուն համեմատ՝
որ թագաւորը պատուիրեր էր. ու
անոր խօսելէն դադրեցան. վասն
28 զի բանը չյայտնուեցաւ ։ Ու մԵրեմիա բանտին գաւիթին մէջը կը
նստէր՝ մինչև Երուսաղէմին առնուած օրը. ու երբոր Երուսաղէմը առնուեցաւ, անիկայ հոն էր ։

Ն. Ք. ԴՔ. 589

լ Գլ. ԼԹ. 3 ։

խ Դ Թագ. ԻԴ. 12 ։

ծ Գլ. ԼԸ. 4 ։ ԼԴ. 3 ։ Հմր 23 ։

կ Ա Թագ. ԼԱ. 4 ։

հ Գլ. ԼԹ. 6 ։ ԽԱ. 10 ։

ձ Հմր 18 ։

* Եբր. աս քաղաքը կրակով պիտի այրես ։

ղ Գլ. ԼԷ. 20 ։

ճ Գլ. ԼԷ. 15 ։

մ Գլ. ԼԷ. 21 ։ ԼԹ. 14 ։

ԳԼ. ԼԹ

1 Երուսաղէմը կ՚առնուի ։ 4 Սեդեկիային աչքերը կը կուրցընեն, ու Բաբելոն կը տանին ։ 8 Քաղաքը կը կործանի ։ 9 Ժողովուրդը գերի կը տարուի ։ 11 Նաբուզարդանը պատուէր կու տայ որ Երեմիային աղէկ խնամք ընեն ։ 15 Աստուծոյ խոստմունքը Աբդեմելէքին ։

1 աՅուդայի Սեդեկիա թագաւորին
իններորդ տարին տասներորդ
ամիսը՝ Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը իր բոլոր զօրքովը
Երուսաղէմ եկաւ. ու զանիկայ
2 պաշարեցին ։ Սեդեկիային մետասաներորդ տարին չորրորդ ամիսը՝
ամսուն իններին քաղաքին պարիսպը
3 ճեղքուեցաւ ։ Ու Բաբելոնի թագաւորին բոլոր բիշխանները՝ այսինքն Ներգեղսարասար, Սամեգարնաբու, †Սարսեքիմ Ներբինապետը, Ներգեղսարասար մոգպետը",
ու Բաբելոնի թագաւորին բոլոր
մնացած իշխանները եկան միջին
դուռը նստան ։
4 գՈւ երբոր Յուդայի Սեդեկիա
թագաւորը, ու բոլոր պատերազմական մարդիկները զանոնք տեսան, փախան, ու քաղաքէն՝ գիշերով թագաւորին պարտէզին
ճամբայովը երկու պարսպին մէջի
դռնէն ելան. ու [illegible] ճամ-
5 բան ելան ։ Ու Քաղդէացւոց զօրքը անոնց ետևէն ինկան, ու Երիքովի դաշտերուն մէջ դՍեդեկիային հասան, և զանիկայ բռնեցին,
ու Եմաթի երկիրը եՌեբլայի մէջ՝
Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին քով հանեցին, որ ա-
6 նոր դատաստանը տեսաւ ։ Ու
Բաբելոնի թագաւորը Ռեբլայի
մէջ Սեդեկիային տղաքը անոր
աչքերուն առջևը մորթեց. ու Բաբելոնի թագաւորը Յուդայի բոլոր
7 ազնուականները մորթեց ։ Ու
զՍեդեկիային աչքերը կուրցուց, ու
զանիկայ պղնձէ շղթաներով կապեց,
8 որ Բաբելոն տանի ։ Ու Քաղդէացիները թագաւորին տունը ու ժողովուրդին տուները կրակով այրեցին, ու Երուսաղէմին պա-
9 րիսպները փլցուցին ։ էՈւ Նաբուզարդան դահճապետը քաղաքին
մէջ մնացած ժողովուրդին մնացորդը, ու իրեն անցնող փախստականները, և ժողովուրդին ուրիշ
մնացորդները Բաբելոն գերի տա-
10 րաւ ։ Ու ըՆաբուզարդան դահճապետը Յուդայի երկրին մէջ թողուց
ժողովուրդին աղքատներէն անոնք
որ բան մը չունէին. և նոյն օրը
անոնց այգիներ ու արտեր տուաւ ։
11 Ու Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր

Ն. Ք. ԴՔ. 589

590

ա Դ Թագ. ԻԵ. 1—4 ։ Գլ. ԾԲ. 4—7 ։

588

բ Գլ. ԼԸ. 17 ։

† Կամ՝ Սարսեքիմ, Ռաբսարիս, Ներգեղսարասար, Ռաբմագ ։

գ Դ Թագ. ԻԵ. 4, ԵՏ. ։ Գլ. ԾԲ. 7, ԵՏ. ։

դ Գլ. ԼԲ. 4 ։ ԼԸ. 18, 23 ։

ե Դ Թագ. ԻԳ. 33 ։

զ Եզեկ. ԺԲ. 13 ։ Գլ. ԼԲ. 4 ։

է Դ Թագ. ԻԵ. 11, ԵՏ. ։ Գլ. ԾԲ. 15 ։

ը Հմր 10, 11 ։ ԵՏ. ։ Տե՛ս ԼԵ. 36 ։

Ն. Ք. Գճ. 588

թագաւորը՝ Երեմիային համար՝
Նաբուզարդան դահճապետին պա-
12 տուիրեց ու ըսաւ. Զանիկայ ա՛ռ,
և աչքդ անոր վրայ ըլլայ, ու անոր
ամենևին չարիք մի՛ հասցըներ.
հապա ինչ որ քեզի ըսէ, անոր
13 այնպէս ըրէ։ Եւ Նաբուզարդան
դահճապետը, ու Նաբուսազբան
ներքինապետը, ու Ներգեղսարա-
սար մոգպետը, և Բաբելոնի թա-
գաւորին բոլոր նախարարները մարդ
14 խրկեցին, Ու Երեմիան ծբանտին — ծ Գլ. լը. 28.
գաւիթէն առին, ու զանիկայ Սա-
փանի որդւոյն կԱքիկամի որդւոյն — կ Գլ. իզ. 24.
հԳոդողիային տուին, որ զանիկայ — հ Գլ. խ. 5.
տունը տանի. ու անիկայ ժողո-
վուրդին մէջը բնակեցաւ։
15 Եւ Տէրոջը խօսքը եղաւ Երե-
միային, երբոր անիկայ բանտին
գաւիթին մէջը արգիլուած էր,
16 ըսելով. Գնա՛ ձԵթէովպացի Աբ- — ձ Գլ. լը. 7. 12.
դեմելէքին խօսէ, ու ըսէ. Զօ-
րաց Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը
այսպէս կ'ըսէ. Ահա ես աս քաղա-
քիս վրայով ղըսած խօսքերս 'ի — ղ Դան. թ. 12.
գործ պիտի դնեմ, չարիքի և չէ
թէ բարիքի համար. ու ան օրը
քու աչքերուդ առջևը պիտի կա-
17 տարուին։ Եւ ան օրը քեզ պիտի
ազատեմ, կ'ըսէ Տէրը. ու պիտի
չտրուիս ան մարդիկներուն ձեռքը՝
որոնց երեսէն դուն կը վախնաս։
18 Վասն զի քեզ անշուշտ պիտի ա-
զատեմ. ու սրով պիտի չիյնաս. — ճ Գլ. խա. 9. խե. 5. Ա Մն. ե. 20. Սաղ. լէ. 40.
և ճքու կեանքդ քեզի աւար մը
պէս պիտի ըլլայ. քանզի ինծի
ապաւինեցար՝ կ'ըսէ Տէրը։

ԳԼ. Խ

1 Երեմիա Նաբուզարդանէն ազատ թող տրուելով՝ Գոդողիային քովը կ'երթայ։ 7 Ցրուած Հրեաներն ալ անոր քովը կը ժողվուին։ 13 Յոհանան՝ Իսմայելին դաւաճանութիւնը կը յայտնէ, բայց Գոդողիա անոր չհաւատար։

1 Ան խօսքը՝ որ Տէրոջը կողմանէ Ե-
րեմիային եղաւ, Նաբուզարդան
դահճապետը զանիկայ Ռամայէն
աարձակելէն ետքը. վասն զի Բա- — ա Գլ. լթ. 14.
բելոն տարուելու Երուսաղէմի ու
Յուդայի բոլոր գերիներուն մէջ
զանիկայ ալ շղթաներով կապած
առեր էին։
2 Եւ դահճապետը Երեմիան առնե-
լով, բանոր ըսաւ. Քու Տէր Աս- — բ Գլ. ծ. 7.
տուածդ աս տեղւոյս վրայ աս չա-
3 րիքը խօսած է. Ու Տէրը զանիկայ
բերաւ, ու իր ըսածին պէս ըրաւ.
գքանզի Տէրոջը դէմ մեղք գործե- — գ Բ Օր. իթ. 24, 25. Դան. թ. 11.
ցիք, և անոր ձայնին մտիկ չըրիք.
4 ու աս բանը ձեզի եղաւ։ Եւ հիմա
ահա այսօր քու ձեռքերուդ շղթա-
ները քակեցի. դթէ որ ինծի հետ — դ Գլ. լթ. 12.
Բաբելոն երթալը քու աչքիդ աղէ-
կ է՝ եկո՛ւր, ու իմ աչքս
քու վրադ պիտի ըլլայ. բայց թէ
որ ինծի հետ Բաբելոն երթալը քու
աչքիդ դէշ կ'երևնայ, զանց ըրէ.
ահա եբոլոր երկիրը քու առջևդ է, — ե Ծն. ի. 15.
ուր որ քեզի աղէկ ու հաճոյ կ'երև-
5 նայ երթալու, հոն գնա։ Ուստի
կամ զԲաբելոնի թագաւորին Յու- — զ Դ Թագ. իե. 22, ՟.
դայի քաղաքներուն վրայ դրած
Սափանի որդւոյն Աքիկամին որդին
Գոդողիան դեռ ես չդարձած՝ անոր
գնա, ու անոր հետ ժողովուրդին
մէջը բնակէ, և կամ ուր որ քեզի
աղէկ կ'երևնայ երթալու, հոն
գնա. ու դահճապետը անոր պա-
շարներ ու պարգև տուաւ, և զա-
6 նիկայ արձակեց։ Ու էԵրեմիա — է Գլ. լթ. 14.
ըՄասփա գնաց Աքիկամի որդւոյն — ը Դատ. ի. 1.
Գոդողիային, և անոր հետ՝ երկրին
մէջ մնացած ժողովուրդին մէջտե-
ղը բնակեցաւ։
7 թՈւ դաշտը եղող բոլոր զօրա- — թ Դ Թագ. իե. 23, ՟.
վարները՝ իրենք ու իրենց մարդիկ-
ները երբոր լսեցին թէ Բաբելոնի
թագաւորը՝ Աքիկամի որդին Գո-
դողիան երկրին վրայ դրաւ, և Բա-
բելոն չքշուած մարդիկները, ու
կնիկները, և տղաքները, ու ժերկ- — ժ Գլ. լթ. 10.
րին աղքատները անոր յանձնեց,
8 Մասփա եկան Գոդողիային. այս-
ինքն՝ իՆաթանիայի որդին Իսմա- — ի Գլ. խա. 1.
յէլը, ու Կարէի որդիքը՝ Յոհանանը
ու Յովնաթանը, և Թանհումեթի
որդին Սարայիան, ու Նետոփա-
թացի Եփիային որդիքը, ու Մա-
քաթիի որդին Յեզոնիան, թէ ի-
րենք և թէ իրենց մարդիկները։
9 Եւ Սափանի որդւոյն՝ Աքիկամին
որդին Գոդողիան՝ անոնց ու անոնց
մարդիկներուն երդում ըրաւ, ու
ըսաւ. Քաղդէացւոց ծառայու-
թիւն ընելէն մի՛ վախնաք. աս երկ-
րիս մէջ բնակեցէք, և Բաբելոնի
թագաւորին ծառայութիւն ըրէք,
10 ու ձեզի աղէկ պիտի ըլլայ։ Եւ ես
ահա Մասփայի մէջ կը բնակիմ,
որ մեզի եկող Քաղդէացիներուն
առջեւ կենամ. ու դուք գինի, և
ամառնային պտուղ ու եղ ժողվե-
ցէք, ու ձեր ամաններուն մէջ
դրէք, և ձեռքերնուդ տակը եղած
11 քաղաքներուն մէջ բնակեցէք։ Ու
Մովաբի մէջ, և Ամմոնի որդւոցը
մէջ, ու Եդովմի մէջ, և ամէն եր-
կիրներու մէջ եղող Հրեաներն ալ
երբոր լսեցին որ Բաբելոնի թագա-
ւորը Հրէաստանի մէջ մնացորդ
թողուցեր է, ու անոնց վրայ՝ Սա-
փանի որդւոյն Աքիկամին որդին
12 Գոդողիան դրեր է, Բոլոր Հրեա-
ները ամէն իրենց ցրուած տեղերէն
դարձան, ու Յուդայի երկիրը՝ Գո-
դողիային Մասփա եկան, և խիստ

Ն. Փ. Դ.Ք. 588

շատ գինի ու ամառնային պտուղներ ժողվեցին ։

13 Եւ Կարէի որդին Յօհանան, ու դաշտը եղող բոլոր զօրավարները՝
14 Մասփա եկան Գոդողիային, Ու անոր ըսին. Գիտե՞ս որ Ամմոնի որդւոցը թագաւորը Բաաղիս՝ Նաթանիայի որդին Իսմայէլը խրկեց քեզ մեռցնելու համար. բայց Աքիկամի որդին Գոդողիան անոնց
15 չհաւատաց ։ Եւ Կարէի որդին Յօհանան Մասփայի մէջ Գոդողիային հետ գաղտուկ խօսեցաւ, ու ըսաւ. Հիմա երթամ, ու Նաթանիայի որդին Իսմայէլը զարնեմ, ու մարդ չիմանայ. ինչո՞ւ անիկայ քեզ մեռցնէ, ու քովդ ժողվուած բոլոր Հրէաները ցրուին, և Յուդայի
16 մնացորդը կորսուի ։ Ու Աքիկամի որդին Գոդողիան՝ Կարէի որդւոյն Յօհանանին ըսաւ. Այդ բանը մի՛ ըներ. վասն զի դուն Իսմայէլին վրայով սուտ կը խօսիս ։

և Տես ԳԼ. ԽԱ. 10.

ԳԼ. ԽԱ.

1 Իսմայէլ՝ նենգութեամբ Գոդողիան և ուրիշները սպաննելով, կը խորհի մնացորդին հետ Ամմոնացւոց երկիրը երթալ ։ 11 Յօհանան գերիները կ'ազատէ, ու միտքը կը դնէ որ Եգիպտոս փախչի ։

1 Ու եղաւ որ՝ եօթներորդ ամսուն մէջ թագաւորական սերունդէն եղող՝ Եղիսամայի որդւոյն —Նաթանիային որդին Իսմայէլը՝ թագաւորին նախարարներովը ու իր հետը տասը մարդով՝ Մասփա եկաւ Աքիկամի որդւոյն Գոդողիային. ու հոն մէկտեղ հաց կերան Մասփայի
2 մէջ ։ Եւ Նաթանիայի որդին Իսմայէլը ու իր հետը եղող տասը մարդը ելան՝ և Սափանի որդւոյն Աքիկամին որդին ‡Գոդողիան սրով զարկին, ու մեռուցին զանիկայ՝ որն որ Բաբելոնի թագաւորը
3 երկրին վրայ դրեր էր ։ Նաև Գոդողիային հետ Մասփայի մէջ եղող բոլոր Հրէաները, և հոն գտնուած Քաղդէացի պատերազմիկները՝ Իսմայէլը կոտորեց ։

— Դ Թագ. ԻԵ. 25. ԳԼ. Խ. 8.

‡ Դ Թագ. ԻԵ. 25.

4 Ու եղաւ որ Գոդողիան մեռցնելէն ետքը՝ հետևեալ օրը դեռ
5 մարդ չիմացած, Սիւքեմէն, Սելովէն ու Սամարիայէն՝ ‡մօրուքնին ածիլած, և հանդերձնին պատռած, ու իրենց մարմնին վրայ կտրածներ ըրած ութսուն մարդ եկան և անոնց ձեռքը ընծաներ ու խնկրուկ կար՝ †Տէրոջը տունը տանելու
6 համար ։ Եւ Նաթանիայի որդին Իսմայէլը՝ Մասփայէն ելաւ զանոնք դիմաւորելու. անիկայ գացած ատենը՝ լալով կ'երթար. ու երբոր անոնց հասաւ, անոնց ըսաւ. Աքիկամի որդւոյն Գոդողիային եկէք ։
7 Ու եղաւ որ երբոր անոնք քաղաքին մէջտեղը եկան, Նաթանիայի որդին Իսմայէլը՝ ինքը՝ իր հետը եղող մարդիկներովը զանոնք մեռցուց, — փոսին մէջը նետեց ։
8 Եւ անոնց մէջ տասը մարդ գտնուեցաւ՝ որ Իսմայէլին ըսին. Մեզ մի՛ մեռցներ. վասն զի մենք դաշտը ցորենի, գարիի, եղի ու մեղրի ծածուկ շտեմարաններ ունինք. ուստի անիկայ զանց ըրաւ, և զանոնք իրենց եղբարցը մէջ չմեռցուց ։

‡ Ղև. ԺԹ. 27. 28. Բ Օր. ԺԴ. 1. Ես. ԺԵ. 2.

† Ա Թագ. Ա. 7. Տես Դ Թագ. ԻԵ. 9.

9 Ու այն փոսը՝ որուն մէջը Իսմայէլ Գոդողիային *պատճառաւը բոլոր [մեռցուցած մարդիկներուն դիերը նետեց, նոյնն էր ‡ որ Ասա թագաւորը շիներ էր՝ Իսրայէլի Բաասա թագաւորին երեսէն [illegible] համար. Նաթանիայի որդին Իսմայէլը զանիկայ մեռելներով լեցուց ։
10 Եւ Իսմայէլ Մասփայի մէջ եղող ժողովուրդին բոլոր մնացորդը գերի ըրաւ, ‡թագաւորին աղջիկները, ու Մասփայի մէջ մնացած բոլոր ժողովուրդը, որոնց վրայ †Նաբուզարդան դահճապետը Աքիկամի որդին Գոդողիան վերակացու դրեր էր. և Նաթանիայի որդին Իսմայէլը զանոնք գերի առնելով՝ գնաց ‡Ամմոնի որդւոցը անցնելու ։
11 Եւ Կարէի որդին Յօհանան, ու անոր հետ եղող ‡բոլոր զօրավարները՝ երբոր Նաթանիայի որդւոյն Իսմայէլին ըրած բոլոր չարութիւնը լսեցին,
12 իրենց բոլոր մարդիկները առին, ու Նաթանիայի որդւոյն Իսմայէլին հետ պատերազմելու գացին, և զանիկայ ‡Գաբաւոնի շատ ջուրերուն քովը
13 գտան ։ Ու Իսմայէլին հետը եղող բոլոր ժողովուրդը՝ երբոր Կարէի որդին Յօհանան, ու անոր հետը եղող բոլոր զօրավարները տեսան,
14 ուրախացան ։ Եւ Իսմայէլին Մասփայէն գերի քշած բոլոր ժողովուրդը երեսնին դարձուցին, ու ետ դառնալով՝ Կարէի որդւոյն Յօհանանին
15 գացին ։ Բայց Նաթանիայի որդին Իսմայէլը ութը մարդով Յօհանանին երեսէն փախաւ, ու Ամմոնի որդւոցը գնաց ։
16 Եւ Կարէի որդին Յօհանան, ու անոր հետ եղող բոլոր զօրավարները՝ Նաթանիայի որդին Իսմայէլէն ետ բերած ժողովուրդին բոլոր մնացորդը Մասփայէն առին՝ Աքիկամի որդւոյն Գոդողիային մեռցուելէն ետքը, այսինքն Գաբաւոնէն ետ բերած պատերազմող կտրիճները, ու կնիկները, և տղ-

Ն. Փ. Դ.Ք. 588

* Կամ՝ հետը

‡ Գ Թագ. ԺԵ. 22. Բ Մն. ԺԶ. 6.

‡ ԳԼ. ԽԳ. 6.

† ԳԼ. Խ. 7.

‡ ԳԼ. Խ. 14.

‡ ԳԼ. Խ. 7. 8. 13.

‡ Բ Թագ. Բ. 13.

Ն · Ք · ՉԲ ·
588

17 ղաքները , ու ներքինիները , Ու
գացին Բեթլէհեմին քովը եղող

* Բ Թագ . ԺԹ . 37 , 38 .

*Քամաամի պանդոկին մէջ նըս-
տան , որ երթան Եգիպտոս մտնեն՝
18 Քաղդէացւոց երեսէն . վասն զի ա-
նոնցմէ վախցան . քանզի Նաթա-

* Գլ . Խ . 5 .

նիայի որդին Իսմայէլը՝ *Բաբելոնի
թագաւորին՝ երկրին վրայ դրած
Աքիկամի որդին Գոդողիան մեռ-
ցուցեր էր ։

ԳԼ . ԽԲ

1 Յօհանան կը խնդրէ Երեմիայէն , որ Տէրոջը հարցընէ , ու կը խոստանայ թէ պիտի հնազանդի անոր կամացը ։ 7 Երեմիա կ՚իմացընէ անոր՝ որ եթէ Հրէաստանի մէջ մնան , ապահով պիտի ըլլան , 13 իսկ թէ որ Եգիպտոս երթան , պիտի կորսուին . 19 կը յանդիմանէ անոնց կեղծաւորութիւնը , որ Տէրոջը բան կը հարցընեն ու միտք չունին կատարելու ։

* Գլ . Խ . 8 . 13 . Խա . 11 .

1 Ու բոլոր զօրավարները , *ու Կա-
րէի որդին Յօհանանը , և Ով-
սէիայի որդին Յեզոնիան , ու բոլոր
ժողովուրդը պզտիկէն մինչև մեծը
2 մօտեցան , Ու Երեմիա մարգարէին
ըսին . Մեր խնդիրքը քու առջևդ
ընդունելի ըլլայ . ու *մեզի համար՝

* Ա Թագ . Է . 8 . ԺԲ . 19 . Ես . ԼԷ . 4 . Յակ . Ե . 16 .

*այս բոլոր մնացորդներուն
համար՝ քու Տէր Աստուծոյդ ա-
ղօթք ըրէ . վասն զի *շատէն քիչ

* Ղև . ԻԶ . 22 .

մնացինք , ինչպէս որ աչքերդ մեզ
3 կը տեսնեն . Ու քու Տէր Աստուածդ

* Եզր . Ը . 21 .

*մեր երթալու ճամբան ու մեր ընե-
4 լու բանը մեզի իմացընէ ։ Ու Ե-
րեմիա մարգարէն անոնց ըսաւ .
Լսեցի . ահա ձեր Տէր Աստուծոյն
աղօթք կ՚ընեմ ձեր խօսքերուն հա-

* Գ Թագ . ԻԲ . 14 .

մեմատ , և *Տէրը ձեզի համար ինչ
պատասխան որ տալու ըլլայ , ձեզի

* Ա Թագ . Գ . 18 . Գործ . Ի . 20 .

կ՚իմացընեմ . *ձեզմէ բան մը չեմ

* Ծն . ԼԱ . 50 .

5 պահեր ։ Ու անոնք Երեմիային ը-
սին . *Տէրը մեր մէջը ճշմարիտ ու
հաւատարիմ վկայ ըլլայ՝ թէ որ
չընենք ան ամէն բաներուն համե-
մատ՝ որոնց համար քու Տէր Ա-
ստուածդ քեզ մեզի պիտի ղրկէ ։
6 Թէ՛ բարի և թէ՛ չար՝ մեր Տէր Ա-
ստուծոյն ձայնին պիտի հնազան-
դինք , որուն որ քեզ կը ղրկենք .
որպէս զի մեր Տէր Աստուծոյն ձայ-

* Բ Օր . Զ . 3 . Գլ . Է . 23 .

նին հնազանդելով՝ *մեզի աղէկ ըլ-
լայ ։
7 Ու տասը օրէն ետքը՝ Տէրոջը
8 խօսքը եղաւ Երեմիային . Ու Կա-
րէի որդին Յօհանանը , և անոր հետ
եղող բոլոր զօրավարները , ու պըզ-
տիկէն մինչև մեծը՝ բոլոր ժողովուր-
9 դը կանչեց , Ու անոնց ըսաւ . Իս-
րայէլին Տէր Աստուածը՝ որուն որ
դուք զիս ղրկեցիք ձեր աղաչանքը
մատուցանելու համար , այսպէս
10 կ՚ըսէ . Թէ որ շարունակէք աս

* Գլ . ԻԴ . 6 . ԼԱ . 28 . ԼԳ . 7 .

երկրիս մէջ բնակելու , *ես ալ ձեզ
պիտի շինեմ ու պիտի չփլըցընեմ , և

Ն · Ք · ՉԲ ·
Թու 588

ձեզ պիտի տնկեմ , ու պիտի չխըլ-
լեմ . վասն զի *ձեզի ըրած չարի-

* Բ Օր . Լ . 36 . Գլ . ԺԲ . 8 .

11 քիս վրայով զղջացի ։ Մի՛ վախ-
նաք Բաբելոնի թագաւորին երեսէն՝
ուսկից որ կը վախնաք . անկէ մի՛

* Եսա . ԽԳ . 5 . Հռով . Ը . 31 .

վախնաք՝ կ՚ըսէ Տէրը . *վասն զի
ձեզ անոր ձեռքէն ազատելու հա-
մար , ու ձեզ ապրեցընելու հա-

* Սաղ . ՃԶ . 45 . 46 .

12 մար՝ ես ձեզի հետ եմ . Ու *ձե-
զի ողորմութիւններ *գտնել պիտի
տամ . և անիկայ ձեզի պիտի ողոր-
մի , ու ձեզ ձեր երկիրը դարձընէ ։

* Գլ . ԽԴ . 16 .

13 Բայց թէ որ *ըսէք . Աս երկրիս
մէջ չենք բնակիր . ու ձեր Տէր
Աստուծոյն խօսքը մտիկ չընելով՝
14 ըսէք , Չէ՛ . հապա Եգիպտոսի
երկիրը մտնենք , որ հոն պատե-
րազմ պիտի չտեսնենք , ու փողի
ձայն պիտի չլսենք , և հացի համար
անօթի պիտի չմնանք , ու հոն պի-
15 տի բնակինք . Ուրեմն հիմա Տէրո-
ջը խօսքը մտիկ ըրէք՝ ով Յուդայի
մնացորդը ։ Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէ-

* Բ Օր . ԺԷ . 16 . Գլ . ԽԴ . 12 . 13 . 14 .

լին Աստուածը այսպէս կ՚ըսէ . *Թէ

* Ղուկ . Թ . 51 .

որ դուք *ձեր երեսները շիտկէք
Եգիպտոս մտնելու , ու հոն պան-

* Եզեկ . ԺԱ . 8 .

16 դըխտանալու երթաք , Ան ատենը
ան սուրը՝ *ուսկից որ կը վախնաք ,
հոն Եգիպտացւոց երկրին մէջ ձեր
վրայ պիտի գայ , և ան սովը՝ ու-
սկից որ դուք կը զարհուրիք , հոն
Եգիպտացւոց երկրին մէջ ձեր ե-
տևէն պիտի պաշարէ , ու հոն պի-
17 տի մեռնիք ։ Ու ան ամէն մարդի-
կը՝ որոնք իրենց երեսները կը շիտ-
կեն Եգիպտոս երթալու՝ հոն պան-

* Գլ . ԽԴ . 10 . Հմր 22 .

դըխտանալու համար , *սրով , սո-
վով ու ժանտախտով պիտի մեռ-

* Տես Գլ . ԽԴ . 14 . 28 .

նին . ու *իմ անոնց վրայ բերելու
չարիքիս երեսէն անոնցմէ մնացորդ
ու ազատուած պիտի չմնայ ։
18 Վասն զի Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէ-
լին Աստուածը այսպէս կ՚ըսէ . Ինչ-
պէս որ իմ բարկութիւնս ու սրտմ-

* Գլ . Է . 20 .

տութիւնս *Երուսաղէմի բնակչացը
վրայ թափեցաւ , այնպէս ձեր վրայ
պիտի թափի իմ սրտմտութիւնս ,

* Գլ . ԺԸ . 16 . ԻԴ . 9 . ԻԶ . 6 . ԻԹ . 18 . 22 . ԽԴ . 12 . Զաք . Ը . 13 .

երբոր Եգիպտոս մտնէք . և *անէծ-
քի , զարմանքի , նզովքի ու նա-
խատինքի *նշաւակ պիտի ըլլաք , ու
մէյմըն ալ աս տեղս պիտի չտես-
19 նէք ։ Ով Յուդայի մնացորդնե-

* Բ Օր . ԺԷ . 16 .

րը՝ Տէրը ձեզի համար՝ *Եգիպտոս
մի՛ մտնէք՝ ըսաւ . *աղէկ
գիտցէք՝ որ այսօր ձեզի վկայութիւն
20 կ՚ընեմ ։ Վասն զի դուք ձեր հո-
գւոյն դէմ նենգութիւն ըրիք ,
երբոր զիս ձեր Տէր Աստուծոյն ղրր-

* Հմր 2 .

կեցիք՝ ըսելով . *Մեզի համար մեր
Տէր Աստուծոյն աղօթք ըրէ , ու
մեր Տէր Աստուծոյն ամէն ըսած
խօսքը մեզի պատմէ՝ , ու պիտի ը-
21 նենք ։ Ու ես այսօր ձեզի պատ-

Ն. Ք. ՂԲ. Իրր 588

մեզի, ու դուք մտիկ չըրիք ձեր Տէր Աստուծոյն ձայնը, ու ան ամէն խօսքերը՝ որոնց համար զիս ձեզի
22 ղրկեց։ Եւ հիմա աղէկ գիտցէք՝ որ դուք սրով, սովով ու ժանտախտով պիտի մեռնիք այն տեղը՝ ուր որ կ'ուզէք երթալ հոն պանդխտանալու համար։

‡ Հմր 17. Եզեկ. զ. 11.

ԳԼ. ԽԳ

1 Յոհանան նախատելով Երեմիային մարգարէութիւնը, Եգիպտոս կը տանի զանիկայ և ուրիշները. 8 Երեմիա մէկ օրինակով մը կը նախանշանէ Եգիպտոսի նուաճիլը՝ Բաբելոնացւոց ձեռքով։

1 Երբոր Երեմիա բոլոր ժողովուրդին անոնց Տէր Աստուծոյն բոլոր խօսքերը խօսիլը լմնցուց, որոնց համար անոնց Տէր Աստուածը զանիկայ անոնց ղրկեր էր, այսինքն
2 աս բոլոր խօսքերը, ‡Ան ատենը Ովսէիայի որդին Ազարիան, ու Կարէի որդին Յոհանանը, և բոլոր ամբարտաւան մարդիկները Երեմիային խօսեցան, ու ըսին. Դուն սուտ կը խօսիս. մեր Տէր Աստուածը քեզ չղրկեց որ ըսես թէ՝ Եգիպտոս մի՛ մտնէք հոն
3 պանդխտանալու համար. Հապա Ներիայի որդին Բարուքը քեզ մեզի դէմ ոտք կը հանէ, որպէս զի մեզ Քաղդէացւոց ձեռքը տայ, որ մեզ մեռցընեն, ու մեզ Բա-
4 բելոն գերի տանին։ Եւ Կարէի որդին Յոհանանը, ու բոլոր զօրավարները, և բոլոր ժողովուրդը՝ Տէրոջը ձայնը մտիկ չըրին, որ Յու-
5 դայի երկրին մէջ բնակին. Հապա Կարէի որդին Յոհանանը ու բոլոր զօրավարները՝ ‡Յուդայի բոլոր մնացորդները առին, որոնք Յուդայի երկրին մէջ բնակելու համար ետ դարձեր էին ան բոլոր ազգերէն՝
6 ուր որ ցրուած էին. Այսինքն՝ էրիկ մարդիկները, ու կնիկները, և տղաքները, ‡ու թագաւորին աղջիկները, ‡և Նաբուզարդան դահճապետին՝ Սափանի որդւոյն Աքիկամի որդւոյն Գոդողիային քովը թողուցած բոլոր մարդիկները, ու Երեմիա մարգարէն, և Ներիայի որ-
7 դին Բարուք. Ու Եգիպտոսի երկիրը գացին. վասն զի Տէրոջը ձայնը մտիկ չըրին. ու մինչև ‡Տափնաս եկան։

‡ Գլ. խա. 1.

‡ Գլ. խ. 11, 12.

‡ Գլ. խա. 10.

‡ Գլ. լթ. 10. խ. 7.

‡ Գլ. բ. 16. խդ. 1. Իսկ Ես. լ. 4 կ'ըսուի Հանէս.

588 կը վերջանայ

8 Եւ Տափնասի մէջ Տէրոջը խօսքը
9 եղաւ Երեմիային՝ ըսելով. Ձեռքդ մեծ քարեր առ, ու զանոնք Յուդայի մարդոց աչքերուն առջև՝ Տափնաս եղող՝ Փարաւոնի տանը դրանը առջևի աղիւսատունը կա-
10 ւին մէջը թաղէ, Եւ անոնց ըսէ. Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը այսպէս կ'ըսէ. Ահա ես պիտի ղրկեմ, ու ‡իմ ծառաս Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը պիտի առնեմ, և անոր աթոռը աս իմ թաղած քարերուս վրայ պիտի դնեմ. ու անիկայ իր արքայական խորանը անոնց վրայ պիտի տարա-
11 ծէ. ‡Եւ պիտի գայ՝ Եգիպտոսի երկիրը պիտի զարնէ. ‡մահուան համար եղողները՝ մահուան, գերութեան համար եղողները՝ գերութեան, և սուրի համար եղող-
12 ները՝ սուրի պիտի մատնէ։ Ու ‡Եգիպտոսի աստուածներուն տուներուն մէջը կրակ պիտի բռնկցընեմ. և անիկայ զանոնք պիտի այրէ, ու զանոնք գերի պիտի տանի. և անիկայ Եգիպտոսի երկիրը պիտի հագնի, ինչպէս որ հովիւը իր հանդերձը կը հագնի. ու անկէ խաղա-
13 ղութեամբ պիտի ելլէ։ Ու Եգիպտոսի երկրին մէջ եղող արեւուտանը արձանները պիտի կոտրէ, ու Եգիպտոսի աստուածներուն տուները կրակով պիտի այրէ։

Ն. Ք. ՂԲ. Իրր 588

‡ Գլ. իե. 9. իէ. 6. Տես Եզեկ. իթ. 18, 20.

‡ Գլ. խդ. 13. խզ. 13.

‡ Գլ. ժե. 2. Զաք. ժա. 9.

‡ Գլ. խզ. 25.

ԳԼ. ԽԴ

1 Երեմիա կը յանդիմանէ Յուդային աւերումը իրենց կռապաշտութեանը համար. 11 Եգիպտոսի մէջ կռապաշտութեան մնացքը գործողներուն կործանումը կը նախանշանէ։ 15 Հրէից կամակորութիւնը. 20 որուն համար Երեմիա սպառնալիք կ'ընէ անոնց, 29 և ան սպառնալիքին կատարուելուն նշան՝ Եգիպտոսի կործանումը կը դնէ։

587

1 Եգիպտոսի երկրին մէջ բնակող բոլոր Հրէաներուն համար, այսինքն ‡Մագդողը, ‡Տափնասը, ‡Մեմփիսը, ու Պաթուրեսի երկրին մէջ բնակողներուն համար՝ Երեմիային եղած խօսքն է, որ ըսաւ.
2 Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը այսպէս կ'ըսէ. Դուք տեսաք ան ամէն չարիքը որ Երուսաղէմին վրայ, ու բոլոր Յուդայի քաղաքներուն վրայ բերի. և ահա անոնք այսօր ‡աւերակ են, ու անոնց
3 մէջը բնակող չկայ, Իմ բարկացընելու համար ըրած չարութիւններուն պատճառաւը, որ գացին ‡խունկ ծխեցին, ու ‡ծառայութիւն ըրին ուրիշ աստուածներու, որոնք ոչ իրենք ճանչցեր էին, ‡ոչ դուք,
4 ‡ոչ ալ ձեր հայրերը։ Եւ ‡ես ձեզի ղրկեցի իմ բոլոր ծառաներս մարգարէները՝ կանուխ ելլելով ու ղրկելով, և ըսի. Աս պիղծ գործը մի՛ ընէք, որն որ ես կ'ատեմ։
5 Բայց մտիկ չըրին, ու ականջնին չծռեցին՝ որ իրենց չարութիւններէն դառնան, և ուրիշ աստուած-
6 ներու խունկ չծխեն։ Ուստի ‡իմ սրտմտութիւնս ու բարկութիւնս թափեցաւ, և Յուդայի քաղաքներուն մէջ, ու Երուսաղէմի փո-

‡ Ել. ժդ. 2. Գլ. խզ. 14.

‡ Գլ. խգ. 7.

‡ Ես. ժթ. 13.

‡ Գլ. թ. 11. լդ. 22.

‡ Գլ. ժթ. 4.

‡ Բ Օր. ժգ. 6. լբ. 17.

‡ Բ Մն. լզ. 15. Գլ. է. 25. իե. 4. իզ. 5. իթ. 19.

‡ Գլ. խբ. 18.

Ն . Ք . ԳԲ .
587

ղոյներուն մէջ բորբոքեցաւ . ու
անոնք՝ աս օրուան պէս՝ ան-
7 ապատ ու ամայի եղան ։ Եւ հիմա
զօրաց Տէր Աստուածը՝ Իսրայէլին
Աստուածը այսպէս կ'ըսէ . Ինչու
համար դուք [թ] ձեր հոգւոյն դէմ —
մեծ չարութիւնը կը գործէք , որ
Յուդայի մէջէն՝ էրիկ մարդը ու
կնիկը , տղան ու կաթնկեր մանուկը
կորսնցընէք , այնպէս որ ձեզի մնա-
8 ցորդ մը չմնայ . [ժ] Ձեր ձեռացը
գործքերովը զիս սրդողցընելով , և
ուրիշ աստուածներու խունկ ծխե-
լով Եգիպտոսի երկրին մէջ , ուր որ
դուք մտաք հոն պանդխտանալու
համար , որպէս զի ձեր անձը կոր-
սնցընէք , ու երկրիս բոլոր ազգե-
րուն մէջը [ի] անէծք ու նախատինք
9 ըլլաք ։ Միթէ Յուդայի երկրին
մէջ , ու Երուսաղէմի փողոցներուն
մէջ՝ ձեր հայրերուն ըրած չարու-
թիւնները , և Յուդայի թագաւոր-
ներուն չարութիւնները , ու անոնց
կնիկներուն չարութիւնները , և
ձեր չարութիւնները , ու ձեր կը-
նիկներուն չարութիւնները մոռ-
10 ցա՞ք ։ Անոնք մինչև աս օրս իրենց
անձերը չխոնարհեցուցին , ու [լ] չը-
վախցան , և ձեր առջևը , ու ձեր
հայրերուն առջևը դրած օրէնքիս
ու պատուիրանքներուս մէջ չքալե-
11 ցին ։ Անոր համար զօրաց Տէրը՝
Իսրայէլին Աստուածը այսպէս կ'ը-
սէ . Ահա ես [խ] ձեր վրայ կը հաստա-
տեմ իմ երեսս չարիքի համար , ու
բոլոր Յուդան կորսնցընելու հա-
12 մար . Եւ պիտի առնեմ Յուդայի
մնացորդը՝ որոնք երեսնին հաստա-
տեցին Եգիպտոսի երկիրը մտնելու՝
հոն պանդխտանալու համար . ու
[ծ] ամէնքը Եգիպտոսի երկրին մէջ
պիտի հատնին . սրով , սովով
պիտի իյնան — հատնին . պզ-
տիկէն մինչև մեծը սրով ու սո-
վով պիտի մեռնին , և [կ] անէծքի ,
զարմանքի , նզովքի ու նախատինքի
13 առարկայ պիտի ըլլան ։ [հ] Ու Եգիպ-
տոսի երկիրը բնակողներուն այցե-
լութիւն պիտի ընեմ , ինչպէս որ
Երուսաղէմին՝ սրով , սովով ու
ժանտախտով այցելութիւն ըրի ։
14 Եւ Յուդայի մնացորդէն՝ [illegible]
Եգիպտոսի երկիրը պանդխտանա-
լու գացողներէն՝ մնացորդ ու ազա-
տուած պիտի չմնայ , որ Յուդայի
երկիրը դառնան , ուր որ անոնք կը
յուսան դառնալու ; հոն բնակե-
լու . վասն զի [ձ] [illegible] փախ-
չողները միայն պիտի դառնան ։
15 Եւ ան բոլոր մարդիկները՝ որ
գիտէին թէ իրենց կնիկները օտար
աստուածներու խունկ կը ծխէին ,
և բոլոր ներկայ եղող կնիկները՝

[թ] Թւոց . ԺԶ . 38 . Գլ . Է . 19 .

[ժ] Գլ . ԻԵ . 6 , 7 .

[ի] Գլ . ԽԲ . 18 . Հմր 12 .

[լ] Առակ . ԻԸ . 14 .

[խ] Ղևտ . ԺԷ . 10 . Ի . 5 , 6 . Գլ . ԻԱ . 10 . Ամով . Թ . 4 .

[ծ] Գլ . ԽԲ . 15 . 16 . 17 . 22 .

[կ] Գլ . ԽԲ . 18 .

[հ] Գլ . ԽԳ . 11 .

[ձ] Հմր 28 .

մեծ ժողով մը , ու Եգիպտոսի
երկիրը՝ Պաթուրեսի մէջ բնակող
բոլոր ժողովուրդը՝ Երեմիային պա-
16 տասխան տուին , ըսելով . Տէրոջը
անունովը մեզի խօսած խօսքիդ վը-
րայով [ղ] մենք քեզի մտիկ չենք ըներ .
17 Հապա անշուշտ [ճ] մեր բերնէն ելած
ամէն խօսքը պիտի ընենք , [մ] երկնից
թագուհիին խունկ ծխելով , և ա-
նոր թափելու նուէրներ մատուցա-
նելով . ինչպէս որ ըրինք՝ մենք ու
մեր հայրերը , մեր թագաւորները
ու մեր իշխանները՝ Յուդայի քա-
ղաքներուն մէջ , ու Երուսաղէմի
փողոցներուն մէջ , ուր որ հացով
կշտացանք , և հանգիստ էինք , ու
18 չարիք մը չտեսանք ։ Սակայն ան
ատենէն 'ի վեր՝ որ երկնից թագու-
հիին խունկ ծխելէն , ու անոր թա-
փելու նուէրներ մատուցանելէն ետ
կեցանք , ամէն բանի կարօտ ե-
ղանք , և սրով ու սովով հատանք ։
19 [յ] Ու երբոր երկնից թագուհիին
խունկ կը ծխէինք , և անոր թա-
փելու նուէրներ կը մատուցանէ-
ինք . միթէ առանց մեր էրիկներուն
հրամանէ՞ն զանիկայ պաշտելու հա-
մար բլիթներ շինեցինք , ու անոր
թափելու նուէրներ մատուցինք ։
20 Ու Երեմիա բոլոր ժողովուրդին ,
էրիկներուն և կնիկներուն , ու ի-
րեն — պատասխանը տուող բոլոր
ժողովուրդին խօսեցաւ ու ըսաւ .
21 Միթէ ան խունկը՝ որ Յուդայի
քաղաքներուն մէջ , ու Երուսաղէմի
փողոցներուն մէջ կը ծխէիք՝ դուք
ու ձեր հայրերը , ձեր թագաւոր-
ները ու ձեր իշխանները , ու երկ-
րին ժողովուրդը , Տէրը չյիշե՞ց ,
22 ու անոր միտքը չեկա՞ւ ։ Եւ Տէ-
րը ձեր չար գործքերուն , — ձեր
ըրած գարշութիւններուն՝ ալ չկըր-
ցաւ համբերել . ուստի ձեր երկի-
րը [ն] անապատ , ամայի , ու նզո-
ված , — անբնակ եղաւ , [շ] ինչպէս
23 որ այսօր կ'երևի ։ Որովհետև
դուք խունկ ծխեցիք , ու Տէրոջը
դէմ մեղք գործեցիք , և Տէրոջը
ձայնին հնազանդութիւն չըրիք , ու
անոր օրէնքին , պատուիրանքներուն
ու վկայութիւններուն մէջ չքալե-
ցիք , [ո] անոր համար աս չարիքը
ձեզի եկաւ , ինչպէս որ այսօր կ'ե-
րևի ։
24 Ու Երեմիա բոլոր ժողովուրդին
ու բոլոր կնիկներուն ըսաւ . Տէրոջը
խօսքը մտիկ ըրէք՝ [չ] ով Եգիպտոսի
երկրին մէջ եղող բոլոր Յուդա .
25 Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուա-
ծը այսպէս կը խօսի ու կ'ըսէ .
[պ] Դուք ու ձեր կնիկները ձեր բեր-
նովը խօսեցաք , ու ձեր ձեռքովը
'ի գործ դրիք , ու ըսիք . Անշուշտ

Ն . Ք . ԳԲ .
587

[ղ] Գլ . Զ . 16 .

[ճ] Թւոց . Լ . 12 . Բ Օր . ԻԳ . 23 . Դատ . ԺԱ . 36 . Տես Հմր 25 .

[մ] Գլ . Է . 18 .

[յ] Գլ . Է . 18 .

[ն] Գլ . ԻԵ . 11 , 18 . 38 .

[շ] Հմր 6 .

[ո] Դան . Թ . 11 , 12 .

[չ] Գլ . ԽԳ . 7 . Հմր 15 .

[պ] Հմր 15 , 17 .

Ն. Ք. Դ.Ք. 587

բրած ուխտերնիս պիտի կատարենք, երկնից թագուհիին խունկ պիտի ծխենք, ու անոր թափելու նուէրներ պիտի մատուցանենք. այո՛ դուք ձեր ուխտերուն վրայ հաստատ պիտի կենաք, և ձեր ուխ-
26 տերը պիտի կատարէք։ Անոր համար Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէք՝ ով բոլոր Յուդա, որ Եգիպտոսի երկրին մէջ կը բնակիք. Ահա ես իմ մեծ անունովս երդում ըրի՛ կ՚ըսէ Տէրը, որ Եգիպտոսի բոլոր երկրին մէջ մէյմըն ալ բնաւ Յուդայի մարդու մը բերնէն իմ անունս պիտի չկանչուի՝ ըսելով. Եհովայ
27 Տէրը կենդանի է։ Ահա ես անոնց վրայ կը հսկեմ չարիքի համար, և ոչ թէ բարիքի համար. ու Եգիպտոսի երկրին մէջ եղող Յուդայի բոլոր մարդիկները սրով ու սովով պիտի կորսուին մինչև որ հատնին։
28 Եւ խիստ քիչ մարդիկ պիտի ըլլան որ սուրէն ազատուելով՝ Եգիպտոսի երկրէն Յուդայի երկիրը պիտի դառնան, ու Եգիպտոսի երկիրը պանդխտանալու գացող Յուդայի բոլոր մնացորդները պիտի գիտնան թէ որուն խօսքը պիտի հաստա-
29 տուի, իմս՝ թէ իրենցը։ Եւ ասիկայ ձեզի նշան ըլլայ՝ կ՚ըսէ Տէրը, որ ես տեղս ձեզի այցելութիւն պիտի ընեմ, որպէս զի գիտնաք որ իմ խօսքս ձեր վրայ անշուշտ պիտի հաստատուի չարիքի համար։
30 Տէրը այսպէս կ՚ըսէ. Ահա ես Եգիպտոսի Փարաւոն Վափրա թագաւորը իր թշնամիներուն ձեռքը ու իր հոգին փնտռողներուն ձեռքը պիտի մատնեմ. ինչպէս որ Յուդայի Սեդեկիա թագաւորը՝ իր թշնամիին, ու իր հոգին փնտռող Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին ձեռքը մատնեցի։

Է Օր. Իբ. 16։
Եզեկ. Ի. 39։
Գլ. ա. 10։ լա. 28։ Եզեկ. Է. 6։
Է Հմր 12։
Հմր 14։ Եա. ԻԷ. 13։
Է Հմր 17. 25. 26։
589
Սաղ. ԼԴ. 11։
Գլ. ԽԴ. 25. 26։ Եզեկ. ԻԹ. 8. Ճ. Լ. 21. Ճ.
Գլ. ԼԹ. 5։

ԳԼ. ԽԵ

1 Բարուք խիստ տրտում ըլլալով. 4 Երեմիա խրատ ու մխիթարութիւն կու տայ անոր։

Իրր 607
Գլ. ԼԶ. 1. 4. 32։

1 Երեմիա մարգարէին խօսքը, որ Ներիայի որդւոյն Բարուքին խօսեցաւ, երբոր անիկայ աս խօսքերը Երեմիային բերնէն գիրքի մէջ գրեց՝ Յուդայի թագաւորին Յովսիայի որդւոյն Յովակիմին չորրորդ տարին. ու ըսաւ.
2 Ով Բարուք՝ Իսրայէլի Տէր Աստուածը քեզի համար այսպէս կ՚ը-
3 սէ. Դուն ըսիր. Հիմա վա՜յ ինծի, վասն զի Տէրը իմ ցաւիս վրայ տրտմութիւն աւելցուց. իմ հեծութեներս յոգնեցայ, ու հանգստութիւն չեմ գտներ։
4 Անոր ասանկ ըսէ. Տէրը այսպէս կ՚ըսէ. Ահա ես իմ շինածս պիտի փլցնեմ, ու իմ տնկածս պիտի խլեմ՝ այս-
5 ինքն աս բոլոր երկիրը։ Եւ դուն քեզի մեծ բաներ կը փնտռես. մի՛ փնտռեր. քանզի ահա ես ամէն մարմնոյ վրայ չարիք պիտի բերեմ՝ կ՚ըսէ Տէրը. բայց քու կեանքդ քեզի աւարի մը պէս պիտի տամ քու ամէն երթալու տեղուանքդ։

Եա. Ե. 5։

Ն. Ք. Դ.Ք. Իրր 607
Գլ. ԻԵ. 26։
Գլ. ԻԱ. 9. ԻԸ. 2։ ԼԹ. 18։

ԳԼ. ԽԶ

1 Երեմիա կը մարգարէանայ թէ Փարաւոնի զօրքը Եփրատին քով պիտի կորսուի. 13 և թէ Նաբուգոդոնոսոր Եգիպտոսին պիտի տիրէ. 27 Իսրայէլացիները կը մխիթարէ՝ իրենց վրայ հասնելու պատուհասին վրայով։

1 Տէրոջը խօսքը՝ որ եղաւ Երեմիա մարգարէին ազգերուն վրայով.
2 Եգիպտոսի համար. Եգիպտացւոց թագաւորին՝ Փարաւոն Նեքաւովին Քարքամիսի մէջ Եփրատ գետին քով եղող զօրքին վրայ՝ որն որ Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը զարկաւ, Յուդայի թագաւորին Յովսիայի որդւոյն Յովակիմին չորրորդ տարին։
3 Ասպար ու վահան պատրաստեցէք. ու պատերազմի մօտեցէք։
4 Ձիերը լծեցէք, ու դուք ով ձիաւորներ՝ հեծէք. սաղաւարտներով կայնեցէք. նիզակները փայլեցու-
5 ցէք, զրահները հագէք։ Զանոնք ինչո՞ւ համար զարհուրած ետ դարձած կը տեսնեմ. անոնց զօրաւորները անգամ զարնուեցան, ու արտօրնօք փախչելով ետևնին չնայեցան. ամէն կողմէն վախ
6 կայ՝ կ՚ըսէ Տէրը։ Շուտ վազողը թող չփախչի, ու զօրաւորը չազատի. անո՛նք հիւսիսային կողմը՝ Եփրատ գետին քով գլորելով
7 պիտի իյնան։ Ո՞վ է ասիկայ՝ որ գետի պէս վեր կ՚ելլէ, որուն ջու-
8 րերը գետերուն պէս կը ծփին։ Եգիպտոսը գետի պէս վեր կ՚ելլէ, և անոր ջուրերը գետերուն պէս կը ծփին. ու կ՚ըսէ. Վեր ելլեմ. երկիրը ծածկեմ, քաղաքը ու անոր
9 բնակիչները բնաջինջ ընեմ։ Ով ձիեր՝ ելէք, ու ով կառքեր՝ կատղեցէք. և զօրաւորները թող ելլեն, վահան բռնող Եթովպացիք ու Փուդացիք, ու աղեղ բռնող
10 Լուդացիք. Վասն զի այսօր զօրաց Տէր Եհովային վրէժխնդրութեան օրն է, որ իր թշնամիներէն վրէժ առնէ. Եւ սուրը պիտի ուտէ ու կշտանայ, և անոնց արիւնովը պիտի գինովնայ. վասն զի հիւսիսի երկրին մէջ՝ Եփրատ գետին քով զօրաց Տէր Եհո-
11 վան զոհ ունի։ Գաղաադ ելիր, ու բալասան առ՝ ով Եգիպտոսին

Գլ. ԻԵ. 15. Ճ.
Դ Թագ. ԻԳ. 29։ Բ Մն. ԼԵ. 20։
Գլ. ԾԱ. 11. 12։ Նաւ. Բ. 1։ Գ. 14։
Գլ. Զ. 25։ ԽԹ. 29։
Դան. ԺԱ. 19։
Տես Եա. Ը. 7. 8։ Գլ. ԽԷ. 2։ Դան. ԺԱ. 22։
Եա. ԿԶ. 19։
Եզ. ԻԴ. 6։ Յովէլ. Ա. 15։ Բ. 1։
Բ Օր. Լ. 42։ Եա. ԼԴ. 6։
Եա. ԼԴ. 6։ Սոփ. Ա. 7։ Տես Եզեկ. ԼԹ. 17։
Գլ. Ը. 22։ Ծա. 8։
Եա. ԽԷ. 1։

կոյս աղջիկը · դեղերը պարապ տեղը կը շատցընես · ի Քեզի բժշկութիւն չկայ ։ 12 Ազգերը քու անարգանքդ լսեցին , ու քու աղաղակդ երկիրը լեցուց · վասն զի զօրաւորը զօրաւորին վրայ գլորեցաւ · երկուքը մէկտեղ ինկան ։

13 Այս է ան խօսքը՝ որ Տէրը Երեմիա մարգարէին խօսեցաւ Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին գալուն , — ֆ Եգիպտոսի երկիրը զարնելուն վրայով ։ 14 Եգիպտոսի մէջ պատմեցէք , Մագդողի մէջ հրատարակեցէք , և Մեմփիսի ու Տափնասի մէջ հրատարակեցէք , — ըսէք · կ Կայնէ , ու պատրաստ եղիր · վասն զի ձ քու բոլորտիքդ սուրը պիտի ուտէ ։ 15 Քու զօրաւորներդ ինչո՞ւ կործանեցան · անոնք չկրցան կենալ · վասն զի Տէրը զանոնք վար ձգեց ։ 16 Գլորուածները շատցուց · ու յ իրարու վրայ ինկան · ու ըսին · Ելէ՛ք , ու դառնանք մեր ժողովուրդին , ու մեր ծնած երկիրը սուրին երեսէն՝ 17 դառնանք ։ Հոն կը կանչէին · Եգիպտոսի Փարաւոն թագաւորը՝ դղրդ աղաղակ է · անիկայ իր որոշուած ժամանակը անցուց ։ 18 Ես կենդանի եմ , կ'ըսէ ան Թագաւորը՝ շ որուն անունը Զօրաց Տէր է , ինչպէս որ Թաբօրը լեռներու մէջ է , ու ինչպէս որ Կարմեղոսը մինչեւ ծովը կը հասնի , անանկ ալ անիկայ 19 պիտի գայ ։ ղ Ո՛վ Եգիպտոս բնակող աղջիկ՝ ճ գերութեան կարասիներ պատրաստէ քեզի · վասն զի Մեմփիսը ամայի պիտի ըլլայ , ու աւերակ՝ առանց բնակիչի ։

20 Եգիպտոսը խիստ գեղեցիկ պ երինջ մըն է · բայց կոտորած կու 21 գայ · ջ հիւսիսէն կու գայ ։ Եւ անոր մէջի վարձքով բռնուած զօրքերը՝ գիրցած զուարակներու պէս են · քանզի անոնք ալ դարձան , մէկտեղ փախան , չկայնեցան · վասն զի անոնց վրայ՝ ռ անոնց կորուստին օրը , — անոնց այցելութեան ժամանակը 22 հասաւ ։ ս Անոր ձայնը օձի ձայնին պէս պիտի ըլլայ · վասն զի զօրքով պիտի հասնին , և անոր վրայ՝ փայտահարներու պէս տապարներով պիտի գան ։ 23 վ Անոր անտառը պիտի կտրեն , կ'ըսէ Տէրը , թէպէտև անոր ծառերը անթիւ են · քանզի անոնք տ մարախէն շատ են , այնպէս որ չեն համրուիր ։ 24 Եգիպտոսի աղջիկը ամօթով պիտի ըլլայ · ր Հիւսիսային ժողովուրդին 25 ձեռքը պիտի մատնուի ։ Զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը կ'ըսէ · Ահա ես ց Նովացի Ամոնին , և Փարաւոնին , ու Եգիպտոսին , ք և անոր աստուածներուն , ու թագաւորներուն , այսինքն Փարաւոնին , ու անոր ապաւինողներուն 26 այցելութիւն պիտի ընեմ ։ ֆ Եւ զանոնք՝ անոնց հոգին փնտռողներուն ձեռքը , ու Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին ձեռքը , ու անոր ծառաներուն ձեռքը պիտի մատնեմ · և օ անկէ ետքը առջի օրերուն պէս պիտի բնակուի՝ կ'ըսէ Տէրը ։

27 բ Բայց դուն ո՛վ իմ ծառաս Յակոբ՝ մի՛ վախնար , ու ո՛վ Իսրայէլ՝ մի՛ զարհուրիր · քանզի ահա ես քեզ հեռուէն՝ և քու սերունդդ իրենց գերութեան երկրէն պիտի ազատեմ · ու Յակոբը պիտի դառնայ , և հանդարտ ու հանգիստ պիտի ըլլայ · և զինք վախցընող 28 պիտի չըլլայ ։ Դուն մի՛ վախնար , ո՛վ իմ ծառաս Յակոբ՝ կ'ըսէ Տէրը · վասն զի ես քեզի հետ եմ · քանզի պիտի սպառեմ այն բոլոր ազգերը՝ որոնց մէջ քեզ ցրուեցի · բայց գ քեզ պիտի չսպառեմ · հապա քեզ չափաւորութեամբ պիտի խրատեմ , ու քեզ բոլորովին անմեղ պիտի չհանեմ ։

ԳԼ · ԽԷ

1—7 Փղշտացւոց կործանումը ։

1 Տէրոջը խօսքը՝ որ Երեմիա մարգարէին եղաւ ա Փղշտացւոց վրայով՝ բ դեռ Փարաւոնը Գազան 2 չզարկած ։ Տէրը այսպէս կ'ըսէ · Ահա գ հիւսիսէն դ ջուրեր կ'ելլեն , որ յորդած հեղեղի պէս պիտի ըլլան · ու երկիրը և անոր լիութիւնը , քաղաքը ու անոր բնակիչները պիտի կոխեն · և մարդիկները պիտի աղաղակեն , ու երկրին բոլոր բնակիչները պիտի ոռնան ։ 3 Անոր ե երիվարներուն սմբակներուն ձայնէն , անոր կառքերուն շաչիւնէն , ու անիւներուն շառաչիւնէն , հայրերը իրենց տղոցը պիտի չնային՝ իրենց ձեռքերը թուլնալուն համար , 4 Բոլոր Փղշտացիները կորսնցընելու , և զ Տիւրոսին ու Սիդոնին բոլոր մնացած օգնականները կտրելու եկող օրուանը պատճառաւ · քանզի Տէրը Փղշտացիները՝ է Կափթոր կղզիին ը մնացորդները պիտի 5 կորսնցընէ ։ թ Գազայի վրայ կնտութիւն եկաւ · ժ Ասկաղոնը իր հովիտին մնացորդովը աւերակ եղաւ · մինչեւ ե՞րբ ի քու մարմինդ վրայ կտրածներ պիտի ընես ։

6 Ո՛վ լ Տէրոջը սուրը՝ մինչեւ ե՞րբ հանդարտ չես կենար · քու պատեանդ դարձիր · հանգչէ ու լռէ ։ 7 Ի՞նչպէս կրնայ հանդարտ կե-

Ն · Ք · ԳԲ ·
Իրր 607

ի Եզեկ · Լ · 21 ։
ֆ Եսա · ԺԹ · 1 · Գլ · ԽԳ · 10 · 11 · Եզեկ · ԻԹ · Լ · Լ ։
կ Հմր 3 · 4 ։
ձ Հմր 10 ։
յ Ղև · ԻԶ · 37 ։
շ Եսա · ԽԷ · 4 · ԽԸ · 2 · Գլ · ԽԸ · 15 ։
ղ Տես Գլ · ԽԸ · 18 ։
ճ Եսա · Ի · 4 ։
պ Ովս · Ժ · 11 ։
ջ Գլ · Ա · 14 · ԽԷ · 2 · Հմր 6 · 10 ։
ռ Սաղ · ԼԷ · 13 · Գլ · Ծ · 27 ։
ս Տես Եսա · ԻԹ · 4 ։
վ Եսա · Ժ · 34 ։
տ Դատ · Զ · 5 ։
ր Գլ · Ա · 15 ։
ց Կամ՝ Նովէն Ամոն բազմութիւնը ,
ք Տես Եզեկ · Լ · 14 · 15 · 16 · Նաւ · Գ · 8 ։
օ Գլ · ԽԳ · 12 · 13 · Եզեկ · Լ · 13 ։

Ն · Ք · ԳԲ ·
Իրր 607

ֆ Գլ · ԽԴ · 30 · Եզեկ · ԼԲ · 11 ։
օ Եզեկ · ԻԹ · 11 · 13 · 14 ։
բ Եսա · ԽԱ · 13 · 14 · ԽԳ · 5 · ԽԴ · 2 · Գլ · Լ · 10 · 11 ։
գ Գլ · Ժ · 24 · Լ · 11 ։

Իրր 600
ա Գլ · ԻԵ · 20 · Եզեկ · ԻԵ · 15 · 16 · Սոփ · Բ · 4 · 5 ։
բ Ամով · Ա · 6 · 7 · 8 ։
գ Գլ · Ա · 14 · ԽԶ · 20 ։
դ Եսա · Ը · 7 · Գլ · ԽԶ · 7 · 8 ։
ե Գլ · Ը · 16 · Նաւ · Գ · 2 ։
զ Գլ · ԻԵ · 22 ։
է Յոէ · Գ · 14 · Ամով · Թ · 7 ։
ը Եզեկ · ԻԵ · 16 · Ամով · Ա · 8 ։
թ Ամով · Ա · 7 · Միք · Ա · 16 · Սոփ · Բ · 4 · 7 · Զաք · Թ · 5 ։
ժ Գլ · ԻԵ · 20 ։
ի Գլ · ԺԶ · 6 · ԽԱ · 5 · ԽԸ · 37 ։
լ Բ Օր · ԼԲ · 41 · Եզեկ · ԻԱ · 3 · 4 · 5 ։

նալ. վասն զի Տէրը [ա]անոր հրաման տուեր է Ասկաղոնի ու ծովեզերքի դէմ. հոն խրկեր է զանիկայ։

ԳԼ. ԽԸ.

1 Մովաբին դատաստանը՝ 7 իր հպարտութեանը համար. 11 իր անհոգութեանը համար, 14 իր մարմնաւոր վստահութեանը համար, 26 և զԱստուած ու անոր ժողովուրդը արհամարհելուն համար։ 47 Մովաբին գերեդարձութիւնը։

1 [ա]Մովաբի վրայով՝ զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը այսպէս կ՚ըսէ. Վա՜յ [բ]Նաբաւին, վասն զի աւրուեցաւ. [գ]Կարիաթեմ ամչցաւ, [դ]առնուեցաւ. Մասգաբ ամչցաւ, ու զարհուրեցաւ։
2 [ե]Մովաբը մէյմըն ալ պիտի չպարծի [զ]Եսեբոնի մէջ. անոր վրայ չարիք խորհեցան, ըսելով. Եկէք, ու զանիկայ ազգ ըլլալէն կտրենք. Դուն ալ ով Մադմէն՝ պիտի կտրուիս. քու ետեւէդ սուր կու գայ։
3 [է]Որոնայիմէն աղաղակի ձայն կու գայ. աւերում ու մեծ կոտորած կայ։
4 Մովաբը կոտրեցաւ. անոր պզտիկ տղաքները աղաղակ վերցուցին։
5 [ը]Քանզի Ղուհիթի զառ ՚ի վերին վրայ մեծ լացով պիտի ելլեն. քանզի Որոնայիմի զառ ՚ի վայրին վրայ թշնամիները կոտորածի աղաղակ լսեցին։
6 [թ]Փախէ՛ք, ձեր անձը ազատեցէ՛ք, և [ժ]անապատի մէջ թափառողին պէս եղէ՛ք։
7 Քանզի քու գործքերուդ ու գանձերուդ ապաւինելուդ համար՝ դուն ալ պիտի առնուիս. և [ի]Քամովը գերութեան պիտի երթայ իր քուրմերովը ու իր իշխաններովը մէկտեղ։
8 Եւ [լ]ամէն քաղաքի վրայ կործանողը պիտի գայ. ու քաղաք մը պիտի չազատի. հովիտը պիտի կորսուի, ու դաշտը պիտի աւրուի, ինչպէս որ Տէրը ըսաւ։
9 [խ]Մովաբին թեւեր տուէք, որ թռչելով փախչի. ու անոր քաղաքները ամայի պիտի ըլլան՝ բնակիչ չունենալով։
10 [ծ]Տէրոջը գործը *նենգութեամբ կատարողը անիծեալ ըլլայ, ու իր սուրը արիւնէն խնայողը անիծեալ ըլլայ։
11 Մովաբը իր տղայութենէն ՚ի վեր հանգստութեան մէջ էր. ու [կ]գինիի պէս իր մրուրին վրայ կը նստէր. և ամանէ աման չթափուեցաւ, ու գերութեան չգնաց. անոր համար իր համը իր մէջը մնաց, ու հոտը չփոխուեցաւ։
12 Ուստի ահա օրեր կու գան՝ կ՚ըսէ Տէրը, որ անոր փոխադրողներ պիտի խրկեմ, ու զանիկայ պիտի փոխադրեն. և անոր ամանները պիտի պարպեն, ու տիկերը կտոր կտոր պիտի ընեն։

Ն. Ք. Գ. Ի. Ր 600

ա Եզեկ. իե. 17։

ա Ես. ժե. ժզ. Գլ. խթ. 21. խէ. 3. Եզեկ. իե. 9. Ամով. բ. 1. 2։
բ Թուոց. լբ. 38. լգ. 47. Ես. ժե. 2։
գ Թուոց. լբ. 37։
դ Ես. ժզ. 14։
ե Ես. ժե. 4։
զ Հմր 5։
է Ես. ժե. 5։
ը Գլ. ծա. 6։
թ Գլ. ժէ. 6։
ժ Թուոց. իա. 29. Դատ. ժա. 24. Տես Եսա. խզ. 1. 2. Գլ. խզ. 12։
ի Գլ. խթ. 3։
լ Գլ. զ. 26. Հմր 18։
խ Սաղ. ծե. 6. Հմր 28։
ծ Տես Դատ. ե. 23. Ա Թագ. ժե. 3. 9. Գ Թագ. ի. 42։
* Կամ՝ թուլութեամբ
կ Սոփ. ա. 12։

13 Եւ Մովաբը [ա]Քամովէն պիտի ամչնայ, ինչպէս որ Իսրայէլի տունը իր ապաւինած [բ]Բեթէլէն ամչցաւ։
14 Ի՞նչպէս կ՚ըսէք թէ՝ [գ]Մենք կտրիճներ ենք, ու պատերազմի համար զօրաւոր մարդիկներ ենք։
15 [դ]Մովաբը աւրուեցաւ, և անոր քաղաքները [ե]այրեցան. ու անոր ընտիր երիտասարդները [զ]մորթուելու իջան՝ կ՚ըսէ [է]ան Թագաւորը՝ որուն անունը Զօրաց Տէր է։
16 Մովաբին կորուստը գալու մօտ է, և անոր պատուհասը խիստ կ՚արտորայ։
17 Ո՛վ անոր բոլորտիքը եղողներ՝ ամէնքդ զանիկայ ողբացէ՛ք, ու ըսէ՛ք դուք ամէնքդ որ անոր անունը գիտէք. [ը]Զօրութեան գաւազանը՝ պարծանաց ցուպը ինչպէս կոտրեցաւ։
18 [թ]Ո՛վ Դեբոնի մէջ բնակող աղջիկ՝ փառքէն իջի՛ր, ու ծարաւութեան մէջ նստէ. վասն զի [ժ]Մովաբը կործանողը քու վրադ պիտի ելլէ, և քու պարիսպներդ պիտի աւրէ։
19 [ի]Ճամբու վրայ կայնէ՛, ու դիտէ՛, ո՛վ [լ]Արոերի բնակիչ. փախչողին ու ազատողին հարցո՛ւր, և ըսէ՛ թէ՝ Ի՞նչ եղաւ։
20 Մովաբը ամչցաւ, վասն զի կոտրեցաւ. [խ]հեծէ՛, ու աղաղակէ՛. Մովաբին աւրուիլը [ծ]Առնոնի մէջ պատմեցէ՛ք։
21 Եւ [կ]դաշտային երկրին վրայ՝ Քօղոնի, Յասսայի, ու Մեփայաթի վրայ դատաստան եկաւ.
22 Նաև Դեբոնի վրայ, Նաբաւի վրայ, Բեթդեբլաթեմի վրայ,
23 Ու Կարիաթեմի վրայ, և Բեթգամուղի վրայ, ու Բեթմաւոնի վրայ,
24 Եւ [հ]Կարիօթի վրայ, ու Բօսրայի վրայ, ու Մովաբի երկրին բոլոր քաղաքներուն վրայ թէ հեռաւոր և թէ մօտաւոր։
25 [ձ]Մովաբին եղջիւրը կոտրուեցաւ, ու [ղ]բազուկը կոտրեցաւ՝ կ՚ըսէ Տէրը։
26 [ճ]Զանիկայ գինովցուցէ՛ք. վասն զի Տէրոջը դէմ հպարտացաւ. ու Մովաբը թող իր փսխունքին մէջը թաւալի, և ինքն ալ ծաղր ըլլայ։
27 [մ]Միթէ Իսրայէլը քեզի ծաղր չեղա՞ւ. [յ]անիկայ գողերու մէջ գտնուեցաւ, որ դուն քանի որ անոր վրայով կը խօսէիր՝ գլուխ կը շարժէիր։
28 Ո՛վ Մովաբի բնակիչներ՝ քաղաքները թողուցէ՛ք՝ [ն]վէմերու մէջ բնակեցէ՛ք. ու փոսի բերնին քովերը իր բոյնը շինող աղաւնիին պէս եղէ՛ք։
29 [շ]Մովաբին ամբարտաւանութիւնը լսեցինք. անիկայ խիստ ամբարտաւան է. անոր հպարտութիւնը, ամբարտաւանութիւնը, գոռոզութիւնը, ու սրտին բարձրութիւնը լսեցինք։
30 Ես անոր սրտմտութիւնը գիտեմ՝ կ՚ըսէ Տէրը, բայց

Ն. Ք. Գ. Ի. Ր 600

ա Դատ. ժա. 24. Գ Թագ. ժա. 7։
բ Գ Թագ. ժբ. 29։
գ Ովս. ժ. 6։
դ Ես. ժզ. 6։
ե Հմր 8. 9. 18։
+ Եբր. վեր ելան.
զ Գլ. ծ. 27։
է Գլ. խզ. 18. ծա. 57։
ը Տես Ես. թ. 4. ժդ. 4. 5։
թ Թուոց. իա. 30. Ես. ժե. 2. Տես Ես. խէ. 1. Գլ. խզ. 19։
ժ Հմր 8։
ի Դատ. դ. 13։
լ Բ Օր. բ. 36։
խ Ես. ժզ. 7։
ծ Տես Թուոց. իա. 13։
կ Հմր 8։
հ Ամով. բ. 2։
ձ Սաղ. հե. 10։
ղ Տես Եզեկ. լ. 21։
ճ Գլ. իե. 15. 27։
մ Սոփ. բ. 8։
յ Տես Գլ. բ. 26։
ն Սաղ. ծե. 6. 7. Հմր 9։
շ Ես. ժզ. 6. ևն։

պարապ է . – անոր սնապարծ խօսքերը
31 պարապ պիտի ըլլեն ։ Ուստի
‡ Մովաբին համար պիտի ողբամ,
ու բոլոր Մովաբին համար պիտի
աղաղակեմ . Կիրհարեսի մարդիկներուն
համար սուգ պիտի բռնուի ։
32 ‡ Ով Սեբամայի որթը՝ քու վրադ
Յազերի լացովը պիտի լամ . քու
շառաւիղներդ ծովէն անցնելով՝
մինչև Յազերի ծովը հասեր էին .
քու ամառնային պտուղիդ վրայ,
և այգեկութիդ վրայ աւարառու
33 ինկաւ ։ Ու ‡ պտղաբեր արտերէն
և Մովաբի երկրէն՝ ուրախութիւնը
ու ցնծութիւնը պիտի վերնայ . ու
հնձաններէն գինին դադրեցուցի .
ցնծութեամբ [illegible] պիտի չկոխուի,
— ցնծութեան ձայն պիտի
34 չըլլայ ։ ‡ Եսեբոնին աղաղակէն
մինչև Եղէաղէ, մինչև Յասսա
իրենց ձայնը տուին, իրեք տարեկան
երինջի պէս՝ ‡ Սեգովրէն մինչև
Որոնայիմ . քանզի ‡ Նեմրիմի ջուրերը
35 անգամ կ'աւրուին ։ Ու
Մովաբէն՝ ‡ բարձր տեղը ողջակեզ
մատուցանողը, ու իր աստուածներուն
խունկ ծխողը պիտի վերցընեմ՝
կ'ըսէ Տէրը ։
36 Ասոր պատճառաւ ‡ իմ սիրտս Մովաբի
համար սրինգներու պէս պիտի
հնչէ, ու Կիրհարեսի մարդոցը
համար իմ սիրտս սրինգներու պէս
պիտի հնչէ . վասն զի ‡ անոնց ստացած
հարստութիւնը կորսուեցաւ ։
37 Քանզի ‡ ամէն գլուխ կնտակ պիտի
ըլլայ, և ամէն մօրուք պիտի կըտրուի
. ու ամէն ձեռքերու վրայ
կտրածներ պիտի ըլլայ, և ‡ [illegible]
մէջքերու վրայ քուրձ պիտի ըլլայ ։
38 Մովաբին բոլոր տանիքներուն վրայ,
ու անոր փողոցներուն մէջը
բոլորովին կոծ պիտի ըլլայ . վասն
զի Մովաբը կոտրեցի ‡ անանկ ամանի
մը պէս, որուն մէկը չհաճիր՝
39 կ'ըսէ Տէրը ։ ‡ Ինչպէս կոտրեցաւ
Մովաբը, ու ինչպէս ամօթով
կռնակ դարձուց՝ [illegible], պիտի ողբան
. ու Մովաբը ամէն իր բոլորտիքը
եղողներուն՝ խայտառակութեան
ու սոսկումի [illegible] պիտի
40 ըլլայ ։ Վասն զի Տէրը այսպէս
կ'ըսէ . Ահա ‡ [illegible] արծիւի պէս
պիտի թռչի . ու ‡ իր թևերը Մովաբի
41 վրայ պիտի տարածէ ։ * Քաղաքները
կ'առնուին", և բերդերը
կը նուաճին . ու այն օրը ‡ Մովաբի
զօրաւորներուն սիրտը՝ իր երկանքը
մէջ եղող կնկան սրտին պէս պիտի
42 ըլլայ ։ Ու Մովաբը ‡ ժողովուրդ
ըլլալէն պիտի կորսուի . վասն զի
43 Տէրոջը դէմ հպարտացաւ ։ ‡ Ով
Մովաբի բնակիչ՝ քու վրադ վախ,
գուբ ու որոգայթ պիտի ըլլայ՝ կ'ըսէ
44 Տէրը ։ Վախէն փախչողը՝ գուբը
պիտի իյնայ . և գուբէն ելլողը՝
որոգայթի մէջ պիտի բռնուի .
քանզի ‡ անոր վրայ՝ Մովաբին վրայ՝
անոնց այցելութեան տարին պիտի
45 բերեմ՝ կ'ըսէ Տէրը ։ † Ուժէն
փախչողները" Եսեբոնի հովանիին
տակը կայնեցան . բայց ‡ Եսեբոնէն
կրակ, ու Սեհոնին մէջէն բոց ելաւ,
և ‡ Մովաբին ծայրը, ու աղաղակողներուն
գագաթը կերաւ ։
46 ‡ Վա՜յ քեզ՝ Մովաբ . Քամովսի ժողովուրդը
կորսուեցաւ . քանզի
քու տղաքներդ գերի առնուեցան,
ու աղջիկներդ գերութեան [illegible] ։
47 Բայց ‡ ետքի օրերը՝ Մովաբին գերութիւնը
պիտի դարձընեմ, կ'ըսէ
Տէրը ։

Մովաբին դատաստանը մինչև հոս է ։

ԳԼ · ԽԹ

1 Ամմոնացւոց դատաստանը . 6 անոնց գերեդարձութիւնը ։ 7 Եդովմի . 23 Դամասկոսի . 28 Կեդարի . 30 Հասորի . 34 ու Եղամի դատաստանները ։ 39 Եղամի գերեդարձութիւնը ։

1 – Ամմոնի որդւոցը վրայով Տէրը
այսպէս կ'ըսէ . Միթէ ‡ Իսրայէլը
տղաքներ չունի՞ . միթէ անիկայ
ժառանգ չունի՞ . ինչո՞ւ Մելքոմը
‡ Գադին ժառանգ եղաւ, ու
իր ժողովուրդը՝ անոր քաղաքներուն
2 մէջը բնակեցաւ ։ Ասոր համար
ահա օրեր կու գան՝ կ'ըսէ Տէրը, որ
Ամմոնի որդւոցը ‡ Ռաբբային մէջ
պատերազմի աղաղակ լսել պիտի
տամ . ու անիկայ աւերակներու
դէզ պիտի ըլլայ, և անոր ‡ գեղերը
կրակով պիտի այրին . ու Իսրայէլը
իրեն տիրողներուն վրայ պիտի
տիրէ՝ կ'ըսէ Տէրը ։
3 Ողբա՛ ով Եսեբոն . վասն զի Գային
կորսուեցաւ . աղաղակեցէ՛ք ով
Ռաբբայի աղջիկները . ‡ Քուրձեր
հագէք, լացէք, ու ցանգէ ցանգ
վազեցէք . վասն զի ‡ Մելքոմը գերութեան
կ'երթայ՝ իր ‡ քուրմերովը
ու իշխաններովը մէկտեղ ։
4 Ինչո՞ւ [illegible] հովիտներովդ կը պարծիս
. քու հովիտդ աւերեցաւ՝ ով
‡ ապստամբ աղջիկ, որ քու գանձերուդ
ապաւիներ էիր, [illegible]
5 [illegible]՝ իմ վրաս ով կրնայ գալ ։ Ահա
ես՝ կ'ըսէ զօրաց Տէր Եհովան՝
քու վրադ վախ պիտի բերեմ, քու
բոլորտիքդ եղողներէն . և ամէն
մէկը իր առջևի [illegible]
պիտի ցրուիք . ու փախստականները
6 ժողվող պիտի չըլլայ ։ Ու
‡ անկէ ետքը Ամմոնի որդւոցը գերութիւնը
պիտի դարձընեմ՝ կ'ըսէ
Տէրը ։
7 ‡ Եդովմի վրայով զօրաց Տէրը

Ն · Ք · ԴԲ · Իրր 600
– Եսա · ԺԶ · 6 · Գլ · Ծ · 36 ·
‡ Եսա · ԺԵ · 5 · ԺԶ · 7 · 11 ·
‡ Եսա · ԺԶ · 8 · 9 ·
‡ Եսա · ԺԶ · 10 · Յովէլ · Ա · 12 ·
‡ Եսա · ԺԵ · 4 · 5 · 6 ·
‡ Եսա · ԺԵ · 5 · 6 · Հմր 5 ·
‡ Եսա · ԺԵ · 2 · ԺԶ · 12 ·
‡ Եսա · ԺԵ · 5 · ԺԶ · 11 ·
‡ Եսա · ԺԵ · 7 ·
‡ Եսա · ԺԵ · 2 · 3 · Գլ · ԽԷ · 5 ·
‡ Ծն · ԼԷ · 34 ·
‡ Գլ · ԻԲ · 28 ·
‡ Բ Օր · ԻԸ · 49 · Գլ · ԽԹ · 22 · Դան · Է · 4 · Ովս · Ը · 1 · Ամբ · Ա · 8 ·
‡ Եսա · Ը · 8 ·
* Կամ՝ Կարիոթը կ'առնուի · Հմր 24 ·
‡ Եսա · ԺԳ · 8 · Գլ · Լ · 6 · ԽԹ · 22 · 24 · Ծ · 43 · Ծա · 30 · Միք · Դ · 9 ·
‡ Սաղ · ՁԳ · 4 · Եսա · Է · 8 ·
‡ Եսա · ԻԴ · 17 · 18 ·

Ն · Ք · ԴԲ · Իրր 600
‡ Տես Գլ · ԺԱ · 23 ·
† Կամ՝ Փախչողները ուժէ ինկած՝
‡ Թուոց · ԻԱ · 28 ·
‡ Տես Թուոց · ԻԴ · 17 ·
‡ Թուոց · ԻԱ · 29 ·
‡ Գլ · ԽԹ · 6 · 39 ·
– Եզեկ · ԻԱ · 28 · ԻԵ · 2 · Ամով · Ա · 13 · Սոփ · Բ · 8 · 9 ·
‡ Ամով · Ա · 13 ·
‡ Եզեկ · ԻԵ · 5 · Ամով · Ա · 14 ·
‡ Եբր · աղջիկները
‡ Եսա · ԺԵ · 11 · Գլ · Դ · 8 · Զ · 26 ·
‡ Գ Թագ · ԺԱ · 5 · 33 ·
‡ Գլ · ԽԸ · 7 · Ամով · Ա · 15 ·
‡ Գլ · Գ · 14 ·
‡ Գլ · ԽԱ · 13 ·
‡ Հմր 39 · Գլ · ԽԸ · 47 ·
‡ Եզեկ · ԻԵ · 12 · Ամով · Ա · 11 ·

այսպէս կ'ըսէ. [է] Արդեօք Թեմանի
մէջ' այլ իմաստութիւն չկա՞յ. —
[ը] Հանճարեղներէն խորհուրդը կորսուեցա՞ւ.
անոնց իմաստութիւնը
8 հատա՞ւ։ [թ] Փախէ՛ք, դարձէ՛ք,
խորունկ տեղուանք բնակեցէ՛ք' ով
[ժ] Դեդանի բնակիչներ. վասն զի Եսաւին
կորուստը' անոր այցելութիւն
ըրած ժամանակս' անոր վրայ
9 կը բերեմ։ [ի] Թէ որ քեզի կթողներ
գային, միթէ ճիւղեր պիտի չթողուի՞ն.
թէ որ գիշերով գողեր
գային, իրենց բաւական եղածին
10 չափ պիտի յափշտակէին։ [լ] Բայց
ես Եսաւը մերկացուցի. անոր ծածուկ
տեղերը բացի. ու անիկայ
պահուըտելու կարող չէ. անոր
զաւակները, անոր եղբայրները ու
անոր դրացիները կորսուեցան, և
11 [խ] ինքը չկայ։ Որբերդ թո՛ղ տուր,
ես զանոնք ողջ կը պահեմ. ու քու
որբևայրիներդ թող ինծի ապաւինին։
12 Վասն զի Տէրը այսպէս կ'ըսէ.
Ահա [ծ] անոնք որ բաժակը խմելու
պարտաւոր չէին, անշուշտ պիտի
խմեն. իսկ դուն բոլորովին անպատի՞ժ
պիտի մնաս. անպատիժ
պիտի չմնաս. հապա անպատճառ
13 պիտի խմես։ Վասն զի [կ] իմ անձիս
վրայ երդում կ'ընեմ, կ'ըսէ
Տէրը, որ [հ] Բոսրան ամայութիւն,
նախատինք, աւերակ ու անէծք
պիտի ըլլայ. և անոր ամէն քաղաքները
յաւիտենական աւերակներ
պիտի ըլլան։

14 [ձ] Տէրոջը կողմանէ լուր լսեցի, ու
ազգերուն դեսպան խրկուած է' ու
ըսէ. Ժողվուեցէ՛ք, և անոր վրայ
գացէ՛ք, ու պատերազմի ելէ՛ք,
15 Քանզի ահա քեզ ազգերու մէջ
պզտիկ, — մարդոց մէջ անարգ
16 ըրի։ Քու ահաւորութիւնդ' քու
սրտիդ հպարտութիւնը քեզ խաբեցին,
ով վէմին խոռոչներուն
մէջը բնակող, ու բարձր բլուրներուն
փակչող. [ղ] թէև քու [ճ] բոյնդ
արծուի պէս բարձրերը շինես, [մ] քեզ
անկէ պիտի իջեցնեմ, կ'ըսէ Տէրը։
17 Ու Եդոմը ամայի պիտի
ըլլայ. [յ] անկէ ամէն անցնողը պիտի
հիանայ, և անոր բոլոր հարուածներուն
18 համար պիտի սուլէ։ [ն] Սոդոմի
ու Գոմորի, և անոր շրջակայ
քաղաքներուն կործանմանը պէս' կ'ըսէ
Տէրը, հոն ոչ մարդ մը պիտի
նստի, ու անոր մէջ մարդու զաւակ
19 պիտի չբնակի։ [շ] Ահա անիկայ
առիւծի պէս ամուր բնակարանին
վրայ պիտի ելլէ' [ո] Յորդանանու
ջուրերուն յորդելէն. բայց անոր
վրայէն շուտով պիտի փախցընեմ
զանիկայ. ու ո՞վ է ան ընտրեալը'
որ անոր վրայ դնեմ. վասն զի [չ] ին-

Ն. Ք. Դ.Ք.
Իրր 600

[է] Աբդ. 8.
[ը] Տես Ես. ԺԹ. 11.
[թ] Հմր 30.
[ժ] Եր. ԻԵ. 23.
[ի] Աբդ. 5.
[լ] Մաղ. Ա. 3.
[խ] Ես. ԺԷ. 14.
[ծ] Եր. ԻԵ. 28, 29. Աբդ. 16.
[կ] Ծն. ԻԲ. 16. Ես. ԽԵ. 23. Ամով. Զ. 8.
[հ] Ես. ԼԴ. 6. ԿԳ. 1.
[ձ] Աբդ. 1, 2, 3.
[ղ] Աբդ. 4.
[ճ] Յոբ. ԼԹ. 27.
[մ] Ամով. Թ. 2.
[յ] Եր. ԺԸ. 16. Ծ. 13.
[ն] Ծն. ԺԹ. 25. Բ Օր. ԻԹ. 23. Եր. Ծ. 40. Ամով. Դ. 11.
[շ] Եր. Ծ. 44. [illegible]
[ո] Եր. ԺԲ. 5.
[չ] Ել. ԺԵ. 11.

ծի նման ո՞վ կայ. ու [պ] ինծի հետ
ո՞վ պիտի վիճաբանի". և [ջ] ո՞վ է ան
հովիւը' որ իմ առջևս պիտի կենայ։
20 [ռ] Անոր համար Եդոմի վրայով
Տէրոջը խորհած խորհուրդը,
ու Թեմանի բնակչացը վրայով մտածած
մտածմունքը մտիկ ըրէք.
հօտին պինտ պզտիկը անպատճառ
պիտի քշէ զանոնք. անշուշտ անոնց
բնակարանները անոնց հետ
21 պիտի աւրէ։ [ս] Անոնց իյնալուն
ձայնէն' երկիրը կը շարժի. անոնց
աղաղակին ձայնը մինչև Կարմիր
22 ծովը կը լսուի։ Ահա [վ] ինքը արծուի
պէս բարձրանալով պիտի
թռչի, ու իր թևերը Բոսրայի վրայ
պիտի տարածէ. և ան օրը Եդոմի
զօրաւորներուն սիրտը' իր երկանցը
մէջ եղող կնկան սրտին պէս պիտի
ըլլայ։

23 [տ] Դամասկոսի վրայով։

Եմաթը ու Արփաթը ամչցաւ.
քանզի գէշ լուր լսեցին, — մարեցան.
[ր] ծովուն մէջը տառապանք
կայ. — անիկայ չկրնար հանդարտիլ.
24 Դամասկոսը տկարացաւ.
փախչելու դարձաւ. արհաւիրքը
անոր վրայ հասաւ. զանիկայ ծնընդական
կնոջ պէս [ց] նեղութիւն ու
25 ցաւեր բռնեցին։ [ւ] Ինչպէս չթողուեցաւ
երևելի քաղաքը, իմ ուրախութեանս
26 քաղաքը։ [փ] Ուստի
անոր կտրիճները իր հրապարակներուն
մէջը պիտի իյնան, և բոլոր
պատերազմական մարդիկները ան
օրը բնաջինջ պիտի ըլլան, կ'ըսէ
27 զօրաց Տէրը. Ու Դամասկոսի
պարսպին մէջ [ք] կրակ պիտի բռընկցընեմ,
ու Բենադադին պալատները
պիտի ուտէ։

28 [ա] Կեդարու վրայով, ու Հասորի
թագաւորութեանցը վրայով, որոնք
Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր
թագաւորը զարկաւ, Տէրը այսպէս
կ'ըսէ. Ելէ՛ք, Կեդարու վրայ գացէ՛ք,
և [բ] արևելքի բնակիչները
ջարդեցէ՛ք։ Անոնց [գ] վրանները ու
29 հօտերը պիտի առնեն. անոնց վարագոյրները,
ու բոլոր կարասիները,
և ուղտերը իրենց համար պիտի
տանին. ու անոնց ձայն պիտի տըրուի'
թէ [դ] ամէն կողմանէ վախ
կայ։

30 [ե] Փախէ՛ք, շուտով հեռացէ՛ք,
խորունկ տեղուանք բնակեցէ՛ք' ով
Հասորի բնակիչներ, կ'ըսէ Տէրը.
վասն զի Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր
թագաւորը ձեզի դէմ խորհուրդ
մը խորհեցաւ, ու ձեզի դէմ
դիտաւորութիւն մը մտածեց։

31 Ելէ՛ք, ու [զ] հանդարտութեան և
ապահովութեան մէջ բնակող ազգին
գացէ՛ք' կ'ըսէ Տէրը, որ անի-

Ն. Ք. Դ.Ք.
Իրր 600

[պ] Կամ' ո՞վ ինծի ժամանակ պիտի որոշէ.
[ջ] Յոբ. ԽԱ. 10.
[ռ] Եր. Ծ. 45.
[ս] Եր. Ծ. 46.
[վ] Եր. Դ. 13. ԽԸ. 40, 41.
[տ] Ես. ԺԷ. 1. ԼԷ. 13. Ամով. Ա. 3. Զաք. Թ. 1, 2.
[ր] Ես. ԾԷ. 20.
[ց] Ես. ԺԳ. 8. Եր. Դ. 31. Զ. 24. Լ. 6. ԽԸ. 41. Հմր 22.
[ւ] Եր. ԼԳ. 9. ԾԱ. 41.
[փ] Եր. Ծ. 30. ԾԱ. 4.
[ք] Ամով. Ա. 4.
[ա] Ես. ԻԱ. 13.
[բ] Դատ. Զ. 3. Յոբ. Ա. 3.
[գ] Սաղ. ՃԻ. 5.
[դ] Եր. Զ. 25. ԽԶ. 5.
[ե] Հմր 8.
[զ] Եզեկ. ԼԸ. 11.

Ն · Ք · ԳԹ · իր 600

Է Թու · ԻԴ · 9 ։ Բ Օր · ԼԳ · 28 ։ Միք · Է ։ 14 ։
Ը Գլ · Թ · 26 ։ ԽԹ · 23 ։
Թ Եզեկ · Ե · 10 ։ Հմր 36 ։
Ժ Գլ · Թ · 11 ։ Ժ · 22 ։
Ի Հմր 18 ։

598
Լ Գլ · ԻԵ · 25 ։
Խ Տես Ես · ԻԲ · 6 ։
Ծ Հմր 32 ։
Կ Գլ · Թ · 16 ։ ԽԸ · 2 ։
Հ Տես Գլ · ԽԳ · 10 ։
Ձ Գլ · ԽԸ · 47 ։ Հմր 6 ։

595
Ա Ես · ԺԳ · 1 ։ ԻԱ · 1 ։ ԽԷ · 1 ։
Բ Ես · ԽԶ · 1 ։ Գլ · ԾԱ · 44 ։
Գ Տես Գլ · ԽԳ · 12 , 13 ։
Դ Գլ · ԾԱ · 48 ։
Ե Ես · ԺԳ · 17 , 18 , 20 ։ Հմր 39 , 40 ։

կայ դռներ ու նիգեր չունի , ու
32 առանձին կը բնակի ։ Եւ անոնց
ուղտերը աւար պիտի ըլլայ , ու
անոնց խաշինքներուն բազմութիւնը
պիտի յափշտակուի . և իրենց
մօրուքին ծայրը կտրողները ամէն
հովի պիտի ցրուեմ , ու անոնց կործանումը
ամէն կողմէն պիտի բերեմ՝
33 կ՚ըսէ Տէրը . Եւ Հասորը
ճագարներու բնակարան՝ յաւիտենական
ամայութիւն պիտի ըլլայ .
Հոն մարդ պիտի չնստի , ու
հոն մարդու զաւակ պիտի չբնակի ։
34 Յուդայի թագաւորին Սեդեկիայի
թագաւորութեանը սկիզբը՝ Եղամի վրայով Երեմիա մարգարէին
եղած Տէրոջը խօսքն է , որ
ըսաւ .
35 Զօրաց Տէրը այսպէս կ՚ըսէ . Ահա ես Եղամի աղեղը՝ անոնց գըլխաւոր
զօրութիւնը պիտի կոտրեմ ։
36 Ու Եղամի վրայ՝ երկինքին
չորս կողմէն չորս հովերը պիտի
բերեմ , և զանոնք աս բոլոր հովերուն
պիտի ցրուեմ . ու պիտի
չըլլայ մէկ ազգ մը , որուն Եղամի
37 փախստականները չերթան ։ Ու
Եղամացիք՝ իրենց թշնամիներուն
առջևը , և իրենց հոգին փնտռողներուն
առջևը պիտի վախցընեմ ,
ու անոնց վրայ պատուհաս պիտի
բերեմ , այսինքն իմ սաստիկ բարկութիւնս՝
կ՚ըսէ Տէրը . Եւ անոնց
ետևէն սուր պիտի խրկեմ , մինչև
38 որ զանոնք հատցընեմ ։ Ու իմ
աթոռս Եղամի մէջ պիտի դնեմ .
և անկէ թագաւոր ու իշխաններ
պիտի կորսնցընեմ՝ կ՚ըսէ Տէրը ։
39 Բայց վերջի օրերը՝ Եղամի գերութիւնը
պիտի դարձընեմ՝ կ՚ըսէ
Տէրը ։

ԳԼ · Ծ

1 , 9 , 21 , 35 Բաբելոնի դատաստանը · 4 , 17 , 33 Իսրայէլի փրկութիւնը ։

1 Բաբելոնի վրայով՝ Քաղդէացւոց
երկրին վրայով՝ Երեմիա մարգարէին
ձեռքովը Տէրոջը խօսած
խօսքը ։
2 Ազգերուն մէջ պատմեցէք . հրատարակեցէք ,
ու դրօշ վերցուցէք . հրատարակեցէք ու մի՛ ծածկէք ,
ու ըսէք . Բաբելոնը առնուեցաւ . Բէլը ամչցաւ . Մարոդաքը
կոտրեցաւ . անոր արձանները ամչցան . անոր կուռքերը
3 կոտրտեցան . Վասն զի անոր վրայ
հիւսիսէն ազգ մը ելաւ . անիկայ
անոր երկիրը աւերակ պիտի ընէ .
ու հոն բնակիչ պիտի չմնայ . մարդէ
մինչև անասուն պիտի փախչին
երթան ։
4 Այն օրերը ու այն ժամանակը՝ կ՚ըսէ Տէրը՝ Իսրայէլի որդիքը՝ իրենք ,
ու Յուդայի որդիքը մէկտեղ
պիտի գան , կուլալով ու լալով
պիտի երթան , և իրենց Տէր Աս-
5 տուածը պիտի փնտռեն ։ Սիոնի
համար պիտի հարցընեն՝ իրենց
երեսը դէպ ՚ի հոն դարձնելով .
Եկէք , ու Տէրոջը յարինք՝ յաւիտենական
— անմոռաց ուխտով
մը ։
6 Իմ ժողովուրդս կորսուած ոչխարներու
պէս եղաւ . զանոնք իրենց
հովիւները մոլորցուցին . զանոնք
լեռներու վրայ պտըտցուցին .
անոնք ալ լեռնէ լեռ ու բլուրէ
բլուր գացին , ու իրենց մակաղատե-
7 ղը մոռցան ։ Անոնց գտնողները
զանոնք կերան . ու անոնց թշնամիները
ըսին . Մենք յանցանք
չունինք . վասն զի անոնք արդարութեան
բնակարան եղող Տէրոջը
դէմ , ու իրենց հայրերուն յոյսը
եղող Տէրոջը դէմ մեղք գործեցին ։
8 Բաբելոնի մէջէն փախէք , ու
Քաղդէացւոց երկրէն ելէք , և հօտերուն
առջևէն գացող նոխազներուն
9 պէս եղէք ։ Քանզի ահա
ես՝ Բաբելոնի վրայ՝ հիւսիսի երկրէն
մեծ ազգերու ժողովք պիտի արթընցընեմ
ու հանեմ . և անոր
առջևը գունդերով պիտի շարուին .
անկէ պիտի առնուի . անոնց նետերը՝
յաջողակ պատերազմողի նետերու
պէս պարապ պիտի չդառ-
10 նան ։ Եւ Քաղդէացւոց երկիրը
աւար պիտի ըլլայ , ու զանիկայ
բոլոր թալլողները պիտի կշտանան՝
կ՚ըսէ Տէրը ։
11 Որովհետև դուք ուրախացաք ու
խնդացիք՝ ով իմ ժառանգութեանս
կողոպտիչները . կանանչ
խոտերու մէջ արածող երինջի
պէս ցաթկեցիք , ու երիվարներու
12 պէս վրնջեցիք . Ձեր մայրը խիստ
ամչցաւ . ձեզ ծնանողը ամօթով
եղաւ . ահա անիկայ ազգերուն յետինը ,
անապատ , անջուր ու ա-
13 մայի պիտի ըլլայ ։ Տէրոջը բարկութեանը
պատճառաւ հոն մարդ
պիտի չբնակի . Հապա բոլորովին
ամայի պիտի ըլլայ . Բաբելոնէն
ամէն անցնողը , անոր բոլոր հարուածներուն
վրայ պիտի հիանայ
14 ու պիտի սուլէ ։ Բաբելոնին դէմ
շուրջանակի շարուեցէք՝ ով բոլոր
աղեղ լարողներ . անոր նետեցէք .
նետին մի՛ խնայէք . քանզի անիկայ
15 Տէրոջը դէմ մեղք գործեց ։ Անոր
դէմ շուրջանակի աղաղակ վերցուցէք .
անիկայ իր ձեռքը տուաւ .
անոր հիմերը կործանեցան . անոր
պարիսպները աւրեցան . վասն զի
Հասիկայ Տէրոջը վրէժխնդրու-

Ն · Ք · ԳԹ ·
595

Զ Ովս · Ա · 11 ։
Է Եզր · Գ · 12 , 13 ։ Սաղ · ՃԻԶ · 5 , 6 ։ Գլ · ԼԱ · 9 ։ Զաք · ԺԲ · 10 ։
Ը Ովս · Գ · 5 ։
Թ Գլ · ԼԱ · 31 ։ ԼԲ · 40 ։
Ժ Ես · ԾԳ · 6 ։ Հմր 17 ։ Ա Պետ · Բ · 25 ։
Ի Գլ · Բ · 20 ։ Գ · 6 , 23 ։
Լ Սաղ · ՀԹ · 7 ։
Խ Գլ · Խ · 2 , 3 ։ Զաք · ԺԱ · 5 ։
Ծ Տես Գլ · ԺԴ · 8 ։ Դան · Թ · 16 ։
Կ Սաղ · ՂԱ · 1 ։
Հ Սաղ · ԻԲ · 4 ։
Ձ Ես · ԽԸ · 20 ։ Գլ · ԾԱ · 6 , 45 ։ Զաք · Բ · 6 , 7 ։ Յայտ · ԺԸ · 4 ։
Ղ Գլ · ԽԵ · 14 ։ ԾԱ · 27 ։ Հմր 3 , 41 ։
Ճ Հմր 14 , 29 ։
Մ Բ Թագ · Ա · 22 ։
Յ Յայտ · ԺԷ · 16 ։
Ն Ես · ԽԷ · 6 ։
Շ Կամ՝ Ցորեն ծեծող
Ո Ովս · Ժ · 11 ։
Չ Գլ · ԻԵ · 12 ։
Պ Գլ · ԽԹ · 17 ։
Ջ Հմր 9 ։ Գլ · ԾԱ · 2 ։
Ռ Գլ · ԽԹ · 35 ։ Հմր 29 ։
Ս Ա Մն · ԻԹ · 24 ։ Բ Մն · Լ · 8 ։ Ողբ · Ե · 6 ։ Եզեկ · ԺԷ · 18 ։
Վ Գլ · ԾԱ · 58 ։
Տ Գլ · ԾԱ · 6 , 11 ։

Ն. Վ. Գ. Բ. 595

թիւն է. անկէ վրէժ առէք. Անոր՝ իր ըրածին համեմատ ըրէք։

16 Բաբելոնէն սերմանողը՝ ու հնձոց ժամանակը մանգաղ բռնողը կոտրեցէք. բռնաւոր սուրին երեսէն՝ ամէն մարդ իր ժողովուրդին պիտի դառնայ, ու ամէն մարդ իր երկիրը պիտի փախչի։

17 Իսրայէլը մոլորեալ ոչխար մըն է. առիւծները զանիկայ հալածեցին. զանիկայ նախ Ասորեստանի թագաւորը կերաւ. ու ետքը՝ աս Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը անոր ոսկորները կրծեց։

18 Անոր համար զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը այսպէս կ'ըսէ. Ահա ես Բաբելոնի թագաւորին ու անոր երկրին այցելութիւն պիտի ընեմ, ինչպէս որ Ասորեստանի թագաւո-

19 րին այցելութիւն ըրի։ Եւ Իսրայէլը իր բնակարանը պիտի դարձընեմ. ու Կարմեղոսի և Բասանի մէջ պիտի արածի. ու անոր հոգին Եփրեմի լեռանը վրայ ու Գաղաա-

20 դու վրայ պիտի կշտանայ։ Ան օրերը, ու ան ժամանակը՝ կ'ըսէ Տէրը՝ Իսրայէլին անօրէնութիւնը պիտի փնտռուի, բայց անիկայ անօրէնութիւն պիտի չունենայ. և Յուդային մեղքերը պիտի փնտռուին, բայց պիտի չգտնուին. վասն զի իմ պահած մնացորդներուս մեղքը պիտի ներեմ։

21 Մերաթայիմի երկրին վրայ, և Փակուդի բնակիչներուն վրայ ելիր. անոնց ետեւէն աւրէ՝, ու նզովածի պէս բնաջինջ ըրէ՝ կ'ըսէ Տէրը, և քեզի ամէն պատուիրածիս պէս

22 ըրէ։ Երկրին մէջը պատերազմի ձայն, ու մեծ կոտորած կայ։

23 Բոլոր երկրին մուրճը ինչպէս կոտրեցաւ ու մանրեցաւ. Բաբելոնը ազգերուն մէջ ինչպէս աւերակ

24 եղաւ։ Քեզի որոգայթ լարեցի, ու բռնուեցար, ով Բաբելոն. բայց դուն չգիտցար. գտնուեցար, ու ձեռք անցար. վասն զի Տէրոջը

25 դէմ հակառակեցար։ Տէրը իր զինարանը բացաւ, ու իր բարկութեան զէնքերը հանեց. քանզի Քաղդէացւոց երկրին մէջ՝ զօրաց

26 Տէր Եհովան գործ ունի։ Ծայրէ ծայրէն անոր վրայ եկէք. անոր շտեմարանները բացէք. զանիկայ շեղջերու պէս դիզեցէք. ու նզովածի պէս զանիկայ բնաջինջ ըրէք. անոր՝ մնացորդ մը չմնայ։

27 Անոր բոլոր զուարակները կոտորեցուցէք. թող անոնք սպանդանոցը իջնեն. վա՜յ անոնց, քանզի անոնց օրը՝ անոնց այցելութեան

28 ժամանակը հասած է։ Բաբելոնի երկրէն փախչողներուն ու ազատուածներուն ձայնը կու գայ, որ մեր Տէր Աստուծոյն վրէժխնդրութիւնը՝ անոր տաճարին վրէժխնդրութիւնը Սիոնի մէջ պատմէ։

29 Բաբելոնի վրայ աղեղնաւորները կանչեցէք. ով բոլոր աղեղ լարողներ՝ անոր բոլորտիքը անոր դէմ բանակեցէք. չըլլայ որ մարդ մը ազատի. անոր՝ իր գործոցը համեմատ հատուցում ըրէք. անոր իր ամէն ըրածին համեմատ ըրէք։ վասն զի անիկայ Տէրոջը դէմ՝ Իսրայէլի Սուրբին դէմ հպարտու-

30 թիւն ըրաւ։ Ուստի անոր կտրիճները իր հրապարակներուն մէջը պիտի իյնան. և անոր բոլոր պատերազմական մարդիկները ան օրը բնաջինջ պիտի ըլլան, կ'ըսէ Տէրը։

31 Ահա ես քեզի դէմ եմ, ով հըպարտ, կ'ըսէ զօրաց Տէր Եհովան. քանզի քու օրդ՝ քեզի այցելութիւն ընելու ժամանակս հասած

32 է։ Ու հպարտը գլորելով պիտի իյնայ. ու մէկը պիտի չըլլայ որ զանիկայ վերցընէ. և անոր քաղաքներուն մէջը կրակ պիտի բորբոքցընեմ, որ անոր բոլոր շրջակայ տեղուանքը պիտի ուտէ։

33 Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Իսրայէլի որդիքը, ու Յուդայի որդիքը մէկտեղ զրկանք կրեցին. ու անոնց բոլոր գերեվարները զանոնք բռնեցին, — չեն ուզեր զա-

34 նոնք արձակել։ Անոնց Փրկիչը զօրաւոր է. անոր անունը՝ Զօրաց Տէր է. անիկայ անշուշտ անոնց դատին ջատագով պիտի ըլլայ. որպէս զի երկրին հանգստութիւն տայ, ու Բաբելոնի բնակիչները

35 խռովեցընէ։ Տէրը կ'ըսէ որ՝ Քաղդէացւոց վրայ, ու Բաբելոնի բընակիչներուն վրայ, և անոր իշխաններուն ու իմաստուններուն

36 վրայ սուր կու գայ։ Ստախօսներուն վրայ սուր կու գայ, ու պիտի խենթենան. անոր կտրիճներուն վրայ սուր կու գայ, ու պիտի զար-

37 հուրին. Անոր ձիերուն ու կառքերուն վրայ, և անոր մէջը եղող բոլոր խառնիճաղանճ բազմութեանը վրայ սուր կու գայ, ու կիներու պէս պիտի ըլլան. անոր գանձերուն վրայ սուր կու գայ,

38 ու պիտի յափշտակուին. Անոր ջուրերուն վրայ չորութիւն կու գայ, ու պիտի ցամքին. քանզի անիկայ դրօշեալներու երկիր է. ու իրենց կուռքերովը կը յիմարին։

39 Անոր համար հոն՝ վայրենի կատուներ ու բորենիներ պիտի բնակին. ու հոն ջայլամներ պիտի բնակին. Եւ անիկայ մէյմըն ալ մարդաբնակ պիտի չըլլայ. ու ազգէ

Ասդ. ԻԷ. 8. Հմր 29. Յովն. Ժբ. 6. Եսա. Ժգ. 14. Գլ. Ծա. 9. Հմր 6. Գլ. Բ. 15. Դ Թագ. ԺԷ. 6. Դ Թագ. Իդ. 10. 14. Եսա. Կե. 10. Գլ. Լգ. 12. Եզեկ. Լգ. 13. 14. Գլ. Լա. 34. Եսա. Ա. 9. Կամ՝ ապստամբութեան. Կամ՝ այցելութեան. Եզեկ. Իգ. 23. Տես Բ Թագ. Ժզ. 11. Գ Թագ. Ժբ. 25. Բ Մն. Լգ. 23. Եսա. Ժ. 6. Իգ. 28. Իը. 14. Գլ. Լգ. 22. Գլ. Ծա. 54. Եսա. Ժգ. 6. Գլ. Ծա. 20. Գլ. Ծա. 8. 31. 39. 57. Դան. Ե. 30. 31. Եսա. Ժգ. 5. Սաղ. Իբ. 12. Եսա. Լգ. 7. Գլ. Խզ. 21. Գլ. Խը. 44. Հմր 31.

Ն. Վ. Գ. Բ. 595

Գլ. Ծա. 10. 11. Կամ՝ շարքերը. Հմր 14. Հմր 15. Գլ. Ծա. 56. Յայտ. Ժը. 6. Եսա. Խէ. 10. Գլ. ԽԹ. 26. Ծա. 4. Հմր 27. Գլ. Խա. 14. Յայտ. Ժը. 8. Եսա. Խէ. 4. Դան. Ե. 30. Եսա. Խէ. 13. Եսա. Խդ. 25. Գլ. Խը. 30. Գլ. Խե. 20. 24. Եզեկ. Լ. 5. Գլ. Ծա. 30. Նաւ. Գ. 13. Եսա. Խդ. 27. Գլ. Ծա. 32. 36. Յայտ. Ժզ. 12. Հմր 2. Գլ. Ծա. 44. 47. 52. Եսա. Ժգ. 21. 22. Լդ. 14. Գլ. Ծա. 37. Յայտ. Ժը. 2. Եսա. Ժգ. 20. Գլ. Իե. 12.

Ն. Ք. Դ.Ք.
595

Ծն. ԺԹ. 25 ։ Ես. ԺԳ. 19 ։ Գլ. ԽԹ. 18 ։ Ծա. 26 ։
Հմր 9 ։ Գլ. Զ. 22 ։ ԻԵ. 14 ։ Ծա. 27 ։
Գլ. Զ. 23 ։
Ես. ԺԳ. 18 ։
Ես. Ե. 30 ։
Գլ. ԽԹ. 24 ։
Գլ. ԽԹ. 19 ։ ևն ։
Յոբ. ԽԱ. 10 ։ Գլ. ԽԹ. 19 ։
Ես. ԺԴ. 24 ։ ևն ։ Գլ. Ծա. 11 ։
Յայտ. ԺԸ. 9 ։

ազգ հոն բնակիչ պիտի չըլլայ ։
40 Աստուծոյ կործանած Սոդոմին ու
Գոմորին, և անոր շրջակայ քաղաք-
ներուն պէս՝ կ'ըսէ Տէրը, հոն ալ
մարդ մը պիտի չնստի, և անոր մէ-
ջը մարդու զաւակ պիտի չբնակի ։
41 Ահա հիւսիսէն ժողովուրդ կու
գայ, ու մեծ ազգ, և շատ թագա-
ւորներ՝ երկրիս ծայրերէն պիտի
42 արթըննան ։ Աղեղ ու
նիզակ կը կրեն. անոնք անգութ
ու անողորմ են. անոնց ձայնը
ծովու պէս կը գոռայ. և անոնք
ձիերու վրայ կը հեծնեն, ու պա-
տերազմող մարդու պէս քեզի
դէմ կը շարուին՝ ով Բաբիլոնի աղ-
43 ջիկ ։ Երբոր Բաբիլոնի թագաւո-
րը անոնց լուրը լսեց, անոր ձեռ-
քերը թուլցան. նեղութիւ-
նը շրջապատեց զանիկայ՝ ծննը-
դական կնոջ երկանքը պէս ։
44 Ահա անիկայ առիւծի պէս ա-
մուր բնակարանին վրայ պիտի ելլէ՝
Յորդանանու ջուրերուն յորդե-
լէն. բայց անոր վրայէն շուտով
պիտի փախցընեմ զանոնք. և ո՛վ
է ան ընտրեալը՝ որ անոր վրայ դը-
նեմ. վասն զի ինծի նման ո՛վ կայ.
ու ինծի հետ ո՛վ պիտի վիճաբա-
նի. և ո՛վ է ան հովիւը՝ որ իմ
45 առջեւս պիտի կենայ ։ Անոր համար
Բաբիլոնի վրայով Տէրոջը խոր-
հած խորհուրդը, ու Քաղդէացւոց
երկրին վրայ մտածած մտածմուն-
քը մտիկ ըրէք. հօտին պինտ պըզ-
տիկը անպատճառ պիտի քշէ զա-
նոնք. անշուշտ անոնց բնակարան-
ները անոնց հետ պիտի աւրէ ։
46 Բաբիլոնին առնուելուն ձայնէն՝
երկիրը կը շարժի, ու ազգերու մէջ
աղաղակ կը լսուի ։

ԳԼ. ԾԱ.

1 Աստուծոյ անաչառ դատաստանը Բաբիլոնի դէմ ։ 59 Երեմիա աս մարգարէութեանը տոմարը Սարայիային կու տայ որ Եփրատ գետը նետէ, 'ի նշան Բաբիլոնի յաւիտենական կործանմանը ։

Գլ. Դ. 11 ։
Գլ. ԺԵ. 7 ։
Գլ. Ծ. 14 ։
Գլ. Ծ. 14 ։
Գլ. Ծ. 21 ։

1 Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ահա ես Բա-
բիլոնի վրայ, ու իմ թշնամի-
ներուս մէջտեղը բնակողներուն
վրայ ապականիչ հով մը պիտի
2 հանեմ ։ Ու Բաբիլոնի վրայ հո-
սողներ պիտի խրկեմ, ու զանիկայ
պիտի հոսեն, և անոր երկիրը պիտի
պարպեն. վասն զի պատուհասին
օրը՝ անոր վրայ ամէն կողմէն պիտի
3 գան ։ Աղեղնաւորը պիտի լարէ
իր աղեղը՝ աղեղնաւորին դէմ, ու
իր զրահովը հպարտացողին դէմ.
և անոր երիտասարդներուն մի խը-
նայէք. անոր բոլոր զօրքը նզո-
4 վածի պէս բնաջինջ ըրէք ։ Ու
Քաղդէացւոց երկրին մէջ սպան-
նուածներ, և անոր հրապարակ-
ներուն մէջը խոցոտուածներ պիտի
5 իյնան ։ Քանզի Իսրայէլը ու Յու-
դան՝ իր Աստուծմէն զօրաց Տէրոջ-
մէն չմերժուեցաւ, թէպէտև անոնց
երկիրը Իսրայէլի Սրբոյն դէմ յան-
6 ցանքով լեցուեցաւ ։ Բաբիլոնի
մէջէն փախէք. ու ամէն մարդ
թող իր անձը ազատէ, որ անոր
անօրէնութեամբը չկործանիք.
քանզի ասիկայ Տէրոջը վրէժ-
խնդրութեան ժամանակն է.
ինքը անոր հատուցում պիտի ը-
7 նէ ։ Բաբիլոնը Տէրոջը ձեռքին
մէջ՝ բոլոր երկիրը գինովցընող ո-
սկի գաւաթ եղաւ. անոր գինիէն
ազգերը խմեցին. անոր համար
8 ազգերը խլմարեցան ։ Բաբիլոնը
յանկարծ ինկաւ կոտրեցաւ. ա-
նոր վրայ ողբացէք. անոր վէրքին
համար բալասան առէք, գուցէ
բժշկութիւն գտնէ ։
9 Բաբիլոնին դեղ ըրինք. բայց
բժշկութիւն չգտաւ. զանիկայ
թողէք, ու ամէն մեկերնիս իր
երկիրը երթայ. վասն զի անոր
դատաստանը մինչև երկինքը հա-
սաւ, ու մինչև ամպերը ելաւ ։
10 Տէրը մեր արդարութիւնը երե-
ւան հանեց. եկէք, ու Սիոնի մէջ
մեր Տէր Աստուծոյն գործը պատ-
մենք ։
11 Նետերը փայլեցուցէք, վահան-
ները առէք. Տէրը Մարաց թա-
գաւորներուն հոգին արթընցուց.
քանզի Բաբիլոնի վրայով խորհե-
ցաւ որ զանիկայ բնաջինջ ընէ.
վասն զի ասիկայ Տէրոջը վրէժ-
խնդրութիւնը՝ իր տաճարին վը-
12 րէժխնդրութիւնն է ։ Բաբիլոնի
պարիսպներուն դէմ դրօշ վեր-
ցուցէք. պահապան զօրքը ուժով-
ցուցէք. դէտեր կարգեցէք, դա-
րաններ պատրաստեցէք. քանզի
Տէրը որոշեց, և Բաբիլոնի բնակ-
չացը վրայով ըսած խօսքը 'ի գործ
13 դրաւ ։ Ո՛վ շատ ջուրերու քով
բնակող, ու շատ գանձեր ունե-
ցող, քու վախճանդ, ու քու ա-
14 գահութեանդ չափը եկաւ ։ Զօ-
րաց Տէրը իր անձին վրայ երդում
ըրաւ՝ ըսելով. Անշուշտ քեզ մա-
րախի բազմութեանը չափ՝ մարդիկ-
ներով պիտի լեցընեմ, ու քու
վրադ բարձր ձայնով պիտի պո-
ռան ։
15 Երկիրը իր զօրութեամբը շի-
նեց. աշխարհքը իր իմաստու-
թեամբը հաստատեց, ու երկին-
քը իր խորհուրդովը տարածեց ։
16 Երբոր իր ձայնը կու տայ, եր-
կինքի մէջ ջուրերու բազմութիւն

Ն. Ք. Դ.Ք.
595

Գլ. ԽԹ. 26 ։ Ծ. 30 ։ 37 ։
Գլ. Ծ. 8 ։ Յայտ. ԺԸ. 4 ։
Գլ. Ծ. 15 ։ 28 ։
Գլ. ԻԵ. 14 ։
Յայտ. ԺԷ. 4 ։
Յայտ. ԺԴ. 8 ։
Գլ. ԻԵ. 16 ։
Ես. ԻԱ. 9 ։ Յայտ. ԺԴ. 8 ։ ԺԸ. 2 ։
Գլ. ԽԸ. 20 ։ Յայտ. ԺԸ. 9 ։ 11 ։ 19 ։
Գլ. ԽԶ. 11 ։
Ես. ԺԳ. 14 ։ Գլ. Ծ. 16 ։
Յայտ. ԺԸ. 5 ։
Սաղ. ԼԷ. 6 ։
Գլ. Ծ. 28 ։
Գլ. ԽԶ. 4 ։
Ես. ԺԳ. 17 ։ Հմր 28 ։
Գլ. Ծ. 45 ։
Գլ. Ծ. 28 ։
Նաւ. Բ. 1 ։ Գ. 14 ։
Յայտ. ԺԷ. 1 ։ 15 ։
Գլ. ԽԹ. 13 ։ Ամով. Զ. 8 ։
Նաւ. Գ. 15 ։
Գլ. Ծ. 15 ։
Ծն. Ա. 1 ։ 6 ։ Գլ. Ժ. 12 ։ ևն ։
Յոբ. Թ. 8 ։ Սաղ. ՃԴ. 2 ։ Ես. Խ. 22 ։
Գլ. Ժ. 13 ։

Ն. Ք. ԳԹ.
595

կ՚ըլլայ . և ‡երկրի ծայրերէն շոգիներ կը հանէ . անձրեւի համար
փայլակներ կը շինէ , ու հով կը
17 հանէ իր շտեմարաններէն ։ §Ամէն մարդ գիտութենէ զուրկ՝
անասուն դարձաւ . ամէն ոսկերիչ՝ իր քանդակած կուռքին
պատճառաւը ամօթով եղաւ . –վասն զի իր ձուլածոյ կուռքը սուտութիւն է . ու անոնք հոգի չունին ։
18 ÷Անոնք ունայնութեան և խաբէութեան գործքեր են . անոնց
այցելութիւն եղած ատենը՝ անոնք
19 պիտի կորսուին ։ +Յակոբին բաժինը անոնց պէս չէ . վասն զի անիկայ՝ ամէն բանը Ստեղծողն է ,
ու Իսրայէլը անոր ժառանգութեանը վիճակն է . և անոր անունը՝ Եհովայ Սաբաւովթ է ։
20 *Դուն իմ կռանս՝ պատերազմական գործիքս ես . և քեզմով ազգեր
պիտի կոտրեմ , ու քեզմով թագաւորութիւններ պիտի աւրեմ ,
21 Եւ ձին ու անոր հեծեալը քեզմով
պիտի կոտրեմ , ու կառքը և անոր
վրայ հեծնողը քեզմով պիտի կոտ-
22 րեմ , Ու քեզմով մարդը ու կնիկը
պիտի կոտրեմ , և քեզմով ‡ծերը
ու երիտասարդը պիտի կոտրեմ ,
ու կտրիճը և կոյսը քեզմով պիտի
23 կոտրեմ , Ու հովիւը և անոր հօտը
քեզմով պիտի կոտրեմ , երկրագործը ու անոր եզներուն զոյգը
քեզմով պիտի կոտրեմ , և կուսակալները ու նախարարները քեզմով
24 պիտի կոտրեմ ։ –Եւ Բաբելոնին ,
ու Քաղդէացւոց երկրին բոլոր բնակիչներուն՝ պիտի հատուցանեմ
իրենց բոլոր չարութիւնը , որ ձեր
աչքերուն առջեւ Սիոնին ըրին՝
25 կ՚ըսէ Տէրը ։ Ո՛վ բոլոր երկիրը
աւրող ‡ապականիչ լեռ՝ ահա ես
քեզի դէմ եմ՝ կ՚ըսէ Տէրը , և իմ
ձեռքս քու վրադ պիտի երկնցընեմ , ու քեզ վէմերէն վար պիտի
գլտորցընեմ , ÷և քեզ այրած լեռ
26 պիտի ընեմ . Ու քեզմէ անկեան
քար , և հիման քար պիտի չառնեն . ÷Քանզի յաւիտենական աւերակ պիտի ըլլաս՝ կ՚ըսէ Տէրը ։
27 ⊢Երկրին մէջ դրօշ վերցուցէք .
ազգերուն մէջ փող հնչեցուցէք .
⊥անոր դէմ ազգեր պատրաստեցէք .
անոր վրայ ⊢Արարատի , Միննիի ,
ու Ասքանազի թագաւորութիւնները կանչեցէք . անոր վրայ զօրապետներ դրէք , մազոտ մարախներու
28 պէս ձիեր հանեցէք . Անոր վրայ ազգեր՝ ⁑Մարաց թագաւորները , անոնց կուսակալները , ու բոլոր նախարարները , և անոնց իշխանութեանը բոլոր երկիրը պատրաստ-
29 եցէք ։ Ու երկիրը պիտի դողայ

‡ Սաղ. ճլե. 7.
§ Եր. Ժ. 14.
– Եր. Ծ. 2.
÷ Եր. Ժ. 15.
+ Եր. Ժ. 16.
* Եսա. Ժ. 5, 15. Եր. Ծ. 23.
‡ Բ Մն. ԼԶ. 17.
– Եր. Ծ. 15, 29.
‡ Եսա. ԺԳ. 2. Զաք. Դ. 7.
÷ Յայտ. Ը. 8.
÷ Եր. Ծ. 40.
⊢ Եսա. ԺԳ. 2.
⊥ Եր. ԻԵ. 14.
⊢ Եր. Ծ. 41.
⁑ Հմր. 11.

ու նեղութիւն կրէ . վասն զի Բաբելոնի վրայով Տէրոջը ունեցած
խորհուրդները պիտի հաստատուին ,
⊢Բաբելոնի երկիրը անբնակ ամա-
30 յութիւն ընելու համար ։ Բաբելոնի զօրաւոր մարդիկները պատերազմելէն դադարեցան . բերդերու
մէջ բնակեցան . ուժերնին կտրեցաւ . ÷կիներու պէս եղան . անոր
բնակարանները այրեցին . ⊦անոր
31 նիգերը կոտրեցան ։ ⊥Սուրհանդակը սուրհանդակի հանդիպելու , ու
լրաբերը լրաբերի հանդիպելու պիտի վազէ , Բաբելոնի թագաւորին
պատմելու համար՝ թէ անոր քա-
32 ղաքը մէկ ծայրէն առնուեցաւ , Եւ
թէ ⊦անցքերը բռնուեցան , ու եղէգները կրակով այրեցին , և պատերազմական մարդիկները զարհու-
33 րեցան ։ Քանզի զօրաց Տէրը՝ Իսրայէլին Աստուածը այսպէս կ՚ըսէ .
Բաբելոնի աղջիկը ÷կալի պէս է .
|անոր ծեծուելու ատենն է . քիչ
ատենէն ետքը՝ ^անոր հունձքին
ժամանակը պիտի գայ ։
34 Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը ⁾զիս կերաւ . զիս ընաջինջ
ըրաւ . զիս պարապ ամանի պէս
ըրաւ . վիշապի պէս զիս կլլեց .
իմ փափկութիւններէս իր փորը
կշտացուց . զիս դուրս նետեց ։
35 Սիոնի բնակիչը պիտի ըսէ . Ինծի
ու իմ մարմնոյս եղած զրկանքը՝
Բաբելոնին վրայ ըլլայ . ու Երուսաղէմը պիտի ըսէ . Իմ արիւնս
Քաղդէացւոց երկրին բնակչացը
36 վրայ ըլլայ ։ Անոր համար Տէրը
այսպէս կ՚ըսէ . ահա ⊥ես քու դատիդ պաշտպան պիտի կայնիմ , ու
քեզի համար վրէժխնդիր պիտի ըլլամ , ‡և անոր ծովը ցամաք պիտի
ընեմ , ու անոր աղբիւրը պիտի
37 չորցընեմ ։ Եւ Բաբելոնը աւերակ դէզեր , ᶠճագարներու բնակարան , ու ᶾզարմանքի և սուլելու
առարկայ պիտի ըլլայ , ու հոն մարդ
38 պիտի չբնակի ։ Անոնք առիւծներու պէս մէկտեղ պիտի
մռնչեն , և կորիւններու պէս պիտի
39 կանչուըռտեն ։ Երբոր անոնք ‡ենքեն տաքնան՝ անոնց կոչունք պիտի ընեմ . ու ⁿզանոնք պիտի գինովցընեմ , որպէս զի ցնծան ,
և յաւիտենական քունով
քնանան , ու չարթննան , կ՚ըսէ
40 Տէրը ։ Զանոնք սպանդանոցը պիտի իջեցընեմ գառնուկներու պէս՝
ու խոյերու պէս՝ նոխազներու
հետ ։
41 ⊥Ինչպէս առնուեցաւ Սեսակը ,
ու *բոլոր երկրին պարծանքը բռնուեցաւ . Բաբելոնը ինչպէս ա-
42 ւերակ եղաւ ազգերուն մէջ ։ ⊥Ծո-

Ն. Ք. ԳԹ.
595

⊢ Եր. Ծ. 13, 39, 40. Հմր. 43.
÷ Եսա. ԺԹ. 16. Եր. ԽԸ. 41. Ծ. 37.
⊦ Ողբ. Բ. 9. Ամով. Ա. 5. Նաւ. Գ. 13.
⊥ Եր. Ծ. 24.
⊦ Եր. Ծ. 38.
÷ Եսա. ԻԱ. 10. Ամով. Ա. 3. Միք. Դ. 13.
| Եսա. ԽԱ. 15. Ամբ. Գ. 12.
^ Եսա. ԺԷ. 5. Ովս. Զ. 11. Յովէլ. Գ. 13. Յայտ. ԺԴ. 15, 18.
⁾ Եր. Ծ. 17.
⊥ Եր. Ծ. 34.
‡ Եր. Ծ. 38.
ᶠ Եսա. ԺԳ. 22. Եր. Ծ. 39. Յայտ. ԺԸ. 2.
ᶾ Եր. ԻԵ. 9, 18.
ⁿ Հմր. 57.
⊥ Եր. ԻԵ. 26.
* Եսա. ԺԳ. 19. Եր. ԽԹ. 25. Դան. Դ. 30.
⊥ Տես Եսա. Ը. 7, 8.

Ն · Ք · գՃ ·
595

վը Բաբելոնին վրայ ելաւ , անոր ալիքներուն
շատութենէն ծածկուեցաւ ։
43 ղ Անոր քաղաքները՝ աւերակ ,
անջուր երկիր , ու անապատ
եղան , և անանկ երկիր մը եղաւ ,
որ հոն մարդ մը չբնակիր , ու անկէ
44 մարդու զաւակ չանցնիր ։ Եւ Բաբելոնի
մէջ Բելին այցելութիւն
պիտի ընեմ , ու անոր բերնէն՝ անոր
կլլածը պիտի հանեմ . ու մէյմըն
ալ ազգերը անոր պիտի չխուժեն
. ճ Բաբելոնի պարիսպն ալ պիտի
45 փլչի ։ մ Անոր մէջէն ելէք , ով
իմ ժողովուրդս . և ամէն մարդ
թող իր անձը ազատէ Տէրոջը սաստիկ
46 բարկութենէն ։ Ու չըլլայ որ
յ երկրին մէջ լսուելու լուրէն ձեր
սիրտը թուլնայ ու վախնաք , երբոր
մէկ տարուայն մէջ մէկ լուր մը ,
և հետևեալ տարուայն մէջ մէկ ուրիշ
լուր մը գայ , ու երկրին մէջ
բռնութիւն ըլլայ , և իշխան իշխանի
դէմ ելլէ ։
47 Անոր համար ահա օրեր կու գան՝
որ ն Բաբելոնի կուռքերուն այցելութիւն
պիտի ընեմ . ու անոր
բոլոր երկիրը ամօթով պիտի ըլլայ .
և անոր բոլոր սպանուածները անոր
48 մէջը պիտի իյնան ։ Ու շ երկինքը
ու երկիրը՝ և բոլոր անոնց
մէջը եղածը՝ Բաբելոնին վրայ պիտի
ցնծան . ո վասն զի աւրողները հիւսիսէն
պիտի գան անոր՝ կ'ըսէ Տէրը
49 ։ Ինչպէս որ Բաբելոնը Իսրայէլին
սպանուածները վար ձգեց ,
այնպէս ալ Բաբելոնի մէջ բոլոր
երկրին սպանուածները պիտի իյնան
50 ։ չ Ով սուրէ ազատուածներ՝
գացէք , մի կայնիք . հեռուէն Տէրը
յիշեցէք . ու Երուսաղէմը ձեր
միտքը թող գայ ։
51 պ Նախատինք լսելնուս համար՝ ամչցանք
. ամօթը մեր երեսը ծածկեց
. քանզի Տէրոջը տանը սրբարաններուն
մէջ՝ օտարազգիներ մըտան
52 ։ Անոր համար ահա օրեր կու
գան՝ կ'ըսէ Տէրը , ջ որ անոր կուռքերուն
այցելութիւն պիտի ընեմ ,
և անոր բոլոր երկրին մէջ վիրաւորներ
53 պիտի հեծեն . ռ Թէև Բաբելոնը
մինչև երկինքը ելլէ , ու իր
*զօրութիւնը բարձրութեան մէջ
հաստատէ" , իմ կողմանէս աւրողներ
պիտի գան անոր՝ կ'ըսէ Տէրը ։
54 ս Բաբելոնէն աղաղակի ձայն , ու
Քաղդէացւոց երկրէն մեծ կոտորածի
55 ձայն կու գայ ։ Քանզի Տէրը
Բաբելոնը կ'աւրէ , ու անոր մէջէն
մեծ ձայնը կը խափանէ . որովհետև
անոնց ալիքները շատ ջուրերու
պէս կը գոչեն . և անոնց
56 ձայնը աղմկալից կ'ելլէ ։ Քանզի
անոր վրայ՝ Բաբելոնին վրայ

ղ Գլ. Ծ. 39. 40. Հմր 29.
Եսա. խզ. 1. Գլ. Ծ. 2.
ճ Հմր 58.
մ Հմր 6. Գլ. Ծ. 8. Յայտ. ԺԸ. 4.
յ Դ Թագ. ԺԹ. 7.
ն Գլ. Ծ. 2. Հմր 52.
շ Եսա. խդ. 23. խթ. 18. Յայտ. ԺԸ. 20.
ո Գլ. Ծ. 3. 41.
չ Գլ. խդ. 28.
պ Սաղ. խդ. 15. 16. ՀԹ. 4.
ջ Հմր 47.
ռ Գլ. խթ. 16. Ամով. Թ. 2. Աբդ. 4.
* Եբր. զօրութեանը բարձրութիւնը ամրացնէ,
ս Գլ. Ծ. 22.

աւրող մը եկաւ . ու անոր զօրաւորները
առնուեցան , անոնց աղեղները
կոտրեցան . վ քանզի Տէրը
հատուցիչ Աստուած է . անշուշտ
57 հատուցում պիտի ընէ ։ տ Եւ անոր
իշխանները ու իմաստունները ,
կուսակալները ու նախարարները ,
և զօրաւոր մարդիկները պիտի գինովցընեմ
. ու անոնք յաւիտենական
քունով պիտի քնանան , ու
պիտի չարթըննան՝ կ'ըսէ ր այն Թագաւորը՝
որուն անունը Զօրաց Տէր
58 է ։ Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ .
ց Բաբելոնին լայն պարիսպները բոլորովին
պիտի փլչին , ու անոր
բարձր դռները կրակով պիտի այրին
. և ւ ժողովուրդները պարապ
տեղը , ու ազգերը՝ կրակի համար
պիտի աշխատին ու յոգնին ։
59 Աս խօսքն է որ Երեմիա մարգարէն
պատուիրեց Մաասիայի որդւոյն
Ներիայի որդւոյն Սարայիային ,
երբոր անիկայ Յուդայի Սեդեկիա
թագաւորին †կողմանէ՝ անոր թագաւորութեանը
չորրորդ տարին՝
Բաբելոն գնաց . ու Սարայիան
60 գլխաւոր սենեկապան էր ։ Վասն
զի Երեմիա՝ Բաբելոնին վրայ գալու
ամէն չարիքները մէկ գրքի մը մէջ
գրեց , այսինքն աս բոլոր խօսքերը
որ Բաբելոնի դէմ գրուած են ։
61 Ու Երեմիա՝ Սարայիային ըսաւ .
Երբոր Բաբելոն երթաս , ‡նայէ որ
62 կարդաս" աս բոլոր խօսքերը , Ու
ըսես . Ով Տէր՝ դուն աս տեղւոյս
համար ըսիր որ զանիկայ պիտի աւրես
, ու ք մարդէ մինչև անասուն
անոր մէջ բնակիչ պիտի չըլլայ .
հապա յաւիտենական ամայութիւն
63 պիտի ըլլայ ։ Ու երբոր աս գիրքը
կարդալը լմնցընես , օ անոր վրայ
քար մը կապես , ու զանիկայ Եփրատի
64 մէջ նետես , Ու ըսես . Այսպէս
պիտի ընկղմի Բաբելոնը , ու
մէյմըն ալ պիտի չկանգնի , իմ
անոր վրայ բերելու չարիքներուս
պատճառաւը . ֆ և անոնք պիտի
յոգնին ։

Երեմիային խօսքերը մինչև հոս են ։

ԳԼ. ԾԲ

1 Սեդեկիային ապստամբութիւնը ։ 4 Երուսաղէմ կը պաշարուի ու կ'առնուի ։ 8 Սեդեկիային տղաքը կը մեռցուին , և իր աչքերը կը փորուին ։ 12 Նաբուզարդան՝ քաղաքը կ'այրէ ու տաճարը կ'առնէ . 24 գերիները հետը կ'առնէ կը տանի ։ 32 Եւիլմարովդաք կը բարձրացնէ Յովաքիմը ։

1 Սեդեկիա ա քսանումէկ տարեկան
էր՝ երբոր թագաւոր եղաւ . ու
Երուսաղէմի մէջ տասնումէկ տարի
թագաւորութիւն ըրաւ . և անոր
մօրը անունը Ամիտաղ էր , — Լեբնացի
2 Երեմիային աղջիկն էր ։ Ու

Ն · Ք · գՃ ·
595

վ Սաղ. ՂԴ. 1. Գլ. Ծ. 29. Հմր 24.
տ Հմր 39.
ր Գլ. խզ. 18. խը. 15.
ց Հմր 44.
ւ Ամբ. Բ. 13.
† Կամ՝ հետը
‡ Կամ՝ տես և կարդա
ք Գլ. Ծ. 3. 39. Հմր 29.
օ Տես Յայտ. ԺԸ. 21.
ֆ Հմր 58.

599
ա Դ Թագ. ԻԴ. 18.

Ն. Ք. Գ.Բ. 595

անիկայ Յովակիմին բոլոր ըրածին
պէս՝ Տէրոջը առջեւ չարութիւն
3 ըրաւ ։ Քանզի Տէրոջը բարկութիւնը
Երուսաղէմին ու Յուդային
վրայ էր, մինչեւ որ զանոնք իր երեսէն
ձգէ . անոր համար Սեդեկիա՝
Բաբելոնի թագաւորէն ապստամբեցաւ ։

590

* Դ Թագ. ԻԵ. 1—27. Գլ. ԼԹ. 1. † Զաք. Ը. 19.

4 Ու եղաւ որ՝ * անոր թագաւորութեանը
իններորդ տարին † տասներորդ
ամիսը՝ ամսուն տասներորդ
օրը՝ Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր
թագաւորը իր բոլոր զօրքովը Երուսաղէմի
վրայ եկաւ, ու անոր
դիմացը բանակեցաւ . և անոր դէմ
շուրջանակի պատնէշներ շինեցին .

588

5 Ու մինչեւ Սեդեկիա թագաւորին
մետասաներորդ տարին՝ քաղաքը
6 պաշարման մէջ էր ։ Եւ չորրորդ
ամսուն մէջ՝ ամսուն իններին՝ քաղաքին
մէջը սաստիկ սով կար, ու
երկրին ժողովուրդը հաց չունէր .
7 Եւ քաղաքին պարիսպը ճեղքուեցաւ,
ու բոլոր պատերազմողները
փախան, և գիշերով՝ թագաւորի
պարտէզին քովը եղող երկու պարիսպին
մէջի դրանը ճամբայով քաղաքէն
ելան . ու Քաղդէացիք քաղաքին
բոլորտիքը կեցեր էին . ու
անոնք դաշտի ճամբայէն գացին ։
8 Եւ Քաղդէացւոց զօրքը թագաւորին
ետեւէն ինկան, ու Երիքովի
դաշտերուն մէջը Սեդեկիային հասան
. և անոր բոլոր զօրքը անոր

‡ Գլ. ԼԹ. 4.

9 քովէն ցրուեցաւ . ‡ Ու թագաւորը
բռնեցին, ու զանիկայ Բաբելոնի
թագաւորին՝ Ռեբղա տարին՝ Եմաթի
երկրին մէջ . և անոր դատաստանը

§ Եզեկ. ԺԲ. 13.

10 տեսաւ ։ § Ու Բաբելոնի թագաւորը՝
Սեդեկիային տղաքները անոր
աչքերուն առջեւ մորթեց .
Յուդայի բոլոր իշխաններն ալ
11 Ռեբղայի մէջ մորթեց . Եւ Սեդեկիային
աչքերը կուրացուց, ու
զանիկայ շղթաներով կապեց, և
Բաբելոնի թագաւորը զանիկայ
Բաբելոն տարաւ, ու զանիկայ
մինչեւ իր մահուան օրը բանտի մէջ
պահեց ։

‖ Տես Հմ. 29.

** Զաք. Է. 5. Ը. 19.

†† Գլ. ԼԹ. 9.

12 Եւ Բաբելոնի թագաւոր ‖ Նաբուգոդոնոսոր
թագաւորին տասնըիններորդ
տարին ** հինգերորդ ամիսը՝ ամսուն
տասնին՝ Բաբելոնի
թագաւորին առջեւ կայնող †† Նաբուզարդան
դահճապետը Երուսաղէմ
13 եկաւ . Ու Տէրոջը տունը,
և թագաւորին տունը այրեց .
ու Երուսաղէմին բոլոր տուները,
ու ամէն մեծ տուները կրակով
14 այրեց ։ Եւ դահճապետին հետ
եղող Քաղդէացւոց բոլոր զօրքերը՝
Երուսաղէմին բոլոր շրջակայ պարիսպները
15 փլցուցին ։ Ու ժողովուրդին աղքատներէն, և քաղաքին
մէջը մնացած ժողովուրդին մնացորդը,
ու Բաբելոնի թագաւորին իյնող
փախստականները, ու մնացած

Ն. Ք. Գ.Բ. 588

‡‡ Գլ. ԼԹ. 8. 9.

բազմութիւնը՝ ‡‡ Նաբուզարդան
16 դահճապետը գերի տարաւ ։ Եւ
Նաբուզարդան դահճապետը երկրին
աղքատներէն թողուց՝ այգեգործներ
ու երկրագործներ ըլլալու
համար ։

* Գլ. ԻԷ. 19, [illegible].

† Տես Գ Թագ. Է. 15. 23. 27. 50.

‡ Ել. ԻԷ. 3. Դ Թագ. ԻԵ. 14. 15. 16.

17 * Եւ Քաղդէացիք Տէրոջը տանը
մէջ եղող † պղնձէ սիւները ու մեքենովթները,
ու Տէրոջը տանը
մէջ եղող պղնձէ ծովը կոտր կոտր
ըրին, ու անոնց բոլոր պղինձը Բաբելոն
18 տարին ։ Եւ ‡ թաղարները,
ու թիակները, և բազմակալները,
ու կոնքերը, և խնկամանները, ու
պաշտօնի համար գործածուած բոլոր
19 պղնձէ անօթները առին ։ Եւ
դաւաթները, ու բուրվառները, և
կոնքերը, ու թաղարները, ու աշտանակները,
և խնկամանները ու
բաժակները առաւ դահճապետը,
ինչ որ ոսկիէ էր՝ [illegible] ոսկի, ու
ինչ որ արծաթէ էր՝ [illegible] արծաթ
20 . [illegible] Սողոմոն թագաւորին՝
Տէրոջը տանը համար շինած երկու
սիւները, մէկ ծովը, ու * մեքենովթներուն
տակը եղած տասներկու
պղնձէ եզները" . † բոլոր այս
գործիքներուն պղինձը կշիռք չէր
21 գար ։ Եւ ‡ սիւներուն մէկուն բարձրութիւնը
տասնըութը կանգուն
էր, ու անոր շրջապատը տասներկու
կանգուն էր, և անոր թանձրութիւնը
չորս մատնաչափ էր, —
22 մէջը պարապ էր ։ Եւ անոր վրայ
պղնձէ խոյակ կար . ու մէկ խոյակին
բարձրութիւնը հինգ կանգուն
էր, և խոյակին վրայ շուրջանակի
ցանցակերպ զարդ ու նռնակներ կային
. ամէնն ալ պղնձէ էին . մէկալ
սիւնն ալ նռնակներով այնպէս
23 էր ։ Ու նռնակները [illegible] կողմէն իննսունըվեց
էին . ու ‖ ցանցակերպ
զարդին վրայ շուրջանակի բոլոր
նռնակները հարիւր էին ։

* Կամ՝ անոր տակը եղած տասներկու եզները — մեքենովթները .

† Գ Թագ. Է. 47.

‡ Գ Թագ. Է. 15. Դ Թագ. ԻԵ. 17. Բ Մն. Գ. 15.

‖ Տես Գ Թագ. Է. 20.

* Դ Թագ. ԻԵ. 18.

† Գլ. ԻԱ. 1. ԻԹ. 25.

24 Եւ * դահճապետը առաջին քահանան
Սարայիան՝ † ու երկրորդ
քահանան Սոփոնիան՝ ու դրան իրեք
25 պահապանները առաւ . Եւ
քաղաքէն մէկ ներքինի մը առաւ,
որ անիկայ պատերազմող մարդիկներուն
զօրագլուխն էր . ու քաղաքին
մէջը գտնուած՝ թագաւորին
‡ առջեւը կայնողներէն" եօթը
մարդ, ու երկրին ժողովուրդը զինուորութեան
գրող՝ զօրքին մեծ
դպիրը, և քաղաքին մէջը գտնուած
երկրին ժողովուրդէն վաթսուն
26 մարդ ——— ։ Ու Նաբուզարդան
դահճապետը զանոնք ա-

‡ Եբր. երեսը տեսնողներէն

Ն. Ք. Դ. Բ.
588

ռաւ, ու Բաբելոնի թագաւորին՝
27 Ռեբղա տարաւ ։ Եւ Բաբելոնի թագաւորը զանոնք զարկաւ, ու Եմաթի երկրին Ռեբղային մէջ զանոնք մեռցուց ։ Այսպէս Յուդան իր երկրէն գերի տարուեցաւ ։

600
Ղ Տես Դ Թագ. ԻԴ. 12.
590
Ճ Տես Դ Թագ. ԻԴ. 14.
585
Մ Տես Հմր 12. Ղւ. ԻԹ. 9.
Յ Դ Թագ. ԻԵ. 27, 28, 29, 30.
562

28 Նաբուգոդոնոսորին գերի քշած ժողովուրդը ասիկայ է. Եօթներորդ տարին՝ [Ղ]երեք հազար քսան–
29 ուերեք Հրեայ. [Ճ]Նաբուգոդոնոսորին տասնուութերորդ տարին՝ Երուսաղէմէն ութը հարիւր եր–
30 սունուերկու հոգի. Նաբուգոդոնոսորին քսանուերեքերորդ տարին՝ Նաբուզարդան դահճապետը՝ Հրեաներէն եօթը հարիւր քառասունուհինգ հոգի գերի քշեց. ամէնը չորս հազար վեց հարիւր հոգի էր ։
31 [Յ]Ու եղաւ որ Յուդայի Յովաքին թագաւորին գերութեանը երեսունուեօթներորդ տարին երկոտասաներորդ ամիսը՝ ամսուն քսանուհինգերորդ օրը, Բաբելոնի Եղմարոդաք թագաւորը՝ իր թագաւոր եղած տարին, [Ն]Յուդայի Յովաքին թագաւորին գլուխը բարձրացուց,
32 ու զանիկայ բանտէն հանեց. Եւ անոր հետ քաղցրութեամբ խօսեցաւ, ու անոր աթոռը՝ Բաբելոնի մէջ իր հետը եղող թագաւորներուն
33 աթոռէն վեր դրաւ. Եւ անոր բանտի լաթերը փոխեց. [Շ]ու անիկայ իր կենացը բոլոր օրերուն մէջ՝ միշտ անոր առջեւ հաց կ'ու–
34 տէր. Եւ անոր ռոճիկը մշտնջենաւոր ռոճիկ ըլլալով, անոր կենացը բոլոր օրերուն մէջ՝ մինչեւ անոր մահուան օրը՝ Բաբելոնի թագաւորին կողմէն օրէ օր անոր կը տրուէր ։

Ն. Ք. Դ. Բ.
562
Ն Տես Ծն. Խ. 13, 20.
Շ Բ Թագ. Թ. 13.

ՈՂԲՔ ԵՐԵՄԻԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ա

Ն. Ք. Դ. Բ.
Իրր 588

1 Երուսաղէմի թշուառ վիճակը իր մեղքին պատճառաւը ։ 12 Անիկայ իր տառապանացը համար կը գանգատի ։ 18 ու կը խոստովանի թէ Աստուծոյ դատաստանը արդար է ։

Ա Ես. ԽԷ. 7, 8.
Բ Եզր. Դ. 20.
Գ Յոբ. Է. 3. Սաղ. Զ. 6.
Դ Երեմ. ԺԳ. 17.
Ե Հմր 19.
Զ Հմր 9, 16, 17, 21.
Է Երեմ. ԾԲ. 27.
Ը Բ Օր. ԻԸ. 64, 65. Ղւ. Բ. 9.

1 Ի՜նչպէս առանձին կը նստի բազմամարդ քաղաքը. ազգերուն մէջ մեծ եղողը [Ա]որբեւայրիի պէս եղաւ. գաւառներուն մէջ [Բ]իշխանուհի եղողը հարկատու եղաւ ։

2 [Գ]Գիշերը անդադար [Դ]կու լայ, ու իր արցունքները իր այտերուն վրայ են. անոր բոլոր [Ե]սիրելիներէն՝ անոր [Զ]մխիթարութիւն տուող չկայ. անոր բոլոր բարեկամները անոր նենգութիւն ըրին, անոր թշնամի եղան ։

3 [Է]Յուդան տառապանաց եւ խիստ ծառայութեան համար գերի քշուեցաւ. [Ը]հեթանոսներուն մէջը կը բնակի. հանգստութիւն չգտներ. անոր բոլոր հալածիչները՝ անոր նեղութեանցը մէջ՝ անոր վրայ հասան ։

4 Սիօնին ճամբաները սուգ կը բռնեն, հանդիսաւոր տօներուն եկողներ չըլլալուն համար. անոր բոլոր դռները աւերակ են. անոր քահանաները կը հեծեն. անոր կոյսերը կը տրտմին, ու ինքը դառնութեան մէջ է ։

Թ Բ Օր. ԻԸ. 43, 44.

5 Անոր նեղիչները [Թ]իշխան եղան. անոր թշնամիները յաջողութիւն գտան. վասն զի Տէրը զանիկայ տրտմութեան մատնեց՝ [Ժ]անոր շատ յանցանքներուն համար. անոր պզտիկ տղաքը թշնամիին առջեւէն գերի գացին ։

Ն. Ք. Դ. Բ.
588
Ժ Երեմ. Լ. 14, 15. Դան. Թ. 7, 16.

6 Եւ Սիօնի աղջիկէն՝ իր բոլոր վայելչութիւնը գնաց. անոր իշխանները ճարակ չգտնող եղջերուներու պէս եղան, ու հալածողին առջեւէն առանց ուժի կ'երթան ։

ԺԱ Հմր 10.

7 Երուսաղէմ իր տառապանաց ու թշուառութեան օրերը՝ իր առաջուց ունեցած բոլոր [ԺԱ]ցանկալի բաները յիշեց, երբոր իր ժողովուրդը թշնամիին ձեռքը ինկաւ, ու իրեն օգնութիւն ընող չեղաւ. թշնամիները զանիկայ տեսան, ու անոր կործանմանը վրայ խնդացին ։

ԺԲ Գ Թագ. Ը. 46.
* Կամ՝ Թափառական եղաւ.
ԺԳ Երեմ. ԺԳ. 22, 26. Եզեկ. ԺԶ. 37. ԻԳ. 29. Ովս. Բ. 10.
ԺԴ Բ Օր. ԼԲ. 29. Ես. ԽԷ. 7.
ԺԵ Հմր 2, 17, 21.

8 Երուսաղէմ ծանր [ԺԲ]մեղք գործեց. անոր համար „*պիղծ սեպուեցաւ". զանիկայ ամէն պատուողները՝ զանիկայ անարգեցին. վասն զի [ԺԳ]անոր մերկութիւնը տեսան. անիկայ ալ հառաչեց, ու ետ դարձաւ ։

9 Անոր պղծութիւնը իր քղանցքներուն վրայ է. անիկայ իր [ԺԴ]վախճանը չյիշեց. ու զարմանալի կերպով մը նուաստացաւ. անիկայ [ԺԵ]մխիթարիչ չունի ։ Ով Տէր՝ իմ տառապանքիս նայէ. վասն զի թշնամին հպարտացաւ ։

ԺԶ Հմր 7.

10 Անոր բոլոր [ԺԶ]ցանկալի բաներուն՝

Ն. Ք. ԶՔ. Իբր 588

թշնամին ձեռք երկնցուց . քանզի [ն] հեթանոսները տեսաւ , որ իր սրբարանին մէջը մտան , որոնց համար դուն պատուիրեր էիր՝ որ անոնք քու ժողովքիդ մէջը չմտնեն ։

[ն] Երեմ. ծա. 51. Բ Օր. իգ. 3. Նեեմ. ժգ. 1.

11 Անոր բոլոր ժողովուրդը՝ [շ] հաց փնտռելէն հառաչեց . իրենց հոգին ուժովցնելու համար՝ իրենց ցանկալի բաները՝ կերակուրի փոխարէն տուին . տես ով Տէր , ու նայէ . վասն զի անարգուեցայ ։

[շ] Երեմ. լը. 9. ծբ. 6. Գլ. բ. 12. դ. 4.

12 Արդեօք հոգ չէ՞ք ըներ , ով բոլոր ճամբայէ անցնողներ . նայեցէք ու տեսէք , թէ արդեօք [ո] իմ ցաւիս պէս ցաւ կա՞յ , որ իմ վրաս եկաւ . վասն զի Տէրը զիս նեղեց իր սաստիկ բարկութեան օրը .

[ո] Դան. Թ. 12.

13 Բարձրէն իմ ոսկորներուս կրակ խրկեց , որ անոնց տիրեց . ոտքերուս [չ] ցանց տարածեց , ետ զիս դարձուց . զիս ամայի ըրաւ ; ու բոլոր օրը զիս մարած թողուց ։

[չ] Եզեկ. ժբ. 13. ժէ. 20.

14 Իմ յանցանքներուս [պ] լուծը՝ անոր ձեռքովը կապուեցաւ . անոնք * միացան , ու իմ պարանոցիս վրայ ելան . իմ ոյժս կոտրեց . Տէրը զիս անանկ ձեռքերու մատնեց , որ անոնցմէ չեմ կրնար † ազատիլ ։

[պ] Բ Օր. իը. 48.
* Եբր. հիւսուեցան ,
† Եբր. ոտք ելնել .

15 Տէրը իմ մէջս՝ իմ բոլոր զօրաւորներս անարգեց . իմ երիտասարդներս կոտրելու համար՝ իմ վրաս ժողովք կանչեց . Տէրը՝ Յուդայի կոյս աղջիկը [ջ] հնձանի մէջ կոխեց ։

[ջ] Եսա. կգ. 3. Յայտ. ժդ. 19. 20. ժթ. 15.

16 Ասոնց համար կու լամ . [ռ] աչքերս՝ աչքերս ‡ արցունք կ՚իջեցնեն . վասն զի ինծմէ հեռացաւ [ս] մխիթարիչը , որ իմ հոգիս պիտի նորոգէր . իմ տղաքս նուաղեցան . վասն զի թշնամին զօրացաւ ։

[ռ] Երեմ. ժգ. 17. ժդ. 17. Գլ. բ. 18.
‡ Եբր. ջուր
[ս] Հմր 2. 9.

17 [վ] Սիոնը իր ձեռքերը տարածեց . [տ] անոր մխիթարութիւն տուող չկայ . Տէրը՝ Յակոբին համար հրամայեց , որ անոր թշնամիները զանիկայ շրջապատեն . Երուսաղէմը անոնց մէջ դաշտանաւոր կնկան պէս եղաւ ։

[վ] Երեմ. դ. 31.
[տ] Հմր 2. 9.

18 [ր] Տէրը արդար է . [ց] վասն զի անոր հրամանին ապստամբ եղայ . հիմա ով բոլոր ժողովուրդներ՝ մտիկ ըրէք , ու իմ ցաւս տեսէք . իմ կոյսերս ու երիտասարդներս գերութեան գացին ։

[ր] Նեեմ. թ. 33. Դան. թ. 7. 14.
[ց] Ա Թագ. ժբ. 14. 15.

19 Իմ սիրականներս կանչեցի . [ու] անոնք զիս խաբեցին . իմ քահանաներս ու ծերերս քաղաքին մէջ հոգինին աւանդեցին , երբոր իրենց համար կերակուր կը փնտռէին , [փ] իրենց հոգին ուժովցնելու համար ։

[ու] Հմր 2. Երեմ. լ. 14.
[փ] Հմր 11.

20 Ով Տէր նայէ , վասն զի նեղեցայ . [ք] աղիքներս խռովեցան . սիրտս ներսիդիս տակնուվրայ է . վասն զի խիստ շատ ապստամբեցայ . [օ] դուրսէն սուրը զիս կը զրկէ , ու ներսը մահ կայ ։

[ք] Յոբ. լ. 27. Եսա. ժզ. 11. Երեմ. դ. 19. իը. 36. Գլ. բ. 11. Ովս. ժա. 8.

Ն. Ք. ԶՔ. Իբր 588

[օ] Բ Օր. լբ. 25. Եզեկ. է. 15.

21 Իմ հառաչանքս լսեցին . բայց ինծի [ֆ] մխիթարութիւն տուող չկայ . իմ բոլոր թշնամիներս՝ իմ թշուառութիւնս լսելով ուրախացան . վասն զի դուն ըրիր ասիկայ . [ա] կանչած օրդ պիտի բերես . ու անոնք ինծի պէս պիտի ըլլան ։

[ֆ] Հմր 2.
[ա] Եսա. ժդ. [illegible]. Երեմ. իդ. [illegible].

22 Անոնց բոլոր չարութիւնը [բ] թող քու առջեւդ հասնի . և անոնց այնպէս ըրէ , ինչպէս որ ինծի ըրիր իմ բոլոր յանցանքներուս համար . վասն զի իմ հեծութիւններս շատ են , ու իմ [գ] սիրտս նուաղած է ։

[բ] Սաղ. ճթ. 15.
[գ] Գլ. ե. 17.

ԳԼ. Բ

1 Երեմիա կ՚ողբայ Երուսաղէմի թշուառութեանը վրայ . 20 ու Աստուծոյ գանգատ կ՚ընէ անոր համար ։

1 Ի՛նչպէս Տէրը իր բարկութեամբը խաւարով ծածկեց Սիոնին աղջիկը . [ա] Իսրայէլին փառքը [բ] երկինքէն վար նետեց , ու իր բարկութեան օրը՝ իր [գ] ոտքերուն պատուանդանը չյիշեց ։

[ա] Բ Թագ. ա. 19.
[բ] Մատ. ժա. 23.
[գ] Ա Մն. իը. 2. Սաղ. ղթ. 5. ճլբ. 7.

2 Տէրը [դ] առանց խնայելու Յակոբին բոլոր բնակարանները կլլեց . Յուդայի աղջկանը ամրոցները իր բարկութեամբը փլցուց ու հիմնայատակ ըրաւ . [ե] թագաւորութիւնը ու անոր իշխանները պղծեց ։

[դ] Հմր 17. 21. Գլ. գ. 43.
[ե] Սաղ. ձթ. 39.

3 Սաստիկ բարկութեամբ Իսրայէլին բոլոր եղջիւրը փշրեց . [զ] անոր աջ ձեռքը՝ թշնամիին երեսէն ետ դարձուց . և Յակոբին մէջ [է] կրակի բոցի պէս բորբոքեցաւ , որ անոր բոլորտիքը կերաւ ։

[զ] Սաղ. հդ. 11.
[է] Սաղ. ձթ. 46.

4 [ը] Իր աղեղը թշնամիի պէս լարեց . իր աջ ձեռքովը հակառակորդի պէս կեցաւ . և բոլոր [թ] աչքի հաճոյ եղողները մեռցուց . իր բարկութիւնը կրակի պէս թափեց Սիոնի աղջկանը խորանին մէջ ։

[ը] Եսա. կգ. 10. Հմր 5.
[թ] Եզեկ. իդ. 25.

5 Տէրը [ժ] թշնամիի պէս եղաւ , Իսրայէլը կլլեց . անոր բոլոր [ի] պալատները կլլեց . անոր ամրոցները կործանեց . և Յուդայի աղջկանը մէջ սուգը ու կոծը շատցուց ։

[ժ] Հմր 4. Երեմ. լ. 14.
[ի] Դ Թագ. իե. 9. Երեմ. ծբ. 13.

6 [լ] Անոր ‖ հիւղը պարտէզի [illegible] պէս՝՝ բռնութեամբ կործանեց . անոր ժողովատեղին աւրեց . Տէրը Սիոնի մէջ [խ] հանդիսաւոր տօնը ու շաբաթը մոռցուց . և իր սաստիկ բարկութեամբը թագաւորը ու քահանան անարգեց ։

[լ] Սաղ. ձ. 12. ձթ. 40. Եսա. ե. 5.
‖ Կամ՝ ցանկը՝ պարտէզի [illegible] պէս
[խ] Գլ. ա. 4. Սոփ. գ. 18.

7 Տէրը իր սեղանը մերժեց , ու իր սրբարանէն զզուեցաւ . անոր պալատներուն պարիսպները թշնամիին ձեռքը մատնեց . անոնք [ծ] Տէրոջը տանը մէջ հանդիսաւոր տօնի օրուան պէս ձայն տուին ։

[ծ] Սաղ. հդ. 4.

8 Տէրը խորհեցաւ Սիոնի աղջկանը

Ն. Ք. ԶՔ.
Իբր 588

պարիսպը աւրել . լարը քաշեց . իր ձեռքը կործանելէն ետ չդարձուց . պատնէշին ու պարիսպին սուգ բռնել տուաւ . անոնք մէկտեղ տրտմութեան մէջ են ։

9 Անոր դռները գետինը անցան . անոր նիգերը աւրեց ու կոտրեց . անոր թագաւորը ու իշխանները ազգաց մէջն են . օրէնք չկայ . անոր մարգարէներն ալ Տէրոջմէ տեսիլք չեն գտներ ։

10 Սիօնի աղջկան ծերերը գետնի վրայ նստած՝ լուռ կը կենան . իրենց գլխուն վրայ հող դրին . քուրձեր հագան . Երուսաղէմի կոյսերը գլուխնին գետինը իջեցուցին ։

11 Իմ ժողովուրդիս աղջկան բեկման համար՝ աչքերս արցունք թափելէն աւրեցան . աղիքներս խռովեցան . լեարդս գետինը թափեցաւ . վասն զի տղաքները ու կաթնկերները՝ քաղաքին հրապարակներուն մէջ կը մարին ։

12 Անոնք իրենց մայրերուն կ'ըսեն . Ո՞ւր է ցորենն ու գինին , երբոր վիրաւորուածներու պէս կը մարին քաղաքին հրապարակներուն մէջ , — երբոր իրենց հոգին կ'աւանդեն իրենց մայրերուն գրկացը մէջ ։

13 Քեզի ի՞նչ բան վկայութիւն բերեմ . քեզի ի՞նչ օրինակ բերեմ՝ ով Երուսաղէմի աղջիկը . քեզ մխիթարելու համար՝ քեզի ի՞նչ նմանութիւն բերեմ՝ ով Սիօնին կոյս աղջիկը . քանզի քու խորտակութիւնդ ծովու չափ մեծ է . ով կրնայ քեզ բժշկել ։

14 Քու մարգարէներդ քեզի համար սնոտի ու յիմարական տեսիլքներ տեսան , և քու անօրէնութիւնդ քեզի չյայտնեցին , որ քու գերութիւնդ ետ դարձնեն . հապա քեզի համար սնոտի տեսիլքներ , ու մոլորութիւններ տեսան ։

15 Բոլոր ճամբայէ անցնողները քեզի համար ծափ զարկին , և սուլելով գլուխնին շարժեցին Երուսաղէմին աղջկան համար , — ըսին . Ա՞ս է ան քաղաքը՝ որ գեղեցկութեան կատարելութիւն — Բոլոր երկրին ուրախութիւնը կ'ըսուէր ։

16 Քու բոլոր թշնամիներդ՝ իրենց բերանը քու վրադ բացին . և սուլելով ակռայ կրճտեցին , ու ըսին . Զանիկայ կլլեցինք . ահա աս է մեր սպասած օրը . գտանք , տեսանք զանիկայ ։

17 Տէրը իր խորհածը կատարեց . առջի օրերէն պատուիրած խօսքը 'ի գործ դրաւ . փլցուց ու չխնայեց . և թշնամին քու վրադ ուրախացուց . քու թշնամիներուդ եղջիւրը բարձրացուց ։

18 Անոնց սիրտը Տէրոջը աղաղակեց . ով Սիօնի աղջկան պարիսպը՝ ցորեկ ու գիշեր հեղեղի պէս արցունք թափէ . քեզի հանգիստ մի՛ տար . աչքիդ բիբը չդադարի ։

19 Ելի՛ր , գիշերով աղաղակէ՛ գիշերուան պահերուն սկիզբը . սիրտդ ջուրի պէս թափէ Տէրոջը երեսին առջեւ . ձեռքերդ դէպ 'ի անոր վերցուր քու տղոցդ հոգիներուն համար , որոնք ամէն փողոցներուն գլուխը անօթութենէ կը մարին ։

20 Տե՛ս ով Տէր , ու նայէ . որո՞ւն այսպէս ըրիր . միթէ կանայք իրենց պտուղը՝ իրենց գրկած տղաքները ուտե՞ն . քահանան ու մարգարէն Տէրոջը սրբարանին մէջը սպաննուի՞ն ։

21 Տղան ու ծերը փողոցներու մէջ գետնի վրայ պառկեցան . իմ կոյսերս ու երիտասարդներս սուրէն ինկան . քու բարկութեանդ օրը՝ զանոնք մեռցուցիր . մորթեցիր , ու չխնայեցիր ։

22 Ամէն կողմէն իմ վախերս հանդիսաւոր տօնի օրուան պէս կանչեցիր , ու Տէրոջը բարկութեան օրը՝ մնացորդ կամ ազատուած չմնաց ։ Իմ գրկածներս ու մեծցուցածներս՝ իմ թշնամիս հատցուց ։

ԳԼ. Գ

1 Երգարոց ողբը իրենց թշուառութիւններուն համար . 22 անոնց յոյսը Աստուծոյ ողորմութիւններովը կ'աճի . 37 անոնք Աստուծոյ արդարութիւնը կը ճանչնան . 55 ազատութեան համար . 64 ու իրենց թշնամիներուն հատուցում ըլլալու համար կ'աղօթեն ։

1 Ես ան մարդն եմ , որ տառապանք տեսայ անոր բարկութեանը գաւազանովը ։

2 Զիս տարաւ խաւարի մէջ քալեցուց , և ոչ թէ լոյսի մէջ ։

3 Այո ինծի դէմ դարձաւ . ամէն օր իր ձեռքը ինծի դէմ դարձուց ։

4 Իմ մարմինս ու մորթս մաշեց . ոսկորներս կոտրեց ։

5 Ինծի դէմ պատնէշներ շինեց , և զիս դառնութեամբ ու նեղութեամբ շրջապատեց ։

6 Զիս մութ տեղուանք նստեցուց՝ շատոնցմէ մեռածներուն պէս ։

7 Իմ բոլորտիքս ցանկ քաշեց , ու չեմ կրնար դուրս ելլել . իմ շղթաներս ծանրացուց ։

8 Մինչև անգամ աղաղակած ու կանչած ատենս , անիկայ իմ աղօթքս մերժեց ։

9 Իմ ճամբաներս տաշուած քարե-

Դ Թագ. ԻԱ. 13. Եսա. ԼԴ. 11.
Երեմ. ԾԱ. 30.
Բ Օր. ԻԸ. 36. Դ Թագ. ԻԴ. 15. ԻԵ. 7. Գլ. Ա. 3. Գ. 20. Բ Մն. ԺԵ. 3.
Սաղ. ՀԴ. 9. Եզեկ. Է. 26.
Յոբ. Բ. 13. Եսա. Գ. 26. Գլ. Գ. 28.
Յոբ. Բ. 12. Ես. ԺԵ. 3. Եզեկ. Է. 18. ԻԷ. 31.
Սաղ. Զ. 7. Գլ. Գ. 48. [illegible]
Գլ. Ա. 20. Յոբ. ԺԳ. 13. Սաղ. ԻԲ. 14.
Հմր 19. Գլ. Գ. 4.
Գլ. Ա. 12. Դան. Թ. 12.
Երեմ. Ը. 8. Ի. 31. ԻԳ. 14. ԻԳ. 16. ԻԵ. 14. ԻԹ. 8. 9. Եզեկ. ԺԳ. 2.
Ես. ԾԸ. 1.
Եբր. պատգամներ.
Գ Թագ. Թ. 8. Երեմ. ԺԸ. 16.
Եզեկ. ԻԵ. 6. Նաւ. Գ. 19.
Գ Թագ. ԺԹ. 21. Սաղ. ԽԴ. 14.
Սաղ. Ծ. 2.
Սաղ. ԽԸ. 2.
Յոբ. ԺԶ. 9. 10. Սաղ. ԻԸ. 13. Գլ. Գ. 46.
Սաղ. ԾԴ. 2.
Սաղ. ԼԵ. 21.
Ղև. ԻԶ. 16. [illegible] Բ Օր. ԻԸ. 15. [illegible]
Հմր 2.
Բ Սաղ. ԼԹ. 16. ԺԹ. 42.

Ն. Ք. ԶՔ.
Իբր 588

Հմր 8.
Երեմ. ԺԴ. 17. Գլ. Ա. 16.
Սաղ. ՃԽԷ. 147.
Սաղ. ԿԲ. 8.
Ես. ԾԱ. 20. Գլ. Դ. 1. Նաւ. Գ. 10.
Հմր 11.
Ղև. ԻԶ. 29. Բ Օր. ԻԸ. 53. Երեմ. ԺԹ. 9. Գլ. Դ. 10. Եզեկ. Ե. 10.
Գլ. Դ. 13. 16.
Բ Մն. ԼԶ. 17.
Գլ. Գ. 43.
Սաղ. ԼԱ. 13. Երեմ. Զ. 25. ԽԶ. 5.
Ովս. Թ. 12. 13.

Յոբ. ԺԶ. 8.
Սաղ. ԾԱ. 8. Ես. ԼԸ. 13. Երեմ. Ծ. 17.
Սաղ. ՁԷ. 5. 6. [illegible] 3.
Յոբ. Գ. 23. ԺԹ. 8. Ովս. Բ. 6.
Յոբ. Լ. 20. Սաղ. ԻԲ. 2.
Եբր. գոցեր արգիլեց.

Ն · Ք · գ.Ք ·
Իր 588

ա Յոբ . Ժ . 16 . Եսա . Լը . 13 . Ովս . Ե . 14 . Ժգ . 7 . 8 .
բ Ովս . Զ . 1 .
գ Յոբ . Է . 20 . Ժզ . 12 . Սաղ . Լը . 2 .
դ Յոբ . Զ . 4 .
ե Եբր . կապարճին որդիները ։
զ Երեմ . Ի . 7 .
է Յոբ . Լ . 9 . Սաղ . ԿԹ . 12 . Հմր 63 .
ը Երեմ . Թ . 15 .
թ Առակ . Ի . 17 .
ժ Սաղ . Լա . 22 .
ի Երեմ . Թ . 15 .
լ Սաղ . Գ . 6 .
խ Եսա . ԼԳ . 2 .
ծ Սաղ . ԺԶ . 5 . ՀԳ . 26 . ՃԺԹ . 57 . Երեմ . Ժ . 16 .
կ Սաղ . ՃԼ . 6 . Եսա . Լ . 18 . Միք . Է . 7 .
հ Սաղ . ԼԷ . 7 .
ձ Սաղ . Գ . 12 . ՃԺԹ . 71 .
ղ Երեմ . ԺԵ . 17 . Գլ . Բ . 10 .
ճ Յոբ . ԽԲ . 6 .
մ Եսա . Ծ . 6 . Մատթ . Ե . 39 .
յ Սաղ . ՂԴ . 14 .
ն Եզեկ . ԼԳ . 11 . Եբր . ԺԲ . 10 .

րով շրջապատեց . իմ շաւիղներս ծռեց ։
10 Անիկայ ինծի դարանակալ արջու պէս, ու ծածուկ տեղուանք դարանամուտ առիւծի պէս եղաւ ։
11 Իմ ճամբաներս խոտորեց, և զիս պատառեց . զիս ամայի ըրաւ ։
12 Իր աղեղը լարեց, ու զիս նետի նպատակի պէս կայնեցուց ։
13 Իր նետերը երիկամունքներուս մէջը խոթեց ։
14 Իմ բոլոր ժողովուրդիս ծաղր եղայ, ու բոլոր օրը անոնց երգը ։
15 Զիս դառնութիւններով կշտացուց . զիս օշինդրով գինովցուց ։
16 Նաև ակռաներս խիճերով կոտրեց . զիս մոխիրով ծածկեց ։
17 Այսպէս իմ հոգիս խաղաղութենէ հեռացուցիր . բարիքը մոռցայ .
18 Ու ըսի . Կորսուեցաւ իմ զօրութիւնս և իմ ակնկալութիւնս Տէրոջմէ ։
19 Յիշէ՛ իմ տառապանքս ու թշուառութիւնս, օշինդրը ու դառնութիւնը ։
20 Իմ հոգիս միշտ կը յիշէ զանոնք, ու իմ ներսի դիս կը նուաստանայ ։
21 Ասիկայ միտքս կը բերեմ, անոր համար յոյս կ'ունենամ .
22 Տէրոջը ողորմութիւններէն է, որ չհատանք . վասն զի անոր գթութիւնը չպակսեցաւ .
23 Անոնք ամէն առտու կը նորոգուին . քու ճշմարտութիւնդ մեծ է ։
24 Իմ հոգիս ըսաւ . Տէրը իմ բաժինս է . ասոր պատճառով անոր պիտի յուսամ ։
25 Տէրը բարի է իրեն սպասողներուն, ու զինքը փնտռող հոգիին ։
26 Տէրոջը փրկութեանը սպասելը ու լռութեամբ յուսալը աղէկ է ։
27 Աղէկ է մարդուս, որ իր երիտասարդութեանը ատենը լուծը կրէ ։
28 Առանձին կը նստի, ու լուռ կը կենայ . քանզի լուծը իր վրան առաւ ։
29 Իր բերանը հողին կու տայ, ըսելով թէ Գուցէ յոյս կայ .
30 Իր ծնօտը զանիկայ զարնողին կու տայ . ու նախատինքով կը կշտանայ ։
31 Բայց Տէրը յաւիտեան չմերժեր.
32 Վասն զի թէև ցաւ կու տայ, իր ողորմութեանը շատութիւնովը գթութիւն ալ կ'ընէ ։
33 Քանզի իր կամքովը նեղութիւն չտար, ու մարդու որդիները չտրտմեցըներ ։
34 Երկրիս բոլոր բանտարկեալները ոտքի տակ ճզմելը ,
35 Բարձրելոյն առջևը մարդու մը իրաւունքը ծռելը ,
36 Մարդու մը՝ իր դատին մէջ անիրաւութիւն ընելը՝ Տէրոջը հաճելի չէ ։
37 Ո՞վ է անիկայ որ կը խօսի, ու անոր խօսքը կը կատարուի, թէ որ Տէրը հրամայած չէ ։
38 Միթէ բարիքը ու չարիքը Բարձրելոյն բերնէն չե՞լլեր ։
39 Ապրող մարդը ինչո՞ւ տրտունջ ընէ, մարդը իր մեղքերուն պատիժին համար" ։
40 Մեր ճամբաները քննենք ու փորձենք, և Տէրոջը դառնանք ։
41 Մեր սիրտերը մեր ձեռքերուն հետ երկինքը եղող Աստուծոյն վերցընենք ։
42 Մենք յանցանք ըրինք, ու ապստամբեցանք . դուն թողութիւն չտուիր ։
43 Բարկութեամբ ծածկեցիր ինքզինքդ, ու մեզ հալածեցիր . մեռցուցիր ու չխնայեցիր ։
44 Քեզ ամպով ծածկեցիր, որ մեր աղօթքը չանցնի ։
45 Մեզ ժողովուրդներուն մէջտեղը խոտան ու անարգ ըրիր ։
46 Մեր բոլոր թշնամիները մեզի դէմ բերաննին բացեր են ։
47 Մեր վրայ վախ ու գուբ, աւերում ու կոտորած եկաւ ։
48 Իմ ժողովուրդիս աղջկանը բեկմանը համար՝ աչքերս ջուրի հեղեղներ կ'իջնեն ։
49 Իմ աչքս անդադար արցունք կը թափէ . ու բնաւ հանդարտութիւն պիտի չունենայ ,
50 Մինչև որ Տէրը երկինքէն նայի ու տեսնէ ։
51 Իմ քաղաքիս բոլոր աղջիկներուն համար՝ աչքս հոգւոյս նեղութիւն կու տայ ։
52 Իմ թշնամիներս զուր տեղը՝ անդադար զիս ճնճղուկի պէս կ'որսան ։
53 Իմ կեանքս գուբի մէջ կտրեցին . վրաս քար նետեցին ։
54 Ջուրերը գլխէս վեր բարձրացան . ըսի թէ, Ես կտրեցայ .
55 Խորունկ գուբէն քու անունդ կանչեցի՝ ով Տէր ։
56 Իմ ձայնս լսեցիր . իմ հառաչանքիս ու աղաղակիս քու ականջդ մի՛ գոցեր ։
57 Քեզի կանչած օրս մօտեցար . ըսիր թէ՝ Մի՛ վախնար ։
58 Իմ հոգւոյս դատը վարեցիր . ով Տէր . իմ կեանքս ազատեցիր ։
59 Ո՛վ Տէր՝ ինծի եղած զրկանքը տեսար . իմ իրաւունքս պաշտպանէ ։
60 Անոնց բոլոր վրէժխնդրութիւնը՝

Ն · Ք · գ.Ք ·
Իր 588

շ Ամբ . Ա . 13 .
ո Սաղ . ԼԳ . 9 .
չ Յոբ . Բ . 10 . Եսա . ԽԵ . 7 . Ամով . Գ . 6 .
պ Առակ . ԺԹ . 3 .
ջ Միք . Է . 9 .
ռ Կամ՝ իր մեղքերուն վրայ թող տրտմի ։
ս Սաղ . ՁԶ . 4 .
վ Դան . Թ . 5 .
տ Գլ . Բ . 2 . 17 . 21 .
ր Հմր 8 .
ց Ա Կոր . Դ . 13 .
ւ Գլ . Բ . 16 .
փ Եսա . ԻԴ . 17 . Երեմ . ԽԸ . 43 .
ք Եսա . ԾԱ . 19 .
օ Երեմ . Դ . 19 . Թ . 1 . Ժգ . 17 . Գլ . Բ . 11 .
ֆ Սաղ . ՃԾ . 2 . Գլ . Ա . 16 .
Եսա . ԿԳ . 15 .
Սաղ . ԼԸ . 7 . 19 . ԿԹ . 4 . ՃԹ . 3 . ՃԽԹ . 161 .
Երեմ . ԼԷ . 16 . ԼԸ . 6 . 9 . 10 .
Դան . Զ . 17 .
Սաղ . ԿԹ . 2 . ՃԻԴ . 4 . 5 .
Սաղ . ԼԱ . 22 . Եսա . ԼԸ . 10 . 11 . Հմր 18 .
Սաղ . ՃԼ . 1 . Յովն . Բ . 2 .
Սաղ . Գ . 4 . Դ . 8 . ԺԸ . 6 . ԿԶ . 19 . ՃԺԶ . 1 .
Յակ . Դ . 8 .
Սաղ . ԼԵ . 1 . Երեմ . ԾԱ . 36 .
Սաղ . ՀԱ . 23 .
Սաղ . Թ . 4 . ԼԵ . 23 .

[ձ]անոնց ինծի դէմ ունեցած բոլոր դիտաւորութիւնները տեսար ։

61 Անոնց նախատինքը լսեցիր՝ ով Տէր, անոնց ինծի դէմ ունեցած բոլոր դիտաւորութիւնները,

62 Իմ վրաս ելլողներուն շրթունքները, ու ամէն օր ինծի դէմ անոնց խորհած չարիքները ։

63 [յ]Անոնց նստելուն ու ելլելուն նայէ . [ղ]Ես անոնց երգն եմ ։

64 Ով Տէր՝ [ճ]անոնց հատուցում պիտի ընես՝ իրենց ձեռացը գործքերուն համեմատ ։

65 Անոնց սրտի [մ]տրտմութիւն պիտի տաս . քու անէծքդ պիտի ըլլայ անոնց ։

66 Բարկութեամբ պիտի հալածես զանոնք, ու [ո]Տէրոջը [չ]երկինքներուն տակէն բնաջինջ պիտի ընես ։

ձ Երեմ. ժա. 19 ։
յ Սաղ. ճլթ. 2 ։
ղ Հմր. 14 ։
ճ Սաղ. իը. 4 ։ Տես Երեմ. ժա. 20 ։ Բ Տիմ. դ. 14 ։
մ Կամ՝ ծածկոց ։
ո Սաղ. ը. 3 ։
չ Բ Օր. իե. 19 ։ Երեմ. ժ. 11 ։

ԳԼ. Դ

1 Սիոն իր ողորմելի վիճակին վրայ կ'ողբայ ։ 13 իր մեղքերը կը խոստովանի ։ 21 Եդովմին սպառնալիք կ'ըլլայ ։ 22 Սիոն կը մխիթարուի ։

1 Ոսկին ինչպէս իր գոյնը կորսնցուց, — մաքուր ոսկին փոխուեցաւ . սրբարանին քարերը [ա]ամէն փողոցներուն գլուխը թափուեցան ։

2 Սիոնի պատուական տղաքները՝ որոնք զուտ ոսկիի հաւասար էին, ինչպէս բրուտի ձեռքով շինուած [բ]խեցեղէն ամաններու պէս սեպուեցան ։

3 [գ]Վիշապները անգամ ծիծերնին կը հանեն, — իրենց լակոտներուն կաթ կու տան . իմ ժողովուրդիս աղջիկը անապատի [դ]ջայլեմներու պէս անգութ եղաւ ։

4 Կաթնկերին լեզուն ծարաւութենէն [ե]իր քիմքը փակաւ . [զ]տղաքները հաց ուզեցին . բայց անոնց ջարդող չկար ։

5 Ազնիւ կերակուրներ ուտողները՝ փողոցներուն մէջ յուսակտուր մնացին . կարմիր հագուստներով մեծցողները՝ աղբանոցներ [է]գրկեցին ։

6 Եւ իմ ժողովուրդիս աղջկանը անօրէնութիւնը՝ Սոդոմին մեղքէն մեծ եղաւ . [ը]որ ան մէկ վայրկեանի մէջ տակնուվրայ եղաւ, առանց մէկու մը ձեռքերը անոր դպչելու ։

7 Անոր ազնուականները ձիւնէն մաքուր՝ կաթէն ճերմակ էին . անոնց մարմինը [թ]յակինթներէն կարմիր էր . անոնց կերպարանքը շափիւղայի կը նմանէր ։

8 [ժ]Անոնց դէմքը ածուխէն աւելի սեւ եղաւ . ու փողոցներուն մէջ չեն ճանչցուիր . [ի]անոնց մորթը իրենց ոսկորներուն փակաւ . չորցաւ, ու փայտի պէս եղաւ ։

ա Գլ. բ. 19 ։
բ Եսա. լ. 14 ։ Երեմ. ժթ. 11 ։ Բ Կոր. դ. 7 ։
գ Կամ՝ ծովագորները
դ Յոբ. լթ. 14. 16 ։
ե Սաղ. իբ. 15 ։
զ Գլ. բ. 11. 12 ։
է Յոբ. իդ. 8 ։
ը Ծն. ժթ. 25 ։
թ Կամ՝ բուստերէն
ժ Գլ. ե. 10 ։ Յովէլ. բ. 6 ։ Նաւ. բ. 10 ։
ի Սաղ. ճբ. 5 ։

9 Սուրէ մեռածները՝ անօթութենէ մեռածներէն երջանիկ էին . վասն զի ասոնք ագարակի արդիւնքը պակասութենէն մաշեցան ու մեռան ։

10 [ծ]Ողորմած կիներուն ձեռքերը [կ]իրենց տղաքը եփեցին . իմ ժողովուրդիս աղջկանը կոտորածին ատենը՝ [հ]անոնց կերակուր եղան ։

11 Տէրը իր սրտմտութիւնը կատարեց . [ձ]իր սաստիկ բարկութիւնը թափեց . և Սիոնի մէջ [ղ]կրակ բորբոքեց, որ անոր հիմերը կերաւ ։

12 Երկրի թագաւորները, ու աշխարհի բոլոր բնակիչները չհաւատացին թէ հակառակորդը ու թշնամին Երուսաղէմի դռներէն պիտի մտնէ ։

13 [ճ]Անոր մարգարէներուն մեղքերէն, անոր քահանաներուն անօրէնութիւններէն՝ [մ]որոնք անոր մէջտեղը արդարներուն արիւնը թափեցին,

14 Փողոցներուն մէջ կոյրերու պէս տատանողական պտըտեցան . [յ]արիւնով պղծուեցան . այնպէս որ մարդ մը կարող չէր անոնց զգեստներուն դպչելու ։

15 [շ]Անոնց կը կանչէին . Ետ քաշուեցէք՝ ով [ո]պղծեր", Ետ քաշուեցէք, Ետ քաշուեցէք, մի դպչիք . անոնք փախան ու աստին անդին պտըտեցան . ազգերուն մէջ ըսուեցաւ . Անոնք մէյմըն ալ հոս չբնակին ։

16 Տէրոջը բարկութիւնը ցրուեց զանոնք . անոնց մէյմըն ալ չնայիր . քահանայից երեսին պատիւ չըրին . [չ]ծերերուն գթութիւն չըրին ։

17 [պ]Մեզի ըլլալու օգնութեանը համար՝ պարապ տեղը մինչև հիմա աչքերնիս մաշեցան . դիտելով սպասեցինք անանկ ազգի մը՝ որ չէր կրնար մեզ ազատել ։

18 [ջ]Մեր քայլերը կ'որսան, որ մեր փողոցներուն մէջ չպտըտինք . [ռ]մեր վախճանը մօտեցաւ . մեր օրերը լեցուեցան . յիրաւի մեր վախճանը հասաւ ։

19 Մեզ հալածողները [ս]երկինքի արծիւներէն արագընթաց եղան . մեզ լեռներու վրայ սաստիկ հալածեցին . անապատի մէջ մեզի համար դարանամուտ եղան ։

20 Մեր [վ]ռնգացը շունչը՝ [տ]Տէրոջը օծեալը՝ [ր]անոնց որոգայթներուն մէջ բռնուեցաւ, որուն համար մենք կ'ըսէինք . Ազգերուն մէջ անոր հովանիին տակ պիտի ապրինք ։

21 [ց]Ցնծա և ուրախ եղիր՝ ով Եդովմի աղջիկը, որ Հուս երկրին մէջ

Ն. Ք. ԳՔ.
Իբր 588

ծ Եսա. խթ. 15 ։
կ Գլ. բ. 20 ։
հ Բ Օր. իը. 57 ։ Դ Թագ. զ. 29 ։
ձ Երեմ. է. 20 ։
ղ Բ Օր. լբ. 22 ։ Երեմ. իա. 14 ։
ճ Երեմ. ե. 31 ։ զ. 13 ։ ժգ. 14 ։ իգ. 11. 21 ։ Եզեկ. իբ. 26. 28 ։ Սոփ. գ. 4 ։
մ Մատ. իգ. 31. 37 ։
յ Երեմ. բ. 34 ։
ն Թւ. ժթ. 16 ։
շ Կամ՝ Անոնց համար կը կանչէին . Ետ քաշուեցէք . պղծ են .
ո Ղև. ժգ. 45 ։
չ Գլ. ե. 12 ։
պ Դ Թագ. իդ. 7 ։ Եսա. ի. 5 ։ լ. 6. 7 ։ Երեմ. լէ. 7 ։ Եզեկ. իթ. 16 ։
ջ Դ Թագ. իե. 4. 5 ։
ռ Եզեկ. է. 2 ։ 3. 6 ։ Ամով. ը. 2 ։
ս Բ Օր. իը. 49 ։ Երեմ. դ. 13 ։
վ Ծն. բ. 7 ։
տ Գլ. բ. 9 ։
ր Երեմ. ծբ. 9 ։ Եզեկ. ժբ. 13 ։ ժթ. 4. 8 ։
ց Տես Ժող. ժա. 9 ։

կը բնակիս . *քեզի ալ պիտի անցնի բաժակը . պիտի գինովնաս , ու ինքզինքդ պիտի մերկացընես ։

22 Լ Քու անօրէնութիւնդ վերջացաւ՝ ով Սիօնի աղջիկը . քեզ մէյ մըն ալ գերի պիտի չըրէ . ‡ քու անօրէնութեանդ այցելութիւն պիտի ընէ՝ ով Եդովմի աղջիկը . քու մեղքերդ պիտի յայտնէ ։

Ն. Ք. գԲ. իրր 588

* Երեմ. ԽԹ. 15. 16. 21. Արդ. 10. Լ Ես. Խ. 2. ‡ Սաղ. ՃԼԷ. 7.

ԳԼ. Ե

1-22 Աղօթք մը Սիօնին ցաւոյն գանգատը առ Աստուած ։

1 Մ*եզի եղածը յիշէ՝ ով Տէր . նայէ՝ , ու † մեր նախատինքը տես ։

2 ‡ Մեր ժառանգութիւնը օտարներուն անցաւ , մեր տուները՝ օտարազգիներուն ։

3 Հայր չունեցող որբեր եղանք . մեր մայրերը որբեւայրիներու պէս են ։

4 Մեր ջուրը ստակով խմեցինք . մեր փայտը գնով կու գայ ։

5 ‡ Լուծը մեր պարանոցին վրայ ըլլալով հալածուեցանք . կ'աշխատինք , ու հանգստութիւն չունինք ։

6 Հացով կշտանալու համար՝ դէպ 'ի † Եգիպտոս ու Ասորեստան ձեռք *երկընցուցինք ։

7 Ն Մեր հայրերը մեղք գործեցին , և չկան . ու անոնց անօրէնութիւններուն պատիժը մենք կը կրենք ։

8 Ե Ծառաներ տիրեցին մեր վրայ . անոնց ձեռքէն մեզ ազատող չկայ ։

9 Անապատի սուրին երեսէն մեր հացը՝ մեր կեանքերնիս վտանգովը ձեռք բերինք ։

* Սաղ. ՁԹ. 50. 51. † Գլ. Բ. 15. Սաղ. ՀԹ. 4. ‡ Սաղ. ՀԹ. 1.

‡ Բ Օր. ԻԸ. 48. Երեմ. ԻԸ. 14.

† Ովս. ԺԲ. 1. * Եբր. տուինք ։ Ն Երեմ. ԼԱ. 29. Եզեկ. ԺԸ. 2. Ի Զն. ԽԲ. 13. Զաք. Ա. 5. Ե Նեեմ. Ե. 15.

10 Սովին տաքութեանը պատճառաւ՝ ‡ մեր մորթը փուռի պէս սեւցաւ ։

11 ‡ Կիները Սիօնի մէջ խայտառակեցին , ու կոյսերը Յուդայի քաղաքներուն մէջ ։

12 Իշխանները † անոնց ձեռքովը կախուեցան . ‡ ծերոց երեսին պատիւ չըրին ։

13 Լ Երիտասարդները երկանաքարեր վերցուցին , ու տղաքը փայտի տակ ինկան ։

14 Ծերերը դադարեցան դուռը նստելէն , ու երիտասարդները իրենց երաժշտութենէն ։

15 Մեր սրտին ուրախութիւնը դադարեցաւ . մեր կաքաւելը սուգի փոխուեցաւ ։

16 Մեր գլխուն ‡ թագը ինկաւ . հիմա վայ մեզի , վասն զի մեղք գործեցինք ։

17 Ասոր համար ‡ մեր սիրտը նուաղած է . ասոնց պատճառաւ ‡ աչքերնիս խաւարեցան՝

18 Սիօն լեռանը պատճառաւ՝ որ ամայի եղաւ . անոր վրայ աղուէսներ կը պտըտին ։

19 ‡ Դուն ով Տէր՝ յաւիտեան կը մնաս . ‡ քու աթոռդ դարէ 'ի դար կը տեւէ ։

20 Լ Ինչու համար յաւիտեան մեզ կը մոռնաս ։ Ու երկար ժամանակ մեզ կը թողուս ։

21 ‡ Քեզի՝ դարձուր մեզ՝ ով Տէր , ու դառնանք . մեր օրերը առջինին պէս նորոգէ ։

22 Սակայն դուն բոլորովին մեզ մերժեցիր . մեր վրայ խիստ շատ բարկացար ։

Ն. Ք. գԲ. իրր 588

‡ Յոբ. Լ. 30. Սաղ. ՃԺԹ. 83. Գլ. Գ. 8. ‡ Եսա. ԺԳ. 16. Զաք. ԺԴ. 2. † Կամ՝ իրենց ձեռքէն ‡ Ես. ԽԷ. 6. Գլ. Դ. 16. Լ Դատ. ԺԶ. 21.

‡ Յոբ. ԺԹ. 9. Սաղ. ԽԹ. 39. ‡ Գլ. Ա. 22. ‡ Սաղ. Զ. 7. Գլ. Բ. 11.

‡ Սաղ. Թ. 7. Ժ. 16. ԻԹ. 10. Ղ. 2. ՃԲ. 12. 26. 27. Եբր. Ա. 12. Լ Սաղ. ԽԴ. 6. ‡ Սաղ. ԺԳ. 1. ‡ Սաղ. Ձ. 3. 7. 19. Երեմ. ԼԱ. 18.

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ԵԶԵԿԻԵԼԻ

Ն․ Ք․ Գ․Ք․
Իրր 595

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Եզեկիէլին մարգարէութեան ժամանակը՝ Քոբար գետին քովը․ 4 անոր տեսիլքը՝ որուն մէջ չորս քերովբէներ․ 15 չորս անիւներ․ 26 ու Աստուծոյ փառքը տեսաւ։

1 Եւ եղաւ որ երեսուներորդ տարին՝
չորրորդ ամիսը, ամսուն հինգին՝
երբոր ես գերիներուն մէջ [ա] Քոբար
գետին քովն էի, [բ] երկինքը
բացուեցաւ, ու [գ] Աստուծոյ տեսիլները
2 տեսայ։ Ամսուն հինգերորդ օրը՝ այսինքն [դ] Յովակին
թագաւորին գերութեանը հինգերորդ
3 տարին, Քաղդէացւոց երկրին
մէջ՝ Քոբար գետին քովը՝ Բուզիի
որդւոյն Եզեկիէլ քահանային
յայտնապէս Տէրոջը խօսքը եղաւ․
և հոն անոր վրայ [ե] Տէրոջը ձեռքը
եղաւ։
4 Ու տեսայ որ ահա [զ] հիւսիսային
կողմէն [է] մրրկալից հով՝ մեծ ամպ
ու բռնկած կրակ կու գար, որուն
բոլորտիքը պայծառութիւն կար,
ու մէջտեղէն՝ կրակին մէջէն ոսկեպղնձի
նմանութիւն մը կ'երեւ-
5 ւէր։ Եւ անոր մէջը [ը] չորս կենդանիի
կերպարանք կար․ ու [թ] անոնց
երեւոյթը աս էր․ [ժ] անոնք
6 մարդու կերպարանք ունէին։ Եւ
[ի] ամէն մէկը չորս երես ունէր․ ու
անոնց ամէն մէկը չորս թեւ ունէր։
7 Եւ անոնց ոտքերը՝ շիտակ ոտքեր
էին, ու անոնց ոտքերուն թաթը՝
զուարակի ոտքին թաթին պէս
էր․ ու [լ] փայլուն պղնձի պէս կը
8 փայլէին։ Եւ [խ] անոնց չորս կողմերը՝ անոնց թեւերուն տակը մարդու
ձեռքեր կար․ ու չորսն ալ
9 երեսներ ու թեւեր ունէին։ [ծ] Անոնց
թեւերը իրարու կցուած էին․
[կ] անոնք երթալու ատեննին չէին
դառնար․ ամէն մէկը շիտակ յառաջ
10 կ'երթար։ Եւ անոնց [հ] երեսներուն
ձեւը ասանկ էր․ չորսն ալ մարդու
երես ունէին, ու աջ կողմէն
առիւծի երես․ նաև չորսն ալ ձախ
կողմէն եզի երես, ու չորսն ալ
11 արծիւի երես ունէին։ Ու անոնց
երեսները այսպէս էին․ և անոնց
թեւերը վերէն կը տարածուէին․
երկուքը իրարու կցուած էին, [ձ] ու
երկուքը անոնց մարմինը կը ծած-

ա Գլ․ Գ․ 15․ 23․ Ժ․ 15․ 20․ 22․ Խգ․ 3․
բ Մատ․ Գ․ 16․ Գործ․ Է․ 55․ Ժ․ 11․ Յայտ․ ԺԹ․ 11․
գ Գլ․ Ը․ 3․
դ Դ Թագ․ ԻԴ․ 12․ 15․
ե Գ Թագ․ ԺԸ․ 46․ Դ Թագ․ Գ․ 15․ Գլ․ Գ․ 14․ 22․ Ը․ 1․ Խ․ 1․
զ Երեմ․ Ա․ 14․ Դ․ 6․ Զ․ 1․
է Երեմ․ ԻԳ․ 19․ ԻԵ․ 32․
ը Յայտ․ Դ․ 6, ևն․
թ Գլ․ Ժ․ 8, ևն․
ժ Հմր 10․
ի Գլ․ Ժ․ 14, 21․
լ Դան․ Ժ․ 6․ Յայտ․ Ա․ 15․
խ Գլ․ Ժ․ 8, 21․
ծ Հմր 11․
կ Հմր 12․ Գլ․ Ժ․ 11․
հ Յայտ․ Դ․ 7․
ձ Եսայ․ Զ․ 2․

12 կէին։ Եւ ամէն մէկը [ղ] շիտակ յառաջ
կ'երթար․ ու [ճ] Ոգին ուր
որ երթալու ըլլար, անոնք հոն
կ'երթային․ [մ] դառնալու ատեննին
13 չէին դառնար։ Եւ կենդանիներուն
կերպարանքը՝ անոնց երեւոյթը՝
կրակի վառած կայծերու
պէս՝ [յ] ջահերու երեւոյթին պէս էր,
որ կենդանիներուն մէջտեղը կը
պտըտէր․ ու այն կրակը լուսափայլ
էր․ ու կրակէն փայլակներ կ'ելլէր։
14 Եւ կենդանիները [ն] փայլակի երեւոյթին
պէս [շ] կը վազէին, ու կը
դառնային։
15 Ու կենդանիներուն նայեցայ, և
ահա գետնի վրայ՝ կենդանիներուն
քովը՝ չորս երեսով
16 [ո] անիւ մը կար։ [չ] Անիւներուն
երեւոյթը ու անոնց շինուածքը
[պ] ոսկեքարի կը նմանէր․ և չորսին
ձեւը մէկ էր․ ու անոնց երեւոյթը
ու շինուածքը այնպէս էր,
որպէս թէ անիւ անիւի մէջ ե-
17 ղած ըլլար։ Գացած ատեննին՝
իրենց չորս կողմերուն վրայ կ'երթային․
[ջ] գացած ատեննին [illegible]
չէին դառնար։
18 Եւ անոնց շրջանակները բարձր ու
ահեղ էին․ և չորսին ալ շրջանակները
ամէն կողմէն [ռ] աչքերով
19 լեցուն էին։ Ու [ս] երբոր կենդանիները
կ'երթային, անիւներն ալ
անոնց քովէն կ'երթային․ ու երբոր
կենդանիները երկրի երեսէն կը վերնային,
անիւներն ալ կը վերնային։
20 [վ] Ոգին ուր որ երթալու
ըլլար, անոնք հոն՝ ոգիին գացած
տեղը կ'երթային․ անիւներն ալ
անոնց հետ մէկտեղ կը վերնային․
[տ] քանզի անիւներուն մէջը կենդանիներուն
21 ոգին կար։ [ր] Երբոր անոնք
կ'երթային, ասոնք ալ կ'երթային,
ու երբոր անոնք կը կայնէին,
ասոնք ալ կը կայնէին․ ու
երբոր անոնք երկրի երեսէն կը վերնային,
անիւները անոնց հետ կը
վերնային․ քանզի անիւներուն
մէջը կենդանիներուն ոգին կար։
22 Եւ [ց] կենդանիներուն գլխուն վրայ՝
երկնքի հաստատութեանը նմանութիւնը՝
վերէն անոնց գլուխներուն
վրայ տարածուած էր՝ լուսափայլ

Ն․ Ք․ Գ․Ք․
Իրր 595
ղ Հմր 9․ Գլ․ Ժ․ 22․
ճ Հմր 20․
մ Հմր 9, 17․
յ Յայտ․ Դ․ 5․
ն Մատ․ ԻԴ․ 27․
ո Տես Զաք․ Դ․ 10․
չ Գլ․ Ժ․ 9․
պ Գլ․ Ժ․ 9, 10․
ջ Դան․ Ժ․ 6․
ռ Հմր 12․
ս Գլ․ Ժ․ 12․ Զաք․ Դ․ 10․
վ Գլ․ Ժ․ 16, 17․
տ Հմր 12․
ր Գլ․ Ժ․ 17․
ց Հմր 19, 20․ Գլ․ Ժ․ 17․
ք Գլ․ Ժ․ 1․

23 ակնվանիի նման ։ Եւ այն հաստատութեանը տակը՝ անոնց թեւերը իրարու կը շիտկուէին . ամէն մէկը մէկ կողմէն իր մարմինը ծածկող երկու թեւ ունէր , և ամէն մէկը մէկալ կողմէն իր մարմինը ծածկող 24 երկու թեւ ունէր ։ – Ու երբոր կ'երթային , անոնց թեւերուն ձայնը լսեցի , ÷ շատ ջուրերու ձայնին պէս * Ամենակարողին ձայնին պէս , աղմուկի ձայնի , — բանակի ձայնի պէս . երբոր կը կայնէին , իրենց 25 թեւերը կ'իջեցնէին ։ Ու երբոր անոնք կը կայնէին , — թեւերնին կ'իջեցնէին , անոնց գլխուն վրայ եղող հաստատութենէն ձայն մը կ'ելլէր ։

26 * Եւ անոնց գլխուն վրայ եղող հաստատութենէն վեր՝ ÷ շափիւղայ քարի երեւոյթով աթոռի նմանութիւն մը կար , ու այն աթոռի նմանութեանը վրայ՝ մարդու կերպարանքով նմանութիւն մը կար 27 վերէն ։ – Եւ անոր երիկամանցը երեւութէն վեր՝ ոսկեպղինձի նման՝ բոլորտիքը — ներսը կրակի նմանութեան պէս տեսայ . ու երիկամանցը երեւութէն վար՝ կրակի նմանութեան պէս տեսայ . ու պայծա-28 ռութեամբ շրջապատուած էր . ‡ Ինչպէս է անձրեւի օրը ամպի մէջ եղող ծիածանին երեւոյթը , այնպէս էր այն շրջապատած պայծառութեանը երեւոյթը ։ ÷ Ասիկայ Տէրոջը փառացը նմանութեանը երեւոյթն էր . ու երբոր տեսայ , ⸗ երեսիս վրայ ինկայ . ու մէկ խօսողի մը ձայնը լսեցի ։

Ն . Ք . ԳԲ . Իբր 595

– Գլ . ժ . 5 ։

÷ Գլ . խգ . 2 ։ Դան . ժ . 6 ։ Յայտ . ա . 15 ։

* Յոբ . լէ . 4 . 5 ։ Սաղ . իթ . 3 . 4 ։ կը . 33 ։

* Գլ . ժ . 1 ։

÷ Ել . իդ . 10 ։

– Գլ . ը . 2 ։

‡ Յայտ . դ . 3 ։ ժ . 1 ։

÷ Գլ . գ . 23 ։ ը . 4 ։

⸗ Գլ . գ . 23 ։ Դան . ը . 17 ։ Գործ . թ . 4 ։ Յայտ . ա . 17 ։

ԳԼ . Բ

1 Եզեկիէլին յանձնուած պաշտօնը . 6 իրեն տրուած պատուէրը . 9 իր ծանր մարգարէութեանը տոմսը ։

1 Եւ ինծի ըսաւ . Որդի մարդոյ . – ոտքերուդ վրայ կայնէ , ու 2 քեզի հետ խօսիմ ։ Ու ինծի հետ խօսածին պէս՝ ÷ Հոգին իմ վրաս եկաւ , և զիս ոտքերուս վրայ վերցուց . ու ինծի հետ խօսողին ձայնը 3 լսեցի . Եւ ինծի ըսաւ . Որդի մարդոյ՝ ես քեզ Իսրայէլի որդւոցը՝ ինծի դէմ ապստամբող ապստամբներու ազգին կը խրկեմ , որ ‡ թէ իրենք և թէ իրենց հայրերը մինչեւ այս օրս ինծի դէմ յանցաւոր 4 գտնուեցան . ⸗ Ու անոնք պինդերես և խստասիրտ որդիներ են . ես քեզ անոնց կը խրկեմ . ու անոնց ըսէ . Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ ։ 5 ⊢ Եւ անոնք՝ թէ լսեն , և թէ չլսեն , (քանզի անոնք ապստամբներու տուն են ,) սակայն ⁊ պիտի գիտնան թէ մէջերնին մարգարէ կայ ։

– Դան . ժ . 11 ։

÷ Գլ . գ . 24 ։

‡ Երեմ . գ . 25 ։ Գլ . ի . 18 . 21 . 30 ։

⸗ Գլ . գ . 7 ։

⊢ Գլ . գ . 11 . 23 . 27 ։

⁊ Գլ . լգ . 33 ։

6 Ու դուն որդի մարդոյ՝ ⊢ անոնցմէ մի վախնար , և անոնց խօսքերէն մի վախնար . թէեւ քու քովդ ⸗ "կամակոր ու ծուռ մարդիկ" կան , և կարիճներու քով կը բնակիս . ‡ անոնց խօսքերէն մի վախնար , և անոնց երեսէն մի զարհուրիր , ÷ թէեւ անոնք ապստամբներու տուն 7 են ։ ‡ Ու անոնց իմ խօսքերս խօսիս , ⁊ թէ լսեն և թէ չլսեն . քանզի անոնք ապստամբ են ։

8 Ու դուն որդի մարդոյ՝ քեզի ըսածս մտիկ ըրէ . այն ապստամբ տանը պէս ապստամբ մի ըլլար . բերանդ բաց , ու ⊢ քեզի տուածս 9 կեր ։ Ու նայեցայ , և ահա ÷ ինծի երկնցած ձեռք մը , և ահա ‡ անոր 10 մէջը գիրքի տոմս մը կար . Ու զանիկայ իմ առջեւս բացաւ . և անիկայ ներսէն ու դուրսէն գրուած էր . ու անոր վրայ ողբեր , հառաչանք ու վայ գրուած կար ։

Ն . Ք . ԳԲ . Իբր 595

⊢ Երեմ . ա . 8 . 17 ։ Ղուկ . ժբ . 4 ։

⸗ Երեմ . գ . 28 ։ Տես Եսա . թ . 18 ։ Միք . է . 4 ։

* Կամ՝ փուշեր ու տատասկներ

‡ Գլ . գ . 9 ։ ա Պետ . գ . 14 ։

÷ Գլ . գ . 9 . 26 . 27 ։

‡ Երեմ . ա . 7 . 17 ։

⁊ Հմր 5 ։

⊢ Յայտ . ժ . 9 ։

÷ Գլ . ը . 3 ։ Երեմ . ա . 9 ։

‡ Գլ . գ . 1 ։

ԳԼ . Գ

1 Եզեկիէլ այն տոմսը կ'ուտէ ։ 4 Աստուած կը քաջալերէ զանիկայ . 15 կը սորվեցնէ անոր՝ մարգարէութեան կանոնը . 22 կը յայտնէ թէ ինքը կը գոցէ ու կը բանայ մարգարէին բերանը ։

1 Եւ ինծի ըսաւ . Որդի մարդոյ՝ — գտածդ կեր . – այս տոմսը կեր , ու գնա Իսրայէլի տանը խօ-2 սէ ։ Եւ իմ բերանս բացի , ու այն 3 տոմսը ինծի կերցուց . Եւ ինծի ըսաւ . Որդի մարդոյ՝ այս իմ քեզի տուած տոմսս փորիդ կերցուր , ու աղիքներդ լեցուր . ու ես ÷ զանիկայ կերայ . ու բերնիս մէջը ‡ մեղրի պէս 4 անուշ եղաւ ։ Ան ատենը ինծի ըսաւ . Որդի մարդոյ՝ աղէ Իսրայէլի տանը գնա , ու իմ խօսքերովս 5 անոնց խօսէ ։ Վասն զի դուն դժուարիմաց խօսք և ծանր լեզու ունեցող ազգի մը չխրկուեցար . 6 հապա Իսրայէլի տանը . Դժուարիմաց խօսք ու ծանր լեզու ունեցող շատ ազգերուն չէ , որոնց խօսքերը դուն չես հասկընար . յիրաւի ⸗ թէ որ քեզ անոնց խրկէի , անոնք 7 քեզի մտիկ պիտի ընէին ։ Բայց Իսրայէլի տունը քեզի մտիկ ընել պիտի չուզեն . ⊢ վասն զի չեն ուզեր ինծի մտիկ ընել . ⁊ Որովհետեւ բոլոր Իսրայէլի տունը պինդերես ու խստա-8 սիրտ է ։ Ահա անոնց երեսին դէմ քու երեսդ պինդ , ու անոնց ճակատին դէմ քու ճակատդ պինդ 9 ըրի ։ ⊢ Քու ճակատդ վէմէն ամուր՝ ադամանդի պէս ըրի . ⸗ անոնցմէ չվախնաս , ու անոնց երեսէն չզարհուրիս , թէեւ անոնք ապստամբներու տուն են ։

– Գլ . բ . 8 . 9 ։

÷ Յայտ . ժ . 9 ։ Տես Երեմ . ժե . 16 ։

‡ Սաղ . ժթ . 10 ։ ճժթ . 103 ։

⸗ Մատթ . ժա . 21 . 23 ։

⊢ Յովհ . ժե . 20 ։

⁊ Գլ . բ . 4 ։

⊢ Եսա . ծ . 7 ։ Երեմ . ա . 18 ։ ժե . 20 ։ Տես Միք . գ . 8 ։

⸗ Երեմ . ա . 8 . 17 ։ Գլ . բ . 6 ։

10 Եւ Տէրը ինծի ըսաւ. Որդի՛
մարդոյ, իմ բոլոր խօսքերս՝ որ քեզի
պիտի խօսիմ, սրտիդ մէջը ընդունէ,
11 ու ականջներովդ լսէ՛. Եւ
գնա՛ գերիներուն մէջը մտիր՝ քու
ժողովուրդիդ որդւոցը մէջ, ու անոնց
խօսէ, և անոնց ըսէ. [թ] Տէր
Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. թէ մտիկ
ընեն, և թէ զանց ընեն։
12 Ան ատենը [ժ] Հոգին զիս վերցուց,
ու ետևէս մեծ շարժումի ձայն մը
լսեցի, որ կ՚ըսէր. Տէրոջը փառքը
13 օրհնեա՜լ ըլլայ իր տեղէն։ Եւ կենդանիներուն
թևերը իրարու զարնելուն ձայնը, ու անոնց քովի անիւներուն ձայնը, ու մեծ շարժումի
14 ձայն լսեցի։ Եւ [ի] Հոգին զիս վերցուց
տարաւ, ու ես իմ հոգիիս
տաքութենէն դառնութեամբ գացի.
ու [լ] Տէրոջը ձեռքը իմ վրաս
15 եղաւ զօրութեամբ։ Եւ Քոբար
գետին քովը բնակող Թելաբիբի
գերիներուն եկայ, ու [խ] անոնց նստած
տեղը նստայ, և հոն եօթը օր
անոնց մէջը ապշած նստայ։
16 Ու եօթը օրէն ետքը՝ Տէրոջը
17 խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով. [ծ] Որդի
մարդոյ՝ քեզ Իսրայէլի տանը [կ] դէտ
դրի. ու իմ բերնէս խօսք լսես,
ու իմ կողմանէս զանոնք զգուշացընես։
18 Երբոր ամբարշտին ըսեմ
թէ՝ Անշուշտ պիտի մեռնիս, ու
դուն զանիկայ չզգուշացընես, ու
չզրուցես որ ամբարիշտը ապրեցնելու
համար՝ իր չար ճամբայէն ըզգուշացընես. ան ամբարիշտը [հ] իր
անօրէնութեանը մէջ պիտի մեռնի. բայց անոր արիւնը քու ձեռքէդ
19 պիտի փնտռեմ։ Իսկ թէ որ
դուն ամբարիշտը զգուշացընես, ու
անիկայ իր ամբարշտութենէն ու
չար ճամբայէն չդառնայ, անիկայ
իր անօրէնութեանը մէջ պիտի
մեռնի. [ձ] բայց դուն քու հոգիդ ազատած
20 կ՚ըլլաս։ Ու երբոր [ղ] արդարը
իր արդարութենէն դառնայ,
ու չարութիւն ընէ, ու ես անոր
առջևը գայթակղութիւն դնեմ որ
անիկայ մեռնի. զանիկայ չզգուշացընելուդ համար՝ անիկայ իր մեղքին
մէջը պիտի մեռնի, և անոր
ըրած արդարութիւնը պիտի չյիշուի. բայց անոր արիւնը քու
21 ձեռքէդ պիտի փնտռեմ։ Իսկ թէ
որ դուն ան արդարը զգուշացընես՝
որ արդարը մեղք չգործէ. ու թէ
որ անիկայ մեղք չգործէ, անիկայ
անշուշտ պիտի ապրի՝ իրաւ մտիկ
ընելուն համար. ու դուն քու հոգիդ ազատած պիտի ըլլաս։
22 [ճ] Եւ հոն Տէրոջը ձեռքը իմ վրաս
եղաւ, ու ինծի ըսաւ. Ել՛, [մ] դաշտը գնա, ու հոն քեզի հետ պիտի

Ն. Ք. Ք. 595

[թ] Գլ. բ. 5, 7 ։ Հմր 27 ։
[ժ] Հմր 14 ։ Գլ. ը. 3 ։ Տես Գ Թագ. ժը. 12 ։ Դ Թագ. բ. 16 ։ Գործ. ը. 39 ։
[ի] Հմր 12 ։ Գլ. ը. 3 ։
[լ] Դ Թագ. գ. 15 ։ Գլ. ա. 3 ։ ը. 1 ։ լէ. 1 ։
[խ] Յոբ. բ. 13 ։ Սաղ. ճլէ. 1 ։
[ծ] Գլ. լգ. 7, 8, 9 ։
[կ] Եսա. ծբ. 8 ։ ծզ. 10 ։ Երեմ. զ. 17 ։
[հ] Գլ. լգ. 6 ։ Յովհ. ը. 21, 24 ։
[ձ] Եսա. խթ. 4, 5 ։ Գործ. ի. 26 ։
[ղ] Գլ. ժը. 24 ։ լգ. 12, 13 ։
[ճ] Հմր 14 ։ Գլ. ա. 3 ։
[մ] Գլ. բ. 4 ։

23 խօսիմ։ Եւ ես ելայ՝ դաշտը գացի. և ահա հոն կայներ էր [յ] Տէրոջը
փառքը, [ն] Քոբար գետին քովը տեսած փառքիս պէս. [շ] ու երեսիս
24 վրայ ինկայ։ Եւ [ո] Հոգին իմ վրաս
եկաւ, ու զիս ոտքի վրայ կայնեցուց. և ինծի հետ խօսեցաւ, ու
ինծի ըսաւ. Գնա՛ տանդ մէջ պահուըտէ։
25 Ու դուն որդի մարդոյ՝
ահա [չ] քու վրադ կապանքներ պիտի
դնեն, և անոնցմով քեզ պիտի կապեն. ու անոնց մէջը պիտի չելլես։
26 Եւ [պ] քու լեզուդ քու քիմքիդ պիտի փակցընեմ, ու համր պիտի ըլլաս. և անոնց մէջը՝ յանդիմանող
մարդու պէս պիտի չըլլաս. [ջ] վասն
զի անոնք ապստամբներու տուն
27 են։ [ռ] Բայց երբոր ես քեզի հետ
խօսիմ, քու բերանդ պիտի բանամ. ու անոնց պիտի ըսես. [ս] Տէր
Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. Լսողը
թող լսէ՛, ու զանց ընողը թող
զանց ընէ. [վ] վասն զի անոնք ապստամբներու տուն են։

ԳԼ. Դ

1 Պաշարման օրինակով մը կը ցուցուի Երոբովամին կռապաշտութիւն հաստատելէն մինչև գերութեան ժամանակին միջոցը ։ 9 Պաշարման ատենի պաշարին միջոցովը՝ սովին սաստկութիւնը կը ցուցուի ։

1 Ու դուն որդի մարդոյ՝ քեզի մէկ
աղիւս մը առ, ու զանիկայ
առջևդ դիր, և անոր վրան քաղաք
մը՝ այսինքն Երուսաղէմը գծագրէ։
2 Ու անոր բոլորտիքը պաշարում
դիր, և անոր դէմ մարտկոց շինէ,
ու անոր դէմ պատնէշ կանգնէ,
և անոր դէմ բանակ կազմէ, ու
անոր բոլորտիքը [ա] *պատերազմական մեքենաներ դիր։
3 Եւ դուն
քեզի երկաթէ տապակ մը առ, ու
զանիկայ՝ քու ու քաղաքին
մէջտեղը՝ երկաթէ պարիսպի տեղ
դիր, ու քու երեսդ անոր դէմ
շիտկէ, որ անիկայ պաշարուի. ու
զանիկայ պաշարէ. [բ] ասիկայ Իսրայէլի տանը նշան ըլլայ։
4 Եւ դուն քու ձախ կողմիդ վրայ
պառկէ՛, ու անոր վրայ դիր Իսրայէլի տանը անօրէնութիւնը. անոր վրայ պառկած օրերուդ թիւովը՝ անոնց անօրէնութիւնը կրես։
5 Քանզի ես անոնց անօրէնութեանը
տարիները օրերու թիւով քու վրադ դրի՝ իրեք հարիւր իննսուն օր,
որ [գ] Իսրայէլի տանը անօրէնու-
6 թիւնը կրես։ Ու երբոր ան օրերը
լմնցընես, նորէն պառկիս քու աջ
կողմիդ վրայ, ու քառասուն օր
Յուդայի տանը անօրէնութիւնը
կրես. քեզի ամէն մէկ տարիին տեղը մէյմէկ օր տուի։

Ն. Ք. Ք. 695

[յ] Գլ. ա. 28 ։
[ն] Գլ. ա. 1 ։
[շ] Գլ. ա. 28 ։
[ո] Գլ. բ. 2 ։
[չ] Գլ. գ. 8 ։
[պ] Գլ. իդ. 27 ։ Ղու. ա. 20, 22 ։
[ջ] Գլ. բ. 5, 6, 7 ։
[ռ] Գլ. իդ. 27 ։ լգ. 22 ։
[ս] Հմր 11 ։
[վ] Հմր 9, 26 ։ Գլ. ժբ. 2, 3 ։

[ա] Գլ. իա. 22 ։
*Եբր. խոյեր
[բ] Գլ. ժբ. 6, 11 ։ իդ. 24, 27 ։
Որ կը սկսի իբր 975 ա Թագ. ժբ. 23 և կը վերջանայ իբր 585
[գ] Թիւ. ժդ. 34 ։

Ն. Ք. ԴՃ.
595

7 Եւ քու երեսդ դէպ 'ի Երուսաղէմի պաշարումը շիտկես , ու
քու բազուկդ մերկացընես , ու ա-
նոր վրայ մարգարէութիւն ընես ։
8 Եւ ես ահա քու վրադ կապանք-
ներ պիտի դնեմ, որ մէկ կողմէդ մէ-
կալ կողմդ չդառնաս , մինչեւ որ
քու պաշարման օրերդ լմնցընես ։
9 Ու դուն քեզի ցորեն , գարի ,
բակլայ , ոսպ , կորեակ , ու հաճար
առ , և զանոնք աման մը մէջ
դիր , ու անոնցմէ քեզի հաց շինէ .
զանիկայ՝ քու 390 կողմիդ վրայ
պառկած օրերուդ համրանքովը՝ ի-
րեք հարիւր իննսուն օր ուտես ։
10 Եւ ուտելու կերակուրդ կշիռքով
ըլլայ , օրը քսան սիկղ ։ զանիկայ
11 ժամանակէ ժամանակ ուտես ։ Եւ
ջուրը չափով՝ հինէնի մը վեցերորդ
մասը խմես . զանիկայ ժամանակէ
12 ժամանակ խմես ։ Եւ ան [illegible]
[illegible] գարեղէն շօթերու [illegible]
ուտես . ու զանիկայ՝ անոնց
աչքին առջեւ՝ մարդու աղբի վրայ
13 եփես ։ Եւ Տէրը ըսաւ . Իսրա-
յէլի որդիքը այսպէս պղծութեամբ
պիտի ուտեն իրենց հացը ան ազ-
գերուն մէջ , ուր որ զանոնք պիտի
14 քշեմ ։ Ու ես ըսի . ՈՀ , Տէր
Եհովայ՝ ահա իմ անձս չպղծուե-
ցաւ . և իմ տղայութենէս մինչեւ
հիմա մեռելոտի կամ գազանաբեկ
չկերայ . ու իմ բերանս պիղծ միս
15 չմտաւ ։ Եւ ինծի ըսաւ . Նայէ՛ ,
քեզի մարդու աղբին տեղը՝ կովի
քակոր տուի , ու քու հացդ անոր
վրայ եփես ։
16 Նաեւ ինծի ըսաւ . Որդի մար-
դոյ՝ ահա ես Երուսաղէմի մէջ հա-
ցին ցուպը պիտի կոտրեմ , ու
հացը կշիռքով և անձկութեամբ
պիտի ուտեն , ու ջուրը չափով և
17 ապշութեամբ պիտի խմեն ։ Վասն
զի հացի ու ջուրի կարօտութիւն
պիտի քաշեն , ու իրարու [illegible]
պիտի ապշին , և իրենց անօրէնու-
թիւններովը պիտի հալին ։

Եզ. Գ. 25.
Ովս. Թ. 3.
Գործ. Ժ. 14.
Ել. ԻԲ. 31. Ղև. ԺԱ. 40. ԺԷ. 15.
Օր. ԺԴ. 3. Ես. ԿԵ. 4.
Ղև. ԻԶ. 26. Սաղ. ՃԵ. 16. Ես. Գ. 1. Եզ. Ե. 16. ԺԴ. 13.
Հմր 10. Եզ. ԺԲ. 19.
Հմր 11.
Ղև. ԻԶ. 39. Եզ. ԻԴ. 23.

ԳԼ. Ե

1 Մազ կտրելու օրինակով 5 կը ցուցուի Երուսաղէմի դատաստանը իր ապստամբութեանը համար , 12 սովով , սրով , ու ցրուելով ։

594

1 Ու դուն որդի մարդոյ՝ քեզի սուր
դանակ մը առ , քեզի սափրիչի
ածելի մը առ , և [illegible] գլխուդ
վրայէն , ու մօրուքիդ վրայէն ան-
ցուր . և քեզի կշիռք մը առ , ու
2 [illegible] բաժնէ բաժնէ ըրէ ։ Եր-
րորդ մասը՝ քաղաքին մէջը կրակով
այրես , երբոր պաշարման օրերը
լմննան . ու երրորդ մասը առնես ,
և դանակով զարնես անոր բոլոր-
տիքը . ու երրորդ մասը հովէն
ցրուես . ու ես անոնց ետեւէն սուր
3 պիտի քաշեմ ։ Եւ անոնցմէ քիչ
թուով առնես , ու զանոնք քղ-
4 ղանցքներուդ մէջը ծրարես ։ Եւ
դարձեալ անոնցմէ առնես , ու զա-
նոնք կրակը նետես , և զանոնք կրա-
կով այրես . անկէ բոլոր Իսրայէլի
տանը կրակ պիտի ելլէ ։
5 Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ . Ա-
սիկայ Երուսաղէմն է . զանիկայ
ազգերուն մէջը , ու իր բոլորտիքը
6 եղող երկիրներուն մէջը դրի ։ Եւ
անիկայ իմ *դատաստաններս՝ ազ-
գերէն , ու իմ կանոններս՝ իր բո-
լորտիքը եղող երկիրներէն աւելի
ամբարշտութեան փոխեց" . վասն
զի իմ դատաստաններս մերժեցին ,
7 և իմ կանոններովս չքալեցին ։ Ա-
նոր համար Տէր Եհովան այսպէս
կ'ըսէ . Որովհետեւ ձեր բոլորտիքը
եղող ազգերէն աւելի †ապստամբ
եղաք , իմ կանոններովս չքալեցիք ,
և իմ դատաստաններս 'ի գործ չը-
դրիք . ոչ ալ ձեր բոլորտիքը եղող
հեթանոսներուն սովորութեանցը
8 համեմատ ըրիք . Անոր համար Տէր
Եհովան այսպէս կ'ըսէ . Ահա ես
քեզի դէմ եմ . ու ազգաց աչքե-
րուն առջեւ քու մէջդ դատաստան-
9 ներ 'ի գործ պիտի դնեմ ։ Եւ քու
բոլոր պղծութիւններուդ համար՝
անանկ բան մը պիտի ընեմ քու
մէջդ , որուն նմանը ոչ ըրած եմ ,
10 ոչ ալ պիտի ընեմ ։ Անոր համար
քու մէջդ հայրերը իրենց տղաքը
պիտի ուտեն , ու տղաքը իրենց
հայրերը պիտի ուտեն . և քու մէջդ
դատաստաններ 'ի գործ պիտի դը-
նեմ , ու քու բոլոր մնացորդդ ա-
11 մէն հովի պիտի ցրուեմ ։ Անոր
համար ես կենդանի եմ՝ կ'ըսէ Տէր
Եհովան , որովհետեւ դուն քու բո-
լոր գարշութիւններովդ , ու բոլոր
պղծութիւններովդ իմ սրբարանս
պղծեցիր , ես ալ անշուշտ քեզ պի-
տի կոտրեմ . և իմ աչքս պիտի
12 չխնայէ , ու պիտի չողորմիմ ։ Քու
երրորդ մասդ ժանտախտով պիտի
մեռնին , և քու մէջդ սովով պիտի
սպառին . և քու երրորդ մասդ չորս
կողմդ սրով պիտի իյնան . ու եր-
րորդ մասդ ամէն հովի պիտի ցը-
րուեմ , ու անոնց ետեւէն սուր
13 պիտի քաշեմ ։ Այսպէս իմ բար-
կութիւնս պիտի կատարուի , և
իմ սրտմտութիւնս անոնց վրայ
պիտի իջեցընեմ , ու վրէժ պիտի
առնեմ . ու երբոր իմ սրտմտու-
թիւնս անոնց վրայ կատարեմ ,
պիտի գիտնան թէ ես Տէրս՝ իմ
14 նախանձովս խօսեցայ ։ Եւ ամէն
անցնողին աչքերուն առջեւ՝ քու

Տես Ղև. ԻԵ. 5. Ես. Է. 20. Եզ. ԻԴ. 20.
Հմր 12.
Եզ. Դ. 1.
Եզ. Դ. 8. 9.

Ն. Ք. ԴՃ.
594

Երեմ. Ի. 6. Ժր. 16.
Երեմ. ԽԱ. 1. 2. Ե. ԻԴ. 14.

* Կամ՝ դատաստաններուս՝ ազգերէն , ու իմ կանոններուս՝ իր բոլորտիքը եղող երկիրներէն աւելի ամբարշտութեամբ դէմ կեցաւ .

† Կամ՝ խռովեցաք

Երեմ. Բ. 10. 11. Եզ. ԺԶ. 47.
Ողբ. Դ. 6. Դան. Թ. 12. Ամով. Գ. 2.
Ղև. ԻԶ. 29. Բ Օր. ԻԸ. 53. Դ Թագ. Զ. 29. Երեմ. ԺԹ. 9. Ողբ. Բ. 20. Դ. 10.
Հմր 12. Ղև. ԻԶ. 33. Բ Օր. ԻԸ. 64. Եզ. ԺԲ. 14. Զաք. Բ. 6.
Եզ. ԺԱ. 21.
Բ Մն. ԼԶ. 14. Եզ. Է. 5. Ը. ԻԳ. 38.
Եզ. Է. 4. 9. Ը. 18. Թ. 10.
Տես Հմր 2. Երեմ. ԺԵ. 2. Ի. 9. Եզ. Զ. 12.
Երեմ. Թ. 16. Հմր 2. 10. Եզ. Զ. 8.
Ղև. ԻԶ. 33. Հմր 2. Եզ. ԺԲ. 14.
Ողբ. Դ. 11. Եզ. Զ. 12. Է. 8.
Եզ. ԻԱ. 17.
Ես. Ա. 24.
Եզ. ԼԶ. 6. ԼԸ. 19.

Ն. Ք. Գ. Բ.
594

ա Ղև. իզ. 31. 32. Նեեմ. բ. 17.
ն Գլ. իե. 17.
շ Օր. իը. 37. Գ Թագ. թ. 7. Սաղ. հթ. 4. Երեմ. իդ. 9. Ողբ. բ. 15.
ո Օր. լբ. 23. 24.
չ Ղև. իզ. 26. Գլ. դ. 16. ժդ. 13.
պ Ղև. իզ. 22. Օր. լբ. 24. Գլ. ժդ. 21. լգ. 27. լդ. 25.
ջ Գլ. լը. 22.

բոլորտիքդ եղող ազգերուն մէջ՝ [ա] աւերման ու անարգութեան պիտի մատնեմ քեզ։ 15 Ու երբոր բարկութեամբ, և սրտմտութեամբ, ու [ն] սրտմտութեան պատիժներով քու վրադ դատաստաններ ՚ի գործ դնեմ, — [illegible] քու բոլորտիքդ եղող ազգերուն մէջ՝ [շ] անարգանք, նախատինք, առակ ու զարմացում պիտի ըլլայ. ես Տէրս խօսեցայ։ 16 Երբոր ես [ո] սովուն չար ու ապականիչ նետերը խրկեմ, որոնք ձեզ ապականելու համար պիտի խրկեմ, սովը ձեր վրայ պիտի աւելցնեմ. ու ձեզի համար [չ] հացին ցուպը պիտի կոտրեմ։ 17 Այսպէս ձեր վրայ սով [պ] ու չար գազաններ պիտի խրկեմ. ու քեզ անզաւակ պիտի թողուն. և քու մէջէդ [ջ] ժանտախտ ու արիւն պիտի անցնի. ու քու վրադ սուր պիտի բերեմ. ես Տէրս խօսեցայ։

ԳԼ. Զ.

1 Իսրայէլի դատաստանը իրենց կռապաշտութեանը համար։ 8 Մէկ մնացորդ մը պիտի պահուի։ 11 Արդարները յորդորուած են անոնց թշուառութիւններուն վրայ ողբալու։

ա Գլ. ի. 46. իա. 2. իե. 2.
բ Գլ. լզ. 1.
գ Ղև. իզ. 30.
դ Ղև. իզ. 30.
ե Հմր 13. Գլ. է. 4. 9. ժա. 10. 12. ժբ. 15.
զ Երեմ. խդ. 28. Գլ. ե. 2. 12. ժբ. 16. ժգ. 22.

1 Ու Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով. 2 Որդի մարդոյ՝ [ա] երեսդ [բ] Իսրայէլի լեռներուն դարձուր, ու անոնց մարգարէութիւն ըրէ, 3 Ու ըսէ. Ով Իսրայէլի լեռներ՝ Տէր Եհովային խօսքը մտիկ ըրէք. այսպէս կ'ըսէ Եհովայ Տէրը՝ լեռներուն, բլուրներուն, ձորերուն ու հովիտներուն. Ահա ես ձեր վրայ սուր պիտի բերեմ, ու [գ] ձեր բարձր 4 տեղուանքը պիտի կործանեմ. Ու ձեր սեղանները աւերակ պիտի մնան, ու ձեր արեգական կուռքերը պիտի կոտրտին. և [դ] ձեզմէ սպաննուածները ձեր կուռքերուն առջեւ 5 ինկած պիտի ձգեմ։ Ու Իսրայէլի որդւոցը դիակունքը իրենց կուռքերուն առջեւ պիտի դնեմ, և ձեր ոսկորները ձեր սեղաններուն բոլորտիքը պիտի ցրուեմ։ 6 Ձեր ամէն բնակած տեղերուն մէջ քաղաքները աւերակ պիտի ըլլան, ու բարձր տեղուանքը ամայի պիտի ըլլան. որպէս զի ձեր սեղանները աւերակ ու ամայի ըլլան, և ձեր կուռքերը կոտրտին ու խափանուին, և ձեր արեգական կուռքերը կործանին, 7 ու ձեր գործերը ջնջուին։ Ու ձեր մէջը սպաննուածներ պիտի իյնան. և [ե] պիտի գիտնաք թէ ես եմ Տէրը։

8 Բայց երբոր դուք երկիրներու մէջ ցրուիք, [զ] ձեզմէ սուրէն ազատուածները՝ ազգերուն մէջ մնացորդ պիտի թողում։ 9 Ու ձեր ազատուածները գիս պիտի յիշեն այն ազգերուն մէջ, ուր որ գերի պիտի քշուին. [է] վասն զի [ը] իրենց շնացող ու ինծմէ խոտորած սիրտը, ու [թ] իրենց կուռքերուն ետեւէն պոռնկութիւն ընող աչքերովը տանջուեցայ". և [ժ] անոնք իրենց բոլոր պղծութիւններուն համեմատ ըրած չարութիւններնուն պատճառովը իրենց անձերէն պիտի զզուին։ 10 Ու պիտի գիտնան թէ ես Տէրս պարապ տեղը չխօսեցայ՝ թէ աս չարիքը անոնց պիտի ընեմ։ 11 Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. [ի] Ձեռքերդ իրարու զարկ, ու ոտքդ գետինը զարկ, ու ըսէ. Աւաղ Իսրայէլի տանը բոլոր չար պղծութիւններուն. [լ] վասն զի սրով, սովով ու ժանտախտով պիտի իյնան։ 12 Հեռուն եղողը՝ ժանտախտով պիտի մեռնի, ու մօտ եղողը՝ սրով պիտի իյնայ, և մնացածը ու [խ] պաշարման մէջ եղողը" սովով պիտի մեռնի. [ծ] այսպէս իմ սրտմտութիւնս անոնց վրայ պիտի կատարեմ։ 13 Ու երբոր անոնց սպաննուածները իրենց կուռքերուն մէջտեղը՝ իրենց սեղաններուն բոլորտիքը, [կ] ամէն բարձր բլուրի վրայ, [հ] ամէն լեռներու գլուխը, ու [ձ] ամէն կանանչ ծառի տակ, և ամէն տերեւախիտ բեւեկնիի տակ [illegible] ըլլան, ուր որ անոնք իրենց բոլոր կուռքերուն անուշ հոտ կը մատուցանէին, [ճ] պիտի գիտնաք 14 թէ ես եմ Տէրը։ Այսպէս [մ] իմ ձեռքս անոնց վրայ պիտի երկընցնեմ. ու երկիրը՝ այսինքն անոնց բոլոր բնակած տեղուանքը [յ] Դեբղայի կողմը եղող անապատէն աւելի ամայի ու աւերակ պիտի ընեմ. ու պիտի գիտնան թէ ես եմ Տէրը։

Ն. Ք. Գ. Բ.
594

է Կամ՝ երբոր կոտրեմ իրենց շնացող ու ինծմէ խոտորած սիրտը, ու իրենց կուռքերուն ետեւէն պոռնկութիւն ընող աչքերը։
ը Սաղ. հզ. 40. Եսա. է. 13. Իզ. 24. Կգ. 10.
թ Թւ. ժե. 39. Գլ. ի. 7. 24.
ժ Ղև. իզ. 39. Յոբ. խբ. 6. Գլ. ի. 43. լզ. 31.
ի Գլ. իա. 14.
լ Գլ. ե. 12.
խ Կամ՝ պահուածը
ծ Գլ. ե. 13.
կ Երեմ. բ. 20.
հ Ովս. դ. 13.
ձ Եսա. ծէ. 5.
ճ Հմր 7.
մ Եսա. ե. 25.
յ Թւ. լգ. 46. Երեմ. խը. 22.

ԳԼ. Է.

1 Իսրայէլի վերջին ամայութիւնը։ 16 Ազատուածներուն սուգը։ 20 Թշնամիները պիտի պղծեն սրբարանը՝ Իսրայէլացւոց պղծութիւններուն համար։ 23 Շղթայի մը օրինակով կը ցուցուի անոնց ողորմելի գերութիւնը։

ա Հմր 3. 6. Ամով. ը. 2. Մատ. իդ. 6. 13. 14.
բ Հմր 8. 9.
գ Հմր 9. Գլ. ե. 11. ը. 18. թ. 10.

1 Ու Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով. 2 Ու դուն որդի մարդոյ՝ [illegible] ըսէ. Տէր Եհովան Իսրայէլի երկրին այսպէս կ'ըսէ. [ա] Վախճան՝ երկրին չորս կողմին վախճանը հասեր է։ 3 Հիմա քու վրադ վախճան կու գայ. ու իմ բարկութիւնս քու վրադ պիտի խրկեմ. և [բ] քու ճամբաներուդ համեմատ քեզի դատաստան պիտի ընեմ, և քու բոլոր պղծութիւններդ քու վրադ պիտի 4 բերեմ։ Ու [գ] իմ աչքս քեզի պիտի չխնայէ, ու պիտի չողորմիմ. հապա քու ճամբաներդ քու վրադ

Ն. Ք. Գ. Թ. 594

ա Հմր 27 ։ Գլ. Զ. 7 ։ ԺԲ. 20 ։
բ Հմր 10 ։
գ Հմր 12 ։ Սոփ. ա. 14, 15 ։
դ Գլ. Ի. 8, 21 ։
ե Հմր 3 ։
զ Հմր 4 ։
է Հմր 4 ։
ը Հմր 7 ։
թ Երեմ. Զ. 7 ։
* Կամ՝ ողբ
ժ Հմր 7 ։
ի Բ Օր. ԻԸ. 25 ։ Ողբ. Ա. 20 ։ Գլ. Ե. 12 ։
լ Գլ. Զ. 8 ։
խ Եսա. ԺԳ. 7 ։ Երեմ. Զ. 24 ։ Գլ. ԻԱ. 7 ։
ծ Եսա. Գ. 24 ։ ԺԵ. 2, 3 ։ Երեմ. ԽԸ. 37 ։ Ամով. Ը. 10 ։
կ Սաղ. ԾԵ. 5 ։

պիտի դնեմ. և քու պղծութիւններդ քու մէջդ պիտի ըլլան. ա Ու պիտի գիտնաք թէ ես եմ Տէրը։

5 Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. Չարիք մը՝ ահա մէկ չարիք մը կու 6 գայ։ Վախճանը կու գայ, վախճանը կու գայ. քու վրադ արթընցաւ. 7 ահա կու գայ։ Ո՛վ երկրին բնակիչ՝ բ Կարգը քեզի կու գայ. գ Ժամանակը կու գայ. խռովութեան օրը մօտեցաւ, և ոչ թէ 8 լեռանց ցնծութիւնը։ Հիմա մօտերս դ իմ սրտմտութիւնս քու վրադ պիտի թափեմ, և իմ բարկութիւնս քու վրադ պիտի կատարեմ, ե ու քու ճամբաներուդ համեմատ՝ քեզի դատաստան պիտի ընեմ, և քու բոլոր պղծութիւններդ 9 քու վրադ պիտի բերեմ։ Ու զ իմ աչքս պիտի չխնայէ, ու պիտի չողորմիմ. քու ճամբաներուդ համեմատ քեզի հատուցում պիտի ընեմ. և քու պղծութիւններդ քու մէջդ պիտի ըլլան. է Ու պիտի գիտնաք թէ ես եմ Տէրը՝ որ կը զարնեմ։

10 Ահա օրը՝ ահա կու գայ. ը Կարգը ելաւ հասաւ. գաւազանը ծաղկեցաւ. ամբարտաւանութիւնը ըն- 11 ձիւղեցաւ։ թ Բռնաւորութիւնը ելաւ, ամբարշտութեան գաւազան եղաւ. անոնցմէ մարդ պիտի չմնայ. ու անոնց բազմութենէն ու ստացուածքէն բան մը պիտի չմնայ, և անոնց մէջը *փայլքութիւն պիտի 12 չըլլայ։ ժ Ժամանակը եկաւ. օրը մօտեցաւ. գնողը չուրախանայ, ու ծախողը չողբայ. քանզի անոր բոլոր բազմութեանը վրայ բարկու- 13 թիւն կայ։ Ինչու որ ծախողը՝ ծախուածին պիտի չդառնայ, թէև ողջ ըլլան. վասն զի անոր բոլոր բազմութեանը համար եղած տեսիլքը ետ պիտի չդառնայ. ու մարդ մը իր կեանքը անօրէնութեամբը պիտի չուժովնայ։

14 Փողը հնչեցուցին. ամէն բան պատրաստեցին. բայց պատերազմի գացող չկայ. վասն զի իմ բարկութիւնս անոր բոլոր բազմու- 15 թեանը վրայ է։ ի Դուրսէն սուր, ու ներսէն ժանտախտ ու սով պիտի ըլլայ. դաշտը եղողը՝ սրով պիտի մեռնի, ու քաղաքին մէջ եղողը՝ սով ու ժանտախտը պիտի ուտէ։ 16 Եւ լ անոնց ազատուածները որ պիտի ազատին, լեռներուն վրայ՝ ձորերու աղաւնիներուն պէս պիտի ըլլան. ամէնքը պիտի հեծեն, ամէն մէկը իր անօրէնութեանը համար։ 17 Ամէն խ ձեռքերը պիտի թուլնան, ու ամէն ծունկերը ջուրի պէս պիտի 18 հալին։ Եւ անոնք ծ քուրձեր պիտի հագնին. ու կ զանոնք սոսկում մը պիտի ծածկէ. ու ամէն երեսի վրայ՝ ամօթ, և անոնց ամէն գլխուն վրայ՝ 19 կնտութիւն պիտի ըլլայ։ Իրենց արծաթը փողոցներուն մէջ պիտի նետեն. ու անոնց ոսկին անարգ բան մը պիտի սեպուի. հ անոնց արծաթը ու ոսկին Տէրոջը բարկութեան օրը՝ կարող պիտի չըլլայ զանոնք ազատելու. անով պիտի չկրնան իրենց անձը կշտացընել, ոչ ալ իրենց փորը լեցընել. վասն զի անիկայ ձ իրենց անօրէնութեա- 20 նը գայթակղութիւնը եղաւ։ † Անոր զարդերուն փառքը՝ հպարտութեան գործածեցին. ղ և անով իրենց գարշութիւններն՝ իրենց պղծութիւններուն պատկերները շինեցին. ասոր համար անոնց առջեւ անարգ բան մը կ'ընեմ զանիկայ. 21 Եւ զանիկայ օտարներուն ձեռքը պիտի տամ՝ որ յափշտակեն, ու երկրի ամբարիշտներուն՝ որ զանիկայ թալլեն. ու զանիկայ պիտի 22 պղծեն։ Եւ իմ երեսս անոնցմէ պիտի դարձընեմ. ու իմ գաղտնի տեղս պիտի պղծեն. և հոն բռնաւորներ պիտի մտնեն, ու զանիկայ պիտի պղծեն։

23 Մէկ շղթայ մը շինէ. վասն զի ճ երկիրը արեան դատաստանով լեցուեցաւ. ու քաղաքը բռնու- 24 թիւնով լեցուեցաւ։ Եւ ազգերուն խիստ չարերը պիտի բերեմ. ու անոնց տուները պիտի ժառանգեն. և բռնաւորներուն ամբարտաւանութիւնը պիտի դադրեցընեմ. ու անոնց սուրբ տեղերը պի- 25 տի պղծուին։ Կործանումը կու գայ. ու խաղաղութիւն պիտի փնտռեն, բայց պիտի չգտնուի։ 26 մ Պատուհասի վրայ պատուհաս պիտի գայ, և զուժի վրայ զոյժ պիտի ըլլայ. յ ու մարգարէէն տեսիլք պիտի ուզեն. և քահանայէն օրէնքը՝ ու ծերերէն խորհուրդը պիտի կոր- 27 սուի։ Թագաւորը սուգ պիտի բռնէ, ու իշխանը սոսկում պիտի հագնի. ու երկրին ժողովուրդին ձեռքերը վախով պիտի թուլնան. անոնց ճամբաներուն համեմատ անոնց հատուցում պիտի ընեմ, և անոնց դատաստաններուն համեմատ զանոնք պիտի դատեմ, ն ու պիտի գիտնան թէ ես եմ Տէրը։

Ն. Ք. Գ. Թ. 594

հ Առակ. ԺԱ. 4 ։ Սոփ. ա. 18 ։
ձ Գլ. ԺԴ. 3, 4 ։ ԽԴ. 12 ։
† Կամ՝ Իրենց
ղ Երեմ. Է. 30 ։
ճ Դ Թագ. ԻԱ. 16 ։ Գլ. Թ. 9 ։ ԺԱ. 6 ։
մ Բ Օր. ԼԲ. 23 ։ Երեմ. Դ. 20 ։
յ Սաղ. ՀԴ. 9 ։ Ողբ. Բ. 9 ։ Գլ. Ի. 1, 3 ։
ն Հմր 4 ։

ԳԼ. Ը.

1 Երուսաղէմի մէջ աստուածային տեսիլքով կը ցուցուի Եզեկիէլին՝ 5 Նախանձու կուռքը. 7 պատկերներու տունը. 13 Թամուզին համար սուգ ընողները. 15 արեգակին երկրպագութիւն ընողները. 18 Աստուծոյ բարկութիւնը անոնց կռապաշտութեանը համար։

1 Ու եղաւ որ վեցերորդ տարին՝ վեցերորդ ամսուն հինգերորդ օրը՝

Ն. Ք. Ծն. 594

ա Գլ. ժդ. 1. ի. 1. լգ. 31.
բ Գլ. ա. 3. գ. 22.
գ Գլ. ա. 26, 27.
դ Գլ. ա. 4.
ե Դան. ե. 5.
զ Գլ. գ. 14.
է Գլ. ժա. 1. 24. խ. 2.
ը Երեմ. է. 30. լբ. 34. Գլ. ե. 11.
թ Բ Օր. լբ. 16. 21.
ժ Գլ. ա. 28. գ. 22, 23.
ի Գլ. թ. 9.

ես իմ տանս մէջ կը նստէի, և [ա]Յուդայի ծերերը իմ առջևս կը նստէին. ու հոն [բ]Տէր Եհովային 2 ձեռքը իմ վրաս ինկաւ։ [գ]Եւ նայեցայ, ու ահա մարդու կերպարանք մը կար՝ կրակի երևոյթով. անոր երիկամանցը երևոյթէն վար՝ կրակ էր, ու անոր երիկամունքներէն վեր՝ [դ]ոսկեպղինձի նման փայլուն 3 երևոյթ մը կար։ Եւ անիկայ [ե]ձեռքի նմանութիւն մը երկնցուց, ու իմ գլխուս վարսքէն բռնեց. ու [զ]հոգին զիս երկրի ու երկինքի մէջտեղը վերցուց, և [է]զիս Աստուծոյ տեսիլքով Երուսաղէմ՝ դէպ 'ի հիւսիս նայող ներքին դրանը մուտքը բերաւ, [ը]ուր որ [թ]նախանձ գրգռող 4 նախանձու կուռքը կը կենար։ Եւ ահա հոն՝ դաշտի մէջ [ժ]տեսած տեսիլքիս պէս՝ Իսրայէլի Աստուծոյն փառքը կար։

5 Ու ինծի ըսաւ. Որդի՛ մարդոյ՝ հիմա քու աչքերդ դէպ 'ի հիւսիս վերցուր. ու երբոր աչքերս դէպ 'ի հիւսիս վերցուցի, ահա սեղանին դրանը մուտքին հիւսիսային կողմը 6 աս նախանձու կուռքը կար։ Ան ատենը ինծի ըսաւ. Որդի՛ մարդոյ՝ կը տեսնե՞ս ասոնց ըրածը՝ ան մեծ պղծութիւնները որ Իսրայէլի տունը հոս կ'ընէ, որպէս զի ես իմ սրբարանէս հեռանամ. բայց նորէն դարձիր, ու աւելի մեծ պղծութիւններ պիտի տեսնես։

7 Եւ զիս գաւիթին դուռը տարաւ. ու տեսայ, և ահա պատին 8 վրայ մէկ ծակ մը կար։ Ու ինծի ըսաւ. Որդի՛ մարդոյ՝ հիմա աս պատը փորէ. ու երբոր պատը փորեցի, ահա մէկ դուռ մը կար։ 9 Եւ ինծի ըսաւ. Մտիր, ու տես ան չար պղծութիւնները՝ որ անոնք 10 հոս կ'ընեն։ Ու ես մտայ, ու տեսայ, և ահա ամէն տեսակ սողուններու ու գարշելի անասուններու պատկերներ՝ և Իսրայէլի տանը բոլոր կուռքերը պատին վրայ չուր- 11 ջանակի փորուած էր։ Ու անոնց առջևը կայնած էին Իսրայէլի տանը ծերերէն եօթանասուն մարդ, և Սափանի որդին Յեզոնիան ալ անոնց մէջը կայնած էր. ամէն մէկը ձեռքը բուրվառ ունէր. ու խունկին ծուխը ամպի պէս վեր կ'ելլէր։ 12 Եւ Տէրը ինծի ըսաւ. Որդի՛ մարդոյ՝ կը տեսնե՞ս թէ ինչեր կ'ընեն Իսրայէլի տանը ծերերը մութ տեղը՝ ամէն մարդ իր ծածուկ պատկերատանը մէջ. վասն զի անոնք կ'ըսեն թէ՝ [ի]Տէրը մեզ չտեսներ. Տէրը եր- 13 կիրը թողուց։ Ու ինծի ըսաւ. Նորէն դարձիր, և անոնց ըրած աւելի մեծ պղծութիւնները պիտի տեսնես։

14 Ու զիս Տէրոջը տանը դէպ 'ի հիւսիս եղող դրանը մուտքը բերաւ. և ահա հոն Թամուզին համար 15 լացող կնիկները կը նստէին։ Ու ինծի ըսաւ. Որդի՛ մարդոյ՝ կը տեսնե՞ս. նորէն դարձիր, ու ասոնցմէ աւելի մեծ պղծութիւններ պիտի տեսնես։

16 Եւ զիս Տէրոջը տանը ներքին գաւիթը բերաւ. և ահա Տէրոջը տաճարին դուռը՝ [լ]սրահին ու սեղանին մէջտեղը՝ [խ]քսանըհինգ մարդու չափ կային. անոնք [ծ]կռնակնին Տէրոջը տաճարին դարձուցեր էին, ու երեսնին արևելքին, ու դէպ 'ի արևելք՝ [կ]արևուն երկրպա- 17 գութիւն կ'ընէին։ Եւ ինծի ըսաւ. Որդի՛ մարդոյ՝ տեսա՞ր. միթէ Յուդայի տանը պզտիկ բան կ'երևնայ իրենց հոս ըրած պղծութիւնները ընելը, որ [հ]երկիրն ալ բռնութիւնով լեցուցին, ու զիս բարկացնելու դարձան. և ահա ճիւղը իրենց 18 քիթին կ'երկնցընեն։ [ձ]Ու ես ալ սրտմտութեամբ պիտի վարուիմ անոնց հետ. [ղ]աչքս պիտի չխնայէ, ու պիտի չողորմիմ. և անոնք [ճ]իմ ականջներուս մեծ ձայնով պիտի կանչեն, սակայն անոնց մտիկ պիտի չընեմ։

Ն. Ք. Ծն. 594

լ Յովէլ. բ. 17.
խ Գլ. ժա. 1.
ծ Երեմ. բ. 27. լբ. 33.
կ Բ Օր. դ. 19. Դ Թագ. իգ. 5. 11. Յոբ. լա. 26. Երեմ. խդ. 17.
հ Գլ. թ. 9.
ձ Գլ. ե. 13. ժզ. 42. իդ. 13.
ղ Գլ. ե. 11. է. 4. 9. թ. 5. 10.
ճ Առակ. ա. 28. Եսա. ա. 15. Երեմ. ժա. 11. ժդ. 12. Միք. գ. 4. Զաք. է. 13.

ԳԼ. Թ

1 Մէկ տեսիլքի մը միջոցով կը ցուցուի թէ ոմանք պիտի փրկուէին, 5 և միւսները պիտի կորսուէին. 8 և թէ Աստուած անոնց համար աղաչանքը պիտի չընդունէր։

Իբր 594

1 Եւ մեծ ձայնով կանչեց իմ ականջներուս, ու ըսաւ. Քաղաքին վրայ որոշուածները մօտեցուցէք, ու ամէն մէկը իր ապականիչ գործիքը իր ձեռքը առնե- 2 նայ։ Եւ ահա դէպ 'ի հիւսիս նայող վերի դրանը ճամբայէն վեց մարդ կու գար. ու ամէն մէկուն կոտորիչ գործիքը իր ձեռքին էր. [ա]և անոնց մէջը կտաւէ զգեստ հագած մարդ մը կար, ու մէջքը դպրադիրի կաղամար ունէր. և անոնք գացին պղնձէ սեղանին քովը կայ- 3 նեցան։ Ու [բ]Իսրայէլի Աստուծոյն փառքը՝ որ քերովբէներուն վրան էր, անոնց վրայէն տանը սեմը ելաւ։

Եւ ան կտաւէ զգեստ հագած, ու մէջքը դպրադիրի կաղամար ու- 4 նեցող մարդը կանչեց. Եւ Տէրը անոր ըսաւ. Քաղաքին մէջէն՝ Երուսաղէմին մէջէն անցիր, ու անոր մէջը եղած [գ]բոլոր պղծութիւններուն համար հառաչող ու ողբացող մարդոցը ճակատներուն վրայ 5 [դ]նշան դիր։ Ու քանի որ ես կը լսէի միւսներուն ըսաւ. Անոր ե-

ա Ղև. ժզ. 4. Գլ. ժ. 2. 6. 7. Յայտ. ժե. 6.
բ Տես Գլ. գ. 23. ը. 4. ժ. 4. 18. ժա. 22. 23.
գ Սաղ. ճժթ. 53. 136. Երեմ. ժգ. 17. Բ Կոր. ժբ. 21. Բ Պետ. բ. 8.
դ Ել. ժբ. 7. Յայտ. է. 3. թ. 4. Տես Յայտ. ժգ. 16. 17. ի. 4.

տեւէն քաղաքէն անցէք, ու զարկէք. [ե] Աչքերնիդ չխնայէ, ու մի
6 ողորմիք. Ծերը, երիտասարդը
ու կոյսը, պզտիկ տղաքը ու կնիկները ապաննեցէք ու կորսնցուցէք.
բայց [զ] վրան նշան ունեցող
մարդու մը ամենեւին մի մօտենաք.
ու [է] իմ սրբարանէս սկսեցէք։
[թ] Ուստի տանը առջեւը եղող ծեր
7 մարդիկներէն սկսան։ Ու անոնց
ըսաւ. Տունը պղծեցէք, ու գաւիթները մեռելներով լեցուցէք —
ելէք։ Ու անոնք ելան ու քաղաքին մէջը զարկին։

8 Ու երբոր զանոնք զարկին, ու ես
մնացի, ան ատենը [ժ] երեսիս վրայ
ինկայ, և աղաղակելով ըսի. [ի] Ո՛հ
Տէր Եհովայ՝ դուն Երուսաղէմի վրայ քու բարկութիւնդ թափելով՝
Իսրայէլի բոլոր մնացորդը բնա-
9 ջի՞նջ պիտի ընես։ Ու ինծի ըսաւ. Իսրայէլի և Յուդայի տանը
անօրէնութիւնը խիստ շատ մեծ
է. ու [լ] երկիրը արիւնով լեցուեցաւ, և քաղաքը անիրաւութեամբ
լեցուեցաւ. վասն զի ըսին. [խ] Տէրը երկիրը թողուց, ու [ծ] Տէրը
10 չտեսներ։ Ու հիմա իմ [կ] աչքս
ալ պիտի չխնայէ, ու պիտի չողորմիմ. [հ] իրենց ճամբաները՝ իրենց գլուխը պիտի բերեմ։

11 Ու աչա կտաւէ զգեստ հագած,
ու մէջքը կաղամար ունեցող մարդը
լուր բերաւ՝ ու ըսաւ. Ինծի հրամայածիդ պէս ըրի։

ե Հմր. 10. Գլ. Ե. 11.
զ Գ Մն. ԼԴ. 17.
է Յայտ. Թ. 4.
ը Երեմ. ԻԵ. 29. Ա Պետ. Դ. 17.
թ Գլ. Ը. 11. 12. 16.
ժ Թուոց. ԺԴ. 5. ԺԶ. 4. 22. 45. Յես. Է. 6.
ի Գլ. ԺԱ. 13.
լ Դ Թագ. ԻԱ. 16. Գլ. Ը. 17.
խ Գլ. Ը. 12.
ծ Սաղ. Ժ. 11. Եսա. ԻԹ. 15.
կ Գլ. Ե. 11. Է. 4. Ը. 18.
հ Գլ. ԻԱ. 21.

ԳԼ. Ժ

1 Մարգարէն տեսիլքի մէջ կը տեսնէ քաղաքին վրայ ցանուելու կրակի կայծերը։ 8 Քերովբէներուն տեսիլքը։

1 Ու տեսայ որ ահա քերովբէներուն
գլխուն վրայի [ձ] հաստատութեանը մէջ՝ շափիւղայ քարի պէս
աթոռի ձեւոյ նմանութիւն մը
2 կ'երեւնար անոնց վրայ։ [ղ] Ու խօսեցաւ զգեստ հագած մարդուն խօսեցաւ, ու ըսաւ. Քերովբէներուն
տակը եղող անիւներուն մէջտեղը
մտիր, և ձեռքերդ քերովբէներուն
մէջտեղը եղող [ճ] կրակի կայծերէն
լեցուր, ու [մ] քաղաքին վրայ ցանէ. և անիկայ իմ աչքերուս առ-
3 ջեւ մտաւ։ Ու երբոր ան մարդը
մտաւ, քերովբէները տանը աջ
կողմը կայներ էին. և ամպը ներքին
4 գաւիթը լեցուցեր էր։ [յ] Ու Տէրոջը փառքը քերովբէներուն վրայէն տանը սեմը վերցաւ, և
[ն] տունը ամպով լեցուեցաւ, ու
սրահը Տէրոջը փառքին պայծա-
5 ռութեամբը լեցուեցաւ։ Ու
[շ] քերովբէից թեւերուն ձայնը՝ մինչեւ
արտաքին գաւիթը կը լսուէր՝ [ո] Ամենակարող Աստուծոյն ձայնին
6 պէս, երբոր կը խօսի։ Ու երբոր
կտաւէ զգեստ հագած մարդուն
հրամայեց, ու ըսաւ թէ՝ Քերովբէներուն մէջտեղը եղող անիւներուն մէջէն կրակ առ, անիկայ
գնաց անիւներուն քովը կայնե-
7 ցաւ։ Ու քերովբէներուն մէջէն
քերովբէին մէկը՝ իր ձեռքը քերովբէներուն մէջտեղը եղող կրակին
երկընցուց՝ ու առաւ, և կտաւէ
զգեստ հագնողին ձեռքը տուաւ.
8 անիկայ ալ առաւ ու ելաւ։ [չ] Ու
քերովբէից թեւերուն տակը՝ մարդու ձեռքի նմանութիւն կ'երեւնար։

9 [պ] Ու տեսայ որ ահա քերովբէներուն քովը չորս անիւ կար, ամէն
մէկ քերովբէին քովը մէյմէկ անիւ.
ու անիւներուն երեւոյթը [ջ] ոսկեքա-
10 րի կը նմանէր։ Ու անոնց երեւոյթը՝ չորսին ալ ձեւը մէկ էր, որպէս
թէ անիւ անիւի մէջ եղած ըլլար։
11 [ռ] Գացած ատեննին՝ իրենց չորս
կողմերուն վրայ կ'երթային. գացած ատեննին [illegible]
չէին դառնար. վասն զի որ կողմը
որ գլուխը կը նայէր, անոր ետեւէն
կ'երթային. գացած ատեննին չէին
12 դառնար։ Ու անոնց բոլոր մարմինը, կռնակները, ու ձեռքերը, ու
թեւերը, և [ս] անիւները՝ այսինքն ան
չորսին անիւները՝ ամէն կողմէն աչ-
13 քերով լեցուն էին։ Անիւներուն
համար լսեցի որ՝ անոնց անունը դր-
14 ուեցաւ՝ [վ] Մրրիկ։ [տ] Ու ամէն մէկը
չորս երես ունէր. առջի երեսը քերովբէի երես էր, երկրորդ երեսը
մարդու երես էր, ու երրորդը՝ առիւծի երես էր, և չորրորդը՝ ար-
15 ծիւի երես էր։ Ու քերովբէները
վերցան։ Քոբար գետին քովը
[ր] տեսած կենդանիներս ասոնք էին։
16 [ց] Ու երբոր քերովբէները կ'երթային, անիւներն ալ անոնց քովէն
կ'երթային, ու երբոր քերովբէները երկրէն բարձրանալու համար՝
թեւերնին կը վերցնէին, աս անիւներն ալ անոնց քովէն չէին դա-
17 ռնար։ [ւ] Երբոր անոնք կայնէին,
ասոնք ալ կը կայնէին. երբոր անոնք վերանային, ասոնք ալ կը վերանային անոնց հետ. վասն զի անոնց մէջը կենդանիներուն ոգին
կար։

18 Ու [փ] Տէրոջը փառքը տանը սեմին
վրայէն ելաւ, ու քերովբէներուն
19 վրայ կայնեցաւ։ Ու իմ աչքերուս
առջեւ [ք] քերովբէները ելլելով՝ թեւերնին վերցուցին, ու երկրէն
բարձրացան. անիւներն ալ անոնց
հետն էին. ու Տէրոջը տանը արեւելեան դրանը մուտքը կայնեցան.

ձ Գլ. Ա. 22. 26.
ղ Գլ. Թ. 2. 3.
ճ Գլ. Ա. 13.
մ Տես Յայտ. Ը. 5.
յ Տես Հմր 18. Գլ. Ա. 28. Թ. 3.
ն Գ Թագ. Ը. 10. 11. Գլ. ԽԳ. 5.
շ Գլ. Ա. 24.
ո Սաղ. ԻԹ. 3. ԿԸ.

Ն. Ք. ԴԲ. Իրր 594

չ Գլ. Ա. 8. Հմր 21.
պ Գլ. Ա. 15.
ջ Գլ. Ա. 16.
ռ Գլ. Ա. 17.
ս Գլ. Ա. 18.
վ Կամ՝ Գիւրաթուալ. Եբր. Գալգալ.
տ Գլ. Ա. 6. 10.
ր Գլ. Ա. 5.
ց Գլ. Ա. 19.
ւ Գլ. Ա. 12. 20. 21.
փ Հմր 4.
ք Գլ. ԺԱ. 22.

Ն. Ք. Դ. 594

ու Իսրայէլի Աստուծոյն փառքը
20 վերէն անոնց վրայ էր ։ [ժ] Քոբար
գետին քովը՝ Իսրայէլի Աստուծոյն
տակը [ի] տեսած կենդանիներս ասոնք
էին . ու գիտցայ որ անոնք
21 քերովբէներ են ։ [լ] Ամէն մէկը չորս երես
ու ամէն մէկը չորս թեւ ունէր . [խ] և
անոնց թեւերուն տակը մարդու
22 ձեռքերու նմանութիւն կար ։ Ու
[ծ] անոնց երեսներուն երեւոյթը՝ նոյն
երեսներուն *կը նմանէր*՝ որ Քոբար
գետին քովը տեսայ , թէ՛ անոնց
կերպարանքը , և թէ իրենք . [կ] ամէն
մէկը շիտակ յառաջ կերթար ։

[ժ] Գլ. ա. 1 ։
[ի] Գլ. ա. 22 ։ Համր 15 ։
[լ] Գլ. ա. 6 ։ Համր 14 ։
[խ] Գլ. ա. 8 ։ Համր 8 ։
[ծ] Գլ. ա. 10 ։
[կ] Գլ. ա. 12 ։

ԳԼ. ԺԱ

1 Իշխաններուն ամպարշտութիւնը . 4 անոնց մեղքը ու դատաստանը ։ 13 Երբոր Եզեկիէլ կը գանգատի , Աստուած անոր կը յայտնէ իր գթասրտութիւնը՝ թէ պիտի պահէ մէկ մնացորդ մը , 21 և պիտի պատժէ չարերը ։ 22 Աստուծոյ փառքը քաղաքէն կը վերնայ ։ 24 Եզեկիէլ գերիներուն կը դառնայ ։

1 Նաեւ [հ] Հոգին զիս վերցուց , ու
Տէրոջը տանը դէպ 'ի [ձ] արեւելք
նայող արեւելեան դուռը բերաւ . և
ահա [ղ] դրանը մուտքը քսանուհինգ
մարդ կար . ու անոնց մէջը
ժողովուրդին իշխանները՝ Ազուրի որդին
Յեզոնիան , ու Բանեայի որդին
2 Փաղատիան տեսայ ։ Ու անիկայ
ինծի ըսաւ . Որդի մարդոյ՝ ասոնք
են ան մարդիկները որ
անօրէնութիւն կը մտածեն , ու չար
խորհուրդներ կու տան աս քաղաքիս
3 մէջ , Ու կ'ըսեն . [ճ] Մօտ *ժամանակ*
ներս տուներ պիտի չշինուին . [մ] Աս
քաղաքը կաթսայ է , ու մենք միս
4 ենք ։ Ուստի մարգարէացիր անոնց
վրայ , մարգարէացիր՝ որդի մարդոյ ։
5 Ան ատենը [յ] Տէրոջը Հոգին իմ
վրաս ինկաւ , ու ինծի ըսաւ .
Ըսէ՛ որ՝ Տէրը այսպէս կ'ըսէ .
Դուք այսպէս ըսիք՝ ո՛վ Իսրայէլի
տունը . բայց ես ձեր մտքէն
6 անցածը գիտեմ ։ [ն] Դուք աս
քաղաքիս մէջ ձեր սպաննուածները
շատցուցիք , ու անոր փողոցները
7 սպաննուածներով լեցուցիք ։
Անոր համար Տէր Եհովան այսպէս
կ'ըսէ . [շ] Ձեր սպաննուածները՝ որ
անոր մէջը դրիք , անոնք միս են ,
ու անիկայ կաթսան է . [ո] բայց
ձեզ անոր մէջէն պիտի հանեմ ։
8 Դուք սուրէն վախցաք . ու ես
սուրը ձեր վրայ պիտի բերեմ՝
9 կ'ըսէ Տէր Եհովան ։ Ու ձեզ
անոր մէջէն պիտի հանեմ , և ձեզ
օտարներուն ձեռքը պիտի
մատնեմ , ու [չ] ձեր մէջը
10 դատաստաններ 'ի գործ պիտի դնեմ ։ [պ] Դուք
սրով պիտի իյնաք . [ջ] Իսրայէլի
սահմանին վրայ ձեզ պիտի
դատեմ . [ռ] ու պիտի գիտնաք թէ ես

[հ] Գլ. գ. 12, 14 ։ ը. 3 ։ Համր 24 ։
[ձ] Գլ. ժ. 19 ։
[ղ] Տես Գլ. ը. 16 ։
[ճ] Գլ. ժբ. 22, 27 ։ Բ Պետ. գ. 4 ։
[մ] Տես Երեմ. ա. 13 ։ Գլ. իդ. 3, 6 ։
[յ] Գլ. բ. 2 ։ գ. 24 ։
[ն] Գլ. է. 23 ։ իբ. 3, 4 ։
[շ] Գլ. իդ. 3, 6, 10, 11 ։ Միք. գ. 3 ։
[ո] Համր 9 ։
[չ] Գլ. ե. 8 ։
[պ] Դ Թագ. իե. 19, 20, 21 ։ Երեմ. լթ. 6 ։ ծբ. 10 ։
[ջ] Գ Թագ. ը. 65 ։ Դ Թագ. ժդ. 25 ։
[ռ] Սաղ. թ. 16 ։ Գլ. զ. 7 ։ ժգ. 9, 14, 21, 23 ։

11 եմ Տէրը ։ [ս] Աս *քաղաքը* ձեզի
համար կաթսայ պիտի չըլլայ , որ դուք
անոր մէջը միս ըլլաք ։ Իսրայէլի
սահմանին վրայ ձեզ պիտի
12 դատեմ . Ու [վ] պիտի գիտնաք թէ ես
եմ Տէրը . վասն զի իմ
օրէնքներովս չքալեցիք , ու իմ
իրաւունքներս 'ի գործ չդրիք . հապա [տ] ձեր
բոլորտիքը եղող ազգերուն
սովորութեանցը համեմատ վարուեցաք ։
13 Ու եղաւ որ իմ մարգարէութիւն
ըրած ատենս՝ [ր] Բանեայի որդին
Փաղատիան մեռաւ . [ց] Ան ատենը
երեսիս վրայ ինկայ , բարձր ձայնով
աղաղակեցի , ու ըսի . Ո՜հ , Տէր
Եհովայ՝ միթէ Իսրայէլի մնացորդը
14 բոլորովին պիտի սպառե՞ս ։ Ան
ատենը Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝
15 ըսելով . Որդի մարդոյ՝ քու
եղբայրներդ , քու եղբայրներդ , քու
ազգականներդ ու բոլոր Իսրայէլի
տունը՝ ամէնը ան մարդիկներն են՝
որոնց Երուսաղեմի բնակիչները
ըսին . Տէրոջը քովէն հեռացէք . աս
երկիրը մեզի ժառանգութիւն
տըրուած է ։
16 Անոր համար ըսէ . Տէր Եհովան
այսպէս կ'ըսէ . Թէպէտև զանոնք
ազգերուն մէջը հեռացուցի , ու
զանոնք երկիրներուն մէջը ցրուեցի ,
[ւ] բայց անոնց մնացած երկիրներուն
մէջը՝ քիչ մը *ատեն* անոնց սրբարան
17 պիտի ըլլամ ։ Անոր համար ըսէ .
Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ . [փ] Ձեզ
ժողովուրդներէն պիտի հաւաքեմ՝
և ձեզ պիտի ժողվեմ ան
երկիրներէն՝ ուր որ դուք ցրուած էք , ու
ձեզի պիտի տամ Իսրայէլի երկիրը ։
18 Ու հոն պիտի մտնեն , ու [ք] անոր
բոլոր գարշութիւնները , ու բոլոր
պղծութիւնները անկէ պիտի
19 վերցնեն ։ Ու [ա] անոնց մէկ սիրտ
պիտի տամ , ու [բ] անոնց ներսի դին
նոր հոգի պիտի դնեմ . և անոնց
մարմինէն [գ] քարեղէն սիրտը պիտի
հանեմ , ու անոնց մարմնեղէն սիրտ
20 պիտի տամ . [դ] Որպէս զի իմ
օրէնքներուս մէջը քալեն , ու իմ
իրաւունքներս պահեն , ու զանոնք 'ի
գործ դնեն , [ե] և անոնք ինծի
ժողովուրդ ըլլան . ես ալ անոնց
21 Աստուած ըլլամ ։ Բայց *անոնք*՝ որոնց
սիրտը իրենց կամացը
գարշութիւններուն , ու պղծութիւններուն
ետեւէն կ'երթայ , [զ] անոնց ճամբան
իրենց գլուխը պիտի բերեմ ,
կ'ըսէ Տէր Եհովան ։
22 Ու քերովբէները [է] իրենց թեւերը
վերցուցին . ու անիւները անոնց
քովն էր . և Իսրայէլի Աստուծոյն
փառքը վերէն անոնց վրան էր ։
23 Ու [ը] Տէրոջը փառքը քաղաքին
մէջտեղին վրայէն ելաւ , և քաղաքին

Ն. Ք. Դ. 594

[ս] Տես Համր 3 ։
[վ] Համր 10 ։
[տ] Ղեւ. ժը. 3, 24, և ։ Բ Օր. ժբ. 30, 31 ։ Գլ. ը. 10, 14, 16 ։
[ր] Համր 1 ։ Տես Գործ. ե. 5 ։
[ց] Գլ. թ. 8 ։
[ւ] Սաղ. ղ. 1 ։ Ես. ը. 14 ։
[փ] Երեմ. իդ. 5 ։ Գլ. իը. 25 ։ լդ. 13 ։ լզ. 24 ։
[ք] Գլ. լէ. 23 ։
[ա] Երեմ. լբ. 39 ։ Գլ. լզ. 26, 27 ։ Տես Սոփ. գ. 9 ։
[բ] Սաղ. ծա. 10 ։ Երեմ. լա. 33 ։ լբ. 39 ։ Գլ. լզ. 31 ։
[գ] Զաք. է. 12 ։
[դ] Սաղ. ճե. 45 ։
[ե] Երեմ. իդ. 7 ։ Գլ. ժդ. 11 ։ լզ. 28 ։ լէ. 27 ։
[զ] Գլ. թ. 10 ։ իբ. 31 ։
[է] Գլ. ա. 19 ։ ժ. 19 ։
[ը] Գլ. ը. 4 ։ թ. 3 ։ ժ. 4, 18 ։ խգ. 4 ։

[ւ]արեւելեան կողմը եղող [փ]լերանը վրայ կայնեցաւ ։

24 Ու [ք]Հոգին զիս վերցուց, ու Քաղդէացւոց երկիրը եղող գերիներուն քովը բերաւ. Եւ [illegible] Աստուծոյ Հոգւովը տեսիլքի մէջ. ու ան տեսած տեսիլքս իմ 25 վրայէս ելաւ ։ Ու ես գերիներուն խօսեցայ Տէրոջը բոլոր խօսքերը՝ որ ինծի յայտներ էր ։

ԳԼ. ԺԲ

1 Եզեկիելին չուելուն օրինակովը՝ 8 Սեդեկիային գերութիւնը կը ցուցուի ։ 17 Եզեկիելին դողալը՝ Հրէից ամայութիւնը կը նշանակէր ։ 21 Հրէից սնապարծ առակը կը յանդիմանուի ։ 26 Տեսիլքին չուտով կատարուիլը ։

1 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ը- 2 սելով. Որդի մարդոյ՝ դուն [ա]ապստամբներու տանը մէջ բնակած ես, որ անոնք [բ]տեսնելու աչքեր ունին, ու չեն տեսներ, ու լսելու ականջներ ունին, ու չեն լսեր. [գ]վասն զի անոնք ապստամբ- 3 ներու տուն են ։ Ու դուն որդի մարդոյ՝ քեզի չուելու կարասիներ պատրաստէ, ու անոնց աչքերուն առջեւ ցորեկով չուէ՛, եւ անոնց աչքերուն առջեւ քու [illegible] տեղէդ ուրիշ տեղ մը չուէ, գուցէ *ուշադրութիւն ընեն, թէեւ անոնք 4 ապստամբներու տուն են ։ Եւ անոնց աչքերուն առջեւ քու կարասիներդ ցորեկով հանէ՛ չուելու կարասիներու պէս. բայց դուն անոնց աչքերուն առջեւ իրիկուանը ելլէ՛ գերութեան գացողներուն 5 պէս ։ Անոնց աչքերուն առջեւ պատը ծակէ, ու անկէ հանէ. 6 Անոնց աչքերուն առջեւ [illegible] ուսիդ վրայ վերցընես, ու մթնցած ատենը հանես. երեսդ ծածկէ՛ որ երկիրը չտեսնես. [դ]վասն զի քեզ Իսրայէլի տանը նշան տուի ։

7 Եւ այնպէս ըրի, ինչպէս որ ինծի հրամայուեցաւ. իմ կարասիներս՝ չուելու կարասիներու պէս ցորեկով հանեցի, ու իրիկուանը ձեռքովս պատը ծակեցի, ու մթնցած ատենը հանեցի. անոնց աչքերուն առջեւ ուսիս վրայ վեր- 8 ցուցի ։ Եւ առտուանց Տէրոջը 9 խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով. Որդի մարդոյ՝ Իսրայէլի տունը՝ [ե]ան ապստամբներու տունը քեզի չըսի՞ն 10 թէ՝ [զ]Ատ ինչ կ՚ընես ։ Անոնց ըսէ. Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. Աս [է]պատգամը՝ Երուսաղէմի մէջ եղող իշխանին, ու հոն [illegible] Իսրայէլի բոլոր տանը համար է ։ 11 Ըսէ. [ը]Ես ձեզի համար նշան եմ. ես ինչպէս որ ըրի, անոնց այնպէս պիտի ըլլայ. [թ]անոնք պիտի չուեն,

Ն. Ք. ԴԲ. 594

[ւ] Գլ. խգ. 2 ։

[փ] Տես Զաք. ժդ. 4 ։

[ք] Գլ. ը. 3 ։

[ա] Գլ. բ. 3, 6, 7, 8 ։ գ. 26, 27 ։

[բ] Եսա. զ. 9 ։ Երեմ. ե. 21 ։ Մատ. ժգ. 13, 14 ։

[գ] Գլ. բ. 5 ։

* Կամ՝ տեսնեն թէ իրենք

[դ] Եսա. ը. 18 ։ Գլ. դ. 3 ։ իդ. 24 ։ Հմր 11 ։

[ե] Գլ. բ. 5 ։

[զ] Գլ. ժէ. 12 ։ իդ. 19 ։

[է] Մաղ. ա. 1 ։

[ը] Հմր 6 ։

[թ] Դ Թագ. իե. 4, 5, 7 ։

12 ու գերութեան երթան ։ Եւ անոնց մէջը եղող [ժ]իշխանը՝ իր ուսին վրայ բեռ պիտի վերցընէ, ու մթնցած ատենը պիտի ելլէ. պատը պիտի ծակեն՝ որ անկէ հանեն. անիկայ իր երեսը պիտի ծածկէ, 13 որ երկիրը աչքով չտեսնէ ։ Եւ [ի]անոր վրայ իմ ցանցս պիտի տարածեմ. ու անիկայ իմ որոգայթիս մէջ պիտի բռնուի. եւ [լ]զանիկայ Բաբելոն՝ Քաղդէացւոց երկիրը պիտի տանիմ. ու անիկայ ան տեղը պիտի չտեսնէ, թէեւ հոն պիտի 14 մեռնի ։ Եւ [խ]անոր բոլորտիքը եղող բոլոր օգնականները, ու անոր բոլոր գունդերը՝ ամէն հովերու պիտի ցրուեմ, եւ [ծ]անոնց ետեւէն 15 սուր պիտի քաշեմ ։ Ու երբոր զանոնք ազգերու մէջ ցրուեմ, ու զանոնք երկիրներու մէջ ցանեմ, [կ]պիտի գիտնան թէ ես եմ Տէրը ։ 16 [հ]Եւ անոնցմէ՝ սուրէն, սովէն ու ժանտախտէն՝ քիչ մարդ մնացորդ պիտի թողում. որպէս զի իրենց բոլոր պղծութիւնները պատմեն ան ազգերուն մէջը՝ ուր որ պիտի մտնեն. ու պիտի գիտնան թէ ես եմ Տէրը ։

17 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ը- 18 սելով. Որդի մարդոյ՝ [ձ]քու հացդ դողալով ուտես, ու ջուրդ տագնապով եւ անձկութեամբ խմես ։ 19 Ու երկրին ժողովրդեանը ըսէ. Իսրայէլի երկրին մէջ եղող Երուսաղէմի բնակիչներուն վրայով Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. Անոնք իրենց հացը անձկութեամբ պիտի ուտեն, ու իրենց ջուրը ապշութեամբ պիտի խմեն. որպէս զի իրենց երկիրը †բոլորովին [ղ]ամայի մնայ՝ [ճ]իր բոլոր բնակչացը անիրաւ- 20 ութեանը պատճառաւ ։ Եւ մարդաբնակ քաղաքները պիտի աւրուին, ու երկիրը ամայի պիտի ըլլայ. ու պիտի գիտնաք թէ ես եմ Տէրը ։

21 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ 22 ըսելով. Որդի մարդոյ՝ ինչ պիտի ըլլայ ձեզի ան առակը որ դուք Իսրայէլի երկրին մէջ կը գործածէք, ու կ՚ըսէք. [մ]Օրերը կ՚երկննան. ու 23 ամէն տեսիլք պարապ կ՚ելլէ ։ Անոր համար անոնց ըսէ. Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. Աս առակը պիտի խափանեմ. եւ աս առակը մէյմըն ալ Իսրայէլի մէջ պիտի չգործածեն. բայց անոնց ըսէ. [յ]Օրերը մօտեցան, նաեւ ամէն տեսիլքին 24 կատարումը ։ Վասն զի Իսրայէլի տանը մէջ [ն]մէյմըն ալ [շ]ունայն տեսիլք, եւ շողոքորթութեան գու- 25 շակութիւն պիտի չըլլայ ։ Քանզի ‡ես Տէրս կը խօսիմ", ու [ո]խօսած

Ն. Ք. ԴԲ. 594

[ժ] Երեմ. լթ. 4 ։

[ի] Յոբ. ժթ. 6 ։ Երեմ. ծբ. 9 ։ Ողբ. ա. 13 ։ Գլ. ժէ. 20 ։

[լ] Դ Թագ. իե. 7 ։ Երեմ. ծբ. 11 ։ Գլ. ժէ. 16 ։

[խ] Դ Թագ. իե. 4, 5 ։ Գլ. ե. 10 ։

[ծ] Գլ. ե. 2. 12 ։

[կ] Սաղ. թ. 16 ։ Գլ. զ. 7, 14 ։ ժա. 10 ։ Հմր 16, 20 ։

[հ] Գլ. զ. 8, 9, 10 ։

[ձ] Գլ. դ. 16 ։

† Եբր. իր լիութենէն

[ղ] Զաք. է. 14 ։

[ճ] Սաղ. ճէ. 34 ։

[մ] Հմր 27 ։ Գլ. ժա. 3 ։ Ամով. զ. 3 ։ Բ Պետ. գ. 4 ։

[յ] Յովէլ. բ. 1 ։ Սոփ. ա. 14 ։

[ն] Գլ. ժգ. 23 ։

[շ] Ողբ. բ. 14 ։

‡ Կամ՝ ես եմ Տէրը, ես կը խօսիմ ։

[ո] Եսա. ծե. 11 ։ Հմր 28 ։ Դան. թ. 12 ։ Ղուկ. իա. 33 ։

Ն · ք · գԲ · 594

խօսքս 'ի գործ պիտի դրուի · ալ պիտի չուշանայ · վասն զի ձեր օրերուն մէջը՝ ով ապստամբներու տուն , խօսք պիտի խօսիմ , ու պիտի կատարեմ , կ'ըսէ Տէր Եհովան ։

26 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝
27 ըսելով · ւ Որդի մարդոյ՝ ահա Իսրայէլի տունը կ'ըսեն թէ՝ Ասոր տեսած տեսիլքը փ շատ օրերու համար է · ու անիկայ հեռաւոր ժամանակներու համար մարգարէութիւն կ'ընէ ։
28 ք Անոր համար անոնց ըսէ · Այսպէս կ'ըսէ Տէր Եհովան · Այսուհետեւ բնաւ մէկ խօսքս պիտի չուշանայ · հապա իմ խօսած խօսքս պիտի կատարուի՝ կ'ըսէ Տէր Եհովան ։

ւ Հմր 22 ·
փ Բ Պետ · գ · 4 ·
ք Հմր 23 · 25 ·

ԳԼ · ԺԳ

1 Սուտ մարգարէներուն յանդիմանութիւնը · 10 և անոնց պատը ծեփելը · 17 մարգարէուհիներուն ու անոնց բարձերուն վրայօք ։

1 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով ·
2 Որդի մարդոյ՝ ա մարգարէութիւն ընող Իսրայէլի մարգարէներուն դէմ մարգարէացիր , ու իրենց բ սրտէն մարգարէութիւն ընողներուն ըսէ · Տէրոջը խօսքը
3 մտիկ ըրէք · Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ · Վա՜յ անզգամ մարգարէներուն՝ որոնք իրենց հոգիին ետեւէն կ'երթան , ու բան մը տեսած չեն ։
4 Քու մարգարէներդ՝ ով Իսրայէլ , գ աւերակներու մէջ եղող աղուէս-
5 ներու պէս եղան ։ դ Խրամատութեան տեղուանքը չելաք , ու Տէրոջը օրը՝ պատերազմի մէջ հաստատ կայնելու համար՝ Իսրայէլի տունը
6 պարսպով չպատեցիք ։ ե Անոնք ունայն տեսիլք , և սուտ գուշակութիւն կը տեսնեն , և կ'ըսեն թէ՝ Տէրը ըսաւ , թէև Տէրը զանոնք խրկած չէ · և յոյս կու տան՝ թէ իրենց խօսքը պիտի կատարուի ։
7 Միթէ դուք ունայն տեսիլքներ չտեսաք , և սուտ գուշակութիւններ չխօսեցաք , ու չըսիք թէ՝ Տէրը խօսեցաւ , երբոր ես խօսած չէի ։
8 Անոր համար Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ · Ձեր խօսքը ունայն , ու ձեր տեսիլքը սուտ ըլլալուն համար , ահա ես ձեզի դէմ եմ՝ կ'ըսէ Տէր
9 Եհովան · Եւ իմ ձեռքս՝ ունայն տեսիլք տեսնող , և սուտ գուշակութիւն ընող մարգարէներուն , դէմ պիտի ըլլայ · անոնք իմ ժողովրդեանս խորհուրդին մէջ պիտի չըլլան , զ ու Իսրայէլի տանը գիրքին մէջ պիտի չգրուին , է և Իսրայէլի երկիրը պիտի չմտնեն · ը ու պիտի գիտնաք թէ ես եմ Տէր Եհովան ։
10 Որովհետեւ անոնք իմ ժողովուրդս

ա Հմր 17 ·
բ Երեմ · ժգ · 14 · իգ · 16 · 26 ·
գ Երգ · բ · 15 ·
դ Սաղ · ճզ · 23 · 30 · Գլ · իբ · 30 ·
ե Հմր 23 · Գլ · ժբ · 24 · իբ · 28 ·
զ Եզր · բ · 59 · 62 · Նեեմ · է · 5 · Սաղ · կթ · 28 ·
է Գլ · ի · 38 ·
ը Գլ · ժա · 10 · 12 ·

Ն · ք · գԲ · 594

կը մոլորցնեն · և թ խաղաղութիւն է՝ կ'ըսեն , երբոր խաղաղութիւն չկայ · ու անիկայ պատ կը շինէ , և անոնք ժ կիրով կը ծեփեն զանիկայ ·
11 Ան կիրով ծեփողներուն ըսէ՝ որ Անիկայ պիտի փլչի · ի յորդահոս անձրեւ պիտի ըլլայ · և դուք ով կարկուտի քարեր՝ պիտի իյնաք · ու զանիկայ մրրկալից հովը պիտի
12 ճեղքէ ։ Եւ ահա երբոր պատը փլչի , ձեզի պիտի չըսե՞ն թէ՝ Ո՞ւր է ան
13 ծեփը , որ դուք ծեփեցիք ։ Անոր համար Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ · իմ սրտմտութեամբս մրրկալից հով պիտի հանեմ · և իմ բարկութեամբս յորդահոս անձրեւ , ու սրտմտութեամբս կարկուտի քարեր պիտի ըլլան , որ զանիկայ բնաջինջ
14 ընեն ։ Ու կիրով ծեփած պատերնիդ պիտի փլցնեմ , և զանիկայ գետնին հետ հաւասար պիտի ընեմ · ու անոր հիմը պիտի երեւնայ · և անիկայ պիտի իյնայ · ու դուք անոր մէջը բնաջինջ պիտի ըլլաք · լ ու պիտի գիտնաք թէ ես
15 եմ Տէրը ։ Եւ ես իմ սրտմտութիւնս պատին վրայ , ու զանիկայ կիրով ծեփողներուն վրայ պիտի կատարեմ , ու ձեզի պիտի ըսեմ · Պատը , ու զանիկայ ծեփողները
16 ոչինչ եղան , Այսինքն Իսրայէլի մարգարէները՝ որոնք Երուսաղէմի վրայ մարգարէութիւն կ'ընեն , և անոր վրայով խ խաղաղութեան տեսիլքներ կը տեսնեն , քանի որ խաղաղութիւն չկայ՝ կ'ըսէ Տէր Եհովան ։

17 Եւ դուն որդի մարդոյ՝ ծ երեսդ շիտկէ քու ժողովուրդիդ աղջիկներուն դէմ՝ կ որոնք իրենց սրտէն մարգարէութիւն կ'ընեն , ու անոնց
18 վրայ մարգարէացիր , Ու ըսէ · Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ · Վա՜յ ան կիններուն՝ որ ամէն թեւերու տակ բարձ կը կարեն , և ամէն հասակի մարդոց գլուխներուն * լաչակներ կը շինեն , որ հոգիներ որսան · միթէ դուք հ իմ ժողովուրդիս հոգիները որսալով ձեր հոգիները պիտի ապ-
19 րեցընէ՞ք ։ Եւ ձ ափեր լեցուն գարիի համար , ու հացի պատառներու համար՝ իմ ժողովուրդիս առջեւ զիս պիտի անարգէ՞ք , որպէս զի ստութեան ականջ դնող ժողովուրդիս ստութիւն գրուցելով՝ չմեռնելու հոգիները մեռցընէք , ու չապրելու հոգիները ապրեցընէք ։
20 Անոր համար Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ · Ահա ես ձեր բարձերուն դէմ եմ՝ որոնցմով դուք հոգիները կ'որսաք՝ † թռչուններու պէս" , և զանոնք ձեր թեւերէն պիտի պատռեմ , ու ան հոգիները պիտի արձակեմ ,

թ Երեմ · զ · 14 · ը · 11 ·
ժ Գլ · իբ · 28 ·
ի Գլ · լը · 22 ·
լ Հմր 9 · 21 · 23 · Գլ · ժգ · 8 ·
խ Երեմ · զ · 14 · իբ · 9 ·
ծ Գլ · ի · 46 · իա · 2 ·
կ Հմր 2 ·
* Կամ՝ երեսի բարձեր
հ Բ Պետ · բ · 14 ·
ձ Տես Առակ · իը · 21 · Միք · գ · 5 ·

արձակեմ ան հոգիները որոնք դուք
21 կ՚որսաք *թռչուններու պէս"։ Եւ ձեր լաչակները պիտի պատռեմ, ու իմ ժողովուրդս ձեր ձեռքէն պիտի ազատեմ, ու մէյմըն ալ ձեր ձեռքին մէջ որս պիտի չըլլան. [ա] Ու պիտի գիտնաք թէ ես եմ Տէրը։
22 Վասն զի դուք արդարին սիրտը ստութիւններովը տրտմեցուցիք, որ ես զանիկայ չէի տրտմեցուցած. ու [բ] ամբարշտին ձեռքը զօրացուցիք, որպէս զի իր չար ճամբայէն
23 չդառնայ, ու ապրի։ Անոր համար [գ] մէյմըն ալ ունայն տեսիլք պիտի չտեսնէք, և գուշակութիւն պիտի չընէք. ու իմ ժողովուրդս ձեր ձեռքէն պիտի ազատեմ. [դ] և պիտի գիտնաք թէ ես եմ Տէրը։

Ն. Ք. Դ. Ճ. 594

* Կ—ն՝ որ թռչին,

[ա] Հմր 9։

[բ] Երեմ. իգ. 14։

[գ] Հմր 6. 7։ Գլ. ժբ. 24։ Միք. գ. 6։

[դ] Հմր 9։ Գլ. ժդ. 8։ ժե. 7։

ԳԼ. ԺԴ.

1 Աստուած կը պատասխանէ կռապաշտներուն՝ իրենց սրտին համեմատ. 6 զանոնք կը յորդորէ որ ապաշխարեն, յառաջ բերելով մոլորեալ մարգարէներուն պատճառովը գալու դատաստանները։ 12 Աստուծոյ անդառնալի վճիռը սովի վրայով. 15 ապականիչ գազաններու. 17 սուրի. 19 և ժանտախտի վրայով։ 22 Մէկ մնացորդ մը պիտի ազատուէր՝ ուրիշներուն օրինակ ըլլալու համար։

1 Ու [ա] Իսրայէլի ծերերէն քանի մը մարդիկ ինծի եկան, ու իմ
2 առջևս նստան։ Եւ Տէրոջը խօսքը
3 ինծի եղաւ՝ ըսելով. Որդի մարդոյ՝ աս մարդիկը իրենց կուռքերը իրենց սրտերուն մէջը կանգնեցին, ու [բ] իրենց անօրէնութեանը գայթակղութիւնը իրենց երեսներուն առջևը դրին. [գ] միթէ ընաւ † անոնց
4 պատասխան պիտի տամ"։ Ուստի անոնց հետ խօսէ՛, ու անոնց ըսէ՛. Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. Իսրայէլի տունէն ով որ իր կուռքերը իր սրտին մէջը կանգնէ, ու իր անօրէնութեանը գայթակղութիւնը իր երեսին առջևը դնէ, ու մարգարէին գայ, ան եկողին՝ ես Տէրս անոր կուռքերուն շատութեանը համեմատ պատասխան պիտի տամ.
5 Որպէս զի Իսրայէլի տունը իրենց սիրտերէն բռնեմ. վասն զի անոնց ամէնը՝ իրենց կուռքերովը ինծմէ օտարացան։

6 Անոր համար Իսրայէլի տանը ըսէ՛. Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. Դարձէ՛ք, ու ձեր կուռքերէն ետ դարձուցէ՛ք. և ձեր ամէն պղծութիւններէն երեսնիդ դարձուցէ՛ք։
7 Քանզի Իսրայէլի տունէն կամ Իսրայէլի մէջ պանդուխտ եղող օտարականներէն ով որ ինծմէ զատուի, և իր կուռքերը իր սրտին մէջը կանգնէ, ու իր անօրէնութեանը գայթակղութիւնը իր երեսին առջևը դնէ, և մարգարէին գայ՝ անոր միջոցովը ինծի հարցնելու համար, ես Տէրս՝ ինծմէ պատասխան պիտի
8 տամ անոր. Ու իմ երեսս [ե] ան մարդուն վրայ պիտի հաստատեմ, և զանիկայ [զ] նշան ու առակ պիտի ընեմ, ու զանիկայ իմ ժողովուրդիս մէջէն բնաջինջ պիտի ընեմ. Ու պիտի գիտնաք թէ ես եմ Տէրը։

9 Եւ թէ որ մէկ մարգարէ մը սըխալելով բան մը խօսի, [է] ան մարգարէն ես տէրս սխալեցուցի. ու իմ ձեռքս անոր վրայ պիտի երկընցընեմ, և իմ ժողովուրդիս Իսրայէլին մէջէն զանիկայ պիտի կորսնցընեմ։
10 Ու անոնք իրենց պատիժը պիտի կրեն. [ը] Հարցընողին պատիժը, ու մարգարէին պատիժը
11 մէկ պիտի ըլլայ։ Որպէս զի Իսրայէլի տունը [թ] մէյմըն ալ ինծմէ չխոտորի. ու մէյմըն ալ իրենց բոլոր յանցանքներովը չպղծուին. [ժ] հապա անոնք ինծի ժողովուրդ ըլլան. ես ալ անոնց Աստուած ըլլամ՝ կ՚ըսէ Տէր Եհովան։
12 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝
13 ըսելով. Որդի մարդոյ՝ թէ որ մէկ երկիր մը անհաւատարմութիւն ընելով ինծի դէմ մեղանչէ, ու ես անոր վրայ իմ ձեռքս երկընցընեմ, ու [ժա] անոր հացին ցուպը կոտրեմ, և անոր վրայ սով ղրկեմ, ու մարդը
14 և անասունը անկէ կտրեմ. [ժբ] Ու թէ որ աս իրեք մարդը՝ Նոյ, Դանիէլ ու Յոբ անոր մէջը ըլլան, անոնք [ժգ] իրենց արդարութեամբը միայն իրենց հոգին պիտի ազատեն՝ կ՚ըսէ Տէր Եհովան։
15 Թէ որ երկրին վրայ [ժդ] չար գազաններ բերեմ, որ զանիկայ անզաւակ թողուն, ու ամայի ըլլայ. այնպէս որ գազաններուն պատճառաւը
16 անկէ անցնող չըլլայ. [ժե] Թէ որ ան իրեք մարդիկը անոր մէջը ըլլան, ես կենդանի եմ՝ կ՚ըսէ Տէր Եհովան, որ իրենց տղաքները ու աղջիկները պիտի չկարենան ազատել. միայն իրենք պիտի ազատին, ու երկիրը ամայի պիտի ըլլայ։
17 Կամ [ժզ] թէ որ ան երկրին վրայ սուր բերեմ, և ըսեմ թէ՝ Ով սուր՝ երկրին մէջէն անցիր. ու [ժէ] անկէ մարդը ու անասունը կոտո-
18 րեմ. [ժը] Եւ թէ որ ան իրեք մարդիկը անոր մէջը ըլլան, ես կենդանի եմ՝ կ՚ըսէ Տէր Եհովան, որ իրենց տղաքները ու աղջիկները պիտի չկարենան ազատել. բայց միայն իրենք պիտի ազատին։
19 Կամ թէ որ ան երկրին վրայ [ժթ] ժանտախտ ղրկեմ, ու արիւնով [ի] իմ բարկութիւնս անոր վրայ թափեմ, այնպէս որ մարդը ու ա-
20 նասունը անկէ կտրեմ. [իա] Եւ Նոյ,

Իբր 594

[ա] Գլ. ը. 1։ ի. 1։ լգ. 31։

[բ] Գլ. է. 19։ Հմր 4. 7։

[գ] Դ Թագ. գ. 13։

† Եբր. անոնցմէ պիտի հարցուիմ,

Ն. Ք. Դ. Ճ. Իբր 594

[ե] Ղև. ժէ. 10։ ի. 3. 5. 6։ Երեմ. իգ. 11։ Գլ. ժե. 7։

[զ] Թու. իգ. 10։ Բ Օր. իբ. 37։ Գլ. ե. 15։

[է] Գլ. գ. 7։

[ը] Գ Թագ. իբ. 23։ Յոբ. ժբ. 16։ Երեմ. դ. 10։ Բ Թես. բ. 10։

[թ] Բ Պետ. բ. 15։

[ժ] Գլ. ժա. 20։ լէ. 27։

[ժա] Ղև. իզ. 26։ Ես. գ. 1։ Գլ. դ. 16։ ե. 16։

[ժբ] Երեմ. ժե. 1։ Հմր 16. 18. 20։ Տես Երեմ. է. 16։ ժա. 14։ ժդ. 11։

[ժգ] Առակ. ժա. 4։

[ժդ] Ղև. իզ. 22։ Գլ. ե. 17։

[ժե] Հմր 14. 18. 20։

[ժզ] Ղև. իզ. 25։ Գլ. ե. 12։ իա. 3. 4։ իթ. 8։ լը. 21։

[ժէ] Գլ. իե. 13։ Սոփ. ա. 3։

[ժը] Հմր 14։

[ժթ] Բ Թագ. իդ. 15։ Գլ. լը. 22։

[ի] Գլ. է. 8։

[իա] Հմր 14։

Ն. Ք. Ծն.
իբր 594

Դանիէլ ու Յոբ անոր մէջը ըլլան ,
ես կենդանի եմ՝ կ'ըսէ Տէր Եհովան ,
որ ոչ մէկ տղան կամ աղջիկը
պիտի չկարենան ազատել .
անոնք իրենց արդարութեամբը միայն
իրենց անձը պիտի ազատեն ։
21 Սակայն Տէր Եհովան այսպէս
Գլ. Ե. 17. ԼԳ. 27.
կ'ըսէ . Ո՛րչափ աւելի , երբոր ես
իմ չորս սաստիկ պատիժներս՝
սուրը , սովը , չար գազանները ու
ժանտախտը Երուսաղէմի վրայ խրկեմ ,
մարդը ու անասունը անկէ
Գլ. Զ. 8.
22 կտրելու համար ։ Բայց ահա հոն
ազատուած մնացորդ մը պիտի ըլլայ ,
այսինքն տղաքներու ու աղջիկներու՝
որոնք պիտի ելլեն . ահա
Գլ. Ի. 43.
անոնք ձեզի պիտի ելլեն . և անոնց
ճամբան ու անոնց գործքերը պիտի
տեսնէք . ու Երուսաղէմի վրայ բերած
չարիքիս վրայով՝ անոր վրայ
բերած բոլոր չարիքիս վրայով պիտի
23 մխիթարուիք ։ Ու երբոր անոնց
ճամբան ու գործքերը տեսնէք , անոնք
ձեզ պիտի մխիթարեն . և
պիտի գիտնաք՝ թէ ինչ որ ըրի
Երեմ. Իբ. 8, 9.
անոր մէջը , առանց պատճառի
չըրի՝ կ'ըսէ Տէր Եհովան ։

ԳԼ. ԺԵ

1 Որթին ճիւղը բանի մը օգտակար չըլլալուն օրինակովը՝ 6 Երուսաղէմի մերժուիլը կը ցուցուի ։

1 Ու Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով .
2 Որդի մարդոյ՝ որթին
փայտը ի՞նչ աւելի արժէք ունի ամէն
ուրիշ փայտերէն , այսինքն անանկ
շառաւիղ մը՝ որ անտառի
3 ծառերուն մէջն է ։ Միթէ անկէ
փայտ կ'առնուի՞ բանի մը գործածելու
համար . կամ թէ անկէ
ցից մը կ'առնուի՞ անկէ աման մը
Յով. ԺԵ. 6.
4 կախելու համար ։ Ահա կրակի
մէջ կը նետուի , անոր կերակուր
ըլլալու համար . կրակը անոր երկու
ծայրերը կ'ուտէ . ու մէջը
կ'այրի . միթէ անիկայ բանի մը
5 օգտակա՞ր է ։ Ահա անիկայ ամբողջ
եղած ատենը՝ բանի մը չէր .
ո՜ւր մնաց որ անիկայ բանի մը օգտակար
ըլլայ՝ կրակը զանիկայ ուտելէն
6 ու այրելէն ետքը ։ Անոր
համար Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ .
անտառի փայտերուն մէջը
ինչպէս է որթին փայտը՝ որն որ
կրակին տուի կերակուրի համար ,
այնպէս ալ Երուսաղէմի բնակիչները
Ղև. ԺԵ. 10. Գլ. ԺԴ. 8.
7 տուի ։ Ու իմ երեսս անոնց
վրայ պիտի հաստատեմ . անոնք
Ես. Իգ. 18.
մէկ կրակէ պիտի ելլեն , և ուրիշ
կրակ մը զանոնք պիտի ուտէ . ու
Գլ. Զ. 7. Է. 4. ԺԱ. 10. Ի. 38. 42. 44.
երբոր իմ երեսս անոնց վրայ հաստատեմ ,
պիտի գիտնաք թէ ես
8 եմ Տէրը ։ Ու իրենց անհաւատարմութիւն
ընելուն համար , երկիրը
ամայի պիտի ընեմ՝ կ'ըսէ Տէր
Եհովան ։

Ն. Ք. Ծն.
իբր 594

ԳԼ. ԺԶ

1 Մարգարէն թշուառ երախայի մը նմանութիւնով՝ Երուսաղէմի բնական վիճակը կը ստորագրէ ։ 6 Աստուծոյ չափազանց սէրը անոր վրայ ։ 15 Երուսաղէմի այլանդակ պոռնկութիւնը . 35 անոր ծանր դատաստանները ։ 44 Անոր մեղքը՝ իր մօրը մեղքին նման , և իր քոյրերուն՝ Սոդոմին ու Սամարիային մեղքերէն աւելի ըլլալով՝ սաստիկ պատիժներու կ'արժանանայ ։ 60 Վերջը խաղաղութիւն կը խոստացուի անոր ։

594

1 Դարձեալ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝
2 ըսելով . Որդի մարդոյ՝
Երուսաղէմին՝ իր պղծութիւնները
Գլ. Ի. 4. Իբ. 2. ԻԳ. 7, 8, 9.
3 գիտցուր . Ու ըսէ . Տէր Եհովան
այսպէս կ'ըսէ Երուսաղէմին . Քու
սկիզբդ ու ծնունդդ՝ Քանանացւոց
Գլ. Իա. 30.
երկրէն էր . քու հայրդ Ամօրհացի ,
Հմր 45.
ու մայրդ Քետացի էր ։
Ովս. Բ. 3.
4 Ու քու ծնունդդ այսպէս էր . քու
ծնած օրդ՝ պորտդ չկտրուեցաւ , ու
մաքրուելու համար՝ ջրով չլուացուեցար ,
և աղով չաղուեցար , ու
խանձարուրով չփաթթուեցար ։
5 Աչք մը քեզի չխնայեց , որ քեզի
ողորմի , ու աս բաներուն մէկը
քեզի ընէ . բայց ծնած օրդ՝ քու
անձիդ գարշութեամբը դաշտի
6 երեսին վրայ նետուեցար . Ու ես
քու քովէդ անցայ , և քեզ արեանդ
մէջ կոխուած տեսայ . ու երբոր
արեանդ մէջն էիր , քեզի՝ Ապրէ՛
ըսի . այո երբոր արեանդ մէջն էիր ,
Ել. Ա. 7.
7 քեզի՝ Ապրէ՛ ըսի . Քեզ դաշտի
բոյսերուն պէս բիւրաւոր ըրի . և
շատցար ու մեծցար , և կատարեալ
գեղեցկութեան հասար . ստինքներդ
գոյացան , ու մազերդ աճեցան .
բայց դուն մերկ ու անծածկոյթ
էիր ։
8 Ու քու քովէդ անցայ , ու քեզի
նայեցայ . և ահա քու ժամանակդ՝
Հռութ. Գ. 9.
սիրոյ ժամանակ էր . Ու ես իմ
քղանցքս քու վրադ տարածեցի ,
և քու մերկութիւնդ ծածկեցի . ու
քեզի երդում ընելով՝ քեզի հետ
ուխտ ըրի՝ կ'ըսէ Տէր Եհովան , ու
Ել. ԺԹ. 5. Երեմ. Բ. 2.
9 դուն իմս եղար ։ Ու քեզ ջրով
լուացի , ու քու վրայէդ քու
արիւնդ աղէկ մաքրեցի , ու քեզ
10 եղով օծեցի . Ու քեզի նկարագործ
հանդերձ հագցուցի , ու քեզի թեհաշի
մորթէ շինուած մուճակներ
հագցուցի , և քու մէջքդ բեհեզէ
գօտի կապեցի , ու քեզ մետաքսներով
11 ծածկեցի . Ու քեզ զարդերով
զարդարեցի , ու ձեռքերուդ
Ծն. ԻԴ. 22, 47.
վրայ ապարանջաններ դրի , ու
Առակ. Ա. 9.
12 պարանոցիդ վրայ մանեակ դրի . Ու
քու քիթիդ օղակ , ու ականջներդ
Ես. Գ. 21.
գինդեր , ու գլուխդ պարծանաց

13 պսակ դրի։ Եւ դուն ոսկիով ու
արծաթով զարդարուեցար. ու քու
հանդերձներդ բեհեզ, մետաքս ու
նկարագործ եղան. լՆաշիհ, ու
մեղր, ու եղ կերար, և խիստ շատ
խգեղեցկացար, ու թագաւորու-
14 թեան հասար։ Եւ քու գեղեցկու-
թեանդ համար ծքու անունդ ազ-
գերուն մէջը տարածուեցաւ. վասն
զի անիկայ կատարեալ եղաւ ան
վայելչութեանը պատճառաւ, որն
որ քու վրադ դրի՝ կ'ըսէ Տէր Եհո-
վան։

15 Բայց դուն քու անուանդ պատ-
ճառաւ՝ կքու գեղեցկութեանդ ա-
պաւինելով՝ հշնութիւն ըրիր, և
քու պոռնկութիւնդ ամէն անցնո-
ղին առջևը թափեցիր. անորը կ'ըլ-
16 լար։ ձՈւ քու հանդերձներէդ ա-
ռիր, և քեզի գոյնզգոյն զարդերով
բարձր տեղեր շինեցիր, ու անոնց
վրայ շնութիւն ըրիր. ասոնց նմանը
17 չեղաւ, ոչ ալ պիտի ըլլայ։ Եւ
իմ քեզի տուած ոսկիէս ու արծա-
թէս՝ քու պարծանացդ զարդերը
առիր, ու քեզի արուական պատ-
կերներ շինեցիր, և անոնցմով պոռ-
18 նըկեցար։ Ու քու նկարագործ
հանդերձներդ առնելով՝ զանոնք
ծածկեցիր, ու իմ եղս ու խունկս
19 անոնց առջին դրիր. ղՈւ քեզի
տուած հացս, քեզի կերցուցած
նաշիհս, եղս ու մեղրս ալ անոնց
առջին դրիր անուշ հոտի համար.
ու այսպէս եղաւ՝ կ'ըսէ Տէր Եհովան։
20 ճԵւ ինծի համար ծնած տղաքներդ
ու աղջիկներդ առիր, ու զանոնք
կերակուրի համար զոհ ըրիր անոնց.
աս քու պոռնկութիւնդ քի՞չ բան
21 է, Որ իմ տղաքներս մորթեցիր,
ու զանոնք անոնց տուիր՝ կրակէն ան-
22 ցընելով։ Եւ քու բոլոր պղծու-
թիւններուդ ու պոռնկութիւննե-
րուդ մէջ՝ քու մմանկութեանդ օ-
րերը չյիշեցիր, յերբոր մերկ ու
անծածկոյթ, և քու արեանդ մէջ
23 կոխուած էիր։ Ու եղաւ որ բոլոր
չարութիւններէդ ետքը՝ (Վա՜յ վա՜յ
24 քեզի՛ կ'ըսէ Տէր Եհովան,) Դուն
նքեզի բոզանոց ալ շինեցիր, ու
շքեզի ամէն հրապարակի մէջ բարձր
25 տեղ ըրիր։ ոԱմէն ճամբու գլուխ
քու բարձր տեղերդ շինեցիր, ու
քու գեղեցկութիւնդ զզուելի ըրիր,
և ամէն անցնողին՝ քու ոտքերդ բա-
ցիր, ու քու պոռնկութիւններդ
26 շատցուցիր։ Եւ քու մեծանդամ
սահմանակիցներուդ՝ չԵգիպտոսի
որդւոցը հետ պոռնկութիւն ըրիր,
ու զիս սրդողցընելու համար՝ քու
պոռնկութիւններդ շատցուցիր։
27 Եւ ահա իմ ձեռքս քու վրադ եր-
կընցուցի, ու քու ռոճիկդ պակսե-
ցուցի, ու քեզ քու թշնամինե-
րուդ՝ պՓղշտացւոց աղջիկներուն
կամքը յանձնեցի, որոնք քու
անհամեստ վարմունքէդ կ'ամչնան։
28 Եւ չկշտանալով՝ ջԱսորեստանի
որդւոցը հետ պոռնկութիւն ըրիր,
և թէպէտ անոնց հետ պոռնկու-
թիւն ըրիր, սակայն չկշտացար։
29 Ու Քանանացւոց երկրէն ռմինչև
Քաղդէացւոց երկիրը՝ քու պոռն-
կութիւններդ շատցուցիր. բայց
30 ասով ալ չկշտացար։ Քու սիրտդ
ո՛րչափ տկար է՝ կ'ըսէ Տէր Եհո-
վան, որ աս ամէն բաները ըրիր,
անամօթ պոռնիկ կնկան մը գործ-
31 քը։ Ամէն ճամբու գլուխ՝ սքու
բոզանոցներդ շինեցիր, և քեզի
ամէն հրապարակի մէջ բարձր տեղ
ըրիր, ու վարձքը անարգելով՝
32 պոռնիկ կնկան պէս չեղար, Հապա
ան շնութիւն ընող կնկանը պէս
եղար, որ իր երկանը տեղը օտար-
33 ներ կ'առնէ։ Ամէն բոզերուն
վարձք կու տան. բայց վդուն ա-
մէն հոմանիներուդ քու վարձքերդ
կու տաս. այո՛ կաշառք կու տաս
անոնց՝ որ ամէն կողմէն քեզի գան,
քեզի հետ պոռնկութիւն ընելու
34 համար։ Եւ քու պոռնկու-
թեանցդ մէջ՝ կնիկներուն եղածին
ներհակը կ'ըլլայ քեզի. վասն զի
պոռնկութեան համար քու ետևէդ
եկող մարդ չկայ. և քու վարձք
տալովդ, ու ուրիշէն վարձք չառ-
նելովդ, դուն ուրիշներուն ներհա-
կը եղար։

35 Ասոր համար՝ ո՛վ պոռնիկ՝ Տէ-
36 րոջը խօսքը մտիկ ըրէ. Տէր Եհո-
վան այսպէս կ'ըսէ. Որովհետև
քու պղինձդ տարածուեցաւ, և
քու պոռնկութիւններովդ մերկու-
թիւնդ՝ քու հոմանիներուդ, ու
ամէն զարշելի կուռքերուդ յայտ-
նուեցաւ, և անոնց նուիրած տոր-
37 դոցդ արիւնը թափելուդ, Ասոր
համար ահա րես պիտի ժողվեմ
քու բոլոր հոմանիներդ՝ որոնց դուն
հաճոյ եղար, և ամէն անոնք՝ որ
սիրեցիր, ու ամէն անոնք՝ որ ա-
տեցիր. և զանոնք ամէն կողմէն
քու վրադ պիտի ժողվեմ, ու քու
մերկութիւնդ անոնց պիտի բա-
նամ. և անոնք քու բոլոր մերկու-
38 թիւնդ պիտի տեսնեն։ Ու քեզ
պիտի դատեմ՝ ցշնութիւն ընող
և ւարիւն թափող կնիկներուն
դատաստանովը, ու քեզի՝ բարկու-
թեամբ ու նախանձով արեան վրէժ
39 պիտի տամ. Եւ քեզ անոնց ձեռ-
քը պիտի տամ. ու փքու բոզա-
նոցդ պիտի փլցընեն, ու քու բարձր
տեղերդ պիտի աւրեն, և քքու
հանդերձներէդ քեզ պիտի մերկա-

Ն. Ք. ԴԲ.
594

լ Բ Օր. ԼԲ. 13, 14.
խ Սաղ. ԽԸ. 2.
ծ Ողբ. Բ. 15.
կ Բ Օր. ԼԲ. 15. Երեմ. Է. 4. Միք. Գ. 11.
հ Եսա. Ա. 21. ԾԷ. 8. Երեմ. Բ. 20. Գ. 2, 6, 20. Գլ. ԻԳ. 3, 8, 11, 12. Ովս. Ա. 2.
ձ Դ Թագ. ԻԳ. 7. Գլ. Է. 20. Ովս. Բ. 8.
ղ Ովս. Բ. 8.
ճ Դ Թագ. ԺԶ. 3. Սաղ. ՃԶ. 37, 38. Եսա. ԾԷ. 5. Երեմ. Է. 31. ԼԲ. 35. Գլ. Ի. 26. ԻԳ. 37.
մ Երեմ. Բ. 2. Համր 43, 60. Ովս. ԺԱ. 1.
յ Համր 4, 5, 6.
ն Համր 31.
շ Եսա. ԾԷ. 5, 7. Երեմ. Բ. 20. Գ. 2.
ո Առակ. Թ. 14.
չ Գլ. Ը. 10, 14. Ի. 7, 8. ԻԳ. 19, 20, 21.

Ն. Ք. ԴԲ.
594

պ Բ Մն. ԻԸ. 18, 19. Համր 57.
ջ Դ Թագ. ԺԶ. 7, 10. Բ Մն. ԻԸ. 23. Երեմ. Բ. 18, 36. Գլ. ԻԳ. 12, եւն.
ռ Գլ. ԻԳ. 14, եւն.
ս Համր 24, 39.
վ Եսա. Լ. 6. Ովս. Ը. 9.
տ Համր 20. Երեմ. Բ. 34.
ր Երեմ. ԺԳ. 22, 26. Ողբ. Ա. 8. Գլ. ԻԳ. 9, 10, 22, 29. Ովս. Բ. 10. Ը. 10. Նաւ. Գ. 5.
ց Ղև. Ի. 10. Բ Օր. ԻԲ. 22. Գլ. ԻԳ. 45.
ւ Ծն. Թ. 6. Ել. ԻԱ. 12. Տես Համր 20, 36.
փ Համր 24, 31.
ք Գլ. ԻԳ. 26. Ովս. Բ. 3.

Ն. ք. գէ.
594

ցընեն, ու քու պարծանացդ զարդերը պիտի առնեն, և քեզ մերկ ու
40 անծածկոյթ պիտի թողուն. +Ու քու վրադ ժողովք մը ալ պիտի հանեն, •և քեզ քարերով պիտի քարկոծեն, ու իրենց սուրերովը
41 քեզ պիտի խոցոտեն. Ու ‡քու տուներդ կրակով պիտի այրեն, ու —շատ կիներու առջին քու վրադ դատաստաններ 'ի գործ պիտի դընեն. և քեզ ‡պոռնկութիւն ընելէն պիտի դադրեցընեմ, ու մէյմըն
42 ալ պարգև պիտի չտաս։ Այսպէս ‡պիտի դադրեցընեմ իմ բարկութիւնս որ քեզի դէմ է. ու իմ նախանձս քեզմէ պիտի վերնայ, ու պիտի հանդարտիմ, ու ալ պիտի
43 չբարկանամ։ Որովհետև ⊤դուն քու մանկութեանդ օրերը չյիշեցիր, հապա աս ամէն բաներով զիս սրդողցուցիր. անոր համար ահա ես ալ քու ճամբադ քու գլուխդ պիտի բերեմ, կ'ըսէ Տէր Եհովան. ու դուն քու բոլոր պղծութիւններուդ վրայ՝ աս եղեռնագործութիւնը պիտի չընես։

44 Ահա ամէն առակ խօսողը քու վրադ առակ պիտի խօսի՝ ըսելով. Ինչպէս է մայրը, աղջիկն ալ այն-
45 պէս է։ Դուն քու մօրդ աղջիկն ես, որ իր էրիկէն, ու տղաքներէն զզուեցաւ. և քու քոյրերուդ քոյրն ես, որ անոնք իրենց էրիկներէն ու տղաքներէն զզուեցան. ւձեր մայրը Քետացի, ու ձեր հայրը Ամօր-
46 հացի է։ Ու քու մեծ քոյրդ Սամարիան է, որ իր աղջիկներովը քու ձախ կողմդ կը բնակի, և ‡քեզմէ պզտիկ քոյրդ Սոդոմն է, որ իր աղջիկներովը քու աջ կողմդ
47 կը բնակի։ Ու դուն անոնց ճամբաներուն մէջը չքալեցիր, և անոնց պղծութիւններուն պէս չըրիր. հապա որպէս թէ անոնց ըրածը պըզտիկ ու չնչին էր, դուն քու բոլոր ճամբաներուդ մէջ ‡անոնցմէ աւե-
48 լի ապականեցար։ Ես կենդանի եմ՝ կ'ըսէ Տէր Եհովան, ‡որ քու քոյրդ Սոդոմը՝ ինքը ու իր աղջիկները այնպէս չըրին, ինչպէս որ դուն ու քու աղջիկներդ ըրիք։
49 Ահա քու քրոջդ Սոդոմին անօրէնութիւնը աս էր. անիկայ իր աղջիկներովը՝ հպարտութիւն, ‡հացի կշտութիւն ու անհոգ հանգստութիւն ունեցան, և աղքատին ու տնանկին ձեռքը չուժովցուց։
50 Ու հպարտացան, և ‡իմ առջևս պղծութիւն ըրին. ու ւզանոնք տեսածիս պէս՝ վերցուցի։
51 Ու Սամարիան՝ քու մեղքերուդ կէսին չափ մեղք չգործեց. ու դուն քու պղծութիւններդ անոնցմէ աւելի շատցուցիր, և քու ըրած ‡բոլոր պղծութիւններովդ քու քոյ-
52 րերդ արդարացուցիր։ Ու դուն՝ որ քու քոյրերդ դատապարտեցիր, քու անարգանքդ կրէ՝ քու մեղքերուդ համար, որ դուն անոնցմէ աւելի պղծութիւն ըրիր. անոնք քեզմէ արդար են. իսկ դուն՝ քոյրերդ արդարացընելուդ համար, ամչցիր ու
53 քու անարգանքդ կրէ։ ‡Ու ես պիտի դարձընեմ անոնց գերութիւնը, ¦Սոդոմին ու անոր աղջիկներուն գերութիւնը, և Սամարիային ու անոր աղջիկներուն գերութիւնը. անոնց մէջը քու գերութիւնդ ալ ետ պիտի դարձընեմ.
54 Որպէս զի քու անարգանքդ կրես, ու ամէն ըրածէդ ամչնաս, ‡անոնց մխիթարութիւն ըլլալուդ համար։
55 Ու քու քոյրերդ՝ Սոդոմը ու անոր աղջիկները իրենց առջի վիճակին պիտի դառնան. և Սամարիան ու անոր աղջիկներն ալ իրենց առջի վիճակին պիտի դառնան. ու դուն, և քու աղջիկներդ ալ ձեր առջի
56 վիճակին պիտի դառնաք։ Վասն զի քու հպարտութեանդ օրը՝ քու քոյրդ Սոդոմը քու բերնէդ չլսուե-
57 ցաւ, քանի որ դեռ քու չարութիւնդ յայտնուած չէր, ինչպէս որ հիմա յայտնուեցաւ, երբոր ‡Ասորւոց աղջիկներուն առջևը, ու անոնց բոլորտիքը եղող բոլոր ‡Փղըշտացւոց աղջիկներուն առջևը ամօթով եղար, որ անոնք ամէն կողմէն
58 քեզ նախատեցին։ ‡Քու եղեռնագործութիւնդ և քու պղծութիւններդ դուն պիտի կրես՝ կ'ըսէ Տէրը։
59 Վասն զի Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. Քու ըրածիդ համեմատ պիտի ընեմ քեզի, որ ‡երդումը արհամարհեցիր, և ուխտը աւրեցիր։
60 Բայց ես քու մանկութեանդ օրերը ‡քեզի հետ ըրած ուխտս պիտի յիշեմ, ու քեզի հետ ‡յաւիտենական
61 ուխտ պիտի հաստատեմ. Ու ‡դուն քու ճամբաներդ պիտի յիշես, ու պիտի ամչնաս՝ երբոր ընդունիս քեզմէ մեծ և քեզմէ պզտիկ քոյրերդ, ու երբոր զանոնք քեզի ‡աղջիկներու տեղ տամ, ‡բայց չէ
62 թէ քու ուխտովդ։ ‡Հապա ես քեզի հետ իմ ուխտս պիտի հաստատեմ, և պիտի գիտնաս թէ ես
63 եմ Տէրը. Որպէս զի ‡յիշես ու ամչնաս. ‡և ամչնալուդ պատճառովը մէյմըն ալ բերանդ չբանաս, երբոր քու ըրած բոլոր գործքերուդ համար՝ քեզի քաւութիւն ընեմ՝ կ'ըսէ Տէր Եհովան։

+ Գլ. իգ. 10, 47.
• Յովհ. ը. 5, 7.
‡ Բ Օր. ժգ. 16. Դ Թագ. իե. 9. Երեմ. լթ. 8. ծբ. 13.
— Գլ. ե. 8. իգ. 10.
‡ Գլ. իգ. 27.
‡ Գլ. ե. 13.
⊤ Հմր 22. Սաղ. հը. 42.
‡ Գլ. թ. 10. ժա. 21. իբ. 31.
ւ Հմր 3.
‡ Բ Օր. լբ. 32. Եսա. ա. 10.
‡ Դ Թագ. իա. 9. Գլ. ե. 6, 7. Հմր 48, 51.
‡ Մատ. ժ. 15. ժա. 24.
‡ Ծն. ժգ. 10.
‡ Ծն. ժգ. 13. ժը. 20. ժթ. 5.
ւ Ծն. ժթ. 24.

Ն. ք. գէ.
594

‡ Երեմ. գ. 11. Մատ. ժբ. 41, 42.
‡ Տես Եսա. ա. 9. Հմր 60, 61.
¦ Երեմ. ի. 16.
‡ Գլ. ժդ. 22, 23.
‡ Դ Թագ. ժզ. 5. Բ Մն. իը. 18. Եսա. է. 1.
‡ Եսա. ժդ. 28. Հմր 27.
‡ Գլ. իգ. 49.
‡ Բ Օր. իթ. 12, 14.
‡ Գլ. ժէ. 13, 16.
‡ Սաղ. ճզ. 45.
‡ Երեմ. լբ. 40. ծ. 5.
— Գլ. ի. 43. լզ. 31.
‡ Եսա. ծդ. 1. կ. 4. Գաղ. դ. 26. ևն.
‡ Երեմ. լա. 31. ևն.
‡ Ովս. բ. 19, 20.
— Հմր 61.
— Հռով. գ. 19.

ԳԼ. ԺԷ

1 Երկու արծիւներու ու մէկ որթի օրինակով՝ 11 կը ցուցուի Աստուծոյ դատաստանը Երու-

Ն. Ք. ԴԲ.
եբբ 594

տակնի վրայ, որովհետեւ Բաբելոնէն ապըստամբելով Եգիպտոսին ապաւինեցան։ 22 Աստուած կը խոստանայ աւետարանին եղեւինը տնկել։

ա Տես Հմր 12, Ե.
բ Դ Թագ. Իդ. 12.
գ Բ Օր. Ը. 7—9.
դ Եսա. Խդ. 4.
ե Հմր 14.
զ Հմր 15.
է Դ Թագ. Իե. 7.
ը Եզ. Ժթ. 12. Ովս. Ժգ. 15.
թ Եզ. Բ. 5. Ժբ. 9.
ժ Հմր 3. Դ Թագ. Իդ. 11—16.
ի Դ Թագ. Իդ. 17.
լ Բ Մն. Լզ. 13.

1 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով.
2 Որդի մարդոյ՝ Իսրայէլի
տանը հանելուկ պատմէ, ու
3 առակ խօսէ, Ու ըսէ. Տէր Եհովան
այսպէս կ՚ըսէ. [ա]Մէկ մեծ
արծիւ մը՝ մեծ թեւերով, երկայն
փետուրներով ու գոյնզգոյն բարակ
փետուրներով լեցուն՝ Լիբանան եկաւ,
ու [բ]եղեւինին ամենաբարձր
4 ճիւղը առաւ. Անոր ընձիւղներուն
ծայրը փրցուց, և զանիկայ վաճառականի
երկիրը տարաւ, ու
զանիկայ վաճառականաց քաղաքը
5 դրաւ։ Եւ նա երկրին հունտէն
առաւ, ու զանիկայ [գ]բարեբեր արտի
մէջ դրաւ. զանիկայ շատ ջուրերու
քով տարաւ. [դ]ուռիի պէս
6 դրաւ. (Եւ անիկայ բուսաւ, ու
տարածուած՝ [ե]կարճահասակ որթ
մը եղաւ.) անանկ որ անոր ոստերը
դէպ ՚ի իրեն նային, ու արմատները
իր տակը ըլլան. և այսպէս
որթ ըլլալով՝ ոստեր բուսցուց, ու
ընձիւղներ արձակեց։
7 Եւ մէկ ուրիշ մեծաթեւ ու բազմափետուր
մեծ արծիւ մըն ալ կար.
և [զ]ահա՛ այս որթը՝ իր արմատները
դէպ ՚ի անոր ծռեց, ու իր ոստերը
դէպ ՚ի անոր երկընցուց. որպէս զի
իր տնկուած ածուներովը զինքը
8 ոռոգէ։ Անիկայ բարեբեր արտի
մէջ, շատ ջուրերու քով տնկուեցաւ,
որ ոստեր արձակէ, և պըտուղ
բերէ, ու ազնիւ որթ ըլլայ։
9 Ըսէ՛ որ՝ Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ.
Արդեօք անիկայ պիտի յաջողի՞.
[է]միթէ ան ուրիշ արծիւը անոր
արմատները պիտի չխլէ՞, ու անոր
պտուղը պիտի չփրցընէ՞, որ չորնայ։
Անոր ամէն բուսած տերեւները
պիտի չորնան. և առանց մեծ
բազուկի ու շատ ժողովուրդի զա-
10 նիկայ արմատէն պիտի խլէ։ Եւ
ահա՛ տնկուեցաւ. միթէ պիտի յաջողի՞.
[ը]չէ՞ որ արեւելեան հովը անոր
դպածին պէս՝ բոլորովին պիտի
չորնայ. անիկայ իր բուսած ածուներուն
վրայ պիտի չորնայ։
11 Դարձեալ Տէրոջը խօսքը ինծի
12 եղաւ՝ ըսելով. [թ]Հիմա ապստամբներու
տանը ըսէ. Ասոնց ի՞նչ
ըլլալը չէ՞ք գիտեր. ըսէ որ՝ Ահա
[ժ]Բաբելոնի թագաւորը Երուսաղէմ
եկաւ. և անոր թագաւորը ու իշխանները
առաւ, ու զանոնք իր
13 հետը Բաբելոն տարաւ։ [ի]Եւ թագաւորին
սերունդէն մէկը առնելով,
անոր հետ ուխտ ըրաւ, [լ]ու անոր
երդում ընել տուաւ. նաեւ երկրին

Ն. Ք. ԴԲ.
եբբ 594

խ Հմր 6. Եզ. Իթ. 14.
ծ Դ Թագ. Իդ. 20. Բ Մն. Լզ. 13.
կ Բ Օր. Ժէ. 16. Եսա. Լա. 1. 3. Լզ. 6. 9.
հ Հմր 9.
ձ Երեմ. Լբ. 5. Լդ. 3. Ծբ. 11. Եզ. Ժբ. 13.
ղ Երեմ. Լէ. 7.
ճ Երեմ. Ծբ. 4. Եզ. Դ. 2.
մ Ողբ. Ե. 6. Տես Ա Մն. Իթ. 24.
յ Եզ. Ժբ. 13. Լբ. 3.
ն Եզ. Ի. 36.
շ Եզ. Ժբ. 14.
ո Եսա. Ժա. 1. Երեմ. Իգ. 5. Զաք. Գ. 8.
չ Եսա. Ծգ. 2.
պ Սաղ. Բ. 6.
ջ Եսա. Բ. 2. 3. Եզ. Ի. 40. Միք. Դ. 1.
ռ Տես Եզ. Լա. 6. Դան. Դ. 12.
ս Ղուկ. Ա. 52.

14 զօրաւորները առաւ. Որպէս զի
թագաւորութիւնը [խ]ցած ըլլայ,
ու չկրնայ զինքը բարձրացընել. և
իր ուխտը պահելով անոր վրայ
15 հաստատ կենայ։ Բայց [ծ]անիկայ
անկէ ապստամբեցաւ, ու Եգիպտոս
դեսպաններ խրկեց, [կ]որ իրեն
ձիեր ու շատ զօրքեր տան. [հ]միթէ
անիկայ յաջողութիւն պիտի գըտնէ՞.
ասս բաները ընողը պիտի ազատի՞,
կամ թէ ուխտը աւրելով
16 պիտի ազատի՞։ Ես կենդանի եմ՝
կ՚ըսէ Տէր Եհովան, որ անիկայ անշուշտ
[ձ]ան թագաւորին բնակած տեղը՝
որ զինքը թագաւոր ըրեր էր,
որուն երդումը անարգեր էր, ու
անոր ուխտը աւրեր էր, անոր քովը
17 Բաբելոնի մէջ պիտի մեռնի։ [ղ]Եւ
Փարաւոնը մեծ զօրքով ու շատ
բազմութիւնով պատերազմի մէջ
անոր համար բան մը պիտի չընէ,
[ճ]երբոր պատնէշներ կանգնուին, ու
մարտկոցներ շինուին՝ շատ հոգիներ
18 կորսնելու համար։ Վասն զի անիկայ
երդումը անարգեց, և ուխտը
աւրեց. և ահա անիկայ [մ]իր ձեռքը
տալէն ետքը, ասս ամէն բաները ընելուն
համար պիտի չազատի։
19 Անոր համար Տէր Եհովան այսպէս
կ՚ըսէ. Ես կենդանի եմ՝ որ
անշուշտ անոր գլուխը պիտի դարձընեմ
իմ երդումս՝ որ անիկայ անարգեց,
ու իմ ուխտս՝ որ աւրեց.
20 Եւ [յ]անոր վրայ իմ ցանցս պիտի
տարածեմ. ու անիկայ իմ որոգայթիս
մէջ պիտի բռնուի. և զանիկայ
Բաբելոն պիտի տանիմ, ու
[ն]հոն անոր հետ դատ պիտի վարեմ,
անոր ինծի դէմ ըրած յանցանքին
21 համար։ Ու [շ]անոր բոլոր փախըստականները
և անոր բոլոր զօրքերը
սրով պիտի իյնան. ու անոր մնացորդները
ամէն հովերու պիտի ցըրուին.
ու պիտի գիտնաք թէ ես
Տէրս խօսեցայ։
22 Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. Ես
ալ բարձր եղեւինին ամենաբարձր
[ո]ճիւղէն պիտի առնեմ, ու պիտի
տնկեմ. ես անոր ընձիւղներուն
ծայրէն [չ]մատղաշը պիտի փրցընեմ,
ու [պ]մէկ բարձր ու վերացած լեռան
23 մը վրայ պիտի տնկեմ. [ջ]Զանիկայ
Իսրայէլի բարձր լեռանը վրայ պիտի
տնկեմ. և անիկայ ոստեր պիտի
արձակէ, ու պտուղ պիտի
տայ. ու ազնիւ եղեւին պիտի ըլլայ.
և [ռ]անոր տակը ամէն տեսակ
թեւ ունեցող բոլոր թռչունները
պիտի նստին. անոր ոստերուն հո-
24 վանիին տակը պիտի բնակին։ Եւ
դաշտի բոլոր ծառերը պիտի գիտնան՝
թէ ես Տէրս [ս]բարձր ծառը
ցածցուցի. և ցած ծառը բարձ-

Ն. Ք. ԴՔ. Իբր 594

բարձր ծառը ցածցուցի․ կանանչ ծառը չորցուցի, ու չոր ծառը կանանչցուցի․ Ես Տէրս խօսեցայ, ու պիտի կատարեմ։

Գլ. ԻԲ. 14. ԻԴ. 14.

ԳԼ. ԺԸ.

1 Աստուած կը յանդիմանէ ագոխին անիրաւ առակը․ 5 կը ցուցնէ թէ ինքը ինչպէ՛ս կը վարուի արդար հօր մը հետ, 10 արդար հօր մը չար զաւակին հետ, 14 չար հօր մը արդար զաւակին հետ, 19 չար մարդու մը հետ՝ որ կ'ապաշխարէ, 24 բարի մարդու մը հետ՝ որ կ'ապստամբի․ 25 իր արդարութիւնը կը պաշտպանէ, 31 և մարդիկ ապաշխարութեան կը յորդորէ։

594

1 Դարձեալ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝
2 ըսելով․ Ի՞նչ պիտի ըլլայ
ձեզի այն առակը՝ որ դուք Իսրայէլի
երկրին մէջ կը խօսիք՝ ըսելով․
Հայրերը [a]ագոխ կերան, ու
3 որդւոցը ակռաները առին։ Ես
կենդանի եմ՝ կ'ըսէ Տէր Եհովան,
որ Իսրայէլի մէջ աս առակը մէյմըն
4 ալ պիտի չզրուցէք։ Ահա
բոլոր հոգիները իմս են․ ինչպէս
հօրը հոգին՝ նոյնպէս ալ որդւոյն
հոգին իմս է․ [b]Ան անձը որ մեղք
կը գործէ՝ անիկայ պիտի մեռնի։
5 Իսկ թէ որ մէկ մարդ մը արդար
ըլլայ, և իրաւունք ու արդարութիւն
6 ընէ, [c]Լեռներու վրայ չուտէ,
ու աչքերը դէպ 'ի Իսրայէլի
տանը կուռքերուն չվերցնէ, ու
[d]իր դրացիին կնիկը չպղծէ, և [e]իր
դաշտանին մէջ եղող կնկան մը
7 չմօտենայ, Ու [f]մարդու մը զրկանք
չընէ, [g]պարտականին՝ գրաւը
ետ տայ, բռնութեամբ բան մը
չյափշտակէ, [h]իր հացը քաղցածին
տայ, ու մերկը հանդերձով
8 ծածկէ, Ստակը [i]վաշխով չտայ,
ու տոկոսիք չառնէ, իր ձեռքը անօրէնութենէ
ետ պահէ, [j]երկու
մարդու մէջ ուղիղ դատաստան
9 տեսնէ, Ճշմարտութիւն ընելով՝
իմ օրէնքներուս մէջը քալէ, ու
իմ իրաւունքներս պահէ․ անիկայ
արդար է․ անշուշտ [k]պիտի ապրի՝
կ'ըսէ Տէր Եհովան։
10 Բայց թէ որ անիկայ անիրաւ [l]արիւնահեղ
որդի մը ծնանի, որ
11 ասոնց պէս բան մը ընէ․ Այսինքն՝
թէ որ անիկայ այն ամէն լաւ բաները
չընէ, հապա միայն լեռներու
վրայ ուտէ, ու իր դրացիին կնիկը
12 պղծէ, Աղքատին ու տնանկին
զրկանք ընէ, բռնութեամբ բան մը
յափշտակէ, գրաւը ետ չտայ, ու
իր աչքերը կուռքերուն վերցնելով՝
13 [m]պղծութիւն գործէ, Վաշխով
ստակ տայ, ու տոկոսիք առնէ․
անիկայ պիտի ապրի՞․ պիտի
չապրի․ անիկայ՝ աս բոլոր գարշութիւնները
ընելուն համար, անշուշտ
պիտի մեռնի․ [n]անոր արիւնը
իր վրան պիտի ըլլայ։
14 Եւ թէ որ անիկայ որդի ծնանի,
ու անիկայ իր հօրը ըրած բոլոր
մեղքերը տեսնելով՝ վախնայ ու անոնց
15 համեմատ չընէ․ [o]Լեռներու
վրայ չուտէ, ու իր աչքերը դէպ 'ի
Իսրայէլի տանը կուռքերուն չվերցնէ,
իր դրացիին կնիկը չպղծէ,
16 Եւ մարդու մը զրկանք չընէ, գրաւը
չպահէ, ու բռնութեամբ բան
մը չյափշտակէ, իր հացը քաղցածին
տայ, ու մերկը հանդերձով
17 ծածկէ, Աղքատին անիրաւութիւն
ընելէն իր ձեռքը ետ քաշէ, վաշխ
ու տոկոսիք չառնէ, իմ դատաստանները
'ի գործ դնէ, ու իմ օրէնքներուս
մէջը քալէ․ անիկայ
իր հօրը անօրէնութեանը համար
պիտի չմեռնի․ անիկայ անշուշտ
18 պիտի ապրի։ Եւ անոր հայրը՝
որովհետև զրկանք ըրաւ, ու իր
եղբօրմէն բռնութեամբ բան յափշտակեց,
և աղէկ չեղածը ըրաւ
իր ժողովուրդին մէջ, ահա [p]անիկայ
իր անօրէնութեանը մէջ պիտի
մեռնի։
19 Եւ դուք կ'ըսէք թէ՝ Ինչո՞ւ համար
[q]որդին իր հօրը անօրէնութիւնը
չկրեր։ Որովհետև որդին իրաւունք
ու արդարութիւն ըրաւ, և
իմ բոլոր օրէնքներս պահեց ու զանոնք
'ի գործ դրաւ, անշուշտ պիտի
20 ապրի։ [r]Ան անձը որ մեղք կը
գործէ՝ անիկայ պիտի մեռնի․ [s]որդին
հօրը անօրէնութիւնը պիտի
չկրէ, ու հայրը որդւոյն անօրէնութիւնը
պիտի չկրէ․ [t]արդարին արդարութիւնը
իր վրայ պիտի ըլլայ,
[u]ու ամբարշտին ամբարշտութիւնը
21 իր վրայ պիտի ըլլայ։ Եւ թէ որ
[v]ամբարիշտը իր գործած բոլոր
մեղքերէն դառնայ, ու իմ բոլոր
օրէնքներս պահէ, և իրաւունք ու
արդարութիւն ընէ, անիկայ անշուշտ
պիտի ապրի, պիտի չմեռնի։
22 [w]Անոր ըրած բոլոր յանցանքները
իրեն դէմ պիտի չյիշուին․ հապա
անիկայ իր ըրած արդարութեամբը
23 պիտի ապրի։ [x]Միթէ ես բնաւ
ամբարշտին մեռնիլը կ'ուզե՞մ՝ կ'ըսէ
Տէր Եհովան․ չէ՞ որ ես կ'ուզեմ
որ անիկայ իր ճամբայէն դառնայ
24 ու ապրի։ Բայց [y]թէ որ արդարը
իր արդարութենէն դառնայ, ու
ամբարշտին ըրած բոլոր գարշութիւններուն
պէս անօրէնութիւն
ընէ, պիտի ապրի՞․ [z]անոր ըրած
բոլոր արդարութիւնը պիտի չյիշուի․
անիկայ իր ըրած յանցանքովը,
ու գործած մեղքովը՝ անոնցմով
պիտի մեռնի։
25 Եւ դուք կ'ըսէք թէ՝ [aa]Տէրոջը

[a] Երեմ. ԼԱ. 29. Ողբ. Ե. 7.
[b] Հմր 20. Հռովմ. Զ. 23.
[c] Գլ. ԻԲ. 9.
[d] Ղև. ԺԸ. 20. Ի. 10.
[e] Ղև. ԺԸ. 19. Ի. 18.
[f] Ել. ԻԲ. 21. Ղև. ԺԹ. 15. ԻԵ. 14.
[g] Ել. ԻԲ. 26. Բ Օր. ԻԴ. 12. 13.
[h] Եսա. ԾԸ. 7. Մատթ. ԻԵ. 35. 36. Տես Բ Օր. ԺԵ. 7. 8.
[i] Ել. ԻԲ. 25. Ղև. ԻԵ. 36. 37. Բ Օր. ԻԳ. 19. Նեեմ. Ե. 7. Սաղ. ԺԵ. 5.
[j] Բ Օր. Ա. 16. Զաք. Ը. 16.
[k] Գլ. Ի. 11. Ամով. Ե. 4.
[l] Ծնն. Թ. 6. Ել. ԻԱ. 12. Թուոց. ԼԵ. 31.
[m] Գլ. Ը. 6. 17.

Ն. Ք. ԴՔ. 594

[n] Ղև. Ի. 9. 11. 12. 13. 16. 27. Գլ. Գ. 18. ԼԳ. 4. Գործ. ԺԸ. 6.
[o] Հմր 6. ա.
[p] Գլ. Գ. 18.
[q] Տես Ել. Ի. 5. Բ Օր. Ե. 9. Դ Թագ. ԻԳ. 26. ԻԴ. 3. 4.
[r] Հմր 4.
[s] Բ Օր. ԻԴ. 16. Դ Թագ. ԺԴ. 6. Բ Մն. ԻԵ. 4. Երեմ. ԼԱ. 29. 30.
[t] Եսա. Գ. 10. 11.
[u] Հռովմ. Բ. 9.
[v] Հմր 27. Գլ. ԼԳ. 12. 19.
[w] Գլ. ԼԳ. 16.
[x] Հմր 32. Գլ. ԼԳ. 11. Ա Տիմ. Բ. 4. Բ Պետ. Գ. 9.
[y] Գլ. Գ. 20. ԼԳ. 12. 13. 18.
[z] Բ Պետ. Բ. 20.
[aa] Հմր 29. Գլ. ԼԳ. 17. 20.

Ն. Ք. Գ.Ճ.
594

ճամբան ուղիղ չէ . հիմա մտիկ ըրէք՝ ով Իսրայէլի տունը . միթէ իմ ճամբաս ուղիղ չէ . չէ՞ որ ձեր
26 ճամբան ուղիղ չէ ։ –Երբոր արդարը իր արդարութենէն դառնայ, ու անօրէնութիւն ընէ, և անոր մէջը մեռնի, անիկայ իր ըրած անօրէնութեանը համար կը
27 մեռնի ։ Ու երբոր =ամբարիշտը իր ըրած ամբարշտութենէն դառնայ, և իրաւունք ու արդարութիւն ընէ, անիկայ իր անձը պիտի
28 ապրեցնէ ։ Որովհետև ‖անիկայ ուշադրութիւն ըրաւ, ու իր ըրած բոլոր յանցանքներէն ետ դարձաւ, անշուշտ պիտի ապրի, պիտի չմեռնի ։

– Հմր 24 .
= Հմր 21 .
‖ Հմր 14 .

29 –Բայց Իսրայէլի տունը կ՚ըսէ թէ՝ Տէրոջը ճամբան ուղիղ չէ . ով Իսրայէլի տունը՝ միթէ իմ ճամբաներս ուղիղ չեն . չէ՞ որ ձեր
30 ճամբաները ուղիղ չեն ։ ‖Անոր համար ով Իսրայէլի տունը՝ ձեզմէ ամէն մէկը իր ճամբաներուն համեմատ պիտի դատեմ՝ կ՚ըսէ Տէր Եհովան . =դարձի եկէք, ու ձեր բոլոր յանցանքներէն ետ դարձէք . որպէս զի անօրէնութիւնը *ձեր կործանմանը պատճառ
31 չըլլայ ։ –Ձեր ըրած բոլոր յանցանքները ձեր վրայէն նետեցէք, և ձեզի ‡նոր սիրտ ու նոր հոգի †ստացէք . քանզի ինչո՞ւ մեռնիք՝
32 ով Իսրայէլի տունը ։ *Վասն զի մեռնողին մեռնիլը չեմ ուզեր՝ կ՚ըսէ Տէր Եհովան . ուստի դարձէք, ու ապրեցէք ։

– Հմր 25 .
‖ Գլ. Է. 3 . ԼԳ. 20 .
= Մատ. Գ. 2 . Յայտ. Բ. 5 .
* Եբր. ձեզի խոչընդոտ
– Եփե. Դ. 22 . 23 .
‡ Երեմ. ԼԲ. 39 . Գլ. ԺԱ. 19 . ԼԶ. 26 .
† Եբր. ըրէք .
* Ողբ. Գ. 33 . Հմր 23 . Գլ. ԼԳ. 11 . Բ Պետ. Գ. 9 .

ԳԼ. ԺԹ

1 Մարգարէն Իսրայէլի իշխաններուն վրայ կ՚ողբայ՝ նմանցընելով զանոնք փոսի մէջ բռնուած առիւծի կորիւններու . 10 Նաև Երուսաղէմի վրայ կ՚ողբայ՝ նմանցընելով զանիկայ փճացած որթի մը ։

1 Դու՝ –Իսրայէլի իշխաններուն
2 վրայ ողբ ‡ըրէ, Ու ըսէ . Քու մայրդ ի՛նչ է . մատակ առիւծ մըն է, որ առիւծներու մէջ կը պառկի . ու իր կորիւնները առոյգ առիւծ-
3 ներու մէջ կը մեծցընէ ։ Եւ անիկայ իր կորիւններուն մէկը մեծցուց . =‖անիկայ առոյգ առիւծ եղաւ, և յափշտակութիւն ընել
4 սորվեցաւ, =մարդ կ՚ուտէր ։ Եւ անոր վրայով ազգերը լսեցին . անիկայ անոնց փոսին մէջը բռնուեցաւ . ու զանիկայ կարթերով ‡Եգիպտոսի երկիրը տարին ։ Ու
5 երբոր անիկայ տեսաւ որ [illegible] կը սպասէ, յոյսը կորսուեցաւ . և –իր կորիւններէն մէկ ուրիշը առաւ, ու զանիկայ առոյգ առիւծ
6 ըրաւ ։ ‖Եւ անիկայ առիւծներու մէջ պտըտող =առոյգ առիւծ եղաւ, ու յափշտակութիւն ընել
7 սորվեցաւ, =մարդ կ՚ուտէր ։ Եւ անոնց ‖պալատները գիտցաւ, ու անոնց քաղաքները կործանեց . և անոր մռնչելուն ձայնէն, երկիրը իր լիութեամբը սարսափեցաւ ։
8 ‖Ու շրջակայ գաւառներէն անոր վրայ ազգեր ելան, և անոր դէմ իրենց ցանցը տարածեցին . =անոնց փոսին մէջը բռնուեցաւ ։
9 ‖Եւ զանիկայ կարթերով վանդակի մէջ դրին, ու զանիկայ Բաբելոնի թագաւորին տարին, =զանիկայ բերդը դրին . որպէս զի անոր ձայնը մէյմըն ալ ‡Իսրայէլի լեռներուն վրայ չլսուի ։

– Գլ. ԻԶ. 17 . ԻԷ. 2 .
‡ Եբր. վերցուր .
‖ Հմր 6 . Գ Թագ. ԻԳ. 31 . 32 .
‡ Դ Թագ. ԻԳ. 33 . Բ Մն. ԼԶ. 4 . Երեմ. ԻԲ. 11 . 12 .
= Դ Թագ. ԻԳ. 34 .
‖ Երեմ. ԻԲ. 13—17 .
= Հմր 3 .
‖ Կամ՝ որբևարիները
‖ Դ Թագ. ԻԴ. 2 .
= Հմր 4 .
‖ Բ Մն. ԼԶ. 6 . Երեմ. ԻԲ. 18 .
‡ Եզեկ. Զ. 2 .

10 Քու մայրդ քու §նմանութիւնովդ՝ ջուրերու քով տնկուած ‖որթի պէս է, որ շատ ջուրերուն պատճառաւ՝ =պտղաբեր ու ոստերով
11 լեցուն եղաւ ։ Եւ անիկայ զօրաւոր շառաւիղներ ունեցաւ՝ իշխանաց գաւազաններու համար . ու իր ‖հասակը խիտ ճիւղերուն մէջէն բարձրացաւ . և իր բարձրութեամբը ու բարունակներուն շա-
12 տութեամբը երևցաւ ։ Բայց անիկայ բարկութեամբ խլուեցաւ, ու գետինը ձգուեցաւ . և ‡արևելեան հովը անոր պտուղը չորցուց . անոր զօրաւոր շառաւիղները կոտրեցան, ու չորցան . = զանոնք
13 կրակը կերաւ ։ Ու հիմա անապատի մը մէջ, չոր ու անջուր տեղ մը
14 տնկուեցաւ ։ ‖Եւ անոր ոստերուն մէկ շառաւիղէն կրակ ելաւ, =անոր պտուղը կերաւ . և անոր վրայ՝ իշխանի գաւազանի համար՝ զօրաւոր շառաւիղ մը չմնաց ։ =Ասիկայ ողբ է, ու ողբի տեղ պիտի ըլլայ ։

§ Կամ՝ արեանդ մէջ
‖ Գլ. ԺԷ. 6 .
= Բ Օր. Ը. 7—9 .
‖ Գլ. ԼԱ. 3 . Դան. Դ. 11 .
‡ Գլ. ԺԷ. 10 . Ովս. ԺԳ. 15 .
‖ Դատ. Թ. 15 . Դ Թագ. ԻԴ. 20 . Գլ. ԺԷ. 18 .
= Ողբ. Դ. 20 .

ԳԼ. Ի

1 Աստուած չուզեր պատասխան տալ Իսրայէլի ծերերուն . 5 կը ստորագրէ անոնց ապստամբութիւնը որ ըրեր էին Եգիպտոսի մէջ, 10 անապատին մէջ, 27 ու իրենց երկրին մէջ . 33 կը խոստանայ զանոնք մէկտեղ ժողվել աւետարանին միջոցով . 45 կը ցուցընէ Երուսաղէմի կործանումը՝ զանիկայ անտառ անուանելով ։

1 Ու եղաւ որ եօթներորդ տարին՝ հինգերորդ ամսուն տասներորդ օրը՝ Տէրոջը հարցընելու համար –Իսրայէլի ծերերէն մարդիկներ եկան, և իմ առջևս նստան ։
2 Ու Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ը-
3 սելով . Որդի մարդոյ՝ Իսրայէլի ծերերուն հետ խօսէ, ու անոնց ըսէ . Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ . Միթէ դուք ինծի հարցընելու եկաք . ես կենդանի եմ՝ որ ‖‡ձեզի պատասխան պիտի չտամ", կ՚ըսէ
4 Տէր Եհովան ։ Միթէ ‡անոնց դա-

[illegible] 593
– Գլ. Ը. 1 . ԺԴ. 1 .
‖ Հմր 31 . Գլ. ԺԴ. 3 .
‡ Եբր. ձեզմէ պիտի չհարցուիմ .
‡ Գլ. ԻԲ. 2 . ԻԳ. 36 .

Ն · Ք · ԴՓ · Խոր 593

տաստան պիտի ընե՞ս , դատաստան
պիտի ընե՞ս՝ որդի՛ մարդոյ . անոնց
հայրերուն պղծութիւնները անոնց
5 գիտցուր , Ու անոնց ըսէ՛ . Տէր
Եհովան այսպէս կ'ըսէ . Այն օրը՝ որ
Իսրայէլը ընտրեցի , և Յակոբին
տանը սերունդին "իմ ձեռքս վերցուցի" , ու Եգիպտոսի երկրին մէջ
անոնց յայտնուեցայ , և իմ ձեռքս
անոնց վերցընելով , ըսի թէ՝ Ձեր
6 Տէր Աստուածը ես եմ . Այն օրը
իմ ձեռքս անոնց վերցուցի , որ
զանոնք Եգիպտոսի երկրէն՝ այն
կաթ ու մեղր բղխող , ու ամէն
երկիրներուն պարծանքը եղող երկիրը հանեմ , որն որ անոնց համար
7 պատրաստեր էի . Ու անոնց ըսի .
Ամէն մարդ իր աչքերուն զարշութիւնները թող մէկդի ձգէ . ու
Եգիպտոսի կուռքերովը մի՛ պղծուիք . ես եմ ձեր Տէր Աստուածը ։
8 Բայց անոնք ինծի ապստամբեցան , և չուզեցին ինծի մտիկ ընել ,
— մէկդի չձգեցին՝ ամէն մէկը իր
աչքերուն զարշութիւնները , ու
Եգիպտոսի կուռքերը չթողուցին .
այն ատենը ըսի որ՝ իմ սրտմտութիւնս անոնց վրայ թափեմ , ու
Եգիպտոսի երկրին մէջ իմ բարկութիւնս անոնց վրայ կատարեմ ։
9 Բայց ես ըրի իմ անուանս համար ,
որ չըլլայ թէ պղծուի այն ազգերուն
առջին՝ որոնց մէջը անոնք կը գտնուէին , և որոնց առջե՛ւս անոնց
յայտնուեցայ , երբոր անոնք Եգիպտոսի երկրէն հանեցի ։
10 Եւ զանոնք Եգիպտոսի երկրէն
հանեցի , ու զանոնք անապատը
11 բերի . Եւ իմ օրէնքներս անոնց
տուի , ու իմ դատաստաններս անոնց գիտցուցի , որ մարդ անոնցմով կ'ապրի , թէ որ զանոնք կա-
12 տարէ ։ Եւ իմ շաբաթներս ալ
անոնց տուի , որ իմ ու անոնց մէջտեղը նշան ըլլան . որպէս զի գիտնան թէ ես եմ Տէրը՝ որ զանոնք կը
սրբեմ ։
13 Բայց Իսրայէլի տունը անապատին մէջ ինծի ապստամբեցաւ .
իմ օրէնքներովս չքալեցին , ու իմ
դատաստաններս մերժեցին , որ մարդ
անոնցմով կ'ապրի , թէ որ զանոնք
կատարէ , և իմ շաբաթներս մեծապէս պղծեցին . անոր համար ըսի
որ՝ իմ սրտմտութիւնս անոնց վրայ
թափեմ անապատին մէջ , ու զա-
14 նոնք սպառեմ ։ Բայց ես ըրի իմ
անուանս համար , որ չըլլայ թէ
պղծուի այն ազգերուն առջին՝ որոնց
15 առջեւը զանոնք հանեցի ։ Նաև
անապատին մէջ իմ ձեռքս անոնց վերցուցի , որ զանոնք չտանիմ
այն կաթ ու մեղր բղխող , ու ամէն
երկիրներուն պարծանքը եղող եր-
16 կիրը , որ անոնց տուեր էի ։ Վասն
զի իմ դատաստաններս մերժեցին ,
ու իմ օրէնքներովս չքալեցին , և
իմ շաբաթներս պղծեցին . վասն
զի անոնց սիրտը իրենց կուռքե-
17 րուն ետեւէն կ'երթար ։ Բայց իմ
աչքս անոնց խնայեց , որ զանոնք
չկորսնցընեմ . ուստի անապատին
մէջ զանոնք չսպառեցի ։
18 Եւ անապատին մէջ անոնց որդիներուն ըսի . Ձեր հայրը կանոններովը մի՛ քալէք , ու անոնց սովորութիւնները մի՛ պահէք , և
անոնց կուռքերովը մի՛ պղծուիք .
19 Ես եմ Տէրը ձեր Աստուածը . իմ
օրէնքներովս քալեցէք , ու իմ
դատաստաններս պահեցէք , ու
20 զանոնք 'ի գործ դրէք . Եւ իմ
շաբաթներս սուրբ պահեցէք . ու
անոնք իմ ու ձեր մէջտեղը նշան
ըլլան . որպէս զի գիտնաք թէ՝ ես
եմ Տէրը ձեր Աստուածը ։
21 Բայց անոնց որդիներն ալ ինծի
ապստամբեցան . իմ օրէնքներովս
չքալեցին , ու իմ դատաստաններս
կատարելու ուշադրութիւն չըրին ,
որ մարդ անոնցմով կ'ապրի , թէ
որ զանոնք կատարէ . և իմ շաբաթներս պղծեցին . ուստի ըսի որ՝ իմ
սրտմտութիւնս անոնց վրայ թափեմ , ու անապատին մէջ իմ բարկութիւնս անոնց վրայ կատարեմ ։
22 Սակայն իմ ձեռքս քաշեցի , ու
ըրի իմ անուանս համար , որ չըլլայ թէ պղծուի այն ազգերուն առջին՝ որոնց առջեւը զանոնք հանեցի ։
23 Նաև անապատին մէջ իմ ձեռքս
անոնց վերցուցի , որ զանոնք ազգերու մէջ ցրուեմ , ու զանոնք երկիրներու մէջ ցիրուցան ընեմ ։
24 Վասն զի իմ դատաստաններս 'ի
գործ չդրին , ու իմ օրէնքներս մերժեցին , և իմ շաբաթներս պղծեցին . ու անոնց աչքերը իրենց
հայրը կուռքերուն ետեւէն եղան ։
25 Ուստի ես ալ անանկ օրէնքներ
տուի անոնց՝ որ բարի չէին , ու անանկ դատաստաններ , որ անոնց-
26 մով չէին կրնար ապրիլ ։ Եւ զանոնք իրենց ընծաներովը պղծեցի ,
զանոնք թող տալով որ ամէն արգանդ բացողը կրակէ անցընեն , որպէս զի զանոնք կորսնցընեմ , որ
գիտնան թէ ես եմ Տէրը ։
27 Անոր համար՝ որդի մարդոյ , Իսրայէլի տանը խօսէ՛ , ու անոնց ըսէ՛ .
Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ . Ձեր
հայրերը ասով ալ ինծի դէմ յանցանք ընելով , զիս նախատեցին ։
28 Վասն զի երբոր զանոնք տարի այն
երկիրը , որն որ անոնց տալու համար ձեռքս վերցուցեր էի . հոն

Գլ · ԻԲ · 2 ։
Ել · Զ · 7 ։ Բ Օր · Է · 6 ։
Եբր՝ երդում ըրի · տես Ել · Զ · 8 ։
Ել · Գ · 8 ։ Դ · 31 ։ Բ Օր · Դ · 34 ։
Ել · Ի · 2 ։
Ել · Գ · 8 ։ 17 ։ Բ Օր · Ը · 7-9 ։ Երեմ · ԼԲ · 22 ։
Սաղ · ԽԸ · 2 ։ Հմր 15 ։ Դան · Ը · 9 ։ ԺԱ · 16 · 41 ։ Զաք · Է · 14 ։
Կամ՝ հապայեր էի ։
Բ Մն · ԺԵ · 8 ։
Գլ · ԺԲ · 31 ։ Ղև · ԺԷ · 7 ։ ԺԲ · 3 ։ Բ Օր · ԻԹ · 16 · 17 ։ 18 ։ Յես · ԻԴ · 14 ։
Գլ · Է · 8 ։ Հմր 13 ։ 21 ։
Տես Եզ · ԼԶ · 12 ։ Թուոց · ԺԴ · 13 ։ Բ Օր · Թ · 28 ։ Հմր 14 ։ 22 ։ Գլ · ԼԶ · 21 ։ 22 ։
Ել · ԺԳ · 18 ։
Բ Օր · Դ · 8 ։ Նեեմ · Թ · 13 ։ 14 ։ Սաղ · ՃԺԷ · 19 ։ 20 ։
Ղև · ԺԸ · 5 ։ Հմր 13 ։ 21 ։ Հռով · Ժ · 5 ։ Գաղ · Գ · 12 ։
Ել · Ի · 8 ։ ԼԱ · 13 ։ ԼԵ · 2 ։ Բ Օր · Ե · 12 ։ Նեեմ · Թ · 14 ։
Թուոց · ԺԴ · 22 ։ Սաղ · ՀԸ · 40 ։ ՂԵ · 8 ։ 9 ։ 10 ։
Հմր 16 ։ 24 ։ Առակ · Ա · 25 ։
Ել · ԺԶ · 27 ։
Թուոց · ԺԴ · 29 ։ ԻԶ · 65 ։ Սաղ · ՃԶ · 23 ։
Հմր 9 ։ 22 ։
Թուոց · ԺԴ · 28 ։ Սաղ · ՂԵ · 11 ։ ՃԶ · 26 ։
Հմր 6 ։

Ն · Ք · ԴՓ · 593

Հմր 13 ։ 24 ։
Թուոց · ԺԵ · 39 ։ Սաղ · ՀԸ · 37 ։ Ամով · Ե · 25 ։ 26 ։ Գործ · Է · 42 ։ 43 ։
Սաղ · ՀԸ · 38 ։
Բ Օր · Ե · 32 ։ 33 ։ Զ · Է · Ը · Ժ · ԺԲ ։
Հմր 12 ։ Երեմ · ԺԷ · 22 ։
Թուոց · ԻԵ · 1 · 2 ։ Բ Օր · Թ · 23 ։ 24 ։ ԼԱ · 27 ։
Հմր 11 ։ 13 ։
Հմր 8 ։ 13 ։
Սաղ · ՀԸ · 38 ։ Հմր 17 ։
Հմր 9 ։ 14 ։
Ղև · ԻԶ · 33 ։ Բ Օր · ԻԸ · 64 ։ Սաղ · ՃԶ · 27 ։ Երեմ · ԺԵ · 4 ։
Հմր 13 ։ 16 ։
Տես Գլ · Զ · 9 ։
Տես Սաղ · ՁԱ · 12 ։ Հռով · Ա · 24 ։ Բ Թես · Բ · 11 ։
Դ Թագ · ԺԷ · 17 ։ ԻԱ · 6 ։ Բ Մն · ԻԸ · 3 ։ ԼԳ · 6 ։ Երեմ · ԺԹ · 5 ։ Գլ · ԺԶ · 20 ։ 21 ։
Գլ · Զ · 7 ։

Ն. Ք. ՇՂԳ.
593

դ Ես. ԾԷ. 5. Է. Գլ. Զ. 13.
ե Գլ. ԺԶ. 19.
զ Հմր 26.
է Հմր 3.
ը Գլ. ԺԱ. 5.
թ Երեմ. ԻԱ. 5.
ժ Երեմ. Բ. 9. 35. Գլ. ԺԷ. 20.
ի Տես Թուոց. ԺԴ. 21. 22. 23. 28. 29.
լ Ղև. ԻԷ. 32. Երեմ. ԼԳ. 13.
խ Գլ. ԼԴ. 17. 20. Մատ. ԻԵ. 32. 33.
ծ Երեմ. ԽԴ. 14.
կ Գլ. Զ. 7. ԺԵ. 7. ԻԳ. 49.
հ Դատ. Ժ. 14. Սաղ. ՁԱ. 12. Ամով. Դ. 4.
ձ Ես. Ա. 13. Գլ. ԻԳ. 38. 39.

[դ] ամէն բարձր բլուրը, ու ամէն տե-
րեւախիտ ծառը տեսնելով, հոն
իրենց զոհերը մատուցին, և իրենց
բարկութիւն գրգռող ընծաները
հոն տարին, ու իրենց [ե] անուշահոտ
խունկերը հոն ծխեցին, և իրենց
թափելու նուէրները հոն մատու-
29 ցին։ Ու անոնց ըսի. Ի՞նչ է այն
բարձր տեղը՝ որ դուք հոն կ'երթաք.
և անոր անունը մինչև այս օր Բարձր
տեղ կ'ըսուի։

30 Անոր համար Իսրայէլի տանը ը-
սէ. Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ.
Դուք որ ձեր հայրերուն ճամբուն
մէջը կը պղծուիք, և անոնց գար-
շութիւններուն հետևելով պոռն-
31 կութիւն կ'ընէք, Եւ [զ] ձեր ընծա-
ները մատուցանելով, ու ձեր որ-
դիքը կրակէ անցընելով, ձեր բո-
լոր կուռքերովը կը պղծուիք մինչև
այս օրս. [է] միթէ ես ձեզի պատաս-
խան պիտի տամ, ո՛վ Իսրայէլի
տունը. ես կենդանի եմ՝ կ'ըսէ
Տէր Եհովան, որ ձեզի պատասխան
32 պիտի չտամ։ Եւ [ը] ձեր որտին
խորհուրդը ամենևին պիտի չկա-
տարուի, որ կ'ըսէք թէ՝ Մենք
փայտ ու քար պաշտելով, հեթա-
նոսներուն պէս՝ երկիրներուն ազ-
գատոհմներուն պէս պիտի ըլլանք։
33 Ես կենդանի եմ՝ կ'ըսէ Տէր Եհո-
վան, որ անշուշտ ձեր վրայ՝ զօրա-
ւոր ձեռքով, [թ] ու երկնցած բա-
զուկով, ու թափուած բարկու-
թիւնով թագաւորութիւն պիտի
34 ընեմ։ Եւ զօրաւոր ձեռքով, ու
երկնցած բազուկով, և թափուած
բարկութիւնով ձեզ ժողովուրդ-
ներէն պիտի հանեմ, ու ձեզ պի-
տի ժողվեմ այն երկիրներէն՝ ուր որ
35 դուք ցրուեցաք։ Եւ ձեզ ժողովըր-
դոց անապատը պիտի տանիմ, ու
հոն [ժ] ձեզի հետ երես երեսի դատ պի-
36 տի վարեմ։ [ի] Ինչպէս որ Եգիպտոսի
երկրին անապատին մէջ ձեր հայ-
րերուն հետը դատ վարեցի, այնպէս
ալ ձեզի հետ դատ պիտի վարեմ՝
37 կ'ըսէ Տէր Եհովան։ Եւ ձեզ [լ] գա-
ւազանին տակէն պիտի անցընեմ,
ու ձեզ ուխտին կապին տակը պի-
38 տի մտցընեմ։ Եւ [խ] ապստամբները
ու ինծի դէմ յանցաւոր եղողները
ձեզմէ պիտի զատեմ. զանոնք ի-
րենց պանդխտութեան երկրէն պի-
տի հանեմ. ու [ծ] անոնք Իսրայէլի
երկիրը պիտի չմտնեն. [կ] Ու պիտի
գիտնաք թէ ես եմ Տէրը։

39 Եւ դուք՝ ո՛վ Իսրայէլի տունը՝
Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. [հ] Գա-
ցէք, այսուհետև ալ ամէն մէկերնիդ
ձեր կուռքերուն ծառայութիւն
ըրէք. քանի որ դուք ինծի մտիկ
չէք ըներ. [ձ] բայց իմ սուրբ անունս
ձեր ընծաներովը ու ձեր կուռքերովը
40 մի՛ պղծէք։ [ղ] Վասն զի իմ սուրբ
լեռանս վրայ, Իսրայէլին բարձր
լեռանը վրայ, կ'ըսէ Տէր Եհովան,
բոլոր Իսրայէլի տունը՝ ամէնը իրենց
երկրին մէջ ըլլալով՝ հոն ինծի ծա-
ռայութիւն պիտի ընեն. հոն [ճ] զա-
նոնց պիտի հաճիմ. և ձեր պատա-
րագները, ու ձեր ընծաներուն ե-
րախայրիները, ձեր բոլոր սուրբ
բաներովը՝ հոն պիտի փնտռեմ։
41 Երբոր ձեզ ազգերէն հանեմ, ու
ձեզ ժողվեմ այն երկիրներէն, ուր
որ դուք ցրուած էք, [մ] անուշահոտ
խունկով ձեզի պիտի հաճիմ, և ձեր
մէջը՝ ազգաց աչքերուն առջև սուրբ
42 պիտի ըլլամ։ Ու [յ] երբոր ձեզ Իս-
րայէլի երկիրը տանիմ, այսինքն ան
երկիրը՝ որն որ ձեր հայրերուն տա-
լու համար ձեռքս վերցուցի, [ն] պի-
43 տի գիտնաք թէ ես եմ Տէրը։ Եւ
[շ] հոն պիտի յիշէք ձեր ճամբանե-
րը, ու ձեր բոլոր գործերը՝ որոնց-
մով պղծուեցաք. և ձեր ըրած բո-
լոր չարութիւններուն համար՝
44 [ո] դուք ձեզմէ պիտի զզուիք։ [չ] Ու
պիտի գիտնաք թէ ես եմ Տէրը,
երբոր ձեզի այսպէս ընեմ [պ] իմ ա-
նուանս համար, ու չէ՛ թէ ձեր չար
ճամբաներուն, ու ձեր ապականած
վարմունքին համեմատ, ո՛վ Իսրա-
յէլի տունը, կ'ըսէ Տէր Եհովան։

45 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝
46 ըսելով. [ջ] Որդի՛ մարդոյ՝ երեսդ
դէպ 'ի հարաւ չինկէ, ու դէպ 'ի
հարաւ խօսէ՛, ու հարաւային դաշ-
տին անտառին վրայ մարգարէու-
47 թիւն ըրէ. Եւ հարաւային ան-
տառին ըսէ. Տէրոջը խօսքը մտիկ
ըրէ. Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ.
Ահա [ռ] ես քու մէջդ կրակ պիտի բը-
ռընկցընեմ, և քու մէջդ եղած [ս] ա-
մէն կանանչ ծառը, ու ամէն չոր
ծառը պիտի ուտէ. բռընկած բոցը
պիտի չմարի. ու անով՝ [վ] հարաւէն
մինչև հիւսիս ամէն [տ] կողմերը պիտի
48 այրին։ Եւ ամէն մարմին պիտի
տեսնէ, թէ ես Տէրս զանիկայ բը-
ռընկցուցի. ու անիկայ պիտի չը-
49 մարի։ Ան ատենը ես ըսի. Ո՛հ,
Տէր Եհովայ. անոնք ինծի համար
կ'ըսեն. Չէ՞ որ առակներ
կը խօսի։

Ն. Ք. ՇՂԳ.
593

ղ Ես. Բ. 2. 3. Գլ. ԺԷ. 23. Միք. Դ. 1.
ճ Ես. ԾԶ. 7. Կ. 7. Զաք. Ը. 20. Է. Մաղ. Գ. 4. Հռով. ԺԲ. 1.
մ Եփես. Ե. 2. Փիլ. Դ. 18.
յ Գլ. ԺԱ. 17. ԼԴ. 13. ԼԶ. 24.
ն Հմր 38. 44. Գլ. ԼԶ. 23. ԼԸ. 23.
շ Գլ. ԺԶ. 61.
ո Ղև. ԻԶ. 39. Գլ. Զ. 9. Ովս. Ե. 15.
չ Հմր 38. Գլ. ԻԴ. 24.
պ Գլ. ԼԶ. 22.
ջ Գլ. Զ. 2. ԻԱ. 2.
ռ Երեմ. ԻԱ. 14.
ս Ղուկ. ԻԳ. 31.
վ Գլ. ԻԱ. 4.
տ Եբր. Երեսները

ԳԼ. ԻԱ

1 Եզեկիէլ հառաչանքի օրինակով Երուսաղէմի դէմ մարգարէութիւն կ'ընէ. 8 կը նախաձայնէ ան սրած ու փայլուն սուրը՝ 18 որ Երուսաղէմի դէմ, 25 Իսրայէլի թագաւորութեանը դէմ, 28 և Ամմոնացւոց դէմ պատրաստուած էր։

1 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ը-
2 սելով. [ր] Որդի՛ մարդոյ՝ երեսդ
դէպ 'ի Երուսաղէմ չինկէ, ու

ր Գլ. Ի. 46.

Ն. Ք. գճ. 593

սուրբ տեղերուն խօսէ՛, ու Իսրայէլի երկրին մարգարէութիւն ըրէ,
3 Եւ Իսրայէլի երկրին ըսէ՛. Տէրը այսպէս կ՚ըսէ. Ահա ես քեզի դէմ եմ, ու իմ սուրս իր պատեանէն պիտի հանեմ, և [բ] արդարը ու ամ-
4 բարիշտը քեզմէ պիտի կտրեմ։ Որովհետեւ արդարը ու ամբարիշտը քեզմէ պիտի կտրեմ, անոր համար [գ] հարաւէն մինչեւ հիւսիս ամէն մարմնոյ դէմ՝ իմ սուրս իր պատեա-
5 նէն պիտի քաշուի։ Եւ ամէն մարմին պիտի գիտնայ՝ թէ ես Տէրս իմ սուրս իր պատեանէն հաներ եմ. անիկայ [դ] մէյմըն ալ ետ պիտի չդառնայ։
6 [ե] Ու դուն՝ որդի մարդոյ՝ հեծէ. մէջքը կոտրածի պէս դառնութեամբ անոնց աչքերուն առ-
7 ջեւ հեծէ։ Ու երբոր քեզի ըսեն՝ թէ ինչու՞ կը հեծես, ան ատենը ըսես. Գուժին համար. վասն զի կու գայ. և ամէն սիրտ պիտի հալի, և [զ] ամէն ձեռք պիտի թուլնայ, ու ամէն հոգի պիտի մարի, և ամէն ծունկ ջուրի պէս պիտի ըլլայ. ահա կու գայ, ու պիտի կատարուի՝ կ՚ըսէ Տէր Եհովան։

8 Դարձեալ Տէրոջը խօսքը ինծի
9 եղաւ՝ ըսելով. Որդի՛ մարդոյ՝ մարգարէացիր, ու ըսէ՛. Տէրը այսպէս կ՚ըսէ. Ըսէ՛ որ՝ [է] Սուրը, սուրը սրուեցաւ, ու նաեւ սրբուե-
10 ցաւ։ Մեծ կոտորած ընելու համար սրուեցաւ. փայլելու համար սրբուեցաւ. հիմա մենք ուրախանա՞նք. իմ որդւոյս գաւազանը
11 ամէն փայտը կ՚անարգէ։ Բայց ինքը սրբուելու տուաւ զանիկայ, որ ձեռքով բռնուի. ա՛ս սուրը սրուած է ու սրբուած է, որ զանիկայ սպաննողին ձեռքը տայ։
12 Աղաղակէ՛ ու ողբա՛՝ որդի մարդոյ. քանզի անիկայ իմ ժողովուրդիս վրայ՝ Իսրայէլի բոլոր իշխաններուն վրայ պիտի ըլլայ. իմ ժողովուրդիս վրայ՝ սուրի պատճառաւ վախեր պիտի ըլլայ. անոր համար [ը] [illegible]
13 ազդրիդ զարկ։ Վասն զի [թ] փորձը եղաւ. ու ի՞նչ պիտի ըլլայ, թէ որ ան անարգող գաւազանը [ժ] ալ
14 չըլլայ՝ կ՚ըսէ Տէր Եհովան։ Եւ դուն՝ որդի մարդոյ՝ մարգարէութիւն ըրէ, ու [ի] ձեռքերդ իրարու զարկ. և սուրը՝ սպաննուածներուն սուրը իրեք անգամ պիտի կրկնուի. մեծամեծաց վիրաւորներուն սուրը անիկայ է, որ *անոնց բոլոր-
15 տիքը պաշարեց"։ Սիրտերը նուաղելու համար, ու որոգայթները շատնալու համար՝ անոնց բոլոր դռներուն վրայ սուրին վախը դրի. աւա՜ղ, [լ] անիկայ փայլելու համար շինուեցաւ. մորթելու համար

[բ] Յոբ. թ. 22։

[գ] Գլ. ի. 47։

[դ] Ես. խե. 23։ ծե. 11։

[ե] Ես. իբ. 4։

[զ] Գլ. է. 17։

[է] Բ Օր. լբ. 41։ Հմր 15. 28։

[ը] Երեմ. լա. 19։

[թ] Յոբ. թ. 23։ Բ Կոր. ը. 2։

[ժ] Հմր 27։

[ի] Թուոց. իդ. 10։ Հմր 17։ Գլ. զ. 11։

* Կամ՝ զանոնք խոցեց։

[լ] Հմր 10. 28։

16 սրուեցաւ։ [խ] Ինքզինքդ ժողվէ. քու աջ կամ ձախ կողմդ՝ ուր որ
17 երեսդ դարձած է, զարկ։ Ու ես ալ [ծ] ձեռքերս իրարու պիտի զարնեմ, և [կ] իմ սրտմտութիւնս պիտի հանգչեցնեմ. ես Տէրս խօսեցայ։
18 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝
19 ըսելով. Որդի մարդոյ՝ դուն քեզի երկու ճամբայ պատրաստէ, որ Բաբելոնի թագաւորին սուրը գայ. անոնց երկուքն ալ մէկ երկրէ պիտի ելլեն. ու մէկ տեղ մը ընտրէ, քաղաքին ճամբուն գլուխը ընտրէ։
20 Ճամբայ պատրաստէ, որ [հ] Ամմոնի որդւոցը Ռաբբային վրայ, և Յուդայի մէջ եղող պարսպաւոր Երուսաղէմին վրայ սուր գայ։
21 Վասն զի Բաբելոնի թագաւորը ճամբուն բաժանումին վրայ՝ երկու ճամբուն գլուխը կայնեցաւ, որ հմայութիւն ընէ. անիկայ իր նետերը երերցուց, թերափիմներուն
22 հարցուց, լերդին նայեցաւ։ Անոր աջ ձեռքին մէջ հմայութիւն կար Երուսաղէմի համար, որ [ձ] մեքենաներ դնեն, պատերազմի մէջ բերաննին բանան, ու [ղ] աղաղակով ձայն վերցընեն, դռներու դէմ [ճ] մեքենաներ դնեն, հողաբլուր կանգնեն, ու մարտկոց շինեն։
23 Բայց անիկայ անոնց աչքերուն առջին սուտի հմայութեան մը պէս պիտի ըլլայ. քանզի անոնց [մ] երդումներ ըրեր էին. բայց անիկայ իրենց անօրէնութիւնը պիտի յիշեցընէ, որպէս զի բռնուին։

24 Անոր համար Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. Որովհետեւ դուք ձեր անօրէնութիւնը յիշեցուցիք, երբոր ձեր յանցանքները յայտնուեցան, ու բոլոր գործքերնուդ մէջ ձեր մեղքերը երեւցան, [illegible] յիշեցընելնուդ համար՝ ձեռքով պի-
25 տի բռնուիք։ Եւ դուն [յ] ով պիղծ ու ամբարիշտ՝ իշխան Իսրայէլի, [ն] որ քու օրդ հասեր է, քու անօրէնութեանդ ժամանակին վախ-
26 ճանը, Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. Խոյրը վերցո՛ւր, ու թագը հանէ. անիկայ այսպէս չըլլար. [շ] ցածը բարձրացո՛ւր, ու բարձրը ցածցո՛ւր։
27 Զանիկայ տակնուվրայ, տակնուվրայ, տակնուվրայ պիտի ընեմ. [ո] ու ալ պիտի չըլլայ, մինչեւ որ գայ անիկայ՝ որուն իրաւունքն է, ու անոր պիտի տամ։

28 Եւ դուն՝ որդի մարդոյ՝ մարգարէացիր, ու ըսէ. [չ] Ամմոնի որդւոցը համար, ու անոնց նախատանացը համար Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. ու ըսես. [պ] Սուրը՝ սուրը քաշուած է, ու մորթելու համար սրբուած է, †որ իր փայլման

Ն. Ք. գճ. 593

[խ] Գլ. ժդ. 17։

[ծ] Հմր 14։ Գլ. իբ. 13։

[կ] Գլ. ե. 13։

[հ] Երեմ. խթ. 2։ Գլ. իե. 5։ Ամով. ա. 14։

[ձ] Գլ. դ. 2։

[ղ] Երեմ. ծա. 14։

[ճ] Գլ. դ. 2։

[մ] Գլ. ժէ. 13. 15. 16. 18։

[յ] Բ Մն. լզ. 13։ Երեմ. իդ. 2։ Գլ. ժէ. 19։

[ն] Հմր 29։ Գլ. լե. 5։

[շ] Գլ. ժէ. 24։ Ղուկ. ա. 52։

[ո] Ծն. խթ. 10։ Հմր 13։ Ղուկ. ա. 32. 33։ Յով. ա. 49։

[չ] Երեմ. խթ. 1։ Գլ. իե. 2. 3. 6։ Սոփ. բ. 8. 9. 10։

[պ] Հմր 9. 10։

† Կամ՝ խիստ [illegible] փայլի։

Ն. Ք. ԴԲ.
593

ղ Գւ. ժբ. 24 · իբ. 28 ·
ճ Հմ. 25 · Յոբ. ժը. 20 · Սաղ. լէ. 13 ·
մ Երեմ. խէ. 6, 7 ·
յ Գւ. ժզ. 3 ·
ն Դն. ժե. 14 · Գւ. ժզ. 38 ·
շ Գւ. ե. 8 · ժդ. 19 · իբ. 22 ·
ո Գւ. իբ. 20, 21 ·
չ Գւ. իե. 10 ·

29 ...բը հատցընէ"։ Երբոր քեզի համար ունայն տեսիլքներ կը տեսնեն, և սուտ հմայութիւններ կ'ընեն, որ քեզ սպաննուելու ամբարիշտներուն պարանոցին վրայ բերեն, ճ որոնց օրը հասեր է, անօրէնութեանը ժամանակին վախճանը։ 30 մ Զանիկա իր պատեանը դարձնե՞մ. քեզ՝ քու ստեղծուած տեղդ, ու յ քու ծննդեանդ երկրին 31 մէջ ն պիտի դատեմ. Եւ շ քու վրադ իմ բարկութիւնս պիտի թափեմ. ո քու վրադ իմ սրտմտութեանս կրակովը պիտի փչեմ, ու քեզ բարբարոս մարդիկներուն՝ ապականելու վարպետ եղողներուն 32 ձեռքը պիտի տամ։ Հրոյ ճարակ պիտի ըլլաս. քու արիւնդ երկրին մէջտեղը պիտի ըլլայ. չ դուն պիտի չյիշուիս. վասն զի ես Տէրս խօսեցայ։

ԳԼ. ԻԲ

1 Երուսաղէմի բնակչացը գործած մեղքերուն ցուցակը։ 18 Աստուած կ'ուզէ զանոնք այրել իբրև կղկղանք իր հալոցին մէջ։ 23 Մարգարէներուն, քահանաներուն, իշխաններուն ու ժողովուրդին միօրինակ ապականութիւնը։

ա Գւ. իդ. 6, 9 · Նաւ. գ. 1 ·
բ Գւ. ի. 4 · իդ. 36 ·
գ Գւ. ժզ. 2 ·
դ Դ Թագ. իա. 16 ·
ե Բ Օր. իը. 37 · Գ Թագ. թ. 7 · Գւ. ե. 14 · Դան. թ. 16 ·
զ Եսա. ա. 23 · Միք. գ. 1, 2, 3 · Սոփ. գ. 3 ·
է Բ Օր. իէ. 16 ·
ը Ել. իբ. 21, 22 ·
թ Հմ. 26 ·
ժ Ղև. ժթ. 30 · Գւ. իգ. 38 ·
ի Ել. իգ. 1 · Ղև. ժթ. 16 ·
լ Գւ. ժը. 6, 11 ·

1 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով. 2 Ու դուն՝ որդի մարդոյ՝ ա արինահեղ քաղաքին բ դատաստան պիտի ընե՞ս, դատաստան պիտի ընե՞ս. ուրեմն անոր բոլոր գ պղծութիւնները իրեն գիտցուր։ 3 Ու ըսէ, Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. Ով քաղաք՝ որ քու մէջդ արիւն կը թափես, որպէս զի քու ժամանակդ գայ, և քու անձդ պղծելու համար՝ քեզի դէմ կուռքեր կը շինես, 4 Դուն քու դ թափած արիւնովդ յանցաւոր եղար, ու շինած կուռքերովդ պղծուեցար, և քու օրերդ մօտեցուցիր, ու քու տարիներուդ հասար. ե Անոր համար քեզ ազգերուն՝ նախատինք, ու ամէն երկիրներուն՝ 5 ծաղր ըլլալ տուի։ Քեզի մօտ եղողները, ու քեզմէ հեռու եղողները քեզ ծաղր պիտի ընեն, ո՛վ վատահամբաւ ու աղմկալից քաղաք։

6 Ահա քու մէջդ զ Իսրայէլի իշխանները՝ ամէն մէկը իր բազուկովը՝ արիւն թափելու համար կային։ 7 Քու մէջդ է հայրը ու մայրը անարգեցին. քու մէջդ ը օտարականին բռնութիւն ըրին. քու մէջդ որբին ու որբևայրիին 8 զրկանք ըրին։ թ Իմ սուրբ բաներս արհամարհեցիր, և ժ իմ շաբաթներս պղծեցիր։ 9 Քու մէջդ ի բանսարկու մարդիկներ եղան արիւն թափելու համար, լ ու քու մէջդ լեռներու վրայ կերան, և քու մէջդ եղեռնագործութիւն ըրին։ 10 Քու մէջդ խ հօրը մերկութիւնը յայտնեցին. քու մէջդ ծ դաշտանի պատճառով անմաքուր եղող կնիկը բռնադատեցին։ 11 կ Մէկը իր դրացիին կնկանը հետ պղծութիւն ըրաւ, ու մէկը հ եղեռնագործութիւն ըրաւ՝ իր հարսը պղծելով, և քու մէջդ ուրիշ մէկն ալ ձ իր քոյրը՝ իր հօրը աղջիկը 12 բռնադատեց։ Քու մէջդ ղ արիւն թափելու համար կաշառք առին. ճ վաշխ ու տոկոսիք առիր, և բռնութիւն ընելով քու դրացիներէդ բան վաստկեցար ագահութեամբ, ու մ զիս մոռցար՝ կ'ըսէ Տէր Եհովան։ 13 Ուստի ահա քու ըրած ագահութեանդ, ու քու մէջդ եղած արիւնահեղութեանը համար 14 յ ձեռքերս իրարու զարկի։ ն Միթէ քու սիրտդ կրնա՞յ դիմանալ, կամ թէ ձեռքերդ կրնա՞ն ուժովնալ այն օրերը՝ որ ես քեզի հատուցում պիտի ընեմ. շ ես Տէրս խօսեցայ, ու պիտի կատարեմ։ 15 Եւ ո քեզ ազգերու մէջ պիտի ցրուեմ, ու քեզ երկիրներու մէջ ցիրուցան պիտի ընեմ, և չ քու պղծութիւնդ քեզմէ պիտի հատցընեմ։ 16 Ու դուն քեզմէ պիտի պղծուիս ազգաց աչքերուն առջևը, ու պ պիտի գիտնաս թէ ես եմ Տէրը։

17 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ 18 ըսելով. Որդի մարդոյ՝ ջ Իսրայէլի տունը ինծի կղկղանքի պէս եղաւ. ամէնը հալոցի մէջ՝ պղինձի, անագի, երկաթի ու կապարի պէս՝ արծաթի կղկղանք եղան։ 19 Անոր համար Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. Որովհետև ամէնքդ կղկղանքի պէս եղաք, անոր համար ահա ես ձեզ Երուսաղէմի մէջ պիտի ժողվեմ։ 20 Ինչպէս որ արծաթը, ու պղինձը, ու երկաթը, և կապարը, ու անագը հալոցի մէջ կը ժողվեն, ու անոր վրայ կրակը կը փչեն՝ զանիկա հալեցընելու համար, այնպէս ալ ձեզ իմ բարկութեամբս ու սրտմտութեամբս պիտի ժողվեմ, և պիտի թողում, ու պիտի 21 հալեցընեմ։ Եւ ձեզ մէկտեղ բերելով՝ ռ ձեր վրայ իմ բարկութեանս կրակովը պիտի փչեմ. և դուք անոր մէջը պիտի հալիք։ 22 Ինչպէս որ արծաթը հալոցին մէջը կը հալի, դուք ալ անոր մէջը այնպէս պիտի հալիք. ու պիտի գիտնաք՝ որ ես Տէրս ս իմ սրտմտութիւնս թափեցի ձեր վրայ։

23 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ 24 ըսելով. Որդի՛ մարդոյ՝ անոր ըսէ. Դուն անանկ երկիր մըն ես,

Ն. Ք. ԴԲ.
593

խ Ղև. ժը. 7, 8 · ի. 11 · Ա Կոր. ե. 1 ·
ծ Ղև. ժը. 19 · ի. 18 · Գւ. ժը. 6 ·
կ Ղև. ժը. 20 · ի. 10 · Բ Օր. իբ. 22 · Երեմ. ե. 8 · Գւ. ժը. 11 ·
հ Ղև. ժը. 15 · ի. 12 ·
ձ Ղև. ժը. 9 · ի. 17 ·
ղ Ել. իգ. 8 · Բ Օր. ժզ. 19 · իէ. 25 ·
ճ Ել. իբ. 25 · Ղև. իե. 36 · Բ Օր. իգ. 19 · Գւ. ժը. 13 ·
մ Բ Օր. լբ. 18 · Երեմ. գ. 21 · Գւ. իգ. 35 ·
յ Գւ. իա. 17 ·
ն Տես Գւ. իա. 7 ·
շ Գւ. ժէ. 24 ·
ո Բ Օր. դ. 27 · իը. 25, 64 · Գւ. ժբ. 14, 15 ·
չ Գւ. իգ. 27, 48 ·
պ Սաղ. թ. 16 · Գւ. զ. 7 ·
ջ Եսա. ա. 22 · Երեմ. զ. 28, 30 · Տես Սաղ. ճժթ. 119 ·
ռ Գւ. իա. 31 ·
ս Գւ. ի. 8, 33 · Հմ. 31 ·

Ն. Ք. ԴՔ.
593

Հ Ովս. Զ. 9.
Տե. Մատ. ԻԴ. 14.
Միք. Գ. 11. Սոփ. Գ. 3, 4.
Մաղ. Բ. 8.
Ղև. ԻԲ. 2, Ա Թագ. Բ. 29.
Ղև. Ժ. 10. Երեմ. ԺԵ. 19. Գլ. ԽԴ. 23.
Եսա. Ա. 23. Գլ. ԻԲ. 6. Միք. Գ. 2, 3, 9, 10, 11. Սոփ. Գ. 3.
Գլ. ԺԳ. 10.
Գլ. ԺԳ. 6, 7. Իա. 29.
Երեմ. Ե. 26, 27, 28. Գլ. ԺԸ. 12.
Ել. ԻԲ. 21, ԻԳ. 9. Ղև. ԺԹ. 33. Գլ. ԻԲ. 7.
Երեմ. Ե. 1.
Գլ. ԺԳ. 5.
Սաղ. ՃԶ. 23.
Հմր 22.
Գլ. Թ. 10. ԺԱ. 21. ԺԶ. 43.

որ ոչ մաքրուած է, ոչ ալ բարկութեան օրը անձրեւով թրջուած։
25 Անոր մէջը իր մարգարէներուն դաւաճանութիւնը կայ, որոնք աւար յափշտակող մռնչող առիւծի պէս հոգիներ կ'ուտեն. անոնք գանձ, ու պատուական բաներ առին, ու անոր մէջը՝ անոր որբեւայրիները շատցուցին։
26 Անոր քահանաները իմ օրէնքս աւրեցին, ու իմ սուրբ բաներս պղծեցին. սուրբը պիղծէն չորոշեցին, եւ անմաքուրին ու մաքուրին տարբերութիւնը չգիտցուցին, եւ իրենց աչքերը իմ շաբաթներէս ծածկեցին, ու ես անոնց մէջը պիղծ սեպուեցայ։
27 Անոր իշխանները անոր մէջը յափշտակող գայլերու պէս՝ արիւն թափելու — հոգի կորսնցընելու համար եղան, որպէս զի ագահութեամբ բան վաստըկին։
28 Եւ անոր մարգարէները ունայն տեսիլքներ տեսնելով, ու անոնց սուտ գուշակութիւն ընելով՝ զանոնք կիրով ծեփեցին, ու ըսին. Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ, թէեւ Տէրը խօսած չէր։
29 Երկրին ժողովուրդը մեծ զրկանք ըրին, ու մեծ յափշտակութիւն ըրին, եւ աղքատը ու տնանկը բռնադատեցին, ու օտարականին անիրաւութեամբ զրկանք ըրին։
30 Եւ անոնցմէ մարդ մը փնտռեցի, որ պարիսպ շինէ, ու խրամատին մէջ իմ առջեւս կայնի երկրին համար, որ զանիկայ չաւրեմ. բայց չգտայ։
31 Ուստի իմ բարկութիւնս անոնց վրայ թափեցի. զանոնք իմ սրտմտութեանս կրակովը սպառեցի. անոնց ճամբաները իրենց գլուխը տուի կ'ըսէ Տէր Եհովան։

ԳԼ. ԻԳ.

1 Ողայի ու Ողիբայի պոռնկութիւնը։ 22 Ողիբային կրելու նեղութիւնը իր հոմանիներէն։ 36 Մարգարէն կը յանդիմանէ անոնց երկուքին չարութիւնն ալ, եւ կը ցուցնէ անոնց դատաստանները։

1 Դարձեալ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով.
2 Որդի մարդոյ՝ երկու կիներ կային մէկ մօր աղջիկներ.
3 Ու անոնք Եգիպտոսի մէջ պոռնկութիւն ըրին. իրենց մանկութեան ատենը պոռնկութիւն ըրին. անոնց ծիծերը հոն ճնշուեցան, ու անոնց կուսութեանը ստինքները հոն շօշափուեցան։
4 Եւ անոնց անունները՝ մեծինը Ողայ, ու անոր քրոջը՝ Ողիբայ էր. ու անոնք իմս եղան. եւ տղաքներ ու աղջիկներ ծնան. (ու անոնց անունները՝ Ողայ՝ Սամարիան է, ու Ողիբայ Երուսաղէմն է։)

Երեմ. Գ. 7, 8, 10. Գլ. ԺԶ. 46.
Ղև. ԺԷ. 7. Յեսու. ԻԴ. 14. Գլ. Ի. 8.
Գլ. ԺԶ. 22.
Գլ. ԺԶ. 8, 20.

5 Եւ Ողան՝ քանի որ իմս էր, պոռնկութիւն ըրաւ, ու իր հոմանիներուն սիրահարեցաւ, այսինքն
6 Ասորեստանցի դրացիներուն, կապուտակ հագնող կուսակալներուն ու նախարարներուն, ձի հեծնող ձիաւորներուն՝ որոնք ամէնքը չնորհալի երիտասարդներ էին։
7 Եւ անիկայ պոռնկութիւն ըրաւ անոնց հետ՝ այսինքն՝ Ասորեստանի ամէն ընտիր որդւոցը հետ. նաեւ ան ամենուն հետ՝ որոնց սիրահարեցաւ, — անոնց ամէն կուռքերովը պղծուեցաւ։
8 Ու Եգիպտոսէն բերած պոռնկութիւնները չթողուց. վասն զի անոր մանկութեան ատենը անոր հետ պառկեր էին, եւ անոր կուսութեանը ստինքները շօշափեր էին, ու իրենց պոռնկութիւնը անոր վրայ թափեր էին։
9 Անոր համար զանիկայ իր հոմանիներուն ձեռքը տուի, Ասորեստանի որդւոցը ձեռքը՝ որոնց սիրահարած
10 էր։ Անոնք անոր մերկութիւնը յայտնեցին. անոր տղաքները ու աղջիկները առին, ու զանիկայ սրով մեռցուցին. այսպէս անիկայ կնիկներուն մէջը անուանի եղաւ. եւ անոր վրայ դատաստաններ 'ի գործ դրին։
11 Ու երբոր անոր քոյրը Ողիբան տեսաւ, իր սիրահարելովը անկէ աւելի ապականեցաւ. եւ իր պոռնկութիւնները՝ իր քրոջը պոռնկու-
12 թիւններէն աւելի ըրաւ. Ու իր դրացիներուն սիրահարեցաւ, այսինքն Ասորեստանի որդիներուն, շքեղութեամբ հագուած կուսակալներուն ու նախարարներուն, ձի հեծնող ձիաւորներուն՝ որոնք ամէնքը չնորհալի երիտասարդներ էին։
13 Եւ տեսայ որ պղծեցաւ. — երկու-
14 քին ալ ճամբան մէկ եղաւ։ Եւ իր պոռնկութիւնները աւելցուց. քանզի երբոր պատի վրայ նկարուած մարդիկներ՝ նօթով նկարուած Քաղդէացւոց պատկերները
15 տեսաւ, Որոնք մէջքերնին գօտի կապած էին, եւ իրենց գլուխներուն վրայ "ներկուած խոյրեր" ունէին, ու ամէնքը իշխաններու կերպարանքով էին, իրենց ծննդեան երկրին՝ Բաբիլոնի որդւոցը՝ Քաղդէացւոց
16 նմանութեանը պէս, Զանոնք իր աչքերովը տեսածին պէս՝ անոնց սիրահարեցաւ, եւ անոնց՝ Քաղդէացւոց երկիրը դեսպաններ խրկեց։
17 Ու Բաբիլոնի որդիքը անոր հետ սիրոյ անկողինը մտան, եւ զանիկայ իրենց պոռնկութիւններովը պղծեցին. ու անիկայ անոնց հետ պղծուեցաւ, ու ետքը անոր հոգին
18 անոնցմէ զզուեցաւ։ Եւ իր

Ն. Ք. ԴՔ.
593

Դ Թագ. ԺԵ. 19. ԺԳ. 7. ԺԷ. 3. Ովս. Բ. 9.
Հմր 3.
Դ Թագ. ԺԷ. 3, 4, 5, 6, 23. ԺԸ. 9, 10, 11.
Գլ. ԺԳ. 37, 41.
Երեմ. Գ. 8.
Երեմ. Գ. 11. Գլ. ԺԶ. 47, 51.
Դ Թագ. ԺԶ. 7, 10. Բ Մն. ԻԸ. 16-23. Գլ. ԺԶ. 28.
Հմր 6, 23.
Կամ՝ մեծ ապարօշներ
Դ Թագ. ԻԴ. 1. Գլ. ԺԶ. 29.
Հմր 22, 28.

Ն․ Ք․ ԳՃ․ 593

պոռնկութիւնները յայտնեց, ու իր մերկութիւնը բացաւ. ուստի իմ հոգիս անկէ զզուեցաւ, ինչպէս որ անոր քրոջմէն զզուեր էր։

19 Այսպէս անիկայ իր պոռնկութիւնները շատցուց, յիշելով իր մանկութեան օրերը, Եգիպտոսի երկրին մէջ շնութիւն ըրած ժամանակը.

20 Ու սիրահարեցաւ անոնց տարփածուներուն, որոնց մարմինը էշերու մարմին է, ու անոնց զօրութիւնը ձիերու զօրութիւն է։

21 Եւ դուն նորէն քու մանկութեանդ պղծագործութիւնը ձեռք առիր, որ քու մանկութեանդ ծիծերուն [illegible]՝ առինքներդ Եգիպտացիներէն շօշափուեցաւ։

22 Անոր համար՝ ով Ողիբա, Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. Ահա ես քու վրադ պիտի արթնցընեմ քու հոմանիներդ, որոնցմէ քու հոգիդ զզուեցաւ, ու զանոնք ամէն կողմէն քու վրադ պիտի բերեմ,

23 Բաբելոնի որդիքը, ու բոլոր Քաղդէացիները, *Փակուդը, Սուէն, ու Կուէն*, ու անոնց հետ Ասորեստանի բոլոր որդիքը, ամէնը շնորհալի երիտասարդներ, կուսակալներ, ու նախարարներ, ամէնը ձի հեծնող զօրագլուխներ ու անուանի մարտիկներ.

24 Եւ անոնք զէնքերով, կառքերով, ու անիւներով, ու ժողովուրդներու բազմութիւնով քու վրադ պիտի գան, և ամէն կողմէն քեզի դէմ՝ վահան, ասպար ու սաղաւարտ պիտի դնեն. և դատաստանը անոնց ձեռքը պիտի տամ. ու քեզ իրենց դատաստաններովը պիտի դատեն։

25 Եւ իմ նախանձս քեզի դէմ պիտի դնեմ. ու քեզի հետ բարկութեամբ պիտի վարուին. քու քիթդ ու ականջներդ պիտի կտրեն. և քու մնացորդդ սրով պիտի իյնայ. անոնք քու տղաքներդ ու աղջիկներդ պիտի առնեն. ու քու մնացորդդ կրակով պիտի այրի։

26 Եւ քու հանդերձներէդ քեզ պիտի մերկացընեն, ու քու պարծանացդ զարդերը պիտի առնեն։

27 Ու քեզմէ պիտի դադրեցընեմ քու պղծագործութիւնդ, ու քու պոռնկութիւններդ՝ որ Եգիպտոսի երկրէն բերեր. ու աչքերդ անոնց պիտի չվերցընես, ու մէյմըն ալ Եգիպտոսը պիտի չյիշես։

28 Քանզի Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. Ահա ես քեզ պիտի մատնեմ անոնց ձեռքը՝ որոնք դուն ատեցիր, և անոնց ձեռքը՝ որոնցմէ քու հոգիդ զզուեցաւ։

29 Եւ անոնք քեզի հետ ատելութեամբ պիտի վարուին, ու քու բոլոր վաստակդ պիտի առնեն, և քեզ մերկ ու անծածկոյթ պիտի թողուն. ու քու պոռնկութիւններուդ մերկութիւնը, քու պղծագործութիւնդ ու պոռնկութիւնդ պիտի յայտնուի։

30 Ազգերուն հետեւելովդ՝ պոռնկութիւն ընելուդ համար, և անոնց կուռքերովը պղծուելուդ համար, աս բաները քեզի պիտի ընեմ։

31 Դուն քու քրոջդ ճամբան գացիր, ես ալ անոր բաժակը քու ձեռքդ պիտի տամ։

32 Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. Դուն քու քրոջդ խորունկ ու լայն բաժակը պիտի խմես. խաղք ու խայտառակ պիտի ըլլաս. ան բաժակը շատ բան կ'առնէ.

33 Դուն արբեցութեամբ ու տրտմութեամբ պիտի լցուիս. ապշութեան ու զարմացման բաժակ մըն է քու քրոջդ Սամարիային բաժակը.

34 Ու դուն զանիկայ պիտի խմես, ու պիտի քամես, և անոր կտորները պիտի լզես, ու առինքներդ պիտի պատռտես. քանզի ես խօսեցայ՝ կ'ըսէ Տէր Եհովան։

35 Անոր համար Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. Զիս մոռնալուդ ու կռնակիդ ետեւ նետելուդ համար, դուն ալ քու պղծագործութիւնդ ու պոռնկութիւններդ կրէ։

36 Եւ Տէրը ինծի ըսաւ. Որդի մարդոյ՝ Ողային ու Ողիբային դատաստանը պիտի տեսնե՞ս. ուրեմն անոնց պղծութիւնները իրենց պատմէ։

37 Վասն զի շնութիւն ըրին, ու ձեռքերնուն մէջը արիւն կայ. և իրենց կուռքերովը շնութիւն ըրին, ու իրենց ինծի ծնած տղաքն ալ կրակէն անցուցին, որ անոնց կերակուր ըլլան։

38 Աս ալ ըրին ինծի. նոյն օրը իմ սրբարանս անմաքուր ըրին, ու իմ շաբաթներս պղծեցին։

39 Վասն զի երբոր իրենց տղաքը իրենց կուռքերուն զոհեցին, նոյն օրը իմ սրբարանս մտան՝ որ զանիկայ պղծեն. և ահա իմ տանս մէջ այսպէս ըրին։

40 Ու նաև հեռուէն գալու մարդիկներուն լուր խրկեցիր. որ անոնց պատգամաւորներ խրկուելուն պէս՝ ահա անոնք եկան. և դուն անոնց համար լուացուեցար, ու աչքերուդ վրայ ծարոյր դրիր, ու զարդերով զարդարուեցար.

41 Եւ պատուական բազմոցի վրայ նստար, որուն առջեւը պատրաստուած սեղան կար, և իմ խունկս ու եղս անոր վրայ դրիր։

42 Ու հոն ուրախութիւն ընող բազմութեան ձայն կը լսուէր. ու ան բազմաթիւ մարդիկներէն 'ի զատ՝ անապատէն

Երեմ․ զ․ 8։
Հմր 3։
Գլ․ ժզ․ 26։
Գլ․ ժզ․ 37։ Հմր 28։
Երեմ․ ծ․ 21։
* Կամ՝ իշխանները, հարուստները ու ազնուականները։
Հմր 12։
Գլ․ ժզ․ 39։
Գլ․ ժզ․ 41։ իբ․ 15։
Հմր 3, 19։
Գլ․ ժզ․ 37։
Հմր 17։

Գլ․ ժզ․ 39։ Հմր 26։
Գլ․ զ․ 9։
Երեմ․ իե․ 15, ևն։
Գլ․ իբ․ 4, 5։
Սաղ․ հե․ 8։ Ես․ ծա․ 17։
† Կամ՝ կրծես։
Երեմ․ բ․ 32։ գ․ 21։ ժգ․ 25։ Գլ․ իբ․ 12։
Գ Թագ․ ժդ․ 9։ Նեեմ․ թ․ 26։
Գլ․ ի․ 4։ իբ․ 2։
Ես․ ծը․ 1։
Գլ․ ժզ․ 38։ Հմր 45։
Գլ․ ժզ․ 20, 21, 36, 45։ ի․ 26, 31։
Գլ․ իբ․ 8։
Դ Թագ․ իա․ 4։
Ես․ ծէ․ 9։
Հռութ․ գ․ 3։
Դ Թագ․ թ․ 30։ Երեմ․ դ․ 30։
Եսթ․ ա․ 6։ Ես․ ծէ․ 7։
Առակ․ է․ 17։ Գլ․ ժզ․ 18, 19։ Ովս․ բ․ 8։

Ն. Ք. Գ.Ք.
593

գինեմոլ մարդիկներ բերուեցան ,
որոնք անոնց ձեռքերը՝ ապարանջաններ ,
ու անոնց գլուխները՝
պարծանաց թագեր կը դնէին ։
43 Եւ շնութեան մէջ պառաւածին
վրայով ըսի . Հիմա ալ ասոր հետ
44 պոռնկութիւն պիտի ընե՞ն ։ Ու
անոր քովը կը մտնէին . ինչպէս որ
պոռնիկ կնկան քովը կը մտնեն ,
անանկ ալ Ոողային ու Ոողիբային՝
ան պղծագործ կնիկներուն քովը
45 կը մտնէին ։ Բայց արդար մարդիկները՝
[ղ]շնացող կնիկներուն դատաստանովը ,
ու արիւն թափող
կնիկներուն դատաստանովը պիտի
դատեն զանոնք . վասն զի անոնք
շնացող կնիկներ են , ու [ճ]անոնց
ձեռքերուն մէջը արիւն կայ ։
46 Քանզի Տէր Եհովան այսպէս
կ'ըսէ . [մ]Անոնց դէմ ժողովք պիտի
հանեմ , և զանոնք նեղութեան ու
յափշտակութեան պիտի մատնեմ ։
47 Ու ժողովքը զանոնք քարերով պիտի
քարկոծեն , և զանոնք իրենց
սուրերովը պիտի կտրեն . [յ]անոնց
տղաքները ու աղջիկները պիտի
մեռցնեն , ու անոնց տուները կրակով
48 պիտի այրեն ։ Ու [ն]երկրէն
պղծագործութիւնը պիտի վերցընեմ ,
[շ]որ ամէն կնիկները խրատուին ,
ու ձեր պղծագործութեանը
49 պէս չընեն ։ Եւ ձեր պղծագործութիւնը
ձեր վրայ պիտի դնեն .
ու դուք [ո]ձեր կուռքերուն մեղքերը
պիտի կրէք , [չ]ու պիտի գիտնաք
թէ ես եմ Տէր Եհովան ։

[ղ] Գլ. ԺԶ. 38 ։
[ճ] Հմր 37 ։
[մ] Գլ. ԺԶ. 40 ։
[յ] Մն. ԼԳ. 17 ։ 19 ։ Գլ. ԻԳ. 21 ։
[ն] Գլ. ԻԲ. 15 ։ Հմր 27 ։
[շ] Բ Օր. ԺԳ. 11 ։ Բ Պետ. Բ. 6 ։
[ո] Հմր 35 ։
[չ] Գլ. Ի. 38 ։ 42 ։ 44 ։ ԻԵ. 5 ։

ԳԼ. ԻԴ.

1 Եռացող կաթսայի մը օրինակով , 6 կը ցուցուի Երուսաղեմի անհրաժեշտ կործանումը ։ 15 Եզեկիելին՝ իր կնկանը մահուանը համար սուգ չընելուն օրինակովը՝ 19 կը ցուցուի թէ Հրէից թշուառութիւնը չափազանց տրտմութեամբ պիտի ըլլայ ։

590

1 Եւ իններորդ տարին տասներորդ
ամիսը՝ ամսուն տասներորդ օրը՝
Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով .
2 Որդի՛ մարդոյ՝ դուն քեզի աս օրուան
անունը՝ բուն աս օրը գրէ .
Բաբելոնի թագաւորը [illegible] բուն աս
3 օրս Երուսաղեմին մօտեցաւ ։ [բ]Եւ
ան ապստամբներուն տանը առակ
խօսէ , ու անոնց ըսէ . Տէր Եհովան
այսպէս կ'ըսէ . [գ]կաթսան
դիր , զանիկայ դիր , ու մէջն ալ
4 ջուր լեցուր ։ Անոր կտորները , ամէն
աղէկ կտորները , ազդրը , և ուսը
անոր մէջը ժողվէ . — զանիկայ
5 ընտիր ոսկորներով լեցուր ։ Ոչխարներուն
ընտիրները առ , ու ոսկորներն
ալ տակը դիզէ . զանիկայ
խիստ շատ եռացուր , այնպէս որ
մէջի ոսկորներն ալ եփին ։

[ա] Դ Թագ. ԻԵ. 1 ։ Երեմ. ԼԹ. 1 ։ ԾԲ. 4 ։
[բ] Գլ. ԺԷ. 12 ։
[գ] Տես Երեմ. Ա. 13 ։ Գլ. ԺԱ. 3 ։

6 Անոր համար Տէր Եհովան այսպէս
կ'ըսէ . Վա՜յ [դ]արիւնահեղ
քաղաքին , ան կաթսային՝ որուն
ժանգը իր մէջն է , ու ժանգը մէջէն
ելած չէ . զանիկայ իր կտոր կտորներովը
հանէ . [ե]անոր վրայ վիճակ
7 չձգուի . Վասն զի անոր արիւնը
իր մէջն է . զանիկայ չոր
ապառաժի վրայ դրաւ . [զ]զանիկայ
գետնի վրայ չթափեց որ զանիկայ
8 հողով ծածկէ ։ Իմ սրտմտութիւնս
հանելու , — վրէժ առնելու համար ,
[է]անոր արիւնը չոր ապառաժի
9 վրայ դրի , որ չծածկուի ։ Անոր
համար Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ .
[ը]Վա՜յ արիւնահեղ քաղաքին , ես
ալ կրակին դէզը պիտի մեծցնեմ ։
10 Փայտերը շատցուր , կրակը բորբոքեցուր՝
որ միսը հալի , համեմներ ալ
11 դիր , ու ոսկորները այրին ։ Ետքը
պարապ կաթսան կայծերուն վրայ
դիր , որպէս զի պղինձը տաքնայ ու
այրի , ու [թ]մէջի պղծութիւնը հալի ,
12 — ժանգը հատնի ։ Անիկայ
աշխատութիւնով ինք յոգնեցուց .
ու անոր շատ ժանգը իրմէն չելաւ .
13 անոր ժանգը կրակով ելլէ ։ Քու
անմաքրութեանդ մէջ պղծագործութիւն
կայ . որովհետեւ քեզ
"մաքրելու աշխատեցայ" , ու դուն
չմաքրուեցար . այսուհետև քու անմաքրութենէդ
պիտի չմաքրուիս ,
[ժ]մինչև որ իմ բարկութիւնս քու
14 վրադ չիջեցրնեմ ։ [ի]Ես Տէրս խօսեցայ .
[illegible] պիտի գայ , ու
զանիկայ պիտի կատարեմ . †պիտի
չներեմ", ու պիտի չխնայեմ , և
պիտի չզղջամ . քու ճամբաներուդ ,
ու քու գործքերուդ համեմատ պիտի
դատուիս՝ կ'ըսէ Տէր Եհովան ։
15 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝
16 ըսելով . Որդի՛ մարդոյ՝ ահա ես
հարուածով մը քու աչքերուդ ցանկութիւնը
քեզմէ պիտի առնեմ .
ու դուն չողբաս , ու չլաս , և քու
17 աչքերէդ արցունք չգայ ։ Լռութեամբ
ըլլայ քու հեծութիւնդ ,
[լ]մեռելի սուգ մի՛ ըներ . [խ]քու ապարօշդ
գլուխդ փաթթէ . [ծ]կօշիկներդ
ոտքերդ հագիր , ու [կ]շրթունքդ
մի՛ ծածկեր , և մարդոց
հացը մի՛ ուտեր ։
18 Եւ առաւօտուն ժողովուրդին
խօսեցայ . ու իրիկունը կնիկս մեռաւ .
ու հետեւեալ առաւօտուն՝
19 ինծի հրամայուածը ըրի ։ Եւ ժողովուրդը
ինծի ըսաւ . [հ]Մեզի չե՞ս
պատմեր թէ աս քու ըրածներէդ
ի՞նչ պէտք է հասկնանք մենք ։
20 Ու ես անոնց ըսի . Տէրոջը խօսքը
21 ինծի եղաւ՝ ըսելով . Իսրայէլի
տանը ըսէ . Տէր Եհովան այսպէս
կ'ըսէ . [ձ]Ահա ես իմ սրբարանս՝ ձեր

Ն. Ք. Գ.Ք.
590

[դ] Գլ. ԻԲ. 3 ։ ԻԳ. 37 ։ Հմր 9 ։
[ե] Տես Բ Թագ. Ը. 2 ։ Յովել. Գ. 3 ։ Աբդ. 11 ։ Նաւ. Գ. 10 ։
[զ] Ղև. ԺԷ. 13 ։ Բ Օր. ԺԲ. 16 ։ 24 ։
[է] Մատ. Է. 2 ։
[ը] Հմր 6 ։ Նաւ. Գ. 1 ։ Ամբ. Բ. 12 ։
[թ] Գլ. ԻԲ. 15 ։
" Եբր. մաքրեցի ։
[ժ] Գլ. Ե. 13 ։ Ը. 18 ։ ԺԶ. 42 ։
[ի] Ա Թագ. ԺԵ. 29 ։
† Կամ՝ պիտի չթողում [illegible] ։
[ի] Գլ. Ե. 11 ։
[լ] Երեմ. ԺԶ. 5 ։ 6 ։ 7 ։
[խ] Տես Ղև. Ժ. 6 ։ ԻԱ. 10 ։
[ծ] Բ Թագ. ԺԵ. 30 ։
[կ] Հմր 22 ։ Ղև. ԺԳ. 45 ։ Միք. Գ. 7 ։
[հ] Գլ. ԺԲ. 9 ։ ԼԷ. 18 ։
[ձ] Երեմ. Է. 14 ։ Գլ. Է. 20 ։ 21 ։ 22 ։

Ն. Ք. Գ.Բ.
590

[ե] Սաղ. ԽԷ. 4։
[զ] Գլ. ԻԳ. 47։
[է] Երեմ. ԺԶ. 6, 7։ Հմր 17։
[ը] Յոբ. ԻԷ. 15։ Սաղ. ՀԸ. 64։
[թ] Ղև. ԻԶ. 39։ Գլ. ԼԳ. 10։
[ժ] Ես. Ի. 3։ Գլ. Դ. 3։ ԺԲ. 6, 11։
[ի] Երեմ. ԺԷ. 15։ Յով. ԺԳ. 19։ ԺԳ. 29։
[լ] Գլ. Զ. 7։ ԻԵ. 5։
[խ] Հմր 21։
[ծ] Գլ. ԼԳ. 21, 22։
[կ] Գլ. Գ. 26, 27։ ԻԹ. 21։ ԼԳ. 22։
[հ] Հմր 24։

զօրութեանը պարծանքը, [ե]ձեր աչացը ցանկութիւնը, ու ձեր հոգւոյն խնայածը պիտի պղծեմ. [զ]և ձեր թողուցած տղաքներնիդ ու աղջիկներնիդ սրով պիտի իյնան։

22 Եւ դուք իմ ըրածիս պէս պիտի ընէք. [է]Չէք շրթունքնիդ պիտի չծածկէք, ու մարդոց հացը պիտի
23 չուտէք. Ու ձեր ապարօշները գըլուխներնիդ, և ձեր կօշիկները ոտքերնիդ պիտի ըլլայ. [ը]պիտի չողբաք, ու պիտի չլաք. հապա [թ]ձեր անօրէնութիւններովը պիտի մաշիք, և իրարու հետ պիտի հեծէք։
24 Ու [ժ]Եզեկիէլը ձեզի նշան մըն է. դուք անոր բոլոր ըրածին պէս պիտի ընէք. [ի]ու երբոր ատիկայ ըլլայ, [լ]պիտի գիտնաք թէ ես եմ Տէր Եհովան։

25 Եւ դուն՝ որդի՛ մարդոյ՝ երբոր ես անոնցմէ առնեմ [խ]անոնց զօրութիւնը, անոնց պարծանաց ցնծութիւնը, անոնց աչացը ցանկութիւնը, ու անոնց հոգւոյն սիրած
26 տղաքները ու աղջիկները, Ահա [ծ]ան օրը ազատուածը քեզի պիտի գայ, և քու ականջներուդ պիտի պատմէ։
27 [կ]Այն օրը քու բերանդ պիտի բացուի ազատուածին, ու պիտի խօսիս, և ալ համր չըլլաս. ու [հ]դուն անոնց նշան պիտի ըլլաս. ու պիտի գիտնան թէ ես եմ Տէրը։

ԳԼ. ԻԵ

1 Աստուծոյ վրէժխնդրութիւնը Ամմոնացւոց դէմ, 8 նաև Մովաբին ու Սէիրին դէմ, 12 Եդովմին 15 ու Փղշտացւոց դէմ. որովհետև Հրէից հետ արհամարհանօք վարուեցան։

[ա] Գլ. Զ. 2։ ԼԵ. 2։
[բ] Երեմ. ԽԹ. 1, ևն. Գլ. ԻԱ. 28։ Ամով. Ա. 13։ Սոփ. Բ. 9։
[գ] Առակ. ԺԷ. 5։ Գլ. ԻԶ. 2։
[դ] Գլ. ԻԱ. 20։
[ե] Ես. ԺԱ. 2։ ԺԲ. 14։ Սոփ. Բ. 14, 15։
[զ] Գլ. ԻԴ. 24։ ԻԴ. 6։ ԼԵ. 9։

1 Դարձեալ Տէրոջը խօսքը ինծի ե-
2 ղաւ՝ ըսելով. Որդի՛ մարդոյ՝ [ա]երեսդ [բ]Ամմոնի որդիներուն դարձուր. ու անոնց վրայ մարգարէու-
3 թիւն ըրէ. Եւ Ամմոնի որդւոցը ըսէ. Տէր Եհովային խօսքը մտիկ ըրէք. Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. [գ]Որովհետև դուն՝ Վա՜շ ըսիր իմ սրբարանիս վրայով, երբոր պղծուեցաւ, ու Իսրայէլի երկրին վրայով, երբոր աւերակ եղաւ, և Յուդայի տանը վրայով, երբոր
4 գերութեան գնաց. Անոր համար ահա ես քեզ արևելքի բնակիչներուն ժառանգութիւն կու տամ. ու քու մէջդ իրենց գեղերը պիտի հաստատեն, ու քու մէջդ իրենց վրանները պիտի զնեն. քու պըտուղներդ պիտի ուտեն, և քու
5 կաթդ պիտի խմեն։ Ու [դ]Ռաբբան [ե]ուղտերու փարախ՝ և Ամմոնի որդւոց երկիրը հօտերու մակաղատեղ պիտի ընեմ. [զ]Ու պիտի գիտնաք
6 թէ ես եմ Տէրը։ Վասն զի Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. Որովհետև դուն [է]ծափ զարկիր, ու ոտքդ գետինը զարկիր, ու Իսրայէլի երկրին վրայ՝ քու հոգւոյդ բոլոր արհա-
7 մարհանքովը ուրախացար, Անոր համար ահա ես [ը]իմ ձեռքս քու վրադ պիտի երկնցնեմ, ու քեզ ազգերուն յափշտակութիւն ըլլալու պիտի տամ, և քեզ ժողովուրդներէն պիտի կտրեմ, ու քեզ երկիրներուն մէջէն պիտի կորսնցընեմ. քեզ բնաջինջ պիտի ընեմ. ու պիտի գիտնաս թէ ես եմ Տէրը։

8 Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. Որովհետև [ժ]Մովաբը ու [ի]Սէիրը ըսին, թէ Ահա Յուդայի տունը ա-
9 մէն ազգերուն պէս է. Անոր համար ահա ես Մովաբի սահմանը քաղաքներէն՝ իր ծայրը եղող քաղաքներէն, երկրին պարծանքը եղող Բեթեսիմօթի, Բէէլմէոնի ու Կարիաթեմի կողմէն պիտի բանամ
10 [լ]Արևելքի բնակիչներուն, որ Ամմոնի որդւոցը վրայ գան. ու ան երկիրը անոնց ժառանգութիւն պիտի տամ. որպէս զի Ամմոնի որդիքը
11 [խ]ազգերուն մէջ չյիշուին։ Մովաբի մէջ ալ դատաստաններ ՚ի գործ պիտի դնեմ. ու պիտի գիտնան թէ ես եմ Տէրը։

12 Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. Որովհետև Եդովմը [ծ]Յուդայի տանը դէմ դնելով՝ վրէժ առաւ, և անկէ վրէժ առնելով մեծ յանցանք
13 ըրաւ, Անոր համար Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. Եդովմի վրայ անշուշտ ձեռքս պիտի երկնցնեմ, և մարդը ու անասունը անկէ պիտի կտրեմ, և զանիկայ անապատ պիտի ընեմ Թեմանէն. ու մինչև
14 Դեդանը սրով պիտի իյնան։ Եւ [կ]իմ ժողովուրդիս Իսրայէլին ձեռքովը՝ իմ վրէժխնդրութիւնս Եդովմի վրայ պիտի կատարեմ. ու անոնք իմ սրտմտութեանս ու բարկութեանս համեմատ պիտի ընեն Եդովմի մէջ. և իմ վրէժխնդրութիւնս պիտի գիտնան՝ կ՚ըսէ Տէր Եհովան։

15 Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. [հ]Որովհետև [ձ]Փղշտացիք վրէժխնդրութեամբ վարուեցան, ու հոգիի արհամարհանօք վրէժ առին՝ հին ատելութեամբ աւրելով,
16 Անոր համար Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. [ղ]Ահա ես իմ ձեռքս Փղշտացւոց վրայ պիտի երկնցնեմ, և [ճ]Քերեթիները պիտի կտրեմ, [մ]ու ծովեզերքը եղողներուն մնացորդը
17 բնաջինջ պիտի ընեմ. Եւ անոնց վրայ՝ [յ]սրտմտութեամբ յանդիմանութիւններովը մեծ վրէժխնդրութիւններ պիտի կատարեմ. [ն]ու

Ն. Ք. Գ.Բ.
590

[է] Յոբ. ԽԷ. 23։ Ողբ. Բ. 15։ Սոփ. Բ. 15։
[ը] Գլ. ԼԳ. 5։ Սոփ. Բ. 8, 10։
[թ] Գլ. ԼԵ. 3։
[ժ] Ես. ԺԵ. ԺԶ։ Երեմ. ԽԸ. 1, ևն։ Ամով. Բ. 1։
[ի] Գլ. ԼԵ. 2, 5, 12։
[լ] Հմր 4։
[խ] Գլ. ԻԱ. 32։
[ծ] Բ Մն. ԻԸ. 17։ Սաղ. ՃԼԷ. 7։ Երեմ. ԽԹ. 7, 8, ևն։ Գլ. ԼԵ. 2, ևն։ Ամով. Ա. 11։ Աբդ. 10, ևն։
[կ] Տես Ես. ԺԱ. 14։ Երեմ. ԽԹ. 2։
[հ] Երեմ. ԽԵ. 20։ ԽԷ. 1, ևն։ Յովել. Գ. 4, ևն։ Ամով. Ա. 6։
[ձ] Բ Մն. ԻԸ. 18։
[ղ] Սոփ. Բ. 4, ևն։
[ճ] Ա Թագ. Լ. 14։
[մ] Երեմ. ԽԷ. 4։
[յ] Գլ. Ե. 15։
[ն] Սաղ. Թ. 16։

Ն. Ք. ԴՔ.
590

երբոր իմ վրէժս անոնցմէ առնեմ,
պիտի գիտնան թէ ես եմ Տէրը ։

ԳԼ. ԻԶ.

1 Տիւրոսին պատահելիքը կ'ըսէ. Երուսաղեմի դէմ խրախուսալուն համար ։ 7 Նաբուգոդոնոսորին յարձակումը անոր վրայ ։ 15 Ծովը սուգ կը բռնէ ու կը զարմանայ անոր կործանմանը վրայ ։

588

1 Ու եղաւ որ մետասաներորդ տարին՝
ամսուն առաջին օրը՝ Տէրոջը
2 խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով. Որդի
մարդոյ՝ [ա]որովհետեւ Տիւրոսը Երուսաղեմի
վրայով ըսաւ. [բ]Վա՜շ՝ ժողովրդոց
դռները կոտրեցաւ. անոր
ամէն բանը ինծի փոխադրուեցաւ.
անոր աւերակ դառնալովը ես պիտի
3 լեցուիմ. Անոր համար Տէր
Եհովան այսպէս կ'ըսէ. Ահա ես
քեզի դէմ եմ՝ ով Տիւրոս, ու
քու վրադ շատ ազգեր պիտի յարուցանեմ,
ինչպէս որ ծովը իր ալիքները
4 կը յարուցանէ. Եւ անոնք
Տիւրոսին պարիսպները պիտի աւրեն,
ու անոր աշտարակները պիտի
փլցնեն. ու ես անոր հողը անկէ
պիտի աւլեմ, և [գ]զանիկայ չոր ապառաժի
5 պիտի դարձնեմ ։ Անիկայ
[դ]Ծովուն մէջը ուռկաններ
փռելու տեղ պիտի ըլլայ. վասն զի
ես խօսեցայ՝ կ'ըսէ Տէր Եհովան.
ու անիկայ ազգերուն աւար պիտի
6 ըլլայ. Եւ անոր աղջիկները որ
դաշտի մէջ են, սրով պիտի սպաննուին.
[ե]Եւ իրենք պիտի գիտնան
թէ ես եմ Տէրը ։
7 Վասն զի Տէր Եհովան այսպէս
կ'ըսէ. Ահա ես հիւսիսէն Տիւրոսի
վրայ պիտի բերեմ [զ]թագաւորաց
թագաւորը՝ Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր
թագաւորը՝ ձիերով,
կառքերով, ձիաւորներով, բազմութիւնով
ու շատ ժողովուրդով ։
8 Անիկայ քու աղջիկներդ դաշտի
մէջ սրով պիտի մեռցնէ, և [է]քեզի
դէմ մարտկոց պիտի շինէ, ու
քեզի դէմ հողաբլուր պիտի կանգնէ,
ու քեզի դէմ վահան պիտի
9 վերցնէ. Եւ քու պարիսպներուդ
դէմ՝ իր պատերազմական
մեքենաները պիտի դնէ, ու
իր տապարներովը քու աշտարակներդ
10 պիտի փլցնէ ։ Անոր ձիերուն
բազմութենէն՝ անոնց փոշին
քեզ պիտի ծածկէ. ձիաւորներուն,
ու անիւներուն, և կառքերուն
ձայնէն քու պարիսպներդ
պիտի սասանին, երբոր ինքը քու
դռներէդ մտնէ՝ պարիսպը փլած
քաղաքի մէջ մտնողներուն պէս ։
11 Քու ամէն փողոցներդ իր ձիերուն
սմբակներովը պիտի կոխէ. քու
ժողովուրդդ սրով պիտի սպաննէ.
և քու ամուր բերդերդ գետնի հետ

ա Ես. իգ. Երեմ. իե. 22. խէ. 4. Ամով. ա. 9. Զաք. թ. 2.
բ Գլ. իե. 3. լզ. 2.
գ Հմր 14.
դ Գլ. իե. 32.
ե Գլ. իե. 5.
զ Եզր. է. 12. Դան. բ. 37.
է Գլ. իա. 22.

12 հաւասար պիտի ըլլայ ։ Ու քու
հարստութիւնդ պիտի թալլեն,
ու ապրանքներդ աւար պիտի առնեն,
և քու պարիսպներդ պիտի
փլցնեն, ու գեղեցիկ տուներդ
պիտի քակեն, և քու քարերդ,
փայտերդ, ու հողդ ջուրերուն մէջը
13 պիտի ձգեն ։ Եւ [ը]քու երգերուդ
աղաղակը [թ]պիտի դադրեցնեմ.
ու քու քնարներուդ ձայնը մէյմըն
14 ալ պիտի չլսուի ։ Եւ [ժ]քեզ չոր
ապառաժի պիտի դարձնեմ. ուռկաններ
փռելու տեղ պիտի ըլլաս.
մէյմըն ալ պիտի չշինուիս. վասն
զի ես Տէրս խօսեցայ՝ կ'ըսէ Տէր
Եհովան ։
15 Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ Տիւրոսին.
Միթէ [ի]քու կործանմանդ
ձայնէն կղզիները պիտի չսասանի՞ն,
երբոր քու մէջդ կոտորած
16 ըլլալով՝ վիրաւորները հեծեն ։ Ան
ատենը [լ]ծովուն բոլոր իշխանները
[խ]իրենց աթոռներուն վրայէն պիտի
իջնեն, և իրենց պատմուճանները
պիտի հանեն, ու իրենց նըկարագործ
հանդերձները պիտի
մերկանան, սոսկում պիտի հագնին,
[ծ]գետնի վրայ պիտի նստին,
և [կ]ամէն վայրկեան պիտի սարսափին,
ու [հ]քու վրայօդ պիտի
17 ապշին. Եւ [ձ]քու վրայօդ ողբ
*ընելով քեզի պիտի ըսեն. Ի՜նչպէս
կործանեցար՝ ով ծովաբնակ
անուանի քաղաք, որ [ղ]ծովուն
մէջը զօրաւոր էիր դուն ու քու
բնակիչներդ՝ որ ահարկու էիք
ծովեզերքին բոլոր բնակիչներուն ։
18 Հիմա քու կործանմանդ օրը՝ [ճ]կղզիները
պիտի դողան, ու ծովուն
մէջ եղող կղզիները՝ քու բնաջինջ
ըլլալուդ վրայով պիտի ապշին ։
19 Քանզի Տէր Եհովան այսպէս
կ'ըսէ. Երբոր քեզ աւերակ քաղաք
մը ընեմ ան քաղաքներուն
պէս՝ որոնք բնակիչ չունին, և քու
վրադ անդունդը հանեմ, ու շատ
20 ջուրերը քեզ ծածկեն, Եւ քեզ
[մ]գուբը իջնողներուն հետ հին ժողովուրդին
իջեցնեմ, ու քեզ
գուբը իջնողներուն հետ գետնին
տակերը՝ յաւիտենական աւերակներուն
մէջը նստեցնեմ, այնպէս
որ՝ մէյմըն ալ չբնակուիս. ան ատենը
ես [յ]կենդանեաց երկրին մէջ
21 փառք պիտի դնեմ ։ [ն]Քեզ ահագին
սոսկում պիտի ընեմ, ու
պիտի ոչնչանաս. [շ]Ու երբոր փնտռուիս,
ալ յաւիտեան պիտի
չգտնուիս, կ'ըսէ Տէր Եհովան ։

Ն. Ք. ԴՔ.
588

ը Ես. իդ. 16. Գլ. իբ. 13. Յայտ. ժը. 22.
թ Ես. ժդ. 11. իդ. 8. Երեմ. է. 34. ժզ. 9. իե. 10.
ժ Հմր 4. 5.
ի Երեմ. խթ. 21. Հմր 18. Գլ. իէ. 28. լա. 16.
լ Ես. իգ. 8.
խ Յովն. գ. 6.
ծ Յոբ. բ. 13.
կ Գլ. լբ. 10.
հ Գլ. իէ. 35.
ձ Գլ. իէ. 32. Յայտ. ժը. 9.
* Եբր. վերցնելով
ղ Ես. իգ. 4.
ճ Հմր 15.
մ Գլ. լբ. 18. 24.
յ Գլ. լբ. 23. 26. 27. 32.
ն Գլ. իէ. 36. իը. 19.
շ Սաղ. լէ. 36.

ԳԼ. ԻԷ.

1 Տիւրոսին ատոր ճոխութիւնը. 26 անոր մեծ ու անվերականգնելի կործանումը ։

Ն. Ք. Դ. Ք. 588

1 Դարձեալ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով.
2 Դուն՝ որդի մարդոյ՝ Տիւրոսի վրայ –ողբ ըրէ.
3 Ու Տիւրոսին ըսէ. ⊧Ո՛վ ծովուն մուտքերը բնակող, շատ կղզիներու մէջ ժողովուրդներուն հետ ‡վաճառականութիւն ընող, Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. Ո՛վ Տիւրոս՝ դուն ըսիր թէ՝ ⊤Ես գեղեցկութեան մէջ կատարեալ եմ.
4 Քու սահմաններդ *ծովուն մէջտեղն" է. քեզ շինողները քու գեղեցկութիւնդ կատարեալ ըրին.
5 Անոնք քու ամէն [illegible] տախտակներդ՝ ⊦Սանիրի մայրէն շինեցին. Լիբանանէն եղեւիններ առին,
6 որ քեզի կայմեր շինեն. Քու թիերդ Բասանի կաղնիներէն շինեցին, քու †նստարաններդ՝ ⊥Կիտացւոց կղզիներէն [illegible] տօսախէ շինեցին
7 փղոսկրով [illegible]. Քու բացած առագաստդ՝ Եգիպտոսի նկարագործ բեհեզն էր. քու ծածկոցդ՝ Եղիսայի կղզիներուն կապուտակ ու
8 ծիրանեգոյն [illegible] էր. Սիդոնի ու Արուադի բնակիչները՝ քու թիավարներդ էին. քու մէջդ եղող իմաստուններդ՝ ո՛վ Տիւրոս, անոնք
9 քու նաւավարներդ էին. ⊦Գեբաղին ծերերը, ու անոր իմաստունները քու մէջդ էին, քու ծակուած նաւերդ նորոգելու համար. ծովուն բոլոր նաւերը, ու անոնց նաւաստիները՝ քու առուտուրդ
10 ընելու համար քու մէջդ էին. Քու զօրքերուդ մէջ պատերազմական մարդիկներդ՝ Պարսը, Ղուդացիք ու ⊏Փուդացիք էին. քու մէջդ վահան ու սաղաւարտ կախողը անոնք էին, — անոնք քեզ փառա-
11 ւորեցին. Արուադացիք քու զօրքիդ հետ՝ չորքանակի քու պարիսպներուդ վրայ, ու ‡Գամադացիք քու աշտարակներուդ մէջն էին. անոնք իրենց վահանները չորքանակի քու պարիսպներուդ վրայ կը կախէին. անոնք ⊩քու գեղեցկութիւնդ կատարեալ ըրին.
12 Ամէն տեսակ ապրանքը շատ ըլլալուն համար՝ ⊹Թարսիսի [illegible] քու վաճառականներդ էին. անոնք քու վաճառանոցներուդ մէջ արծաթի, երկաթի, անագի ու կա-
13 պարի առուտուր կ'ընէին. ⊦Յաւան, Թոբել ու Մոսոք քու վաճառականներդ էին. անոնք քեզի հետ ⊔մարդոց հոգիներու ու պղնձէ ամաններու առուտուր կ'ընէին.
14 ⊦Թորգոմայի տունէն քու վաճառանոցներդ կը բերէին ձիեր ու ձի-
15 աւորներ, և ջորիներ. ⊹Դեդանի որդիքը՝ քու վաճառականներդ էին. շատ կղզիներու վաճառականութիւնը քու ձեռքդ էր. անոնք քեզի հետ փղոսկրի ժանիքներով ու սոնիճով փոխանակութիւն
16 կ'ընէին. Ձեռագործներուդ շատութեանը համար՝ Ասորիք քու վաճառականներդ էին. և քու վաճառանոցներուդ մէջ՝ կարկեհանի, ծիրանեգոյնի, նկարագործ կերպասի, բեհեզի, բուստերու, ու կարմիր յակինթի առուտուր կ'ը-
17 նէին. Յուդան ու Իսրայէլի երկիրը քու վաճառականներդ էին. անոնք քեզի հետ {Միննիթի ⊏ցորենի, խմորեղէնի, մեղրի, եղի ու }բալասանի առուտուր կ'ընէին.
18 Ձեռագործներուդ շատութենէն՝ ամէն տեսակ ապրանք շատ ըլլալուն համար՝ Դամասկոսը քու վաճառականդ էր՝ Քեղբոնի գինիով ու
19 ճերմակ բուրդով. |Վեդան, ու Յաւան՝ քու վաճառանոցներդ մանած կը բերէին. քու վաճառաներուդ մէջը՝ բանուած երկաթ, կասիա, ու խունկեղէգն կար.
20 Կառքերու համար պաստառակալներ բերող վաճառականդ՝ ⊤Դե-
21 դանն էր. Արաբացիք, ու ⊥Կեդարի բոլոր իշխանները՝ քու պատրաստ վաճառականներդ էին. անոնք քեզի հետ գառնուկներու, խոյերու ու նոխազներու առու-
22 տուր կ'ընէին. ⊹Սաբայի ու Ռեգմայի վաճառականները՝ քու վաճառականներդ էին. անոնք քու վաճառանոցներուդ մէջ ամէն տեսակ ընտիր խունկերու, և ամէն տեսակ պատուական քարերու, ու
23 ոսկիի առուտուր կ'ընէին. ⊹Խառան, §Քաննէ, ու Եդեմ, ⊤Սաբայի վաճառականները, Ասորեստան — Քաղմադ՝ քու վաճառա-
24 կաններդ էին. Անոնք քու վաճառանոցներուդ մէջ քեզի հետ շքեղ հանդերձներով, կապուտակ ու նկարագործ վերարկուներով, ու երփնազեղ դեռաններով [illegible]՝ ու չուաններով կապուած՝ եղեւնափայտէ սնտուկներու առուտուր
25 կ'ընէին. ⊥Թարսիսի նաւերը՝ քու առուտուրիդ համար կը պտըտէին. ու դուն լեցուեցար, ու խիստ փառաւոր եղար –ծովուն մէջտեղը.
26 Քու թիավարներդ՝ քեզ շատ ջուրերուն բերին. ⊥արեւելեան հովը քեզ ծովուն մէջտեղը կոտրեց.
27 Քու ⊤ապրանքներդ ու վաճառանոցներդ — առուտուրդ, քու նաւաստիներդ ու նաւավարներդ, քու նաւերդ նորոգողները ու քեզի հետ առուտուր ընողները, և քու մէջդ եղող բոլոր պատերազմական մարդիկներդ, ու քու մէջդ եղող բոլոր բազմութիւնդ՝ քու կործանմանդ

– Գլ. ԺԹ. 1. Իզ. 17. Իը. 12. Լբ. 2.
⊧ Գլ. Իը. 2.
‡ Ես. Իգ. 8.
⊤ Գլ. Իը. 12.
* Եբր. ծովերուն սրտին մէջն
⊦ Օր. Գ. 9.
† Կամ՝ տախտակամածքդ
⊥ Երեմ. Բ. 10.
⊦ Գթագ. Ե. 18. Սաղ. ՁԳ. 7.
⊏ Երեմ. Խզ. 9. Գլ. Լ. 5. Լը. 5.
‡ Կամ՝ քաջամարտիկները
⊩ Հմր 3.
⊹ Ծնն. Ժ. 4. Բ Մն. Ի. 36.
⊦ Ծնն. Ժ. 2.
⊔ Յայտ. ԺԸ. 13.
⊦ Ծնն. Ժ. 3. Գլ. ԼԸ. 6.
⊹ Ծնն. Ժ. 7.

Ն. Ք. Դ. Ք. 588

{ Դատ. ԺԱ. 33.
⊏ Գթագ. Ե. 9. 11. Եզր. Գ. 7. Գործ. ԺԲ. 20.
} Երեմ. Ը. 22.
| Կամ՝ Եւ Դան
⊤ Ծնն. ԻԵ. 3.
⊥ Ծնն. ԻԵ. 13. Ես. Կ. 7.
⊹ Ծնն. Ժ. 7. Գթագ. Ժ. 1. 2. Սաղ. ՀԲ. 10. 15. Ես. Կ. 6.
⊹ Ծնն. ԺԱ. 31. Դթագ. ԺԹ. 12.
§ Կամ՝ Քաղանէ.
⊤ Ծնն. ԻԵ. 3.
⊥ Սաղ. ԽԸ. 7. Ես. Բ. 16. Իգ. 14.
– Հմր 4.
⊥ Սաղ. ԽԸ. 7.
⊤ Առակ. ԺԱ. 4. Հմր 34. Տես Յայտ. ԺԸ. 9. 11.

Ն. Ք. Գ.Բ.
588

որը ծովուն մէջտեղը պիտի իյնան ։
28 Քու նաւավարներուդ աղաղակին
ձայնէն՝ հարուարձանները պիտի
29 սարսին ։ Եւ ամէն թի քաշող
նաւաստիները, ամէն ծովու նաւավարները՝ իրենց նաւերէն պիտի իջնեն,
ու ցամաքը պիտի կայնին ։
30 Եւ իրենց ձայնը քու վրայովդ լսել
պիտի տան, ու դառնապէս պիտի
աղաղակեն, և իրենց գլուխներուն
վրայ հող պիտի ցանեն, ու
31 հմոխիրի մէջ պիտի թաւալին ։ Ու
քեզի համար՝ մազերնին պիտի
փետեն, և քուրձ պիտի հագնին ։
ու քեզի համար՝ սրտի ցաւով ու
32 դառն ողբով պիտի լան ։ Եւ իրենց
սուգին մէջը՝ քեզի համար ողբալու
ողբ պիտի վերցընեն, ու քու
վրադ ողբան ըսելով ։ Ո՞վ քաղաք
կար Տիւրոսի նման, որ ծովուն
33 մէջը բնաջինջ եղաւ ։ Քանի որ
քու վաճառներդ ծովէն կ'ելլէր,
շատ ազգեր կը կշտացընէիր, շատ
ապրանքներովդ ու առուտուրներովդ երկրի թագաւորները կը
34 հարստացընէիր ։ Ջուրերուն խորութեանը մէջ ծովերէն կոտրուած
ատենդ՝ քու վաճառականութիւնդ, ու բոլոր բազմութիւնդ
35 քու մէջդ ինկան ։ Կղզիներուն
բոլոր բնակիչները քու վրայովդ
ապշեցան. ու անոնց թագաւորները խիստ զարհուրեցան. իրենց
36 երեսները դեղնեցան ։ Ազգերուն
մէջ վաճառականները քու վրադ
սուլեցին. դուն սոսկումի [illegible]
եղար, և յաւիտեան ոչնչացար ։

Գլ. իզ. 15. 18.
Յայտ. ժը. 17, 18.
Յոբ. բ. 12. Յայտ. ժը. 19.
Եսթ. դ. 1. 3. Երեմ. զ. 26.
Երեմ. ժզ. 6. խէ. 5. Միք. ա. 16.
Գլ. իզ. 17. Հմր 2.
Յայտ. ժը. 18.
Յայտ. ժը. 19.
Գլ. իզ. 19.
Հմր 27.
Գլ. իզ. 15. 16.
Երեմ. ժը. 16.
Գլ. իզ. 21.

ԳԼ. ԻԸ

1 Աստուծոյ դատաստանը Տիւրոսի իշխանին վրայ, անոր ամբարիշտ հպարտութեանը համար ։ 11 Մարգարէն կ'ողբայ՝ անոր մեծ փառաւորութեանը վրայ՝ որ մեղքով ապականեր էր ։ 20 Սիդոնին դատաստանը ։ 24 Իսրայէլին գերեդարձութիւնը ։

1 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ը-
2 սելով. Որդի մարդոյ՝ Տիւրոսի
իշխանին ըսէ՝ թէ՝ Տէր Եհովան
այսպէս կ'ըսէ. Որովհետեւ քու
սիրտդ հպարտացաւ, ու ըսիր
թէ՝ Ես աստուած մըն եմ. ես
ծովուն մէջտեղը Աստուծոյ աթոռը կը նստիմ. սակայն դուն
մարդ ես, ու չէ՝ թէ Աստուած.
թէև քու սիրտդ՝ Աստուծոյ սրտին
3 տեղը դրիր. Ահա դուն Դանիէլէն
իմաստուն ես. բնաւ մէկ գաղտնիք
4 մը քեզմէ չպահուեցաւ. Քու իմաստութեամբդ ու հանճարովդ
քեզի հարստութիւն ստացար, և
գանձերուդ մէջը ոսկի ու արծաթ
5 ժողվեցիր ։ Շատ իմաստութեամբդ — վաճառականութեամբդ քու հարստութիւնդ
շատցուցիր. և քու հարստութեանդ պատճառովը սիրտդ հպարտացաւ ։

Հմր 9.
Գլ. իէ. 3. 4.
Ես. լա. 3.
Զաք. թ. 2.
Սաղ. կբ. 10. Զաք. թ. 3.

6 Անոր համար Տէր Եհովան այսպէս
կ'ըսէ. Որովհետեւ դուն քու սիրտդ
7 Աստուծոյ սրտին տեղը դրիր, Անոր համար ահա ես քու վրադ օտարներ՝ ազգաց բռնաւորները
պիտի բերեմ. և անոնք քու իմաստութեանդ գեղեցկութեանը վրայ
սուրերնին պիտի քաշեն, ու քու
վայելչութիւնդ պիտի ապականեն ։
8 Քեզ գուբը պիտի իջեցընեն. ու
ծովուն մէջտեղը վիրաւորներուն
9 մահուամբը պիտի մեռնիս ։ Միթէ
քեզ սպաննողներուն առջեւ պիտի կրնաս ըսել թէ, Ես Աստուած
եմ. դուն՝ քեզ մեռցընողներուն
ձեռացը մէջ մարդ պիտի ըլլաս, ու
10 չէ՝ թէ Աստուած ։ Օտարաց ձեռքովը՝ անթլփատներուն մահուամբը պիտի մեռնիս. քանզի ես խօսեցայ՝ կ'ըսէ Տէր Եհովան ։
11 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝
12 ըսելով. Որդի մարդոյ՝ Տիւրոսի
թագաւորին վրայով ողբ ըրէ, ու
անոր ըսէ. Տէր Եհովան այսպէս
կ'ըսէ. Դուն որ կատարելութեան կնիքն ես, իմաստութեամբ լեցուած, ու գեղեցկու-
13 թեան մէջ կատարեալ ես, Դուն
Աստուծոյ դրախտին՝ Եդեմին մէջն
էիր. քու ծածկոցդ ամէն պատուական քարերն էին. սարդիոն,
տպազիոն ու ադամանդ, ոսկեքար, եղնգնաքար և յասպիս,
շափիւղայ, կարկեհան և զմրուխտ,
ու ոսկի. քու թմբուկներուդ
ու սրինգներուդ գործը՝ քու
ստեղծուած օրդ քեզի պատրաս-
14 տուեցաւ ։ Դուն տարածուած ու
ծածկող քերովբէ մըն էիր. ու ես
քեզ դրի. և դուն Աստուծոյ
սուրբ լեռանը վրայ էիր. դուն
հրեղէն քարերուն մէջ տեղուանքը
15 կը շրջէիր ։ Դուն քու ճամբաներուդ մէջը կատարեալ էիր. քու
ստեղծուած օրէդ մինչև ան օրը՝
որ քու վրադ անօրէնութիւն գըտ-
16 նուեցաւ ։ Քու առուտուրիդ շատութեանը համար քու մէջդ զըրկանքով լեցուցին. ու մեղք գործեցիր. ես ալ քեզ Աստուծոյ
լեռնէն իբրև պիղծ վար նետեցի, և
քեզ՝ ով ծածկող քերովբէ, հրեղէն քարերուն մէջէն բնաջինջ
17 ըրի ։ Քու գեղեցկութեանդ համար սիրտդ հպարտացաւ. քու
վայելչութեանդ պատճառաւը քու
իմաստութիւնդ աւրեցիր. ես ալ
քեզ գետինը նետեցի. քեզ թագաւորներուն առջեւը դրի տեսա-

Ն. Ք. Գ.Բ.
588

Գլ. լ. 11. լա. 12. լբ. 12.
Հմր 2.
Գլ. լա. 18. լբ. 19. 21. 25. 27.
Գլ. իզ. 2.
Գլ. իզ. 3. Հմր 3.
Գլ. լա. 8. 9.
Գլ. իզ. 13.
Կամ՝ օծուած
Տե՛ս Ել. իթ. 20. Հմր 16.
Գլ. ի. 40.
Հմր 14.
Հմր 2. 5.

Ն. Ք. Գ. Բ.
588

18 րան ըլլալու համար ։ Քու խար-
դախ վաճառականութեամբդ ըրած
շատ անօրէնութիւններովդ քու
սրբութիւններդ պղծեցիր . ես ալ
քու մէջէդ կրակ հանեցի . անիկայ
քեզ կերաւ . ու ամէն քեզ տես-
նողներուն աչքին առջեւ՝ քեզ
19 գետնի վրայ մոխիր ըրի ։ Ազգե-
րուն մէջ ամէն քեզ ճանչցողները
քու վրայովդ ապշեցան . [Ձ]Դուն
սոսկումի առարկայ եղար , ու յա-
ւիտեան ոչնչացար ։
20 Ու Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝
21 ըսելով . Որդի մարդոյ՝ [Ղ]երեսդ
[Ճ]Սիդոնին դարձուր , ու անոր
վրայով մարգարէութիւն ըրէ ,
22 Ու ըսէ . Տէր Եհովան այսպէս
կ'ըսէ . [Մ]Ահա ես քեզի դէմ եմ՝
ով Սիդոն , և քու մէջդ պիտի փա-
ռաւորուիմ . ու երբոր անոր մէջը
դատաստաններ ընեմ , ու [Յ]անոր
մէջը սուրբ սեպուիմ , [Ն]պիտի
23 գիտնան թէ ես եմ Տէրը ։ [Շ]Վասն
զի անոր մէջը՝ ժանտախտ , ու
անոր փողոցներուն մէջը՝ արիւն
պիտի խրկեմ . և չուրջանակի ա-
նոր վրայ եղող սրովը՝ անոր մէջը
վիրաւորներ պիտի իյնան . ու
պիտի գիտնան թէ ես եմ Տէրը ։
24 Ու [Ո]Իսրայէլի տանը մէյմըն ալ
խայթող տատասկ ու ցաւցընող
փուշ պիտի չըլլայ՝ իրենց բոլոր-
տիքը եղող զիրենք ամէն նախա-
տողներէն . ու պիտի գիտնան թէ
ես եմ Տէր Եհովան ։
25 Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ .
Երբոր [Չ]Իսրայէլի տունը ժողվեմ
ան ժողովուրդներէն՝ որոնց մէջը
որ ցրուած են . ան ատենը անոնց
մէջը՝ ազգաց աչքերուն առջեւ
[Պ]սուրբ պիտի սեպուիմ . ու ա-
նոնք պիտի բնակին իրենց երկրին
մէջ , որն որ ես իմ Յակոբ ծառա-
26 յիս տուի ։ Ու անոր մէջը [Ջ]ա-
պահովութեամբ պիտի բնակին ,
ու [Ռ]տուներ պիտի շինեն , և [Ս]այ-
գիներ պիտի տնկեն . ու երբոր
դատաստաններ 'ի գործ դնեմ ա-
մէն անոնց բոլորտիքը եղողներուն
վրայ՝ որ զանոնք նախատեցին ,
անոնք ապահովութեամբ պիտի
բնակին , ու պիտի գիտնան թէ ես
եմ իրենց Տէր Աստուածը ։

[Ձ] Գլ. իզ. 21. իէ. 36.
[Ղ] Գլ. զ. 2. իե. 2. իթ. 2.
[Ճ] Ես. իգ. 4. 12. Երեմ. իե. 22. իէ. 3. Գլ. լբ. 30.
[Մ] Ել. ժդ. 4. 17. Գլ. լթ. 13.
[Յ] Գլ. ի. 41. լզ. 23. Հմր 25.
[Ն] Սաղ. թ. 16.
[Շ] Գլ. լը. 22.
[Ո] Թւոց. լգ. 55. Յես. իգ. 13.
[Չ] Ես. ժա. 12. Գլ. ժա. 17. ի. 41. լդ. 13. լէ. 21.
[Պ] Հմր 22.
[Ջ] Երեմ. իգ. 6. Գլ. լդ. 28.
[Ռ] Ես. կե. 21. Ամով. թ. 14.
[Ս] Երեմ. լա. 5.

ԳԼ. ԻԹ

1 Փարաւոնին վրայ հանելու դատաստանը՝ Իսրայէլին դէմ ըրած անհաւատարմութեանը համար ։ 8 Եգիպտոսի ամայութիւնը . 13 քառասուն տարիէն ետքը անոր վերականգնումը ։ 17 Եգիպտոս իբրև վարձք կը տրուի Նաբուգոդոնոսորին ։ 21 Իսրայէլին խոստացուած երջանիկ վիճակը ։

589

1 Տասներորդ տարին՝ տասներորդ
ամսուն երկոտասաներորդ օրը՝
Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսե-
2 լով . Որդի մարդոյ՝ [Վ]երեսդ Ե-
գիպտոսի Փարաւոն թագաւորին
դարձուր , ու անոր դէմ , ու [Տ]բո-
լոր Եգիպտոսին դէմ մարգարէու-
3 թիւն ըրէ , խօսէ , ու ըսէ . Տէր
Եհովան այսպէս կ'ըսէ . [Ր]Ահա
ես քեզի դէմ եմ՝ ով Եգիպտոսի
Փարաւոն թագաւոր՝ քու գետե-
րուդ մէջը պառկող մեծ [Ց]վիշապ ,
[Ւ]որ կ'ըսես թէ՝ իմ գետս իմս է ,
ու զանիկայ ես ինծի համար շինեցի ։
4 Բայց [Փ]ես քու կզակներուդ կար-
թեր պիտի անցընեմ , և քու
գետերուդ ձուկերը՝ քու թեփե-
րուդ պիտի փակցընեմ , ու քեզ
գետերուդ մէջէն պիտի հանեմ .
ու գետերուդ բոլոր ձուկերը քու
5 թեփերուդ պիտի փակչին ։ Ու
քեզ՝ ու գետերուդ բոլոր ձուկերը
անապատը պիտի նետեմ . դուն
դաշտի երեսին վրայ պիտի իյնաս ,
[Ք]պիտի չժողվուիս , և չամփո-
փուիս . [Օ]քեզ երկրի գազաններուն ,
ու երկինքի թռչուններուն կերա-
6 կուր տուի ։ Ու Եգիպտոսի բոլոր
բնակիչները պիտի գիտնան թէ ես
եմ Տէրը . վասն զի Իսրայէլի տա-
7 նը [Բ]եղէգէ ցուպ եղան ։ [Գ]Երբոր
անոնք քեզ ձեռքով բռնեցին ,
դուն կոտրեցար , ու անոնց բոլոր
[Դ]բազուկը ճեղքեցիր . ու երբոր
քեզի կռթնեցան , փշրուեցար , ու
անոնց բոլոր մէջքը դողացուցիր ։
8 Անոր համար Տէր Եհովան այս-
պէս կ'ըսէ . ահա ես քու վրադ
[Ե]սուր պիտի բերեմ , և մարդը ու
անասունը քեզմէ պիտի կոտրեմ ։
9 Ու Եգիպտոսի երկիրը՝ աւերակ ու
անապատ պիտի ըլլայ . ու պիտի
գիտնան թէ ես եմ Տէրը . որով-
հետև անիկայ ըսաւ . Գետը իմս
10 է , ու զանիկայ ես շինեցի ։ Անոր
համար ահա ես քեզի և քու գետե-
րուդ դէմ եմ . ու Եգիպտոսի եր-
կիրը՝ [Զ]Մագդողէն մինչև Սուհէնը ,
ու մինչև Եթէովպացւոց սահմանը՝
[Է]աւերակ — անշէն անապատ պիտի
11 ընեմ . [Ը]Անկէ մարդու ոտք պիտի
չանցնի , ոչ ալ անասունի ոտք
անկէ պիտի անցնի . և քառասուն
12 տարի անբնակ պիտի մնայ ։ [Թ]Ու
Եգիպտոսի երկիրը՝ ամայացած եր-
կիրներու մէջ ամայի պիտի ընեմ ,
և անոր քաղաքները աւրուած քա-
ղաքներու մէջ՝ քառասուն տարի ա-
մայի պիտի մնան , ու Եգիպտացի-
ները ազգերուն մէջ պիտի ցրուեմ ,
ու զանոնք երկիրներուն մէջ ցի-
րուցան պիտի ընեմ ։
13 Սակայն Տէր Եհովան այսպէս
կ'ըսէ . [Ժ]Քառասուն տարիէն ետքը
Եգիպտացիները պիտի ժողվեմ ան

Ն. Ք. Գ. Բ.
589

[Վ] Գլ. իը. 21.
[Տ] Ես. ժթ. 1. Երեմ. իե. 19. խզ. 2. 25.
[Ր] Երեմ. խդ. 30. Գլ. իը. 22. Հմր 10.
[Ց] Սաղ. հդ. 13. 14. Ես. իէ. 1. ծա. 9. Գլ. լբ. 2.
[Ւ] Տես Գլ. իը. 2.
[Փ] Ես. լէ. 29. Գլ. լը. 4.
[Ք] Երեմ. ը. 2. ժզ. 4. իե. 33.
[Օ] Երեմ. է. 33. լդ. 20.
[Բ] Դ Թագ. ժը. 21. Ես. լզ. 6.
[Գ] Երեմ. լէ. 5. 7. 11. Գլ. ժէ. 17.
[Դ] [illegible]
[Ե] Գլ. ժդ. 17. լբ. 11. 12. 13.
[Զ] Ել. ժդ. 2. Երեմ. խդ. 1. Գլ. լ. 6.
[Է] Գլ. լ. 12.
[Ը] Գլ. լբ. 13.
[Թ] Գլ. լ. 7. 26.
[Ժ] Ես. ժթ. 23. Երեմ. խզ. 26.

Ն. Ք. Ք.
589

ազգերէն՝ որոնց մէջը որ ցրուեցան ։
14 Ու Եգիպտացւոց գերութիւնը ետ
պիտի դարձընեմ, և զանոնք Պա-
թուրեսի երկիրը՝ իրենց հայրենի
երկիրը պիտի դարձընեմ. ու հոն
յ Գլ. ԺԷ. 6. 14.
յ ցած թագաւորութիւն մը պիտի
15 ըլլան ։ Թագաւորութիւններուն
խիստ ցածը պիտի ըլլայ, ու մէյմըն
ալ ազգերուն վրայ պիտի չբարձ-
րանայ. վասն զի զանոնք պիտի
պզտիկցընեմ, որ ազգերուն վրայ
16 չտիրեն ։ Եւ անոնք մէյմըն ալ
ն Եսա. Լ. 2. 3. ԼԱ. 4. 6.
ն Իսրայէլի տանը ապաւինութիւն
պիտի չըլլան, որ իրենց ետևէն եր-
թալնուն անօրէնութիւնը յիշուի.
ու պիտի գիտնան թէ ես եմ Տէր
Եհովան ։

572
17 Ու եղաւ որ քսանըեօթներորդ
տարին՝ առաջին ամսուն առաջին
օրը՝ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսե-
շ Երեմ. ԻԷ. 6. Գլ. ԻԶ. 7. 8.
18 լով. Որդի մարդոյ՝ շ Բաբելոնի
Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը՝ իր
զօրքը մեծ ծառայութեան գործա-
ծեց Տիւրոսի դէմ. ամէն գլուխ
կնտացաւ, ու ամէն ուսին մորթը
ելաւ. սակայն իրեն ու իր զօրքին
մէկ հատուցում մը չեղաւ Տիւրո-
սէն՝ ան ծառայութեանը համար
19 որ անոր դէմ բրաւ ։ Անոր համար
Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. ահա
ես Եգիպտոսի երկիրը Բաբելոնի
Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին պի-
տի տամ. ու անոր բազմութիւնը
պիտի առնէ, և անոր կողոպուտը
պիտի կողոպտէ, ու անոր աւարը
պիտի յափշտակէ. և ասիկայ անոր
զօրքին վարձք մը պիտի ըլլայ ։
ո Տես Երեմ. ԻԵ. 9.
20 ո Հոն բրած գործքին համար՝ Ե-
գիպտոսի երկիրը անոր տուի. վասն
զի ինծի համար աշխատեցան՝ կ՚ը-
չ Սաղ. ՃԼԲ. 17.
21 սէ Տէր Եհովան ։ Ան օրը չ Իսրա-
յէլի տանը եղջիւրը պիտի բուսցը-
պ Գլ. ԻԴ. 27.
նեմ. ու անոնց մէջը քեզի պ բերնի
բացութիւն պիտի տամ. ու պիտի
գիտնան թէ ես եմ Տէրը ։

ԳԼ. Լ.

1 Եգիպտոսին ու անոր օգնականներուն կործանումը ։ 20 Բաբելոնին բազուկը պիտի զօրանայ՝ որ Եգիպտոսին բազուկը կոտրէ ։

572
1 Դարձեալ Տէրոջը խօսքը ինծի ե-
2 ղաւ՝ ըսելով. Որդի մարդոյ՝
մարգարէութիւն ըրէ, ու ըսէ.
ա Եսա. ԺԳ. 6.
Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. ա Ող-
բացէ՛ք, վա՜յ ըսէ՛ք. Աւա՜ղ այն
բ Գլ. Է. 7. 12. Յովել. Բ. 1. Սոփ. Ա. 7.
3 օր. Վասն զի բ օրը մօտ է. Տէրոջը
օրը մօտ է. ամպոտ օր է.
ազգերուն ժամանակը պիտի ըլլայ ։
4 Ու Եգիպտոսի վրայ սուր պիտի
գայ, ու Եթովպիայի մէջ սաստիկ
խռովութիւն պիտի ըլլայ, երբոր
Եգիպտոսին մէջը վիրաւորներ իյ-
գ Գլ. ԻԹ. 19.
նան. և գ անոր բազմութիւնը պի-
տի առնեն. ու դ անոր հիմերը պիտի

Ն. Ք. Ք.
572

դ Երեմ. Ծ. 15.
5 կործանին ։ Եթովպացիք, ե Փու-
դացիք, և Ղուդացիք, ու զ բոլոր
ե Գլ. ԻԷ. 10.
խառնիճաղանճ ժողովուրդը, և
զ Երեմ. ԻԵ. 20. 24.
է Քուբացիք, և ուխտի երկրին որ-
է Կամ՝ Նուբիացիք.
դիքը անոնց հետ մէկտեղ սրով
6 պիտի իյնան ։ Տէրը այսպէս կ՚ը-
սէ. Եգիպտոսի օգնականներն ալ
ը Գլ. ԻԹ. 10.
պիտի իյնան. ու անոր զօրութեա-
նը հպարտութիւնը պիտի խոնար-
հի. ը Մագդողէն մինչև Սուհէնը
սրով պիտի իյնան անոր մէջ՝ կ՚ը-
թ Գլ. ԻԹ. 12.
7 սէ Տէր Եհովան. թ Ու ամայացած
երկիրներու մէջ ամայի պիտի ըլ-
լան. և անոր քաղաքները՝ կործա-
նուած քաղաքներու մէջ պիտի ըլ-
8 լան ։ Ու երբոր Եգիպտոսի մէջ
կրակ ձգեմ, ու անոր բոլոր օգնա-
կանները կոտրին, պիտի գիտնան
ժ Եսա. ԺԸ. 1. 2.
9 թէ ես եմ Տէրը ։ Ան օրը ժ իմ
առջևէս նաւերով դեսպաններ պի-
տի ելլեն, որ ապահովութեան մէջ
եղող Եթովպացիները վախցընեն.
և անոնց վրայ սաստիկ խռովու-
թիւն պիտի ըլլայ Եգիպտոսի օ-
րուանը պէս. վասն զի ահա կու
գայ ։
ի Գլ. ԻԹ. 19.
10 Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. ի Ե-
գիպտոսի բազմութիւնն ալ՝ Բա-
բելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագա-
ւորին ձեռքովը ընաջինջ պիտի ը-
11 նեմ ։ Անիկայ ու անոր հետ իր
լ Գլ. ԻԸ. 7.
ժողովուրդը՝ լ ազգերուն բռնաւոր-
ները՝ երկիրը աւերելու պիտի բե-
րուին. անոնք իրենց սուրերը Ե-
գիպտոսի վրայ պիտի քաշեն, ու
երկիրը սպաննուածներով պիտի
խ Եսա. ԺԹ. 5. 6.
12 լեցընեն ։ Եւ խ ես գետերը պիտի
ծ Եսա. ԺԹ. 4.
ցամքեցընեմ, ծ ու երկիրը չարե-
րուն ձեռքը պիտի ծախեմ. ու
երկիրը, և բոլոր անոր մէջը եղածը
օտարներուն ձեռքովը պիտի կոր-
սնցընեմ. ես Տէրս խօսեցայ ։
13 Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ.
կ Եսա. ԺԹ. 1. Երեմ. ԽԳ. 12. ԽԶ. 25. Զաք. ԺԳ. 2.
կ Կուռքերն ալ ընաջինջ պիտի ը-
նեմ, ու Մեմփիսէն չաստուածները
պիտի ոչնչացընեմ. հ Ու մէյմըն ալ
Եգիպտոսի երկրէն իշխան պիտի
հ Զաք. Ժ. 11.
չըլլայ. ձ Ու Եգիպտոսի երկրին մէ-
ձ Եսա. ԺԹ. 16.
14 ջը վախ պիտի դնեմ ։ ղ Եւ Պա-
ղ Գլ. ԻԹ. 14.
թուրէսը աւերակ պիտի ընեմ, ու
ճ Ցայանիսը կրակի պիտի տամ,
ճ Սաղ. ՀԸ. 12. 43.
մ ու Նովի մէջ դատաստաններ ՚ի
15 գործ պիտի դնեմ ։ Եւ Եգիպտոսին
ամրութիւնը եղող Սինի վրայ իմ
մ Նաւ. Գ. 8. 9. 10.
սրտմտութիւնս պիտի թափեմ, ու
յ Նովին բազմութիւնը պիտի կոտ-
յ Երեմ. ԽԶ. 25.
16 րեմ ։ Ու ն Եգիպտոսի մէջ կրակ
ն Հմր. 8.
պիտի ձգեմ. Սինը սաստիկ պիտի
տագնապի, ու Նովի [illegible] խր-
ամատութիւն պիտի ըլլայ. և
Մեմփիսին ցորեկով [illegible] [illegible]
17 թշնամիները ։ Աւենի քաղաքին,

Ն. Ք. գԲ. 572

ու Բուբաստին կորիճները սրով պիտի իյնան . ու անոնց բնակիչները
18 գերութեան պիտի երթան ։ Նաեւ ն Տափնասի մէջ ցորեկը խաւար պիտի ըլլայ , երբոր հոն Եգիպտոսի լուծերը կոտրեմ . ու հոն անոր զօրութեանը հպարտութիւնը պիտի ոչնչանայ . զանիկայ ամպ պիտի ծածկէ . եւ անոր աղջիկները գերու-
19 թեան պիտի երթան ։ Այսպէս Եգիպտոսի մէջ դատաստաններ 'ի գործ պիտի դնեմ . ու պիտի գիտնան թէ ես եմ Տէրը ։

ն Երեմ. բ. 16 ։

588

20 Ու եղաւ որ մետասաներորդ տարին՝ առաջին [illegible]՝ ամսուն եօթնին՝ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ը-
21 սելով . Որդի մարդոյ՝ Եգիպտոսի Փարաւոն թագաւորին շ բազուկը կոտրեցի . եւ ահա ո անիկայ պիտի չփաթթուի , ոչ ալ անոր վրայ դեղեր ու կապեր դնելով՝ զանիկայ պիտի պատեն , որ զօրանայ սուր
22 բռնելու ։ Անոր համար Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ . Ահա ես Եգիպտոսի Փարաւոն թագաւորին դէմ եմ , ու չ անոր բազուկները պիտի կոտրեմ , թէ զօրաւորը , եւ թէ կոտրածը . եւ սուրը անոր ձեռ-
23 քէն վար ձգել պիտի տամ ։ պ Ու Եգիպտացիները ազգերուն մէջ պիտի ցրուեմ , եւ զանոնք երկիրներուն մէջ ցիրուցան պիտի ընեմ ։
24 Ու Բաբելոնի թագաւորին բազուկները պիտի զօրացնեմ , եւ իմ սուրս անոր ձեռքը պիտի տամ . իսկ Փարաւոնի բազուկները պիտի կոտրեմ . ու անիկայ անոր առջեւ 'ի մահ վիրաւորուածին հե-
25 ծութեամբը պիտի հեծէ ։ Այսպէս Բաբելոնի թագաւորին բազուկները պիտի զօրացնեմ . ու Փարաւոնին բազուկները պիտի իյնան . ջ Ու երբոր իմ սուրս Բաբելոնի թագաւորին ձեռքը տամ . եւ ան ալ զանիկայ Եգիպտոսի երկրին վրայ երկնցընէ , պիտի
26 գիտնան թէ ես եմ Տէրը ։ ռ Ու Եգիպտացիները ազգերուն մէջ պիտի ցրուեմ , եւ զանոնք երկիրներուն մէջ ցիրուցան պիտի ընեմ . ու պիտի գիտնան թէ ես եմ Տէրը ։

շ Երեմ. խը. 25 ։
ո Երեմ. խզ. 11 ։
չ Սաղ. լէ. 17 ։
պ Հմր 26 ։ Գլ. իթ. 12 ։
ջ Սաղ. թ. 16 ։
ռ Հմր 23 ։ Գլ. իթ. 12 ։

ԳԼ. ԼԱ

1 Մարգարէն իր խօսքը Փարաւոնին ուղղելով՝ 3 կը ստորագրէ անոր՝ Ասորեստանի փառքը , 10 եւ անոր կործանումը իր հպարտութեանը համար . 18 եւ նոյն կործանումը կը սպառնայ Եգիպտոսին ալ ։

1 Ու եղաւ որ մետասաներորդ տարին երրորդ [illegible]՝ ամսուն առաջին օրը՝ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսե-
2 լով . Որդի մարդոյ՝ Եգիպտոսի Փարաւոն թագաւորին , ու անոր բազմութեանը ըսէ . ս Դուն քու մեծութեամբդ որո՞ւ կը նմանիս ։
3 վ Ահա Ասորեստանցին Լիբանանի մէջ եղող եղեւնի մը [illegible] էր . անոր ոստերը գեղեցիկ , ու տերեւախիտ շառաւիղները հովանաւոր էին , ու հասակը բարձր էր . եւ անոր գլուխը *խիտ ճիւղերու* մէջ էր ։
4 տ Ջուրերը զանիկայ մեծցուցին . անդունդները զանիկայ բարձրացուցին . իրենց գետերը անոր տնկուած տեղին բոլորտիքը կը պտըտէին , ու իրենց վտակները դաշտին
5 բոլոր ծառերուն կը խրկէին ։ Ասոր պատճառով ր անոր հասակը դաշտին բոլոր ծառերէն բարձր եղաւ . ու տարածուելով՝ ջուրերուն շատութենէն անոր ոստերը շատցան ,
6 եւ շառաւիղները երկնցան ։ Անոր ոստերուն վրայ՝ ց երկինքի բոլոր թռչունները բոյն կը շինէին , ու շառաւիղներուն տակը դաշտի բոլոր գազանները կը ծնանէին , եւ անոր հովանիին տակը բոլոր մեծ ազ-
7 գերը կը բնակէին ։ Ու իր մեծութեամբը , ու իր ոստերուն երկայնութեամբը գեղեցիկ էր . վասն զի անոր արմատը շատ ջուրերու քով
8 էր ։ ւ Աստուծոյ դրախտին եղեւինները զանիկայ չէին ծածկեր . մայր ծառերը անոր ոստերուն չէին նմաններ , ու սօսիները անոր շառաւիղներուն պէս չէին . Աստուծոյ դրախտին մէջ ընաւ մէկ ծառ մը գեղեցկութեան կողմանէ անոր նը-
9 ման չէր ։ Զանիկայ՝ իր ոստերուն շատութիւնովը գեղեցիկ ըրեր էի . ու Աստուծոյ դրախտին մէջ եղող Եդեմի բոլոր ծառերը անոր կը նախանձէին ։

10 Անոր համար Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ . Որովհետեւ հասակով փ բարձրացաւ , ու գլուխը խիտ ճիւղերուն մէջը վերցուց , եւ ք իր սիրտը իր բարձրութեամբը հպարտացաւ ,
11 Ես ալ զանիկայ ազգերուն զօրաւորին ձեռքը տուի , որ անշուշտ անոր հատուցում պիտի ընէ . զանիկայ իր չարութեանը համար քշեցի ։
12 Ու օտարները՝ օ ազգերուն բռնաւորները զանիկայ կտրեցին , եւ զանիկայ թողուցին . ֆ անոր ոստերը լեռներու վրայ՝ ու ամէն հովիտներու մէջ ինկան , եւ անոր շառաւիղները՝ երկրին ամէն ձորերուն մէջ կոտրեցան . ու երկրիս ամէն ժողովուրդները՝ անոր հովանիէն ի-
13 ջան , ու զանիկայ թողուցին ։ ա Անոր ինկած [illegible] վրայ՝ երկինքի բոլոր թռչունները պիտի բնակին , եւ անոր շառաւիղներուն վրայ՝ դաշտի բոլոր գազանները պիտի ըլլան ։
14 Որպէս զի ջրաւոր ծառերը՝ ընաւ

Ն. Ք. գԲ. 588

ս Հմր 18 ։
վ Դան. դ. 10 ։
* Կամ՝ ամպերու ։
տ Տես Երեմ. ծա. 36 ։
ր Դան. դ. 11 ։
ց Գլ. ժէ. 23 ։ Դան. դ. 12 ։
ւ Ծն. բ. 8 ։ ժգ. 10 ։ Գլ. իը. 13 ։
փ Եբր. բարձրացար ։
ք Դան. ե. 20 ։
օ Գլ. իը. 7 ։
ֆ Գլ. լբ. 5 ։ լե. 8 ։
ա Ես. ժը. 6 ։ Գլ. լբ. 4 ։

Ն. Ք. Գ. Բ.
588

իրենց հասակին վրայ չհպարտանան,
և իրենց գլուխը խիտ ճիւղերուն
մէջը չվերցընեն, ու բոլոր ջրով *ոռոգուածները
անոնց հպարտութեանը համար անոնց չյարին".
վասն զի ամէնը [ի]գետնի տակերը
և մահուան ձեռքը տրուած են գուբը
իջնող մարդոց որդիներուն մէջ։
15 Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. Գերեզմանը
իջած օրը՝ սուգ բռնել
տուի. անոր համար անդունդը
ծածկեցի, ու անոր գետերը արգիլեցի.
և շատ ջուրեր արգիլուեցան.
ու անոր համար Լիբանանին սուգ
հագցուցի. և անոր համար դաշտի
16 բոլոր ծառերը թառամեցան։ Երբոր
[խ]զանիկայ գուբը իջնողներուն
հետ գերեզմանը իջեցուցի, [ծ]անոր
կործանմանը ձայնէն ազգերը դողացուցի.
ու [կ]Եդեմին բոլոր ծառերը՝
Լիբանանին ընտիր ու գեղեցիկ
ծառերը՝ ամէն ջրով ոռոգուածները՝
[հ]գետնին տակերը մխիթարուեցան։
17 Անոնք ալ անոր հետ՝
սրով սպաննուածներուն քովը՝ գերեզմանը
իջան. ու նաև անոր բազուկը
եղողները, որ [ձ]անոր հովանիին
տակը՝ ազգերուն մէջ կը նստէին։

18 [ղ]Դուն սանկ փառքով ու մեծութեամբ
որո՞ւ կը նմանիս Եդեմի
ծառերուն մէջը. դուն Եդեմի ծառերուն
հետ գետնին տակը պիտի
նետուիս, — [ճ]սրով սպաննուածներուն
հետ անթլփատներուն մէջը
պիտի պառկիս։ Փարաւոնը, ու
անոր բոլոր բազմութիւնը այսպէս
պիտի ըլլայ, կ'ըսէ Տէր Եհովան։

* Կամ՝ ստուգուած անոնց կաղնիները իրենց հպարտութեանը մէջ հաստատ չկենան.

[ի] Գլ. ԼԲ. 18.
[լ] Սաղ. ՁԲ. 7.
[խ] Ես. ԺԴ. 15.
[ծ] Գլ. ԻԶ. 15.
[կ] Ես. ԺԴ. 8.
[հ] Գլ. ԼԲ. 31.
[ձ] Ողբ. Դ. 20.
[ղ] Հմր 2. Գլ. ԼԲ. 19.
[ճ] Գլ. ԻԸ. 10. ԼԲ. 19. 21. 24. ԵՒՆ.

ԳԼ. ԼԲ

1 Մարգարէն կ'ողբայ Եգիպտոսի սոսկալի կործանմանը վրայ. 11 կը նախաձայնէ թէ Բաբելոնի սուրը պիտի կործանէ զանիկայ. 17 որ բոլոր անթլփատ ազգերուն մէջէն դժոխքը պիտի իջնէ։

587

1 Ու եղաւ որ երկոտասաներորդ
տարին՝ երկոտասաներորդ ամիսը՝
ամսուն առաջին օրը՝ Տէրոջը խօսքը
2 ինծի եղաւ՝ ըսելով. Որդի՛ մարդոյ՝
Եգիպտոսի Փարաւոն թագաւորին
վրայ [ա]ողբ ըրէ, ու անոր
ըսէ. [բ]Դուն ազգաց մէջ առիւծի
կը նմանիս, [գ]և ծովերու
մէջ վիշապի պէս ես. դուն գետերուդ
վրայ կը յարձակիս, ու ոտքերովդ
ջուրերը կը խառնես, և
3 [դ]անոնց գետերը կը պղտորես։ Տէր
Եհովան այսպէս կ'ըսէ. Ես շատ
ազգերու ժողովուրդով՝ [ե]իմ ցանցս
քու վրադ պիտի տարածեմ. և
քեզ իմ ուռկանովս պիտի հանեն։
4 [զ]Ու քեզ գետինը պիտի նետեմ, և
քեզ դաշտի երեսին վրայ պիտի

[ա] Գլ. ԻԷ. 2. Հմր 16.
[բ] Գլ. ԺԹ. 3. 6. ԼԸ. 13.
[գ] Գլ. ԻԹ. 3.
[դ] Գլ. ԼԴ. 18.
[ե] Գլ. ԺԲ. 13. ԺԷ. 20. Ովս. Է. 12.
[զ] Գլ. ԻԹ. 5.

ձգեմ, ու [է]երկինքի երկինքին
բոլոր թռչունները պիտի իջեցընեմ.
ու բոլոր երկրին գազանները քեզմէ
5 պիտի կշտացընեմ. Ու քու մարմինդ
լեռներուն վրայ պիտի դնեմ,
ու քու դիակներովդ ձորերը պիտի
6 լեցընեմ։ Ու քու լողացած երկիրդ՝
մինչև լեռները՝ քու արիւնովդ
պիտի ոռոգեմ. ու հեղեղատները
7 քեզմէ պիտի լեցուին։ Ու երբոր
քեզ մարեմ, [թ]երկինքը պիտի
ծածկեմ, ու անոր աստղերը պիտի
խաւարեցընեմ. արևը ամպով պիտի
ծածկեմ, ու լուսինը իր լոյսը
8 պիտի չտայ։ Քու վրադ երկինքին
բոլոր լուսաւորները պիտի խաւարեցընեմ,
և քու երկրիդ վրայ
մթութիւն պիտի բերեմ, կ'ըսէ
9 Տէր Եհովան։ Ու երբոր քու կործանմանդ
լուրը՝ ազգերուն ու քու
չգիտցած երկիրներուդ հասցընեմ,
շատ ժողովուրդներուն սիրտը պի-
10 տի խռովեցընեմ։ Ու [ժ]քու պատճառաւդ
շատ ժողովուրդներ պիտի
ապշեցընեմ. ու քու պատճառաւդ
անոնց թագաւորները խիստ պիտի
զարհուրին, երբոր իմ սուրս անոնց
երեսին առջեւ երերցընեմ.
ու քու կործանմանդ օրը՝ ամէն
մարդ իր հոգիին համար [ի]ամէն
վայրկեան պիտի սարսափի։
11 [լ]Քանզի Տէր Եհովան այսպէս
կ'ըսէ. Բաբելոնի թագաւորին
12 սուրը քու վրադ պիտի գայ։ Քու
բազմութիւնդ զօրաւորներուն սուրերովը
վար պիտի ձգեմ. անոնց
ամէնը [խ]ազգաց բռնաւորներն են.
ու [ծ]անոնք Եգիպտոսի փառքը պիտի
կողոպտեն. ու անոր բոլոր
13 բազմութիւնը պիտի կորսուի։ Ու
անոր բոլոր անասունները՝ շատ
ջուրերուն քովէն պիտի կորսնցընեմ.
ու [կ]մէյմըն ալ մարդու ոտքը
զանոնք պիտի չպղտորէ. անասունի
կճղակներն ալ զանոնք պիտի չպղտորեն։
14 Ան ատենը անոնց ջուրերը
ականակիտ պիտի ընեմ, և
անոնց գետերը եղի պէս պիտի քա-
15 լեցընեմ՝ կ'ըսէ Տէր Եհովան. Երբոր
Եգիպտոսի երկիրը աւերակ
դարձընեմ, ու երկիրը †բոլորովին
ամայի մնայ, — երբոր անոր բոլոր
բնակիչները զարնեմ. [հ]և պիտի
գիտնան թէ ես եմ Տէրը։
16 Աս [ձ]ողբն է, որ պիտի զրուցեն.
զանիկայ ազգաց աղջիկները պիտի
զրուցեն. Եգիպտոսի վրայ, ու անոր
բոլոր բազմութեանը վրայ զանիկայ
պիտի զրուցեն, կ'ըսէ Տէր
Եհովան։
17 Ու եղաւ որ երկոտասաներորդ
տարին՝ ամսուն տասնուհինգին՝
Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով.

Ն. Ք. Գ. Բ.
Իբր 587

[է] Գլ. ԼԱ. 13.
[ը] Գլ. ԼԱ. 12.
[թ] Ես. ԺԳ. 10. Յովել. Բ. 31. Գ. 15. Ամով. Ը. 9. Յայտ. Զ. 12. 13. Մատ. ԻԴ. 29.
[ժ] Գլ. ԻԷ. 35.
[ի] Գլ. ԻԶ. 16.
[լ] Երեմ. ԽԶ. 26. Գլ. Լ. 4.
[խ] Գլ. ԻԸ. 7.
[ծ] Գլ. ԻԹ. 19.
[կ] Գլ. ԻԹ. 11.
† Եբր. իր լեցունութենէն
[հ] Ել. Է. 5. ԺԴ. 4. 18. Սաղ. Թ. 16. Գլ. Զ. 7.
[ձ] Հմր 2. Տես Բ Թագ. Ա. 17. Բ Մն. ԼԵ. 25. Գլ. ԻԶ. 17.

587

Ն. Ք. Գ. 587

18 Որդի՛ մարդոյ՝ Եգիպտոսի բազմութեանը
վրայ ողբա . և զանիկայ՝
ու երևելի ազգերուն աղջիկները՝
[ղ] Գուբը իջնողներուն հետ՝ գետնի
19 տակերը իջեցուր ։ [ճ] Դուն որմէ՞ գեղեցիկ
ես . [մ] իջի՛ր, ու անթլփատներուն
20 հետ պառկէ՛ ։ Անոնք սրով
սպաննուածներուն մէջը պիտի իյնան
. անիկայ սուրի տրուեցաւ .
զանիկայ ու անոր բոլոր բազմութիւնը
21 քաշկռտեցէք ։ [յ] Գերեզմանին
մէջէն զօրաւոր կտրիճները՝
անոր օգնութիւն ընողներուն հետ՝
անոր պիտի զրուցեն . [ն] Անոնց սրով
սպաննուած անթլփատները
հոն իջած կը պառկին ։

22 [շ] Ասուրը, ու իր բոլոր ժողովքը
հոն է . անոր գերեզմանները իր
բոլորտիքն է . ամէնը սպաննուած՝
23 սրով ինկած են . [ո] Որուն գերեզմանները
գուբին խորունկ տեղուանքը
տեղաւորուած են, ու
անոր ժողովքը իր գերեզմանին բոլորտիքն
է . ամէնը սպաննուած՝
սրով ինկած են, անոնք որ [չ] կենդանեաց
երկրին մէջ վախ կու տային ։

24 [պ] Եղամը, ու իր բոլոր բազմութիւնը
հոն անոր գերեզմանին բոլորտիքն
է . ամէնը սպաննուած՝
սրով ինկած են, ու [ջ] գետնին տակերը
անթլփատ իջան, [ռ] անոնք որ
կենդանեաց երկրին մէջ իրենց վախը
կու տային . սակայն գուբը
իջնողներուն հետ իրենց ամօթը կը
25 կրեն ։ Սպաննուածներուն մէջը
անկողին դրին անոր, ու իր բոլոր
բազմութեանը . անոր գերեզմանները
իր բոլորտիքն է . ամէնը սրով
սպաննուած անթլփատներ են .
թէպէտև անոնք կենդանեաց երկրին
մէջ իրենց վախը կու տային,
սակայն գուբը իջնողներուն հետ
իրենց ամօթը կը կրեն . անիկայ
սպաննուածներուն մէջը դրուած
է ։

26 [ս] Մոսոքը — Թոբէլը, և անոր
բոլոր բազմութիւնը հոն է . անոր
գերեզմանները իր բոլորտիքն է .
ամէնը [վ] սրով սպաննուած անթլփատներ
են, թէպէտև անոնք
կենդանեաց երկրին մէջ իրենց վախը
27 կու տային ։ [տ] Եւ անոնք անթլփատներէն
իյնող զօրաւորներուն
հետ պիտի չպառկին, որոնք
իրենց պատերազմական զէնքերովը
գերեզմանը իջան, ու իրենց սուրերը
իրենց գլուխներուն տակը դրին
. սակայն անոնց անօրէնութիւնները
իրենց ոսկորներուն վրայ
պիտի ըլլայ, թէև անոնք կենդանեաց
երկրին մէջ զօրաւորներուն
28 ահարկութիւն էին ։ Եւ դուն անթլփատներուն
մէջը պիտի կոտրուիս, ու սրով սպաննուածներուն
հետ պիտի պառկիս ։

[ղ] Գլ. ԻԶ. 20. Լա. 14.
[ճ] Գլ. Լա. 2. 18.
[մ] Հմր 21. 24. Եւ Գլ. ԻԸ. 10.
[յ] Եսա. Ա. 31. ԺԴ. 9. 10. Հմր 27.
[ն] Հմր 19. 25. Եւ.
[շ] Տես Հմր 24. 26. 29. 30.
[ո] Եսա. ԺԴ. 15.
[չ] Գլ. ԻԶ. 17. 20. Հմր 24. 25. 26. 27. 32.
[պ] Երեմ. ԽԹ. 34. Եւ.
[ջ] Հմր 21.
[ռ] Հմր 23.
[ս] Ծն. Ժ. 2. Գլ. ԻԷ. 13. ԼԸ. 2.
[վ] Հմր 19. 20. Եւ.
[տ] Հմր 21. Եսա. ԺԴ. 18. 19.

29 [ր] Եդովմը՝ անոր թագաւորները, ու բոլոր իշխանները հոն են, որոնք իրենց զօրութեամբը սրով սպաննուածներուն հետ դրուած են . անոնք անթլփատներուն հետ, ու գուբը իջնողներուն հետ կը պառկին ։

30 [ց] Հիւսիսի բոլոր իշխանները և բոլոր [ւ] Սիդոնացիք հոն են, որոնք սպաննուածներուն հետ իջան . անոնք իրենց ահարկութեամբը իրենց զօրութենէն կ'ամչնան, և անոնք սրով սպաննուածներուն հետ անթլփատ կը պառկին, ու գուբը իջնողներուն հետ իրենց ամօթը կը կրեն ։

31 Փարաւոնը զանոնք պիտի տեսնէ, և իր բոլոր բազմութեանը համար [փ] պիտի մխիթարուի . Փարաւոնը ու իր բոլոր զօրքը որ սրով սպաննուեցան, կ'ըսէ Տէր Եհովան ։

32 [*] Քանզի կենդանեաց երկրին մէջ իմ վախս դրի . և [**] անիկայ անթլփատներուն մէջ սրով սպաննուածներուն հետ պիտի պառկի, այսինքն՝ Փարաւոնը ու անոր բոլոր բազմութիւնը, կ'ըսէ Տէր Եհովան ։

Ն. Ք. Գ. Իրր 587

[ր] Գլ. ԻԵ. 12. Եւ.
[ց] Գլ. ԼԸ. 6. 15. ԼԹ. 2.
[ւ] Գլ. ԻԸ. 21.
[փ] Գլ. ԼԱ. 16.
[*] Կամ՝ Թէև կենդանեաց երկրին մէջ անոր վախը դրի . բայց

ԳԼ. ԼԳ

1 Դէտի մը՝ ժողովուրդը զգուշացընելու պարտաւորութեանը համեմատ՝ 7 Եզեկիէլ կը խրատուի որ իր պարտքը կատարէ ։ 10 Աստուած կ'արդարացընէ իր ճամբաները թէ ապաշխարողներուն և թէ ապստամբներուն . 17 Իր արդարութիւնը կը պաշտպանէ ։ 21 Եզեկիէլ՝ Երուսաղէմին առնուելուն լուրը իմանալով, կը նախաձայնէ երկրին ամայութիւնը ։ 30 Մարգարէները ծաղր ընողներուն վրայ գալու Աստուծոյ դատաստանը ։

587

1 Դարձեալ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝
2 ըսելով . Որդի՛ մարդոյ՝
[ա] քու ժողովրդեանդ որդւոցը խօսէ,
ու անոնց ըսէ . [բ] Թէ որ երկրի
մը վրայ սուր բերեմ, ու այն երկրին
ժողովուրդը իրենց մէջէն մէկ մարդ
մը ընտրեն, ու զանիկայ իրենց համար
3 [գ] դէտ դնեն . Ու անիկայ այն
երկրին վրայ սուրին գալը տեսնէ,
և փողը հնչեցընէ ու ժողովուրդը
4 զգուշացընէ . Ան ատենը թէ որ
փողին ձայնը լսողը չզգուշանայ, և
սուրը գայ՝ զանիկայ վերցընէ, [դ] անոր
արիւնը իր գլուխը պիտի ըլլայ ։
5 Անիկայ փողին ձայնը լսեց, ու չզգուշացաւ
. անոր արիւնը իր վրայ
պիտի ըլլայ . բայց զգուշացողը իր
6 հոգին կ'ազատէ ։ Իսկ թէ որ
դէտը սուրին գալը տեսնէ, և փողը
չհնչեցընէ, ու ժողովուրդը չզգուշանայ,
և սուրը գայ՝ ու անոնցմէ
մէկ հոգի մը վերցընէ, [ե] անիկայ իր
անօրէնութեանը համար վերցուե-

[ա] Գլ. Գ. 11.
[բ] Գլ. ԺԴ. 17.
[գ] Բ Թագ. ԺԸ. 24. 25. Դ Թագ. Թ. 17. Հմր 7.
[դ] Գլ. ԺԸ. 13.
[ե] Հմր 8.

ցաւ. բայց անոր արիւնը դէտին
ձեռքէն պիտի պահանջեմ ։
7 [ւ] Եւ դուն՝ որդի մարդոյ՝ քեզ
Իսրայէլի տանը դէտ դրի. ու իմ
բերնէս խօսք լսես, և իմ կողմանէս
8 զանոնք զգուշացընես ։ Երբոր
ամբարշտին ըսեմ թէ՝ Ով ամբարիշտ՝
անշուշտ պիտի մեռնիս,
ու դուն ամբարիշտը իր ճամբայէն
զգուշացընելու համար չխօսիս, այն
ամբարիշտը իր անօրէնութեանը
մէջ պիտի մեռնի. բայց անոր արիւնը
քու ձեռքէդ պիտի փընտռեմ։
9 Իսկ թէ որ դուն ամբարիշտը
իր ճամբայէն զգուշացընես՝
որ անկէ դառնայ, ու անիկայ իր
ճամբայէն չդառնայ, անիկայ իր
անօրէնութեանը մէջ պիտի մեռնի.
բայց դուն քու հոգիդ ազատած
կ'ըլլաս ։
10 Եւ դուն՝ որդի մարդոյ՝ Իսրայէլի
տանը ըսէ. Դուք այսպէս
կը խօսիք ու կ'ըսէք. Մեր յանցանքները
ու մեղքերը մեր վրայ
են. ու մենք [փ] անոնց մէջը կը մաշինք.
[ք] Ուրեմն ինչպէս պիտի ապրինք
11 ։ Անոնց ըսէ. Ես կենդանի
եմ՝ կ'ըսէ Տէր Եհովան, որ [օ] ամբարշտին
մեռնիլը չեմ ուզեր. հապա
որ ամբարիշտը իր ճամբայէն
դառնայ ու ապրի. դարձէ՛ք դարձէ՛ք
ձեր չար ճամբաներէն. վասն
զի [ֆ] ինչու՝ մեռնիք՝ ով Իսրայէլի
տուն ։
12 Եւ դուն՝ որդի մարդոյ՝ քու ժողովուրդիդ
որդւոցը ըսէ. [ա] Արդարին
արդարութիւնը՝ անոր յանցանք
բրած օրը՝ զանիկայ պիտի
չազատէ. ու ամբարշտին ամբարշտութիւնը՝
[բ] իր ամբարշտութենէն դարձած օրը՝ իրեն գլորման
պատճառ պիտի չըլլայ. ոչ ալ արդարը՝
մեղք գործած օրը՝ իր արդարութիւնովը
պիտի կրնայ ապրիլ ։
13 Երբոր ես արդարին ըսեմ՝ թէ անշուշտ
պիտի ապրի. ու [գ] անիկայ
իր արդարութեանը ապաւինելով՝
անօրէնութիւն ընէ, անոր բոլոր
արդարութիւնը պիտի չյիշուի.
հապա անիկայ իր բրած անօրէնութեանը
14 մէջ պիտի մեռնի ։ Ու [դ] երբոր
ամբարշտին ըսեմ թէ՝ Դուն
անշուշտ պիտի մեռնիս. ու անիկայ
իր մեղքէն դառնայ, և իրաւունք
15 ու արդարութիւն ընէ. Այն ամբարիշտը
[ե] գրաւը ետ տայ, — [զ] յափշտակածը
հատուցանէ, և անօրէնութիւն
չընելով՝ [է] կենաց կանոններուն
համեմատ քալէ, անիկայ
անշուշտ պիտի ապրի, պիտի չըմեռնի.
16 [ը] Անոր գործած բոլոր մեղքերը
իրեն դէմ պիտի չյիշուին.
անիկայ իրաւունք ու արդարու-

Ն. Ք. դ. Բ.
Իրր 587

ւ Գլ. գ. 17. եւն.

փ Գլ. Իդ. 23.

ք Ես. Խթ. 14. Գլ. Լէ. 11.

օ Բ Թագ. Ժդ. 14. Գլ. Ժը. 23, 32. Բ Պետ. գ. 9.

ֆ Գլ. Ժը. 31.

ա Գլ. գ. 20. Ժը. 24, 26, 27.

բ Բ Մն. է. 14.

գ Գլ. գ. 20. Ժը. 24.

դ Գլ. գ. 18, 19. Ժը. 27.

ե Գլ. Ժը. 7.

զ Ել. Իբ. 1, 4. Ղև. զ. 2, 4, 5. Թուոց. ե. 6, 7. Ղուկ. ԺԹ. 8.

է Ղև. Ժը. 5. Գլ. Ի. 11, 13, 21.

ը Գլ. Ժը. 22.

թիւն ըրաւ, անշուշտ պիտի ապրի ։
17 [թ] Եւ քու ժողովուրդիդ որդիքը
կ'ըսեն թէ՝ Տէրոջը ճամբան ուղիղ
չէ. սակայն իրենց ճամբան է որ
18 ուղիղ չէ ։ [ժ] Երբոր արդարը իր
արդարութենէն դառնայ՝ ու անօրէնութիւն
ընէ, անիկայ անոր մէջը
19 պիտի մեռնի ։ Ու երբոր ամբարիշտը
իր ամբարշտութենէն դառնայ,
և իրաւունք ու արդարութիւն
ընէ, անիկայ անոնցմով պիտի
20 ապրի ։ Բայց դուք կ'ըսէք թէ՝
[ի] Տէրոջը ճամբան ուղիղ չէ. Ես
ձեր ամէն մէկուն դատաստանը իր
ճամբաներուն համեմատ պիտի
տեսնեմ՝ ով Իսրայէլի տուն ։
21 Ու եղաւ որ [լ] մեր գերութեանը
երկոտասաներորդ տարին՝ տասներորդ
ամսուն հինգերորդ օրը՝ Երուսաղէմէն
[խ] ազատուածին մէկը ինծի
եկաւ, ու ըսաւ. [ծ] Քաղաքը
զարնուեցաւ ։
22 Եւ այն ազատուածը չեկած՝ իրիկունը
[կ] Տէրոջը ձեռքը իմ վրաս եղաւ,
ու իմ բերանս բացաւ մինչեւ
որ առաւօտուն անիկայ ինծի եկաւ,
[հ] ու երբոր բերանս բացուեցաւ,
ալ համր չէի ։
23 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝
24 ըսելով. Որդի մարդոյ՝ աս Իսրայէլի
երկրին [ձ] աւերակներուն բնակիչները
կը խօսին ու կ'ըսեն. [ղ] Աբրահամ
մէկ հոգի մըն էր, ու երկիրը
ժառանգեց. [ճ] մենք որ շատուոր
ենք, երկիրը մեզի ժառանգութիւն
25 տրուեցաւ ։ Անոր համար ըսէ
անոնց. Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ.
[մ] Դուք միսը արիւնով կ'ուտէք,
ու [յ] աչքերնիդ ձեր կուռքերուն
կը վերցընէք, և [ն] արիւն կը
թափէք. ու երկիրը պիտի ժառանգէ՞ք
26 ։ Դուք ձեր սուրերուն
կ'ապաւինիք, պղծութիւն կ'ընէք
. ու [շ] ամէն մէկերնիդ իր ընկերին
կնիկը կը պղծէ. ու երկիրը
27 պիտի ժառանգէ՞ք ։ Անոնց այսպէս
ըսէ. Տէր Եհովան այսպէս
կ'ըսէ. Ես կենդանի եմ՝ որ [ո] աւերակներուն
մէջ եղողները սրով պիտի
իյնան, ու դաշտին երեսը եղողները՝
[չ] գազաններուն կերակուր
ըլլալու պիտի տամ, և բերդերուն,
ու [պ] քարայրներուն մէջ եղողները՝
28 ժանտախտով պիտի մեռնին. [ջ] Ու
երկիրը բոլորովին ամայի պիտի ընեմ
. և [ռ] անոր զօրութեանը հպարտութիւնը
պիտի կորսուի. [ս] Իսրայէլի
լեռներն ալ ամայի պիտի
ըլլան, և անոնց վրայէն անցնող պիտի
29 չըլլայ ։ Ու երբոր երկիրը բոլորովին
ամայի ընեմ իրենց բրած
բոլոր գարշութիւններուն հա-

Ն. Ք. դ. Բ.
Իրր 587

թ Հմր 20. Գլ. Ժը. 25, 29.

ժ Գլ. Ժը. 26, 27.

ի Հմր 17. Գլ. Ժը. 25, 29.

լ Գլ. ա. 2.

խ Գլ. Իդ. 26.

ծ Դ Թագ. Իե. 4.

կ Գլ. ա. 3.

հ Գլ. Իդ. 27.

ձ Հմր 27. Գլ. ԼԶ. 4.

ղ Ես. Ծա. 2. Գոր. է. 5.

ճ Տես Միք. գ. 11. Մատ. գ. 9. Յով. ը. 39.

մ Ծնն. Թ. 4. Ղև. գ. 17. է. 26. ԺԷ. 10. ԺԹ. 26. Բ Օր. Ժբ. 16.

յ Գլ. Ժը. 6.

ն Գլ. Իբ. 6, 9.

շ Գլ. Ժը. 6. Իբ. 11.

ո Հմր 24.

չ Գլ. ԼԹ. 4.

պ Դատ. զ. 2. Ա Թագ. ԺԳ. 6.

ջ Երեմ. ԽԴ. 2, 6, 22. Գլ. ԼԶ. 34, 35.

ռ Գլ. է. 24. Իդ. 21. Լ. 6, 7.

ս Գլ. զ. 2, 3, 6.

Ն. Ք. ԳՔ. Իբր 587

մար, պիտի գիտնան թէ ես եմ
Տէրը ։
30 Եւ դուն՝ որդի մարդոյ՝ քու ժողովուրդիդ
որդիքը պատերուն քովը
ու տուներուն դռները՝ քու
վրայովդ խօսակցութիւն կ'ընեն.
և իրարու՝ ‡ամէն մարդ իր եղբօրը
կը զրուցէ՝ ու կ'ըսէ. Հիմա եկէք
ու լսեցէ՛ք՝ թէ ինչ է Տէրոջմէ ելած
31 խօսքը ։ ‡Անոնք ժողովուրդին
գալուն պէս քեզի կու գան,
ու †քու առջեւդ իմ ժողովուրդիս
պէս կը նստին, և քու խօսքերդ կը
լսեն, բայց զանոնք չեն ըներ.
‡վասն զի անոնք իրենց բերնովը
հաճութիւն կը ձեւացընեն. բայց
սրտերնին իրենց ագահութեանը
32 ետեւէն կ'երթայ ։ Եւ ահա դուն
անոնց՝ քաղցրաձայն ու հմուտ
նուագածուի մը ախորժելի երգին
պէս ես, որ քու խօսքերդ կը լսեն,
բայց զանոնք 'ի գործ չեն դներ ։
33 ‡Սակայն երբոր ասիկայ ըլլայ, (ահա
պիտի ըլլայ,) այն ատենը պիտի
գիտնան՝ թէ իրենց մէջը մարգարէ
կար ։

‡ Ես. ԻԹ. 13 ։
‡ Եզ. ԺԴ. 1 ։ Ի. 1 ։ Ը ։
† Եզ. Ը. 1 ։
‡ Սաղ. ՀԸ. 36 ։ 37 ։ Ես. ԻԹ. 13 ։
Մտթ. ԺԳ. 22 ։
‡ Ա Թագ. Գ. 20 ։
Եզ. Բ. 5 ։

ԳԼ. ԼԴ

1 Հովիւներուն յանդիմանութիւն մը ։ 7 Աստուծոյ դատաստանը անոնց դէմ ։ 11 Իր հօտին վրայ ունեցած խնամքը ։ 20 Քրիստոսի թագաւորութիւնը ։

587

1 Դարձեալ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝
2 ըսելով. Որդի մարդոյ՝
Իսրայէլի հովիւներուն դէմ մարգարէութիւն
ըրէ, մարգարէութիւն ըրէ, ու անոնց ըսէ. Տէր
Եհովան այսպէս կ'ըսէ հովիւներուն.
‡Վա՜յ Իսրայէլի հովիւներուն՝
որոնք ինքզինքնին կ'արածեն.
հովիւները՝ հօտը արածելու
3 չե՞ն ։ ‡Դուք *ճարպը կ'ուտէք,
ու բուրդը կը հագնիք, և ‡գէրը
կը մորթէք, բայց հօտը չէք արա-
4 ծեր ։ †Տկարները չուժովցուցիք,
ու հիւանդները չբժշկեցիք, և
կոտրածը չփաթթեցիք, ու մոլորածը
չդարձուցիք, և ‡կորսուածը
չփնտռեցիք. հապա բռնութեամբ
ու խստութեամբ անոնց
5 վրայ տիրեցիք ։ ‡Եւ անոնք՝ հովիւ
չունենալնուն համար ցրուեցան,
ու ցրուելով՝ ‡դաշտի բոլոր գա-
6 զաններուն կերակուր եղան ։ Իմ
ոչխարներս ամէն լեռներու վրայ,
ու ամէն բարձր բլուրներու վրայ
մոլորեցան, և իմ ոչխարներս բոլոր
երկրի երեսին վրայ ցրուեցան, ու
խնդրող չկայ, ու փնտռող չկայ ։
7 Անոր համար ով հովիւներ՝ Տէ-
8 րոջը խօսքը մտիկ ըրէք. Ես կենդանի
եմ՝ կ'ըսէ Տէր Եհովան.
որովհետեւ հովիւ չըլլալուն համար
իմ հօտս յափշտակուեցաւ, ու իմ
ոչխարներս դաշտի ‡բոլոր գազաններուն
կերակուր եղան. և իմ հովիւներս՝
իմ ոչխարներս չփնտռեցին,
‡ու հովիւները ինքզինքնին
արածեցին, ու իմ հօտս չարածե-
9 ցին ։ Անոր համար ով հովիւներ՝
10 Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէք. Տէր Ե-
հովան այսպէս կ'ըսէ. Ահա ես հովիւներուն
դէմ եմ. ու ‡իմ ոչխարներս
անոնց ձեռքէն պիտի
պահանջեմ, և զանոնք ոչխար արածելէն
պիտի արգիլեմ. ու հովիւները
‡մէյմըն ալ զիրենք պիտի
չարածեն. ու իմ ոչխարներս անոնց
բերնէն պիտի հանեմ, որպէս զի
մէյմըն ալ անոնց կերակուր չըլլան ։
11 Վասն զի Տէր Եհովան այսպէս
կ'ըսէ. Ահա ես ինքնին իմ ոչխարներս
պիտի խնդրեմ ու պիտի փնտռեմ ։
12 Ինչպէս որ հովիւը՝ երբոր
իր ցրուած ոչխարներուն մէջը կը
գտնուի, իր հօտը կը փնտռէ,
այնպէս ալ ես իմ ոչխարներս պիտի
փնտռեմ, ու պիտի ազատեմ զանոնք
ամէն տեղերէն, ուր որ ‡ամպի
13 ու մառախուղի օրը ցրուեցան. Եւ
‡զանոնք ժողովուրդներէն պիտի
հանեմ, ու զանոնք երկիրներէն
պիտի ժողվեմ, ու զանոնք իրենց
երկիրը պիտի բերեմ, և զանոնք Իսրայէլի
լեռներուն վրայ՝ ձորերու
մէջ՝ ու երկրին ամէն բնակութեան
14 տեղուանքը պիտի արածեմ. ‡Զանոնք
աղէկ արօտի մէջ պիտի արածեմ.
ու անոնց փարախը Իսրայէլի
բարձր լեռներուն վրայ պիտի ըլլայ.
‡Հոն աղէկ փարախի մէջ պիտի
պառկին, ու Իսրայէլի լեռներուն
վրայ՝ պարարտ արօտի մէջ
15 պիտի արածին ։ Իմ ոչխարներս ես
պիտի արածեմ, ու զանոնք ես
պիտի պառկեցընեմ՝ կ'ըսէ Տէր Ե-
16 հովան ։ ‡Կորսուածը պիտի փնտռեմ,
ու մոլորածը պիտի դարձընեմ,
և կոտրածը պիտի փաթթեմ,
ու հիւանդը պիտի ուժովցընեմ.
բայց ‡պարարտը ու զօրաւորը պիտի
կորսնցընեմ. զանոնք իրաւունքով
պիտի արածեմ ։
17 Եւ դուք՝ ով իմ ոչխարներս՝
Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. ‡Ահա
ես ոչխարին ու ոչխարին, խոյերուն
ու նոխազներուն մէջտեղը դատաս-
18 տան պիտի ընեմ ։ Միթէ աղէկ
արօտի մէջ արածուիլը քի՞չ բան
է ձեզի; որ ձեր արօտներուն մնացորդը
ձեր ոտքերովը կը կոխէք. ու
մաքուր ջուրերն ալ խմելը, որ մնացածները
ձեր ոտքերովը կը պղտո-
19 րէք ։ Եւ իմ ոչխարներս ձեր ոտքերուն
կոխածը կը ճարակին, ու
ձեր ոտքերէն պղտորածը կը խմեն ։
20 Անոր համար Տէր Եհովան այս-

– Երեմ. ԻԳ. 1 ։ Զաք. ԺԱ. 17 ։
‡ Ես. ԾԶ. 11 ։ Զաք. ԺԱ. 16 ։
* Կամ՝ կաթը
‡ Եզ. ԼԳ. 25 ։ 23 ։ Միք. Գ. 1 ։ 2 ։ 3 ։ Զաք. ԺԱ. 5 ։
† Հմր 16 ։ Զաք. ԺԱ. 16 ։
‡ Ղուկ. ԺԵ. 4 ։
‡ Ա Պետ. Ե. 3 ։
‡ Գ Թագ. ԻԲ. 17 ։ Մտթ. Թ. 36 ։
‡ Եզ. ԼԳ. 21 ։ 28 ։
‡ Ես. ԾԶ. 9 ։ Երեմ. ԺԲ. 9 ։ Հմր 8 ։

Ն. Ք. ԳՔ. 587

‡ Հմր 5 ։ 6 ։
‡ Հմր 2 ։ 10 ։
‡ Եզ. Գ. 18 ։ Եբր. ԺԳ. 17 ։
‡ Հմր 2 ։ 8 ։
‡ Եզ. Լ. 3 ։ Յովէլ. Բ. 2 ։
‡ Ես. ԿԵ. 9 ։ 10 ։ Երեմ. ԻԳ. 3 ։ Եզ. ԻԸ. 25 ։ ԼԶ. 24 ։ ԼԷ. 21 ։ 22 ։
‡ Սաղ. ԻԳ. 2 ։
‡ Երեմ. ԼԳ. 12 ։
‡ Տես Հմր 4 ։ Ես. Խ. 11 ։ Միք. Դ. 6 ։ Մտթ. ԺԸ. 11 ։ Մրկ. Բ. 17 ։ Ղուկ. Ե. 32 ։
‡ Ես. Զ. 16 ։ Ամով. Դ. 1 ։
‡ Եզ. Ի. 37 ։ 38 ։ Հմր 20 ։ 22 ։ Զաք. Ժ. 3 ։ Մտթ. ԻԵ. 32 ։ 33 ։

պէս կ՚ըսէ անոնց . Ահա ես ինքնին դատաստան պիտի ընեմ պարարտ ոչխարին ու նիհար ոչխարին մէջտեղը ։

21 Որովհետեւ դուք ձեր կողովը և ուսովը հրեցիք, ու ձեր եղջիւրներովը բոլոր տկարները զարկիք, մինչեւ որ դուրսը ցրուեցիք զանոնք,

22 Ես ալ իմ ոչխարներս պիտի ազատեմ, ու մէյմըն ալ պիտի չյափշտակուին, և ոչխարին ու ոչխարին մէջտեղը դատաստան պիտի ընեմ ։

23 Ու անոնց վրայ մէկ Հովիւ մը՝ իմ ծառաս Դաւիթը պիտի կեցընեմ, որ զանոնք հովուէ . անիկայ պիտի հովուէ զանոնք, և անիկայ պիտի ըլլայ անոնց հովիւը ։

24 Ու ես Տէրս անոնց Աստուած պիտի ըլլամ . և իմ ծառաս Դաւիթը անոնց մէջը իշխան պիտի ըլլայ . ես Տէրս խօսեցայ ։

25 Ու անոնց հետ խաղաղութեան ուխտ մը պիտի ընեմ, ու երկրէն չար գազանները բնաջինջ պիտի ընեմ . և անապատին մէջ ապահովութեամբ պիտի բնակին, ու անտառներուն մէջ պիտի քնանան ։

26 Եւ զանոնք ու իմ լեռանս շրջակայ տեղուանքը օրհնութեամբ պիտի լեցընեմ, ու անձրեւները իրենց ժամանակին պիտի իջեցընեմ . անոնք օրհնութեան անձրեւներ պիտի ըլլան ։

27 Եւ դաշտի ծառերը իրենց պտուղը պիտի տան . ու երկիրը իր բերքը պիտի տայ . և անոնք իրենց երկրին վրայ ապահովութեամբ պիտի բնակին . ու երբոր անոնց լուծին կապերը կոտրեմ, ու զանոնք իրենց ծառայեցընողներուն ձեռքէն ազատեմ, պիտի գիտնան թէ ես եմ Տէրը ։

28 Եւ անոնք մէյմըն ալ ազգերէն պիտի չյափշտակուին . ու երկրին գազանները զանոնք պիտի չուտեն . այլ ապահովութեամբ պիտի բնակին . ու վախցընող մը պիտի չըլլայ ։

29 Եւ անոնց մէկ անուանի տունկ մը պիտի բուսցընեմ . ու մէյմըն ալ երկրին վրայ սովով պիտի չսպառին, ու մէյմըն ալ ազգերէն նախատինք պիտի չկրեն ։

30 Եւ պիտի գիտնան թէ ես՝ անոնց Տէր Աստուածը՝ անոնց հետն եմ . ու անոնք Իսրայէլի տունը՝ իմ ժողովուրդս են, կ՚ըսէ Տէր Եհովան ։

31 Եւ դուք՝ իմ ոչխարներս՝ իմ արօտիս ոչխարները՝ մարդիկ էք, ես ձեր Աստուածն եմ՝ կ՚ըսէ Տէր Եհովան ։

ԳԼ. ԼԵ

1—15 Սէիր լեռանը բնակիչներուն դատաստանը՝ Իսրայէլը ատելնուն համար ։

1 Դարձեալ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝
2 ըսելով . Որդի մարդոյ՝ երեսդ Սէիր լեռանը վրայ դարձուր, ու անոր դէմ մարգարէութիւն

3 ըրէ, Եւ անոր ըսէ . Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ . Ահա ես քեզի դէմ եմ՝ ով Սէիր լեռ . ու իմ ձեռքս քու վրադ պիտի երկընցընեմ, ու քեզ բոլորովին աւերակ պիտի ընեմ .

4 Քու քաղաքներդ աւերակ պիտի ընեմ, և դուն աւերակ պիտի ըլլաս, ու պիտի գիտնաս թէ ես եմ Տէրը ։

5 Որովհետեւ դուն յաւիտենական թշնամութիւն ունեցար, ու Իսրայէլի որդիքը՝ անոնց պատուհասին ժամանակը, անօրէնութեան ժամանակը լրանալուն՝ սուրին ձեռքը մատնեցիր .

6 Անոր համար՝ ես կենդանի եմ՝ կ՚ըսէ Տէր Եհովան, որ քեզ արեան մէջ պիտի դնեմ . և արիւնը քեզ պիտի հալածէ . դուն արիւնը չատելուդ համար, արիւնը քեզ պիտի հալածէ ։

7 Ու Սէիր լեռը բոլորովին աւերակ պիտի ընեմ, և անկէ անցնողը ու դարձողը պիտի կտրեմ .

8 Ու անոր լեռները՝ իր սպանուածներովը պիտի լեցընեմ . քու բլուրներուդ վրայ, քու հովիտներուդ մէջ, ու բոլոր ձորերուդ մէջ՝ սրով սպաննուածներ պիտի իյնան ։

9 Քեզ մշտնջենաւոր ամայութիւն պիտի ընեմ . և քու քաղաքներդ մէյմըն ալ պիտի չբնակուին . Եւ պիտի գիտնաք թէ ես եմ Տէրը ։

10 Որովհետեւ դուն ըսիր թէ՝ Այս երկու ազգը, ու այս երկու երկիրը իմս պիտի ըլլան, ու զանոնք պիտի տիրենք . (ու Տէրը հոն էր .)

11 Անոր համար՝ ես կենդանի եմ՝ կ՚ըսէ Տէր Եհովան, որ քու թշնամութեամբդ անոնց դէմ ՚ի գործ դրած բարկութեանդ ու նախանձիդ չափովը [illegible] պիտի ընեմ . և քու դատաստանդ տեսած ատենս՝ անոնց մէջը պիտի ճանչցուիմ ։

12 Ու պիտի գիտնաս՝ որ ես Տէրս լսեցի քու բոլոր հայհոյութիւններդ՝ որ Իսրայէլի լեռներուն դէմ խօսեցար, ըսելով . Անոնք աւերակ եղան . անոնք մեզի կերակուր տրուեցան .

13 Եւ ձեր բերնովը ինծի դէմ հպարտացաք, ու խօսքերնիդ ինծի դէմ շատցուցիք, ես զանոնք լսեցի ։

14 Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ . Բոլոր երկրին ուրախութեան ատենը՝ քեզ աւերակ պիտի ընեմ ։

15 Ինչպէս որ դուն Իսրայէլի տանը ժառանգութեանը վրայ ուրախացար, որ աւերակ եղաւ, քեզի ալ այնպէս պիտի ընեմ . դուն ով Սէիր լեռ՝ ու բոլոր Եդոմ՝ բո-

Ն. Ք. Դ.Բ.
587

ա Հմր 17 ։
բ Հմր 17 ։
գ Եսա. Խ. 11 ։ Երեմ. Իգ. 4. 5 ։ Յովհ. Ժ. 11 ։ Եբր. ԺԳ. 20 ։ Ա Պետ. Բ. 25 ։ Ե. 4 ։
դ Երեմ. Լ. 9 ։ Գլ. ԼԷ. 24. 25 ։ Ովս. Գ. 5 ։
ե Հմր 30 ։ Ել. Իթ. 45 ։ Գլ. ԼԷ. 27 ։
զ Գլ. ԼԷ. 22 ։ Ղուկ. Ա. 32. 33 ։
է Գլ. ԼԷ. 26 ։
ը Ղև. Իզ. 6 ։ Եսա. ԺԱ. 6-9 ։ ԼԵ. 9 ։ Ովս. Բ. 18 ։
թ Հմր 28 ։ Երեմ. Իգ. 6 ։
ժ Եսա. ԾԶ. 7 ։ Գլ. Ի. 40 ։
ի Ծն. ԺԲ. 2 ։ Եսա. ԺԹ. 24 ։ Զաք. Ը. 13 ։
լ Ղև. Իզ. 4 ։
խ Սաղ. ԿԷ. 9 ։ Մաղ. Գ. 10 ։
ծ Ղև. Իզ. 4 ։ Սաղ. ՁԵ. 12 ։ Եսա. Դ. 2 ։
կ Ղև. Իզ. 13 ։ Երեմ. Բ. 20 ։
հ Երեմ. ԻԵ. 14 ։
ձ Տես Հմր 8 ։ Գլ. ԼԴ. 4 ։
ղ Հմր 25 ։ Երեմ. Լ. 10 ։ Իզ. 27 ։
ճ Եսա. ԺԱ. 1 ։ Երեմ. Իգ. 5 ։

Ն. Ք. Դ.Բ.
587

ա Գլ. Զ. 2 ։
բ Օր. Բ. 5 ։
գ Երեմ. ԽԹ. 7. 8 ։ Գլ. ԻԵ. 12 ։ Ամով. Ա. 11 ։ Աբդ. 10 ։
դ Գլ. Զ. 14 ։
ե Հմր 9 ։
զ Գլ. ԻԵ. 12 ։ Աբդ. 10 ։
է Գլ. ԻԵ. 15 ։
ը Սաղ. ՃԼԷ. 7 ։ Գլ. ԻԱ. 25. 29 ։ Տես Դան. Թ. 24 ։ Աբդ. 11 ։
թ Սաղ. ՃԹ. 17 ։
ժ Դատ. Ե. 6 ։ Գլ. ԻԹ. 11 ։
ի Գլ. ԼԱ. 12 ։ ԼԲ. 5 ։
լ Երեմ. ԽԹ. 17. 18 ։ Հմր 4 ։ Գլ. ԻԵ. 13 ։ Մաղ. Ա. 3. 4 ։
* Կամ՝ չընորոգուին .
խ Գլ. Զ. 7 ։ Է. 4. 9 ։ ԼԶ. 11 ։
ծ Սաղ. ՀԴ. 4. 12 ։ Գլ. ԼԶ. 5 ։ Աբդ. 13 ։
կ Սաղ. ԽԲ. 1. 3 ։ ԾԲ. 13. 14 ։ Տես Գլ. ԽԲ. 35 ։
հ Մատ. Է. 2 ։ Յակ. Բ. 13 ։
ձ Ա Թագ. Բ. 3 ։ Յայտ. ԺԳ. 6 ։
ղ Եսա. ԿԵ. 13. 14 ։
ճ Աբդ. 12. 15 ։
մ Հմր 3. 4 ։

լորովին ամայի պիտի ըլլաս . ու
պիտի գիտնաս թէ ես եմ Տէրը ։

ԳԼ. ԼԶ.

1 Իսրայէլի երկիրը կը մխիթարուի , լսելով հեթանոսաց կործանումը , որոնք ոխակալութեամբ կը վարուէին իրեն հետ , 8 և Աստուծոյ օրհնութիւնները՝ որ իրեն խոստացուեր էին ։ 16 Իսրայէլը մերժուած էր իր մեղքերուն համար . 21 և նորէն իր առջի վիճակին պիտի դառնար առանց իր արժանաւորութեանը ։ 25 Քրիստոսի թագաւորութեանը բարիքները ։

1 Եւ դուն՝ որդի մարդոյ [ա]Իսրայէլի
լեռներուն մարգարէութիւն
ըրէ՝ ու ըսէ . Ո՛վ Իսրայէլի
լեռներ՝ Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէք .
Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ .
2 Որովհետև [բ]թշնամին ձեզի համար
ըսաւ . Վա՜շ՝ յաւիտենական բլուրներն
ալ [գ]մեզի ժառանգութիւն
3 եղան , Անոր համար մարգարէութիւն
ըրէ , ու ըսէ . Տէր Եհովան
այսպէս կ՚ըսէ . Որովհետև ձեզ
աւրեցին , ու ամէն կողմէն կլլեցին
, այնպէս որ՝ մնացած ազգերուն
ժառանգութիւն ըլլաք .
[դ]ու դուք լեզուանի մարդիկներուն
խօսքը , ու ժողովուրդին նախատինքը
4 եղաք . Անոր համար՝ ո՛վ
Իսրայէլի լեռներ՝ Տէր Եհովային
խօսքը մտիկ ըրէք . Տէր Եհովան
այսպէս կ՚ըսէ լեռներուն ու բլուրներուն
, ձորերուն ու հովիտներուն
, և ամայի եղած աւերակներուն
, ու դատարկ թողուած քաղաքներուն՝
որոնք շրջակայ ազգերուն
մնացորդին [ե]յափշտակութիւն
ու [զ]նախատինք եղած են ։
5 Անոր համար Տէր Եհովան այսպէս
կ՚ըսէ . Մնացած ազգերուն համար
, ու բոլոր Եդովմին համար՝
[է]անշուշտ իմ նախանձիս կրակովը
խօսեր եմ . վասն զի անոնք բոլոր
սրտի ուրախութեամբ , ու հոգիի
հպարտութեամբ [ը]իմ երկիրս իրենց
ժառանգութիւն ըլլալու որոշեցին ,
որ զանիկայ աւարի պէս յափշտակեն
։
6 Անոր համար Իսրայէլի երկրին
վրայ մարգարէութիւն ըրէ , և
լեռներուն , ու բլուրներուն , ձորերուն
, ու հովիտներուն ըսէ . Տէր
Եհովան այսպէս կ՚ըսէ . Դուք [թ]ազգերէն
նախատինք կրելնուդ համար
, ահա ես իմ նախանձովս , ու
7 իմ բարկութեամբս խօսեցայ ։ Անոր
համար Տէր Եհովան այսպէս
կ՚ըսէ . Ես [ժ]իմ ձեռքս վերցուցի՝
որ ձեր բոլորտիքը եղող ազգերը՝
իրենց անարգանքը իրենք պիտի կրրեն
8 ։ Բայց դուք՝ ո՛վ Իսրայէլի
լեռներ՝ ձեր ոստերը պիտի երկընցընէք
, ու իմ ժողովուրդիս Իսրայէլին
համար ձեր պտուղները պիտի
բերէք . վասն զի անոնք մօտերըս
9 պիտի գան ։ Քանզի ահա ես
ձեր կողմն եմ , ու ձեզի պիտի
դառնամ . և դուք պիտի մշակուիք
, ու պիտի սերմանուիք .
10 Ու ձեր վրայ մարդիկներ՝ բոլոր Իսրայէլի
տունը՝ ամէնը պիտի շատցընեմ
. ու քաղաքները պիտի բնակուին
, և [ի]աւերակները պիտի
11 շինուին ։ Ու [լ]ձեր վրայ մարդը ու
անասունը պիտի շատցընեմ . և անոնք
պիտի շատնան , ու պտղաբեր
պիտի ըլլան . և ձեր առջի կացութեանը
պէս ձեզ պիտի բնակեցընեմ
, ու ձեր առջի վիճակէն աւելի
աղէկ պիտի ընեմ ձեզ . [խ]ու պիտի
12 գիտնաք թէ ես եմ Տէրը ։ Եւ ձեր
վրայ մարդիկներ՝ իմ ժողովուրդս
Իսրայէլը պիտի պտըտցընեմ . [ծ]ու
անոնք քեզ պիտի ժառանգեն . և
դուն անոնց ժառանգութիւնը պիտի
ըլլաս . ու մէյմըն ալ զանոնք
*պիտի չզրկես" ։
13 Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ . Որովհետև
ձեզի համար կ՚ըսեն թէ՝
[կ]Դուն մարդակեր երկիր մըն ես . քու
14 ազգերդ սպառեցիր . Անոր համար
մէյմըն ալ մարդ պիտի չուտես ,
ու մէյմըն ալ քու ազգերդ պիտի
չսպառես՝ կ՚ըսէ Տէր Եհովան ։
15 [հ]Եւ քու մէջդ մէյմըն ալ ազգերուն
նախատինքը լսել պիտի չտամ .
ու մէյմըն ալ ժողովուրդներուն
անարգանքը պիտի չկրես , և քու
ազգերդ մէյմըն ալ պիտի չսպառես՝
կ՚ըսէ Տէր Եհովան ։
16 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝
17 ըսելով . Որդի մարդոյ՝ Իսրայէլի
տունը իրենց երկրին մէջ բնակեցան
, և [ձ]զանիկայ իրենց ճամբաներովը
ու գործերովը պղծեցին .
անոնց ճամբան իմ առջևս [ղ]դաշտանաւոր
կնկան անմաքրութեանը
18 պէս եղաւ ։ Ուստի իմ բարկութիւնս
անոնց վրայ թափեցի [ճ]այն
արիւնին համար՝ որ իրենք թափեցին
երկրին վրայ , ու զանիկայ իրենց
19 կուռքերովը պղծեցին . Եւ
[մ]զանոնք ազգերուն մէջ ցրուեցի ,
ու երկիրներուն մէջ ցիրուցան եղան
. [յ]զանոնք իրենց ճամբուն ,
ու գործերուն համեմատ դատեցի ։
20 Եւ իրենց գացած ազգերուն մէջ
երթալնուն պէս՝ [ն]իմ սուրբ անունս
պղծեցին , երբոր իրենց համար
ըսուեցաւ թէ՝ Ասոնք Եհովային
ժողովուրդն են , ու անոր երկրէն
21 ելան ։ Սակայն ես խնայեցի
[շ]իմ սուրբ անուանս համար , որն
որ Իսրայէլի տունը իրենց մտած
ազգերուն մէջ պղծեցին ։
22 Անոր համար Իսրայէլի տանը ըսէ

Ն. Ք. ԴՃ. 587

ա Գլ. Զ. 2 , 3 ։
բ Գլ. ԻԵ. 3 , ԻԶ. 2 ։
գ Գլ. ԼԵ. 10 ։
դ Բ Օր. ԻԸ. 37 , Գ Թագ. Թ. 7 , Ողբ. Բ. 15 , Դան. Թ. 16 ։
ե Գլ. ԼԴ. 28 ։
զ Սաղ. ՀԹ. 4 ։
է Բ Օր. Դ. 24 , Գլ. ԼԸ. 19 ։
ը Գլ. ԼԵ. 10 , 12 ։
թ Սաղ. ՃԻԳ. 3 , 4 , Գլ. ԼԴ. 29 , Հմր. 15 ։
ժ Գլ. Ի. 5 ։
ի Հմր. 33 , Ես. ԾԲ. 12 , ԿԱ. 4 , Ամով. Թ. 14 ։
լ Երեմ. ԼԱ. 27 , ԼԳ. 12 ։
խ Գլ. ԼԵ. 9 , ԼԷ. 6 , 13 ։
ծ Արդ. 17 , Եւ ։
* Եբր. անզաւակ պիտի չընես ։
կ Թուոց. ԺԳ. 33 ։
հ Գլ. ԼԴ. 29 ։
ձ Ղև. ԺԸ. 25 , 27 , 28 , Երեմ. Բ. 7 ։
ղ Ղև. ԺԵ. 19 , Եւ ։
ճ Գլ. ԻԳ. 36 , 38 , ԻԴ. 37 ։
մ Գլ. ԻԲ. 15 ։
յ Գլ. Է. 3 , ԺԸ. 30 , ԼԹ. 24 ։
ն Տես Եսա. ԾԲ. 5 , Հռոմ. Բ. 24 ։
շ Գլ. Ի. 9 , 14 ։

որ՝ Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ .
Չէ թէ ձեզի համար կ'ընեմ ասիկայ՝
ով Իսրայէլի տունը , [ա] հապա
իմ սուրբ անուանս համար , որն որ
դուք ձեր մտած ազգերուն մէջ
23 պղծեցիք ։ Եւ սուրբ պիտի ընեմ
իմ մեծ անունս , որ ազգերուն մէջ
պղծուեցաւ , որն որ դուք անոնց
մէջը պղծեցիք . ու ազգերը պիտի
գիտնան թէ ես եմ Տէրը , կ'ըսէ
Տէր Եհովան , երբոր անոնց աչքերուն
առջեւը՝ [բ] ձեր մէջը սրբուիմ ։
24 Եւ [գ] ձեզ ազգերէն պիտի առնեմ ,
ու ամէն երկիրներէն ձեզ պիտի
ժողվեմ . ու ձեզ ձեր երկիրը պի-
25 տի բերեմ . [դ] Եւ ձեր վրայ մաքուր
ջուր պիտի սրսկեմ , ու պիտի մաքրուիք .
[ե] ձեր բոլոր պղծութիւններէն ,
ու ձեր բոլոր կուռքերէն ձեզ
26 պիտի մաքրեմ . Եւ [զ] ձեզի նոր սիրտ
պիտի տամ , ու ձեր ներսի դին նոր
հոգի պիտի դնեմ , և ձեր մարմիններէն
քարեղէն սիրտը պիտի հանեմ ,
ու ձեզի մարմնեղէն սիրտ
27 պիտի տամ . Եւ իմ [է] Հոգիս ձեր
ներսի դին պիտի դնեմ , ու ձեզի՝
իմ օրէնքներուս մէջ քալել պիտի
տամ , ու իմ իրաւունքներս պիտի
28 պահէք ու 'ի գործ դնէք . [ը] Եւ ձեր
հայրերուն տուած երկրիս մէջ պի-
տի բնակիք , [թ] ու դուք ինծի ժո-
ղովուրդ պիտի ըլլաք , ես ալ ձեզի
29 Աստուած պիտի ըլլամ ։ Եւ [ժ] ձեր
բոլոր պղծութիւններէն ձեզ պիտի
ազատեմ , [ի] ու ցորենը պիտի կանչեմ ,
և զանիկայ պիտի շատցընեմ ,
ու [լ] ձեր վրայ սով պիտի չբերեմ ։
30 [խ] Եւ ծառերուն պտուղը , ու արտերուն
բերքը պիտի շատցընեմ . որպէս
զի մէյմըն ալ ազգերուն մէջ
31 սովի նախատինք չկրէք ։ Ու [ծ] ձեր
գէշ ճամբաները , և անբարի գործքերը
պիտի յիշէք , ու [կ] ձեր անօրէնութեանցը
համար , և ձեր պղծութեանցը
համար դուք ձեր ան-
32 ձերէն պիտի զզուիք ։ [հ] Չէ՝ թէ
ձեզի համար կ'ընեմ ասիկայ՝ կ'ըսէ
Տէր Եհովան , ձեզի յայտնի ըլլայ .
ձեր ճամբաներէն ամչցէք ու պատկառեցէք՝
ով Իսրայէլի տունը ։
33 Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ . Ան
օրը՝ որ ձեր բոլոր անօրէնութիւններէն
ձեզ մաքրեմ , քաղաքները
մարդաբնակ պիտի ընեմ . [ձ] ու աւե-
34 րակները պիտի շինուին ։ Եւ ան
ամայացած երկիրը՝ ամէն անցնողին
աչքերուն առջեւ ամայի ըլլալուն
35 տեղը՝ պիտի մշակուի ։ Ու պիտի
ըսեն . Աս ամայացած երկիրը՝ [ղ] Եդեմի
դրախտին պէս եղաւ . և աւերակ ,
ամայի ու փլած քաղաքները՝
պարսպաւոր ու մարդաբնակ ե-
36 ղան ։ Ու ձեր բոլորտիքը մնացած
ազգերը պիտի գիտնան՝ թէ ես Տէրս
փլածները կը շինեմ , ու ամայացած
երկիրը կը տնկեմ . [ճ] ես Տէրս խօսեցայ ,
ու պիտի կատարեմ ։
37 Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ .
Իսրայէլի "տանը խնդրուածքը ալ
պիտի ընդունիմ" , որ անոնց ասիկայ
ընեմ . անոնց մարդիկները [մ] հօ-
38 տի պէս պիտի շատցընեմ ։ Սուրբ
հօտին պէս՝ Երուսաղեմի հանդիսաւոր
տօներուն հօտին պէս՝ աւրած
քաղաքները մարդոց հօտերով
այնպէս լեցուն պիտի ըլլան . ու պիտի
գիտնան թէ ես եմ Տէրը ։

Ն. Ք. Ք. 587
ա Սաղ. ճզ. 8
բ Գլ. ի. 41. իբ. 22
գ Գլ. լդ. 13. լէ. 21
դ Եբր. ժ. 22
ե Երեմ. լգ. 8
զ Երեմ. լբ. 39. Գլ. ժա. 19
է Գլ. ժա. 19. լէ. 14
ը Գլ. իը. 25. լէ. 25
թ Երեմ. լ. 22. Գլ. ժա. 20. լէ. 27
ժ Մատ. ա. 21. Հռով. ժա. 26
ի Տես Սաղ. ճե. 16
լ Գլ. լդ. 29
խ Գլ. լդ. 27
ծ Գլ. ժզ. 61. 63
կ Ղև. իզ. 39. Գլ. զ. 9. ի. 43
հ Բ Օր. թ. 5. Հմր 22
ձ Հմր 10
ղ Եսա. ծա. 3. Գլ. իը. 13. Յովել. բ. 3

Ն. Ք. Ք. Իբր 587
ճ Գլ. ժէ. 24. իբ. 14. լէ. 14
* Եբր. տունէն՝ ալ պիտի փնտռուիմ. Տես Գլ. ժդ. 3
մ Հմր 10

ԳԼ. ԼԷ.

1 Չորցած ոսկորներուն յարութիւն առնելը ։ 11 Իսրայէլի մեռած յոյսը կը կենդանանայ ։ 15 Երկու փայտերուն միանալը՝ 18 կը ցուցնէ Իսրայէլին միաբանութիւնը Յուդային հետ ։ 20 Քրիստոսի թագաւորութեանը վրայով խոստումները ։

1 [ա] Տէրոջը ձեռքը իմ վրաս եղաւ , և
[բ] *Տէրը զիս Հոգիով" հանեց , ու
զիս դաշտին մէջը դրաւ . և անիկայ
2 ոսկորներով լեցուն էր ։ Ու զիս
անոնց քովերէն պտըտցուց շուրջանակի .
և ահա անոնք դաշտին
երեսին վրայ խիստ շատ էին , և ահա
անոնք խիստ չորցած էին ։
3 Ու ինծի ըսաւ . Որդի մարդոյ՝
աս ոսկորները կրնա՞ն կենդանանալ .
ու ըսի . Ո՛վ Տէր Եհովայ՝
4 [գ] դուն գիտես ։ Եւ ինծի ըսաւ .
Աս ոսկորներուն վրայ մարգարէութիւն
ըրէ , ու անոնց ըսէ . Ո՛վ
չորցած ոսկորներ՝ Տէրոջը խօսքը
մտիկ ըրէք . այսպէս կ'ըսէ Տէր
5 Եհովան աս ոսկորներուն . Ահա ես
[դ] ձեր մէջը հոգի պիտի դնեմ , ու
6 պիտի կենդանանաք . Եւ ձեր վրայ
ջիղեր պիտի դնեմ , ու ձեզ միսով
պիտի պատեմ , ու ձեզ մորթով
պիտի ծածկեմ , և ձեր մէջը շունչ
պիտի դնեմ , ու պիտի կենդանանաք .
և [ե] պիտի գիտնաք թէ ես
եմ Տէրը ։
7 Ու ես մարգարէութիւն ըրի ինչպէս
որ ինծի հրամայուեցաւ . ու
մարգարէութիւն ըրածիս պէս՝ ձայն
մը եղաւ . և ահա շարժում մը ե-
ղաւ . ու ոսկորները իրարու մօտե-
8 ցան՝ ոսկորը իր ոսկորին ։ Եւ
տեսայ որ՝ ահա անոնք ջիղերով ու
միսով պատեցան , ու վրայէն մորթով
ծածկուեցան . բայց անոնց
9 մէջը շունչ չկար ։ Ան ատենը ինծի
ըսաւ . Շունչին մարգարէութիւն
ըրէ , մարգարէութիւն ըրէ՝ որդի
մարդոյ՝ ու շունչին ըսէ . Տէր Ե-
հովան այսպէս կ'ըսէ . [զ] Ո՛վ շունչ՝
չորս հովերէն եկուր , ու աս սպաննուածներուն
վրայ փչէ՝ որ կենդա-
10 նանան ։ Եւ ես մարգարէութիւն

Իբր 587
ա Գլ. ա. 3
բ Գլ. գ. 14. ը. 3. ժա. 24. Ղու. դ. 1
* Կամ՝ Տէրոջը Հոգիով զիս
գ Բ Օր. լբ. 39. Ա Թագ. բ. 6. Յովհ. ե. 21. Հռով. դ. 17. Բ Կոր. ա. 9
դ Սաղ. ճդ. 30. Հմր 9
ե Գլ. զ. 7. լե. 12. Յովել. բ. 27. գ. 17
զ Սաղ. ճդ. 30. Հմր 5

ըրի, ինչպէս որ ինծի հրամայեց. [է] ու շունչը անոնց մէջը մտաւ, ու կենդանացան, և իրենց ոտքերուն վրայ կայնեցան. — խիստ մեծ զօրք մը եղաւ։
11 Եւ ինծի ըսաւ. Որդի մարդոյ՝ աս ոսկորները բոլոր Իսրայէլի տունն է. ահա անոնք կ'ըսեն. [ը] մեր ոսկորները չորցան, ու մեր յոյսը կորսուեցաւ. մենք կորսուած
12 ենք։ Անոր համար մարգարէութիւն ըրէ, ու անոնց ըսէ. Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. Ահա ես [թ] ձեր գերեզմանները պիտի բանամ, ու ձեր գերեզմաններէն ձեզ պիտի հանեմ՝ ով իմ ժողովուրդս, և [ժ] ձեզ Իսրայէլի երկիրը
13 պիտի բերեմ։ Ու երբոր ձեր գերեզմանները բանամ, ու ձեզ ձեր գերեզմաններէն հանեմ՝ ով իմ ժողովուրդս, պիտի գիտնաք
14 թէ ես եմ Տէրը։ Եւ [ի] իմ հոգիս ձեր ներսի դին պիտի դնեմ, ու պիտի կենդանանաք. ու ձեր երկրին մէջ ձեզ պիտի հանգստացնեմ. ու պիտի գիտնաք [լ] որ ես Տէրս խօսեցայ ու ըրի", կ'ըսէ Տէրը։

15 Եւ Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝
16 ըսելով. Ու դուն՝ որդի մարդոյ՝ [խ] քեզի մէկ փայտ մը առ, ու անոր վրայ գրէ. Յուդայի համար ու [ծ] անոր ընկերներուն Իսրայէլի որդւոցը համար. ետքը մէկ ուրիշ փայտ մը առ, ու անոր վրայ գրէ. Յովսէփի համար, Եփրեմին ու անոր ընկերներուն բոլոր Իս-
17 րայէլի տանը փայտը. Եւ [կ] զանոնք իրարու մօտեցուր, որ մէկ փայտ ըլլան, ու քու ձեռքիդ
18 մէջը միանան։ Ու երբոր քու ժողովուրդիդ որդիքը քեզի խօսին ու ըսեն. [հ] Ի՞նչ պիտի ըլլայ քեզի աս բաները. մեզի չե՞ս պատմեր.
19 [ձ] Անոնց ըսէ. Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. Ահա ես պիտի առնեմ [ղ] Յովսէփին փայտը՝ որ Եփրեմին ձեռքն է, ու անոր ընկերները՝ Իսրայէլի ցեղերը, և զանոնք անոր հետ մէկտեղ Յուդայի փայտին հետը պիտի դնեմ, ու զանոնք մէկ փայտ պիտի ընեմ. ու իմ ձեռքիս մէջը մէկ պիտի ըլլան։
20 Եւ այն փայտերը՝ որոնց վրայ դուն պիտի գրես, [ճ] անոնց աչքերուն առջեւ՝ քու ձեռքիդ մէջը ըլլան։
21 Ու անոնց ըսէ. Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. Ահա ես [մ] Իսրայէլի որդիքը պիտի առնեմ այն ազգերուն մէջէն՝ ուր որ գացին, ու զանոնք ամէն կողմէն պիտի ժողվեմ, ու զանոնք իրենց երկիրը
22 պիտի բերեմ. Եւ [յ] զանոնք երկրին մէջը՝ Իսրայէլի լեռներուն վրայ՝ մէկ ազգ պիտի ընեմ. ու [ն] անոնց ամենուն վրայ մէկ թագաւոր մը պիտի թագաւորէ. ու մէյմըն ալ երկու ազգ պիտի չըլլան, ու մէյմըն ալ երկու թագաւորութեան պիտի չբաժնուին.
23 [շ] Եւ մէյմըն ալ իրենց կուռքերովը, ու գարշութիւններովը, ու իրենց բոլոր յանցանքներովը պիտի չպղծուին. ու [ո] զանոնք պիտի ազատեմ իրենց բոլոր բնակութիւններէն, որոնց մէջը որ իրենք մեղք գործեցին, և զանոնք պիտի սրբեմ. ու անոնք ինծի ժողովուրդ պիտի ըլլան. ես ալ անոնց Աստուած պիտի
24 ըլլամ։ Եւ [չ] անոնց վրայ՝ իմ ծառաս Դաւիթը թագաւոր պիտի ըլլայ. ու [պ] ամէնքը մէկ հովիւ պիտի ունենան, [ջ] և իմ իրաւունքներուս մէջ պիտի քալեն, ու իմ օրէնքներս պիտի պահեն, ու զանոնք պիտի կատարեն.
25 [ռ] Եւ պիտի բնակին այն երկրին վրայ՝ որն որ իմ Յակոբ ծառայիս տուի, որուն մէջ ձեր հայրերը բնակեցան. ու անոր վրայ՝ իրենք, ու իրենց որդիքը, և իրենց որդւոցը որդիքը [ս] յաւիտեան պիտի բնակին. ու [վ] իմ ծառաս Դաւիթը յաւիտեան անոնց
26 իշխան պիտի ըլլայ։ Եւ անոնց հետ [տ] խաղաղութեան ուխտ պիտի ընեմ. անիկայ անոնց յաւիտենական ուխտ պիտի ըլլայ. և զանոնք պիտի տեղաւորեմ, ու [ր] պիտի շատցնեմ, և իմ [ց] սրբարանս անոնց մէջը պիտի դնեմ յա-
27 ւիտեան։ Ու [ւ] իմ խորանս անոնց քովը պիտի ըլլայ. և ես [փ] անոնց Աստուած պիտի ըլլամ, ու անոնք ինծի ժողովուրդ պիտի ըլ-
28 լան։ Եւ իմ սրբարանս յաւիտեան անոնց մէջը ըլլալովը, [ք] ազգերը պիտի գիտնան թէ ես եմ Տէրը՝ որ [օ] Իսրայէլը կը սրբեմ։

ԳԼ. ԼԸ.

1 Գոգին բանակը. 8 Ու անոր չար դիտաւորութիւնը. 14 Աստուծոյ պատուհասը անոր դէմ։

1 Դարձեալ Տէրոջը խօսքը ինծի ե-
2 ղաւ՝ ըսելով. [ա] Որդի մարդոյ՝ [բ] երեսդ Մագոգի երկիրը եղող՝ Ռոսի, [գ] Մոսոքի ու Թուբելի իշխանին՝ [դ] Գոգին դարձուր, և անոր վրայով
3 մարգարէութիւն ըրէ, Ու ըսէ. Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. ահա ես քեզի դէմ եմ՝ ով Գոգ, Ռոսի, Մոսոքի ու Թուբելի իշխան.
4 Ու [ե] քեզ պիտի դարձնեմ, և քու կզակներուդ կարթեր պիտի անցը-

Ն. ք. գ. Բ.
Իրր 587

[է] Յայտ. ժա. 11.
[ը] Սաղ. ճխա. 7. Տես Եսա. խթ. 14.
[թ] Եսա. իզ. 19. Ովս. ժգ. 14.
[ժ] Գլ. լզ. 24. Հմր 25.
[ի] Գլ. լզ. 27.
[լ] Կամ՝ թէ ես եմ Տէրը. ես խօսեցայ, ու պիտի կատարեմ.
[խ] Տես Թուոց. ժէ. 2.
[ծ] Բ Մն. ժա. 12. 13. 16. ժե. 9. լ. 11. 18.
[կ] Տես Հմր 22. 24.
[հ] Գլ. ժբ. 9. իդ. 19.
[ձ] Զաք. ժ. 6.
[ղ] Հմր 16. 17.
[ճ] Գլ. ժբ. 3.
[մ] Գլ. լզ. 24.
[յ] Եսա. ժա. 13. Երեմ. գ. 18. ծ. 4. Ովս. ա. 11.

Ն. ք. գ. Բ.
Իրր 587

[ն] Գլ. լդ. 23. 24. Յով. ժ. 16.
[շ] Գլ. լզ. 25.
[ո] Գլ. լզ. 28. 29.
[չ] Եսա. խ. 11. Երեմ. իգ. 5. լ. 9. Գլ. լդ. 23. 24. Ովս. գ. 5. Ղուկ. ա. 32.
[պ] Հմր 22. Յով. ժ. 16.
[ջ] Գլ. լզ. 27.
[ռ] Գլ. լզ. 28.
[ս] Եսա. կ. 21. Յովել. գ. 20. Ամով. թ. 15.
[վ] Հմր 24. Յով. ժբ. 34.
[տ] Սաղ. ձթ. 3. Եսա. ծե. 3. Երեմ. լբ. 40. Գլ. լզ. 25.
[ր] Գլ. լզ. 10. 37.
[ց] Բ Կոր. զ. 16.
[ւ] Ղև. իզ. 11. 12. Գլ. խգ. 7. Յով. ա. 14.
[փ] Գլ. ժա. 20. ժդ. 11. լզ. 28.
[ք] Գլ. լզ. 23.
[օ] Գլ. ի. 12.

[ա] Գլ. լթ. 1.
[բ] Գլ. լբ. 2. 3.
[գ] Գլ. լբ. 26.
[դ] Յայտ. ի. 8.
[ե] Բ Թագ. ժթ. 28. Գլ. իթ. 4. լթ. 2.

նեմ, ու քեզ՝ ու քու բոլոր զօրքդ
պիտի հանեմ, ձիերը, ու ձիաւորները՝
ամէնն ալ կատարելապէս
հագուած. և վահանաւորներուն ու
ասպարաւորներուն մեծ ժողովքը՝
5 ամէնն ալ սուր բռնող. Անոնց
հետ Պարսիկները, Եթովպացիները
ու Փուղացիները, ամէնն ալ
ասպարաւոր ու սաղաւարտաւոր.
6 Նաև Գոմեր, ու անոր բոլոր գունդերը,
Թորգոմայի տունը հիւսիսի
ծայրերէն, ու անոր բոլոր գունդերը,
շատ ժողովուրդներ քեզի հետ
պիտի ըլլան։
7 Պատրաստ եղիր, և քեզ, ու
քու քովդ ժողվուած բոլոր ժողովներդ
պատրաստէ, ու դուն անոնց
8 պահապան եղիր։ Շատ օրերէն
ետքը քու զօրքերդ պիտի համրես.
ետքի տարիները պիտի գաս
ան երկրին վրայ՝ որ սուրէն ազատուած
է, և ան ժողովուրդին երկիրը՝
որ շատ ազգերէն ժողվուած է
Իսրայէլի լեռներուն վրայ՝ որոնք
մշտնջենաւոր աւերակ էին. բայց
անիկայ ազգերէն ելած ըլլալով,
ամէնքը ապահովութեամբ պիտի
9 բնակին։ Իսկ դուն մրրիկի պէս
պիտի ելլես գաս, — երկիրը ծածկելու
համար ամպի պէս պիտի
ըլլաս, դուն և քու բոլոր գունդերդ
ու շատ ժողովուրդներ քեզի հետ։
10 Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. Ան
օրը պիտի ըլլայ որ՝ քու միտքդ
բաներ պիտի գան, ու չար խորհուրդ
11 մը պիտի մտածես. Ու պիտի
ըսես. Անպարիսպ գեղերուն երկիրը
ելլեմ. Հանգստութեան մէջ
եղողներուն, ապահովութեամբ
բնակողներուն վրայ երթամ. անոնց
ամէնը անպարիսպ տեղեր
կը բնակին, և նիգեր ու դռներ չունին.
12 Որ աւար յափշտակես, և
կողոպուտ կողոպտես. և քու ձեռքդ
բնակուած աւերակներուն
վրայ, ու ազգերէն ժողվուած, և
խաշինք ու ապրանք ստացած, —
երկրին բարձր տեղուանքը բնակած
ժողովուրդին վրայ դարձնես։
13 Սաբա, ու Դեդան, և Թարսիսի
վաճառականները, ու անոր բոլոր
առիւծները քեզի պիտի ըսեն.
Միթէ աւար յափշտակելու
եկար. կողոպուտ կողոպտելու համար
քու ժողովքդ ժողվեցիր, որ
արծաթ ու ոսկի վերցընես, խաշինք
ու ապրանք առնես, մեծ աւար
յափշտակես։
14 Անոր համար մարգարէութիւն
ըրէ՝ որդի մարդոյ, ու Գոգին ըսէ.
Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. Ան
օրը՝ որ իմ ժողովուրդս Իսրայէլ
ապահովութեամբ բնակի՝ ահա՛
15 դուն պիտի գիտնաս, Ու քու
տեղէդ՝ հիւսիսի ծայրերէն պիտի
գաս, դուն ու քեզի հետ շատ ժողովուրդներ՝
ամէնը ձիեր հեծած,
մեծ բազմութեամբ, ու շատ զօրքով.
16 Եւ իմ ժողովուրդիս Իսրայէլին
վրայ՝ ամպի պէս երկիրը
ծածկելու պիտի ելլես. Այս
ետքի օրերը պիտի ըլլայ. ու քեզ
իմ երկրիս վրայ պիտի բերեմ, որպէս
զի ազգերը զիս ճանչնան՝ երբ
որ ես անոնց աչքերուն առջեւ՝
քու վրադ սրբուիմ՝ ով
Գոգ։
17 Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ.
Դուն անիկա՛յ ես, որ քեզի համար
առջի օրերը՝ ան օրերը — տարիներ
մարգարէութիւն ընող Իսրայէլի
մարգարէներուն՝ իմ ծառաներուս
միջոցով ըսի թէ՝ քեզ անոնց վրայ
18 պիտի բերեմ։ Եւ ան օրը՝ Գոգը
Իսրայէլի երկրին վրայ եկած օրը՝
կ՚ըսէ Տէր Եհովան, իմ սրտմտութիւնս
19 երեսս պիտի ելլէ։ Եւ իմ
նախանձովս՝ իմ բարկութեանս
կրակովը խօսեցայ, որ ան ատենը
անշուշտ Իսրայէլի երկրին վրայ մեծ
20 խռովութիւն պիտի ըլլայ. Եւ ծովու
ձուկերը, ու երկինքի թռչունները,
և դաշտի գազանները,
ու գետնի վրայ սողացող բոլոր
սողունները, ու երկրի երեսին վրայ
եղող բոլոր մարդիկները իմ երեսէս
պիտի խռովին. և լեռները
պիտի փլչին, ու դահավէժ ժայռերը
պիտի իյնան, ու բոլոր պարիսպները
21 գետինը պիտի իյնան։ Եւ
անոր դէմ՝ իմ բոլոր լեռներուս
վրայ սուր պիտի կանչեմ, կ՚ըսէ
Տէր Եհովան. Մարդուն սուրը իր
22 եղբօրը վրայ պիտի ըլլայ։ Եւ անոր
հետ ժանտախտով ու արիւնով
պիտի վճռեմ, և անոր վրայ,
ու անոր բոլոր գունդերուն վրայ,
ու անոր հետ եղող շատ ժողովուրդներուն
վրայ՝ յորդահոս անձրև,
ու կարկուտի քարեր, կրակ
23 ու ծծումբ պիտի տեղամ։ Եւ
շատ ազգերու առջև պիտի փառաւորուիմ,
ու սրբուիմ, և ճանչցուիմ.
ու պիտի գիտնան թէ ես
եմ Տէրը։

ԳԼ. ԼԹ

1 Աստուծոյ դատաստանը Գոգին դէմ։ 8 Իսրայէլի յաղթութիւնը։ 11 Գոգին թաղումը Գոգի բազմութեան ձորին մէջ։ 17 Թռչուններուն խնճոյքը։ 23 Իսրայէլ՝ իր մեղացը համար տանջուեցաւ երբ, յաւիտենական շնորհքով մը նորէն մէկտեղ պիտի ժողվուի։

1 Եւ դուն՝ որդի մարդոյ՝ Գոգին
վրայով մարգարէութիւն ըրէ,
ու ըսէ. Տէր Եհովան այսպէս
կ՚ըսէ. Ահա ես քեզի դէմ եմ՝ ով

Ն. Ք. ԳՃ. Իր 587
Գլ. ԻԳ. 12
Գլ. ԻԷ. 10. Լ. 5
Ծն. Ժ. 2
Գլ. ԻԷ. 14
Եսա. Ը. 9, 10. Երեմ. Խզ. 3, 4, 14. Յով. 12
Ծն. ԽԹ. 1. Բ Օր. Դ. 30. Հմր 16
Եբր. պիտի համրուիս.
Հմր 12. Գլ. ԼԴ. 13
Գլ. ԼԶ. 1, 4, 8
Երեմ. ԻԳ. 6. Գլ. ԻԸ. 26. ԼԴ. 25, 28. Հմր 11
Եսա. ԻԸ. 2
Երեմ. Դ. 13. Հմր 16
Երեմ. ԽԹ. 31
Հմր 8
Գլ. ԼԴ. 34, 35
Հմր 8
Դատ. Թ. 37
Գլ. ԻԷ. 22, 23
Գլ. ԻԷ. 15, 20
Գլ. ԻԷ. 12
Տես Գլ. ԺԹ. 3, 5
Եսա. Դ. 1
Հմր 8

Ն. Ք. ԳՃ. Իր 587
Գլ. ԼԹ. 2
Հմր 6
Հմր 9
Հմր 8
Եսա. ԺԳ. 4. Գլ. ԼԴ. 23. ԼԹ. 21
Եբր. սրբուիմ՝
Կամ՝ բարկութեամբս
Գլ. ԼԴ. 5, 6. ԼԹ. 25
Սաղ. ՁԹ. 46
Անգ. Բ. 6, 7. Յայտ. ԺԶ. 18
Ովս. Դ. 3
Երեմ. Դ. 24. Նաւ. Ա. 5, 6
Գլ. ԺԴ. 17
Սաղ. ՃԵ. 16
Դատ. Է. 22. Ա Թագ. ԺԴ. 20. Բ Մն. Ի. 23
Գլ. Ե. 17
Եսա. ԿԶ. 16
Երեմ. ԻԵ. 31
Գլ. ԺԳ. 11. Յայտ. ԺԶ. 21
Սաղ. ԺԱ. 6. Տես Եսա. ԽԹ. 6. Լ. 30
Գլ. ԼԶ. 23
Սաղ. Թ. 16. Գլ. ԼԷ. 28. ԼԹ. 7. Հմր 16
Գլ. ԼԸ. 2, 3

Ն. Ք. ԾՆ.
Իրր 587

Գոգ, Ռոսի, Մոսոքի ու Թուբալի
2 իշխանը. Ու ես քեզ պիտի դար-
ձընեմ, քեզ պիտի տանիմ, [բ] և
հիւսիսի ծայրերէն քեզ պիտի հա-
նեմ, ու քեզ Իսրայէլի լեռներուն
3 վրայ պիտի բերեմ։ Ու քու ա-
ղեղդ քու ձախ ձեռքէդ վար պիտի
ձգեմ, ու քու նետերդ՝ աջ ձեռ-
4 քէդ վար պիտի նետեմ։ [գ] Դուն
քու բոլոր գունդերովդ, ու քու
հետդ եղող ժողովուրդներովդ Իս-
րայէլի լեռներուն վրայ պիտի իյ-
նաս. [դ] Քեզ ամէն տեսակ թեւ ունե-
ցող գիշատիչ թռչուններուն, ու դաշ-
տի գազաններուն կերակուր պիտի
5 տամ. Դաշտի երեսին վրայ պիտի
իյնաս. վասն զի ես խօսեցայ՝ կ՚ըսէ
6 Տէր Եհովան։ [ե] Ու Մագոգի վրայ,
ու [զ] կղզիներուն մէջ ապահովու-
թեամբ բնակողներուն վրայ կրակ
պիտի ղրկեմ. ու պիտի գիտնան
7 թէ ես եմ Տէրը։ [է] Ու իմ սուրբ
անունս՝ իմ ժողովուրդիս Իսրայէ-
լին մէջը պիտի ճանչցընեմ. ու պի-
տի չթողում որ մէյմըն ալ [ը] իմ
սուրբ անունս պղծուի. [թ] Ու ազգե-
րը պիտի գիտնան թէ ես եմ Տէրը՝
8 Իսրայէլի մէջ եղող Սուրբը։ [ժ] Ա-
հա կու գայ, ու պիտի կատարուի՝
կ՚ըսէ Տէր Եհովան. [ի] իմ ըսած օրս
9 անիկայ է։ Ու Իսրայէլի քաղաք-
ներուն բնակիչները պիտի ելլեն,
ու կրակ պիտի վառեն, ու զէնքե-
րը պիտի այրեն. և ասպարներով,
վահաններով, աղեղներով, նե-
տերով, բիրերով, ու նիզակներով
եօթը տարի կրակ պիտի վառեն։
10 Ու դաշտէն փայտ պիտի չբերեն,
ոչ ալ անտառներէն պիտի կտրեն.
հապա զէնքերով կրակ պիտի վա-
ռեն. [լ] Ու զիրենք թալլողները պի-
տի թալլեն, ու զիրենք կողոպտող-
ները պիտի կողոպտեն՝ կ՚ըսէ Տէր
Եհովան։

11 Ու պիտի ըլլայ որ այն օրը՝ հոն
Իսրայէլի մէջ Գոգին գերեզմանի
տեղ պիտի տամ անցաւորաց ձորը՝
ծովուն արևելեան կողմէն. և անի-
կայ անցաւորները պիտի արգիլէ.
ու հոն Գոգը, ու անոր բոլոր բազ-
մութիւնը պիտի թաղեն, և [illegible]
[illegible] Գոգի բազմութեան ձորը պի-
12 տի կոչեն։ Ու Իսրայէլի որդիքը՝
[խ] երկիրը մաքրելու համար՝ եօթը
13 ամիս զանոնք պիտի թաղեն։ Ու
երկրին բոլոր ժողովուրդը զանոնք
պիտի թաղեն. և անիկայ անոնց
անուն մը պիտի ըլլայ այն օրը՝ որ
[ծ] ես փառաւորուիմ, կ՚ըսէ Տէր Ե-
14 հովան։ Ու մարդիկներ պիտի
որոշեն՝ որ շարունակ երկրին մէջը
պտըտին, ու անցնողներուն հետ՝
երկրի երեսին վրայ մնացածները

[բ] Գլ. ԼԸ. 15.
[գ] Գլ. ԼԸ. 21. Հմր 17.
[դ] Գլ. ԼԳ. 27.
[ե] Գլ. ԼԸ. 22. Ամով. Ա. 4.
[զ] Սաղ. ՀԲ. 10.
[է] Հմր 22.
[ը] Ղև. ԺԸ. 21. Գլ. Ի. 39.
[թ] Գլ. ԼԸ. 16. 23.
[ժ] Տես Յայտ. ԺԶ. 17. ԻԱ. 6.
[ի] Գլ. ԼԸ. 17.
[լ] Եսա. ԺԴ. 2.
[խ] Բ Օր. ԻԱ. 23. Հմր 14. 16.
[ծ] Գլ. ԻԸ. 22.

թաղեն, որպէս զի զանիկայ մաք-
րեն. անոնք եօթը ամիսէն ետքը
15 պիտի փնտռեն։ Ու երկրին մէջէն
անցնողները անցած ատեննին եր-
բոր մարդու ոսկոր տեսնեն, քովը
նշան մը պիտի կանգնեն մինչև որ
թաղողները զանիկայ Գոգի բազ-
16 մութեան ձորը թաղեն։ Ու քա-
ղաքին անունն ալ՝ [*] Համօնա պի-
տի ըլլայ. այսպէս [կ] երկիրը պիտի
մաքրեն։

17 Ու դուն՝ որդի մարդոյ՝ Տէր Ե-
հովան այսպէս կ՚ըսէ. [հ] Ամէն տե-
սակ թեւաւոր թռչունին, ու դաշ-
տի բոլոր գազաններուն ըսէ.
[ձ] Ժողովուեցէք, ու եկէք. իմ ձեզի
համար զոհած զոհիս՝ [ղ] Իսրայէլի
լեռներուն վրայ [illegible] մեծ
զոհին ամէն կողմէն մօտեցէք, որ
միս ուտէք, ու արիւն խմէք.
18 [ճ] Զօրաւորներուն միսը ուտէք, ու
երկրի իշխաններուն արիւնը խմէք,
խոյերու, գառներու, նոխազնե-
րու, ու զուարակներու՝ որոնց ա-
մէնը [մ] Բասանի գէր անասուններ
19 են։ Ու ձեզի համար զոհած զոհէս՝
մինչև կշտանալնիդ ճարպ ուտէք,
ու մինչև գինովնալնիդ արիւն խը-
20 մէք։ [յ] Ու իմ սեղանիս վրայ՝ ձիե-
րէն, ու † կառքի [illegible]",
[ն] զօրաւորներէն ու ամէն պատե-
րազմող մարդէն կշտանաք՝ կ՚ըսէ
21 Տէր Եհովան։ [շ] Ու ազգերուն մէջ
իմ փառքս պիտի դնեմ, ու ամէն
ազգերը իմ ըրած դատաստաններս,
ու անոնց վրայ դրած ձեռքս պիտի
22 տեսնեն. [ո] Ու Իսրայէլի տունը ան
օրէն ետև ալ պիտի գիտնան թէ
23 իրենց Տէր Աստուածը ես եմ։ [չ] Ու
ազգերը պիտի գիտնան թէ Իսրա-
յէլի տունը՝ իրենց անօրէնութեա-
նը համար՝ ինծի ապստամբ ըլլա-
նուն համար գերի եղան, ու [պ] ես
իմ երեսս անոնցմէ ծածկեցի, և
[ջ] զանոնք իրենց թշնամեացը ձեռքը
տուի, ու ամէնքը սրով ինկան։
24 [ռ] Իրենց պղծութեանը համեմատ՝
ու իրենց յանցանքը համեմատ՝
իրենց [illegible] ըրի, ու իմ ե-
րեսս իրենցմէ ծածկեցի։

25 Անոր համար Տէր Եհովան այս-
պէս կ՚ըսէ. [ս] Հիմա Յակոբին գե-
րութիւնը պիտի դարձընեմ, ու
[վ] բոլոր Իսրայէլի տանը պիտի ողոր-
միմ, և իմ սուրբ անունիս համար
26 նախանձաւոր ‡ պիտի ըլլամ։ Ու
երբոր անոնք [տ] իրենց երկրին մէջ
ապահովութեամբ բնակին, ու
վախցընող մը չըլլայ, ան ատենը
[ր] իրենց անարգանքը ու իրենց ինծի
դէմ ըրած բոլոր յանցանքները
27 պիտի կրեն"։ [ց] Երբոր զանոնք ժո-
ղովուրդներէն դարձընեմ, ու զա-

Ն. Ք. ԾՆ.
Իրր 587

[*] Եբր. Բազմութիւն.
[կ] Հմր 12.
[հ] Յայտ. ԺԹ. 17.
[ձ] Եսա. ԺԸ. 6. ԼԴ. 6. Երեմ. ԺԲ. 9. Սոփ. Ա. 7.
[ղ] Հմր 4.
[ճ] Յայտ. ԺԹ. 18.
[մ] Բ Օր. ԼԲ. 14. Սաղ. ԻԲ. 12.
[յ] Սաղ. ՀԶ. 6. Գլ. ԼԸ. 4.
† Կամ՝ կառք հեծնողներէն.
[ն] Յայտ. ԺԹ. 18.
[շ] Գլ. ԼԸ. 16. 23.
[ո] Ել. Է. 4.
[չ] Հմր 7. 28.
[պ] Գլ. ԼԶ. 18. 19. 20. 23.
[ջ] Բ Օր. ԼԱ. 17. Եսա. ԽԹ. 2.
[ռ] Ղև. ԻԶ. 25.
[ս] Գլ. ԼԶ. 19.
[վ] Երեմ. Լ. 3. 18. Գլ. ԼԴ. 13. ԼԶ. 21. [illegible]
[տ] Գլ. Ի. 40. Ովս. Ա. 11.
‡ Կամ՝ պիտի ըլլամ. Երբոր կրեն իրենց անարգանքը ու իրենց բոլոր յանցանքները՝ որ ինծի դէմ ըրին, քանի որ իրենց երկրին մէջ ապահովութեամբ կը բնակէին, ու վախցընող մը չկար.
[ր] Ղև. ԻԶ. 5. 6.
[ց] Դան. Թ. 16.
[ւ] Գլ. ԻԸ. 25. 26.

Ն · Վ · ԴՔ · Իբր 587

նոնք իրենց թշնամեացը երկիրներէն
ժողվեմ, ան ատենը անոնց
մէջը՝ *շատ ազգաց աչքերուն առջեւ
28 պիտի սրբուիմ ։ *Եւ պիտի
գիտնան թէ ես եմ անոնց Տէր
Աստուածը. որովհետեւ զանոնք
ազգերու մէջ գերի քշեցի, ու զանոնք
նորէն իրենց երկիրը ժողվեցի.
եւ անոնցմէ հոն մէկ մը չթողուցի ։
29 ‡Ու մէյմըն ալ իմ երեսս անոնցմէ
պիտի չծածկեմ, քանզի ⁼իմ Հոգիս
Իսրայէլի տանը վրայ թափեցի՝
կ՚ըսէ Տէր Եհովան ։

*Գլ · ԼԶ · 23 · 24 · ԼԸ · 16 ·
*Գլ · ԼԴ · 30 · ՀՄ · 22 ·
‡ Ես · ԾԴ · 8 ·
⁼ Յովէլ · Բ · 28 · Զաքար · ԺԲ · 10 · Գործ · Բ · 17 ·

ԳԼ · Խ

1 Մարգարէին տեսիլքին ժամանակը, եղանակը ու նպատակը ։ 6 Արեւելեան դրանը ։ 20 Հիւսիսային դրանը ։ 24 Հարաւային դրանը ։ 32 Ներսի գաւիթին արեւելեան դրանը ։ 35 Եւ հիւսիսային դրանը տարբերութիւնը ։ 39 Ութը սեղանները ։ 44 Սենեակները ։ 48 Տանը սրահը ։

1 Մեր գերութեանը քսանուհինգերորդ
տարին՝ *առջի ամիսը՝
ամսուն տասներորդ օրը՝ ⁼քաղաքին
զարնուելուն չորեքտասաներորդ
տարին՝ նոյն օրը ‡Տէրոջը ձեռքը
իմ վրաս եղաւ, ու զիս հոն
2 տարաւ ։ ‡Զիս Աստուծոյ տեսիլքներով
Իսրայէլի երկիրը տարաւ, ‡եւ
զիս խիստ բարձր լեռան մը վրայ
դրաւ. ու անոր վրայ՝ հարաւային
կողմը՝ քաղաքի մը շինուածքի պէս
3 բան մը կար ։ Ու երբոր զիս հոն
տարաւ, ահա մէկ մարդ մը՝ որուն
երեւոյթը *պղնձի երեւոյթի պէս
էր, եւ ձեռքը՝ քթանէ լար,
*ու չափի եղէգ կար. ու անիկայ
4 դուռը կայներ էր ։ Եւ այն մարդը
ինծի ըսաւ. *Որդի մարդոյ՝ աչքերովդ
տես, ու ականջներովդ լսէ,
ու քեզի այն ցուցուցածներուս
ուշադրութիւն ըրէ. վասն զի դուն
հոս բերուեցար, որ այս բաները քեզի
ցուցընեմ. *այն տեսածդ Իսրայէլի
տանը պատմէ ։
5 Եւ ահա տանը դուրսէն չորքանակի
*պարիսպ կար. ու այն մարդուն
ձեռքը՝ վեց կանգունի երկայնութեամբ
չափի եղէգ մը կար, հատը՝
մէկ կանգուն ու չորս մատնաչափ
աւելով. ու *պարսպին լայնութիւնը
եղէգ մը՝ ու բարձրութիւնը
եղէգ մը չափեց ։
6 Եւ անիկայ դէպ 'ի արեւելք նայող
դուռը եկաւ, ու անոր աստիճաններուն
վրայ ելաւ, ու դրանը
մէկ սեամը՝ եղէգ մը լայն, ու
մէկալ սեամը եղէգ մը լայն չափեց ։
7 Եւ ամէն մէկ խուցը՝ եղէգ մը երկայն՝
ու եղէգ մը լայն էր. ու խուցերուն
միջոցը հինգ կանգուն էր.
եւ դրանը սրահին քովը եղող դրանը
սեամը ներսէն՝ մէկ կանգուն էր ։

574

*Եբր · տարւոյն գլուխը
⁼ Գլ · ԼԴ · 21 ·
‡ Գլ · Ա · 3 ·
‡ Գլ · Ը · 3 ·
‡ Յայտ · ԻԱ · 10 ·
* Գլ · Ա · 7 · Դան · Ժ · 6 ·
* Գլ · ԽԷ · 3 ·
* Յայտ · ԺԱ · 1 · ԻԱ · 15 ·
* Գլ · ԽԴ · 5 ·
* Գլ · ԽԳ · 10 ·
* Գլ · ԽԲ · 20 ·
* Եբր · շէնքին

Ն · Վ · ԴՔ · 574

8 Ու անիկայ՝ դրանը սրահը ներսէն
9 մէկ եղէգ չափեց ։ Եւ դրանը
սրահը ութը կանգուն չափեց. ու
անոր դրանդիքը երկու կանգուն
էր. ու դրանը սրահը ներսի կողմըն
10 էր ։ Ու դէպ 'ի արեւելք եղող
դրանը խուցերը՝ մէկ կողմէն իրեք՝
ու մէկալ կողմէն իրեք էին, ու
իրեքին չափը մէկ էր. եւ դրանդեացը
չափը՝ մէկ կողմէն ու մէկալ
11 կողմէն մէկ էր ։ Ու դրանը մուտքին
լայնութիւնը տասը կանգուն
չափեց, եւ դրանը երկայնութիւնը
12 տասնըիրեք կանգուն ։ Եւ խուցերուն
առջեւը՝ մէկ կողմէն մէկ կանգունի
սահման՝ ու մէկալ կողմէն
մէկ կանգունի սահման մը կար.
ու խուցերը մէկ կողմէն վեց կանգուն՝
ու մէկալ կողմէն վեց կանգուն
13 էին ։ Եւ դուռը չափեց մէկ
խուցին տանիքէն մինչեւ մէկալին
տանիքը. անոր լայնութիւնը քսանուհինգ
կանգուն էր. եւ մուտքերը
14 դիմացէ դիմաց էին ։ Եւ
դրանդեացը սիւները վաթսուն
կանգուն ըրաւ, մինչեւ դրանը բոլորտիքը
եղող գաւիթին դրանդիքը
15 ։ Եւ դուրսի դրանը երեսէն
մինչեւ ներսի դրանը սրահին երեսը՝
16 յիսուն կանգուն էր ։ Ու խուցերուն,
եւ անոնց դրանդեացը քովը՝
դրանը ներսի կողմէն՝ չորքանակի
*‡վանդակապատ պատուհաններ
կային. սրահներն ալ այսպէս էին.
ու ներսի կողմէն չորքանակի պատուհաններ
կային. եւ դրանդեացը
վրայ արմաւենիներ կային ։
17 Ու զիս *դուրսի գաւիթը բերաւ.
եւ ահա հոն *սենեակներ՝ ու գաւիթին
համար շինուած չորքանակի
քարայատակ կար. ու քարայատակին
վրայ *երեսուն սենեակ կար ։
18 Եւ դռներուն քովի քարայատակը,
դռներուն երկայնութեանը դիմացը
19 եղող վարի քարայատակն էր ։ Ու
անիկայ՝ վարի դրանը առջեւէն մինչեւ
ներքին սրահին առջեւը դուրսէն՝
դէպ 'ի արեւելք ու հիւսիս՝ լայնութիւնը
հարիւր կանգուն չափեց ։
20 Եւ դուրսի գաւիթին դէպ 'ի
հիւսիս նայող դրանը երկայնութիւնը
ու լայնութիւնը չափեց ։
21 Ու անոր խուցերը՝ իրեք մէկ կողմէն
էր, ու իրեք մէկալ կողմէն.
եւ անոր դրանդիքը ու սրահները՝
առջի դրանը չափովն էին. անոր
երկայնութիւնը յիսուն կանգուն,
ու լայնութիւնը քսանուհինգ կանգուն
22 էր ։ Եւ պատուհանները,
ու սրահները, ու արմաւենիները
դէպ 'ի արեւելք նայող դրանը չափովն
էին. ու եօթը աստիճանով
ան դուռը կ՚ելլէին. եւ սրահները

* Գ · Թագ · Զ · 4 ·
‡ Կամ՝ Ներսէն լայն դուրսէն նեղ
* Յայտ · ԺԱ · 2 ·
* Գ · Թագ · Զ · 5 ·
* Գլ · ԽԵ · 5 ·

23 անոնց առջեւն էին։ Ու ներսի
գաւիթը դուռ մը ունէր՝ հիւսիսային
դրանը՝ ու արեւելեան դրանը
դիմացը, ու մէկ դռնէն մինչեւ մէկալ
դուռը՝ հարիւր կանգուն չափեց։
24 Ու զիս հարաւային կողմը տարաւ․
և ահա հարաւային կողմը
դուռ մը կար․ ու անոր դրանդիքը,
ու սրահները չափեց, որ նոյն
25 չափերուն համեմատ էին։ Ու անիկայ
ու անոր սրահները նոյն պատուհաններուն
պէս պատուհաններ
ունէին շուրջանակի․ Անոր երկայնութիւնը
յիսուն կանգուն, ու
լայնութիւնը քսանըհինգ կան-
26 գուն էր։ Ու ան դուռը ելլելու
համար եօթը աստիճան կար․ ու
անոր սրահները անոնց առջեւն էին․
ու անոր դրանդեաց վրայ՝ մէկ կողմէն
ու մէկալ կողմէն արմաւենիներ
կային։
27 Ու ներսի գաւիթը դուռ մը ունէր
դէպ 'ի հարաւ․ ու մէկ դռնէն
մինչեւ մէկալ դուռը դէպ 'ի հարաւ՝
28 հարիւր կանգուն չափեց։ Ու զիս
հարաւային դռնէն ներսի գաւիթը
բերաւ, ու հարաւային դուռը չափեց,
որ նոյն չափերուն համեմատ
29 էր։ Ու անոր խուցերը, ու դրանդիքը,
ու սրահները՝ նոյն չափերուն
համեմատ էին․ և անիկայ, ու
անոր սրահները շուրջանակի պատուհաններ
ունէին․ Անոր երկայնութիւնը
յիսուն կանգուն, ու
լայնութիւնը քսանըհինգ կանգուն
30 էր։ Ու սրահները շուրջանակի
[1] քսանըհինգ կանգուն երկայն,
31 ու հինգ կանգուն լայն էին։ Ու
սրահները դէպ 'ի դուրսի գաւիթն
էին․ ու դրանդեաց վրայ արմաւենիներ
կային․ և ան դուռը ելլելու
համար ութը աստիճան կար։
32 Ու զիս ներսի գաւիթը տարաւ
դէպ 'ի արեւելք, ու դուռը չափեց,
որ նոյն չափերուն համեմատ
33 էր։ Ու անոր խուցերը, ու
դրանդիքը, ու սրահները նոյն չափերուն
համեմատ էին․ և անիկայ
ու անոր սրահները շուրջանակի
պատուհաններ ունէին․ Անոր երկայնութիւնը
յիսուն կանգուն,
ու լայնութիւնը քսանըհինգ կան-
34 գուն էր։ Ու անոր սրահները դէպ
'ի դուրսի գաւիթն էին․ ու անոր
դրանդիքը մէկ կողմէն ու մէկալ
կողմէն արմաւենիներ ունէին․ և
ան դուռը ելլելու համար ութը
աստիճան կար։
35 Ու զիս հիւսիսային դուռը բերաւ․
ու նոյն չափերուն համեմատ
36 չափեց խուցերը, դրանդիքը ու
սրահները․ և շուրջանակի պատուհաններ
ունէր․ Անոր երկայնութիւնը
յիսուն կանգուն, ու լայնութիւնը
քսանըհինգ կանգուն
37 էր։ Ու անոր դրանդիքը դէպ 'ի
դուրսի գաւիթն էր․ ու դրանդիքը
մէկ կողմէն ու մէկալ կողմէն արմաւենիներ
ունէին․ և ան դուռը ելլելու
համար ութը աստիճան կար։
38 Ու մէկ սենեակ մը կար, որ անոր
մուտքը դռներուն քովի դրանդեացը
մօտ էր․ ողջակէզը հոն կը
39 լուային։ Ու դրանը սրահին մէջ
մէկ կողմէն երկու սեղան՝ ու մէկալ
կողմէն երկու սեղան կար, որ անոնց
վրայ ողջակէզը, ու [2] մեղքի
պատարագը, ու [3] յանցանքի պա-
40 տարագը մորթեն։ Ու հիւսիսային
դրանը մուտքը ելլելուն դուրսի
կողմը՝ երկու սեղան, ու մէկալ կողմը
եղող դրանը սրահին մէջ՝ երկու
41 սեղան կար։ Դրանը քովը մէկ
կողմէն չորս սեղան, ու մէկալ կողմէն
չորս սեղան կար․ ութը սեղան
էր․ որ անոնց վրայ կը մորթէին։
42 Ու չորս սեղանները՝ որոնք ողջակէզի
համար էին, տաշուած քարէ՝
մէկ ու կէս կանգուն երկայն, ու
մէկ ու կէս կանգուն լայն, ու մէկ
կանգուն բարձր էին․ և ողջակէզը
ու զոհը մորթելու գործիքները ա-
43 նոնց վրայ կը դնէին։ Ու ներսէն
շուրջանակի չորս մատնաչափ [4] եղերք
մը՝ շինուած էր․ ու սեղաններուն
վրայ զոհին միսը կը դրուէր։
44 Ու ներսի դրանը դուրսի կողմը՝
հիւսիսային դրանը քով եղող ներսի
գաւիթին մէջ՝ [5] երգողներուն
սենեակները կային․ ու անոնց երեսը
դէպ 'ի հարաւ էր․ մէկը արեւելեան
դրանը քովն էր, որուն երեսը դէպ 'ի
45 հիւսիս էր։ Ու ինծի ըսաւ․ Աս
սենեակը որ դէպ 'ի հարաւ կը նայի,
[6] տանը պահպանութիւնը ը-
46 նող քահանաներուն համար է։ Ու
այն սենեակը որ դէպ 'ի հիւսիս կը
նայի, [7] սեղանին պահպանութիւնը
ընող քահանաներուն համար է․
անոնք [8] Սադովկայ որդիքն են, որոնք
Ղեւիի որդիներէն Տէրոջը կը
մօտենան անոր ծառայութիւն ընելու
համար։
47 Ու գաւիթը չափեց, անոր երկայնութիւնը
հարիւր կանգուն,
ու լայնութիւնը հարիւր կանգուն
էր․ անիկայ քառակուսի էր․ ու
սեղանը տանը առջեւն էր։
48 Ու զիս տանը սրահը տարաւ․
ու սրահին դրանդիքը չափեց՝ հինգ
կանգուն մէկ կողմէն, ու հինգ
կանգուն մէկալ կողմէն․ և դրանը
լայնութիւնը մէկ կողմէն երեք կանգուն,
ու մէկալ կողմէն երեք կան-
49 գուն էր։ [9] Սրահին երկայնութիւնը
քսան կանգուն, ու լայնութիւ-

[1] Տես վեր 21․ 25․ 33․ 36․

[2] Ղև․ դ․ 2․ 3․

[3] Ղև․ ե․ 6․ զ․ 6․ է․ 1․

[4] Կամ՝ կարթեր

[5] Ա․ Մն․ զ․ 31․

[6] Ղև․ ը․ 35․ Թուոց․ գ․ 27․ 28․ 32․ 38․ ժը․ 5․ Ա․ Մն․ Թ․ 23․ Բ․ Մն․ ժգ․ 11․ Սաղ․ ճլդ․ 1․

[7] Թուոց․ ժը․ 5․ Գլ․ խդ․ 15․

[8] Գ Թագ․ բ․ 35․ Գլ․ խգ․ 19․ խդ․ 15․ 16․

[9] Գ Թագ․ զ․ 3․

Ն · Ք · ՏԹ ·
574

[ա] Կամ՝ էր՝ ան աստիճաններով մէկտեղ՝ որով հոն կ'ելլէին ․
[բ] Գ Թագ · Է · 21 ։

նը տասնումէկ կանգուն *էր ․ և հոն տանը աստիճաններով կ'ելլէին" ․ ու [բ]դրանդեւացը քովը սիւներ կային, մէկը մէկ կողմէն, մէկալն ալ՝ մէկալ կողմէն ։

ԳԼ · ԽԱ

1—26 Տաճարին չափերը, բաժանումը, սենեակները ու զարդերը ։

1 Եւ զիս տաճարը տարաւ, ու անոր դրանդիքը չափեց ․ մէկ կողմէն վեց կանգուն լայն, ու մէկալ կողմէն վեց կանգուն լայն էր, խորանին
2 լայնութեանը համեմատ ։ Եւ դրանը լայնութիւնը տասը կանգուն էր ․ ու դրանը քովերը մէկ կողմէն հինգ կանգուն, ու մէկալ կողմէն հինգ կանգուն էին ․ և անոր երկայնութիւնը քառասուն կանգուն, ու լայնութիւնը քսան կանգուն չափեց ։
3 Ու ներս մտաւ ․ և դրանը դրանդիքը երկու կանգուն, ու դուռը վեց կանգուն չափեց ․ ու դրանը լայնութիւնը եօթը կանգուն էր ։

[գ] Գ Թագ · Զ · 20 ։ Բ Մն · Գ · 8 ։

4 Եւ [գ]անոր երկայնութիւնը չափեց քսան կանգուն, ու լայնութիւնը քսան կանգուն՝ տաճարին լայնութեանը համեմատ ․ ու ինծի ըսաւ ․ Ասիկայ է սրբութիւն սրբութեանց ։
5 Եւ տանը պատը վեց կանգուն, ու տանը բոլորտիքը եղող սենեակներուն լայնութիւնը՝ չորս կանգուն չափեց ։

[դ] Գ Թագ · Զ · 5, 6 ։

6 [դ]Ու սենեակները իրարու վրայ էին իրեք դստիկոնով, ու թիւով երեսուն ․ և անոնց գերանները կը մտնէին տաճարին ան պատին մէջ՝ որ սենեակներուն համար շինուած էր չուրջանակի, որ անոնք կռթընէին ․ բայց տանը պատին մէջը չէին կռթ-
7 ընէր ։ Ու սենեակները ելլելու

[ե] Գ Թագ · Զ · 8 ։

համար՝ [ե]լայնցող ու չրջանակաւոր սանդուխ մը կար, որ տանը բոլորտիքը՝ վեր ելլելու համար տունը կը պատէր ․ անոր համար ելլելով՝ տունը կը լայննար ․ և այսպէս վարի դստիկոնէն վերի դստիկոնը՝ միջին
8 դստիկոնէն կ'ելլէին ։ Ու չուրջանակի տանը բարձրութիւնը տեսայ ․ սենեակներուն հիմերը՝ [զ]ամբողջ մէկ եղէգ՝ վեց մեծ կանգուն
9 էր ։ Սենեակներուն պատին լայնութիւնը՝ դուրսէն հինգ կանգուն էր ․ ու մնացածը՝ սենեակներուն ներսի
10 միջոցն էր ։ Եւ դրսի սենեակներուն մէջտեղը՝ տանը բոլորտիքը՝ քսան կանգուն լայն միջոց մը կար ։
11 Ու սենեակներուն մուտքերը մնացած տեղին կը նայէին ․ մուտքին մէկը դէպ 'ի հիւսիս, և մուտքին մէկը դէպ 'ի հարաւ կը նայէր ․ ու մնացած տեղին լայնութիւնը՝ չուրջանակի հինգ կանգուն էր ։

[զ] Գլ · Խ · 5 ։

12 Եւ զատուած տեղին առջևը՝ դէպ 'ի արևմտեան ծայրը եղող շէնքին լայնութիւնը՝ եօթանասուն կանգուն էր ․ ու շէնքին պատը՝ չուրջանակի հինգ կանգուն լայն, ու երկայնութիւնը իննսուն կանգուն
13 էր ։ Եւ տանը երկայնութիւնը հարիւր կանգուն չափեց ․ ու զատուած տեղը, ու շէնքը իր պատերովը՝
14 հարիւր կանգուն երկայն էր ։ Եւ տանը՝ ու զատուած տեղին երեսը դէպ 'ի արևելք՝ հարիւր կանգուն լայն էր ։
15 Ու տանը ետևի կողմէն՝ զատուած տեղին դիմացը եղող շէնքին երկայնութիւնը, և անոր սիւնազարդ սրահները մէկ կողմէն ու մէկալ կողմէն ներքին տաճարին, ու գաւիթին սրահներուն հետ հարիւր կան-
16 գուն չափեց ։ Դրանը սեմերը, ու [է]վանդակապատ պատուհանները, և չուրջանակի ան իրեք շինուածներուն սեմոցը դիմացը եղող սիւնազարդ սրահները՝ ամէն կողմէն տախտակամած շինուած էին գետնէն մինչև պատուհանները ․ ու պատուհան-
17 ները ծածկուած էին ․ Դրանը վրան, ու մինչև ներքին տունը, և դուրսէն, ու բոլոր պատը չուրջանակի ներսէն ու դուրսէն իրենց չափերովը ։

[է] Գլ · Խ · 16 ։ Հմր 26 ։

18 Ու տախտակամածին վրայ [ը]քերովբէներ ու արմաւենիներ քանդակուած էին, ու երկու քերովբէներուն մէջը արմաւենի մը ․ ու ամէն մէկ քերովբէն երկու երես ունէր ,
19 [թ]Այսինքն մէկ կողմէն դէպ 'ի արմաւենին մարդու երես՝ ու մէկալ կողմէն դէպ 'ի արմաւենին առիւծի երես ․ բոլոր տանը քանդակը չուրջանակի այսպէս էր ։

[ը] Գ Թագ · Զ · 29 ։

[թ] Տես Գլ · Ա · 10 ։

20 Յատակէն մինչև դրանը վրան՝ քերովբէներ ու արմաւենիներ քանդակուած էին, նոյնպէս ալ տաճարին
21 պատին վրայ ։ Տաճարին սեմերը քառակուսի էին ․ ու սրբարանին երեսին երևոյթը՝ միւսին երևոյթին պէս էր ։
22 [ժ]Փայտէ սեղանը իրեք կանգուն բարձր էր ․ ու երկայնութիւնը երկու կանգուն էր, և անոր անկիւնները իրմէ էին, ու անոր երկայնութիւնը ու քովերը փայտէ էին ․ ու անիկայ ինծի ըսաւ ․ Ասիկայ է [ի]Տէրոջը առջևը եղող [լ]սեղա-
23 նը ։ [խ]Եւ տաճարը, ու սրբարանը
24 երկու դուռ ունէին ․ Ու դռները երկերկու փեղկ ունէին ․ ու փեղկերը երկուքի կը ծալուէին ․ երկու փեղկ մէկը ունէր, ու երկու
25 փեղկ մէկալը ։ Եւ անոնց վրայ՝

[ժ] Ել · Լ · 1 ։

[ի] Ել · Լ · 8 ։
[լ] Գլ · ԽԴ · 16 ։ Մաղ · Ա · 7, 12 ։
[խ] Գ Թագ · Զ · 31—35 ։

Ն. Ք. Գ. Ե. 574

տաճարին դռներուն վրայ՝ պատերուն վրայի քանդակին պէս՝ քերովբէներ ու արմաւենիներ քանդակուած էին. ու դուրսէն սրահին երեսը՝ փայտէ *սանդուխ մը
26 կար։ Եւ սրահին քովերը, ու տանը սենեակներուն մէջ, և սանդուխներուն վրայ՝ մէկ կողմէն ու մէկալ կողմէն՝ †վանդակապատ պատուհաններ, ու արմաւենիներ կային։

* Կամ՝ վայրադարութիւն

† Գլ. Խ. 16. Հմր 16.

ԳԼ. ԽԲ.

1 Քահանայից սենեակները. 13 անոնց գործածութիւնը. 19 Արտաքին դաւիթին չափերը։

1 Անկէ ետքը զիս դէպ ՚ի հիւսիս եղող ճամբովը արտաքին դաւիթը հանեց, և զիս *զատուած տեղին դիմացը եղող՝ ու դէպ ՚ի հիւսիս նայող շէնքին դիմացի սե-
2 նեակները բերաւ։ Այն շէնքերուն հիւսիսային մուտքին առջևի երկայնութիւնը հարիւր կանգուն, ու լայնութիւնը յիսուն
3 կանգուն էր։ Ներսի դաւիթին քսան կանգունին դէմ, ու դրսի դաւիթին քարայատակին դէմ՝ իրարու դիմացը †իրեք դատիկոնով սիւնազարդ սրահներ կային։
4 Ու սենեակներուն առջևը՝ ներսէն տասը կանգուն լայն ճեմելիք մը՝ ‡մէկ կանգուն ճամբայ մը կար. և անոնց դռները դէպ ՚ի հիւսիս
5 էր։ Ու վերի սենեակները կարճ էին. վասն զի սիւնազարդ սրահները անոնցմէ՝ այսինքն շէնքին վարի ու միջին սենեակներէն տեղ
6 կ՚առնէին։ Քանզի անոնք իրեք դատիկոն էին, ու դաւիթներուն սիւներուն պէս սիւներ չունէին. անոր համար գետնէն՝ այսինքն վարի ու միջին սենեակներէն կը նեղնա-
7 յին։ Ու սենեակներուն դիմացը՝ դուրսի դաւիթին կողմը՝ սենեակներուն առջևի դուրսի պատին երկայնութիւնը՝ յիսուն կանգուն էր։
8 Վասն զի դուրսի դաւիթը նայող սենեակներուն երկայնութիւնը յիսուն կանգուն էր. և ահա տաճարին դիմացը հարիւր կանգուն
9 էր։ Ու աս սենեակներուն տակէն՝ դուրսի դաւիթէն անոնց երթալու համար՝ արևելեան կողմէն
10 մուտք մը կար։ Եւ դաւիթին պարսպին լայնութեանը մէջ դէպ ՚ի արևելք՝ ու շէնքին դիմացը՝ զատուած տեղին դիմացը՝ սե-
11 նեակներ կային։ Եւ §անոնց առջևը ճամբայ մը կար դէպ ՚ի հիւսիս եղող սենեակներուն երևոյթին պէս, թէ անոնց երկայնութեանը՝ թէ անոնց լայնութեանը՝ և թէ անոնց բոլոր ելքերուն՝ և անոնց ձևերուն ու դռներուն կողմանէ։
12 Նոյնպէս ալ էին դէպ ՚ի հարաւ եղող սենեակներուն մուտքերը. ճամբուն գլուխը մուտք մը կար, այսինքն արևելեան ճամբուն բերանը՝ պատին առջևի շիտակ ճամբան։

* Գլ. Խա. 12. 15.

† Գլ. Խա. 16.

‡ Հմր 4.

13 Եւ ինծի ըսաւ. Զատուած տեղին առջևը եղող հիւսիսային կողմի սենեակները, ու հարաւային կողմի սենեակները՝ Տէրոջը մօտեցող քահանաներուն սուրբ սենեակներն են, ուր որ *ամենասուրբ բաները պիտի ուտեն. հոն պիտի դնեն ամենասուրբ բաները, ու †հացի ընծան, ու մեղքի պատարագը, և յանցանքի պատարագը. քանզի ան տեղը
14 սուրբ է։ ‡Երբոր քահանաները հոն մտնեն, սուրբ տեղէն դուրսի դաւիթը պիտի չելլեն. հապա իրենց պաշտօնի զգեստները հոն պիտի թողուն, վասն զի անոնք սուրբ են, և ուրիշ հանդերձներ հագնելով՝ ժողովուրդին վերաբերեալ բաներուն պիտի մօտենան։
15 Ու երբոր անիկայ ներքին տունը չափեց լմնցուց, զիս դէպ ՚ի արևելք նայող դուռը հանեց, ու
16 զանիկայ ամէն կողմէն չափեց։ Արևելեան կողմը չափի եղէգով՝ չուրջանակի հինգ հարիւր եղէգ չափեց՝
17 չափի եղէգով։ Հիւսիսային կողմը՝ չուրջանակի չափի եղէգով՝ հինգ
18 հարիւր եղէգ չափեց։ Հարաւային կողմը չափի եղէգով՝ հինգ
19 հարիւր եղէգ չափեց։ Արևմտեան կողմը դարձաւ, ու չափի եղէգով՝
20 հինգ հարիւր եղէգ չափեց։ Զանիկայ չորս կողմէն չափեց. անիկայ՝ §հինգ հարիւր եղէգ երկայն, ու հինգ հարիւր եղէգ լայն էր, ու ‖պարիսպ ունէր, սուրբ ու անսուրբ տեղերուն միջը զատելու համար։

* Ղև. Զ. 16. 26. Իգ. 9.

† Ղև. Բ. 3. 10. Զ. 14. 17. 25. 29. Է. 1. Ժ. 13. 14. Թու. ԺԸ. 9. 10.

‡ Գլ. ԽԴ. 19.

§ Գլ. ԽԵ. 2.

‖ Գլ. Խ. 5.

ԳԼ. ԽԳ.

1 Աստուծոյ փառքը նորէն տաճարին մէջ կը դառնայ։ 7 Աստուծոյ ներկայութեանը հեռանալուն պատճառը խորշելի մեղքն էր։ 10 Մարգարէն ժողովուրդը կը յորդորէ որ ապաշխարեն, ու տանը օրէնքը պահեն։ 13 Սեղանին չափերը, 18 և կանոնները։

1 Եւ զիս դուռը՝ *դէպ ՚ի արևելք
2 նայող դուռը տարաւ։ †Եւ ահա արևելեան ճամբայէն Իսրայէլի Աստուծոյն փառքը կու գար. ու ‡անոր ձայնը շատ ջուրերու ձայնին պէս էր. §ու երկիրը անոր փառքէն
3 լուսաւորուեցաւ։ Եւ տեսած տեսիլքս ‖նման էր ան տեսիլքին, որն որ տեսայ, երբոր ¶քաղաքը աւրելու եկայ. ու տեսիլքները ‖Քոբար գետին քով տեսած տե-

* Գլ. Ժ. 19. ԽԴ. 1. ԽԶ. 1.

† Գլ. ԺԱ. 23.

‡ Գլ. Ա. 24. Յայտ. Ա. 15. ԺԴ. 2. ԺԹ. 1. 6.

§ Գլ. Ժ. 4. Յայտ. ԺԸ. 1.

‖ Գլ. Ա. 4. 28. Բ. 4.

¶ Երեմ. Ա. 10.

‖ Գլ. Ա. 3. Գ. 23.

սիլքիս պէս էր . ու երեսիս վրայ ինկայ ։

4 [ա] Ու Տէրոջը փառքը դէպ 'ի արեւելք նայող դրանը ճամբայէն
5 տունը մտաւ ։ [բ] Ու Հոգին զիս վերցուց , եւ զիս ներքին գաւիթը տարաւ . եւ ահա [գ] Տէրոջը փառքը
6 տունը լեցուցեր էր ։ Ու ձայն մը լսեցի որ տաճարէն ինծի կը խօսէր . (ու [դ] իմ քովս մարդ մը կայներ
7 էր .) Ու ինծի ըսաւ . Որդի մարդոյ՝ [ե] Իսրայէլի որդւոցը մէջ յաւիտեան բնակելու [զ] աթոռիս տեղը , եւ [է] իմ ոտքերուս դարշապարներուն տեղը ասիկայ է , ու Իսրայէլի տունը՝ իրենք ու իրենց թագաւորները՝ իրենց պոռնկութիւններովը , ու իրենց թագաւորներուն [ը] դիերովը՝ իրենց բարձր տեղերուն մէջ՝ [թ] ալ իմ սուրբ անունս պիտի չպղծեն ։
8 [ժ] Վասն զի իրենց սեմերը՝ իմ սեմիս , ու իրենց դրանդիքը՝ իմ դրանդիներուս մօտ դրին , այնպէս որ իմ ու անոնց մէջտեղը միայն մէկ պատ մը կար . եւ իրենց ըրած գարշութիւններովը իմ սուրբ անունս պղծեցին . ես ալ իմ բարկու-
9 թեամբս սպառեցի զանոնք ։ Հիմա թող իրենց պոռնկութիւնը , ու իրենց թագաւորներուն [ի] դիերը ինծմէ հեռացընեն , [լ] ու յաւիտեան անոնց մէջը պիտի բնակիմ ։

10 Դուն՝ որդի մարդոյ՝ [խ] Իսրայէլի տանը աս տունը ցուցուր , որ իրենց անօրէնութիւններէն ամչնան . ու թող անոր գաղափարը
11 չափեն ։ Ու թէ որ իրենց բոլոր ըրածներէն ամչնան , տանը ձեւը ու կարգաւորութիւնը , եւ անոր ելքը , ու մուտքը , ու բոլոր ձեւերը , եւ բոլոր կանոնները , ու բոլոր օրէնքները անոնց ցուցուր . ու անոնց աչքերուն առջեւը գրէ . եւ անոր բոլոր ձեւերը՝ ու բոլոր կանոնները պահեն , ու զանոնք կա-
12 տարեն ։ Աս է տաճարին օրէնքը . անոր բոլոր սահմանը շուրջանակի [ծ] լեռանը գլխուն վրայ՝ ամենասուրբ պիտի ըլլայ . ահա տաճարին օրէնքը ասիկայ է ։

13 Ու ասոնք են սեղանին չափերը՝ կանգունով . ([կ] կանգունը՝ մէկ կանգուն ու չորս մատնաչափ է .) ու խոր տեղը մէկ կանգուն , ու անոր լայնութիւնը մէկ կանգուն , եւ անոր սահմանը անոր եզերքին վրայ շուրջանակի՝ մէկ թիզ մը պիտի ըլլայ . ու աս պիտի ըլլայ սեղանին հիմը ։
14 Ու գետնին խոր տեղէն մինչեւ վարի շրջանակը երկու կանգուն , եւ անոր լայնութիւնը մէկ կանգուն պիտի ըլլայ . ու պզտիկ շրջանակէն մինչեւ մեծ շրջանակը չորս կանգուն , ու լայնութիւնը մէկ կանգուն պիտի
15 ըլլայ ։ Ու կրակարանը չորս կանգուն բարձր պիտի ըլլայ . ու կրակարանէն վեր չորս եղջիւր պիտի
16 ըլլայ ։ Ու [հ] կրակարանը տասներկու կանգուն երկայն , ու տասներկու կանգուն լայն . չորս կողմն ալ հաւասար ըլլալով՝ քառակուսի պի-
17 տի ըլլայ ։ Ու անոր բոլորտիքը եղող շրջանակը տասնըչորս կանգուն երկայն , ու տասնըչորս կանգուն լայն պիտի ըլլայ . եւ բոլորտիքը եղող սահմանը կէս կանգուն , ու խոր տեղը շուրջանակի մէկ կանգուն պիտի ըլլայ . ու [ձ] անոր աստիճանները դէպ 'ի արեւելք պիտի ըլլան ։

18 Ու ինծի ըսաւ . Որդի մարդոյ՝ Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ . Ասոնք պիտի ըլլան սեղանին կանոնները՝ այն օրը որ զանիկայ շինեն , անոր վրայ ողջակէզներ մատուցանելու , ու [ղ] անոր վրայ արիւն սրսկելու համար ։
19 [ճ] Սադովկի սերունդէն եղող Ղեւտացի քահանաներուն՝ (որոնք ինծի ծառայութիւն ընելու համար ինծի պիտի մօտենան , կ՚ըսէ Տէր Եհովան ,) մեղքի պատարագի համար՝ [մ] արջառներէն զուարակ մը
20 պիտի տաս . Ու անոր արիւնէն պիտի առնես , ու [illegible] չորս եղջիւրներուն վրայ , ու շրջանակին չորս անկիւններուն վրայ , եւ շուրջանակի անոր սահմանին վրայ դնես , ու զանիկայ պիտի սրբես , եւ անոր
21 համար քաւութիւն ընես ։ Ու մեղքի պատարագին զուարակը պիտի առնես . եւ [յ] Սրբարանէն դուրս՝ տաճարին որոշուած տեղը [ն] պիտի
22 այրուի ։ Ու երկրորդ օրը՝ մեղքի պատարագի համար՝ այծերէն անարատ նոխազ մը մատուցանես . ու սեղանը պիտի սրբեն , ինչպէս
23 որ զուարակով սրբեցին ։ Երբոր սրբելը լմնցընես , արջառներէն անարատ զուարակ մը , ու ոչխարներէն անարատ խոյ մը պիտի մա-
24 տուցանես . Ու զանոնք Տէրոջը առջեւը պիտի մօտեցընես . [շ] ու քահանաները անոնց վրայ աղ պիտի ցանեն , ու զանոնք Տէրոջը ող-
25 ջակէզ պիտի մատուցանեն ։ [ո] Եօթը օր մեղքի պատարագի համար՝ օրը մէյմէկ նոխազ պիտի մատուցանես . նաեւ արջառներէն զուարակ մը , ու ոչխարներէն խոյ մը պիտի մատուցանեն , որ անարատ
26 պէտք ըլլան ։ Եօթը օր սեղանին քաւութիւն պիտի ընեն , եւ զանիկայ պիտի սրբեն ու զանիկայ նուի-
27 րեն ։ [չ] Ու երբոր այն օրերը լմննան , ութերորդ օրը՝ ու անկէ ետ-

Ն. Ք. գՃ. 574

[ա] Տես գլ. ժ. 19 ։ խդ. 2 ։
[բ] Գլ. գ. 12 ։ 14 ։ ը. 3 ։
[գ] գ Թագ. ը. 10 ։ 11 ։ Գլ. խդ. 4 ։
[դ] Գլ. խ. 3 ։
[ե] Ել. իթ. 45 ։ Սաղ. կը. 16 ։ ճլբ. 14 ։ Յովէլ գ. 17 ։ Յովհ. ա. 14 ։ բ Կոր. զ. 16 ։
[զ] Սաղ. ղթ. 1 ։
[է] ա Մն. իը. 2 ։ Սաղ. ղթ. 5 ։
[ը] Ղև. իզ. 30 ։ Երեմ. ժզ. 18 ։
[թ] Գլ. լթ. 7 ։
[ժ] Տես դ Թագ. ժզ. 14 ։ իա. 4 ։ 5 ։ 7 ։ Գլ. ը. 3 ։ իգ. 39 ։ խդ. 7 ։
[ի] Հմր. 7 ։
[լ] Հմր. 7 ։
[խ] Գլ. խ. 4 ։
[ծ] Գլ. խ. 2 ։
[կ] Գլ. խ. 5 ։ խա. 8 ։

Ն. Ք. գՃ. 574

[հ] Եբր. Արիէլ . Եսա. իթ. 1 ։
[ձ] Տես Ել. ի. 26 ։
[ղ] Ղև. ա. 5 ։
[ճ] Գլ. խդ. 15 ։
[մ] Ել. իթ. 10 ։ 12 ։ Ղև. ը. 14 ։ 15 ։ Գլ. խե. 18 ։ 19 ։
[յ] Եբր. ժգ. 11 ։
[ն] Ել. իթ. 14 ։
[շ] Ղև. բ. 13 ։
[ո] Ել. իթ. 35 ։ 36 ։ Ղև. ը. 33 ։
[չ] Տես Ղև. թ. 1 ։

որ' քահանաները սեղանին վրայ ձեր ողջակէզները ու ձեր խաղաղութեան զոհերը պիտի մատուցանեն, և ես [ը] ձեզ պիտի ընդունիմ' կ'ըսէ Տէր Եհովան։

ԳԼ. ԽԴ

1 Արևելեան դուռը միայն իշխանին համար կ'որոշուի։ 4 Քահանաները կը յանդիմանուին սրբարանը պղծելնուն համար։ 9 Կռապաշտներուն արգիլուած է քահանայից պաշտօնը կատարելը։ 15 Սադովկին որդիքը կ'ընդունուին աս գործիս համար։ 17 Քահանայից վրայով պատուէրներ։

1 Ու զիս սրբարանին [ա] դէպ 'ի արևելք նայող դուրսի դրանը ճամբան դարձուց. ու անիկայ գոց 2 էր։ Ու Տէրը ինծի ըսաւ. Աս դուռը գոց պիտի մնայ, պիտի չբացուի. ու անկէ մարդ պիտի չմտնէ. [բ] քանզի անկէ Իսրայէլին Տէր Աստուածը մտաւ. անոր համար գոց պիտի մնայ։ 3 Անիկայ իշխանին համար պիտի ըլլայ. հոն միայն իշխանը պիտի նստի [գ] Տէրոջը առջևը հաց ուտելու համար. [դ] անիկայ դրանը սրահին ճամբայէն պիտի մտնէ, ու նոյն ճամբայէն պիտի ելլէ։

4 Ու զիս հիւսիսային դրանը ճամբայէն տանը առջևը բերաւ. ու տեսայ որ [ե] ահա Տէրոջը փառքը Տէրոջը տունը լեցուցեր էր. [զ] ու 5 երեսիս վրայ ինկայ։ Ու Տէրը ինծի ըսաւ. [է] Որդի մարդոյ' Տէրոջը տանը բոլոր կանոններուն, ու անոր բոլոր օրէնքներուն վրայով' քեզի ամէն ըսածս սրտիդ մէջ դիր, ու աչքերովդ նայէ, և ականջներովդ լսէ, ու տանը մուտքերը ու սրբարանին բոլոր ելքերը աղէկ գիտէ. 6 Ու [ը] ապստամբներուն' Իսրայէլի տանը ըսէ. Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. [թ] Ալ հերիք է ձեզի ձեր բոլոր պղծութիւնները' ով Իսրայէլի 7 տունը, Որ դուք' [ժ] սրտով անթլփատ, ու մարմնով անթլփատ օտարազգիներ [ի] մտցուցիք, որ իմ սրբարանիս մէջը ըլլան, ու իմ տունս պղծեն, [լ] երբոր դուք [խ] իմ հացս' [ծ] ճարպը ու արիւնը կը մատուցանէիք. ու ձեր բոլոր պղծութիւններէն 'ի զատ' անոնք իմ ուխտս խափանեցին։ 8 Ու [կ] իմ սուրբ բաներուս պահպանութիւնը չպահեցիք. հապա իմ սրբարանիս մէջ ձեր ուզածին պէս իմ [հ] պահպանութեանս վրայ պահապաններ դրիք։

9 Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. Իսրայէլի որդւոց մէջ եղող բոլոր օտարազգիներէն' [ձ] սրտով անթլփատ ու մարմնով անթլփատ ընաւ մէկ օտարազգի մը իմ սրբարանս պիտի 10 չմտնէ։ [ղ] Մանաւանդ Ղևտացիները' որ ինծմէ հեռացան, երբոր Իսրայէլ ինծմէ մոլորեցան, ու իրենց կուռքը ետևէն գացին, իրենց անօրէնութիւնը պիտի կրեն։ 11 Ու իմ սրբարանիս մէջ' [ճ] տանը դռները որոշուած սպասաւորներ, ու տաճարին սպասաւորները պիտի ըլլան. ժողովուրդին համար ողջակէզները ու զոհերը [մ] անոնք պիտի մորթեն, ու անոնց ծառայութիւն ընելու համար' [յ] անոնց 12 առջևը անոնք պիտի կայնին։ Որովհետև անոնց համար, անոնց կուռքերուն առջև ծառայութիւն ըրին, ու [ն] Իսրայէլի տանը' գայթակղութիւն ու անօրէնութեան պատճառ եղան, անոր համար անոնց վրայով [շ] իմ ձեռքս վերցուցի' կ'ըսէ Տէր Եհովան, որ իրենց անօրէ- 13 նութիւնը պիտի կրեն։ [ո] Ու ինծի պիտի չմօտենան' ինծի քահանայութիւն ընելու, ու իմ բոլոր սուրբ բաներուս և ամենասուրբ բաներուս մօտենալու. հապա [չ] իրենց անարգանքը, ու իրենց ըրած 14 պղծութիւնները պիտի կրեն։ Սակայն զանոնք' [պ] տանը պահպանութեանը վրայ պահապան պիտի դնեմ, անոր ամէն ծառայութեանը համար, ու անոր մէջը ըլլալու ամէն գործին համար։

15 [ջ] Բայց Ղևտացի քահանաները' [ռ] Սադովկի որդիքը, որոնք իմ սրբարանիս պահպանութիւնը պահեցին, [ս] երբոր Իսրայէլի որդիքը ինծմէ մոլորեցան, անոնք ինծի ծառայութիւն ընելու համար ինծի պիտի մօտենան, և [վ] ճարպը ու արիւնը ինծի մատուցանելու համար' անոնք [տ] իմ առջևս պիտի կայնին' 16 կ'ըսէ Տէր Եհովան։ Անոնք իմ սրբարանս պիտի մտնեն, ու ինծի ծառայութիւն ընելու համար' անոնք պիտի մօտենան [ր] իմ սեղանիս, և իմ պահպանութիւնս պիտի պա- 17 հեն։ Ու երբոր ներսի գաւիթին դռներէն մտնեն, [ց] կտաւէ զգեստներ պիտի հագնին, ու ներսի գաւիթին դռները, ու ներսը ծառայութիւն ըրած ատեննին' վրանին 18 բուրդ պիտի [ւ] չհագնին. [փ] Իրենց գլուխներուն վրայ կտաւէ ապարօշներ ըլլայ, ու մէջքերնին' կտաւէ վարտիքներ ըլլայ. ու քրտինքցընող 19 բան պիտի չհագնին։ Ու երբոր դուրսի գաւիթը ժողովուրդին ելլեն, [ք] իրենց պաշտօնի զգեստները պիտի հանեն, ու զանոնք սուրբ սենեակներուն մէջը դնեն, և ուրիշ զգեստներ պիտի հագնին, որպէս զի իրենց զգեստներովը [օ] ժողովուր- 20 դը չսրբեն։ Ու [ֆ] գլուխնին պիտի չածիլեն, ոչ ալ վարսերնին եր-

Ն. Ք. 574
ը Յոբ. խբ. 8. Դւ. ի. 40. 41. Հռոմ. ժբ. 1. ա Պետ. բ. 5.
ա Դւ. խգ. 1.
բ Դւ. խգ. 4.
գ Ծն. լա. 54. ա Կոր. ժ. 18.
դ Դւ. խզ. 2. 8.
ե Դւ. գ. 23. խգ. 5.
զ Դւ. ա. 28.
է Դւ. խ. 4.
ը Դւ. բ. 5.
թ Դւ. խե. 9. ա Պետ. դ. 3.
ժ Ղև. իզ. 41. Բ Օր. ժ. 16. Գործ. է. 51.
ի Ղև. իբ. 25.
լ Դւ. խգ. 8. Հմր 9. Գործ. խա. 28.
խ Ղև. իա. 6. 8. 17. 21.
ծ Ղև. գ. 16. ժէ. 11.
կ Ղև. իբ. 2.
հ Հմր 14. 16. Դւ. խ. 45.
ձ Հմր 7.
ղ Տես դ Թագ. իգ. 8. բ Մն. իթ. 4. 5. Դւ. խբ. 11.

Ն. Ք. 574
ճ ա Մն. իզ. 1.
մ բ Մն. իթ. 34.
յ Թւ. ժզ. 9.
ն Եսա. թ. 16. Դւ. ժդ. 3. 4. Մաղ. բ. 8.
շ Սաղ. ճզ. 26.
ո դ Թագ. իգ. 9. Թւ. ժը. 3.
չ Դւ. լբ. 30. լզ. 7.
պ Թւ. ժը. 4. ա Մն. իգ. 28. 32.
ջ Դւ. խ. 46. խգ. 19.
ռ ա Թագ. բ. 35.
ս Հմր 10.
վ Հմր 7.
տ Բ Օր. ժ. 8.
ր Դւ. խա. 22.
ց Ել. իը. 39. 40. 43. լթ. 27. 28.
ւ Ղև. ժզ. 4.
փ Ել. իը. 40. 42. լթ. 28.
ք Դւ. խբ. 14.
օ Դւ. խզ. 20. Տես Ել. իթ. 37. լ. 29. Ղև. զ. 27. Մատ. իգ. 17. 19.
ֆ Ղև. իա. 5.

Ն. Ք. ԳԲ.
574

կրնցընեն . Հապա միայն գլուխնուն
21 մազերը փոքրեն ։ Ու [ա]ընաւ մէկ քահանայ մը գինի չխմէ՝ երբոր ներքին
22 գաւիթը կը մտնէ ։ Ու [բ]որբևարին՝ և արձակուածը իրենց կնիկ չառնեն . Հապա Իսրայէլի տանը սերունդէն եղող կոյսը , կամ քահանայէ մը որբևարի մնացած կնիկը
23 առնեն ։ Ու իմ ժողովուրդիս՝ [գ]սուրբ ու անսուրբ բաներուն տարբերութիւնը պիտի սորվեցնեն . և անմաքուրին ու մաքուրին տար-
24 բերութիւնը անոնց գիտցընեն ։ Ու [դ]դատերու վրայ անոնք պիտի կենան դատաստան ընելու համար , ու իմ իրաւունքներուս համեմատ դանոնք դատեն , և իմ բոլոր տօներուս մէջը՝ իմ օրէնքներս ու կանոններս պիտի պահեն , [ե]ու իմ շա-
25 բաթներս սրբեն ։ Եւ [զ]մարդու մեռելի քով չերթան՝ որ պղծուին . հապա միայն հօր համար , կամ մօր համար , կամ տղու համար , կամ աղջկան համար , եղբօր համար , կամ չամուսնացած քրոջ համար
26 պղծուին ։ Ու [է]մէկը սրբուելէն ետքը եօթը օր պիտի համրէ իրեն ։
27 Եւ անիկայ սրբարանին մէջ ծառայութիւն ընելու համար՝ [ը]ներքի գաւիթը սրբարանը մտած օրը՝ [թ]անիկայ իր մեղքի պատարագը պիտի մատուցանէ , կ'ըսէ Տէր Եհովան ։

28 Եւ ասիկայ անոնց ժառանգութիւն ըլլայ . [ժ]անոնց ժառանգութիւնը ես եմ . ու Իսրայէլի մէջ անոնց կալուածք չտաք . անոնց կա-
29 լուածքը ես եմ ։ [ի]Հացի ընծան , ու մեղքի պատարագը , և յանցանքի պատարագը անոնք պիտի ուտեն . ու Իսրայէլի մէջ [լ]ամէն նուէր
30 անոնց պիտի ըլլայ ։ Եւ ամէն տեսակ բանին [խ]բոլոր երախայրիներուն առջինը , ու ձեր բոլոր ընծաներէն ամէն բանի ընծային բոլորը՝ քահանային պիտի ըլլայ . ու [ծ]ձեր խմորներուն երախայրին քահանային պիտի տաք , [կ]որ քու տանդ վրայ
31 օրհնութիւն *բերես ։ Քահանաները ընաւ [հ]մեռած կամ գազանաբեկ անասունէ մը բան պիտի չուտեն , թէ՛ թռչուն ըլլայ ան և թէ չորքոտանի ։

ա Ղև. Ժ. 9.
բ Ղև. ԻԱ. 7, 13, 14.
գ Ղև. Ժ. 10, 11. Գլ. ԻԲ. 26. Մաղ. Բ. 7.
դ Բ Օր. ԺԷ. 8. Բ Մն. ԺԹ. 8, 10.
ե Տես Գլ. ԻԲ. 26.
զ Ղև. ԻԱ. 1, ևն.
է Թւ. Զ. 10. ԺԹ. 11, ևն.
ը Համր 17.
թ Ղև. Դ. 3.
ժ Թւ. ԺԸ. 20. Բ Օր. Ժ. 9: ԺԸ. 1, 2. Յես. ԺԳ. 14, 33.
ի Ղև. Զ. 18, 29: Է. 6.
լ Ղև. ԻԷ. 21, 28, բաղդատէ Թւ. ԺԸ. 14 ին հետ ։
խ Ել. ԺԳ. 2: ԻԲ. 29, 30: ԻԳ. 19. Թւ. Գ. 13: ԺԸ. 12, 13.
ծ Թւ. ԺԵ. 20. Նեեմ. Ժ. 37.
կ Առակ. Գ. 9, 10. Մաղ. Գ. 10.
* Կամ՝ բերէ
հ Ել. ԻԲ. 31. Ղև. ԻԲ. 8.

ԳԼ. ԽԵ

1 Սրբարանին համար , 6 քաղաքին համար , 7 և իշխանին համար երկրէն որոշուելու բաժինը ։ 9 Իշխանին համար պատուէրներ ։

1 Ու երբոր [ա]երկիրը վիճակով ժառանգութիւն բաժնէք , երկրէն քսանըհինգ հազար եղէգ երկայնութեամբ , ու տասը հազար լայնութեամբ՝ [բ]սուրբ ընծայ մատուցանէք Տէրոջը . ասիկայ չորքջանակի իր բոլոր սահմաններուն մէջը
2 սուրբ ըլլայ ։ Ասկէ քառակուսի չափուած՝ [գ]հինգ հարիւրով հինգ հարիւրը սրբարանին համար ըլլայ . ու անիկայ չորքջանակի յիսուն կանգուն արուարձան ունենայ ։
3 Եւ աս †չափով՝ երկայնութիւնը քսանըհինգ հազար , ու լայնութիւնը տասը հազար չափես . [դ]ու անոր մէջը պիտի ըլլայ սրբարանը՝
4 ամենասուրբ տեղը ։ Ասիկայ Տէրոջը ծառայութիւն ընելու մօտեցող սրբարանի պաշտօնեաներուն քահանաներուն համար [ե]սուրբ ըլլայ երկրէն , որ անոնց՝ տուներու համար տեղ մը , ու սրբարանին համար սուրբ տեղ մը ըլլայ ։
5 Եւ տանը ծառայութիւնը ընող Ղեւտացիները [զ]քսանըհինգ հազար երկայնութեամբ ու տասը հազար լայնութեամբ կալուածք պիտի ունենան , նաև [է]քսան սենեակ ։
6 [ը]Եւ հինգ հազար լայնութեամբ ու քսանըհինգ հազար երկայնութեամբ՝ քաղաքին կալուածքը պիտի տաք՝ սրբարանին ընծային քովը . ասիկայ բոլոր Իսրայէլի տանը ըլլայ ։
7 [թ]Եւ իշխանին կալուածք՝ սուրբ ընծային , ու քաղաքին կալուածքին մէկ կողմէն ու մէկալ կողմէն , սուրբ ընծային , և քաղաքին կալուածքին դիմացը՝ արևմտեան ծայրէն դէպ 'ի արևմուտք՝ ու արևելեան ծայրէն դէպ 'ի արևելք ըլլայ . ու երկայնութիւնը՝ արևմտեան սահմանէն մինչև արևելեան սահմանը՝ ցեղի բաժիններուն մէկուն
8 հետ հաւասար ըլլայ ։ Իսրայէլի մէջ՝ երկրէն ասիկայ անոր կալուածք ըլլայ . ու [ժ]իմ իշխաններս մէյմըն ալ իմ ժողովուրդս չհարստահարեն . ու մնացած երկիրը՝ Իսրայէլի տանը տուրք իրենց ցեղերուն համեմատ ։
9 Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ . [ի]Ա՛լ հերիք է ձեզի՝ ով Իսրայէլի իշխանները , [լ]զրկանքը ու յափշտակութիւնը վերցուցէք , և իրաւունք ու արդարութիւն ըրէք . իմ ժողովուրդէս ձեր բռնի պահանջմունքները վերցուցէք՝ կ'ըսէ Տէր Եհո-
10 վան ։ Ձեր [խ]կշիռքները արդար՝ ձեր արդուն արդար ու ձեր մարը
11 արդար ըլլայ ։ Արդուն ու մարը մէկ չափ ըլլան , որ մարը՝ քոռին տասներորդը պարունակէ , ու արդուն ալ քոռին տասներորդը . քոռին նայելով պիտի ըլլայ անոնց
12 չափը ։ Եւ [ծ]սիկղը քսան կերա պիտի ըլլայ . ձեր մնասը՝ քսան սիկղ , քսանըհինգ սիկղ , տասնըհինգ սիկղ պիտի ըլլայ ։

ա Գլ. ԽԷ. 22.
բ Գլ. ԽԸ. 8.

Ն. Ք. ԳԲ.
574

գ Գլ. ԽԲ. 20.
† Կամ՝ չափէն
դ Գլ. ԽԸ. 10.
ե Համր 1. Գլ. ԽԸ. 10, ևն.
զ Գլ. ԽԸ. 13.
է Տես Գլ. Խ. 17.
ը Գլ. ԽԸ. 15.
թ Գլ. ԽԸ. 21.
ժ Գլ. ԽԶ. 18. Տես Երեմ. ԻԲ. 17. Գլ. ԻԲ. 27.
ի Գլ. ԽԴ. 6.
լ Երեմ. ԻԲ. 3.
խ Ղև. ԺԹ. 35, 36. Առակ. ԺԱ. 1.
ծ Ել. Լ. 13. Ղև. ԻԷ. 25. Թւ. Գ. 47.

Ն. Ք. գՌ. 574

13 Ձեր մատուցանելու ընծան ասիկայ ըլլայ. ցորենի քոռէն՝ արդուին վեցերորդ մասը, ու գարիի քոռէն՝ արդուին վեցերորդ մասը. 14 Ու եղին կանոնը ձէթի բաթ. եղին մարէն՝ մարին տասներորդը մէկ քոռէն, այսինքն մէկ խոմէրէն, որ տասը մար է դարձեալ, վասն զի տասը մարը մէկ խոմէր մըն է. 15 Եւ խաշինքին ջրարբի արօտներուն հօտէն՝ երկու հարիւրէն մէկ ոչխար. Անոնք պիտի մատուցանուին իբրև հացի ընծայ, ու ողջակէզ, և խաղաղութեան զոհ, որ [1]իրենց համար քաւութիւն ըլլայ՝ կ՚ըսէ Տէր Եհովան։

[1] Ղե. ա. 4.

16 Երկրին բոլոր ժողովուրդը՝ աս ընծան Իսրայէլի մէջ իշխան եղողին տալու պարտաւոր պիտի ըլլան։

17 Եւ տօներու՝ ու ամսագլուխներու՝ ու շաբաթներու մէջ՝ Իսրայէլի տանը ամէն հանդիսաւոր օրերուն մէջ՝ ողջակէզները, ու հացի ընծան, և թափելու նուէրը իշխանին վրայ պիտի ըլլայ. մեղքի պատարագը, ու հացի ընծան, ու ողջակէզը, և խաղաղութեան զոհը՝ անիկայ պիտի մատուցանէ՝ Իսրայէլի տանը քաւութիւն ընելու համար։

18 Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. Առջի ամսուն առջի օրը՝ արջառներէն մէկ անարատ զուարակ մը առնես, ու [2]սրբարանը մաքրես։ 19 [3]Եւ քահանան մեղքի պատարագին արիւնէն պիտի առնէ, և տանը սեմոցը վրայ, ու սեղանին չորս անկիւններուն վրայ, և ներքին գաւիթին դրանը սեմոցը վրայ դնէ։ 20 Ամսուն եօթներորդ օրն ալ՝ [4]սխալած կամ անմիտ մարդու համար այնպէս ընես. և տանը համար քաւութիւն պիտի ընէք։

[2] Ղե. ժզ. 16.
[3] Գլ. խգ. 20.
[4] Ղե. դ. 27.

21 [5]Առջի ամսուն չորեքտասաներորդ օրը՝ ձեզի զատիկ ըլլայ. եօթը օր տօն պիտի պահուի, ու բաղարջ ուտուի. 22 Եւ ան օրը իշխանը իրեն համար, ու երկրին բոլոր ժողովրդեանը համար՝ [6]մէկ զուարակ մը պիտի մատուցանէ իբրև մեղքի պատարագ. 23 Ու [7]տօնին եօթը օրը Տէրոջը ողջակէզ պիտի մատուցանէ, ան եօթը օրուան մէջ՝ օրը եօթը զուարակ, ու եօթը անարատ խոյ, և ամէն օր այծերէն [8]մէկ նոխազ մը իբրև մեղքի պատարագ. 24 [9]Ու ամէն մէկ զուարակին համար՝ մէկ արդու մը, և ամէն մէկ խոյին համար՝ մէկ արդու մը հացի ընծայ, ու ամէն մէկ արդուին համար՝ մէկ հինն եղ մատուցանէ։ 25 [10]Նոյնպէս ալ եօթներորդ ամսուն հնգետասաներորդ օրը՝ [11]տօնին ատենը եօթը օր աս մեղքի պատարագին, ողջակէզին, հացի ընծային, ու եղին պէս պիտի մատուցանէ։

[5] Ել. ժբ. 18. Ղե. իգ. 5. 6. Թւ. Թ. 2. 3. Իը. 16. 17. Բ Օր. ժզ. 1. և։
[6] Ղե. դ. 14.
[7] Ղե. իգ. 8.
[8] Տես Թւ. իը. 15. 22. 30. իթ. 5. 11. 16. 19. և։
[9] Գլ. խզ. 5. 7.
[10] Ղե. իգ. 33. և։ Թւ. իթ. 12. Բ Օր. ժզ. 13.

ԳԼ. ԽԶ.

1 Իշխանին, 9 և ժողովուրդին երկրպագութեանը վերաբերեալ պատուէրներ։ 16 Իշխանին ժառանգութեանը վրայով կանոն մը։ 19 Զոհերը եռացընելու ու եփելու գաւիթները։

1 Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. Ներքին գաւիթին դէպ ՚ի արևելք նայող դուռը՝ գործի վեց օրերը գոց ըլլայ, ու շաբաթ օրը բացուի, ու ամսագլխուն օրը բացուի։ 2 [1]Եւ իշխանը ան դրանը արտաքին ճամբայէն դուրսէն պիտի մտնէ, ու դրանը սեմոցը քովը կայնի. և քահանաները՝ անոր ողջակէզը, ու խաղաղութեան զոհերը պիտի մատուցանեն. ու անիկայ դրանը սեմին վրայ երկրպագութիւն պիտի ընէ՝ ու ելլէ. և ան դուռը մինչև իրիկուն պիտի չգոցուի։ 3 Ու երկրին ժողովուրդը՝ շաբաթ օրերը ու ամսագլուխները Տէրոջը առջևը աս դրանը մուտքին մէջ երկրպագութիւն պիտի ընեն։

[1] Գլ. խդ. 3. Հմր 8.

4 Եւ [2]իշխանին շաբաթ օրը Տէրոջը մատուցանելու ողջակէզը՝ վեց անարատ գառն, ու մէկ անարատ խոյ ըլլայ։ 5 [3]Եւ խոյին համար հացի ընծայ՝ մէկ արդու մը, ու գառանց համար հացի ընծայ՝ [4]ձեռքէն եկածը, և ամէն մէկ արդուի համար մէկ հինն եղ մատուցանէ։ 6 Ու ամսագլխուն օրը՝ արջառներէն մէկ անարատ զուարակ մը, ու վեց գառն, ու մէկ խոյ մը, որոնք անարատ պիտի ըլլան։ 7 Եւ զուարակին համար մէկ արդու մը, ու խոյին համար մէկ արդու մը հացի ընծայ մատուցանէ, ու գառանց համար՝ ինչ որ ձեռքէն կու գայ, և ամէն մէկ արդուի համար՝ մէկ հինն եղ ըլլայ։

[2] Գլ. խե. 17.
[3] Գլ. խե. 24. Հմր 7. 11.
[4] Բ Օր. ժզ. 17.

8 [5]Ու երբոր իշխանը գայ, դրանը սրահին ճամբայէն մտնէ, և նոյն ճամբայէն ելլէ։ 9 Ու երկրին ժողովուրդը՝ [6]հանդիսաւոր օրերուն մէջ երկրպագութիւն ընելու համար Տէրոջը առջևը եկած ատեննին, հիւսիսային դրանը ճամբայէն մտնողը՝ հարաւային դրանը ճամբայէն ելլէ, ու հարաւային դրանը ճամբայէն մտնողը՝ հիւսիսային դրանը ճամբայէն ելլէ. մտած դրանը ճամբայէն չդառնայ, հապա անոր դիմացինէն ելլէ։ 10 Եւ իշխանը՝ անոնց մտած ատենը՝ անոնց հետը մտնէ, ու անոնց ելած ատենը՝ անոնց հետը ելլէ։

[5] Հմր 2.
[6] Ել. իգ. 14—17. Բ Օր. ժզ. 16.

11 Եւ տօներու մէջ, ու հանդիսաւոր օրերու մէջ [7]հացի ընծան՝ ամէն զուարակի համար մէկ արդու մը,

[7] Հմր 5.

Ն. Ք. Գ.Բ. 574

և ամէն խոյի համար մէկ արդու մը ըլլայ, ու գառանց համար՝ ձեռքէն եկածը, ու ամէն մէկ արդուի համար մէկ հինէն եղ ըլլայ։

12 Եւ թէ որ իշխանը մէկ կամաւոր ողջակէզ մը, կամ մէկ կամաւոր խաղաղութեան զոհ մը Տէրոջը մատուցանելու ըլլայ, Է դէպ ՚ի արևելք նայող դուռը անոր բանան. ու անիկայ իր ողջակէզը, ու խաղաղութեան զոհը մատուցանէ՝ ինչպէս որ շաբաթ օրը կը մատուցանէ, ու ելլէ. և անոր ելլելէն ետքը դուռը գոցեն։

Է Գլ. ԽԴ. 3, Հմր 2.

13 Ը Ու ամէն օր մէկ տարեկան անարատ գառնուկ մը Տէրոջը ողջակէզ մատուցանես. զանիկայ 14 ամէն առտու մատուցանես. Եւ անոր հետ ամէն առտու՝ արդուին վեցերորդ մասը հացի ընծայ մատուցանես, ու հինէնին երրորդ մասը եղ՝ նաշիհին հետ խառնելու համար. ատիկայ յաւիտենական կանոնով Տէրոջը մշտնջենաւոր 15 հացի ընծայ ըլլայ։ Եւ գառնուկը, ու հացի ընծան, ու եղը՝ ամէն առտու մատուցանեն. ատիկայ մշտնջենաւոր ողջակէզ ըլլայ։

Ը Ել. ԻԹ. 38, Թու. ԻԸ. 3.

16 Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. Երբոր իշխանը իր որդւոցը մէկուն պարգև տայ, անոր ժառանգութիւնը անոր որդւոցը ըլլայ. անիկայ ժառանգութեան կալուածք 17 մը ըլլայ անոնց. Իսկ երբոր իր ժառանգութենէն՝ իր ծառաներուն մէկուն պարգև տայ, ան ատենը անիկայ մինչև Թ թողութեան տարին անորը պիտի ըլլայ, ետքը իշխանին պիտի դառնայ. վասն զի անոր ժառանգութիւնը միայն իր որդւոցը պիտի ըլլայ։

Թ Ղև. ԻԵ. 10.

18 Եւ Ժ իշխանը ժողովուրդին ժառանգութենէն չառնէ, զանոնք իրենց կալուածքէն զրկելով. իր որդւոցը՝ իր կալուածքէն ժառանգութիւն տայ, որպէս զի իմ ժողովուրդս՝ ամէն մէկը իր կալուածքէն չցրուի։

Ժ Գլ. ԽԵ. 8.

19 Եւ զիս դրանը քովը եղող մուտքէն քահանաներուն դէպ ՚ի հիւսիս նայող սուրբ սենեակները տարաւ. և ահա հոն՝ ետևի կողմերը դէպ ՚ի արևմուտք մէկ տեղ մը 20 կար. Ու ինծի ըսաւ. Ասիկայ ան տեղն է՝ ուր որ քահանաները յանցանքի պատարագին, ու մեղքի պատարագին զոհ Ի պիտի խաշեն, — հոն հացի ընծան Լ պիտի եփեն, որ չըլլայ թէ դուրսի գաւիթը հանեն, ու Խ ժողովուրդը 21 սրբեն։ Եւ զիս դուրսի գաւիթը հանեց, ու զիս գաւիթին չորս անկիւններէն անցուց. և ահա գաւիթին ամէն մէկ անկիւնը՝ մէյ-22 մէկ գաւիթ կար։ Գաւիթին չորս անկիւններուն մէջ քառասուն կանգուն երկայնութեամբ, ու երեսուն լայնութեամբ՝ *չորքանակի գոցուած* գաւիթներ կային. չորսին չափը մէկ էր անկիւններուն 23 մէջ։ Եւ անոնց բոլորտիքը՝ չորսին ալ բոլորտիքը՝ շէնքերու կարգ մը կար. ու ան կարգերուն տակը չորքանակի եփարաններ 24 շինուած էին։ Ու ինծի ըսաւ. Ասոնք եփողներուն տեղերն են, ուր որ տանը պաշտօնեաները ժողովրդեան զոհը Ծ պիտի եփեն։

Ի Բ Մն. ԼԵ. 13.
Լ Ղև. Բ. 4, 5, 7.
Խ Գլ. ԽԴ. 19.

Ն. Ք. Գ.Բ. 574

* Կամ՝ պզտիկ

Ծ Տես Հմր 20.

ԳԼ. ԽԷ.

1 Սուրբ ջուրերուն տեսիլքը. 6 անոնց զօրութիւնը. 13 Երկրին սահմանները. 22 անոր վիճակով բաժնուիլը։

1 Ու զիս նորէն տանը դրանը առջևը բերաւ. և ահա արևելեան կողմէն տանը սեմին տակէն Ա ջուրեր կ՚ելլէին. քանզի տանը երեսը՝ դէպ ՚ի արևելք էր. ու ջուրերը տանը աջ կողմին տակէն՝ սեղանին 2 հարաւային կողմէն կ՚իջնէին։ Եւ զիս հիւսիսային դրանը ճամբայէն հանեց, ու զիս դուրսի ճամբան՝ դուրսի դրանը արևելք նայող ճամբան պտըտցուց. և ահա աջ կողմէն ջուրեր կը վազէին։

Ա Յովէլ Գ. 18, Զաք. ԺԳ. 1, ԺԴ. 8, Յայտ. ԻԲ. 1.

3 Բ Ան մարդը որ իր ձեռքը լար ունէր, դէպ ՚ի արևելք ելաւ, ու հազար կանգուն չափեց, և զիս ջուրերէն անցուց, — ջուրերը մին-4 չև գարշապարներս կ՚ելլէին. Հազար ևս չափեց, ու զիս ջուրերէն անցուց, — ջուրերը մինչև ծունկերս կ՚ելլէին. Հազար ևս չափեց, ու զիս ջուրերէն անցուց, և ջու-5 րերը մինչև մէջքս կ՚ելլէին. Նորէն հազար ալ չափեց. — անանկ գետ մը եղած էր, որ չէի կրնար անցնիլ. վասն զի ջուրերը յորդեր էին. †ու անանկ գետ մը եղեր էին, ուսկից որ մարդ չէր կրնար անցնիլ՝ բայց միայն լողալով"։

Բ Գլ. Խ. 3.

† Եբր. լողալու ջուրեր. անանցանելի գետ եղեր էին.

6 Ան ատենը ինծի ըսաւ. Տեսա՞ր՝ որդի մարդոյ. և զիս տարաւ՝ ու 7 գետին եզերքը պտըտցուց։ Եւ քանի որ հոն կը պտըտէի, տեսայ որ գետին եզերքը մէկ կողմէն ու մէկալ կողմէն խիստ շատ Գ ծառեր 8 կային։ Եւ ինծի ըսաւ. Աս ջուրերը արևելեան կողմը կ՚ելլեն, ու անապատը կ՚իջնեն, ու ծովը կ՚երթան. և ծովը ելլելով՝ անոր ջուրե-9 րը բժշկութիւն կը գտնեն։ Եւ ‡գետին ամէն գացած տեղը՝ ամէն շարժուն կենդանիները պիտի ապրին, ու ձուկերը խիստ շատ պիտի ըլլան. քանզի աս ջուրերը հոն

Գ Հմր 12. Յայտ. ԻԲ. 2.

‡ Կամ՝ երկու գետերուն

Ն. Ք. Գ. Ք. 574

պիտի երթան. ու գետին ամէն գացած տեղը՝ բժշկութիւն պիտի ըլլայ, ու պիտի ապրին։ 10 Եւ անոր վրայ՝ Ենգադդիէն մինչեւ Ենգաղայիմ՝ ձկնորսներ պիտի կայնին. հոն ուռկաններ փռելու տեղ պիտի ըլլայ. ձուկերը տեսակ տեսակ պիտի ըլլան. [դ]մեծ ծովուն ձուկերուն պէս խիստ շատ պիտի ըլլան։ 11 Բայց անոր աղմակէց տեղուանքը ու ճահիճները բժշկութիւն պիտի չգտնեն. անոնք աղի համար պիտի որոշուին։ 12 Ու [ե]գետին եզերքը՝ մէկ կողմէն ու միւս կողմէն՝ ամէն տեսակ պտղաբեր ծառեր պիտի բուսնին, [զ]որոնց տերեւը պիտի չթառամի, ու պտուղը չհատնի. ամէն ամիս նորէն պտուղ պիտի տան. վասն զի անոր ջուրերը սրբարանէն կ՚ելլեն. եւ անոնց պտուղը՝ կերակուրի համար, ու տերեւները՝ [է]բժշկութեան համար պիտի ըլլան։

13 Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. Աս է երկրին սահմանը՝ որ զայն պիտի ժառանգէք Իսրայէլի տասուերկու ցեղերուն համեմատ. ([ը]Յովսէփը երկու բաժին պէտք առնէ.) 14 Ու զանիկայ ամէն մարդ իր եղբօրը պէս պիտի ժառանգէ. վասն զի [թ]իմ ձեռքս վերցուցի որ զանիկայ ձեր հայրերուն տամ. եւ աս երկիրը [ժ]ձեզի ժառանգութիւն պիտի իյնայ։ 15 Ու երկրին սահմանը աս է. Հիւսիսային կողմը՝ մեծ ծովէն [ի]Եթլոնի ճամբան՝ մինչեւ [լ]Սեդադ, 16 [խ]Եմաթ, [ծ]Բերոթա, Սիբրայիմ՝ որ Դամասկոսի սահմանին ու Եմաթի սահմանին մէջտեղն է, — միջին Աւրանի սահմանը եղող Ասեր Աթթիկոնը։ 17 Ու երկրին սահմանը՝ ծովէն մինչեւ [կ]Ասար Ենան՝ որ Դամասկոսի սահմանն է դէպ ՚ի հիւսիս, նաեւ Եմաթի սահմանը պիտի ըլլայ. եւ հիւսիսային կողմը ասիկայ ըլլայ։ 18 Ու արեւելեան կողմը՝ Աւրանի մէջէն, ու Դամասկոսի մէջէն, եւ Գաղաադի մէջէն, ու Յորդանանու քովէն եղող Իսրայէլի երկրին մէջէն՝ սահմանէն մինչեւ արեւելեան ծովը չափեցէք. ու արեւելեան կողմը ասիկայ ըլլայ։ 19 Եւ դէպ ՚ի հարաւ հարաւային կողմը՝ Թամարէն մինչեւ [հ]Վիճաբանութեան ջուրերը՝ Կադէսի մէջ, — մինչեւ մեծ ծովը երթող հեղեղատը պիտի ըլլայ. եւ դէպ ՚ի հարաւ՝ հարաւային կողմը ասիկայ ըլլայ։ 20 Ու արեւմտեան կողմը՝ մեծ ծովը պիտի ըլլայ, սահմանէն մինչեւ Եմաթի դիմացը. արեւմտեան կողմը ասիկայ ըլլայ։

21 Եւ աս երկիրը ձեզի բաժնեցէք՝ 22 Իսրայէլի ցեղերուն համեմատ, Ու զանիկայ ժառանգութեան համար վիճակով բաժնեցէք՝ թէ ձեզի, [ձ]ու թէ ձեր մէջը բնակող ու ձեր մէջը զաւակներ ծնանող օտարականներուն. [ղ]Ու անոնք ձեզի բնիկներու պէս պիտի ըլլան Իսրայէլի որդւոցը մէջ, — անոնք ձեզի հետ ժառանգութիւն պիտի առնեն Իսրայէլի ցեղերուն մէջ։ 23 Եւ որ ցեղին մէջ որ օտարականը պանդխտացած է, հոն անոր ժառանգութիւնը պիտի տաք՝ կ՚ըսէ Տէր Եհովան։

դ Թուոց. լդ. 6. Յես. իգ. 4. Գլ. ԽԸ. 28.

ե Հմր. 7.

զ Սաղ. ա. 3. Երեմ. ժէ. 8.

է Յայտ. իբ. 2.

ը Ծն. խը. 5. Ա Մն. ե. 1. Գլ. ԽԸ. 4. 5.

թ Ծն. ժբ. 7. ժգ. 15. ժե. 7. ժէ. 8. իզ. 3. իը. 13. Գլ. Ի. 5. 6. 28. 42.

ժ Գլ. ԽԸ. 29.

ի Գլ. ԽԸ. 1.

լ Թուոց. լդ. 8.

խ Թուոց. լդ. 8.

ծ Բ Թագ. ը. 8.

կ Թուոց. լդ. 9. Գլ. ԽԸ. 1.

հ Թուոց. ի. 13. Բ Օր. լբ. 51. Սաղ. ձա. 7. Գլ. ԽԸ. 28.

ձ Տես Եփե. գ. 6. Յայտ. է. 9. 10.

ղ Տես Հռով. ժ. 12. Գաղ. գ. 28. Կող. գ. 11.

ԳԼ. ԽԸ

1, 23 Տասուերկու ցեղերուն, 8 սրբարանին, 15 քաղաքին ու արուարձաններուն, 21 ու իշխանին բաժինները. 30 Քաղաքին չափերը ու դռները։

1 Եւ ցեղերուն անունները ասոնք են. — [ա]Հիւսիսի ծայրէն՝ Եթլոնի ճամբուն քովը դէպ ՚ի Եմաթ երթալով՝ մինչեւ Ասար Ենան՝ որ Դամասկոսի սահմանն է դէպ ՚ի հիւսիս՝ մինչեւ Եմաթին քովը, ու արեւելեան կողմէն մինչեւ արեւմուտք՝ 2 Դանին մէկ բաժին ըլլայ։ Եւ Դանի սահմանին քովը՝ արեւելեան կողմէն մինչեւ արեւմտեան կողմը՝ 3 Ասերին մէկ բաժին ըլլայ։ Ու Ասերի սահմանին քովը՝ արեւելեան կողմէն մինչեւ արեւմտեան կողմը՝ Նեփթաղիմին մէկ բաժին ըլլայ։ 4 Ու Նեփթաղիմի սահմանին քովը՝ արեւելեան կողմէն մինչեւ արեւմտեան կողմը՝ Մանասէի մէկ բաժին ըլլայ։ 5 Եւ Մանասէին սահմանին քովը՝ արեւելեան կողմէն մինչեւ արեւմտեան կողմը՝ Եփրեմին մէկ բաժին ըլլայ։ 6 Ու Եփրեմի սահմանին քովը՝ արեւելեան կողմէն մինչեւ արեւմտեան կողմը՝ Ռուբէնին մէկ բաժին ըլլայ։ 7 Եւ Ռուբէնի սահմանին քովը՝ արեւելեան կողմէն մինչեւ արեւմտեան կողմը՝ Յուդային մէկ բաժին ըլլայ։

8 Եւ Յուդայի սահմանին քովը՝ արեւելեան կողմէն մինչեւ արեւմտեան կողմը պիտի ըլլայ [բ]ան ընծան՝ որ պիտի նուիրէք, — ըլլայ քսանուհինգ հազար եղէգ լայնութիւն, եւ միւս բաժիններուն մէկուն չափ երկայնութիւն՝ արեւելեան կողմէն մինչեւ արեւմտեան կողմը. եւ սրբարանը անոր մէջտեղը պիտի ըլլայ։ 9 Տէրոջը նուիրելու ընծանիդ՝ քսանուհինգ հազար երկայնութիւն, ու տասը հազար լայնութիւն ունենայ։ 10 Եւ սուրբ ընծան ասոնց ըլլայ՝ այսինքն քահանաներուն. հիւսիսէն՝ երկայնութիւնը քսանուհինգ հազար, ու արեւմուտքէն՝ լայնութիւնը տասը հազար, եւ արեւելքէն՝ լայնութիւնը տասը հազար, ու հարաւէն՝ երկայնութիւնը քսանուհինգ հազար

ա Գլ. ԽԷ. 15. 16.

բ Գլ. ԽԵ. 1—6.

Ն․ Ք․ Ծ․ Ք․
574

Գ Գլ․ խդ․ 15․

Դ Գլ․ խդ․ 10․

եղող․ ու Տէրոջը սրբարանը անոր
11 մէջտեղը ըլլայ ։ Գ Այս բաժինը Սա-
դովկի որդւոցմէ սրբուած քահա-
նաներուն ըլլայ , որ անոնք իմ
պահպանութիւնս պահեցին , ու
երբոր Իսրայէլի որդիքը մոլորեցան ,
անոնք չմոլորեցան , Դ ինչպէս որ
12 Ղեւտացիները մոլորեցան ։ Ու երկ-
րին ընծայէն՝ աս ընծան անոնց
համար ամենասուրբ պիտի ըլլայ՝
Ղեւտացւոց սահմանին քովը ։
13 Եւ քահանայից սահմանին քովը
Ղեւտացւոց բաժին ըլլայ՝ քսանու-
հինգ հազար երկայնութեամբ ու
տասը հազար լայնութեամբ․ բոլոր
երկայնութիւնը քսանուհինգ հա-
զար , ու լայնութիւնը տասը հա-
14 զար ըլլայ ։ Ե Եւ անկէ պիտի չծա-
խեն , ու չփոխեն , ու երկրին երա-
խայրին ուրիշի ալ չպարգեւեն ․
վասն զի անիկայ Տէրոջը նուի-
րուած է ։
15 Եւ քսանուհինգ հազարին քովը
լայնութենէն մնացած Զ հինգ հա-
զարը Է անսուրբ պիտի ըլլայ՝ քա-
ղաքին համար , բնակութեան հա-
մար ու արուարձաններուն համար ․
և քաղաքը անոր մէջտեղը ըլլայ ․
16 Ու անոր չափերը ասոնք ըլլան ․
Հիւսիսային կողմը՝ չորս հազար
հինգ հարիւր , և հարաւային կող-
մը՝ չորս հազար հինգ հարիւր , և
արեւելեան կողմը՝ չորս հազար հինգ
հարիւր , ու արեւմտեան կողմը՝ չորս
17 հազար հինգ հարիւր ։ Եւ քա-
ղաքին արուարձանը՝ դէպ 'ի հիւ-
սիս՝ երկու հարիւր յիսուն , ու
դէպ 'ի հարաւ՝ երկու հարիւր յի-
սուն , և դէպ 'ի արեւելք՝ երկու
հարիւր յիսուն , ու դէպ 'ի արե-
ւմուտք՝ երկու հարիւր յիսուն ըլ-
18 լայ ։ Եւ սուրբ ընծային քովը՝
երկայնութենէն մնացած դէպ 'ի
արեւելք տասը հազարը , ու դէպ 'ի
արեւմուտք տասը հազարը՝ (որ
սուրբ ընծային քովն է ,) անոր
բերքը՝ քաղաքին ծառայութիւնը
19 ընողներուն կերակուր ըլլայ ։ Ը Եւ
քաղաքին ծառայութիւնը ընող-
ները՝ Իսրայէլին ամէն ցեղերէն պի-
տի ըլլան ։
20 Բոլոր ընծան քսանուհինգ հա-
զարով քսանուհինգ հազար ըլլայ ,
ու սուրբ ընծան քաղաքին կա-
լուածքին հետ մէկտեղ՝ քառա-
կուսի մատուցանէք ։
21 Եւ սուրբ ընծային , ու քաղաքին
կալուածքին մէկ կողմէն ու մէկալ
կողմէն Թ մնացածը՝ իշխանին համար
ըլլայ ․ նուիրուած քսանուհինգ հա-
զարին դիմացը մինչեւ արեւելեան
սահմանը՝ ու դէպ 'ի արեւմուտք
քսանուհինգ հազարին դիմացը մին-

Ե Ել․ իբ․ 29․ Ղև․ իէ․ 10․ 28․ 33․

Զ Գլ․ խե․ 6․

Է Գլ․ խբ․ 20․

Ը Գլ․ խե․ 6․

Թ Գլ․ խե․ 7․

չեւ արեւմտեան սահմանը՝ ցեղերուն
բաժիններուն քովը՝ իշխանին հա-
մար ըլլայ ։ Անիկայ պիտի ըլլայ
սուրբ ընծան ․ Ժ ու տաճարին սըր-
բարանը անոր մէջտեղը պիտի ըլ-
22 լայ ։ Իշխանին բաժինին մէջտեղը
եղող Ղեւտացւոց կալուածքէն ու
քաղաքին կալուածքէն զատ ,
Յուդայի սահմանին , ու Բենիամի-
նի սահմանին մէջտեղը՝ իշխանին
պիտի ըլլայ ։
23 Եւ մնացած ցեղերուն՝ արեւելեան
կողմէն մինչեւ արեւմտեան կողմը՝
24 Բենիամինին մէկ բաժին ըլլայ ․ Ու
Բենիամինի սահմանին քովը՝ ա-
րեւելեան կողմէն մինչեւ արեւմտեան
կողմը՝ Շմաւոնին մէկ բաժին ըլլայ ․
25 Եւ Շմաւոնի սահմանին քովը՝ ա-
րեւելեան կողմէն մինչեւ արեւմտեան
կողմը՝ Իսաքարին մէկ բաժին ըլլայ ․
26 Ու Իսաքարի սահմանին քովը՝ ա-
րեւելեան կողմէն մինչեւ արեւմտեան
կողմը՝ Զաբուղոնին մէկ բաժին ըլ-
27 լայ ․ Եւ Զաբուղոնի սահմանին
քովը՝ արեւելեան կողմէն մինչեւ ա-
րեւմտեան կողմը՝ Գադին մէկ բաժին
28 ըլլայ ․ Ու Գադի սահմանին քովը՝
հարաւային կողմը՝ դէպ 'ի հարաւ՝
եղող սահմանը՝ Թամարէն մինչեւ
Ի Վիճաբանութեան ջուրերը Կադէ-
սի մէջ , ու մինչեւ մեծ ծովը եղող
29 հեղեղատը պիտի ըլլայ ։ Լ Աս է ան
երկիրը՝ որ Իսրայէլի ցեղերուն վի-
ճակով պիտի բաժնէք ժառանգու-
թեան համար ․ ու անոնց բաժին-
ները ասոնք են , կ'ըսէ Տէր Եհովան ։
30 Եւ քաղաքին ելքերը ասոնք են ․
հիւսիսային կողմէն՝ չորս հազար
31 հինգ հարիւր չափ ըլլալով , (Խ Ու
քաղաքին դռները՝ Իսրայէլի ցե-
ղերուն անուններուն համեմատ պի-
տի ըլլայ ․) իրեք դուռ դէպ 'ի
հիւսիս ․ մէկ դուռ մը Ռուբէնին ,
մէկ դուռ մը Յուդային , ու մէկ
32 դուռ մը Ղեւիին ․ Եւ արեւելեան
կողմէն չորս հազար հինգ հարիւր
ալ ըլլալով , իրեք դուռ պէտք ըլ-
լայ ․ մէկ դուռ մը Յովսէփին , մէկ
դուռ մը Բենիամինին ․ ու մէկ դուռ
33 մը Դանին ․ Եւ հարաւային կողմէն՝
չորս հազար հինգ հարիւր չափ ըլ-
լալով , իրեք դուռ պէտք ըլլայ ․ մէկ
դուռ մը Շմաւոնին , մէկ դուռ մը
Իսաքարին , ու մէկ դուռ մը Զա-
34 բուղոնին ․ Արեւմտեան կողմէն ալ
չորս հազար հինգ հարիւր ալ ըլ-
լալով , իրեք դուռ պէտք ըլլայ ․ մէկ
դուռ մը Գադին , մէկ դուռ մը
Ասերին , ու մէկ դուռ մը Նեփթա-
35 ղիմին ։ Բոլոր շրջապատը տասնու-
ութը հազար ալ պիտի ըլլայ ․ ու
ան օրէն Ծ քաղաքին անունը՝ Կ Ե-
հովաշամա պէտք ըլլայ ։

Ն․ Ք․ Ծ․ Ք․
574

Ժ Համր 8․ 10․

Ի Գլ․ խէ․ 19․

Լ Գլ․ խէ․ 14․ 21․ 22․

Խ Յայտ․ իա․ 12․ 13․

Ծ Երեմ․ լգ․ 16․

Կ Տես Ել․ ժէ․ 15․ Դատ․ զ․ 24․

Հ Տէրը հոն է․ Երեմ․ գ․ 17․ Յովել․ գ․ 21․ Զաք․ բ․ 10․ Յայտ․ իա․ 3․ իբ․ 3․

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ԴԱՆԻԷԼԻ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Յովակիմին գերութիւնը ։ 3 Ասփանեզ ներքինին կ՚առնէ Դանիէլը, Անանիան, Միսայէլը, ու Ազարիան ։ 8 Անոնք թագաւորէն խրկուած կերակուրը մերժելով՝ ընդեղէնով ու ջրով քաջառողջ և գուարթադէմ կ՚ըլլան ։ 17 Անոնց գերազանց իմաստութիւնը ։

Ն. Ք. Դ. Ք. Իրր 607

1 Յուդայի թագաւորին՝ Յովակիմին թագաւորութեանը երրորդ տարին՝ [ա]Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը Երուսաղէմ եկաւ, ու 2 զանիկայ պաշարեց ։ Եւ Տէրը անոր ձեռքը տուաւ Յուդայի Յովակիմ թագաւորը, ու Աստուծոյ տանը [բ]անօթներուն մէկ մասը. և անիկայ զանոնք [գ]Սենաար երկիրը՝ իր աստուծոյն տունը տարաւ, [դ]ու անօթները իր աստուծոյն գանձատունը դրաւ ։

Իրր 606

3 Եւ թագաւորը իր ներքինապետին Ասփանեզին ըսաւ որ՝ [ե]Իսրայէլի որդիներէն, ու թագաւորական սերունդէն, և իշխաններէն՝ 4 Բնաւ արատ չունեցող, գեղեցիկ դէմքով, ու ամէն իմաստութեան հմուտ, ու գիտութեան տեղեակ՝ հանճարեղ, և թագաւորին պալատին մէջ կայնելու կարողութիւն ունեցող տղաքներ բերէ, և Ղանոնց՝ [զ]Քաղդէացւոց 5 գիրը ու լեզուն սորվեցնէ ։ Ու թագաւորը անոնց օրական ռոճիկ սահմանեց՝ թագաւորին ազնիւ կերակուրէն, ու իր խմած գինիէն, որ զանոնք երեք տարի [illegible] անուցանէ, ու ետքը [է]թագաւորին 6 առջեւ կայնին ։ Եւ անոնց մէջն էին Յուդայի որդիներէն Դանիէլը, Անանիան, Միսայէլը ու Ազա- 7 րիան ։ [ը]Ու ներքինապետը անոնց անուններ դրաւ. [թ]Դանիէլին՝ Բաղտասասար, Անանիային՝ Սեդրաք, Միսայէլին՝ Միսաք, ու Ազարիային՝ Աբեդնագով անուններ դրաւ ։

8 Եւ Դանիէլ միտքը դրաւ որ [ժ]թագաւորին ազնիւ կերակուրովը, ու անոր խմած գինիովը չպղծուի. և ներքինապետէն թոյլտուութիւն խնդրեց, որ [illegible] ինքզինքը 9 չպղծէ ։ Ու [ժա]Աստուած ներքինապետին առջեւ շնորհք ու ողորմութիւն գտնել տուաւ Դանիէլին ։

Ն. Ք. Դ. Ք. Իրր 606

10 Եւ ներքինապետը Դանիէլին ըսաւ. Ես կը վախնամ իմ թագաւոր տիրոջմէս որ ձեր ուտելիքը ու խմելիքը սահմանեց. վասն զի ինչու համար անիկայ ձեր երեսները ձեզի հասակակից եղող տղոցը երեսներէն աւրած տեսնէ, ու գլխս թագաւորին առջեւ գլխապարտ ընէք ։ 11 Եւ Դանիէլ ըսաւ *տնտեսին՝ որն որ ներքինապետը Դանիէլին, Անանիային, Միսայէլին ու Ազարիային 12 վրայ դրեր էր. Շնորհք ըրէ, քու ծառաներդ տասը օր փորձէ, ու մեզի՝ ուտելու համար՝ ընդեղէն, ու 13 խմելու համար՝ ջուր տրուի. Եւ քու առջեւդ մեր դէմքը, ու թագաւորին ազնիւ կերակուրը ուտող տղոցը դէմքը երեւնան, և ինչպէս որ տեսնես, անոր համեմատ ըրէ 14 քու ծառաներուդ ։ Ու անիկայ՝ աս բանիս համար անոնց մտիկ ըրաւ, ու զանոնք տասը օր փորձեց ։ 15 Եւ տասը օրէն ետքը անոնց դէմքը՝ թագաւորին ազնիւ կերակուրը ուտող ամէն տղոցը դէմքէն աւելի 16 աղէկ ու գէր երեցաւ ։ Ուստի տնտեսը անոնց ազնիւ կերակուրը, ու խմելու գինին կը վերցընէր, ու անոնց ընդեղէն կու տար ։

17 Եւ [ա]Աստուած աս չորս տղոցը ամէն գրութեան ու իմաստութեան մէջ [բ]գիտութիւն ու հանճար տուաւ. ու Դանիէլ [գ]ամէն տեսիլքը ու երազը կը հասկընար ։ 18 Եւ ան օրերը լմննալէն ետքը՝ որ թագաւորը հրաման ըրեր էր որ զանոնք բերեն, ներքինապետը զանոնք Նաբուգոդոնոսորին առջեւը 19 տարաւ ։ Ու թագաւորը անոնց հետ խօսեցաւ, և անոնց ամենուն մէջը՝ Դանիէլին, Անանիային, Միսայէլին ու Ազարիային պէս չգտնուեցաւ. ու [դ]անոնք թագաւորին 20 առջեւ կը կայնէին ։ Եւ թագաւորը անոնց հարցուցած [ե]ամէն իմաստութեան ու գիտութեան վերաբերեալ բաներուն մէջը՝ զանոնք իր բոլոր թագաւորութեանը մէջ եղող բոլոր մոգերէն ու հմայողներէն տասնապատիկ գերազանց 21 գտաւ ։ [զ]Եւ Դանիէլ մինչև Կիւրոսի առաջին տարին մնաց ։

603

ա Դ Թագ. ԻԴ. 1 ։ Բ Մն. ԼԶ. 6 ։
բ Երեմ. ԻԷ. 19. 20 ։
գ Ծն. Ժ. 10 ։ ԺԱ. 2 ։ Ես. ԺԱ. 11 ։ Զաք. Ե. 11 ։
դ Բ Մն. ԼԶ. 7 ։
ե Տես Դ Թագ. Ի. 17. 18 ։ Ես. ԼԹ. 7 ։
զ Տես Գոր. Է. 22 ։
է Հմր 19 ։ Ծն. ԽԱ. 46 ։ Գ Թագ. Ժ. 8 ։
ը Տես Ծն. ԽԱ. 45 ։ Դ Թագ. ԻԴ. 17 ։
թ Դն. Դ. 8 ։ Ե. 12 ։
ժ Տես Բ Օր. ԼԲ. 38 ։ Եզեկ. Դ. 13 ։ Ովս. Թ. 3 ։
ժա Տես Ծն. ԼԹ. 21 ։ Սաղ. ՃԶ. 46 ։ Առակ. ԺԶ. 7 ։

* Կամ՝ Մելսարին

ա Գ Թագ. Գ. 12 ։ Յակ. Ա. 5. 17 ։
բ Տես Գոր. Է. 22 ։
գ Թու. ԺԲ. 6 ։ Բ Մն. ԻԶ. 5 ։ Դն. Ե. 11. 12. 14 ։ Ժ. 1 ։
դ Ծն. ԽԱ. 46 ։ Հմր. 5 ։
ե Գ Թագ. Ժ. 1 ։
զ Գլ. Զ. [illegible] Տես Գլ. [illegible] 1 ։

Ն. Ք. ԴԲ.
603

ԳԼ. Բ

1 Նաբուգոդոնոսոր իր տեսած երազը մոռնալով՝ խոստումներով ու սպառնալիքներով կը պահանջէ Քաղդէացիներէն՝ որ գտնեն իրեն պատմեն. 10 որոնք իրենց անկարողութիւնը խոստովանելով՝ մեռնելու կը դատապարտուին. 14 Դանիէլ քիչ մը պայմանաժամ ձեռք բերելով՝ երազը կը գտնէ. 19 զԱստուած կ'օրհնէ. 24 թագաւորին առջեւը կը տարուի. 31 Երազը. 36 ու անոր մեկնութիւնը. 46 Դանիէլին յառաջանալը.

1 Ու Նաբուգոդոնոսորին թագաւորութեանը երկրորդ տարին՝ Նաբուգոդոնոսոր երազներ տեսաւ. [ա] եւ անոր ոգին խռովեցաւ, ու
2 [բ] քունը փախաւ։ [գ] Եւ թագաւորը հրամայեց որ մոգերը, հմայողները, կախարդները ու Քաղդէացիները կանչեն, որպէս զի թագաւորին իր երազները պատմեն. եւ անոնք եկան, ու թագաւորին առջեւը կայնեցան։
3 Եւ թագաւորը անոնց ըսաւ. Երազ տեսայ. ու իմ ոգիս կը խռովի
4 որ այն երազը գիտնամ։ Ու Քաղդէացիները թագաւորին [դ] Ասորերէն ըսին. [ե] Ով թագաւոր՝ յաւիտեան ողջ կեցիր. ըսէ՛ երազը քու ծառաներուդ, ու մենք անոր մեկնու-
5 թիւնը իմացնենք։ Թագաւորը պատասխան տուաւ, ու Քաղդէացիներուն ըսաւ. [զ] Բանը ինծմէ ելաւ. թէ որ երազը, ու անոր մեկնութիւնը ինծի չյայտնէք, դուք [է] կտոր կտոր պիտի ըլլաք, ու ձեր տուները աղբանոց պիտի ըլլան։
6 [ը] Բայց թէ որ երազը, ու անոր մեկնութիւնը ինծի իմացնէք, ինծմէ պարգեւներ, [թ] տուրքեր ու շատ պատիւներ պիտի առնէք. ուրեմն երազը, ու անոր մեկնութիւնը ին-
7 ծի իմացուցէք։ Անոնք նորէն պատասխան տուին, ու ըսին. Թագաւորը թող ըսէ երազը իր ծառաներուն, ու անոր մեկնու-
8 թիւնը իմացնենք։ Թագաւորը պատասխան տուաւ, ու ըսաւ. Աղէկ գիտեմ որ դուք [ժ] ժամանակը ծախու կ'առնէք. վասն զի կը տեսնէք որ [ի] բանը ինծմէ ելած է։
9 Բայց թէ որ դուք երազը ինծի չյայտնէք, [լ] ձեզի համար մէկ վճիռ կայ. վասն զի դուք միջերնիդ որոշեցիք՝ որ իմ առջեւս սուտ ու խաբէական խօսք մը զրուցէք՝ մինչեւ որ ժամանակը փոխուի. ուստի ըսէք ինծի երազը, որ գիտնամ թէ պիտի կարենաք անոր մեկնութիւնը իմացնել։
10 Քաղդէացիները թագաւորին առջեւը պատասխան տուին ու ըսին. Երկրի վրայ անանկ մարդ մը չկայ, որ կարող ըլլայ թագաւորին պահանջած բանը իմացնելու. անոր

[ա] Ծն. խա. 8. Դն. դ. 5։
[բ] Եսթ. զ. 1. Դն. զ. 18։
[գ] Ծն. խա. 8. Ել. է. 11. Դն. ե. 7։
[դ] Կամ՝ Քաղդէարէն
[ե] Ա Թագ. ա. 31. Դն. գ. 9. ե. 10. զ. 6. 21։
[զ] Կամ՝ Հրամանը
[է] Դ Թագ. ժ. 27. Եզր. զ. 11. Դն. գ. 29։
[ը] Դն. ե. 16։
[թ] Դն. ե. 17. Հմր 48։
[ժ] Եփե. ե. 16։
[ի] Կամ՝ Հրամանը
[լ] Եսթ. դ. 11։

համար ըսաւ մէկ թագաւոր մը, նախարար մը, կամ իշխան մը անանկ բան պահանջած չէ մէկ մոգէ մը, կամ հմայողէ մը, կամ
11 Քաղդէացիէ մը. Ու թագաւորին պահանջած բանը դժուար է. եւ ուրիշ մէկը չկայ որ զանիկայ թագաւորին առջեւը իմացնէ, [խ] բայց եթէ աստուածները՝ որ մարմնոց մէջ չեն բնակիր։
12 Անոր վրայ թագաւորը սրդողեցաւ ու խիստ բարկացաւ, եւ հրամայեց որ Բաբելոնի բոլոր իմաս-
13 տունները կոտորեն։ Ու հրամանը ելաւ, եւ իմաստունները կը կոտորուէին. ու փնտռեցին Դանիէլը ու անոր ընկերները որ մեռ-
14 ցնեն։ Ան ատենը Դանիէլ իմաստութեամբ ու խոհեմութեամբ խօսեցաւ թագաւորին [ծ] դահճապետին Արիովքին հետ՝ որ Բաբելոնի իմաստունները կոտորե-
15 լու ելեր էր. Ու թագաւորին իշխանին Արիովքին խօսեցաւ, ու ըսաւ. Ինչո՞ւ համար ասանկ հրամանը թագաւորին երեսէն արտորնօք ելաւ. ան ատենը Արիովք
16 բանը Դանիէլին յայտնեց։ Եւ Դանիէլ մտաւ, ու թագաւորէն խնդրեց, որ իրեն ժամանակ տայ, որ մեկնութիւնը թագաւորին ի-
17 մացնէ։ Ու Դանիէլ իր տունը գնաց, եւ աս բանը իր ընկերներուն՝ Անանիային, Միսայէլին ու
18 Ազարիային յայտնեց, [կ] Որ աս գաղտնիքին համար՝ երկնից Աստուծմէն գթութիւն խնդրեն, որպէս զի Դանիէլը ու անոր ընկերները՝ Բաբելոնի մէկալ իմաստուններուն հետ չկորսնցնեն։
19 Եւ գաղտնիքը [հ] գիշերուան տեսիլքի մէջ՝ Դանիէլին յայտնուեցաւ. ան ատենը Դանիէլ երկնից
20 Աստուածը օրհնեց։ Դանիէլ խօսեցաւ, ու ըսաւ. [ձ] Աստուծոյ անունը յաւիտենէ յաւիտենից օրհնեալ ըլլայ. [ղ] վասն զի իմաստութիւնը ու զօրութիւնը անորն
21 է. Եւ [ճ] ատենները ու ժամանակները փոխողը, [մ] թագաւորներ վերցնողը, ու թագաւորներ դնողը անիկայ է. [յ] անիկայ իմաստուններուն իմաստութիւն կուտայ, ու հանճարեղներուն՝ գիտու-
22 թիւն. [ն] Խորունկ ու ծածկուած բաները ինքը կը յայտնէ, [շ] մութին մէջ եղածը գիտէ, ու [ո] լոյսը անոր
23 քովը կը բնակի։ Ես քեզի գոհութիւն ու փառք կը մատուցանեմ՝ ով իմ հայրերուս Աստուածը, որ ինծի իմաստութիւն ու զօրութիւն տուիր. ու հիմա ինծի գիտցուցիր ինչ որ քեզմէ [չ] խնդրե-

Ն. Ք. ԴԲ.
603

[խ] Հմր 28. Դն. ե. 11։
[ծ] Ծն. լէ. 36։
[կ] Մատ. ժը. 19։
[հ] Թուոց. ժբ. 6. Յոբ. լգ. 15. 16։
[ձ] Սաղ. ճժգ. 2. ճժե. 18։
[ղ] Երեմ. լբ. 19։
[ճ] Դն. է. 25։
[մ] Յոբ. ժբ. 18. Սաղ. Հե. 6. 7. Երեմ. իէ. 5. Դն. դ. 17։
[յ] Յակ. ա. 5։
[ն] Յոբ. ժբ. 22. Սաղ. իե. 14. Հմր 28. 29։
[շ] Սաղ. ճլթ. 11. 12. Եբր. դ. 13։
[ո] Դն. ե. 11. 14. Յակ. ա. 17։
[չ] Հմր 18։

Ն․ Ք․ ԳՌ․ 603

ցինք․ քանզի թագաւորին բանը մեզի գիտցուցիր։

24 Ուստի Դանիէլ՝ Արիովքին առջեւ եկաւ, որն որ թագաւորը դըրեր էր Բաբելոնի իմաստունները կորսընցընելու․ գնաց ու անոր այսպէս ըսաւ․ Բաբելոնի իմաստունները մի՛ կորսընցըներ․ զիս թագաւորին առջեւ տար, ու մեկնութիւնը թագաւորին իմացընեմ։

25 Ան ատենը Արիովք արտորնօք Դանիէլը թագաւորին առջեւ հանեց, ու անոր այսպէս ըսաւ․ Հրէաստանի գերիներէն մարդ մը գտայ, որ մեկնութիւնը պիտի գիտցընէ

26 թագաւորին։ Պատասխան տուաւ թագաւորը ու ըսաւ Դանիէլին, որուն անունը Բաղտասասար [illegible] էր, Կարո՞ղ ես դուն իմ տեսած երազս, ու անոր մեկնութիւնը ինծի գիտցընելու։

27 Դանիէլը թագաւորին առջեւ պատասխան տուաւ ու ըսաւ․ Թագաւորին հարցուցած գաղտնիքը՝ իմաստունները, հմայողները, մոգերը — բաղդ նայողները՝ թագաւորին յայտնելու կարող չեն․

28 ա Բայց երկինքի մէջ գաղտնիքները յայտնող Աստուած կայ, ու Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին կը յայտնէ բ ինչ որ ետքի օրերը պիտի ըլլայ։ Երազդ, ու անկողինիդ մէջ գլխուդ տեսիլքը՝ ասիկայ է․

29 Դուն ով թագաւոր՝ քու անկողինիդ մէջը կը մտածէիր թէ ասկէ ետքը ինչ պիտի ըլլայ․ գ Ու գաղտնիքները յայտնողը՝ ըլլալու բանը

30 քեզի գիտցուց։ դ Ես ալ աս գաղտնիքը՝ չէ թէ ամէն ապրողներէն աւելի իմաստութիւն ունենալուս համար ինծի յայտնուեցաւ, հապա մեկնութիւնը թագաւորին գիտցընելու համար, ե Եւ որ դուն քու սրտիդ խորհուրդները գիտնաս։

31 Դուն՝ ով թագաւոր՝ կը տեսնէիր որ ահա մէկ մեծ արձան մը կար․ աս մեծ ու խիստ պայծառ արձանը քու դիմացդ կայներ էր, և անոր

32 երեւոյթը ահաւոր էր։ զ Աս արձանին գլուխը՝ զուտ ոսկիէ, անոր կուրծքը ու թեւերը՝ արծաթէ,

33 մէջքը ու ազդրերը՝ պղնձէ, Սրունքները՝ երկաթէ, — ոտքերուն մէկ մասը՝ երկաթէ, ու մէկ մասը՝ կաւէ

34 էր։ Դուն կը տեսնէիր, մինչև որ մէկ քար մը կտրուեցաւ է առանց ձեռքի, ու ան արձանին երկաթէ ու կաւէ ոտքերուն զարկաւ, ու

35 զանոնք փշրեց։ Ան ատենը երկաթը, կաւը, պղինձը, արծաթը ու ոսկին մէկտեղ փշրուեցան, և ամառուան կալերուն ը մղեղին պէս եղան․ ու հովը զանոնք տարաւ,

ա Ծն․ Խ․ 8․ Խա․ 16․ Հմր 18․ 47․ Ամով․ Դ․ 13․

բ Ծն․ ԽԹ․ 1․

գ Հմր 22․ 28․

դ Տես Ծն․ Խա․ 16․ Գործ․ Գ․ 12․

ե Հմր 47․

զ Տես Հմր 38․ Է․

է Հմր 45․ Դն․ Ը․ 25․ Զաք․ Դ․ 6․ Բ Կոր․ Ե․ 1․ Եբր․ Թ․ 24․

ը Սաղ․ Ա․ 4․ Ովս․ ԺԳ․ 3․

ու թ ամենեւին անոնց տեղ մը չըգտնուեցաւ․ բայց արձանը զարնող քարը՝ ժ մեծ լեռ մը եղաւ, ի ու

36 բոլոր երկիրը լեցուց։ Երազը աս է․ ու թագաւորին առջեւ անոր մեկնութիւնը ըսենք։

37 լ Ով թագաւոր՝ դուն թագաւորաց թագաւոր ես․ խ վասն զի երկնից Աստուածը քեզի՝ թագաւորութիւն, կարողութիւն, զօ-

38 րութիւն ու պատիւ տուեր է․ ծ Եւ մարդոց որդիներուն բոլոր բնակած տեղերուն մէջ՝ դաշտի գազանները, ու երկինքի թռչունները քու ձեռքըդ տուեր է, և անոնց ամենուն վրայ քեզ իշխան դրեր է․ կ ան ոսկի

39 գլուխը դուն ես։ Ու քեզմէ ետքը՝ հ մէկ ուրիշ թագաւորութիւն մը պիտի ելլէ ձ քեզմէ ցած, ու պղնձէ մէկ ուրիշ երրորդ թագաւորութիւն մը՝ որ բոլոր երկրին պիտի

40 տիրէ։ Եւ ղ չորրորդ թագաւորութիւնը երկաթի պէս ամուր պիտի ըլլայ․ — ինչպէս որ երկաթը ամէն բանը կը փշրէ ու կը մանրէ, ասիկայ ալ՝ աս ամէն բաները կոտրող երկաթին պէս՝ փշրելով պի-

41 տի կոտրէ։ Եւ որովհետև ճ ոտքերը ու մատերը՝ մէկ մասը բրուտի կաւէ, ու մէկ մասը երկաթէ տեսար, ան թագաւորութիւնը պիտի բաժնուի, բայց երկաթի պնդութենէ [illegible] պիտի ունենայ․ քանզի երկաթը տղմուտ կաւի հետ խառնած

42 տեսար։ Ու ոտքերուն մատերը՝ մէկ մասը երկաթէ ու մէկ մասը կաւէ ըլլալը [illegible] ան թագաւորութեանը մէկ մասը ամուր, ու մէկ մասը դիւրաբեկ պիտի ըլլայ։

43 Եւ տղմուտ կաւին հետ երկաթը խառնած տեսնելդ [illegible] անոնք մարդոց սերունդին հետ պիտի խառնուին․ բայց անոնք իրարու պիտի չփակչին, ինչպէս որ երկաթը կաւին հետ չխառնուիր։

44 Ու ան թագաւորներուն օրերը՝ մ երկնից Աստուածը մէկ թագաւորութիւն մը պիտի հանէ, յ որ անիկայ յաւիտեան պիտի չաւրի․ և աս թագաւորութիւնը ուրիշ ժողովուրդի պիտի չթողուի․ ն անիկայ աս բոլոր թագաւորութիւնները պիտի փշրէ ու պիտի հատցընէ, ու

45 ինքը յաւիտեան պիտի մնայ։ շ Որովհետև դուն՝ առանց ձեռքի լեռնէն կտրած քար մը տեսար․ և անիկայ՝ երկաթը, պղինձը, կաւը, արծաթը ու ոսկին փշրեց, մեծ Աստուածը՝ ասկէ ետքը ինչ ըլլալիքը թագաւորին գիտցուց․ ու երազը ճշմարիտ է, և անոր մեկնութիւնը հաւատարիմ։

46 ո Ան ատենը Նաբուգոդոնոսոր

Ն․ Ք․ ԳՌ․ 603

թ Սաղ․ ԼԷ․ 10․ 36․

ժ Ես․ Բ․ 2․ 3․

ի Սաղ․ Ձ․ 9․

լ Եզր․ Է․ 12․ Տես Ես․ ԽԵ․ 5․ Երեմ․ ԻԷ․ 6․ 7․ Եզեկ․ ԻԶ․ 7․ Ովս․ Ը․ 10․

խ Եզր․ Ա․ 2․

ծ Դն․ Դ․ 21․ 22․ Երեմ․ ԻԷ․ 6․

կ Հմր 32․

հ Դն․ Ե․ 28․ 31․

ձ Հմր 32․

ղ Դն․ Է․ 7․ 23․

ճ Հմր 33․

մ Հմր 28․

յ Դն․ Դ․ 3․ 34․ Է․ 14․ 27․ Միք․ Դ․ 7․ Ղու․ Ա․ 32․ 33․

ն Սաղ․ Բ․ 9․ Ես․ Կ․ 12․ Ա Կոր․ ԺԵ․ 24․

շ Հմր 34․ Ես․ ԻԸ․ 16․

ո Տես Գործ․ Ժ․ 25․ ԺԴ․ 12․ ԻԸ․ 6․

Ն. Ք. ԳՃ. 603

* Եզր. Զ. 10.

թագաւորը իր երեսին վրայ ինկաւ, ու Դանիէլին երկրպագութիւն ըրաւ, և հրամայեց որ ընծայ՝ * ու անուշ հոտեր մատուցանեն անոր ։

† Հմր 28.

‡ Հմր 6.

47 Եւ թագաւորը Դանիէլին պատասխան տուաւ, ու ըսաւ. Իրաւցընէ ձեր Աստուածը՝ ինքն է աստուածներուն Աստուածը, և թագաւորաց Տէրը, † ու գաղտնիքները յայտնողը. քանզի դուն կարող եղար աս գաղտնիքը յայտնելու ։ 48 Ան ատենը թագաւորը մեծցուց Դանիէլը, ‡ ու անոր շատ — մեծ պարգեւներ տուաւ, և զանիկայ Բաբիլոնի բոլոր գաւառին վրայ կառավարիչ, ու Բաբիլոնի § բոլոր իմաստնոց գլխաւորներուն 49 վրայ իշխան դրաւ ։ Եւ Դանիէլը թագաւորէն խնդրեց, ‖ ու Բաբիլոնի գաւառին գործոցը վրայ Սեդրաքը, Միսաքը ու Աբեդնագովը դրաւ. ու Դանիէլը ¶ թագաւորին դուռն էր ։

§ Դն. Դ. 9. Ե. 11.

‖ Դն. Գ. 12.

¶ Եսթ. Բ. 19. 21. Գ. 2.

ԳԼ. Գ

1 Նաբուգոդոնոսոր Դուրայի մէջ ոսկիէ արձան մը կանգնելով՝ անոր նաւակատիքը կ'ընէ ։ 8 Սեդրաքին, Միսաքին ու Աբեդնագովին վրայով ամբաստանութիւն կ'ըլլայ թագաւորին, ըսելով թէ՝ արձանին երկրպագութիւն չեն ըներ ։ 13 Երբոր անոնց ապստամբները կ'ըլլայ, անոնք համարձակութեամբ կը դաւանին ճշմարտութիւնը ։ 19 Աստուած կը փրկէ զանոնք հնոցին մէջէն ։ 26 Նաբուգոդոնոսոր եղած հրաշքը տեսնելով՝ զԱստուած կ'օրհնէ ։

Իբր 580

1 Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը մէկ ոսկիէ արձան մը շինեց, անոր բարձրութիւնը վաթսուն կանգուն, — լայնութիւնը վեց կանգուն. զանիկայ Բաբիլոնի գաւառը՝ 2 Դուրա դաշտին մէջ կանգնեց ։ Եւ Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը հրաման ղրկեց՝ կուսակալները, նախարարները, կառավարիչները, դատաւորները, գանձապետները, խորհրդականները, օրէնսգէտները, ու գաւառներուն բոլոր իշխանները ժողվելու, որ Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին կանգնած արձանին 3 նաւակատիքին գան ։ Ան ատենը կուսակալները, նախարարները, կառավարիչները, դատաւորները, գանձապետները, խորհրդականները, օրէնսգէտները, ու գաւառներուն բոլոր իշխանները Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին կանգնած արձանին նաւակատիքին ժողվուեցան, ու Նաբուգոդոնոսորին կանգնած արձանին առջեւ կայնեցան ։

− Դն. Դ. 1. Զ. 25.

4 Եւ մունետիկը ուժով կը կանչէր. − Ով ժողովուրդներ, ազգեր ու լեզուներ՝ ձեզի կը զրուցուի. 5 Երբոր փողին, սրինգին, քնարին, ջութակին, տաւիղին, տիկին, ու ամէն տեսակ նուագարաններուն ձայնը լսէք, Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին կանգնած ոսկի արձանին առջեւ իյնաք, ու երկրպագութիւն 6 ընէք. Եւ ով որ չիյնայ, ու երկրպագութիւն չընէ, նոյն ժամուն՝ * բորբոքած կրակի 7 հնոցին մէջը պիտի նետուի ։ Ուստի երբոր բոլոր ժողովուրդները՝ փողին, սրինգին, քնարին, ջութակին, տաւիղին, ու ամէն տեսակ նուագարաններուն ձայնը լսեցին, բոլոր ժողովուրդները, ազգերը ու լեզուները կ'իյնային, և Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին կանգնած ոսկի արձանին երկրպագութիւն կ'ընէին ։

Ն. Ք. ԳՃ. Իբր 603

* Տես Երեմ. ԻԹ. 22. Ցայտ. ԺԳ. 15.

8 Ուստի ան ատենը քանի մը Քաղդէացի մարդիկ † մօտեցան, ու Հրէաներուն վրայով ամբաստանութիւն 9 ըրին. Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին խօսեցան, ու ըսին. ‡ Ով թագաւոր՝ յաւիտեան 10 ողջ կեցիր. Դուն՝ ով թագաւոր՝ հրաման ըրիր որ ամէն մարդ որ փողին, սրինգին, քնարին, ջութակին, տաւիղին, տիկին, և ամէն տեսակ նուագարաններուն ձայնը լսէ, իյնայ ու ոսկի արձանին 11 երկրպագութիւն ընէ. Եւ ով որ չիյնայ ու երկրպագութիւն չընէ, բորբոքած կրակի հնոցին մէջը նե- 12 տուի ։ § Քանի մը Հրէայ մարդիկ կան, որոնք դուն Բաբիլոնի գաւառին գործոցը վրայ դրեր, այսինքն Սեդրաք, Միսաք և Աբեդնագով. աս մարդիկը քեզ բանի տեղ չեն սեպեր՝ ով թագաւոր. քու աստուածներդ չեն պաշտեր, և քու կանգնած ոսկի արձանիդ երկրպագութիւն չեն ըներ ։

† Դն. Զ. 12.

‡ Դն. Բ. 4. Ե. 10. Զ. 6. 21.

§ Դն. Բ. 49.

13 Ան ատենը Նաբուգոդոնոսոր սրտմտութեամբ և բարկութեամբ հրամայեց, որ Սեդրաքը, Միսաքը ու Աբեդնագովը բերեն. ուստի ան մարդիկը թագաւորին առջեւ 14 բերին ։ Պատասխան տուաւ Նաբուգոդոնոսոր, ու անոնց ըսաւ. Ով Սեդրաք, Միսաք ու Աբեդնագով՝ իրաւ է որ իմ աստուածներս չէք պաշտեր, և իմ կանգնած ոսկի արձանիս երկրպագութիւն 15 չէք ըներ ։ Հիմա թէ որ պատրաստ էք, փողին, սրինգին, քնարին, ջութակին, տաւիղին, տիկին, ու ամէն տեսակ նուագարաններուն ձայնը լսած ատեննիդ՝ իյնալու ու իմ շինած արձանիս երկրպագութիւն ընելու, աղէկ. բայց թէ որ երկրպագութիւն չընէք, նոյն ժամուն՝ բորբոքած կրակի հնոցին մէջը պիտի նետուիք ։

Ն. Ք. Ք. Թ.
Իբր 580

ղ Ել. Ե. 2. դ Թագ. ԺԸ. 35.

է Տես Մատ. Ժ. 19.

ղ Եւ ո՞վ է այն Աստուածը, որ ձեզ
իմ ձեռքէս պիտի ազատէ։
16 Պատասխան տուին Սեդրաք,
Միսաք ու Աբեդնագով, ու թագաւորին
ըսին. Ո՛վ Նաբուգոդոնոսոր՝ է այս բանին վրայով քեզի
պատասխան տալու հարկաւորու-
17 թիւն մը չունինք։ Ահա մեր պաշտած
Աստուածը՝ մեզ բորբոքած
կրակի հնոցէն ազատելու կարող է.
քու ձեռքէդ ալ մեզ պիտի ազա-
18 տէ, ո՛վ թագաւոր։ Ապա թէ
ոչ՝ քեզի յայտնի ըլլայ՝ ո՛վ թագաւոր, որ մենք քու աստուածներդ
չենք պաշտեր, և քու կանգնած
ոսկի արձանիդ երկրպագութիւն
չենք ըներ։
19 Այն ատենը Նաբուգոդոնոսոր
բարկութեամբ լեցուեցաւ, ու անոր երեսին երևոյթը փոխուեցաւ՝
Սեդրաքին, Միսաքին ու Աբեդնագովին վրայ, և պատասխան տալով՝ հրամայեց որ հնոցը վառելու
սովորութենէն եօթնպատիկ աւելի
20 վառեն. Ու իր զօրքին մէջ եղող
զօրաւոր մարդոցը հրամայեց՝ որ
Սեդրաքը, Միսաքը ու Աբեդնագովը կապեն, ու բորբոքած կրակի
21 հնոցին մէջը նետեն։ Այն ատենը այս
մարդիկը՝ իրենց անդրավարտիքներովը, բաճկոններովը, վերարկուներովը, ու ուրիշ հանդերձներովը
կապեցին, ու բորբոքած կրակի հը-
22 նոցին մէջը նետեցին։ Եւ թագաւորին հրամանը սաստիկ ըլլալուն, ու հնոցը շատ տաքցած ըլլալուն համար, Սեդրաքը, Միսաքը
ու Աբեդնագովը վերցընող մարդիկները՝ կրակին բոցը սպաննեց։
23 Եւ այս երեք մարդիկը՝ Սեդրաք,
Միսաք ու Աբեդնագով՝ կապուած
ինկան բորբոքած կրակի հնոցին մէջը։

ը Ես. ԽԳ. 2.

թ Յոբ. Ա. 6. Բ. 1. ԼԸ. 7. Հմր. 28.

24 Այն ատենը Նաբուգոդոնոսոր
թագաւորը ապշած՝ արտորնօք ոտք
ելաւ, իր խորհրդականներուն խօսեցաւ, ու ըսաւ. Մենք կրակին
մէջը երեք կապուած մարդ չնետեցի՞նք. անոնք պատասխան տուին,
ու թագաւորին ըսին. Այո՛, ո՛վ
25 թագաւոր։ Անիկայ պատասխան
տուաւ, ու ըսաւ. Ահա ես ը կրակին մէջը չորս արձակուած մարդ կը
տեսնեմ՝ որ կը քալեն. անոնք ամենևին վնաս մը չեն քաշեր. ու
չորրորդին դէմքը թ աստուածներու
26 որդիի մը կը նմանի։ Այն ատենը
Նաբուգոդոնոսոր՝ բորբոքած կրակի
հնոցին դրանը մօտենալով, խօսեցաւ ու ըսաւ. Ո՛վ Բարձրեալ
Աստուծոյն ծառաները՝ Սեդրաք,
Միսաք և Աբեդնագով՝ դուրս ելէք
ու հոս եկէք։ Այն ատենը Սեդրաք, Միսաք ու Աբեդնագով կրա-
27 կին մէջէն ելան։ Եւ կուսակալները, նախարարները ու կառավարիչները, ու թագաւորին խորհրդականները ժողվուեցան, և տեսան այս մարդիկները, ժ որ անոնց
մարմիններուն վրայ կրակը ամենևին
չտիրեց, ու անոնց գլխուն մէկ մազը չխանձեցաւ, ու անոնց անդրավարտիքները գոյներնին չնետեցին. անոնց վրայ կրակին հոտը
անգամ չկար։
28 Պատասխան տուաւ Նաբուգոդոնոսոր՝ ու ըսաւ. Օրհնեալ ըլլայ
Սեդրաքին, Միսաքին ու Աբեդնագովին Աստուածը, որ իր հրեշտակը խրկեց, ու իր ծառաները ազատեց. վասն զի ի անոր ապաւինելով՝
թագաւորին խօսքը անարգեցին,
ու իրենց մարմինները կ—ի տուին,
որպէս զի իրենց Աստուծմէն զատ՝
ուրիշ աստուծոյ մը ծառայութիւն
29 ու երկրպագութիւն չընեն։ լ Արդ՝
ես հրաման կու տամ՝ որ ամէն
ժողովուրդ, ազգ ու լեզու, որ
Սեդրաքին, Միսաքին ու Աբեդնագովին Աստուծոյն դէմ սխալ բան
մը ըսէ, խ կտոր կտոր ըլլայ, ու անոր տունը աղբանոց ըլլայ. ծ վասն
զի ուրիշ աստուած չկայ, որ կարող ըլլայ այսպէս ազատելու։ Այն
30 ատենը թագաւորը աւելի մեծցուց
Սեդրաքը, Միսաքը ու Աբեդնագովը Բաբիլոնի գաւառին մէջ։

ժ Եբր. ԺԱ. 34.

ի Սաղ. ԻԴ. 7. 8. Երեմ. ԺԷ. 7. Տես Գլ. Զ. 22. 23.

լ Գլ. Զ. 26.

խ Գլ. Բ. 5.

ծ Գլ. Զ. 27.

ԳԼ. Դ

1 Նաբուգոդոնոսոր կը խոստովանի Աստուծոյ թագաւորութիւնը. 4 կը խօսի իր երազին վրայով, որ մոգերը չէին կրցեր մեկնել։ 8 Դանիէլ երազը կը լսէ. 19 զանիկայ կը մեկնէ։ 28 Երազին կատարուելուն պատմութիւնը։

Իբր 570

1 Նաբուգոդոնոսոր թագաւոր՝ բոլոր երկրի վրայ բնակող ա բոլոր
ժողովուրդներուն, ազգերուն ու
լեզուներուն. Ձեր խաղաղութիւնը
2 շատնայ։ Իմ առջևս հաճոյ երևցաւ, որ բ Բարձրեալ Աստուծոյն
ինծի ըրած նշանները ու հրաշքնե-
3 րը յայտնեմ։ գ Անոր նշանները
ի՛նչ մեծ, ու հրաշքները ի՛նչ
զօրաւոր են. անոր թագաւորութիւնը դ յաւիտենական թագաւորութիւն է. ու անոր իշխանութիւնը դարէ ՚ի դար կը մնայ։
4 Ես Նաբուգոդոնոսորս երբոր իմ
տանս մէջ հանգիստ էի, ու պալա-
5 տիս մէջ կը զուարճանայի, Երազ
տեսայ, որ զիս վախցուց. ե և անկողնիս վրայ իմ խորհուրդներս,
ու իմ գլխուս տեսիլքները զիս
6 զ խռովեցուցին։ Ուստի Բաբիլոնին բոլոր իմաստուններ իմ առջևս բերելու հրաման ըրի, որ ա-

ա Գլ. Գ. 4. Զ. 25.

բ Գլ. Գ. 26.

գ Գլ. Գ. 27.

դ Հմր. 34. Գլ. Բ. 44. Զ. 26.

ե Գլ. Բ. 28, 29.

զ Գլ. Բ. 1.

նոնք ինծի երազին մեկնութիւնը
7 գիտցընեն։ Ա՛ն ատենը մոգերը,
հմայողները, Քաղդէացիները ու բաղդ
նայողները եկան, ու ես երազը անոնց
առջեւ ըսի. բայց անոնք
չկրցան մեկնութիւնը ինծի գիտցընել։
8 Ու վերջապէս Դանիէլը
առջեւս եկաւ, որուն անունը՝ իմ
աստուծոյս անուանը համեմատ՝
Բաղտասասար կը կոչուի, Եւ որ իր
ներսը դիւ սուրբ աստուածներուն
հոգին կայ, ու անոր առջեւ երազը
9 պատմեցի ու ըսի. Ո՛վ մոգերուն
իշխանը Բաղտասասար. որովհետեւ
գիտեմ որ քու ներսիդ սուրբ
աստուածներուն հոգին կայ, ու
քեզի բնաւ մէկ գաղտնիք մը նեղութիւն
չտար. ահա տեսած երազիս
տեսիլքները, ու դուն անոնց
մեկնութիւնը ըսէ։

10 Իմ անկողինիս մէջ գլխուս տեսիլքները
ասոնք էին. Ես կը տեսնէի
որ՝ ահա երկրին մէջ ծառ մը
կար, ու անոր բարձրութիւնը մեծ
11 էր։ Ա՛ն ծառը մեծցաւ, և ուժովցաւ,
ու անոր բարձրութիւնը
մինչեւ երկինքը հասաւ. ու անիկայ
բոլոր երկրիս ծայրերէն կը տեսնուէր։
12 Անոր տերեւները գեղեցիկ,
ու պտուղը առատ էր. և անոր
վրայ ամենուն համար կերակուր
կար. դաշտի անասունները անոր
շուքին տակը կը նստէին, ու երկինքի
թռչունները անոր ոստերուն
վրայ կը բնակէին, և ամէն մարմին
13 անկէ կը կերակրուէր։ Անկողինիս
վրայ գլխուս տեսիլքներուն մէջ կը
տեսնէի որ՝ ահա երկինքէն սուրբ
14 հրեշտակ մը իջաւ. Անիկայ ուժով
կանչեց, ու ասանկ ըսաւ.
Ծառը կտրեցէք, ու ոստերը մէկդի
հանեցէք, տերեւները թօթափեցէք,
ու պտուղները ցրուեցէք.
անոր տակէն անասունները, ու
ոստերէն թռչունները փախչին.
15 Բայց արմատներուն բունը երկրի
մէջ թողուցէք. ու երկաթէ և
պղնձէ կապանքով դաշտի խոտերուն
մէջը ըլլայ, ու երկինքին
ցօղովը թրջուի, և անոր բաժինը
անասուններու հետ՝ երկրի խոտին
16 մէջ ըլլայ. Անոր սիրտը մարդու
սրտէն փոխուի, ու անոր՝ անասունի
սիրտ տրուի, և անոր վրայէն
17 եօթը ժամանակ անցնի։ Աս
բանը հրեշտակներուն վճիռովն է,
ու աս խնդիրքը սուրբերուն խօսքովն
է. որպէս զի ապրողները
գիտնան թէ Բարձրեալը կը տիրէ
մարդոց թագաւորութեանը վրայ,
ու զանիկայ իր ուզածին կու տայ,
ու անոր վրայ՝ մարդոց անարգը կը
18 դնէ։ Ես Նաբուքոդոնոսոր թագաւորս՝
աս երազը տեսայ. ու
դուն՝ ո՛վ Բաղտասասար՝ անոր
մեկնութիւնը ըսէ. վասն զի իմ
թագաւորութեանս բոլոր իմաստունները
կարող չեղան անոր մեկնութիւնը
ինծի գիտցընելու. բայց
դուն կարող ես. քանզի քու ներսիդ
սուրբ աստուածներուն հոգին
կայ։

19 Ա՛ն ատենը Դանիէլ՝ որուն անունը
Բաղտասասար էր, մէկ ժամու
չափ հիացած մնաց. ու անոր
խորհուրդները զանիկայ խռովեցուցին։
Պատասխան տուաւ թագաւորը,
ու ըսաւ. Ո՛վ Բաղտասասար՝
երազը, կամ անոր մեկնութիւնը
քեզ չխռովեցընէ. պատասխան
տուաւ Բաղտասասար, ու ըսաւ.
Ո՛վ տէր իմ, երազը՝ քեզ
ատողներուն, ու անոր մեկնութիւնը՝
քու թշնամիներուդ ըլլայ։
20 Ա՛ն տեսած ծառդ՝ որ մեծցաւ, և
ուժովցաւ, ու անոր բարձրութիւնը
մինչեւ երկինքը հասաւ, ու անիկայ
բոլոր երկրի մէջ կը տեսնուէր,
21 Եւ անոր տերեւները գեղեցիկ, ու
պտուղը առատ էր, ու անոր վրայ
ամենուն համար կերակուր կար,
անոր տակը դաշտի անասունները
կը բնակէին, ու անոր ոստերուն
վրայ երկինքի թռչունները կը կենային,
22 Անիկայ դուն ես՝ ո՛վ
թագաւոր, որ մեծցար, և ուժովցար.
և քու մեծութիւնդ բարձրացաւ,
ու մինչեւ երկինքը հասաւ,
ու քու իշխանութիւնդ մինչեւ
23 երկրիս ծայրերը հասաւ։ Եւ որովհետեւ
թագաւորը մէկ սուրբ հրեշտակ
մը տեսաւ, որ երկինքէն իջաւ,
ու ըսաւ. Ծառը կտրեցէք,
ու զանիկայ աւրեցէք. բայց անոր
արմատներուն բունը երկրի մէջը
թողուցէք, ու երկաթէ և պղնձէ
կապանքով դաշտի խոտերուն մէջ
ըլլայ, ու երկինքին ցօղովը թրջուի,
և անոր բաժինը դաշտի անասուններուն
հետ ըլլայ, մինչեւ որ
անոր վրայէն եօթը ժամանակ անցնի,
24 Աս է մեկնութիւնը՝ ո՛վ թագաւոր,
և աս է Բարձրելոյն վճիռը՝
որ իմ թագաւոր տիրոջս վրայ
25 հասած է. Քեզ մարդոց մէջէն
պիտի վռնտեն, և քու բնակութիւնդ
դաշտի անասուններուն
հետ պիտի ըլլայ. ու քեզ պիտի
թողուն՝ որ արջառներու պէս խոտ
ուտես, ու երկինքին ցօղովը թրջուիս.
և քու վրայէդ եօթը ժամանակ
պիտի անցնի, մինչեւ որ
գիտնաս թէ մարդոց թագաւորութեանը
վրայ Բարձրեալը կը տիրէ,
ու զանիկայ իր ուզածին կու
26 տայ։ Եւ որ ըսուեցաւ թէ՝ ան

ծառին արմատներուն բունը թողուի,
— — է որ՝ դուն երկնաւոր իշխանութիւնը
ճանչնալէդ ետքը,
քու թագաւորութիւնդ քեզի պիտի
27 հաստատուի։ Անոր համար՝
ով թագաւոր, թող իմ խրատս
քեզի հաճոյ երեւնայ. քու մեղքերդ՝
արդարութեամբ, ու քու անօրէնութիւններդ՝
աղքատներուն
ողորմելով քաւէ. գուցէ հանգստութիւնդ
երկննայ։
28 Աս ամէնը՝ Նաբուգոդոնոսոր
29 թագաւորին վրայ եկաւ։ Տասներկու
ամիսէն ետքը՝ երբոր Բաբելոնի
թագաւորութեանը պալատին
30 վրայ կը քալէր, թագաւորը
խօսեցաւ, ու ըսաւ. Աս չէ՞ ան
մեծ Բաբելոնը՝ որ ես իմ զօրութեամբս
ու կարողութեամբս՝ իմ
մեծութեանս փառքին համար
թագաւորութեան տուն շինեցի։
31 Երբոր խօսքը դեռ թագաւորին
բերանն էր, երկինքէն ձայն մը
իջաւ. Քեզի կ'ըսուի, ով Նաբուգոդոնոսոր
թագաւոր, թագաւորութիւնը
32 քեզմէ գնաց. Ու քեզ
մարդոց մէջէն պիտի վռնտեն, և
քու բնակութիւնդ դաշտի անասուններուն
հետ պիտի ըլլայ. քեզ
պիտի թողուն՝ որ արջառներու պէս
խոտ ուտես. ու քու վրայէդ եօթը
ժամանակ պիտի անցնի, մինչև որ
գիտնաս թէ մարդոց թագաւորութեանը
վրայ Բարձրեալը կը տիրէ,
ու զանիկայ իր ուզածին կու տայ։
33 Նոյն ժամուն մէջ աս խօսքը Նաբուգոդոնոսորին
վրայ կատարուեցաւ.
ու մարդոց մէջէն վռնտուեցաւ,
ու արջառներու պէս խոտ
կ'ուտէր, և անոր մարմինը երկինքին
ցօղովը կը թրջուէր, մինչև որ
մազերը՝ արծիւներու փետուրներուն
պէս, ու ըղունգները՝ թռչուններու
ճանկերուն պէս երկընցան։
34 Եւ ան օրերուն վերջը՝ ես Նաբուգոդոնոսորս
աչքերս երկինքը
վերցուցի, ու խելքս ինծի դարձաւ,
և Բարձրեալը օրհնեցի, ու
գովեցի ու փառաւորեցի զանիկայ՝
որ յաւիտեան կենդանի է, ու
անոր իշխանութիւնը յաւիտենական
իշխանութիւն է, և անոր
թագաւորութիւնը դարէ 'ի դար
35 կը մնայ։ Ու երկրիս բոլոր բնակիչները
ոչինչի պէս կը սեպուին.
և անիկայ երկնից զօրքերուն մէջ,
ու երկրի բնակիչներուն մէջ իր
ուզածը կը գործէ. ու անոր
ձեռքին դէմ դնող, կամ անոր՝
36 Ի՞նչ կ'ընես ըսող չկայ։ Ան
ատենը խելքս ինծի դարձաւ, ու
իմ թագաւորութեանս պատուոյն
հետ՝ իմ փառքս ու մեծվայելչութիւնս
ինծի դարձաւ, և իմ
խորհրդականներս ու մեծամեծներս
զիս փնտռեցին, ու իմ թագաւորութեանս
մէջ հաստատուեցայ.
և ինծի աւելի մեծ վեհափառութիւն
տրուեցաւ։

37 Հիմա ես Նաբուգոդոնոսորս՝ երկնից Թագաւորը կը գովեմ, կը բարձրացընեմ ու կը փառաւորեմ. ինչու որ անոր բոլոր գործքերը ճշմարտութիւն, ու ճամբաները իրաւունք են. Ու անիկայ կարող է ամբարտաւանութեամբ քալողները ցածցընելու։

Ն. Ք. Գ. Բ.
իբր 570

Սաղ. ԽԱ. 1. Եզ.
Կամ՝ մէկ-դի ձգէ.
Գ Թագ. Ի. 29.
Առակ. ԺԶ. 18. Գլ. Ե. 20.
Գլ. Ե. 5. Տես Ղու. ԺԲ. 20.
Հմր 24.
իբր 569
Հմր 25.
Հմր 26.
իբր 563
Գլ. ԺԲ. 7. Յայտ. Դ. 10.
Սաղ. Ժ. 16. Գլ. Բ. 44. Է. 14. Միք. Դ. 7. Ղու. Ա. 33.
Եսա. Խ. 15. 17.
Սաղ. ՃԺԵ. 3. ՃԼԵ. 6.
Յոբ. ԼԴ. 29.
Յոբ. Թ. 12. Եսա. ԽԵ. 9. Հռով. Թ. 20.
Հմր 26.

Ն. Ք. Գ. Բ.
իբր 563
Տես Յոբ. ԽԲ. 12.
Սաղ. ԼԳ. 4. Յայտ. ԺԵ. 3. ԺԶ. 7.
Ել. ԺԸ. 11. Գլ. Ե. 20.

ԳԼ. Ե

1 Բաղդասարին ամբարիշտ խնճոյքը։ 5 Ձեռքի մը գրուածը՝ որ կախարդները չեն կրնար կարդալ, թագաւորին սրտին խռովութիւն կը պատճառէ։ 10 Թագուհիին խրատովը Դանիէլը կը բերուի. 17 որ թագաւորին ամբարտաւանութիւնը ու կռապաշտութիւնը յանդիմանելով, 25 կը կարդայ ու կը մեկնէ ան գրուածը։ 30 Թագաւորութիւնը Մարաց ձեռքը կ'անցնի։

1 Բաղդասար թագաւորը իր մեծամեծներէն
հազար հոգիի մեծ
կոչունք ըրաւ, ու հազարին առջեւ
2 գինի խմեց։ Ու երբոր Բաղդասար
գինիէն զուարթացաւ,
հրամայեց որ իր հօրը Նաբուգոդոնոսորին
Երուսաղեմի տաճարէն
հանած ոսկիէ ու արծաթէ
անօթները բերեն. որպէս զի թագաւորը,
ու իր մեծամեծները, իր
կնիկները ու հարճերը անոնցմով
3 խմեն։ Ուստի Երուսաղէմ եղող
Աստուծոյ տանը տաճարէն հանուած
ոսկի անօթները բերին.
և թագաւորը, ու իր մեծամեծները,
իր կնիկները ու հարճերը
4 անոնցմով խմեցին։ Անոնք գինի
խմեցին, ու ոսկիէ, արծաթէ,
պղնձէ, երկաթէ, փայտէ ու քարէ
աստուածները գովեցին։
5 Նոյն ժամուն մէջ՝ մարդու
ձեռքի մատեր ելան, ու աշտանակին
դիմացը՝ թագաւորական պալատին
պատին ծեփին վրայ գրեցին.
և թագաւորը ան գրող ձեռքին
6 թաթը տեսաւ։ Ան ատենը
թագաւորին գոյնը փոխուեցաւ,
ու անոր խորհուրդները զանիկայ
խռովեցուցին. այնպէս որ
մէջքին յօդուածները կը քակուէին,
ու ծունկերը իրարու
7 կը զարնէին։ Թագաւորը բարձրաձայն
աղաղակեց՝ որ հմայողները,
Քաղդեաները ու բաղդ նայողները
բերեն. թագաւորը Բաբելոնի
իմաստուններուն խօսեցաւ՝
ու ըսաւ. Ով որ աս գիրը կարդայ,
ու մեկնութիւնը ինծի ի-

իբր 538
Եսթ. Ա. 3.
Գլ. Ա. 2. Տես Երեմ. ԾԲ. 19.
Կամ՝ նախահօրը. Հմր 11. 13. Բ Թագ. Թ. 7. Բ Մն. ԺԵ. 16. Երեմ. ԻԷ. 7.
Յայտ. Թ. 20.
Գլ. Դ. 31.
Նաւ. Բ. 10.
Գլ. Բ. 2. Դ. 6.
Եսա. ԽԷ. 13.

մացընէ, ծիրանի պիտի հագնի,
ու անոր պարանոցը ոսկի մանեակ
պիտի դրուի. և թագաւորութեանը
մէջ [է]երրորդ իշխան պիտի ըլլայ։
8 Ուստի թագաւորին բոլոր
իմաստունները եկան. [ը]բայց գիրը
կարդալու, ու անոր մեկնութիւնը
թագաւորին գիտցընելու կարող
9 չեղան։ Ան ատենը Բաղտասար
թագաւորը սաստիկ [թ]խռովեցաւ,
ու երեսին գոյնը փոխուեցաւ.
անոր մեծամեծներն ալ սարսափեցան։

10 Եւ թագուհին՝ թագաւորին ու
անոր մեծամեծացը խօսքերուն
պատճառաւը՝ կոչունքին տունը
եկաւ. ու թագուհին խօսեցաւ՝
ու ըսաւ. [ժ]Ո՛վ թագաւոր՝ յաւիտեան
ողջ կեցիր. քու խորհուրդներդ
քեզ չխռովեցնեն, ու երեսիդ
11 գոյնը չփոխուի. [ի]Քու
թագաւորութեանդ մէջ մարդ մը
կայ, որ անոր ներսի դին սուրբ
աստուածներուն հոգին կայ, և
քու հօրդ օրերը՝ անոր վրայ լոյս,
հանճար, ու աստուծոց իմաստութեանը
պէս իմաստութիւն
գտնուեցաւ, և քու հայրդ Նաբուգոդոնոսոր
թագաւորը՝ զանիկայ [լ]մոգերուն, հմայողներուն,
քաղդէաններուն — բաղդ նայողներուն
12 վրայ իշխան դրաւ։ [խ]Քանզի
աս [illegible] քովը [illegible] Դանիէլին՝ [ծ]որուն անունը թագաւորը
Բաղտասասար դրաւ, գերազանց
հոգի, գիտութիւն ու հանճար կայ՝
երազները մեկնելու, առեղծուածները
յայտնելու, ու դժուարին
խնդիրները լուծելու. հիմա Դանիէլը
թող կանչուի, ու անիկայ
մեկնութիւնը պիտի իմացընէ։

13 Ան ատենը Դանիէլը թագաւորին
առջեւ տարուեցաւ. թագաւորը
խօսեցաւ, ու Դանիէլին ըսաւ.
Իմ թագաւոր հօրս՝ Հրէաստանէն
բերած Հրէաստանի գերիներէն
եղող Դանիէլը դո՞ւն ես.
14 Վասն զի քեզի համար լսեցի որ՝
[կ]քու ներսի դիդ աստուածներուն
հոգին կայ, և քու քովդ լոյս,
հանճար ու գերազանց իմաստութիւն
15 կը գտնուի։ Ու հիմա իմ
առջեւս [հ]իմաստուններ — հմայողներ
բերուեցան, որ աս գրուածը
կարդան, ու անոր մեկնութիւնը
ինծի գիտցընեն. բայց անոնք չկրցան
աս խօսքին մեկնութիւնը իմացընել.
16 Ու ես քեզի համար լսեցի
որ՝ մեկնութիւններ տալու, ու դժուարին
խնդիրներ լուծելու կարող
ես. [ղ]Հիմա թէ որ դուն աս
գրուածը կարդալու, և անոր մեկնութիւնը
ինծի գիտցընելու կարող

Ն. Ք. ԳԲ.
Եբր 538

է Տե՛ս Դն. դ. 2.
ը Դն. բ. 27. դ. 7.
թ Դն. բ. 1.
ժ Դն. բ. 4. գ. 9.
ի Դն. բ. 48. դ. 8, 9, 18.
լ Դն. դ. 9.
խ Դն. դ. 8.
ծ Դն. ա. 7.
կ Համր 11, 12.
հ Համր 7, 8.
ղ Համր 7.

ըլլաս, ծիրանի պիտի հագնիս, և
քու պարանոցդ ոսկի մանեակ պիտի
դրուի, ու թագաւորութեանը մէջ
երրորդ իշխան պիտի ըլլաս։
17 Ան ատենը Դանիէլ պատասխան
տուաւ, ու թագաւորին առջեւը
ըսաւ. Քու պարգեւներդ քեզի ըլլան,
ու [մ]տուրքերդ ուրիշին տուր.
բայց ես ան գրուածը թագաւորին
պիտի կարդամ, ու մեկնութիւնը
18 անոր գիտցընեմ։ Ո՛վ թագաւոր՝
[յ]Բարձրեալ Աստուածը՝ քու հօրդ
Նաբուգոդոնոսորին՝ թագաւորութիւն
ու մեծութիւն և պատիւ ու
19 փառք տուաւ. Եւ անոր տուած
մեծութենէն՝ [ն]բոլոր ժողովուրդները,
ազգերը ու լեզուները՝ անոր
երեսէն կը դողային ու կը վախնային.
անիկայ ուզածը կը մեռցընէր,
և ուզածը ողջ կը թողուր.
անիկայ ուզածը կը բարձրացընէր,
20 և ուզածը կը ցածցընէր։ [շ]Բայց
երբոր անոր սիրտը բարձրացաւ,
ու անոր հոգին ամբարտաւանութեամբ
կարծրացաւ, իր թագաւորութեանը
աթոռէն ինկաւ, ու
21 պատիւը անկէ առնուեցաւ. Եւ
անիկայ [ո]մարդոց որդիներուն մէջէն
վռնտուեցաւ, ու անոր սիրտը
անասնոց պէս եղաւ, և անոր
բնակութիւնը վայրենի էշերուն
հետ եղաւ. արջառներու պէս խոտ
կը կերցընէին անոր. ու անոր մարմինը
երկինքին ցօղովը կը թրջուէր,
[պ]մինչև որ գիտցաւ թէ մարդոց
թագաւորութեանը վրայ Բարձրեալ
Աստուածը կը տիրէ, ու իր
ուզած մարդը անոր վրայ կը դնէ։
22 Ու դուն՝ ո՛վ Բաղտասար անոր որդին՝
[ջ]քու սիրտդ չխոնարհեցուցիր,
23 թէև աս ամէնը գիտցար. [ռ]Հապա
երկնից Տէրոջը դէմ քեզ բարձրացուցիր.
ու անոր տանը անօթները
քու առջեւդ բերին. և դուն, ու
քու մեծամեծներդ, քու կիներդ
ու հարճերդ՝ անոնցմով գինի խմեցիր.
և դուն՝ արծաթէ, ոսկիէ,
պղնձէ, երկաթէ, փայտէ ու քարէ
շինուած աստուածները գովեցիր,
[ս]որոնք ոչ կը տեսնեն, ոչ կը
լսեն, ոչ ալ բան մը գիտեն. և ան
Աստուածը՝ որուն ձեռքն է քու
շունչդ, [վ]և որուն են քու ամէն
24 ճամբաներդ, չփառաւորեցիր. Անոր
համար ան ձեռքի թաթը անոր
երեսէն ղրկուեցաւ, ու աս գրուածը
25 գրուեցաւ։ Եւ գրուած գիրը
անիկայ է. [*]"ՄԱՆԷ, ՄԱՆԷ, ԹԵԿԷԼ,
26 ՈՒ ՓԱՐՍԻՆ"։ Աս խօսքին
մեկնութիւնը աս է. Մանէ. Աստուած
քու թագաւորութիւնդ
համրեց, ու զանիկայ վերջացուց։
27 Թեկէլ. կշիռքով [փ]կշռուեցար,

Ն. Ք. ԳԲ.
Եբր 538

մ Դն. բ. 6.
յ Դն. բ. 37, 38. դ. 17, 22, 25.
ն Երեմ. իէ. 7. Դն. դ. 4.
շ Դն. դ. 30, 37.
ո Դն. դ. 32, 33.
պ Դն. դ. 17, 25.
ջ Բ Մն. լգ. 23. լզ. 12.
ռ Համր 3, 4.
ս Սաղ. ճժե. 5, 6.
վ Երեմ. ժ. 23.
* Քղ՝ Համրուած, համրուած, կշռուած ու բաժնուած։
փ Յոբ. լա. 6. Սաղ. կբ. 9.

Ն · Ք · ԴՔ · Իբր 538

Վ Եսա · իա · 2 · Հմր 31 · Դն · Թ · 1 ·
Տ Դն · Զ · 28 ·
Ր Հմր 7 ·
Ց Երեմ · ծա · 31 · 39 · 57 ·
Ւ Դն · Թ · 1 ·

28 ու պակաս գտնուեցար ։ Փարէս .
քու թագաւորութիւնդ բաժնուեցաւ , և [Վ] Մարաց ու [Տ] Պարսից տրուեցաւ ։

29 Ան ատենը Բաղտասար հրամայեց , ու Դանիէլին ծիրանի հագցուցին , ու պարանոցը ոսկի մանեակ [Ր] դրին , և անոր համար մունետիկ կանչել տուին' որ թագաւորութեանը մէջ [Ր] երրորդ իշխան ըլլայ ։

30 [Ց] Նոյն գիշերը Քաղդէացւոց Բաղտասար թագաւորը սպաննուե-
31 ցաւ ։ Ու թագաւորութիւնը [Ւ] Մարաց Դարեհ [illegible] առաւ , իբրեւ վաթսունուերկու տարեկանի չափ էր ։

ԴԼ · Զ

1 Դանիէլ' թագաւորութեանը երեւելի հրամանատարը կ'ըլլայ . 4 միւս հրամանատարները և կուսակալները Դանիէլին դէմ դաւաճանութեան խորհուրդ ընելով' մէկ կռապաշտական վճիռ մը ձեռք կը բերեն ։ 10 Դանիէլ կ'ամբաստանուի պատուիրանազանցութեան յանցանքով , ու առիւծներուն գուբը կը ձգուի ։ 18 Դանիէլ կ'ազատի . 24 իսկ անոր թշնամիները առիւծներէն կը պատառուին ։ 25 Թագաւորը հրովարտակով մը կը փառաւորէ զԱստուած ։

Ա Եսթ · ա · 1 ·
Բ Դն · ե · 12 ·
Իբր 537
Գ Ժող · դ · 4 ·
Դ Նեեմ · բ · 3 · Հմր 21 · Դն · բ · 4 ·

1 Դարեհին առջեւ հաճոյ երեւցաւ , որ [Ա] թագաւորութեանը վրայ հարիւր քսան կուսակալներ դնէ , որոնք բոլոր թագաւորութեանը
2 մէջ ըլլան . Ու անոնց վրայ իրեք հրամանատար' որոնց մէկը Դանիէլ էր . որպէս զի ան կուսակալները անոնց հաշիւ տան , որ թագաւորին
3 վնաս չըլլայ ։ Ու աս Դանիէլը' ան հրամանատարներէն և կուսակալներէն նախապատիւ էր . [Բ] վասն զի անոր վրայ գերազանց հոգի կար . ու թագաւորը միտք ունէր որ զանիկայ բոլոր թագաւորութեանը վրայ դնէ ։

4 [Գ] Ու հրամանատարները ու կուսակալները' թագաւորութեան գործերուն կողմէ' Դանիէլին դէմ պատճառ մը գտնելու կը ջանային . բայց անոնք բնաւ մէկ պատճառ մը կամ չարութիւն մը գտնելու կարող չեղան . վասն զի անիկայ հաւատարիմ էր . ու անոր վրայ բնաւ մէկ յանցանք մը կամ չարութիւն
5 մը չգտնուեցաւ ։ Ուստի աս մարդիկը ըսին . Մենք աս Դանիէլին դէմ ամենեւին մէկ պատճառ մը պիտի չգտնենք , բայց եթէ անոր դէմ' անոր Աստուծոյն օրէնքին կողմանէ գտնենք ։

6 Ան ատենը հրամանատարները ու կուսակալները թագաւորին քովը ժողվուեցան , ու անոր այսպէս ըսին . [Դ] Ով Դարեհ թագաւոր' յա-
7 ւիտեան ողջ կեցիր ։ Թագաւորութեանը բոլոր հրամանատարները , նախարարները , կուսակալները , խորհրդականները ու կառավարիչները խորհուրդ ըրին , որ թագաւորական հրաման մը որոշուի , և արգելիչ օրէնք մը հաստատուի , թէ ով որ մինչև երեսուն օր խնդրուած մը խնդրէ մէկ աստուծմէ մը , կամ մարդէ մը , բաց 'ի քեզմէ' ով թագաւոր , առիւծներուն գուբը
8 նետուի ։ Հիմա ով թագաւոր' դուն արգելիչ օրէնքը հաստատէ' , ու հրովարտակը ստորագրէ' , որ [Ե] Մարաց ու Պարսից անփոփոխելի օ-
9 րէնքին համեմատ չփոխուի ։ Ա-
սոր համար Դարեհ թագաւորը հրովարտակը ու արգելիչ օրէնքը ստորագրեց ։

Ն · Ք · ԴՔ · Իբր 537

Ե Եսթ · ա · 19 · ը · 8 · Հմր 12 · 15 ·
Զ Գ Թագ · ը · 44 · 48 · Սաղ · ե · 7 · Յովն · բ · 4 ·
Է Սաղ · ծե · 17 · Գործ · բ · 1 · 2 · 15 · Գ · 1 · Ժ · 9 ·
Ը Դն · գ · 8 ·
Թ Հմր 8 ·
Ժ Դն · ա · 6 · ե · 13 ·
Ի Դն · գ · 12 ·
Լ Մար · Զ · 26 ·
Խ Հմր 8 ·

10 Ու երբոր Դանիէլ իմացաւ թէ հրովարտակը ստորագրուեցաւ , իր տունը գնաց . ու իր սենեակին մէջը պատուհանները [Զ] դէպ 'ի Երուսաղէմ բաց էին , և [Է] օրը իրեք անգամ ծունկի վրայ գալով աղօթք կ'ընէր , ու իր Աստուծոյն գոհութիւն կը մատուցանէր իր առջի սովորու-
11 թեանը պէս ։ Ուստի աս մարդիկները ժողվուեցան , ու Դանիէլը գտան' որ իր Աստուծոյն առջեւ
12 աղօթք ու աղաչանք կ'ընէր ։ [Ը] Ան ատենը մօտեցան , ու թագաւորին առջեւ' թագաւորին արգելիչ օրէնքին վրայով ըսին . Դուն մէկ արգելիչ օրէնք մը չստորագրեցի՞ր , թէ ով որ մինչև երեսուն օր բան մը խնդրէ մէկ աստուծմէ մը , կամ մարդէ մը , բաց 'ի քեզմէ' ով թագաւոր , առիւծներուն գուբը նետուի . Թագաւորը պատասխան տուաւ , ու ըսաւ . Այդ խօսքը ճշմարիտ է' [Թ] Մարաց ու Պարսից անփո-
13 փոխելի օրէնքին համեմատ ։ Ան ատենը անոնք պատասխան տուին , ու թագաւորին առջեւ ըսին . [Ժ] Հրէաստանի գերութեանը որդիներէն եղող Դանիէլը' [Ի] քեզ և քու ստորագրած արգելիչ օրէնքդ բանի տեղ չսեպեր' ով թագաւոր , հապա օրը իրեք անգամ իր խնդ-
14 րուածքը կը մատուցանէ ։ Ան ատենը թագաւորը այս խօսքերը լսածին պէս , [Լ] ինքնիրեն շատ տրտմեցաւ , ու իր սիրտը Դանիէլին վրայ դրաւ որ զանիկայ ազատէ , ու մինչև արեւուն մտնելը կը ջանար որ զանիկայ ազատէ ։
15 Բայց ան մարդիկները թագաւորին քովը ժողվուեցան , ու թագաւորին ըսին . Ով թագաւոր' գիտցիր որ [Խ] Մարաց ու Պարսից օրէնքը աս է , որ թագաւորին ամէն հաստատած արգելիչ օրէնքը ու հրամանը
16 չփոխուիր ։ Ան ատենը թագաւորը հրամայեց , ու Դանիէլը բերին , և

զանիկայ առիւծներուն գուբը նետեցին։ Թագաւորը Դանիէլին խօսեցաւ, ու ըսաւ. Քու Աստուածդ՝ որ դուն անդադար կը պաշտես, 17 անիկայ քեզ պիտի ազատէ։ ծՈւ մէկ քար մը բերին, ու գուբին բերանը դրին. կԵւ թագաւորը զանիկայ իր կնիքովը, ու իր մեծամեծներուն կնիքովը կնքեց, որ Դանիէլին վրայով բան մը չփոխուի։ 18 Ետքը թագաւորը իր տունը գնաց, ու գիշերը անօթի անցուց, և իր առջեւ ղնուագարաններ բերել չտուաւ. ձու քունը իրմէ փախաւ։

19 Եւ թագաւորը արշալոյսին կանուխ ելաւ, ու արտորնօք առիւծներուն 20 գուբը գնաց։ Ու երբոր գուբին մօտեցաւ, տրտում ձայնով մը Դանիէլին պոռաց. Թագաւորը խօսեցաւ, ու Դանիէլին ըսաւ. Ով Դանիէլ՝ կենդանի Աստուծոյ ծառան, ճքու Աստուածդ՝ որն որ դուն անդադար կը պաշտես, կարող եղա՞ւ քեզ առիւծներէն ազատելու։ 21 Ան ատենը Դանիէլը թագաւորին ըսաւ. մՈվ թագաւոր՝ յաւիտեան ողջ կեցիր. 22 յԻմ Աստուածս իր հրեշտակը խրկեց, ու նառիւծներուն բերանը գոցեց, ու ինծի վնաս չտուին. վասն զի անոր առջեւը իմ վրաս անմեղութիւն գտնուեցաւ. և քու առջեւդ ալ՝ ով թագաւոր, մէկ 23 յանցանք մը բրած չեմ։ Ան ատենը թագաւորը շատ ուրախացաւ, ու հրամայեց որ Դանիէլը գուբէն հանեն. և Դանիէլը գուբէն հանեցին. ու անոր վրան ամենեւին մէկ վնաս մը չգտնուեցաւ. շվասն զի իր Աս24տուծոյն հաւատաց։ Եւ թագաւորը հրամայեց, ու Դանիէլին վրայով չարախօսութիւն ընող մարդիկները բերին, և զանոնք, — ոանոնց տղաքները ու կնիկները առիւծներուն գուբը նետեցին. ու անոնք դեռ գուբին յատակը չհասած՝ առիւծները անոնց վրայ տիրեցին, ու անոնց բոլոր ոսկորները փշրեցին։

25 չԱն ատենը Դարեհ թագաւորը՝ բոլոր երկրի վրայ բնակող ժողովուրդներուն, ազգերուն ու լեզուներուն [illegible] գրեց. Ձեր խաղա26ղութիւնը շատնայ. պԻնծմէ հրաման ելաւ՝ որ իմ թագաւորութեանս բոլոր իշխանութեանը մէջ՝ ջԴանիէլին Աստուծոյն երեսէն դողան ու վախնան. ռվասն զի անիկայ կենդանի Աստուած է, ու յաւիտեան կը կենայ, և անոր թագաւորութիւնը սչաւրուիր, ու անոր իշխանութիւնը մինչև վերջը 27 [illegible]։ Անիկայ կ'ազատէ ու կը փրկէ, և երկինքի մէջ ու երկրի վրայ տնշաններ ու հրաշքներ կ'ընէ, որ Դանիէլը առիւծներուն †ճանկէն ազատեց։

28 Եւ աս Դանիէլը՝ Դարեհին թագաւորութեանը, ու ցՊարսիկ Կիւրոսին ւթագաւորութեանը ատենը յաջողութիւն գտաւ։

Ն. Ք. Գ. Ե. Իրր 537
ծ Ողբ. գ. 53։
կ Մատ. իէ. 66։
ղ Կ–Մ՝ Համօրամ կնքուրներ
ձ Գլ. ը. 1։
ճ Տես Գլ. գ. 15։
մ Գլ. ը. 4։
յ Գլ. գ. 28։
ն Եբր. ժա. 33։
շ Եբր. ժա. 33։
ո Եսթ. թ. 10։ Տես Բ Օր. իդ. 16։ Դ Թագ. ժդ. 6։
չ Գլ. դ. 1։
պ Գլ. գ. 29։
ջ Սաղ. գթ. 1։
ռ Գլ. գ. 34։
ս Գլ. բ. 44։ դ. 3. 34։ է. 14. 27։ Ղու. ա. 33։
տ Գլ. դ. 3։
† Ք–ՂՔ՝ Ձեռքէն
ց Եզր. ա. 1. 2։
ւ Գլ. ա. 21։

ԳԼ. Է

1 Դանիէլին տեսած տեսիլքը չորս կենդանիներու վրայով. 9 Աստուծոյ թագաւորութեանը վրայով. 15 Անոնց մեկնութիւնը։

1 Բաբելոնի Բաղտասար թագաւորին առջի տարին՝ փԴանիէլ երազ տեսաւ, ու քիր անկողնին մէջ իր գլխուն տեսիլքները. և անիկայ երազը գրեց, — բաներուն 2 համառօտութիւնը ըսաւ։ Դանիէլ խօսեցաւ ու ըսաւ. Գիշերը տեսիլքիս մէջ տեսայ որ՝ ահա երկինքին չորս հովերը մեծ ծովուն 3 վրայ կը յարձակէին։ Ու օծովէն չորս մեծ գազաններ ելան, որոնք իրարմէ տարբեր էին։

4 Առաջինը ֆառիւծի պէս էր, ու արծիւի թեւեր ունէր. ու կը տեսնէի մինչև որ անոր թեւերը փրցուեցան. ու երկրէն վերցաւ, և մարդու պէս ոտքերուն վրայ կայնեցաւ. ու անոր՝ մարդու սիրտ տրուեցաւ։

5 աԵւ ահա մէկ ուրիշ երկրորդ գազան մը արջու նման՝ որ մէկ քովին վրայ կայնեցաւ, ու բերանը՝ ակռաներուն մէջը՝ իրեք կողի ոսկոր կար. և անոր այսպէս ըսին. Ելի՛ր, շատ միս կեր։

6 Անկէ ետքը կը տեսնէի. և ահա ինձի նման մէկ ուրիշ մը՝ որուն կռնակին վրայ չորս թռչունի թեւեր կային. և — գազանը բչորս գլուխ ունէր, ու անոր իշխանութիւն տրուեցաւ։

7 Անկէ ետքը՝ գիշերուան տեսիլքներուն մէջ կը տեսնէի, և ահա գմէկ չորրորդ գազան մը. անիկայ ահեղ՝ սոսկալի ու խիստ զօրաւոր էր. և անիկայ մեծ երկաթէ ակռաներ ունէր. անիկայ կ'ուտէր, ու կը փշրէր, ու մնացածը ոտքերովը կը կոխէր, ու իրմէ առաջ եղող ամէն գազաններէն տարբեր էր. դև 8 տասը եղջիւր ունէր։ Երբոր ես ան եղջիւրները կը դիտէի, ահա եանոնց մէջը մէկ ուրիշ պզտիկ եղջիւր մը ելաւ, որ անոր առջեւէն՝ առջի եղջիւրներուն իրեքը խլուեցան. և ահա աս եղջիւրին վրայ՝ զմարդու աչքերու պէս աչքեր, էու մեծ բաներ խօսող բերան կար։

9 ըԵս կը տեսնէի մինչև որ աթոռներ դրուեցան, ու թՀինաւուրցը

Ն. Ք. Գ. Ե. Իրր 537
տ Գլ. գ. 3։
ց Եզր. ա. 1. 2։
ւ Գլ. ա. 21։
Իրր 555
փ Թու. ժբ. 6։ Տես Ամով. գ. 7։
ք Գլ. բ. 28։
օ Յայտ. ժգ. 1։
ֆ Բ Օր. իբ. 49։ Բ Թագ. ա. 23։ Երեմ. դ. 7. 13։ Իբ. 40։ Եզեկ. ժէ. 3։ Ամբ. ա. 8։
ա Գլ. ը. 39։
բ Գլ. ը. 8. 22։
գ Գլ. ը. 40։ Հմր 19. 23։
դ Յայտ. ժգ. 1։ Տես Գլ. ը. 41։
ե Հմր 20. 21. 24։ Գլ. ը. 9։
զ Յայտ. թ. 7։
է Սաղ. ժբ. 3։ Հմր 25։ Յայտ. ժգ. 5։
ը Յայտ. ի. 4։
թ Սաղ. գ. 2։ Հմր 13. 22։

նստաւ . [ծ] անոր զգեստը ձիւնի պէս ճերմակ՝ ու գլխուն մազը մաքուր բուրդի պէս էր . անոր աթոռը կրակի բոցի պէս , [կ] անոր անիւները 10 վառած կրակի պէս էր . [հ] Անոր առջևէն կրակի գետ կ'ելլէր ու կը վազէր . [ձ] Հազարք հազարաց ծառայութիւն կ'ընէին անոր , և բիւրք բիւրուց անոր առջևը կը կայնէին . [ղ] Դատաւոր բազմեցաւ , ու գիրքերը 11 բացուեցան ։ Այն ատենը կը նայէի այն եղջիւրին խօսած մեծ խօսքերուն ձայնին համար , [ճ] ու նայեցայ մինչև որ այն գազանը սպաննուեցաւ , և անոր մարմինը կորսուեցաւ , ու կրակի բոցերու տրուեցաւ ։ 12 Եւ միւս գազաններուն իշխանութիւնը վերցուեցաւ . բայց մինչև ժամանակ մը ու ատեն մը՝ կենաց երկարութիւն տրուեցաւ անոնց ։ 13 Գիշերուան տեսիլքներու մէջ կը տեսնէի , և ահա երկինքի ամպերով [մ] մարդու Որդւոյն նման մէկը կու գար , ու մինչև [յ] Հինաւուրցը եկաւ . և զանիկայ անոր առջևը մօտեցուցին ։ 14 [ն] Ու անոր իշխանութիւն՝ պատիւ ու թագաւորութիւն տրուեցաւ , որ ամէն [շ] ժողովուրդները , ազգերը ու լեզուները անոր ծառայութիւն ընեն . անոր իշխանութիւնը [ո] յաւիտենական իշխանութիւն է՝ որ չանցնիր , ու թագաւորութիւնը չաւրուիր ։

15 Ես Դանիէլս [չ] Հոգւով վշտացայ իմ ներսի դիս , և իմ գլխուս տեսիլքները զիս խռովեցուցին ։ 16 Հոն կայնողներէն մէկուն մօտեցայ , ու աս ամէն բաներուն ճշմարտութիւնը անոր հարցուցի . և անիկայ ինծի խօսեցաւ , ու աս բաներուն մեկնութիւնը ինծի գիտցուց ։ 17 [պ] Աս չորս մեծ գազանները՝ չորս թագաւորներ են , որոնք երկրէն պիտի 18 ելլեն ։ Եւ թագաւորութիւնը [ռ] Բարձրելոյն սուրբերը պիտի առնեն , ու անոնք պիտի ժառանգեն թագաւորութիւնը յաւիտեան , և յաւիտեանս յաւիտենից ։

19 Ետքը [ս] չորրորդ գազանին վրայով ճշմարիտը գիտնալ ուզեցի , որ անիկայ բոլոր միւսներէն տարբեր էր , ու խիստ ահեղ էր . անոր ակռաները երկաթէ , և ըղունգները պղնձէ էին . անիկայ կ'ուտէր , կը փշրէր , ու մնացածը ոտքերովը 20 կը կոխէր . Եւ անոր գլուխը եղող տասը եղջիւրներուն վրայով , ու մէկալ ելածին վրայով՝ որ անոր առջևէն իրեքը ինկան , այսինքն այն եղջիւրին վրայով՝ որ աչքեր ու մեծ բաներ խօսող բերան ունէր , և անոր դէմքը միւսներէն մեծ էր ։

Ն. Ք. Թ.
Իրր 555

ծ Սաղ. ՃԴ. 2 ։ Յայտ. Ա. 14 ։
կ Եզեկ. Ա. 15. 16 ։
հ Սաղ. Ծ. 3 ։ ԶԷ. 3 ։ Ես. Լ. 33 ։ Կզ. 15 ։
ձ Բ Թագ. Իբ. 19 ։ Սաղ. ԿԸ. 17 ։ Եբր. ԺԲ. 22 ։ Յայտ. Ե. 11 ։
ղ Յայտ. Ի. 4. 12 ։
ճ Յայտ. ԺԹ. 20 ։
մ Եզեկ. Ա. 26 ։ Մատ. ԻԴ. 30 ։ ԻԶ. 64 ։ Յայտ. Ա. 7. 13 ։ ԺԴ. 14 ։
յ Հմր 9 ։
ն Սաղ. Բ. 6. 7. 8 ։ Ը. 6 ։ ՃԺ. 1. 2 ։ Մատ. ԺԱ. 27 ։ ԻԸ. 18 ։ Յով. Գ. 35 ։ Ա Կոր. ԺԵ. 27 ։ Եփես. Ա. 22 ։
շ Գլ. Գ. 4 ։
ո Սաղ. ՃԽԵ. 13 ։ Գլ. Բ. 44 ։ Հմր 27 ։ Միք. Դ. 7 ։ Ղու. Ա. 33 ։ Յով. ԺԲ. 34 ։ Եբր. ԺԲ. 28 ։
չ Հմր 28 ։
պ Հմր 3 ։
ռ Ես. Կ. 12. 13. 14 ։ Հմր 22. 27 ։ Բ Տիմ. Բ. 11. 12 ։ Յայտ. Բ. 26. 27 ։ Գ. 21 ։ Ի. 4 ։
ս Հմր 7 ։

21 Ես կը տեսնէի որ [տ] այն եղջիւրը սուրբերուն հետ պատերազմ կ'ընէր , 22 ու անոնց յաղթեց , [ր] Մինչև որ Հինաւուրցը եկաւ , [ց] և Բարձրելոյն սուրբերուն իրաւունք տրուեցաւ , ու ժամանակը հասաւ որ սուրբերը թագաւորութիւնը առին ։ 23 Անիկայ այսպէս ըսաւ . Չորրորդ գազանը՝ երկրի վրայ [ւ] չորրորդ թագաւորութիւն պիտի ըլլայ , որ ամէն թագաւորութիւններէն տարբեր պիտի ըլլայ , ու բոլոր երկիրը պիտի ուտէ , ու զանիկայ պիտի 24 կոխէ ու փշրէ ։ [փ] Եւ այն տասը եղջիւրները՝ այն թագաւորութենէն ելլելու տասը թագաւորներ են , ու անոնցմէ ետքը մէկ ուրիշը պիտի ելլէ , ու անիկայ առջիններէն տարբեր պիտի ըլլայ , և անիկայ իրեք թագաւոր պիտի կործանէ . 25 [ք] Ու Բարձրելոյն դէմ խօսքեր պիտի ըսէ , ու [օ] Բարձրելոյն սուրբերը պիտի մաշէ , և [ֆ] պիտի մտածէ ժամանակներ ու օրէնքներ փոխելու . ու անոնք մինչև ժամանակ մը , ժամանակներ , ու կէս ժամանակ անոր ձեռքը պիտի 26 տրուին ։ Բայց ատեանը պիտի բազմի , ու անոր իշխանութիւնը պիտի վերցընեն . զանիկայ մինչև վերջը բնաջինջ պիտի ընեն 27 ու կորսնցընեն ։ Եւ թագաւորութիւնը , ու իշխանութիւնը , ու բոլոր երկինքին տակը եղող թագաւորութեանց մեծութիւնը՝ Բարձրելոյն սուրբերուն ժողովուրդին պիտի տրուի . անոր թագաւորութիւնը յաւիտենական թագաւորութիւն է , ու բոլոր իշխանները անոր պիտի ծառայեն , ու պիտի հնազանդին ։

28 խօսքին վերջը մինչև հոս է ։ Ես Դանիէլս՝ իմ խորհուրդներս խիստ խռովեցուցին . ու երեսիս գոյնը փոխուեցաւ . և այս խօսքը սրտիս մէջը պահեցի ։

ԳԼ. Ը

1 Դանիէլին տեսիլքը խոյի ու քօշի վրայով ։ 15 Գաբրիէլ կը քաջալերէ Դանիէլը , ու տեսիլքը կը մեկնէ ։

1 Բաղտասար թագաւորին թագաւորութեանը երրորդ տարին՝ ինծի Դանիէլիս տեսիլք երևցաւ , 2 այն առջի տեսածէս ետքը ։ Եւ տեսիլքի մէջ տեսայ . ու եղաւ որ տեսած ատենս , ես Եղամի գաւառին մէջը եղող Շուշան մայրաքաղաքն էի , ու տեսիլքի մէջ տեսայ որ՝ Ուլայ գետին քովն էի ։

3 Եւ իմ աչքերս վերցուցի ու տեսայ , և ահա գետին քովը խոյ մը կայնած էր , ու անիկայ երկու եղ-

Ն. Ք. Թ.
Իրր 555

տ Գլ. Ը. 12. 24 ։ ԺԱ. 31 ։ Յայտ. ԺԱ. 7 ։ ԺԳ. 7 ։ ԺԷ. 14 ։ ԺԹ. 19 ։
ր Հմր 9 ։
ց Հմր 18 ։ Ա Կոր. Զ. 2 ։ Յայտ. Ա. 6 ։ Ե. 10 ։ Ի. 4 ։
ւ Գլ. Բ. 40 ։
փ Հմր 7. 8. 20 ։ Յայտ. ԺԷ. 12 ։
ք Ես. ԼԷ. 23 ։ Գլ. Ը. 24. 25 ։ ԺԱ. 28. 30. 31. 36 ։ Յայտ. ԺԳ. 5. 6 ։
օ Յայտ. ԺԷ. 6 ։ ԺԸ. 24 ։
ֆ Գլ. Բ. 21 ։
Գլ. ԺԲ. 7 ։ Յայտ. ԺԲ. 14 ։
Յայտ. ԺԳ. 7 ։
Հմր 10. 22 ։
Հմր 14. 18. 22 ։
Գլ. Բ. 44 ։ Ղու. Ա. 33 ։ Յով. ԺԲ. 34 ։ Յայտ. ԺԱ. 15 ։
Տես Ես. Կ. 12 ։
Հմր 15 ։ Գլ. Ը. 27 ։ Ժ. 8. 16 ։
Ղու. Բ. 19. 51 ։

Իրր 553

Գլ. Է. 1 ։
Եսթ. Ա. 2 ։
[illegible]

Ն․ Ք․ Դ․ Ք․
Իրր 553

ջուր ունէր, և այն եղջիւրները բարձր էին, ու մէկը միւսէն բարձր էր, ու այն բարձրը ետքէն 4 ելաւ։ Ես տեսայ այն խոյը՝ որ եղջիւրներովը դէպ 'ի արեւմուտք, դէպ 'ի հիւսիս, ու դէպ 'ի հարաւ կը զարնէր, ու բնաւ մէկ գազան մը անոր առջեւը չէր կրնար կայնիլ, և անոր ձեռքէն ազատող չկար. հապա անիկայ իր ուզածին պէս ըրաւ, ու մեծցաւ։

5 Ու երբոր ես կը մտածէի, ահա արեւմուտքէն բոլոր երկրի երեսին վրայ այծերու քօշ մը եկաւ, ու գետնին չէր դպչեր. ու քօշը իր աչքերուն մէջտեղը մէկ նշանաւոր 6 եղջիւր մը ունէր։ Եւ անիկայ հասաւ մինչեւ երկու եղջիւր ունեցող խոյը, որն որ տեսայ որ գետին քովը կայնած էր, ու իր կատաղի զօրութեամբը անոր վրայ 7 յարձակեցաւ։ Եւ տեսայ որ խոյին մօտեցաւ, ու անոր վրայ կատղելով՝ խոյը զարկաւ, և անոր երկու եղջիւրը կոտրեց. ու խոյը այժ չունէր որ անոր առջեւը կայնի. ու զանիկայ գետինը զարկաւ, ու զանիկայ կոխկռտեց. և մէկը չկար որ խոյը անոր ձեռքէն ազատէ։ 8 Ու այծերու քօշը խիստ մեծցաւ. ու անիկայ ուժովցածին պէս՝ այն մեծ եղջիւրը կոտրեցաւ, և անոր տեղը՝ դէպ 'ի երկինքին չորս հովերը՝ չորս նշանաւոր եղջիւրներ ելան։ 9 Ու անոնց մէկէն պզտիկ եղջիւր մը ելաւ. և անիկայ դէպ 'ի հարաւ, դէպ 'ի արեւելք ու դէպ 'ի փառաւոր երկիրը խիստ մեծցաւ. Ու 10 մինչեւ երկնից զօրքը մեծցաւ, և զօրքէն, ու աստղերէն գետինը ձգեց, ու զանոնք կոխկռտեց. 11 Ու մինչեւ զօրաց Իշխանը զինքը բարձրացուց. ու անկէ մշտնջենաւոր զոհը վերցուեցաւ, և անոր սրբարանին բնակարանը կործանե-12 ցաւ։ Ու զօրք մը ամբարշտութեամբ մշտնջենաւոր զոհին դէմ դրուաւ", ու ճշմարտութիւնը գետինը զարկաւ, ու ըրաւ, 13 և յաջողեցաւ։ Ու լսեցի որ մէկ սուրբ մը կը խօսէր. և այն խօսողին մէկ ուրիշ սուրբ մը ըսաւ. Մըշտնջենաւոր զոհին, ու աւերող ամբարշտութեանը, ու սրբարանին, և զօրքին կոխուելու տրուելուն տե-14 սիլքը մինչեւ երբ պիտի ըլլայ։ Ու անիկայ ինծի ըսաւ. Մինչեւ երկու հազար իրեք հարիւր օր. ետքը սրբարանը պիտի մաքրուի։

15 Ու երբոր ես Դանիէլս տեսիլքը տեսայ, ու անոր իմաստը կը փնտռէի որ հասկընամ, ահա իմ դիմացս մարդու կերպարանքով մէկը 16 կը կայնէր։ Եւ Ուլայ գետին մէջէն մարդու ձայն լսեցի, որ կը կանչէր ու կ'ըսէր. Ով Գաբրիէլ՝ 17 տեսիլքը ասոր հասկցուր։ Ու անիկայ իմ կեցած տեղիս մօտ եկաւ. ու երբոր եկաւ, վախցայ, ու երեսիս վրայ ինկայ. և անիկայ ինծի ըսաւ. Հասկցիր՝ որդի մարդոյ, որ աս տեսիլքը վերջին ժա-18 մանակին համար է։ Ու երբոր անիկայ ինծի հետ կը խօսէր, ես թմրած՝ երեսիս վրայ գետինը ինկած էի. և անիկայ ինծի դպաւ, ու զիս իմ կեցած տեղս կայնե-19 ցուց. Ու ըսաւ. Ահա քեզի կ'իմացընեմ բարկութեան վերջը ինչ ըլլալիքը. Վասն զի աս որոշեալ վերջի ժամանակին համար է։ 20 Այն քու տեսած խոյդ՝ որ երկու եղջիւր ունէր, Մարաց ու Պարսից 21 թագաւորներն է։ Եւ այծերու քօշը՝ Յունաց թագաւորն է. ու անոր աչքերուն մէջտեղի մեծ եղջիւրը՝ Առաջին թագաւորն է։ 22 Եւ այն որ կոտրեցաւ, ու անոր տեղը չորսը ելաւ, այն է որ՝ այն ազգէն չորս թագաւորութիւն պիտի ելլէ, բայց ոչ թէ անոր զօ-23 րութեամբը։ Ու անոնց թագաւորութեանը վերջը՝ երբոր ամբարիշտները իրենց ամբարշտութեանը չափը լեցընեն, մէկ պինտերես ու խորագէտ թագաւոր մը պիտի 24 ելլէ. Եւ անոր իշխանութիւնը պիտի զօրանայ, բայց ոչ թէ իր զօրութեամբը. ու անիկայ սքանչելի կերպով պիտի աւրէ. և պիտի յաջողի, ու բան պիտի տեսնէ, ու զօրաւորները, և սրբոց ժողո-25 վուրդը պիտի աւրէ. Ու իր խելքին միջոցովը՝ իր ձեռքին մէջ նենգութիւնը պիտի յաջողի, և իր սրտին մէջ պիտի հպարտանայ, ու խաղաղութեան մէջ շատերը պիտի կորսընցընէ, և իշխանաց Իշխանին դէմ պիտի դնէ. բայց ա-26 ռանց ձեռքի պիտի կոտրի։ Եւ իրիկուան ու առաւօտուն տեսիլքը՝ որ ըսուեցաւ, ճշմարիտ է. ու դուն տեսիլքը գոցէ. քանզի շատ օրերու համար է։

27 Ու ես Դանիէլս մարեցայ, և քանի մը օր հիւանդացայ. ետքը ելայ թագաւորին գործը տեսայ. ու տեսիլքին համար զարմացման մէջ էի. ու մէկը չկար որ զանիկայ հասկընէր"։

Գլ․ Ե․ 19․ ԺԱ․ 3, 16․
Հմր 21․
Գլ․ Է․ 6․ ԺԱ․ 4․ Հմր 22․
Գլ․ Է․ 8․ ԺԱ․ 21․
Գլ․ ԺԱ․ 25․
Սաղ․ ԽԲ․ 2․ Եզեկ․ Ի․ 6, 15․ Գլ․ ԺԱ․ 16, 41, 45․
Եսա․ ԺԴ․ 13․
Գլ․ ԺԱ․ 28․
Յայտ․ ԺԲ․ 4․
Յես․ Ե․ 14․
Երեմ․ ԽԸ․ 26, 42․ Գլ․ ԺԱ․ 36․ Հմր 25․
Գլ․ ԺԱ․ 31․ ԺԲ․ 11․
Եզ․ ԻԹ․ 38․ Թուոց ԻԸ․ 3․ Եզեկ․ ԽԶ․ 13․
Գլ․ ԺԱ․ 31․
Կամ՝ ամբարշտութեան համար՝ մշտնջենաւոր զոհին դէմ երկրի զօրք տրուեցաւ․
Սաղ․ ՃԺԹ․ 43, 142․ Եսա․ ԾԹ․ 14․
Հմր 4․ Գլ․ ԺԲ․ 28, 36․
Գլ․ Դ․ 13․ ԺԲ․ 6․ Ա Պետ․ Ա․ 12․
Եբր․ Իրիկուն առաւօտ․
Տես Գլ․ ԺԲ․ 8․ Ա Պետ․ Ա․ 10, 11․
Եզեկ․ Ա․ 26․

Ն․ Ք․ Դ․ Ք․
Իրր 553

Գլ․ ԺԲ․ 6, 7․
Գլ․ Թ․ 21․ Ղուկ․ Ա․ 19, 26․
Եզեկ․ Ա․ 28․ Յայտ․ Ա․ 17․
Գլ․ Ժ․ 9, 10․ Ղուկ․ Թ․ 32․
Եզեկ․ Բ․ 2․
Գլ․ Թ․ 27․ ԺԱ․ 27, 35, 36․ ԺԲ․ 7․ Ամբ․ Բ․ 3․
Հմր 3․
Հմր 5․
Կամ՝ մազոտ
Գլ․ ԺԱ․ 3․
Հմր 8․ Գլ․ ԺԱ․ 4․
Բ Օր․ ԻԸ․ 50․
Հմր 6․
Յայտ․ ԺԷ․ 13, 17․
Հմր 12․ Գլ․ ԺԱ․ 36․
Հմր 10․ Գլ․ Է․ 25․ Գլ․ ԺԱ․ 21, 23, 24․
Հմր 11․ Գլ․ ԺԱ․ 36․
Հմր 11․ Գլ․ ԺԱ․ 36․
Յոբ․ ԼԴ․ 20․ Ողբ․ Դ․ 6․ Գլ․ Բ․ 34, 45․
Գլ․ Ժ․ 1․
Եզեկ․ ԺԲ․ 27․ Գլ․ Ժ․ 14․ ԺԲ․ 4, 9․ Տես Յայտ․ ԻԲ․ 10․
Գլ․ Է․ 28․ Ժ․ 8, 16․
Գլ․ Զ․ 2, 3․
Տես Հմր 16․
Կամ՝ բանը իմանար․

ԳԼ․ Թ

1 Դանիէլ գերութեան ժամանակին վրայ խորհելով, 3 մեղաց խոստովանութիւն մը կ'ընէ, 16 ու աղօթքով կը խնդրէ որ Երուսաղէմ նորոգուի։ 20 Գաբրիէլ կ'իմացընէ անոր՝ եօթանասուն շաբաթներուն վրայով։

Ն. Ք. Գ. Ք.
Իբր 538

1 Ասուերոսի որդւոյն [ա] Դարեհին
առջի տարին՝ որ անիկայ Մարաց
սերունդէն էր, ու Քաղդէացւոց
թագաւորութեանը վրայ թագաւոր
2 դրուեցաւ, Անոր թագաւորութեանը
առջի տարին՝ ես Դանիէլս
գիրքերէն իմացայ այն տարիներուն
թիւը՝ որոնց համար Տէրոջը
խօսքը եղեր էր [բ] Երեմիա
մարգարէին, թէ եօթանասուն
տարիով պիտի վերջացընէր Երուսաղէմի
աւերումները։
3 [գ] Ու ես իմ երեսս Տէր Աստուծոյ
դարձուցի, որ ծոմապահութեամբ,
քուրձով ու մոխիրով աղօթք
ու աղաչանք մատուցանեմ.
4 Եւ իմ Տէր Աստուծոյս աղօթք ըրի,
խոստովանեցայ, ու ըսի. Ո՜հ
[դ] Տէր՝ մեծ և ահաւոր Աստուած,
որ քեզ սիրողներուն և քու պատուիրանքներդ
պահողներուն ուխտ
ու ողորմութիւն կը պահես.
5 [ե] Մենք մեղք գործեցինք, անօրէնութիւն
ըրինք, ու ամբարշտութիւն
ըրինք, և ապստամբ եղանք,
ու քու պատուիրանքներէդ ու իրաւունքներէդ
6 խոտորեցանք. [զ] Ու
քու ծառաներուդ՝ մարգարէներուն
մտիկ չըրինք, որոնք մեր թագաւորներուն,
մեր իշխաններուն, ու
մեր հայրերուն, ու երկրին բոլոր
ժողովրդեանը՝ քու անունովդ խօսեցան։
7 Ով Տէր՝ [է] քեզի է՛ յայտնի
արդարութիւնը, ու մեզի՝ երեսի
ամօթը, (ինչպէս որ այսօր եղաւ,)
Յուդայի մարդիկներուն,
Երուսաղէմի բնակիչներուն, ու
ամէն մերձաւոր ու հեռաւոր Իսրայելացիներուն՝
ան բոլոր երկիրներուն
մէջ՝ ուր որ դուն զանոնք
քշեցիր, անոնց քեզի դէմ ըրած
8 յանցանքին համար։ Ով Տէր՝
[ը] երեսի ամօթ է՛ յայտնի մեզի, մեր
թագաւորներուն, մեր իշխաններուն
ու մեր հայրերուն, ինչու որ
9 քեզի դէմ մեղք գործեցինք. [թ] Իսկ
ողորմութիւնը ու ներողութիւնը
մեր Տէր Աստուծոյն կը վայլէ.
վասն զի մենք անկէ ապստամբեցանք,
10 [ժ] Եւ մեր Տէր Աստուծոյն
ձայնին մտիկ չըրինք որ անոր
օրէնքներովը քալենք, որոնք իր ծառաներուն՝
մարգարէներուն ձեռքովը
11 մեր առջեւ դրաւ։ [ի] Ու բոլոր
Իսրայէլը քու օրէնքդ զանց ըրին,
և քու ձայնէդ մտիկ չընելով
խոտորեցան. ուստի Աստուծոյ ծառային
[լ] Մովսէսին օրէնքը մէջ
գրուած անէծքը ու երդումը մեր
վրայ թափեցաւ. քանզի Անոր դէմ
12 մեղք գործեցինք. Ու մեր վրայ մեծ
չարիք բերելով՝ [խ] հաստատեց իր
խօսքերը՝ որ մեր վրայով, ու մեզ

ա Դն. ա. 21 ։ ե. 31 ։ զ. 28 ։
բ Բ Մն. լզ. 21 ։ Երեմ. իե. 11, 12 ։ իթ. 10 ։
գ Նեեմ. ա. 4 ։ Դն. զ. 10 ։ Երեմ. իթ. 12, 13 ։ Յովն. գ. 8, 9, 10 ։
դ Ել. ի. 6 ։ Բ Օր. է. 9 ։ Նեեմ. ա. 5 ։ թ. 32 ։
ե Գ Թագ. ը. 47, 48 ։ Նեեմ. ա. 6, 7 ։ թ. 33, 34 ։ Սաղ. ճզ. 6 ։ Եսա. կդ. 5, 6, 7 ։ Երեմ. ժդ. 7 ։ Հմր 15 ։
զ Բ Մն. լզ. 15, 16 ։ Հմր 10 ։
է Նեեմ. թ. 33 ։
ը Հմր 7 ։
թ Նեեմ. թ. 17 ։ Սաղ. ճլ. 4, 7 ։
ժ Հմր 6 ։
ի Եսա. ա. 4, 5, 6 ։ Երեմ. ը. 5, 10 ։
լ Ղև. իզ. 14 ։ և Բ Օր. իէ. 15 ։ և իը. 15 ։ և իթ. 20 ։ և լ. 17, 18 ։ լա. 17 ։ և լբ. 19 ։ և Ողբ. բ. 17 ։
խ Զաք. ա. 6 ։

դատող մեր դատաւորներուն վրայով
խօսեր էր. անանկ որ [ծ] Երուսաղէմի
մէջ եղածին պէս՝ բոլոր
13 երկինքին տակը չեղաւ։ [կ] Մովսէսին
օրէնքը մէջ գրուածին պէս՝
աս բոլոր չարիքը մեր վրայ եկաւ.
[հ] սակայն մենք մեր անօրէնութիւններէն
դառնալու, և քու ճշմարտութեանդ
խելամուտ ըլլալու համար՝
մեր Տէր Աստուծոյն երեսը
14 չաղաչեցինք։ Եւ Տէրը [ձ] աս չարիքիս
համար հսկելով՝ զանիկայ
մեր վրայ բերաւ. քանզի [ղ] մեր Տէր
Աստուածը իր ըրած բոլոր գործքերուն
մէջ արդար է. [ճ] բայց մենք
15 անոր ձայնին մտիկ չըրինք։ Եւ
արդ՝ ով Տէր Աստուած մեր՝ [մ] որ
քու ժողովուրդդ զօրաւոր ձեռքով
Եգիպտոսի երկրէն հանեցիր, ու
քեզի [յ] անուն վաստկեցար՝ ինչպէս
որ այսօր կ'երեւնայ, [ն] մենք մեղք
գործեցինք, ամբարշտութիւն
16 ըրինք։ Ով Տէր՝ քու բոլոր [շ] բարութեանց
համեմատ շնորհք ըրէ.
[ո] քու սուրբ լեռնէդ՝ Երուսաղէմ
քաղաքէն քու սրտմտութիւնդ ու
բարկութիւնդ դարձուր. վասն զի
մեր մեղքերուն համար, ու [չ] մեր
հարցը անօրէնութիւններուն համար՝
[պ] Երուսաղէմը, ու քու ժողովուրդդ՝
[ջ] ամէն մեր բոլորտիքը եղողներուն
17 նախատինք եղան։ Եւ
հիմա ով Աստուած մեր՝ քու ծառայիդ
աղօթքը ու աղաչանքը լսէ,
ու [ռ] Տէրոջը համար՝ [ս] քու ամայացած
սրբարանիդ վրայ [վ] երեսդ փայլեցուր։
18 [տ] Ականջդ խոնարհեցուր՝
ով Աստուած իմ, ու լսէ՛, աչքերդ
բաց, [ր] ու տես մեր աւերումները,
և ան քաղաքը՝ [ց] որուն վրայ քու
անունդ կոչուած է. վասն զի մեր
աղաչանքը չէ՛ թէ մեր արդարութիւններուն
համար քու առջեւդ
կը մատուցանենք. հապա քու մեծ
19 ողորմութեանդ համար։ Ով Տէր՝
լսէ՛, ով Տէր՝ ներէ՛, ով Տէր՝ մտիկ
ըրէ, ու կատարէ. մի՛ ուշանար
[ւ] քեզի համար՝ ով Աստուած իմ.
քանզի քու քաղաքիդ վրայ, ու
քու ժողովրդեանդ վրայ քու անունդ
կոչուած է։
20 [փ] Ու երբոր ես տակաւին կը խօսէի,
կ'աղօթէի, և իմ մեղքս, ու
իմ ժողովուրդիս Իսրայէլին մեղքը
կը խոստովանէի, և իմ Աստուծոյս
սուրբ լեռանը համար՝ իմ աղաչանքս
իմ Տէր Աստուծոյս առջեւ
21 կը մատուցանէի. Երբոր ես տակաւին
աղօթքի մէջ կը խօսէի,
ահա ան առջի տեսիլքին մէջ տեսած
մարդս [ք] Գաբրիէլը՝ շուտ մը
թռչելով՝ [օ] ինծի դպաւ [ֆ] իրիկուան
22 զոհին ատենը, Ու ինծի հասկըր-

Ն. Ք. Գ. Ք.
Իբր 538

ծ Ողբ. ա. 12 ։ բ. 13 ։ Եզեկ. ե. 9 ։ Ամով. գ. 2 ։
կ Ղև. իզ. 14 ։ և Բ Օր. իը. 15 ։ Ողբ. բ. 17 ։
հ Եսա. թ. 13 ։ Երեմ. բ. 30 ։ ե. 3 ։ Ովս. է. 7, 10 ։
ձ Երեմ. լա. 28 ։ խդ. 27 ։
ղ Նեեմ. թ. 33 ։ Հմր 7 ։
ճ Հմր 10 ։
մ Ել. զ. 1, 6 ։ ժդ. 11 ։ Գ Թագ. ը. 51 ։ Նեեմ. ա. 10 ։ Երեմ. լբ. 21 ։
յ Ել. ժդ. 18 ։ Նեեմ. թ. 10 ։ Երեմ. լբ. 20 ։
ն Հմր 5 ։
շ Եբր. արդարութիւններուդ
ո Հմր 20 ։ Զաք. ը. 3 ։
չ Ել. ի. 5 ։
պ Ողբ. բ. 15, 16 ։
ջ Սաղ. խզ. 13, 14 ։ հթ. 4 ։
ռ Հմր 19 ։
ս Ողբ. ե. 18 ։
վ Թուոց. զ. 25 ։ Սաղ. կէ. 1 ։ ձ. 3, 7, 19 ։
տ Եսա. լէ. 17 ։
ր Սաղ. ձ. 14 ։ Տես Ել. գ. 7 ։
ց Երեմ. իե. 29 ։
ւ Սաղ. հթ. 9, 10 ։ ճբ. 15, 16 ։
փ Սաղ. լբ. 5 ։ Եսա. կե. 24 ։
ք Դն. ը. 16 ։
օ Դն. ը. 18 ։ ժ. 10, 16 ։
ֆ Գ Թագ. ժը. 36 ։

նելով՝ ինծի հետ խօսեցաւ, ու ըսաւ. Ով Դանիէլ՝ հիմա ելայ, որ քեզի իմաստութիւն սորվեցընեմ ։

23 Քու աղաչանքիդ սկիզբը պատուէր ելաւ, ու ես եկայ որ պատմեմ. վասն զի դուն Աստուծոյ սիրելի ես. ուրեմն պատգամը մտիկ ըրէ, ու տեսիլքը հասկըցիր ։

24 Յանցանքը վերջացընելու, ու մեղքը հատցընելու, և անօրէնութիւնը քաւելու, ու յաւիտենական արդարութիւնը բերելու, և տեսիլքը ու մարգարէութիւնը կնքելու, ու Սրբոց Սուրբը օծելու համար՝ քու ժողովուրդիդ վրայ ու սուրբ քաղաքիդ վրայ՝ եօթանասուն եօթնեակ որոշուած է ։

25 Եւ գիտցիր ու հասկըցիր, որ Երուսաղէմը նորէն շինելու հրամանը ելլելէն՝ մինչև Օծեալ իշխանը եօթը եօթնեակ, ու վաթսուներկու եօթնեակ կայ. և նորէն հրապարակը ու պարիսպը պիտի շինուի նեղութեան ժամանակներու մէջ ։

26 Եւ վաթսուներկու եօթնեակէն ետքը Օծեալը պիտի կտրուի. բայց ոչ թէ իրեն համար. ու գալու իշխանին ժողովուրդը՝ քաղաքը ու սրբարանը պիտի աւրէ. և վերջը հեղեղով պիտի ըլլայ. ու մինչև պատերազմին վերջը աւերումներ սահմանուած են ։

27 Ու մէկ եօթնեակ մը՝ շատերուն հետ ուխտ պիտի հաստատէ, և եօթնեկին մէջտեղը զոհը ու պատարագը պիտի դադրեցընէ. ու †աւրողը՝ պղծութեանց աշտարակին վրայ ՊԻՏԻ ԸԼԼԱՅ", մինչև որ աւրուածին վրայ նախասահմանեալ կորուստը թափուի ։

ԳԼ. Ժ.

1 Դանիէլ իր անձը խոնարհեցընելէն ետև տեսիլք մը կը տեսնէ. 10 երբոր կը զօրանայ, հրեշտակը զանիկայ կը մխիթարէ ։

1 Պարսից Կիւրոս թագաւորին երրորդ տարին՝ խօսք մը յայտնուեցաւ Դանիէլին, որուն անունը Բաղտասասար կոչուած էր. ու այն խօսքը ճշմարիտ էր, ու ‡մեծ տառապանաց [illegible] էր". ու անիկայ խօսքը հասկըցաւ, ու տեսիլքին տեղեակ եղաւ ։

2 Այն օրերը ես Դանիէլս՝ լման իրեք շաբաթ սուգի մէջ էի. 3 Անուշեղէն կերակուր չկերայ, ու բերանս միս կամ գինի չմտաւ. ու անձնիս խեղ չօծուեցայ, մինչև որ երեք շաբաթը լմնցաւ ։

4 Եւ առաջին ամսուն քսանըչորսերորդ օրը՝ ես Տիգրիս ԸՍՈՒԱԾ մեծ գետին եզերքն էի. 5 Ու աչքերս վերցուցի ու նայեցայ, և ահա կտաւ հագած, ու մէջքը Ոփազի ոսկիէ գօտի կապած մարդ մը կար. 6 Եւ անոր մարմինը ոսկեքարի պէս, ու երեսը փայլակի երևոյթի պէս, և աչքերը կրակի բոցերու պէս, ու թևերը ու ոտքերը փայլուն պղնձի գոյնին պէս, և իր խօսքերուն ձայնը բազմութեան ձայնին պէս էր ։ 7 Ու այս տեսիլքը՝ մինակ ես Դանիէլս տեսայ, ու ինծի հետ եղող մարդիկները տեսիլքը չտեսան. հապա անոնց վրայ մեծ վախ ինկաւ, ու փախան որ պահուըտին ։ 8 Եւ ես մինակ մնացի, ու այս մեծ տեսիլքը տեսայ, ու իմ վրաս ոյժ չմնաց, և իմ վայելչութիւնս ապականութեան դարձաւ, ու այլ՝ ոյժ չունեցայ ։ 9 Եւ անոր խօսքերուն ձայնը լսեցի, ու անոր խօսքերուն ձայնը լսածիս պէս՝ ապշած երեսիս վրայ գետինը ինկայ ։

10 Եւ ահա ինծի մէկ ձեռք մը դպաւ, ու զիս ծունկերուս, ու ձեռքերուս թաթերուն վրայ վերցուց. 11 Եւ ինծի ըսաւ. Ով Դանիէլ՝ սիրելի մարդ, քեզի ըսելու խօսքերս հասկըցիր, ու եղած տեղդ կայնէ. քանզի հիմա քեզի խրկուեցայ. ու երբոր անիկայ այս խօսքը ինծի ըսաւ, դողալով կայնեցայ ։ 12 Եւ ինծի ըսաւ. Մի վախնար, ով Դանիէլ. քանզի առջի օրէն 'ի վեր՝ որ քու սիրտդ տուիր հասկընալու, և քու Աստուծոյդ առջևը քու անձդ խոնարհեցընելու, քու խօսքերդ լսուեցան. ու ես քու խօսքերուդ համար եկայ ։ 13 Բայց Պարսից թագաւորութեանը իշխանը քսանըմէկ օր իմ երեսիս դէմ կեցաւ. սակայն ահա Միքայէլ՝ առաջին իշխաններէն մէկը՝ ինծի օգնութեան եկաւ. ու ես հոն Պարսից թագաւորներուն քովը մնացի ։ 14 Ու հիմա եկայ, որ վերջի օրերը քու ժողովուրդիդ ինչ ըլլալիքը քեզի հասկըցընեմ. վասն զի տեսիլքը գալու օրերուն համար է ։ 15 Եւ անիկայ ինծի աստանկ խօսքեր ըսածին պէս, երեսս դէպ 'ի գետինը ծռեցի, ու համր մնացի ։

16 Եւ ահա մարդու որդւոց կերպարանքով ՄԷԿԸ շրթունքներուս դպաւ. ու բերանս բացի, ու խօսեցայ. ու դիմացս կայնողին ըսի. Ով տէր իմ՝ — տեսիլքով ցաւերս

Ն. Ք. Ծ. Էրր 538
Գլ. ժ. 12 ։
Գլ. ժ. 11, 19 ։
Մատ. իդ. 15 ։
Եզ. ծգ. 10 ։
Եզ. ծգ. 11 ։ Երեմ. իգ. 5, 6 ։ Եբր. թ. 12 ։ Յայտ. ժգ. 6 ։
Սաղ. խե. 7 ։ Ղուկ. ա. 35 ։ Յովհ. ա. 41 ։ Եբր. թ. 11 ։
Տես Թուոց. ժդ. 34 ։ Եզեկ. դ. 6 ։
Հմր 23 ։ Մատ. իդ. 15 ։
Եզր. դ. 24 ։ զ. 1 ։ 15 ։ է. 1 ։ Նեեմ. բ. 1 ։ 3 ։ 5 ։ 6 ։ 8 ։
Յովհ. ա. 41 ։ դ. 25 ։
* Եբր. Մեսիա
Եզ. ծե. 4 ։
Նեեմ. դ. 8 ։ 16 ։ 17 ։ 18 ։
Եզ. ծգ. 8 ։ Մար. թ. 11 ։ Ղուկ. իդ. 26 ։ 46 ։
Ա Պետ. բ. 21 ։ գ. 18 ։
Մատ. իբ. 7 ։
Ղուկ. ժթ. 44 ։
Մատ. իդ. 2 ։
Մատ. իդ. 6 ։ 14 ։

Էրր 534
Եզ. բ. 7 ։ 8 ։ Գլ. ժա. 10 ։ 22 ։ Նաւ. ա. 8 ։
Եզ. ծգ. 11 ։ Մատ. իգ. 28 ։ Հռոմ. ե. 15 ։ 19 ։ Եբր. թ. 28 ։
Եզ. խբ. 6 ։ ծե. 3 ։ Երեմ. լա. 31 ։ Եզեկ. ժզ. 60 ։ 61 ։ 62 ։

Ն. Ք. Ծ. Էրր 534
Տես Մատ. զ. 17 ։
Ծն. բ. 14 ։
Տես Յեր. ե. 13 ։
Գլ. ժբ. 6, 7 ։
Երեմ. ժ. 9 ։
Յայտ. ա. 13 ։ 14 ։ 15 ։ ժե. 6 ։
Եզեկ. ա. 16 ։
Եզեկ. ա. 14 ։
Յայտ. ա. 14 ։ ժթ. 12 ։
Եզեկ. ա. 7 ։ Յայտ. ա. 15 ։
Եզեկ. իա. 24 ։ Յայտ. ա. 15 ։
Տես Թուոց. դ. 17 ։ Գործ. թ. 7 ։
Գլ. ը. 27 ։
Գլ. է. 28 ։
Գլ. ը. 18 ։
Երեմ. ա. 9 ։ Գլ. թ. 21 ։ Յայտ. ա. 17 ։
Գլ. թ. 23 ։
Յայտ. ա. 17 ։
Գլ. թ. 3 ։ 4 ։ 22 ։ 23 ։ Գործ. ժ. 4 ։
Հմր 20 ։
Հմր 21 ։ Գլ. ժբ. 1 ։ Յուդ. 9 ։ Յայտ. ժբ. 7 ։
Ծն. խթ. 1 ։ Գլ. ը. 28 ։
Գլ. ը. 26 ։ Ամբ. բ. 3 ։
Հմր 9 ։ Գլ. ը. 18 ։
Գլ. ը. 15 ։
Հմր 10 ։ Երեմ. ա. 9 ։
Հմր 8 ։

---

† Կամ՝ աւրող պղծութիւնը աշտարակին վրայ ՊԻՏԻ ԸԼԼԱՅ ։ Կամ՝ պղծութեանց թևին վրայ աւրողը ՊԻՏԻ ԳԱՅ ։ Մատ. իդ. 15 ։ Մար. ժգ. 14 ։ Ղուկ. իա. 20 ։ Տես Եզ. ժ. 22 ։ 23 ։ իբ. 22 ։ Գլ. ժա. 36 ։ Ղուկ. իա. 24 ։ —— Գլ. ա. 7 ։ Գլ. ը. 26 ։ Յայտ. ժթ. 9 ։ ‡ Եբր. գործը մեծ էր ։ կամ՝ պատերազմը մեծ էր ։ Գլ. ա. 17 ։ ը. 16 ։

վրաս դարձան, և ալ ոյժ չունեցայ։
17 Ու աս իմ տիրոջս ծառան՝ աս իմ
տիրոջս հետ ի՞նչպէս խօսելու կարող
ըլլայ. վասն զի հիմակուընէ
վրաս ոյժ չկայ, ու վրաս շունչ
18 չմնաց։ Եւ ան մարդու կերպարանք
ունեցողը՝ նորէն ինծի դպաւ,
19 և զիս ուժովցուց. ա Ու ըսաւ.
բ Մի վախնար՝ ով սիրելի մարդ,
խաղաղութիւն ըլլայ քեզի. ուժովցիր,
և քաջ եղիր. ու երբոր
անիկայ ինծի հետ խօսեցաւ, ուժովցայ,
ու ըսի. Թող խօսի իմ
տէրս. վասն զի ուժովցուցիր զիս։
20 Եւ անիկայ ըսաւ. Գիտե՞ս թէ
ինչու համար քեզի եկայ. ու հիմա
գ Պարսից իշխանին դէմ պատերազմելու
պիտի դառնամ. ու ելլելուս
պէս, ահա Յունաց իշխանը պիտի
21 գայ։ Բայց ես ճշմարտութեան
գիրքին մէջը գրուածը քեզի պիտի
պատմեմ. ու ասոնց դ մէջ մէկը
չկայ որ ինծի օգնէ, ե բայց միայն
ձեր իշխանը Միքայէլ։

Ն․ Ք․ Ծ․ Իրր 534

ա Հմր 11։
բ Դատ․ Զ․ 23։
գ Հմր 13։
դ Կամ՝ դէմ
ե Հմր 13։ Յուդ․ 9։ Յայտ․ ԺԲ․ 7։

ԳԼ․ ԺԱ

1 Պարսից կործանումը Յունաց թագաւորին ձեռքով։ 5 Հարաւի և Հիւսիսի թագաւորներուն մէջտեղը եղած դաշնակցութիւնները ու պատերազմները։ 30 Հռովմայեցւոց յարձակումը ու բռնաւորութիւնը։

1 Ու ա Մարաց Դարեհ թագաւորին
բ առջի տարին՝ ես կայնեցայ որ
զանիկայ ուժովցնեմ ու զօրացընեմ։
2 Եւ հիմա քեզի ճշմարտութիւն
պիտի պատմեմ. Ահա Պարսից
երկրին մէջ իրեք թագաւոր ալ
պիտի ելլէ. ու չորրորդը մեծ հարստութիւնով՝
ամէնէն հարուստ
պիտի ըլլայ, ու երբոր իր հարստութիւնովը
ուժովնայ, ամէնը ոտք
պիտի հանէ Յունաց թագաւորութեանը
դէմ։
3 Ետքը գ մէկ զօրաւոր թագաւոր
մը պիտի ելլէ, ու մեծ իշխանութիւնով
պիտի տիրէ, և դ իր կամացը
4 պէս պիտի ընէ. Ու ելլելուն
պէս՝ ե անոր թագաւորութիւնը
պիտի կոտրի, ու երկինքին չորս
հովերուն պիտի բաժնուի. բայց իր
յաջորդներուն չէ, զ ոչ ալ իր վարած
իշխանութեանը պէս. վասն
զի անոր թագաւորութիւնը պիտի
քակուի, ու անոնցմէ ուրիշներուն
պիտի ըլլայ։
5 Եւ Հարաւի թագաւորը պիտի
ուժովնայ, ու անոր իշխաններէն
մէկը անոր վրայ պիտի ուժովնայ,
ու պիտի տիրէ. անոր իշխանութիւնը՝
մեծ իշխանութիւն պիտի
6 ըլլայ։ Եւ մէկ քանի տարիէն ետքը՝
իրարու հետ դաշնակցութիւն
պիտի ընեն. վասն զի Հարաւի թագաւորին
աղջիկը՝ Հիւսիսի թագաւորին
պիտի մտնէ հաշտութիւն
ընելու համար, բայց բազուկին ոյժ
պիտի չունենայ. և ան թագաւորը
ու անոր բազուկը պիտի չկրնայ
դիմանալ. հապա ան աղջիկը՝ ու
զանիկայ բերողները, ու զանիկայ
ծնանողը, և զանիկայ ժամանակներուն
հաստատ ուժովցնողը
ձեռք պիտի տրուի։
7 Բայց անոր արմատներուն ընձիւղներէն
մէկը պիտի ելլէ անոր
տեղը, ու անիկայ զօրքով պիտի
գայ, և Հիւսիսի թագաւորին ամրոցները
պիտի մտնէ, ու անոնց
մէջը բան պիտի տեսնէ, ու յաղթող
8 պիտի ըլլայ. Եւ անոնց աստուածներն
ալ՝ ձուլածոյ կուռքերուն
ու ոսկեղէն ու արծաթեղէն
ընտիր ամաններուն հետ՝ Եգիպտոս
գերութեան պիտի տանի. ու անիկայ
† Հիւսիսի թագաւորէն աւելի
9 շատ տարիներ պիտի կայնի։ Ու
Հարաւի թագաւորին թագաւորութեանը
մէջ պիտի մտնէ, ու նորէն
իր երկիրը պիտի դառնայ։
10 Եւ անոր որդիքը պատերազմի
պիտի ելլեն, ու շատ զօրքերու
բազմութիւն պիտի ժողվեն. Մէկն
ալ անպատճառ պիտի գայ, է ու
հեղեղի պէս պիտի անցնի, և դարձեալ
ը մինչև անոր ամրոցը պիտի
11 պատերազմի։ Իսկ Հարաւի թագաւորը
պիտի կատղի, ու պիտի
ելլէ, և անոր հետ՝ այսինքն Հիւսիսի
թագաւորին հետ պատերազմ պիտի
ընէ. ան ալ շատ բազմութիւն
ոտք պիտի հանէ. բայց բազմութիւնը
անոր ձեռքը պիտի տրուի։
12 Ու երբոր ան բազմութիւնը առնէ,
իր սիրտը պիտի բարձրանայ, ու
բիւրաւորներ պիտի կործանէ, բայց
13 պիտի չուժովնայ. Քանզի Հիւսիսի
թագաւորը պիտի դառնայ, ու առջինէն
աւելի բազմութիւն ոտք պիտի
հանէ, ու մէկ քանի տարիէն ետքը՝
մեծ զօրքով, ու մեծ պատրաստութեամբ
անշուշտ պիտի գայ։
14 Եւ ան ժամանակները Հարաւի թագաւորին
վրայ շատերը պիտի ելլեն.
ու քու ժողովուրդիդ բռնաւորներուն
որդիքը ոտք պիտի ելլեն՝ տեսիլքը
կատարելու համար, բայց
15 պիտի գլորին։ Եւ Հիւսիսի թագաւորը
պիտի գայ, ու հողաբլուրներ
պիտի կանգնէ, ու պարսպաւոր
քաղաքներ պիտի առնէ. և Հարաւի
թագաւորին բազուկները, ու անոր
ընտրեալները պիտի չդիմանան, ոչ
ալ դիմանալու ոյժ պիտի ունենան։
16 Եւ անոր վրայ եկողը՝ թ իր ուզածին
պէս պիտի ընէ. ու ժ անոր երեսին
դէմ դնող պիտի չըլլայ. և ի փա-

ա Գլ․ Ե․ 31։
բ Գլ․ Թ․ 1։
գ Գլ․ Է․ 6։ Ը․ 5։
դ Գլ․ Ը․ 4։ Հմր 16․ 36։
ե Գլ․ Ը․ 8։
զ Գլ․ Ը․ 22։

Ն․ Ք․ Ծ․ Իրր 534

† Կամ՝ մէկ քանի տարի Հիւսիսի թագաւորէն աւելի պիտի ուժովնայ։

է Եսա․ Ը․ 8։ Գլ․ Թ․ 26։
ը Հմր 7։
թ Գլ․ Ը․ 4․ 7։ Հմր 3․ 36։
ժ Յեսու․ Ա․ 5։
ի Գլ․ Ը․ 9։ Հմր 41․ 45։

ռաւոր երկրին մէջը պիտի կենայ,
17 որ անոր ձեռքովը պիտի աւրի։ Ու
երեսը պիտի դնէ իր բոլոր թագաւորութեանը
ուժովը գալու. և
իր հետը ուղիղներ պիտի ըլլան, ու
բան պիտի ընէ. և կանանց աղջիկը
անոր պիտի տայ, որ անոր
[illegible] աւրէ. բայց անիկայ
անոր հետ պիտի չկայնի, ու
18 անոր պիտի չըլլայ։ Ետքը իր երեսը
դէպ 'ի կղզիները պիտի դարձընէ,
ու շատերը պիտի առնէ. և
մէկ իշխան մը անոր նախատինքը
պիտի դադրեցնէ, ու առկէ 'ի զատ
անոր նախատինքը վրան պիտի
19 դարձընէ։ Ու իր երեսը դէպ 'ի իր
երկրին ամրոցները պիտի դարձնէ,
բայց պիտի գլորի, պիտի իյնայ
[Ժ]ու պիտի չգտնուի։
20 Ու անոր տեղը մէկը պիտի ելլէ,
որ հարկապահանջը պիտի խրկէ իր
թագաւորութեանը *փառքին համար*.
բայց անիկայ քիչ օրերու
մէջ պիտի կոտրի. սակայն ոչ
բարկութեամբ, և ոչ պատերազմով։
21 Ու անոր տեղը [Ի]մէկ անարգ մը
պիտի ելլէ, որ անոր թագաւորութեան
պատիւ պիտի չտան. բայց
անիկայ հանդարտութեամբ պիտի
գայ, ու շողոքորթութիւններով
թագաւորութիւնը պիտի առնէ։
22 Ու անոր առջևէն [Լ]հեղեղին բազուկներովը
պիտի քշուին, ու պիտի
կոտրին. [Խ]նաև ուխտին իշխանը։
23 Քանզի անոր հետ դաշնակցութիւն
ընելէն ետքը, [Ծ]անիկայ նենգութիւն
պիտի ընէ, և պիտի ելլէ, ու
24 պզտիկ ազգով պիտի յաղթէ։ Անիկայ
հանդարտութեամբ խիստ
պարարտ գաւառին մէջը պիտի
մտնէ, ու իր հայրերուն, ու հայրը
հայրերուն չըրածը ինքը պիտի ընէ.
անոնց մէջը աւար և կողոպուտ ու
ստացուածք պիտի բաշխէ, ու մինչև
մէկ ժամանակ մը պարիսպներուն
դէմ իր խորհուրդները պիտի խորհի։
25 Ու մեծ զօրքով՝ իր զօրութիւնը
ու սիրտը պիտի գրգռէ հարաւի
թագաւորին դէմ. հարաւի
թագաւորն ալ խիստ մեծ ու զօրաւոր
զօրքով պատերազմի պիտի
ելլէ. բայց պիտի չկարենայ դիմանալ.
վասն զի անոր դէմ խորհուրդներ
26 պիտի խորհին։ Անոր
աղնիւ կերակուրները ուտողները
անգամ զանիկայ պիտի կոտրեն. և
անոր զօրքը պիտի †ցրուի. ու շատերը
սպաննուած պիտի իյնան։
27 Ու այս թագաւորներուն երկուքին
ալ սիրտը չարութիւն ընելու [illegible]
պիտի ըլլայ, ու մէկ սեղանի
վրայ սուտ պիտի խօսին.
բայց պիտի չյաջողի. վասն զի
[Կ]վախճանը որոշուած ժամանակին
28 մէջ պիտի ըլլայ։ Ու անիկայ շատ
հարստութիւնով իր երկիրը պիտի
դառնայ. և [Հ]իր սիրտը սուրբ ուխտին
դէմ պիտի ըլլայ, ու բան պիտի
ընէ, ու իր երկիրը պիտի դառնայ։
29 Որոշուած ժամանակին մէջ պիտի
դառնայ, ու հարաւի վրայ պիտի
երթայ. բայց վերջինը [Ձ]առաջինին
30 պէս պիտի չըլլայ։ [Ղ]Քանզի Կիտացւոց
նաւերը անոր վրայ պիտի
երթան. և անիկայ պիտի թուլնայ.
ու դառնալով [Ճ]սուրբ ուխտին
դէմ պիտի բարկանայ, ու բան
պիտի ընէ. և պիտի դառնայ,
ու սուրբ ուխտը թողողներուն ուշադրութիւն
31 պիտի ընէ։ Ու անոր
կողմէն բազուկներ պիտի կայնին,
[Մ]և սրբարանը — ամրոցը պիտի
պղծեն, ու մշտնջենաւոր զոհը պիտի
վերցնեն, ու աւրող պղծութիւնը
32 պիտի դնեն։ Ու ուխտին
դէմ ամբարշտութիւն ընողները՝
շողոքորթութիւններով գլխէ պիտի
հանէ. բայց իրենց Աստուածը
ճանչցողներուն ժողովուրդը՝ ոյժ
պիտի գտնեն, ու բան պիտի
33 ընեն։ [Յ]Ու ժողովուրդին իմաստունները
շատերուն պիտի սորվեցնեն,
[Ն]ու ատեն մը՝ սուրի,
կրակի, գերութեան և յափշտակութեան
34 պիտի հանդիպին։ Ու
երբոր [illegible] հանդիպին,
քիչ մը օգնութիւն պիտի գտնեն.
ու շատերը շողոքորթութիւններով
35 անոնց պիտի յարին։ Ու
իմաստուններէն ոմանք [illegible]
պիտի հանդիպին, որպէս զի [Շ]մինչև
վերջին ժամանակը [Ո]զանոնք
փորձէ, մաքրէ ու ճերմկցնէ.
[Չ]քանզի անիկայ տակաւին որոշ
36 ժամանակ մը պէտք է։ Ու ան
թագաւորը [Պ]իր ուզածը պիտի
ընէ, ու [Ջ]զինքը բոլոր աստուածներէն
վեր պիտի բարձրացնէ ու
պիտի մեծցնէ, և [Ռ]աստուածոց
Աստուծոյն դէմ սոսկալի բաներ
պիտի խօսի, ու յաջողութիւն
պիտի գտնէ՝ [Ս]մինչև որ բարկութիւնը
կատարուի. քանզի նախասահմանուածը
'ի գործ պիտի
37 դրուի։ Ու անիկայ իր հայրը
աստուածները բանի տեղ պիտի
չդնէ. [Վ]և կանանց ցանկութիւնը,
[Տ]ու ոչ մէկ աստուած մը պիտի
չդնէ. վասն զի զինքը ամենուն
38 վրայ պիտի մեծցնէ։ Հապա
բերդերուն աստուածը իր եղած
տեղը պիտի պատուէ, ու իր հայրերուն
չճանչցած աստուածը՝ ոսկիով,
արծաթով, պատուական

Ն. Ք. Ծ. Տրր 534

[Ժ] Յոբ. Ի. 8. Սաղ. ԼԷ. 36. Եզեկ. ԻԶ. 21.

* Կամ՝ փառաւոր մասէն.

[Ի] Գլ. Է. 8. Ը. 9. 23. 25.

[Լ] Հմր 10.

[Խ] Գլ. Ը. 10. 11. 25.

Կատարուեցաւ՝ Տրր 171

[Ծ] Գլ. Ը. 25.

Կատարուեցաւ՝ Տրր 170

† Կամ՝ [illegible]

[Կ] Հմր 29. 35. 40. Գլ. Ը. 19.

[Հ] Հմր 22.

Կատարուեցաւ՝ Տրր 169

[Ձ] Հմր 25.

Կատարուեցաւ՝ Տրր 168

[Ղ] Թուոց. ԻԴ. 24. Երեմ. Բ. 10.

[Ճ] Հմր 28.

[Մ] Գլ. Ը. 11. ԺԲ. 11.

[Յ] Մաղ. Բ. 7.

[Ն] Եբր. ԺԱ. 35. 36.

[Շ] Գլ. Ը. 17. 19. Հմր 40.

[Ո] Գլ. ԺԲ. 10. Ա Պետ. Ա. 7.

[Չ] Հմր 29.

[Պ] Հմր 16.

[Ջ] Գլ. Է. 8. 25. Ը. 25. Բ Թես. Բ. 4. Յայտ. ԺԳ. 5. 6.

[Ռ] Գլ. Ը. 11. 24. 25.

[Ս] Գլ. Թ. 27.

[Վ] Ա Տիմ. Դ. 3.

[Տ] Ես. ԺԴ. 13. Բ Թես. Բ. 4.

Ն․ Ք․ ԴԺ․ Իրր 534

քարերով ու ցանկալի բաներով
39 պիտի պատուէ ։ Եւ օտար աստուածոյն հետ զօրաւոր բերդերու մէջ բան պիտի ընէ , զանիկայ ճանչցողներուն փառքը պիտի շատցընէ , և շատերուն վրայ տիրել պիտի տայ անոնց , ու երկիրը "իբրև վարձք" պիտի բաժնէ ։

40 Եւ վերջին ժամանակը հարաւի թագաւորը անոր հետ պիտի ճակատի . ու հիւսիսի թագաւորը կառքերով , ‡ձիաւորներով ու շատ նաւերով՝ +մրրիկի պէս անոր դէմ պիտի երթայ , ու երկիրները պիտի մտնէ , •ու կոխելով պիտի
41 անցնի . Եւ փառաւոր երկիրը պիտի մտնէ . ու շատ երկիրներ տակնուվրայ պիտի ըլլան . բայց անոր ձեռքէն ասոնք պիտի ազատին . ‡Եդովմ , Մովաբ , ու Ամմոնի որդւոց գլխաւոր մասը ։
42 Եւ իր ձեռքը երկիրներուն վրայ պիտի երկնցընէ , ու Եգիպտոսի երկիրը պիտի չկարենայ ազատիլ ։
43 Եւ ոսկիի , ու արծաթի գանձերուն , ու Եգիպտոսի բոլոր պատուական բաներուն պիտի տիրէ . և Լիբէացիք ու Եթովպացիք ա-
44 նոր †հետևէն պիտի ըլլան ։ Բայց արևելքէն ու հիւսիսէն լուրեր պիտի գան , և զանիկայ պիտի խռովեցընեն . ու մեծ բարկութեամբ պիտի ելլէ որ շատերը կորսնցընէ
45 ու բնաջինջ ընէ ։ Եւ պալատներու պէս վրանները՝ ‡ծովերուն մէջտեղը ⸗փառաւոր ու սուրբ լեռան վրայ" պիտի կանգնէ . Քբայց անիկայ մինչև իր վախճանը պիտի հասնի , ու անոր օգնութիւն ընող պիտի չըլլայ ։

՚ Կամ՝ գնով
⸗ Հմր 35 ։
‡ Եզեկ․ ԼԸ․ 4․ 15․ Յայտ․ Ի․ 16 ։
+ Ես․ Խա․ 1․ Զաք․ Թ․ 14 ։
• Հմր 10 ։ 22 ։
‡ Տես Ես․ Ժա․ 14 ։
† Եբր․ քայլերուն մէջ ։
‡ Կամ՝ ծովերուն ու փառաւոր լեռանը մէջտեղը
⸗ Սաղ․ Խը․ 2 ։ Հմր 16 ։ 41 ։ Տես Բ Թես․ Բ․ 4 ։
Ք Տես Բ Թես․ Բ․ 8 ։ Յայտ․ ԺԹ․ 20 ։

ԳԼ․ ԺԲ

1 Միքայէլ պիտի պաշտպանէ Իսրայէլը իրենց նեղութեանը ։ 5 Դանիէլ ժամանակներուն վախճանին վրայով տեղեկութիւն կը ստանայ ։

1 Եւ այն ժամանակը քու ժողովուրդին որդւոցը վրայ կայնող ⸗Միքայէլ մեծ իշխանը պիտի ելլէ . Քու այնպիսի նեղութեան ժամանակ պիտի ըլլայ . որ ազգ ըլլալէն մինչև այն ատենը՝ անանկը եղած չէ . և այն ժամանակը քու ժողովուրդդ ‡պիտի ազատի , ամէնն ալ որ ⸗գիրքին մէջը գրուած
2 գտնուի ։ Ու երկրին հողին մէջը ննջողներուն շատերը պիտի արթննան , Իոմանք յաւիտենական կենաց համար , և ոմանք ալ նախատանաց Նու յաւիտենական անարգանաց
3 համար ։ Եւ Իիմաստունները երկնից հաստատութեանը լոյսին պէս , Ըու անոնք որ շատերը արդարութեան կ՚առաջնորդեն՝ Բաստղերուն պէս Ձպիտի փայլին յաւիտեանս յաւիտենից ։
4 Իսկ դուն՝ ով Դանիէլ՝ այս խօսքերը գոցէ , ու գիրքը կնքէ մինչև Ըվերջին ժամանակը . շատերը ‖ուշադրութեամբ պիտի կարդան , ու գիտութիւնը պիտի շատնայ ։
5 Ու ես Դանիէլս տեսայ որ՝ ահա ուրիշ երկու մարդիկ կայներ էին . մէկը գետին մէկ եզերքը , ու մէ-
6 կալը գետին միւսալ եզերքը ։ Ու մէկը բարձրաւոր կտաւ հագած մարդուն՝ որ գետին ջուրերուն վրայ կեցեր էր . Աս զարմանալի բաներուն վերջը մինչև ե՞րբ պիտի ըլլայ ։
7 Եւ լսեցի որ՝ այն կտաւ հագած մարդը որ գետին ջուրերուն վրայ կեցեր էր , իր աջ ու ձախ ձեռքերը երկինք վերցընելով՝ յաւիտեան կենդանի եղողին վրայ երդում ըրաւ , որ ժամանակ մը , ժամանակներ , ու կէս ժամանակ պիտի ըլլայ . ու երբոր սուրբ ժողովուրդին զօրութիւնը բոլորովին ցրուի , ասոնց ամէնը պիտի կատարուի ։
8 Ու ես լսեցի , բայց չհասկցայ . ու ըսի . Ով տէր իմ՝ ասոնց վեր-
9 ջը ի՞նչ պիտի ըլլայ ։ Եւ անիկայ ըսաւ . Գնա՛ ով Դանիէլ . քանզի այս խօսքերը մինչև վերջին ժամանակը գոցուած ու կնքուած են ։
10 Շատերը պիտի մաքրուին , ու պիտի ճերմըկնան , ու պիտի փորձուին . բայց ամբարիշտները ամբարշտութիւն պիտի ընեն . ու բնաւ մէկ ամբարիշտ մը պիտի չհասկնայ . հապա իմաստունները պի-
11 տի հասկընան ։ Ու մշտնջենաւոր զոհին §վերցուելուն , և աւերող պղծութեանը դրուելուն ժամանակէն՝ հազար երկու հարիւր իննսուն
12 օր պիտի ըլլայ ։ Երանի անոր՝ որ պիտի սպասէ , ու հազար երեք հարիւր երեսունըհինգ օրուան պիտի
13 հասնի ։ Բայց դուն գնա մինչև վախճանը . հանգիստ պիտի հանգչիս . ու օրերուն վերջը քու վիճակիդ մէջը պիտի կայնիս ։

Ն․ Ք․ ԴԺ․ Իրր 534

⸗ Դն․ Ժ․ 13․ 21 ։
Ք Եր․ Իզ․ 20․ 21 ։ Երեմ․ Լ․ 7 ։ Մատ․ Իդ․ 21 ։ Յայտ․ ԺԶ․ 18 ։
‡ Հռով․ Ժա․ 26 ։
Ի Մատ․ Իե․ 46 ։ Յով․ Ե․ 28․ 29 ։ Գործ․ Իդ․ 15 ։
Ն Ես․ Կզ․ 24 ։
Ի Դն․ Ժա․ 33․ 35 ։
Ը Յակ․ Ե․ 20 ։
Բ Ա Կոր․ ԺԵ․ 41․ 42 ։
Ձ Եզեկ․ Գ․ 18 ։ Մատ․ Ժգ․ 43 ։
Ի Դն․ Ը․ 26 ։ Հմր 9 ։ Յայտ․ Ժ․ 4 ։ Տես Յայտ․ ԻԲ․ 10 ։
Ը Հմր 9 ։
‖ Կամ՝ [illegible]
Դն․ Ժ․ 4 ։
Դն․ Ժ․ 5 ։
Դն․ Ը․ 13 ։
Բ Օր․ ԼԲ․ 40 ։ Յայտ․ Ժ․ 5․ 6 ։
Դն․ Դ․ 34 ։
Դն․ Է․ 25 ։ Ժա․ 13 ։ Յայտ․ ԺԲ․ 14 ։
Ղուկ․ ԻԱ․ 24 ։ Յայտ․ Ժ․ 7 ։
Դն․ Ը․ 24 ։
Հմր 4 ։
Դն․ Ժա․ 35 ։ Զաք․ ԺԳ․ 9 ։
Յով․ ԺԳ․ 9 ։ Յայտ․ ԻԲ․ 11 ։
Դն․ Ժա․ 33․ 35 ։ Յով․ Է․ 17 ։ Ը․ 47 ։ ԺԲ․ 37 ։
Դն․ Ը․ 11 ։ Ժա․ 31 ։
§ Կամ՝ վերցուած ժամանակէն՝ մինչև աւերող պղծութեանը դրուելը
Հմր 9 ։
Ես․ ԾԷ․ 2 ։ Յայտ․ ԺԴ․ 13 ։
Սաղ․ ԺԶ․ 5 ։

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ՈՎՍԷԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Ովսէէ՝ Հոգևոր պոռնկութեան դէմ Աստուծոյ դատաստանը ցուցնելու համար, իրեն կնիկ կ՚առնէ Գոմերը. 4 որ կը ծնանի Յեզրայէլը, 6 Լորուհաման, 8 ու Լոամմին. 10 Յուդային ու Իսրայէլին վերադարձութիւնը։

1 Տէրոջը խօսքը՝ որ Բէերիի որդւոյն Ովսէէին եղաւ, Յուդայի թագաւորներուն՝ Ոզիային, Յովաթամին, Աքազին, — Եզեկիային օրերը, և Իսրայէլի թագաւորին Յովասի որդւոյն Յերոբովամին օրերը։
2 Ովսէէին միջոցովը [illegible] Տէրոջը խօսքին սկիզբը։ Եւ Տէրը ըսաւ Ովսէէին. —Գնա, քեզի պոռնկութեան կնիկ մը, ու պոռնկութեան տղաքներ առ. քանզի ‡երկիրը Տէրոջմէ խոտորելով, խիստ շատ պոռնկեցաւ։
3 Եւ անիկայ գնաց, ու Դաբեղայիմի աղջիկը Գոմերը առաւ. և անիկայ յղացաւ, ու անոր որդի մը 4 ծնաւ։ Եւ Տէրը անոր ըսաւ. Անոր անունը Յեզրայէլ դիր. քանզի քիչ ատենէն ետքը ‡Յեզրայէլի [illegible] արիւնները Յէուին տունէն պիտի պահանջեմ, ‡ու Իսրայէլի տանը թագաւորութիւնը պիտի 5 դադրեցնեմ։ ‡Եւ պիտի ըլլայ որ ան օրը՝ Յեզրայէլի հովիտին մէջ Իսրայէլին աղեղը պիտի կոտրեմ։
6 Եւ Գոմեր դարձեալ յղացաւ, ու աղջիկ մը ծնաւ։ Եւ Տէրը ըսաւ Ովսէէին. անոր անունը՝ ⁎Լորուհամա դիր. ‡քանզի ալ պիտի չողորմիմ Իսրայէլի տանը, †հապա զանիկայ բոլորովին պիտի վերցը- 7 նեմ"։ ‡Բայց Յուդայի տանը ողորմութիւն պիտի ընեմ, ու զանոնք՝ իրենց Տէր Աստուծովը պիտի փրկեմ, և ‡զանոնք աղեղով, կամ սրով, կամ պատերազմով, ձիերով, կամ ձիաւորներով պիտի չփրկեմ։
8 Ու երբոր Լորուհաման կաթէն կտրեց, նորէն յղացաւ, ու որդի մը 9 ծնաւ։ Ան ատենը Տէրը ըսաւ. Անոր անունը՝ ‡Լոամմի դիր. քանզի դուք իմ ժողովուրդս չէք, ու ես ձեզի [illegible] պիտի չըլլամ։
10 Բայց ‡Իսրայէլի որդւոցը թիւը ծովու աւազին պէս պիտի ըլլայ, որ անչափ ու անթիւ է. ‡ու ան տեղը որ անոնց ըսուեցաւ թէ՝ ‡Դուք իմ ժողովուրդս չէք, հոն անոնք Կենդանի Աստուծոյն որ- 11 դիքը պիտի ըսուին։ ‡Եւ Յուդայի որդիքը, ու Իսրայէլի որդիքը մէկտեղ պիտի ժողվուին, ու իրենց վրայ իշխան մը պիտի դնեն, ու երկրէն պիտի ելլեն. քանզի Յեզրայէլին օրը մեծ պիտի ըլլայ։

ԳԼ. Բ

1 Ժողովուրդին կռապաշտութիւնը. 6 Անոնց դէմ Աստուծոյ դատաստանները. 14 Անոնց հետ հաշտուելուն խոստմունքները։

1 Ձեր եղբայրներուն՝ ‖Ամմի, ու ձեր քոյրերուն՝ §Ռուհամա՝ ըսէք.
2 Վիճեցէք ձեր մօրը հետ, վիճեցէք. քանզի —անիկայ իմ կնիկս չէ, ու ես անոր էրիկը չեմ. և անիկայ իր երեսէն իր ‡պոռնկութիւնները, ու իր ծիծերուն մէջէն իր շնութիւնները թող վերցնէ.
3 Որ չըլլայ թէ ‡զանիկայ մերկացնեմ, ու զանիկայ իր ‡ծնած օրուանը պէս թողում, և զանիկայ ‡անապատի դարձնեմ, ու զանիկայ անջուր երկրի պէս ընեմ, ու զանիկայ ‡ծարաւով մեռցնեմ։
4 Եւ անոր որդւոցը ողորմութիւն պիտի չընեմ. քանզի անոնք ‡պոռնկութեան 5 որդիք են։ ‡Քանզի անոնց մայրը պոռնկութիւն ըրաւ. զանոնք յղացողը խայտառակութիւն գործեց. վասն զի ըսաւ. Իմ հոմանիներուս ետևէն երթամ, ‡որոնք իմ հացս ու ջուրս, բուրդս ու քթանս, եղս ու խմիչքներս 6 [illegible] կու տան։ Անոր համար ահա ես՝ ‡փուշերով ցանկ պիտի պաշեմ ‡անոր ճամբուն", ու անոր [illegible] պատ պիտի շինեմ, որ իր ճամբաները չկրնայ գտնել։
7 Եւ անիկայ իր հոմանիներուն ետևէն պիտի երթայ, բայց անոնց պիտի չհասնի, ու զանոնք պիտի փնտռէ, բայց պիտի չկրնայ գտնել. ան ատենը պիտի ըսէ. ‡Երթամ իմ Առաջի էրկանս դառնամ. քանզի ան ատենը հիմակուընէ աղէկ [illegible] 8 [illegible] էի։ Եւ անիկայ ‡չգիտցաւ որ

Ն. Ք. զՔ.
Իբր 785

— Գլ. գ. 1.
‡ Բ Օր. լա. 16. Սաղ. ձգ. 27. Երեմ. բ. 13. Եզեկ. իգ. 3. ևն.
‡ դ Թագ. ժ. 11.
‡ Տես դ Թագ. ժե. 10. 12.
‡ Տես դ Թագ. ժե. 29.
⁎ Եբ. չողորմեցաւ.
‡ դ Թագ. ժէ. 6. 23.
† Կամ՝ որ անոնց մէկ կերպով մը ներեմ.
‡ դ Թագ. ժթ. 35.
‡ Տես Զաք. դ. 6. Թ. 10.
‡ Եբ. իմ ժողովուրդս չէ.
‡ [illegible] 12. Հռով. թ. 25. 27.

Ն. Ք. զՔ.
Իբր 785

‡ Հռով. թ. 25. 26. ա Պետ. բ. 10.
‡ Գլ. բ. 23.
‡ Յոհ. ա. 12. ա Յոհ. գ. 1.
‡ Եսա. ժա. 12. 13. Երեմ. գ. 18. Եզեկ. լդ. 23. լէ. 16-24.
‖ Եբ. իմ ժողովուրդս.
§ Եբ. ողորմեցաւ.
— Եսա. ծ. 1.
‡ Եզեկ. ժզ. 25.
‡ Երեմ. ժգ. 22. 26. Եզեկ. ժզ. 37. 39.
‡ Եզեկ. ժզ. 4.
‡ Եզեկ. ժթ. 13.
‡ Ամով. ը. 11. 13.
‡ Յոհ. ը. 41.
‡ Եսա. ա. 21. Երեմ. գ. 1. 6. 8. 9. Եզեկ. ժզ. 15. 16. ևն.
‡ [illegible] 8. 12. Երեմ. խդ. 17.
‡ Յոբ. գ. 23. ժթ. 8. Ողբ. գ. 7. 9.
‡ Եբ. քու ճամբուդ.
‡ Գլ. ե. 15. Ղուկ. ժե. 18.
‡ Եզեկ. ժզ. 8.
‡ Եսա. ա. 3.

Ն. Ք. Գ. Թ.
Իբր 785

[ծ] ցորենը ու գինին ու եղը ես անոր
կու տայի, և անոր արծաթը ու
ոսկին ես կը շատցընէի, որոնցմով
անոնք Բահաղի կուռքեր շինեցին։
9 Անոր համար պիտի դառնամ, ու
[կ] իմ ցորենս իր եղանակին մէջ, ու
իմ գինիս իր որոշ ժամանակին մէջ
պիտի առնեմ, և անոր մերկութիւնը
ծածկող բուրդս ու քթանս
10 ետ պիտի առնեմ։ Ու հիմա անոր
հոմանիներուն առջեւ՝ [հ] անոր
անզգամութիւնը պիտի յայտնեմ.
ու մարդ մը պիտի չըլլայ որ զանիկայ
11 իմ ձեռքէս ազատէ։ [ձ] Եւ անոր
բոլոր ուրախութիւնը, անոր
[ղ] տօները, ամսագլուխները՝ ու շաբաթները, և բոլոր հանդիսաւոր
12 օրերը պիտի խափանեմ։ Ու պիտի
աւրեմ անոր որթերը, ու թզենիները, [ճ] որոնց համար կ'ըսէր
թէ՝ Ասոնք իմ հոմանիներուս ինծի
տուած պարգեւներն են, և [մ] զանոնք
անտառի պիտի դարձնեմ. ու
զանոնք դաշտի գազանները պիտի
13 ուտեն։ Եւ զանիկայ պիտի
պատժեմ այն օրերուն համար, որոնց մէջ անիկայ Բահաղիմներուն
խունկ կը ծխէր. [յ] իր օղերովը ու
մանեակներովը կը զարդարուէր, և
իր հոմանիներուն ետեւէն կ'երթար,
ու զիս մոռցեր էր, կ'ըսէ Տէրը։
14 Անոր համար ահա ես զանիկայ
պիտի համոզեմ, և [ն] զանիկայ անապատը պիտի տանիմ, ու անոր
15 սրտին պէս պիտի խօսիմ։ Եւ
անկէ անոր այգիները, ու [շ] Աքորի
ձորը՝ յոյսի դուռի համար անոր
պիտի տամ. և հոն՝ [ո] իր մանկութեան օրերուն պէս, ու [չ] Եգիպտոսի երկրէն ելած օրուանը պէս՝
16 երգեր պիտի երգէ։ Ու պիտի ըլլայ
որ այն օրը՝ կ'ըսէ Տէրը, զիս՝ Իմ էրիկս՝ պիտի կոչես, ու մէյմըն ալ
զիս՝ Իմ *Բահաղս՝ պիտի չկոչես։
17 Ու [պ] անոր բերնէն Բահաղիմին անունները պիտի վերցընեմ. ու անոնք մէյմըն ալ իրենց անուններովը
18 պիտի չյիշուին։ Եւ անոնց
համար՝ այն օրը՝ [ջ] դաշտի գազաններուն հետ, ու երկինքի թռչուններուն հետ, ու երկրի սողուններուն
հետ ուխտ պիտի ընեմ, ու երկրէն՝
[ռ] աղեղը, սուրը ու պատերազմը
պիտի կոտրեմ, և զանոնք [ս] ապահովութեամբ պիտի պառկեցնեմ։
19 Ու քեզ յաւիտեան ինծի պիտի
նշանեմ, և քեզ՝ արդարութիւնով, իրաւունքով, ողորմութիւնով ու գթութիւնով ինծի պիտի
20 նշանեմ. Այո՛ քեզ ճշմարտութիւնով ինծի պիտի նշանեմ. ու
21 [վ] Տէրը պիտի ճանչնաս։ Եւ պիտի
ըլլայ որ այն օրը՝ կ'ըսէ Տէրը, [տ] պատասխան պիտի տամ. ես երկինքներուն պատասխան պիտի տամ,
ու անոնք երկրին պատասխան պիտի
22 տան, Ու երկիրը ցորենին, գինիին ու եղին պատասխան պիտի
տայ, և անոնք †Յեզրայելին պա-
23 տասխան պիտի տան։ Ու [ր] զանիկայ ինծի համար երկրի վրայ պիտի
սերմանեմ, ու [ց] չողորմեալին պիտի
ողորմիմ, և [ւ] իմ ժողովուրդս չեղողին՝ Դուն իմ ժողովուրդս ես՝
պիտի ըսեմ. ան ալ ինծի՝ Իմ Աստուածս ես՝ պիտի ըսէ։

[ծ] Եզեկ. ժզ. 17. 18. 19.
[կ] Հմր 3.
[հ] Եզեկ. ժզ. 37. իգ. 29.
[ձ] Ամով. ը. 10.
[ղ] Գ Թագ. ժբ. 32. Ամով. ը. 5.
[ճ] Հմր 5.
[մ] Սաղ. Ձ. 12. 13. Եսա. ե. 5.
[յ] Եզեկ. իգ. 40. 42.
[ն] Եզեկ. ի. 35.
[շ] Յես. է. 26. Եսա. կե. 10.
[ո] Երեմ. բ. 2. Եզեկ. ժզ. 8. 22. 60.
[չ] Ել. ժե. 1.
* Եբ.՝ Տէրս՝
[պ] Ել. իգ. 13. Յես. իգ. 7. Սաղ. ժզ. 4. Զաք. ժգ. 2.
[ջ] Յոբ. ե. 23. Եսա. ժա. 6-9. Եզեկ. լդ. 25.
[ռ] Սաղ. խզ. 9. Եսա. բ. 4. Եզեկ. լթ. 9. 10. Զաք. թ. 10.
[ս] Ղև. իզ. 5. Երեմ. իգ. 6.
[վ] Երեմ. լա. 33. 34. Յով. ժէ. 3.
[տ] Զաք. ը. 12.
† Եբ.՝ Աստուծոյ սերմանածին։
[ր] Երեմ. լա. 27.
[ց] Գլ. ա. 6.
[ւ] Գլ. ա. 10. Զաք. ժգ. 9. Հռով. թ. 26. ա Պետ. բ. 10.

ԳԼ. Գ

1 Շնացող կնկան մը օրինակովը՝ 4 կը ցուցուի Իսրայէլին ամայութիւնը իրենց դարձի գալէն առաջ։

1 Ասկէ ետքը Տէրը ինծի ըսաւ.
[ա] Նորէն գնա, իր [բ] բարեկամէն
սիրուած շնացող կնիկ մը սիրէ,
ինչպէս որ Տէրը Իսրայէլի որդիքը
կը սիրէ, թէեւ անոնք օտար աստուածներու կը դառնան, ու չամիչի կարկանդակներ կը սիրեն։
2 Ուստի զանիկայ տասնուհինգ սիկղ
արծաթով, ու մէկ ու կէս քոռ
3 գարիով ինծի առի. Եւ անոր ըսի. [գ] Ինծի համար շատ օրեր նստիս, շնութիւն չընես, և ուրիշ
մարդու մը չմօտենաս. ու ես ալ
քեզի համար այնպէս պիտի ըլլամ։
4 Քանզի Իսրայէլի որդիքը շատ
օրեր [դ] առանց թագաւորի, առանց
իշխանի, առանց զոհի, առանց
կուռքի, առանց [ե] եփուտի ու
5 [զ] թերափիմի պիտի նստին։ Ետքը
Իսրայէլի որդիքը պիտի դառնան,
[է] ու իրենց Տէր Աստուածը, և իրենց [ը] Դաւիթ թագաւորը պիտի
փնտռեն. ու [թ] վերջի օրերը Տէրոջը
ու անոր բարութեանը պիտի ապաւինին։

[ա] Գլ. ա. 2.
[բ] Երեմ. գ. 20.
[գ] Տես Բ Օր. իա. 13.
[դ] Գլ. ժ. 3.
[ե] Ել. իը. 6.
[զ] Դատ. ժէ. 5.
[է] Երեմ. ծ. 4. 5. Տես Գլ. ե. 6.
[ը] Երեմ. լ. 9. Եզեկ. լդ. 23. 24. լէ. 22. 24.
[թ] Եսա. բ. 2. Երեմ. լ. 24. Եզեկ. լը. 8. 16. Դան. բ. 28. Միք. դ. 1.

ԳԼ. Դ

1 Աստուծոյ դատաստանները՝ ժողովուրդին, 6 ու քահանաներուն մեղացը համար, 12 և անոնց կռապաշտութեանը համար։ 15 Յուդան կը յորդորուի որ Իսրայէլի վրայ եկած չարիքներէն խրատ առնէ։

Իբր 780

1 Տէրոջը խօսքը մտիկ ըրէք, ով
Իսրայէլի որդիք. քանզի Տէրը
երկրի բնակիչներուն հետ [ա] վէճ ունի. քանզի երկրի վրայ ճշմարտութիւն չկայ, ու ողորմութիւն չկայ,
ու [բ] Աստուծոյ գիտութիւնը չկայ։
2 Երդումը, ստախօսութիւնը, մարդասպանութիւնը, գողութիւնը
ու շնութիւնը շատցեր են, ու արիւնները արիւններու կը հասնին։
3 Անոր համար [գ] երկիրը սուգ պիտի
ընէ, ու [դ] անոր բոլոր բնակիչները՝ դաշտի գազաններուն, ու երկինքի թռչուններուն հետ պիտի

[ա] Եսա. ա. 18. գ. 13. 14. Երեմ. իե. 31. Գլ. ժբ. 3. Միք. զ. 2.
[բ] Երեմ. դ. 22. ե. 4.
[գ] Երեմ. դ. 28. ժբ. 4. Ամով. ե. 16. ը. 8.
[դ] Սոփ. ա. 3.

Ն . ք . զՔ . Իբր 780

նուաղին , ու ծովու ձուկերն ալ
4 պիտի սպառին ։ Սակայն մարդ մը թող չվիճի ։ ու մարդ մը թող չյանդիմանէ . քանզի քու ժողովուրդդ՝ *քահանային հետ վիճողներու պէս է ։
5 Ուստի դուն ցորեկով պիտի գլորիս , ու մարգարէն ալ քեզի հետ գիշերով պիտի գլորի . և քու մայրդ բնաջինջ պիտի ընեմ ։

6 *Իմ ժողովուրդս՝ գիտութիւն չունենալուն համար բնաջինջ եղաւ . որովհետև դուն գիտութիւնը մերժեցիր , ես ալ քեզ պիտի մերժեմ , որ մէյմըն ալ ինծի քահանայ չըլլաս . և որովհետև քու Աստուծոյդ օրէնքը մոռցար , ես ալ քու որդիներդ պիտի մոռնամ ։
7 †Անոնք որչափ որ բազմացան , այնչափ ալ ինծի դէմ մեղք գործեցին . ‡[illegible] անոնց փառքը անարգութեան պիտի փոխեմ ։
8 Անոնք իմ ժողովուրդիս մեղքը կ'ուտեն , ու անոնց հոգիները իրենց անօրէնութեանը կը համոզեն ։
9 Ուրեմն §ինչպէս ժողովուրդին՝ նոյնպէս ալ քահանային պիտի ըլլայ . և զանոնք իրենց ճամբաներուն համեմատ պիտի պատժեմ , ու անոնց՝ իրենց գործերուն փո-
10 խարէնը պիտի հատուցանեմ ։ Եւ ‖պիտի ուտեն , բայց պիտի չկշտանան . պոռնկութիւն պիտի ընեն , բայց պիտի չշատնան . քանզի Տէրոջը ուշադրութիւն ընելը թողուցին ։

11 Շնութիւնը , գինին ու քաղ-
12 ցուն՝ սիրտը կը խաբեն ։ Իմ ժողովուրդս իր ¶փայտին կը հարցնէ , ու իր ցուպը իրեն կ'իմացնէ . քանզի *պոռնկութեան ոգին զանոնք գլխէ հանեց . ու իրենց Աստուածը թող տալով , պոռնկե-
13 ցան ։ †Լեռներուն գլուխները զոհ կը մատուցանեն , ու բլուրներուն վրայ՝ կաղնիի , կաղամախի ու բևեկնիի տակ՝ անոնց հովանին հաճելի ըլլալուն համար , խունկ կը ծխեն . ‡անոր համար ձեր աղջիկները պոռնկութիւն պիտի ընեն , ու ձեր հարսերը շնութիւն պիտի ընեն ։
14 Ձեր աղջիկները պիտի չպատժեմ՝ երբոր պոռնկութիւն ընեն , ոչ ալ ձեր հարսերը՝ երբոր շնութիւն ընեն . քանզի Հայրերը՝ իրենք պոռնիկներուն հետը կը զատուին , ու բոզերուն հետը կը զոհեն . ուստի §անհանճար ժողովուրդը պիտի կործանի ։

15 Թէև դուն պոռնկութիւն կ'ընես , ով Իսրայէլ , Յուդան թող յանցաւոր չըլլայ . ‖ու Գաղգաղա մի՛ մտնէք , ու ¶Բեթաւան մի՛ ելլէք , *և Տէրը կենդանի է՝ ըսելով
16 երդում մի ընէք ։ Քանզի Իսրայէլը †կամակոր երինջի պէս ապստամբեր է . հիմա Տէրը լայնարձակ տեղ մը գառներու պէս պիտի արածէ զանոնք ։
17 Եփրեմը կուռքերուն յարեր է . ‡զանիկայ թող
18 տուր ։ Անոնց *խմիչքը ապականած է . շատ պոռնկութիւն ըրին . Տուէք ըսելը կը սիրեն . ամօթ §անոնց իշխաններուն ։
19 ‖Հովը զանիկայ իր թևերուն վրայ պիտի կապէ . ու ¶անոնք իրենց զոհերէն պիտի ամչնան ։

ԳԼ . Ե

1 Իսրայէլի քահանաներուն , ժողովուրդին ու իշխաններուն զանազան մեղքերուն համար՝ Աստուծոյ դատաստանները անոնց վրայ պիտի ըլլար ։ 15 մինչև իրենց ապաշխարելը ։

1 Լսեցէք ասիկայ՝ ով քահանաներ , ու մտիկ ըրէք՝ ով Իսրայէլի տունը , ու ականջ տուէք՝ ով թագաւորին տունը . ինչու որ ձեզի համար դատաստան կայ . քանզի *դուք Մասփայի մէջ որոգայթ , և Թաբորի վրայ տարածուած վարմ
2 եղաք ։ Մոլորածները սպանութիւն ընելով [illegible] խորասոյզ եղան , †թէև ես անոնց ամենուն խրատ [illegible]
3 [illegible]՛՛ ։ ‡Ես Եփրեմը կը ճանչնամ , ու Իսրայէլը ինծմէ պահուած չէ . այս հիմա՝ ով Եփրեմ , §դուն շնութիւն կ'ընես , [illegible] Իսրայէլը
4 պղծուած է ։ ‡Անոնք իրենց գործքերը չեն ձգեր՛՛ , որ իրենց Աստուծոյն դառնան . քանզի անոնց մէջը ¶պոռնկութեան ոգի կայ , ու
5 Տէրը չեն ճանչնար ։ ‖Ուստի *Իսրայէլին հպարտութիւնը իր երեսին առջևը պիտի խոնարհի՛՛ . և Իսրայէլը ու Եփրեմը իրենց անօրէնութեամբը պիտի գլորին . Յուդան
6 ալ անոնց հետ պիտի գլորի ։ †Անոնք իրենց ոչխարներովը ու արջառներովը Տէրը փնտռելու պիտի երթան , բայց պիտի չգտնեն . ա-
7 նիկայ անոնցմէ քաշուեցաւ ։ ‡Անոնք Տէրոջը անհաւատարմութիւն ըրին . քանզի օտար տղաքներ ծնան . հիմա իրենց վիճակներովը մէկտեղ *§մէկ ամսուան մէջ պիտի սպառին՛՛ ։

8 *Գաբաայի մէջ շեփոր հնչեցուցէք , ու Ռամայի մէջ ատամփող . †Բեթաւանի մէջ ‡բարձրաձայն կանչեցէք , Ետևդ՝ ով Բե-
9 նիամին ։ Յանդիմանութեան օրը՝ Եփրեմը ամայի պիտի ըլլայ . Իսրայէլի ցեղերուն մէջ ճշմարիտը
10 գիտցուցի ։ Յուդայի իշխանները ¶սահմաններ փոխողներու պէս եղան . անոնց վրայ ջուրի պէս պիտի
11 թափեմ իմ բարկութիւնս ։ Եփ-

* Բ Օր . ԺԷ . 12 ։
† Տես . Երեմ . Դ . 4 . 5 ։ ԺԵ . 8 ։
* Ես . Ե . 13 ։
† Գլ . ԺԳ . 6 ։
‡ Ա . Թագ . Բ . 30 ։ Մաղ . Բ . 9 ։ Փիլ . Գ . 19 ։
§ Ես . Իդ . 2 ։ Երեմ . Ե . 31 ։
‖ Ղև . Իզ . 26 ։ Միք . Զ . 14 ։ Անգ . Ա . 6 ։
* Ես . Իը . 7 ։ Տես . Ժող . Է . 7 ։
¶ Երեմ . Բ . 27 ։ Ամբ . Բ . 19 ։
* Ես . Խդ . 20 ։ Գլ . Ե . 4 ։
† Ես . Ա . 29 ։ ԾԷ . 5 . 7 ։ Եզեկ . Զ . 13 ։ Ի . 28 ։
‡ Ամով . Է . 17 ։ Հռոմ . Ա . 28 ։
§ Հմր 1 . 6 ։
‖ Գլ . Թ . 15 ։ ԺԲ . 12 ։ Ամով . Դ . 4 ։ Ե . 5 ։
¶ Գ Թագ . ԺԲ . 29 ։ Գլ . Ժ . 5 ։

Ն . ք . զՔ . Իբր 580

* Ամով . Ը . 14 ։ Սոփ . Ա . 5 ։
† Երեմ . Գ . 6 ։ Ե . 24 ։ Բ . 5 ։ Զաք . Է . 11 ։
‡ Մատ . ԺԵ . 14 ։
* Կամ՝ գինին
§ Միք . Գ . 11 ։ Է . 3 ։
‖ Երեմ . Դ . 11 . 12 ։ Ծա . 1 ։
¶ Ես . Ա . 29 ։ Երեմ . Բ . 26 ։

* Գլ . Գ . 9 ։
† Կամ՝ Ուստի ես անոնց ամենուն վրայ պատիժ [illegible]
‡ Ամով . Գ . 2 ։
§ Եզեկ . Իգ . 5 ։ [illegible] ։ Գլ . Դ . 17 ։
‡ Կամ՝ Իրենց գործքերը [illegible] չեն թողուր ։
¶ Գլ . Դ . 12 ։
‖ Կամ՝ Եւ Իսրայէլին հպարտութիւնը անոր երեսին դէմ կը վկայէ ։
* Գլ . Է . 10 ։
† Առակ . Ա . 28 ։ Ես . Ա . 15 ։ Երեմ . Ժա . 11 ։ Եզեկ . Ը . 18 ։ Միք . Գ . 4 ։ Յով . Է . 34 ։
‡ Ես . Խը . 8 ։ Երեմ . Գ . 20 ։ Ե . 11 ։ Գլ . Զ . 7 ։ Մաղ . Բ . 11 ։
* Զաք . ԺԱ . 8 ։
§ Եբր . Մէկ ամիս զանոնք պիտի ուտէ ։
* Գլ . Ը . 1 ։ Յովէլ . Բ . 1 ։
† Յես . Է . 2 ։ Գլ . Դ . 15 ։
‡ Ես . Ժ . 30 ։
¶ Դատ . Ե . 14 ։
‖ Բ Օր . ԺԹ . 14 ։ ԻԷ . 17 ։

Ն. Բ. ԴԲ. Իրր 780

Բ Օր. ԻԸ. 33։
Դ Թագ. ԺԷ. 28։
Միք. Զ. 16։
Երեմ. Լ. 12։
Դ Թագ. ԺԵ. 19։
Գլ. Ե. 11։ ԺԲ. 1։
Գլ. Ժ. 6։
Կամ՝ Թըշնամութիւն ընող
Ողբ. Գ. 10։ Գլ. ԺԳ. 7. 8։
Սաղ. Ծ. 22։
Ղեւ. ԻԶ. 40. 41։ Երեմ. ԻԹ. 12. 13։ Եզեկ. Զ. 9։ Ի. 43։ ԻԴ. 31։
Սաղ. ՀԸ. 34։

րեմը հարստահարուած, ու դատաստանով կոտրուած է. քանզի յօժար կամօք հրամանին ետեւէն 12 քալեց։ Ուստի ես Եփրեմին ցեցի պէս՝ և Յուդայի տանը՝ փայտի որդի պէս պիտի ըլլամ։ 13 Երբոր Եփրեմ իր ախտը, և Յուդան իր վէրքը տեսաւ, Եփրեմը Ասորեստան գնաց, ու Յարեբ թագաւորին դեսպաններ խրկեց. բայց անիկայ ձեզ բժշկելու, ու ձեր վէրքը առողջացնելու կարող չէ։ 14 Քանզի ես Եփրեմին՝ առիւծի պէս, և Յուդայի տանը՝ առոյգ առիւծի պէս պիտի ըլլամ. ես՝ ես պիտի պատառեմ, ու պիտի երթամ. պիտի տանիմ, ու ազատող մը պիտի չըլլայ։ 15 Ես պիտի երթամ, ու իմ տեղս դառնամ, մինչեւ որ անոնք իրենց յանցաւոր ըլլալը խոստովանին, ու իմ երեսս փնտռեն. երբոր նեղութեան մէջ մնան, զիս կանուխ պիտի փնտռեն։

ԳԼ. Զ

1 Ապաշխարելու յորդորանք մը։ 4 Իսրայէլի կամակորութեանը և անօրէնութեանը վրայ գանգատ մը։

Բ Օր. ԼԲ. 39։ Ա Թագ. Բ. 6։ Յոբ. Ե. 18։ Գլ. Ե. 14։
Երեմ. Լ. 17։
Ես. ԾԳ. 13։
Բ Թագ. ԻԳ. 4։
Սաղ. ՀԲ. 6։
Յոբ. ԻԹ. 23։
Գլ. ԺԱ. 3։
Գլ. ԺԳ. 3։
Երեմ. Ա. 10։ Ե. 14։
Եբր. Կտրեցի։
Երեմ. ԻԳ. 29։ Եբր. Դ. 12։
Կամ՝ քեզի ելլէ դատաստանները
Ա Թագ. ԺԵ. 22։ Ժող. Ե. 1։ Միք. Զ. 8։ Մատ. Թ. 13։ ԺԲ. 7։
Սաղ. Ծ. 8. 9։ Առակ. ԻԱ. 3։ Ես. Ա. 11։
Երեմ. ԻԲ. 16։ Յով. ԺԷ. 3։
Յոբ. ԼԱ. 33։
Կամ՝ մարդու
Գլ. Ը. 1։
Գլ. Ե. 7։
Գլ. ԺԲ. 11։

1 Եկէք, ու Տէրոջը դառնանք. քանզի անիկայ պատառեց, ու անիկայ մեզ պիտի բժշկէ. անիկայ զարկաւ, ու անիկայ մեզ 2 պիտի պատէ։ Երկու օրէն ետքը մեզ պիտի կենդանացնէ. երրորդ օրը մեզ պիտի կանգնեցնէ. ու 3 անոր առջեւ պիտի ապրինք։ Ու Տէրը պիտի ճանչնանք, — զանիկա ճանչնալու ետեւէ պիտի ըլլանք. անոր ելքը արշալոյսի պէս պատրաստուած է. ու անիկայ մեզի պիտի գայ՝ անձրեւի պէս, երկիրը թրջող վերջի անձրեւին պէս։

4 Քեզի ինչ ընեմ՝ ով Եփրեմ. քեզի ինչ ընեմ՝ ով Յուդա. վասն զի ձեր բարութիւնը առաւօտեան ամպին պէս, ու կանուխ իջած ցօղին պէս է, որ 5 կ'անցնի։ Ասոր համար մարգարէներուն ձեռքով զանոնք կտրեցի. բերնիս խօսքերովը զանոնք մեռցուցի. ու իմ իրաւունքս լոյսի պէս պիտի ելլէ։ 6 Քանզի ես ողորմութիւն կ'ուզեմ, և ոչ թէ զոհ, ու ողջակէզներէն աւելի՝ Աստուծոյ գիտութիւնը։ 7 Իսկ անոնք Ադամին պէս ուխտազանց եղան. հոն ինծի անհաւատարմութիւն ըրին։ 8 Գաղաադը անօրէնութիւն ընողներու քաղաք է. արեան շաւիղներով լեցուն է։ 9 Ու ինչպէս որ աւազակաց գունդերը մարդու համար դարանամուտ կ'ըլլան, այնպէս ալ քահանաներուն խումբը Սիւքեմի ճամբուն մէջ սպանութիւն կ'ընեն. քանզի անոնք 10 եղեռնագործութիւն կ'ընեն։ Իսրայէլի տանը մէջ զարհուրելի բան տեսայ. Եփրեմին պոռնկութիւնները հոն է. Իսրայէլը պղծուե- 11 ցաւ։ Քեզի ալ հունձք մը պատրաստուած է՝ ով Յուդա, երբոր իմ ժողովուրդիս գերութիւնը դարձնեմ։

ԳԼ. Է

1 Ժողովուրդին զանազան մեղքերուն համար յանդիմանութիւն մը։ 11 Անոնց կեղծաւորութեանը համար Աստուծոյ բարկութիւնը անոնց դէմ կը բորբոքի։

Ն. Բ. ԴԲ. Իրր 780

Երեմ. ԺԱ. 9։ Եզեկ. ԻԲ. 25։ Գլ. Ե. 1. 2։
Երեմ. Ե. 30։
Գլ. Դ. 12. 13. 17։
Երեմ. ԾԱ. 33։ Յովել. Գ. 13։ Յայտ. ԺԴ. 15։
Սաղ. ՃԺԴ. 1։
Գլ. Ե. 1։ Դ. 10։
Երեմ. ԺԷ. 1։
Սաղ. Թ. 16։ Առակ. Ե. 22։
Սաղ. Դ. 8։
Երեմ. Թ. 2։
Կամ՝ հիւանդացան։
Կատարուեցաւ՝ իրր 773
Գլ. Ը. 4։
Դ Թագ. ԺԵ. 10. 14. 25. 30։
Ես. ԿԴ. 7։
Սաղ. ՃԶ. 35։
Գլ. Ը. 7։
Գլ. Ե. 5։
Ես. Թ. 13։
Տես Գլ. ԺԱ. 11։

1 Երբոր Իսրայէլը պիտի բժշկէի, Եփրեմին անօրէնութիւնը, ու Սամարիային չարութիւնները յայտնուեցան. քանզի անոնք ստութիւն կը գործեն. ու գողը ներս կը մտնէ. — դուրսը աւազակներուն գունդը կը մերկացնէ։ 2 Ու իրենց սրտին մէջը չեն մտածեր, թէ ես անոնց բոլոր չարութիւնը կը յիշեմ. հիմա անոնց գործքերը՝ զիրենք պաշարեցին. անոնք իմ երեսիս առջեւն են։ 3 Իրենց չարութիւնովը թագաւորը՝ ու իրենց ստութիւններովը իշ- 4 խանները կ'ուրախացնեն։ Անոնց ամէնը շնացողներ են՝ հաց եփողէն վառուած թոնիրի պէս, որ անիկայ զանգուածը շաղելէն ետքը՝ մինչեւ անոր խմորիլը վա- 5 ռելէն կը դադարի։ Մեր թագաւորին օրը, իշխանները գինիին տաքութենէն զանիկա հիւանդացուցին. անիկայ իր ձեռքը ծաղր 6 ընողներուն երկնցուց։ Քանզի անոնք դարանամուտ ըլլալով, իրենց սիրտը թոնիրի պէս պատրաստեցին. անոնց եփողը բոլոր գիշերը կը քնանայ. առտուանց անիկայ բոցավառ կրակի պէս կը վա- 7 ռի։ Ամէնը թոնիրի պէս տաքցան, ու իրենց դատաւորները կերան. անոնց բոլոր թագաւորները ինկան. անոնց մէջը ինծի կանչող մը չկայ։

8 Եփրեմը ժողովուրդներուն հետ խառնուեցաւ. Եփրեմը չշրջուած 9 շօթի պէս է։ Օտարները անոր զօրութիւնը կերան, ու ինքը չգիտեր. մազերուն մէջը անգամ ճերմակ ինկաւ, ու ինքը չգիտեր։ 10 Ու Իսրայէլին հպարտութիւնը՝ իր երեսին առջեւ խոնարհած է. այսու ամենայնիւ անոնք իրենց Տէր Աստուծոյն չեն դառնար, ու զանիկա 11 չեն փնտռեր։ Ու Եփրեմը

Ն. Ք. Ծ.
Իբր 780

[ծ] Տես Դ Թագ. ժե. 19. ժէ. 4. Գլ. ե. 13. Թ. 3. ժբ. 1.
[կ] Եզեկ. ժբ. 13.
[հ] Ղև. իզ. 14. Բ Օր. իը. 15. Դ Թագ. ժէ. 13. 18.
[ձ] Մի. զ. 4.
[ղ] Յոբ. լե. 9. 10. Սաղ. հը. 36. Երեմ. գ. 10. Զաք. է. 5.
[*] Կամ՝ ինծի դէմ չարութիւն խորհեցան ։
[ճ] Գլ. ժա. 7.
[մ] Սաղ. հը. 57.
[յ] Սաղ. հգ. 9.
[ն] Գլ. Թ. 3. 6.

միամիտ — անխելք աղաւնիի պէս եղաւ . [ծ]Եգիպտացիները կը կանչեն , Ասորեստան կ'երթան ։ 12 Երբոր անոնք երթան , [կ]անոնց վրայ իմ վարմս պիտի տարածեմ , որ զանոնք երկինքի թռչունի պէս իջեցընեմ , ու զանոնք պատժեմ , [հ]ինչպէս որ անոնց ժողովքը լսեր է ։

13 Վայ անոնց , քանզի ինծմէ փախան . կորուստ անոնց վրայ հասնի , քանզի ինծի դէմ յանցաւոր եղան . ու թէև [ձ]զանոնք ես փրկեցի , բայց անոնք ինծի դէմ ստութիւններ կը խօսին ։ 14 Ու երբոր անոնք իրենց անկողիններուն վրայ կ'ողբային , [ղ]իրենց սրտովը ինծի չաղաղակեցին . անոնք ցորենի ու գինիի համար կը ժողվուին , — 15 ինծմէ կ'ապստամբին ։ Ես թէպէտ զանոնք խրատեցի , — անոնց բազուկները զօրացուցի , սակայն [*]— 16 ինծի չարութիւն սեպեցին" ։ [ճ]Անոնք կը դառնան , բայց Բարձրեալին չէ . [մ]անոնք խաբեբայ աղեղի պէս են . անոնց իշխանները [յ]իրենց լեզուին կատաղութեանը համար սրով պիտի իյնան . ասիկայ պիտի ըլլայ անոնց նախատինքը [ն]Եգիպտոսի երկրին մէջ ։

ԳԼ. Ը

1 Մարգարէն կործանում կը սպառնայ Իսրայէլացւոց՝ իրենց անիրաւութեանը 5 ու կռապաշտութեանը համար ։

Իբր 760

[ա] Գլ. ե. 8.
[բ] Բ Օր. իը. 49. Երեմ. դ. 13. Ամբ. ա. 8.
[գ] Գլ. զ. 7.
[դ] Սաղ. հը. 34. Գլ. ե. 15.
[ե] Տիտ. ա. 16.
[զ] Դ Թագ. ժե. 13. 17. 25.
[է] Գլ. բ. 8. ժգ. 2.
[ը] Երեմ. ժգ. 27.
[թ] Առակ. իբ. 8. Գլ. ժ. 12. 13.
[ժ] Գլ. է. 9.
[ի] Դ Թագ. ժէ. 6.

1 [ա]Փողը բերանդ դիր . Թշնամին Տէրոջը տանը վրայ [բ]արծիւի պէս կու գայ , քանզի [գ]իմ ուխտս զանց ըրին , ու իմ օրէնքիս դէմ յանցաւոր եղան ։ 2 [դ]Իսրայէլը ինծի կ'աղաղակէ , — ըսէ . Ով իմ Աստուածս , [ե]մենք քեզ կը ճանչնանք ։ 3 Իսրայէլը բարին մերժեց . զանիկայ թշնամին պիտի հալածէ ։ 4 [զ]Անոնք թագաւորներ դրին , բայց ինծմով չէ . իշխաններ ընտրեցին , բայց ես չգիտցայ . [է]իրենց արծաթովը ու ոսկիովը իրենց կուռքեր շինեցին , որպէս զի բնաջինջ ըլլան ։

5 Քու որթդ՝ ով Սամարիա , զանոնք մերժեց . իմ բարկութիւնս անոնց վրայ բորբոքեցաւ . [ը]մինչև երբ անմեղութիւնը ձեռք պիտի 6 չբերեն ։ Քանզի ասիկայ ալ Իսրայէլէն է . զանիկայ արուեստաւորը շինեց . ուրեմն Աստուած չէ . հապա կտոր կտոր պիտի ըլլայ Սամարիային որթը ։ 7 Քանզի [թ]հով ցանեցին , ու մրրիկ պիտի հնձեն . անիկայ հասուն ցորեն պիտի չբերէ , — անոր արդիւնքէն ալիւր պիտի չըլլայ . — թէ որ ըլլայ ալ , [ժ]օտարները պիտի կլլեն զանիկայ ։ 8 [ի]Իսրայէլը կլլուեցաւ , հիմա ազգերուն մէջ [լ]անպիտան ամանի պէս 9 պիտի ըլլան ։ Քանզի անոնք [խ]առանձնակեաց վայրենի իշու պէս [ծ]Ասորեստան գացին . Եփրեմը [կ]վարձքով սիրականներ բռնեց ։ 10 Թէև ազգերէն սիրականներ վարձքով բռնեն ալ , հիմա [հ]զանոնք պիտի ժողվեմ . ու [†][ձ]իշխանաց թագաւորին բեռէն քիչ մը նեղութիւն 11 պիտի կրեն" ։ Քանզի Եփրեմը [ղ]շատ սեղաններ շինեց մեղքի համար . — սեղանները իրեն մեղքի համար եղան ։ 12 [ճ]Իմ օրէնքիս մեծ բաները անոր գրեցի . սակայն օտար բանի 13 պէս սեպուեցան ։ [մ]Իմ ընծաներուս զոհերուն համար՝ անոնք միս կը զոհեն , ու կ'ուտեն . [յ]բայց Տէրը անոնց չհաւնիր . [ն]հիմա անոնց անօրէնութիւնը պիտի յիշէ , և անոնց մեղքերուն այցելութիւն պիտի ընէ . [շ]անոնք Եգիպտոս պիտի 14 դառնան ։ [ո]Քանզի Իսրայէլ իր Ստեղծողը մոռցաւ , ու [չ][‡]մեհեաններ շինեց , և Յուդան պարսպաւոր քաղաքներ շատցուց . բայց [պ]ես անոր քաղաքները կրակ պիտի խրկեմ , ու անոր պալատները պիտի ուտէ ։

ԳԼ. Թ

1-17 Իսրայէլի թշուառութիւնը ու գերութիւնը իրենց զանազան մեղքերուն ու կռապաշտութեանը համար ։

1 Ժողովուրդներուն պէս ցնծութեամբ մի ուրախանար , ով Իսրայէլ . քանզի [ա]քու Աստուծմէդ հեռանալով պոռնկութիւն ըրիր . ամէն ցորենի կալերուն վրայ [բ]պոռնկութեան վարձք սիրեցիր ։ 2 [գ]Կալը ու հնձանը զանոնք պիտի չկերակրէ . և քաղցուն հոն պիտի [‖]սպառի ։ 3 Անոնք [դ]Տէրոջը երկրին մէջ պիտի չբնակին . [ե]հապա Եփրեմը Եգիպտոս պիտի դառնայ , ու [զ]Ասորեստանի մէջ [է]պիղծ բաներ պիտի ուտեն ։ 4 [ը]Տէրոջը գինիի նուէր պիտի չմատուցանեն , [թ]և անոր ընդունելի պիտի չըլլան . [ժ]անոնց զոհերը սգաւորաց հացին պէս պիտի ըլլան իրենց . զանիկայ ամէն ուտողները պիտի պղծուին . քանզի անոնց հացը՝ իրենց անձերուն համար է , 5 Տէրոջը տունը պիտի չմտնէ ։ Ի՞նչ պիտի ընէք [ի]հանդիսաւոր օրը , ու 6 Տէրոջը տօնին օրը ։ Քանզի ահա կործանումէն փախչելով կ'երթան . [լ]Եգիպտոսը զանոնք պիտի ժողվէ . Մեմփիսը զանոնք պիտի թաղէ . անոնց արծաթին [illegible] ցանկալի տեղուանքը [խ]եղինձը պիտի ժառանգէ . անոնց վրաններուն

Ն. Ք. Ծ.
Իբր 760

Իբր 771

[լ] Երեմ. իբ. 28. խը. 38.
[խ] Երեմ. բ. 24.
[ծ] Դ Թագ. ժե. 19.
[կ] Ես. լ. 6. Եզեկ. ժզ. 33. 34.
[հ] Եզեկ. ժզ. 37. Գլ. ժ. 10.
[†] Կամ՝ թագաւորին ու իշխանաց բեռէն քիչ մը պիտի հանգստանան ։
[ձ] Ես. ժ. 8. Եզեկ. իզ. 7. Դան. բ. 37.
[ղ] Գլ. ժբ. 11.
[ճ] Բ Օր. դ. 6. 8. Սաղ. ճժթ. 18. ճխէ. 19. 20.
[մ] Երեմ. է. 21. Զաք. է. 6.
[յ] Երեմ. ժդ. 10. 12. Գլ. ե. 6. Թ. 4. Ամով. ե. 22.
[ն] Գլ. Թ. 9. Ամով. ը. 7.
[շ] Բ Օր. իը. 68. Գլ. Թ. 3. 6. ժա. 5.
[ո] Բ Օր. լբ. 18.
[չ] Գ Թագ. ժբ. 31.
[‡] Կամ՝ պալատներ
[պ] Երեմ. ժէ. 27. Ամով. բ. 5.

[ա] Գլ. դ. 12. ե. 4. 7.
[բ] Գլ. բ. 12.
[գ] Գլ. բ. 9. 12.
[‖] Եբր. ասէ ։
[դ] Ղև. իե. 23. Երեմ. բ. 7. ժզ. 18.
[ե] Գլ. ը. 13. Տես Գլ. ժա. 5.
[զ] Դ Թագ. ժէ. 6. Տես Գլ. ժա. 11.
[է] Եզեկ. դ. 13. Դան. ա. 8.
[ը] Գլ. գ. 4.
[թ] Երեմ. զ. 20. Գլ. ը. 13.
[ժ] Բ Օր. իզ. 14.
[ի] Գլ. բ. 11.
[լ] Գլ. է. 16. Հմր 3.
[խ] Ես. ե. 6. լբ. 13. լդ. 13. Գլ. ժ. 8.

Ն. Ք. Ծ. Իբր 760

7 մէջը փուշեր պիտի բուսնին։ Այցելութեան օրերը հասան, հատուցման օրերը հասան. Իսրայէլը պիտի գիտնայ. քու անօրէնութեանդ շատութեանը համար, և մեծ հակառակութեանդ համար, մարգարէն՝ անմիտ, ու հոգևոր 8 մարդը՝ խենթ եղաւ։ Եփրեմը իմ Աստուծոյս կը դիտէ. մարգարէն՝ իր ամէն ճամբաներուն մէջը որոգայթ կը լարէ, ու իր Աստուծոյն տանը մէջ հակառակութեան դր-9 ուած է։ Գաբաայի օրերուն պէս խիստ շատ ապականեցան. անոնց անօրէնութիւնը պիտի յիշէ, ու անոնց մեղքերուն այցելութիւն պիտի ընէ։

10 Իսրայէլը՝ անապատի մէջ եղող խաղողի պէս գտայ. ձեր հայրերը թզենիին առջի կանխահաս պտուղին պէս տեսայ. բայց անոնք Բէեղփեգովը մտան, ու իրենց անձը ամօթալից [illegible] համար զատեցին, և իրենց սիրած բանին 11 պէս իրենք ալ պիղծ եղան։ Եփրեմին փառքը՝ ծնունդէն, և արգանդէն, ու յղութենէն թռչունի 12 պէս պիտի թռչի։ Թէև իրենց տղաքները մեծցընեն, զանոնք մարդէ զուրկ պիտի թողում. նաև վայ անոնց՝ երբոր զանոնցմէ քա-13 շուիմ։ Եփրեմն ալ՝ ինչպէս որ Տիւրոսը տեսայ, զուարճալի տեղ մը տնկուած էր. բայց Եփրեմ իր տղաքները մեռցընողին պիտի հա-14 նէ։ Տուր անոնց՝ ով Տէր. ի՞նչ պիտի տաս. անոնց վիժող արգանդ, 15 ու չոր ստինքներ տուր։ Անոնց բոլոր չարութիւնը Գաղգաղայի մէջ է. քանզի հոն անոնցմէ զզուեցայ. անոնց չար գործերուն պատճառաւը՝ զանոնք իմ տունէս պիտի վռնտեմ. զանոնք մէյմըն ալ պիտի չսիրեմ. անոնց բոլոր իշ-16 խանները ապստամբներ են։ Եփրեմը զարնուեցաւ. անոնց արմատը չորցաւ. պտուղ պիտի չտան. Թէ որ անոնք ծնանին ալ, անոնց արգանդին ցանկալի պտուղներն ալ պիտի մեռցընեմ։

17 Իմ Աստուածս զանոնք պիտի մերժէ, քանզի անոր մտիկ չըրին. ու ազգերու մէջ թափառական պիտի ըլլան։

Եզեկ. ժգ. 3. Միք. բ. 11. Սոփ. գ. 4.
Դատ. ժթ. 22.
Ես. լա. 6. Ով. ժ. 9.
Ով. ը. 13.
Ես. իը. 4. Միք. է. 1.
Թուոց. իե. 3. Սաղ. ճզ. 28.
Ով. դ. 14.
Երեմ. ժա. 13.
Սաղ. ձա. 12. Եզեկ. ի. 8. Ամով. գ. 5.
Յոբ. իէ. 14.
Բ Օր. իը. 41. 62.
Բ Օր. լա. 17. Ա Թագ. ժէ. 18. Ով. ե. 6.
Տես Ա Թագ. իբ. 15. 16.
Տես Եզեկ. իգ. իէ. իբ.
Հմր 16. Ով. ժգ. 16.
Ով. դ. 15. ժբ. 12.
Ով. ա. 6.
Ես. ա. 23.
Հմր 13.
Բ Օր. իը. 64. 65.

ԳԼ. Ժ.

1 Իսրայէլին յանդիմանութիւն ու սպառնալիք կ'ըլլայ՝ իր ամբարշտութեանը ու կռապաշտութեանը համար։

Իբր 740

1 Իսրայէլը յղփացած որթ մըն է. իրեն համար պտուղ կը բերէ. իր պտուղին շատութեանը չափ զոհարաններ շատցուց. իր երկրին գեղեցկութեանը պէս՝ գեղեցիկ 2 կուռքեր շինեցին։ Անոնց սիրտը փոփոխական է. հիմա յանցաւոր պիտի ըլլան. անիկայ՝ անոնց սեղանները պիտի փլցնէ. անոնց 3 կուռքերը պիտի աւրէ։ Վասն զի հիմա անոնք պիտի ըսեն. Մենք թագաւոր չունինք, քանզի Տէրոջմէ չվախցանք. ու թագաւորը մե-4 զի ի՞նչ պիտի ընէ։ Ուխտ ըրած ատեննին՝ սուտ երդում ընելով խօսքեր խօսեցան. ու դատաստանը արտին ակօսներուն մէջը թունաւոր խոտերու պէս պիտի բուսնի։ 5 Սամարիայի բնակիչները՝ Բեթաւենի որթերուն պատճառաւը պիտի վախնան. քանզի անոր վրայ անոր ժողովուրդը սուգ պիտի ընէ, ու անոր քուրմերը անոր փառացը համար պիտի դողան. քանզի անիկայ իրմէ գերութեան կ'երթայ։ 6 Անիկայ ալ Ասորեստան պիտի տարուի՝ Յարեբ թագաւորին պարգև ըլլալու. Եփրեմը ամօթ պիտի կրէ, ու Իսրայէլը իր խորհուրդէն 7 պիտի ամչնայ։ Սամարիայի թագաւորը՝ բնաջինջ պիտի ըլլայ, ջուրի երեսին վրայ եղող փրփուրին 8 պէս։ Եւ Աւենի բարձր տեղուանքը՝ Իսրայէլին մեղքը՝ աւերակ պիտի ըլլան. անոնց սեղաններուն վըրայ փուշ ու տատասկ պիտի բուսնի. ու լեռներուն պիտի ըսեն. Մեզ ծածկեցէք. ու բլուրներուն՝ Մեր վրայ ինկէք։

9 Գաբաայի օրերէն ի վեր մեղք գործեցիր՝ ով Իսրայէլ. հոն կայնեցան [illegible]. Գաբաայի մէջ չարութեան որդւոցը դէմ եղած պատերազմը անոնց չհասաւ։ 10 Զանոնք խրատելու կը ցանկամ. ու անոնց վրայ ժողովուրդներ պիտի ժողվուին, երբոր իրենց երկու անօրէնութեանցը համար 11 կապուին։ Ու Եփրեմը երինջ մըն է, որ սորված է ու կը սիրէ ցորեն ծեծել. բայց ես անոր պարանոցին գեղեցկութեանը վրայ լուծ մը անցուցի. Եփրեմը կառքի պիտի լծեմ. Յուդան պիտի հերկէ. Յակոբը անոր կոշտերը պիտի տափանէ։

12 Ձեզի արդարութիւնով ցանեցէք, ու ողորմութիւնով հնձեցէք, և չմշակուած երկիրը հերկեցէք. քանզի Տէրը փնտռելու ատենն է, մինչև որ ինքը գայ, ու ձեր վրայ արդարութիւն տեղայ։ 13 Ամբարշտութեամբ հերկեցիք, ու անօրէնութիւն հնձեցիք. ստութեան պտուղը կերաք. քանզի դուն քու ճամբուդ, և քու զօրաւորներուդ բազմութեանը ա-14 պաւինեցար։ Ուստի քու ժո-

Ն. Ք. Ծ. Իբր 740
Ով. ը. 4.
Գ Թագ. ժը. 21. Տես Մատթ. զ. 24.
Ով. գ. 4. ժա. 5. Միք. դ. 9. Հմր 7.
Տես Բ Օր. իթ. 18. Ամով. ե. 7. զ. 12. Գործ. ը. 23. Եբր. ժբ. 15.
Ով. դ. 15.
Գ Թագ. ժբ. 28. 29. Ով. ը. 5. 6.
Դ Թագ. իգ. 5. Սոփ. ա. 4.
Ա Թագ. դ. 21. 22. Ով. թ. 11.
Ով. ե. 13.
Ով. ժա. 6.
Հմր 3. 15.
Կամ՝ Սամարիան իր թագաւորովը
Ով. դ. 15.
Բ Օր. թ. 21. Գ Թագ. ժբ. 30.
Ով. թ. 6.
Ես. բ. 19. Ղուկ. իգ. 30. Յայտ. զ. 16. թ. 6.
Ով. թ. 9.
Տես Դատ. ի.
Բ Օր. իը. 63.
Երեմ. ժզ. 16. Եզեկ. իգ. 46. 47. Ով. ը. 10.
Կամ՝ ակօսներուն մէջ
Երեմ. ծ. 11. Միք. դ. 13.
Երեմ. դ. 3.
Յոբ. դ. 8. Առակ. իբ. 8. Ով. ը. 7. Գաղ. զ. 8.
Ով. ժգ. 16.

Ն · Ք · Գ-Ք ·
Իրր 740

ն Դ Թագ · ԺԸ · 34 · ԺԹ · 13 ·
շ Գլ · ԺԳ · 16 ·
ո Հմր 7 ·

զաւակներուն մէջ խռովութիւն
պիտի ելլէ . և քու բոլոր բերդերդ
պիտի կործանին , ինչպէս որ Սաղ-
մանն՝ պատերազմին օրը [ն]Բեթար-
բէլը կործանեց . [շ]մայրը իր
տղոցը վրայ գետինը զարնուեցաւ ։
15 Բեթէլը ձեզի ասոր պէս պիտի ը-
նէ , ձեր չափազանց չարութեանը
համար . արշալոյսին ատենը [ո]Իսրա-
յէլի թագաւորը բոլորովին բնա-
ջինջ պիտի ըլլայ ։

ԳԼ . ԺԱ

1 Աստուծոյ բարութիւններուն փոխարէն՝ Իսրայէլին ապերախտութիւնը ։ 5 Աստուծոյ դատաստանը ։ 8 և ժողովուրդին վրայ ունեցած գութը ։

ա Գլ · Բ · 15 ·
բ Ել · Դ · 22 · 23 ·
գ Մատ · Բ · 15 ·
դ Դ Թագ · ԺԷ · 16 · Գլ · Բ · 13 · ԺԳ · 2 ·
ե Բ Օր · Ա · 31 · ԼԲ · 10 · 11 · 12 · Եսա · ԽԶ · 3 ·
* Կամ՝ թելերով
զ Ել · ԺԵ · 26 ·
է Ղև · ԻԶ · 13 ·
† Եբր · Ծնօտներէն
ը Սաղ · ՀԸ · 25 · Գլ · Բ · 8 ·
թ Տես Գլ · Ը · 13 · Թ · 3 ·
ժ Դ Թագ · ԺԷ · 13 · 14 ·
Իրր 728
‡ Եբր · Ճիւղերը
ի Գլ · Ժ · 6 ·
լ Երեմ · Գ · 6 · ևն · Ը · 5 · Գլ · Դ · 16 ·
խ Գլ · Է · 16 ·
ծ Երեմ · Թ · 7 · Գլ · Զ · 4 ·
կ Ծն · ԺԹ · 24 · 25 · Բ Օր · ԻԹ · 23 · Ամով · Դ · 11 ·
հ Բ Օր · ԼԲ · 36 · Եսա · ԿԳ · 15 · Երեմ · ԼԱ · 20 ·
ձ Թուոց · ԻԳ · 19 · Եսա · ԾԵ · 8 · 9 · Մաղ · Գ · 6 ·
‖ Կամ՝ քաղաք չեմ մտներ ·
ղ Եսա · ԼԱ · 4 · Յովէլ · Գ · 16 · Ամով · Ա · 2 ·
ճ Զաք · Ը · 7 ·

1 Երբոր [ա]Իսրայէլը մանուկ էր ,
զանիկայ կը սիրէի , ու [բ]իմ
որդիս [գ]Եգիպտոսէն կանչեցի ։
2 Որչափ որ զանոնք կանչեցին , այն-
չափ անոնց երեսէն գացին . [դ]Բա-
հաղիմներուն զոհ մատուցին , ու
3 կուռքերուն խունկ ծխեցին ։ [ե]Ու
Եփրեմը ես քալեցուցի . զանոնք
*իրենց թեւերէն կը բռնէի . սակայն
չգիտցան թէ [զ]զիրենք բժշկողը ես
4 եմ ։ Զանոնք մարդու չուաննե-
րով , սիրոյ կապերով քաշեցի , ու
[է]անոնց †պարանոցէն լուծը հա-
նողներու պէս եղայ իրենց , և [ը]ա-
նոնց հանդարտութեամբ կերցուցի ։
5 [թ]Անիկայ Եգիպտոսի երկիրը պիտի
չդառնայ . հապա Ասորեստանցին
պիտի ըլլայ անոր թագաւորը .
6 [ժ]քանզի դառնալ չուզեցին ։ Ու
անոր քաղաքներուն վրայ սուրը
պիտի յարձակի , ու անոր ‡իշ-
խանները պիտի ուտէ հատցընէ ,
[ի]անոնց խորհուրդներուն համար ։
7 Ու իմ ժողովուրդս՝ [լ]ինծի դէմ
ապստամբելու հակամիտեալ է . ու
[խ]թէև անոնք Բարձրելոյն կը հրա-
ւիրուին , սակայն բնաւ մէկը զանիկայ
չբարձրացըներ ։
8 [ծ]Քեզ ինչպէս տամ՝ ով Եփ-
րեմ , քեզ ինչպէս յանձնեմ՝ ով
Իսրայէլ . քեզ ինչպէս [կ]Ադմայի
պէս ընեմ , քեզ ինչպէս Սեբոյիմի
պէս դնեմ . [հ]իմ սիրտս ներսիդիս
կը խռովի , կարեկցութիւններս
9 ալ միանգամայն կը բորբոքին ։ Իմ
սաստիկ բարկութիւնս 'ի գործ
պիտի չդնեմ . Եփրեմը աւերելու
պիտի չդառնամ . [ձ]քանզի ես Աս-
տուած եմ , և չէ թէ մարդ . քու
մէջդ եղող Սուրբը ես եմ , ու ‖բար-
10 կութեամբ պիտի չգամ ։ Տէրոջը
ետեւէն պիտի երթան . [ղ]անիկայ
առիւծի պէս պիտի գոչէ . երբոր
անիկայ գոչէ , [ճ]արեւմուտքի կողմէն
տղաքները արտորնօք պիտի գան ։
11 Անոնք Եգիպտոսէն թռչունի պէս՝
ու Ասորեստանի երկրէն [մ]աղաւնիի
պէս արտորնօք պիտի գան . [յ]ու
զանոնք իրենց տուներուն մէջը պի-
տի բնակեցընեմ՝ կ'ըսէ Տէրը ։

Ն · Ք · Գ-Ք ·
Իրր 740

մ Եսա · Կ · 8 · Գլ · Է · 11 ·
յ Եզեկ · ԻԸ · 25 · 26 · ԼԷ · 21 · 25 ·

ԳԼ . ԺԲ

1 Եփրեմին , Յուդային , ու բոլոր Իսրայէլին յանդիմանութիւն մը ։ 4 Մարգարէն Յակոբի շնորհքները յիշելով՝ ապաշխարելու կը յորդորէ զանոնք ։ 8 Եփրեմի մեղքերը բարկութեան կը գրգռեն զԱստուած ։

1 [ա]Եփրեմը զիս կը պաշարէ ստու-
թեամբ , ու Իսրայէլի տունը՝
նենգութեամբ . բայց Յուդան տա-
կաւին Աստուծով կը տիրէ , ու
սուրբերուն մէջը հաւատարիմ է ։
2 Եփրեմը [բ]հով կը ճարակէ , ու ա-
րեւելեան հովին ետեւէն կը վազէ .
ամէն օր ստութիւնը ու յափշտա-
կութիւնը կը շատցընէ . [գ]Ասորես-
տանի հետ դաշնակցութիւն կ'ը-
նեն , [դ]ու Եգիպտոս եղ կը տանին ։
3 [ե]Տէրը Յուդային հետ ալ վէճ ունի .
ու Յակոբին՝ անոր ճամբաներուն
համեմատ այցելութիւն պիտի ընէ ,
ու անոր գործոցը համեմատ հա-
4 տուցում պիտի ընէ անոր ։ Անի-
կայ արգանդին մէջ [զ]իր եղբօրը գար-
շապարէն բռնեց , և իր ուժովը
[է]Աստուծոյ հետ ըմբշամարտեցաւ ։
5 Ու հրեշտակին հետ ըմբշամարտե-
ցաւ , և յաղթեց . լացաւ , և
անկէ շնորհք խնդրեց . զանիկայ
[ը]Բեթէլին մէջ գտաւ . ու հոն մեզի
6 հետ խօսեցաւ Անիկայ , Այսինքն զօ-
րաց Տէր Աստուածը , որուն [թ]յիշա-
7 տակը Եհովայ է ։ [ժ]Ուրեմն դուն
քու Աստուծոյդ դարձիր , ողոր-
մութիւն ու իրաւունք պահէ , ու
[ի]միշտ քու Աստուծոյդ յուսա ։
8 Եփրեմը վաճառական է . անոր
ձեռքը [լ]նենգութեան կշիռ կայ .
անիկայ հարստահարելը կը սիրէ ։
9 Ու Եփրեմը ըսաւ . [խ]Իրաւցընէ հա-
րըստացայ . ինծի ստացուածք գը-
տայ . իմ ամէն վաստակներուս
կողմէ՝ անօրէնութիւն պիտի չգըտ-
10 նեն իմ վրաս , որ մեղք ըլլայ ։ Իսկ
ես Եգիպտոսի երկրէն 'ի վեր [ծ]քու
Տէր Աստուածդ եմ . [կ]Քեզ տակա-
ւին վրաններու մէջ պիտի բնակե-
ցընեմ՝ հանդիսաւոր տօնի օրերուն
11 պէս ։ [հ]Ես մարգարէներուն միջո-
ցով խօսեցայ , ու տեսիլքները
շատցուցի , ու մարգարէներուն
ձեռքովը նմանութիւններ գործա-
12 ծեցի ։ [ձ]Յիրաւի Գաղաադը անօրէն
է . յիրաւի ունայնութիւն եղան .
[ղ]Գաղգաղայի մէջ արջառներ մոր-
թեցին . [ճ]անոնց սեղանները ան-
գամ արտի ակօսներուն վրայ եղող
քարակոյտներու պէս է ։
13 Ու Յակոբ [մ]Ասորւոց դաշտը փա-
խաւ , ու Իսրայէլ [յ]կնկան համար

Իրր 725
ա Հմր 2 ·
բ Գլ · Ը · 7 ·
գ Դ Թագ · ԺԷ · 4 · Գլ · Ե · 13 · Է · 11 ·
դ Եսա · Լ · 6 · ԾԷ · 9 ·
ե Գլ · Դ · 1 · Միք · Զ · 2 ·
զ Ծն · ԻԵ · 26 ·
է Ծն · ԼԲ · 24 · ևն ·
ը Ծն · ԻԸ · 12 · 19 · ԼԵ · 9 · 10 · 15 ·
թ Ել · Գ · 15 ·
ժ Գլ · ԺԴ · 1 · Միք · Զ · 8 ·
ի Սաղ · ԼԷ · 7 ·
լ Առակ · ԺԱ · 1 · Ամով · Ը · 5 ·
խ Զաք · ԺԱ · 5 · Յայտ · Գ · 17 ·
ծ Գլ · ԺԳ · 4 ·
կ Ղև · ԻԳ · 42 · 43 · Նեեմ · Ը · 17 · Զաք · ԺԴ · 16 ·
հ Դ Թագ · ԺԷ · 13 ·
ձ Գլ · Ե · 1 · Զ · 8 ·
ղ Գլ · Դ · 15 · Թ · 15 · Ամով · Դ · 4 · Ե · 5 ·
ճ Գլ · Ը · 11 · Ժ · 1 ·
մ Ծն · ԻԸ · 5 · Բ Օր · ԻԶ · 5 ·
յ Ծն · ԻԹ · 20 · 28 ·

Ն. Ք. ԳԲ.
Իբր 725

Ել. ժբ. 50. 51. ժգ. 3. Սաղ. ճէ. 20. Ես. կգ. 11. Միք. զ. 4.
Դ Թագ. ժէ. 11-18.
Դան. ժա. 18.
Բ Օր. իբ. 37.

ծառայութիւն ըրաւ, ու կնկան 14 համար հովիւ եղաւ: Եւ Տէրը մէկ մարգարէով Եգիպտոսէն հանեց Իսրայէլը. ու անիկայ մէկ մարգարէով պահպանուեցաւ: 15 Եփրեմը դառնապէս բարկացուց զԱստուած. անոր համար անոր արիւնները անոր վրայ պիտի ձգէ, ու անոր Տէրը անոր նախատինքը անոր պիտի հատուցանէ:

ԳԼ. ԺԳ

1 Եփրեմին փառքը՝ կռապաշտութեան պատճառով կ'ոչնչանայ: 5 Անոնց անդգամութեանը համար Աստուած կը բարկանայ: 9 Աստուծոյ ողորմութեանը խոստումները: 15 Ապստամբութեան պատիժը:

Դ Թագ. ժէ. 16. 18. Գլ. ժա. 2.
Գլ. բ. 8. ը. 4.
Գ Թագ. ժթ. 18.
Գլ. զ. 4.
Դան. բ. 35.
Ես. խգ. 11. Գլ. ժբ. 10.
Ես. խգ. 11. խե. 21.
Բ Օր. բ. 7. լբ. 10.
Բ Օր. ը. 15. լբ. 10.
Բ Օր. ը. 12. 14. լբ. 15.
Գլ. ը. 14.
Յոբ. դ. 10. Գլ. ե. 14.
Երեմ. ե. 6.
Բ Թագ. ժէ. 8. Առակ. ժէ. 12.
Առակ. գ. 32. Գլ. ժգ. 1. Մաղ. ա. 9.
Հմր 4.
Ա Թագ. ժէ. 4.
Բ Օր. լբ. 38. Հմր 4.
Ա Թագ. ը. 5. 19.
Ա Թագ. ը. 7. ժ. 19. ժե. 22. 23. ժզ. 1. Գլ. ժ. 3.
Բ Օր. լբ. 34. Յոբ. ժդ. 17.

1 Եփրեմը՝ երբոր դողալով կը խօսէր, Իսրայէլի մէջ բարձրացաւ. բայց երբոր Բահաղով յանցաւոր 2 եղաւ, մեռաւ: Ու հիմա նորէն մեղք կը գործեն, ու իրենց համար իրենց արծաթէն՝ իրենց խելքովը ձուլածոյ կուռքեր, արձաններ կը շինեն, որոնց ամէնը արուեստաւորի գործքեր են. իրենք անոնց համար՝ կ'ըսեն. զոհ ընող մարդիկը թող որթերը համբու-3 րեն: Անոր համար անոնք առաւօտեան ամպին պէս, ու կանուխ իջած փաղանցիկ ցօղին պէս, կալէն փոթորիկով վերցուած մղեղին պէս, ու ծխնելոյզէն ելած ծուխին 4 պէս պիտի ըլլան: Սակայն ես Եգիպտոսի երկրէն՝ ի վեր քու Տէր Աստուածդ եմ. ու ինծմէ ուրիշ աստուած չգիտնաս. քանզի ինծմէ 5 ուրիշ Փրկիչ մը չկայ: Ես քեզ անապատի մէջ՝ խիստ անջուր 6 երկրի մէջ ճանչցայ: Անոնք՝ իրենց արօտին համեմատ կշտացան, կշտացան, ու անոնց սիրտը բարձրացաւ, անոր համար զիս մոռցան: 7 Ուստի անոնց՝ առիւծի պէս պիտի ըլլամ. ճամբուն քովը ինձի պէս 8 դարանամուտ պիտի ըլլամ: Իր ձագերը կորսնցուցած արջու պէս՝ անոնց պիտի հանդիպիմ, ու անոնց սրտին վարագոյրը պիտի պատռեմ, և զանոնք հոն առիւծի պէս պիտի ուտեմ. զանոնք դաշտի գազանը պիտի պատառէ: 9 Դուն քեզ կորսնցուցիր՝ ով Իսրայէլ. բայց քու օգնութիւնդ 10 ինծմէ է: Հիմա ո՞ւր է քու թագաւորդ, որ քու բոլոր քաղաքներուդ մէջ քեզ ազատէ. և ո՞ւր են ան դատաւորները, որոնց համար ըսիր թէ՝ ինծի թա-11 գաւոր ու իշխաններ տուր: Իմ բարկութեամբս քեզի թագաւոր տուի, ու իմ սրտմտութեամբս 12 առի: Եփրեմին անօրէնութիւնը կապուած, անոր մեղքը պահուած 13 է: Անոր վրայ՝ ծննդական կնոջ ցաւերը պիտի հասնին. անիկայ իմաստուն տղայ չէ. ապա թէ ոչ՝ արգանդին բերանը այսչափ ա-14 տեն չէր կենար: Զանոնք գերեզմանին ձեռքէն պիտի փրկեմ. զանոնք մահուանէ պիտի ազատեմ. քու ժանտախտդ պիտի ըլլամ՝ ով մահ. քու աւերումդ պիտի ըլլամ՝ ով գերեզման. իմ աչքերէս զղջումը պիտի ծածկուի: 15 Թէև անիկայ եղբայրներուն մէջը պտղաբեր ըլլայ, արևելեան հովը պիտի գայ, անապատէն Տէրոջը հովը պիտի ելլէ. և անոր աղբիւրը պիտի ցամքի, ու անոր աղբերակը պիտի չորնայ. անիկայ բոլոր ցանկալի ամաններուն գան-16 ձը պիտի կողոպտէ: Սամարիան աւերակ պիտի ըլլայ. քանզի իր Աստուծմէն ապստամբեցաւ. սուրով պիտի իյնան. անոնց պզտիկ տղաքը գետինը պիտի զարնուին, ու յղի կիները պիտի ճեղքուին:

ԳԼ. ԺԴ

1 Ապաշխարելու յորդորանք մը: 4 Աստուծոյ շնորհացը խոստումները:

1 Ո՛վ Իսրայէլ՝ քու Տէր Աստուծոյդ դարձիր. քանզի քու անօրէնութեանդ պատճառաւ գլո-2 րեցար: Ձեր հետ խօսքեր առէք, ու Տէրոջը դարձէք. անոր ըսէք. Ամէն անօրէնութիւնը վերցուր, և [illegible] բարութեամբ ընդունէ, ու մեր շրթունքներուն զո-3 հերը պիտի մատուցանենք: Ասորեստանցին մեզ պիտի չփրկէ. ձիերու վրայ պիտի չհեծնենք, ու մեր ձեռքերուն գործքին՝ Մեր Աստուածն ես՝ պիտի չըսենք. քանզի որբը քեզմէ ողորմութիւն կը գտնէ:

4 Անոնց ապստամբութիւնը պիտի բժշկեմ. զանոնք ձրիապէս պիտի սիրեմ. քանզի իմ բարկութիւնս 5 անոնցմէ դարձաւ: Իսրայէլին ցօղի պէս պիտի ըլլամ. անիկայ շուշանի պէս պիտի ծաղկի, և իր արմատները Լիբանանի եղևիններուն 6 պէս պիտի արձակէ: Անոր ոստերը պիտի տարածուին. ու անոր վայելչութիւնը ձիթենիի պէս պիտի ըլլայ, և անոր անուշահոտութիւնը Լիբանանի պէս պիտի ըլ-7 լայ: Անոր հովանիին տակը նստողները պիտի դառնան. ցորենի պէս պիտի կենդանանան, ու որթի պէս պիտի ծաղկին. անոր յիշատակը Լիբանանի գինիին պէս պի-8 տի ըլլայ: Եփրեմը պիտի ըսէ·

Ն. Ք. ԳԲ.
725

Ես. ժգ. 8. Երեմ. լ. 6.
Առակ. իբ. 8.
Տես Դ Թագ. ժթ. 3.
Ես. իե. 8. Եզեկ. լէ. 12.
Ղուկ. ժե. 54. 55.
Երեմ. ժե. 6. Տես Հռով. ժա. 29.
Տես Դն. խա. 52. իբ. 19.
Կատարուման՝ Իբր 721
Երեմ. դ. 11. Եզեկ. ժէ. 10. ժթ. 12. Գլ. գ. 19.
Նաւ. բ. 9.
Դ Թագ. ժէ. 6.
Դ Թագ. ժբ. 12.
Դ Թագ. բ. 12. ժե. 16. Ես. ժգ. 16. Գլ. ժ. 14. 15. Ամով. ա. 13. Նաւ. գ. 10.

Գլ. ժբ. 7. Յովէլ. բ. 13.
Գլ. ժգ. 9.
Եբր. ժգ. 15.
Եբր. զուարակները
Տես Երեմ. լա. 18. 20. Գլ. ե. 13. ժբ. 2.
Տես Բ Օր. ժէ. 16. Սաղ. իէ. 17. Ես. լ. 2. 16. լա. 1.
Գլ. բ. 17. Հմր 8.
Սաղ. ժ. 14. կբ. 5.
Յոբ. իթ. 19. Առակ. ժթ. 12.
Սաղ. ձբ. 8.
Դն. իէ. 27. Եբր. գ. 11.
Սաղ. գա. 1.

Ն․ Ք․ Գ․ Ք․
Իրր 725

[ւ] Հմր 3 ։
[փ] Երեմ․ լա․ 18 ։
[ք] Յակ․ ա․ 17 ։
[օ] Սաղ․ ծէ․ 43 ։ Երեմ․ թ․ 12 ։ Դան․ ժբ․ 10 ։ Յովհ․ ը․ 47 ։ ժը․ 37 ։

[ւ]կուռքերու հետ՝ ալ ի՞նչ բան ունիմ ։ [փ]Ես անոր խնդրուածքը լսեցի, ու անոր խնամքը տարի. ես կանանչ մայր ծառի պէս եմ. [ք]քու պտուղդ ինծմէ է ։

9 [օ]Ո՞վ է իմաստուն, որ ասոնք հասկընայ, կա՛մ խոհեմ, որ ասոնք գիտնայ. քանզի [ֆ]Տէրոջը ճամբաները շիտակ են, ու արդարները անոնց մէջը պիտի քալեն. բայց յանցաւորները անոնց մէջը պիտի գլորին ։

Ն․ Ք․ Գ․ Ք․
Իրր 725

[ֆ] Առակ․ ժ․ 29 ։ Ղուկ․ բ․ 34 ։ Բ Կոր․ բ․ 16 ։ Ա Պետ․ բ․ 7, 8 ։

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎԵԼԵԱՅ

Ն․ Ք․ Գ․ Ք․
Իրր 800

[ա] Գլ․ բ․ 2 ։
[բ] Սաղ․ հը․ 4 ։
[գ] Բ Օր․ իը․ 38 ։ Գլ․ բ․ 25 ։
[դ] Եսա․ լբ․ 10 ։
[ե] Առակ․ լ․ 25, 26, 27 ։ Գլ․ բ․ 2, 11, 25 ։
[զ] Յայտ․ թ․ 8 ։
[է] Եսա․ ե․ 6 ։
[ը] Եսա․ իբ․ 12 ։
[թ] Առակ․ բ․ 17 ։
[ժ] Հմր 13 ։ Գլ․ բ․ 14 ։
[ի] Երեմ․ ժբ․ 11 ։ ժգ․ 2 ։
[լ] Եսա․ իդ․ 7 ։ Հմր 12 ։
[խ] Երեմ․ ժգ․ 3, 4 ։

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Յովէլ Աստուծոյ գանազան դատաստանները յայտնելով՝ կը յորդորէ ժողովուրդը որ զգուշութիւն ընեն անոնց ։ 8 սուգ ընեն ։ 14 և ծոմապահութեան ու աղօթելու օր մը սահմանեն ։

1 Տէրոջը խօսքը՝ որ եղաւ Փաթուէլի որդւոյն Յովէլին ։
2 Լսեցէ՛ք ասիկայ՝ ո՛վ ծերեր. ու ականջ տուէ՛ք՝ ո՛վ երկրիս բոլոր բնակիչները. [ա]միթէ ասանկ բան մը եղա՞ւ ձեր օրերուն մէջ, կամ ձեր հարցը օրերուն մէջ ։
3 [բ]Ասիկայ ձեր որդւոցը պատմեցէ՛ք, ու ձեր որդիքը իրենց որդւոցը, ու անոնց որդիքը յետագայ ազգին պատմեն ։
4 [գ]Խառնիճին թողածը՝ մարախը կերաւ, ու մարախին թողածը՝ ջորեակը կերաւ, ու ջորեակին թողածը՝ թրթուրը կերաւ ։
5 Արթընցէ՛ք՝ ո՛վ գինովներ, ու լացէ՛ք, և դուք ամէնքդ՝ ո՛վ գինի խմողներ, սուգ բռնեցէ՛ք քաղցուին համար, [դ]քանզի ձեր բերնէն կտրեցաւ ։
6 Վասն զի իմ երկրիս վրայ [ե]մէկ զօրաւոր ու անթիւ ազգ մը ելաւ. [զ]անոր ակռաները առիւծի ակռաներ են, ու անիկայ մատակ առիւծի ժանիքներ ունի ։
7 Անիկայ [է]իմ որթս աւրեց, և իմ թզենիս կոտրեց. զանիկայ բոլորովին մերկացուց ու վար ձգեց. անոր ուռերը ճերմկեցան ։
8 [ը]Ո՛ղբ ըրէ կոյսի մը պէս, որ [թ]իր մանկութեան էրկանը համար քուրձ
9 հագած կ՚ողբայ ։ [ժ]Հացի ընծան ու թափելու նուէրը Տէրոջը տունէն կտրեցաւ. Տէրոջը պաշտօնը կատարող քահանաները սուգ կը
10 բռնեն ։ Արտերը աւրեցան. [ի]երկիրը սուգ կը բռնէ. քանզի ցորենը աւրեցաւ. [լ]նոր գինին չորցաւ. եղը պակսեցաւ ։
11 [խ]Ամչցէ՛ք՝ ո՛վ երկրագործներ, ողբացէ՛ք՝ ո՛վ այգեգործներ, թէ ցորենին համար, և թէ գարիին համար. քանզի արտերուն բերքը
12 կորսուեցաւ ։ [ծ]Որթը չորցաւ, ու թզենին նուաղեցաւ. նռնենին, արմաւենին, խնձորենին, արտին բոլոր ծառերը չորցան. այսպէս մարդոց որդիներէն [կ]ուրախութիւնը վերցաւ ։
13 [հ]Քո՛ւրձ հագէ՛ք, ու ողբացէ՛ք, ո՛վ քահանաներ. հառաչեցէ՛ք, ո՛վ սեղանին պաշտօնեաները. եկէ՛ք՝ ո՛վ իմ Աստուծոյս ծառաները, գիշերը քուրձերու մէջ անցուցէ՛ք. քանզի [ձ]հացի ընծան ու թափելու նուէրը՝ ձեր Աստուծոյն
14 տունէն վերցան ։ [ղ]Ծոմապահութեան օր որոշեցէ՛ք. [ճ]հանդիսաւոր ժողով քարոզեցէ՛ք. ծերերը, [մ]երկրին բոլոր բնակիչները՝ ձեր Տէր Աստուծոյն տունը ժողվեցէ՛ք, ու Տէրոջը աղաղակեցէ՛ք ։
15 [յ]Վա՜յ այն օրուան համար, քանզի [ն]Տէրոջը օրը մօտ է, ու Ամենակարողէն [շ]եկած աւերման պէս պիտի
16 գայ ։ Ահա՛ մեր աչքին առջևէն՝ կերակուրը, մեր Աստուծոյն տունէն՝ [ո]ուրախութիւնը ու ցնծու-
17 թիւնը կտրեցաւ ։ Հողին չոր կոշտերուն տակը սերմերը փտեցան. շտեմարանները ամայի մնացին. ամբարները աւրեցան. քանզի ցո-
18 րենը խորշակահար եղաւ ։ [չ]Ի՜նչպէս կը հեծեն անասունները. արջառներուն անդեաները տատանդական կը պտըտին. քանզի անոնց համար արօտ չկայ. ոչխարներուն
19 հօտերն ալ կորսուեցան ։ [պ]Քեզի պիտի աղաղակեմ, ո՛վ Տէր. քանզի [ջ]անապատին արօտները՝ կրակը կերաւ, ու դաշտին բոլոր
20 ծառերը՝ բոցը այրեց ։ Դաշտին անասունները անգամ [ռ]քեզի կը նային. քանզի [ս]ջուրերուն վտակները ցամքեր են, ու անապատին արօտները կրակը կերեր է ։

ԳԼ․ Բ

1 Մարգարէն կը ցուցնէ Սիոնին՝ Աստուծոյ դատաստանին ահաւորութիւնը ․ 12 կը յոր-

Ն․ Ք․ Գ․ Ք․
Իրր 800

[ծ] Հմր 10 ։
[կ] Եսա․ իգ․ 11 ։ Երեմ․ խը․ 33 ։ Տես Սաղ․ դ․ 7 ։ Եզ․ թ․ 3 ։
[հ] Հմր 8 ։ Երեմ․ դ․ 8 ։
[ձ] Հմր 9 ։
[ղ] Բ Մն․ ի․ 3, 4 ։ Գլ․ բ․ 15, 16 ։
[ճ] Ղև․ իգ․ 36 ։
[մ] Բ Մն․ ի․ 13 ։
[յ] Երեմ․ լ․ 7 ։
[ն] Եսա․ ժգ․ 6, 9 ։ Գլ․ բ․ 1 ։
[շ] Տես Բ Օր․ ժբ․ 6, 7 ։ ժզ․ 11, 14, 15 ։
[չ] Ովս․ դ․ 3 ։
[պ] Սաղ․ ծ․ 15 ։
[ջ] Երեմ․ թ․ 10 ։ Գլ․ բ․ 3 ։
[ռ] Յոբ․ լը․ 41 ։ Սաղ․ ճդ․ 21 ։ ճխե․ 15 ։
[ս] Գ Թագ․ ժէ․ 7 ։ ժը․ 5 ։

Ն. Ք. ԴԲ. ԻՐ 800

դարձ ժողովուրդը որ ապաշխարեն, 15 ու ծոմ պահեն. 18 և անոնց օրհնութիւն մը կը խոստանայ. 21 Սիոնը կը մխիթարէ թէ՝ հիմակուան, 28 և թէ գալու օրհնութիւններով։

1 Սիոնի մէջ փող հնչեցուցէք, և
իմ սուրբ լերանս վրայ ազդարարութեան
ձայն վերցուցէք.
երկրին բոլոր բնակիչները դողան.
քանզի Տէրոջը օրը կու գայ,
2 վասն զի մօտ է, խաւարի ու մէգի
օր՝ ամպի ու մառախուղի օր.
ինչպէս որ արշալոյսը լեռներուն
վրայ կը տարածուի, այնպէս ալ
մեծ շատուոր ու զօրաւոր ժողովուրդ
մը պիտի գայ, որ 'ի յաւիտենից
անոր նմանը չէ եղած, ու
անկէ ետքը մէյմըն ալ պիտի չըլլայ
յետագայ ժամանակին մէջ՝ դարէ
3 'ի դար։ Անոր առջեւէն կրակը
պիտի ապառէ, ու ետեւէն բոցը պիտի
այրէ. երկիրը անոր առջեւ
Եդեմի դրախտին պէս, և անոր
ետեւը ամայի անապատ պիտի ըլլայ.
ու անկէ բան մըն ալ պիտի
չազատի։
4 Անոնց կերպարանքը ձիերու
կերպարանքին պէս է. ու անոնք
ձիաւորներու պէս պիտի վազեն։
5 Լերանց գլուխներուն վրայ կառքերու
ձայնին պէս, յարդը ուտող
կրակի բոցին ձայնին պէս,
պատերազմի շարուած և զօրաւոր
ժողովուրդի պէս պիտի ցատկեն։
6 Անոնց երեսէն ժողովուրդները
պիտի տագնապին. ամէն
երեսները գոյներնին պիտի նետեն։
7 Անոնք զօրաւորներու պէս
պիտի վազեն. պատերազմական
մարդոց պէս պարիսպներու վրայ
պիտի ելլեն. և ամէն մէկերնին
իրենց ճամբուն մէջ պիտի քալեն,
ու իրենց շաւիղները պիտի չփոխեն.
8 Ու մէկզմէկ պիտի չհրեն.
և ամէն մէկը իր ճամբուն մէջ պիտի
քալէ. ու թէ որ սուրի վրայ
ալ իյնան, պիտի չվիրաւորին։
9 Քաղաքին մէջը պիտի պտըտին,
ու պարսպին վրայ պիտի վազեն.
տուները պիտի ելլեն. գողի պէս
պատուհաններէն պիտի մտնեն։
10 Անոնց երեսէն երկիրը պիտի դողայ.
երկինքը պիտի սարսի. արեւը
ու լուսինը պիտի խաւարի,
ու աստղերը իրենց պայծառութիւնը
11 ետ պիտի քաշեն։ Եւ Տէրը
իր զօրացը առջեւ իր ձայնը պիտի
տայ. քանզի անոր բանակը խիստ
մեծ է. քանզի անոր խօսքը 'ի գործ
դնողը զօրաւոր է. քանզի Տէրոջը
օրը մեծ ու խիստ ահեղ է, ու
ով կրնայ անոր դիմանալ։
12 Սակայն հիմա ալ Տէրը այսպէս
կ՚ըսէ. Ինծի դարձէք ձեր բոլոր

Երեմ. դ. 5. Հմր 15.
Թուոց ժ. 5, 9.
Գլ. ա. 15. Աբդ. 15. Սոփ. ա. 14, 15.
Ամով. ե. 18, 20.
Հմր 5, 11, 25. Գլ. ա. 6.
Ել. ժ. 14.
Գլ. ա. 19, 20.
Ծն. բ. 8. ժգ. 10. Եսա. ծա. 3.
Զաք. է. 14.
Յայտ. թ. 7.
Յայտ. թ. 9.
Հմր 2.
Երեմ. ը. 21. Ողբ. դ. 8. Նաւ. բ. 10.
Երեմ. թ. 21.
Սաղ. ժը. 7.
Եսա. ժգ. 10. Եզեկ. լբ. 7. Հմր 31. Գլ. գ. 15. Մատթ. իդ. 29.
Երեմ. իե. 30. Գլ. գ. 16. Ամով. ա. 2.
Հմր 25.
Երեմ. լ. 7. Ամով. ե. 18. Սոփ. ա. 15.
Թուոց. իդ. 23. Մաղ. գ. 2.
Երեմ. դ. 1. Ովս. ժբ. 7. ժդ. 1.

սրտովը, ծոմապահութեամբ, լալով
13 ու ողբալով, Ու ձեր սիրտերը
պատռեցէք, և ոչ թէ ձեր հանդերձները,
և ձեր Տէր Աստուծոյն
դարձէք. քանզի անիկայ ողորմած
ու գթած, երկայնամիտ ու
բազումողորմ է, ու չարիքի համար
14 կը զղջայ։ Ո՞վ գիտէ, գուցէ
անիկայ դառնայ ու զղջայ, ու
իր ետեւէն օրհնութիւն թողու, որ
պատճառ ըլլայ ձեր Տէր Աստուծոյն
հացի ընծայ ու թափելու նուէր
մատուցանելու։
15 Սիոնի մէջ փող հնչեցուցէք,
ծոմապահութեան օր որոշեցէք.
հանդիսաւոր ժողով քարոզեցէք.
16 Ժողովուրդը ժողվեցէք, ժողովքը
սրբեցէք, ծերերը հաւաքեցէք.
տղաքները ու կաթնկեր մանուկները
ժողվեցէք. փեսան իր սենեակէն
թող ելլէ, ու հարսը իր առագաստէն։
17 Տէրոջը պաշտօնեայ քահանաները՝
սրահին ու
սեղանին մէջտեղը թող լան, ու
ըսեն. Ով Տէր՝ քու ժողովուրդիդ
խնայէ, և քու ժառանգութիւնդ
նախատինքի մի՛ տար, որ
ազգերը անոնց վրայ տիրեն. ինչու
համար ժողովուրդներուն մէջը
ըսեն թէ՝ ո՞ւր է անոնց Աստուածը։
18 Ան ատենը Տէրը իր երկրին
համար պիտի նախանձի, ու իր
19 ժողովուրդին պիտի ողորմի։ Եւ
Տէրը պատասխան պիտի տայ, ու
իր ժողովուրդին ըսէ. Ահա ես
ձեզի ցորեն, գինի ու եղ պիտի
ղրկեմ, ու անոնցմով պիտի կշտանաք,
և ձեզ մէյմըն ալ ազգաց
20 մէջ նախատինք պիտի չընեմ։ Ու
հիւսիսայինը զօրքը ձեր վրայէն
պիտի հեռացընեմ, ու անոր երեսը
դէպ 'ի արեւելեան ծովը, ու ետքը
դէպ 'ի արեւմտեան ծովը ըլլալով,
զանիկայ չոր ու ամայի երկիր
մը պիտի քշեմ. ու անոր գէշ
հոտը պիտի ելլէ, և անոր գարշահոտութիւնը
պիտի բարձրանայ.
21 քանզի մեծ բաներ ըրաւ։ Մի
վախնար՝ ով երկիր, ցնծա և ուրախացիր.
քանզի Տէրը մեծ բաներ
22 պիտի ընէ։ Ով դաշտի անասուններ՝
մի՛ վախնաք. քանզի անապատին
արօտները կը կանանչին.
քանզի ծառը իր պտուղը կու տայ.
թզենին ու որթը իրենց զօրութիւնը
23 կու տան։ Եւ դուք՝ ով
Սիոնի որդիք, ձեր Տէր Աստուծով
ցնծացէք և ուրախ եղէք.
քանզի անիկայ չափաւորապէս
առջի անձրեւ ձեզի կու տայ. ձեզի
անձրեւ կ՚իջեցընէ՝ առջի անձրեւ,
ու վերջի անձրեւ առջի ամսուն
24 մէջ։ Եւ կալերը ցորենով

Ն. Ք. ԴԲ. ԻՐ 800
Սաղ. լդ. 18. ծա. 17.
Ծն. լէ. 34. Բ Թագ. ա. 11. Յոբ. ա. 20.
Ել. լդ. 6. Սաղ. ձզ. 5, 15. Յովն. դ. 2.
Յես. ժգ. 12. Բ Թագ. ժբ. 22. Դ Թագ. ժթ. 4. Ամով. ե. 15. Յովն. գ. 9. Սոփ. բ. 3.
Եսա. կե. 8. Անգ. բ. 19.
Գլ. ա. 9, 13.
Թուոց ժ. 3. Հմր 1.
Գլ. ա. 14.
Ել. ժթ. 10, 22.
Գլ. ա. 14.
Բ Մն. ի. 13.
Եզեկ. ը. 16. Մատթ. իգ. 35.
Ել. լբ. 11, 12. Բ Օր. թ. 26-29.
Սաղ. խբ. 10. Հթ. 10. Ճժե. 2. Միք. է. 10.
Զաք. ա. 14. ը. 2.
Բ Օր. լբ. 36. Եսա. կ. 10.
Տես Գլ. ա. 10. Մաղ. գ. 10, 11, 12.
Տես Երեմ. ա. 14.
Տես Ել. ժ. 19.
Եզեկ. խէ. 18. Զաք. ժդ. 8.
Բ Օր. ժա. 24.
Գլ. ա. 18, 20.
Զաք. ը. 12. Տես Գլ. ա. 19.
Եսա. խա. 16. կա. 10. Ամբ. գ. 18. Զաք. ժ. 7.
Եբր. արդարութեամբ
Ղեւ. իզ. 4. Բ Օր. ժա. 14. իը. 12.
Յակ. ե. 7.

Ն. Ք. գր. իրր 800

պիտի լեցուին . ու հնձանները գի-
25 նիով ու եղով պիտի յորդին ։ Ու
ձեզի ես պիտի տամ այն տարինե-
րուն պտուղները , [ժ] որ մարախը ,
ջորեակը , թրթուրը ու խառնիճը ,
ձեր մէջը ղրկած [ի] իմ մեծ զօրքս
26 կերաւ . Եւ [լ] առատօրէն պիտի ու-
տէք , ու կշտանաք , ու ձեր Տէր
Աստուծոյն անունը պիտի օրհնէք ,
որ ձեզի համար հրաշքներ ըրաւ .
և իմ ժողովուրդս յաւիտեան պիտի
27 չամչնայ ։ [խ] Ու պիտի գիտնաք՝ թէ
ես [ծ] Իսրայէլին մէջն եմ , և թէ [կ] ձեր
Տէր Աստուածը ես եմ , ու ուրիշ
մը չկայ . և իմ ժողովուրդս յաւի-
տեան պիտի չամչնայ ։

28 [հ] Ու պիտի ըլլայ որ անկէ ետև՝
[ձ] իմ Հոգիս ամէն մարմնոյ վրայ
պիտի թափեմ , [ղ] ու ձեր տղաքը ,
և [ճ] ձեր աղջիկները պիտի մարգա-
րէանան . ձեր ծերերը երազներ
պիտի տեսնեն , ու ձեր երիտա-
սարդները տեսիլքներ պիտի տես-
29 նեն ։ Եւ [մ] ծառաներուն վրայ , ու
աղախիններուն վրայ ալ՝ այն օրերը
30 իմ Հոգիս պիտի թափեմ ։ Ու
[յ] երկինքի մէջ , ու երկրի վրայ
նշաններ պիտի դնեմ , արիւն , ու
31 կրակ , և ծուխի սիւներ ։ [ն] Արեւը՝
խաւարի պիտի դառնայ , ու լու-
սինը արիւնի , [շ] դեռ Տէրոջը մեծ
32 ու ահեղ օրը չեկած ։ Եւ պիտի
ըլլայ որ՝ [ո] ամէն ով որ Տէրոջը ա-
նունը կանչէ , պիտի ազատի .
քանզի Տէրոջը ըսածին պէս՝ [չ] Սիօն
լերանը վրայ , ու Երուսաղէմի մէջ
փրկութիւն պիտի ըլլայ . ու [պ]
ան մնացորդներուն մէջը՝ որոնք
Տէրը պիտի կանչէ ։

ԳԼ. Գ

1 Աստուծոյ դատաստանները իր ժողովուրդին թշնամեացը դէմ ։ 9 Աստուած իր դատաստաններովը պիտի ճանչցուի ։ 18 Աստուծոյ օրհնութիւնները իր եկեղեցիին վրայ ։

1 [ա] Քանզի ահա՝ այն օրերը , ու այն
ժամանակը , որ ես Յուդայի
ու Երուսաղէմի գերութիւնը ետ
2 պիտի դարձնեմ , [բ] Ան ատենը բո-
լոր ազգերը պիտի ժողվեմ , ու զա-
նոնք [գ] * Յովսափատու հովիտը պի-
տի իջեցնեմ , և [դ] հոն անոնց հետ
դատ պիտի վարեմ , իմ ժողովուր-
դիս , ու իմ ժառանգութեանս
Իսրայէլին համար , որն որ ազգերու
մէջ ցրուեցին , ու իմ երկիրս բաժ-
3 նեցին . Եւ [ե] իմ ժողովուրդիս
համար վիճակ ձգեցին , ու տղան՝
պոռնիկի վարձքին տեղ տուին , և
աղջիկը՝ գինիի համար ծախեցին ,
4 որ խմեն ։ Ու նաև դուք ինծի
հետ ի՞նչ բան ունիք , [զ] ով Տիւ-
րոս , ու Սիդոն , և Փղշտացւոց

[ժ] Գլ. ա. 4.
[ի] Հմր 11.
[լ] Ղև. իզ. 5. Սաղ. իբ. 26. Տես Ղև. իզ. 26. Միք. զ. 14.
[խ] Գլ. գ. 17.
[ծ] Ղև. իզ. 11. 12. Եզեկ. լէ. 26. 27. 28.
[կ] Եսա. խե. 5. 21. 22. Եզեկ. լթ. 22. 28.
[հ] Եսա. խդ. 3. Եզեկ. լթ. 29. Գործ. բ. 17.
[ձ] Զաք. ժբ. 10. Յովհ. է. 39.
[ղ] Եսա. ծդ. 13.
[ճ] Գործ. իա. 9.
[մ] Ակոր. ժբ. 13. Գաղ. գ. 28. Կող. գ. 11.
[յ] Մատ. իդ. 29. Մար. ժգ. 24. Ղուկ. իա. 11. 25.
[ն] Հմր 10. Եսա. ժգ. 9. 10. Գլ. գ. 15. Մատ. իդ. 29. Մար. ժգ. 24. Ղուկ. իա. 25. Յայտ. զ. 12.
[շ] Մաղ. դ. 5.
[ո] Հռով. ժ. 13.
[չ] Եսա. խզ. 13. ծթ. 20. Աբդ. 17. Հռով. ժա. 26.
[պ] Եսա. ժա. 11. 16. Երեմ. լա. 7. Միք. դ. 7. ե. 3. 7. 8. Հռով. թ. 27. ժա. 5. 7.

[ա] Երեմ. լ. 3. Եզեկ. լը. 14.
[բ] Զաք. ժդ. 2. 3. 4.
[գ] Հմր 12.
* Եբ՝ Տէրոջը դատաստանին
[դ] Եսա. կզ. 16. Եզեկ. լը. 22.
[ե] Աբդ. 11. Նաւ. գ. 10.
[զ] Ամով. ա. 6. 9.

բոլոր սահմանները . [է] միթէ դուք
ինծի հատուցում պիտի ընէք .
թէ որ դուք ինծի հատուցում ը-
նէք , շուտով — անյապաղ ձեր
հատուցումը ձեր գլուխը պիտի
5 դարձնեմ ։ Քանզի իմ արծաթս
ու ոսկիս առիք , ու իմ աղէկ
ու [ը] ցանկալի բաներս ձեր մե-
6 հեանները տարիք . Եւ Յուդայի
որդիքը , ու Երուսաղէմի որդիքը՝
Յունաց որդւոցը ծախեցիք , որ-
պէս զի զանոնք իրենց սահմանէն
7 հեռացնէք ։ Ահա [թ] ես զանոնք
պիտի արթնցնեմ այն տեղէն՝ ուր
որ դուք զանոնք ծախեցիք , և
ձեր հատուցումը ձեր գլխուն վրայ
8 պիտի դարձնեմ . Ու ձեր տղաք-
ները , ու աղջիկները Յուդայի
որդւոց ձեռքը պիտի ծախեմ . և
անոնք [ժ] հեռաւոր ազգի՝ Սաբա-
յեցւոց պիտի ծախեն զանոնք .
քանզի Տէրը խօսեցաւ ։

9 [ի] Ասիկայ ազգերու մէջ հրատա-
րակեցէք . պատերազմ քարոզե-
ցէք . զօրաւորները արթնցու-
ցէք . բոլոր պատերազմական մար-
10 դիկները մօտենան — ելլեն ։ [լ] Ձեր
խոփերը՝ սուրեր † շինեցէք , ու ձեր
յօտոցները՝ նիզակներ . [խ] տկար
եղողը՝ Ես զօրաւոր եմ՝ թող ը-
11 սէ ։ [ծ] Շուտով եկէք՝ ով բոլոր
շրջակայ ազգեր , ու ժողվուեցէք .
[կ] հոն զօրաւորներդ՝ ով Տէր՝ հոն
12 իջեցուր ։ Ազգերը թող արթըն-
նան , [հ] ու Յովսափատու հովիտը
ելլեն . քանզի [ձ] բոլոր շրջակայ ազ-
գերը դատելու համար հոն պիտի
նստիմ ։

13 [ղ] Մանգաղը երկնցուցէք , քան-
զի [ճ] հունձքը հասած է . եկէք ,
իջէք . քանզի [մ] հնձանը լեցուե-
ցաւ , աւազանները կը յորդին .
քանզի անոնց չարութիւնը մեծ է ։
14 Բազմութիւններ՝ բազմութիւններ
կը [յ] ժողվուին վճռոյ հովիտին մէջ .
քանզի [ն] Տէրոջը օրը մօտ է վճռոյ
15 հովիտին մէջ ։ [շ] Արեւը ու լուսինը
պիտի խաւարին , և աստղերը իրենց
պայծառութիւնը ետ պիտի քա-
16 շեն . Տէրը [ո] Սիօնէն պիտի գոչէ ,
ու Երուսաղէմէն իր ձայնը պիտի
տայ , և [չ] երկինքը ու երկիրը պիտի
սարսին . [պ] բայց Տէրը իր ժողո-
վուրդին ապաւէն՝ ու Իսրայէլի որ-
դւոցը ամրութիւն պիտի ըլլայ ։
17 Եւ [ջ] պիտի գիտնաք թէ ես եմ ձեր
Տէր Աստուածը , որ [ռ] իմ սուրբ լե-
ռանս Սիօնին մէջ կը բնակիմ . ու
Երուսաղէմը սուրբ պիտի ըլլայ . և
[ս] անկէ մէյմըն ալ օտարներ պիտի
չանցնին ։

18 Եւ պիտի ըլլայ որ՝ այն օրը լեռ-
ները [տ] քաղցու պիտի կաթեցնեն ,

Ն. Ք. գր. իրր 800

[է] Եզեկ. իե. 15. 16. 17.
[ը] Դան. ժա. 38.
[թ] Եսա. խգ. 5. 6. խթ. 12. Երեմ. իգ. 8.
[ժ] Երեմ. զ. 20.
[ի] Տես Եսա. ը. 9. 10. Երեմ. խզ. 3. 4. Եզեկ. լը. 7.
[լ] Տես Եսա. բ. 4. Միք. դ. 3.
† Եբր. ծեծեցէք.
[խ] Զաք. ժբ. 8.
[ծ] Հմր 2.
[կ] Սաղ. ճգ. 20. Եսա. ժգ. 3.
[հ] Հմր 2.
[ձ] Սաղ. ղզ. 13. ղը. 9. ճժ. 6. Եսա. բ. 4. գ. 13. Միք. դ. 3.
[ղ] Մատ. ժգ. 39. Յայտ. ժդ. 15. 18.
[ճ] Երեմ. ծա. 33. Ովս. զ. 11.
[մ] Եսա. կգ. 3. Ողբ. ա. 15. Յայտ. ժդ. 19. 20.
[յ] Հմր 2.
[ն] Գլ. բ. 1.
[շ] Գլ. բ. 10. 31.
[ո] Երեմ. իե. 30. Գլ. բ. 11. Ամով. ա. 2.
[չ] Անգ. բ. 6.
[պ] Եսա. ծա. 5. 6.
[ջ] Գլ. բ. 27.
[ռ] Դան. ժա. 45. Աբդ. 16. Զաք. ը. 3.
[ս] Եսա. լե. 8. ծբ. 1. Նաւ. ա. 15. Զաք. ժդ. 21. Յայտ. իա. 27.
[տ] Ամով. թ. 13.

ու բլուրները կաթ պիտի վազցընեն, և Յուդային ⁼բոլոր ձորերը ջուրեր պիտի քալեցընեն. ու ᶜՏէրոջը տունէն աղբիւր պիտի ելլէ, և ᵈՍատիմի ձորը պիտի ոռոգէ։ 19 Յուդայի որդւոցը եղած անիրաւութեանը համար, ⁻Եգիպտոսը ամայութիւն պիտի ըլլայ, ու ÷Եդովմը ամայի անապատ պիտի ըլլայ. քանզի անոնց երկրին մէջ անմեղ արիւն թափեցին։ 20 Բայց Յուդան մշտնջենաւոր պիտի ըլլայ ⁺յաւիտեան, և Երուսաղէմը դարէ 'ի դար։ 21 Եւ ⁺"պիտի մաքրեմ անոնց արիւնը որ մաքրած չէի". ‡Եւ Տէրը Սիոնի մէջ պիտի բնակի։

Ն. Ք. Գ. Ք. իբր 800

⁼Ես. լ. 25։ ᶜՍաղ. խզ. 4։ Եզեկ. խէ. 1։ Զաք. ժդ. 8։ Յայտ. իբ. 1։ ᵈԹուոց. իե. 1։ ⁻Ես. ժթ. 1, &c.։ ÷Երեմ. խթ. 17։ Եզեկ. իե. 12. 13։ Ամով. ա. 11։ Աբդ. 10։

⁺Ամով. թ. 15։ ⁺Ես. դ. 4։ "Կամ՝ անոնց արիւնը վրէժխնդիր պիտի ըլլամ, ու անպարտ պիտի չթողում։ ‡Եզեկ. խը. 35։ Հմր 17։ Յայտ. իա. 3։

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ԱՄՈՎՍԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Ամովս կը նախաձայնէ Աստուծոյ դատաստանները Ասորւոց վրայ, 6 Փղշտացւոց, 9 Տիւրոսի, 11 Եդովմայեցւոց, 13 ու Ամմոնացւոց վրայ։

1 ⁻Թեկուէի ᵇհովիւներուն մէջէն եղող Ամովսին խօսքերն են, որ Յուդայի թագաւորին ÷Ոզիային օրերը, ու Իսրայէլի թագաւորին Յովասի որդւոյն ⁺Յերոբովամին օրերը ⁺երկրաշարժէն երկու տարի առաջ տեսիլքով անոր յայտնուեցաւ Իսրայէլի վրայով։ 2 Ու ըսաւ. Տէրը ˀՍիոնէն պիտի գոչէ, ու Երուսաղէմէն իր ձայնը պիտի տայ. և հովիւներուն արօտները սուգ պիտի բռնեն, ու ⁺Կարմեղոսին գլուխը պիտի չորնայ։

3 Տէրը այսպէս կ'ըսէ. ⁼Դամասկոսի իրեք յանցանքին համար, ու չորսին համար՝ ᵇանոր պատիժը ետ պիտի չդարձնեմ. ÷քանզի անոնք Գաղաադը երկաթէ կամնասայլերով ծեծեցին. 4 ⁺Սակայն Ազայէլին տանը վրայ կրակ պիտի խրկեմ, ու Բենադադին պալատները պիտի ուտէ։ 5 Եւ Դամասկոսին ˀնիգերը պիտի կոտրեմ, ու Աւենի դաշտէն՝ բնակիչը, ու Եդեմի տունէն՝ գաւազան բռնողը պիտի կտրեմ. և ⁺Ասորւոց ժողովուրդը ÷Կիր գերի պիտի քշուի, կ'ըսէ Տէրը։

6 Տէրը այսպէս կ'ըսէ. ⁺Գազայի իրեք յանցանքին համար, ու չորսին համար՝ անոր պատիժը ետ պիտի չդարձնեմ. քանզի անոնք գերիները բոլորովին գերի քշեցին, ⁼որ 7 Եդովմին ձեռքը մատնեն. ⁺Սակայն Գազային պարիսպին վրայ կրակ պիտի խրկեմ, ու անոր պալատները 8 պիտի ուտէ։ Եւ ˀԱզովտոսէն՝ բնակիչը, ու Ասկաղոնէն գաւազան բռնողը պիտի կտրեմ, և ⁼իմ ձեռքս Ակկարոնի վրայ պիտի դարձնեմ. ու ⁺Փղշտացւոց մնացորդը պիտի կորսուի, կ'ըսէ Տէր Եհովան։

9 Տէրը այսպէս կ'ըսէ. ⁺Տիւրոսի իրեք յանցանքին համար, ու չորսին համար՝ անոր պատիժը ետ պիտի չդարձնեմ. ⁺քանզի գերիները բոլորովին Եդովմին ձեռքը մատնեցին, ու ˀեղբայրական ուխտը չյիշեցին. 10 ⁻Սակայն Տիւրոսին պարսպին վրայ կրակ պիտի խրկեմ, ու անոր պալատները պիտի ուտէ։

11 Տէրը այսպէս կ'ըսէ. ˀԵդովմի իրեք յանցանքին համար, ու չորսին համար՝ անոր պատիժը ետ պիտի չդարձնեմ. քանզի ⁻իր եղբայրը սրով հալածեց, ու իր ողորմութիւնը կտրեց. ⁻և իր բարկութիւնը միշտ պատառեց. ու իր կատաղութիւնը յաւիտեան պահեց. 12 Սակայն ⁻Թեմանի վրայ կրակ պիտի խրկեմ, ու Բոսրային պալատները պիտի ուտէ։

13 Տէրը այսպէս կ'ըսէ. ⁺Ամմոնի որդւոցը իրեք յանցանքին համար, ու չորսին համար՝ անոնց պատիժը ետ պիտի չդարձնեմ. քանզի Գաղաադի ⁻յղի կիները ճեղքեցին, ⁼որպէս զի իրենց սահմանները լայնցընեն. 14 Սակայն ⁼Ռաբբայի պարսպին վրայ կրակ պիտի բորբոքեմ, ու անոր պալատները պիտի ուտէ. [illegible] պատերազմի օրը՝ ⁻աղաղակով, [illegible] փոթորիկի օրը՝ խռովութեամբ [illegible] ըլլայ։ 15 Եւ †անոնց թագաւորը" գերութեան պիտի երթայ, ինքը՝ ու իր իշխանները մէկտեղ, կ'ըսէ Տէրը։

Ն. Ք. Գ. Ք. 787

⁻Բ Թագ. ժդ. 2։ Բ Մն. ի. 20։ ᵇԳլ. է. 14։ ÷Ովս. ա. 1։ ⁺Գլ. է. 10։ ⁺Զաք. ժդ. 5։ ˀԵրեմ. իե. 30։ Յովէլ. գ. 16։ ⁺Ա Թագ. իե. 2։ Ես. լգ. 9։ ⁼Ես. ը. 4։ ժէ. 1։ Երեմ. խթ. 23։ Զաք. թ. 1։ ᵇՀմր 6, &c.։ ÷Դ Թագ. ժ. 33։ ժգ. 7։ ⁺Երեմ. ժէ. 27։ խթ. 27։ Հմր 7. 10. 12։ Գլ. բ. 2. 5։ ˀԵրեմ. ծա. 30։ Ողբ. բ. 9։ ⁺Դ Թագ. ժզ. 9։ ÷Գլ. թ. 7։ ⁺Բ Մն. իը. 18։ Ես. ժդ. 29։ Երեմ. խէ. 4. 5։ Եզեկ. իե. 15։ Սոփ. բ. 4։ ⁼Հմր 9։ ⁺Երեմ. խէ. 1։ ˀՍոփ. բ. 4։ Զաք. թ. 5. 6։ ⁼Սաղ. ձա. 14։ ⁺Երեմ. խէ. 4։ Եզեկ. իե. 16։

⁺Ես. իգ. 1։ Երեմ. խէ. 4։ Եզեկ. իզ. իէ. իը։ Յովէլ. գ. 4. 5։ ⁺Հմր 6։ ˀԲ Թագ. ե. 11։ Գ Թագ. ե. 1։ թ. 11–14։ ⁻Հմր 4. 7։ ˀԵս. իա. 11։ լդ. 5։ Երեմ. խթ. 8, &c.։ Եզեկ. իե. 12. 13. 14։ լե. 2, &c.։ Յովէլ. գ. 19։ Աբդ. 1, &c.։ Մաղ. ա. 4։ ⁻Ծն. իէ. 41։ Բ Օր. իգ. 7։ Մաղ. ա. 2։ ⁺Բ Մն. իը. 17։ ⁻Եզեկ. լե. 5։ ⁻Աբդ. 9. 10։ ⁺Երեմ. խթ. 1. 2։ Եզեկ. իե. 2։ Սոփ. բ. 9։ ⁻Ովս. ժգ. 16։ ⁼Երեմ. խթ. 1։ ⁼Բ Օր. գ. 11։ Բ Թագ. ժբ. 26։ Երեմ. խթ. 2։ Եզեկ. իե. 5։ ⁻Գլ. բ. 2։ †Կամ՝ Մեղքոմը. Երեմ. խթ. 3։

ԳԼ. Բ

1 Աստուծոյ բարկութիւնը Մովաբի դէմ. 4 Յուդայի, 6 ու Իսրայէլի դէմ։ 9 Աստուած կը գանգատի անոնց ապերախտութեանը համար։

1 Տէրը այսպէս կ'ըսէ. ⁻Մովաբի իրեք յանցանքին համար, ու չորսին համար՝ անոր պատիժը ետ

⁻Ես. ժե. ժզ։ Երեմ. խը։ Եզեկ. իե. 8, &c.։ Սոփ. բ. 8։

պիտի չդարձընեմ. քանզի Եդովմի թագաւորին ոսկորները մինչեւ կիր դառնալը այրեց։ Սակայն Մովաբին վրայ կրակ պիտի ղրկեմ. ու [ա]Կարիօթին պալատները պիտի ուտէ. ու Մովաբը խռովութեամբ, [բ]աղաղակով, ու փողի ձայնով պիտի մեռնի։ Եւ անոր մէջէն [գ]դատաւորը բնաջինջ պիտի ընեմ, ու անոր հետ անոր բոլոր իշխանները պիտի մեռցընեմ, կ'ըսէ Տէրը։

4 Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Յուդայի երեք յանցանքին համար, ու չորսին համար՝ անոր պատիժը ետ պիտի չդարձընեմ. [դ]քանզի Տէրոջը օրէնքը անարգեցին, ու անոր պատուիրանքները չպահեցին. հապա [ե]իրենց սուտութիւնները զիրենք մոլորցուցին, [զ]որոնց հետեւող եղեր 5 էին իրենց հայրերը. [է]Սակայն Յուդայի վրայ կրակ պիտի ղրկեմ. ու Երուսաղէմին պալատները պիտի ուտէ։

6 Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Իսրայէլի երեք յանցանքին համար, ու չորսին համար՝ անոր պատիժը ետ պիտի չդարձընեմ. քանզի [ը]արդարը՝ արծաթով, ու աղքատը՝ 7 զոյգ մը կօշիկով ծախեցին։ Անոնք *աղքատներուն գլխուն վրայ եղող երկրի հողին կը ցանկան", ու [թ]խոնարհներուն ճամբան կը ծռեն. և [ժ]իմ սուրբ անունս պղծելու համար որդին ու հայրը՝ [ի]նոյն 8 աղջկան կը մտնեն։ Ու [լ]ամէն սեղանի քով՝ [խ]գրաւ առնուած հանդերձներու վրայ կը պառկին, և իրենց աստուածներուն տանը մէջ զրկուածներուն գինին կը խմեն։ 9 Բայց ես անոնց առջեւէն [ծ]Ամօրհացին բնաջինջ ըրի, [կ]որուն բարձրութիւնը եղեւիններու բարձրութեանը պէս էր. և անիկայ կաղնիներու պէս ամուր էր. ու [հ]վերէն անոր պտուղը, և վարէն անոր 10 արմատները բնաջինջ ըրի։ Ու [ձ]ես ձեզ Եգիպտոսի երկրէն հանեցի, և [ղ]ձեզ քառասուն տարի անապատին մէջը պտըտցուցի, որ Ամօրհացիին երկիրը ժառանգէք։ 11 Ու ձեր տղաքներէն՝ մարգարէներ, և ձեր երիտասարդներէն՝ [ճ]Նազովրեցիներ հանեցի. հիմա սուտ չէ՞, ով Իսրայէլի որդիներ՝ կ'ըսէ Տէրը։ 12 Բայց դուք՝ Նազովրեցիներուն գինի խմցուցիք, ու մարգարէներուն պատուիրեցիք՝ [մ]ըսելով. Մարգարէութիւն մի ընէք։ 13 Ահա ես † ձեր եղած տեղը ձեզ պիտի կոխեմ, ինչպէս որ որաներով լեցուն սայլը 14 էր ճնշած տեղը կը կոխէ"։ [յ]Ու արագընթացը պիտի չկրնայ փախչիլ, ու ուժով մարդը պիտի չկըրնայ իր ոյժը զօրացնել, և զօրաւորը պիտի չկրնայ իր անձը ազատել. 15 Ու աղեղ բռնողը պիտի չկրնայ կայնիլ, և շուտ վազողը պիտի չկրնայ [ն]փախչելով ազատիլ, [շ]ու ձի հեծնողը պիտի չկրնայ իր անձը 16 ազատել. Եւ զօրաւորներուն մէջ քաջասիրտ եղողը՝ այն օրը մերկ պիտի փախչի՝ կ'ըսէ Տէրը։

Ն · Ք · Ծ ·
787

ա Երեմ · խը · 24 · 41 ·
բ Գլ · ա · 14 ·
գ Թուոց · իդ · 17 · Երեմ · խը · 7 ·
դ Ղևտ · իզ · 14 · 15 · Նեեմ · ա · 7 · Դան · թ · 11 ·
ե Եսա · իը · 15 · Երեմ · ժզ · 19 · 20 · Հռովմ · ա · 25 ·
զ Եզեկ · ի · 13 · 16 · 18 · 24 · 30 ·
է Երեմ · ժէ · 27 · Ովս · ը · 14 ·
ը Եսա · իթ · 21 · Գլ · ը · 6 ·
* Կամ՝ աղքատներուն գլուխը երկրի հողին վրայ ոտքով կը կոխեն,
թ Եսա · ժ · 2 · Գլ · ե · 12 ·
ժ Ղևտ · ի · 3 · Եզեկ · լզ · 20 · Հռովմ · բ · 24 ·
ի Եզեկ · իբ · 11 ·
լ Եզեկ · իգ · 41 · Ա Կոր · ը · 10 · ժ · 21 ·
խ Ել · իբ · 26 ·
ծ Թուոց · իա · 24 · Բ Օր · բ · 31 · Յեսու · իդ · 8 ·
կ Թուոց · ժգ · 29 · 33 · 34 ·
հ Եսա · ե · 24 · Մաղ · դ · 1 ·
ձ Ել · ժբ · 51 · Միք · զ · 4 ·
ղ Բ Օր · բ · 7 · ը · 2 ·
ճ Թուոց · զ · 2 · Դատ · ժգ · 5 ·
մ Եսա · լ · 10 · Երեմ · ժա · 21 · Գլ · է · 12 · 13 · Միք · բ · 6 ·
† Կամ՝ ձեր տակը ճնշեմ, ինչպէս որ որաներով լեցուն սայլը կը ճնշէ,
յ Գլ · թ · 1 · Երեմ · թ · 23 ·

ն Սաղ · լգ · 16 ·
շ Սաղ · լգ · 17 ·

ԳԼ · Գ

1 Աստուծոյ դատաստանին հարկաւորութիւնը, 9 ու անոր հրատարակուիլը։

1 Լսեցէք այս խօսքը՝ ով Իսրայէլի որդիք, որ Տէրը ձեր վրայ կը խօսի, այն բոլոր ազգատոհմին վրայ՝ որ Եգիպտոսի երկրէն հանեցի, 2 ըսելով. [ո]Երկրիս բոլոր ազգատոհմերէն միայն ձեզ ճանչցայ, [պ]ասոր համար ձեր բոլոր անօրէնութիւններուն համար ձեզ պիտի 3 պատժեմ։ Կարելի՞ է որ երկու հոգի մէկտեղ քալեն, թէ որ միա- 4 բանութիւն չունենան։ Միթէ առիւծը անտառին մէջ կը մռընչէ՞, թէ որ որս մը չունենայ. առիւծը իր մորիէն իր ձայնը կու տա՞յ, թէ որ բան մը առած չըլլայ։ 5 Միթէ թռչուն երկրի վրայ թակարդի մէջ կ'իյնա՞յ, թէ որ անոր համար որոգայթ լարուած չըլլայ. թակարդ մը երկրէն կը վերցուի՞, երբոր 6 բան մը բռնած չէ։ Թէ որ քաղաքին մէջ փող հնչուի, ժողովուրդը չը՞ վախնար. [ջ]միթէ քաղաքին մէջ չարիք մը կ'ըլլա՞յ, թէ որ 7 Տէրը գործած չէ։ Արդարեւ Տէր Եհովան բան մը չըներ, մինչեւ որ [ռ]իր գաղտնիքը իր ծառաներուն 8 մարգարէներուն չյայտնէ։ [ս]Առիւծ մռնչեց, ո՞վ պիտի չվախնայ. Տէր Եհովան խօսեցաւ, [վ]ո՞վ պիտի չմարգարէանայ։

9 Ազոտոսի մէջ՝ պալատներու վրայ, ու Եգիպտոսի երկրին մէջ՝ պալատներու վրայ կանչեցէք, ու ըսէք. Սամարիայի լեռներուն վրայ ժողվուեցէք, և անոր մէջը շատ խռովութիւններ, ու անոր մէջը 10 բռնութիւններ տեսէք։ [տ]Քանզի ուղղութիւն ընել չեն գիտեր, կ'ըսէ Տէրը. իրենց պալատներուն մէջը զրկանք ու յափշտակութիւն 11 կը դիզեն։ Անոր համար Տէր Եհովան այսպէս կ'ըսէ. [ր]Թշնամին երկրին բոլորտիքը պիտի ըլլայ, ու քեզմէ քու ոյժդ պիտի իջեցընէ. և քու պալատներդ պիտի կողոպտուին։

12 Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Ինչպէս որ հովիւը առիւծին բերնէն երկու սրունք, կամ մէկ ականջի կտոր կ'ազատէ, այնպէս ալ պիտի ազատին

ո Բ Օր · է · 6 · ժ · 15 · Սաղ · ճխէ · 19 · 20 ·
պ Տես Դան · թ · 12 · Մատ · ժա · 22 · Ղուկ · ժբ · 47 · Հռովմ · բ · 9 · Ա Պետ · դ · 17 ·
ջ Եսա · խե · 7 ·
ռ Ծն · ժը · 17 · Սաղ · իե · 14 · Յովհ · ժե · 15 ·
ս Գլ · ա · 2 ·
վ Գործ · դ · 20 · ե · 20 · 29 · Ա Կոր · թ · 16 ·
տ Երեմ · դ · 22 ·
ր Դ Թագ · ժէ · 3 · 6 · ժը · 9 · 10 · 11 ·

Ն. Ք. Թ.
787

Իսրայէլի որդիքը, որոնք Սամարիայի
մէջ բազմոցի անկիւնը, ու
*"Դամասկոսի մէջ" անկողինի վրայ
կը նստին։
13 Լսեցէք, ու Յակոբին տանը
վկայութիւն ըրէք, կ'ըսէ զօրաց
14 Աստուածը՝ Տէր Եհովան. Որ այն
օրը որ Իսրայէլին յանցանքներուն
պատիժը անոր վրայ բերեմ, Բեթէլին
սեղաններն ալ պիտի պատժեմ. ու սեղանին եղջիւրները պիտի
կտրին, ու գետինը պիտի
15 իյնան։ Եւ [բ]ձմեռնային տունը,
ու [գ]ամառնային տունը պիտի զարնեմ. և [դ]փղոսկրեայ տուները պիտի
կորսուին, ու մեծ տուները բնաջինջ պիտի ըլլան, կ'ըսէ Տէրը։

* Կամ՝ Դամասկոսի կերպասով զարդարուած
[բ] Երեմ. ԼԶ. 22.
[գ] Դատ. Գ. 20.
[դ] Գ Թագ. ԻԲ. 39.

ԳԼ. Դ

1 Աստուած կը յանդիմանէ Իսրայէլը հարստահարութեան համար. 4 կռապաշտութեան համար. 6 և իրենց խրատ չընդունելուն համար։

1 Լսեցէք այս խօսքը, ով Սամարիայի
լեռան վրայ եղող [ա]Բասանի
կովեր, որ աղքատներուն
զրկանք կ'ընէք, ու տնանկները
ոտքի տակ կ'առնէք, և ձեր տէրերուն՝ Բեր որ խմենք՝ կ'ըսէք։
2 [բ]Տէր Եհովան իր սրբութիւնովը
երդում ըրաւ, թէ ահա ձեր վրայ
օրեր կու գան, որ ձեզ [գ]կարթերով
պիտի վերցընէ, ու ձեր զաւակները
3 ձուկի կարթերով։ Եւ [դ]փլած
տեղերէն պիտի ելլէք, ամէն մէկերնիդ իր երեսին դարձած կողմէն, ու
բերդը պիտի նետուիք, կ'ըսէ Տէրը։
4 [ե]Բեթէլ եկէք, ու յանցանք
գործեցէք. [զ]Գաղգաղայի մէջ
յանցանք ընելը շատցուցէք. և
[է]ամէն առտու ձեր զոհերը, [ը]ամէն իրեք օրը ձեր տասանորդները
5 բերէք։ [թ]Եւ շնորհակալութեան
զոհը խմորեայ մատուցէք, ու
[ժ]կամաւոր ընծաներ յայտնեցէք
ու հրատարակեցէք. [ի]քանզի այսպէս սիրեցիք՝ ով Իսրայէլի որդիք,
6 կ'ըսէ Տէր Եհովան։ Եւ ես ալ
ձեզի՝ ձեր ամէն քաղաքներուն մէջ՝
ակռայի մաքրութիւն, ու ձեր ամէն
տեղուանքը՝ հացի կարօտութիւն
տուի. [լ]Սակայն ինծի չդարձաք,
7 կ'ըսէ Տէրը։ Ու նաև հունձքէն
իրեք ամիս առաջ՝ անձրևը ձեզմէ
արգիլեցի. ու մէկ քաղաքին վրայ անձրև իջեցուցի, և միւս քաղաքին վրայ անձրև չիջեցուցի. մէկ
վիճակին վրայ անձրև եկաւ, ու մէկալ վիճակը՝ որուն վրայ անձրև չեկաւ,
8 չորցաւ։ Ու երկու իրեք
քաղաք՝ ջուր խմելու համար մէկ
քաղաքի մէջ ժողվուեցան, բայց
բաւական չգտան. [խ]Սակայն ինծի
9 չդարձաք, կ'ըսէ Տէրը։ [ծ]Ձեզ
խորշակահարութեամբ, ու դալուկով զարկի. [կ]Խառնիճը կերաւ ձեր
բազմաթիւ պարտէզները, ու այգիները, և թզենիները, ու ձիթենիները. սակայն ինծի չդարձաք,
10 կ'ըսէ Տէրը։ [հ]Եգիպտոսի †ճամբուն
մէջ" ձեր վրայ ժանտախտ ղրկեցի.
ձեր երիտասարդները սրով մեռցուցի, ու ձեր ձիերը գերի ըրի, և
ձեր բանակներուն գարշահոտութիւնը մինչև ձեր քիթը հանեցի.
[ձ]Սակայն ինծի չդարձաք, կ'ըսէ
11 Տէրը։ Աստուծոյ կործանած
[ղ]Սոդոմին ու Գոմորին պէս՝ ձեզ
ալ կործանեցի. [ճ]ու կրակէ հանուած խանձողի պէս եղաք. [մ]Սակայն ինծի չդարձաք, կ'ըսէ Տէրը։
12 Անոր համար քեզի այսպէս պիտի
ընեմ, ով Իսրայէլ. և որովհետև
քեզի աս բանը պիտի ընեմ, [յ]քու
Աստուծոյդ դիմաւորելու պատրաստուէ,
13 ով Իսրայէլ։ Քանզի
ահա ան որ լեռները հաստատեց,
ու հովը ստեղծեց, [ն]և կը յայտնէ
մարդուն՝ թէ ինչ է անոր խորհուրդը, [շ]առաւօտը խաւար կ'ընէ, [ո]ու երկրին բարձր տեղերուն
վրայ կը քալէ, [չ]անոր անունը՝
Եհովայ՝ զօրաց Աստուած է։

[ա] Սաղ. ԻԲ. 12. Եզեկ. ԼԹ. 18.
[բ] Սաղ. ՁԹ. 35.
[գ] Երեմ. ԺԶ. 16. Ամբ. Ա. 15.
[դ] Եզեկ. ԺԲ. 5, 12.
[ե] Եզեկ. Ի. 39.
[զ] Ովս. Դ. 15. ԺԲ. 12. Գլ. Ե. 5.
[է] Թիւ. ԻԸ. 3, 4.
[ը] Բ Օր. ԺԴ. 28.
[թ] Ղեւ. Է. 13. ԻԳ. 17.
[ժ] Ղեւ. ԻԲ. 18, 21. Բ Օր. ԺԲ. 6.
[ի] Սաղ. ՁԱ. 12.
[լ] Ես. ԻԶ. 11. Երեմ. Ե. 3. Անգ. Բ. 17. Հմր 8, 9.
[խ] Հմր 6, 10, 11.
[ծ] Բ Օր. ԻԸ. 22. Անգ. Բ. 17.
[կ] Յովել. Ա. 4. Բ. 25.
[հ] Ել. Թ. 3, 6. ԺԲ. 29. Բ Օր. ԻԸ. 27, 60. Սաղ. ՀԸ. 50.
† Կամ՝ կերպովը.
[ձ] Հմր 6.
[ղ] Ծն. ԺԹ. 24, 25. Ես. ԺԳ. 19. Երեմ. ԽԹ. 18.
[ճ] Զաք. Գ. 2. Յուդ. 23.
[մ] Հմր 6.
[յ] Տես Եզեկ. ԺԳ. 5. ԻԲ. 30. Ղուկ. ԺԴ. 31, 32.
[ն] Սաղ. ՃԼԹ. 2. Դան. Բ. 28.
[շ] Գլ. Ե. 8. Ը. 9.
[ո] Բ Օր. ԼԲ. 13. ԼԳ. 29. Միք. Ա. 3.
[չ] Ես. ԽԷ. 4. Երեմ. Ժ. 16. Գլ. Ե. 8. Թ. 6.

ԳԼ. Ե

1 Իսրայէլի վրայ ողբ մը։ 4 Ապաշխարելու յորդորանք մը։ 21 Աստուած կը մերժէ անոնց կեղծաւորութեամբ ըրած ծառայութիւնը։

1 Լսեցէք այս խօսքը՝ [ա]ձեր վրայ ըրած ողբս, ով Իսրայէլի տունը։
2 Իսրայէլի կոյսը ինկած է.
մէյմըն ալ պիտի չելլէ. իր երկրին
վրայ ձգուած է. զանիկայ վերցընող
3 չկայ։ Քանզի Տէր Եհովան
այսպէս կ'ըսէ. Ան քաղաքին մէջը՝ ուսկից որ հազար կ'ելլէր, հարիւր պիտի մնայ, և ուսկից որ հարիւր կ'ելլէր, տասը պիտի մնայ
4 Իսրայէլի տանը։ Քանզի Տէրը
Իսրայէլի տանը այսպէս կ'ըսէ.
[բ]Զիս փնտռեցէք, [գ]որ ապրիք.
5 Բայց [դ]Բեթէլը մի փնտռէք, ու
Գաղգաղա մի մտնէք, ու [ե]Բերսաբէէ մի անցնիք. քանզի Գաղգաղան անշուշտ գերութեան պիտի քշուի, ու [զ]Բեթէլը պիտի
6 ոչնչանայ։ [է]Տէրը փնտռեցէք, որ
ապրիք. չըլլայ որ Յովսէփին տանը
մէջ կրակի պէս իյնայ, և զանիկայ
ուտէ, ու Բեթէլի մէջ մարող չըլլայ։
7 Դուք որ [ը]իրաւունքը օշինդրի կը դարձնէք, ու արդարութիւնը գետինը կը ձգէք,
8 փնտռեցէք զանիկայ, որ [թ]Բազմաստեղքը ու Հայկը շինեց, ու
մահուան ստուերը՝ առաւօտեան

[ա] Երեմ. Է. 29. Եզեկ. ԺԹ. 1. ԻԷ. 2.
[բ] Բ Մն. ԺԵ. 2. Երեմ. ԻԹ. 13. Հմր 6.
[գ] Ես. ԾԵ. 3.
[դ] Գլ. Դ. 4.
[ե] Գլ. Ը. 14.
[զ] Ովս. Դ. 15. Ժ. 8.
[է] Հմր 4.
[ը] Գլ. Զ. 12.
[թ] Յոբ Թ. 9. ԼԸ. 31.

առտու կը դարձնէ, [ծ] և ցորեկը գիշերուան պէս կը մթնցընէ, ու [կ] ծովուն ջուրերը կը կանչէ, ու զանոնք երկրի երեսին վրայ կը թափէ. [հ] անոր անունը Եհովայ է.

9 Որ զօրաւորին վրայ յանկարծ կործանում կը բերէ, ու կործանումը մինչև ամրոցը կը հասնի։

10 [ձ] Դրանը մէջ յանդիմանողը կ՚ատեն, ու [ղ] շիտակ խօսողէն կը զզուին։

11 Ուստի՝ որովհետև աղքատին վրայ կը կոխէք, ու անկէ ցորենի պարգևներ կ՚առնէք, Թէև [ճ] տաշուած քարէ տուներ շինեցիք, բայց անոնց մէջը պիտի չբնակիք. — Թէև ցանկալի այգիներ տնկեցիք, բայց անոնց գինին պիտի չխմէք։

12 Քանզի ձեր շատ յանցանքները, ու ձեր ծանր մեղքերը գիտեմ. [մ] արդարը կը նեղէք, կաշառք կ՚առնէք, ու դրանը մէջ [յ] տնանկներուն դատը կը ծռէք։

13 Անոր համար խելացի եղողը ան ատենը [ն] պիտի լռէ. քանզի ժամանակը չար է։

14 Բարութիւն փնտռեցէք, ու չէ թէ չարութիւն, որպէս զի ապրիք. և այսպէս զօրաց Տէր Աստուածը ձեզի հետ պիտի ըլլայ, [շ] ինչպէս որ ըսիք։

15 [ո] Չարութիւնը ատեցէք, ու բարութիւնը սիրեցէք, և դրանը մէջ իրաւունքը հաստատեցէք. [չ] գուցէ զօրաց Տէր Աստուածը՝ Յովսէփին մնացորդին ողորմութիւն ընէ։

16 Անոր համար զօրաց Աստուածը՝ Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. Ամէն հրապարակներու մէջ ողբ պիտի ըլլայ, ու ամէն փողոցներու մէջ՝ Վա՜յ վա՜յ՝ պիտի ըսեն, ու երկրագործը սուգի, ու [պ] ողբ գիտցողները՝ ողբալու պիտի կանչեն։

17 Եւ ամէն այգիներու մէջ ողբ պիտի ըլլայ. քանզի [ջ] քու մէջէդ պիտի անցնիմ՝ կ՚ըսէ Տէրը։

18 [ռ] Վա՜յ անոնց՝ որ Տէրոջը օրուան կը ցանկան. ձեզի ինչ պիտի ըլլայ [ս] Տէրոջը օրը. անիկայ խաւար է, և չէ թէ լոյս.

19 [վ] Ինչպէս երբոր մարդ մը առիւծին երեսէն փախչի, ու արջ մը անոր հանդիպի, և կամ տունը մտնէ, ու ձեռքը պատին վրայ կռթնցընէ, և զանիկայ օձը խածնէ։

20 Ահա Տէրոջը օրը խաւար է, և չէ թէ լոյս, ու անոր մէջը մառախուղ կայ, և չէ թէ պայծառութիւն։

21 [տ] Ձեր տօները կ՚ատեմ — կը մերժեմ, և ձեր հանդիսաւոր ժողովներուն մէջ՝ [ր] հոտ պիտի չառնեմ։

22 [ց] Թէ որ ինծի ողջակէզներ, ու ձեր հացի ընծաները մատուցանէք ալ, պիտի չընդունիմ, և ձեր գէր անասուններուն խաղաղութեան զոհերուն պիտի չնայիմ։

23 Քու երգերուդ աղաղակը ինծմէ հեռացուր. քանզի քու տաւիղներուդ եղանակը պիտի չլսեմ։

24 [ւ] Բայց իրաւունքը ջուրի պէս թող վազէ, ու արդարութիւնը՝ զօրաւոր գետի պէս։

25 [փ] Միթէ անապատին մէջ քառասուն տարի ինծի զոհեր ու ընծաներ մատուցիք, ով Իսրայէլի տունը.

26 Հապա դուք [ա] ձեր Մողոքի խորանները, ու ձեր Քիունի կուռքերը, և ձեզի համար շինած աստուածներնուդ աստղը կրեցիք։

27 Ուստի ձեզ [բ] Դամասկոսէն անդին գերի պիտի քշեմ, կ՚ըսէ Տէրը, [գ] որուն անունը Զօրաց Աստուած է։

Ն. Ք. Դ. 787

[ծ] Սաղ. ՃԴ. 20.
[կ] Յոբ. ԼԸ. 34. Գլ. Թ. 6.
[հ] Գլ. Դ. 13.
[ձ] Եսա. ԻԹ. 21.
[ղ] Գ Թագ. ԻԲ. 8.
[ճ] Բ Օր. ԻԸ. 30. 38. 39. Միք. Զ. 15. Սոփ. Ա. 13. Անգ. Ա. 6.
[մ] Գլ. Բ. 6.
[յ] Եսա. ԻԹ. 21. Գլ. Բ. 7.
[ն] Գլ. Զ. 10.
[շ] Միք. Գ. 11.
[ո] Սաղ. ԼԴ. 14. ՂԷ. 10. Հռով. ԺԲ. 9.
[չ] Ելք. ԼԲ. 30. Դ Թագ. ԺԹ. 4. Յովէլ. Բ. 14.
[պ] Երեմ. Թ. 17.
[ջ] Ելք. ԺԲ. 12. Նաւ. Ա. 12.
[ռ] Եսա. Ե. 19. Երեմ. ԺԷ. 15. Եզեկ. ԺԲ. 22. 27. Բ Պետ. Գ. 4.
[ս] Երեմ. Լ. 7. Յովէլ. Բ. 2. Սոփ. Ա. 15.
[վ] Երեմ. ԽԸ. 44.
[տ] Առակ. ԻԱ. 27. Եսա. Ա. 11-16. Երեմ. Զ. 20. Ովս. Ը. 13.
[ր] Ղեւ. ԻԶ. 31.
[ց] Եսա. ԿԶ. 3. Միք. Զ. 6. 7.
[ւ] Ովս. Զ. 6. Միք. Զ. 8.
[փ] Բ Օր. ԼԲ. 17. Յես. ԻԴ. 14. Եզեկ. Ի. 8. 16. 24. Գործ. Է. 42. 43. Տեսն. Եզեկ. ԻԳ. 23.
[ա] Գ Թագ. ԺԱ. 33.
[բ] Դ Թագ. ԺԷ. 6.
[գ] Գլ. Դ. 13.

ԳԼ. Զ

1 Իսրայէլի հեշտասիրութիւնը 7 երկրին ամայութեամբը պիտի պատժուէր. 12 նոյնպէս ալ անոնց կամակորութիւնը։

1 [դ] Վա՜յ Սիոնի մէջ հանգիստ բնակողներուն, ու Սամարիայի լեռանը վրայ ապահովութեամբ նստողներուն, [ե] ազգաց գլուխին երևելիներուն՝ որ Իսրայէլի տունը

2 անոնց կը դիմէ։ [զ] Քաղանէ [է] անցէք, ու տեսէք, ու անկէ [ը] մեծ Եմաթը գացէք, ու [թ] Փղշտացւոց Գէթը իջէք. [ժ] միթէ անոնք աս թագաւորութիւններէն աղէկ են. կամ անոնց սահմանը՝ ձեր սահմանէն

3 մե՞ծ է։ Վա՜յ անոնց՝ որ [ի] չար օրը [լ] կը հեռացընեն, ու [խ] բռնութեան

4 աթոռը կը մօտեցընեն, Փղոսկրեայ մահիճներու մէջ կը պառկին, ու իրենց անկողիններուն վրայ կ՚երկըննան, և հօտերէն գառնուկները, ու գոմերու մէջէն՝ պարարտ

5 որթերը կ՚ուտեն, [ծ] Տաւիղի ձայնով խաղ կը կանչեն, ու [կ] Դաւիթին պէս՝ իրենց երաժշտական

6 գործիքներ կը հնարեն, Գաւաթներով գինի կը խմեն, ու ծանրագին եղերով կ՚օծուին, և Յովսէփին

7 բեկմանը վրայ չեն ցաւիր։ Անոր համար հիմա առջի գերիներուն հետ գերի պիտի քշուին. ու խնջոյքներու մէջ երկըննցողներուն ուրախութեան ձայնը պիտի վերնայ։

8 [հ] Տէր Եհովան իր անձին վրայ երդում ըրաւ, կ՚ըսէ զօրաց Տէր Աստուածը. Ես Յակոբին պարծանքէն կը զզուիմ, ու անոր պալատները կ՚ատեմ, և քաղաքը ու բոլոր անոր մէջը եղողը՝ թշնամիին պիտի

9 մատնեմ. Ու թէ որ մէկ տան մէջ տասը մարդ մնալու ըլլայ, անոնք

10 ալ պիտի մեռնին։ Եւ մէկուն հօրեղբայրը, կամ զինքը այրող մարդը զանիկայ պիտի վերցընէ, ոսկորները տունէն դուրս հանելու

Ն. Ք. Դ. 787

[դ] Ղուկ. Զ. 24.
[ե] Ել. ԺԹ. 5.
[զ] Եսա. Ժ. 9.
[է] Երեմ. Բ. 10.
[ը] Դ Թագ. ԺԸ. 34.
[թ] Բ Մն. ԻԶ. 6.
[ժ] Նաւ. Գ. 8.
[ի] Գլ. Ե. 18. Թ. 10.
[լ] Եզեկ. ԺԲ. 27.
[խ] Սաղ. ՂԴ. 20. Գլ. Ե. 12. Հմր. 12.
[ծ] Եսա. Ե. 12.
[կ] Ա Մն. ԻԳ. 5.
[հ] Երեմ. ԾԱ. 14. Եբր. Զ. 13. 14. 17.

Ն. Ք. Գ.Բ. 787

համար, ու տանը մէջ եղողին պի-
տի ըսէ. Ալ ուրիշ մէկը կա՞յ քովդ.
և անիկայ պիտի ըսէ. Ոչ. ու
[illegible] պիտի ըսէ. [ա]Լռէ կեցիր.
[բ]քանզի Տէրոջը անունը յիշելու
11 [illegible] չէ։ Վասն զի ահա [գ]Տէրը կը
հրամայէ. [դ]Ու մեծ տունը կործա-
նումով, ու պզտիկ տունը պատա-
ռումով պիտի զարնէ։
12 Միթէ ձիերը ապառաժի վրայ
կը վազե՞ն. կամ [illegible] եզներով
կը հերկուի՞. քանզի դուք իրա-
ւունքը՝ դառնութեան, և արդա-
րութեան պտուղը՝ օշինդրի դար-
13 ձուցիք, Ո՛վ ոչինչ բանով ուրա-
խացողներ, որ ըսէք թէ՝ Չէ՞ որ
մեր ուժովը մեզի եղջիւրներ առինք։
14 Անոր համար ահա ես ով Իսրա-
յէլի տունդ՝ [զ]ձեր վրայ ազգ մը
պիտի հանեմ, կ'ըսէ զօրաց
Տէր Աստուածը, ու ձեզ [է]Եմաթի
մուտքէն մինչև անապատի ձորը
պիտի նեղեն։

ԳԼ. Է.

1 Մարախներու, 4 և կրակի տեսիլքները՝ Ամովսին աղօթքովը կ'արգիլուին։ 7 Գնդակի լարով շինուած պատի մը օրինակովը կը ցուցուի Իսրայէլին մերժուիլը։ 10 Ամասիա ամբաստանութիւն կ'ընէ Ամովսին վրայով։ 14 Ամովս կը յայտնէ իր կոչումը. 16 և Ամասիային վրայ գալու պատիժը։

1 Տէր Եհովան ինծի այսպէս ցու-
ցուց, որ ահա վերջին խոտին
բուսնելուն սկիզբը՝ մարախներ ս-
տեղծեց. և ահա վերջին խոտը՝
թագաւորին հունձքէն ետքն էր։
2 Ու եղաւ որ՝ անոնք երկրին խոտը
բոլորովին ուտելէն ետքը, ես ըսի.
Ո՛վ Տէր Եհովայ՝ կ'աղաչեմ, նե-
րէ. [ը]Յակոբը ինչպէս պիտի կանգ-
3 նի, քանզի պզտիկ է։ [թ]Տէրը ա-
սոր համար զղջաց. Անիկայ չըլլայ.
ըսաւ Տէրը։
4 Տէր Եհովան ինծի այսպէս ցու-
ցուց, որ ահա Տէր Եհովան կրակը
կը կանչէր որ անով դատաստան
ընէ. և անիկայ մեծ անդունդը կե-
5 րաւ, ու արտերը սպառեց։ Ու
ես ըսի. Ո՛վ Տէր Եհովայ՝ կ'աղա-
չեմ, դադարէ. [ժ]Յակոբը ինչպէս
պիտի կանգնի, քանզի պզտիկ է։
6 Տէրը ասոր համար զղջաց. Անիկայ
ալ չըլլայ, ըսաւ Տէր Եհովան։
7 Ինծի այսպէս ցուցուց, որ ահա
Տէրը գնդակի լարով շինուած պա-
րիսպի մը վրայ կայներ էր, ու ձեռ-
8 քը գնդակ մը կար։ Եւ Տէրը
ինծի ըսաւ. Ի՞նչ կը տեսնես՝ ով
Ամովս։ Ու ես ըսի. Գնդակ մը։
Եւ Տէրը ըսաւ. Ահա ես իմ ժողո-
վուրդիս Իսրայէլին մէջը [ի]գնդակ
մը կը դնեմ. [լ]այլ անոնց [illegible]
9 [illegible] անտես պիտի չընեմ։ Եւ

[ա] Գլ. Ե. 13.
[բ] Գլ. Ը. 3.
[գ] Եսա. ԾԵ. 11.
[դ] Գլ. Գ. 15.
[ե] Ովս. Ժ. 4. Գլ. Ե. 7.
[զ] Երեմ. Ե. 15.
[է] Թուոց. ԼԴ. 8. Գ Թագ. Ը. 65.
[ը] Եսա. ԾԱ. 19. Հմր 5.
[թ] Բ Օր. ԼԲ. 36. Հմր 6. Յովէ. Գ. 10. Յովն. Ե. 16.
[ժ] Հմր 2. 3.
[ի] Տես Դ Թագ. ԻԱ. 13. Եսա. ԻԸ. 17. ԼԴ. 11. Ողբ. Բ. 8.
[լ] Գլ. Ը. 2. Միք. Է. 18.

[խ]Իսահակին բարձր տեղերը աւերակ
պիտի ըլլան, ու Իսրայէլին սրբա-
րանները պիտի աւրին, ու [ծ]Յերո-
բովամին տանը վրայ սրով պիտի
ելլեմ։
10 Եւ [կ]Բեթէլին քուրմը Ամասիա՝
Իսրայէլի [հ]Յերոբովամ թագաւորին
լուր խրկեց՝ ըսելով. Իսրայէլի
տանը մէջ՝ Ամովս քեզի դէմ դա-
ւաճանութիւն կ'ընէ. երկիրը չը-
կրնար անոր բոլոր խօսքերը տա-
11 նիլ. Քանզի Ամովս այսպէս կ'ըսէ.
Յերոբովամը սրով պիտի մեռնի,
ու Իսրայէլը իր երկրին վրայէն ան-
շուշտ գերութեան պիտի երթայ։
12 Եւ Ամասիա ըսաւ Ամովսին.
Ո՛վ տեսանող՝ գնա Յուդայի եր-
կիրը փախիր, ու հոն հաց կեր, և
13 հոն մարգարէութիւն ըրէ. Ու
[ձ]մէյմըն ալ Բեթէլի մէջ մարգա-
րէութիւն մի ըներ, [ղ]քանզի անի-
կայ թագաւորին սրբարանն է, ու
թագաւորութեանը տունն է։
14 Եւ Ամովս պատասխան տուաւ,
ու Ամասիային ըսաւ. Ես ոչ մար-
գարէ էի, ոչ ալ [ճ]մարգարէի որ-
դի. [մ]հասարակ արջառներու հովիւ,
15 ու մոլաթուզ քաղող էի. Եւ Տէրը
զիս հօտին ետևէն առաւ, և Տէրը
ինծի ըսաւ. Գնա, իմ ժողովուր-
դիս Իսրայէլին մարգարէութիւն
16 ըրէ։ Եւ հիմա Տէրոջը խօսքը մը-
տիկ ըրէ. դուն կ'ըսես որ՝ Իսրայէլի
համար մարգարէութիւն մի ըներ.
ու [յ]Իսահակի տանը վրայով խօսք
17 մի խօսիր։ [ն]Անոր համար Տէրը
այսպէս կ'ըսէ. [շ]Քու կինդ քաղա-
քին մէջը պոռնկութիւն պիտի ընէ,
և քու տղաքներդ ու աղջիկներդ
սրով պիտի իյնան, ու քու երկիրդ
լարով պիտի բաժնուի, և դուն
պիղծ երկրի վրայ պիտի մեռնիս.
ու Իսրայէլը իր երկրին վրայէն ան-
շուշտ գերութեան պիտի երթայ։

ԳԼ. Ը.

1 Կողով մը լեցուն ամառնային պտուղներու օրինակով կը ցուցուի թէ՝ Իսրայէլին աւերման մօտեցած է։ 4 Մարգարէն կը յանդիմանէ անիրաւները. 11 ու կը սպառնայ Աստուծոյ խօսքին սովը։

1 Տէր Եհովան ինծի այսպէս ցու-
ցուց. և ահա մէկ կողով մը
2 ամառնային պտուղ։ Ու ըսաւ.
Ի՞նչ կը տեսնես՝ ով Ամովս. ու ես
ըսի. Կողով մը ամառնային պը-
տուղ։ Եւ Տէրը ինծի ըսաւ.
[ո]Իմ ժողովուրդիս Իսրայէլին վրայ
վախճան հասած է. [չ]Ալ անոնց
[illegible] անտես պիտի չընեմ։
3 Ու անոր օրը *պալատի [պ]երգերը հա-
ռաչանքներ պիտի ըլլան, կ'ըսէ
Տէր Եհովան. շատ մեռելներ պիտի

Ն. Ք. Գ.Բ. 787

[խ] Տես Ծն. ԻԴ. 23. ԻԴ. 1. Գլ. Ե. 5. Ը. 14.
[ծ] Տես Դ Թագ. ԺԵ. 10.
[կ] Գ Թագ. ԺԲ. 32.
[հ] Դ Թագ. ԺԴ. 23.
[ձ] Գլ. Բ. 12.
[ղ] Գ Թագ. ԺԲ. 32. ԺԳ. 1.
[ճ] Գ Թագ. Ի. 35. Դ Թագ. Բ. 5. Դ. 38. Զ. 1.
[մ] Գլ. Ա. 1. Զաք. ԺԳ. 5.
[յ] Միք. Բ. 6.
[ն] Տես Երեմ. ԻԸ. 12. ԻԹ. 21. 25. 31. 32.
[շ] Եզ. ԺԴ. 16. Ովս. Ե. 11. Ովս. Գ. 13. Զաք. ԺԴ. 2.
[ո] Եզեկ. Է. 2.
[չ] Գլ. Է. 8.
* Կամ՝ տաճարի
[պ] Գլ. Ե. 23.

Ն. Ք. Ք. Ծ.
787

ըլլան. *Ու զանոնք ամէն տեղ լռութեամբ պիտի նետեն։

4 Ասիկայ մտիկ ըրէք, դուք որ †տնանկը կլլելու, ու երկրին աղքատները կորսնցնելու կը ջանաք,
5 Ու կ'ըսէք. Ամսագլուխը ե՞րբ պիտի անցնի, որ ընդեղէն ծախենք, և ‡Շաբաթը՝ որ ցորենը ծախու հանենք, ու §արդուն պզտիկցնենք, ու սիկղը մեծցնենք, և նենգութեամբ խարդախ կշիռքներ
6 գործածենք. Որ աղքատները ‖ստակով, ու տնանկները զոյգ մը կօշիկով ծախու առնենք, ու ցորենին խոտանը ծախենք։
7 Տէրը Յակոբին մեծվայելչութեանը վրայ երդում ըրաւ, ըսելով. ¶Անոնց բոլոր գործերը յաւիտեան պիտի չմոռնամ։
8 *Չէ՞ որ ասոր համար երկիրը պիտի դողայ, ու ամէն անոր մէջ բնակողը սուգ պիտի բռնէ, և բոլոր երկիրը գետի պէս վեր պիտի ելլէ, ու պիտի քշուի ու պիտի ընկղմի †որպէս թէ Եգիպտոսի
9 գետով։ Եւ պիտի ըլլայ որ այն օրը՝ կ'ըսէ Տէր Եհովան, ‡Արեւը՝ կէս օրուան ատենը՝ մարը պիտի մտցնեմ, ու ցորեկուան լոյսին ատենը՝ երկիրը պիտի խա-
10 ւարեցնեմ։ Եւ ձեր տօները՝ սուգի, ու ձեր բոլոր երգերը ողբի պիտի դարձնեմ. §Ու ամէն մէջքերու վրայ քուրձ՝ և ամէն գլխու վրայ կնտութիւն պիտի բերեմ. ‖Ու երկրին վրայ սուգ պիտի բերեմ՝ մէկ հատիկ զաւկի համար եղած սուգին պէս, և անոր վախճանը՝ դառնութեան օրուան պէս պիտի ըլլայ։

11 Ահա օրեր կու գան, կ'ըսէ Տէր Եհովան, որ երկրին վրայ սով մը պիտի ղրկեմ. չէ թէ հացի սով, և չէ թէ ջուրի ծարաւ. հապա ¶Տէրոջը խօսքերը լսելու սով։
12 Ու մէկ ծովէն մէկալ ծովը, և հիւսիսէն մինչև արևելք պիտի թափառին. Տէրոջը խօսքը փնտռելու համար՝ հոս հոն պիտի պտըտին,
13 բայց պիտի չգտնեն։ Այն օրը գեղեցիկ կոյսերը, ու երիտասարդնե-
14 րը ծարաւով պիտի մարին, Որոնք *Սամարիայի յանցանքովը †երդում կ'ընեն, ու կ'ըսեն. Կենդանի է քու աստուածդ, ով Դան, ու կենդանի է ‡Բերսաբէէին ճամբան. անոնք պիտի իյնան, ու մէյմըն ալ պիտի չելլեն։

Ն. Ք. Ք. Ծ.
787

* Գլ. զ. 9. 10.
† Սաղ. ժդ. 4. Առակ. Լ. 14.
‡ Նեեմ. ժգ. 15. 16.
§ Միք. զ. 10. 11.
‖ Գլ. բ. 6.
¶ Ովս. ը. 13. Թ. 9.
* Ովս. դ. 3.
† Գլ. Թ. 5.
791
‡ Յոբ. ե. 14. Ես. ժգ. 10. ծթ. 9. 10. Երեմ. ժե. 9. Միք. գ. 6.
§ Ես. ժե. 2. 3. Երեմ. խը. 37. Եզեկ. է. 18. իէ. 31.
‖ Երեմ. զ. 26. Զաք. ժբ. 10.
¶ Ա Թագ. գ. 1. Սաղ. հդ. 9. Եզեկ. է. 26.
* Բ Օր. Թ. 21.
† Ովս. դ. 15.
‡ Գլ. ե. 5.

ԳԼ. Թ.

1 Գալու կործանման տեսութիւնը։ 11 Դաւիթին խորանին վերականգնումը։

1 Տէրը տեսայ որ սեղանին վրայ կայներ էր, ու ըսաւ. Խոյակին զարկ, որ սեմերը դողան, և զանոնք կտոր կտոր ըրէ անոնց ամենուն գլխուն վրայ. ու անոնց մնացորդը սրով պիտի մեռցնեմ. *անոնց փախստականը պիտի չկարենայ փախչիլ, ու անոնց ազատուածը պիտի չկարենայ ազատիլ։
2 †Թէև անոնք մինչև դժոխքը փորեն, իմ ձեռքս անկէ պիտի առնէ զանոնք. ‡Ու թէև երկինքը ելլեն, զանոնք անկէ պիտի իջեցնեմ.
3 Ու թէև Կարմեղոսի գլուխը պահուըտին, զանոնք պիտի փնտռեմ, անկէ պիտի առնեմ. ու թէև իմ աչքերուս առջևէն ծովուն խորութեանը մէջ ծածկուին, հոն օձին պիտի հրամայեմ, ու զանոնք
4 պիտի խայթէ. Ու թէև անոնք իրենց թշնամիներուն առջևէն գերութեան երթան, §հոն սուրին պիտի հրամայեմ, ու զանոնք պիտի մեռցնէ. և ‖իմ աչքս անոնց վրայ պիտի դնեմ չարիքի համար, և ոչ թէ բարիքի համար։
5 Քանզի զօրաց Տէր Եհովան ինքն է որ երկրիս կը դպչի, ու անիկայ ¶կը հալի, *ու անոր բոլոր բնակիչները սուգ կը բռնեն, և բոլոր երկիրը գետի պէս վեր կ'ելլէ, ու կ'ընկղմի՝ որպէս թէ Եգիպտոսի
6 գետով։ Ինքն է որ երկինքին մէջ իր †վերնատուները կը շինէ, ու անոր կամարը երկրիս վրայ կը հիմնէ, ‡ծովուն ջուրերը կը կանչէ, ու զանոնք երկրի երեսին վրայ կը թափէ. §անոր անունը Եհովայ է։

7 Միթէ դուք ինծի Եթովպացւոց որդիներուն պէս չէ՞ք, ով Իսրայէլի որդիք՝ կ'ըսէ Տէրը. չէ՞ որ Իսրայէլը Եգիպտոսի երկրէն, ու ‖Փղշտացիները ¶Կափթորէն, և Ա-
8 սորիները *Կիրէն հանեցի։ Ահա †Տէր Եհովային աչքերը այս մեղաւոր թագաւորութեանը վրայ է, ու ‡զանիկայ երկրիս երեսին վրայէն պիտի կորսնցնեմ. սակայն Յակոբին տունը բոլորովին պիտի չկորսնցնեմ, կ'ըսէ Տէրը։
9 Քանզի ահա ես կը հրամայեմ, ու Իսրայէլի տունը բոլոր ազգաց մէջ պիտի խարբալեմ, ինչպէս որ ցորենը մաղով կը խարբալեն. բայց մէկ *հատ մը գետինը պիտի չիյ-
10 նայ։ Իմ ժողովուրդիս բոլոր մեղաւորները սրով պիտի մեռնին, §որոնք կ'ըսեն թէ՝ Չարիքը մեր վրայ պիտի չհասնի, ու մեր առջևը պիտի չառնէ։
11 ‖Այն օրը Դաւիթին ինկած խորանը պիտի կանգնեմ, և անոր փլածները պիտի նորոգեմ, ու աւրածները պիտի կանգնեմ, և զանիկայ

— Գլ. բ. 14.
† Սաղ. ճլթ. 8. 9.
‡ Յոբ. ի. 6. Երեմ. ծա. 53. Աբդ. 4.
§ Ղև. իզ. 33. Բ Օր. իը. 65. Եզեկ. ե. 12.
‖ Ղև. ժէ. 10. Երեմ. խդ. 11.
¶ Միք. ա. 4.
* Գլ. ը. 8.
† Սաղ. ճդ. 3. 13.
‡ Գլ. ե. 8.
§ Գլ. դ. 13.
‖ Երեմ. խէ. 4.
¶ Բ Օր. ը. 23. Երեմ. խէ. 4.
* Գլ. ա. 5.
† Հռ. 4.
‡ Երեմ. լ. 11. լա. 35. 36. Աբդ. 16. 17.
* Կամ՝ խիճ
§ Գլ. զ. 3.
‖ Գործ. ժե. 16. 17.

Ն · Ք · Գ ·
787

հին օրերուն պէս պիտի շինեմ ։ 12 ղ Որպէս զի անոնք՝ որոնց վրայ իմ անունս կոչուած է, ճ Եդոմին մնացորդը, ու բոլոր ազգերը ժառանգեն, կ'ըսէ Տէրը՝ որ ասիկա կ'ընէ ։ 13 Ահա մ օրեր կու գան, կ'ըսէ Տէրը, որ հերկողը՝ հնձողին, և խաղող կոխողը՝ սերմանողին պիտի հասնի. յ ու լեռները քաղցր գինի պիտի կաթեցնեն, և ամէն բլուրները պիտի հալին ։ 14 ն Ու իմ ժողովուրդիս Իսրայէլին գերութիւնը պիտի դարձնեմ. շ ու աւրած քաղաքները պիտի շինեն, ու անոնց մէջ բնակին. և այգիներ պիտի տնկեն, ու անոնց գինին խմեն, և պարտէզներ պիտի շինեն, ու անոնց 15 պտուղները ուտեն ։ Եւ զանոնք իրենց երկրին վրայ պիտի տնկեմ. ու ո մէյմըն ալ պիտի չխլուին իրենց երկրէն, որ իրենց տուի, կ'ըսէ քու Տէր Աստուածդ ։

ղ Աբդ · 19 ·
ճ Թուոց · իդ · 18 ·
մ Ղեւ · իզ · 5 ·
յ Յովէլ · գ · 18 ·
ն Երեմ · լ · 3 ·
շ Եսա · կա · 4 · կե · 21 · Եզեկ · լզ · 33—36 ·
ո Եսա · կ · 21 · Երեմ · լբ · 41 · Եզեկ · լդ · 28 · Յովէլ · գ · 20 ·

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ԱԲԴԻՈՒ

Ն · Ք · Գ ·
Իրր 587

1 Եդոմի կործանումը 3 իր հպարտութեանը համար, 10 ու իր անիրաւութեանը համար, որ Յակոբին ըրեր էր ։ 17 Յակոբին փրկութիւնը ու յաղթութիւնը ։

1 Աբդիու տեսիլքը ։

Տէր Եհովան ա Եդոմի վրայով այսպէս կ'ըսէ. բ Տէրոջմէ լուր լսեցինք. ու ազգերուն դեսպան խրկուեցաւ, ըսելով. Ելէք, ու անոր 2 վրայ պատերազմի ելլենք ։ Ահա քեզ ազգերու մէջ պզտիկ ըրի. 3 դուն խիստ անարգուած ես ։ Քու սրտիդ հպարտութիւնը քեզ խաբեց, ով գ վէմին խոռոչներուն մէջը բնակող, ու բարձր բնակարան ունեցող, դ որ սրտիդ մէջ կ'ըսես. Ո՞վ զիս գետինը պիտի իջեցնէ ։ 4 ե Թէեւ արծիւի պէս բարձրանաս, և զ քու բոյնդ աստղերուն մէջը դնես, քեզ անկէ պիտի իջեցնեմ, 5 կ'ըսէ Տէրը ։ Թէ որ է քեզի գողեր կամ գիշերային աւազակներ գային, (ինչպէս կործանեցար.) անոնք իրենց բաւական եղածին չափ պիտի չգողնայի՞ն. թէ որ քեզի կթողներ գային, ը միթէ ճիռեր 6 պիտի չթողուի՞ն ։ Եսաւը ինչպէս քննուեցաւ. անոր ծա7ծուկ տեղերը փնտռուեցան ։ Քու բոլոր դաշնակիցներդ՝ քեզ մինչեւ սահմանը խրկեցին. թ քեզի հետ խաղաղութիւն ունեցող մարդիկները քեզ խաբեցին, ու քեզ յաղթեցին. քու հացդ ուտողներդ՝ քու տակդ որոգայթ դրին. ժ անոր քովը հանճար չկայ ։

8 ի Ահա ան օրը՝ կ'ըսէ Տէրը, Եդոմէն իմաստունները, ու Եսաւի լեռնէն հանճարը բնաջինջ պիտի 9 ընեմ ։ Եւ քու լ զօրաւորներդ՝ ով խ Թեման՝ պիտի զարհուրին. որպէս զի Եսաւի լեռնէն ամէն մարդ 10 սպաննուելով կոտորուի ։ ծ Քու եղբօրդ Յակոբին եղած անիրաւութեանը համար՝ ամօթը քեզ պիտի ծածկէ, ու կ յաւիտեան բնաջինջ 11 պիտի ըլլաս ։ Անոր դիմացը կայնած օրդ՝ երբոր օտարազգիները անոր զօրքը գերի առին, ու օտարները անոր դռները մտան, ու հ Երուսաղէմի վրայ՝ վիճակ ձգեցին, դուն ալ անոնց մէկուն պէս էիր ։ 12 Ու պէտք չէր որ ձ քու եղբօրդ օրը, անոր օտարութեան օրը ղ [illegible] նայէիր, և Յուդայի որդւոցը վրայ՝ անոնց կորստեան օրը ճ խնդայիր, ու անոնց նեղութեան օրը քու բերանդ 13 մեծցընէիր ։ Ոչ ալ իմ ժողովուրդիս դուռը՝ անոնց թշուառութեանը օրը մտնէիր, անոնց կործանման օրը՝ դուն ալ անոնց չարիքին վրայ նայէիր, և անոնց կործանման օրը՝ անոնց ստացուածքին 14 վրայ ձեռք ձգէիր ։ Եւ ոչ անոր ազատուածները կոտրելու համար՝ ճամբուն բերանը կայնէիր, ու անոր նեղութեան օրը՝ անոր մնացորդնե15րը մատնէիր ։ մ Քանզի բոլոր ազգերուն վրայ Տէրոջը օրը մօտ է. յ քեզի՝ քու ըրածիդ պէս պիտի ընեն. քու հատուցումդ գլուխդ պի16տի դառնայ ։ ն Քանզի ինչպէս որ դուք իմ սուրբ լեռանս վրայ խմեցիք, բոլոր ազգերն ալ շարունակ պիտի խմեն. պիտի խմեն, ու պիտի կլլեն, ու չեղածի պէս պիտի ըլլան ։

17 շ Բայց Սիոն լեռանը վրայ ո փրկութիւն պիտի ըլլայ, և սրբութիւն պիտի ըլլայ. ու Յակոբին տունը իրենց կալուածքներուն պի18տի տիրեն ։ Եւ Յակոբին տունը՝ չ կրակ, ու Յովսէփին տունը՝ բոց, ու Եսաւին տունը՝ յարդ պիտի

ա Եսա · իա · 11 · լդ · 5 · Եզեկ · իե · 12 · 13 · 14 · Յովէլ · գ · 19 · Մաղ · ա · 3 ·
բ Երեմ · խթ · 14 · և ·
գ Դ Թագ · ժդ · 7 ·
դ Եսա · ժդ · 13 · 14 · 15 · Յայտ · ժը · 7 ·
ե Յոբ · ի · 6 · Երեմ · խթ · 16 · ծա · 53 · Ամով · թ · 2 ·
զ Ամբ · բ · 9 ·
է Երեմ · խթ · 9 ·
ը Բ Օր · իդ · 21 · Եսա · ժէ · 6 · իդ · 13 ·
թ Երեմ · լը · 22 ·
ժ Եսա · ժթ · 11 · 12 ·
ի Յոբ · ե · 12 · 13 · Եսա · իթ · 14 · Երեմ · խթ · 7 ·
լ Սաղ · հզ · 5 · Ամով · բ · 16 ·
խ Երեմ · խթ · 7 ·
ծ Սաղ · ճլէ · 7 · Եզեկ · իե · 12 · լե · 5 · Ամով · ա · 11 ·
կ Եզեկ · լե · 9 · Մաղ · ա · 4 ·
հ Յովէլ · գ · 3 · Նաւ · գ · 10 ·
ձ Սաղ · լէ · 13 · ճլէ · 7 ·
ղ Սաղ · իբ · 17 · ծդ · 7 · ծթ · 10 · Միք · դ · 11 · է · 10 ·
ճ Յոբ · լա · 29 · Առակ · ժէ · 5 · իդ · 17 · 18 · Միք · է · 8 ·
մ Եզեկ · լ · 3 · Յովէլ · գ · 14 ·
Իրր 585
յ Եզեկ · լե · 15 · Ամբ · բ · 8 ·
ն Երեմ · իե · 28 · 29 · խթ · 12 · Ողբ · դ · 17 ·
շ Յովէլ · բ · 32 ·
ո Ամով · թ · 8 ·
չ Զաք · ժբ · 6 · Տես Եսա · ժ · 17 ·

Ն · Ք · ԴՔ · Իբր 587

ըլլայ . և անոնց մէջը պիտի բորբոքին , ու զանոնք պիտի ուտեն . ու Եսաւի տանը մնացորդ մը պիտի չըլլայ . քանզի Տէրը խօսեցաւ ։

19 Եւ Հարաւայինները՝ [դ]Եսաւի լեռը պիտի ժառանգեն , ու դաշտայինները՝ Փղշտացւոց երկիրը . նաև Եփրեմի դաշտը , ու Սամարիայի դաշտը պիտի ժառանգեն . ու Բենիամին՝ Գաղաադը պիտի ժառանգէ ։

20 Եւ Իսրայէլի որդւոցը աս զօրքին գերիները՝ Քանանացւոց եղածը պիտի ժառանգեն [ե]մինչև Սարեփթա , ու Երուսաղեմի գերիները՝ որոնք Սեփարադի մէջ են , [զ]Հարաւային քաղաքները պիտի ժառանգեն ։

21 Եւ ազատողներ պիտի ելլեն Սիոն լեռը , Եսաւի լեռը դատելու համար . ու [է]թագաւորութիւնը Տէրոջը պիտի ըլլայ ։

դ Ամովս · Թ · 12 ·
է Սոփ · Բ · 7 ·
ե Գ Թագ · ԺԷ · 9 · 10 ·
զ Երեմ · ԼԲ · 44 ·
է Սաղ · ԻԲ · 28 · Դան · Բ · 44 · Է · 14 · 27 · Զաք · ԺԴ · 9 · Ղուկ · Ա · 33 · Յայտ · ԺԱ · 15 · ԺԹ · 6 ·

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՆԱՆՈՒ

Ն · Ք · ԴՔ · Իբր 862

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Յովնան՝ Նինուէ քաղաքը երթալու տեղ 'ի Թարսիս կը փախչի ։ 4 Ծովուն մէջ փոթորիկ ըլլալով՝ անոր յանցանքը կը յայտնուի ։ 11 անիկայ ծովը կը ձգուի ։ 17 ու ձուկէ մը կը կլլուի ։

1 Եւ Տէրոջը խօսքը Ամաթիի որդւոյն [ա]Յովնանին եղաւ , ըսելով .

2 Ելի՛ր , [բ]Նինուէ մեծ քաղաքը գնա , ու անոր դէմ քարոզութիւն ըրէ . քանզի [գ]անոնց չարութիւնը իմ առջևս ելաւ ։

3 Բայց Յովնան [դ]ելաւ որ Տէրոջը երեսէն Թարսիս փախչի . և [ե]Յոպպէ իջաւ , ու մէկ նաւ մը գտաւ որ Թարսիս կ'երթար , և անոր վարձքը տուաւ , ու անոր մէջը մտաւ , որ անոնց հետ Թարսիս երթայ [զ]Տէրոջը երեսէն ։

4 Եւ [է]Տէրը ծովուն մէջ մեծ հով մը հանեց , ու ծովուն մէջ մեծ փոթորիկ մը եղաւ , այնպէս որ նաւը խորտակուելու վտանգի մէջ էր ։

5 Ու նաւավարները վախցան , և ամէն մէկը իր աստուծոյն կ'աղաղակէր . ու [ը]նաւուն մէջի կարասիները ծովը նետեցին , որ անոնցմէ թեթևցընեն . բայց Յովնան նաւուն խորշը իջնելով պառկեր էր , ու խորունկ կը քնանար ։

6 Եւ նաւապետը անոր մօտեցաւ , ու անոր ըսաւ . Քեզի ի՞նչ եղաւ՝ ով խորունկ քնացող . ելի՛ր [թ]Քու Աստուծոյդ աղաղակէ , [ժ]թերևս Աստուած մեզ յիշէ , որ չկորսուինք ։

7 Եւ իրարու ըսին . Եկէ՛ք՝ [ժա]վիճակ ձգենք , ու գիտնանք թէ աս չարիքը որո՞ւն պատճառովը մեր վրայ եկաւ ։ Եւ վիճակ ձգեցին . ու վիճակը Յովնանին ելաւ ։

8 Եւ անոնք ըսին անոր . [ժբ]Հիմա պատմէ՛ մեզի՝ թէ աս չարիքը որո՞ւն պատճառովը մեր վրայ եկաւ . քու գործդ ի՞նչ է , և ուսկից կու գաս , քու երկիրդ ո՞րն է , ու դուն ո՞ր ժողովուրդէն ես ։

9 Եւ անիկայ ըսաւ անոնց . Ես Եբրայեցի եմ , և [ժգ]ծովը ու ցամաքը ստեղծող երկնից Աստուծմէն Եհովայէն կը վախնամ ։

10 Եւ այն մարդիկը խիստ շատ վախցան , ու անոր ըսին . Աս բանը ինչո՞ւ ըրիր . քանզի այն մարդիկը գիտցան որ անիկայ Տէրոջը երեսէն կը փախչէր , ինչու որ անոնց պատմեր էր ։

11 Եւ անոր ըսին . Քեզի ի՞նչ ընենք , որ ծովը մեզմէ դադարի . քանզի ծովը երթալով աւելի կը սաստկանար ։

12 Ու անիկայ ըսաւ անոնց . [ժդ]Զիս վերցուցէք , ու զիս ծովը նետեցէք . ու ծովը ձեզմէ պիտի դադարի . քանզի ես գիտեմ որ աս մեծ փոթորիկը իմ պատճառովս ձեր վրայ եկաւ ։

13 Եւ այն մարդիկը թի քաշելով կը ջանային ցամաքը դարձընել . [ժե]բայց չկրցան . քանզի ծովը երթալով կը սաստկանար անոնց վրայ ։

14 Ու Եհովային աղաղակեցին ու ըսին . Ո՛հ , Եհովա՛յ կ'աղաչենք , աս մարդուս հոգիին համար չկորսուինք . ու [ժզ]մեր վրայ անմեղ արիւն մի՛ դներ . քանզի դուն՝ ով Եհովայ , [ժէ]ուզածիդ պէս ըրիր ։

15 Եւ Յովնանը վերցուցին , ու ծովը նետեցին . [ժը]և ծովը իր սաստկութենէն դադարեցաւ ։

16 Ու այն մարդիկը [ժթ]Եհովայէն մեծ վախով վախցան , ու Եհովային զոհ մատուցին՝ և ուխտեր ըրին ։

17 Եւ Տէրը մէկ մեծ ձուկի մը հրամայեց որ Յովնանը կլլէ . ու [ի]Յովնան իրեք օր ու իրեք գիշեր ձուկին փորը մնաց ։

ա Դ Թագ · ԺԴ · 25 · Մատ · ԺԲ · 39 ·
բ Ծն · Ժ · 11 · 12 · Գլ · Գ · 2 · 3 · Դ · 11 ·
գ Ծն · ԺԸ · 20 · 21 · Եզր · Թ · 6 · Յակ · Ե · 4 · Յայտ · ԺԸ · 5 ·
դ Գլ · Դ · 2 ·
ե Յես · ԺԹ · 46 · Բ Մն · Բ · 16 · Գործ · Թ · 36 ·
զ Ծն · Դ · 16 · Յոբ · Ա · 12 · Բ · 7 ·
է Սաղ · ՃԷ · 25 ·
ը Գործ · ԻԷ · 18 · 19 · 38 ·
թ Սաղ · ՃԷ · 28 ·
ժ Յովէլ · Բ · 14 ·
ժա Յես · Է · 14 · 16 · Ա Թագ · Ժ · 20 · 21 · ԺԴ · 41 · 42 · Առակ · ԺԶ · 33 · Գործ · Ա · 26 ·
ժբ Յես · Է · 19 · Ա Թագ · ԺԴ · 43 ·
ժգ Սաղ · ՃԽԵ · 6 · Գոր · ԺԷ · 24 ·
ժդ Յովհ · ԺԱ · 50 ·
ժե Առակ · ԻԱ · 30 ·
ժզ Բ Օր · ԻԱ · 8 ·
ժէ Սաղ · ՃԺԵ · 3 ·
ժը Սաղ · ՁԹ · 9 · Ղուկ · Ը · 24 ·
ժթ Մար · Դ · 40 · Գործ · Ե · 11 ·
ի Մատ · ԺԲ · 40 · ԺԶ · 4 · Ղու · ԺԱ · 30 ·

Ն. Ք. ԳԾ.
Իբր 862

ԳԼ. Բ

1 Յովնանին աղօթքը ։ 10 Անիկայ ձուկին փորէն կ՚ազատի ։

1 Եւ Յովնան ձուկին փորէն իր Տէր 2 Աստուծոյն աղօթք ըրաւ. Ու ըսաւ. [ա]«Իմ նեղութեանս Տէրոջը աղաղակեցի. [բ]և անիկայ ինծի պատասխան տուաւ. գերեզմանին փորէն կանչեցի, ու իմ ձայնս լսեցիր։ 3 [գ]Քանզի զիս ծովերուն մէջը՝ անդունդը նետեցիր. ու հեղեղները զիս պաշարեցին. [դ]քու ամէն հողմերդ ու ալիքներդ իմ վրայէս 4 անցան։ [ե]Ու ես ըսի. Քու աչքերուդ առջեւէն վռնտուեցայ, բայց տակաւին [զ]քու սուրբ տաճարիդ 5 պիտի նայիմ։ [է]Ջրե մինչեւ հոգիս ջուրերը պաշարեցին. անդունդը ամէն կողմէն զիս շրջապատեց. կնիւնները գլուխս փաթթուեցան։ 6 Լեռներուն տակերը իջայ. երկիրը իր նիգերովը յաւիտեան իմ բոլորտիքս էր. բայց դուն իմ կեանքս [ը]գուբէն հանեցիր, ով իմ Տէր 7 Աստուածս։ Երբոր հոգիս իմ վրաս մարեցաւ, Տէրը յիշեցի. [թ]Ու իմ աղօթքս քեզի քու սուրբ տա- 8 ճարդ հասաւ։ [ժ]Սուտ ունայնութիւններու նայողները իրենց ողոր- 9 մութիւնը կը թողուն։ Բայց ես [ի]գոհութեան ձայնով քեզի զոհ պիտի մատուցանեմ, [լ]ուխտս պիտի կատարեմ. Փրկութիւնը Տէրոջն է։ 10 Եւ Տէրը ձուկին հրաման ըրաւ. ու Յովնանը ցամաքը փսխեց։

ա Սաղ. ԾԻ. 1. ՃԼ. 1. ՃԽԲ. 1. Ողբ. Գ. 55. 56.
բ Սաղ. ԿԵ. 2.
գ Սաղ. ՁԲ. 6.
դ Սաղ. ԽԲ. 7.
ե Սաղ. ԼԱ. 22.
զ Գ Թագ. Ը. 38.
է Սաղ. ԿԹ. 1. Ողբ. Գ. 54.
ը Սաղ. ԺԶ. 10.
թ Սաղ. ԺԸ. 6.
ժ Դ Թագ. ԺԷ. 15. Սաղ. ԼԱ. 6. Երեմ. Ժ. 8. ԺԶ. 19.
ի Սաղ. Ծ. 14. 23. ՃԺԶ. 17. 18. Ովս. ԺԴ. 2. Եբր. ԺԳ. 15.
լ Սաղ. Գ. 8.

ԳԼ. Գ

1 Յովնան երկրորդ անգամ խրկուելով Նինուէացիներուն կը քարոզէ ։ 5 Անոնք կ՚ապաշխարեն ։ 10 և Աստուած անոնց կը խնայէ ։

1 Եւ Տէրոջը խօսքը երկրորդ անգամ 2 Յովնանին եղաւ՝ ըսելով. Ելի՛ր, Նինուէ մեծ քաղաքը գնա, ու քարոզէ անոր այն քարոզութի- 3 նը՝ որ ես քեզի կը խօսիմ։ Եւ Յովնան Տէրոջը խօսքին համեմատ ելաւ Նինուէ գնաց։ Իսկ Նինուէ *խիստ մեծ քաղաք մըն էր, իրեք օրուան ճամբու տարածութիւն։ 4 Եւ Յովնան սկսաւ քաղաքը մտնել, ու մէկ օրուան ճամբայ քալելով՝ [ա]կը քարոզէր ու կ՚ըսէր. Դեռ քառասուն օր կայ, ու Նինուէն պիտի կործանի։ 5 Եւ Նինուէի մարդիկը [բ]Աստուծոյ հաւատալով՝ ծոմապահութիւն քարոզեցին, ու անոնց մեծէն մինչեւ պզտիկը քուրձ հագան։ 6 Եւ այս խօսքը Նինուէի թագաւորին հասաւ, ու անիկայ իր աթոռէն ելաւ, ու վրայէն պատմուճանը հանեց, ու քուրձ հագաւ, ու մոխիրի 7 վրայ նստաւ։ [գ]Եւ Նինուէի մէջ մունետիկ կանչել տուաւ, ու թագաւորին ու իր մեծամեծներուն հրամանովը պատուիրեց ըսելով. Մարդ ու անասուն, արջառ ու ոչխար՝ բան մը չուտեն, չարածին, 8 ու ջուր չխմեն։ Եւ մարդիկներն ու անասունները քուրձ հագնին, ու բոլոր ուժով Աստուծոյ աղաղակեն. և [դ]ամէն մարդ իր չար ճամբայէն, ու [ե]իր ձեռքերուն մէջ եղած անիրաւութենէն դառնայ։ 9 [զ]Ո՛վ գիտէ. [է]թերեւս Աստուած դառնայ, ու զղջայ, և իր սաստիկ բարկութենէն դառնայ, ու չկոր- 10 սուինք։ [ը]Եւ Աստուած անոնց գործքերը տեսաւ, որ իրենց չար ճամբաներէն դարձան. ու Աստուած զղջաց այն չարիքին համար՝ որ ըսեր էր թէ անոնց ընէ, ու նոյնը չըրաւ։

* Եբր. Աստուծոյ
ա Տես. Օր. ԺԸ. 22.
բ Մատ. ԺԲ. 41. Ղուկ. ԺԱ. 32.
գ Յոբ. Բ. 8.
դ Բ Մն. Ի. 3. Յովէլ. Բ. 15.
ե Եսա. ԾԸ. 6.
զ Եսա. ԾԹ. 6.
է Բ Թագ. ԺԲ. 22. Յովէլ. Բ. 14.
ը Երեմ. ԺԸ. 8. Ամով. Է. 3. 6.

ԳԼ. Դ

1 Յովնան Աստուծոյ ողորմութեանը համար նեղանալով՝ 4 դդմենիի մը օրինակով կը յանդիմանուի ։

1 Եւ Յովնան խիստ դժուարեցաւ, 2 ու նեղացաւ։ Ու Տէրոջը աղօթք ըրաւ, ու ըսաւ. Ո՛հ Տէր, երբոր ես դեռ իմ երկիրս էի, իմ խօսքս աս չէ՞ր. ասոր համար [ա]առաջ Թարսիս փախչելու եղայ. քանզի գիտէի որ դուն [բ]ողորմած, գթած, երկայնամիտ և բազմաողորմ Աստուած ես, ու չարիքի 3 համար կը զղջաս։ [գ]Եւ հիմա ով Տէր, կ՚աղաչեմ, իմ հոգիս ինծմէ առ. քանզի [դ]մեռնիլս՝ ապրելէս 4 աղէկ է։ Եւ Տէրը ըսաւ. *Միթէ այդպէս նեղանալովդ աղէկ կ՚ընես"։ 5 Եւ Յովնան քաղաքէն դուրս ելաւ, ու քաղաքին արեւելեան կողմը նստաւ, և հոն իրեն տաղաւար մը շինեց, ու անոր հովանիին տակը նստաւ, մինչեւ որ տեսնէ թէ 6 քաղաքին ինչ պիտի ըլլայ։ Եւ Տէր Աստուած դդմենիի մը հրամայեց. ու Յովնանին վրայ ելաւ, որ անոր գլխուն վրայ հովանի ըլլայ, որպէս զի զանիկայ իր տառապանքէն ազատէ. և Յովնան դդմենիին համար մեծ ուրախութիւնով ուրախացաւ։ 7 Ու հետեւեալ օրը երբոր առտու կ՚ըլլար, Աստուած հրամայեց որդի մը, որ դդմենին զարկաւ, ու ա- 8 նիկայ չորցաւ։ Ու եղաւ որ՝ երբոր արեւը կը ծագէր, Աստուած հրամայեց որ խորշակաբեր արեւելեան հով մը ըլլայ. ու արեւը Յովնանին գլխուն վրայ զարկաւ, այնպէս որ

ա Գլ. Ա. 3.
բ Ել. ԼԴ. 6. Սաղ. ԿԶ. 5. Յովէլ. Բ. 13.
գ Գ Թագ. ԺԹ. 4.
դ Հմր. 8.
* Կամ՝ Բարկանալդ է որ խիստ նեղացեր ես.

Ն. Ք. ԴԲ. իբր 862

անիկայ մարեցաւ. ու անիկայ ինքնիրեն մահը ուզելով՝ ըսաւ. Ի Մեռնիլս՝ ապրելէս աղէկ է։

9 Եւ Աստուած Յովնանին ըսաւ. Միթէ դդմենիին համար նեղանալովդ աղէ՞կ կ'ընես. ու անիկայ ըսաւ. Մինչեւ 'ի մահ նեղանալովս աղէկ կ'ընեմ։

10 Ան ատենը Տէրը ըսաւ. Դուն դդմենիին խնայեցիր, որ անոր համար աշխատութիւն չքաշեցիր, ու զանիկայ չմեծցուցիր, որ մէկ գիշերուան մէջ բուսաւ, ու մէկ գիշերուան մէջ կորսուեցաւ.

11 Ու ես պիտի չխնայե՞մ Նինուէին՝ Ղ ան մեծ քաղաքին, որուն մէջը հարիւր քսան հազարէն աւելի մարդիկ կան, Ի որոնք աջ ու ձախ ձեռքերնին տարբերութիւնը չեն գիտեր, ու նաեւ շատ Ը անասուններ։

Ի Հմր. 3.

Ղ Դբ. ա. 2. գ. 2. 3.

Ի Բ Օր. ա. 39.

Ը Սաղ. լզ. 6. Ծնն. 9.

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ՄԻՔԻԱՅ

Ն. Ք. ԴԲ. իբր 750

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Միքիա կը ցուցնէ թէ Աստուծոյ բարկութիւնը բորբոքած է Յակոբին դէմ՝ անոր կռապաշտութեանը համար. 10 կը յորդորէ որ սուգ ընեն։

1 Տէրոջը խօսքը որ Յուդայի թագաւորներուն՝ Յովաթամին, Աքազին — Եզեկիային օրերը — Մորասթացի Միքիային եղաւ, և Սամարիայի ու Երուսաղեմի վրայով Ի անոր յայտնուեցաւ։

2 Լսեցէ՛ք՝ ով բոլոր ժողովուրդներ. մտիկ ըրէ՛ ով երկիր, ու անոր "բոլոր բնակիչները", և Տէր Եհովան ձեզի դէմ վկայ ըլլայ, Տէրը իր սուրբ տաճարէն։

3 Քանզի ահա Ղ Տէրը իր Ի տեղէն կ'ելլէ, և պիտի իջնէ, ու Ը երկրին բարձր տեղերուն վրայ պիտի պտըտի։

4 Ու Թ լեռները անոր տակը պիտի հալին, և հովիտները պիտի պատռին, կրակին առջեւ հալած մոմի պէս, ու զառ 'ի վայրէն թափուած ջուրի պէս։

5 Ասոնք ամէնը Յակոբին յանցանքին համար, ու Իսրայէլի տանը մեղացը համար է. Յակոբին յանցանքին պատճառը ո՞վ է. Սամարիան չէ՞. և Յուդայի բարձր տեղերուն պատճառը ո՞վ է. Երուսաղէմը չէ՞։

6 Ուստի Սամարիան՝ Ժ դաշտի քարակոյտի, — այգի տնկելու տեղի պիտի դարձնեմ. անոր քարերը ձորին մէջը պիտի գլտորցընեմ, ու Ի անոր հիմերը պիտի բանամ.

7 Եւ անոր բոլոր կուռքերը պիտի կոտրտին, ու անոր բոլոր նուիրուած բաները կրակով պիտի այրին. և անոր բոլոր արձանները բնաջինջ պիտի ընեմ. քանզի անոնք բոզի վարձքով ժողվեց, ու բոզի վարձքի պիտի դառնան։

8 Անոր համար Ղ պիտի ողբամ ու պիտի հառաչեմ. Ի անձանձկայթ ու մերկ պիտի շրջիմ. Ժ ճագարներու պէս կոծ, ու ջայլամներու պէս սուգ պիտի ընեմ։

9 Քանզի անոր վէրքերը անբժշկելի է. քանզի մինչեւ Յուդա եկաւ, մինչեւ իմ ժողովուրդիս դուռը՝ մինչեւ Երուսաղէմ հասաւ։

10 Ը Գեթի մէջ մի՛ պատմէք, — բնաւ մի՛ լաք. † Բեթափրայի մէջ փոշիի մէջ թաւալէ։

11 Ո՛վ ‡ Սափիրի բնակիչ՝ քու Ղ մերկութիւնդ բաց ունենալով անցիր. ‖ Սաանանի բնակիչը դուրս չելլեր. § Բեթեսելի կոծը իր օթեւանը ձեզմէ կ'առնէ։

12 Վասն զի ¶ Մարօթի բնակիչը բարիքի համար կը վշտանայ. քանզի մինչեւ Երուսաղեմի դուռը Տէրոջմէ չարիք իջաւ։

13 Երիվարը կառքին լծէ՛ ով Լաքիսի բնակիչ. Սիոնի աղջկանը մեղքին սկիզբը անիկայ է. քանզի քու մէջդ Իսրայէլին յանցանքները գտնուեցան։

14 Անոր համար Մորեսեթգեթին ընծաներ պիտի տաս. †† Աքզիբի տուները՝ Իսրայէլի թագաւորներուն պիտի ստեն։

15 Տակաւին քեզի ժառանգ պիտի բերեմ՝ ով ‡‡ Մարեսայի բնակիչ. Իսրայէլի փառքը՝ մինչեւ Ոդողամ պիտի հասնի։

16 Քու սիրելի որդւոցդ համար՝ մազերդ փետտէ՛, ու կտրէ՛. կնտութիւնդ՝ արծիւի պէս շատցո՛ւր, քանզի քեզմէ գերութեան գացին։

ԳԼ. Բ

1 Զրկողութեան դէմ վայ կը կարդայ. 4 Ողբ մը. 7 Անիրաւութեան ու կռապաշտութեան դէմ յանդիմանութիւն մը. 12 Յակոբին գերեդարձութեանը խոստմունքը։

1 Վա՜յ անոնց՝ — որ անօրէնութիւն կը խորհին, ու իրենց անկողիններուն վրայ չարութիւն կը հնարեն.

Երեմ. իզ. 18.

Բ Ամով. ա. 1.

Բ Օր. լբ. 1. Եսա. ա. 2.

[illegible]

Սաղ. ժա. 4. Յովն. բ. 7. Ամբ. բ. 20.

Եսա. իզ. 21.

Բ Օր. լբ. 13. լգ. 29. Ամով. դ. 13.

Դատ. ե. 5. Սաղ. ղէ. 5. Եսա. կդ. 1. 2. 3. Ամով. թ. 5. Ամբ. գ. 6. 10.

Դ Թագ. ժթ. 25. Ղկ. գ. 12.

Եզեկ. ժգ. 14.

Եսա. խա. 3. Ովս. բ. 4. Երեմ. գ. 19.

Եսա. ի. 2. 3. 4.

Յոբ. լ. 29. Սաղ. ճբ. 6.

Դ Թագ. ժը. 13. Եսա. ը. 7. 8.

Բ Թագ. ա. 20.

† Եբ՝ փոշիի տուն.

Երեմ. զ. 26.

‡ Եբ՝ գեղեցկութիւն.

Եսա. ի. 4. խէ. 2. 3. Երեմ. ժգ. 22. Նաւ. գ. 5.

‖ Եբ՝ [illegible]

§ Եբ՝ մերձակայ տուն. կամ՝ իրենց տուն.

¶ Եբ՝ դառնութիւններ.

Ամով. գ. 6.

Դ Թագ. ժը. 14. 17.

Յես. ժե. 44.

†† Եբ՝ ստութիւն.

Յես. ժե. 44.

‡‡ Եբ՝ ժառանգութիւն, կամ՝ գլխաւոր.

Բ Մն. ժա. 7.

Ողբ. դ. 5. Յոբ. ա. 20. Եսա. ժե. 2. իբ. 12. Երեմ. է. 29. ժզ. 6. խէ. 5. խը. 37.

իբր 730

Ովս. է. 6.

Սաղ. լզ. 4.

Ն · Ք · ԳԲ · Իրր 730

† Ծն · լա · 29 ·
‡ Եսա · ե · 8 ·

անոնք առաւօտեան լոյսին ատենը
զանիկայ 'ի գործ կը դնեն , քանզի
† իրենց ձեռքերուն մէջը ոյժ կայ .
2 Ու անոնք ‡ ագարակներու կը ցան-
կան , ու զանոնք կը յափշտակեն ,
և տուներու ու զանոնք կ'առնեն . և
մարդուն , ու իր տանը , մարդուն ,
ու իր ժառանգութեանը զրկանք
3 կ'ընեն ։ Անոր համար Տէրը այսպէս
կ'ըսէ . Ահա ես ‡ աս ազգին վրայով
չարիք մը կը խորհիմ , ուսկից պի-
տի չկրնաք ձեր պարանոցը հանել .
ու պիտի չկրնաք հպարտութեամբ
քալել . ‡ վասն զի ժամանակը չար
4 է ։ Ան օրը ձեր վրայ ‡ առակ պիտի
խօսին , ու տրտմալի ողբով ‡ պիտի
ողբան , ու ըսեն . Բոլորովին յա-
փըշտակուեցանք . Իմ ժողովուր-
դիս բաժինը փոխեց . զանիկայ ինչ-
պէս ինծմէ վերցուց . մեր ագարակ-
ները' ետ տալու տեղը' բաժնեց ։
5 Անոր համար Տէրոջը ժողովքին մէջ'
‡ վիճակով լար քաշող մը պիտի
չունենաս ։

‡ Երեմ · ը · 3 ·
‡ Ամով · ե · 13 · Եփե · ե 16 ·
‡ Ամբ · բ · 6 ·
‡ Բ Թագ · ա · 17 ·
‡ Բ Օր · լբ · 8 · 9 ·

6 Մարգարէութիւն ընողներուն'
‡ Մարգարէութիւն մի ընէք . կ'ը-
սեն . անոնց մարգարէութիւն պի-
տի չընեն , ամօթի նախատինքը պիտի
7 չվերնայ ։ Ով Յակոբի տուն ը-
սուող' միթէ Տէրոջը ոգին կարճը-
ցաւ . անոր գործքերը ասո՞նք են .
միթէ ուղղութեամբ քալողին' իմ
8 խօսքերս աղէկ չե՞ն ։ Նաև իմ ժո-
ղովուրդս շատոնցմէ ոտք ելաւ'
թշնամի ըլլալու համար . ապա-
հովութեամբ անցնողներէն' պատե-
րազմէ դարձողներէն' հանդերձնե-
րուն * հետ պատմուճանը կը կողոպ-
9 տէք ։ Իմ ժողովուրդիս կնիկնե-
րը' իրենց զուարճալի տուներէն կը
վռնտէք . անոնց տղաքներէն'
յաւիտեան իմ փառքս կ'առնէք ։
10 Ելէք , ու գացէք . քանզի ասիկայ
‡ հանգստութեան տեղ չէ . Նէ՛
պիղծ ըլլալուն պատճառովը մեծ
կործանումով բնաջինջ պիտի ըլ-
11 լայ ։ Թէ որ մէկ մարդ մը ‡ հովի և
ունայնութեան ետևէ երթայ , ու
ստութիւն խօսի' ըսելով . Գինիի
ու օղիի համար քեզի մարգարէու-
թիւն ընեմ . անիկայ պիտի ըլլայ
աս ժողովուրդին մարգարէն ։

‡ Եսա · լ · 10 · Ամով · բ · 12 · է · 16 ·
* Կամ' վրայէն
‡ Բ Օր · ժբ · 9 ·
‡ Ղև · ժը · 25 · 28 · Երեմ · գ · 2 ·
‡ Եզեկ · ժգ · 3 ·

12 ‡ Ով Յակոբ' ամէնքդ անշուշտ
պիտի ժողվեմ . Իսրայէլին մնացոր-
դը պիտի հաւաքեմ , ու ‡ Բոսրայի
ոչխարներուն պէս' իրենց փարախին
մէջը եղող հօտերու պէս' մէկտեղ
պիտի դնեմ . ‡ մարդոց բազմութեա-
նը համար աղմուկ պիտի ըլլայ ։
13 Խրամատութիւն ընողը անոնց առ-
ջեր ելաւ . անոնք խրամատեցին ,
ու դռնէն անցան , և անկէ ելան .
ու ‡ անոնց թագաւորը անոնց առ-
ջեր անցաւ . ‡ և Տէրը իրրև անոնց
գլուխ առջևէն կ'երթայ ։

‡ Գլ · դ · 6 · 7 ·
‡ Երեմ · լա · 10 ·
‡ Եզեկ · լզ · 37 ·
‡ Ովս · գ · 5 ·
‡ Եսա · ծբ · 12 ·

ԳԼ · Գ

1 Իշխաններուն անգթութիւնը ։ 5 Մարգարէներուն ստութիւնը ։ 8 Անոնց ամենուն ալ անհոգութիւնը ։

710

1 Ու ըսի . Հիմա մտիկ ըրէք , ով
Յակոբին գլխաւորները , ու Իս-
րայէլի տանը իշխանները . ‡ պէտք
չէ՞ որ դուք իրաւունքը ճանչնաք .
2 Դուք որ աղէկութիւնը կ'ատէք ,
ու չարութիւնը կը սիրէք . † մար-
դոց վրայէն մորթերը , ու անոնց
3 ոսկորներէն միսերը կը հանէք . Ու
անոնք որ ‡ իմ ժողովուրդիս միսը
կ'ուտեն , և անոնց վրայէն մոր-
թերը կը հանեն , ու անոնց ոսկոր-
ները կը փշրեն , և զանոնք պտուկի
մէջ , ու ‡ կաթսայի մէջ եփելու
4 միսի պէս կտոր կտոր կ'ընեն , Ան
ատենը ‡ Տէրոջը պիտի աղաղա-
կեն , բայց անոնց պատասխան
պիտի չտայ , ու ան ժամանակը
իր երեսը անոնցմէ պիտի ծածկէ .
վասն զի անոնք չար գործքեր ը-
րին ։

‡ Երեմ · ե · 4 · 5 ·
† Եբր · Անոնց
‡ Սաղ · ժդ · 4 ·
‡ Եզեկ · ժա · 3 · 7 ·
‡ Սաղ · ժը · 41 · Առակ · ա · 28 · Եսա · ա · 15 · Եզեկ · ը · 18 · Զաք · է · 13 ·

5 Այսպէս կ'ըսէ Տէրը ‡ ան մար-
գարէներուն համար' որոնք իմ ժո-
ղովուրդս կը մոլորցնեն , ու ‡ ի-
րենց ակռաներովը կը խածնեն , և
խաղաղութիւն կը քարոզեն , ու
‡ ով որ անոնց բերանը բան չդնէր ,
անոր դէմ պատերազմ կը հրատա-
6 րակեն ։ ‡ Անոր համար ձեզի գի-
շեր պիտի ըլլայ , որ տեսիլք չտես-
նէք . և ձեզի խաւար պիտի ըլլայ ,
որ գուշակութիւն չընէք . ‡ Ու
մարգարէներուն վրայ արևը պիտի
մտնէ , և անոնց վրայ օրը պիտի
7 խաւարի . Ու տեսանողները պի-
տի ամչնան , և գուշակողները
ամօթով պիտի ըլլան . ամէնքն
ալ իրենց շրթունքը պիտի ծած-
կեն . ‡ վասն զի Աստուծմէ պա-
8 տասխան մը պիտի չըլլայ ։ Սա-
կայն ես Տէրոջը Հոգւովը' զօրու-
թեամբ , դատաստանով , և ա-
րիութեամբ լեցուած եմ , ‡ որ
Յակոբին' իր յանցանքը , ու Իս-
րայէլին' իր մեղքը յայտնեմ ։

‡ Եսա · ծգ · 10 · 11 · Եզեկ · ժգ · 10 · իբ · 25 ·
‡ Գլ · բ · 11 · Մատ · է · 15 ·
‡ Եզեկ · ժգ · 18 · 19 ·
‡ Եսա · ը · 20 · 22 · Եզեկ · ժգ · 23 · Զաք · ժգ · 4 ·
‡ Ամով · ը · 9 ·
‡ Սաղ · հդ · 9 · Ամով · ը · 11 ·
‡ Եսա · ծը · 1 · Երեմ · իբ · 13 ·

9 Հիմա ասիկայ մտիկ ըրէք , ով
Յակոբի տանը գլխաւորները , ու
Իսրայէլի տանը իշխանները , դուք
որ իրաւունքէն կը զզուիք , ու ա-
10 մէն ուղղութիւնը կը ծռէք , ‡ Սիօ-
նը' ‡ արիւններով , ու Երուսաղէ-
մը' անիրաւութեամբ կը շինէք ։
11 ‡ Անոր գլխաւորները կաշառքով
կը դատեն , ու ‡ անոր քահանա-
ները վարձքով կը սորվեցնեն , և
անոր մարգարէները ստակով գու-
շակութիւն կ'ընեն , ‡ ու Տէրոջը

‡ Եզեկ · իբ · 27 · Ամբ · բ · 12 · Սոփ · գ · 3 ·
‡ Եսա · ա · 23 · Եզեկ · իբ · 12 · Ովս · գ · 18 · Գլ · է · 3 ·
‡ Երեմ · գ · 13 ·
‡ Եսա · խը · 2 · Երեմ · է · 4 · Հռով · բ · 17 ·

Ն. Ք. ԴՌ. 710

վրայ կը կռթընին , ու կ'ըսեն .
Չէ՞ որ Տէրը մեր մէջն է . մեր վրայ
12 չարիք պիտի չգայ ։ Ուրեմն ձեր
պատճառաւը՝ Սիօնը [ժ]ագարակի
պէս պիտի հերկուի , [ի]ու Երուսաղէմը աւերակներու դէզեր , ու
[լ]Տէրոջը տանը լեռը՝ անտառի
բարձր տեղերու պէս պիտի ըլլայ ։

[ժ] Երեմ. իզ. 18. Գւ. ա. 6.
[ի] Սաղ. հթ. 1.
[լ] Գւ. դ. 2.

ԳԼ. Դ

1 Եկեղեցիին փառքը . 3 խաղաղութիւնը . 8 թագաւորութիւնը . 11 ու յաղթութիւնը ։

1 Բայց վերջի օրերը պիտի ըլլայ որ
Տէրոջը տանը լեռը՝ լեռներուն
գլխուն վրայ պիտի հաստատուի ,
և բլուրներէն վեր պիտի բարձրանայ , ու ժողովուրդները հեղեղի
2 պէս անոր պիտի դիմեն . Ու շատ
ազգեր պիտի երթան՝ ու ըսեն .
Եկէք , Եհովային լեռը՝ Յակոբին
Աստուծոյն տունը ելլենք , որ մեզի
իր ճամբաները սորվեցընէ , ու անոր շաւիղներուն մէջը քալենք .
ինչու որ օրէնքը Սիօնէն՝ ու Տէրոջը խօսքը Երուսաղէմէն պիտի ել-
3 լէ . Ու անիկայ շատ ժողովուրդներու մէջ դատաստան պիտի ընէ ,
ու զօրաւոր ազգեր՝ մինչև հեռաւոր
տեղուանք պիտի յանդիմանէ . ու
[բ]անոնք իրենց սուրերը խոփեր՝ և
իրենց նիզակները յօտոցներ պիտի
շինեն . ազգ ազգի վրայ սուր պիտի
չվերցընէ , [գ]և ալ պատերազմ պիտի
4 չսորվին . [դ]Հապա ամէն մարդ իր
որթին տակը , ու իր թզենիին
տակը պիտի նստի , ու վախցընող
պիտի չըլլայ . ինչու որ զօրաց Տէ-
5 րոջը բերանը խօսեցաւ ։ Քանզի
[ե]բոլոր ժողովուրդներէն ամէն մէկը
իր աստուծոյն անունովը կը քալէ .
բայց [զ]մենք յաւիտեանս յաւիտենից մեր Տէր Աստուծոյն անունովը
պիտի քալենք ։

6 Այն օրը՝ կ'ըսէ Տէրը , [է]կաղը պիտի ժողվեմ , [ը]ու արտորուածը պիտի հաւաքեմ , և զանիկայ ալ որ
7 նեղեցի . Ու կաղը՝ [թ]մնացորդ պիտի
ընեմ , ու հեռուն վռնտուածը՝
զօրաւոր ազգ . և Տէրը Սիօն լեռանը մէջ՝ [ժ]անոնց վրայ պիտի թագաւորէ , հիմակուընէ մինչև յա-
8 ւիտեան ։ Ու դուն՝ ով հօտի աշտարակ , Սիօնի աղջկանը բլուրը ,
մինչև քեզի պիտի գայ , և պիտի հասնի առջի իշխանութիւնը ,
ու թագաւորութիւնը՝ Երուսաղէմի աղջկանը ։

9 Հիմա ինչու բարձրաձայն կը պոռաս . [ի]միթէ քու մէջդ թագաւոր
չկա՞յ , կամ թէ քու խորհրդականդ
կորսուեցա՞ւ , որ քեզ՝ [լ]ծննդականի
10 կնոջ պէս ցաւ բռնեց ։ Ցաւ քաշէ ,

[ա] Ես. բ. 2. Եզեկ. ժէ. 22. 23.
[բ] Ես. բ. 4. Յովէլ. գ. 10.
[գ] Սաղ. հբ. 7.
[դ] Գ Թագ. դ. 25. Զաք. գ. 10.
[ե] Երեմ. բ. 11.
[զ] Զաք. ժ. 12.
[է] Եզեկ. լդ. 16. Սոփ. գ. 19.
[ը] Սաղ. ճխէ. 2. Եզեկ. լդ. 13. լէ. 21.
[թ] Գւ. բ. 12. ե. 3. 7. 8. է. 18.
[ժ] Ես. թ. 6. իդ. 23. Դան. է. 14. 27. Ղու. ա. 33. Յայտ. ժա. 15.
[ի] Երեմ. ը. 19.
[լ] Ես. ժգ. 8. իա. 3. Երեմ. լ. 6.

ու ծննդականի պէս երկանց մէջ
եղիր , ով Սիօնի աղջիկը . քանզի
հիմա քաղաքէն պիտի ելլես , ու
դաշտի մէջ պիտի բնակիս , ու մինչև Բաբելոն պիտի երթաս , և հոն
պիտի ազատիս . հոն Տէրը պիտի
ազատէ քեզ՝ քու թշնամիներուդ
11 ձեռքէն ։ [խ]Ու հիմա քու վրադ
շատ ազգեր ժողվուեցան , որոնք
կ'ըսեն . Թող անիկայ պղծուի , ու
12 մեր աչքերը [ծ]Սիօնը տեսնեն ։ Բայց
անոնք [կ]Տէրոջը խորհուրդները չեն
գիտեր , ու անոր գիտաւորութիւնը չեն հասկընար . քանզի ինքը զանոնք կը ժողվէ , [հ]ինչպէս որանները
13 կալին մէջ [illegible] ։ [ձ]Ելիր ,
ու կալը ծեծէ , ով Սիօնի աղջիկը .
քանզի քու եղջիւրդ երկաթէ պիտի ընեմ , և քու կճղակներդ պղընձէ պիտի ընեմ , ու [ղ]շատ ժողովուրդներ պիտի մանրես . [ճ]ու անոնց վաստակը Եհովային , և անոնց
ստացուածքը՝ [մ]բոլոր երկրին Տէրոջը պիտի նուիրեմ ։

[խ] Ողբ. բ. 16.
[ծ] Աբդ. 12. Գւ. է. 10.
[կ] Ես. ծե. 8. Հռով. ժա. 33.
[հ] Ես. իա. 10.
[ձ] Ես. խա. 15. 16. Երեմ. ծա. 33.
[ղ] Դան. բ. 44.
[ճ] Ես. ժը. 7. իգ. 18. կ. 6. 9.
[մ] Զաք. դ. 14. զ. 5.

ԳԼ. Ե

1 Քրիստոսի ծնունդը . 4 անոր թագաւորութիւնը . 8 անոր յաղթութիւնը ։

1 Հիմա ով զունդի աղջիկ՝ քեզի
զունդ կազմէ . մեր վրայ պաշարում դրուեցաւ . [ա]Իսրայէլի
դատաւորին ծնօտին գաւազանով
2 զարկին ։ Ու դուն՝ ով [բ]Բեթլեհէմ Եփրաթա , թէև Յուդայի
[գ]հազարաւորներուն մէջը ըլլալու
պզտիկ ես , բայց քեզմէ պիտի ելլէ
ինծի ան որ Իսրայէլի վրայ [դ]իշխան
պիտի ըլլայ . [ե]ու անոր ելքը 'ի հընուց՝ յաւիտենական օրերէն է ։
3 Անոր համար զանոնք [զ]թող պիտի
տայ , մինչև ծննդողին ծնանելու
ժամանակը . և [է]անոր եղբայրներուն մնացորդը՝ Իսրայէլի որդւոցը
4 պիտի դառնայ ։ Ու անիկայ պիտի կենայ , ու Տէրոջը զօրութեամբը՝ և իր Տէր Աստուծոյն անուանը
մեծվայելչութեամբը [ը]պիտի հովուէ . ու անոնք պիտի բնակին .
քանզի հիմա [թ]մինչև երկրին ծայրե-
5 րը պիտի մեծնայ ։ Ու անիկայ
[ժ]խաղաղութիւն պիտի ըլլայ . երբոր Ասորեստանցին մեր երկիրը մըտնէ , ու մեր պալատներուն մէջը ոտք
կոխէ , անոր դէմ եօթը հովիւ , և
ութը իշխանաւոր մարդիկ պիտի
6 հանենք ։ Ու անոնք Ասորեստանի
երկիրը սրով ու [ի]Նեբրովթի երկիրը՝ իր դռներուն մէջը պիտի աւերեն . և անիկայ [լ]մեզ պիտի ազատէ Ասորեստանցիներէն , երբոր անոնք մեր երկիրը մտնեն , ու մեր
սահմաններուն մէջը ոտք կոխեն ։

[ա] Ողբ. գ. 30. Մատ. ե. 39. իէ. 30.
[բ] Մատ. բ. 6. Յով. է. 42.
[գ] Ել. ժը. 25. Ա Թագ. իգ. 23.
[դ] Ծն. խթ. 10. Ես. թ. 6.
[ե] Սաղ. ղ. 2. Առակ. ը. 22. 23. Յով. ա. 1.
[զ] Գւ. դ. 10.
[է] Գւ. դ. 7.
[ը] Ես. խ. 11. խթ. 10. Եզեկ. լդ. 23. Գւ. է. 14.
[թ] Սաղ. հբ. 8. Ես. ծբ. 13. Զաք. թ. 10. Ղու. ա. 32.
[ժ] Սաղ. հբ. 7. Ես. թ. 6. Զաք. թ. 10. Ղու. բ. 14. Եփե. բ. 14.
[ի] Ծն. ժ. 8. 10. 11.
[լ] Ղու. ա. 71.

Ն. Ք. Գ.Թ. 710

7 Եւ [ի]Յակոբին մնացորդը շատ ժողովրդոց մէջ՝ [լ]ցօղի պէս պիտի ըլլայ որ Տէրոջմէն կու գայ, և շաղի պէս՝ որ կանանչ խոտի վրայ կ'իջնէ. որ անիկայ մարդէ չսպասեր, ու մարդու որդիներէն չյուսար։ 8 Եւ Յակոբին մնացորդը ազգաց մէջ, շատ ժողովրդոց մէջ՝ առիւծի պէս պիտի ըլլայ, ինչպէս առիւծ մը անտառի գազաններուն մէջը, կամ առոյգ առիւծ մը ոչխարաց հօտերուն մէջը. որ եթէ անցնի, կը կոխկռտէ, ու կը պատառէ, և ազատող մը չըլլար։ 9 Քու ձեռքդ՝ քու հակառակորդներուդ վրայ պիտի վերնայ. ու բոլոր թշնամիներդ պիտի կտրին։

10 [խ]Եւ պիտի ըլլայ որ ան օրը՝ կ'ըսէ Տէրը, քու ձիերդ քու մէջէդ բնաջինջ պիտի ընեմ, և քու կառքերդ պիտի կորսնցընեմ. 11 Եւ քու երկրիդ քաղաքները բնաջինջ պիտի ընեմ, ու բոլոր պարիսպներդ պիտի փլցընեմ. 12 Եւ քու ձեռքէդ կախարդութիւնները բնաջինջ պիտի ընեմ. ու ալ [ծ]գուշակութիւն ընողներ պիտի չունենաս. 13 [կ]Եւ քու մէջէդ քու դրօշեալներդ, ու արձաններդ բնաջինջ պիտի ընեմ. ու [հ]մէյմըն ալ քու ձեռացդ գործերուն երկրպագութիւն պիտի չընես։ 14 Եւ քու մէջէդ Աստարովթի կուռքերդ պիտի կործանեմ, ու քու քաղաքներդ պիտի աւրեմ։ 15 Եւ ինչ մտիկ չըրող ազգերէն՝ [ձ]սրտմտութեամբ ու բարկութեամբ վրէժ պիտի առնեմ։

[ի] Հմր 3.
[լ] Բ Օր. ԼԲ. 2. Սաղ. ՀԲ. 6. ՃԺ. 3.
[խ] Զաք. Թ. 10.
[ծ] Եսա. Բ. 6.
[կ] Զաք. ԺԳ. 2.
[հ] Եսա. Բ. 8.
[ձ] Սաղ. ՃԽԹ. 7. Հմր 8. Բ Թես. Ա. 8.

ԳԼ. Զ.

1 Աստուած կը վիճի իր ժողովուրդին հետ՝ անոր ապերախտութեանը, 6 տգիտութեանը, 10 անօրէնութեանը, 16 ու կռապաշտութեանը համար։

1 Հիմա Տէրոջը ըսածը մտիկ ըրէք. Ելի՛ր, ու լեռներուն առջեւ դատ վարէ, և բլուրները քու ձայնդ թող լսեն։ 2 [ա]Ո՛վ լեռներ, ու երկրին ամուր հիմերը՝ [բ]Տէրոջը դատը մտիկ ըրէք. քանզի [գ]Տէրը իր ժողովուրդին հետ դատ ունի, ու Իսրայէլին հետ պիտի վիճի։

3 Ո՛վ իմ ժողովուրդս՝ [դ]քեզի ի՞նչ ըրի, ու ի՞նչ բանով քեզ յոգնեցուցի. ինծի դէմ պատասխան տուր։ 4 [ե]Վասն զի քեզ Եգիպտոսի երկրէն հանեցի, ու ծառայութեան տունէն քեզ փրկեցի, և քու առջեւդ Մովսէսը, Ահարոնը ու Մարիամը խրկեցի։ 5 Ո՛վ իմ ժողովուրդս՝ մի՛տքդ բեր ինչ որ [զ]Մովաբացւոց Բաղակ թագաւորը խորհեցաւ, ու ինչ որ Բէովրեան Բաղաամը անոր պատասխանեց, և ինչ որ եղաւ [է]Սատիմէն մինչև Գաղգաղա. որպէս զի [ը]Տէրոջը արդարութիւնը գիտնաս։

6 Տէրոջը առջեւ ինչո՞վ երթամ, ու Բարձրեալ Աստուծոյն առջեւ իյնամ. արդեօք անոր առջեւ ողջակէզներո՞վ, մէկ տարեկան որթերո՞վ երթամ։ 7 [թ]Արդեօք Տէրը հազարաւոր խոյերու, կամ բիւրաւոր [ժ]իւղի գետերու պիտի հաճի՞. արդեօք իմ յանցանքիս համար՝ [ի]իմ անդրանիկս, ու հոգւոյս մեղքին համար որովայնիս պտուղը տամ։

8 [լ]Քեզի յայտնեց՝ ո՛վ մարդ, թէ ինչ է աղէկը. ու Տէրը քեզմէ ի՞նչ կը պահանջէ, բայց միայն [խ]իրաւունք ընել, ողորմութիւն սիրել, ու խոնարհութեամբ քու Աստուծոյդ հետ քալել։

9 Տէրոջը ձայնը քաղաքին կը կանչէ. ու իմաստունը քու անունդ պիտի տեսնէ. գաւազանը, ու անոր հրամայողը լսեցէք։ 10 Անօրէնին տանը մէջ տակաւին անօրէնութեան գանձեր կա՞ն, ու պակաս արդու՝ [ծ]որ պիղծ է։ 11 Միթէ [կ]անօրէնութեան կշիռներ, ու խարդախ քարերու քսակ ունեցողը մաքուր պիտի սեպե՞մ։ 12 Քանզի անոր հարուստները զրկանքով լեցուն են, և անոր բնակիչները սուտ կը խօսին, ու իրենց բերնին մէջ [հ]նենգաւոր լեզու ունին։ 13 Ուստի ես ալ քեզ զարնելով [ձ]հիւանդ պիտի ընեմ, և քու մեղքերուդ համար քեզ աւերակ պիտի ընեմ։ 14 [ղ]Դուն պիտի ուտես, ու պիտի չկշտանաս. և քու անօթութիւնդ փորիդ մէջը պիտի ըլլայ. պիտի յափշտակես, բայց պիտի չկարենաս ազատել, ու ազատածդ սուրի պիտի մատնեմ։ 15 Դուն [ճ]պիտի սերմանես, բայց պիտի չհնձես. դուն ձիթապտուղ պիտի կոխես, բայց եղով պիտի չօծուիս. քաղցու [illegible], բայց գինի պիտի չըխմես։ 16 Քանզի [մ]Ամրիին հրամանները [յ]կը պահուին, և [ն]Աքաաբին տանը բոլոր գործերը. և դուք անոնց խորհուրդներովը կը քալէք. որպէս զի քեզ [շ]ամայի ընեմ, և [ո]քու բնակիչներդ սուլելու [illegible]. ուստի [չ]իմ ժողովուրդիս նախատինքը պիտի կրէք։

[ա] Բ Օր. ԼԲ. 1. Սաղ. Ծ. 1. 4. Եսա. Ա. 2.
[բ] Ովս. ԺԲ. 3.
[գ] Եսա. Ա. 18. Ե. 3. 4. ԽԳ. 26. Ովս. Դ. 1.
[դ] Երեմ. Բ. 5. 31.
[ե] Ել. ԺԲ. 51. ԺԴ. 30. Ի. 2. Բ Օր. Դ. 20. Ամով. Բ. 10.
[զ] Թուոց. ԻԲ. 5. ԻԳ. 7. ԻԴ. 10. 11. Բ Օր. ԻԳ. 4. 5. Յեսու. ԻԴ. 9. 10. Յայտ. Բ. 14.

Ն. Ք. Գ.Թ. 710

[է] Թուոց. ԻԵ. 1. ԼԳ. 49. Յեսու. Դ. 19. Ե. 10.
[ը] Դատ. Ե. 11.
[թ] Սաղ. Ծ. 9. Ծա. 16. Եսա. Ա. 11.
[ժ] Յոբ. ԻԹ. 6.
[ի] Դ Թագ. ԺԶ. 3. ԻԱ. 6. ԻԳ. 10. Երեմ. Է. 31. ԺԹ. 5. Եզեկ. ԻԳ. 37.
[լ] Բ Օր. Ժ. 12. Ա Թագ. ԺԵ. 22. Ովս. Զ. 6. ԺԲ. 7.
[խ] Ծն. ԺԸ. 19. Եսա. Ա. 17.
[ծ] Բ Օր. ԻԵ. 13-16. Առակ. ԺԱ. 1. Ի. 10. 23.
[կ] Ովս. ԺԲ. 8.
[հ] Երեմ. Թ. 3. 5. 6. 8.
[ձ] Ղեւ. ԻԶ. 16. Սաղ. ՃԷ. 17. 18.
[ղ] Ղեւ. ԻԶ. 26. Ովս. Դ. 10.
[ճ] Բ Օր. ԻԸ. 38. 39. 40. Ամով. Ե. 11. Սոփ. Ա. 13. Անգ. Ա. 6.
[մ] Գ Թագ. ԺԶ. 25. 26.
[յ] Ովս. Ե. 11.
[ն] Գ Թագ. ԺԶ. 30. ԻԱ. 25. 26. Դ Թագ. ԻԱ. 3.
[շ] Գ Թագ. Թ. 8. Երեմ. ԺԹ. 8.
[ո] Եբր. անոր.
[չ] Տես Եր. ԻԵ. 8. Երեմ. ԾԱ. 51. Ողբ. Ե. 1.

ԳԼ. Է.

1 Եկեղեցին իր քիչուորութեանը, 3 և ընդհանուր ապականութեանը համար գանգատ ընելով, 5 իր յոյսը Աստուծոյ վրայ կը դնէ՝ և ոչ թէ մարդու վրայ. 8 իր թշնամիներուն վրայ յաղթական կը հանդիսանայ. 14 Աստուած զանիկայ կը քաջալերէ բարի խոստ-

մանրներով ։ 16 Թշնամեաց խոստովանութիւնը ։ 18 և իր ողորմութիւնը ։

1 Վա՜յ ինծի՛ որ ամառնային պտուղը քաղուածի պէս, այգեկութէն ետքը *ճիւղերու պէս եղայ. ուտելու ողկոյզ չկայ. ‡ հոգիս կանխահաս պտուղներուն կը ցանկայ ։

2 ‡ Բարեպաշտը երկրէս կորսուեցաւ, ու մարդոց մէջ ուղիղ մէկը չկայ. ամէնքը արիւններու համար դարան կը գործեն. † ամէն մարդ իր եղ-

3 բայրը որոգայթով կ'որսայ ։ Ձեռքերով չար չարութիւն ընելու համար՝ ‡ իշխանը դրամ կը պահանջէ, ‡ և դատաւորը կաշառքի կը նայի, ու մեծ մարդը իր սրտին ցանկութեանը համեմատ կը խօսի.

4 այսպէս զանիկայ կը ծռեն ։ Անոնց աղէկը ‡ փուշի պէս, շիտակը փշեղէն ցանկէն գէշ է. քու դէտերուդ օրը՝ քու այցելութիւնդ եկաւ. անոնց շփոթութիւնը հիմա

5 պիտի ըլլայ ։ ‡ Բարեկամի մի՛ հաւատաք. մտերիմ բարեկամի մի՛ ապաւինիք. ծոցդ պառկողէն բեր-

6 նիդ դուները պահէ՛ ։ Քանզի ‡ տղան իր հայրը կ'անարգէ. աղջիկը իր մօրը վրայ, — հարսը իր կեսուրին վրայ կ'ելլէ. մարդուն թշնամիները իր ընտանիքն են ։

7 Բայց ‡ ես Տէրոջը պիտի նայիմ. իմ փրկութեանս Աստուծոյն պիտի յուսամ. իմ Աստուածս ինծի պի-

8 տի լսէ ։ Ով իմ թշնամիս՝ ‡ վրաս մի՛ խնդար. եթէ ինկայ, պիտի ելլեմ. թէև խաւարի մէջ նստիմ, ‡ Տէրը ինծի լոյս պիտի ըլ-

9 լայ ։ ‡ Տէրոջը բարկութիւնը պիտի կրեմ, (քանզի անոր դէմ մեղք գործեցի,) մինչև որ անիկայ իմ դատս պաշտպանէ, ու ինծի իրաւունք ընէ, ‡ զիս լոյսը հանէ, ու

10 անոր արդարութիւնը տեսնեմ ։ Ան ատենը իմ թշնամիս պիտի տեսնէ. ‡ ամօթը պիտի ծածկէ զանիկայ, որ ինծի կ'ըսէր թէ՝ ‡ Ո՞ւր է քու Տէր Աստուածդ. ‡ իմ աչքերս զանիկայ պիտի տեսնեն. հիմա անիկայ ‡ փողոցներուն ցեխին պէս ոտից կոխան պիտի ըլլայ ։

11 Ան ‡ օրը որ քու ‡ պարիսպներդ պիտի շինուին, նոյն օրը պատուէ-

12 րը հեռացած պիտի ըլլայ ։ Ան օրը ‡ Ասորեստանէն, և ‡ պարսպաւոր քաղաքներէն, ու ‡ պարիսպէն մինչև Գետը, և ծովէ ծով, ու լեռնէ

13 լեռ քեզի պիտի գան ։ Սակայն երկիրը ամայի պիտի ըլլայ իր բնակիչներուն ‡ պատճառաւը, ‡ իրենց գործքերուն պտուղէն [illegible] ։

14 Քու գաւազանովդ ‡ հովուէ՛ քու ժողովուրդդ, քու ժառանգութեանդ հօտը՝ որ առանձին կը նստի ‡ անտառ մը Կարմեղոսի մէջ. անոնք առջի օրերուն պէս Բասանի, ու Գաղաադի մէջ թող

15 արածին ։ Անոր հրաշքներ պիտի ցուցնեմ, ‡ ինչպէս ան օրերը՝ որ

16 Եգիպտոսի երկրէն ելար ։ Ազգերը ‡ պիտի տեսնեն, ու իրենց բոլոր քաջութենէն պիտի ամչնան. ‡ բերաննին վրայ ձեռք պիտի դնեն. — անոնց ականջները պիտի խլանան ։

17 Օձի պէս ‡ հող պիտի լզեն. երկրի սողուններուն պէս ‡ իրենց պահուըստած տեղերէն պիտի դողան. ‡ մեր Տէր Աստուծմէն պիտի զարհուրին, ու քեզմէ պիտի վախնան ։

18 ‡ Քեզի պէս Աստուած ո՞վ կայ, որ ‡ անօրէնութիւնը կը ներէ, ու իր ժառանգութեանը ‡ մնացորդին յանցանքը անտես կ'ընէ. ‡ իր բարկութիւնը յաւիտեան չպահեր. քանզի ողորմութիւնը կը սիրէ ։

19 Անիկայ պիտի դառնայ, մեզի ողորմութիւն պիտի ընէ. մեր անօրէնութիւնները ոտքին տակը պիտի առնէ. այո՛ անոնց բոլոր մեղքերը ծովուն խորութեանը մէջ

20 պիտի նետես ։ ‡ Յակոբին ճշմարտութիւն պիտի ընես, և Աբրահամին ողորմութիւն, ինչպէս որ առջի օրերէն ՚ի վեր ‡ մեր հայրերուն երդումով խոստացար ։

Եսա․ ԺԷ․ 6։ Իգ․ 13։
‡ Եսա․ ԻԲ․ 4։ Ովս․ Թ․ 10։
‡ Սաղ․ ԺԲ․ 1։ Ժղ․ 1․ 3։ Եսա․ ԾԷ․ 1։
‡ Ամբ․ Ա․ 15։
‡ Ովս․ Դ․ 18։
‡ Եսա․ Ա․ 23։ Պւ․ Գ․ 11։
‡ Եզեկ․ Իգ․ 6․ 7։ Եզեկ․ Բ․ 6։ Տես․ Եսա․ ԾԵ․ 13։
‡ Երեմ․ Թ․ 4։
‡ Եզեկ․ Իբ․ 7։ Մատ․ Ժ․ 21․ 35․ 36։ Ղուկ․ ԺԲ․ 53։ Իա․ 16։ Բ Տիմ․ Գ․ 2․ 3։
‡ Եսա․ Ը․ 17։
‡ Առակ․ Իդ․ 17։ Տես Ողբ․ Դ․ 21։
‡ Սաղ․ ԻԷ․ 24։ Առակ․ Իդ․ 16։
‡ Սաղ․ ԻԷ․ 1։
‡ Ողբ․ Գ․ 39։
‡ Սաղ․ ԼԷ․ 6։
‡ Սաղ․ ԼԵ․ 26։
‡ Սաղ․ ԻԲ․ 8․ 10։ Հթ․ 10։ Ծծե․ 2։ Յովէլ․ Բ․ 17։
‡ Պւ․ Գ․ 11։

‡ Գ Թագ․ Իր․ 43։ Զաք․ Ժ․ 5։
‡ Ամով․ Թ․ 11։
‡ Եսա․ ԺԱ․ 16։ ԺԹ․ 23․ ԻԷ․ 13։ Ովս․ ԺԱ․ 11։
‡ Կամ՝ Եգիպտոսի
† Կամ՝ Եգիպտոսէն
‡ Կամ՝ Հեռ․
‡ Երեմ․ Իա․ 14։ Պւ․ Գ․ 12։
‡ Սաղ․ Իբ․ 9։ Պւ․ Ե․ 4։
‡ Եսա․ ԼԵ․ 24։
‡ Սաղ․ ԿԸ․ 22։ ՀԸ․ 12։
‡ Եսա․ ԻԴ․ 11։
‡ Յոբ․ Իա․ 5։ ԻԹ․ 9։
‡ Սաղ․ ՀԲ․ 9։ Եսա․ ԻԹ․ 23։
‡ Սաղ․ ԺԸ․ 45։
‡ Երեմ․ ԼԴ․ 9։
‡ Ելք․ ԺԱ․ 11։
‡ Երեմ․ Լգ․ 6․ 7։ Երեմ․ Ծ․ 20։
‡ Պւ․ Գ․ 7։ Ե․ 3․ 7․ 8։
‡ Սաղ․ ՃԳ․ 9։ Եսա․ ԾԷ․ 16։ Երեմ․ Գ․ 5։
‡ Ղուկ․ Ա․ 72․ 73։
‡ Սաղ․ ՃԵ․ 9․ 10։

Ն. Ք. Գ. Ք.
Իբր 713

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ՆԱՒՈՒՄԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ա

1-15 Աստուծոյ վրէժխնդրութիւնը կը յայտնուի, իր ժողովուրդին բարութիւն՝ և իր թշնամիներուն խստութիւն ցուցնելով։

1 [ա]Նինուէի պատգամը. Եղկեսացի Նաւումին տեսիլքին գիրքը։

2 Եհովան [բ]նախանձոտ ու [գ]վրէժխնդիր Աստուած է. Եհովան վրէժ առնող ու բարկութեան տէր է. Եհովան իր հակառակորդներէն վրէժ կ'առնէ, ու իր թշնամիներուն 3 բարկութիւն կը պահէ։ Եհովան [դ]երկայնամիտ է, ու [ե]անոր զօրութիւնը մեծ է. բայց յանցաւորը ամենևին անպարտ չթողուր։ [զ]Եհովային ճամբան մրրիկի ու փոթորիկի մէջ է. ու ամպերը անոր 4 ոտքերուն փոշին են։ [է]Ծովուն կը սաստէ, ու զանիկայ կը ցամքեցընէ, և բոլոր գետերը կը չորցընէ. [ը]Բասանը ու Կարմեղոսը կը թառամի, և Լիբանանին ծաղիկը կը 5 թառամի։ [թ]Լեռները անկէ կը դողան, ու [ժ]բլուրները կը հալին. [ի]երկիրը անոր երեսէն կը խախտի, աշխարհքը ու անոր բոլոր բնակիչ6 ները։ [լ]Անոր ցասմանը առջև ո՞վ կրնայ կայնիլ, և անոր սաստիկ բարկութեանը ո՞վ կրնայ դէմ դնել. [խ]անոր սրտմտութիւնը կրակի պէս կը թափի, ու ապառաժները անկէ կը խորտակին։

7 [ծ]Եհովան բարի է. նեղութեան օրը ամրութիւն է. ու [կ]իրեն ապաւ8 ինողները կը ճանչնայ։ Բայց անոր տեղը [հ]յորդահոս հեղեղով բոլորովին պիտի աւրէ. և խաւարը պիտի հալածէ անոր թշնամիները։ 9 [ձ]Եհովային դէմ ի՞նչ կը խորհիք. [ղ]բնաջինջ ընողը անիկայ է. նեղութիւնը երկրորդ անգամ պիտի չել10 լէ։ Քանզի քանի որ անոնք [ճ]փուշերու պէս փաթթուած են, [մ]ու իրենց ըմպելիքովը գինովցածի պէս են, [յ]բոլորովին չորցած յարդի պէս 11 պիտի այրին։ [ն]Քեզմէ Եհովային դէմ չարութիւն մտածող մը՝ ան12 օրէն խորհրդական մը ելաւ։ Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Թէև անոնք խաղաղութեան մէջ են, ու բազմաթիւ են. սակայն [շ]անոնք պիտի կտրուին, երբոր [ո]անիկայ անցնի. Թէև քեզ նեղեցի, ալ պիտի չնե13 ղեմ։ Ու հիմա քու վրայէդ [չ]անոր լուծը պիտի կոտրեմ, ու քու 14 կապերդ պիտի կտրեմ։ Ու Տէրը քեզի համար հրամայեց, որ մէյմըն ալ քու անունէդ սերմ չտարածուի. քու աստուածներուդ տունէն քանդակած և ձուլածոյ կուռքերը բնաջինջ պիտի ընեմ. [պ]Զանիկայ քու գերեզմանդ պիտի ընեմ. 15 քանզի դուն անարգ եղար։ Ահա [ջ]լեռներուն վրայ աւետիս բերողին՝ խաղաղութիւն քարոզողին ոտքերը. տօներդ պահէ՛ ով Յուդա, ուխտերդ կատարէ. քանզի մէյմըն ալ քու մէջէդ [ռ]անօրէն պիտի չանցնի. անիկայ բոլորովին կորնցաւ։

ԳԼ. Բ

1-13 Աստուծոյ աւերը և յաղթական զօրքը Նինուէի վրայ կու գան։

1 [ս]Խորտակողը քու երեսիդ դէմ ելաւ. [վ]պարիսպը պահպանէ՛, ճամբան դիտէ՛. մէջքերը ուժովցուր, բոլոր ոյժդ [illegible] ժողվէ։
2 Քանզի Տէրը Յակոբին վայելչութիւնը՝ Իսրայէլին վայելչութեանը պէս նորոգեց. վասն զի [տ]պարպողները զանոնք պարպեցին, ու անոնց 3 որթի ուռերը աւրեցին։ Անոր զօրաւորներուն վահանը [ր]կարմրեցաւ. [illegible] քաջ մարդիկները կարմիրով ներկուեցան. պատրաստութեան օրը՝ կառքը *երկաթի փայլունութիւն" պիտի ունենան, ու նիզակները պիտի երերցուին։
4 Կառքերը փողոցներուն մէջ պիտի կատղին. հրապարակներուն մէջ իրար պիտի բաղխեն. անոնց երևոյթը ջահերու պէս պիտի ըլլայ, ու փայլակներու պէս պիտի վազեն։
5 Իր կտրիճները պիտի յիշէ. անոնք քալած ատեննին պիտի գլորին. [illegible] պարսպին [illegible] պիտի արտորան, ու պատսպարան պիտի պատրաստուի։
6 Գետերուն դռները պիտի բացուին, 7 և պալատը պիտի †փլչի։ Ու ‡Նախասահմանուեցաւ, որ անիկայ գերութեան պիտի ելլէ. և անոր աղախինները կուրծքերնուն զար-

[ա] Սոփ. ա. 13։
[բ] Ել. ի. 5. լդ. 14. Բ Օր. դ. 24. Յես. իդ. 19։
[գ] Բ Օր. լբ. 35. Սաղ. ղդ. 1. Եսա. ծթ. 18։
[դ] Ել. լդ. 6. 7. Նեեմ. թ. 17. Սաղ. ճգ. 8. Յովն. դ. 2։
[ե] Յոբ. թ. 4։
[զ] Սաղ. ժէ. 7. Ամբ. գ. 5. 11. 12։
[է] Սաղ. ճզ. 9. Եսա. ծ. 2. Մատ. ը. 26։
[ը] Ես. լգ. 9։
[թ] Սաղ. կէ. 8։
[ժ] Դատ. ե. 5. Սաղ. ղէ. 5. Միք. ա. 4։
[ի] Բ Պետ. գ. 10։
[լ] Մաղ. գ. 2։
[խ] Յայտ. ժզ. 1։
[ծ] Ա Մն. ժզ. 34. Սաղ. ճ. 5. Երեմ. լգ. 11. Ողբ. գ. 25։
[կ] Սաղ. ա. 6. Բ Տիմ. բ. 19։
[հ] Դան. թ. 26. ժա. 10. 22. 40։
[ձ] Սաղ. բ. 1։
[ղ] Ա Թագ. գ. 12։
[ճ] Բ Թագ. իգ. 6. 7։
[մ] Գլ. գ. 11։
[յ] Մաղ. դ. 1։
[ն] Դ Թագ. ժթ. 22. 23։
[շ] Դ Թագ. ժթ. 35. 37։
[ո] Ես. ը. 8. Դան. ժա. 10։
[չ] Երեմ. բ. 20. լ. 8։
[պ] Դ Թագ. ժթ. 37։
[ջ] Ես. ծբ. 7. Հռով. ժ. 15։
[ռ] Հմր. 11. 12։
[ս] Երեմ. ծ. 23։
[վ] Երեմ. ծա. 11. 12. Գլ. գ. 14։
[տ] Սաղ. ձ. 12։
[ր] Ես. կգ. 2. 3։

* Կամ՝ ջահերու լոյս

† Եբր. Հալի։

‡ Կամ՝ Թէև պահապաններ դրուած են

Ն. Ք. Դ.Ք. Իրր 713

ի Եսա. լը. 14. ծթ. 11.

նելով, ու [ի]աղաւնիի պէս մնչելով, 8 անոր հետը պիտի երթան։ Նինուէն շատ ժամանակէ 'ի վեր ջուրերու աւազանի պէս էր. սակայն անոնք փախչելով՝ Կայնեցէք, կայնեցէք՝ պիտի ըսեն. բայց դարձող 9 պիտի չըլլայ։ Արծաթ յափշտակեցէք, ոսկի՝ յափշտակեցէք. քանզի անոր զարդերը անթիւ են, ու ամէն ցանկալի սպասներու առա10տութիւն կայ։ Պարապ ու պարպած ու դատարկուած է. և [լ]սիրտերը կը հալին, ու [խ]ծունկերը իրարու կը զարնեն, ու [ծ]ամէն մէջքերը կը դողան, ու [կ]ամենուն երեսները գոյներնին կը նետեն։

լ Եսա. ժգ. 7. 8.
խ Դան. ե. 6.
ծ Երեմ. լ. 6.
կ Յովէլ. բ. 6.
հ Յոբ. դ. 10. 11. Եզեկ. ժթ. 2-7.

11 Ո՞ւր է [հ]առիւծներուն բնակարանը, և առիւծներուն արօտը, ուր առիւծը, մատակ առիւծը, ու առիւծի կորիւնը հոն կը պտըտէին, ու զանոնք վախցընող 12 մը չկար։ Առիւծը իր կորիւններուն բաւական եղածին չափ կը պատառէր, ու իր մատակ առիւծներուն համար կը խեղդէր, և իր մորիները՝ որսով, ու իր բնակարանները՝ յափշտակութեամբ կը 13 լեցնէր։ [ձ]Ահա ես քեզի դէմ եմ, կ'ըսէ զօրաց Տէրը, և անոր կառքերը պիտի այրեմ, [illegible] ծուխի պէս [illegible]. և քու առիւծներդ սուրը պիտի ուտէ, ու քու որսդ երկրին վրայէն պիտի ջնջեմ. և [ղ]քու դեսպաններուդ ձայնը մէյմըն ալ պիտի չլսուի։

ձ Եզեկ. իթ. 3. լը. 3. լթ. 1. Գէ. գ. 5.
ղ Դ Թագ. ժը. 17. 19. ժթ. 9. 23.

ԳԼ. Գ

1—19 Նինուէին ցաւալի կործանումը։

1 Վա՜յ [ա]արիւններու քաղաքին. բոլորովին սուտութեամբ ու յափշտակութեամբ լեցուն է. [illegible] 2 որսը պակաս չէ։ Ահա խարազանին ձայնը, ու [բ]անիւին շարժման ձայնը, և սրընթաց ձիին, ու ցնցուող 3 կառքին ձայնը։ Ձիաւորը կը վերցընէ *փայլուն սուրը, ու շողշողուն նիզակը*, և շատ վիրաւորներ ու խիստ շատ մեռելներ կ'ըլլան, ու դիերը անթիւ են, դիե4րուն վրայ կը գլորին, Ան պոռնիկին պոռնկութեանցը շատութեանը համար, որ խիստ շնորհալի ու [գ]կախարդութեանց տէր ըլլալով, իր պոռնկութիւններովը ազգեր, և իր կախարդութիւններովը ազգա5տոհմներ կը ծախէր։ [դ]Ահա ես քեզի դէմ եմ, կ'ըսէ զօրաց Տէրը. ու [ե]քու երեսիդ դէմ քու քղանցքդ պիտի բանամ. [զ]և քու մերկութիւնդ ազգերուն՝ ու քու անարգանքդ թագաւորութիւններուն 6 պիտի ցուցընեմ. Ու քու վրադ պղծութիւններ պիտի նետեմ, ու

ա Եզեկ. իբ. 2. 3. իգ. 6. 9. Ամբ. բ. 12.
բ Երեմ. խէ. 3.
* Եբր. սուրին բոցը, ու նիզակին փայլակը.
գ Եսա. խէ. 9. 12.
դ Գէ. բ. 13.
ե Եսա. խէ. 2. 3. Երեմ. ժգ. 22. 26. Եզեկ. ժզ. 37. Միք. ա. 11.
զ Ամբ. բ. 16.

[է]քեզ խայտառակ պիտի ընեմ, ու 7 քեզ օրինակ պիտի դնեմ։ Ու պիտի ըլլայ որ՝ ամէն քեզ տեսնողը [ը]քեզմէ պիտի փախչի, ու պիտի ըսէ. Նինուէն աւերակ եղաւ. [թ]Անոր վրայ ո՞վ պիտի ողբայ. քեզի ուսկից մխիթարիչներ փնտռեմ։

8 [ժ]Միթէ դուն [ի]Նովէն աւելի աղէկ ես, որ գետերուն մէջ կը բնակէր, ու ջուրերով շրջապատուած էր, որ ծովը անոր խրամ եղած էր, 9 ու ծովը անոր պարիսպն էր։ Անոր զօրութիւնը Եթովպիան ու Եգիպտոսն էր, ու ծայր չունէր. Փուդացիք ու Լիբէացիք քեզի օգ10նական էին։ Անիկայ ալ աքսոր ու գերութեան գնաց. [լ]անոր տղաքները անգամ [խ]ամէն ճամբու գլուխ զարնուեցան. և անոր պատուականներուն վրայ [ծ]վիճակ ձգեցին. ու անոր բոլոր մեծամեծները 11 շղթաներով կապուեցան։ Դուն ալ [կ]պիտի գինովնաս, ու անյայտ ըլլաս. դուն ալ թշնամիէն ամրա12նալու տեղ պիտի փնտռես։ Քու բոլոր բերդերդ՝ կանխահաս պտուղներ ունեցող [հ]թզենիներու պէս պիտի ըլլան, որոնք երբոր թօթվուին, 13 ուտողին բերանը կ'իյնան։ [ձ]Ահա քու ժողովուրդդ՝ քու մէջդ կիներու պէս պիտի ըլլան. քու երկրիդ դռները անշուշտ քու թշնամիներուդ պիտի բացուին. կրակը պի14տի ուտէ քու [ղ]նիգերդ։ Պաշարման համար քեզի ջուրեր քաշէ. [ճ]բերդերդ ամրացուր. ցեխի մէջ մտիր, ու կաւը կոխէ, և աղիւսին 15 փուռը նորոգէ. Հոն կրակը քեզ պիտի ուտէ. սուրը քեզ պիտի կտրէ, ու [մ]ջորեակի պէս քեզ պիտի հատցընէ. քեզ ջորեակի պէս շատցուր. քեզ մարախի պէս 16 շատցուր։ Քու վաճառականներդ երկինքի աստղերէն աւելի շատցուցիր. ջորեակը տարածուեցաւ, 17 ու թռաւ։ [յ]Քու թագակիրներդ մարախի պէս, ու զօրավարներդ անթիւ մարախներու պէս են, որ ցուրտ օրը ցանկերու վրայ կը հանգչին, երբոր արեւը ծագի՝ կը չուեն, ու անոնց տեղը ուր ըլլալը 18 չգիտցուիր։ [ն]Քու հովիւներդ կը քնանան, ով [շ]Ասորեստանի թագաւոր. քու ազնուականներդ կը պառկին. քու ժողովուրդդ [ո]լեռներուն վրայ ցրուեցան. ու մէկը 19 չկայ որ զանոնք ժողվէ։ Քու բեկմանդ ճար չկայ. քու [չ]վէրքդ անդարմանելի է. [պ]ամէն անոնք որ քու լուրդ կը լսեն, քեզի համար ծափ պիտի զարնեն. քանզի ամէն ժամանակ քու չարութիւնդ որո՞ւ վրայ անցած չէ։

Ն. Ք. Դ.Ք. Իրր 713

է Սաղ. ր. 9. Երր. ժ. 33.
ը Տես Յայտ. ժը. 10.
թ Տես Երեմ. ժե. 5.
ժ Ամով. զ. 2.
ի Երեմ. խզ. 25. 26. Եզեկ. լ. 14-16.
լ Սաղ. ճլէ. 9. Եսա. ժգ. 16. Ովս. ժգ. 16.
խ Ողբ. բ. 19.
ծ Յովէլ. գ. 3. Աբդ. 11.
կ Երեմ. իե. 17. 27. Գէ. ա. 10.
հ Յայտ. զ. 13.
ձ Երեմ. ծ. 37. ծա. 30.
ղ Սաղ. ճլէ. 13. Երեմ. ծա. 30.
ճ Գէ. բ. 1.
մ Յովէլ. ա. 4.
յ Տես Յայտ. թ. 7.
ն Տես Ել. ժե. 16. Սաղ. ոզ. 6.
շ Երեմ. ծ. 18. Եզեկ. լա. 3. եւ.
ո Գ Թագ. իբ. 17.
չ Միք. ա. 9.
պ Ողբ. բ. 15. Սոփ. բ. 15. Տես Եսա. ժդ. 8. եւ.

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ԱՄԲԱԿՈՒՄԱՅ

Ն. Ք. ԳՃ. իրր 626

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Երկրին անօրէնութեանը համար գանգատ ընող Ամբակումին 5 կը ցուցուի ան սոսկալի վրէժխնդրութիւնը որ Քաղդէացւոց ձեռքովը պիտի ըլլար ։ 12 Մարգարէն կը գանգատի որ ան վրէժխնդրութիւնը խիստ չար մարդոց ձեռքովը պիտի կատարուէր ։

1 Ամբակում մարգարէին՝ տեսիլքով յայտնուած պատգամը ։

– Ողբ. գ. 8.

2 Մինչև ե՞րբ ով Տէր՝ –աղաղակեմ, ու չլսես, և զրկանաց համար 3 քեզի կանչեմ, ու չազատես ։ Ինչո՞ւ համար ինծի անօրէնութիւն կը ցուցնես, և նեղութիւն կ'երեցնես. քանզի իմ առջիս յափշտակութիւն ու զրկանք կայ. և 4 դատ ու վէճ հանող կայ ։ Անոր համար օրէնքը կը խափանի, ու իրաւունքը 'ի գործ չդրուիր. վասն զի Ք անօրէնը արդարին բոլորտիքը կ'առնէ. աս պատճառաւ դատաստանը ծուռ կ'ելլէ ։

Ք Յոր. խա. 7. Սաղ. ղզ. 3. Ճ. Երեմ. ժբ. 1.

‡ Եզ. իթ. 14. Գոր. ժգ. 41.

5 ‡ Ազգերուն մէջ նայեցէք ու տեսէք, և զարմանալով ապշեցէք. վասն զի ձեր օրերուն մէջը անանկ գործ մը պիտի գործեմ, որ եթէ ձեզի պատմուի, պիտի չհաւատաք ։ 6 Քանզի ահա ⸗ես պիտի արթընցընեմ Քաղդէացիները, ան դառն ու արագընթաց ազգը, որ իրենը չեղող բնակութիւններուն տիրելու համար, երկրիս լայնութիւնը 7 կը պտըտի ։ Անիկայ ահաւոր և ահարկու է. անոր դատաստանը ու իշխանութիւնը իրմէ 8 կ'ելլէ ։ Անոր ձիերը ինձերէն աւելի արագաշարժ են, ու Ի երեկոյեան գայլերէն աւելի կատաղած են. և անոր ձիաւորները պիտի ցաթկեն, ու անոր ձիաւորները հեռուէն պիտի գան, ու Հ կերակուրի վրայ արտորացող արծիւի 9 պէս պիտի թռչին ։ Ամէնքը զրկանաց համար պիտի գան. գունդերուն երեսները դէպ 'ի *յառաջ պիտի ըլլայ. ու աւազի պէս գե10րիներ պիտի ժողվէ ։ Ու անիկայ թագաւորները ծաղր պիտի ընէ. ու իշխանները անոր խաղալիք պիտի ըլլան. անիկայ ամէն պարսպի վրայ պիտի խնդայ. վասն զի հող պիտի դիզէ, ու զանիկայ պիտի 11 առնէ ։ Ան ատենը անոր միտքը պիտի փոխուի, ու պիտի հպարտանայ. և Ի աս իր զօրութիւնը իր աստուծոյն ընծայել, յանցաւոր պիտի ըլլայ ։

⸗ Օր. իը. 49. 50. Երեմ. ե. 15. Տես Բ Մն. լզ. 6.

Ի Երեմ. ե. 6. Սոփ. գ. 3.

Հ Երեմ. գ. 13.

* կամ՝ արեւելք

Ն. Ք. ԳՃ. իրր 626

Ի Դան. ե. 4.

12 Հ Միթէ դուն 'ի յաւիտենից չե՞ս, ով իմ Տէր Աստուածս, իմ Սուրբս. պիտի չմեռնինք ։ Ով Տէր՝ Ք զանիկայ դատաստանի համար որոշեցիր. ով Վէմ՝ զանիկայ յանդիմանելու համար հաստատեցիր ։ 13 ‡ Դուն՝ որ քու աչքերդ չարութիւն տեսնելէն մաքուր են, ու անիրաւութեան նայելու կարող չես, Ի նենգաւորներուն ինչո՞ւ կը նայիս, ամբարիշտը՝ իրմէ արդար եղողը 14 կլլած ատենը ինչո՞ւ կը լռես ։ Ու մարդը ծովու ձուկերուն պէս կ'ընես, սողուններուն պէս՝ որոնք ի15րենց վրայ տիրող չունին ։ Լ Անոնց ամէնը կարթով կը հանէ. զանոնք իր ուռկանովը կը բռնէ, և զանոնք իր ցանցովը կը ժողվէ. անոր համար կ'ուրախանայ ու կը ցնծայ ։ 16 Անոր համար իր ուռկանին զոհ կը մատուցանէ, ու իր ցանցին խունկ կը ծխէ. վասն զի անոնցմով իր բաժինը գէր, ու իր կերակուրը 17 պարարտ է ։ Արդեօք աս պատճառաւ իր ուռկանը պիտի պարպէ՞, ու միշտ ազգերը կոտրելէն պիտի չդադարի՞ ։

Հ Սաղ. գ. 2. ղգ. 2. Ողբ. ե. 19.

Ք Դ Թագ. ժթ. 25. Եզ. ժ. 5. 6. 7. Եզեկ. լ. 25.

‡ Սաղ. ե. 5.

Ի Երեմ. ժբ. 1.

Լ Երեմ. ժզ. 16. Ամով. դ. 2.

ԳԼ. Բ

1 Պատասխան մը ընդունելու սպասող Ամբակումին կը ցուցուի թէ պարտի համբերով սպասել ։ 5 Քաղդէացւոց վրայ հասնելու դատաստանը՝ իրենց անյագութեանը, 9 ագահութեանը, 12 անգթութեանը, 15 արբեցութեանը, 18 ու կռապաշտութեանը համար ։

1 Իմ –պահպանութեանս տեղը պիտի կենամ, ու պարսպին վրայ պիտի կայնիմ, Ք ու պիտի սպասեմ, որ տեսնեմ թէ ինծի հետ ինչ պիտի խօսի, և թէ իմ կրած յանդիմանութեանս վրայ ինչ պատասխան պիտի տամ ։

– Ես. իա. 8. 11.

Ք Սաղ. ձե. 8.

2 Ու Տէրը ինծի պատասխան տուաւ, ու ըսաւ. Տեսիլքը ‡ գրէ, ու տախտակներու վրայ յայտնի նշանակէ, որ զանիկայ կարդացողը 3 † համարձակ կարդայ ։ Քանզի

‡ Ես. ը. 1. լ. 8.

† Եբր. ժ. 37.

[դ]տեսիլքը տակաւին որոշուած
ժամանակի համար է. բայց վախ-
ճանին կ'արտորայ. սուտ պիտի
չելլէ. թէ որ ուշանայ, անոր սը-
պասէ. քանզի [ե]անշուշտ պիտի
4 գայ, ետ պիտի չմնայ։ Ահա հը-
պարտ մարդուն հոգին իր ներսիդին
ուղիղ չէ. բայց [զ]արդարը իր հա-
5 ւատքովը պիտի ապրի։ Մանա-
ւանդ գինին կը կատղեցընէ. հը-
պարտ մարդը հանդարտ չկենար,
քանզի իր հոգին [է]գերեզմանի պէս
կը լայնցընէ, ու մահուան պէս
ըլլալով՝ չկշտանար. հապա բոլոր
ազգերը իրեն կը ժողվէ, ու բոլոր
ժողովուրդները իր քովը կը գու-
6 մարէ։ Միթէ ասոնց ամէնը [ը]ա-
նոր վրայ առակ պիտի չհանե՞ն, ու
անոր համար ծաղրական խօսքերով
պիտի չըսե՞ն. Վա՜յ անոր՝ որ իրենը
չեղածը կը շատցընէ. (մինչև երբ
պիտի տևէ.) ու իր վրայ *գրաւներ
7 կը բեռնաւորէ։ Միթէ յանկարծ
քեզ խածնողներ պիտի չելլե՞ն,
ու քեզի նեղութիւն տուողներ
պիտի չարթննա՞ն, և դուն ա-
8 նոնց աւար պիտի չըլլա՞ս։ [թ]Որով-
հետև դուն շատ ազգեր կողոպտե-
ցիր, քեզ ալ ժողովուրդներուն
բոլոր մնացորդները պիտի կողոպ-
տեն, [ժ]մարդոց արիւններուն հա-
մար, ու երկրին, քաղաքին և բո-
լոր անոր մէջը բնակողներուն զըր-
կանացը համար։

9 Վա՜յ անոր՝ որ իր տանը համար
[ի]չար ագահութեամբ շահ կը վաս-
տըկի, որպէս զի [լ]իր բոյնը բարձր
տեղ դնէ, չարին ձեռքէն զինքը
10 ազատելու համար։ Շատ ժողո-
վուրդներ կոտորելով, քու տանդ
վրայ անարգանք †ըրիր, և քու
հոգւոյդ դէմ մեղք գործեցիր։
11 Քանզի քարը՝ պատէն պիտի աղա-
ղակէ, ու գերանը՝ շէնքին փայտե-
րուն մէջէն պատասխան պիտի տայ
անոր։

12 Վա՜յ անոր՝ որ [խ]արիւններով
քաղաք կը շինէ, ու անիրաւու-
13 թեամբ աւան կը հաստատէ։ Ահա
ասիկա զօրաց Տէրոջմէն չէ՞, [ծ]որ
ժողովուրդները կրակի համար
կ'աշխատին, ու ազգերը պարապ
14 տեղը կը յոգնին։ Քանզի երկիրը՝
[կ]Տէրոջը փառացը գիտութեամբը
պիտի լեցուի, ինչպէս որ ջուրերը
ծովը կը ծածկեն։

15 Վա՜յ քեզի՝ որ քու ընկերիդ գինի
կը խմցնես, և քու ‡արբեցուցիչ
ըմպելիքդ՝ առատ կը բաշխես, որ
զանոնք ալ գինովցընես, որպէս
զի [հ]անոնց մերկութիւնը տեսնես։
16 Փառքէն աւելի ամօթով կշտա-
ցար. [ձ]դուն ալ խմէ, ու մերկա-
ցիր. Տէրոջը աջ ձեռքին բաժակը
քեզի պիտի դառնայ, և քու փա-
ռացդ վրայ անարգանք պիտի գայ։
17 Քանզի Լիբանանին զրկանքը քեզ
պիտի ծածկէ, ու գազաններուն
յափշտակութիւնը պիտի վախցը-
նէ, [ղ]մարդոց արիւններուն հա-
մար, ու երկրին, քաղաքին և բո-
լոր անոր մէջը բնակողներուն զըր-
կանացը համար։

18 [ճ]Ի՞նչ օգուտ ունի արուեստա-
ւորին քանդակած կուռքը, ձուլա-
ծոյ կուռքը, և [մ]ստութիւն սորվե-
ցընողը, որ շինողը՝ իր շինած բա-
նին ապաւինի, ու [յ]համր կուռքեր
19 շինէ։ Վա՜յ անոր՝ որ փայտին
կ'ըսէ. Արթնցիր, ու համր քա-
րին՝ Ելի՛ր. միթէ անիկայ բան մը
պիտի սորվեցընէ՞. ահա անիկայ
ոսկիով ու արծաթով պատած է.
[ն]բայց անոր մէջը ամենևին հոգի չը-
20 կայ։ Սակայն [շ]Տէրը իր սուրբ
տաճարին մէջն է. [ո]անոր երեսին
առջևը լուռ կեցի՛ր՝ ո՛վ բոլոր երկիր։

ԳԼ. Գ

1 Ամբակում իր աղօթքին մէջ Աստուծոյ վեհափառութիւնը կը ստորագրէ։ 17 Իր հաստատուն հաւատքը։

1 ‖Շիկիոնոթի վրայ. Ամբակում
մարգարէին աղօթքը։
2 Ո՛վ Տէր, քու լուրդ լսեցի, ու
վախցայ. քու գործդ տարիներուն
մէջը նորոգէ, ո՛վ Տէր. տարինե-
րուն մէջը գիտցուր. բարկութեան
մէջ ողորմութիւն յիշէ։
3 Աստուած Թեմանէն եկաւ, [չ]ու
Սուրբը՝ Փառան լեռնէն. (Սե-
լա.) անոր փառքը երկինքը ծած-
կեց. ու երկիրը անոր գովութեամ-
4 բը լեցուեցաւ։ Եւ անոր պայ-
ծառութիւնը լոյսի պէս էր. անոր
ձեռքէն ճառագայթներ կ'ելլէին,
ու անոր զօրութեանը ծածկոյթը
5 հոն էր. [պ]Անոր առջևէն ժանտախ-
տը կ'երթար, և անոր ոտքերուն
ետևէն [ջ]§հրացայտ տենդը
6 կ'ելլէր։ Անիկայ կայնեցաւ, ու եր-
կիրը չափեց. նայեցաւ, և ազգերը
դողացուց. [ռ]ու [ս]յաւիտենական
լեռները փշրուեցան, ու վաղեմի
բլուրները խոնարհեցան. անիկայ
յաւիտենական ճամբաներ ունի։
7 ‡Քուշանի վրանները նեղութեան
տակ տեսայ. Մադիամու երկրին
8 վրանները դողացին։ Միթէ գե-
տերուն բարկացա՞ւ Տէրը, քու
սրտմտութիւնդ գետերուն վրա՞յ
էր, բարկութիւնդ ծովուն վրա՞յ
էր, [վ]որ քու ձիերդ, ու փրկու-
9 թեան կառքերդ հեծար։ Քու
աղեղդ բոլորովին մերկ եղաւ, խօս-

Ն. Ք. Դ. Ք. Իբր 626

դ Դան. Ժ. 14. ԺԱ. 27. 35.
ե Եբր. Ժ. 37.
զ Յոհ. Գ. 36. Հռովմ. Ա. 17. Գաղ. Գ. 11. Եբր. Ժ. 38.
է Առակ. Ի. 20. Լ. 16.
ը Միք. Բ. 4.
* Կամ՝ Թանձր ցեխ
թ Եսա. ԼԳ. 1.
ժ Հմր 17.
ի Երեմ. ԻԲ. 13.
լ Երեմ. ԽԹ. 16. Աբդ. 4.
† Եբր. Խորհեցար,
խ Երեմ. ԻԲ. 13. Եզեկ. ԻԴ. 9. Միք. Գ. 10. Նաւ. Գ. 1.
ծ Երեմ. ԾԱ. 58.
կ Եսա. ԺԱ. 9.
‡ Եբր. Տաքութիւնդ
հ Ծնն. Թ. 22.
ձ Երեմ. ԻԵ. 26. 27. ԾԱ. 57.

Ն. Ք. Դ. Ք. Իբր 626

ղ Հմր 8.
ճ Եսա. ԽԴ. 9. 10. ԽԶ. 2.
մ Երեմ. Ժ. 8. 14. Զաք. Ժ. 2.
յ Սաղ. ՃԺԵ. 5. Ա Կոր. ԺԲ. 2.
ն Սաղ. ՃԼԵ. 17.
շ Սաղ. ԺԱ. 4.
ո Սոփ. Ա. 7. Զաք. Բ. 13.
‖ Կամ՝ Մեղեդիներու. Սաղ. Է. վերնագիրը։
չ Բ Օր. ԼԳ. 2. Դատ. Ե. 4. Սաղ. ԿԸ. 7.
պ Տես Նաւ. Ա. 3.
ջ Բ Օր. ԼԲ. 24.
§ Կամ՝ կայծակ. Սաղ. ՀԸ. 8.
ռ Նաւ. Ա. 5.
ս Ծնն. ԽԹ. 26.
‡ Կամ՝ Եթովպիայի
վ Բ Օր. ԼԳ. 26. 27. Սաղ. ՃԴ. 3. Հմր 15.

Ն. Ք. գԹ.
Իրր 626

է Սաղ. ձը. 15. 16. Ճէ. 41.
ը Ել. ժթ. 16. 18. Դատաւ. 4. 5. Սաղ. կը. 8. Ճէ. 18. Ճժդ. 4.
թ Ել. ժդ. 22. Յես. գ. 16.
ժ Յես. ժ. 12. 13.
ի Սաղ. ժը. 14. Ճէ. 17. 18. Տես Յես. ժ. 11.
լ Երեմ. ծա. 33. Ամով. ա. 3. Միք. դ. 13.
խ Յես. ժ. 24. ժա. 8. 12. Սաղ. կը. 21.
ծ Հմր. 8. Սաղ. Ճէ. 19.

ըստ ցեղերուն ըրած երդումներուդ,
ու քու խօսքիդ պէս. (Սէլա.)
[է]Երկիրը գետերով պատառեցիր։
10 [ը]Լեռները քեզ տեսան, ու դողացին.
ջուրերուն յորդութիւնը
անցաւ. անդունդը իր ձայնը
տուաւ, ու [թ]ձեռքերը վեր վերցուց։
11 [ժ]Արեւ ու լուսինը իրենց
կարգին մէջը կայնեցան. անոնք
քու [ի]նետերուդ լոյսովը, եւ քու
շողշողուն նիզակիդ պայծառութիւնովը
12 քալեցին։ Երկրին վրայ
սրտմտութեամբ պտըտեցար, ու
բարկութեամբ [լ]ազգերը կոխեցիր։
13 Քու ժողովուրդիդ փրկութեանը
համար՝ քու օծեալիդ հետ փրկութեան
համար ելար. [խ]անօրէնին
տանէն գլուխ ճզմեցիր, հիմը մինչեւ
14 պարանոցը բանալով։ (Սէլա։) Իրենց
գաւազաններովը իրենց գլխաւորներուն
գլուխը խոցոտեցիր.
զիս ցրուելու համար փոթորիկի
պէս ելան. անոնց ուրախութիւնը՝
տնանկը գաղտուկ ուտելու
15 պէս էր։ [ծ]Քու ձիերովդ ծովուն
վրայ՝ շատ ջուրերուն խառնութեանը
16 վրայ քալեցիր։ Լսեցի,
ու [կ]որովայնս սարսափեցաւ. ձայնէն
շրթունքներս դողացին. ոսկորներուս
մէջը փտութիւն մտաւ, ու
եղած տեղս սարսափեցայ, որ հանդարտութիւն
ունենամ՝ նեղութեան օրը՝ երբոր ժողովուրդին ելլէ
ան ու իր գունդերովը անոր վրայ
պիտի յարձակի։
17 Թէեւ թզենին ծաղիկ չտայ, ու
որթերու վրայ պտուղ չըլլայ, ձիթենիին
բերքը սուտէ, ու արտերը
կերակուր չտան, ու փարախէն ոչխարը
կտրի, եւ գոմերու մէջ արջառ
18 չըլլայ, [հ]Սակայն ես [ձ]Տէրոջմով
պիտի ցնծամ. իմ փրկութեանս
Աստուծովը պիտի ուրախանամ։
19 Տէր Եհովան իմ [ղ]զօրութիւնս
է, ու իմ ոտքերս [ճ]եղնիկի
ոտքերուն պէս պիտի ընէ, եւ զիս
[մ]իմ բարձր տեղերուս վրայ պիտի
պտըտցնէ։
Գլխաւոր երգեցողին, իմ զարնելու
նուագարաններուս վրայ։

Ն. Ք. գԹ.
Իրր 626

կ Սաղ. Ճժթ. 120. Երեմ. իգ. 9.
հ Յոբ. ժգ. 15.
ձ Եսա. խա. 16. կա. 10.
ղ Սաղ. խզ. 1.
ճ Բ Թագ. իբ. 34. Սաղ. ժը. 33.
մ Բ Օր. լբ. 13. լգ. 29.

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ՍՈՓՈՆԻԱՅ

Ն. Ք. գԹ.
Իրր 630

ա Ովս. դ. 3.
բ Եզեկ. է. 19. ժդ. 3. 4. 7. Մատ. ժգ. 41.
գ Կատարեցաւ՝ Իրր 624. Դ Թագ. իգ. 4. 5.
դ Ովս. ժ. 5.
ե Դ Թագ. իգ. 12. Երեմ. ժթ. 13.
զ Գ Թագ. ժը. 21. Դ Թագ. ժէ. 33. 41.
է Եսա. խը. 1. Ովս. դ. 15.

ԳԼՈՒԽ Ա

1—18 Զանազան մեղքերու համար Աստուծոյ անաչառ դատաստանները Յուդայի դէմ։

1 Տէրոջը խօսքը՝ որ Եզեկիայի որդւոյն
Ամարիայի որդւոյն Գոդողիայի
որդւոյն Քուսիի որդւոյն
Սոփոնիային եղաւ, Յուդայի թագաւորին
Ամոնի որդւոյն Յովսիային
օրերը։
2 Երկրի երեսէն ամէն բանը բոլորովին
պիտի կորսնցընեմ, կ'ըսէ
3 Տէրը։ [ա]Մարդը ու անասունը
պիտի կորսնցընեմ. երկինքին
թռչունները, ու ծովուն ձուկերը,
եւ [բ]գայթակղութիւնները ամբարիշտներուն
հետ պիտի կորսնցընեմ,
ու երկրին երեսէն մարդը
4 պիտի կտրեմ, կ'ըսէ Տէրը։ Ու
իմ ձեռքս Յուդայի վրայ, ու Երուսաղէմի
բոլոր բնակիչացը վրայ
պիտի երկնցընեմ. ու [գ]աս տեղէս
բնաջինջ պիտի ընեմ Բահաղին
մնացորդը, [դ]Քումիմներուն անունը՝
5 քահանաներուն հետ, Ու [ե]տանիքներու
վրայ երկնից զօրքերուն
երկրպագութիւն ընողները, ու
երկրպագութիւն ընելով՝ [զ]Տէրոջմով
երդում ընողները, եւ [ը]Մելքոմով
6 երդում ընողները, Ու [թ]Տէրոջմէ
ետ դարձողները, ու [ժ]Տէրը
չփնտռողները, եւ զանիկայ չխնդրողները։
7 [ի]Տէր Եհովային առջեւ լուռ կեցիր.
[լ]քանզի Տէրոջը օրը մօտ է.
[խ]քանզի Տէրը զոհ պատրաստեց, իր
8 կոչնականները [*]հրաւիրեց։ Եւ
պիտի ըլլայ որ Տէրոջը զոհին
օրը՝ [ծ]իշխանները ու թագաւորին
տղաքները, ու բոլոր օտար զգեստ
9 հագնողները պիտի պատժեմ։ Եւ
ան օրը սեմին վրայէն բոլոր ցատկողները՝
իրենց տիրոջը տունը
զրկանքով ու նենգութեամբ լեցնողները
10 պիտի պատժեմ։ Ու պիտի
ըլլայ որ ան օրը՝ կ'ըսէ Տէրը,
[կ]Ձկանց դռնէն աղաղակի ձայն, եւ
Մասնէայէն հառաչանք, ու բլուրներէն
մեծ կոտորած պիտի ըլլայ։
11 [հ]Ողբացէ՛ք՝ ով Մաքթեսի բնակիչները.
քանզի բոլոր վաճառական
ժողովուրդը կորսուեցաւ. բոլոր
արծաթ բերողները կտրեցան։
12 Ու պիտի ըլլայ որ ան ժամանակը՝
Երուսաղէմը ճրագներով պիտի
քննեմ, ու [ձ]գինիի պէս իրենց մրու-

Ն. Ք. գԹ.
Իրր 630

ը Յես. իգ. 7. Գ Թագ. ժա. 33.
թ Եսա. ա. 4. Երեմ. բ. 13. 17. ժե. 6.
ժ Ովս. է. 7.
ի Ամբ. բ. 20. Զաք. բ. 13.
լ Եսա. ժգ. 6.
խ Եսա. լդ. 6. Երեմ. խզ. 10. Եզեկ. լթ. 17. Յայտ. ժթ. 17.
* Եբր. սրբեց.
ծ Երեմ. լթ. 6.
կ Բ Մն. լգ. 14.
հ Յակ. ե. 1.
ձ Երեմ. խը. 11. Ամով. զ. 1.

րին վրայ հանգիստ նստող մարդիկները պիտի պատժեմ, որոնք [ա] իրենց սրտին մէջը կ'ըսեն. Տէրը ո՛չ բարիք պիտի ընէ, և ո՛չ չարիք։

13 Եւ անոնց ստացուածքը՝ աւար, ու անոնց տուները՝ աւերակ պիտի ըլլան. և տուներ պիտի շինեն, բայց [բ] անոնց մէջը պիտի չբնակին, ու այգիներ պիտի տնկեն, բայց [գ] անոնց գինին պիտի չխմեն։

14 [դ] Տէրոջը մեծ օրը մօտ է, մօտ է, ու խիստ կ'արտորայ. Տէրոջը օրուան ձայնը [illegible]. զօրաւորը հոն դառնապէս պիտի աղաղակէ։

15 [ե] Այն օրը՝ բարկութեան օր է. նեղութեան ու տառապանաց օր, կործանման ու աւերման օր, խաւարի ու մէգի օր, ամպի ու մառախուղի օր է.

16 Պարսպաւոր քաղաքներու դէմ, և բարձր աշտարակներու դէմ՝ [զ] փողի ու աղաղակի օր է։

17 Ու մարդիկները նեղութեան մէջ պիտի ձգեմ. և [է] կոյրերու պէս պիտի պտըտին, քանզի Տէրոջը դէմ մեղք գործեցին. ու [ը] անոնց արիւնը փոշիի պէս, ու մարմինները [թ] աղբի պէս

18 պիտի թափուի։ [ժ] Տէրոջը բարկութեան օրը՝ անոնց արծաթը ու ոսկին անգամ զանոնք ազատելու կարող պիտի չըլլան. հապա բոլոր երկիրը [ի] անոր նախանձին կրակովը պիտի սպառի. քանզի [լ] անիկայ խիստ շուտով երկրիս բոլոր բնակիչները պիտի հատցընէ։

ԳԼ. Բ

1 Ապաշխարելու յորդորանք մը. 4 Փղշտացւոց, 8 Մովաբի ու Ամմոնի, 12 Եթովպիայի ու Ասորեստանի դատաստանները։

1 * Քննեցէք ձեր անձերը, քննեցէք" ո՛վ չամչցող ազգ, Դեռ

2 նախասահմանութիւնը չծնած, օրը [ա] մղեղի պէս չանցած, դեռ [բ] Տէրոջը սաստիկ բարկութիւնը ձեր վրայ չեկած, դեռ Տէրոջը բարկութեան օրը ձեր վրայ չեկած։

3 [գ] Տէրը փնտռեցէք՝ [դ] ո՛վ երկրիս բոլոր խոնարհները, դուք որ անոր իրաւունքը 'ի գործ կը դնէք. արդարութիւն փնտռեցէք, խոնարհութիւն փնտռեցէք, [ե] գուցէ Տէրոջը բարկութեան օրը պահուիք։

4 Քանզի [զ] Գազան պիտի թողուի. Ասկաղոնը ամայի պիտի ըլլայ. Ազովտոսը [է] կէս օրուան ատենը պիտի վռնտեն. և Ակկարոնը արմատէն պիտի խլուի։

5 Վա՜յ [ը] ծովեզերքը բնակողներուն, [թ] Քերեթիներուն ազգին. Տէրոջը խօսքը ձեզի դէմ է, ո՛վ [ժ] Փղշտացւոց երկիրը Քանան. քեզ ալ պիտի աւրեմ, անանկ որ բնակիչ չունենաս։

Ն. Ք. Գ.Ճ. Իր 630

[ա] Սաղ. ՂԴ. 7.
[բ] Բ Օր. ԻԸ. 30, 39. Ամով. Ե. 11.
[գ] Միք. Զ. 15.
[դ] Յովէլ. Բ. 1, 11.
[ե] Եսա. ԻԲ. 5. Երեմ. Լ. 7. Յովէլ. Բ. 2, 11. Ամով. Ե. 18. Հմր 18.
[զ] Երեմ. Դ. 19.
[է] Բ Օր. ԻԸ. 29. Եսա. ԾԹ. 10.
[ը] Սաղ. ՀԹ. 3.
[թ] Սաղ. ԿԳ. 10. Երեմ. Թ. 22. Ժղ. 4.
[ժ] Առակ. ԺԱ. 4. Եզեկ. Է. 19.
[ի] Գլ. Գ. 8.
[լ] Հմր 2, 3.

* Կամ՝ ժողովուեցէք՝ ժողովուեցէք.
[ա] Յովէլ. Բ. 16.
[բ] Յոբ. ԻԱ. 18. Սաղ. Ա. 4. Եսա. ԺԷ. 13. Ովս. ԺԳ. 3.
[գ] Բ Թագ. ԻԳ. 26.
[դ] Սաղ. ԾԷ. 4. Ամով. Ե. 6.
[ե] Սաղ. ՀԴ. 9.
[զ] Յովէլ. Բ. 14. Ամով. Ե. 15. Յովն. Գ. 9.
[է] Երեմ. ԽԷ. 4, 5. Եզեկ. ԻԵ. 15. Ամով. Ա. 6, 7, 8. Զաքար. Թ. 5, 6.
[ը] Եզեկ. Գ. 4. ԺԵ. 8.
[թ] Եզեկ. ԻԵ. 16.
[ժ] Յես. ԺԳ. 3.

6 նաս։ Եւ ծովեզերքը՝ հովիւներու †բնակարաններ, — աւազաններ", ու [ա] հօտերու փարախներ պիտի ըլլայ։

7 Եւ ծովեզերքը Յուդայի տանը [բ] մնացորդին պիտի ըլլայ. հոն պիտի արածին. իրիկունը Ասկաղոնի տուներուն մէջ պիտի պառկին. քանզի անոնց Տէր Աստուածը [գ] անոնց այցելութիւն պիտի ընէ. և [դ] անոնց գերութիւնը պիտի դարձընէ։

8 [ե] Մովաբին նախատինքը, ու [զ] Ամմոնի որդւոցը հայհոյութիւնները լսեցի, որ անոնք իմ ժողովուրդս նախատեցին, ու [է] անոնց սահմանին դէմ հպարտացան։

9 Անոր համար Իսրայէլին Աստուածը՝ զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ. կենդանի եմ ես, որ [ը] Մովաբը Սոդոմի պէս, ու [թ] Ամմոնի որդիքը Գոմորի պէս՝ [ժ] եղինձներու կալուածք, և աղի հանք, ու յաւիտեան ամայութիւն պիտի ըլլայ. [ի] իմ ժողովուրդիս մնացորդը զանոնք պիտի յափշտակէ, ու իմ ազգիս մնացորդները զանոնք պիտի ժառանգեն։

10 Ասիկայ [լ] անոնց հպարտութեանը համար իրենց պիտի ըլլայ. քանզի անոնք զօրաց Տէրոջը ժողովուրդը նախատեցին, ու անոր դէմ հպարտացան։

11 Տէրը անոնց վրայ ահարկու պիտի ըլլայ. քանզի անիկայ երկրիս բոլոր աստուածները բնաջինջ պիտի ընէ, և [ծ] ազգաց բոլոր կղզիները՝ ամէն մէկը իր տեղէն [կ] երկրպագութիւն պիտի ընեն անոր։

12 [հ] Դուք ալ՝ ո՛վ Եթովպացիք՝ [ձ] իմ սրովս պիտի սպաննուիք։

13 Եւ անիկայ իր ձեռքը հիւսիսին վրայ պիտի երկնցընէ, ու [ղ] Ասորեստանցին պիտի կորսնցընէ. և Նինուէն աւերակի, — անապատի պէս չոր երկրի պիտի դարձընէ։

14 Եւ [ճ] անոր մէջը հօտեր՝ [մ] ազգաց բոլոր գազանները պիտի պառկին. [յ] հաւալուսն ու ոզնին ալ՝ անոր խոյակներուն մէջ գիշերը պիտի անցընեն. պատուհաններէն ձայն պիտի հնչուի. սեմերուն մէջ աւերում պիտի ըլլայ. քանզի [ն] եղեւնափայտը պիտի քակուի։

15 Զուարճալի քաղաքը ասիկայ է, [շ] որ ապահովութեամբ կը բնակէր, [ո] որ իր սրտին մէջը կ'ըսէր թէ՝ Ես եմ, ու ինծմէ ուրիշ չկայ. ինչպէս աւերակ ու գազանաց խշտի եղաւ. անկէ ամէն անցնողը [չ] պիտի սուլէ, — [պ] ձեռքը պիտի շարժէ։

ԳԼ. Գ

1 Երուսաղէմի սաստիկ կը յանդիմանուի զանազան մեղքերու համար. 8 կը քաջալերուի որ

Ն. Ք. Գ.Ճ. Իր 630

† Կամ՝ գետնափոր բնակարաններ.
[ա] Տես Եսա. ԺԷ. 2. Հմր 14.
[բ] Եսա. ԺԱ. 11. Միք. Դ. 7. Ե. 7, 8. Ագ. Ա. 12. Բ. 2. Հմր 9.
[գ] Ել. Դ. 31. Ղուկ. Ա. 68.
[դ] Սաղ. ՃԻԶ. 1. Երեմ. ԻԹ. 14. Գլ. Գ. 20.
[ե] Երեմ. ԽԸ. 27. Եզեկ. ԻԵ. 8.
[զ] Եզեկ. ԻԵ. 3, 6.
[է] Երեմ. ԽԹ. 1.
[ը] Եսա. ԺԵ. Երեմ. ԽԸ. Եզեկ. ԻԵ. 9. Ամով. Բ. 1.
[թ] Ամով. Ա. 13.
[ժ] Ծնն. ԺԹ. 25. Բ Օր. ԻԹ. 23.
[ի] Եսա. ԺԳ. 19. ԼԴ. 13. Երեմ. ԽԹ. 18. Ծ. 40.
[լ] Հմր 7.
[խ] Եսա. ԺԶ. 6. Երեմ. ԽԸ. 29.
[ծ] Ծնն. Ժ. 5.
[կ] Մաղ. Ա. 11. Յովհ. Դ. 21.
[հ] Եսա. ԺԸ. 1. Ի. 4. Երեմ. ԽԶ. 9. Եզեկ. Լ. 9.
[ձ] Սաղ. ԺԷ. 13.
[ղ] Եսա. Ժ. 12. Եզեկ. ԼԱ. 3. Նաւ. Ա. 1. Բ. 10. Գ. 15, 18.
[ճ] Հմր 6.
[մ] Եսա. ԺԳ. 21, 22.
[յ] Եսա. ԼԴ. 11.
[ն] Երեմ. ԻԲ. 14.
[շ] Եսա. ԽԷ. 8.
[ո] Յայտ. ԺԸ. 7.
[չ] Յոբ. ԻԷ. 23. Ողբ. Բ. 15. Եզեկ. ԻԷ. 36.
[պ] Նաւ. Գ. 19.

Ն. Ք. Գ.Ե. Իրր 630

Իսրայէլին գերեդարձութեանը սպասէ ։ 14 ու անոր Աստուծով փրկուելուն համար ուրախանայ ։

1 Վա՜յ ապստամբ ու պիղծ քաղաքին, հարստահարութիւն ընող քաղաքին ։
2 [ա]Խօսք մտիկ չըրաւ, [բ]Խրատ չընդունեց. Տէրոջը չապաւինեցաւ, իր Աստուծոյն չմօտեցաւ ։
3 [գ]Անոր իշխանները անոր մէջը մռնչող առիւծներ են. անոր դատաւորները [դ]երեկոյեան գայլեր են, որ մինչեւ առտու բան մը չեն թողուր ։
4 Անոր [ե]մարգարէները անպարկեշտ — նենգաւոր մարդիկներ են. անոր քահանաները սրբարանը պղծեցին, — [զ]օրէնքը բռնադատեցին ։
5 [է]Արդար Տէրը [ը]անոր մէջն է. անիկայ անօրէնութիւն չգործեր. առտուէ առտու իր իրաւունքը 'ի լոյս կը հանէ, — եւ չմնար. բայց [թ]անիրաւը ամչնալ չգիտեր ։
6 Ազգերը բնաջինջ ըրի. անոնց աշտարակները կործանեցան. անոնց փողոցները աւրեցի, անանկ որ անոնցմէ անցնող չըլլայ. անոնց քաղաքները ամայացան, անմարդ ու անբնակ եղան ։
7 [ժ]Ըսի որ՝ Դուն անշուշտ ինծմէ պիտի վախնաս, — խրատ պիտի ընդունիս. եւ անոր բնակարանը բնաջինջ չըլլայ, որչափ որ զանիկայ պատժեմ. սակայն անոնք կանուխ ելան, — [ի]իրենց բոլոր գործքերը ապականեցին ։
8 Ուրեմն [լ]ինծի սպասեցէք, կ'ըսէ Տէրը, մինչեւ այն օրը՝ որ որսի համար ոտք ելլեմ. քանզի իմ վճիռս [խ]ազգերը ժողվել, թագաւորութիւնները գումարել է, որ անոնց վրայ իմ սրտմտութիւնս՝ իմ բոլոր սաստիկ բարկութիւնս թափեմ. քանզի բոլոր երկիրը իմ [ծ]նախանձիս կրակովը պիտի սպառի ։
9 Վասն զի այն ատենը ժողովուրդներուն լեզուները՝ մաքուր շրթունքներու պիտի դարձնեմ, որ ամէնքը Տէրոջը անունը կանչեն, ու մէկ *սրտով անոր ծառայութիւն ընեն ։
10 [կ]Եթովպիայի գետերուն անդիի կողմէն իմ աղօթողներս, իմ ցրուածներուս աղջիկը՝ իմ ընծաս պիտի բերեն ։
11 Այն օրը պիտի չամչնաս քու բոլոր գործքերէդ, որոնցմով ինծի դէմ յանցանք ըրիր. քանզի այն ատենը [հ]քու հպարտութեամբդ ուրախացողները քու մէջէդ պիտի վերցնեմ. ու մէյմըն ալ իմ սուրբ լեռանս վրայ գոռոզութիւն պիտի չընես ։
12 Ու քու մէջդ [ձ]խոնարհ ու աղքատ ժողովուրդ՝ մնացորդ պիտի թողում, ու Տէրոջը անուանը պիտի յուսան ։
13 Իսրայէլին [ղ]մնացորդը [ճ]անօրէնութիւն պիտի չընեն, [մ]ու սուտ պիտի չխօսին, եւ անոնց բերնին մէջ նենգաւոր լեզու պիտի չգտնուի. քանզի [յ]անոնք պիտի արածին, ու պիտի պառկին, ու վախցընող պիտի չըլլայ ։
14 [ն]Ցնծա՛, ով Սիօնի աղջիկ, բարձրաձայն աղաղակէ, ով Իսրայէլ. բոլոր սրտով ուրախ ու զուարթ եղիր, ով Երուսաղէմի աղջիկ ։
15 Տէրը քու դատաստաններդ վերցուց, քու թշնամիդ վռնտեց. [շ]Իսրայէլին Թագաւորը՝ Տէրը [ո]քու մէջդ է. մէյմըն ալ չարիք պիտի չտեսնես ։
16 Այն օրը [չ]Երուսաղէմին պիտի ըսուի. Մի վախնար, — Սիօնին՝
17 [պ]Ձեռքերդ չթուլնան ։ Քու Տէր Աստուածդ [ջ]քու մէջդ զօրաւոր է, անիկայ քեզ պիտի փրկէ. [ռ]անիկայ քեզի համար ուրախութեամբ պիտի զուարճանայ, — իր սիրովը քեզ թողութիւն պիտի տայ, եւ քու վրադ ցնծութեամբ պիտի ուրախանայ ։
18 [ս]Հանդիսաւոր տօներու համար տրտմածները պիտի ժողվեմ, որոնք քեզմէ էին, — անոնց վրայ նախատինքը բեռ էր ։
19 Ահա ես այն ատենը՝ քու բոլոր նեղիչներդ պիտի սպառեմ. եւ [վ]կաղը պիտի ազատեմ, ու վռնտուածը պիտի ժողվեմ. եւ զանոնք գովելի ու անուանի պիտի ընեմ այն բոլոր երկիրներուն մէջ՝ ուր որ
20 նախատինք կրեր էին ։ Այն ատենը [տ]ձեզ ետ պիտի բերեմ, եւ այն ատենը ձեզ պիտի ժողվեմ. վասն զի երկրիս բոլոր ժողովուրդներուն մէջ ձեզ անուանի ու գովելի պիտի ընեմ, երբոր ձեր գերութիւնը ձեր աչքերուն առջեւ ետ դարձընեմ, կ'ըսէ Տէրը ։

[ա] Երեմ. ԻԲ. 21 ։
[բ] Երեմ. Ե. 3 ։
[գ] Եզեկ. ԻԲ. 27 ։ Միք. Գ. 9, 10, 11 ։
[դ] Ամբ. Ա. 8 ։
[ե] Երեմ. ԻԳ. 11, 32 ։ Ողբ. Բ. 14 ։ Ովս. Թ. 7 ։
[զ] Եզեկ. ԻԲ. 26 ։
[է] Բ Օր. ԼԲ. 4 ։
[ը] Հմր 15, 17 ։ Տես Միք. Գ. 11 ։
[թ] Երեմ. Գ. 3 ։ Զ. 15 ։ Ը. 12 ։
[ժ] Երեմ. Ը. 6 ։
[ի] Ծն. Զ. 12 ։
[լ] Սաղ. ԻԷ. 14 ։ ԼԷ. 34 ։ Առակ. Ի. 22 ։
[խ] Յովել. Գ. 2 ։
[ծ] Գլ. Ա. 18 ։
* Եբր. ուսով
[կ] Սաղ. ԿԸ. 31 ։ Եսա. ԺԸ. 1, 7 ։ Կ. 4 ։ [illegible] Մաղ. Ա. [illegible] Գործ. [illegible] ։

Ն. Ք. Գ.Ե. Իրր 630

[հ] Երեմ. Է. 4 ։ Միք. Գ. 11 ։ Մատ. Գ. 9 ։
[ձ] Եսա. ԺԴ. 32 ։ Զաք. ԺԱ. 11 ։ Մատ. Ե. 3 ։ Ա Կոր. Ա. 27, 28 ։ Յակ. Բ. 5 ։
[ղ] Միք. Դ. 7 ։ Գլ. Բ. 7 ։
[ճ] Եսա. Կ. 21 ։
[մ] Եսա. ԿԳ. 8 ։ Յայտ. ԺԴ. 5 ։
[յ] Եզեկ. ԼԴ. 28 ։ Միք. Դ. 4 ։ Է. 14 ։
[ն] Եսա. ԺԲ. 6 ։ ԾԴ. 1 ։ Զաք. Բ. 10 ։ Թ. 9 ։
[շ] Յովհ. Ա. 49 ։
[ո] Հմր 5, 17 ։ Եզեկ. ԽԸ. 35 ։ Յայտ. Է. 15 ։ ԻԱ. 3, 4 ։
[չ] Եսա. ԼԵ. 3, 4 ։
[պ] Եբր. ԺԲ. 12 ։
[ջ] Հմր 15 ։
[ռ] Բ Օր. Լ. 9 ։ Եսա. ԿԲ. 5 ։ ԿԵ. 19 ։ Երեմ. ԼԲ. 41 ։
[ս] Ողբ. Բ. 6 ։
[վ] Եզեկ. ԼԴ. 16 ։ Միք. Դ. 6, 7 ։
[տ] Եսա. ԺԱ. 12 ։ ԻԷ. 12 ։ ԾԶ. 8 ։ Եզեկ. ԻԸ. 25 ։ ԼԴ. 13 ։ ԼԷ. 21 ։ Ամով. Թ. 14 ։

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ԱՆԳԷԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Անգէ կը յանդիմանէ ժողովուրդը՝ որ տաճարին չշինուելուն համար անհոգութիւն կ'ընէին․ 7 շինութիւնը յառաջ տանելու կը գրգռէ զանոնք․ 12 Աստուծոյ օգնութիւնը կը խոստանայ անոնց՝ երբոր իրենք յօժարամտութեամբ գործը յառաջ տանին ։

1 ա Դարեհ թագաւորին երկրորդ
տարին վեցերորդ ամիսը՝ ամսուն առաջին օրը՝ Տէրոջը խօսքը
Անգէ մարգարէին ձեռքովը Յուդայի իշխանին բ Սաղաթիէլեան Զօրաբաբէլին, ու մեծ քահանային
գ Յովսեդեկեան դ Յեսուին եղաւ,
2 ըսելով․ Զօրաց Տէրը կը խօսի ու
այսպէս կ'ըսէ․ Այս ժողովուրդը
կ'ըսէ թէ, ժամանակը չէ հասած,
Տէրոջը տունը շինելու ժամանա-
3 կը ։ Ու ե Անգէ մարգարէին ձեռ-
քովը Տէրոջը խօսքը եղաւ, ըսելով․
4 զ Արդեօք ժամանակ է որ դուք ձե-
ղունազարդ տուներնուդ մէջ ըլ-
լաք, ու աս տունը աւերակ
5 մնայ ։ Սակայն հիմա զօրաց Տէրը
այսպէս կ'ըսէ․ է Ձեր ճամբաներուն
6 վրայով մտածեցէք ։ ը Շատ ցա-
նեցիք, բայց քիչ բերիք․ կերաք,
բայց չկշտացաք․ խմեցիք, բայց
ծարաւնիդ չանցուցիք․ հագուե-
ցաք, բայց չտաքցաք․ ու թ վարձ-
քով բանողը՝ ծակ քսակի համար
կը վաստըկի իր վարձքը ։
7 Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ․
Ձեր ճամբաներուն վրայով մտա-
8 ծեցէք ։ Լեռը ելէք, փայտ բերէք,
ու տունը շինեցէք, և անոր պիտի
հաճիմ, ու պիտի փառաւորիմ,
9 կ'ըսէ Տէրը ։ ժ Շատին նայեցաք,
և ահա քիչ եղաւ․ Ու երբ տունը
անգամ բերիք, ի բայց անոր վրայ
փչեցի ։ Ինչո՞ւ համար՝ կ'ըսէ
զօրաց Տէրը ։ Իմ տանս համար,
որ անիկայ աւերակ է․ ու ձեզմէ
ամէն մէկը իր տունը կը վազէ ։
10 Անոր համար լ երկինքը ձեր վրայէն
իր ցօղը ետ կը պահէ, ու երկիրն
11 ալ իր պտուղը չտար ։ Ու ես
երկրի վրայ, ու լեռներուն վրայ,
և ցորենին վրայ, ու գինիին վրայ,
ու եղին վրայ, ու գետնի բերքե-
րուն վրայ, և մարդոց վրայ, ու ա-
նասուններուն վրայ, և խ ձեռաց

Ն · Ք · ԴՔ ·
Իրր 520

ա Եզր · դ · 24 · Ե · 1 · Զաք · ա · 1 ·
բ Ա Մն · գ · 17 · 19 · Եզր · գ · 2 · Մատ · ա · 12 · Ղու · գ · 27 ·
գ Ա Մն · զ · 15 ·
դ Եզր · գ · 2 · Ե · 2 ·
ե Եզր · Ե · 1 ·
զ Բ Թագ · է · 2 · Սաղ · ճլա · 3 · 5 ·
է Ողբ · գ · 40 · Հմր 7 ·
ը Բ Օր · իը · 38 · Ովս · դ · 10 · Միք · զ · 14 · 15 · Գլ · Բ · 16 ·
թ Զաք · ը · 10 ·
ժ Գլ · Բ · 16 ·
ի Գլ · Բ · 17 ·
լ Ղև · իզ · 19 · Բ Օր · իբ · 23 · Գ Թագ · ը · 35 ·
խ Գլ · Բ · 17 ·

բոլոր վաստակին վրայ՝ ծ երաշտու-
թիւն կանչեցի ։
12 կ Ու առնը Սաղաթիէլեան Զօ-
րաբաբէլը, ու մեծ քահանան Յով-
սեդեկեան Յեսուն, և ժողովուր-
դին բոլոր մնացորդը մտիկ ըրին
իրենց Տէր Աստուծոյն ձայնին, ու
Անգէ մարգարէին խօսքերուն, ինչ-
պէս որ իրենց Տէր Աստուածը զա-
նիկայ խրկեր էր․ ու ժողովուրդը
13 Տէրոջը երեսէն վախցաւ ։ Ու Տէ-
րոջը դեսպանը Անգէն՝ Տէրոջը
դեսպանութեամբը ժողովուրդին
խօսեցաւ, ու ըսաւ․ հ Ես ձեզի
14 հետ եմ, կ'ըսէ Տէրը ։ ձ Ու Տէրը՝
ղ Յուդայի իշխանին՝ Սաղաթիէ-
լեան Զօրաբաբէլին հոգին, ու մեծ
քահանային Յովսեդեկեան Յեսու-
ին հոգին, և ժողովուրդին բոլոր
մնացորդին հոգին արթընցուց․
ճ ու գացին, և իրենց Աստուծոյն՝
զօրաց Տէրոջը տանը մէջ աշխա-
15 տեցան, Դարեհ թագաւորին երկ-
րորդ տարին՝ վեցերորդ ամսուն
քսանըչորսերորդ օրը ։

Ն · Ք · ԴՔ ·
Իրր 520

ծ Գ Թագ · ժէ · 1 · Դ Թագ · ը · 1 ·
կ Եզր · Ե · 2 ·
հ Մատ · իը · 20 · Հռով · ը · 31 ·
ձ Տես Բ Մն · իդ · 22 · Եզր · ա · 1 ·
ղ Գլ · Բ · 21 ·
ճ Եզր · Ե · 2 · 8 ·

ԳԼ · Բ

1 Մարգարէն կը քաջալերէ ժողովուրդը որ բոլոր սրտով գործեն, խոստանալով որ առջի տաճարին փառքէն աւելի պիտի ըլլայ աս երկրորդին փառքը ։ 10 Սուրբ ու անսուրբ բաներուն օրինակովը կը ցուցնէ թէ իրենց մեղքերը գործին արգելք կ'ըլլան ։ 20 Աստուծոյ խոստմունքը Զօրաբաբէլին կը տըրուի ։

1 Եօթներորդ ամսուն քսանմէկ-
երորդ օրը Անգէ մարգարէին
ձեռքովը Տէրոջը խօսքը եղաւ, ը-
2 սելով․ Հիմա Յուդայի իշխանին՝
Սաղաթիէլեան Զօրաբաբէլին, ու
մեծ քահանային՝ Յովսեդեկեան
Յեսուին, և ժողովրդեան մնացոր-
դին խօսէ ու ըսէ․
3 ա Ձեր մէջը մնացած ո՞վ կայ, որ
աս տունը իր առջի փառաւորու-
թեամբը տեսած ըլլայ․ ու հիմա
զանիկայ ի՞նչպէս կը տեսնէք,
բ միթէ ատիկայ անոր քովը ոչինչ
բանի մը պէս չէ՞ ձեր աչքերուն
4 առջեւ ։ Բայց արդ գ զօրացի՛ր
ով Զօրաբաբէլ, կ'ըսէ Տէրը․ և
ով Յովսեդեկեան Յեսու մեծ քա-
հանայ՝ զօրացի՛ր․ ու դուք՝ ով

ա Եզր · գ · 12 ·
բ Զաք · դ · 10 ·
գ Զաք · ը · 9 ·

երկրին բոլոր ժողովուրդը՝ զօրա-
ցէ՛ք , կ'ըսէ Տէրը , ու աշխատե-
ցէ՛ք . քանզի ես ձեզի հետ եմ ,
5 կ'ըսէ զօրաց Տէրը , [ա]Ինչպէս որ
ձեր Եգիպտոսէն ելած ատենը՝ ձեզի
հետ խօսք կապեցի . ու [բ]իմ Հոգիս
ձեր մէջը կը կենայ . մի՛ վախնաք ։
6 Քանզի զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ .
[գ]Քիչ ատենէն ետքը նորէն երկին-
քը ու երկիրը , և ծովը , ու ցամա-
7 քը պիտի շարժեմ . [դ]Նաև ամէն ազ-
գերը պիտի շարժեմ , ու ամէն ազ-
գերուն ցանկալի բաները պիտի
գան . և աս տունը փառքով պիտի
լեցընեմ , կ'ըսէ զօրաց Տէրը ։
8 Արծաթը իմս է , ու ոսկին իմս է ,
9 կ'ըսէ զօրաց Տէրը ։ [ե]Աս վերջի
տանը փառքը՝ առջինէն մեծ պիտի
ըլլայ , կ'ըսէ զօրաց Տէրը , ու աս
տեղս [զ]խաղաղութիւն պիտի տամ ,
կ'ըսէ զօրաց Տէրը ։
10 Դարեհին երկրորդ տարին՝ իններորդ
ամսուան քսանուչորսերորդ
օրը՝ Անգէ մարգարէին ձեռքովը Տէ-
11 րոջը խօսքը եղաւ , ըսելով . Զօ-
րաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ . [է]Հիմա
օրէնքին վրայով հարցմունք ըրէ
12 քահանաներուն , ու ըսէ . Թէ որ
մէկ մարդ մը իր հանդերձին քղանցքովը
սուրբ միս վերցընէ , ու
քղանցքովը՝ հացի , կամ ապուրի ,
կամ գինիի , կամ եղի , կամ ինչ
և իցէ կերակուրի դպչի , անիկայ
սուրբ կ'ըլլա՞յ ։ Ու քահանաները
պատասխան տուին , ու ըսին .
13 Ո՛չ ։ Ու Անգէ ըսաւ . Թէ որ
[ը]մեռելէ պղծուած մը ասոնց մէկուն
դպչելու ըլլայ , կը պղծուի՞ ։ Ու
քահանաները պատասխան տուին ,
14 ու ըսին . Կը պղծուի ։ Ու Անգէ
պատասխան տուաւ , ու ըսաւ .
[թ]Այսպէս է աս ժողովուրդը , և
այսպէս է աս ազգը իմ առջևս ,
կ'ըսէ Տէրը , ու այսպէս է իրենց
ձեռացը բոլոր գործքը . ու ինչ որ
հոն ընծայ կը մատուցանեն՝ պիղծ
15 է ։ Ուրեմն հիմա աս օրէն առաջ
ետևը [ժ]մտածեցէ՛ք , երբոր դեռ
Տէրոջը տաճարին մէջ քար քարի
16 վրայ դրուած չէր . Որ ան ատենը
[ի]Երբոր մէկը քսան չափ ցորենի դէզին
քովը կ'երթար , տասը չափ կը գըտ-
նուէր . երբոր որ գինւոյ աւա-
զանին քովը կ'երթար՝ յիսունէն յի-
սուն չափ հանելու , քսան չափ կը
17 գտնուէր ։ Ձեզ , [լ]ձեր ձեռա-
ցը բոլոր գործքը [խ]խորշակահարու-
թեամբ և դալուկով ու կարկու-
տով զարկի . [ծ]սակայն ինծի չդար-
18 ձաք , կ'ըսէ Տէրը ։ Հիմա աս օրէն
առաջ ետևը մտածեցէ՛ք , [կ]Տէրոջը
տաճարին հիմնարկութեանը օրէն ,
իններորդ ամսուան քսանուչորսերորդ
օրէն առաջ ետևը մտածեցէ՛ք ։
19 [հ]Հունտը տակաւին ամբարին մէ՞ջն
է . և որթը ու թզենին և նռնենին
ու ձիթենին դեռ պտուղ չտուին .
աս օրէն 'ի վեր պիտի օրհնեմ ։
20 Ու Տէրոջը խօսքը երկրորդ ան-
գամ Անգէին եղաւ ամսուն քսան-
21 ուչորսերորդ օրը՝ ըսելով . [ձ]Յու-
դայի իշխանին՝ Զօրաբաբէլին խօ-
սէ՛ , ու ըսէ՛ . [ղ]Ես երկինքը ու եր-
22 կիրը պիտի շարժեմ , Ու [ճ]թագա-
ւորութեանց աթոռը տակնուվրայ
պիտի ընեմ , ու ազգաց թագաւո-
րութիւններուն զօրութիւնը պիտի
կործանեմ , և [մ]կառքը , ու ա-
նոր հեծեալները տակնուվրայ պիտի
ընեմ . և ձիերը , ու անոնց հե-
ծեալները պիտի իյնան , ամէն մէ-
23 կը իր եղբօրը սրովը ։ Ան օրը՝
կ'ըսէ զօրաց Տէրը , քեզ պիտի
առնեմ՝ ով Սաղաթիէլեան Զօ-
րաբաբէլ՝ իմ ծառաս , կ'ըսէ Տէ-
րը , [յ]ու քեզ կնիքի պէս պիտի
դնեմ . [ն]քանզի քեզ ընտրեր եմ ,
կ'ըսէ զօրաց Տէրը ։

Ն. Ք. Դ.Ք. Իրր 520

[ա] Ել. ԻԹ. 45. 46.

[բ] Նեեմ. Թ. 20. Ես. ԿԳ. 11.

[գ] Համր 21. Յովէլ. Գ. 16. Եբր. ԺԲ. 26.

[ե] Տես Յօհ. Ա. 14.

[զ] Սաղ. ՁԵ. 8. 9. Ղու. Բ. 14. Եփե. Բ. 14.

[է] Ղև. Ժ. 10. 11. Բ Օր. ԼԳ. 10. Մաղ. Բ. 7.

[ը] Թուոց. ԺԹ. 11.

[թ] Տիտ. Ա. 15.

Ն. Ք. Դ.Ք. Իրր 520

[ժ] Գլ. Ա. 5.

[ի] Գլ. Ա. 6. 9. Տես Զաք. Ը. 10.

[լ] Գլ. Ա. 11.

[խ] Բ Օր. ԻԸ. 22. Գ Թագ. Ը. 37. Գլ. Ա. 9. Ամով. Դ. 9.

[ծ] Երեմ. Ե. 3. Ամով. Դ. 6. 8. 9. 10. 11.

[կ] Զաք. Ը. 9.

[հ] Զաք. Ը. 12.

[ձ] Գլ. Ա. 14.

[ղ] Համր 6. 7. Եբր. ԺԲ. 26.

[ճ] Դան. Բ. 44. Մատ. ԻԴ. 7.

[մ] Միք. Ե. 10. Զաք. Դ. 6. Թ. 10.

[յ] Երգ. Ը. 6. Տես Երեմ. ԻԲ. 24.

[ն] Ես. ԽԲ. 1. ԽԳ. 10.

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ԶԱՔԱՐԻԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Զաքարիա ապաշխարելու յորդորանք մը կ'ընէ ։ 7 Ձիերու տեսիլքը ։ 12 Հրեշտակին աղօթքովը բարեխօսող խոստմունքներ կ'ըլլայ Երուսաղեմին ։ 18 Չորս եղջիւրներու, ու չորս արուեստաւորներու տեսիլքը ։

1 [ա] Դարեհին երկրորդ տարին ութերորդ
ամիսը՝ Տէրոջը խօսքը
Աղդովի որդւոյն Բարաքիայի որդւոյն
[բ] Զաքարիա մարգարէին եղաւ,
2 ըսելով․ Տէրը ձեր հայրերուն
3 խիստ բարկացաւ ։ Ու անոնց
ըսէ․ Զօրաց Տէրը այսպէս
կ'ըսէ․ [գ] Ինծի դարձէք, կ'ըսէ զօրաց
Տէրը, ու ես ձեզի պիտի դառնամ,
4 կ'ըսէ զօրաց Տէրը ։ Ձեր
հայրերուն պէս մի՛ ըլլաք, [դ] որ
առջի մարգարէները անոնց կը կանչէին՝
ըսելով․ Զօրաց Տէրը այսպէս
կ'ըսէ, [ե] Ձեր չար ճամբաներէն,
ու չար գործքերէն դարձէք․
բայց անոնք մտիկ չըրին, ու ինծի
ականջ չտուին, կ'ըսէ Տէրը
5 ։ Ձեր հայրերը ո՞ւր են․ ու
մարգարէները յաւիտեան կ'ապրի՞ն
6 ։ Սակայն [զ] իմ խօսքերս ու
հրամաններս որ իմ ծառաներուս
մարգարէներուն պատուիրեր էի,
ձեր հայրերուն չհասա՞ն․ իսկ անոնք
դարձան ու ըսին․ [է] Զօրաց Տէրը
ինչ որ մեզի ընելու որոշեր էր՝ մեր
ճամբաներուն ու գործքերուն համեմատ,
զանիկայ մեր վրայ 'ի գործ
դրաւ ։

7 Դարեհին երկրորդ տարին մետասաներորդ
ամսուն՝ այսինքն Սեբաթ
ամսուն քսանըչորսերորդ օրը՝
Տէրոջը խօսքը Աղդովի որդւոյն
Բարաքիայի որդւոյն Զաքարիա
8 մարգարէին եղաւ, ըսելով․ Գիշերով
տեսայ որ [ը] ահա աշխէտ ձիի
վրայ հեծած մարդ մը ձորին մէջը
եղող մրտենիներուն մէջտեղը կը
կայնէր․ ու անոր ետեւը՝ [թ] աշխէտ,
պիսակ ու ճերմակ ձիեր կային ։
9 Ու ըսի․ Ասոնք ի՞նչ են՝ ով Տէր
իմ․ ու ինծի հետ խօսող հրեշտակը
ինծի ըսաւ․ Ասոնց ինչ
10 ըլլալը քեզի պիտի ցուցընեմ ։ Եւ
մրտենիներուն մէջը կայնող մարդը
պատասխան տուաւ, ու ըսաւ․

Ն. Ք. Գ. Ք.
Իրր 520

ա Եզր. Դ. 24. Անգ. Ա. 1.

բ Եզր. Ե. 1. Մատ. Իգ. 35.

գ Երեմ. Իե. 5. Լե. 15. Միք. Է. 19. Մաղ. Գ. 7. Ղու. Ժե. 20. Յակ. Դ. 8.

դ Բ Մն. Լզ. 15. 16.

ե Եսա. Լա. 6. Երեմ. Գ. 12. Ժը. 11. Եզեկ. Ժը. 30. Ովս. Ժդ. 1.

զ Եսա. Ծե. 11.

է Ողբ. Բ. 17.

Իրր 519

ը Տես Յես. Ե. 13. Յայտ. Զ. 4.

թ Գլ. Զ. 2-7.

[ժ] Ասոնք անոնք են, որ Տէրը խրկեց
11 երկիրը պտըտելու համար ։ Ու
մրտենիներուն մէջը կայնող [ի] Տէրոջը
հրեշտակին պատասխան
տուին, ու ըսին․ Երկիրը պտըտեցանք,
և ահա բոլոր երկիրը հանդըրտութեամբ
12 կը նստի ։ Եւ Տէրոջը
հրեշտակը պատասխան տուաւ, ու
ըսաւ․ [լ] Ո՛վ զօրաց Տէրը՝ մինչև
երբ չես ողորմիր Երուսաղեմին, ու
Յուդայի քաղաքներուն, որոնց
[խ] աս եօթանասուն տարին բարկացար
13 ։ Եւ Տէրը ինծի հետ խօսող
հրեշտակին՝ [ծ] բարի խօսքերով, —
մխիթարական խօսքերով պատասխան
14 տուաւ ։ Եւ ինծի հետ խօսող
հրեշտակը ինծի ըսաւ․ կանչէ՛
ու ըսէ՛․ Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ․
[կ] Երուսաղեմի համար, ու Սիօնի
համար՝ մեծ նախանձով կը նախանձիմ
15 ․ Եւ հանգիստ եղող ազգերուն
խիստ շատ բարկացած եմ․
քանզի [հ] ես քիչ բարկացայ, ու անոնք
16 չարիքը աւելցուցին ։ Անոր
համար Տէրը այսպէս կ'ըսէ․ [ձ] Երուսաղեմին՝
ողորմութեամբ դարձայ․
Իմ տունս անոր մէջ պիտի
շինուի, կ'ըսէ զօրաց Տէրը, ու
[ղ] Երուսաղեմի վրայ լար պիտի քաշուի
17 ։ Դարձեալ կանչէ ու ըսէ․
Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ․ Իմ
քաղաքներս նորէն բարիքներով
պիտի յորդին, [ճ] և Տէրը նորէն
Սիօնը պիտի մխիթարէ, ու [մ] նորէն
Երուսաղէմը պիտի ընտրէ ։
18 Եւ աչքերս վերցուցի ու նայեցայ․
19 և ահա չորս եղջիւր ։ Ու ինծի
հետ խօսող հրեշտակին ըսի․ Ասոնք
ի՞նչ են․ ու ինծի ըսաւ․ Ասոնք
են այն եղջիւրները՝ որոնք
Յուդան, Իսրայէլը, ու Երուսաղէմը
20 ցրուեցին ։ Եւ Տէրը ինծի չորս
21 արուեստաւոր ցուցուց ։ Ու ըսի․
Ասոնք ի՞նչ ընելու կու գան․ և
անիկայ խօսեցաւ, ու ըսաւ․ Ասոնք
են այն եղջիւրները՝ որ Յուդան
ցրուեցին, այնպէս որ մարդ
մը չկրցաւ իր գլուխը վերցընել․
ուստի ասոնք եկան, որ զանոնք
վախցընեն, ու Յուդայի երկրին
վրայ՝ զանիկայ ցրուելու համար

Ն. Ք. Գ. Ք.
Իրր 519

ժ Եբր. Ա. 14.

ի Սաղ. Ճգ. 20. 21.

լ Սաղ. Ճբ. 13. Տես Յայտ. Զ. 10.

խ Երեմ. Իե. 11. 12. Դան. Թ. 2. Գլ. Է. 5.

ծ Երեմ. Իթ. 10.

կ Յովէլ. Բ. 18. Գլ. Ը. 2.

հ Եսա. Խէ. 6.

ձ Եսա. Ժբ. 1. Ծդ. 8. Գլ. Բ. 10. Ը. 3.

ղ Գլ. Բ. 1. 2.

ճ Եսա. Ծա. 3.

մ Եսա. Ժդ. 1. Գլ. Բ. 12. Գ. 2.

Ն. Ք. Գ. Ք. իրր 519

[ե]եղջիւր վերցընող ազգերուն եղջիւրները վար ձգեն ։

ԳԼ. Բ

1 Չափուած Երուսաղէմին խնամքը ընելով, Հրաման կ'ընէ որ գերիները փախչին ։ 6 Սիոնին փրկութիւնը ։ 10 Աստուծոյ ներկայութեանը խոստմունքը ։

1 Ու աչքերս վերցուցի, ու նայեցայ. և ահա [ա]մէկ մարդ մը՝ որուն ձեռքին մէջ չափելու չուան կար ։
2 Ու ըսի. Դուն ո՞ւր կ'երթաս. ու ինծի ըսաւ. [բ]Երուսաղէմը չափելու, որ լայնութիւնը որչափ, ու երկայնութիւնը որչափ ըլլալը տեսնեմ ։
3 Եւ ահա ինծի հետ խօսող հրեշտակը ելաւ, ու անոր դիմացը
4 ուրիշ հրեշտակ մը ելաւ. Ու անոր ըսաւ. Վազէ՛ աս երիտասարդին խօսէ ու ըսէ. [գ]Երուսաղէմը առանց պարսպի պիտի բնակուի, մարդու ու անասունի բազմութեանը համար, որ անոր մէջը պիտի ըլլան ։
5 Եւ ես [դ]անոր բոլորտիքը հրեղէն պարիսպ պիտի ըլլամ, կ'ըսէ Տէրը. [ե]ու անոր մէջը փառաց համար պիտի ըլլամ ։
6 Աղէ՛ աղէ, [զ]հիւսիսի երկրէն փախէք, կ'ըսէ Տէրը. քանզի [է]ձեզ երկնքի չորս հովերուն պէս ցրուեցի,
7 կ'ըսէ Տէրը ։ [ը]Աղէ՛ քեզ ազատէ, ով Սիոն, որ Բաբելոնի
8 աղջկանը հետ կը բնակիս ։ Քանզի զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Փառաց ետեւէն զիս ձեզ կողոպտող ազգերուն ղրկեց. քանզի [թ]ձեզի դպչողը, իր աչքին բիբին կը դպչի ։
9 Վասն զի ահա ես [ժ]իմ ձեռքս անոնց վրայ պիտի շարժեմ. ու անոնք իրենց ծառաներուն աւար պիտի ըլլան. ու [ի]պիտի գիտնաք որ զօրաց Տէրը զիս ղրկեր է ։
10 [լ]Ցնծա՛, և ուրախացի՛ր՝ ով Սիոնի աղջիկ. քանզի ահա ես կու գամ, ու [խ]քու մէջդ պիտի բնակիմ, կ'ըսէ
11 Տէրը ։ Եւ [ծ]այն օրը [կ]շատ ազգեր Տէրոջը պիտի յարին, ու ինծի ժողովուրդ պիտի ըլլան. և ես քու մէջդ պիտի բնակիմ, ու [հ]պիտի գիտնաս որ զօրաց Տէրը զիս
12 քեզի ղրկեր է ։ Եւ Տէրը [ձ]իր բաժինը Յուդան՝ սուրբ երկրին մէջ ժառանգութիւն պիտի առնէ, ու [ղ]նորէն Երուսաղէմը պիտի ընտրէ ։
13 [ճ]Տէրոջը առջեւը լուռ կեցի՛ր՝ ով բոլոր մարմին. քանզի անիկայ [մ]իր սուրբ բնակութենէն արթընցաւ ։

ե Սաղ. հե. 4. 5.

519
ա Տես Եզեկ. խ. 3.
բ Յայտ. ժա. 1. իա. 15, 16.
գ Երեմ. լա. 27. Եզեկ. լզ. 10. 11.
դ Ես. իզ. 1. Գլ. թ. 8.
ե Ես. կ. 19. Յայտ. իա. 23.
զ Ես. իբ. 20. ծբ. 11. Երեմ. ա. 14. ծ. 8. ծա. 6. 45.
է բ Օր. իը. 64. Եզեկ. ժէ. 21.
ը Յայտ. ժը. 4.
թ բ Օր. լբ. 10. Սաղ. ժէ. 8. բ Թես. ա. 6.
ժ Ես. ժա. 15. ժթ. 16.
ի Գլ. դ. 9.
լ Ես. ժբ. 6. ծդ. 1. Սոփ. գ. 14.
խ Ղև. իզ. 12. Եզեկ. լէ. 27. Գլ. ը. 3. Յով. ա. 14. բ Կոր. զ. 16.
ծ Գլ. դ. 10.
կ Ես. բ. 2, 3. խթ. 22. կ. 3. Գլ. ը. 22, 23.
հ Եզեկ. լգ. 33. Հմր 9.
ձ բ Օր. լբ. 9.
ղ Գլ. ա. 17.
ճ Ամբ. բ. 20. Սոփ. ա. 7.
մ բ Օր. իզ. 15. Սաղ. կը. 5. Ես. ծէ. 15. կզ. 15.

ԳԼ. Գ

1 Յեսուին օրինակով կը ցուցուի եկեղեցիին վերականգնումը ։ 8 Շառաւիղի օրինակով Քրիստոս կը խոստացուի ։

1 Եւ Տէրը ինծի ցուցուց [ա]մեծ քահանան Յեսուն, որ Տէրոջը հրեշտակին առջեւ կայներ էր. ու [բ]Սատանան անոր աջ կողմը կայներ էր՝ անոր դէմ դնելու համար ։
2 Եւ Տէրը Սատանային ըսաւ. [գ]Տէրը քեզ յանդիմանէ՛, ով Սատանայ, ու քեզ՝ [դ]Երուսաղէմը ընտրող Տէրը յանդիմանէ. [ե]միթէ ասիկայ կրակէ հանուած խանձող չէ՞ ։
3 Եւ Յեսու աղտոտ հանդերձներ հագեր էր, ու հրեշտակին առջեւ
4 կը կայնէր ։ Եւ իր առջեւ կայնողներուն պատասխան տուաւ, ու խօսեցաւ ըսելով. Աղտոտ հանդերձները ատոր վրայէն հանեցէք. և անոր ըսաւ. Նայէ՛, քու անօրէնութիւնդ վրայէդ վերցուցի, [զ]ու քեզի պատուական զգեստներ
5 պիտի հագցընեմ ։ Ու ես ըսի՝ որ [է]անոր գլուխը մաքուր խոյր դնեն. և անոր գլուխը մաքուր խոյրը դրին, ու անոր հանդերձներ հագցուցին. ու Տէրոջը հրեշտակը կայներ էր ։
6 Եւ Տէրոջը հրեշտակը Յեսուին
7 վկայութիւն ըրաւ՝ ու ըսաւ. Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Թէ որ իմ ճամբաներուս մէջը քալես, ու [ը]իմ պահպանութիւնս պահես, անտենը դուն ալ [թ]իմ տունս պիտի դատես, և իմ սրահներս ալ պիտի պահես, ու քեզի աս ներկայ դրանդողներուն *մէջէն առաջնորդ-
8 ներ* պիտի տամ ։ Հիմա մտիկ ըրէ՛, ով Յեսու մեծ քահանայ՝ դուն ու քու առջեւդ նստող բարեկամներդ. քանզի անոնք [ի]նշան ըլլալու մարդիկ են. վասն զի ահա ես [լ]իմ ծառաս [խ]Շառաւիղը պի-
9 տի բերեմ ։ Քանզի ահա Յեսուին առջեւ դրած քարս. [ծ]մէկ քարին վրայ [կ]եօթը աչք պիտի ըլլայ. ահա ես անոր փորագրութիւնը պիտի փորագրեմ՝ կ'ըսէ զօրաց Տէրը, և [հ]այն երկրին անօրէնութիւնը մէկ օրուան մէջ պիտի վեր-
10 ցընեմ ։ [ձ]Այն օրը՝ կ'ըսէ զօրաց Տէրը՝ ձեզմէ ամէն մէկը իր դրացին [ղ]որթի տակ, ու թզենիի տակ պիտի կանչէ ։

Ն. Ք. Գ. Ք. 519
ա Անգ. ա. 1.
բ Սաղ. ճթ. 6. Յայտ. ժբ. 10.
գ Յուդ. 9.
դ Գլ. ա. 17. Հռով. ը. 33.
ե Ամով. դ. 11. Հռով. ժա. 5. Յուդ. 23.
զ Ես. կգ. 6.
է Ես. կա. 10. Ղուկ. ժե. 22. Յայտ. ժթ. 8.
ը Եզ. խթ. 6. Գլ. զ. 11.
թ Ղև. ը. 35. գ Թագ. բ. 3. Եզեկ. խզ. 16.
ժ բ Օր. ժէ. 9. Մաղ. բ. 7.
* Կամ՝ մէջ կեցողներ
ի Ես. ը. 18. ի. 3.
լ Ես. իբ. 1. իթ. 3. 5. ծբ. 13. ծգ. 11. Եզեկ. լզ. 23, 24.
խ Ես. դ. 2. ժա. 1. Երեմ. իգ. 5. լգ. 15. Գլ. զ. 12.
ծ Սաղ. ճժը. 22. Ես. իը. 16.
կ Գլ. գ. 10. Յայտ. ե. 6.
հ Երեմ. լա. 34. ծ. 20. Միք. է. 18, 19. Գլ. ժգ. 1.
ձ Գլ. բ. 11.
ղ գ Թագ. դ. 25. Ես. լզ. 16. Միք. դ. 4.

ԳԼ. Դ

1 Ոսկի աշտանակին օրինակով կը ցուցուի Զօրաբաբելին հիմնադրութեանը քարի յաջողութիւնը ։ 11 Երկու ձիթենիներով կը ցուցուի երկու օծեալները ։

1 Ու [ա]ինծի հետ խօսող հրեշտակը դարձաւ, և զիս՝ [բ]իր քունէն արթընցող մարդու պէս արթըն-
2 ցուց ։ Ու ինծի ըսաւ. Ի՞նչ կը տեսնես. ու ըսի. Կը տեսնեմ որ ահա [գ]բոլորովին ոսկիէ աշտանակ մը կայ, ու անոր վրայ ամանակ մը, [դ]և անոր վրայ եօթը ճրագ, ու անոր

ա Գլ. բ. 3.
բ Դան. ը. 18.
գ Ել. իե. 31. Յայտ. ա. 12.
դ Ել. իե. 37. Տես Յայտ. դ. 5.

Ն. Ք. ԳԲ. 519

վրայի եօթը ճրագներուն համար՝ 3 եօթը խողովակ կայ. [ա]Եւ անոր քովը երկու ձիթենի կայ. մէկը բաժակին աջ կողմէն, ու մէկալը 4 ձախ կողմէն։ Եւ պատասխան տուի, ու ինծի հետ խօսող հրեշտակին խօսեցայ՝ ու ըսի. Ասոնք 5 ի՞նչ են, ո՛վ տէր իմ։ Ու ինծի հետ խօսող հրեշտակը պատասխան տուաւ ու ինծի ըսաւ. Ասոնց ինչ ըլլալը չե՞ս գիտեր. ու ես ըսի. Ոչ, 6 ո՛վ տէր իմ։ Եւ պատասխան տուաւ, ու ինծի խօսեցաւ՝ ըսելով. Աս է Տէրոջը խօսքը որ Զօրաբաբէլին կ'ըսուի. [բ]Զօրութեամբ չէ, և ուժով չէ, հապա իմ Հոգուովս կ'ըսէ զօրաց Տէրը։ 7 Դուն՝ [գ]ո՛վ մեծ լեռ, ո՞վ ես. Զօրաբաբէլին առջեւ դաշտ պիտի ըլլաս. ու [դ]գլուխի քարը ինքը պիտի հանէ. ու [ե]պիտի աղաղակեն. Շնո՛րհք՝ շնո՛րհք անոր։

8 Դարձեալ Տէրոջը խօսքը ինծի 9 եղաւ, ըսելով. [զ]Աս տունը Զօրաբաբէլին ձեռքերը հիմնեցին, և անոր ձեռքերը [է]պիտի կատարեն զանիկայ. ու [ը]պիտի գիտնաս որ [թ]զօրաց Տէրը զիս ձեզի ղրկած է, 10 քանզի [ժ]պզտիկ բաներուն օրը ո՞վ անարգեց. վասն զի ան եօթը [illegible] ուրախութեամբ պիտի տեսնեն գնտակը Զօրաբաբէլին ձեռքին մէջ. [ժա]Անոնք Տէրոջը աչքերն են, որ բոլոր երկրին մէջ կը պտըտին։

11 Եւ ես պատասխան տուի, ու անոր ըսի. Աշտանակին աջ կողմը, ու անոր ձախ կողմը եղող աս [ժբ]եր-12 կու ձիթենիները ի՞նչ են։ Ու երկրորդ անգամ պատասխան տուի, ու անոր ըսի. Երկու ոսկի խողովակներուն միջոցովը իւղ իրենցմէ ոսկիի պէս թափող երկու ձիթե-13 նիի ոստերը ի՞նչ են։ Եւ ինծի խօսեցաւ ու ըսաւ. Ասոնց ինչ ըլլալը չե՞ս գիտեր. ու ես ըսի. Ոչ, 14 ո՛վ տէր իմ։ Ու ըսաւ. [ժգ]Ասոնք երկու *օծեալներն են, որ [ժդ]բոլոր երկրին Տէրոջը [ժե]առջեւը կը կայնին։

ա Հմր 11, 12. Յայտ. ժա. 4.
բ Ովս. ա. 7.
գ Երեմ. ծա. 25. Մատ. իա. 21.
դ Սաղ. ճժը. 22.
ե Տես Եզր. գ. 11, 13.
զ Եզր. գ. 10.
է Եզր. զ. 15.
ը Գլ. բ. 9, 11. զ. 15.
թ Ես. խը. 16. Գլ. բ. 8.
ժ Անգ. բ. 3.
ժա Բ Մն. ժզ. 9. Առակ. ժե. 3. Տես Գլ. գ. 9.
ժբ Հմր 3.
ժգ Յայտ. ժա. 4.
* Եբր. եղի որդիք
ժդ Տես Յես. գ. 11, 13. Գլ. զ. 5.
ժե Գլ. գ. 7. Ղու. ա. 19.

ԳԼ. Ե

1 Թռչող տոմսին միջոցով կը ցուցուի գողերուն ու երդում ընողներուն ըլլալու անէծքը։ 5 Արդուի մէջ ճնշուած կնկան տեսիլքը։

1 Եւ դարձայ, ու աչքերս վերցնելով տեսայ. և ահա թռչող 2 [ա]տոմս մը։ Ու ինծի ըսաւ. Ի՞նչ կը տեսնես. ու ըսի. Թռչող տոմս մը կը տեսնեմ. երկայնութիւնը քսան կանգուն, ու լայնութիւնը 3 տասը կանգուն է։ Եւ ինծի ըսաւ. Ասիկայ՝ [բ]բոլոր երկրի երեսին վրայ եկող անէծքն է. քանզի ամէն գողութիւն ընողը՝ աս կողմէն [illegible] համեմատ պիտի կտրուի, ու ամէն երդում ընողը՝ մէկալ կողմէն [illegible] համեմատ պիտի 4 կտրուի։ Զանիկայ ես կը հանեմ, կ'ըսէ զօրաց Տէրը, ու գողին տունը, և իմ անունովս [գ]սուտ երդում ընողին տունը պիտի մտնէ, ու անոր տանը մէջ պիտի մնայ. և [դ]զանիկայ իր փայտերովը ու իր քարերովը պիտի սպառէ։

5 Եւ ինծի հետ խօսող հրեշտակը ելաւ, ու ինծի ըսաւ. Հիմա աչքերդ վերցուր, ու նայէ թէ աս 6 ելլողը ի՛նչ է։ Ու ես ըսի. Ի՞նչ է. ու ըսաւ. Աս ելլողը արդու է. ու ըսաւ. Բոլոր երկրի վրայ անոնց 7 նմանութիւնը ասիկայ է։ Եւ ահա կապարեայ տաղանդ մը վերցուեցաւ. ու կնիկ մը արդուին մէ-8 ջը կը նստէր։ Եւ ըսաւ. Աս է Չարութիւնը. ու զանիկայ արդուին մէջը ձգեց, և ան կապարեայ կշիռքը ան արդուին բերանը ձգեց։ 9 Եւ աչքերս վերցուցի, ու տեսայ. և ահա երկու կնիկ ելան, ու հովը անոնց թեւերուն մէջն էր. և անոնք արագիլի թեւերու նման թեւեր ունէին, ու ան արդուն երկրի ու 10 երկինքի մէջտեղը վերցուցին։ Եւ ինծի հետ խօսող հրեշտակին ըսի. 11 Ասոնք ո՞ւր կը տանին արդուն։ Եւ անիկայ ինծի ըսաւ. Կը [illegible] որ անոր [ե]տուն շինեն [զ]Սենաար երկրին մէջ. ու պիտի հաստատուի, և հոն իր խարիսխին վրայ պիտի դըրուի։

ա Եզեկ. բ. 9.
բ Մաղ. դ. 6.
գ Ղև. ժթ. 12. Գլ. ը. 17. Մաղ. գ. 5.
դ Տես Ղև. ժդ. 45.
ե Երեմ. իթ. 5, 28.
զ Ծն. ժ. 10.

ԳԼ. Զ

1 Չորս կառքերուն տեսիլքը։ 9 Յեսուին պըսակներովը կը ցուցուի Շառաւիղ կոչուած Քրիստոսին տաճարը, ու թագաւորութիւնը։

1 Եւ դարձայ, ու աչքերս վերցուցի, ու տեսայ. և ահա երկու լեռներու մէջէն չորս կառք կ'ելլէր, ու լեռները պղնձէ լեռներ 2 էին։ Առջի կառքին՝ [ա]աշխէտ ձիեր լծուած էին, ու երկրորդ կառ-3 քին՝ [բ]սեւ ձիեր, Ու երրորդ կառքին՝ [գ]ճերմակ ձիեր, և չորրորդ կառքին՝ պիսակ ու գորշագոյն 4 ձիեր։ Եւ պատասխան տուի, [դ]ու ինծի հետ խօսող հրեշտակին ըսի. Ասոնք ի՞նչ են, ո՛վ տէր 5 իմ։ Եւ հրեշտակը պատասխան տուաւ, ու ինծի ըսաւ. [ե]Ասոնք երկինքի չորս հովերուն հոգիներն են, որ [զ]բոլոր երկրին Տէրոջը առջեւ 6 կայնելէն կ'ելլեն. Սեւ ձիերը՝ որ ան կառքին լծուած են, հիւսիսի երկիրը կ'ելլեն, ու ճերմակները անոնց ետեւէն կ'ելլեն, ու պիսակ-7 ները հարաւոյ երկիրը կ'ելլեն։ Եւ գորշագոյնները ելան, և ուզեցին

ա Գլ. ա. 8. Յայտ. զ. 4.
բ Յայտ. զ. 5.
գ Յայտ. զ. 2.
դ Գլ. ե. 10.
ե Սաղ. ճդ. 4. Եբր. ա. 7, 14.
զ Գ Թագ. իբ. 19. Դան. է. 10. Գլ. դ. 14. Ղու. ա. 19.

Ն․ ք․ դ․Ք․
519

որ երթան, — Երկրի վրայ պտըտին. և անիկայ ըսաւ. Գացէ՛ք, երկրի վրայ պտըտեցէ՛ք. ու անոնք 8 երկրի վրայ պտըտեցան ։ Եւ անիկայ ինծի աղաղակեց, ու ինծի խօսեցաւ, ըսելով. Նայէ՛ հիւսիսի երկիրը երթողները՝ իմ հոգիս հիւսիսային երկրին մէջը հանգչեցուցին ։

9 Դարձեալ Տէրոջը խօսքը ինծի 10 եղաւ, ըսելով. Գերութենէ դարձողներէն՝ Հեղդայէն, Տուբիայէն, ու Յեդայիայէն առ, ու նոյն օրը դնա Բաբելոնէն եկող Սոփոնիայի որդւոյն Յովսիային տունը մտի՛ր. 11 Արծաթ ու ոսկի առ, ու պսակներ շինէ, ու մեծ քահանային Յովսեդեկեան Յեսուին գլուխը 12 դի՛ր. Եւ անոր խօսէ՛ ըսելով. Զօրաց Տէրը կը խօսի ու այսպէս կ՚ըսէ. Ահա՛ այն մարդը՝ որուն անունը Շառաւիղ է. անիկայ իր տեղէն պիտի բուսնի, ու Տէրոջը տաճարը պիտի շինէ ։ 13 Անիկայ պիտի շինէ Տէրոջը տաճարը, ու պատիւ պիտի ունենայ, և իր աթոռին վրայ նստելով՝ իշխանութիւն պիտի վարէ. ու քահանայ պիտի ըլլայ իր աթոռին վրայ. ու երկուքին մէջը խաղաղութեան խորհուրդ պիտի ըլլայ ։

14 Եւ պսակները՝ Հելեմին, Տուբիային, ու Յեդայիային, և Սոփոնիայի որդւոյն Հենին պիտի ըլլան՝ Տէրոջը տաճարին մէջ յիշատակ ըլլալու համար ։ 15 Եւ հեռուն եղողները պիտի գան, ու Տէրոջը տաճարին մէջ պիտի շինեն. և պիտի գիտնաք որ զօրաց Տէրը զիս ձեզի ղրկեր է. ու ասիկա պիտի ըլլայ, թէ որ ուշադրութեամբ ձեր Տէր Աստուծոյն ձայնին մտիկ ընէք ։

ԳԼ․ Է

1 Գերիները ծոմ պահելու վրայով կը հարցնեն ։ 4 Զաքարիա կը յանդիմանէ անոնց ծոմապահութիւնը, 8 ցուցնելով թէ իրենց գերութեանը պատճառը մեղքն է ։

1 Ու եղաւ որ Դարեհ թագաւորին չորրորդ տարին՝ իններորդ ամսուն՝ Քասղևին չորրորդ օրը՝ Տէրոջը խօսքը Զաքարիային 2 եղաւ, Երբոր Սարասար, ու Ռեկեմմելէք, և անոնց մարդիկները Աստուծոյ տունը խրկուեցան, որ 3 Տէրոջը առջևը աղօթք ընեն, Ու զօրաց Տէրոջը տանը մէջ եղող քահանաներուն ու մարգարէներուն խօսին՝ ու ըսեն. Արդեօք հինգերորդ ամսուն մէջ իմ անձս զատելով լա՞մ, ինչպէս որ այսչափ 4 տարիներ ըրի ։ Ու անոր զօրաց

ե Գլ․ ա․ 10 ։
ը Եզ․ իը․ 35 ։ Իմ․ 6 ։ Ղև․ ը․ 9 ։ Գլ․ գ․ 5 ։
բ Տես Ղու․ ա․ 78 ։ Յով․ ա․ 45 ։
ժ Գլ․ գ․ 8 ։
ի Գլ․ գ․ 9 ։ Մատ․ ժզ․ 18 ։ Եփե․ բ․ 20․ 21․ 22 ։ Եբր․ գ․ 3 ։
լ [illegible] 4 ։ Եբր․ գ․ 1 ։
ի Եւ․ ժբ․ 14 ։ Մար․ ժզ․ 9 ։
ծ Ես․ ծէ․ 19 ։ կ․ 10 ։ Եփե․ բ․ 13․ 19 ։
ւ Գլ․ բ․ 9 ։ դ․ 9 ։

518

ա Թագ․ ժգ․ 12 ։ Գլ․ ը․ 21 ։
բ Օր․ ժէ․ 9․ 10․ 11 ։ ԼԴ․ 10 ։ Մաղ․ բ․ 7 ։
գ Երեմ․ ծբ․ 12 ։ Գլ․ ը․ 19 ։

Տէրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով. 5 Ըսէ՛ երկրիս բոլոր ժողովուրդին, ու քահանաներուն խօսէ՛ ու ըսէ. Ասկէ եօթանասուն տարին՝ երբոր հինգերորդ ու եօթներորդ ամիսներուն մէջ ծոմապահութիւն կ՚ընէիք, ու սուգ կը բռնէիք, միթէ ինծի՞ համար ծոմապահութիւն 6 կ՚ընէիք ։ Ու երբոր կ՚ուտէիք ու կը խմէիք, ձեզի համար չէի՞ք ուտեր, ու ձեզի համար չէի՞ք 7 խմեր ։ Ասոնք չե՞ն այն խօսքերը, որ Տէրը առջի մարգարէներուն ձեռքովը հրատարակեց, երբոր Երուսաղէմ ու անոր շրջակայ քաղաքները բնակուած ու հանդիստ էին, և հարաւային ու դաշտային կողմերը բնակուած էին ։

8 Դարձեալ Տէրոջը խօսքը Զաքարիային եղաւ, ըսելով. 9 Զօրաց Տէրը այսպէս խօսեցաւ, ու ըսաւ. Արդար դատաստան տեսէ՛ք, և ձեզմէ ամէն մէկը իր եղբօրը ողորմութիւն ու գթութիւն ընէ. 10 Եւ որբևարին ու որբը, օտարականը և տնանկը մի՛ հարստահարէք, ու ձեզմէ մէկը իր եղբօրը համար իր սրտին մէջ չարութիւն չմտածէ ։ 11 Բայց անոնք չուզեցին մտիկ ընել. հապա ուսը ետ քաշեցին, և ականջնին ծանրացուցին, որ չլսեն ։ 12 Ու իրենց սիրտը ադամանդի պէս ըրին, որ չլսեն այն օրէնքը ու այն խօսքերը, որ զօրաց Տէրը իր Հոգւովը առջի մարգարէներուն ձեռքովը անոնց խրկեց. անոր համար զօրաց Տէրոջը կողմանէ մեծ բարկութիւն եղաւ ։ 13 Ու եղաւ որ՝ ինչպէս որ անիկայ կանչեց, ու անոնք մտիկ չըրին, այնպէս ալ անոնք կանչեցին, ու ես մտիկ չըրի՝ կ՚ըսէ զօրաց Տէրը. 14 Հապա զանոնք բոլոր ազգերուն մէջը փոթորիկով ցրուեցի. և անոնց ետևէն երկիրը՝ անցնողէ ու դարձողէ ամայի մնաց. այսպէս ցանկալի երկիրը ամայի ըրին ։

ԳԼ․ Ը

1 Երուսաղէմին վերականգնումը ։ 9 Ժողովուրդը Աստուծմէ ընդունելու շնորհքներովը կը յորդորէ շինութեան գործը յառաջ տանելու ։ 16 Անոնցմէ բարեգործութիւն կը պահանջէ ։ 18 Ուրախութիւն և անդորրութիւն կը խոստանայ անոնց ։

1 Դարձեալ զօրաց Տէրոջը խօսքը 2 ինծի եղաւ, ըսելով. Զօրաց Տէրը այսպէս կ՚ըսէ. Սիոնի համար խիստ մեծ նախանձով նախանձեցայ, ու անոր համար մեծ սրտմտութիւնով 3 նախանձեցայ ։ Տէրը այսպէս կ՚ըսէ. Սիոնին դարձած եմ, ու Երուսաղէմի մէջ պիտի

Ն․ ք․ դ․Ք․
518

դ Գլ․ ա․ 12 ։
ե Երեմ․ խա․ 1 ։ Գլ․ ը․ 19 ։
զ Ես․ ծը․ 5 ։
է Տես Հռով․ ժդ․ 6 ։
ը Երեմ․ ժէ․ 26 ։
թ Ես․ ծը․ 6․ 7 ։ Երեմ․ է․ 23 ։ Միք․ զ․ 8 ։ Գլ․ ը․ 16 ։ Մատ․ իգ․ 23 ։
ժ Ել․ իբ․ 21․ 22 ։ բ Օր․ իդ․ 17 ։ Ես․ ա․ 17 ։ Տես Եբրմ․ ե․ 28 ։
ի Սաղ․ ԼԴ․ 4 ։ Միք․ բ․ 1 ։ Գլ․ ը․ 17 ։
լ Նեեմ․ թ․ 29 ։ Երեմ․ է․ 24 ։ Ովս․ դ․ 16 ։
խ Տես Գործ․ է․ 56 ։
ծ Եզեկ․ ժա․ 19 ։ ԼԶ․ 26 ։
կ Նեեմ․ թ․ 29․ 30 ։
հ Առ․ ԼԴ․ 16 ։ Դան․ թ․ 11 ։
ձ Առակ․ ա․ 24—28 ։ Ես․ ա․ 15 ։ Երեմ․ ժա․ 11 ։ ժդ․ 12 ։ Միք․ գ․ 4 ։
ղ Օր․ ԻԸ․ 33 ։
ճ Օր․ դ․ 27 ։ իը․ 64 ։ Եզեկ․ ԼԴ․ 19 ։ Գլ․ ը․ 6 ։
մ Ղև․ իզ․ 22 ։
յ Տես Դան․ ը․ 9 ։

[illegible] 2 ։ Գլ․ ա․ 14 ։
[illegible] 16 ։ [illegible] 10 ։

բնակիմ , ու Երուսաղէմը՝ ճշմարտութեան
քաղաք , և զօրաց
Տէրոջը լեռը՝ Սուրբ լեռ պիտի
կոչուի ։
4 Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ · Երուսաղէմի
հրապարակներուն մէջ
տակաւին ծեր մարդիկներ ու պառաւ
կնիկներ պիտի նստին , որ
օրերու շատութենէն ամէն մէկուն
5 ձեռքը ցուպ պիտի ըլլայ · Եւ քաղաքին
հրապարակները՝ տղաքներով
ու աղջիկներով պիտի լեցուին ,
որոնք անոր հրապարակներուն մէջը
պիտի խաղան ։
6 Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ · Թէ
որ այն օրերը՝ այս ժողովուրդին
մնացորդին աչքը՝ դժուար
երեւնայ , միթէ իմ աչքերուս ալ
դժուար պիտի երեւնայ , կ'ըսէ զօրաց
Տէրը ։
7 Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ ·
Ահա իմ ժողովուրդս արեւելեան
երկրէն , ու արեւմտեան երկրէն պիտի
8 փրկեմ · Եւ զանոնք պիտի
բերեմ , ու Երուսաղէմի մէջ պիտի
բնակին · և անոնք ինծի ժողովուրդ
պիտի ըլլան · ես ալ ճշմարտութեամբ
և արդարութեամբ անոնց
Աստուած պիտի ըլլամ ։
9 Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ ·
Ձեր ձեռքերը թող ուժովնան ,
ո՛վ դուք՝ որ այս օրերս կը լսէք այս
խօսքերը այն մարգարէներուն բերնէն ,
որոնք զօրաց Տէրոջը տանը
հիմնարկութեան՝ ու տաճարին նո-
10 րոգութեան օրը խօսեցան ։ Քանզի
այն օրերէն առաջ՝ մարդու համար
վարձք չկար , ու անասունի համար
վարձք չկար · և նեղութեան պատճառաւ՝
ելլողին ու մտնողին խաղաղութիւն
չկար · քանզի ես ամէն
մարդը իր ընկերին դէմ ոտք հաներ
11 էի ։ Բայց հիմա այս ժողովրդեանս
մնացորդին առջի օրերուն պէս պիտի
չըլլամ , կ'ըսէ զօրաց Տէրը ։
12 Քանզի հունտը խաղաղութիւն
պիտի ըլլայ · որթը իր պտուղը պիտի
տայ , ու երկիրը իր բերքը պիտի
տայ , ու երկինքը իր ցօղը պիտի
տայ · և այս ամէն բաները այս ժողովրդեանս
մնացորդին ժառանգել
13 պիտի տամ ։ Ու պիտի ըլլայ որ
ինչպէս որ դուք ազգերու մէջ անէծք
եղաք , ո՛վ Յուդայի տունը
ու Իսրայէլի տունը , այնպէս ալ
ձեզ պիտի ազատեմ , ու օրհնութիւն
պիտի ըլլաք · մի՛ վախնաք ,
ձեր ձեռքերը թող ուժովնան ։
14 Քանզի զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ ·
ինչպէս որ ձեզի չարիք ընելու դիտաւորութիւն
ըրի , երբոր ձեր
հայրերը զիս սրդողեցուցին , կ'ըսէ
15 զօրաց Տէրը , ու չզղջացի , Այնպէս

Ն · Ք · ԴՔ · 518
Եսա · ա · 21 · 26 ·
Եսա · բ · 2 · 3 ·
Երեմ · լա · 23 ·
Տես Ա Թագ · բ · 31 · Եսա · կե · 20 · 22 ·
Ծնն · ժը · 14 · Ղուկ · ա · 37 · ժը · 27 · Հռովմ · դ · 21 ·
Եսա · ժա · 11 · 12 · խգ · 5 · 6 · Եզեկ · լէ · 21 · Ամով · Թ · 14 · 15 ·
Երեմ · լ · 22 · լա · 33 · Գլ · ժգ · 9 ·
Երեմ · դ · 2 ·
Անգ · բ · 4 ·
Եզր · ե · 1 · 2 ·
Անգ · բ · 18 ·
Անգ · ա · 6 · 9 · 10 · բ · 16 ·
Բ Մն · ժե · 5 ·
Ովս · բ · 21 · 22 · Յովել · բ · 22 · Անգ · բ · 19 ·
Սաղ · կէ · 6 ·
Տես Անգ · ա · 10 ·
Երեմ · խբ · 18 ·
Ծնն · ժբ · 2 · Հռութ · դ · 11 · 12 · Եսա · ժթ · 24 · 25 · Սոփ · գ · 20 ·
Հմր 9 ·
Երեմ · լա · 28 ·
Մր · լգ · 15 · Գլ · ա · 6 ·

ալ դարձայ , ու այս օրերը
Երուսաղէմին , ու Յուդայի տանը
բարիք ընելու դիտաւորութիւն ըրի
16 · մի՛ վախնաք ։ Ձեր ընելու
բաները ասոնք են · Ճշմարտութիւն
խօսեցէք՝ ամէն մէկերնիդ իր
ընկերին հետ · ձեր դռներուն մէջ
արդարութեամբ և խաղաղութեամբ
17 դատաստան տեսէք · Ու
ձեզմէ մէկը իր սրտին մէջ իր ընկերին
համար չարութիւն չմտածէ ·
և սուտ երդումը մի՛ սիրէք · վասն
զի ես այս բոլոր բաները կ'ատեմ ,
կ'ըսէ Տէրը ։
18 Դարձեալ զօրաց Տէրոջը խօսքը
19 ինծի եղաւ , ըսելով · Զօրաց
Տէրը այսպէս կ'ըսէ · Չորրորդ
ամսուան ծոմը , ու հինգերորդին
ծոմը , և եօթներորդին ծոմը ,
և տասներորդին ծոմը՝ Յուդայի
տանը ցնծութիւն և ուրախութիւն ,
ու խնդալից տօներ պիտի
ըլլան · ուստի ճշմարտութիւնը
ու խաղաղութիւնը սիրեցէք ։
20 Զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ · Նորէն
ժողովուրդներ , ու շատ քաղաքներու
բնակիչներ պիտի գան ·
21 Ու մէկուն բնակիչները մէկալին
պիտի երթան , ու ըսեն · Եկէք
Տէրոջը առջեւ աղօթք ընելու , և
զօրաց Տէրը փնտռելու երթանք ·
22 ես ալ պիտի երթամ ։ Ու շատ
ժողովուրդներ , և զօրաւոր ազգեր
Երուսաղէմի մէջ զօրաց Տէրը փնտռելու ,
ու Տէրոջը առջեւ աղօթք
23 ընելու պիտի գան ։ Զօրաց
Տէրը այսպէս կ'ըսէ · Այն օրերը՝
ազգերուն ամէն լեզուներէն տասը
մարդ՝ [illegible] պիտի բռնեն ,
այսինքն՝ Հրէայ եղող մարդուն
քղանցքը պիտի բռնեն , ու
ըսեն · Ձեզի հետ երթանք · քանզի
լսեցինք որ Աստուած ձեզի հետ է ։

Ն · Ք · ԴՔ · 518
Գլ · է · 9 · Հմր 19 · Եփես · դ · 25 ·
Առակ · գ · 29 · Գլ · է · 10 ·
Գլ · ե · 3 · 4 ·
Երեմ · ծբ · 6 · 7 ·
Երեմ · ծբ · 12 · 13 · Գլ · է · 3 · 5 ·
Դ Թագ · իե · 25 · Երեմ · խա · 1 · 2 ·
Երեմ · ծբ · 4 ·
Եսթ · ը · 17 · Եսա · լե · 10 ·
Հմր 16 ·
Եսա · բ · 3 · Միք · դ · 1 · 2 ·
Եսա · կ · 3 · կզ · 23 ·
Եսա · գ · 6 · դ · 1 ·
Ա Կոր · ժդ · 25 ·

ԳԼ · Թ

1 Աստուած իր եկեղեցին կը պաշտպանէ ։ 9 Սիոնը կը յորդորուի որ Քրիստոսի գալստեանը , ու անոր խաղաղարար թագաւորութեանը վրայով ուրախանայ ։ 12 Աստուծոյ խոստմունքները՝ յաղթութիւն տալու և պաշտպանութիւն ընելու վրայով ։

1 Հադրաքի երկրին դէմ Տէրոջը
խօսքին պատգամն է , ու Դամասկոսի
վրայ պիտի հանգչի ·
(քանզի Տէրոջը աչքը մարդու ,
ու Իսրայէլի բոլոր ցեղերուն է
2 [illegible] ·) Ու Եմաթն ալ անոր սահմանակիցն
է , նաև Տիւրոսը ու
Սիդոնը՝ թէև շատ իմաստուն են ։
3 Եւ Տիւրոս իրեն ամրոց շինեց ·
ու արծաթը հողի պէս , և զուտ
ոսկին՝ փողոցներու ցեխի պէս դի-
4 զեց ։ Ահա Տէրը զանիկայ պիտի
քշէ , և ծովուն մէջ անոր ուժե-

Իբր 587
Ամով · ա · 3 ·
Երեմ · խթ · 23 ·
Եսա · իգ · Եզեկ · իզ · իէ · իը · Ամով · ա · 9 ·
Եզեկ · իը · 21 ·
Եզեկ · իը · 3 ·
Յոբ · իէ · 16 · Եզեկ · իը · 4 · 5 ·
Եսա · իգ · 1 ·
Եզեկ · իզ · 17 ·

Ն. Ք. գԲ. իբր 587

ցած զօրութիւնը պիտի զարնէ. ու անիկայ կրակով պիտի սպառի։

5 [բ] Ասկաղոնը պիտի տեսնէ, ու պիտի վախնայ. Գազան ալ, ու մեծապէս պիտի տագնապի։ Ակկարոնն ալ, քանզի իր յոյսը [գ] պարապ պիտի ըլլէ". և Գազայէն թագաւորը պիտի կորսուի. ու Ասկաղոնը պիտի չբնակուի։

6 Եւ [դ] Ազոտոսի մէջ [ե] օտարազգի պիտի բնակի. ու Փղշտացւոց հպարտութիւնը պիտի ջնջեմ։

7 Եւ անոնց արիւնը իրենց բերնէն, ու անոնց պղծութիւնները իրենց ակռաներուն մէջէն պիտի վերցնեմ. ու մնացորդը՝ անիկայ ալ մեր Աստուծոյն պիտի ըլլայ, և Յուդայի մէջ հազարապետի պէս, ու Ակկարոնը՝ Յեբուսացիին պէս պիտի ըլլայ։

8 Եւ անցնող ու դարձող զօրքին պատճառաւ՝ [զ] իմ տանս բոլորտիքը պիտի բանակիմ, ու [է] մէյմըն ալ անոնց մէջէն բռնաւոր պիտի չանցնի. քանզի հիմա [ը] իմ աչքերովս տեսայ։

9 [թ] Մեծապէս ուրախացիր, ով Սիոնի աղջիկ. ցնծութեամբ աղաղակէ, ով Երուսաղէմի աղջիկ. ահա [ժ] քու Թագաւորդ քեզի կու գայ. անիկայ արդար, ու փրկիչ է. հեզ է, ու իշու վրայ հեծած, և իշու ձագի աւանակի վրայ։

10 Ու Եփրեմէն [ի] կառքը, ու Երուսաղէմէն ձին պիտի ջնջեմ. ու պատերազմին աղեղը պիտի կոտրի. և անիկայ ազգերուն [լ] խաղաղութիւն պիտի խօսի. ու անոր իշխանութիւնը [խ] ծովէն մինչև ծովը, ու գետէն մինչև երկրի ծայրերը պիտի ըլլայ։

11 Եւ քեզի —ալ—, քու ուխտիդ արիւնովը քու [ծ] գերիներդ ջուր չունեցող գուբէն հանեցի։

12 Ամրոցը դարձէք՝ [կ] ով յուսոյ գերիներ. ես այսօր ալ կը ծանուցանեմ, որ [հ] քեզի կրկնապատիկ հատուցում պիտի ընեմ։

13 Վասն զի Յուդան ինծի համար աղեղի —պէս— պիտի լարեմ, — Եփրեմը [‡] նետի պէս պիտի դնեմ," և քու որդիքդ՝ ով Սիոն, Յունաց որդւոցը վրայ պիտի յարուցանեմ, ու քեզ զօրաւորին սուրին պէս պիտի ընեմ։

14 Եւ Տէրը անոնց վրայ պիտի երևնայ. ու [ձ] անոր նետը փայլակի պէս պիտի ելլէ, և Տէր Եհովան փող պիտի հնչեցնէ, ու [ղ] հարաւային մրրիկներով պիտի քալէ։

15 Զօրաց Տէրը զանոնք պիտի պաշտպանէ. և անոնք բնաջինջ պիտի ընեն, ու [‖] պարսաքարերու վրայ" պիտի կոխեն, և պիտի խմեն — գինովի պէս պիտի աղաղակեն. ու անոնք տաշտի պէս՝ [−] սեղանին անկիւններուն պէս պիտի լեցուին։

16 Եւ այն օրը՝ անոնց Տէր Աստուածը զանոնք իր ժողովրդեանը հօտին պէս պիտի փրկէ. քանզի անոնք երկրի վրայ [ւ] թագի քարերու պէս պիտի բարձրանան։

17 Քանզի [¬] անոր բարութիւնը, ու գեղեցկութիւնը ինչ մեծ է. [{] ցորենը՝ երիտասարդները, ու քաղցուն՝ կոյսերը պիտի մեծցնէ։

[բ] Երեմ. խէ. 1-5. Սոփ. բ. 4.
[գ] Եբր. պիտի ամչնայ.
[դ] Ամով. ա. 8.
[ե] Կամ՝ պոռնկորդի
[զ] Սաղ. լդ. 7. Զաք. բ. 5.
[է] Եսա. կ. 18. Եզեկ. իը. 24.
[ը] Ել. գ. 7.
[թ] Եսա. կբ. 11. Զաք. բ. 10. Մատթ. իա. 5. Յովհ. ժբ. 15.
[ժ] Երեմ. իգ. 5. լ. 9. Յովհ. ա. 49. Ղուկ. ժթ. 38.
[ի] Ովս. ա. 7. բ. 18. Միքի. ե. 10. Անգ. բ. 22.
[լ] Եփե. բ. 14. 17.
[խ] Սաղ. հբ. 8.
[ծ] Եսա. խբ. 7. ծա. 14. կա. 1.
[կ] Եսա. խթ. 9.
[հ] Եսա. կա. 7.
[‡] Եբր. պիտի լեցնեմ,
[ձ] Սաղ. ժը. 14. հէ. 17. ճխդ. 6.
[ղ] Եսա. իա. 1.
[‖] Կամ՝ պարսաքարերով
[−] Ղեւ. դ. 18. 25. բ Օր. ժբ. 27.

Ն. Ք. գԲ. իբր 587

[ւ] Եսա. կբ. 3. Մաղ. գ. 17.
[¬] Սաղ. լա. 19.
[{] Յովէլ. գ. 18. Ամով. թ. 14.

ԳԼ. Ժ.

1 Մարգարէն կը պատուիրէ զԱստուած փնտռել և ոչ թէ կուռքերը. 5 ցուցընելով թէ ինչպէս որ մեղաց համար իր ժողովուրդը պատժեց, այնպէս ալ զանոնք պիտի փրկէ, ու իրենց առջի վիճակին պիտի դարձնէ։

1 [−] Ետքի անձրևին ժամանակը [Ŧ] Տէրոջմէ [‡] անձրև խնդրեցէք. Տէրը [ͳ] փայլակներ պիտի ընէ, և անոնց առատ անձրև պիտի տայ, — ամէն մէկուն ագարակին խոտը։

2 Քանզի [Ի] թերափիմները [ﾆ] ունայնութիւն խօսեցան, ու գուշակութիւն ընողները ստութիւն տեսան, և սուտ երազներ զրուցեցին. [Ի] պարապ մխիթարութիւն տուին. անոր համար հօտերու պէս չուեցին. [ǁ] հովիւ չըլլալուն համար տագնապեցան։

3 Հովիւներուն վրայ իմ բարկութիւնս բռնկեցաւ, [ʼ] ու նոխազներուն այցելութիւն պիտի ընեմ. քանզի զօրաց Տէրը [ᵗ] իր հօտին՝ Յուդայի տանը այցելութիւն ըրաւ, և զանոնք՝ իր պատերազմի մէջ —[illegible]— գեղեցիկ ձիին պէս պիտի ընէ։

4 [§] Անկիւնը անկէ՝ [Ի] բեւեռը անկէ՝" պատերազմի աղեղը անկէ՝ ամէն զօրապետ մէկտեղ անկէ պիտի ելլէ։

5 Ու —անոնք— զօրաւորներու պէս պիտի ըլլան, որ պատերազմի մէջ [ւ] —թշնամին— փողոցներուն ցեխին մէջը կը կոխեն. ու անոնք պատերազմ պիտի ընեն. քանզի Տէրը անոնց հետ է. ու ձիերու վրայ հեծնողները պիտի ամչնան։

6 Եւ Յուդայի տունը պիտի զօրացնեմ, ու Յովսէփի տունը պիտի փրկեմ, և [Ի] զանոնք —նորէն— պիտի բնակեցնեմ, քանզի [ɔ] անոնց ողորմեցայ. ու անոնք —այնպէս— պիտի ըլլան, որպէս թէ զանոնք երբեք ձգած չէի. քանզի անոնց Տէր Աստուածը ես եմ, ու [ǀ] անոնց պիտի լսեմ։

7 Ու Եփրեմը զօրաւորի պէս պիտի ըլլայ, և անոնց [ǀ] սիրտը ուրախ պիտի ըլլայ՝ իբր թէ գինիով. անոնց որդիքներն ալ պիտի տեսնեն, ու պիտի ուրախանան. անոնց սիրտը Տէրոջմով պիտի ցնծայ։

8 [ւ] Անոնց պիտի սուլեմ, ու զանոնք պիտի ժողվեմ. ինչու որ զանոնք փրկեցի. [ι] ու անոնք պիտի շատնան, ինչպէս որ շատ էին։

9 Թէև զանոնք ժողո-

[−] Յոբ. իթ. 23. Յովէլ. բ. 23.
[Ŧ] Երեմ. ժդ. 22.
[‡] բ Օր. ժա. 14.
[ͳ] Երեմ. ժ. 13.
[Ի] Դատ. ժէ. 5.
[ﾆ] Երեմ. ժ. 8. Ամբ. բ. 18.
[Ի] Յոբ. ժգ. 4.
[ǁ] Եզեկ. լդ. 5.
[ʼ] Եզեկ. լդ. 17.
[ᵗ] Ղու. ա. 68.
[§] Կամ՝ Իշխանը անկէ՝ գլխաւորը անկէ՝
[Ի] Եսա. իբ. 23.
[ւ] Սաղ. ժը. 42.
[Ի] Երեմ. գ. 18. Եզեկ. լէ. 21.
[ɔ] Ովս. ա. 7.
[ǀ] Զաք. ժգ. 9.
[ǀ] Սաղ. ճդ. 15. Գլ. թ. 15.
[ւ] Եսա. ե. 26.
[ι] Եսա. խթ. 19. Եզեկ. լզ. 37.

վուրդներու մէջ ցանեմ, սակայն ‡հեռաւոր տեղուանք զիս պիտի յիշեն, և իրենց որդւոցը հետ պիտի ապրին, ու ետ պիտի դառնան ։

10 Եւ ʻզանոնք Եգիպտոսի երկրէն պիտի դարձնեմ, ու զանոնք Ասորեստանէն պիտի ժողվեմ, և զանոնք Գաղաադու երկիրը, ու Լիբանանը պիտի բերեմ․ ու անոնց համար ʼբաւական տեղ պիտի չգտնուի ։

11 ˆԵւ ծովէն *նեղութիւն պիտի անցնի, ու ծովուն ալիքները պիտի զարնէ․ ու գետին բոլոր խորութիւնները պիտի ցամքին, և ιԱսորեստանին հպարտութիւնը պիտի իջնէ, ու ˉԵգիպտոսին գաւազանը պիտի վերցուի ։

12 Եւ զանոնք Տէրոջմով պիտի զօրացընեմ, ու ιանոր անունովը պիտի պտըտին, կ'ըսէ Տէրը ։

Ն․ Ք․ Ք․ Ծ․ Իրր 587

‡ Բ Օր․ Լ․ 1 ։
ʻ Ես․ ԺԱ․ 11․ 16 ։ Ովս․ ԺԱ․ 11 ։
ʼ Ես․ ԽԹ․ 20 ։
ˆ Ես․ ԺԱ․ 15․ 16 ։
* Կամ՝ նեղութեամբ
ι Ես․ ԺԴ․ 25 ։
ˉ Եզեկ․ Լ․ 13 ։
ι Միք․ Դ․ 5 ։

ԳԼ․ ԺԱ

1 Երուսաղէմի կործանումը ։ 3 Աստուած կը խնայէ ընտրեալներուն, ու մնացածները կը մերժէ ։ 10 Քրիստոսի մերժուելովը՝ Գեղեցկութեան և Կապերու գաւազանները կը կոտրուին ։ 15 Յիմար հովիւին օրինակը ու անէծքը ։

1 Դռներդ բաց, ով Լիբանան, ու կրակը քու եղեւիններդ ուտէ ։

2 Մայր ծառը թող ողբայ, քանզի եղեւինը ինկաւ․ վասն զի ազնուականները կողոպտուեցան․ Բասանու կաղնիները թող ողբան, քանզի ˉանմատչելի անտառը †կտրուե-
3 ցաւ ։ Հովիւներուն ողբալուն ձայնը կը լսուի․ քանզի անոնց փառքը յափշտակուեցաւ․ առիւծներու մռնչելուն ձայնը կը լսուի․ քանզի Յորդանանու շքեղութիւնը յափշտակուեցաւ ։

4 Իմ Տէր Աստուածս այսպէս կ'ըսէ․ ‡Մորթուելու ոչխարները ա-
5 րածէ՛․ Զանոնք՝ որ ծախու առնողները կը մորթեն, ու ‡յանցաւոր չեն սեպուիր․ և զանոնք ծախողները ꞈկ'ըսեն․ Տէրը օրհնեալ ըլլայ, որ հարստացայ․ ու անոնց հովիւները անոնց վրայ գութ չու-
6 նին ։ Քանզի ես ալ մէյմըն այս երկրի բնակիչներուն պիտի չգթամ, կ'ըսէ Տէրը․ մանաւանդ՝ ահա ես ամէն մարդը իր ընկերին ձեռքը, ու իր թագաւորին ձեռքը պիտի մատնեմ․ ու երկիրը պիտի զարնեն․ և անոնց ձեռքէն պիտի չփրկեմ ։

7 Ու ꜝմորթուելու ոչխարները՝ այս ιհօտին խեղճերը արածեցի ։ Ու ինծի երկու գաւազան առի, մէկուն անունը՝ Գեղեցկութիւն, ու մէկալին անունը՝ Կապեր դրի, և
8 ոչխարները արածեցի ։ Ու ꜝմէկ ամսուան մէջ իրեք հովիւ կոտրեցի․ քանզի հոգիս անոնց նեղա-

ˉ Ես․ ԼԲ․ 19 ։
† Եբր․ իշխա․
‡ Հմր 7 ։
‡ Երեմ․ Բ․ 3 ։ Ծ․ 7 ։
ꞈ Բ Օր․ ԻԹ․ 19 ։ Ովս․ ԺԲ․ 9 ։
ꜝ Հմր 4 ։
ι Սոփ․ Գ․ 12 ։ Մատ․ ԺԱ․ 5 ։
ꜝ Ովս․ Ե․ 7 ։

ցաւ․ և անոնց հոգին ալ ինծմէ
9 զզուեցաւ ։ Ու ըսի․ Ձեզ պիտի չհովուեմ, ꞈմեռնողը թող մեռնի, ու կորսուողը թող կորսուի, և մնացածները թող իրարու միս
10 ուտեն ։ Ու Գեղեցկութիւն ըսուած գաւազանս առի, և զանիկայ կոտրեցի, որ բոլոր ժողովուրդներուն հետ ըրած ուխտս
11 աւրեմ․ Ու նոյն օրը աւրեցաւ․ և ինծի սպասող ꜝհօտին խեղճերը հաստատ գիտցան որ անիկայ Տէրոջը խօսքն է ։

12 Ու անոնց ըսի․ Թէ որ ձեր աչքերուն հաճոյ կ'երեւնայ, իմ վարձքս տուէք, ապա թէ ոչ՝ զանց ըրէք․ ու ꜝիմ վարձքիս համար երեսուն արծաթ կշռեցին ։

13 Եւ Տէրը ինծի ըսաւ․ Զանիկայ ꜝ‡բրուտին նետէ․ անիկայ վայելուչ գին մըն է, որ անոնք ինծի համար կտրեցին․ ու երեսուն արծաթը առի, և զանիկայ Տէրոջը
14 տունը՝ ‡բրուտին նետեցի ։ Ետքը՝ Կապեր ըսուած միւս գաւազանս կոտրեցի, որ Յուդայի ու Իսրայէլի մէջ եղող եղբայրութիւնը աւրեմ ։

15 Եւ Տէրը ինծի ըսաւ․ ιՔեզի նորէն յիմար հովիւի գործիքներ
16 առ․ Քանզի ահա ես երկրի վրայ մէկ հովիւ մը պիտի հանեմ․ անիկայ կորսուելու վրայ եղողներուն այցելութիւն պիտի չընէ․ ցրուածը պիտի չփնտռէ․ և կոտրածը պիտի չբժշկէ, — |ողջը պիտի չսնուցանէ․ հապա գէրերուն միսը պիտի ուտէ, ու անոնց կճղակները
17 պիտի խորտակէ ։ ꜝՎա՜յ ունայնութեան հովիւին՝ որ ոչխարները կը թողու․ անոր բազուկին վրայ, ու աջ աչքին վրայ սուր պիտի ըլլայ․ անոր բազուկը բոլորովին պիտի չորնայ, ու աջ աչքը բոլորովին պիտի խաւարի ։

Ն․ Ք․ Ք․ Ծ․ Իրր 587

ꞈ Երեմ․ ԺԵ․ 2 ։ ԽԳ․ 11 ։
ꜝ Սոփ․ Գ․ 12 ։ Հմր 7 ։
ꜝ Մատ․ ԻԶ․ 15 ։
ꜝ Մատ․ ԻԷ․ 9․ 12 ։
‡ Կամ՝ գանձատունը
ι Եզեկ․ ԼԴ․ 2․ 3․ 4 ։
| Կամ՝ եւ ծնացածը
ꜝ Երեմ․ ԻԳ․ 1 ։ Եզեկ․ ԼԴ․ 2 ։ Յովհ․ Ժ․ 12․ 13 ։

ԳԼ․ ԺԲ

1 Մարգարէն կը ցուցնէ թէ՝ Երուսաղէմ արբեցութեան բաժակ մը, 3 և ծանր քար մը պիտի ըլլայ իր թշնամիներուն ։ 6 Յուդային յաղթանակաւ գերադարձութիւնը ։ 9 Երուսաղէմին պաշտպանութիւնը ։

1 Իսրայէլի վրայով Տէրոջը խօսքին պատգամը ։ ˉԵրկինքը տարածող, ու երկիրը հիմնարկող, ու ꜝմարդուն հոգին անոր մէջը ստեղ-
2 ծող Տէրը կ'ըսէ․ Ահա ես Երուսաղէմը՝ բոլոր շրջակայ ազգերուն՝ ‡թմրութեան բաժակ պիտի ընեմ․ նաև Յուդայի վրայ ալ պիտի ըլլայ՝ Երուսաղէմի պաշարման ա-
3 տենը ։ Եւ պիտի ըլլայ որ ꞈան օրը Երուսաղէմը՝ բոլոր ժողովուրդներուն ꜝծանր քար պիտի ը-

ˉ Ես․ ԽԲ․ 5 ։ ԽԴ․ 24 ։ ԽԵ․ 12․ 18 ։ ԽԸ․ 13 ։
ꜝ Թուոց ԺԶ․ 22 ։ Ժող․ ԺԲ․ 7 ։ Ես․ ԾԷ․ 16 ։ Եբր․ ԺԲ․ 9 ։
‡ Ես․ ԾԱ․ 17․ 22․ 23 ։
ꞈ Հմր 4․ 6․ 8․ 9․ 11 ։ Գլ․ ԺԳ․ 1 ։ ԺԴ․ 4․ 6․ 8․ 9․ 13 ։
ꜝ Մատ․ ԻԱ․ 44 ։

Ն. Փ. ԴՔ. Իրր 587

նեմ. Ամէն անոնք որ անով կը
բեռնաւորուին, բոլորովին պիտի
կտորուին, թէեւ երկրիս բոլոր ազգերը
4 անոր վրայ ժողվուին։ Այն
օրը՝ կ՚ըսէ Տէրը, Ղամէն ձին
սոսկումով պիտի զարնեմ, ու անոր
հեծնողը ապշութեամբ. և
Յուդայի տանը վրայ աչքերս պիտի
բանամ, ու ժողովուրդներուն
բոլոր ձիերը կուրութեամբ
5 պիտի զարնեմ։ Եւ Յուդայի
հազարապետները իրենց սրտին մէջը
պիտի ըսեն. Երուսաղեմի բնակիչները
*մեր զօրութիւնն" են զօրաց
Տէրոջմով՝ իրենց Աստուծովը։
6 Այն օրը Յուդայի հազարապետները
Իկրակի վառարանի պէս
պիտի ըլլան՝ փայտերու մէջ, ու
կրակի ջահի պէս՝ որաներու մէջ.
և անոնք աջ կողմէն ու ձախ կողմէն
բոլոր շրջակայ ժողովուրդները
պիտի ուտեն. և դարձեալ Երուսաղէմ
իր տեղը՝ Երուսաղեմի մէջ
7 պիտի բնակուի։ Եւ Տէրը նախ
Յուդային վրանները պիտի փրկէ,
որպէս զի Դաւիթին տանը պարծանքը,
ու Երուսաղեմի բնակիչներուն
պարծանքը՝ Յուդայի վրայ
8 չհպարտանայ։ Այն օրը Տէրը Երուսաղեմի
բնակիչներուն պաշտպանութիւն
պիտի ըլլայ. ու անոնց
մէջը Էտկար եղողը՝ այն օրը Դաւիթին
պէս պիտի ըլլայ, և Դաւիթին
տունը՝ Աստուծոյ պէս, Տէրոջը
հրեշտակին պէս պիտի ըլլայ անոնց
9 առջեւը։ Ու պիտի ըլլայ որ այն
օրը՝ ԻԵրուսաղեմի վրայ եկող բոլոր
ազգերը՝ բնաջինջ ընելու ետեւէ պիտի
10 ըլլամ։ ԺԵւ Դաւիթին տանը
վրայ, ու Երուսաղեմի բնակիչներուն
վրայ՝ շնորհաց և աղօթից հոգին
պիտի թափեմ. և անոնք Էինծի՝
իրենց խոցածին պիտի նային.
ու անոր վրայ՝ Ըմէկ հատիկ զաւակի
վրայ ողբալու պէս՝ պիտի ողբան,
ու անոր վրայ անդրանիկ զաւակի
վրայ ցաւելու պէս պիտի ցաւին։
11 Այն օրը ԻԵրուսաղեմի մէջ մեծ ողբ
պիտի ըլլայ, ԺՄակեդդովի դաշտին
մէջ Ադադ Ռեմմոնին ողբին պէս.
12 ԼՈւ երկիրը պիտի ողբայ, ամէն մէկ
ազգատոհմը առանձին. Դաւիթին
տանը ազգատոհմը առանձին, ու
անոնց կիները առանձին. ՀՆաթանին
տանը ազգատոհմը առանձին,
ու անոնց կիները առանձին.
13 Ղեւիին տանը ազգատոհմը
առանձին, ու անոնց կիները առանձին.
Սեմէիին ազգատոհմը
առանձին, ու անոնց կիները առանձին.
14 Բոլոր մնացած ազգատոհմներուն
ամէն մէկը առանձին,
ու անոնց կիները առանձին։

Ղ Սաղ. ՀԶ. 6. Եզեկ. ԼԸ. 4.
* Եբր. իմ զօրութիւնս
Ի Աբդ. 18.
Է Յովէլ. Գ. 10.
Ի Անգ. Բ. 22. Հմր 3.
Ժ Երեմ. ԼԱ. 9. Ծ. 4. Եզեկ. ԼԹ. 29. Յովէլ. Բ. 28.
Է Յով. ԺԹ. 34, 37. Յայտ. Ա. 7.
Ը Երեմ. Զ. 26. Ամով. Ը. 10.
Ի Գործ. Բ. 37.
Ժ Դ Թագ. ԻԳ. 29. Բ Մն. ԼԵ. 24.
Լ Մատ. ԻԴ. 30. Յայտ. Ա. 7.
Հ Բ Թագ. Ե. 14. Ղուկ. Գ. 31.

ԳԼ. ԺԳ

1 Երուսաղեմի մաքրութեանը համար բացուած աղբիւրը՝ 2 որով անիկայ կռապաշտութենէ ու սուտ մարգարէութիւններէ պիտի մաքրուէր։ 7 Քրիստոսի մահը, ու ժողովուրդին երրորդ մասին փրկութիւնը։

1 —Այն օրը Դաւիթի տանը ու Երուսաղեմի
բնակիչներուն Իբացուած
աղբիւր մը պիտի ըլլայ,
մեղքի համար ու պղծութեան համար։
2 Եւ պիտի ըլլայ որ՝ այն օրը՝
կ՚ըսէ զօրաց Տէրը, Էկուռքերուն
անունները երկրէն պիտի ջնջեմ, ու
մէյմըն ալ պիտի չյիշուին. և Ը [illegible]
մարգարէները, ու պիղծ ոգին
3 ալ երկրէն պիտի վերցընեմ։ Ու
պիտի ըլլայ որ՝ երբոր մէկ մարդ մը
անկէ ետեւ մարգարէութիւն ընէ,
զանիկայ ծնանող հայրը ու մայրը
անոր պիտի ըսեն. Չապրիս. քանզի
Տէրոջը անունովը սուտ խօսեցար.
և անոր մարգարէութիւն
ըրած ատենը՝ զանիկայ ծնանող
հայրը ու մայրը Իզանիկայ պիտի
4 խոցեն։ Ու պիտի ըլլայ որ այն օրը
Ղմարգարէները՝ մարգարէութիւն
ըրած ատեննին պիտի ամչնան,
ամէն մէկը իր տեսիլքէն, ու խաբելու
համար՝ Էմազոտ վերարկու
5 պիտի չհագնին։ ԸՈւ անոնց ամէն
մէկը պիտի ըսէ. Ես մարգարէ չեմ.
ես երկրագործ մարդ եմ. քանզի
իմ մանկութենէս 'ի վեր †զիս
6 ստացուածքներու վրայ դրին"։ Եւ
անոր պիտի ըսուի. Ձեռքերուդ
մէջ աս վէրքերը ինչ են. ու
անիկայ պիտի ըսէ. Ասոնք իմ բարեկամներուս
տանը մէջ ընդունած
վէրքերս են։

7 Արթընցի՛ր ով սուր՝ Իիմ հովիւիս
վրայ, ու Էիմ ընկերս եղող
մարդուն վրայ, կ՚ըսէ զօրաց Տէրը.
Էհովիւը զարկ, ու ոչխարները ցրուին.
ու իմ ձեռքս Ըպզտիկներուն
8 վրայ դարձընեմ։ Եւ պիտի
ըլլայ բոլոր երկրին մէջ՝ կ՚ըսէ Տէրը՝
որ երկու մասը պիտի կտրուի, ու
պիտի մեռնի, Ի ու երրորդ մասը պիտի
9 մնայ անոր մէջը։ Եւ այն երրորդ
մասը Ժկրակէ պիտի անցընեմ, ու
Լզանոնք պիտի զտեմ, ինչպէս որ
արծաթը կը զտուի, և զանոնք
պիտի փորձեմ, ինչպէս որ ոսկին
կը փորձուի. Հանոնք իմ անունս
պիտի կանչեն, ու ես անոնց պատասխան
պիտի տամ. Ձես պիտի
ըսեմ թէ՝ Անիկայ իմ ժողովուրդս
է. անոնք ալ՝ Տէրը իմ Աստուածս
է՝ պիտի ըսեն։

Ն. Փ. ԴՔ. Իրր 587
— Գլ. ԺԲ. 3.
Ի Եբր. Թ. 14. Ա Պետ. Ա. 19. Յայտ. Ա. 5.
Է Ել. ԻԳ. 13. Յես. ԻԳ. 7. Սաղ. ԺԶ. 4. Եզեկ. Լ. 13. Ովս. Բ. 17. Միք. Ե. 13, 14.
Ը Բ Պետ. Բ. 1.
Ի Բ Օր. ԺԳ. 6, 8. ԺԸ. 20.
Ղ Միք. Գ. 6, 7.
Է Դ Թագ. Ա. 8. Եսա. Ի. 2. Մատ. Գ. 4.
Ը Ամով. Է. 14.
† Կամ՝ մարդ մը զիս ստացաւ։
Ի Եսա. Խ. 11. Եզեկ. ԼԴ. 23.
Է Յով. Ժ. 30. ԺԴ. 10, 11. Փիլ. Բ. 6.
Է Մատ. ԻԶ. 31. Մար. ԺԴ. 27.
Ը Մատ. ԺԸ. 10, 14. Ղուկ. ԺԲ. 32.
Ի Հռով. ԺԱ. 5.
Ժ Եսա. ԽԸ. 10.
Լ Ա Պետ. Ա. 6, 7.
Հ Սաղ. Ծ. 15. ՂԱ. 15. Գլ. Ժ. 6.
Ձ Սաղ. ՃԺԴ. 15. Երեմ. Լ. 22. Եզեկ. ԺԱ. 20. Ովսէ. Բ. 23. Գլ. Ը. 8.

ԳԼ. ԺԴ

1 Երուսաղեմի կործանողներուն կործանումը։ 4 Քրիստոսի գալուստը, ու անոր թագաւորու-

Ն․ Ք․ դ․ Ք․
իրր 587

թեանը չարչարանքները ։ 12 Երուսաղէմի թշնամիներուն վրայ գալու հարուածը ։ 16 Մնացորդը Տէրոջը պիտի դառնայ , 20 ու անոնց բոլոր կարասիները սուրբ պիտի սեպուին ։

1 Ահա Տէրոջը օրը կու գայ , և քու աւարդ քու մէջդ պիտի բաժնուի ։ 2 Քանզի բոլոր ազգերը պատերազմի համար Երուսաղէմի վրայ պիտի ժողվեմ . և քաղաքը պիտի առնուի , ու տուները պիտի կողոպտուին , և կիները պիտի պղծուին , ու քաղաքին կէսը գերութեան պիտի ելլէ . բայց ժողովուրդին մնացորդը քաղաքէն պիտի չկտրի ։ 3 Եւ Տէրը պիտի ելլէ , ու ան ազգերուն հետ պիտի պատերազմի , ինչպէս որ պատերազմին օրը պատերազմեցաւ ։ 4 Եւ ան օրը՝ անոր ոտքերը Ձիթենեաց լեռանը վրայ պիտի կայնին , որ Երուսաղէմին առջեւն է՝ դէպ 'ի արեւելք . ու Ձիթենեաց լեռը՝ դէպ 'ի արեւելք ու դէպ 'ի արեւմուտք՝ կէսէն պիտի պատռի . — խիստ մեծ ձոր պիտի ըլլայ . և լեռանը կէսը դէպ 'ի հիւսիս , ու կէսը դէպ 'ի հարաւ պիտի քաշուի ։ 5 Եւ դուք լեռներուն ձորը պիտի փախչիք . քանզի լեռներուն ձորը մինչեւ Ասաղ պիտի հասնի . ու պիտի փախչիք , ինչպէս որ երկրաշարժէն փախաք՝ Յուդայի Թագաւորին Ոզիային օրերը . Եւ իմ Տէր Աստուածս պիտի գայ . բոլոր սուրբերը քու հետդ պիտի ըլլան ։ 6 Եւ պիտի ըլլայ որ ան օրը՝ "լոյսը պայծառ կամ աղօտ 7 պիտի չըլլայ" ։ Ու ասիկայ՝ Տէրոջը յայտնի օր մը՝ ոչ ցորեկ , ու ոչ գիշեր պիտի ըլլայ . սակայն իրիկուան ժամանակը լոյս պիտի ըլլայ ։ 8 Եւ ան օրը՝ Երուսաղէմէն կենդանի ջուրեր պիտի ելլեն . կէսը դէպ 'ի արեւելեան ծովը , ու կէսը դէպ 'ի արեւմտեան ծովը . ամառ ու ձմեռ այնպէս պիտի ըլլայ ։ 9 Եւ Տէրը բոլոր երկրի վրայ Թագաւոր պիտի ըլլայ . ան օրը Տէրը մէկ՝ ու անոր անունը մէկ պիտի ըլլայ ։ 10 Բոլոր երկիրը դաշտ պիտի դառնայ , Գաբայէն մինչեւ Ռեմոն , Երուսաղէմին հարաւային կողմը , ու պիտի բարձրանայ , ու իր տեղը պիտի բնակուի , Բենիամինի դռնէն մինչեւ Առաջին դրանը տեղը՝ մինչեւ Անկեանց դուռը , ու Անանայելի աշտարակէն մինչեւ Թագաւորին հնձանները ։ 11 Եւ հոն պիտի բնակին , ու հոն մէյմըն ալ նզովք պիտի չըլլայ . ու Երուսաղէմը ապահովութեամբ պիտի բնակուի ։

12 Եւ աս պիտի ըլլայ ան հարուածը՝ որով Տէրը պիտի զարնէ ամէն ժողովուրդները՝ որոնք Երուսաղէմի դէմ պատերազմեցան . ոտքի վրայ կայնած ատեննին՝ անոնց մարմինը պիտի հալի , ու անոնց աչքերը՝ իրենց խոռոչներուն մէջը պիտի հալին , և անոնց լեզուն՝ իրենց բերնին մէջը պիտի հալի ։ 13 Ու պիտի ըլլայ որ՝ ան օրը անոնց մէջը մեծ խռովութիւն պիտի ըլլայ Տէրոջմէ , և ամէն մէկը իր ընկերին ձեռքը պիտի բռնէ . ու անոր ձեռքը իր ընկերին ձեռքին դէմ պիտի վերցուի ։ 14 Եւ Յուդան ալ Երուսաղէմի † մէջ պիտի պատերազմի . ու բոլոր շրջակայ ազգերուն ստացուածքը՝ ոսկի , ու արծաթ , ու հանդերձներ՝ մեծ առատութեամբ հոն պիտի ժողվուի ։ 15 Եւ ձիին , ջորիին , ուղտին , ու իշուն , և ան բանակներուն մէջի բոլոր անասուններուն հարուածը՝ նոյն հարուածին պէս պիտի ըլլայ ։ 16 Ու Երուսաղէմի վրայ եկած բոլոր ազգերէն ամէն մնացորդը՝ ան ատենը տարիէ տարի Թագաւորին՝ զօրաց Տէրոջը երկրպագութիւն ընելու , և տաղաւարահարաց տօնը կատարելու պիտի ելլեն ։ 17 Ու երկրի ազգատոհմներէն ով որ Երուսաղէմ չելլէ Թագաւորին՝ զօրաց Տէրոջը երկրպագութիւն ընելու , անոր վրայ անձրեւ պիտի չըլլայ ։ 18 Եւ թէ որ Եգիպտացւոց ազգատոհմը չելլէ ու չգայ , (Որ անոնք անձրեւ չունին ,) անոնց վրայ պիտի ըլլայ ան հարուածը , որով Տէրը պիտի զարնէ ան ազգերը՝ որոնք տաղաւարահարաց տօնը 19 կատարելու չեն ելլեր ։ Ասիկայ պիտի ըլլայ Եգիպտոսին պատիժը , և տաղաւարահարաց տօնը կատարելու չելլող բոլոր ազգերուն պատիժը ։

20 Ան օրը ձիերուն սանձի զանգերուն վրայ՝ ՍՐԲՈՒԹԻՒՆ ՏԵԱՌՆ պիտի ըլլայ . ու Տէրոջը տանը մէջի կաթսաները՝ սեղանին առջեւի կոնքերուն պէս պիտի ըլլան ։ 21 Ու Երուսաղէմի մէջ , և Յուդայի մէջ ամէն կաթսայ՝ զօրաց Տէրոջը սուրբ պիտի ըլլայ . և ամէն զոհ ընողները պիտի գան , ու անոնցմէ պիտի առնեն , ու անոնց մէջը պիտի եփեն . և ան օրը մէյմըն ալ զօրաց Տէրոջը տանը մէջ Քանանացի պիտի չըլլայ ։

Եսա․ ժգ․ 9․ Յովել․ բ․ 31․ Գործ․ բ․ 20․
Յովել․ գ․ 2․
Եսա․ ժգ․ 16․
Տե․ Եզեկ․ ժա․ 23․
Ամով․ ա․ 1․
իրր 787
Մատ․ ժզ․ 27․ իդ․ 30, 31․ իե․ 31․ Յուդ․ 14․
Յովել․ գ․ 11․
Կամ՝ Լոյս պիտի չըլլայ , հապա ցուրտ և սառ ։
Մատ․ իդ․ 36․
Յայտ․ իբ․ 5․
Եսա․ լ․ 26․ կ․ 19, 20․ Յայտ․ իա․ 23․
Եզեկ․ խէ․ 1․ Յովել․ գ․ 18․ Յայտ․ իբ․ 1․
Յովել․ բ․ 20․
Դան․ բ․ 44․ Յայտ․ ժա․ 15․
Եփես․ դ․ 5, 6․
Եսա․ խ․ 4․
Գլ․ ժբ․ 6․
Նեեմ․ գ․ 1․ ժբ․ 39․ Երեմ․ լա․ 38․
Երեմ․ լա․ 40․

Երեմ․ իգ․ 6․
Ա Թագ․ ժդ․ 15, 20․ Դատ․ է․ 22․ բՄն․ ի․ 23․ Եզեկ․ լը․ 21․
† Կամ՝ դէմ
Եզեկ․ լթ․ 10, 17, [illegible]
Վեր 12․
Եսա․ կ․ 6, 7, 9․ կզ․ 23․
Ղև․ իգ․ 34, 43․ Նեեմ․ ը․ 14․ Ովս․ ժբ․ 10․ Յով․ է․ 2․
Եսա․ կ․ 12․
Բ Օր․ ժա․ 10․
Տե․ Եսա․ իգ․ 18․
Եփես․ բ․ 19, 20, 21, 22․
Եսա․ լե․ 8․ Յովել․ գ․ 17․ Յայտ․ իա․ 27․ իբ․ 15․

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ՄԱՂԱՔԵԱՅ

Ն. Ք. ԳՔ. իրր 397

Բ Օր. Է. 8. Ժ. 15.

Հռով. Թ. 13.

Երեմ. ԽԹ. 18. Եզեկ. ԼԵ. 3. 4. 7. 9. 14. 15. Աբդ. 10. ԵՒ.

Կամ՝ [illegible]

† Կամ՝ սահմանին վրայ

Ել. Ի. 12.

Ղու. Զ. 46.

Գլ. Բ. 14. 17. Գ. 7. 8. 13.

Բ Օր. ԺԵ. 21.

Եզեկ. ԽԱ. 22. Համր 12.

Ղև. ԻԲ. 22. Բ Օր. ԺԵ. 21. Համր 14.

Յոբ. ԽԲ. 8.

‡ Եբր. քու երեսդ

Ովս. ԺԳ. 9.

[illegible] Թ. 13.

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Մարգարէն կը գանգատի Իսրայէլին ապերախտութեանը, 6 անկրօնասիրութեանը, 12 և պղծութեանը համար։

1 Մաղաքիային ձեռքովը Իսրայէլին Եղած Տէրոջը խօսքին
2 պատգամը։ Ես ձեզ սիրեցի, կ'ըսէ Տէրը. ու դուք՝ Մեզ ինչո՞վ սիրեցիր՝ կ'ըսէք։ Միթէ Եսաւը Յակոբին եղբայրը չէ՞ր, կ'ըսէ Տէ-
3 րը, ու Յակոբը սիրեցի, Բայց Եսաւը ատեցի. և անոր լեռները՝ ամայութեան, ու անոր ժառանգութիւնը՝ անապատի բնակու-
4 թեան դարձուցի։ Թէ որ Եդովմը ըսէ թէ՝ Կործանեցանք, բայց պիտի դառնանք, ու աւերակները շինենք, զօրաց Տէրը այսպէս կ'ըսէ. Անոնք պիտի շինեն, բայց ես պիտի փլցնեմ. և անոնք պիտի կոչուին՝ Անօրէնութեան սահման, ու ժողովուրդ՝ որուն դէմ Տէրը
5 յաւիտեան բարկացեր է։ Ու ձեր աչքերը պիտի տեսնեն, ու պիտի ըսէք. Տէրը Իսրայէլի † սահմանէն անդին՝ փառաւորուի։

6 Տղան իր հայրը, ու ծառան իր տիրոջը պատիւ կ'ընէ. Եթէ որ ես հայր եմ, իմ պատիւս ո՞ւր է, ու թէ որ տէր եմ, ինծմէ վախնալը ո՞ւր է, կ'ըսէ ձեզի զօրաց Տէրը, ո՛վ քահանաներ՝ որ իմ անունս կ'անարգէք. Եւ դուք կ'ըսէք. Քու անունդ ինչո՞վ բանով
7 անարգեցինք։ Իմ սեղանիս վրայ պիղծ հաց կը մատուցանէք, ու կ'ըսէք. Քեզ ինչո՞վ պղծեցինք. Տէրոջը սեղանը անարգ է՝ ըսելով-
8 նիդ։ Ու երբոր կոյրը զոհի համար կը մատուցանէք, գէշ չէ՞. ու երբոր կաղը, կամ հիւանդը կը մատուցանէք, գէշ չէ՞. աղէ՛, զանիկայ քու իշխանիդ ընծայէ, միթէ քեզի պիտի հաճի՞, կամ ‡ քեզ սիրով պիտի ընդունի՞,
9 կ'ըսէ զօրաց Տէրը։ Եւ հիմա Աստուծոյ երեսը աղաչեցէք, որ մեզի ողորմութիւն ընէ. ասիկայ ձեր ձեռքէն եղաւ. միթէ ձեզ սիրով պիտի ընդունի՞, կ'ըսէ զօրաց Տէ-
10 րը։ Ձեր մէջը անգամ դռները գոցող ո՞վ կայ. Իմ սեղանիս կրակն ալ ձրի չէք վառեր. ձեզի չեմ հաճիր, կ'ըսէ զօրաց Տէրը, ու ձեր ձեռքէն ընծայ չեմ ըն-
11 դունիր։ Քանզի արեւուն ծագած տեղէն մինչև անոր մտած տեղը՝ ազգաց մէջ իմ անունս մեծ պիտի ըլլայ. և ամէն տեղ իմ անուանս՝ խունկ ու սուրբ ընծայ պիտի մատուցուի. Վասնզի իմ անունս ազգաց մէջ մեծ պիտի ըլ-
12 լայ, կ'ըսէ զօրաց Տէրը։ Ու դուք զանիկայ կը պղծէք, ըսելով թէ՝ Տէրոջը սեղանը պիղծ է, ու անոր բերքը այսինքն կերակուրը՝
13 անարգ։ Նաև կ'ըսէք. Ահա ինչ աշխատութիւն է, ու անոր վրայ կը փչէք, կ'ըսէ զօրաց Տէրը. և յափշտակուածը, ու կաղը, ու հիւանդը բերիք. այսպէս ընծայ բերիք. միթէ զանիկայ ձեր ձեռքէն պիտի ընդունի՞մ, կ'ըսէ Տէ-
14 րը։ Բայց անիծեալ ըլլայ ան խաբեբայ մարդը, որ իր հօտին մէջը որձ ունենալով, ուխտ կ'ընէ, և արատաւորը Տէրոջը կը մատուցանէ. քանզի Ես մեծ Թագաւոր եմ, կ'ըսէ զօրաց Տէրը, ու իմ անունս ազգաց մէջ ահարկու է։

ԳԼ. Բ

1 Մարգարէն սաստիկ կը յանդիմանէ քահանաները՝ որ իրենց ուխտը գանց կ'ընեն, 11 նաև ժողովուրդը՝ իրենց կռապաշտութեանը, 14 շնութեանը, 17 ու անհաւատութեանը համար։

1 Եւ հիմա այս պատուէրը ձեզի է՝
2 ո՛վ քահանաներ։ Թէ որ մտիկ չընէք, ու թէ որ ձեր սրտին մէջը չդնէք, որ իմ անուանս պատիւ տաք, կ'ըսէ զօրաց Տէրը, ան ատենը ձեզի անէծք պիտի խրկեմ, ու ձեր օրհնութիւնները պիտի անիծեմ. այո՛ զանոնք արդէն անիծեր եմ. քանզի դուք ձեր սրտին մէջը
3 չէք դներ։ Ահա ես ձեր սերունդը պիտի յանդիմանեմ, ու ձեր երեսին վրայ աղբ՝ ձեր տօներուն աղբը պիտի ցանեմ. և անիկայ ձեզ իր
4 հետը պիտի տանի։ Ու պիտի գիտնաք, որ ես ձեզի խրկեցի այս պատուէրը, որպէս զի իմ ուխտս Ղեւիին հետ ըլլայ, կ'ըսէ զօրաց
5 Տէրը։ Իմ ուխտս անոր հետ էր՝

Ն. Ք. ԳՔ. իրր 397

Ես. ԽԱ. 11. Երեմ. Գ. 20. Աման. Ե. 21.

Սաղ. ՃԺԳ. 3. Ես. ԾԹ. 19.

Ես. Կ. 3. 5.

Յով. Դ. 21. 23. ա Տիմ. Բ. 8.

Յայտ. Ը. 3.

Ես. ԿԶ. 19. 20.

Համր 7.

Ղև. ԻԲ. 20. ԵՒ.

Համր 8.

Սաղ. ԽԷ. 2. ա Տիմ. Զ. 15.

Ղև. ԻԶ. 14. ԵՒ. Բ Օր. ԻԸ. 15. ԵՒ.

Բ Թագ. ԺԳ. 10.

Թուոց. ԻԵ. 12. Եզեկ. ԼԴ. 25. ԼԷ. 26.

կենաց ու խաղաղութեան համար. ու զանոնք անոր տուի դ ան երկիւղին համար՝ որով ինծմէ կը վախնար, ու իմ անունէս երեսէն կը
6 սարսափէր։ ե Ճշմարտութեան օրէնքը անոր բերնին մէջն էր, և անոր շրթունքներուն մէջ անիրաւութիւն չգտնուեցաւ. ինծի հետ խաղաղութեամբ և ուղղութեամբ կը քալէր, ու զ շատերը անօրէնու-
7 թենէ դարձուց։ է Քանզի քահանային շրթունքները գիտութիւն պահելու են. և մարդիկ անոր բերնէն օրէնքը փնտռելու են. ը քանզի անիկայ զօրաց Տէրոջը դեսպանն է։
8 Բայց դուք ճամբայէն խոտորեցաք, թ շատերը օրէնքին մէջ գայթակղեցուցիք, ժ Ղեւիին ուխտը աւրե-
9 ցիք, կ'ըսէ զօրաց Տէրը։ Ուստի ի ես ալ ձեզ բոլոր ժողովուրդին առջեւ անարգուած ու ցած ըրի, ինչպէս որ դուք իմ ճամբաներս չպահեցիք, ու օրէնքին մէջ ակնառութիւն ըրիք։

10 լ Միթէ ամէնքս մէկ հայր չունի՞նք. խ Միթէ մէկ Աստուած չստեղծե՞ց մեզ. ինչո՞ւ համար մեր հայրերուն ուխտը աւրելով, մեզմէ ամէն մէկը իր եղբօրը նենգութիւն
11 կ'ընէ։ Յուդան նենգութիւն ըրաւ. և Իսրայէլի մէջ ու Երուսաղէմի մէջ պղծութիւն գործուեցաւ. վասն զի Յուդան պղծեց Տէրոջը սրբարանը, որն որ ինքը կը սիրէր, ծ և օտար աստուծոյ աղջկա-
12 նը էրիկ եղաւ։ Տէրը Յակոբի վրաններէն բնաջինջ պիտի ընէ աս բանը ընող մարդը, կ արթուն եղողը ու պատասխան տուողը, հ և զօրաց Տէրոջը ընծայ մատուցանողը։

13 Եւ դարձեալ ասիկայ ըրիք. Տէրոջը սեղանը արցունքներով, լացով ու ողբով ծածկեցիք. այնպէս որ՝ Անիկայ մէյմըն ալ ընծային չնայիր, որ զանիկայ ձեր ձեռ-
14 քէն հաճութեամբ ընդունի։ Բայց դուք կ'ըսէք, Ինչո՞ւ. անոր համար որ՝ Տէրը վկայ եղաւ քու և ձ քու երիտասարդութեանդ կնկանդ մէջտեղը, որուն հետ անհաւատարմութեամբ վարուեցար. ու ղ անիկայ քու ընկերդ, ու քու ուխտիդ
15 կինն է։ Եւ մէկը չըրա՞ւ, որ Հոգիին առատութիւնը ունէր. և ան մէկը ի՞նչ կը փնտռէր. Աստուծոյ սերունդ. ուրեմն ձեր հոգիին զգուշութիւն ըրէք, ու ձեզմէ մէկը իր երիտասարդութեանը կնկանը հետ անհաւատարմու-
16 թեամբ չվարուի։ Քանզի ճ Իսրայէլի Տէր Աստուածը կ'ըսէ թէ՝ մ ինքը կ'ատէ կնոջ արձակելը". բայց

Ն · Բ · Գ · Բ · Իրր 397

դ Բ Օր · Լգ · 8 · 9 ·

ե Բ Օր · Լգ · 10 ·

զ Եզեկ · Իգ · 22 · Ցակ · Ե · 20 ·

է Բ Օր · ԺԷ · 9 · 10 · Իգ · 8 · Ղև · Ժ · 11 · Եզր · Է · 10 · Երեմ · ԺԸ · 18 · Անգ · Բ · 11 · 12 ·

ը Գաղ · Դ · 14 ·

թ Ա Թագ · Բ · 17 · Երեմ · ԺԸ · 15 ·

ժ Նեեմ · ԺԳ · 29 ·

ի Ա Թագ · Բ · 30 ·

լ Ա Կոր · Ը · 6 · Եփե · Դ · 6 ·

խ Յոբ · Լա · 15 ·

ծ Եզր · Թ · 1 · Ժ · 2 · Նեեմ · ԺԳ · 23 ·

կ Կամ՝ ուսուցիչը ու աշակերտը ·

հ Նեեմ · ԺԳ · 28 · 29 ·

ձ Առակ · Ե · 18 ·

ղ Առակ · Բ · 17 ·

ճ Տես Մատ · Ե · 23 · ԺԹ · 8 ·

մ Կամ՝ Թէ որ կ'ատէ զանիկայ, թող արձակէ · Բ Օր · ԻԴ · 1 ·

մարդը իր հանդերձովը զրկանքը կը ծածկէ, կ'ըսէ զօրաց Տէրը. ուստի ձեր հոգիին զգուշութիւն ըրէք, ու անհաւատարիմ մի ըլլաք։

17 ն Ձեր խօսքերովը Տէրը ձանձրացուցիք. բայց դուք կ'ըսէք, Ինչո՞վ ձանձրացուցինք. Ասով ըսելովնիդ. Ամէն չարութիւն ընողը Տէրոջը աչքերուն առջեւ հաճոյ է. ու ինքը անոնց կը հաւնի. կամ թէ՝ Դատաստանի Աստուածը ո՞ւր է։

ԳԼ. Գ

1 Քրիստոսի առջեւէն գալու դեսպանը, ու Քրիստոսի վեհափառութիւնը ու շնորհքը. 7 ժողովուրդին ապստամբութեանը, 8 սրբապղծութեանը, 13 ու անհաւատութեանը վրայով. 16 Աստուծմէ վախցողներուն տրուելու օրհնութիւններուն խոստումները։

1 Ահա՛ ա ես իմ դեսպանս կը ղրկեմ, ու բ իմ առջեւս ճամբայ պիտի պատրաստէ. և ձեր փնտռած Տէրը՝ այսինքն գ ուխտին հրեշտակը՝ որուն կը հաւնիք, յանկարծ իր տաճարը պիտի գայ. ահա կու գայ՝
2 կ'ըսէ զօրաց Տէրը։ Ու անոր գալստեանը օրը՝ դ ո՞վ կրնայ դիմանալ, և ե անոր երեւնալուն ատենը՝ ո՞վ կրնայ կայնիլ. քանզի զ անիկայ հալեցընողին կրակին պէս, ու թափիչներուն օճառին պէս պիտի
3 ըլլայ. Եւ է անիկայ արծաթ հալեցընողի ու մաքրողի պէս պիտի նստի, ու Ղեւիի որդիները պիտի մաքրէ, և զանոնք ոսկիի պէս ու արծաթի պէս պիտի զտէ. ու անոնք արդարութեամբ ը Տէրոջը ընծայ
4 մատուցանողներ պիտի ըլլան. Եւ Յուդային ու Երուսաղէմին թ ընծան հին օրերուն պէս, ու առջի տարիներուն պէս՝ Տէրոջը ընդու-
5 նելի պիտի ըլլայ։ Ու դատաստանի համար ձեզի պիտի մօտենամ, և կախարդներուն, ու շնացողներուն, ժ ու սուտ երդում ընողներուն, և վարձկանին իր վարձքին վրայով, որբեւարիին, ու որբին զրկանք ընողներուն, և պանդուխտին իրաւունքը խոտորեցընողներուն, ու ինծմէ չվախցողներուն դէմ՝ արագ վկայ պիտի ըլլամ,
6 կ'ըսէ զօրաց Տէրը։ Քանզի ես Եհովայ եմ, ի չեմ փոխուիր. Անոր համար դուք՝ ո՛վ Յակոբի որդիք՝ չսպառեցաք։

7 լ Ձեր հայրերուն օրերէն ՚ի վեր իմ հրամաններէս զատուեցաք, ու զանոնք չպահեցիք. ծ ինծի դարձէք. ու ես ձեզի պիտի դառնամ, կ'ըսէ զօրաց Տէրը. Սակայն դուք կ'ը-
8 սէք. Ինչո՞վ դառնանք։ Միթէ մարդ զԱստուած կը կողոպտէ՞, որ դուք

Ն · Բ · Գ · Բ · 397

ն Եսա · Խգ · 24 · Գլ · Գ · 13 · 14 · 15 ·

ա Մատ · ԺԱ · 10 · Մար · Ա · 2 · Ղու · Ա · 76 · Է · 27 ·

բ Եսա · Խ · 3 ·

գ Եսա · Կգ · 9 ·

դ Գլ · Դ · 1 ·

ե Յովէ · Բ · 11 ·

զ Տես Եսա · Դ · 4 · Մատ · Գ · 10 · 11 · 12 ·

է Եսա · Ա · 25 · Զաք · ԺԳ · 9 ·

ը Ա Պետ · Բ · 5 ·

թ Գլ · Ա · 11 ·

ժ Զաք · Ե · 4 · Յակ · Ե · 4 · 12 ·

ի Թուոց · ԻԳ · 19 · Հռով · ԺԱ · 29 · Յակ · Ա · 17 ·

լ Ոզր · Գ · 22 ·

խ Գործ · Է · 51 ·

ծ Զաք · Ա · 3 ·

կ Գլ · Ա · 6 ·

զիս կը կողոպտէք. բայց դուք կ'ըսէք. Քեզմէ ի՞նչ կողոպտեցինք. [հ]Տասանորդներ ու ընծաներ։ 9 Դուք անէծքով անիծուած էք. քանզի դուք՝ բոլոր ազգը զիս 10 կողոպտեցիք։ [ձ]Բոլոր տասանորդները [ղ]գանձատունը տարէք, որ իմ տանս մէջ պաշար ըլլայ. և ատով զիս փորձեցէք, կ'ըսէ զօրաց Տէրը, թէ արդեօք ձեզի [ճ]երկինքին պատուհանները չե՞մ բանար, ու [մ]ձեզի օրհնութիւն թափեր, այնպէս որ՝ անոր բաւական տեղ 11 չըլլայ։ Եւ ձեզի համար [յ]ուտողը պիտի յանդիմանեմ. ու անիկայ ձեր երկրին պտուղը պիտի չապականէ. և ձեր այգիին մէջ որթը անպտուղ պիտի չըլլայ, կ'ըսէ զօ12րաց Տէրը։ Եւ ամէն ազգերը ձեզի երանի պիտի ըսեն. քանզի դուք՝ [ն]ցանկալի երկիր պիտի ըլլաք, 13 կ'ըսէ զօրաց Տէրը։ [շ]Ձեր խօսքերը ինծի դէմ խիստ եղան, կ'ըսէ Տէրը. բայց դուք կ'ըսէք. Քեզի դէմ ի՞նչ խօսեցանք։ 14 [ո]Դուք ըսիք. Աստուծոյ ծառայութիւն ընելը պարապ բան է. և անոր պահպանութիւնը պահելէն, ու զօրաց Տէրոջը առջեւը սուգով 15 քալելէն ի՞նչ շահեցանք. Եւ հիմա [չ]մենք հպարտներուն՝ երանի կ'ըսենք. ամբարշտութիւն ընողները անգամ բարեշէն կ'ըլլան. [պ]Աստուած ալ կը փորձեն, ու կ'ազատին։

16 Այն ատենը [ջ]Տէրոջմէ վախցողները [ռ]իրարու հետ խօսեցան. և Տէրը մտիկ ըրաւ, ու լսեց. և իր առջեւը [ս]յիշատակի գիրք գրուեցաւ Տէրոջմէ վախցողներուն համար, ու անոր անունը մտածող17ներուն համար։ Եւ [վ]անոնք իմս պիտի ըլլան, կ'ըսէ զօրաց Տէրը, այն օրը՝ որ ես իմ սեփհական գանձս ժողվեմ. ու [տ]անոնց պիտի խնայեմ, ինչպէս որ մարդ մը կը խնայէ իր որդւոյն՝ որ իրեն ծառայու18թիւն կ'ընէ։ [ր]Եւ պիտի դառնաք, ու արդարին ու ամբարշտին, Աստուծոյ ծառայութիւն ընողին, և անոր ծառայութիւն չընողին տարբերութիւնը պիտի տեսնէք։

Ն. Ք. գԲ.
իրր 397

[հ]Նէեմ. ժգ. 10. 12.
[ձ]Առակ. գ. 9. 10.
[ղ]ա Մն. իզ. 20. բ Մն. լա. 11. Նէեմ. ժ. 38. ժգ. 12.
[ճ]Ծն. է. 11. դ Թագ. է. 2.
[մ]բ Մն. լա. 10.
[յ]Ամով. դ. 9.
[ն]Դան. ը. 9.
[շ]Գլ. բ. 17.
[ո]Յոբ. իա. 14. 15. իբ. 17. Սաղ. հգ. 13. Սոփ. ա. 12.
[չ]Սաղ. հգ. 12. Գլ. բ. 17.
[պ]Սաղ. ղե. 9.
[ջ]Սաղ. կզ. 16. Գլ. գ. 2.
[ռ]Եբր. գ. 13.
[ս]Սաղ. ծզ. 8. Եսա. կե. 6. Յայտ. ի. 12.
[վ]Ելք. ժթ. 5. բ Օր. է. 6. Սաղ. ճլե. 4. Տիտ. բ. 14. ա Պետ. բ. 9.
[տ]Սաղ. ճգ. 13.

ԳԼ. Դ

1 Մարգարէն կը յայտնէ Աստուծոյ դատաստանը՝ որ պիտի գայ չարերուն վրայ. 2 ու օրհնութիւնը՝ բարիներուն վրայ. 4 կը յորդորէ ժողովուրդը որ օրէնքին ուշադրութիւն ընեն. 5 ու Եղիային գալուն՝ և անոր պաշտօնին վրայով կը խօսի։

1 Քանզի ահա [ց]փուռի պէս վառած օրը կու գայ. ու բոլոր [ւ]հպարտները, և բոլոր ամբարշտութիւն ընողները [փ]յարդի պէս պիտի ըլլան. ու գալու օրը զանոնք պիտի այրէ՝ կ'ըսէ զօրաց Տէրը, այնպէս որ՝ [ք]անոնց արմատ կամ ոստ պիտի չթողու։ 2 Բայց ձեզի՝ [ա]իմ անունէս վախցողներուդ՝ [բ]արդարութեան արեգակը պիտի ծագի, և անոր թեւերուն վրայ բժշկութիւն պիտի ըլլայ. ու դուք գոմի պարարտ որթերուն պէս դուրս պիտի ելլէք, 3 ու պիտի ցատկէք։ [գ]Եւ ամբարիշտները պիտի կոխէք. վասն զի իմ գործ տեսնելու օրս՝ անոնք ձեր ոտից թաթերուն տակը մոխիր պիտի ըլլան, կ'ըսէ զօրաց Տէրը։

4 Յիշեցէք իմ ծառայիս [դ]Մովսէսին օրէնքը, այսինքն [ե]կանոնները ու դատաստանները, որ անոր պատուիրեցի [զ]Քորեբի մէջ 5 բոլոր Իսրայէլին համար։ Ահա ես՝ [է]Եղիա մարգարէն ձեզի պիտի խրկեմ, [ը]Տէրոջը մեծ ու ա6հեղ օրը չեկած. Ու անիկայ՝ հայրերուն սիրտը՝ որդւոցը, ու որդւոցը սիրտը՝ հայրերուն պիտի դարձնէ. որ չըլլայ թէ ես գամ, ու երկիրը [թ]անէծքով [ժ]զարնեմ։

Ն. Ք. գԲ.
իրր 397

[ր]Սաղ. ծը. 11.
[ց]Յովէլ. բ. 31. Գլ. գ. 2. բ Պետ. գ. 7.
[ւ]Տես Գլ. գ. 18.
[փ]Աբդ. 18.
[ք]Ամով. բ. 9.
[ա]Գլ. գ. 16.
[բ]Տես Ղուկ. ա. 78. Եփես. ե. 14. բ Պետ. ա. 19. Յայտ. բ. 28.
[գ]բ Թագ. իբ. 43. Միք. է. 10. Զաք. ժ. 5.
[դ]Ել. ի. 3. ա.
[ե]Սաղ. ճխէ. 19.
[զ]բ Օր. դ. 10.
[է]Մատ. ժա. 14. ժէ. 11. Մար. թ. 11. Ղուկ. ա. 17.
[ը]Յովէլ. բ. 31.
[թ]Զաք. ե. 3.
[ժ]Զաք. ժդ. 12.

ՎԱԽՃԱՆ ՀԻՆ ԿՏԱԿԱՐԱՆԻ

ՍՈՒՐԲ ԳՐՈՑ ՄԷՋ ՑԻՇՈՒԱԾ ՉԱՓԵՐՈՒՆ, ԿՇԻՌՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԴՐԱՄՆԵՐՈՒՆ ՑԱՆԿԸ։

1. ԵՐԿԱՅՆՈՒԹԵԱՆ ՉԱՓԵՐ։

	Էնտազէ	և 100-րդ
Ուղուկ, չորս մատնաչափ,		14
Թիզ, 3 ուղուկ,		43
Կանգուն, 2 թիզ,		86
Գրկաչափ, 4 կանգուն,	3	46
Եզեկիէլի եղէգը, 6 կանգուն,	5	18
Ասպարէզ, 100 գրկաչափ,	345	64
Շաբաթ օրուան ճամբայ, 5 ասպարէզ,	1,728	20
Մղոն, 10 ասպարէզ,	3,456	40

2. ՀԵՂԱՆԻԹՈՑ ՉԱՓԵՐ։

	Օխյ	Տրմ
Ճաշակ,		100
Հիմէն, 12 ճաշակ,	3	
Մար, 6 հիմէն,	18	
Քոռ, 10 մար,	180	

3. ԱՐՄՏԵԱՑ ՉԱՓԵՐ։

	Օխյ	Տրմ
Կապիճ,	1	
Օմէր, (տասանորդ,) արդուին 10-րդ մասը,	1	320
Գրիւ, 6 կապիճ,	6	
Արդու, 3 գրիւ,	18	
Քոռ, կամ խոմէր, 10 արդու,	180	

4. ԿՇԻՌՆԵՐ։

	Օխյ	Տրմ	և 100-րդ
Կերատ,			24
Սիկղ, 20 կերատ,		4	86
Մնաս, 100 սիկղ,	1	86	10
Տաղանդ, 30 մնաս,	36	183	

5. ԵԲՐԱՅԵՑՒՈՑ ԱՐԾԱԹ ՈՒ ՈՍԿԻ ԴՐԱՄՆԵՐՈՒՆ ՈՒ ԿՇԻՌՆԵՐՈՒՆ ԱՐԺԷՔԸ։

	Ղրշ	Փրյ
Արծ—թէ		
Կերատ,		26
Սիկղ,	13	
Մնաս,	1,300	
Տաղանդ,	39,000	
Ո—կէէ		
Սիկղ,	208	
Տաղանդ,	624,000	

6. ՀՌՈՎՄԱՅԵՑՒՈՑ ԴՐԱՄՆԵՐԸ։

	Ղրշ	Փրյ	և 100-րդ
Լումայ,		1	87
Նաքարակիտ, 2 լումայ,		3	75
Դանկ, 4 նաքարակիտ,		15	
Դահեկան, 10 դանկ,	3	30	
Երկդրամեան, 2 դահեկան,	7	20	
Ստատեր, 4 դահեկան,	15		
Մնաս, 100 դահեկան,	375		

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆՔ

[redacted]

[illegible]

1827 [illegible]

85
73
12

85
55
30

85
57
28

85
57
28

85
60
25

85
64
21

85
66
19

85
70
15

85
73
12

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԾՆՈՒՆԴՔ

[redacted]

1 1855 . . . . Հոկտեմբեր 20
[illegible] ծնաւ . . . .

2 1857 . . . . Մարտ 4 . . .
Եղիսաբեթ ծնաւ . . . .

3 . . . . . 1860 . . . Դեկտեմբեր 19
Գրիգոր ծնաւ . . . .

4 1864 . . . . Մայիս 25
5 [illegible] ծնաւ . . . .

Օ[illegible]x մահացաւ 1964
մայիսի 30 ին Երեւանում

x [illegible] ([illegible]):

— Ա. [illegible]

1881

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԾՆՈՒՆԴՔ

[redacted]

6 Դաւիթ [illegible] ծնաւ ի 6
դեկտեմբեր 20 · 1866

7 [illegible] ծնաւ 1870
սեպտեմբեր 27

8 Սեդրակ ծնաւ 1873 մարտ 17

Հայրապետ ծնաւ 1884 ...
ապրիլ 21

Արփիկն ծնաւ
1902 ~~1902~~ յունիսի 23ին
[illegible] տուն

45
65
20
83
67
16

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՀՔ

[illegible] մեռաւ 1865 [illegible]

[illegible] մեռաւ 1869 [illegible]

[redacted]

Հայրս մեռաւ 1884ին 54 տարեկան էր [illegible] 17ին

[redacted]

+ Մայրս մեռաւ [illegible] 1929-ին։ 89 տարեկան հասակի մէջ ...

+ Աւետիք հօրեղբայրս մեռաւ 21 Յունիս 1922-ին։

+ Մեծ մայրէն առաջ մեռաւ Զէնոբ հօրեղբայրս, անյայտ, մեծ պատերազմին հայկական [illegible] [illegible] զոհերու շարքին, 1915-ին, [illegible] ու միւսներ որ կորսուեցան։

Աբրահամ հօրեղբայրս մեռաւ 1943 Հոկտեմ 28 [illegible]

Յամի Տեառն 31

42 նօրէնութիւն կը գործեն, * Ու կրակի
հնոցին մէջ պիտի ձգեն զանոնք.
† Հոն պիտի ըլլայ լալ՝ ու ակռաներ
43 կրճտցընել։ ‡ Ան ատենը արեւի
պէս պիտի փայլին արդարները իրենց
Հօրը թագաւորութեանը
մէջ։ § Ան որ լսելու ականջ ունի,
թող լսէ։
44 Դարձեալ երկնից թագաւորութիւնը
արտի մէջ պահուած գանձի
նման է, որ անիկայ մէկ մարդ մը
գտնելով կը ծածկէ. և ուրախութենէն
կ'երթայ ‖ բոլոր ունեցածը
կը ծախէ, ու ¶ ան արտը կը
գնէ։
45 Դարձեալ երկնից թագաւորութիւնը
վաճառական մարդու մը նման
է, որ գեղեցիկ մարգարիտներ
46 կը փնտռէ. Եւ ** մէկ պատուական
մարգարիտ մը գտնելով՝ գնաց իր
բոլոր ունեցածը ծախեց, ու զանիկայ
գնեց։
47 Դարձեալ երկնից թագաւորութիւնը
ծովը ձգուած ուռկանի մը
նման է, որ †† ամէն տեսակէն կը ժողվէ։
48 Որ երբոր լեցուեցաւ՝ ցամաքը
հանեցին, ու նստան աղէկները ամաններու
մէջ ժողվեցին, և անպէտքը
49 դուրս ձգեցին։ Ասանկ պիտի
ըլլայ աշխարհիս վերջը. հրեշտակները
պիտի ելլեն՝ ու ‡‡ արդարներուն
50 մէջէն չարերը պիտի զատեն, Եւ
§§ պիտի ձգեն զանոնք կրակի հնոցին
մէջ. հոն պիտի ըլլայ լալ ու ակռաներ
կրճտցընել։
51 Ըսաւ անոնց Յիսուս. Հասկցա՞ք
աս ամէն բաները. ըսին անոր.
52 Այո՛ Տէր։ Եւ անիկայ ըսաւ
անոնց. Անոր համար ամէն դպիր՝
երկնից թագաւորութեան
աշակերտեալ է, նման է տանուտէր
մարդու մը՝ որ իր գանձէն ‖‖ նոր ու
հին բաներ կը հանէ։
53 Ու երբոր կատարեց Յիսուս աս
54 առակները, անկէ մեկնեցաւ. ¶¶ Եւ
եկաւ իր գաւառը, ու անոնց կը
սորվեցընէր՝ իրենց ժողովարանին
մէջը. մինչեւ որ կը զարմանային
անոնք՝ ու կ'ըսէին. Ասիկայ ո՞ւստից
ունի աս իմաստութիւնը և հրաշքները.
55 *** Ասիկայ հիւսին որդին չէ՞.
ասոր մայրը Մարիամ չը՞կոչուիր,
ու ††† ասոր եղբայրները՝ ‡‡‡ Յակոբոս, և
Յովսէս, ու Սիմոն, և Յուդա։
56 Ու ասոր քոյրերը՝ ամէնը մեր քովը
չե՞ն. ալ ասիկայ ո՞ւստից ունի աս
57 ամէն բաները։ Եւ անոր վրայով
§§§ կը գայթակղէին. բայց Յիսուս ըսաւ
անոնց. ‖‖‖ Մարգարէ մը անպատիւ
չէ՝ բայց միայն իր գաւառին ու
58 իր տանը մէջ։ Եւ ¶¶¶ հոն շատ հրաշքներ
չըրաւ՝ անոնց անհաւատութեանը
համար։

* Գլ. գ. 12. Յայտ. ժթ. 20. ի. 10.
† Գլ. ը. 12. Հմր 50.
‡ Դան. ժբ. 3. Ա Կոր. ժե. 42. 43.
§ Հմր 9.
‖ Փիլ. գ. 7. 8.
¶ Եսա. ծե. 1. Յայտ. գ. 18.
** Առակ. բ. 4. գ. 14. 15. ը. 10. 19.
†† Գլ. իբ. 10.
‡‡ Գլ. իե. 32.
§§ Հմր 42.
‖‖ Երգ. է. 13.
¶¶ Գլ. բ. 23. Մար. զ. 1. Ղուկ. դ. 16. 23.
*** Եսա. խթ. 7. Մար. զ. 3. Ղուկ. գ. 23. Յովհ. զ. 42.
††† Գլ. ժբ. 46.
‡‡‡ Մար. ժե. 40.
§§§ Գլ. ժա. 6. Մար. զ. 3. 4.
‖‖‖ Ղուկ. դ. 24. Յովհ. դ. 44.
¶¶¶ Մար. զ. 5. 6.

ԳԼ. ԺԴ

1 Հերովդէսին կարծիքը Քրիստոսի վրայով։ 3 Յովհաննէս մկրտչին գլխատուելուն պատճառը։ 13 Յիսուս անապատ տեղ մը կ'երթայ. 15 ուր տեղ հինգ հազար հոգի կը կերակրէ հինգ նկանակով ու երկու ձուկով. 22 ծովուն վրայ քալելով իր աշակերտներուն կ'երթայ. 34 և Գեննեսարեթի ցամաքը ելլելով հիւանդները կը բժշկէ՝ անոնց իր հանդերձին ծայրին դպչելովը։

1 Ա՛ն ժամանակը * Հերովդէս չորրորդապետը
Յիսուսին համբաւը
2 լսեց։ Ու իր ծառաներուն ըսաւ.
Անիկայ Յովհաննէս մկրտիչն է.
անիկայ մեռելներէն յարութիւն առած
է, և անոր համար հրաշքներ
կ'ըլլան անով։
3 Քանզի † Հերովդէս՝ Յովհաննէսը
բռներ, զանիկայ կապեր ու բանտը
դրեր էր՝ իր եղբօրը Փիլիպպոսին
կնկանը Հերովդիային համար։
4 Վասն զի Յովհաննէս անոր կ'ըսէր.
‡ Քեզի օրինաւոր չէ անիկայ [illegible] ունենալ։
5 Ուստի կ'ուզէր զանիկայ
սպաննել, բայց ժողովուրդէն կը
վախնար. § ինչու որ իբրեւ մարգարէ
6 կ'ընդունէին զանիկայ։ Ու
երբոր Հերովդէսին ծննդեան օրը
եղաւ, Հերովդիային աղջիկը խաղաց
[illegible] մէջ, ու Հերովդէսին
7 հաճելի եղաւ։ Ուստի երդումով
խոստացաւ՝ որ տայ անոր ինչ
8 որ ուզելու ըլլայ։ Եւ անիկայ առաջ
իր մօրմէն խրատուելով՝ ըսաւ.
Տուր ինծի հոս Յովհաննէս մկրտիչին
գլուխը սկուտեղի մը վրայ։
9 Եւ թագաւորը տրտմեցաւ. բայց
երդումներուն համար՝ ու իր հետը
նստողներուն համար՝ հրաման ըրաւ
10 որ տրուի։ Եւ մարդ խրկելով՝
Յովհաննէսը բանտին մէջ գլխատեց։
11 Եւ անոր գլուխը սկուտեղով
բերուեցաւ ու տրուեցաւ
աղջկանը. ան ալ իր մօրը տարաւ։
12 Եւ անոր աշակերտները եկան՝ ու մարմինը վերցընելով
թաղեցին. և գացին Յիսուսին պատմեցին։
13 Ու ‖ երբոր լսեց Յիսուս, անկէ
նաւով անապատ տեղ մը գնաց առանձին.
երբոր լսեցին ժողովուրդները՝
ոտքով անոր ետեւէն գացին
իրենց քաղաքներէն։
14 Ու * երբոր դուրս ելաւ, շատ ժողովուրդ
տեսնելով՝ ¶ խղճաց անոնց
վրայ, ու անոնց հիւանդները բժշկեց։
15 ** Եւ իրիկուան դէմ՝ իր աշակերտները
իրեն եկան, ու ըսին.
Հոս անապատ տեղ մըն է, և ժամանակը
ուշացած է. արձակէ ժողովուրդները,
որ գեղերը երթան՝
16 ու իրենց կերակուր գնեն։ Եւ
Յիսուս անոնց ըսաւ. Հարկ չէ

Յամի Տեառն 32

Յա. Տ. 32 սկիզբը
* Մար. զ. 14. Ղուկ. թ. 7.
Յա. Տ. 30
† Մար. զ. 17. Ղուկ. գ. 19. 20.
Յա. Տ. 31
‡ Ղեւ. ժը. 16. ի. 21.
§ Գլ. իա. 26. Ղուկ. ի. 6.
Յա. Տ. 32
‖ Գլ. ժ. 23. ժբ. 15. Մար. զ. 32. Ղուկ. թ. 10. Յովհ. զ. 1. 2.
* Ոմանք՝ երբոր Յիսուս
¶ Գլ. թ. 36. Մար. զ. 34.
** Մար. զ. 35. Ղուկ. թ. 12. Յովհ. զ. 5.

Յամի Տեառն
32

որ անոնք երթան . դուք տուէք
17 անոնց որ ուտեն ։ Անոնք ալ ըսին
անոր . Հոս ուրիշ բան մը չունինք ,
բայց միայն հինգ նկանակ՝ ու երկու
18 ձուկ ։ Ու ըսաւ անոնց . Հոս ինծի
19 բերէք զանոնք ։ Եւ հրաման ըրաւ
որ ժողովուրդները խոտին վրայ
նստին . և հինգ նկանակը ու երկու
ձուկը առաւ , ու դէպ 'ի երկինքը
նայելով՝ օրհնեց . ու կտրելով նկանակները՝ աշակերտներուն
տուաւ , և աշակերտները ժողո-
20 վուրդին ։ Եւ ամէնքը կերան ու
կշտացան , և տասներկու կողով
լեցուն՝ աւելցած կտորուանքները
21 վերցուցին ։ Եւ անոնք որ կերան ,
հինգ հազարի չափ էրիկ մարդիկ
էին՝ կնիկներէն և տղաքներէն 'ի
զատ ։

22 [ա] Եւ շուտ մը աշակերտները ստիպեց որ նաւը մտնեն , և իրմէ
առաջ միւս կողմը անցնին , մինչև
որ ինքը ժողովուրդները արձակէ ։
23 [բ] Եւ ժողովուրդները արձակելէն
ետքը՝ ինքը լեռը ելաւ առանձին
աղօթք ընելու . ու [գ] երբոր իրիկուն
24 եղաւ , հոն մինակ էր . Իսկ նաւը
արդէն ծովուն մէջտեղը ալեկոծութեան մէջ էր , ինչու որ հովը դէմ
25 էր ։ Ու գիշերուան չորրորդ պահուն Յիսուս դէպ 'ի անոնց գնաց՝
26 ծովուն վրայ քալելով ։ Եւ աշակերտները երբոր անիկայ տեսան՝
որ [դ] ծովուն վրայ կը քալէր , խռովեցան , և ըսին թէ աչքի երևոյթ
բան մըն է . ու վախերնուն կան-
27 չուրտեցին ։ Եւ շուտ մը Յիսուս
խօսեցաւ անոնց՝ ու ըսաւ . Քաջ
28 եղէք՝ ես եմ , մի վախնաք ։ Պետրոս պատասխան տուաւ անոր՝ ու
ըսաւ . Տէր՝ թէ որ դուն ես , հրաման ըրէ ինծի որ քեզի գամ ջու-
29 րերուն վրայէն ։ Ան ալ ըսաւ .
Եկուր . Պետրոս ալ նաւէն իջաւ ,
ջուրերուն վրայէն քալեց որ Յիսուսին քովը երթայ . բայց հովը
սաստիկ տեսնելով վախցաւ , ու
երբոր սկսաւ ընկղմիլ , աղաղա-
30 կեց ու ըսաւ . Տէր՝ ազատէ զիս ։
31 Եւ Յիսուս շուտ մը իր ձեռքը երկընցուց , բռնեց զանիկայ՝ ու անոր
ըսաւ . Թերահաւատ՝ ինչո՞ւ երկ-
32 մտեցար ։ Ու երբոր նաւը ե-
33 լան , հովը դադարեցաւ ։ Եւ անոնք որ նաւուն մէջն էին , եկան
երկրպագութիւն ըրին անոր՝ ու
ըսին . Իրաւցընէ [ե] Որդի Աստուծոյ ես դուն ։

34 [զ] Ու միւս կողմը անցնելով
Գեննեսարեթի երկիրը հասան ։
35 Ու երբոր ան տեղի մարդիկը ճանչցան զանիկայ , ղրկեցին
բոլոր շրջակայ տեղուանքը , ու

. ժե .

Եւ

ր . Զ .

ր՛ . Զ .

[դ] Յոբ . Թ . 8 .

[ե] Սաղ . Բ . 7 . Մար . Ա . 1 . Գլ . Ժզ . 16 . Իզ . 63 . Ղու . Դ . 42 . Յով . Ա . 49 . Զ . 70 . Ժա . 27 . Գոր . Ը . 37 . Հռով . Ա . 4 .

[զ] Մար . Զ . 53 .

բոլոր հիւանդները անոր բերին .
36 Եւ կ'աղաչէին անոր , որ միայն իր
հանդերձին քղանցքին դպչին . և
[է] անոնք որ դպան՝ բժշկուեցան ։

ԳԼ . ԺԵ

3 Քրիստոս կը յանդիմանէ դպիրները և փարիսեցիները՝ որոնք իրենց աւանդութեանց պատճառաւ զանց կ'ընէին Աստուծոյ պատուիրանքները . 11 ու կը սորվեցնէ թէ բերանը մտած բանը մարդս չպղծեր . 21 կը բժշկէ Քանանացի կնկանը աղջիկը , 30 և ուրիշ շատ ժողովուրդներ . 32 եօթը նկանակով ու քանի մը ձուկով չորս հազար էրիկ մարդիկ կը կշտացընէ , կնիկներէն ու տղաքներէն 'ի զատ ։

1 Ան ատենը [ա] Յիսուսին եկան դպիրները ու փարիսեցիները՝ որ Երուսաղեմէն էին , ու ըսին .
2 [բ] Ինչո՞ւ քու աշակերտներդ [գ] ծերերուն աւանդութիւնը զանց կ'ընեն . ինչու որ ձեռքերնին չեն
3 լուար , երբոր հաց կ'ուտեն ։ Ան
ալ պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ
անոնց . Հապա դուք ինչո՞ւ Աստուծոյ պատուիրանքը զանց կ'ընէք՝ ձեր աւանդութեանը պատ-
4 ճառաւ ։ Քանզի Աստուած պատուիրեց՝ ըսելով . [դ] Քու հայրդ ու
5 մայրդ պատուէ . Եւ [ե] ով որ իր
հայրը կամ մայրը անիծէ , մահով
6 թող մեռնի ։ Բայց դուք կ'ըսէք .
Ով որ իր հօրը կամ մօրը ըսէ թէ՝
[զ] Ան բանը՝ որ ինծմէ պիտի շահիս ,
Աստուծոյ տրուած ընծայ է . ու եթէ
իր հայրը կամ իր մայրը չպատուէ , աղէկ է . և այսպէս ձեր աւանդութեանը պատճառաւ՝ Աստուծոյ պատուիրանքը խափանած
7 էք ։ [է] Կեղծաւորներ՝ աղէկ մարգարէութիւն ըրաւ ձեր վրայ Եսա-
8 յին ու ըսաւ . [ը] Այս ժողովուրդը
միայն † շրթունքներովը զիս կը պատուէ . բայց իրենց սիրտը հեռա-
9 ցած զատուած է ինծմէ . Ու պարապ տեղը զիս կը պաշտեն , [թ] մարդոց պատուիրած բաները իբրև վարդապետութիւն սորվեցընելով ։
10 [ժ] Եւ ժողովուրդները իրեն կանչելով ըսաւ անոնց . Լսեցէք ու
11 միտք առէք . [ի] Ոչ թէ ինչ որ
բերանը կը մտնէ՝ կը պղծէ մարդը ,
հապա ինչ որ բերնէն կ'ելլէ՝ անիկայ կը պղծէ մարդը ։
12 Ան ատենը իր աշակերտները եկան ըսին իրեն . Գիտե՞ս որ փարիսեցիները գայթակղեցան՝ երբոր
13 լսեցին ան խօսքը ։ Ան ալ պատասխան տալով ըսաւ . [լ] Ամէն
տունկ՝ որ իմ երկնաւոր Հայրս չէ
14 տնկեր , պիտի խլուի ։ Թող
տուէք անոնք . [խ] կոյրեր են՝
կոյրերու առաջնորդ . իսկ թէ որ
կոյրը կոյրին առաջնորդէ , երկուքն
15 ալ փոսը պիտի իյնան ։ Եւ [ծ] Պետրոս պատասխան տալով անոր

Յամի Տեառն
32

[է] Գլ . Թ . 20 . Մար . Գ . 10 . Ղու . Զ . 19 . Գոր . ԺԹ . 12 .

[ա] Մար . Է . 1 .

[բ] Մար . Է . 5 .
[գ] Կող . Բ . 8 .

[դ] Ել . Ի . 12 . Ղև . ԺԹ . 3 . Բ Օր . Ե . 16 . Առակ . Իգ . 22 . Եփե . Զ . 2 .
[ե] Ել . ԻԱ . 17 . Ղև . Ի . 9 . Բ Օր . ԻԷ . 16 . Առակ . Ի . 20 . Լ . 17 .
[զ] Մար . Է . 11 . 12 .
[է] Մար . Է . 6 .
[ը] Եսա . ԻԹ . 13 . Եզեկ . ԼԳ . 31 .
† Ոմանք բերնովը ինծի կը մօտենայ , և շրթունքներովը
[թ] Եսա . ԻԹ . 13 . Կող . Բ . 18—22 . Տիտ . Ա . 14 .
[ժ] Մար . Է . 14 .
[ի] Գործ . Ժ . 15 . Հռով . ԺԴ . 14 . 17 . 20 . Ա Տիմ . Դ . 4 . Տիտ . Ա . 15 .

[լ] Յով . ԺԵ . 2 . Ա Կոր . Գ . 12 .
[խ] Եսա . Թ . 16 . Մաղ . Բ . 8 . Գլ . ԻԳ . 16 . Ղու . Զ . 39 .
[ծ] Մար . Է . 17 .

Յամի Տեառն
32

ըսաւ. Մեկնէ՝ մեզի այս առակը։
16 Ըսաւ Յիսուս. [կ]Դո՞ւք ալ տակաւին
17 անմիտ էք. Ու չէ՞ք հասկընար,
թէ [հ]ամէն ինչ որ բերանը
կը մտնէ, փորը կ'երթայ՝ ու արտաքնոցը
18 կը ձգուի. [ձ]Բայց բերնէն
ելած բաները սրտէն յառաջ կուգան.
և անոնք կը պղծեն մարդը։
19 [ղ]Ինչու որ սրտէն կ'ելլեն չար
խորհուրդներ, սպանութիւններ,
շնութիւններ, պոռնկութիւններ,
գողութիւններ, սուտ վկայութիւններ,
հայհոյութիւններ։
20 Ասոնք են՝ որ կը պղծեն մարդը.
բայց անլուայ ձեռքով հաց ուտելը՝
չպղծեր մարդը։
21 * [ճ]Եւ Յիսուս անկէ ելլելով Տիւրոսի
ու Սիդոնի կողմերը գնաց։
22 Եւ ահա Քանանացի կնիկ մը ան
սահմաններէն ելած՝ կ'աղաղակէր
անոր ու կ'ըսէր. Ողորմէ՝ ինծի
Տէր՝ որդի Դաւթի, աղջիկս գէշ
23 սատանիկ կը չարչարուի։ Եւ ինքը
բնաւ պատասխան մը չտուաւ անոր.
ու իր աշակերտները մօտենալով
կ'աղաչէին իրեն ու կ'ըսէին.
Արձակէ՝ ատիկայ, վասն զի
24 մեր ետևէն կ'աղաղակէ։ Եւ ինքը
պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ. [մ]Ես
ուրիշի մը չղրկուեցայ՝ բայց միայն
Իսրայէլի տանը կորսուած ոչխարներուն։
25 Եւ անիկայ եկաւ երկրպագութիւն
կ'ընէր անոր՝ ու կ'ըսէր.
26 Տէ՛ր՝ օգնէ՝ ինծի։ Ան ալ
պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ. Աղէկ
չէ՝ տղոց հացը առնել, ու
27 [յ]շուներուն ձգել։ Եւ անիկայ ըսաւ.
Այո՛ Տէր. ինչու որ շուներն
ալ իրենց տիրոջը սեղանէն
թափած փշրանքներէն կը կերակրուին։
28 Ան ատեն Յիսուս պատասխան
տուաւ անոր՝ ու ըսաւ.
Ո՛վ կին՝ քու հաւատքդ մեծ է.
քու ուզածիդ պէս ըլլայ քեզի. և
նոյն ժամէն անոր աղջիկը բժշկուեցաւ։
29 [ն]Ու Յիսուս անկէ գնաց՝ [շ]Գալիլեայի
ծովեզերքը եկաւ, և լեռը
30 ելլելով՝ հոն նստաւ։ Եւ [ո]շատ
ժողովուրդներ իրեն եկան, որ իրենց
հետ ունէին կաղեր, կոյրեր,
համրեր, հաշմանդամներ, և ուրիշ
շատեր. ու ձգեցին անոնք Յիսուսի
31 ոտքը, և բժշկեց զանոնք. Անանկ
որ ժողովուրդները զարմացան,
տեսնելով որ համրերը կը խօսէին,
հաշմանդամները կը բժշկուէին,
կաղերը կը քալէին, և կոյրերը կը
տեսնէին, ու Իսրայէլի Աստուածը
կը փառաւորէին։
32 [չ]Եւ Յիսուս իր աշակերտները
քովը կանչելով ըսաւ. Կը խղճամ
ատ ժողովուրդին վրայ. ինչու որ
հիմա իրեք օր է որ իմ քովս են, և
բան մը չունին ուտելու. ու անոնք
անօթի արձակել չեմ ուզեր, չըլլայ
33 որ ճամբան մարին։ Իսկ [պ]աշակերտները
անոր ըսին. Մենք անապատի
մէջ ո՞ւսկից պիտի ունենանք
այնչափ հաց, որ այսչափ
34 բազմութիւնը կշտացընենք։ Եւ
Յիսուս ըսաւ անոնց. Քանի՞ նկանակ
ունիք. անոնք ալ ըսին.
Եօթը, ու քանի մը մանր ձուկեր։
35 Եւ հրաման ըրաւ ժողովուրդին
որ գետնին վրայ նստին։
36 Ու [ջ]եօթը նկանակը՝ և ձուկերը
առաւ, [ռ]գոհացաւ՝ և կտրեց, ու
տուաւ աշակերտներուն, աշակերտներն
37 ալ՝ ժողովուրդին։ Կերան
ամէնքը՝ և կշտացան, ու եօթը
զամբիւղ լեցուն աւելցած կտորուանքները
38 վերցուցին։ Եւ անոնք
որ կերան՝ չորս հազար էրիկ
մարդիկ էին, կնիկներէն և տղաքներէն
'ի զատ։
39 Ու [ս]երբոր ժողովուրդը արձակեց,
նաւը մտաւ, ու Մագդաղայի
սահմանները եկաւ։

[կ]Գլ. ԺԶ. 9։ Մար. Է. 18։
[հ]Ա Կոր. Զ. 13։
[ձ]Յակ. Գ. 6։
[ղ]Ծն. Զ. 5։ Ը. 21։ Առակ. Զ. 14։ Երեմ. ԺԷ. 9։ Մար. Է. 21։
[ճ]Մար. Է. 24։
[մ]Գլ. Ժ. 5։ 6։ Գործ. Գ. 25։ 26։ ԺԳ. 46։ Հռով. ԺԵ. 8։
[յ]Գլ. Է. 6։ Փիլ. Գ. 2։
[ն]Մար. Է. 31։
[շ]Գլ. Դ. 18։
[ո]Ես. ԼԵ. 5։ 6։ Գլ. ԺԱ. 5։ Ղուկ. Է. 22։
[չ]Մար. Ը. 1։
[պ]Դ Թագ. Դ. 43։
[ջ]Գլ. ԺԴ. 19։
[ռ]Ա Թագ. Թ. 13։ Ղուկ. ԻԲ. 19։
[ս]Մար. Ը. 10։

ԳԼ. ԺԶ.

1 Փարիսեցիք նշան մը կ'ուզեն։ 6 Յիսուս կը պատուիրէ իր աշակերտներուն՝ որ զգուշ ըլլան փարիսեցւոց և սադուկեցւոց խմորէն։ 13 Ժողովուրդին կարծիքը Քրիստոսի վրայով։ 16 և Պետրոսի դաւանութիւնը։ 21 Յիսուս կ'իմացընէ աշակերտներուն իր մահը. 23 կը յանդիմանէ Պետրոսը՝ որ կ'ուզէր դէմ կենալ. 24 և իրեն հետեւիլ ուզողները կը խրատէ որ իրենց խաչը կրեն։

1 Ու [վ]փարիսեցիները ու սադուկեցիները քովը եկան՝ փորձելով
իրմէն կ'ուզէին որ երկինքէն նշան
2 մը ցուցընէ իրենց։ Անիկայ պատասխան
տուաւ՝ ու ըսաւ անոնց.
Երբոր իրիկուն կ'ըլլայ, կ'ըսէք
թէ՝ Պարզ պիտի ըլլայ, ինչու որ
3 երկինքը կարմրած է։ Եւ առտուանց՝
Այսօր մրրիկ պիտի ըլլայ,
ինչու որ երկինքը միգապատ ու
կարմրած է։ Կեղծաւորներ՝ երկինքին
երեսը քննելը գիտէք, բայց
ժամանակներուն նշանները չէ՞ք
4 կրնար ճանչնալ։ [տ]Չար ու շնացող
ազգը նշան կ'ուզէ. և ուրիշ նշան
պիտի չտրուի անոր, բայց Յովնան
մարգարէին նշանը. և թողուց
անոնք՝ ու գնաց։
5 Ու երբոր [ր]իր աշակերտները մէկալ
կողմը անցան՝ հաց առնելու
6 մոռցեր էին։ Եւ Յիսուս անոնց
ըսաւ. [ց]Նայեցէք ու զգուշացէք
փարիսեցւոց և սադուկեցւոց խմորէն։
7 Անոնք մէջերնին կը խորհէին՝
ու կ'ըսէին, թէ Հաց չբերինք
8 համար է։ Իսկ Յիսուս անոնց խորհուրդը
գիտնալով՝ ըսաւ անոնց.
Մէջերնիդ ինչո՞ւ կը խորհիք՝ թէ-

[վ]Գլ. ԺԲ. 38։ Մար. Ը. 11։ Ղուկ. ԺԱ. 16։ ԺԲ. 54—56։ Ա Կոր. Ա. 22։
[տ]Գլ. ԺԲ. 39։
[ր]Մար. Ը. 14։
[ց]Ղուկ. ԺԲ. 1։

Յամի Տեառն 32

րահաւատներ, թէ հաց չառիք ։
9 [ե] Տակաւին չէ՞ք հասկընար և չէ՞ք յիշեր հինգ նկանակը՝ հինգ հազարին, ու քանի կողով վերցուցիք ։
10 [զ] Ո՛չ ալ եօթը նկանակը՝ չորս հազարին, ու քանի զամբիւղ վերցուցիք ։
11 Ի՞նչպէս չէք հասկընար՝ թէ ես հացի համար չըսի ձեզի՝ փարիսեցւոց և սադուկեցւոց խմորէն
12 զգոյշ կենալ ։ Այն ատենը հասկըցան՝ որ հացի խմորէն զգուշանալ չըսաւ, հապա փարիսեցւոց ու սադուկեցւոց վարդապետութենէն ։

13 Եւ Յիսուս Փիլիպպոսի Կեսարիային կողմերը երթալով, իր աշակերտներուն հարցուց՝ ու ըսաւ. [է] Մարդիկ ո՞վ կ'ըսեն թէ եմ ես
14 Որդի մարդոյ ։ Ու անոնք ըսին. [ը] Ոմանք՝ Յովհաննէս Մկրտիչն է, ուրիշները՝ Եղիան, ուրիշներն ալ՝ Երեմիան, կամ մար-
15 գարէներէն մէկը ։ Ըսաւ անոնց. Հապա դուք ինծի համար ո՞վ
16 կ'ըսէք՝ թէ եմ ։ Սիմոն Պետրոս պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ. [թ] Դուն ես Քրիստոս՝ կենդանի Ա-
17 ստուծոյ Որդին ։ Եւ Յիսուս պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ անոր. Երանի՝ քեզ Սիմոն՝ Յովնանին որդին, [ժ] ինչու որ մարմինը և արիւնը քեզի չյայտնեց [ժա], հապա իմ Հայրս՝ որ երկինքն է ։
18 Եւ ես քեզի կ'ըսեմ որ [ժբ] դուն [ժգ] Պետրոս ես, ու [ժդ] այս վէմին վրայ պիտի շինեմ իմ եկեղեցիս, և [ժե] դժոխքին դռները անիկայ պիտի
19 չյաղթեն ։ [ժզ] Ու երկնից թագաւորութեան բանալիները քեզի պիտի տամ. և ինչ որ երկրի վրայ կապես, երկինքի մէջ կապուած պիտի ըլլայ. ու ինչ որ երկրի վրայ արձակես, երկինքի մէջ արձա-
20 կուած պիտի ըլլայ ։ [ժէ] Այն ատենը աշակերտներուն պատուիրեց, որ մէկու մը չըսեն՝ թէ ինքը Քրիստոսն է ։

21 Անկէ ետեւ սկսաւ Յիսուս իր [ժը] աշակերտներուն ցուցընել՝ թէ պէտք է որ ինքը Երուսաղէմ երթայ, ու շատ չարչարանքներ կրէ ծերերէն և քահանայապետներէն ու դպիրներէն, և սպաննուի, ու
22 երրորդ օրը յարութիւն առնէ ։ Եւ Պետրոս մէկդի առաւ զանիկայ, և սկսաւ յանդիմանել զանիկայ՝ ու ըսել. Քաւ լիցի քեզ
23 Տէ՛ր, ատ բանը քեզի չըլլայ ։ Եւ ինքը դառնալով՝ Պետրոսին ըսաւ. Ետիս գնա [ժթ] Սատանայ, [ի] ինծի գայթակղութիւն ես դուն. ինչու որ Աստուծոյ բաները չես մտածեր, հապա մարդոց բաները ։

24 [իա] Այն ատենը Յիսուս իր աշակերտներուն ըսաւ. Թէ որ մէկը իմ ետեւէս գալ կ'ուզէ, թող իր անձը ուրանայ, և իր խաչը վեր-
25 ցընէ, ու իմ ետեւէս գայ ։ Վասն զի [իբ] ով որ կ'ուզէ իր անձը ապրեցընել, պիտի կորսընցընէ զանիկայ. և ով որ ինծի համար իր անձը կը կորսընցընէ, պիտի գտնէ
26 զանիկայ ։ Քանզի ի՞նչ կը շահի մարդ մը՝ թէ որ բոլոր աշխարհը վաստըկի, և իր անձը կորսընցընէ. կամ [իգ] իր անձին համար ի՞նչ ազատնչէք պիտի տայ մարդ ։
27 Վասն զի [իդ] Որդին մարդոյ իր Հօրը փառքովը պիտի գայ [իե] իր հրեշտակներուն հետ. [իզ] և ան ատենը ամէն մէկուն իր գործքերուն համեմատ հատուցում պիտի ընէ ։
28 [իէ] Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, որ հոս ներկայ եղողներէն մէկ քանիները կան՝ որոնք մահուան համը պիտի չառնեն, մինչև որ տեսնեն Որդին մարդոյ իր թագաւորութիւնովը եկած ։

ԳԼ. ԺԷ

1 Քրիստոսի այլակերպութիւնը ։ 14 Քրիստոս կը բժշկէ լուսնոտը ։ 22 կը նախագուշակէ իր չարչարանքները ։ 24 ու երկդրամեան տուրքը կը հատուցանէ ։

1 Եւ [ա] վեց օրէն ետև Յիսուս իր հետը առաւ Պետրոսը ու Յակոբոսը և անոր եղբայրը Յովհաննէսը, ու անոնք մէկ բարձր լեռ մը
2 հանեց առանձին ։ Եւ անոնց առջեւ այլակերպեցաւ, ու իր երեսը փայլեցաւ արեգակի պէս, ու իր հանդերձները ճերմկցան լոյսի
3 պէս ։ Եւ ահա երեւցան անոնց Մովսէս ու Եղիա, ու իր հետը կը
4 խօսէին ։ Պատասխան տուաւ Պետրոս ու ըսաւ Յիսուսին. Տէ՛ր աղէկ է որ հոս կենանք. թէ որ կ'ուզես, երեք խրճիթ շինենք հոս, մէկը քեզի և մէկը Մովսէսին՝
5 ու մէկը Եղիային ։ Եւ [բ] երբոր անիկայ կը խօսէր, ահա լուսաւոր ամպ մը անոնց վրայ հովանի եղաւ. և ահա ամպէն ձայն մը եկաւ՝ ըսելով. [գ] Ասիկայ է իմ սիրելի Որդիս, [դ] որուն հաճեցայ. [ե] ա-
6 սոր մտիկ ըրէք ։ [զ] Աշակերտները երբոր լսեցին, երեսնուն վրայ ին-
7 կան, ու խիստ վախցան ։ Եւ Յիսուս մօտենալով [է] դպաւ անոնց՝
8 ու ըսաւ. Ելէք ու մի՛ վախնաք ։ Աչքերնին վերցուցին ու մէկը չտեսան, բայց միայն Յիսուսը ։
9 Ու երբոր այն լեռնէն վար կ'իջնէին, [ը] Յիսուս պատուիրեց անոնց՝ ու ըսաւ. Այս տեսիլքը մարդու մի՛ զրուցէք, մինչև Որդին մարդոյ մե-
10 ռելներէն յարութիւն առնէ ։ Եւ

[ե] Գլ. ժդ. 17 ։ Յով. զ. 9 ։
[զ] Գլ. ժե. 34 ։
[է] Մարկ. ը. 27 ։ Ղուկ. թ. 18 ։
[ը] Գլ. ժդ. 2 ։ Ղուկ. թ. 7, 8, 9 ։
[թ] Գլ. ժդ. 33 ։ Մարկ. ը. 29 ։ Ղուկ. թ. 20 ։ Յով. զ. 70 ։ ժա. 27 ։ Գործ. ը. 37 ։ թ. 20 ։ Ա Յով. դ. 15 ։ ե. 5 ։ Եբր. ա. 2, 5 ։
[ժ] Եփես. բ. 8 ։
[ժա] Ա Կոր. բ. 10 ։ Գաղ. ա. 16 ։
[ժբ] Յով. ա. 42 ։
[ժգ] Տե՛ս Վէմ
[ժդ] Եփես. բ. 20 ։ Յայտ. իա. 14 ։
[ժե] Յոբ. լը. 17 ։ Սաղ. թ. 13 ։ ճէ. 18 ։ Եսա. լը. 10 ։
[ժզ] Գլ. ժը. 18 ։ Յով. ի. 23 ։
[ժէ] Գլ. ժէ. 9 ։ Մարկ. ը. 30 ։ Ղուկ. թ. 21 ։
[ժը] Գլ. ի. 17 ։ Մարկ. ը. 31 ։ թ. 31 ։ ժ. 33 ։ Ղուկ. թ. 22 ։ ժը. 31 ։ իդ. 6, 7 ։
[ժթ] Տե՛ս Բ Թագ. ժթ. 22 ։
[ի] Հռով. ը. 7 ։

Յամի Տեառն 32

[իա] Գլ. ժ. 38 ։ Մարկ. ը. 34 ։ Ղուկ. թ. 23 ։ ժդ. 27 ։ Գործ. ժդ. 22 ։ Ա Թեսաղ. գ. 3 ։ Բ Տիմ. գ. 12 ։
[իբ] Ղուկ. ժէ. 33 ։ Յով. ժբ. 25 ։
[իգ] Սաղ. խթ. 7, 8 ։
[իդ] Գլ. իզ. 64 ։ Մարկ. ը. 38 ։ Ղուկ. թ. 26 ։
[իե] Դան. է. 10 ։ Զաք. ժդ. 5 ։ Գլ. իե. 31 ։ Յուդ. 14 ։
[իզ] Յոբ. լդ. 11 ։ Սաղ. կբ. 12 ։ Առակ. իդ. 12 ։ Երեմ. ժէ. 10 ։ լբ. 19 ։ Հռով. բ. 6 ։ Ա Կոր. գ. 8 ։ Բ Կոր. ե. 10 ։ Ա Պետ. ա. 17 ։ Յայտ. բ. 23 ։ իբ. 12 ։
[իէ] Մարկ. թ. 1 ։ Ղուկ. թ. 27 ։

[ա] Մարկ. թ. 1 ։ Ղուկ. թ. 28 ։
[բ] Բ Պետ. ա. 17 ։
[գ] Գլ. գ. 17 ։ Մարկ. ա. 11 ։ Ղուկ. գ. 22 ։
[դ] Եսա. խբ. 1 ։
[ե] Բ Օր. ժը. 15, 19 ։ Գործ. գ. 22, 23 ։
[զ] Բ Պետ. ա. 18 ։
[է] Դան. ը. 18 ։ թ. 21 ։ ժ. 10, 18 ։
[ը] Գլ. ժզ. 20 ։ Մարկ. ը. 30 ։ թ. 9 ։

Յամի Տեառն
32

իր աշակերտները իրեն հարցուցին
ու ըսին. Ուրեմն ի՞նչու համար
դպիրները կ'ըսեն թէ՝ Եղիա պէտք է որ
11 առաջ Եղիան գայ։ Պատասխան
տուաւ Յիսուս՝ ու ըսաւ անոնց.
Յիրաւի առաջ Եղիան կու գայ, և
12 [ժ]ամէն բան կարգի կը դնէ։ [ի]Բայց
ձեզի կ'ըսեմ, որ Եղիան արդէն
եկած է, և անոնք չճանչցան,
հապա ինչ որ ուզեցին՝ ըրին
անոր. անանկ ալ [խ]Որդին մարդոյ
13 անոնցմէ պիտի չարչարուի։ [ծ]Այն
ատենը հասկցան աշակերտները,
որ Յովհաննէս մկրտչին համար
ըսաւ անոնց։

14 [կ]Ու երբոր ժողովուրդին քովը ե-
կան, մարդ մը մօտեցաւ անոր, և
ծունկ չոքելով կ'ըսէր. Տէ՛ր՝ իմ
որդւոյս ողորմէ, որ կը լուսնոտի,
և չարաչար կը տանջուի. քանզի
շատ անգամ կրակի մէջ կ'իյնայ,
15 ու շատ անգամ ջուրի մէջ։ Եւ
անիկայ քու աշակերտներուդ
բերի, ու չկրցան զանիկայ բժշկել։
16 Յիսուս պատասխան տուաւ՝ ու
ըսաւ. Ո՛վ անհաւատ և խոտորեալ
ազգ՝ մինչև ե՞րբ ձեզի հետ պիտի
ըլլամ, մինչև ե՞րբ ձեզի պիտի
համբերեմ. զանիկայ հոս ինծի
17 բերէք։ Եւ Յիսուս սաստեց անոր,
ու դեւը անկէ ելաւ. և բժշկուեցաւ
18 տղան նոյն ժամէն։ Այն ատենը
աշակերտները առանձին Յիսուսին
քովը երթալով ըսին. Մենք
ինչո՞ւ չկրցանք անիկայ հանել։
19 Եւ Յիսուս ըսաւ անոնց. Ձեր
թերահաւատութեանը համար.
քանզի ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի.
[հ]Թէ որ մանանեխի հատի չափ
հաւատք ունենաք, աս լեռանս
պիտի ըսէք՝ Ասկէ անդին փոխա-
դրուէ, և պիտի փոխադրուի. ու
բան մը անկարելի պիտի չըլլայ
20 ձեզի։ Սակայն աս տեսակը ուրիշ
բանով չելլեր, բայց միայն ա-
ղօթքով և ծոմապահութեամբ։

21 [ձ]Ու երբոր անոնք Գալիլեայի
մէջ կը պտըտէին՝ Յիսուս ըսաւ
անոնց. Որդին մարդոյ պիտի
22 մատնուի մարդոց ձեռքը. Եւ
զանիկայ պիտի մեռցնեն, ու
երրորդ օրը յարութիւն պիտի
առնէ. ու խիստ տրտմեցան։

23 [ղ]Երբոր անոնք Կափառնայում
եկան, [ճ]երկդրամեան հարկը առ-
նողները Պետրոսին եկան՝ ու ըսին.
Ձեր վարդապետը երկդրամեանը
չի՞ հատուցաներ. և անիկայ ըսաւ.
24 Այո, կը հատուցանէ։ Ու երբոր
տունը մտաւ, Յիսուս անոր դէմը
ելաւ՝ ու ըսաւ. Քեզի ի՞նչպէս
կ'երևնայ՝ Սիմոն. երկրիս թագա-
ւորները որո՞ւն կ'առնեն հարկը

[թ] Մաղ. դ. 5. Գլ. ժա. 14. Մար. թ. 10.
[ժ] Մաղ. դ. 6. Ղու. ա. 16. 17. Գոր. գ. 21.
[ի] Գլ. ժա. 14. Մար. թ. 11. 12.
[լ] Գլ. ժդ. 3. 10.
[խ] Գլ. ժզ. 21.
[ծ] Գլ. ժա. 14.
[կ] Մար. թ. 14. Ղու. թ. 37.
[հ] Գլ. իա. 21. Մար. ժա. 23. Ղու. ժէ. 6. ա Կոր. ժգ. 2.
[ձ] Գլ. ժզ. 21. ի. 17. Մար. ը. 31. թ. 29. 30. ժ. 33. Ղու. թ. 22. 44. ժը. 31. իդ. 6. 7.
[ղ] Մար. թ. 32.
[ճ] Տե՛ս Ել. լ. 13. լը. 26.

կամ տուրքը, իրենց որդիներէ՞ն,
25 թէ օտարներէն։ Պետրոս անոր
ըսաւ՝ թէ Օտարներէն. Յիսուս
անոր ըսաւ. Ուրեմն որդիքը ա-
26 զատ են։ Բայց չըլլայ որ անոնք
գայթակղեցնենք, գնա՛ ծովը՝ և
կարթ ձգէ, ու առջի ձուկը որ
կ'ելլէ՝ առ, և անոր բերանը բանա-
լով սատեր մը պիտի գտնես. զա-
նիկայ առ՝ անո՛նց տուր ինծի և
քեզի համար։

ԳԼ. ԺԸ.

1 Քրիստոս կը պատուիրէ իր աշակերտներուն խոնարհ ու հեզ ըլլալ. 7 գայթակղութիւն չտալ, և պզտիկները չանարգել. 15 կը սորվեցնէ թէ ինչպէս վարուելու ենք մեր եղբայրներուն հետ, երբոր անոնք մեզի դէմ մեղանչեն. 21 և թէ քանի անգամ ներելու ենք անոնց. 23 անիկայ կը բացատրէ թագաւորի մը առակով, որ հաշիւ ուզեց իր ծառաներէն, 32 ու իր ընկերին ողորմութիւն չտուողը պատժեց։

1 [ա]Նոյն ժամանակը աշակերտները
Յիսուսին քովը եկան՝ ու ըսին.
Ո՞վ է մեծ երկնից թագաւորու-
2 թեանը մէջ։ Եւ Յիսուս տղայ
մը կանչեց իրեն, զանիկայ անոնց
3 մէջտեղը կայնեցուց, Ու ըսաւ.
Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի. [բ]Թէ որ
դարձի չգաք՝ և տղոց պէս չըլլաք,
երկնից թագաւորութիւնը բնաւ
4 պիտի չմտնէք։ [գ]Ուստի ով որ իր
անձը աս տղուն պէս խոնար-
հեցնէ, անիկայ է մեծ երկնից
5 թագաւորութեանը մէջ։ Եւ [դ]ով
որ աս անանկ տղայ մը ընդունի իմ
6 անունովս, զիս կ'ընդունի։ Եւ
[ե]ով որ գայթակղեցնէ աս պզտի-
կներուն մէկը՝ որ ինծի կը հա-
ւատան, աղէկ է անոր՝ որ իր
պարանոցէն իշու աղացքի քար մը
կախուի, ու ծովուն անդունդին
մէջ ընկղմի։

7 Վա՜յ աշխարհին՝ գայթակղու-
թիւններու պատճառաւ. [զ]Վասն
զի հարկ է որ գայթակղութիւն-
ները գան, բայց [է]վա՜յ այն մարդուն՝
որուն ձեռքովը գայթակղութիւնը
8 կու գայ։ [ը]Արդ՝ թէ որ քու ձեռքդ
կամ ոտքդ քեզ կը գայթակղեցնէ,
կտրէ՛ անիկայ՝ ու քեզմէ ձգէ. ա-
ղէկ է քեզի կաղ՝ կամ պակասաւոր
մտնել կեանքը, քան թէ երկու
ձեռք՝ կամ երկու ոտք ունենալ,
ու յաւիտենական կրակին մէջը ձը-
9 գուիլ։ Եւ թէ որ աչքդ քեզ
կը գայթակղեցնէ, հանէ անիկայ՝
և քեզմէ ձգէ. աղէկ է քեզի միակ
աչքով կեանքը մտնել, քան թէ
երկու աչք ունենալ, ու կրակին
գեհենը ձգուիլ։

10 Զգո՛յշ կեցէք՝ որ չանարգէք աս
պզտիկներէն մէկը. քանզի կ'ըսեմ
ձեզի որ երկնից մէջ [թ]անոնց հրեշ-

Յամի Տեառն
32

[ա] Մար. թ. 32. Ղու. թ. 46. իբ. 24.
[բ] Սաղ. ճլա. 2. Գլ. ժթ. 14. Մար. ժ. 14. Ղու. ժը. 16. ա Կոր. ժդ. 20. ա Պետ. բ. 2.
[գ] Գլ. ի. 27. իգ. 11.
[դ] Գլ. ժ. 42. Ղու. թ. 48.
[ե] Մար. թ. 41. Ղու. ժէ. 1. 2.
[զ] Ղու. ժէ. 1. ա Կոր. ժա. 19.
[է] Գլ. իզ. 24.
[ը] Գլ. ե. 29. 30. Մար. թ. 42. 44.
[թ] Սաղ. լդ. 7. Զաք. ժգ. 7. Եբր. ա. 14.

Ցամի Տեառն
32

ժ Եբր. ա. 14։ Ղու. ա. 19։
ի Ղու. թ. 56։ ժթ. 10։ Յով. գ. 17։ ժբ. 47։
լ Ղու. ժե. 4։
* Ոմանք՝ չո՞ւ ձգեր, ու լեռները
խ Ղև. ժթ. 17։ Ղու. ժէ. 3։
ծ Յակ. ե. 20։ ա Պետ. գ. 1։
կ Բ Օր. ժէ. 6։ ժթ. 15։ Յով. ը. 17։ Բ Կոր. ժգ. 1։ Եբր. ժ. 28։
հ Հռով. ժզ. 17։ ա Կոր. ե. 9։ Բ Թես. գ. 6։ 14։ Բ Յով. 10։
ձ Գլ. ժզ. 19։ Յով. ի. 23։ ա Կոր. ե. 4։
ղ Գլ. ե. 24։
ճ ա Յով. գ. 22։ ե. 14։
մ Ղու. ժէ. 4։
յ Գլ. զ. 14։ Մար. ժա. 25։ Կող. գ. 13։
ն Դ Թագ. դ. 1։ Նեեմ. ե. 8։

տակները միշտ ժ կը տեսնեն իմ Հօ-
11 րս երեսը՝ որ երկինքն է ։ ի Ինչու
որ Որդին մարդոյ եկաւ կորսուածը
12 փրկելու ։ Ի՞նչպէս կ'երեւնայ ձե-
զի . թէ որ մարդ մը հարիւր ոչ-
խար ունենայ , և անոնց մէկը մո-
լորի , ինսունինը ոչխարը * լեռ-
ները չը՞ձգեր , ու՞ երթար մոլորա-
13 ծը փնտռեր ։ Եւ թէ որ գտնե-
լու ըլլայ զանիկայ , ճշմարիտ կ'ը-
սեմ ձեզի , որ աւելի ուրախ կ'ըլ-
լայ անոր վրայ , քան թէ ինսուն-
14 ինննին՝ որ մոլորած չեն ։ Ասանկ
ալ ձեր երկնաւոր Հայրը չհաճիր՝
որ աս պզտիկներէն մէկը կորսուի ։
15 խ Թէ որ քու եղբայրդ քեզի դէմ
մեղանչէ , գնա՛ յանդիմանէ անի-
կայ՝ երբոր դուն ու ան մինակ էք .
թէ որ քեզի մտիկ ընէ , ծ շահեցար
16 քու եղբայրդ ։ Հապա թէ որ
մտիկ չընէ քեզի , քու հետդ մէկ
ուրիշ մը կամ երկուք ալ առ , որ
կ երկու կամ իրեք վկաներու բերնէ
17 ամէն բան հաստատուի ։ Եւ թէ
որ անոնց ալ մտիկ չընէ , եկեղե-
ցիին ըսէ . իսկ թէ որ եկեղեցիին
ալ մտիկ չընէ , հ հեթանոսի ու
մաքսաւորի պէս թող ըլլայ քեզի ։
18 Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի . ձ Երկ-
րի վրայ ինչ որ կապէք , երկինքի
մէջ կապուած պիտի ըլլայ . ու
երկրի վրայ ինչ որ արձակէք , եր-
կինքի մէջ արձակուած պիտի ըլ-
19 լայ ։ ղ Դարձեալ կ'ըսեմ ձեզի .
Թէ որ ձեզմէ երկու հոգի երկրի
վրայ միաբանին ամէն ինչ բանի
համար որ խնդրեն , ճ պիտի ըլլայ
անոնց իմ Հօրմէս՝ որ երկինքն է ։
20 Քանզի ուր որ երկու կամ իրեք
հոգի ժողվուած ըլլան իմ անու-
նովս , հոն եմ ես անոնց մէջը ։
21 Ան ատենը Պետրոս մօտեցաւ ա-
նոր՝ ու ըսաւ . Տէ՛ր քանի՞ անգամ
թէ որ եղբայրս ինծի դէմ մեղան-
չէ՝ ներեմ անոր . մ մինչեւ եօթը
22 անգամ ։ Յիսուս անոր ըսաւ .
Քեզի չեմ ըսեր թէ մինչեւ եօթը
անգամ , յ հապա մինչեւ եօթանա-
23 սուն անգամ եօթը ։ Ասոր համար
երկնից թագաւորութիւնը կը նմա-
նի թագաւորի մը , որ իր ծառա-
24 ներէն հաշիւ առնել ուզեց ։ Ու
երբոր սկսաւ առնել , տասը հազար
տաղանդի պարտական մը բերուե-
25 ցաւ իրեն ։ Բայց անիկայ վճարե-
լու կարողութիւն չունենալով , իր
տէրը հրաման ըրաւ ն որ անիկայ՝ և
անոր կինը՝ ու որդիքը և անոր բո-
լոր ունեցածը ծախուի , ու պարտքը
26 վճարուի ։ Իսկ ծառան անոր ա-
ռջեւ իյնալով՝ երկրպագութիւն
կ'ընէր ու կ'ըսէր . Տէ՛ր համբերէ
ինծի , և ամէնը քեզի կը վճարեմ ։
27 Եւ ան ծառային տէրը վրան խղճա-
լով՝ արձակեց զանիկայ , ու
28 պարտքը շնորհեց անոր ։ Եւ նոյն
ծառան ելաւ , իր ծառայակիցնե-
րէն մէկը գտաւ՝ որ իրեն հարիւր
դահեկան պարտք ունէր , ու զա-
նիկայ բռնելով՝ կը խեղդէր , ու
կ'ըսէր . Վճարէ ինծի ունեցած
29 պարտքդ ։ Ուստի անոր ծառա-
յակիցը անոր ոտքը ինկաւ , կ'ա-
ղաչէր անոր՝ ու կ'ըսէր . Համբե-
րէ ինծի , ու † քեզի կը վճարեմ ։
30 Եւ ինքը չէր ուզեր . հապա գնաց՝
բանտը դրաւ զանիկայ , մինչեւ որ
31 պարտքը վճարէ ։ Երբոր իր ծա-
ռայակիցները տեսան եղած բանե-
րը , խիստ տրտմեցան , ու եկան
իրենց տիրոջը հասկըցուցին բոլոր
32 եղածը ։ Ան ատենը անոր տէրը
կանչեց զանիկայ՝ ու ըսաւ անոր .
Չա՛ր ծառայ՝ ան բոլոր պարտքը ես
քեզի շնորհեցի ինծի աղաչելուդ
33 համար . Ուրեմն պէտք չէ՞ր քե-
զի ալ քու ծառայակցիդ ողոր-
միլ , ինչպէս որ ես քեզի ողոր-
34 մեցայ ։ Եւ անոր տէրը բար-
կանալով՝ դահիճներուն մատ-
նեց զանիկայ , մինչեւ որ բոլոր
35 պարտքը վճարէ ։ շ Ասանկ ալ իմ
երկնաւոր Հայրս պիտի ընէ ձեզի ,
թէ որ ձեր սրտերէն չէք ներեր ,
ամէն մէկը իր եղբօրը , իրենց յան-
ցանքները ։

ԳԼ. ԺԹ

2 Քրիստոս կը բժշկէ հիւանդները . 3 պատասխան կու տայ կնիկ արձակելու վրայով փարիսեցւոց ըրած հարցմունքին . 13 մանր տղաները կ'ընդունի . 16 կը սորվեցընէ պատանիին թէ ինչպէս կրնայ առնել յաւիտենական կեանքը , 20 և թէ ինչ ընելու է որ կատարեալ ըլլայ . 23 իր աշակերտներուն կ'ըսէ թէ ինչպէս դժուար է հարուստին Աստուծոյ թագաւորութիւնը մտնել , 27 և վարձք կը խոստանայ անոնց՝ որ իր ետեւէն երթալու համար որ և իցէ բան կը թողուն ։

1 Ու եղաւ որ երբ Յիսուս աս խօս-
քերը լմնցուց , Գալիլեայէն ե-
լաւ , ու եկաւ Հրէաստանի սահման-
ները Յորդանանու անդին կողմը ։
2 պ Եւ անոր ետեւէն շատ ժողովուրդ-
ներ գացին , ու հոն բժշկեց զանոնք ։
3 Եւ փարիսեցիները անոր մօտե-
նալով , զանիկայ կը փորձէին՝ ու
կ'ըսէին թէ Արժա՞ն է որ մարդ մը
իր կնիկը արձակէ ամէն պատճառի
4 համար ։ Անիկայ ալ պատասխան
տալով՝ ու անոնց ըսաւ . Չէ՞ք
կարդացեր , ջ թէ ան որ սկիզբէն
ստեղծեց , արու և էգ ստեղծեց ա-
5 նոնք՝ ու ըսաւ . ռ Ասոր համար
մարդ իր հայրը ու մայրը պիտի ձգէ ,
և իր կնկանը պիտի յարի , ու ս եր-
կուքը մէկ մարմին պիտի ըլլան ,
6 Ուստի ալ երկուք չեն , հապա մէկ

Ցամի Տեառն
32

† Ոմանք՝ ամէնը քեզի
շ Առակ. իա. 13։ Գլ. զ. 12։ Մար. ժա. 26։ Յակ. բ. 13։

Ցա. Տ. 33
ո Մար. ժ. 1։ Յով. ժ. 40։
պ Գլ. ժբ. 15։
ջ Ծն. ա. 27։ ե. 2։ Մաղ. բ. 15։
ռ Ծն. բ. 24։ Մար. ժ. 5—9։ Եփե. ե. 31։
ս ա Կոր. զ. 16։ է. 2։

մարմին. ուրեմն ան որ Աստուած
7 միաւորեց՝ մարդ թող չզատէ։ Ը-
սին իրեն. [ա]Հապա Մովսէս ինչո՞ւ
պատուիրեց արձակման թուղթ
8 տալ՝ և արձակել։ Ըսաւ անոնց.
Մովսէս ձեր սրտերուն կարծրու-
թեանը համար ձեզի հրաման տուաւ
կնիկներնիդ արձակել. բայց սկիզ-
9 բէն անանկ չէղաւ։ [բ]Սակայն ձե-
զի կ'ըսեմ. Ով որ առանց պոռ-
նկութեան պատճառի իր կնիկը
արձակէ՝ և ուրիշ մը առնէ, շնու-
թիւն կ'ընէ. և ով որ արձակուա-
10 ծը առնէ՝ շնութիւն կ'ընէ։ Իր
աշակերտները ըսին իրեն. [գ]Թէ որ
ասանկ բան կայ էրկան ու կնկան
մէջտեղը՝ չամուսնանալը աղէկ է։
11 Եւ ինքը անոնց ըսաւ. [դ]Ամէնը
բաւական չեն աս բանին. հապա
12 անոնք՝ որոնց տրուած է։ Ինչու
որ կան ներքինիներ, որ իրենց մօրը
որովայնէն անանկ ծնան. և կան
[ե]ներքինիներ, որ մարդոցմէ ներքի-
նի եղան. և կան ներքինիներ՝ որ
իրենքզինքերնին ներքինի ըրին երկնից
թագաւորութեանը համար. ով
որ կրնայ առնել, թող առնէ։
13 [զ]Ան ատենը մանր տղաք բերուե-
ցան իրեն, որ անոնց վրայ ձեռք
դնէ՝ և աղօթք ընէ, ու աշակերտ-
ները կը յանդիմանէին զանոնք։
14 Բայց Յիսուս ըսաւ. Թո՛ղ տուէք
աս մանր տղոցը, և մի՛ արգիլէք
զանոնք ինծի գալէն. ինչու որ
[է]երկնից թագաւորութիւնը ա-
15 նանկներունն է։ Եւ անոնց վրայ
ձեռք դնելէն ետև՝ գնաց անկէ։
16 [ը]Եւ ահա մէկը մօտենալով՝ ըսաւ
անոր. Բարի [թ]վարդապետ՝ ինչ
բարի [illegible] գործեմ, որ յաւիտե-
17 նական կեանքը ընդունիմ։ Եւ
անիկայ ըսաւ անոր. Ինչո՞ւ զիս
բարի կ'անուանես. մէկէն 'ի զատ
բարի չկայ, որ է Աստուած. հապա
թէ որ կ'ուզես կեանքը մտնել,
18 պատուիրանքները պահէ։ Ըսաւ
անոր. Որո՞նք. և Յիսուս ըսաւ.
Ասոնք. [ժ]Սպանութիւն մի՛ ըներ,
Շնութիւն մի՛ ըներ, Գողութիւն
մի՛ ըներ, Սուտ վկայութիւն մի՛
19 ըներ, [ի]Քու հայրդ ու մայրդ պա-
տուէ, և [լ]Քու ընկերդ քու անձիդ
20 պէս սիրես։ Պատանին ըսաւ ա-
նոր. Ասոնք ամէնը մանկութենէս
'ի վեր պահեր եմ. ալ ի՞նչ պա-
21 կաս եմ։ Ըսաւ անոր
Յիսուս. Թէ որ կ'ուզես կատա-
րեալ ըլլալ, [խ]գնա ունեցածդ ծա-
խէ, և տուր աղքատներուն, ու
երկինքը գանձ պիտի ունենաս, և
22 եկուր իմ ետևէս։ Երբոր պատա-
նին աս խօսքը լսեց՝ տրտմած գնաց.
ինչու որ շատ ստացուածք ունէր։

Յամի Տեառն
33

ա Բ Օր. իդ. 1. Գլ. ե. 31.
բ Գլ. ե. 32. Մար. ժ. 11. Ղուկ. ժզ. 18. Ա Կոր. է. 10. 11.
գ Առակ. իա. 19.
դ Ա Կոր. է. 2. 7. 9. 17.
ե Ա Կոր. է. 32. 34. Թ. 5. 15.
զ Մար. ժ. 13. Ղուկ. ժը. 15.
է Գլ. ժը. 3.
ը Մար. ժ. 17. Ղուկ. ժը. 18.
թ Ղուկ. ժ. 25.
ժ Ել. ի. 13. Բ Օր. ե. 17.
ի Գլ. ժե. 4.
լ Ղև. ժթ. 18. Գլ. իբ. 39. Հռով. ժգ. 9. Գաղ. ե. 14. Յակ. բ. 8.
խ Գլ. զ. 20. Ղուկ. ժբ. 33. ժզ. 9. Գործ. բ. 45. դ. 34. 35. Ա Տիմ. զ. 18. 19.

23 Եւ Յիսուս ըսաւ աշակերտնե-
րուն. Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի՝ որ
[ծ]հարուստը դժուարաւ պիտի մտնէ
24 երկնից թագաւորութիւնը։ Դար-
ձեալ կ'ըսեմ ձեզի. Դիւրին է որ
[կ]ուղտը ասեղին ծակէն անցնի, քան
թէ հարուստը Աստուծոյ թագա-
25 ւորութիւնը մտնէ։ Աշակերտները
երբոր լսեցին, շատ զարմացան՝ ու
ըսին. Ուրեմն ո՞վ կրնայ փրկուիլ։
26 Յիսուս անոնց նայելով՝ ըսաւ.
Ասիկայ մարդոց կողմանէ անկա-
րելի է՝ բայց [հ]Աստուծոյ կողմանէ
ամէն բան կարելի է։
27 [ձ]Ան ատենը Պետրոս պատասխան
տուաւ՝ ու ըսաւ անոր. Ահա [ղ]մենք
ամէն բան թողուցինք՝ և քու ե-
տևէդ եկանք. ուստի մեզի ի՞նչ
28 պիտի ըլլայ։ Ըսաւ անոնց Յիսուս.
Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, թէ դուք
որ իմ ետևէս եկաք, †միւսանգամ
գալուստին" երբոր Որդին մարդոյ
իր փառաց աթոռը նստի, [ճ]դուք
ալ տասնըերկու աթոռներու վրայ
պիտի նստիք՝ Իսրայէլի տասնըեր-
29 կու ցեղերը դատելու։ [յ]Եւ ով որ
թողուց տուներ, կամ եղբայրներ,
կամ քոյրեր, կամ հայր, կամ
մայր, կամ կին, կամ որդիներ,
կամ արտեր՝ իմ անուանս համար,
հարիւրապատիկ պիտի առնէ, և
յաւիտենական կեանք պիտի ժա-
30 ռանգէ։ [ն]Բայց շատ առաջիններ
պիտի ըլլան յետին, և յետիններ՝
առաջին։

Յամի Տեառն
33

ծ Գլ. ժգ. 22. Մար. ժ. 24. Ա Կոր. ա. 26. Ա Տիմ. զ. 9. 10.
կ Ոմանք պարանը
հ Յոբ. ժբ. 14. Յեր. իբ. 2. Երեմ. լբ. 17. Զաք. ը. 6. Ղուկ. ա. 37. ժը. 27.
ձ Մար. ժ. 28. Ղուկ. ժը. 28.
ղ Բ Օր. լգ. 9. Գլ. դ. 20. Ղուկ. ե. 11.
† Յուն. վերստին ծնընդեանը մէջ
ճ Գլ. ի. 21. Ղուկ. իբ. 28. 29. 30.
մ Ա Կոր. զ. 2. 3. Յայտն. բ. 26.
յ Մար. ժ. 29. 30. Ղուկ. ժը. 29. 30.
ն Գլ. ի. 16. իա. 31. 32. Մար. ժ. 31. Ղուկ. ժգ. 30.

ԳԼ. Ի

1 Քրիստոս այգիի բանւորներու առակով կը ցուցընէ թէ՝ Աստուած բնաւ մէկ մարդու մը պարտական չէ. 17 իր չարչարանքը կը նախաձայնէ. 20 Զեբեդէոսի որդւոցը մօրը պատասխան տալով կը սորվեցընէ իր աշակերտներուն խոնարհ ըլլալ. 30 ու երկու կոյրերու աչքերը կը բանայ։

1 Վասնզի երկնից թագաւորութիւ-
նը տանուտէր մարդու մը նման
է, որ առտուանց կանուխ ելաւ՝ իր
այգիին համար բանւորներ բռնե-
2 լու։ Եւ բանւորներուն հետ օրը
մէկ դահեկանի մը խօսք կապեց, ու
3 զանոնք ղրկեց իր այգին։ Եւ
ժամը իրեքին ատենները ելաւ՝ ու-
րիշները տեսաւ, որ շուկային մէջ
4 պարապ կայներ էին. Ու ըսաւ ա-
նոնց. Դուք ալ գացէք իմ այգիս,
և ինչ որ արժան է կու տամ ձե-
5 զի։ Անոնք ալ գացին. ու նորէն
ժամը վեցին և ժամը իննին ատեն-
6 ները ելաւ՝ անանկ ըրաւ։ Եւ
ժամը տասնըմէկին ատենները ե-
լաւ, ուրիշները գտաւ՝ որ պարապ
կայներ էին. ու անոնց ըսաւ.
Ինչո՞ւ հոս բոլոր օրը պարապ կայ-
7 ներ էք։ Ըսին իրեն. Անոր հա-
մար որ մէկը մեզ վարձքով չբռն-

Յամի Տեառն
33

նեց. ըսաւ անոնց. Դուք ալ
այգին գացէք, ու ինչ որ արժան
է՝ պիտի առնէք։ Եւ իրիկուն որ
եղաւ, այգիին տէրը իր տնտեսին
ըսաւ. Բանուորները կանչէ, և
անոնց վարձքը տուր, ետքիններէն
9 սկսելով մինչև առջինները։ Ու
երբոր եկան անոնք որ ժամը տաս-
նումէկին [illegible] էին, մէյմէկ դա-
10 հեկան առին. Եւ առջինները գա-
լով՝ կը կարծէին որ աւելի պիտի
առնեն, ու անոնք ալ առին մէյմէկ
11 դահեկան։ Երբոր առին, տանը
տիրոջը դէմ տրտունջ կ'ընէին ու
12 կ'ըսէին թէ՝ Աս ետքինները մէկ
ժամ մը գործեցին, և անոնք հա-
ւասար ըրիր մեզի, որ օրուան ծան-
րութիւնը ու տաքութիւնը քաշե-
13 ցինք։ Անիկայ պատասխան տուաւ
անոնցմէ մէկուն՝ ու ըսաւ. Ընկեր՝
ես քեզ չեմ զրկեր. չէ՞ որ դուն
իմ հետս մէկ դահեկանի մը խօսք
14 կապեցիր. Ա՛ռ քուկդ՝ ու գնա,
կ'ուզեմ որ աս ետքինին՝ քեզի
15 [illegible] պէս տամ։ Միթէ ես
իշխանութիւն չունի՞մ իմ բանե-
րուս վրայ՝ ինչ որ ուզեմ ընելու.
կամ թէ քու աչքդ չա՞ր է որ ես
16 բարերար եմ։ Այսպէս յետիննե-
րը առաջին պիտի ըլլան, և առա-
ջինները՝ յետին. ինչու որ կան-
չուածները շատ են, բայց ընտ-
րուածները քիչ։
17 Ու երբոր Յիսուս Երուսաղէմ
կ'ելլէր, ճամբան տասնուերկու ա-
շակերտները հետը առաւ առան-
18 ձին, ու ըսաւ անոնց. Ահա Երու-
սաղէմ կ'ելլենք, և Որդին մարդոյ
պիտի մատնուի քահանայապետնե-
րուն ու դպիրներուն, և զանիկայ
մահուան պիտի դատապարտեն,
19 Եւ զանիկայ հեթանոսներուն պի-
տի մատնեն՝ ծաղր ընելու ու ծեծե-
լու, և խաչը հանելու. ու երրորդ
օրը յարութիւն պիտի առնէ։
20 Ան ատենը Զեբեդէոսին որ-
դւոցը մայրը իր որդւոցը հետ եկաւ
անոր, երկրպագութիւն կ'ընէր՝ ու
21 բան մը կը խնդրէր անկէ։ Ան ալ
ըսաւ անոր. Ի՞նչ կ'ուզես։ Ը-
սաւ անոր. Ըսէ՝ որ աս իմ երկու
որդիքս մէկը աջ կողմդ, և մէկալը
ձախ կողմդ նստին քու թագաւո-
22 րութեանդ մէջ։ Պատասխան
տուաւ Յիսուս՝ ու ըսաւ. Չէք
գիտեր՝ ինչ կը խնդրէք. կրնա՞ք
խմել ան գաւաթը՝ որ ես պիտի
խմեմ, կամ ան մկրտութիւնովը
մկրտուիլ՝ որ ես պիտի մկրտուիմ.
23 ըսին իրեն. Կրնանք. Եւ ըսաւ ա-
նոնց. Իմ գաւաթս պիտի խմէք,
և ան մկրտութիւնովը՝ որ ես մկր-
տուելու եմ, պիտի մկրտուիք.

Հռով. Թ. 21։
Բ Օր. ԺԵ. 9։ Առակ. ԻԳ. 6։ Գլ. Զ. 23։
Գլ. ԺԹ. 30։
Գլ. ԻԲ. 14։
Մար. Ժ. 32։ Ղու. ԺԸ. 31։ Յով. ԺԲ. 12։
Գլ. ԺԶ. 21։
Գլ. ԻԷ. 2։ Մար. ԺԵ. 1, 16։ Ղու. ԻԳ. 1։ Յով. ԺԸ. 28, [illegible]։ Գործ. Գ. 13։
Մար. Ժ. 35։
Գլ. Դ. 21։
Գլ. ԺԹ. 28։
Գլ. ԻԶ. 39, 42։ Մար. ԺԴ. 36։ Ղու. ԻԲ. 42։ Յով. ԺԸ. 11։
Ղու. ԺԲ. 50։
Գործ. ԺԲ. 2։ Հռով. Ը. 17։ Բ Կոր. Ա. 7։ Յայտ. Ա. 9։

բայց իմ աջ կողմս ու ձախ կողմս
նստիլը՝ իմս չէ տալը, հապա
անոնց որ պատրաստուած է իմ
24 Հօրմէս։ Ու երբոր միւս տասը
աշակերտները լսեցին, ան երկու եղ-
25 բայրներուն նեղացան։ Իսկ Յի-
սուս իրեն կանչեց զանոնք՝ ու ը-
սաւ. Գիտէք որ ազգաց իշխան-
ները կը տիրեն անոնց, և մեծա-
26 մեծները կ'իշխեն անոնց. Բայց ձեր
մէջը անանկ պիտի չըլլայ. հապա
ձեզմէ ով որ մեծ ըլլալ կ'ուզէ,
թող անիկայ ձեր սպասաւորը ըլ-
27 լայ. Ու ձեզմէ ով որ առաջին
ըլլալ կ'ուզէ, թող անիկայ ձեր
28 ծառան ըլլայ։ Ինչպէս Որդին
մարդոյ չեկաւ սպասաւորութիւն
ընդունելու, հապա սպասաւո-
րութիւն ընելու, և իր կեանքը
շատերուն համար փրկանք տա-
լու։
29 Ու երբոր անոնք Երիքովէն ե-
լան, մեծ բազմութիւն անոր ե-
30 տևէն գնաց։ Եւ ահա՛ ճամբուն
քովը երկու կոյր նստած էին.
երբոր լսեցին թէ Յիսուս կ'անցնի,
աղաղակեցին ու ըսին. Ողորմէ՛
31 մեզի Տէր՝ Որդի Դաւթի։ Եւ
բազմութիւնը կը յանդիմանէր
զանոնք, որ լռեն. բայց անոնք՝
ալ աւելի կ'աղաղակէին ու կ'ըսէ-
ին. Ողորմէ՛ մեզի Տէր՝ որդի Դաւ-
32 թի։ Եւ Յիսուս կանգ առնելով
կանչեց զանոնք՝ ու ըսաւ. Ի՞նչ
33 կ'ուզէք որ ձեզի ընեմ։ Ըսին
անոր. Տէր՝ որ աչքերնիս բա-
34 ցուին։ Եւ Յիսուս խղճալով՝
անոնց աչքերուն դպաւ. և շուտ
մը անոնց աչքերը բացուեցան, ու
անոր ետևէն գացին։

ԳԼ. ԻԱ

1 Քրիստոս իշու վրայ հեծած՝ Երուսաղէմ կը մտնէ. 12 տաճարէն դուրս կը փրնտռէ առուտուր ընողները. 17 թզենին կ'անիծէ. 23 կը պապանձեցնէ քահանաները ու ծերերը. 28 և կը յանդիմանէ զանոնք՝ օրինակ բերելով հօր մը երկու որդիները. 35 ու ան մշակները՝ որ իրենց խրկուածները սպաննեցին։

1 Ու երբոր Երուսաղէմին մօտե-
ցան, ու եկան Բեթփագէ դէպ
'ի Ձիթենեաց լեռը, ան ատենը
Յիսուս իր աշակերտներէն երկուքը
2 խրկեց. Եւ ըսաւ անոնց. Գացէք
ատ ձեր դիմացի գեղը, և շուտ մը
պիտի գտնէք կապած էշ մը՝ ու
անոր հետ աւանակ մը. արձակեցէք
3 ասոնք՝ ու ինծի բերէք. Եւ թէ
որ մէկը ձեզի բան մը ըսէ, ըսէք
թէ Տէրոջը պէտք են. և շուտ մը
4 անոնք պիտի խրկէ։ Աս ամէն
բաները եղաւ, որ կատարուի մար-
5 գարէին խօսքը՝ որ կ'ըսէ. Ըսէք
Սիօնի աղջկանը. Ահա՛ քու թա-

Յամի Տեառն
33

Գլ. ԻԵ. 34։ Մար. Ժ. 41։ Ղու. ԻԲ. 24, 25։
Ա Պետ. Ե. 3։
Գլ. ԻԳ. 11։ Մար. Թ. 34։ Ժ. 46։
Գլ. ԺԸ. 4։
Յով. ԺԳ. 4։
Փիլ. Բ. 7։
Ղու. ԻԲ. 27։ Յով. ԺԳ. 14։
Եսա. ԾԳ. 10, 11։ Դան. Թ. 24, 26։ Յով. ԺԱ. 51, 52։ Ա Տիմ. Բ. 6։ Տիտ. Բ. 14։ Ա Պետ. Ա. 19։
Գլ. ԻԶ. 28։ Հռով. Ե. 15, 19։ Եբր. Թ. 28։
Մար. Ժ. 46։ Ղու. ԺԸ. 35։
Գլ. Թ. 27։
Մար. ԺԱ. 1։ Ղու. ԺԹ. 29։
Զաք. ԺԴ. 4։
Եսա. ԿԲ. 11։ Զաք. Թ. 9։ Յով. ԺԲ. 15։

Յամի Տեառն 33

գաւորդ քեզի կու գայ , հեզ՝ ու իշու վրայ հեծած՝ և իշու ձագի

6 աւանակի վրայ ։ [ա] Աշակերտները գացին , և ինչպէս որ Յիսուս իրենց

7 պատուիրեր էր , ըրին ․ Ու բերին էշը և աւանակը , և [բ] անոնց վրայ իրենց հանդերձները դրին , ու

8 նստաւ անոնց վրայ ։ Եւ ժողովուրդէն շատերը իրենց հանդերձները ճամբուն վրայ փռեցին , և [գ] ուրիշները ծառերէն ճիւղեր կը կտրէին , ու ճամբուն վրայ կը տարածէին ։

9 Եւ ժողովուրդները որ առջեւէն ու ետեւէն կ՚երթային , կ՚աղաղակէին ու կ՚ըսէին ․ [դ] Ովսաննա որդւոյ Դաւթի ․ [ե] Օրհնեալ է ան՝ որ Տէրոջը անունովը կու գայ ․ Ովսաննա ՚ի բարձունս ։

10 [զ] Ու երբոր անիկայ Երուսաղէմ մտաւ , բոլոր քաղաքը շարժեցաւ ,

11 ու ըսաւ ․ Ո՞վ է աս ։ Եւ ժողովուրդները ըսին ․ Անիկայ Յիսուս [է] մարգարէն է՝ Գալիլեայի Նազարեթէն ։

12 [ը] Եւ Յիսուս Աստուծոյ տաճարը մտաւ , ու դուրս հանեց ամէն անոնք՝ որ տաճարին մէջ կը ծախէին ու կը գնէին , և [թ] լումայ փոխողներուն սեղանները՝ ու աղաւնի ծախողներուն աթոռները կործանեց ․

13 Եւ ըսաւ անոնց ․ Գրուած է թէ՝ [ժ] Իմ տունս աղօթքի տուն պիտի կոչուի , [ժա] բայց դուք անիկայ աւազակներու այր ըրիք ։

14 Եւ տաճարին մէջ կոյրեր ու կաղեր եկան իրեն , և բժշկեց զանոնք ։

15 Երբոր քահանայապետները ու դպիրները տեսան անոր ըրած հրաշքները , և տղաքը որ տաճարին մէջ կ՚աղաղակէին ու կ՚ըսէին , Ովսաննա որդւոյ Դաւթի , բարկացան ․

16 Ու ըսին անոր ․ Կը լսե՞ս ինչ կ՚ըսեն ասոնք ․ և Յիսուս ըսաւ անոնց ․ Այո ․ ընաւ չէ՞ք կարդացեր , թէ [ժբ] Մանկանց ու կաթնկեր տղայոց բերնէն գովութիւն կատարեցիր ։

17 Եւ թողուց անոնք՝ քաղաքէն դուրս [ժգ] Բեթանիա ելաւ , ու գիշերը հոն կեցաւ ։

18 [ժդ] Եւ առտուանց երբոր քաղաքը

19 կը դառնար , անօթեցաւ ․ [ժե] Ու ճամբուն վրայ թզենի մը տեսնելով քովը գնաց , և անոր վրայ տերեւներէն ՚ի զատ բան մը չգտաւ ․ ու ըսաւ անոր ․ Անկէ ետեւ քեզմէ պտուղ չըլլայ յաւիտեան ․ և իսկոյն թզենին չորցաւ ։

20 [ժզ] Եւ աշակերտները երբոր տեսան , զարմացան ու ըսին , թէ ինչպէս թզենին

21 շուտ մը չորցաւ ։ Յիսուս պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ անոնց ․ Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի ․ [ժէ] Թէ որ հաւատք ունենաք՝ ու [ժը] չերկմտիք , չէ թէ միայն աս թզենիին եղածը պիտի ընէք , [ժթ] հապա նաև՝ թէ որ աս լեռանը ըսէք՝ Ելիր ու ծովը

22 ինկիր , պիտի ըլլայ ։ Եւ [ի] ամէն ինչ որ աղօթքի մէջ հաւատքով կը խնդրէք , պիտի առնէք ։

23 [իա] Ու երբոր անիկայ տաճարը եկաւ , քահանայապետները և ժողովուրդին ծերերը անոր մօտեցան՝ երբոր կը սորվեցրնէր , ու [իբ] ըսին ․ Ի՞նչ իշխանութիւնով կ՚ընես աս բաները , և ո՞վ տուաւ քեզի

24 աս իշխանութիւնը ։ Պատասխան տուաւ Յիսուս՝ ու ըսաւ անոնց ․ Ես ալ ձեզի բան մը հարցրնեմ , որ եթէ անիկայ ինծի ըսէք , ես ալ ձեզի պիտի ըսեմ թէ ինչ իշխանութիւնով կ՚ընեմ աս բաները ։

25 Յովհաննէսին մկրտութիւնը ուսկից էր ․ երկինքէ՞ն թէ մարդոցմէ ․ և անոնք մէջերնին կը խորհէին՝ ու

26 կ՚ըսէին ․ Թէ որ ըսենք՝ Երկինքէն , մեզի պիտի ըսէ թէ՝ Հապա ինչո՞ւ չհաւատացիք անոր ․ իսկ թէ որ ըսենք՝ Մարդոցմէ , ժողովուրդէն կը վախնանք , ինչու որ [իգ] բոլորն ալ Յովհաննէսը իբրև

27 մարգարէ կ՚ընդունէին ։ Եւ պատասխան տալով Յիսուսին՝ ըսին ․ Չենք գիտեր ․ և ինքը ըսաւ անոնց ․ Ես ալ ձեզի չեմ ըսեր թէ ինչ իշխանութիւնով կ՚ընեմ աս բաները ։

28 Բայց ի՞նչպէս կ՚երեւնայ ձեզի ․ Մէկ մարդ մը երկու որդի ունէր , ու գնաց առջինին ըսաւ ․ Որդեակ՝ գնա այսօր այգիիս մէջ գործէ ։

29 Անիկայ պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ ․ Չեմ ուզեր երթալ , բայց

30 ետքը զղջացաւ՝ ու գնաց ։ Մէկալին ալ գնաց , և անանկ ըսաւ ․ անիկայ պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ ․ Կ՚երթամ տէր ․ և չգնաց ։

31 [illegible] երկուքէն ո՞րը իր հօրը կամքը կատարեց ․ ըսին անոր՝ Առջինը ․ Յիսուս ըսաւ անոնց ․ [իդ] Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի , որ մաքսաւորները ու պոռնիկները ձեզմէ առաջ կը մտնեն Աստուծոյ թագաւորութիւնը ։

32 Ինչու որ [իե] Յովհաննէս արդարութեան ճամբայով եկաւ ձեզի , և դուք անոր չհաւատացիք ․ [իզ] բայց մաքսաւորները ու պոռնիկները անոր հաւատացին ․ և դուք տեսաք՝ ու ետքը չզղջացիք անոր հաւատալու ։

33 Ուրիշ առակ մըն ալ լսեցէք ․ Մէկ տանուտէր մարդ մը կար՝ [իէ] որ այգի մը տնկեց , ու ցանկով պատեց զանիկայ , և անոր մէջը հնձան փորեց , ու աշտարակ շինեց ․ և զանիկայ մշակներու յանձնեց , ու

[ա] Մար. ժա. 4.
[բ] Դ Թագ. Թ. 13.
[գ] Տե՛ս Ղկ. ժթ. 40. Յով. ժբ. 13.
[դ] Սաղ. ճժը. 25.
[ե] Սաղ. ճժը. 26. Գլ. իգ. 39.
[զ] Մար. ժա. 15. Ղկ. ժթ. 45. Յով. բ. 13. 15.
[է] Գլ. բ. 23. Ղկ. է. 16. Յով. զ. 14. է. 40. Թ. 17.
[ը] Մար. ժա. 11. Ղկ. ժթ. 45. Յով. բ. 15.
[թ] Օր. ժդ. 25.
[ժ] Ես. ծզ. 7.
[ժա] Երեմ. է. 11. Մար. ժա. 17. Ղկ. ժթ. 46.
[ժբ] Սաղ. ը. 2.
[ժգ] Մար. ժա. 11. Յով. ժա. 18.
[ժդ] Մար. ժա. 12.
[ժե] Մար. ժա. 13.
[ժզ] Մար. ժա. 20.
[ժէ] Գլ. ժէ. 19. Ղկ. ժէ. 6.

Յամի Տեառն 33

[ժը] Յակ. ա. 6.
[ժթ] Ա Կոր. ժգ. 2.
[ի] Գլ. է. 7. Մար. ժա. 24. Ղկ. ժա. 9. Յակ. ե. 16. Ա Յով. գ. 22. ե. 14.
[իա] Մար. ժա. 27. Ղկ. ի. 1.
[իբ] Ել. բ. 14. Գոր. դ. 7. է. 27.
[իգ] Գլ. ժդ. 5. Մար. զ. 20. Ղկ. ի. 6.
[իդ] Ղկ. է. 29. 50.
[իե] Գլ. գ. 1.
[իզ] Ղկ. գ. 12. 13.
[իէ] Սաղ. ձ. 9. Երգ. ը. 11. Ես. ե. 1. Երեմ. բ. 21. Մար. ժբ. 1. Ղկ. ի. 9.

Յամի Տեառն
33

= Գլ. իե. 14. 15.
ꝑ Երգ. ը. 11. 12.
ᶾ Բ Մն. իդ. 21. Լզ. 16. Նէեմ. թ. 26. Գլ. ե. 12. իգ. 34. 37. Գոր. է. 52. Ա Թես. բ. 15. Եբր. ժա. 36. 37.
– Սաղ. բ. 8. Եբր. ա. 2.
‡ Սաղ. բ. 2. Գլ. իզ. 3. իէ. 1. Յով. ժա. 53. Գոր. դ. 27.
+ Գլ. իզ. 50. [illegible] Մար. ժդ. 46. [illegible] Ղու. իբ. 54. [illegible] Յով. ժը. 12. [illegible] Գոր. բ. 23.
* Տես Ղու. ի. 16.
§ Ղու. իա. 24. Եբր. բ. 2. 3.
– Գոր. ժգ. 46. ժե. 7. ժը. 6. իը. 28. Հռով. թ. ժ. ժա.
ꝑ Սաղ. ճժը. 22. Ես. իը. 16. Մար. ժբ. 10. Ղու. ի. 17. Գոր. դ. 11. Եփե. բ. 20. Ա Պետ. բ. 6. 7.
÷ Գլ. ը. 12.
= Ես. ը. 14. 15. Զաք. ժբ. 3. Ղու. ի. 18. Հռով. թ. 33. Ա Պետ. բ. 8.
Ի Ես. կ. 12. Դան. բ. 44.
Հ Հմր. 11. Ղու. է. 16. Յով. է. 40.

– Ղու. ժդ. 16. Յայտ. ժթ. 7. 9.

34 =ինքը օտար երկիր մը գնաց ։ Երբ-
որ պտուղի ժամանակը մօտեցաւ ,
իր ծառաները մշակներուն խրկեց ,
35 ꝑոր անոր պտուղները առնեն ։ ᶾԵւ
մշակները անոր ծառաները բռնե-
ցին , մէկը ծեծեցին՝ միւսը սպան-
նեցին՝ մէկ ուրիշը քարկոծեցին ։
36 Նորէն ուրիշ ծառաներ խրկեց՝
առջիններէն շատ , և անոնց ալ ա-
37 նանկ ըրին ։ Վերջը իր որդին
խրկեց անոնց՝ ըսելով . Գոնէ
38 ամչնան իմ որդիէս ։ Բայց մշակ-
ները երբոր տեսան որդին , իրարու
ըսին . –Ասիկայ է ժառանգը , ‡եկէք
զանիկայ սպաննենք , ու անոր ժա-
39 ռանգութեանը տիրենք ։ +Եւ առին
զանիկայ՝ այգիէն դուրս հանեցին ,
40 ու սպաննեցին ։ Ուստի երբոր
այգիին տէրը գայ , ի՞նչ պիտի
41 ընէ ան մշակներուն ։ *Ըսին իրեն .
§Ան չարերը չարաչար պիտի կոր-
սնցընէ , –և այգին պիտի յանձնէ
ուրիշ մշակներու , որոնք պտուղ-
ները իրենց ժամանակին պիտի
42 տան իրեն ։ Ըսաւ անոնց Յիսուս .
ꝑԲնաւ չէ՞ք կարդացեր գրքին մէջ ,
Ան քարը որ շինողները անարգե-
ցին , անիկայ անկիւնին գլուխ
եղաւ . ասիկայ Տէրոջմէ եղաւ , և
43 զարմանալի է մեր աչքերուն ։ Ասոր
համար կ'ըսեմ ձեզի , որ ÷Աս-
տուծոյ թագաւորութիւնը ձեզմէ
պիտի առնուի , ու ազգի
մը պիտի տրուի՝ որ անոր պտուղ-
44 ները բերէ ։ Եւ ո՛վ որ =աս քարին
վրայ իյնայ՝ պիտի կոտրի , և
որու վրայ որ իյնայ՝ Իպիտի փշրէ
զանիկայ ։
45 Ու երբոր քահանայապետները՝ և
փարիսեցիները անոր առակները
լսեցին , իմացան որ իրենց համար
46 կ'ըսէր ։ Եւ կը փնտռէին թէ
ինչպէս բռնեն զանիկայ , բայց ժո-
ղովուրդէն վախցան . ինչու որ
ՀՄարգարէի պէս կ'ընդունէին զա-
նիկայ ։

ԳԼ. ԻԲ

1 Թագաւորի որդւոյն հարսնիքին առակը ։ 9 Հեթանոսներուն երկնից թագաւորութեան հրաւիրուիլը ։ 12 Հարսնիքի հանդերձ չունեցողին պատիժը ։ 15 Կայսրին տուրք տալու վրայով ։ 25 Քրիստոս փաստով կը ջրէ սադուկեցւոց մեռելոց յարութեան վրայով . 34 պատասխան կու տայ օրինականին թէ որն է մեծ ու առաջին պատուիրանքը . 41 փարիսեցւոց հարցմունք կ'ընէ Մեսիային վրայով , ու կը պապանձեցընէ զանոնք ։

1 Դարձեալ պատասխան տուաւ
Յիսուս՝ –և առակներով ըսաւ
2 անոնց . Երկնից թագաւորութիւնը
թագաւոր մարդու մը կը նմանի ,
որ իր որդւոյն համար հարսնիք ը-
3 րաւ ։ Եւ իր ծառաները խրկեց՝ որ
կանչեն հարսնիքի հրաւիրուած-
ները . և անոնք չուզեցին գալ ։

4 Նորէն ուրիշ ծառաներ խրկեց՝ ու
ըսաւ . Ըսէք հրաւիրուածներուն .
Ահա՛ իմ ճաշս պատրաստեցի ,
ꝑզուարակներս ու գէր կենդա-
նիներս մորթուած են , և ամէն
բան պատրաստ է . հարսնիք
5 եկէք ։ Եւ անոնք անհոգութիւն
ընելով գացին , մէկը իր արտը , ու
6 մէկալը իր առուտուրին . Եւ
ուրիշները անոր ծառաները բռնե-
ցին , նախատեցին ու սպաննեցին ։
7 Թագաւորն ալ երբոր լսեց՝ բարկա-
ցաւ , և իր ‡զօրքերը խրկեց՝ ու ան
սպաննողները սատկեցուց , ու
8 անոնց քաղաքը այրեց ։ Ան ատենը
իր ծառաներուն ըսաւ . Հարսնիքը
պատրաստ է՝ բայց հրաւիրուածնե-
9 րը ÷արժանի չէին ։ Ուստի գացէ՛ք
ճամբու գլուխները , և ո՛վ որ գըտ-
նելու ըլլաք՝ հարսնիքի հրաւիրե-
10 ցէ՛ք ։ Եւ ան ծառաները ելան
ճամբաներուն վրայ , ու ո՛վ որ
գտան թէ՛ չար և թէ՛ բարի Իա-
մէնն ալ ժողվեցին . ու հարսնիքը
11 հարսնեւորներով լեցուեցաւ ։ Եւ
թագաւորը երբոր մտաւ հարսնե-
ւորները տեսնելու , հոն մէկ մարդ
մը տեսաւ , ՀՈր հարսնիքի հան-
12 դերձ հագած չէր . Եւ ըսաւ անոր .
Ընկե՛ր ինչո՞ւ համար հոս մտար ,
առանց հարսնիքի հանդերձ ունե-
նալու . և անիկայ պապանձեցաւ ։
13 Ան ատենը թագաւորը սպասաւոր-
ներուն ըսաւ . Կապեցէ՛ք ասոր
ոտքերը ու ձեռքերը , և առէ՛ք ու
հանեցէ՛ք զանիկայ Իդուրսի խա-
ւարը . հոն պիտի ըլլայ լալ ու ակ-
14 ռաներ կճռցընել ։ =Ինչու որ կան-
չուածները շատ են , ու ընտ-
րուածները քիչ ։
15 ꝑԱն ատենը փարիսեցիները գա-
ցին խորհուրդ ըրին , թէ ինչպէս
անոր որոգայթ մը դնեն խօսքով ։
16 Եւ իրենց աշակերտները Հերով-
դէսեաններուն հետ մէկտեղ խրկե-
ցին անոր՝ ու ըսին . Վարդապե՛տ՝
գիտենք որ ճշմարիտ ես , և ճշմար-
տութեամբ Աստուծոյ ճամբան կը
սորվեցընես , ու մէկու մը համար
հոգ չէ . քանզի մարդոց երես-
17 պաշտութիւն չես ըներ . Ուստի
մեզի ըսէ՛ , քեզի ի՞նչպէս կ'երե-
նայ . Կայսրին տուրք տալ արժա՞ն
18 է թէ չէ ։ Յիսուս գիտնալով ա-
նոնց խորամանկութիւնը՝ ըսաւ .
Ինչո՞ւ զիս կը փորձէ՛ք կե՛ղծաւոր-
19 ներ . Ցուցուցէ՛ք ինծի տուրքին
դրամը . և անոնք դահեկան մը բե-
20 րին իրեն ։ Ու ըսաւ անոնց . Ո-
րո՞ւնն է աս պատկերը ու գիրը ։
21 Ըսին անոր՝ Կայսրին . ան ատենը
ըսաւ անոնց . Ուրեմն ‡ան որ կայս-
րինն է՝ կայսրին տուէ՛ք , և ան որ

Յամի Տեառն
33

ꝑ Առակ. թ. 2.
‡ Դան. թ. 26. Ղու. ժթ. 27.
÷ Գլ. ժ. 11. 13. Գոր. ժգ. 46.
Ի Գլ. ժգ. 38. 47.
Հ Բ Կոր. ե. 3. Եփե. դ. 24. Կող. գ. 10. 12. Յայտ. գ. 4. ժզ. 15. ժթ. 8.
Ի Գլ. ը. 12.
= Գլ. ի. 16.
ꝑ Մար. ժբ. 13. Ղու. ի. 20.
‡ Գլ. ժէ. 25. Հռով. ժգ. 7.

Յամի Տեառն
33

Աստուծոյն է՝ Աստուծոյ տուէք։
22 Երբոր լսեցին՝ զարմացան, և թողուցին զանիկայ՝ ու գացին։
23 *Նոյն օրը անոր քովը եկան սադուկեցիները, որոնք կ'ըսեն թէ յարութիւն չկայ, և անոր հար-
24 ցուցին՝ Ըսելով. Վարդապետ՝ *Մովսէս ըսաւ. Թէ որ մէկը առանց զաւակի մեռնելու ըլլայ, անոր եղբայրը առնէ անոր կնիկը, և
25 իր եղբօրը զաւակ հանէ։ Արդ՝ եօթը եղբայրներ կային մեր մէջը. և առջինը կնիկ առաւ՝ ու մեռաւ, և զաւակ չունենալուն համար՝ իր
26 կնիկը ձգեց իր եղբօրը։ *Նոյնպէս ալ երկրորդը՝ ու երրորդը՝ մինչև
27 եօթներորդը։ Ամենէն ետքը կնիկն
28 ալ մեռաւ։ Ուրեմն յարութեան ատենը ան եօթնէն որո՞ւն կնիկը պիտի ըլլայ. ինչու որ ամէնքն ալ
29 զանիկայ [illegible] ունեցան։ Եւ Յիսուս պատասխան տալով՝ անոնց ըսաւ. Դուք մոլորած էք, որ *ոչ գիրքերը գիտէք՝ և ոչ Աստուծոյ
30 զօրութիւնը. Քանզի յարութեան ատենը ոչ կնիկ կ'առնեն՝ և ո՛չ էրկան կը տրուին. հապա *երկինքի մէջ Աստուծոյ հրեշտակներուն պէս
31 են։ Բայց մեռելներուն յարութիւն առնելուն համար՝ չէ՞ք կարդացեր Աստուծմէ ձեզի ըսուած
32 խօսքը. *Ես եմ Աբրահամին Աստուածը, և Իսահակին Աստուածը, ու Յակոբին Աստուածը. Աստուած՝ մեռելներուն Աստուածը
33 չէ, հապա կենդանիներուն։ Ու ժողովուրդները լսելով՝ *կը զարմանային անոր վարդապետութեանը վրայ։
34 *Բայց փարիսեցիները երբոր լսեցին թէ անիկայ պապանձեցուց սադուկեցիները, մէկտեղ ժող-
35 վեցան։ *Եւ անոնցմէ մէկը՝ օրինական մը՝ հարցուց, զանիկայ փոր-
36 ձելով, ու ըսաւ. Վարդապետ՝ ո՞ր պատուիրանքը մեծ է օրէնքին
37 մէջ։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոր. *Քու Տէր Աստուածդ սիրես քու բոլոր սրտովդ և քու բոլոր անձովդ
38 ու քու բոլոր մտքովդ. Աս է առա-
39 ջին ու մեծ պատուիրանքը։ Ու երկրորդը ասոր նման՝ *Քու ընկերդ
40 սիրես քու անձիդ պէս։ *Աս երկու պատուիրանքէս կախուած են բոլոր օրէնքը և մարգարէները։
41 *Ու երբոր փարիսեցիները ժողվուեցան, Յիսուս հարցուց անոնց՝
42 ու ըսաւ. Քրիստոսի վրայով ի՞նչ կարծիք ունիք. [illegible] որո՞ւ որ-
43 դին է։ Ըսին իրեն. Դաւիթին։ Ըսաւ անոնց [illegible]. Հապա ի՞նչպէս Դաւիթ Հոգիով զանի-
44 կայ Տէր կը կոչէ՝ ու կ'ըսէ. *Տէրը իմ Տէրոջս ըսաւ. *Նստէ իմ աջ կողմս, մինչև որ քու թշնամիներդ ոտքերուդ պատուանդան ընեմ։
45 Ուրեմն թէ որ Դաւիթ զանիկայ Տէր կը կոչէ, ի՞նչպէս անիկայ ա-
46 նոր որդին կ'ըլլայ։ *Եւ մէկը չէր կրնար անոր խօսք մը պատասխանել. *Ու ան օրէն ետև մէկը չէր համարձակեր անոր բան մը հարցընելու։

*Մար. ժբ. 18. Ղու. ի. 27. Գործ. իգ. 8.
*Բ Օր. իե. 5.
*Յով. ի. 9.
*Յով. գ. 2.
*Ել. գ. 6. 16. Մար. ժբ. 26. Ղու. ի. 37. Գործ. է. 32. Եբր. ժա. 16.
*Գլ. է. 28.
*Մար. ժբ. 28.
*Ղու. ժ. 25.
*Բ Օր. զ. 5. ժ. 12. լ. 6. Ղու. ժ. 27.
*Ղև. ժթ. 18. Գլ. ժթ. 19. Մար. ժբ. 31. Ղու. ժ. 27. Հռովմ. ժգ. 9. Գաղ. ե. 14. Յակ. բ. 8.
*Գլ. է. 12. *Տիմ. ա. 5.
*Մար. ժբ. 35. Ղու. ի. 41.
*Սաղ. ճժ. 1. Գործ. բ. 34. Ա Կոր. ժե. 25. Եբր. ա. 13. ժ. 12. 13.

*Ղու. ժգ. 6.
*Մար. ժբ. 34. Ղու. ի. 40.

ԳԼ. ԻԳ

1 Քրիստոս խրատ կու տայ ժողովուրդներուն որ դպրաց ու փարիսեցւոց բարի վարդապետութեանը հետևին, և չէ թէ անոնց չար օրինակներուն. 5 Նոյնպէս ալ իր աշակերտները կը խրատէ որ զգուշ կենան անոնց փառասիրութենէն. 13 ութը անգամ վայ կու տայ անոնց կեղծաւորութեանը և կուրութեանը. 34 ու Երուսաղեմի կործանումը կը նախաձայնէ։

1 Ան ատենը Յիսուս խօսեցաւ ժողովուրդներուն և իր աշակերտ-
2 ներուն՝ ու ըսաւ. *Մովսէսին աթոռը դպիրները և փարիսեցիները
3 նստած են. Ուրեմն ինչ որ ձեզի կ'ըսեն՝ որ պահէք, պահեցէք ու ըրէք. բայց անոնց գործքերուն պէս մի ըներ. ինչու որ *կ'ըսեն ու չեն
4 ըներ։ Քանզի *ծանր և տանելու դժուար բեռներ կը կապեն՝ ու կը դնեն մարդոց ուսերուն վրայ, և իրենց մատովը չեն ուզեր զանոնք
5 շարժել։ Եւ *իրենց ամէն գործքերը՝ մարդոց երևնալու համար կ'ընեն. *կը լայնցընեն իրենց գրապանները, ու կ'երկնցընեն իրենց հան-
6 դերձներուն քղանցքները. *Ընթրիքներու մէջ առաջին բազմոցները կը սիրեն, և ժողովարաններուն մէջ առաջին աթոռները, ու շուկաներուն մէջ բարևները,
7 Եւ մարդոցմէ *Ռաբբի Ռաբբի
8 կոչուիլ։ *Բայց դուք Ռաբբի մի կոչուիք. ինչու որ ձեր Ուսուցիչը մէկ մըն է, [illegible] Քրիստոս, և դուք ամէնքդ եղ-
9 բայր էք։ Ու երկրի վրայ [illegible] ձեզի Հայր մի կոչէք. *ինչու որ ձեր Հայրը մէկ մըն է, որ երկինքն է։
10 Եւ դուք ուսուցիչներ մի կոչուիք. ինչու որ ձեր Ուսուցիչը մէկ մըն է,
11 [illegible] Քրիստոս։ Եւ *ձեր մէջէն մեծը ձեր սպասաւորը պիտի ըլլայ։
12 *Ով որ իր անձը կը բարձրացընէ, պիտի խոնարհի. և ով որ իր անձը կը խոնարհեցընէ, պիտի բարձրանայ։
13 Բայց *վայ ձեզի կեղծաւոր դպիրներ ու փարիսեցիներ՝ որ երկնից թագաւորութիւնը մարդոց առջևը կը գոցէք. քանզի դուք չէք մտներ, և մտնողներն ալ չէք թողուր
14 որ մտնեն։ Վայ ձեզի կեղծաւոր դպիրներ ու փարիսեցիներ՝ *որ

*Նեեմ. ը. 4. 8. Մաղ. բ. 7. Մար. ժբ. 38. Ղու. ի. 45.
*Հռովմ. բ. 19.
*Ղու. ժա. 46. Գործ. ժե. 10. Գաղ. զ. 13.
*Գլ. զ. 1. 2. 5. 16.
*Թուոց. ժե. 38. Բ Օր. զ. 8. իբ. 12. Առակ. գ. 3.
*Մար. ժբ. 38. 39. Ղու. ժա. 43. ի. 46. Գ Յով. 9.
*Յակ. գ. 1. Բ Կոր. ա. 24. Ա Պետ. ե. 3.
*Մաղ. ա. 6.
*Գլ. ի. 26. 27.
*Յոբ. իբ. 29. Առակ. ժե. 33. ժթ. 23. Ղու. ժդ. 11. ժը. 14. Յակ. դ. 6. Ա Պետ. ե. 5.
*Ղու. ժա. 52.
*Մար. ժբ. 40. Ղու. ի. 47. Բ Տիմ. գ. 6. Տիտ. ա. 11.

Յամի Տեառն
33

ի Գլ. ժե. 14 ։ Հմր 24 ։
ծ Գլ. ե. 33 , 34 ։
է Ել. լ. 29 ։
ը Ել. իթ. 37 ։
թ Գ Թագ. ը. 13 ։ բ Մն. զ. 2 ։ Սաղ. իզ. 8 ։ Ճր. 14 ։
ժ Գլ. ե. 34 ։ Սաղ. ժա. 4 ։ Գոր. է. 49 ։
ժա Ղու. ժա. 42 ։
ժբ Ա Թագ. ժե. 22 ։ Ովս. զ. 6 ։ Միք. զ. 8 ։ Գլ. թ. 13 ։ ժբ. 7 ։
ժգ Մար. է. 4 ։ Ղու. ժա. 39 ։
* Ոմանք՝ անբարեխառնութեամբ
ժդ Ղու. ժա. 44 ։ Գոր. իգ. 3 ։
ժե Ղու. ժա. 47 ։

որբևարիներուն տուները կ'ուտէք ,
ու ցուցուց երևնալու համար աղօթ-
քը կ'երկընցընէք . անոր համար
աւելի դատապարտութիւն պիտի
15 ընդունիք ։ Վայ ձեզի կեղծաւոր
դպիրներ ու փարիսեցիներ՝ որ ծով
ու ցամաք կը պտըտիք մէկը նորա-
հաւատ ընելու . ու երբոր ըլլայ ,
զանիկայ ձեզմէ երկու անգամ աւելի
16 գեհենի որդի կ'ընէք ։ Վայ ձեզի
կոյր առաջնորդներ՝ որ կ'ըսէք թէ՝
Ով որ տաճարին վրայ երդում
ընէ , բան մը չէ . բայց ով որ տա-
ճարին մէջի ոսկիին վրայ երդում
17 ընէ , պարտաւոր կ'ըլլայ ։ Ով
յիմարներ ու կոյրեր՝ ո՞ր մեծ է ,
ոսկի՞ն՝ թէ տաճարը , որ կը սըր-
18 բացընէ ոսկին ։ Նաև թէ՝ Ով որ
սեղանին վրայ երդում ընէ , բան
մը չէ . բայց ով որ սեղանին վրայի
պատարագին վրայ երդում ընէ ,
19 պարտաւոր կ'ըլլայ ։ Յիմարներ
ու կոյրեր՝ ո՞ր մեծ է , պատարա՞գը
թէ սեղանը , որ կը սըրբացընէ պա-
20 տարագը ։ Ուստի ով որ սեղանին
վրայ երդում ընէ , երդում կ'ընէ
անոր վրայ՝ և անոր վրայի ամէն բա-
21 ներուն վրայ . Եւ ով որ տաճարին
վրայ երդում ընէ , երդում կ'ընէ
անոր վրայ՝ և անոր մէջ բնակողին
22 վրայ . Եւ ով որ երկինքին վրայ
երդում ընէ , երդում կ'ընէ Աս-
տուծոյ աթոռին վրայ՝ և անոր վրան
23 նստողին վրայ ։ Վայ ձեզի կեղծա-
ւոր դպիրներ ու փարիսեցիներ՝ որ
անանուխին ու սամիթին և չամա-
նին տասանորդը կը վճարէք , ու
կը ձգէք օրէնքին ծանր ծանր բա-
ները՝ դատաստանը և ողորմու-
թիւնը ու հաւատքը . ասոնք
պէտք էր ընել , և անոնք չձգել ։
24 Կոյր առաջնորդներ՝ որ մժղուկը
կը քամէք , և ուղտը կը կլլէք ։
25 Վայ ձեզի կեղծաւոր դպիրներ
ու փարիսեցիներ՝ որ գաւաթին
ու պնակին դուրսի կողմը կը
մաքրէք , ու ներսէն յափշտա-
կութեամբ և անիրաւութեամբ
26 լեցուն են ։ Կոյր փարիսեցի՛ առաջ
գաւաթին ու պնակին ներսի կողմը
մաքրէ , որ անոնց դուրսի կողմն ալ
27 մաքուր ըլլայ ։ Վայ ձեզի կեղծա-
ւոր դպիրներ ու փարիսեցիներ՝ որ
կը նմանիք ծեփած գերեզմաններու ,
որոնք դուրսէն գեղեցիկ կ'երևնան ,
և ներսէն մեռելներու ոսկորներով
և ամէն կերպ պղծութիւնով լեցուն
28 են ։ Նոյնպէս ալ դուք դուրսէն
մարդոց արդար կ'երևնաք , ու ներ-
սէն կեղծաւորութեամբ և անօրէ-
29 նութեամբ լեցուն էք ։ Վայ ձեզի
կեղծաւոր դպիրներ ու փարիսե-
ցիներ՝ որ մարգարէներուն տապան-
ները կը շինէք , և արդարներուն
30 գերեզմանները կը զարդարէք . Ու
կ'ըսէք . Թէ որ մեր հայրերուն օ-
րերը ըլլայինք , անոնց հետ մար-
գարէներուն արեանը մասնակից չէ-
31 ինք ըլլար ։ Ուրեմն դուք ձեր վը-
րայ կը վկայէք՝ թէ անոնց զաւակ-
ներն էք՝ որ մարգարէները կը սպան-
32 նէին ։ Ուրեմն դուք ալ ձեր հայ-
33 րերուն չափը լեցուցէք ։ Օ՛ձեր՝
իժերու ծնունդներ , ի՞նչպէս պի-
տի փախչիք գեհենին դատապար-
34 տութենէն ։ Ասոր համար՝ ահա
ես կը ղրկեմ ձեզի մարգարէներ և
իմաստուններ ու դպիրներ , և ա-
նոնցմէ մէկ քանիները պիտի սպան-
նէք , ու խաչը հանէք , և մէկ քա-
նիները ձեր ժողովարաններուն
մէջը պիտի ծեծէք , ու քաղաքէ
35 քաղաք հալածէք . Որպէս զի երկ-
րի վրայ թափուած բոլոր արդար
արիւնը ձեր վրայ գայ , արդար Ա-
բելին արիւնէն՝ մինչև Բարաքիա-
յի որդւոյն Զաքարիային արիւնը ,
որ տաճարին ու սեղանին մէջտեղը
36 սպաննեցիք ։ Ճշմարիտ կ'ըսեմ
ձեզի . Աս ամէն բաները պիտի գայ
աս ազգիս վրայ ։

37 Ով Երուսաղէմ՝ Երուսաղէմ ,
որ մարգարէները կը սպաննէիր ,
ու քեզի խրկուածները կը քարկո-
ծէիր . քանի անգամ քու տը-
ղաքներդ ժողվել ուզեցի ինչպէս
որ հաւը իր ձագերը թևերուն տա-
կը կը ժողվէ , և դուք չուզեցիք ։
38 Ահա ձեր տունը ձեզի աւերակ պի-
տի մնայ . Ինչու որ ձեզի կ'ըսեմ ,
որ ալ ասկէ ետև պիտի չտեսնէք
զիս , մինչև որ ըսէք . Օրհնեալ է
ան՝ որ Տէրոջը անունովը կու գայ ։

ԳԼ. ԻԴ

1 Քրիստոս կը նախաձայնէ տաճարին կործանումը , 3 անկէ առաջ հանելու մեծ թշուառութիւնները , 29 և իր դատաստանի գալուն նշանները ։ 36 Եւ ան օրը ու ժամը մեզի անծանօթ ըլլալուն համար , 42 կը պատուիրէ որ արթուն մնանք ան բարի ծառային պէս՝ որ ամէն վայրկեան իր տիրոջը գալուն կը սպասէ ։

1 Եւ Յիսուս տաճարէն դուրս
ելլելով կ'երթար . ու աշա-
կերտները անոր քով գացին՝ տա-
ճարին շէնքերը իրեն ցուցընելու ։
2 Եւ Յիսուս անոնց ըսաւ . Չէ՞ք
տեսներ աս ամէն բաները . Ճշմա-
րիտ կ'ըսեմ ձեզի , պիտի չմնայ
հոս քար քարի վրայ՝ որ չքակուի ։
3 Ու երբոր անիկայ Ձիթենեաց
լեռը նստեր էր , աշակերտները ի-
րեն եկան առանձին՝ ու ըսին .
Ըսէ՛ մեզի՝ երբ պիտի ըլլան աս
բաները . և քու գալստեանդ՝ ու
աշխարհիս վերջին նշանը ինչ պիտի
4 ըլլայ ։ Եւ Յիսուս պատասխան

Յամի Տեառն
33

ժզ Գոր. է. 51 , 52 ։ Ա Թես. բ. 15 ։
ժէ Յհն. ժզ. 16 ։ Ա Թես. բ. 16 ։
ժը Գլ. գ. 7 ։ ժբ. 34 ։
ժթ Գլ. ժա. 34 , 35 ։ Ղու. ժա. 49 ։
ի Գոր. ե. 40 ։ է. 57 , 58 ։ իբ. 19 ։
իա Գլ. ժ. 17 ։ բ Կոր. ժա. 24 , 25 ։
իբ Յայտ. ժը. 24 ։
իգ Ծն. դ. 8 ։ Ա Յով. գ. 12 ։
իդ բ Մն. իդ. 20 , 21 ։
իե Ղու. ժգ. 34 ։
իզ բ Մն. իդ. 21 ։
իէ Օր. լբ. 11 , 12 ։
իը Սաղ. ժէ. 8 ։ ղա. 4 ։
իթ Սաղ. ճժէ. 26 ։ Գլ. իա. 9 ։
լ Մար. ժգ. 1 ։ Ղու. իա. 5 ։
լա Գ Թագ. թ. 7 ։ Երեմ. իզ. 18 ։ Միք. գ. 12 ։ Ղու. ժթ. 44 ։
լբ Մար. ժգ. 3 ։
լգ Ա Թես. ե. 1 ։

Յամի Տեառն
33

[ե] Եփես. ե. 6. Կող. բ. 8. 18. բ Թես. բ. 3. ա Յովհ. դ. 1.
[զ] Երեմ. ժդ. 14. իգ. 21. 25. Հմր 24. Յով. ե. 43.
[է] Հմր 11.
[ը] բ Մն. ժե. 6. Եսա. ժթ. 2. Անգ. բ. 22. Զաք. ժդ. 13.
[թ] Գլ. ժ. 17. Մար. ժգ. 9. Ղուկ. իա. 12. Յով. ժե. 20. ժզ. 2. Գործ. դ. 2. 3. է. 58. ժբ. 1. ա Պետ. դ. 16. Յայտ. բ. 10. 13.
[ժ] Գլ. ժա. 6. ժգ. 57. բ Տիմ. ա. 15. դ. 10. 16.
[ի] Գլ. է. 15. Գործ. ի. 29. բ Պետ. բ. 1.
[լ] ա Տիմ. դ. 1. Հմր 5. 24.
[խ] Գլ. ժ. 22. Մար. ժգ. 13. Եբր. գ. 6. 14. Յայտ. բ. 10.
[ծ] Գլ. դ. 23. թ. 35.
[կ] Հռով. ժ. 18. Կող. ա. 6. 23.
[հ] Մար. ժգ. 14. Ղուկ. իա. 20.
[ձ] Դան. թ. 27. ժբ. 11.
[ղ] Դան. թ. 23. 25.
[ճ] Ղուկ. իգ. 29.
[մ] Դան. թ. 26. ժբ. 1. Յովէլ. բ. 2.
[յ] Եսա. կե. 8. 9. Զաք. ժդ. 2. 3.
[ն] Մար. ժգ. 21. Ղուկ. ժէ. 23. իա. 8.
[շ] բ Օր. ժգ. 1. Հմր 5. 11. բ Թես. բ. 9. 10. 11. Յայտ. ժգ. 13.

տուաւ՝ ու ըսաւ անոնց. [ե] Զգո՛յշ
կեցէք՝ չըլլայ որ մէկը ձեզ խաբէ.
5 Ինչու որ [զ] շատերը պիտի գան իմ
անունովս՝ ու ըսեն թէ, Ես եմ
Քրիստոսը. ու [է] շատերը պիտի մոլորցնեն։
6 Եւ պիտի լսէք պատերազմներ՝ ու պատերազմներու լուրեր. զգո՛յշ կեցէք որ չխռովիք.
ինչու որ այս ամէն բաները պէտք է
որ ըլլան, բայց դեռ վերջը չէ։
7 Վասն զի [ը] ազգ ազգի վրայ պիտի
ելլէ, ու թագաւորութիւն թագաւորութեան վրայ, և տեղ տեղ
սովեր ու մահտարաժամներ, և երկրաշարժութիւններ պիտի ըլլան։
8 Բայց ասոնք ամէնը՝ ցաւերուն սկիզբն են։
9 [թ] Այն ատենը ձեզ նեղութեան պիտի մատնեն, և ձեզ պիտի սպաննեն, ու իմ անուանս համար ամէն ազգերուն ատելի պիտի
10 ըլլաք։ Եւ այն ատենը շատերը
[ժ] պիտի գայթակղին, ու մէկզմէկ
պիտի մատնեն, և մէկզմէկ պիտի
11 ատեն։ Եւ [ի] շատ սուտ մարգարէներ պիտի ելլեն, ու [լ] շատերը պիտի
12 մոլորցնեն։ Եւ անօրէնութիւնը
շատնալուն համար՝ շատերուն սէրը
13 պիտի պաղի։ [խ] Բայց ով որ մինչև
վերջը համբերէ, անիկայ պիտի
14 ապրի։ Եւ [ծ] արքայութեան աս աւետարանը [կ] բովանդակ աշխարհի
մէջ պիտի քարոզուի՝ բոլոր ազգերուն վկայութիւն ըլլալու, և անկէ
ետև վերջը պիտի գայ։
15 [հ] Ուստի երբոր տեսնէք աւերմունքին պղծութիւնը՝ որ [ձ] Դանիէլ
մարգարէին ձեռքովը ըսուած է,
թէ սուրբ տեղը կը կենայ. (ո՛վ որ
16 կարդայ՝ թող հասկընայ.) Այն ատենը [ղ] Հրէաստանի մէջ եղողները՝
17 լեռները թող փախչին. Եւ ան
որ տանիքին վրայ է՝ թող չիջնէ
18 իր տունէն բան մը առնելու. Եւ
ան որ արտին մէջն է՝ թող ետ չըրդառնայ իր հանդերձները առնելու։
19 Բայց [ճ] վա՜յ այն օրերը յղի եղողներուն ու ծիծ տուողներուն,
20 Եւ աղօթք ըրէք՝ որ ձեր փախչիլը
ձմեռը չըլլայ, ոչ ալ շաբաթ օրը.
21 Քանզի [մ] այն ատենը անանկ մեծ
նեղութիւն պիտի ըլլայ, որուն
նմանը աշխարհի սկիզբէն մինչև
հիմա եղած չէ, ոչ ալ պիտի
22 ըլլայ։ Եւ թէ որ այն օրերը չկրճնային, բնաւ մէկ մարմին մը պիտի չազատէր. [յ] բայց ընտրեալներուն
համար՝ այն օրերը պիտի քիչնան.
23 [ն] Այն ատենը թէ որ մէկը ձեզի
ըսէ թէ, Ահա հոս է Քրիստոսը՝
24 կամ հոն, մի՛ հաւատաք. Ինչու
որ [շ] սուտ քրիստոսներ և սուտ
մարգարէներ պիտի ելլեն, ու մեծ
նշաններ և հրաշքներ պիտի ցուցընեն, որ [ո] եթէ կարելի էր՝ ընտրեալներն ալ մոլորցնեն։
25 Ահա
26 ձեզի առաջուց ըսի։ Ուստի թէ
որ ձեզի ըսեն թէ՝ Ահա անապատին
մէջն է, մի՛ ելլէք. ու թէ՝ Ահա
ներքին սենեակներուն մէջն է, մի՛
27 հաւատաք։ [չ] Վասն զի ինչպէս որ
փայլակը արևելքէն կ՚ելլէ՝ ու մինչև արևմուտք կ՚երևնայ, անանկ
պիտի ըլլայ Որդւոյ մարդոյ գալուստը։
28 [պ] Քանզի ուր որ մեռած
մարմին կայ, հոն պիտի ժողվուին
արծիւները։

29 Եւ իսկոյն այն նեղութեան օրերէն ետև՝ [ռ] արեգակը պիտի խաւարի, ու լուսինը իր լոյսը պիտի
չտայ, և աստղերը երկինքէն պիտի
իյնան, ու երկնից զօրութիւնները
30 պիտի շարժին։ [ս] Եւ այն ատենը
Որդւոյ մարդոյ նշանը պիտի երևնայ
երկինքի մէջ, [վ] ու այն ատենը երկրիս բոլոր ազգերը կոծ պիտի ընեն,
[տ] ու պիտի տեսնեն Որդին մարդոյ
երկինքի ամպերուն վրայ եկած՝
զօրութիւնով ու մեծ փառքով։
31 [ր] Եւ անիկայ իր հրեշտակները պիտի խրկէ մեծաձայն փողով, ու
պիտի ժողվեն իր ընտրեալները չորս
հովերէն՝ երկինքին մէկ ծայրէն
մինչև մէկալ ծայրը։

32 [ց] Թզենիէն առակ մը սորվեցէք.
որ երբ անոր ոստերը կը կակուղնան, ու տերևները կը ցցուին,
33 գիտէք թէ ամառը մօտ է։ Նոյնպէս ալ դուք երբոր աս ամէն բաները տեսնէք, գիտցէք [ւ] որ մօտ է
34 դռներուն քովը։ Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, որ [փ] աս ազգը պիտի
չանցնի, մինչև որ աս ամէն բաները ըլլան։
35 [ք] Երկինքը ու երկիրը
պիտի անցնին, բայց իմ խօսքերս
բնաւ պիտի չանցնին։

36 [օ] Իսկ այն օրուան և այն ժամուն
համար՝ մէկը չգիտեր, ոչ ալ երկնից [*] հրեշտակները, [ֆ] Հայրս միայն
37 իմ Հայրս։ Բայց ինչպէս որ Նոյի
օրերը էին, Որդւոյ մարդոյ գալուստն ալ այնպէս պիտի ըլլայ։
38 [ա] Քանզի ինչպէս էին այն օրերը
ջրհեղեղէն առաջ, կ՚ուտէին՝ կը
խմէին՝ կնիկ կ՚առնէին ու էրկան
կու տային, մինչև այն օրը՝ որ Նոյ
39 տապանը մտաւ. Եւ չգիտցան՝
մինչև որ ջրհեղեղը եկաւ, ու ամէնը վերցուց. Որդւոյ մարդոյ գալուստն ալ այնպէս պիտի ըլլայ։
40 [բ] Այն ատենը թէ որ երկու հոգի
արտի մը մէջ ըլլան, մէկը պիտի առնուի՝ ու մէկալը ձգուի.
41 Եւ թէ որ երկու կնիկ մէկ աղօրիքի մէջ աղալու վրայ գտնուին,
մէկը պիտի առնուի՝ ու մէկալը
ձգուի։

Յամի Տեառն
33

[ո] Յով. զ. 37. ժ. 28. 29. Հռով. ը. 28. 29. 30. բ Տիմ. բ. 19.
[չ] Ղուկ. ժէ. 24.
[պ] Յոբ. լթ. 30. Ղուկ. ժէ. 37.
[ջ] Դան. է. 11. 12.
[ռ] Եսա. ժգ. 10. Եզեկ. լբ. 7. Յովէլ. բ. 10. 31. գ. 15. Ամով. ե. 20. ը. 9. Մար. ժգ. 24. Ղուկ. իա. 25. Գործ. բ. 20. Յայտ. զ. 12.
[ս] Դան. է. 13.
[վ] Զաք. ժբ. 12.
[տ] Գլ. ժզ. 27. Մար. ժգ. 26. Յայտ. ա. 7.
[ր] Գլ. ժգ. 41. ա Կոր. ժե. 52. ա Թես. դ. 16.
[ց] Ղուկ. իա. 29.
[ւ] Յակ. ե. 9.
[փ] Գլ. ժզ. 28. իգ. 36. Մար. ժգ. 30. Ղուկ. իա. 32.
[ք] Սաղ. ճբ. 26. Եսա. ծա. 6. Երեմ. լա. 35. 36. Գլ. ե. 18. Մար. ժգ. 31. Ղուկ. իա. 33. Եբր. ա. 11.
[օ] Մար. ժգ. 32. Գործ. ա. 7. ա Թես. ե. 2. բ Պետ. գ. 10.
[*] Ոմանք՝ Հրեշտակները. և ոչ Որդին.
[ֆ] Զաք. ժդ. 7.
[ա] Ծն. զ. 3. 4. 5. է. 5. Ղուկ. ժէ. 26. ա Պետ. գ. 20.
[բ] Ղուկ. ժէ. 34.

42 Ուրեմն ÷արթուն կեցէք. ինչու որ չէք գիտեր թէ որ ժամուն ձեր Տէրը կու գայ։

43 ⊤Բայց աս գիտցէք, որ եթէ տանուտէրը գիտնար՝ թէ ÷գիշերուան որ պահուն գողը կու գայ, արթուն կը կենար, և թող չէր տար որ իր տունը ծակեն։

44 ⊢Անոր համար դուք ալ պատրաստ կեցէք, քանզի Որդին մարդոյ կու գայ անանկ ժամու մէջ՝ որ դուք չէք կարծեր։

45 ⁼Ուստի ո՞վ է այն հաւատարիմ ու իմաստուն ծառան՝ որն որ իր տէրը իր ծառաներուն վրայ դրաւ, որ ատենին անոնց կերակուր տայ։

46 ⊢Երանի է այն ծառային, որն որ իր տէրը եկած ատենը՝ անանկ ըրած պիտի գտնէ։

47 Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, ⁼որ իր բոլոր ունեցածին վրայ պիտի կեցընէ զանիկայ։

48 Հապա թէ որ այն չար ծառան իր սրտին մէջը ըսէ. Իմ տէրս իր գալը կ'ուշացընէ.

49 Եւ սկսի իր ծառայակիցները ծեծել, ու գինովներուն հետ ուտել ու խմել.

50 Այն ծառային տէրը պիտի գայ անանկ մէկ օր մը որ չսպասեր, և անանկ մէկ ժամ մը որ չգիտեր.

51 Եւ զանիկայ մէջտեղէն պիտի կտրէ, ու անոր բաժինը կեղծաւորներուն հետ պիտի դնէ. ⊧Հոն պիտի ըլլայ լալ՝ ու ակռաներ կճռցընել։

Յամի Տեառն 33

÷ Գլ. իե. 13։ Մար. ժգ. 33, 35։ Ղու. իա. 36։

⊤ Ղու. ժբ. 39։ ա Թես. ե. 2։ բ Պետ. գ. 10։ Յայտ. գ. 3։ ժզ. 15։

⊢ Գլ. իե. 13։ ա Թես. ե. 6։

⁼ Ղու. ժբ. 42։ Գործ. ի. 28։ ա Կոր. դ. 2։ Եբր. գ. 5։

⊢ Յայտ. ժզ. 15։

⁼ Գլ. իե. 21, 23։ Ղու. իբ. 29։

⊧ Գլ. ը. 12։ իե. 30։

ԳԼ. ԻԵ

1 Տասը կուսանաց առակը։ 14 ու տաղանդներուն առակը։ 31 Վերջին դատաստանին նկարագրութիւնը։

1 Այն ատենը երկնից թագաւորութիւնը պիտի նմանի տասը կոյսերու, որոնք իրենց լապտերները առնելով՝ ⁼փեսան դիմաւորելու ելան։

2 ⊧Անոնցմէ հինգը իմաստուն էին, և հինգը յիմար,

3 Որ յիմարները առին իրենց լապտերները, ու հետերնին եղ չառին.

4 Բայց իմաստունները իրենց լապտերներուն հետ ամաններով եղ ալ առին։

5 Եւ փեսան որ ուշացաւ, ÷ամէնն ալ թմրեցան ու քնացան։

6 Եւ կէս գիշերին ⊤ձայն մը եղաւ. Ահա փեսան կու գայ՝ զանիկայ դիմաւորելու ելէք։

7 Այն ատենը բոլոր կոյսերը ելան, ու ⊢իրենց լապտերները շտկեցին։

8 Եւ յիմարները ըսին իմաստուններուն. տուէք մեզի ձեր եղէն. ինչու որ մեր լապտերները մարելու վրայ են։

9 Պատասխան տուին իմաստունները՝ ու ըսին. Չըլլայ որ մեզի ու ձեզի չբաւականանայ. այլ յաւէտ ծախողներուն գացէք՝ և գնեցէք ձեզի համար։

10 Երբոր անոնք գացին գնելու՝ փեսան եկաւ ու պատրաստ եղողները անոր հետ հարսնիքը մտան, և ⁼դուռը գոցուեցաւ։

11 Ետքը մէկալ կոյսերը եկան՝ ու ըսին. ⊢Տէր Տէր՝ բաց մեզի։

12 Բայց անիկայ պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ. Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի թէ՝ ⁼Ես ձեզ չեմ ճանչնար։

13 ⊧Ուրեմն արթուն կեցէք, ինչու որ ո՛չ օրը գիտէք, և ո՛չ ⁿժամը։

14 Քանզի ÷ինչպէս օտար երկիր գացող մարդ մը՝ կանչեց իր ծառաները, և իր ունեցածը անոնց յանձնեց։

15 Մէկուն տուաւ հինգ տաղանդ, ու մէկուն՝ երկուք, և մէկուն՝ մէկ, ⊤ամէն մէկուն իր կարողութեանը չափ, ու անմիջապէս ճամբայ ելաւ։

16 Եւ ան որ հինգ տաղանդը առած էր, գնաց անոնցմով գործ տեսաւ, և ուրիշ հինգ տաղանդ շահեցաւ։

17 Նմանապէս ան որ երկուքը առած էր, ուրիշ երկուք ալ շահեցաւ։

18 Իսկ ան որ մէկը առած էր, գնաց գետինը փորեց, ու իր տիրոջը ստակը պահեց։

19 Շատ ժամանակէ ետև այն ծառաներուն տէրը եկաւ, և անոնցմէ հաշիւ ուզեց։

20 Եւ հինգ տաղանդը առնողը եկաւ՝ ուրիշ հինգ տաղանդ ալ բերաւ, ու ըսաւ. Տէր՝ հինգ տաղանդ յանձնեցիր ինծի, ահա ուրիշ հինգ տաղանդ ալ անոնց վրայ շահեցայ։

21 Ըսաւ անոր իր Տէրը. Ապրի՛ս բարի ու հաւատարիմ ծառայ, դուն որ քիչ բանին մէջ հաւատարիմ եղար, ⁼քեզ շատ բաներու վրայ պիտի կեցընեմ. մտիր ⊢քու տիրոջդ ուրախութեանը մէջ։

22 Երկու տաղանդը առնողն ալ եկաւ՝ ու ըսաւ. Տէր՝ երկու տաղանդ յանձնեցիր ինծի, ահա ուրիշ երկու տաղանդ ալ անոնց վրայ շահեցայ։

23 Ըսաւ անոր իր տէրը. ÷Ապրի՛ս բարի ու հաւատարիմ ծառայ, դուն որ քիչ բանին մէջ հաւատարիմ եղար, քեզ շատ բաներու վրայ պիտի կեցընեմ. մտիր քու տիրոջդ ուրախութեանը մէջ։

24 Մէկ տաղանդը առնողն ալ եկաւ՝ ու ըսաւ. Տէր՝ գիտէի որ դուն խիստ մարդ մըն ես. չսերմանած տեղէդ կը հնձես, ու չցանած տեղէդ կը ժողվես.

25 Ուստի վախնալով, գացի քու տաղանդդ գետինին տակը պահեցի. [illegible] ահա քուկդ քեզի։

26 Պատասխան տուաւ անոր տէրը՝ ու ըսաւ անոր. Չա՛ր և ծոյլ ծառայ՝ գիտէիր որ չսերմանած տեղէս կը հնձեմ, ու չցանած տեղէս կը ժողվեմ,

27 Ուրեմն պէտք էր քեզի որ իմ ստակս սեղանաւորներուն տայիր, որ ես եկած ատենս շահովը առնէի իմս։

28 Արդ՝ առէք ատկէ տաղանդը, ու տասը տաղանդ ու-

⁼ Եփե. ե. 29, 30։ Յայտ. ժթ. 7։ իա. 2, 9։

⊧ Գլ. ժգ. 47։ իբ. 10։

÷ ա Թես. ե. 6։

⊤ Գլ. իգ. 31։ ա Թես. դ. 16։

⊢ Ղու. ժբ. 35։

⁼ Ղու. ժգ. 25։

Յամի Տեառն 33

⊢ Գլ. է. 21, 22, 23։

⁼ Սաղ. ե. 5։ Ամբ. ա. 13։ Յով. թ. 31։

⊧ Գլ. իդ. 42, 44։ Մար. ժգ. 33, 35։ Ղու. իա. 36։ ա Կոր. ժզ. 13։ ա Թես. ե. 6։ ա Պետ. ե. 8։ Յայտ. ժզ. 15։

ⁿ Ոմանք՝ ժամը, որուն մէջ Որդին մարդոյ կու գայ։

÷ Ղու. ժթ. 12։ Գլ. իա. 33։

⊤ Հռով. ժբ. 6։ ա Կոր. ժբ. 11։ 29։ Եփե. դ. 11։

⁼ Գլ. իդ. 47։ Հմր 34։ 46։ Ղու. ժբ. 44։ իբ. 29, 30։

⊢ Եբր. ժբ. 2։ բ Տիմ. բ. 12։ ա Պետ. ա. 8։

÷ Հմր 21։

29 ննջեցին տուէք ։ [ա]Քանզի որ ամէն
ունեցողին պիտի տրուի, ու պիտի
աւելնայ․ և չունեցողին ունեցածն
30 ալ անկէ պիտի առնուի։ Եւ այս
անպիտան ծառան [բ]դուրսի խաւա-
րը հանեցէք․ հոն պիտի ըլլայ լաց՝
ու ակռաներ կրճտցնել ։
31 Ու [գ]երբոր Որդին մարդոյ իր փառ-
քովը գայ, և բոլոր [դ]սուրբ հրեշ-
տակները իր հետը, այն ատենը իր
32 փառաց աթոռը պիտի նստի․ Եւ
[ե]անոր առջևը պիտի ժողվուին բոլոր
ազգերը, ու [զ]զանոնք իրարմէ պի-
տի զատէ, ինչպէս որ հովիւ մը
ոչխարները այծերէն կը զատէ․
33 Եւ ոչխարները իր աջ կողմը պի-
տի կայնեցընէ, ու այծերը՝ ձախ
կողմը ։
34 Այն ատենը Թագաւորը իր աջ
կողմը եղողներուն պիտի ըսէ․ Եկէք
իմ Հօրս օրհնածները, [է]աշխարհի
սկիզբէն ձեզի համար պատրաս-
տուած թագաւորութիւնը [ը]ժա-
35 ռանգեցէք․ [թ]Քանզի որ անօթեցայ,
և ինծի ուտելիք տուիք․ ծարա-
ւեցայ, ու ինծի խմցուցիք․ [ժ]օտա-
րական էի, և զիս ներս առիք․
36 [ժա]Մերկ էի, և զիս հագուեցուցիք․
հիւանդ էի, ու ինծի տես եկաք․
[ժբ]բանտի մէջ էի, և ինծի եկաք ։
37 Այն ատենը արդարները անոր պա-
տասխան պիտի տան՝ ու ըսեն․ Տէ՛ր
ե՞րբ քեզ անօթեցած տեսանք՝ ու
կերակրեցինք, կամ ծարաւած՝ ու
38 խմցուցինք․ Ե՞րբ քեզ օտարա-
կան տեսանք՝ և ներս առինք, կամ
39 մերկ՝ ու հագուեցուցինք․ Ե՞րբ
քեզ հիւանդ՝ կամ բանտի մէջ տե-
40 սանք, ու քեզի եկանք ։ Եւ Թա-
գաւորը պատասխան տալով՝ պիտի
ըսէ անոնց․ Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձե-
զի․ [ժգ]Որովհետև աս իմ եղբայրնե-
րուս ամենէն պզտիկներէն մէկուն
ըրիք, ինծի ըրիք ։
41 Այն ատենը ձախ կողմը եղողնե-
րուն ալ պիտի ըսէ․ [ժդ]Մէկդի գա-
ցէք ինծմէ անիծեալներ՝ [ժե]յաւիտե-
նական կրակին մէջը, որ պատ-
րաստուած է [ժզ]Սատանային՝ ու իր
42 հրեշտակներուն ։ Քանզի որ անօ-
թեցայ, և ինծի ուտելիք չտուիք․
ծարաւեցայ, ու ինծի չխմցուցիք․
43 Օտարական էի, և զիս ներս չա-
ռիք․ մերկ էի, և զիս չհագուե-
ցուցիք․ հիւանդ ու բանտի մէջ
44 էի, և ինծի տես չեկաք ։ Այն ա-
տենը անոնք ալ պատասխան պիտի
տան՝ ու ըսեն․ Տէ՛ր ե՞րբ տեսանք
քեզ անօթեցած կամ ծարաւած՝ կամ
օտարական՝ կամ մերկ՝ կամ հիւանդ՝
կամ բանտի մէջ, ու քեզի սպա-
45 սաւորութիւն չըրինք ։ Այն ատե-
նը պատասխան պիտի տայ անոնց՝
ու ըսէ․ Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի․
[ա]Որովհետև ասոնց պզտիկ-
ներէն մէկուն չըրիք, ինծի ալ
չըրիք ։
46 [բ]Եւ ասոնք պիտի երթան յաւի-
տենական տանջանքը, իսկ արդար-
ները՝ յաւիտենական կեանքը ։

ԳԼ. ԻԶ.

1 Իշխանները խորհուրդ կ'ընեն Քրիստոսի դէմ ։ 6 Կնիկ մը եղով կ'օծէ անոր գլուխը ։ 14 Յուդա կը մատնէ զՔրիստոս ։ 17 Քրիստոս կ'ուտէ զատիկը ․ 26 կը հաստատէ իր սուրբ ընթրիքը ․ 36 աղօթք կ'ընէ պարտէզին մէջ ․ 47 և մէկ համբուրով մը մատնուած՝ 57 Կայիափայի առջին կը տարուի ։ 69 Պետրոս կ'ուրանայ զՔրիստոս ։

1 Ու երբոր Յիսուս լմնցուց աս բո-
լոր խօսքերը, ըսաւ իր աշա-
2 կերտներուն․ [գ]Գիտէք որ երկու
օրէն ետև զատիկ կ'ըլլայ, և Որդին
մարդոյ կը մատնուի խաչը ելլելու ։
3 [դ]Այն ատենը քահանայապետները՝
ու դպիրները՝ և ժողովուրդին ծե-
րերը ժողվուեցան քահանայապե-
տին սրահը, որուն անունը Կայիա-
4 փա էր․ Ու խորհուրդ ըրին՝ որ
նենգութեամբ բռնեն Յիսուսը՝ ու
5 մեռցընեն ։ Բայց կ'ըսէին թէ,
Ոչ — տօնիս մէջ, որ ժողովուր-
դին մէջ խռովութիւն չըլլայ ։
6 [ե]Ու երբոր Յիսուս [զ]Բեթանիա
7 էր բորոտ Սիմոնին տունը, կնիկ մը
եկաւ անոր՝ որ ունէր ծանրագին ե-
ղի շիշ մը․ և թափեց անոր գլ-
խուն վրայ՝ երբոր անիկայ սեղան
8 նստած էր ։ [է]Եւ անոր աշակերտ-
ները տեսնելով, դժուարեցան՝ ու
ըսին․ Ինչո՞ւ աս կորուստը ըլլայ․
9 Քանզի աս եղը կրնար սուղ գնով
ծախուիլ, ու աղքատներուն տը-
10 րուիլ ։ Եւ Յիսուս իմանալով՝
ըսաւ անոնց․ Ինչո՞ւ անհանգիստ
կ'ընէք կնիկը․ քանզի անիկայ բա-
11 րի գործ մը գործեց ինծի ։ [ը]Ինչու
որ աղքատները ամէն ատեն ձեր հե-
տը ունիք, բայց [թ]զիս ամէն ատեն
12 չունիք ։ Վասն զի անիկայ՝ որ աս
եղը իմ մարմնիս վրայ թափեց, իմ
13 թաղմանս համար ըրաւ ։ Ճշմա-
րիտ կ'ըսեմ ձեզի թէ, բոլոր աշ-
խարհի մէջ՝ ուր որ աս աւետարանս
քարոզուի, ասոր ըրածն ալ պիտի
խօսուի իրեն յիշատակ ըլլալու հա-
մար ։
14 [ժ]Այն ատենը տասներկուքէն մէ-
կը՝ որ [ժա]Յուդա Իսկարիովտացի կ'ը-
սուէր, գնաց քահանայապետնե-
15 րուն՝ ու ըսաւ․ [ժբ]Ի՞նչ կ'ուզէք ին-
ծի տալ, ու ես ձեզի մատնեմ զա-
նիկայ․ և անոնք երեսուն հատ ար-
16 ծաթ [ժգ]կշռեցին անոր ։ Եւ անկէ
ետև պատեհութիւն մը կը փնտը-
ռէր, որ զանիկայ մատնէ անոնց ։
17 [ժդ]Եւ բաղարջակերաց առջի օրը ա-

Յամի Տեառն
33

[ա] Գլ. ժգ. 12 ։ Մար. դ. 25 ։ Ղկ. ը. 18 ։ ժթ. 26 ։ Յով. ժե. 2 ։
[բ] Գլ. ը. 12 ։ իդ. 51 ։
[գ] Զաք. ժդ. 5 ։ Գլ. ժզ. 27 ։ ժթ. 28 ։ Մար. ը. 38 ։ Գործ. ա. 11 ։ ա Թես. դ. 15 ։ բ Թես. ա. 7 ։ Յուդ. 14 ։ Յայտ. ա. 7 ։
[դ] Ոմանք չունին սուրբ բառը ։
[ե] Հռով. ժդ. 10 ։ բ Կոր. ե. 10 ։ Յայտ. ի. 12 ։
[զ] Եզեկ. ի. 38 ։ լգ. 17. 20 ։ Գլ. ժգ. 49 ։
[է] Գլ. ի. 23 ։ Մար. ժ. 40 ։ ա Կոր. բ. 9 ։ Եբր. ժա. 16 ։
[ը] Հռով. ը. 17 ։ ա Պետ. ա. 4, 9 ։ գ. 9 ։ Յայտ. իա. 7 ։
[թ] Եսա. ծը. 7 ։ Եզեկ. ժը. 7 ։ Յակ. ա. 27 ։
[ժ] Եբր. ժգ. 2 ։ գ Յով. 5 ։
[ժա] Յակ. բ. 15, 16 ։
[ժբ] բ Տիմ. ա. 16 ։
[ժգ] Առակ. ժդ. 31 ։ ժթ. 17 ։ Գլ. ժ. 42 ։ Մար. թ. 41 ։ Եբր. զ. 10 ։
[ժդ] Սաղ. զ. 8 ։ Գլ. է. 23 ։ Ղկ. ժգ. 27 ։
[ժե] Գլ. ժգ. 40, 42 ։
[ժզ] բ Պետ. բ. 4 ։ Յուդ. 6 ։

Յամի Տեառն
33

[ա] Առակ. ժդ. 31 ։ ժէ. 5 ։ Զաք. բ. 8 ։ Գործ. թ. 5 ։
[բ] Դան. ժբ. 2 ։ Յով. ե. 29 ։ Հռով. բ. 7, 8 ։
[գ] Մար. ժդ. 1 ։ Ղկ. իբ. 1 ։ Յով. ժգ. 1 ։
[դ] Սաղ. բ. 2 ։ Յով. ժա. 47 ։ Գործ. դ. 25, 26 ։
[ե] Մար. ժդ. 3 ։ Յով. ժա. 1, 2 ։ ժբ. 3 ։
[զ] Գլ. իա. 17 ։
[է] Յով. ժբ. 4 ։
[ը] Բ Օր. ժե. 11 ։ Յով. ժբ. 8 ։
[թ] Տես Գլ. ժը. 20 ։ իը. 20 ։ Յով. ժգ. 33 ։ ժդ. 19 ։ ժզ. 5, 28 ։ ժէ. 11 ։
[ժ] Մար. ժդ. 10 ։ Ղկ. իբ. 3 ։ Յով. ժգ. 2, 30 ։
[ժա] Գլ. ժ. 4 ։
[ժբ] Զաք. ժա. 12 ։ Գլ. իէ. 3 ։
[ժգ] Կամ՝ խոստացան
[ժդ] Ել. ժբ. 6, 18 ։ Մար. ժդ. 12 ։ Ղկ. իբ. 7 ։

Յամի Տեառն
33

աշակերտները Յիսուսին եկան՝ ու անոր ըսին . Ո՞ւր կ'ուզես որ քեզի
պատրաստենք՝ զատիկը ուտելու
18 համար ։ Եւ անիկայ ըսաւ . Գացէք
քաղաքը այս ինչ մարդուն՝ ու ըսէք
անոր . Վարդապետը կ'ըսէ . Ժամանակս մօտ է , աշակերտներուս
հետ միասին քու քովդ պիտի ընեմ
19 զատիկը ։ Աշակերտներն ալ
ըրին՝ ինչպէս որ Յիսուս իրենց հրաման ըրաւ , ու պատրաստեցին
զատիկը ։
20 լ Ու երբոր իրիկուն եղաւ , տասնուերկուքին հետ սեղան նստաւ ։
21 Եւ քանի որ կ'ուտէին՝ ըսաւ .
Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի , որ ձեզմէ
22 մէկը զիս պիտի մատնէ ։ Ու շատ
տրտմեցան , և անոնցմէ ամէն մէկը
սկսաւ ըսել անոր . Տէ՛ր՝ միթէ ե՞ս
23 եմ ։ Անիկայ պատասխան տուաւ՝
ու ըսաւ . խ Ան որ իմ հետս իր
ձեռքը պնակը թաթխեց , նոյնը պիտի
24 մատնէ զիս ։ Յիրաւի Որդին մարդոյ կ'երթայ՝ ծ ինչպէս որ գրուած է
իրեն համար . բայց կ վայ ան մարդուն՝ որուն ձեռքովը Որդին մարդոյ կը մատնուի . աղէկ էր ան մարդուն ,
25 որ ծնած չըլլար ։ Պատասխան տուաւ Յուդան՝ որ անիկայ
պիտի մատնէր՝ ու ըսաւ . Վարդապե՛տ միթէ ե՞ս եմ . ըսաւ անոր .
Դուն ըսիր ։
26 հ Եւ քանի որ անոնք կ'ուտէին ,
ձ Յիսուս հաց առաւ՝ օրհնեց ու կոտրեց , և տուաւ աշակերտներուն ու
ըսաւ . Առէ՛ք՝ կերէ՛ք , ղ աս է իմ
27 մարմինս ։ Եւ գաւաթը առաւ՝
գոհացաւ , ու տուաւ անոնց՝ և ըսաւ . ճ Ամէնքդ ալ խմեցէք ասկէ .
28 մ ինչու որ ասիկայ է իմ արիւնս
յ նոր ուխտի , որ ն շատերու համար
կը թափուի մեղաց թողութեան
29 համար ։ Բայց շ կ'ըսեմ ձեզի .
ո Ասկէ ետև որթին բերքէն բնաւ
պիտի չխմեմ մինչև ան օրը՝ երբոր
ձեր հետը անիկայ նոր խմեմ իմ
Հօրս թագաւորութեանը մէջ ։
30 չ Եւ օրհնութիւն մը երգելէն ետև՝
31 Ձիթենեաց լեռը ելան ։ Ան ատենը Յիսուս ըսաւ անոնց . պ Դուք
ամէնքդ ալ այս գիշեր ջ իմ վրայովս
պիտի գայթակղիք . ինչու որ գրուած է թէ՝ ռ Հովիւը պիտի զարնեմ , ու հօտին ոչխարները պիտի
32 ցրուին ։ Բայց յարութիւն առնելէս
ետև՝ ձեզմէ առաջ ս Գալիլեա պիտի
33 երթամ ։ Պատասխան տուաւ
Պետրոս՝ ու ըսաւ անոր . Թէպէտ
ամէնքն ալ քու վրայովդ գայթակղին , բայց ես բնաւ պիտի չգայթակղիմ ։
34 Ըսաւ անոր Յիսուս .
վ Ճշմարիտ կ'ըսեմ քեզի . Աս
գիշեր դեռ հաւը չխօսած իրեք

լ Մար. ժդ. 17—21 ։ Ղու. իբ. 14 ։ Յով. ժգ. 21 ։
խ Սաղ. խա. 9 ։ Ղու. իբ. 21 ։ Յով. ժգ. 18 ։
ծ Սաղ. իբ. Ես. ծգ. Դան. թ. 26 ։ Մար. թ. 11 ։ Ղու. իդ. 25 ։ 26 ։ 46 ։ Գոր. ժէ. 2 ։ 3 ։ իզ. 22 ։ 23 ։ ա Կոր. ժե. 3 ։
կ Յով. ժէ. 12 ։
հ Մար. ժդ. 22 ։ Ղու. իբ. 19 ։
ձ ա Կոր. ժա. 23 ։ 24 ։ 25 ։
ղ ա Կոր. ժ. 16 ։
ճ Մար. ժդ. 23 ։
մ Տե՛ս Ել. իդ. 8 ։ Ղև. ժէ. 11 ։
յ Երեմ. լա. 31 ։
ն Վր. ի. 28 ։ Հռով. ե. 15 ։ Եբր. թ. 22 ։
շ Մար. ժդ. 25 ։ Ղու. իբ. 18 ։
ո Գոր. ժ. 41 ։
չ Մար. ժդ. 26 ։
պ Մար. ժդ. 27 ։ Յով. ժզ. 32 ։
ջ Վր. ժա. 6 ։
ռ Զաք. ժգ. 7 ։
ս Վր. իը. 7 ։ 10 ։ 16 ։ Մար. ժդ. 28 ։ ժզ. 7 ։
վ Մար. ժդ. 30 ։ Ղու. իբ. 34 ։ Յով. ժգ. 38 ։

35 անգամ զիս պիտի ուրանաս ։ Ըսաւ
անոր Պետրոս . Թէև քեզի հետ
մեռնելու ալ ըլլամ՝ բնաւ քեզ
պիտի չուրանամ . ասանկ կ'ըսէին
նաև ամէն աշակերտները ։
36 ր Ան ատենը Յիսուս անոնց հետ
տեղ մը եկաւ , որուն անունը
Գեթսեմանի էր , ու ըսաւ աշակերտներուն . Հոս նստեցէք՝ մինչև
որ ես երթամ հոն աղօթք ընեմ ։
37 Եւ իր հետը առնելով Պետրոսը
ու ց Զեբեդէոսին երկու որդիքը ,
38 սկսաւ տրտմիլ և վշտանալ ։ Ան
ատենը ըսաւ անոնց . ւ Իմ անձս
մեռնելու չափ տրտում է . հո՛ս կեցէք , և ինծի հետ արթուն մնացէք ։
39 Ու քիչ մը առաջ երթալով՝ իր երեսին վրայ ինկաւ , և փ աղօթք ըրաւ՝ ըսելով . ք Ո՛վ Հայր
իմ՝ թէ որ կարելի է , ա թող աս
գաւաթը ինծմէ անցնի . բայց բ չէ
թէ ինչպէս որ ես կ'ուզեմ , հապա
40 ինչպէս որ դուն կ'ուզես ։ Եւ
եկաւ աշակերտներուն՝ ու զանոնք
քնացած գտաւ , և ըսաւ Պետրոսին . Այդպէս մէկ ժամ մըն ալ
չկրցա՞ք ինծի հետ արթուն կենալ ։
41 գ Արթուն կեցէք՝ և աղօթք ըրէք ,
որ փորձութեան մէջ չմտնէք . հոգին յօժար է , բայց մարմինը տըկար ։
42 Դարձեալ երկրորդ անգամ
գնաց աղօթք ըրաւ՝ ըսելով . Ո՛վ
Հայր իմ՝ եթէ անկարելի է որ աս
գաւաթը ինծմէ անցնի՝ առանց անկէ խմելուս , թող քու կամքդ
43 ըլլայ ։ Եւ եկաւ զանոնք նորէն
քնացած գտաւ . ինչու որ աչքերնին ծանրացած էր ։
44 Եւ թողուց անոնք , ու նորէն գնաց երրորդ անգամ աղօթք ըրաւ՝ նոյն խօսքը ըսելով ։
45 Ան ատենը եկաւ իր աշակերտներուն՝ ու ըսաւ անոնց .
Ասկէ ետև քնացէք՝ ու հանգչեցէք .
ահա ժամը հասաւ , և Որդին մարդոյ մեղաւորներուն ձեռքը կը մատնուի ։
46 Ելէք ասկէ երթանք , ահա մօտեցաւ անիկայ՝ որ զիս պիտի
մատնէ ։
47 Եւ դ դեռ անիկայ աս որ կը խօսէր , ահա Յուդան տասնուերկուքէն մէկը՝ եկաւ . և իր հետը շատ
բազմութիւն սուրերով ու բիրերով՝
քահանայապետներէն և ժողովուրդին ծերերէն ։
48 Եւ զանիկայ մատնողը անոնց նշան մը տուեր էր՝
ըսելով . Ո՛վ որ ես համբուրեմ՝
49 ան է , բռնեցէք անիկայ ։ Եւ
շուտ մը Յիսուսին մօտենալով՝ ըսաւ . Ողջո՜յն քեզ՝ վարդապետ .
50 ու ե համբուրեց զանիկայ ։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոր . զ Ընկե՛ր՝ ինչո՞ւ
համար եկար դուն . ան ատենը մօտեցան՝ ձեռք զարկին Յիսուսին ու

Յամի Տեառն
33

ր Մար. ժդ. 32—35 ։ Ղու. իբ. 39 ։ Յով. ժը. 1 ։
ց Վր. դ. 21 ։
ւ Յով. ժբ. 27 ։
փ Մար. ժդ. 36 ։ Ղու. իբ. 42 ։ Եբր. ե. 7 ։
ք Յով. ժբ. 27 ։
ա Վր. ի. 22 ։
բ Յով. ե. 30 ։ զ. 38 ։ Փիլ. բ. 8 ։
գ Մար. ժգ. 33 ։ ժդ. 38 ։ Ղու. իբ. 40 ։ 46 ։ Եփե. զ. 18 ։
դ Մար. ժդ. 43 ։ Ղու. իբ. 47 ։ Յով. ժը. 3 ։ Գոր. ա. 16 ։
ե բ Թագ. ի. 9 ։
զ Սաղ. խա. 9 ։ ծե. 13 ։

Յամի Տեառն 33

51 բռնեցին զանիկայ ։ Եւ ահա Յիսուսի հետ եղողներէն մէկը ձեռքը երկնցուց, և իր սուրը հանելով՝ զարկաւ քահանայապետին ծառային, և անոր ականջը մէկդի հա-
52 նեց ։ Այն ատենը Յիսուս ըսաւ անոր. Սուրդ իր տեղը դարձուր. վասն զի ամէն սուր առնողները
53 սրով պիտի կորսուին ։ Կը կարծե՞ս թէ չեմ կրնար հիմա իմ Հօրս աղաչել, և ինծի հասցնէ տասներկու գունդէն աւելի հր-
54 եշտակներ ։ Բայց ի՞նչպէս պիտի կատարուին գիրքերը, թէ պէտք է ասանկ ըլլալ ։
55 Այն ատենը Յիսուս ըսաւ ամբոխին. Իբր թէ աւազակի՞ վրայ ելաք սուրերով ու բիրերով զիս բռնելու. ամէն օր տաճարին մէջ ձեզի հետ կը նստէի՝ ու կը սորվեցնէի, և զիս չբռնեցիք ։
56 Բայց աս ամէն բաները եղաւ՝ որ կատարուին մարգարէից գիրքերը ։ Այն ատենը բոլոր աշակերտները թողուցին անիկայ՝ ու փախան ։
57 Եւ անոնք բռնեցին Յիսուսը՝ Կայիափա քահանայապետին տարին, ուր որ դպիրները ու ծերերը
58 ժողվուեր էին ։ Եւ Պետրոս հեռուանց անոր ետևէն գնաց՝ մինչև քահանայապետին գաւիթը, ու ներս մտաւ սպասաւորներուն հետ
59 նստաւ, որ վերջը տեսնէ ։ Իսկ քահանայապետները ու ծերերը և բոլոր ժողովքը Յիսուսի դէմ սուտ վկայութիւն մը կը փնտռէին, որ
60 անիկայ մեռցնեն ։ Ու չգտան. թէև շատ սուտ վկաներ ալ եկան, բայց չգտան ։ Ետքը երկու սուտ
61 վկայ եկան, Ու ըսին թէ, Ասիկայ ըսաւ, Ես կրնամ Աստուծոյ տաճարը քակել, և զանիկայ իրեք
62 օրուան մէջ շինել ։ Եւ քահանայապետը ոտք ելլելով՝ ըսաւ անոր. Պատասխան մը չե՞ս տար. ի՞նչ կը վկայեն ասոնք քեզի դէմ ։
63 Եւ Յիսուս լուռ կը կենար ։ Պատասխան տուաւ քահանայապետը՝ ու ըսաւ անոր. Կենդանի Աստուծով քեզ կ'երդմնցընեմ՝ որ մեզի ըսես, թէ դո՞ւն ես Քրիստոս Որ-
64 դին Աստուծոյ ։ Ըսաւ անոր Յիսուս. Դուն ըսիր. բայց կ'ըսեմ ձեզի. Ասկէ ետև պիտի տեսնէք Որդին մարդոյ Զօրութեան աջ կողմը նստած, ու երկնից ամպերուն
65 վրայ եկած ։ Այն ատենը քահանայապետը իր հանդերձները պատռեց՝ ու ըսաւ. Հայհոյութիւն ըրաւ. ալ ի՞նչ պէտք է մեզի վկաներ. ահա հիմա լսեցիք անոր հայհոյու-
66 թիւնը. Ձեզի ի՞նչպէս կ'երևնայ. անոնք պատասխան տուին ու ըսին.

Յով. ժը. 10։
Ծնն. թ. 6։ Յայտ. ժգ. 10։
Դ Թագ. զ. 17։ Դան. է. 10։
Յուն. լեգէոնէն
Ես. ծգ. 7, ա, Հմր 24։ Ղու. իդ. 25, 44, 46։
Ողբ. դ. 20։ Հմր 54։
Տե՛ս Յով. ժը. 15։
Մար. ժդ. 53։ Ղու. իբ. 54։ Յով. ժը. 12, 13, 24։
Սաղ. իէ. 12, լե. 11։ Մար. ժդ. 55։ Գոր. զ. 13։
Բ Օր. ժթ. 15։
Գլ. իզ. 40։ Յով. բ. 19։
Մար. ժդ. 60։
Ես. ծգ. 7։ Գլ. իզ. 12, 14։
Ղև. ե. 1։ Ա Թագ. ժդ. 24, 26։
Դան. է. 13։ Գլ. ժզ. 27։ իդ. 30։ Ղու. իա. 27։ իզ. 31։ Յով. ա. 51։ Հռով. ժդ. 10։ Ա Թես. դ. 16։ Յայտ. ա. 7։
Սաղ. ծէ. 1։ Գոր. է. 55։
Դ Թագ. ժը. 37։ ժթ. 1։

67 Մահապարտ է ։ Այն ատենը անոր երեսը թքին, ու բռունցքով ծեծեցին անիկայ. ոմանք ալ ապ-
68 տակ զարնելով՝ ըսին. Մարգարէացիր մեզի դուն Քրիստոս, ո՞վ է ան՝ որ քեզի զարկաւ ։
69 Իսկ Պետրոս դուրսը գաւիթը նստեր էր. և մէկ աղախին մը եկաւ անոր՝ ու ըսաւ. Դուն ալ Գալի-
70 լեացի Յիսուսին հետն էիր ։ Բայց անիկայ ամենուն առջևը ուրացաւ՝ ու ըսաւ. Չեմ գիտեր դուն ինչ
71 կը խօսիս ։ Ու երբոր դուռը ելաւ, ուրիշ աղախին մը զանիկայ տեսաւ, և հոն եղողներուն ըսաւ. Ասիկայ ալ Յիսուս Նազովրեցիին
72 հետն էր ։ Եւ Պետրոս նորէն երդում ընելով՝ ուրացաւ թէ, Ես
73 ան մարդը չեմ ճանչնար ։ Ու քիչ մը ատենէն ետև հոն եղողները եկան՝ և ըսին Պետրոսին. Յիրաւի դուն ալ անոնցմէ ես. վասն զի քու զրուցուածքդ ալ քեզ յայտ-
74 նի կ'ընէ ։ Այն ատենը նզովել ու երդում ընել սկսաւ թէ, Ես ան մարդը չեմ ճանչնար. և
75 իսկոյն հաւը խօսեցաւ ։ Եւ Պետրոս միտքը բերաւ Յիսուսին խօսքը՝ որ իրեն ըսեր էր թէ, Դեռ հաւը չխօսած՝ իրեք անգամ պիտի ուրանաս զիս. ու դուրս ելլելով՝ դառնապէս լացաւ ։

ԳԼ. ԻԷ.

1 Քրիստոս Պիղատոսի ձեռքը կը տրուի կապուած ։ 3 Յուդան խեղդամահ կ'ըլլայ ։ 19 Պիղատոս իր կնիկէն խրատուած՝ 24 իր ձեռքերը կը լուայ ։ 26 ու Բարաբբան կ'արձակէ ։ 29 Քրիստոս փուշերով կը պսակուի, 34 կը խաչուի, 39 կը նախատուի, 50 կը մեռնի ու կը թաղուի ։ 66 Քրիստոսի գերեզմանը Հրէայք կը կնքեն, ու պահապան զինուորներ կը դնեն ։

1 Երբոր առտու եղաւ, բոլոր քահանայապետները ու ժողովուրդին ծերերը Յիսուսի դէմ խորհուրդ ըրին՝ որ զանիկայ մեռցնեն ։
2 Եւ կապելով զանիկայ տարին, ու Պոնտացի Պիղատոս կուսակալին ձեռքը տուին ։
3 Այն ատենը Յուդան՝ որ զանիկայ մատնեց, տեսնելով թէ դատապարտուեցաւ, զղջի եկաւ, ու երեսուն արծաթը ետ դարձուց քահանայապետներուն՝ և ծերե-
4 րուն, Ու ըսաւ. Մեղայ, որ անմեղ արիւն մատնեցի. և անոնք ըսին. Մեզի ի՞նչ, դուն նայէ ։
5 Եւ արծաթը տաճարին մէջ ձգեց՝ ու դուրս ելաւ, և գնաց ինքզինք-
6 քը խեղդեց ։ Քահանայապետներն ալ արծաթը առնելով՝ ըսին. Արժան չէ ատիկայ †կորբանին մէջ դնել. ինչու որ արեան գին է ։
7 Ու ատոր խորհուրդ ըրին, և անով

Յամի Տեառն 33
Ղև. իդ. 16։ Յով. ժթ. 7։
Ես. ծ. 6։ ծգ. 3։ Գլ. իէ. 30։
Ղու. իբ. 63։ Յով. ժթ. 3։
Մար. ժդ. 65։ Ղու. իբ. 64։
Մար. ժդ. 66։ Ղու. իբ. 55։ Յով. ժը. 16, 17, 25։
Ղու. իբ. 59։
Մար. ժդ. 71։
Հմր 34։ Մար. ժդ. 30։ Ղու. իբ. 61, 62։ Յով. ժգ. 38։
Սաղ. բ. 2։ Մար. ժե. 1։ Ղու. իբ. 66։ իգ. 1։ Յով. ժը. 28։
Գլ. ի. 19։ Գոր. գ. 13։
Գլ. իզ. 14, 15։
Բ Թագ. ժէ. 23։ Գոր. ա. 18։
† Յր. տաճարին գանձանակը

Յամի Տեառն
33

բրուտին արտը ծախու առին՝ օ-
տարներու գերեզմանատուն ըլլալու
8 համար։ Ասոր պատճառով՝ այն ար-
տը [Ե]Արեան արտ ըսուեցաւ մինչև
9 այսօր։ Այն ատենը կատարուեցաւ
*Երեմիա մարգարէին ձեռքով ը-
սուած խօսքը. [Զ]Եւ առին երեսուն
արծաթը՝ գին կտրուածին գինը,
որ Իսրայէլի որդւոցմէ ոմանք գին
10 կտրեցին, Ու տուին անիկայ բրու-
տին արտին, ինչպէս որ ինծի հրա-
ման ըրաւ Տէրը։
11 Եւ Յիսուս կուսակալին առջև
կայնեցաւ. և կուսակալը [Է]հարցուց
անոր՝ ու ըսաւ. Հրէից թագա-
ւորը դո՞ւն ես։ Եւ Յիսուս ըսաւ
12 անոր. [Ը]Դուն կ՚ըսես։ Ու քահա-
նայապետներէն և ծերերէն ամբաս-
տանուած ատենը [Թ]բնաւ պատաս-
13 խան մը չտուաւ։ Այն ատենը Պի-
ղատոս ըսաւ անոր. [Ժ]Չէ՞ս լսեր
թէ որչափ բաներ դէմ կը վկայեն
14 ատոնք։ Եւ անոր բան մը պա-
տասխան չտուաւ, մինչև շատ զար-
մացաւ կուսակալը։
15 [Ի]Բայց կուսակալը սովորութիւն
ունէր, որ տօնին ատենը կապուած
մը արձակէր ժողովուրդին, ո՛վ որ
16 ուզէին։ Այն ատենը Բարաբբա
անունով մէկ երևելի բանտարկեալ
17 մը ունէին։ Երբոր ժողվուեցան՝
ըսաւ անոնց Պիղատոս. Ո՞ր կ՚ու-
զէք՝ որ ձեզի արձակեմ. Բարաբ-
բա՞ն, թէ Յիսուսը՝ որ Քրիստոս
18 կ՚ըսուի. Քանզի գիտէր թէ նա-
խանձի համար մատնեցին զանի-
կայ։
19 Ու երբոր անիկայ ատեանը նստեր
էր, անոր կնիկը մարդ խրկեց անոր՝
ու ըսաւ. Դուն այն արդարին հետ
բան մը չունենաս. ինչու որ այ-
սօր երազիս մէջ շատ դիպուածներ
անցան գլխէս անոր համար։
20 [Լ]Բայց քահանայապետները և
ծերերը ժողովուրդը համոզեցին,
որ Բարաբբան խնդրեն ու Յիսուսը
21 կորսնցնեն։ Պատասխան տուաւ
կուսակալը՝ ու ըսաւ անոնց. Աս
երկուքէս ո՞րը կ՚ուզէք՝ որ ձեզի
արձակեմ. և անոնք ըսին, Բա-
22 րաբբան. Ըսաւ անոնց Պիղատոս.
Հապա ի՞նչ ընեմ Յիսուսը՝ որ
23 Քրիստոս կ՚ըսուի։ Ամէնքն ալ
ըսին անոր. Թող խաչուի. և
կուսակալը ըսաւ. Բայց ի՞նչ չար
գործ ըրաւ. և անոնք ևս առաւել
կ՚աղաղակէին ու կ՚ըսէին. Թող
24 խաչուի։ Եւ Պիղատոս տեսնե-
լով որ օգուտ մը չըլլար, հապա
ալ աւելի խռովութիւն կ՚ըլլայ,
[Խ]ջուր առաւ՝ ձեռքերը լուաց ժողո-
վուրդին առջև՝ ու ըսաւ. Ես ատ
արդարին արիւնէն անպարտ եմ.

[Ե] Գործ. ա. 19.
* Ոմանք չունին Երեմիա անունը։
[Զ] Զաք. ժա. 12, 13.
[Է] Մար. ժե. 2. Ղուկ. իգ. 3. Յով. ժը. 33.
[Ը] Յով. ժը. 37. Ա Տիմ. զ. 13.
[Թ] Գլ. իզ. 63. Յով. ժթ. 9.
[Ժ] Գլ. իզ. 62. Յով. ժթ. 10.
[Ի] Մար. ժե. 6. Ղուկ. իգ. 17. Յով. ժը. 39.
[Լ] Մար. ժե. 11. Ղուկ. իգ. 18. Յով. ժը. 40. Գործ. գ. 14.
[Խ] Բ Օր. իա. 6.

Յամի Տեառն
33

25 դուք մտածեցէք։ Եւ բոլոր ժո-
ղովուրդը պատասխան տալով ը-
սաւ. [Ծ]Ասոր արիւնը մեր վրայ՝ ու
26 մեր որդւոցը վրայ ըլլայ։ Այն ա-
տենը Բարաբբան արձակեց անոնց,
և [Կ]Յիսուսը ծեծելով՝ անոնց ձեռքը
տուաւ որ խաչուի։
27 [Հ]Այն ատենը կուսակալին զի-
նուորները պալատին ներսը առին
Յիսուսը, ու բոլոր զօրա-
28 գունդը անոր վրայ ժողվեցին. Եւ
զանիկայ մերկացընելով՝ [Ձ]կարմիր
վերարկու մը հագցուցին անոր։
29 [Ղ]Ու փուշերէ պսակ մը հիւսելով
անոր գլուխը դրին, ու եղէգ մը
անոր աջ ձեռքը. և անոր առջևը
ծնկան վրայ գալով ծաղր կ՚ընէին
զանիկայ, ու կ՚ըսէին. Ողջոյն
30 քեզ՝ Հրէից թագաւոր։ Եւ
[Ճ]թքնելով անոր վրայ՝ եղէգը
կ՚առնէին, ու անոր գլուխը կը
31 ծեծէին։ Ու երբոր ծաղր ըրին
անիկայ, վերարկուն վրայէն հանե-
ցին, ու իր հանդերձները հագցու-
ցին անոր, [Մ]և տարին զանիկայ
խաչը հանելու։
32 Եւ [Յ]դուրս ելլելով [Ն]Կիւրենացի
մարդ մը գտան Սիմոն անունով,
զանիկայ պաշհակ բռնեցին՝ որ ա-
33 նոր խաչը վերցընէ։ Ու [Շ]եկան
Գողգոթա ըսուած տեղը, որ է
34 գանկի տեղ. Եւ [Ո]լեղիով խառնուած
քացախ տուին անոր՝ որ խմէ. ու
երբոր համը առաւ, խմել չէր
35 ուզեր։ [Չ]Եւ զանիկայ խաչը հա-
նելով, անոր հանդերձները վիճա-
կով բաժնեցին. [որ մարգարէէն
ըսուածը կատարուի. [Պ]Իմ հան-
դերձներս իրենց մէջը բաժնեցին,
և իմ պատմուճանիս վրայ վիճակ
36 ձգեցին։] [Ջ]Ու նստեր անիկայ կը
37 պահէին։ Եւ [Ռ]անոր գլխուն վրայ
իր յանցանքը գրուած դրին թէ,
Ասիկայ է Յիսուս՝ Հրէից թա-
38 գաւորը։ [Ս]Այն ատենը անոր հետ
երկու աւազակ խաչուեցան. մէկը
անոր աջ կողմէն, ու մէկը ձախ
կողմէն։
39 Եւ անոնք որ կ՚անցնէին՝ կը
[Վ]հայհոյէին անոր, գլուխնին կը
40 շարժէին, Ու կ՚ըսէին. [Տ]Դուն որ
տաճարը կը քակէիր, և իրեք
օրուան մէջ կը շինէիր, ինքզինքդ
ազատէ. [Ր]թէ որ Աստուծոյ Որ-
41 դին ես, իջի՛ր ատ խաչէդ։ Նոյն-
պէս ալ քահանայապետները դպիր-
ներուն ու ծերերուն հետ ծաղր
42 ընելով՝ կ՚ըսէին. Ուրիշները ա-
զատեց, ինքզինքը չկրնար ազատել.
թէ որ Իսրայէլի թագաւոր է,
թող հիմա իջնէ՝ խաչէն, և իրեն
43 հաւատանք։ [Ց]Աստուծոյ յուսա-
ցեր է, հիմա թող փրկէ զանիկայ՝

[Ծ] Բ Օր. ժթ. 10. Յես. բ. 19. Բ Թագ. ա. 16. Գ Թագ. բ. 23. Գործ. ե. 28.
[Կ] Ես. ծգ. 5. Մար. ժե. 15. Ղուկ. իգ. 16, 24, 25. Յով. ժթ. 1, 16.
[Հ] Մար. ժե. 16. Յով. ժթ. 2.
[Ձ] Ղուկ. իգ. 11.
[Ղ] Սաղ. կթ. 19. Ես. ծգ. 3.
[Ճ] Ես. ծ. 6. Գլ. իզ. 67.
[Մ] Ես. ծգ. 7.
[Յ] Թուոց. ժե. 35. Գ Թագ. իա. 13. Գործ. է. 57. Եբր. ժգ. 12.
[Ն] Մար. ժե. 21. Ղուկ. իգ. 26.
[Շ] Մար. ժե. 22. Ղուկ. իգ. 33. Յով. ժթ. 17.
[Ո] Սաղ. կթ. 21. Տես Հմր 48.
[Չ] Մար. ժե. 24. Ղուկ. իգ. 34. Յով. ժթ. 24.
[Պ] Սաղ. իբ. 18.
[Ջ] Հմր 54.
[Ռ] Մար. ժե. 26. Ղուկ. իգ. 38. Յով. ժթ. 19.
[Ս] Ես. ծգ. 12. Մար. ժե. 27. Ղուկ. իգ. 32, 33. Յով. ժթ. 18.
[Վ] Սաղ. իբ. 7. ճթ. 25. Մար. ժե. 29. Ղուկ. իգ. 35.
[Տ] Գլ. իզ. 61. Յով. բ. 19.
[Ր] Գլ. իզ. 63.
[Ց] Սաղ. իբ. 8.

եթէ կ'ուզէ անիկայ . ինչու որ ըսաւ թէ , Ես Որդի Աստուծոյ եմ .

44 – Իր հետը խաչուած աւազակներն ալ նոյնպէս կը նախատէին զանիկայ .

– Մար. ԺԵ. 32 . Ղու. ԻԳ. 39 .

45 ‡ Եւ վեցերորդ ժամէն մինչև իններորդ ժամը՝ բոլոր երկրին վրայ խաւար եղաւ . 46 Եւ ժամը իննին ատենները՝ + Յիսուս մեծ ձայնով աղաղակեց՝ ու ըսաւ . Էլի Էլի լամա սաբաքթանի . որ ըսել է՝ * Աստուած իմ՝ Աստուած իմ , 47 ինչո՞ւ զիս թողուցիր . Անոնցմէ ոմանք՝ որ հոն կայներ էին , երբոր լսեցին՝ կ'ըսէին . Անիկայ Եղիան 48 կը կանչէ . Եւ շուտ մը անոնցմէ մէկը վազեց սպունգ մը առաւ՝ ‡ քացախով լեցուց , ու եղէգի մը անցընելով տուաւ անոր որ խմէ . 49 Ու մէկալները կ'ըսէին . Թող տուր՝ տեսնենք թէ Եղիան կու գա՞յ անիկայ ազատելու .

‡ Ամով. Ը. 9 . Մար. ԺԵ. 33 . Ղու. ԻԳ. 44 .
+ Եբր. Ե. 7 .
* Սաղ. ԻԲ. 1 .
‡ Սաղ. ԿԹ. 21 . Մար. ԺԵ. 36 . Ղու. ԻԳ. 36 . Յով. ԺԹ. 29 .

50 – Եւ Յիսուս դարձեալ մեծ ձայնով աղաղակեց ու հոգին աւանդեց .

– Մար. ԺԵ. 37 . Ղու. ԻԳ. 46 .

51 Եւ ահա ‡ տաճարին վարագոյրը վերէն 'ի վար երկուքի ճեղքուեցաւ , ու երկիրը շարժեցաւ , և 52 քարերը պատռեցան . Եւ գերեզմանները բացուեցան , ու շատ սուրբ ննջեցեալներու մարմիններ 53 յարութիւն առին . Եւ գերեզմաններէն ելան անոր յարութենէն ետև , մտան սուրբ քաղաքը , ու շատերուն երևցան .

‡ Ել. ԻԶ. 31 . Բ Մն. Գ. 14 . Մար. ԺԵ. 38 . Ղու. ԻԳ. 45 .

54 ‡ Բայց հարիւրապետը և անոր հետ Յիսուսը պահողները՝ երբոր տեսան երկրաշարժը ու եղած բաները , շատ վախցան՝ ու ըսին . Յիրաւի անիկայ Որդի Աստուծոյ էր .

‡ Հմր. 36 . Մար. ԺԵ. 39 . Ղու. ԻԳ. 47 .

55 Եւ հոն շատ կիներ կային որ հեռուէն կը նայէին , † որոնք Գալիլեայէն Յիսուսի ետևէն եկան իրեն ծառայութիւն ընելու . 56 ⊢ Որոնց մէջն էր Մարիամ Մագդաղենացին , և Յակոբոսին ու Յովսէսին մայրը Մարիամ , և Զեբեդէոսի որդւոցը մայրը .

† Ղու. Ը. 2 , 3 .
⊢ Մար. ԺԵ. 40 .

57 ⊥ Ու երբոր իրիկուն եղաւ , Արիմաթիայէն հարուստ մարդ մը եկաւ՝ որուն անունը Յովսէփ էր , որ ինքն 58 ալ Յիսուսի աշակերտ էր . Անիկայ Պիղատոսին քովը երթալով Յիսուսին մարմինը խնդրեց . ան ատենը Պիղատոս հրաման ըրաւ՝ որ 59 մարմինը տրուի . Եւ Յովսէփ մարմինը առաւ՝ մաքուր կտաւով 60 պատեց . Ու ⊢ դրաւ իր նոր գերեզմանին մէջ՝ որն որ քարէ փորած էր . և գերեզմանին դուռը մեծ քար 61 մը գլտորցնելով գնաց . Եւ հոն էր Մարիամ Մագդաղենացին՝ և միւս Մարիամը՝ գերեզմանին դիմացը նստած :

⊥ Մար. ԺԵ. 42 . Ղու. ԻԳ. 50 . Յով. ԺԹ. 38 .
⊢ Եսա. ԾԳ. 9 .

62 Եւ հետևեալ օրը՝ որ ուրբաթէն ետև էր , քահանայապետները ու փարիսեցիները ժողվուեցան Պի- 63 ղատոսին քովը , Ու ըսին . Տէ՛ր կը յիշենք որ ան մոլորեցուցիչը իր կենդանութեան ատենը կ'ըսէր թէ , ⩲ Երեք օրէն ետև յարութիւն 64 կ'առնեմ . Ուստի հրաման ըրէ որ մինչև երրորդ օրը գերեզմանին զգուշութիւն ընեն . չըլլայ թէ իր աշակերտները գիշերով գան՝ զանիկայ գողնան , և ժողովուրդին ըսեն թէ , Մեռելներէն յարութիւն առաւ . ու ետքի մոլորութիւնը առ- 65 ջինէն գէշ ըլլայ . Պիղատոս անոնց ըսաւ . Դուք ունիք պահապան զինուորներ . գացէ՛ք՝ զգուշութիւն ըրէք ինչպէս որ գիտէք . 66 Անոնք ալ գացին գերեզմանին զգուշութիւն ըրին , ⊢ քարը կնքելով՝ ու պահապան զինուորներ դնելով .

⩲ Գլ. ԺԶ. 21 . ԺԷ. 22 . Ի. 19 . ԻԶ. 61 . Մար. Ը. 31 . Ժ. 34 . Ղու. Թ. 22 . ԺԸ. 33 . ԻԴ. 6 , 7 . Յով. Բ. 19 .
⊢ Դան. Զ. 17 .

ԳԼ. ԻԸ.

1 Հրեշտակը կ'աւետէ կանանց՝ Քրիստոսի յարութիւնը . 9 Քրիստոս ինքը կ'երևնայ անոնց . 11 Քահանայապետները ստակ կու տան զինուորներուն որ ըսեն թէ անիկայ իր գերեզմանէն գողցուեցաւ . 16 Քրիստոս իր աշակերտներուն կ'երևնայ . 19 և կը խրկէ զանոնք բոլոր հեթանոսները աշակերտելու և մկրտելու .

1 Եւ շաբաթ – գիշերը՝ ի մէկշաբթին կը լուսնար , եկաւ Մարիամ Մագդաղենացին , ‡ ու միւս Մարիամը՝ գերեզմանը տեսնելու . 2 Եւ ահա մեծ երկրաշարժ մը եղաւ . ինչու որ Տէրոջը ‡ հրեշտակը երկինքէն իջնելով , գնաց դունէն մէկդի գլտորեց քարը , ու անոր վրայ 3 նստաւ . † Եւ անոր տեսքը փայլակի պէս էր , ու անոր հանդերձները 4 ձիւնի պէս ճերմակ . Եւ անոր վախէն պահապանները խռովեցան , 5 ու մեռածի պէս եղան . Պատասխան տուաւ հրեշտակը՝ ու ըսաւ կիներուն . Դուք մի՛ վախնաք . քանզի գիտեմ որ կը փնտռէք Յի- 6 սուսը՝ որ խաչուեցաւ . Անիկայ հոս չէ , ինչու որ յարութիւն առաւ , ⊢ ինչպէս որ ըսաւ . եկէ՛ք տեսէ՛ք ան տեղը՝ ուր որ Տէրը պառկած էր . 7 Եւ շուտ մը գացէ՛ք անոր աշակերտներուն ըսէ՛ք , թէ անիկայ մեռելներէն յարութիւն առաւ . և ⊥ ահա ձեզմէ առաջ Գալիլեա կ'երթայ , հոն պիտի տեսնէք անիկայ . 8 ահա ձեզի ըսի . Եւ անոնք շուտ մը գերեզմանէն ելան վախով ու մեծ ուրախութիւնով՝ և կը վազէին աշակերտներուն պատմելու .

– Մար. ԺԶ. 1 . Ղու. ԻԴ. 1 . Յով. Ի. 1 .
‡ Գլ. ԻԷ. 56 .
‡ Տես Մար. ԺԶ. 5 . Ղու. ԻԴ. 4 . Յով. Ի. 12 .
† Դան. Ժ. 6 .
⊢ Գլ. ԺԲ. 40 . ԺԶ. 21 . ԺԷ. 22 . Ի. 19 .
⊥ Գլ. ԻԶ. 32 . Մար. ԺԶ. 7 .

9 Ու երբոր կ'երթային անոր աշակերտներուն պատմելու , ահա ⊢ Յիսուս անոնց դէմը ելաւ՝ ու ըսաւ .

⊢ Տես Մար. ԺԶ. 9 . Յով. Ի. 14 .

Յամփ Տեառն 33

Ողջոյն ձեզ ։ Եւ անոնք մօտենալով՝
անոր ոտքերը բռնեցին , ու
10 երկրպագութիւն ըրին անոր ։ Այն
ատենը Յիսուս ըսաւ անոնց . Մի
վախնաք , գացէք ըիմ եղբայրներուս
ըսէք՝ որ Գալիլեա երթան ,
ու հոն զիս պիտի տեսնեն ։
11 Երբոր անոնք կ'երթային՝ ահա
պահապան զինուորներէն մէկ քանին
քաղաքը եկան , ու քահանայապետներուն
պատմեցին բոլոր եղած
12 բաները ։ Եւ անոնք ծերերուն
հետ մէկտեղ ժողվուելով՝
ու խորհուրդ ընելով՝ շատ ըստակ
13 տուին զինուորներուն , Ու
ըսին . Ըսէք թէ , Անոր աշակերտները
գիշերով եկան անիկայ
գողցան՝ երբոր մենք կը քնանայինք ։
14 Եւ թէ որ աս բանը կուսակալին
ականջը հասնի , մենք անիկայ
կը հաճեցնենք , և ձեզ *ապահով
կ'ընենք ։
15 Անոնք ալ ստակը առին՝
ու սորվածնուն պէս ըրին . և
աս ձայնը Հրէից մէջ տարածուեցաւ
մինչև աս օրս ։
16 Իսկ տասնումէկ աշակերտները
գացին Գալիլեա ան լեռը՝ թուր որ
17 Յիսուս իրենց որոշեր էր ։ Ու
երբոր զանիկայ տեսան , երկրպագութիւն
ըրին անոր , բայց ոմանք
18 տարակուսեցան ։ Եւ Յիսուս մօտենալով
խօսեցաւ անոնց ու ըսաւ .
ժԱմէն իշխանութիւն ինծի
տրուեցաւ երկինքի ու երկրի մէջ ։
19 ժաՈւրեմն գացէք ժբբոլոր ազգերը
աշակերտեցէք . մկրտեցէք զանոնք
յանուն Հօր և Որդւոյ և Հոգւոյն
20 Սրբոյ . ժգՍորվեցուցէք անոնց որ
ան ամէն բաները պահեն՝ ինչ որ
ես ձեզի պատուիրեցի . և ահա ամէն
օր ես ձեզի հետ եմ մինչև աշխարհիս
վերջը ։

ը Տես . Յով . ի . 17 . Հռով . ը . 29 . Եբր . բ . 11 .

* Յուն . անհոգ

թ Գւ . իզ . 32 . Հմր 7 .

ժ Դան . է . 13 . 14 . Գւ . ժա . 27 . ժզ . 28 . Ղու . ա . 32 . ժ . 22 . Յով . գ . 35 . ե . 22 . ժգ . 3 . ժէ . 2 . Գոր . բ . 36 . Հռով . ժդ . 9 . ա Կոր . ժե . 27 . Եփե . ա . 10 . 21 . Փիլ . բ . 9 . 10 . Եբր . ա . 2 . բ . 8 . ա Պետ . գ . 22 . Յայտ . ժէ . 14 .

ժա Մար . ժզ . 15 . ժբ Եսա . ծբ . 10 . Ղու . իդ . 47 . Գոր . բ . 38 . 39 . Հռով . ժ . 18 . Կող . ա . 23 . ժգ Գոր . բ . 42 .

Յամփ Տեառն 26 վերջը

ԱՒԵՏԱՐԱՆ ԸՍՏ ՄԱՐԿՈՍԻ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Յովհաննէս մկրտչին պաշտօնը ։ 9 Յիսուս կը մկրտուի . 12 կը փորձուի . 14 կը քարոզէ . 16 իրեն հետևելու կը կանչէ Պետրոսը , Անդրէասը , Յակոբոսը և Յովհաննէսը . 23 կը բժշկէ դիւահար մը , 29 Պետրոսին զոքանչը , 32 ու շատ հիւանդներ , 41 և կը մաքրէ բորոտը ։

1 աԱստուծոյ Որդւոյն Յիսուս Քրիստոսի աւետարանին սկիզբը ։
2 Ինչպէս որ Մարգարէից մէջ
գրուած է . բԱհա ես իմ դեսպանս
կը ղրկեմ քու երեսիդ առջևէն ,
որ քու ճամբադ պիտի պատրաստէ
3 քու առջևէդ ։ գԱնապատին մէջ
կանչողին ձայնը . Տէրոջը ճամբան
պատրաստեցէք , անոր շաւիղները
4 շտկեցէք . դՅովհաննէս անապատին
մէջ կը մկրտէր , և ապաշխարութեան
մկրտութիւն կը քարոզէր՝
մեղքերու թողութեան համար ։
5 եԵւ բոլոր Հրէաստանի
երկիրը՝ ու Երուսաղեմացիք կ'երթային
անոր , ու ամէնքը կը մկրտուէին
անկէ Յորդանան գետին
մէջ մեղքերնին խոստովանելով ։
6 Եւ Յովհաննէս հագեր էր ուղտի
մազ , և իր մէջքը կաշիէ գօտի .
ու իր կերակուրը զմարախ ու վայրենի
7 մեղր էր ։ Եւ կը քարոզէր
ու կ'ըսէր . էԻմ ետևէս ինծմէ զօրաւորը
կու գայ , որ ես արժանի
չեմ ծռելու՝ ու անոր կօշիկներուն
8 կապերը արձըկելու ։ թԵս ձեզ
ջրով մկրտեցի , բայց անիկայ ձեզ
ժՍուրբ Հոգիով պիտի մկրտէ ։
9 ժաՈւ եղաւ որ՝ ան օրերը Յիսուս
Գալիլեայի Նազարեթէն եկաւ , ու
Յովհաննէսէն մկրտուեցաւ Յորդանանու
10 մէջ ։ ժբԵւ շուտ մը
ջուրէն ելլելուն պէս՝ երկինքը բացուած
տեսաւ , և Հոգին աղաւնիի
11 պէս՝ որ իր վրայ կ'իջնէր ։ Եւ
ձայն մը եկաւ երկինքէն՝ որ կ'ըսէր .
ժգԴուն ես իմ սիրելի Որդիս , որուն
հաճեր եմ ։
12 ժդԵւ շուտ մը Հոգին անապատը
13 հանեց զանիկայ ։ Ու քառասուն օր
հոն էր անապատին մէջ՝ Սատանայէն
փորձուած . և գազաններու
հետ էր , ժեու հրեշտակները իրեն
սպասաւորութիւն կ'ընէին ։
14 ժզԵւ Յովհաննէսին մատնուելէն
ետև՝ Յիսուս Գալիլեա եկաւ , ժէԱստուծոյ
արքայութեան աւետարանը
15 կը քարոզէր՝ ու կ'ըսէր , Թէ
ժըԺամանակը լրացած է , և ժթԱս-

ա Մատ . ժդ . 33 . Ղու . ա . 35 . Յով . ա . 34 .

բ Մաղ . գ . 1 . Մատ . ժա . 10 . Ղու . է . 27 .

գ Եսա . խ . 3 . Մատ . գ . 3 . Ղու . գ . 4 . Յով . ա . 15 . 23 .

դ Մատ . գ . 1 . Ղու . գ . 3 . Յով . գ . 23 .

ե Մատ . գ . 5 .

զ Մատ . գ . 4 .

է Ղև . ժա . 22 .

ը Մատ . գ . 11 . Յով . ա . 27 . Գոր . ժգ . 25 .

թ Գոր . ա . 5 . ժա . 16 . ժթ . 4 .

ժ Եսա . խդ . 3 . Յովել . բ . 28 . Գոր . բ . 4 . ժա . 15 . 16 . ա Կոր . ժբ . 13 .

ժա Մատ . գ . 13 . Ղու . գ . 21 .

ժբ Մատ . գ . 16 . Յով . ա . 32 .

ժգ Սաղ . բ . 7 . Մատ . գ . 17 . Գւ . թ . 6 .

ժդ Մատ . դ . 1 . Ղու . դ . 1 .

Յա . 8 . 27

ժե Մատ . դ . 11 .

ժզ Մատ . դ . 12 .

ժէ Մատ . դ . 23 .

Յա . 8 . 30

ժը Դան . թ . 25 . Գաղ . դ . 4 . Եփե . ա . 10 .

ժթ Մատ . գ . 2 . դ . 17 .

Յամի Տեառն 30

տուծոյ թագաւորութիւնը մօտեցած է. ապաշխարեցէ՛ք ու աւետարանին հաւատացէք։

16 Երբոր Գալիլեացւոց ծովուն քովերը կը պտըտէր, տեսաւ Սիմոնը՝ ու Սիմոնին եղբայրը Անդրէասը՝ ծովը ուռկան ձգած, ինչու 17 որ ձկնորս էին։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոնց. Իմ ետեւէս եկէք, ու ես ձեզ ընեմ որ մարդու որսորդ ըլ18լաք։ Անոնք ալ շուտ մը իրենց ուռկանները թողուցին, ու անոր 19 ետեւէն գացին։ Եւ անկէ քիչ մը առաջ երթալով՝ տեսաւ Զեբեդեան Յակոբոսը ու անոր եղբայրը Յովհաննէսը, որ անոնք ալ նաւին մէջ ուռկանները կը կար20կըտէին. Եւ շուտ մը զանոնք կանչեց. անոնք ալ իրենց հայրը Զեբեդէոսը վարձկաններուն հետ նաւին մէջ ձգելով, անոր ետեւէն գացին։

Մատ. դ. 18. Ղու. ե. 4.
Մատ. ժթ. 27. Ղու. ե. 11.
Մատ. դ. 21.

Յա. Տ. 31

21 Ու մտան Կափառնայում. և իսկոյն շաբաթ օրը ժողովարանը 22 մտնելով՝ կը սորվեցընէր։ Եւ կը զարմանային անոր վարդապետութեանը վրայ, ինչու որ իշխանութիւն ունեցողի մը պէս կը սորվեցընէր անոնց, ու չէ թէ դպիրնե23րուն պէս։ Եւ անոնց ժողովարանին մէջ մարդ մը կար, որ պիղծ ոգի ունէր իր ներսի դին, որ աղա24ղակեց՝ ըսելով. Թո՛ղ տուր, մեզի հետ ի՞նչ բան ունիս՝ Յիսուս Նազովրեցի. միթէ մեզ կորսնցընելո՞ւ եկար. գիտեմ քեզ՝ 25 ով ես, Աստուծոյ Սուրբը։ Եւ Յիսուս սաստեց անոր՝ ըսելով. 26 Պապանձէ՛ ու ել անկէ։ Եւ պիղծ ոգին սաստիկ ցնցեց զանիկայ, ու մեծ ձայնով մը աղաղա27կեց, ու անկէ ելաւ։ Եւ ամէնքը զարմացան, անանկ որ իրարու հարցուփորձ կ'ընէին՝ ու կ'ըսէին. Աս ի՞նչ է. ի՞նչ նոր վարդապետութիւն է աս, որ իշխանութիւնով պիղծ ոգիներուն ալ կը հրամայէ, 28 ու իրեն կը հնազանդին։ Եւ շուտ մը իր համբաւը Գալիլեացւոց ամէն կողմերը ելաւ։

Մատ. դ. 13. Ղու. դ. 31.
Մատ. է. 28.
Ղու. դ. 33.
Մատ. ը. 29.
Հմր 34.
Գլ. թ. 19.

29 Եւ շուտ մը ժողովարանէն ելլելով՝ Սիմոնին ու Անդրէասին տունը մտան՝ Յակոբոսին և Յովհաննէսին 30 հետ։ Ու Սիմոնին զոքանչը ջերմէ բռնուած պառկած էր, և շուտ 31 մը անոր համար ըսին իրեն։ Ու Յէ---- մօտեցաւ անոր ձեռքէն բռնեց՝ վերցուց անիկայ. և իսկոյն ջերմը թող տուաւ զանիկայ, ու անոնց սպասաւորութիւն կ'ընէր։

32 Ու երբոր իրիկուն եղաւ՝ արեգակին մտած ատենը, բոլոր հիւանդները և դիւահարները իրեն

Մատ. ը. 14. Ղու. դ. 38.
Մատ. ը. 16. Ղու. դ. 41.

Յամի Տեառն 31

33 կը բերէին։ Ու բոլոր քաղաքը 34 դուռը ժողվուեր էր։ Եւ շատ հիւանդներ կերպ կերպ ցաւերէն բժշկեց, ու շատ դևեր հանեց. ու դևերուն խօսիլ չէր տար, ինչու որ զինքը կը ճանչնային։

35 Եւ առաւօտուն շատ կանուխ ելլելով դեռ չլուսցած՝ ելաւ ու գնաց անապատ տեղ մը, և հոն ա36ղօթք կ'ընէր։ Ու Սիմոն և իր հետը եղողները գացին անոր ետեւէն։ 37 Ու երբոր գտան զանիկայ՝ ըսին անոր թէ, Ամէնը քեզ կը փնտռ38ռեն։ Եւ ըսաւ անոնց. Եկէ՛ք երթանք մերձակայ գիւղաքաղաքները, որ հոն ալ քարոզեմ. քանզի աս բանիս համար ելեր եմ։ 39 Եւ անոնց ժողովարաններուն մէջը կը քարոզէր բոլոր Գալիլեայի մէջ, ու դևեր կը հանէր։

Գլ. գ. 12. Ղու. դ. 42. Տես Գործ. ժզ. 17. 18.
Ղու. դ. 43.
Ղու. դ. 44.
Եսա. կա. 1. Յով. ժզ. 28. ժէ. 4.
Մատ. դ. 23. Ղու. դ. 45.

40 Մէկ բորոտ մը եկաւ անոր՝ կ'աղաչէր, ծունկ կը չոքէր՝ ու կ'ըսէր անոր. Թէ որ ուզես, կրնաս զիս 41 մաքրել։ Եւ Յիսուս խղճալով՝ ձեռքը երկընցուց, դպաւ անոր՝ ու 42 ըսաւ անոր. Կ'ուզեմ՝ մաքրուէ։ Ու երբոր —— ըսաւ անոր, շուտ մը բորոտութիւնը անկէ գնաց, ու 43 մաքրուեցաւ։ Եւ սաստիկ պատուէր տալով անոր՝ շուտ մը դուրս 44 հանեց անիկայ, ու ըսաւ անոր. Զգո՛յշ կեցիր՝ մէկուն բան մը չըսես. հապա գնա քեզ քահանային ցուցուր, և տուր քու մաքրուելուդ ընծան, որ Մովսէս պատուիրեց՝ անոնց վկայութիւն ըլ45լալու համար։ Բայց անիկայ ելլելով սկսաւ շատ հրատարակել, ու բանը տարածել, անանկ որ՝ ալ ինքը չէր կրնար յայտնի կերպով քաղաք մը մտնել. հապա դուրսը անապատ տեղուանք էր, և ամէն կողմերէն իրեն կու գային։

Մատ. ը. 2. Ղու. ե. 12.
Ղև. ժդ. 3. 4. 10. Ղու. ե. 14.
Ղու. ե. 15.
Գլ. բ. 13.

ԳԼ. Բ

1 Քրիստոս կը բժշկէ անդամալոյծ մը. 14 իրեն հետեւելու կը կանչէ Մատթէոս մաքսաւորը. 15 մաքսաւորներու ու մեղաւորներու հետ հաց կ'ուտէ. 18 կ'արդարացընէ իր աշակերտներուն ծոմ չպահելը, 23 և շաբաթ օրը ցորենի հասկեր փրցընելը ուտելը։

1 Եւ նորէն Կափառնայում մտաւ 2 —նէ մը օրէն ետև. Ու լսուեցաւ որ անիկայ տան մէջ է. և շուտով շատ մարդիկ ժողվուեցան, անանկ որ՝ ալ տեղ չկար, ոչ ալ դրանը քովերը. ու կը խօսէր ա3նոնց Ա---ծ--յ խօսքը։ Եւ կու գային իրեն՝ չորս մարդով վերցուած անդամալոյծ մը կը բերէին։ 4 Ու երբոր բազմութենէն չէին կրնար անոր մօտենալ, քակեցին —նը յարկը՝ ուր որ Յէ---- էր, ու ծակ մը բանալով՝ վար իջեցուցին մահի-

Մատ. թ. 1. Ղու. ե. 18.

Յամի Տեառն
31

ճը՝ որուն վրայ պառկած էր անդամալոյծը
5 ։ Ու Յիսուս անոնց
հաւատքը տեսնելով՝ ըսաւ անդամալոյծին. Որդեա՛կ, քու մեղքերդ
6 քեզի ներուած են։ Ու դպիրներէն
մէկ քանիները կային՝ որ հոն նստեր էին, և իրենց սրտերուն մէջ
7 կը խորհէին՝ ըսելով. Ի՞նչու համար
ասիկայ ասանկ հայհոյութիւններ
կը խօսի. բՈ՞վ կրնայ մեղաց թողութիւն տալ, բայց միայն Աստուած
8 ։ Ու գՅիսուս իսկոյն իմանալով իր հոգիին մէջ՝ որ անոնք
այնպէս կը խորհին մէջերնին, ըսաւ անոնց. Ատ ի՞նչ կը խորհիք
9 սրտերնուդ մէջ։ դՈ՞րը աւելի դիւրին է, անդամալոյծին ըսել՝ Քու
մեղքերդ ներուած են, եթէ ըսել.
10 Ելի՛ր, մահիճդ առ՝ ու քալէ։ Բայց
որպէս զի գիտնաք՝ թէ Որդին մարդոյ իշխանութիւն ունի երկրի վրայ մեղքերու թողութիւն տալու,
11 (ըսաւ անդամալոյծին,) Քեզի
կ'ըսեմ, Ելի՛ր, մահիճդ առ՝ ու
12 տունդ գնա։ Ան ալ շուտ մը
ելաւ, և իր մահիճը առնելով՝ ամենուն առջեւ դուրս ելաւ, այնանկ որ ամէնքը ապշած մնացին,
և փառք տուին Աստուծոյ՝ ու ըսին թէ, Ասանկ բան մը ամենևին
տեսած չենք։

բ Յոբ. ժդ. 4։ Ես. խգ. 25։
գ Մատ. թ. 4։
դ Մատ. թ. 5։

13 եՈւ ելաւ նորէն ծովեզերքը, ու
բոլոր ժողովուրդը իրեն կու գային,
14 և կը սորվեցնէր անոնց։ զՈւ
երբոր կ'անցնէր, տեսաւ Ղևի Ալփէոսեանը, որ մաքս ընդունելու
տեղը նստեր էր. ու ըսաւ անոր.
Եկուր իմ ետևէս. ան ալ ելաւ
15 անոր ետևէն գնաց։ էՈւ եղաւ որ
երբոր սեղան նստած էր անոր տանը մէջ, շատ մաքսաւորներ ու մեղաւորներ ալ սեղան նստած էին
Յիսուսի հետ ու անոր աշակերտներուն հետ. քանզի շատ էին,
16 ու անոր ետևէն գացին։ Ու դպիրները ու փարիսեցիները երբոր
տեսան՝ թէ անիկայ մաքսաւորներուն ու մեղաւորներուն հետ կ'ուտէ, ըսին անոր աշակերտներուն.
Ինչու համար մաքսաւորներուն ու
մեղաւորներուն հետ կ'ուտէ ու կը
17 խմէ։ Ու Յիսուս երբոր լսեց,
ըսաւ անոնց. ըԱռողջներուն բժիշկ
պէտք չէ, հապա հիւանդներուն.
ես արդարները կանչելու չեկայ,
հապա մեղաւորները։
18 թՈւ Յովհաննէսին աշակերտները ու փարիսեցիները ծոմ կը պահէին. և եկան ու ըսին անոր. Ինչու Յովհաննէսին ու փարիսեցիներուն աշակերտները ծոմ կը պահեն, ու քու աշակերտներդ ծոմ
19 չեն պահեր։ Ու Յիսուս ըսաւ

ե Մատ. թ. 9։
զ Մատ. թ. 9։ Ղու. ե. 27։
է Մատ. թ. 10։
ը Մատ. թ. 12. 13։ ժը. 11։ Ղու. ե. 31. 32։ ժթ. 10։ Ա Տիմ. ա. 15։
թ Մատ. թ. 14։ Ղու. ե. 33։

Յամի Տեառն
31

անոնց. Մի՞թէ կարելի՞ է որ
հարսնիքին տղաքը՝ քանի որ փեսան իրենց հետն է, ծոմ պահեն.
որչափ ժամանակ որ փեսան իրենց
հետը ունին, կարելի չէ ծոմ պահել
20 ։ Բայց օրեր պիտի գան՝ որ
երբ փեսան իրենցմէ վերցուի, հապա ան օրը ծոմ պիտի պահեն։
21 Մէկը կարկըտան չձգեր նոր լաթի
կտոր մը հին հանդերձի վրայ. թէ
չէ՝ ան նորը որ անոր լրութեանը
համար դրուած էր, հինէն կ'առնէ,
ու պատռուածքը ալ աւելի գէշ
22 կ'ըլլայ. Ո՛չ ալ մէկը նոր գինին
հին տիկերու մէջ կը դնէ. եթէ
ոչ՝ նոր գինին տիկերը կը պատռէ,
ու գինին կը թափի, և տիկերը
կը կորնչին, հապա նոր գինին նոր
տիկերու մէջ դնելու է։
23 ժՈւ եղաւ որ շաբաթ օրը ինքը
արտերուն մէջէն կ'անցնէր, և իր
աշակերտները որ կ'երթային, սկը-
24 սան [illegible] հասկեր փրցնել։ Ու
փարիսեցիները ըսին իրեն. Նայէ
շաբաթ օրը ի՞նչ կ'ընեն, որ արժան չէ։
25 Ինքն ալ անոնց ըսաւ.
Բնաւ չէ՞ք կարդացեր դուք Դաւիթին ըրածը՝ երբոր պէտք ունեցաւ,
և անօթեցաւ ինքը՝ ու անոնք որ իր
26 հետն էին. Ինչպէս մտաւ Աստուծոյ տունը Աբիաթար քահանայապետին օրովը, և առաջաւորութեան հացերը կերաւ, ու տուաւ
անոնց ալ՝ որ իր հետն էին. ժբորոնք [illegible] օրինաւոր չէ ուտել, բայց
27 միայն քահանաներուն։ Ու ըսաւ
անոնց. Շաբաթը մարդուն համար եղաւ, ու չէ թէ մարդը շա-
28 բաթին համար։ Ուրեմն ժգՈրդին
մարդոյ շաբաթին ալ տէրն է։

ժ Մատ. ժբ. 1։ Ղու. զ. 1։
ժա Օր. իգ. 25։
Ա Թագ. իա. 6։
ժբ Ել. իթ. 32. 33։ Ղև. իդ. 9։
ժգ Մատ. ժբ. 8։

ԳԼ. Գ

1 Քրիստոս կը բժշկէ ձեռքը չորցած մարդը։ 10 և ուրիշ շատ ցաւագարներ։ 11 պիղծ ոգիները կը յանդիմանէ։ 13 իր տասներկու առաքեալները կ'ընտրէ։ 22 փաստով կը ցուցնէ որ անոնց ըսածը՝ թէ ինքը Բէեղզեբուղով դևեր կը հանէ, հայհոյութիւն է։ 31 և կ'իմացնէ թէ որո՛նք են իր եղբայրը՝ քոյրը և մայրը։

1 Ու աՆորէն ժողովարանը մտաւ.
ու հոն մարդ մը կար, որուն
2 ձեռքը չորցած էր։ Ու իրեն կը
սպասէին՝ թէ արդեօք շաբաթ օրը
զանիկայ պիտի բժշկէ՞, որ իր վրայ
3 ամբաստանութիւն ընեն։ Ու
ինքը ձեռքը չորցած մարդուն ը-
4 սաւ. Ելի՛ր մէջտեղը կայնէ։ Ու
ըսաւ անոնց. Շաբաթ օրը բարի՞ք ընել արժան է, թէ չարիք
ընել. հոգի մը ազատելը, թէ
մեռցնել. բայց անոնք լուռ կեցան
5 ։ Ու Յիսուս բարկութեամբ
շուրջանակի անոնց վրայ նայելով՝

ա Մատ. ժբ. 9։ Ղու. զ. 6։

Յամի Տեառն 31

անոնց սրտերուն կուրութեանը համար տրտմած, ըսաւ այն մարդուն. Ձեռքդ երկնցուր. ան ալ երկնցուց, և անոր ձեռքը *ողջացաւ։

6 †Ու փարիսեցիները ‡Հերովդէսեաններուն հետ միկտեղ շուտ մը դուրս ելլելով, անոր դէմ խորհուրդ կ'ընէին թէ ինչպէս կորսնցընեն անիկայ։

7 Բայց Յիսուս իր աշակերտներովը ծովեզերքը գնաց. և շատ բազմութիւն անոր ետևէն գացին Գալիլիայէն, ու §Հրէաստանէն, 8 Եւ Երուսաղեմէն, ու Եդոմէն և Յորդանանու անդիի կողմէն, ու անոնք որ Տիւրոսի ու Սիդոնի շրջակայ տեղերէն էին, շատ բազմութիւն երբոր լսեցին ինչ որ կ'ընէր, 9 իրեն եկան։ Եւ իր աշակերտներուն ըսաւ որ նաւակ մը պատրաստ կենայ իրեն համար՝ ժողովուրդին բազմութեանը պատճառաւ, որ 10 զինքը չնեղեն։ Քանզի շատերը բժշկեց, անանկ որ ցաւ ունեցողները վրան կը դիզուէին որ իրեն 11 դպչին։ ‖Եւ պիղծ ոգիները երբոր զինքը կը տեսնէին, կ'իյնային իր առջևը, կը կանչուըռտէին ու կ'ըսէին. ¶Դուն ես Աստուծոյ Որդին. 12 և **ինքը սաստիկ կը յանդիմանէր զանոնք, որ զինքը չյայտնեն։

13 ††Եւ լեռը ելլելով, իր ուզածները իրեն կանչեց. ու գացին անոր 14 քովը։ Եւ տասուերկու հոգի որոշեց, որ իր հետը ըլլան, և որ 15 անոնք խրկէ քարոզել։ Ու իշխանութիւն ունենան ցաւերը բժշկե16լու, և դևերը հանելու։ Ու Սի17մոնին ‡‡անունը Պետրոս դրաւ. Եւ Զեբեդեան Յակոբոսին՝ ու Յակոբոսին եղբօրը Յովհաննէսին՝ անոնց անունները Բանէրգէս դրաւ, 18 որ ըսել է՝ Որդիք որոտման. Եւ Անդրէասը, ու Փիլիպպոսը, և Բարթուղիմէոսը, ու Մատթէոսը, և Թովմասը, ու Ալփէոսեան Յակոբոսը, և Թադէոսը, ու Սիմոն 19 Կանանացին. Եւ Յուդա Իսկարիովտացին, որ նաև մատնեց զանիկայ։

20 Տուն մը եկան, և նորէն ժողովուրդը ժողովուեցաւ, *անանկ որ հաց ուտելու ալ ժամանակ չկրցան 21 գտնել։ Ու երբոր իրենները լսեցին, ելան որ զինքը բռնեն, քանզի կ'ըսէին թէ խելառած է։ Եւ 22 այն դպիրները որ Երուսաղեմէն իջեր էին, կ'ըսէին թէ, ‡Անոր ներսիդին Բէեղզեբուղ կայ, և դևերուն իշխանովը դևերը կը հա23նէ։ §Եւ իրեն կանչելով զանոնք, առակներով կ'ըսէր անոնց. Ինչպէս կրնայ Սատանան Սատանայ

* Ուրիշ՝ ողջացաւ միւսին պէս
† Մատ. ժբ. 14։
‡ Մատ. իբ. 16։
§ Ղու. զ. 17։
‖ Գլ. ա. 23. 24։ Ղու. դ. 42։
¶ Մատ. ժդ. 33։ Գլ. ա. 1։
** Գլ. ա. 25. 34։ Մատ. ժբ. 16։
†† Մատ. ժ. 1։ Ղու. զ. 12։ թ. 1։
‡‡ Յով. ա. 42։
* Գլ. զ. 31։
† Յով. է. 5։ ժ. 20։
‡ Մատ. թ. 34։ ժ. 25։ Ղու. ժա. 15։ Յով. է. 20։ ը. 48. 52։ ժ. 20։
§ Մատ. ժբ. 25։

24 հանել։ Ու թէ որ մէկ թագաւորութիւն մը իրեն դէմ բաժնուի, այն թագաւորութիւնը չկրնար կե25նալ։ Եւ թէ որ տուն մը իրեն դէմ բաժնուի, այն տունը չկրնար 26 կենալ, Ու թէ որ Սատանան իրեն դէմ ելաւ՝ ու բաժնուած է, անիկայ չկրնար կենալ, հապա անոր 27 վերջը հասած է։ *Մէկը չկրնար զօրաւոր մարդու մը տունը մտնելով՝ անոր կարասիները յափշտակել, թէ որ առաջ այն զօրաւոր մարդը չկապէ, ու ետքը անոր 28 տունը կողոպտէ։ †Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի որ, Ամէն մեղքերը պիտի ներուին մարդոց որդիներուն, և հայհոյութիւնները՝ որչափ որ հայ29հոյեն. Բայց ով որ Հոգւոյն Սրբոյ դէմ հայհոյէ, յաւիտեան թողութիւն պիտի չունենայ. հապա յաւիտենական դատաստանի պար30տաւոր պիտի ըլլայ։ Վասն զի կ'ըսէին թէ. Պիղծ ոգի կայ անոր ներսիդին։

31 ‡Ետքը անոր մայրը ու եղբայրները եկան, և դուրս կայնելով՝ մարդ խրկեցին ու կը կանչէին զա32նիկայ։ Եւ ժողովուրդը անոր բոլորտիքը նստեր էր. ու իրեն ըսին թէ, Ահա քու մայրդ ու եղբայրներդ դուրս կեցեր են՝ և քեզ 33 կ'ուզեն։ Եւ անիկայ պատասխան տուաւ անոնց՝ ու ըսաւ. Ո՞վ է 34 իմ մայրս՝ կամ եղբայրներս։ Ու իր բոլորտիքը նստողներուն նայելով՝ ըսաւ. Ահա իմ մայրս ու 35 իմ եղբայրներս. Վասն զի ով որ Աստուծոյ կամքը կը կատարէ, անիկայ է իմ եղբայրս և քոյրս ու մայրս։

ԳԼ. Դ

1 Սերմանողանին առակը. 14 և անոր առակին մեկնութիւնը։ 21 Մենք պարտաւոր ենք մեր գիտութեան լոյսը ուրիշներուն ալ հաղորդելու։ 26 Ծածուկ աճեցող սերմին. 30 և մանանեխի հատին առակը։ 35 Քրիստոս կը հանդարտեցընէ ծովուն ալեկոծութիւնը։

1 *Դարձեալ սկսաւ սորվեցընել ծովեզերքին վրայ. և շատ ժողովուրդ անոր քովը ժողովուեցաւ, անանկ որ՝ ինքը նաւը մտաւ, ու նստաւ ծովուն վրայ. և բոլոր ժողովուրդը ցամաքը ծովուն եզերքն 2 էր։ Եւ անոնց շատ բաներ կը սորվեցընէր առակներով, †ու կ'ըսէր անոնց իր վարդապետութեանը 3 մէջ. Լսեցէ՛ք ահա սերմ ցանողը 4 ելաւ որ սերմ ցանէ։ Ու երբոր կը ցանէր, մէկ քանին ճամբուն քովը ինկաւ, և թռչունները եկան 5 ու կերան զանիկայ։ Եւ ուրիշը ինկաւ ապառաժուտ տեղի վրայ, ուր որ շատ հող չկար. և շուտ մը բուսաւ, հողը խորունկութիւն

Յամի Տեառն 31

* Եսա. խթ. 24։ Մատ. ժբ. 29։
† Մատ. ժբ. 31։ Ղու. ժբ. 10։ Ա Յով. ե. 16։
‡ Մատ. ժբ. 46։ Ղու. ը. 19։
* Մատ. ժգ. 1։ Ղու. ը. 4։
† Գլ. ժբ. 38։

Յամի Տեառն 31

6 չունենալուն համար · Սակայն ա-
րեւուն ծագած ատենը այրեցաւ ,
ու արմատ չունենալուն համար
7 չորցաւ ։ Եւ ուրիշը ինկաւ փու-
շերու մէջ , և փուշերը ելան՝ ու
խեղդեցին զանիկայ , ու պտուղ
8 չտուաւ ։ Եւ ուրիշը ինկաւ աղէկ
հողի մէջ , ու պտուղ կու տար ,
[ա] որ ելաւ ու մեծցաւ , և կը բերէր
մէկուն տեղը երեսուն , ու մէկուն
տեղը վաթսուն , և մէկուն տեղը
9 հարիւր ։ Ու կ'ըսէր · Ան որ լը-
սելու ականջ ունի , թող լսէ ։
10 [բ] Ու երբոր առանձին էր , իր քո-
վը եղողները տասուերկուքին հետ
մէկտեղ՝ հարցուցին իրեն ան ա-
11 ռակը ։ Եւ ըսաւ անոնց · Ձեզի
տրուած է գիտնալ Աստուծոյ
թագաւորութեանը խորհուրդը ,
բայց [գ] անոնց՝ որ դուրսէն են , ամէն
12 բան առակներով կ'ըլլայ · [դ] Որ
տեսնելով տեսնեն՝ ու չտեսնեն ,
և լսելով լսեն՝ ու չիմանան · որ
չըլլայ թէ դարձի գան , և իրենց
13 մեղացը թողութիւն ըլլայ ։ Ու
ըսաւ անոնց · Աս առակը չէ՞ք գի-
տեր · ուրեմն ի՞նչպէս պիտի գիտ-
14 նաք ամէն առակները ։ [ե] Սերմ
15 ցանողը խօսքը կը ցանէ ։ Եւ ճամ-
բուն քովինները անոնք են՝ որոնց
մէջ խօսքը կը ցանուի · ու երբոր
կը լսեն , շուտ մը Սատանան կու
գայ և անոնց սրտերուն մէջ ցա-
16 նուած խօսքը կը հանէ ։ Նոյնպէս
ալ ապառաժուտ տեղերու վրայ
ցանուածները անոնք են , որ երբոր
կը լսեն խօսքը՝ շուտ մը ուրախու-
17 թեամբ կ'ընդունին զանիկայ · Եւ
իրենց մէջը արմատ չունենալով՝
քիչ ժամանակ կը տեւեն · ետքը
երբոր նեղութիւն կամ հալածանք
ըլլայ խօսքին համար , շուտ մը կը
18 գայթակղին ։ Եւ փուշերուն մէջ
ցանուածները անոնք են՝ որ երբ
19 խօսքը կը լսեն , Աշխարհիս զբաղ-
մունքները ու [զ] հարստութեան
խաբէութիւնները , և ուրիշ բա-
ներուն ցանկութիւնները մէջ մտ-
նելով՝ խօսքը կը խեղդեն , ու կ'ըլ-
20 լայ անպտուղ ։ Եւ աղէկ հողի
մէջ ցանուածները անոնք են , որ
խօսքը կը լսեն՝ և կ'ընդունին , ու
պտուղ կու տան՝ մէկուն տեղը ե-
րեսուն , և մէկուն տեղը վաթսուն ,
ու մէկուն տեղը հարիւր ։
21 [է] Եւ ըսաւ անոնց · Միթէ ճրագը
գրուանին կամ մահիճին տակը
դրուելու համար կու գայ · չէ՞ որ
աշտանակին վրայ դրուելու հա-
22 մար ։ [ը] Ինչու որ ծածուկ բան մը
չկայ , որ պիտի չյայտնուի · և
գաղտուկ բան մը չէ եղած՝ որ
23 երեւան պիտի չելլէ ։ [թ] Եթէ որ
մէկը լսելու ականջ ունի , թող
լսէ ։
24 Եւ ըսաւ անոնց · Նայեցէ՛ք ինչ
կը լսէք · [ժ] Ինչ չափով որ դուք կը
չափէք , նոյն չափով պիտի չափուի
ձեզի · և ձեզի՝ որ կը լսէք , պիտի
25 աւելնայ ։ [ժա] Վասն զի ան որ ունի ,
անոր պիտի տրուի · և ով որ չու-
նի , ունեցածն ալ անկէ պիտի
առնուի ։
26 Եւ կ'ըսէր · [ժբ] Աստուծոյ թագա-
ւորութիւնը անանկ է , որպէս թէ
մէկ մարդ մը հողին մէջը սերմ
27 ձգէ , Ու քնանայ և արթննայ գի-
շեր ու ցորեկ , և սերմը բուսնի
ու մեծնայ , — ինքը չգիտեր թէ
28 ինչպէս ։ Քանզի հողը ինքիրմէն
պտուղ կու տայ · առաջ խոտը ,
ետքը հասկը , անկէ ետե լեցուն
29 ցորենը հասկին մէջ ։ Ու երբոր
պտուղը հասուննայ , շուտ մը
[ժգ] մանգաղը կը խրկէ , ինչու որ
հունձքի ատենը հասած է ։
30 Եւ կ'ըսէր · Աստուծոյ թագա-
ւորութիւնը [ժդ] ի՞նչ բանի նմանցը-
նենք , կամ ի՞նչ առակով անիկայ
31 բաղդատենք ։ Մանանեխի հատին
նման է , որ հողի մէջ ցանուած
ատենը՝ երկրի վրայ եղած սերմե-
32 րուն ամէնէն պզտիկն է · Ու եր-
որ ցանուի , կը բուսնի , և ամէն
խոտեղէններէն ալ մեծ կ'ըլլայ ,
ու մեծ ճիւղեր կ'արձակէ , անանկ
որ երկնից թռչուններուն հերիք
կ'ըլլայ անոր շուքին տակը բնա-
կելու ։
33 [ժե] Եւ անանկ շատ առակներով կը
խօսէր անոնց հետ խօսքը որչափ
34 որ կրնային մտիկ ընել · Ու առանց
առակի բան մը չէր խօսեր անոնց ·
բայց առանձին իր աշակերտներուն
կը մեկնէր ամէնը ։
35 [ժզ] Եւ նոյն օրը երբոր իրիկուն
կ'ըլլար , ըսաւ անոնց · Եկէ՛ք երթանք
36 մէկալ կողմը անցնինք ։ Անոնք
ալ ժողովուրդը թող տալով ա-
ռին զինքը ինչպէս որ էր նաւուն
մէջ · և ուրիշ նաւակներ ալ կա-
37 յին անոր հետ ։ Ու հովի մեծ
փոթորիկ մը եղաւ , և ալիքները
նաւուն վրայ կու գային , անանկ
38 որ գրեթէ լեցուն էր ։ Ու ինքը
նաւուն ետեւի կողմը բարձի վրայ
կը քնանար · արթնցուցին զանի-
կայ՝ և կ'ըսէին անոր · Վարդապետ՝
39 հոգդ չէ՞ , որ կը կորսուինք ։ Ու
ելլելով՝ սաստեց հովին , և ծովուն
ըսաւ · Դադարէ՛ լուռ կեցիր · ու
հովը դադարեցաւ , և մեծ խաղա-
40 ղութիւն եղաւ ։ Ու ըսաւ անոնց ·
ինչո՞ւ ատանկ վախկոտ էք , ի՞նչ-
պէս կ'ըլլայ որ հաւատք չունիք ։
Եւ անոնք խիստ վախցան , ու կ'ը-

[ա] Յովհ. ժե. 5 : Կող. ա. 6 :
[բ] Մատ. ժգ. 10 : Ղուկ. ը. 9 : ա :
[գ] ա Կոր. ե. 12 : Կող. դ. 5 : ա Թես. դ. 12 : ա Տիմ. գ. 7 :
[դ] Եսա. զ. 9 : Մատ. ժգ. 14 : Ղուկ. ը. 10 : Յովհ. ժբ. 40 : Գործ. իը. 26 : Հռով. ժա. 8 :
[ե] Մատ. ժգ. 19 :
[զ] ա Տիմ. զ. 9 , 17 :
[է] Մատ. ե. 15 : Ղուկ. ը. 16 : ժա. 33 :
[ը] Մատ. ժ. 26 : Ղուկ. ժբ. 2 :
[թ] Մատ. ժա. 15 : Յայտ. 9 :
[ժ] Մատ. է. 2 : Ղուկ. զ. 38 :
[ժա] Մատ. ժգ. 12 : ժե. 29 : Ղուկ. ը. 18 : ժթ. 26 :
[ժբ] Մատ. ժգ. 24 :
[ժգ] Յայտ. ժդ. 15 :
[ժդ] Մատ. ժգ. 31 : Ղուկ. ժգ. 18 : Գործ. բ. 41 : դ. 4 : ե. 14 : ժթ. 20 :
[ժե] Մատ. ժգ. 34 : Յովհ. ժզ. 12 :
[ժզ] Մատ. ը. 18 , 23 : Ղուկ. ը. 22 :

Յամի Տեառն
31

ալիքն իրարու․ Արդեօք ո՞վ է ասի-
կայ, որ հովը ու ծովը ասոր կը
հնազանդին։

ԳԼ․ Ե

1 Քրիստոս լեգէոն ունեցող մարդը կը բժշկէ․ 13 և անկէ ելլող դևերը խոզերուն մէջ կը մտնեն։ 25 Քրիստոս կը բժշկէ արիւնահոս կինը։ 35 և Յայրոսի աղջիկը կը յարուցանէ։

*Մատ․ Ը․ 28։ Ղու․ Ը․ 26։ Ոմանք Գերգեսացւոց

1 Ու եկան ծովուն միւս կողմը
2 *Գադարացւոց երկիրը։ Ու
երբոր ինքը նաւէն ելաւ, գերեզ-
մաններէն ելած մարդ մը պատա-
հեցաւ իրեն, որ պիղծ ոգի ունէր․
3 Որ անոր բնակած տեղն ալ գերեզ-
մաններուն մէջն էր․ ու շղթայով
ալ մէկը չէր կրնար զանիկայ կա-
4 պել․ Որովհետև շատ անգամ
ոտնակապերով և շղթաներով կա-
պուեր էր, բայց անիկայ շղթաները
կտրեր, ու ոտնակապերը կոտրտեր
էր, և մէկը չէր կրնար զանիկայ
5 նուաճել․ Ու միշտ գիշեր ու ցո-
րեկ †գերեզմաններուն մէջ ու լեռ-
ներուն մէջ" կը կանչուըռտէր, ու
իր մարմինը քարերով կը ճեղքըռ-
6 տէր։ Երբոր հեռուանց Յիսուսը
տեսաւ, վազեց ու երկրպագու-
7 թիւն ըրաւ անոր, Ու մեծ ձայնով
մը աղաղակեց՝ ու ըսաւ․ Դուն իմ
հետս ի՞նչ բան ունիս Յիսուս՝
Որդի Աստուծոյ բարձրելոյ․ քեզ
Աստուծով կ'երդմնցընեմ, զիս մի
8 տանջեր։ (Քանզի կ'ըսէր անոր․
Պիղծ ոգի ելիր այս մարդէն։)
9 Ու անոր հարցուց թէ՝ Անունդ
ի՞նչ է․ ու ըսաւ անոր․ Իմ ա-
նունս Լեգէոն է, ինչու որ մենք
10 շատուոր ենք։ Ու շատ ‡կ'աղաչէին
անոր՝ որ զիրենք այն երկրէն դուրս
11 չհանէ։ Ու հոն լեռանը մօտ խո-
զերու մեծ երամակ մը կար՝ որ կ'ա-
12 րածուէին։ Ու բոլոր դևերը ա-
ղաչեցին անոր՝ ու ըսին․ Մեզ
խոզերուն ղրկէ, որ անոնց մէջը
13 մտնենք։ Ու Յիսուս շուտ մը
հրաման տուաւ անոնց․ ու երբոր
պիղծ ոգիները ելան՝ խոզերուն մէջը
մտան․ և երամակը զահավէժ տե-
ղէն ծովը վազեց, (երկու հազարի
չափ կային,) ու ծովուն մէջը խեղ-
14 դուեցան։ Ու խոզարածները փա-
խան, ու պատմեցին քաղաքը ու
ագարակները․ և մարդիկ ելան տես-
նելու՝ թէ ինչ բան է որ եղաւ։
15 Ու եկան Յիսուսին, և տեսան դի-
ւահարը՝ որ լեգէոն ունէր, որ հա-
գուած ու խելքը վրան եկած նըս-
16 տեր էր, ու վախցան։ Ու անոնք որ
տեսեր էին, պատմեցին անոնց՝ թէ
ինչ եղաւ դիւահարին․ նաև խո-
17 զերուն վրայով։ ‡Ու սկսան ա-
ղաչել անոր, որ իրենց սահմաննե-
18 րէն երթայ։ Ու երբոր անիկայ
նաւը մտաւ, ‡դիւահարը կ'աղաչէր
19 անոր՝ որ հետը ըլլայ։ Ու Յի-
սուս թող չտուաւ անոր․ հապա
ըսաւ անոր․ Գնա քու տունդ քու
ընտանիքներուդ, ու պատմէ՝ անոնց
ինչ որ Տէրը քեզի ըրաւ, և ողոր-
20 մեցաւ քեզի։ Ան ալ գնաց, և
սկսաւ Դեկապոլիսի մէջ քարոզել
ինչ որ Յիսուս իրեն ըրաւ․ և ա-
մէնը կը զարմանային։
21 ÷Ու երբոր Յիսուս նաւով նորէն
ծովուն միւս կողմը անցաւ, շատ
բազմութիւն ժողվուեցաւ անոր
22 քովը, և ինք ծովեզերքն էր։ ‡Ու
ահա ժողովրդապետներուն մէկը
կու գար, որուն անունը Յայրոս էր․
ու երբոր տեսաւ զանիկայ, անոր
23 ոտքը ինկաւ․ Ու շատ կ'աղաչէր
անոր՝ ու կ'ըսէր թէ, Իմ աղջիկս
մեռնելու մօտ է, որ գաս անոր վը-
րայ ձեռք դնես, որպէս զի ազատի,
24 ու պիտի ապրի։ Ու գնաց անոր
հետ․ ու շատ բազմութիւն իր
ետևէն կ'երթային՝ ու կը նեղէին
զինքը։
25 Ու կնիկ մը՝ որ տասուերկու
տարի արիւնի տեղատուութեան
26 մէջ էր, Ու խիստ վշտացած էր շատ
բժիշկներէն, և իր բոլոր ունեցա-
ծը վատներ էր, ու օգուտ մը չէր
գտեր, հապա եւս առաւել գայրա-
27 ցեր էր, Երբոր Յիսուսին վրայով
լսեց, ետևէն եկաւ բազմութեանը
մէջ, ու անոր հանդերձին դպաւ․
28 Քանզի կ'ըսէր, Թէ որ միայն անոր
հանդերձներուն դպչիմ, պիտի
29 բժշկուիմ։ Ու շուտ մը իր ա-
րիւնին աղբիւրը ցամքեցաւ․ ու իր
մարմնին մէջ իմացաւ՝ թէ տան-
30 ջանքէն բժշկուեցաւ։ Ու Յիսուս
շուտ մը գիտնալով իր անձին մէջ
ան ‡զօրութիւնը՝ որ իրմէն ելաւ,
դարձաւ բազմութեանը մէջ՝ ու ը-
սաւ․ Ո՞վ դպաւ իմ հանդերձնե-
31 րուս։ Ու իր աշակերտները
ըսին իրեն․ Կը տեսնես որ բազ-
մութիւնը քեզ կը նեղէ, ու կ'ը-
32 սե՞ս թէ՝ Ո՛վ ինծի դպաւ։ Ու
իր բոլորտիքը կը նայէր որ աս բա-
33 նը ընողը տեսնէ։ Ու կնիկը վախ-
ցաւ՝ ու դողաց, ինչու որ գիտէր
թէ իրեն ինչ եղաւ․ և եկաւ՝ անոր
առջևը ինկաւ, ու բոլոր եղածը
34 շիտակ շիտակ զրուցեց անոր։ Ու
Յիսուս ըսաւ անոր․ Աղջիկ՛ ‡քու
հաւատքդ քեզ բժշկեց․ գնա խա-
ղաղութեամբ, ու բժշկուած եղիր
քու տանջանքէդ։
35 ‡Երբոր ինքը դեռ կը խօսէր,
ժողովրդապետին տունէն ոմանք ե-
կան՝ ու ըսին թէ, Աղջիկդ մեռաւ,
ալ ինչո՞ւ վարդապետը կը յոգնե-
36 ցընես։ Իսկ Յիսուս ըսուած խօս-

†Ոմանք՝ լեռներուն մէջ ու գերեզմաններուն մէջ

‡Կամ՝ կ'աղաչէր

‡Մատ․ Ը․ 34։ Գործ․ ԺԶ․ 39։

Յամի Տեառն
31

‡Ղու․ Ը․ 38։

÷Մատ․ Թ․ 1։ Ղու․ Ը․ 40։

‡Մատ․ Թ․ 18։ Ղու․ Ը․ 41։

Ղև․ ԺԵ․ 25։ Մատ․ Թ․ 20։

‡Ղու․ Զ․ 19։ Ը․ 46։

‡Մատ․ Թ․ 22։ Ներք․ Ժ․ 52։ Գործ․ ԺԴ․ 8։

‡Ղու․ Ը․ 49։

Յամի Տեառն
31

քը լսածին պէս՝ ժողովրդապետին
ըսաւ . Մի՛ վախնար ; միայն թէ
37 հաւատա ։ Եւ մէկը թող չտուաւ
իր հետը երթալու , բայց միայն
Պետրոսը ու Յակոբոսը և Յակո-
38 բոսին եղբայրը Յովհաննէսը ։ Ու
ժողովրդապետին տունը գալով՝
տեսաւ աղմուկ և սաստիկ լացողներ
39 ու աղաղակողներ ։ Եւ ներս մտնե-
լով՝ ըսաւ անոնց . Ինչո՞ւ խռովեր
էք՝ ու կու լաք . մանուկը մեռած
40 չէ , հապա ժկը քնանայ ։ Եւ ծաղր
կ'ընէին անիկայ . իբայց ինքը ամէնը
դուրս հանելով՝ իր հետը առաւ
մանուկին հայրը ու մայրը՝ և անոնք
որ իր հետն էին , ու մտաւ հոն ուր
41 որ մանուկը պառկած էր ։ Եւ
մանուկին ձեռքէն բռնելով՝ ըսաւ
անոր . Տալիթա՝ կումի , որ կը
թարգմանուի , Աղջի՛կ (քեզի կ'ը-
42 սեմ ,) ելի՛ր ։ Եւ իսկոյն աղջիկը
ոտք ելաւ , ու կը քալէր , ինչու որ
տասուերկու տարեկան էր . ու մեծ
43 ապշութեամբ ապշեցան ։ Եւ
լսաստիկ պատուէր տուաւ անոնց՝
որ մէկը չգիտնայ աս բանը . ու
ըսաւ որ անոր ուտելիք տան ։

ժ Յով . ժա . 11 ։
ի Գործ . թ . 40 ։
լ Մատ . ը . 4 ։ թ . 30 ։ ժբ . 16 ։ ժէ . 9 ։ Գլ . գ . 12 ։ Ղու . ե . 14 ։

ԳԼ . Զ .

1 Քրիստոս անարգութիւն կը կրէ իր քաղաքակիցներէն . 7 տասուերկու աշակերտներուն իշխանութիւն կու տայ պիղծ ոգիները հանելու ։ 14 Զանազան կարծիքներ Քրիստոսի վրայով ։ 27 Յովհաննէս Մկրտիչ կը գըլխատուի . 29 և կը թաղուի ։ 30 Առաքեալները իրենց քարոզութենէն Յիսուսի կը դառնան ։ 34 Հինգ հացին ու երկու ձուկին հրաշքը ։ 48 Քրիստոս ծովուն վրայ կը քալէ . 53 և ամէն իրեն դպչող ցաւագարները կը բժշկէ ։

1 Եւ խանկէ ելլելով՝ եկաւ իր երկի-
րը , ու անոր աշակերտները իր
2 ետևէն գացին ։ Եւ շաբաթ օրը
հասնելուն՝ սկսաւ ժողովարանին
մէջ սորվեցնել . ու շատերը լսե-
լով՝ կը զարմանային ու կ'ըսէին .
ծԱսիկայ ուսկից ունի աս բաները ,
կամ աս ի՞նչ իմաստութիւն է որ
ասոր տրուած է , որ ասանկ հրաշք-
3 ներ կ'ըլլան ասոր ձեռքովը ։ Ասի-
կայ հիւսը չէ՞ , Մարիամին որդին ,
և կՅակոբոսին ու Յովսէսին և
Յուդային ու Սիմոնին եղբայրը . ու
ասոր քոյրերը հոս մեր քովը չե՞ն .
և հանոր վրայով կը գայթակղէ-
4 ին ։ Բայց Յիսուս ըսաւ անոնց .
ձՄարգարէ մը անպատիւ չէ՛ բայց
միայն իր երկրին մէջ , ու իր ազ-
գականներուն , և իր տանը մէջ ։
5 ղՈւ չէր կրնար հոն մէկ հրաշք մըն
ալ ընել , միայն թէ քանի մը հի-
ւանդներու վրայ ձեռք դրաւ , ու
6 բժշկեց զանոնք ։ Եւ ճանոնց ան-
հաւատութեանը վրայ կը զարմա-
նար . մԵւ շրջակայ գեղերը պտը-
տելով՝ կը սորվեցնէր ։

խ Մատ . ժգ . 54 ։ Ղու . դ . 16 ։
ծ Յով . զ . 42 ։
կ Մատ . ժբ . 46 ։ Գաղ . ա . 19 ։
հ Մատ . ժա . 6 ։
ձ Մատ . ժգ . 57 ։ Յով . դ . 44 ։
ղ Տես Ծն . ժթ . 22 ։ լբ . 25 ։ Մատ . ժգ . 58 ։ Գլ . թ . 22 ։
ճ Եսա . ծթ . 16 ։
մ Մատ . թ . 35 ։ Ղու . ժգ . 22 ։

7 նԵւ իրեն կանչեց տասուերկու-
քը . ու սկսաւ երկու երկու խրկել
զանոնք , ու անոնց իշխանութիւն
8 տուաւ պիղծ ոգիներուն վրայ ։ Եւ
պատուիրեց անոնց՝ որ ճամբու հա-
մար բան մը չառնեն , բայց միայն
գաւազան մը . ոչ տոպրակ , ոչ
հաց , ոչ ստակ գօտիներնուն մէջ .
9 Հապա շհողաթափ հագնին . և
կրկին հանդերձ մի՛ հագնիք՝ ըսաւ ։
10 ոՈւ ըսաւ անոնց . Ո՛ր տուն որ
մտնէք , հոն կեցէք մինչև որ անկէ
11 ելլէք ։ չԵւ անոնք որ ձեզ չեն
ընդունիր , ու ձեզի մտիկ չեն ըներ ,
երբոր անկէ կ'ելլէք , պոտքերնուդ
տակի փոշին թօթուեցէք՝ անոնց
վկայութիւն ըլլալու համար ։
"Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի . Սոդոմա-
ցւոց ու Գոմորացւոց աւելի դիւրին
պիտի ըլլայ դատաստանին օրը՝
քան թէ այն քաղաքին" ։
12 Եւ անոնք ելլելով՝ կը քարոզէին ,
13 որ մարդիկ ապաշխարեն ։ Եւ շատ
դևեր կը հանէին , ռու շատ հի-
ւանդներ եղով կ'օծէին ու կը բը-
ժշկէին զանոնք ։
14 սԵւ Հերովդէս թագաւորը լսեց .
(ինչու որ անոր անունը յայտնի
եղաւ .) ու կ'ըսէր , թէ Յովհան-
նէս Մկրտիչը մեռելներէն յարու-
թիւն առեր է , ու անոր համար
15 հրաշքներ կ'ըլլան անով ։ վՈւրիշ-
ները կ'ըսէին՝ թէ Եղիան է . ու-
րիշներն ալ կ'ըսէին թէ Մարգա-
րէ մըն է , կամ մարգարէից մէկուն
16 պէս ։ տԲայց Հերովդէս լը-
սեց , ըսաւ . Ասիկայ Յովհաննէսն
է՛ որուն գլուխը ես կտրեցի . մե-
ռելներէն յարութիւն առեր է ։
17 Քանզի Հերովդէս ինքը մարդ
խրկեց՝ Յովհաննէսը բռնեց , ու
կապեց բանտը դրաւ՝ իր եղբօրը
Փիլիպպոսին կնկանը Հերովդիային
համար , ինչու որ իրեն կնիկ առեր
18 էր զանիկայ ։ Վասն զի Յովհան-
նէս Հերովդէսին կ'ըսէր . րՔեզի
օրինաւոր չէ՛ քու եղբօրդ կնիկը
19 ունենալ ։ Եւ Հերովդիա ոխ ու-
նէր անոր դէմ , ու կ'ուզէր անիկայ
20 մեռցնել , ու չէր կրնար . Ինչու որ
Հերովդէս ցկը վախնար Յովհան-
նէսէն , գիտնալով թէ անիկայ
արդար և սուրբ մարդ մըն է . և
անոր բերանը կը նայէր , ու անկէ
լսելով՝ շատ բան կ'ընէր , և քաղց-
21 րութեամբ անոր մտիկ կ'ընէր ։ Ու
ւերբոր դիպուկ օր մը եղաւ , որ Հե-
րովդէս փիր ծննդեան օրը ընթրիք
կ'ընէր իր մեծամեծներուն և հա-
զարապետներուն՝ ու Գալիլեայի ե-
22 րևելիներուն . Եւ Հերովդիային
աղջիկը հանդէսին ներսը մտնելով
խաղաց , ու հաճելի եղաւ Հերով-

Յամի Տեառն
31

ն Մատ . ժ . 1 ։ Գլ . գ . 13 ։ 14 ։ Ղու . թ . 1 ։
շ Գործ . ժբ . 8 ։
ո Մատ . ժ . 11 ։ Ղու . թ . 4 ։ ժ . 7 , 8 ։
չ Մատ . ժ . 14 ։ Ղու . ժ . 10 ։
պ Գործ . ժգ . 51 ։ ժը . 6 ։
* Ոմանք չունին ։
ռ Յակ . ե . 14 ։
ս Մատ . ժդ . 1 ։ Ղու . թ . 7 ։
վ Մատ . ժզ . 14 ։ Գլ . ը . 28 ։
տ Մատ . ժդ . 2 ։ Ղու . գ . 19 ։
Յմ . Տ . 30
ր Ղևտ . ժը . 16 ։ ի . 21 ։
ց Մատ . ժդ . 5 ։ իա . 26 ։
Յմ . Տ . 32
ւ Մատ . ժդ . 6 ։
փ Ծնն . խ . 20 ։

Յամի Տեառն
32

դէսին՝ և իր հետը նստողներուն .
Թագաւորը ըսաւ աղջկանը . Խնդրէ
ինծմէ ինչ որ կ'ուզես , ու
23 պիտի տամ քեզի ։ Եւ անոր եր-
Եսթ. ե. 3, 6. է. 2.
դում ըրաւ ըսելով . Ինչ որ դուն
ինծմէ խնդրես , պիտի տամ քեզի ,
մինչև թագաւորութեանս կէսը ։
24 Եւ անիկայ դուրս ելլելով իր մօրը
ըսաւ . Ի՞նչ ուզեմ . ան ալ ը-
սաւ . Յովհաննէս մկրտչին գլու-
25 խը ։ Եւ շուտ մը արտորալով
թագաւորին քովը մտաւ՝ ու խնդ-
րեց՝ ըսելով . Կ'ուզեմ որ շուտով
սկուտեղի մը վրայ Յովհաննէս մը-
Մատ. ժդ. 9.
26 կրտչին գլուխը տաս ինծի ։ Եւ
թագաւորը խիստ տրտմեցաւ .
բայց երդումներուն համար՝ ու իր
հետը նստողներուն համար՝ չուզեց
27 որ անոր խօսքը մերժէ ։ Եւ թա-
գաւորը իսկոյն դահիճ խրկեց , ու
հրաման ըրաւ անոր գլուխը բերե-
լու . ան ալ գնաց բանտին մէջ
28 գլխատեց զանիկայ . Եւ սկուտե-
ղով մը բերաւ անոր գլուխը՝ ու
տուաւ աղջկանը , և աղջիկը զանի-
29 կայ իր մօրը տուաւ ։ Եւ անոր ա-
շակերտները լսելով , եկան անոր
մարմինը վերցուցին , ու գերեզմանի
մէջ դրին ։

Ղու. թ. 10.
30 Եւ առաքեալները Յիսուսին
քովը ժողվուեցան , ու պատմեցին
անոր՝ ամէն ինչ որ ըրին՝ և ինչ
Մատ. ժդ. 13.
31 որ սորվեցուցին ։ Եւ անիկայ ը-
սաւ անոնց . Եկէք դուք առանձին
անապատ տեղ մը , և քիչ մը
Գլ. գ. 20.
հանգչեցէք . քանզի շատերը
կային՝ որ կու գային ու կ'երթա-
յին . և հաց ուտելու ալ ժամանակ
Մատ. ժդ. 13.
32 չէին ունենար ։ Եւ նաւով անա-
33 պատ տեղ մը գացին առանձին ։ Ու
ժողովուրդները տեսան զանոնք որ
կ'երթային , և շատերը զանիկայ
ճանչցան , ու ոտքով բոլոր քա-
ղաքներէն հոն կը վազէին , և ա-
նոնցմէ առաջ հասնելով՝ անոր քո-
Մատ. թ. 36. ժդ. 14.
34 վը ժողվուեցան ։ Ու Յիսուս երբ-
որ դուրս ելաւ , շատ ժողովուրդ
տեսնելով՝ խղճաց անոնց վրայ .
Ղու. թ. 11.
ինչու որ հովիւ չունեցող ոչխար-
ներու պէս էին . և սկսաւ շատ
բաներ սորվեցնել անոնց ։

Մատ. ժդ. 15. Ղու. թ. 12.
35 Ու երբոր ժամանակը շատ ու-
շացաւ , իր աշակերտները իրեն
եկան՝ ու ըսին . Հոս անապատ
տեղ մըն է , ու ժամանակը ու-
36 շացած է , Արձակէ զանոնք
որ երթան բոլորտիքի ագարակ-
ները ու գեղերը՝ ու իրենց հաց
գնեն , ինչու որ ուտելու բան
Թու. ժա. 13, 22. Դ Թագ. դ. 43.
37 մը չունին ։ Բայց անիկայ պա-
տասխան տուաւ՝ ու ըսաւ անոնց .
Դուք տուէք ասոնց որ ուտեն ։
Եւ ըսին իրեն . Երթանք երկու
հարիւր դահեկանի հաց գնե՞նք՝
38 և տանք ասոնց որ ուտեն ։ Ըսաւ
անոնց . Քանի՞ նկանակ ունիք ,
գացէք նայեցէք . ու երբոր գիտ-
Մատ. ժդ. 17. Ղու. թ. 13. Յով. զ. 9. Տե՛ս Մատ. ժե. 34. Գլ. ը. 5.
ցան՝ ըսին . Հինգ , ու երկու
39 ձուկ ։ Եւ հրաման ըրաւ անոնց՝
որ կանանչ խոտին վրայ գունդ
40 գունդ նստին ։ Եւ դաս դաս
նստան՝ հարիւրական ու յիսունա-
41 կան ։ Եւ հինգ նկանակը ու երկու
ձուկը առաւ՝ ու դէպ 'ի երկինքը
Ա Թագ. թ. 13. Մատ. իզ. 26.
նայելով , օրհնեց . և մանրեց
նկանակները՝ ու տուաւ իր աշա-
կերտներուն , որ անոնց առջեւ
դնեն . ու երկու ձուկը ամենուն
42 ալ բաժնեց ։ Եւ ամէնքը կերան ու
43 կշտացան . Եւ տասուերկու կողով
լեցուն՝ կտորուանքները վերցու-
44 ցին , և ձուկերէն ալ ։ Եւ ան
հացերէն ուտողները հինգ հազարի
չափ էրիկ մարդիկ էին ։

Մատ. ժդ. 22. Յով. զ. 17.
45 Եւ շուտ մը իր աշակերտները
արտորցուց որ նաւը մտնեն , և իրմէ
առաջ մէկալ կողմը Բեթսայիդա
անցնին , մինչև որ ինքը ժողովուր-
46 դը արձակէ ։ Եւ անոնցմէ զա-
տուելով՝ լեռը ելաւ աղօթք ընե-
Մատ. ժդ. 23. Յով. զ. 16. 17.
47 լու ։ Ու երբոր իրիկուն եղաւ ,
նաւը ծովուն մէջտեղն էր , ու ինքը
48 մինակ ցամաքն էր ։ Եւ տեսաւ
անոնք որ կը տաղնապէին հովին
թի քաշելու ատեններնին , ինչու որ
հովը իրենց դէմ էր . և գիշերուան
չորրորդ պահուն ատենները՝ ծովուն
վրայ քալելով կու գայ անոնց , ու
Տե՛ս Ղու. իդ. 28.
49 կ'ուզեր անոնցմէ անցնիլ ։ Ա-
նոնք երբոր տեսան որ ծովուն վրայ
կը քալէր , կարծեցին թէ աչքի
երեւոյթ բան մըն է , ու կանչուըռ-
50 տեցին . Քանզի ամէնքն ալ զանի-
կայ տեսան , ու խռովեցան . և
ինքը շուտ մը խօսեցաւ անոնց հետ՝
ու ըսաւ անոնց . Քաջ եղէք՝ ես
51 եմ , մի վախնաք ։ Եւ նաւը ե-
լաւ անոնց քովը , ու հովը դադա-
րեցաւ . և անոնք միտքերնուն մէջ
չափէ դուրս ապշած էին՝ ու կը
Գլ. ը. 17. 18.
52 զարմանային ։ Վասն զի հացին
վրայ եղած հրաշքը չիմացան . ինչու
Գլ. գ. 5. ժզ. 14.
որ սիրտերնին թմրած էր ։

Մատ. ժդ. 34.
53 Ու մէկալ կողմը անցնելով ,
Գեննեսարեթի երկիրը հասան , և
54 նաւը տեղաւորեցին ։ Ու երբոր
նաւէն ելան , ան տեղի մարդիկը իս-
55 կոյն ճանչցան զանիկայ . Եւ ասդին
անդին վազելով բոլոր շրջակայ
տեղուանքը , սկսան մահիճներով
հիւանդները բերել՝ ուր որ կը լը-
56 սէին թէ հոն է ։ Եւ ուր որ կը
մտնէր՝ գեղերը կամ քաղաքները
Մատ. թ. 20. Գլ. ե. 27. 28. Գոր. ժթ. 12.
կամ ագարակները , հրապարակնե-
րուն մէջ կը դնէին հիւանդները ,
ու կ'աղաչէին իրեն՝ որ գոնէ իր

հանդերձին քղանցքին դպչին . և
որոնք որ դպան, բժշկուեցան ։

ԳԼ. Է

1 Փարիսեցիք կը մեղադրեն Քրիստոսի աշակերտները՝ անլուայ ձեռքով հաց ուտելնուն համար ։ 8 Իսկ ինքը կ'ապացուցանէ թէ անոնք մարդոց աւանդութիւնները բռնելով՝ Աստուծոյ պատուիրանքը կ'անարգեն ։ 14 և թէ կերակուրը մարդը չպղծեր ։ 24 Փիւնիկ Ասորի կնկանը աղջիկը պիղծ ոգիէ մը կ'ազատէ ։ 31 և խուլ ու դժուարախօս մարդ մը կը բժշկէ ։

ա Մատ. ժե. 1.
1 Եւ [ա] իր քովը ժողվուեցան փարիսեցիները,
ու դպիրներէն ոմանք՝
որ Երուսաղէմէն եկած էին ։
2 Ու երբոր տեսան որ անոր աշակերտներէն
ոմանք պիղծ՝ այսինքն
անլուայ ձեռքերով հաց կ'ուտէին,
3 մեղադրեցին ։ Ինչու որ փարիսեցիները
ու բոլոր Հրէաները մինչև
որ աղէկ մը ձեռքերնին չլուան,
հաց չեն ուտեր . քանզի ծերերուն
4 աւանդութիւնը կը բռնեն . Եւ
շուկայէն եկած ատենին՝ թէ որ չըլուացուին,
չեն ուտեր . և ուրիշ
շատ բաներ կայ՝ որ ընդունած են
ու կը բռնեն, այսինքն գաւաթներու
և փարչերու ու պղնձէ ամաններու
և անկողիններու լուացմունքներ ։
բ Մատ. ժե. 2.
5 [բ] Ան ատենը փարիսեցիները
ու դպիրները հարցուցին անոր
թէ, Ինչու քու աշակերտներդ ծերերուն
աւանդութեանը պէս չեն
երթար, հապա անլուայ ձեռքերով
6 հաց կ'ուտեն ։ Ան ալ պատասխան
տուաւ՝ ու ըսաւ անոնց . Աղէկ
մարգարէութիւն ըրաւ Եսայի՝ ձեզի
կեղծաւորներուդ համար, ինչպէս
գ Ես. իթ. 13. Մատ. ժե. 8.
որ գրուած է . [գ] Աս ժողովուրդը
շրթունքներովը զիս կը պատուէ,
բայց իրենց սիրտը հեռացած
7 գտուած է ինծմէ . Ու պարապ
տեղը զիս կը պաշտեն, մարդոց
պատուիրած բաները իբրև վարդապետութիւն
8 սորվեցնելով ։ Վասն
զի Աստուծոյ պատուիրանքը թող
տալով՝ մարդոց աւանդութիւնը կը
բռնէք, Ինչպէս՝ փարչերու և գաւաթներու
լուացմունքներ . և ասանց
նման շատ ուրիշ բաներ կ'ընէք ։
9 Ու ըսաւ անոնց . Աղէկ
կ'անարգէք Աստուծոյ պատուիրանքը,
որ ձեր աւանդութիւնը
10 պահէք ։ Քանզի Մովսէս ըսաւ .
դ Ել. ի. 12. Բ Օր. ե. 16. Մատ. ժե. 4.
[դ] Քու հայրդ ու մայրդ պատուէ .
և [ե] Ով որ իր հայրը կամ մայրը անիծէ,
11 մահով թող մեռնի ։ Բայց
ե Ել. իա. 17. Ղև. ի. 9. Առակ. ի. 20.
դուք կ'ըսէք . Թէ որ մէկը իր հօրը
կամ մօրը ըսէ, Ան բանը որ ինծմէ
պիտի շահիս, Աստուծոյ նուէրական
է, (որ ըսել է՝ ընծայ,)
զ Մատ. ժե. 5. իգ. 18.
12 ազատ կ'ըլլայ անիկա . Եւ ալ թող
չէք տար անոր բան մը ընել իր
13 հօրը կամ իր մօրը ։ Ու Աստուծոյ
խօսքը կը խափանէք ձեր աւանդութիւնովը,
որ կ'աւանդէք . և
ասոր նման շատ ուրիշ բաներ կ'ընէք ։
է Մատ. ժե. 10.
14 [է] Եւ բոլոր ժողովուրդը իրեն
կանչելով՝ ըսաւ անոնց . Լսեցէք
15 ինծի ամէնքդ՝ ու հասկցէք ։ Բան
մը չկայ որ դուրսէն մարդուն ներսը
մտնէ, ու կարող ըլլայ զանիկայ
պղծելու . հապա ան բաները որ
անկէ կ'ելլեն, անոնք են որ մարդը
ը Մատ. ժա. 15.
16 կը պղծեն ։ [ը] Ով որ լսելու ականջ
ունի, թող լսէ ։
թ Մատ. ժե. 15.
17 [թ] Ու երբոր ան բազմութենէն զատուելով՝
տուն մտաւ, իր աշակերտները
հարցուցին իրեն ան առակին
18 համար ։ Ու ըսաւ անոնց .
Դուք ալ ասանկ անմիտ էք . չէ՞ք
հասկնար թէ ամէն ինչ որ դուրսէն
մարդուն ներսի դին կը մտնէ,
19 չկրնար անիկայ պղծել . Վասն զի
չէ թէ անոր սրտին մէջը կը մտնէ,
հապա փորը, և արտաքնոցը կ'ելլէ,
ու բոլոր կերածները կը մաքրէ
20 ։ Եւ կ'ըսէր թէ՝ Ինչ որ կ'ելլէ
մարդուն ներսէն, անիկայ կը պղծէ
ժ Ծն. զ. 5. ը. 21. Մատ. ժե. 19.
21 մարդը ։ [ժ] Ինչու որ ներսէն մարդոց
սրտէն կ'ելլեն չար խորհուրդները .
շնութիւններ, պոռնկութիւններ,
22 Սպանութիւններ, գողութիւններ,
ագահութիւններ, չարութիւններ,
նենգութիւն, գիճութիւն, չար
աչք, հայհոյութիւն, ամբարտաւանութիւն,
23 անզգամութիւն ։ Աս
բոլոր չար բաները ներսէն կ'ելլեն,
ու կը պղծեն մարդը ։
ի Մատ. ժե. 21.
24 [ի] Եւ անկէ ելլելով՝ Տիւրոսի ու
Սիդոնի սահմանները գնաց . և
տուն մը մտնելով՝ չէր ուզեր որ
մէկուն յայտնուի, բայց չկրցաւ
25 ծածկուիլ . Քանզի կնիկ մը՝ որուն
աղջիկը պիղծ ոգի ունէր իր ներսիդին,
լսեց անոր վրայով, ու եկաւ՝
26 անոր ոտքը ինկաւ ։ Եւ ան կնիկը
* Յուն. Յոյն.
*հեթանոս էր՝ ազգով Փիւնիկ Ասորի,
ու կ'աղաչէր անոր՝ որ դևը
27 իր աղջիկէն հանէ ։ Եւ Յիսուս ըսաւ
անոր . Թող տուր որ առաջ
տղաքը կշտանան . քանզի աղէկ չէ
տղոցը հացը առնել, ու շուներուն
28 ձգել ։ Անիկայ պատասխան տուաւ՝
ու ըսաւ անոր . Այո՛ Տէր . ինչու
որ շուներն ալ սեղանին տակը
տղոցը փշրանքներէն կը կերակրուին
29 ։ Եւ ըսաւ անոր . Աս խօսքին
համար գնա, քու աղջիկէդ
30 դևը ելաւ ։ Եւ ինքը իր տունը երթալով՝
գտաւ որ դևը ելած, ու
աղջիկը անկողինին վրայ պառկած
էր ։
լ Մատ. ժե. 29.
31 [լ] Եւ նորէն Տիւրոսի ու Սիդոնի
սահմաններէն ելլելով՝ եկաւ Գալիլեայի
ծովեզերքը Դեկապոլիսի

Յամի Տեառն 32

32 հմաններուն մէջէն ։ Եւ [խ] մէկը
բերին անոր առջին՝ խուլ ու դըժուարախօս, ու կ'աղաչէին որ ա-
33 նոր վրայ ձեռք դնէ ։ Եւ ժողովուրդէն մէկդի առնելով զանիկայ, իր մատները անոր ականջնե-
րուն մէջը խօթեց՝ ու [ծ] թքաւ,
34 և անոր լեզուին դպաւ, [կ] Ու երկինքը նայելով՝ [հ] հառաչեց, ու ըսաւ անոր . Եփփաթա, (որ ըսել
35 է՝ բացուէ,) [ձ] Եւ իսկոյն անոր ականջները բացուեցան, ու անոր լեզուին կապը քակուեցաւ, և շի-
36 տակ կը խօսէր ։ Ու [ղ] պատուիրեց անոնց՝ որ մէկու մը չըսեն . և որչափ ինքը կը պատուիրէր անոնց, անոնք՝ ալ աւելի կը քարոզէին ։
37 Ու չափէ դուրս կը զարմանային՝ և կ'ըսէին . Ամէն բաները աղէկ ըրաւ ասիկայ, որ խուլերուն լսել կուտայ՝ և համրերուն խօսիլ ։

[խ] Մատ. Թ. 32 . Ղու. ԺԱ. 14 .
[ծ] Գլ. Ը. 23 . Յոհ. Թ. 6 .
[կ] Գլ. Զ. 41 . Յոհ. ԺԱ. 41 . ԺԷ. 1 .
[հ] Յոհ. ԺԱ. 33 . 38 .
[ձ] Ես. ԼԵ. 5 . 6 . Մատ. ԺԱ. 5 .
[ղ] Գլ. Ե. 43 .

ԳԼ. Ը.

1 Քրիստոս հրաշքով կը կերակրէ ժողովուրդը . 11 փարիսեցւոց խնդրած նշանը չուզեր տալ . 15 կը պատուիրէ իր աշակերտներուն որ զգուշ ըլլան փարիսեցիներուն խմորէն և Հերովդէսականներուն խմորէն . 22 կոյրի մը աչքերը կը բանայ . 27 կը խոստովանի թէ ինքը Քրիստոսն է, որ պիտի չարչարուի ու յարութիւն առնէ . 34 և իր աշակերտները կը յորդորէ որ համբերեն, երբոր հալածուին աւետարանի դաւանութեանը համար ։

1 Այն օրերը [ա] ժողովուրդը խիստ
շատ ըլլալով, և ուտելու բան մը չունենալով, Յիսուս իրեն կանչեց իր աշակերտները՝ ու ըսաւ
2 անոնց . Կը խղճամ այս ժողովուրդին վրայ . ինչու որ հիմա իրեք օր է որ ինծի քովն են, և բան մը չու-
3 նին ուտելու . Եւ թէ որ զանոնք անօթի ղրկեմ իրենց տուները, ճամբուն մէջ պիտի մարին, ինչու որ անոնցմէ ոմանք հեռու տեղէ
4 եկած են ։ Եւ իր աշակերտները պատասխան տուին իրեն . Աս անապատիս մէջ ուսկից կրնայ մէկը
5 հացով կշտացընել ասոնք ։ [բ] Եւ հարցուց անոնց . Քանի՞ նկանակ ունիք . ու անոնք ըսին . Եօթը ։
6 Եւ հրաման ըրաւ ժողովուրդին որ գետնին վրայ նստին . ու առաւ եօթը նկանակը, գոհացաւ, և կտրեց, ու տուաւ աշակերտներուն, որ ժողովուրդին առջեւը դը-
7 նեն . և դրին ։ Ու քանի մը մանր ձուկեր ունէին, և [գ] օրհնեց, ու հրաման ըրաւ որ անոնք ալ դնեն
8 անոնց առջեւը ։ Եւ կերան ու կըշտացան, ու աւելցած կտորուանքները վերցուցին եօթը զամբիւղ ։
9 Եւ ուտողները չորս հազարի չափ
10 էին . ու արձակեց զանոնք ։ Եւ [դ] շուտ մը նաւը մտնելով աշակերտներուն հետ, եկաւ Դաղմանութայի կողմերը ։
11 [ե] Եւ փարիսեցիները ելլելով՝ սկըսան անոր հետ վիճաբանութիւն ընել, և զանիկայ փորձելով՝ իրմէն
12 նշան մը կ'ուզէին երկինքէն ։ Եւ անիկայ իր հոգիին մէջ հառաչելով ըսաւ . Ինչու՞ է որ աս ազգը նշան կ'ուզէ . Ճշմարիտ կ'ըսեմ՝ ձեզի որ աս ազգին նշան պիտի
13 չտրուի ։ Ու զանոնք թող տալով՝ նորէն նաւը մտաւ, ու գնաց ծովուն մէկալ կողմը ։
14 [զ] Եւ հաց առնելու մոռցեր էին, ու նաւուն մէջ իրենց հետ միայն
15 մէկ նկանակ մը ունէին ։ [է] Եւ կը պատուիրէր անոնց՝ ու կ'ըսէր . Նայեցէք ու զգուշացէք փարիսեցւոց խմորէն, ու Հերովդէսին խը-
16 մորէն ։ Եւ իրարու հետ կը խորհէին ու կ'ըսէին թէ, [ը] Հաց չու-
17 նենալնուս համար է ։ Իսկ Յիսուս անոնց խորհուրդը գիտնալով՝ ըսաւ անոնց . Ինչու՞ կը խորհիք թէ հաց չունիք . [թ] Տակաւին չէ՞ք հասկընար, ու չէ՞ք իմանար . դեռ
18 սիրտերնիդ թմրած է . Աչքեր ունիք, ու չէ՞ք տեսներ, և ականջներ ունիք, ու չէ՞ք լսեր, և չէ՞ք յիշեր ։
19 [ժ] Երբոր հինգ նկանակը հինգ հազարին կտրեցի, քանի՞ կողով լեցուն կտորուանք վերցուցիք . ըսին
20 անոր . Տասնըերկու ։ Ու [ի] երբոր եօթը նկանակը չորս հազարին կըտրեցի, քանի՞ զամբիւղ լեցուն կըտորուանք վերցուցիք . անոնք ալ
21 ըսին . Եօթը ։ Ու ըսաւ անոնց . Հապա ինչո՞ւ [լ] չէք հասկընար ։
22 Եւ Բեթսայիդա եկաւ, ու անոր առջեւը կոյր մը բերին, ու կ'աղա-
23 չէին իրեն որ դպչի անոր ։ Եւ անիկայ կոյրին ձեռքէն բռնելով՝ գեղէն դուրս հանեց, [խ] ու անոր աչքերուն թքնելով՝ ձեռքը անոր վրայ դրաւ, ու կը հարցընէր անոր՝
24 թէ բան մը կը տեսնէ՞ . Ան ալ նայեցաւ՝ ու կ'ըսէր . Մարդիկներ կը տեսնեմ ծառերու պէս՝ որ կը
25 պտըտին ։ Նորէն ձեռքը անոր աչքերուն վրայ դրաւ, ու անոր նայիլ տուաւ . և ողջացաւ ու ամէն
26 բան համարձակ կը տեսնէր ։ Եւ զանիկայ իր տունը ղրկելով՝ ըսաւ . Գեղը մի՛ մտներ, ու [ծ] գեղին մէջ մէկուն մի՛ ըսեր ։
27 [կ] Եւ Յիսուս իր աշակերտներուն հետ մեկնեց Փիլիպպոսի Կեսարիային գեղերը ելաւ . ու ճամբուն մէջ կը հարցընէր իր աշակերտներուն՝ ու կ'ըսէր անոնց . Ինծի համար ո՞վ կ'ըսեն մարդիկ՝ թէ եմ ։
28 Եւ անոնք պատասխան տուին՝ ըսին . Ոմանք՝ [հ] Յովհաննէս Մկրտիչ .

[ա] Մատ. ԺԵ. 32 .
[բ] Մատ. ԺԵ. 34 . Տես գլ. Զ. 38 .
[գ] Մատ. ԺԴ. 19 . Գլ. Զ. 41 .
[դ] Մատ. ԺԵ. 39 .

Յամի Տեառն 32

[ե] Մատ. ԺԲ. 38 . ԺԶ. 1 . Յոհ. Զ. 30 .
[զ] Մատ. ԺԶ. 5 .
[է] Մատ. ԺԶ. 6 . Ղու. ԺԲ. 1 .
[ը] Մատ. ԺԶ. 7 .
[թ] Գլ. Զ. 52 .
[ժ] Մատ. ԺԴ. 20 . Գլ. Զ. 43 . Ղու. Թ. 17 . Յոհ. Զ. 13 .
[ի] Մատ. ԺԵ. 37 . Հմր 8 .
[լ] Գլ. Զ. 52 . Հմր 17 .
[խ] Գլ. Է. 33 .
[ծ] Մատ. Ը. 4 . Գլ. Ա. 43 .
[կ] Մատ. ԺԶ. 13 . Ղու. Թ. 18 .
[հ] Մատ. ԺԴ. 2 .

Յամի Տեառն 32

և ուրիշները՝ Եղիան , ուրիշներն
29 ալ՝ մարգարէներէն մէկը ։ Եւ
ինքը ըսաւ անոնց . Հապա դուք
ինծի համար ո՞վ կ'ըսէք՝ թէ եմ .
պատասխան տուաւ Պետրոս՝ ու
ըսաւ անոր . Դուն ես Քրիստո-
30 սը ։ Եւ սաստիկ պատուիրեց ա-
նոնց՝ որ իրեն համար մէկու մը
չզրուցեն ։

Մատ. ժզ. 16 ։ Յով. զ. 70 ։ ժա. 27 ։

31 Ու սկսաւ սորվեցընել անոնց
թէ , Պէտք է որ Որդին մարդոյ շատ
չարչարանքներ կրէ , ու երէցներէն
և քահանայապետներէն ու դպիր-
ներէն մերժուի , ու սպաննուի , և
երեք օրէն ետև յարութիւն առնէ ։
32 Ու այս խօսքը յայտնի խօսեցաւ .
և Պետրոս մէկդի առաւ զանիկայ ,
ու սկսաւ յանդիմանել զանիկայ ։
33 Եւ ինքը դարձաւ՝ ու իր աշակերտ-
ներուն նայելով , յանդիմանեց
Պետրոսը՝ ու ըսաւ . Ետիս գնա՛
Սատանայ , ինչու որ դուն Աստու-
ծոյ բաները չես մտածեր , հապա
մարդոց բաները ։

Մատ. ժզ. 20 ։

Մատ. ժզ. 21 ։ ժէ. 21 ։ Ղու. թ. 22 ։

34 Եւ ժողովուրդը իր աշակերտնե-
րուն հետ մէկտեղ իրեն կանչելով՝
ըսաւ անոնց . Ով որ կ'ուզէ իմ
ետևէս գալ , թող իր անձը ու-
րանայ , և իր խաչը վերցընէ , ու
35 իմ ետևէս գայ ։ Վասն զի ով
որ կ'ուզէ իր անձը ազատեցընել ,
պիտի կորսընցընէ անիկայ . և ով
որ ինծի ու աւետարանին համար
իր անձը կորսընցընէ , պիտի ազա-
36 տեցընէ անիկայ ։ Քանզի ի՞նչ
օգուտ է մարդուն՝ որ բոլոր աշ-
խարհը վաստըկի , և իր անձը կոր-
37 սընցընէ . Կամ իր անձին համար
ի՞նչ ազատչէք պիտի տայ մարդ ։
38 Վասն զի ով որ զիս՝ ու իմ խօս-
քերս ճանչնէլը ամօթ սեպէ աս
շնացող ու մեղաւոր ազգին մէջ ,
Որդին մարդոյ ալ զանիկայ ճանչ-
նէլը ամօթ պիտի սեպէ՝ երբոր գայ
իր Հօրը փառքովը սուրբ հրեշ-
39 տակներուն հետ ։ Եւ ըսաւ ա-
նոնց . Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի , որ
հոս ներկայ եղողներէն մէկ քանի-
ները կան՝ որոնք մահուան համը
պիտի չառնեն , մինչև որ տեսնեն
Աստուծոյ թագաւորութիւնը զօ-
րութիւնով եկած ։

Մատ. ժ. 38 ։ ժզ. 24 ։ Ղու. թ. 23 ։ ժդ. 27 ։

Յով. ժբ. 25 ։

Մատ. ժ. 33 ։ Ղու. թ. 26 ։ ժբ. 9 ։

Տես Հռով. ա. 16 ։ Բ Տիմ. ա. 8 ։ բ. 12 ։

Մատ. ժզ. 28 ։ Ղու. թ. 27 ։

Մատ. իդ. 30 ։ իե. 31 ։ Ղու. իբ. 18 ։

ԳԼ. Թ

1 Քրիստոսի այլակերպութիւնը ։ 11 Քրիստոս իր աշակերտներուն կը սորվեցընէ Եղիայի գալուն վրայով . 24 խուլ և համր դև մը կը հանէ . 30 կը նախագուշակէ իր մահը և յարութիւնը . 34 կը յորդորէ իր աշակերտները որ հեզ ըլլան . 38 և կը պատուիրէ անոնց որ իրեն հակառակ չեղողները չարգիլեն , ու հաւատացեալներուն գայթակղութիւն չտան ։

Մատ. ժէ. 1 ։ Ղու. թ. 28 ։

1 Եւ վեց օրէն ետև Յիսուս իր հե-
տը առաւ Պետրոսը ու Յակո-
բոսը և Յովհաննէսը , ու անոնք
մէկ բարձր լեռ մը հանեց առան-
ձին , և անոնց առջևը այլակերպե-
2 ցաւ ։ Ու իր հանդերձները եղան
փայլուն խիստ ճերմակ , անանկ
որ երկրի վրայ թափիչ մը չկրնար
3 այնպէս ճերմըկցընել ։ Ու Եղիան
Մովսէսին հետ երևցաւ անոնց , և
4 Յիսուսին հետ կը խօսէին ։ Եւ
Պետրոս պատասխան տուաւ՝ ու ը-
սաւ Յիսուսին . Ռաբբի՝ աղէկ է
որ հոս կենանք . ու երեք խրճիթ
շինենք . մէկը քեզի , և մէկը Մով-
5 սէսին , ու մէկը Եղիային . Վասն
զի չէր գիտեր թէ ինչ խօսի , ին-
6 չու որ զարհուրեր էին ։ Եւ մէկ
ամպ մը հովանի եղաւ անոնց վրայ ,
ու ձայն մը եկաւ ամպէն՝ ըսելով .
Ասիկայ է իմ սիրելի որդիս , ատոր
7 մտիկ ըրէք ։ Եւ յանկարծ ասդին
անդին որ նայեցան , ալ ուրիշ
մէկը չտեսան , հապա միայն Յի-
8 սուսը իրենց հետ ։ Ու երբոր լեռ-
նէն վար կ'իջնէին , պատուիրեց ա-
նոնց որ տեսածնին մէկու մը չպատ-
մեն , բայց միայն Որդին մարդոյ
մեռելներէն յարութիւն առնելէն
9 ետև ։ Եւ անոնք ան խօսքը պա-
հեցին , ու մէջերնին հարցափորձ
կ'ընէին՝ թէ մեռելներէն յարու-
10 թիւն առնելը ի՞նչ է ։ Եւ իրեն
հարցուցին՝ ու ըսին . Ան ի՞նչ է
որ դպիրները կ'ըսեն թէ , Պէտք
11 է որ առաջ Եղիան գայ ։ Անիկայ
պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ ա-
նոնց . Յիրաւի առաջ Եղիան կու
գայ , և ամէն բան կարգի կը դնէ .
և թէ ինտոր գրուած է Որդւոյ
մարդոյ համար , որ շատ չարչա-
րանքներ պիտի կրէ՝ ու անար-
12 գուի . Բայց ձեզի կ'ըսեմ , որ
Եղիան եկաւ ալ , և ինչ որ ու-
զեցին՝ ըրին անոր . ինչպէս որ
գրուած է անոր համար ։
13 Ու աշակերտներուն քովը գա-
լով՝ տեսաւ շատ ժողովուրդ անոնց
բոլորտիքը՝ և դպիրները , որ վի-
ճաբանութիւն կ'ընէին անոնց հետ ։
14 Եւ շուտ մը բոլոր ժողովուրդը երբ-
որ տեսան անիկայ՝ խիստ զարմա-
ցան , ու առաջ վազելով՝ բարև
15 կու տային անոր ։ Եւ հարցուց
դպիրներուն թէ , ի՞նչ վիճաբա-
16 նութիւն կ'ընէք անոնց հետ ։ Ու
ժողովուրդէն մէկը պատասխան
տալով՝ ըսաւ . Վարդապե՛տ իմ
որդիս քեզի բերի , որ համր ոգի
17 ունի . Եւ ուր որ անոր հանդի ,
զանիկայ գետինը կը զարնէ . ան
ալ կը փրփրի , և իր ակռաները կը
կճռցընէ , ու կը ցամքի . և քու
աշակերտներուդ ըսի որ զանիկայ
18 հանեն , ու չկրցան ։ Պատասխան
տուաւ անոնց՝ ու ըսաւ . Ով ան-

Յամի Տեառն 32

Դան. է. 9 ։ Մատ. իը. 3 ։

Մատ. ժէ. 9 ։

Մաղ. դ. 5 ։ Մատ. ժէ. 10 ։

Սաղ. իբ. 6 ։ Եսա. ծգ. 2 ։ [illegible] Դան. թ. 26 ։

Ղու. իգ. 11 ։ Փիլ. բ. 7 ։

Մատ. ժա. 14 ։ ժէ. 12 ։ Ղու. ա. 17 ։

Մատ. ժէ. 14 ։ Ղու. թ. 37 ։

Մատ. ժէ. 14 ։ Ղու. թ. 38 ։

Յամի Տեառն 32

հաւատ ազգ՝ մինչև ե՞րբ ձեզի հետ
պիտի ըլլամ, մինչև ե՞րբ ձեզի
պիտի համբերեմ. ինծի բերէք
19 անիկայ։ Եւ զանիկայ բերին ի-
րեն. [ա]երբոր տեսաւ զանի-
կայ, շուտ մը ոգին ցնցեց ա-
նիկայ. ու գետինը ինկած կը թա-
20 ւալէր՝ ու կը փրփրէր։ Եւ
Յիսուս հարցուց անոր հօրը՝ ու
ըսաւ. Ո՞րչափ ատեն է՝ որ աս
բանը ասոր եղաւ. ու անիկայ ը-
21 սաւ, Տղայութենէն ՚ի վեր. Եւ
շատ անգամ կրակի ու ջուրի մէջ
կը նետէ ասիկայ՝ որ կորսնցընէ.
բայց թէ որ կարողութիւն մը ու-
նիս, օգնէ մեզի, խղճալով մեր վը-
22 րայ։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոր.
Թէ որ կարող ես հաւատալու,
[բ]ամէն բան կարելի է անոր՝ որ կը
23 հաւատայ։ Եւ տղուն հայրը շուտ
մը աղաղակեց՝ ու արցունքով ը-
սաւ. Կը հաւատամ Տէր, օգնէ
24 իմ անհաւատութեանս։ Յիսուս
երբոր տեսաւ որ ժողովուրդը վրան
կը դիզուի, սաստեց պիղծ ոգիին՝
ու ըսաւ անոր. Համր ու խուլ
ոգի՛ ես կը հրամայեմ քեզի, ելի՛ր
ատկէ, ու մէյմըն ալ չմտնես ա-
25 նոր ներսը։ Եւ կանչուըռտելով՝
սաստիկ ցնցեց զանիկայ, ու ելաւ.
և տղան մեռելի պէս եղաւ. անանկ
որ շատերը ըսին թէ, Մեռաւ։
26 Եւ Յիսուս անոր ձեռքէն բռնելով՝
վերցուց զանիկայ. ան ալ կայ-
27 նեցաւ։ [գ]Ու երբոր ինքը տուն
մտաւ, իր աշակերտները առանձին
հարցուցին իրեն՝ ըսելով. Մենք
ինչո՞ւ չկրցանք հանել զանիկայ։
28 Եւ ըսաւ անոնց. Աս տեսակը կա-
րելի չէ ուրիշ բանով մը ելլել,
բայց միայն աղօթքով ու ծոմա-
պահութեամբ։

29 Եւ անկէ ելլելով՝ Գալիլեայի
մէջէն կ'անցնէին. ու չէր ուզեր որ
30 մէկը գիտնայ։ [դ]Ինչու որ կը սոր-
վեցընէր իր աշակերտներուն՝ ու
կ'ըսէր անոնց թէ, Որդին մարդոյ
պիտի մատնուի մարդոց ձեռքը, և
զանիկայ պիտի սպաննեն. ու եր-
բոր սպաննուի, երրորդ օրը յարու-
31 թիւն պիտի առնէ։ Եւ անոնք
չէին հասկընար ան խօսքը, ու կը
վախնային իրեն հարցընելու։

32 [ե]Եւ եկաւ Կափառնայում, ու
երբոր տուն մտաւ, հարցուց ա-
նոնց. Ի՞նչ վիճաբանութիւն կ'ը-
33 նէիք ճամբան իրարու հետ։ Եւ
անոնք լուռ կեցան. ինչու որ ճամ-
բուն մէջ իրարու հետ վիճաբանու-
34 թիւն կ'ընէին թէ ով մեծ է։ Ու
երբոր նստաւ, կանչեց տասներ-
կուքը, ու ըսաւ անոնց. [զ]Թէ որ
մէկը կ'ուզէ առաջին ըլլալ, ամե-
նուն յետինը պիտի ըլլայ, և ա-
35 մենուն սպասաւորը։ Ու [է]տղայ
մը առաւ կայնեցուց անոնց մէջը.
և իր գիրկը առնելով զանիկայ՝ ը-
36 սաւ անոնց. Ո՛վ որ ասանկ տղոց-
մէն մէկը ընդունի իմ անունովս,
զիս կ'ընդունի. և [ը]ով որ զիս ըն-
դունի, չէ թէ զիս կ'ընդունի,
37 հապա զիս ղրկողը։ [թ]Պատասխան
տուաւ անոր Յովհաննէս՝ ու ըսաւ.
Վարդապե՛տ մէկը տեսանք որ քու
անունովդ դևեր կը հանէր, ու մեր
ետևէն չպտըտիր, և զանիկայ ար-
գիլեցինք՝ մեր ետևէն չպտըտելուն
38 համար։ Եւ Յիսուս ըսաւ. Մի՛
արգիլէք զանիկայ. [ժ]ինչու որ մէկը
չկայ որ իմ անունովս հրաշք գոր-
ծէ, ու կարենայ շուտ մը զիս հայ-
39 հոյել. [ի]Քանզի [լ]ան որ մեզի հա-
40 կառակ չէ, մեր[լ] կողմն է։ [խ]Վասն
զի ով որ ձեզի գաւաթ մը ջուր
խմցընէ [ծ]աս անունովս՝ թէ դուք
Քրիստոսինն էք, ճշմարիտ կ'ըսեմ
ձեզի, Անիկայ իր վարձքը պիտի
41 չկորսնցընէ։ [կ]Եւ ով որ գայ-
թակղեցընէ աս պզտիկներէն մէկը՝
որ ինծի կը հաւատան, աւելի ա-
ղէկ էր անոր՝ որ իշու աղացքի քար
մը իր վիզէն կախուէր, ու ծովը
42 ձգուէր։ [հ]Եւ թէ որ քու ձեռքդ
քեզ կը գայթակղեցընէ, կտրէ ա-
նիկայ. աղէկ է քեզի պակասաւոր
մտնել կեանքը, քան թէ երկու
ձեռք ունենալ՝ ու գեհենը երթալ
43 չմարելու կրակին մէջը. [ձ]Ուր որ
անոնց որդը չմեռնիր, ու կրակը
44 չմարիր։ Եւ թէ որ քու ոտքդ
քեզ կը գայթակղեցընէ, կտրէ
անիկայ. աղէկ է քեզի կաղ մտնել
կեանքը, քան թէ երկու ոտք ու-
նենալ՝ ու գեհենը ձգուիլ չմա-
45 րելու կրակին մէջը. Ուր որ անոնց
որդը չմեռնիր, ու կրակը չմարիր։
46 Եւ թէ որ քու աչքդ քեզ կը գայ-
թակղեցընէ, հանէ անիկայ. ա-
ղէկ է քեզի մէկ աչքով Աստուծոյ
թագաւորութիւնը մտնել, քան
թէ երկու աչք ունենալ՝ ու կրակին
47 գեհենը ձգուիլ. Ուր որ անոնց
որդը չմեռնիր, ու կրակը չմարիր։
48 Ինչու որ ամէն մարդ կրակով պի-
տի աղուի, [ղ]և ամէն զոհ աղով
49 պիտի աղուի։ [ճ]Աղը աղէկ է, բայց
թէ որ աղը անհամնայ, ինչո՞վ պի-
տի համեմցընէք. [մ]Ձեր անձին մէջ
աղ պահեցէք, և [յ]իրարու հետ խա-
ղաղութիւն ըրէք։

[ա] Գլ. Ա. 26. Ղու. Թ. 42.
[բ] Մատ. ԺԷ. 19. Գլ. ԺԱ. 23. Ղու. ԺԷ. 6. Յով. ԺԱ. 40.
[գ] Մատ. ԺԷ. 18.
[դ] Մատ. ԺԷ. 21. Ղու. Թ. 44.
[ե] Մատ. ԺԸ. 1. Ղու. Թ. 46. ԻԲ. 24.
[զ] Մատ. Ի. 26. 27. Գլ. Ժ. 43.

Յամի Տեառն 32

[է] Մատ. ԺԸ. 2. Գլ. Ժ. 16.
[ը] Մատ. Ժ. 40. Ղու. Թ. 48.
[թ] Թուոց ԺԱ. 28. Ղու. Թ. 49.
[ժ] Ա Կոր. ԺԲ. 3.
[ի] Տե՛ս Մատ. ԺԲ. 30.
[լ] Ոմանք՝ Ձեզի հակառակ չէ, ձեր
[խ] Մատ. Ժ. 42.
[ծ] Ոմանք՝ իմ
[կ] Մատ. ԺԸ. 6. Ղու. ԺԷ. 1.
[հ] Օր. ԺԳ. 6. Մատ. Ե. 29. ԺԸ. 8.
[ձ] Եսա. ԿԶ. 24.
[ղ] Ղև. Բ. 13. Եզեկ. ԽԳ. 24.
[ճ] Մատ. Ե. 13. Ղու. ԺԴ. 34.
[մ] Եփե. Դ. 29. Կող. Դ. 6.
[յ] Հռով. ԺԲ. 18. ԺԴ. 19. Բ Կոր. ԺԳ. 11. Եբր. ԺԲ. 14.

ԳԼ. Ժ.

2 Քրիստոս կը վիճաբանի փարիսեցիներուն հետ՝ կնիկ արձակելու վրայով. 13 իրեն բերուած տղաքը կ'օրհնէ. 17 կ'իմացընէ հարուստ մարդու մը՝ թէ ինչ ընելու է որ յաւիտենական կեանքը ժառանգէ. 23 հարստութեան

վտանգը կը յայտնէ իր աշակերտներուն . 28 վարձք կը խոստանայ անոնց՝ որ աւետարանին համար իրենց ո՛ր և իցէ բաները կը թողուն . 32 կը նախատեսէ իր մահը և յարութիւնը . 35 երկու փառասէր աշակերտները կը խրատէ որ աւելի իրեն հետ չարչարուիլը մտածեն . 46 և կոյր Բարտիմէոսին աչքերը կը բանայ ։

1 Եւ [ա]անկէ ելլելով՝ Հրէաստանի
սահմանները եկաւ Յորդանա-
նու անդիի կողմէն , ու նորէն ժո-
ղովուրդները անոր քովը կը ժող-
վուէին . և ինչպէս որ սովորութիւն
ունէր , դարձեալ կը սորվեցնէր
անոնց ։
2 [բ]Ու փարիսեցիները քովը եկան ,
և զանիկայ փորձելով կը հարցընէին
անոր թէ Արժա՞ն է որ էրիկը իր
3 կնիկը արձակէ ։ Եւ անիկայ պա-
տասխան տուաւ՝ ու անոնց ըսաւ .
Մովսէս ձեզի ի՞նչ պատուիրեց ։
4 Եւ անոնք ըսին . [գ]Մովսէս հրաման
տուաւ արձակման գիր գրել , ու ար-
5 ձակել ։ Եւ Յիսուս պատասխան
տալով՝ անոնց ըսաւ . Ձեր սրտին
կարծրութեանը համար գրեց ձեզի
6 աս պատուէրը . Բայց ստեղծա-
գործութեան սկիզբէն [դ]Աստուած
անոնք արու և էգ ըրաւ , [illegible] .
7 [ե]Ասոր համար մարդ իր հայրը ու
մայրը պիտի ձգէ , և իր կնկանը
8 պիտի յարի . Ու երկուքը մէկ
մարմին պիտի ըլլան . ուստի ալ
երկուք չեն , հապա մէկ մարմին .
9 Ուրեմն ան որ Աստուած միաւո-
10 րեց , մարդ թող չզատէ ։ Եւ
տունը իր աշակերտները նորէն նոյն
11 բանը հարցուցին իրեն ։ Ու ըսաւ
անոնց . [զ]Ով որ իր կնիկը արձա-
կէ՝ և ուրիշ մը առնէ , անոր դէմ
12 շնութիւն կ'ընէ ։ Ու կնիկ մը
թէ որ իր էրիկէն զատուի և ու-
րիշ էրկան մը ըլլայ , շնութիւն
կ'ընէ ։
13 [է]Եւ մանր տղաք բերին իրեն , որ
անոնց դպչի . բայց աշակերտները
14 կը յանդիմանէին բերողները ։ Յի-
սուս երբոր տեսաւ , սրդողելով ա-
նոնց ըսաւ . Թող տուէք [illegible] մանր
տղոցը որ ինծի գան , և մի՛ ար-
գիլէք զանոնք . ինչու որ [ը]Աստու-
ծոյ թագաւորութիւնը ասանկնե-
15 րունն է ։ Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի .
[թ]Ով որ Աստուծոյ թագաւորու-
թիւնը պզտիկ տղու մը պէս չըն-
դունի , ինքը պիտի չմտնէ անոր
16 մէջը ։ Եւ անոնք գիրկը առաւ ,
վրանին ձեռք դրաւ , ու օրհնեց զա-
նոնք ։
17 [ժ]Ու երբոր անիկայ դուրս ելաւ
ճամբուն մէջ , ահա մէկ մարդ մը
վազեց՝ ու անոր առջևը ծունկ չո-
քելով կը հարցընէր անոր՝ [illegible]
[illegible] . Բարի վարդապետ՝ ի՞նչ
ընեմ որ յաւիտենական կեանքը
18 ժառանգեմ ։ Եւ Յիսուս ըսաւ
անոր . Ինչու՞ զիս բարի կ'անուա-
նես . մէկէն 'ի զատ բարի չկայ ,
19 որ է Աստուած ։ Պատուիրանքնե-
րը գիտես . [ժա]Շնութիւն մի՛ ըներ ,
Սպանութիւն մի՛ ըներ , Գողու-
թիւն մի՛ ըներ , Սուտ վկայութիւն
մի՛ ըներ , Զրկանք մի՛ ըներ ,
Քու հայրդ ու մայրդ պատուէ ։
20 Անիկայ պատասխան տուաւ՝ ու
ըսաւ անոր . Վարդապետ՝ ա-
սոնք ամէնը մանկութենէս 'ի
21 վեր պահեր եմ ։ Եւ Յիսուս անոր
նայելով՝ սիրեց զանիկայ , ու ըսաւ
անոր . Մէկ բան մը պակաս է
քեզի . գնա՛ ունեցածդ ծախէ , և
տուր աղքատներուն , ու [ժբ]երկինքը
գանձ պիտի ունենաս , և խաչը
վերցու՛ր՝ ու եկուր իմ ետևէս ։
22 Եւ անիկայ [illegible] խօսքին համար խո-
ժոռելով՝ տրտմած գնաց . ինչու
23 որ շատ ստացուածք ունէր ։ Եւ
[ժգ]Յիսուս իր բոլորտիքը նայելով՝
ըսաւ իր աշակերտներուն . Ո՛րչափ
դժուար է անոնց՝ որ հարստու-
թիւն ունին , Աստուծոյ թագաւո-
24 րութիւնը մտնել ։ Եւ աշակերտ-
ները զարմացեր էին անոր խօսքե-
րուն վրայ . բայց Յիսուս նորէն
պատասխան տալով՝ անոնց ըսաւ .
Որդեակներ՝ ո՛րչափ դժուար է
[ժդ]Իրենց հարստութեանը յուսացող-
ներուն Աստուծոյ թագաւորու-
25 թիւնը մտնել ։ Դիւրին է որ
ուղտը ասեղին ծակէն անցնի , քան
թէ հարուստը Աստուծոյ թագա-
26 ւորութիւնը՝ մտնէ ։ Եւ անոնք
խիստ շատ կը զարմանային՝ ու
կ'ըսէին իրարու . Ալ ո՞վ կրնայ
27 փրկուիլ ։ Եւ Յիսուս անոնց նա-
յելով՝ ըսաւ . [ժե]Ասիկայ մարդոց
կողմանէ անկարելի է , բայց ոչ
Աստուծոյ կողմանէ . քանզի Աս-
տուծոյ կողմանէ ամէն բան կարելի
28 է ։ [ժզ]Պետրոս սկսաւ ըսել անոր .
Ահա՛ մենք ամէն բան թողուցինք՝
29 և քու ետևէդ եկանք ։ Եւ Յիսուս
պատասխան տալով՝ ըսաւ . Ճշմա-
րիտ կ'ըսեմ ձեզի , Մէկը չկայ որ
թողուց տուն , կամ եղբայրներ ,
կամ քոյրեր , կամ հայր , կամ
մայր , կամ կին , կամ որդիներ ,
կամ արտեր՝ ինծի համար ու ա-
30 ւետարանին համար , [ժէ]Որ պիտի
չառնէ հարիւրապատիկ հիմա աս
ատենս՝ տուներ , ու եղբայրներ ,
և քոյրեր , ու մայրեր , և որդիներ ,
ու արտեր՝ հալածանաց հետ . և
գալու աշխարհին մէջ յաւիտենա-
31 կան կեանքը ։ [ժը]Բայց շատ առա-
ջիններ պիտի ըլլան յետին , ու յե-
տիններ՝ առաջին ։
32 [ժթ]Եւ անոնք դէպ 'ի Երուսաղէմ

[ա] Մատ. ժթ. 1. Յով. ժ. 40. ժա. 7.
[բ] Մատ. ժթ. 3.
[գ] Օր. իդ. 1. Մատ. ե. 31. ժթ. 7.
[դ] Ծն. ա. 27. ե. 2.
[ե] Ծն. բ. 24. ա Կոր. զ. 16. Եփե. ե. 31.
[զ] Մատ. ե. 32. ժթ. 9. Ղու. ժզ. 18. Հռով. է. 3. ա Կոր. է. 10. 11.
[է] Մատ. ժթ. 13. Ղու. ժը. 15.
[ը] ա Կոր. ժդ. 20. ա Պետ. բ. 2.
[թ] Մատ. ժը. 3.
[ժ] Մատ. ժթ. 16. Ղու. ժը. 18.
[ժա] Ել. ի. Հռով. ժգ. 9.
[ժբ] Մատ. զ. 19. 20. ժթ. 21. Ղու. ժբ. 33. ժզ. 9.
[ժգ] Մատ. ժթ. 23. Ղու. ժը. 24.
[ժդ] Յոբ. լա. 24. Սաղ. ծբ. 7. կբ. 10. ա Տիմ. զ. 17.
[ժե] Երեմ. լբ. 17. Մատ. ժթ. 26. Ղու. ա. 37.
[ժզ] Մատ. ժթ. 27. Ղու. ժը. 28.
[ժէ] բ Մն. իե. 9. Ղու. ժը. 30.
[ժը] Մատ. ժթ. 30. ի. 16. Ղու. ժգ. 30.
[ժթ] Մատ. ի. 17. Ղու. ժը. 31.

Յամի Տեառն 33

կ'ելլէին, — ճամբուն մէջն էին. և Յիսուս անոնցմէ առաջ կ'երթար, ու անոնք կը զարմանային, ու ետևէն երթալով կը վախնային։ Եւ նորէն քովը առնելով տասներկուքը, սկսաւ ըսել անոնց ինչ բաներ որ իրեն պիտի 33 պատահէին. [illegible]. Ահա Երուսաղէմ կ'ելլենք, և Որդին մարդոյ պիտի մատնուի քահանայապետներուն ու դպիրներուն, և զանիկայ մահուան պիտի դատապարտեն, ու զանիկայ հեթանոսներուն պիտի մատնեն. 34 Եւ զանիկայ ծաղր պիտի ընեն ու ծեծեն, և անոր վրայ պիտի թքնեն, ու զանիկայ մեռցընեն. ու երրորդ օրը յարութիւն պիտի առնէ։

35 Եւ անոր քովը գացին Յակոբոս ու Յովհաննէս՝ Զեբեդէոսի որդիքը, ու ըսին. Վարդապետ՝ կ'ուզենք որ [illegible] ինչ որ խնդրենք, 36 մեզի ընես։ Ան ալ ըսաւ անոնց. Ի՞նչ կ'ուզէք, որ ձեզի 37 ընեմ։ Ու անոնք ըսին իրեն. Շնորհէ մեզի որ նստինք՝ [illegible] մէկը աջ կողմդ, և մէկալը՝ ձախ 38 կողմդ քու փառացդ մէջ։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոնց. Չէք գիտեր՝ ինչ կը խնդրէք. կրնա՞ք խմել այն գաւաթը՝ որ ես կը խմեմ, և այն մկրտութիւնովը մկրտուիլ՝ որով 39 ես կը մկրտուիմ։ Եւ անոնք ըսին իրեն, Կրնանք. ու Յիսուս ըսաւ անոնց. Այն գաւաթը որ ես կը խմեմ՝ պիտի խմէք, և այն մկրտութիւնովը որ ես կը մկր40տուիմ՝ պիտի մկրտուիք. Բայց իմ աջ կողմս ու ձախ կողմս նստիլը իմս չէ տալը. հապա որոնց որ 41 պատրաստուած է։ Ու երբոր մէկալ տասը [illegible] լսեցին, սկսան Յակոբոսին ու Յովհաննէ42սին նեղանալ։ Իսկ Յիսուս իրեն կանչեց զանոնք՝ ու ըսաւ անոնց. Գիտէք որ ազգաց իշխան սեպուածները կը տիրեն անոնց, և անոնց մեծամեծները կ'իշխեն ա43նոնց. Բայց ձեր մէջը անանկ պիտի չըլլայ. հապա ձեզմէ ով որ մեծ ըլլալ կ'ուզէ, անիկայ ձեր սպասա44ւորը ըլլայ. Ու ձեզմէ ով որ առաջին ըլլալ կ'ուզէ, անիկայ ամե45նուն ծառայ ըլլայ։ Քանզի Որդին մարդոյ ալ չեկաւ սպասաւորութիւն ընդունելու, հապա սպասաւորութիւն ընելու, և իր կեանքը շատերուն համար փրկանք մը տալու։

46 Ու եկան Երիքով. ու երբոր Երիքովէն կ'ելլէր աշակերտներովը՝ և շատ բազմութիւնով, Տիմէոսի որդին կոյր Բարտիմէոսը ճամբուն 47 քովը նստեր էր մուրալու։ Ու երբոր լսեց թէ Յիսուս Նազովրեցին է, սկսաւ աղաղակել՝ ու ըսել. Յիսուս՝ որդի Դաւթի՝ 48 ողորմէ ինծի։ Եւ շատերը կը յանդիմանէին զանիկայ, որ լռէ. բայց անիկայ՝ ալ աւելի կ'աղաղակէր, Որդի Դաւթի՝ ողորմէ ին49ծի։ Եւ Յիսուս կանգ առնելով՝ ըսաւ որ անիկայ կանչեն. կանչեցին կոյրը՝ ու ըսին անոր. Քաջ 50 եղիր, ելի՛ր, քեզ կը կանչէ։ Եւ անիկայ իր հանդերձը ձգելով, 51 ելաւ ու եկաւ Յիսուսին։ Եւ Յիսուս պատասխան տուաւ՝ ու անոր ըսաւ. Ի՞նչ կ'ուզես որ քեզի ընեմ. կոյրը ըսաւ անոր. Ռաբբունի՝ որ աչքերս բացուին։ 52 Եւ Յիսուս ըսաւ անոր. Գնա՝ քու հաւատքդ քեզ բժշկեց. և շուտ մը անոր աչքերը բացուեցան, ու ճամբան Յիսուսին ետևէն կ'երթար։

Վեր. Ը. 31. Թ. 30. Ղու. Թ. 22. ԺԸ. 31.

Մատ. Ի. 20.

Մատ. Ի. 24.

Ղու. ԻԲ. 25.

Մատ. Ի. 26, 28. Վեր. Թ. 34. Ղու. Թ. 48.

Յով. ԺԳ. 14. Փիլ. Բ. 7.

Մատ. Ի. 28. Տիմ. Բ. 6. Տիտ. Բ. 14.

Մատ. Ի. 29. Ղու. ԺԸ. 35.

Յամի Տեառն 33

Մատ. Թ. 22. Վեր. Ե. 34.

ԳԼ. ԺԱ.

1 Քրիստոս իշու վրայ հեծած՝ Երուսաղէմ կը մտնէ հանդիսով. 13 անպտուղ թզենին կ'անիծէ. 15 տաճարը կը մաքրէ. 20 կը յորդորէ իր աշակերտները որ հաստատ հաւատք ունենան, և իրենց թշնամիներուն ներեն. 27 և իր ըրած բաներուն օրինաւոր ըլլալը կը հաստատէ Յովհաննէսին վկայութեամբը, որ Աստուծմէ խրկուած մարդ մըն էր։

1 Ու երբոր Երուսաղէմին մօտեցան՝ Բեթփագէ ու Բեթանիա՝ դէպ 'ի Ձիթենեաց լեռը, Յիսուս իր աշակերտներէն երկուքը խրկեց. 2 Եւ ըսաւ անոնց. Գացէք ատ ձեր դիմացի գեղը. և անոր մէջ մըտնելնուդ պէս՝ պիտի գտնէք կապած աւանակ մը, որուն վրայ մարդ մը նստած չէ. արձըկեցէք անիկայ՝ ու 3 բերէք. Եւ թէ որ մէկը ըսէ ձեզի թէ, Ատ ի՞նչ կ'ընէք, ըսէք թէ Տէրոջը պէտք է. և շուտ մը հոս 4 պիտի խրկէ զանիկայ։ Գացին՝ և գտան աւանակը դուրսը փողոցին մէջ դրանը քով կապած, ու ար5ձըկեցին զանիկայ։ Եւ հոն կայնողներէն ոմանք ըսին անոնց. Ի՞նչ կ'ընէք որ կ'արձըկէք ատ աւանա6կը։ Եւ անոնք ըսին անոնց ինչպէս որ Յիսուս պատուիրեր էր. 7 ու իրենց թող տուին։ Եւ աւանակը Յիսուսին բերին, ու անոր վրայ իրենց հանդերձները դրին, ու 8 նստաւ անոր վրայ։ Եւ շատերը իրենց հանդերձները ճամբուն վրայ փռեցին, և ուրիշները ծառերէն ճիւղեր կը կտրէին, ու ճամ9բուն վրայ կը տարածէին։ Եւ առջևէն ու ետևէն գացողները կ'աղաղակէին ու կ'ըսէին. Ովսաննա. Օրհնեալ է ան որ Տէրոջը անունո10վը կու գայ. Օրհնեալ է մեր Դա-

Մատ. ԻԱ. 1. Ղու. ԺԹ. 29. Յով. ԺԲ. 14.

Մատ. ԻԱ. 8.

Սաղ. ՃԺԸ. 26.

Յամի Տեառն
33

* Ոմանք՝ Տէրոջը անունովը կու գայ.

[ա] Մատ. իա. 12.

[բ] Մատ. իա. 18.

[գ] Մատ. իա. 19.

† Ոմանք՝ Եւ Յիսուս

[դ] Մատ. իա. 12. Ղուկ. ժթ. 45. Յովհ. բ. 14.

[ե] Եսա. ծզ. 7.

[զ] Երեմ. է. 11.

[է] Մատ. իա. 45-46. Ղուկ. ժթ. 47.

[ը] Մատ. է. 28. Գլ. ա. 22. Ղուկ. դ. 32.

[թ] Մատ. իա. 19.

[ժ] Մատ. ժէ. 19. իա. 21. Ղուկ. ժէ. 6.

[ի] Մատ. է. 7. Ղուկ. ժա. 9. Յովհ. ժդ. 13. ժե. 7. ժզ. 24. Յակ. ա. 5. 6.

[լ] Մատ. զ. 14. Կող. գ. 13.

[խ] Մատ. ժը. 35.

ւիթ հօրը թագաւորութիւնը որ
*կու գայ. Ովսաննա 'ի բարձունս։
11 [ա] Եւ Յիսուս մտաւ Երուսաղէմ՝
ու տաճարը, և չորս կողմը ամէն
բաները աչքէ անցուց. և արդէն
ժամանակը իրիկուն ըլլալով՝ Բեթանիա ելաւ տասուերկուքին հետ
մէկտեղ։
12 [բ] Ու հետեւեալ օրը երբոր Բեթանիայէն կ'ելլէին, անօթեցաւ.
13 [գ] Եւ հեռուանց տերեւալից թզենի
մը տեսնելով՝ եկաւ որ դուցէ անոր
վրայ բան մը գտնէ. ու երբոր անոր քովը գնաց, տերեւներէն 'ի
զատ բան մը չգտաւ. ինչու որ դեռ
14 թուզի ատեն չէր. † Եւ պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոր. Ասկէ
ետև մէկը քեզմէ պտուղ չուտէ
յաւիտեան. և իր աշակերտները
լսեցին։
15 [դ] Ու եկան Երուսաղէմ. և Յիսուս տաճարը մտնելով՝ սկսաւ
դուրս հանել անոնք որ տաճարին
մէջ կը ծախէին ու կը գնէին. և
ստակ փոխողներուն սեղանները,
ու աղաւնի ծախողներուն աթոռ-
16 ները կործանեց. Եւ թող չէր
տար՝ որ մէկը տաճարին մէջէն ա-
17 ման մը անցընէ։ Եւ կը սորվեցընէր ու կ'ըսէր անոնց. Գրուած
չէ՞ որ՝ [ե] Իմ տունս աղօթքի տուն
պիտի կոչուի բոլոր ազգերուն,
բայց [զ] դուք աւազակնե-
18 րու այր ըրիք։ [է] Եւ դպիրները ու
քահանայապետները — լսելով՝ կը
փնտռէին թէ ինչպէս կորսնցընեն
զանիկայ, քանզի անկէ կը վախնային. ինչու որ [ը] բոլոր ժողովուրդը զարմացեր էր անոր վարդապե-
19 տութեանը վրայ։ Ու երբոր իրիկուն եղաւ, քաղաքէն դուրս ելաւ։
20 [թ] Եւ առտուանց երբոր անկէ
կ'անցնէին, թզենին տեսան ար-
21 մատէն չորցած։ Ու Պետրոսին
միտքը եկաւ՝ ու ըսաւ անոր. Ռաբբի՛ ահա թզենին՝ որ անիծեցիր,
22 չորցեր է։ Եւ Յիսուս պատասխան տալով՝ ըսաւ անոնց. Աստու-
23 ծոյ հաւատքը ունեցէք։ Քանզի
[ժ] Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի. Ով որ
աս լեռանը ըսէ՝ Ելի՛ր ու ծովը ինկիր, և իր սրտին մէջը չերկմտի,
հապա հաւատայ թէ ինչ որ ըսէ՝
կ'ըլլայ, պիտի ըլլայ անոր ինչ որ
24 ըսէ։ Անոր համար կ'ըսեմ ձեզի.
[ի] Ինչ բան որ աղօթքով կը խնդրէք, հաւատացէք թէ պիտի առ-
25 նէք, և պիտի ըլլայ ձեզի։ Ու
երբոր աղօթքի կը կայնիք, [լ] Ներեցէք թէ որ մէկուն դէմ բան մը
ունիք. որպէս զի ձեր Հայրն ալ՝
որ երկինքն է, ներէ ձեզի ձեր յան-
26 ցանքները։ [խ] Իսկ թէ որ դուք չէք
ներեր, ձեր Հայրն ալ՝ որ երկինքն
է, պիտի չներէ ձեր յանցանքները։
27 Եւ նորէն Երուսաղէմ եկան,
[ծ] Ու երբոր տաճարին մէջ կը պտըտէր, քահանայապետները և դըպիրները ու ծերերը անոր եկան,
28 Ու ըսին անոր. Ի՞նչ իշխանութիւնով կ'ընես աս բաները, և
ո՞վ տուաւ քեզի աս իշխանութիւնը, որ աս բաները ընես։
29 Պատասխան տուաւ Յիսուս՝ ու ըսաւ անոնց. Ես ալ ձեզի բան մը
հարցընեմ, ու դուք ինծի պատասխան տուք, ես ալ ձեզի պիտի
ըսեմ թէ ինչ իշխանութիւնով
30 կ'ընեմ աս բաները։ Յովհաննէսին մկրտութիւնը երկինքէ՞ն էր
թէ մարդոցմէ, պատասխան տուէք
31 ինծի։ Եւ անոնք միջերնին կը
խորհէին՝ ու կ'ըսէին. Թէ որ ըսենք՝ Երկինքէն, պիտի ըսէ. Հապա ինչո՞ւ չհաւատացիք անոր.
32 Իսկ թէ որ ըսենք՝ Մարդոցմէ. ժողովուրդէն կը վախնային. ինչու
որ [կ] ամէնքը ‡ գիտէին Յովհաննէսը թէ ճշմարտապէս մարգարէ էր։
33 Եւ պատասխան տալով՝ ըսին Յիսուսին. Չենք գիտեր. և Յիսուս
պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ անոնց. Ես ալ ձեզի չեմ ըսեր թէ
ինչ իշխանութիւնով կ'ընեմ աս
բաները։

ԳԼ. ԺԲ

1 Քրիստոս կը նախատէ Հրէից մերժումը և հեթանոսաց կոչումը՝ այգեպան մշակներուն ձեռքը յանձնուած այգիին առակովը. 13 պատասխան կու տայ՝ կայսրին հարկ տալու վրայով. 18 կը յայտնէ սադուկեցւոց՝ իրենց մոլորութիւնը՝ յարութիւն չկայ ըսելնուն համար. 28 առաջին պատուիրանքին վրայով հարցընող դպիրին խնդիրը կը լուծէ. 35 կը հերքէ ան կարծիքը որ դպիրները ունէին Քրիստոսի վրայով. 38 և կը պատուիրէ ժողովուրդին որ զգուշ ըլլան անոնց փառասիրութենէն և կեղծաւորութենէն. 41 Քրիստոս կը գովէ երկու լումայ տուող աղքատ որբեւարին։

1 Եւ [հ] սկսաւ առակներով խօսիլ
անոնց հետ՝ — ըսելով. Մէկ մարդ
մը այգի տնկեց, ու անոր բոլորտիքը ցանկ քաշեց, և հնձան
փորեց, ու աշտարակ շինեց. և
զանիկայ մշակներու յանձնեց. ու
2 ինքը օտար երկիր մը գնաց։ Եւ
ատենին ծառայ մը խրկեց մշակներուն, որ մշակներէն այգիին պտու-
3 ղէն առնէ։ Իսկ անոնք բռնեցին՝
ծեծեցին զանիկայ, ու պարապ
4 ճամբեցին։ Նորէն ուրիշ ծառայ
մըն ալ խրկեց անոնց. և զանիկայ
քարկոծելով՝ գլուխը վիրաւորեցին,
5 ու անարգուած ճամբեցին։ Եւ
դարձեալ ուրիշ մը խրկեց. ու զանիկայ սպաննեցին. և շատ ուրիշներ ալ խրկեց, որոնց մէկ քանիները ծեծեցին, ու մէկ քանիները

Յամի Տեառն
33

[ծ] Մատ. իա. 23. Ղուկ. ի. 1.

[կ] Մատ. գ. 5. ժդ. 5. Գլ. զ. 20.

‡ Յուն. ունէին

[հ] Մատ. իա. 33. Ղուկ. ի. 9.

Յամի Տեառն 33

6 սպաննեցին ։ Յետոյ մէկ սիրելի որդի մ՚ալ ունենալով, վերջապէս զանիկայ ալ ղրկեց անոնց՝ ըսելով. Գուցէ ամչնան իմ որդիէս ։ 7 Բայց այն մշակները ըսին իրարու. Ասիկայ է ժառանգը, եկէք զանիկայ սպաննենք, ու ժառանգութիւնը մերը ըլլայ ։ 8 Ու բռնեցին զանիկայ՝ ու սպաննեցին, և այգիէն 9 դուրս հանեցին ։ Յետոյ այգիին տէրը ի՞նչ պիտի ընէ. պիտի գայ՝ ու կորսնցընէ մշակները, և այգին 10 ուրիշներու պիտի տայ ։ Եւ աս գիրը չէ՞ք կարդացեր թէ, [Բ] Այն քարը որ շինողները անարգեցին, անիկայ անկիւնին գլուխ եղաւ. 11 Ասիկայ Տէրոջմէ եղաւ, և զարմանալի է մեր աչքերուն ։

12 [Գ] Եւ կը փնտռէին թէ ինչպէս բռնեն զանիկայ, բայց ժողովուրդէն վախցան. քանզի իմացան որ ան առակը իրենց համար ըսաւ. և ձգեցին անիկայ ու գացին ։

13 [Դ] Եւ փարիսեցիներէն ու Հերովդէսեաններէն քանի մը հոգի ղրկեցին անոր, որ խօսքով բռնեն զա14նիկայ ։ Եւ անոնք եկան՝ ու ըսին անոր. Վարդապետ՝ գիտենք որ ճշմարիտ ես, և մէկու մը համար հոգ չէ. քանզի մարդոց երեսպաշտութիւն չես ըներ, հապա ճշմարտութեամբ Աստուծոյ ճամբան կը սորվեցընես. Կայսրին տուրք տալ արժա՞ն է՝ թէ չէ. 15 տանք՝ թէ չտանք ։ Եւ Յիսուս գիտնալով անոնց կեղծաւորութիւնը՝ ըսաւ անոնց. Ինչո՞ւ զիս կը փորձէք, բերէք ինծի մէկ դա16հեկան մը որ տեսնեմ ։ Եւ անոնք բերին. ու ըսաւ անոնց. Որո՞ւնն է աս պատկերը՝ ու գիրը. և անոնք 17 ըսին անոր. Կայսրին ։ Եւ Յիսուս պատասխան տալով՝ ըսաւ անոնց. Ան որ կայսրինն է՝ կայսրին տուէք, և ան որ Աստուծոյն է՝ Աստուծոյ տուէք. ու զարմացան անոր վրայ ։

18 Եւ անոր քով եկան [Ե] Սադուկեցիները, որոնք կ՚ըսեն թէ յարութիւն չկայ, և անոր հարցուցին ը19սելով. Վարդապետ՝ [Է] Մովսէս մեզի գրեց որ եթէ մէկուն եղբայրը մեռնի՝ ու կնիկը ձգէ, և զաւակ չձգէ, անոր եղբայրը առնէ անոր կնիկը, և իր եղբօրը զաւակ հանէ ։ 20 Արդ՝ եօթը եղբայրներ կային. և առջինը կնիկ առաւ՝ ու մեռաւ, և 21 զաւակ չձգեց ։ Ու երկրորդը առաւ զանիկայ՝ ու մեռաւ, և ան ալ զաւակ չձգեց. նոյնպէս ալ երրորդը ։ 22 Ու եօթն ալ զանիկայ առին, և զաւակ չձգեցին. ամենէն ետքը 23 կնիկն ալ մեռաւ ։ Ուրեմն յարութեան ատենը՝ երբոր յարութիւն առնեն, անոնցմէ որո՞ւն կնիկը պիտի ըլլայ. ինչու որ եօթն ալ զա24նիկայ կնիկ ունեցան ։ Եւ Յիսուս պատասխան տալով՝ անոնց ըսաւ. Անոր համար չէ՞ որ մոլորած էք, որ ոչ Գիրքը գիտէք, և ոչ Աստու25ծոյ զօրութիւնը ։ Քանզի երբոր մեռելներէն յարութիւն առնեն, ոչ կնիկ կ՚առնեն, և ոչ էրկան կը տրուին. հապա [Ը] երկինքի հրեշտակ26ներուն պէս են ։ Բայց մեռելներուն համար՝ թէ յարութիւն կ՚առնեն, Մովսէսին գրքին մէջը չէ՞ք կարդացեր մորենիին վրայ, ինչպէս Աստուած անոր խօսեցաւ՝ ըսելով. [Թ] Ես եմ Աբրահամին Աստուածը, և Իսահակին Աստուածը, ու Յակո27բին Աստուածը ։ Անիկայ մեռելներուն Աստուածը չէ, հապա կենդանիներուն. ուրեմն դուք խիստ մոլորած էք ։

28 [Ժ] Եւ դպիրներէն մէկը եկաւ, ու մտիկ կ՚ընէր անոնց՝ երբոր վիճաբանութիւն կ՚ընէին, որ երբոր տեսաւ թէ աղէկ պատասխան տուաւ անոնց, հարցուց անոր՝ ըսելով. Ո՞րն է բոլոր պատուիրանքներուն 29 առաջինը ։ Եւ Յիսուս պատասխանեց անոր. Բոլոր պատուիրանքներուն առաջինը ան է. [Ի] Լսէ ով Իսրայէլ, մեր Տէր Աստուածը 30 մէկ Տէր մըն է. Եւ քու Տէր Աստուածդ սիրես քու բոլոր սրտէդ, և քու բոլոր անձէդ, ու քու բոլոր միտքէդ, և քու բոլոր զօրութենէդ. ասիկայ է առաջին պատուիրանքը ։ 31 Ու երկրորդը ասոր նման՝ [Լ] Քու ընկերդ սիրես քու անձիդ պէս. ասոնցմէ մեծ ուրիշ պատուիրանք 32 չկայ ։ Եւ դպիրը ըսաւ անոր. Աղէկ վարդապետ, ճիշդ խօսեցար թէ Աստուած մէկ է, [Խ] և ան33կէ 'ի զատ ուրիշ մը չկայ. Եւ բոլոր սրտէ, ու բոլոր միտքէ, և բոլոր անձէ, ու բոլոր զօրութենէ անիկայ սիրելը, ու ընկերը իր անձին պէս սիրելը՝ [Ծ] ամէն ողջակէզներէ 34 ու զոհերէ աւելի է ։ Եւ Յիսուս տեսնելով որ անիկայ խելացութիւնով պատասխան տուաւ, ըսաւ անոր. Աստուծոյ թագաւորութենէն հեռու չես. [Կ] Եւ ալ ուրիշ մէկը չէր համարձակեր անոր բան մը հարցընելու ։

35 [Հ] Եւ Յիսուս երբոր տաճարին մէջ կը սորվեցընէր, պատասխան տուաւ ու ըսաւ. Դպիրները ինտո՞ր կ՚ըսեն, թէ Քրիստոս Դաւիթի որ36դին է. Եւ ինքը Դաւիթ [Ձ] Սուրբ Հոգիով կ՚ըսէ. [Ղ] Տէրը իմ Տէրոջս ըսաւ. Նստէ իմ աջ կողմս, մինչև որ քու թշնամիներդ ոտքե37րուդ պատուանդան ընեմ ։ Ու...

[Բ] Սաղ. ՃԺԷ. 22.

[Գ] Մատ. ԻԱ. 45. 46. Գլ. ԺԱ. 18. Յովհ. Է. 25. 30. 44.

[Դ] Մատ. ԻԲ. 15. Ղու. Ի. 20.

[Ե] Մատ. ԻԲ. 23. Ղու. Ի. 27.

[Զ] Գոր. ԻԳ. 8.

[Է] Օր. ԻԵ. 5.

[Ը] Ա Կոր. ԺԵ. 42. 49. 52.

[Թ] Ել. Գ. 6.

[Ժ] Մատ. ԻԲ. 35.

[Ի] Օր. Զ. 4. Ղու. Ժ. 27.

[Լ] Ղև. ԺԹ. 18. Մատ. ԻԲ. 39. Հռով. ԺԳ. 9. Գաղ. Ե. 14. Յակ. Բ. 8.

[Խ] Օր. Դ. 39. Եսա. ԽԵ. 6. 14. ԽԶ. 9.

[Ծ] Ա Թագ. ԺԵ. 22. Ովս. Զ. 6. Միք. Զ. 6. 7. 8.

[Կ] Մատ. ԻԲ. 46.

[Հ] Մատ. ԻԲ. 41. Ղու. Ի. 41.

[Ձ] Բ Թագ. ԻԳ. 2.

[Ղ] Սաղ. ՃԺ. 1.

Յամի Տեառն
33

րեմն Դաւիթ ինքը որ զանիկայ Տէր կը կոչէ, ի՞նչպէս անիկայ անոր որդին կ'ըլլայ. և ժողովուրդին շատերը յօժարութեամբ մտիկ կ'ընէին անոր։

38 [ճ] Եւ իր վարդապետութեանը մէջ կ'ըսէր անոնց. [մ] Զգուշացէք դպիրներէն, որոնք կ'ուզեն փառաւոր հանդերձներով պտըտիլ, և [յ] շուկաներուն մէջ բարևներ կը [illegible], 39 Ու ժողովարաններուն մէջ առաջին աթոռները, և ընթրիքներու մէջ առաջին բազմոցները։ 40 [ն] Որոնք որբևայրիներուն տուները կ'ուտեն, ու [illegible] երևնալու համար աղօթքը կ'երկնցընեն. ասոնք աւելի դատապարտութիւն պիտի ընդունին։

41 [շ] Եւ Յիսուս գանձանակին դիմացը նստած՝ կը նայէր թէ ինչպէս ժողովուրդը [ո] գանձանակին մէջը ստակ կը ձգէ. և շատ հարուստներ 42 շատ բան ձգեցին։ Մէկ աղքատ որբևայրի մըն ալ եկաւ՝ ու երկու լումայ ձգեց, որ մէկ նաքարակիտ 43 մը կ'ընէ։ Եւ իր աշակերտները իրեն կանչելով՝ ըսաւ անոնց. Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, որ [չ] այս աղքատ որբևայրին գանձանակը [illegible] ձգողներուն ամենէն աւելի ձգեց. 44 Ինչու որ ամէնքը իրենց աւելցածէն ձգեցին, բայց ասիկայ իր չքաւորութենէն ունեցածին բոլորը ձգեց՝ [պ] իր բոլոր ապրուստը։

[ճ] Գլ. դ. 2.
[մ] Մատ. իգ. 1. Ղուկ. ի. 46.
[յ] Ղուկ. ժա. 43.
[ն] Մատ. իգ. 14.
[շ] Ղուկ. իա. 1.
[ո] Դ Թագ. ժբ. 9.
[չ] Բ Կոր. ը. 12.
[պ] Բ Օր. իդ. 6. Ա Յով. գ. 17.

ԳԼ. ԺԳ

1 Քրիստոս կը նախաձայնէ թէ տաճարը պիտի կործանի. 9 թէ աւետարանին համար հալածանքներ պիտի ըլլան. 14 թէ մեծամեծ թշուառութիւններ պիտի գան Հրէից վրայ. 24 և թէ ինքը ինչ կերպով դատաստանի պիտի գայ։ 32 Վերջին ժամը բնաւ մէկուն յայտնուած չըլլալուն համար՝ Քրիստոս կը պատուիրէ արթուն կենալ ու աղօթք ընել։

1 Ու [ա] երբոր տաճարէն դուրս կ'ելլէր, իր աշակերտներէն մէկը ըսաւ իրեն. Վարդապետ նայէ ինչպիսի քարեր են, և ինչ կերպ շէնքեր։ 2 Եւ Յիսուս պատասխան տալով ըսաւ անոր. Կը տեսնե՞ս այս մեծ շէնքերը. [բ] Քար մը քարի վրայ պիտի չմնայ՝ որ չքակուի։

3 Ու երբոր անիկայ Ձիթենեաց լեռը տաճարին դիմացը նստեր էր, Պետրոս ու Յակոբոս և Յովհաննէս ու Անդրէաս հարցուցին իրեն 4 առանձին. [գ] Ըսէ մեզի ե՞րբ պիտի ըլլան այս բաները, և ի՞նչ նշան պիտի ըլլայ՝ այս ամէն բաներուն 5 կատարուելու ատենը։ Եւ Յիսուս պատասխան տուաւ անոնց ու սկսաւ ըսել. [դ] Զգո՛յշ կեցէք՝ չըլ-6լայ որ մէկը ձեզ խաբէ. Ինչու որ շատերը պիտի գան իմ անունովս ու ըսեն, թէ Ես եմ [illegible], ու շատերը պիտի մոլորցընեն։ 7 Բայց երբոր լսէք պատերազմներ և պատերազմներու լուրեր, մի խռովիք. ինչու որ պէտք է ըլ-8լալ. բայց դեռ վերջը չէ։ Վասն զի ազգ ազգի վրայ պիտի ելլէ, ու թագաւորութիւն թագաւորութեան վրայ, և տեղ տեղ երկրաշարժութիւններ պիտի ըլլան. սովեր՝ ու խռովութիւններ ալ պիտի ըլլան. [ե] ասոնք ցաւերուն սկիզբներն 9 են։ Զգուշացէք ձեր անձերուն, քանզի [զ] ձեզ ատեաններու պիտի մատնեն, ու ժողովարաններուն մէջ ձեզ պիտի ծեծեն, և իմ [illegible] համար կուսակալներու ու թագաւորներու առջև պիտի կենաք՝ անոնց վկայութիւն ըլլալու համար. 10 Եւ [է] առաջ պէտք է որ աւետարանը 11 քարոզուի բոլոր ազգերուն։ [ը] Բայց երբոր ձեզ մատնելու տանին, առաջուց հոգ մի՛ ընէք և մի՛ մտածէք թէ ինչ պիտի խօսիք. հապա ան ժամուն ինչ որ ձեզի տրուի, անիկայ խօսեցէք. ինչու որ չէ թէ դուք էք որ կը խօսիք, 12 [թ] հապա Հոգին Սուրբ։ Ու [ժ] եղբայր՝ եղբայրը մահուան պիտի մատնէ, և հայրը՝ որդին. և որդիք իրենց ծնողացը վրայ պիտի ելլեն 13 ու մեռցընեն զանոնք։ [ի] Եւ իմ անունիս համար ամենուն ատելի պիտի ըլլաք. բայց [լ] նա որ մինչև վերջը համբերէ, անիկայ պիտի ապրի։

14 [խ] Ու երբոր տեսնէք աւերմունքին պղծութիւնը՝ որ Դանիէլ մարգարէին ձեռքովը ըսուած է, թէ արժան չեղած տեղը կը կենայ. ([ծ] Ով որ կարդայ՝ թող հասկնայ.) ան ատենը [կ] Հրէաստանի մէջ եղողները՝ 15 լեռները թող փախչին. Եւ ան որ տանիքին վրայ է՝ թող տուն չիջնէ, ու չմտնէ իր տունէն բան 16 մը առնելու. Եւ ան որ արտին մէջն է՝ թող ետ չդառնայ իր հանդերձը 17 առնելու։ [հ] Բայց վա՜յ ան օրերը յղի եղողներուն ու ծիծ տուողներուն։ 18 Եւ աղօթք ըրէք՝ որ ձեր փախչիլը 19 ձմեռը չըլլայ. [ձ] Քանզի ան օրերը անանկ նեղութիւն պիտի ըլլայ, որուն նմանը Աստուծոյ ստեղծած արարածոց սկիզբէն մինչև հիմա ե-20ղած չէ, ոչ ալ պիտի ըլլայ։ Եւ թէ որ Տէրը ան օրերը չկարճեցըներ, բնաւ մէկ մարմին մը պիտի չապրէր. բայց ընտրեալներուն համար՝ որոնք ընտրեց, ան օրե-21րը կարճեցուց։ Եւ [ղ] ան ատենը թէ որ մէկը ձեզի ըսէ, Ահա հոս է Քրիստոսը՝ կամ ահա հոն, 22 մի՛ հաւատաք. Ինչու որ սուտ քրիստոսներ և սուտ մարգարէներ պիտի ելլեն, ու նշաններ և հրաշք-

[ա] Մատ. իդ. 1. Ղուկ. իա. 5.
[բ] Ղուկ. ժթ. 44.
[գ] Մատ. իդ. 3. Ղուկ. իա. 7.
[դ] Երեմ. իթ. 8. Եփես. ե. 6. Բ Թես. բ. 3.

Յամի Տեառն
33

[ե] Մատ. իդ. 8.
[զ] Մատ. ժ. 17. 18. իդ. 9. Յայտ. բ. 10.
[է] Մատ. իդ. 14.
[ը] Մատ. ժ. 19. Ղուկ. ժբ. 11. իա. 14.
[թ] Գործ. բ. 4. դ. 8. 31.
[ժ] Միք. է. 6. Մատ. ժ. 21. իդ. 10. Ղուկ. իա. 16.
[ի] Մատ. իդ. 9. Ղուկ. իա. 17.
[լ] Դան. ժբ. 12. Մատ. ժ. 22. իդ. 13. Յայտ. բ. 10.
[խ] Մատ. իդ. 15.
[ծ] Դան. թ. 27.
[կ] Ղուկ. իա. 21.
[հ] Ղուկ. իա. 23. իգ. 29.
[ձ] Դան. թ. 26. ժբ. 1. Յովէլ. բ. 2. Մատ. իդ. 21.
[ղ] Մատ. իդ. 23. Ղուկ. ժէ. 23. իա. 8.

Ցամք Տեառն
33

ներ պիտի ցուցընեն , որ եթէ կարելի էր՝ ընտրեալներն ալ մոլորցընեն ։
23 Իսկ [ա] դուք զգուշ կեցէք , ահա առաջուց ըսի ձեզի ամէնը ։

24 [բ] Բայց այն օրերը այն նեղութենէն ետև՝ արեգակը պիտի խաւարի , ու
25 լուսինը իր լոյսը պիտի չտայ ։ Եւ աստղերը երկինքէն պիտի թափթփին , ու երկնից մէջի զօրու-
26 թիւնները պիտի շարժին ։ [գ] Եւ այն ատենը պիտի տեսնեն Որդին մարդոյ ամպերու մէջ եկած , մեծ զօ-
27 րութեամբ ու փառքով ։ Եւ այն ատենը իր հրեշտակները պիտի ղրկէ , ու իր ընտրեալները պիտի ժողվէ չորս հովերէն՝ երկրի ծայրէն
28 մինչև երկինքի ծայրը ։ [դ] Թզենիէն առակ մը սորվեցէք . որ երբ անոր ոստերը կը կակուղնան , ու տերևները կը ցցուին , գիտէք թէ ա-
29 մառը մօտ է ։ Նոյնպէս ալ դուք երբոր այս բաները եղած տեսնէք , գիտցէք որ մօտ է դռներուն քով ։
30 Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի , որ այս ազգը պիտի չանցնի , մինչև որ այս
31 ամէն բաները ըլլան ։ Երկինքը ու երկիրը պիտի անցնին , բայց [ե] իմ խօսքերս բնաւ պիտի չանցնին ։
32 Իսկ այն օրուան ու ժամուն համար՝ մէկը չգիտեր , ոչ երկինքի մէջ եղող հրեշտակները , և ոչ Որ-
33 դին , հապա միայն Հայրը ։ [զ] Ըզգոյշ կեցէք , արթուն մնացէք , և աղօթք ըրէք . ինչու որ չէք գիտեր
34 ատենը երբ է . [է] Ինչպէս օտար երկիր գացող մարդ մը իր տունը կը թողու , ու իր ծառաներուն իշխանութիւն կու տայ , և ամէն մէկուն իր գործը . ու դռնապանին
35 կ'ապսպրէ որ արթուն կենայ . Ուրեմն [ը] արթուն կեցէք . ինչու որ չէք գիտեր թէ երբ կու գայ տանուտէրը , իրիկուն՝ թէ կէս գիշերին՝ թէ հաւախօսին՝ և թէ ա-
36 ռաւօտուն . Չըլլայ որ յանկարծակի գայ՝ ու ձեզ քունի մէջ գտնէ ։
37 Եւ ինչ որ կ'ըսեմ ձեզի , ամենուն կ'ըսեմ . Արթուն կեցէք ։

ա Բ Պետ. գ. 17.
բ Դան. է. 10. Սոփ. ա. 15. Մատ. իդ. 29. Ղու. իա. 25.
գ Դան. է. 13. 14. Մատ. ժզ. 27. իդ. 30. Գլ. ժդ. 62. Գործ. ա. 11. ա Թես. դ. 15. բ Թես. ա. 7. 10. Յայտ. ա. 7.
դ Մատ. իդ. 32. Ղու. իա. 29.
ե Եսա. խ. 8.
զ Մատ. իդ. 42. իե. 13. Ղու. ժբ. 40. իա. 34. Հռով. ժգ. 11. ա Թես. ե. 6.
է Մատ. իդ. 45. իե. 14.
ը Մատ. իդ. 42. 44.

ԳԼ. ԺԴ

1 Հրէից դաւաճանութիւնը Քրիստոսի դէմ , 3 Կին մը անոր գլխուն վրայ կը թափէ շիշ մը պատուական եղ ։ 10 Յուդան իր Տէրը կը ծախէ ստակով ։ 18 Քրիստոս կը ծանուցանէ թէ իր աշակերտներէն մէկը զինքը պիտի մատնէ ։ 22 Զատիկը պատրաստուելէն և ուտուելէն ետև , Քրիստոս հաղորդութեան խորհուրդը կը սահմանէ . 26 կը նախաձայնէ իր բոլոր աշակերտներուն ցրուիլը , և Պետրոսի ուրացութիւնը ։ 43 Յուդա համբուրելով կը մատնէ զՔրիստոս ։ 46 Քրիստոս պարտէզին մէջ կը բռնուի . 55 սուտ վկաներէն կ'ամբաստանուի , և ամբարիշտ վճռով կը դատապարտուի Հրէից ատեանէն ։ 65 Հրեայք անարգանօք կը չարչարեն զՔրիստոս ։ 66 Պետրոս իրեք անգամ կ'ուրանայ իր Տէրը ։

1 Եւ [ա] երկու օրէն ետև զատիկ ու բաղարջակերք էր . և քահանայապետները ու դպիրները կը փնտռէին թէ ինչպէս նենգութեամբ բռնեն զանիկայ՝ ու մեռ-
2 ցընեն ։ Բայց կ'ըսէին թէ , Ոչ տօնին մէջ , որ ժողովուրդին մէջ խռովութիւն չըլլայ ։

3 [բ] Ու երբոր ինքը Բեթանիա էր բորոտ Սիմոնին տունը սեղան նստած , կնիկ մը եկաւ՝ որ շիշ մը պատուական սուղ նարդոսի եղ ունէր , և կոտրեց այն շիշը՝ ու անոր
4 գլխուն վրայ թափեց ։ Եւ կային ոմանք որ կը դժուարէին ու կ'ըսէին . Ինչու համար եղաւ աս
5 եղին կորուստը . Քանզի աս եղը իրեք հարիւր դահեկանէն աւելի կրնար ծախուիլ ու աղքատներուն տրուիլ . և սաստիկ կը յանդի-
6 մանէին զանիկայ ։ Բայց Յիսուս ըսաւ . Թող տուէք ասոր . ինչու՞ անհանգիստ կ'ընէք ասիկայ . բա-
7 րի գործ մը գործեց ինծի ։ [գ] Ինչու որ աղքատները ամէն ատեն ձեր հետ ունիք , ու երբոր ուզէք՝ կրնաք անոնց բարիք ընել . բայց
8 զիս ամէն ատեն չունիք ։ Ասիկայ ինչ որ ունէր՝ ըրաւ . առաջուց իմ մարմինս օծեց՝ իմ թաղմանս հա-
9 մար ։ Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի , թէ բոլոր աշխարհքի մէջ՝ ուր որ աս աւետարանս քարոզուի , ասոր ըրածն ալ պիտի խօսուի իրեն յիշատակ ըլլալու համար ։

10 [դ] Եւ Յուդա Իսկարիովտացին տասուերկուքէն մէկը՝ գնաց քահանայապետներուն , որ զանիկայ
11 մատնէ անոնց ։ Անոնք ալ լսելով՝ ուրախացան , ու իրեն ստակ տալ խոստացան . և կը փնտռէր՝ թէ ինչպէս պատեհութիւնով մը մատնէ զանիկայ ։

12 [ե] Եւ բաղարջակերաց առջի օրը՝ որ զատիկը կը մորթէին , անոր աշակերտները ըսին իրեն . Ո՞ւր կ'ուզես երթանք պատրաստենք՝ որ
13 զատիկը ուտես ։ Եւ իր աշակերտներէն երկուքը խրկեց , ու ըսաւ անոնց . Գացէք քաղաքը , ու ձեզի մարդ մը պիտի պատահի , որ ուսին վրայ ջուրի սափոր մը կը
14 տանի . գացէք անոր ետևէն . Եւ ուր որ մտնէ , տանը տիրոջը ըսէք . Վարդապետը կ'ըսէ . Ո՞ւր է օթևանը՝ որ հոն աշակերտներուս հետ մէկտեղ զատիկը ուտեմ ։
15 Ան ալ ձեզի զարդարուած պատրաստ մեծ վերնատուն մը պիտի ցուցընէ . հոն պատրաստեցէք

Ցամք Տեառն
33

ա Մատ. իզ. 2. Ղու. իբ. 1. Յով. ժա. 55. ժբ. 1.
բ Մատ. իզ. 6. Յով. ժբ. 1. 3. Տես. Ղու. է. 37.
գ Բ Օր. ժե. 11.
դ Մատ. իզ. 14. Ղու. իբ. 3. 4.
ե Մատ. իզ. 17. Ղու. իբ. 7.

Յամի Տեառն
33

16 մեզի ։ Եւ իր աշակերտները գա-
ցին , ու քաղաքը մտան , և ինչպէս
որ իրենց ըսաւ՝ այնպէս գտան . և
զատիկը պատրաստեցին ։

ԶՄատ. իզ. 20. Ա.
17 ԶՈւ երբոր իրիկուն եղաւ՝ տա-
սներկուքին հետ միասին եկաւ ։
18 Ու երբոր սեղան նստան՝ և կ'ու-
տէին , ըսաւ Յիսուս . Ճշմարիտ
կ'ըսեմ ձեզի , որ ձեզմէ մէկը որ
հիմա իմ հետս կ'ուտէ , զիս պիտի
19 մատնէ ։ Եւ անոնք սկսան տրտմ-
իլ , ու մէկիկ մէկիկ ըսել անոր .
Միթէ ե՞ս եմ , և ուրիշ մը՝ Միթէ
20 ե՞ս եմ ։ Անիկայ պատասխան
տուաւ՝ ու ըսաւ անոնց . Ան տա-
սներկուքէն մէկը՝ որ ինծի հետ է
21 ձեռքը պնակը խօթեց ։ Յիրաւի

ԷՄատ. իզ. 24. Ղու. իբ. 22.
ԷՈրդին մարդոյ կ'երթայ՝ ինչպէս
որ գրուած է իրեն համար . բայց
վայ այն մարդուն՝ որուն ձեռքով
Որդին մարդոյ կը մատնուի . աղէկ
էր այն մարդուն որ ծնած չըլլար ։

ԸՄատ. իզ. 26. Ղու. իբ. 19. Ա Կոր. ժա. 23.
22 ԸԵւ մինչ որ անոնք կ'ուտէին ,
Յիսուս հաց առաւ՝ օրհնեց ու
կտրեց , և տուաւ անոնց՝ ու ըսաւ .

ԹՈմանք՝ Առէք կերէք ։
23 ԹԱռէք , աս է իմ մարմինս ։ Եւ
գաւաթը առաւ՝ գոհացաւ , ու
տուաւ անոնց . և ամէնքն ալ խմե-
24 ցին անկէ ։ Ու ըսաւ անոնց .
Ասիկայ է իմ արիւնս նոր ուխտի ,
որ շատերու համար կը թափուի ։
25 Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի . ասկէ
ետև որթին բերքէն բնաւ պիտի
չխմեմ մինչև այն օրը՝ երբոր անիկայ
նոր խմեմ Աստուծոյ թագաւորու-
թեանը մէջ ։

ԺՄատ. իզ. 30.
26 ԺԵւ օրհնութիւն մը երգելէն ե-
ԻՄատ. իզ. 31.
27 տև՝ Ձիթենեաց լեռը ելան ։ ԻԵւ
Յիսուս ըսաւ անոնց . Ամէնքդ ալ
աս գիշեր իմ վրայովս պիտի գայ-
թակղիք . ինչու որ գրուած է թէ

ԼԶաք. ժգ. 7.
ԼՀովիւը պիտի զարնեմ , ու
28 ոչխարները պիտի ցրուին ։ Բայց

ԽԳլ. ժզ. 7.
ԽՅարութիւն առնելէս ետև՝ ձեզմէ
առաջ Գալիլեա պիտի երթամ ։

ԾՄատ. իզ. 33. 34. Ղու. իբ. 33. 34. Յով. ժգ. 37. 38.
29 ԾԻսկ Պետրոս ըսաւ անոր . Թէպէտ
ամէնքն ալ գայթակղին , բայց չէ
30 թէ ես ։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոր .
Ճշմարիտ կ'ըսեմ քեզի , որ դուն
ալ աս գիշեր դեռ հաւը երկու
անգամ չխօսած , իրեք անգամ
31 զիս պիտի ուրանաս ։ Բայց Պետրոս
աւելի կը պնդէր՝ ու կ'ըսէր . Թէև
քեզի հետ մեռնիլ պէտք ըլլայ ին-
ծի , բնաւ քեզ պիտի չուրանամ .
նոյնպէս կ'ըսէին ամէնքն ալ ։

ԿՄատ. իզ. 36. Ղու. իբ. 39. Յով. ժը. 1.
32 ԿԵկան այն տեղը՝ որուն անունը
Գեթսեմանի էր , ու ըսաւ իր ա-
շակերտներուն . Հոս նստեցէք՝
33 մինչև որ ես աղօթք ընեմ ։ Եւ իր
հետը առնելով Պետրոսը ու Յա-
կոբոսը և Յովհաննէսը , սկսաւ
34 խռովիլ և վշտանալ ։ Ան ատենը

Յամի Տեառն
33

ըսաւ անոնց . ՀԻմ անձս մեռնելու
չափ տրտում է . հոս կեցէք՝ և

ՀՅով. ժբ. 27.
35 արթուն մնացէք ։ Ու քիչ մը ա-
ռաջ երթալով , իր երեսին վրայ
գետինը ինկաւ , և աղօթք ըրաւ ,
որ եթէ կարելի է՝ այն ժամը իրմէ

ՁՀռով. ը. 15. Գաղ. դ. 6.
ՂԵբր. ե. 7.
ՃՅով. ե. 30. զ. 38.
36 անցնի ։ Եւ ըսաւ . ՁԱբբա Հայր ,
ՂԱմէն բան քեզի հնարաւոր է , աս
գաւաթը ինծմէ անցուր . Ճբայց
չէ թէ ինչպէս որ ես կ'ուզեմ ,
հապա ինչպէս որ դուն կ'ուզես ։
37 Եւ եկաւ՝ ու զանոնք քնացած գը-
տաւ , և ըսաւ Պետրոսին . Սիմոն՝
կը քնանա՞ս . չկրցա՞ր ժամ մը
38 արթուն կենալ ։ Արթուն կե-
ցէք՝ և աղօթք ըրէք , որ փորձու-
թեան մէջ չմտնէք . ՄՀոգին յօժար

ՄՀռով. է. 22. 23. Գաղ. ե. 17.
39 է , բայց մարմինը տկար ։ Եւ
նորէն գնաց աղօթք ըրաւ , նոյն
40 խօսքը ըսելով ։ Եւ դարձաւ՝ ու
զանոնք նորէն քնացած գտաւ .
ինչու որ աչքերնին ծանրացած էր ,
և չէին գիտեր թէ ինչ պատաս-
41 խան տան անոր ։ Երրորդ անգամ
ալ եկաւ , ու ըսաւ անոնց . Ասկէ
ետև քնացէք՝ ու հանգչեցէք .
բաւական է , ՅԺամը հասաւ . ահա

ՅՅով. ժգ. 1.
Որդին մարդոյ մեղաւորներուն
42 ձեռքը կը մատնուի . ՆԵլէք

ՆՄատ. իզ. 46. Յով. ժը. 1. 2.
երթանք , ահա մօտեցաւ անիկայ՝
որ զիս պիտի մատնէ ։

ՇՄատ. իզ. 47. Ղու. իբ. 47. Յով. ժը. 3.
43 ՇԵւ դեռ անիկայ -- որ կը խօ-
սէր , իսկոյն Յուդան՝ տասներ-
կուքէն մէկը եկաւ , և իր հետը
քահանայապետներուն և դպիրնե-
րուն ու ծերերուն կողմէն շատ
բազմութիւն՝ սուրերով ու բիրե-
44 րով ։ Եւ զանիկայ մատնողը անոնց
նշան մը տուեր էր՝ ըսելով . Ով որ
ես համբուրեմ՝ ան է , բռնեցէք
անիկայ՝ և զգուշութեամբ տարէք ։
45 Ու անիկայ գալով շուտ մը մօտե-
ցաւ անոր՝ և ըսաւ , Ռաբբի՛
Ռաբբի , ու համբուրեց զանիկայ ։
46 Եւ անոնք իրենց ձեռքերը անոր
վրայ ձգեցին՝ ու բռնեցին զանի-
47 կայ ։ Եւ քովը կայնողներէն մէկը
սուրը քաշեց՝ ու զարկաւ քահա-
նայապետին ծառային , ու անոր
48 ականջը մէկդի հանեց ։ Եւ Յիսուս
պատասխան տալով ըսաւ անոնց .
ՈԻբր թէ աւազակի՞ վրայ ելաք՝

ՈՄատ. իզ. 55. Ղու. իբ. 52.
սուրերով ու բիրերով զիս բռնե-
49 լու ։ Ամէն օր ձեր քովն էի , ու
տաճարին մէջ կը սորվեցընէի , և
զիս չբռնեցիք . բայց որպէս զի

ՉՍաղ. իբ. 6. Ես. ծգ. 7. Ղու. իբ. 37. իդ. 44.
50 ՉԳիրքերը կատարուին ։ ՊԱն ա-
տենը բոլոր աշակերտները թողուցին

ՊՍաղ. ձը. 8. Հմր 27.
51 զանիկայ ու փախան ։ Եւ մէկ երի-
տասարդ մը անոր ետևէն կ'երթար՝
մերկ մարմինին վրայ կտաւ մը ա-
ռած . ու երիտասարդները զա-
52 նիկայ բռնեցին ։ Ան ալ կտաւը

Յամի Տեառն 33

թողուց՝ ու մերկ փախաւ անոնցմէ ։

[ղ] Մատ. ԻԶ. 57. Ղու. ԻԲ. 54. Յով. ԺԸ. 13.

53 [ղ] Ու տարին Յիսուսը քահանայապետին. ու անոր քովը ժողվուեցան բոլոր քահանայապետներ-
54 ըը, և ծերերը ու դպիրները ։ Ու Պետրոս հեռուանց անոր ետևէն գնաց մինչև ներսը քահանայապետին գաւիթը, և սպասաւորներուն հետ նստած, ու վառած կրակին

[ճ] Մատ. ԻԶ. 59.

55 քովը կը տաքնար ։ [ճ] Իսկ քահանայապետները ու բոլոր ժողովքը Յիսուսի դէմ վկայութիւն կը փնտռէին որ զանիկայ մեռցնեն,
56 և չէին գտներ. Քանզի որ շատերը սուտ վկայութիւն կը վկայէին անոր դէմ, ու վկայութիւնները իրարու
57 համաձայն չէին ։ Ու ոմանք ելան սուտ վկայութիւն կ՚ընէին անոր

[մ] Գլ. ԺԵ. 29. Յով. Բ. 19.

58 դէմ՝ ու կ՚ըսէին, Թէ մենք լսեցինք ասիկէ՝ որ կ՚ըսէր. [մ] Ես այս ձեռագործ տաճարը պիտի քակեմ, և երեք օրուան մէջ ուրիշ մը պիտի
59 շինեմ առանց ձեռագործի ։ Բայց անանկ ալ իրենց վկայութիւնը

[յ] Մատ. ԻԶ. 62.

60 համաձայն չէր ։ Ու [յ] քահանայապետը մէջտեղը ոտք ելլելով, հարցուց Յիսուսին՝ ու ըսաւ. Պատասխան մը չե՞ս տար. ի՞նչ կը
61 վկայեն ասոնք քեզի դէմ ։ Բայց [ն] անիկայ լուռ կը կենար, և պատասխան մը չէր տար. [շ] քահանայապետը նորէն կը հարցնէր անոր՝ ու կ՚ըսէր. Դո՞ւն ես Քրիստոսը՝

[ն] Եսա. ԾԳ. 7. [շ] Մատ. ԻԶ. 63.

[ո] Մատ. ԻԴ. 30. ԻԶ. 64. Ղու. ԻԲ. 69.

62 օրհնեալ Աստուծոյ Որդին ։ Ու Յիսուս ըսաւ, Ես եմ. ու [ո] պիտի տեսնէք Որդին մարդոյ Զօրութեան աջ կողմը նստած, ու երկ-
63 նից ամպերովը եկած ։ Ու քահանայապետը իր հանդերձները պատռեց՝ ու ըսաւ. Ալ ի՞նչ պէտք է
64 մեզի վկաներ ։ Աստուծոյ հայհոյութիւնը լսեցիք. ձեզի ի՞նչպէս կ՚երեւնայ. և ամէնքը դատապարտեցին զանիկայ՝ թէ մահապարտ է ։

[չ] Մատ. ԻԶ. 58. 69. Ղու. ԻԲ. 55. Յով. ԺԸ. 16.

65 [չ] Ու ոմանք սկսան թքնել անոր, ու երեսը ծածկել, և բռունցքով ծեծել ու ըսել. Մարգարէացիր. ու սպասաւորները ապտակ կը զարնէին անոր ։

66 Ու Պետրոս վարը գաւիթն էր, ու քահանայապետին աղախիններ-
67 րէն մէկը եկաւ, Ու տեսնելով Պետրոսը որ կը տաքնար, նայեցաւ անոր՝ ու ըսաւ. Դուն ալ Յիսուս
68 Նազովրեցիին հետն էիր ։ Բայց անիկայ ուրացաւ՝ ու ըսաւ. Չեմ գիտեր և չեմ հասկընար՝ թէ դուն ինչ կը խօսիս. ու երբոր դուրս ելաւ՝ գաւիթին դրանը առջևը,

[պ] Մատ. ԻԶ. 71. Ղու. ԻԲ. 58. Յով. ԺԸ. 25.

69 հաւը խօսեցաւ ։ Ու [պ] աղախինը նորէն տեսաւ զանիկայ, ու սկսաւ բոլորտիքը կայնողներուն ըսել թէ,
70 Աս ալ անոնցմէ է ։ Ու անիկայ նորէն ուրացաւ ։ [ջ] Ու քիչ մը ատենէն ետքը՝ նորէն բոլորտիքը կայնողները ըսին Պետրոսին. Յիրաւի դուն ալ անոնցմէ ես. [ռ] քանզի որ Գալիլեացի ես, և քու զրու-
71 ցուածքդ ալ նման է անոնց ։ Բայց անիկայ սկսաւ անիծել ու երդում ընել՝ ըսելով թէ, Ես այն մարդը չեմ ճանչնար, որուն համար դուք
72 կ՚ըսէք ։ [ս] Ու իսկոյն երկրորդ անգամ հաւը խօսեցաւ. ու Պետրոս միտքը բերաւ այն խօսքը՝ որ Յիսուս իրեն ըսեր էր թէ, Դեռ հաւը երկու անգամ չխօսած՝ դուն երեք անգամ պիտի ուրանաս զիս. ու սկսաւ լալ ։

Յամի Տեառն 33

[ջ] Մատ. ԻԶ. 73. Ղու. ԻԲ. 59. Յով. ԺԸ. 26.

[ռ] Գործ. Բ. 7.

[ս] Մատ. ԻԶ. 75.

ԳԼ. ԺԵ

1 Յիսուս կապուած կը տարուի Պիղատոսին առջևը՝ և կ՚ամբաստանուի ։ 15 Պիղատոս ժողովուրդին մեծ աղաղակին նայելով՝ մարդասպան Բարաբբան կ՚արձակէ, և Յիսուսը ձեռքը կու տայ որ խաչուի ։ 17 Փուշերէ պսակ մը կը դնեն Յիսուսի գլուխը. 19 անոր երեսը կը թքնեն և զանիկայ ծաղր կ՚ընեն. 27 խաչը կը հանեն երկու աւազակներուն մէջտեղը. 29 Հրէայք սաստիկ նախատինքներ կու տան անոր. 39 բայց հարիւրապետը կը խոստովանի թէ անիկայ Աստուծոյ որդին է ։ 43 Յովսէփ պատուով կը թաղէ զՅիսուս ։

[ա] Սաղ. Բ. 2. Մատ. ԻԷ. 1. Ղու. ԻԲ. 66. ԻԳ. 1. Յով. ԺԸ. 28. Գործ. Գ. 13. Դ. 26.

1 Ու [ա] առտուանց շուտ մը քահանայապետները ծերերուն ու դպիրներուն հետ՝ և բոլոր ժողովքն ալ խորհուրդ ըրին, Յիսուսը կապեցին՝ ու տարին մատնեցին Պի-

[բ] Մատ. ԻԷ. 11.

2 ղատոսին ։ Ու [բ] Պիղատոս հարցուց անոր՝ ու ըսաւ. Դո՞ւն ես Հրէից թագաւորը. անիկայ ալ պատասխան տալով ըսաւ անոր. Դուն
3 կ՚ըսես ։ Ու քահանայապետները շատ ամբաստանութիւն կ՚ընէին

[գ] Մատ. ԻԷ. 13.

4 անոր վրայով ։ [գ] Ու Պիղատոս նորէն հարցուց անոր՝ ըսելով. Պատասխան մը չե՞ս տար. նայէ որ-

[դ] Եսա. ԾԳ. 7. Յով. ԺԹ. 9.

5 չափ քեզի դէմ կը վկայեն ։ [դ] Ու Յիսուս տակաւին պատասխան մը չտուաւ, մինչև որ Պիղատոս զարմացաւ ։

[ե] Մատ. ԻԷ. 15. Ղու. ԻԳ. 17. Յով. ԺԸ. 39.

6 Բայց [ե] տօնին ատենը կապուած մը կ՚արձակէր անոնց, որը որ ի-
7 րենք ուզէին ։ Ու կար մէկը որուն անունը Բարաբբա էր, խռովարարներուն հետը կապուած, որոնք խռովութեան ատենը մարդասպա-
8 նութիւն ըրեր էին ։ Ու ժողովուրդը աղաղակելով՝ սկսաւ խնդրել որ ընէ ինչպէս որ միշտ կ՚ընէր
9 իրենց ։ Ու Պիղատոս անոնց պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ. Կ՚ուզէ՞ք որ Հրէից թագաւորը արձա-
10 կեմ ձեզի ։ Քանզի գիտէր որ քահանայապետները նախանձի հա-

[զ] Մատ. ԻԷ. 20. Գործ. Գ. 14.

11 մար մատներ էին զանիկայ ։ [զ] Բայց քահանայապետները ժողովուրդը գրգռեցին որ անոնց յաւէտ Բա-

Յամի Տեառն
33

12 բարբառն իրենց արձակել ։ Նորէն
Պիղատոս պատասխան տուաւ՝ ու
ըսաւ անոնց ․ Հապա Հրէից Թա-
գաւոր ըսածնիդ ի՞նչ կ'ուզէք որ
13 ընեմ ։ Եւ անոնք նորէն կ'աղա-
ղակէին , խաչը հանէ զանիկայ ։
14 Պիղատոս ըսաւ անոնց ․ Բայց ի՞նչ
չար գործ ըրած է ատիկայ ․ և ա-
նոնք՝ ալ աւելի կ'աղաղակէին ——
15 Կ'ԸՍԷԻՆ ․ Խաչը հանէ զանիկայ ։ Եւ
ե Մատ․ իէ․ 26 ։ Յով․ ժթ․ 1, 16 ։
ե Պիղատոս ժողովուրդը գոհ ընել
ուզելով՝ Բարաբբան արձակեց ա-
նոնց , ու Յիսուսը ծեծելով՝ ձեռք
տուաւ որ խաչուի ։
զ Մատ․ իէ․ 27 ։
16 զ Եւ զինուորները ներս տարին
զանիկայ գաւիթը՝ այսինքն պալա-
տը ․ և բոլոր գունդը մէկտեղ
17 կանչեցին ․ Ու հագցուցին անոր
ծիրանիներ , և փշեղէն պսակ հիւ-
18 սելով՝ անոր ԳԼՈՒԽԸ դրին ․ Ու
սկսան բարև տալ անոր — ԸՍԵԼ ․
Ողջոյն քեզ՝ Հրէից Թագաւոր ։
19 Եւ անոր գլուխը եղէգով կը ծե-
ծէին , ու կը թքնէին անոր , և
ծնկան վրայ գալով՝ երկրպագու-
20 թիւն կ'ընէին անոր ։ Ու երբոր
ծաղր ըրին զանիկայ , ծիրանիները
վրայէն հանեցին , և իր հանդերձ-
ները հագցուցին անոր , ու դուրս
հանեցին զանիկայ՝ որ խաչը հանեն ։
է Մատ․ իէ․ 32 ։ Ղու․ իգ․ 26 ։
21 է Եւ Սիմոն Կիւրենացին՝ Աղեք-
սանդրոսին և Ռուփոսին հայրը , որ
անկէ կ'անցնէր արտէն եկած , պա-
հակ բռնեցին որ անոր խաչը վեր-
ը Մատ․ իէ․ 33 ։ Ղու․ իգ․ 33 ։ Յով․ ժթ․ 17 ։
22 ցընէ ։ ը Ու տարին անիկայ Գող-
գոթա ԸՍՈՒԱԾ տեղը , (որ կը
23 թարգմանուի՝ Գանկի տեղ ․) թ Եւ
թ Մատ․ իէ․ 34 ։
անոր զմուռսով խառնած գինի
տուին՝ որ խմէ , բայց ինքը չառաւ ․
ժ Սաղ․ իբ․ 18 ։ Ղու․ իգ․ 34 ։ Յով․ ժթ․ 23 ։
24 Ու խաչը հանեցին զանիկայ ․ ժ Եւ
անոր հանդերձները բաժնեցին , ա-
նոնց վրայ վիճակ ձգելով՝ թէ ով
25 ինչ պիտի առնէ ։ ի ժամը իրեքն
ի Տե՛ս Մատ․ իէ․ 45 ։ Ղու․ իգ․ 44 ։ Յով․ ժթ․ 14 ։
էր , ու խաչը հանեցին անիկայ ։
26 Եւ լ անոր յանցանքի գիրը գրուած
27 էր , ԱՍ Է Հրէից Թագաւորն է ։ Ու
լ Մատ․ իէ․ 37 ։ Յով․ ժթ․ 19 ։
խ անոր հետ երկու աւազակ խաչը
հանեցին ․ մէկը անոր աջ կողմէն ,
28 ու մէկը ձախ կողմէն ։ Եւ կատա-
խ Մատ․ իէ․ 38 ։
րուեցաւ ան գիրը՝ որ կ'ըսէ , թէ
ծ Անօրէններուն հետ սեպուեցաւ ։
ծ Եսա․ ծգ․ 12 ։ Ղու․ իբ․ 37 ։
29 կ Եւ անոնք որ կ'անցնէին՝ կը հայ-
հոյէին անոր , գլուխնին կը շարժէ-
ին՝ ու կ'ըսէին ․ Աւա՜ղ Դուն որ տա-
կ Սաղ․ իբ․ 7 ։ Գլ․ ժդ․ 58 ։ Յով․ բ․ 19 ։
ճարը կը քակէիր , և իրեք օրուան
30 մէջ կը շինէիր ․ Ինքզինքդ ազա-
31 տէ , ու իջի՛ր ատ խաչէդ ։ Նոյն-
պէս ալ քահանայապետները դպ-
պիրներուն հետ իրենց մէջը ծաղր
ընելով կ'ըսէին ․ Ուրիշները ազա-
տեց , ինքզինքը չկրնար ազատել ։
32 ԱՅ Քրիստոսը Իսրայէլի Թագաւո-
րը՝ թող հիմա խաչէն վար իջնէ ,

Յամի Տեառն
33

որ տեսնենք ու հաւատանք ․ և ձ իր
ձ Մատ․ իէ․ 44 ։ Ղու․ իգ․ 39 ։
հետը խաչը ելլողները կը նախա-
տէին զանիկայ ։
33 Ու ղ վեցերորդ ժամը հասածին
ղ Մատ․ իէ․ 45 ։ Ղու․ իգ․ 44 ։
պէս , բոլոր երկրին վրայ խաւար
34 եղաւ մինչև իններորդ ժամը ։ Եւ
իններորդ ժամուն՝ Յիսուս մեծ
ձայնով աղաղակեց , ու ըսաւ ․
ճ Սաղ․ իբ․ 1 ։ Մատ․ իէ․ 46 ։
ճ Էլօի Էլօի լամա սաբաքթանի ․ որ
կը թարգմանուի , Աստուած իմ՝
Աստուած իմ , ինչու զիս թողու-
35 ցիր ։ Եւ քովը կայնողներէն ո-
մանք երբոր լսեցին՝ կ'ըսէին թէ ,
մ Մատ․ իէ․ 48 ։ Յով․ ժթ․ 29 ։
36 Եղիան կը կանչէ ։ Ու մ մէկը վա-
զեց սպունգ մը քացախով լեցուց ,
յ Սաղ․ կթ․ 21 ։
ու եղէգի մը անցընելով՝ յ տուաւ
անոր որ խմէ , և ըսաւ ․ Թող տուր
տեսնենք՝ թէ Եղիան կու գա՞յ ա-
տիկայ վար իջեցնելու ։
ն Մատ․ իէ․ 50 ։ Ղու․ իգ․ 46 ։ Յով․ ժթ․ 30 ։
37 ն Եւ Յիսուս մեծ ձայն մը հանեց ,
38 ու հոգի տուաւ ։ Ու շ տաճարին
վարագոյրը երկուքի պատռեցաւ
39 վերէն ՚ի վար ։ Եւ ո հարիւրապետը
շ Մատ․ իէ․ 51 ։ Ղու․ իգ․ 45 ։
որ անոր դիմացը կեցեր էր , տես-
նելով որ այսպէս աղաղակելով հո-
գի տուաւ , ըսաւ ․ Յիրաւի Որդի
ո Մատ․ իէ․ 54 ։ Ղու․ իգ․ 47 ։
40 Աստուծոյ էր աս մարդը ։ չ Կիներ-
ներ ալ կային՝ որ պ հեռուանց կը
չ Մատ․ իէ․ 55 ։ Ղու․ իգ․ 49 ։
նայէին ․ որոնց մէջն էր Մարիամ
Մագդաղենացին , և պզտիկ Յա-
պ Սաղ․ լը․ 11 ։
կոբոսին ու Յովսէսին մայրը՝ Մա-
41 րիամ , և Սողոմէ ․ Որոնք՝ երբոր
ջ Ղու․ ը․ 2, 3 ։
ՅԻՍՈՒՍ Գալիլեա էր , ջ իր ետևէն
կ'երթային , և իրեն սպասաւորու-
թիւն կ'ընէին ․ և ուրիշ շատ
կիններ ալ՝ որ իր հետը Երուսա-
ղէմ ելեր էին ։
ռ Մատ․ իէ․ 57 ։ Ղու․ իգ․ 50 ։ Յով․ ժթ․ 38 ։
42 ռ Ու երբոր իրիկուն եղաւ , — ՕՐԸ
ուրբաթ՝ այսինքն շաբաթին առջի
43 օրը ըլլալով , Յովսէփ Արիմաթա-
ցի երևելի խորհրդական մը՝ որ ինքն
ս Ղու․ բ․ 25, 38 ։
ալ ս Աստուծոյ թագաւորութեա-
նը կը սպասէր , եկաւ՝ ու համարձա-
կութիւն ընելով՝ Պիղատոսին քո-
վը մտաւ , և Յիսուսին մարմինը
44 խնդրեց ։ Ու Պիղատոս զարմա-
ցաւ՝ որ արդէն մեռած ըլլայ ․ և
հարիւրապետը իրեն կանչելով՝ հար-
ցուց անոր թէ՝ Շա՞տ ատեն է որ
45 մեռաւ ։ Ու երբոր ԱՍԻԿԱ իմա-
ցաւ հարիւրապետէն , մարմինը
46 Յովսէփին շնորհեց ։ վ Եւ ՅՈՎՍԷՓ
վ Մատ․ իէ․ 59, 60 ։ Ղու․ իգ․ 53 ։ Յով․ ժթ․ 40 ։
կտաւ գնեց , ու զանիկայ վար իջե-
ցընելով՝ կտաւովը փաթթեց , ու
դրաւ գերեզմանի մը մէջ՝ որ քարէ
փորուած էր ․ և քար մը գլորցուց
47 գերեզմանին դուռը ։ Իսկ Մարիամ
Մագդաղենացին , ու Յովսէսին
ՄԱՅՐԸ Մարիամ տեսան ան տեղը ,
ուր որ դրուեցաւ ։

ԳԼ․ ԺԶ․

1 Հրեշտակ մը Քրիստոսի յարութիւն առնելը կ'աւետէ իրեք կիներու ։ 9 Քրիստոս կ'ե-

Յամի Տեառն 33

րենայ Մարիամ Մագդաղենացիին. 12 արտը գացող երկու աշակերտներուն, 14 ետքը տասնըմէկներուն, 15 որոնք կը խրկէ աւետարանը քարոզելու։ 19 Քրիստոս երկինք կը համբառնայ։

1 [ա] Ու երբոր շաբաթը անցաւ, Մարիամ Մագդաղենացին՝ և Յակոբոսին մայրը Մարիամ՝ և Սաղոմէ [բ] խունկեր ծախու առին, որ գան օծեն անիկայ։ 2 [գ] Եւ մէկշաբթի առտուանց շատ կանուխ՝ արևը որ 3 կը ծագէր՝ եկան գերեզմանը, Ու իրարու կ՚ըսէին. Քարը ո՞վ պիտի գլորցընէ մեզի գերեզմանին դռնէն. 4 (Ու նայեցան տեսան որ քարը գլորցուած էր.) Ինչու որ 5 շատ մեծ էր։ [դ] Եւ ներս գերեզմանը մտնելով՝ երիտասարդ մը տեսան որ աջ կողմը նստեր էր ճերմակ պատմուճան հագած, ու զար6հուրեցան։ [ե] Եւ անիկայ ըսաւ անոնց. Մի զարհուրիք. Յիսուս Նազովրեցին կը փնտռէք, որ խաչուեցաւ. անիկայ յարութիւն առաւ, հոս չէ. ահա ան տեղը՝ ուր 7 որ դրին զանիկայ։ Բայց գացէք՝ ըսէք անոր աշակերտներուն և Պետրոսին, թէ [զ] Ձեզմէ առաջ Գալիլեա կ՚երթայ, հոն պիտի տեսնէք զանիկայ՝ ինչպէս որ ձեզի ըսաւ։ 8 Եւ անոնք դողով ու ապշութեամբ բռնուած՝ ելան ու փախան գերեզմանէն. [է] և մէկու մը բան չըսին, քանզի կը վախնային։

9 Յիսուս մէկշաբթի առտուանց յարութիւն առած՝ առաջ [ը] Մարիամ Մագդաղենացիին երևցաւ, որ [թ] անկէ եօթը դև հաներ էր։ 10 [ժ] Անիկայ գնաց անոնց պատմեց որոնք անոր հետ էին, երբոր սուգ 11 կ՚ընէին ու կու լային։ [ժա] Իսկ անոնք երբոր լսեցին թէ կենդանի է և թէ իրեն երևցաւ, չհաւատացին։

12 Ետքը ուրիշ կերպարանքով [ժբ] երևցաւ անոնցմէ երկուքին՝ որ քա13լելով արտը կ՚երթային։ Եւ անոնք գացին ուրիշներուն պատմեցին. ու անոնց ալ չհաւատացին։

14 [ժգ] Վերջը տասնումէկին երևցաւ, երբոր սեղան նստած էին, ու երեսնին զարկաւ իրենց անհաւատութիւնը և սրտերնուն կարծրութիւնը, վասն զի անոնց որ իրեն երևցաւ մեռելներէն յարութիւն առած, իրենք չհաւատացին։

15 [ժդ] Եւ ըսաւ անոնց. Գացէք բոլոր աշխարհ, ու [ժե] աւետարանը քարոզեցէք բոլոր ստեղծուածներուն։ 16 [ժզ] Ան որ հաւատայ՝ ու մկրտուի, պիտի փրկուի, [ժէ] և ան որ չհաւատայ, 17 պիտի դատապարտուի։ Եւ անոնք որ կը հաւատան, այս նշանները անոնց հետ պիտի երթան. [ժը] իմ անունովս դևեր պիտի հանեն, [ժթ] նոր 18 լեզուներ պիտի խօսին. [ի] Ձեռքերնին օձեր պիտի բռնեն. և թէ որ մահառիթ դեղ մը խմեն, իրենց պիտի չվնասէ. [իա] հիւանդներու վրայ ձեռք պիտի դնեն. ու անոնք պիտի առողջանան։

19 Արդ՝ [իբ] Տէրը անոնց հետ խօսելէն ետքը [իգ] երկինքը համբարձաւ, ու 20 Աստուծոյ [իդ] աջ կողմը նստաւ։ Եւ անոնք ելան՝ ու ամէն տեղ կը քարոզէին. և Տէրը անոնց գործակից էր, [իե] ու խօսքը կը հաստատէր անոր նշաններով՝ որ անոնց հետը կ՚երթային։

[ա] Մատ. ԻԸ. 1։ Ղու. ԻԴ. 1։ Յով. Ի. 1։
[բ] Ղու. ԻԳ. 56։
[գ] Ղու. ԻԴ. 1։ Յով. Ի. 1։
[դ] Ղու. ԻԴ. 3։ Յով. Ի. 11, 12։
[ե] Մատ. ԻԸ. 5, 6, 7։
[զ] Մատ. ԻԶ. 32։ Վր. ԺԴ. 28։
[է] Տես Մատ. ԻԸ. 8։ Ղու. ԻԴ. 9։
[ը] Յով. Ի. 14։
[թ] Ղու. Ը. 2։
[ժ] Ղու. ԻԴ. 10։ Յով. Ի. 18։

Յամի Տեառն 33

[ժա] Ղու. ԻԴ. 11։
[ժբ] Ղու. ԻԴ. 13։
[ժգ] Ղու. ԻԴ. 36։ Յով. Ի. 19։ Ա Կոր. ԺԵ. 5։
[ժդ] Մատ. ԻԸ. 19։ Յով. ԺԵ. 16։
[ժե] Կող. Ա. 23։
[ժզ] Յով. Գ. 18, 36։ Գոր. Բ. 38։ ԺԶ. 30, 31, 32։ Հռով. Ժ. 9։ Ա Պետ. Գ. 21։
[ժէ] Յով. ԺԲ. 48։
[ժը] Ղու. Ժ. 17։ Գոր. Ե. 16։ Ը. 7։ ԺԶ. 18։ ԺԹ. 12։
[ժթ] Գոր. Բ. 4։ Ժ. 46։ ԺԹ. 6։ Ա Կոր. ԺԲ. 10, 28։
[ի] Ղու. Ժ. 19։ Գոր. ԻԸ. 5։
[իա] Գոր. Ե. 15, 16։ Թ. 17։ ԻԸ. 8։ Յակ. Ե. 14, 15։
[իբ] Գոր. Ա. 2, 3։
[իգ] Ղու. ԻԴ. 51։
[իդ] Սաղ. ՃԺ. 1։ Գոր. Է. 55։
[իե] Գոր. Ե. 12։ ԺԴ. 3։ Ա Կոր. Բ. 4, 5։ Եբր. Բ. 4։

ԱՒԵՏԱՐԱՆ ԸՍՏ ՂՈՒԿԱՍՈՒ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Ղուկասու աւետարանին յառաջաբանութիւնը ։ 5 Եղիսաբեթին , 26 ու կոյս Մարիամու յղութիւնը ։ 39 Եղիսաբեթին և Մարիամին մարգարէութիւնը Քրիստոսի վրայով ։ 57 Յովհաննէս մկրտչին ծնունդը և թլփատութիւնը ։ 67 Զաքարիայի մարգարէութիւնը Քրիստոսին , 76 և Յովհաննէսին վրայով ։

1 Որովհետև շատերը մեր մէջը հաստատ գիտցուած բաներուն վրայով *պատմութիւնը կարգի
2 դնելու ձեռք զարկին . *ինչպէս որ սկիզբէն աչքով տեսնողները և խօսքին սպասաւոր եղողները *ա-
3 ւանդեցին մեզի . *Ինծի ալ՝ որ սկիզբէն ան ամէն բաներուն ճշդութեամբ տեղեկացեր էի , յարմար դատեցի *կարգաւ գրել քեզի՝ *ով
4 պատուական Թէոփիլոս . *Որ սորված բաներուդ ստուգութիւնը իմանաս ։

5 *Հրէաստանի Հերովդէս թագաւորին օրերը *Աբիայի դասակարգութենէն Զաքարիա անունով քահանայ մը կար . ու անոր կնիկը Ահարոնի աղջիկներէն էր ,
6 և անոր անունը Եղիսաբեթ ։ Ու երկուքն ալ Աստուծոյ առջևը *արդար էին , և Տէրոջը բոլոր պատուիրանքներուն ու իրաւունքներուն մէջ անարատութեամբ կը
7 քալէին ։ Եւ զաւակ չունէին , ինչու որ Եղիսաբեթ ամուլ էր . ու երկուքն ալ օրերնին անցուցած էին ։

8 Ու երբոր անիկայ իր դասակարգութեան օրերը հասնելուն՝ քահանայական պաշտօնը կը կատարէր
9 Աստուծոյ առջևը , *քահանայութեան սովորութեանը պէս՝ *իրեն ինկաւ որ Տէրոջը տաճարը մտնէ
10 *խնկարկութիւն ընէ ։ *Եւ ժողովուրդին բոլոր բազմութիւնը դուրսը աղօթքի կայներ էին խունկին
11 ատենը ։ Ու երևցաւ անոր՝ Տէրոջը հրեշտակը , որ կայներ էր
12 *խունկի սեղանին աջ կողմը ։ Եւ Զաքարիա երբոր տեսաւ՝ *շփոթեցաւ , ու անոր վրայ վախ մը ին-
13 կաւ ։ Եւ հրեշտակը ըսաւ անոր . Մի վախնար՝ Զաքարիա , ինչու որ քու աղօթքդ լսուեցաւ , և քու կինդ Եղիսաբեթ քեզի որդի մը պիտի ծնանի , ու *անոր անունը
14 *Յովհաննէս դնես ։ Եւ քեզի ուրախութիւն ու ցնծութիւն պիտի ըլլայ , և *շատերը անոր ծնանելուն
15 վրայ պիտի ուրախանան . Ինչու որ Տէրոջը առջևը մեծ պիտի ըլլայ , և *գինի ու օղի պիտի չխմէ . և *դեռ իր մօրը որովայնէն Սուրբ
16 Հոգիով պիտի լեցուի . *Ու Իսրայէլի *որդւոցմէ շատերը իրենց Տէր Աստուծոյն պիտի դարձընէ ։
17 *Եւ ինքը անոր առջևէն պիտի դայ Եղիայից հոգիովը ու զօրութիւնովը , հայրերուն սիրտերը որդւոցը վրայ դարձընելու , և անհնազանդները՝ արդարներուն իմաստութեանը , որ Տէրոջը պատրաստ ժողո-
18 վուրդ մը պատրաստէ ։ Եւ Զաքարիա ըսաւ հրեշտակին . *Ինչո՞վ գիտնամ աս բանը . որովհետև ես ծեր եմ , ու իմ կինս իր օրերը
19 անցուցած է ։ Եւ հրեշտակը պատասխան տալով՝ ըսաւ անոր . Ես եմ *Գաբրիէլը՝ որ Աստուծոյ առջևը կը կայնիմ , ու խրկուեցայ քեզի զրուցելու , և աս բաներուն
20 աւետիսը քեզի տալու ։ Եւ ահա *համր պիտի ըլլաս դուն , ու պիտի չկրնաս խօսիլ մինչև ան օրը՝ որ աս բաները ըլլան . քանզի չհաւատացիր իմ խօսքերուս , որոնք իրենց ատենին պիտի կատարուին ։
21 Ու ժողովուրդը Զաքարիային կը սպասէր , և կը զարմանային անոր տաճարին մէջ ուշանալուն վրայ ։
22 Ու երբոր դուրս ելաւ , չէր կրնար խօսիլ անոնց հետ . և իմացան որ տաճարին մէջ տեսիլք մը տեսած է . ու ինքը նշանով կը խօսէր ա-
23 նոնց հետ , և համր կը կենար ։ Ու եղաւ որ *երբ անոր պաշտօնին օրե-
24 րը լմնցան , իր տունը գնաց ։ Եւ ան օրերէն ետքը անոր կինը Եղիսաբեթ յղացաւ , ու հինգ ամիս ինքզինքը կը պահէր , և կ'ըսէր .
25 Այսպէս ըրաւ ինծի Տէրը —— օրերս , որ Ի՛ վ—— նայեցաւ *նախատինքս մարդոց մէջէն վերցընելու ։

26 Ու վեցերորդ ամսուն մէջ Գաբրիէլ հրեշտակը Աստուծմէ խրկուեցաւ Գալիլեայի մէկ քաղաքը՝
27 որուն անունը *Նազարէթ էր , *Մէկ

*Եբր. բ. 3։ ա Պետ. ե. 1։ բ Պետ. ա. 16։ ա Յով. ա. 1։
*Մար. ա. 1։ Յով. ժե. 27։
*Գործ. ժե. 19. 25. 28։ ա Կոր. է. 40։
*Գործ. ժա. 4։
*Գործ. ա. 1։
*Յով. ի. 31։
*Մատ. բ. 1։
Սովորական եղած Փրկչի թուականէն վեց տարի առաջ ։
*ա Մն. իդ. 10. 19։ Նեեմ. ժբ. 4. 17։
*Ծն. է. 1։ ժէ. 1։ գ Թագ. թ. 4։ դ Թագ. ի. 3։ Յոբ. ա. 1։ Գործ. իգ. 1։ իդ. 16։ Փիլ. գ. 6։
*ա Մն. իդ. 19։ բ Մն. ը. 14։ լա. 2։
*Ել. լ. 7. 8։ ա Թագ. բ. 28։ ա Մն. իգ. 13։ բ Մն. իթ. 11։
*Ղև. ժզ. 17։ Յայտ. ը. 3. 4։
*Ել. լ. 1։
*Դատ. զ. 22։ ժգ. 22։ Դան. ժ. 8։ Հմր 29։ Ղկ. բ. 9։ Գործ. ժ. 4։ Յայտ. ա. 17։

Սովորական եղած Փրկչի թուականէն վեց տարի առաջ ։

*Հմր 60. 62։
*Տէրունի շնորհք ։
*Հմր 58։
*Թուոց. զ. 3։ Դատ. ժգ. 4։ Ղկ. է. 33։
*Երեմ. ա. 5։ Գաղ. ա. 15։
*Մաղ. դ. 5. 6։
*Մաղ. դ. 5։ Մատ. ժա. 14։ Մար. թ. 11։
*Ծն. ժէ. 17։
*Դան. ը. 16։ թ. 21. 22. 23։ Մատ. ժը. 10։ Եբր. ա. 14։
*Եզեկ. գ. 26։ իդ. 27։
*Տես գ Թագ. ժա. 5։ ա Մն. իթ. 25։
*Ծն. լ. 23։ Ես. դ. 1։ [illegible] 1. 4։
*Մատ. ա. 18։ Ղկ. բ. 4. 5։

կոյսի մը՝ մարդու մը նշանուած, որուն անունը Յովսէփ էր՝ Դաւիթին տունէն. և այն կոյսին անունը
28 Մարիամ էր ։ Ու հրեշտակը անոր գալով՝ ըսաւ. Ողջոյն քեզ՝ ով շնորհընկալ կոյս. Տէրը քու հետդ է. դուն կանանց մէջ օրհնեալ
29 ես ։ Եւ անիկայ տեսնելով՝ անոր խօսքին վրայ շփոթեցաւ, ու իրեն-իրեն կը մտածէր՝ թէ ինչպէս բան
30 պիտի ըլլայ աս ողջոյնը ։ Եւ հրեշտակը անոր ըսաւ. Մի՛ վախնար՝ Մարիամ, ինչու որ Աստուծմէ
31 շնորհք գտար. Եւ ահա պիտի յղանաս, ու որդի պիտի ծնանիս, և անոր անունը Յիսուս պիտի
32 դնես ։ Անիկայ մեծ պիտի ըլլայ. ու Բարձրելոյն Որդին պիտի ըսուի, և Տէր Աստուած պիտի տայ անոր՝ իր հօրը Դաւիթին աթոռը. ու Յակոբին տանը վրայ յաւի-
33 տեան պիտի թագաւորէ. Եւ անոր թագաւորութիւնը վերջ պիտի
34 չունենայ ։ Ու Մարիամ ըսաւ հրեշտակին. Ինչպէս պիտի ըլլայ աս բանը, որովհետև ես էրիկ մարդ
35 չեմ գիտեր ։ Եւ հրեշտակը պատասխան տալով՝ ըսաւ անոր. Հոգին Սուրբ պիտի գայ քեզի, ու Բարձրելոյն զօրութիւնը քու վրադ հովանի պիտի ըլլայ. ուստի այն քեզմէ ծնանելու սուրբը՝ Աստու-
36 ծոյ Որդի պիտի ըսուի ։ Եւ ահա քու ազգականդ Եղիսաբեթ՝ անիկայ ալ իր պառաւութեան ատենը արու զաւակով մը յղի է. ու անիկայ այն ամուլ ըսուածին վեցերորդ
37 ամիսն է. Ինչու որ Աստուծոյ քովը ընաւ մէկ բան մը անճարին
38 չըլլար ։ Եւ Մարիամ ըսաւ. Ահա ես Տէրոջը աղախինն եմ, քու ըսածիդ պէս թող ըլլայ ինծի. ու հրեշտակը անոր քովէն գնաց ։

39 Այն օրերը ելաւ Մարիամ՝ ու արտորնօք լեռնակողմը Յուդայի
40 մէկ քաղաքը գնաց ։ Եւ մտաւ Զաքարիային տունը, ու Եղիսա-
41 բեթին բարև տուաւ ։ Եւ եղաւ որ երբ լսեց Եղիսաբեթ Մարիամին բարևը, մանուկը անոր որովայնին մէջը խաղաց, ու Եղիսաբեթ Սուրբ
42 Հոգիով լեցուեցաւ. Եւ բարձր ձայնով մը կանչեց՝ ու ըսաւ. Օրհնեալ ես դուն կանանց մէջ, և օրհնեալ է քու որովայնիդ պտուղը ։
43 Եւ աս ինծի ուսկից եղաւ, որ իմ
44 Տէրոջս մայրը ինծի գայ. Վասն զի ահա երբոր քու բարևիդ ձայնը ականջիս եկաւ, մանուկը որովայնիս մէջը խաղաց ուրախութենէն ։
45 Եւ երանի անոր՝ որ "հաւատացեր է թէ" պիտի կատարուի այն բաները՝
46 որ Տէրոջմէ ըսուեցան իրեն ։ Եւ Մարիամ ըսաւ. Իմ անձս կը
47 մեծցընէ Տէրը. Եւ իմ հոգիս ուրախացաւ իմ Փրկիչ Աստուծովս ։
48 Ինչու որ իր աղախինին խոնարհութեանը նայեցաւ. քանզի ահա ասկէ ետև բոլոր ազգերը ինծի երա-
49 նութիւն պիտի տան ։ Վասն զի Հզօրը ինծի մեծամեծ բաներ ըրաւ, ու անոր անունը սուրբ է ։
50 Եւ անոր ողորմութիւնը իրմէն վախցողներուն վրայ է ազգէ ազգ ։
51 Իր բազուկովը զօրութիւն ցուցուց. ցրուեցան ըրաւ ամբարտաւանները՝ իրենց սրտին խորհուր-
52 դովը ։ Զօրաւորները իրենց աթոռներէն իջեցուց, ու խոնարհները
53 բարձրացուց ։ Անօթիները բարիքներով լեցուց, և հարուստները
54 պարապ ճամբեց ։ Օգնութիւն ըրաւ իր Իսրայէլ ծառային՝ իր ողորմութիւնը միտք բերելով.
55 Ինչպէս որ մեր հայրերուն խօսեցաւ՝ Աբրահամին ու անոր սերունդին յաւիտեան ։

56 Եւ Մարիամ անոր քովը իրեք ամիսի չափ կեցաւ, ու իր տունը դարձաւ ։

57 Ու Եղիսաբեթին ծնանելու ժամանակը լեցուեցաւ, ու որդի մը
58 ծնաւ ։ Եւ լսեցին անոնք որ անոր բոլորտիքը կը բնակէին՝ ու անոր ազգականները, որ Տէրը անոր վրայ իր մեծ ողորմութիւնը ցուցուց. և անոր հետ կ'ուրախանային ։

59 Ու եղաւ որ ութերորդ օրը տղան թլփատելու եկան. և զանիկայ իր հօրը անունովը Զաքարիա
60 կը կոչէին ։ Իսկ անոր մայրը պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ. Չէ, հապա Յովհաննէս պիտի կոչուի ։
61 Եւ անոր ըսին թէ՝ Քու ազգականներուդ մէջ մէկը չկայ՝ որ աս
62 անունով կոչուի ։ Աչք կ'ընէին անոր հօրը՝ թէ ինչ անունով կ'ու-
63 զէ որ անիկայ կոչուի ։ Ան ալ տախտակ մը ուզեց, ու գրեց ըսելով. Յովհաննէս է անոր անունը. ու ամէնքը զարմացան ։
64 Եւ իսկոյն բացուեցաւ անոր բերանը ու անոր լեզուն, և կը
65 խօսէր՝ ու կ'օրհնէր զԱստուած ։ Եւ վախ մը ինկաւ այն ամէնուն վրայ՝ որոնք անոնց բոլորտիքը կը բնակէին. ու աս ամէն բաները Հրէաստանի բոլոր լեռնակողմը կը
66 զրուցուէր ։ Եւ ամէն լսողները իրենց սիրտերուն մէջը դրին, ու կ'ըսէին. Արդեօք աս տղան ինչ պիտի ըլլայ. ու Տէրոջը ձեռքը անոր հետն էր ։

67 Եւ անոր հայրը Զաքարիան Սուրբ Հոգիով լեցուած՝ մարգա-

Սովորական եղած Փրկչի թուականէն վեց ամսի առաջ ։

Ղուկ. ի. 23. Ժ. 19.
Դատ. Զ. 12.
Հմր 12.
Ես. է. 14.
Մտթ. ա. 21.
Ղուկ. բ. 21.
Մարկ. ե. 7.
Բ Թագ. է. 11. 12. Ես. Թ. 6. 7. Ժզ. 5. Երեմ. Իգ. 5. Սաղ. Ճլբ. 11. Յայտ. Գ. 7.
Դան. Բ. 44. Է. 14. 27. Աբդ. 21. Միք. Դ. 7. Յովհ. ԺԲ. 34. Եբր. Ա. 8.
Մտթ. Ա. 20.
Մտթ. ԺԴ. 33. ԻԶ. 63. 64. Մարկ. Ա. 1. Յովհ. Ա. 34. Ի. 31. Գործ. Ը. 37. Հռովմ. Ա. 4.
Ծնն. ԺԸ. 14. Երեմ. ԼԲ. 17. Զաք. Ը. 6. Մտթ. ԺԹ. 26. Մարկ. Ժ. 27. Ղուկ. ԺԸ. 27. Հռովմ. Դ. 21.
Յես. ԺԱ. 9. 10. 11.
Հմր 28. Դատ. Ե. 24.
Կամ՝ հաւատացեր է. քանզի

Սովորական եղած Փրկչի թուականէն վեց ամսի առաջ ։

Ա Թագ. Բ. 1. Սաղ. ԼԴ. 2. 3. ԼԵ. 9. Ամբ. Գ. 18.
Ա Թագ. Ա. 11. Սաղ. ՃԼԸ. 6.
Մաղ. Գ. 12. Ղուկ. ԺԱ. 27.
Սաղ. ՀԱ. 19. ՃԻԶ. 2. 3.
Սաղ. ՃԺԱ. 9.
Ծնն. ԺԷ. 7. Ել. Ի. 6. Սաղ. ՃԳ. 17. 18.
Սաղ. ՂԸ. 1. ՃԺԸ. 15. Ես. Խ. 10. Ծա. 9. Ծբ. 10.
Սաղ. ԼԳ. 10. Առակ. Ե. 5.
Ա Թագ. Բ. 6. Յոբ. Ե. 11. Սաղ. ՃԽԷ. 6.
Ա Թագ. Բ. 5. Սաղ. ԼԴ. 10.
Սաղ. ՂԲ. 3. Երեմ. Լա. 3. 20.
Ծնն. ԺԷ. 19. Սաղ. ՃԼԲ. 11. Հռովմ. ԺԱ. 28. Գաղ. Գ. 16.
Հմր 14.
Ծնն. ԺԷ. 12. Ղև. ԺԲ. 3.
Հմր 13.
Հմր 13.
Հմր 20.
Հմր 39.
Գլ. Բ. 19. 51.
Ծնն. [illegible] 2. [illegible] 4. 17. [illegible] 21. [illegible]
Յովէլ. Բ. 28.

Սովորական եղած փրկչի թուականէն վեց տարի առաջ։

ՙԳ. Թագ. ա. 48։ Սաղ. խա. 13։ Ճր. 18։ Ճզ. 48։
*Եղ. գ. 16։ գ. 31։ Սաղ. ճժա. 9։ Ղկ. է. 16։
ՙՍաղ. ճլբ. 17։
*Երեմ. իգ. 5, 6։ է. 10։ Դան. թ. 24։ Գոր. գ. 21։ Հռով. ա. 2։
ՙՂև. իզ. 42։ Սաղ. ղթ. 3։ ճե. 8, 9։ ճզ. 45։ Եզեկ. ժզ. 60։ Հմր 54։
*Ծն. ժբ. 3։ ժէ. 4։ իբ. 16, 17։ Եբր. զ. 13, 17։
*Հռով. զ. 18, 22։ Եբր. թ. 14։
ՙԵրեմ. լբ. 39, 40։ Եփե. դ. 24։ Բ Թեսա. բ. 12։ Բ Տիմ. ա. 9։ Տիտ. բ. 12։ Ա Պետ. ա. 15։ Բ Պետ. ա. 4։
*Եսա. խ. 3։ Մաղ. գ. 1։ դ. 5։ Մատ. ժա. 10։ Հմր 17։
ՙՄար. ա. 4։ Ղկ. գ. 3։
ՙԹու. իդ. 17։ Մաղ. դ. 2։
*Եսա. թ. 2։ խբ. 7։ խթ. 9։ Մատ. դ. 16։ Գործ. իզ. 18։
Հինգ տարի առաջ յիշեալ թուականէն։
‡Ղկ. բ. 40։
‡Մատ. գ. 1։ ժա. 7։

---

*Գոր. ե. 37։
‡Ա Թագ. ժզ. 1, 4։ Յով. է. 42։
‡Մատ. ա. 16։ Ղկ. ա. 27։

68 րէացաւ ու ըսաւ. ՙՕրհնեալ ըլլայ
Իսրայէլի Տէր Աստուածը, որ *այցելութեան եկաւ, և իր ժողովուրդին
69 փրկութիւն ըրաւ. ՙՈւ մեզի
փրկութեան եղջիւր մը հանեց իր
Դաւիթ ծառային տունէն.
70 (*Ինչպէս որ սուրբերուն բերնովը
խօսեցաւ, որոնք աշխարհի սկիզբէն
՚ի վեր անոր մարգարէներն էին.)
71 Փրկութիւն մեր թշնամիներէն, և
բոլոր մեզ ատողներուն ձեռքէն.
72 ՙՈղորմութիւն ընելու մեր հայրերուն վրայ, և իր սուրբ ուխտը
73 միտք բերելու, (*Ան երդումը՝ որ
մեր հօրը Աբրահամին ըրաւ,) մեզի
74 տալու, Որ մեր թշնամիներուն
ձեռքէն ազատելով՝ առանց
75 վախի *զանիկայ պաշտենք, ՙՍրբութիւնով ու արդարութիւնով
անոր առջևը՝ մեր [illegible] բոլոր
76 օրերուն մէջ։ Եւ դուն ով մանուկ՝
Բարձրելոյն մարգարէն պիտի կոչուիս. ինչու որ *Տէրոջը երեսին
առջևէն պիտի երթաս՝ անոր ճամ-
77 բաները պատրաստելու, Անոր
ժողովուրդին գիտցընելու [illegible]
փրկութիւնը՝ *իրենց մեղքերուն
78 թողութիւնովը, Մեր Աստուծոյն
գթած ողորմութեանը համար՝ որով ՙԾագող [illegible] վերէն մեզի
79 այցելութեան եկաւ, *Խաւարի և
մահուան ստուերի մէջ նստողներուն լոյս տալու, — մեր ոտքերը
խաղաղութեան ճամբուն մէջ շիտկելու։

80 Եւ ‡տղան կը մեծնար ու կը զօրանար հոգիով, և *անապատներուն մէջն էր մինչև այն օրը՝ որ Իսրայէլին երևցաւ։

ԳԼ. Բ

1 Օգոստոս կայսրը կը հրամայէ աշխարհագիր ընել իր բոլոր տէրութեանը մէջ։ 6 Քրիստոսի ծնունդը։ 8 Հրեշտակ մը աւետիս կու տայ հովիւներուն։ 13 Երկնային զօրաց բազմութիւնը կ'օրհնեն զԱստուած՝ Քրիստոսի ծննդեանը համար։ 21 Քրիստոս կը թլփատուի, 22 տաճարը կը տարուի։ 25 Սիմէոն և Աննա կը մարգարէանան Քրիստոսի վրայով։ 40 Քրիստոս կը զօրանայ իմաստութեամբ, 46 տաճարին մէջ Հրէից վարդապետներուն հարցմունքներ կ'ընէ։ 51 և իր ծնողացը հնազանդ կը մնայ։

1 Եւ եղաւ որ այն օրերը Օգոստոս
կայսրէն հրաման ելաւ՝ որ բո-
2 լոր աշխարհ գրուի։ (*Աս առջի
աշխարհագիրը եղաւ Կիւրենոսին
Սիւրիայի վրայ կուսակալութիւն
3 ըրած ատենը։) Եւ ամէնքը կ'եր-
թային աշխարհագիրը մտնելու՝ ա-
4 մէն մէկը իր քաղաքին մէջ։ Յովսէփ ալ Գալիլեայէն Նազարէթ
քաղաքէն ելաւ գնաց ՚ի Հրէաստան
‡Դաւիթի քաղաքը՝ որ Բեթլեհէմ
կ'ըսուի, (‡ինքը Դաւիթի տունէն
ու ազգատոհմէն ըլլալուն համար,)
5 Աշխարհագիրը մտնելու Մարիամին
հետ մէկտեղ, որ իր նշանածն
6 էր, և յղի էր։ Ու եղաւ որ երբ
անոնք հոն էին, անոր ծնանելու
7 օրերը լեցուեցան. Եւ իր *անդրանիկ որդին ծնաւ, ու խանձարուրով
փաթթեց, և զանիկայ մսուրին
մէջը պառկեցուց. ինչու որ իջևանին մէջ իրենց տեղ չկար։
8 Եւ այն տեղը հովիւներ կային
դաշտի մէջ կեցած, որոնք իրենց
հօտերուն գիշերուան պահպանու-
9 թիւնը կ'ընէին։ Եւ ահա Տէրոջը
հրեշտակը անոնց վրայ իջաւ, ու
Տէրոջը փառքը անոնց բոլորտիքը
ծագեցաւ. ‡ու խիստ շատ վախ-
10 ցան։ Եւ հրեշտակը ըսաւ անոնց.
Մի վախնաք, ինչու որ ահա ես
ձեզի մեծ ուրախութեան աւետիս
կու տամ, ՙոր բոլոր ժողովուրդին
11 պիտի ըլլայ. ‡Վասն զի ձեզի այսօր
*Փրկիչ մը ծնաւ Դաւիթի քաղաքին մէջ, որ ինքը ‡Օծեալ Տէր
12 է։ Եւ աս ձեզի նշան մը ըլլայ.
մանուկ մը պիտի գտնէք խանձարուրով փաթթուած, — մսուրի մէջ
13 պառկած։ ‡Եւ իսկոյն այն հրեշտակին հետը երկնային զօրքերու
բազմութիւն մը եղաւ, որոնք
զԱստուած կ'օրհնէին ու կ'ըսէին.
14 ‡Երկնից բարձրութեանը մէջ Աստուծոյ փառք, ու երկրիս վրայ
ՙխաղաղութիւն, ‡մարդոց մէջ
15 հաճութիւն։ Ու եղաւ որ երբ
հրեշտակները անոնցմէ երկինքը
վերցան, հովիւները իրարու ըսին.
Եկէք մինչև Բեթլեհէմ երթանք,
ու տեսնենք՝ թէ ինչ է աս եղած
բանը, որն որ Տէրը մեզի ցուցուց։
16 Ու եկան արտորնօք, և գտան Մարիամը ու Յովսէփը և մսուրին մէջ
17 պառկած մանուկը։ Ու երբոր տեսան, իմացուցին այն խօսքին վրայով, որ աս մանուկին համար
18 իրենց զրուցուեցաւ։ Եւ ամէնքը
որ կը լսէին, կը զարմանային այն
բաներուն վրայ, որ հովիւները ի-
19 րենց կը զրուցէին։ ‡Բայց Մարիամ աս ամէն բաները կը պահէր,
ու իր սրտին մէջը կը մտածէր։
20 Եւ հովիւները դարձան, կը փառաւորէին ու կ'օրհնէին զԱստուած
այն ամէն բաներուն համար՝ որ
լսեցին ու տեսան, ինչպէս որ իրենց
զրուցուած էր։

21 ՙՈւ երբոր ութ օրերը լման եղան
անիկայ թլփատելու, ՙանոր անունը Յիսուս դրուեցաւ, որ հրեշտակէն կոչուած էր՝ դեռ ինքը մօրը
որովայնին մէջ չյղացած։

22 Ու Մովսէսին օրէնքին համեմատ՝
երբոր անոնց ՙմաքրութեան օրերը

Հինգ տարի առաջ յիշեալ թուականէն։

*Մատ. ա. 25։

[illegible]

Չորս տարի առաջ յիշեալ թուականէն։

‡Ծն. ժէ. 12։ Ղև. ժբ. 3։ Ղկ. ա. 59։
ՙՄատ. ա. 21, 25։ Ղկ. ա. 31։
ՙՂև. ժբ. 2, 3, 4, 6։

լմնցան, Երուսաղէմ տարին զանիկայ
Տէրոջը առջեւ հանելու,
23 (Ինչպէս որ գրուած է Տէրոջը օրէնքին
մէջ թէ, [d]Ամէն արու որ
արգանդ կը բանայ, Տէրոջը սուրբ
24 ըսուի,) Ու [e]Տէրոջը օրէնքին մէջ
ըսուածին պէս՝ ընծայ տալու զոյգ
մը տատրակ կամ աղաւնիի երկու
25 ձագ։ Եւ ահա Երուսաղէմի մէջ
մարդ մը կար, որուն անունը Սիմէոն
էր. ու ան մարդը արդար ու
աստուածավախ էր, [f]և Իսրայէլի
մխիթարութեանը կը սպասէր. ու
26 Սուրբ Հոգին անոր վրայ էր։ Եւ
անոր յայտնուած էր Սուրբ Հոգիէն՝ [g]թէ մահ պիտի չտեսնէ,
մինչև որ Տէրոջը Օծեալը տեսնէ։
27 [h]Եւ Հոգիով տաճարը եկաւ. ու
երբոր ծնողքը բերին Յիսուս մանուկը՝ որ օրէնքին սովորութեանը
28 պէս անոր վրայ ընեն, Ինքն ալ
զանիկայ իր գիրկը առաւ, և օրհնեց
29 զԱստուած՝ ու ըսաւ. [i]Ալ հիմա
ով Տէր՝ արձակես քու ծառադ
խաղաղութիւնով քու խօսքիդ
30 համեմատ. Վասն զի [k]իմ աչքերս
31 տեսան քու փրկութիւնդ, Որ բոլոր ժողովուրդներուն առջեւ պատրաստեցիր.
32 [l]Լոյս մը հեթանոսները լուսաւորելու, և փառք քու
33 Իսրայէլ ժողովուրդիդ։ Եւ Յովսէփ ու անոր մայրը զարմացած
էին ան բաներուն վրայ, որ անոր
34 համար կը խօսուէին։ Ու Սիմէոն
օրհնեց զանոնք, և անոր մօրը Մարիամին ըսաւ. Ահա աս [illegible]
[m]Իսրայէլի մէջ շատ մարդոց իյնալուն ու ելլելուն համար, ու
հակառակութեան նշանակ [n]մը ըլլալու
35 համար կեցած է. (Եւ [o]քու
անձդ ալ թուր մը պիտի անցնի,)
որ [illegible] շատ սրտերէն խորհուրդները յայտնուին։
36 Եւ հոն էր Աննա մարգարէն
Փանուէլի աղջիկը՝ Ասերի ցեղէն.
ասիկայ իր օրերը շատ անցուցած
էր՝ երկանը հետ եօթը տարի կենալով իր կուսութեանը ժամանակէն,
37 Եւ որբեւարի էր գրեթէ ութսունչորս տարուան. որ տաճարէն չէր զատուէր, հապա ծոմով
և աղօթքով Աստուծոյ ծառայութիւն կ'ընէր [p]գիշեր ու ցորեկ։
38 Եւ ասիկայ նոյն ժամուն եկաւ, ու
Տէրոջը գոհութիւն կու տար, ու
անոր վրայով կը խօսէր ան ամենուն, որոնք [q]Երուսաղէմի մէջ
փրկութեան կը սպասէին։
39 Ու երբոր ամէն բան կատարեցին
Տէրոջը օրէնքին համեմատ, նորէն
Գալիլեա դարձան՝ իրենց Նազարէթ
40 քաղաքը։ [r]Եւ մանուկը կը
մեծնար ու հոգիով կը զօրանար՝

Չորս տարի առաջ քրիստոնէական թուականէն։

[d]Ել. ժգ. 2. իբ. 29. լդ. 19. Թուոց. գ. 13. ը. 17. ժը. 15.
[e]Ղեւ. ժբ. 2. 6. 8.
[f]Ես. խ. 1. Մար. ժե. 43. Հմր 38.
[g]Սաղ. ձթ. 48. Եբր. ժա. 5.
[h]Մատ. դ. 1.
[i]Ծն. խզ. 30. Փիլ. ա. 23.
[k]Ես. ծբ. 10. Ղկ. գ. 6.
[l]Ես. թ. 2. խբ. 6. խթ. 6. կ. 1. 2. 3. Մատ. դ. 16. Գործ. ժգ. 47. իը. 28.
[m]Ես. ը. 14. Ովս. ժդ. 9. Մատ. իա. 44. Հռով. թ. 32. 33. ա Կոր. ա. 23. 24. բ Կոր. բ. 16. ա Պետ. բ. 7. 8.
[n]Գործ. իը. 22.
[o]Սաղ. խբ. 10. Յովհ. ժթ. 25.
[p]Գործ. իզ. 7. ա Տիմ. ե. 5.
[q]Մար. ժե. 43. Հմր 25. Ղկ. իդ. 21.
[r]Հմր 52. Ղկ. ա. 80.

իմաստութեամբ լեցուած, ու Աստուծոյ շնորհքը անոր վրայ էր։
41 Եւ անոր ծնողքը [s]ամէն տարի
զատկի տօնին Երուսաղէմ կ'երթային։
42 Ու երբոր անիկայ տասներկու տարեկան եղաւ, տօնին սովորութեանը պէս երբոր անոնք Երուսաղէմ ելան,
43 Եւ ան օրերը որ
լմնցուցին՝ ու նորէն ետ դարձան,
Յիսուս մանուկը Երուսաղէմ մնաց. և Յովսէփ ու անոր մայրը
44 չէին գիտեր. Հապա կարծելով
թէ անիկայ ճամբորդներուն հետն
է, մէկ օրուան ճամբայ գացին, ու
կը փնտռէին զանիկայ իրենց ազգականներուն և ճանչւորներուն
45 մէջը։ Ու երբոր չգտան, նորէն Երուսաղէմ դարձան՝ անիկայ փնտռելու։
46 Ու եղաւ որ երեք օրէն
ետքը տաճարին մէջը գտան զանիկայ, որ վարդապետներուն հետ
նստեր էր, անոնց մտիկ կ'ընէր,
47 ու անոնց բան կը հարցնէր։ Եւ
[t]ամէն անոր ականջ դնողները կը
զարմանային անոր իմաստութեանը ու պատասխաններուն վրայ։
48 Ու երբոր տեսան զանիկայ, ապշած
մնացին. և անոր մայրը ըսաւ անոր. Որդեակ՝ ինչո՞ւ համար մեզի
այսպէս ըրիր. ահա քու հայրդ ու
ես՝ խիստ վշտացած քեզ կը փնտռէինք։
49 Եւ ըսաւ անոնց. Զիս
ինչո՞ւ կը փնտռէիք. չէի՞ք գիտեր
թէ ինծի պէտք է [u]որ իմ Հօրս
50 *տանը ըլլամ։ [v]Եւ անոնք չհասկցան ան խօսքը՝ որ իրենց զրուցեց։
51 Եւ իջաւ անոնց հետ ու գնաց Նազարէթ, և անոնց հնազանդ էր.
[w]բայց անոր մայրը աս ամէն խօսքերը իր սրտին մէջ կը պահէր։
52 Եւ Յիսուս [x]կը զարգանար իմաստութիւնով ու հասակով, և
Աստուծմէ ու մարդոցմէ շնորհք
գտնելով։

ԳԼ. Գ.

1 Յովհաննէսին քարոզութիւնը և մկրտութիւնը. 15 անոր վկայութիւնը Քրիստոսի համար։ 20 Հերովդէս կը բանտարկէ զՅովհաննէս։ 21 Քրիստոս կը մկրտուի, ու երկինքէն վկայութիւն կ'ըլլայ իրեն համար։ 23 Յիսուսի տարիքը, և անոր ազգաբանութիւնը Յովսէփէն մինչև Ադամ ելլելով։

1 Տիբերիոս կայսրին թագաւորութեանը տասնըհինգերորդ տարին՝ Պոնտացի Պիղատոսին Հրէաստանի վրայ կուսակալութիւն ըրած ատենը, ու Հերովդէսին՝ Գալիլեացւոց վրայ չորրորդապետութեան ատենը, և անոր եղբօրը Փիլիպպոսին՝ Իտուրացւոց և Տրաքոնացւոց երկրին վրայ չորրորդապետութեան ատենը, և Լիւսանիայի Աբիլենացւոց վրայ չորրորդա-
2 պետութեան ատենը, [y]Եւ Ան-

Չորս տարի առաջ քրիստոնէական թուականէն։

Յա. Տ. 8.
[s]Ել. իգ. 15. 17. լդ. 23. Օր. ժզ. 1. 16.
[t]Մատ. է. 28. Մար. ա. 22. Ղկ. դ. 22. 32. Յով. է. 15. 46.
[u]Յով. բ. 16.
* Կամ [illegible]
[v]Ղկ. թ. 45. ժը. 34.
[w]Հմր 19. Դան. է. 28.
[x]ա Թագ. բ. 26. Հմր 40.

Յա. Տ. 26.
[y]Յով. ժա. 49. 51. ժը. 13. Գործ. դ. 6.

Յամի Տեառն 26

նայի ու Կայիափայի քահանայապետութեան ատենը՝ Աստուծոյ խօսքը եղաւ Զաքարիայի որդւոյն Յովհաննէսին վրայ՝ անապատին 3 մէջ։ [բ] Ու անիկայ եկաւ Յորդանանու բոլոր կողմերը, և ապաշխարութեան մկրտութիւն կը քարոզէր [գ] մեղաց թողութեան համար. 4 Ինչպէս որ Եսայի մարգարէին խօսքերուն գրքին մէջ գրուած է՝ ըսելով. [դ] Անապատի մէջ կանչողին ձայնը, Տէրոջը ճամբան պատրաստեցէք, անոր շաւիղները շիտկե5ցէք. Ամէն ձոր պիտի լեցուի, և ամէն լեռ ու բլուր պիտի ցածնայ, և ծուռը պիտի շիտկուի, ու խորտուբորտ տեղերը հարթ ճամբաներ 6 պիտի ըլլան. [ե] Եւ ամէն մարմին Աստուծոյ փրկութիւնը պիտի տեսնէ։

7 Ու ինքը մկրտուելու եկող ժողովուրդներուն ըսաւ. [զ] Իժերու ծնունդներ՝ ո՞վ խրատեց ձեզի գա8լու բարկութենէն փախչիլ։ Ուրեմն ապաշխարութեան արժանաւոր պտուղներ բերէք, և մի սկսիք ձեր ներսի դին ըսել թէ, Մենք մեզի հայր՝ Աբրահամը ունինք. քանզի կ'ըսեմ ձեզի, որ Աստուած կարող է աս քարերէս Աբրահամին որդիներ հանելու։

9 Ալ հիմա կացինը ծառերուն արմատին քով կը դրուի. [է] Ուստի ամէն ծառ որ բարի պտուղ չըբերեր, կը կտրուի ու կրակը կը 10 ձգուի։ Եւ ժողովուրդները կը հարցնէին իրեն ու կ'ըսէին. Ու11րեմն ի՞նչ ընենք։ Պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ անոնց. [թ] Ով որ երկու հանդերձ ունի, թող մէկը չունեցողին տայ. և ով որ կերա12կուր ունի, նոյնպէս ընէ։ [ժ] Մաքսաւորներ ալ եկան մկրտուելու, ու ըսին անոր. Վարդապետ՛ մենք 13 ի՞նչ ընենք։ Ան ալ ըսաւ անոնց. Ձեզի հրամայուածէն ա14ւելի բան չպահանջէք։ Զինուորներն ալ կը հարցնէին անոր ու կ'ըսէին. Եւ մենք ի՞նչ ընենք. ըսաւ անոնց. [ժբ] Մէկը մի՛ հարստահարէք, և մէկու մը վրայ զրպարտութիւն մի ընէք, ու ձեր թոշակով բաւականացէք։

15 Երբոր ժողովուրդը կը սպասէր, և ամէնքը իրենց սրտերուն մէջ կը մտածէին Յովհաննէսին համար՝ թէ ան է արդեօք Քրիստոսը, Յովհաննէս պատասխան տուաւ 16 ամենուն՝ ու ըսաւ. [ժգ] Ես ձեզ ջրով կը մկրտեմ. բայց ինծմէ աւելի զօրաւորը կու գայ, որ ես անոր կօշիկներուն կապերը քակելու արժանի չեմ. անիկայ ձեզ պիտի մկրտէ Հոգւով Սրբով և կրակով.

17 Որուն հեծանոցը իր ձեռքն է, և իր կալը պիտի մաքրէ, [ժդ] ու ցորենը իր ամբարը պիտի ժողվէ, և յարդը չմարելու կրակով պիտի այրէ։

18 Ուրիշ շատ բաներ ալ կը քարոզէր՝ ժողովուրդը յորդորելով։

19 [ժե] Բայց Հերովդէս չորրորդապետը անկէ յանդիմանուելով իր եղբօրը կնկանը Հերովդիային համար, և բոլոր չարութիւններուն համար՝ որ 20 Հերովդէս գործեց, Ան՝ ամենուն վրայ աս ալ աւելցուց, որ Յովհաննէսը բանտի մէջ գոցեց։

21 Ու երբոր մկրտուեցաւ բոլոր ժողովուրդը, [ժզ] և Յիսուս ալ մկրտուելով՝ աղօթք կ'ընէր, երկինքը 22 բացուեցաւ. Եւ Սուրբ Հոգին մարմնաւոր երեւոյթով աղաւնիի պէս անոր վրայ իջաւ, ու երկինքէն ձայն մը եկաւ՝ որ կ'ըսէր. Դուն ես իմ սիրելի Որդիս, քեզի հաճեցայ։

23 Եւ ինքը Յիսուս սկսեր էր [ժէ] գրեթէ երեսուն տարեկան ըլլալ, որ (ինչպէս կը կարծուէր) [ժը] ինքը Յովսէփին որդին էր, որ ան Հե24ղիին, որ ան Մատթաթին, Որ ան Ղեւիին, որ ան Մելքիին, որ ան 25 Յաննէին, որ ան Յովսէփին, Որ ան Մատաթիային, որ ան Ամովսին, որ ան Նաւումին, որ ան 26 Եսղիին, որ ան Նագգէին, Որ ան Մաաթին, որ ան Մատաթիային, որ ան Սեմէիին, որ ան Յովսէփին, 27 որ ան Յուդային, Որ ան Յովհաննային, որ ան Ռեսային, որ ան Զօրաբաբէլին, որ ան Սաղաթիէլ28ին, որ ան Ներիին, Որ ան Մելքիին, որ ան Ադդիին, որ ան Կոսամին, որ ան Եղմովդամին, որ 29 ան Էրին, Որ ան Յեսուին, որ ան Եղիազարին, որ ան Յովրիմին, որ ան Մատթաթին, որ ան Ղեւ30իին, Որ ան Շմաւոնին, որ ան Յուդային, որ ան Յովսէփին, որ ան Յովնանին, որ ան Եղիակիմին, 31 Որ ան Մելէային, որ ան Մայնանին, որ ան Մատաթային, [ի] որ ան Նաթանին, որ ան Դաւիթին, 32 [իա] Որ ան Յեսսէին, որ ան Ովբէդին, որ ան Բոոսին, որ ան Սաղմոնին, 33 որ ան Նաասոնին, Որ ան Ամինադաբին, որ ան Արամին, որ ան Եսրոմին, որ ան Փարէսին, որ ան 34 Յուդային, Որ ան Յակոբին, որ ան Իսահակին, որ ան Աբրահամին, [իբ] որ ան Թարային, որ ան 35 Նաքովրին, Որ ան Սերուքին, որ ան Ռագաւին, որ ան Փաղեկին, որ ան Եբերին, որ ան Սաղային, 36 [իգ] Որ ան Կայնանին, որ ան Արփաքսադին, [իդ] որ ան Սեմին, որ ան Նո37յին, որ ան Ղամէքին, Որ ան Մա-

բ Մատ. գ. 1. Մար. ա. 4.
գ Ղւ. ա. 77.
դ Եսա. խ. 3. Մատ. գ. 3. Մար. ա. 3. Յովհ. ա. 23.
ե Սաղ. ղը. 2. Եսա. ծբ. 10. Ղւ. բ. 10.
զ Մատ. գ. 7.
է Մատ. է. 19.
ը Գործ. բ. 37.
թ Ղւ. ժա. 41. Բ Կոր. ը. 14. Յակ. բ. 15. 16. Ա Յով. գ. 17. դ. 20.
ժ Մատ. իա. 32. Ղւ. է. 29.
ժա Ղւ. ժթ. 8.
ժբ Ել. իգ. 1. Ղե. ժթ. 11.
ժգ Մատ. գ. 11.

Յամի Տեառն 26

ժդ Միք. դ. 12. Մատ. գ. 12.
ժե Մատ. ժդ. 3. Մար. զ. 17.
ժզ Մատ. գ. 13. Մար. ա. 9. Յովհ. ա. 32.
ժէ Թւ. դ. 3. 35. 39. 43. 47.
ժը Մատ. ժգ. 55. Յովհ. զ. 42.
ի Զաք. ժբ. 12.
իա Ա Թագ. ժզ. 1. 18. Ես. ժա. 1. 10.
իբ Ծն. ժա. 24.
իգ Ծն. ժա. 12.
իդ Ծն. ե. 6. Ծն. ժա. 10.

Յամի Տեառն 26

թուսաղային , որ ան Ենովքին ,
որ ան Յարեդին , որ ան Մաղաղելին ,
38 որ ան Կայնանին , Որ ան Ենովսին ,
որ ան Սեթին , որ ան Ադամին ,
որ ան Աստուծոյ ։

Ծն. ե. 1. 2.

ԳԼ. Դ

1 Քրիստոս ծոմ կը պահէ և կը փորձուի . 13 կը յաղթէ Սատանային . 14 կը սկսի քարոզել ։ 16 Նազարէթի ժողովքին կը զարմանան անոր շնորհալից խօսքերուն վրայ ։ 33 Յիսուս կը բժշկէ դիւահար մը , 38 Պետրոսին զոքանչը . 40 և ուրիշ շատ հիւանդներ ։ 41 Դեւերը կը խոստովանին թէ անիկայ է Քրիստոսը , բայց կը յանդիմանուին անկէ ։ 43 Քրիստոս կը քարոզէ քաղաքներուն մէջ ։

1 Եւ Յիսուս Հոգւով Սրբով լեցուած Յորդանանէն դարձաւ ,
Ու Հոգիէն անապատ տարուեցաւ ,
2 Եւ քառասուն օր Սատանայէն փորձուեցաւ . Ու ան օրերը
բան մը չկերաւ . և անոնց լմըննալէն ետեւ անօթեցաւ ։
3 Ու Սատանան ըսաւ անոր . Թէ
որ Աստուծոյ Որդին ես , ըսէ աս
4 քարին որ հաց ըլլայ ։ Եւ Յիսուս
պատասխան տուաւ անոր՝ ու ըսաւ . Գրուած է թէ , Ոչ միայն
հացով կ'ապրի մարդ , հապա Աստուծոյ ամէն խօսքովը ։
5 Եւ Սատանան մէկ բարձր լեռ մը
հանելով զանիկայ , աշխարհի բոլոր թագաւորութիւնները ցուցուց
6 անոր մէկ վայրկեանի մը մէջ . Եւ
Սատանան ըսաւ անոր . Աս ամէն
իշխանութիւնը ու անոնց փառքը
քեզի պիտի տամ , ինչու որ ինծի
յանձնուած է . և որու որ ուզեմ՝
7 կու տամ անիկայ . Ուստի թէ որ
դուն իմ առջիս երկրպագութիւն ընես , ամէնը քեզի ըլլայ ։
8 Եւ Յիսուս պատասխան տուաւ անոր՝ ու ըսաւ . *Գրուած է թէ ,
Քու Տէր Աստուծոյդ երկրպագութիւն ընես , ու միայն զանիկայ
պաշտես ։
9 Եւ զանիկայ տարաւ Երուսաղէմ , ու տաճարին աշտարակին
վրայ կայնեցուց , ու ըսաւ անոր .
Թէ որ դուն Աստուծոյ Որդին ես ,
10 քեզ ասկէ վար ձգէ . Ինչու որ
գրուած է թէ , Իր հրեշտակներուն պիտի ապսպրէ քեզի համար՝
11 որ քեզ պահեն . Ու ձեռքերնուն
վրայ պիտի վերցընեն քեզ , որ չըլլայ
12 թէ ոտքդ քարի զարնես ։ Եւ
Յիսուս պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոր . Ըսուած է թէ՝ Քու
13 Տէր Աստուածդ չփորձես ։ Ու երբոր Սատանան ամէն փորձութիւնը
կատարեց , ատեն մը ետ կեցաւ
անկէ ։
14 Եւ Յիսուս Հոգիին զօրութեամբը Գալիլեա դարձաւ . ու
անոր համբաւը ան գաւառին ամէն

Մատ. դ. 1. Մար. ա. 12.
Հմր 14. Ղկ. բ. 27.
Ելք. լդ. 28. Գ Թագ. ժթ. 8.
Բ Օր. ը. 3.
Յոհ. ժբ. 31. ժդ. 30. Յայտ. ժգ. 2. 7.
*Ոմանք՝ Ետեւս գնա Սատանայ . ինչու որ գըրուած
Բ Օր. զ. 13. ժ. 20.
Մատ. դ. 5.
Սաղ. ղա. 11.
Բ Օր. զ. 16.
Յոհ. ժդ. 30. Եբր. դ. 15.
Մատ. դ. 12. Յոհ. դ. 43.
Յա. Տ. 30
Հմր 1.
Գործ. ժ. 37.

15 կողմերը տարածուեցաւ ։ Եւ ինքը
անոնց ժողովարաններուն մէջը կը
սորվեցընէր , ու ամէնէն կը փառաւորուէր ։
16 Ու եկաւ Նազարէթ , ուր որ
ինքը մեծցած էր . և իր սովորութեանը պէս Շաբաթ օրը մտաւ
ժողովարանը , ու ելաւ որ կարդայ ։
17 Եւ տուին անոր Եսայի մարգարէին գիրքը . ու երբոր գիրքը բացաւ , գտաւ ան տեղը՝ ուր որ գըրուած
18 էր . Տէրոջը Հոգին իմ վըրաս է . †ինչու որ" զիս օծեց աղքատներուն աւետարան քարոզելու . զիս խրկեց կոտրած սիրտ ունեցողները
19 բժշկելու . Գերիներուն
ազատութիւն , և կոյրերուն տեսութիւն քարոզելու , հարստահարութիւն կրողները ազատ թող
տալու , Տէրոջը ընդունելի տարին
20 քարոզելու ։ Եւ գիրքը գոցելով՝
տուաւ սպասաւորին ու նստաւ . և
ժողովարանը եղողներուն ամէնը
աչքերնին անկած անոր կը նայէին ։
21 Եւ սկսաւ անոնց ըսել . Այսօր աս
գրուածը կատարուեցաւ , — ձեր
22 ականջները լսելին ։ Եւ ամէնքը
անոր վրայ կը վկայէին , ու կը
զարմանային անոր բերնէն ելած շընորհալի խօսքերուն վրայ՝ ու կ'ըսէին . Ասիկայ Յովսէփին որդին
23 չէ" ։ Եւ ըսաւ անոնց . Իրաւ որ
դուք ինծի պիտի ըսէք աս առակը . Բժիշկ՝ քու անձդ բժշկէ . որչափ բաներ լսեցինք որ Կափառնաումի մէջ եղաւ , հոս ալ ըրէ
24 քու քաղաքիդ մէջ ։ Եւ ըսաւ .
Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի թէ , Մարգարէ մը իր քաղաքին մէջ ընդունելի
25 չէ ։ Եւ ճիշդ կ'ըսեմ ձեզի , թէ շատ որբեւայրիներ կային
Եղիային օրերը Իսրայէլի մէջ ,
երբոր իրեք տարի ու վեց ամիս
երկինքը գոցուեցաւ , անանկ որ
մեծ սով եղաւ բոլոր երկրին մէջ .
26 Բայց Եղիան անոնցմէ մէկուն չըղրկուեցաւ , հապա միայն Սիդոնացւոց Սարեփթա քաղաքին մէջ
27 որբեւայրի կնկան մը ։ Եւ շատ
բորոտներ կային Իսրայէլի մէջ
Եղիսէ մարգարէին ատենը . ու
անոնցմէ մէկը չմաքրուեցաւ , հապա միայն Նեեման Ասորին ։
28 Եւ ժողովարանին մէջ ամէնքն ալ
բարկութիւնով լեցուեցան՝ երբոր
29 աս խօսքերը լսեցին . Ու ելան անիկայ քաղաքէն դուրս հանեցին ,
և տարին զանիկայ մինչև ան լեռանը
ցցուած ծայրը , որուն վրայ իրենց
քաղաքը շինուած էր , որ զանիկայ
30 բարձր տեղէն վար ձգեն ։ Բայց
ինքը անոնց մէջէն անցաւ գնաց ։
31 Եւ իջաւ Գալիլեայի Կափառնաու-

Յամի Տեառն 30

Յա. Տ. 31
Մատ. բ. 23. ժգ. 54. Մար. զ. 1.
Գործ. ժգ. 14. ժէ. 2.
Ես. կա. 1.
†Կամ՝ անոր համար
Սաղ. խե. 2. Մատ. ժգ. 54. Մար. զ. 2. Ղկ. բ. 47.
Յոհ. զ. 42.
Մատ. դ. 13. ժա. 23.
Մատ. ժգ. 57. Մար. զ. 4. Յոհ. դ. 44.
Գ Թագ. ժէ. 9. ժը. 1. Յակ. ե. 17.
Դ Թագ. ե. 14.
Յոհ. ը. 59. ժ. 39.
Մատ. դ. 13. Մար. ա. 21.

31

32 [illegible]

33 [illegible]

34 [illegible]

35 [illegible]

36 [illegible]

37 [illegible]

38 [illegible]

39 [illegible]

40 [illegible]

41 [illegible]

42 [illegible]

43 [illegible]

44 [illegible]

45 [illegible]

[illegible]

1 [illegible]

2 [illegible]

3 [illegible]

4 [illegible]

5 [illegible]

6 [illegible]

7 [illegible]

8 [illegible]

9 [illegible]

10 [illegible]

11 [illegible]

12 [illegible]

13 [illegible]

14 [illegible]

[illegible]

15 [illegible]

16 [illegible]

17 [illegible]

18 [illegible]

19 [illegible]

20 [illegible]

21 [illegible]

22 [illegible]

23 [illegible]

24 [illegible]

25 [illegible]

26 [illegible]

27 [illegible]

28 [illegible]

29 [illegible]

30 [illegible]

31 [illegible]

32 [illegible]

33 [illegible]

34 [illegible]

35 [illegible]

36 [illegible]

37 [illegible]

38 [illegible]

39 [illegible]

40 [illegible]

ԳԼ. Ժ.

[illegible]

1 [illegible]

2 [illegible]

3 [illegible]

Զ Ղուկ. ը. 54։ Յով. ժա. 43։ Գործ. թ. 40։ Հռոմ. դ. 17։
Է Ղուկ. ա. 65։
Ը Ղուկ. իդ. 19։ Յով. դ. 19։ զ. 14։ թ. 17։
Թ Ղուկ. ա. 68։
Ժ Մատ. ժա. 2։
Ի Մատ. ժա. 5։
Լ Եսայ. լե. 5։
Խ Ղուկ. դ. 18։
Ծ Մատ. ժա. 7։
Կ Մաղ. գ. 1։

Տէրը անիկայ տեսնելով՝ խղճաց
անոր վրայ, ու ըսաւ անոր. Մի
14 լար։ Եւ մօտենալով՝ դագաղին
դպաւ, ու տանողները կանգ առին.
և ըսաւ. Ով պատանի՛ քեզի
15 կ'ըսեմ՝ Զ Ելի՛ր։ Ու մեռելը ելաւ
նստաւ, և սկսաւ խօսիլ. ու
16 տուաւ զանիկայ իր մօրը։ Է Եւ ամէնքն
ալ վախով բռնուեցան. ու
զԱստուած կը փառաւորէին ըսելով
թէ, Ը Մեծ մարգարէ մը ելեր
է մեր մէջը. և թէ՝ Թ Աստուած իր
ժողովուրդին այցելութիւն բրաւ։
17 Եւ աս ձայնը իր վրայով՝ բոլոր
Հրէաստան ելաւ, ու բոլոր շրջակայ
տեղուանքը։
18 Ժ Եւ Յովհաննէսին պատմեցին իր
աշակերտները աս ամէն բաներուն
19 վրայով։ Յովհաննէս ալ իր աշակերտներէն
երկուքը իրեն կանչեց,
և զանոնք Յիսուսին խրկեց՝
ըսելով. Դուն ա՛ն ես՝ որ գալու
էիր, թէ ուրիշ մը սպասենք։
20 Եւ ան մարդիկը եկան անոր ու ըսին.
Յովհաննէս մկրտիչը մեզ
խրկեց քեզի, ու կ'ըսէ. Դուն
ա՛ն ես՝ որ գալու էիր, թէ ուրիշ
21 մը սպասենք։ Եւ նոյն ժամուն
շատերը բժշկեց իրենց հիւանդութիւններէն՝
ու հարուածներէն՝ և
չար ոգիներէն, ու շատ կոյրերու
22 տեսութիւն շնորհեց։ Եւ Յիսուս
Ի պատասխան տալով՝ անոնց ըսաւ.
Գացէք Յովհաննէսին պատմեցէք
ինչ որ տեսաք ու լսեցիք. Լ որ
կոյրերը կը տեսնեն, կաղերը կը
քալեն, բորոտները կը մաքրուին,
խուլերը կը լսեն, մեռելները յարութիւն
կ'առնեն, Խ աղքատներուն
աւետարան կը քարոզուի։
23 Եւ երանի անոր, որ իմ վրայովս
չգայթակղիր։
24 Ծ Ու երբոր Յովհաննէսին խրկած
մարդիկը գացին, Յիսուս սկսաւ
ժողովուրդներուն ըսել Յովհաննէսին
համար. Ի՞նչ տեսնելու ելաք
անապատին մէջ. եղէ՞գ մը հովէն
25 շարժուած։ Հապա ի՞նչ տեսնելու
ելաք. փափուկ հանդերձներ
հագած մա՞րդ մը. ահա անոնք որ
փառաւոր հագուստներու ու փափկութեան
մէջ են, թագաւորական
26 պալատներն են։ Հապա ի՞նչ
տեսնելու ելաք. մարգարէ՞. այո՛
կ'ըսեմ ձեզի, մարգարէէ մըն ալ
27 աւելի։ Ինչու որ ասիկայ է՝ որուն
համար գրուած է. Կ Ահա ես իմ
դեսպանս կը խրկեմ քու երեսիդ
առջևէն, որ քու ճամբադ պիտի
28 պատրաստէ քու առջևէդ։ Քանզի
կ'ըսեմ ձեզի. Կնիկներէն ծնածներուն
մէջը Յովհաննէս մկրտիչէն
մեծ մարգարէ չկայ. սակայն Աստուծոյ
թագաւորութեանը մէջ
պզտիկը անկէ մեծ է։
29 Եւ բոլոր ժողովուրդը ու մաքսաւորները
երբոր լսեցին, արդարացուցին
զԱստուած, որ Հ Յովհաննէսին
մկրտութիւնը մկրտուեցան։
30 Բայց փարիսեցիները
և օրինականները Ձ իրենց անձին
դէմ Աստուծոյ խորհուրդը անարգեցին,
որ անկէ չմկրտուեցան։
31 Ղ Ուստի որո՞ւ նմանցնեմ աս
ազգին մարդիկը, և որո՞ւ կը նմանին։
32 Կը նմանին տղոց, որ շուկաները
նստելով՝ իրարու կը կանչեն,
ու կ'ըսեն. Փող հնչեցուցինք
ձեզի՝ ու չխաղացիք, ողբ կարդացինք
33 ձեզի՝ ու չլացիք։ Ճ Վասն զի
Յովհաննէս մկրտիչը եկաւ, ոչ
հաց կ'ուտէր և ոչ գինի կը խմէր,
ու կ'ըսէք. Դև կայ անոր ներսիդին։
34 Որդին մարդոյ եկաւ՝ կ'ուտէ
ու կը խմէ, և կ'ըսէք. Ահա ուտող
և արբեցող մարդ մը՝ մաքսաւորներու
ու մեղաւորներու բարեկամ։
35 Մ Եւ իմաստութիւնը արդարացաւ
իր բոլոր տղոցմէն։
36 Յ Փարիսեցիներէն մէկը կ'աղաչէր
անոր՝ որ իր հետը հաց ուտէ. ան
ալ փարիսեցիին տունը մտաւ՝ ու
37 սեղան նստաւ։ Եւ ահա քաղաքին
մէջ մեղաւոր կնիկ մը կար. երբոր
իմացաւ թէ անիկայ փարիսեցիին
տունը սեղան նստեր է, մէկ շիշ
38 մը անուշահոտ եղ բերաւ. Ու ետևի
կողմէն անոր ոտքերուն քովը
կեցեր՝ կու լար, և արցունքովը
սկսաւ անոր ոտքերը թրջել, ու
իր գլխուն մազերովը կը սրբէր, և
կը համբուրէր անոր ոտքերը, ու
39 եղով կ'օծէր։ Ու երբոր տեսաւ
փարիսեցին որ զանիկայ հրաւիրեր
էր, կ'ըսէր իր մտքին մէջ. Ն Ասիկայ
թէ որ մարգարէ ըլլար, պիտի
գիտնար թէ ով՝ և ինչպէս կնիկ է
իրեն դպչողը. ինչու որ մեղաւոր
40 է։ Եւ Յիսուս պատասխան տուաւ
ու ըսաւ անոր. Սիմո՛ն՝ քեզի բան
մը ունիմ ըսելու. ան ալ ըսաւ.
41 Ըսէ՛ վարդապետ. և ըսաւ. Մէկ
փոխ տուող մը երկու պարտական
ունէր. մէկը հինգ հարիւր դահեկան
պարտք ունէր, ու մէկալը՝
42 յիսուն։ Եւ որովհետև հատուցանելու
[illegible] չունէին, երկուքին
ալ շնորհեց. հիմա գրուցէ,
Անոնցմէ ո՞րը աւելի պիտի սիրէ
43 զանիկայ։ Պատասխան տուաւ
Սիմոն ու ըսաւ. Ինծի սանկ
կ'երևնայ, թէ որուն որ շատ շնորհեց.
ան ալ ըսաւ անոր. Ուղիղ
44 դատեցիր։ Ու դառնալով դէպ ի
ան կնիկը՝ ըսաւ Սիմոնին. Կը
տեսնե՞ս աս կնիկը. Ես քու տու-

Հ Մատ. գ. 5։ Ղուկ. գ. 12։
Ձ Գործ. ի. 27։
Ղ Մատ. ժա. 16։
Ճ Մատ. գ. 4։ Մար. ա. 6։ Ղուկ. ա. 15։
Մ Մատ. ժա. 19։
Յ Մատ. իզ. 6։ Մար. ժդ. 3։ Յով. ժա. 2։
Ն Ղուկ. ժե. 2։

Յամի Տեառն 31

տունդ մտայ, դուն ոտքերուս ջուր չտուիր. բայց ասիկայ իր արցունքովը ոտքերս թրջեց, և իր մազերովը սրբեց։
45 Դուն ինծի համբոյր մը չտուիր. բայց ասիկայ հոս մտնելէս 'ի վեր ոտքերս համբուրելէն չդադարեցաւ։
46 Դուն իմ գլուխս ձէթով չօծեցիր. բայց ասիկայ իմ ոտքերս անուշահոտ եղով օծեց։
47 Ասոր համար կ'ըսեմ քեզի. Ներուած են ասոր շատ մեղքերը, ինչու որ շատ սիրեց. բայց որուն որ քիչ կը ներուի, անիկայ քիչ կը սիրէ։
48 Ու ըսաւ անոր. Քու մեղքերդ ներուած են։
49 Եւ անոր հետ սեղան նստողները սկսան իրենց մէջը ըսել. Ո՞վ է ասիկայ՝ որ մեղաց թողութիւն ալ կու տայ։
50 Եւ ինքը ըսաւ կնկանը. Քու հաւատքդ քեզ †փրկեց, գնա խաղաղութեամբ։

Ոմանք՝ գլուխին մազերովը

Սաղ. իգ. 5.

1 Տիմ. ա. 14.

Մատ. թ. 2. Մար. բ. 5.

Մատ. թ. 3. Մար. բ. 7.

Մատ. թ. 22. Մար. ե. 34. Ժ. 52. Ղուկ. ը. 48. Ժը. 42.

† Կամ՝ բժշկեց

ԳԼ. Ը.

1 Կանայք իրենց ստացուածքովը ծառայութիւն կ'ընեն Քրիստոսի։ 4 Քրիստոս կը զրուցէ սերմնացանին, 16 և ճրագին առակը. 21 կ'իմացընէ թէ ով են իր մայրը ու եղբայրները. 22 կը սաստէ հովերուն. 26 և մէկ մարդէ մը դիւաց լէգէոնը դուրս հանելով՝ թող կու տայ անոնց որ խոզերուն երամակը մտնեն։ 37 Գերգեսացիք չեն ընդունիր զինքը։ 43 Արիւնահոսութեան կինը կը բժշկէ. 49 և Յայրոսի աղջիկը կը յարուցանէ։

1 Ու եղաւ որ անկէ ետեւ՝ ալ ինքը քաղաքէ քաղաք ու գեղէ գեղ պտըտելով՝ կը քարոզէր, և Աստուծոյ թագաւորութիւնը կ'աւետարանէր. ու տասնըերկուքը իր
2 հետն էր. Նաև քանի մը կնիկներ՝ որ չար ոգիներէ ու հիւանդութիւններէ բժշկուեր էին. Մարիամ՝ որ Մագդաղենացի կ'ըսուէր, ուսկից որ եօթը դեւ ելեր էր,
3 Եւ Յովհաննա՝ Հերովդէսին տանը վերակացուին Քուզային կնիկը, ու Շուշան, և շատ ուրիշներ, որոնք իրենց ստացուածքովը ‡անոր ծառայութիւն կ'ընէին։
4 Ու երբոր մեծ բազմութիւն ժողվուեցաւ, և շատ քաղաքներէ իրեն եկան, առակով մը ըսաւ ա-
5 նոնց. Սերմնացան մը ելաւ իր սերմը ցանելու. ու ցանած ատենը՝ մէկ քանին ճամբուն քով ինկաւ, և ոտքի կոխուեցաւ, ու երկինքի թռչունները կերան զանիկայ։
6 Եւ ուրիշը ապառաժի վրայ ինկաւ, ու բուսածին պէս չորցաւ՝ հողը
7 հիւթ չունենալուն համար։ Եւ ուրիշը փուշերու մէջ ինկաւ, ու փուշերը անոր հետը բուսնելով՝
8 խեղդեցին անիկայ։ Եւ ուրիշը աղէկ հողի մէջ ինկաւ, ու բուսնելով՝ հարիւրապատիկ պտուղ

Մատ. իէ. 55. 56.

Մար. ժզ. 9.

‡ Ոմանք՝ անոնց

Մատ. ժգ. 2. Մար. դ. 1.

տուաւ. Երբոր աս բաները կը զրուցէր, կ'աղաղակէր. Ան որ լսելու ականջ ունի, թող լսէ։
9 Իր աշակերտները կը հարցնէին իրեն՝ ըսելով, Ի՞նչ պիտի ըլլայ այս առակը։
10 Ան ալ ըսաւ. Ձեզի տրուած է Աստուծոյ թագաւորութեանը խորհուրդները գիտնալ, բայց ուրիշներուն առակներով, որ տեսնելով չտեսնեն, ու լսելով չիմանան։
11 Այս է առակը. Սերմը Աստուծոյ խօսքն է։
12 Ճամբուն քովինները անոնք են՝ որ կը լսեն, ետքը սատանան կու գայ ու խօսքը անոնց սրտէն կը վերցնէ, որ չըլլայ թէ հաւատալով փրկուին։
13 Ապառաժին վրայինները անոնք են, որ երբոր կը լսեն, ուրախութեամբ կ'ընդունին խօսքը, բայց ասոնք արմատ չունին. քիչ ատեն մը կը հաւատան, ու փորձութեան ատենը ետ կը կենան։
14 Փուշերուն մէջ ինկածները անոնք են, որ լսեցին, ու երթալով այս կեանքին հոգերէն ու հարստութենէն ու հեշտութիւններէն կը խեղդուին, ու կատարեալ պտուղ չեն բերեր։
15 Իսկ աղէկ հողինները անոնք են, որ բարի ու աղէկ սրտով խօսքը լսելով կը պահեն, ու համբերութեամբ պտուղ կը բերեն։
16 Չկայ մէկը որ ճրագ վառէ ու աման մը ծածկէ, կամ մահճի մը տակ դնէ, հապա աշտանակի վրայ կը դնէ, որ ներս մտնողները լոյսը տեսնեն։
17 Քանզի ծածուկ բան մը չկայ որ պիտի չյայտնուի, ոչ ալ գաղտնի բան մը որ պիտի չգիտցուի ու յայտնի չելլէ։
18 Ուստի նայեցէք թէ ինչպէս կը լսէք. քանզի ով որ ունի, անոր պիտի տրուի, և ով որ չունի, անկէ պիտի առնուի ան ալ որ կը կարծէ թէ ունի։
19 Եւ անոր մայրը ու եղբայրները իրեն եկան, ու բազմութեանը համար չէին կրնար անոր մօտենալ։
20 Ու իմաց տրուեցաւ իրեն՝ ըսելով. Քու մայրդ ու եղբայրներդ դուրսը կայնած են, քեզ տեսնել կ'ուզեն։
21 Ինքն ալ պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոնց. Իմ մայրս ու իմ եղբայրներս ասոնք են, որ Աստուծոյ խօսքը կը լսեն ու կը կատարեն։
22 Ու եղաւ որ օր մը ինքն ու իր աշակերտները նաւ մտան, ու ըսաւ անոնց. Լիճին անդիի կողմը անցնինք։ Ու ճամբայ ելան։
23 Երբոր նաւով կ'երթային, ինք քնացաւ. ու փոթորիկ մը հովի լիճին վրայ իջաւ,

Յամի Տեառն 31

Մատ. ժգ. 10. Մար. դ. 10.

Եսա. զ. 9. Մար. դ. 12.

Մատ. ժգ. 18. Մար. դ. 14.

Մատ. ե. 15. Մար. դ. 21. Ղուկ. ժա. 33.

Մատ. ժ. 26. Ղուկ. ժբ. 2.

Մատ. ժգ. 12. ԻԵ. 29. Ղուկ. ԺԹ. 26.

Մատ. ժբ. 46. Մար. գ. 31.

Մատ. ը. 23. Մար. դ. 35.

Ցամփ Տեառն
31

և նաւը կը լեցուէր, ու իրենք վտանգի
24 մէջ էին ։ Մօտեցան արթընցուցին
անիկայ՝ ու ըսին.
Վարդապե՛տ վարդապե՛տ [illegible] կը
կորսուինք. ան ալ ելաւ սաստեց
հովին, ու ջուրերուն խռովութեանը,
և հանդարտեցան, ու
25 խաղաղութիւն եղաւ ։ Եւ ըսաւ
անոնց. Ո՞ւր է ձեր հաւատքը.
և անոնք վախի մէջ ինկած զարմացան,
ու իրարու կ'ըսէին. Արդեօք
ո՞վ է ասիկայ, որ հովերուն ու
ջուրերն ալ հրաման կու տայ. և կը
հնազանդին ասոր ։

26 Ու նաւելով իջան Գադարացւոց
երկիրը, որ Գալիլեային
27 դիմացի կողմն է ։ Եւ ինքը ցամաքը
ելլելուն պէս՝ ան քաղաքէն
մարդ մը եկաւ դիմացը՝ որուն ներսը
շատ տարենէ 'ի վեր դեւեր կային.
ու անիկայ հանդերձ չէր հագներ,
ոչ ալ տան մէջ կը բնակէր,
28 հապա գերեզմաններու մէջ ։ Եւ
Յիսուսը տեսնելով՝ աղաղակեց,
ու ինկաւ անոր առջեւ, ու բարձր
ձայնով ըսաւ. Դուն ի՛մ հետս
ի՞նչ բան ունիս Յիսուս՝ Որդի
Աստուծոյ բարձրելոյ, կ'աղաչեմ
29 քեզի՝ զիս մի տանջեր. (Ինչու որ
հրամայեց պիղծ ոգիին՝ որ ան մարդէն
ելլէ. որովհետեւ շատ տարեն
էր՝ որ զանիկայ յափշտակեր էր. և
անիկայ շղթաներով, ու ոտնակապերով
կապուած կը պահուէր,
բայց կապերը կը կտրտէր, ու
դեւէն անապատը կը քշուէր.)
30 Հարցուց անոր Յիսուս՝ ու ըսաւ.
Անունդ ի՞նչ է. ան ալ ըսաւ. Լէգէոն.
ինչու որ շատ դեւեր մտեր
31 էին անոր ներսի դին ։ Եւ կ'աղաչէին
անոր՝ որ անդունդը երթալու
32 հրաման չընէ իրենց ։ Եւ ան
տեղը շատ խոզերու երամակ մը
կար՝ որ լեռը կ'արածուէին. ու աղաչեցին
անոր՝ որ իրենց հրաման
տայ անոնց մէջը մտնելու. և հրաման
33 տուաւ անոնց ։ Ու դեւերը
մարդէն ելլելով՝ խոզերուն մէջը
մտան. և երամակը գահավէժ տեղէն
ծովակը վազեց, ու խեղդուեցաւ
34 ։ Եւ խոզարածները [illegible] եղած
բանը տեսնելով՝ փախան, ու
պատմեցին քաղաքը ու ագարակները
35 ։ Եւ ժողովուրդը ելան եղած բանը
տեսնելու, ու եկան Յիսուսին,
և գտան ան մարդը՝ ուսկից որ դեւերը
ելեր էին, հագուած ու խելքը
վրան Յիսուսի ոտքերուն քովը
36 նստած, ու վախցան ։ Եւ անոնք
որ տեսեր էին, պատմեցին անոնց՝
թէ ինչպէս դիւահարը ազատեցաւ
37 ։ Եւ Գադարացւոց շրջակայ
տեղուանքը գտնուող բոլոր բազմութիւնը
կ'աղաչէր անոր, որ
իրենցմէ երթայ. ինչու որ մեծ
վախով բռնուած էին. ան ալ
38 նաւը մտնելով ետ դարձաւ ։ Եւ
ան մարդը՝ ուսկից որ դեւերը ելեր
էին, կ'աղաչէր անոր՝ որ հետը
ըլլայ. բայց Յիսուս արձակեց անիկայ՝
39 ու ըսաւ. Դարձիր քու
տունդ, ու պատմէ ինչ որ Աստուած
քեզի ըրաւ. ան ալ գնաց,
ու բոլոր քաղաքին մէջը քարոզեց,
ինչ որ Յիսուս իրեն ըրաւ ։

40 Ու երբոր Յիսուս ետ դարձաւ,
ժողովուրդը զանիկայ ընդունեց.
ինչու որ ամէնքը անոր կը սպասէին
41 ։ Եւ ահա Յայրոս անունով
մարդ մը եկաւ, ու ինքը ժողովարանին
իշխանն էր. և Յիսուսին
ոտքը իյնալով՝ կ'աղաչէր անոր,
42 որ իր տունը մտնէ. Ինչու որ մէկ
հատիկ աղջիկ մը ունէր՝ գրեթէ
տասուերկու տարեկան, որ մեռնելու
մօտ էր. ու երբոր անիկայ
կ'երթար, բազմութիւնը կը նեղէր
զանիկայ ։

43 Եւ կին մը՝ որ տասուերկու
տարիէ 'ի վեր արիւնի տեղատեւութեան
մէջ էր, ու իր բոլոր
ունեցածը բժիշկներուն ծախք ըրած
էր, և իրեն մէկէ մը բժշկուելու ճար
44 մը եղած չէր, Ետեւէն մօտենալով՝
անոր հանդերձին քղանցքին դըպաւ,
և իսկոյն իր արիւնին հոսումը
45 դադարեցաւ ։ Եւ Յիսուս ըսաւ.
Ո՞վ էր ան որ ինծի դպաւ.
երբոր ամէնքը կ'ուրանային, ըսաւ
Պետրոս ու անոր հետ եղողները.
Վարդապե՛տ՝ բազմութիւնը քեզ
կը հրէ ու կը նեղէ, ու կ'ըսե՞ս թէ
46 Ո՞վ ինծի դպաւ ։ Եւ Յիսուս ըսաւ.
Մէկը ինծի դպաւ, քանզի
իմացայ որ ինծմէ զօրութիւն մը
47 ելաւ ։ Երբոր տեսաւ կինը՝ որ
ինքը [illegible] չպահուեցաւ, դողալով
եկաւ՝ ու անոր առջեւ ինկաւ, և
բոլոր ժողովուրդին առջեւ անոր
պատմեց՝ թէ ինչ բանի համար անոր
դպչեր էր, և թէ ինչպէս ինքը
48 իսկոյն բժշկուեցաւ ։ Եւ Յիսուս
ըսաւ անոր. Քաջալերուէ՛
աղջիկ, քու հաւատքդ քեզ բժշկեց,
գնա խաղաղութեամբ ։

49 Երբոր ինքը դեռ կը խօսէր,
ժողովրդապետին տունէն մէկը եկաւ՝
ու ըսաւ անոր. Աղջիկդ մեռաւ,
ալ վարդապետը մի յոգնեցըներ
50 ։ Բայց Յիսուս երբոր լըսեց,
պատասխան տուաւ անոր՝ ու
ըսաւ. Մի՛ վախնար, միայն հաւատա,
51 ու պիտի ապրի ։ Եւ երբ
տունը մտաւ՝ ուրիշ մէկը թող
չտուաւ որ մտնէ, բայց միայն
Պետրոսը ու Յակոբոսը և Յովհան-

Մատ. ը. 28 ։ Մար. ե. 1 ։

Ո՛ճ. Գերգեսացւոց

Յայտ. ի. 3 ։

Մատ. ը. 34 ։

Ցամփ Տեառն
31

Գոր. ժդ. 39 ։

Մար. ե. 18 ։

Մատ. թ. 18 ։ Մար. ե. 22 ։

Մատ. թ. 20 ։

Մար. ե. 30 ։ Ղկ. զ. 19 ։

Մար. ե. 35 ։

Ցամբ Տեառն 31

յՅովհ. ժա. 11. 13.

Ղկ. է. 14. Յովհ. ժա. 43.

Մատթ. ը. 4. Թ. 30. Մարկ. ե. 43.

նէսը , ու աղջկան հայրը ու մայրը ։
52 Ամէնքն ալ կու լային ու կ'ողբա-
յին անոր վրայ . և ինքը ըսաւ .
Մի լար . անիկայ մեռած չէ , հա-
53 պա կը քնանայ ։ Եւ անոնք ծաղր
կ'ընէին զանիկայ , քանզի գիտէին՝
54 թէ մեռաւ ։ Ու ինքը ամէնն ալ
դուրս հանելով , բռնեց անոր ձեռ-
քէն , ու կանչեց ըսելով . Աղջի՛կ
55 ելի՛ր ։ Եւ անոր հոգին դարձաւ ,
ու իսկոյն ոտք ելաւ . և Յի----
հրամայեց որ ուտելիք տան ա-
56 նոր ։ Ու անոր ծնողքը ապշած
մնացին . և ինքը անոնց պատուի-
րեց՝ որ եղած բանը մէկու մը չզը-
րուցեն ։

ԳԼ. Թ

1 Քրիստոս իր աշակերտները կը ղրկէ հրաշքներ ընելու և քարոզելու ։ 7 Հերովդէս կը զարմանայ Քրիստոսը տեսնելու ։ 17 Քրիստոս հինգ հազար հոգի կը կերակրէ . 18 կը հարցընէ թէ մարդիկ իրեն համար ո՞վ է կ'ըսեն . 22 իր չարչարանքները կը նախանշէ . 23 ամէնուն պատուէր կու տայ որ իր օրինակին հետևին ։ 28 Քրիստոսի այլակերպութիւնը ։ 37 Քրիստոս կը բժշկէ լուսնոտը . 43 դարձեալ իր չարչարանքը կը նախանշէ իր աշակերտներուն . 46 կը պատուիրէ անոնց որ խոնարհ ըլլան . 51 ամէնուն հետ քաղցրութեամբ վարուիլ՝ առանց վրէժխնդրութեան ։ 57 քանի մը անձինք կ'ուզեն Քրիստոսի հետևիլ , սակայն պայմաններ կ'առաջարկեն ։

ա Մատթ. ժ. 1. Մարկ. գ. 13. զ. 7.

բ Մատթ. ժ. 7. 8. Մարկ. զ. 12. Ղկ. ժ. 1. 9.

գ Մատթ. ժ. 9. Մարկ. զ. 8. Ղկ. ժ. 4. իբ. 35.

դ Մատթ. ժ. 11. Մարկ. զ. 10.

ե Մատթ. ժ. 14.

զ Գործ. ժգ. 51.

է Մարկ. զ. 12.

1 Ու իր [ա] տասներկու առաքեալ-
ները մէկտեղ իրեն կանչելով ,
անոնց զօրութիւն ու իշխանու-
թիւն տուաւ բոլոր դևերուն վրայ ,
2 և ախտերը բժշկելու ։ Եւ [բ] զանոնք
ղրկեց որ Աստուծոյ թագաւորու-
թիւնը քարոզեն , ու հիւանդները
3 բժշկեն ։ Եւ [գ] ըսաւ անոնց . Ճամ-
բու համար բան չառնէք , ոչ գա-
ւազան՝ և ոչ տոպրակ , ոչ հաց՝
և ոչ ստակ , ոչ ալ կրկին հան-
4 դերձ ունենաք ։ Եւ [դ] որ տուն որ
մտնէք՝ հոն մնացէք , ու անկէ
5 ելէք ։ Ու [ե] անոնք որ ձեզ չեն ըն-
դունիր , երբոր ան քաղաքէն կ'ել-
լէք , [զ] ձեր ոտքերուն փոշին ան-
դամ թօթվեցէք՝ իրենց դէմ վը-
6 կայութիւն ըլլալու համար ։ Եւ
անոնք [է] ելան՝ ու գեղէ գեղ կը պը-
տըտէին , և ամէն տեղ աւետարա-
նը կը քարոզէին , ու բժշկութիւն
կ'ընէին ։

Ցա. Տ. 32

ը Մատթ. ժդ. 1. Մարկ. զ. 14.

7 Եւ [ը] Հերովդէս չորրորդապետը
անոր բոլոր գործերը լսելով՝ տա-
րակուսանաց մէջ էր . որովհետև
ոմանք ըսած էին թէ , Յովհաննէ-
սը յարութիւն առաւ մեռելներէն .
8 Եւ ոմանք թէ՝ Եղիան յայտնե-
ցաւ . և ուրիշներն ալ թէ՝ Առջի
մարգարէներէն մէկը յարութիւն
9 առաւ ։ Եւ Հերովդէս ըսաւ .
Յովհաննէսը ես գլխատեցի . հա-
պա ասիկայ ո՞վ պիտի ըլլայ , որուն

Ցամբ Տեառն 32

թ Գլ. իգ. 8.

ժ Մարկ. զ. 30.

ժա Մատթ. ժդ. 13.

վրայով ասանկ բաներ կը լսեմ .
[թ] Ու կ'ուզէր որ տեսնէ զանիկայ ։
10 Եւ [ժ] առաքեալները դարձան , ու
պատմեցին անոր՝ ինչ որ ըրին . [ժա] Եւ
առաւ զանոնք՝ առանձին անապատ
տեղ մը քաշուեցաւ քաղաքի մը
քով , որուն անունը Բեթսայիդա
11 էր ։ Եւ ժողովուրդները երբոր
իմացան , անոր ետևէն գացին , ու
զանոնք ընդունելով՝ կը խօսէր ա-
նոնց Աստուծոյ թագաւորութեա-
նը վրայով . և անոնք որ բժշկու-
թեան կարօտ էին , կը բժշկէր ։

ժբ Մատթ. ժդ. 15. Մարկ. զ. 35. Յովհ. զ. 1. 5.

12 [ժբ] Ու երբոր օրը սկսաւ իրիկուան
մօտենալ , տասներկուքը եկան ու
ըսին անոր . Արձակէ ժողովուրդ-
ները , որ շրջակայ գեղերը ու ա-
գարակները երթան իջևանին , ու
կերակուր գտնեն . ինչու որ հոս
13 անապատ տեղ մըն ենք ։ Ըսաւ
անոնց . Դուք տուէք ասոնց ու-
տելիք . անոնք ալ ըսին . Մենք
հինգ նկանակէն ու երկու ձուկէն
աւելի բան չունինք , թէ որ չեր-
թանք ու բոլոր ժողովուրդին հա-
14 մար կերակուր չգնենք ։ (Քանզի
հինգ հազարի չափ էրիկ մարդիկ
կային ։) Ու ըսաւ իր աշակերտ-
ներուն . Ասոնք դաս դաս յիսուն
15 յիսուն նստեցուցէք ։ Եւ անանկ
ըրին , ու ամէնն ալ նստեցուցին ։
16 Եւ ան հինգ նկանակը ու երկու
ձուկը առնելով՝ ու դէպ 'ի երկին-
քը նայելով , օրհնեց զանոնք ու
կտրեց , և կու տար աշակերտնե-
րուն , որ ժողովուրդին առջևը
17 դնեն ։ Եւ կերան ու կշտացան
ամէնքն ալ , ու աւելցած կտո-
րուանքները տասներկու կողով
վերցուցին ։

ժգ Մատթ. ժզ. 13. Մարկ. ը. 27.

ժդ Մատթ. ժդ. 2. Հմր. 7. 8.

ժե Մատթ. ժզ. 16. Յովհ. զ. 70.

ժզ Մատթ. ժզ. 20.

ժէ Մատթ. ժզ. 21. ժէ. 21.

ժը Մատթ. ժ. 38. ժզ. 24. Մարկ. ը. 34. Ղկ. ժդ. 27.

18 [ժգ] Ու եղաւ որ երբ ինքը առան-
ձին աղօթք կ'ընէր , աշակերտներն
ալ իր հետն էին , և հարցուց ա-
նոնց՝ ըսելով . Ժողովուրդները ին-
19 ծի համար ո՞վ կ'ըսեն՝ թէ եմ ։ Ա-
նոնք ալ պատասխան տալով՝ ըսին .
Ոմանք՝ [ժդ] Յովհաննէս մկրտիչը , և
ուրիշները՝ Եղիան , ուրիշներն ալ
թէ՝ Առջի մարգարէներէն մէկը յա-
20 րութիւն առեր է ։ Եւ ինքը ըսաւ
անոնց . Հապա դուք ինծի համար
ո՞վ կ'ըսէք՝ թէ եմ . [ժե] Պատասխան
տուաւ Պետրոս՝ ու ըսաւ . Աս-
21 տուծոյ Քրիստոսը ։ Եւ [ժզ] ինքը
սաստիկ պատուիրեց անոնց՝ որ աս
22 բանը մէկու մը չզրուցեն . Ու ը-
սաւ թէ , [ժէ] Պէտք է որ Որդին մար-
դոյ շատ չարչարանքներ կրէ , և
ծերերէն ու քահանայապետներէն
և դպիրներէն մերժուի , ու սպան-
նուի , ու երրորդ օրը յարութիւն
23 առնէ ։ [ժը] Եւ ամէնուն կ'ըսէր . Թէ
որ մէկը կ'ուզէ իմ ետևէս գալ ,

թող իր անձը ուրանայ, և ամէն
օր իր խաչը վերցնէ, ու իմ ետև-
24 ւէս գայ։ Վասն զի ով որ կ'ուզէ
իր անձը ազատել, պիտի կոր-
սնցնէ անիկայ. և ով որ ինծի
համար իր անձը կորսնցնէ, պի-
25 տի ազատէ անիկայ։ [ի] Քանզի
ի՞նչ կը շահի մարդ մը թէ որ
բոլոր աշխարհը վաստկի, և իր
անձը կորսնցնէ կամ վնասէ։
26 [լ] Վասն զի ով որ զիս ու իմ խօս-
քերս [illegible] ամօթ սեպէ, Որ-
դին մարդոյ ալ զանիկայ [illegible]
ամօթ պիտի սեպէ՝ երբոր գայ իր
ու Հօրը և սուրբ հրեշտակներուն
27 փառքովը։ [խ] Բայց ճշմարիտ կ'ը-
սեմ ձեզի, որ հոս կայնողներէն
մէկ քանիները կան՝ որոնք մահուան
համը պիտի չառնեն, մինչև որ
տեսնեն Աստուծոյ թագաւորու-
թիւնը։

28 [ծ] Ու եղաւ որ աս խօսքերէն
գրեթէ ութ օր ետքը՝ Պետրոսը ու
Յովհաննէսը և Յակոբոսը առնելով՝
29 լեռը ելաւ աղօթք ընելու։ Ու
երբոր ինքը աղօթք կ'ընէր, իր
երեսին տեսքը ուրիշ կերպ մը ե-
ղաւ, ու իր հագուստը ճերմակ --
30 փայլուն եղաւ։ Եւ ահա երկու
մարդիկ իր հետը կը խօսէին, ո-
31 րոնք Մովսէս ու Եղիա էին, փառ-
քով երևցած, և անոր -- [illegible]
ելլելուն վրայով կը խօսէին, որ
Երուսաղէմի մէջ պիտի կատա-
32 րուէր։ Բայց Պետրոս և անոր
հետ եղողները քունով ծանրացած
էին, ու երբոր արթնցան, տե-
սան անոր փառքը, և ան երկու
մարդիկը՝ որ անոր քովը կեցեր էին։
33 Ու եղաւ որ երբ անոնք զատուե-
ցան անոր քովէն, Պետրոս ըսաւ
Յիսուսին. Վարդապե՛տ աղէկ է որ
հոս կենանք. ու իրեք խրճիթ շի-
նենք, մէկը քեզի, և մէկը Մով-
սէսին, ու մէկը Եղիային. վասն
զի չէր գիտեր ինչ կը խօսէր։
34 Եւ քանի որ անիկայ աս բաները
կը խօսէր, ամպ մը եկաւ՝ ու անոնց
վրայ հովանի եղաւ, և ամպին տա-
35 կը մտած ատեննին վախցան։ Ու
ձայն մը եղաւ ամպէն՝ ըսելով.
[կ] Ասիկայ է իմ սիրելի Որդիս, [հ] ա-
36 սոր մտիկ ըրէք։ Եւ ան ձայնը
որ եղաւ, Յիսուս մինակ գտնուե-
ցաւ։ [ձ] Ու իրենք լուռ կեցան, և
իրենց տեսածներէն ան օրերը մէ-
կուն բան մը չպատմեցին։

37 [ղ] Ու եղաւ որ հետևեալ օրը՝ եր-
որ անոնք լեռնէն վար իջան, շատ
38 ժողովուրդ անոր դէմ ելաւ։ Եւ
ահա ժողովուրդին մէջէն մէկ մարդ
մը աղաղակեց ու ըսաւ. Վարդա-
պե՛տ կ'աղաչեմ քեզի՝ նայէ իմ
որդիիս, քանզի իմ մէկ հատիկս
39 է. Եւ ահա ոգի մը կը բռնէ զա-
նիկայ. [illegible] ալ յանկարծ կը կան-
չուըռտէ, և զանիկայ ցնցելով կը
փրփրցնէ, ու հազիւ կը զատուի
անկէ՝ ջարդուբուրդ ընելով զանի-
40 կայ. Եւ քու աշակերտներուդ ա-
ղաչեցի որ հանեն զանիկայ, ու
41 չկրցան։ Պատասխան տուաւ Յի-
սուս՝ ու ըսաւ. Ո՛վ անհաւատ և
խոտորեալ ազգ՝ մինչև ե՞րբ ձեզի
հետ պիտի ըլլամ՝ ու ձեզի համբե-
42 րեմ. հոս բեր քու որդիդ։ Ու
երբոր դեռ կը մօտենար, դևը զա-
նիկայ գետինը զարկաւ՝ ու սաստիկ
43 ցնցեց։ Իսկ Յիսուս սաստեց
պիղծ ոգիին, և բժշկեց տղան՝ ու
44 զանիկայ իր հօրը տուաւ։ Եւ
ամէնքը կը զարմանային Աստուծոյ
մեծամեծ գործքերուն վրայ։

Ու քանի որ ամէնքը կը զարմա-
նային Յիսուսին ըրած բոլոր գործ-
քերուն վրայ, անիկայ ըսաւ իր ա-
շակերտներուն. [մ] Դուք աս խօս-
քերը ականջներնիդ դրէք, վասն
զի Որդին մարդոյ պիտի մատնուի
45 մարդոց ձեռքը։ [յ] Բայց անոնք
չէին իմանար ան խօսքը, և ա-
նոնցմէ ծածկուած էր՝ որ չհասկը-
նան. ու կը վախնային ան խօսքին
համար իրեն հարցընելու։

46 [ն] Խորհուրդ մըն ալ մտաւ անոնց
մէջ՝ թէ արդեօք իրենց մէջը ով է
47 մեծ։ Իսկ Յիսուս անոնց սրտին
խորհուրդը իմանալով, տղայ մը
առաւ՝ ու զանիկայ իր քովը կայ-
48 նեցուց, Եւ ըսաւ անոնց. [շ] Ո՛վ
որ աս տղան իմ անունովս կ'ըն-
դունի՝ զիս կ'ընդունի. և ան որ
զիս կ'ընդունի՝ անիկայ զիս խրկողը
կ'ընդունի. վասն զի [ո] ան որ ձեր
ամենուն մէջը պզտիկ է, անիկայ
մեծ պիտի ըլլայ։

49 [չ] Պատասխան տուաւ Յովհան-
նէս ու ըսաւ. Վարդապե՛տ մէկը
տեսանք որ քու անունովդ դևեր կը
հանէր, և զանիկայ արգիլեցինք,
50 ինչու որ մեր հետը չպտըտիր։ Եւ
Յիսուս ըսաւ անոր. Մի արգիլէք.
[պ] քանզի ան որ °ձեզի հակառակ
չէ, ձեր'' կողմն է։

51 Ու եղաւ որ երբ ‡իր [illegible]
վերնալու օրերը կը կատարուէր,
ինքն ալ †հաստատ որոշեց'' Ե-
52 րուսաղէմ երթալ։ Եւ իր երեսին
առջևէն պատգամաւորներ խրկեց,
որ երբոր գացին՝ Սամարացւոց մէկ
գեղը մտան որ իրեն համար պատ-
53 րաստութիւն մը ընեն։ +Եւ չըն-
դունեցին զանիկայ, ինչու որ անոր
երեսը դէպ 'ի Երուսաղէմ երթա-
54 լու [illegible] էր։ Երբոր իր ա-
շակերտները Յակոբոս ու Յովհան-

[ի] Մատ. ժզ. 26. Մար. ը. 36.

[լ] Մատ. ժ. 33. Մար. ը. 38. Բ Տիմ. բ. 12.

[խ] Մատ. ժզ. 28. Մար. ը. 39.

[ծ] Մատ. ժէ. 1. Մար. թ. 1.

[կ] Դան. ը. 18. ժ. 9.

[հ] Մատ. գ. 17.

[ձ] Գոր. գ. 22.

[ղ] Մատ. ժէ. 9.

[ճ] Մատ. ժէ. 14. Մար. թ. 13. 16.

[մ] Մատ. ժէ. 21.

[յ] Մար. թ. 31. Ղու. բ. 50. ժը. 34.

[ն] Մատ. ժը. 1. Մար. թ. 33.

[շ] Մատ. ժ. 40. ժը. 5. Մար. թ. 36. Յոհ. ժգ. 44. ժգ. 20.

[ո] Մատ. ժգ. 11. 12.

[չ] Մար. թ. 37. Թուոց ժա. 28.

[պ] Մատ. ժբ. 30. Ղու. ժա. 23.

° Ոմանք՝ մեզի հակառակ չէ, մեր

‡ Մար. ժզ. 19. Գոր. ա. 2.

† Յուն. երեսը հաստատեց

+ Յոհ. դ. 4. 9.

նէս տեսան, ըսին. Տէ՛ր, կու զե՞ս
որ ըսենք, ու երկինքէն կրակ իջնէ՛
և սատկեցընէ՛ անոնք, *ինչպէս որ
55 Եղիան ալ ըրաւ։ Եւ դարձաւ
յանդիմանեց զանոնք՝ ըսելով.
Չէ՛ք գիտեր թէ ինչ հոգիի տէր
56 էք դուք. *Վասն զի ‡Որդին մար-
դոյ չեկաւ մարդոց հոգիները կոր-
սնցընելու, հապա փրկելու"։ Եւ
ուրիշ գեղ մը գացին։
57 —Ու երբոր անոնք ճամբան կ՚եր-
թային, մէկը ըսաւ անոր. Տէ՛ր
քու ետեւէդ գամ՝ ուր որ երթաս։
58 Եւ Յիսուս ըսաւ անոր. Աղուէս-
ները որջեր ունին, ու երկնից
թռչունները բոյներ. բայց Որդին
մարդոյ տեղ մը չունի, որ հոն իր
գլուխը դնէ։
59 ‡Մէկ ուրիշի մըն ալ ըսաւ. Ե-
կուր իմ ետեւէս. ան ալ ըսաւ.
Տէ՛ր ինծի հրաման տուր, որ ա-
ռաջ երթամ իմ հայրս թաղեմ։
60 Յիսուս ըսաւ անոր. Թող տուր
մեռելներուն որ թաղեն իրենց մե-
ռելները. բայց դուն գնա Աստու-
ծոյ թագաւորութիւնը քարոզէ։
61 Մէկ ուրիշ մըն ալ ըսաւ. Տէ՛ր
‡ես քու ետեւէդ պիտի գամ. բայց
ինծի հրաման տուր, որ առաջ իմ
տանս մէջ եղողներուն հրաժարա-
62 կան ողջոյն տամ։ Յիսուս ըսաւ
անոր. Ոչ մէկը՝ որ ձեռքը մաճին
վրայ կը դնէ ու ետին կը նայի, Աս-
տուծոյ թագաւորութեանը յար-
մար է։

Յամփ Տեառն
32

ա Դ Թագ. ա. 10. 12.
* Ո՛չ [illegible]
‡ Յով. գ. 17. ժբ. 47.
— Մատ. ը. 19.
‡ Մատ. ը. 21.
‡ Տես Գ Թագ. ժԹ. 20.

ԳԼ. Ժ.

1 Քրիստոս եօթանասուն աշակերտներ կը խրր-
կէ հրաշագործութիւն ընելու և քարոզելու.
17 կը պատուիրէ անոնց որ խոնարհ ըլլան. և
կ՚իմացընէ թէ ինչ բանի համար պարտին
ուրախանալ. 21 շնորհակալ կ՚ըլլայ Հօրը՝
անոր շնորհացը համար. 23 երանութիւն կու
տայ իր աշակերտներուն երջանիկ վիճակին.
25 կը սորվեցընէ օրինականին թէ ինչ ընելու
է որ յաւիտենական կեանքը ժառանգէ. և
թէ ով որ իր ողորմութեանը կարօտ է, ա-
նիկայ իրեն ընկեր սեպելու է. 41 կը յանդի-
մանէ Մարթան, ու անոր քոյրը Մարիամը
կը գովէ։

1 Աս բաներէն ետև Տէրը ուրիշ եօ-
թանասուն ալ որոշեց. —և
զանոնք իր առջեւէն երկու երկու
խրկեց բոլոր քաղաքները ու տեղե-
2 րը՝ ուր որ ինքը պիտի երթար։ Եւ
կ՚ըսէր անոնց. ‡Հունձքը շատ է,
ու մշակները քիչ. ‡ուստի հունձ-
քին Տէրոջը աղաչեցէք, որ մշակ-
3 ներ հանէ իր հունձքին։ Գացէք.
‡ահա ես ձեզ կը խրկեմ իբրև
4 գառներ՝ գայլերու մէջ։ ‡Հետեր-
նիդ քսակ մի՛ առնէք, ոչ ալ տոպ-
րակ, և ոչ կօշիկներ. ‡ու ճամ-
5 բան մէկու մը բարև մի՛ տար։ ‡Եւ
որ տունը որ մտնէք, առաջ ըսէք.
6 †Բարև աս տանս։ Ու թէ որ հոն

— Մատ. ժ. 1. Մար. գ. 7.
‡ Մատ. Թ. 37. 38. Յով. դ. 35.
‡ Բ Թես. գ. 1.
‡ Մատ. ժ. 16.
‡ Մատ. ժ. 9. 10. Մար. զ. 8. Ղկ. Թ. 3.
‡ Դ Թագ. դ. 29.
‡ Մատ. ժ. 12.
† Յովհ. խաղաղութիւն

‡բարևի արժանաւոր մարդ" կայ,
ձեր բարևը պիտի հանգչի անոր վը-
րայ, հապա թէ չէ՝ ձեզի պիտի
7 դառնայ։ Եւ ան տանը մէջ մնա-
ցէք, ու ‡անոնցմէ կերէք ու խմե-
ցէք. ‡ինչու որ մշակը իր վարձքին
արժանի է. տունէ տուն մի՛ փո-
8 խուիք։ Եւ որ քաղաք որ մտնէք,
ու ձեզ ընդունին, ինչ որ առջե-
9 նիդ դրուի, կերէք. ‡Ու բժշկեցէք
անոր մէջի հիւանդները, և ըսէք
անոնց. ‡Աստուծոյ թագաւորու-
10 թիւնը ձեզի մօտեցեր է։ Բայց որ
քաղաք որ մտնէք՝ ու ձեզ չըն-
դունին, անոր հրապարակները ել-
11 լելով ըսէք. ‡Ան փոշին ալ որ
ձեր քաղաքէն մեր [illegible] փա-
կած է, ձեզի կը թօթվենք. միայն
թէ աս գիտցէք՝ որ Աստուծոյ թա-
գաւորութիւնը ձեզի մօտեցեր է։
12 Ձեզի կ՚ըսեմ, ‡որ ան օրը Սոդոմի
[illegible] աւելի դիւրին պիտի
ըլլայ, քան թէ ան քաղաքին։
13 ‡Վա՜յ քեզ Քորազին, վա՜յ քեզ
Բեթսայիդա. ‡ինչու որ եթէ Տիւ-
րոսի ու Սիդոնի մէջ եղած ըլլային
ան հրաշքները՝ որ ձեր մէջը եղան,
շատոնցմէ քուրձով՝ ու մոխիրի
մէջ նստելով ապաշխարած պիտի
14 ըլլային։ Բայց դատաստանին օրը
Տիւրոսին ու Սիդոնին աւելի դիւ-
րին պիտի ըլլայ, քան թէ ձեզի։
15 ‡Եւ դուն Կափառնայում՝ որ
մինչև երկինքը բարձրացած ես,
16 ‡մինչև դժոխքը պիտի իջնես։ ‡Ան
որ ձեզի մտիկ կ՚ընէ, ինծի մտիկ
կ՚ընէ. ‡և ան որ ձեզ կը մերժէ,
զիս կը մերժէ. ‡և ան որ զիս կը
մերժէ, զիս խրկողը կը մերժէ։
17 ‡Եւ եօթանասունը [illegible]
դարձան ուրախութեամբ՝ ու ըսին.
Տէ՛ր, քու անունովդ դևերն ալ մե-
18 զի կը հնազանդին։ Եւ ըսաւ ա-
նոնց. —Սատանան փայլակի պէս
երկինքէն վար ինկած կը տեսնէի։
19 ‡Ահա ձեզի իշխանութիւն կու
տամ օձերու ու կարիճներու՝ և
թշնամիին բոլոր զօրութեանը վրայ
կոխկրտելու. ու բնաւ մէկ բան
20 մը ձեզի պիտի չվնասէ։ Բայց
դուք անոր վրայ մի՛ ուրախանար
որ [illegible] ոգիները ձեզի կը հնազան-
դին, հապա ուրախացէք՝ որ ‡ձեր
անունները երկինքը գրուած են։
21 ‡Ան նոյն ժամուն Յիսուս հո-
գիով ուրախացաւ՝ ու ըսաւ. Շը-
նորհակալ եմ քեզմէ ով Հայր՝
Տէր երկնի և երկրի, որ աս բանե-
րը ծածուկ պահեցիր իմաստուն-
ներէն և գիտուններէն, ու տղոց
յայտնեցիր. այո՛ ով Հայր, ինչու
որ քու առջիդ աանկ հաճելի ե-
22 ղաւ։ —Ամէն բան ինծի տրուե-

Յամփ Տեառն
32

‡ Յովհ. խաղաղութեան որդի
‡ Մատ. ժ. 11.
‡ Ա Կոր. Թ. 27.
‡ Մատ. ժ. 10. Ա Կոր. Թ. 4, 14. Ա Տիմ. ե. 18.
‡ Ղկ. Թ. 2.
‡ Մատ. գ. 2. դ. 17. ժ. 7. Հմր 11.
‡ Մատ. ժ. 14. Ղկ. Թ. 5. Գործ. ժգ. 51. ժը. 6.
‡ Մատ. ժ. 15. Մար. զ. 11.
‡ Մատ. ժա. 21.
‡ Եզեկ. գ. 6.
‡ Մատ. ժա. 23.
‡ Ծն. ժԹ. 4. Բ Օր. ա. 28. Եսա. ժդ. 13. Երեմ. ծա. 53.
‡ Տես Եզեկ. իգ. 20. լը. 18.
‡ Մատ. ժ. 40. Մար. Թ. 36. Յովհ. ժգ. 20.
‡ Ա Թես. դ. 8.
‡ Յովհ. ե. 23.
‡ Հմր 1.
‡ Յովհ. ժբ. 31. ժզ. 11. Յայտ. Թ. 1. ժբ. 8. 9.
‡ Մար. ժզ. 18. Գործ. իը. 5.
‡ Ել. լբ. 32. Սաղ. կԹ. 28. Եսա. դ. 3. Դան. ժբ. 1. Փիլ. դ. 3. Եբր. ժբ. 23. Յայտ. ժգ. 8. ի. 12. իա. 27.
‡ Մատ. ժա. 25.
— Մատ. իը. 18. Յովհ. գ. 35. ե. 27. ժէ. 2.

Ցամք Տեառն
32

ցուց իմ Հօրմէս, *ու մէկը չգիտեր
թէ ով է Որդին, բայց միայն Հայրը. և թէ ով է Հայրը, բայց
միայն Որդին. և ան՝ որուն որ Որդին կ'ուզէ յայտնել։
23 Եւ աշակերտներուն դառնալով՝
առանձին ըսաւ. Երանի ան աչքերուն՝ որ ձեր տեսածները կը
24 տեսնեն. Քանզի կ'ըսեմ ձեզի, որ
*շատ մարգարէներ և թագաւորներ ուզեցին ձեր տեսածները տեսնել, ու չտեսան, և ձեր լսածները լսել, ու չլսեցին։
25 Եւ ահա մէկ օրինական մը ելաւ, ու զանիկայ փորձելով՝ ըսաւ.
*Վարդապետ՝ ի՞նչ ընեմ որ յաւիտենական կեանքը ժառանգեմ։
26 Անիկայ ալ ըսաւ անոր. Օրէնքին
մէջ ի՞նչ գրուած է. ինտո՞ր կը
27 կարդաս։ Պատասխան տուաւ անիկայ՝ ու ըսաւ. *Քու Տէր Աստուածդ սիրես քու բոլոր սրտէդ
ու քու բոլոր անձէդ և քու բոլոր
զօրութենէդ ու քու բոլոր միտքէդ,
և *քու ընկերդ ալ քու անձիդ պէս։
28 Եւ ինքը ըսաւ անոր. Շիտակ
պատասխան տուիր. ասիկայ ըրէ,
29 *ու պիտի ապրիս։ Իսկ անիկայ
ուզելով *ինքզինքը արդարացընել,
ըսաւ Յիսուսին. Բայց իմ ընկերս
30 ո՞վ է։ Պատասխան տուաւ Յիսուս՝ ու ըսաւ. Մէկ մարդ մը Երուսաղէմէն Երիքով կ'իջնէր. ու
աւազակներու ձեռք ինկաւ, որոնք
մերկացուցին զանիկայ՝ ու վիրաւորելով կիսամեռ թողուցին ու գա-
31 ցին։ Եւ պատահեցաւ որ քահանայ մը ան ճամբայէն կ'իջնէր, ու
զանիկայ տեսնելով՝ *ան դին կող-
32 մէն անցաւ։ Նոյնպէս ալ Ղեւտացի
մը ան տեղը հասնելով՝ գնաց ու
տեսաւ, և անդին կողմէն անցաւ։
33 *Բայց Սամարացի մը որ ճամբորդութիւն կ'ընէր, եկաւ անոր քովը,
34 ու զանիկայ տեսնելով՝ խղճաց. Եւ
մօտեցաւ անոր վէրքերը փաթթեց՝
վրան ձէթ և գինի թափելով. ու
իր գրաստին վրայ դնելով՝ տարաւ
անիկայ մէկ պանդոկ մը, և անոր
35 հոգ տարաւ։ Ու հետևեալ օրը
երբոր կ'ելլէր անկէ, երկու դահեկան հանեց պանդոկապետին
տուաւ, և անոր ըսաւ. Հոգ տար
ասոր, ու ինչ որ աւելի ծախք
ընես, ես դառնալուս՝ ես քեզի
36 կը վճարեմ։ Հիմա ան երեքէն
ո՞րը քեզի կ'երևնայ ընկեր ըլլալ
37 աւազակներուն ձեռքը ինկողին։ Եւ
անիկայ ըսաւ. Ան որ անոր ողորմութիւն ըրաւ։ Ան ատենը Յիսուս
ըսաւ անոր. Գնա՛ դուն ալ այնպէս
ըրէ։
38 Ու եղաւ որ երբ անոնք կ'երթային, ինքը գեղ մը մտաւ. և մէկ
կնիկ մը *Մարթա անունով զանի-
39 կայ իր տունը ընդունեց։ Եւ անիկայ քոյր մը ունէր, որուն անունը Մարիամ էր. *որ նաև *Յիսուսի ոտքերուն քովը նստաւ, ու
40 անոր խօսքերը մտիկ կ'ընէր։ Բայց
Մարթա շատ սպասաւորութենով
զբաղած էր. եկաւ անոր քովը՝ ու
ըսաւ. Տէ՛ր, քու հոգդ չէ՞, որ իմ
քոյրս զիս մինակ թողուց սպասաւորութեան մէջ. ուստի ասոր
41 զրուցէ՛ որ ինծի օգնէ։ Պատասխան տուաւ Յիսուս՝ ու ըսաւ անոր. Մարթա՛ Մարթա, դուն
շատ բաներու համար հոգ ընելով
42 կը տաղնապիս. Բայց մէկ բան մը
պէտք է. և Մարիամ ան աղէկ
բաժինը ընտրեց, որ իրմէ պիտի
չառնուի։

* Յով. ա. 18. զ. 44. 46.
Հմա. ժգ. 16.
* Ա Պետ. ա. 10.
* Մատ. ժթ. 16. իբ. 35.
* Բ Օր. զ. 5.
* Ղև. ժթ. 18.
* Ղև. ժը. 5. Նեէմ. թ. 29. Եզեկ. ի. 11. 13. 21. Հռով. ժ. 5.
* Գլ. ժզ. 15.
* Սաղ. լը. 11.
* Յով. դ. 9.
* Յով. ժա. 1. ժբ. 2. 3.
* Ա Կոր. է. 32, ևն.
* Գլ. ը. 35. Գործ. իբ. 3.

ԳԼ. ԺԱ.

1 Քրիստոս իր աշակերտներուն կը սորվեցնէ աղօթք ընել, և կը պատուիրէ որ ստէպ աղօթք ընեն. 11 հաստատելով որ այսպէս՝ Աստուած իրենց բարիքներ պիտի ընէ. 14 համր դև մը հանելով՝ կը յանդիմանէ հայհոյիչ փարիսեցիները. 28 և կը ցուցնէ թէ որոնք են երանելիները. 29 ժողովրդոց կը քարոզէ. 37 և կը յանդիմանէ փարիսեցւոց՝ դպրաց և օրինականաց կեղծաւորեալ սրբութիւնը։

Ցա. Տ. 33

1 Ու եղաւ որ մէկ տեղ մը աղօթք
կ'ընէր. ու երբոր դադարեցաւ,
իր աշակերտներէն մէկը ըսաւ իրեն. Տէ՛ր, մեզի աղօթք ընել սորվեցուր, ինտոր որ Յովհաննէս ալ
2 իր աշակերտներուն սորվեցուց։ Եւ
ըսաւ անոնց. Երբոր աղօթք կ'ընէք, ըսէք. *Ով Հայր մեր՝ որ
երկինքն ես, քու անունդ սուրբ
ըլլայ. քու թագաւորութիւնդ
գայ. քու կամքդ ըլլայ, ինչպէս որ
երկինքը՝ նմանապէս ալ երկրիս վրայ.
3 Մեր ամէն աւուր հացը օրէ օր
4 մեզի տուր. Եւ մեզի ներէ՛ մեր
մեղքերը. ինչու որ մենք ալ կը
ներենք ան ամէնուն՝ որ մեզի պարտական են. ու մեզ փորձութեան
մի՛ տանիր. *հապա չարէն մեզ ազատէ՛։
5 Եւ ըսաւ անոնց. Ձեզմէ ո՞վ
է անիկայ, որ բարեկամ մը ունենայ, ու կէս գիշերուան մէջ երթայ
անոր՝ և ըսէ անոր. Բարեկամ՝
ինծի երեք նկանակ փոխ տուր.
6 ինչու որ իմ մէկ բարեկամս ճամբայէ ինծի եկաւ, ու բան մը չու-
7 նիմ անոր առջևը դնելու։ Անիկայ ալ ներսէն պատասխան տայ՝
և ըսէ. Զիս մի՛ յոգնեցըներ,
արդէն դուռը գոցուած է, ու
տղաքս իմ քովս անկողինի մէջ են,
չեմ կրնար ելլել՝ ու քեզի հաց
8 տալ։ Ձեզի կ'ըսեմ. *Թէև բա-

* Մատ. զ. 9.
* Ոմանք չունին.
* Գլ. ժը. 1, ևն.

Յամի Տեառն 33

բարեկամութեան համար չելլէ տայ
անոր, սակայն անոր թախանձանքին
համար պիտի ելլէ ու պէտք
9 եղածը տայ անոր։ [ֆ] Ես ալ կ'ըսեմ
ձեզի. Խնդրեցէ՛ք և պիտի տրուի
ձեզի. փնտռեցէ՛ք ու պիտի գտնէք.
դուռը զարկէ՛ք և պիտի
10 բացուի ձեզի. Վասն զի ամէն ով
որ կը խնդրէ՝ կ'առնէ, և ով որ
կը փնտռէ՝ կը գտնէ, և ով որ
դուռը կը զարնէ՝ պիտի բացուի
11 անոր։ [գ] Ձեզմէ ո՞վ է այն հայրը
որմէն իր որդին հաց որ ուզէ, միթէ
քա՞ր պիտի տայ անոր. կամ
թէ որ ձուկ ուզէ, միթէ ձուկին
12 տեղը օ՞ձ պիտի տայ անոր. Եւ
կամ թէ որ հաւկիթ ուզէ, միթէ
13 կարի՞ճ պիտի տայ անոր։ Ուստի
եթէ դուք՝ որ չար էք, ձեր զաւակներուն
աղէկ ընծաներ տալ
գիտէք, որչափ աւելի ձեր Հայրը
երկինքէն Սուրբ Հոգին պիտի տայ
անոնց, որ իրմէ կը խնդրեն։

14 [ի] Ու դև մը կը հանէր. և անիկայ
համր էր. ու եղաւ որ երբ դևը
ելաւ, համրը խօսեցաւ. և ժողո-
15 վուրդները զարմացան։ Բայց անոնցմէ
մէկ քանիները ըսին. [լ] Բէեղզեբուղով
իշխանին միջոցովը դևերը կը հանէ։
16 Ուրիշներն ալ փորձելով [ի] երկինքէն
17 նշան մը կ'ուզէին անկէ։ [ձ] Բայց
ինքը [ծ] գիտնալով անոնց խորհուրդները՝
ըսաւ անոնց. Ամէն թագաւորութիւն
իրեն դէմ բաժնուած
կ'աւերի. և տուն մը իրեն դէմ
18 բաժնուած կը կործանի. Հապա
թէ որ Սատանան իրեն դէմ բաժնուած
է, անոր թագաւորութիւնը
ի՞նչպէս պիտի կենայ. որովհետև
կ'ըսէք թէ՝ Բէեղզեբուղով դևերը
19 կը հանեմ։ Իսկ թէ որ ես Բէեղզեբուղով
դևերը կը հանեմ,
ձեր որդի՞քը ինչով կը հանեն.
ուստի անոնք պիտի ըլլան ձեր դա-
20 տաւորները։ [ծ] Բայց թէ որ ես Աստուծոյ
մատովը կը հանեմ դևերը,
ուրեմն Աստուծոյ թագաւորու-
21 թիւնը ձեր վրայ հասած է։ [կ] Երբոր
զօրաւոր մարդ մը զէնքերը վրան
առած՝ իր տանը բակը կը պահպանէ,
անոր բաները խաղաղու-
22 թեան մէջ կը մնան. [հ] Բայց երբոր
անկէ աւելի զօրաւորը վրան գալով
յաղթէ անիկայ, անոր զէնքերը
կ'առնէ՝ որոնց ինքը յուսացեր էր,
և անկէ [illegible] կողոպուտը կը
23 բաժնէ։ [ի] Ան որ իմ հետս չէ,
ինծի հակառակ է. և ան որ ինծի
հետ չժողվեր, ցիրուցան կ'ընէ։

24 [ձ] Երբոր պիղծ ոգին մարդէ մը
կ'ելլէ, անջուր տեղուանք կը պըտըտի,
հանգստութիւն կը փնտռէ.
ու երբոր չգտներ, կ'ըսէ. Դառնամ
նորէն իմ տունս՝ ուսկից որ
25 ելայ. Եւ կու գայ՝ աւլուած մաքրուած
ու պատրաստուած կը գըտ-
26 նէ։ Ան ատենը կ'երթայ և իր
հետը կ'առնէ եօթը ուրիշ ոգիներ
իրմէ աւելի չար, ու մտնելով՝ հոն
կը բնակին. [ն] և ան մարդուն վերջը
առջինէն գէշ կ'ըլլայ։

27 Ու եղաւ որ երբ անիկայ աս
բաները կը խօսէր, ժողովուրդին
մէջէն մէկ կնիկ մը ձայնը վերցուց
ու ըսաւ անոր. [ձ] Երանի այն որովայնին
որ քեզ կրեց, և այն ծիծերուն՝
որ քեզի կաթ տուին։
28 Եւ ինքը ըսաւ. [ղ] Մանաւանդ թէ
երանի անոնց՝ որ Աստուծոյ խօսքը
կը լսեն ու կը պահեն։

29 [ճ] Ու երբոր ժողովուրդները [illegible]
կը գիզուէին, սկսաւ ըսել.
Ասազգը չար է. նշան կ'ուզէ, և
ուրիշ նշան պիտի չտրուի անոր,
բայց միայն Յովնան մարգարէին
30 նշանը։ [ճ] Քանզի ինչպէս որ Յովնան՝
Նինուէացիներուն նշան եղաւ,
անանկ ալ Որդին մարդոյ աս ազ-
31 գիս պիտի ըլլայ։ [յ] Հարաւի թագուհին
դատաստանին օրը աս ազգին
մարդոցը դէմ պիտի ելլէ, ու
պիտի դատապարտէ զանոնք. ինչու
որ երկրի ծայրերէն եկաւ Սողոմոնին
իմաստութիւնը լսելու. և ահա
Սողոմոնէն մեծ մէկը կայ հոս։
32 Նինուէի մարդիկը դատաստանին
օրը աս ազգին դէմ պիտի ելլեն,
ու պիտի դատապարտեն զանիկայ.
[շ] ինչու որ Յովնանին քարոզութեամբը
զղջացին. և ահա
Յովնանէն մեծ մէկը կայ հոս։

33 [ն] Մէկը ճրագը չվառեր՝ ծածուկ
տեղ մը դներ, ոչ ալ գրուանի
տակ. հապա աշտանակի վրայ, որ
ներս մտնողները լոյսը տեսնեն։
34 [չ] Մարմինին ճրագը աչքն է. ուստի
երբոր աչքդ պայծառ է, բոլոր
մարմինդ ալ լուսաւոր կ'ըլլայ.
բայց երբոր աչքդ վատ է, մարմինդ
35 ալ մութ կ'ըլլայ։ Ուրեմն զգուշ
կեցիր, որ քու մէջդ եղած լոյսը
36 խաւար չըլլայ։ Արդ՝ թէ որ քու
բոլոր մարմինդ լուսաւոր է, և
մութ մաս մը չունի, բոլորն ալ
լուսաւոր կ'ըլլայ, ինչպէս երբոր
ճրագ մը՝ իր փայլունութեամբը
քեզ կը լուսաւորէ։

37 Ու երբոր [illegible] կը խօսէր,
փարիսեցի մը կ'աղաչէր անոր՝ որ
իր քովը ճաշ ուտէ. անիկայ ալ
38 մտաւ՝ սեղան նստաւ։ [ս] Իսկ փարիսեցին
երբոր տեսաւ՝ զարմացաւ,
որ նախ չլուացուեցաւ ճաշէն ա-
39 ռաջ։ Եւ [փ] Տէրը ըսաւ անոր.
Հիմա դուք փարիսեցիներ՝ գաւա-

ֆ Մատ. է. 7. Խր. 22. Մար. ժա. 24. Յով. ժե. 7. Յակ. ա. 6. ա Յով. գ. 22.

գ Մատ. է. 9.

ի Մատ. թ. 32. ժբ. 22.

լ Մատ. թ. 34. ժբ. 24.

ի Մատ. ժբ. 38. ժզ. 1.
ձ Մատ. ժբ. 25. Մար. գ. 24.
ծ Յով. բ. 25.
ծ Յով. ա.

ծ Ել. ը. 19.

կ Մատ. ժբ. 29. Մար. գ. 27.

հ Եսայ. ծգ. 12. Կող. բ. 15.

ի Մատ. ժբ. 30.

ձ Մատ. ժբ. 43.

ն Յով. ե. 14. Եբր. զ. 4. ժ. 26. բ Պետ. բ. 20.

ձ Ղկ. ա. 28. 48.

ղ Մատ. է. 21. Ղկ. ը. 21. Յակ. ա. 25.

ճ Մատ. ժբ. 38. 39.

ճ Յովն. ա. 17. բ. 10.

յ Գ Թագ. ժ. 1.

շ Յովն. գ. 5.

ն Մատ. ե. 15. Մար. դ. 21. Ղկ. ը. 16.

չ Մատ. զ. 22.

ս Մար. է. 3.

փ Մատ. իգ. 25.

Յամի Տեառն 33

թին ու պնակին դուրսի դին կը մաքրէք, ու ձեր ներսինին յափշտակութեամբ և չարութեամբ 40 լեցուն է։ Անմիտներ՝ ան որ դուրսինը ըրաւ, ներսինն ալ ինքը 41 չըրա՞ւ։ Սակայն ձեր մէջը եղածներէն ողորմութիւն տուէք. և ահա ամէն բան մաքուր կ՚ըլլայ 42 ձեզի։ Բայց վա՜յ ձեզի փարիսեցիներուդ՝ որ անանուխին ու փեղենային և բոլոր խոտեղէններուն տասանորդը կը վճարէք, ու զանց կ՚ընէք իրաւունքը և Աստուծոյ սէրը. ասոնք պէտք էր ընել, և 43 անոնք չձգել։ Վա՜յ ձեզի փարիսեցիներուդ՝ որ ժողովարաններուն մէջ առաջին աթոռները կը սիրէք, ու շուկաներուն մէջ 44 բարեները։ Վա՜յ ձեզի կեղծաւոր դպիրներ ու փարիսեցիներ՝ որ անյայտ գերեզմաններու նման էք, որոնց վրայէն մարդիկ կը քալեն՝ ու չեն գիտեր։

45 Եւ օրինականներէն մէկը պատասխան տալով՝ ըսաւ անոր. Վարդապետ՝ աս խօսքերը զրուցելով՝ մեզ ալ վար կը զարնես։ 46 Եւ անիկայ ըսաւ. Ձեզ ալ վա՜յ օրինականներուդ, որ տանելու դժուար բեռներ կը բեռցընէք մարդոց, ու դուք մէկ մատովնիդ 47 ան բեռներուն չէք դպչիր։ Վա՜յ ձեզի որ մարգարէներուն գերեզմանները կը շինէք, ու ձեր 48 հայրերը սպաննեցին զանոնք։ Ուրեմն կը վկայէք և հաւանութիւն կու տաք ձեր հարցը ըրածներուն. ինչու որ իրենք սպաննեցին զանոնք, ու դուք անոնց գերեզմանները կը 49 շինէք։ Անոր համար ալ Աստուծոյ իմաստութիւնը ըսաւ. Պիտի խրկեմ անոնց մարգարէներ ու առաքեալներ. և անոնցմէ ոմանք պիտի սպաննեն, ու ոմանք հալածեն. 50 Որպէս զի աշխարհի սկիզբէն հետէ թափուած բոլոր մարգարէներուն արիւնը աս ազգէն պահանջուի, 51 Աբելին արիւնէն մինչև Զաքարիային արիւնը, որ սեղանին ու տաճարին մէջտեղը կորսուեցաւ. ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, աս ազգէն 52 պիտի պահանջուի։ Վա՜յ ձեզի օրինականներուդ՝ որ գիտութեան բանալին վերցուցիք. դուք չմըտաք, և մտնողներն ալ արգիլեցիք։

53 Ու երբոր աս բաները անոնց կը զրուցէր, դպիրները ու փարիսեցիները սկսան խիստ դժուարիլ, և շատ բաներու վրայով անոր 54 բերնէն խօսք փնտռել. Եւ անոր դարան պատրաստելով՝ կը փնտռէին թէ ինչպէս անոր բերնէն բան մը որսան, որ անոր վրայով ամբաստանութիւն ընեն։

Տիտ. ա. 15.
Ես. ծր. 7. Դան. դ. 27. Ղկ. ժբ. 33.
Մատ. իգ. 23.
Մատ. իգ. 6. Մար. ժբ. 38. 39.
Մատ. իգ. 27.
Սաղ. ե. 9.
Մատ. իգ. 4.
Մատ. իգ. 29.
Մատ. իգ. 34.
Ծն. դ. 8.
Բ Մն. իդ. 20. 21.
Մատ. իգ. 13.
Մար. ժբ. 13.

ԳԼ. ԺԲ

1 Քրիստոս իր աշակերտներուն կը պատուիրէ կեղծաւորութենէ զգուշ կենալ, ու չվախնալ իր վարդապետութիւնը քարոզելէն. 13 մեծամեծ ամբարներ շինել մտածող հարուստին առակովը կը պատուիրէ ժողովրդոց որ զգուշ ըլլան ագահութենէ. 22 Պէտք չէ որ չափազանց հոգ ունենանք աշխարհային բաներու վրայ. 31 այլ Աստուծոյ թագաւորութիւնը խնդրենք. 33 ողորմութիւն տանք. 36 և պատրաստ ըլլանք՝ որ երբ մեր Տէրը գայ դուռը զարնէ, իսկոյն իրեն բանանք. 41 Քրիստոսի պաշտօնեաները պարտին իրենց յանձնուած պաշտօնը կատարել. 49 և հալածանքներու սպասել. 54 Պէտք է որ մարդիկ աս շնորհաց ժամանակին պատեհութիւնը չկորսնցընեն. 58 վասն զի սոսկալի բան է մեռնիլ առանց հաշտուելու Աստուծոյ հետ։

1 Այս միջոցին երբոր բիւրաւոր ժողովուրդներ վրան ժողվուեցան, մինչև որ մէկզմէկ կը կոխէին, ըսկաւ ըսել իր աշակերտներուն. Պինդ առաջ ինքզինքնիդ զգուշ պահեցէք փարիսեցւոց խմորէն, որ 2 է կեղծաւորութիւն։ Ինչու որ բան մը չկայ ծածուկ՝ որ պիտի չյայտնուի, և գաղտուկ՝ որ պիտի 3 չգիտցուի։ Ուստի ինչ որ մութ տեղը զրուցեցիք, անիկայ լոյս տեղը պիտի լսուի. և ան որ ներքին սենեակներուն մէջ ականջի խօսեցաք, տանիքներուն վրայ պիտի 4 քարոզուի։ Բայց ձեզի իմ բարեկամներուս կը զրուցեմ. Մի վախնաք անոնցմէ՝ որ մարմինը կը սպաննեն, ու անկէ ետև աւելի բան մը ընելու կարողութիւն 5 չունին։ Հապա ձեզի ցուցնեմ թէ որմէ պիտի վախնաք. Անկէ վախցէք՝ որ սպաննելէն ետև իշխանութիւն ունի գեհեան ձգելու. այո՛ 6 կ՚ըսեմ ձեզի, Անկէ վախցէք։ Չէ՞ որ հինգ ճնճղուկը երկու դանկի կը ծախուի. և անոնցմէ մէկը 7 մոռցուած չէ Աստուծոյ առջին։ Բայց ձեր գլխուն բոլոր մազերն ալ համրուած է. ուրեմն մի՛ վախնաք, ինչու որ դուք շատ ճնճղուկներէն 8 աւելի աղէկ էք։ Եւ ձեզի կ՚ըսեմ. Ամէն ով որ զիս կը դաւանի մարդոց առջեւ, Որդին մարդոյ ալ անիկայ պիտի դաւանի Աստուծոյ 9 հրեշտակներուն առջեւ։ Բայց ան որ զիս մարդոց առջեւ կ՚ուրանայ, ուրացուած պիտի ըլլայ Աստուծոյ 10 հրեշտակներուն առջեւ։ Եւ ամէն ով որ Որդւոյ մարդոյ դէմ բան կ՚ըսէ, պիտի ներուի անոր. բայց ան որ Սուրբ Հոգիին դէմ հայհոյութիւն կ՚ընէ, պիտի 11 չներուի անոր։ Ու երբոր ձեզ ժողովարանները և իշխանութիւններու ու պետութիւններու առջեւ տանելու ըլլան, հոգ մի՛ ընէք թէ

Յամի Տեառն 33

Մատ. ժզ. 6. Մար. ը. 15.
Մատ. ժզ. 12.
Մատ. ժ. 26. Մար. դ. 22. Ղկ. ը. 17.
Մատ. ժ. 28. Ես. ծա. 7. 8. 12. 13. Երեմ. ա. 8.
Յոհ. ժե. 14. 15.
Մատ. ժ. 32. Մար. ը. 38. Բ Տիմ. բ. 12.
Ա Յոհ. բ. 23.
Մատ. ժբ. 31. 32. Մար. գ. 28. Ա Յոհ. ե. 16.
Մատ. ժ. 19. Մար. ժգ. 11. Ղկ. իա. 14.

ինչպէ՛ս կամ ինչ պատասխան պիտի տաք, կամ ինչ պիտի ըսէք.
12 Վասն զի Սուրբ Հոգին պիտի սորվեցնէ ձեզի նոյն ժամուն ինչ որ պէտք է խօսիլ։

13 Ժողովուրդին մէջէն մէկը ըսաւ անոր. Վարդապե՛տ, ըսէ՛ եղբօրս, որ [illegible] ժառանգութիւնը իմ հետս բաժնէ։
14 Ան ալ ըսաւ անոր. [ա]Մա՛րդ, ո՞վ զիս ձեր վրայ դատաւոր կամ բաժին ընող դրաւ։
15 Եւ ըսաւ անոնց. [բ]Նայեցէք և զգուշացէք ագահութենէն. ինչու որ մարդուս ստացուածքներուն աւելնալէն [illegible] չէ իր կեանքը։
16 Առակ մըն ալ խօսեցաւ անոնց՝ ըսելով. Մէկ հարուստ մարդու մը արտերը առատ բերքեր տուին.
17 Եւ ինքը կը մտածէր ինքնիրեն ու կ'ըսէր. Ի՞նչ ընեմ, վասն զի տեղ չունիմ, որ հոն իմ բերքերս ժողվեմ։
18 Եւ ըսաւ. Աս ընեմ. իմ ամբարներս քակեմ՝ ու ալ աւելի մեծ շինեմ, և հոն ժողվեմ իմ բոլոր բերքերս ու բարիքներս.
19 Եւ իմ անձիս ըսեմ. [գ]Ո՛վ անձ՝ շատ բարիքներ ունիս շատ տարիներու համար ժողվուած. հանգչէ՛, կեր, խմէ՛, ու ուրախ եղիր։
20 Բայց Աստուած ըսաւ անոր. [դ]Անմի՛տ, աս գիշեր հոգիդ քեզմէ պիտի պահանջուի. [ե]ուստի ան քու պատրաստած բաներդ որո՞ւն պիտի ըլլայ։
21 Այսպէս է անիկայ՝ որ իր անձին համար գանձ կը դիզէ, [զ]ու Աստուծոյ չըհարստանար։

22 Եւ ըսաւ իր աշակերտներուն. Ասոր համար կ'ըսեմ ձեզի. [է]Հոգ մի՛ ընէք ձեր կեանքին համար՝ թէ ինչ պիտի ուտէք, ոչ ալ մարմինին համար՝ թէ ինչ պիտի հագնիք.
23 Ինչու որ կեանքը կերակուրէն աւելի է, ու մարմինը հագուստէն։
24 Նայեցէք ագռաւներուն, որ ոչ կը սերմանեն և ոչ կը հնձեն, որոնք ոչ շտեմարաններ ունին՝ ոչ ալ ամբարներ, [ը]ու Աստուած անոնք կը կերակրէ. դուք որչափ աւելի լաւ էք թռչուններէն։
25 Եւ ձեզմէ ո՞վ կրնայ իր հոգ ընելովը իր հասակին վրայ կանգուն մը աւելցընել։
26 Հապա թէ որ ամենափոքր բանին կարող չէք, ուրիշ բաներուն համար ինչու հոգ կ'ընէք։
27 Նայեցէք շուշաններուն՝ ինչպէս կ'աճին. ոչ կ'աշխատին և ոչ կը մանեն. բայց ձեզի կ'ըսեմ որ Սողոմոն ալ իր բոլոր փառաւորութեանը մէջ անոնցմէ մէկուն պէս չհագուեցաւ։
28 Ուստի թէ որ խոտը որ այսօր դաշտին մէջ է ու վաղը փուռը կը ձըգուի, Աստուած անանկ կը հագուեցնէ, որչափ աւելի ձեզ՝ թերահաւատներ։
29 Ալ դուք մի՛ փնտռէք թէ ինչ պիտի ուտէք, և ինչ պիտի խմէք. ու մի՛ շփոթիք։
30 Վասն զի ատ բոլոր բաները աշխարհիս ազգերը կը փնտռեն. ու ձեր Հայրը գիտէ որ ատ բաները ձեզի պէտք են։
31 [թ]Բայց դուք Աստուծոյ թագաւորութիւնը խնդրեցէք, և ատ բոլոր բաներն ալ ձեզի պիտի տրուի։
32 Մի՛ վախնար պզտիկ հօտ. [ժ]ինչու որ ձեր Հայրը հաճեցաւ որ թագաւորութիւնը ձեզի տայ։
33 [ի]Ծախեցէք ձեր ստացուածքը, և ողորմութիւն տուէք. [լ] [illegible] ձեզի չհիննալու քըսակներ պատրաստեցէք, [illegible] երկինքը՝ չպակասելու գանձ մը, ուր ոչ գողը կը մօտենայ՝ և ոչ ցեցը կ'ապականէ։
34 Քանզի ձեր գանձը ուր որ է, սիրտերնիդ ալ հոն պիտի ըլլայ։
35 [խ]Ձեր մէջքերը գօտեւորած ըլլան, [ծ]ու ճրագները վառած.
36 Եւ դուք ան մարդոցը նման՝ որ իրենց տէրոջը կը սպասեն՝ թէ ե՞րբ պիտի դառնայ հարսնիքէն. որ երբ գայ և [illegible] զարնէ, իսկոյն բանան անոր։
37 [կ]Երանի՜ ան ծառաներուն, որ տէրը երբոր գայ՝ զանոնք արթուն պիտի գտնէ. ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, որ ինքը գօտին մէջքը պիտի կապէ՝ ու սեղան նստեցընէ անոնք, և առաջ անցնելով սպասաւորութիւն պիտի ընէ անոնց։
38 Եւ թէ որ [illegible] երկրորդ պահուն գայ, կամ երրորդ պահուն գայ՝ ու անանկ գտնէ, երանելի են ան ծառաները։
39 [հ]Բայց ատ գիտցէք, որ եթէ տանուտէրը գիտնար թէ որ ատեն գողը կու գայ, արթուն կը կենար, ու թող չէր տար որ իր տունը ծակեն։
40 [ձ]Ուրեմն դուք ալ պատրաստ կեցէք, քանզի Որդին մարդոյ կու գայ անանկ ժամու մէջ՝ որ դուք չէք կարծեր։

41 Եւ Պետրոս ըսաւ անոր. Տէ՛ր, ատ առակը մեզի՞ կ'ըսես, թէ ամենուն ալ։
42 Եւ Տէրը ըսաւ. [ղ]Ուրեմն ո՞վ է ան հաւատարիմ ու իմաստուն տնտեսը, որն որ տէրը իր գերդաստանին վրայ պիտի դնէ, որ ատենին [illegible] ուտելիքը տայ։
43 Երանի է ան ծառային, որն որ իր տէրը եկած ատենը՝ անանկ ըրած պիտի գտնէ։
44 [ճ]Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, որ իր բոլոր ունեցածին վրայ պիտի կեցընէ զանիկայ։
45 [մ]Հապա թէ որ ան ծառան իր սրտին մէջը ըսէ. Իմ տէրս իր գալը կ'ուշացընէ. և սկսի ծառաները ու աղախինները ծեծել, և ուտել ու խը-

[ա] Յով. ժը. 36.
[բ] Ա Տիմ. զ. 7, 10.
[գ] Ժող. ժա. 9. Ա Կոր. ժե. 32. Յակ. ե. 5.
[դ] Յոբ. ի. 22. իէ. 8. Սաղ. ծբ. 7. Յակ. դ. 14.
[ե] Սաղ. լթ. 6. Երեմ. ժէ. 11.
[զ] Մատ. զ. 20. Հմր. 33. Ա Տիմ. զ. 18, 19. Յակ. բ. 5.
[է] Մատ. զ. 25.
[ը] Յոբ. լը. 41. Սաղ. ճխէ. 9.

[թ] Մատ. զ. 33.
[ժ] Մատ. ժա. 25, 26.
[ի] Մատ. ժթ. 21. Գործ. բ. 45. դ. 34.
[լ] Մատ. զ. 20. Ղկ. ժզ. 9. Ա Տիմ. զ. 19.
[խ] Եփես. զ. 14. Ա Պետ. ա. 13.
[ծ] Մատ. իե. 1, ևն.
[կ] Մատ. իդ. 46.
[հ] Մատ. իդ. 43. Ա Թեսս. ե. 2. Բ Պետ. գ. 10. Յայտ. գ. 3. ժզ. 15.
[ձ] Մատ. իդ. 44. իե. 13. Մար. ժգ. 33. Ղկ. իա. 34, 36. Ա Թեսս. ե. 6. Բ Պետ. գ. 12.
[ղ] Մատ. իդ. 45. իե. 21. Ա Կոր. դ. 2.
[ճ] Մատ. իդ. 47.
[մ] Մատ. իդ. 48.

46 մել ու գինովնալ , Այն ծառային
տէրը պիտի գայ անանկ մէկ օր մը
որ չսպասեր , և անանկ մէկ ժամ մը
որ չգիտեր , և զանիկայ մէջտեղէն
պիտի կտրէ , ու անոր բաժինը անհաւատարիմներուն հետ պիտի դնէ ։
47 [ա] Եւ այն ծառան՝ որ իր տիրոջը
կամքը գիտէ , ու չպատրաստուիր ,
ոչ ալ անոր կամքը 'ի գործ կը
48 դնէ , շատ ծեծ պիտի ուտէ ։ [բ] Բայց
այն որ չգիտեր՝ ու ծեծի արժանի
բան մը կ'ընէ , քիչ ծեծ պիտի
ուտէ . որուն որ շատ տրուեցաւ ,
շատ պիտի ուզուի անկէ , և որուն
որ աւելի յանձնուեցաւ , ալ աւելի պիտի պահանջուի անկէ ։
49 [գ] Ես կրակ ձգելու եկայ երկրիս
վրայ . ու ի՞նչ կ'ուզեմ թէ որ
50 արդէն բորբոքած է ։ [դ] Բայց մկրտութիւն մը ունիմ մկրտուելու .
և ինչպէս կը տագնապիմ մինչև որ
51 կատարուի ։ [ե] Կը կարծէք թէ ես
երկրի վրայ խաղաղութի՞ւն տալու
եկայ . ձեզի կ'ըսեմ՝ Ոչ , [զ] հապա
52 բաժանմունք . [է] Ինչու որ ասկէ ետև
մէկ տան մէջ հինգը իրարմէ բաժնուած պիտի ըլլան . իրեքը երկու-
53 քին , ու երկուքը իրեքին . Հայրը պիտի բաժնուի որդիէն , և որդին հօրմէն , մայրը աղջիկէն՝ ու
աղջիկը մօրմէն , կեսուրը իր հարսէն՝ ու հարսը իր կեսուրէն ։
54 Եւ ըսաւ ժողովուրդներուն .
[ը] Երբոր արևմուտքին կողմէն ամպ
մը ելած կը տեսնէք , շուտ մը կ'ըսէք թէ , Անձրև պիտի գայ , և ա-
55 նանկ կ'ըլլայ ։ Ու երբոր հարաւային հովը կը փչէ՝ կ'ըսէք թէ . Տաք
պիտի ըլլայ , և անանկ կ'ըլլայ ։
56 Կեղծաւորներ՝ երկրի ու երկինքի
երեսը քննել գիտէք , հապա աս
ժամանակը ի՞նչպէս չէք քններ ։
57 Եւ ինչո՞ւ դուք ձեզմէ չէք որոշեր
58 իրաւունքը ։ [թ] Երբոր դուն քու
ոսոխիդ հետ իշխանին երթալու ըլլաս , [ժ] ճամբուն մէջ անկէ ազատելու համար ջանք ըրէ . որ չըլլայ թէ
քեզ դատաւորին առջին քաշէ , ու
դատաւորը դահիճին ձեռքը տայ
քեզ , ու դահիճն ալ բանտը դնէ ։
59 Քեզի կ'ըսեմ . բնաւ պիտի չելլես
անկէ , մինչև որ վերջի լուման չվճարես ։

[ա] Թու. ժե. 30 ։ [բ] Օր. իե. 2 ։ Յով. թ. 41 ։ Յակ. դ. 17 ։ Հռ. ե. 13 ։ Ա Տիմ. ա. 13 ։
[գ] Հմմ. 51 ։
[դ] Մատ. ի. 22 ։ Մար. ժ. 38 ։
[ե] Մատ. ժ. 34 ։ Հմմ. 49 ։
[զ] Միք. է. 6 ։ Յով. է. 43 ։ թ. 16 ։ ժ. 19 ։
[է] Մատ. ժ. 35 ։
[ը] Մատ. ժզ. 2 ։
[թ] Առակ. իե. 8 ։ Մատ. ե. 25 ։
[ժ] Սաղ. լբ. 6 ։ Եսա. ծե. 6 ։

ԳԼ. ԺԳ

1 Քրիստոս ապաշխարութիւն կը քարոզէ , Գալիլեացւոց և ուրիշներուն կրած պատիժը յիշելով ։ 6 Անպտուղ թզենիին առակը ։ 11 Քրիստոս կծկուած կնիկը կը բժշկէ . 18 մանանեխի հատին և խմորին առակովը կը ցուցնէ ճշմարտութեան խօսքին զօրաւոր ներգործութիւնը իր ընդունողներուն սրտին մէջ . 24 կը խրատէ նեղ դռնէն ներս մտնելու ջանք ընել , 31 և կը յանդիմանէ Հերովդէսը ու Երուսաղէմը ։

1 Եւ նոյն ատենը ներկայ գտնուելով՝ պատմեցին անոր Գալիլեացւոց վրայով , որոնց արիւնը
Պիղատոս իրենց զոհերուն հետ
2 խառնեց ։ Եւ Յիսուս պատասխան տալով ըսաւ անոնց . Կը
կարծէ՞ք որ այն Գալիլեացիները
բոլոր Գալիլեացիներէն աւելի մեղաւոր էին , որ անանկ բաներ
3 քաշեցին ։ Ձեզի կ'ըսեմ՝ Ոչ . հապա թէ որ չապաշխարէք , ամէնքդ
4 ալ անանկ պիտի կորսուիք ։ Կամ
թէ այն տասնուութը հոգին՝ որոնց
վրայ Սելովամին մէջի աշտարակը
ինկաւ , և անոնք մեռցուց . կը
կարծէ՞ք որ անոնք Երուսաղէմի
մէջ բնակած բոլոր մարդիկներէն
5 աւելի պարտաւոր էին ։ Ձեզի
կ'ըսեմ՝ Ոչ . հապա թէ որ չապաշխարէք , ամէնքդ ալ նոյնպէս
պիտի կորսուիք ։
6 Աս առակն ալ ըսաւ . [ա] Մարդ
մը իր այգիին մէջ տնկուած թզենի մը ունէր . ու եկաւ անկէ պը-
7 տուղ փնտռելու , և չգտաւ ։ Ուստի ըսաւ այգեպանին . Ահա իրեք
տարի է որ կու գամ աս թզենիին
վրայ պտուղ փնտռելու , ու չեմ
գտներ . ալ ատիկայ կտրէ , ինչու
8 համար գետինը խափանէ ։ Անիկայ
պատասխան տուաւ՝ ու անոր ըսաւ . Տէ՛ր աս տարի ալ ատիկայ
թող տուր , մինչև որ ատոր բոլոր-
9 տիքը փորեմ ու թրիք դնեմ , Եւ
թէ որ պտուղ տայ , աղէկ . հապա
թէ չէ՝ գալ տարին կտրես ատիկայ ։
10 Եւ իրենց ժողովարաններուն մէկուն մէջ շաբաթ օրը կը սորվեցը-
11 նէր ։ Եւ ահա մէկ կնիկ մը կար ,
որ հիւանդութեան ոգի մը ունէր
տասնուութը տարիէ 'ի վեր , ու
կծկուած էր , և ամենևին չէր կրնար
12 շիտակ կայնիլ ։ Ու Յիսուս զանիկայ տեսնելով՝ իրեն կանչեց՝ և
ըսաւ անոր . Կնիկ՝ դուն քու հիւանդութենէդ արձակուած ես ։
13 [բ] Ու ձեռքը անոր վրայ դրաւ . և
իսկոյն շիտկուեցաւ , ու փառք կու
14 տար Աստուծոյ ։ Իսկ ժողովարանին իշխանը պատասխան տուաւ
բարկանալով՝ որ Յիսուս շաբաթ
օրը բժշկեց , և ըսաւ ժողովուրդին . [գ] Վեց օր կայ՝ որոնց մէջ արժան է գործ գործել , ուստի ան
օրերը եկէք բժշկուեցէք , [դ] ու չէ
15 թէ շաբաթ օրը ։ Այն ատենը Տէրը պատասխան տուաւ անոր՝ ու
ըսաւ . Կեղծաւորներ՝ [ե] ձեզմէ ամէն
մէկը շաբաթ օրը իր եզը կամ էշը
մսուրէն չարձկե՞ր որ տանի ջուր
16 տայ . [զ] Հապա ատիկայ որ Աբրահամի աղջիկ էր , որ ահա տասնուութը տարի Սատանան զանիկայ

[ա] Եսա. ե. 2 ։ Մատ. իա. 19 ։
[բ] Մար. ժզ. 18 ։ Գոր. թ. 17 ։
[գ] Ել. ի. 9 ։
[դ] Մատ. ժբ. 10 ։ Մար. գ. 2 ։ Ղու. զ. 7 ։ ժդ. 3 ։
[ե] Ղու. ժդ. 5 ։
[զ] Ղու. ժթ. 9 ։

Յամի Տեառն
33

կապէն, չէ՞ր վայլեր որ շաբաթ
17 օրը ան կապէն արձակուի։ Եւ աս
բաներ որ ըսաւ, իրեն հակառակ
կեցողները ամէնքն ալ ամօթով
մնացին. ու բոլոր ժողովուրդը
կ'ուրախանար ան ամէն փառաւոր
գործերուն համար' որ իրմէն կ'ըլլար։

18 [ի]Եւ ըսաւ. Աստուծոյ թագաւորութիւնը
ի՞նչ բանի կը նմանի,
ու ի՞նչ բանի նմանցընեմ
19 անիկայ։ Մանանեխի հատի նման
է, որն որ մարդ մը առաւ' իր պարտէզը
ձգեց. և աճեցաւ ու մեծ
ծառ եղաւ. ու երկնից թռչունները
անոր ճիւղերուն վրայ բնակեցան։

20 Դարձեալ ըսաւ. Աստուծոյ
թագաւորութիւնը ի՞նչ բանի նմանցընեմ,
21 խմորի նման է, որն
որ կնիկ մը առաւ' իրեք գրիւ ալիւրի
մէջ պահեց, մինչև որ ամէնն
ալ խմորեցաւ։

22 [լ]Եւ քաղաքները ու գեղերը
պտըտելով կը սորվեցընէր, ու
դէպ 'ի Երուսաղէմ ճամբայ կ'ըն-
23 նէր։ Եւ մէկը ըսաւ անոր. Տէ՛ր,
քիչե՞ր են անոնք որ պիտի փըրկուին։
Անիկայ ալ ըսաւ ա-
24 նոնց. [խ]Ջանք ըրէք որ նեղ դռնէն
մտնէք. քանզի կ'ըսեմ ձեզի,
որ [ծ]շատերը մտնել պիտի ու-
25 զեն, և պիտի չկրնան։ [կ]Ընկէ ետև
որ տանուտէրը ելլէ ու դուռը
գոցէ, և դուք սկսիք դուրսը կենալ,
ու դուռը զարնել և ըսել,
[հ]Տէ՛ր Տէր, բաց մեզի. ան ալ
պատասխան տալով պիտի ըսէ ձեզի.
[ձ]Չեմ ճանչնար ուսկից
26 էք։ Ան ատենը պիտի սկսիք ըսել.
Մենք քու առջևդ կերանք ու խմեցինք,
և դուն մեր փողոցներուն
27 մէջը սորվեցուցիր։ [ղ]Եւ անիկայ
պիտի ըսէ. Ձեզի կ'ըսեմ, ձեզ
չեմ ճանչնար ուսկից էք, [ճ]Մէկ
դի կեցէք ինծմէ բոլոր անիրա-
28 ւութեան գործողներդ։ [մ]Հոն պի-
տի ըլլայ լալ' ու ակռաներ կըրճըտցընել,
[յ]երբոր տեսնէք Աբրահամը
ու Իսահակը և Յակոբը
ու բոլոր մարգարէները Աստուծոյ
թագաւորութեանը մէջ, ու ձեզ
29 դուրս հանած։ Եւ պիտի գան
արևելքէն ու արևմուտքէն և հիւսիսէն
ու հարաւէն, ու պիտի բազմին
Աստուծոյ թագաւորութեանը
30 մէջ։ [ն]Եւ ահա կան յետիններ' որ
առաջիններ պիտի ըլլան, ու կան
առաջիններ' որ յետիններ պիտի
ըլլան։

31 Նոյն օրը մէկ քանի փարիսեցիներ
եկան' ու ըսին անոր. Ելի՛ր'
ու գնա՛ ասկէ, ինչու որ Հերովդէս
32 քեզ սպաննել կ'ուզէ։ Եւ ինքը
ըսաւ անոնց. Գացէք' ան աղուէսին
ըսէք. Ահա ես դևեր կը հանեմ
ու բժշկութիւններ կը կատարեմ
այսօր և վաղը, ու երրորդ օրը
33 [շ]պիտի կատարուիմ։ Միայն թէ
պէտք է որ այսօր ու վաղը և միւս
օրը պտըտիմ. վասն զի կարելի
չէ որ մարգարէ մը Երուսաղէմէն
34 դուրս կորսուի։ [ո]Ով Երուսաղէմ'
Երուսաղէմ, որ մարգարէները կը
սպաննէիր, ու քեզի ղրկուածները
կը քարկոծէիր. քանի անգամ քու
տղաքներդ ժողվել ուզեցի ինչպէս
որ հաւը իր ձագերը թևերուն տակը
կը ժողվէ, և դուք չուզեցիք։
35 [չ]Ահա ձեր տունը ձեզի —աւեր— պիտի
մնայ. ապայն ձեզի կ'ըսեմ,
որ ալ զիս պիտի չտեսնէք, մինչև
գայ ան ժամանակը որ պիտի ըսէք.
[պ]Օրհնեալ է ան' որ Տէրոջը անունովը
կու գայ։

ի Մատ. ժգ. 31. Մար. դ. 30.
լ Մատ. թ. 35. Մար. զ. 6.
խ Մատ. է. 13.
ծ Յով. է. 34. ը. 21. ժգ. 33. Հռով. թ. 31.
կ Սաղ. լբ. 6. Եսա. ծե. 6.
հ Մատ. իե. 10.
ձ Ղկ. զ. 46.
ղ Մատ. է. 23. իե. 12.
ճ Մատ. է. 23. իե. 41. Հմր 25.
մ Սաղ. զ. 8. Մատ. իե. 41.
յ Մատ. ը. 12. ժգ. 42. իդ. 51.
ն Մատ. ը. 11.
Մատ. ժթ. 30. ի. 16. Մար. ժ. 31.
շ Եբր. բ. 10.
ո Մատ. իգ. 37.
չ Ղև. իզ. 31. 32. Սաղ. կթ. 25. Եսա. ա. 7. Դան. թ. 27. Միք. գ. 12.
պ Սաղ. ճժը. 26. Մատ. իա. 9. Մար. ժա. 10. Ղուկ. ժթ. 38. Յով. ժբ. 13.

ԳԼ. ԺԴ.

2 Քրիստոս շաբաթ օրը կը բժշկէ ջրգողեալ մարդը. 7 կը սորվեցընէ խոնարհ ըլլալ. 12 և աղքատները ճաշի հրաւիրել. 16 ընթրիքին առակովը կը ցուցընէ թէ աշխարհական անձինք' որ Աստուծոյ խօսքը կ'անարգեն, դուրս պիտի մնան երկինքէն։ 25 Քրիստոսի աշակերտիլ ուզողները պէտք է որ յառաջագոյն խորհին թէ իրենց խաչը պիտի կրեն, որ չըլլայ թէ ետքը ամօթալից երևնալով ետ քաշուին իրմէն. 34 ու բոլորովին անպիտան ըլլան' իր համը կորսընցուցած աղի պէս։

1 Եւ եղաւ որ երբ ինքը շաբաթ օր
մը փարիսեցւոց գլխաւորներուն
մէկուն տունը մտաւ հաց ուտելու,
2 ու անոնք անոր կը սպասէին։ Եւ
ահա հոն ջրգողեալ մարդ մը կար
3 իր առջևը։ Եւ Յիսուս պատասխան
տուաւ' ու խօսեցաւ օրինականներուն
ու փարիսեցիներուն' ըսելով.
[ա]Արժա՞ն է շաբաթ օրը
4 բժշկել։ Անոնք ալ լուռ կեցան.
և ինքը բռնեց անիկայ' բժշկեց ու
5 ճամբեց. Եւ պատասխան տալով
ըսաւ անոնց. [բ]Ձեզմէ որո՞ւն էշը
կամ եզը հորը իյնալու ըլլայ, ու
շուտ մը չհանէր անիկայ շաբաթ
6 օրը։ Եւ աս բաներուս չկրցան
անոր պատասխան տալ։

7 Առակ մը ըսաւ ան հրաւիրուած
մարդոց ալ, երբոր տեսաւ
թէ ինչպէս առաջին բազմոցները
կ'ընտրէին, ու ըսաւ անոնց.
8 Երբոր մէկէ մը հարսնիքի հրաւիրուիս,
առաջին բազմոցին վրայ մի՛
նստիր. չըլլայ որ քեզմէ աւելի
պատուաւոր մէկն ալ հրաւիրուած
9 ըլլայ անկէ. Եւ ան որ քեզ ու
անիկայ հրաւիրեց, գայ ըսէ
քեզի. Ասոր տեղ տուր. և անկէ
ետև սկսիս ամօթով յետին տեղը
10 բռնել։ [գ]Հապա երբոր հրաւի-

ա Մատ. ժբ. 10.
բ Ել. իգ. 5. Օր. իբ. 4. Ղկ. ժգ. 15.
գ Առակ. իե. 6. 7.

ուիս, գնա յետին տեղը նստէ. որ երբ քեզ հրաւիրողը գայ, քեզի ըսէ. Բարեկամ՝ վեր հրամմէ. ան ատենը քու հետդ նստողներուն առջեւ քեզի փառք կ'ըլլայ։ 11 [դ]Վասն զի ամէն ով որ իր անձը կը բարձրացնէ, պիտի խոնարհի. և ով որ իր անձը կը խոնարհեցնէ, պիտի բարձրանայ։

12 Ու զինքը հրաւիրողին ալ ըսաւ. Երբոր ճաշ կամ ընթրիք կ'ընես, մի կանչեր քու բարեկամներդ, ոչ ալ քու եղբայրներդ, և ոչ քու ազգականներդ, ու ոչ ալ հարուստ դրացիներդ, որ չըլլայ թէ անոնք ալ փոխարէնը քեզ հրաւիրեն, ու քեզի հատուցում ըլլայ։ 13 Հապա երբոր հացկերոյթ կ'ընես, [ե]աղքատներ, պակասաւորներ, կաղեր ու կոյրեր հրաւիրէ. 14 Ու երանելի պիտի ըլլաս. ինչու որ անոնք չեն կրնար փոխարէնը քեզի հատուցանել. հապա արդարներուն յարութիւն առած ատենը՝ փոխարէնը քեզի պիտի հատուցուի։

15 Եւ սեղան նստողներէն մէկը երբոր լսեց աս խօսքը՝ ըսաւ անոր. [զ]Երանի անոր՝ որ Աստուծոյ թագաւորութեանը մէջ հաց պիտի ուտէ։ 16 [է]Եւ ինքը ըսաւ անոր. Մէկ մարդ մը մեծ ընթրիք ըրաւ, ու շատ մարդիկ հրաւիրեց։ 17 [ը]Եւ ընթրիքին ատենը խրկեց իր ծառան, որ հրաւիրուածները կանչէ, ըսելով. Եկէք, ինչու որ արդէն ամէն բան պատրաստ է։ 18 Եւ ամէնքը մէկէն սկսան ետ քաշուիլ. առջինը անոր ըսաւ. Ես արտ մը ծախու առի, ու պէտք է որ երթամ տեսնեմ անիկայ. կ'աղաչեմ քեզի, զիս հրաժարուած սեպէ։ 19 Եւ միւսը ըսաւ. Հինգ զոյգ եզ ծախու առի, ու կ'երթամ որ անոնք փորձեմ. կ'աղաչեմ քեզի, զիս 20 հրաժարուած սեպէ։ Եւ միւսը ըսաւ. Կնիկ առի, ու անոր համար 21 չեմ կրնար գալ։ Եւ ան ծառան եկաւ՝ ու իր տիրոջը պատմեց աս բաները. ան ատենը բարկացաւ տանուտէրը, ու ըսաւ իր ծառային. Շուտով քաղաքին հրապարակները ու փողոցները ելիր, և աղքատները ու պակասաւորները, և կաղերը ու կոյրերը հոս 22 մտցուր։ Ծառան ալ ըսաւ. Տէ՛ր եղաւ ինչ որ հրամայեցիր, 23 ու տակաւին տեղ կայ։ Եւ Տէրը ըսաւ ծառային. Ելիր ճամբաները ու ցանկերը, և [illegible] ստիպէ հոս մտնելու, որ տունս լեցուի։ 24 [թ]Քանզի կ'ըսեմ ձեզի, որ ան հրաւիրուածներէն մէկն ալ իմ ընթրիքիս համը պիտի չառնէ։

[դ] Յոբ. իբ. 29. Առակ. ժե. 33. Առակ. իթ. 23. Մատ. իգ. 12. Ղուկ. ժը. 14. Յակ. դ. 6. Ա Պետ. ե. 5.

[ե] Նեեմ. ը. 10, 12.

[զ] Յայտ. ժթ. 9.

[է] Մատ. իբ. 2.

[ը] Առակ. թ. 2, 5.

[թ] Մատ. իա. 43. իբ. 8. Գործ. ժգ. 46.

25 Ու իր հետը շատ ժողովուրդներ կ'երթային. և դառնալով անոնց 26 ըսաւ. [ժ]Թէ որ մէկը ինծի կու գայ, [ժա]ու չատեր իր հայրը և մայրը, ու կինը և զաւակները, ու եղբայրները և քոյրերը, նաև իր կեանքն ալ, չկրնար իմ աշակերտս ըլլալ։ 27 [ժբ]Եւ ով որ իր խաչը չվերցըներ՝ ու իմ ետեւէս գար, չկրնար իմ աշակերտս 28 ըլլալ։ [ժգ]Վասն զի ձեզմէ ո՞վ աշտարակ մը շինել ուզելով, առաջ չնստիր ու հաշիւ ընէր ծախքը, թէ անիկայ լմնցնելու կարո- 29 ղութիւն ունի՞։ Որ չըլլայ թէ երբ հիմը ձգէ, ու չկրնայ լմնցընել, բոլոր տեսնողները սկսին անիկայ ծաղր 30 ընել, Եւ ըսել թէ, Աս մարդը սկսաւ շինել, ու չկրցաւ 31 լմնցնել։ Կամ թէ ո՞ր թագաւոր ուրիշ թագաւորի մը հետ պատերազմելու երթալով, առաջ չնստիր ու խորհիր, թէ արդեօք տասը հազարով կրնա՞յ դէմ կենալ անոր՝ որ քսան հազարով իր 32 վրայ կու գայ։ Հապա թէ չէ՝ քանի որ անիկայ հեռու է, դեսպան խրկելով՝ խաղաղութիւն կը 33 խնդրէ։ Ահա ասանկ ալ ձեր մէջէն ամէն մէկը՝ թէ որ իր բոլոր ստացուածքէն ետ չկենայ, չկրնար 34 իմ աշակերտս ըլլալ։ [ժե]Աղը աղէկ բան է. բայց թէ որ աղը իր համը կորսնցընէ, ինչո՞վ պիտի համեմնայ։ 35 Ոչ հողի ու ոչ թրիքի տեղ օգտակար կ'ըլլայ, հապա անիկայ դուրս կը նետեն։ Ան որ լսելու ականջ ունի, թող լսէ։

[ժ] Օր. ժգ. 6. լգ. 9. Մատ. ժ. 37.

[ժա] Հռով. թ. 13.

[ժբ] Յայտ. ժբ. 11.

[ժգ] Մատ. ժզ. 24. Մար. ը. 34. Ղուկ. թ. 23. Բ Տիմ. գ. 12.

[ժդ] Առակ. իդ. 27.

[ժե] Մատ. ե. 13. Մար. թ. 49.

ԳԼ. ԺԵ

1 Մոլորեալ ոչխարին, 8 կորսուած դրամին, 11 և անառակ որդիին առակները։

1 [ժզ]Եւ բոլոր մաքսաւորները ու մեղաւորները անոր կը մօտենային իրմէն լսելու համար։ 2 Եւ փարիսեցիները ու դպիրները տրտունջ կ'ընէին՝ ու կ'ըսէին. Ասիկայ մեղաւորները կ'ընդունի, [ժէ]ու անոնց հետ կ'ուտէ։

3 Եւ անիկայ աս առակը խօսեցաւ 4 անոնց՝ ըսելով. [ժը]Ձեզմէ ո՞վ է ան մարդը՝ որ հարիւր ոչխար ունենայ, և անոնցմէ մէկը որ կորսնցընէ, իննսունըինը չը՞ձգեր անապատին մէջ՝ ու ան կորսուածին ետեւէն երթար, մինչև որ զանիկայ գտնէ։ 5 Ու երբոր կը գտնէ, ուրախանալով իր ուսերուն վրայ կը դնէ զանիկայ. 6 Եւ տունը գալով, կը կանչէ բարեկամները ու դրացիները, ու անոնց կ'ըսէ. Ուրախ եղէք ինծի հետ, ինչու որ իմ [ժթ]կորսուած ոչ- 7 խարս գտայ։ Ձեզի կ'ըսեմ՝ որ այսպէս ուրախութիւն պիտի ըլլայ

[ժզ] Մատ. թ. 10.

[ժէ] Գործ. ժա. 3. Գաղ. բ. 12.

[ժը] Մատ. ժը. 12.

[ժթ] Ա Պետ. բ. 10, 25.

երկինքը մէկ մեղաւորի մը համար
որ կ'ապաշխարէ, Իքան թէ իննսունըինը
արդարներուն համար՝

Ի Գլ. Ե. 32.

որ անոնց ապաշխարութիւն պէտք
8 չէ։ Կամ թէ ո՞վ է ան կնիկը՝
որ տասը դրամ ունենայ. ու թէ
որ դրամ մը կորսնցընէ, ճրագ
չը՛վառեր, ու տունը մէջ աւել
զարներ, և զգուշութեամբ փնտռեր,
9 մինչև որ գտնէ։ Ու երբոր
կը գտնէ, կը կանչէ բարեկամները
ու դրացիները, և կ'ըսէ. Ուրախ
եղէք ինծի հետ, ինչու որ իմ կորսնցուցած
10 դրամս գտայ։ Անանկ
ալ՝ ձեզի կ'ըսեմ, ուրախութիւն
կ'ըլլայ Աստուծոյ հրեշտակներուն
առջևը մէկ մեղաւորի մը համար որ
կ'ապաշխարէ։
11 Ու ըսաւ. Մէկ մարդ մը երկու
12 որդի ունէր. Ու անոնցմէ պզտիկը
հօրը ըսաւ. Հայր՝ քու ստացուածքէդ
ինծի ինկալու բաժինը տուր
ինծի. ան ալ բաժնեց անոնց՝ իր

Ղ Մար. ԺԲ. 44.

13 Ղունեցածը։ Ու շատ օրեր չանցած՝
պզտիկ որդին բոլոր բաները
ժողվեց՝ ու հեռու երկիր մը գնաց,
և հոն անառակութեամբ ապրելով՝
14 իր ունեցածը փճացուց։ Ու երբոր
ամէնը հատցուց, այն երկրին
մէջ սաստիկ սով մը եղաւ, ու
15 ինքը սկսաւ չքաւոր ըլլալ։ Ու
գնաց այն երկրին քաղաքացիներէն
մէկուն քովը մտաւ. ան ալ իր
ագարակը ղրկեց զանիկայ՝ խոզեր
16 արածելու համար։ Ու կը փափաքէր
խոզերուն կերած եղջիւրէն
իր փորը լեցընելու. ու մէկը չէր
17 տար անոր։ Ու ինքզինքին գալով՝
ըսաւ. Քանի՛ բանուորներ կան իմ
հօրս տանը հացով լեցուած, ու
ես հոս սովամահ կը կորնչիմ։
18 Ելլեմ՝ երթամ իմ հօրս, և ըսեմ
անոր. Հայր՝ մեղանչեցի երկինքին
19 դէմ ու քու առջեդ, Ու ալ արժանի
չեմ քու որդիդ ըսուելու.
զիս քու վարձկաններուդ մէկուն
20 պէս ըրէ։ Ու ելաւ իր հօրը եկաւ.

Ի Գործ. Բ. 39. Եփես. Բ. 13. 17.

Ի և դեռ որ ինքը շատ հեռու էր,
հայրը տեսաւ զանիկայ՝ ու գութը
շարժեցաւ, և վազելով՝ անոր պարանոցին
վրայ ինկաւ, ու համբուրեց
21 զանիկայ։ Որդին ալ ըսաւ
անոր. Հայր՝ մեղանչեցի երկինքին

Ճ Սաղ. ԾԱ. 4.

դէմ ու Ճքու առջեդ, և ալ արժանի
չեմ քու որդիդ ըսուելու։
22 Բայց հայրը ըսաւ իր ծառաներուն.
Հանեցէք առաջին պատմուճանը՝
ու հագցուցէք անոր, և մատանի
դրէք անոր ձեռքը, ու կօշիկներ
23 անոր ոտքերը. Ու պարարտ զուարակը
բերէք մորթեցէք, և ուտենք

Ր Վար. 32. Եփես. Բ. 1. Ե. 14. Յայտ. Գ. 1.

24 ու ուրախ ըլլանք. Րինչու որ աս
իմ որդիս մեռած էր՝ ու ողջնցաւ.
կորսուած էր՝ ու գտնուեցաւ.
25 և սկսան ուրախ ըլլալ։ Ու
անոր մեծ որդին ագարակն էր. ու
երբոր կու գար՝ ու տանը մօտեցաւ.
նուագարաններուն և պարերուն
26 ձայնը լսեց։ Ու ծառաներէն
մէկը իրեն կանչելով՝ կը հարցընէր,
27 թէ աս ի՞նչ է։ Անիկայ ալ ըսաւ
անոր, Եղբայրդ եկաւ, ու
հայրդ պարարտ զուարակը մորթեց.
ինչու որ ողջ առողջ ձեռք
28 ձգեց զանիկայ։ Իսկ ինքը բարկացաւ՝
ու չէր ուզեր ներս մտնել.
ուստի իր հայրը դուրս ելլելով
29 կ'աղաչէր անոր։ Ու անիկայ պատասխան
տալով՝ ըսաւ հօրը. Ահա
այսչափ տարի է որ քեզի կը ծառայեմ,
ու բնաւ քու խօսքէդ
դուրս չելայ, ու ինծի երբեք մէկ
ուլ մը չտուիր, որ իմ բարեկամներուս
հետ ուրախութիւն ընէի։
30 Բայց երբոր եկաւ աս քու որդիդ՝
որ քու ստացուածքդ բոզերու հետ
կերաւ, անոր մորթեցիր պարարտ
31 զուարակը։ Ու անիկայ ըսաւ անոր.
Որդեակ՝ դուն միշտ իմ հետս
ես, ու իմ բոլոր ունեցածս քուկդ
32 է. Սակայն պէտք էր ուրախ ըլլալ
և խնդալ. Րինչու որ աս քու
եղբայրդ մեռած էր ու ողջնցաւ,
կորսուած էր ու գտնուեցաւ։

Ր Վեր. 24.

ԳԼ. ԺԶ.

1 Անիրաւ տնտեսին առակը։ 14 Քրիստոս կը յանդիմանէ արծաթասէր փարիսեցւոց կեղծաւորութիւնը։ 19 Հարուստ մեծատունը և աղքատ Ղազարոսը։

1 Ու իր աշակերտներուն ալ ըսաւ.
Մէկ հարուստ մարդ մը կար,
որ տնտես մը ունէր. և անոր վրայ
զանգատ եղաւ իրեն՝ որպէս
թէ իր ունեցածը կը փճացընէ։
2 Ուստի կանչեց զանիկայ՝ ու ըսաւ
անոր. Ի՞նչ է աս՝ որ քեզի համար
կը լսեմ. քու տնտեսութեանդ
հաշիւը տուր, ինչու որ ալ
3 չես կրնար տնտես ըլլալ։ Ու տնտեսը
իր միտքին մէջ ըսաւ. Ի՞նչ
ընեմ, որովհետև իմ տէրս տնտեսութիւնը
ինծմէ կ'առնէ. *հողագործութիւն
չեմ կրնար ընել",

* Յուն. չեմ կրնար փորել.

4 մուրալու կ'ամչնամ։ Գիտեմ
ինչ պիտի ընեմ, որպէս զի երբոր
ես տնտեսութենէս մերժուիմ, զիս
5 իրենց տուները ընդունին։ Ու իր
տիրոջը պարտականները մէկիկ մէկիկ
իրեն կանչելով՝ ըսաւ առջինին.
Դուն իմ տիրոջս որչափ
6 պարտք ունիս։ Ան ալ ըսաւ.
Հարիւր մար ձէթ. և ըսաւ անոր.
Գիրդ առ՝ ու շուտով նստէ
7 յիսուն գրէ։ Ետքը միւսին ըսաւ.
Դուն ալ որչափ պարտք

ունիս, ու անիկայ ըսաւ. Հարիւր
քոռ ցորեն։ Ու ըսաւ անոր. Գիրդ
8 առ՝ ու ութսուն գրէ։ Ու տէրը
անիրաւ տնտեսը գովեց, որ խելա-
ցութեամբ ըրաւ. վասն զի աս
աշխարհիս որդիքը իրենց ազգին
մէջ՝ լուսոյ որդիներէն աւելի խե-
9 լացի են։ Ու ես ալ ձեզի կ'ըսեմ.
Անիրաւ մամոնայէն ձեզի բարե-
կամներ ըրէք, որ երբ անիկայ
պակսի, ձեզ յաւիտենական բնա-
10 կարաններուն մէջ ընդունին։ Ան
որ քիչ բանի մէջ հաւատարիմ
է, շատի մէջ ալ հաւատարիմ է.
ու ան որ քիչին մէջ անիրաւ է, շա-
11 տին մէջ ալ անիրաւ է։ Ուստի թէ
որ անիրաւ մամոնային մէջ հաւա-
տարիմ չեղաք, ճշմարիտ հարստու-
թիւնն ո՞վ պիտի հաւատայ ձեզի։
12 Ու թէ որ օտարին բանին մէջ հա-
ւատարիմ չեղաք, ձերը ո՞վ պիտի
տայ ձեզի։

13 Մէկ ծառայ մը չկրնար երկու
տէրերու ծառայութիւն ընել,
քանզի կամ՝ մէկը պիտի ատէ ու
միւսը սիրէ, կամ մէկը պիտի
մեծարէ ու միւսը արհամարհէ.
չէք կրնար ծառայել Աստուծոյ ու
մամոնային։

14 Ու փարիսեցիներն ալ որ ար-
ծաթասէր էին, աս ամէն բաները
լսելով կը քամահրէին զանիկայ։
15 Ու ըսաւ անոնց. Դուք էք որ
մարդոց առջեւ ինքզինքնիդ կ'ար-
դարացնէք, բայց Աստուած գի-
տէ ձեր սիրտերը. քանզի որ մար-
դոց մէջ բարձր եղածը՝ Աստուծոյ
16 առջեւ պիղծ է։ Օրէնքը ու
մարգարէները մինչեւ Յովհաննէս
էին. անկէ ետեւ Աստուծոյ թագա-
ւորութիւնը կը քարոզուի, ու ա-
մէն մէկը անոր մէջը [illegible] կ'եր-
17 թայ։ Դիւրին է որ երկինքը
ու երկիրը անցնին, քան թէ օրէն-
քին մէկ նշանագիր մը իյնայ։
18 Ով որ իր կնիկը արձակէ՝ ու ուրիշ
մը առնէ, շնութիւն կ'ընէ. ու ով
որ էրիկէ արձակուած կնիկ մը առ-
նէ՝ շնութիւն կ'ընէ։

19 Մէկ հարուստ մարդ մը կար,
որ ծիրանի ու բեհեզ կը հագնէր,
ու ամէն օր փառաւորապէս ուրա-
20 խութիւն կ'ընէր։ Ու Ղազարոս
անունով աղքատ մը կար վէրքե-
րով լեցուն, որ անոր դրանը առ-
21 ջեւ ձգուած էր։ Ու կը փափաքէր
որ ան հարուստին սեղանէն ինկած
փշրանքներէն իր փորը լեցնէ. նաեւ
շուներն ալ կու գային՝ ու անոր
22 վէրքերը կը լզէին։ Ու եղաւ որ
ան աղքատը մեռաւ, ու հրեշտակ-
ները Աբրահամին գոգը տարին զա-
նիկայ. հարուստն ալ մեռաւ ու
23 թաղուեցաւ։ Ու դժոխքին մէջ
երբոր տանջանքի մէջ էր, իր աչ-
քերը վերցնելով հեռուէն տեսաւ
Աբրահամը, ու Ղազարոսը անոր
24 գոգը [illegible]։ Ու ինքը
աղաղակեց ու ըսաւ. Հայր Աբրա-
համ՝ ողորմէ ինծի, ու ղրկէ Ղա-
զարոսը, որ իր մատին ծայրը ջուրը
թաթխէ, ու զովացնէ իմ լե-
զուս. քանզի որ աս բոցին մէջ կը
25 տանջուիմ։ Ու Աբրահամ ը-
սաւ. Որդեակ՝ միտքդ բեր, որ
դուն քու կենդանութեանդ ատենը քու
բարիքներդ առիր. նոյնպէս ալ
Ղազարոս՝ չարիքներ. հիմա անի-
կայ հոս կը մխիթարուի, ու դուն
26 կը տանջուիս։ Ու աս ամէն բա-
ներէն 'ի զատ՝ մեր ու ձեր մէջտեղը
մեծ անդունդ մը կայ հաստա-
տուած, անանկ որ ասկէ ձեզի անց-
նիլ ուզողները չկրնան, ոչ ալ
անկէ մեզի [illegible] անցնին։
27 Ան ալ ըսաւ. Ուրեմն կ'աղաչեմ՝
քեզի՝ հայր, որ անիկայ իմ հօրս
28 տունը ղրկես. Քանզի հինգ եղբայր
ունիմ, որ երթայ անոնց վկայու-
թիւն տայ, որ չըլլայ թէ անոնք
ալ աս չարչարանքին տեղը գան։
29 Ու Աբրահամ ըսաւ անոր. Անոնք
Մովսէսը ու մարգարէները ունին,
30 թող անոնց մտիկ ընեն։ Ան ալ
ըսաւ. Չէ՛ հայր Աբրահամ, հա-
պա թէ որ մեռելներէն մէկը անոնց
31 երթայ, պիտի ապաշխարեն։ Ու
անիկայ ըսաւ անոր. Թէ որ Մով-
սէսին ու մարգարէներուն մտիկ
չեն ըներ, ոչ ալ թէ որ մեռել-
ներէն մէկը յարութիւն առնելու
ըլլայ, պիտի հաւանին։

ԳԼ. ԺԷ.

1 Քրիստոս կը սորվեցնէ գայթակղութիւն չտալ։ 3 Ու իրարու յանցանքները ներել։ 6 Հաւատքին զօրութիւնը։ 7 Մենք պարտաւոր ենք Աստուծոյ, բայց Աստուած պարտաւոր չէ մեզի։ 11 Քրիստոս կը բժշկէ տասը բորոտներ։ 22 Աստուծոյ թագաւորութիւնը ու Որդւոյ մարդոյ գալուստը։

1 Ու ըսաւ իր աշակերտներուն.
Անկարելի է որ գայթակղու-
թիւններ չգան. բայց վայ անոր,
2 որուն ձեռքովը կու գան։ Անոր
աւելի աղէկ է, որ անոր պարանո-
ցէն իշու աղօրիքի քար մը կախուի,
ու անիկայ ծովը ձգուի, քան թէ
աս պզտիկներէն մէկը գայթակղե-
3 ցնէ։ Զգուշացէք ձեր անձերուն.
Թէ որ քու եղբայրդ քեզի դէմ
մեղանչէ, յանդիմանէ զանիկայ.
ու թէ որ ապաշխարէ, ներէ ա-
4 նոր։ Ու թէ որ օրը եօթն ան-
գամ քեզի դէմ մեղանչէ՝ ու օրը
եօթն անգամ դառնայ քեզի ու
ըսէ, Կ'ապաշխարեմ, ներես անոր։

Յամի Տեառն 33

5 Եւ առաքեալները ըսին Տէրոջը ,
6 Մեր հաւատքը աւելցո՛ւր ։ ᵠ Եւ Տէրը ըսաւ . Թէ որ մանանեխի հատի չափ հաւատք ունենայիք , այս թըթենիին կրնայիք ըսել , Արմատաքի՛լ եղիր ու ծովուն մէջ տնկուէ՛ , ան ալ պիտի հնազանդէր ձեզի ։
7 Բայց ձեզմէ ո՞վ է ան՝ որ ունենայ մէկ երկրագործ կամ հօվիւ ծառայ մը , որ անիկայ երբոր ագարակէն դառնայ մտնէ , շուտով կ'ըսէ անոր թէ , Եկուր սեղան
8 նստէ . Հապա չ'ըսեր անոր թէ՝ Պատրաստէ իմ ընթրիքս , ու գօտիդ կապած ինծի սպասաւորութիւն ըրէ , մինչեւ որ ես ուտեմ ու խմեմ . ու ետքը դուն ալ կեր ու
9 խմէ ։ Միթէ շնորհակալ կ'ըլլայ ան ծառային , իրեն հրամայուած բաները կատարելուն համար ։
10 չեմ կարծեր ։ Նոյնպէս ալ դուք երբոր բոլոր ձեզի հրամայուած բաները ընէք , ըսէք թէ՝ Մենք անպիտան ծառաներ ենք . քանզի ան որ պարտական էինք ընելու , ըրինք ։
11 Ու եղաւ որ երբ ինքը ᵏ Երուսաղէմ կ'երթար , Սամարիայի եւ Գա-
12 լիլեայի մէջտեղէն կ'անցնէր ։ Ու երբոր մէկ գեղ մը պիտի մտնէր , տասը բորոտ մարդիկ հանդիպեցան անոր , որոնք հեռուն կայնեցան ,
13 Եւ ձայներնին վերցուցին ու ըսին , Յիսուս վարդապետ , ողորմէ՛ մեզի ։
14 Եւ տեսնելով՝ անոնց ըսաւ , ˡ Գացէք դուք ձեզ քահանաներուն ցուցուցէք ։ Ու եղաւ որ երբ կ'եր-
15 թային , մաքրուեցան ։ Եւ անոնցմէ մէկը երբոր տեսաւ թէ բժշկուեցաւ , ետ դարձաւ ու մեծ ձայնով փառք կու տար Աստուծոյ ,
16 Ու երեսի վրայ անոր ոտքը իյնալով՝ շնորհակալ կ'ըլլար անոր . եւ
17 ինքը Սամարացի էր ։ Պատասխան տուաւ Յիսուս ու ըսաւ , Չէ՞ որ տասն ալ մաքրուեցան . հապա ան
18 ինը ո՞ւր են . Ասոր օտարազգիէն 'ի զատ ուրիշներ չգտնուեցան՝ որ դառնալով Աստուծոյ փառք տան ։
19 ᵐ Եւ ըսաւ անոր . Ելի՛ր գնա . քու հաւատքդ քեզ բժշկեց ։
20 Ու երբոր փարիսեցիները իրեն հարցուցին թէ Աստուծոյ թագաւորութիւնը երբ պիտի գայ , պատասխան տուաւ անոնց՝ ու ըսաւ , Աստուծոյ թագաւորութիւնը դիտուելու երեւցած բաներով չգար ։
21 ⁿ Ու պիտի չըսեն թէ՝ Ահա հոս է կամ՝ ահա հոն , ինչու որ ահա Աստուծոյ թագաւորութիւնը ձեր ներսիդին է ։
22 Աշակերտներուն ալ ըսաւ , ᵒ Օրեր պիտի գան՝ որ դուք Որդւոյ մարդոյ օրերուն մէկը տեսնելու պիտի փափաքիք , ու պիտի չտեսնէք ։
23 ᶠ Եւ ձեզի պիտի ըսեն , Ահա հոս է կամ՝ ահա հոն , մի՛ երթաք , ու
24 անոնց մի՛ հետեւիք ։ ᵍ Վասն զի ինչպէս որ փայլակը երկինքին տակը մէկ դին փայլատակելով՝ մինչեւ երկինքին տակը մէկալ դին լոյս կու տայ , նոյնպէս ալ պիտի ըլլայ Որդին մարդոյ իր գալուն օրը ։
25 ʰ Միայն թէ պէտք է որ ինքը առաջ շատ չարչարանքներ կրէ , ու մեր-
26 ժուի աս ազգէն ։ ⁱ Եւ ինչպէս որ Նոյի օրերը եղաւ , անանկ պիտի ըլ-
27 լայ Որդւոյ մարդոյ օրերն ալ ։ Կ'ուտէին կը խմէին կնիկ կ'առնէին , էրկան կը տրուէին , մինչեւ ան օրը որ Նոյ տապանը մտաւ , եւ ջրհեղեղը եկաւ՝ ու ամէնը կորսնցուց ։
28 ʲ Նմանապէս՝ ինչպէս որ Ղովտին օրերը եղաւ , կ'ուտէին կը խմէին՝ ծախու կ'առնէին կը ծախէին՝ կը
29 տնկէին՝ կը շինէին , ᵏ Բայց ան օրը որ Ղովտ Սոդոմէն ելաւ , երկինքէն կրակ ու ծծումբ տեղաց , եւ բոլորն
30 ալ կորսնցուց . Նոյնպէս պիտի ըլլայ ան օրը՝ որուն մէջ ˡ Որդին
31 մարդոյ պիտի յայտնուի ։ Ան օրը ᵐ ան որ տանիքին վրայ է՝ ու իր կարասիները տանը մէջ , թող վար չիջնէ զանոնք առնելու . եւ ան որ արտին մէջն է՝ նոյնպէս թող ետ
32 չդառնայ ։ ⁿ Մտքերնիդ բերէք
33 Ղովտին կնիկը ։ ᵒ Ով որ իր կեանքը կ'ուզէ ազատել , պիտի կորսնցնէ զանիկայ . եւ ով որ կը կորսնցնէ , պիտի ազատէ զանի-
34 կայ ։ ᵖ Ձեզի կ'ըսեմ . Ան գիշերը [illegible] երկու հոգի մէկ անկողինի մէջ ըլլան , մէկը պիտի առնուի
35 ու մէկալը թողուի ։ Եւ [illegible] երկու կնիկ մէկտեղ աղալու ըլլան , մէկը պիտի առնուի՝ ու մէկալը թողուի , [illegible] երկու հոգի արտի մը մէջ ըլլան , մէկը պիտի առնուի՝ ու
36 մէկալը թողուի ։ Եւ պատասխան տալով ըսին անոր . Ո՞ւր Տէր .
37 [illegible] ։ Ան ալ ըսաւ անոնց . Ուր որ մարմին կայ , հոն պիտի ժողվուին արծիւները ։

ԳԼ. ԺԸ.

1 Յարատեւ աղօթելու , 9 փարիսեցիին եւ մաքսաւորին առակը ։ 15 Մանր տղաքը Քրիստոսի կը բերուին ։ 18 Մէկ իշխան մը կ'ուզէ Քրիստոսի հետեւիլ , բայց իր հարստութիւնները արգելք կ'ըլլան ։ 28 Քրիստոսի համար ամէն բան թող տուողներուն վարձքը ։ 31 Քրիստոս կը նախատեսէ իր մահը ։ 35 եւ կոյրին աչքերը կը բանայ ։

1 Անոնց առակ մըն ալ ըսաւ աս բանիս վրայով՝ թէ ᵃ պէտք է ամէն ատեն աղօթք ընել ու չձանձ-
2 րանալ ։ Ըսաւ . [illegible]

ᵠ Մատ. ժէ. 19. իա. 21. Մար. ժա. 22. 23.

ᵏ Ղկ. ժբ. 37.

[illegible]

ᶠ Մատ. իդ. 23. Մար. ժգ. 21. Ղկ. իա. 8.

ᵍ Մատ. իդ. 27.

ʰ Մար. ը. 31. թ. 31. ժ. 33. Ղկ. թ. 22.

ⁱ Ծն. է. Մատ. իդ. 37.

ʲ Ծն. ժթ.

[illegible]

Յամի Տեառն
33

մը կար քաղաքի մը մէջ, որ Աստուծմէ
չէր վախնար ու մարդէ չէր
3 ամչնար։ Եւ նոյն քաղաքին մէջ
որբեւայրի մը կար, որ անոր կու
գար ու կ'ըսէր. Իրաւունք ըրէ
ինծի՛ ու ազատէ զիս իմ ոսոխէս։
4 Եւ անիկայ ժամանակ մը չէր ուզեր
անոր ուզածը ընել. բայց ետքը ըսաւ
իր միտքին մէջ. Թէեւ Աստուծմէ
չեմ վախնար, ու մարդէ չեմ ամչնար,
5 [բ] Գոնէ ան որբեւայրին զիս
ձանձրացնելուն համար իրեն իրաւունք
ընեմ, որ չըլլայ ամէն ատեն
6 զիս թախանձէ։ Եւ Տէրը ըսաւ.
Լսեցէ՛ք անիրաւ դատաւորը ինչ
7 կ'ըսէ։ [գ] Հապա Աստուած իր ընտրեալներուն
իրաւունք պիտի չընէ՞,
որոնք ցորեկ ու գիշեր իրեն կ'աղաղակեն,
թէեւ երկայնամիտ ալ ըլլայ
8 անոնց վրայ։ Ձեզի կ'ըսեմ,
[դ] որ շուտով անոնց իրաւունք պիտի
ընէ. բայց Որդին մարդոյ երբոր
գայ, արդեօք հաւատք պիտի
գտնէ՞ երկրի վրայ։

9 Եւ մէկ քանիներուն՝ [ե] որոնք իրենց
անձերուն վրայ կը վստահանային
թէ արդար են, և ուրիշները
կ'անարգէին, աս առակը ըսաւ.
10 Երկու մարդ ելան տաճարը աղօթք
ընելու. մէկը փարիսեցի ու մէկալը
11 մաքսաւոր։ [զ] Փարիսեցին կայներ
էր, ու առանձին այսպէս աղօթք
կ'ընէր. [է] Ով Աստուած՝ շնորհակալ
եմ քեզմէ, որ ուրիշ մարդոց պէս
չեմ, յափշտակող՝ անիրաւ՝ շնացող,
և կամ աս մաքսաւորին
12 պէս. Հեղ մը շաբաթը երկու անգամ
ծոմ կը պահեմ, ու բոլոր
ստացուածքիս տասանորդը կուտամ։
13 Եւ մաքսաւորը հեռուն
կայներ էր, ու չէր ուզեր աչքն ալ
երկինքը վերցընել. հապա իր
կուրծքը ծեծելով՝ կ'ըսէր. Աստուած՝
ողորմէ ինծի մեղաւորիս։
14 Ձեզի կ'ըսեմ՝ թէ անիկայ ան մէկալէն
աւելի արդարացած իր տունը
իջաւ. [ը] վասն զի ով որ իր անձը
կը բարձրացընէ, պիտի խոնարհի.
և ով որ իր անձը կը խոնարհեցընէ,
պիտի բարձրանայ։

15 [թ] Անոր տղաքներ ալ բերին իրեն,
որ անոնց դպչի. ու աշակերտները
տեսնելով՝ կը յանդիմանէին
16 զանոնք։ Բայց Յիսուս անոնք
իրեն կանչելով՝ ըսաւ. Թող
տուէք որ մանր տղաքը ինծի
գան, և մի՛ արգիլէք զանոնք. [ժ] ինչու
որ Աստուծոյ թագաւորութիւնը
17 անանկներունն է։ [ժա] Ճշմարիտ
կ'ըսեմ ձեզի. Ով որ Աստուծոյ
թագաւորութիւնը պզտիկ
տղու մը պէս չընդունի, բնաւ պիտի
չմտնէ անոր մէջը։

բ Ղկ. ժա. 8.
գ Յայտ. զ. 10.
դ Եբր. ժ. 37. Բ Պետ. գ. 8, 9.
ե Ղկ. ժ. 29. Ժզ. 15.
զ Սաղ. ճլե. 2.
է Եսա. ա. 15. ծը. 2. Յայտ. գ. 17.
ը Յոբ. իբ. 29. Մտթ. իգ. 12. Ղկ. ժդ. 11. Յակ. դ. 6. Ա Պետ. ե. 5, 6.
թ Մտթ. ժթ. 13. Մրկ. ժ. 13.
ժ Ա Կոր. ժդ. 20. Ա Պետ. բ. 2.
ժա Մրկ. ժ. 15.

18 [ժբ] Եւ մէկ իշխան մը հարցուց անոր
ու ըսաւ. Բարի՛ վարդապետ,
ի՞նչ բան գործեմ որ յաւիտենական
19 կեանքը ժառանգեմ։ Եւ Յիսուս
ըսաւ անոր. Ինչո՞ւ զիս բարի
կ'անուանես, մէկէն 'ի զատ բարի
20 չկայ, որ է Աստուած։ Պատուիրանքները
գիտես. [ժգ] Շնութիւն մի՛
ըներ, Սպանութիւն մի՛ ըներ,
Գողութիւն մի՛ ըներ, Սուտ վկայութիւն
մի՛ ըներ, [ժդ] Քու հայրդ ու
21 մայրդ պատուէ։ Ան ալ ըսաւ.
Ասոնք ամէնը մանկութենէս 'ի վեր
22 պահեր եմ։ Աս լսելով Յիսուս՝
ըսաւ անոր. Մէկ բան մըն ալ
պակաս է քեզի. [ժե] Բոլոր ունեցածդ
ծախէ, և աղքատներուն
բաշխէ, ու երկինքը գանձ պիտի
ունենաս, և եկուր իմ ետեւէս։
23 Անիկայ երբոր աս բանը լսեց՝
տրտմեցաւ, ինչու որ շատ հարուստ
24 էր։ Եւ Յիսուս երբոր անիկայ
տրտմած տեսաւ, ըսաւ. [ժզ] Որչափ
դժուար է անոնց՝ որ հարստութիւն
ունին, Աստուծոյ թագաւորութիւնը
25 մտնել։ Քանզի դիւրին
է որ ուղտը ասեղին ծակէն անցնի,
քան թէ հարուստը Աստուծոյ թագաւորութիւնը
26 մտնէ։ Եւ անոնք
որ լսեցին, կ'ըսէին. Ալ ո՞վ կրնայ
27 փրկուիլ։ Եւ Ինքը ըսաւ.
[ժէ] Մարդոց կողմանէ անկարելի եղած
բաները՝ Աստուծոյ կողմանէ կարելի
28 են։ [ժը] Ու Պետրոս ըսաւ. Ահա մենք
ամէն բան թողուցինք՝ և քու ետեւէդ
29 եկանք։ Ու անիկայ ըսաւ
անոնց. Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի,
[ժթ] թէ մարդ մը չկայ՝ որ թողուցած
տուն, կամ ծնողք, կամ եղբայրներ,
կամ կին, կամ որդիներ՝
Աստուծոյ թագաւորութեանը համար,
30 [ի] Որ պիտի չառնէ բազմապատիկ
աս ատենիս մէջ, և գալու
աշխարհին մէջ յաւիտենական
կեանքը։

31 [իա] Եւ տասներկուքը իր քովը առնելով՝
ըսաւ անոնց. Ահա մենք Երուսաղէմ
կ'ելլենք, [իբ] և մարգարէներուն
ձեռքովը Որդւոյն մարդոյ
համար բոլոր գրուածները պիտի
32 կատարուին։ [իգ] Ինչու որ հեթանոսներուն
պիտի մատնուի, ու
ծաղր պիտի ըլլայ, և պիտի նախատուի,
ու պիտի թքնեն անոր վրայ։
33 Եւ պիտի ծեծեն ու սպաննեն զանիկայ,
ու երրորդ օրը յարութիւն պիտի
34 առնէ։ [իդ] Անոնք ալ ասոնց մէկը
չհասկցան. և աս խօսքը անոնցմէ
ծածկուած էր, և չէին իմանար
ըսուած բաները։

35 [իե] Ու երբոր ան Երիքովին
կը մօտենար, կոյր մը ճամբուն
36 քովը նստեր էր մուրալով։ Երբոր

Յամի Տեառն
33

ժբ Մտթ. ժթ. 16. Մրկ. ժ. 17.
ժգ Ել. ի. 12-16. Բ Օր. ե. 16-20. Հռով. ժգ. 9.
ժդ Եփ. զ. 2. Կող. գ. 20.
ժե Մտթ. զ. 19, 20. Ա Տիմ. զ. 18, 19.
ժզ Առակ. ժա. 28. Մտթ. ժթ. 23. Մրկ. ժ. 23.
ժէ Երեմ. լբ. 17. Զաք. ը. 6. Մտթ. ժթ. 26. Ղկ. ա. 37.
ժը Մտթ. ժթ. 27.
ժթ Բ Օր. լգ. 9.
ի Յոբ. խբ. 10.
իա Մտթ. ի. 17. Մրկ. ժ. 32.
իբ Սաղ. իբ. Եսա. ծգ.
իգ Մտթ. իէ. 2. Ղկ. իգ. 1. Յովհ. ժը. 28.
իդ Մրկ. թ. 32. Ղկ. բ. 50. թ. 45. Յովհ. ժ. 6. ժբ. 16.
իե Մտթ. ի. 29. Մրկ. ժ. 46.

Յամի Տեառն
33

յանց բազմութեան անցնիլը, հար-
37 ցուց թէ՝ Ի՞նչ է ան։ Եւ իրեն
ըսին թէ՝ Յիսուս Նազովրեցին
38 կ՚անցնի։ Ու աղաղակեց՝ ու
ըսաւ. Յիսուս՝ որդի Դաւթի
39 ողորմէ՛ ինծի։ Եւ անոնք որ
առջեւէն կ՚երթային, կը յանդի-
մանէին զանիկայ, որ լռէ. բայց
անիկայ՝ ալ աւելի կ՚աղաղակէր,
40 Որդի Դաւթի ողորմէ՛ ինծի։ Եւ
Յիսուս կանգ առնելով՝ հրամայեց
ըսաւ որ զանիկայ իրեն բերեն, ու
երբոր անիկայ մօտեցաւ, հարցուց
41 անոր ու ըսաւ. Ի՞նչ կ՚ուզես որ
քեզի ընեմ. անիկայ ալ ըսաւ.
42 Տէ՛ր՝ որ աչքերս բացուին։ Եւ
Յիսուս ըսաւ անոր. Թող բա-
ցուին. ա Քու հաւատքդ քեզ փր-
43 կեց։ Եւ իսկոյն անոր աչքերը
բացուեցան, ու անոր ետեւէն կ՚եր-
թար՝ եւ փառք կու տար Աստու-
ծոյ. բոլոր ժողովուրդն ալ տես-
նելով՝ զԱստուած կը գովաբանէին։

ա Ղուկ. ԺԷ. 19.

Ղուկ. Ե. 26. Գործ. Դ. 21. ԺԱ. 18.

ԳԼ. ԺԹ.

1 Զակքէոս մաքսաւորը։ 11 Տասը Մնասին առակը։ 28 Քրիստոս իշու վրայ հեծած՝ փառաւոր հանդիսով Երուսաղէմ կը մտնէ. 41 քաղաքին վրայ կ՚ողբայ. 45 տաճարէն դուրս կը հանէ գնողները եւ վաճառողները. 47 ամէն օր տաճարին մէջ կը սորվեցնէ. իսկ հրէից գլխաւորները կ՚ուզեն կորսնցընել զանիկայ, բայց ժողովուրդէն կը վախնան։

1 Եւ մտնելով Երիքովի մէջէն կ՚անց-
2 նէր։ Եւ ահա մարդ մը կար,
անունը Զակքէոս ըսուած, որ մաք-
սապետ էր՝ ու հարուստ մէկ մըն
3 էր։ Եւ կ՚ուզէր տեսնել՝ թէ ով
է Յիսուսը, ու բազմութենէն չէր
կրնար, ինչու որ հասակով կարճ
4 էր։ Եւ առաջ վազեց ու ժան-
տաթզենիի մը վրայ ելաւ, որ զա-
նիկայ տեսնէ. ինչու որ անկէ պի-
5 տի անցնէր։ Ու երբոր Յիսուս ան
տեղը եկաւ, վեր նայելով զանիկայ
տեսաւ, ու ըսաւ անոր. Զակքէո՛ս
շուտ ըրէ, անկէ վար իջիր. ինչու
որ պէտք է ինծի այսօր քու տունդ
6 կենալ։ Եւ արտորալով վար ի-
ջաւ, եւ ուրախութեամբ ընդունեց
7 զանիկայ։ Երբոր ամէնն ալ տե-
սան, կը տրտունջէին ու կ՚ըսէին
ա թէ՝ Մեղաւոր մարդու քով մտաւ
8 իջեւան ընելու։ Եւ Զակքէոս կայ-
նեցաւ՝ ու ըսաւ Տէրոջը. Տէ՛ր՝ ա-
հա իմ ունեցածիս կէսը աղքատ-
ներուն կու տամ. բ ու թէ որ զըր-
պարտութեամբ մէկու մը զրկանք
ըրած եմ, գ չորեքպատիկ կը հա-
9 տուցանեմ անոր։ Եւ Յիսուս ը-
սաւ անոր. Այսօր աս տանը փրկու-
թիւն եղաւ. դ ինչու որ ասիկայ
10 ալ ե Աբրահամի որդի է։ զ Վասն
զի Որդին մարդոյ եկաւ որ կոր-
սուածը փնտռէ ու փրկէ։

ա Մատ. Թ. 11. Ղուկ. Ե. 30.
բ Ղուկ. Գ. 14.
գ Ել. ԻԲ. 1. Ա Թագ. ԺԲ. 3. Բ Թագ. ԺԲ. 6.
դ Հռով. Դ. 11, 12, 16. Գաղ. Գ. 7.
ե Ղուկ. ԺԳ. 16.
զ Մատ. ԺԸ. 11. Տես Մատ. Ժ. 6. ԺԵ. 24.

11 Ու երբոր անոնք աս բաները կը
լսէին, առակ մըն ալ ըսաւ իր Ե-
րուսաղէմ մօտենալուն համար,
է եւ անոնց անանկ կարծելուն հա-
մար՝ թէ շուտ մը Աստուծոյ թա-
գաւորութիւնը պիտի յայտնուի։
12 ը Ու ասիկա ըսաւ. Մէկ ազնուական
մարդ մը հեռու երկիր գնաց՝ իրեն
թագաւորութիւն առնելու եւ
13 դառնալու։ Եւ իր տասը ծառա-
ները կանչելով՝ տասը Մնաս տուաւ
անոնց, ու ըսաւ անոնց. Բանե-
ցուցէք ասոնք՝ մինչեւ որ ես գամ։
14 թ Եւ անոր քաղաքացիները զանիկայ
կ՚ատէին, ու դեսպաններ խրկեցին
անոր ետեւէն, ըսելով թէ՝ Չենք
ուզեր որ ասիկայ մեր վրայ թա-
15 գաւորութիւն ընէ։ Ու եղաւ որ
երբ անիկայ թագաւորութիւնը
առնելով ետ դարձաւ, իրեն կան-
չել տուաւ ան ծառաները՝ որոնց որ
ստակը տուեր էր, որ գիտնայ թէ
16 ով ինչ շահ ըրած է։ Եւ ա-
ռջինը եկաւ՝ ու ըսաւ. Տէ՛ր՝ քու
17 Մնասդ տասը Մնաս շահ ըրաւ։ Եւ
ըսաւ անոր. Աղէ՛կ բարի ծա-
ռայ. որովհետեւ քիչ բանին մէջ
ժ հաւատարիմ եղար, տասը քա-
ղաքի վրայ իշխանութիւն ունե-
18 ցիր։ Ու երկրորդը եկաւ՝ ու ըսաւ.
Տէ՛ր՝ քու Մնասդ հինգ Մնաս շահ
19 ըրաւ։ Եւ ըսաւ անոր. Դուն ալ
20 հինգ քաղաքի վրայ եղիր։ Եւ ու-
րիշ մը եկաւ՝ ու ըսաւ. Տէ՛ր՝ ահա
քու Մնասդ՝ որ թաշկինակի մէջ
21 ծրարած կը պահէի. ի Վասն զի կը
վախնայի քեզմէ, ինչու որ դուն
խիստ մարդ մըն ես. չդրած բանդ
կը վերցընես, ու չսերմանածդ կը
22 հնձես։ Եւ անիկայ ըսաւ անոր.
լ Քու բերնէդ քեզ պիտի դատեմ՝
ով չար ծառայ. խ գիտէիր որ ես
խիստ մարդ մըն եմ. չդրած բանս
կը վերցընեմ, ու չսերմանածս կը
23 հնձեմ. Եւ ինչո՞ւ համար իմ ըս-
տակս սեղանաւորներուն չտուիր,
որ ես եկած ատենս շահովը առնէի
24 անիկայ։ Եւ հոն կայնողներուն
ըսաւ. Առէ՛ք անկէ Մնասը, ու
տուէ՛ք անոր՝ որ տասը Մնաս ունի.
25 (Եւ ըսին իրեն. Տէ՛ր՝ անիկայ
26 տասը Մնաս ունի.) Վասն զի կ՚ը-
սեմ ձեզի, թէ ծ ամէն ունեցողին
պիտի տրուի, եւ չունեցողին՝ ունե-
ցածն ալ անկէ պիտի առնուի։
27 Բայց ան իմ թշնամիներս՝ որոնք
չէին ուզեր որ իրենց վրայ թագա-
ւոր ըլլամ, հոս բերէք, ու իմ
28 առջեւս սպաննեցէք։ Եւ աս բա-
ները խօսելէն ետեւ, կ առաջ գնաց
Երուսաղէմ ելլելու։
29 հ Ու եղաւ որ երբ Բեթփագէին
ու Բեթանիային մօտեցաւ, դէպ

Յամի Տեառն
33

է Գործ. Ա. 6.
ը Մատ. ԻԵ. 14. Մար. ԺԳ. 34.
թ Յովհ. Ա. 11.
ժ Մատ. ԻԵ. 21. Ղուկ. ԺԶ. 10.
ի Մատ. ԻԵ. 24.
լ Բ Թագ. Ա. 16. Յոբ. ԺԵ. 6. Մատ. ԺԲ. 37.
խ Մատ. ԻԵ. 26.
ծ Մատ. ԺԳ. 12. ԻԵ. 29. Մար. Դ. 25. Ղուկ. Ը. 18.
կ Մար. Ժ. 32.
հ Մատ. ԻԱ. 1. Մար. ԺԱ. 1.

Յամի Տեառն 33

'ի ան լեռը՝ որ Ձիթենեաց կը կըչուի ,
իր աշակերտներէն երկուքը
30 ղրկեց , Եւ ըսաւ · Գացէք դիմացը
եղած գիւղը · և անոր մէջ
մտնելնուդ պէս՝ պիտի գտնէք
կապուած աւանակ մը , որուն վրայ
բնաւ մարդ մը նստած չէ · արձըկեցէք
31 անիկայ՝ ու բերէք · Եւ թէ
որ մէկը ձեզի հարցընէ թէ՝ Ինչո՞ւ
կ'արձըկէք · աստնկ ըսէք անոր թէ ,
32 Տէրոջը պէտք է ։ Երբոր գացին անոնք
որ ղրկուեցան , ինչպէս որ
33 իրենց ըսուեր էր՝ գտան ։ Ու
երբոր աւանակը կ'արձըկէին , անոր
տէրերը ըսին անոնց · Ինչո՞ւ կ'արձըկէք
34 այդ աւանակը ։ Անոնք ալ
35 ըսին · Տէրոջը պէտք է · Եւ զանիկայ
Յիսուսին բերին · [b]Ու իրենց
հանդերձները աւանակին վրայ
36 ձգելով՝ Յիսուսը հեծուցին ։ [c]Ու
երբոր կ'երթար , իրենց հանդերձները
37 ճամբուն վրայ կը փռէին ։ Ու
երբոր ալ մօտեցաւ , և Ձիթենեաց
լեռանը զառ 'ի վայրէն կ'իջնէր ,
աշակերտներուն բոլոր բազմութիւնը
սկսաւ ուրախութեամբ
զԱստուած օրհնել բարձր ձայնով
ան բոլոր հրաշքներուն համար՝ որ
38 տեսեր էին · Ու կ'ըսէին · [d]Օրհնեալ
է — թագաւորը որ Տէրոջը անունովը
կու գայ · [e]երկինքի մէջ
խաղաղութիւն , ու փառք՝ բարձրութեան
39 մէջ ։ Եւ բազմութեանը
մէջէն փարիսեցիներուն մէկ քանիները
ըսին անոր · Վարդապետ՝
— քու աշակերտներդ յանդիմանէ
40 ։ Եւ անիկայ պատասխան
տուաւ ու ըսաւ անոնց · Ձեզի կ'ըսեմ ,
թէ որ ասոնք լուռ կենան ,
[f]քարերը պիտի աղաղակեն ։
41 Ու երբոր մօտեցաւ , քաղաքը
տեսնելով՝ [g]լացաւ անոր վրայ՝ և ըսաւ
42 · Գոնէ դու քու օրուանդ մէջ
գիտնայիր քու խաղաղութիւնդ ·
բայց հիմա ծածկուեցաւ քու աչքերէդ
43 ։ Ինչու որ օրեր պիտի
գան քու վրադ , [h]որ թշնամիներդ
քու բոլորտիքդ պատնէշ պիտի շինեն ,
ու քեզ պիտի պաշարեն ,
և ամէն կողմէ քեզ նեղը պիտի
44 ձգեն · [i]Եւ հիմնայատակ պիտի ընեն
քեզ՝ ու քու մէջդ եղած զաւակներդ ·
[j]Եւ քար մը քարի վրայ
ամենևին պիտի չթողուն քու մէջդ ·
[k]անոր համար որ չճանչցար քու
այցելութեան ժամանակդ ։
45 [l]Եւ տաճարը մտնելով՝ սկսաւ
դուրս հանել անոր մէջ ծախողները
46 և գնողները · Եւ ըսաւ անոնց ·
[m]Գրուած է թէ՝ Իմ տունս
աղօթքի տուն է , [n]բայց դուք անիկայ
աւազակներու այր ըրիք ։
47 Եւ ամէն օր տաճարին մէջ կը
սորվեցընէր · Իսկ քահանայապետները
ու դպիրները և ժողովուրդին
գլխաւորները կը փնտռէին
թէ [o]ինչպէս կորսնցնեն զանիկայ ·
48 Ու բան մը չէին կրնար գտնել՝ թէ
ինչ ընեն · ինչու որ բոլոր ժողովուրդը
անոր կապուեր էին մտիկ
ընելու ։

ԳԼ · Ի

1 Քրիստոս իր իշխանութեան իրաւունքը կը պաշտպանէ Յովհաննէսի մկրտութեան հարցումովը ։ 9 Այգիին առակը ։ 25 Քրիստոսի պատասխանը կայսրին տուրք տալու վրայով ։ 27 Յարութիւն չկայ ըսող սադուկեցիները կը պապանձեցընէ ։ 41 Քրիստոս ինչպէս Դաւիթի որդին կ'ըլլայ ։ 45 Իր աշակերտներուն կը պատուիրէ դպիրներէն զգուշ կենալ ։

1 — [p]Ու եղաւ որ ան օրերուն մէկը՝
երբոր տաճարին մէջ ժողովուրդին
կը սորվեցընէր , և աւետարանը
կը քարոզէր , քահանայապետները
ու դպիրները ծերերուն
2 հետ մէկտեղ վրայ հասան , Եւ
անոր խօսեցան՝ ըսելով · Զրուցէ
մեզի [q]ինչ իշխանութիւնով կ'ընես
ատ բաները , կամ ո՞վ է ատ
իշխանութիւնը քեզի տուողը ։
3 Պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոնց ·
Ես ալ ձեզի բան մը հարցընեմ
4 , և ըսէք ինծի · Յովհաննէսին
մկրտութիւնը երկինքէ՞ն էր
5 թէ մարդոցմէ ։ Եւ անոնք մէջերնին
6 խորհեցան՝ ու ըսին · Թէ
որ ըսենք՝ Երկինքէն , պիտի ըսէ ·
Հապա ինչո՞ւ չհաւատացիք անոր ·
իսկ թէ որ ըսենք՝ Մարդոցմէ ·
բոլոր ժողովուրդը մեզ պիտի քարկոծէ
· [r]ինչու որ հաստատ համոզուած
են թէ Յովհաննէս մարգարէ
7 էր ։ Եւ պատասխան տուին
8 թէ չեն գիտեր ուսկից էր ։ Եւ
Յիսուս ըսաւ անոնց · Ես ալ ձեզի
չեմ ըսեր թէ ինչ իշխանութիւնով
կ'ընեմ աս բաները ։
9 Սկսաւ աս առակը զրուցել ժողովուրդին
· [s]Մէկ մարդ մը այգի
տնկեց , և զանիկայ մշակներու
յանձնեց · ու ինքը օտար երկիր
երթալով՝ շատ ժամանակ մնաց ։
10 Եւ ատենին ծառայ մը ղրկեց մըշակներուն ,
որ այգիին պտուղէն
անոր տան · իսկ մշակները ծեծեցին
զանիկայ , ու պարապ ճամբեցին ։
11 Եւ ուրիշ ծառայ մըն ալ ղրկեց
· իսկ անոնք զանիկայ ալ ծեծեցին ,
անարգեցին ու պարապ
12 ճամբեցին ։ Ու երրորդ մըն ալ
ղրկեց · իսկ անոնք զանիկայ ալ
վիրաւորեցին ու դուրս հանեցին ։
13 Ան ատենը այգիին տէրը ըսաւ ·
Ի՞նչ ընեմ · իմ սիրելի որդիս
ղրկեմ , դուցէ զանիկայ տեսնելով
14 ամչնան ։ Բայց մշակները երբոր
տեսան զանիկայ , իրարու հետ

[b] Դ Թագ. թ. 13. Մատթ. իա. 7. Մար. ժա. 7. Յով. ժբ. 14.
[c] Մատ. իա. 8.
[d] Սաղ. ճժը. 26. Ղուկ. ժգ. 35.
[e] Ղուկ. բ. 14. Եփես. բ. 14.
[f] Ամբ. բ. 11.
[g] Յով. ժա. 35.
[h] Ես. իթ. 3. 4. Երեմ. զ. 3. 6. Ղուկ. իա. 20.
[i] Գ Թագ. թ. 7. 8. Միք. գ. 12.
[j] Մատ. իդ. 2. Մար. ժգ. 2. Ղուկ. իա. 6.
[k] Դան. թ. 24. Ղուկ. ա. 68. 69. Ա Պետ. բ. 12.
[l] Մատ. իա. 12. Մար. ժա. 11. 15. Յով. բ. 14. 15.
[m] Ես. ծզ. 7.
[n] Երեմ. է. 11.

Յամի Տեառն 33

[o] Մար. ժա. 18. Յով. է. 19. ը. 37.
[p] Մատ. իա. 23.
[q] Գործ. դ. 7. է. 27.
[r] Մատ. ժգ. 5. իա. 26. Ղուկ. է. 29.
[s] Մատ. իա. 33. Մար. ժբ. 1.

Յամի Տեառն 33

խարհուրդ ըրին՝ ըսելով. Նախկայ է ժառանգը, եկէք զանիկայ սպաննենք՝ որ ժառանգութիւնը մեր ըլլայ։
15 Եւ զանիկայ այգիէն դուրս հանեցին ու սպաննեցին. ուստի այգիին տէրը ի՞նչ պիտի
16 ընէ անոնց. Պիտի գայ՝ ու կորսնցընէ ան մշակները, և այգին ուրիշներու պիտի տայ։ Երբոր ասոնք լսեցին, ըսին. Քաւ լիցի։
17 Եւ ինքը անոնց նայելով՝ ըսաւ. Հապա ի՞նչ է աս գրուածը թէ, ի Ըն քարը՝ որ շինողները անարգեցին, անիկայ անկիւնին գլուխ ե-
18 ղաւ։ Ամէն ով որ ան քարին վրայ իյնայ՝ պիտի կոտրի, շ և որուն վրայ որ իյնայ՝ պիտի փշրէ զա-
19 նիկայ։ Եւ քահանայապետները ու դպիրները կը փնտռէին թէ ի՞նչ ընեն՝ նոյն ժամուն ձեռք զարնեն անոր, բայց ժողովուրդէն վախցան. քանզի իմացան որ ան առակը իրենց համար ըսաւ։

20 ի Ու [illegible] սպասելով՝ խրկեցին քանի մը խաբեբայ մարդիկ որոնք կեղծաւորութեամբ ինքզինքնին արդար կը ձևացընէին, որ անիկայ խօսքով բռնեն՝ տէրութեան և կուսակալին իշխանու-
21 թեանը զանիկայ մատնելու։ Ու անոր հարցուցին ըսելով. ջ Վարդապետ՝ գիտենք որ շիտակ կը խօսիս ու կը սորվեցընես, և աչառութիւն չես ըներ. հապա ճշմարտութեամբ Աստուծոյ ճամբան կը
22 սորվեցընես։ Մեզի արժան է
23 կայսրին տուրք տալ, թէ չէ։ Եւ անոնց խորամանկութիւնը հասկընալով՝ ըսաւ անոնց. Ինչո՞ւ զիս կը
24 փորձէք. Ցուցուցէք ինծի դահեկան մը։ Որո՞ւն պատկերը ու գիրը ունի վրան։ Պատասխան տուին
25 ու ըսին. Կայսրինը։ Եւ ինքը ըսաւ անոնց. Ուրեմն ան որ կայսրինն է՝ կայսրին տուէք, և ան որ Աստուծոյն է՝ Աստուծոյ տուէք։
26 Եւ չկրցան անիկայ խօսքով մը բռնել ժողովուրդին առջեր. ու զարմանալով անոր պատասխանին վրայ՝ լուռ կեցան։
27 Եւ ր Սադուկեցիներէն ոմանք եկան, (ց որոնք հակառակութիւն կ'ընեն՝ թէ յարութիւն չկայ,) և
28 անոր հարցուցին ըսելով. Վարդապետ՝ ւ Մովսէս մեզի գրեց. Թէ որ մէկուն եղբայրը կնիկ ունենալով՝ մեռնելու ըլլայ, ու մեռած ատենը զաւակ չունենայ, անոր եղբայրը առնէ ան կնիկը, և իր եղբօ-
29 րը զաւակ հանէ։ Արդ՝ եօթը եղբայրներ կային. ու առջինը կնիկ մը առնելով՝ զաւակ չունեցած մե-
30 ռաւ։ Երկրորդն ալ առաւ ան կնիկը, և ինքն ալ մեռաւ առանց
31 զաւակի։ Երրորդն ալ առաւ զանիկայ. նմանապէս եօթն ալ, ու զաւակ չձգեցին ու մեռան։
32 Ամենէն ետքը կնիկն ալ մեռաւ։
33 Ուրեմն յարութեան ատենը անոնցմէ որո՞ւն կնիկը պիտի ըլլայ. ինչու որ եօթն ալ զանիկայ կնիկ
34 ունեցան։ Եւ Յիսուս պատասխան տալով՝ անոնց ըսաւ. Աս աշխարհիս որդիքը կնիկ կ'առնեն ու
35 էրկան կը տրուին։ Բայց անոնք որ արժանի պիտի ըլլան ան աշխարհին հասնելու, ու մեռելներէն յարութիւն առնելուն, ոչ կնիկ կառնեն և ոչ էրկան կը տրուին.
36 Որովհետև ալ չեն կրնար մեռնիլ. ւ քանզի հրեշտակներուն հաւասար են, ու Աստուծոյ որդիք են, ի ինչու
37 որ յարութեան որդիք են։ Բայց մեռելներուն յարութիւն առնելը փ Մովսէսն ալ իմացուց մորենիին [illegible] մէջ, երբոր կը կոչէ Տէրը՝ Աբրահամին Աստուածը, ու Իսահակին Աստուածը, և Յակո-
38 բին Աստուածը։ Ու Աստուած մեռելներուն Աստուածը չէ, հապա կենդանիներուն. ք ինչու որ ամէնը
39 անոր կենդանի են։ Եւ դպիրներէն մէկ քանին պատասխան տուին ու ըսին. Վարդապետ՝ աղէկ ը-
40 սիր։ Ու ալ մէկը համարձակութիւն չէր ըներ անոր բան մը հարցընելու։

41 Եւ ըսաւ անոնց. օ Ի՞նչպէս կ'ըսեն թէ Քրիստոս Դաւիթի որ-
42 դին է. Եւ ինքը Դաւիթ Սաղմոսներուն գրքին մէջ կ'ըսէ. ֆ Տէրը իմ Տէրոջս ըսաւ. Նստէ
43 իմ աջ կողմս, Մինչև որ քու թշնամիներդ ոտքերուդ պատուան-
44 դան ընեմ։ Ուրեմն Դաւիթ որ զանիկայ Տէր կը կոչէ, ի՞նչպէս անիկայ անոր որդին կ'ըլլայ։
45 Ա Եւ բոլոր ժողովուրդին առջեր
46 ըսաւ իր աշակերտներուն. Բ Զգուշացէք դպիրներէն, որոնք կ'ուզեն փառաւոր հանդերձներով պըտըտիլ, Գ և շուկաներուն մէջ բարևներ կը սիրեն, ու ժողովարաններուն մէջ առաջին աթոռները, և ընթրիքներու մէջ առաջին բազ-
47 մոցները. Դ Որոնք որբևայրիներուն տուները կ'ուտեն, ու [illegible] երևնալու համար աղօթքը կ'երկընցընեն. ասոնք աւելի դատապարտութիւն պիտի ընդունին։

ի Սաղ. ՃԺԷ. 22. Մատ. իա. 42.
շ Դան. բ. 34. 35. Մատ. իա. 44.
ի Մատ. իբ. 15.
ջ Մատ. իբ. 16. Մար. ժբ. 14.
ր Մատ. իբ. 23. Մար. ժբ. 18.
ց Գործ. իգ. 6. 8.
ւ Օր. իե. 5.

Յամի Տեառն 33

ւ Ա Կոր. ժե. 42. 49. 52. Ա Յով. գ. 2.
ի Հռով. ը. 23.
փ Ել. գ. 6.
ք Հռով. զ. 10. 11.
օ Մատ. իբ. 42. Մար. ժբ. 35.
ֆ Սաղ. ՃԺ. 1. Գործ. բ. 34.
Ա Մատ. իգ. 1. Մար. ժբ. 38.
Բ Մատ. իգ. 5.
Գ Ղուկ. ժա. 43.
Դ Մատ. իգ. 14.

ԳԼ. ԻԱ

1 Քրիստոս կը գովէ աղքատ որբևայրին. 5 կը նախազգուշացնէ տաճարին ու Երուսաղէմին կործանումը. 25 նաև վերջին օրուան նշանները. 34 կը յորդորէ որ արթուն ըլլանք։

Յամի Տեառն
33

1 Ու նայելով՝ տեսաւ հարուստները
որ իրենց ընծաները գանձանակը
2 կը ձգէին ։ Մէկ տնանկ որբևայրի
մըն ալ տեսաւ, որ հոն երկու
3 լումայ ձգեց ։ Ու ըսաւ. Ճշմարիտ
կ'ըսեմ ձեզի, որ աս աղքատ
որբևայրին ամէնէն աւելի
4 ձգեց ։ Ինչու որ ասոնք իրենց
աւելցածէն Աստուծոյ ընծաներուն
մէջը ձգեցին. բայց ասիկայ իր չքաւորութենէն
բոլոր իր ունեցած
ապրուստը ձգեց ։
5 Ու երբոր մէկ քանիները տաճարին
համար կ'ըսէին թէ, գեղեցիկ
քարերով ու նուէրներով զարդարուած
6 է, ըսաւ. Աս բաները
որ կը տեսնէք, օրեր պիտի գան՝
որ ան ատենը քար մը քարի վրայ
7 պիտի չմնայ՝ որ չքակուի ։ Հարցուցին
իրեն ու ըսին. Վարդապետ՝
երբ պիտի ըլլան աս բաները, և
ի՞նչ է նշանը՝ երբոր աս բաները
8 պիտի ըլլան ։ Ան ալ ըսաւ. Զգո՛յշ
կեցէք՝ չխաբուիք. ինչու որ
շատերը պիտի գան իմ անունովս՝
ու ըսեն թէ, Ես եմ Քրիստոսը.
ու ժամանակը մօտեցած է. ուրեմն
9 անոնց ետևէն չերթաք ։ Բայց
երբոր լսէք պատերազմներ և խռովութիւններ՝
մի վախնաք. ինչու
որ պէտք է առաջ աս բաները ըլլան,
բայց վախճանը իսկոյն չէ ։
10 Ան ատենը ըսաւ անոնց. Ազգ
ազգի վրայ պիտի ելլէ, ու թագաւորութիւն
թագաւորութեան վրայ ։
11 Եւ տեղ տեղ մեծ երկրաշարժութիւններ
պիտի ըլլան. ու
սովեր և մահտարաժամներ, նաև
երկինքէն սոսկալի բաներ և մեծ
12 նշաններ պիտի ըլլան ։ Բայց աս
ամէն բաներէն առաջ՝ իրենց ձեռքերը
ձեզի պիտի դարնեն ու հալածեն,
և ժողովարաններու ու բանտերու
պիտի մատնեն. և իմ անուանս
համար թագաւորներու
ու կուսակալներու առջև պիտի
13 տարուիք ։ Եւ ատ բաները վերջը
ձեզի վկայութիւն մը պիտի ըլլայ ։
14 Ուստի ձեր սրտին մէջ դրէք՝ որ
առաջուց չմտածէք պատասխան
15 տալու վրայով ։ Վասն զի ես ձեզի
բերան ու իմաստութիւն պիտի
տամ, որուն պիտի չկրնան դէմ
խօսիլ, կամ դէմ կենալ ձեր
16 ամէն հակառակորդները ։ Եւ
պիտի մատնուիք ծնողքներէ, ու
եղբայրներէ, և ազգականներէ, ու
բարեկամներէ, ու ձեզմէ պիտի
17 սպաննեն ։ Եւ իմ անուանս համար
ամենուն ատելի պիտի ըլլաք ։
18 Բայց մէկ մազ մը ձեր գլխէն պիտի
19 չկորսուի ։ Ձեր համբերութիւնովը
հոգիներնիդ պիտի ստանաք ։

Մար. ժբ. 41.
Բ Կոր. ը. 12.
Մատ. իդ. 1. Մար. ժգ. 1.
Ղկ. ժթ. 44.
Մատ. իդ. 4, 5. Մար. ժգ. 5. Եփես. ե. 6. Բ Թես. բ. 3.
Մատ. իդ. 7.
Մար. ժգ. 9. Յայտ. բ. 10.
Գործ. դ. 3. ե. 18. ժբ. 4. ժզ. 24.
Ա Պետ. բ. 13.
Գործ. իե. 23.
Փիլ. ա. 28. Բ Թես. ա. 5.
Մատ. ժ. 19. Մար. ժգ. 11. Ղկ. ժբ. 11.
Գործ. զ. 10.
Միք. է. 6. Մար. ժգ. 12.
Գործ. է. 58. ժբ. 2.
Մատ. ժ. 22.
Մատ. ժ. 30.

20 Ու երբոր տեսնէք Երուսաղէմը
չորս կողմէն զօրքերով պատած,
ան ատենը գիտցէք որ անոր աւերումը
21 մօտ է ։ Ան ատենը Հրէաստանի
մէջ եղողները՝ լեռները
թող փախչին. ու անոր մէջ եղողները
թող հեռանան. և անոնք
որ ագարակներն են, թող չմտնեն
22 անոր մէջը ։ Վասն զի ան օրերը
վրէժխնդրութեան օրեր են, որ
բոլոր գրուածները կատարուին ։
23 Բայց վայ ան օրերը յղի եղողներուն
ու ծիծ տուողներուն. ինչու
որ մեծ նեղութիւն պիտի ըլլայ
երկրին վրայ, ու բարկութիւն
պիտի գայ աս ժողովուրդին վրայ.
24 Եւ սուրի բերնով պիտի իյնան,
ու բոլոր ազգերուն մէջ գերի պիտի
տարուին. ու Երուսաղէմ ազգերուն
ոտքին կոխան պիտի ըլլայ,
մինչև որ ազգերուն ժամանակները
25 լմննան ։ Ու արեգակին և լուսնին
ու աստղերուն վրայ նշաններ պիտի
ըլլան. ու երկրի վրայ ազգերը
ապշութեամբ պիտի տագնապին,
և ծովը ու ալիքները պիտի գոռան.
26 Մարդոց սիրտերը պիտի նուաղին
իրենց վախէն և աշխարհի վրայ
գալու բաներուն սպասելէն. ինչու
որ երկնից զօրութիւնները
27 պիտի շարժին ։ Եւ ան ատենը
պիտի տեսնեն Որդին մարդոյ ամպի
մէջ եկած, զօրութիւնով ու
28 մեծ փառքով ։ Ու երբոր աս բաները
սկսին ըլլալ, ելէք՝ ու գլուխնիդ
բարձրացուցէք, ինչու որ
ձեր փրկութիւնը մօտ է ։
29 Եւ առակ մը ըսաւ անոնց. Տեսէք
թզենին ու ամէն ծառերը.
30 Երբոր կը բողբոջին, տեսնելով՝
դուք ձեզմէ կ'իմանաք թէ ալ ամառը
31 մօտ է ։ Նոյնպէս ալ դուք
երբոր աս բաները եղած տեսնէք,
գիտցէք որ Աստուծոյ թագաւորութիւնը
32 մօտ է ։ Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, որ աս ազգը պիտի
չանցնի, մինչև որ աս ամէն բաները
33 ըլլան ։ Երկինքը ու երկիրը պիտի
անցնին, բայց իմ խօսքերս բնաւ
34 պիտի չանցնին ։ Իսկ դուք զգուշացէք
ձեր անձերուն, չըլլայ որ
սիրտերնիդ կերուխումով ու գինովութիւնով
և աշխարհային զբաղմունքներով
ծանրանայ, ու յանկարծակի
ան օրը ձեր վրայ հասնի.
35 Վասն զի բոլոր երկրին երեսը
բնակողներուն ամենուն վրայ որոգայթի
մը պէս պիտի հասնի ։
36 Ուստի արթուն կեցէք. ու
ամէն ատեն աղօթք ըրէք, որ արժանի
ըլլաք ան բոլոր ըլլալու բաներէն
ազատուելու, և Որդւոյ
մարդոյ առջևը կայնելու ։

Յամի Տեառն
33

Մատ. իդ. 15. Մար. ժգ. 14.
Դան. թ. 26, 27. Զաք. ժա. 1.
Մատ. իդ. 19.
Դան. թ. 27. ժբ. 7. Հռով. ժա. 25.
Մատ. իդ. 29. Մար. ժգ. 24. Բ Պետ. գ. 10, 12.
Մատ. իդ. 29.
Մատ. իդ. 30. Յայտ. ա. 7. ժդ. 14.
Հռով. ը. 19, 23.
Մատ. իդ. 32. Մար. ժգ. 28.
Մատ. իդ. 35.
Հռով. ժգ. 13. Ա Թես. ե. 6. Ա Պետ. դ. 7.
Ա Թես. ե. 2. Բ Պետ. գ. 10. Յայտ. գ. 3. ժզ. 15.
Մատ. իդ. 42. իե. 13. Մար. ժգ. 33.
Ղկ. ժը. 1.
Սաղ. ա. 5. Եփես. զ. 13.

Յամի Տեառն 33

‡Յով. ը. 1. 2.

–Գլ. իբ. 39.

37 ‡Ու ցորեկները տաճարին մէջ կը սորվեցընէր, –և գիշերները կ'ելլէր Ձիթենեաց ըսուած լեռը կը կենար։ 38 Ու բոլոր ժողովուրդը առտուանց կանուխ իրեն կ'երթային տաճարը՝ իր խօսքը լսելու։

ԳԼ. ԻԲ

1 Հրէայք դաւաճանութիւն կ'ընեն Քրիստոսի դէմ։ 3 Սատանան կը մտնէ Յուդային որ մատնէ զՔրիստոս։ 7 Առաքեալները կը պատրաստեն զատիկը։ 19 Քրիստոս իր սուրբ ընթրիքը կը հաստատէ. 21 իր մատնիչին ով ըլլալը կ'իմացընէ՝ առանց անոր անունը տալու. 24 իր աշակերտները փառասիրութենէ կը զգուշացընէ. 31 Պետրոսին կ'իմացընէ թէ իր հաւատքը պիտի չպակսի. 34 բայց երեք անգամ պիտի ուրանայ իր Տէրը. 39 աղօթք կ'ընէ Գեթսեմանիի պարտէզին մէջ, և արիւն քրտինք կը թափէ. 47 մէկ համբուրով մը կը մատնուի. 50 Մաղքոսին ականջը կը բժշկէ։ 54 Պետրոս երեք անգամ կ'ուրանայ իր Տէրը։ 63 Քրիստոս նախատալից անարգութիւն և չարչարանք կը կրէ. 66 ու կը խոստովանի թէ ինքը Աստուծոյ Որդին է։

–Մատ. իզ. 2. Մար. ժդ. 1.

‡Սաղ. բ. 2. Յով. ժա. 47. Գործ. դ. 27.

‡Մատ. իզ. 14. Մար. ժդ. 10. Յով. ժգ. 2. 27.

‡Զաք. ժա. 12.

‡Մատ. իզ. 17. Մար. ժդ. 12.

‡Մատ. իզ. 20. Մար. ժդ. 17.

1 –Բաղարջակերաց տօնը մօտեցաւ՝ 2 որ Զատիկ կ'ըսուէր. ‡Եւ քահանայապետները ու դպիրները կը փնտռէին թէ ինչպէս սպաննեն զանիկայ, քանզի ժողովուրդէն կը վախնային։

3 ‡Եւ Սատանան Իսկարիովտացի մականուանեալ Յուդային ներսը մտաւ, որ անիկայ տասուերկուքին 4 համրանքէն էր։ Եւ գնաց քահանայապետներուն ու իշխաններուն հետ խօսք ըրաւ՝ թէ ինչպէս զանիկայ 5 մատնէ անոնց։ Անոնք ալ ուրախացան, ‡և խոստացան անոր 6 ստակ տալ։ Ու ինքը վրան առաւ, և պատեհութիւն մը կը փնտռէր որ զանիկայ մատնէ անոնց՝ առանց բազմութեանը ժողվուելուն։

7 ‡Եւ բաղարջակերաց օրը եկաւ, որուն մէջ պէտք էր զատիկը մորթել։ 8 Ու խրկեց Պետրոսը և Յովհաննէսը՝ ու ըսաւ. Գացէք պատրաստեցէք մեզի զատիկը՝ որ 9 ուտենք։ Անոնք ալ ըսին անոր. Ո՞ւր կ'ուզես որ պատրաստենք։ 10 Եւ ըսաւ անոնց. Ահա երբոր քաղաքը մտնէք, ձեզի մարդ մը պիտի պատահի որ ———ին մէջ ջուրի սափոր մը կը տանի. անոր ետեւէն գացէք այն տունը՝ ուր որ ինքը կը 11 մտնէ. Եւ այն տանը տիրոջը ըսէք. Վարդապետը կ'ըսէ քեզի. Ո՞ւր է օթեվանը՝ որ հոն աշակերտներուս հետ միասին զատիկը 12 ուտեմ։ Ան ալ ձեզի զարդարուած մեծ վերնատուն մը պիտի ցուցընէ. 13 Հոն պատրաստեցէք։ Եւ գացին գտան ինչպէս որ իրենց ըսաւ. ու զատիկը պատրաստեցին։

14 ‡Ու երբոր ժամը հասաւ՝ նստաւ, և տասուերկու առաքեալները 15 իր հետը։ Ու ըսաւ անոնց. Փափաքելով փափաքեցայ որ այս զատիկը ձեզի հետ ուտեմ իմ չարչարուելէս առաջ։ 16 Քանզի կ'ըսեմ ձեզի, որ ալ ընաւ ասկէ պիտի չուտեմ՝ ‡մինչև որ Աստուծոյ թագաւորութեանը մէջ կատարուի։ 17 Եւ գաւաթը առաւ՝ գոհացաւ ու ըսաւ. Առէք ասիկայ՝ ու բաժնեցէք ձեր մէջը։ 18 ‡Ինչու որ ձեզի կ'ըսեմ, որ ընաւ որթին բերքէն պիտի չխմեմ՝ մինչև որ Աստուծոյ թագաւորութիւնը գայ։

19 ‡Եւ հաց առաւ՝ գոհացաւ, կտրեց և տուաւ անոնց՝ ու ըսաւ. Աս է իմ մարմինս, որ ձեզի համար տրուած է. ‡ասիկայ ըրէք զիս յիշելու համար։ 20 ‡Նոյնպէս ալ գաւաթը ——— ընթրիքէն ետև՝ ու ըսաւ. ‡Աս գաւաթը նոր ուխտ է իմ արիւնովս, որ ձեզի համար կը թափուի։

21 ‡Բայց ահա զիս մատնողին ձեռքը 22 ինծի հետ —— սեղանն է։ ‡Եւ յիրաւի Որդին մարդոյ կ'երթայ՝ ‡ինչպէս որ սահմանուած է, բայց վայ այն մարդուն՝ որուն ձեռքովը անիկայ 23 կը մատնուի։ ‡Եւ անոնք սկսան մէջերնին հարցուփորձ ընել, թէ իրենցմէ ով է՝ որ այն բանը պիտի ընէ։

24 ‡Վէճ մըն ալ եղաւ անոնց մէջը՝ թէ իրենցմէ ով մեծ պիտի սեպուի։ 25 ‡Եւ անիկայ ըսաւ անոնց. Ազգաց թագաւորները անոնց կը տիրեն, և անոնք որ կ'իշխեն անոնց՝ 26 բարերար կը կոչուին. ‡Բայց դուք անանկ պիտի չըլլաք. ‡հապա ան որ ձեր մէջը մեծ է՝ պզտիկին պէս թող ըլլայ, և առաջնորդը սպա- 27 սաւորին պէս։ ‡Քանզի ո՞վ է մեծը, սեղան նստո՞ղը՝ թէ սպասաւորը. չէ՞ որ սեղան նստողը. ‡սակայն ես ձեր մէջը սպասաւորի մը 28 պէս եմ։ Եւ դուք անոնք էք՝ որ միշտ ինծի հետ կը կենայիք ‡իմ 29 փորձութիւններուս մէջ. ‡Ես ալ ձեզի Թ————————ն մը ուխտ կ'ընեմ, ինչպէս որ իմ Հայրս ինծի թագաւորութիւն մը ուխտ ըրաւ. 30 ‡Որ դուք իմ սեղանէս ուտէք ու խմէք իմ թագաւորութեանս մէջ, ‡և աթոռներու վրայ նստիք՝ Իսրայէլի տասուերկու ցեղերը դատելու։

31 Եւ Տէրը ըսաւ. Սիմոն Սիմոն՝ ահա ‡Սատանան ձեզ փնտռեց, որ 32 ‡ցորենի պէս խարբալէ. ‡Բայց ես քեզի համար աղօթք ըրի՝ որ քու հաւատքդ չպակսի. ‡և դուն երբոր դարձի գաս, քու եղբայրներդ ‡հաստատէ։ 33 Իսկ ինքը ըսաւ ա-

Յամի Տեառն 33

‡Գլ. ժգ. 15. Գործ. ժ. 41. Յայտ. ժթ. 9.

‡Մատ. իզ. 29. Մար. ժդ. 25.

‡Մատ. իզ. 26. Մար. ժդ. 22.

‡Ա Կոր. ժա. 24.

‡Ա Կոր. ժ. 16.

‡Սաղ. խա. 9. Մատ. իզ. 21. 23. Մար. ժդ. 18. Յով. ժգ. 21. 26.

‡Մատ. իզ. 24.

‡Գործ. բ. 23. դ. 28.

‡Մատ. իզ. 22. Յով. ժգ. 22. 25.

‡Մար. թ. 33. Գլ. թ. 46.

‡Մատ. ի. 25. Մար. ժ. 42.

‡Մատ. ի. 26. Ա Պետ. ե. 3.

‡Գլ. թ. 48.

‡Գլ. ժբ. 37.

‡Մատ. ի. 28. Յով. ժգ. 13. 14. Փիլ. բ. 7.

‡Եբր. դ. 15.

‡Մատ. իդ. 47. Գլ. ժբ. 32. Բ Տիմ. բ. 12.

–Մատ. ը. 11. Յայտ. ժթ. 9.

‡Մատ. ժթ. 28. Ա Կոր. զ. 2. Յայտ. գ. 21.

–Ա Պետ. ե. 8.

‡Ամով. թ. 9.

–Յով. ժէ. 9. 11. 15.

–Սաղ. ծա. 13. Յովհ. իա. 15. 16. 17.

Յամի Տեառն 33

[հ]Մատ. իզ. 34 ։ Մար. ժդ. 30 ։ Յով. ժգ. 38 ։

[ձ]Մատ. ժ. 9 ։ Ղու. թ. 3 ։ ժ. 4 ։

[ղ]Ես. ծգ. 12 ։ Մար. ժե. 28 ։

[ճ]Մատ. իզ. 36 ։ Մար. ժդ. 32 ։ Յով. ժը. 1 ։ [մ]Ղու. իա. 37 ։

[յ]Մատ. զ. 13 ։ իզ. 41 ։ Մար. ժդ. 38 ։ Հմր 46 ։

[ն]Մատ. իզ. 39 ։ Մար. ժդ. 35 ։

[շ]Յով. ե. 30 ։ զ. 38 ։

[ո]Մատ. դ. 11 ։

[չ]Յով. ժբ. 27 ։ Եբր. ե. 7 ։

[պ]Հմր 40 ։

[ջ]Մատ. իզ. 47 ։ Մար. ժդ. 43 ։ Յով. ժը. 3 ։

[ռ]Մատ. իզ. 51 ։ Մար. ժդ. 47 ։ Յով. ժը. 10 ։

նոր . Տէր՝ ես պատրաստ եմ քե-
զի հետ բանտը երթալու ալ , մեռ-
34 նելու ալ ։ [հ]Եւ անիկայ ըսաւ .
Պետրոս՝ քեզի կ'ըսեմ որ այսօր
հաւը պիտի չխօսի՝ մինչև որ դուն
իրեք անգամ ուրանաս , ըսելով
թէ՝ զիս չես ճանչնար ։
35 [ձ]Եւ ըսաւ անոնց . Երբոր ձեզ
ղրկեցի առանց քսակի ու պարկի և
կօշիկներու , բանի մը կարօտ եղա՞ք ։
36 Անոնք ալ ըսին . Բանի՛ մըն ալ
չէ . Ետքը ըսաւ . Բայց հիմա ան
որ քսակ ունի՝ թող զայն առնէ ,
նոյնպէս ալ պարկը . և ան որ թուր
չունի , թող իր հանդերձը ծախէ ,
ու իրեն թուր մը ծախու առնէ .
37 Քանզի կ'ըսեմ ձեզի , որ աս գը-
րուած բանն ալ պէտք է որ իմ
վրաս կատարուի , [ղ]Եւ անօրէններու
հետ սեպուեցաւ . քանզի ինչ
որ ինծի համար գրուած է , կա-
38 տարուելու վրայ է ։ Անոնք ալ ը-
սին . Տէր՝ ահա հոս երկու թուր
կայ . ան ալ ըսաւ անոնց , Հերիք
են ։
39 [ճ]Ու ելաւ իր սովորութեանը պէս
[մ]Ձիթենեաց լեռը գնաց . աշա-
կերտներն ալ իր ետեւէն գացին ։
40 [յ]Երբոր ան տեղը հասաւ , ըսաւ ա-
նոնց . Աղօթք ըրէք որ փորձու-
41 թեան մէջ չմտնէք ։ [ն]Եւ ինքը ա-
նոնցմէ զատուեցաւ քարընկեցի մը
չափ , ու ծնկան վրայ գալով ա-
42 ղօթք կ'ընէր , Ու կ'ըսէր . Հայր՝
թէ որ կ'ուզես , աս գաւաթը ինծ-
մէ անցուր . [շ]բայց չէ թէ իմ
կամքս՝ հապա քուկդ թող ըլլայ ։
43 Ու երկինքէն [ո]հրեշտակ մը երեւցաւ
անոր՝ և կը զօրացընէր զանիկայ .
[չ]ու սաստիկ նեղութեան մէջ ըլ-
լալով՝ աւելի ջերմեռանդութեամբ
44 աղօթք կ'ընէր ։ Եւ իր քրտինքը
արիւնի մեծ կաթիլներու պէս էր ,
որ գետինը կը թափուէր ։
45 Եւ աղօթքէն ելլելով՝ աշակերտ-
ներուն քովը եկաւ , ու գտաւ ա-
46 նոնք տրտմութենէ քնացած . Եւ
ըսաւ անոնց . Ինչո՞ւ կը քնանաք .
[պ]Ելէք աղօթք ըրէք՝ որ փորձու-
թեան մէջ չմտնէք ։
47 Ու երբոր դեռ կը խօսէր , [ջ]ահա
մէկ բազմութիւն մը , և Յուդա
ըսուածն՝ տասներկուքէն մէկը՝
անոնց առջեւէն կ'երթար , ու Յի-
սուսին մօտեցաւ որ զանիկայ համ-
48 բուրէ ։ Բայց Յիսուս ըսաւ անոր .
Յուդա՝ համբուրելո՞վ կը մատնես
49 Որդին մարդոյ ։ Երբոր անոր բո-
լորտիքը եղողները տեսան ինչ որ
պիտի ըլլար , ըսին անոր . Տէր՝
50 թուրով զարնե՞նք ։ [ռ]Եւ անոնց-
մէ մէկը՝ քահանայապետին ծառա-
յին զարկաւ , ու մէկդի հանեց ա-

Յամի Տեառն 33

[ս]Մատ. իզ. 55 ։ Մար. ժդ. 48 ։

[վ]Յով. ժբ. 27 ։

[տ]Մատ. իզ. 57 ։

[ր]Մատ. իզ. 58 ։ Յով. ժը. 15 ։

[ց]Մատ. իզ. 69 ։ Մար. ժդ. 66 ։ Յով. ժը. 17 , 18 ։

[ւ]Մատ. իզ. 71 ։ Մար. ժդ. 69 ։ Յով. ժը. 25 ։

[փ]Մատ. իզ. 73 ։ Մար. ժդ. 70 ։ Յով. ժը. 26 ։

[ք]Մատ. իզ. 75 ։ Մար. ժդ. 72 ։

[օ]Մատ. իզ. 34 , 75 ։ Յով. ժգ. 38 ։

[ֆ]Մատ. իզ. 67 , 68 ։ Մար. ժդ. 65 ։

[ա]Մատ. իէ. 1 ։

[բ]Գոր. դ. 26 ։ Տես Գոր. իբ. 5 ։

[գ]Մատ. իզ. 63 ։ Մար. ժդ. 61 ։

51 նոր աջ ականջը ։ Պատասխան
տուաւ Յիսուս՝ ու ըսաւ . Թո՛ղ
տուէք մինչև աս տեղը . և դպաւ
անոր ականջին՝ ու բժշկեց զանի-
52 կայ ։ [ս]Եւ Յիսուս իր վրայ եկող
քահանայապետներուն ու տաճա-
րին իշխաններուն ու ծերերուն ը-
սաւ . Իբր թէ աւազակի՞ վրայ ե-
53 լաք սուրերով ու բիրերով ։ Ամէն
օր ձեզի հետ էի տաճարին մէջ , և
ինծի ձեռք չզարկիք . [վ]Բայց աս է
ձեր ժամանակը՝ ու խաւարին իշ-
խանութիւնը ։
54 [տ]Եւ զանիկայ բռնելով տարին
ու քահանայապետին տունը մտը-
ցուցին . [ր]Պետրոս ալ հեռուանց ա-
55 նոր ետեւէն կ'երթար ։ [ց]Երբոր կրակ
վառեցին գաւիթին մէջ ու մէկ-
տեղ նստան , Պետրոս ալ նստաւ
56 անոնց մէջը ։ Մէկ աղախին մը
տեսնելով զանիկայ՝ որ վառած
կրակին քովը նստեր էր , նայեցաւ
անոր ու ըսաւ . Ասիկայ ալ անոր
57 հետ էր ։ Բայց Պետրոս ուրացաւ
զանիկայ ու ըսաւ . Կնի՛կ ես անի-
58 կայ չեմ ճանչնար . [ւ]Եւ քիչ մը
ետքը մէկ ուրիշ մը տեսաւ զանի-
կայ՝ ու ըսաւ . Դուն ալ անոնցմէ
ես . և Պետրոս ըսաւ . Մարդ՝ ես
59 անոնցմէ չեմ ։ [փ]Եւ ժամու մը չափ
անցնելէն ետև , ուրիշ մըն ալ կը
պնդէր ու կ'ըսէր . Յիրաւի ասիկայ
ալ անոր հետ էր , ինչու որ Գա-
60 լիլեացի է ։ Բայց Պետրոս ըսաւ .
Մարդ՝ չեմ գիտեր ինչ կը զրու-
ցես դուն . և քանի որ իր խօսքը
բերանն էր , իսկոյն հաւը խօսե-
61 ցաւ ։ Եւ Տէրը դարձաւ՝ ու Պետ-
րոսին նայեցաւ . [ք]Պետրոս ալ
միտքը բերաւ Տէրոջը խօսքը՝ որ ի-
րեն ըսեր էր թէ , [օ]Դեռ հաւը չը-
խօսած՝ իրեք անգամ պիտի ուրա-
62 նաս զիս ։ Ու Պետրոս դուրս ելլե-
լով՝ դառնապէս լացաւ ։
63 [ֆ]Եւ ան մարդիկը որ Յիսուսը կը
պահէին , ծաղր կ'ընէին զանիկայ ,
64 ու կը ծեծէին . Եւ անոր աչքերը
ծածկելով՝ անոր երեսին կը զար-
նէին , ու կը հարցընէին իրեն ըսե-
լով . Մարգարէացի՛ր՝ ո՞վ է ան որ
65 քեզի զարկաւ ։ Եւ ուրիշ շատ
բաներ կը զրուցէին իրեն հայհոյե-
լով ։
66 [ա]Ու երբոր առտու եղաւ՝ [բ]ժողո-
վուրդին ծերակոյտը , քահանայա-
պետները և դպիրները ժողվուե-
ցան , ու տարին զանիկայ իրենց
ատեանը՝ և [գ]ըսին . Թէ որ Քրիս-
67 տոսը դուն ես , ըսէ՛ մեզի ։ Ըսաւ
անոնց . Թէ որ ձեզի ըսեմ ալ ,
68 պիտի չհաւատաք . Եւ թէ որ ձե-
զի բան մը հարցընեմ , ինծի պա-
տասխան պիտի չտաք , ոչ ալ զի-

Յամի Տեառն
33

69 պիտի արձակէք։ [ղ]Ասկէ ետև Որդին
մարդոյ Աստուծոյ զօրութեանը
70 աջ կողմը պիտի նստի։ Եւ ամէնքը
ըսին. Ուրեմն դուն Աստուծոյ
որդի՞ն ես. Ինքն ալ ըսաւ անոնց.
[ճ]Դուք կ'ըսէք թէ ես եմ։
71 [մ]Եւ անոնք ըսին. Ալ ի՞նչ պէտք
է մեզի վկայութիւն, ինչու որ մենք
մեզմէ անոր բերնէն լսեցինք։

ԳԼ. ԻԳ

1 Քրիստոս կ'ամբաստանուի Պիղատոսին առջևը, և Հերովդէսին կը խրկուի։ 8 Հերովդէս ծաղր կ'ընէ զանիկայ։ 12 Հերովդէս և Պիղատոս բարեկամ կ'ըլլան իրարու հետ։ 18 Պիղատոս կ'արձակէ Բարաբբան, և Յիսուսը ձեռք կու տայ որ խաչուի։ 27 Քրիստոս իր վրայ լացող կնիկներուն կ'իմացընէ Երուսաղէմի կործանումը. 34 աղօթք կ'ընէ իր թշնամիներուն համար։ 39 Երկու չարագործ անձինք իր հետը կը խաչուին։ 46 Քրիստոսի մահը։ 50 և թաղումը։

1 [յ]Եւ անոնց բոլոր բազմութիւնը
ոտք ելլելով՝ տարին զանիկայ
2 Պիղատոսին. Ու սկսան անոր վրայով
ամբաստանութիւն ընել և
ըսել. Ասիկայ գտանք՝ [ն]որ ազգը կը մոլորցընէր, [շ]ու կայսրին
հարկ տալէն կ'արգիլէր, [ո]և իրեն
համար կ'ըսէր, թէ ինքը Քրիստոս
3 թագաւոր է։ [չ]Իսկ Պիղատոս
հարցուց անոր՝ ու ըսաւ. Հրէից
թագաւորը դո՞ւն ես. անիկայ ալ
պատասխան տուաւ անոր՝ ու ըսաւ.
4 Դուն կ'ըսես։ Ան ատենը
Պիղատոս քահանայապետներուն
ու ժողովուրդներուն ըսաւ. [պ]Ես
աս մարդուն վրայ մէկ յանցանք մը
5 չեմ գտներ։ Բայց անոնք ուժ կը
կոխէին ու կ'ըսէին թէ, Ժողովուրդը իրար կ'անցընէ, ու բոլոր
Հրէաստանի մէջ կը սորվեցնէ՝
Գալիլեայէն սկսած մինչև աս տեղս։
6 Եւ Պիղատոս երբոր լսեց Գալիլեայի
համար՝ հարցուց թէ աս մարդը
7 Գալիլեացի՞ է։ Ու երբոր իմացաւ՝ [ջ]թէ Հերովդէսի իշխանութեան
տակէն էր, զանիկայ Հերովդէսին խրկեց, քանզի ան ալ ան
օրերը Երուսաղէմ էր։

8 Եւ Հերովդէս երբոր Յիսուսը տեսաւ, շատ ուրախացաւ. [ռ]վասն
զի ինքը շատոնցմէ կը փափաքէր
անիկայ տեսնելու. [ս]ինչու որ անոր
վրայով շատ բաներ լսած էր, և
կը յուսար որ անկէ եղած նշան մը
9 տեսնէ։ Ու շատ խօսքերով հարցուփորձ կ'ընէր անոր. բայց անիկայ բնաւ իրեն պատասխան մը չըտուաւ։
10 Քահանայապետները ու
դպիրներն ալ կեցեր էին, և սաստիկ ամբաստանութիւն կ'ընէին
11 անոր վրայ։ [վ]Իսկ Հերովդէս անարգեց զանիկայ իր զօրականներուն հետ, ու ծաղր ընելէն ետև՝
փառաւոր հանդերձներ հագցուց
անոր, և նորէն Պիղատոսին խրկեց։
12 [տ]Ու ան օրը Պիղատոս և Հերովդէս
իրարու հետ բարեկամ եղան. որովհետև առաջ իրենց մէջը թշնամութիւն կար։

13 [ր]Եւ Պիղատոս քահանայապետները ու իշխանները և ժողովուրդը
14 մէկտեղ կանչեց, Ու ըսաւ անոնց.
[ց]Աս մարդը առջևս բերիք՝ ժողովուրդը մոլորցընողի մը պէս. [ւ]և
ահա ես ձեր առջևը քննութիւն ընելով՝ անոր համար ձեր ըրած ամբաստանութիւններէն՝ յանցանք մը
15 չգտայ աս մարդուն վրայ. Ոչ ալ
Հերովդէս, ինչու որ ձեզ անոր
խրկեցի. և ահա անիկայ մահու
16 արժանի գործ մը ըրած չէ. [փ]Ուրեմն պատիժ մը տամ անոր՝ ու
17 արձակեմ. ([ք]Իսկ տօնին ատենը
պէտք էր որ մէկը արձակէ անոնց.)
18 [օ]Եւ բոլոր բազմութիւնը մէկտեղ
աղաղակեցին ըսելով. Վերցուր
ատիկայ՝ ու Բարաբբան արձակէ
19 մեզի. (Որ անիկայ քաղաքին մէջ
եղած խռովութեան մը և մարդասպանութեան համար բանտը
20 դրուած էր։) Եւ Պիղատոս՝ Յիսուսը արձակել ուզելով, նորէն
21 խօսեցաւ անոնց։ Բայց անոնք նորէն կ'աղաղակէին ու կ'ըսէին.
Խաչը հանէ ատիկայ՝ խաչը հանէ։
22 Եւ ինքը երրորդ անգամ ըսաւ անոնց. Բայց ի՞նչ չար գործ ըրած
է ատիկայ. ես անոր վրայ մահու
արժանի յանցանք մը չգտայ. ուրեմն պատիժ մը տամ անոր՝ ու
23 արձակեմ։ Իսկ անոնք մեծաձայն
աղաղակներով ուժ կը կոխէին, ու
կ'ուզէին որ անիկայ խաչուի. և
անոնց ու քահանայապետներուն
24 ձայները զօրաւոր եղան։ [ֆ]Ու Պիղատոս վճռեց որ անոնց խնդիրքը
25 'ի գործ դրուի։ Եւ անոնց ուզած
մարդը՝ որ խռովութեան և մարդասպանութեան համար բանտը
դրուած էր, արձակեց անոնց. և
Յիսուսը իրենց կամքը յանձնեց։

26 [ա]Ու երբոր զանիկայ կը տանէին,
Սիմոն Կիւրենացի ըսուած մէկը
բռնեցին՝ որ արտէն կու գար, և
խաչը անոր վրայ դրին՝ որ Յիսուսի
27 ետևէն բերէ։ Ու անոր ետևէն
կ'երթար մեծ բազմութիւն ժողովրդոց, նաև կանանց, որոնք կ'ողբային ու կու լային անոր համար։
28 Եւ Յիսուս դարձաւ անոնց՝ ու ըսաւ. Ով Երուսաղէմի աղջիկներ՝
իմ վրաս մի՛ լաք, հապա ձեր անձերուն վրայ ու ձեր զաւակներուն
29 վրայ լացէք։ [բ]Ինչու որ ահա օրեր
կու գան՝ որոնց մէջ պիտի ըսեն.
Երանի ամուլներուն, և ան որո-

ղՄատ. իզ. 64. Մար. ժդ. 62. Եբր. ա. 3. ը. 1.
ճՄատ. իզ. 64. Մար. ժդ. 62.
մՄատ. իզ. 65. Մար. ժդ. 63.
յՄատ. իէ. 2. Մար. ժե. 1. Յով. ժը. 28.
նԳործ. ժէ. 7.
շՏես Մատ. ժէ. 26. իբ. 21. Մար. ժբ. 17.
ոՅով. ժթ. 12.
չՄատ. իէ. 11. Ա Տիմ. զ. 13.
պԱ Պետ. բ. 22.
ջԳղ. գ. 1.
ռԳղ. թ. 9.
սՄատ. ժդ. 1. Մար. զ. 14.
վԵս. ծգ. 3.

Յամի Տեառն
33

տԳործ. դ. 27.
րՄատ. իէ. 23. Մար. ժե. 14. Յով. ժը. 38. ժթ. 4.
ցՀմր 1. 2.
ւՀմր 4.
փՄատ. իէ. 26. Յով. ժթ. 1.
քՄատ. իէ. 15. Մար. ժե. 6. Յով. ժը. 39.
օԳործ. գ. 14.
ֆՄատ. իէ. 26. Մար. ժե. 15. Յով. ժթ. 16.
աՄատ. իէ. 32. Մար. ժե. 21. Տես Յով. ժթ. 17.
բՄատ. իդ. 19. Ղկ. իա. 23.

վայններուն՝ որ չծնան, և ծիծե-
30 րուն՝ որ կաթ չտուին ։ *Այն ա-
տենը պիտի սկսին ըսել լեռներուն,
Մեր վրայ ինկէք, ու բլուրներուն,
31 Մեզ ծածկեցէք ։ *Վասն զի թէ
որ դալար փայտին ասանկ կ'ընեն,
հապա չորին ի՞նչ պիտի ըլլայ ։
32 *Ուրիշ երկու չարագործներ ալ
բերուեցան անոր հետ սպաննուե-
33 լու ։ *Երբոր Գագաթ ըսուած տե-
ղը գացին, հոն խաչը հանեցին զա-
նիկայ, և այն չարագործներն ⊢ալ
մէկը աջ կողմէն՝ ու մէկալը ձախ
34 կողմէն ⊢—⊣ ։ Եւ ըսաւ Յի-
սուս. Հայր՝ *թողութիւն տուր
ասոնց, *ինչու որ չեն գիտեր ինչ
կ'ընեն ։ *Ու անոր հանդերձները
բաժնելու առնեն վիճակ ձգե-
35 ցին ։ *Եւ ժողովուրդը կայներ կը
նայէր. *իշխաններն ալ անոնց հետ
կը նախատէին զանիկայ՝ ու կ'ը-
սէին. Ուրիշները ազատեց, թող
ինքզինքն ⊢ալ ազատէ՝ թէ որ ասի-
կայ է Քրիստոսն Աստուծոյ ընտ-
36 րեալը ։ Ծաղր կ'ընէին անիկայ
զինուորներն ալ, առջեւը կու գա-
յին՝ քացախ կը մատուցանէին ա-
37 նոր, Ու կ'ըսէին. Թէ որ դուն ես
Հրէից թագաւորը, քու անձդ ա-
38 զատէ ։ *Եւ գիր մը գրուած էր
անոր վրայ՝ Յունարէն ու Լատինե-
րէն և Եբրայեցերէն գիրերով թէ,
Ասիկայ է Հրէից թագաւորը ։
39 *Եւ այն կախուած չարագործնե-
րուն մէկը հայհոյութիւն կ'ընէր
անոր՝ ու կ'ըսէր. Թէ որ դուն
Քրիստոսն ես, ազատէ քու անձդ
40 ու մեզ ⊢ալ ։ Իսկ միւսը պատասխան
տուաւ, և զանիկայ յանդիմանե-
լով ըսաւ. Դուն Աստուծմէ չե՞ս
վախնար, որովհետեւ նոյն դատա-
41 պարտութեան մէջն ես ։ Ու մենք
իրաւունքով, քանզի ⊢⊣ մեր ը-
րածներուն արժանաւոր հատու-
ցումը կ'առնենք. բայց ասիկայ
42 մէկ գէշ բան մը չըրաւ ։ Եւ ըսաւ
Յիսուսին. Տէ՛ր, յիշէ՛ զիս, երբ-
որ քու թագաւորութիւնովդ գաս ։
43 Յիսուս ալ ըսաւ անոր. Ճշմա-
րիտ կ'ըսեմ քեզի. Դուն այսօր
իմ հետս դրախտին մէջը պիտի ըլ-
լաս ։
44 *Եւ ժամը վեցին առտեններն էր,
ու բոլոր երկրին վրայ խաւար եղաւ
մինչեւ իններորդ ժամը. և արեւ
45 խաւարեցաւ, *Ու տաճարին վա-
րագոյրը մէջտեղէն պատռեցաւ.
46 Եւ Յիսուս մեծ ձայնով աղաղակեց
ու ըսաւ. *Հայր՝ քու ձեռքդ կ'ա-
ւանդեմ իմ հոգիս. *ու երբոր աս
ըսաւ, հոգին տուաւ ։
47 *Եւ հարիւրապետը եղած բանը
տեսնելով՝ Աստուծոյ փառք տուաւ
ու ըսաւ. Իրաւցնէ աս մարդը
48 արդար էր ։ Եւ աս տեսարանը
դիտելու համար ժողվուած բոլոր
բազմութիւնները, եղած բաները
տեսնելով՝ կուրծքերնուն կը զար-
49 նէին ու ետ կը դառնային ։ *Ամէն
իր ծանօթներն ալ հեռուն կայներ
էին, նոյնպէս ալ այն կնիկները՝ որ
իր ետեւէն եկեր էին Գալիլեայէն,
ու կը տեսնէին աս բաները ։
50 *Եւ ահա մէկ մարդ մը Յովսէփ
անունով, որ խորհրդական էր՝ բա-
51 րի ու արդար մարդ մը, (Անիկայ
անոնց խորհուրդին ու գործքին
հաւանութիւն տուած չէր,) Հրէ-
աներուն Արիմաթիա քաղաքէն,
*որ ինքն ալ Աստուծոյ թագա-
52 ւորութեանը կը սպասէր. Անիկայ
Պիղատոսին գնաց, ու Յիսուսին
53 մարմինը խնդրեց ։ *Եւ զանիկայ
⊢—⊣ իջեցնելով՝ կտաւով փաթ-
թեց, ու քարէ փորուած գերեզ-
մանի մը մէջ դրաւ, որ հոն բնաւ
54 մէկը դրուած չէր ։ Եւ այն օրը
*ուրբաթ էր, ու շաբաթը պիտի
*սկսէր ։
55 Եւ ⊢⊣ ետեւէն գացին այն կնիկ-
ները՝ *որ իրեն հետ Գալիլեայէն
եկած էին, *ու տեսան գերեզմանը՝
և թէ ինչպէս անոր մարմինը ⊢⊣
56 դրուեցաւ ։ Եւ դառնալով՝ *խուն-
կեր ու եղեր պատրաստեցին, և
շաբաթ ⊢⊣ հանգստացան *պա-
տուիրանքին համեմատ ։

ԳԼ. ԻԴ

1 Երկու հրեշտակներ Քրիստոսի յարութիւնը կ'աւետեն գերեզմանը եկող կանանց ։ 9 Անոնք ալ աս լուրը ուրիշներուն կը պատմեն ։ 13 Քրիստոս կ'երեւնայ Էմմաւուս գացող երկու աշակերտներուն ։ 36 Ետքը առաքեալներուն, և անոնց անհաւատութիւնը կը յանդիմանէ ։ 47 պատուէր մը կու տայ անոնց ։ 49 Հոգւոյն Սրբոյ գալստեան խոստումը կ'ընէ, 51 և կը համբառնայ երկինքը ։

1 *Ու մէկշաբթի օրը առտուանց
շատ կանուխ գերեզմանը ե-
կան, *ու բերին այն խունկերը որ
պատրաստեր էին. և ուրիշ ⊢⊣⊢⊣
2 ⊢ալ անոնց հետ ։ *Ու քարը գերեզ-
մանէն մէկդի գլորցուած գտան ։
3 *Եւ ներս մտնելով՝ Տէր Յիսուսին
4 մարմինը ⊢⊣ չգտան ։ Ու եղաւ որ
երբ անոնք աս բանիս համար տա-
րակուսանաց մէջ էին, *ահա եր-
կու մարդիկ լուսափայլ հանդերձ-
5 ներով հասան անոնց ։ Ու երբոր
վախով լեցուած՝ երեսնին դէպ 'ի
գետինը ծռեցին, ⊢⊣⊢⊣ ըսին
անոնց. Ինչո՞ւ համար ողջը մեռել-
6 ներուն հետ կը փնտռէք. Հոս չէ
ան, հապա յարութիւն առաւ.
*Միտքերնիդ բերէք ինչոր խօսե-
ցաւ ձեզի երբոր դեռ Գալիլեայի

Յամի Տեառն
33

*Ես. բ. 19 ։ Ովս. ժ. 8 ։ Յայտ. զ. 16 ։ թ. 6 ։
*Առակ. ժա. 31 ։ Երեմ. իե. 29 ։ Եզեկ. ի. 47 ։ իա. 3, 4 ։ ա Պետ. դ. 17 ։
*Ես. ծգ. 12 ։ Մատ. իէ. 38 ։
*Մատ. իէ. 33 ։ Մար. ժե. 22 ։ Յովհ. ժթ. 17, 18 ։
*Մատ. ե. 44 ։ Գործ. է. 59 ։ ա Կոր. դ. 12 ։
*Գործ. գ. 17 ։
*Մատ. իէ. 35 ։ Մար. ժե. 24 ։ Յովհ. ժթ. 23 ։
*Սաղ. իբ. 17 ։ Զաք. ժբ. 10 ։
*Մատ. իէ. 39 ։ Մար. ժե. 29 ։
*Մատ. իէ. 37 ։ Մար. ժե. 26 ։ Յովհ. ժթ. 19 ։
*Մատ. իէ. 44 ։ Մար. ժե. 32 ։
*Մատ. իէ. 45 ։ Մար. ժե. 33 ։
*Մատ. իէ. 51 ։ Մար. ժե. 38 ։
*Սաղ. լա. 5 ։ ա Պետ. բ. 23 ։
*Մատ. իէ. 50 ։ Մար. ժե. 37 ։ Յովհ. ժթ. 30 ։
*Մատ. իէ. 54 ։ Մար. ժե. 39 ։

Յամի Տեառն
33

*Սաղ. լը. 11 ։ Մատ. իէ. 55 ։ Մար. ժե. 40 ։ Տես Յովհ. ժթ. 25 ։
*Մատ. իէ. 57 ։ Մար. ժե. 42 ։ Յովհ. ժթ. 38 ։
*Մար. ժե. 43 ։ Ղուկ. բ. 25, 38 ։
*Մատ. իէ. 59 ։ Մար. ժե. 46 ։
*Մատ. իէ. 62 ։
*Յուն. լուսանար ։
*Ղուկ. ը. 2 ։
*Մար. ժե. 47 ։
*Մար. ժզ. 1 ։
*Ել. ի. 10 ։
*Մատ. իը. 1 ։ Մար. ժզ. 1 ։ Յովհ. ի. 1 ։
*Ղուկ. իգ. 56 ։
*Մատ. իը. 2 ։ Մար. ժզ. 4 ։
*Հմր 23 ։ Մար. ժզ. 5 ։
*Յովհ. ի. 12 ։ Գործ. ա. 10 ։
*Մատ. ժզ. 21 ։ ժէ. 23 ։ Մար. ը. 31 ։ թ. 30 ։ Ղուկ. թ. 22 ։

Յամի Տեառն 33

7 մէջ էր, ըսելով. թէ Որդին մար-
դոյ պէտք է որ մեղաւոր մարդոց
ձեռքը մատնուի, ու խաչը ելլէ, ու
երրորդ օրը յարութիւն առնէ.
8 Եւ միտքերնին բերին անոր խօսքե-
9 րը։ Ու գերեզմանէն դառնալով
աս ամէն բաները պատմեցին տաս-
նումէկին, ու բոլոր ուրիշներուն։
10 Եւ էին Մարիամ Մագդաղենացին,
Ու Յովհաննան, և Յակոբոսին մայ-
րը Մարիամը, ու անոնց հետ ու-
րիշներ ալ, որ աս բաները առա-
11 քեալներուն պատմեցին։ Եւ ա-
նոնց առջեւ ափեղցփեղ խօսքեր
երեւցաւ անոնց զրուցածը, ու չէին
12 հաւատար անոնց։ Բայց Պետրոս
ելաւ վազեց դէպ 'ի գերեզմանը,
ու ծռելով նայեցաւ, և տեսաւ որ
միայն կտաւները կը կենային. ու
գնաց՝ իր մտքին մէջ զարմանալով
ան եղածին վրայ։
13 Եւ ահա անոնցմէ երկուքը նոյն
օրը մէկ գեղ մը կ'երթային, որ
Երուսաղեմէն վաթսուն ասպարէզ
հեռու էր, և անոր անունը Էմ-
14 մաուս էր։ Եւ անոնք կը խօսէին
իրարու հետ աս բոլոր եղած անց-
15 քերուն վրայով։ Ու եղաւ որ երբ
անոնք կը խօսակցէին ու խորհր-
դածութիւն կ'ընէին, Յիսուս
ինքն ալ մօտենալով հետերնին
16 կ'երթար։ Բայց անոնց աչքերը
բռնուած էին, որ զինքը չճանչնան։
17 Եւ ըսաւ անոնց. Ի՞նչ է աս խօս-
քերը, որ քալելով իրարու հետ կը
խօսակցիք, ու տրտմած [illegible] էք։
18 Պատասխան տուաւ [illegible] մէկը՝
որուն անունը Կղէոփաս էր, ու
ըսաւ անոր. Դո՞ւն միայն Երու-
սաղեմի մէջ կը կենաս, որ չես գի-
տեր թէ ինչեր եղաւ հոն աս օրե-
19 րըս։ Եւ ինքը ըսաւ անոնց, Ի՞նչ.
անոնք ալ ըսին իրեն, Նազովրեցի
Յիսուսին համար. Ան որ Աստու-
ծոյ և բոլոր ժողովուրդին առջեւ
գործքով ու խօսքով զօրաւոր
20 մարգարէ մը եղաւ. Ինչպէս քա-
հանայապետները ու մեր իշխաննե-
րը մահուան դատաստանի մատնե-
ցին անիկայ, և խաչը հանեցին։
21 Իսկ մենք կը յուսայինք՝ թէ անի-
կայ էր որ Իսրայէլը պիտի ազա-
տէր. և աս ամէնուն վրայ աս եր-
րորդ օրն է՝ որ աս բաները եղաւ։
22 Նաև մեր մէջէն մէկ քանի կնիկ-
ներ ալ մեզ զարմացուցին, որոնք
առտուանց կանուխ գերեզմանը
23 գացին, Ու անոր մարմինը չգտնե-
լով՝ եկան ու ըսին, թէ հրեշտակ-
ներու տեսիլք ալ տեսան, որոնք
24 ըսեր են թէ անիկայ ողջ է։ Եւ
մերիններէն մէկքանիներն ալ գե-
րեզմանը գացին, ու անանկ գտան,

Յով. բ. 22։
Մատ. իը. 8։ Մար. ժզ. 10։
Ղուկ. ը. 3։
Մար. ժզ. 11։ Հմր. 25։
Յով. ի. 3. 6։
Մար. ժզ. 12։
Մատ. ժը. 20։ Հմր. 36։
Յով. ի. 14։ իա. 4։
Յով. ժթ. 25։
Մատ. իա. 11։ Ղուկ. է. 16։ Յով. գ. 2։ դ. 19։ զ. 14։ Գործ. բ. 22։
Գործ. է. 22։
Ղուկ. իդ. 1։ Գործ. ժգ. 27. 28։
Ղուկ. ա. 68։ բ. 38։ Գործ. ա. 6։
Մատ. իը. 8։ Մար. ժզ. 10։ Հմր. 9. 10։ Յով. ի. 18։
Հմր. 12։

ինչպէս որ ան կնիկները զրուցե-
ցին, միայն թէ զինքը չտեսան։
25 Ան ալ ըսաւ անոնց. Ով անմիտ-
ներ ու թուլասիրտներ հաւատալու
ան բոլոր բաներուն՝ որ մարգարէ-
26 ները խօսեցան։ Չէ՞ որ աս բա-
ներով պէտք էր Քրիստոսի չարչա-
27 րուիլ, և իր փառքը մտնել։ Ու
սկսելով Մովսէսէն և բոլոր
մարգարէներէն՝ կը մեկնէր անոնց,
ինչ որ իրեն համար բոլոր գիրքե-
28 րուն մէջ [illegible] էր։ Երբոր մօ-
տեցան ան գեղին՝ ուր որ կ'երթա-
յին, ինքն ալ կը ցուցնէր որ-
պէս թէ աւելի հեռու տեղ մը
29 պիտի երթար։ Բայց ստի-
պեցին զինքը՝ ու ըսին. Մեր քո-
վը կեցիր, ինչու որ իրիկուն
մօտ է, և օրը իջած է. և մտաւ
30 անոնց հետ կենալու։ Ու եղաւ
որ երբ ինքը անոնց հետ սեղան
նստաւ, հացը առաւ՝ օրհնեց, ու
31 կտրելով՝ տուաւ անոնց։ Ան ա-
տեն անոնց աչքերը բացուեցաւ,
ու զինքը ճանչցան. և ինքը ա-
32 նոնցմէ աներեւոյթ եղաւ։ Ու իրա-
րու կ'ըսէին. Չէ՞ որ սիրտերնիս
մեր ներսի դին կը բորբոքէր, երբոր
ինքը մեր հետը կը խօսէր ճամբուն
մէջ, և գիրքերը կը մեկնէր մեզի։
33 Ու ելան նոյն ժամուն Երուսա-
ղէմ դարձան, ու մէկտեղ ժող-
վուած գտան տասնումէկը ու ա-
34 նոնց հետ եղողները, Որոնք կ'ըսէ-
ին թէ, Իրաւցընէ Տէրը յարու-
թիւն առաւ, ու Սիմոնին երե-
35 ցաւ։ Եւ իրենք պատմեցին ինչ
որ ճամբուն վրայ եղաւ, և թէ ին-
տոր ինքզինքը իրենց ճանչցուց՝ հա-
ցը կտրած ատենը։
36 Եւ քանի որ աս բաները կը խօ-
սէին, Յիսուս ինքը կայնեցաւ ա-
նոնց մէջտեղը՝ ու ըսաւ անոնց.
37 Խաղաղութիւն ձեզի։ Բայց ա-
նոնք զարհուրելով կը վախնային,
ու կը կարծէին թէ ոգի մը կը
38 տեսնեն։ Եւ ըսաւ անոնց. Ինչո՞ւ
խռոված էք, և ինչո՞ւ սիրտեր-
նուդ մէջը խորհուրդներ կ'ելլեն։
39 Տեսէք ձեռքերս ու ոտքերս, որ ես
ինքս եմ. շօշափեցէք զիս՝ ու տե-
սէք. վասն զի ոգին՝ մարմին և ոս-
կորներ չունենար, ինչպէս որ զիս
40 կը տեսնէք որ ունիմ։ Եւ աս
ըսելով՝ ձեռքերը ու ոտքերը ցու-
41 ցուց անոնց։ Ու երբոր տակաւին
[illegible] ուրախութենէն չէին հաւա-
տար՝ և զարմանքի մէջ էին, ըսաւ
անոնց. Ուտելիք մը ունի՞ք հոս։
42 Անոնք ալ կտոր մը խորոված ձուկ
ու մեղրախորիսխ տուին իրեն։
43 Եւ առաւ կերաւ անոնց առջեւ։
44 Եւ ըսաւ անոնց. Ասոնք են ան

Յամի Տեառն 33

Հմր. 46։ Գործ. ժէ. 3։ ա Պետ. ա. 11։
Հմր. 45։
Ծն. գ. 15։ իբ. 18։ իզ. 4։ խթ. 10։ Թուոց. իդ. 9։ բ Օր. ժը. 15։
Սաղ. ժզ. 9. 10։ իբ։ ձբ. 11։ Եսա. է. 14։ Թ. 6։ ի. 10. 11։ ծ. 6։ ծգ։ Երեմ. իգ. 5։ լգ. 14. 15։ Եզեկ. լդ. 23։ լէ. 25։ Դան. թ. 24։ Միք. է. 20։ Մաղ. գ. 1։ դ. 2։ Տես Յով. ա. 45։
Տես Ծն. լբ. 26։ խբ. 7։ Մար. զ. 48։
Ծն. ժթ. 3։ Գործ. ժզ. 15։
Մատ. ժզ. 19։
ա Կոր. ժե. 5։
Մար. ժզ. 14։ Յով. ի. 19։ ա Կոր. ժե. 5։
Մար. զ. 49։
Յով. ի. 20. 27։
Ծն. խե. 26։
Յով. իա. 5։
Գործ. ժ. 41։
Մատ. ժզ. 21։ ժէ. 22։ ի. 18։ Մար. ը. 31։ Ղուկ. թ. 22։ ժը. 31։ Հմր. 6։

Յամի Տեառն
33

‡ Գոր․ ժգ․ 14 ։
‡ Հմր 26 ։ Սաղ․ իբ ։ Եսա․ ծ․ 6 ։ ծգ․ 2, ևն ։ Գոր․ ժէ․ 3 ։
− Դան․ թ․ 24 ։ Գոր․ ժգ․ 38, 46 ։ ա Յոհ․ բ․ 12 ։
‡ Ծն․ ժբ․ 3 ։ Սաղ․ իբ․ 27 ։ Եսա․ խթ․ 6, 22 ։ Երեմ․ լա․ 34 ։ Ովս․ բ․ 23 ։ Միք․ դ․ 2 ։ Մաղ․ ա․ 11 ։
‡ Յով․ ժե․ 27 ։ Գոր․ ա․ 8, 22 ։ բ․ 32 ։ գ․ 15 ։

խօսքերը որ ձեզի խօսեցայ՝ երբոր
դեռ ձեր հետ էի թէ, պէտք է որ
կատարուի ան ամէնը՝ որ Մովսէսի
օրէնքին մէջ՝ ու մարգարէներուն
մէջ՝ և սաղմոսներուն մէջ ինծի
45 համար գրուած են ։ *Ան ատե-
նը անոնց միտքը բացաւ՝ որ գիր-
46 քերը հասկընան ․ Ու ըսաւ ա-
նոնց թէ՝ Ասանկ գրուած է, և ‡ա-
սանկ պէտք էր Քրիստոսին չարչա-
րուիլ, ու երրորդ օրը մեռելներէն
47 յարութիւն առնել ․ Ու անոր ա-
նունովը − ապաշխարութիւն ու
մեղաց թողութիւն քարոզուիլ
‡բոլոր ազգերու մէջ՝ Երուսաղեմէն
48 սկսած ։ ‡Ու դուք էք աս բաներուս
49 վկաները ։ ‡Ու ահա ես իմ Հօրս
խոստումները ձեր վրայ կը ղրկեմ ․
բայց դուք Երուսաղէմ քաղաքին
մէջը նստեցէք, մինչև որ վերէն զօ-
րութիւն առնէք վրանիդ ։
50 ‡Ու զանոնք մինչև Բեթանիա
հանեց, ու իր ձեռքերը վեր վեր-
51 ցընելով՝ օրհնեց անոնք ։ ‡Ու ե-
ղաւ որ երբ անոնք կ'օրհնէր, զա-
տուեցաւ անոնցմէ, ու վեր կ'ելլէր
52 երկինքը ․ ‡Անոնք ալ երկրպա-
գութիւն ընելով անոր, մեծ ու-
րախութեամբ Երուսաղէմ դար-
53 ձան ․ ‡Ու ամէն ատեն տաճարին
մէջն էին, ու կը գովաբանէին և
կ'օրհնէին զԱստուած ։

Յամի Տեառն
33

‡ Եսա․ խդ․ 3 ։ Յովէլ․ բ․ 28 ։ Յով․ ժդ․ 16, 26 ։ ժե․ 26 ։ ժզ․ 7 ։ Գոր․ ա․ 4 ։ բ․ 1, ևն ։
‡ Գործ․ ա․ 12 ։
‡ Դ Թագ․ բ․ 11 ։ Մար․ ժզ․ 19 ։ Յոհ․ ի․ 17 ։ Գոր․ ա․ 9 ։ Եփե․ դ․ 8 ։
‡ Մատ․ իը․ 9, 17 ։
‡ Գոր․ բ․ 46 ։ ե․ 42 ։

ԱՒԵՏԱՐԱՆ ԸՍՏ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Յիսուս Քրիստոսի Աստուածութիւնը, մարդկութիւնը և պաշտօնը ։ 15 Յովհաննէսին վկայութիւնը Քրիստոսի համար ։ 39 Քրիստոս իրեն կը կանչէ Անդրէասը, Պետրոսը, ևն ։

− Առակ․ ը․ 22, 23, ևն ։ Կող․ ա․ 17 ։ ա Յոհ․ ա․ 1 ։ Յայտ․ ա․ 2 ։ ժթ․ 13 ։
‡ Առակ․ ը․ 30 ։ Գլ․ ժէ․ 5 ։ ա Յոհ․ ա․ 2 ։
‡ Փիլ․ բ․ 6 ։ ա Յոհ․ ե․ 7 ։
Յա․ Տ․ 26
‡ Ծն․ ա․ 1 ։
‡ Սաղ․ լգ․ 6 ։ Հմր 10 ։ Եփե․ գ․ 9 ։ Կող․ ա․ 16 ։ Եբր․ ա․ 2 ։ Յայտ․ դ․ 11 ։
‡ Գլ․ ե․ 26 ։ ա Յոհ․ ե․ 11 ։
‡ Գլ․ ը․ 12 ։ թ․ 5 ։ ժբ․ 35, 46 ։
‡ Գլ․ գ․ 19 ։
‡ Մաղ․ գ․ 1 ։ Մատ․ գ․ 1 ։ Ղու․ գ․ 2 ։

1 −Սկիզբէն էր Բանը, ու Բանը
‡Աստուծոյ քովն էր, ‡և Բանը
2 Աստուած էր ։ ‡Անիկայ սկիզբէն
3 Աստուծոյ քովն էր ։ ‡Ամէն բան
անով եղաւ, և առանց անոր բան
4 մը չեղաւ՝ ինչ որ եղաւ ։ ‡Կեանքը
անով էր, ‡ու կեանքը մարդոց
5 լոյսն էր ․ ‡Ու լոյսը խաւարի մէջ
կը լուսաւորէր ․ ու խաւարը անի-
կայ չհասկըցաւ ։
6 ‡Աստուծմէ խրկուած մարդ մը
կար, որուն անունը Յովհաննէս
7 էր ։ ‡Անիկայ վկայութեան եկաւ՝
որ Լոյսին համար վկայէ, որ ա-
մէնքը անոր միջոցովը հաւատան ։
8 Ինքը չէր ան Լոյսը, հապա եկաւ
որ Լոյսին համար վկայութիւն տայ ։
9 ‡Ճշմարիտ Լոյսը ան էր, որ աշ-
խարհ *եկող բոլոր մարդիկը կը
10 լուսաւորէ ։ ‡Ինք աշխարհին մէջն
էր, ‡և աշխարհս անով եղաւ, ու
11 աշխարհս անիկայ չճանչցաւ ։ ‡Ի-
րեններուն եկաւ, և իրենները զին-
12 քը չընդունեցին ։ ‡Բայց որոնք որ
զինքը ընդունեցին, անոնց իշխա-
նութիւն տուաւ Աստուծոյ որդի-
ներ ըլլալու, որոնք կը հաւատան իր
13 անուանը ․ ‡Որ անոնք ոչ արիւնէ
և ոչ մարմինի կամքէ՝ ոչ ալ մար-
դու կամքէ, հապա Աստուծմէ ծը-
14 նան ։ ‡Ու Բանը ‡մարմին եղաւ,
ու մեր մէջը բնակեցաւ, (‡և անոր
փառքը տեսանք, Հօրմէն միածնի
փառքին պէս,) ‡շնորհքով ու ճըշ-
մարտութիւնով լեցուն ։
15 ‡Յովհաննէս վկայեց անոր հա-
մար, և աղաղակեց ըսելով ․ Ասի-
կայ է՝ որուն համար կը զրուցէի ․
‡Ան որ իմ ետևէս կու գայ, ինծմէ
առաջ եղաւ ․ ‡ինչու որ ինծմէ ա-
16 ռաջ էր ։ ‡Ու անոր լեցունութե-
նէն մենք ամէնքս շնորհք առինք՝
17 շնորհքի տեղ ։ Ինչու որ ‡օրէնքը
Մովսէսին ձեռքովը տրուեցաւ, ‡բայց
‡շնորհքը ‡ու ճշմարտութիւնը Յի-
սուս Քրիստոսի ձեռքովը եղան ։
18 ‡Մէկը երբէք զԱստուած տեսած
չէ, ‡բայց միածին Որդին՝ որ Հօրը
ծոցն է, անիկայ պատմեց ։
19 ‡Ու Յովհաննէսին վկայութիւնը
աս է, երբոր Հրէաները Երուսա-
ղեմէն քահանաներ ու Ղևտացիներ
խրկեցին որ հարցընեն անոր թէ,
20 Դուն ո՞վ ես ։ ‡Ու անիկայ խօս-

Յամի Տեառն
26

‡ Գլ․ գ․ 5 ։ Յակ․ ա․ 18 ։ ա Պետ․ ա․ 23 ։
‡ Մատ․ ա․ 16, 20 ։ Ղու․ ա․ 31, 35 ։ բ․ 7 ։ ա Տիմ․ գ․ 16 ։
‡ Հռով․ ա․ 3 ։ Գաղ․ դ․ 4 ։ Եբր․ բ․ 11, 14, 16, 17 ։
‡ Եսա․ խ․ 5 ։ Մատ․ ժէ․ 2 ։ Գլ․ բ․ 11 ։ ժա․ 40 ։ բ Պետ․ ա․ 17 ։
‡ Կող․ ա․ 19 ։ բ․ 3, 9 ։
‡ Հմր 32 ։ Գլ․ գ․ 32 ։ ե․ 33 ։
‡ Մատ․ գ․ 11 ։ Մար․ ա․ 7 ։ Ղու․ գ․ 16 ։ Հմր 27, 30 ։ Գլ․ գ․ 31 ։
‡ Գլ․ ը․ 58 ։ Կող․ ա․ 17 ։
Յա․ Տ․ 30
‡ Գլ․ գ․ 34 ։ Եփե․ ա․ 6, 7, 8 ։

1 ։ Ղու․ գ․ 2 ։ Հմր 33 ։ ‡ Գոր․ ժթ․ 4 ։ ‡ Հմր 4 ։ Եսա․ խթ․ 6 ։ ա Յոհ․ բ․ 8 ։ * Կամ գալով Հմր 3 ։ Եբր․ ա․ 2 ։ ժա․ 3 ։ ‡ Ղու․ ժթ․ 14 ։ Գոր․ գ․ 26 ։ ժգ․ 46 ։ ‡ Եսա․ ծգ․ 5 ։ Հռով․ ը․ 15 ։ Գաղ․ դ․ 26 ։ բ Պետ․ ա․ 4 ։ ա Յոհ․ գ․ 1 ։

Կող․ ա․ 19 ։ բ․ 9, 10 ։ ‡ Ել․ ի․ 1, ևն ։ ‡ Օր․ դ․ 44 ։ ե․ 1 ։ լգ․ 4 ։ ‡ Հռով․ գ․ 24 ։ ե․ 21 ։ գ․ 14 ։ ‡ Գլ․ բ․ 32 ։ ժգ․ 6 ։ ‡ Ել․ լգ․ 20 ։ ‡ Օր․ գ․ 12 ։ Մատ․ ժա․ 27 ։ Ղու․ ժ․ 22 ։ Գլ․ գ․ 46 ։ ա Տիմ․ ա․ 17 ։ գ․ 16 ։ ա Յոհ․ գ․ 12, 20 ։ − Հմր 14 ։ Գլ․ գ․ 16, 18 ։ ա Յոհ․ գ․ 9 ։ ‡ Գլ․ ե․ 33 ։ ‡ Ղու․ գ․ 15 ։ Գլ․ գ․ 28 ։ Գոր․ ժգ․ 25 ։

Յամի Տեառն
30

տովանեցաւ ու չուրացաւ . խոստովանեցաւ
թէ Ես Քրիստոսը
21 չեմ ։ Ու հարցուցին անոր . Հապա
ի՞նչ , + Եղիա՞ն ես . և ըսաւ ,
Չեմ . ‡ Ա՞ն մարգարէ՞ն ես . պատասխան
22 տուաւ թէ Չէ ։ Ան
ատենը ըսին անոր . Դուն ո՞վ ես .
ըսէ՛ մեզի , որ պատասխան տանինք
մեզ խրկողներուն . դուն ի՞նչ կ'ըսես
23 քեզի համար ։ ‡ Ըսաւ . Ես
անոր ձայնն եմ՝ որ անապատին մէջ
կը կանչէ . Շիտկեցէք Տէրոջը
ճամբան . – ինչպէս որ Եսայի մարգարէն
24 ըսաւ ։ Եւ ան խրկուածները
25 փարիսեցիներէն էին . Ու
հարցուցին իրեն ըսելով . Հապա
ինչո՞ւ մկրտութիւն կ'ընես , թէ
որ դուն Քրիստոսը չես , ու ոչ
26 Եղիան , և ոչ մարգարէն ։ Պատասխան
տուաւ անոնց Յովհաննէս՝
ու ըսաւ . ÷ Ես ջրով կը մկրտեմ .
+ բայց ձեր մէջը մէկը կայ՝ որ դուք
27 ան չէք ճանչնար . • Ասիկայ է իմ
ետևէս եկողը՝ որ ինծմէ առաջ եղաւ ,
որ ես արժանի չեմ անոր
28 կօշիկին կապը քակելու ։ Ասոնք
÷ Բեթաբարայի մէջ եղան Յորդանանու
ան դին կողմը , ուր որ
Յովհաննէսը կը կենար՝ ու կը մկրտէր ։

29 Հետևեալ օրը Յովհաննէս տեսաւ
Յիսուսը որ իրեն կու գար , և
ըսաւ . Ահա Աստուծոյ – Գառը՝ ÷ որ
30 աշխարհի մեղքը կը վերցընէ ։ ÷ Ասիկայ
է՝ որուն համար ես կը գրուցէի .
Իմ ետևէս մարդ մը կու գայ՝
որ ինծմէ առաջ եղաւ , ինչու որ
31 ինծմէ առաջ էր ։ Ու ես զանիկայ
չէի ճանչնար , բայց ÷ անոր համար
ես եկայ ջրով մկրտելու , որ անիկայ
32 Իսրայէլին յայտնուի ։ ‡ Եւ
Յովհաննէս վկայութիւն տուաւ ըսելով
թէ , Կը տեսնէի Հոգին՝
որ աղաւնիի պէս երկինքէն կ'իջնէր ,
ու անոր վրայ կը հանգչէր ։
33 Եւ ես զանիկայ չէի ճանչնար , բայց
ան որ զիս խրկեց ջրով մկրտելու ,
ինքը ըսաւ ինծի . Որուն վրայ տեսնես
Հոգին , որ կ'իջնէ ու կը
հանգչի անոր վրայ , ÷ անիկայ է որ
34 Սուրբ Հոգիով կը մկրտէ ։ Ես
ալ տեսայ , ու վկայեցի թէ ասիկայ
է Աստուծոյ Որդին ։

35 Հետևեալ օրը դարձեալ Յովհաննէս
կայներ էր , և իր աշակերտներէն
36 երկուքը ։ Ու նայելով
Յիսուսին վրայ՝ որ կը պտըտէր ,
ըսաւ . ‡ Ահա Աստուծոյ Գառը ։
37 Եւ լսեցին անկէ երկու աշակերտները՝
երբոր կը խօսէր , ու գացին
38 Յիսուսին ետևէն ։ Յիսուս երբոր
դարձաւ՝ ու տեսաւ անոնք որ իր
ետևէն կու գային , ըսաւ անոնց .

+ Մաղ. դ. 5 ։ Մատ. ժէ. 10 ։
‡ Բ Օր. ժը. 15. 18 ։
‡ Մատ. գ. 3 ։ Մար. ա. 3 ։ Ղու. գ. 4 ։ Գլ. գ. 28 ։
– Եսա. խ. 3 ։
÷ Մատ. գ. 11 ։
+ Մաղ. գ. 1 ։
• Հմր 15. 30 ։ Գոր. ժթ. 4 ։
÷ Դատ. է. 24 ։ Գլ. ժ. 40 ։
– Եսա. ծգ. 7 ։ Հմր 36 ։ Գոր. ը. 32 ։ Ա Պետ. ա. 19 ։ Յայտ. ե. 6. ևլն ։
÷ Եսա. ծգ. 11 ։ Ա Կոր. ժե. 3 ։ Գաղ. ա. 4 ։ Եբր. ա. 3 ։ ը. 17 ։ թ. 28 ։ Ա Պետ. բ. 24 ։ գ. 18 ։ Ա Յով. բ. 2 ։ գ. 5 ։ դ. 10 ։ Յայտ. ա. 5 ։
÷ Հմր 15. 27 ։
÷ Մաղ. գ. 1 ։ Մատ. գ. 6 ։ Ղու. ա. 17. 76. 77 ։ գ. 3. 4 ։
‡ Մատ. գ. 16 ։ Մար. ա. 10 ։ Ղու. գ. 22 ։ Գլ. ե. 32 ։
÷ Մատ. գ. 11 ։ Գոր. ա. 5 ։ ը. 4 ։ ժ. 44 ։ ժթ. 6 ։
‡ Հմր 29 ։

Ի՞նչ կ'ուզէք . անոնք ալ ըսին
իրեն . Ռաբբի , (որ թարգմանուելով՝
վարդապետ ըսել է ,)
39 ո՞ւր է քու օթևանդ ։ Ըսաւ անոնց ,
Եկէք ու տեսէք . եկան ու
տեսան ուր տեղ որ էր իր օթևանը .
և ան օրը անոր քովը
կեցան , ինչու որ ժամը տասնին
40 ատեններն էր ։ Սիմոն Պետրոսին
եղբայրը ⁑ Անդրէաս ան երկուքէն
մէկն էր , որ լսեցին Յովհաննէսէն ,
41 և անոր ետևէն գացին ։ Ասիկայ
նախ իր Սիմոն եղբայրը կը գտնէ ,
և կ'ըսէ անոր . Գտանք Մեսիան ,
(որ Քրիստոս կը թարգմանուի .)
42 Ու տարաւ զանիկայ Յիսուսին քովը .
Յիսուս անոր նայելով՝ ըսաւ .
Դուն ես Յովնանին որդին Սիմոնը ,
÷ դուն Կեփաս պիտի ըսուիս ,
որ * Պետրոս կը թարգմանուի ։
43 Հետևեալ օրը Յիսուս Գալիլեա
ելլել ուզեց , և Փիլիպպոսը
գտնելով՝ ըսաւ անոր . Եկուր իմ
44 ետևէս ։ ÷ Եւ Փիլիպպոսը Բեթսայիդայէն
էր՝ Անդրէասին ու
45 Պետրոսին քաղաքէն ։ Փիլիպպոս
÷ կը գտնէ Նաթանայէլը՝ և կ'ըսէ
անոր . Ան՝ որուն համար ⁑ Մովսէս
օրինաց մէջ գրեց , ÷ և մարգարէներն
ալ , զանիկայ գտանք , այսինքն
Յիսուս ÷ Նազովրեցին՝ Յովսէփին
46 որդին ։ Եւ Նաթանայէլ ըսաւ
անոր . ÷ Նազարեթէն կարելի՞ է
որ աղէկ բան մը ըլլայ . ըսաւ անոր
47 Փիլիպպոս . Եկուր ու տես ։ Յիսուս
երբոր տեսաւ Նաթանայէլը՝
որ դէպ 'ի իրեն կու գար , ըսաւ
անոր համար . ÷ Ահա՛ իրաւցընէ
Իսրայէլացի մը , որուն ներսը նենգութիւն
48 չկայ ։ Նաթանայէլ
ըսաւ անոր . Ո՞ւսկից կը ճանչնաս
զիս . պատասխան տուաւ Յիսուս ,
ու ըսաւ անոր . դեռ Փիլիպպոսը
քեզ չկանչած , դուն որ թզենիին
տակն էիր , ես քեզ տեսայ ։
49 Պատասխան տուաւ Նաթանայէլ՝
ու ըսաւ անոր . Ռաբբի՛ ÷ դուն ես
Աստուծոյ Որդին , ÷ դուն ես Իսրայէլի
50 թագաւորը ։ Յիսուս պատասխան
տուաւ և ըսաւ անոր .
Անոր համար՝ որ քեզի ըսի թէ
քեզ թզենիին տակը տեսայ , կը
հաւատա՞ս . ասկէ աւելի մեծ բաներ
51 պիտի տեսնես ։ Ու ըսաւ անոր .
Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ
ձեզի . ‡ ասկէ ետև պիտի տեսնէք
երկինքը բացուած , և Աստուծոյ
հրեշտակները՝ որ կ'ելլեն ու կ'իջնեն
Որդւոյ մարդոյ վրայ ։

Յամի Տեառն
30

⁑ Մատ. դ. 18 ։
÷ Մատ. ժզ. 18 ։
* Յն՝ վէմ ։
÷ Գլ. ժբ. 21 ։
÷ Գլ. իա. 2 ։
⁑ Ծնն. գ. 15 ։ Խթ. 10 ։ Բ Օր. ժը. 18. եւ ։ Տես Ղու. իդ. 27 ։
÷ Եսա. դ. 2 ։ է. 14 ։ թ. 6 ։ ծգ. 2 ։ Միք. ե. 2 ։ Զաք. զ. 12 ։ թ. 9 ։ Տես Ղու. իդ. 27 ։
÷ Մատ. բ. 23 ։ Ղու. բ. 4 ։
÷ Գլ. է. 41. 42. 52 ։
÷ Սաղ. լբ. 2 ։ հզ. 1 ։ Գլ. ը. 39 ։ Հռով. ը. 28. 29 ։ թ. 6 ։
÷ Մատ. ժդ. 33 ։
÷ Մատ. իա. 5 ։ իէ. 11. 42 ։ Գլ. ժը. 37 ։ ժթ. 3 ։
‡ Ծնն. իը. 12 ։ Մատ. դ. 11 ։ Ղու. բ. 9. 13 ։ իբ. 43 ։ իդ. 4 ։ Գոր. ա. 10 ։

ԳԼ. Բ

1 Քրիստոս ջուրը գինիի կը փոխէ . 12 կ'երթայ Կափառնայում , ու ետքը Երուսաղէմ . 14 ուր տեղ տաճարէն դուրս կը հանէ գնողները

և ծախողները · 19 կը նախաձայնէ իր մահը և յարութիւնը ։ 23 Շատերը իր հրաշքները տեսնելով կը հաւատան իրեն , բայց ինքը իր անձը չհաւատար անոնց ։

1 Ու երրորդ օրը հարսնիք մը կար
Գալիլեայի — Կանայ քաղաքը , և
2 Յիսուսի մայրը հոն էր ։ Յիսուս
ալ կանչուեցաւ ան հարսնիքը՝ ու
3 իր աշակերտներն ալ ։ Ու երբոր
գինին պակսեցաւ , Յիսուսին մայրը
4 ըսաւ անոր · Գինի չունին ։ Յիսուս
ըսաւ անոր · Ᵽ Կնիկ՝ ‡ դուն
իմ հետս ի՞նչ բան ունիս · ⊤ իմ
5 ժամանակս դեռ հասած չէ ։ Իր
մայրը սպասաւորներուն ըսաւ .
6 Ի՛նչ որ ձեզի ըսէ , ըրէ՛ք ։ Հոն
վեց հատ քարէ կարասներ դրուած
էին ⊦ Հրէից մաքրուելու սովորութեանը
համեմատ , որ անոնց ամէն
մէկը երկու կամ երեք մար [illegible]
7 կ'առնէր ։ Յիսուս ըսաւ անոնց .
Լեցուցէք աս կարասները ջրով .
ու լեցուցին անոնք մինչև բերանը ։
8 Ու ըսաւ անոնց . Հիմա հանեցէ՛ք
ու սեղանապետին տարէ՛ք . անոնք
9 ալ տարին ։ Ու սեղանապետը
երբոր գինի եղած ⁓ ջուրին համը
առաւ , և չէր գիտեր ուսկից ըլլալը
. (բայց սպասաւորները որ ջուրը
քաշեր էին , գիտէին .) սեղանապետը
10 կը խօսի փեսային , Ու անոր
կ'ըսէ . Ամէն մարդ աղէկ գինին առաջ
կը մատուցանէ . ու երբոր
խմած կ'ըլլան , ան ատենը ստորնագոյնը
. բայց դուն աղէկ գինին
11 մինչև հիմա պահեցիր ։ Յիսուս
հրաշքներուն սկիզբը աս ըրաւ Գալիլեայի
Կանայ քաղաքին մէջ , ⊦ և իր
փառքը յայտնեց . ու իր աշակերտները
հաւատացին իրեն ։
12 Անկէ ետև Յիսուս Կափառնայում
իջաւ , ինքը՝ և իր մայրը՝ ⌐ ու
իր եղբայրները և իր աշակերտները
, ու շատ օրեր հոն չկեցաւ ։
13 Ᵽ Ու Հրէից զատիկը մօտ էր , ու
14 Յիսուս Երուսաղէմ ելաւ . ⸸ Ու
տաճարին մէջ գտաւ արջառ ու
ոչխար և աղաւնի ծախողները , ու
սատակ փոխողներն ալ՝ որ նստեր
15 էին . Ու չուանէ խարազան մը շինելով՝
ամէնը տաճարէն դուրս հանեց ,
ոչխարներն ալ ու արջառներն
ալ , և սատակ փոխողներուն
պղինձները ցիրուցան ըրաւ , ու սեղանները
16 կործանեց . Ու աղաւնի
ծախողներուն ըսաւ . Անկէ վերցուցէք
անոնք , ⊦ իմ Հօրս տունը
17 առուտուրի տուն մի՛ ընէք ։ Ու
իր աշակերտները միտքերնին բերին
որ գրուած է . ⌐ Քու տանդ նախանձը
զիս կերաւ ։
18 Ան ատենը պատասխան տուին
Հրէաները ու ըսին անոր . ⊦ Ի՞նչ

Յամի Տեառն 30

— Տես Յես . ԺԹ . 28 ։

Ᵽ Գլ . ԺԹ . 26 ։

‡ Բ Թագ . ԺԶ . 10 ։ ԺԹ . 22 ։

⊤ Գլ . Է . 6 ։

⊦ Մար . Է . 3 ։

⁓ Գլ . Դ . 46 ։

⊦ Գլ . Ա . 14 ։

⌐ Մատ . ԺԲ . 46 ։

Ᵽ Ել . ԺԲ . 14 ։ Բ Օր . ԺԶ . 1 , 16 ։ [illegible] 23 ։ Գլ . Ե . 1 ։ Զ . 4 ։ ԺԱ . 55 ։

⸸ Մատ . ԻԱ . 12 ։ Մար . ԺԱ . 15 ։ Ղու . ԺԹ . 45 ։

⊦ Ղու . Բ . 49 ։

⌐ Սաղ . ԿԹ . 9 ։

⊦ Մատ . ԺԲ . 38 ։ Գլ . Զ . 30 ։

նշան կը ցուցընես մեզի՝ որ աս բաները
19 կ'ընես ։ Պատասխան տուաւ
Յիսուս՝ ու ըսաւ անոնց . ⁂ Քակեցէք
աս տաճարը , ու երեք օրուան
20 մէջ անիկայ պիտի կանգնեմ ։ Ու
Հրէաները ըսին , Քառասունըվեց
տարուան մէջ շինուեցաւ աս
տաճարը , և դուն երեք օրուան
մէջ պիտի կանգնե՞ս անիկայ ։
21 Բայց ինքը § իր մարմնոյն տաճարին
22 համար կ'ըսէր ։ Ուստի երբոր ինքը
մեռելներէն յարութիւն առաւ ,
ʺ իր աշակերտները միտքերնին բերին
թէ աս բանը ըսած էր . ու
հաւատացին գիրքին՝ և Յիսուսի
ըսած խօսքին ։
23 Ու երբոր զատկի տօնին ատենը
Երուսաղէմ էր , շատ մարդիկ անոր
ըրած հրաշքները տեսնելով՝
24 հաւատացին անոր անուանը ։ Բայց
ինքը Յիսուս իր անձը անոնց չէր
հաւատար , ինչու որ ինքը գիտէր
25 ամէն մարդ . Ու պէտք չէր որ մէկը
մարդու համար վկայութիւն տայ
իրեն . ⊦ քանզի ինքը գիտէր թէ
ինչ կայ մարդուն ներսի դին ։

Յամի Տեառն 30

⁂ Մատ . ԻԶ . 61 ։ ԻԷ . 40 ։ Մար . ԺԴ . 58 ։ ԺԵ . 29 ։

§ Կող . Բ . 9 ։ Եբր . Ը . 2 ։ Ա Կոր . Գ . 16 ։ Զ . 19 ։ Բ Կոր . Զ . 16 ։

ʺ Ղու . ԻԴ . 8 ։

⊦ Ա Թագ . ԺԶ . 7 ։ Ա Մն . ԻԸ . 9 ։ Մատ . Թ . 4 ։ Մար . Բ . 8 ։ Գլ . Զ . 65 ։ ԺԶ . 30 ։ Գործ . Ա . 24 ։ Յայտ . Բ . 23 ։

ԳԼ . Գ

1 Քրիստոս կը սորվեցընէ Նիկոդեմոսին՝ թէ վերստին ծնունդը հարկաւոր է · 14 թէ փրկուելու համար պէտք է հաւատքով իր մահուանը նայիլ · 16 թէ Աստուած մեծ սէր ունի մարդոց վրայ · 18 թէ անհաւատները պիտի դատապարտուին ։ 23 Յովհաննէսին մկրտութիւնը · անոր վկայութիւնը և վարդապետութիւնը Քրիստոսի վրայով ։

1 Ու փարիսեցիներէն մարդ մը կար՝
Նիկոդեմոս անունով , որ Հրէից
2 իշխան էր ։ — Ասիկայ գիշերով
* անոր քովը եկաւ , և ըսաւ
անոր՝ Ռաբբի՝ գիտենք որ դուն
Աստուծմէ վարդապետ եկած ես .
ինչու որ Ᵽ մէկը չկրնար ընել աս
հրաշքները՝ որ դուն կ'ընես , թէ
որ ‡ Աստուած իր հետը չըլլայ ։
3 Պատասխան տուաւ Յիսուս՝ և
ըսաւ անոր . Ճշմարիտ ճշմարիտ
կ'ըսեմ քեզի , ⊤ թէ որ մէկ մարդ
մը † նորէն չծնանի , չկրնար Աստուծոյ
թագաւորութիւնը տեսնել
4 ։ Նիկոդեմոս ըսաւ անոր .
Ինչպէ՞ս կրնայ մարդ մը ծնանիլ ,
որ ծերացած է . Հնարաւո՞ր բան
է որ նորէն իր մօրը որովայնը
5 մտնէ ու ծնանի ։ Յիսուս պատասխան
տուաւ . Ճշմարիտ ճշմարիտ
կ'ըսեմ քեզի , ⊦ թէ որ մէկ
մարդ մը ջուրէն ու Հոգիէն չծնանի
, չկրնար Աստուծոյ թագաւորութիւնը
6 մտնել ։ Մարմինէն ծնածը
մարմին է , ու Հոգիէն ծնածը՝
7 հոգի է ։ Դուն մի՛ զարմանար
որ քեզի ըսի , Պէտք է ձեզի նորէն
8 ծնանիլ ։ ⁓ Հովը ուր որ ուզէ՝

— Գլ . Է . 50 ։ ԺԹ . 39 ։

* [illegible] Յիսուսին

Ᵽ Գլ . Թ . 16 , 33 ։ Գործ . Բ . 22 ։

‡ Գործ . Ժ . 38 ։

⊤ Գլ . Ա . 13 ։ Գաղ . Զ . 15 ։ Տիտ . Գ . 5 ։ Յակ . Ա . 18 ։ Ա Պետ . Ա . 23 ։ Ա Յով . Գ . 9 ։

† Կամ՝ վերէն

⊦ Մար . ԺԶ . 16 ։ Գործ . Բ . 38 ։

⁓ Ժող . ԺԱ . 5 ։ Ա Կոր . Բ . 11 ։

կը փչէ, և անոր ձայնը կը լսես, բայց չես գիտեր ուսկից կու գայ կամ ուր կ'երթայ. ասանկ ալ է ան ամէնը որ Հոգիէն կը ծնանի ։
9 Պատասխան տուաւ Նիկոդեմոս ու ըսաւ անոր. [ի] Ասիկա ի՞նչպէս կրնայ
10 ըլլալ ։ Պատասխան տուաւ Յիսուս ու ըսաւ անոր. Դուն Իսրայէլի վարդապետ մըն ես, և
11 աս բաները չե՞ս գիտեր ։ [լ] Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ քեզի, թէ ինչ որ գիտենք՝ կը խօսինք, և ինչ որ տեսանք՝ կը վկայենք, [խ] ու մեր վկայութիւնը չէք ընդունիր ։
12 Թէ որ երկրաւոր բաները ձեզի զրուցեցի՝ ու չէք հաւատար, ի՞նչպէս պիտի հաւատաք՝ թէ որ երկնաւոր բաները ձեզի զրուցեմ ։
13 [ծ] Եւ մէկը երկինքը չելաւ, բայց անիկայ միայն՝ որ երկինքէն իջաւ՝ Որդին մարդոյ, որ երկինքն է ։
14 [կ] Եւ ինչպէս որ Մովսէս անապատին մէջ օձը բարձրացուց, [հ] ասանկ ալ պէտք է որ Որդին մարդոյ բարձ-
15 րանայ. Որ ամէն ով որ անոր հաւատայ՝ չկորսուի, [ձ] հապա յաւիտենական կեանք ունենայ ։
16 [ղ] Ինչու որ Աստուած ասանկ սիրեց աշխարհը մինչև որ իր միածին Որդին տուաւ. որ ամէն ով որ անոր հաւատայ՝ չկորսուի, հապա յաւիտենական կեանք ունենայ ։
17 [ճ] Վասն զի Աստուած իր Որդին չղրկեց աշխարհ, որ աշխարհը դատէ, հապա՝ որ աշխարհս անով փրկուի ։
18 [մ] Ան որ կը հաւատայ անոր՝ չդատապարտուիր. և ան որ չհաւատար, անիկայ արդէն դատապարտուած է. ինչու որ Աստուծոյ միածին Որդոյն անուանը չհաւատաց ։
19 Եւ աս է դատապարտութիւնը՝ [յ] որ լոյսը աշխարհ եկաւ, ու մարդիկ խաւարը լոյսէն աւելի սիրեցին. ինչու որ իրենց գործքերը չար էին ։
20 [ն] Վասն զի ամէն ով որ չար կը գործէ, անիկայ լոյսը կ'ատէ, և լոյսին քովը չգար՝ որ իր գործքերը չյանդիմանուին ։
21 Բայց ան որ ճշմարտութիւն կը գործէ, լոյսին քովը կու գայ, որ իր գործքերը յայտնի ըլլան թէ Աստուծով գործուեցան ։

22 Աս բաներէն ետքը եկաւ Յիսուս և իր աշակերտները Հրէաստանի երկիրը, և հոն կը կենար անոնց հետ մէկտեղ, [շ] ու մկրտութիւն
23 կ'ընէր ։ Յովհաննէս ալ Այենոնի մէջ [ո] Սաղիմի մօտ մկրտութիւն կ'ընէր. որովհետև հոն շատ ջուր կար, [չ] ու կու գային և կը մկրտ-
24 ուէին ։ [պ] Ինչու որ Յովհաննէս դեռ բանտը դրուած չէր ։

25 Ան ատենը վիճաբանութիւն մը եղաւ Յովհաննէսին աշակերտներէն [*] Հրէաներուն հետ՝ մաքրու-
26 թեան վրայով ։ Ու եկան Յովհաննէսին և անոր ըսին. Ռաբբի՝ անիկայ որ քեզի հետ Յորդանանին միւս կողմն էր, [ռ] որուն համար դուն վկայութիւն տուիր, ահա ինքը կը մկրտէ. և ամէնը անոր կու
27 գան ։ Պատասխան տուաւ Յովհաննէս՝ և ըսաւ. [ս] Մարդ մը չկրնար բան մը առնել, թէ որ երկինքէն տրուած չըլլայ անոր ։
28 [վ] Դուք ձեզմէ կը վկայէք ինծի համար, որ ըսի թէ՝ Ես Քրիստոսը չեմ, [տ] հապա անոր առջևէն խրկուած եմ ։
29 [ր] Ան որ հարսը ունի, փեսան անիկայ է. [ց] բայց փեսային բարեկամը՝ որ կը կենայ ու կը լսէ անոր, մեծապէս կ'ուրախանայ փեսային ձայնին համար. ուստի աս իմ
30 ուրախութիւնս լցուած է ։ Անիկայ պէտք է որ մեծնայ, բայց ես
31 պզտիկնամ ։ [ւ] Ան որ վերէն կու գայ՝ [փ] ամէնէն վեր է. [ք] ան որ երկրէն է՝ երկրաւոր է, ու երկրէն կը խօսի. [ա] ան որ երկինքէն կու գայ՝
32 ամէնէն վեր է. Եւ [բ] ինչ որ տեսաւ ու լսեց, ան կը վկայէ, ու անոր
33 վկայութիւնը մէկը չընդունիր ։ Ան որ անոր վկայութիւնը կ'ընդունի, [գ] կնքեց՝ թէ Աստուած ճշմարիտ է ։
34 [դ] Վասն զի ան որ Աստուած խրկեց, Աստուծոյ խօսքերը կը խօսի. ինչու որ Աստուած [ե] [illegible] չափով
35 չտար Հոգին ։ [զ] Հայրը կը սիրէ Որդին, և ամէն բան անոր ձեռքը
36 տուած է ։ [է] Ան որ Որդիին կը հաւատայ, յաւիտենական կեանք ունի. և ան որ Որդիին չհնազանդիր, անիկայ կեանք պիտի չտեսնէ. հապա Աստուծոյ բարկութիւնը անոր վրայ կը մնայ ։

ԳԼ. Դ

1 Քրիստոս Սամարացի կնկան մը հետ կը խօսի, և իր ով ըլլալը անոր կը յայտնէ. 27 ասոր վրայ իր աշակերտները կը զարմանան ։ 31 Քրիստոս կ'իմացընէ անոնց իր նախանձը Աստուծոյ փառքին համար ։ 39 Շատ Սամարացիներ կը հաւատան անոր ։ 43 Քրիստոս Գալիլեա կ'երթայ, և կը բժշկէ ազնուականի մը որդին ։

1 Արդ՝ երբոր Տէրը իմացաւ որ փարիսեցիները լսեր են՝ թէ Յիսուս Յովհաննէսէն աւելի աշակերտներ
2 կ'ընէ, և [ա] կը մկրտէ. (Թէպէտ չէ թէ Յիսուս ինքը կը մկրտէր,
3 հապա իր աշակերտները.) Թողուց Հրէաստանը, ու նորէն Գա-
4 լիլեա գնաց ։ Ու պէտք եղաւ որ
5 Սամարիայի մէջէն անցնի ։ Ուստի եկաւ Սամարացւոց մէկ քաղաքը՝ որուն անունը Սուքար էր, ան տեղին մօտ՝ [բ] որ Յակոբ իր որ-
6 դւոյն Յովսէփին տուաւ. Եւ հոն

[ի] Գղ. զ. 53. 61.
[լ] Մատ. ժա. 27. Գղ. ա. 18. է. 16. ը. 28. ժբ. 49. ժդ. 24.
[խ] Հմր 32.
[ծ] Առակ. լ. 4. Գղ. զ. 33. 38. 51. 63. ժզ. 28. Գործ. բ. 34. Ա Կոր. ժե. 47. Եփե. դ. 9. 10.
[կ] Թուոց. իա. 9.
[հ] Գղ. ը. 28. ժբ. 32.
[ձ] Հմր 36. Գղ. զ. 47.
[ղ] Հռով. ե. 8. Ա Յհ. դ. 9.
[ճ] Ղուկ. թ. 56. Գղ. ե. 45. ը. 15. ժբ. 47. Ա Յհ. դ. 14.
[մ] Գղ. ե. 24. զ. 40. 47. ի. 31.
[յ] Գղ. ա. 4. 9. 10. 11. ը. 12.
[ն] Յոբ. իդ. 13. 17. Եփե. ե. 13.
[շ] Գղ. դ. 2.
[ո] Ա Թագ. թ. 4.
[չ] Մատ. գ. 5. 6.
[պ] Մատ. ժդ. 3.

[*] Կամ՝ Հրէայի մը
[ռ] Գղ. ա. 7. 15. 27. 34.
[ս] Ա Կոր. դ. 7. Եբր. ե. 4. Յակ. ա. 17.
[վ] Գղ. ա. 20. 27.
[տ] Մաղ. գ. 1. Մար. ա. 2. Ղուկ. ա. 17.
[ր] Մատ. իբ. 2. Բ Կոր. ժա. 2. Եփե. ե. 25. 27. Յայտ. ժթ. 9.
[ց] Երգ. ե. 1.
[ւ] Հմր 13. Գղ. ը. 23.
[փ] Մատ. իը. 18. Գղ. ա. 15. 27. Հռով. թ. 5.
[ք] Ա Կոր. ժե. 47.
[ա] Գղ. գ. 33. Ա Կոր. ժե. 47. Եփե. ա. 21. Փիլ. բ. 9.
[բ] Հմր 11. Գղ. ը. 26. ժե. 15.
[գ] Հռով. գ. 4. Ա Յհ. ե. 10.
[դ] Գղ. է. 16.
[ե] Գղ. ա. 16.
[զ] Մատ. ժա. 27. իը. 18. Ղուկ. ժ. 22. Գղ. ե. 20. 22. ժգ. 3. ժէ. 2. Եբր. բ. 8.
[է] Ամբ. բ. 4. Գղ. ա. 12. զ. 47. Հմր 15. 16. Հռով. ա. 17. Ա Յհ. ե. 10.

[ա] Գղ. գ. 22. 26.
[բ] Ծն. լգ. 19. խը. 22. Յեսու. իդ. 32.

Յամի Տեառն
30

Յակոբին մէկ աղբիւրը կար · Յի-
սուս ալ ճամբայէն յոգնած ըլլա-
լով՝ ան աղբիւրին վրայ նստաւ · Ե-
ժամը վեցին ատենները էր ։
7 Սամարիայէն կնիկ մը եկաւ ջուր
հանելու · Յիսուս ըսաւ անոր · Ին-
8 ծի ջո՛ւր տուր խմելու · (Քան-
զի իր աշակերտները քաղաքը գա-
ցեր էին , որ ուտելիք առնեն ։)
9 Ան ատենը Սամարացի կնիկը ըսաւ
անոր · Դուն որ Հրեայ ես , ի՞նչ-
պէս կ՚ուզես ջուր խմել ինծմէ՝ Սա-
մարացի կնիկէ մը · վասն զի [ա] Հը-
րեայք Սամարացւոց հետ հաղոր-
10 դակցութիւն չեն ըներ ։ Յիսուս
պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ անոր ·
Թէ որ դուն գիտնայիր Աստուծոյ
պարգևը , և թէ ո՛վ է ան որ քեզի
կ՚ըսէ , Ինծի ջո՛ւր տուր խմելու ,
դուն անկէ պիտի ուզէիր , և ինքը
քեզի [բ] կենդանի ջուր պիտի տար ։
11 Կնիկը ըսաւ անոր · Տէ՛ր՝ դուն
ջրհան ալ չունիս ու — հորը
խորունկ է , ուրեմն ո՞ւրկից պիտի
ունենաս ան կենդանի ջուրը ։
12 Միթէ դուն մեր Յակոբ հօրմէն
աւելի մեծ մըն ես , որ — հորը
մեզի տուաւ , և անկէ խմեց՝ ինքը
ու իր որդիները , և իր անասուննե-
13 րը ։ Պատասխան տուաւ Յիսուս՝
ու ըսաւ անոր · Ամէն ո՛վ որ աս
ջուրէն խմէ , նորէն պիտի ծարա-
ւի · [գ] բայց ո՛վ որ խմէ ան ջուրէն՝
որ ես անոր պիտի տամ , յաւի-
14 տեան պիտի չծարաւի · Հապա ան
ջուրը՝ որ ես անոր պիտի տամ ,
[դ] պիտի ըլլայ անոր ներսի դին ջուրի
աղբիւր մը՝ որ յաւիտենական կե-
15 նաց համար կը բղխէ ։ [ե] Կնիկը ըսաւ
անոր · Տէ՛ր՝ տո՛ւր ինծի ան ջուրը՝
որ չծարաւիմ , և հոս չգամ ջուր
16 հանելու ։ Յիսուս ըսաւ անոր ·
Գնա՛ քու էրիկդ կանչէ , ու հոս
17 եկուր ։ Կնիկը պատասխան տա-
լով ըսաւ · Ես էրիկ չունիմ ·
Յիսուս ըսաւ անոր · Աղէկ ըսիր
18 թէ , Էրիկ չունիմ · Ինչու որ դուն
հինգ էրիկ ունեցեր ես , և ան որ
հիմա ունիս , քու էրիկդ չէ · ա-
19 տիկայ շիտակ ըսուցեցիր ։ Կնիկը
ըսաւ անոր · Տէ՛ր՝ [զ] կը տեսնեմ որ
20 դուն մարգարէ մըն ես ։ Մեր հայ-
րերը [է] աս լեռանս վրայ երկրպա-
գութիւն ըրին · և դուք կ՚ըսէք
թէ , Միա՛յն [ը] Երուսաղէմն է տեղը,
ուր պէտք է երկրպագութիւն ը-
21 նել ։ Յիսուս ըսաւ անոր · Կնի՛կ
հաւատա ինծի որ ժամանակ կու
գայ , [թ] որ ան ատենը ոչ աս լեռանը
վրայ՝ և ոչ Երուսաղէմի մէջ եր-
կրպագութիւն պիտի ընէք Հօրը ։
22 Դուք անոր երկրպագութիւն կ՚ը-
նէք , [ժ] որ չէք ճանչնար · մենք անոր

[ա] Դ Թագ. ժէ. 24 ։ Ղու. թ. 52 , 53 ։ Գործ. ժ. 28 ։

[բ] Եսա. ժբ. 3 ։ Երեմ. բ. 13 ։ Զաք. ժդ. 1 ։ ժգ. 8 ։

[գ] Յովհ. զ. 35 , 59 ։

[դ] Յովհ. է. 38 ։

[ե] Յովհ. զ. 34 ։ Հռով. զ. 23 ։ Ա Յովհ. ե. 20 ։

[զ] Ղու. է. 16 ։ իդ. 19 ։ Յովհ. զ. 14 ։ է. 40 ։

[է] Դատ. թ. 7 ։

[ը] Բ Օր. ժբ. 5 , 11 ։ Գ Թագ. թ. 3 ։ Բ Մն. է. 12 ։

[թ] Մաղ. ա. 11 ։ Ա Տիմ. բ. 8 ։

[ժ] Դ Թագ. ժէ. 29 ։

երկրպագութիւն կ՚ընենք՝ որ կը
ճանչնանք · [ժա] Ինչու որ փրկութիւ-
23 նը Հրեաներէն է ։ Բայց ժամանակ
կու գայ , ու հիմա ալ է , որ ճըշ-
մարիտ երկրպագողները երկրպա-
գութիւն պիտի ընեն Հօրը՝ [ժբ] հո-
գիով ու ճշմարտութիւնով · ին-
չու որ Հայրն ալ իրեն անանկ եր-
24 կրպագողներ կ՚ուզէ ։ [ժգ] Աստուած
Հոգի է · և իրեն երկրպագողներուն
ալ պէտք է որ հոգիով ու ճշմար-
տութիւնով երկրպագութիւն ը-
25 նեն ։ Կնիկը ըսաւ անոր · Գի-
տեմ որ Մեսիան կու գայ , (Քը-
րիստոս ըսուածը ·) երբոր ինքը
գայ , [ժդ] ամէն բան մեզի պիտի
26 պատմէ ։ Յիսուս ըսաւ անոր · [ժե] Ես
— եմ՝ որ քեզի հետ կը խօսիմ ։
27 Եւ աս խօսքին վրայ իր աշակերտնե-
րը եկան , ու զարմացան որ —
կնկանը հետ կը խօսէր · բայց ա-
նոնցմէ մէկը չըսաւ թէ՝ Ի՞նչ կ՚ու-
զես , կամ ի՞նչ կը խօսիս անոր
28 հետ ։ Ան ատենը կնիկը ձգեց իր
սափորը , ու քաղաքը գնաց , և
29 ըսաւ մարդիկներուն · Եկէք տե-
սէք մէկ մարդ մը՝ որ ըսաւ ինծի
[ժզ] ամէն ինչ որ գործեր եմ · արդեօք
30 անիկա՞յ է Քրիստոսը ։ Եւ ա-
նոնք քաղաքէն ելան ու անոր կու
գային ։
31 Եւ աս միջոցին աշակերտները
իրեն կ՚աղաչէին ու կ՚ըսէին · Ռաբ-
32 բի՛ հաց կեր ։ Անիկայ ըսաւ ա-
նոնց · Ես կերակուր ունիմ ուտե-
33 լու՝ որ դուք չէք գիտեր ։ Ուստի
աշակերտները կ՚ըսէին իրարու ·
Արդեօք մէկը անոր ուտելու բան
34 մը բերա՞ւ ։ Յիսուս ըսաւ անոնց ·
[ժէ] Իմ կերակուրս ան է՝ որ ես զիս
խրկողին կամքը ընեմ , և անոր
35 գործը կատարեմ ։ Չէ՞ որ դուք
կ՚ըսէք թէ , Տակաւին չորս ամիս
կայ՝ որ հունձքի ատենը գայ · ահա՛
ես ձեզի կ՚ըսեմ , Աչքերնիդ վեր-
ցուցէք՝ ու արտերուն նայեցէք ,
[ժը] որ արդէն ճերմկած — հնձուելու
36 պատրաստ են ։ [ժթ] Եւ ան որ կը հնձէ՝
վարձք կ՚առնէ , ու յաւիտենական
կենաց համար պտուղ կը ժողվէ ,
որ սերմանողը ու հնձողը մէկտեղ
37 ուրախանան ։ Վասն զի աս բա-
նիս մէջ ճշմարիտ է ան խօսքը թէ ,
Ուրիշը կը սերմանէ , և ուրիշը կը
38 հնձէ ։ Ես ձեզ խրկեցի հնձելու ան
որ դուք չաշխատեցաք · ուրիշներ
աշխատեցան , ու դուք անոնց աշ-
խատանքին մէջ մտաք ։
39 Եւ ան քաղաքէն շատ Սամարա-
ցիք իրեն հաւատացին [ի] ան կնկանը
խօսքին համար որ վկայեց , Ըսաւ
թէ՝ Ինչ որ ես գործեր էի , բոլո-
40 րը ինծի ըսաւ ։ Ու երբոր Սամա-

Յամի Տեառն
30

[ժա] Եսա. բ. 3 ։ Ղու. իդ. 47 ։ Հռով. թ. 4 , 5 ։

[ժբ] Փիլ. գ. 3 ։

[ժգ] Բ Կոր. գ. 17 ։

[ժդ] Հմր 29 , 39 ։

[ժե] Յովհ. թ. 37 ։ Մատ. իզ. 63 , 64 ։ Մար. ժդ. 61 , 62 ։

[ժզ] Հմր 25 ։

[ժէ] Յոբ. իգ. 12 ։ Յովհ. զ. 38 ։ ժէ. 4 ։ ժթ. 30 ։

[ժը] Մատ. թ. 37 ։ Ղու. ժ. 2 ։

[ժթ] Դան. ժբ. 3 ։

[ի] Հմր 29 ։

Յամի Տեառն
30

բացիք անոր եկան՝ կ'աղաչէին անոր որ իրենց քովը կենայ․ ու երկու օր
41 հոն կեցաւ ։ Եւ ալ շատերը իրեն հաւատացին՝ իր խօսքին համար ։
42 Ու կ'ըսէին կնկանը․ Ասկէ ետև չէ՛ թէ քու խօսքիդ համար կը հաւատանք․ ինչու որ *մենք մեզմէ լսեցինք, և գիտենք որ ասիկայ է ճշմարտապէս աշխարհի Փրկիչը՝ Քրիստոսը ։

*Գլ․ ԺԷ․ 8 ։ *Յով․ Դ․ 14 ։

43 Ու երկու օրէն ետև ելաւ անկէ՝
44 և Գալիլեա գնաց ։ Ինչու որ Հ Յիսուս ինքը վկայեց թէ, Մարգարէ մը իր գաւառին մէջ պատիւ չունե-
45 նար ։ Ու երբոր Գալիլեա եկաւ, Գալիլեացիները զինքը ընդունեցին․ Է ինչու որ տեսած էին ան բոլոր գործերը՝ որ ինքը ըրաւ Երուսաղէմի մէջ տօնին ատենը․ Ը վասն զի իրենք ալ ան տօնին գացեր էին ։
46 Եւ Յիսուս նորէն եկաւ Գալիլեացւոց Կանայ քաղաքը, Թ ուր որ ջուրը գինի ըրած էր․ և հոն արքունական մէկը կար, որուն որդին հիւանդ էր Կափառնայումի մէջ ։
47 Ասիկայ լսելով որ Յիսուս Հրէաստանէն Գալիլեա եկեր է, եկաւ անոր՝ ու կ'աղաչէր որ իջնէ և իր որդին բժշկէ․ ինչու որ մեռնելու վը-
48 րայ էր ։ Ան ատենը Յիսուս ըսաւ անոր․ * Թէ որ նշաններ ու հրաշքներ չտեսնէք, բնաւ պիտի չհաւա-
49 տաք ։ Արքունականը ըսաւ անոր․ Տէ՛ր, իջի՛ր քանի որ իմ տղաս մե-
50 ռած չէ ։ Յիսուս ըսաւ անոր․ Գնա՛, քու որդիդ ողջ է․ մարդն ալ հաւատաց ան խօսքին որ Յի-
51 սուս իրեն ըսաւ, ու գնաց ։ Ու երբոր կ'իջնէր, իր ծառաները դիմաւորեցին զինքը, և աւետիս տուին ըսելով թէ, Քու տղադ
52 ողջ է ։ Ուստի հարցուց անոնց թէ ո՛ր ժամէն սկսաւ աղէկի գալնալ․ և ըսին իրեն․ Երէկ ժամը եօթնին
53 տենդը թողուց զանիկայ ։ Ան ատենը գիտցաւ անոր հայրը՝ թէ ան ժամն էր, որ Յիսուս իրեն ըսաւ թէ, Քու որդիդ ողջ է․ ու հաւա-
54 տաց ինքը և իր բոլոր տունը ։ Աս նորէն երկրորդ հրաշքն է որ Յիսուս ըրաւ, երբոր Հրէաստանէն Գալիլեա եկաւ ։

Հ Մատ․ ԺԳ․ 57 ։ Մար․ Զ․ 4 ։ Ղու․ Դ․ 24 ։
Է Գլ․ Բ․ 23 ։ Գ․ 2 ։
Ը Բ Օր․ ԺԶ․ 16 ։
Թ Գլ․ Բ․ 1 ։ 11 ։
* Ա Կոր․ Ա․ 22 ։

ԳԼ․ Ե

1 Յիսուս երեսնըութը տարիէ 'ի վեր հիւանդ եղող մարդը կը բժշկէ շաբաթ օրը ։ 10 Հրէայք անոր վրայով տրտունջ կ'ընեն, ու կը հալածեն զՔրիստոս ։ 17 Ան ալ իր անձին համար պատասխան կու տայ Հրէաներուն, ու զանոնք կը յանդիմանէ․ և իր Հօրը, 32 ու Յովհաննէսին, 36 և իր գործքերուն, 39 ու Սուրբ Գրոց վկայութիւններուն՝ իր ո՛վ ըլլալը կը յայտնէ ։

1 – Ասկէ ետև Հրէից տօն էր․ և Յի-
2 սուս Երուսաղէմ ելաւ ։ Ու Երուսաղէմի մէջ ‡ Ոչխարաց դրանը քով աւազան մը կայ, որ Եբրայեցերէն Բեթհեզդա կ'ըսուի, որ
3 հինգ սրահ ունի ։ Անոնց մէջ խիստ շատ հիւանդներ պառկած էին, կոյրեր՝ կաղեր՝ չորցածներ, որոնք կը սպասէին ջուրին խառ-
4 նուելուն ։ Վասն զի հրեշտակ մը ժամանակ ժամանակ աւազանը կ'իջնէր, ու ջուրերը կը խառնէր․ և ով որ ջուրին խառնուելէն ետև պինտ առաջ անոր մէջը կը մտնէր, կը բժշկուէր՝ ինչ հիւանդութիւն
5 որ ունենար ։ Եւ հոն մէկ մարդ մը կար, որ երեսնըութը տարիէ 'ի վեր հիւանդութիւն մը ունէր ։
6 Յիսուս երբոր տեսաւ զանիկայ՝ որ ինկած պառկած էր, ու գիտցաւ որ շատ ժամանակէ 'ի վեր է, ըսաւ անոր․ Կ'ուզե՞ս առողջանալ ։
7 Հիւանդը պատասխան տուաւ անոր․ Տէ՛ր, մարդ մը չունիմ, որ երբ ջուրերը խառնուին՝ զիս աւազանը ձգէ․ հապա քանի որ ես ծանր կը շարժիմ, ինծմէ առաջ
8 ուրիշ մը կ'իջնէ ։ Յիսուս ըսաւ անոր․ ‡ Ելի՛ր մահիճդ առ՛ ու քա-
9 լէ՛ ։ Եւ իսկոյն մարդը առողջացաւ, ու իր մահիճը վերցընելով կը քալէր․ † ու ան օրը շաբաթ էր ։
10 Ան ատենը Հրէաները ըսին բժշկուած մարդուն․ Շաբաթ է, Ի [illegible] արժան չէ որ մահիճդ վերցընես ։
11 Պատասխան տուաւ անոնց՝ ըսելով․ Ան որ զիս բժշկեց՝ ինքը ինծի ըսաւ․ Մահիճդ առ՛ ու քալէ ։
12 Ուստի հարցուցին անոր․ Ո՞վ է ան մարդը որ քեզի ըսաւ, Մահիճդ
13 առ՛ ու քալէ ։ Եւ բժշկուողը չէր գիտեր թէ ով է ան․ ինչու որ Յիսուս մէկդի քաշուեցաւ՝ ան տեղը
14 բազմութիւն ըլլալուն համար ։ Անկէ ետքը Յիսուս զանիկայ տաճարին մէջ գտնելով՝ ըսաւ անոր․ Ահա բժշկուեցար, Լ ալ մեղք մի՛ գործեր, որ ալ աւելի չար բան մը
15 չպատահի քեզի ։ Գնաց մարդը, ու Հրէաներուն պատմեց, թէ Յիսուսն էր որ զինքը բժշկեց ։
16 Եւ ասոր համար Հրէաները կը հալածէին Յիսուսը, և կը փնտռէին զանիկայ սպաննել, որ աս
17 բաները շաբաթ օրը կ'ընէր ։ Եւ Յիսուս պատասխան տուաւ անոնց․ Խ Իմ Հայրս մինչև հիմա կը գործէ,
18 ես ալ կը գործեմ ։ Ծ Ասոր համար՝ ալ աւելի կը փնտռէին Հրէաները զանիկայ սպաննել․ վասն զի չէ թէ միայն շաբաթ օրը կը լուծէր, հապա նաև զԱստուած իր Հայրը կ'անուանէր, Կ ու այսպէս ինքզինքը Աստուծոյ հաւասար կ'ընէր ։
19 Իսկ Յիսուս պատասխան տուաւ ու

Ղև․ ԻԳ․ 2 ։ Բ Օր․ ԺԶ․ 1 ։ Գլ․ Բ․ 13 ։
Յա․ Տ․ 31

Յամի Տեառն
31

‡ Նեեմ․ Գ․ 1 ։ ԺԲ․ 39 ։
‡ Մատ․ Թ․ 6 ։ Մար․ Բ․ 11 ։ Ղու․ Ե․ 24 ։
† Գլ․ Թ․ 14 ։
Ի Ել․ Ի․ 10 ։ Նեեմ․ ԺԳ․ 19 ։ Երեմ․ ԺԷ․ 21 ։ Ա Մատ․ ԺԲ․ 2 ։ Մար․ Բ․ 24 ։ Գ․ 4 ։ Ղու․ Զ․ 2 ։ ԺԴ․ 14 ։
Լ Մատ․ ԺԲ․ 45 ։ Գլ․ Ը․ 11 ։
Խ Գլ․ Թ․ 4 ։ ԺԴ․ 10 ։
Ծ Գլ․ Է․ 20 ։
Կ Գլ․ Ժ․ 30, 33 ։ Փիլ․ Բ․ 6 ։

Յամ Տեառն
31

Հմր 30. Գլ. ը. 28. թ. 4. ժբ. 49. ժդ. 10.
Մատ. գ. 17. Գլ. գ. 35. բ Պետ. ա. 17.
Ղու. է. 14. ը. 54. Գլ. ժա. 25. 43.
Մատ. ժա. 27. իը. 18. Հմր 27. Գլ. գ. 35. ժէ. 2. Գործ. ժէ. 31. ա Պետ. դ. 5.
ա Յով. բ. 23.
Գլ. գ. 16. 18. զ. 40. 47. ը. 51. ի. 31.
ա Յով. գ. 14.
Հմր 28. Եփե. բ. 1. 5. ե. 14. Կող. բ. 13.
Հմր 22. Գործ. ժ. 42. ժէ. 31.
Դան. է. 13. 14.
Եսա. իզ. 19. ա Կոր. ժե. 52. ա Թես. դ. 15.
Դան. ժբ. 2. Մատ. իե. 32. 33. 46.
Հմր 19.
Մատ. իզ. 39. Գլ. դ. 34. զ. 38.
* Ուրիշ՝ Հօրը
Գլ. ը. 14. Յայտ. գ. 14.
Մատ. գ. 17. ժէ. 5. Գլ. ը. 18. ա Յով. ե. 6. 7. 9.
Գլ. ա. 15. 19. 27. 32.

բաւ անոնց . Ճշմարիտ ճշմարիտ
կ'ըսեմ ձեզի , Որդին ինքիրմէն
բան մը ալ չկրնար ընել , միայն
թէ ինչ որ տեսնէ որ Հայրը կ'ընէ .
վասն զի ինչ որ անիկայ կ'ընէ,
նմանապէս Որդին ալ նոյնը կ'ընէ ։
20 Ինչու որ Հայրը կը սիրէ Որդին ,
և ամէն բանը կը ցուցընէ անոր՝
ինչ որ ինքը կ'ընէ . և ասոնցմէ
ալ աւելի մեծ գործեր պիտի ցուցընէ
անոր , որպէս զի դուք զարմանաք ։
21 Վասն զի ինչպէս որ Հայրը
մեռելները կը յարուցանէ՝ ու
կենդանի կ'ընէ , անանկ ալ Որդին՝
որոնք որ կ'ուզէ կը կենդանացընէ ։
22 Քանզի Հայրը մէկը չդատեր ,
հապա ամէն դատաստանը
23 Որդիին տուաւ . Որ ամէնը պատուեն
Որդին , ինչպէս որ Հայրը
կը պատուեն . ան որ Որդին չպատուեր ,
զանիկայ խրկող Հայրը
24 չպատուեր ։ Ճշմարիտ ճշմարիտ
կ'ըսեմ ձեզի , թէ ան որ իմ խօսքս
մտիկ կ'ընէ , և կը հաւատայ
անոր՝ որ զիս խրկեց , յաւիտենական
կեանք ունի , ու դատապարտութեան
տակ չիյնար , հապա
մահուանէ դէպ 'ի կեանք անցած
25 է ։ Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ
ձեզի , որ ժամանակ պիտի գայ՝ և
ալ հիմա է , որ ան ատենը մեռելները
պիտի լսեն Աստուծոյ Որդւոյն
ձայնը . և անոնք որ կը լսեն , պիտի
26 ապրին ։ Վասն զի ինչպէս որ
Հայրը իր անձին մէջը կեանք ունի ,
անանկ ալ Որդիին տուաւ որ իր
27 անձին մէջը կեանք ունենայ . Եւ
դատաստան ընելու ալ իշխանութիւն
տուաւ անոր , քանզի անիկայ
28 Որդի մարդոյ է ։ Ասոր վրայ
մի զարմանաք . ինչու որ ժամանակ
պիտի գայ՝ որ բոլոր գերեզմաններուն
մէջ եղողները անոր ձայնը
29 պիտի լսեն , Ու դուրս պիտի
գան . անոնք որ բարի գործեր են ,
կենաց յարութեան համար , և անոնք
որ չար գործեր են , դատապարտութեան
յարութեան համար ։
30 Ես ինքիրմէս բան մը չեմ
կրնար ընել . ինչպէս կը լսեմ՝ անանկ
կը դատեմ , և իմ դատաստանս
արդար է . ինչու որ ես իմ
կամքս չեմ փնտռեր , հապա * անոր
31 կամքը որ զիս խրկեց ։ Թէ որ ես
ինծի համար վկայեմ , իմ վկայութիւնս
32 ճշմարիտ չէ ։ Ուրիշ
մըն է որ ինծի համար կը վկայէ .
և ես գիտեմ որ ճշմարիտ է ան
վկայութիւնը՝ որ ինքը ինծի համար
33 վկայեց ։ Դուք Յովհաննէսին խրկեցիք ,
և ինքը ճշմարտութեանը
34 վկայեց ։ Բայց ես չէ՛ թէ մարդոցմէ
վկայութիւն կ'առնեմ . հապա
աս բաները կ'ըսեմ որ դուք
35 փրկուիք ։ Անիկայ ճրագ մըն էր
որ կը վառէր , ու լոյս կու տար .
և դուք քիչ մը ատեն ուզեցիք անոր
36 լոյսովը ուրախանալ ։ Բայց ես
Յովհաննէսին վկայութենէն ալ մեծ
վկայութիւն ունիմ , քանզի ան
գործքերը որ Հայրը ինծի տուաւ
որ անոնք կատարեմ , ան նոյն
գործքերը որ ես կը գործեմ՝ ինծի
համար կը վկայեն թէ Հայրը զիս
37 խրկեց ։ Ու Հայրը որ զիս խրկեց ,
ինքը վկայեց ինծի համար . դուք
բնաւ անոր ձայնը չլսեցիք , ոչ
38 ալ անոր կերպարանքը տեսաք . Եւ
ոչ անոր խօսքը ձեր մէջը բնակած
ունիք . քանզի ան որ ինքը խրկեց ,
39 դուք անոր չէք հաւատար ։ Գիրքերը
քննեցէք . ինչու որ դուք
անոնցմով կը սեպէք յաւիտենական
կեանքը ունենալ . և բուն
անոնք են որ ինծի համար կը վկայեն .
40 Եւ դուք չէք ուզեր ինծի
41 գալ , որ կեանք ունենաք ։ Ես
մարդոցմէ փառք չեմ առներ ։
42 Բայց գիտեմ ձեզ որ Աստուծոյ
43 սէրը մէջերնիդ չունիք ։ Ես իմ
Հօրս անունովը եկայ , ու զիս չէք
ընդունիր . թէ որ ուրիշ մէկը իր
անունովը գայ , անիկայ պիտի
44 ընդունիք ։ Դուք ինչպէ՞ս կրնաք
հաւատալ , որ իրարմէ փառք կ'առնէք .
և ան փառքը որ մէկ Աստուծմէն
45 է , չէք փնտռեր ։ Մի
կարծէք թէ ես ձեզի համար ամբաստանութիւն
պիտի ընեմ Հօրը .
Կայ մէկը որ ձեզի համար ամբաստանութիւն
կ'ընէ , Մովսէսը՝ որուն
46 դուք յուսացած էք ։ Վասն
զի թէ որ դուք Մովսէսին հաւատայիք ,
ինծի ալ պիտի հաւատայիք .
ինչու որ անիկայ ինծի համար
47 գրեց ։ Բայց թէ որ անոր
գրածներուն չէք հաւատար , իմ
խօսքերուս ինչպէ՞ս պիտի հաւատաք ։

ԳԼ. Զ.

1 Քրիստոս հինգ հազար հոգի կը կերակրէ հինգ հացով ու երկու ձուկով . 15 աս բանին վրայ մարդիկ կ'ուզեն թագաւոր ընել զանիկայ . 16 բայց Յիսուս անոնց քովէն ետ կը քաշուի , ու ծովուն վրայ քալելով՝ իր աշակերտներուն կ'երթայ . 26 կը յանդիմանէ իր բոլորտիքը ժողովուրդները , ու ամէն մարմնաւոր շահու համար իր խօսքը մտիկ ընողները . 32 կը ցուցընէ թէ ինքը հոգեւոր կերակուր է հաւատացեալներուն ։ 66 Շատ աշակերտներ իրմէն կը զատուին ։ 68 Պետրոս կը դաւանի զՅիսուս ։ 70 Յուդան սատանայ կ'անուանի ։

1 Ասոր բաներէն ետքը Յիսուս Գալիլեայի
այսինքն Տիբերիայի
2 ծովուն անդին կողմը գնաց . Եւ
անոր ետեւէն շատ ժողովուրդ կ'երթար .
ինչու որ կը տեսնէին ան
հրաշքները՝ որ հիւանդներուն վրայ

Յամ Տեառն
31

բ Պետ. ա. 19.
Մատ. ժգ. 20. իա. 26. Մար. զ. 20.
ա Յով. ե. 9.
Գլ. գ. 2. ժ. 25. ժե. 24.
Մատ. գ. 17. ժէ. 5. Գլ. զ. 27. ը. 18.
բ Օր. դ. 12. Գլ. ա. 18. ա Տիմ. ա. 17. ա Յով. դ. 12.
Եսա. ը. 20. լդ. 16. Ղու. ժզ. 29. Հմր 46. Գործ. ժէ. 11.
բ Օր. ժը. 15. 18. Ղու. իդ. 27. Գլ. ա. 45.
Գլ. ա. 11. գ. 19.
Հմր 34. ա Թես. բ. 6.
Գլ. ժբ. 43.
Հռով. բ. 29.
Հռով. բ. 12.
Ծն. գ. 15. ժբ. 3. ժը. 18. իբ. 18. խթ. 10. բ Օր. ժը. 15. 18. Գլ. ա. 45. Գործ. իզ. 22.

Յա. Տ. 32
Մատ. ժդ. 13. Մար. զ. 32. Ղու. թ. 10. 12.

Յամի Տեառն 32

3 կ՚ընէր ։ Եւ Յիսուս լեռը ելաւ ,
ու հոն նստաւ իր աշակերտներուն
4 հետ մէկտեղ ։ [բ]Եւ Հրէից զատկի
տօնը մօտ էր ։
5 [գ]Յիսուս երբոր իր աչքերը վեր
վերցուց , ու տեսաւ որ շատ ժողո-
վուրդ կու գար իրեն , ըսաւ Փի-
լիպպոսին ․ Ո՞ւրկից հաց ծախու
6 առնենք որ ասոնք ուտեն ։ (Եւ
աս կ՚ըսէր զանիկայ փորձելու հա-
մար ․ քանզի ինքը գիտէր ինչ
7 պիտի ընէր ։) Փիլիպպոս պա-
տասխան տուաւ անոր ․ [դ]Երկու
հարիւր դահեկանի հաց ասոնց
հերիք չէ , որ ամէն մէկը քիչ մը
8 առնէ ։ Իր աշակերտներէն մէկը՝
Սիմոն Պետրոսին եղբայրը Անդ-
9 րէաս՝ ըսաւ իրեն ․ Հոս մէկ պա-
տանի մը կայ , որ հինգ գարեղէն
հաց ու երկու ձուկ ունի ․ [ե]բայց
անոնք ի՞նչ պիտի ըլլան այդչափ
10 մարդոց ։ Իսկ Յիսուս ըսաւ ․
Նստեցուցէք աս մարդիկը ․ և ան
տեղը շատ խոտ կար , ու մարդիկը
նստան թուով հինգ հազարի չափ ։
11 Եւ Յիսուս հացերը առաւ ու գո-
հացաւ , և աշակերտներուն բաժ-
նեց ․ աշակերտներն ալ նստողնե-
րուն ․ նոյնպէս ալ ձուկերէն՝ որչափ
12 որ ուզեցին ։ Ու երբոր կշտացան ,
ըսաւ իր աշակերտներուն ․ Ժող-
վեցէք աւելցած կտորուանքները՝
13 որ բան մը չկորսուի ։ Ուստի ժող-
վեցին , և տասներկու կողով լե-
ցուցին ան հինգ գարեղէն հացերէն
[illegible] կտորուանքները , որ ու-
14 տողներէն աւելցաւ ։ Իսկ մար-
դիկը երբոր Յիսուսին ըրած հր-
աշքը տեսան , կ՚ըսէին թէ , Ա-
սիկայ է ճշմարտապէս ան [զ]մար-
15 գարէն՝ որ աշխարհ պիտի գար ։ Եւ
Յիսուս գիտնալով որ պիտի գան
զինքը յափշտակեն՝ որ զինքը թա-
գաւոր ընեն , նորէն մինակ լեռը
16 գնաց ։ [է]Ու երբոր իրիկուն եղաւ ,
իր աշակերտները ծովեզերքը իջան ․
17 Եւ նաւը մտնելով՝ ծովուն մէկալ
կողմը Կափառնայում կ՚երթային ․
և արդէն մութը կոխեր էր , ու
Յիսուս դեռ իրենց եկած չէր ․
18 Ծովն ալ հովին սաստիկ փչելէն
19 տակնուվրայ կ՚ըլլար ։ Ու երբոր
թի քաշելով քսանուհինգ կամ
երեսուն ասպարէզի չափ գացին ,
տեսան Յիսուսը որ ծովուն վրայէն
քալելով՝ նաւուն կը մօտենար , ու
20 վախցան ։ Բայց ինքը ըսաւ ա-
21 նոնց ․ Ես եմ՝ մի՛ վախնաք ։ Ան
ատենը ուզեցին զանիկայ նաւը առ-
նել ․ և շուտ մը նաւը ան երկիրը
հասաւ՝ ուր որ կ՚երթային ։
22 Հետևեալ օրը՝ ժողովուրդը որ
ծովուն մէկալ կողմն էր , և տեսեր
էր որ ուրիշ նաւակ չկար հոն ան
մէկէն 'ի զատ՝ որուն մէջ անոր ա-
շակերտները մտեր էին ․ և որ Յի-
սուս իր աշակերտներուն հետ նա-
ւակը մտած չէր , հապա մինակ
անոր աշակերտները գացեր էին ․
23 (Բայց Տիբերիայէն ուրիշ նաւակ-
ներ եկան ան տեղին մօտ՝ ուր որ
Տէրոջը գոհանալովը հացը կերեր
24 էին ․) Ան ատենը ժողովուրդը
տեսնելով թէ ոչ Յիսուսը հոն է ,
ոչ ալ անոր աշակերտները , իրենք
ալ նաւերը մտան՝ ու եկան Կա-
փառնայում Յիսուսը փնտռելու ։
25 Ու երբոր զանիկայ ծովուն մէկալ
դին գտան , ըսին անոր ․ Ռաբբի՛
26 ե՞րբ եկար դուն հոս ։ Յիսուս պա-
տասխան տուաւ անոնց՝ և ըսաւ ․
Ճշմարիտ ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի ․
Դուք զիս կը փնտռէք՝ չէ՛ թէ անոր
համար որ հրաշքներ տեսաք , հա-
պա անոր համար որ հացերէն կերաք
27 ու կշտացաք ։ [illegible] գործեցէք՝
չէ՛ թէ կորստական կերակուրին
համար , [ը]հապա ան կերակուրին
համար՝ որ յաւիտենական կենաց
մէջ կը մնայ , որ անիկայ Որդին
մարդոյ ձեզի պիտի տայ ․ [թ]ինչու որ
Հայր Աստուած զանիկայ կնքեց ։
28 Ան ատենը ըսին անոր ․ Ի՞նչ ընենք՝
որ Աստուծոյ գործքերը գործենք ։
29 Պատասխան տուաւ Յիսուս ու ը-
սաւ անոնց ․ [ժ]Աս է Աստուծոյ գոր-
ծը , որ անոր խրկածին հաւատաք ։
30 Ըսին անոր ․ [ժա]Բայց դուն ի՞նչ նր-
շան կ՚ընես՝ որ տեսնենք ու քեզի
հաւատանք ․ ի՞նչ կը գործես ։
31 [ժբ]Մեր հայրերը անապատին մէջ մա-
նանան կերան , ինչպէս որ գրուած
է ․ [ժգ]Երկինքէն հաց տուաւ անոնց՝
32 որ ուտեն ։ Եւ Յիսուս ըսաւ ա-
նոնց ․ Ճշմարիտ ճշմարիտ կ՚ըսեմ
ձեզի , թէ Մովսէս չտուաւ ձեզի
երկնաւոր հացը , բայց իմ Հայրս
կու տայ ձեզի ճշմարիտ երկնաւոր
33 հացը ։ Ինչու որ Աստուծմէ [illegible]
հացը ան է՝ որ երկինքէն կ՚իջնէ ,
ու աշխարհիս կեանք կու տայ ։
34 Ուստի [ժդ]ըսին անոր ․ Տէ՛ր՝ ամէն ա-
35 տեն աս հացը մեզի տուր ։ Եւ
Յիսուս ըսաւ անոնց ․ [ժե]Ես եմ կե-
նաց հացը ․ [ժզ]ան որ ինծի կու գայ ,
երբէք պիտի չանօթենայ ․ և ան որ
ինծի կը հաւատայ , պիտի չծարա-
36 ւի ։ [ժէ]Բայց ես ձեզի ըսի , որ դուք
զիս տեսաք ալ՝ ու չէք հաւատար ։
37 [ժը]Ան ամէնը որ Հայրը ինծի կու
տայ , ինծի պիտի գայ ․ [ժթ]և ան որ
ինծի կու գայ , ընաւ դուրս պիտի
38 չհանեմ ։ Ինչու որ ես երկինքէն
իջայ , [ի]չէ՛ թէ իմ կամքս ընելու ,
[իա]հապա անոր կամքը՝ որ զիս խրկեց ։
39 Եւ զիս խրկող Հօրը կամքը աս է

բ Ղեւ. իգ. 5. 7 ։ բ Օր. ժզ. 1 ։ Գլ. բ. 13 ։ ե. 1 ։
գ Մատ. ժդ. 14 ։ Մար. զ. 35 ։ Ղու. թ. 12 ։
դ Տես Թուոց ժա. 21. 22 ։
ե Դ Թագ. դ. 43 ։
զ Ծն. խթ. 10 ։ բ Օր. ժը. 15. 18 ։ Մատ. ժա. 3 ։ Գլ. ա. 21 ։ դ. 19 ։ 25 ։ է. 40 ։
է Մատ. ժդ. 23 ։ Մար. զ. 47 ։

Յամի Տեառն 32

ը Համ. 55 ։ Գլ. դ. 14 ։
թ Մատ. գ. 17 ։ ժէ. 5 ։ Մար. ա. 11 ։ թ. 6 ։ Ղու. գ. 22 ։ թ. 35 ։ Գլ. ա. 33 ։ ե. 37 ։ ը. 18 ։ Գործ. բ. 22 ։ բ Պետ. ա. 17 ։
ժ Ա Յովհ. գ. 23 ։
ժա Մատ. ժբ. 38 ։ ժզ. 1 ։ Մար. ը. 11 ։ Ա Կոր. ա. 22 ։
ժբ Ել. ժզ. 15 ։ Թուոց ժա. 7 ։ Նեեմ. թ. 15 ։ Ա Կոր. ժ. 3 ։
ժգ Սաղ. հէ. 24. 25 ։
ժդ Տես Գլ. դ. 15 ։
ժե Համ. 48. 58 ։
ժզ Գլ. դ. 14 ։ է. 37 ։
ժէ Համ. 26. 65 ։
ժը Համ. 45 ։
ժթ Մատ. իդ. 24 ։ Գլ. ժ. 28. 29 ։ բ Տիմ. բ. 19 ։ Ա Յովհ. բ. 19 ։
ի Մատ. իզ. 39 ։ Գլ. ե. 30 ։
իա Գլ. դ. 34 ։

Յամի Տեառն
32

որ , [ն] ան ամէնը որ ինծի
տուաւ՝ չկորսնցընեմ անկէ , հա-
պա անոր յարութիւն առնել տամ
40 վերջին օրը ։ Քանզի զիս ղր-
կողին կամքը աս է , որ [շ] ան ամէնը
որ կը տեսնէ Որդին և կը հաւա-
տայ անոր , յաւիտենական կեանք
ունենայ . ես ալ անոր յարութիւն
առնել տամ վերջին օրը ։
41 Ուստի Հրէաները տրտունջ կ՚ը-
նէին իրեն համար , ինչու որ ըսաւ
թէ , Ես եմ երկինքէն իջած հացը .
42 Եւ կ՚ըսէին . [ո] Ասիկայ Յովսէփին
որդին Յիսուսը չէ՞ , որուն հայրը
ու մայրը մենք կը ճանչնանք . ու-
րեմն ինչպէս կ՚ըսէ ասիկայ թէ ,
43 Ես երկինքէն իջայ ։ Պատասխան
տուաւ Յիսուս՝ ու ըսաւ անոնց .
44 Տրտունջ մի՛ ընէք մէջերնիդ ։ [չ] Մէ-
կը չկրնար ինծի գալ , թէ որ զիս
ղրկող Հայրը անիկայ չքաշէ . ու
ես անոր յարութիւն առնել պիտի
45 տամ վերջին օրը ։ [պ] Մարգարէից
մէջ գրուած է . Եւ ամէնքն ալ
Աստուծմէ սորված պիտի ըլլան .
[ջ] Ան ամէնը որ Հօրմէն կը լսէ ու
46 կը սորվի , ինծի կու գայ ։ [ռ] Չէ
թէ մէկը Հայրը տեսած է , [ս] եթէ
ոչ ան որ Աստուծմէն է , անիկայ
47 Հայրը տեսած է ։ Ճշմարիտ ճըշ-
մարիտ կ՚ըսեմ ձեզի , [վ] թէ Ան որ
ինծի կը հաւատայ , յաւիտենական
48 կեանք ունի ։ [տ] Ես եմ կենաց հա-
49 ցը ։ [ր] Ձեր հայրերը անապատին
մէջ մանանան կերան , ու մեռան ։
50 [ց] Աս է ան հացը՝ որ երկինքէն կ՚իջ-
նէ , որ եթէ մէկը ասկէ ուտէ ,
51 պիտի չմեռնի ։ Ես եմ կենդանի
52 հացը՝ [ւ] որ երկինքէն իջայ ։ Թէ որ
մէկը աս հացէն ուտէ , յաւիտեան
պիտի ապրի . [փ] և ան հացը որ ես
պիտի տամ՝ իմ մարմինս է , որ
ես պիտի տամ աշխարհիս կենացը
համար ։
53 [ք] Ասոր վրայ Հրէաները իրարու
հետ կը վիճէին՝ ու կ՚ըսէին . [օ] Ին-
չո՞ւ կրնայ ասիկայ իր մարմինը մե-
54 զի տալ ուտելու ։ Իսկ Յիսուս
ըսաւ անոնց . Ճշմարիտ ճշմարիտ
կ՚ըսեմ ձեզի , [ա] թէ որ Որդւոյ մար-
դոյ մարմինը չուտէք , և անոր ա-
րիւնը չխմէք , ձեր անձերուն մէջը
55 կեանք չէք ունենար ։ [բ] Ով որ իմ
մարմինս ուտէ , և իմ արիւնս խմէ ,
յաւիտենական կեանք կ՚ունենայ ,
ու ես անոր յարութիւն առնել
56 պիտի տամ վերջին օրը ։ Ինչու
որ իմ մարմինս ճշմարիտ կերակուր
է , և իմ արիւնս ճշմարիտ ըմպելիք
57 է ։ Ան որ իմ մարմինս կ՚ուտէ ,
և իմ արիւնս կը խմէ , [գ] անիկայ
իմ ներսի դին կը բնակի՝ ու ես ա-
58 նոր ներսի դին ։ Ինչպէս որ կեն-
դանի Հայրը զիս ղրկեց , ու ես
կենդանի եմ Հօրը ձեռքովը , այս-
պէս ալ ան որ զիս կ՚ուտէ , ինքն
ալ իմ ձեռքովս կենդանի կը մնայ ։
59 [դ] Աս է ան հացը՝ որ երկինքէն ի-
ջած է . չէ թէ ինչպէս որ հայրեր-
նիդ մանանան կերան՝ ու մեռան .
ով որ աս հացը ուտէ , յաւիտեան
պիտի ապրի ։
60 Աս բաները ըսաւ ժողովարա-
նին մէջը՝ երբոր Կափառնայումի
մէջ կը սորվեցընէր ։
61 [ե] Ու աշակերտներէն շատերը երբ-
որ լսեցին , ըսին . Խիստ է աս
խօսքը , ո՞վ կրնայ ատոր մտիկ ը-
62 նել ։ Յիսուս երբոր ինքնիրենը
հասկցաւ , որ իր աշակերտները
ան բանին համար տրտունջ կ՚ընեն ,
ըսաւ անոնց . Ասիկայ ձեզ կը գայ-
63 թակղեցընէ՞ ։ [զ] Հապա ի՞նչ պիտի
ըսէք , թէ որ տեսնէք Որդին
մարդոյ որ ելլէ ուր տեղ որ առաջ
64 էր ։ [է] Հոգին է կենդանի ընողը ,
մարմինը շահ մը չըներ . ան խօս-
քերը որ ես ձեզի ° խօսեցայ , հոգի
65 ու կեանք են ։ [ը] Բայց ձեր մէջէն
կան ոմանք որ չեն հաւատար . Ին-
չու որ [թ] Յիսուս սկիզբէն գիտէր՝ թէ
ով են անոնք որ չեն հաւատար , և
ով է ան որ զինքը պիտի մատնէ .
66 Ու կ՚ըսէր . [ժ] Ասոր համար ձեզի ը-
սի , որ մէկը չկրնար ինծի գալ ,
թէ որ իմ Հօրմէս տրուած չըլլայ
անոր ։
67 [ի] Աս պատճառով իր աշակերտնե-
րուն շատերը ետ դարձան , և ալ իր
68 հետը չէին պտըտէր ։ Ան ատե-
նը Յիսուս տասներկուքին ըսաւ .
Միթէ դո՞ւք ալ կ՚ուզէ՞ք երթալ ։
69 Սիմոն Պետրոս պատասխան տուաւ
անոր . Տէ՛ր՝ որո՞ւ պիտի երթանք ,
[լ] դուն յաւիտենական կենաց խօս-
70 քեր ունիս . [խ] Եւ մենք հաւատա-
ցինք ու գիտցանք՝ թէ դուն ես
Քրիստոսը † Աստուծոյ Որդին ։
71 Յիսուս պատասխան տուաւ անոնց .
[ծ] Ես ձեզ տասներկուքդ չընտրեցի՞ ,
[կ] ու ձեզմէ մէ՛կը սատանայ է ։
72 Աս կ՚ըսէր Իսկարիովտացի Սիմո-
նեան Յուդային համար . ինչու որ
անիկայ էր , որ զինքը պիտի մատ-
նէր , ու տասներկուքէն մէկն էր ։

Գլ. Է

1 Յիսուս կը յանդիմանէ իր ազգականներուն փառասիրութիւնը և յանդգնութիւնը . 10 Գալիլեայէն Երուսաղէմ կ՚ելլէ տաղաւարահարաց տօնին . 14 տաճարին մէջ կը սորվեցընէ . 40 ժողովրդոց զանազան կարծիքները Քրիստոսի վրայով . 45 Փարիսեցիք կը բարկանան իրենց սպասաւորներուն՝ զանիկայ չբռնելնուն համար , և կը յանդիմանեն Նիկոդեմոսը՝ որ Յիսուսի կողմը կը բռնէր ։

1 Եւ աս բաներէն ետև Յիսուս Գա-
լիլեայի մէջ կը պտըտէր . ին-

[ն] Գլ. ժ. 28. ժէ. 12. ժը. 9.
[շ] Հմր 27. 47. 55. Գլ. գ. 15. 16. դ. 14.
[ո] Մտթ. ժգ. 55. Մրկ. զ. 3. Ղուկ. դ. 22.
[չ] Երգ. ա. 4. Հմր 66.
[պ] Ես. ծդ. 13. Երեմ. լա. 34. Միք. դ. 2. Եբր. ը. 10. ժ. 16.
[ջ] Հմր 37.
[ռ] Գլ. ա. 18. ե. 37.
[ս] Մտթ. ժա. 27. Ղուկ. ժ. 22. Գլ. ա. 18. է. 29. ը. 19.
[վ] Գլ. գ. 16. 18. 36. Հմր 40.
[տ] Հմր 33. 35.
[ր] Հմր 31.
[ց] Հմր 51. 59.
[ւ] Գլ. գ. 13.
[փ] Եբր. ժ. 5. 10.
[ք] Գլ. է. 43. թ. 16. ժ. 19.
[օ] Գլ. գ. 9.
[ա] Մտթ. իզ. 26. 28.
[բ] Հմր 27. 40. 64. Գլ. դ. 13. 14.
[գ] Ա Յով. գ. 24. դ. 15. 16.

Յամի Տեառն
32

[դ] Հմր 49. 50. 51.
[ե] Հմր 67. Մտթ. ժա. 6.
[զ] Գլ. գ. 13. Մրկ. ժզ. 19. Գոր. ա. 9. Եփե. դ. 8.
[է] Բ Կոր. գ. 6.
° Ոմանք՝ կը խօսիմ ,
[ը] Հմր 36.
[թ] Գլ. բ. 24. 25. ժգ. 11.
[ժ] Հմր 44. 45.
[ի] Հմր 61.
[լ] Գոր. ե. 20.
[խ] Մտթ. ժզ. 16. Մրկ. ը. 29. Ղուկ. թ. 20. Գլ. ա. 49. ժա. 27.
† Ոմանք՝ կենդանի Աստուծոյ
[ծ] Ղուկ. զ. 13.
[կ] Գլ. ժգ. 27.

չու որ չէր ուզեր Հրէաստանի մէջ պտըտիլ , *վասն զի Հրէաները զինքը սպաննել կ'ուզէին ։
2 *Եւ Հրէաներուն տաղաւարա-
3 հարաց տօնը մօտ էր ։ *Ուստի իր
եղբայրները ըսին իրեն . Ելի՛ր աս-
կէ՛ ու Հրէաստան գնա , որ քու
աշակերտներդ ալ տեսնեն քու
4 գործքերդ որ կ'ընես . Ինչու որ
մէկը չկայ որ ծածկաբար բան մը
ընէ , և ինքը յայտնի ըլլալ ուզէ .
թէ որ դուն ատ բաները կ'ընես ,
ինքզինքդ աշխարհքին յայտնէ ։
5 *Քանզի իր եղբայրներն ալ չէին
6 հաւատար իրեն ։ Իսկ Յիսուս ը-
սաւ անոնց . *Իմ ժամանակս դեռ
հասած չէ . բայց ձեր ժամանակը
7 միշտ պատրաստ է ։ *Աշխարհը
ձեզ չկրնար ատել , բայց զիս կ'ա-
տէ . *ինչու որ ես անոր վրայով
կը վկայեմ՝ թէ իր գործքերը չար
8 են ։ Դուք ելէք աս տօնիս . ես
*դեռ չեմ ելլեր աս տօնիս , *ինչու
որ իմ ժամանակս դեռ լցուած չէ ։
9 Ասիկա ըսելով անոնց , ինքը Գալիլեա
10 մնաց ։ Բայց երբոր իր եղբայր-
ները ելան , ապա ինքն ալ ելաւ
տօնին , չէ թէ յայտնի՝ հապա
գաղտուկ կերպով մը ։

11 *Եւ Հրէաները տօնին ատենը կը
փնտռէին զինքը՝ ու կ'ըսէին . Ո՞ւր
12 է անիկայ ։ *Եւ ժողովուրդին մէջ
շատ շշնջիւն կար անոր վրայով .
*ոմանք կ'ըսէին թէ , Աղէկ մարդ
է . ուրիշները կ'ըսէին , Ոչ , հապա
13 ժողովուրդը կը մոլորցընէ ։ Սա-
կայն մէկը անոր վրայով համար-
ձակ չէր խօսեր՝ *Հրէաներուն վա-
խէն ։

14 Իսկ երբոր տօնը կէս եղաւ , Յի-
սուս տաճարը ելաւ՝ ու կը սորվե-
15 ցընէր ։ *Եւ Հրէաները կը զար-
մանային ու կ'ըսէին . Ինտո՞ր ասի-
կայ գիրքերը գիտէ , որ սորված
16 չէ ։ Յիսուս պատասխան տուաւ
անոնց՝ ու ըսաւ . *Իմ վարդապե-
տութիւնս իմս չէ , հապա զիս
17 ղրկողինն է ։ *Թէ որ մէկը կ'ուզէ
անոր կամքը ընել , պիտի գիտնայ
— վարդապետութեանս համար՝
թէ արդեօք Աստուծմէ՞ է , թէ ես
18 ինքիրմէս կը խօսիմ ։ *Ան որ ինք-
իրմէն կը խօսի , իր անձին փառքը
կը փնտռէ . բայց ան որ զինքը
ղրկողին փառքը կը փնտռէ , անի-
կայ ճշմարիտ է , և անոր քովը ա-
19 նիրաւութիւն չկայ ։ *Մովսէս
չտուա՞ւ ձեզի օրէնքը , ու ձեզմէ
20 մէկն ալ չպահեր օրէնքը ։ *Ին-
չո՞ւ կը փնտռէք զիս սպաննել .
պատասխան տուաւ ժողովուրդը
ու ըսաւ . *Դեւ կայ քու ներսդ .
ո՞վ քեզ կը փնտռէ սպաննել ։

Յամի Տեառն
32

* Գլ. ե. 16, 18 ։
* Ղև. իգ. 34 ։
* Մատ. ժբ. 46 ։ Մար. գ. 31 ։ Գործ. ա. 14 ։
* Մար. գ. 21 ։
* Գլ. բ. 4 ։ ը. 20 ։ Հմր. 8 ։ 30 ։
* Գլ. ժե. 19 ։
* Գլ. գ. 19 ։
* Գլ. ը. 20 ։ Հմր. 6 ։
* Գլ. ժա. 56 ։
* Գլ. թ. 16 ։ ժ. 19 ։
* Մատ. իա. 46 ։ Ղու. է. 16 ։ Գլ. զ. 14 ։ Հմր. 40 ։
* Գլ. թ. 22 ։ ժբ. 42 ։ ժթ. 38 ։
* Մատ. ժգ. 54 ։ Մար. զ. 2 ։ Ղու. դ. 22 ։ Գործ. բ. 7 ։
* Գլ. գ. 11 ։ ը. 28 ։ ժբ. 49 ։ ժդ. 10, 24 ։
* Գլ. ը. 43 ։
* Գլ. ե. 41 ։ ը. 50 ։
* Եբ. իգ. 3 ։ բ Օր. ը. 4 ։ Յոհ. ա. 17 ։ Գործ. է. 38 ։
* Մատ. ժբ. 14 ։ Մար. գ. 6 ։ Գլ. ե. 16, 18 ։ ժ. 31, 39 ։ ժա. 53 ։
* Գլ. ը. 48, 52 ։ ժ. 20 ։

21 Պատասխան տուաւ Յիսուս՝ և ը-
սաւ անոնց . Մէկ գործ մը գոր-
ծեցի , ու ամէնքդ ալ զարմացեր
22 էք ։ Արդ՝ *Մովսէս ձեզի թլփա-
տութիւնը տուաւ . (որ չէ թէ
Մովսէսէն էր , *հապա նախնիքնե-
րէն .) ու շաբաթ օրը մարդ կը
23 թլփատէք . Թէ որ շաբաթ օրը
մարդ թլփատութիւն կ'առնէ՝ որ
Մովսէսին օրէնքը չաւրուի . ինծի
կը բարկանա՞ք որ *ես շաբաթ օրը
24 ամբողջ մարդ մը բժշկեցի ։ *Աչքի
երեւցածին պէս դատաստան մի ը-
նէք , հապա արդար դատաստան
ըրէք ։

25 Ան ատենը Երուսաղեմացիներէն
ոմանք կ'ըսէին . Անիկայ ան չէ՞
26 որն որ կը փնտռեն սպաննել . Եւ
ահա յայտնի կը խօսի , ու բան մը
չեն ըսեր անոր . *միթէ իշխանները
գիտցա՞ն թէ անիկայ ճշմարտա-
27 պէս Քրիստոսն է ։ *Սակայն մենք
անիկայ գիտենք ուսկից է . բայց
Քրիստոսը երբոր գայ , մէկը չգի-
28 տեր ուսկից է ։ Եւ Յիսուս քանի
որ կը սորվեցընէր , տաճարին մէջ
աղաղակեց՝ ըսելով . *Զիս ալ գի-
տէք , և ուսկից ըլլալս ալ գիտէք .
*Ու ես ինքիրմէս եկած չեմ . հապա
ան որ զիս ղրկեց , *ճշմարիտ է ,
*որ անիկայ դուք չէք գիտեր ։
29 *Ես գիտեմ անիկայ , ինչու որ ես
անկէ եմ , և անիկայ զիս ղրկեց ։
30 *Ուստի կը փնտռէին զինքը բըռ-
նել . բայց *մէկն ալ իրեն ձեռք
չզարկաւ , ինչու որ իր ժամանակը
31 դեռ հասած չէր ։ *Ու ժողովուրդէն
շատ մարդիկ հաւատացին իրեն ,
և կ'ըսէին . Քրիստոսը երբոր գայ ,
ասոնցմէ աւելի նշաննե՞ր պիտի ը-
նէ , որչափ որ ասիկայ կ'ընէ ։

32 Փարիսեցիները լսեցին ժողո-
վուրդին աս շշնջիւնը անոր վրա-
յով . ու փարիսեցիները և քահա-
նայապետները սպասաւորներ ղըր-
33 կեցին , որ զանիկայ բռնեն ։ Իսկ
Յիսուս ըսաւ . *Քիչ մը ժամանակ
ալ ձեզի հետ եմ , ու կ'երթամ
34 անոր՝ որ զիս ղրկեց ։ *Զիս պիտի
փնտռէք՝ ու պիտի չգտնէք . և իմ
եղած տեղս դուք չէք կրնար գալ ։
35 Ան ատենը Հրէաները ըսին իրա-
րու . Ո՞ւր պիտի երթայ ասիկայ ,
որ մենք զինքը պիտի չգտնենք .
միթէ *հեթանոսաց մէջ *ցրուցած
եղածներուն պիտի երթայ , և հե-
թանոսներուն պիտի սորվեցընէ ։
36 Ի՞նչ է ան խօսքը՝ որ զրուցեց . Զիս
պիտի փնտռէք՝ ու պիտի չգտնէք .
և իմ եղած տեղս դուք չէք կրնար
գալ ։
37 *Տօնին վերջի մեծ օրը Յիսուս
կայներ էր , կ'աղաղակէր ու կ'ը-

Յամի Տեառն
32

* Ղև. ժբ. 3 ։
* Ծն. ժէ. 10 ։
* Գլ. ե. 8, 9, 16 ։
* բ Օր. ա. 16, 17 ։ Առակ. իդ. 23, 24 ։ Գլ. ը. 15 ։ Յակ. բ. 1 ։
* Հմր. 48 ։
* Մատ. ժգ. 55 ։ Մար. զ. 3 ։ Ղու. դ. 22 ։
* Տես Գլ. ը. 14 ։
* Գլ. ե. 43 ։ ը. 42 ։
* Գլ. ե. 32 ։ ը. 26 ։ Հռոմ. գ. 4 ։
* Գլ. ժ. 15 ։ ը. 55 ։
* Մատ. ժա. 27 ։ Գլ. ժ. 15 ։
* Մար. ժա. 15 ։ Ղու. ժթ. 47 ։ ի. 19 ։ Հմր. 19 ։ Գլ. ը. 37 ։
* Հմր. 44 ։ Գլ. ը. 20 ։
* Մատ. ժբ. 23 ։ Գլ. գ. 2 ։ ը. 30 ։
* Գլ. ժգ. 33 ։ ժզ. 16 ։
* Ովս. ե. 6 ։ Գլ. ը. 21 ։ ժգ. 33 ։
* Յոն. Յունաց
* Եսա. ժա. 12 ։ Յակ. ա. 1 ։ ա Պետ. ա. 1 ։
* Ղև. իգ. 36 ։

աւ . ‡ Թէ որ մէկը ծարաւ է, թող
38 ինծի գայ՝ ու խմէ ։ — Ան որ ինծի
կը հաւատայ՝ ինչպէս որ գիրքը
կ'ըսէ, Բ Անոր փորէն կենդանի
39 ջուրի գետեր պիտի բղխեն ։ ‡ Աս
բանը Հոգիին համար՝ որ իրեն հա-
ւատացողները պիտի առնէին .
վասն զի Սուրբ Հոգին [illegible] չէր
տակաւին, ինչու որ Յիսուս դեռ
40 Տ փառաւորուած չէր ։ Ժողովուր-
դէն շատ մարդիկ աս խօսքը որ
լսեցին, կ'ըսէին . Իրաւցընէ ասի-
41 կայ է Ի Մարգարէն ։ Ուրիշները
կ'ըսէին . Ղ Ասիկայ է Քրիստոսը .
ուրիշներն ալ կ'ըսէին . Միթէ Քը-
րիստոսը Ի Գալիլեայէ՞ն կու գայ ։
42 Ր Չէ՞ որ գիրքը կ'ըսէ թէ, Քրիս-
տոսը Դաւիթի սերունդէն ու
Բ Դաւիթին եղած գեղէն Բեթղէ-
43 հէմէն կու գայ ։ Ձ Ուստի ժողո-
վուրդին մէջ երկպառակութիւն
44 եղաւ անոր համար ։ Է Եւ անոնց-
մէ ոմանք ուզեցին բռնել անի-
կայ . բայց մէկը անոր ձեռք չզար-
կաւ ։

45 Ու սպասաւորները նորէն եկան
քահանայապետներուն և փարիսե-
ցիներուն . ու անոնք ըսին անոնց .
46 Ինչո՞ւ անիկայ հոս չբերիք ։ Պա-
տասխան տուին սպասաւորները .
Լ Երբեք մէկը աս մարդուն պէս
47 խօսած չէ ։ Ան ատենը փարիսեցի-
ները պատասխան տուին անոնց և
ըսին . Միթէ դո՞ւք ալ մոլորե-
48 ցաք ։ Խ Իշխաններէն կամ փարի-
սեցիներէն մէկը հաւատա՞ց անոր .
49 Բայց աս ռամիկ ժողովուրդը՝ որ
օրէնքը չեն գիտեր, նզովուած են ։
50 Նիկոդեմոս ըսաւ անոնց . (Ծ որ [illegible]
գիշեր ատեն իրեն եկեր էր,
51 և անոնցմէ մէկն էր .) Կ Միթէ մեր
օրէնքը մարդ կը դատէ՞, թէ որ
առաջ անկէ բան մը չլսէ, և չգի-
52 տնայ թէ ինչ կ'ընէ ։ Պատասխան
տուին ու ըսին անոր . Միթէ
դո՞ւն ալ Գալիլեայէն ես . քննէ
ու նայէ, Հ որ Գալիլեայէն մարգա-
53 րէ չելլեր ։ Եւ ամէն մէկը իր տու-
նը գնաց ։

Յամի Տեառն
32

‡ Ես . ծե . 1 ։ Յվ . զ . 35 ։ Յայտ . իբ . 17 ։
— բ Օր . ժը . 15 ։
Բ Առակ . ժը . 4 ։ Ես . ժբ . 3 ։ խդ . 3 ։ Յվ . դ . 14 ։
‡ Ես . խդ . 3 ։ Յովէլ . բ . 28 ։ Յվ . ժզ . 7 ։ Գործ . բ . 17 ։ 33 ։ 38 ։
Տ Յվ . ժբ . 16 ։ ժզ . 7 ։
Ի բ Օր . ժը . 15 ։ 18 ։ Յվ . ա . 21 ։ զ . 14 ։
Ղ Յվ . դ . 42 ։ զ . 70 ։
Ի Հմր 52 ։ Յվ . ա . 46 ։
Ր Սաղ . ճլա . 11 ։ Երեմ . իգ . 5 ։ Միք . ե . 2 ։ Մատ . բ . 5 ։ Ղուկ . բ . 4 ։
Բ ա Թագ . ժզ . 1 ։ 4 ։
Ձ Հմր 12 ։ Յվ . թ . 16 ։ ժ . 19 ։
Է Հմր 30 ։
Լ Մատ . է . 29 ։
Խ Յվ . ժբ . 42 ։ Գործ . զ . 7 ։ ա Կոր . ա . 20 ։ 26 ։ բ . 8 ։
Ծ Յվ . գ . 2 ։
Կ բ Օր . ա . 17 ։ ժէ . 8 ։ ժթ . 15 ։
Հ Ես . թ . 1 ։ 2 ։ Մատ . դ . 15 ։ Յվ . ա . 46 ։ Հմր 41 ։

ԳԼ. Ը

1 Քրիստոս կ'արձակէ շնութեան յանցանքով բռնուած կինը ։ 12 կը յայտնէ թէ ինքն է աշխարհիս լոյսը, ու իր վարդապետութիւնը կ'արդարացընէ ։ 33 Աբրահամին վրայ պարծեցող Հրէից պատասխան կու տայ, 59 և մէկդի կը քաշուի անոնց կատաղութենէն ։

1 Եւ Յիսուս Ձիթենեաց լեռը գը-
2 նաց ։ Ու առտուանց նորէն
տաճարը եկաւ, և բոլոր ժողովուր-
դը իրեն կու գար, ու ինքը նստեր
3 կը սորվեցընէր անոնց ։ Եւ դպիր-
ները ու փարիսեցիները շնութեան
մէջ բռնուած կնիկ մը բերին ա-
նոր, ու զանիկայ մէջտեղը կայնե-
4 ցընելով՝ ըսին իրեն . Վարդապետ,
աս կնիկը շնութեան մէջ՝ աս մեղ-
քը գործած ատենը բռնուեցաւ .
5 — Եւ օրինաց մէջ Մովսէս մեզի
պատուիրեց ասանկները քարկո-
ծել . հիմա դուն ի՞նչ կ'ըսես ա-
6 նոր համար ։ Աս կ'ըսէին անի-
կայ փորձելով, որ անոր վրայ ամ-
բաստանութիւն ընելու [illegible] մը
ունենան . բայց Յիսուս դէպ 'ի
վար ծռելով՝ մատովը գետնին վը-
7 րայ կը գրէր ։ Սակայն երբոր վը-
րան ինկան՝ հարցընելով իրեն, վեր
նայեցաւ ու ըսաւ անոնց . Բ Ձեզմէ
անմեղ եղողը՝ առաջ անիկայ թող
8 քար ձգէ անոր վրայ ։ Եւ նորէն
դէպ 'ի վար ծռելով՝ գետնին վրայ
9 կը գրէր ։ Եւ անոնք [illegible] լսելով՝
ու իրենց խղճմտանքէն յանդիմա-
նուելով՝ ‡ մէկիկ մէկիկ դուրս կ'ել-
լէին, ծերերէն սկսած մինչև յե-
տինները . և Յիսուս մինակ մնաց,
10 ու կնիկը մէջտեղը կայնած ։ Եւ
Յիսուս վեր նայելով՝ ու կնիկէն
զատ մէկը չտեսնելով՝ ըսաւ անոր .
Կնիկ՝ ո՞ւր են անոնք որ քու վրա-
յովդ ամբաստանութիւն կ'ընէին .
11 մէկը քեզ չդատապարտե՞ց ։ Եւ
անիկայ ըսաւ . Ոչ մէկը՝ Տէր . ու
Յիսուս ըսաւ անոր . Տ Ես ալ չեմ
դատապարտեր քեզ . գնա՝ ու
Ի ասկէ ետև մեղք մի գործեր ։
12 Արդ՝ Յիսուս նորէն խօսեցաւ ա-
նոնց՝ ու ըսաւ . Ղ Ես եմ աշխարհի
լոյսը . ան որ իմ ետևէս կու գայ,
խաւարի մէջ պիտի չքալէ, հապա
13 կենաց լոյսը պիտի ունենայ ։ Իսկ
փարիսեցիները ըսին անոր . Ի Դուն
քու անձիդ համար կը վկայես,
քու վկայութիւնդ ճշմարիտ չէ ։
14 Պատասխան տուաւ Յիսուս՝ ու ը-
սաւ անոնց . Թէև ես իմ անձիս
համար վկայեմ, [illegible] իմ վկայու-
թիւնս ճշմարիտ է, ինչու որ գի-
տեմ ո՛ւսկից եկայ, և ո՛ւր կ'եր-
թամ . Ճ բայց դուք չէք գիտեր
ո՛ւսկից կու գամ, կամ ո՛ւր կ'եր-
15 թամ ։ Բ Դուք մարմինին նայելով
դատաստան կ'ընէք . Ձ ես բնաւ մէկը
16 չեմ դատեր ։ Ու թէև դատելու
ալ ըլլամ, իմ դատաստանս ճըշ-
մարիտ է . Է ինչու որ ես մինակ չեմ,
հապա ես, և Հայրը որ զիս խըր-
17 կեց ։ Լ Ու ձեր օրէնքին մէջն ալ
գրուած է թէ, Երկու մարդու վը-
18 կայութիւնը ճշմարիտ է ։ Ես եմ
որ իմ անձիս համար կը վկայեմ,
Ի ու կը վկայէ ինծի համար Հայրն
19 ալ՝ որ զիս խրկեց ։ Ան ատենը
ըսին անոր . Ո՞ւր է քու Հայրդ .
Յիսուս պատասխան տուաւ . Ծ Ոչ
զիս գիտէք՝ և ոչ իմ Հայրս . Կ Թէ

Յամի Տեառն
32

— Ղև . ի . 10 ։ բ Օր . իբ . 22 ։
Բ բ Օր . ժէ . 7 ։ Հռոմ . բ . 1 ։
‡ Հռոմ . բ . 22 ։
Տ Ղու . թ . 56 ։ ժբ . 14 ։ Յվ . գ . 17 ։
Ի Յվ . ե . 14 ։
Ղ Յվ . ա . 4 ։ 5 ։ 9 ։ գ . 19 ։ թ . 5 ։ ժբ . 35 ։ 36 ։ 46 ։
Ի Յվ . ե . 31 ։
Ճ Յվ . է . 28 ։ թ . 29 ։
Բ Յվ . է . 24 ։
Ձ Յվ . գ . 17 ։ ժբ . 47 ։ ժը . 36 ։
Է Հմր 29 ։ Յվ . ժզ . 32 ։
Լ բ Օր . ժէ . 6 ։ ժթ . 15 ։ Մատ . ժը . 16 ։ բ Կոր . ժգ . 1 ։ Եբր . ժ . 28 ։
Ի Յվ . ե . 37 ։
Ծ Հմր 55 ։ Յվ . ժզ . 3 ։
Կ Յվ . ժզ . 7 ։

Յամի Տեառն 32

որ զիս գիտնայիք , իմ Հայրս ալ
պիտի գիտնայիք ։
20 Յիսուս աս խօսքերը խօսեցաւ՝
[ա] գանձատունը , երբոր տաճարին մէջ
կը սորվեցընէր . [բ] Ու մէկը չբռնեց
զանիկայ , ինչու որ [գ] դեռ անոր ժա-
մանակը հասած չէր ։
21 Ետքը Յիսուս նորէն ըսաւ ա-
նոնց . Ես կ'երթամ՝ [դ] ու զիս պիտի
փնտռէք . [ե] և ձեր մեղացը մէջ պի-
տի մեռնիք . ուր որ ես կ'երթամ ,
22 դուք չէք կրնար գալ ։ Անոր վրայ
Հրէաները կ'ըսէին . Միթէ ինք-
զինքը պիտի մեռցընէ՞ , որ կ'ըսէ
թէ՝ Ուր որ ես կ'երթամ , դուք
23 չէք կրնար գալ ։ Ու ըսաւ անոնց .
[զ] Դուք վարէն էք , ես վերէն եմ .
[է] դուք աս աշխարհէս էք , ես աս
24 աշխարհէս չեմ . [ը] Անոր համար ձե-
զի ըսի թէ՝ Ձեր մեղացը մէջ պիտի
մեռնիք . [թ] ինչու որ եթէ չհաւատաք
թէ ես եմ , ձեր մեղացը մէջ պիտի
25 մեռնիք ։ Ան ատենը ըսին անոր .
Դուն ո՞վ ես . և Յիսուս ըսաւ
անոնց . Ինչ որ սկիզբէն ձեզի կը
26 խօսիմ ։ Շատ բաներ ունիմ
ձեզի համար խօսելու՝ և դատելու .
բայց [ժ] ան որ զիս ղրկեց , ճշմարիտ
է . [ժա] և ես ինչ որ իրմէ լսեցի , ա-
նիկայ կը խօսիմ աշխարհիս մէջ ։
27 Անոնք չիմացան թէ Հօրը համար
կը զրուցէր իրենց ։
28 Իսկ Յիսուս ըսաւ անոնց . [ժբ] Երբ-
որ Որդին մարդոյ բարձրացընէք ,
[ժգ] ան ատենը պիտի գիտնաք թէ ես
եմ , [ժդ] ու ինքիրմէս բան մը չեմ ը-
ներ , [ժե] հապա Հայրս ինչպէս որ ին-
ծի սորվեցուց , անանկ կը խօսիմ ։
29 [ժզ] Ու զիս ղրկողը իմ հետս է . [ժէ] Հայ-
րը զիս մինակ չթողուց . [ժը] ինչու որ
ես միշտ անոր հաճելի եղած բանե-
րը կ'ընեմ ։
30 Երբոր ասոնք խօսեցաւ , [ժթ] շատ
31 մարդիկ իրեն հաւատացին ։ Ան
ատենը Յիսուս իրեն հաւատացող
Հրէաներուն ըսաւ . Թէ որ դուք
իմ խօսքիս մէջ կենաք , ճշմարտա-
պէս իմ աշակերտներս կ'ըլլաք .
32 Եւ ճշմարտութիւնը պիտի գիտ-
նաք , [ի] ու ան ճշմարտութիւնը ձեզ
33 պիտի ազատէ ։ Պատասխան տուին
իրեն . [իա] Մենք Աբրահամի սերունդ
ենք , ու երբէք մէկու մը չծառա-
յեցինք . դուն ինչո՞ւ կ'ըսես թէ
34 ազատ պիտի ըլլաք ։ Յիսուս պա-
տասխան տուաւ անոնց . Ճշմա-
րիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի թէ ,
[իբ] Ամէն ով որ մեղք կը գործէ , անի-
35 կայ մեղքի ծառայ է ։ [իգ] Ու ծառան
տանը մէջ յաւիտեան չմնար , բայց
36 որդին յաւիտեան կը մնայ ։ [իդ] Ուս-
տի թէ որ Որդին ձեզ ազատ ը-
նէ , ճշմարտապէս ազատ պիտի ըլ-

ա Մար. ժբ. 41.
բ Գլ. է. 30.
գ Գլ. է. 8.
դ Գլ. է. 34. ժգ. 33.
ե Հմր 24.
զ Գլ. գ. 31.
է Գլ. ժե. 19. ժէ. 16.
ը Ա Յով. ե. 5.
Հմր 21.
թ Մար. ժզ. 16.
ժ Գլ. է. 28.
ժա Գլ. գ. 32. ժե. 15.
ժբ Գլ. գ. 14. ժբ. 32.
ժգ Հռով. ա. 4.
ժդ Գլ. ե. 19. 30.
ժե Գլ. գ. 11.
ժզ Գլ. ժդ. 10. 11.
ժէ Հմր 16.
ժը Գլ. դ. 34. ե. 30. զ. 38.
ժթ Գլ. է. 31. ժ. 42. ժա. 45.
ի Հռով. զ. 14. 18. 22. ը. 2. Յակ. ա. 25. բ. 12.
իա Ղևտ. իե. 42. Մատ. գ. 9. Հմր 39.
իբ Հռով. զ. 16. 20. Բ Պետ. բ. 19.
իգ Գաղ. դ. 30.
իդ Հռով. ը. 2. Գաղ. ե. 1.

37 լաք ։ Գիտեմ որ Աբրահամի սե-
րունդ էք . [իե] բայց կը փնտռէք զիս
մեռցընել , ինչու որ իմ խօսքս ձեր
38 ներսի զին տեղ չունի ։ [իզ] Ես ինչ
որ տեսայ իմ Հօրս քովը՝ ան կը
խօսիմ . և դուք ալ ինչ որ տե-
սաք ձեր հօրը քովը՝ ան կ'ընէք ։
39 Պատասխան տուին ու ըսին անոր .
[իէ] Մեր հայրը Աբրահամն է . ըսաւ
անոնց Յիսուս . [իը] Թէ որ Աբրահա-
մին որդիքը ըլլայիք , Աբրահամին
40 գործքերը պիտի գործէիք ։ [իթ] Բայց
հիմա կը փնտռէք սպաննել զիս ,
ան՝ մարդ մը՝ որ ձեզի ճշմարտու-
թիւն խօսեցայ , [լ] որն որ Աստուծ-
մէ լսեցի . Աբրահամ ատ բանը չը-
41 րաւ ։ Դուք ձեր հօրը գործքերը
կ'ընէք . ան ատենը ըսին անոր .
Մենք պոռնկութենէ չենք ծնած .
[լա] մէնք մէկ Հայր մը ունինք՝ որ է
42 Աստուած ։ Յիսուս ըսաւ անոնց .
[լբ] Թէ որ Աստուած ձեր Հայրը ըլ-
լար , պիտի սիրէիք զիս . [լգ] ինչու
որ ես Աստուծմէ ելայ՝ ու եկայ . [լդ] և
չէ թէ ես ինքիրմէս եկայ , հապա
43 անիկայ զիս ղրկեց ։ [լե] Ինչո՞ւ դուք
իմ զրուցուածքս չէք հասկընար .
անոր համար որ չէք կրնար իմ
44 խօսքս մտիկ ընել ։ [լզ] Դուք ձեր
հօրմէն Սատանայէն էք , ու ձեր
հօրը բաղձանքը կ'ուզէք ընել . ա-
նիկայ սկիզբէն հետէ մարդասպան
էր , [լէ] և ճշմարտութեան մէջ չկե-
ցաւ , ինչու որ անոր ներսի զին
ճշմարտութիւն չկայ . երբոր անի-
կայ ստութիւն խօսի , բուն իրեն-
ներէն կը խօսի . քանզի անիկայ
45 ստախօս է և անոր հայրը ։ Բայց
որովհետև ես ճշմարտութիւն կը
խօսիմ , ինծի չէք հաւատար ։
46 Ձեզմէ ո՞վ կրնայ զիս յանդիմանել
մեղքի համար . իսկ թէ որ ես ճըշ-
մարտութիւն կը խօսիմ , ինչո՞ւ
47 ինծի չէք հաւատար ։ [լը] Ան որ Աս-
տուծմէ է , Աստուծոյ խօսքերը մի-
տիկ կ'ընէ . դուք անոր համար մի-
տիկ չէք ըներ , որ Աստուծմէ չէք ։
48 Պատասխան տուին Հրէաները՝ ու
ըսին անոր . Աղէկ չէ՞նք ըսեր մենք ,
թէ դուն Սամարացի ես՝ [լթ] ու դև
49 կայ քու ներսդ ։ Յիսուս պատաս-
խան տուաւ՝ [illegible] . Իմ ներսս
դև չկայ , հապա ես իմ Հայրս կը
պատուեմ , և դուք զիս կ'անար-
50 գէք ։ [խ] Իսկ ես իմ փառքս չեմ
փնտռեր . կայ մէկը՝ որ կը փնտռէ ,
51 ու կը դատէ ։ Ճշմարիտ ճշմարիտ
կ'ըսեմ ձեզի . [խա] Թէ որ մէկը իմ
խօսքս պահէ , յաւիտեան մահ պի-
52 տի չտեսնէ ։ Ան ատենը Հրէանե-
րը ըսին անոր . Հիմա գիտցանք որ
քու ներսդ դև կայ . [խբ] Աբրահամ
մեռաւ՝ ու մարգարէները . և դուն

Յամի Տեառն 32

իե Գլ. է. 20. Հմր 40.
իզ Գլ. գ. 32. ե. 19. 30. ժդ. 10. 24.
իէ Մատ. գ. 9. Հմր 33.
իը Հռով. բ. 28. թ. 7. Գաղ. գ. 7. 29.
իթ Հմր 37.
լ Հմր 26.
լա Եսա. կգ. 16. կդ. 8. Մաղ. ա. 6.
լբ Ա Յով. ե. 1.
լգ Գլ. ժզ. 27. ժէ. 8. 25.
լդ Գլ. ե. 43. է. 28. 29.
լե Գլ. է. 17.
լզ Մատ. ժգ. 38. Ա Յով. գ. 8.
լէ Յուդ. 6.
լը Գլ. ժ. 26. 27. Ա Յով. դ. 6.
լթ Գլ. է. 20. ժ. 20. Հմր 52.
խ Գլ. ե. 41. է. 18.
խա Գլ. ե. 24. ժա. 26.
խբ Զաք. ա. 5. Եբր. ժա. 13.

Յամի Տեառն 32

կ՚ըսես , թէ որ մէկը իմ խօսքս պահէ , յաւիտեան մահուան համը 53 պիտի չառնէ ։ Միթէ դուն աւելի՞ մեծ ես մեր հայր Աբրահամէն՝ որ մեռաւ . ու մարգարէներն ալ մեռան . դուն քեզ ո՞վ կ՚ընես ։ 54 Յիսուս պատասխան տուաւ . Թէ որ ես զիս փառաւորեմ , իմ փառքս բան մը չէ . իմ Հայրս է՝ որ զիս կը փառաւորէ , որուն համար դուք կ՚ըսէք թէ Մեր Աստուածն 55 է . Եւ անիկայ չէք ճանչնար . բայց ես գիտեմ անիկայ . ու թէ որ ըսեմ՝ թէ անիկայ չեմ գիտեր , ձեզի պէս ստախօս պիտի ըլլամ . հապա ես գիտեմ անիկայ , և անոր 56 խօսքը կը պահեմ ։ Ձեր հայրը Աբրահամ ցանկացաւ իմ օրս տեսնելու . ու տեսաւ և ուրախացաւ ։ 57 Իսկ Հրեաները ըսին անոր . Դուն տակաւին յիսուն տարեկան չես , 58 Աբրահամն ալ տեսա՞ր ։ Յիսուս ըսաւ անոնց . Ճշմարիտ ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի , Աբրահամին ըլլա59լէն առաջ եմ ես ։ Ան ատենը քարեր վերցուցին որ անոր վրայ նետեն . բայց Յիսուս ծածկուեցաւ [illegible] , և անոնց մէջէն անցնելով՝ տաճարէն դուրս ելաւ , ու այսպէս գնաց ։

Գլ. ե. 31 .
Գլ. ե. 41 . Ժզ. 14 . Ժէ. 1 . Գործ. գ. 13 .
Ոմանք՝ Ձեր
Գլ. է. 28 , 29 .
Ղուկ. ժ. 24 .
Եբր. ժա. 13 .
Ել. գ. 14 . Ես. խգ. 13 . Գլ. ժէ. 5 . 24 . Կող. ա. 17 . Յայտ. ա. 8 .
Գլ. ժ. 31 . 39 . Ժա. 8 .
Ղուկ. դ. 30 .

ԳԼ. Թ

1 Քրիստոս 'ի ծնէ կոյրին աչքերը կը բանայ ։ 8 Ան բժշկուած մարդը փարիսեցւոց կը տարուի , 13 որոնք բարկանալով՝ դուրս կ՚ընեն զանիկայ իրենց ժողովարանէն . 35 բայց Յիսուս կ՚ընդունի զանիկայ . ու ան ալ կը հաւատայ անոր ։ 39 Քրիստոս զորանք կը լուսաւորէ ։

1 Ու երբոր կ՚անցնէր , մէկ մարդ մը 2 տեսաւ կոյր ծնած ։ Եւ իր աշակերտները հարցուցին իրեն , ու ըսին . Ռաբբի՝ որո՞ւնն է մեղքը , ասո՞ր՝ թէ իր ծնողացը , որ անիկայ 3 կոյր ծնաւ ։ Պատասխան տուաւ Յիսուս . Ոչ ասոր է մեղքը , ոչ ալ իր ծնողացը . հապա՝ որ Աստուծոյ գործերը ասոր վրայ յայտ4նի ըլլան ։ Քանի որ ցորեկ է , պէտք է որ զիս ղրկողին գործերը գործեմ . գիշերը կու գայ , որ ան ատենը մէկը չկրնար գործել ։ 5 Քանի որ ես աշխարհի մէջ եմ , 6 աշխարհի լոյսն եմ ։ Երբոր ասիկա ըսաւ , թքաւ գետինը , և թուքով կաւ շինեց , ու ան կաւը կոյ7րին աչքերուն վրայ ծեփեց ։ Եւ ըսաւ անոր . Գնա լուացուէ Սելովամի աւազանին մէջ , (որ Ղրկուած կը թարգմանուի .) Ուստի գնաց ու լուացուեցաւ , ելաւ ու կը 8 տեսնէր ։ Իսկ դրացիները՝ և անոնք որ առաջուց տեսած էին զանիկայ որ մուրացկան էր , կ՚ըսէին . Անիկայ չէ՞ր որ կը նստէր և կը մուրար . ոմանք կ՚ըսէին , Անիկայ 9 է . Ուրիշները կ՚ըսէին , Անոր նման մըն է . Իսկ ինքը կ՚ըսէր թէ , 10 Ես եմ ։ Ուստի ըսին իրեն . Հապա ինտո՞ր բացուեցան քու աչքե11րդ ։ Ինքը պատասխան տուաւ ու ըսաւ . Յիսուս կոչուած մարդ մը կաւ շինեց , ու աչքերս ծեփեց , և ըսաւ ինծի . Գնա Սելովամի աւազանը՝ ու լուացուէ . ես ալ գացի լուացուեցայ ու կը տեսնեմ ։ 12 Եւ ըսին իրեն . Ո՞ւր է անիկայ . ըսաւ [illegible] . Չեմ գիտեր ։

13 Փարիսեցիներուն տարին զանի14կայ՝ որ ատենով կոյր էր ։ Եւ շաբաթ օր էր՝ երբոր Յիսուս կաւը շինեց , ու անոր աչքերը բացաւ ։ 15 Նորէն փարիսեցիներն ալ կը հարցնէին իրեն , թէ ինտոր կը տեսնէ . անիկայ ալ ըսաւ անոնց . Կաւ դրաւ աչքերուս վրայ , ու լուա16ցուեցայ և կը տեսնեմ ։ Ասոր վրայ փարիսեցիներէն ոմանք կ՚ըսէին . Ան մարդը Աստուծմէ չէ , ինչու որ շաբաթ օրը չպահեր . ուրիշները կ՚ըսէին . Ինտո՞ր կրնայ մեղաւոր մարդ մը ասանկ հրաշքներ ընել . ու մէջերնին երկպառակութիւն 17 կար ։ Նորէն ըսին կոյրին . Դուն ի՞նչ կ՚ըսես անոր համար՝ որ քու աչքերդ բացաւ . ան ալ ըսաւ թէ , 18 Մարգարէ մըն է ։ Իսկ Հրեաները չէին հաւատար անոր համար՝ թէ կոյր էր ու բացուեցաւ , մինչև որ ան աչքը բացուածին ծնողքը կան19չեցին ։ Եւ անոնց հարցուցին ու ըսին . Ա՞ս է ձեր որդին , որուն համար դուք կ՚ըսէք թէ կոյր ծնաւ . հապա հիմա ինտո՞ր կը տեսնէ ։ 20 Անոր ծնողքը պատասխան տուին անոնց ու ըսին . Գիտենք որ ասիկայ է մեր որդին , և որ ինքը կոյր 21 ծնաւ . Բայց հիմա ինտո՞ր կը տեսնէ , չենք գիտեր , կամ թէ ով բացաւ անոր աչքերը , մենք չենք գիտեր *. ինքը չափահաս է , իրեն հարցուցէք . թող ինքը խօսի ի22րեն համար ։ Ասիկա ըսին անոր ծնողքը , Հրեաներէն վախնալնուն համար . քանզի Հրեաները միաբան հաւանութեամբ որոշեր էին որ եթէ մէկը անիկայ Քրիստոս դաւանի , 23 ժողովարանէն դուրս ձգուի ։ Ասոր համար անոր ծնողքը ըսին թէ , Ինքը չափահաս է , իրեն հարցու24ցէք ։ Ետքը նորէն կանչեցին ան մարդը որ կոյր էր , ու ըսին անոր . Աստուծոյ փառք տուր , մենք գիտենք որ ան մարդը մեղաւոր է ։ 25 Անիկայ ալ պատասխան տուաւ ու ըսաւ . Թէ որ մեղաւոր է , ես չեմ գիտեր . միայն [illegible] գիտեմ որ կոյր 26 էի , և հիմա կը տեսնեմ ։ Նորէն

Համր 34 .
Գլ. ժա. 4 .
Գլ. դ. 34 . Ե. 19 . 36 . Ժա. 9 . Ժբ. 35 . Ժէ. 4 .
Գլ. ա. 5 . 9 . Գ. 19 . Ը. 12 . Ժբ. 35 . 46 .
Մար. է. 33 . Ը. 23 .
Նեեմ. գ. 15 .
Տես Դ Թագ. ե. 14 .
Ոմանք՝ կոյր

Յամի Տեառն 32

Համր 6 . 7 .
Համր 33 . Գլ. գ. 2 .
Գլ. է. 12 . 43 . Ժ. 19 .
Գլ. դ. 19 . Զ. 14 .
Գլ. է. 13 . Ժբ. 42 . Ժթ. 38 . Գործ. ե. 13 .
Համր 34 . Գլ. Ժզ. 2 .
Յես. է. 19 . Ա Թագ. զ. 5 .
Համր 16 .

Յամի Տեառն 32

բանին անոր. Ի՞նչ ըրաւ քեզի.
27 քու աչքերդ ինչո՞ւ բացաւ։ Պատասխան տուաւ անոնց. Հիմա
ըսի ձեզի ու չլսեցիք. ինչո՞ւ համար նորէն լսել կ'ուզէք. միթէ
դո՞ւք ալ կ'ուզէք անոր աշակերտ
28 ըլլալ։ Անոնք նախատելով զանիկայ՝ ըսին. Դուն ես անոր աշակերտը.
իսկ մենք Մովսէսին աշա-
29 կերտներն ենք։ Մենք գիտենք՝ որ
Աստուած Մովսէսին հետ խօսեցաւ.
[ա]բայց ասիկայ չենք գիտեր թէ ուս-
30 կից է։ Պատասխան տուաւ մարդը և ըսաւ անոնց. [բ]Ասիկայ է
զարմանալու բանը՝ որ դուք չէք
գիտեր թէ ուսկից է, և անիկայ
31 իմ աչքերս բացաւ։ Գիտենք որ
[գ]Աստուած մեղաւորներուն մտիկ
չըներ. բայց թէ որ մէկը աստուածապաշտ ըլլայ, ու անոր կամքը
32 կատարէ, անոր մտիկ կ'ընէ։ Աշխարհիս սկիզբէն 'ի վեր լսուած չէ
որ մարդ մը կոյր ծնածի մը աչքերը
33 բացած է։ [դ]Թէ որ Աստուծմէ
չըլլար ան մարդը՝ բան մըն ալ չէր
34 կրնար ընել։ Պատասխան տուին
և ըսին անոր. [ե]Դուն բոլորովին
մեղաց մէջ ծնած ես, ու մեզի վարդապետութի՞ւն կ'ընես. և դուրս
ըրին անիկայ։

35 Յիսուս լսեց որ զանիկայ դուրս
ըրին, ու երբոր գտաւ զանիկայ՝
ըսաւ անոր. Դուն կը հաւատա՞ս
36 [զ]Աստուծոյ Որդիին։ Անիկայ պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ. Տէ՛ր
37 ո՞վ է՝ որ հաւատամ անոր։ Եւ
Յիսուս ըսաւ անոր. Տեսար ալ
անիկայ, [է]և քեզի հետ խօսողը ան
38 է։ Անիկայ ալ ըսաւ. Կը հաւատամ՝ Տէր. ու անոր երկրպա-
39 գութիւն ըրաւ։ Եւ Յիսուս ըսաւ. [ը]Ես դատաստանի համար եկայ աս աշխարհս, [թ]որ չտեսնողները տեսնեն, և տեսնողները կուրնան։

40 Եւ փարիսեցիներէն ոմանք որ իր
հետն էին, աս բաները լսելով՝ [ժ]ըսին իրեն. Միթէ մե՞նք ալ կոյր
41 ենք։ Յիսուս ըսաւ անոնց. [ի]Թէ
որ կոյր ըլլայիք, դուք մեղք չէիք
ունենար. բայց հիմա կ'ըսէք թէ
կը տեսնենք. ասոր համար ձեր
մեղքը ձեր վրայ կը մնայ։

[ա] Գլ. Ը. 14.
[բ] Գլ. Գ. 10.
[գ] Յոբ. ԻԷ. 9. ԼԵ. 12. Սաղ. ԺԸ. 41. ԼԴ. 15. ԿԶ. 18. Առակ. Ա. 28. ԺԵ. 29. ԻԸ. 9. Եսա. Ա. 15. Երեմ. ԺԱ. 11. ԺԴ. 12. Եզեկ. Ը. 18. Միք. Գ. 4. Զաք. Է. 13.
[դ] Հմր. 16.
[ե] Հմր. 2.
[զ] Մատ. ԺԴ. 33. ԺԶ. 16. Մար. Ա. 1. Գլ. Ժ. 36. Ա Յով. Ե. 13.
[է] Գլ. Դ. 26.
[ը] Գլ. Ե. 22. 27. Տես Գլ. Գ. 17. ԺԲ. 47.
[թ] Մատ. ԺԳ. 13.
[ժ] Հռով. Բ. 19.
[ի] Գլ. ԺԵ. 22. 24.

ԳԼ. Ժ.

1 Քրիստոս է կենաց դուռը՝ և բարի հովիւը։ 19 Հրէից տարբեր կարծիքները անոր վրայով։ 24 Յիսուս իր գործքերովը կը ցուցընէ թէ ինքն է Քրիստոսը՝ Աստուծոյ Որդին. 39 Հրէից ձեռքէն կը փախչի. 40 և դարձեալ կ'երթայ Յորդանանու միւս կողմը, ուր շատերը կը հաւատան իրեն։

1 Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի.
Ան որ դռնէն չմտներ ոչխարներուն բակը, հապա ուրիշ տեղէն
կ'ելլէ, անիկայ գող ու աւազակ
2 է։ Բայց ան որ դռնէն կը մտնէ,
անիկայ ոչխարներուն հովիւն է։
3 Դռնապանը կը բանայ անոր, և
ոչխարները անոր ձայնին կը լսեն,
ու իր ոչխարները անուանովին կը
կանչէ, և դուրս կը հանէ զանոնք։
4 Ու երբոր իր ոչխարները կը հանէ,
անոնց առջևէն կ'երթայ, ու ոչխարները իր ետևէն կ'երթան. ինչու որ անոր ձայնը կը ճանչնան։
5 Օտարին ետևէ չեն երթար.
հապա անկէ կը փախչին, ինչու որ
օտարներուն ձայնը չեն ճանչնար։
6 Յիսուս աս առակը ըսաւ անոնց.
բայց անոնք չէին իմանար՝ թէ ինչ
7 էր որ իրենց կը խօսէր։ Եւ Յիսուս նորէն ըսաւ անոնց. Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի. Ես
8 եմ ոչխարներուն դուռը։ Ամէն
անոնք որ ինծմէ առաջ եկան, գող
ու աւազակ էին. բայց անոնց չլսե-
9 ցին ոչխարները։ [լ]Ես եմ դուռը.
թէ որ մէկը ինծմէ ներս մտնէ՝ պիտի փրկուի, ու պիտի մտնէ ու
10 ելլէ, և արօտ գտնէ։ Գողը չգար,
միայն թէ գողնալու և սպաննելու
ու կորսնցընելու համար. Ես եկայ
որ կեանք ունենան, և ալ աւելի
11 ունենան։ [խ]Ես եմ բարի հովիւը.
բարի հովիւը իր կեանքը ոչխար-
12 ներուն համար կը դնէ։ Բայց
վարձկանը որ հովիւ չէ, ու ոչխարները իրը չեն, երբոր կը տեսնէ
գայլը որ կու գայ, [ծ]կը թողու ոչխարները ու կը փախչի. և գայլը
կը յափշտակէ ոչխարները, ու զա-
13 նոնք կը ցրուէ։ Եւ վարձկանը
կը փախչի ինչու որ վարձկան է,
ու իր հոգը չէ ոչխարներուն հա-
14 մար։ Ես եմ բարի հովիւը, [կ]և
կը ճանչնամ իմիններս, ու կը ճանչ-
15 ցուիմ իմիններէս։ [հ]Ինչպէս որ
Հայրը զիս կը ճանչնայ, ես ալ
Հայրը կը ճանչնամ, [ձ]ու իմ կեանքս ոչխարներուն համար կը դնեմ։
16 [ղ]Ուրիշ ոչխարներ ալ ունիմ, որոնք
աս բակէն չեն. անոնք ալ պէտք է
որ բերեմ. ու իմ ձայնիս պիտի
լսեն, [ճ]և պիտի ըլլան մէկ հօտ ու
17 մէկ հովիւ։ Անոր համար իմ
Հայրս զիս կը սիրէ, [մ]որ ես իմ
կեանքս կը դնեմ, որ նորէն առնեմ
18 անիկայ։ Մէկը չհաներ անիկայ
ինծմէ, հապա ես կը դնեմ անիկայ
ինքիրմէս. իշխանութիւն ունիմ
անիկայ դնելու, [յ]և իշխանութիւն
ունիմ անիկայ նորէն առնելու.
[ն]Աս պատուէրը իմ Հօրմէս առի։
19 [շ]Նորէն երկպառակութիւն կ'ըլլար Հրէից մէջ աս խօսքերուն հա-
20 մար։ Եւ անոնցմէ շատերը կ'ը-

Յամի Տեառն 32

[լ] Գլ. ԺԴ. 6. Եփե. Բ. 18.
[խ] Եսա. Խ. 11. Եզեկ. ԼԴ. 12. 23. ԼԷ. 24. Եբր. ԺԳ. 20. Ա Պետ. Բ. 25. Ե. 4.
[ծ] Զաք. ԺԱ. 16. 17.
[կ] Բ Տիմ. Բ. 19.
[հ] Մատ. ԺԱ. 27.
[ձ] Գլ. ԺԵ. 13.
[ղ] Եսա. ԾԶ. 8.
[ճ] Եզեկ. ԼԷ. 22. Եփե. Բ. 14. Ա Պետ. Բ. 25.
[մ] Եսա. ԾԳ. 7. 8. 12. Եբր. Բ. 9.
[յ] Գլ. Բ. 19.
[ն] Գլ. Զ. 38. ԺԵ. 10. Գործ. Բ. 24. 32.
[շ] Գլ. Է. 43. Թ. 16.

Յամի Տեառն
32

խ Գլ. Է. 20. Ը. 48. 52.
ծ Ել. Դ. 11. Սաղ. ՂԳ. 9. ՃԽԵ. 8.
Յամ. Տ. 33
կ Գլ. Թ. 6. 7. 32. 33.
հ Գործ. Գ. 11. Ե. 12.
ձ Հմր 38. Գլ. Գ. 2. Ե. 36.
ղ Գլ. Ը. 47. Ա Յով. Դ. 6.
ճ Ոմանք չունին.
մ Հմր 4. 14.
յ Գլ. Զ. 37. ԺԷ. 11. 12. ԺԸ. 9.
ն Գլ. ԺԴ. 28.
շ Գլ. ԺԷ. 2. 6.
ո Գլ. ԺԷ. 11. 22.
չ Գլ. Ը. 59.
պ Գլ. Ե. 18.
ջ Սաղ. ՁԱ. 6.
ռ Հռով. ԺԳ. 1.
ս Գլ. Զ. 27.
վ Գլ. Գ. 17. Ե. 36. 37. Ը. 42.
տ Ղուկ. Ա. 35. Գլ. Թ. 35. 37.
ր Գլ. Ե. 17. 18. Հմր 30.
ց Գլ. ԺԵ. 24.
ւ Գլ. Ե. 36. ԺԴ. 10—12.
փ Գլ. ԺԴ. 10. 11. ԺԷ. 21.
ք Գլ. Է. 30. 44. Ը. 59.

ւէին. [խ]Դեւ կայ ատոր ներսը ու խելառած է, ինչո՞ւ ատոր մտիկ
21 կ'ընէք։ Ուրիշները կ'ըսէին. Ասոնք դիւահարի խօսքեր չեն. միթէ [ծ]դեւը կրնա՞յ կոյրերուն աչքերը բանալ։

22 Ան ատենը Երուսաղէմ նաւակատիքի տօնը եղաւ, ու ձմեռ էր։
23 Եւ [կ]Յիսուս կը պտըտէր տաճարին
24 մէջ [հ]Սողոմոնին սրահը։ Եւ Հրեաները անոր չորս կողմը առին ու ըսին անոր. Մինչեւ երբ մեզ տարակուսանաց մէջ կը թողուս. թէ որ Քրիստոսը դուն ես, մեզի հա-
25 մարձակ ըսէ։ Յիսուս պատասխան տուաւ անոնց. Ձեզի ըսի՝ ու չէք հաւատար. [ձ]Այն գործերը՝ որ ես իմ Հօրս անունովը կը գործեմ, անոնք կը վկայեն ինծի համար։
26 [ղ]Բայց դուք չէք հաւատար, ինչու որ իմ ոչխարներէս չէք, [ճ]ինչպէս որ
27 ձեզի ըսի''։ [մ]Իմ ոչխարներս իմ ձայնիս կը լսեն, ես ալ անոնք կը ճանչնամ, ու իմ ետեւէս կու գան։
28 Եւ ես անոնց յաւիտենական կեանք կու տամ, [յ]ու յաւիտեան պիտի չկորսուին. և մէկը իմ ձեռքէս
29 պիտի չյափշտակէ զանոնք։ [ն]Իմ Հայրս [շ]որ զանոնք ինծի տուաւ, ամենէն մեծ է. և մէկը չկրնար իմ
30 Հօրս ձեռքէն յափշտակել։ [ո]Ես ու Հայրը մէկ ենք։

31 Ան ատենը [չ]Հրեաները նորէն քարեր վերցուցին, որ անիկայ
32 քարկոծեն։ Յիսուս պատասխան տուաւ անոնց. Շատ բարի գործեր ցուցուցի ձեզի իմ Հօրմէս, անոնցմէ ո՞ր գործին համար զիս կը
33 քարկոծէք։ Հրեաները պատասխան տուին անոր՝ ըսելով. Բարի գործի համար քեզ չենք քարկոծեր, հապա հայհոյութեան համար, և քանզի դուն որ մարդ ես, [պ]ինքզինքդ Աստուած կ'ընես։
34 Յիսուս պատասխան տուաւ անոնց. [ջ]Չէ՞ որ ձեր օրէնքին մէջը գրուած է. Ես ըսի թէ դուք աստուածներ
35 էք։ Թէ որ աստուածներ կ'անուանէ զանոնք, [ռ]որոնց որ Աստուծոյ խօսքը եղաւ, (ու կարելի չէ որ ան
36 գրուածը աւրուի,) [ս]Հապա ան որ Հայրը սրբեց՝ [վ]և աշխարհք խրկեց, դուք անոր կ'ըսէ՞ք թէ Հայհոյութիւն կ'ընես, [տ]Աստուծոյ Որդի
37 եմ [ր]ըսելուս համար։ [ց]Թէ որ իմ Հօրս գործերը չեմ գործեր, ինծի
38 մի՛ հաւատաք. Հապա թէ որ կը գործեմ, թէև ինծի չէք հաւատար, [ւ]գործերուն հաւատացէք, որ գիտնաք ու ճանչնաք՝ [փ]թէ Հայրը իմ մէջս է, և ես անոր մէջ։

39 [ք]Դարձեալ կը փնտռէին զանիկայ բռնել, և անոնց ձեռքէն ելաւ։
40 Ու նորէն գնաց Յորդանանու անդիի կողմը՝ ան տեղը, [ա]ուր որ Յովհաննէս առաջուց կը մկրտէր, ու
41 հոն կեցաւ։ Եւ շատերը եկան անոր՝ ու կ'ըսէին. Իրաւ Յովհաննէս մէկ հրաշք մը չըրաւ.
42 [բ]Բայց ինչ որ Յովհաննէս ըսաւ ասոր համար, ամէնը ճշմարիտ էր. [գ]Եւ շատ մարդիկ հոն անոր հաւատացին։

Յամի Տեառն
33

ա Գլ. Ա. 28.
բ Գլ. Գ. 30.
գ Գլ. Ը. 30. ԺԱ. 45.
դ Ղուկ. Ժ. 38. 39.
ե Մատ. ԻԶ. 7. Մար. ԺԴ. 3. Գլ. ԺԲ. 3.
զ Գլ. Թ. 3. Հմր 40.
է Գլ. Ժ. 40.
ը Գլ. Ժ. 31.
թ Գլ. Թ. 4.
ժ Գլ. ԺԲ. 35.
ի Բ Օր. ԼԱ. 16. Դան. ԺԲ. 2. Մատ. Թ. 24. Գործ. Է. 59. Ա Կոր. ԺԵ. 18. 51.

ԳԼ. ԺԱ.

1 Քրիստոս կը յարուցանէ չորս օրուան մեռած Ղազարոսը։ 45 Շատ Հրեաներ կը հաւատան։ 47 Քահանայապետները և փարիսեցիք ժողով կ'ընեն Քրիստոսի դէմ։ 49 Կայիափային մարգարէութիւնը։ 54 Յիսուս իր անձը կը թաքուցանէ։ 55 Զատկի տօնին կը փնտռեն զանիկայ, և պատուէր կու տան բռնելու։

1 Ու [դ]Մարիամին և անոր քրոջը Մարթային գեղէն՝ Բեթանիայէն՝ Ղազարոս անունով մէկը հի-
2 ւանդ էր։ [ե]Ասիկայ ան Մարիամն էր, որ Տէրը եղով օծեց, ու անոր ոտքերը իր մազերովը սրբեց, որուն եղբայրը Ղազարոս հիւանդ էր։
3 Ուստի իր քոյրերը մարդ խրկեցին անոր՝ ու ըսին. Տէ՛ր, ահա անիկայ՝ որ դուն կը սիրես, հիւանդ է։
4 Յիսուս երբոր լսեց, ըսաւ. Աս հիւանդութիւնը մահուան համար չէ, [զ]հապա Աստուծոյ փառացը համար, որ Աստուծոյ Որդին անով
5 փառաւորուի։ Արդ՝ Յիսուս կը սիրէր Մարթան՝ և անոր քոյրը՝ ու
6 Ղազարոսը։ Իսկ երբոր լսեց թէ հիւանդ է, եղած տեղը [է]երկու օր
7 ալ կեցաւ։ Եւ անկէ ետքը ըսաւ աշակերտներուն. Եկէք նորէն Հրէաստան երթանք։
8 Աշակերտները իրեն ըսին. Ռաբբի՝ [ը]Հրեաները հիմա քեզ կը փնտռէին քարկոծելու, ու նորէն հո՞ն կ'երթաս։
9 Պատասխան տուաւ Յիսուս. Չէ՞ որ օրը տասներկու ժամ է. [թ]թէ որ մէկը ցորեկը քալէ, չսահիր. ինչու որ աս աշխարհիս լոյսը կը
10 տեսնէ. [ժ]Բայց թէ որ մէկը գիշերը քալէ, կը սահի. ինչու որ իր
11 հետը լոյս չկայ։ Աս բաները ըսելէն ետեւ՝ ըսաւ անոնց. Ղազարոս մեր բարեկամը [ի]ննջեցած է. բայց կ'երթամ որ անիկայ արթնցը-
12 նեմ։ Իր աշակերտները ըսին. Տէ՛ր՝ թէ որ քնացած է, պիտի ա-
13 ռողջանայ։ Իսկ Յիսուս անոր մեռնելուն համար կ'ըսէր. բայց անոնք կը կարծէին թէ քուն քնա-
14 նալուն համար կ'ըսէր։ Ան ատենը Յիսուս յայտնապէս ըսաւ անոնց.
15 Ղազարոս մեռաւ. Եւ ես ուրախ եմ ձեզի համար՝ որ հոն չէի, որ դուք հաւատաք. բայց եկէք եր-
16 թանք անոր։ Թովմաս՝ որ Եր-

Յամի Տեառն
33

կուորեակ կ'ըսուէր, ըսաւ իր աշա-
կերտակիցներուն. Մենք ալ եր-
թանք՝ որ անոր հետ մեռնինք։
17 Յիսուս երբոր եկաւ, գտաւ որ
անիկայ արդէն չորս օրուան գե-
18 րեզմանը դրուած էր։ Ու Բե-
թանիա՝ Երուսաղէմին մօտ էր՝
տասնուհինգ ասպարէզի չափ։
19 Եւ Հրէաներէն շատերը Մար-
թային ու Մարիամին եկած էին
որ մխիթարեն զանոնք՝ իրենց եղ-
20 բօրը համար։ Արդ՝ երբոր լսեց
Մարթա թէ Յիսուս կու գայ,
զանիկայ դիմաւորելու գնաց. բայց
Մարիամ տանը մէջ նստեր էր։
21 Եւ Մարթա ըսաւ Յիսուսին. Տէ՛ր
թէ որ հոս ըլլայիր, իմ եղբայրս
22 չէր մեռներ. Բայց գիտեմ որ հի-
†Գլ. Թ. 31։
մա ալ †դուն ինչ որ խնդրես Աս-
տուծմէ, Աստուած պիտի տայ
23 քեզի։ Յիսուս ըսաւ անոր. Քու
եղբայրդ յարութիւն պիտի առնէ։
†Ղու. ԺԴ. 14։ Գլ. Ե. 29։
24 Մարթա ըսաւ անոր. †Գիտեմ որ
յարութեան ժամանակը՝ վերջին
օրը յարութիւն պիտի առնէ։
†Գլ. Ե. 21։ Զ. 39. 40. 44։
25 Յիսուս ըսաւ անոր. Ես եմ †յա-
րութիւնը և †կեանքը. †Ան որ
ինծի կը հաւատայ, թէև մեռնի՝
†Գլ. Ա. 4։ Զ. 35։ ԺԴ. 6։ Կող. Գ. 4։ Ա Յով. Ա. 1. 2։ Ե. 11։
26 պիտի ապրի. Եւ ան ամէն որ
կենդանի է՝ ու ինծի կը հաւատայ,
յաւիտեան պիտի չմեռնի. դուն
27 կը հաւատա՞ս ասոր։ Ըսաւ անոր.
†Գլ. Զ. 36։ Ա Յով. Ե. 10. 13։
Այո Տէ՛ր †ես հաւատացեր եմ՝
որ դուն ես Քրիստոսը Աստուծոյ
†Մատ. ԺԶ. 16։ Գլ. Դ. 42։ Զ. 14. 70։
Որդին, որ աշխարհք գալու էիր։
28 Ու երբոր աս ըսաւ, գնաց իր քոյ-
րը Մարիամը գաղտուկ մը կանչեց՝
ըսելով. Վարդապետը եկեր է ու
29 քեզ կը կանչէ։ Անիկայ լսածին
պէս՝ շուտ մը ելաւ ու եկաւ անոր։
30 Իսկ Յիսուս դեռ գեղը եկած չէր.
հապա ան տեղն էր, ուր որ Մար-
31 թա զանիկայ դիմաւորեց։ †Բայց
†Վեր. 19։
Հրէաները որ անոր հետը տանը
մէջն էին՝ ու կը մխիթարէին զա-
նիկայ, երբոր տեսան որ Մարիամ
շուտ մը ելաւ ու գնաց, իրենք ալ
անոր ետեւէն գացին, ըսելով թէ
Գերեզմանը կ'երթայ՝ որ հոն տեղը
32 լայ։ Իսկ Մարիամ երբոր Յի-
սուսին եղած տեղը եկաւ, ու զա-
նիկայ տեսաւ, անոր ոտքը իյնա-
†Վեր. 21։
լով ըսաւ անոր. †Տէ՛ր թէ որ հոս
ըլլայիր, իմ եղբայրս չէր մեռներ։
33 Յիսուս երբոր տեսաւ անիկայ որ
կու լար, և անոր հետ եկող Հրէ-
աները որ կու լային, իր հոգւոյն
34 մէջ հառաչեց ու խռովեցաւ, Եւ
ըսաւ. Ո՞ւր դրած էք անիկայ.
ըսին իրեն. Տէ՛ր եկուր ու տես։
†Ղու. ԺԹ. 41։
35 †Յիսուս լացաւ։ (36) Ուստի
Հրէաները կ'ըսէին. Նայեցէ՛ք
37 որչափ կը սիրէր զանիկայ։ Ա-
նոնցմէ ոմանք ալ կ'ըսէին. Անի-
կայ՝ որ կոյրին աչքերը բացաւ,
†Գլ. Թ. 6։
չէ՞ր կրնար ընել՝ որ աս ալ չմեռ-
38 նէր։ Յիսուս նորէն իր սրտին մէջ
հառաչելով՝ գերեզմանը կու գայ.
և անիկայ քարայր մըն էր, ու անոր
39 վրայ քար մը դրուած էր։ Յիսուս
ըսաւ. Մէկդի ըրէք աս քարը.
մեռելին քոյրը Մարթան ըսաւ ա-
նոր. Տէ՛ր արդէն հոտած պիտի
ըլլայ, ինչու որ չորս օրուան է։
40 Ըսաւ անոր Յիսուս. Քեզի չըսի՞
†Վեր. 4. 23։
որ՝ եթէ հաւատաս, †Աստուծոյ
41 փառքը պիտի տեսնես։ Ան ա-
տենը մէկդի ըրին քարը. և Յի-
սուս իր աչքերը վեր վերցուց ու
ըսաւ. Հա՛յր՝ շնորհակալ եմ քեզ-
42 մէ, որ ինծի լսեցիր։ Ու ես գի-
տեի որ ամէն ատեն ինծի կը լսես.
†Գլ. ԺԲ. 30։
†Բայց աս բոլորտիքս կայնող ժո-
ղովուրդին համար ըսի, որ հաւա-
43 տան թէ դուն խրկեցիր զիս։ Եւ
աս ըսելէն ետքը, մեծ ձայնով մը
կանչեց. Ղազարոս դուրս եկուր։
44 Մեռելն ալ ելաւ ոտքերը ու ձեռ-
†Գլ. Ի. 7։
քերը պատանքով կապած, †և ե-
րեսը վարշամակով պատած. Յի-
սուս ըսաւ անոնց. Արձըկեցէ՛ք
անիկայ, ու թողէ՛ք որ երթայ։
45 Եւ Հրէաներէն շատերը՝ որ Մա-
†Գլ. Բ. 23։ Ժ. 42։ ԺԲ. 11. 18։
րիամին եկեր էին, †երբոր Յիսու-
սին ըրածը տեսան, հաւատացին
46 իրեն։ Բայց անոնցմէ ոմանք գա-
ցին փարիսեցիներուն, ու Յիսուսին
ըրածը անոնց պատմեցին։
†Սաղ. Բ. 2։ Մատ. ԻԶ. 3։ Մար. ԺԴ. 1։ Ղու. ԻԲ. 2։
47 Ուստի †քահանայապետները և
փարիսեցիները ժողով գումարեցին՝
ու ըսին. †Ի՞նչ ընենք, քանզի աս
48 մարդը շատ հրաշքներ կ'ընէ։ Թէ
†Գլ. ԺԲ. 19։ Գործ. Դ. 16։
որ անիկայ ասանկ թող տանք, ա-
մէնքն ալ անոր պիտի հաւատան.
և Հռոմայեցիք պիտի գան՝ ու մեր
տեղը ու ազգը պիտի վերցնեն։
49 Եւ անոնցմէ մէկը †Կայիափա ա-
†Ղու. Գ. 2։ Գլ. ԺԸ. 14։ Գործ. Դ. 6։
նունով՝ որ ան տարուոյն քահանա-
յապետն էր, ըսաւ անոնց. Դուք
50 բան մը չէք գիտեր. †Եւ չէք ալ
†Գլ. ԺԸ. 14։
խորհիր, թէ աղէկ է մեզի՝ որ մէկ
մարդ մը ժողովուրդին համար մեռ-
51 նի, ու բոլոր ազգը չկորսուի։ Բայց
աս բանը չէ թէ ինքիրմէն զրու-
ցեց, հապա ան տարուան քահա-
նայապետը ըլլալով, մարգարէա-
ցաւ՝ թէ Յիսուս ազգին համար
52 պիտի մեռնէր. †Եւ չէ թէ միայն
†Եսա. ԽԹ. 6։ Ա Յով. Բ. 2։
ազգին համար, †հապա որ Աստու-
†Գլ. Ժ. 16։ Եփե. Բ. 14. 15. 16. 17։
ծոյ ցիրուցան եղած որդիներն ալ
մէկտեղ ժողվէ։
53 Ալ ան օրէն ետեւ խորհուրդ ըրին
54 որ սպաննեն զանիկայ։ †Ուստի
†Գլ. Դ. 1. 3։ Է. 1։
Յիսուս անկէ ետքը համարձակ չէր
պտըտեր Հրէից մէջ, հապա ան-
կէ անապատին մօտ տեղ մը գնաց,

Յամի Տեառն 33

մէկ քաղաք մը՝ որուն անունը Եփրայիմ էր . ու իր աշակերտներուն հետ մէկտեղ հոն կը կենար ։

55 Եւ Հրէից զատիկը մօտ էր , ու այն տեղէն շատ մարդիկ զատկէն առաջ Երուսաղէմ ելան , որ ինքզինքնին մաքրեն .
56 Եւ կը փնտռէին Յիսուսը , ու տաճարին մէջ կեցած ատեննին իրարու կ'ըսէին . Ձեզի ի՞նչպէս կ'երեւնայ , թէ — տօնին չգա՞յ ։ Իսկ քահանայապետները ու փարիսեցիները պատուէր տուեր էին , որ եթէ մէկը գիտնայ անոր ուր տեղ ըլլալը՝ իմացընէ , որ անիկայ բռնեն ։

Տես Բ Մն. ժզ. 19 ։
Գլ. բ. 13 ։ ե. 1 ։ զ. 4 ։
Հմր 8 ։

ԳԼ. ԺԲ

1 Յիսուս կը գովէ Մարիամը՝ որ իր ոտքը օծեց ։ 9 Ժողովուրդը կու գայ Ղազարոսը տեսնելու ։ 10 Քահանայապետները խորհուրդ կ'ընեն զանիկայ սպաննելու ։ 12 Քրիստոս իշու վրայ հեծած՝ Երուսաղէմ կը մտնէ ։ 20 Քանի մը Յոյներ կը ցանկան զինքը տեսնելու ։ 23 Քրիստոս իր մահը կը նախաձայնէ ։ 37 Հրէից կուրութիւնը ։ 42 Իշխաններէն շատերը կը հաւատան Յիսուսին , բայց փարիսեցիներէն վախնալով՝ զանիկայ յայտնի չեն դաւանիր ։

1 Իսկ Յիսուս զատկէն վեց օր առաջ Բեթանիա եկաւ , ուր էր Ղազարոս՝ մեռեալը , որն որ Յիսուս
2 մեռելներէն յարոյց ։ Եւ հոն անոր ընթրիք մը ըրին . ու Մարթա սպասաւորութիւն կ'ընէր , և Ղազարոս անոր հետ սեղան նստողներուն
3 մէկն էր ։ Իսկ Մարիամ մէկ լիտր նարդոսի պատուական մեծագին եղ առնելով , Յիսուսի ոտքերը օծեց , ու իր մազերովը անոր ոտքերը սրբեց . և տունը եղին անուշահոտութեամբը լեցուեցաւ .
4 Ան ատենը աշակերտներուն մէկը Իսկարիովտացի Սիմոնեան Յուդան՝ որ զանիկայ պիտի մատնէր ,
5 ըսաւ . Ինչո՞ւ համար աս եղը չըծախուեցաւ իրեք հարիւր դահեկանի , որ աղքատներուն տրուէր ։
6 Աս ըսաւ , չէ թէ աղքատներուն համար իր հոգն էր , հապա որ գող էր , ու զանձանակը ինքը կը պահէր , և ինչ որ ձգուէր՝ ինքը կը
7 կրէր ։ Իսկ Յիսուս ըսաւ . Թող տուր ասոր . աս բանը իմ պատանքուելուս օրուանը համար պա-
8 հեց ։ Վասն զի աղքատները ամէն ատեն ձեր հետը ունիք , բայց զիս ամէն ատեն չունիք ։
9 Ուստի Հրէաներէն շատ ժողովուրդ անոր հոն ըլլալը իմացան . ու եկան , չէ թէ մինակ Յիսուսի համար , հապա որ Ղազարոսն ալ տեսնեն , որն որ մեռելներէն յա-
10 րուց ։ Իսկ քահանայապետները խորհուրդ ըրին՝ որ Ղազարոսն ալ
11 մեռցընեն . Ինչու որ Հրէաներէն շատերը անոր պատճառովը կ'երթային ու կը հաւատային Յիսուսին ։

12 Հետեւեալ օրը շատ ժողովուրդ՝ որ տօնին եկած էին , երբոր լսեցին թէ Յիսուս Երուսաղէմ կու գայ ,
13 Արմաւենիի ոստեր առին , ու ելան զանիկայ դիմաւորելու , և կ'աղաղակէին . Ովսաննա՝ օրհնեալ է Իսրայէլի թագաւորը՝ որ Տէրոջը
14 անունովը կու գայ ։ Եւ Յիսուս աւանակ մը գտնելով՝ անոր վրայ նստաւ , ինչպէս որ գրուած է .
15 Մի վախնար ով Սիոնի աղջիկ . ահա քու Թագաւորդ կու գայ իշու
16 աւանակի վրայ նստած ։ Եւ անոր աշակերտները առաջ չիմացան աս բաները . բայց երբոր Յիսուս փառաւորուեցաւ , ան ատենը միտքերնին բերին , թէ աս բաները անոր համար գրուած էր , և թէ [illegible] աս
17 բաները ըրին անոր ։ Եւ իր հետը եղող ժողովուրդը վկայութիւն կու տար , թէ Ղազարոսը գերեզմանէն դուրս կանչեց , ու մեռելներէն յա-
18 րուց զանիկայ ։ Անոր համար ալ ժողովուրդը զանիկայ դիմաւորեց . վասն զի լսեցին թէ անիկայ աս
19 հրաշքը ըրած էր ։ Իսկ փարիսեցիները իրարու կ'ըսէին . Կը տեսնէ՞ք որ օգուտ մը չէք կրնար ընել . ահա բոլոր աշխարհ անոր ետեւէն գնաց ։
20 Եւ հոն քանի մը Յոյներ կային տօնին երկրպագութիւն ընելու
21 եկողներուն մէջ ։ Ասոնք Փիլիպպոսին եկան որ ինքը Գալիլեայի Բեթսայիդայէն էր , և կ'աղաչէին անոր՝ ու կ'ըսէին . Տէր՝ կ'ուզենք
22 Յիսուսը տեսնել ։ Փիլիպպոս եկաւ՝ ու Անդրէասին ըսաւ . և նորէն Անդրէաս ու Փիլիպպոս [illegible]
23 Յիսուսին ըսին ։ Յիսուս ալ պատասխան տուաւ անոնց՝ ու ըսաւ . Ժամանակը հասաւ , որ փառաւո-
24 րուի Որդին մարդոյ ։ Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի . Թէ որ ցորենին հատը հողին մէջ իյնալով
25 չմեռնի , ինքը մինակ կը մնայ . հապա թէ որ մեռնի , շատ արդիւնք կը բերէ ։ Ան որ իր անձը կը սիրէ , պիտի կորսնցընէ զանիկայ . և ան որ իր անձը աս աշխարհիս մէջ կ'ատէ , յաւիտենական կենաց համար պիտի պահէ զա-
26 նիկայ ։ Թէ որ մէկը ինծի կը ծառայէ , թող իմ ետեւէս գայ . ու ես ուր որ եմ , իմ ծառաս ալ հոն պիտի ըլլայ . թէ որ մէկը ինծի կը ծառայէ , Հայրը պիտի պա-
27 տուէ զանիկայ ։ Հիմա իմ հոգիս խռոված է . և ի՞նչ ըսեմ , թէ Հայր՝ զիս ազատէ աս ժամէն . բայց ես ասոր համար եկայ աս

Գլ. ժա. 1. 43 ։
Մատ. իզ. 6 ։ Մար. ժդ. 3 ։
Ղուկ. ժ. 38. 39 ։ Գլ. ժա. 2 ։
Գլ. ժգ. 29 ։
Մատ. իզ. 11 ։ Մար. ժդ. 7 ։
Գլ. ժա. 43. 44 ։
Ղուկ. ժզ. 31 ։
Գլ. ժա. 45 ։ Հմր. 18 ։

Յամի Տեառն 33

Մատ. իա. 8 ։ Մար. ժա. 8 ։ Ղուկ. ժթ. 35. 36. 37 ։
Սաղ. ճժը. 25. 26 ։
Մատ. իա. 7 ։
Զաքար. թ. 9 ։
Ղուկ. ժը. 34 ։
Գլ. է. 39 ։
Գլ. ժդ. 26 ։
Համր 11 ։
Գլ. ժա. 47. 48 ։
Գործ. ժէ. 4 ։
Գ Թագ. ը. 41. 42 ։ Գործ. ը. 27 ։
Գլ. ա. 44 ։
Գլ. ժգ. 32. ժէ. 1 ։
Ա Կոր. ժե. 36 ։
Մատ. ժ. 39 ։ ժզ. 25 ։ Մար. ը. 35 ։ Ղուկ. թ. 24 ։ ժէ. 33 ։
Գլ. ժդ. 3 ։ ժէ. 24 ։ Ա Թես. դ. 16 ։
Մատ. իզ. 38. 39 ։ Ղուկ. ժբ. 50 ։ Գլ. ժգ. 21 ։
Ղուկ. իբ. 53 ։ Գլ. ժը. 37 ։

Յամի Տեառն
33

‡Մատ. Գ. 17 ։

‡Գլ. Ժա. 42 ։

‡Մատ. Ժբ. 29 ։ Ղու. Ժ. 18 ։ Գլ. Ժզ. 30 ։ Ժզ. 11 ։ Գործ. Իզ. 18 ։ Բ Կոր. Դ. 4 ։ Եփե. Բ. 2 ։ Զ. 12 ։

‡Գլ. Գ. 14 ։ Ը. 28 ։

‡Հռով. Ե. 18 ։ Եբր. Բ. 9 ։

‡Գլ. Ժբ. 32 ։

‡Սաղ. ՁԹ. 36. 37 ։ ՃԺ. 4 ։ Եսա. Թ. 7 ։ ԾԳ. 8 ։ Եզեկ. ԼԷ. 25 ։ Դան. Բ. 44 ։ Է. 14. 27 ։ Միք. Դ. 7 ։

‡Գլ. Ա. 9 ։ Ը. 12 ։ Թ. 5 ։ Համր 46 ։

‡Երեմ. ԺԳ. 16 ։ Եփե. Ե. 8 ։

‡Գլ. Ժա. 10 ։ Ա Յով. Բ. 11 ։

‡Ղու. Ժզ. 8 ։ Եփե. Ե. 8 ։ Ա Թես. Ե. 5 ։ Ա Յով. Բ. 9. 10. 11 ։

‡Գլ. Ը. 59 ։ Ժա. 54 ։

‡Եսա. ԾԳ. 1 ։ Հռով. Ժ. 16 ։

‡Եսա. Զ. 9. 10 ։ Մատ. ԺԳ. 14 ։

‡Եսա. Զ. 1 ։

‡Գլ. Է. 13 ։ Թ. 22 ։

‡Գլ. Ե. 44 ։

‡Մար. Թ. 36 ։ Ա Պետ. Ա. 21 ։

‡Գլ. Ժզ. 9 ։

‡Համր 35. 36 ։ Գլ. Գ. 19 ։ Ը. 12 ։ Թ. 5. 39 ։

28 ժամին ։ Հայր՝ փառաւորէ՛ քու ա-
նունդ ․ ‡Ան ատենը ձայն մը եկաւ
երկինքէն ․ Փառաւորեցի ալ , ու
29 նորէն պիտի փառաւորեմ ։ Եւ
ժողովուրդը որ կայներ էր ու կը
լսէր , կ՚ըսէին՝ Որոտում կ՚ըլլայ ․
ոմանք ալ կ՚ըսէին՝ Հրեշտակ խօ-
30 սեցաւ իրեն հետ ։ Յիսուս պա-
տասխան տուաւ ու ըսաւ ․ ‡Այս
ձայնը ինծի համար չեկաւ , հապա
31 ձեզի համար ։ Հիմա է աս աշ-
խարհիս դատաստանը , հիմա աս
աշխարհիս ‡իշխանը դուրս պիտի
32 ձգուի ։ ‡Ես ալ երբոր երկրէն
բարձրանամ , ‡ամէնն ալ ինծի
33 պիտի քաշեմ ։ ‡Աս բանս կը զրու-
ցէր՝ իմացընելով թէ ինչ կերպ մա-
34 հով պիտի մեռնէր ։ Ժողովուրդը
անոր պատասխանեց ․ ‡Մենք օրէն-
քէն լսեցինք՝ որ Քրիստոսը յաւի-
տեան կը մնայ , և դուն ինչո՞ւ
կ՚ըսես թէ պէտք է Որդին մարդոյ
բարձրանալ ․ ո՞վ է աս Որդին մար-
35 դոյ ։ Եւ Յիսուս անոնց ըսաւ ․ Քիչ
մը ատեն ալ ‡լոյսը ձեր հետն է ․
‡քանի որ լոյսը ունիք՝ քալեցէք ,
որ չըլլայ թէ մութը ձեր վրայ հաս-
նի ․ ‡ինչու որ խաւարի մէջ քալողը
36 չգիտեր թէ ուր կ՚երթայ ։ Քանի
որ լոյսը ունիք , հաւատացէք ան
լոյսին՝ ‡որ լուսոյ որդիք ըլլաք ․
Յիսուս աս բաները զրուցեց , ու
գնաց ‡պահուեցաւ անոնցմէ ։
37 Եւ թէպէտ այնքան հրաշքներ
ըրած էր անոնց առջևը , ‡բայց ա-
38 նոնք չէին հաւատար իրեն ․ Որ
կատարուի Եսայի մարգարէին խօս-
քը , որ ըսաւ ․ ‡Տէ՛ր՝ ո՞վ հաւա-
տաց մեր ‡——‡ լուրին , ու Տէրոջը
39 բազուկը որո՞ւ յայտնուեցաւ ։ Ա-
նոր համար չէին կրնար հաւատալ ,
40 որ դարձեալ կ՚ըսէ Եսայի ․ ‡Անոնց
աչքերը կուրցուց , և անոնց սիր-
տերը թմրեցուց , որ չըլլայ թէ
աչքովին տեսնեն , ու սրտովին
իմանան , և դարձի գան , ու ես
41 անոնք բժշկեմ ։ ‡Աս խօսքը ըսաւ
Եսայի՝ երբոր տեսաւ անոր փառ-
քը , ու խօսեցաւ անոր վրայով ։
42 Այսու ամենայնիւ իշխաններէն ալ
շատերը իրեն հաւատացին ․ ‡բայց
փարիսեցիներուն համար զանիկայ
չէին դաւաներ , որ ժողովարանէն
43 դուրս չձգուին ․ ‡ինչու որ մարդոց
փառքը Աստուծոյ փառքէն աւելի
սիրեցին ։
44 Իսկ Յիսուս կ՚աղաղակէր ու կ՚ը-
սէր ․ ‡Ան որ ինծի կը հաւատայ՝
ինծի չհաւատար , հապա զիս ղրկո-
45 ղին ․ ‡Եւ ան որ զիս կը տեսնէ ,
46 զիս ղրկողը կը տեսնէ ։ ‡Ես լոյս
եկայ աշխարհ , որ ամէն ով որ
ինծի հաւատայ , խաւարի մէջ չը-
47 մնայ ։ Եւ թէ որ մէկը իմ խօսքերս
լսէ՝ ու չհաւատայ , ‡ես անիկայ
չեմ դատեր ․ ‡քանզի ես չեկայ որ
աշխարհը դատեմ , հապա որ աշ-
48 խարհը փրկեմ ։ ‡Ան որ զիս կ՚ա-
նարգէ , և իմ խօսքերս չընդունիր ,
կայ մէկը որ զանիկայ կը դատէ ․
‡Ան խօսքը որ ես խօսեցայ , ան
պիտի դատէ զանիկայ վերջին օրը ։
49 ‡Ինչու որ ‡ես ինքիրմէս չխօսեցայ ,
հապա Հայրը՝ որ զիս ղրկեց , ին-
քը ինծի պատուիրեց ‡ինչ որ պի-
տի ըսեմ՝ և ինչ որ պիտի խօսիմ ։
50 Եւ գիտեմ՝ որ անոր պատուիրածը
յաւիտենական կեանք է ․ ուստի
ինչ որ ես կը խօսիմ , ինչպէս որ
Հայրը ինծի ըսաւ , անանկ կը խօ-
սիմ ։

ԳԼ. ԺԳ.

1 Յիսուս իր աշակերտներուն ոտքերը կը լուայ , յորդորելով զանոնք որ խոնարհութեամբ և սիրով վարուին իրարու հետ ․ 18 կը նախաձայնէ Յուդայի զինքը մատնելը , և մէկ նշանով մը մատնիչին ով ըլլալը կը յայտնէ Յովհաննէսին ․ 31 կը պատուիրէ իր աշակերտներուն մէկզմէկ սիրել , 36 և կ՚իմացընէ Պետրոսին՝ թէ պիտի ուրանայ զինքը ։

1 ‡Զատկի տօնէն առաջ՝ Յիսուս
գիտնալով թէ ‡իր ժամանա-
կը հասեր է՝ որ աս աշխարհէս ելլէ
Հօրը քովը , սիրելով իրեններն որ
աշխարհի մէջ էին , մինչև վերջն
ալ սիրեց զանոնք ։
2 Եւ ընթրիքը որ կ՚ըլլար , (‡Սա-
տանան արդէն Իսկարիովտացի Սի-
մոնեան Յուդային սրտին մէջը դը-
3 րեր էր , որ զանիկայ մատնէ ․) Յի-
սուս գիտնալով թէ ‡Հայրը ամէն
բան իր ձեռքը տուաւ , ‡և թէ ին-
քը Աստուծմէ ելաւ՝ ու Աստուծոյ
4 քովը կ՚երթայ , ‡ընթրիքէն ելաւ ,
և հանդերձները մէկդի դրաւ , ու
զենջակ մը առնելով մէջքը փաթ-
5 թեց ։ Ետքը կոնքին մէջ ջուր լե-
ցուց , ու սկսաւ աշակերտներուն
ոտքերը լուալ , և ան իր փաթ-
6 թուած զենջակովը սրբել ։ Ուս-
տի եկաւ Սիմոն Պետրոսին ․ ան
ալ ըսաւ անոր ․ Տէ՛ր՝ ‡դո՞ւն իմ
7 ոտքերս պիտի լուաս ։ Յիսուս
պատասխան տուաւ ու ըսաւ ա-
նոր ․ Ես ինչ որ կ՚ընեմ՝ դուն հի-
մա չես իմանար , ‡հապա ետքը պի-
8 տի իմանաս ։ Պետրոս ըսաւ անոր ․
Բնաւ դուն իմ ոտքերս պիտի չը-
լուաս ․ պատասխան տուաւ անոր
Յիսուս ․ ‡Թէ որ քեզ չլուամ ,
դուն ինծի հետ բաժին չունիս ։
9 Սիմոն Պետրոս ըսաւ անոր ․ Տէ՛ր՝
չէ թէ մինակ ոտքերս , հապա նաև
10 ձեռքերս ու գլուխս ։ Յիսուս ը-
սաւ անոր ․ Լուացուածին՝ ոտքերը
լուալէն ՚ի զատ ուրիշ բան պէտք
չէ , այլ բոլորովին մաքուր է ․ և

Յամի Տեառն
33

‡Գլ. Ե. 45 ։ Ը. 15. 26 ։

‡Գլ. Գ. 17 ։

‡Ղու. Ժ. 16 ։

‡Բ Օր. Ժը. 19 ։ Մար. Ժզ. 16 ։

‡Գլ. Ը. 38 ։ Ժդ. 10 ։

‡Բ Օր. Ժը. 18 ։

‡Մատ. Իզ. 2 ։

‡Գլ. Ժը. 23 ։ Ժէ. 1. 11 ։

‡Ղու. Իբ. 3 ։ Համր 27 ։

‡Մատ. Ժա. 27 ։ Իը. 18 ։ Գլ. Գ. 35 ։ Ժէ. 2 ։ Գործ. Բ. 36 ։ Ա Կոր. ԺԵ. 27 ։ Եբր. Բ. 8 ։

‡Գլ. Ը. 42 ։ Ժզ. 28 ։

‡Ղու. Իբ. 27 ։ Փիլ. Բ. 7. 8 ։

‡Տես Մատ. Գ. 14 ։

‡Համր 12 ։

‡Գլ. Գ. 5 ։ Ա Կոր. Զ. 11 ։ Եփե. Ե. 26 ։ Տիտ. Գ. 5 ։ Եբր. Ժ. 22 ։

Յամի Տեառն
33

[*] Գլ. ժե. 3.
[*] Գլ. զ. 65.
[*] Մատ. իգ. 8, 10. Ղու. զ. 46. ա Կոր. ը. 6. ժբ. 3. Փիլ. բ. 11.
[*] Ղու. իբ. 27.
[*] Հռով. ժբ. 10. Գաղ. զ. 1, 2. ա Պետ. ե. 5.
[*] Մատ. ժա. 29. Փիլ. բ. 5. ա Պետ. բ. 21.
[*] Մատ. ժ. 24. Ղու. զ. 40. Գլ. ժե. 20.
[*] Յակ. ա. 25.
[*] Սաղ. խա. 9. Մատ. իզ. 23.
[*] Գլ. ժդ. 29. ժզ. 4.
[*] Մատ. ժ. 40. Ղու. ժ. 16.
[*] Մատ. իզ. 21. Մար. ժդ. 18. Ղու. իբ. 21.
[*] Գլ. ժթ. 26. ի. 2. իա. 7, 20. 24.
* Յուն. գոգը.
[*] Ղու. իբ. 3. Գլ. զ. 71.
[*] Գլ. ժբ. 6.

[*] դուք մաքուր էք, բայց ոչ թէ
11 ամէնքդ։ [*] Վասն զի գիտէր զա-
նիկայ որ զինքը պիտի մատնէր.
անոր համար ըսաւ՝ Չէ թէ ամէնքդ
12 ալ մաքուր էք։ Ու երբոր անոնց
ոտքերը լուաց, և իր հանդերձները
առնելով՝ նորէն սեղան նստաւ, ը-
սաւ անոնց. Գիտէ՞ք ինչ ըրի ձե-
13 զի։ [*] Դուք զիս Վարդապետ ու
Տէր կը կոչէք, և աղէկ կ'ըսէք.
14 ինչու որ այնպէս եմ։ [*] Հապա թէ
որ ես Տէրս ու վարդապետս ձեր
ոտքերը լուացի, [*] պէտք է որ դուք
15 ալ իրարու ոտքերը լուաք։ Վասն
զի [*] ձեզի մէկ օրինակ մը տուի, որ
ինչպէս ես ձեզի ըրի դուք ալ ընէք։
16 [*] Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի.
ծառան իր տիրոջմէն մեծ չէ, ոչ
ալ խրկուածը զինքը խրկողէն մեծ
17 է։ [*] Եթէ դուք աս բաները գի-
տէք, երանելի էք՝ թէ որ զանոնք
18 կատարէք։ Չէ թէ ձեր ամենուն
համար կ'ըսեմ, վասն զի ես կը
ճանչնամ անոնք որ ես ընտրեցի,
հապա որ այն գրուածը կատարուի
թէ՝ [*] Ան որ իմ հետս հաց կ'ուտէր,
19 ինծի դէմ կրունկ վերցուց։ [*] Հի-
մակուընէ կ'ըսեմ ձեզի՝ քանի որ
չէ եղեր, որ երբոր ըլլայ՝ հաւատաք
20 թէ ես ան եմ։ [*] Ճշմարիտ ճշմա-
րիտ կ'ըսեմ ձեզի. Ով որ կ'ըն-
դունի անիկայ որ ես կը խրկեմ,
զիս կ'ընդունի. և ով որ զիս կ'ըն-
դունի, զիս խրկողը կ'ընդունի։
21 [*] Յիսուս երբոր աս ըսաւ, [*] իր հո-
գիին մէջ խռովեցաւ, և վկայեց ը-
սելով. Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ը-
սեմ ձեզի, [*] որ ձեզմէ մէկը զիս պի-
22 տի մատնէ։ Ուստի աշակերտները
տարակուսած իրարու կը նայէին,
23 թէ որու համար կը զրուցէ։ [*] Ու
աշակերտներէն մէկը կար Յիսուսին
*քովը նստած, որն որ Յիսուս կը
24 սիրէր։ Եւ Սիմոն Պետրոս անոր
աչք կ'ընէր հարցնելու՝ թէ ո՞վ
պիտի ըլլայ անիկայ՝ որուն համար
25 կը զրուցէ։ Ան ալ Յիսուսին
կուրծքին վրայ իյնալով՝ ըսաւ ա-
26 նոր. Տէր՝ ո՞վ է ան։ Յիսուս
պատասխան տուաւ. Անիկայ է
որուն որ պատառը կը թրջեմ ու
կու տամ. և թրջելով պատառը
Իսկարիովտացի Սիմոնեան Յուդա-
27 յին տուաւ։ [*] Ու պատառէն ետքը
Սատանան անոր ներսը մտաւ։
Եւ Յիսուս ըսաւ անոր. Ինչ որ
28 պիտի ընես, շուտով ըրէ։ Բայց
աս բանը սեղան նստողներէն մէկը
չհասկցաւ, թէ ինչու համար ը-
29 սաւ անոր։ Վասն զի ոմանք կը
խորհէին թէ՝ [*] որովհետեւ գանձա-
նակը Յուդան կը պահէր, Յի-
սուս անոր կ'ըսէր. Ծախու առ
ինչ որ մեզի աս տօնիս պէտք է,
կամ թէ՝ որ աղքատներուն բան մը
30 տայ։ Անիկայ ալ պատառը ա-
ռածին պէս՝ շուտ մը դուրս ելաւ,
ու գիշեր էր։

31 Ու երբոր անիկայ դուրս ելաւ,
Յիսուս ըսաւ. [*] Հիմա փառաւո-
րուեցաւ Որդին մարդոյ, [*] ու Աս-
տուած փառաւորուեցաւ անով.
32 [*] Թէ որ Աստուած անով փառա-
ւորուեցաւ, Աստուած ալ անիկայ
իր անձովը պիտի փառաւորէ, [*] և
շուտով պիտի փառաւորէ անիկայ։
33 Որդեակք՝ քիչ մը ատեն ալ ձեզի
հետ եմ. զիս պիտի փնտռէք.
[*] և ինչպէս որ Հրէաներուն ըսի՝
թէ Ուր որ ես կ'երթամ, դուք
չէք կրնար գալ, հիմա ձեզի ալ
34 կ'ըսեմ։ [*] Նոր պատուիրան մը
կու տամ ձեզի՝ որ մէկզմէկ սիրէք,
ինչպէս որ ես ձեզ սիրեցի, որ դուք
35 ալ մէկզմէկ սիրէք։ [*] Ասով ա-
մէնը պիտի գիտնան՝ թէ իմ աշա-
կերտներս էք, թէ որ իրարու վրայ
36 սէր ունենաք։ Սիմոն Պետրոս
ըսաւ անոր. Տէր՝ ո՞ւր կ'երթաս.
Յիսուս պատասխան տուաւ անոր.
Ուր որ ես կ'երթամ, դուն հիմա
չես կրնար իմ ետեւէս գալ, [*] բայց
ետքը պիտի գաս իմ ետեւէս։
37 Պետրոս ըսաւ անոր. Տէր՝ ինչո՞ւ
հիմա չեմ կրնար քու ետեւէդ գալ.
[*] ես իմ կեանքս ալ քեզի համար
38 պիտի դնեմ։ Յիսուս պատասխան
տուաւ անոր. Քու կեանքդ պիտի
դնես ինծի համար. ճշմարիտ ճշ-
մարիտ կ'ըսեմ քեզի, հաւը պիտի
չխօսի՝ մինչեւ որ դուն երեք անգամ
զիս ուրանաս։

ԳԼ. ԺԴ

1 Քրիստոս կը մխիթարէ իր աշակերտները՝ երկնային երջանկութեան յոյսը անոնց առջեւը դնելով. 6 կը ծանուցանէ թէ ինքն է ճանապարհը՝ ճշմարտութիւնը և կեանքը, և թէ ինքը Հօրը հետ մէկ է. 13 կը խոստանայ որ իր անունովը եղած աղօթքը պիտի կատարուի. 15 կը պատուիրէ սէր և հնազանդութիւն ունենալ իրեն. 16 կը խոստանայ խրկել Մխիթարիչ Սուրբ Հոգին. 27 ու իր խաղաղութիւնը կու տայ անոնց։

1 [*] Սիրտերնիդ չխռովի. Աստուծոյ
հաւատացէք, ինծի ալ հա-
2 ւատացէք։ Իմ Հօրս տունը շատ
բնակարաններ կան. ապա թէ ոչ՝
ես ձեզի պիտի ըսէի. [*] Հիմա կ'եր-
թամ ու ձեզի տեղ կը պատրաս-
3 տեմ։ Եւ թէ որ երթամ ու
ձեզի տեղ պատրաստեմ, [*] նորէն
կու գամ՝ և ձեզ քովս կ'առնեմ.
[*] որպէս զի ուր որ ես եմ՝ դուք
4 ալ հոն ըլլաք։ Եւ ուր որ ես կ'եր-
թամ՝ գիտէք, ու ճամբան ալ
գիտէք։
5 Թովմաս ըսաւ անոր. Տէր՝ չենք

Յամի Տեառն
33

[*] Գլ. ժբ. 23.
[*] Գլ. ժդ. 13. ա Պետ. դ. 11.
[*] Գլ. ժէ. 1, 4, 5, 6.
[*] Գլ. ժբ. 23.
[*] Գլ. է. 34. ը. 21.
[*] Ղև. ժթ. 18. Գլ. ժե. 12, 17. Եփե. ե. 2. ա Թես. դ. 9. Յակ. բ. 8. ա Պետ. ա. 22. ա Յով. գ. 11, 23. դ. 21.
[*] ա Յով. բ. 5. դ. 20.
[*] Գլ. իա. 18. բ Պետ. ա. 14.
[*] Մատ. իզ. 33, 34, 35. Մար. ժդ. 29, 30, 31. Ղու. իբ. 33, 34.
[*] ժդ. 27. Գլ. ժզ. 3. 22.
[*] Գլ. ժգ. 33, 36.
[*] ժդ. 18, 28. Գործ. ա. 11.
[*] Գլ. ժբ. 26. ժէ. 24. ա Թես. դ. 16.

Յամի Տեառն
33

ե Եբր. թ. 8 ։
զ Գլ. ա. 17 ։ ը. 32 ։
է Գլ. ա. 4 ։ ժա. 25 ։
ը Գլ. ժ. 9 ։
թ Գլ. ը. 19 ։
ժ Գլ. ժբ. 45 ։ Կող. ա. 15 ։ Եբր. ա. 3 ։
ի Համր 20 ։ Գլ. ժ. 38 ։ ժէ. 21 ։ 23 ։
լ Գլ. ե. 19 ։ է. 16 ։ ը. 28 ։ ժբ. 49 ։
խ Գլ. ե. 36 ։ ժ. 38 ։
ծ Մատ. իա. 21 ։ Մարկ. ժզ. 17 ։ Ղու. ժ. 17 ։
կ Մատ. է. 7 ։ իա. 22 ։ Մար. ժա. 24 ։ Ղու. ժա. 9 ։ Գլ. ժե. 7 ։ 16 ։ ժզ. 23 ։ 24 ։ Յակ. ա. 5 ։ ա Յով. գ. 22 ։ ե. 14 ։
հ Համր 21 ։ 23 ։ Գլ. ժե. 10 ։ 14 ։ ա Յով. ե. 3 ։
ձ Գլ. ժե. 26 ։ ժզ. 7 ։ Հռով. ը. 15 ։ 26 ։
ղ Գլ. ժե. 26 ։ ժզ. 13 ։ ա Յով. դ. 6 ։
ճ ա Կոր. բ. 14 ։
մ ա Յով. բ. 27 ։
յ Մատ. իը. 20 ։
ն Համր 3 ։ 28 ։
շ Գլ. ժզ. 16 ։
ո ա Կոր. ժե. 20 ։
չ Համր 10 ։ Գլ. ժ. 38 ։ ժէ. 21 ։ 23 ։ 26 ։
պ Համր 15 ։ 23 ։ ա Յով. բ. 5 ։ ե. 3 ։

գիտեմք ուր կ՚երթաս , և ի՞նչպէս 6 կրնանք ճամբան գիտնալ ։ Յիսուս ըսաւ անոր . ե Ես եմ ճամբան ու զ ճշմարտութիւնը ու է կեանքը . ը մէկը Հօրը քով չգար , 7 եթէ ոչ ինծմով ։ թ Եթէ որ զիս ճանչնայիք՝ իմ Հայրս ալ կը ճանչնայիք , և ասկէ ետև կը ճանչնաք անիկայ՝ ու տեսաք անիկայ ։

8 Փիլիպպոս ըսաւ անոր . Տէ՛ր՝ Հայրը մեզի ցուցուր , ու հերիք է 9 մեզի ։ Ըսաւ անոր Յիսուս . Այսքան ժամանակ ձեզի հետ եմ , և զիս չճանչցա՞ր Փիլիպպոս . ժ ան որ զիս տեսաւ՝ Հայրը տեսաւ , և դուն ինտո՞ր կ՚ըսես՝ թէ Հայրը մեզի 10 ցուցուր ։ Չե՞ս հաւատար , ի թէ ես Հօրը մէջն եմ , ու Հայրը իմ մէջս է . ան խօսքերը որ ես ձեզի կը խօսիմ , լ չէ թէ ինքիրմէս կը խօսիմ , հապա Հայրը որ իմ մէջս բնակած է , անիկայ կը գործէ ան 11 գործքերը ։ Հաւատացէք ինծի , թէ ես Հօրը մէջն եմ ու Հայրը 12 իմ մէջս է . խ Ապա թէ ոչ՝ գոնէ գործքերուն համար ինծի հաւատացէք ։ ծ Ճշմարիտ ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի թէ , Ան որ ինծի կը հաւատայ , ան գործքերը որ ես կը գործեմ , ինքն ալ պիտի գործէ , և անոնցմէ աւելի մեծ գործքեր պիտի գործէ . ինչու որ ես Հօրս քո- 13 վը կ՚երթամ ։ կ Եւ իմ անունովս ինչ որ խնդրէք , պիտի կատարեմ անիկայ , որ Հայրը Որդիովը փա- 14 ռաւորուի . Եթէ որ իմ անունովս բան մը խնդրէք , ես զայն պիտի 15 կատարեմ ։ հ Եթէ որ զիս կը սիրէք , իմ պատուիրանքներս պա- 16 հեցէք ։ Ես ալ Հօրը պիտի աղաչեմ , ձ և ուրիշ Մխիթարիչ մը պիտի տայ ձեզի , որ յաւիտեան 17 ձեզի հետ բնակի . ղ Ճշմարտութեան Հոգին , ճ որ աս աշխարհս անիկայ չկրնար ընդունիլ . ինչու որ չտեսներ անիկայ , ու չճանչնար անիկայ . բայց դուք կը ճանչնաք անիկայ , ինչու որ ձեր քովը կը բնակի , մ և ձեր հետը պիտի ըլլայ ։ 18 յ Ձեզ որբ չեմ թողուր , ն կու գամ 19 ձեզի ։ Քիչ մը ատենէն ետև՝ ալ աշխարհս զիս չտեսներ , շ բայց դուք պիտի տեսնէք զիս , ո ինչու որ ես կենդանի եմ , և դուք կեն- 20 դանի պիտի ըլլաք ։ Ան օրը պիտի գիտնաք չ թէ ես իմ Հօրս մէջն եմ , և դուք իմ մէջս , ես ալ ձեր 21 մէջը ։ պ Ան որ իմ պատուէրներս կը բռնէ՝ ու կը պահէ անոնք ; անիկայ է զիս սիրողը . և ան որ զիս կը սիրէ՝ իմ Հօրմէս պիտի սիրուի . ու ես անիկայ պիտի սիրեմ , և ինքզինքս անոր պիտի յայտնեմ ։

Յամի Տեառն
33

ջ Ղու. զ. 16 ։
ռ Համր 15 ։
ս ա Յով. բ. 24 ։ Յայտ. գ. 20 ։
վ Համր 10 ։ Գլ. ե. 19 ։ 38 ։ է. 16 ։ ը. 28 ։ ժբ. 49 ։
տ Համր 16 ։ Ղու. իդ. 49 ։ Գլ. ժե. 26 ։ ժզ. 7 ։
ր Գլ. բ. 22 ։ ժբ. 16 ։ ժզ. 13 ։ ա Յով. բ. 20 ։ 27 ։
ց Փիլ. դ. 7 ։ Կող. գ. 15 ։
ւ Համր 1 ։
փ Համր 3 ։ 18 ։
ք Համր 12 ։ Գլ. ժզ. 16 ։ ի. 17 ։
օ Ոմանք՝ որ ըսի թէ՝
ֆ Գլ. ե. 18 ։ ժ. 30 ։ Փիլ. բ. 6 ։
ա Գլ. ժգ. 19 ։ ժզ. 4 ։
բ Գլ. ժբ. 31 ։ ժզ. 11 ։
գ Գլ. ժ. 18 ։ Փիլ. բ. 8 ։ Եբր. ե. 8 ։

22 Ըսաւ անոր ջ Յուդա , (ոչ Իսկարիովտացին .) Տէ՛ր՝ ինչպէս կ՚ըլլայ որ դուն ինքզինքդ մեզի պիտի յայտնես , և չէ թէ աշխար- 23 հին ։ Յիսուս պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոր . ռ Եթէ որ մէկը զիս կը սիրէ՝ իմ խօսքս պիտի պահէ . ու իմ Հայրս անիկայ պիտի սիրէ . ս և անոր պիտի գանք , ու անոր 24 քովը օթևան պիտի ընենք ։ Ան որ զիս չսիրեր , իմ խօսքերս չպահեր . վ Ու ան խօսքը որ կը լսէք՝ իմս չէ , հապա Հօրը՝ որ զիս խրկեց ։ 25 Աս բաները ձեզի խօսեցայ՝ քանի 26 որ ձեր քովն եմ ։ տ Բայց Մխիթարիչը՝ Սուրբ Հոգին՝ որ Հայրը իմ անունովս պիտի խրկէ , ր անիկայ ձեզի բոլորը պիտի սորվեցընէ , և ինչ որ ձեզի ըսի՝ միտքերնիդ 27 պիտի բերէ ։ ց Խաղաղութիւն կը թողում ձեզի , իմ խաղաղութիւնս կու տամ ձեզի . չէ թէ ինչպէս որ աշխարհս կու տայ՝ ես ձեզի կու տամ . ւ սիրտերնիդ չը- 28 խռովի , ու չվախնայ ։ Լսեցիք որ փ ես ըսի ձեզի թէ , Կ՚երթամ ու ձեզի կու գամ . ք Եթէ որ զիս սիրէիք , պիտի ուրախանայիք , օ թէ ես Հօրը քով կ՚երթամ . ֆ ինչու 29 որ իմ Հայրս ինծմէ մեծ է ։ ա Եւ հիմակուց դեռ չեղած ըսի ձեզի , 30 որ երբոր ըլլայ՝ հաւատաք ։ Ալ ձեր հետը շատ պիտի չխօսիմ . բ ինչու որ աս աշխարհքիս իշխանը կու գայ , և իմ վրաս բան մը չու- 31 նի . Միայն թէ աշխարհս գիտնայ որ ես Հայրը կը սիրեմ , գ ու ինչպէս որ Հայրը ինծի պատուիրեց , անանկ կ՚ընեմ . ելէք ասկէ երթանք ։

ԳԼ. ԺԵ

1 Քրիստոսի ու իր անդամներուն մէջ եղած միաբանութիւնը և փոխադարձ սէրը՝ որթին առակովը բացատրուած ։ 18 Քրիստոսի աշակերտներուն մխիթարութիւնը՝ երբոր անոնք աշխարհքիս ատելի կ՚ըլլան և կը հալածուին ։ 26 Սուրբ Հոգիին և առաքեալներուն պաշտօնը ։

դ Մատ. ժե. 13 ։
ե Գլ. ժգ. 10 ։ ժէ. 17 ։ Եփե. ե. 26 ։ ա Պետ. ա. 22 ։
զ Կող. ա. 23 ։ ա Յով. բ. 6 ։

1 Ես եմ ճշմարիտ որթը , և իմ 2 Հայրս մշակն է ։ դ Ամէն ճիւղ որ իմ վրաս է՝ ու պտուղ չբերեր , կը կտրէ զանիկայ . և ամէնը որ պտուղ կը բերէ , կը մաքրէ զանիկայ , որ ալ աւելի պտուղ բերէ ։ 3 ե Դուք հիմակուընէ մաքուր էք ան 4 խօսքով՝ որ ձեզի խօսեր եմ ։ զ Իմ մէջս կեցէք՝ ու ես ձեր մէջը . ինչպէս որ ճիւղը չկրնար ինքիրմէն պտուղ բերել , թէ որ որթին վրայ հաստատուած չըլլայ , նոյնպէս ալ դուք չէք կրնար , թէ որ իմ վրաս 5 հաստատուած չըլլաք ։ Ես որթն եմ՝ ու դուք ճիւղերն էք . ան որ իմ վրաս հաստատուած է՝ և ես ա-

[illegible]

[illegible]

12 [illegible]

13 [illegible]

14 [illegible]

15 [illegible]

16 [illegible]

17 [illegible]

18 [illegible]

19 [illegible]

20 [illegible]

21 [illegible]

22 [illegible]

23 [illegible]

24 [illegible]

25 [illegible]

26 [illegible]

27 [illegible]

28 [illegible]

29 [illegible]

30 [illegible]

31 [illegible]

32 [illegible]

33 [illegible]

34 [illegible]

35 [illegible]

36 [illegible]

37 [illegible]

38 [illegible]

39 [illegible]

40 [illegible]

ԳԼ. Ի.

1 [illegible]

Յամի Տեառն
33

զատել զՅիսուս, բայց Հրէից աղաղակներուն զիջանելով՝ ձեռք կու տայ զանիկայ որ խաչուի։ 23 Յիսուսի պատմուճանին վրայ վիճակ կը ձգեն։ 26 Յիսուս իր մայրը Յովհաննէսին կը յանձնէ. 28 կը մեռնի։ 34 Զինուոր մը Յիսուսի կողը կը խոցէ։ 38 Յովսէփ և Նիկոդեմոս կը թաղեն զանիկայ։

1 Ան ատենը ⁻Պիղատոս առաւ Յի-
2 սուսը՝ ու ծեծեց։ Զինուոր-
ները ալ փուշերէ պսակ հիւսելով՝
անոր գլուխը դրին, և անոր ծիրա-
3 նի հանդերձ մը հագուցին. Ու
կ'ըսէին. Ողջոյն քեզ՝ Հրէից թա-
գաւոր. և ապտակներ կը զարնէին
4 անոր։ Պիղատոս նորէն դուրս ե-
լաւ՝ ու ըսաւ անոնց. Ահա անի-
կայ դուրս կը բերեմ ձեզի, ‡որ
գիտնաք թէ ես անոր վրայ յան-
5 ցանք մը չեմ գտներ։ Ան ատենը
Յիսուս դուրս ելաւ, փշեղէն պը-
սակ ու ծիրանի հանդերձ հագած.
և Պիղատոս ըսաւ անոնց. Ահա ան
6 մարդը։ ÷Քահանայապետները ու
սպասաւորները երբոր տեսան անի-
կայ, աղաղակեցին ու ըսին. Խաչը
հանէ խաչը հանէ անիկայ։ Պի-
ղատոս ըսաւ անոնց. Դուք առէք
անիկայ, ու խաչը հանեցէք. ինչու
որ ես անոր վրայ յանցանք մը չեմ
7 գտներ։ Հրէաները պատասխան
տուին իրեն, ⊤Մենք օրէնք ունինք,
և մեր օրէնքին համեմատ պէտք է
որ մեռնի, ⊢ինչու որ ինքզինքը Աս-
8 տուծոյ Որդի ըրաւ։ Երբոր Պի-
ղատոս աս խօսքը լսեց, ալ աւելի
9 վախցաւ։ Ու նորէն պալատը մըտ-
նելով՝ ըսաւ Յիսուսին. Ո՞ւսկից
ես դուն. ʅԲայց Յիսուս պատաս-
10 խան չտուաւ անոր։ Ուստի Պի-
ղատոս ըսաւ անոր. Ինծի հետ չե՞ս
խօսիր. չե՞ս գիտեր որ ես իշխա-
նութիւն ունիմ քեզ խաչը հանե-
լու, ու իշխանութիւն ունիմ քեզ
11 արձակելու։ Յիսուս պատասխան
տուաւ. ⊢Դուն իմ վրաս մէկ իշ-
խանութիւն մըն ալ չէիր ունե-
նար, թէ որ քեզի վերէն տրուած
չըլլար. անոր համար՝ ան որ զիս
քեզի մատնեց, անոր մեղքը աւելի
12 մեծ է։ Ալ անկէ ետև Պիղատոս կը
փնտռէր թէ ինչպէս զանիկայ ար-
ձակէ. բայց Հրէաները կ'աղա-
ղակէին ու կ'ըսէին. ɛԹէ որ անի-
կայ արձակես, կայսրին բարեկամը
չես. ꟷԱմէն ով որ ինքզինքը թա-
գաւոր կ'անուանէ, անիկայ կայս-
13 րին հակառակ կը խօսի։ Իսկ
Պիղատոս երբոր աս խօսքը լսեց,
դուրս հանեց Յիսուսը, ու նստաւ
բեմին վրայ ան տեղը՝ որ Քարայա-
տակ կ'ըսուէր, և Եբրայեցերէն
14 Կապպաթա. (⊹Զատկին ուրբաթ
օրն էր, ու ժամը վեցին ատեններն
էր,) և Հրէաներուն ըսաւ. Ահա

⁻Մատ. ի. 19. իէ. 26. Մար. ժե. 15. Ղուկ. ժը. 33.
‡Գլ. ժը. 38. Հմր 6.
÷Գործ. գ. 13.
⊤Ղև. իդ. 16.
⊢Մատ. իզ. 65. Գլ. ե. 18. ժ. 33.
ʅԵսա. ծգ. 7. Մատ. իէ. 12. 14.
⊢Ղուկ. իբ. 53. Գլ. է. 30.
ɛՂուկ. իգ. 2.
ꟷԳործ. ժէ. 7.
⊹Մատ. իէ. 62.

15 ձեր թագաւորը։ Բայց անոնք
աղաղակեցին. Վերցո՛ւր վերցո՛ւր,
խաչը հանէ անիկայ. Պիղատոս
ըսաւ անոնց. Ձեր թագաւորը
խա՞չը հանեմ. քահանայապետնե-
րը պատասխան տուին. ⊢Մենք
կայսրէն 'ի զատ թագաւոր չու-
16 նինք։ ꞁԱն ատենը անոնց ձեռքը
տուաւ զանիկայ որ խաչուի։
17 Անոնք ալ առին Յիսուսը ու կը
տանէին. ⊢Եւ ինքը իր խաչը
վերցնելով, ǂելաւ Գագաթ ը-
սուած տեղը, որ Եբրայեցերէն
18 Գողգոթա կ'ըսուի. Հոն զանիկայ
խաչը հանեցին. և անոր հետ ու-
րիշ երկուք ալ մէկ դիհէն ու մէկալ
դիհէն, և մէջտեղը Յիսուսը։
19 {Տախտակ մըն ալ գրեց Պիղատոս,
ու դրաւ խաչին վրայ. և այսպէս
գրուած էր՝ ՅԻՍՈՒՍ ՆԱԶՈՎՐԵ-
20 ՑԻ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀՐԷԻՑ։ Եւ ան
տախտակը Հրէաներէն շատերը
կարդացին, վասն զի քաղաքին
մօտ էր ան տեղը՝ ուր որ Յիսուս
խաչուեցաւ. ու գրուած էր
Եբրայեցերէն Յունարէն և Լատի-
21 ներէն։ Ան ատենը Հրէից քահա-
նայապետները Պիղատոսին ըսին.
Մի գրեր Թագաւոր Հրէից, հապա
թէ՝ Ինքը ըսաւ, Թագաւոր եմ
22 Հրէից. Պիղատոս պատասխան
տուաւ. Ինչ որ գրեցի՝ գրեցի։
23 ςԵւ զինուորները երբոր Յիսուսը
խաչը հանեցին, անոր հանդերձ-
ները առին, ու չորս բաժին ըրին՝
ամէն մէկ զինուորին բաժին մը.
նաև պատմուճանը. իսկ պատմու-
ճանը առանց կարի էր վերէն 'ի
24 վար բոլորը հիւսուած. Ուստի ըսին
իրարու. Անիկայ չպատռենք,
հապա վիճակ ձգենք անոր վրայ՝
թէ որու պիտի ըլլայ. որ կատա-
րուի ան գրուածը որ կ'ըսէ. }Իմ
հանդերձներս իրենց մէջը բաժնե-
ցին, և իմ պատմուճանիս վրայ
վիճակ ձգեցին. ահա զինուորները
աս բաները ըրին։
25 ꟷԵւ Յիսուսի խաչին քովը կայներ
էին իր մայրը, և իր մօրը քոյրը
Մարիամ՝ ɛԿղէոփասին կինը, ու
26 Մարիամ Մագդաղենացին։ Ուս-
տի Յիսուս երբոր տեսաւ իր մայրը,
ᒧև ան աշակերտը որ կը սիրէր, որ
մօտը կայներ էր, ըսաւ իր մօրը.
27 ɔՈվ կին՝ ահա քու որդիդ։ Ետ-
քը ըսաւ աշակերտին. Ահա քու
մայրդ. և ան ժամանակէն աշակեր-
տը անիկայ ˆիր քովը առաւ։
28 Անկէ ետև Յիսուս գիտնալով
թէ արդէն ամէն բան լմնցած է,
(Որպէս զի գրուածը կատարուի,)
29 ըսաւ. ɭԾարաւ եմ։ Եւ հոն
քացախով լեցուն աման մը կար.

Յամի Տեառն
33

⊢Ծն. խթ. 10.
ꞁՄատ. իէ. 26. 31. Մար. ժե. 15. Ղուկ. իգ. 24.
⊢Մատ. իէ. 31. 33. Մար. ժե. 21. 22. Ղուկ. իգ. 26. 33.
ǂԹուոց. ժե. 36. Եբր. ժգ. 12.
{Մատ. իէ. 37. Մար. ժե. 26. Ղուկ. իգ. 38.
ςՄատ. իէ. 35. Մար. ժե. 24. Ղուկ. իգ. 34.
}Սաղ. իբ. 18.
ꟷՄատ. իէ. 55. Մար. ժե. 40. Ղուկ. իգ. 49.
ɛՂուկ. իդ. 18.
ᒧԳլ. ժգ. 23. ի. 2. իա. 7. 20. 24.
ɔԳլ. բ. 4.
ˆԳլ. ա. 11. ժզ. 32.
ɭՍաղ. կթ. 21.

Յամի Տեառն 33

անոնք ալ քացախով սպունգ մը լեցնելով՝ զոպայի մշտիկի վրայ փաթթած, անոր բերնին մօտեցուցին։

30 Ուստի Յիսուս երբոր քացախը առաւ, ըսաւ. Ամէն բան կատարուեցաւ. ու գլուխը ծռելով՝ հոգին աւանդեց։

31 Իսկ Հրէաները՝ որովհետեւ ուրբաթ օր էր, Որ չըլլայ թէ անոնց մարմինները խաչին վրայ մնան մինչեւ շաբաթ օրը, (ինչու որ այն շաբաթը մեծ օր էր,) Պիղատոսին աղաչեցին որ անոնց սրունքները կոտրուին, ու վերցուին։ 32 Ուստի զինուորները եկան՝ եւ առջինին սրունքները կոտրեցին, նաեւ միւսինը, 33 որ անոր հետ խաչը ելած էր։ Բայց երբոր Յիսուսին եկան՝ ու տեսան որ արդէն մեռած էր, անոր սրունքները չկոտրեցին. 34 Հապա զինուորներէն մէկը գեղարդով անոր կողը խոցեց, ու շուտ մը արիւն ու ջուր ելաւ։ 35 Եւ ան որ տեսաւ՝ վկայեց, ու անոր վկայութիւնը ճշմարիտ է, եւ ինքը գիտէ որ ճշմարիտ կ՚ըսէ, որ դուք ալ հաւատաք։ 36 Ինչու որ աս բաները եղաւ՝ որ կատարուի այն գրուածը թէ, Անոր մէկ ոսկորը պիտի չկոտրուի։ 37 Եւ մէյ մըն ալ ուրիշ գրուած մը կ՚ըսէ թէ, Պիտի նային անոր՝ որ խոցեցին։

38 Անկէ ետեւ Յովսէփ՝ որ Արիմաթիայէն էր, (Յիսուսի աշակերտ եղած՝ բայց գաղտուկ Հրէաներուն վախէն,) աղաչեց Պիղատոսին, որ Յիսուսի մարմինը վերցնէ. Պիղատոսն ալ հրաման տուաւ. ուստի եկաւ՝ ու վերցուց Յիսուսին մարմինը. 39 Նիկոդեմոսն ալ եկաւ, (որ ինքը առաջուց գիշերով Յիսուսին եկեր էր,) ու բերաւ հարիւր լիտրի չափ զմուռսի ու հալուէի խառնուրդ մը։ 40 Եւ Յիսուսին մարմինը առին՝ ու խունկերով փաթթեցին զանիկայ կտաւներու մէջ, ինչպէս որ Հրէայք սովորութիւն ունին թաղելու։ 41 Եւ այն տեղը՝ ուր որ խաչուեցաւ, պարտէզ մը կար, ու այն պարտէզին մէջ նոր գերեզման մը, որուն մէջը ամենեւին մարդ դրուած չէր։ 42 Հրէաներուն ուրբաթին համար հոն դրին Յիսուսը, ինչու որ գերեզմանը մօտ էր։

ա Մատ. ԻԷ. 48.
գ Գլ. ԺԷ. 4.
դ Հմր. 42. Մար. ԺԵ. 42. Բ Օր. ԻԱ. 23.
ե Յով. Ե. 6. 8.
զ Ել. ԺԲ. 46. Թու. Թ. 12. Սաղ. ԼԴ. 20.
է Սաղ. ԻԲ. 16. 17. Զաք. ԺԲ. 10. Յայտ. Ա. 7.
ը Մատ. ԻԷ. 57. Մար. ԺԵ. 42. Ղուկ. ԻԳ. 50.
թ Գլ. Թ. 22. ԺԲ. 42.
Գլ. Գ. 1. 2. Է. 50.
ժ Գործ. Ե. 6.
ի Հմր. 31.
Ես. ԾԳ. 9.

ԳԼ. Ի

1 Մարիամ գերեզմանը կ՚երթայ. 3 Նմանապէս Պետրոս եւ Յովհաննէս հոն կ՚երթան, չգիտնալով թէ Քրիստոս յարութիւն առած է. 11 Յիսուս կ՚երեւնայ Մարիամ Մագդաղենացիին, 19 եւ իր աշակերտներուն. 24 Թովմասի թերահաւատութիւնը, եւ դաւանութիւնը. 30 Սուրբ Գիրքը բաւական է փրկութեան համար։

1 Եւ մէկշաբթի օրը Մարիամ Մագդաղենացին առտուանց մութնալուսուն գերեզմանը կու գայ, ու կը տեսնէ որ քարը գերեզմանին դռնէն վերցուած է։ 2 Ետքը կը վազէ կու գայ Սիմոն Պետրոսին, եւ միւս աշակերտին՝ որն որ Յիսուս կը սիրէր, եւ կ՚ըսէ անոնց. Տէրը գերեզմանէն վերցուցին, ու չենք գիտեր ուր դրին զանիկայ։ 3 Ուստի ելաւ Պետրոս եւ միւս աշակերտը, ու դէպ ՚ի գերեզմանը կու գային։ 4 Ու երկուքն ալ մէկտեղ կը վազէին. եւ միւս աշակերտը Պետրոսէն աւելի շուտ վազելով՝ անկէ առաջ գերեզմանը եկաւ։ 5 Եւ ծռելով նայեցաւ, ու տեսաւ որ կտաւները հոն կը կենային, բայց ինքը ներս չմտաւ։ 6 Սիմոն Պետրոսն ալ հասաւ, որ անոր ետեւէն կու գար, ու գերեզմանը մտաւ, եւ տեսաւ կտաւները որ հոն կը կենային. 7 Ու վարշամակը՝ որ անոր գլուխն էր, կտաւներուն հետ չէր, հապա ծալլած զատ մէկ կողմը դրուած էր։ 8 Ան ատենը ներս մտաւ միւս աշակերտն ալ՝ որ առաջ գերեզմանը եկեր էր, տեսաւ ու հաւատաց։ 9 Ինչու որ դեռ գրուածը չէին գիտեր թէ, Պէտք է որ անիկայ մեռելներէն յարութիւն առնէ։ 10 Ետքը աշակերտները նորէն իրենց տունը գացին։

11 Բայց Մարիամ գերեզմանին դուրսը կայներ էր՝ եւ կու լար. ու երբոր կու լար՝ դէպ ՚ի գերեզմանը 12 ծռեցաւ նայելու. Եւ տեսաւ երկու հրեշտակներ ճերմակ հանդերձներով, որ նստեր էին ուր որ Յիսուսին մարմինը դրուած էր, մէկը գլխուն կողմէն՝ ու միւսը ոտքին կողմէն։ 13 Եւ անոնք իրեն ըսին. Կնիկ՝ ինչո՞ւ կու լաս. ըսաւ անոնց. Անոր համար՝ որ իմ Տէրս գերեզմանէն վերցուցին, ու չեմ գիտեր ուր դրին զանիկայ։ 14 Աս որ ըսաւ, ետին դարձաւ՝ եւ տեսաւ Յիսուսը որ կայներ էր, ու չէր գիտեր թէ Յիսուսն է։ 15 Յիսուս անոր ըսաւ. Կնիկ՝ ինչո՞ւ կու լաս, ո՞վ կը փնտռես։ Ինքը կարծելով թէ անիկայ պարտիզպանն է, ըսաւ անոր. Տէ՛ր, թէ որ դուն վերցուցիր անիկայ, ըսէ ինծի՝ ո՞ւր դրիր ան, որ ես անիկայ առնեմ։ 16 Յիսուս ըսաւ անոր. Մարիամ. ան ալ դարձաւ ու Եբրայեցերէն անոր ըսաւ, Ռաբբունի. որ Վարդապետ ըսել է։ 17 Յիսուս ըսաւ անոր. Ինծի մի՛ դպչիր, ինչու որ դեռ Հօրս քովը ելած չեմ. հապա գնա՝ եղբայրներուս, եւ ըսէ անոնց. Ես կ՚ելլեմ իմ Հօրս քովը

Յամի Տեառն 33

ա Մատ. ԻԸ. 1. Մար. ԺԶ. 1. Ղուկ. ԻԴ. 1.
բ Գլ. ԺԳ. 23. ԺԹ. 26. ԻԱ. 7. 20. 24.
գ Ղուկ. ԻԴ. 12.
դ Գլ. ԺԹ. 40.
ե Գլ. ԺԱ. 44.
զ Սաղ. ԺԶ. 10. Գործ. Բ. 25—31. ԺԳ. 34. 35.
է Մար. ԺԶ. 5.
ը Մատ. ԻԸ. 9. Մար. ԺԶ. 9.
թ Ղուկ. ԻԴ. 16. 31. Գլ. ԻԱ. 4.
* Ուսուցիչ.
ժ Սաղ. ԻԲ. 22. Մատ. ԻԸ. 10. Հռով. Ը. 29. Եբր. Բ. 11.
ի Գլ. ԺԶ. 28.

Յամփ Տետրն
33

ու ձեր Հօրը քովը, և իմ Աստուծոյս քովը ու ձեր Աստուծոյն
18 քովը։ [ը] Մարիամ Մագդաղենացին
եկաւ՝ ու աշակերտներուն պատմեց
թէ ինքը Տէրը տեսաւ, և թէ անիկայ
աս բաները իրեն զրուցեց։
19 Եւ [թ] նոյն օրը մէկշաբթի իրիկունը՝
աշակերտներուն ժողվուած տեղին
դռները գոց ըլլալով՝ Հրէաներէն
վախնալնուն համար, Յիսուս
եկաւ՝ և անոնց մէջտեղը կայնեցաւ,
ու ըսաւ անոնց. Խաղաղութիւն
20 ձեզի։ Եւ աս ըսելով՝
իր ձեռքերը ու կողը ցուցուց անոնց.
[ժ] աշակերտներն ալ ուրախացան՝
21 երբոր Տէրը տեսան։ Եւ
Յիսուս նորէն ըսաւ անոնց. Խաղաղութիւն
ձեզի. [ժա] ինչպէս որ իմ
Հայրս զիս խրկեց, ես ալ ձեզ կը
22 խրկեմ։ Եւ աս ըսելով՝ անոնց
վրայ փչեց, ու ըսաւ անոնց. Առէք
23 Հոգին Սուրբը. [ժբ] Որոնց որ
մեղքերը թողուք, թողուած ըլլայ
անոնց. և որոնց որ մեղքերը ետ
բռնէք, բռնուած ըլլայ։
24 Բայց Թովմաս տասուերկուքէն
մէկը՝ Երկուորեակ ըսուածը անոնց
հետը չէր՝ երբոր Յիսուս
25 եկաւ։ Ուստի միւս աշակերտները
կ'ըսէին անոր՝ թէ Տէրը տեսանք.
ան ալ ըսաւ անոնց. Թէ որ իր
ձեռքերուն վրայ բեւեռներուն նշանը
չտեսնեմ, ու մատս բեւեռներուն
տեղը չխօթեմ, և իմ ձեռքս անոր
կողը չխօթեմ, չեմ հաւատար։
26 Եւ ութը օրէն ետև դարձեալ
աշակերտները ներսն էին, Թովմասն
ալ անոնց հետ. եկաւ Յիսուս՝
դռները գոց ըլլալով, ու
կայնեցաւ անոնց մէջտեղը՝ և ըսաւ.
27 Խաղաղութիւն ձեզի։ Ետքը ըսաւ
Թովմասին. Մատդ հոս բեր,
և նայէ իմ ձեռքերս, [ժդ] ու բեր քու
ձեռքդ՝ և իմ կողս խօթէ, ու մի
ըլլար անհաւատ, հապա հաւատա-
28 ցեալ։ Եւ Թովմաս պատասխան
տուաւ՝ ու ըսաւ անոր. Իմ Տէրս
29 և իմ Աստուածս։ Յիսուս ըսաւ
անոր. Որովհետև դուն զիս տեսար,
հաւատացիր. [ժե] երանի անոնց
որ տեսած չեն՝ ու կը հաւատան։
30 [ժզ] Եւ Յիսուս շատ ուրիշ նշաններ
ալ ըրաւ իր աշակերտներուն առջին,
որ աս գրքիս մէջ գրուած
31 չեն. [ժէ] Բայց ասոնք գրուեցան, որ
հաւատաք թէ Յիսուս Քրիստոսն
է՝ Աստուծոյ Որդին. [ժը] և որ հաւատալով
կեանք ունենաք անոր
անունովը։

[է] Եփե. ա. 17։ [ը] Մատ. իը. 10։ Ղու. իդ. 10։ [թ] Մար. ժզ. 14։ Ղու. իդ. 36։ ա Կոր. ժե. 5։ [ժ] Վր. ժզ. 22։ [ժա] Մատ. իը. 18։ Վր. ժէ. 18. 19։ Եբր. գ. 1։ բ Տիմ. բ. 2։ [ժբ] Մատ. ժզ. 19։ ժը. 18։ [ժգ] Վր. ժա. 16։ [ժդ] Յօհ. ա. 1։ [ժե] բ Կոր. ե. 7։ ա Պետ. ա. 8։ [ժզ] Վր. իա. 25։ [ժէ] Ղու. ա. 4։ [ժը] Վր. գ. 15. 16։ ե. 24։ ա Պետ. ա. 9։

ԳԼ. ԻԱ.

1 Քրիստոս դարձեալ իր աշակերտներուն կ'երևնայ, ու շատ ձուկ բռնել տալուն հրաշքովը կը ճանչցուի. 12 անոնց հետ ճաշ կ'ընէ. 15 խնամով պատուէր կու տայ Պետրոսին որ իր գառները ու ոչխարները արածէ. 18 կ'իմացնէ անոր թէ ինչ կերպով պիտի մեռնի. 22 և կը յանդիմանէ անոր հետաքրքրութիւնը Յովհաննէսին վրայով։ 25 Վերջաբանութիւն։

1 Ասկէ ետև Յիսուս նորէն ինքզինքը
իր աշակերտներուն յայտնեց
Տիբերիայի ծովուն եզերքը. և ա-
2 սանկ յայտնեց։ Մէկտեղ էին Սիմոն
Պետրոս, ու Թովմաս՝ Երկուորեակ
ըսուածը, և [ա] Նաթանայէլ՝
որ Գալիլեայի Կանայ քաղաքէն էր,
ու [բ] Զեբեդէոսի որդիքը՝ և աշա-
3 կերտներէն ուրիշ երկուք ալ։ Սիմոն
Պետրոս ըսաւ անոնց. Ես ձուկ
որսալու կ'երթամ. ըսին անոր.
Մենք ալ կու գանք քեզի հետ.
ելան և շուտ մը նաւը մտան, ու
4 ան գիշերը բան մը չբռնեցին։ Ու
երբոր ալ առտու եղաւ, Յիսուս
ծովուն եզերքը կայներ էր, բայց
աշակերտները [գ] չճանչցան թէ Յի-
5 սուսն է։ Իսկ [դ] Յիսուս ըսաւ անոնց.
Տղա՛ք. ուտելու բան մը ունի՞ք.
պատասխան տուին իրեն.
6 Ոչ։ Եւ ըսաւ անոնց. [ե] Ուռկանը
նաւին աջ կողմը ձգեցէք՝ ու
պիտի գտնէք. ուստի ձգեցին, և
ձուկերուն շատութենէն ալ չէին
7 կրնար զանիկայ քաշել։ [զ] Ան ատենը
ան աշակերտը՝ որն որ Յիսուս
կը սիրէր, ըսաւ Պետրոսին. Անիկայ
Տէրն է. իսկ Սիմոն Պետրոս
երբոր լսեց թէ Տէրն է, վերարկուն
վրան առաւ, ինչու որ մերկ էր, ու
8 ծովը նետուեցաւ։ Եւ միւս աշակերտները
նաւակով եկան. (ինչու
որ ցամաքէն հեռու չէին, միայն
թէ երկու հարիւր կանգունի չափ.)
ու ուռկանը ձուկերովը կը քաշէին։
9 Ու երբոր ցամաքը ելան, հոն տեղը
վառած կրակ տեսան, ու վրան
10 ձուկ դրուած, և հաց։ Յիսուս
ըսաւ անոնց. Բերէք աս ձուկերէն
11 որ դուք հիմա բռնեցիք։ Սիմոն
Պետրոս նաւը [է] մտաւ, և ուռկանը
ցամաքը քաշեց՝ հարիւր յիսունուերեք
խոշոր ձուկերով լեցուն.
և այնչափ բան կար, ու
12 չպատռեցաւ ուռկանը։ Յիսուս
ըսաւ անոնց. [ը] Եկէք ճաշ ըրէք.
ու աշակերտներէն մէկն ալ չէր համարձակեր
անոր հարցնելու՝ թէ
Դուն ո՞վ ես. ինչու որ գիտէին
13 թէ Տէրն է։ Ան ատենը Յիսուս
եկաւ՝ ու առաւ հացը և անոնց
14 տուաւ, նոյնպէս ալ ձուկը։ [թ] Աս
երրորդ անգամն է որ Յիսուս իր
աշակերտներուն երևցաւ՝ մեռելներէն
յարութիւն առնելէն ետև։
15 Ու երբոր ճաշը ըրին, Յիսուս
ըսաւ Սիմոն Պետրոսին. Սիմոն
Յովնանին որդին, զիս ասոնցմէ

Յամփ Տետրն
33

[ա] Վր. ա. 45։ [բ] Մատ. դ. 21։ [գ] Վր. ի. 14։ [դ] Ղու. իդ. 41։ [ե] Ղու. ե. 4. 6. 7։ [զ] Վր. ժգ. 23։ ի. 2։ [է] Յ[illegible]. ե. [illegible]։ [ը] Գործ. ժ. 41։ [թ] Վր. ի. 19. 26։

Յամի Տեառն
33

‡ Գոր . Ի . 28 . Եբր . ժգ . 20 . ա Պետ . Բ . 25 . Ե . 2 . 4 .

‡ Յով . Բ . 24 . 25 . ժզ . 30 .

‡ Յով . ժզ . 36 . Գոր . ժբ . 3 . 4 .

‡ Բ Պետ . ա . 14 .

աւելի կը սիրե՞ս . անիկայ ըսաւ
անոր . Այո՛ Տէր , դուն գիտես որ
քեզ կը սիրեմ . ըսաւ անոր . Ա-
16 րածէ իմ գառնուկներս ։ Նորէն
երկրորդ անգամ ըսաւ անոր . Սի-
մոն՝ Յովնանին որդի , զիս կը սի-
րե՞ս . ըսաւ անոր . Այո՛ Տէր ,
դուն գիտես որ քեզ կը սիրեմ .
‡ ըսաւ անոր . Արածէ իմ ոչխար-
17 ներս ։ Ըսաւ անոր երրորդ ան-
գամ . Սիմոն՝ Յովնանին որդի ,
զիս կը սիրե՞ս . Պետրոս տրտմե-
ցաւ որ երեք անգամ իրեն ըսաւ
թէ՝ Զիս կը սիրե՞ս . և ըսաւ ա-
նոր . Տէր՝ ‡ դուն ամէն բան գիտես ,
դուն գիտես որ ես քեզ կը սիրեմ .
ըսաւ անոր Յիսուս . Արածէ իմ
18 ոչխարներս ։ ‡ Ճշմարիտ ճշմարիտ
կ՚ըսեմ քեզի , որ երբ դուն պա-
տանի էիր , ինքնիրմէդ գօտի կը կա-
պէիր , ու կ՚երթայիր ուր որ ու-
զէիր . բայց երբոր ծերանաս , ձեռ-
քերդ վեր պիտի բռնես , և ուրիշը
քեզի գօտի պիտի կապէ , ու պիտի
19 տանի ուր որ չես ուզեր ։ Աս բա-
նը ըսաւ , ցուցնելով թէ անիկայ
ինչ մահով պիտի փառաւորէ զԱս-
տուած . ու երբոր աս զրուցեց ,
ըսաւ անոր . Եկուր իմ ետևէս ։

20 Եւ Պետրոս դարձաւ՝ ու տեսաւ
ան աշակերտը՝ ‡ որն որ Յիսուս կը
սիրէր , որ ետևէն կ՚երթար , (որ նա-
և ընթրիքին ատենը անոր կուրծ-
քին վրայ ինկեր՝ և ըսեր էր , Տէ՛ր
ով է որ քեզ պիտի մատնէ ։)
21 Պետրոս անիկայ տեսնելով , ըսաւ
Յիսուսին . Տէ՛ր՝ հապա ասիկայ
22 ի՞նչ պիտի ըլլայ ։ Յիսուս ըսաւ
անոր . Թէ որ ես ուզեմ՝ որ ասի-
կայ կենայ ‡ մինչև որ ես գամ , քու
ի՞նչ հոգդ է . դուն իմ ետևէս
23 եկուր ։ Ալ աս խօսքը ելաւ եղ-
բայրներուն մէջ , թէ ան աշակեր-
տը պիտի չմեռնի . սակայն Յիսուս
չըսաւ անոր թէ պիտի չմեռնի , հա-
պա թէ որ ես ուզեմ՝ որ ասիկայ
կենայ մինչև որ ես գամ , քու ի՞նչ
հոգդ է ։

24 Ասիկայ ան աշակերտն է , որ կը
վկայէ աս բաներուս համար , որ
գրեց ալ աս բաները . ‡ու գիտենք
որ անոր վկայութիւնը ճշմարիտ է ։
25 ‡ Եւ ուրիշ շատ բաներ ալ կան ,
որ Յիսուս ըրաւ , որոնք եթէ մէ-
կիկ մէկիկ գրուած ըլլային , ‡ կար-
ծեմ թէ աշխարհս ալ բաւական
պիտի չըլլար պարունակելու ան
գիրքերը որ գրուած ըլլային ։

Յամի Տեառն
33

‡ Յով . ժգ . 23 . 25 . Ի . 2 .

‡ Մատ . ժզ . 27 . 28 . ԻԵ . 31 . ա Կոր . Դ . 5 . ժա . 26 . Յայտ . Ա . 25 . Գ . 11 . ԻԲ . 7 . 20 .

‡ Յով . ժթ . 35 . գ Յով . 12 .

‡ Յով . Ի . 30 .

‡ Ամով . Է . 10 .

ԳՈՐԾՔ ԱՌԱՔԵԼՈՑ

Յամի Տեառն
33

‡ Ղու . ա . 3 .

‡ Մատ . իը . 19 . Մար . ժզ . 15 . Յով . Ի . 21 . Գոր . Ժ . 41 . 42 .

‡ Մար . ժզ . 19 . Ղու . Թ . 51 . իդ . 51 . [illegible] 9 . ա Տիմ . գ . 16 .

‡ Մար . ժզ . 14 . Ղու . իդ . 36 . Յով . Ի . 19 . 26 . իա . 1 . 14 . ա Կոր . ժե . 5 .

ԳԼՈՒԽ Ա

¹ Քրիստոս դեռ երկինքը չհամբարձած՝ իր աշակերտներուն կը պատուիրէ Երուսաղէմի մէջ Հոգւոյն Սրբոյ գալստեանը սպասել , խոստանալով որ քիչ օրերէ ետև պիտի ղրկէ զանիկայ ։ 9 Իր համբարձումէն ետև՝ երկու հրեշտակներ կ՚երևնան անոնց , ու իր երկրորդ գալստեանը վրայով կը խօսին ։ 12 Առաքեալները Երուսաղէմ կը դառնան , ու աղօթքի կը պարապին , և Մատաթիան առաքեալ կ՚ընտրեն՝ մատնիչ Յուդային տեղը ։

1 Առջի պատմութիւնը որ ըրի՝ ով
‡ Թէոփիլոս , ան ամէն բաներուն
վրայ՝ որ Յիսուս սկսաւ ընել և
2 սորվեցընել , ‡ Մինչև ան օրը՝ որ
Հոգւոյն Սրբոյ միջոցովը պատուէր
տուաւ իր ընտրած առաքեալնե-
3 րուն , ‡ու համբարձաւ . ‡ Որ ա-
նոնց ինքզինքը ցուցուց կենդանի իր
չարչարանքներէն ետև՝ շատ ապա-
ցոյցներով , քառասուն օրուան մէջ
անոնց երևնալով , ու Աստուծոյ
թագաւորութեանը վրայ խօսե-
4 լով ։ ‡ Եւ անոնց հետ մէկտեղ
* գտնուած ատենը՝ կ՚ապսպրէր ա-
նոնց որ Երուսաղէմէն չհեռանան ,
հապա սպասեն Հօրը խոստումն-
քին , ‡ որ ան ինծմէ լսեցիք ։
5 ‡ Ինչու որ իրաւ Յովհան-
նէս ջրով մկրտեց , ‡ բայց դուք
ասկէ շատ օրեր չանցած՝ Սուրբ
6 Հոգիով պիտի մկրտուիք ։ Ա-
նոնք ալ մէկտեղ գալով կը հար-
ցընէին իրեն՝ ու կ՚ըսէին . ‡ Տէ՛ր՝
‡ Իսրայէլի թագաւորութիւնը աս
ժամանակի՞ս մէջ նորէն պիտի
7 հաստատես ։ Եւ ըսաւ անոնց .
‡ Ձեզի չվերաբերիր ժամերը և ժա-
մանակները գիտնալը , որն որ
Հայրը իր իշխանութեանը մէջ դր-
8 րաւ , Բայց ‡ Հոգւոյն Սրբոյ ձեր
վրայ եկած ատենը ‡ զօրութիւն

Յամի Տեառն
33

‡ Ղու . իդ . 48 . 49 .

* Կամ՝ հաց կերած

‡ Ղու . իդ . 49 . Յով . ժդ . 16 . 26 . 27 . ժե . 26 . ժզ . 7 . Գոր . Բ . 33 .

‡ Մատ . գ . 11 . Գոր . ժա . 16 . ժԹ . 4 .

‡ Յովել . գ . 18 . Գոր . Բ . 4 . ժա . 15 .

‡ Մատ . իդ . 3 .

‡ Եսա . ա . 26 . Դան . է . 27 . Ամով . Թ . 11 .

‡ Մատ . իդ . 36 . Մար . ժգ . 32 . ա Թես . Ե . 1 .

‡ Ղու . իդ . 49 .

‡ Գոր . Բ . 1 . 4 .

Յամի Տեառն
33

ա Ղու. իդ. 48. Յով. ժե. 27. Հմր. 22. Պէ. ը. 32.
բ Ղու. իդ. 51. Յով. զ. 63. Հմր. 2.
գ Մատ. իը. 3. Մար. ժզ. 5. Ղու. իդ. 4. Յով. ի. 12. Պէ. ժ. 8. 30.
դ Պէ. ը. 7. ժզ. 31.
ե Դան. է. 13. Մատ. իդ. 30. Մար. ժգ. 26. Ղու. իա. 27. Յով. ժգ. 3. ա Թես. ա. 10. բ Թես. ա. 10. Յայտ. ա. 7.
զ Ղու. իդ. 52.
է Պէ. թ. 37. 39. ի. 8.
ը Մատ. ժ. 2. 3. 4.
թ Ղու. զ. 15.
ժ Յուդ. 1.
ժա Պէ. ը. 1. 46.
ժբ Ղու. իդ. 49. 55. իդ. 10.
ժգ Մատ. ժգ. 55.
ժդ Սաղ. խա. 9. Յով. ժգ. 18.
ժե Ղու. իբ. 47. Յով. ժբ. 3.
ժզ Մատ. ժ. 4. Ղու. զ. 16.
ժէ Հմր. 25. Պէ. ժբ. 25. ի. 24. իա. 19.
ժը Մատ. իզ. 15. բ Պետ. բ. 15.
ժթ Մատ. իէ. 5. 7. 8.
ի Սաղ. կթ. 25.
իա Սաղ. ճթ. 8.

պիտի առնէք, ու ինծի համար վկաներ պիտի ըլլաք Երուսաղէմի մէջ՝ և բոլոր Հրէաստանի ու Սամարիայի մէջ՝ ու մինչև երկրի ծայրերը։

9 Եւ աս բաները որ ըսաւ, երբոր անոնք կը նայէին, համբարձաւ, և ամպ մը զանիկայ անոնց աչքէն բռնեց։

10 Ու քանի որ աչքերնին տնկած դէպ 'ի երկինքը կը նայէին անոր երթալուն վրայ, ահա երկու մարդ իրենց քովը կայնեցան ճերմակ հանդերձներով,

11 Որոնք նաև ըսին. Ո՛վ Գալիլեացի մարդիկ՝ ինչու կայներ դէպ 'ի երկինքը կը նայիք. աս Յիսուսը՝ որ ձեզմէ երկինքը համբարձաւ, նոյնպէս պիտի գայ՝ ինչպէս որ տեսաք անոր երկինք երթալը։

12 Այն ատենը Երուսաղէմ դարձան Ձիթենեաց ըսուած լեռնէն, որ շաբաթ օրուան ճամբու չափ մօտ է Երուսաղէմին։

13 Ու երբոր ներս մտան, ելան վերնատունը, ուր որ կը բնակէին՝ Պետրոս և Յակոբոս, Յովհաննէս և Անդրէաս, Փիլիպպոս և Թովմաս, Բարթողիմէոս և Մատթէոս, Յակոբոս Ալփէոսեան ու Սիմոն նախանձայոյզ՝ և Յուդա Յակոբեան։

14 Ասոնք ամէնք միաբանութեամբ միշտ աղօթք ու աղաչանք կ'ընէին կնիկներուն հետ, և Յիսուսի մօրը Մարիամին՝ նաև անոր եղբայրներուն հետ մէկտեղ։

15 Եւ ան օրերը ելաւ Պետրոս աշակերտներուն մէջը, (ուր որ հարիւր քսան հոգիի չափ ժողված բազմութիւն կար,) ու ըսաւ.

16 Մարդիկ եղբայրներ՝ պէտք էր որ կատարուէր աս գրուածը, որն որ առաջուց Հոգին Սուրբ Դաւիթին բերնովը ըսաւ Յուդային համար՝ որ Յիսուսը բռնողներուն առաջնորդ եղաւ.

17 Ինչու որ զանիկայ մեզի հետ էր մեր համրանքին մէջ, և աս պաշտօնէն ան ալ բաժին ունէր։

18 Անիկայ անիրաւութեան վարձքով արտ մը ստացաւ, ու գլխիվայր իյնալով՝ մէջտեղէն ճեղքուեցաւ, և իր ամէն փորոտիքը դուրս թափեցաւ։

19 Ու աս բանը Երուսաղէմ բնակողներուն ամենուն յայտնի եղաւ. մինչև որ իրենց լեզուովը ան արտին անունը Ակեղդամա դրուեցաւ, այսինքն՝ Արեան արտ։

20 Ինչու որ Սաղմոսաց գրքին մէջ գրուած է թէ, Անոր բնակարանը աւերակ ըլլայ, ու անոր մէջը բնակող մը չըլլայ, և անոր պաշտօնը ուրիշը առնէ։

21 Ուրեմն պէտք է որ աս մարդիկներէն՝ որ մեր հետը եղան ան բոլոր ատենը, որ Տէր Յիսուս

22 մէջերնիս մտաւ ու ելաւ, Յովհաննէսին մկրտութենէն սկսած՝ մինչև ան օրը որ մեզմէ համբարձաւ, ասոնցմէ մէկը մեզի հետ վկայ ըլլայ անոր յարութեանը։

23 Եւ երկու հոգի կայնեցուցին, Յովսէփը՝ որ Բարսաբայ կը կոչուէր, որ Յուստոս ալ մականուանեցաւ, ու Մատաթիան.

24 Եւ աղօթք ընելով՝ ըսին. Դուն՝ ով Տէր, որ ամենուն սիրտը գիտես, աս երկուքէն մէկը՝ որն որ ընտրեցիր, ցոյց յայտնէ.

25 Որ աս պաշտօնիս և առաքելութեան վիճակը առնէ, որ անկէ Յուդան ինկաւ իր տեղը երթալու։

26 Եւ անոնց համար վիճակ ձգեցին, ու վիճակը Մատաթիային ելաւ. և անիկայ տասնըմէկ առաքելոց հետ սեպուեցաւ։

Յամի Տեառն
33

ա Մար. ա. 1.
բ Հմր. 9.
գ Յով. ժե. 27. Հմր. 8. Պէ. գ. 33.
դ Պէ. ժե. 22.
ե Ա Թագ. ժզ. 7. ա Մն. իը. 9. իթ. 17. Երեմ. ժա. 20. ժէ. 10. Պէ. ժե. 8. Յայտ. բ. 23.
զ Հմր. 17.

ԳԼ. Բ

1 Առաքեալները Սուրբ Հոգիով լեցուած՝ զանազան լեզուներ կը խօսին. ամենքը կը զարմանան անոնց վրայ, և ոմանք ալ ծաղր կ'ընեն զանոնք։ 14 Պետրոս պատասխան կու տայ անոնց, և կը ցուցնէ թէ առաքեալները Սուրբ Հոգիին զօրութեամբը կը խօսէին, թէ Յիսուս մեռելներէն յարութիւն առած՝ երկինքը համբարձած է, և թէ ան նոյն Սուրբ Հոգին ղրկած է։ 37 Շատ մարդիկ զղջալով կը մկրտուին. 41 որոնք ջերմեռանդութեամբ և սիրով կը միաբանին զԱստուած պաշտելու։ 43 Առաքեալները շատ հրաշքներ և նշաններ կ'ընեն, և Աստուած ամէն օր իր եկեղեցին կ'աճեցնէ։

ա Ղև. իգ. 15. բ Օր. ժզ. 9. Պէ. ի. 16.
բ Պէ. ա. 14.
գ Պէ. գ. 21.
դ Պէ. ա. 5.
ե Մար. ժզ. 17. Պէ. ժ. 46. ժթ. 6. ա Կոր. ժբ. 10. 28. 30. ժդ. 1. ժդ. 2.
զ Պէ. ա. 11.

1 Եւ Պենտեկոստէին օրը հասնելուն՝ ամէնքն ալ միաբան մէկտեղ էին։

2 Ու յանկարծակի երկինքէն ձայն մը եղաւ՝ սաստկաշունչ հովի մը շաչիւնին պէս, և բոլոր տունը լեցուց՝ ուր որ նստեր էին։

3 Եւ բաժնուած լեզուներ երեցան իրենց՝ որպէս թէ կրակէ, ու ամէն մէկուն վրայ նստաւ։

4 Եւ ամէնքն ալ Հոգւով Սրբով լեցուեցան, ու սկսան ուրիշ լեզուներով խօսիլ, ինչպէս որ Հոգին իրենց խօսիլ կու տար։

5 Ու Երուսաղէմի մէջ բնակած Հրէաներ կային՝ աստուածավախ մարդիկ երկինքին տակը եղած բոլոր ազգերէն [illegible]։

6 Ու երբոր աս ձայնը եղաւ, բազմութիւնը մէկտեղ եկաւ ու խռովեցաւ. ինչու որ կը լսէին որ անոնք իրենց ամէն մէկուն լեզուովը կը խօսէին։

7 Ամէնքն ալ կը սքանչանային ու կը զարմանային՝ և իրարու կ'ըսէին. Չէ՞ որ ահա ասոնք ամէնն ալ՝ որ կը խօսին, Գալիլեացի են.

8 Եւ ինչպէս կը լսենք մենք մեր ամէն մէկ լեզուովը՝ որ անոր մէջը ծնած ենք.

9 Պարթևեր և Մարեր ու Եղամացիք, և անոնք որ կը բնակին Միջագետքի մէջ, և Հրէաստանի ու Կապադովկիայի

Յամի Տեառն
33

մէջ, Պոնտոսի ու Ասիայի մէջ,
10 Փռիւգիայի եւ Պամփիւլիայի մէջ, Եգիպտոսի մէջ, եւ Կիւրենէի մօտ Լիբէացւոց կողմերուն մէջ. նաեւ
11 Հռոմայեցի պանդուխտներ, թէ Հրեաներ եւ թէ նորահաւատներ, Կրետացիներ եւ Արաբացիներ, կը լսենք անոնցմէ որ մեր լեզուներով կը խօսին Աստուծոյ մեծամեծ բա-
12 ները։ Կը զարմանային ամէնքն ալ ու տարակուսած իրարու կ'ըսէին.
13 Ի՞նչ պիտի ըլլայ աս։ Ոմանք ալ ծաղր ընելով կ'ըսէին թէ, Անոնք նոր գինիով լեցուեր են։

14 Բայց Պետրոս եւ տասնումէկին հետ մէկտեղ, ձայնը վերցուց ու խօսեցաւ անոնց. Ով Հրէայ մարդիկ եւ դուք ամէնքդ որ Երուսաղէմ կը բնակիք, աս ձեզի յայտնի ըլլայ, ու ականջ դրէք իմ
15 խօսքերուս։ Քանզի չէ թէ ասոնք գինովցած են, ինչպէս որ դուք կը կարծէք. Ինչու որ դե-
16 ռ օրուան երրորդ ժամն է. Հապա ասիկայ ան է, որ Յովէլ մարգա-
17 րէին ձեռքովը ըսուեցաւ. Եւ պիտի ըլլայ որ վերջին օրերը՝ կ'ըսէ Աստուած, Իմ Հոգիէս ամէն մարմնոյ վրայ պիտի թափեմ, ու ձեր տղաքը եւ ձեր աղջիկները պիտի մարգարէանան, ու ձեր երիտասարդները տեսիլքներ պիտի տեսնեն, եւ ձեր ծերերը երազներ պիտի
18 տեսնեն. Եւ իմ ծառաներուս վրայ ու իմ աղախիններուս վրայ ալ՝ ան օրերը իմ Հոգիէս պիտի թափեմ,
19 Եւ պիտի մարգարէանան։ Ու վերը երկինքը հրաշքներ պիտի ցուցնեմ, ու վարը երկիրը նշաններ, արիւն ու կրակ եւ ծուխի մառա-
20 խուղ. Արեւը խաւարի պիտի դառնայ, եւ լուսինը արիւնի, դեռ Տէրոջը մեծ ու երեւելի օրը չեկած։
21 Եւ պիտի ըլլայ որ՝ ամէն ալ որ Տէրոջը անունը կանչէ, պիտի փըր-
22 կուի։ Ով Իսրայէլացի մարդիկ լսեցէք աս խօսքերը. Յիսուս Նազովրեցին՝ Աստուծմէ ձեզի ցուցուած մարդ մը էր զօրութիւններով ու հրաշքներով եւ նշաններով, որ Աստուած անոր ձեռքովը ըրաւ ձեր մէջը, ինչպէս որ դուք ալ գիտէք.
23 Անիկայ Աստուծոյ որոշած խորհրդովը եւ կանխագիտութեամբը առնուած ըլլալով՝ ձեռք բ. անօրէններուն ձեռքով փայտի վրայ
24 գամելով սպաննեցիք. Որն որ Աստուած յարոյց՝ մահուան ցաւերը քակելով. քանզի չէր որ
25 ինքը անկէ բռնուի։ Ինչու որ Դաւիթ անոր համար կ'ըսէ. Առջեւս ամէն ատեն Տէրը կը տեսնէի իմ առջեւս. քանզի իմ աջ
26 կողմն է, որ չսասանիմ. Անոր համար ուրախ եղաւ իմ սիրտս, ու իմ լեզուս ցնծաց, նաեւ իմ մարմինս ալ յուսով պիտի հանգստանայ.
27 Վասն զի իմ անձս գերեզմանին մէջը պիտի չթողուս, ու քու Սուրբիդ ալ ապականութիւն տեսնել պիտի
28 չտաս։ Կենաց ճամբաները ինծի ճանչցուցիր. քու երեսիդ ուրախութիւնովը զիս պիտի լեցնես։
29 Մարդիկ եղբայրներ՝ արժան է համարձակ զրուցել ձեզի Դաւիթ նահապետին համար, թէ մեռաւ ու թաղուեցաւ. եւ անոր գերեզմանը մինչեւ աս օրս մեր մէջն է.
30 Արդ՝ որովհետեւ անիկայ մարգարէ էր, եւ գիտէր, թէ Աստուած հաստատ երդում ըրաւ իրեն, թէ իր երիկամունքին պտուղէն մարմնոյ կողմանէ Քրիստոսը պիտի յարուցանէ
31 որ իր աթոռը նստի. Ինքը կանխատեսութեամբ խօսեցաւ Քրիստոսի յարութեանը համար, թէ անոր հոգին դժոխքը չթողուեցաւ, եւ անոր մարմինը ապականութիւն
32 չտեսաւ։ Աս Յիսուսը Աստուած յարոյց, որուն մենք ամէնքս ալ
33 վկայ ենք։ Ուստի Աստուծոյ աջ ձեռքովը բարձրանալով, ու Հոգւոյն Սրբոյ խոստումները Հօրմէն առնելով՝ տարածեց ասիկայ, որ դուք հիմա կը տեսնէք եւ կը լսէք։
34 Ինչու որ Դաւիթ երկինքը չելաւ, բայց ինքը կ'ըսէ. Տէրը իմ Տէրոջս ըսաւ. Նստէ իմ աջ կողմս,
35 Մինչեւ որ քու թշնամիներդ ոտքերուդ պատուանդան դնեմ։
36 Ուստի բոլոր Իսրայէլի տունը ճըշմարտապէս թող գիտնայ, որ Աստուած անիկայ Տէր ալ ըրաւ՝ Օծեալ ալ, ան Յիսուսը՝ որ դուք խաչեցիք։

37 Ու ասոր որ լսեցին՝ սրտերնին կսկծաց, եւ ըսին Պետրոսին ու միւս առաքեալներուն. Մարդիկ
38 եղբայրներ՝ ի՞նչ ընենք։ Եւ Պետրոս ըսաւ անոնց. Ապաշխարեցէք, ու ձեզմէ ամէն մէկը թող մկրտուի՝ Յիսուս Քրիստոսի անունովը՝ մեղաց թողութեան համար, եւ Հոգւոյն Սրբոյ պարգեւը պիտի
39 ընդունիք։ Ինչու որ խոստումները ձեզի է՝ ու ձեր որդւոցը, եւ ամէն հեռու եղողներուն՝ որոնք որ մեր
40 Տէր Աստուածը կանչէ։ Եւ ուրիշ շատ խօսքերով վկայութիւն կու տար, ու կը յորդորէր զանոնք՝ եւ կ'ըսէր. Աս ծուռ ազգէն ինք-
41 զինքնիդ ազատեցէք։ Եւ անոնք որ սրտանց ընդունեցին անոր խօսքերը, մկրտուեցան. ու ան օրը իրեք հազար հոգիի չափ աւելցան։
42 Եւ միշտ առաքելոց վարդապետու-

Ի ա Թես. ե. 7։
Ջ Եսա. խդ. 3։ Եզեկ. լզ. 27։ Յովէլ. բ. 28, 29։ Զաք. ժբ. 10։ Յով. է. 38։
Ճ Գործ. ժ. 45։
Մ Գործ. իա. 9։
Յ Գործ. իա. 4։ 9. 10։ Ա Կոր. ժբ. 10. 28։ ժգ. 1. 2։
Շ Յովէլ. բ. 30. 31։
Ո Մատ. իդ. 29։ Մար. ժգ. 24։ Ղուկ. իա. 25։
Չ Հռով. ժ. 13։
Պ Յով. գ. 2։ ժգ. 10. 11։ Գործ. ժ. 38։ Եբր. բ. 4։
Ջ Մատ. իզ. 24։ Ղուկ. իբ. 22։ իդ. 44։ Գործ. գ. 18։ դ. 28։
Ռ Գործ. ե. 30։
Ս [illegible]
Տ Հմր. 32։ Գործ. գ. 15։ դ. 10։ ժ. 40։ ժգ. 30. 34։ ժէ. 31։ Հռով. դ. 24։ ը. 11։ Ա Կոր. զ. 14։ ժե. 15։ Բ Կոր. դ. 14։ Գաղ. ա. 1։ Եփես. ա. 20։ Կող. բ. 12։ Ա Թես. ա. 10։ Եբր. ժգ. 20։ Ա Պետ. ա. 21։
Ս Սաղ. ժզ. 8։

Յամի Տեառն
33

Հ Գ Թագ. բ. 10։ Գործ. ժգ. 36։
Ր Բ Թագ. է. 12. 13։ Սաղ. ճլբ. 11։ Ղուկ. ա. 32. 69։ Հռով. ա. 3։ Բ Տիմ. բ. 8։
Ւ Սաղ. ժզ. 10։ Գործ. ժգ. 35։
Փ Հմր. 24։
Ք Գործ. ա. 8։
Օ Գործ. ե. 31։ Փիլ. բ. 9։ Եբր. ժ. 12։
Ֆ Յով. ժդ. 26։ ժե. 26։ ժզ. 7. 13։ Գործ. ա. 4։
ա Գործ. ժ. 45։ Եփես. դ. 8։
բ Սաղ. ճժ. 1։ Մատ. իբ. 44։ Ա Կոր. ժե. 25։ Եփես. ա. 20։ Եբր. ա. 13։
գ Գործ. ե. 31։
դ Զաք. ժբ. 10։ Ղուկ. գ. 10։ Գործ. թ. 6։ ժզ. 30։
ե Ղուկ. իդ. 47։ Գործ. գ. 19։
զ Յովէլ. բ. 28։ Գործ. գ. 25։
է Գործ. ժ. 45։ ժա. 15. 18։ ժդ. 26։ ժե. 3. 8. 14։ Եփես. բ. 13. 17։
ը Հմր. 46։ Գործ. ա. 14։ Հռով. ժբ. 12։ Եփես. զ. 18։ Կող. դ. 2։ Եբր. ժ. 25։

Ցամք Տեառն
33

թեանը հանէ էին, ու միաբանութեանը, և հաց կտրելուն, ու աղօթքներուն։
43 Եւ ամէն մարդու վրայ վախ ինկաւ. և ‡առաքելոց ձեռքով շատ հրաշքներ ու նշաններ կը գոր-
44 ծուէին։ Ու բոլոր հաւատացեալները մէկտեղ էին, *և ամէն բա-
45 ները հասարակաց էր։ Ու ստացուածքնին և ունեցած բաներնին կը ծախէին, *ու անոնց գինը կը բաժնէին ամենուն, որուն որ բան
46 մը պէտք ըլլար։ Եւ ‡ամէն օր միաբանութեամբ ~տաճարը երթալու հանէ էին, ‡և տուներնին հաց կը կտրէին, ու կերակուրնին կ՚ուտէին ուրախութեամբ և միա-
47 մտութեամբ սրտի. Աստուած կ՚օրհնէին, ‡ու բոլոր ժողովուրդին առջև շնորհք կը գտնէին. ‡Եւ Տէրը օրէ օր փրկուածները կ՚աւելցնէր եկեղեցիին։

‡ Մար. ժզ. 17 ։ Գլ. դ. 33 ։ ե. 12 ։
* Գլ. դ. 32 ։ 34 ։
* Եսա. ծը. 7 ։
‡ Գլ. ա. 14 ։
~ Ղու. իդ. 53 ։ Գլ. ե. 42 ։
‡ Գլ. ի. 7 ։
‡ Ղու. բ. 52 ։ Գլ. դ. 33 ։ Հռով. ժդ. 18 ։
‡ Գլ. ե. 14 ։ ժա. 24 ։

ԳԼ. Գ

1 Պետրոս կը քարոզէ բժշկուած կաղը տեսնելու եկող ժողովրդոց. 12 կը խոստովանի որ ան բժշկութիւնը չէ թէ իրեն կամ Յովհաննէսին զօրութեամբը եղաւ, այլ Աստուծոյ և իր Որդւոյն Յիսուսին ձեռքը, ու անոր անուանը հաւատքովը. 13 նաև կը յանդիմանէ զանոնք Յիսուսը խաչելնուն համար, 19 և կը յորդորէ զանոնք զղջումով ու հաւատքով թողութիւն խնդրելու իրենց մեղքերուն, և փրկուելու անոր Յիսուսով։

1 Արդ՝ Պետրոս ու Յովհաննէս ~իններորդ ժամու աղօթքին ատենը
2 մէկտեղ ‡տաճարը կ՚ելլէին։ ‡Եւ իր մօրը որովայնէն կաղ ծնած մարդ մը կը բերուէր, որ զանիկայ ամէն օր տաճարին Գեղեցիկ կոչուած դրանը քով կը դնէին, ‡որ տաճարը մտնողներէն ողորմութիւն խնդրէ։
3 Անիկայ տեսնելով Պետրոսը և Յովհաննէսը՝ որ տաճարը մտնելու վրայ էին, կ՚աղաչէր որ ողորմու-
4 թիւն առնէ։ Իսկ Պետրոս Յովհաննէսին հետ մէկտեղ անոր նա-
5 յելով՝ ու ըսաւ. Մեզի նայէ։ Ան ալ դէպ 'ի անոնց դարձաւ, ու կը յուսար անոնցմէ բան մը առնել։
6 Եւ Պետրոս ըսաւ. Արծաթ ու ոսկի չունիմ, հապա ինչ որ ունիմ՝ ան քեզի կու տամ. ‡Նազովրեցի Յիսուս Քրիստոսին անու-
7 նովը ելիր ու քալէ։ Եւ անոր աջ ձեռքէն բռնեց՝ վերցուց զանիկայ, ու իսկոյն անոր ոտքին թա-
8 թերը ու կճերը զօրացան։ ‡Եւ վեր ցատկելով՝ կայնեցաւ, ու կը քալէր. և անոնց հետ տաճարը մտաւ, քալելով՝ ու ցատկելով՝ և
9 զԱստուած օրհնելով։ ‡Ու բոլոր ժողովուրդը տեսաւ զանիկայ, որ կը քալէր՝ ու կ՚օրհնէր զԱստուած։
10 Եւ կը ճանչնային թէ անիկայ էր, ան որ ողորմութեան համար տաճարին Գեղեցիկ ~կոչուած դրանը քով կը նստէր. և զարմանքով ու ապշութեամբ լեցուեցան անոր եղած բանին համար։

~ Սաղ. ծե. 17 ։
‡ Գլ. բ. 46 ։
‡ Գլ. ժդ. 7 ։
‡ Յով. թ. 8 ։
‡ Գլ. դ. 10 ։
~ Եսա. լե. 6 ։
‡ Գլ. դ. 16, 21 ։

11 Եւ քանի որ ¹անիկայ Պետրոսին ու Յովհաննէսին յարեր էր, բոլոր ժողովուրդը զարմացած մէկտեղ վազեցին անոնց քովը ան սրահը
12 ‡որ Սողոմոնինը կ՚ըսուէր։ Ասիկայ տեսնելով Պետրոս, պատասխան տուաւ ժողովուրդին. Ով Իսրայէլացի մարդիկ՝ ինչո՞ւ զարմացեր էք ասոր վրայ, կամ ինչո՞ւ աչքերնիդ տնկած մեզի կը նայիք, որպէս թէ մենք մեր զօրութեամբը կամ բարեպաշտութեամբը ասոր քալել
13 տուած ըլլանք։ ‡Աբրահամին ու Իսահակին և Յակոբին Աստուածը՝ մեր հայրերուն Աստուածը ‡փառաւորեց իր †Որդին Յիսուսը, ~զոր որ դուք մատնեցիք, ‡և ուրացաք Պիղատոսին առջև՝ երբոր ինքը
14 վճռեց որ արձակէ։ Բայց դուք ան ‡Սուրբը և ¹Արդարը ուրացաք, ու խնդրեցիք որ մարդասպան մարդ
15 մը ձեզի շնորհուի. Եւ կենաց Առաջնորդը սպաննեցիք, ‡որ զանիկայ Աստուած մեռելներէն յա-
16 րոյց, ‡որուն մենք վկայ ենք։ Եւ անոր անուանը հաւատքով, ~անոր անունը հաստատեց ասիկայ՝ որն որ դուք կը տեսնէք ու գիտէք. և ան հաւատքը որ անով է՝ աս առողջութիւնը ասոր տուաւ ձեր
17 ամենուն առջև։ Եւ հիմա եղբայրներ՝ ‡գիտեմ որ չգիտնալով ըրիք, ինչպէս որ ձեր իշխաններն ալ։
18 ‡Բայց Աստուած՝ ինչ որ առաջուց ‡իր բոլոր մարգարէներուն բերնովը յայտներ էր Քրիստոսին չարչարուելուն վրայով, այսպէս կատա-
19 րեց։ ‡Ուստի ապաշխարեցէք ու դարձի եկէք, որ մեղքերնիդ ջըն-
20 ջուի. Որպէս զի սփոփանաց ժամանակները գան Տէրոջը երեսէն, և առաջուց ձեզի համար աւետուած Յիսուս Քրիստոսը ղրկէ։
21 ‡Որ զանիկայ պէտք է որ երկինքը ընդունի մինչև ան ատենները՝ ~որ ամէն բաները կարգադրուին, ‡որոնց համար Աստուած սկիզբէն 'ի վեր իր սուրբ մարգարէներուն բեր-
22 նովը խօսած է։ Մովսէս մեր հայրերուն ըսաւ թէ՝ ~Ձեր Տէր Աստուածը ձեր եղբայրներէն ինծի պէս մարգարէ մը պիտի հանէ ձեզի, անոր մտիկ ըրէք՝ ամէն ինչ որ ձե-
23 զի խօսի։ Եւ պիտի ըլլայ թէ ամէն ով որ ան մարգարէին մտիկ չընէ, ժողովուրդին մէջէն պիտի
24 կորսուի։ Ու բոլոր մարգարէները՝ որ Սամուէլէն 'ի վեր խօսեցան, ու

Ցամք Տեառն
33

‡ Յով. թ. 8 ։
¹ Ոմանք՝ ան բժշկուած կաղը
‡ Յով. ժ. 23 ։ Գլ. ե. 12 ։
‡ Գլ. ե. 30 ։
‡ Յով. ե. 39 ։ ժբ. 16 ։ ժէ. 1 ։
† Կամ՝ ծառան
~ Մատ. իէ. 2 ։
‡ Մատ. իէ. 20 ։ Մար. ժե. 11 ։ Ղու. իգ. 18, 20, 21 ։ Յով. ժը. 40 ։ ժթ. 15 ։ Գլ. ժգ. 28 ։
‡ Սաղ. ժզ. 10 ։ Մար. ա. 24 ։ Ղու. ա. 35 ։ Գլ. բ. 27 ։ դ. 27 ։
¹ Գլ. է. 52 ։ իբ. 14 ։
‡ Գլ. բ. 24 ։
‡ Գլ. բ. 32 ։
‡ Մատ. թ. 22 ։ Գլ. դ. 10 ։ ժդ. 8 ։
‡ Ղու. իգ. 34 ։ Յով. ժզ. 3 ։ Գլ. ժգ. 27 ։ ա Կոր. բ. 8 ։ ա Տիմ. ա. 13 ։
‡ Ղու. իդ. 44 ։ Գլ. իդ. 22 ։
‡ Սաղ. իբ ։ Եսա. ծ. 6 ։ ծգ. 5, 62 ։ Դան. թ. 26 ։ ա Պետ. ա. 10, 11 ։
‡ Գլ. բ. 38 ։
‡ Գլ. ա. 11 ։
~ Մատ. ժէ. 11 ։
‡ Ղու. ա. 70 ։
~ Բ Օր. ժը. 15, 18, 19 ։ Գլ. է. 37 ։

Յամի Տեառն
33

* Գրծ. Բ. 39. Հռով. Թ. 4. 8. ԺԵ. 8. Գաղ. Գ. 26.
* Ծն. ԺԲ. 3. ԺԸ. 18. ԻԲ. 18. ԻԶ. 4. ԻԸ. 14. Գաղ. Գ. 8.
* Մտթ. Ժ. 5. ԺԵ. 24. Ղուկ. ԻԴ. 47. Գրծ. ԺԳ. 32. 33. 46.
* Համ. 22.
* Մտթ. Ա. 21.

օրերուս համար ալ իմացուցին։
25 *Դուք էք այն մարգարէներուն որդիքը՝ եւ այն ուխտին, որ Աստուած մեր հայրերուն հետ ըրաւ, ու ըսաւ Աբրահամին. *Եւ քու սերունդովդ պիտի օրհնուին երկրի բոլոր ազգերը։
26 *Աստուած իր Որդին յարուցանելով *առաջ ձեզի ղրկեց զանիկայ որ ձեզ օրհնէ, *ամէն մէկերնիդ ձեր չարութիւններէն դարձնելով։

ԳԼ. Դ.

1 Հրէից իշխանները Պետրոսին քարոզութենէն վրայ բարկանալով՝ կը բանտարկեն զանիկայ Յովհաննէսին հետ. 4 այսու ամենայնիւ Աստուծոյ խօսքը լսողներէն հազարաւոր անձինք դարձի կու գան։ 5 Երբոր հրէից իշխանները զանոնք դատաստանի կը հանեն, Պետրոս համարձակ կը հաստատէ թէ ան կաղը Յիսուսի անունովը բժշկուեցաւ, եւ թէ միայն նոյն Յիսուսին անունովը կրնանք փրկուիլ. 13 բայց իշխանները սպառնալիքներով կը պատուիրեն Պետրոսին ու Յովհաննէսին որ մէյ մըն ալ այն անունով չքարոզեն. 23 անոր վրայ եկեղեցւոյ անդամները աղօթքի կը պարապին. 31 եւ Աստուած յայտնելով անոնց ժողվուած տեղը, վկայութիւն կու տայ թէ անոնց աղօթքը լսած է, ու կը հաստատէ եկեղեցին Սուրբ Հոգիին շնորհքը եւ միաբանութեան սէր պարգեւելով անոր։

* Մտթ. ԻԲ. 23. Գրծ. ԻԳ. 8.
* Ղուկ. Գ. 2. Յովհ. ԺԱ. 49. ԺԸ. 13.
* Ել. Բ. 14. Մտթ. ԻԱ. 23. Գրծ. Է. 27.
* Ղուկ. ԺԲ. 11. 12.
* Գրծ. Գ. 6. 16.
* Գրծ. Բ. 24.

1 ՈՒ երբոր անոնք ժողովուրդին կը խօսէին, քահանաները ու տաճարին իշխանը՝ եւ սադուկեցիները
2 անոնց վրայ հասան, *դժուարելով որ անոնք ժողովուրդին կը սորվեցրնէին, եւ Յիսուսի միջոցովը մեռելներէն յարութիւն ըլլալը կը
3 քարոզէին. Ու ձեռք զարկին անոնց, եւ բանտը դրին *մինչեւ հետեւեալ օրը. քանզի որ ալ իրի-
4 կուն էր։ Բայց այն խօսքը լսողներէն շատերը հաւատացին, ու մարդոց թիւը հինգ հազարի չափ եղաւ։
5 Ու եղաւ որ հետեւեալ օրը մէկտեղ ժողվուեցան անոնց իշխանները եւ ծերերը ու դպիրները Երու-
6 սաղէմի մէջ. *Նաեւ Աննա քահանայապետը՝ ու Կայիափան՝ եւ Յովհաննէսը՝ ու Աղէքսանդրոսը, եւ ան ամէնը որ քահանայապետի ցեղէ
7 էին. Ու զանոնք մէջտեղը կայնեցուցած՝ կը հարցնէին. *Ի՞նչ զօրութիւնով կամ ի՞նչ անունով
8 ըրիք դուք աս բանը։ *Այն ատեն Պետրոս Հոգւով Սրբով լեցուած՝ ըսաւ անոնց. Ով ժողովուրդին իշխանները եւ Իսրայէլի ծերերը.
9 Թէ որ մենք այսօր տկար մարդու մը եղած բարիքին համար կը քննուինք, թէ ինչ միջոցով անիկայ
10 բժշկուեցաւ, Յայտնի ըլլայ ձեզի ամէնքնուդ, ու բոլոր Իսրայէլի ժողովուրդին, *որ Նազովրեցի Յիսուս Քրիստոսի անունովը՝ որն որ դուք խաչեցիք, *զորն որ Աստուած մեռելներէն յարուց, *անով անիկայ ձեր առջեւ բժշկուած
11 կեցեր է. *Անիկայ է այն քարը ձեզմէ շինողներէդ անարգուած, որ անկիւնի գլուխ եղաւ.
12 *Եւ ուրիշ մէկով մը փրկութիւն չկայ. քանզի որ անկէ՝ ի զատ ուրիշ անուն մը չկայ երկինքին տակ մարդոց մէջ տրուած, որ անով
13 կարող ըլլանք փրկուելու։ Իսկ անոնք Պետրոսին ու Յովհաննէսին համարձակութեանը նայելով, *եւ հասկընալով որ տգէտ ու առանց ուսման մարդիկ են, կը զարմանային. եւ իմացան որ անոնք Յիսու-
14 սին հետ էին. Ու այն բժշկուած մարդը տեսնելով՝ որ *անոնց հետ կայներ էր, չէին կրնար *անոնց դէմ
15 բան մը խօսիլ։ Եւ հրամայելով անոնց՝ որ ատեանէն դուրս ելլեն,
16 իրարու հետ խորհուրդ ըրին, Եւ ըսին. *Ի՞նչ ընենք աս մարդոցը, քանզի որ Երուսաղէմի բոլոր բնակիչներուն յայտնի է թէ անոնց ձեռքովը երեւելի հրաշք մը եղաւ, ու մենք չենք կրնար ուրանալ։
17 Միայն թէ ժողովուրդին մէջ ալ աւելի չտարածուելու համար՝ սաստիկ սպառնալիք ընենք անոնց, որ այն անունով մէյ մըն ալ չըլլայ որ
18 մարդու բան խօսին։ *Եւ զանոնք կանչելով պատուիրեցին անոնց՝ որ ամենեւին չխօսին եւ չսոր-
19 վեցրնեն Յիսուսի անունովը։ Բայց Պետրոս ու Յովհաննէս պատասխան տուին անոնց՝ ու ըսին. *Թէ որ Աստուծոյ առջեւ ուղիղ է որ Աստուծմէ աւելի ձեզի մտիկ ը-
20 նենք, դուք դատեցէք։ Վասն զի մենք *ան որ տեսանք ու լսե-
21 ցինք, *չենք կրնար չխօսիլ։ Իսկ անոնք նորէն սպառնալիք ընելէն ետեւ՝ արձակեցին զանոնք, բան մը չգտնելով թէ ինչպէս պատժեն զանոնք *ժողովուրդին համար, քանզի որ ամէնքն ալ զԱստուած կը փառաւորէին *եղած բանին հա-
22 մար։ Վասն զի այն մարդը քառսուն տարեկանէն աւելի էր, որուն վրայ աս բժշկութեան հրաշքը եղաւ։
23 Եւ անկէ արձակուելով՝ *իրենցներուն քովը եկան, ու պատմեցին ինչ որ քահանայապետները եւ ծե-
24 րերը իրենց ըսին։ Անոնք ալ երբոր լսեցին, միաբանութեամբ ձայներնին Աստուծոյ վերցուցին՝ ըսելով. *Ով Տէր, դուն ես այն Աստուածը՝ որ երկինքը ու երկիրը եւ ծովը ու բոլոր անոնց մէջ եղած-
25 ները ստեղծեցիր. Որ քու ծառայիդ Դաւիթին բերնովը խօսեցար. *Ինչո՞ւ հեթանոսները խռովութիւն ըրին, ու ժողովուրդնե-

Յամի Տեառն
33

* Սաղ. ՃԺԸ. 22. Եսա. ԻԸ. 16. Մտթ. ԻԱ. 42.
* Մտթ. Ա. 21. Գրծ. Ժ. 43. Ա Տիմ. Բ. 5. 6.
* Մտթ. ԺԱ. 25. Ա Կոր. Ա. 27.
* Գրծ. Գ. 11.
* Յովհ. ԺԱ. 47.
* Գրծ. Գ. 9. 10.
* Գրծ. Ե. 40.
* Գրծ. Ե. 29.
* Գրծ. ԻԲ. 15. Ա Յովհ. Ա. 1. 3.
* Գրծ. Ա. 8. Բ. 32.
* Մտթ. ԻԱ. 26. Ղուկ. Ի. 6. 19. ԻԲ. 2. Գրծ. Ե. 26.
* Գրծ. Գ. 7. 8.
* Գրծ. ԺԲ. 12.
* Դ Թագ. ԺԹ. 15.
* Սաղ. Բ. 1.

Յամի Տեառն 33

րը պարապ բաներ մտածեցին .
26 Երկրի թագաւորները պատրաստ կայնեցան , և իշխանները մէկտեղ ժողվուեցան Տէրոջը դէմ՝ և անոր
27 Օծեալին դէմ ։ [մ]Արդարև աս քաղաքիս մէջ ժողվուեցան [յ]քու սուրբ Որդւոյդ Յիսուսին վրայ՝ [ն]որն որ դուն օծեցիր , Հերովդէսը՝ և Պոնտացի Պիղատոսը ազգերուն հետ՝ ու Իսրայէլի ժողովուրդներուն հետ ,
28 [շ]ընել՝ ինչ որ քու ձեռքդ և խորհուրդդ սահմանեց
29 առաջուց՝ որ ըլլայ ։ Եւ հիմա ալ Տէր՝ նայէ անոնց սպառնալիքներուն , ու շնորհէ քու ծառաներուդ [ո]որ բոլոր համարձակութիւ-
30 նով քու խօսքդ խօսին , քու ձեռքդ երկընցընելով բժշկելու , և [չ]քու սուրբ Որդւոյդ Յիսուսին [պ]անունովը [ջ]նշաններ ու հրաշքներ
31 ըլլալու ։ Ու երբոր անոնք աղօթք ըրին , շարժեցաւ հոն տեղը՝ ուր որ ժողվուած էին , և ամէնքը Հոգւով Սրբով լեցուեցան , [ս]ու Աստուծոյ խօսքը համարձակ կը խօսէին ։

32 Եւ հաւատացեալներուն բազմութիւնը [վ]մէկ սիրտ ու մէկ հոգի ունէին . [տ]և անոնցմէ մէկը չէր ըսեր իր ստացուածներէն մէկուն համար՝ թէ իրն է , հապա իրենց ամէն բաները հասարակաց կը սեպէին ։
33 [ր]Եւ մեծ զօրութիւնով առաքեալները [ց]վկայութիւն կու տային Տէր Յիսուսին յարութեանը , [ւ]և անոնց ամէնուն վրայ մեծ շնորհք կար ։
34 Ու անոնց մէջ կարօտութիւն քաշող մը չկար . [փ]վասն զի անոնք որ ագարակներու կամ տուներու տէր էին , կը ծախէին , և ծախուածներու-
35 րուն գիները կը բերէին , [ք]Ու առաքելոց ոտքը կը դնէին . [օ]և ամէն մէկուն իր կարօտութեանը նայե-
36 լով կը բաժնուէր ։ Եւ Յովսէս՝ որ առաքեալներէն Բառնաբաս մականուանեցաւ , (որ կը թարգմանուի՝ Մխիթարութեան որդի ,) Ղևտացի , ծննդեամբ Կիպրացի ,
37 [ֆ]Ագարակ մը ունենալով՝ ծախեց , ու ստակը բերաւ առաքելոց ոտքը դրաւ ։

[մ] Մատ. իզ. 3 ։ Ղու. իբ. 2 ։ իգ. 1. 8 ։
[յ] Ղու. ա. 35 ։
[ն] Ղու. դ. 18 ։ Յոհ. ժ. 36 ։
[շ] Գլ. բ. 23 ։ գ. 18 ։
[ո] Հմր 13. 31 ։ Գլ. թ. 27 ։ ժգ. 46 ։ ժդ. 3 ։ ժթ. 8 ։ իզ. 26 ։ իը. 31 ։ Եփե. զ. 19 ։
[չ] Հմր 27 ։
[պ] Գլ. գ. 6. 16 ։
[ջ] Գլ. բ. 43 ։ ե. 12 ։
[ռ] Գլ. բ. 2. 4 ։ ժզ. 26 ։
[ս] Հմր 29 ։
[վ] Գլ. ե. 12 ։ Հռով. ժե. 5. 6 ։ Բ Կոր. ժգ. 11 ։ Փիլ. ա. 27 ։ բ. 2 ։ Ա Պետ. գ. 8 ։
[տ] Գլ. բ. 44 ։
[ր] Գլ. ա. 8 ։
[ց] Գլ. ա. 22 ։
[ւ] Գլ. բ. 47 ։
[փ] Գլ. բ. 45 ։
[ք] Հմր 37 ։ Գլ. ե. 2 ։
[օ] Գլ. բ. 45 ։ զ. 1 ։
[ֆ] Հմր 34. 35 ։ Գլ. ե. 1. 2 ։

ԳԼ. Ե

1 Անանիա ու իր կնիկը Սափիրա իրենց կեղծաւորութեանը համար Պետրոսէն յանդիմանուելով՝ կը մեռնին ։ 12 Առաքելոց շատ հրաշքներ ընելովը՝ 14 հաւատացեալները կը շատնան . 17 յետոյ առաքեալները վերստին բանտը կը դրուին . 19 բայց Տէրոջը հրեշտակը ազատելով զանոնք՝ կը պատուիրէ որ համարձակ քարոզեն ամէնուն ։ 21 Ուստի անոնք սորվեցընելով՝ թէ տաճարին մէջ՝ 29 և թէ ատեանին առջև . 33 սպաննուելու վտանգի մէջ կ՚իյնան . բայց Գամաղիէլին խրատովը ողջ կը մնան . 40 միայն ծեծ կ՚ուտեն , որուն համար փառք կու տան Աստուծոյ , և ամէն օր չեն դադրիր քարոզելէն ։

1 Բայց մէկ մարդ մը Անանիա անունով իր կնկանը Սափիրային հետ մէկտեղ ստացուածք մը ծա-
2 խեց . Եւ անոր գինէն խոռեց , որ կնիկն ալ գիտէր , [ա]ու մէկ բաժինը բերաւ առաքելոց ոտքը դրաւ ։
3 [բ]Եւ Պետրոս ըսաւ . Անանիա՝ ինչո՞ւ [գ]Սատանան քու սիրտդ լեցուց , որ դուն Հոգւոյն Սրբոյ ստես խօսիս , ու ագարակին գինէն խոռես ։
4 Չէ՞ որ քուկդ էր անի քանի որ կեցեր էր , ու ծախուած ալ՝ քու իշխանութեանդ տակն էր . ատ ի՞նչ է՝ որ քու սրտիդ մէջ աս բանը դրիր . չէ թէ մարդոց ստու
5 խօսեցար , հապա Աստուծոյ ։ Եւ Անանիա աս խօսքերը լսելով՝ [դ]ինկաւ , ու հոգին տուաւ . և մեծ վախ ինկաւ ամէնուն վրայ՝ որ աս լսեցին ։
6 Ու երիտասարդները ելան , ու [ե]պատանեցին անիկայ , և դուրս հանե-
7 լով թաղեցին ։ Ու երբոր իրեք ժամու չափ վրան անցաւ , անոր կնիկը չգիտնալով ինչ որ եղեր
8 էր , ներս մտաւ . Եւ Պետրոս ըսաւ անոր . Ըսէ ինծի , ագարակը այնչափ գնո՞վ ծախեցիք . ան ալ ը-
9 սաւ . Այո՛ , այնչափ ։ Ու Պետրոս ըսաւ անոր . Աս ի՞նչ է՝ որ դուք միաբանեցաք [զ]Տէրոջը Հոգին փորձելու . ահա քու էրիկդ թաղողներուն ոտքերը դրանը քովն են , քեզ ալ դուրս պիտի հանեն ։
10 [է]Եւ իսկոյն անոր ոտքերուն քովը ինկաւ , ու հոգի տուաւ . և երիտասարդները ներս մտնելով անիկայ մեռած գտան , ու հանեցին
11 իր էրկանը քովը թաղեցին ։ [ը]Եւ մեծ վախ մը ինկաւ բոլոր եկեղեցիին վրայ՝ ու ամէնուն վրայ՝ որ աս բաները լսեցին ։
12 [թ]Եւ առաքեալներուն ձեռքովը շատ նշաններ ու հրաշքներ կ՚ըլլային ժողովուրդին մէջ . [ժ]և ամէնք միաբանութեամբ Սողոմոնի սրահին
13 մէջն էին ։ [ի]Եւ ուրիշներէն մէկը չէր համարձակեր անոնց յարելու . [լ]հապա ժողովուրդը կը մեծարէր
14 անոնք . Եւ Տէրոջը հաւատացողները ալ աւելի կը շատնային , բազմութիւն էրիկ մարդոց ու կնիկ-
15 ներու . Անանկ որ հիւանդները հրապարակները կը հանէին , և պատգարակներով ու մահիճներով կը դնէին , [խ]որ Պետրոսին անցնելու ատենը՝ գոնէ անոր շուքը անոնց
16 մէկուն վրայ հասնի ։ Ու շրջակայ քաղաքներուն բազմութիւնը Երուսաղէմ կը ժողվուէր , [ծ]հիւանդներ՝ և պիղծ ոգիներէ նեղութիւն կրողներ բերելով , որոնք ամէնն ալ կը բժշկուէին ։
17 [կ]Ոտք ելաւ քահանայապետը՝ և

Յամի Տեառն 33

[ա] Գլ. դ. 37 ։
[բ] Թու. լ. 2 ։ Բ Օր. իգ. 21 ։ Ժող. ե. 4 ։
[գ] Ղու. իբ. 3 ։
[դ] Հմր 10. 11 ։
[ե] Յոհ. ժթ. 40 ։
[զ] Հմր 3 ։ Մատ. դ. 7 ։
[է] Հմր 5 ։
[ը] Հմր 5 ։ Գլ. բ. 43 ։ ժթ. 17 ։
[թ] Գլ. բ. 43 ։ ժդ. 3 ։ ժթ. 11 ։ Հռով. ժե. 19 ։ Բ Կոր. ժբ. 12 ։ Եբր. բ. 4 ։
[ժ] Գլ. գ. 11 ։ դ. 32 ։
[ի] Յոհ. թ. 22 ։ ժբ. 42 ։ ժթ. 38 ։
[լ] Գլ. բ. 47 ։ դ. 21 ։
[խ] Մատ. թ. 21 ։ ժդ. 36 ։ Գլ. ժթ. 12 ։
[ծ] Մար. ժզ. 17. 18 ։ Յոհ. ժդ. 12 ։
[կ] Գլ. դ. 1. 2. 6 ։

Յամի Տեառն
33

ճ Ղու. իա. 12։
յ Գր. ժբ. 7։ ժզ. 26։
ն Յովհ. զ. 69։ ժէ. 3։ Ա Յով. ե. 11։
շ Գր. դ. 5, 6։
ո Ղու. իբ. 4։ Գր. դ. 1։
չ Մատ. իա. 26։
պ Գր. դ. 18։
ջ Մատ. իզ. 35։ իէ. 25։
ռ Գր. բ. 23, 36։ գ. 15։ է. 52։
ս Գր. դ. 19։
վ Գր. գ. 13, 15։ իբ. 14։
տ Գր. ժ. 39։ ժգ. 29։ Գաղ. գ. 13։ Ա Պետ. բ. 24։
ր Գր. բ. 33, 36։ Փիլ. բ. 9։ Եբր. բ. 10։ ժբ. 2։
ց Գր. գ. 15։ Ա Մատ. ա. 21։
ւ Ղու. իդ. 47։ Գր. գ. 26։ ժգ. 38։ Եփե. ա. 7։ Կող. ա. 14։
փ Յով. ժե. 26, 27։
ք Գր. բ. 4։ ժ. 44։
օ Գր. բ. 37։ է. 54։

բոլոր իր հետը եղողները, որոնք
սադուկեցւոց աղանդէն էին՝ նա-
18 խանձով լեցուած. Ու առաքեալ-
ներուն ձեռք զարկին, և հասարա-
19 կաց բանտը դրին զանոնք։ Բայց
Տէրոջը հրեշտակը գիշերով բան-
տին դռները բացաւ, ու դուրս
20 հանելով զանոնք՝ ըսաւ. Գացէք՝
և տաճարին մէջը կայնելով՝ ժողո-
վուրդին խօսեցէք այս կենաց բո-
21 լոր խօսքերը։ Ու երբոր ասոնք լսեցին,
առտուն կանուխ տաճարը մտան, և կը
սորվեցնէին. իսկ քահանայապե-
տը եկաւ ու իր հետը եղողները՝
ու մեկտեղ կանչեցին ժողովքը, ու
Իսրայէլի որդւոցը բոլոր ծերակոյ-
տը. և մարդ ղրկեցին բանտը՝ որ
22 զանոնք բերեն։ Ու երբոր սպա-
սաւորները գացին, զանոնք բան-
տին մէջ չգտնելով՝ ետ դարձան
23 պատմեցին, Ու ըսին թէ՝ Բան-
տը ամէն զգուշութիւնով գո-
ցուած գտանք, ու պահապանները
դռներուն առջեւը կայնած, բայց
բանալով՝ ներսը մարդ չգտանք։
24 Ու երբոր քահանան, և տա-
ճարին իշխանը ու քահանայապետ-
ները լսեցին աս խօսքերը, կը զար-
մանային անոնց համար՝ թէ ինչ
25 պիտի ըլլայ ան։ Ու մէկը եկաւ
պատմեց անոնց թէ, Ահա ան մար-
դիկը որ բանտը դրիք, տաճա-
րը կայներ են՝ և ժողովուրդին
26 կը սորվեցնեն։ Ան ատենը իշ-
խանը սպասաւորներովը մեկտեղ
գնաց զանոնք բերաւ՝ առանց բռ-
նութեան, քանզի ժողովուրդէն
կը վախնային որ չքարկոծուին։
27 Ու բերին զանոնք ատեանը կայնե-
ցուցին. և քահանայապետը ա-
28 նոնց հարցուց, ըսելով. Չէ՞ որ
սաստիկ պատուիրեցինք ձեզի, որ
աս անունով չսորվեցնէք. և ահա
Երուսաղէմը ձեր ուսմունքովը լե-
ցուցիք, և ան մարդուն արիւնը
կ'ուզէք մեր վրայ բերել։
29 Պատասխան տուաւ Պետրոս և
միւս առաքեալները՝ ու ըսին. Ա-
ռաւել Աստուծոյ հնազանդիլ պէտք
30 է՝ քան թէ մարդոց։ Մեր հայրե-
րուն Աստուածը Յիսուսը յարոյց,
զորն որ դուք փայտէն կախելով ըս-
31 պաննեցիք։ Զանիկայ Աստուած իր
աջ ձեռքովը Առաջնորդ ու Փրկիչ
ըրաւ բարձրացուց, Իսրայէլին
ապաշխարութիւն և մեղաց թողու-
32 թիւն տալու։ Ու մենք աս բա-
ներուս համար անոր վկաներ ենք,
ու Սուրբ Հոգին ալ՝ զորն որ Ա-
ստուած իրեն հնազանդ եղողներուն
33 տուաւ։ Ու անոնք ասիկա լսելով՝
խիստ կատղեցան, ու կը խորհէին
որ զանոնք մեռցնեն։

34 Ու ատեանին մէջ փարիսեցի մը
օրէնքի վրայ ելաւ՝ որուն անունը
Գամաղիէլ էր, օրինաց վարդապետ
մը՝ բոլոր ժողովուրդին առջեւ պա-
տուաւոր մէկը, ու հրաման ըրաւ
որ առաքեալները քիչ մը դուրս հա-
35 նեն. Ու ըսաւ անոնց. Ով Իս-
րայէլացի մարդիկ՝ դուք ձեզի զգու-
շացէք աս մարդոցը համար թէ ինչ
36 պիտի ընէք. Քանզի աս օրերէս
առաջ Թեւդաս ելաւ, իրեն հա-
մար ըսելով՝ թէ մեծ մէկ մըն է,
ու թուով չորս հարիւրի չափ մար-
դիկ իրեն յարեցան. որ ինքը ըս-
պաննուեցաւ, և ան ամէնը որ իրեն
հնազանդեր էին՝ ցրուեցան, ու ոչ-
37 ինչ եղան։ Անոր ետեւէն Յուդա
Գալիլեացին ելաւ աշխարհագիր ե-
ղած օրերը, և շատ ժողովուրդ իր
կողմը ձգեց. ինքն ալ կորսուե-
ցաւ, և ան ամէնը որ իրեն հնա-
38 զանդեր էին՝ ցիրուցան եղան։ Ու
հիմա ձեզի կ'ըսեմ. Աս մարդոցմէ
մեկդի կեցէք, ու թող տուէք
զանոնք, ինչու որ եթէ աս խոր-
հուրդը կամ գործը մարդոցմէ է,
39 պիտի քակուի. Հապա թէ որ
Աստուծմէ է, չէք կրնար ատիկայ
քակել, չըլլայ թէ Աստուծոյ դէմ
40 մարտնչող գտնուիք։ Ու անոնք
հաւանութիւն տուին անոր. ու
առաքեալները կանչելով՝ ծեծե-
ցին, և պատուիրելով որ [illegible] ալ
Յիսուսի անունովը չխօսին, արձա-
41 կեցին զանոնք։ Անոնք ալ ժողով-
քին առջեւէն գացին, ուրախանա-
լով որ Տէրոջը անուանը համար
42 արժանի եղան անարգուելու։ Ու
ամէն օր տաճարը ու տուներուն
մէջ չէին դադարեր սորվեցնելէն՝
ու Յիսուս Քրիստոսը քարոզելէն։

Յամի Տեառն
33

Գր. իբ. 3։

Փրկչին ծնընդեան թուականէն իրեք տարի առաջ։

Առակ. իա. 30։ Եսա. ը. 10։ Մատ. ժե. 13։
Ղու. իա. 15։ Ա Կոր. ա. 25։
Գր. է. 51։ թ. 5։ իգ. 9։
Գր. դ. 18։
Մատ. ժ. 17։ իգ. 34։ Մար. ժգ. 9։
Մատ. ե. 12։ Հռով. ե. 3։ Բ Կոր. ժբ. 10։ Փիլ. ա. 29։ Եբր. ժ. 34։ Յակ. ա. 2։ Ա Պետ. դ. 13, 16։
Գր. բ. 46։
Գր. դ. 20, 29։

ԳԼ. Զ.

1 Առաքեալները ուզելով որ աղքատներուն կերակուրին հոգ տարուի, նաև փոյթ ունենալով որ իրենք Աստուծոյ խօսքը՝ հոգիին կերակուրը մատակարարեն, 3 սարկաւագութեան պաշտօնը կը յանձնեն եօթը ընտրուած մարդոց, 5 որոնց մէկն էր Ստեփաննոս՝ հաւատքով և Հոգւով Սրբով լեցուն. 12 որուն հետ վիճաբանողները չկրնալով պատասխան տալ՝ կը բռնեն զանիկայ. 13 և զրպարտութեամբ կ'ամբաստանեն իբրև հայհոյիչ օրինաց և տաճարին։

1 Ու ան օրերը աշակերտները որ
շատցան, Հելլենացւոց կող-
մէն տրտունջ մը եղաւ Եբրայեցւոց
դէմ. ինչու որ իրենց որբեւայրինե-
րը ամէն օրուան [illegible] մա-
տակարարութեան մէջ անտես կ'ըլ-
2 լային։ Ու տասուերկուքը կան-
չեցին աշակերտներուն բազմու-
թիւնը՝ ու ըսին. Մեզի չվայլեր
Աստուծոյ խօսքը ձգել, ու սեղան-
3 ներու ծառայութիւն ընել։ Ուստի

Գր. բ. 41։ դ. 4։ ե. 14։ Հմր. 7։
Գր. թ. 29։
Հելլենախօս Հրեայք
Գր. դ. 35։
Ել. ժը. 17։

եղբայրներ՝ Է ձեզմէ եօթը հոգի
ընտրեցէք՝ բարի վկայուած՝ Հոգւով
Սրբով և իմաստութիւնով լեցուն,
որ զանոնք աս գործիս վրայ դնենք.
4 Եւ մենք աղօթքի ու Աստուծոյ
5 խօսքին պաշտօնին պարապինք։ Եւ
աս խօսքը բոլոր բազմութեան առջեւ
հաճոյ երեւցաւ. ու ընտրեցին
Ստեփանոսը՝ Թ հաւատքով և Հոգւով
Սրբով լեցուն մարդ մը, Ժ ու
Փիլիպպոսը, և Պրոքորոնը, ու
Նիկանովրը, և Տիմոնը, ու
Պարմենասը, Ի և Նիկողայոս նորահաւատ
6 Անտիոքացին. Ասոնք առաքեալներուն
առջեւ կայնեցուցին.
Լ անոնք ալ աղօթք ընելով
Խ ձեռքերնին անոնց վրայ դրին։
7 Եւ Ծ Աստուծոյ խօսքը կ՚աճէր, ու
աշակերտներուն թիւը խիստ կը
շատնար Երուսաղէմի մէջ. Կ և
քահանաներէն մեծ բազմութիւն
հաւատքին կը հնազանդէին։
8 Եւ Ստեփանոս՝ որ շնորհքով
ու զօրութիւնով լցուած մարդ մըն
էր, մեծ հրաշքներ և նշաններ կ՚ընէր
9 ժողովուրդին մէջ։ Բայց ոմանք
ան ժողովարանէն՝ որ Ազատացւոց,
և Կիւրենացւոց՝ ու
Աղեքսանդրացւոց ժողովարան կ՚ըսուէր,
և ոմանք որ Կիլիկիայէն ու
Ասիայէն էին, ելան ու Ստեփանոսին
հետ վիճաբանութիւն կ՚ընէին.
10 Հ Եւ չէին կրնար դէմ դնել
ան իմաստութեանը ու հոգիին,
11 որով կը խօսէր։ Ձ Ան ատենը հրապուրեցին
քանի մը մարդիկ, որ
ըսեն թէ՝ Մենք լսեցինք որ ասիկայ
հայհոյական խօսքեր կը խօսի Մովսէսին
12 ու Աստուծոյ դէմ։ Եւ
գրգռեցին ժողովուրդը՝ ու ծերերը՝
և դպիրները, ու վրան հասնելով
զինքը բռնեցին՝ ու ատեանը տարին։
13 Եւ սուտ վկաներ կայնեցուցին,
որոնք կ՚ըսէին. Աս մարդը չդադարիր
հայհոյական բաներ խօսելէն
սուրբ տեղին և օրէնքին դէմ.
14 Ղ Քանզի լսեցինք ատկէ որ կ՚ըսէր
թէ, Աս Նազովրեցի Յիսուսը Ճ պիտի
քակէ աս տեղը, ու պիտի
փոխէ Մովսէսին մեզի աւանդած
15 սովորութիւնները։ Եւ ատեանը
նստողներուն ամէնը երբոր անոր
նայեցան, անոր երեսը հրեշտակի
երեսի պէս տեսան։

Է Օր. ա. 13. Գլ. ա. 21. ժզ. 2. ա Տիմ. գ. 7.
Ը Գլ. բ. 42.
Թ Գլ. ժա. 24.
Ժ Գլ. ը. 5. 26. իա. 8.
Ի Յայտ. բ. 6. 15.
Լ Գլ. ա. 24.
Խ Գլ. ը. 17. թ. 17. ժգ. 3. ա Տիմ. դ. 14. ե. 22. բ Տիմ. ա. 6.
Ծ Գլ. ժբ. 24. ժթ. 20. Կող. ա. 6.
Կ Յոհ. ժբ. 42.
Հ Ղկ. իա. 15. Գլ. ե. 39. Ել. դ. 12. Եսա. ծդ. 17.
Ձ Գ Թագ. իա. 10. 13. Մատ. իզ. 59. 60.
Ղ Գլ. իե. 8.
Ճ Դան. թ. 26.

ԳԼ. Է

1 Ստեփանոս իրեն դէմ եղած ամբաստանութեանը պատասխան տալով, 2 կը ցուցնէ թէ ինչպէս Աստուած ընտրեր էր իրենց հայրերը. 37 և թէ Մովսէս վկայութիւն ըրած էր Քրիստոսի համար. 51 կը յանդիմանէ Հրեաները որ ապստամբ գտնուելով Աստուծոյ դէմ, սպաննեցին զՔրիստոս՝ ան Արդարը՝ որուն համար մարգարէները կանխաձայներ էին, թէ աշխարհ՞ք պիտի գայ։ 54 Ասոր վրայ Հրեայք կը քարկոծեն Ստեփանոսը, որ իր հոգին Յիսուսի յանձնելով՝ խոնարհութեամբ աղօթք կ՚ընէ անոնց համար։

1 Ան ատենը քահանայապետը ըսաւ,
Խուցընէ աս բաները ասա՞նկ
2 են։ Եւ անիկայ ըսաւ. Մ Մարդիկ
եղբայրներ ու հայրեր՝ մտիկ ըրէք.
Փառաց Աստուածը մեր հօրը Աբրահամին
երեւցաւ, քանի որ Միջագետքի
մէջ էր, դեռ Խառանի
մէջ չբնակած. և ըսաւ անոր.
3 Յ Ելի՛ր քու երկրէդ և քու ազգականներէդ,
ու եկուր ան երկիրը
4 որ ես քեզի պիտի ցուցնեմ։ Ան
ատենը Ն Քաղդէացւոց երկրէն ելլելով՝
Խառանի մէջ բնակեցաւ. և
անոր հօրը մեռնելէն ետեւ՝ անկէ
փոխադրեց զանիկայ աս երկիրը,
ուր որ դուք հիմա կը բնակիք։
5 Եւ ասոր մէջ անոր ժառանգութիւն
չտուաւ, ոչ ալ ոտքի քայլ
մը տեղ, Շ բայց խոստացաւ որ անիկայ
իրեն տայ իբրև կալուածք, և
իրմէ ետեւ իր սերունդին, երբոր
6 դեռ ինքը որդի չունէր։ Եւ Աստուած
այսպէս խօսեցաւ թէ՝ Ո Անոր
սերունդը օտար երկրի մէջ պանդուխտ
պիտի ըլլայ. ու պիտի ծառայեցընեն
զանիկայ՝ Չ և չարչարեն
7 չորս հարիւր տարի։ Եւ ան ազգը՝
որուն պիտի ծառայեն, ես պիտի
դատեմ, ըսաւ Աստուած, և
անկէ ետեւ պիտի ելլեն՝ Պ ու աս տեղս
8 պիտի պաշտեն։ Ջ Եւ անոր թլփատութեան
ուխտը տուաւ, Ռ ու
այսպէս Աբրահամ Իսահակը ծնաւ, և
թլփատեց զանիկայ ութերորդ
օրը. Ս Իսահակն ալ՝ Յակոբը ծնաւ,
Վ Յակոբն ալ տասներկու նահապետները։
9 Տ Եւ նահապետները
Յովսէփին վրայ նախանձելով՝ Եգիպտոս
տարուելու ծախեցին.
Ր բայց Աստուած անոր հետ էր.
10 Ու փրկեց զանիկայ իր ամէն նեղութիւններէն,
Ց և անոր շնորհք ու
իմաստութիւն տուաւ Եգիպտոսի
Փարաւոն թագաւորին առջեւ. ան
ալ զանիկայ իշխան դրաւ Եգիպտոսի՝
ու իր բոլոր տանը վրայ։
11 Ւ Ու Եգիպտոսի և Քանանու բոլոր
երկրին վրայ սով մը եկաւ, ու մեծ
նեղութիւն, և մեր հայրերը ուտելիք
12 չէին գտներ։ Փ Եւ Յակոբ
երբոր լսեց թէ Եգիպտոսի մէջ
ցորեն կը գտնուի, առջի անգամին
13 մեր հայրերը ղրկեց։ Ք Եւ երկրորդ
անգամին Յովսէփ իր եղբայրներուն
ճանչցուց ինքզինքը. ու Յովսէփին
ազգը Փարաւոնին յայտնի եղաւ։
14 Օ Եւ Յովսէփ ղրկեց՝ ու կանչեց իր
հայրը Յակոբը՝ Ֆ ու բոլոր ազգատոհմը,
եօթանասունըհինգ հոգի։
15 ա Եւ Յակոբ Եգիպտոս իջաւ,

Մ Գլ. իբ. 1.
Յ Ծն. ժբ. 1.
Ն Ծն. ժա. 31. ժբ. 4. 5.
Շ Ծն. ժբ. 7. ժգ. 15. ժե. 3. 18. ժէ. 8. իզ. 3.
Ո Ծն. ժե. 13. 16.
Չ Ել. ժբ. 40. Գաղ. գ. 17.
Պ Ել. գ. 12.
Ջ Ծն. ժէ. 9. 10. 11.
Ռ Ծն. իա. 2. 3. 4.
Ս Ծն. իե. 26.
Վ Ծն. իթ. 31. լ. 5. լե. 18. 23.
Տ Ծն. լէ. 4. 11. 28. Սաղ. ճե. 17.
Ր Ծն. լթ. 2. 21. 23.
Ց Ծն. խա. 37. խբ. 6.
Ւ Ծն. խա. 54.
Փ Ծն. խբ. 1.
Ք Ծն. խե. 4. 16.
Օ Ծն. խե. 9. 27.
Ֆ Ծն. խզ. 27. Բ Օր. ժ. 22.
ա Ծն. խզ. 5.

Յամի Տեառն
33

Ծնն. խթ. 33. Ել. ա. 6.
Ել. ժգ. 19. Յես. իդ. 32.
Ծնն. իգ. 16. լգ. 19.
Ծնն. ժե. 13. Հմր 6.
Ել. ա. 7. 8. 9. Սաղ. ճե. 24. 25.
Ել. ա. 22.
Ել. բ. 2.
Եբր. ժա. 23.
Ել. բ. 3—10.
Ղու. իդ. 19.
Ել. բ. 11. 12.
Ել. բ. 13.
Տես Ղու. ժբ. 14. Փւ. գ. 7.
Ել. բ. 15. 22. դ. 20. ժը. 3. 4.

ու մեռաւ , ինքը ու մեր հայրերը ։
16 Եւ Սիւքէմ տարուելով՝ այն գե-
րեզմանին մէջը դրուեցան , որն որ
Աբրահամ արծաթի գնով ծախու
առեր էր Սիւքէմի հօրը Եմովրի
17 որդիներէն ։ Ու երբոր մօտեցաւ
խոստմունքին ատենը , որ Աստուած
երդումով խոստացեր էր Աբրահա-
մին , ժողովուրդը աճեցաւ ու
18 շատցաւ Եգիպտոսի մէջ , Մինչև որ
ուրիշ թագաւոր մը ելաւ՝ որ Յով-
19 սէփը չէր ճանչնար ։ Անիկայ հը-
նարք բանեցուց մեր ազգին դէմ՝
ու չարչարեց մեր հայրերը , մինչև
անգամ անոնց տղաքը դուրս
20 ձգել տուաւ՝ որ չապրին ։ Այն
ժամանակը Մովսէս ալ ծնաւ , և
Աստուծոյ առջևը գեղեցիկ էր , որ
իր հօրը տունը մեծցաւ երեք ամիս ։
21 Ու երբոր անիկայ դուրս ձգուե-
ցաւ , Փարաւոնին աղջիկը զանի-
կայ վերցուց , և իրեն իբրև որդի
22 մեծցուց ։ Ու Մովսէս՝ Եգիպտա-
ցւոց բոլոր իմաստութիւնովը վար-
ժուեցաւ , և զօրաւոր էր իր խօս-
23 քերովը ու գործքերովը ։ Ու
երբոր քառասուն տարեկան եղաւ ,
իր սիրտը ինկաւ իր եղբայրներուն՝
Իսրայէլի որդւոցը այցելութիւն
24 ընել ։ Ու Իսրայէլացիներէն մէ-
կը հարստահարուած տեսնելով՝
պաշտպանեց , և զրկուածին վրէժը
առաւ՝ այն Եգիպտացին սպաննե-
25 լով ։ Կը կարծէր թէ իր եղբայր-
ները պիտի իմանային՝ որ Աս-
տուած իր ձեռքովը անոնց ազա-
տութիւն պիտի տար . բայց ա-
26 նոնք չիմացան ։ Ու հետևեալ օրը
անոնց դիմացը ելաւ՝ երբոր կը
կռուէին , և խաղաղութիւն ընելու
ստիպեց զանոնք , ըսելով . Մար-
դիկ՝ դուք եղբայրներ էք , ինչո՞ւ
27 մէկզմէկ կը զրկէք ։ Բայց այն որ
ընկերը կը զրկէր , մերժեց զանիկայ՝
ու ըսաւ . Ո՞վ քեզ մեր վրայ իշխան
28 ու դատաւոր դրաւ . Զիս ալ սպան-
նել կ՚ուզես , ինտոր որ երէկ Եգիպ-
29 տացին սպաննեցիր ։ Եւ Մով-
սէս աս խօսքին վրայ փախաւ , ու
Մադիամու երկրին մէջ պանդուխտ
եղաւ , ուր որ երկու որդի ծնաւ ։
30 Եւ քառասուն տարի անցնելէն ե-
տև՝ Սինայ լեռանը անապատին մէջ
Տէրոջը հրեշտակը երևցաւ անոր՝
31 մորենիի կրակի բոցով ։ Մովսէս
ալ երբոր տեսաւ՝ զարմացաւ այն
տեսիլքին վրայ . ու երբոր մօտեցաւ
զննելու , Տէրոջը ձայնը եկաւ ա-
32 նոր , որ կ՚ըսէր . Ես եմ քու հայ-
րերուդ Աստուածը , Աբրահամին
Աստուածը , ու Իսահակին Աս-
տուածը , և Յակոբին Աստուածը .
Մովսէս ալ դողալով՝ չէր

33 համարձակեր զննելու ։ Ու Տէրը
ըսաւ անոր . Ոտքերուդ կօշիկները
հանէ , ինչու որ աս տեղը՝ որ դուն
34 կայներ ես , սուրբ երկիր է ։ Ցի-
րաւ Եգիպտոսի մէջ եղող ժողո-
վուրդիս չարչարանքը տեսայ , ու
լսեցի անոնց հառաչանքը , և իջայ
զանոնք ազատելու . և հիմա եկո՛ւր
35 քեզ Եգիպտոս խրկեմ ։ Այն Մով-
սէսը որ ուրացան՝ ու կ՚ըսէին . Ո՞վ
քեզ իշխան ու դատաւոր դրաւ ,
Աստուած անիկայ իշխան և փրկիչ
խրկեց այն հրեշտակին ձեռքովը՝
որ մորենիին մէջ անոր երևցաւ ։
36 Անիկայ հանեց զանոնք՝ հրաշքներ
ու նշաններ ընելով Եգիպտոսի
երկրին ու Կարմիր ծովուն մէջ ,
և անապատին մէջ քառասուն տա-
37 րի ։ Աս Մովսէսն է՝ որ ըսաւ
Իսրայէլի որդւոցը . Ձեր Տէր Աս-
տուածը ձեր եղբայրներէն ինծի
պէս մարգարէ մը պիտի հանէ
38 ձեզի , անոր մտիկ ըրէք ։ Անի-
կայ այն է որ անապատը ժողովքին
մէջն էր , Սինայ լեռան վրայ իրեն
խօսող հրեշտակին հետ ու մեր
հայրերուն հետ . որ կենդանի
պատգամներ առաւ մեզի տալու .
39 Որուն մեր հայրերը չուզեցին հնա-
զանդ ըլլալ . հապա մերժեցին ,
և իրենց սրտերովը Եգիպտոս դար-
40 ձան ։ Ու ըսին Ահարոնին . Մեզի
աստուածներ շինէ՝ որ մեր առջևէն
երթան . քանզի այն Մովսէսը՝ որ
մեզ Եգիպտոսի երկրէն հանեց ,
չենք գիտեր թէ ինչ եղաւ անոր ։
41 Եւ այն օրերը որթ մը շինեցին , ու
կուռքին զոհ մատուցին , և իրենց
ձեռացը գործքերովը կը զուարճա-
42 նային ։ Աստուած ալ ետ դար-
ձուց , ու թողուց զանոնք որ երկ-
նից զօրքը պաշտեն . ինչպէս որ
գրուած է մարգարէից գրքին մէջ ,
Միթէ անապատին մէջ քառասուն
տարի զոհեր ու պատարագնե՞ր մա-
տուցիք ինծի՝ ով Իսրայէլի տունը .
43 Եւ Մողոքին վրանը առիք , ու ձեր
Հռեմփա աստուծոյն աստղը , այն
պատկերները որ շինեցիք՝ անոնց
երկրպագութիւն ընելու . ես ալ
ձեզ Բաբելոնէն անդին պիտի փո-
44 խադրեմ ։ Վկայութեան խորանը
անապատին մէջ մեր հայրերուն
հետն էր , ինչպէս որ Մովսէսին
հետ խօսողը հրաման ըրաւ՝ որ տե-
սած օրինակին պէս շինէ զանիկայ .
45 Որ մեր հայրերն ալ յաջորդաբար
առնելով՝ Յեսուին հետ բերին զա-
նիկայ այն ազգերուն կալուածքը ,
որոնք Աստուած վռնտեց մեր հայ-
րերուն առջևէն մինչև Դաւիթին
46 օրերը , Որ Աստուծոյ առջևը շը-
նորհք գտաւ , և ուզեց որ Յակո-

Յամի Տեառն
33

Ել. գ. 5. Յես. ե. 15.
Ել. գ. 7.
Ել. ժդ. 19. Թու. ի. 16.
Ել. ժբ. 41. լգ. 1.
Ել. է. ը. թ. ժ. ժա. ժդ. Սաղ. ձե. 27.
Ել. ժդ. 21. 27. 28. 29.
Ել. ժզ. 1. 35.
Բ Օր. ժը. 15. 18. Գւ. գ. 22.
Մատ. ժէ. 5.
Ել. ժթ. 3. 17.
Ես. կգ. 9. Գաղ. գ. 19. Եբր. բ. 2.
Ել. խա. 1. Բ Օր. ե. 27. 31. լգ. 4. Յոհ. ա. 17.
Հռով. գ. 2.
Ել. լբ. 1.
Բ Օր. թ. 16. Սաղ. ճզ. 19.
Սաղ. ձա. 12. Եզեկ. ի. 25. 39. Հռով. ա. 24. Բ Թես. բ. 10.
Բ Օր. դ. 19. ժէ. 3. Դ Թագ. ժէ. 16. Երեմ. ժթ. 13.
Ամով. ե. 25. 26.
Ել. իե. 40. իզ. 30. Եբր. ը. 5.
Յես. գ. 14.
Նեեմ. թ. 24. Սաղ. խդ. 2. Հր. 55. Գւ. ժզ. 19.
Ա Թագ. ժզ. 1. Բ Թագ. է. 1. Սաղ. ձթ. 19. Գւ. ժգ. 22.
Գ Թագ. ը. 17. Ա Մն. իբ. 7. Բ Մն. ը. 4. 5.

Յամի Տեառն
33

ն Գ Թագ. Զ. 1 ; Ը. 20 ; ա Մն. ԺԷ. 12 ; բ Մն. Գ. 1 ;
ղ Գ Թագ. Ը. 27 ; բ Մն. Բ. 6 ; Զ. 18 ; Գլ. ԺԷ. 24 ;
- Ես. ԿԶ. 1 , 2 ; Մատ. Ե. 34 , 35 ; Իգ. 22 ;
չ Ել. ԼԲ. 9 ; ԼԳ. 3 ; Ես. Խ. 4 ;
ղ Ղև. Իզ. 41 ; Բ Օր. Ժ. 16 ; Երեմ. Դ. 4 ; Զ. 10 ; Թ. 26 ; Եզեկ. Խդ. 9 ;
Հ Բ Մն. ԼԶ. 16 ; Մատ. Իա. 35 ; Իգ. 34 , 37 ; ա Թես. Բ. 15 ;
- Գլ. Գ. 14 ;
- Ել. Ի. 1 ; Գաղ. Գ. 19 ; Եբր. Բ. 2 ;
Հ Գլ. Ե. 33 ;
- Գլ. Զ. 5 ;
բ Եզեկ. Ա. 1 ; Մատ. Գ. 16 ; Գլ. Ժ. 11 ;
չ Դան. Է. 13 ;
- Գ Թագ. Իա. 13 ; Ղուկ. Դ. 29 ; Եբր. ԺԳ. 12 ;
ճ Ղև. Իդ. 16 ;
+ Բ Օր. ԺԷ. 9 , 10 ; ԺԷ. 7 ; Հմր 59 ; Գլ. ԻԲ. 20 ;
ե Գլ. Թ. 14 ;
Ճ Սաղ. Լա. 5 ; Ղուկ. Իգ. 46 ;
- Գլ. Թ. 40 ; Ի. 36 ; Իա. 5 ;
բ Մատ. Ե. 44 ; Ղուկ. Զ. 28 ; Իգ. 34 ;
+ Հմր 57 ; Գլ. ԻԲ. 20 ;

րին Աստուծոյն բնակարան մը գըտ-
47 նէ ։ Ու Սողոմոն անոր տուն մը
48 շինեց ։ Սակայն Բարձրեալը ձեռ-
քով շինուած տաճարներու մէջ
չբնակիր , ինչպէս որ մարգարէն
49 կ'ըսէ . «Երկինքը իմ աթոռս է , ու
երկիրը իմ ոտքերուս պատուան-
դանն է . ինչո՞ր տուն պիտի շի-
նէք ինծի , կ'ըսէ Տէրը . կամ ի՞նչ
պէտք է ըլլայ իմ հանգստութեանս
50 տեղը . Չէ՞ որ աս ամէնը իմ ձեռքս
51 շիներ է ։ Ով խստապարանոցներ՝
ու սրտով և ականջով չթլփա-
տուածներ . դուք ամէն ատեն
Հոգւոյն Սրբոյ հակառակ կը կե-
նաք , ինչպէս ձեր հայրերը՝ անանկ
52 ալ դուք ։ Մարգարէներէն ո՞րը
չհալածեցին ձեր հայրերը . ու սը-
պաննեցին զանոնք՝ որ առաջուց
պատմեցին այն Արդարին գալուն
համար , որ դուք հիմա անոր մատ-
նիչները և սպաննողները եղաք .
53 Դուք որ օրէնքը առիք հրեշտակ-
ներուն մատակարարութեամբը՝ ու
չպահեցիք ։
54 Երբ անոնք աս բաները լսելով՝
սրտերնուն մէջ կը կատղէին ու ակ-
ռաներնին անոր վրայ կը կճռցը-
55 նէին ։ Բայց անիկայ Հոգւով
Սրբով լեցուած՝ երկինքը նայեցաւ
և տեսաւ Աստուծոյ փառքը , ու
Յիսուսն՝ որ Աստուծոյ աջ կող-
մը կայներ էր , և ըսաւ . Ահա կը
տեսնեմ երկինքը բացուած , ու
Որդին մարդոյ՝ Աստուծոյ աջ կող-
56 մը կայնած ։ Իսկ անոնք մեծաձայն
աղաղակելով՝ ականջներնին գոցե-
ցին , և ամէնը մէկէն վազեցին ա-
57 նոր վրայ . Ու քաղաքէն դուրս
հանելով՝ կը քարկոծէին զանիկայ .
և վկաները իրենց հանդերձները
հոն կը դնէին երիտասարդի մը ոտ-
քերուն քովը , որ Սօղոս կ'ըսուէր ։
58 Եւ կը քարկոծէին Ստեփաննոսը ,
որ աղօթք կ'ընէր ու կ'ըսէր . Տէր
59 Յիսուս՝ ընդունէ իմ հոգիս ։ Ու
ծնկան վրայ գալով՝ բարձրաձայն
աղաղակեց , Տէ՛ր՝ աս մեղքը մի
սեպեր ատոնց . և աս ըսելով՝ ննջ-
եց . Սօղոս ալ կամակից էր անոր
սպաննուելուն ։

ԳԼ. Ը

1 Երուսաղէմի հալածումը առիթ կ'ըլլայ՝ որ Սամարիայի մէջ եկեղեցի մը կը հաստատուի 5 Փիլիպպոսի ձեռքը , որ քարոզեց՝ հրաշքներ ըրաւ և շատերը մկրտեց , որոնց մէջն էր Սիմոն մոգը ։ 14 Պետրոս ու Յովհաննէս հոն կ'երթան եկեղեցիին հաստատութիւն տալու , ու աղօթքով և ձեռքերնին ժողովրդոց վրայ դնելով՝ Սուրբ Հոգին կը տրուի անոնց ։ 18 Երբոր Սիմոն կ'ուզէ ստակով ծախու առնել իրենց ունեցած իշխանութիւնը , 20 Պետրոս ատոր կը յանդիմանէ անոր սրտին չարութիւնը , ու զղջալու կը յորդորէ . ետքը Յովհաննէսին հետ Աստուծոյ խօսքը քարոզելով Երուսաղէմ կը դառնայ ։ 26 Տէրոջը հրեշտակը կը խրկէ Փիլիպպոսը՝ որ երթայ քարոզէ Եթովպացի ներքինիին , և մկրտէ զանիկայ ։

1 Եւ այն օրը մեծ հալածում եղաւ
Երուսաղէմի մէջ եղող եկեղե-
ցիին վրայ , և առաքեալներէն ՚ի
զատ՝ ամէնն ալ ցիրուցան եղան
Հրէաստանի ու Սամարիայի եր-
2 կիրներուն մէջ ։ Եւ աստուածա-
վախ մարդիկ Ստեփաննոսը վերցու-
ցին , ու անոր վրայ մեծ ողբ ըրին ։
3 Բայց Սօղոս եկեղեցիին շատ վնաս
կու տար , տուները կը մտնէր , է-
րիկ ու կնիկ մարդիկները կը քաշէր՝
բանտը դնել կու տար ։
4 Եւ այն ցիրուցան եղածները կը
պտըտէին՝ ու խօսքը կը քարոզէին ։
5 Փիլիպպոս ալ Սամարիայի մէկ քա-
ղաքը իջնելով՝ Քրիստոսը կը քա-
6 րոզէր անոնց ։ Եւ ժողովուրդները
միաբան հաւանութեամբ Փիլիպ-
պոսին բաներուն ուշադրութիւն
կու տային՝ լսելով ու տեսնելով այն
7 նշանները որ կ'ընէր ։ Վասն զի
շատ դիւահարներէն պիղծ ոգիները
մեծաձայն աղաղակելով՝ կ'ելլէին ։
8 Եւ շատ անդամալոյծներ ու կաղեր
9 կը բժշկուէին . Ու մեծ ուրախու-
թիւն եղաւ այն քաղաքին մէջը ։
Բայց Սիմոն անունով մարդ մը
կար՝ որ առաջուց այն քաղաքին մէջ
մոգութիւն կ'ընէր , ու Սամարա-
ցւոց ազգը կը զարմացընէր , իրեն
համար ըսելով՝ թէ մեծ մէկ մըն է .
10 Որ անոր ուշադրութիւն կու տային
ամէնն ալ պզտիկէն մինչև մեծը ,
և կ'ըսէին . Անիկայ Աստուծոյ մեծ
11 ըսուած զօրութիւնն է ։ Շատ
ժամանակէ ՚ի վեր կախարդութիւն-
ներով անոնք զարմացըներուն հա-
մար՝ իրեն ուշադրութիւն կու տա-
12 յին ։ Բայց երբոր Փիլիպպոսին
հաւատացին՝ որ Աստուծոյ թա-
գաւորութեանը ու Յիսուս Քրիս-
տոսի անուանը վրայով կը քարո-
զէր , կը մկրտուէին թէ էրիկ մար-
13 դիկ և թէ կնիկ մարդիկ ։ Եւ
Սիմոն ինքն ալ հաւատաց , ու
մկրտուելով միշտ Փիլիպպոսին
հետն էր . և տեսնելով այն նշան-
ները , ու մեծ զօրութիւնները որ
14 կ'ըլլային , կը զարմանար ։ Իսկ
Երուսաղէմի մէջ եղող առաքեալ-
ները երբոր լսեցին թէ Սամարացիք
Աստուծոյ խօսքը ընդուներ են ,
Պետրոսը ու Յովհաննէսը անոնց
15 խրկեցին . Որոնք իջնելով՝ աղօթք
ըրին անոնց համար որ Սուրբ Հո-
16 գին առնեն . (Ինչու որ դեռ
անոնց մէկուն վրայ իջած չէր ,
հապա միայն Տէր Յիսուսի անու-
17 նովը մկրտուած էին .) Ան ա-

Յամի Տեառն
34

- Գլ. ԺԱ. 19 ;
բ Ծն. Իգ. 2 ; Ծ. 10 ; Բ Թագ. Գ. 31 ;
ճ Գլ. Է. 57 ; Թ. 1 , 13 , 21 ; ԻԲ. 4 ; Իզ. 10 , 11 ; ա Կոր. ԺԵ. 9 ; Գաղ. Ա. 13 ; Փլպ. Գ. 6 ; ա Տիմ. Ա. 13 ;
- Մատ. Ժ. 23 ; Գլ. ԺԱ. 19 ;
ե Գլ. Զ. 5 ;
ջ Մար. ԺԶ. 17 ;
ե Գլ. ԺԳ. 6 ;
ե Գլ. Ե. 36 ;
բ Գլ. Ա. 3 ;
ճ Գլ. Բ. 38 ;
ե Գլ. ԺԹ. 2 ;
ն Գլ. Ժ. 48 ; ԺԹ. 5 ;
ե Մատ. Իը. 19 ; Գլ. Բ. 38 ;
ճ Գլ. Զ. 6 ; ԺԹ. 6 ; Եբր. Զ. 2 ;

Յամի Տեառն 34

տենը ձեռքերնին դրին անոնց վրայ,
18 ու Սուրբ Հոգին կ'առնէին։ Երբոր
տեսաւ Սիմոն՝ թէ առաքեալները
անոնց վրայ ձեռք դնելով՝ Սուրբ
Հոգին կը տրուի, անոնց ստակ
19 մատուց՝ ու ըսաւ. Ինծի ալ այս
իշխանութիւնը տուէք՝ որպէս զի
որու վրայ ձեռք դնեմ, անիկայ
20 Սուրբ Հոգին առնէ. Բայց Պետ-
րոս ըսաւ անոր. Քու արծաթդ
քեզի հետ թող կորսուի. քանզի
որ [a]Աստուծոյ պարգեւը կարծեցիր
21 թէ [b]ստակով կ'առնուի։ Դուն
ալ բանին մէջ մասն ու բաժին
չունիս. քանզի որ քու սիրտդ Աս-
22 տուծոյ առջեւ շիտակ չէ։ Ու-
րեմն այս քու չարութենէդ զղջէ
եկուր, ու Աստուծոյ աղաչէ.
[c]Գուցէ ներուի քեզի քու սրտիդ
23 խորհուրդը։ Քանզի որ ես քեզ
[d]մաղձի դառնութեան մէջ, և անի-
րաւութեան կապին մէջ կը տես-
24 նեմ։ Սիմոն պատասխան տուաւ
ու ըսաւ. [e]Դուք ինծի համար ա-
ղօթք ըրէք Տէրոջը, որ այս ձեր
ըսածներէն բան մը իմ վրաս չգայ։
25 Անոնք ալ վկայութիւն տալով՝ Աս-
տուծոյ խօսքը խօսելէն ետեւ, դար-
ձան Երուսաղէմ. և Սամարացւոց
շատ գեղերուն մէջ աւետարանը
քարոզեցին։

26 Եւ Տէրոջը հրեշտակը Փիլիպ-
պոսին խօսեցաւ՝ ըսելով. Ելի՛ր ու
գնա դուն հարաւային կողմը՝ այն
ճամբան, որ Երուսաղէմէն դէպ 'ի
Գազա կ'իջնէ, որ անապատ տեղ
27 մըն է։ Ան ալ ելաւ գնաց. և ահա
[f]Եթովպացի ներքինի մարդ մը՝
Եթովպացւոց Կանդակա թա-
գուհիին մէկ զօրաւորը, որ ինքը
անոր բոլոր գանձերուն վրայ էր, որ
[g]Երուսաղէմ եկեր էր երկրպագու-
28 թիւն ընելու. Եւ [illegible] ետ կը
դառնար, ու իր կառքը նստած՝
Եսայի մարգարէին գիրքը կը կար-
29 դար։ Եւ Հոգին ըսաւ Փիլիպ-
պոսին. Մօտեցի՛ր, և այս կառքին
30 քովը գնա։ Փիլիպպոս ալ վա-
զելով մօտ գնաց՝ ու մտիկ կ'ընէր
որ Եսայի մարգարէին գիրքը կը
կարդար, և ըսաւ. Կարդացածդ
31 կը հասկընա՞ս արդեօք։ Ան ալ
ըսաւ. Ինտո՞ր կրնամ հասկընալ,
թէ որ մէկը ինծի չառաջնորդէ.
ու աղաչեց Փիլիպպոսին՝ որ ելլէ
32 իր քովը նստի։ Եւ գրքին մէջ
կարդացած տեղը այս էր. [h]Ոչխարի
պէս մորթուելու տարուեցաւ, ու
իր խուզողին առջեւ մունջ կեցող
գառնուկի պէս՝ անանկ իր բերանը
33 չբանար. Իր խոնարհութեանը
մէջ իր դատաստանը վերցուեցաւ,
և անոր ազգատոհմը ո՞վ պիտի

[a] Գւ. բ. 38։ ժ. 45։ ժա. 17։
[b] Մատ. ժ. 8։ Տես Դ Թագ. ե. 16։
[c] Դան. դ. 27։ բ Տիմ. բ. 25։
[d] Եբր. ժբ. 15։
[e] Ծնն. ի. 7, 17։ Ել. ը. 8։ Թուոց. իա. 7։ Գ Թագ. ժգ. 6։ Յոբ. խբ. 8։ Յակ. ե. 16։
[f] Սոփ. գ. 10։
[g] Յովհ. ժբ. 20։
[h] Եսա. ծգ. 7, 8։

Յամի Տեառն 34

պատմէ. քանզի որ անոր կեանքը
34 երկրէն կը վերցուի։ Ներքինին
պատասխան տուաւ Փիլիպպոսին ու
ըսաւ. Կ'աղաչեմ քեզի, մարգա-
րէն որո՞ւ համար կ'ըսէ ասիկա. իրե՞ն
համար, թէ մէկ ուրիշի մը հա-
35 մար։ Իսկ Փիլիպպոս իր բերանը
բացաւ, [i]ու գրքին այս խօսքէն սկսե-
36 լով՝ Յիսուսը քարոզեց անոր։ Ու
երբոր [illegible] ճամբան կ'երթային,
ջուրի մը քով եկան. ու ըսաւ
ներքինին. Ահա ջուր, [j][illegible] ի՞նչ
բան զիս կ'արգիլէ մկրտուելէն։
37 [[k] Եւ Փիլիպպոս ըսաւ անոր. [l]Թէ
որ բոլոր սրտովդ կը հաւա-
տաս, կարելի է. անիկայ պատաս-
խան տուաւ՝ ու ըսաւ. [m]Կը հաւա-
տամ թէ Յիսուս Քրիստոսը Որդի
38 Աստուծոյ է։] Ու հրաման ըրաւ
որ կառքը կայնեցնեն. և երկուք-
նին ալ ջուրը իջան՝ Փիլիպպոսը
ու ներքինին, և մկրտեց զանիկայ։
39 Ու երբոր ջուրէն դուրս ելան,
[n]Տէրոջը Հոգին յափշտակեց Փի-
լիպպոսը, և ալ ներքինին անիկայ
չտեսաւ, ու իր ճամբան կ'երթար
40 ուրախութեամբ։ Բայց Փիլիպ-
պոս Ազոտոսի մէջ գտնուեցաւ.
ու պտըտելով բոլոր քաղաքներուն
աւետարան կը քարոզէր, մինչեւ որ
ինքը Կեսարիա եկաւ։

[i] Ղուկ. իդ. 27։ Գւ. ժը. 28։
[j] Գւ. ժ. 47։
[k] Շատ օրինակներու մէջ [illegible] 37 համարը։
[l] Մատ. իը. 19։ Մար. ժզ. 16։
[m] Մատ. ժզ. 16։ Յովհ. զ. 70։ թ. 35, 38։ ժա. 27։ Գւ. թ. 20։ Ա Յովհ. դ. 15։ ե. 5, 13։
[n] Գ Թագ. ժը. 12։ Դ Թագ. բ. 16։ Եզեկ. գ. 12, 14։

ԳԼ. Թ.

1 Սօղոս՝ Դամասկոս երթալու ճամբուն վրայ 4 գետինը կ'իյնայ, և կը տեսնէ զՅիսուս. 10 առաքելական պաշտօնին կը կանչուի. 18 և Անանիայէն կը մկրտուի. 20 համարձակ զՔրիստոս կը քարոզէ։ 23 Հրէայք կը խորհին զանիկայ սպաննել. 29 Նմանապէս Յոյները. բայց Սօղոս անոնց ձեռքէն կը փախչի։ 31 Եկեղեցին խաղաղութիւն կը վայելէ. Պետրոս կը բժշկէ Ենէաս անուն անդամալոյծը. 36 և Տաբիթան կը յարուցանէ։

Յա. Տ. 35

1 [o]Իսկ Սօղոս տակաւին Տէրոջը ա-
շակերտներուն դէմ սպառնալիք
ու մահ փչելով՝ քահանայապետին
2 քովը գնաց. Եւ անկէ թուղթեր
ուզեց Դամասկոս ժողովարաննե-
րը տանելու, որ եթէ այն ճամբուն
հետեւողներ գտնելու ըլլայ, էրիկ
մարդիկ կամ կնիկ մարդիկ կապած
3 Երուսաղէմ բերէ։ [p]Ու երբոր
կ'երթար, ու Դամասկոսին մօտե-
ցաւ, յանկարծ իր բոլորտիքը եր-
4 կինքէն լոյս մը փայլատակեց. Եւ
ինքը գետինը իյնալով՝ մէկ ձայն
մը լսեց՝ որ կ'ըսէր իրեն. Սաւուղ՝
Սաւուղ, [q]ինչո՞ւ զիս կը հալածես։
5 Եւ անիկայ ըսաւ. Ո՞վ ես դուն՝
Տէ՛ր. և Տէրը ըսաւ. Ես եմ Յի-
սուսը՝ որ դուն կը հալածես. [r][s]դը-
ժուար բան է քեզի խթանի դէմ
6 կից զարնել։ Ան ալ դողալով ու
ապշութեամբ ըսաւ. Տէ՛ր, [t]ի՞նչ
7 կ'ուզես որ ընեմ։ Եւ Տէրը ըսաւ

[o] Գւ. ը. 3։ Գաղ. ա. 13։ Ա Տիմ. ա. 13։
[p] Գւ. իբ. 6։ իզ. 12։ Ա Կոր. ժե. 8։
[q] Մատ. իե. 40, 45։
[r] Գւ. ե. 39։
[s] Ոմանք՝ չունին։
[t] Ղուկ. գ. 10։ Գւ. բ. 37։ ժզ. 30։

անոր'' . Ելիր , ու քաղաքը մտիր ,
և քեզի պիտի զրուցուի ինչ որ
պարտիս ընել . [Է]Իսկ ան մարդիկը
որ իր հետը կ'երթային , ապշած
կեցեր էին . ձայնը միայն կը լսէին ,
8 բայց մէկը չէին տեսներ ։ Եւ
Սօղոս գետնէն ելաւ , ու բաց աչ-
քերով մէկը չէր տեսներ . ուստի
անոր ձեռքէն բռնեցին՝ ու Դա-
9 մասկոս մտցուցին ։ Եւ երեք օր
կեցաւ առանց տեսնելու , և ոչ
կերաւ , ոչ ալ խմեց ։
10 Ու [Ը]Անանիա անունով աշակերտ
մը կար Դամասկոսի մէջ . և Տէրը
տեսիլքի մէջ անոր ըսաւ . Անա-
նիա . ան ալ ըսաւ . Տէ՛ր՝ ահա
11 հոս եմ ։ Եւ Տէրը ըսաւ անոր .
Ելի՛ր ու գնա ան փողոցը՝ որ Ուղիղ
կ'ըսուի , և հոն Յուդայի տանը
մէջ փնտռէ՛ Սօղոս անունով [Թ]Տար-
սոնացի մը . վասն զի ահա անիկայ
12 աղօթք կ'ընէ . Ու տեսիլքի մէջ
մարդ մը տեսաւ Անանիա անունով՝
ներս մտած , և ձեռքը իր վրայ դը-
13 րած , որ տեսնէ ։ Անանիան ալ
պատասխան տուաւ . Տէ՛ր՝ շատե-
րէն լսեցի ան մարդուն համար՝ թէ
[Ժ]որչափ չարիքներ ըրաւ քու սուր-
14 բերուդ Երուսաղէմի մէջ . Եւ հոս
ալ քահանայապետներէն իշխա-
նութիւն ունի կապելու ան ամէնը ,
15 [Ի]որ քու անունդ կը կանչեն ։ Եւ
Տէրը ըսաւ անոր . Գնա դուն . [Լ]ին-
չու որ անիկայ ինծի ընտիր աման
մըն է , իմ անունս կրելու [Խ]հեթա-
նոսներուն ու [Ծ]թագաւորներուն և
16 Իսրայէլի որդւոցը առջեր . [Կ]Քանզի
ես իրեն պիտի ցուցընեմ թէ որ-
չափ պէտք է իրեն՝ իմ անունս
17 համար նեղութիւն քաշել ։ Եւ
[Հ]Անանիա գնաց՝ ու ան տունը մտաւ ,
[Ձ]և ձեռքը անոր վրայ դնելով՝ ըսաւ .
Սաւուղ եղբայր՝ Տէրը զիս ղրկեց ,
ան Յիսուսը որ ճամբուն մէջ քեզի
երևցաւ՝ երբոր կու գայիր . որպէս
զի տեսութիւնդ առնես , ու [Ղ]Հո-
18 գւով Սրբով լեցուիս ։ Եւ շուտ
մը անոր աչքերէն թեփերու պէս
բաներ ինկան . և իսկոյն տեսաւ ,
19 ու ելաւ մկրտուեցաւ . Եւ կերա-
կուր ուտելով՝ ուժը վրան եկաւ .
[Ճ]Ու քանի մը օր Դամասկոսի մէջ
եղող աշակերտներուն հետը կեցաւ ։
20 Եւ անմիջապէս ժողովարաննե-
րուն մէջ կը քարոզէր Յիսուսը ,
[Մ]թէ անիկայ է Աստուծոյ Որդին ։
21 Եւ ամէն լսողները մեծապէս զար-
մացեր էին , ու կ'ըսէին . [Յ]Անիկայ
ան չէ՞ , որ Երուսաղէմի մէջ կը
կործանէր անոնք՝ որ աս անունը կը
կանչէին . և հոս ալ ան բանին հա-
մար եկած էր , որ անոնք կապած՝
22 քահանայապետներուն տանի ։ Բայց

Յամի Տեառն
35

Է Դան. ժ. 7 , Տես գլ. իբ. 9 , իզ. 13 .

Ը Գլ. իբ. 12 .

Թ Գլ. իա. 39 , իբ. 3 .

Ժ Հմր 1 .

Ի Հմր 21 , Գլ. է. 59 , իբ. 16 , ա Կոր. ա. 2 , բ Տիմ. բ. 22 .

Լ Գլ. ժգ. 2 , իբ. 21 , իզ. 17 , Հռով. ա. 1 , ա Կոր. ժե. 10 , Գաղ. ա. 15 , Եփե. գ. 7 , 8 , ա Տիմ. բ. 7 , բ Տիմ. ա. 11 .

Խ Հռով. ա. 5 , ժա. 13 , Գաղ. բ. 7 , 8 .

Ծ Գլ. իե. 22 , 23 , իզ. 1 , ևն .

Կ Գլ. ի. 23 , իա. 11 , բ Կոր. ժա. 23 .

Հ Գլ. իբ. 12 , 13 .

Ձ Գլ. ը. 17 .

Ղ Գլ. բ. 4 , դ. 31 , ը. 17 , ժգ. 52 .

Ճ Գլ. իզ. 20 .

Մ Գլ. ը. 37 .

Յ Գլ. ը. 3 , Հմր 1 , Գաղ. ա. 13 , 23 .

Սօղոս՝ ալ աւելի կը զօրանար , և
[Ն]Դամասկոսի մէջ բնակող Հրէա-
ները կը պապանձեցընէր , ապա-
ցուցանելով թէ Քրիստոսը ասի-
23 կայ է ։ Ու շատ օրեր անցնելէն
ետքը՝ [Շ]Հրէաները խորհուրդ ըրին
24 որ անիկայ սպաննեն ։ [Ո]Բայց Սօ-
ղոսին յայտնուեցաւ անոնց նեն-
գութիւնը . և ցորեկ ու գիշեր
դռները կը պահէին որ անիկայ
25 սպաննեն ։ Իսկ աշակերտները գի-
շերով առին զանիկայ , [Չ]ու զամ-
բիւղով մը կախելով՝ պարսպէն վար
իջեցուցին ։
26 [Պ]Երբոր Սօղոս Երուսաղէմ եկաւ ,
կը ջանար աշակերտներուն յարե-
լու . բայց ամէնն ալ կը վախնա-
յին անկէ , չհաւատալով թէ անի-
27 կայ աշակերտ էր ։ [Ջ]Բայց Բառնա-
բաս անիկայ առնելով՝ առաքեալ-
ներուն տարաւ , ու պատմեց անոնց՝
թէ ինչպէս ճամբուն վրայ Տէրը
տեսաւ , և թէ անոր հետ խօսեցաւ ,
[Ռ]և թէ ինչպէս Դամասկոսի մէջ
համարձակ քարոզեց Յիսուսի ա-
28 նունովը ։ [Ս]Ու Երուսաղէմի մէջ
անոնց հետ կը մտնէր ու կ'ելլէր .
Տէր Յիսուսին անունովը համար-
29 ձակ քարոզելով ։ Նաև [Վ]*Հելլե-
նացելոց դէմ կը խօսէր՝ և վիճաբա-
նութիւն կ'ընէր . Անոնք ալ կը
30 փնտռէին անիկայ սպաննել ։ Իսկ
եղբայրները իմանալով՝ զանիկայ
Կեսարիա իջեցուցին , և [Տ]անկէ Տար-
սոն ղրկեցին զանիկայ ։
31 [Ր]Ան ատենը եկեղեցիները բոլոր
Հրէաստանի և Գալիլեայի ու Սա-
մարիայի մէջ խաղաղութիւն ունե-
ցան , և շինութիւն կ'ընդունէին ,
ու Տէրոջը երկիւղովը և Հոգւոյն
Սրբոյ մխիթարութեամբը քալելով
կ'աճէին ։
32 Ու երբոր Պետրոս [Ց]ամէն տեղ կը
պտըտէր , Լիւդդիա բնակող սուր-
33 բերուն քով ալ իջաւ ։ Եւ հոն
մէկ մարդ մը գտաւ , որուն անունը
Ենեա էր , ութը տարիէ 'ի վեր
34 մահիճը պառկած անդամալոյծ . Եւ
ըսաւ անոր Պետրոս . Ենեա՛ [Ւ]Յի-
սուս Քրիստոս քեզ կը բժշկէ .
ելի՛ր ու քու անկողինդ շինէ . ան
35 ալ շուտ մը ելաւ ։ Եւ Լիւդ-
դեայի ու [Փ]Սարոնի մէջ բնակողնե-
րուն ամէնը անիկայ տեսան , [Ք]ու
36 Տէրոջը դարձան ։ Եւ Յոպպէի
մէջ աշակերտ եղած կնիկ մը կար՝
անունը Տաբիթա , (որ թարգ-
մանուելով՝ Այծեմնիկ կ'ըսուի .)
[Օ]անիկայ լեցուած էր բարի գործքե-
րով ու ողորմութիւններով , որ ին-
37 քը կ'ընէր ։ Ու եղաւ որ ան օրերը
ինքը հիւանդացաւ ու մեռաւ .
լուացին անիկայ՝ և [Ֆ]վերի սենեակ

Յամի Տեառն
35

Ն Գլ. ժը. 28 .

Յմ. Տ. 37

Շ Գլ. իգ. 12 , իե. 3 , բ Կոր. ժա. 26 .

Ո բ Կոր. ժա. 32 .

Չ Յես. բ. 15 , ա Թագ. ժթ. 12 .

Պ Գլ. իբ. 17 , Գաղ. ա. 17 , 18 .

Ջ Գլ. դ. 36 , ժգ. 2 .

Ռ Հմր 20 , 22 .

Ս Գաղ. ա. 18 .

Վ Գլ. զ. 1 . * Յն՝ Հելլենիստս Հրէից

Տ Հմր 23 , բ Կոր. ժա. 26 .

Ր Տես գլ. ը. 1 .

Յմ. Տ. 38

Ց Գլ. ը. 14 .

Ւ Գլ. գ. 6 , 16 , դ. 10 .

Փ ա Մն. ե. 16 .

Ք Գլ. ժա. 21 .

Օ ա Տիմ. բ. 10 , Տիտ. գ. 8 .

Ֆ Գլ. ա. 13 .

Յամի Տեառն 38

38 մը գիւղ։ Ու Լիւդդիա Յոպպէին
մօտ էր. ու աշակերտները լսելով թէ Պետրոս հոն է, անոր
երկու մարդ խրկեցին, աղաչելով
39 որ չուշանայ իրենց գալու։ Պետրոս ալ ելաւ անոնց հետ եկաւ.
ու երբոր եկաւ, վերի սենեակը հանեցին զանիկայ. և բոլոր որբևարիները անոր բոլորտիքը կայնեցան,
կու լային ու կը ցուցնէին ան
բաճկոնները և հանդերձները որ
կ՚ընէր Այծեմնիկը, քանի որ իրենց
40 հետն էր։ Պետրոս ալ ‡ամէնը
դուրս հանելով – ծունկի վրայ եկաւ
ու աղօթք ըրաւ, և դէպ ՚ի մարմինը դառնալով՝ ‡ըսաւ. Տաբիթա՛
ելի՛ր կայնէ. ան ալ իր աչքերը
բացաւ, ու Պետրոսը տեսնելով՝
41 Ու ան շիտակ նստաւ։ Ինքն ալ
ձեռքը անոր տուաւ, ու վերցուց
զանիկայ. և սուրբերը ու որբևարիները կանչելով՝ անոնց առջևը ողջ
42 կայնեցուց զանիկայ։ Եւ այս բանը
բոլոր Յոպպէին մէջ իմացուեցաւ,
‡ու շատերը Տէրոջը հաւատացին։
43 Եւ եղաւ որ ինքը շատ օրեր Յոպպէ կեցաւ՝ ‡Սիմոն անունով կաշի
բանողի մը քով։

‡ Մատ. Թ. 25. – Գլ. Է. 59.
‡ Մար. Ե. 41. 42. Յովհ. ԺԱ. 43.
‡ Յովհ. ԺԱ. 45. ԺԲ. 11.
‡ Գլ. Ժ. 6.

ԳԼ. Ժ

1 Կոռնելիոս անունով բարեպաշտ մարդ մը 5 Աստուծոյ հրեշտակէն հրաման առած՝ կանչել կու տայ Պետրոսը. 11 որ մէկ տեսիլքի մը մէջ կը սորվի չզարշիլ հեթանոսներէն. 34 Պետրոս զՔրիստոս կը քարոզէ Կոռնելիոսին ու անոր տանը մէջ եղողներուն. 44 և դեռ իր խօսքը չլմընցուցած՝ Սուրբ Հոգին կը հանգչի անոնց վրայ. 48 և կը մկրտուին։

1 Կեսարիայի մէջ մարդ մը կար՝
Կոռնելիոս անունով, հարիւրապետ՝ Իտալացի ըսուած գուն-
2 դէն. – Բարեպաշտ ու ‡Աստուածավախ իր բոլոր տունովը. որ ժողովուրդին շատ ողորմութիւններ
կու տար, և ամէն ատեն Աստու-
3 ծոյ աղօթք կ՚ընէր։ ‡Անիկայ օրուան ժամը իննին ատենները տեսիլքի մէջ Աստուծոյ հրեշտակը
յայտնի տեսաւ. որ իր քովը մըտաւ՝ և իրեն ըսաւ. Կոռնելիոս.
4 Ան ալ անոր նայելով՝ ու խիստ
վախնալով, ըսաւ. Ի՞նչ է Տէր.
ան ալ ըսաւ անոր. Քու աղօթքներդ ու ողորմութիւններդ Աստուծոյ առջևը ելան յիշատակի
5 համար։ Եւ հիմա Յոպպէ մարդիկ խրկէ, ու կանչէ Սիմոն անունով մէկը՝ որ Պետրոս մակա-
6 նուանեալ է. Անիկայ իբրև հիւր
կը կենայ ‡Սիմոն անունով կաշի
բանողի մը քով, որուն տունը ծո-
7 վուն մօտ է *։ Ու երբոր գնաց
ան հրեշտակը՝ որ իր հետը կը խօսէր, իր ծառաներէն երկուքը կան-

Յա. Տ. 41

– Հմր 22. Գլ. Ը. 2. Իր. 12.
‡ Հմր 35.
‡ Հմր 30. Գլ. ԺԱ. 13.
‡ Գլ. Թ. 43.
* Ոմանք յաւելուցանեն՝ անիկայ քեզի կըսէ թէ ինչ որ պարտիս ընել։

չեց, ու իր քովը սպասողներէն
8 ալ բարեպաշտ զինուոր մը, Եւ
բոլորը անոնց պատմելով՝ Յոպպէ
խրկեց զանոնք։
9 Ու հետևեալ օրը, երբոր անոնք
ճամբայ երթալով՝ քաղաքին մօտեցան, ‡Պետրոս ժամը վեցին
ատենները տանիքը ելաւ աղօթք
10 ընելու. Եւ խիստ անօթեցած ըլլալով՝ կ՚ուզէր ճաշ ընել. ու
քանի որ անոնք պատրաստութիւն կը տեսնէին, իր վրայ մտքի
11 յափշտակութիւն մը եկաւ. ‡Եւ
տեսաւ երկինքը բացուած, ու
չորս ծայրէն կապուած աման մը
մեծ կտաւի մը պէս, որ իջաւ
12 երկրի վրայ. Որուն մէջը կար երկրի
բոլոր չորքոտանիները ու գազանները և սողունները, ու երկնից
13 թռչունները։ Եւ ձայն մը եկաւ
իրեն. Ելի՛ր Պետրոս՝ մորթէ ու
14 կեր։ Բայց Պետրոս ըսաւ. Քաւ
լիցի Տէր. ‡ինչու որ ես ամենևին
պիղծ կամ անմաքուր բան կերած
15 չեմ։ Նորէն միւսանգամ ալ ձայն եկաւ իրեն. ‡Ան որ Աստուած մաքր-
16 եց, դուն պիղծ մի սեպեր։ Ասիկայ իրեք անգամ եղաւ, և ա-
17 մանը երկինքը վերցուաւ։ Ու Պետրոս իր միտքին մէջ կը զարմանար՝
թէ ինչ պիտի ըլլայ ան իր տեսած տեսիլքը, ահա Կոռնելիոսէն
խրկուած մարդիկը Սիմոնին տունը
հարցուցին, ու դրանը առջևը
18 կայնեցան. Եւ կանչելով կը հարցունէին թէ, Սիմոնը՝ որ Պետրոս
19 կ՚ըսուի, հո՞ս կը կենայ։ Ու երբոր Պետրոս ան տեսիլքին վրայով
կը մտածէր, ‡Հոգին Սուրբ ըսաւ
անոր. Ահա իրեք մարդիկ քեզ կը
20 փնտռեն. ‡Ուստի ելի՛ր իջի՛ր, և
անոնց հետը գնա առանց խղճահարութեան, ինչու որ ես խրկեցի
21 անոնք։ Պետրոս ալ ան մարդիկներուն քովը իջնելով՝ ըսաւ. Ահա
ես եմ անիկայ որ դուք կը փընտռէք, ի՞նչ բանի համար եկած
22 էք։ Անոնք ալ ըսին. ‡Կոռնելիոս
հարիւրապետը՝ արդար և աստուածավախ մարդ՝ ‡բոլոր Հրեից ազգէն վկայուած՝ սուրբ հրեշտակէ
մը հրաման առաւ, որ քեզ իր
տունը կանչէ, և քենէ խօսքեր
23 լսէ։ Ան ատենը ներս կանչեց անոնք, և իր քովը վար դրաւ։
Ու հետևեալ օրը Պետրոս ելաւ՝
անոնց հետը գնաց, ‡և քանի մըն
ալ Յոպպէէն եղող եղբայրներէն
24 իր հետը գացին։ Ու հետևեալ
օրը Կեսարիա մտան. Կոռնելիոսն
ալ իր ազգականները և մտերիմ
բարեկամները կանչած՝ անոնց կը
25 սպասէր։ Ու երբոր Պետրոս ներս

Յամի Տեառն 41

‡ Գլ. ԺԱ. 5. ևն.
‡ Գլ. Է. 55. Յայտ. ԺԹ. 11.
‡ Ղև. ԺԱ. 4. Ի. 25. Բ Օր. ԺԴ. 3. 7. Եզեկ. Դ. 14.
‡ Մատ. ԺԵ. 11. Հռմ. ԺԴ. 14. 17. 20. Ա Կոր. Ժ. 25. Ա Տիմ. Դ. 4. Տիտ. Ա. 15.
‡ Գլ. ԺԱ. 12.
‡ Գլ. ԺԵ. 7.
‡ Հմր 1. 2. ևն.
‡ Գլ. Իբ. 12.
‡ Հմր 45. Գլ. ԺԱ. 12.

կը մտնէր, Կոռնելիոս անոր զիմացը
ելաւ, ու անոր ոտքը իյնալով
26 երկրպագութիւն կ'ընէր։ Բայց
Պետրոս անիկայ կանգնեցուց՝ ու
ըսաւ. [ծ] Ելի՛ր կայնէ. ես ալ
27 մարդ եմ։ Եւ անոր հետ խօսակցելով
ներս մտաւ, ու հոն շատ
28 մարդիկ ժողվուած գտաւ. Եւ ըսաւ
անոնց. Դուք գիտէք թէ
[կ] ինչպէս ապօրինաւոր բան է Հրէայ
մարդու մը օտարազգիի հետ
հաղորդակցութիւն ընելը կամ անոր
մօտենալը. բայց [հ] Աստուած
ինծի ցուցուց որ մարդիկներէն մէկուն
պիղծ կամ անմաքուր չըսեմ։
29 Անոր համար ես ալ որ կանչուեցայ՝
առանց դէմ խօսելու եկայ. բայց
հիմա կը հարցնեմ, ի՞նչ բանի
30 համար զիս կանչեցիք։ Կոռնելիոս
ալ ըսաւ. Չորս օր առաջ մինչև
աս ժամս ծոմ կը պահէի, ու ժամը
իններին տանս մէջ աղօթք կ'ընէի.
և ահա [ձ] փայլուն հանդերձներով
[ղ] մարդ մը կայնեցաւ առջևս, ու
31 ըսաւ. Կոռնելի՛ոս, [ճ] քու աղօթքդ
լսուեցաւ, [մ] և քու ողորմութիւններդ
Աստուծոյ առջևը յիշուեցան.
32 Ուստի մարդ ղրկէ Յոպպէ,
ու կանչէ Սիմոնը՝ որ Պետրոս ալ
կ'ըսուի. անիկայ ծովուն մօտ
Սիմոն անունով կաշի բանողի մը
տանը մէջ իբրև հիւր կը կենայ. որ
երբոր գայ, քեզի պիտի խօսի։
33 Ուստի անմիջապէս մարդիկ ղրկեցի
քեզի. դուն ալ աղէկ ըրիր որ
եկար. և հիմա մենք ամէնքս Աստուծոյ
առջևը կեցեր ենք լսելու
ան ամէն բաները, որ Աստուծմէ
հրամայուած է քեզի։
34 Պետրոս իր բերանը բացաւ՝ ու
ըսաւ. [յ] Ճշմարտութեամբ կը հասկընամ
որ Աստուծոյ քով աչառութիւն
35 չկայ. [ն] Հապա ամէն ազգի
մէջ՝ ան որ անկէ կը վախնայ, ու
արդարութիւն կը գործէ, անոր
36 ընդունելի է։ Ան խօսքը որ Իսրայէլի
որդւոցը ղրկեց Աստուած
[շ] խաղաղութիւն քարոզելու Յիսուս
Քրիստոսի ձեռքովը, ([ո] անիկայ
37 է ամենուն Տէրը.) Դուք
աղէկ գիտէք ան բանը, որ բոլոր
Հրէաստանի մէջ եղաւ [չ] Գալիլեայէն
սկսած՝ ան մկրտութենէն
38 ետև որ Յովհաննէս քարոզեց. Յիսուսը
որ Նազարեթէն էր, [պ] որ
Աստուած անիկայ օծեց Սուրբ Հոգիով
և զօրութիւնով, որ պտըտեցաւ
բարիք ընելով, ու Սատանայէն
բոլոր տանջուածները
բժշկելով, քանզի Աստուած իր
39 հետն էր։ [ջ] Եւ մենք վկայ ենք ան
ամէն բաներուն՝ որ ըրաւ Հրէաստանի
երկրին մէջ ու Երուսաղեմի

Յամի Տեառն 41

ծ Գլ. ժդ. 14։ Յայտ. ժթ. 10. իբ. 9։
կ Յոհ. դ. 9. ժը. 28. Գլ. ժա. 3. Գաղ. բ. 12, 14։
հ Գլ. ժե. 8, 9. Եփես. գ. 6։
ձ Գլ. ա. 10։
ղ Մատթ. իը. 3. Մարկ. ժզ. 5. Ղուկ. իդ. 4։
ճ Համր 4. ԵՆ. Դան. ժ. 12։
մ Եբր. զ. 10։
յ Բ Օր. ժ. 17. Բ Մն. ժթ. 7. Յոբ. լդ. 19. Հռով. բ. 11. Գաղ. բ. 6. Եփես. զ. 9. Կող. գ. 25. Ա Պետ. ա. 17։
ն Գլ. ժե. 9. Հռով. բ. 13, 27. գ. 22, 29. ժ. 12, 13. Ա Կոր. ժբ. 13. Գաղ. գ. 28. Եփես. բ. 13, 18. գ. 6։
շ Ես. ծէ. 19. Եփես. բ. 14, 16, 17. Կող. ա. 20։
ո Մատթ. իը. 18. Հռով. ժ. 12. Ա Կոր. ժե. 27. Եփես. ա. 20, 22. Ա Պետ. գ. 22. Յայտ. ժէ. 14. ժթ. 16։
չ Ղուկ. դ. 14։
պ Ղուկ. դ. 18. Գլ. բ. 22. դ. 27. Եբր. ա. 9։
ջ Յոհ. գ. 2։
ռ Գլ. բ. 32։

մէջ, [ռ] որն որ փայտէն կախած
40 սպաննեցին ալ։ [ս] Աստուած անիկայ
երրորդ օրը յարուց, և
41 յայտնի ըրաւ զանիկայ, [վ] Ոչ թէ
բոլոր ժողովուրդին, հապա մեզի՝
առաջուց Աստուծմէ վկայ ընտրուածներուս.
[տ] որ մենք իրեն
հետ կերանք ու խմեցինք՝ անոր
մեռելներէն յարութիւն առնելէն
42 ետքը։ [ր] Եւ ինքը պատուիրեց մեզի՝
որ ժողովուրդին քարոզենք ու
վկայութիւն տանք, [ց] թէ անիկայ
է Աստուծմէ սահմանուած՝ [ւ] կենդանիներուն
ու մեռելներուն դատաւորը։
43 [փ] Անոր կը վկայեն բոլոր
մարգարէները՝ [ք] թէ ամէն իրեն հաւատացողները
իր անունովը մեղաց
թողութիւն կ'առնեն։
44 Ու երբոր Պետրոս աս խօսքերը
կը խօսէր. [օ] Հոգին Սուրբ իջաւ
ամենուն վրայ, որոնք խօսքը կը
45 լսէին։ Եւ [ֆ] թլփատուածներէն
եղող հաւատացեալները՝ որոնք
Պետրոսին հետ եկած էին, զարմացան՝
[ա] որ հեթանոսներուն վրայ
ալ Հոգւոյն Սրբոյ պարգևը կը
46 լեցուէր։ Քանզի կը լսէին անոնցմէ
որ ուրիշ լեզուներով կը
խօսէին, և զԱստուած կը փառաւորէին։
47 Ան ատենը Պետրոս պատասխան
տուաւ. Կրնա՞յ մէկը
ջուրը արգիլել որ ասոնք չմկրտուին,
որոնք Հոգին Սուրբն ալ
48 ընդունեցին [բ] մեզի պէս։ [գ] Ու
հրաման ըրաւ [դ] որ Տէրոջը անունովը
մկրտուին. ան ատենը իրեն
աղաչեցին որ քանի մը օր հոն մնայ։

ԳԼ. ԺԱ.

1 Պետրոս հեթանոսներուն մէջ մտնելուն համար ամբաստանուած ըլլալով՝ 5 իր իրաւունքը կը ցուցընէ. 18 որ ընդունելի կ'ըլլայ։ 19 Աւետարանը կը տարածուի Փիւնիկէ՝ Կիպրոս և Անտիոք. ու Բառնաբաս կը ղրկուի հաւատացեալները հաստատելու։ 26 Աշակերտները նախ և առաջ Անտիոքի մէջ Քրիստոնեայ կ'անուանուին. 27 անոնք ողորմութիւն կը ղրկեն Հրէաստան սովի ժամանակ։

1 Եւ առաքեալները ու եղբայրները
որ Հրէաստանի կողմերն էին,
լսեցին որ հեթանոսներն ալ Աստուծոյ
2 խօսքը ընդուներ են։ Բայց
երբոր Պետրոս Երուսաղէմ ելաւ,
[ե] թլփատուածներէն եղողները անոր
3 հետ կը վիճէին. Ու կ'ըսէին թէ,
[զ] Դուն անթլփատ մարդոց քով մըտար,
[է] և անոնց հետ հաց կերար։
4 Պետրոս ալ սկսաւ [ը] բանը [թ] կարգով
5 պատմել անոնց, ու ըսաւ. [ժ] Ես
Յոպպէ քաղաքը աղօթք կ'ընէի,
ու մտքի յափշտակութեան մէջ
տեսիլք մը տեսայ. մէկ աման մը
մեծ կտաւի պէս՝ չորս ծայրերէն երկինքէն
կախուած իջաւ, ու մինչև
6 ինծի հասաւ. Որուն վրայ աչքս

Յամի Տեառն 41

ռ Գլ. ե. 30։
ս Գլ. բ. 24։
վ Յոհ. ժդ. 17, 22. Գլ. ժգ. 31։
տ Ղուկ. իդ. 30, 43. Յոհ. իա. 13։
ր Մատթ. իը. 19, 20. Գլ. ա. 8։
ց Յոհ. ե. 22, 27. Գլ. ժէ. 31։
ւ Հռով. ժդ. 9, 10. Բ Կոր. ե. 10. Բ Տիմ. դ. 1. Ա Պետ. դ. 5։
փ Ես. ծգ. 11. Երեմ. լա. 34. Դան. թ. 24. Միք. է. 18. Զաք. ժգ. 1. Մաղ. դ. 2։
ե Գլ. ժ. 45։
զ Գլ. ժ. 28. Գաղ. բ. 12։
է Գաղ. բ. 12։
ը Ղուկ. ա. 3։
ժ Գլ. ժ. 9։

Յամի Տեառն
41

տնկեր կը նայէի, և տեսայ երկրի չորքոտանիները, ու գազանները, և սողունները, ու երկնից թռչուն-
7 ները։ Եւ ձայն մը լսեցի որ կ'ը-
սէր ինծի. Ելի՛ր Պետրոս մորթէ
8 ու կեր։ Բայց ես ըսի. Քաւ լիցի Տէ՛ր. ինչու որ պիղծ կամ անմաքուր բան մը ամենևին մտած
9 չէ իմ բերանս։ Պատասխան տուաւ ինծի երկրորդ անգամ ան ձայնը երկինքէն. Ան որ Աստուած մաք-
10 րեց, դուն պիղծ մի՛ սեպեր։ Աս երեք անգամ եղաւ, ու նորէն բո-
11 լորը երկինքը քաշուեցաւ։ Եւ ահա իսկոյն երեք մարդ Կեսարիայէն ինծի խրկուած՝ ան իմ եղած
12 տանս առջևը կեցան։ [ղ] Հոգին ալ ինծի ըսաւ՝ որ անոնց հետ երթամ առանց խղճահարութեան. [ճ] աս վեց եղբայրներն ալ ինծի հետ գացին, ու մտանք ան մարդուն
13 տունը։ [մ] Եւ անիկայ մեզի պատմեց թէ ինչպէս իր տանը մէջ հրեշտակը տեսաւ՝ որ կայներ էր, և իրեն կ'ըսէր. Մարդ խրկէ Յոպպէ՝ ու կանչէ Սիմոնը՝ որ Պետրոս ալ
14 կը կոչուի. Որ ան քեզի խօսքեր պիտի խօսի, որոնցմով փրկուիս
15 դուն՝ և քու բոլոր տունդ։ Ու երբոր սկսայ խօսիլ, Հոգին Սուրբ անոնց վրայ իջաւ, [յ] ինչպէս որ ա-
16 ռաջուց մեր վրայ ալ։ Ան ատենը յիշեցի Տէրոջը խօսքը՝ որ կ'ըսէր. [ն] Յովհաննէս ջրով մկրտեց, [շ] բայց դուք Սուրբ Հոգիով պիտի մկր-
17 տուիք։ [ո] Ուստի թէ որ Աստուած մէ՛ և նոյն շնորհքը տուաւ անոնց՝ ինչպէս որ մեզի ալ, երբոր Տէր Յիսուս Քրիստոսի հաւատացին, [չ] ես ո՞վ էի որ կարենայի Աստուծոյ
18 դէմ դնել։ Աս բաները լսելով՝ ձայներնին կտրեցին, և Աստուած կը փառաւորէին՝ ու կ'ըսէին. [պ] Ուրեմն Աստուած հեթանոսներուն ալ կենաց համար ապաշխարութիւն տուաւ։

19 [ջ] Եւ Ստեփաննոսին մահուանը վրայ եկած նեղութենէն ցրուած եղածները մինչև Փիւնիկէ ու Կիպրոս և Անտիոք հասան. ու մէկու մը Աստուծոյ խօսքը չէին խօսեր,
20 միայն թէ Հրէաներուն։ Բայց անոնցմէ ոմանք Կիպրացի և Կիւրենացի մարդիկ էին, որոնք երբոր Անտիոք մտան, Յոյներուն հետ կը խօսէին՝ Տէր Յիսուսը քարոզելով։
21 [ռ] Ու Տէրոջը ձեռքը անոնց հետ էր, և բազմութիւն մարդիկ հաւատալով՝
22 [ս] Տէրոջը դարձան։ Եւ անոնց վրայով ան լուրը Երուսաղէմի եկեղեցիին ականջը հասաւ. ու [վ] Բառնաբասը խրկեցին՝ որ մինչև Անտիոք
23 երթայ. Որ երբոր եկաւ՝ և Աստուծոյ շնորհքը տեսաւ, ուրախացաւ. [տ] ու կը յորդորէր ամէնն ալ՝ որ յօժար սրտով Տէրոջը հետ կը-
24 պած մնան. Քանզի ինքը բարի մարդ էր, [ր] ու Սուրբ Հոգիով և հաւատքով լեցուն. [ց] ու Տէրոջը
25 շատ ժողովուրդ աւելցաւ։ Եւ Բառնաբաս [ւ] Տարսոն ելաւ՝ Սօղոսը փնտռելու, և զանիկայ գտնելով՝
26 Անտիոք բերաւ։ Ու եղաւ որ անոնք լման տարի մը եկեղեցիին հետ մէկտեղ ժողվուելով, շատ ժողովուրդի սորվեցուցին. ու պինտ առաջ Անտիոքի մէջ աշակերտները Քրիստոնեայ անուանեցան։

27 Ան օրերը Երուսաղէմէն [փ] մարգա-
28 րէներ իջան Անտիոք։ Եւ անոնցմէ մէկը [ք] Ագաբոս անունով՝ ելաւ իմացուց Հոգիին զօրութեամբը՝ թէ մեծ սով մը պիտի ըլլայ բոլոր աշխարհ, որ և եղաւ Կղօդիոսին
29 օրերը։ Եւ աշակերտները որոշեցին որ իրենցմէ ամէն մէկը ձեռքէն եկածին չափ Հրէաստանի մէջ բնակող եղբայրներուն [օ] օգնութիւն
30 խրկեն. [ֆ] Որ կատարեցին ալ, երէցներուն խրկելով Բառնաբասին ու Սօղոսին ձեռքովը։

ղ Յոհ. ժզ. 13. Գլ. ժ. 19. ժե. 7.
ճ Գլ. ժ. 23.
մ Գլ. ժ. 30.
յ Գլ. բ. 4.
ն Մատ. գ. 11. Յոհ. ա. 26. 33. Գլ. ա. 5. ժթ. 4.
շ Եսա. խդ. 3. Յովէլ. բ. 28. գ. 18.
ո Գլ. ժե. 8. 9.
չ Գլ. ժ. 47.
պ Հռով. ժ. 12. 13. ժե. 9. 16.
ջ Գլ. ը. 1.
ռ Ղու. ա. 66. Գլ. բ. 47.
ս Գլ. թ. 35.
Յա. Տ. 42
վ Գլ. թ. 27.

Յամի Տեառն
42

տ Գլ. ժգ. 43. ժդ. 21.
ր Գլ. զ. 5.
ց Համ. 21. Գլ. ե. 14.
Յա. Տ. 43
ւ Գլ. թ. 30.
փ Գլ. բ. 17. ժգ. 1. ժե. 32. իա. 9. ա Կոր. ժբ. 28. Եփե. դ. 11.
ք Գլ. իա. 10.
օ Հռով. ժե. 26. ա Կոր. ժզ. 1. բ Կոր. թ. 1.
Յա. Տ. 44
ֆ Գլ. ժբ. 25.

ԳԼ. ԺԲ

1 Հերովդէս թագաւորը կը հալածէ քրիստոնեաները. Յակոբոսը կը սպաննէ, և Պետրոսը բանտը դնել կու տայ. որուն համար եկեղեցին աղօթք ընելով, Տէրոջը հրեշտակը կ'ազատէ զանիկայ։ 20 Հերովդէս իր հպարտութեամբը Աստուծոյ վայելուչ եղած պատիւը իրեն առնելով՝ Տէրոջը հրեշտակէն կը զարնուի, և չարաչար կը մեռնի։ 24 Անոր մեռնելէն ետև՝ Աստուծոյ խօսքը յաջողութեամբ կը տարածուի։

1 Ան ատենները Հերովդէս թագաւորը ձեռք զարկաւ եկեղեցիէն
2 մէկ քանիները չարչարելու։ Եւ [ա] Յովհաննէսին եղբայրը Յակոբոսը
3 սրով սպաննեց։ Ու տեսնելով որ Հրէաներուն հաճելի է, անոր վրայ Պետրոսն ալ բռնեց. [բ] ու բաղար-
4 ջակերաց օրերն էին։ [գ] Զանիկայ երբոր բռնեց՝ բանտը դրաւ, և չորս կարգ չորսական զինուորներու յանձնեց որ պահեն, և կ'ուզէր զատկէն ետև ժողովուրդին հանել
5 զանիկայ։ Ուստի Պետրոս բանտին մէջը պահուած էր, բայց եկեղեցին անդադար աղօթք կ'ընէր Աստու-
6 ծոյ՝ անոր համար։ Ու երբոր Հերովդէս ուզեց անիկայ դուրս բերել, ան գիշերը Պետրոս երկու զինուորներու մէջտեղը կը քնանար՝ կրկին շղթաներով կապուած. ու պահապանները դրանը առջևը բանտը կը
7 պահպանէին։ Եւ ահա [դ] Տէրոջը հրեշտակը անոր վրան կայնեցաւ, ու տանը մէջ լոյս մը ծագեց, և Պետրոսին կողը խթելով՝ արթըն-

ա Մատ. դ. 21. ի. 23.
բ Ել. ժբ. 14. 15. իգ. 15.
գ Յոհ. իա. 18.
դ Գլ. ե. 19.

Յամի Տեառն 44

† Սաղ. ճիդ. 1.

† Գլ. Ժ. 3. 17. Ժա. 5.

† Գլ. Ժզ. 26.

† Սաղ. լդ. 7. Դան. գ. 28. զ. 22. Եբր. ա. 14.

† Յոբ. ե. 19.

Սաղ. լդ. 18. 19. լդ. 22. խա. 2. դէ. 10.

† Կող. դ. 10. † Պետ. ե. 9.

† Գլ. Ժե. 37.

† Գլ. դ. 23. Հմր 5.

† Ծն. խը. 16. Մատ. Ժը. 10.

† Գլ. Ժգ. 16. Ժթ. 33. խա. 40.

† Գ Թագ. ե. 9. 11. Եզեկ. իէ. 17.

ցուց զանիկայ, ու ըսաւ. Շուտով ելիր. ու շղթաները անոր ձեռքերէն վար ինկան։ 8 Եւ հրեշտակը ըսաւ անոր. Գօտիդ կապէ, ու հողաթափներդ ոտքդ հագիր. անիկայ ալ այնպէս ըրաւ. և ըսաւ անոր. Հանդերձդ վրադ առ՝ ու եկուր 9 իմ ետեւէս։ Ան ալ ելլելով անոր ետեւէն կ'երթար, †և չէր գիտեր թէ ան հրեշտակէն եղած բանը իրաւ է, հապա կը կարծէր թէ տես10 իլք կը տեսնէ։ Ու երբոր անոնք առաջին ու երկրորդ պահապաններէն անցան, եկան մինչև երկաթի դուռը, որ քաղաքին մէջը կը հանէր, †որ ան ինքիրմէ բացուեցաւ անոնց. և դուրս ելլելով՝ մէկ փողոց մը անցան. հրեշտակն ալ իսկոյն 11 անկէ զատուեցաւ։ Ու Պետրոս ինքզինքին գալով՝ ըսաւ. Հիմա ճշմարտապէս գիտեմ †որ Տէրը իր հրեշտակը խրկեց, †և ազատեց զիս Հերովդէսին ձեռքէն, ու Հրէից ժողովուրդին բոլոր ակնկալութե12 նէն։ Եւ մտածելով՝ †եկաւ Մարկոս ըսուած Յովհաննէսին մօրը †Մարիամին տունը, ուր որ շատերը 13 ժողվուած աղօթք կ'ընէին։ Եւ ինքը դուրսի դուռը որ զարկաւ, Հռոդէ անունով աղախին մը գնաց 14 ականջ դնելու. Ու երբոր Պետրոսին ձայնը ճանչցաւ, ուրախութենէն դուռը չբացաւ, հապա ներս վազելով պատմեց, թէ Պետրոս 15 դրանը առջևը կայներ է։ Իսկ անոնք ըսին անոր, Խենթեցեր ես. բայց ինքը կը պնդէր թէ անանկ է. անոնք ալ կ'ըսէին. †Անոր հրեշ16 տակը պիտի ըլլայ։ Սակայն Պետրոս անդադար կը զարնէր. ու երբոր բացին, զինքը տեսնելով ապշե17 ցան։ Բայց անիկայ †ձեռքով նշան կ'ընէր անոնց՝ որ լուռ կենան, ու պատմեց անոնց թէ ինչպէս Տէրը զինքը բանտէն հանեց, և ըսաւ. Ասիկայ Յակոբոսին ու եղբայրներուն պատմեցէք. և ելաւ ուրիշ 18 տեղ գնաց։ Ու երբոր առտու եղաւ, մեծ խռովութիւն կար զինուորներուն մէջը՝ թէ արդեօք ի՞նչ 19 եղաւ Պետրոսը։ Հերովդէս ալ երբոր ուզեց անիկայ՝ ու չգտաւ, պահապաններուն հարցուփորձ ընելով՝ հրաման ըրաւ որ սպաննուին. և ինքը Հրէաստանէն Կեսարիա իջաւ, ու հոն կը կենար։

20 Եւ Հերովդէս խիստ թշնամացած էր Տիւրացիներուն ու Սիդոնացիներուն հետ. անոնք ալ միաբան հաւանութեամբ իրեն եկան, ու թագաւորին Բղաստոս սենեկապետը համոզելով՝ հաշտութիւն կը խնդրէին. †ինչու որ իրենց երկիրը թագաւորին երկրէն ապրուստ 21 կ'առնէր։ Եւ մէկ որոշուած օր մը Հերովդէս թագաւորական հանդերձը հագած ու ատեանը նստած՝ անոնց ատենաբանութիւն կ'ընէր։ 22 Ժողովուրդն ալ կ'աղաղակէր թէ, Ասիկայ Աստուծոյ ձայն է, ու չէ 23 թէ մարդու։ Եւ իսկոյն Տէրոջը հրեշտակը †զանիկայ զարկաւ, †Աստուծոյ փառք չտալուն համար. և որդնալից ըլլալով՝ մեռաւ։

24 †Եւ Աստուծոյ խօսքը կ'աճէր ու 25 կը շատնար։ Եւ Բառնաբաս ու Սօղոս երբոր †իրենց ծառայութեան պաշտօնը լմնցուցին՝ Երուսաղէմէն դարձան, †Մարկոս ըսուած Յովհաննէսն ալ †հետերնին առնելով։

Յամի Տեառն 44

† Ա Թագ. իե. 38. Բ Թագ. իդ. 17.

† Սաղ. ճժե. 1.

† Եսա. ծե. 11. Գլ. զ. 7. Ժթ. 20. Կող. ա. 6.

† Գլ. Ժա. 29. 30.

† Հմր 12.

† Գլ. Ժգ. 5. 13. Ժե. 37.

ԳԼ. ԺԳ

1 Պօղոս ու Բառնաբաս կ'ընտրուին հեթանոսներուն երթալու։ 7 Սերգիոս Պօղոսը, և Եղիմաս մոգը։ 14 Պօղոս կը քարոզէ Անտիոքի մէջ՝ թէ Յիսուս է աշխարհի Փրկիչը։ 42 Հեթանոսները կը հաւատան. 45 բայց Հրէայք կը հակառակին և հայհոյութիւն կ'ընեն։ 46 Անոր վրայ Պօղոս և Բառնաբաս հեթանոսներուն կը դառնան։ 48 Քրիստոնէական հաւատքը կ'ընդունին անոնք՝ որ յաւիտենական կենաց սահմանուած էին։

1 Եւ Անտիոքի մէջ եղած †եկեղեցիէն քանի մը մարգարէներ ու վարդապետներ կային, †Բառնաբաս, ու Շմաւոն՝ որ Նիգեր կ'ըսուէր, և †Ղուկիոս Կիւրենացի, ու Մանայեն՝ Հերովդէս չորրորդապետին սննդակիցը, և Սօղոս։ 2 Երբոր անոնք Տէրոջը պաշտօնին մէջն էին՝ և ծոմ կը պահէին, Հոգին Սուրբը ըսաւ. †Զատեցէք ինծի Բառնաբասը և Սօղոսը ան գործին համար, †որուն ես կանչեր 3 եմ անոնք։ †Ան ատենը ծոմ պահելով և աղօթք ընելով, ձեռք դրին անոնց վրայ՝ ու խրկեցին։

4 Անոնք ալ Սուրբ Հոգիէն խրկուած՝ Սելեւկիա իջան, ու անկէ 5 նաւով †Կիպրոս գացին։ Եւ Սալամինա հասնելով՝ †Հրէից ժողովարաններուն մէջ Աստուծոյ խօսքը կը քարոզէին, ու †Յովհաննէսն ալ իրենց սպասաւոր ունէին։ 6 Եւ պտըտելով ան բոլոր կղզին մինչև Պափոս, հոն գտան †սուտ մարգարէ՝ Հրէայ մոգ մը, որուն 7 անունը Բարեյեսու էր. Որ ինքը փոխանորդ բդեշխին հետ էր, որ կ'ըսուէր Սերգիոս Պօղոս, խելացի մարդ մը. ասիկայ Բառնաբասը և Սօղոսը հրաւիրելով՝ ուզեց Աս8 տուծոյ խօսքը լսել։ Սակայն անոնց դէմ կեցաւ †Եղիմաս մոգը, (քանզի այսպէս կը թարգմանուի անոր անունը,) որ կ'ուզէր փոխանորդ բդեշխը հաւատքէն դար9 ձնել։ Բայց Սօղոս՝ (որ Պօղոս

Յա. Տ. 45

† Գլ. Ժա. 27. Ժդ. 25. Ժե. 35.

† Գլ. Ժա. 22—26.

† Հռովմ. Ժզ. 21.

† Թուոց. ը. 14. Գլ. Թ. 15. Իբ. 21. Հռովմ. ա. 1. Գաղ. ա. 15. բ. 9.

† Մատ. Թ. 38. Գլ. Ժդ. 25. Հռովմ. Ժ. 15. Եփե. դ. 7. 8. Ա Տիմ. բ. 7. Բ Տիմ. ա. 11. Եբր. ե. 4.

† Գլ. զ. 6.

† Գլ. դ. 36.

† Հմր 46.

† Գլ. Ժբ. 25. Ժե. 37.

† Գլ. ը. 9.

† Եւ. ե. 11. Բ Տիմ. գ. 8.

ալ կ'ըսուէր,) Եհոգւով Սուրբ լեցուած՝ աչքերը անոր վրայ սեւեռեց, 10 Ու ըսաւ. Ով ամէն խաբէութիւնով և ամէն խորամանկութիւնով լեցուած Սատանայի որդի՝ թշնամի բոլոր արդարութեան, պիտի չդադարի՞ս Տէրոջը 11 շիտակ ճամբաները ծռելէն։ Եւ հիմա Տէրոջը ձեռքը ահա քու վրադ է. ու կոյր պիտի ըլլաս՝ ատեն մը արեւը չտեսնելով։ Եւ իսկոյն անոր վրայ մէգ ու խաւար մը իջաւ. ու պտըտելով առաջ- 12 նորդ կը փնտռէր։ Ան ատենը փոխանորդ բդեշխը աս եղած բաները որ տեսաւ՝ հաւատաց, մեծապէս զարմանալով Տէրոջը վարդապետութեանը վրայ։

13 Եւ Պօղոս ու իր ընկերները Պափոսէն ելան, ու եկան Պամփիւլիայի Պերգէն. բայց Յովհաննէս անոնցմէ զատուելով՝ Երուսաղէմ 14 դարձաւ։ Անոնք ալ Պերգէէն գացին՝ ու եկան Պիսիդիայի Անտիոքը, և շաբաթ օրը ժողովա- 15 րանը մտնելով՝ նստան։ Ու օրէնքը և մարգարէները կարդացուելէն ետև՝ ժողովրդապետները մարդ խրկեցին իրենց ու ըսին. Մարդիկ եղբայրներ՝ եթէ որ դուք ժողովուրդին համար յորդորական 16 խօսք մը ունիք, խօսեցէք։ Ան ատենը Պօղոս ոտքի վրայ կայնելով, ձեռքը շարժեց ու ըսաւ. Ով Իսրայելացի մարդիկ՝ և դուք որ Աստուծմէ կը վախնաք, մտիկ 17 ըրէք։ Աս ժողովուրդիս Աստուածը մեր հայրերը ընտրեց, ու ժողովուրդը բարձրացուց Եգիպտոսի երկրին մէջ պանդխտութեան ատենը, և բարձր բազու- 18 կով զանոնք անկէ հանեց։ Ու քառասուն տարուան ժամանակի չափ անապատին մէջ կերակրեց 19 զանոնք։ Եւ Քանանու երկրին մէջ եօթը ազգ կործանելով, անոնց երկիրը իրենց տուաւ որ ժա- 20 ռանգեն։ Եւ անկէ ետև չորս հարիւր յիսուն տարիի չափ դատաւորներ տուաւ անոնց՝ մինչև Սա- 21 մուէլ մարգարէն։ Ու ետքը թագաւոր ուզեցին. և Աստուած Կիսի որդին Սաւուղը տուաւ անոնց՝ Բենիամինի ցեղէն մարդ մը, 22 քառասուն տարի։ Ու երբոր զանիկայ փոխեց, Դաւիթը հանեց իրենց թագաւոր, որուն համար վկայութիւն տալով՝ ըսաւ. Յեսսէի որդին Դաւիթը գտայ իմ սրտիս համեմատ մարդ, որ իմ բո- 23 լոր կամքս պիտի կատարէ։ Ասոր սերունդէն Աստուած՝ իր խոստումներին պէս Իսրայելին՝

24 Փրկիչ Յիսուսը հանեց. Եւ դեռ անիկայ իր գալուստը չեկած՝ Յովհաննէս առաջուց Իսրայէլի բոլոր ժողովուրդին ապաշխարութեան մկրտութիւնը քարոզեց։ 25 Ու երբոր Յովհաննէս իր ընթացքը կը կատարէր, ըսաւ. Ո՞վ կը կարծէք թէ եմ. ես Քրիստոսը չեմ. հապա անիկայ ահա իմ ետեւէս կու գայ, որ ես արժանի չեմ անոր ոտքերուն կօշիկները քակե- 26 լու։ Մարդիկ եղբայրներ՝ Աբրահամի տոհմին որդիքը, ու անոնք որ ձեր մէջը աստուածավախ են, աս փրկութեան խօսքը ձեզի խրկ- 27 ուեցաւ։ Քանզի Երուսաղէմ բնակողները՝ և անոնց իշխանները ոչ անիկայ ճանչցան, ոչ ալ մարգարէներուն ձայները, որ ամէն շաբաթ օրեր կը կարդացուին. հապա զանոնք կատարեցին զինք 28 դատապարտելով։ Եւ մահուան պատճառ մըն ալ չգտած՝ Պիղատոսէն խնդրեցին որ անիկայ սպան- 29 նուի։ Ու երբոր անոր համար բոլոր գրուած բաները կատարեցին, փայտէն վար իջեցընելով՝ 30 գերեզմանի մէջ դրին. Բայց Աստուած անիկայ յարուց մեռելներէն. որ ինքը շատ օրեր երեւցաւ 31 անոնց, Որ իր հետը Գալիլեայէն Երուսաղէմ ելեր էին. Նորոնք հիմա անոր վկաներն են ժողովուր- 32 դին առջեւ։ Մենք ալ ձեզի կը քարոզենք ան խոստումը՝ որ 33 հայրերուն եղած էր. Որ անիկայ Աստուած կատարեց մեզի՝ որ անոնց զաւակներն ենք՝ Յիսուսը յարուցանելով, ինչպէս որ երկրորդ սաղմոսին մէջն ալ գրուած է. Դուն իմ Որդիս ես. ես այսօր 34 քեզ ծնայ։ Եւ որ զանիկայ մեռելներէն յարուց, ու մէյմըն ալ ապականութիւն պիտի չտեսնէ, ասանկ կ'ըսէ թէ, Ձեզի պիտի տամ Դաւիթին հաւատարիմ 35 սուրբ խոստումները։ Ուստի ուրիշ սաղմոսի մը մէջ ալ կ'ըսէ. Քու Սուրբիդ ապականութիւն տեսնել 36 պիտի չտաս։ Ինչու որ Դաւիթ իր դարուն մէջ Աստուծոյ կամացը ծառայելով՝ մեռաւ, ու իր հայրերուն քովը դրուեցաւ, և ապա- 37 կանութիւն տեսաւ։ Բայց ան որ Աստուած յարուց, ապականու- 38 թիւն չտեսաւ։ Ուրեմն յայտնի ըլլայ ձեզի՝ մարդիկ եղբայրներ, Նոր ասոր միջոցովը ձեզի մեղաց 39 թողութիւն կը քարոզուի. Եւ ան ամէն բաներէն՝ որ Մովսէսին օրէնքովը չկրցաք արդարանալ, ա-

Յամի Տեառն 45

Գործ. դ. 8.

Մատ. ժգ. 38. Յով. ը. 44. ա Յով. գ. 8.

Ել. թ. 3. ա Թագ. ե. 6.

Գործ. ժե. 38.
Գործ. ժզ. 13. ժէ. 2. ժը. 4.
Ղուկ. դ. 16. Համր 27.
Եբր. ժգ. 22.
Գործ. ժը. 17.
Համր 26. Գործ. ժ. 35.
Բ Օր. է. 6. 7.
Ել. ա. 1. Սաղ. ճե. 23. 24. Գործ. է. 17.
Ել. զ. 6. ժգ. 14. 16.
Ել. ժզ. 35. Թուոց. ժդ. 33. 34. Սաղ. ղե. 9. 10. Գործ. է. 36.
Բ Օր. է. 1.
Յեսու. ժդ. 1. 2. Սաղ. հէ. 55.
Դատ. բ. 16.
ա Թագ. գ. 20.
ա Թագ. ը. 5. ժ. 1.
ա Թագ. ժե. 23. 26. 28. ժզ. 1. Ովս. ժգ. 11.
ա Թագ. ժզ. 13. բ Թագ. բ. 4. ե. 3.
Սաղ. ձթ. 20.
ա Թագ. ժգ. 14. Գործ. է. 46.
Եսա. ժա. 1. Ղու. ա. 32. 69. Գործ. բ. 30. Հռով. ա. 3.
բ Թագ. է. 12. Սաղ. ճլբ. 11.

Յամի Տեառն 45

Մատ. ա. 21. Հռով. ժա. 26.
Մատ. գ. 1. Ղու. գ. 3.
Մատ. գ. 11. Մար. ա. 7. Ղու. գ. 16. Յովհ. ա. 20. 27.
Մատ. ժ. 6. Ղու. իդ. 47. Համր 46. Գործ. գ. 26.
Ղու. իգ. 34. Գործ. գ. 17. ա Կոր. բ. 8.
Համր 14. 15. Գործ. ժե. 21.
Ղու. իդ. 20. 44. Գործ. իզ. 22. իը. 23.
Մատ. իէ. 22. Մար. ժե. 13. 14. Ղու. իգ. 21. 22. Յովհ. ժթ. 6. 15.
Գործ. գ. 13. 14.
Ղու. ժը. 31. իդ. 44. Յովհ. ժթ. 28. 30. 36. 37.
Մատ. իէ. 59. Մար. ժե. 46. Ղու. իգ. 53. Յովհ. ժթ. 38.
Մատ. իը. 6. Գործ. բ. 24. գ. 13. 15. 26. ե. 30.
Մատ. իը. 16. Գործ. ա. 3. ա Կոր. ժե. 5. 6. 7.
Գործ. ա. 11.
Գործ. ա. 8. բ. 32. գ. 15. ե. 32.
Ծն. գ. 15. ժբ. 3. իբ. 18. Գործ. իզ. 6. Հռով. դ. 13. Գաղ. գ. 16.
Սաղ. բ. 7. Եբր. ա. 5. ե. 5.
Եսա. ծե. 3.
Սաղ. ժզ. 10. Գործ. բ. 31.
Գ Թագ. բ. 10. Գործ. բ. 29.
Երեմ. լա. 34. Դան.
թ. 24. Ղու. իդ. 47. ա Յով. բ. 12. Եսա. ծգ. 11.
Հռով. գ. 28. ը. 3. Եբր. է. 19.

Յամի Տեառն
45

ասով՝ ամէն ով որ հաւատայ, կ'ար-
40 դարանայ ։ Արդ՝ զգուշացէք որ
չըլլայ թէ ձեր վրայ գայ ան որ
[ա] Մարգարէներուն մէջ ըսուած է.
41 Նայեցէք արհամարհողներ՝ և զար-
մացէք, ու ոչնչացէք. ինչու որ
գործ մը պիտի ընեմ՝ ձեր օրերուն
մէջ, անանկ գործ մը՝ որ եթէ
մէկը ձեզի պատմէ, պիտի չհաւա-
տաք ։
42 Ու երբոր անկէ դուրս ելան,
կ'աղաչէին որ [բ] հետևեալ շաբաթ
ալ նոյն խօսքերը իրենց խօսուի ։
43 Եւ ժողովուրդը երբոր արձակեցաւ,
Հրէաներէն ու նորահաւատ բարե-
պաշտներէն շատերը Պօղոսին ու
Բառնաբասին ետևէն կ'երթային.
որոնք կը խօսէին անոնց հետ, ու
[գ] կը յորդորէին զանոնք, որ միշտ
[դ] Աստուծոյ շնորհքին մէջը հաս-
44 տատ կենան ։ Եւ հետևեալ շաբաթ
օրը գրեթէ բոլոր քաղաքը ժող-
վուեցաւ Աստուծոյ խօսքը լսելու ։
45 Իսկ Հրէաները երբոր տեսան այն
բազմութիւնը, նախանձով լե-
ցուեցան, ու [ե] Պօղոսի զրուցածնե-
րուն դէմ կը խօսէին՝ հակառակե-
լով ու հայհոյութիւն ընելով ։
46 Ան ատենը Պօղոս և Բառնաբաս
համարձակեցան ու ըսին. Պէտք
էր որ [զ] առաջ ձեզի խօսուի Աստու-
ծոյ խօսքը, [է] բայց որովհետև դուք
անիկայ կը մերժէք, ու ինքզինքնիդ
յաւիտենական կենաց արժանի չէք
սեպեր, [ը] ահա մենք հեթանոսնե-
47 րուն կը դառնանք ։ Ինչու որ
Տէրը անանկ պատուիրած է մեզի.
[թ] Քեզ հեթանոսներուն լոյս դրի,
որ դուն փրկութեան պատճառ ըլ-
48 լաս մինչև երկրի ծայրերը ։ Ու
լսելով հեթանոսները՝ կ'ուրախա-
նային, ու Աստուծոյ խօսքը կը
փառաւորէին. [ժ] և որոնք որ յաւի-
տենական կենաց սահմանուած էին,
49 հաւատացին ։ Ու Տէրոջը խօսքը
բոլոր գաւառը կը տարածուէր ։
50 Բայց Հրէաները գրգռեցին բարե-
պաշտ և ազնիւ կիները՝ ու քա-
ղաքին մեծերը, և [ի] Պօղոսին ու
Բառնաբասին վրայ հալածանք հա-
նելով՝ զանոնք իրենց սահման-
51 ներէն դուրս ըրին ։ [լ] Անոնք ալ
իրենց ոտքերուն փոշին անոնց դէմ
52 թօթվելով՝ Իկոնիոն եկան ։ Ու
աշակերտները [խ] ուրախութեամբ և
Հոգւով Սրբով կը լեցուէին ։

[ա] Ես. իթ. 14 ։ Ամբ. ա. 5 ։
[բ] Կամ՝ շաբթու մէջ
[գ] Գք. ժա. 23 ։ ժդ. 21 ։
[դ] Տիտ. բ. 11 ։ Եբր. ժբ. 15 ։ ա Պետ. ե. 12 ։
[ե] Գք. ժը. 6 ։ ա Պետ. դ. 4 ։ Յուդ. 10 ։
[զ] Մատ. ժ. 6 ։ Գք. գ. 26 ։ ժգ. 26 ։ Հռով. ա. 16 ։
[է] Ել. լբ. 10 ։ Բ Օր. լբ. 21 ։ Ես. ծե. 5 ։ Մատ. իա. 43 ։ Հռով. ժ. 19 ։
[ը] Գք. ժը. 6 ։ իը. 28 ։
[թ] Ես. խբ. 6 ։ խթ. 6 ։ Ղու. բ. 32 ։
[ժ] Գք. բ. 47 ։
[ի] Բ Տիմ. գ. 11 ։
[լ] Մատ. ժ. 14 ։ Մար. զ. 11 ։ Ղու. թ. 5 ։ Գք. ժը. 6 ։
[խ] Մատ. ե. 12 ։ Յով. ժզ. 22 ։ Գք. բ. 46 ։

ԳԼ. ԺԴ

1 Պօղոս և Բառնաբաս հալածուելով կը փախչին Իկոնիոնէն ։ 7 Լիւստրայի մէջ Պօղոս կը բժշկէ 'ի ծնէ կաղ մը, և աս պատճառով անոնք աստուածներ ըլլալ կը կարծուին ։ 19 Պօղոս կը քարկոծուի ։ 21 Անոնք զանազան եկեղեցիներ կը պտըտին, հաստատելով աշակերտները հաւատքի և համբերութեան մէջ ։ 26 Ետքը Անտիոք դառնալով՝ կը պատմեն եղածներուն ո՛րչափ բան որ Աստուած ըրեր էր իրենց ։

Յամի Տեառն
45

1 Ու եղաւ որ Իկոնիոնի մէջ անոնք
մէկտեղ Հրէաներուն ժողովա-
րանը մտան, և այնպէս խօսեցան՝
որ խիստ շատ Հրէաներ և Յոյներ
2 հաւատացին ։ Բայց չհաւատացող
Հրէաները գրգռեցին ու չարութեան
գրգռեցին հեթանոսներուն սիրտը
3 եղբայրներուն դէմ ։ Իսկ անոնք
շատ ժամանակ հոն կենալով՝ հա-
մարձակ կը քարոզէին Տէրոջմով,
որ իր շնորհաց խօսքին [ա] կը վկայէր,
և նշաններ ու հրաշքներ ընել կու-
4 տար անոնց ձեռքովը ։ Եւ քա-
ղաքին բազմութեանը մէջ երկպա-
ռակութիւն մը եղաւ. ոմանք Հր-
էաներուն կողմէն եղան, ոմանք
5 ալ [բ] առաքեալներուն ։ Ու երբոր
հեթանոսները և Հրէաները իրենց
իշխաններովը [illegible] յարձակեցան՝
[գ] զանոնք նախատելու ու քարկո-
6 ծելու, Իրենք իմանալով՝ Լիկայո-
նացւոց քաղաքները [դ] փախան՝
Լիւստրա ու Դերբէ, և շրջակայ
տեղուանքը, ու հոն աւետարանը
կը քարոզէին ։
7 [ե] Եւ Լիւստրայի մէջ մարդ մը
նստեր էր՝ ոտքերովը տկար, իր մօրը
որովայնէն կաղ ծնած, որ բնաւ
8 քալած չէր ։ Անիկայ Պօղոսին
խօսքերը մտիկ կ'ընէր. անիկայ ալ
նայեցաւ անոր՝ [զ] և տեսնելով թէ
9 բժշկուելու հաւատք ունի, Բարձր
ձայնով մը ըսաւ. [է] Ելիր ոտքերուդ
վրայ շիտակ կայնէ. ան ալ ցատ-
10 կելով կը քալէր ։ Եւ ժողո-
վուրդները երբոր Պօղոսին ըրածը
տեսան՝ ձայներնին վերցնելով Լի-
կայոնարէն ըսին. [ը] Աստուածները
մարդոց նմանութիւնով մեզի իջեր
11 են ։ Ու Բառնաբասին Դիոս կը
կանչէին, և Պօղոսին Հերմէս,
ինչու որ անիկայ էր գլխաւոր խօ-
12 սողը ։ Իսկ քաղաքին առջեւ ե-
ղած Դիոսին քուրմը ցուլեր և
պսակներ բերելով դռներուն առ-
ջեւ, բազմութեանը հետ մէկտեղ
13 [թ] կ'ուզէր որ զոհ ընէ ։ Բայց Բառ-
նաբաս ու Պօղոս առաքեալները
երբոր լսեցին, [ժ] իրենց հանդերձները
պատռելով՝ դուրս ցատկեցին բազ-
մութեանը մէջ. կ'աղաղակէին,
14 Ու կ'ըսէին. Մարդիկ՝ [ի] ինչո՞ւ հա-
մար ասանկ բաները կ'ընէք. [լ] մենք ալ
ձեզի պէս կիրքեր ունեցող մարդիկ
ենք, ու կը քարոզենք ձեզի [խ] որ ասոր
փուճ բաներէն [ծ] կենդանի Աստու-
ծոյն դառնաք, [կ] որ ինքը ստեղծեց
երկինքը ու երկիրը և ծովը, ու բոլոր
15 անոնց մէջի եղածները ։ [հ] Որ ան-

[ա] Մար. ժզ. 20 ։ Եբր. բ. 4 ։
Յա. Տ. 46
[բ] Գք. ժգ. 3 ։
[գ] Բ Տիմ. գ. 11 ։
[դ] Մատ. ժ. 23 ։
[ե] Գք. գ. 2 ։
[զ] Մատ. ը. 10 ։ թ. 28, 29 ։
[է] Ես. լե. 6 ։
[ը] Գք. ը. 10 ։ իը. 6 ։
[թ] Դան. բ. 46 ։
[ժ] Մատ. իզ. 65 ։
[ի] Գք. ժ. 26 ։
[լ] Յակ. ե. 17 ։ Յայտ. ժթ. 10 ։
[խ] ա Թագ. ժբ. 21 ։ գ Թագ. ժզ. 13 ։ Երեմ. ժդ. 22 ։ Ամով. բ. 4 ։ ա Կոր. ը. 4 ։
[ծ] ա Թեսաղ. ա. 9 ։
[կ] Ծն. ա. 1 ։ Սաղ. ճդ. 6 ։ Յայտ. ժդ. 7 ։
[հ] Սաղ. ձա. 12 ։ Գք. ժէ. 30 ։ ա Պետ. դ. 3 ։

Յամի Տեառն
46

‡ Գրծ. ժէ. 27։ Հռով. ա. 20։
§ Ղեւ. իզ. 4։ Բ Օր. ժա. 14։ իը. 12։ Յոբ. ե. 10։ Սաղ. կե. 10։ կը. 9։ ճխէ. 8։ Երեմ. ժդ. 22։ Մատ. ե. 45։
* Ոմանք՝ մեզի
† Ոմանք՝ մեր
‖ Գրծ. ժգ. 45։
¶ Բ Կոր. ժա. 25։ Բ Տիմ. գ. 11։
‡ Մատ. իը. 19։
§ Գրծ. ժա. 23։ ժգ. 43։
‖ Մատ. ժ. 38։ ժզ. 24։ Ղուկ. իբ. 28, 29։ Հռով. ը. 17։ Բ Տիմ. բ. 11, 12։ գ. 12։
¶ Տիտ. ա. 5։
‡ Գրծ. ժգ. 1, 3։
§ Գրծ. ժե. 40։
‖ Գրծ. ժե. 4, 12։ Ա Կոր. ժզ. 9։ Բ Կոր. բ. 12։ Կող. դ. 3։ Յայտ. գ. 8։

ցած դարերուն մէջ թող տուաւ
ամէն ազգերուն իրենց ճամբաները
16 երթալու ։ ‡Այսու ամենայնիւ ինք-
զինքը առանց վկայութեան չթո-
ղուց, բարերարութիւնով §երկին-
քէն *ձեզի անձրեւներ՝ ու պտղաբեր
եղանակներ տալով, կերակուրնե-
րով և ուրախութիւնով †ձեր սիր-
17 տերը լեցնելով ։ Ու աս բաները
ըսելով՝ հազիւ կրցան ժողովուրդ-
ները դադրեցնել, որ իրենց զոհ
չընեն ։

18 Սակայն ‖Անտիոքէն ու Իկոնիո-
նէն Հրէաներ հասան, ու ժողո-
վուրդները համոզեցին, ¶և Պօղոսը
քարկոծեցին, ու քաղաքէն դուրս
քաշեցին՝ կարծելով թէ մեռած է ։
19 Բայց աշակերտները երբոր անոր
բոլորտիքը պատեցին, ելաւ քա-
ղաքը մտաւ . ու հետեւեալ օրը
Բառնաբասին հետ մեկնեցաւ Դերբէ
20 երթալու ։ Եւ անոնք այն քաղաքին
մէջ աւետարանը քարոզելով, ‡ու
շատերը աշակերտ ընելով՝ Լիւստ-
րա ու Իկոնիոն և Անտիոք դար-
21 ձան, Աշակերտներուն սիրտերը
հաստատելով, §և յորդորելով որ
հաստատ մնան հաւատքին մէջ . և
‖ըսելով թէ շատ նեղութիւններով
պէտք է մեզի Աստուծոյ թագաւո-
22 րութիւնը մտնել ։ ¶Ու երբոր ա-
նոնց ամէն մէկ եկեղեցիին երէցներ
ձեռնադրեցին, ծոմապահութեամբ
աղօթք ընելով՝ զանոնք յանձնեցին
Տէրոջը՝ որուն հաւատացեր էին ։
23 Եւ Պիսիդիայի մէջէն պտըտելով՝
24 եկան Պամփիւլիա ։ Պերգէի մէջ
ալ Տէրոջ խօսքը խօսելէն ետեւ՝
25 Ատալիա իջան ։ Անկէ ալ նաւով
Անտիոք գացին, ‡ուսկից որ §Աս-
տուծոյ շնորհքին յանձնուած էին
այն գործին համար՝ որ կատարեցին ։
26 Ու երբոր եկան, եկեղեցին մէկտեղ
ժողվելով՝ պատմեցին ինչ որ Աս-
տուած ըրեր էր իրենց հետ, և որ
‖հեթանոսներուն հաւատքի դուռ
27 բացեր էր ։ Ու հոն շատ ժամանակ
աշակերտներուն հետ կեցան ։

ԳԼ. ԺԵ

1 Մեծ հակառակութիւն կը ծագի թլփատութեան վրայով ։ 6 Անոր համար առաքեալները խորհուրդ կ՚ընեն . 22 և նամակ գրելով եկեղեցիներուն, իրենց վճիռը կը ղրկեն անոնց ։ 36 Պօղոս և Բառնաբաս կը խորհին որ մէկտեղ երթան եկեղեցիներուն այցելութիւն ընելու, բայց մէջերնին վէճ մը ծագելով՝ իրարմէ կը զատուին ։

‡ Գաղ. բ. 12։
§ Ծն. ժէ. 10։ Ղեւ. ժբ. 3։

Յա. Տ. 51

‖ Յոհ. է. 22։ Հմր 5։ Գաղ. ե. 2։ Փիլ. գ. 2։ Կող. բ. 8, 11, 16։

Յա. Տ. 52

1 Եւ ‡մէկ քանիները Հրէաստանէն
իջած՝ եղբայրներուն կը սորվե-
ցընէին՝ որ §Եթէ Մովսէսին օրէն-
քին սովորութեանը համեմատ ‖չը-
թլփատուիք, չէք կրնար փրկուիլ ։
2 Ուստի Պօղոս և Բառնաբաս ա-
նոնց դէմ շատ մը հակառակութիւն
ու վէճ ընելէն ետքը, վճռեցին որ
‡Պօղոս ու Բառնաբաս և մէկ քանի-
ներն ալ անոնցմէ՝ Երուսաղէմ եր-
թան առաքեալներուն ու երէցներուն
3 աս խնդրոյս համար ։ §Անոնք ալ
եկեղեցիէն ճամբայ դրուած՝ Փիւ-
նիկէէն ու Սամարիայէն անցնելով,
‖հեթանոսաց դարձի գալը կը պատ-
մէին, և մեծ ուրախութիւն կու-
4 տային բոլոր եղբայրներուն ։ Ու
երբոր Երուսաղէմ հասան, եկեղե-
ցիէն ու առաքեալներէն և երէցնե-
րէն ընդունուեցան, և ¶պատմեցին
ինչ որ Աստուած ըրեր էր իրենց
5 հետ ։ Փարիսեցւոց աղանդէն հա-
ւատացեալներէն ոմանք ելան՝ ու
կ՚ըսէին թէ, ‡Պէտք է թլփատել
անոնք, ու պատուիրել որ Մովսէսի
օրէնքը պահեն ։

6 Եւ առաքեալները ու երէցները
ժողվուեցան աս բանիս վրայով
7 խորհելու ։ Եւ շատ վիճաբանու-
թիւն ըլլալէն ետեւ՝ Պետրոս ոտքի
վրայ ելաւ, ու ըսաւ անոնց . §Մար-
դիկ եղբայրներ՝ դուք գիտէք որ
առջի օրերէն Աստուած [illegible] ընտրեց
մեր մէջէն, որ իմ բերնովս հեթա-
նոսները աւետարանի խօսքը լսեն՝
8 ու հաւատան ։ Եւ ‖սրտագէտ Աս-
տուածը վկայեց անոնց, ¶Հոգին
Սուրբը տալով անոնց՝ ինչպէս որ
9 մեզի ալ ։ ‡Եւ մէկ խտրութիւն
մը չըրաւ մեր ու անոնց մէջը, հա-
ւատքով անոնց սիրտերը §մաքրե-
10 լով ։ Ուստի հիմա ինչո՞ւ Աս-
տուած կը փորձէք, ‖աշակերտնե-
րուն պարանոցին վրայ անանկ լուծ
մը դնելով, որ անիկայ ոչ մեր հայ-
րերը՝ ոչ ալ մենք կրցանք վերցը-
11 նել ։ Բայց ¶կը հաւատանք որ Տէր
Յիսուսի շնորհքովը կը փրկուինք
մենք, ինչպէս որ անոնք ալ ։

12 Եւ բոլոր ժողովուրդը լուռ կե-
ցաւ, ու մտիկ կ՚ընէր Բառնաբա-
սին ու Պօղոսին, որոնք կը պատ-
մէին թէ Աստուած որչափ նշաններ
ու հրաշքներ ըրեր էր ‡հեթանոս-
13 ներուն մէջ իրենց ձեռքովը ։ Եւ
անոնք խօսքերնին կտրելէն ետեւ՝
§Յակոբոս պատասխան տուաւ՝ ու
ըսաւ . Մարդիկ եղբայրներ՝ ինծի
14 մտիկ ըրէք . ‖Շմաւոն պատմեց,
թէ Աստուած ինչպէս առաջ այ-
ցելութիւն ըրաւ, որ հեթանոսնե-
րէն ժողովուրդ առնէ իր անուանը
15 համար ։ Եւ աս բանիս մարգա-
րէից խօսքերն ալ կը միաբանին .
16 ինչպէս որ գրուած է . ¶Ասկէ ետեւ
պիտի դառնամ, ու Դաւիթին ին-
կած խորանը նորէն պիտի շինեմ,
և անոր կործանուած [illegible]
նորէն պիտի շինեմ, և կանգնեմ

Յամի Տեառն
52

‡ Գաղ. բ. 1։
§ Հռով. ժե. 24։ Ա Կոր. ժզ. 6, 11։
‖ Գրծ. ժդ. 26։
¶ Հմր 12։ Գրծ. ժդ. 26։ իա. 19։
‡ Գրծ. ա։
§ Ա Մն. իը. 9։ Գրծ. ա. 24։
‖ Գրծ. ժ. 44։
¶ Հռով. ժ. 12։
‡ Գրծ. ժ. 15, 28, 43։ Ա Կոր. ա. 2։ Ա Պետ. ա. 22։
§ Մատ. իգ. 4։ Գաղ. ե. 1։
‖ Հռով. գ. 24։ Եփե. բ. 8։ Տիտ. բ. 11։ գ. 4, 5։
¶ Գրծ. ժդ. 26։
‡ Գրծ. ժբ. 17։
§ Հմր 7։
‖ Ամով. թ. 11, 12։

Յամի Տեառն
52

17 անիկայ . Որ մնացած մարդիկը Տէ-
րը փնտռեն , և բոլոր հեթանոսնե-
րը՝ որոնց վրայ իմ անունս կոչուած
է , կ՚ըսէ Տէրը՝ որ աս բաները
18 կ՚ընէ ։ Յայտնի է Տէրոջը իր բոլոր
գործքերը աշխարհիս սկիզբէն հե-
19 տէ ։ Անոր համար ես յարմար կը
դատեմ նեղութիւն չտալ անոնց՝
որ հեթանոսներէն Աստուծոյ կը
20 դառնան . Հապա թուղթ մը գը-
րել անոնց՝ որ ետ կենան կռոց
պղծութիւններէն , և պոռնկու-
թենէ , ու խեղդուածէ , և արիւ-
21 նէ ։ Ինչու որ Մովսէս հին դարե-
րէն 'ի վեր ամէն քաղաքի մէջ զին-
քը քարոզողներ ունի , և ժողո-
վարաններու մէջ ամէն շաբաթ օր
կը կարդացուի ։

22 Ան ատենը առաքեալներուն ու
երէցներուն՝ բոլոր եկեղեցիին հետ
մէկտեղ աղէկ երեւցաւ՝ որ իրենցմէ
մարդիկ ընտրելով Անտիոք խրկեն
Պօղոսին ու Բառնաբասին հետ ,
Բարսաբա մականուանեալ Յու-
դան և Շիղան՝ որոնք գլխաւոր մար-
23 դիկ էին եղբայրներուն մէջ . Ու
անոնց ձեռքովը թուղթ մը խրկեցին
այսպէս գրուած ։

Առաքեալներ ու երէցներ և եղ-
բայրներ՝ Անտիոքի ու Սուրիայի և
Կիլիկիայի մէջ հեթանոսներէն ե-
24 ղած եղբայրներուդ ողջոյն ։ Որով-
հետև լսեցինք՝ թէ նոմանք մեր մէ-
ջէն ելլելով՝ ձեզ խօսքերով խռովե-
ցուցեր են՝ և ձեր անձերը խախտեր
են , ըսելով թէ պէտք է թլփատուիլ
ու օրէնքը պահել , որ անոնց մենք
25 այսպէս չպատուիրեցինք . Մեզի՝
միաբանութեամբ ժողվուածներուս
աղէկ երեւցաւ , որ մարդիկ ընտ-
րելով ձեզի խրկենք մեր սիրելինե-
րուն Բառնաբասին ու Պօղոսին
26 հետ , Որոնք մեր Տէր Յիսուս Քր-
իստոսի անուանը համար անձերնին
27 մատնած մարդիկ են ։ Ուստի խըր-
կեցինք Յուդան և Շիղան , որ
իրենք ալ բերնով նոյն բաները
28 ձեզի զրուցեն ։ Ինչու որ աղէկ
երեւցաւ Սուրբ Հոգիին ու մեզի
ալ՝ ձեր վրայ աւելի բեռ չդնել ,
աս հարկաւոր բաներէս 'ի զատ ,
29 Որ ետ կենաք կուռքերու զոհուա-
ծէ , և արիւնէ , ու խեղդուածէ ,
և պոռնկութենէ . որ աս բաներէն
ինքզինքերնիդ պահելով՝ աղէկ պիտի
ընէք ։ Ողջ եղէք ։

30 Անոնք ալ ճամբայ դրուելով՝ Ան-
տիոք գացին , և ժողովուրդը մէկ-
տեղ ժողվելով՝ թուղթը տուին ։
31 Ու երբոր կարդացին , ուրախացան
32 ան մխիթարութեանը վրայ ։ Իսկ
Յուդա ու Շիղա՝ որ իրենք ալ
մարգարէ էին , շատ խօսքերով

Տես Հմր 28 ։ յ Թես . Ա . 9 ։

ն Ծն . ԼԵ . 2 ։ Ել . Ի . 3 . 23 ։ Եզեկ . Ի . 30 ։ ա Կոր . Ը . 1 ։ Ժ . 20 . 28 ։ Յայտ . Բ . 14 . 20 ։

շ ա Կոր . Գ . 9 ։ 18 ։ Գաղ . Ե . 19 ։ Եփե . Ե . 3 ։ Կող . Գ . 5 ։ ա Թես . Դ . 3 ։ ա Պետ . Դ . 3 ։

ո Ծն . Թ . 4 ։ Ղե . Գ . 17 ։ Բ Օր . ԺԲ . 16 . 23 ։

չ Գր . ԺԴ . 15 . 27 ։

պ Գր . Ա . 23 ։

ջ Հմր 1 ։ Գաղ . Բ . 4 . Ե . 12 ։ Տիտ . Ա . 10 . 11 ։

ռ Գր . ԺԳ . 50 ։ ԺԴ . 19 ։ ա Կոր . ԺԵ . 30 ։ Բ Կոր . ԺԱ . 23 . 26 ։

ս Հմր 20 ։ Գր . ԻԱ . 25 ։ Յայտ . Բ . 14 . 20 ։ Ղևտ . ԺԷ . 14 ։

տ Գր . ԺԴ . 21 . ԺԲ . 23 ։

մխիթարեցին եղբայրները՝ ու հաս-
33 տատեցին ։ Եւ ատեն մը հոն կե-
նալէն ետև՝ եղբայրներէն խաղա-
ղութեամբ ճամբայ դրուեցան ա-
34 ռաքեալներուն քովը ։ Բայց
Շիղային աղէկ երեւցաւ հոն մը-
35 նալ ։ Պօղոս ու Բառնաբաս ալ
Անտիոքի մէջ կը կենային , և ու-
րիշ շատերու հետ Տէրոջը խօսքը
կը սորվեցընէին ու կը քարոզէին ։

36 Եւ քանի մը օրէն ետև Պօղոս
ըսաւ Բառնաբասին . Դառնանք ու
այցելութիւն ընենք եղբայրներուն՝
ամէն մէկ քաղաքները , ուր որ Տէ-
րոջը խօսքը քարոզեցինք , և տես-
37 նենք թէ ինչպէս են ։ Իսկ Բառ-
նաբաս կ՚ուզէր որ Յովհաննէսն
ալ առնեն , որ Մարկոս կ՚ըսուէր .
38 Բայց Պօղոս արժան չսեպեց որ
Պամփիւլիայի մէջ իրենցմէ զա-
տուողը՝ ու իրենց հետը գործի չե-
39 կողը հետերնին առնեն ։ Այսպէս
վէճերնին անմիաբանութիւն մը ե-
ղաւ , մինչև որ իրարմէ զատուե-
ցան . և Բառնաբաս առաւ Մարկո-
40 սը՝ ու նաւով Կիպրոս գնաց ։ Պօ-
ղոսն ալ Շիղան ընտրեց՝ ու ելաւ ,
եղբայրներէն Աստուծոյ շնորհացը
41 յանձնուելով . Եւ Սուրիայի ու
Կիլիկիայի մէջ կը պտըտէր , ու
եկեղեցիները կը հաստատէր ։

Յամի Տեառն
52

բ ա Կոր . ԺԴ . 11 ։ Եբր . ԺԱ . 31 ։

գ Գր . ԺԴ . 1 ։

Յա . Տ . 53

ղ Գր . ԺԳ . 4 . 13 . 14 . 51 . ԺԴ . 1 . 6 . 23 . 24 ։

ճ Գր . ԺԲ . 12 . 25 . ԺԳ . 5 ։ Կող . Դ . 10 ։ Բ Տիմ . Դ . 11 ։ Փիլիմ . 24 ։

մ Գր . ԺԳ . 13 ։

յ Գր . ԺԴ . 25 ։

ն Գր . ԺԵ . 5 ։

ԳԼ . ԺԶ

1 Պօղոս կը թլփատէ Տիմոթէոսը . 7 Սուրբ Հոգիէն հրամանաւ քաղաքները կը պտըտի . 14 Լիդիան հաւատքի կը բերէ , 16 և հարցուկ ոգի ունեցող աղախին մը կը բժշկէ ։ 19 Անպատճառ Պօղոսը ու Շիղան կը ծեծուին , և բանտը կը դրուին ։ 26 Բանտին դռները հրաշքով կը բացուին ։ 31 Բանտապետը դարձի կու գայ . 37 և անոնք կ՚ազատուին ։

1 Եւ հասաւ Դերբէ ու Լիստրա .
և ահա հոն աշակերտ մը կար
Տիմոթէոս անունով , որ հաւա-
տացեալ Հրէայ կնկան մը զաւակ
2 էր , և հայրը Յոյն էր . Որ Լիստ-
րացի ու Իկոնացի եղբայրներէն
3 ալ աղէկ վկայուած էր ։ Պօղոս
ուզեց որ անիկայ իր հետը ելլէ ,
և առաւ թլփատեց զանիկայ՝ ան
տեղուանքը եղած Հրէաներուն հա-
մար . ինչու որ ամէնն ալ գիտէին
4 թէ անոր հայրը Յոյն էր ։ Ու
քաղաքներէն անցնելով , Երուսա-
ղէմ եղած առաքեալներէն ու ե-
րէցներէն ապսպրուած հրամաննե-
րը կ՚աւանդէին անոնց՝ որ պահեն ։
5 Եկեղեցիներն ալ հաւատքի մէջ
կը հաստատուէին , և օրէ օր անոնց
թիւը կ՚աւելնար ։

6 Եւ Փռիւգիա ու Գաղատացւոց
կողմերը պտըտեցան . և Սուրբ
Հոգիէն արգիլուելով որ Ասիայ
7 խօսքը Ասիայի մէջ չխօսին , Միւ-
սիայի կողմերը որ եկան , կը ջա-

ա Գր . ԺԴ . 6 ։

բ Գր . ԺԹ . 22 ։ Հռով . ԺԶ . 21 ։ ա Կոր . Դ . 17 ։ Փիլ . Բ . 19 ։ ա Թես . Գ . 2 ։ ա Տիմ . Ա . 2 ։ Բ Տիմ . Ա . 2 ։ Բ Տիմ . Ա . 5 ։

գ Գր . Գ . 8 ։

դ ա Կոր . Թ . 20 ։ Տես Գաղ . Բ . 3 . Ե . 2 ։

ե Գր . ԺԵ . 28 . 29 ։

զ Գր . ԺԵ . 41 ։

նային դէպ 'ի Բիւթանիա երթալ. և *Յիսուսի Հոգին թող
8 չտուաւ անոնց։ Եւ Միւսիայի
քովէն անցնելով՝ *Տրովադա ի-
9 ջան։ Եւ հոն գիշերը Պօղոսին
տեսիլք մը երեւցաւ. *Մակեդոնա-
ցի մարդ մը կայներ կ'աղաչէր ա-
նոր՝ ու կ'ըսէր. Մակեդոնիա
10 անցիր, և օգնէ մեզի։ Ու երբոր
ան տեսիլքը տեսաւ, շուտ մը ու-
զեցինք *Մակեդոնիա ելլել, հաս-
կնալով որ Տէրը մեզ կը հրաւի-
րէ անոնց աւետարան քարոզելու։
11 Ուստի ն———լ Տրովադայէն ե-
լանք՝ ու շիտակ Սամոթրակէ գա-
ցինք, ու հետեւեալ օրը Նէապօ-
12 լիս. Եւ անկէ ալ *Փիլիպպէ, որ
է Մակեդոնիայի [illegible] մասին գլխա-
ւոր քաղաքը՝ †Կողոնիա. և ան
քաղաքին մէջ քանի մը օր կե-
13 ցանք. Ու շաբաթ օրը քաղաքէն
դուրս ելանք գետեզերքին քովը՝
ուր որ սովորութիւն ունէին ա-
ղօթք ընելու, ու նստելով՝ ժող-
վուած կնիկներուն կը խօսէինք։
14 Եւ Թիւատիր քաղաքէն ծիրա-
նավաճառ կին մը՝ Լիդիա ա-
նուն, որ աստուածավախ մէկ մըն
էր, մտիկ կ'ընէր. *Որուն սիրտը
Տէրը բացաւ Պօղոսին բաներուն
15 ուշադրութիւն ընելու։ Ու երբոր
մկրտուեցաւ ինքը և իր տունը,
աղաչեց ու ըսաւ. Թէ որ զիս Տէ-
րոջը հաւատացեալը կը սեպէք,
իմ տունս մտէք բնակեցէք. *Եւ
ստիպելով տարաւ մեզ։

16 Ու եղաւ որ երբ մենք աղօթքի
կ'երթայինք, աղախին մը պատա-
հեցաւ մեզի, որ *Հարցուկ ոգի
ունէր, *որ գուշակութիւն ընե-
լով՝ իր տէրերուն շատ վաստակ
17 կը բերէր։ Ասիկայ Պօղոսին և
մեր ետեւէն իյնալով կը պոռար՝
ու կ'ըսէր. Աս մարդիկը Բարձ-
րեալ Աստուծոյ ծառաներն են,
որ ‡մեզի փրկութեան ճամբան կը
18 քարոզեն։ Եւ աս բանը շատ օրեր
կ'ընէր. իսկ Պօղոս *վշտանալով՝
դարձաւ ու ըսաւ ան ոգիին. Յի-
սուս Քրիստոսի անունովը հրաման
կ'ընեմ քեզի, ելիր ատկէ. *Եւ նոյն
19 ժամուն ելաւ։ *Երբոր տեսան
անոր տէրերը՝ որ իրենց վաստակին
յոյսը կտրեցաւ, *Պօղոսը ու Շի-
ղան բռնեցին՝ ու *հրապարակը
քաշեցին իշխաններուն առջին։
20 Եւ տարին զանոնք զօրագլուխնե-
րուն քովը՝ ու ըսին. Աս մարդիկ-
ները *մեր քաղաքը իրար կ'անցը-
21 նեն. իրենք Հրէայ են, Եւ անանկ
սովորութիւններ կը քարոզեն, որ
արժան չէ մեզի ընդունիլ, ոչ ալ
ընել, ինչու որ Հռովմայեցի ենք։

Յամի Տեառն
53

* Ոմանք չու-
նին։
* Բ Կոր. Բ.
12։ Բ Տիմ.
Դ. 13։
* Գրծ. Ժ. 30։
* Բ Կոր. Բ.
13։
* Փիլ. Ա. 1։
† Յն. գաղ-
թականութ-
եան։
* Ղու. ԻԴ.
45։
* Ծն. ԺԹ.
3։ ԻԴ. 31։
Դատ. ԺԹ.
21։ Ղու.
ԻԴ. 29։ Եբր.
ԺԳ. 2։
* Ա Թագ. ԻԸ.
7։
‡ Գրծ. ԺԹ. 24։
* Ոմանք՝ ձե-
[illegible]
* Տես Մար.
Ա. 25. 34։
* Մար. ԺԶ.
17։
* Գրծ. ԺԹ.
25. 26։
* Բ Կոր. Զ.
5։
* Մատ. Ժ.
18։
* Գ Թագ. ԺԸ.
17։ Գրծ. ԺԷ.
6։

22 Եւ բազմութիւնը անոնց վրայ դի-
զուեցաւ. զօրագլուխներն ալ
բռնութեամբ անոնց հանդերձները
հանեցին, *և հրաման ըրին որ ցու-
23 պով ծեծեն։ Եւ անոնց շատ վէր-
քեր տալէն ետև՝ բանտը դրին,
պատուիրելով բանտապետին որ
զգուշութեամբ պահէ զանոնք։
24 Ան ալ աստանկ հրամանն առնելով՝
զանոնք ներսի բանտը դրաւ, ու
ոտքերնին կոճղի մէջ ամրցուց։
25 Եւ կէս գիշերին Պօղոս ու Շի-
ղա աղօթք կ'ընէին՝ և զԱստուած
կ'օրհնէին, ու բանտարկեալներն ալ
26 անոնց մտիկ կ'ընէին։ *Եւ յան-
կարծակի մեծ շարժ մը եղաւ, ա-
նանկ որ բանտին հիմերը սասանե-
ցան, և անմիջապէս *բոլոր դռները
բացուեցան, ու ամենուն կապերը
27 արձակուեցան։ Եւ բանտապետը
երբոր արթնցաւ՝ ու բանտին դռները
բացուած տեսաւ, թուրը քաշեց՝
և ինքզինքը պիտի սպաննէր,
կարծելով թէ կապուածները
28 փախեր են։ Բայց Պօղոս բարձր
ձայնով կանչեց ու ըսաւ. Դուն
քու անձիդ վնաս մը մի ըներ, ին-
29 չու որ ամէնքս ալ հոս ենք։ Եւ
անիկայ ճրագ մը ուզեց ու ներս
վազեց, և դողալով՝ Պօղոսին ու
30 Շիղային առջեւ ինկաւ. Եւ ա-
նոնք դուրս բերելով՝ ըսաւ. *Տէ-
րեր, ինծի ինչ պէտք է ընել, որ
31 փրկուիմ։ Անոնք ալ ըսին. *Հա-
ւատա Տէր Յիսուս Քրիստոսին,
ու պիտի փրկուիս դուն՝ և քու
32 տունդ։ Եւ Տէրոջը խօսքը խօսե-
ցան անոր, ու ան ամենուն՝ որ իր
33 տանն էին։ Եւ ան առաւ զա-
նոնք գիշերուան ան ժամուն՝ ու
անոնց վէրքերը լուաց, և շուտ մը
մկրտուեցաւ ինքը ու բոլոր իրեն-
34 ները։ Եւ զանոնք իր տունը տա-
նելով, *սեղան դրաւ անոնց առջեւ,
և բոլոր տունովը ուրախ եղաւ Աս-
35 տուծոյ հաւատալով։ Ու երբոր
առտու եղաւ, զօրագլուխները
խրկեցին սպասաւորները որ ը-
36 սեն. Արձակէ ան մարդիկը։ Բան-
տապետն ալ ան խօսքերը Պօղոսին
պատմեց թէ, Զօրագլուխները մարդ
խրկեր են որ արձակուիք. ուստի
հիմա ելէք և խաղաղութեամբ գա-
37 ցէք։ Բայց Պօղոս ըսաւ անոնց.
Մեզ յայտնապէս ծեծելով՝ որ չը-
դատապարտուած Հռովմայեցի մար-
դիկ ենք, բանտը դրին. ու հիմա
գաղտուկ կը հանեն մեզ։ Ասանկ
չէ, հապա թող իրենք գան ու մեզ
38 հանեն։ Եւ սպասաւորները զօրագլուխներուն պատմե-
ցին ան խօսքերը. անոնք ալ վախ-

Յամի Տեառն
53

* Բ Կոր. Զ.
5։ ԺԱ. 23.
25։ Ա Թես.
Բ. 2։
* Գրծ. Դ. 31։
* Գրծ. Ե. 19։
ԺԲ. 7. 10։
* Ղու. Գ. 10։
Գրծ. Բ. 37։
Թ. 6։
* Յովհ. Գ.
16. 36։ Զ.
47։ Ա Յովհ.
Ե. 10։
* Ղու. Ե. 29։
ԺԹ. 6։
* Գրծ. ԻԲ.
25։

Յամի Տեառն 53

ցան, ու եկան քաղցրութեամբ
39 խօսեցան անոնց հետ․ Եւ դուրս
հանելով՝ *կ'աղաչէին որ ան քաղաքէն
40 ելլեն։ Անոնք ալ բանտէն
ելլելով՝ †Լիդիային տունը
մտան, ու եղբայրները տեսան՝ ու
մխիթարեցին զանոնք, և գացին։

* Մատ. ը. 34.
† Ժէ. 14.

ԳԼ. ԺԷ

1 Պօղոս կը քարոզէ Թեսաղոնիկէի մէջ, 4 ուր ոմանք կը հաւատան, և ոմանք կը հալածեն զանիկայ։ 10 Պօղոս Բերիա կը խրկուի, ու հոն ալ կը քարոզէ․ 13 Թեսաղոնիկեցիներէն հալածուած՝ 15 Աթէնք կ'երթայ, ուր տեղ կը քարոզէ անոնց չճանչցած կենդանի Աստուածը։ 34 Շատ մարդիկ Քրիստոսի կը հաւատան։

1 Եւ Ամփիպոլիսէն ու Ապողոնիայէն
պտըտելով՝ Թեսաղոնիկէ
եկան, ուր որ Հրեաները ժողովարան
2 մը ունէին։ Պօղոս ալ իր
սովորութեանը պէս *անոնց մէջը
մտաւ, և իրեք շաբաթ օր խօսեցաւ
3 անոնց հետ գիրքերէն, Մեկնելով
և առջևնին դնելով, թէ †պէտք
էր Քրիստոսի չարչարուիլ, ու մեռելներէն
յարութիւն առնել, և
թէ՝ Այն Յիսուսը որ ես ձեզի կը
քարոզեմ, [illegible], Քրիստոսն է։
4 ‡Եւ անոնցմէ ոմանք հաւատացին,
ու Պօղոսին և §Շիղային հետ միացան,
աստուածավախ Յոյներէն
ալ մեծ բազմութիւն, ու երևելի
կնիկներէն ալ [illegible] քիչուոր
5 չէին։ Բայց չհաւատացող
Հրեաները նախանձեցան, և քանի
մը դատարկապորտ անօրէն մարդիկ
առնելով՝ ամբոխ հանեցին,
ու քաղաքը տակնուվրայ ըրին. և
||Յասոնին տանը վրայ յարձակելով՝
կ'ուզէին զանոնք ժողովքին առջևը
6 տանիլ։ Ու երբոր զանոնք չըգտան,
Յասոնը ու մէկ քանի եղբայրներ
քաշելով տարին քաղաքապետներուն
առջևը, կանչուըռտելով՝
թէ ¶Անոնք որ աշխարհը
տակնուվրայ ըրին, հոս ալ հասեր
7 են․ Որոնք Յասոնը ընդուներ է․
և ասոնք ամէնը կայսրին հրամանացը
դէմ կը գործեն, **ըսելով
թէ՝ ուրիշ թագաւոր մը կայ Յիսուս։
8 Եւ խռովեցուցին ժողովուրդը
ու քաղաքապետները, որ աս
9 բաները կը լսէին։ Բայց երբոր
Յասոնէն և ուրիշներէն երաշխաւորութիւն
առին, արձակեցին զանոնք։
10 ††Իսկ եղբայրները շուտ մը
գիշերով Պօղոսը և Շիղան Բերիա
խրկեցին․ որոնք հոն հասնելով՝
11 Հրէից ժողովարանը գացին։ Ասոնք
Թեսաղոնիկէի մէջ եղողներէն
աւելի ազնիւ մարդիկ էին, որ
Աստուծոյ խօսքը կատարեալ յօժարութեամբ
ընդունեցին, և ‡‡ամէն

* Ղու. դ. 16. Գլ. թ. 20. Ժգ. 5. 14. Ժդ. 1. Ժզ. 13. Ժթ. 8.
† Ղու. իդ. 26. 46. Գլ. ժը. 28. Գաղ. գ. 1.
‡ Գլ. իը. 24.
§ Գլ. ժե. 22. 27. 32. 40.
|| Հռով. ժզ. 21.
¶ Գլ. ժզ. 20.
** Ղու. իգ. 2. Յով. ժթ. 12. Ա Պետ. բ. 15.
†† Գլ. թ. 25. Ժէ. 14.
‡‡ Եսայ. լդ. 16. Ղու. ժզ. 29. Յով. ե. 39.

օր Գիրքերը կը քննէին՝ թէ
12 աս բաները ասա՞նկ է։ Ուստի
անոնցմէ շատերը հաւատացին․ և
պատուաւոր Յոյն կնիկներէն՝ ու
մարդիկներէն [illegible] ալ
13 քիչուոր չէին։ Բայց երբոր իմացան
Թեսաղոնիկեցի Հրեաները
թէ Բերիայի մէջ ալ Աստուծոյ
խօսքը քարոզուեցաւ Պօղոսէն,
հոն ալ եկան՝ ու ժողովուրդը
14 գրգռեցին։ *Ան ատենը եղբայրները
շուտ մը Պօղոսը խրկեցին՝
որ մինչև ծովեզերքը երթայ․ բայց
Շիղա ու Տիմոթէոս հոն մնացին։
15 Եւ անոնք որ Պօղոսը կը տանէին,
մինչև Աթէնք բերին զանիկայ․ †Եւ
[illegible] հրաման առնելով Շիղային ու
Տիմոթէոսին համար՝ որ շուտով
իրեն գան, գացին։
16 Եւ Պօղոս Աթէնքի մէջ անոնց
սպասելով՝ ‡իր հոգին անհանգիստ
էր ներսի դին, վասն զի քաղաքը
բոլորովին կռապաշտութեան մէջ
17 ընկղմած կը տեսնէր։ Ուստի ժողովարանին
մէջ կը խօսէր Հրեաներուն
ու բարեպաշտ մարդոց, և
ամէն օր հրապարակներուն մէջ որոնց
18 որ պատահէր։ Ու Եպիկուրեան
և Ստոյիկեան փիլիսոփաներէն
մէկ քանիները իրեն հետ հակառակութիւն
կ'ընէին. և ոմանք
կ'ըսէին․ Աս սերմնաբաղը ի՞նչ
ըսել կ'ուզէ․ ուրիշներն ալ կ'ըսէին․
Կ'երևի թէ [illegible] մը օտար աստուածներու
քարոզիչ է․ ինչու
որ Յիսուսը ու յարութիւնը կ'աւետարանէր
19 անոնց։ Եւ առին
անիկայ Արիսպագոսը տարին, ու
կ'ըսէին․ Կրնա՞նք իմանալ թէ
ի՛նչ է աս նոր վարդապետութիւնը՝
20 որ դուն կը գրուցես․ Քանզի
մեր ականջներուն օտար բաներ կը
բերես․ ուրեմն կ'ուզենք իմանալ
21 թէ ինչ պիտի ըլլան անոնք․ (Ինչու
որ Աթենացիները ամէնն ալ,
ու հոն կեցող օտարականները ուրիշ
բանի չէին պարապեր, բայց
միայն նոր բան գրուցելու կամ լսելու։)
22 Ան ատենը Պօղոս Արիսպագոսին
մէջը կայնեցաւ՝ ու ըսաւ․ Ո՛վ Աթենացի
մարդիկ՝ ամէն կողմանէ
խիստ կրօնասէր կը տեսնեմ ձեզ։
23 Քանզի ես պտըտելով ու ձեր պաշտամունքը
դիտելով՝ մէկ սեղան մը
գտայ, որուն վրայ գրուած էր՝
ԱՆԾԱՆՕԹ ԱՍՏՈՒԾՈՅՆ․
Ուստի անիկայ որ դուք չճանչնալով
կը պաշտէք, ես նոյնը ձեզի
24 կը քարոզեմ։ §Աստուած որ աշխարհը
ստեղծեց, և անոր մէջի
բոլոր բաները, անիկայ երկնից ու
երկրի ||Տէրը ըլլալով, ¶Ոչ ձեռա-

Յամի Տեառն 53

* Մատ. ժ. 23.
† Գլ. ժը. 5.

Յա. Տ. 54

‡ Բ Պետ. բ. 8.
§ Գլ. ժդ. 15.
|| Մատ. ժա. 25.
¶ Գլ. է. 48.

Յամի Տեառն
54

[ա] Սաղ. Ծ. 10—13.
[բ] Ծնն. Բ. 7. Թուոց. ԺԶ. 22. Յոբ. ԺԲ. 10. ԻԷ. 3. ԼԳ. 4. Ես. ԽԲ. 5. ԾԷ. 16. Զաք. ԺԲ. 1.
[գ] Բ Օր. ԼԲ. 8.
[դ] Հռով. Ա. 20.
[ե] Գլ. ԺԴ. 16.
[զ] Կող. Ա. 17. Եբր. Ա. 3.
[է] Տիտ. Ա. 12.
[ը] Ես. Խ. 18.
[թ] Գլ. ԺԴ. 15. Հռով. Գ. 25.
[ժ] Ղուկ. ԻԴ. 47. Տիտ. Բ. 11. 12. Ա Պետ. Ա. 14. Դ. 3.
[ժա] Գլ. Ժ. 42. Հռով. Բ. 16. ԺԴ. 10.
[ժբ] Գլ. Բ. 24.

գործ տաճարներու մէջ կը բնակի,
25 Ո՛չ ալ մարդոց ձեռքովը կը պաշտուի՝
[ա]բանի մը կարօտի պէս.
[բ]Քանզի ինքը կու տայ ամենուն
26 կեանք ու շունչ՝ և ամէն բան. Ու
բոլոր մարդոց ազգերը մէկ արիւնէ
մը ըրաւ՝ որ բոլոր երկրի երեսին
վրայ բնակին. և որոշուած ժամանակներ
հաստատեց, [գ]ու անոնց
բնակութեան սահմանները,
27 [դ]զԱստուած փնտռելու, Որ ըլլայ
թէ խարխափելով զինքը գտնեն.
[ե]թէպէտև մեր ամէն մէկէն ալ հեռու
28 չէ. Ինչու որ [զ]անով կ'ապրինք
և կը շարժինք ու կանք,
[է]ինչպէս որ ձեր բանաստեղծներէն
մէկ քանիներն ալ ըսին, Քանզի
29 մենք անոր ցեղէն ալ ենք։ Ուստի՝
որովհետև Աստուծոյ ցեղէն
ենք. [ը]պէտք չէ որ անանկ սեպենք
թէ Աստուածութիւնը նման ըլլայ
ոսկիի կամ արծաթի կամ քարի,
որ մարդուս վարպետութիւնովը
30 ու խելքովը քանդակուած է։ Արդ՝
Աստուած [թ]տգիտութեան ատենները
անտես ընելով, [ժ]հիմա ամէն
տեղ կը պատուիրէ բոլոր մարդոց՝
31 որ ապաշխարեն. Ինչու որ ինքը
մէկ օր մը սահմանեց, [ժա]որուն մէջ
աշխարհս արդարութեամբ պիտի
դատէ այն մարդուն ձեռքովը, որն
որ որոշեց, ու ամենուն հաւատացուց՝
զանիկայ [ժբ]մեռելներէն յարուցանելով։

32 Երբոր մեռելներէն յարութիւնը
լսեցին, ոմանք ծաղր կ'ընէին. ոմանք
ալ կ'ըսէին. Ասոր բանին
համար ուրիշ անգամ մտիկ պիտի
33 ընենք քեզի։ Եւ այսպէս Պօղոս
34 անոնց մէջէն ելաւ։ Սակայն քանի
մը մարդիկ իրեն յարելով հաւատացին,
որոնց մէջն էր Դիոնեսիոս
Արիսպագացին, և Դամարիս
անունով կնիկ մը, ու անոնց հետ
ուրիշներ ալ։

ԳԼ. ԺԸ.

1 Պօղոս իր արհեստը կը բանի, և Կորնթոսի մէջ հեթանոսներուն կը քարոզէ։ 9 Տէրը տեսիլքի մէջ կը քաջալերէ Պօղոսը. 12 որ կ'ամբաստանուի փոխանորդ ընդէշխին՝ Գաղիոնին առջևը. բայց կ'ազատի. 18 ետքը քաղաքէ քաղաք պտտելով՝ աշակերտները կը հաստատէ. 24 Ապողոս՝ աւելի ճշգիւ սորվելով ճշմարտութիւնը Ակիւղասէն ու Պրիսկիղայէն՝ 28 զՔրիստոս կը քարոզէ մեծ ազդեցութեամբ։

1 Անկէ ետև Պօղոս Աթէնքէն զատուելով՝
2 Կորնթոս եկաւ, Եւ
մէկ Հրեայ մը գտաւ [ա]Ակիւղաս անունով
ծննդեամբ Պոնտացի; որ
իր Պրիսկիղա կնկանը հետ նոր եկեր
էր Իտալիայէն, (Կղօդիոսին
հանած հրամանին համար որ բոլոր
Հրէաները Հռոմէն հեռանան.)

[ա] Հռով. ԺԶ. 3. Ա Կոր. ԺԶ. 19. Բ Տիմ. Դ. 19.

3 ու անոնց քովը գնաց։ Եւ որովհետև
ինքը արհեստակից էր՝ անոնց
քովը կեցաւ, [բ]և կը բանէր. Ինչու
որ արհեստով վրանագործ էին։
4 [գ]Ու ամէն շաբաթ օրերը ժողովարանին
մէջ կը խօսէր, և Հրէաները
5 ու Յոյները կը համոզէր։ [դ]Ու երբոր
Շիղա և Տիմոթէոս Մակեդոնիայէն
իջան, [ե]Պօղոսին հոգին եռանդով
վառուած ըլլալով, Հրէաներուն
վկայութիւնով կը
հաստատէր՝ թէ Յիսուսը Քրիստոսն
6 է։ [զ]Անոնք ալ երբոր դէմ կեցան
ու կը հայհոյէին, [է]ինքը հանդերձները
թօթվելով՝ ըսաւ անոնց.
[ը]Ձեր արիւնը ձեր գլուխը, [թ]ես անպարտ
եմ, [ժ]ասկէ ետև հեթանոսներուն
7 պիտի երթամ։ Եւ անկէ
երթալով՝ մտաւ մէկու մը տունը,
որուն անունը *Յուստոս էր՝ աստուածավախ
մարդ մը, որուն տունը
8 ժողովարանին կից էր։ [ժա]Եւ ժողովրդապետը
Կրիսպոս իր բոլոր
տունովը հաւատաց Տէրոջը. և
Կորնթացիներէն շատերը լսելով՝
9 հաւատացին ու մկրտուեցան։ Եւ
գիշերը տեսիլքի մէջ [ժբ]Տէրը ըսաւ
Պօղոսին. Մի վախնար՝ հապա
10 խօսէ, և լուռ մի կենար, [ժգ]Ինչու
որ ես քեզի հետ եմ, և մէկը քեզի
դէմ պիտի չելլէ՝ քեզի վնաս մը
հասցնելու. քանզի աս քաղաքիս
մէջ ես շատ ժողովուրդ ունիմ։
11 Եւ հոն տարի մը ու վեց ամիս կեցաւ,
ու Աստուծոյ խօսքը անոնց
մէջ կը սորվեցնէր։

12 Եւ Աքայիայի փոխանորդ ընդէշխին
Գաղիոնին օրերը Հրէայք
միաբանելով՝ Պօղոսին դէմ ելան,
13 և զանիկայ ատեանը տարին; Ըսելով
թէ, Ասիկայ կը հրապուրէ
մարդիկը օրէնքէն դուրս Աստուած
14 պաշտելու։ Ու երբոր Պօղոս իր
բերանը բանալու պատրաստ էր,
Գաղիոն ըսաւ Հրէաներուն. [ժդ]Թէ
որ անիրաւութեան մը կամ չար
գործքի մը համար ըլլար՝ ով Հրէաներ,
արժան էր ինծի՝ որ ձեզի
15 մտիկ ընէի։ Բայց թէ որ վէճը
խօսքի՝ ու անուններու՝ և ձեր օրէնքին
վրայով է, դուք ձեզմէն տեսէք.
ինչու որ ես անանկ բաներու
16 դատաւոր ըլլալ չեմ ուզեր։ Եւ
17 զանոնք ատեանէն վռնտեց։ Ան
ատենը բոլոր Յոյները [ժե]Սոսթենէս
ժողովրդապետը բռնեցին՝ ու ատեանին
առջևը կը ծեծէին. և աս
բաներուս վրայով Գաղիոն բնաւ
հոգ չէր ըներ։

18 Պօղոս ալ տակաւին խել մը օրեր
հոն մնալէն ետքը՝ եղբայրներէն
հրաժարելով, նաւով դէպ 'ի Սիրիա
գնաց. ու իր հետն ալ Պրիս-

Յամի Տեառն
54

[բ] Գլ. Ի. 34. Ա Կոր. Դ. 12. Ա Թես. Բ. 9. Բ Թես. Գ. 8.
[գ] Գլ. ԺԷ. 2.
[դ] Գլ. ԺԷ. 14. 15.
[ե] Յոբ. ԼԲ. 18. Գլ. ԺԷ. 3. Հմր 28.
[զ] Գլ. ԺԳ. 45. Ա Պետ. Դ. 4.
[է] Նեեմ. Ե. 13. Մատ. Ժ. 14. Գլ. ԺԳ. 51.
[ը] Ղև. Ի. 9. 11. 12. Բ Թագ. Ա. 16. Եզեկ. ԺԸ. 13. ԼԳ. 4.
[թ] Եզեկ. Գ. 18. 19. ԼԳ. 9. Գլ. Ի. 26.
[ժ] Գլ. ԺԳ. 46. ԻԸ. 28.
* Ոմանք՝ Տիտոս Յուստոս
[ժա] Ա Կոր. Ա. 14.
[ժբ] Գլ. ԻԳ. 11.
[ժգ] Երեմ. Ա. 18. 19. Մատ. ԻԸ. 20.

Յամ. Տ. 55 վերջը.

[ժդ] Գլ. ԻԳ. 29. ԻԵ. 11. 19.
[ժե] Ա Կոր. Ա. 1.

Յամի Տեառն
55

Հռով. ժզ. 1։
Թւոց. զ. 18։ Գրծ. իա. 24։
Ոմանք չունին ։
Ա Կոր. դ. 19։ Եբր. զ. 3։ Յակ. դ. 15։
Յամ. Տ. 56
Գաղ. ա. 2։ դ. 14։
Գրծ. ժզ. 21։ ժե. 32. 41։
Ա Կոր. ա. 12։ գ. 5։ 6։ դ. 6։ Տիտ. գ. 13։
Հռով. ժբ. 11։
Գրծ. ժթ. 3։
Ա Կոր. գ. 6։
Գրծ. թ. 22։ ժէ. 3։ Հմր 5։
Ա Կոր. ա. 12։ գ. 5. 6։

կիղան և Ակիւղաս , [illegible] Կենք-
րայի մէջ իր գլուխը փոռած , ին-
19 չու որ ուխտաւոր էր ։ Ու Եփեսոս
որ հասան , անոնք հոն ձգեց , և
ինք ժողովարանը մտնելով՝ Հր-
20 էաներուն հետ կը խօսէր ։ Եւ
իրեն կ՚աղաչէին որ այ աւելի ժա-
մանակ իրենց քովը մնայ . բայց
21 յանձնառու չեղաւ . Հապա հրա-
ժարեցաւ անոնցմէ ըսելով . Պէտք
է որ անպատճառ աս առաջիկայ
տօնը Երուսաղէմի մէջ ընեմ .
բայց Աստուծոյ կամքովը նորէն
ձեզի կը դառնամ . ու Եփեսոսէն
22 նաւով ճամբայ ելաւ ։ Եւ Կեսարիա
հասնելով՝ Երուսաղէմ ելաւ , ու
եկեղեցիին բարև տուաւ , ու [illegible]
23 իջաւ Անտիոք ։ Եւ ատեն մը հոն
կենալէն ետև՝ ելաւ , ու կարգով
Գաղատացւոց երկիրը և Փռիւգիա
կը պտըտէր , ու բոլոր աշակերտ-
ները կը հաստատէր ։

24 Եւ Ապողոս անունով Հրէայ մը ,
ծննդեամբ Աղեքսանդրացի՝ ճար-
տասան մարդ մը՝ եկաւ հասաւ Ե-
փեսոս . որ ինք զօրաւոր էր [illegible]
25 գիրքերով ։ Ասիկայ Տէրոջը ճամ-
բուն մէջ վարժուած էր , և ջերմ-
եռանդ հոգի ունենալով , կը խօ-
սէր ու կը սորվեցնէր ճշդութեամբ
Տէրոջը վրայով . բայց [illegible] միայն
Յովհաննէսին մկրտութիւնը գի-
26 տէր ։ Ասիկայ սկսաւ ժողովարա-
նին մէջ համարձակ խօսիլ . ու
երբոր Ակիւղաս ու Պրիսկիղա լսե-
ցին անկէ , առ զանիկայ իրենց քո-
վը առին , և աւելի ճշգիւ Աստուծոյ
27 ճամբան անոր հասկցուցին ։ Ու
երբոր անիկայ ուզեց Աքայիա եր-
թալ , եղբայրները քաջալերեցին
[illegible] , ու [illegible] գրեցին [illegible]
աշակերտներուն՝ որ զանիկայ ըն-
դունին . որ հոն հասնելով՝ շատ
օգտակար եղաւ շնորհքով հաւա-
28 տացեալներուն . Քանզի հրապա-
րակաւ սաստիկ կը յանդիմանէր
Հրէաները , [illegible] գիրքերէն ցու-
ցընելով թէ Յիսուսը Քրիստոս
է ։

ԳԼ. ԺԹ

1 Սուրբ Հոգին կը տրուի հաւատացեալներուն՝ Պօղոսին ձեռքը ։ 9 Հրէայք կը հայհոյեն Պօղոսի վարդապետութիւնը՝ որ հրաշքներով կը հաստատուի ։ 13 Երդմնեցուցիչ Հրէայք 16 ծեծ կ՚ուտեն դիւահարէն ։ 19 Կախարդական գրքերը կ՚այրուին ։ 24 Դեմետրիոս իր արծաթագործութեամբը մեծ աղմուկ կը հանէ Պօղոսին դէմ , 35 որն որ ատենադպիրը կը հանդարտեցընէ ։

1 Եւ քանի որ Ապողոս Կորնթոսի
մէջ էր , Պօղոս վերի կողմերը
պտըտելով՝ Եփեսոս եկաւ . և քա-
2 նի մը աշակերտներ գտնելով , Ը-
սաւ անոնց . Երբոր հաւատացիք՝
Սուրբ Հոգին առի՞ք արդեօք . ա-
նոնք ալ ըսին իրեն . Բայց մենք
լսած ալ չենք թէ Սուրբ Հոգի
3 կայ ։ Եւ ըսաւ անոնց . Հապա
ինչո՞վ մկրտուեցաք . անոնք ալ ը-
սին . Յովհաննէսին մկրտութի-
4 նովը ։ Պօղոս ալ ըսաւ . Յով-
հաննէս ապաշխարութեան մկրտու-
թիւնով մկրտեց , ժողովուրդին ը-
սելով , թէ ան որ իրմէ ետքը պի-
տի գայ՝ անոր հաւատան , այսինքն՝
5 Քրիստոս Յիսուսին ։ Ու երբոր
[illegible] լսեցին , Տէր Յիսուսի անու-
6 նովը մկրտուեցան ։ Եւ Պօղոս
երբոր անոնց վրայ ձեռք դրաւ ,
Սուրբ Հոգին անոնց վրայ եկաւ ,
և լեզուներ կը խօսէին ու կը մար-
7 գարէանային ։ Եւ ան բոլոր մար-
դիկը տասուերկուքի չափ էին ։
8 Ու ժողովարանը մտնելով՝ իրեք ա-
միս համարձակութեամբ Աստու-
ծոյ թագաւորութեանը վրայով կը
9 խօսէր , ու կը համոզէր ։ Իսկ
երբոր մէկ քանիները կը յամառէ-
ին՝ ու դէմ կը դնէին բազմութեան
առջեւ ան ճամբան բամբասելով ,
ինքը անոնցմէ հեռացաւ , և աշա-
կերտները զատեց , ու ամէն օր
Տիւրան [illegible] մէկու մը դպրատա-
10 նը մէջ կը խօսէր ։ Եւ աս երկու
տարի քշեց՝ մինչև որ բոլոր Ասիայի
մէջ բնակող Հրէաները ու Յոյ-
11 ները Տէրոջը խօսքը լսեցին ։ Եւ
Աստուած նշանաւոր հրաշքներ կ՚ը-
12 նէր Պօղոսին ձեռքովը . Անանկ որ
անոր մարմինէն թաշկինակներ ու
գոգնոցներ կը տանէին հիւանդնե-
րուն , և իրենց ցաւերէն կը բժշ-
կուէին , ու չար ոգիները կ՚ելլէին ։
13 Բայց աստանդական Հրէաներէն
մէկ քանիները՝ որ երդմնեցուցիչ
էին , յանդգնեցան Տէր Յիսուսի
անունը կանչել անոնց վրայ՝ որոնք
չար ոգիներ ունէին , և կ՚ըսէին ,
Ձեզ կ՚երդմնեցընենք Յիսուսով ,
14 որն որ Պօղոս կը քարոզէ ։ Եւ
աս բանը ընողները Սկևա [illegible]
Հրէայ քահանայապետի մը եօթը
15 որդիքն էին ։ Իսկ չար ոգին պա-
տասխան տուաւ՝ ու ըսաւ . Յի-
սուսը կը ճանչնամ՝ ու Պօղոսը գի-
16 տեմ , բայց դուք ո՞վ էք ։ Եւ
ան մարդը որուն ներսի դին էր չար
ոգին , անոնց վրայ ցատկելով՝
բռնեց զանոնք ու յաղթեց , մինչև
որ ան տունէն մերկ ու վիրաւո-
17 րուած դուրս փախան ։ Եւ [illegible]
[illegible] Եփեսոսի մէջ բնակող բոլոր
Հրէաներուն ու Յոյներուն յայտնի
եղաւ . և անոնց ամէնուն վրայ
վախ մը ինկաւ , ու Տէր Յիսուսի
18 անունը կը մեծարուէր ։ Եւ հա-
ւատացեալներէն շատերը կու գա-

Յամի Տեառն
56

Գրծ. ը. 16։ Տես Ա Թագ. դ. 7։
Գրծ. ժը. 25։
Մատ. գ. 11։ Յովհ. ա. 15. 27. 30։ Գրծ. ա. 5։ ժա. 16։ ժգ. 24. 25։
Գրծ. ը. 16։
Գրծ. զ. 6։ ը. 17։
Գրծ. բ. 4։ ժ. 46։
Գրծ. ժէ. 2։ ժը. 4։
Գրծ. ա. 3։ իը. 23։
Յամ. Տ. 57
Բ Տիմ. ա. 15։ Բ Պետ. բ. 2։ Յուդ. 10։
Տես գլ. թ. 2։ ժը. 4։ իգ. 14։ Հմր 23։
Տես գլ. ի. 31։
Ոմանք Տէր Յիսուսին
Մար. ժզ. 20։ Գրծ. ժդ. 3։
Գրծ. ե. 15։ Տես Դ Թագ. դ. 29։
Յամ. Տ. 58
Մատ. ժբ. 27։
Տես Մար. թ. 38։ Ղուկ. թ. 49։
Ղուկ. ա. 65։ է. 16։ Գրծ. բ. 43։ ե. 5. 11։

Յամի Տեառն
58

Մատ. գ. 6 ։

յին , ու կը խոստովանէին ու կը
19 պատմէին իրենց ըրածները ։ Եւ
կախարդութեան հետեւողներէն
շատերը գիրքերնին մէկտեղ բերե-
լով՝ ամենուն առջեւ կ՚այրէին . և
անոնց գինը հաշուեցին , ու յիսուն
հազար արծաթ դահեկան գտան ։

Գր. գ. 7 ։ ժբ. 24 ։

20 Այսպէս Տէրոջը խօսքը մեծապէս
կ՚աճէր և կը զօրանար ։

Յա. Տ. 59
Գր. ի. 22 ։

21 Ու երբոր աս բաները լմնցան ,
Պօղոս միտքը դրաւ որ Մակեդո-
նիայէն ու Աքայիայէն պտըտելով՝
Երուսաղէմ երթայ . ու կ՚ըսէր
թէ , Հոն երթալէս ետքը պէտք է

Հռով. ժե. 25 ։ Գաղ. բ. 1 ։
Գր. իգ. 11 ։ Հռով. ժե. 24—28 ։

22 ինծի որ Հռոմ ալ տեսնեմ ։ Եւ
իրեն սպասաւորութիւն ընողներէն
երկուքը՝ Տիմոթէոսը ու Երաս-
տոսը խրկեց Մակեդոնիա , ու ինքը
ատեն մըն ալ Ասիայի մէջ կեցաւ ։

Գր. ժգ. 5 ։
Հռով. ժզ. 23 ։ բ Տիմ. դ. 20 ։
Բ Կոր. ա. 8 ։
Տես գլ. թ. 2 ։

23 Եւ ան ատենները շատ խռովու-
թիւն եղաւ Տէրոջը ճամբուն
24 համար ։ Քանզի Դեմետրիոս անու-
նով արծաթագործ մը՝ Արտեմիսին
պզտիկ տաճարներ կը շինէր ար-
ծաթէ , ու քիչ շահ չէր բերեր

Գր. ժզ. 16. 19 ։

25 վարպետներուն . Որոնք անիկայ
մէկտեղ ժողվեց նոյն արհեստին
բանուորներուն հետ , ու ըսաւ .
Մարդիկ՝ դուք գիտէք որ աս գոր-
26 ծէս է մեր շահը . Եւ կը տեսնէք
ու կը լսէք որ աս Պօղոսը չէ թէ
միայն Եփեսացւոց , հապա գրեթէ
բոլոր Ասիացւոց շատ ժողովուրդ-
ները համոզելով՝ մոլորեցին դար-

Սաղ. ճժե. 4 ։ Ես. խդ. 10—20 ։ Երեմ. ժ. 3 ։
Կամ՝ արհեստը

ձուց , ըսելով թէ՝ Ձեռքով շի-
նուածները աստուածներ չեն ։
27 Ուստի վտանգ կայ որ չէ թէ միայն
աս մեր կողմը պիտի նախատուի ,
հապա մեծ աստուածուհւոյն Ար-
տեմիսին տաճարն ալ ոչինչ պիտի
սեպուի , և անոր մեծափառու-
թիւնը պիտի խափանուի , որն որ
բոլոր Ասիա ու աշխարհք կը պաշ-
28 տեն ։ Ու երբոր ասիկա լսեցին , բար-
կութեամբ լեցուած կը կանչըռ-
տէին ու կ՚ըսէին . Մեծ է Եփե-
29 սացւոց Արտեմիսը ։ Եւ բոլոր քա-
ղաքը խռովութեամբ լեցուեցաւ .

Հռով. ժզ. 23 ։ Ա Կոր. ա. 14 ։
Գր. ի. 4 ։ իէ. 2 ։ Կող. դ. 10 ։ Փիլիմ. 24 ։

և յափշտակելով Գայիոս ու Ա-
րիստարքոս Մակեդոնացիները՝ Պօ-
ղոսին ճանապարհորդակիցները ,
ամէնք մէկէն թատրոնը վազեցին ։
30 Իսկ Պօղոս երբոր ուզեց ժողովուր-
դին մէջը մտնել , աշակերտները
31 թող չտուին զինքը ։ Ասիապետ-
ներէն ալ ոմանք՝ որ իր բարեկամ-
ներն էին , մարդ խրկելով իրեն
կ՚աղաչէին՝ որ չհամարձակի թէ-
32 ատրոնը երթալու ։ Ուստի մէկը
մէկ կերպ՝ ու մէկալը ուրիշ կերպ
բան կը կանչըռտէին . ինչու որ
ժողովքը շփոթութեան մէջ էր , և
շատերը չէին գիտեր թէ ինչ բանի

Յամի Տեառն
59

33 համար ժողվուած են ։ Եւ բազ-
մութենէն մէջէն առաջ բերին
Աղեքսանդրոսը , որն որ Հրեայք ա-
ռաջ քշեցին . Աղեքսանդրոս ալ

Ա Տիմ. ա. 20 ։ բ Տիմ. դ. 14 ։
Գր. ժբ. 17 ։

ձեռքը շարժելով՝ կ՚ուզէր որ ժո-
34 ղովուրդին պատասխան տայ ։ Իսկ
երբոր գիտցան թէ անիկայ Հրեայ
է , ամէնքը մէկ բերան եղած՝ երկու
ժամու չափ կը կանչըռտէին թէ ,
Մեծ է Եփեսացւոց Արտեմիսը ։
35 Սակայն ատենադպիրը բազմու-
թիւնը հանդարտեցնելով՝ ըսաւ .
Ով Եփեսացի մարդիկ՝ ո՞ր մարդն
է որ չգիտնայ թէ Եփեսացւոց
քաղաքը՝ մեծ Արտեմիսին և Դիո-
սէն ինկած կուռքին տաճարին
36 պաշտօնեան է ։ Ուրեմն աս որ
անվիճելի բան մըն է , պէտք է ձեզի
հանդարտ կենալ , և յանդգնու-
37 թեամբ բան մը չընել ։ Քանզի
դուք աս մարդիկը հոս բերիք ,
որոնք ոչ տաճար կողոպտողներ
են , ոչ ալ ձեր աստուածուհւոյն
38 հայհոյանք ըրեր են ։ Ուստի թէ
որ Դեմետրիոս և իր հետը եղած
վարպետները մէկու մը հետ բան մը
ունին , ատեանը բաց է , ու փո-
խանորդ բդեշխ կայ , թող իրարու
դէմ ամբաստանութիւն ընեն .
39 Հապա թէ որ ուրիշ բաներու
համար է ձեր պահանջմունքը ,
օրինաւոր ժողովքի մէջ թող որո-
40 շուի ։ Ինչու որ մենք ալ աս
օրուան եղածին համար իբրև խռո-
վայոյզ մարդիկ ամբաստանուելու
վտանգի մէջ ենք . քանզի պատճառ
մը չկայ որով կարող ըլլանք աս
խուռնամբոխ բազմութեանը հա-
մար պատասխան տալ ։ Եւ ա-
սանկ ըսելով՝ ժողովքը արձակեց ։

ԳԼ. Ի

1 Պօղոս Մակեդոնիա կ՚երթայ . 7 Տէրունական ընթրիքը կը կատարէ , ու կը քարոզէ ։ 9 Եւտիքոս վար իյնալով կը մեռնի , 10 և Պօղոս կը յարուցանէ զանիկայ ։ 17 Պօղոս Միլետոսի մէջ ժողվելով երէցները , կը զգուշացնէ անոնց՝ իրեն պատահելու անցքերը . 28 կը պատուիրէ անոնց՝ Աստուծոյ հօտին հոգ տանիլ , 29 ու կը զգուշացընէ խաբեբայ վարդապետներէն . 32 ապա զանոնք Աստուծոյ յանձնելով՝ 36 աղօթք կ՚ընէ անոնց հետը , ու կը մեկնի ։

1 Եւ աղմուկը դադարելէն ետեւ՝ Պօ-
ղոս աշակերտները իրեն կան-
չեց , ու հրաժարական ողջոյն տա-
լով ելաւ որ Մակեդոնիա եր-

Ա Կոր. ժզ. 5 ։ Ա Տիմ. ա. 3 ։

2 թայ ։ Եւ ան կողմերը պտըտելէն՝
ու շատ խօսքերով անոնք մխիթա-

Յա. Տ. 60

3 րելէն ետեւ՝ Յունաստան եկաւ ։ Եւ հոն
իրեք ամիս կենալէն ետքը , Հրեա-
ները իրեն դէմ նենգութեան խոր-
հուրդ ըրին՝ երբոր կ՚ուզէր Սիւրիա
ելլել . անոր համար որոշեց Մա-
4 կեդոնիայի վրայէն դառնալ ։ Ու

Գր. թ. 23 ։ իգ. 12 ։ իե. 3 ։ Բ Կոր. ժա. 26 ։

Յամի Տեառն
60

[ա] Ոմանք՝ չունին։
[բ] Գրծ. ժթ. 29. իէ. 2. Կող. դ. 10.
[գ] Գրծ. ժթ. 29.
[դ] Գրծ. ժզ. 1.
[ե] Եփե. զ. 21. Կող. դ. 7. բ Տիմ. դ. 12. Տիտ. գ. 12.
[զ] Գրծ. իա. 29. բ Տիմ. դ. 20.
[է] Ել. ժբ. 14. 15. իգ. 15.
[ը] Գրծ. ժզ. 8. բ Կոր. բ. 12. բ Տիմ. դ. 13.
[թ] ա Կոր. ժզ. 2. Յայտ. ա. 10.
[ժ] Գրծ. բ. 42. 46. ա Կոր. ժ. 16. ժա. 20.
[ժա] Գրծ. ա. 13.
[ժբ] Գ Թագ. ժէ. 21. Դ Թագ. դ. 34.
[ժգ] Մատ. թ. 24.
[ժդ] Գրծ. ժթ. 21. իա. 4. 12.
[ժե] Գրծ. բ. 1. ա Կոր. ժզ. 8.
[ժզ] Գրծ. ժր. 19. ժթ. 1. 10.

մինչև Ասիա իր հետը կ'երթար
Բերիացի "Պիւռոսի որդին" Սոպատ-
րոս, և Թեսաղոնիկեցիներէն [բ]Ա-
րիստարքոս ու Սեկունդոս, և
[գ]Գայիոս Դերբեացին ու [դ]Տիմո-
թէոս, և Ասիացի [ե]Տիւքիկոս
5 ու [զ]Տրոփիմոս։ Ասոնք առաջ
գացին ու Տրովադայի մէջ մեզի կը
6 սպասէին։ Մենք ալ [է]Բաղարջա-
կերաց օրերէն ետև Փիլիպպէէն
նաւեցինք. և հինգ օրուան մէջ
[ը]Տրովադա եկանք անոնց քով,
ու հոն եօթը օր կեցանք։
7 [թ]Եւ միաշաբթի օրը երբոր ժող-
վուեր էինք [ժ]հաց կտրելու, Պօղոս
անոնց կը քարոզէր, ինչու որ հե-
տևեալ օրը ճամբայ պիտի ելլէր.
և խօսքը երկընցուց մինչև կէս գի-
8 շեր։ Ու շատ լապտերներ կային
[ժա]հոն վերի սենեակը՝ ուր որ մենք
9 ժողվուած էինք։ Եւ մէկ երիտա-
սարդ մը Եւտիքոս անուն՝ պատու-
հանին վրայ նստած՝ խորունկ քնոյ
մէջ մտեր էր. երբոր Պօղոս խօսքը
երկընցուց, անիկայ խորունկ քնով
բռնուած՝ երրորդ դստիկոնէն վար
ինկաւ, ու զանիկայ մեռած վեր-
10 ցուցին։ Եւ Պօղոս վար իջնելով՝
[ժբ]անոր վրայ ինկաւ, ու գրկեց զա-
նիկա՝ ու կ'ըսէր. [ժգ]Մի խռովիք,
ինչու որ անոր հոգին իր մէջն է։
11 Եւ վեր ելլելով՝ հացը կտրեց ու
կերաւ. ու երկար խօսելով մինչև
12 առտու, ետքը ելաւ գնաց։ Եւ
ան պատանին ողջ բերին, ու մե-
13 ծապէս մխիթարուեցան։ Իսկ մենք
նաւ մտնելով՝ ճամբայ ելանք դէպ
'ի Ասոն, որ անկէ Պօղոսը պիտի
առնէինք. ինչու որ անանկ ապսպ-
րեր էր, որովհետև ինքը ցամա-
14 քով պիտի երթար։ Ու երբոր Ա-
սոնի մէջ մեզի հանդիպեցաւ, ա-
ռինք անիկայ և Միտիլինէ եկանք։
15 Անկէ ալ նաւելով՝ հետևեալ օրը
Քիոսին դիմացը հասանք. և մէ-
կալ օրը Սամոս հասանք. ու [illegible]
Տրոգիլիոն կենալով՝ միւս օրը Մե-
16 լիտոս եկանք. Ինչու որ Պօղոս
միտքը դրեր էր որ նաւով անցնի
Եփեսոսին քովէն, որ չըլլայ թէ
Ասիայի մէջ ժամանակ անցընէ,
որովհետև [ժդ]կ'արտորար՝ որ եթէ
կարելի է իրեն, [ժե]Պենտեկոստէին
օրը Երուսաղէմ ըլլայ։
17 Եւ Միլետոսէն մարդ խրկեց Ե-
փեսոս՝ ու եկեղեցիին երէցները
18 կանչեց։ Ու երբոր իրեն եկան, ը-
սաւ անոնց. Դուք գիտէք [ժզ]որ ան
առջի օրէն հետէ որ ես Ասիա եկայ,
ինչպէս ձեր հետ վարուեցայ բոլոր
19 ժամանակը. Ամէն խոնարհութիւ-
նով Տէրոջը ծառայելով, և շատ
արցունքով ու փորձութիւններով,
[ժէ]որ Հրէից նենգութիւններէն ինծի
20 պատահեցան. [ժը]Ինչպէս վախնալով
ետ չկեցայ օգտակար բաներուն բը-
նաւ մէկը ձեզի պատմելէն, ու ձեզի
հրապարակաւ և տուն մէջ սորվե-
21 ցնելէն. [ժթ]Վկայութիւն տալով
Հրէից և Յունաց [illegible]՝ [ի]դէպ 'ի
Աստուած ապաշխարութեան հա-
մար, ու մեր Տէր Յիսուս Քրիստո-
սին վրայ եղած հաւատքին համար։
22 Եւ հիմա՝ [իա]ահա ես հոգւով կա-
պուած՝ Երուսաղէմ կ'երթամ, և
հոն ինչ որ ինծի պիտի պատահի՝
23 չեմ գիտեր. Միայն թէ [իբ]Հոգին
Սուրբ ամէն քաղաքի մէջ ինծի կը
վկայէ ու կ'ըսէ թէ՝ կապեր ու
նեղութիւններ ինծի կը սպասեն։
24 [իգ]Բայց ես բանի մը համար հոգ չեմ
ըներ, և իմ անձս պատուական չեմ
սեպեր, [իդ]միայն թէ իմ ընթացքս
ուրախութեամբ կատարեմ, [իե]և ան
պաշտօնը՝ [իզ]որ Տէր Յիսուսէն առի՝
Աստուծոյ շնորհացը աւետարանին
25 վկայ ըլլալու։ Եւ հիմա ահա [իէ]ես
գիտեմ որ ալ իմ երեսս պիտի չը-
տեսնէք դուք ամէնքդ, որ մէջեր-
նիդ պտրտեցայ Աստուծոյ թագա-
26 ւորութիւնը քարոզելով։ Ուստի
աս օրս կը վկայեմ ձեզի, որ ես
[իը]անպարտ եմ ամենուն արիւնէն.
27 Ինչու որ [իթ]ետ չկեցայ [լ]Աստուծոյ
բոլոր կամքը ձեզի յայտնելէն։
28 [լա]Ուրեմն զգուշացէք ձեր անձերուն
և բոլոր հօտին, որուն վրայ Հոգին
Սուրբ [լբ]ձեզ տեսուչ դրաւ՝ [լգ]Աս-
տուծոյ եկեղեցին հովուելու, որն
29 որ [լդ]իր արիւնովը [լե]ստացաւ։ Քան-
զի գիտեմ որ իմ զատուելէս ետքը
ձեր մէջը [լզ]յափշտակող գայլեր պի-
տի մտնեն, որ պիտի չխնայեն հօ-
30 տին։ Եւ [լէ]ձեզմէ ալ [լը]մարդիկ
պիտի ելլեն՝ որ ծուռ բաներ պիտի
խօսին, աշակերտները իրենց ետևէն
31 քաշելու համար։ Ուստի արթուն
կեցէք, և միտքերնիդ բերէք՝ [լթ]որ
իրեք տարի գիշեր ու ցորեկ չդադա-
րեցայ ամէն մէկը արցունքով խրա-
32 տելէն։ Եւ հիմա եղբայրներ՝ կը
յանձնեմ ձեզ Աստուծոյ, ու [խ]ա-
նոր շնորհացը խօսքին, որ կարող է
[խա]շինելու՝ ու [խբ]բոլոր սրբուածներուն
հետ ձեզի ժառանգութիւն տալու։
33 [խգ]Մէկու մը արծաթին՝ կամ ոս-
կիին կամ հագուստին չցանկացայ.
34 Դուք ձեզմէ գիտէք՝ որ ինծի և իմ
հետս եղողներուն պէտք եղածը
35 [խդ]աս ձեռքերս հոգացին։ Ամէն բան
ձեզի ցուցուցի, [խե]թէ աստանկ պէտք
է աշխատիլ, ու տկարներուն օգ-
նութիւն ընել, և միտք բերել Տէր

Յամի Տեառն
60

[ժէ] Հմր 3.
[ժը] Հմր 27.
[ժթ] Գրծ. ժր. 5.
[ի] Մրկ. ա. 15. Ղկ. իդ. 47. Գրծ. բ. 38.
[իա] Գրծ. ժթ. 21.
[իբ] Գրծ. իա. 4. 11. ա Թես. գ. 3.
[իգ] Գրծ. իա. 13. Հռով. ը. 35. բ Կոր. դ. 16.
[իդ] բ Տիմ. դ. 7.
[իե] Գրծ. ա. 17. բ Կոր. դ. 1.
[իզ] Գաղ. ա. 1. Տիտ. ա. 3.
[իէ] Հմր 38. Հռով. ժե. 23.
[իը] Գրծ. ժր. 6. բ Կոր. է. 2.
[իթ] Հմր 20.
[լ] Ղկ. է. 30. Յհ. ժե. 15. Եփե. ա. 11.
[լա] ա Տիմ. դ. 16. ա Պետ. ե. 2.
[լբ] ա Կոր. ժբ. 28.
[լգ] Ոմանք՝ Տէրոջ
[լդ] Տես Եբր. թ. 14.
[լե] Եփե. ա. 7. 14. Կող. ա. 14. Եբր. թ. 12. ա Պետ. ա. 19. Յայտ. ե. 9.
[լզ] Մատ. է. 15. բ Պետ. բ. 1.
[լէ] ա Տիմ. ա. 20. ա Յհ. բ. 19.
[լը] Կամ՝ [illegible]
[լթ] Գրծ. ժթ. 10.
[խ] Եբր. ժգ. 9.
[խա] Գրծ. թ. 31.
[խբ] Գրծ. իզ. 18. Եփե. ա. 18. Կող. ա. 12. գ. 24. Եբր. թ. 15. ա Պետ. ա. 4.
[խգ] ա Թագ. ժբ. 3. ա Կոր. թ. 12. բ Կոր. է. 2. ժա. 9. ժբ. 17.
[խդ] Գրծ. ժր. 3. ա Կոր. դ. 12. ա Թես. բ. 9. բ Թես. գ. 8. [խե] Հռով. ժե. 1. ա Կոր. թ. 12. բ Կոր. ժա. 9. 12. ժբ. 13. Եփե. դ. 28. ա Թես. դ. 11. ե. 14. բ Թես. գ. 8.

Յաւէտ Տեառն 60

Յիսուսին խօսքը, որ ինքը ըսաւ.
Աւելի երանելի է տալը՝ քան թէ
36 առնելը։ Եւ աս որ ըսաւ, անոնց
ամենուն հետ ա ծնկան վրայ գալով՝
37 աղօթք ըրաւ։ Ամէնքն ալ սաս-
տիկ կու լային, ու Պօղոսին բ պա-
րանոցին վրայ իյնալով՝ զանիկայ
38 կը համբուրէին։ Սիրտերնին աւելի
կը ցաւէր ան խօսքին համար, գ որ
կ'ըսէր՝ թէ ալ պիտի չտեսնեն իր
երեսը. և զանիկայ ճամբայ դրին
մինչև նաւը [illegible]։

ա Գւ. է. 59. իա. 5.
բ Ծնն. խե. 14. խզ. 29.
գ Համ. 25.

ԳԼ. ԻԱ.

1 Պօղոս բնաւ չհամոզուիր Երուսաղէմ եր-
թալէն ետ կենալու։ 9 Փիլիպպոսին մարգարէ
աղջիկները։ 17 Պօղոս Երուսաղէմ կ'երթայ.
27 ուր տեղ կը բռնուի, ու մեծ վտանգի մէջ
կ'իյնայ. 31 բայց հազարապետը ազատելով
զանիկայ, հրաման կու տայ որ ժողովուրդին
խօսի։

1 Ու երբոր ելանք ու անոնցմէ զա-
տուեցանք՝ շիտակ նաւելով՝ Կով
եկանք, և միւս օրը Հռոդոն, ու
2 անկէ Պատարա։ Եւ նաւ մը
գտանք որ Փիւնիկէ կ'երթար, ու
անոր մէջը մտնելով՝ ճամբայ ե-
3 լանք։ Եւ Կիպրոս որ երևցաւ,
զանիկայ ձախ կողմերնիս թող
տալով՝ դէպ 'ի Սիւրիա նաւեցինք.
և Տիւրոս ելանք. ինչու որ նաւը
4 հոն պիտի թափէր իր բեռը։ Եւ
աշակերտները գտնելով՝ եօթը օր
հոն կեցանք, որոնք ա Սուրբ Հո-
գիով ա կ'ըսէին Պօղոսին որ Երու-
5 սաղէմ չելլէ։ Ու երբոր ան օրերը
անցուցինք, ելանք ու կ'երթա-
յինք. ամէնն ալ կնիկներով ու
տղաքներով մինչև քաղաքէն դուրս
մեզ ճամբայ դրին. բ Եւ ծովուն
եզերքը ծնկան վրայ գալով՝ աղօթք
6 ըրինք։ Ու իրարու հրաժարական
ողջոյն տալով՝ մենք նաւը ելանք,
7 անոնք ալ տեղերնին դարձան։ Իսկ
մենք Տիւրոսէն [illegible]՝ և
ծովու ճամբորդութիւնը լմնցընե-
լով՝ Պտղեմայիս հասանք, ու
եղբայրները բարևելով՝ օր մը քո-
8 վերնին կեցանք։ Եւ հետևեալ օրը
անկէ ելանք՝ ու Կեսարիա եկանք, և
Փիլիպպոս գ աւետարանչին տունը
մտնելով, դ որ ինքը եօթնէն մէ-
9 կն էր, անոր քովը կեցանք։ Անիկայ
չորս հատ կոյս աղջիկ ունէր, ե որ
10 մարգարէութիւն կ'ընէին։ Եւ հոն
շատ օրեր որ կեցանք, Հրէաս-
տանէն մարգարէ մը իջաւ զ Ագաբոս
11 անունով. Ու երբոր մեզի եկաւ,
Պօղոսին գօտին առնելով իր ձեռ-
քերը ու ոտքերը կապեց, և ը-
սաւ. Ասանկ կ'ըսէ Հոգին Սուրբ,
Ան մարդը՝ որունն է աս գօտին,
է ասանկ պիտի կապեն Հրէաները
Երուսաղէմի մէջ, ու հեթանոս-

ա Հմր. 12. Գւ. ի. 23.
բ Գւ. ի. 36.
գ Եփե. դ. 11. բ Տիմ. դ. 5.
դ Գւ. զ. 5. ը. 26. 40.
ե Յովէլ. բ. 28. Գւ. բ. 17.
զ Գւ. ժա. 28.
է Հմր. 33. Գւ. ի. 23.

12 ներուն ձեռքը պիտի մատնեն։ Ու
երբոր աս լսեցինք, աղաչեցինք մենք
ալ և տեղացիք ալ որ Երուսա-
13 ղէմ չելլէ։ Իսկ Պօղոս պատաս-
խան տուաւ. ա Ի՞նչ կ'ընէք, ի՞-
նչու կու լաք ու իմ սիրտս կը
ճմլէք. քանզի ես չէ թէ միայն
Երուսաղէմի մէջ կապուելու, հա-
պա նաև մեռնելու ալ պատրաստ
եմ Տէր Յիսուսի անուանը համար։
14 Եւ ինքը որ մտիկ չըրաւ, լու
կեցանք, ու ըսինք՝ բ Տէրոջը կամքը
թող ըլլայ։
15 Եւ ան օրերէն ետև պատրաս-
16 տուելով՝ Երուսաղէմ ելանք։ Կե-
սարացի աշակերտներէն ալ [illegible]
մեր հետ եկան, և [illegible]
տարին առջի աշակերտի մը՝ Կիպ-
րացի Մնասոնին, որուն քովը պիտի
17 կենայինք։ գ Ու երբոր Երուսաղէմ
մտանք, եղբայրները ուրախու-
18 թեամբ մեզ ընդունեցին։ Եւ
հետևեալ օրը Պօղոս մեզի հետ
դ Յակոբոսին քովը գնաց, ու բոլոր
19 երէցներն ալ եկան։ Եւ զանոնք
բարևելով՝ մի ըստ միոջէ ե կը պատ-
մէր՝ ինչ որ Աստուած հեթանոսնե-
րուն մէջը ըրաւ զ իր ծառայութիւ-
20 նովը։ Անոնք ալ լսելով՝ փառք
կու տային Աստուծոյ. և ըսին իրեն.
Կը տեսնե՞ս եղբայր՝ քանի բիւրա-
ւոր հաւատացեալ Հրէաներ կան,
ու ամէնն ալ է օրէնքին նախանձա-
21 ւոր են։ Բայց քու վրայովդ իմացան՝
թէ դուն բոլոր հեթանոսներուն
մէջ եղած Հրէաներուն Մովսէսէն
ապստամբիլ կը սորվեցնես, ը-
սելով որ տղաքնին չթլփատեն, և
սովորութիւններուն համեմատ չը-
22 վարուին։ Արդ՝ ի՞նչ պիտի ըլլայ.
անշուշտ բազմութիւն պիտի ժող-
վուի. ինչու որ պիտի լսեն թէ ե-
23 կեր ես։ Ուստի աս բանը ըրէ որ
24 քեզի կ'ըսենք. Մեր քովը չորս
մարդ կայ, որոնք իրենց վրայ ուխտ
դրած են. անոնք առ՝ իրենց հետ
մաքրուէ, և անոնց համար ծախք
ըրէ, որ ը իրենց գլուխը ածիլեն.
որպէս զի ամէնն ալ գիտնան թէ
քու վրայովդ իմացած բաներնին
ոչինչ է, հապա դուն ալ [illegible] հետ
կը քալես օրէնքը պահելու մէջ։
25 Բայց հաւատացեալ եկող հեթանոսնե-
րուն համար թ մենք թուղթ գրե-
ցինք՝ ինտոր որ որոշեցինք, որ ա-
նոնք բնաւ ասանկ բաներ չպահեն.
միայն թէ զգուշանան կուռքերու
զոհուածէ, ու արիւնէ. և խեղ-
26 դուածէ, ու պոռնկութենէ։ Ան
ատենը Պօղոս ան մարդիկը առաւ,
ու հետևեալ օրը անոնց հետ մաք-
րուած՝ ժ տաճարը մտաւ, ի մաք-
րութեան օրերը լմննալը ցուցընե-

Յաւէտ Տեառն 60
ա Գւ. ի. 24.
բ Մտթ. զ. 10. իզ. 42. Ղու. ժա. 2. իբ. 42.
գ Գւ. ժե. 4.
դ Գւ. ժե. 13. Գաղ. ա. 19. բ. 9.
ե Գւ. ժե. 4. 12. Հռոմ. ժե. 18. 19.
զ Գւ. ա. 17. ի. 24.
է Գւ. իբ. 3. Հռոմ. ժ. 2. Գաղ. ա. 14.
ը Թւ. զ. 2. 13. 18. Գւ. ժը. 18.
թ Գւ. ժե. 20. 29.
ժ Գւ. իդ. 18.
ի Թւ. զ. 13.

Յամի Տեառն
60

լու համար, մինչև որ անոնց ամէն
մէկուն համար պատարագ մատուցուեցաւ ։
27 Ու երբոր եօթը օրերը լմննալու
վրայ էին, Ասիացի [ա]Հրէաները զանիկայ
տաճարին մէջ տեսնելով՝
բոլոր բազմութիւնը խռովեցուցին,
[բ]և անոր ձեռք զարկած՝ կը կանչուըռտէին.
28 Իսրայելացի մարդիկ՝
օգնութեան հասէք. աս ան մարդն
է՝ [գ]որ ամէն տեղ ժողովուրդին, և
օրէնքին, ու աս տեղին դէմ բան
կը սորվեցընէ ամենուն. մինչև որ
տաճարին մէջ Յոյներ ալ մտցուց,
29 և աս սուրբ տեղը պղծեց. (Ինչու
որ առաջուց Եփեսացի [դ]Տրոփիմոսը
իրեն հետ քաղաքին մէջ տեսեր
էին, և կը կարծէին թէ՝ Պօղոս
30 անիկայ տաճարը մտցուց.) [ե]Ու
բոլոր քաղաքը շարժեցաւ, և ժողովուրդը
դիզուեցաւ, ու բռնեցին
Պօղոսը տաճարէն դուրս քաշեցին.
և շուտ մը դռները գոցուեցան.
31 Ու երբոր անոնք կ՚ուզէին անիկայ
սպաննել, լուր հասաւ գունդին
հազարապետին՝ թէ բոլոր Երուսաղէմը
32 իրար անցեր է ։ [զ]Ան ալ
անմիջապէս զինուորներ, և հարիւրապետներ
առած՝ անոնց վրայ
վազեց. անոնք ալ հազարապետը
ու զինուորները տեսնելով՝ Պօղոսը
33 ծեծելէն դադարեցան ։ Ան ատենը
հազարապետը մօտենալով՝ բռնեց
զանիկայ, [է]և հրաման ըրաւ որ կրկին
շղթայով կապեն. ու կը հարցընէր՝
թէ անիկայ ո՞վ է, ու ի՞նչ
34 ըրեր է ։ Եւ բազմութեանը մէջէն
մէկը մէկ կերպ՝ ու մէկալը ուրիշ
կերպ բան կը կանչուըռտէին.
իսկ երբոր չկրցաւ ան շփոթութենէն
ստոյգը գիտնալ, հրաման ըրաւ
որ զանիկայ բերդը տանին ։
35 Ու երբոր սանդուխը հասաւ, անանկ
պատահեցաւ որ զինուորները
վեր վերցընեն անիկայ՝ ժողովուրդին
36 բռնութեանը համար. Ինչու որ
ժողովուրդին բազմութիւնը ետևէն
կ՚երթար, ու կ՚ըսէին. [ը]Վերցուր
37 անիկայ ։ Ու երբոր Պօղոս բերդը
մտնելու վրայ էր, հազարապետին
ըսաւ. Արդեօք կարելի՞ է որ քեզի
38 բան մը խօսիմ ։ Ան ալ ըսաւ,
Յունարէն գիտե՞ս. [թ]Չէ՞ որ դուն
ան Եգիպտացին ես, որ աս օրերէս
առաջ չորս հազար [ժ]սրիկայ մարդիկ
ապստամբեցուցիր, ու անապատը
39 հանեցիր ։ Պօղոս ալ ըսաւ.
[ի]Ես Հրեայ մարդ մըն եմ՝ Կիլիկիոյ
Տարսոնէն, չէ թէ աննշան քաղաքի
մը քաղաքացի, ու կ՚աղաչեմ
քեզի՝ ինծի հրաման տուր որ
ժողովուրդին խօսիմ ։
40 Ու երբոր անիկայ հրաման տուաւ,

[ա] Գլ. իդ. 18 ։
[բ] Գլ. իզ. 21 ։
[գ] Գլ. իդ. 5, 6 ։
[դ] Գլ. ի. 4 ։
[ե] Գլ. իզ. 21 ։
[զ] Գլ. իգ. 27 ։ իդ. 7 ։
[է] Հմր 11 ։ Գլ. ի. 22 ։
[ը] Ղու. իգ. 18 ։ Յովհ. ժթ. 15 ։ Գլ. իբ. 22 ։
Ա. Եգիպտացին եղաւ Յ. Տ. 55
[թ] Տես գլ. ե. 36 ։
[ժ] Յուն. սիկարեան, յ՚ դաշնակաւոր մարդասպան ։
[ի] Գլ. թ. 11 ։ իբ. 3 ։

Պօղոս սանդուխին վրայ կայնելով՝
[լ]ձեռքը շարժեց ժողովուրդին, ու
երբոր աղէկ մը լռութիւն եղաւ,
Եբրայական լեզուով խօսեցաւ անոնց,
ու ըսաւ.

[լ] Գլ. ժբ. 17 ։

ԳԼ. ԻԲ

1 Պօղոս մի բառ մինչև կը պատմէ իր դարձի գալը ։ 17 և իր առաքելութեան կանչուիլը. 22 բայց հեթանոսներուն խօսքը ըսելուն պէս՝ ժողովուրդը բարձրաձայն կ՚աղաղակեն անոր դէմ ։ 24 Հազարապետը հրաման կ՚ընէ որ ծեծեն Պօղոսը. 25 բայց անիկայ իր Հռովմայեցի ըլլալը իմացընելով՝ կ՚ազատի ։

1 Մարդիկ [ա]եղբայրներ և հայրեր՝
ինծի մտիկ ըրէք որ հիմա ձեզի
2 պատասխան կու տամ. (Երբոր
լսեցին որ Եբրայական լեզուով կը
խօսէր իրենց, ալ աւելի լուռ կեցան.
3 Եւ անիկայ ըսաւ.) [բ]Ես
Հրեայ մարդ մըն եմ Կիլիկիոյ Տարսոնին
մէջ ծնած՝ և աս քաղաքիս
մէջ [գ]Գամաղիէլին [դ]ոտքը մեծցած,
[ե]ամէն հայրենի օրէնքին
ճշդութեանը պէս կրթուած, [զ]նախանձաւոր
էի Աստուծոյ՝ [է]ինչպէս
4 որ այսօր դուք ամէնքդ էք ։ [ը]Որ
ես էրիկ մարդիկ ու կնիկ մարդիկ
կապելով, ու բանտերու մատնելով
աս ճամբան հալածեցի մինչև ՚ի
5 մահ. Ինչպէս որ քահանայապետն
ալ կը վկայէ ինծի համար՝ [թ]և բոլոր
ծերակոյտը. [ժ]որ իրենցմէ թուղթեր
ալ առնելով եղբայրներուն՝
Դամասկոս կ՚երթայի, որ հոն եղածներն
ալ կապուած Երուսաղէմ
6 բերեմ, որ պատժուին ։ [ի]Ու եղաւ
որ երբ կ՚երթայի՝ ու Դամասկոսին
մօտեցայ, կէս օրուան դէմ յանկարծակի
երկինքէն մեծ լոյս մը
7 փայլատակեց իմ բոլորտիքս. Եւ
գետինը ինկայ, ու ձայն մը լսեցի՝
որ ինծի կ՚ըսէր. Սաւուղ՝ Սաւուղ,
8 ինչո՞ւ զիս կը հալածես ։ Ես ալ
պատասխան տուի թէ՝ Դուն ո՞վ
ես՝ Տէր. ան ալ ինծի ըսաւ. Ես
Յիսուս Նազովրեցին եմ, որ դուն
9 կը հալածես ։ [լ]Բայց անոնք որ իմ
հետս էին՝ լոյսը տեսան, ու վախով
լեցուեցան, սակայն ինծի խօսողին
10 ձայնը չլսեցին ։ Եւ ըսի, Ի՞նչ
ընեմ՝ Տէր. և Տէրը ինծի ըսաւ.
Ելի՛ր գնա Դամասկոս, ու հոն քեզի
պիտի զրուցուի ան ամէն բաներուն
համար, որ սահմանուած է
11 որ ընես ։ Ու երբոր չէի տեսներ
ան լոյսին փառքէն, հետս եղողները
ձեռքէս բռնած՝ Դամասկոս
12 մտայ ։ [խ]Եւ Անանիա անուն մարդ
մը՝ օրէնքին համեմատ աստուածավախ,
ու Դամասկոս բնակող բոլոր
13 [ծ]Հրէաներէն [կ]բարի վկայուած, ինծի
եկաւ, ու քովս կայնելով ինծի
ըսաւ. Սաւուղ եղբայր, վեր նա-

[ա] Գլ. է. 2 ։
[բ] Գլ. իա. 39 ։ բ Կոր. ժա. 22 ։ Փիլ. գ. 5 ։
[գ] Գլ. ե. 34 ։
[դ] բ Օր. լգ. 3 ։ դ Թագ. դ. 38 ։ Ղու. ժ. 39 ։
[ե] Գլ. իզ. 5 ։
[զ] Գլ. իա. 20 ։ Գաղ. ա. 14 ։
[է] Հռովմ. ժ. 2 ։
[ը] Գլ. ը. 3 ։ իզ. 9. 10. 11 ։ Փիլ. գ. 6 ։ ա Տիմ. ա. 13 ։
[թ] Ղու. իբ. 66 ։ Գլ. դ. 5 ։
[ժ] Գլ. թ. 2 ։ իզ. 10, 12 ։
[ի] Գլ. թ. 3 ։ իզ. 12, 13 ։
[լ] Գլ. թ. 7 ։ Դան. ժ. 7 ։
[խ] Գլ. թ. 17 ։
[ծ] ա Տիմ. գ. 7 ։
[կ] Գլ. ժ. 22 ։

Յամի Տեառն
60

[հ] Գւ. գ. 13. ե. 30.
[ձ] Գւ. թ. 15. իզ. 16.
[ղ] Գւ. գ. 14. է. 52.
[ճ] Ա Կոր. թ. 1. ժե. 8.
[մ] Ա Կոր. ժա. 23. Գաղ. ա. 12.
[յ] Գւ. իգ. 11.
[ն] Գւ. գ. 20. իզ. 16.
[շ] Գւ. բ. 38. Եբր. ժ. 22.
[ո] Գւ. թ. 14. Հռով. ժ. 13.
* Ոմանք՝ Տերոջը
[չ] Գւ. թ. 26. Բ Կոր. ժբ. 2.
[պ] Հմր 14.
[ջ] Մատ. ժ. 14.
[ռ] Հմր 4. Գւ. ը. 3.
[ս] Մատ. ժ. 17.
[վ] Գւ. է. 57.
[տ] Ղու. ժա. 48. Գւ. է. 59. Հռով. ա. 32.
† Ոմանք՝ չունին։
[ր] Գւ. թ. 15. ժգ. 2. 46. 47. ժը. 6. իզ. 17. Հռով. ա. 5. ժա. 13. ժե. 16. Գաղ. ա. 15. 16. բ. 7. 8. Եփե. գ. 7. 8. Ա Տիմ. բ. 7. Բ Տիմ. ա. 11.
[ց] Գւ. իա. 36.
[ւ] Գւ. իե. 24.
[փ] Գւ. ժզ. 37.
‡ Ոմանք՝ Նայէ՛ ինչ

14 յէ։ Ես ալ նոյն ժամուն վեր նա-
յեցայ իրեն. և անիկայ ըսաւ.
[հ]Մեր հայրերուն Աստուածը առա-
ջուց քեզ ընտրեց, որ իր կամքը
ճանչնաս՝ ու այն [ղ]Արդարը [ճ]տես-
նես, [մ]և անոր բերնէն ձայն լսես.
15 [յ]Քանզի բոլոր մարդոց առջև անոր
վկայ պիտի ըլլաս այն բաներուն հա-
16 մար, [ն]որ տեսար ու լսեցիր։ Եւ
հիմա՛ ալ ի՞նչ կ'ուշանաս, ելի՛ր
մկրտուէ՝ [շ]ու մեղքերդ լուա՛ [ո]*ա-
17 նոր անունը կանչելով։ [չ]Եւ եղաւ
որ երբոր Երուսաղէմ դարձայ՝ ու
տաճարին մէջ աղօթք կ'ընէի,
միտքի յափշտակութիւն մը եկաւ
18 վրաս, [պ]Եւ զինքը տեսայ, որ ինծի
կ'ըսէր. [ջ]Արտորցի՛ր՝ շուտով Երու-
սաղեմէն ելի՛ր. ինչու որ քու ինծի
համար ըրած վկայութիւնդ պիտի
19 չընդունին։ Ես ալ ըսի. Տէ՛ր, [ռ]ի-
րենք աղէկ գիտեն թէ ես էի՝ որ
քեզի հաւատացողները բանտը կը
դնէի, [ս]և ժողովարաններուն մէջ
20 կը ծեծէի. [վ]Ու երբոր քու Ստե-
փանոս վկայիդ արիւնը կը թա-
փուէր, ես ինքս ալ ներկայ էի,
[տ]և կամակից էի †անոր սպաննուե-
լուն", ու զանիկայ սպաննողնե-
րուն հանդերձները ես կը պահէի։
21 Եւ ինծի ըսաւ. Գնա՛, [ր]ինչու որ
ես քեզ հեռաւոր հեթանոսներուն
պիտի խրկեմ։

22 Եւ անոնք մինչև աս խօսքս ա-
կանջ դրին իրեն. ետքը ձայներնին
վերցուցին՝ ու ըսին. [ց]Վերցո՛ւր
աշխարհէն ատանկ մարդը. [ւ]քան-
23 զի չվայլեր ատոր ողջ մնալ։ Ու
երբոր կը կանչուըռտէին, ու հան-
դերձնին կը նետէին, և փոշին դէպ
24 'ի օդը կը ցանէին, Հազարապե-
տը հրաման ըրաւ որ զանիկայ բեր-
դը մտցնեն, ու ըսաւ որ ծեծով
հարցուփորձ ընեն անոր, որ գիտ-
նայ թէ ինչ յանցանքի համար ա-
նոր դէմ անանկ կը կանչուըռտէին։
25 Ու երբոր կաշի կապերով զինքը
կապեցին, Պօղոս վերակացու հա-
րիւրապետին ըսաւ. [փ]Արժա՞ն է
ձեզի Հռոմայեցի ու չդատապար-
26 տուած մարդ մը ծեծել։ Հարիւ-
րապետը երբոր աս լսեց, գնաց Հա-
զարապետին պատմեց՝ ու ըսաւ.
‡Ի՞նչ պիտի ընես, ինչու որ աս
27 մարդը Հռոմայեցի է։ Հազա-
րապետն ալ քովը գնաց՝ ու ըսաւ
անոր. Ըսէ ինծի, դուն Հռոմա-
28 յեցի՞ ես. ան ալ ըսաւ. Այո՛։ Հա-
զարապետը պատասխան տուաւ.
Ես շատ ստակով ձեռք բերի աս
քաղաքացիութեան իրաւունքը. և
Պօղոս ըսաւ. Ես բուն [illegible]
29 ծնած եմ։ Ու անոնք որ իրեն
հարցուփորձ պիտի ընէին, շուտ
մը ետ կեցան իրմէն. և հազարա-
պետն ալ վախցաւ, երբոր իմացաւ
թէ Հռոմայեցի է, և որովհետև
զանիկայ կապեր էր։

30 Ու հետևեալ օրը ուզելով որ
շիտակը գիտնայ թէ ինչ է Հրէա-
ներուն ըրած ամբաստանութիւնը
անոր դէմ, արձակեց զանիկայ, և
հրաման ըրաւ որ քահանայապետ-
ները ու բոլոր ժողովքը մէկտեղ
գան. և Պօղոսը իջեցնելով՝ ա-
նոնց առջևը կայնեցուց։

ԳԼ. ԻԳ

1 Երբոր Պօղոս զինքը կը պաշտպանէր, 2 Անանիա կը հրամայէ որ անոր բերնին զարնեն։ 7 Երկպառակութիւն կը ծագի Պօղոսի դատախազներուն մէջտեղը։ 11 Աստուած կը քաջալերէ զանիկայ։ 12 Հրէայք Պօղոսի համար որոգայթ կը լարեն։ 20 Հազարապետը իմանալով աս բանը, 27 Փելիքս կուսակալին կը խրկէ Պօղոսը։

1 Եւ Պօղոս իր աչքերը ժողովքին
վրայ դարձնելով՝ ըսաւ. Մար-
դիկ եղբայրներ, ես բոլորովին բա-
րի խղճմտանքով կեանք վարեր եմ
Աստուծոյ առջև մինչև աս օրս։
2 Անանիա քահանայապետն ալ հրա-
ման ըրաւ իր քովը կայնողներուն
3 որ անոր բերնին զարնեն։ Ան ա-
տեն Պօղոս ըսաւ անոր. Աստուած
քեզի պիտի զարնէ, ո՛վ ծեփած
պատ։ դուն հոս նստեր ես որ օրէն-
քին համեմատ զիս դատես, ու օրէն-
քին դէմ կը հրամայես որ զիս զար-
4 նեն։ Քովը կայնողներն ալ ըսին.
Աստուծոյ քահանայապետը կը նա-
5 խատե՞ս։ Պօղոս ալ ըսաւ. Եղ-
բայրներ, չէի գիտեր որ քահանա-
յապետ է. վասն զի գրուած է. Քու
ժողովուրդիդ իշխանին չար մի
6 խօսիր։ [illegible]
[illegible]

Յամի Տեառն
60

[illegible]

Յամի Տեառն
60

թէ Պօղոս անոնցմէ պատառուի ,
գինուորներուն հրամանը ըրաւ որ իջ-
նեն զանիկայ անոնց մէջէն յափշ-
11 տակեն՝ ու բերդը բերեն ։ [է]Եւ հե-
տեւեալ գիշերը Տէրը անոր քովը
կայնեցաւ՝ ու ըսաւ . Քաջասիրտ
եղիր՝ Պօղոս . վասն զի ինչպէս որ
Երուսաղէմի մէջ ինծի համար վկա-
յեցիր , անանկ պէտք է քեզի՝ որ
Հռովմայ մէջ ալ վկայես ։

[է] Գլ. ժը. 9. իէ. 23. 24.

12 Ու երբոր առտու եղաւ , [ը]Հրէա-
ներէն ոմանք միաբանեցան , ու ինք-
զինքնին անէծքի տակ դրին , ըսե-
լով որ չուտեն ու չխմեն՝ մինչեւ որ
13 Պօղոսը սպաննեն ։ Եւ քառասու-
նէն աւելի էին՝ որ աս երդումը իրա-
14 րու հետ ըրին . Ասոնք քահա-
նայապետներուն և ծերերուն գացին՝
ու ըսին . Անէծքով անիծեցինք ան-
ձերնիս՝ որ բան մը չուտենք մինչեւ
15 որ Պօղոսը սպաննենք ։ Ուստի
դուք ժողովքին հետ մէկտեղ հա-
զարապետին իմացուցէք որ վաղը
զանիկայ ձեզի իջեցընէ , որպէս թէ
դուք աւելի ճիշդ քննութիւն ը-
նել կ'ուզէք անոր վրայով . և մենք
անոր մօտ գալէն առաջ պատրաստ
16 ենք զանիկայ սպաննելու ։ Եւ Պօ-
ղոսին քրոջը որդին երբոր աս դա-
ւաճանութիւնը լսեց , եկաւ բերդը
17 մտաւ , ու Պօղոսին պատմեց ։ Պօ-
ղոս ալ հարիւրապետներուն մէկը
իրեն կանչելով՝ ըսաւ . Աս պատա-
նին հազարապետին տար , ինչու որ
բան մը ունի անոր իմացընելու ։
18 Ան ալ առաւ զանիկայ և տարաւ
հազարապետին՝ ու ըսաւ . Բան-
տարկեալ Պօղոսը զիս կանչեց , և
աղաչեց որ աս պատանին քեզի բե-
19 րեմ , որ քեզի խօսելիք ունի ։ Եւ
հազարապետը անոր ձեռքէն բռնե-
լով մէկդի գնաց . ու հարցուց թէ՝
Ի՞նչ բան ունիս ինծի իմացընելու ։
20 Եւ անիկայ ըսաւ . [թ]Հրէաները
միաբանեցան քեզի աղաչելու՝ որ
վաղը Պօղոսը ատեանը իջեցընես ,
որպէս թէ կ'ուզեն աւելի ճիշդ
քննութիւն մը ընել անոր վրա-
21 յով . Բայց դուն անոնց մտիկ չը-
նես . ինչու որ անոնցմէ քառասու-
նէն աւելի մարդիկ դարանամուտ
եղած են անոր համար , որոնք
ինքզինքնին անէծքի տակ դրին՝ որ
չուտեն ու չխմեն , մինչեւ որ անիկայ
սպաննեն . ու հիմա պատրաստ են ,
22 և քու հրամանիդ կը սպասեն ։ Ան
ատենը հազարապետը պատանին
ճամբեց , պատուիրելով թէ Մէկու
մը մի՛ ըսեր՝ որ աս բանը ինծի
իմացուցիր ։

[ը] Հմմ. 21. 30. Գլ. իե. 3.

[թ] Հմմ. 12.

23 Եւ հարիւրապետներէն երկուքը
կանչեց՝ ու ըսաւ . Երկու հարիւր
զինուոր պատրաստեցէք , ու եօ-
թանասուն ձիաւոր , և երկու հա-
րիւր գեղարդաւոր , որ մինչեւ Կե-
սարիա երթան գիշերուան ժամը
24 իրեքին . Եւ գրաստներ պատրաս-
տեցէք , որ Պօղոսը հեծցընեն ու
ապահովութեամբ Փելիքս կուսա-
25 կալին տանին ։ Եւ թուղթ մը
26 գրեց աս օրինակին պէս ։ Կղօդիոս
Լիւսիաս՝ պատուական Փելիքս կու-
27 սակալիդ ողջոյն ։ [ժ]Աս մարդը
Հրէաներէն բռնուեր էր , և ա-
նոնցմէ պիտի սպաննուէր . իսկ ես
զինուորներով վրայ հասած՝ ազա-
տեցի զանիկայ , իմանալով որ
28 Հռովմայեցի է ։ Եւ [ի]ուզելով
պատճառը գիտնալ՝ որուն համար
անոր վրայ ամբաստանութիւն կ'ը-
նէին , իջեցուցի զանիկայ անոնց ա-
29 տեանը . Որ գտայ ամբաստանուած
[լ]իրենց օրէնքին վերաբերեալ խնդիր-
ներու համար . [խ]և մեռնելու կամ
կապուելու արժանի յանցանք մը
30 չունէր ։ [ծ]Ու երբոր լուր առի որ
Հրէայք աս մարդուն համար որո-
գայթ պիտի լարեն , իսկոյն քեզի
խրկեցի , [կ]հրաման ընելով ամբաս-
տանողներուն ալ՝ որ քու առջեւդ
խօսին անոր վրայով . Ողջ եղիր ։
31 Զինուորներն ալ իրենց հրա-
մայուածին համեմատ առին Պօ-
ղոսը՝ ու գիշերով Անտիպատրոս
32 տարին ։ Եւ հետեւեալ օրը թո-
ղուցին ձիաւորները անոր հետը եր-
թալու , ու իրենք բերդը դարձան ։
33 Անոնք ալ Կեսարիա մտան , ու
թուղթը կուսակալին տուին . և
Պօղոսը անոր առջեւը կայնեցու-
34 ցին ։ Երբոր կարդաց , հարցուց
թէ որ գաւառէն է . և իմանալով
35 որ [հ]Կիլիկիայէն է , ըսաւ . [ձ]Պիտի
լսեմ քեզի՝ երբոր քու ամբաստա-
նողներդ ալ գան . և հրաման ըրաւ՝
որ զանիկայ [ղ]Հերովդէսին պալատը
պահեն ։

Յամի Տեառն
60

[ժ] Գլ. իա. 33. իդ. 7.

[ի] Գլ. իբ. 30.

[լ] Գլ. ժը. 15. իե. 19.

[խ] Գլ. իզ. 31.

[ծ] Հմմ. 20.

[կ] Գլ. իդ. 8. իե. 6.

[հ] Գլ. իա. 39.

[ձ] Գլ. իդ. 1. 10. իե. 16.

[ղ] Մատ. իէ. 27.

ԳԼ. ԻԴ

1 Պօղոս՝ Տերտիւղոսէն ամբաստանուած՝ 10 պատասխան կու տայ իր վարքին և վարդապետութեանը համար . 24 կը քարոզէ Քրիստոս՝ կուսակալին ու անոր տիկնոջը ։ 26 Կուսակալը կը յուսայ կաշառք առնել Պօղոսէն . 27 վերջապէս իր պաշտօնէն ելլելով՝ Պօղոսը կապուած կը թողու ։

1 Եւ [ա]հինգ օրէն ետքը [բ]Անանիա
քահանայապետը ծերերուն հետ
ու Տերտիւղոս անուն ճարտասանի
մը հետ իջաւ . և ասոնք կուսակա-
լին իմացուցին իրենց ամբաստանու-
2 թիւնը Պօղոսին դէմ ։ Ու երբոր
կանչեցին անիկայ , Տերտիւղոս սը-
կսաւ ամբաստանել՝ ու ըսել . Ո-
րովհետեւ քու ձեռքովդ շատ խա-
ղաղութիւն , ու քու խնամքովդ աս
ազգին բաներուն աղէկ կարգադրու-
3 թիւններ կը վայելենք , Ամէն կեր-

[ա] Գլ. իա. 27.

[բ] Գլ. իգ. 2. 30. 35. իե. 2.

Յամի Տեառն 60

պով ու ամէն տեղ բոլորովին գոհ
ըլլալով՝ շնորհակալ ենք՝ ով պա-
4 տուական Փելիքս ։ Բայց չըլ-
լայ որ ալ աւելի ձանձրութիւն
տամ քեզի , կ'աղաչեմ որ քու
քաղցրութեամբդ մեզի ականջ դը-
նես , որ համառօտաբար քիչ մը խօ-
5 սինք ։ Ինչու որ մենք այս մարդը
գտանք ապականիչ և խռովարար
բոլոր Հրեաներուն՝ որ աշխարհիս
մէջ են , և Նազովրեցւոց աղանդին
6 առաջնորդ . Որ տաճարն ալ ու-
զեց պղծել . որն որ բռնեցինք , ու
մեր օրէնքին համեմատ ուզեցինք
7 դատաստանը ընել . Բայց Լիւ-
սիաս հազարապետը եկաւ մեծ
բռնութեամբ մեր ձեռքէն առաւ ,
8 Եւ հրաման բրաւ՝ որ անոր դատա-
խազները քեզի գան , որն որ դուն
քննելով՝ կարող պիտի ըլլաս տե-
ղեկանալ այն ամէն բաներուն , ո-
րոնց համար մենք ամբաստանու-
9 թիւն կ'ընենք անոր վրայ ։ Հը-
րեաներն ալ ամէնը մէկ եղած՝ ը-
սին թէ Այդպէս է ։
10 Պատասխան տուաւ Պօղոս՝
(երբոր կուսակալը անոր աչք ըրաւ
որ խօսի .) Գիտնալով որ շատ
տարիներէ հետէ դուն այս ազգին
դատաւորն ես , աւելի յօժարու-
թեամբ ինծի վերաբերեալ բանե-
րուն համար պատասխան կու տամ .
11 Որովհետեւ կրնաս գիտնալ որ ես
տասուերկու օրէն աւելի չէ՝ քանի
որ Երուսաղէմ եկայ երկրպագու-
12 թիւն ընելու ։ Եւ զիս տաճարին
մէջ մէկու մը հետ վիճաբանութիւն
ընելու վրայ՝ կամ բազմութիւնը
մէկտեղ ժողված չգտան , ոչ ալ
13 ժողովարաններուն մէջ , Եւ ոչ
քաղաքին մէջ . ոչ ալ կրնան ա-
պացուցանել այն բաները , որոնց
համար հիմա ամբաստանութիւն
14 կ'ընեն ինծի դէմ ։ Բայց աս կը
խոստովանիմ քեզի՝ թէ այն ճամ-
բուն համեմատ՝ որ անոնք հեր-
ձուած կ'ըսեն , ես անանկ կը պաշ-
տեմ իմ հայրենի Աստուածս ,
հաւատալով այն ամէն բաներուն՝
որ Օրինաց և մարգարէից մէջ
15 գրուած են ։ Եւ յոյս ունիմ առ
Աստուած՝ ինչպէս որ ասոնք ալ
ակնկալութիւն ունին , որ մեռելոց
յարութիւն պիտի ըլլայ , թէ
արդարներուն և թէ մեղաւորնե-
16 րուն ։ Եւ ես աս բանիս համար
կը ջանամ , որ ամէն ատեն մաքուր
խղճմտանք ունենամ Աստուծոյ
17 առջեւ՝ ու մարդոց առջեւ ։ Արդ՝
ես շատ տարիներէ ետեւ եկայ իմ
ազգիս ողորմութիւններ բերելու ,
18 ու ընծաներ տալու . Ասանկով
քանի մը Ասիացի Հրեաներ զիս

Ղու. իգ. 2 ։ Գր. զ. 13 ։ ժզ. 20 ։ ժէ. 6 ։ իա. 28 ։ ա Պետ. բ. 12 ։ 15 ։

Գր. իա. 28 ։

Յով. ժը. 31 ։

Գր. իա. 33 ։

Գր. իգ. 30 ։

Փելիքս կուսակալ եղաւ Հրէաստանի վրայ յա. Տ. 53

Հմր 17 ։ Գր. իա. 26 ։

Գր. իե. 8 ։ իը. 17 ։

Տես Ամով. ը. 14 ։ Գր. թ. 2 ։

բ Տիմ. ա. 3 ։

Գր. իզ. 22 ։ իը. 23 ։

Գր. իգ. 6 ։ իզ. 6 ։ 7 ։ իը. 20 ։

Դան. ժբ. 2 ։ Յով. ե. 28 ։ 29 ։

Գր. իգ. 1 ։

Գր. ժա. 29 ։ 30 ։ ի. 16 ։ Հռով. ժե. 25 ։ բ Կոր. ը. 4 ։ Գաղ. բ. 10 ։

Գր. իա. 26 ։ 27 ։ իգ. 21 ։

տաճարին մէջը մաքրուած գտան՝
ոչ բազմութիւնով և ոչ ամբո-
19 խով , Որ անոնց պէտք էր առջեւդ
գալ՝ ու ամբաստանութիւն ընել ,
թէ որ իմ վրայովս ուրիշ բան մը
20 ունէին . Կամ թէ ասոնք իրենք
թող ըսեն՝ ինչ անիրաւութիւն
գտան իմ վրաս , երբոր ատեանը
21 կայներ էի . Միայն թէ աս մէկ
խօսքիս համար՝ որ երբ մէջերնին
կայներ էի , կանչեցի թէ , Մեռե-
լոց յարութեանը համար ես այսօր
22 ձեզմէ կը դատուիմ ։ Եւ Փելիքս
ուրիշ անգամի թողուց անոնք .
ինչու որ աղէկ տեղեկութիւն ու-
նէր այն ճամբուն վրայով . ու ը-
սաւ . Երբոր Լիւսիաս հազարա-
պետը հոս իջնէ , պիտի քննեմ ձեր
23 գործը ։ Եւ հարիւրապետին հրա-
ման ըրաւ որ զանիկայ պահէ , և
ընդարձակութիւն տայ , ու իրեն-
ներէն մէկը չարգիլէ անոր սպասա-
ւորութիւն ընելէն կամ անոր քո-
վը երթալէն ։
24 Եւ քանի մը օրէն ետեւ Փելիքս
եկաւ իր Դրուսիղա կնկանը հետ՝
որ Հրեայ էր , ու Պօղոսը կանչել
տուաւ , և լսեց անկէ այն հաւատ-
քին համար՝ որ Քրիստոս Յիսուսի
25 վրայ է ։ Ու երբոր անիկայ ար-
դարութեան՝ ու ժուժկալութեան՝
և գալու դատաստանին վրայով կը
խօսէր , Փելիքս զարհուրելով պա-
տասխան տուաւ . Դուն հիմա գը-
նա , ու երբոր ժամանակ ունե-
նամ՝ ես քեզ նորէն կը կանչեմ ։
26 Նաեւ յոյս ունէր՝ որ Պօղոսին
կողմէն իրեն ստակ տրուի , անոր
համար շատ անգամ կանչել կու
տար զանիկայ՝ ու հետը կը խօսակ-
27 ցէր ։ Բայց երկու տարի որ եղաւ ,
Փելիքսին տեղը Պորկիոս Փեստոս
եկաւ . Փելիքս ալ Հրեաներուն
շնորհք ընել ուզելով , Պօղոսը
կապուած թողուց ։

Յամի Տեառն 60

Գր. իգ. 30 ։ իե. 16 ։

Գր. իգ. 6 ։ իը. 20 ։

Հմր 7 ։

Գր. իէ. 3 ։ իը. 16 ։

Ել. իգ. 8 ։

Որ՝ [illegible] զանիկայ արձակէ .

Յա. Տ. 62

Ել. իգ. 2 ։ Գր. ժբ. 3 ։ իե. 9 ։ 14 ։

ԳԼ . ԻԵ

2 Հրեայք Պօղոսին դէմ ամբաստանութիւն կ'ընեն Փեստոսին առջեւ ։ 8 Պօղոս պատասխան կու տայ , 11 և կայսրին կը բողոքէ ։ 14 Ետքը Փեստոս անոր գործը կը պատմէ Ագրիպպաս թագաւորին , 23 և Պօղոսը նոր առջեւը բերել տալով , 25 կը ծանուցանէ թէ անիկայ մահուան արժանի բան մը ըրած չէ ։

1 Արդ՝ երբոր Փեստոս իր իշխանու-
թեանը գաւառը հասաւ , իրեք
օրէն ետեւ Կեսարիայէն Երուսա-
2 ղէմ ելաւ ։ Եւ քահանայապետ-
ը ու Հրէից գլխաւորները անոր ի-
մացուցին իրենց ամբաստանութիւնը
3 Պօղոսին դէմ , Եւ կ'աղաչէին ի-
րեն՝ ու շնորհք կը խնդրէին անոր
դէմ , որ զանիկայ Երուսաղէմ բե-
րել տայ . ու իրենք դարան կը

Գր. իդ. 1 ։ Հմր 15 ։

Գր. իգ. 12 ։ 15 ։

Յամի Տեառն
62

պատրաստելին ճամբուն մէջ զանիկայ սպաննելու ։ 4 Բայց Փեստոս պատասխան տուաւ, որ Պօղոսը Կեսարիայի մէջ պահուի, և որ ինքը շատ չանցած հոն պիտի երթայ ։ 5 Ուստի ձեզմէ որոնք որ կարող են՝ ըսաւ, իմ հետս թող իջնեն, †և թէ որ այն մարդուն վրայ յանցանք մը կայ, թող անոր դէմ ամբաստանութիւն ընեն ։ 6 Եւ հոն ութը կամ տասը օրէն աւելի չկենալով, Կեսարիա իջաւ. ու հետեւեալ օրը ատեանը նստելով՝ հրաման ըրաւ որ Պօղոսը բերեն ։ 7 Ու երբոր անիկայ եկաւ, Երուսաղեմէն իջնող Հրեաները անոր բոլորտիքը կայնելով, †շատ ու ծանր ամբաստանութիւններ կը բերէին Պօղոսին դէմ, որոնք չէին կրնար ապացուցանել. 8 Ինչու որ Պօղոս պատասխան կու տար թէ, †Ես ոչ Հրեաներուն օրէնքին՝ և ոչ տաճարին՝ ոչ ալ կայսրին դէմ յանցանք մը ըրած եմ ։ 9 Բայց Փեստոս †ուզելով որ Հրեաներուն շնորհք ընէ, պատասխան տուաւ Պօղոսին ու ըսաւ. †Կ'ուզե՞ս Երուսաղէմ ելլել, և հոն աս բաներուն վրայով իմ առջեւս դատուիլ ։ 10 Պօղոս ալ ըսաւ. Կայսրին ատեանը կայներ եմ, ուր որ պէտք է ինծի դատուիլ. ես Հրեաներուն անիրաւութիւն մը ըրած չեմ, ինչպէս որ դուն ալ աղէկ գիտես ։ 11 †Քանզի թէ որ անիրաւութիւն մը և մահուան արժանի բան մը ըրած եմ, ես մեռնելէն չեմ քաշուիր. բայց թէ որ չկայ իմ [illegible] ան բաներէն մէկն ալ՝ որոնց համար ասոնք ինծի դէմ ամբաստանութիւն կ'ընեն, մէկը չկրնար զիս ատոնց շնորհել. †Կայսրին կը բողոքեմ ։ 12 Այն ատենը Փեստոս խորհրդականաց հետը խօսելով՝ պատասխան տուաւ թէ, Կայսրին բողոքեցիր, կայսրին պիտի երթաս ։

13 Եւ քանի մը օր անցնելէն ետեւ՝ Ագրիպպաս թագաւորը և Բերինիկէն Կեսարիա եկան՝ Փեստոսը ողջունելու ։ 14 Եւ շատ օրեր որ հոն անցուցին, Փեստոս՝ Պօղոսին համար թագաւորին իմացուց՝ ու ըսաւ. †Հոս մարդ մը կայ՝ որն որ Փելիքս բանտարկուած թողուցեր է, 15 †Որուն վրայով՝ երբոր Երուսաղէմ գացի, քահանայապետները ու Հրէից ծերերը իմացուցին ինծի. և կը խնդրէին որ անոր դէմ դատապարտութեան վճիռ [illegible] ։ 16 †Որոնց պատասխան տուի՝ թէ Հռովմայեցւոց սովորութիւնը չէ՝ մարդ մը կորսնեան շնորհել, մինչև որ ամբաստանուածը ամբաստանողները դիմացը չունենայ, ու ան ամբաստանութեանը պատասխան տալու պատեհութիւն չառնու իրեն ։ 17 Ուստի երբոր անոնք իմ հետս հոս եկան, †ամենեւին չուշացուցի, հապա հետեւեալ օրը ատեանը նստելով՝ հրաման ըրի որ մարդը բերեն ։ 18 Անոր դատախազներն ալ ներկայանալով, իմ կասկած ըրած յանցանքներէս մէկն ալ յառաջ չէին բերեր. 19 †Հապա մէկ քանի խնդիրներ ունէին անոր հետ իրենց կրօնքին վրայ, և Յիսուս անունով մեռածի մը վրայ, որուն համար Պօղոս կ'ըսէր թէ կենդանի է ։ 20 Ու երբոր տարակուսանքի մէջ էի աս բանին քննութեանը վրայով, ըսի թէ՝ Կ'ուզե՞ս Երուսաղէմ երթալ, և հոն աս բաներուն համար դատուիլ ։ 21 Բայց Պօղոս երբոր բողոքեց՝ որ պահուի Վեհափառ կայսրին դիմացը ելլելու, հրաման ըրի որ զինքը պահեն՝ մինչև որ կայսրին խրկեմ ։ 22 Եւ †Ագրիպպաս ըսաւ Փեստոսին. Ես ալ կ'ուզէի աս մարդը մտիկ ընել. ան ալ ըսաւ. Վաղը մտիկ կ'ընես ։

23 Ու հետեւեալ օրը երբոր Ագրիպպաս ու Բերինիկէ մեծ հանդէսով եկան՝ ու ատեանը մտան հազարապետներով՝ և քաղաքին պատուաւոր մարդիկներովը մէկտեղ, Փեստոս ալ հրաման ընելով՝ բերին Պօղոսը ։ 24 Եւ ըսաւ Փեստոս. Ագրիպպաս արքայ՝ և դուք ալ բոլոր մարդիկ որ մեր հետ էք, ասիկայ կը տեսնէք. ասոր վրայով †Հրէից բոլոր բազմութիւնը ինծի ներկայացան Երուսաղէմի մէջ և հոս ալ, ու կ'աղաղակէին թէ՝ †Պէտք չէ որ ալ ասիկայ ողջ մնայ ։ 25 Բայց ես որ հասկցայ †թէ անիկայ մեռնելու արժանի բան մը ըրած չէ, †և ինքը որ Վեհափառ կայսրին բողոքեց, որոշեցի որ խրկեմ զանիկայ ։ 26 Որուն համար մէկ հաստատ բան մը չունիմ գրելու իմ տիրոջս. ուստի ասիկայ ձեր առջեւը բերի, և մանաւանդ քու առջեւդ ով Ագրիպպաս արքայ, որպէս զի քննութիւն ըլլալէն ետեւ՝ գրելու բան մը ունենամ ։ 27 Ինչու որ ինծի անվայել կ'երեւնայ՝ որ մէկ բանտարկեալ մը խրկեմ, և անոր վրայ դրուած յանցանքները չիմացընեմ ։

† Գլ. ԺԸ. 14 ։ Հմր 18 ։
† Մար. ԺԵ. 3 ։ Ղուկ. ԻԳ. 2 ։ 10 ։ Գլ. ԻԴ. 5 ։ 13 ։
† Գլ. Զ. 13 ։ ԻԴ. 12 ։ ԻԸ. 17 ։
† Գլ. ԻԴ. 27 ։
† Հմր 20 ։
† Հմր 25 ։ Գլ. ԺԸ. 14 ։ ԻԳ. 29 ։ ԻԶ. 31 ։
† Գլ. ԻԶ. 32 ։ ԻԸ. 19 ։
† Գլ. ԻԴ. 27 ։
† Հմր 2 ։ 3 ։
† Հմր 4 ։ 5 ։

Յամի Տեառն
62

† Հմր 6 ։
† Գլ. ԺԸ. 15 ։ ԻԳ. 29 ։
† Գլ. Թ. 15 ։
† Հմր 2 ։ 3 ։ 7 ։
† Գլ. ԻԲ. 22 ։
† Գլ. ԻԳ. 9 ։ 29 ։ ԻԶ. 31 ։
† Հմր 11 ։ 12 ։

ԳԼ. ԻԶ.

2 Պօղոս՝ Ագրիպպասին առջեւ կը պատմէ իր վարքը իր տղայութենէն 'ի վեր ։ 12 և հրաշքով իր դարձի գալը ու առաքելական պաշտօնին կանչուիլը ։ 24 Փեստոս յիմար կը կոչէ զՊօղոս, բայց անիկայ պարկեշտութեամբ կը պատասխանէ ։ 28 Ագրիպպաս գրեթէ կը համոզուի քրիստոնեայ ըլլալու ։ 31 Բոլոր

Յամի Տեառն
62

ժողովականները կը խոստովանին անոր անմեղ
ըլլալը ։

1 Ու Ագրիպպաս ըսաւ Պօղոսին .
Հրաման է քեզի՝ որ դուն քեզի
համար խօսիս . այն ատենը Պօղոս
ձեռքը երկրնցընելով՝ իրեն համար
2 պատասխան տուաւ ։ Հրէաներուն
իմ վրաս բրած բոլոր ամբաստանութիւններուն
համար ով Ագրիպպաս
արքայ՝ ես զիս երանելի
կը սեպեմ , որ այսօր քու առջեւդ
3 պատասխան պիտի տամ ։ Մանաւանդ
որ դուն Հրէաներուն բոլոր
սովորութիւնները և խնդիրները
աղէկ գիտես . անոր համար
կ'աղաչեմ որ երկայնմտութեամբ
4 ինծի մտիկ ընես ։ Արդ՝ իմ մանկութենէս
'ի վեր իմ ինչպէս ապրելուս՝
սկիզբէն Երուսաղէմ իմ
ազգիս մէջը ըլլալովս , բոլոր Հրէաները
5 տեղեակ են ։ Քանզի
առաջուց 'ի վեր զիս գիտեն , (թէ
որ ուզեն վկայել ,) – որ մեր կրօնքին
պինտ զգուշաւոր ճամբուն պէս
6 փարիսեցի ապրեր եմ ։ ‡ Ու հիմա
[illegible] կեցեր կը դատուիմ՝ Աստուծմէ
մեր հայրերուն եղած
7 ÷ խոստմունքին յոյսին համար . Որ
† մեր տասներկու ցեղը անդադար
⊦ գիշեր ու ցորեկ պաշտելով՝ ~կը
յուսան անոր հասնելու . ես աս
յոյսին համար Հրէաներէն կ'ամբաստանուիմ՝
ով Ագրիպպաս արքայ ։
8 Ի՞նչ . չհաւատալի՞ բան
կ'երեւնայ ձեզի՝ թէ Աստուած մեռելները
9 կը յարուցանէ ։ ⁝ Ես
ինքս ալ ինծի պարտք կը սեպէի
Յիսուս Նազովրեցիին անուանը
10 դէմ շատ բաներ ընել . = Որ ըրի
ալ Երուսաղէմի մէջ . և ⁑ քահանայապետներէն
իշխանութիւն առած՝
սուրբերէն շատերը բանտարկեցի ,
ու անոնց սպաննուած ատենը
11 համաձայնութիւն տուի ։ ± Ու բոլոր
ժողովարաններուն մէջը շատ անգամ
զանոնք պատժելով՝ կը բռնադատէի
որ հայհոյեն , և անոնց դէմ
սաստիկ կատղած՝ մինչև օտար քաղաքները
12 կը հալածէի ։ ∔ Ասանկով
երբոր Դամասկոս ալ կ'երթայի՝
քահանայապետներէն իշխանութիւն
13 ու հրաման առած , կէսօրուան
ատենը ճամբուն վրայ՝ ով
արքայ , երկինքէն լոյս մը տեսայ
արեւին լուսաւորութենէն աւելի՝
բոլորտիքս ծագած , նաև անոնց
բոլորտիքը՝ որ իմ հետս կ'երթային ։
14 Ու երբոր մենք ամէնքս գետինը ինկանք ,
ձայն մը լսեցի որ Եբրայական
լեզուով ինծի կ'ըսէր . Սաւուղ՝
Սաւուղ , ինչո՞ւ զիս կը
հալածես . դժուար բան է քեզի
15 խթանի դէմ կից զարնել ։ Ես

– Գր. իբ. 3. իգ. 6. իդ. 15. 21. Փիլ. գ. 5.
‡ Գր. իգ. 6.
÷ Ծն. գ. 15. իբ. 18. իզ. 4. խթ. 10. բ Օր. ժը. 15. բ Թագ. է. 12. Սաղ. ճլբ. 11. Ես. դ. 2. է. 14. թ. 6. խ. 10. Երեմ. իգ. 5. լգ. 14. 15. 16. Եզեկ. լդ. 23. լէ. 24. Դան. թ. 24. Միք. է. 20. Գր. ժգ. 32. Հռով. ժե. 8. Տիտ. բ. 13.
† Յակ. ա. 1.
⊦ Ղու. բ. 37. ա Տիմ. ե. 5. ա Թես. գ. 10.
~ Փիլ. գ. 11.
⁝ Յոհ. ժզ. 2. ա Տիմ. ա. 13.
= Գր. ը. 3. Գաղ. ա. 13.
⁑ Գր. թ. 14. 21. իբ. 5.
± Գր. իբ. 19.
∔ Գր. թ. 3. իբ. 6.

ալ ըսի . Դուն ո՞վ ես՝ Տէր . և
անիկայ ըսաւ . Ես եմ Յիսուսը՝
16 որ դուն կը հալածես . Բայց ելիր՝
ու ոտքիդ վրայ կայնէ . ինչու որ
ասոր համար քեզի երեւցայ , ⁓որ
քեզ ձեռք առնեմ պաշտօնեայ և
վկայ ընելու այն բաներուն՝ որ տեսար ,
ու այն բաներուն՝ որոնցմով
17 պիտի երեւնամ քեզի , քեզ ազատելով
աս ժողովուրդէն ու հեթանոսներէն ,
⊦ որոնց հիմա քեզ
18 կը ղրկեմ , ± Անոնց աչքերը բանալու ,
‖ խաւարէն՝ լոյսի , ու Սատանայի
իշխանութենէն Աստուծոյ
դարձընելու , ⁼ որ անոնք մեղաց թողութիւն
առնեն , § և սուրբերուն
հետ ~ժառանգակից ըլլան՝ ինծի հաւատալով ։
19 Ուստի Ագրիպպաս արքայ՝
այն երկնային տեսիլքին անհնազանդ
20 չեղայ ես . ⁑ Հապա առաջ Դամասկոս
ու Երուսաղէմ եղողներուն ,
և բոլոր Հրէաստանի երկիրը ու
հեթանոսներուն քարոզեցի որ ապաշխարեն ,
ու Աստուծոյ դառնան ,
⁄ և ապաշխարութեան արժանաւոր
21 գործեր գործեն ։ Ասոր պատճառով
¶ Հրէաները զիս տաճարին
մէջը բռնեցին , և կը ջանային որ
22 սպաննեն ։ Սակայն Աստուծմէ
օգնութիւն հասնելով՝ մինչև աս
օրս ողջ մնացի , պզտիկին ու մեծին
վկայութիւն տալով , բան մը չըզրուցելով
այն բաներէն զատ՝ որ
ˆ մարգարէները և ˇ Մովսէս խօսեցան
23 թէ պիտի ըլլային . ˉ Թէ
Քրիստոս պիտի չարչարուէր , ∟ և
թէ անիկայ պիտի առաջ մեռելներէն
յարութիւն առած՝ ¬ լոյս պիտի
քարոզէր ժողովուրդին ու հեթանոսներուն ։

24 Ու քանի որ անիկայ ասանկ պատասխան
կու տար իրեն համար ,
Փեստոս բարձր ձայնով մը ըսաւ .
ʓ Կը խելագարիս Պօղոս . շատ կարդացողութիւնդ
քեզ կը յիմարեցընէ ։
25 Պօղոս ալ ըսաւ . Ես չեմ
խելագարիր՝ ով պատուական Փեստոս ,
հապա ճշմարտութեան և զգաստութեան
խօսքեր կը զրուցեմ ։
26 Քանզի աս բաները թագաւորը գիտէ ,
որուն առջեւ ես ալ համարձակ
կը խօսիմ . ինչու որ չեմ կարծեր
թէ ասոնցմէ մէկ բան մը անկէ
ծածկուած ըլլայ . վասն զի աս [illegible]
մէկ անկիւնի մը մէջ եղած չէ ։
27 Մարգարէներուն կը հաւատա՞ս Ագրիպպաս
արքայ . գիտեմ որ կը հաւատաս ։
28 Ու Ագրիպպաս ըսաւ
Պօղոսին . Քիչ մնաց որ զիս համոզես
29 քրիստոնեայ ըլլալու ։ Պօղոս
ալ ըսաւ . – Աստուծմէ կը խնդրէի
որ թէ քիչով և թէ շատով՝ չէ թէ
մինակ դուն , հապա ամէնքն ալ՝ որ

Յամի Տեառն
62

⁓ Գր. իբ. 15.
⊦ Գր. իբ. 21.
± Ես. լե. 5. խբ. 7. Ղու. ա. 79. Յոհ. ը. 12. բ Կոր. դ. 4. Եփե. ա. 18. ա Թես. ե. 5.
‖ բ Կոր. դ. 14. Եփե. գ. 18. ե. 8. Կող. ա. 13. ա Պետ. բ. 9. 25.
⁼ Ղու. ա. 77.
§ Գր. ի. 32.
~ Եփե. ա. 11. Կող. ա. 12.
⁑ Գր. թ. 20. 22. 29. ժա. 26. ժգ. ժդ. ժէ. ժը. ժթ. ի. իա.
⁄ Մատ. գ. 8.
¶ Գր. իա. 30. 31.
ˆ Ղու. իդ. 27. 44. Գր. իգ. 14. իբ. 23. Հռով. գ. 21.
ˇ Յոհ. ե. 46.
ˉ Ղու. իդ. 26. 46.
∟ ա Կոր. ժե. 20. Կող. ա. 18. Յայտ. ա. 5.
¬ Ղու. բ. 32.
ʓ դ Թագ. թ. 11. Յոհ. ժ. 20. ա Կոր. ա. 23. բ. 13. 14. դ. 10.
– ա Կոր. է. 7.

այսօր ինծի կը լսեն , անանկ ըլլան
ինչպէս որ ես եմ , աս կապերէս 'ի
զատ ։
30 Ասոր վրայ ելաւ թագաւորը և
կուսակալը ու Բերնիկէն , և ա-
նոնք որ իրենց հետ նստեր էին ։
31 Ու դուրս ելլելէն ետև , իրարու
հետ խօսեցան ու ըսին թէ , [ա] Աս ա Գլ. իգ. 9 ։ 29 ։ իե. 25 ։
մարդը մեռնելու կամ կապուելու
32 արժանի բան մը չըներ ։ Ագրիպ-
պաս ալ Փեստոսին ըսաւ . Կարելի
էր աս մարդը արձակել , [բ] եթէ որ բ Գլ. իե. 11 ։
կայսրին բողոքած չըլլար ։

ԳԼ. ԻԷ

1 Պօղոս նաւով ճամբայ կ'ելլէ Հռոմ երթալու . 10 կը նախաձայնէ ճամբուն վտանգները . 11 բայց իր խօսքին չեն հաւատար ։ 14 Սակայն ալեկոծութեան կը պատահին , 41 և նաւաբեկութիւն կը կրեն , 44 բայց ամէնքն ալ անվտանգ ցամաքը կ'ելլեն ։

1 Երբոր [ա] որոշուեցաւ որ նաւով Ի- ա Գլ. իե. 12 ։ 25 ։
տալիա երթանք , Պօղոս և ու-
րիշ քանի մը կապուածներ յանձ-
նեցին հարիւրապետի մը՝ որուն ա-
նունը Յուլիոս էր , Սեբաստեան
2 գունդէն ։ Ու մէկ Ադրամիտտացի
նաւ մը մտնելով՝ ճամբայ ելանք ,
ու Ասիայի կողմերէն պիտի նաւէ-
ինք . Թեսաղոնիկեցի եղող [բ] Արիս- բ Գլ. ժթ. 29 ։
տարքոս Մակեդոնացին ալ մեր
3 հետն էր ։ Ու հետևեալ օրը Սի-
դոն իջանք . ու Յուլիոս մարդա-
սիրութիւն ցուցնելով Պօղոսին՝
[գ] հրաման տուաւ որ բարեկամնե- գ Գլ. իդ. 23 ։ իը. 16 ։
րուն երթայ , ու դարման գտնէ ։
4 Ու անկէ ելլելով՝ Կիպրոսին վարի
կողմէն նաւեցինք՝ հովը դէմ ըլլա-
5 լուն համար ։ Ու երբ Կիլիկիայի ու
Պամփիւլիայի ծովուն մէջտեղէն
նաւելով՝ Լիկիայի Միւռա քաղաքը
6 իջանք ։ Ու հարիւրապետը հոն
Աղեքսանդրացի նաւ մը գտնելով՝
որ Իտալիա կ'երթար , մեզ անոր
7 մէջ մտցուց ։ Ու շատ օրեր կա-
մաց կամաց նաւելով՝ հազիւ թէ
Կնիդոսին քովերը հասանք . և հովը
մեզի դէմ ըլլալով՝ Կրետէին վարի
կողմէն Սաղմոնայի քովէն նաւե-
8 ցինք ։ Ու դժուարաւ անկէ անց-
նելով՝ մէկ տեղ մը եկանք , որ Գե-
ղեցիկ նաւահանգիստ կ'ըսուէր , ո-
րուն մօտ էր Ղասեա քաղաքը ։
9 Ու երբոր շատ ժամանակ անցաւ ,
և նաւին ճամբայ ելլելն ալ վտան-
գաւոր էր , [դ] ծոմին ատենն ալ ար- դ Ղև. իգ. 27 ։ 29 ։
դէն անցած ըլլալով , Պօղոս խը-
10 րատ կու տար , Ու կ'ըսէր անոնց .
Մարդիկ՝ ես կը տեսնեմ որ աս նա-
ւին ճամբայ ընելը տառապանքով
ու շատ վնասով պիտի ըլլայ , չէ
թէ միայն բեռին ու նաւին՝ հապա
11 մեր անձերուն ալ ։ Բայց հարիւ-
րապետը աւելի նաւապետին և նա-
ւավարին մտիկ կ'ընէր , քան թէ
12 Պօղոսին խօսքերուն ։ Ու որով-
հետև ան նաւահանգիստը յարմար
չէր ձմեռը հոն անցընելու , շատերը
խորհեցան անկէ երթալ , որ դուցէ
կարող ըլլան Փիւնիկէ հասնելու ու
ձմեռը հոն կենալու , որ Կրետէի
նաւահանգիստ մըն է , ու դէպ 'ի
հարաւ և արևմտեան հիւսիս կը
13 նայի ։ Ու երբոր հարաւային մեղմ
հով մը փչեց , կարծելով թէ իրենց
դիտաւորութեանը հասեր են ,
ճամբայ ելան՝ ու Կրետէին քովերէն
14 կ'անցնէին ։ Ու շատ ատեն չան-
ցած՝ մրրկային հով մը ելաւ անոր
դէմ , որ Եւրակիկլոն կ'ըսուի ։
15 Երբոր նաւը յափշտակուեցաւ , և
հովին դէմ չկրցաւ դիմանալ , թող
տուած կ'երթայինք ու կու գայինք .
16 Ու դէպ 'ի մէկ փոքր կղզիի մը ե-
տևի կողմը դիմելով՝ որ Կղօդա
կ'ըսուէր , հազիւ կրցանք մակոյկը
17 բռնել . Որն որ առին՝ ու օգնու-
թիւններ գործածելով նաւը տակէն
կապեցին . և վախնալով որ չըլ-
լայ թէ [*] յորձանուտը իյնան , ա- * Կամ ծանծաղուտ
ռագաստը իջեցուցած՝ անանկ կ'եր-
18 թային ու կու գային ։ Ու սաստիկ
ալէկոծութեան մէջ որ էինք , հե-
տևեալ օրը բեռերը դուրս նետե-
19 ցին ։ Ու երրորդ օրը [ե] նաւին գոր- ե Յովն. ա. 5 ։
ծիքները ձեռքերնիս դուրս նետե-
20 ցինք ։ Ու երբոր շատ օրեր ոչ
արև՝ ոչ ալ աստղեր կ'երևնային ,
և փոթորիկը քիչ չէր վրանիս , ալ
բոլորովին մեր ազատուելու յոյսը
21 վերցաւ ։ Ու որովհետև շատ օրե-
րէ 'ի վեր անօթի էին , ան ատենը
Պօղոս անոնց մէջը կայնելով՝ ըսաւ .
Ով մարդիկ՝ պէտք էր ձեզի որ
ինծի մտիկ ընէիք , ու Կրետէէն
չելլէիք , և աս տառապանքը ու
22 վնասը չքաշէիք ։ Ու հիմա ձեզ
կը յորդորեմ որ սիրտ առնէք ,
քանզի ձեզմէ մէկուն անձին վնաս
մը պիտի չըլլայ՝ բայց միայն նաւին .
23 [զ] Ինչու որ աս գիշեր երևցաւ ինծի զ Գլ. իգ. 11 ։
ան Աստուծոյն հրեշտակը , որ ես
անորն եմ՝ [է] ու զանիկայ կը պաշ- է Դան. զ. 16 ։ Հռովմ. ա. 9 ։ Բ Տիմ. ա. 3 ։
24 տեմ . Ու ըսաւ . Մի վախնար
Պօղոս՝ կայսրին դիմացը պէտք է որ
ելլես դուն . և ահա Աստուած քե-
զի շնորհեց ան ամէնը՝ որ քու հետդ
25 նաւին մէջն են ։ Ասոր համար մարդիկ՝
սիրտ առէք . [ը] Ինչու որ ես կը հա- ը Ղուկ. ա. 45 ։ Հռովմ. դ. 20 ։ 21 ։ Բ Տիմ. ա. 12 ։
ւատամ Աստուծոյ՝ որ անանկ պիտի
ըլլայ , ինչպէս որ ինծի ըսուե-
26 ցաւ . Միայն թէ պէտք է որ [թ] մէկ թ Գլ. իը. 1 ։
կղզի մը իյնանք ։
27 Ու երբոր տասնըչորրորդ գի-
շերն էր որ Ադրիական ծովուն մէջ
կը տարուբերէինք , կէս գիշերին
նաւավարները կը կարծէին թէ մէկ

Յամի Տեառն
62

28 երկրի մը մօտեցեր են. Եւ գնտա-
կը ձգելով՝ քսան գրկաչափ գտան.
ու քիչ մըն ալ յառաջ երթալով՝
նորէն ձգեցին, և տասնուհինգ գր-
29 կաչափ գտան. Ու վախնալով՝ որ
չըլլայ թէ քարոտ տեղուանք իյ-
նան, ետևի կողմէն չորս խարիսխ
ձգեցին, և առտու ըլլալուն կը փա-
30 փաքէին։ Իսկ նաւավարները նա-
ւէն փախչիլ ուզելով՝ մակոյկը ծովը
իջեցուցին, պատճառելով որպէս
թէ առջևի կողմէն ալ խարիսխներ
31 պիտի ձգեն։ Բայց Պօղոս ըսաւ
հարիւրապետին ու զինուորներուն.
Թէ որ ասոնք նաւին մէջը չկե-
նան՝ դուք չէք կրնար ազատիլ։
32 Ան ատենը զինուորները մակոյկին
չուանները կտրեցին, և թողուցին
33 որ գայ իյնայ։ Ու երբոր առ-
տու ըլլալու վրայ էր, Պօղոս կ'ա-
ղաչէր ամէնուն որ կերակուր ու-
տեն, ըսելով. Այսօր տասնուչորս
օր է՝ որ դուք սպասելով անօթի
մնացեր էք, ու բան մը կերած
34 չէք։ Ուստի կ'աղաչեմ ձեզի որ
կերակուր ուտէք. ինչու որ աս ալ
ձեր ազատութեանը համար է,
*քանզի ձեզմէ մէկուն գլխէն մազ
35 մը պիտի չկորսուի։ Եւ այսպէս
ըսելով, հաց առաւ, ու *ամէնուն
առջևը Աստուծմէ գոհացաւ, և
36 կտրելով սկսաւ ուտել։ Եւ ամէնն
ալ սիրտ առին, ու իրենք ալ կե-
37 րակուր կերան։ Եւ նաւին մէջը
ամէնքս երկու հարիւր եօթանա-
38 սունըվեց հոգի էինք։ Երբոր
կշտացան կերակուրով՝ նաւը թե-
թևցուցին՝ ցորենը ծովը թափե-
լով։

* Գ Թագ. ա. 52. Մատ. Ժ. 30. Ղուկ. ԺԲ. 7. Իւ. 18.
* Ա Թագ. Թ. 13. Մատ. ԺԵ. 36. Մար. Ը. 6. Յով. Զ. 11. Ա Տիմ. Դ. 3. 4.

39 Ու երբոր առտու եղաւ, ցամաքը
չէին ճանչնար, միայն թէ մէկ ծոց
մը կը նշմարէին որ ծովեզերք ու-
նէր, ու կը խորհէին որ եթէ կա-
40 րելի է նաւը անոր մէջը մտնեն։ Եւ
խարիսխները կտրելով՝ ծովը ձգե-
ցին, ու ղեկերուն կապերը թուլ-
ցուցին, և առագաստը հովին բա-
նալով՝ դէպ 'ի ան ծովեզերքը կ'եր-
41 թային։ Եւ անանկ տեղ մը իյ-
նալով որ երկու կողմը ծով էր, *նա-
ւը նստեցուցին. և նաւին առջևի
կողմը խրելով՝ անշարժ մնաց, ու
ետևի կողմը ալիքներուն սաստկու-
42 թենէն կը քակուէր։ Զինուոր-
ներն ալ խորհուրդ ըրին որ կա-
պուածները սպաննեն, որ չըլլայ
43 թէ մէկը լողայ՝ ու փախչի։ Բայց
հարիւրապետը որ Պօղոսը ազատել
կ'ուզէր, արգիլեց զանոնք ան խոր-
հուրդէն, և հրաման ըրաւ՝ թէ ո-
րոնք որ կրնան լողալ, թող անոնք
առաջ նետուին ու ցամաքը ելլեն.
44 Եւ մնացածները՝ ոմանք տախտակ-
ներով, և ոմանք նաւին ուրիշ բա-
ներովը. և այսպէս *ամէնք ազա-
տեցան՝ ցամաքը ելան։

* Բ Կոր. ԺԱ. 25.

Յամի Տեառն
62

* Համր 22.

ԳԼ. ԻԸ.

1 Պօղոս և իր ընկերները՝ նաւաբեկութենէն ետքը մարդասիրութիւն կը տեսնեն բարբարոսներէն։ 5 Իժ մը Պօղոսին ձեռքը կը բռնէ, բայց չվնասեր։ 8 Պօղոս շատ հիւանդներ կը բժշկէ կղզիին մէջ. 11 Ճամբայ կ'ելլէ Հռոմ երթալու. 17 Կ'իմացընէ Հրէից՝ իր գալուն պատճառը. 24 Իր քարոզութեամբը ոմանք կը հաւատան Քրիստոսի, ոմանք ալ չեն հաւատար. 30 Այսու ամենայնիւ երկու տարի կը քարոզէ Հռոմայ մէջ։

1 Ու երբոր ազատեցան՝ գիտցան որ
*ան կղզին անունը Մելիտէ
էր. *Եւ բարբարոսները քիչ մար-
դասիրութիւն չցուցուցին մեզի.
2 Ինչու որ կրակ վառեցին, և մեզ
ամէնքս ալ ընդունեցին՝ վրանիս
հասած անձրևին համար, ու ցուր-
3 տին համար։ Ու երբոր Պօղոս
շատ մը խռիւ ժողվեց, և կրակին
վրայ դրաւ, տաքութենէն իժ մը
4 ելաւ՝ անոր ձեռքը բռնեց։ Բար-
բարոսներն ալ երբոր ան գազանը
տեսան անոր ձեռքէն կախուած՝
իրարու կ'ըսէին. Անշուշտ ասիկայ
մարդասպան մըն է, որ թէպէտ
ծովէն ազատեցաւ, *բայց իրաւուն-
5 քը թող չտուաւ որ ապրի։ Իսկ
անիկայ գազանը կրակին մէջը
թօթվելով՝ *իրեն մէկ վնաս մը
6 չեղաւ։ Ու անոնք կը սպասէին որ
անիկայ ուռենայ՝ կամ յանկար-
ծակի մեռած իյնայ. բայց երբոր
շատ մը սպասեցին, ու տեսան որ
իրեն վնաս մը չեղաւ, կարծիքնին
փոխելով, *կ'ըսէին թէ աստուած
7 մըն է։ Եւ ան տեղին բոլորտիքը՝
կղզիին գլխաւոր մարդուն ագա-
րակները կային, որուն անունը
Պոպղիոս էր. որ մեզ ընդու-
նեց՝ և երեք օր հիւրասիրութեամբ
8 իր քովը պահեց։ Ու եղաւ որ
Պոպղիոսին հայրը ջերմով և թանչ-
քով հիւանդացած պառկած էր. ու
Պօղոս անոր քովը մտաւ, և *ա-
ղօթք ընելով՝ *ձեռքերը վրան
9 դրաւ, ու բժշկեց զանիկայ։ Ու
երբոր ասիկայ եղաւ, ուրիշ հի-
ւանդներ որ ան կղզիին մէջն էին,
10 կու գային և կը բժշկուէին. Որոնք
շատ *պատիւներով ալ մեզ պա-
տուեցին, ու երթալու ատեննիս
պէտք եղած բաները տուին։
11 Եւ երեք ամիսէն ետև Աղեք-
սանդրացի նաւով մը ճամբայ ե-
լանք, որ ձմեռը ան կղզին անցու-
ցեր էր, ու Դիոսկուրացւոց նշանը
12 ունէր։ Եւ Սիրակուսա իջնելով՝
13 երեք օր հոն կեցանք։ Անկէ ալ
պտոյտ մը ընելով՝ Հռեգիոն հա-
սանք. և մէկ օրէն ետև որ հարաւ

* Գծ. ԻԷ. 26.
* Հռով. Ա. 14. Ա Կոր. ԺԴ. 11. Կող. Գ. 11.
* Մար. ԺԶ. 18. Ղուկ. Ժ. 19.
* Գծ. ԺԴ. 10.
* Յակ. Ե. 14. 15.
* Մար. Զ. 5. Է. 32. ԺԶ. 18. Ղուկ. Դ. 41. Գծ. ԺԹ. 11. 12. Ա Կոր. ԺԲ. 9. 28.
* Մատ. ԺԵ. 6. Ա Տիմ. Ե. 17.

Յա. Տ. 63

Յամի Տեառն
63

փչեց , երկրորդ օրը Պոտիօղոս ե-
14 կանք ։ Ու հոն եղբայրներ գտանք ,
որոնք աղաչեցին որ եօթը օր իրենց
քովը մնանք . ու ետքը Հռոմ
15 եկանք ։ Եւ անկէ եղբայրները
երբոր մեր վրայով լսեցին , մեզ
դիմաւորելու եկան մինչեւ Ապփիոսի
վաճառատանոցը՝ ու Երեք պանդոկնե-
րը . և Պօղոս անոնք տեսնելով ,
գոհութիւն տուաւ Աստուծոյ , և
սիրտ առաւ ։
16 Ու երբոր Հռոմ մտանք , հա-
րիւրապետը կապուածները զօրա-
պետին յանձնեց . [ա] Իսկ Պօղոսին
հրաման եղաւ որ իր պահապան
17 զինուորին հետ զատ կենայ ։ Ու
եղաւ որ երեք օրէն ետև անիկայ
Հրէից գլխաւորները կանչեց . ու
երբոր մէկտեղ եկան՝ ըսաւ անոնց .
Մարդիկ եղբայրներ՝ [բ] Ես ժողո-
վուրդին կամ հայրենական սովո-
րութեանց դէմ բան մը չըրած ,
[գ] Երուսաղեմէն կապուած՝ Հռոմա-
18 յեցւոց ձեռքը մատնուեցայ . Ո-
րոնք [դ] երբոր զիս քննեցին , ուզեցին
որ արձակեն . ինչու որ իմ վրաս
19 մեռնելու յանցանք մը չկար ։ Բայց
երբոր Հրեաները հակառակ կեցան ,
[ե] ստիպուած եղայ որ կայսրին բողոքեմ ,
չէ թէ իմ ազգիս դէմ ամբաստա-
20 նութիւն մը ունեցողի պէս ։ Ուս-
տի աս պատճառով աղաչեցի որ
ձեզ տեսնեմ՝ ու ձեզի խօսիմ . ին-
չու որ [զ] Իսրայէլի յոյսին համար ես
21 [է] աս շղթան վրաս ունիմ ։ Անոնք
ալ ըսին իրեն . Մենք քու վրա-
յովդ Հրէաստանէն ոչ թուղթեր
առինք , և ոչ եղբայրներէն մէկը
հոս գալով՝ քու վրայովդ չարու-
թիւն մը պատմեց կամ խօսեցաւ ։
22 Բայց կ'աղաչենք որ քեզմէ լսենք՝
թէ դուն ինչ միտքի վրայ ես . ին-

[ա] Գւ. իդ. 25. իէ. 3.
[բ] Գւ. իդ. 12. 13. իե. 8.
[գ] Գւ. իա. 33.
[դ] Գւ. իբ. 24. իդ. 10. իե. 8. իզ. 31.
[ե] Գւ. իե. 11.
[զ] Գւ. իզ. 6. 7.
[է] Գւ. իզ. 29. Եփե. գ. 1. դ. 1. զ. 20. բ Տիմ. ա. 16. բ. 9. Փիլիմ. 10. 13.

չու որ մենք աս աղանդին վրայով
տեղեկացած ենք՝ որ ամէն տեղ
23 ատոր դէմ [ը] կը խօսին ։ Ու մէկ օր
մը անոր որոշելով՝ շատերը
անոր գացին իր բնակած տեղը ,
[թ] որոնց Աստուծոյ թագաւորու-
թիւնը կը ծանուցանէր վկայու-
թիւնով , և կը համոզէր զանոնք
Յիսուսի վրայով [ժ] Մովսէսին օրէն-
քէն ու մարգարէներէն՝ առտու-
24 նէ մինչև իրիկուն ։ [ի] Եւ ոմանք կը
հաւատային ըսածներուն , ու ո-
25 մանք չէին հաւատար ։ Եւ իրարու
հետ չմիաբանած գացին՝ երբոր Պօ-
ղոս մէկ խօսք մը ըսաւ , թէ Հոգին
Սուրբ աղէկ խօսեցաւ մեր հայրե-
րուն՝ Եսայի մարգարէին ձեռքով ,
26 Եւ ըսաւ . [լ] Գնա աս ժողովուրդին՝
ու ըսէ . Լսելով պիտի լսէք՝ ու
չիմանաք , և տեսնելով պիտի տես-
27 նէք՝ ու չտեսնէք . Ինչու որ աս
ժողովուրդին սիրտը թանձրացաւ ,
և իրենց ականջներովը ծանր լսեցին ,
ու աչքերնին գոցեցին , որ չըլլայ
թէ իրենց աչքերովը տեսնեն , ու
ականջներովը լսեն , և սրտերովը
իմանան , ու դարձի գան , և ես
28 բժշկեմ զանոնք ։ Ուստի յայտնի
ըլլայ ձեզի՝ որ Աստուծոյ փրկու-
թիւնը [խ] հեթանոսներուն խրկուե-
ցաւ , և անոնք միտք պիտի ընեն ։
29 [ծ] Ու երբոր աս գրուցեց , Հրեաները
դուրս ելան , շատ վիճաբանութիւն
ունենալով մէջերնին" ։
30 Եւ լման երկու տարի իր վարձ-
31 քով բռնած տունը կեցաւ . Եւ
իրեն եկողներուն ամէնը կ'ընդու-
32 նէր . [կ] Կը քարոզէր Աստուծոյ թա-
գաւորութիւնը , և Տէր Յիսուս
Քրիստոսի վրայով առանց արգի-
լուելու կը սորվեցնէր բոլոր հա-
մարձակութիւնով ։

Յամի Տեառն
63

[ը] Ղու. բ. 34. Գւ. իդ. 5. 14. ա Պետ. բ. 12. դ. 14.
[թ] Ղու. իդ. 27. Գւ. ժէ. 3. ժթ. 8.
[ժ] Տես գլ. իզ. 6. 22.
[ի] Գւ. ժդ. 4. ժէ. 4. ժթ. 9.
[լ] Եսա. զ. 9. Երեմ. ե. 21. Եզեկ. ժբ. 2. Մատ. ժգ. 14. 15. Մար. դ. 12. Ղու. ը. 10. Յով. ժբ. 40. Հռով. ժա. 8.
[խ] Մատ. իա. 41. 43. Գւ. ժգ. 46. 47. ժը. 6. իբ. 21. իզ. 17. 18. Հռով. ժա. 11.
[ծ] Ոմանք չունին — 29 համարը ։

Յա. Տ. 65

[կ] Գւ. դ. 31. Եփե. զ. 19.

ԹՈՒՂԹ

ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

ԱՌ ՀՌՈՎՄԷԱՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Պօղոս առաքեալ կը ծանուցանէ Հռովմայեցւոց՝ իր առաքելական պաշտօնին կանչուիլը · 9 Նաև իր սրտին փափաքը՝ անոնց երթալու · 16 և թէ ինչ է իր քարոզած աւետարանը, ու աւետարանին ցուցուցած արդարութիւնը · 18 թէ Աստուած բարկացած է ամէն տեսակ մեղքի դէմ, 21 և թէ հեթանոսներուն մեղքերը ինչ է ։

1 Պօղոս՝ Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ՝ [ա]առաքեալ ըլլալու կանչուած, Աստուծոյ աւետարանին
2 համար [բ]որոշուած, (Ան որ [գ]առաջուց իր մարգարէներուն ձեռքովը
3 սուրբ գիրքերով [դ]խոստացաւ՝) Իր Որդւոյն մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսին վրայով՝ որ [ե]մարմնոյ կողմանէ [զ]Դաւիթի սերունդէն եղաւ,
4 Ան որ [է]սրբութեան Հոգիին կողմանէ Որդի Աստուծոյ յայտնուեցաւ [ը]զօրութեամբ, մեռելներէն
5 յարութիւն առնելով · Որով [թ]շնորհք և առաքելութիւն առինք՝ [ժ]հաւատքի հնազանդութեան համար բոլոր ազգերուն մէջ, [ի]անոր
6 անուանը համար · Որ անոնց մէջը դուք ալ Յիսուս Քրիստոսի կանչ-
7 ուած էք · Ձեր ամենուն որ Հռովմայ մէջ էք՝ Աստուծոյ սիրելիներուդ, [լ]սուրբ ըլլալու կանչուածներուդ՝ [խ]շնորհք և խաղաղութիւն ձեզի Աստուծմէ մեր Հօրմէն՝ ու Տէր Յիսուս Քրիստոսէն ։
8 [ծ]Նախ [կ]կը գոհանամ իմ Աստուծմէս Յիսուս Քրիստոսի ձեռքովը ձեր ամենուն համար, որ [հ]ձեր հաւատքը բոլոր աշխարհ կը պատ-
9 մուի ։ Քանզի [ձ]վկայ է ինծի Աստուած, [ղ]որուն որ ես կը պաշտեմ իմ հոգիովս անոր Որդւոյն աւետարա-
10 նին մէջ, [ճ]թէ ինչպէս անդադար ձեզ կը յիշեմ, ամէն ատեն իմ աղօթքներուս մէջ [մ]խնդրելով՝ որ գուցէ անգամ մը [յ]Աստուծոյ կամքովը ինծի յաջողութիւն մը ըլլայ
11 ձեզի գալու ։ Քանզի կը փափաքիմ ձեզ տեսնելու, [ն]որ ձեզի հոգևոր շնորհք մը հաղորդեմ՝ որպէս
12 զի հաստատուիք · Այսինքն՝ [շ]ձեր հետ ես ալ մխիթարակից ըլլամ իմ ու ձեր փոխադարձ հաւատքին
13 միջոցովը ։ Սակայն չեմ ուզեր որ չգիտնաք եղբայրներ՝ [ո]որ շատ անգամ ուզեցի գալ ձեզի, (և [չ]մինչև հիմա արգիլուեցայ,) [պ]որ ձեր մէջն ալ պտուղ մը ունենամ, ինչպէս որ ուրիշ հեթանո-
14 սաց մէջ ալ ։ Յոյներուն ու Բարբարոսներուն, իմաստուններուն ու անմիտներուն ալ [ջ]պարտական
15 եմ ։ Ուստի որչափ որ ձեռքէս կու գայ՝ յօժարութիւն [ռ]ունիմ ձեզի ալ որ Հռովմայ մէջ էք՝ աւետարանը քարոզելու ։
16 Ինչու որ Ես ամօթ չեմ սեպեր [ս]աւետարանը · վասն զի [վ]Աստուծոյ զօրութիւնն է ան՝ [տ]բոլոր հաւատացեալներուն փրկութեան համար, առաջ Հրէային ու ետքը
17 Յոյնին ։ Ինչու որ անով [ր]Աստուծոյ արդարութիւնը՝ [ց]կ'է հաւատքէն, հաւատքի համար կը յայտնուի · ինչպէս որ գրուած է թէ, [ւ]Արդարը հաւատքէն պիտի ապրի ։
18 Քանզի [փ]Աստուծոյ բարկութիւնը երկինքէն կը յայտնուի մարդոց բոլոր ամբարշտութեանը և անիրաւութեանը վրայ, որոնք ճշմարտութիւնը անիրաւութեամբ
19 բռներ են ։ Վասն զի [ք]Աստուծոյ վրայով գիտնալու բանը իրենց մէջը յայտնի է, որովհետև [ա]Աս-
20 տուած անոնց յայտնեց ։ Ինչու որ իր [բ]աներևոյթ բաները աշխարհի սկիզբէն ստեղծուածներովը կ'իմացուին կը տեսնուին, այսինքն է իր մշտնջենաւոր զօրութիւնը, ու աստուածութիւնը · որպէս զի
21 անպատասխանի ըլլան ։ Ինչու որ իրենք Աստուած ճանչնալով՝ Աստուծոյ պէս չփառաւորեցին, կամ շնորհակալ չեղան · [գ]Հապա իրենց խորհուրդներուն մէջ ունայնացան, և սիրտերնին անմտութիւ-
22 նով խաւարեցաւ ։ [դ]Իրենք իմաստուն ենք ըսելով, յիմարեցան ·
23 Եւ անեղծ [ե]Աստուծոյ փառքը փո-

Յամի Տեառն
60

[ա] Գոր · իը · 21 ։ ա Կոր · ա · 1 ։ Գաղ · ա · 1 ։ ա Տիմ · ա · 11 ։ բ · 7 ։ բ Տիմ · ա · 11 ։
[բ] Գոր · թ · 15 ։ ժգ · 2 ։ Գաղ · ա · 15 ։
[գ] Գղ · գ · 21 ։ ժզ · 26 ։ Գաղ · գ · 8 ։
[դ] Տես Գոր · իզ · 6 ։ Տիտ · ա · 2 ։
[ե] Յով · ա · 14 ։ Գաղ · դ · 4 ։
[զ] Մատ · ա · 6 · 16 ։ Ղու · ա · 32 ։ Գոր · բ · 30 ։ բ Տիմ · բ · 8 ։
[է] Գոր · ժգ · 33 ։
[ը] Եբր · թ · 14 ։
[թ] Գղ · ժբ · 3 ։ ժե · 15 ։ ա Կոր · ժե · 10 ։ Գաղ · ա · 15 ։ բ · 9 ։ Եփե · գ · 8 ։
[ժ] Գոր · զ · 7 ։ Գղ · ժզ · 26 ։
[ի] Գոր · թ · 15 ։
[լ] Գղ · թ · 24 ։ ա Կոր · ա · 2 ։ ա Թես · դ · 7 ։
[խ] ա Կոր · ա · 3 ։ բ Կոր · ա · 2 ։ Գաղ · ա · 3 ։
[ծ] ա Կոր · ա · 4 ։ Փիլ · ա · 3 ։ Կող · ա · 3 · 4 ։ ա Թես · ա · 2 ։ Փիլեմ · 4 ։ [կ] Գղ · ժզ · 19 ։ [հ] ա Թես · ա · 8 ։ [ձ] Գղ · թ · 1 ։ բ Կոր · ա · 23 ։ Փիլ · ա · 8 ։ ա Թես · բ · 5 ։ [ղ] Գոր · իէ · 23 ։ բ Տիմ · ա · 3 ։ [ճ] ա Թես · գ · 10 ։ [մ] Գղ · ժե · 23 · 32 ։ ա Թես · գ · 10 ։ [յ] Յակ · դ · 15 ։ [ն] Գղ · ժե · 29 ։

Յամի Տեառն
60

[շ] Տիտ · ա · 4 ։ բ Պետ · ա · 1 ։
[ո] Գղ · ժե · 23 ։
[չ] Տես Գոր · ժզ · 7 ։ ա Թես · բ · 18 ։
[պ] Փիլ · դ · 17 ։
[ջ] ա Կոր · թ · 16 ։
[ռ] Սաղ · խ · 9 · 10 ։ Մար · ը · 38 ։ բ Տիմ · ա · 8 ։
[ս] Ոմանք՝ Քրիստոսի աւետարանը ։
[վ] ա Կոր · ա · 18 ։ ժե · 2 ։
[տ] Ղու · բ · 30 · 31 · 32 ։ իդ · 47 ։ Գոր · գ · 26 ։ ժգ · 26 · 46 ։ Գղ · բ · 9 ։
[ր] Գղ · գ · 21 ։
[ց] Ամբ · բ · 4 ։ Յով · գ · 36 ։ Գաղ · գ · 11 ։ Փիլ · գ · 9 ։ Եբր · ժ · 38 ։
[ւ] Գոր · ժէ · 30 ։ Եփե · ե · 6 ։ Կող · գ · 6 ։
[փ] Գոր · ժդ · 16 ։
[ք] Յոհ · ա · 9 ։
[ա] Սաղ · ժթ · 1 ։ Գոր · ժդ · 16 ։ ժէ · 27 ։
[բ] դ Թագ · ժէ · 15 ։ Երեմ · բ · 5 ։ Եփե · դ · 17 · 18 ։
[գ] Երեմ · ժ · 14 ։
[դ] Օր · դ · 16 ։ Սաղ · ճզ · 20 ։ Ես · խ · 18 · 25 ։ Երեմ · բ · 11 ։ Եզեկ · ը · 10 ։ Գոր · ժէ · 29 ։

խեցին՝ նմանցնելով եղծանելի
մարդու, և թռչուններու, ու
չորքոտանիներու, և սողուններու
24 պատկերին ։ −Անոր համար Աստուած
ալ պղծութեան մատնեց
զանոնք իրենց սիրտերուն ցանկութիւններովը՝
+իրենց մարմինները
÷իրենց անձերուն մէջ խայտառակելու.
25 Որոնք Աստուծոյ =ճշմարտութիւնը
+սուտի հետ փոխեցին,
ու երկրպագութիւն և պաշտօն
մատուցին արարածներուն՝ քան
թէ Ստեղծողին, ան որ յաւիտեան
26 օրհնեալ է. ամէն ։ Անոր համար
Աստուած զանոնք −անարգ կիրքերու
մատնեց, որ իրենց էգերն անգամ
բնական պէտքը բնութեան
27 դէմ եղող պէտքի փոխեցին ։ Նոյնպէս
ալ արուները կնկան բնական
պէտքը թողուցած՝ իրենց ցանկութիւնովը
իրարու հետ վառեցան.
արուները արուներու հետ
խայտառակութիւն կը գործէին,
և իրենց մոլորութեանը վայլած հատուցումը
իրենց վրայ կ՚ընդունէին
28 ։ Եւ որովհետև չուզեցին զԱստուած
իրենց գիտութեանը մէջ
պահել, Աստուած ալ զանոնք անարգ
խորհուրդներու մատնեց՝
29 +անվայել բաներ ընելու. Որոնք
լեցուած էին ամէն անիրաւութիւնով,
պոռնկութիւնով, անզգամութիւնով,
ագահութիւնով,
չարութիւնով, նախանձով լեցուն,
մարդասպանութիւնով,
հակառակութիւնով, նենգութիւնով,
չարասրտութիւնով,
30 − էին քսուներ, Չարախօսներ,
Աստուած ատողներ, նախատողներ,
հպարտներ, ամբարտաւաններ,
չար բաներ հնարողներ, ծնողաց
31 անհնազանդներ, Անմիտներ,
ուխտ չպահողներ, անգութներ,
32 անհաշտներ, անողորմներ. =Որոնք
գիտնալով Աստուծոյ դատաստանը,
թէ անոնք որ ասանկ
բաներ կ՚ընեն՝ =մահուան արժանի
են, չէ թէ միայն ան բաները կ՚ընեն,
÷հապա ընողներուն հաւանութիւն
ալ կու տան ։

ԳԼ. Բ

1 Անոնք որ ուրիշները կը դատապարտեն իբրև մեղաւորներ, թէ որ իրենք ալ ան մեղքերը կը գործեն, չեն կրնար ինքզինքնին արդարացընել. 6 ո՛չ ալ կրնան ազատ մնալ Աստուծոյ դատաստանէն, 9 թէ Հրեայ ըլլան՝ թէ հեթանոս. 14 քանզի ինչպէս որ հեթանոսները չեն կրնար ազատ մնալ, 17 անանկ ալ Հրեաները. 25 որոնց թլփատութիւնը օգուտ մը պիտի չընէ, թէ որ օրինազանց գտնուին ։

1 Ո՛վ մարդ՝ −ով որ ըլլաս
դուն որ կը դատես, պատասխան
չունիս տալու. =քանզի ի՛նչ
բանով որ ուրիշը կը դատես, անով
քու անձդ կը դատապարտես. վասն
զի դուն ալ որ կը դատես, նոյն
2 բաները կ՚ընես ։ Բայց գիտենք որ
Աստուծոյ դատաստանը ճշմարտութիւնով
կ՚ըլլայ անոնց վրայ,
3 որ անանկ բաներ կը գործեն ։ Արդ՝
ո՛վ մարդ, դուն որ ասանկ բաներ
ընողները կը դատես, և դուն նոյն
բաները կ՚ընես, ա՛ս միտքէդ կ՚անցընե՞ս,
թէ դուն Աստուծոյ դատաստանէն
ազատ պիտի մնաս.
4 ÷Կամ թէ անոր անչափ քաղցրութիւնը՝
=և համբերութիւնը +ու
երկայնմտութիւնը կ՚արհամարհե՞ս,
−չգիտնալով որ Աստուծոյ
քաղցրութիւնը քեզ դէպ ՚ի ապաշխարութիւն
կ՚առաջնորդէ ։
5 Բայց դուն քու խստութիւնովդ և
անզեղջ սրտովդ քու անձիդ բարկութիւն
կը դիզես՝ +բարկութեան
և Աստուծոյ արդար դատաստանին
6 յայտնուելու օրուանը համար. =Ան
որ ամէն մէկուն իր գործքերուն
փոխարէնը պիտի հատուցանէ.
7 Յաւիտենական կեանքը անոնց՝ որ
բարի գործքերու մէջ համբերութեամբ
յարատևելով, փառք ու
պատիւ և անմահութիւն կը խնդրեն.
8 Բայց անոնց որ հակառակ
են, =և ճշմարտութեան անհնազանդ՝
ու անիրաւութեան հնազանդ,
բարկութիւն և սրտմտութիւն.
9 Նեղութիւն և տառապանք
պիտի ըլլայ ամէն մարդու վրայ՝ որ
չար կը գործէ, ÷առաջ Հրեային՝
10 ու ետքը Յոյնին. +Իսկ փառք ու
պատիւ և խաղաղութիւն ան ամէնուն՝
որ բարի կը գործէ, առաջ
11 Հրեային՝ ու ետքը Յոյնին ։ =Ինչու
որ Աստուծոյ քով աչառութիւն
12 չկայ ։ Քանզի անոնք որ առանց
օրէնքի մեղք գործեցին, առանց
օրէնքի պիտի կորսուին. և
անոնք որ օրէնքի տակ մեղք գործեցին,
օրէնքով պիտի դատուին.
13 (+Ինչու որ չէ՛ թէ օրէնքը լսողները
Աստուծոյ առջևը արդար են, հապա
օրէնքը կատարողները պիտի
14 արդարանան ։ Ուստի հեթանոսները
որ օրէնք չունին՝ երբոր բնականաբար
օրէնքին գործքերը կը
գործեն, օրէնք չունենալով իրենց
անձերուն օրէնքը իրենք կ՚ըլ-
15 լան. Որ օրէնքին գործքը իրենց
սրտին մէջը գրուած կը ցուցընեն
իրենց խղճմտանքին վկայութեամբը,
և իրենց խորհուրդներուն իրար
յանդիմանելովը՝ կամ իրաւունք
16 տալովը.) ÷Ան օրը որ Աստուած
մարդոց ծածուկ բաները պիտի դատէ
+Յիսուս Քրիստոսի ձեռքովը՝
=իմ քարոզած աւետարանիս համեմատ ։

−Սաղ. ձա. 12. Փոր. է. 42. Եփես. դ. 18. 19. ա Թես. ա. 10.
+Գծ. ժբ. 22.
÷ա Կոր. զ. 18. ա Թես. դ. 4. ա Պետ. դ. 3.
=ա Թես. ա. 9. ա Յովհ. ե. 20.
+Ես. խդ. 20. Երեմ. ժ. 14. ժզ. 25. Ամով. բ. 4.
−Ղև. ժը. 22. 23. Եփես. ե. 12. Յուդ. 10.
+Եփես. ե. 4.
=Գլ. բ. 2.
=Գլ. զ. 21.
÷Ովս. է. 3. Սաղ. ծ. 18.
−Գլ. ա. 20.
=բ Թագ. ժբ. 5. 6. 7. Մատ. է. 1. 2. Յովհ. ը. 9.

÷Գլ. թ. 23. Եփես. ա. 7. բ. 4. 7.
=Գլ. գ. 25.
+Ել. լդ. 6.
−Եզ. ը. 18. բ Պետ. գ. 9. 15.
+բ Օր. լբ. 35. Յակ. ե. 3.
=Յոբ. լդ. 11. Սաղ. կբ. 12. Առակ. իդ. 12. Երեմ. ժէ. 10. լբ. 19. Մատ. ժզ. 27. Գլ. ժդ. 12. ա Կոր. գ. 8. բ Կոր. ե. 10. Յայտ. բ. 23. ի. 12. իբ. 12.
=Յոբ. իդ. 13. Գլ. ա. 18. բ Թես. ա. 8.
÷Ամով. գ. 2. Ղուկ. ժբ. 47. 48. ա Պետ. դ. 17.
+ա Պետ. ա. 7.
=բ Օր. ժ. 17. բ Մն. ժթ. 7. Յոբ. լդ. 19. Գործ. ժ. 34. Գաղ. բ. 6. Եփես. զ. 9. Կող. գ. 25. ա Պետ. ա. 17.
+Մատ. է. 21. Յակ. ա. 22. 23. 25. ա Յովհ. գ. 7.
÷Ժող. ժբ. 14. Մատ. իե. 31. Յովհ. ժբ. 48. Գլ. գ. 6. ա Կոր. դ. 5. Յայտ. ի. 12.
=Յովհ. ե. 22. Գործ. ժ. 42. ժէ. 31. բ Տիմ. դ. 1. 8. ա Պետ. դ. 5.
=Գլ. ժզ. 25. ա Տիմ. ա. 11. բ Տիմ. բ. 8.

Յամի Տեառն
60

17 Ահա դուն Հրեայ կոչուեր ես, ու օրէնքին կռթներ ես, ու Աստուծով կը պարծենաս,
18 Ու անոր կամքը գիտես, ու տարբեր բաները կը զանազանես՝ օրէնքէն խրատուած ըլլալով.
19 Ու քու անձիդ վրայ վստահութիւն ունիս՝ թէ կոյրերուն առաջնորդ ես, խաւարածներուն լոյս,
20 Անմիտներուն խրատող, տղայոց վարժապետ. ու թէ գիտութեան ու ճշմարտութեան կերպարանքը օրէնքէն ունիս։
21 Իսկ արդ՝ դուն որ ընկերիդ կը սորվեցընես, քու անձիդ չե՞ս սորվեցըներ. որ կը քարոզես գողութիւն չընել, կը գողնա՞ս.
22 Որ կ'ըսես շնութիւն չընել, շնութի՞ւն կ'ընես. որ կը զզուիս կուռքերէն, սրբապղծութի՞ւն կ'ընես.
23 Որ օրէնքով կը պարծենաս, օրինազանց ըլլալով՝ զԱստուա՞ծ կ'անարգես։
24 Ինչու որ Աստուծոյ անունը ձեր պատճառովը հեթանոսաց մէջ կը հայհոյուի, ինչպէս որ գրուած է։

25 Արդ՝ թլփատութիւնը շահ կ'ունենայ, թէ որ օրէնքը պահես. իսկ թէ որ օրէնքին դէմ յանցաւոր ես, քու թլփատութիւնդ անթլփատութիւն եղաւ։
26 Ուստի թէ որ անթլփատութիւնը օրէնքին իրաւունքները պահէ, չէ՞ որ անոր անթլփատութիւնը թլփատութիւն պիտի սեպուի.
27 Եւ ի բնէ եղած անթլփատութիւնը օրէնքը կատարելով՝ պիտի դատապարտէ քեզ, որ գիրով ու թլփատութիւնով օրէնքին յանցաւոր ես։
28 Ինչու որ Հրեայ չէ ան՝ որ դրսուանց է, և թլփատութիւն չէ ան՝ որ դրսուանց մարմինով է.
29 Հապա հրեայ ան է՝ որ ներսուանց է, և թլփատութիւն սրտինը՝ հոգիով, ու չէ թէ գիրով. որուն գովութիւնը չէ թէ մարդիկներէն է, հապա Աստուծմէ։

ԳԼ. Գ

1 Հրէից արտօնութիւնը. 3 որն որ բնաւ չկորսընցուցին. 9 բայց օրէնքը կը ցուցընէ թէ անոնք ալ մեղքի տակ են. 20 ուստի բնաւ մարմին մը չարդարանար օրէնքով, 28 այլ ամէն մարդիկ առանց [illegible] միայն հաւատքով կ'արդարանան. 31 սակայն ատով օրէնքը չխափանուիր։

1 Ուրեմն Հրէան ի՞նչ աւելի բան ունի, կամ թլփատութենէն
2 ի՞նչ շահ կայ։ Շատ՝ ամէն կերպով. պինտ առաջ ան՝ որ Աստուծոյ պատգամները անոնց
3 հաւատացուեցան։ Ուրեմն թէ որ [illegible] ոմանք չհաւատացին, ի՞նչ. միթէ անոնց անհաւատութիւնը Աստուծոյ հաւատքը կը
4 խափանէ՞ր. Քաւ լիցի։ Սակայն Աստուած ճշմարիտ թող ըլլայ, ու բոլոր մարդիկ՝ սուտ. ինչպէս որ գրուած է. Որ քու խօսքերուդ մէջ արդար ըլլաս, և դատուելու
5 ատենդ դուն յաղթես։ Ուրեմն թէ որ մեր անիրաւութիւնը Աստուծոյ արդարութիւնը յայտնի կը ցուցընէ, ի՞նչ ըսենք. արդեօք անիրաւ է Աստուած՝ որ իր բարկու-
6 թիւնը [illegible] կը բերէ. (Մարդկօրէն կ'ըսեմ.) Քաւ լիցի. Ապա թէ չէ՝ ի՞նչպէս Աստուած պի-
7 տի դատէ աշխարհը։ Ինչու որ եթէ Աստուծոյ ճշմարտութիւնը իմ ստութիւնովս կ'աւելնայ իր փառքին համար, ալ ես ինչո՞ւ մեղա-
8 ւորի մը պէս կը դատուիմ։ Եւ [illegible] չէ [illegible], ինչպէս որ ոմանք մեր վրայ չարախօսութիւն ընելով կ'ըսեն՝ թէ մենք կ'ըսենք, Չարը գործենք՝ որ բարին գայ. որոնց դատապարտութիւնը իրաւունքով է։

9 Ուստի ալ ի՞նչ ըսենք. բանով մը աւելի՞ ենք հեթանոսներէն. իբրու որ բանով մըն ալ չէ. ինչու որ առաջուց մեղադրեցինք Հրեաները և հեթանոսները՝ թէ ամէնքը մե-
10 ղաց տակ են. Ինչպէս որ գրուած է թէ, Արդար մը չկայ՝ ոչ մէկ
11 հատ մը. Մէկը չկայ որ հասկընայ, մէկը չկայ՝ որ Աստուած փնտ-
12 ռէ։ Ամէնքը խոտորեցան, մէկտեղ անպիտան եղան. աղէկութիւն ընող մը չկայ, մէկ մըն ալ
13 չկայ։ Անոնց կոկորդը բաց գերեզման է. իրենց լեզուովը նենգաւոր եղան. իժերու թոյն կայ
14 անոնց շրթունքներուն տակը. Անոնց բերանը անէծքով ու դառ-
15 նութեամբ լեցուն է. Անոնց ոտքերը շուտ են արիւն թափելու.
16 Կործանում և թշուառութիւն կայ
17 իրենց ճամբաներուն մէջը. Եւ խաղաղութեան ճամբան չճանչ-
18 ցան. Աստուծոյ վախը չկայ ա-
19 նոնց աչքերուն առջին։ Սակայն գիտենք որ օրէնքը ինչ որ կ'ըսէ, անոնց կ'ըսէ՝ որ օրէնքին տակն են. որպէս զի ամէն բերան գոցուի, և բոլոր աշխարհ դատապարտուած ըլլայ Աստուծոյ ա-
20 ռջեւ։ Ինչու որ անոր առջեւ մէկ մարմին մը պիտի չարդարանայ օրէնքին գործքերովը. քանզի օրէնքով է մեղքը ճանչնալը։

21 Բայց հիմա առանց օրէնքի Աստուծոյ արդարութիւնը յայտնուած է, օրէնքէն և մարգարէ-
22 ներէն վկայուած ըլլալով. Այսինքն Աստուծոյ արդարութիւնը՝ որ Յիսուս Քրիստոսի հաւատքէն է, ամենուն [illegible] է, ու ամենուն

Մատ. գ. 9։ Յով. ը. 33։ Գղ. թ. 6. 7։ Բ Կոր. ժա. 22։
Միք. գ. 11։ Գղ. թ. 4։
Եսա. խե. 25։ խը. 2։ Յով. ը. 41։
Բ Օր. դ. 8։ Սաղ. ճխէ. 19. 20։
Փիլ. ա. 10։
Մատ. ժե. 14։ իգ. 16. 17. 19. 24։ Յով. թ. 34. 40. 41։
Գղ. գ. 17։ Բ Տիմ. ա. 13։ գ. 5։
Սաղ. ծ. 16։ Մատ. իգ. 3։
Սաղ. գ. 8։
Հռ. 17։
Բ Թագ. ժբ. 14։ Եզե. լզ. 20. 23։
Գաղ. ե. 3։
Գործ. ժ. 34. 35։
Մատ. ժբ. 41. 42։
Մատ. գ. 9։ Յով. ը. 39։ Գղ. թ. 6. 7։ Գաղ. գ. 15։ Յայտ. բ. 9։
Ա Պետ. գ. 4։
Կող. բ. 11։ Փիլ. գ. 3։
Գղ. ե. 6։ Բ Կոր. գ. 6։
Ա Կոր. դ. 5։ Բ Կոր. ժ. 18։ Ա Թես. բ. 4։
Բ Օր. դ. 7. 8։ Սաղ. ճխէ. 19. 20։ Գղ. բ. 18։ թ. 4։
Գղ. ժ. 16։ Եբր. դ. 2։
Թուոց. իգ. 19։ Գղ. թ. 6։ ժա. 29։ Բ Տիմ. բ. 13։
Յոբ. խ. 8։

Յամի Տեառն
60

Յով. գ. 33։
Սաղ. կբ. 9։
Սաղ. ծա. 4։
Գղ. գ. 19։ Գաղ. գ. 15։
[illegible] 25։ [illegible] 17։
Գղ. ե. 20։ գ. 1. 15։
Հռ. 23։ Գաղ. գ. 22։
Սաղ. ժգ. 1. 2. 3։ ծգ. 1։
Սաղ. ե. 9։ Երեմ. ե. 16։
Սաղ. [illegible] 3։
Սաղ. ժ. 7։
[illegible] 16։
[illegible] 42։ [illegible] 63։ [illegible] 20։ [illegible] 1։
[illegible] 9. 23։ Գղ. բ. 2։
[illegible] 2։ [illegible] 39։ Գաղ. բ. 16։ [illegible] 11։ Եփե. բ. 8. 9։ [illegible]
[illegible] 11։ [illegible] 17։ [illegible] 4։
[illegible] 46։ [illegible] 22։
[illegible] 10։
[illegible]

Յամի Տեառն 60

վրայ ըլլայ. Եւ խտրութիւն չկայ։
23 Ինչու որ ամէնքը մեղք գործեցին,
եւ Աստուծոյ փառքէն պակսած են։
24 Եւ՝ անոր շնորհքովը ձրի կ'արդա-
րանան Քրիստոս Յիսուսով եղած
25 փրկութեամբը. Որ զանիկայ առա-
ջուց սահմանեց Աստուած՝ հա-
ւատքով քաւութիւն ըլլալ անոր
արիւնովը, Աստուծոյ երկայնմտու-
թեան ատենները առաջուց գոր-
ծուած մեղքերուն թողութիւն
տալովը՝ իր արդարութիւնը ցուց-
26 նելու համար. Այսինքն իր արդա-
րութիւնը աս ժամանակիս մէջ
ցուցնելու համար, որ ինքը արդար
ըլլայ, եւ արդարացնէ Յիսուսի
27 հաւատքէն եղողը։ Ուրեմն ու՞ր
մնաց պարծենալը. խափանեցաւ.
ո՞ր օրէնքէն, գործերո՞ւն օրէնքէն.
չէ, հապա հաւատքի օրէնքէն։
28 Ինչու որ կը սեպենք թէ մարդը
հաւատքով կ'արդարանայ՝ առանց
29 օրէնքին գործերուն։ Միթէ Աս-
տուած միայն Հրեաներո՞ւնն է, ու
հեթանոսներունը չէ՞. այո, հե-
30 թանոսներունն ալ։ Որովհետեւ
Աստուած մէկ է՝ որ թլփատու-
թիւնը հաւատքէն կ'արդարացնէ,
եւ անթլփատութիւնը նոյն հաւա-
31 տքով։ Ուրեմն մենք հաւատքով
օրէնքը կը խափանե՞նք. քաւ լի-
ցի. հապա օրէնքը կը հաստա-
տենք։

Գլ. Ժ. 12. Գաղ. Գ. 28. Կող. Գ. 11.
Հմ. 9. Գլ. Ժա. 32. Գաղ. Գ. 22.
Գլ. Գ. 16. Եփե. Բ. 8. Տիտ. Գ. 5. 7.
Մատ. Ի. 28. Եփե. Ա. 7. Կող. Ա. 14. Տիմ. Բ. 6. Եբր. Թ. 12. Պետ. Ա. 18. 19.
Ղև. Ժզ. 15. Յով. Բ. 2. Դ. 10.
Կոր. Ա. 29.
Գոր. Ժգ. 38. 39. Տիմ. Ա. 15.
Գոր. Ժէ. 30. Եբր. Թ. 15.
Գլ. Բ. 17. 23. Գ. 2. Կոր. Ա. 29. 31. Եփե. Բ. 9.
Գոր. Ժգ. 38. 39. Հմ. 20. 21. 22. Գլ. Ը. 3. Գաղ. Բ. 16.
Գլ. Ժ. 12. 13. Գաղ. Գ. 8. 20. 28.

ԳԼ. Դ

1 Աբրահամին հաւատքը իրեն արդարութիւն սեպուեցաւ՝ 10 իր թլփատուելէն առաջ։ 13 Միայն հաւատքով ինքը ու իր սերունդը խոստմունք առին։ 16 Աբրահամ բոլոր հաւատացեալներուն հայրն է։ 24 Մեր հաւատքն ալ մեզի արդարութիւն պիտի սեպուի։

1 Ուրեմն ի՞նչ պիտի ըսենք թէ
գտաւ Աբրահամ մեր նահա-
2 պետը մարմնոյ կողմանէ։ Ինչու
որ եթէ Աբրահամ գործքով ար-
դարացած ըլլար, իրաւցընէ պար-
ծանք կ'ունենար, բայց չէ թէ
3 Աստուծոյ առջեւ։ Քանզի գիր-
քը ի՞նչ կ'ըսէ. Աբրահամ Աս-
տուծոյ հաւատաց, եւ այն իրեն
4 արդարութիւն սեպուեցաւ։ Բայց
ան որ գործ մը կ'ընէ, վարձքը՝
շնորհքէ եղած չսեպուիր անոր,
5 հապա պարտքէ։ Իսկ ան որ չը-
գործեր, բայց կը հաւատայ անոր՝
որ ամբարիշտը կ'արդարացնէ,
անոր հաւատքը իրեն արդարու-
6 թիւն կը սեպուի։ Ինչպէս որ
Դաւիթ ալ կը գուշակէ այն մար-
դուն երանութիւնը, որուն Աս-
տուած արդարութիւն կը սեպէ՝
7 առանց գործերու։ Երանի ա-
նոնց՝ ըսէ, որոնց անօրէնութիւն-
ները ներուեցան, եւ որոնց մեղքերը

Եսա. Ծա. 2. Մատ. Գ. 9. Յով. Ը. 33. 39. Բ Կոր. Ժա. 22.
Գլ. Գ. 20. 27. 28.
Ծն. ԺԵ. 6. Գաղ. Գ. 6. Յակ. Բ. 23.
Գլ. Ժա. 6.
Յես. Իդ. 2.
Սաղ. Լբ. 1. 2.

8 ծածկուեցան։ Երանի այն մար-
դուն՝ որ Տէրը մեղք չսեպեր անոր։
9 Ուրեմն աս երանութիւնը թլփա-
տութեա՞ն վրայ է, թէ անթլփա-
տութեան վրայ ալ. քանզի կ'ը-
սենք թէ՝ Հաւատքը Աբրահամին
10 արդարութիւն սեպուեցաւ։ Ու-
րեմն ի՞նչպէս սեպուեցաւ. թլփա-
տութեա՞ն մէջ եղած ատենը, թէ
անթլփատութեան մէջ. չէ թէ
թլփատութեան մէջ, հապա ան-
11 թլփատութեան։ Ու ինքը թլ-
փատութեան նշանը առաւ՝ իբրեւ
անթլփատութեան ատենէն ունե-
ցած հաւատքին արդարութեանը
մէկ կնիք մը, որ ինքը հայր ըլլայ
ան բոլոր հաւատացողներուն՝ ո-
րոնք անթլփատութենէ են, (ա-
նոնց ալ արդարութիւն սեպուելու
12 համար,) Եւ հայր թլփատութեան՝
չէ թէ միայն թլփատութենէ ե-
ղողներուն, հապա անոնց ալ՝ որ
մեր հօրը Աբրահամին անթլփատու-
թեան ատենի հաւատքին շաւիղ-
13 ներուն մէջը կը քալեն։ Ինչու որ
Աբրահամին եւ անոր սերունդին՝
աշխարհը ժառանգելու համար
տրուած խոստմունքը չէ թէ օրէն-
քով եղաւ, հապա հաւատքին ար-
14 դարութենովը։ Քանզի եթէ
օրէնքէն եղողները ժառանգ ըլլա-
յին, հաւատքը փուճ պիտի ըլլար,
եւ խոստմունքը պիտի խափանուէր։
15 Վասն զի օրէնքը բարկութիւն կը
գործէ. քանզի ուր որ օրէնք չը-
կայ, օրինազանցութիւն ալ չկայ։
16 Անոր համար ժառանգ ըլլալը հա-
ւատքէն է, Որ շնորհքով եղած
ըլլայ, Խոստմունքը հաստատուն
ըլլալու համար բոլոր սերունդին.
չէ թէ միայն անոր՝ որ օրէնքէն է,
հապա անոր ալ՝ որ Աբրահամին
հաւատքէն է. Որ մեր ամենուն
17 հայրն է, (ինչպէս որ գրուած է
թէ, Քեզ շատ ազգերու հայր ը-
րի,) Աստուծոյ առջեւը, որուն
ինքը հաւատաց, Ան որ մեռելնե-
րը կ'ողջնցնէ, Եւ չեղած բանե-
18 րը եղածներու պէս կը կանչէ։ Որ
չյուսացուելու բանին յուսով հա-
ւատաց՝ թէ ինքը շատ ազգերու
հայր պիտի ըլլայ, (ինչպէս որ ը-
սուեցաւ ալ թէ, Քու սերունդդ
19 անանկ պիտի ըլլայ.) Եւ ինքը
հաւատքի մէջ չտկարացած, Չը-
նայեցաւ իր մարմինին արդէն մե-
ռածի պէս ըլլալուն, (որովհե-
տեւ ինքը հարիւր տարեկանի չափ
էր.) ոչ ալ Սառային արգան-
20 դին մեռած ըլլալուն։ Եւ ան-
հաւատութենով չտարակուսե-
ցաւ Աստուծոյ խոստմունքէն.
հապա հաւատքով զօրացած՝ Աս-

Յամի Տեառն 60

Ծն. ԺԷ. 10.
Ղուկ. ԺԹ. 9. Հմ. 12. 16. Գաղ. Գ. 7.
Ծն. ԺԷ. 4. Ե. Գաղ. Գ. 29.
Գաղ. Գ. 18.
Գլ. Գ. 20. Ե. 13. 20. Է. 8. 10. 11. Ա Կոր. ԺԵ. 56. Բ Կոր. Գ. 7. 9. Գաղ. Գ. 10. 19. Ա Յով. Գ. 4.
Գլ. Գ. 24.
Գաղ. Գ. 22.
Ես. Ծա. 2. Գլ. Թ. 8.
Ծն. ԺԷ. 5.
Գլ. Բ. 11. Եփե. Բ. 1. 5.
Գլ. Թ. 25. Ա Կոր. Ա. 28. Ա Պետ. Բ. 10.
Ծն. ԺԵ. 5.
Ծն. ԺԷ. 17. ԺԸ. 11. Եբր. ԺԱ. 11. 12.

Յամի Տեառն

60

ժ Սաղ. ճժե. 3. Ղու. ա. 37. 45. Եբր. ժա. 19.
ծ Գղ. ժե. 4. Կոր. ժ. 6. 11.
ե Գոր. բ. 24. ժգ. 30.
զ Ես. ծգ. 5. 6. Գղ. գ. 25. Ե. 6. ը. 32. բ Կոր. Ե. 21. Գաղ. ա. 4. Պետ. բ. 24. գ. 18. Եբր. թ. 28.
ա Կոր. ժե. 17. ա Պետ. ա. 21.

21 Աստուծոյ փառք տուաւ, Եւ իր միտքին մէջ հաստատ պահեց՝ թէ ան որ խոստացաւ, ինքը կարող է 22 ընելու ալ ։ Ասոր համար իրեն արդարութիւն սեպուեցաւ ։

23 Բայց չէ թէ միայն անոր համար գրուեցաւ՝ որ իրեն սեպուեցաւ․ 24 Հապա մեզի համար ալ՝ որոնց պիտի սեպուի, որ կը հաւատանք անոր՝ որ մեռելներէն յարուց մեր Տէր 25 Յիսուսը․ Ան որ մեր յանցանացը համար մատնուեցաւ, և մեզ արդարացընելու համար յարութիւն առաւ ։

ԳԼ. Ե

1 Հաւատքով արդարացած՝ խաղաղութիւն ունինք Աստուծոյ հետ, 2 և պարծանք մեր յուսոյն մէջ. 8 փաստն ալ թէ որ Քրիստոսի արիւնովը հաշտուեցանք՝ թշնամի եղած ատեններս, 10 ալ աւելի պիտի ապրինք հաշտուած ըլլալնուս ։ 12 Ինչպէս որ մեղքը ու մահը աշխարհ մտան Ադամով, 17 ալ աւելի արդարութիւնը և կեանքը Յիսուս Քրիստոսով ։ 20 Ո՛ւր որ մեղքը շատցաւ, հոն շնորհքը աւելի առատացաւ ։

ա Ես. լբ. 17. Յով. ժզ. 33. Գղ. գ. 28. 30.
բ Եփե. բ. 14. Կող. ա. 20.
գ Յով. ժ. 9. ժդ. 6. Եփե. բ. 18. գ. 12. Եբր. ժ. 19.
դ ա Կոր. ժե. 1.
ե Եբր. գ. 6.
զ Մատ. ե. 11. 12. Գոր. ե. 41. բ Կոր. ժբ. 10. Փիլ. բ. 17. Յակ. ա. 2. 12. ա Պետ. գ. 14.
է Յակ. ա. 3.
ը Յակ. ա. 12.
թ Փիլ. ա. 20.
ժ բ Կոր. ա. 22. Գաղ. դ. 6. Եփե. ա. 13. 14.
ժա Հմր. 8. Գղ. գ. 25.
ժբ Յով. ժե. 13. ա Պետ. գ. 18. ա Յով. գ. 16. դ. 9. 10.
ժգ Գղ. գ. 25. Եփե. բ. 13. Եբր. թ. 14. ա Յով. ա. 7.
ժդ Գղ. ա. 18. ա Թես. ա. 10.
ժե Գղ. բ. 32. բ Կոր. Ե. 18. 19. Եփե. բ. 16. Կող. ա. 20. 21.
ժզ Յով. Ե. 26. ժդ. 19. բ Կոր. դ. 10. 11.

1 Արդ մենք հաւատքով արդարացած ըլլալով՝ խաղաղութիւն ունինք Աստուծոյ հետ՝ մեր Տէրոջը 2 Յիսուս Քրիստոսի ձեռքովը. Որուն միջոցովը ընդունեցինք հաւատքով աս շնորհքին մօտենալն ալ, որուն մէջը կեցեր ենք, և Աստուծոյ փառաց յուսովը կը պարծինք ։ 3 Եւ ոչ միայն այսչափ, հապա նաև նեղութիւններու մէջ կը պարծինք. ինչու որ գիտենք՝ թէ նեղութիւնը համբերութիւն կը 4 գործէ, Եւ համբերութիւնը՝ փորձառութիւն, ու փորձառու5թիւնը՝ յոյս. Եւ յոյսը ամօթով չձգեր. ինչու որ Աստուծոյ սէրը մեր սրտերուն մէջը տարածուած է Հոգւոյն Սրբոյ ձեռքովը, որ մեզի 6 տրուեցաւ ։ Վասն զի երբոր մենք դեռ տկար էինք, յարմար ժամանակին Քրիստոս ամբարիշտներուն 7 համար մեռաւ ։ Ինչու որ արդարի մը համար հազիւ կ՚ըլլայ որ մէկը մեռնի. (բայց մէկ բարի մարդու մը համար՝ կարելի է որ մէկը հա8մարձակի մեռնելու ։) Սակայն Աստուած իր սէրը մեր վրայ այսպէս յայտնեց, որ երբ դեռ մեղաւոր 9 էինք, Քրիստոս մեզի համար մեռաւ. Ուրեմն հիմա որ իր արիւնովը արդարացանք, որչափ աւելի իրմով պիտի ազատինք բարկութենէն ։ 10 Վասն զի թէ որ թշնամի եղած ատեններս Աստուծոյ հետ հաշտուեցանք իր Որդւոյն մահովը, որչափ աւելի մեր հաշտուած ատենը 11 պիտի ապրինք անոր կեանքովը ։ Եւ ոչ միայն այս, հապա Աստուծմով ալ կը պարծենանք մեր Տէրոջը Յիսուս Քրիստոսին ձեռքովը, որով հիմա հաշտութիւնը ընդունեցինք ։

12 Վասն զի ինչպէս որ մէկ մարդէ մը մեղքը աշխարհք մտաւ, և ան մեղքէն մահը, և այնպէս ամէն մարդոց վրայ տարածուեցաւ մահը, քանզի ամէնքը մեղանչեցին ։ 13 (Վասն զի մինչև օրէնքին ատենը աշխարհքի մէջ մեղք կար. բայց մեղք չսեպուիր՝ ուր որ օրէնք չըկայ ։ 14 Սակայն մահը Ադամէն մինչև Մովսէսը թագաւորեց, նաև Ադամին յանցանքին նման չմեղանչողներուն վրայ ալ, որ ան օրինակ էր անոր՝ որ ետքէն պիտի գար ։ 15 Բայց չէ թէ ինչպէս յանցանքը՝ անանկ ալ շնորհքն է. ինչու որ եթէ մէկուն յանցանքովը շատերը մեռան, ալ որչափ աւելի Աստուծոյ շնորհքը՝ և ան պարգևը որ Յիսուս Քրիստոս մէկ մարդուն շնորհքովն 16 է, շատերուն վրայ աւելցաւ ։ Եւ չէ թէ այս պարգևը անանկ է՝ ինչպէս մէկէ մը որ մեղանչեց. ինչու որ դատաստանը մէկ մեղքէն դատապարտութեան մէջ ձգեց. բայց շնորհքը շատ մեղքերէն արդարու17թեան տարաւ ։ Վասն զի թէ որ մէկ մարդուն մեղքովը մահը թագաւորեց ան մէկովը, որչափ աւելի անոնք որ շնորհքի՝ ու արդարութեան պարգևին առատութիւնը կ՚առնեն, կենաց մէջ պիտի թագաւորեն՝ մէկ Յիսուս Քրիստոսին 18 ձեռքովը ։) Ուրեմն ինչպէս որ մէկուն յանցանքովը բոլոր մարդոց դատապարտութեան [illegible], անանկ ալ մէկուն արդարութիւնովը բոլոր մարդոց կենաց արդարու19թեան [illegible]. Վասն զի ինչպէս որ մէկ մարդուն անհնազանդութիւնովը շատերը մեղաւոր եղան, անանկ ալ մէկուն հնազանդութիւնովը շատերը արդար պի20տի ըլլան ։ Սակայն օրէնքը մէջտեղը եկաւ՝ որ յանցանքը շատնայ. բայց ուր որ աւելի եղաւ մեղքը, ալ աւելի եղաւ շնո21րհքը. Որ ինչպէս մեղքը թագաւորեց մահուամբ, անանկ ալ շնորհքը թագաւորէ արդարութեամբ մինչև յաւիտենական կեանքը մեր Տէրոջը Յիսուս Քրիստոսի ձեռքովը ։

ԳԼ. Զ

1 Պէտք չէ մեղքի մէջ մնալ, 2 քանի որ մեռած ենք մեղքին, 3 ինչպէս որ մկրտութիւնը կը ցուցընէ. 12 ասոր ալ մեղքը թող չթագաւորէ մեր վրայ. 18 վասն զի մենք մեր մարմիններս պատրաստեցինք արդարութեան ծառաներ ըլլալու, 23 և վասն զի մեղաց վարձքը մահ է ։

Յամի Տեառն

60

ա Գղ. բ. 17. գ. 29. 30. Գաղ. դ. 9.
բ Ծն. գ. 6. ա Կոր. ժե. 21.
գ Ծն. բ. 17. Գղ. զ. 23. ա Կոր. ժե. 21.
դ Կամ՝ որով
ե Գղ. դ. 15. ա Յով. գ. 4.
զ ա Կոր. ժե. 21. 22. 45.
է Ես. ծգ. 11. Մատ. ի. 28. իզ. 28.
ը Յով. ժբ. 32. Եբր. բ. 9.
թ Յով. ժե. 22. Գղ. գ. 20. զ. 15. է. 8. Գաղ. գ. 19. 23.
ժ Ղու. է. 47. ա Տիմ. ա. 14.

Յամփ Տնաւոր 60

1 Եւ հիմա ի՞նչ պիտի ըսենք. մեղքերու մէջ մնանք արդեօք, որ 2 շնորհքը շատնայ։ Քաւ լիցի. մենք որ մեղքին մեռանք, ինչպէս 3 դեռ անոր մէջը կենանք։ Չէ՞ք գիտեր, թէ մենք որ Քրիստոս Յիսուսով մկրտուեցանք, անոր 4 մահուանը մկրտուեցանք։ Անոր հետ թաղուեցանք մկրտութիւնով մահուան համար, որ ինչպէս Քրիստոս Հօրը փառքովը յարութիւն առաւ մեռելներէն, ասանկ ալ մենք կենաց նորոգութեան մէջ 5 պտըտինք։ Ինչու որ եթէ մենք տնկակից եղանք անոր մահուանը նմանութիւնովը, նաեւ անոր յարութեանը նմանութիւնովը ալ 6 պիտի ըլլանք։ Ասիկա գիտնանք՝ որ մեր հին մարդը անոր հետ խաչուեցաւ, որ մեղաց մարմինը փճանայ, որ ասկէ ետեւ մեղքի չծա- 7 ռայենք։ Վասն զի ան որ մեռած է՝ մեղքէն արդարա- 8 ցած է։ Արդ՝ թէ որ մենք Քրիստոսի հետ մեռանք, կը հաւատանք որ անոր հետ պիտի ապրինք ալ։ 9 Քանզի գիտենք որ Քրիստոս մեռելներէն յարութիւն առած ըլլալով՝ նորէն չմեռնիր, ալ մահը անոր վրայ իշխանութիւն չունի։ 10 Վասն զի քանի որ մեռաւ՝ մեղքին մեռաւ մէկ անգամ, և որ կենդանի 11 է՝ Աստուծոյ կենդանի է։ Ասանկ ալ դուք ձեր անձերը մեղքին մեռած սեպեցէք, բայց Աստուծոյ կենդանի՝ մեր Տէրոջը Քրիստոս 12 Յիսուսին ձեռքովը։ Ուստի ալ մեղքը չթագաւորէ ձեր մահկանացու մարմիններուն վրայ, որ անոր ցան- 13 կութիւններուն հնազանդիք։ Ու ձեր անդամները անիրաւութեան գործիք ըլլալու մի՛ ընծայէք մեղքին, հապա ձեր անձերը Աստուծոյ ընծայեցէք՝ որպէս թէ մեռելներէն ողջցած. և ձեր անդամները արդարութեան գործիքներ՝ 14 Աստուծոյ։ Քանզի մեղքը ձեր վրան պիտի չիշխէ. ինչու որ օրէնքի տակ չէք, հապա շնորհաց տակ։

15 Ուրեմն ի՞նչ. մեղք գործե՞նք՝ որ օրէնքի տակ չենք, հապա շնոր- 16 հքի տակ. քաւ լիցի։ Չէ՞ք գիտեր՝ թէ որուն որ ձեր անձերնիդ ծառայ կ'ընծայէք հնազանդելու, ծառայ էք անոր՝ որուն որ կը հնազանդիք, թէ մեղքի՝ մահուան համար, և թէ հնազանդելու՝ 17 արդարութեան։ Բայց գոհութիւն Աստուծոյ, որ թէեւ դուք մեղաց ծառայ էիք, սակայն սրտանց հնազանդեցաք այն վարդապետութեան գաղափարին՝ որ ձեզի 18 յանձնուեցաւ։ Ուստի դուք մեղքէն ազատ ըլլալով՝ արդարութեան 19 ծառայ եղաք։ (Մարդու սովորութեան պէս կ'ըսեմ՝ ձեր մարմինին տկարութեանը համար։) քանզի ինչպէս որ ձեր անդամները անօրէնութեան համար ընծայեցիք պղծութեան և անօրէնութեան ծառաներ ըլլալու, անանկ ալ հիմա ձեր անդամները սրբութեան համար ընծայեցէք՝ արդարութեան ծա- 20 ռաներ ըլլալու։ Վասն զի երբոր դուք մեղաց ծառաներ էիք, ար- 21 դարութենէն ազատ էիք։ Ուրեմն ան ժամանակը ի՞նչ պտուղ ունէիք ան բաներէն՝ որոնցմով հիմա կ'ամչնաք. ինչու որ անոնց 22 վերջը մահ է։ Բայց հիմա մեղքէն ազատուած՝ և Աստուծոյ ծառաներ եղած՝ ձեր պտուղը ունիք սրբութիւնով, ու վերջը յաւի- 23 տենական կեանք։ Քանզի մեղաց վարձքը մահ է. բայց Աստուծոյ ձրի պարգեւը յաւիտենական կեանք՝ մեր Տէրոջը Յիսուս Քրիստոսին ձեռքովը։

ԳԼ. Է.

1 Օրէնքը մարդուն վրայ կ'իշխէ՝ քանի որ անիկայ ողջ է. 4 սակայն մենք մեռանք օրէնքին. 7 այսու ամենայնիւ օրէնքը մեղք չէ, 12 հապա սուրբ՝ արդար և բարի է։ 16 Պօղոս կը վկայէ սանկ ըլլալը, բայց կը ցաւի որ ինքը կարող չէ զանիկայ պահելու։

1 Մի՞թէ չէք գիտեր եղբայրներ, (քանզի ես օրէնքը գիտցողներուն կը խօսիմ,) որ օրէնքը մարդուս վրայ կ'իշխէ՝ որչափ ժամանակ 2 որ ողջ է։ Ինչու որ էրիկ ունեցող կնիկը իր ողջ էրկանը կապուած է օրէնքով. բայց թէ որ էրիկը մեռնի, արձակուած է էր- 3 կանը օրէնքէն։ Ուրեմն քանի որ էրիկը ողջ է, շուն պիտի ըսուի՝ թէ որ ուրիշ էրկան մը ըլլայ. բայց թէ որ էրիկը մեռնի, ան օրէնքէն ազատ կ'ըլլայ, անանկ որ շնացող չըլլար, թէ որ ուրիշ էրկան մը 4 ըլլայ։ Ուստի դուք ալ իմ եղբայրներս՝ Քրիստոսի մարմինովը օրէնքին մեռաք, որ ուրիշի մը ըլլաք, անոր՝ որ մեռելներէն յարութիւն առեր է, որ Աստուծոյ 5 պտուղ բերող ըլլանք։ Քանզի քանի որ մենք մարմինով էինք՝ մեղաց կիրքերը որ օրէնքով կ'ըլլային, մեր անդամներուն մէջը կը ներգործէին, որ մենք մահուան 6 պտուղ բերենք։ Բայց հիմա ան օրէնքէն արձակուեցանք. ինչու որ մեռանք անոր՝ որով բռնուած էինք, որ մենք ծառայենք հոգիին նորոգութեամբը, և չէ թէ գրոյն հնութեամբը։

7 Ուրեմն ի՞նչ ըսենք. օրէնքը

ա Գլ. Գ. 8. Հմր 15.
բ Հմր 11. Գլ. Է. 4. Գաղ. Բ. 19. Զ. 14.
գ Կող. Գ. 3. Ա Պետ. Բ. 24.
դ Ա Կոր. ԺԵ. 29.
ե Կող. Բ. 12.
զ Յով. Բ. 11. ԺԱ. 40.
է Գլ. Ը. 11. Ա Կոր. Զ. 14. Բ Կոր. ԺԴ. 4.
ը Գաղ. Զ. 15. Եփե. Դ. 22, 23, 24. Կող. Գ. 10.
թ Փիլ. Գ. 10, 11.
ժ Գաղ. Բ. 20. Ե. 24. Զ. 14. Եփե. Դ. 22. Կող. Գ. 5, 9.
ի Կող. Բ. 11.
լ Ա Պետ. Դ. 1.
խ Բ Տիմ. Բ. 11.
ծ Յայտ. Ա. 18.
կ Եբր. Թ. 27, 28.
հ Ղուկ. Ի. 38.
ձ Հմր 2.
ղ Գաղ. Բ. 19.
ճ Սաղ. ԺԹ. 13. ՃԺԹ. 133.
մ Գլ. Է. 5. Կող. Գ. 5. Յակ. Դ. 1.
յ Գլ. ԺԲ. 1. Ա Պետ. Բ. 24. Դ. 2.
ն Գլ. Է. 4, 6. Ը. 2. Գաղ. Ե. 8.
շ Ա Կոր. Թ. 21.
ո Մատ. Զ. 24. Յով. Ը. 34. Բ Պետ. Բ. 19.
չ Բ Տիմ. Ա. 13.
պ Յով. Ը. 32. Ա Կոր. Է. 22. Գաղ. Ե. 1. Ա Պետ. Բ. 16.

Յամփ Տնաւոր 60

ջ Յով. Ը. 34.
ռ Գլ. Է. 5.
ս Գլ. Ա. 32.
վ Յով. Ը. 32.
տ Ծն. Բ. 17. Գլ. Ե. 12. Յակ. Ա. 15.
ր Գլ. Բ. 7. Ե. 17, 21. Ա Պետ. Ա. 4.

ա Ա Կոր. Է. 39.
բ Մատ. Ե. 32.
գ Գլ. Ը. 2. Գաղ. Բ. 19. Ե. 18. Եփե. Բ. 15. Կող. Բ. 14.
դ Գաղ. Ե. 22.
ե Գլ. Զ. 13.
զ Գլ. Զ. 21. Գաղ. Ե. 19. Յակ. Ա. 15.
է Գլ. Բ. 29. Բ Կոր. Գ. 6.

Յամի Տեառն 60

մե՞ղք է. քաւ լիցի. [ա]բայց ես մեղքը չէի ճանչնար, եթէ ոչ օրէնքով. ինչպէս ցանկութիւնն ալ չէի գիտեր, թէ որ օրէնքը չըսէր, [բ]Մի ցանկար։ 8 [գ]Բայց մեղքը պատուիրանքէն առիթ առնելով՝ իմ մէջս բոլոր ցանկութիւնները գործեց. [դ]ինչու որ առանց օրէնքի մեղքը մեռած է։ 9 Ես ալ առանց օրէնքի ատեն մը կենդանի էի. բայց երբոր պատուիրանքը եկաւ հասաւ, մեղքը ողջնցաւ, 10 Ու ես մեռայ. ու այն պատուիրանքը [ե]որ կենաց համար էր, նոյնը ինծի մահուան համար եղաւ։ 11 Ինչու որ մեղքը պատուիրանքէն առիթ առնելով՝ զիս խաբեց, ու անով մեռցուց։ 12 [զ]Ուստի օրէնքը սուրբ է, ու պատուիրանքը սուրբ՝ և արդար ու բարի։

13 Ուրեմն բարին ինծի մահ եղաւ. քաւ լիցի. հապա մեղքը. որպէս զի երեւնայ մեղքը որ այն բարի բանով ինծի մահ գործեց, որ մեղքը պատուիրանքով աւելի մեղաւոր ըլլայ։ 14 Վասն զի գիտենք որ օրէնքը հոգեւոր է, բայց ես մարմնաւոր եմ՝ [է]մեղքի տակ ծախուած։ 15 Քանզի ինչ որ կ'ընեմ՝ չեմ ճանչնար. [ը]չէ թէ ինչ որ կ'ուզեմ՝ այն կ'ընեմ, հապա ինչ որ կ'ատեմ՝ այն կ'ընեմ։ 16 Բայց թէ որ չուզածս կ'ընեմ, հաւանութիւն կու տամ օրէնքին թէ բարի է։ 17 Իսկ արդ՝ չէ թէ ես կ'ընեմ անիկայ, հապա մեղքը՝ որ իմ ներսիս կը բնակի։ 18 Քանզի գիտեմ որ [թ]իմ ներսիդիս՝ այսինքն իմ մարմնիս մէջ մէկ բարի բան մը չբնակիր. ինչու որ կամեցողութիւն կայ քովս, բայց բարին 'ի գործ դնելը չեմ գտներ։ 19 Քանզի չէ թէ բարին որ կ'ուզեմ՝ կ'ընեմ, հապա չարը որ չեմ ուզեր՝ այն կ'ընեմ։ 20 Իսկ թէ որ չուզած բանս կ'ընեմ, ալ չէ թէ ես կ'ընեմ անիկայ, հապա մեղքը՝ որ իմ ներսիս բնակած է։ 21 Ուստի ես կը գտնեմ օրէնք մը՝ որ երբ բարին ընելը կը կամենամ, չարը իմ քովս է։ 22 [ժ]Վասն զի ներսի մարդուն նայելով՝ [ի]Աստուծոյ օրէնքին կը հաւնիմ. 23 [լ]Բայց ուրիշ օրէնք մը կը տեսնեմ [խ]իմ անդամներուս մէջ՝ որ իմ մտքիս օրէնքին դէմ կը պատերազմի, և զիս գերի կ'ընէ մեղաց օրէնքին՝ որ իմ անդամներուս մէջն է։ 24 Ինչ խղճալի մարդ եմ ես. ո՞վ զիս պիտի ազատէ աս մահացու մարմնէն։ 25 [ծ]Գոհութիւն Աստուծոյ՝ մեր Տէրոջը Յիսուս Քրիստոսի ձեռքովը. ուրեմն ես ինքս մտքով Աստուծոյ օրէնքին

ա Վր. գ. 20.
բ Ել. ի. 17. Օր. ե. 21. Գոր. ի. 33. Վր. ժգ. 9.
գ Վր. դ. 15. ե. 20.
դ ա Կոր. ժե. 56.
ե Ղև. ժը. 5. Եզեկ. ի. 11, 13, 21. բ Կոր. գ. 7.
զ Սաղ. ժթ. 8. ճժթ. 38, 137. ա Տիմ. ա. 8.
է Գ Թագ. իա. 20, 25. Դ Թագ. ժէ. 17.
ը Գաղ. ե. 17.
թ Ծն. զ. 5. ը. 21.
ժ բ Կոր. դ. 16. Եփես. գ. 16. Կող. գ. 9, 10.
ի Սաղ. ա. 2.
լ Գաղ. ե. 17.
խ Վր. զ. 13, 19.
ծ ա Կոր. ժե. 57.

կը ծառայեմ, ու մարմնով՝ մեղաց օրէնքին։

ԳԼ. Ը

1 Անոնք որ Քրիստոսի մէջ են, և Հոգիին ուզածին պէս կ'ապրին, ազատ են դատապարտութենէ։ 5, 13 Թէ ինչ վնաս կը ծագի մարմինէն, 6, 14 և ինչ՝ շահ Հոգիէն, 17 և ինչ՝ Աստուծոյ որդիք ըլլալէն, 19 որոնց փառաւոր ազատութիւնը՝ որ ամէն ստեղծուածները մեծ փափաքով կը սպասեն անոր, 29 յառաջագոյն սահմանուած է Աստուծմէ։ 38 Ո՞վ կրնայ զատել մեզ Քրիստոսի սէրէն։

1 Իսկ արդ՝ դատապարտութիւն չը կայ Քրիստոս Յիսուսով եղողներուն՝ որոնք մարմնաւոր կերպով 2 չեն վարուիր. ինչու որ [ա]Քրիստոս Յիսուսով կենաց Հոգիին [բ]օրէնքը զիս ազատեց [գ]մեղաց և մահուան օրէնքէն։ 3 [դ]Վասն զի այն որ անկարելի էր օրէնքին՝ որովհետև տկար էր մարմնով, [ե]Աստուած իր Որդին խրկեց մեղանչական մարմնի նմանութեամբ, ու մեղքի համար, և դատապարտեց մեղքը այն մարմնին 4 մէջ. Որ օրէնքին արդարութիւնը կատարուի մեր մէջը, [զ]որ մարմնաւորապէս չենք քալեր՝ հապա հոգեւորապէս։ 5 [է]Ինչու որ մարմնաւոր եղողները մարմնին բաները կը մտածեն, ու հոգեւոր եղողները՝ [ը]Հոգիին բաները։ 6 [թ]Վասն զի մարմնաւոր խորհուրդը մահ է, և հոգեւոր խորհուրդը կեանք ու խաղաղութիւն։ 7 [ժ]Քանզի մարմնաւոր խորհուրդը Աստուծոյ դէմ թշնամութիւն է. ինչու որ Աստուծոյ օրէնքին չհնազանդիր, [ի]մանաւանդ չկրնար ալ։ 8 Վասն զի մարմնով եղողները չեն կրնար Աստուծոյ հաճոյ ըլլալ։ 9 Բայց դուք մարմնով չէք, հապա Հոգիով, [լ]եթէ որ Աստուծոյ Հոգին ձեր մէջը բնակած է. [խ]իսկ թէ որ մէկը Քրիստոսի Հոգին չունի, անիկայ անորը չէ։ 10 Եւ թէ որ Քրիստոս ձեր մէջն է, ալ մարմինը մեռած է մեղքի համար, ու հոգին կենդանի է արդարութեան համար։ 11 Իսկ թէ որ Յիսուսը մեռելներէն [ծ]յարուցանողին հոգին ձեր մէջը բնակած է, [կ]ալ անիկայ՝ որ Քրիստոսը մեռելներէն յարուց, պիտի կենդանացընէ ձեր մահկանացու մարմինները իր Հոգիովը որ ձեր մէջը կը բնակի։

12 [հ]Այս ուրեմն եղբայրներ՝ պարտական ենք, չէ թէ մարմնին՝ 13 մարմնաւորապէս ապրելու. [ձ]ինչու որ եթէ մարմնաւորապէս ապրելու ըլլաք, պիտի մեռնիք. բայց թէ որ Հոգիով [ղ]մարմնին գործերը սպաննէք, պիտի ապրիք։ 14 [ճ]Վասն զի որոնք որ Աստուծոյ Հոգիովը կ'առաջնորդուին, անոնք Աս-

Յամի Տեառն 60

ա ա Կոր. ժե. 45. բ Կոր. գ. 6.
բ Յով. ը. 36. Վր. զ. 18, 22. Գաղ. բ. 19. ե. 1.
գ Վր. է. 24, 25.
դ Գոր. ժգ. 39. Վր. գ. 20. Եբր. է. 18, 19. ժ. 1, 2, 10, 14.
ե Գաղ. գ. 13. բ Կոր. ե. 21.
զ Հմր. 1.
է Յով. գ. 6. ա Կոր. բ. 14.
ը Գաղ. ե. 22, 25.
թ Վր. զ. 21. Հմր. 13. Գաղ. զ. 8.
ժ Յակ. դ. 4.
ի ա Կոր. բ. 14.
լ ա Կոր. գ. 16. զ. 19.
խ Յով. գ. 34. Գաղ. դ. 6. Փիլ. ա. 19. ա Պետ. ա. 11.
ծ Գոր. բ. 24.
կ Վր. զ. 4, 5. ա Կոր. զ. 14. բ Կոր. դ. 14. Եփես. բ. 5.
հ Վր. զ. 7, 14.
ձ Հմր. 6. Գաղ. զ. 8.
ղ Եփես. դ. 22. Կող. գ. 5.
ճ Գաղ. ե. 18.

Ցամի Տեառն 60

15 տուծոյ որդիքն են ։ Ինչու որ դուք ծառայութեան հոգին չառիք կրկին վախնալու, Հապա որդեգրութեան հոգին առիք, որով կը կանչենք Աբբայ Հայր ։
16 Նոյն ինքն Հոգին վկայութիւն կու տայ մեր հոգիին, թէ մենք
17 Աստուծոյ որդիքն ենք ․ Եւ թէ որ որդիք, ուրեմն ժառանգներ, Աստուծոյ ժառանգներ՝ ու Քրիստոսի ժառանգակիցներ ․ Որ եթէ իր չարչարանացը կցորդ ըլլանք, իր փառացն ալ հաղորդ ըլլանք ։

18 Վասն զի ես այսպէս կը դատեմ՝ որ այս ժամանակիս չարչարանքները բան մը չեն՝ գալու փառքին քով,
19 որ մեզի պիտի յայտնուի ։ Ինչու որ ստեղծուածոց եռանդուն ակնկալութիւնը Աստուծոյ որդւո-
20 ցը յայտնուելուն կը սպասէ ։ Ինչու որ ունայնութեան հպատակեցան ստեղծուածները՝ (չէ թէ իրենց կամքովը, հապա անոր համար՝
21 որ հպատակեցուց,) Ան յուսով՝ որ ստեղծուածները իրենք ալ ապականութեան ծառայութենէն ազատելով՝ Աստուծոյ որդւոցը փառաւոր ազատութեանը հասնին ։
22 Քանզի գիտենք որ ամէն ստեղծուածները մինչեւ հիմա մէկտեղ կը հառաչեն՝ ու ծնանելու ցաւ կը
23 քաշեն ։ Եւ ոչ միայն ասոնք, Հապա մենք ալ՝ որ Հոգիին առջի պտուղը ունինք, մենք մեզմէ մեր անձերուն մէջ կը հառաչենք որդեգրութեան՝ այսինքն մեր մարմնին ազատութեանը սպասե-
24 լով ։ Ինչու որ յուսով փրկուեցանք ․ բայց յոյսը որ կը տեսնուի՝ յոյս չէ ․ վասն զի ան բանը որ կը տեսնէ մէկը՝ ալ ինչո՞ւ պիտի
25 յուսայ ։ Հապա թէ որ չտեսած բաներնուս կը յուսանք, ալ համբերութիւնով կը սպասենք անոր ։
26 Անանկ ալ Հոգին օգնութեան կը հասնի մեր տկարութիւններուն ․ քանզի ինչ բանի համար աղօթելու ենք ըստ արժանւոյն, չենք գիտեր ․ բայց ինքը Հոգին բարեխօս կ'ըլլայ մեզի համար անբարբառ հա-
27 ռաչանքներով ։ Եւ սիրտերը քննողը գիտէ Հոգիին ինչ խորհիլը ․ քանզի Աստուծոյ կամացը համեմատ բարեխօսութիւն կ'ընէ սուրբերուն համար ։

28 Սակայն գիտենք որ ամէն բաները բարիի գործակից կ'ըլլան անոնց՝ որ Աստուած կը սիրեն, որոնք անոր նախասահմանութեամբը կանչուած
29 են ։ Վասն զի անոնք որ առաջ կը ճանչնար, առաջուց ալ սահմանեց իր Որդւոյն պատկերին կերպարանակից ըլլալու ․ որ անիկայ անդրանիկ ըլլայ շատ եղբայրներու մէջ ։
30 Եւ որոնք որ առաջուց սահմանեց, նաև կանչեց զանոնք ․ և որոնք որ կանչեց, նաև արդարացուց զանոնք ․ և որոնք որ արդարացուց,
31 նաև փառաւորեց զանոնք ։ Ուրեմն ի՞նչ ըսենք ասոր բաներուս համար ․ Եթէ որ Աստուած մեր կողմն է՝ ո՞վ պիտի ըլլայ մեզի հակառակ ։
32 Ան որ իր Որդւոյն չխնայեց, Հապա մեր ամենուն համար մատնեց զանիկայ ․ ալ ի՞նչպէս անոր հետ
33 ամէն բաները մեզի չպարգեւեր ։ Ո՞վ է որ Աստուծոյ ընտրածներուն դէմ մեղադիր ըլլայ ․ Աստուած
34 է որ կ'արդարացընէ ․ Ո՞վ է որ կը դատապարտէ ․ Քրիստոսն է որ մեռաւ, մանաւանդ թէ յարութիւն ալ առաւ, ու Աստուծոյ աջ կողմն է ․ Որ նաև մեզի համար
35 բարեխօսութիւն կ'ընէ ․ Ո՞վ պիտի զատէ մեզ Քրիստոսի սէրէն ․ տառապա՞նքը, կամ նեղութի՞ւնը, կամ հալածա՞նքը, կամ սո՞վը, կամ մերկութի՞ւնը,
36 կամ վտա՞նգը, կամ սո՞ւրը ․ (Ինչպէս որ գրուած է ․ Ամէն օր քեզի համար կը սպաննուինք, մորթուելու ոչխարի պէս կը սեպուինք ։)
37 Հապա աս ամէն բաներուն մէջ՝ ալ աւելի յաղթող կ'ըլլանք անով՝
38 որ մեզ սիրեց ։ Ինչու որ ես հաստատ գիտեմ՝ թէ ոչ մահը, և ոչ կեանքը, ու ոչ հրեշտակները, և ոչ իշխանութիւնները, ու ոչ ներկայ բաները, և ոչ գալու բաները,
39 ու ոչ զօրութիւնները, Եւ ոչ բարձրութիւնը, ու ոչ խորութիւնը, և ոչ մէկ ուրիշ արարած մը կրնայ մեզ զատել Աստուծոյ սէրէն, որ Քրիստոս Յիսուս մեր Տէրոջմով է ։

ԳԼ. Թ

1 Պօղոս կը յայտնէ իր տրտմութիւնը Հրէից ազգին համար ։ 7 Չէ թէ Աբրահամի բոլոր սերունդը խոստմունքի որդիք էին ։ 18 Աստուած որուն որ կ'ուզէ՝ կ'ողորմի ։ 21 Բրուտը կրնայ կաւը իր ուզածին պէս գործածել ։ 25 Հեթանոսաց կոչումը և Հրէից անարգուիլը՝ մարգարէները նախանշանած էին ։ 32 Ինչ պատճառաւ այնքան քիչ Հրէաներ ընդունեցին հաւատքին արդարութիւնը ։

1 Ստոյգը կ'ըսեմ Քրիստոսով, սուտ չեմ ըսեր, (իմ խիղճս ալ ինծի կը վկայէ Հոգւով Սրբով,)
2 Որ մեծ տրտմութիւն է ինծի, ու
3 իմ սրտիս անդադար ցաւ ։ Քանզի ես ինքս կը խնդրէի նզովուած ըլլալ Քրիստոսէն՝ իմ մարմնոյ կողմանէ եղբայրներուս ու ազգական-
4 ներուս համար, Որոնք Իսրայէլացի են ․ որ իրենցն է որդեգրու-

ա Կոր. բ. 12. Եբր. բ. 15.
բ Տիմ. ա. 7. ա Յով. դ. 18.
Եսա. ծզ. 5. Գաղ. դ. 5. 6.
Մար. ժդ. 36.
բ Կոր. ա. 22. ե. 5. Եփե. ա. 13. դ. 30.
Գործ. իզ. 18. Գաղ. դ. 7.
Գործ. ժդ. 21. Փիլ. ա. 29. բ Տիմ. բ. 11. 12.
բ Կոր. դ. 17. ա Պետ. ա. 6. 7. դ. 13.
բ Պետ. գ. 13.
ա Յով. գ. 2.
[illegible] 22. Ծն. գ. 19.
Երեմ. ժբ. 11.
բ Կոր. ե. 5. Եփե. ա. 14.
բ Կոր. ե. 2. 4.
Ղու. ի. 36.
Ղու. իա. 28. Եփե. դ. 30.
բ Կոր. ե. 7. Եբր. ժա. 1.
Մատ. ի. 22. Յակ. դ. 3.
Զաք. ժբ. 10. Եփե. զ. 18.
ա Մն. իը. 9. Սաղ. է. 9. Առակ. ժէ. 3. Երեմ. ժա. 20. ժէ. 10. ի. 12. Գործ. ա. 24. ա Թես. բ. 4. Յայտ. բ. 23.
ա Յով. ե. 14.
Գլ. թ. 11. 23. 24.
բ Տիմ. ա. 9.
Ել. լգ. 12. 17. Սաղ. ա. 6. Երեմ. ա. 5. Մատ. է. 23. Գլ. ժա. 2. բ Տիմ. բ. 19. ա Պետ. ա. 2. Եփե. ա. 5. 11.

Ցամի Տեառն 60

Յով. ժէ. 22. բ Կոր. գ. 18. Փիլ. գ. 21. ա Յով. գ. 2.
Կող. ա. 15. 18. Եբր. ա. 6. Յայտ. ա. 5.
Գլ. ա. 6. թ. 24. Եփե. դ. 4. Եբր. թ. 15. ա Պետ. բ. 9.
ա Կոր. զ. 11.
Յով. ժէ. 22. Եփե. բ. 6.
Թուոց. ժդ. 9. Սաղ. ճժը. 6.
Գլ. ե. 6. 10.
Գլ. դ. 25.
Եսա. ծ. 8. 9. Յայտ. ժբ. 10. 11.
Յոբ. լդ. 29.
Մար. ժզ. 19. Կող. գ. 1. Եբր. ա. 3. ը. 1. ժբ. 2. ա Պետ. գ. 22.
Եբր. է. 25. թ. 24. ա Յով. բ. 1.
Սաղ. խդ. 22. ա Կոր. ժե. 30. 31. բ Կոր. դ. 11.
ա Կոր. ժե. 57. բ Կոր. բ. 14. ա Յով. դ. 4. ե. 4. 5. Յայտ. ժբ. 11.
Եփե. ա. 21. զ. 12. Կող. ա. 16. բ. 15. ա Պետ. գ. 22.

ա Գլ. ա. 9. բ Կոր. ա. 23. ժա. 31. ժբ. 19. Գաղ. ա. 20. Փիլ. ա. 8. ա Տիմ. բ. 7.
Գլ. ժ. 1.
Ել. լբ. 32.
Բ Օր. է. 6.
Ել. դ. 22.
Բ Օր. ժդ. 1. Երեմ. լա. 9.

Յամի Տեառն
60

ղ Ա Թագ. դ. 21. Գ Թագ. ը. 11. Սաղ. կգ. 2. հը. 61.
ճ Գործ. գ. 25. Եբր. ը. 8. 9. 10.
մ Սաղ. ճխէ. 19.
յ Եբր. թ. 1.
ն Գործ. ժգ. 32. Հռ. գ. 2. Եփես. բ. 12.
շ Բ Օր. ժ. 15. Հռ. ժա. 28.
ո Ղու. գ. 23. Հռ. ա. 3.
չ Երեմ. իգ. 6. Յով. ա. 1. Գործ. ի. 28. Եբր. ա. 8. ա Յով. ե. 20.
պ Թուոց. իգ. 19. Հռ. գ. 3.
ջ Յով. ը. 39. Հռ. բ. 28. 29. գ. 12. 16. Գաղ. գ. 16.
ռ Գաղ. գ. 23.
ս Ծն. իա. 12. Եբր. ժա. 18.
վ Գաղ. գ. 28.
տ Ծն. ժը. 10. 14.
ր Ծն. իե. 21.
ց Հռ. գ. 17. ը. 28.
ւ Ծն. իե. 23.
փ Մաղ. ա. 2. 3. Տես Բ Օր. իա. 15. Առակ. ժգ. 24. Մատ. ժ. 37. Ղու. ժդ. 26. Յով. ժբ. 25.
ք Բ Օր. լբ. 4. Բ Մն. ժթ. 7. Յոբ. ը. 3. լդ. 10. Սաղ. ղբ. 15.
օ Ել. լգ. 19.
ա Գաղ. գ. 8. 22.
բ Ել. թ. 16.
գ Բ Մն. ի. 6. Յոբ. թ. 12. իգ. 13. Դան. դ. 35.
դ Եսայ. խթ. 16. խե. 9. կդ. 8.
ե Առակ. ժգ. 4. Երեմ. ժը. 6.
զ Բ Տիմ. բ. 20.

թիւնը, [ղ]ու փառքը, [ճ]և ուխտե-
րը, [մ]ու օրէնսդրութիւնը, [յ]և
պաշտօնը, [ն]ու խոստմունքները.
5 [շ]Իրենցն են նահապետները, [ո]Ի-
րենցմէ է— Քրիստոս ալ մարմնոյ
կողմանէ. [չ]որ ինքն է ամենուն
վրայ Աստուած օրհնեալ յաւի-
6 տեանս, ամէն։ [պ]Բայց ոչ իբր թէ
Աստուծոյ խօսքը գետինը ինկած
է. [ջ]Քանզի չէ՛ թէ ամէն Իսրայէլէն
7 եղողները Իսրայելացի են. Ու [ռ]չէ՛
թէ Աբրահամի սերունդ ըլլալնուն
համար՝ ամէնք որդիք են. [ս]Հապա
Իսահակով քեզի սերունդ պիտի կո-
8 չուի։ Այսինքն՝ չէ՛ թէ անոնք
որ մարմնին որդիք են, Աստուծոյ
որդիք ալ են. [վ]Հապա խոստմուն-
քին որդիքը սերունդ կը սեպուին։
9 Ինչու որ խոստմունքին խօսքը աս
էր թէ, [տ]Աս ատենս պիտի գամ,
ու Սառան որդի պիտի ունենայ։
10 Ու ոչ միայն այսքան, [ր]հապա Ռե-
բեկայէն ալ [illegible] է՛ որ յղացա-
մէկէ մը, այսինքն մեր հայր Իսահակ հօր-
11 մէն. Ինչու որ [illegible] դեռ չծնած,
և դեռ մէկ աղէկ կամ գէշ բան մը
չգործած, (որ Աստուծոյ նախա-
սահմանութիւնը հաստատ մնայ
12 ընտրութեանը պէս՝ Չէ թէ գործ-
քերէն, [ց]հապա անկէ որ կանչեց,)
13 իրեն ըսուեցաւ, [ւ]Թէ մեծը պզտի-
կին պիտի ծառայէ. ինչպէս որ
գրուած է թէ, [փ]Յակոբը սիրեցի,
բայց Եսաւը ատեցի։
14 Ուրեմն ի՞նչ ըսենք. [ք]միթէ Ա-
ստուծոյ քով անիրաւութի՞ւն կայ.
15 Քա՛ւ լիցի։ Ինչու որ Մովսէսին
կ'ըսէ. [օ]Որու որ պիտի ողորմիմ՝
կ'ողորմիմ, ու որու վրայ որ պիտի
16 գթամ՝ կը գթամ։ Ուրեմն ոչ
անկէ է որ կը կամի, ու ոչ անկէ
որ կը վազէ, հապա Աստուծմէն՝
17 որ կ'ողորմի։ [ա]Քանզի գիրքը Փա-
րաւոնին կ'ըսէ, [բ]Աս որ համար
քեզ վերցուցի, որ իմ զօրութիւնս
քեզմով ցուցընեմ, ու բոլոր երկրի
18 մէջ իմ անունս պատմուի։ Ուս-
տի որու որ կ'ուզէ՝ կ'ողորմի, և
19 որն որ կ'ուզէ՝ կը խստացընէ։ Ու-
րեմն ինծի պիտի ըսես թէ, Ալ
ինչո՞ւ մեղադիր կ'ըլլայ. [գ]վասն զի
ո՞վ անոր կամացը դէմ դրաւ։
20 Բայց դուն ո՞վ ես մարդ՝ որ Ա-
ստուծոյ պատասխան կու տաս. մի-
թէ [դ]ստեղծուածը իր Ստեղծողին
կրնա՞յ ըսել թէ, Զիս ինչո՞ւ ա-
21 սանկ շինեցիր։ [ե]Բրուտը իշխա-
նութիւն չունի՞ կաւին վրայ՝ նոյն
շաղուածքէն աման շինելու, [զ]մէկը
պատուոյ, և միւսը անարգանաց
22 համար։ Հապա ի՞նչ [illegible],
թէ որ Աստուած իր բարկու-
թիւնը ցուցընել՝ ու իր զօրու-
թիւնը յայտնել ուզելով, շատ եր-
կայնմտութեամբ համբերեց [է]կոր-
ստեան պատրաստուած [ը]բարկու-
23 թեան ամաններուն. [թ]Ու նա՛ որ իր
փառքին մեծութիւնը յայտնի ընէ
ողորմութեան ամաններուն վրայ, [ժ]ո-
րոնք որ փառքի համար առաջուց
24 պատրաստեց. Այսինքն մեզ՝ որ
կանչեց, [ի]չէ թէ միայն Հրեանե-
րէն, հապա հեթանոսներէն ալ.
25 Ինչպէս Ովսէէին մէջ ալ կ'ըսէ.
[լ]Իմ ժողովուրդս չեղողին իմ ժողո-
վուրդս պիտի կանչեմ, ու սիրելի
26 չեղողին՝ սիրելի. [խ]Ու պիտի ըլ-
լայ թէ ան տեղը որ անոնց ըսուե-
ցաւ թէ՝ Դուք իմ ժողովուրդս
չէք, հոն անոնք կենդանի Աստու-
27 ծոյն որդիքը պիտի ըսուին. Եսայի
ալ Իսրայէլին համար կը կանչէ.
[ծ]Թէև Իսրայէլի որդւոցը թիւը
ծովու աւազին պէս ըլլայ, [կ]մնա-
28 ցորդ մը պիտի ազատի. Քան-
զի Տէրը համառօտ և կարճ բան մը
կ'ընէ արդարութեամբ. ինչու որ
[հ]Տէրը կարճ բան մը պիտի ընէ
29 երկրի վրայ. Ու ինչպէս որ Եսա-
յին առաջուց ըսաւ. [ձ]Թէ որ զօ-
րաց Տէրը մեզի սերունդ մը թո-
ղուցած չըլլար, [ղ]մենք Սոդոմին
պէս պիտի ըլլայինք, ու Գոմորին
պիտի նմանէինք։

30 Ուրեմն ի՞նչ ըսենք. [ճ]Թէ հե-
թանոսները որ արդարութեան չէ-
ին հետևեր՝ արդարութեան հա-
սան, [մ]ան արդարութեանը՝ որ
31 հաւատքէն է. [յ]Բայց Իսրայէլը որ
արդարութեան օրէնքին կը հե-
տևէր, [ն]արդարութեան օրէնքին
32 չհասաւ. Ինչո՞ւ համար. վասն զի
չէ թէ հաւատքէն, հապա որպէս
թէ օրինաց գործքերէն [illegible]
[illegible]. [շ]ինչու որ գայթակ-
ղութեան վէմին վրայ գլորեցան.
33 Ինչպէս որ գրուած է. [ո]Ահա Սիո-
նի մէջ գայթակղութեան քար մը
կը դնեմ, [չ]ու գլորելու վէմ
մը. և ամէն ով որ անոր հաւա-
տայ՝ պիտի չամչնայ։

ԳԼ. Ժ

5 Սուրբ Գիրքը կը ցուցընէ օրէնքէն եղած արդարութեանը և հաւատքէն եղած արդարութեանը մէջտեղի տարբերութիւնը. 11 կը հաստատէ թէ ամէնն ալ՝ Հրեայ և հեթանոս՝ երբոր հաւատան, պիտի չամչնան. 18 և թէ հեթանոսները պիտի ընդունին Աստուծոյ խօսքը՝ ու հաւատան. 19 Իսրայէլը աս բաներուն անտեղեակ չէր։

1 Եղբայրներ՝ իմ սրտիս փափաքը
ու աղօթքը առ Աստուած *ա-
2 նոնց փրկուելուն համար է։ Ինչու
որ ես կը վկայեմ անոնց համար,
[պ]թէ Աստուծոյ նախանձաւորու-
թիւնը ունին, բայց ոչ թէ գի-
3 տութեամբ։ [ջ]Վասն զի անոնք

Յամի Տեառն
60

է Ա Պետ. բ. 8. Յուդ. 4.
ը Ա Թես. ե. 9.
թ Հռ. բ. 4. Եփես. ա. 7. Կող. ա. 27.
ժ Հռ. ը. 28. 29. 30.
ի Հռ. գ. 29.
լ Ովս. բ. 23. Ա Պետ. բ. 10.
խ Ովս. ա. 10.
ծ Եսայ. ժ. 22. 23.
կ Հռ. ժա. 5.
հ Եսայ. իը. 21.
ձ Եսայ. ա. 9. Ողբ. գ. 22.
ղ Եսայ. ժգ. 19. Երեմ. ծ. 40.
ճ Հռ. գ. 11. ժ. 20.
մ Հռ. ա. 17.
յ Հռ. ժ. 2. ժա. 7.
ն Գաղ. ե. 4.
շ Ղու. բ. 34. Ա Կոր. ա. 23.
ո Սաղ. ճժը. 22. Եսայ. ը. 14. իը. 16. Մատ. իա. 42. Ա Պետ. բ. 6. 7. 8.
չ Հռ. ժ. 11.

* Ոմանք՝ Իսրայէլին
պ Գործ. իա. 20. իբ. 3. Գաղ. ա. 14. դ. 17. Տես Հռ. թ. 31.
ջ Հռ. ա. 17. թ. 30.

Յամի Տեառն
60

Աստուծոյ արդարութիւնը չգիտնալով, ‡ու իրենց արդարութիւնը հաստատել ուզելով, Աստուծոյ արդարութեանը չհնազանդեցան։ 4 † Քանզի օրէնքին վախճանը Քրիստոս է՝ ամէն հաւատացեալին արդարութեան համար։

5 Ինչու որ Մովսէս օրէնքէն եղած արդարութիւնը կը ստորագրէ թէ, Ի Զանոնք կատարող մարդը անոնցմով պիտի ապրի։ 6 Բայց հաւատքէն եղած արդարութիւնը ասանկ կ'ըսէ. Ն Մի ըսեր քու սրտիդ մէջը, Ո՞վ պիտի ելլէ երկինքը, (այսինքն՝ Քրիստոսը իջեցընելու.) 7 կամ թէ՝ Ո՞վ պիտի իջնէ անդունդը, (այսինքն Քրիստոսը մեռելներէն հանելու։) 8 Հապա ի՞նչ կ'ըսէ. Ի Խօսքը մօտ է, քու բերնիդ մէջը, և քու սրտիդ մէջն է, այսինքն՝ հաւատքին խօսքը՝ որ մենք կը քարոզենք։ 9 Ինչու որ Հ Եթէ քու բերնովդ Յիսուսը Տէր խոստովանիս, ու քու սրտիդ մէջը հաւատաս թէ Աստուած անիկայ մեռելներէն յարոյց, պիտի փրկուիս. 10 (Վասն զի սրտով կը հաւատայ մէկը արդարանալու, ու բերնով կը խոստովանի փրկութեան։) 11 Քանզի գիրքը կ'ըսէ. Մ Ամէն ով որ անոր հաւատայ՝ պիտի չամչնայ։ 12 Ինչու որ ‡ խտրութիւն չկայ Հրէային ու Յոյնին մէջտեղը. ‡ վասն զի ամենուն Տէրը նոյնն է, հարուստ ամենուն՝ որ իրեն կը կանչեն։ 13 Քանզի ով որ Ի Տէրոջը անունը ‡ կանչէ՝ պիտի փրկուի։

14 Ուրեմն ի՞նչպէս պիտի կանչեն անոր՝ որուն որ չհաւատացին. կամ ի՞նչպէս պիտի հաւատան անոր՝ որուն վրայով չլսեցին. ‡ կամ ինչո՞ր պիտի լսեն՝ առանց մէկու մը քարոզելուն. 15 կամ ի՞նչպէս պիտի քարոզեն թէ որ չխրկուին. ինչպէս որ գրուած է. ‡ Ինչո՜ր գեղեցիկ են խաղաղութիւն աւետարանողներուն — բարի բաներու աւետիս տուողներուն ոտքերը։ 16 ‡ Բայց ամէնը հնազանդ չեղան աւետարանին. քանզի Եսային կ'ըսէ. ‡ Տէ՛ր՝ ով հաւատաց մեր ——— լուրին։ 17 Ուրեմն հաւատքը լսելէն է, ու 18 լսելը Աստուծոյ խօսքէն։ Բայց կ'ըսեմ. Միթէ չլսեցի՞ն. ‡ Մանաւանդ Բոլոր երկիրը ելաւ անոնց հնչիւնը, ‡ ու անոնց խօսքը մինչև 19 աշխարհի ծայրերը։ Բայց կ'ըսեմ. Միթէ Իսրայէլը չգիտցա՞ւ. առաջ Մովսէս կ'ըսէ. ‡ Ես ձեզ նախանձի պիտի գրգռեմ անպիտան ժողովուրդով մը, ‡ ու անմիտ ազգով մը ձեզ պիտի բարկացընեմ։ 20 Բայց Եսային կը համարձակի, ու կ'ըսէ, ‡ Ես անոնցմէ գտնուեցայ՝ որ զիս չէին փնտռեր, յայտնի եղայ անոնց՝ որ զիս չէին հարցըներ։ 21 Սակայն Իսրայէլին վրայով կ'ըսէ. ‡ Բոլոր օրը իմ ձեռքերս երկընցուցի անհնազանդ ու հակառակող ժողովուրդի մը։

‡ Փիլ. գ. 9.
† Մատ. ե. 17. Գաղ. գ. 24.
Ի Ղև. ժը. 5. Նեեմ. թ. 29. Եզեկ. ի. 11. 13. 21. Գաղ. գ. 12.
Ն Բ Օր. լ. 12. 13.
Ի Բ Օր. լ. 14.
Հ Մատ. ժ. 32. Ղուկ. ժբ. 8. Գործ. ը. 37.
Մ Ես. իը. 16. խթ. 23. Երեմ. ժէ. 7. Գլ. թ. 33.
‡ Գլ. գ. 22. Գոր. ժե. 9. Գաղ. գ. 28.
‡ Գոր. ժ. 36. Գլ. գ. 29. Ա Տիմ. բ. 5. Եփե. ա. 7. բ. 4. 7.
Ի Գոր. թ. 14.
‡ Յովել. բ. 32. Գոր. բ. 21.
‡ Տիտ. ա. 3.
‡ Ես. ծբ. 7. Նաւ. ա. 15.
‡ Գլ. գ. 3. Եբր. գ. 2.
‡ Ես. ծգ. 1. Յովհ. ժբ. 38.
‡ Սաղ. ժթ. 4. Մատ. իդ. 14. իը. 19. Մար. ժզ. 15. Կող. ա. 6. 23.
‡ Տեղ. Թուղ. ժբ. 10. Մատ. գ. 8.
‡ Բ Օր. լբ. 21. Գլ. ժա. 11.
‡ Տիտ. գ. 3.

ԳԼ. ԺԱ

1 Առաքեալը կը յայտնէ թէ Աստուած բոլոր Իսրայէլը մերժած չէր, 7 և թէ ոմանք ընտրուած էին, թէև ուրիշները կուրցած էին։ 16 Անոնց դարձի գալուն յոյս կայ։ 18 Կը ցուցընէ թէ հեթանոսները պիտի չկրնան պարծենալ անոնց դէմ. 26 վասն զի անոնց փրկուելուն համար խոստմունք մը եղած է։ 33 Ո՛րչափ անքննելի են Աստուծոյ դատաստանները։

1 Ուրեմն կ'ըսեմ, ‡ Միթէ Աստուած իր ժողովուրդը մերժե՞ց. քաւ լիցի. ‡ ինչու որ ես ալ Իսրայէլացի եմ, Աբրահամի սերունդէն՝ Բենիամինի ցեղէն։ 2 Չմերժեց Աստուած իր ժողովուրդը՝ ‡ որն որ ինքը առաջուց ճանչցաւ. Միթէ չէ՞ք գիտեր Եղիային պատմութեանը մէջ՝ գիրքը ի՞նչ կ'ըսէ. ինչո՜ր անիկայ Իսրայէլին համար գանգատ կ'ընէ Աստուծոյ, ըսելով. 3 † Տէ՛ր, քու մարգարէներդ մեռցուցին, ու քու սեղաններդ փլցուցին. ու մինակ ես մնացեր եմ, և իմ անձս կը փնտռեն։ 4 Բայց ի՞նչ կ'ըսէ անոր աստուածային պատասխանը. Ի Ինծի թողուցի ըսէ, եօթը հազար մարդիկ, որոնք Բահաղին ծնրադրութիւն չըրին։ 5 ‡ Ասանկ ալ աս ատենս շնորհքին ընտրութեանը համեմատ մնացորդ մը կայ։ 6 Ի Եւ թէ որ շնորհքով, ուրեմն ալ գործքերէն չէ. ապա թէ ոչ՝ շնորհքը ալ շնորհք չըլլար. * Իսկ թէ որ գործքերէն է, ալ շնորհք չէ. ապա թէ ոչ՝ գործը ալ գործ չըլլար"։ 7 Ուրեմն ի՞նչ. ‡ Իսրայէլը չհասաւ անոր՝ որ կը փնտռէր. բայց ընտրուածները հասան, ու մնացածները կուրցան. 8 ինչպէս որ գրուած է. ‡ Աստուած անոնց թմրութեան ոգի տուաւ. ‡ աչքեր՝ որոնցմով պիտի չտեսնեն, ու ականջներ՝ որոնցմով պիտի չլսեն, 9 մինչև աս օրուան օրս։ Եւ Դաւիթ կ'ըսէ. ‡ Անոնց սեղանը իրենց որոգայթ ու որս և գայթակղութիւն 10 ու հատուցում ըլլայ. ‡ Անոնց աչքերը մթնան՝ որ չտեսնեն, ու անոնց կռնակը միշտ վար ծռէ։ 11 Ուրեմն կ'ըսեմ. Միթէ անոր համար անոնք յանցանք ըրին, որ կործանին. քաւ լիցի. ‡ հապա իրենց յանցանքովը հեթանոսաց փրկութիւն եղաւ, որ զիրենք նախանձի 12 գրգռէ։ Ուստի թէ որ անոնց յանցանքը աշխարհի մեծութիւն

Յամի Տեառն
60

‡ Ես. կե. 1. Գլ. թ. 30.
‡ Ես. կե. 2.
‡ Ա Թագ. ժբ. 22. Երեմ. լա. 37.
‡ Բ Կոր. ժա. 22. Փիլ. գ. 5.
‡ Գլ. ը. 29.
† Գ Թագ. ժթ. 10. 14.
Ի Գ Թագ. ժթ. 18.
‡ Գլ. թ. 27.
Ի Գլ. գ. 4. 5. Գաղ. ե. 4. Տես Բ Օր. թ. 4. 5.
* Ոմանք չունին.
‡ Գլ. թ. 31. ժ. 3. Բ Կոր. գ. 14.
‡ Ես. իթ. 10.
‡ Բ Օր. իթ. 4. Ես. զ. 9. Երեմ. ե. 21. Եզեկ. ժբ. 2. Մատ. ժգ. 14. Յովհ. ժբ. 40. Գոր. իը. 26. 27.
‡ Սաղ. կթ. 22.
‡ Սաղ. կթ. 23.
‡ Գոր. ժգ. 46. ժը. 6. իբ. 18. 21. իը. 24. 28. Գլ. ժ. 19.

Յամի Տեառն 60

եղաւ, ու անոնց նուաստութիւնը՝
հեթանոսներուն մեծութիւն, ալ
որչափ աւելի անոնց լրութիւնը։
13 Բայց ձեզի կ'ըսեմ հեթանոսներուդ.
[ծ] Որովհետեւ հեթանոսներուն
առաքեալ եմ՝ իմ պաշտօնս կը մեծարեմ.
14 Որ գուցէ իմ մարմինս
եղողները նախանձի գրգռեմ, ու
անոնցմէ մէկ քանիները ապրեցնեմ։
15 Վասն զի թէ որ անոնց
մերժուիլը աշխարհին հաշտութիւն
է, հապա անոնց ընդունուիլը ի՞նչ
պիտի ըլլայ. բայց եթէ՝ մեռելներէն
16 կենդանի ըլլալ։ [հ] Արդ՝ թէ որ
երախայրին սուրբ է, նաեւ զանգուածը.
եւ թէ որ արմատը սուրբ
17 է, անոր ճիւղերն ալ։ [ձ] Թէ որ ան
ճիւղերէն մէկ քանիները կտրեցան,
ու դուն որ վայրենի ձիթենի
էիր՝ անոնց մէջ պատուաստեցար,
ու ձիթենիին արմատին եւ պարարտութեանը
18 հաղորդ եղար, [ճ] ճիւղերուն
դէմ մի պարծենար. հապա
թէ որ պարծենաս, չէ թէ դուն
արմատը վեր բռներ ես, հապա արմատը
19 քեզ։ Ուրեմն պիտի ըսես.
Ճիւղերը կտրեցան՝ որ ես պատուաստուիմ։
20 Աղէկ, անոնք անհաւատութիւնով
կտրեցան, ու
դուն հաւատքով հաստատուեցար.
[մ] մի հպարտանար, [յ] հապա վախցիր.
21 Ինչու որ եթէ Աստուած բուն ճիւղերուն
չխնայեց, գուցէ քեզի ալ
22 չխնայէ։ Ուստի տես Աստուծոյ
քաղցրութիւնը ու խստութիւնը,
կործանուածներուն վրայ խստութիւնը՝
եւ քու վրադ քաղցրութիւնը,
[ն] թէ որ ան քաղցրութեանը
մէջ կենաս. ապա թէ ոչ՝ [շ] դուն
23 ալ պիտի կտրուիս։ [ո] Եւ անոնք ալ՝
թէ որ իրենց անհաւատութեանը
մէջ չկենան, պիտի պատուաստուին.
ինչու որ կարող է Աստուած անոնք
24 նորէն պատուաստելու։ Քանզի
եթէ դուն քեզի բնական եղող վայրենի
ձիթենիէն կտրուեցար, ու
ան բարի ձիթենիին վրայ՝ որ քեզի
բնական չէր, պատուաստուեցար,
ալ որչափ աւելի անոնք՝ որ բնական
ճիւղեր են, պիտի պատուաստուին իրենց
25 ձիթենիին վրայ։ Վասն զի
չեմ ուզեր եղբայրներ՝ որ չգիտնաք
աս խորհուրդս, ([չ] որպէս զի ինքզինքնիդ
իմաստուն չսեպէք.) [պ] որ
բաս մասին կուրութիւն եղաւ Իսրայէլին,
[ջ] մինչեւ որ հեթանոսներուն
26 լրութիւնը մտնէ. Եւ այսպէս բոլոր
Իսրայէլը պիտի փրկուի. ինչպէս
որ գրուած է. [ռ] Սիոնէն պիտի
գայ Փրկիչը, ու Յակոբէն ամբարշտութիւնները
մէկդի պիտի
27 դարձնէ. [ս] Եւ աս է իմ ուխտս անոնց,
երբոր անոնց մեղքերը վերցընեմ։

[ծ] Գործ. Թ. 15 ։ ԺԳ. 2 ։ ԻԲ. 21 ։ Գլ. ԺԵ. 16 ։ Գաղ. Ա. 16 ։ Բ. 2, 7, 8, 9 ։ Եփես. Գ. 8 ։ Ա Տիմ. Բ. 7 ։ Բ Տիմ. Ա. 11 ։
[կ] Ա Կոր. Է. 16 ։ Թ. 22 ։ Ա Տիմ. Դ. 16 ։ Յակ. Ե. 20 ։
[հ] Ղեւ. ԻԳ. 10 ։ Թուոց. ԺԵ. 18, 19, 20, 21 ։
[ձ] Երեմ. ԺԱ. 16 ։
[ղ] Գործ. Բ. 39 ։ Եփես. Բ. 12, 13 ։
[ճ] Ա Կոր. Ժ. 12 ։
[մ] Գլ. ԺԲ. 16 ։
[յ] Առակ. ԻԸ. 14 ։ Եսա. ԿԶ. 2 ։ Փիլ. Բ. 12 ։
[ն] Ա Կոր. ԺԵ. 2 ։ Եբր. Գ. 6, 14 ։
[շ] Յովհ. ԺԵ. 2 ։
[ո] Բ Կոր. Գ. 16 ։
[չ] Գլ. ԺԲ. 16 ։
[պ] Հմր 7 ։ Բ Կոր. Գ. 14 ։
[ջ] Ղուկ. ԻԱ. 24 ։ Յայտ. Է. 9 ։
[ռ] Եսա. ԾԹ. 20 ։ Սաղ. ԺԴ. 7 ։
[ս] Եսա. ԻԷ. 9 ։ Երեմ. ԼԱ. 31, եւն ։ Եբր. Ը. 8 ։ Ժ. 16 ։

28 Աւետարանին նայելով՝
անոնք թշնամի են ձեր սիրոյն համար.
բայց ընտրութեանը նայելով՝
[վ] սիրելի են իրենց հարցը սիրոյն համար։
29 Ինչու որ Աստուծոյ պարգեւները
ու կոչումը [տ] առանց զղջանալու
30 են։ [ր] Վասն զի ինչպէս որ
դուք ալ ատեն մը Աստուծոյ չէիք
հաւատար, ու հիմա ողորմութիւն
գտաք *անոնց անհաւատութեան
31 ատենը, Ասանկ ալ անոնք հիմա
անհաւատ եղան ձեր ողորմութիւն
գտած ատենը՝ որ անոնք ալ ողորմութիւն
32 գտնեն։ [ց] Ինչու որ Աստուած
ամէնն ալ անհաւատութեան
մէջ արգիլեց, որ ամէնուն
ողորմի։
33 Ո՜վ Աստուծոյ մեծութեան ու
իմաստութեան եւ գիտութեան խորունկութիւնը.
[ւ] ինչպէս անքննելի
են իր դատաստանները, [փ] ու անզննելի
34 են իր ճամբաները։ [ք] Վասն
զի ո՞վ գիտցաւ Տէրոջը միտքը.
[օ] կամ ո՞վ անոր խորհրդակից եղաւ.
35 [ֆ] կամ ո՞վ առաջուց անոր բան մը
տուաւ, որ փոխարէնը իրեն տրուի։
36 [ա] Ինչու որ ամէն բաները
անկէ, ու անով, եւ անոր համար
են. [բ] իրեն փառք յաւիտեանս.
ամէն։

ԳԼ. ԺԲ.

1 Պէտք է որ մենք Աստուծոյ ողորմութիւններէն շարժուած՝ ջանանք Աստուծոյ հաճոյ ըլլալու։ 3 Պէտք չէ որ մէկը իր վրայ բարձր գաղափար ունենայ, 6 հապա ամէն մարդ պարտի կատարել ան պաշտօնը, որուն որ կանչուած է։ 9 Հրամայուած է մեզի սէր ունենալ՝ եւ ուրիշ շատ պարտաւորութիւններ կատարել։ 19 Վրէժխնդրութիւնը յատկապէս արգիլուած է։

1 [ա] Արդ՝ կ'աղաչեմ ձեզի եղբայրներ՝
Աստուծոյ ողորմութեամբը,
[բ] որ ձեր [գ] մարմինները ընծայէք
[դ] կենդանի զոհ մը՝ սուրբ, Աստուծոյ
հաճելի, որ է ձեր բանաւոր պաշտօնը.
2 [ե] Եւ մի կերպարանիք աս
աշխարհիս կերպարանքովը, [զ] հապա
ձեր մտքին նորոգութեամբը
նորոգուեցէք, [է] որ քննէք թէ
ինչ է Աստուծոյ կամքը, ան որ
բարի ու հաճելի եւ կատարեալ է։
3 [ը] Քանզի ինծի տրուած Աստուծոյ
շնորհքովը աս կ'ըսեմ ձեր մէջը
եղող ամէն մէկուն, [թ] որ արժան
եղածէն մտածելէն աւելի բան չմտածէ.
հապա զգաստ կենալ
մտածէ. [ժ] ինչպէս որ Աստուած ամէն
մէկուն բաժնեց հաւատքին
4 չափը։ Վասն զի [ի] ինչպէս որ մէկ
մարմինի մէջ շատ անդամներ ունինք,
ու ան ամէն անդամները մի

Յամի Տեառն 60

[վ] Բ Օր. Է. 8 ։ Թ. 5 ։ Ժ. 15 ։
[տ] Թուոց. ԻԳ. 19 ։
[ր] Եփես. Բ. 2 ։ Կող. Գ. 7 ։
* Կամ՝ անոնց անհաւատութիւնովը. Ասանկ ալ անոնք հիմա անհաւատ եղան, որ ձեր ողորմութիւն գտնելով՝ անոնք
[ց] Գլ. Գ. 9 ։ Գաղ. Գ. 22 ։
[ւ] Սաղ. ԼԶ. 6 ։
[փ] Յոբ. ԺԱ. 7 ։ Սաղ. ՂԲ. 5 ։
[ք] Յոբ. ԺԵ. 8 ։ Եսա. Խ. 13 ։ Երեմ. ԻԳ. 18 ։ Ա Կոր. Բ. 16 ։
[օ] Յոբ. ԼԶ. 22 ։
[ֆ] Յոբ. ԼԵ. 7 ։ ԽԱ. 11 ։
[ա] Ա Կոր. Ը. 6 ։ Կող. Ա. 16 ։
[բ] Գաղ. Ա. 5 ։ Ա Տիմ. Ա. 17 ։ Բ Տիմ. Դ. 18 ։ Եբր. ԺԳ. 21 ։ Ա Պետ. Ե. 11 ։ Բ Պետ. Գ. 18 ։ Յուդ. 25 ։ Յայտ. Ա. 6 ։

[ա] Բ Կոր. Ժ. 1 ։
[բ] Ա Պետ. Բ. 5 ։
[գ] Սաղ. Ծ. 13, 14 ։ Գլ. Զ. 13, 16, 19 ։ Ա Կոր. Զ. 13, 20 ։
[դ] Եբր. Ժ. 20 ։
[ե] Ա Պետ. Ա. 14 ։ Ա Յովհ. Բ. 15 ։
[զ] Եփես. Ա. 18 ։ Դ. 23 ։ Կող. Ա. 21 ։ 22 ։ Գ. 10 ։
[է] Եփես. Ե. 10, 17 ։ Ա Թեսաղ. Դ. 3 ։

[ը] Գլ. Ա. 5 ։ ԺԵ. 15 ։ Ա Կոր. Գ. 10 ։ ԺԵ. 10 ։ Գաղ. Բ. 9 ։ Եփես. Գ. 2, 7, 8 ։ [թ] Առակ. ԻԵ. 27 ։ Ժող. Է. 16 ։ Գլ. ԺԱ. 20 ։ [ժ] Ա Կոր. ԺԲ. 7, 11 ։ Եփես. Դ. 7 ։ [ի] Ա Կոր. ԺԲ. 12 ։ Եփես. Դ. 16 ։

Յամի Տեառն
60

ա Կոր. Ժ. 17. ԺԲ. 20. 27. Եփե. Ա. 23. Դ. 25.
բ Ա Կոր. ԺԲ. 4. Ա Պետ. Դ. 10. 11.
գ Հմր 3.
դ Գործ. ԺԱ. 27. Ա Կոր. ԺԲ. 10. 28. ԺԴ. 2. ԺԴ. 1. 6. 29. 31.
ե Գործ. ԺԳ. 1. Եփե. Դ. 11. Գաղ. Զ. 6. Ա Տիմ. Ե. 17.
զ Գործ. ԺԵ. 32. Ա Կոր. ԺԴ. 3.
է Մատ. Զ. 1. 2. 3. Բ Կոր. Ը. 2.
ը Գործ. Ի. 28. Ա Տիմ. Ե. 17. Եբր. ԺԳ. 7. 24. Ա Պետ. Ե. 2.
թ Բ Կոր. Թ. 7.
ժ Ա Տիմ. Ա. 5. Ա Պետ. Ա. 22.
ի Սաղ. ԼԴ. 14. ԼԶ. 4. ՂԷ. 10. Ամով. Ե. 15.
լ Եբր. ԺԳ. 1. Ա Պետ. Ա. 22. Բ. 17. Գ. 8.
խ Փիլ. Բ. 3. Ա Պետ. Ե. 5.
ծ Ղու. Ժ. 20. Գղ. Ե. 2. ԺԵ. 13. Փիլ. Գ. 1. Դ. 4. Ա Թես. Ե. 16. Եբր. Գ. 6. Ա Պետ. Դ. 13.
կ Ղու. ԻԱ. 19. Ա Տիմ. Զ. 11. Եբր. Ժ. 36. ԺԲ. 1. Յակ. Ա. 4. Ե. 7. Ա Պետ. Բ. 19. 20.
հ Ղու. ԺԲ. 1. Գործ. Բ. 42.

5 և նոյն գործը չունին. Այսպէս ալ
մենք շատուորներս մէկ մարմին մըն
ենք Քրիստոսով, և ամէն մէկերնիս
6 իրարու անդամներ ենք։ Ուստի
մենք զանազան պարգևներ ունենալով
ան շնորհքին համեմատ որ մեզի
տրուած է, թէ որ մարգարէութիւն՝ հաւատքին չափովը քարոզենք.
7 Թէ որ սպասաւորութիւն՝
սպասաւորութեան մէջ ընենք. թէ
ան որ կը սորվեցընէ՝ սորվեցընելու
8 ետևէ ըլլայ. Թէ ան որ կը յորդորէ՝
յորդորելու ետևէ. ան որ կը
բաշխէ՝ առատամտութեամբ թող
ընէ, ան որ վերակացու է՝ ջանքով,
ան որ կ'ողորմի՝ յօժարութեամբ.
9 Սէրը առանց կեղծաւորութեան ըլլայ. Չարէն զզուելով՝
10 բարիին յարելով. Եղբայրսիրութեան մէջ իրարու վրայ գորովալից
եղէք. պատուելու մէջ իրարմէ
11 անցէք. Ջանքի մէջ թուլամիտ
չըլլաք. հոգիով բորբոքեցէք. Տէրոջը
12 ծառայեցէք. Յուսով ուրախ
եղէք, նեղութեան մէջ համբերեցէք.
Անդադար աղօթքի կեցէք.
13 Սուրբերուն պիտոյքը հաղորդեցէք.
Հիւրասիրութեան ետևէ
14 եղէք. Ձեզ հալածողները օրհնեցէք.
օրհնեցէք՝ ու մի՛ անիծէք.
15 Խնդացողներուն հետ խնդացէք,
16 և լացողներուն հետ լացէք. Իրարու
վրայ մի և նոյն խորհուրդը ունեցէք.
ամբարտաւանութիւն մի՛
ընէք, հապա խոնարհներուն հետ
խոնարհեցէք. Ինքզինքնիդ իմաստուն
17 տեղ մի՛ դնէք. Չարութեան
փոխարէն մէկուն չարութիւն
մի՛ հատուցանէք. ամէն
մարդոց առջև բարի բաներ ընելու
18 հոգ տարէք։ Որչափ որ կարելի է
ձեզի՝ ամէն մարդոց հետ խաղաղութիւն
19 ունեցէք։ Սիրելիք՝ վրէժխնդրութիւն
մի՛ ընէք ձեր անձերուն
համար, հապա բարկութեան
տեղ տուէք. ինչու որ գրուած
է. Վրէժխնդրութիւնը
իմս է. ես պիտի հատուցանեմ՝
20 կ'ըսէ Տէրը։ Ուստի թէ որ քու
թշնամիդ անօթեցեր է՝ հաց տուր
անոր, և թէ որ ծարաւ է՝ ջուր
տուր անոր. քանզի աս ընելով՝
անոր գլխուն վրայ կրակի կայծեր
21 պիտի դիզես։ Չարէն մի՛ յաղթուիր,
հապա բարիով յաղթէ
չարին։

ԳԼ. ԺԳ

1 Պարտինք հնազանդ ըլլալ իշխանաւորներուն, և անոնց վերաբերեալ մեր ամէն պարտաւորութիւնները կատարել։ 8 Օրէնքին լրումը սէրն է։ 11 Զեղխութիւն, գինովութիւն, և խաւարին գործերը անվայել են քրիստոնեաներուն։

1 Ամէն մարդ իր վրան եղած իշխանութիւններուն թող հնազանդի.
վասն զի չկայ իշխանութիւն
մը որ Աստուծմէ չըլլայ. և անոնք
որ կան՝ Աստուծմէ կարգուած են.
2 Որով ան որ իշխանութեան դէմ
կը կենայ, Աստուծոյ հրամանին
դէմ կը կենայ. և անոնք որ դէմ
կը կենան, անձերնուն դատապարտութիւն
3 կ'ընդունին։ Վասն զի
իշխանները բարի գործերու վախ
[illegible] չեն, հապա չարերու. կ'ուզե՞ս
չվախնալ իշխանութենէն.
բարի գործէ, ու անկէ գովութիւն
4 պիտի ընդունիս. Ինչու որ անիկայ
Աստուծոյ սպասաւորն է քեզի բարիի
համար. բայց թէ որ դուն չար
կը գործես, վախցիր. ինչու որ
դատարկ տեղը մէջքը թուր չէ կապեր.
քանզի Աստուծոյ սպասաւորն
է, և վրէժխնդիր բարկութիւն
հասցընելու անոր վրայ՝ որ
5 չար կը գործէ։ Ասոր համար
պէտք է հնազանդ ըլլալ, ոչ թէ
միայն բարկութեանը համար՝ հապա
6 խղճմտանքի համար ալ։ Աս
պատճառով է որ տուրք ալ կու
տաք. ինչու որ Աստուծոյ սպասաւորներն
են ան նոյն բանին հոգ
7 տանելու։ Ուստի հատուցէք
պէտք եղածը ամենուն. որուն որ
տուրք պարտական էք՝ տուրքը, որուն
որ մաքս՝ մաքսը, որուն որ վախ՝
վախնալը, որուն որ պատիւ՝ պատիւը։

8 Բնաւ մէկուն պարտական մի՛
գտնուիք, միայն թէ մէկզմէկ սիրելու.
վասն զի ով որ ընկերը կը
9 սիրէ, օրէնքը կը կատարէ. Ինչու
որ ան Մի՛ շնար, Մի՛ սպաններ,
Մի՛ գողնար, Սուտ վկայութիւն մի՛ ըներ, Մի՛ ցանկար,
և ուրիշ ինչ պատուէր որ կայ՝
բոլորը աս խօսքին մէջ կը բովանդակուի
թէ, Քու ընկերդ սիրես
10 քու անձիդ պէս։ Սէրը ընկերին
գէշութիւն չըներ. ուրեմն օրէնքին
լրումը սէրն է։
11 Եւ այսպէս ըրէք՝ գիտնալով աս
ատենը, Որ հիմա ժամանակ է
մեզի քունէ արթննալու. ինչու
որ հիմա մօտ է մեզի փրկութիւնը՝
քան թէ ան ատենը որ հաւատացինք։
12 Գիշերը շատ անցած է, ու

Յամի Տեառն
60

ա Տիտ. Գ. 1. Ա Պետ. Բ. 13.
բ Առակ. Ը. 15. 16. Դան. Բ. 21. Դ. 32. Յով. ԺԹ. 11.
գ Տիտ. Գ. 1.
դ Ա Պետ. Բ. 14. Գ. 13.
ե Ժող. Ը. 2.
զ Ա Պետ. Բ. 19.
է Մատ. ԻԲ. 21. Մար. ԺԲ. 17. Ղու. Ի. 25.
ը Հմր 10. Գաղ. Ե. 14. Կող. Գ. 14. Ա Տիմ. Ա. 5. Յակ. Բ. 8.
թ Ել. Ի. 13. Բ Օր. Ե. 17. Մատ. ԺԹ. 18.
ժ Ղև. ԺԹ. 18. Մատ. ԻԲ. 39. Մար. ԺԲ. 31. Գաղ. Ե. 14. Յակ. Բ. 8.
ի Մատ. ԻԲ. 40. Հմր 8.
լ Ա Կոր. ԺԵ. 34. Եփե. Ե. 14. Ա Թես. Ե. 5. 6.

ԺԲ. 5. Կող. Դ. 2. Եփե. Զ. 18. Ա Թես. Ե. 17. ձ Ա Կոր. ԺԶ. 1. Բ Կոր. Թ. 1. 12. Եբր. Զ. 10. ԺԳ. 16. Ա Յով. Գ. 17. ղ Ա Տիմ. Գ. 2. Տիտ. Ա. 8. Եբր. ԺԳ. 2. Ա Պետ. Դ. 9. ճ Մատ. Ե. 44. Ղու. Զ. 28. ԻԳ. 34. Գործ. Է. 59. Ա Կոր. Դ. 12. Ա Պետ. Բ. 23. Գ. 9. մ Ա Կոր. ԺԲ. 26. յ Գղ. ԺԵ. 5. Ա Կոր. Ա. 10. Փիլ. Բ. 2. Գ. 16. Ա Պետ. Գ. 8. ն Սաղ. ՃԼԱ. 1. 2. Երեմ. ԽԵ. 5. շ Առակ. Գ. 7. ԻԲ. 12. Եսա. Ե. 21. Գղ. ԺԱ. 25. ո Առակ. Ի. 22. Մատ. Ե. 39. Ա Թես. Ե. 15. Ա Պետ. Գ. 9. չ Բ Կոր. Ը. 21. պ Մար. Թ. 49. Գղ. Ժ. 19. Եբր. ԺԲ. 14. ջ Ղև. ԺԹ. 18. Առակ. ԻԴ. 29. Հմր 17. ռ Բ Օր. ԼԲ. 35. Եբր. Ժ. 30. ս Առակ. ԻԵ. 21. 22. Մատ. Ե. 44.

Յամի Տեառն 60

ի Եփե. Ե. 11. Կող. Գ. 8.
լ Եփե. Զ. 13. Ա Թես. Ե. 8.
խ Փիլ. Դ. 8. Ա Թես. Դ. 11. Ա Պետ. Բ. 12.
ծ Առակ. ԻԳ. 20. Ղուկ. ԻԱ. 34. Ա Պետ. Դ. 3.
կ Ա Կոր. Զ. 9. Եփե. Ե. 5.
հ Յակ. Գ. 14.
ձ Գաղ. Գ. 27. Եփե. Դ. 24. Կող. Գ. 10.
մ Գաղ. Ե. 16. Ա Պետ. Բ. 11.

ցորեկը մօտեցած. [ի] ուստի մէկդի ընենք խաւարին գործքերը, [լ] ու հագնինք լուսոյ զէնքերը։ 13 [խ] Որպէս թէ ցորեկ ատեն պարկեշտութեամբ պտըտինք. [ծ] չէ թէ անառակութիւններով, ու գինովութիւններով, [կ] չէ թէ [illegible] անկողիններով, ու պղծութիւններով, [հ] չէ թէ հակառակութիւնով ու նախանձով. 14 [ձ] Հապա [illegible] հագէք Տէր Յիսուս Քրիստոսը, [մ] ու մարմնոյ խնամք մի տանիք ցանկութիւններու համար։

ԳԼ. ԺԴ

1 Պէտք չէ որ մարդիկ անտարբեր բաներու համար մէկզմէկ անարգեն, և մէկզմէկ դատեն. 13 հապա զգուշանան որ [illegible] գայթակղութիւն չտան իրենց եղբայրներուն։ 15 Առաքեալը շատ պատճառներով կը ցուցնէ աս վարմունքին անվայել ըլլալը։

ա Գլ. ԺԵ. 1. 7. Ա Կոր. Ը. 9. 11. Թ. 22.
բ Հմր 14. Ա Կոր. Ժ. 25. Ա Տիմ. Դ. 4. Տիտ. Ա. 15.
գ Կող. Բ. 16.
դ Յակ. Դ. 12.
ե Գաղ. Դ. 10. Կող. Բ. 16.
զ Գաղ. Դ. 10.
է Ա Կոր. Ժ. 31. Ա Տիմ. Դ. 3.
ը Ա Կոր. Զ. 19. 20. Գաղ. Բ. 20. Ա Թես. Ե. 10. Ա Պետ. Դ. 2.
թ Բ Կոր. Ե. 15.
ժ Ոմանք՝ ու յարութիւն առաւ, և նորէն
ի Գործ. Ժ. 36.
լ Մատ. ԻԵ. 31. 32. Գործ. Ժ. 42. ԺԷ. 31. Բ Կոր. Ե. 10. Յուդ. 14. 15.
խ Եսա. ԽԵ. 23. Փիլ. Բ. 10.

1 [ա] Հաւատքի մէջ տկար եղողը ընդունեցէք՝ չէ թէ տարակուսական 2 որոշումներներով։ Մէկը կը հաւատայ [բ] որ ամէն բան կրնայ ուտել. և ան որ տկար է՝ կանանչեղէն կ'ուտէ։ 3 Ան որ կ'ուտէ՝ չուտողը թող չանարգէ, [գ] ու ան որ չուտեր՝ ուտողը թող չդատէ. ինչու որ Աստուած անիկայ ընդունած 4 է։ [դ] Դուն ով ես որ ուրիշին ծառան կը դատես. իր Տէրոջը կը կենայ կամ կ'իյնայ. բայց պիտի կենայ, ինչու որ Տէրը կարող է 5 զանիկայ կեցնելու։ [ե] Մէկը՝ մէկ օրը մէկալ օրէն աւելի կը սեպէ, ու մէկալը ամէն օրը [illegible] կը սեպէ. թող ամէն մարդ իր միտքը հաւնեցընէ։ 6 [զ] Ան որ կը հոգայ օրը, Տէրոջը կը հոգայ, և ան որ չհոգար օրը, Տէրոջը չհոգար. ու ան որ կ'ուտէ, Տէրոջը կ'ուտէ, [է] քանզի Աստուծմէ կը գոհանայ. և ան որ չուտեր, Տէրոջը չուտեր, ու Աստուծմէ կը գոհանայ։ 7 [ը] Ինչու որ մեզմէ մէկը իր անձին համար չապրիր, ու մէկը ինքզինքին համար 8 չմեռնիր։ Քանզի թէ որ ապրինք, Տէրոջը համար կ'ապրինք, և թէ որ մեռնինք, Տէրոջը համար կը մեռնինք. ուրեմն թէ ապրինք և թէ մեռնինք, մենք Տէրոջն ենք։ 9 Վասն զի [թ] Քրիստոս ալ անոր համար մեռաւ [ժ] ու ապրեցաւ, [ի] որ [illegible] մեռելներուն ու կենդանիներուն 10 իշխէ։ Իսկ դուն ինչո՞ւ քու եղբայրդ կը դատես, կամ դուն ինչո՞ւ քու եղբայրդ կ'անարգես. [լ] վասն զի ամէնքս ալ Քրիստոսի ատեանին առջևը պիտի կայ- 11 նինք։ Ինչու որ գրուած է. [խ] Ես կենդանի եմ՝ կ'ըսէ Տէրը, որ ամէն ծունկ ինծի պիտի ծռի, և ամէն լեզու Աստուծոյ պիտի խոստովանի։ 12 [ծ] Ուրեմն մեզմէ ամէն մէկը Աստուծոյ հաշիւ պիտի տայ իր անձին համար։ 13 Ուստի ալ իրար չդատենք. հապա աւելի աս որոշումը ըրէք մտքերնուդ մէջ՝ [կ] խոչ կամ գայթակղութիւն չդնել եղբօրը։ 14 Աս գիտեմ՝ ու հաստատուած եմ Տէր Յիսուսով, [հ] որ մէկ բան մը ինքիրմէ պիղծ չէ, բայց [ձ] ով որ պիղծ կը սեպէ մէկ բան մը, 15 անոր պիղծ է ան։ Իսկ թէ որ կերակուրի համար քու եղբայրդ տրտմի, ալ դուն սիրով չվարուեցար. [ղ] քու կերակուրովդ մի կորսընցըներ անիկայ՝ որուն համար որ 16 Քրիստոս մեռաւ։ [ճ] Արդ՝ չըլլայ որ ձեր բարիին համար չար խօսին։ 17 [մ] Ինչու որ Աստուծոյ թագաւորութիւնը կերակուր ու խմելիք չէ, հապա արդարութիւն և խաղաղութիւն ու խնդութիւն Հոգւով Սրբով։ 18 Քանզի թէ որ մէկը աս բաներով Քրիստոսի կը ծառայէ, [յ] անիկայ Աստուծոյ հաճելի է՝ ու մարդոց 19 գովելի։ [ն] Ասոր ուրեմն խաղաղութեան՝ [շ] և իրարու շինութեան 20 ետևէ ըլլանք։ [ո] Չըլլայ որ կերակուրի պատճառով Աստուծոյ գործը քակես. [չ] ամէն բան մաքուր է. [պ] միայն թէ ան մարդուն է գէշ՝ որ [illegible] գայթակղութիւն տալով 21 կ'ուտէ։ [ջ] Աղէկ է միս չուտել, և գինի չխմել, ոչ ալ բան մը ընել, որով քու եղբայրդ կը գլորի՝ կամ 22 կը գայթակղի՝ կամ կը տկարանայ։ Դուն հաւատք ունի՞ս. անիկայ քեզի պահէ Աստուծոյ առջևը. [ռ] Երանի անոր որ իր անձը չդատապարտեր անով՝ որ ինքը †կ'ըն- 23 դունի։ Բայց ան որ խիղճ կ'ընէ, թէ որ ուտէ կը դատապարտուի. վասն զի չէ թէ հաւատքով կ'ուտէ. [ս] քանզի ինչ բան որ հաւատքով չէ, մեղք է։

Յամի Տեառն 60

ծ Մատ. ԺԲ. 36. Գաղ. Զ. 5. Ա Պետ. Դ. 5.
կ Ա Կոր. Ը. 9. 13. Ժ. 32.
հ Գործ. Ժ. 15. Հմր 2. 20. Ա Կոր. Ժ. 25. Ա Տիմ. Դ. 4. Տիտ. Ա. 15.
ձ Ա Կոր. Ը. 7. 10.
ղ Ա Կոր. Ը. 11.
ճ Գլ. ԺԲ. 17.
մ Ա Կոր. Ը. 8.
յ Բ Կոր. Ը. 21.
ն Սաղ. ԼԳ. 14. Գլ. ԺԲ. 18.
շ Գլ. ԺԵ. 2. Ա Կոր. ԺԴ. 12. Ա Թես. Ե. 11.
ո Հմր 15.
չ Մատ. ԺԵ. 11. Գործ. Ժ. 15. Հմր 14. Տիտ. Ա. 15.
պ Ա Կոր. Ը. 9. 10. 11. 12.
ջ Ա Կոր. Ը. 13.
ռ Ա Յով. Գ. 21.
† Կամ կը փորձէ.
ս Տիտ. Ա. 15.

ԳԼ. ԺԵ

1 Հաւատքի մէջ զօրաւորները պէտք է որ տկարներուն համբերեն։ 2 Մենք մեր անձին հաճոյ ըլլալու չենք, 3 վասն զի Քրիստոս ալ իր անձին հաճոյ չեղաւ. 7 հապա մէկզմէկ ընդունելու ենք, ինչպէս որ Քրիստոս ալ մեզ ամէնքս ընդունեց, 8 թէ Հրէաները 9 և թէ հեթանոսները։ 15 Պօղոս իր գրած թուղթին պատճառը կը ցուցնէ. 28 կը յուսայ զանոնք տեսնելու, 30 և անոնց աղօթքը կը խնդրէ։

ա Գաղ. Զ. 1.
բ Գլ. ԺԴ. 1.
գ Ա Կոր. Թ. 19. 22. Ժ. 24. 33. ԺԳ. 5. Փիլ. Բ. 4. 5.
դ Գլ. ԺԴ. 19.
ե Մատ. ԻԶ. 39. Յովհ. Ե. 30. Զ. 38.
զ Սաղ. ԿԸ. 9.

1 [ա] Պէտք է մեզի՝ որ կարող ենք, [բ] տկարներուն տկարութիւնը վերցընել, և չէ թէ [illegible] մեր ան- 2 ձին հաճոյ ըլլալ. [գ] Հապա մեզմէ ամէն մէկը [դ] շինութեան համար իր ընկերին հաճոյ ըլլայ բարի բանե- 3 րու մէջ։ [ե] Քանզի Քրիստոս ալ չէ թէ իր անձին հաճոյ եղաւ, հապա ինչպէս որ գրուած է. [զ] Քեզ նախատողներուն նախա-

Յամի Տեառն 60

[ի] Գլ. դ. 23. 24. ա Կոր. թ. 9. 10. ժ. 11. բ Տիմ. գ. 16. 17.
[լ] Գլ. ժբ. 16. ա Կոր. ա. 10. Փիլ. գ. 16.
[խ] Գործ. դ. 24. 32.
[ծ] Գլ. ժդ. 1. 3.
[կ] Գլ. ե. 2.
[հ] Մատ. ժե. 24. Յովհ. ա. 11. Գործ. գ. 25. 26. ժգ. 46.
[ձ] Գլ. գ. 3. բ Կոր. ա. 20.
[ղ] Յովհ. ժ. 16. Գլ. թ. 24.
[ճ] Սաղ. ժը. 49.
[մ] բ Օր. լբ. 43.
[յ] Սաղ. ճժէ. 1.
[ն] Ես. ժա. 1. 10. Յայտ. ե. 5. իբ. 16.
[շ] Գլ. ժբ. 12. ժդ. 17.
[ո] բ Պետ. ա. 12. ա Յովհ. բ. 21.
[չ] ա Կոր. ը. 1. 7. 10.
[պ] Գլ. ա. 5. ժբ. 3. Գաղ. ա. 15. Եփես. գ. 7. 8.
[ջ] Գլ. ժա. 13. Գաղ. բ. 7. 8. 9. ա Տիմ. բ. 7. բ Տիմ. ա. 11. Փիլ. բ. 17.
[ռ] Ես. կզ. 20. Փիլ. բ. 17.
[ս] Գործ. իա. 19. Գաղ. բ. 8.

տինքները իմ վրաս ինկան ։
4 [ի] Վասն զի ինչ որ առաջուց գրուեցաւ, մեր սորվելուն համար գրուեցաւ, որ համբերութիւնով ու Գիրքերուն մխիթարութիւնովը
5 յոյս ունենանք ։ [լ] Եւ համբերութեան ու մխիթարութեան Աստուածը տայ ձեզի իրարու հետ մէկ նոյն խորհուրդը ունենալ Քրիս-
6 տոս Յիսուսի [illegible] պէս. [խ] Որ մէկ սրտով ու մէկ բերնով փառաւորէք զԱստուած՝ ու մեր Տէրոջը Յիսուս Քրիստոսի Հայրը ։
7 [ծ] Ասոր համար մէկզմէկ ընդունեցէք, [կ] ինչպէս որ Քրիստոս ալ ձեզ ընդունեց Աստուծոյ փառքին համար ։

8 Բայց կ'ըսեմ [հ] թէ Յիսուս Քրիստոսի թլփատութեան պաշտօնեայ ըլլալը Աստուծոյ ճշմարտութեանը համար էր, [ձ] որ նախահայրերուն [illegible] խոստումները հաստատէ.
9 [ղ] Ու հեթանոսները ողորմութեան համար զԱստուած փառաւորեն, ինչպէս որ գրուած է. [ճ] Ասոր համար ազգերուն մէջ քեզ պիտի գովեմ, և քու անուանդ
10 սաղմոս պիտի երգեմ ։ Եւ դարձեալ կ'ըսէ թէ՝ [մ] Ով ազգեր՝ անոր ժողովուրդին ուրախակից ե-
11 ղէք ։ Եւ դարձեալ թէ՝ [յ] Օրհնեցէք Տէրը՝ ով բոլոր ազգեր, ու գովեցէք անիկայ՝ ով բոլոր ժողո-
12 վուրդներ ։ Եւ դարձեալ Եսայի կ'ըսէ. [ն] Յեսսէին մէկ արմատ պիտի ըլլայ, ու ան որ ազգերուն իշխան պիտի կայնի, ազգերը ա-
13 նոր պիտի յուսան ։ [շ] Արդ՝ յուսոյ Աստուածը ձեզ լեցնէ բոլոր ուրախութիւնով ու խաղաղութիւնով հաւատքի մէջ, որ առատանաք յուսով՝ Հոգւոյն Սրբոյ զօրութեամբը ։

14 [ո] Եւ ես ինքս ալ համոզուած եմ ձեզի համար՝ իմ եղբայրներս, որ դուք լեցուն էք բարութիւնով, [չ] լեցուած էք ամէն գիտութիւնով,
15 և կրնաք մէկզմէկ խրատել ։ Սակայն մէկ կողմանէ համարձակաբար գրեցի ձեզի՝ իմ եղբայրներս, որպէս թէ միտքերնիդ ձգեմ [illegible] [պ] ան շնորհքին պատճառաւ՝ որ Աստուծմէ ինծի տրուած
16 է, [ջ] Որ ես Յիսուս Քրիստոսի պաշտօնեայ ըլլամ հեթանոսներուն մէջ, և Աստուծոյ աւետարանը սպասաւորեմ, որպէս զի [ռ] հեթանոսաց ընծայումը ընդունելի ըլլայ՝ Սուրբ Հոգիով սրբուելով ։
17 Ուստի Աստուծոյ քովը պարծանք
18 ունիմ Քրիստոս Յիսուսով ։ [ս] Ինչու որ չեմ համարձակիր խօսելու անանկ բաներէն մէկը, որ Քրիստոս իմ ձեռքովս գործած չէ [տ] հեթանոսները հնազանդեցնելու համար՝
19 խօսքով ու գործքով, [ր] նշաններու ու հրաշքներու զօրութիւնով, [ց] Սուրբ Հոգւոյն զօրութիւնովը. անանկ որ ես Երուսաղէմէն [illegible]՝ և չորս դին [illegible] մինչև Իլիւրիկացւոց կողմերը Քրի-
20 ստոսի աւետարանը լեցուցի ։ Անանկ ջանացի աւետարանը քարոզելու. չէ թէ ուր որ Քրիստոսի անունը յիշուած էր, որ չըլլայ թէ՝ [ւ] մէկ ուրիշի մը [illegible] հիմին վրայ շինեմ. հապա ինչպէս որ գրուած
21 է. [փ] Թէ որոնց որ չպատմուեցաւ անոր վրայով՝ պիտի տեսնեն, ու անոնք որ չլսեցին՝ պիտի իմանան ։
22 [ք] Ասոր համար ալ շատ արգիլուե-
23 ցայ ձեզի գալէն ։ Բայց հիմա որ աս կողմերը ալ ինծի տեղ չկայ, [օ] ու շատ տարիներէ 'ի վեր խիստ
24 կը փափաքիմ ձեզի գալու, Երբոր դէպ 'ի Սպանիա երթամ, [ֆ] կը յուսամ որ անցնելու ատենս ձեզ տեսնեմ, ու ձեզմէ յուղարկուիմ հոն [illegible], թէ որ առաջ քիչ մը
25 ձեզմով լեցուիմ ։ [ա] Բայց հիմա Երուսաղէմ կ'երթամ սուրբերուն
26 սպասաւորելու ։ [բ] Վասն զի Մակեդոնացիք և Աքայեցիք յօժարեցան՝ որ Երուսաղէմի մէջ եղած աղքատ սուրբերուն քիչ մը հա-
27 ղորդութիւն ընեն. [գ] Յօժարեցան, ինչու որ անոնց պարտական ալ են. [դ] վասն զի թէ որ անոնց հոգևոր բաներուն հաղորդ եղան հեթանոսները, [ե] կը պարտաւորին որ հաղորդութիւն ընեն անոնց՝ մարմնաւոր
28 բաներու մէջ ալ ։ Ուրեմն ասիկայ կատարելով՝ [է] ու կնքելով անոնց աս պտուղը, ձեզմէ Սպանիա պիտի
29 անցնիմ ։ Եւ [զ] աս գիտեմ որ իմ ձեզի գալու ատենս՝ Քրիստոսի աւետարանին լեցուն օրհնութիւնովը պիտի գամ ։

30 Ձեզի կ'աղաչեմ եղբայրներ՝ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսով, [ը] ու Հոգւոյն սիրովը, [թ] որ ինծի հետ պատերազմակից ըլլաք [illegible] աղօթքներուն մէջ առ Աստուած ինծի
31 համար, [ժ] Որ Հրէաստանի մէջ հաւատքի չհնազանդողներէն ազատիմ, [ի] ու իմ Երուսաղէմի [illegible] սպասաւորութիւնս սուրբե-
32 րուն ընդունելի ըլլայ, [լ] Որպէս 'զի Աստուծոյ կամքովը ուրախութեամբ [խ] ձեզի գալով՝ [ծ] ձեզի հետ
33 հանգչիմ ։ [կ] Եւ խաղաղութեան Աստուածը ձեր ամենուն հետը ըլլայ. ամէն ։

ԳԼ. ԺԶ.

3 Պօղոս կը խնդրէ եղբայրներէն՝ շատերուն բարև տալ. 17 և կը խրատէ զանոնք զգուշ

Յամի Տեառն 60

[տ] Գլ. ա. 5. ժզ. 26.
[ր] Գործ. ժթ. 11. բ Կոր. ժբ. 12.
[ց] Ոմանք՝ Աստուծոյ
[ւ] բ Կոր. ժ. 13. 15. 16.
[փ] Ես. ծբ. 15.
[ք] Գլ. ա. 13. ա Թես. բ. 17. 18.
[օ] Գործ. ժթ. 21. Հմր 32. Գլ. ա. 11.
[ֆ] Գործ. ժե. 3. Հմր 32.
[ա] Գործ. ժթ. 21. ի. 22. իդ. 17.
[բ] ա Կոր. ժզ. 1. 2. բ Կոր. ը. 1. թ. 2. 12.
[գ] Գլ. ժա. 17.
[դ] ա Կոր. թ. 11. Գաղ. զ. 6.
[ե] Փիլ. դ. 17.
[զ] Գլ. ա. 11.
[է] Ոմանք՝ [illegible]
[ը] Փիլ. բ. 1.
[թ] բ Կոր. ա. 11. Կող. դ. 12.
[ժ] բ Թես. գ. 2.
[ի] բ Կոր. ը. 4.
[լ] Գործ. ժը. 21. ա Կոր. դ. 19. Յակ. դ. 15.
[խ] Գլ. ա. 10.
[ծ] ա Կոր. ժզ. 18. բ Կոր. է. 13. բ Տիմ. ա. 16. Փիլիմ. 7. 20.
[կ] Գլ. ժզ. 20. ա Կոր. ժդ. 33. բ Կոր. ժգ. 11. Փիլ. դ. 9. ա Թես. ե. 23. բ Թես. գ. 16. Եբր. ժգ. 20.

ըլլալ հերձուածողներէն և գայթակղութիւն տուողներէն. 21 զանազան բարեւներէն ետև կը վերջացնէ իր թուղթը՝ փառք և գոհութիւն տալով Աստուծոյ։

1 Ձեզի կը յանձնեմ մեր Փիբէ քոյրը,
[ա]որ Կենքրայի եկեղեցիին
2 սպասաւորն է. [բ]Որ անիկայ ընդունիք
Տէրոջմով՝ ինչպէս որ սուրբերուն
արժան է, և անոր խնամք
տանիք ինչ բանի մէջ որ ձեր
օգնութեանը կարօտի. քանզի ինքն
ալ շատերուն խնամք տարաւ, ու
ինծի ալ։
3 Բարեւ ըրէք [գ]Պրիսկէին ու Ակիւղասին՝
Քրիստոս Յիսուսով իմ
4 գործակիցներուս. (Որոնք իմ
կեանքիս համար իրենց պարանոցները
տուին. որ անոնցմէ չէ թէ
միայն ես շնորհակալ կ'ըլլամ,
հապա հեթանոսներուն բոլոր եկե-
5 ղեցիներն ալ.) [դ]Նաև անոնց տանը
մէջի եկեղեցիին ալ։ Բարեւ ըրէք
Եպենետոս իմ սիրելիիս, [ե]որ *Ասիայէն
առջի պտուղ մըն է Քրիս-
6 տոսի։ Բարեւ ըրէք Մարիամին,
որ մեր վրայ շատ աշխատեցաւ։
7 Բարեւ ըրէք Անդրոնիկոսին ու Յունիային՝
իմ ազգականներուս, և գերութեան
ընկերներուս, որոնք առաքեալներուն
մէջ երևելիներ են,
[զ]որոնք ինծմէ ալ առաջ Քրիստոսի
8 եղան։ Բարեւ ըրէք Ամպղիա իմ
9 սիրելիիս Տէրոջմով։ Բարեւ ըրէք
Ուրբանոս մեր գործակցին Քրիստոսով,
ու Ստաքէս իմ սիրելիիս։
10 Բարեւ ըրէք Ապեղեսին՝ որ ընտրեալ
11 է Քրիստոսով։ Բարեւ ըրէք
անոնց՝ որ Արիստաբուղոսի
տունէն են։ Բարեւ ըրէք Հերովդիոն
իմ ազգականիս։ Բարեւ
ըրէք անոնց՝ որ Նարկիսոսին տունէն
12 են Տէրոջմով։ Բարեւ ըրէք Տրիփանէին
ու Տրիփոսէին՝ Տէրոջմով
աշխատողներուն։ Բարեւ ըրէք
Պերսիդէ սիրելիին, որ շատ աշ-
13 խատեցաւ Տէրոջմով։ Բարեւ ըրէք
Ռուփոսին՝ Տէրոջմով [է]ընտրուածին,
ու անոր մօրը՝ և իմին։
14 Բարեւ ըրէք Ասինկրիտոսին, Փղեգոնին,
Երմասին, Պատրոբասին,
Երմէսին, ու անոնց հետ եղող
15 եղբայրներուն։ Բարեւ ըրէք Փիղողոգոսին,
ու Յուլիային, Նէրէոսին,
ու անոր քրոջը, և Ողիմպասին,
ու անոնց հետ եղող բոլոր
16 սուրբերուն։ [ը]Բարեւ ըրէք իրարու
սրբութեան համբուրով։
Բարեւ կ'ընեն ձեզի Քրիստոսի բոլոր
եկեղեցիները։
17 Կ'աղաչեմ ձեզի եղբայրներ, որ
դիտէք անոնները՝ [թ]որոնք ձեր
սորված վարդապետութենէն դուրս
հերձուածութիւններ ու գայթակղութիւններ
կ'ընեն. [ժ]և ա-
18 նոնցմէ ետ կեցէք. Ինչու որ անանկները
մեր Տէրոջը Քրիստոսին չեն
ծառայեր, [ի]հապա իրենց որովայնին.
[լ]և անուշ խօսքերով ու
գովութիւններով պարզամիտնե-
19 րուն սիրտերը կը խաբեն։ [խ]Քանզի
ձեր հնազանդութիւնը ամենուն հա-
սած է. ուստի ձեր վրայ ուրախ եմ.
[ծ]բայց կ'ուզեմ որ դուք իմաստուն
ըլլաք բարիին, ու միամիտ՝ չարին։
20 [կ]Եւ խաղաղութեան Աստուածը
[հ]խորտակէ Սատանան շուտով ձեր
ոտքին տակը։ [ձ]Մեր Տէր Յիսուս
Քրիստոսի շնորհքը ձեր հետ ըլլայ։
21 [ղ]Բարեւ կ'ընէ ձեզի Տիմոթէոս՝
իմ գործակիցս, [ճ]և Ղուկիոս՝ [մ]ու
Յասոն՝ [յ]և Սոսիպատրոս՝ իմ ազ-
22 գականներս։ (Բարեւ կ'ընեմ ձեզի
Տէրոջմով ես ալ Տերտիոս, որ
23 աս թուղթը գրեցի։) [ն]Բարեւ կ'ընէ
ձեզի Գայիոս՝ իմ ու բոլոր եկեղեցիին
հիւրընկալը։ [շ]Բարեւ կ'ընէ
ձեզի Երաստոս՝ քաղաքին գանձապետը,
ու Կուարտոս եղբայրը։
24 [ո]Մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը
ձեր ամենուն հետ ըլլայ. ամէն։
25 [չ]Անոր՝ որ կարող է ձեզ
հաստատել [պ]իմ աւետարանիս
պէս, ու Յիսուս Քրիստոսի քարոզութեանը
պէս, [ջ]ան խորհուրդին
յայտնութեանը պէս, [ռ]որ յաւիտենական
ատեններէն 'ի վեր ծած-
26 կուած էր, [ս]Եւ հիմա յայտնուեցաւ,
ու մարգարէական գիրքերով
յաւիտենական Աստուծոյ հրամանովը
բոլոր հեթանոսներուն ծանուցուեցաւ
[վ]հաւատքի հնազանդելու
27 համար, [տ]Մի միայն իմաստուն Աստուծոյն՝
Յիսուս Քրիստոսի ձեռքովը,
փառք յաւիտեան. ամէն։

ա Գործ. ժը. 18.
բ Փիլ. բ. 29. Գ Յովհ. 5, 6.
գ Գործ. ժը. 2, 18, 26. բ Տիմ. դ. 19.
դ ա Կոր. ժզ. 19. Կող. դ. 15. Փիլեմ. 2.
ե ա Կոր. ժզ. 15.
* Կամ Աքայիայէն
զ Գաղ. ա. 22.
է բ Յովհ. 1.
ը ա Կոր. ժզ. 20. բ Կոր. ժգ. 12. ա Թես. ե. 26. ա Պետ. ե. 14.
թ Գործ. ժե. 1, 5, 24. ա Տիմ. զ. 3.
ժ ա Կոր. ե. 9, 11. բ Թես. գ. 6, 14. բ Տիմ. գ. 5. Տիտ. գ. 10. բ Յովհ. 10.
ի Փիլ. գ. 19. ա Տիմ. զ. 5.
լ Կող. բ. 4. բ Տիմ. գ. 6. Տիտ. ա. 10. բ Պետ. բ. 3.
խ Հռ. ա. 8.
ծ Մատթ. ժ. 16. ա Կոր. ժդ. 20.
կ Հռ. ժե. 33.
հ Ծնն. գ. 15.
ձ Համր. 24. ա Կոր. ժզ. 23. բ Կոր. ժգ. 13. Փիլ. դ. 24. ա Թես. ե. 28. բ Թես. գ. 18. Յայտ. իբ. 21.
ղ Գործ. ժզ. 1. Կող. ա. 1. Փիլ. բ. 19. ա Թես. գ. 2. ա Տիմ. ա. 2. Եբր. ժգ. 23.
ճ Գործ. ժգ. 1.
մ Գործ. ժէ. 5.
յ Գործ. ի. 4.
ն ա Կոր. ա. 14.
շ Գործ. ժթ. 22. բ Տիմ. դ. 20.
ո Համր. 20. ա Թես. ե. 28.
չ Եփես. գ. 20. ա Թես. գ. 13. բ Թես. բ. 16. գ. 3. Յուդ. 24.
պ Հռ. բ. 16.
ջ Եփես. ա. 9. գ. 3. 4. 5. Կող. ա. 27.
ռ ա Կոր. բ. 7. Եփես. գ. 5. 9. Կող. ա. 26.
ս Եփես. ա. 9. բ Տիմ. ա. 10. Տիտ. ա. 2. 3. ա Պետ. ա. 20.
վ Գործ. զ. 7. Հռ. ա. 5. ժե. 18.
տ ա Տիմ. ա. 17. զ. 16. Յուդ. 25.

ԱՌԱՋԻՆ ԹՈՒՂԹ

ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

ԱՌ ԿՈՐՆԹԱՑԻՍ

Յամի Տեառն
59

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Պօղոս առաքեալ իր բարեւ տալէն և Աստուծոյ շնորհակալ ըլլալէն ետեւ՝ 10 կը յորդորէ Կորնթացիները միաբան ըլլալու. 12 և կը յանդիմանէ անոնց երկպառակութիւնները. 18 Աստուած իմաստուններուն իմաստութիւնը կը կործանէ 21 քարոզութեան յիմարութիւնովը. 26 և չկանչեր իմաստունները, զօրաւորները ու ազնուականները. 27 բայց յիմարները, տկարները և անարգները։

1 Պօղոս՝ Աստուծոյ կամքովը Յիսուս Քրիստոսի առաքեալ
ըլլալու կանչուած, ու Սոսթենէս
2 եղբայրը, Կորնթոսի մէջ եղած
Աստուծոյ եկեղեցիին՝ Քրիստոս
Յիսուսով սրբուածներուն՝ սուրբեր ըլլալու կանչուածներուն, ու
ամենուն հետ՝ որ ամէն տեղ մեր
Տէր Յիսուս Քրիստոսի անունը կը
3 կանչեն, իրենցը ու մերը. Ձեզի
շնորհք և խաղաղութիւն Աստուծմէ մեր Հօրմէն՝ ու Տէր Յիսուս
Քրիստոսէն։

4 Ամէն ատեն իմ Աստուծմէս ձեզի համար կը գոհանամ՝ Աստուծոյ
շնորհքին վրայ, որ ձեզի տրուած է
5 Քրիստոս Յիսուսով. Որ դուք անով ամէն բանի մէջ հարստացաք
ամէն խօսքով, ու ամէն գիտութիւնով.
6 Ինչպէս որ Քրիստոսի
վկայութիւնը ձեր մէջը հաստատուեցաւ.
7 Որ դուք բնաւ մէկ շնորհքով մըն ալ չնուազիք՝ մեր
Տէր Յիսուս Քրիստոսի յայտնուելուն
8 սպասելով. Որ նաեւ ձեզ
պիտի հաստատէ մինչեւ վերջը՝
անմեղադրելի ըլլալու մեր Տէր Յիսուս
9 Քրիստոսի օրը։ Հաւատարիմ է Աստուած, որ իրմով կանչուեցաք հաղորդ ըլլալու իր Որդւոյն՝ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսին։

10 Ձեզի կ'աղաչեմ եղբայրներ՝ մեր
Տէր Յիսուս Քրիստոսի անունովը,
որ մի և նոյն խօսքը ունենաք ամէնքդ, ու երկպառակութիւններ
չըլլայ ձեր մէջը. հապա դուք մէկ
միաքի ու մէկ խորհուրդի վրայ
11 հաստատուած ըլլաք։ Ինչու որ
ձեզի համար ինծի լուր հասաւ եղբայրներ՝ Քղոէի տունէն եղողներէն,
թէ ձեր մէջը հակառակութիւններ
12 կայ։ Հիմա աս կը զրուցեմ, որ ձեզմէ ամէն մէկը կ'ըսէ
եղեր թէ՝ Ես Պօղոսեան եմ, ու
ուրիշ թէ՝ Ես Ապողոսեան, և
ուրիշ թէ՝ Ես Կեփասեան, ու
ուրիշ թէ՝ Ես Քրիստոսեան։
13 Միթէ Քրիստոս բաժնուա՞ծ է.
միթէ Պօղոս խաչը ելաւ ձեզի համար, կամ թէ Պօղոսի՞ անունովը
14 մկրտուեցաք։ Կը գոհանամ Աստուծմէ, որ ձեզմէ մէկը չմկրտեցի,
միայն թէ Կրիսպոսը ու Գայիոսը.
15 որ մէկը չըսէ, թէ իմ անունովս
16 մկրտեցի։ Իրաւ Ստեփանեանին ընտանիքն ալ մկրտեցի.
ալ ուրիշ մէկը չեմ գիտեր ամենեւին թէ մկրտեցի։

17 Ինչու որ Քրիստոս զիս մկրտելու
չղրկեց, հապա աւետարանը քարոզելու. ոչ թէ խօսքերու ճարտարութիւնով, որ Քրիստոսի խաչը
18 ոչինչ չըլլայ։ Քանզի խաչին
քարոզութիւնը կորսուածներուն
յիմարութիւն է. բայց մեզի
փրկուածներուս Աստուծոյ զօրութիւնն է։
19 Վասն զի գրուած է.
Իմաստուններուն իմաստութիւնը
պիտի կործանեմ, ու հանճարեղներուն հանճարը պիտի խափանեմ։
20 Ո՞ւր է իմաստունը, ո՞ւր է դպիրը,
ո՞ւր է աս աշխարհիս քննողը. չէ՞
որ Աստուած յիմարեցուց աս աշ-
21 խարհիս իմաստութիւնը։ Քանզի որովհետեւ Աստուծոյ իմաստութեամբը աշխարհ չճանչցաւ զԱստուած իր իմաստութիւնովը, Աստուած հաճեցաւ քարոզութեան
յիմարութիւնովը հաւատացեալ-
22 ները ազատելու։ Ու թէեւ Հրեաները նշան կ'ուզեն, և Յոյները
23 իմաստութիւն կը փնտռեն. Իսկ
մենք կը քարոզենք խաչեալ Քրիստոսը՝ Հրեաներուն գայթակղութիւն, ու Յոյներուն յիմարու-
24 թիւն. Բայց անոնց՝ որ կանչուած
են, թէ Հրեաներուն և թէ Յոյներուն, Քրիստոսը՝ Աստուծոյ զօրութիւնը, և Աստուծոյ իմաս-
25 տութիւնը։ Ինչու որ Աստուծոյ

Յամի Տեառն
59

Հռով. ա. 1.
բ Կոր. ա. 1.
Եփե. ա. 1.
Կող. ա. 1.
Գործ. ժը. 17.
Յուդ. 1.
Յովհ. ժէ. 19.
Գործ. ժե. 9.
Հռով. ա. 7.
բ Տիմ. ա. 9.
Գղ. բ. 6.
Գործ. թ. 14. 21. իբ. 16. բ Տիմ. բ. 22.
Հռով. գ. 22. ժ. 12.
Հռով. ա. 7.
բ Կոր. ա. 2.
Եփե. ա. 2.
Պետ. ա. 2.
Հռով. ա. 8.
Գղ. ժգ. 8. բ Կոր. ը. 7.
Գղ. բ. 1. բ Տիմ. ա. 8.
Յայտ. ա. 2.
Փիլ. գ. 20.
Տիտ. բ. 13.
բ Պետ. գ. 12. Կող. գ. 4.
ա Թես. գ. 13.
Կող. ա. 22.
ա Թես. ե. 23.
Եսա. խթ. 7.
Գղ. ժ. 13.
ա Թես. ե. 24. բ Թես. գ. 3. Եբր. ժ. 23.
Յովհ. ժե. 4. ժէ. 21. ա Յովհ. ա. 3. գ. 13.
Հռով. ժբ. 16. ժե. 5. բ Կոր. ժգ. 11. Փիլ. բ. 2. գ. 16. ա Պետ. գ. 8. Գղ. ժա. 18.

Գղ. գ. 4.
Գործ. ժը. 24. ժթ. 1.
Գղ. ժգ. 12.
Յովհ. ա. 42.
բ Կոր. ժա. 4. Եփե. դ. 5.
Գործ. ժը. 8.
Հռով. ժզ. 23.
Գղ. ժգ. 15. 17.
Գղ. բ. 1. 4. 13. բ Պետ. ա. 16.
բ Կոր. բ. 15.
Գործ. ժէ. 18. Գղ. բ. 14.
Գղ. ժե. 2.
Հռով. ա. 16. Հմր. 24.
Յոբ. ե. 12. 13. Եսա. խթ. 14. Երեմ. ը. 9.
Եսա. ԼԳ. 18.
Յոբ. ժբ. 17. 20. 24. Գղ. խզ. 25. Հռով. ա. 22.
Հռով. ա. 20. 21. 28. Մատ. ժա. 25. Ղուկ. ժ. 21.
Մատ. ժբ. 38. ժզ. 1. Մար. ը. 11. Ղուկ. ժա. 16. Յովհ. դ. 48.
Եսա. բ. 14. Մատ. ժա. 6. ժգ. 57. Ղուկ. բ. 34. Յովհ. զ. 61. 67. Հռով. թ. 32. Գաղ. ե. 11. ա Պետ. բ. 8.
Հմր. 18. Գղ. բ. 14.
Հռով. ա. 4. 16. Հմր. 18.
Կող. բ. 3.

յիմարը մարդիկներէն աւելի իմաստուն է, և Աստուծոյ տկարը մարդիկներէն աւելի զօրաւոր է։

26 Արդարև դուք ձեր կոչումը կը տեսնէք՝ եղբայրներ, որ չէ թէ մարմնոյ կողմանէ շատ իմաստուններ, և չէ թէ շատ զօրաւորներ, և չէ թէ շատ ազնուականներ կանչուեցան.

27 Բայց Աստուած աշխարհիս յիմարները ընտրեց, որ ամօթով ընէ իմաստունները. ու աշխարհիս տկարները ընտրեց Աստուած, որ ամօթով ընէ զօրաւորները.

28 Եւ աշխարհիս ցածազգիները ու անարգները ընտրեց Աստուած՝ և ոչինչները, որ բան մը եղողները խափանէ.

29 Որպէս զի մէկ մարմին մը չպարծի Աստուծոյ առջին։

30 Իսկ դուք անկէ էք Քրիստոս Յիսուսով, որ ան մեզի Աստուծմէ իմաստութիւն՝ արդարութիւն՝ սրբութիւն և փրկութիւն եղաւ.

31 Որ ինչպէս գրուած է, Ան որ կը պարծենայ՝ Տէրոջմով թող պարծենայ։

ԳԼ. Բ

1 Առաքեալը կը ծանուցանէ թէ իր քարոզութիւնը խօսքերու ճարտարութիւնով՝ կամ մարդկային իմաստութիւնով չէ. 4 հապա Աստուծոյ զօրութիւնովն է. և այնչափ գերազանց է 6 աս աշխարհիս իմաստութենէն՝ 9 ու մարդկային գիտութենէն. 14 որ մարմնաւոր մարդը կարող չէ զանիկայ իմանալու։

1 Եւ ես եղբայրներ՝ որ ձեզի եկայ, չէ թէ խօսքի կամ իմաստութեան գերազանցութիւնով մը Աստուծոյ վկայութիւնը ձեզի յայտնելու եկայ։

2 Վասն զի ես միտքս չդրի ձեր մէջը ուրիշ բան մը գիտնալ, բայց միայն Յիսուս Քրիստոսը, ու ան՝ խաչը ելած։

3 Եւ ես տկարութիւնով ու վախով և շատ դողով ձեր քովը եկայ.

4 Ու իմ խօսքս և քարոզութիւնս չէ թէ մարդկային իմաստութեան համոզիչ խօսքերով էր, հապա Հոգւոյն և զօրութեան ապացուցութեամբը.

5 Որպէս զի ձեր հաւատքը մարդոց իմաստութիւնովը չըլլայ, հապա Աստուծոյ զօրութիւնովը։

6 Սակայն կատարեալներուն հետ իմաստութիւն կը խօսինք. բայց չէ թէ աս աշխարհիս իմաստութիւնը, և ոչ աս աշխարհիս ոչնչանալու իշխաններունը.

7 Հապա Աստուծոյ ծածուկ իմաստութիւնը կը խօսինք խորհրդով, որ աշխարհէն առաջ սահմանեց Աստուած մեր փառքին համար.

8 Որ զանիկայ աս աշխարհիս իշխաններէն մէկը չճանչցաւ. քանզի թէ որ ճանչցած ըլլային, այն փառաց Տէրը խաչը չէին հաներ.

9 Հապա ինչպէս որ գրուած է. Ան բաները որ աչք չէ տեսեր, և ականջ չէ լսեր, ու մարդու սրտին մէջ չէ ինկեր, Աստուած զինքը սիրողներուն պատրաստեց։

10 Բայց Աստուած մեզի յայտնեց իր Հոգիովը. ինչու որ Հոգին ամէն բան կը քննէ, Աստուծոյ խորունկ բաներն ալ։

11 Վասն զի մարդիկներէն ո՞վ գիտէ մարդուն բաները, բայց միայն մարդուն հոգին որ իր մէջն է. նոյնպէս ալ Աստուծոյ բաները մէկը չգիտեր, բայց միայն Աստուծոյ Հոգին։

12 Իսկ մենք չէ թէ աս աշխարհիս հոգին առինք, հապա ան Հոգին՝ որ Աստուծմէ է. որ մենք ճանչնանք ան բաները որ Աստուծմէ արուեցաւ մեզի.

13 Որոնք նաև կը խօսինք, չէ թէ մարդկային իմաստութեան սորվեցուցած խօսքերովը, հապա Հոգիին սորվեցուցածներովը. և հոգևոր բաները հոգևորի հետ կը յարմարցնենք։

14 Իսկ շնչաւոր մարդը Աստուծոյ Հոգիին բաները չընդունիր. ինչու որ անոնք իրեն յիմարութիւն են, ու չկրնար ալ գիտնալ, ինչու որ հոգևոր կերպով կը քննուին։

15 Բայց ան որ հոգևոր է՝ ամէն բան կը քննէ, ու ինքը մէկէ մը չքննուիր։

16 Քանզի ո՞վ գիտցաւ Տէրոջը միտքը, որ անոր խրատ տուող ըլլայ. բայց մենք Քրիստոսի միտքը ունինք։

ԳԼ. Գ

2 Տղոց առաջ կաթ կը տրուի՝ և ո՛չ թէ կերակուր։ 3 Կռիւը ու նախանձը մարմնաւոր մարդու պտուղներն են։ 7 Տնկողը ու ջուր տուողը բան մը չեն։ 9 Աւետարանի պաշտօնեաները Աստուծոյ գործակիցներն են։ 11 Քրիստոս է մի միայն հիմը։ 16 Մարդիկ Աստուծոյ տաճարներն են, որոնք պարտին սուրբ պահուիլ։ 19 Աս աշխարհիս իմաստութիւնը Աստուծոյ առջև յիմարութիւն է։

1 Եւ ես եղբայրներ՝ չկրցայ խօսիլ ձեզի՝ որպէս թէ հոգևորներու, հապա որպէս թէ մարմնաւորներու, որպէս թէ Քրիստոսով տղայոց.

2 Ձեզի կաթ կերցուցի, և չէ թէ կերակուր. ինչու որ դեռ կարող չէիք, ու հիմա ալ տակաւին կարող չէք. վասն զի դեռ մարմնաւոր էք։

3 Որովհետև տակաւին ձեր մէջը նախանձ ու հակառակութիւն և բաժանումներ կան, չէ՞ որ մարմնաւոր էք, ու մարդկօրէն կը քալէք։

4 Քանզի երբոր մէկը կ՚ըսէ թէ՝ Ես Պօղոսին եմ, և մէկալը թէ՝ Ես Ապողոսին, չէ՞ որ մարմնաւոր էք։

5 Ուրեմն ո՞վ է Պօղոս՝ կամ ո՞վ է Ապողոս. Պաշտօնեաներ են, որոնցմով հաւատացիք. և ինչպէս որ Տէրը տուաւ անոնց ամէն մէկուն։

6 Ես տնկեցի, Ապողոս

Յամի Տեառն
59

ա Յով. է. 48. բ Մատ. ժա. 25. Յակ. բ. 5. Տես Սող. բ. 2. գ Հռով. գ. 17. դ Գէ. բ. 6. ե Հռով. գ. 27. Եփե. բ. 9. զ Հմր 24. է Երեմ. իգ. 5. 6. Հռով. գ. 25. բ Կոր. ե. 21. Փիլ. գ. 9. ը Յով. ժե. 19. թ Եփե. ա. 7. ժ Երեմ. թ. 23. 24. բ Կոր. ժ. 17.

ա Գէ. ա. 17. Հմր 4. 13. բ Կոր. ժ. 10. ժա. 6. բ Գէ. ա. 6. գ Գաղ. զ. 14. Փիլ. գ. 8. դ բ Կոր. գ. 7. ժ. 1. 10. ժա. 30. ժբ. 5. 9. Գաղ. դ. 13. ե Գոր. ժբ. 1. 6. 12. զ Հմր 1. Գէ. ա. 17. բ Պետ. ա. 16. է Հռով. ժե. 19. ա Թեսս. ա. 5. ը բ Կոր. գ. 7. դ. 7. թ Գէ. ժգ. 20. Եփե. գ. 13. Փիլ. գ. 15. Եբր. ե. 14. ժ Գէ. ա. 20. գ. 19. Հմր 1. 13. բ Կոր. ա. 12. Յակ. գ. 15. ժա Գէ. ա. 28. ժբ Հռով. ժզ. 25. 26. Եփե. գ. 5. 9. Կող. ա. 26. բ Տիմ. ա. 9. ժգ Մատ. ժա. 25. Յով. է. 48. Գործ. ժգ. 27. բ Կոր. գ. 14. ժդ Ղուկ. իգ. 34. Գործ. գ. 17. Տես Յով. ժզ. 3. ժե Եսա. կդ. 4.

Յամի Տեառն
59

ա Մատ. ժգ. 11. ժզ. 17. Յով. ժգ. 26. ժզ. 13. ա Յով. բ. 27. բ Առակ. ի. 27. Երեմ. ժէ. 9. գ Հռով. ժա. 33. 34. դ Հռով. ը. 15. ե բ Պետ. ա. 16. Գէ. ա. 17. Հմր 4. զ Մատ. ժզ. 23. է Գէ. ա. 18. 23. ը Հռով. ը. 5. 6. 7. Յուդ. 19. թ Առակ. իը. 5. ա Թեսս. ե. 21. ա Յով. դ. 1. ժ Յոբ. ժե. 8. Եսա. խ. 13. Երեմ. իգ. 18. Հռով. ժա. 34. ժա Յով. ժե. 15.

ա Գէ. բ. 15. բ Գէ. բ. 14. գ Եբր. ե. 13. դ Եբր. ե. 12. 13. ա Պետ. բ. 2. ե Յով. ժզ. 12. զ Գէ. ա. 11. ժա. 18. Գաղ. ե. 20. 21. Յակ. գ. 16. է Գէ. ա. 12. ը Գէ. գ. 1. բ Կոր. գ. 3. թ Հռով. ժբ. 3. 6. ա Պետ. դ. 11. ժ Գործ. ժը. 4. 8. 11. Գէ. գ. 15. թ. 1. ժե. 1. բ Կոր. ժ. 14. 15. ժա Գործ. ժը. 24. 27. ժթ. 1.

Յամի Տեառն
59

[Լ] Գլ. ա. 30. ժե. 10. բ Կոր. գ. 5.
[Խ] բ Կոր. ժբ. 11. Գաղ. զ. 3.
[Ծ] Սաղ. կբ. 12. Հռով. բ. 6. Գլ. դ. 5. Գաղ. զ. 4. 5. Յայտ. բ. 23. իբ. 12.
[Կ] Գործ. ժե. 4. բ Կոր. զ. 1.
[Հ] Եփես. բ. 20. Կող. բ. 7. Եբր. գ. 3. 4. ա Պետ. բ. 5.
[Ձ] Հռով. ա. 5. ժբ. 3.
[Ղ] Հռով. ժե. 20. Հմր 6. Գլ. դ. 15. Յայտ. իա. 14.
[Ճ] ա Պետ. դ. 11.
[Մ] Եսա. իը. 16. Մատ. ժզ. 18. բ Կոր. ժա. 4. Գաղ. ա. 7.
[Յ] Եփես. բ. 20.
[Ն] Գլ. դ. 5.
[Շ] ա Պետ. ա. 7. դ. 12.
[Ո] Ղուկ. բ. 35.
[Չ] Գլ. դ. 5.
[Պ] Յուդ. 23.
[Ջ] Գլ. զ. 19. բ Կոր. զ. 16. Եփես. բ. 21. 22. Եբր. գ. 6. ա Պետ. բ. 5.
[Ռ] Առակ. ե. 7. Եսա. ե. 21.
[Ս] Գլ. ա. 20. բ. 6.
[Վ] Յոբ. ե. 13.
[Տ] Սաղ. ղդ. 11.
[Ր] Գլ. ա. 12. դ. 6. Հմր 4. 5. 6.
[Ց] բ Կոր. դ. 5. 15.
[Ւ] Հռով. ժդ. 8. բ Կոր. ժ. 7. Գաղ. գ. 29.

ջուր տուաւ, [Լ]բայց Աստուած աճեցուց։ 7 [Խ]Ուստի ոչ տնկողը բան մըն է, և ոչ ջուր տուողը, հապա Աստուած՝ որ աճեցուց։ 8 Տնկողը ու ջուր տուողը մէկ են, [Ծ]և ամէն մէկը իր վարձքը պիտի առնէ իր աշխատութեանը չափովը։ 9 [Կ]Ինչու որ մենք Աստուծոյ գործակից ենք, դուք Աստուծոյ մշակութիւնն էք, [Հ]Աստուծոյ շինութիւնն էք։ 10 [Ձ]Աստուծոյ շնորհացը չափովը՝ որ ինծի տրուեցաւ, [Ղ]իմաստուն ճարտարապետի մը պէս հիմ դրի, բայց անոր վրայ շինողը ուրիշ է. [Ճ]միայն թէ ամէն մէկը թող զգուշանայ՝ թէ ինչպէս կը շինէ։ 11 Ինչու որ մէկը՝ ալ ուրիշ հիմ չկրնար դնել [Մ]դրուածէն 'ի զատ, [Յ]որ է Յիսուս Քրիստոս։ 12 Թէ որ մէկը այս հիմին վրայ կը շինէ ոսկի՝ արծաթ՝ պատուական քարեր՝ փայտ՝ խոտ՝ եղեգ, 13 [Ն]Ամէն մէկուն գործը յայտնի պիտի ըլլայ. [Շ]քանզի օրը երևան պիտի հանէ, [Ո]ինչու որ կրակով պիտի յայտնուի. և ամէն մէկուն գործին ինչ տեսակ ըլլալը կրակը պիտի փորձէ։ 14 Թէ որ մէկուն շինած գործը մնալու ըլլայ, [Չ]ինքը վարձք պիտի առնէ. 15 Եւ թէ որ մէկուն շինածը այրելու ըլլայ, անիկայ վնաս պիտի քաշէ. բայց ինքը պիտի ազատի, [Պ]սակայն անանկ՝ իբր թէ կրակի մէջէն։ 16 [Ջ]Չէ՞ք գիտեր որ Աստուծոյ տաճար էք դուք՝ և Աստուծոյ Հոգին ձեր մէջը բնակած է։ 17 Թէ որ մէկը Աստուծոյ տաճարը կ'ապականէ, Աստուած անիկայ պիտի ապականէ. ինչու որ Աստուծոյ տաճարը սուրբ է, որ դուք էք։

18 [Ռ]Չըլլայ որ մէկը ինքզինքը խաբէ. թէ որ ձեզմէ մէկը զինքը իմաստուն կը սեպէ այս աշխարհիս մէջ, թող յիմար ըլլայ՝ որ իմաստուն ըլլայ. 19 [Ս]Ինչու որ այս աշխարհիս իմաստութիւնը Աստուծոյ առջևը յիմարութիւն է. վասն զի գրուած է, թէ [Վ]Անիկայ իմաստունները իրենց խորամանկութեանը մէջ կը բռնէ։ 20 Եւ դարձեալ թէ՝ [Տ]Տէրը գիտէ իմաստուններուն խորհուրդները, որ ունայն են։ 21 Ուրեմն [Ր]մէկը թող չպարծենայ մարդոցմով. 22 [Ց]ինչու որ ամէն բան ձերն է, թէ Պօղոս, թէ Ապողոս, թէ Կեփաս, թէ աշխարհը, թէ կեանքը, թէ մահը, թէ ներկայ բաները, և թէ գալիքները՝ ամէն բան ձերն է. 23 [Ւ]Դուք ալ Քրիստոսինն էք, և Քրիստոս՝ Աստուծոյ։

ԳԼ. Դ.

1 Քրիստոսի պաշտօնեաները ինչ համարուելու են։ 7 Բան մը չունինք որ չառած ըլլանք։ 8 Առաքեալները տեսարան եղան աշխարհի, հրեշտակներուն և մարդոց, 13 աշխարհի աղտեղութիւնը և ամէնուն անարգը. 15 այսու ամենայնիւ Քրիստոսով մեր հայրերն են, 16 որոնց օրինակին հետևելու ենք։

1 Թող մարդիկ մեզ այնպէս սեպեն՝ [Փ]որպէս թէ Քրիստոսի պաշտօնեաները, [Ք]ու Աստուծոյ խորհուրդներուն տնտեսները։ 2 Ուստի տնտեսներուն մէջ կը փնտռուի, որ մէկը հաւատարիմ գտնուի։ 3 Բայց ինծի աւելի ոչինչ բան մըն է, որ ձեզմէ դատուիմ՝ կամ մարդոց *դատողութենէն. մանաւանդ որ ես ալ իմ անձս չեմ դատեր. 4 (Վասն զի ես իմ անձիս վրայով բան մը չեմ գիտեր. [ա]բայց չէ թէ ատով կ'արդարանամ.) հապա զիս դատողը Տէրն է։ 5 [բ]Ուրեմն ժամանակէն առաջ դատողութիւն մի ընէք, մինչև որ գայ Տէրը՝ [գ]որ խաւարին գաղտնիքը 'ի լոյս պիտի հանէ, ու սրտերուն խորհուրդները յայտնի պիտի ընէ. [դ]և այն ատենը ամէն մէկուն գովութիւնը Աստուծմէ պիտի ըլլայ։

6 [ե]Ասոնք օրինակ բերի եղբայրներ՝ իմ վրաս ու Ապողոսին վրայ ձեզի համար, [զ]որ դուք մեզմէ սորվիք մարդոց վրայով գրուածէն աւելի բան մը չխորհիլ. [է]որ չըլլայ թէ ձեզմէ մէկը հպարտանայ մէկու մը համար ուրիշի մը դէմ։ 7 Քանզի ո՞վ է ան՝ որ քեզ տարբեր կ'ընէ ուրիշներէն. [ը]և ինչ ունիս՝ որ չես առեր դուն. և թէ որ առիր՝ ինչու չառածի պէս կը պարծենաս։

8 Արդէն կշտացած էք, [թ]արդէն հարուստացաք, առանց մեզի թագաւորեցիք. և երանի թէ թագաւորէիք, որ մենք ալ ձեր հետ թագաւորէինք։ 9 Քանզի կարծեմ թէ Աստուած յետիններ բրաւ մեզ առաքեալներս՝ [ժ]մահապարտներու նման. [ի]ինչու որ տեսարան եղանք աշխարհի, և հրեշտակներուն ու մարդիկներուն։ 10 [լ]Մենք [խ]յիմարներ ենք Քրիստոսի համար, և դուք իմաստուններ Քրիստոսով. [ծ]մենք տկար՝ և դուք զօրաւոր. դուք փառաւորեալ՝ ու մենք անարգեալ։ 11 [կ]Մինչև այս օրուան ատենը կ'անօթենանք ալ, կը ծարաւինք ալ, [հ]մերկ ալ կը մնանք, [ձ]կը ծեծուինք ալ, աստանդական ալ կը պտըտինք. 12 [ղ]Եւ մեր ձեռքերովը կ'աշխատինք. երբոր [ճ]մեզ կը բամբասեն՝ կ'օրհնենք. երբոր կը հալածեն՝ կը համբերենք. 13 Երբոր դէշ կը խօսին՝ կ'աղաչենք. [մ]իբրև աշխարհի աղտեղութիւնը՝ ամէնուն անարգը ըլլալով մինչև հիմա։ 14 Աս բաները կը գրեմ՝ չէ թէ ձեզ

Յամի Տեառն
59

[Փ] Մատ. իդ. 45. Գլ. գ. 5. թ. 17. բ Կոր. զ. 4. Կող. ա. 25.
[Ք] Ղուկ. ժբ. 42. Տիտ. ա. 7. ա Պետ. դ. 10.
* Յուն. օրուընէն
[ա] Յոբ. թ. 2. Սաղ. ճխբ. 2. Առակ. իա. 2. Հռով. գ. 20. դ. 2.
[բ] Մատ. է. 1. Հռով. բ. 1. 16. ժդ. 4. 10. 13. Յայտ. ի. 12.
[գ] Գլ. գ. 13.
[դ] Հռով. բ. 29. բ Կոր. ե. 10.
[ե] Գլ. ա. 12. գ. 4.
[զ] Հռով. ժբ. 3.
[է] Գլ. գ. 21. ե. 2. 6.
[ը] Յով. գ. 27. Յակ. ա. 17. ա Պետ. դ. 10.
[թ] Յայտ. գ. 17.
[ժ] Սաղ. խդ. 23. Հռով. ը. 36. Գլ. ժե. 30. 31. բ Կոր. դ. 11. զ. 9.
[ի] Եբր. ժ. 33.
[լ] Գլ. բ. 3.
[խ] Գործ. ժէ. 18. իզ. 24. Գլ. ա. 18. բ. 14. գ. 18. Տես դ Թագ. թ. 11.
[ծ] բ Կոր. ժգ. 9.
[կ] բ Կոր. դ. 8. ժա. 23—27. Փիլ. դ. 12.
[հ] Յոբ. իբ. 6. Հռով. ը. 35.
[ձ] Գործ. իգ. 2.
[ղ] Գործ. ժը. 3. ի. 34. ա Թես. բ. 9. բ Թես. գ. 8. ա Տիմ. դ. 10.
[ճ] Մատ. ե. 44. Ղուկ. զ. 28. իգ. 34. Գործ. է. 59. Հռով. ժբ. 14. 20. ա Պետ. բ. 23. գ. 9.
[մ] Ողբ. գ. 45.

Ցամք Տեառն
59

ա Թես · բ · 11 ·
Գոր · ժբ · 11 · Հռովմ · ժե · 20 · Գղ · գ · 6 · Գաղ · դ · 19 · Փիլ · 10 · Յակ · ա · 18 ·
Գղ · ժա · 1 · Փիլ · գ · 17 · ա Թես · ա · 6 · բ Թես · գ · 9 ·
Գոր · ժթ · 22 · Գղ · ժզ · 10 · Փիլ · բ · 19 · ա Թես · գ · 2 ·
ա Տիմ · ա · 2 ·
բ Տիմ · ա · 2 ·
Գղ · ժա · 2 ·
Գղ · ժգ · 33 ·
Գղ · է · 17 ·
Գղ · ե · 2 ·
Գոր · ժթ · 21 · Գղ · ժզ · 5 · բ Կոր · ա · 15 · 23 ·
Գոր · ժբ · 21 · Հռովմ · ժե · 32 · Եբր · գ · 3 · Յակ · գ · 15 ·
Գղ · բ · 4 · ա Թես · ա · 5 ·
բ Կոր · ժ · 2 · ժգ · 10 ·

ամչցընելու համար, հապա կը
խրատեմ՝ իբր սիրելի որդիներուս
15 պէս ։ Վասն զի թէև դուք տասը
հազար վարժապետներ ունենաք
Քրիստոսով, բայց չէ՛ թէ շատ
հայրեր ––նէք. ինչու որ Քրիստոս
Յիսուսով ես ձեզ ծնայ աւետա-
16 րանովը ։ Ուրեմն կ՚աղաչեմ ձեզի՝
17 ինծի նմանող եղէք ։ Ասոր հա-
մար ձեզի խրկեցի Տիմոթէոսը,
որ իմ սիրելի որդիս է՝ ու Տէրոջ-
մով հաւատարիմ. որ անիկայ
ձեր միտքը պիտի ձգէ Քրիստոսով
իմ ——— ճամբաներս, ինչպէս
որ ամէն տեղ ամէն եկեղեցիներուն
18 մէջ կը սորվեցընեմ ։ Մէկ
քանիները հպարտացան, որպէս
19 թէ ես պիտի չգամ ձեզի ։ Բայց
շուտով պիտի գամ ձեզի՝ թէ
որ Տէրը կամենայ, և պիտի հաս-
կընամ՝ չէ՛ թէ հպարտացողներուն
խօսքերը, հապա զօրութիւնը ։
20 Վասն զի Աստուծոյ թագաւորու-
թիւնը չէ՛ թէ խօսքով է, հապա
21 զօրութիւնով ։ Ի՞նչպէս կ՚ուզէք,
գաւազանո՞վ գամ ձեզի, թէ սի-
րով և հեզութեան հոգիով ։

Գլ. Ե

1 Պօղոս կ՚իմացընէ Կորնթացւոց թէ ազգապիղծ անձը 6 յաւէտ ամօթոյ պատճառ մըն է իրենց՝ քան թէ պարծանաց. 7 կ՚իմացընէ թէ պէտք է հին խմորը մէկդի ձգել. 10 թէ պէտք է եղեռնագործները ամչցընել, և անանցմէ ետ քաշուիլ ։

Ոմանք՝ չայիշուիր ·
Ղև · ժը · 8 · բ Օր · իբ · 30 · իէ · 20 ·
բ Կոր · է · 12 ·
Գղ · գ · 18 ·
բ Կոր · է · 7 · 10 ·
Կող · բ · 2 ·
Մատ · ժզ · 19 · ժը · 18 ·
Յովհ · ի · 23 · բ Կոր · բ · 10 · ժգ · 3 · 10 ·
Գոր · իզ · 18 ·
Յոբ · բ · 6 ·
Սաղ · ճթ · 6 ·
ա Տիմ · ա · 20 ·
բ Հմր 2 · Գղ · գ · 21 · գ · 19 · Յակ · գ · 16 ·

1 Առ հասարակ կը լսուի ձեր մէջը
պոռնկութիւն ընել, և անանկ
պոռնկութիւն՝ որ հեթանոսներուն
մէջ ալ չկայ. որպէս թէ մէկը
2 իր հօրը կնիկը ունենայ ։ Ու
դուք հպարտացեր էք, և ոչ մա-
նաւանդ սուգ ըրիք, որ ձեր մէջէն
3 վերցուի աս բանը ընողը ։ Ինչու
որ թէպէտ ես մարմնով հեռու
եմ, բայց հոգիով ներկայ եմ.
ուստի հիմա որպէս թէ ներկայ
ըլլալով որոշեցի, որ աս բանը ը-
4 նողը՝ Երբոր մեր Տէր Յիսուս Քը-
րիստոսի անունովը մէկտեղ ժող-
վուիք դուք՝ ու իմ հոգիս մեր
Տէր Յիսուս Քրիստոսի զօրութիւ-
5 նովը, Անանկը Սատանային
մատնէք՝ մարմինը կորսնելու
համար, որ հոգին փրկուի Տէր Յի-
6 սուսի օրը ։ Ատ ձեր պարծանքը
աղէկ չէ. չէ՞ք գիտեր որ քիչ մը
խմորը բոլոր զանգուածը կը խմո-
7 րէ ։ Մաքրեցէք հին խմորը մէկդի,
որ ըլլաք նոր զանգուած, ինչպէս
որ անխմոր էք. ինչու որ Քրիս-
տոս մեր Զատիկը մեզի համար զո-
8 հուեցաւ ։ Ուստի տօն կատա-
րենք՝ չէ թէ հին խմորով, և չէ
թէ չարութեան ու անզգամու-
թեան խմորովը, հապա անկեղծու-
թեան ու ճշմարտութեան ան-
9 խմոր հացովը ։ Գրեցի ձեզի թուղ-
թին մէջ, որ պոռնիկներուն հետ
10 չխառնուիք ։ Եւ ———՝ չէ
թէ սա աշխարհիս պոռնիկնե-
րուն հետ, կամ ագահներուն հետ,
կամ յափշտակողներուն հետ,
կամ կռապաշտներուն հետ. հա-
պա թէ չէ՝ պէտք էր որ դուք
11 աշխարհէս դուրս ելլէիք ։ Բայց
հիմա ձեզի գրեցի չխառնուիլ,
———՝ թէ որ մէկը եղբայր ը-
սուած՝ կամ պոռնիկ ըլլայ, կամ
ագահ, կամ կռապաշտ, կամ նա-
խատող, կամ գինով, կամ յա-
փշտակող, անանկին հետ հաց
12 ալ չուտել ։ Վասն զի ի՞նչ
պէտք է ինծի դուրսիններուն ալ
դատել. չէ՞ որ դուք ներսիննե-
13 րը կը դատէք. Իսկ դուրսինները
Աստուած պիտի դատէ. ———
չարը ձեր մէջէն վերցուցէք ։

Ցամք Տեառն
59

Տեր ժա 2 ·
7 · բ Թես · գ · 6 ·
14 · Եփե · ե ·
11 · բ Թես ·
գ · 14 ·
Գր · ա · 20 ·
Գղ · ժ · 27 ·
Եփ · ժե · 15 ·
Եփ · ե · 19 ·
Մատ · ժբ ·
17 · Հռովմ ·
ժդ · 17 · բ
Թես · գ · 6 ·
14 · բ Եօհ ·
10 ·
Գոր · բ · 12 ·
Մտր · գ 11 ·
Կող · գ · 5 ·
Թես · գ 11 ·
Տիմ · գ · 7 ·
Գր · գ · 1 · 2 ·
8 · 4 ·
բ Օր · գ · 5 ·
ժէ · 7 · իա ·
21 · իբ · 21 ·
22 · 24 ·

Գլ. Զ

1 Առաքեալը կը ծանուցանէ թէ պէտք չէ որ իրենց եղբայրները նեղեն՝ զանոնք դատի կանչելով. 6 մանաւանդ անհաւատներուն առջեւ. 9 թէ անիրաւները Աստուծոյ արքայութիւնը չեն ժառանգեր. 15 թէ մեր մարմինները Քրիստոսի անդամներն են, 19 և Սուրբ Հոգիին տաճարները. 16 ուրեմն պէտք չէ որ զանոնք պղծենք ։

Մատ · ժը ·
14 · Ղուկ ·
22 · Մատ ·
ժթ · 28 ·
Ղու · իբ · 30 ·
Յայտ · գ · 26 ·
գ · 21 · ի · 4 ·
բ Թես · բ ·
4 · Յովհ · 6 ·
Գղ · ե · 12 ·

1 Ձեզմէ մէկը՝ թէ որ մէկ բան մը
ունենայ իր ընկերին հետ, կը
համարձակի՞ անիրաւներուն առջեւ
դատուիլ, ու չէ թէ սուրբերուն
2 առջեւ ։ Չէ՞ք գիտեր որ սուրբե-
րը պիտի դատեն աշխարհը. ու թէ
որ աշխարհս ձեզմէ կը դատուի,
ուրեմն արժանի չէ՞ք դուք չնչին
3 դատեր ——— ։ Չէ՞ք գիտեր որ
մենք հրեշտակներ պիտի դատենք.
ո՞ւր կը մնան հապա աշխարհային
4 բաները ։ Ուրեմն թէ որ ձեր մէջը
աշխարհային դատեր ունիք, եկե-
ղեցիին անարգները ձեզի դատաւոր
5 դրէք ։ Ձեզ ամչցընելու համար
կը գրուցեմ. այնչափ եղաւ որ
ձեր մէջը մէկ իմաստուն մը չկա՞յ,
որ կարող ըլլայ իրաւունքը որոշել
6 իր եղբայրներուն մէջ. Հապա եղ-
բայր եղբօրը հետ դատի կը մտնէ,
ան ալ անհաւատներուն առջեւ ։
7 Արդարև բոլորովին յանցանք մըն է
աս ձեր մէջը, որ իրարու հետ դա-
տեր ունիք. ինչո՞ւ մանաւանդ
դուք անիրաւութիւն չէք կրեր.
ինչո՞ւ մանաւանդ դուք զրկանք
8 չէք քաշեր ։ Հապա դուք անի-
րաւութիւն ու զրկանք կ՚ընէք,
9 Եւ ան ալ եղբայրներուն ։ Չէ՞ք
գիտեր որ անիրաւները Աստուծոյ
արքայութիւնը պիտի չժառան-
գեն. մի՛ խաբուիք, ոչ պոռնիկ-

Արակ · ի ·
22 · Մատ · ե ·
39 · 40 · Ղու ·
զ · 29 · Հռովմ ·
ժբ · 17 · 19 ·
Թես · ե · 15 ·
Եբր · ժ · 6 ·

ները՝ ո՛չ կռապաշտները՝ ո՛չ շը-
10 նացողները՝ Ո՛չ իգացեալները՝ ո՛չ
արուագէտները՝ ո՛չ գողերը՝ ո՛չ
ագահները՝ ո՛չ գինեմոլները՝ ո՛չ նա-
խատողները — ո՛չ յափշտակող-
ները՝ Աստուծոյ թագաւորութիւ-
11 նը պիտի չժառանգեն։ Եւ դուք
մէկ քանիներդ անանկներ էիք.
[ճ]բայց լուացուեցաք, բայց սրբուե-
ցաք, բայց արդարացաք Տէր Յի-
սուսի անունովը, ու մեր Աստու-
ծոյ Հոգիովը։
12 [յ]Ամէն բան ինծի օրինաւոր է,
բայց չէ թէ ամէն բան օգտակար.
ամէն բան ինծի օրինաւոր է, բայց
ես մէկ բանի մը իշխանութեան
13 տակ պիտի չըլլամ։ [ն]Կերակուր-
ները փորին համար է, փորն ալ
կերակուրներուն. բայց Աստուած
աս ալ՝ անոնք ալ պիտի խափանէ։
Իսկ մարմինը պոռնկութեան համար
չէ, [շ]հապա Տէրոջը, նաև Տէրը՝ մար-
14 մինին համար։ [չ]Եւ Աստուած որ
Տէրը յարուց, [պ]մեզ ալ պիտի յա-
15 րուցանէ իր զօրութիւնովը։ Չէ՞ք
գիտեր որ [ջ]ձեր մարմինները Քրիս-
տոսի անդամներն են. ուստի Քրիս-
տոսի անդամները առնելով՝ պոռ-
նիկի անդամնե՞ր ընեմ. քաւ լիցի։
16 Չէ՞ք գիտեր թէ ան որ պոռնիկի
կը մօտենայ, անոր հետ մէկ մարմին
կ՚ըլլայ. [ռ]քանզի երկուքը կ՚ըսէ. Եր-
կուքը մէկ մարմին պիտի ըլլան։
17 [ս]Իսկ ան որ Տէրոջը կը մօտենայ,
18 անոր հետ մէկ հոգի կ՚ըլլայ։ [վ]Պոռ-
նկութենէն փախէք. ամէն մեղք
որ մարդ կը գործէ՝ իր մարմինէն
դուրս է. բայց ան որ կը պոռնկի՝
[տ]իր մարմինին դէմ կը մեղանչէ։
19 [ր]Չէ՞ք գիտեր որ ձեր մարմինները
տաճար են Սուրբ Հոգիին՝ որ ձեր
մէջն է, որ անիկայ Աստուծմէ
ունիք. [ց]ու դուք ձեր անձին տէրը
20 չէք. [ւ]Քանզի գնով ծախու առ-
նուեցաք. ուստի փառաւորեցէք
զԱստուած ձեր մարմիններուն ու
հոգիներուն մէջը, որ Աստուծոյ
են։

ԳԼ. Է

1 Առաքեալը կը խօսի ամուսնութեան վրայով, 4 ցուցընելով թէ ան մէկ դարման մըն է պոռնկութեան դէմ. 10 թէ ամուսնութեան կապը պէտք չէ որ դիւրաւ լուծուի. 18 թէ ամէն մարդ պարտի գոհ ըլլալ իր վիճակէն. 25 թէ կուսութիւնը ինչ գիտութեամբ կրնայ պահուիլ. 35 և թէ ինչ պատճառով կրնանք ամուսնանալ՝ կամ անկէ ետ կենալ։

1 Արդ՝ այն բաներուն համար որ դուք
ինծի գրեցիք, [ա]աղէկ է մար-
2 դուս՝ որ կնկան չմօտենայ։ Բայց
պոռնկութիւնը փախչելու համար
ամէն մարդ թող իր կնիկը ունե-
նայ, ու ամէն կնիկ իր էրիկը թող
3 ունենայ։ [բ]Էրիկը իր կնկանը թող
պարտքը վճարէ, նոյնպէս կնիկն
4 ալ իր էրկանը։ Կնիկը իր մար-
մինին չիշխեր, հապա էրիկը. ա-
նանկ ալ էրիկը իր մարմինին չիշ-
5 խեր, հապա կնիկը։ [գ]Մէկզմէկ
մի՛ զրկէք, եթէ ոչ միաբանու-
թեամբ առեն մը՝ աղօթքի պարա-
պելու համար, ու նորէն իրարու
դարձէք, [դ]որ Սատանան ձեզ
չփորձէ ձեր անժուժկալութեանը
6 համար։ Աս կը զրուցեմ թոյլ
տալով, Եւ չէ թէ հրամայելով։
7 [զ]Քանզի կ՚ուզէի որ ամէն մարդիկ
[է]ինծի պէս ըլլային. [ը]բայց ամէն
մէկը իր պարգևը ունի Աստուծմէ,
մէկը ասանկ՝ ու մէկալը անանկ։
8 Բայց չամուսնացածներուն ու որ-
բևայրիներուն կ՚ըսեմ. [թ]Աղէկ է
անոնց՝ թէ որ ինծի պէս կենան։
9 [ժ]Հապա թէ որ ժուժկալութիւն
չունին, թող ամուսնանան. ինչու
որ աղէկ է ամուսնանալը քան թէ
10 բորբոքիլը։ Բայց ամուսնացած-
ներուն կը պատուիրեմ՝ [ի]չէ թէ
ես, հապա Տէրը. [լ]որ կնիկը էրի-
11 կէն չզատուի, (Իսկ թէ որ զա-
տուի ալ՝ առանց ամուսնանալու
մնայ, կամ իր էրկանը հետ հաշ-
տուի,) ու էրիկը իր կնիկը թող
12 չձգէ։ Բայց ուրիշներուն ես կ՚ը-
սեմ՝ [խ]չէ թէ Տէրը. թէ որ մէկ
եղբայր մը անհաւատ կնիկ ունե-
նայ, ու անոր հաճելի ըլլայ իրեն
հետ բնակիլը, թող չձգէ զանի-
13 կայ։ Եւ կնիկ մը որ անհաւատ
էրիկ ունենայ, ու անոր հաճելի
ըլլայ իրեն հետ բնակիլը՝ թող
14 չձգէ զանիկայ։ Ինչու որ ան-
հաւատ էրիկը սրբուած է կնիկովը,
և անհաւատ կնիկը սրբուած է
էրիկովը. [ծ]ապա թէ ոչ՝ ձեր որ-
դիքը պիղծ պիտի ըլլային. բայց
15 հիմա սուրբ են։ Իսկ թէ որ
անհաւատը զատուի, թող զա-
տուի. եղբայր մը կամ քոյր մը
անանկ պարագաներու մէջ գերի
չէ. [կ]սակայն Աստուած խաղաղու-
16 թեան կանչեց մեզ։ Քանզի ինչ
գիտես դուն կնիկ՝ [հ]դուցէ քու
էրիկդ պիտի ազատես. կամ
դուն ինչ գիտես էրիկ՝ դուցէ քու
17 կնիկդ պիտի ազատես։ Միայն
թէ ամէն մէկուն ինչպէս որ Տէրը
բաժնեց, ամէն մէկը ինչպէս որ
Աստուած կանչեց, անանկ թող
երթայ։ [ձ]Ու ամէն եկեղեցիներուն
մէջ ես ասանկ պատուէր կու տամ։
18 Թէ որ թլփատուած մէկը կան-
չուեցաւ, [ղ]թող նորէն [illegible]
անթլփատ [illegible] թող
19 չթլփատուի։ Թլփա-
տութիւնը բան մը չէ, ու անթլփա-

Յամի Տեառն 59

[ղ] Գլ. Ժե. 50: Գաղ. Ե. 21: Եփես. Ե. 5: Ա Տիմ. Ա. 9: Եբր. Ժբ. 14: Ժգ. 4: Յայտ. Իբ. 15:
[ճ] Գլ. Ժբ. 2: Եփես. Բ. 2: Դ. 22: Ե. 8: Կող. Գ. 7: Տիտ. Գ. 3:
[մ] Գլ. Ա. 30: Եբր. Ժ. 22:
[յ] Գլ. Ժ. 23:
[ն] Մատ. Ժե. 17: Հռոմ. Ժդ. 17: Կող. Բ. 22, 23:
[շ] Հմր 15. 19. 20: Ա Թես. Դ. 3. 7:
[ո] Եփես. Ե. 23:
[չ] Հռոմ. Զ. 5. 8: Ը. 11: Բ Կոր. Դ. 14:
[պ] Եփես. Ա. 19. 20:
[ջ] Հռոմ. Ժբ. 5: Գլ. Ժբ. 27: Եփես. Դ. 12. 15. 16: Ե. 30:
[ռ] Ծնն. Բ. 24: Մատ. Ժթ. 5: Եփես. Ե. 31:
[ս] Յովհ. Ժէ. 21, 22, 23: Եփես. Դ. 4: Ե. 30:
[վ] Հռոմ. Զ. 12, 13: Եբր. Ժգ. 4:
[տ] Հռոմ. Ա. 24: Ա Թես. Դ. 4:
[ր] Գլ. Գ. 16: Բ Կոր. Զ. 16:
[ց] Հռոմ. Ժդ. 7. 8:
[ւ] Գործ. Ի. 28: Գլ. Է. 23: Գաղ. Գ. 13: Եբր. Թ. 12: Ա Պետ. Ա. 18. 19: Բ Պետ. Բ. 1: Յայտ. Ե. 9:
[ա] Հմր 8. 26:
[բ] Ել. Իա. 10: Ա Պետ. Գ. 7:

Յամի Տեառն 59

[գ] Յովէլ. Բ. 16: Զաք. Է. 3: Ժբ. 15: Թես. [illegible] 4. 5:
[դ] Ա Թես. Գ. 5:
[ե] Հմր 12. 25: Բ Կոր. Ը. 8:
[զ] Գործ. Իզ. 29:
[է] Գլ. Թ. 5:
[ը] Մատ. Ժթ. 12: Գլ. Ժբ. 11:
[թ] Հմր 1. 26:
[ժ] Ա Տիմ. Ե. 14:
[ի] Տես Հմր 12. 25. 40:
[լ] Մատ. Ե. 32: Ժթ. 6. 9: Մարկ. Ժ. 11. 12: Ղուկ. Ժզ. 18:
[խ] Հմր 6:
[ծ] Մալ. Բ. 15:
[կ] Հռոմ. Ժբ. 18: Գլ. Ժդ. 33: Եբր. Ժբ. 14:
[հ] Ա Պետ. Գ. 1:
[ձ] Գլ. Դ. 17: Բ Կոր. Ժա. 28:
[ղ] Գործ. Ժե. 1. 5. 19. 24. 28: Գաղ. Ե. 2:
Գաղ. Ե. 6: Զ. 15:

Յամի Տեառն 59

Յովհ. ժե. 14. Յովհ. ը. 3. գ. 24.
Յովհ. ը. 36. Հռով. զ. 18. 22. Փիլիմ. 16.
Գղ. թ. 21. Գաղ. ե. 13. Եփե. զ. 6. Պետ. ր. 16.
Գղ. դ. 20. Պետ. ա. 18. 19. Տես Ղև. իե. 42.
Հմր 20.
Հմր 6. 10. 40. ր Կոր. ր. 8. 10.
Գղ. դ. 2. Տիմ. ա. 12.
Տիմ. ա. 16.
Հմր 1. 8.
Հռով. ժգ. 11. Պետ. դ. 7. ր Պետ. գ. 8. 9.
Գղ. թ. 18. Սաղ. լթ. 6. Յակ. ա. 10. դ. 14. Պետ. ա. 24. դ. 7. Յովհ. ր. 17.
Տիմ. ե. 5. Հմր 34.
Ղու. ժ. 40. 41.

փառաւորութիւնը բան մը չէ. Հապա Աստուծոյ պատուիրանքներուն 20 պահպանութիւնը պէտք է ։ Բայց ամէն մէկը ինչ կոչումի մէջ որ կանչուեցաւ, թող անոր մէջ ըլլայ ։ 21 Ծառայ կանչուեցար, հոգ չըլլայ քեզի. բայց թէ որ կրնաս ազատ 22 ըլլալ, ան ընտրէ ։ Վասն զի ան ծառան որ Տէրոջմով կանչուած է, Տէրոջը ազատացեալն է անիկայ. նոյնպէս ալ ան ազատը որ կանչուած է, Քրիստոսի ծառան է ։ 23 Դուք գնով ծախու առնուեցաք, 24 մարդոց ծառայ մի ըլլաք ։ Եղբայրներ՝ ամէն մէկը ինչ [illegible] մէջ որ կանչուեցաւ, թող անոր մէջ ըլլայ Աստուծոյ առջեւ ։

25 Բայց կոյսերուն համար Տէրոջմէն հրաման մը չունիմ, միայն թէ Տէրոջմէն ողորմութիւն գտածի մը պէս խրատ 26 կու տամ ։ Ուրեմն ես կը սեպեմ որ ասիկայ աղէկ է հիմակուան նեղութեանը համար, այսինքն աղէկ է մարդուս որ անանկ ըլլայ ։ 27 Կապուած ես կնկան, մի՛ փնտռեր արձակուիլ. արձակուած ես կնիկէ, մի՛ փնտռեր կնիկ ։ 28 Խակ թէ որ ամուսնանաս՝ չմեղանչեցիր. և թէ որ կոյսը ամուսնանայ՝ չմեղանչեց. բայց անանկները մարմնոյ նեղութիւն պիտի ունենան. սակայն ես 29 ձեզի կը խնայեմ ։ Բայց աս կ'ըսեմ եղբայրներ, որ ժամանակը կարճըցած է. ալ անոնք որ կնիկ ունին, անանկ ըլլան որպէս թէ 30 չունին. Եւ անոնք որ կու լան, որպէս թէ չեն լար. ու անոնք որ կը խնդան, որպէս թէ չեն խնդար. և անոնք որ ծախու կ'առնեն, որ31պէս թէ բան մը չունին. Եւ անոնք որ աշխարհս կը գործածեն՝ որպէս թէ չէ՛ղէչ կերպով չեն գործածեր. ինչու որ աս աշխարհիս փայլելու32թիւնը կ'անցնի ։ Բայց ես կ'ուզեմ որ դուք անհոգ ըլլաք. վասն զի չամուսնացած մարդը Տէրոջը բաները կը հոգայ, թէ ինչպէս Տէ33րոջը հաճելի ըլլայ. Իսկ ամուսնացածը աշխարհիս բաները կը հոգայ, թէ ինտոր իր կնկանը հաճելի ըլլայ ։ 34 Եւ ամուսնացած կնիկը՝ ու կոյսը կը տարբերին իրարմէ. ինչու որ կոյսը Տէրոջը բաները կը հոգայ, որ ինքը սուրբ ըլլայ հոգւով ու մարմնով. իսկ ամուսնացած կնիկը աշխարհիս բաները կը հոգայ, թէ ինտոր իր էրկանը հաճելի ըլլայ ։ 35 Բայց աս բանը ձեր օգուտին համար կը գրուցեմ, չէ թէ ձեր վրայ խեղդ մը ձգելու, հապա պարկեշտութեան համար՝ ու առանց զբաղանաց Տէրոջը ծառայելու համար ։

Յամի Տեառն 59

Եբր. ժգ. 4.
Հռով. է. 2.
Բ Կոր. գ. 14.
Հմր 25.
Ա Թես. դ. 8.

36 Իսկ թէ որ մէկը ամօթ կը սեպէ իր կոյսին համար՝ թէ որ չափը անցեր է, ու պէտք է անանկ ըլլալ, ինչ որ կ'ուզէ՝ թող ընէ, մեղք չգործեր. թող ամուսնանան ։ 37 Բայց ան որ իր սրտին մէջ հաստատ կը կենայ, ու իր վրայ հարկ մըն ալ չկայ, հապա իր կամքին վրայ իշխանութիւն ունի, ու իր սրտին մէջ այսպէս որոշեր է՝ որ իր կոյսը 38 պահէ, աղէկ կ'ընէ ։ Ուստի ան որ իր կոյսը կ'ամուսնացընէ, աղէկ կ'ընէ. ու ան որ չամուսնացըներ, 39 աւելի աղէկ կ'ընէ ։ Կնիկը կապուած է՝ որչափ ժամանակ որ իր էրիկը ողջ է. հապա թէ որ իր էրիկը մեռնի, ազատ է ամուսնանալու՝ որու որ ուզէ, միայն թէ Տէ40րոջմով ։ Բայց իմ դատումիս նայելով աւելի երանելի է՝ թէ որ անանկ կենայ. և կարծեմ թէ ես ալ Աստուծոյ Հոգին ունիմ ։

Գոր. ժե. 20. 29. Գղ. ժ. 19.
Հռով. ժդ. 14. 22.
Հռով. ժդ. 3. 10.
Գղ. ժդ. 8. 9. 12. Գաղ. դ. 3. Տիմ. զ. 4.
Եււ. լդ. 12. 17. Նաւ. ա. 7. Մատ. ե. 23. Գաղ. դ. 9. ր Տիմ. ր. 19.
Եսա. խա. 24. Գղ. ժ. 19.
ր Օր. դ. 39. դ. 4. Եսա. խդ. 8. Մար. ժբ. 29. Հմր 6. Եփե. դ. 6. Տիմ. ր. 5.
Յովհ. ժ. 34.
Մաղ. ր. 10. Եփե. դ. 6.
Գոր. ժէ. 28. Հռով. ժա. 36.
Կամ՝ անոր համար.
Յով. ժգ. 13. Գոր. ր. 36. Գղ. ժր. 3. Եփե. դ. 5. Փիլ. ր. 11.
Յով. ա. 3. Կող. ա. 6. Եբր. ա. 2.
Գղ. ժ. 28. 29.
Հռով. ժդ. 14. 23.
Հռով. ժդ. 17.
Գաղ. ե. 13.

ԳԼ. Ը.

1 Կուռքերուն զոհուած միսին եւ կենալու վրայով ։ 8 Պէտք չէ որ մեր քրիստոնէական ազատութիւնը ան կերպով գործածենք՝ որ գայթակղութիւն տանք մեր եղբայրներուն, 11 հապա մեր գիտութիւնը սիրով առնելու ենք ։

1 Բայց կռոց զոհերուն վրայով՝ գիտենք որ ամէնքս ալ գիտութիւն ունինք. գիտութիւնը կը հպարտացընէ, բայց սէրը շի2նութիւն կ'ընէ ։ Եւ թէ որ մէկը կը կարծէ թէ բան մը գիտէ, դեռ բնաւ մէկ բան մը չգիտեր՝ 3 ինչպէս որ պէտք է գիտնալ ։ Իսկ թէ որ մէկը զԱստուած կը սիրէ, 4 ինքը անկէ ճանչցուած է ։ Ուստի կռոց զոհուածները ուտելու վրայով՝ գիտենք որ կուռքը ոչինչ է աշխարհիս մէջ, և որ մէկէն ՚ի զատ ուրիշ Աստուած մը 5 չկայ ։ Քանզի թէև ըլլան ալ անունով աստուածներ՝ թէ երկինքը, և թէ երկրիս վրայ, (ինչպէս որ կան շատ աստուածներ, ու շատ 6 տէրեր.) Բայց մենք մէկ Աստուած ունինք Հայրը, ուսկից են ամէն բաները, և մենք ալ անով. Եւ մէկ Տէր Յիսուս Քրիստոս, նոր անով են ամէն բաները, ու մենք 7 ալ անով ։ Բայց ամենուն քովը գիտութիւն չկայ. և ոմանք կուռքի վրայով խղճմտանք ունենալով՝ մինչև հիմա կ'ուտեն կռոց զոհուածի պէս, և իրենց խղճմտանքը որովհետև տկար է՝ կը պղծուի ։ 8 Սակայն կերակուրը մեզ Աստուծոյ առջևը չկեցըներ. քանզի չէ՛ թէ որ ուտենք՝ կ'աւելնանք, և չէ՛ թէ 9 որ չուտենք՝ կը պակսինք ։ Բայց զգոյշ կեցէք, որ չըլլայ թէ աս

Յամի Տեառն
59

ձ Հռով. ԺԴ. 13, 20 ։
ղ Գլ. Ժ. 28, 32 ։
ճ Հռով. ԺԴ. 15, 20 ։
մ Մատ. ԻԵ. 40, 45 ։
յ Հռով. ԺԴ. 21 ։ Բ Կոր. ԺԱ. 29 ։

ձեր իշխանութիւնը տկարներուն
10 գայթակղութիւն ըլլայ ։ Քանզի
եթէ մէկը տեսնէ քեզ՝ որ գիտու-
թիւն ունիս, կռատունի մէջ սեղան
նստած, չէ՞ որ [ղ] ան տկար մար-
դուն խղճմտանքը համարձակու-
թիւն պիտի առնէ կուռքի զո-
11 հուածը ուտելու ։ [ճ] Եւ քու գի-
տութեամբդ ան տկար եղբայրը կոր-
սուի, որուն համար որ Քրիստոս
12 մեռաւ ։ [մ] Եւ այսպէս եղբայրներուն
դէմ մեղանչելով՝ ու անոնց տկար
խղճմտանքը վիրաւորելով, Քրիս-
13 տոսի դէմ կը մեղանչէք ։ Ուստի
[յ] թէ որ կերակուրը կը գայթակ-
ղեցնէ իմ եղբայրս, միս պիտի
չուտեմ յաւիտեան՝ որ իմ եղբայրս
չգայթակղեցնեմ ։

ԳԼ. Թ.

1 Առաքեալը կը ցուցնէ թէ ինքը ազատ է. 7 և թէ աւետարանի պաշտօնեաները աւետարանէն պիտի ապրին. 15 սակայն ինքը կամաւ հրաժարած է, 18 որ անոնց ծանրութիւն մը չըլլայ. 22 կամ որ և իցէ մէկուն գայթակղութիւն չտայ՝ անտարբեր բաներու մէջ ։ 24 Մեր կեանքը ասպարէզի մը կը նմանի ։

ա Գոր. Թ. 15 ։ ԺԳ. 2 ։ ԻԲ. 17 ։ Բ Կոր. ԺԲ. 12 ։ Գաղ. Բ. 7, 8 ։ Ա Տիմ. Բ. 7 ։ Բ Տիմ. Ա. 11 ։
բ Գոր. Թ. 3, 17 ։ ԺԸ. 9 ։ ԻԲ. 14, 18 ։ ԻԳ. 11 ։ Գլ. ԺԵ. 8 ։
գ Գլ. Գ. 6 ։ Դ. 15 ։
դ Բ Կոր. Գ. 2 ։ ԺԲ. 12 ։
ե Հմր 14 ։ Ա Թես. Բ. 6 ։ Բ Թես. Գ. 9 ։
զ Մատ. ԺԳ. 55 ։ Մար. Զ. 3 ։ Ղու. Զ. 15 ։ Գաղ. Ա. 19 ։
է Մատ. Ը. 14 ։
ը Բ Թես. Գ. 8, 9 ։
թ Բ Կոր. Ժ. 4 ։ Ա Տիմ. Ա. 18 ։ Բ Տիմ. Բ. 3 ։ Դ. 7 ։
ժ Բ Օր. Ի. 6 ։ Առակ. ԻԷ. 18 ։ Գլ. Գ. 6, 7, 8 ։
ի Յով. ԻԱ. 15 ։ Ա Պետ. Ե. 2 ։
լ Բ Օր. ԻԵ. 4 ։ Ա Տիմ. Ե. 18 ։
խ Բ Տիմ. Բ. 6 ։

1 Չէ՞ որ ես ազատ եմ. [ա] չէ՞ որ ես
առաքեալ եմ. [բ] չէ՞ որ մեր Տէր
Յիսուս Քրիստոսը տեսայ.
[գ] չէ՞ որ դուք էք իմ գործս Տէրոջ-
2 մով ։ Թէպէտ ուրիշներուն ա-
ռաքեալ չըլլամ ալ, բայց անտա-
րակոյս ձեզի եմ. [դ] ինչու որ իմ ա-
ռաքելութեանս կնիքը դուք էք
3 Տէրոջմով ։ Իմ պատասխանս անոնց
4 որ զիս կը քննեն՝ աս է. [ե] Միթէ
մենք իշխանութիւն չունի՞նք ու-
5 տելու ու խմելու ։ Միթէ մենք
իշխանութիւն չունի՞նք Քրիստո-
նեայ քոյր եղող կնիկ մը մեր հետը
պտըտցնելու, ինչպէս որ ուրիշ
առաքեալները, [զ] ու Տէրոջը եղ-
բայրները, [է] ու Կեփասը կ'ընեն ։
6 Միթէ ես ու Բառնաբասը միայն
[ը] իշխանութիւն չունի՞նք չգործելու ։
7 [թ] Ո՞վ իր ապրուստովը զինուորու-
թիւն կ'ընէ. [ժ] ո՞վ այգի կը տնկէ,
ու անոր պտուղէն չուտեր. [ի] ո՞վ
ոչխարներ կ'արածէ, ու ոչխարնե-
8 րուն կաթէն չուտեր ։ Միթէ
մարդկօրէ՞ն կը գրուցեմ աս բա-
ները, կամ չէ՞ որ օրէնքն ալ նոյ-
9 նը կը գրուցէ ։ Քանզի Մովսէ-
սին օրէնքին մէջն ալ գրուած է,
[լ] Կալի մէջ աշխատող եզին դունչը
չկապես ։ Միթէ եզերո՞ւն համար
10 Աստուծոյ հոգն էր. Չէ՞ որ մանա-
ւանդ մեզի համար կ'ըսէ. վասն զի
մեզի համար գրուեցաւ. [խ] որովհետեւ
ան որ կը հերկէ՝ պէտք է որ յու-
սով հերկէ, և ան որ ցորենը կը
ծեծէ՝ պէտք է որ վայելելու յուսով

11 ընէ ։ [ծ] Թէ որ մենք ձեզի հոգեւոր
բաներ սերմանեցինք, մե՞ծ բան
մըն է՝ թէ որ ձեզմէ մարմնաւոր
12 բաներ հնձենք ։ Թէ որ ուրիշները
ձեր վրայ աս իշխանութիւնը ունին,
չէ՞ որ ալ աւելի մենք. [կ] բայց մենք
աս իշխանութիւնը չգործածեցինք.
հապա ամէն բանի կը համբերենք,
[հ] որ Քրիստոսի աւետարանին ար-
13 գելք մը չըլլանք ։ [ձ] Չէ՞ք գիտեր
որ տաճարին մէջ աշխատողները
տաճարէն կ'ուտեն. — անոնք որ
սեղանին պաշտօնեաներն են, սեղա-
14 նէն բաժին կ'առնեն ։ [ղ] Անանկ ալ
Տէրը հրաման տուաւ, [ճ] որ աւետա-
րանը քարոզողները աւետարանէն
15 ապրին ։ [մ] Բայց ես աս բաներուն
մէկը չգործածեցի, ոչ ալ աս
բաները գրեցի՝ որ ինծի անանկ ըլ-
լայ. [յ] քանզի աւելի աղէկ է ինծի որ
մեռնիմ, քան թէ մէկը իմ պար-
16 ծանքս պարապ հանէ ։ Վասն զի
թէ որ ես աւետարանը քարոզեմ,
ինծի պարծանք մը չկայ. [ն] ինչու որ
իմ վրաս հարկ մըն է. մանաւանդ
վայ է ինծի՝ թէ որ աւետարանը
17 չքարոզեմ ։ Ինչու որ եթէ ասի-
կայ կամաւ ընեմ, [շ] վարձք կ'ունե-
նամ. իսկ եթէ ակամայ, [ո] ան ինծի
յանձնուած տնտեսութիւն մըն է ։
18 Ուրեմն ի՞նչ վարձք կ'ըլլայ ինծի.
[չ] Այն որ քարոզելու ատենս
Քրիստոսի աւետարանը ձրի տամ,
[պ] որ չըլլայ թէ աւետարանին մէջ
իմ իշխանութիւնս դէշ կերպով
19 գործածեմ ։ [ջ] Քանզի թէև ես ամէ-
նէն ազատ էի, [ռ] իմ անձս ամենուն
ծառայ ըրի, [ս] որ շատերը շահիմ ։
20 [վ] Հրէաներուն հետ Հրէայի պէս
21 եղայ՝ որ Հրէաները շահիմ. Օ-
րէնքի տակ եղողներուն հետ՝ օրէնքի
տակ եղողի պէս եղայ, (չէ թէ ես
օրէնքի տակ էի,) որ օրէնքի տակ
եղողներն ալ շահիմ. [տ] օրէնքի տակ
չեղողներուն հետ՝ օրէնքի տակ չե-
ղողի պէս եղայ, ([ր] չէ թէ ես Ա-
ստուծմէ օրէնք չունէի, հապա Քրի-
ստոսի օրէնքին տակն էի.) որ
օրէնք չունեցողներն ալ շահիմ.
22 [ց] Տկարներուն հետ տկարի պէս ե-
ղայ, որ տկարները շահիմ. [ւ] ամե-
նուն հետ ամէն բան եղայ, [փ] որ ըլ-
լայ թէ մէկ քանիները ապրեցնեմ ։
23 Եւ ասիկայ աւետարանին համար
կ'ընեմ, որ անոր կցորդ ըլլամ ։
24 Չէ՞ք գիտեր որ ասպարէզին մէջ
վազողները՝ իրաւ կը վազեն ամէնը,
բայց մէկը կ'առնէ մրցանակը. [ք] Ա-
25 նանկ վազեցէք որ հասնիք ։ [օ] Եւ
ամէն ով որ կը մրցի՝ ամէն բա-
նի մէջ չափաւորութիւն կը պա-
հէ. անոնք եղծանելի պսակը առ-
նելու համար, [ֆ] ու մենք՝ անեղ-

Յամի Տեառն
59

ծ Հռով. ԺԵ. 27 ։ Գաղ. Զ. 6 ։
կ Գոր. Ի. 33 ։ Հմր 15, 18 ։ Բ Կոր. ԺԱ. 7, 9 ։ ԺԲ. 13 ։ Ա Թես. Բ. 6 ։
հ Բ Կոր. ԺԱ. 12 ։
ձ Ղեւ. Զ. 16, 26 ։ Է. 6 ։ Թուոց. Ե. 9, 10 ։ ԺԸ. 8-20 ։ Բ Օր. Ժ. 9 ։ ԺԸ. 1 ։
ղ Մատ. Ժ. 10 ։ Ղու. Ժ. 7 ։
ճ Գաղ. Զ. 6 ։ Ա Տիմ. Ե. 17 ։
մ Հմր 12 ։ Գոր. ԺԸ. 3 ։ Ի. 34 ։ Գլ. Դ. 12 ։ Ա Թես. Բ. 9 ։ Բ Թես. Գ. 8 ։
յ Բ Կոր. ԺԱ. 10 ։
ն Հռով. Ա. 14 ։
շ Գլ. Գ. 8, 14 ։
ո Գլ. Դ. 1 ։ Գաղ. Բ. 7 ։ Փիլ. Ա. 16 ։ Կող. Ա. 25 ։
չ Գլ. Ժ. 33 ։ Բ Կոր. Դ. 5 ։ ԺԱ. 7 ։
պ Գլ. Է. 31 ։
ջ Հմր 1 ։
ռ Գաղ. Ե. 13 ։
ս Մատ. ԺԸ. 15 ։ Ա Պետ. Գ. 1 ։
վ Գոր. ԺԶ. 3 ։ ԺԸ. 18 ։ ԻԱ. 23 ։
տ Հռով. Բ. 12, 14 ։
ր Գլ. Է. 22 ։
ց Հռով. ԺԵ. 1 ։ Բ Կոր. ԺԱ. 29 ։
ւ Գլ. Ժ. 33 ։
փ Հռով. ԺԱ. 14 ։ Գլ. Է. 16 ։
ք Գաղ. Բ. 2 ։ Ե. 7 ։ Փիլ. Բ. 16 ։ Գ. 14 ։ Բ Տիմ. Դ. 7 ։ Եբր. ԺԲ. 1 ։
օ Եփե. Զ. 12 ։ Ա Տիմ. Զ. 12 ։ Բ Տիմ. Բ. 5 ։ Դ. 7 ։
ֆ Բ Տիմ. Դ. 8 ։ Յակ. Ա. 12 ։ Ա Պետ. Ա. 4 ։ Ե. 4 ։ Յայտ. Բ. 10 ։ Գ. 11 ։

Յամի Տեառն
59

ա Բ Տիմ. բ. 5։
բ Հռով. բ. 13։ Կող. գ. 5։
գ Հռով. զ. 18. 19։
դ Երեմ. զ. 30։ բ Կոր. ժգ. 5. 6։

ա Ել. ժգ. 21։ Թւ. 34։ Թուոց. թ. 18։ ժդ. 14։ բ Օր. 33։ Նեեմ. թ. 12. 19։ Սաղ. հը. 14։ ճե. 39։
բ Ել. ժդ. 22։ Թուոց. լգ. 8։ Յես. դ. 23։ Սաղ. հը. 13։
գ Ել. ժգ. 15։ 35։ Նեեմ. թ. 15. 20։ Սաղ. հը. 24։
դ Ել. ժէ. 6։ Թուոց. ի. 11։ Սաղ. հը. 15։ բ Օր. թ. 21։ Սաղ. ճե. 41։
ե Թուոց. ժդ. 29. 32. 35։ Եբ. 64. 65։ Սաղ. ճգ. 26։ Եբր. գ. 17։ Յուդ. 5։
զ Թուոց. ժա. 4. 33. 34։ Սաղ. ճգ. 14։
է Հմր 14։
ը Ել. լբ. 6։
թ Գլ. զ. 18։ Յայտ. բ. 14։
ժ Թուոց. իե. 1. 9։ Սաղ. ճզ. 29։
ի Ել. ժէ. 2. 7։ Թուոց. իա. 5։ բ Օր. զ. 16։ Սաղ. հը. 18. 56։ ղե. 9։ ճզ. 14։
լ Թուոց. իա. 6։
խ Ել. ժզ. 2։ ժէ. 2։ Թուոց. ժդ. 2. 29։ ժզ. 41։
ծ Ել. ժբ. 23։ բ Թագ. իդ. 16։ ա Մն. իա. 15։
կ Թուոց. ժգ. 37։ ժզ. 49։
հ Գլ. ե. 29։ Փիլ. գ. 5։ Եբր. ժ. 25. 37։ ա Յով. բ. 18։
ձ Հռով. ժե. 4։ Գլ. թ. 10։
ղ Հռով. ժա. 20։
ճ Գլ. ա. 9։
մ Սաղ. ճիե. 3։ բ Պետ. բ. 9։
յ Երեմ. իթ. 11։

26 ծանելին ։ Ուստի ես անանկ կը
վազեմ, չէ թէ որպէս թէ անստուգութեամբ. ես անանկ բռնամարտութիւն կ'ընեմ, չէ թէ որ-
27 պէս թէ հովը ծեծելով. Բայց իմ
մարմինս կը ճնշեմ՝ ու կը նուաճեմ, որ չըլլայ թէ ուրիշներուն
քարոզելէս ետև ես ինքս խոտելի
գտնուիմ ։

ԳԼ. Ժ.

1 Հրէից եղած բաները մեզի օրինակներ էին ։ 14 Կռապաշտութենէ փախչելու ենք ։ 21 Պէտք չէ որ Տէրոջը սեղանը դևերու սեղանին ընենք ։ 24 Զգոյշ կենանք որ անտարբեր բաներու մէջ մեր եղբայրներուն գայթակղութիւն չտանք ։

1 Չեմ ուզեր որ չգիտնաք բըլաք
եղբայրներ, որ մեր հայրերը
2 ամէնքն ալ ամպին տակն էին. Ու
ամէնքն ալ ծովէն անցան, և ամէնքն ալ Մովսէսով մկրտուեցան
3 ամպին ու ծովին մէջը. Եւ ամէնքն
ալ նոյն հոգևոր կերակուրը կերան.
4 Ու ամէնքն ալ նոյն հոգևոր խմելիքը խմեցին. ինչու որ կը խմէին
այն հոգևոր վէմէն՝ որ անոնց հետը
կ'երթար. ու այն վէմը Քրիստոս
5 էր ։ Բայց չէ թէ անոնցմէ շատերուն հաճեցաւ Աստուած. ինչու որ անապատին մէջ փռուած
6 ինկան ։ Ու այն բաները մեզի օրինակ եղան, որ չար բաներու ցանկացող չըլլանք, ինչպէս որ անոնք
7 ցանկացան ։ Ո՛չ ալ կռապաշտ
ըլլաք, ինչպէս որ անոնցմէ ոմանք.
ինչպէս որ գրուած է. Ժողովուրդը
նստաւ ուտելու ու խմելու, ու ել-
8 լան խաղալու ։ Եւ պոռնկութիւն
չընենք, ինչպէս որ անոնցմէ ոմանք
պոռնկեցան, ու մէկ օրուան մէջ
քսանուերեք հազար հոգի ինկան ։
9 Եւ Քրիստոսը չփորձենք, ինչպէս
որ անոնցմէ ոմանք փորձեցին, ու
10 օձերէն ջարդուեցան ։ Եւ տրտունջ չընէք, ինչպէս որ անոնցմէ
ոմանք տրտունջ ըրին, ու սատա-
11 կիչէն ջարդուեցան ։ Բայց այս
ամէն բաները իբրև օրինակ կը
պատահէր անոնց. ու մեզի որոնց
դարերուն վերջը հասաւ, խրատ
12 ըլլալու համար գրուեցաւ ։ Ուստի ան որ կը սեպէ թէ հաստատ
կեցած է, թող զգուշանայ, որ
13 չիյնայ ։ Ձեզի մարդկային փորձութենէ 'ի զատ' ուրիշ
չէ պատահած. բայց Աստուած
հաւատարիմ է, որ ձեզ պիտի
չթողու ձեր կարողութենէն աւելի
փորձուելու. հապա փորձութեանը հետ ազատութեան միջոց մըն
ալ պիտի տայ, որ կարող ըլլաք
համբերելու ։

14 Անոր համար իմ սիրելիներս՝
15 կռապաշտութենէ փախէք ։ Որպէս թէ իմաստուններու հետ կը
խօսիմ. դուք դատեցէք ինչ որ կը
16 զրուցեմ ։ Օրհնութեան գաւաթը՝ որ մենք կ'օրհնենք, չէ՞ որ Քրիստոսի արեանը հաղորդութիւնն
է. հացը՝ որ մենք կը կտրենք, չէ՞
որ Քրիստոսի մարմնոյն հաղորդու-
17 թիւնն է ։ Ինչու որ մենք շատերնիս մէկ հաց՝ մէկ մարմին ենք.
վասն զի ամէնքս ալ այն մէկ հացէն
18 կը վայելենք ։ Նայեցէք մարմնաւոր
Իսրայէլը. չէ՞ որ այն զոհուածները ուտողները սեղանին հաղորդ
19 են ։ Ուրեմն ինչ կ'ըսեմ, թէ
կուռքը բան մըն է, կամ թէ
20 կուռքի զոհուածը բան մըն է ։ Բայց
կ'ըսեմ թէ այն բաները որ հեթանոսները զոհ կ'ընեն, դևերուն
կը զոհեն, ու չէ թէ Աստուծոյ.
ու չեմ ուզեր որ դուք դևերուն
հաղորդ ըլլաք. չէք կրնար խմել
Տէրոջը գաւաթը՝ ու դևերուն գա-
21 ւաթը. Չէք կրնար վայելել Տէրոջը սեղանէն, ու դևերուն սեղա-
22 նէն ։ Նախանձի՞ գրգռենք Տէրը,
մի՞թէ մենք անկէ զօրաւո՞ր ենք ։
23 Ամէն բան ինծի օրինաւոր է,
բայց չէ թէ ամէն բան օգտակար.
ամէն բան ինծի օրինաւոր է, բայց
չէ թէ ամէն բան շինութիւն կ'ը-
24 նէ ։ Չըլլայ որ մէկը միայն իր անձին օգուտը փնտռէ, հապա իր ըն-
25 կերինն ալ ։ Ամէն ինչ որ սպանդանոցին մէջը կը ծախուի՝ կերէք, ու
քննութիւն մի՛ ընէք խղճմտանքի
26 համար. Ինչու որ երկիրը իր լրու-
27 թեամբը Տէրոջն է ։ Եւ թէ որ
անհաւատներէն մէկը ձեզ կոչունքի հրաւիրէ, և ուզէք երթալ,
ամէն ինչ որ առջևնիդ դրուի՝
կերէք, ու քննութիւն մի՛ ընէք
28 խղճմտանքի համար ։ Հապա թէ
որ մէկը ձեզի ըսէ թէ՝ Ասիկայ
կուռքի զոհուած է, մի՛ ուտէք իրեն համար՝ որ յայտնեց, ու
խղճմտանքի համար մի՛ ուտէք.
29 Սակայն խղճմտանք կ'ըսեմ՝ չէ՛ թէ
ձերը, հապա ընկերինը ։ Բայց
ինչո՞ւ իմ ազատութիւնս պիտի
դատուի ուրիշին խղճմտանքէն.
30 Թէ որ ես շնորհքով կը վայելեմ,
ինչո՞ւ հայհոյուիմ, այն որուն համար
31 որ կը գոհանամ ։ Արդ՝ թէ ուտէք՝ թէ խմէք՝ և թէ ինչ գործ որ
ընէք, ամէն բան Աստուծոյ փառ-
32 քին համար ըրէք ։ Գայթակղութեան պատճառ մի՛ ըլլաք, ոչ Հրէաներուն, ոչ հեթանոսներուն
33 և ոչ Աստուծոյ եկեղեցիին. Ինչպէս որ ես ալ ամէն կերպով ամէնուն հաճոյ կ'ըլլամ, ու չե՛մ

Յամի Տեառն
59

ն Հմր 7։ բ Կոր. գ. 17։ ա Յով. ե. 21։
շ Գլ. ը. 1։
ո Մատ. իզ. 26. 27. 28։
չ Գործ. բ. 42. 46։ Գլ. ժա. 23. 24։
պ Հռով. ժբ. 5։ Գլ. ժբ. 27։
ջ Հռով. դ. 1։ թ. 3. 5։ բ Կոր. ժա. 18։
ռ Հռով. դ. 12։ Գաղ. զ. 16։
ս Ղև. գ. 3։ է. 15։
վ Գլ. ը. 4։
տ Ղև. ժէ. 7։ բ Օր. լբ. 17։ Սաղ. ճզ. 37։ Յայտ. թ. 20։
ր բ Կոր. զ. 15. 16։
ց բ Օր. լբ. 38։
ւ բ Օր. լբ. 21։
փ Եզեկ. իբ. 14։
ք Գլ. զ. 12։
օ Հռով. ժե. 1. 2։ Հմր 33։ Գղ. ժզ. 5։ Փիլ. բ. 4. 21։
ֆ ա Տիմ. դ. 4։
ա Ել. ժթ. 5։ բ Օր. ժ. 14։ Սաղ. իդ. 1։ ծ. 12։ Հմր 28։
բ Ղուկ. ժ. 7։
գ Գլ. ը. 10. 12։
դ Հռով. ժդ. 16։
ե Հռով. ժդ. 6։ ա Տիմ. դ. 3. 4։
զ Կող. գ. 17։ ա Պետ. դ. 11։
է Հռով. ժդ. 13։ Գլ. ը. 13։ բ Կոր. զ. 3։
ը Յուն. Յոյներուն
թ Գործ. ի. 28։ Գլ. ժա. 22։ ա Տիմ. գ. 5։
ժ Հռով. ժե. 2։ Գլ. թ. 19. 22։
ի Հմր 24։

Յամի Տեառն 59

փնտռելով իմ անձիս օգուտը, հապա շատերունը՝ որ փրկուին։

ԳԼ. ԺԱ

4 Պօղոս կը յանդիմանէ Կորնթացիները՝ որ իրենց հոգեւոր ժողովներուն մէջ՝ էրիկ մարդիկ գլուխնին գոց աղօթք կ'ընէին. 6 և կիները բաց գլխով. 17 և որ ընդհանրապէս իրենց ժողովները չէ թէ օգտակար այլ գէշին կ'երթային. 21 ինչպէս որ իրենց ընթրիքներովը Տէրունական ընթրիքը կ'անարգէին։ 25 Վերջը կը յիշեցնէ անոնց՝ Տէրունական ընթրիքին սահմանադրութիւնը։

1 [ա] Ինծի նմանող եղէք, ինչպէս որ
2 ես ալ Քրիստոսի։ Արդ՝ ձեզ
կը գովեմ՝ եղբայրներ, [բ] որ ամէն
բանի մէջ զիս կը յիշէք, [գ] ու ա-
ւանդութիւններս կը բռնէք՝ ինչպէս որ
3 ես ձեզի աւանդեցի։ Բայց կ'ու-
զեմ որ գիտնաք, [դ] թէ ամէն էրիկ
մարդուն գլուխը Քրիստոս է, [ե] ու
կնկանը գլուխը՝ էրիկ մարդը, [զ] և
4 Քրիստոսի գլուխը՝ Աստուած։ Ա-
մէն էրիկ մարդ որ գլուխը գոց ա-
ղօթքի կը կայնի [է] կամ մարգա-
րէութիւն կ'ընէ, անպատիւ կ'ընէ
5 իր գլուխը։ [ը] Ու ամէն կնիկ որ
գլուխը բաց աղօթքի կը կայնի,
կամ մարգարէութիւն կ'ընէ, ան-
պատիւ կ'ընէ իր գլուխը. ինչու որ
մի և նոյն բան է ——՝ որպէս թէ
6 [թ] ածիլուած էր։ Վասն զի թէ որ
կնիկը չծածկուիր, թող իր մա-
զերն ալ կտրէ. [ժ] հապա թէ որ ա-
մօթ է կնկան մը իր մազերը կտրել՝
կամ ածիլուիլ, թող ծածկուի։
7 Էրիկ մարդու պէտք չէ իր գլուխը
ծածկել, [ժա] ինչու որ Աստուծոյ
պատկերը ու փառքն է. բայց կնի-
8 կը էրկանը փառքն է։ [ժբ] Քան-
զի չէ թէ էրիկ մարդը կնիկէն է,
9 հապա կնիկը՝ էրիկ մարդէն։ [ժգ] Ին-
չու որ էրիկ մարդը չստեղծուեցաւ
կնկանը համար, հապա կնիկը՝ էր-
10 կանը համար։ [ժդ] Աս պատճառով
պէտք է որ կնիկը իր գլխուն շուք
դնէ՝ [ժե] հրեշտակներուն համար։
11 [ժզ] Բայց ոչ կնիկը առանց էրիկ մար-
դու կ'ըլլայ, ու ոչ էրիկ մարդը ա-
12 ռանց կնկան՝ Տէրոջմով։ Վասն
զի ինչպէս որ կնիկը էրիկ մար-
դէն է, անանկ ալ էրիկ մարդը
կնկան միջոցով. [ժէ] բայց ամէնը Աս-
13 տուծմէ։ Դուք ձեզմէ դատե-
ցէք. կը վայլէ՞ կնիկ մարդու գը-
լուխը բաց աղօթքի կայնիլ Աս-
14 տուծոյ առջեւ։ Չէ՞ որ բնու-
թիւնն ալ կը սորվեցնէ ձեզի՝ որ
էրիկ մարդ մը թէ որ երկար մա-
զերով է, իրեն անարգանք է.
15 Բայց կնիկը թէ որ երկար մազե-
րով է, իրեն փառք է. ինչու որ
մազերը ծածկոցի տեղ տրուած են
16 իրեն։ [ժը] Սակայն թէ որ մէկը հա-

[ա] Գլ. դ. 16. Եփե. ե. 1. Փիլ. գ. 17. ա Թեսա. ա. 6. բ Թեսա. գ. 9.
[բ] Գլ. դ. 17.
[գ] Գլ. է. 17. բ Թեսա. բ. 14. գ. 6.
[դ] Եփե. ե. 23.
[ե] Ծն. գ. 16. ա Տիմ. բ. 11. 12. ա Պետ. գ. 1. 5. 6.
[զ] Յով. ժդ. 28. Գլ. գ. 23. ժե. 27. 28. Փիլ. բ. 7. 8. 9.
[է] Գլ. ժբ. 10. 28. ժդ. 1. [illegible]
[ը] Գոր. իա. 9.
[թ] Բ Օր. իա. 12.
[ժ] Թու. ե. 18. Բ Օր. իբ. 5.
[ժա] Ծն. ա. 26. 27. ե. 1. թ. 6.
[ժբ] Ծն. բ. 21. 22.
[ժգ] Ծն. բ. 18. 21. 23.
[ժդ] Ծն. իդ. 65.
[ժե] Ժող. ե. 6.
[ժզ] Գաղ. գ. 28.
[ժէ] Հռով. ժա. 36.
[ժը] ա Տիմ. գ. 4.

կառակող ըլլալ կ'ուզէ, մենք ա-
նանկ սովորութիւն չունինք, [ժթ] ոչ
ալ Աստուծոյ եկեղեցիները։
17 Բայց աս պատուիրելով ձեզ չեմ
գովեր. ինչու որ ձեր ժողվուիլը
չէ թէ աղէկ՝ հապա գէշ արդիւնք
18 կ'ունենայ։ Քանզի նախ՝ երբոր
մէկտեղ կը ժողվուիք եկեղեցիին
մէջ, [ի] կը լսեմ որ բաժանմունքներ
կան ձեր մէջը. և քիչ մասին կը
19 հաւատամ։ Վասն զի հարկա-
ւ [իա] ձեր մէջը հերձուածողութիւններ
ալ պիտի ըլլան, [իբ] որ ձեր մէջ
20 եղող ընտիրները երեւնան։ Ուստի
դուք որ մէկտեղ կը ժողվուիք,
—— Տէրունական ընթրիքը ու-
21 տել չէ. Ինչու որ ուտելու ատենը
ամէն մէկը առաջ իր ընթրիքը
կ'առնէ. ու մէկը անօթի կը մնայ,
22 [իգ] ու մէկալը կը գինովնայ։ Միթէ
ուտելու ու խմելու համար տուն
չունի՞ք, [իդ] կամ թէ Աստուծոյ
եկեղեցին կ'անարգէք, [իե] և ա-
մօթով կ'ընէք չունեցողները. ձեզի
ի՞նչ ըսեմ. ձեզ գովե՞մ. աս բանին
23 մէջ չեմ գովեր։ [իզ] Ինչու որ ես
Տէրոջմէն ընդունեցի ան որ ձեզի
ալ աւանդեցի՝ [իէ] թէ Տէր Յիսուս
իր մատնուած գիշերը հաց առաւ
24 Եւ գոհանալով՝ կտրեց ու ըսաւ.
Առէք՝ ու կերէք. աս է իմ մար-
մինս որ ձեզի համար կը կտրուի.
ասիկայ ըրէք զիս յիշելու համար։
25 Նոյնպէս ալ գաւաթը ընթրիքէն
ետև ——— ու ըսաւ. Աս գաւա-
թը նոր ուխտ է իմ արիւնովս.
ասիկայ ըրէք քանի անգամ որ խը-
մելու ըլլաք՝ զիս յիշելու համար։
26 Վասն զի քանի անգամ որ աս հա-
ցը ուտէք, ու աս գաւաթը խմէք,
Տէրոջը մահը կը պատմէք, [իը] մինչև
27 որ ինքը գայ։ [իթ] Ուստի ով որ աս
հացը ուտէ՝ կամ Տէրոջը գաւաթը
խմէ անարժանաբար, պարտական
պիտի ըլլայ Տէրոջը մարմինոյն և ա-
28 րեանը։ Ուրեմն [լ] թող մարդ իր
անձը փորձէ՝, ու այսպէս ան հացէն
ուտէ, և ան գաւաթէն խմէ։
29 Վասն զի ան որ անարժանաբար
կ'ուտէ ու կը խմէ, իր անձին դա-
տապարտութիւնը կ'ուտէ ու կը
խմէ. ինչու որ Տէրոջը մարմինը
30 չորոշեր։ Ասոր համար ձեր մէջը
շատ հիւանդներ ու ցաւագարներ
կան, և շատեր ալ կը ննջեն։
31 [լա] Ինչու որ եթէ ինքզինքնիս դա-
տելու ըլլայինք, պիտի չդատուէ-
32 ինք։ Իսկ երբոր կը դատուինք,
[լբ] Տէրոջմէ կը խրատուինք, որ աշ-
խարհքի հետ չդատապարտուինք։
33 Ուստի իմ եղբայրներս՝ երբոր
մէկտեղ կը ժողվուիք ուտելու,
34 իրարու սպասեցէք։ [լգ] Իսկ թէ որ

Յամի Տեառն 59

[ժթ] Գլ. է. 17. ժդ. 33.
[ի] Գլ. ա. 10. 11. 12. գ. 3.
[իա] Մատ. ժը. 7. Ղու. ժէ. 1. Գոր. ի. 30. ա Տիմ. դ. 1. բ Պետ. բ. 1. 2.
[իբ] Ղու. բ. 35. ա Յով. բ. 19. Բ Օր. ժգ. 3.
[իգ] բ Պետ. բ. 13. Յուդ. 12.
[իդ] Գլ. ժ. 32.
[իե] Յակ. բ. 6.
[իզ] Գլ. ժե. 3. Գաղ. ա. 1. 11. 12.
[իէ] Մատ. իզ. 26. Մար. ժդ. 22. Ղուկ. իբ. 19.
[իը] Յով. ժդ. 3. իա. 22. Գոր. ա. 11. Գլ. դ. 5. ժե. 23. ա Թեսա. դ. 15. բ Թեսա. ա. 10. Յուդ. 14. Յայտ. ա. 7.
[իթ] Թու. թ. 10. 13. Յով. զ. 51. 64. 65. ժգ. 27. Գլ. ժ. 21.
[լ] Բ Կոր. ժգ. 5. Գաղ. զ. 4. Հռով. ժդ. 2.
[լա] Սաղ. լբ. 5. ա Յով. ա. 9.
[լբ] Սաղ. ղդ. 12. 13. Եբր. ժբ. 5—11.
[լգ] Հմր 21.

մէկը անօթի է, –թող իր տանը մէջ ուտէ, որ չըլլայ թէ դատապարտութեան համար ժողվուիք ։
35 ‡Եւ ուրիշ բաները՝ ձեզի եկած ատենս *պիտի պատուիրեմ ։

ԳԼ. ԺԲ

1 Հոգեւոր պարգեւները 4 զանազան են, 7 բայց ամէնն ալ օգուտի համար են. 8 և մի և նոյն փոխանակի համար զանազան պարգեւներ տրուած են, 12 ինչպէս որ բնական մարմինի մը անդամները ան նոյն մարմինին 16 վայելչութեանը, 22 ծառայութեանը 26 և օգուտին համար՝ իրարու հետ միացած՝ մէկզմէկու օգնութիւն կ'ընեն, 27 նմանապէս մենք ալ մէկզմէկու ընելու ենք՝ Քրիստոսի խորհրդաւոր մարմինը կազմելու համար ։

1 –Բայց հոգեւոր ———ներուն վրայով չեմ ուզեր՝ եղբայրներ, 2 որ չգիտցող ըլլաք ։ Դուք գիտէք, ‡որ երբ հեթանոս էիք, ‡մունջ կուռքերուն կը տարուէիք՝ ինչպէս որ կ'առաջնորդուէիք ։ 3 Ուստի —— ձեզի կ'իմացընեմ, ‡թէ մէկը չըլլար որ Աստուծոյ Հոգիովը խօսի՝ ու Յիսուսը նզովեալ կանչէ. ‡և մէկն ալ չկրնար Յիսուսը՝ Տէր կանչել, եթէ ոչ Հոգւով Սրբով ։ 4 ‡Իրաւ պարգեւները զանազան են, ‡բայց նոյն Հոգին 5 է ։ ‡Նաև պաշտօնները զանազան 6 են, բայց նոյն Տէրն է ։ ‡Նոյնպէս ներգործութիւնները զանազան են, բայց նոյն Աստուածն է՝ ‡որ կը ներգործէ ամէնը ամէն բանի մէջ ։ 7 ‡Բայց ամէն մէկուն Հոգւոյն յայտնութիւնը տրուած է՝ օգուտի համար ։ 8 ‡Մէկու մը՝ Հոգիով իմաստութեան խօսք տրուած է, ‡ուրիշին գիտութեան խօսք՝ նոյն Հոգիին 9 ———— չափովը. ‡Միւսին հաւատք՝ նոյն Հոգիովը. ‡ուրիշին բժշկութեան պարգեւներ՝ նոյն Հոգիովը. 10 ‡Ուրիշին՝ հրաշագործութիւններ. ‡ուրիշին՝ մարգարէութիւն. ‡ուրիշին՝ հոգւոց ընտրութիւն. ‡ուրիշին զանազան լեզուներ. ուրիշին լեզուներու 11 թարգմանութիւն ։ Բայց աս ամէնը մի և նոյն Հոգին կը ներգործէ, ‡և ամէն մէկուն զատ զատ կը բաժնէ՝ ‡ինչպէս որ կ'ուզէ ։

12 Քանզի ‡ինչպէս որ մարմինը մէկ է՝ ու շատ անդամներ ունի, և ան մարմինին բոլոր անդամները որ շատ են՝ մէկ մարմին են, ‡անանկ ալ 13 Քրիստոսը ։ ‡Ինչու որ մենք ամէնքս մէկ Հոգիով մէկ մարմին ըլլալու մկրտուեցանք, –թէ Հրեաներ, թէ հեթանոսներ, թէ ծառաներ, թէ ազատներ, ‡և ամէնքս ալ մէկ Հոգիէ խմեցինք ։ 14 Ինչու որ մարմինը մէկ անդամ մը 15 չէ, հապա շատ ։ Թէ որ ոտքը ըսէ. Որովհետեւ ես ձեռք չեմ՝ մարմինէն չեմ, չէ՛ թէ անով ան 16 մարմինէն չէ ։ Եւ թէ որ ականջը ըսէ. Որովհետեւ ես աչք չեմ՝ մարմինէն չեմ, չէ՛ թէ անով ան մարմինէն չէ ։ 17 Թէ որ բոլոր մարմինը աչք ըլլար, լսելիքը ո՞ւր պիտի ըլլար. և թէ որ բոլորը լսելիք ըլլար, ո՞ւր պիտի ըլլար հոտոտելիքը ։ 18 ‡Բայց հիմա Աստուած անդամները դրաւ՝ անոնց ամէն մէկը մարմինին մէջ, ‡ինչպէս որ ինքը 19 ուզեց ։ Հապա թէ որ ամէնը մէկ անդամ ըլլար, մարմինը ո՞ւր 20 պիտի ըլլար ։ Բայց հիմա անդամները շատ են, ու մարմինը՝ 21 մէկ ։ Չկրնար աչքը ըսել ձեռքին թէ, Դուն ինծի պէտք չես. և ոչ դարձեալ գլուխը ոտքերուն 22 թէ, Ինծի պէտք չէք ։ Մանաւանդ մարմինին ան անդամները՝ որ շատ տկար կ'երեւնան, աւելի հարկաւոր 23 են. Ու մարմինին ——— ———ը՝ որ շատ անպատիւ ըլլալ կը սեպենք, անոնց վրայ աւելի պատիւ կը դնենք. ու ———— մեր անվայելուչ ————ները աւելի վայելչութիւն ունին. 24 Ու մեր վայելուչ ————ներուն բան մը պէտք չէ. բայց Աստուած մարմինը բարեխառնեց, ու պակասութիւն ունեցողին աւելի պատիւ տուաւ, 25 Որպէս զի մարմինին մէջ երկպառակութիւն չըլլայ, հապա անդամները մի և նոյն հոգը ունենան 26 իրարու վրայ ։ Եւ թէ որ մէկ անդամը նեղութիւն քաշէ, բոլոր անդամները կը նեղին անոր հետ. և թէ որ փառաւորի մէկ անդամը, բոլոր անդամները կ'ուրախանան 27 անոր հետ ։ –Արդ՝ դուք Քրիստոսի մարմինն էք, –ու մասնաւո- 28 րապէս ——— անդամները ։ ‡Եւ Աստուած եկեղեցիին մէջը դրաւ մէկ քանիները. –նախ՝ առաքեալներ, ‡երկրորդ՝ մարգարէներ, երրորդ՝ վարդապետներ, ‡ետքը հրաշքներ, –ետքը բժշկութիւններու պարգեւներ, ‡օգնութիւններ, *կառավարութիւններ, լեզուներու տեսակ- 29 ներ ։ Միթէ ամէնը առաքեալնե՞ր են. միթէ ամէնը մարգարէնե՞ր են. միթէ ամէնը վարդապետնե՞ր են. միթէ ամէնը հրաշք- 30 նե՞ր ——— ———. Միթէ ամէնը բժշկութեան պարգեւնե՞ր ունին. միթէ ամէնը լեզունե՞ր կը խօսին. միթէ ամէնը թարգմանութիւն կ'ընեն ։

31 *Բայց դուք նախանձաւոր եղէք ան շնորհքներուն՝ որ լաւագոյն են. և ես՝ ալ աւելի ——— ճամբայ մը ցուցընեմ ձեզի ։

Յամի Տեառն 59

– Հմր 22 .
‡ Գլ . դ . 19 .
+ Գլ . է . 17 .
Տիտ . ա . 5 .

– Գլ . ժդ . 1 . 37 .
‡ Գլ . զ . 11 . Եփե . բ . 11 . 12 . ա Թես . ա . 9 . Տիտ . գ . 3 . ա Պետ . դ . 3 .
‡ Սաղ . ճժե . 5 .
‡ Մար . թ . 39 . ա Յոհ . դ . 2 . 3 .
‡ Մատ . ժզ . 17 . Յոհ . ժե . 26 . բ Կոր . գ . 5 .
‡ Հռով . ժբ . 4 . ևն . Եբր . բ . 4 . ա Պետ . դ . 10 .
‡ Եփե . դ . 4 .
‡ Հռով . ժբ . 6 . 7 . 8 . Եփե . դ . 11 .
‡ Եփե . ա . 23 .
‡ Հռով . ժբ . 6 . 7 . 8 . Գլ . ժդ . 26 . Եփե . դ . 7 . ա Պետ . դ . 10 . 11 .
‡ Գլ . բ . 6 . 7 .
‡ Գլ . ա . 5 . ժգ . 2 . բ Կոր . ը . 7 .
‡ Մատ . ժէ . 19 . Գլ . ժգ . 2 . բ Կոր . դ . 13 .
‡ Մար . ժզ . 18 . Յակ . ե . 14 .
‡ Հմր 28 . 29 . Մար . ժզ . 17 . Գործ . գ . 5 .
‡ Հռով . ժբ . 6 . Գլ . ժգ . 2 . ժդ . 1 . ևն .
‡ Գլ . ժդ . 29 . ա Յոհ . դ . 1 .
‡ Գործ . բ . 4 . ժ . 46 . Գլ . ժդ . 1 .
‡ Հռով . ժբ . 6 . Գլ . է . 7 . բ Կոր . ժ . 13 . Եփե . դ . 7 .
‡ Յոհ . գ . 8 . Եբր . բ . 4 .
‡ Հռով . ժբ . 4 . 5 . Եփե . դ . 4 . 16 .
‡ Հմր 27 . Գաղ . գ . 16 .
‡ Հռով . զ . 5 .
‡ Գաղ . գ . 28 . Եփե . բ . 13 . 14 . 16 . Կող . գ . 11 .
‡ Յոհ . զ . 63 . է . 37 . 38 . 39 .

Յամի Տեառն 59

– Հմր 28 .
‡ Հռով . ժբ . 3 . Գլ . գ . 5 . Հմր 11 .
– Հռով . ժբ . 5 . Եփե . ա . 23 . դ . 12 . ե . 23 . 30 . Կող . ա . 24 .
– Եփե . ե . 30 .
‡ Եփե . դ . 11 .
– Եփե . բ . 20 . գ . 5 .
‡ Գոր . ժգ . 1 . Հռով . ժբ . 6 .
‡ Հմր 10 .
– Հմր 9 .
‡ Թուոց . ժա . 17 .
+ Հռով . ժբ . 8 . ա Տիմ . ե . 17 . Եբր . ժգ . 17 . 24 .
‡ Գլ . ժդ . 1 . 39 .

ԳԼ. ԺԳ

1 Առաքեալը կը ցուցընէ թէ ամէն տեսակ պարգեւները 2 ո՛րչափ ազնիւ և գերազանց ըլլան, առանց սիրոյ ոչինչ են. 4 Սիրոյ գովութիւնները. 13 և յոյսէն ու հաւատքէն նախամեծար ըլլալը։

1 Թէ որ մարդոց ու հրեշտակներուն
լեզուները խօսիմ՝ ու սէր չու-
նենամ, ես ձայն տուող պղինձի
պէս եղայ, կամ չնչեցող ծնծղա-
2 ներու պէս։ ա Ու թէ որ մարգա-
րէութիւն ունենամ, ու հասկը-
նամ ամէն խորհուրդները՝ ու ամէն
գիտութիւնը, և թէ որ ունենամ
ամէն հաւատքը բ մինչեւ լեռները
տեղափոխելու, ու սէր չունենամ,
3 ոչինչ եմ։ գ Ու թէ որ իմ բոլոր
ստացուածքս աղքատներուն կեր-
ցընեմ, ու իմ մարմինս այրուելու
տամ, և սէր չունենամ, օգուտ մը
4 չեմ ունենար։ դ Սէրը երկայնամիտ
է, քաղցր է. սէրը չնախանձիր.
սէրը չգոռոզանար, չհպարտանար,
5 Անվայել վարմունք չունենար,
ե իրենը չփնտռեր, բարկութեան
չգրգռուիր, չարութիւն չխորհիր,
6 զ Անիրաւութեան վրայ չխնդար,
է հապա ճշմարտութեան խնդակից
7 կ'ըլլայ, ը Ամէն բանի կը դիմանայ,
ամէն բանի կը հաւատայ, ամէն
բանի կը յուսայ, ամէն բանի կը
8 համբերէ։ Սէրը բնաւ չիյնար.
բայց թէ որ մարգարէութիւններ
ըլլան՝ պիտի խափանին, թէ որ լե-
զուներ՝ պիտի դադարին, թէ որ
9 գիտութիւն՝ պիտի խափանի։ թ Ին-
չու որ շատէն քիչը գիտենք՝ ու
շատէն քիչը կը մարգարէանանք.
10 Բայց երբոր կատարեալը գայ, ան
ատենը շատէն քիչը պիտի խափա-
11 նի։ Երբոր տղայ էի՝ տղայի պէս
կը խօսէի, տղայի պէս կը խորհէի,
տղայի պէս համարում ունէի.
բայց երբոր այր եղայ, տղայու-
թեան բաները մէկդի ձգեցի։
12 ժ Քանզի հիմա մենք որպէս թէ
հայելիի մէջ կը տեսնենք անյայտ
կերպով, ի բայց ան ատենը երես
առ երես. հիմա շատէն քիչ մը
տեղեակ եմ, բայց ան ատենը ա-
նանկ պիտի ճանչնամ՝ ինչպէս որ
13 ճանչցուեցայ։ Ուստի հիմա կը
մնայ հաւատք՝ յոյս՝ սէր, այս իրե-
քը. ու ասոնց մեծագոյնը սէրն է։

ա Գլ. ժբ. 8, 9, 10, 28. ժդ. 1. Տես Մատ. է. 22.
բ Մատ. ժէ. 19. Մար. ժա. 23. Ղուկ. ժէ. 6.
գ Մատ. զ. 1, 2.
դ Առակ. ժ. 12. Ա Պետ. դ. 8.
ե Գլ. ժ. 24. Փիլ. բ. 4.
զ Սաղ. ժ. 3. Հռովմ. ա. 32.
է Բ Յով. 4.
ը Հռովմ. ժե. 1. Գաղ. զ. 2. Բ Տիմ. բ. 24.
թ Գլ. ը. 2.
ժ Բ Կոր. գ. 18. ե. 7. Փիլ. գ. 12.
ի Մատ. ժը. 10. Ա Յով. գ. 2.

ԳԼ. ԺԴ

1 Պօղոս կը գովէ մարգարէութիւն ընելը, 2 և լեզուներ խօսելէն աւելի յարգի կը համարի զանիկայ՝ 6 նուագարանի ձայնը օրինակ բերելով. 12 կը ցուցընէ թէ երկուքն ալ պէտք է որ եկեղեցիին օգուտին համար ըլլան, 22 որ ան է իրենց ճշմարիտ և սեփհական վախճանը. 26 կը սորվեցընէ թէ անոնց ամէն մէկը ինչպէս պէտք է գործածել. 34 Կանանց հրաման չկայ եկեղեցիին մէջ խօսելու։

1 Սիրոյ ետեւէն գացէք, ա ու հոգե-
ւոր պարգեւներուն նախանձաւոր
եղէք, բ մանաւանդ մարգարէու-
2 թիւն ընելու։ Վասն զի գ ան որ
օտար լեզուով կը խօսի՝ չէ թէ
մարդոց կը խօսի, հապա Աստու-
ծոյ. ինչու որ մէկը չկայ որ իմա-
նայ, բայց անիկայ Հոգիով խոր-
3 հուրդներ կը խօսի։ Սակայն ան
որ կը մարգարէանայ, մարդոց կը
խօսի՝ շինութիւն ու յորդորանք և
4 մխիթարութիւն տալու։ Ան որ
օտար լեզուով կը խօսի, իր անձին
շինութիւն կ'ընէ. ու ան որ կը
մարգարէանայ, եկեղեցիին շինու-
5 թիւն կ'ընէ։ Կ'ուզեմ որ դուք
ամէնքդ լեզուներ խօսիք, բայց
մանաւանդ որ մարգարէութիւն
ընէք, ինչու որ ալ աղէկ է ան՝
որ կը մարգարէանայ, քան թէ
ան՝ որ լեզուներ կը խօսի. միայն
թէ թարգմանելու ըլլայ, որ եկե-
ղեցին ալ շինութիւն առնէ։
6 Ու հիմա եղբայրներ՝ թէ որ ես
ձեզի գամ լեզուներ խօսելով, ինչ
օգուտ պիտի ընեմ ձեզի՝ թէ որ
չխօսիմ ձեզի՝ դ կամ յայտնու-
թիւնով, կամ գիտութիւնով,
կամ մարգարէութիւնով, կամ
7 վարդապետութիւնով։ Ու ձայն
տուող անկենդան բաները անգամ,
թէ սրինգ և թէ քնար, եթէ ձայ-
ներու զանազանութիւն չընեն,
ինչպէս պիտի ճանչցուի սրինգով
8 կամ քնարով զարնուածը։ Ինչու
որ եթէ փողն ալ անորոշ ձայն
հանէ, ո՞վ պիտի պատրաստուի
9 պատերազմի։ Անանկ ալ դուք՝
թէ որ լեզուով բացայայտ խօսք
չզրուցէք, խօսուածը ինտո՞ր պի-
տի հասկցուի. ինչու որ օդին խօ-
10 սողներ պիտի ըլլաք։ Ահա աշխար-
հի մէջ այնքան տեսակ ձայներ
կան, և անոնց մէկը առանց նշա-
11 նակութեան չէ։ Ուստի թէ որ
ան ձայնին զօրութիւնը չգիտնամ,
ես խօսողին բարբարոս մը պիտի
ըլլամ, խօսողն ալ ինծի բարբա-
12 րոս մը պիտի ըլլայ։ Անանկ ալ
դուք՝ որովհետեւ հոգեւոր պարգեւ-
ներու նախանձաւոր էք, եկեղե-
ցիին շինութեանը համար խնդրե-
ցէք՝ որ աւելնաք նոյն պարգեւնե-
13 րով։ Անոր համար ան որ օտար
լեզուով կը խօսի, աղօթք թող
14 ընէ որ թարգմանէ ալ։ Քանզի
թէ որ ես աղօթք ընեմ օտար լե-
զուով, իմ հոգիս աղօթք կ'ընէ,
15 բայց միտքս անպտուղ է։ Ուրեմն
ինչ է. աղօթք ընեմ հոգիով,
աղօթք ընեմ մտաւորութեամբ ալ.
ե սաղմոս երգեմ հոգիով, զ սաղ-
մոս երգեմ մտաւորութեամբ ալ։

Յամի Տեառն 59

ա Գլ. ժբ. 31.
բ Թու. ժա. 25, 29.
գ Գործ. բ. 4. ժ. 46. ժթ. 9.
դ Հմր 26.
ե Եփե. ե. 19. Կող. գ. 16.
զ Սաղ. խէ. 7.

Ցամի Տեառն
59

է Գլ. ժա. 24։

16 Հապա թէ չէ՝ թէ որ դուն հոգիով օրհնութիւն ընես, անիկայ որ տգէտի տեղ կայներ է՝ [է]ինչպէ՞ս Ամէն պիտի ըսէ քու գոհութիւն տալուդ. ինչու որ ան քու գրուցածդ չիմանար։ 17 Որ թէպէտ դուն աղէկ գոհութիւն կ'ընես, բայց 18 միւսը շինութիւն չառներ։ Աստուծմէ կը գոհանամ, որ ձեր ամէնէն աւելի լեզուներով կը խօսիմ. 19 Բայց եկեղեցիին մէջ կ'ուզեմ հինգ խօսք մտաւորութեամբս խօսիլ, որ ուրիշներուն ալ սորվեցնեմ, քան թէ բիւրաւոր խօսքեր օտար լեզուով։

20 Եղբայրներ՝ [ը]մտքով տղաք մի ըլլաք, [թ]Հապա չարութիւն [illegible] տղաք եղէք, ու մտքով չափահաս եղէք։ 21 [ժ]Օրէնքին մէջ [ի]գրուած է թէ՝ Օտար լեզուներով՝ ու օտար շրթունքներով աս ժողովուրդին հետ պիտի խօսիմ, սակայն և այնպէս ինծի մտիկ պիտի չընեն, կ'ըսէ Տէրը։ 22 Ուրեմն լեզուները նշանի համար են՝ չէ թէ հաւատացեալներուն, հապա անհաւատներուն, բայց մարգարէութիւնը չէ թէ անհաւատներուն, հապա հաւատացեալներուն։ 23 Արդ՝ թէ որ բոլոր եկեղեցին մէկտեղ գայ, ու ամէնն ալ օտար լեզուներով խօսելու ըլլան, և ներս մտնեն տգէտներ կամ անհաւատներ. [լ]պիտի չըսե՞ն թէ դուք խենթեցեր էք։ 24 Իսկ թէ որ ամէնն ալ մարգարէանան, ու ներս մէկ անհաւատ մը կամ տգէտ մը մտնէ, ամէնէն ալ կը յանդիմանուի, ամէնէն ալ կը քննուի, 25 Ու անոր սրտին ծածուկ բաները յայտնի կ'ըլլան. և այսպէս երեսի վրայ ինկած՝ Աստուծոյ երկրպագութիւն պիտի ընէ, ու խոստովանի [խ]թէ իրաւցընէ Աստուած ձեր մէջն է։

26 Ուստի ի՞նչ է եղբայրներ. երբոր մէկտեղ կը ժողվուիք, ձեզմէ ամէն մէկը սաղմոս ունի, [ծ]վարդապետութիւն ունի, լեզու ունի, յայտնութիւն ունի, թարգմանութիւն ունի. [կ]ամէնը շինութեան համար թող ըլլայ։ 27 Թէ որ մէկը օտար լեզու կը խօսի, երկու հոգի, և թէ շատը՝ իրեք հոգի ըլլան, և այն մէկիկ մէկիկ. ու մէկը թող թարգմանէ։ 28 Բայց թէ որ թարգմանող չըլլայ, եկեղեցիին մէջ լուռ թող կենայ, և ինքնիրեն ու Աստուծոյ թող խօսի։ 29 Իսկ մարգարէները երկու կամ իրեք հոգի թող խօսին, [հ]ու մէկալները թող քննութիւն ընեն։ 30 Հապա թէ որ նստողներէն ուրիշ մէկուն ալ բան մը յայտնուելու ըլլայ, [ձ]առաջինը թող լռէ։ 31 Ինչու որ ամէնքդ ալ կրնաք մէկիկ մէկիկ մարգարէանալ, որ ամէնն ալ սորվին, ու ամէնն ալ մխիթարուին։ 32 [ղ]Եւ մարգարէներուն հոգիները մարգարէներուն հնազանդ են։ 33 Ինչու որ Աստուած խռովութեան Աստուած չէ, հապա խաղաղութեան, [ճ]ինչպէս որ սուրբերուն բոլոր եկեղեցիներուն մէջը։

34 Ձեր [մ]կնիկները եկեղեցիներուն մէջ լուռ կենան. ինչու որ անոնց հրաման չկայ խօսելու, [յ]հապա հնազանդ ըլլալու, [ն]ինչպէս որ օրէնքն ալ կ'ըսէ։ 35 Բայց թէ որ բան սորվիլ կ'ուզեն, տունը իրենց էրիկներուն թող հարցընեն. քանզի կնիկներուն անվայել է եկեղեցւոյ մէջ խօսիլը։ 36 Միթէ Աստուծոյ խօսքը ձեզմէ՞ ելաւ, կամ թէ միայն ձեզի՞ հասաւ։ 37 [շ]Թէ որ մէկը կը կարծէ թէ ինքը մարգարէ է, կամ հոգեւոր, թող հաստատ գիտնայ՝ թէ ինչ որ ձեզի գրեցի՝ Տէրոջը պատուէրներն են. 38 Բայց թէ որ մէկը տգէտ է, թող տգէտ ըլլայ։ 39 Ուստի եղբայրներ՝ [ո]մարգարէութիւն ընելու՝ նախանձաւոր եղէք, ու լեզուներ խօսիլն ալ մի՛ արգիլէք։ 40 [չ]Եւ ամէն բան վայելչութեամբ և կարգաւ թող ըլլայ։

ը Սաղ. ճլա. 2։ Մատ. ժա. 25։ ժը. 3։ ժթ. 14։ Հռով. ժզ. 19։ Գլ. գ. 2։ Եփե. դ. 14։ Եբր. ե. 12. 13։
թ Մատ. ժը. 3։ ա Պետ. բ. 2։ Գլ. բ. 6։
ժ Յովհ. ժ. 34։
ի Եսա. իը. 11. 12։
լ Գործ. բ. 13։
խ Եսա. խե. 14։ Զաք. ը. 23։
ծ Հռո. 6։ Գլ. ժդ. 8. 9. 10։
կ Գլ. ժբ. 7։ բ Կոր. ժբ. 19։ Եփե. դ. 12։
հ Գլ. ժբ. 10։

Ցամի Տեառն
59

ձ ա Թեսա. ե. 19. 20։
ղ ա Յով. դ. 1։
ճ Գլ. ժա. 16։
մ ա Տիմ. բ. 11. 12։
յ Գլ. ժա. 3։ Եփե. ե. 22։ Կող. գ. 18։ Տիտ. բ. 5։ ա Պետ. գ. 1։
ն Ծն. գ. 16։
շ բ Կոր. ժ. 7։ ա Յով. դ. 6։
ո Գլ. ժբ. 31։ ա Թեսա. ե. 20։
չ Համր 33։

ԳԼ. ԺԵ

1 Առաքեալը Քրիստոսի յարութեամբը 12 կը ցուցընէ մեր յարութեան ստուգութիւնը, մարմնին յարութեանը չհաւատացողներուն դէմ. 21 կը ցուցընէ յարութեան պտուղը, 35 ու եղանակը, 51 և թէ ինչպէս պիտի փոխուին անոնք որ կենդանի կը մնան վերջին օրը։

1 Եղբայրներ՝ ձեզի կ'իմացընեմ ան աւետարանը՝ [ա]որ ես ձեզի քարոզեցի, որ նաև ընդունեցիք, [բ]ու 2 անոր վրայ հաստատուած էք. [գ]Որով կը փրկուիք ալ, թէ որ ամուր բռնէք ան խօսքը որ ես ձեզի քարոզեցի, [դ]միայն եթէ պարապ տեղը հաւատացած չէք։ 3 [ե]Ինչու որ պինտ առաջ ես ձեզի [զ]աւանդեցի անիկայ՝ որն որ ես ալ ընդունեցի, թէ Քրիստոս մեր մեղքերուն համար մեռաւ [է]գիրքերուն [illegible] համեմատ, 4 Եւ թէ թաղուեցաւ, ու յարութիւն առաւ երրորդ օրը՝ [ը]գիրքերուն [illegible] 5 համեմատ. [թ]Եւ թէ երեւցաւ Կեփասին, [ժ]ու ետքը տասուերկուքին. 6 Ետքը հինգ հարիւրէն աւելի եղբայրներուն մէկտեղ երեւցաւ, որոնցմէ շատերը մինչև հիմա կան, և ոմանք ալ ննջեցին. 7 Ետքը երեւցաւ Յակոբոսին, [ի]ետքը 8 բոլոր առաքեալներուն. [լ]Ամէնէն

ա Գաղ. ա. 11։
բ Հռով. ե. 2։
գ Հռով. ա. 16։ Գլ. ա. 21։
դ Գաղ. գ. 4։
ե Գլ. ժա. 2. 23։
զ Գաղ. ա. 12։
է Սաղ. իբ. 15։ ԾԲ։ Եսա. ծգ. 5. 6։ ԾԲ։ Դան. թ. 26։ Զաք. ժգ. 7։ Ղու. իդ. 26. 46։ Գործ. գ. 18։ իզ. 23։ ա Պետ. ա. 11։ բ. 24։
ը Սաղ. բ. 7։ ժզ. 10։ Եսա. ծգ. 10։ Ղու. իդ. 26. 46։ Գործ. բ. 25—31։ ժգ. 33. 34. 35։ իզ. 22. 23։ ա Պետ. ա. 11։
թ Ղու. իդ. 34։
ժ Մատ. իը. 17։ Մար. ժզ. 14։ Ղու. իդ. 36։ Յով. ի. 19. 26։ Գործ. ժ. 41։
ի Ղու. իդ. 50։ Գործ. ա. 3. 4։
լ Գործ. թ. 4. 17։ իբ. 14. 18։ Գլ. թ. 1։

Յամի Տեառն
59

ետքը՝ որպէս թէ վիժածի մը՝ ինծի
9 ալ երեւցաւ ։ Վասն զի ես առաքեալներուն ամենէն յետինն եմ, որ արժանի ալ չեմ առաքեալ ըսուելու, ինչու որ Աստուծոյ եկեղեցին հալածեցի ։
10 Միայն թէ Աստուծոյ շնորհօքն եմ՝ ինչ որ եմ . եւ անոր շնորհքը որ իմ վրաս է, պարապ բան մը չեղաւ, հապա ես անոնց ամենէն աւելի աշխատեցայ . Ու չէ թէ ես, հապա Աստուծոյ շնորհքը՝ որ իմ հետս էր ։
11 Ուստի թէ ես եւ թէ անոնք ասանկ կը քարոզենք, ու դուք ասանկ հաւատացիք ։
12 Ուրեմն թէ որ Քրիստոս կը քարոզուի՝ որ մեռելներէն յարութիւն առած է, ինչպէս ձեզմէ մէկ քանիները կ՚ըսեն թէ, Մեռելոց յա-
13 րութիւն չկայ ։ Թէ որ մեռելոց յարութիւն չկայ, Ուրեմն Քրիստոս ալ յարութիւն առած չէ .
14 Եւ թէ որ Քրիստոս յարութիւն առած չէ, ուրեմն մեր քարոզութիւնը պարապ է, ու ձեր հաւատքն
15 ալ պարապ է . Եւ մենք ալ Աստուծոյ սուտ վկաները գտնուած կ՚ըլլանք . որովհետեւ Աստուծոյ համար վկայութիւն տուինք թէ, Ինքը մեռելներէն յարուց Քրիստոսը . որ իրաւ չյարուց անիկայ, թէ որ մեռելները յարութիւն չեն առ-
16 ներ . Քանզի թէ որ մեռելները յարութիւն չեն առներ, Քրիստոս
17 ալ յարութիւն առած չէ . Եւ թէ որ Քրիստոս յարութիւն առած չէ, ձեր հաւատքը պարապ է, տակաւին ձեր մեղքերուն մէջն էք .
18 Նոյնպէս ալ Քրիստոսով ննջողնե-
19 րը կորսուած են ։ Թէ որ միայն աս կեանքիս համար Քրիստոսի յուսացած ենք, մենք բոլոր մարդիկներէն աւելի խղճալի ենք ։
20 Բայց հիմա Քրիստոս մեռելներէն յարութիւն առած է՝ ննջեցելոց
21 առջի պտուղը ։ Քանզի որովհետեւ մարդով եղաւ մահը, մարդով ալ մեռելոց յարութիւնը ։
22 Վասն զի ինչպէս որ Ադամով ամէնքը կը մեռնին, անանկ ալ Քրիստոսով ամէնքը կենդանի պիտի
23 ըլլան . Բայց ամէն մէկը իր կարգովը, առջի պտուղը Քրիստոս, ետքը Քրիստոսինները՝ իր գալու
24 ատենը . Անկէ ետեւ կու գայ վախճանը, երբոր թագաւորութիւնը պիտի տայ Աստուծոյ ու Հօրը ձեռքը, երբոր խափանէ ամէն իշխանութիւնը, եւ ամէն պետութիւնը
25 ու զօրութիւնը ։ Ինչու որ անոր պէտք է թագաւորութիւն ընել, մինչեւ որ բոլոր թշնամիները իր
26 ոտքերուն տակը դնէ ։ Վերջին թշնամին՝ որ պիտի խափանուի, մահն է . վասն զի [illegible] Ամէն բան անոր ոտքերուն տակը հնա-
27 զանդեցուց . Բայց երբոր կ՚ըսէ թէ, Ամէն բան անոր հնազանդած է, յայտնի է թէ բաց ՚ի անկէ՝ որ
28 ամէնը անոր հնազանդեցուց ։ Ու երբոր ամէնը անոր հնազանդ ըլլայ, ան ատենը Որդին ինքն ալ պիտի հնազանդի անոր, որ իրեն հնազանդեցուց ամէնը, որպէս զի Աստուած ըլլայ ամէնը՝ ամէն բանի մէջ ։
29 Հապա թէ չէ, ի՞նչ պիտի ընեն անոնք՝ որ մեռելներուն համար կը մկրտուին . թէ որ մեռելները բնաւ յարութիւն չառնեն, ինչո՞ւ ուրեմն անոնց համար կը մկրտուին .
30 Ինչո՞ւ համար մենք ալ վտանգի
31 մէջ կը մտնենք ամէն ժամ ։ Վկայ կը բերեմ ան պարծանքը՝ որ ձեր վրայ ունիմ Քրիստոս Յիսուս մեր Տէրոջմով, որ ես ամէն օր կը
32 մեռնիմ ։ Թէ որ Եփեսոսի մէջ մարդոց նման գազաններու հետ մարտնչեցայ, ի՞նչ օգուտ է ինծի, թէ որ մեռելները յարութիւն չառնեն . ուտենք ու խմենք, ին-
33 չու որ վաղը կը մեռնինք ։ Մի խաբուիք . չար ընկերակցութիւնները աղէկ բարքը կ՚ապականեն ։
34 Արդարութիւնով զգաստացէք, ու մեղք մի գործէք . ինչու որ [illegible] ոմանք Աստուծոյ գիտութիւնը չունին . ձեզ ամչցնելու համար կը գրուցեմ ։
35 Բայց պիտի ըսէ մէկը թէ, Ինտո՞ր մեռելները յարութիւն կ՚առնեն, կամ թէ ինչ մարմնով կու
36 գան ։ Անմի՛տ դուն, անիկայ որ կը սերմանես, թէ որ չմեռնի՝ չկեն-
37 դանանար . Ու ան որ կը սերմանես, չէ թէ ան մարմինը որ պիտի բուսնի՝ կը սերմանես, հապա մերկ հատ մը՝ թէ ցորենի ըլլայ, եւ թէ
38 մէկ ուրիշ [illegible] . Ու Աստուած անոր մարմին կու տայ ինչպէս որ կ՚ուզէ, եւ ամէն մէկ սերմին իր
39 յատուկ մարմինը ։ Ամէն մարմին՝ մէկ մարմին չէ . հապա մարդոց մարմինը ուրիշ է, ու անասնոց մարմինը ուրիշ, ձուկերունն ալ ուրիշ, եւ թռչուններունը ուրիշ ։
40 Երկնաւոր մարմիններ ալ կան, երկրաւոր մարմիններ ալ . բայց երկնաւորներուն փառքը ուրիշ է,
41 ու երկրաւորներունը ուրիշ ։ Արեւին փառքը ուրիշ է, ու լուսնին փառքը ուրիշ, եւ աստղերուն փառքը ուրիշ . ու մէկ աստղը [illegible] աստղէն տարբեր է փառքով ։
42 Ասանկ ալ է մեռելոց յարութիւնը . Մարմինը ապականութիւնով կը սերմանուի, [illegible] անապականութիւ-

Եփե. գ. 8։
Գոր. ը. 3։ թ. 1։ Գաղ. ա. 13։ Փիլ. գ. 6։ ա Տիմ. ա. 13։
Եփե. բ. 7. 8։
բԿոր. ժա. 23։ ժբ. 11։
Մատ. ժ. 20։ Հռով. ժե. 18. 19։ բԿոր. գ. 5։ Գաղ. բ. 8։ Եփե. գ. 7։ Փիլ. բ. 13։
ա Թես. դ. 13։
Գոր. բ. 24. 32։ գ. 10։ 33։ ժգ. 30։
Հռով. դ. 25։
բ Տիմ. գ. 12։
ա Պետ. ա. 3։
Գոր. իզ. 23։ Հռ. 23։ Կող. ա. 18։ Յայտ. ա. 5։
Հռով. ե. 12. 17։
Յոհ. ժա. 25։ Հռով. գ. 23։
Հռ. 20։ ա Թես. դ. 14. 15. 16։
Դան. է. 14. 27։
Սաղ. ճժ. 1։ Գոր. բ. 34. 35։ Եփե. ա. 22։ Եբր. ա. 13։ ժ. 13։
բ Տիմ. ա. 10։ Յայտ. ի. 14։

Յամի Տեառն
59

Սաղ. ը. 6։ Մատ. իը. 18։ Եբր. բ. 8։ ա Պետ. գ. 22։
Փիլ. գ. 21։
ա Կոր. գ. 23։ ժա. 3։
բԿոր. ժա. 26։ Գաղ. ե. 11։
ա Թես. բ. 19։
Հռով. ը. 36։ Գաղ. զ. 9։ բԿոր. դ. 10. 11։ ժա. 23։
բԿոր. ա. 8։
Կամ ինծի. թէ որ մեռելները յարութիւն չառնեն, ուտենք՝ եւն։
Ես. իբ. 13։ Ծգ. 12։ Ժող. ր. 24։ Ղու. ժբ. 19։
Գղ. ե. 6։
Հռով. ժգ. 11։ Եփե. ե. 14։
ա Թես. գ. 5։
Գղ. զ. 5։
Եզեկ. լէ. 3։
Յոհ. ժբ. 24։
Դան. ժբ. 3։ Մատ. ժգ. 43։

43 նով յարութիւն կ'առնէ · [ե]Անար-
գութիւնով կը սերմանուի , —
փառքով յարութիւն կ'առնէ ·
տկարութիւնով կը սերմանուի , —
զօրութիւնով յարութիւն կ'առնէ ·
44 Կը սերմանուի շնչաւոր մարմին , և
յարութիւն կ'առնէ հոգևոր մար-
մին · շնչաւոր մարմին կայ , հո-
45 գևոր մարմին ալ կայ ։ Եւ այսպէս
գրուած է · Առջի մարդը Ադամ՝
[ը]կենդանի շունչ եղաւ , [թ]վերջի
46 Ադամը՝ [ժ]կենդանի հոգի ։ Բայց չէ՛
թէ առաջ հոգևորը , հապա շըն-
47 չաւորը , — ետքը հոգևորը · [ի]Առջի
մարդը երկրէն է՝ [լ]հողեղէն · բայց
երկրորդ մարդը՝ Տէր է՝ [խ]երկինքէն ։
48 Ինչպէս էր հողեղէնը , անանկ ալ
հողեղէնները · [ծ]ու ինչպէս երկնա-
ւորը , անանկ ալ երկնաւորները ·
49 [կ]Եւ ինչպէս որ հողեղէնին կերպա-
րանքը հագեր ենք , [հ]երկնաւորին
կերպարանքն ալ պիտի հագնինք ։
50 Բայց աս կ'ըսեմ՝ եղբայրներ , [ձ]որ
մարմինը ու արիւնը Աստուծոյ թա-
գաւորութիւնը չեն կրնար ժա-
ռանգել · ոչ ալ ապականութիւ-
նը կը ժառանգէ անապականու-
թիւնը ։
51 Ահա ձեզի խորհուրդ մը կը զը-
րուցեմ · [ղ]ամէնքս պիտի չննջենք ,
[ճ]բայց ամէնքս ալ պիտի փոխուինք ,
52 Յանկարծակի աչք գոցել բանալու
մէջ՝ վերջին փողին հնչուելու ատե-
նը , [մ]որովհետև փողը պիտի հնչուի ,
ու մեռելները յարութիւն պիտի
առնեն առանց ապականութեան ·
53 և մենք ալ պիտի փոխուինք ։ Վա-
սըն զի պէտք է որ աս ապակա-
նացու մարմինը անապականութիւն
հագնի , [յ]ու աս մահկանացուս ան-
54 մահութիւն հագնի ։ Բայց երբոր
աս մահկանացու մարմինը անմա-
հութիւն հագնի , և աս ապականա-
ցուս անապականութիւն հագնի ,
ան ատենը պիտի կատարուի ան
խօսքը որ գրուեցաւ թէ , [ն]Մահը
յաղթութեան մէջ ընկղմեցաւ ։
55 [շ]Ո՞ւր է ով մահ՝ քու խայթոցդ ,
ո՞ւր է ով գերեզման՝ քու յաղ-
56 թութիւնդ ։ Մահին խայթոցը
մեղքն է , [ո]ու մեղքին ոյժը՝ օրէնքը ։
57 [չ]Բայց գոհութիւն Աստուծոյ ,
[պ]որ մեզի յաղթութիւն կու տայ
մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի ձեռ-
58 քովը ։ [ջ]Ուստի իմ սիրելի եղբայր-
ներս՝ հաստատ եղէք , անշարժ կե-
ցէք , և ամէն ատեն աւելցէք Տէրոջը
գործին մէջ , [ռ]գիտնալով որ ձեր
աշխատութիւնը պարապ չէ Տէրոջ-
մով ։

Յամի Տեառն
59

ե Փիլ. գ. 21։
ը Ծն. բ. 7։
թ Հռովմ. ե. 14։
ժ Յովհ. ե. 21։ զ. 33. 39. 40. 54. 57։ Փիլ. գ. 21։ Կող. գ. 4։
ի Յովհ. գ. 31։
լ Ծն. բ. 7։ գ. 19։
խ Յովհ. գ. 13. 31։
ծ Փիլ. գ. 20. 21։
կ Ծն. ե. 3։
հ Հռովմ. ը. 29։ բ Կոր. գ. 18։ գ. 11։ Փիլ. գ. 21։ ա Յովհ. գ. 2։
ձ Մատ. ժզ. 17։ Յովհ. գ. 3. 5։
ղ ա Թեսա. դ. 14. 15. 16։
ճ Փիլ. գ. 21։
մ Զաք. թ. 14։ Մատ. իդ. 31։ Յովհ. ե. 25։ ա Թեսա. դ. 15։
յ բ Կորն. 4։
ն Եսա. իե. 8։ Եբր. բ. 14. 15։ Յայտ. ի. 14։
շ Ովսէ. ժգ. 14։
ո Հռովմ. դ. 15։ ե. 13։ է. 5. 13։
չ Հռովմ. է. 25։
պ ա Յովհ. ե. 4. 5։
ջ բ Պետ. գ. 14։
ռ Գղ. զ. 9։

ԳԼ. ԺԶ.

1 Առաքեալը կը յորդորէ Կորնթացիները որ Երուսաղէմի եղբայրներուն կարօտութիւնը լեցընեն · 10 բարի վկայութիւն կու տայ Տիմոթէոսին վրայով · 13 և բարեկամական խրատներէն ետև՝ 16 իր թուղթը կը վերջացընէ զանազան բարևներով ։

1 [ա]Բայց սուրբերուն համար ողորմու-
թիւն ժողվելու վրայով , ինչպէս
որ պատուէր տուի Գաղատացւոց
եկեղեցիներուն , դուք ալ անանկ
2 ըրէք ։ [բ]Ամէն միաշաբթի օրերը
ձեզմէ ամէն մէկը իր քովը թող
3 դիզէ ինչ որ կը յաջողի , Որ չըլ-
լայ թէ երբոր գամ , ան ատենը
ժողովումներ ըլլան · ու երբոր
գամ , [գ]որոնց որ դուք *հաճիք ,
ես զանոնք թուղթերով" պիտի
խրկեմ՝ ձեր պարգևները Երուսա-
4 ղէմ տանելու ։ [դ]Եւ թէ որ իմ
երթալս ալ արժան սեպուի , իմ
5 հետս թող երթան ։ Սակայն ես
ձեզի պիտի գամ՝ երբոր Մակեդո-
նիայէն անցնիմ · [ե](քանզի Մակե-
6 դոնիայէն կ'անցնիմ ·) Եւ կարելի
է որ ձեր քովը մնամ , կամ ձմեռն
ալ անցընեմ · [զ]որ դուք զիս ճամ-
բայ դնէք , ուր որ ես պիտի եր-
7 թամ ։ Ինչու որ չեմ ուզեր ձեզ
հիմա հարևանցի մը տեսնել · բայց
յոյս ունիմ որ ատեն մը ձեր քովը
կենամ , [է]թէ որ Տէրը հրաման
8 տայ ։ Սակայն հիմա ես Եփեսոս
պիտի մնամ մինչև Պենտեկոստէ ·
9 [ը]Ինչու որ ինծի մեծ ու արդիւնա-
ւոր դուռ մը բացուած է · [թ]ու
շատ հակառակորդներ կան ։
10 [ժ]Արդ՝ թէ որ Տիմոթէոսը գայ ,
նայեցէք որ ձեր քովը առանց վախի
ըլլայ · [ի]քանզի անիկայ Տէրոջը գոր-
ծը կը գործէ , ինչպէս որ ես ալ ։
11 Ուստի [լ]չըլլայ որ մէկը անիկայ
արհամարհէ · [խ]հապա խաղաղու-
թեամբ անիկայ ճամբայ դրէք , որ
ինծի գայ · ինչու որ անոր կը սպա-
12 սեմ եղբայրներով մէկտեղ ։ [ծ]Իսկ
Ապողոս եղբօրը համար , շատ աղա-
չեցի անոր՝ որ ձեզի գայ եղբայրնե-
րուն հետ մէկտեղ · ու բնաւ կամք
չունեցաւ որ հիմա գայ · բայց պի-
տի գայ՝ երբոր յարմար ժամանակ
գտնէ ։
13 [կ]Արթուն կեցէք · [հ]հաւատքի
մէջ հաստատ կեցէք , ժիր եղէք ,
14 [ձ]զօրացէք ։ [ղ]Ձեր ամէն բաները
սիրով ըլլայ ։
15 Կ'աղաչեմ ձեզ՝ եղբայրներ ,
([ճ]գիտէք դուք Ստեփաննէսին ըն-
տանիքը [մ]թէ Աքայիայի առջի
պտուղն է , [յ]ու անձերնին սուրբե-
րուն սպասաւորութեանը նուիրե-
16 ցին ·) [ն]Որ հնազանդ ըլլաք անանկ-
ներուն , և ամէնուն՝ որ մեր հետը
մէկտեղ կը գործէ [շ]ու կ'աշխատի ։
17 Ուրախ եմ ես Ստեփաննէսին ու
Փորտունատոսին ու Աքայիկոսին

Յամի Տեառն
59

ա Գործ. ժա. 29։ իգ. 17։ Հռովմ. ժե. 26։ բ Կոր. ը. 4։ թ. 1. 12։ Գաղ. բ. 10։
բ Գործ. ի. 7։ Յայտ. ա. 10։
գ բ Կոր. ը. 19։
* Կամ՝ յանձնարարութիւն ընէք թուղթերով. եւ զանոնք
դ բ Կոր. ը. 4. 19։
ե Գործ. ժթ. 21։ բ Կոր. ա. 16։
զ Գործ. ժե. 3։ ժէ. 15։ իա. 5։ Հռովմ. ժե. 24։ բ Կոր. ա. 16։
է Գործ. ժը. 21։ Գղ. դ. 19։ Յակ. դ. 15։
ը Գործ. ժդ. 26։ բ Կոր. բ. 12։ Կող. դ. 3։ Յայտ. գ. 8։
թ Գործ. ժթ. 9։
ժ Գործ. ժթ. 22։ Գղ. դ. 17։
ի Հռովմ. ժզ. 21։ Փիլ. բ. 20. 22։ ա Թեսա. գ. 2։
լ ա Տիմ. դ. 12։
խ Գործ. ժե. 33։
ծ Գղ. ա. 12։
կ Մատ. իդ. 42։ իե. 13։ ա Թեսա. ե. 6։ ա Պետ. ե. 8։
հ Գղ. ժե. 1։ Փիլ. ա. 27։ դ. 1։ ա Թեսա. գ. 8։ բ Թեսա. բ. 14։
ձ Եփե. զ. 10։ Կող. ա. 11։
ղ Գղ. ժգ. 1։ ա Պետ. դ. 8։
ճ Գղ. ա. 16։
մ Հռովմ. ժզ. 5։
յ բ Կոր. ը. 4։ թ. 1։ Եբր. զ. 10։
ն Եբր. ժգ. 17։
շ Եբր. զ. 10։

Յամի Տեառն 59

գալուն վրայ, [ա]որ ձեր պակասութիւնը անոնք լեցուցին. 18 [բ]Քանզի հանգստացուցին իմ հոգիս ու ձերը. [գ]Ուստի անանկները ճանչցէք։

19 Բարեւ կ'ընեն ձեզի Ասիայի եկեղեցիները. շատ բարեւ կ'ընեն ձեզի Տէրոջմով Ակիւղաս ու Պրիսկիղան՝ իրենց տանը մէջի եկեղեցիով 20 մէկտեղ։ Բարեւ կ'ընեն ձեզի բոլոր եղբայրները. [ե]բարեւ տուէք իրարու սուրբ համբուրով։

21 [զ]Աս բարեւը իմ ձեռքիս՝ Պօղոսինն է։ 22 Եթէ որ մէկը Տէր Յիսուս Քրիստոսը չսիրեր, [ը]նզովեալ 23 ըլլայ՝ *[illegible] մեր Տէրը գայ"։ [ժ]Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը ձեր 24 հետը. Իմ սէրս ձեր ամենուն հետը ըլլայ Քրիստոս Յիսուսով. ամէն։

ա Բ Կոր. ժա. 9։ Փիլ. բ. 30։ Փիլիմ. 13։
բ Կող. դ. 8։
գ Ա Թես. ե. 12։ Փիլ. բ. 29։
դ Հռով. ժզ. 5. 15։ Փիլիմ. 2։
ե Հռով. ժզ. 16։
զ Կող. դ. 18։ Բ Թես. գ. 17։
է Եփես. զ. 24։
ը Գաղ. ա. 8. 9։
* Յուն. Մառանաթայ։
թ Յուդ. 14. 15։
ժ Հռով. ժզ. 20։

ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹ

ՊՕՂՈՍ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

ԱՌ ԿՈՐՆԹԱՑԻՍ

Յամի Տեառն 60

ԳԼՈՒԽ Ա

3 Առաքեալը կը յորդորէ Կորնթացիները համբերող ըլլալ նեղութեան մէջ, ցուցնելով անոնց՝ թէ ինչպէս Աստուած մխիթարեց զինքը իր ամէն փորձանքներուն մէջ՝ և ազատեց, 8 մանաւանդ Ասիայի մէջ իր վերջին նեղութեան ատենը. 12 և վկայ բերելով իր ու անոնց խղճմտանքը՝ իր անկեղծութեամբ աւետարանին անփոփոխ ճշմարտութիւնը քարոզելուն, 15 կը ցուցնէ թէ իր անոնց չերթալը ո՛չ թէ թեթեւամտութենէ կը ծագի, հապա անոնց վրայ ունեցած իր կարեկցութենէն։

1 Պօղոս [ա]առաքեալ Յիսուսի Քրիստոսի՝ Աստուծոյ կամքովը, ու Տիմոթէոս [բ]եղբայրը. Կորնթոսի մէջ եղած Աստուծոյ եկեղեցիին, և բոլոր Աքայիայի մէջ 2 եղող ամէն սուրբերուն. [գ]Շնորհք և խաղաղութիւն ձեզի՝ Աստուծմէ մեր Հօրմէն, ու Տէր Յիսուս Քրիստոսէն։

3 [դ]Օրհնեալ ըլլայ Աստուած՝ ու մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի Հայրը, գթութեանց Հայրը՝ և ամէն մխի- 4 թարութեան Աստուածը. Ան որ մեզ կը մխիթարէ մեր ամէն նեղութիւններուն մէջ, որ մենք կարող ըլլանք մխիթարել զանոնք՝ որ ամէն նեղութիւններու մէջ են, ան մխիթարութիւնովը՝ որով մենք Աստուծմէ կը մխիթարուինք։ 5 [ե]Քանզի ինչպէս որ Քրիստոսի չարչարանքները մեր վրայ շատ եղան, նմանապէս Քրիստոսի ձեռքովը մեր մխիթարութիւնն ալ շատ կ'ըլլայ։ 6 Եւ թէ նեղութիւն քաշենք, [զ]ձեր մխիթարութեանը ու փրկութեանը համար է, և թէ մխիթարուինք, ձեր մխիթարութեանը ու փրկութեանը համար է, որ կը յաջողի համբերելով ան չարչարանքներուն՝ որոնցմով մենք ալ կը չարչա- 7 րուինք. Եւ մեր յոյսը հաստատուն է ձեզի համար, [է]ինչու որ գիտենք՝ թէ ինչոր որ չարչարանքներուն հաղորդ էք, անանկ ալ մխիթա- 8 րութեանը [illegible]։ Վասն զի [ը]Ասիայի մէջ մեզի պատահած նեղութիւններուն վրայով՝ չեմ ուզեր որ չգիտցող ըլլաք՝ եղբայրներ, թէ մեր կարողութենէն շատ աւելի ծանրաբեռնեցանք, մինչև որ կեանքերնուս ալ անյոյս եղանք։ 9 Բայց մահուան վճիռը մենք մեր վրանիս պահեցինք, [թ]որ ինքզինքերնուս չապաւինինք, հապա Աստուծոյ՝ որ 10 մեռելները կը յարուցանէ. [ժ]Որ ինքը անանկ մեծ մահուանէ մեզ 11 փրկեց ու կը փրկէ. Որուն կը յուսանք թէ տակաւին պիտի փրկէ, [ժա]մեզի համար ձեր [illegible] աղօթքին օգնականութիւնովը. [ժբ]որ շատերուն [illegible] պատճառովը մեզի եղած շնորհքին համար՝ շատերէն գոհութիւն տրուի մեզի համար։

12 Ինչու որ մեր պարծանքը աս է, մեր խղճմտանքին վկայութիւնը՝ [ժգ]թէ մենք Աստուծոյ [illegible] պարզմտութեամբ ու անկեղծութեամբ, [ժդ]և չէ թէ մարմնաւոր իմաստութիւնով մը, հապա Աստուծոյ շնորհքովը աշխարհի մէջ վարուեցանք, բայց աւելի դէպ 'ի ձեզի։ 13 Քանզի ուրիշ բան չենք գրեր ձեզի, հապա ան որ դուք կը կարդաք՝ ու կը ճանչնաք. և կը յուսամ թէ 14 մինչև վերջը պիտի ճանչնաք. Ինչպէս որ քիչ շատ ճանչցաք մեզ, [ժե]որ ձեր պարծանքն ենք, [ժզ]ինչպէս որ դուք ալ մերը, Տէր Յիսուսի օրը։

ա Ա Կոր. ա. 1։ Եփես. ա. 1։ Կող. ա. 1։ Ա Տիմ. ա. 1։ Բ Տիմ. ա. 1։
բ Փիլ. ա. 1։ Կող. ա. 2։
գ Հռով. ա. 7։ Ա Կոր. ա. 3։ Գաղ. ա. 3։ Փիլ. ա. 2։ Կող. ա. 3։ Ա Թես. ա. 2։ Բ Թես. ա. 2։ Փիլիմ. 3։
դ Եփես. ա. 3։ Ա Պետ. ա. 3։
ե Գործ. թ. 4։ Փիլ. գ. 10։ Կող. ա. 24։
զ Բ Կոր. դ. 15։
է Հռով. ը. 17։ Բ Տիմ. բ. 12։
ը Գործ. ժթ. 23։ Ա Կոր. ժե. 32։ ժզ. 9։
թ Երեմ. ժէ. 5. 7։
ժ Բ Պետ. բ. 9։
ժա Հռով. ժե. 30։ Փիլ. ա. 19։ Փիլիմ. 22։
ժբ Բ Կոր. դ. 15։
ժգ Բ Կոր. բ. 17։ դ. 2։
ժդ Ա Կոր. բ. 4. 13։
ժե Բ Կոր. ե. 12։
ժզ Փիլ. բ. 16։ դ. 1։ Ա Թես. բ. 19. 20։

Յամի Տեառն
60

ա Կոր. Դ. 19։
Հռով. Ա. 11։
ա Կոր. ԺԶ. 5. 6։
Ղկ. Թ. 2։
Կամ' չէ. հապա որ իմ կողմանէս այոն այո ըլլայ. ու ոչը ոչ։
Մրկ. Ա. 1։ Ղու. Ա. 35։ Գործ. Թ. 20։
Եբր. ԺԳ. 8։
Հռով. ԺԵ. 8. 9։
ա Յոհ. Բ. 20. 27։
Եփե. Ա. 13։ Դ. 30։ Բ Տիմ. Բ. 19։ Յայտ. Բ. 17։
Գւ. Ե. 5։ Եփե. Ա. 14։
Հռով. Ա. 9։ Գւ. Ա. 31։ Գաղ. Ա. 20։ Փիլ. Ա. 8։
ա Կոր. Գ. 21։ Գւ. Բ. 3։ ԺԲ. 20։ ԺԳ. 2. 10։
ա Կոր. Գ. 5։ ա Պետ. Ե. 3։
Հռով. ԺԱ. 20։ ա Կոր. ԺԵ. 1։

Գւ. Ա. 23։ ԺԲ. 20. 21։ ԺԳ. 10։
Գւ. ԺԲ. 21։
Գւ. Է. 16։ Ը. 22։ Գաղ. Ե. 10։
Գւ. Է. 8. 9. 12։
ա Կոր. Ե. 1։

15 Եւ աս վստահութիւնով կ՚ուզէի առաջ ձեզի գալ, որ դուք երկրորդ անգամ շնորհք ընդունիք. 16 Ու ձեզմէ անցնիլ դէպ 'ի Մակեդոնիա, և դարձեալ Մակեդոնիայէն ձեզի գալ, ու ձեզմէ ճամբայ 17 դրուիլ դէպ 'ի Հրէաստան։ Ուստի աս որ ես մտածեցի, միթէ թեթևութիւնով չարժեցայ. կամ թէ ան որ ես կը խորհիմ, մարմնաւորապէս կը խորհիմ, որ իմ կողմանէս այո այո և ոչ ոչ ըլլայ"։ 18 Սակայն հաւատարիմ է Աստուած, որ մեր խօսքը ձեզի [illegible], 19 այո և ոչ չէր։ Ինչու որ Աստուծոյ Որդին Յիսուս Քրիստոսը' որ մեզմով ձեզի քարոզուեցաւ, (ինծմով և Սիղուանոսով ու Տիմոթէոսով,) այո ու ոչ չեղաւ, հապա 20 իր մէջը եղաւ այոն. Քանզի որչափ որ Աստուծոյ խոստմունքները կան, իր մէջը Այո են, ու իր մէջը Ամէն են' Աստուծոյ փառքին համար մեր ձեռքովը։ 21 Բայց ան որ մեզ ձեզի հետ մէկտեղ Քրիստոսով հաստատեց, ու մեզ օծեց, 22 Աստուած է. Որ մեզ կնքեց ալ, և [illegible] տուաւ Հոգւոյն գրաւը մեր 23 սրտերուն մէջը։ Բայց ես զԱստուած վկայ կը կանչեմ իմ անձիս, որ ձեզ խնայելուս համար տակաւին Կորնթոս չեկայ. [illegible] չէ թէ ձեր հաւատքին վրայ կը տիրապետենք, հապա գործակից ենք ձեր ուրախութեանը. Ինչու որ դուք հաւատքով կը կենաք։

ԳԼ. Բ

1 Պօղոս ցուցընելով իր անոնց չերթալուն պատճառը, 6 կը խնդրէ որ եկեղեցիին հաղորդակցութենէն կտրուած անձին ներեն' ու միխիթարեն զանիկայ, 10 ինչպէս որ ինքն ալ անոր անկեղծ զղջմանը նայելով' ներած է։ 12 Կը ծանուցանէ Տրովադայէն Մակեդոնիա անցնելուն պատճառը, 14 և ամէն տեղ Աստուծմէ իր քարոզութեանը տրուած բարի յաջողութիւնը։

1 Սակայն ես ինծմէ աս որոշեցի, որ նորէն տրտմութիւնով չըգամ ձեզի։ 2 Ինչու որ եթէ ես ձեզ տրտմեցընեմ, ալ ով է որ զիս ուրախացընէ, թէ չէ ան' որ 3 ինծմէ կը տրտմի։ Ու աս գրեցի, որ չըլլայ թէ երբոր գամ' տրտմութիւն մը կրեմ անոնցմէ, ուսկից որ պէտք է ինծի ուրախ ըլլալ. քանզի ձեր ամենուն վրայ վստահ եմ, որ իմ ուրախութիւնս ձեր 4 ամենունն է։ Ինչու որ շատ նեղութենէ և սրտի տագնապէ ես ձեզի գրեցի շատ արցունքով. ոչ թէ որ դուք տրտմիք, հապա որ գիտնաք ան սէրը' որ ես ունիմ աւելի ձեր վրայ։

5 Բայց թէ որ մէկը տրտմեցուց, չէ թէ զիս տրտմեցուց, հապա քիչ մասին (որ խօսք ծանր չընեմ) 6 ձեզ ամէնքդ"։ Հերիք է անանկ մարդուն աս պատիժը, որ շատե- 7 րէն եղաւ։ Ուստի ընդհակառակն պէտք է աւելի ներել անոր, ու միխիթարել, որ չըլլայ թէ անանկը աւելի տրտմութենէն ընկղմի։ 8 Ուստի կ՚աղաչեմ ձեզ, որ անոր 9 վրայ ձեր սէրը հաստատէք. (Անոր համար ալ գրեցի, որ ձեզ փորձելով' գիտնամ թէ ամէն բանի մէջ 10 հնազանդ էք։ Եւ որուն որ դուք բան մը կը ներէք, ես ալ կը ներեմ. ինչու որ եթէ ես ալ ներեմ, ինչ որ ներեմ' ձեզի համար է Քրիս- 11 տոսի կողմանէ.) Որ չըլլայ թէ զրկանք մը կրենք Սատանայէն. քանզի անոր խորհուրդները չգիտցող չենք։

12 Արդ' երբոր ես Տրովադա հասայ Քրիստոսի աւետարանը [illegible], և ինծի դուռ մը բաց էր Տէրոջմով, 13 իմ հոգւոյս մէջ հանգստութիւն չունէի, ինչու որ իմ Տիտոս եղբայրս հոն չգտայ. հապա անոնցմէ հրաժարելով' Մակեդոնիա գացի։

14 Բայց գոհութիւն Աստուծոյ' որ միշտ յաղթող կ՚ընէ մեզ Քրիստոսով, ու գիտցը ճանչնալուն հոտը մեզմով յայտնի կ՚ընէ ամէն տեղ. 15 Ինչու որ մենք Աստուծոյ առջեւ Քրիստոսին անուշ հոտն ենք' փրկուածներուն մէջ և կորսուածներուն մէջ. 16 Ոմանց մահուան հոտ դէպ 'ի մահ, և ոմանց կենդանութեան հոտ դէպ 'ի կեանք. Եւ աս 17 բաներուն ո՞վ բաւական է։ Քանզի մենք շատերուն պէս չենք, որ Աստուծոյ խօսքին խարդախութիւն կ՚ընեն. հապա որպէս թէ անկեղծութեամբ, հապա որպէս թէ Աստուծմէ' Աստուծոյ առջեւը Քրիստոսով կը խօսինք։

ԳԼ. Գ

1 Առաքեալը կը ցուցընէ թէ Կորնթացւոց հաւատքը և շնորհքները բաւական վկայութիւն են իր պաշտօնին, որ սուտ վարդապետները անապարծութեան յանցանքով չամբաստանեն զինքը. 6 և օրէնքին ու աւետարանին պաշտօնեաներուն մէջտեղը բաղդատութիւն մը ընելով' 12 փաստերով կը հաստատէ որ իր պաշտօնը խիստ գերազանց է. ճիշդ ինչպէս որ կենաց և ազատութեան օրէնքը գերազանց է դատապարտութեան օրէնքէն։

1 Կը սկսինք նորէն անձերնիս յանձնել. կամ թէ ոմանց պէս պէտք է մեզի յանձնարարութեան թուղթեր' ձեզի, կամ ձեզմէ. 2 Հապա մեր թուղթը դուք էք' մեր սրտերուն մէջը գրուած, ճանչցուած ու կարդացուած ամէն մար- 3 դիկներէն. Յայտնի ըլլալով որ դուք Քրիստոսի թուղթն էք մեր

Յամի Տեառն
60

Գաղ. Դ. 12։
Կամ' քիչ մասին, որ ձեր ամենուն վրայ ծանրութիւն չձգեմ։
ա Կոր. Ե. 4. 5։ ա Տիմ. Ա. 20։
Գաղ. Զ. 1։
Գւ. Է. 15։ Ժ. 6։

Գործ. ԺԶ. 8։ Ի. 6։
ա Կոր. ԺԶ. 9։
Գւ. Է. 5. 6։

ա Կոր. Ա. 18։
Գւ. Գ. 3։ Ա. ԺԲ. 34։ Եզե. Ժ. 39։ ա Պետ. Բ. 7. 8։
Կոր. ԺԵ. 10։ Գւ. Գ. 5. 6։
Գւ. Գ. 2։ ԺԱ. 13։ Բ Պետ. Բ. 3։
Գւ. Ա. 12։ Գ. 2։

Գւ. Ե. 12։ Ժ. 8. 12։ ԺԲ. 11։
Գործ. ԺԸ. 27։
ա Կոր. Բ. 2։
ա Կոր. Գ. 5։

սպասաւորութիւնովը . չէ՛ թէ մելանով գրուած , հապա կենդանի Աստուծոյ Հոգիով . [ե]չէ՛ թէ քարեղէն տախտակներու վրայ , [զ]հապա սրտին մարմնեղէն տախտակնե-
4 րուն վրայ ։ Եւ ասանկ վստահութիւն ունինք մենք Աստուծոյ վրայ՝
5 Քրիստոսի ձեռքով . [է]Չէ՛ թէ մենք ինքնիրեննիս բաւական ենք բան մը խորհելու՝ որպէս թէ մեզմէ . [ը]հապա մեր բաւականութիւնը Աս-
6 տուծմէ է . Որ մեզ բաւական ալ ըրաւ [թ]Նոր կտակարանին [ժ]պաշտօնեաներ ըլլալ՝ [ի]չէ՛ թէ գիրին , հապա Հոգիին . [լ]Ինչու որ գիրը կը սպաննէ , [խ]բայց Հոգին կ'ապրեցնէ ։
7 [ծ]Իսկ թէ որ քարերու վրայ [կ]գրով փորուած մահուան պաշտօնը փառքով եղաւ , [հ]որ Իսրայէլի որդիքը կարող չեղան Մովսէսին երեսին նայելու՝ անոր երեսին փառացը համար ,
8 որ պիտի խափանուէր . [ձ]Ո՞րչափ Հոգիին պաշտօնը ինչպէս աւելի
9 փառքով պիտի ըլլայ ։ Ինչու որ եթէ դատապարտութեան պաշտօնը փառքով էր , [ղ]ո՞րչափ աւելի արդարութեան պաշտօնը փառքով պիտի
10 ըլլայ ։ Վասն զի ան որ փառաւոր էր , աս մասին փառաւոր չէ՛ , գերազանց փառքին պատճառովը ։
11 Քանզի եթէ ան որ պիտի խափանուէր՝ փառքով էր , ո՞րչափ աւելի ան որ կը կենայ՝ փառքով պիտի
12 ըլլայ ։ Ուստի ասանկ յոյս որ ունինք , [ճ]շատ համարձակութեամբ կը
13 վարուինք մեր խօսքին մէջ . Եւ չէ՛ թէ ինչպէս որ [մ]Մովսէս իր երեսին վրայ ծածկոց կը ձգէր , [յ]որ Իսրայէլի որդիքը չնային ան խափա-
14 նուելու բանին վախճանին ։ [ն]Սակայն անոնց միտքերը կուրցան . ինչու որ մինչեւ ասօրուան օրս նոյն ծածկոցը ձգուած է հին կտակարանին ընթերցմունքին վրայ , ու չվերնար , (ինչու որ Քրիստոսով կը
15 խափանուի .) Հապա մինչեւ այսօր երբոր Մովսէսին գիրքը կը կարդան , անոնց սրտին վրայ ծածկոց մը կը
16 կենայ ։ [շ]Բայց երբոր Տէրոջը դառնան , [ո]ան ատենը պիտի վերնայ ան
17 ծածկոցը . [չ]Վասն զի Տէրը Հոգին է . և ուր որ Տէրոջը Հոգին կայ ,
18 հոն ազատութիւն կայ ։ Բայց մենք ամէնքս բաց երեսով [պ]Տէրոջը փառքը [ջ]որպէս թէ հայելիի մէջ տեսնելով , [ռ]նոյն պատկերին կը նորոգուինք փառքէ 'ի փառք , որպէս թէ Տէրոջը Հոգիէն ։

ԳԼ. Դ

1 Կը ծանուցանէ թէ ինչպէս անկեղծութեամբ և հաւատարիմ եռանդով քարոզեց աւետարանը . 7 և թէ ինչպէս աւետարանին համար իր ամէն որ կրած նեղութիւնները և հալածանքները պատճառ եղան աւելցընելու Աստուծոյ զօրութեան փառքը . 12 եկեղեցիին օգուտը . 16 և իր անձին յաւիտենական փառքը ։

1 [ա]Ուստի աս պաշտօնը ունենալով , [բ]ինչպէս որ ողորմութիւն գը-
2 տանք , չենք ձանձրանար . Հապա հրաժարեցանք ամօթալի ծածուկ բաներէն , ու խորամանկութիւնով չենք վարուիր , [գ]և խարդախութիւն չենք ըներ Աստուծոյ խօսքին մէջ . [դ]հապա ճշմարտութիւնը յայտնելով՝ [ե]անձերնիս մարդոց ամէն խղճմտանքին կ'ընծայենք Աստու-
3 ծոյ առջեւ ։ Իսկ թէ որ մեր աւետարանը ծածկուած ալ է , [զ]կորսուածներուն մէջ ծածկուած է .
4 [է]Որոնց մէջ աս աշխարհիս աստուածը [ը]անհաւատներուն միտքերը կուրցուց , [թ]որ Քրիստոսի փառաց աւետարանին լոյսը անոնց վրայ չծագէ . [ժ]որ ինքն է Աստու-
5 ծոյ պատկերը ։ [ի]Ինչու որ չէ՛ թէ անձերնիս կը քարոզենք , հապա Քրիստոս Յիսուս Տէրը , [լ]ու մեզ՝ ձեր ծառաները Յիսուսի համար ։
6 Վասն զի Աստուած՝ [խ]որ հրաման ըրաւ խաւարէն լոյս ծագել , [ծ]ինքը մեր սրտերուն մէջ ծագեց՝ [կ]Աստուծոյ փառաց գիտութեան լոյսը տալու համար Յիսուս Քրիստոսի ան-
7 ձովը ։ Արդ՝ մենք աս գանձը [հ]հողէ ամաններու մէջ ունինք , [ձ]որ զօրութեան առաւելութիւնը Աստուծմէ ըլլայ , ու չէ՛ թէ մեզմէ ։
8 [ղ]Ամէն կողմանէ վշտացած ենք , բայց նեղը ինկած չենք . կարօտեալ
9 ենք , բայց յուսահատած չենք . Հալածուած ենք , բայց երեսէ ձգուած չենք . [ճ]վար ձգուած ենք , բայց
10 կորսուած չենք . [մ]Ամէն ատեն Յիսուսի մահը մեր մարմիններուն մէջը կը կրենք , [յ]որ Յիսուսի կեանքն ալ մեր մարմիններուն մէջը յայտ-
11 նուի ։ Վասն զի մենք որ կենդանի ենք՝ [ն]Յիսուսի համար միշտ մահուան կը մատնուինք , որ Յիսուսի կեանքն ալ մեր մահկանացու մարմիններուն մէջը յայտնի ըլլայ ։
12 [շ]Ուստի մահը մեր մէջը կը ներգոր-
13 ծէ , և կեանքը ձեր մէջը ։ [ո]Բայց հաւատքին նոյն հոգին ունինք , ինչպէս որ գրուած է . [չ]Հաւատացի , անոր համար խօսեցայ . մենք ալ կը հաւատանք , ու անոր հա-
14 մար կը խօսինք . Աս գիտնալով՝ [պ]թէ ան որ Տէր Յիսուսը յարուց , մեզ ալ Յիսուսով պիտի յարուցանէ , ու իր առջեւը պիտի կայ-
15 նեցընէ ձեզմով մէկտեղ . [ջ]Ինչու որ ամէն բան ձեզի համար է , [ռ]որ ան շնորհքը առատացած՝ շատե-

Յամի Տեառն 60

ե Ել. իդ. 12 ։ լդ. 1 ։
զ Սաղ. խ. 8 ։ Երեմ. լա. 33 ։ Եզեկ. ժա. 19 ։ լզ. 26 ։ Եբր. ը. 10 ։
է Յովհ. ժե. 5 ։ Գլ. բ. 16 ։
ը ա Կոր. ժե. 10 ։ Փիլ. բ. 13 ։
թ Երեմ. լա. 31 ։ Մատթ. իզ. 28 ։ Եբր. ը. 6 . 8 ։
ժ ա Կոր. գ. 5 ։ ժե. 10 ։ Գլ. ե. 18 ։ Եփե. գ. 7 ։ Կող. ա. 25 . 29 ։ ա Տիմ. ա. 11 . 12 ։ բ Տիմ. ա. 11 ։
ի Հռովմ. բ. 27 . 29 ։ է. 6 ։
լ Հռովմ. գ. 20 ։ դ. 15 ։ է. 9 . 10 . 11 ։ Գաղ. գ. 10 ։
խ Յովհ. զ. 64 ։ Հռովմ. ը. 2 ։
ծ Հռովմ. է. 10 ։
կ Ել. լդ. 1 . 28 ։ բ Օր. ժ. 1 . 2 ։
հ Ել. լդ. 29 . 30 . 35 ։
ձ Գաղ. գ. 5 ։
ղ Հռովմ. ա. 17 ։ գ. 21 ։
ճ Գլ. է. 4 ։ Եփե. գ. 19 ։
մ Ել. լդ. 33 . 35 ։
յ Հռովմ. ժ. 4 ։ Գաղ. գ. 23 ։
ն Եսա. զ. 10 ։ Մատթ. ժգ. 11 . 14 ։ Յովհ. ժբ. 40 ։ Գործ. իը. 26 ։ Հռովմ. ժա. 7 . 8 . 25 ։ Գլ. դ. 4 ։
շ Ել. լդ. 34 ։ Հռովմ. ժա. 23 . 26 ։
ո Եսա. իե. 7 ։
չ Հմր 6 ։ ա Կոր. ժե. 45 ։
պ Գլ. դ. 4 . 6 ։ ա Տիմ. ա. 11 ։
ջ ա Կոր. ժգ. 12 ։
ռ Հռովմ. ը. 29 ։ ա Կոր. ժե. 49 ։ Կող. գ. 10 ։

Յամի Տեառն 60

ա Գլ. գ. 6 ։
բ ա Կոր. է. 25 ։ ա Տիմ. ա. 13 ։
գ Գլ. բ. 17 ։ ա Թես. բ. 3 . 5 ։
դ Գլ. զ. 4 . 7 ։ է. 14 ։
ե Գլ. ե. 11 ։
զ ա Կոր. ա. 18 ։ Գլ. բ. 15 ։ բ Թես. բ. 10 ։
է Յովհ. ժբ. 31 ։ ժդ. 30 ։ ժզ. 11 ։ Եփե. զ. 12 ։
ը Եսա. զ. 10 ։ Յովհ. ժբ. 40 ։ Գլ. գ. 14 ։
թ Գլ. գ. 8 . 9 . 11 . 18 ։ Հմր 6 ։
ժ Յովհ. ա. 18 ։ ժբ. 45 ։ ժդ. 9 ։ Փիլ. բ. 6 ։ Կող. ա. 15 ։ Եբր. ա. 3 ։
ի ա Կոր. ա. 13 . 23 ։ ժ. 33 ։
լ ա Կոր. թ. 19 ։ Գլ. ա. 24 ։
խ Ծն. ա. 3 ։
ծ բ Պետ. ա. 19 ։
կ Հմր 4 ։ ա Պետ. բ. 9 ։
հ Գլ. ե. 1 ։
ձ ա Կոր. բ. 5 ։ Գլ. ժբ. 9 ։
ղ Գլ. է. 5 ։
ճ Սաղ. լէ. 24 ։
մ ա Կոր. ժե. 31 ։ Գլ. ա. 5 . 9 ։
յ Գաղ. զ. 17 ։ Փիլ. գ. 10 ։ Հռովմ. ը. 17 ։ բ Տիմ. բ. 11 . 12 ։ ա Պետ. դ. 13 ։
ն Սաղ. խդ. 22 ։ Հռովմ. ը. 36 ։ ա Կոր. ժե. 31 . 49 ։ Գլ. ա. 8 . 9 ։
շ Գլ. ժգ. 9 ։
ո Հռովմ. ա. 12 ։ բ Պետ. ա. 1 ։
չ Սաղ. ճժզ. 10 ։
պ Հռովմ. ը. 11 ։ ա Կոր. զ. 14 ։
ջ ա Կոր. գ. 22 ։ Գլ. ա. 6 ։ Կող. ա. 24 ։ բ Տիմ. բ. 10 ։
ռ Գլ. ա. 11 ։ ը. 19 ։ թ. 11 . 12 ։

Յամի Տեառն
60

ա Հռով. է. 22 ։ Եփե. գ. 16 ։ Կող. գ. 10 ։ ա Պետ. գ. 4 ։
հ Մատ. ե. 12 ։ Հռով. ը. 18 ։ ա Պետ. ա. 6 ։ և. 10 ։
ւ Հռով. ը. 24 ։ Գղ. ե. 7 ։ Եբր. ժա. 1 ։

րուն գոհութիւն ընելովը աւելնայ
Աստուծոյ փառքին համար ։
16 Վասն որոյ չենք ձանձրանար .
բայց թէպէտ ալ մեր դուրսի մար-
դը կ'ապականի , սակայն մեր ներ-
սի մարդը օրէ օր կը նորոգուի ։
17 Ինչու որ մեր վայրկենական թեթև
նեղութիւնը խիստ մեծ ու չափա-
զանց փառքի յաւիտենական ա-
ռաւելութիւն կը գործէ մեզի ։
18 Վասն զի մենք երևցած բաներուն
չենք նայիր , հապա չերևցածնե-
րուն . ինչու որ երևցած բաները
ժամանակաւոր են , բայց չերևցած-
ները՝ յաւիտենական ։

ԳԼ. Ե

1 Կը ծանուցանէ թէ ինքը հաստատուն յոյս ունենալով անմահ փառաց , 9 և ապաւինելով ան փառքին և ընդհանուր դատաստանին , կը ջանայ մաքուր խղճմտանք ունենալ . 12 ոչ թէ անով պարծենալու համար . 14 այլ իբրև Քրիստոսէն կենդանութիւն ունեցող մէկը՝ կ'աշխատի որ միայն Քրիստոսի կենդանի ըլլայ իբրև նոր արարած մը . 18 ու իր հաշտութեան պաշտօնովը ուրիշներն ալ Աստուծոյ հետ հաշտեցընէ ։

ա Յոբ. դ. 19 ։ Գլ. ղ. 7 ։ բ Պետ. ա. 13 . 14 ։
բ Հռով. ը. 23 ։
գ Յայտ. գ. 18 ։ ժզ. 15 ։
դ ա Կոր. ժե. 53 . 54 ։
ե Եսա. իթ. 23 ։ Եփե. բ. 10 ։
զ Հռով. ը. 23 ։ Գղ. ա. 22 ։ Եփե. ա. 14 ։ դ. 30 ։
է Հռով. ը. 24 . 25 ։ Գղ. դ. 18 ։ ա Կոր. ժգ. 12 ։ Եբր. ժա. 1 ։
ը Փիլ. ա. 23 ։
թ Մատ. իե. 31 . 32 ։ Հռով. ժդ. 10 ։
ժ Հռով. բ. 6 ։ Գաղ. զ. 8 ։ Եփե. զ. 8 ։ Կող. գ. 24 . 25 ։ Յայտ. իբ. 12 ։
ի Յոբ. լա. 23 ։ Եբր. ժ. 31 ։ Յուդ. 23 ։
լ Գլ. դ. 2 ։

1 Վասն զի գիտենք որ եթէ մեր
վրանի նման երկրաւոր տունը
քակուի , մէկ շինուածք մը ունինք
Աստուծմէ , անձեռագործ տուն մը՝
2 յաւիտենական՝ երկինքի մէջ ։ Եւ
աս երկրաւոր տան մէջ կը հառա-
չենք , մեր երկնաւոր բնակութիւ-
3 նը հագնելու փափաքելով . Միայն
թէ երբոր ան հագնելու ըլլանք ,
4 մերկ չգտնուինք ։ Վասն զի մենք
որ աս վրանին տակն ենք՝ կը հառա-
չենք ծանրութիւն քաշելով . ինչու
որ չենք ուզեր վրանուս հանել ,
հապա [illegible] վրայէն հագ-
նիլ , որ մահկանացութիւնը ընկղմի
5 կեանքէն ։ Բայց ան որ մեզ աս
բանիս կը պատրաստէ՝ Աստուած
է . որ նաև մեզի տուաւ Հոգիին
6 գրաւը ։ Ուստի ամէն ատեն վստա-
հութիւն ունինք , և գիտենք՝ թէ
որչափ որ մարմնին մէջ կը կենանք ,
7 Տէրոջմէ հեռու ենք . (Ինչու
որ հաւատքով կը քալենք , ու
8 չէ թէ երևոյթով .) Ուստի վստա-
հութիւն ունինք՝ և ալ աւելի
կ'ուզենք մարմինէն հեռանալ , ու
9 Տէրոջը քովը կենալ ։ Անոր հա-
մար կը ջանանք ալ , որ թէ կե-
նանք , և թէ հեռանանք , անոր
10 հաճոյ ըլլանք ։ Վասն զի պէտք
է որ ամէնքս ալ Քրիստոսի ատեա-
նին առջևը ներկայանանք , որ
ամէն մէկը իր մարմնովը ըրածնե-
րուն փոխարէնը առնէ ինչ որ գոր-
ծեր է , թէ բարի և թէ չար ։
11 Ուստի Տէրոջը վախը գիտնալով՝
մարդոց միտքը կը հաճեցընենք .
Սակայն մենք Աստուծոյ առջևը
յայտնի ենք . և կը յուսամ որ ձեր
խղճմտանքին մէջն ալ յայտնի ենք ։
12 Չէ թէ նորէն անձերնիս ձեզի կ'ըն-
ծայենք . հապա առիթ կու տանք
ձեզի՝ մեր վրայով պարծենալու . որ
բան մը ունենաք պատասխանելու ա-
նոնց՝ որ աչքի երևցածովը կը պար-
13 ծենան , ու չէ՝ թէ սրտով ։ Ին-
չու որ եթէ խելքերնիս ելած ենք՝ ան Ա-
ստուծոյ համար է , և թէ որ զգաստ
14 ենք՝ ան ձեզի համար է . Ինչու որ
Քրիստոսի սէրը մեզ կը ստիպէ .
քանզի մեր դատումը աս է որ՝ ե-
թէ մէկը ամենուն համար մեռաւ ,
15 ուրեմն ամէնն ալ մեռած էին . Եւ
ամենուն համար մեռաւ , որ կեն-
դանի եղողները՝ ալ իրենց անձե-
րուն կենդանի չըլլան , հապա անոր՝
որ իրենց համար մեռաւ ու յարու-
16 թիւն առաւ ։ Ուստի ասկէ ետև
մենք մէկ մը մարմնով չենք գիտեր .
ու թէև Քրիստոսը մարմնով ճանչ-
ցանք , բայց հիմա՝ ալ անանկ չենք
17 ճանչնար ։ Ուրեմն թէ որ մէկը
Քրիստոսի մէջ է , անիկա նոր ըս-
տեղծուած մըն է . հինները անցան ,
18 և ահա ամէն բան նոր եղաւ ։ Սա-
կայն ամէն բան Աստուծմէ է , որ
մեզ իրեն հետ հաշտեցուց Յիսուս
Քրիստոսի ձեռքովը , ու տուաւ մե-
19 զի հաշտութեան պաշտօնը . Այս-
ինքն Աստուած էր , որ Քրիստո-
սով աշխարհս իրեն հետ հաշտե-
ցուց , և անոնց յանցանքները իրենց
չսեպեց , ու հաշտութեան խօսքը
20 մեր մէջը դրաւ ։ Ուրեմն Քրիս-
տոսի կողմանէ դեսպանութիւն
կ'ընենք , իբրև թէ Աստուած կը
բարեխօսէր մեզմով . կ'աղաչենք ձեզի
Քրիստոսի կողմանէ , հաշտուեցէ՛ք
21 Աստուծոյ հետ ։ Վասն զի Ա-
ստուած անիկայ՝ որ մեղք չէր գի-
տեր , մեզի համար մեղաւոր սեպեց ,
որ մենք անոր միջոցովը Աստուծոյ
արդարները ըլլանք ։

ԳԼ. Զ

1 Առաքեալը կը ծանուցանէ որ իր անձը ընծայած է իբրև Քրիստոսի հաւատարիմ պաշտօնեայ , թէ իր յորդորանքներովը . 3 թէ իր անարատ վարքովը . 4 և թէ աւետարանին համար համբերութեամբ տանելով ամէն տեսակ վիշտերու ու նեղութիւններու ։ 14 Կը յորդորէ զանոնք որ ետ կենան կռապաշտական ընկերութիւններէն և պղծութիւններէն՝ մտածելով որ իրենց անձերը կենդանի Աստուծոյ տաճարն են ։

1 Ուստի մենք ալ գործակից ըլլա-
լով՝ կ'աղաչենք որ Աստուծոյ
շնորհքը պարապ տեղը ընդունած
2 չըլլաք ։ Ինչու որ՝ Ընդունելի ժա-
մանակի մը մէջ լսեցի քեզի՝ կ'ըսէ ,
և փրկութեան օրը օգնութիւն ըրի
քեզի . ահա հիմա է ընդունելի ժա-
մանակը , ահա հիմա է փրկութեան

Յամի Տեառն
60

խ Գլ. գ. 1 ։
ծ Գլ. ա. 14 ։
կ Գլ. ժա. 1 . 16 . 17 ։ ժբ. 6 . 11 ։
հ Հռով. ե. 15 ։
ձ Հռով. զ. 11 . 12 ։ ժդ. 7 . 8 ։ ա Կոր. զ. 19 ։ Գաղ. բ. 20 ։ ա Թես. ե. 10 ։ ա Պետ. դ. 2 ։
ղ Մատ. ժբ. 50 ։ Յով. ժե. 14 ։ Գաղ. ե. 6 ։ Փիլ. գ. 7 . 8 ։ Կող. գ. 11 ։
ճ Յով. զ. 64 ։
մ Հռով. ը. 9 ։ ժզ. 7 ։ Գաղ. զ. 15 ։
յ Գաղ. ե. 6 ։ զ. 15 ։
ն Եսա. խգ. 18 . 19 ։ կե. 17 ։ Եփե. բ. 15 ։ Յայտ. իա. 5 ։
շ Հռով. ե. 10 ։ Եփե. բ. 16 ։ Կող. ա. 20 ։ ա Յով. բ. 2 ։ դ. 10 ։
ո Հռով. գ. 24 . 25 ։
[illegible]

ա Կոր. գ. 9 ։
Բ Գղ. ե. 20 ։
Եբր. ժբ. 15 ։
[illegible]

Յամի Տեառն
60

ա Հռով. ժգ. 13 ։ ա Կոր. թ. 12 ։ ժ. 32 ։
բ ա Կոր. դ. 1 ։
գ Գղ. ժա. 23 ։ [illegible]
դ Գղ. գ. 2 ։ ե. 14 ։
ե ա Կոր. բ. 4 ։
զ Գղ. ժ. 4 ։ Եփե. զ. 11, 13 ։ բ Տիմ. գ. 7 ։
է Գղ. գ. 2 ։ ե. 11 ։ ժա. 6 ։
ը ա Կոր. դ. 9 ։ Գղ. ա. 9 ։ գ. 10 ։ 11 ։
թ Սաղ. ճժը. 18 ։
ժ Գղ. ե. 3 ։
ժա Գղ. ժբ. 15 ։
ժբ ա Կոր. գ. 14 ։
ժգ բ Օր. է. 2, 3 ։ ա Կոր. ե. 9 ։ ե. 39 ։
ժդ ա Թագ. ե. 2 ։ 3 ։ գ Թագ. ժբ. 21 ։ ա Կոր. ժ. 20, 21 ։ Եփե. ե. 7, 11 ։
ժե ա Կոր. գ. 16 ։ զ. 19 ։ Եփե. բ. 21, 22 ։ Եբր. գ. 6 ։
ժզ Ել. իթ. 45 ։ Ղե. իզ. 12 ։ Երեմ. լա. 33 ։ լբ. 38 ։ Եզեկ. ժա. 20 ։ իզ. 28 ։ լե. 26 ։ [illegible] Զաք. ը. 8 ։ ժգ. 9 ։
ժէ Եսա. ծբ. 11 ։ Գղ. է. 1 ։ Յայտ. ժը. 4 ։
ժը Երեմ. լա. 1, 9 ։ Յայտ. իա. 7 ։

3 օրը ։ Երբեք մէկ բանով մը գայ-
թակղութիւն չենք տար, որ մեր
4 պաշտօնը չպարսաւուի ։ Բայց ա-
մէն բանի մէջ մեր անձը կ'ընծա-
յենք Աստուծոյ պաշտօնեաներու
պէս՝ շատ համբերութիւնով վիշտե-
րու մէջ, տառապանքներու, նե-
5 ղութիւններու, զարկերու, բան-
տերու, խռովութիւններու, աշ-
խատութիւններու, հսկումներու,
6 ծոմերու մէջ. Մաքրութիւնով,
գիտութիւնով, երկայնմտութիւ-
նով, քաղցրութիւնով, Սուրբ Հո-
7 գիով, անկեղծ սիրով, ճշմար-
տութեան խօսքով, Աստուծոյ
զօրութիւնով, արդարութեան
զէնքերով՝ որ աջ կողմն ու ձախ
8 կողմն է. Փառքով ու անարգու-
թիւնով, պարսաւանքով և գո-
վութիւնով. մոլորեցնողներու պէս
9 ու ճշմարիտներ. Անծանօթներու
պէս ու ծանօթներ. մեռնողներու
պէս՝ և ահա կենդանի ենք.
պատժուածներու պէս, ու չսպա-
10 ննուածներ. Տրտմածներու
պէս՝ ու միշտ ուրախ ենք. աղ-
քատներու պէս՝ ու շատերը կը
հարստացընենք. բան մը չու-
նեցողներու պէս՝ և ամէն բան բռ-
11 նացած ենք ։ Մեր բերանը ձեզի
բացուած է՝ ով Կորնթացիք, և
12 մեր սիրտը լայնցած ։ Դուք մեր
կողմէն չէք նեղուիր, հապա ձեր
սրտին գթոյն կողմէ կը նեղուիք ։
13 Ուստի անոր հատուցումը ընդու-
նելու համար՝ (իբրև որդիներուս կը խօ-
սիմ ձեզի,) դուք ալ ձեր սիրտը
լայնցէք ։
14 Անհաւատներուն հետ օտար-
խառն լծակից մի ըլլաք. Վասնզի
ինչ միաբանութիւն ունի ար-
դարութիւնը անօրէնութեան հետ.
և ինչ հաղորդութիւն ունի լոյսը
15 խաւարին հետ. Ու ինչ միաբա-
նութիւն ունի Քրիստոս Բելիա-
րին հետ. կամ ինչ բաժին ունի
հաւատացեալը անհաւատին հետ.
16 Ու ինչ յարմարութիւն ունի Ա-
ստուծոյ տաճարը կուռքի հետ. վասն
զի դուք կենդանի Աստուծոյ տա-
ճարն էք, ինչպէս որ Աստուած
ըսաւ թէ, Անոնց մէջը պիտի բը-
նակիմ, ու անոնց մէջը պիտի քա-
լեմ, և անոնց Աստուած պիտի
ըլլամ, ու անոնք ինծի ժողովուրդ
17 պիտի ըլլան ։ Ասոր համար ելէք
անոնց մէջէն, ու զատուեցէք,
կ'ըսէ Տէրը, և պիղծ բանի մի
18 դպչիք. Ու ես ձեզ պիտի ընդու-
նիմ, և ես ձեզի Հայր պիտի ըլ-
լամ, ու դուք ինծի տղաքներ ու
աղջիկներ պիտի ըլլաք՝ կ'ըսէ Ամե-
նակալ Տէրը ։

ԳԼ. Է

1 Իր խօսքը շարունակելով կը յորդորէ զանոնք սուրբ վարք ունենալու ։ 2 և իրեն ցուցընելու նոյն սէրը որ ինքը անոնց վրայ ունէր ։ 3 կը ծանուցանէ թէ իր նեղութիւններուն մէջ որչափ մխիթարութիւն ունեցաւ՝ երբոր Տիտոս իրեն պատմեց անոնց անկեղծ ապաշխարութիւնը որ իր առջի նամակը պատճառեր էր ։ 13 և թէ անոնց Տիտոսին ցուցուցած սէրը ու հնազանդութիւնը արդարացուցին իր պարծանքը անոնց վրայով ։

1 Ուստի սիրելիք՝ որովհետև մենք
այս խոստումները ունինք,
մեր անձերը մարմնի ու հոգիի ա-
մէն կերպ պղծութենէն մաքրենք,
և սրբութիւնը կատարելագործենք
Աստուծոյ վախովը ։
2 Ընդունեցէք մեզ. մէկու մը
վնաս չտուինք, ոչ մէկը եղծե-
3 ցինք, և ոչ մէկը զրկեցինք ։ Չէ
թէ ձեզ դատապարտելու համար
ասիկա կը զրուցեմ. որովհետև ես
առաջուց ըսեր եմ, որ դուք մեր
սիրտերուն մէջն էք՝ մեռնելու ու
4 ապրելու ձեզի հետ ։ Շատ է իմ
համարձակութիւնս ձեր վրայ.
շատ է իմ պարծանքս ձեզի հա-
մար. լեցուն եմ մխիթարու-
թիւնով, աւելցած եմ ուրախու-
թիւնով մեր ամէն նեղութիւննե-
5 րուն մէջ ։ Վասն զի երբոր մենք
Մակեդոնիա հասանք, բնաւ մեր
մարմինը հանգստութիւն չունե-
ցաւ. հապա ամէն կողմանէ նե-
ղութիւն կը քաշէինք. դուրսէն
պատերազմներ կային, ու ներսէն՝
6 վախեր ։ Բայց Աստուած՝ որ խո-
նարհները կը մխիթարէ, մեզ մը-
7 խիթարեց Տիտոսի գալովը ։ Ու
չէ թէ միայն անոր գալովը, հապա
ան մխիթարութիւնովն ալ՝ որով
ինքը մխիթարուեր էր ձեզմով,
երբոր մեզի պատմեց ձեր բաղձան-
քը, ձեր ողբը, ձեր ինծի համար
ունեցած նախանձաւորութիւնը,
անանկ որ ալ աւելի ուրախ եղայ ։
8 Ինչու որ եթէ ձեզ տրտմեցուցի այն
թուղթովը, չեմ զղջար, (նաև եթէ
զղջացեր էի.) քանզի կը տեսնեմ՝
որ ան թուղթը ձեզ տրտմեցուց,
9 թէև քիչ մը ատեն ։ Արդ՝ ու-
րախ եմ, չէ թէ որ տրտմեցաք,
հապա որ ապաշխարութեան հա-
մար տրտմեցաք. որովհետև դուք
Աստուծոյ ուզածին պէս տրտմե-
ցաք, անանկ որ բանով մըն ալ
10 մեզմէ վնաս չքաշէք ։ Ինչու որ
Աստուծոյ ուզածին պէս եղած
տրտմութիւնը՝ փրկութեան հա-
մար ապաշխարութիւն կը գործէ,
որ զղջանալու բան չէ. բայց աշ-
խարհի տրտմութիւնը մահ կը գոր-
11 ծէ ։ Քանզի ահա աս բանը՝ որ
դուք Աստուծոյ ուզածին պէս
տրտմեցաք, ձեր մէջը որչափ ջանք

Յամի Տեառն
60

ա Գղ. զ. 18 ։ ա Յով. գ. 3 ։
բ Կամ՝ Համբերեցէք
գ Գործ. ի. 33 ։ Գղ. ժբ. 17 ։
դ Գղ. զ. 11, 12 ։
ե Գղ. զ. 12 ։
զ ա Կոր. ա. 4 ։ Գղ. ա. 14 ։
է Գղ. ա. 4 ։ Փիլ. բ. 17 ։ Կող. ա. 24 ։
ը Գղ. բ. 13 ։
թ Գղ. դ. 8 ։
ժ բ Օր. լբ. 25 ։
ժա Գղ. ա. 4 ։
ժբ Տես Գղ. բ. 13 ։
ժգ Գղ. բ. 4 ։
ժդ բ Թագ. ժբ. 13 ։ Մատ. իզ. 75 ։
ժե Առակ. ժէ. 22 ։

Յամի Տեառն
60

‡ Գլ. բ. 4.

‡ Հռով. ժե. 32.

‡ Գլ. բ. 9. Փիլ. բ. 12.

‡ Բ Թես. գ. 4. Փիլիմ. 8. 21.

գործեց, որչափ չարչարութիւն, որչափ սրտմտութիւն, որչափ վախ, որչափ բաղձանք, որչափ նախանձաւորութիւն, որչափ վրէժխնդրութիւն. ամէն կերպով ինքզինքնիդ ցուցուցիք թէ աս բանին մէջ մաքուր էք։ 12 Ուրեմն ան որ ձեզի գրեցի, չէ թէ զրկանքը ընողին համար էր, և չէ թէ զրկանքը կրողին համար, ‡ հապա որ ձեր վրայ մեր ունեցած հոգը յայտնի ըլլայ ձեզի՝ Աստուծոյ առջեւ։ 13 Ուստի ան ձեր մխիթարութեանը համար մենք մխիթարուեցանք. շատ աւելի ալ ուրախացանք Տիտոսի ուրախութեանը համար. ‡ ինչու որ անոր հոգին ձեր ամէնէն հանգստութիւն գտեր էր։ 14 Վասն զի ինչ որ ես անոր առջեւ ձեզի համար պարծեցայ՝ ամօթով չեղայ. հապա ինչպէս որ ամէն բան ճշմարտութիւնով խօսեցանք ձեզի, անանկ ալ Տիտոսին առջեւ պարծենալնիս ճշմարիտ եղաւ։ 15 Նաև անոր սէրը աւելի է ձեր վրայ, ‡ երբոր կը յիշէ ձեր ամենուն հնազանդութիւնը, թէ ինչպէս վախով ու դողով անիկայ ընդունեցեր էք։ 16 Ուստի ուրախ եմ որ ամէն բանի մէջ ձեր վրայ վստահութիւն ունիմ։

ԳԼ. Ը.

1 Առաքեալը օրինակ բերելով Մակեդոնացիները՝ կը յորդորէ Կորնթացիները որ առատաձեռնութեամբ օգնութիւն ընեն Երուսաղեմի աղքատ սուրբերուն. 7 կը յիշեցնէ իրենց առջի ջանքը. 9 Քրիստոսի օրինակը. 14 և ան հոգևոր օգուտը որ ունենալու էին ան օգնութիւնը ընելովնին. 16 գովութեամբ կը խօսի Տիտոսին և ուրիշ եղբայրներուն յօժարամտութեանը վրայով՝ որոնք իր խնդրանքը և իր յորդորանքովը անոնց գացեր էին բուն աս գործին համար։

1 Արդ՝ եղբայրներ՝ ձեզի կը ծանուցանեմ Աստուծոյ շնորհքը, որ Մակեդոնացւոց եկեղեցիներուն տրուած է. 2 Որ նեղութեան մեծ փորձին մէջ՝ իրենց ուրախութեանը առաւելութիւնը [illegible]. և իրենց ծանր աղքատութիւնը աւելի մեծ առատաձեռնութիւն եղաւ։ 3 Ինչու որ ես կը վկայեմ որ իրենց կարողութեանը չափովը՝ ու կարողութենէն ալ աւելի, 4 իրենց կամքովը շատ աղաչանքով կ'աղաչէին՝ որ տուրքերը, ‡ ու սուրբերուն համար եղած պաշտօնին մասնակցութիւնը ընդունինք։ 5 Եւ չէ թէ որչափ որ մենք կը յուսայինք, հապա անձերնին ալ տուին, առաջ Տէրոջը՝ ու [illegible] մեզի Աստուծոյ կամքովը. 6 ‡ Որ Տիտոսին աղաչեցինք՝ թէ ինչպէս որ անիկայ առաջուց սկսեց, անանկ ալ ձեր մէջը կատարէ աս շնորհքն ալ։

– Մար. ժբ. 44.

‡ Գործ. ժա. 29. իդ. 17. Հռով. ժե. 25. 26. Ա Կոր. ժզ. 1. 3. 4. Գլ. թ. 1.

‡ Հմր. 17. Գլ. ժբ. 18.

7 ‡ Բայց ինչպէս որ ամէն բանով առատացած էք դուք, (հաւատքով՝ ու խօսքով՝ ու գիտութիւնով՝ և ամէն ջանքով՝ ու ձեզմէ մեր վրայ եղած սիրովը,) [illegible] որ աս շնորհքով ալ առատանաք. 8 ‡ Չէ թէ հրամայելով մը կը զրուցեմ, հապա ուրիշներուն ջանքին պատճառովը, և որ փորձեմ ձեր սիրոյն հարազատութիւնը։ 9 Քանզի դուք գիտէք մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը, ‡ թէ ինքը ձեզի համար աղքատ եղաւ՝ ան որ հարուստ էր, որ դուք անոր աղքատանալովը հարստանաք։ 10 Եւ աս բանին մէջ խրատ մը կու տամ. ‡ ինչու որ ասիկայ ձեր օգտին համար է. դուք որ չէ թէ միայն ընելը, ‡ հապա կամենալն ալ առաջուց սկսեցիք՝ անցած տարուընէ հետէ. 11 Ուստի հիմա ընելն ալ կատարեցէք. որ ինչպէս կամաց յօժարութիւն [illegible], նոյնպէս ալ ընելը ունեցածներնուդ չափովը [illegible]։ 12 ‡ Վասն զի թէ որ առաջ յօժարութիւնը ըլլայ՝ [illegible] ունեցածին չափովը ընդունելի է, ու չէ թէ չունեցածին չափովը։ 13 Ինչու որ չէ թէ [illegible] ուրիշներուն հանգստութիւն [illegible], ու ձեզի նեղութիւն. 14 Հապա հաւասարութիւնով՝ հիմակուան ատենս ձեր աւելին անոնց պակասութիւնը [illegible]. որպէս զի անոնց աւելին ալ [illegible] ըլլայ ձեր պակասութեանը, որ հաւասարութիւն ըլլայ. 15 Ինչպէս որ գրուած է. [illegible] ան որ շատ [illegible], չաւելցաւ. ու ան որ քիչ, չպակսեցաւ։ 16 Բայց գոհութիւն Աստուծոյ, որ նոյն հոգը ձեր վրայ՝ Տիտոսին սիրտը ձգեց. 17 Ինչու որ ‡ [illegible] աղաչանքը ընդունեց, և իր յօժարամտութիւնը շատ ըլլալով՝ իր կամքովը ելաւ ձեզի [illegible]։ 18 Ու անոր հետ խրկեցինք ‡ ան եղբայրը, որուն գովութիւնը աւետարանին մէջն է՝ բոլոր եկեղեցիներուն մէջ. 19 Եւ ոչ միայն այսչափ, ‡ հապա նաև եկեղեցիներէն ընտրուեցաւ մեզի ճամբորդութեան ընկեր [illegible] աս սուրբերուն մէջ, ‡ որ մենք կը ծառայենք Տէրոջը փառքին համար, ու մեր յօժարութեանը։ 20 Բայց աս մասին զգուշութիւն կ'ընէինք, որ չըլլայ թէ մէկը արատ մը դնէ մեր վրայ աս առատութեանս մէջ, որուն մենք կը ծառայենք։ 21 Քանզի ոչ միայն Տէրոջը առջեւ, ‡ հապա մարդոց առջեւն ալ բարի բաներ [illegible] հոգ կը տանինք։ 22 Եւ անոնց հետ մեր եղբայրը խրկեցինք, որն որ շատ բաներու մէջ փորձելով՝ շատ անգամ յօժարամիտ գտեր ենք. ու հիմա՝ ալ

Յամի Տեառն
60

‡ Ա Կոր. ա. 5. ժբ. 8.

‡ Գլ. թ. 8.

‡ Ա Կոր. է. 6.

‡ Մատ. ը. 20. Ղուկ. թ. 58. Փիլ. բ. 6. 7.

‡ Ա Կոր. է. 25.

‡ Առակ. ժթ. 17. Մատ. ժ. 42. Ա Տիմ. զ. 18. 19. Եբր. ժգ. 16.

‡ Գլ. թ. 2.

‡ Մար. ժբ. 43. 44. Ղուկ. իա. 3.

‡ Ել. ժզ. 18.

‡ Հմր. 6.

‡ Գլ. ժբ. 18.

‡ Ա Կոր. ժզ. 3. 4. Հմր. 4. 6. 7. Գլ. թ. 8.

‡ Գլ. դ. 15.

‡ Հռով. ժբ. 17. Փիլ. դ. 8. Ա Պետ. բ. 12.

Յամի Տեառն 60

աւելի յօժարամիտ՝ ան մեծ վստահութիւնովը որ ձեր վրայ ունի։ 23 Բայց թէ որ Տիտոսին համար կը հարցնէք, * անիկայ իմ ընկերս է, և ձեր մէջը իմ գործակիցս. իսկ թէ որ մեր եղբայրներուն համար, անոնք եկեղեցիներուն խրկածներն են, ու Քրիստոսի փառքը։ 24 Ուստի ձեր սիրոյն՝ † և մեր ձեր վրայով պարծենալուն ապացոյցը անոնց վրայ ցուցուցէք եկեղեցիներուն առջևը։

* Փիլ. բ. 25.

† Գլ. է. 14. Թ. 2.

ԳԼ. Թ.

1 Առաքեալը կը ցուցնէ պատճառը՝ թէ ինչո՛ւ համար, (թէև ինքը գիտէր անոնց յօժարամտութիւնը,) յառաջագոյն խրկեց Տիտոսը և միւս եղբայրները. 6 կը յորդորէ որ առատ ողորմութիւն տան, իբր թէ ան տուածնին անանկ մը սերմ ցանել էր՝ 10 որ առատօրէն պտուղ պիտի տար իրենց. 13 և պատճառ պիտի ըլլար որ մեծ շնորհակալութիւն մատուցուի Աստուծոյ։

1 * Վասնզի սուրբերուն ըլլալու պաշտօնին վրայով ինծի աւելորդ 2 է ձեզի գրել. † Ինչու որ գիտեմ ես ձեր յօժարամտութիւնը, ‡ որուն վրայով կը պարծենամ ձեզի համար Մակեդոնացւոց մէջ, § թէ Աքայեցիք անցած տարուընէ հետէ պատրաստ են. ու ձեր [illegible] նախանձը 3 շատերը գրգռեց։ Եւ ահա ‖ եղբայրները խրկեցի, որ մեր ձեզի համար պարծենալը՝ աս մասին մէջ պարապ չելլէ. հապա պատրաստ գտնուիք՝ ինչպէս որ ըսեր 4 եմ. Որ չըլլայ թէ երբոր Մակեդոնացիք իմ հետս գան՝ ու ձեզ անպատրաստ գտնեն, ալ մենք (որ չըսենք թէ դուք,) ամօթով մնանք աս * պարծանքին վստահու5 թեանը մէջ։ Ուստի հարկաւոր սեպեցի եղբայրներուն աղաչել, որ առաջուց ձեզի գան, ու առաջուց կարգի դնեն ան ձեր առաջուց ծանուցուած ընծան՝ որ պատրաստ ըլլայ, անանկ որ ընծայի պէս ըլլայ, ու չէ թէ ագահութեան պէս։ 6 ¶ Բայց ասիկայ կը ծանուցանեմ՝ թէ ան որ խնայելով կը սերմանէ՝ խնայելով պիտի հնձէ. ու ան որ առատութիւնով կը սերմանէ՝ առա7 տութիւնով պիտի հնձէ։ Ամէն մէկը ինչպէս որ իր սրտովը կը յօժարի, թող այնպէս տայ. ** չէ թէ տրտմութեամբ կամ ստիպմամբ. †† ինչու որ Աստուած յօժարակամ 8 տուողը կը սիրէ։ ‡‡ Բայց կարող է Աստուած բոլոր շնորհքները ձեզի առատօրէն տալու. որ ամէն բանի մէջ ամէն ատեն բոլոր ձեզի պէտք եղածը ունենալով, ամէն բարի գործերով առատանաք. 9 Ինչպէս որ գրուած է. §§ Ցարածեց՝ ու աղքատներուն տուաւ. անոր արդարութիւնը յաւիտեան կը մը10 նայ։ Եւ անիկայ ‖‖ որ սերմ ցանողին սերմ կը պարգևէ, ¶¶ և կերակուրի համար հաց, ձեր սերմանիքը պիտի պարգևէ և աւելցնէ, *** ու ձեր արդարութեան պտուղները 11 պիտի շատցնէ. Որ ամէն բանի մէջ հարստանաք ամէն կերպ առատութիւնով, ††† որ մեր ձեռքովը կը պատճառէ գոհութիւն առ 12 Աստուծոյ։ Ինչու որ աս պաշտօնին մատակարարութիւնը չէ թէ միայն ‡‡‡ սուրբերուն պակասութիւնը լեցնելու համար է, հապա նաև աւելի շատցնելու Աստուծոյ գո13 հութիւն տալը. Երբոր §§§ աս ձեր պաշտօնին փորձովը փառաւորեն զԱստուած՝ Քրիստոսի աւետարանը խոստովանելնուդ հնազանդութեանը համար, ‖‖‖ և առատաձեռնութիւննուդ անոնց ու ամենուն 14 հաղորդելնուդ համար. Եւ իրենց աղօթքը ձեզի համար [illegible], ¶¶¶ փափաք ունենալով ձեր վրայ՝ Աստուծոյ գերազանց շնորհքին 15 համար՝ որ ձեր մէջն է։ Ալ գոհութիւն Աստուծոյ՝ **** անոր չպատմուելու պարգևին համար։

* Գործ. ժա. 29. Հռով. ժե. 26. Ա Կոր. ժզ. 1. Գլ. ը. 4. Գաղ. բ. 10.

† Գլ. ը. 19.

‡ Գլ. ը. 24.

§ Գլ. ը. 10.

‖ Գլ. ը. 6. 17. 18. 22.

* Ոմանք չունին.

¶ Առակ. ժա. 24. ժթ. 17. իբ. 9. Գաղ. զ. 8. 9.

** Բ Օր. ժե. 7.

†† Ել. իե. 2. լե. 5. Առակ. ժա. 25. Հռով. ժբ. 8. Գլ. ը. 12.

‡‡ Առակ. ժա. 24. 25. իը. 27. Փիլ. դ. 19.

§§ Սաղ. ճժբ. 9.

Յամի Տեառն 60

‖‖ Եսա. ծե. 10.

¶¶ Կամ Ինք կերակուրի համար հաց ալ պիտի պարգևէ, և ձեր սերմանիքը պիտի աւելցնէ.

*** Ովս. ժ. 12.

††† Գլ. ա. 11. դ. 15.

‡‡‡ Գլ. ը. 14.

§§§ Մատ. ե. 16.

‖‖‖ Եբր. ժգ. 16.

¶¶¶ Գլ. ը. 1.

**** Յակ. ա. 17.

ԳԼ. Ժ.

1 Առաքեալը իր անձը և մարմինին երևոյթը արհամարհող սուտ առաքեալներուն դէմ՝ յառաջ կը բերէ իր հոգևոր իշխանութիւնը, 7 համոզելով որ իր գալու ատենը այնչափ զօրաւոր պիտի ըլլայ իր խօսքովը, որչափ որ իր նամակովն է իր հեռաւորութեան ատենը. 12 կը յանդիմանէ զանոնք՝ չափէ դուրս առաջ անցնելնուն և ուրիշին աշխատանքովը պարծենալնուն համար։

1 * Բայց ես Պօղոս ձեզի կ՚աղաչեմ Քրիստոսի հեզութիւնովը ու քաղցրութիւնովը, † որ երես առ երես [illegible]՝ խոնարհ եմ ձեր մէջը, բայց հեռուէն կը հա2 մարձակիմ ձեզի. Կ՚աղաչեմ՝ ‡ որ չըլլայ թէ մօտէն ալ համարձակիմ ան վստահութիւնովը՝ որով միտք ունիմ յանդգնիլ մէկ քանիներուն վրայ, որոնք որ մեր վրայով անանկ կը կարծեն՝ թէ մարմնաւորապէս 3 կը քալենք։ Քանզի թէպէտ մարմինի մէջ կը քալենք, բայց չէ թէ մարմնաւորապէս զինուորութիւն 4 կ՚ընենք. § Ինչու որ մեր զինուորութեան ‖ զէնքերը մարմնաւոր չեն, ¶ հապա Աստուծմէ զօրութիւն առած՝ ** ամրոցները քակելու. մենք խորհուրդներ կը քա5 կենք, Եւ †† Աստուծոյ գիտութեանը դէմ բոլոր հպարտացած բարձր բաները, ու բոլոր միտքերը Քրիստոսի հնազանդութեանը գերի կ՚ը6 նենք. ‡‡ Եւ պատրաստ ունինք վրէժ առնելը ամէն անհնազանդութենէ, §§ երբոր ձեր հնազանդու-

* Հռով. ժբ. 1.

† Հմր. 10. Գլ. ժբ. 5. 7. 9.

‡ Ա Կոր. դ. 21. Գլ. ժգ. 2. 10.

§ Ա Տիմ. ա. 18. Բ Տիմ. բ. 3.

‖ Եփե. զ. 13. Ա Թես. ե. 8.

¶ Գործ. է. 22. Ա Կոր. բ. 5. Գլ. զ. 7. ժգ. 3. 4.

** Երեմ. ա. 10.

†† Ա Կոր. ա. 19. գ. 19.

‡‡ Գլ. ժգ. 2. 10.

§§ Գլ. բ. 9. է. 15.

Յամի Տեառն
60

է Յովհ. է. 24 ։ Գլ. ե. 12 ։ ժա. 18 ։
ը Ա. Կոր. ժդ. 37 ։ Ա. Յովհ. դ. 6 ։
թ Ա. Կոր. գ. 23 ։ Թ. 1 ։ Գլ. ժա. 23 ։
ժ Գլ. ժգ. 10 ։
ի Գլ. է. 14 ։ ժբ. 6 ։
լ Ա. Կոր. բ. 3, 4 ։ Հմր 1 ։ Գլ. ժբ. 5. 7. 9 ։ Գաղ. դ. 13 ։
խ Ա. Կոր. ա. 17 ։ բ. 1. 4 ։ Գլ. ժա. 6 ։
ծ Գլ. գ. 1 ։ ե. 12 ։
կ Հմր 15 ։
հ Ա. Կոր. գ. 5. 10 ։ դ. 15 ։ Թ. 1 ։
ձ Հռոմ. ժե. 20 ։
ղ Եսա. կե. 16 ։ Երեմ. Թ. 24 ։ Ա. Կոր. ա. 31 ։
ճ Առակ. իէ. 2 ։
մ Հռոմ. բ. 29 ։ Ա. Կոր. դ. 5 ։

7 թիւնը կատարեալ ըլլայ ։ Դուրսի երեւութի՞ն կը նայիք . Եթէ որ մէկը վստահ ըլլայ իր անձին վրայ՝ թէ ինքը Քրիստոսինն է, աս նորէն ինքիրմէ խորհի՝ որ ինչպէս ինքը Քրիստոսինն է, անանկ ալ
8 մենք ։ Քանզի թէ որ աւելի ալ պարծենալու ըլլամ աս մեր իշխանութեանը վրայով՝ որ Տէրը մեզի տուաւ ձեզ շինելու, ու չէ թէ քակելու համար, պիտի չա-
9 մըչնամ . Որ անանկ չսեպուիմ՝ որպէս թէ ես թուղթերովս ձեզի
10 վախ մը կը ձգեմ . քանզի՝ Անոր թուղթերը (կ'ըսէ մէկը,) ծանր ու զօրաւոր են, բայց անոր մարմինին երեւոյթը տկար է, ու խօսքը ա-
11 նարգ . Անանկ ըսողը թող խորհի, որ մենք հեռուէն ինչպէս որ ենք խօսքով մեր թուղթերովը, մօտէն ալ անանկ ներկայ եղած գործ-
12 քով ։ Ինչու որ մենք չենք համարձակիր մեր անձը կշիռքի դնել ու բաղդատել ոմանց հետ, որ ինքզինքնին կը գովեն . բայց անոնք իրենցմով իրենց անձերը չափելով, և զիրենք իրենց հետ բաղդատելով՝
13 չեն հասկընար ։ Բայց մենք չափէ դուրս բաներով պիտի չպարծենանք . հապա ան կանոնին չափովը, որ Աստուած մեզի բաժին
14 տուաւ՝ մինչեւ ձեզի հասնելու . Չէ թէ որպէս թէ մենք ձեզի հասած չենք, ու ինքզինքնիս չափէն աւելի կ'երկընցրնենք . ինչու որ Քրիստոսի աւետարանովը մինչեւ ձեզի
15 հասանք ։ Ու չէ թէ չափէ դուրս բաներով՝ ուրիշներուն աշխատանքովը կը պարծենանք . հապա յոյս ունինք որ ձեր հաւատքը աւելնալուն՝ մեր կանոնին չափովը՝ ձեզմով աւելի ընդարձակինք,
16 Ձեզմէ անդիի կողմերը աւետարանը քարոզելու, և չէ թէ պատրաստ բաներու վրայ պարծենալու ուրիշի
17 մը կանոնով ։ Բայց ան որ կը պարծենայ, թող Տէրոջմով պար-
18 ծենայ ։ Վասն զի չէ թէ ան՝ որ իր անձը կը գովէ, անիկայ է ընտրուածը, հապա ան՝ որ Տէրը զանիկայ կը գովէ ։

ԳԼ. ԺԱ

1 Նախանձով լցուած Կորնթացւոց վրայ՝ որոնք կ'երեւայ թէ սուտ առաքեալները աւելի պատուաւոր կը համարէին, կը ստիպուի իր անձին վրայ պարծենալ, 5 թէ ինքը հաւասար է երեւելի առաքեալներուն, 7 և թէ ինքը աւետարանը ձրի քարոզեց անոնց՝ բնաւ մէկուն նեղութիւն չտալով իր ապրուստին համար . 13 կը ցուցնէ թէ ինքը օրէնքին կողմանէ ստոր չէ ան խաբեբայ գործաւորներէն, 23 և Քրիստոսի ծառայութեանը, ու իր պաշտօնին համար իր կրած նեղութիւններուն մէջ շատ գերազանց է անոնցմէ ։

1 Երանի թէ քիչ մը ներէիք իմ անմտութեանս . և իրաւցընէ
2 համբերեցէ՛ք ինծի ։ Վասն զի ձեր վրայ նախանձաւոր եմ Աստուծոյ նախանձովը . ինչու որ ես ձեզ մէկ էրկան մը նշանեցի՝ մաքուր կոյսի մը պէս Քրիստոսի դիմացը
3 հանելու ։ Միայն թէ կը վախնամ՝ չըլլայ թէ ինչպէս որ օձը Եւան խաբեց իր խորամանկութիւնովը, անանկ ալ ձեր միտքերը ապականին Քրիստոսի վրայ
4 եղած միամտութենէն ։ Վասն զի թէ որ մէկը գալու ըլլայ՝ և ուրիշ Յիսուս քարոզէ՝ որ մենք ան չքարոզեցինք, կամ ուրիշ հոգի առնէք՝ որ չառիք, կամ ուրիշ աւետարան՝ որն որ չէք ընդունած, անանկներուն աղէկ կը համբերէիք ։
5 Քանզի ես անանկ կը սեպեմ՝ որ ամենէն երեւելի առաքեալներէն բա-
6 նով մըն ալ պակաս չեմ ։ Ու թէպէտ խօսքի կողմէ անկիրթ եմ, բայց չէ թէ գիտութեան կողմէ, Սակայն ամեն բանի մէջ բոլորովին անձերնիս ձեզի յայտնի ը-
7 րինք ։ Միթէ յանցա՞նք գործած եղայ՝ որ Աստուծոյ աւետարանը ձեզի ձրի քարոզելով իմ անձս խոնարհեցուցի, որ դուք բարձ-
8 րանաք ։ Ուրիշ եկեղեցիները կողոպտեցի՝ անոնցմէ թոշակ առնելով ձեզի ծառայելու համար ։
9 Ու ձեզ քովը գտնուած ատենս՝ երբոր պակասութիւն մը ունեցայ, բնաւ մէկուն ծանրութիւն չըտուի . ինչու որ իմ պակասութիւնս լեցուցին Մակեդոնիայէն եկող եղբայրները . և ամեն կերպով ձեզի ծանրութիւն տալէն իմ անձս պահեցի՝ ու պիտի պահեմ
10 ալ ։ Քրիստոսի ճշմարտութիւնը իմ ներսի դին է, որ աս իմ պարծենալս պիտի չխափանուի ինծմէ
11 Աքայիայի կողմերը ։ Ինչո՞ւ . որպէս թէ չե՞մ սիրեր ձեզ . զայն Աս-
12 տուած գիտէ ։ Բայց ան որ կ'ընեմ՝ պիտի ընեմ ալ, որ կտրեմ անոնց պատճառը՝ որոնք պատճառ կը փնտռեն, որ ինչ բանով կը պարծենան, իրենք ալ մեզի պէս
13 գտնուին ։ Ինչու որ անանկները սուտ առաքեալներ՝ խաբեբայ բանւորներ ըլլալով, Քրիստոսի առաքեալներուն կերպարանքը վրանին
14 կ'առնեն ։ Ու զարմանք մը չէ . ինչու որ ինքը Սատանան ալ լուսաւոր հրեշտակի կերպարանք կ'առ-
15 նէ . Ալ մեծ բան մը չէ, որ անոր պաշտօնեաներն ալ արդարութեան պաշտօնեաներու նման կերպարանք կ'առնեն . որոնց վերջը իրենց գործերուն համեմատ պիտի

Յամի Տեառն
60

ա Հմր 16 ։ Գլ. ե. 13 ։
բ Գաղ. դ. 17. 18 ։
գ Ովս. բ. 19. 20 ։ Ա. Կոր. գ. 15 ։
դ Ղև. իա. 13 ։
ե Կող. ա. 28 ։
զ Ծն. գ. 4 ։ Յովհ. ը. 44 ։
է Եփե. դ. 24 ։ Կող. բ. 4. 8. 18 ։ Ա. Տիմ. ա. 3 ։ դ. 1 ։ Եբր. ժգ. 9 ։ Բ. Պետ. գ. 17 ։
ը Գաղ. ա. 7. 8 ։
թ Ա. Կոր. ժե. 10 ։ Գլ. ժբ. 11 ։ Գաղ. բ. 6 ։
ժ Ա. Կոր. ա. 17 ։ բ. 1. 13 ։ Գլ. ժ. 10 ։
ի Եփե. գ. 4 ։
լ Գլ. դ. 2 ։ ե. 11 ։ ժբ. 12 ։
խ Գործ. ժը. 3 ։ Ա. Կոր. Թ. 6. 12 ։ Գլ. ժ. 1 ։
ծ Գործ. ի. 33 ։ Գլ. ժբ. 13 ։ Ա. Թեսա. բ. 9 ։ Բ. Թեսա. գ. 8. 9 ։
կ Փիլ. դ. 10. 15. 16 ։
հ Գլ. ժբ. 14. 16 ։
ձ Հռոմ. Թ. 1 ։
ղ Ա. Կոր. Թ. 15 ։
ճ Գլ. գ. 11 ։ ե. 3 ։ ժբ. 15 ։
մ Ա. Կոր. Թ. 12 ։
յ Գործ. ժե. 24 ։ Հռոմ. ժզ. 18 ։ Գաղ. ա. 7 ։ զ. 12 ։ Փիլ. ա. 15 ։ Բ. Պետ. բ. 1 ։ Ա. Յովհ. դ. 1 ։ Յայտ. բ. 2 ։
ն Գլ. բ. 17 ։ Փիլ. գ. 2 ։ Տիտ. ա. 10. 11 ։
շ Գաղ. ա. 8 ։
ո Գլ. դ. 2 ։
չ Փիլ. գ. 19 ։

Յամի Տեառն 60

Հռ. 1. Գլ. ժբ. 6. 11. Ա Կոր. ե. 6. 12. Գլ. թ. 4. Փիլ. գ. 3. 4. Ա Կոր. դ. 10. Գաղ. բ. 4. գ. 9. Գլ. ժ. 10. Փիլ. գ. 4. Գործ. իբ. 3. Հռոմ. ժա. 1. Փիլ. գ. 5. Ա Կոր. ժե. 10. Գործ. թ. 16. ի. 23. իա. 11. Գլ. զ. 4. 5. Ա Կոր. ժե. 30. 31. 32. Գլ. ա. 9. 10. դ. 11. զ. 9. Բ Օր. իե. 3. Գործ. ժզ. 22. Գործ. ժդ. 19. Գործ. իէ. 41. Գործ. թ. 23. ժգ. 50. ժդ. 5. ժէ. 5. ի. 3. իա. 31. իգ. 10. 11. իե. 3. Գործ. ժդ. 5. ժթ. 24. Գործ. ի. 31. Գլ. զ. 5. Ա Կոր. դ. 11. Տես Գործ. ի. 18. Հռոմ. ա. 14. Ա Կոր. ը. 13. թ. 22. Գլ. ժբ. 5. 9. 10. Հռոմ. ա. 9. թ. 1. Գլ. ա. 23. Գաղ. ա. 3. Ա Թես. բ. 5.

16 ըլլայ ։ Դարձեալ կ'ըսեմ․ չըլլայ որ մէկը զիս անմիտ սեպէ․ հապա թէ չէ՝ գոնէ անմիտի մը պէս զիս ընդունեցէք, որ ես ալ քիչ մը պարծենամ ։ 17 Ան որ ես կը խօսիմ՝ չէ թէ Տէրոջը [illegible] պէս կը խօսիմ, հապա որպէս թէ անմտութիւնով մը աս պարծենալուն վստահութիւնովը ։ 18 Որովհետեւ շատերը մարմնոյ կողմանէ կը պարծենան, ես ալ պիտի պարծենամ ։ 19 Քանզի դուք իմաստուն ըլլալով՝ յօժարութեամբ կը համբերէք անմիտներուն ։ 20 Ինչու որ կը համբերէք, թէ որ մէկը ձեզ ծառայեցընէ, թէ որ մէկը ձեր ստացուածքը ուտէ, թէ որ մէկը ձեզմէ բան մը առնէ, թէ որ մէկը ձեր վրայ հպարտանայ, թէ որ մէկը ձեր երեսին զարնէ ։ 21 Նախատինքի համար կը խօսիմ, իբր թէ մենք տկար էինք․ բայց ինչ բանով որ մէկը [illegible] կը համարձակի՝ (անմտութեամբ կը խօսիմ,) ես ալ կը համարձակիմ ։ 22 Անոնք Եբրայեցի՞ են, ես ալ․ Իսրայելացի՞ են, ես ալ․ Աբրահամի սերո՞ւնդ են, ես ալ․ 23 Քրիստոսի պաշտօնեանե՞ր են, (յիմարաբար կը խօսիմ՝) ալ աւելի ես․ աշխատանքներով՝ աւելի, ծեծերով՝ ալ աւելի, բանտարկութիւններով՝ աւելի, մահուան վտանգներով՝ շատ անգամ․ 24 Հրէաներէն հինգ անգամ քառասունէն մէկ մը պակաս ծեծ կերայ․ 25 Իրեք անգամ ձաղկով ծեծուեցայ․ մէկ անգամ քարկոծուեցայ․ իրեք անգամ նաւաբեկութեան հանդիպեցայ․ գիշեր մը ու ցորեկ մը ծովուն անդունդը մնացի․ 26 Շատ անգամ ճամբորդութեանց մէջ [illegible]․ գետերէն վտանգներ, աւազակներէն վտանգներ, իմ ազգէս վտանգներ, հեթանոսներէն վտանգներ, քաղաքի մէջ վտանգներ, անապատի մէջ վտանգներ, ծովի վրայ վտանգներ, սուտ եղբայրներու մէջ վտանգներ 27 [illegible]․ Ջանքի ու աշխատանքի մէջ, շատ անգամ քնահատութեան մէջ, անօթութեան ու ծարաւութեան մէջ, շատ անգամ ծոմ կենալու մէջ, ցուրտի ու մերկութեան մէջ էի․ 28 Ձգէ արտաքին [illegible], ամէն օրուան ըզբաղմունքը՝ բոլոր եկեղեցիներուն հոգը վրաս կը դիզուէր ։ 29 Ո՞վ կը տկարանայ, ու ես չեմ տկարանար․ ո՞վ կը գայթակղի, ու իմ սիրտս չայրիր ։ 30 Թէ որ պարծենալ պէտք ըլլայ, տկարութեանս բաներուն վրայ պարծենամ ։ 31 Աստուած և մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի Հայրը, Ան որ յաւիտեան օրհնեալ է, գիտէ որ սուտ չեմ զրուցեր ։ 32 Դամասկոսի մէջ Արետաս թագաւորին ազգապետը զիս բռնել ուզելով՝ Դամասկացւոց քաղաքը պահապաններ դրեր էր․ 33 Եւ ես պատուհանին մէջէն զամբիւղով պարէն վար կախուեցայ, ու անոր ձեռքէն փախայ ։

Յամի Տեառն 60

Հռոմ. թ. 5. Գործ. թ. 24. 25.

ԳԼ. ԺԲ

1 Պօղոս իր առաքելութիւնը գովելու համար՝ թէեւ կրնար պարծենալ իրեն եղած յայտնութիւններուն վրայ, 9 բայց աւելի աղէկ կը համարի իր տկարութեանցը վրայ պարծենալ, 11 յանդիմանելով զանոնք որ ստիպեցին զինքը այսպէս պարծենալու․ 14 կը խոստանայ նորէն իրենց երթալ հայրական սիրով մը․ 20 բայց կը վախնայ որ ինքը պիտի գտնէ՝ շատ գայթակղութիւններ եւ անկարգութիւններ գտնելով մէջերնին ։

1 Պարծենալ պէտք ըլլայ [illegible], բայց ինծի անօգուտ է․ միայն թէ Տէրոջը տեսիլքներուն ու յայտնութիւններուն գամ ։ 2 Մարդ մը գիտեմ Քրիստոսով տասնըչորս տարի առաջ, (եթէ մարմնով էր՝ չեմ գիտեր, եւ եթէ առանց մարմնի՝ չեմ գիտեր, Աստուած գիտէ,) որ անանկը յափշտակուեցաւ մինչեւ երրորդ երկինքը ։ 3 Ու գիտեմ անանկ մարդ մը, (եթէ մարմնով՝ եւ եթէ առանց մարմնի, չեմ գիտեր, Աստուած գիտէ,) 4 Որ դրախտը յափշտակուեցաւ ու լսեց չպատմուելու խօսքեր, որ մարդուս արժան չէ խօսիլ ։ 5 Ես անանկին համար պիտի պարծենամ․ բայց իմ անձիս համար պիտի չպարծենամ, հապա միայն տկարութեանս վրայ ։ 6 Ինչու որ եթէ պարծենալ ալ ուզեմ՝ անմիտ պիտի չըլլամ․ որովհետեւ ճշմարիտը պիտի զրուցեմ․ բայց կը խնայեմ խօսելէ՝ որ չըլլայ թէ մէկը իմ վրաս աւելի համարում ունենայ, քան որչափ որ իմ վրաս կը տեսնէ, կամ ինծմէ կը լսէ ։ 7 Եւ որ չըլլայ թէ ես հպարտանամ խիստ շատ յայտնութիւններուն համար, ինծի մարմնիս խայթոց մը տրուեցաւ՝ Սատանայի հրեշտակ մը՝ զիս նեղելու համար, որ չըլլայ թէ հպարտանամ ։ 8 Անոր համար իրեք անգամ աղաչեցի Տէրոջը, որ մէկդի ընէ ինծմէ ։ 9 Ու ըսաւ ինծի․ Իմ շնորհքս հերիք է քեզի․ ինչու որ իմ զօրութիւնս տկարութեան մէջ կը կատարուի․ ուստի մեծ յօժարութեամբ աւելի իմ տկարութիւններուս վրայ պիտի պարծենամ, որ Քրիստոսի զօրութիւնը իմ վրաս հանգչի ։ 10 Անոր համար հաճոյք եմ ես տկարութիւններու, նախատինքներու, տառապանք-

Հռոմ. ժգ. 7. Գլ. ե. 17. Գաղ. ա. 22. Գործ. իբ. 17. Յս. Տ. 46. Ղուկ. Գործ. ժգ. 6. Ղու. իգ. 43. Գլ. ժա. 30. Գլ. ժ. 8. ժա. 16. Տես Եզեկ. իբ. 24. Գաղ. գ. 13. 14. Յոբ. բ. 7. Ղու. ժգ. 16. Տես Բ Օր. գ. 23—27. Մատ. իզ. 44. Գլ. ժա. 30. Պետ. դ. 14. Հռոմ. ե. 3. Գլ. է. 4.

ներուն, հալածանքներուն, — նեղութիւններուն՝ Քրիստոսի համար. ինչու որ երբոր կը տկարանամ, այն ատենը զօրաւոր եմ։

11 Ես անմիտ եղայ պարծենալով, դուք ստիպեցիք զիս. վասն զի ինծի պէտք էր ձեզմէ վկայութիւն առնել. Քանզի ես երբեք առաքեալներէն բանով մը պակաս չգտնուեցայ, թէեւ ես ոչինչ եմ։

12 Յիրաւի ձեր մէջ առաքեալի նշաններ գործուեցան ամէն համբերութիւնով, նշաններով, եւ սքանչելիքներով, ու զօրութիւններով։

13 Վասն զի ալ ինչ կայ, որ անով պակաս գտնուեցաք ուրիշ եկեղեցիներէն, միայն թէ անով՝ որ ես ձեզի ծանրութիւն չտուի. ներեցէք ինծի այս յանցանքը։

14 Ահա ես երրորդ անգամ է որ կը պատրաստուիմ ձեզի գալու. եւ ես ձեզի ծանրութիւն պիտի չտամ. ինչու որ ես ձեր ունեցածը չեմ փնտռեր, հապա՝ ձեզ. որովհետեւ որդիները պարտաւոր չեն ծնողքներուն համար բան դիզել, հապա ծնողքները՝ որդիներուն համար։

15 Եւ ես մեծ յօժարութեամբ ծախք պիտի ընեմ, ու ծախք պիտի ըլլամ ալ ձեր անձերուն համար, թէպէտեւ ձեզ աւելի սիրելովս յետոյ քիչ սիրուիմ ալ։

16 Սակայն թող ըլլայ որ ես ձեզի ծանրութիւն մը չտուի, բայց կ՚ըսէք թէ ես խորամանկ ըլլալով նենգութեամբ ձեզ բռնեցի։

17 Միթէ իմ ձեզի խրկածներուս մէկուն ձեռքովը ձեզմէ բան մը քաշեցի՞։

18 Տիտոսին աղաչեցի, ու անոր հետ այն եղբայրը խրկեցի. միթէ Տիտոս ձեզմէ բան մը քաշե՞ց. չէ՞ որ երկուքս ալ նոյն հոգիով քալեցինք, չէ՞ որ նոյն ճամբով գնացինք։

19 Դարձեալ կը կարծէք որ ձեր առջին ջատագովութիւն կ՚ընենք մեր անձերուն. Աստուծոյ առջեւ Քրիստոսով կը խօսինք. եւ ամէն բան, սիրելիք՝ ձեր շինութեանը համար է.

20 Քանզի կը վախնամ՝ որ չըլլայ թէ երբոր գամ, ձեզ ուզածիս պէս չգտնեմ, եւ ես ալ ձեզի ձեր չուզածին պէս գտնուիմ. չըլլայ թէ ձեր մէջ գտնուին վէճեր, նախանձներ, սրտմտութիւններ, գրգռութիւններ, չարախօսութիւններ, բանսարկութիւններ, ամբարտաւանութիւններ, խռովութիւններ.

21 Չըլլայ թէ երբոր նորէն գամ՝ իմ Աստուածս զիս նկուն ընէ ձեր քովը, ու սուգ ընեմ շատերուն համար՝ որ առաջուց մեղք գործեցին, ու չապաշխարեցին իրենց գործած պղծութեանը՝ եւ պոռնկութեանը ու գիճութեանը վրայ։

Յամի Տեառն 60

Գլ. ժգ. 4.
Գլ. ժա. 1. 16. 17.
Գլ. ժա. 5. Գաղ. բ. 6. 7. 8.
Ա Կոր. գ. 7. ժե. 8. 9. Եփե. գ. 8.
Հռով. ժե. 18. 19. Ա Կոր. թ. 2. Գլ. դ. 2. զ. 4. ժա. 6.
Ա Կոր. ա. 7.
Ա Կոր. թ. 12. Գլ. ժա. 9.
Գլ. ժա. 7.
Գլ. ժգ. 1.
Գործ. ի. 33. Ա Կոր. ժ. 33.
Ա Կոր. դ. 14. 15.
Ա Թես. բ. 8. Փիլ. բ. 17.
Յովհ. ժ. 11. Գլ. ա. 6. Կող. ա. 24. Բ Տիմ. բ. 10.
Գլ. զ. 12. 13.
Գլ. ժա. 9.
Գլ. է. 2.
Գլ. ը. 6. 16. 22.
Գլ. ը. 18.
Գլ. ե. 12.
Հռով. թ. 1. Գլ. ժա. 31.
Ա Կոր. ժ. 33.
Ա Կոր. դ. 21. Գլ. ժ. 2. ժգ. 2. 10.
Գլ. բ. 1. 4.
Գլ. ժգ. 2.
Ա Կոր. ե. 1.

ԳԼ. ԺԳ

1 Կը ծանուցանէ թէ ինքը անաչառ պիտի ըլլայ. եւ իր առաքելական իշխանութիւնը պիտի բանեցնէ յամառեալ մեղաւորներուն դէմ. 5 եւ յորդորելով որ իրենց հաւատքը փորձեն, 7 ու իրենց մեղքերէն դառնան՝ գէթ ինքը անոնց չզգացած, 11 իր թուղթը կը վերջացնէ ընդհանուր յորդորանքով մը ու աղօթքով։

1 Ասիկա երրորդ անգամ է որ ձեզի կու գամ. Երկու կամ իրեք վկաներու բերնէ պիտի հաստատուի ամէն բան։

2 Առաջուց ըսեր եմ՝ եւ նորէն առաջուց կը գրուցեմ (որպէս թէ երկրորդ անգամ ներկայ կը գտնուիմ՝ թէեւ հիմա հեռուէն կը գրեմ) առջի մեղանչողներուն՝ եւ ուրիշ ամէնուն, որ եթէ նորէն գամ՝ պիտի չխնայեմ.

3 Որովհետեւ Քրիստոսի ինծմով խօսելուն ապացոյցը կը փնտռէք, որ ինքը ձեր վրայ տկարացած չէ, հապա ձեր մէջը զօրացած է.

4 Որ թէպէտ խաչուեցաւ տկարութիւնով, բայց կենդանի է Աստուծոյ զօրութեամբը. քանզի մենք ալ թէպէտ կը տկարանանք անով, բայց կենդանի պիտի ըլլանք անոր հետ Աստուծոյ զօրութեամբը ձեր մէջ։

5 Փորձեցէք ձեր անձերը թէ հաւատքին մէջն էք. քննեցէք ձեր անձերը. չէ՞ք գիտեր ինքզինքնիդ, որ Յիսուս Քրիստոս ձեր մէջն է, միայն թէ որ խոտելի չըլլաք։

6 Բայց կը յուսամ որ պիտի գիտնաք թէ մենք խոտելի չենք։

7 Եւ կը խնդրեմ Աստուծմէ որ դուք մէկ չարութիւն մը չընէք. ոչ թէ որ մենք ընտիր երեւինք, հապա որ դուք բարին գործէք, թէեւ մենք իբրեւ խոտելի ըլլանք։

8 Ինչու որ ճշմարտութեան դէմ կարողութիւն մը չունինք, հապա ճշմարտութեան համար։

9 Ուրախ ենք՝ երբոր մենք կը տկարանանք, ու դուք զօրաւոր կ՚ըլլաք. եւ մենք ալ ատ ձեր հաստատութեանը համար կ՚աղօթենք։

10 Ուստի աս կը գրեմ ձեզի հեռուէն, որ չըլլայ թէ երբոր գամ՝ սաստկութեամբ վարուիմ՝ այն իշխանութեանը համեմատ, որ Տէրը ինծի տուաւ շինելու՝ ու ոչ թէ քակելու համար։

11 Այսուհետեւ եղբայրներ՝ ողջ եղէք, հաստատ կեցէք, մխիթարուեցէք, միաբան եղէք, խաղաղութիւն ըրէք. եւ սիրոյ ու խաղաղութեան Աստուածը ձեր հետը պիտի ըլլայ։

12 Բարեւ տուէք իրարու սուրբ համբուրով. բարեւ կ՚ընեն ձեզի բոլոր սուրբերը։

13 Տէր

Յամի Տեառն 60

Գլ. ժբ. 14.
Թուոց. լե. 30. Բ Օր. ժէ. 6. ժթ. 15. Մատ. ժը. 16. Յովհ. ը. 17. Եբր. ժ. 28.
Գլ. ժ. 2.
Գլ. ժբ. 21.
Գլ. ա. 23.
Մատ. ժ. 20. Ա Կոր. ե. 4. Գլ. բ. 10.
Ա Կոր. բ. 2.
Փիլ. բ. 7. 8. Ա Պետ. գ. 18.
Հռով. զ. 4.
Տես գլ. ժ. 3. 4.
Ա Կոր. ժա. 28.
Հռով. ը. 10. Գաղ. դ. 19.
Ա Կոր. թ. 27.
Գլ. զ. 9.
Ա Կոր. դ. 10. Գլ. ժա. 30. ժբ. 5. 9. 10.
Ա Թես. գ. 10.
Ա Կոր. դ. 21. Գլ. բ. 3. ժ. 2. ժբ. 20. 21.
Տիտ. ա. 13.
Գլ. ժ. 8.
Հռով. ժբ. 16. 18. ժե. 5. Ա Կոր. ա. 10. Փիլ. բ. 2. գ. 16. Ա Պետ. գ. 8.
Հռով. ժե. 33.
Հռով. ժզ. 16. Ա Կոր. ժզ. 20. Ա Թես. ե. 26. Ա Պետ. ե. 14.
Հռով. ժզ. 24.

Յամի Տեառն 60

[ա] Փիլ. բ. 1.

Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը՝ և Աստուծոյ սէրը՝ [ա] ու Հոգւոյն Սրբոյ հաղորդութիւնը ձեր ամենուն հետը ըլլայ. ամէն։

Յամի Տեառն 60

ԹՈՒՂԹ

ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

ԱՌ ԳԱՂԱՏԱՑԻՍ

Յամի Տեառն 58

[ա] Հռ. 11. 12. [բ] Գործ. թ. 7. ի. 10. 15. 21. իզ. 16. Տիտ. ա. 3. [գ] Գործ. բ. 24. [դ] Փիլ. բ. 22. դ. 22. [ե] Կոր. ժգ. 1. [զ] Հռով. ա. 7. ա Կոր. ա. 3. բ Կոր. ա. 2. Եփե. ա. 2. Փիլ. ա. 2. Կող. ա. 3. ա Թես. ա. 2. բ Թես. բ. 2. բ Յով. 3. [է] Մատ. ի. 28. Հռով. դ. 25. Գղ. բ. 20. Տիտ. բ. 14. [ը] Տես Եսա. կե. 17. Յով. ժե. 19. ժէ. 14. Եբր. բ. 5. գ. 5. ա Յով. ե. 19. [թ] Գղ. ե. 8. [ժ] բ Կոր. ժա. 4. [ի] Գործ. ժե. 1. 24. բ Կոր. բ. 17. ժա. 13. Գղ. ե. 10. 12. [լ] ա Կոր. ժզ. 22. [խ] բ Օր. դ. 2. ժբ. 32. Առակ. լ. 6. Յայտ. իբ. 18. [ծ] ա Թես. բ. 4. [կ] ա Թագ. իդ. 7. Մատ. իբ. 14. ա Յով. գ. 9. [հ] ա Թես. բ. 4. Յակ. դ. 4.

ԳԼՈՒԽ Ա

6 Առաքեալը կը զարմանայ որ Գաղատացիք այնքան շուտով թող տուին զինքը, ու իր քարոզած աւետարանը. 8 և կը նզովէ ան մարդիկը որ իր քարոզած աւետարանէն զատ՝ ուրիշ աւետարան մը կը քարոզեն. 11 կը ցուցընէ թէ ինքը չէ՛ թէ մարդոցմէ, այլ Աստուծմէ սորված է աւետարանը. 14 թէ ինքը ինչ էր իր կոչումէն առաջ, 17 և թէ ինչ ըրաւ անմիջապէս ետքը։

1 Պօղոս առաքեալ եղած՝ [ա] չէ թէ մարդոցմէ, ու չէ թէ մարդու ձեռքով, [բ] հապա Յիսուս Քրիստոսի ձեռքովը, և Հօր Աստուծոյ՝ [գ] որ զանիկայ մեռելներէն յարոյց,
2 [դ] Եւ բոլոր եղբայրները որ իմ հետս են՝ [ե] Գաղատիոյ եկեղեցիներուդ.
3 [զ] Շնորհք և խաղաղութիւն ձեզի Հօր Աստուծմէ ու մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսէն.
4 [է] Ան որ իր անձը տուաւ մեր մեղքերուն համար, [ը] որ մեզ փրկէ հիմակուան չար աշխարհէն՝ Աստուծոյ ու մեր Հօրը կամացը համեմատ.
5 Որուն փառք յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։
6 Կը զարմանամ որ այդպէս շուտով ուրիշ աւետարանի կը փոխուիք [թ] անկէ՝ որ ձեզ Քրիստոսի շնորհացը կանչեց.
7 [ժ] Որ չկայ ուրիշ աւետարան. [ի] միայն թէ կան ոմանք՝ որ ձեզ կը խռովեցընեն, ու կ'ուզեն Քրիստոսի աւետարանը խանգարել։
8 [լ] Բայց թէ որ մենք՝ կամ երկինքէն հրեշտակ մը [խ] ձեզի աւետարանէ անկէ ուրիշ՝ որ մենք աւետարանեցինք ձեզի, նզովեալ ըլլայ։
9 Ինչպէս որ առաջ ըսինք, հիմա ալ նորէն կ'ըսեմ. [ծ] Թէ որ մէկը ձեր ընդունածէն ուրիշ աւետարան քարոզելու ըլլայ ձեզի, նզովեալ ըլլայ։
10 [կ] Քանզի հիմա մարդիկնե՞րը կը հաճեցընեմ՝ թէ զԱստուած. [հ] կամ մարդո՞ց հաճելի ըլլալ կը փնտռեմ. ինչու որ եթէ ես տակաւին մարդոց հաճելի ըլլայի, ալ Քրիստոսի ծառայ չէի ըլլար։
11 [ձ] Կը ծանուցանեմ ձեզի եղբայրներ ան աւետարանը՝ որ ինծմէ քարոզուեցաւ, թէ անիկայ մարդու բան չէ։
12 [ղ] Որովհետև ես ալ մարդէ չառի անիկայ, և ոչ ալ սորվեցայ, [ճ] հապա Յիսուս Քրիստոսի յայտնութենէն։
13 Վասն զի լսած էք դուք իմ առջի ժամանակի վարմունքս Հրէութեան մէջ, [մ] ինչպէս չափէ դուրս կը հալածէի Աստուծոյ եկեղեցին՝ [յ] ու կը կործանէի զանիկայ.
14 Եւ իմ [ն] հայրենի աւանդութիւններուս [շ] խիստ նախանձաւոր ըլլալով՝ իմ ազգիս մէջ եղած շատ հասակակիցներէս աւելի յառաջադէմ էի Հրէութեան մէջ։
15 Բայց երբոր ուզեց Աստուած՝ ([ո] որ ընտրեց զիս իմ մօրս որովայնէն, և իր շնորհքովը զիս կանչեց,)
16 [չ] Ինծի իր Որդին յայտնել, [ջ] որ զանիկայ հեթանոսաց մէջ քարոզեմ, մէկէն 'ի մէկ բան մը չիմացուցի [ռ] մարմինին ու արիւնին,
17 Ո՛չ ալ Երուսաղէմ ելայ՝ ինծմէ առաջ առաքեալ եղողներուն քովը, հապա Արաբիա գացի, ու նորէն Դամասկոս դարձայ.
18 Ետքը երեք տարիէն ետև [ս] Երուսաղէմ ելայ՝ Պետրոսը տեսնելու, և տասնըհինգ օր անոր քովը կեցայ.
19 Սակայն [վ] առաքեալներէն ուրիշ մէկը չտեսայ, [տ] բայց միայն Յակոբոս՝ Տէրոջը եղբայրը։
20 Բայց աս որ կը գրեմ ձեզի՝ [ր] ահա Աստուծոյ առջևը կը հաստատեմ, որ սուտ չեմ գրուցեր։
21 [ց] Անկէ ետքը եկայ Սուրիայի ու Կիլիկիայի կողմերը։
22 [ւ] Եւ զիս դէմ առ դէմ չէին ճանչնար ան եկեղեցիները՝ [փ] որ Հրէաստանի մէջ էին Քրիստոսով։
23 Միայն թէ անոնք լսած էին թէ, Ան որ առենօք մեզ կը հալածէր, հիմա ինքը ան հաւատքը կը քարոզէ՝ որ ատեն մը կը կործանէր։
24 Ու ինծմով զԱստուած կը փառաւորէին։

Յամի Տեառն 58

[ձ] ա Կոր. ժե. 1. [ղ] ա Կոր. ժե. 1. 3. Հռ. 1. [ճ] Եփե. գ. 3. [մ] Գործ. թ. 1. ի. 4. իզ. 11. ա Տիմ. ա. 13. [յ] Գործ. ը. 3. [ն] Երեմ. թ. 14. Մատ. ժե. 2. Մար. է. 5. [շ] Գործ. ի. 3. իզ. 9. Փիլ. գ. 6.

Յա. Տ. 35

[ո] Եսա. խթ. 1. 5. Երեմ. ա. 5. Գործ. թ. 15. ժգ. 2. ի. 14. 15. Հռով. ա. 1. [չ] բ Կոր. գ. 6. [պ] Կամ՝ ինծմով [ջ] Գործ. թ. 15. ի. 21. իզ. 17. 18. Հռով. ժա. 13. Եփե. գ. 8.

Յա. Տ. 38

[ռ] Մատ. ժզ. 17. ա Կոր. ժե. 50. Եփե. զ. 12. [ս] Գործ. թ. 26. [վ] ա Կոր. թ. 5. [տ] Մատ. ժգ. 55. Մար. զ. 3. [ր] Հռով. թ. 1. [ց] Գործ. թ. 30. [ւ] ա Թես. բ. 14. [փ] Հռով. ժզ. 7.

Յամի Տեառն
58

ԳԼ. Բ

1 Առաքեալը կը ծանուցանէ թէ երբ ինքը վերստին Երուսաղէմ ելաւ՝ և ինչ նպատակով, 3 թէ Տիտոս չթլփատուեցաւ, 11 թէ ինքը Պետրոսին դէմ կեցաւ, պատճառը անոր իմացընելով 14 թէ ինչո՛ւ. ինքը և ուրիշ Հրեաները Քրիստոսի կը հաւատան՝ որ հաւատքով արդարանան, և չէ թէ գործքով. 20 կը հաստատէ թէ մեղքի մէջ պէտք չմնան անոնք՝ որ այսպէս արդարացած են ։

1 Յետոյ տասնըչորս տարիէն ետեւ
[ա] նորէն Երուսաղէմ ելայ Բառ-
նաբասին հետ՝ Տիտոսն ալ մէկ-
2 տեղ առնելով ։ Ու ելայ յայտ-
նութիւնով, [բ] և անոնց իմացուցի
ան աւետարանը՝ որ հեթանոսնե-
րուն մէջ կը քարոզեմ, բայց ա-
ռանձին անոնց՝ որ երեւելիներ էին,
[գ] որ չըլլայ թէ պարապ տեղը վա-
3 զեմ կամ վազած ըլլամ ։ Բայց
չէ թէ իմ հետս եղող Տիտոսն ալ՝
որ Յոյն էր, պարտաւորեցաւ թըլ-
4 փատուիլ ․ [դ] Մանաւանդ ներս
սպրդուող սուտ եղբայրներուն հա-
մար՝ որոնք սահելով ներս մտան
[ե] Քրիստոս Յիսուսով մեր ունեցած
ազատութիւնը լրտեսելու համար,
5 [զ] որ մեզ ծառայեցընեն ․ Որ անոնց
քիչ մը ատեն անգամ մտիկ չըրինք
հնազանդելու, [է] որ աւետարանին
ճշմարտութիւնը հաստատուն մնայ
6 ձեր մէջը ։ [ը] Բայց անոնք որ կը
կարծուէին բան մը ըլլալ, որոնք
ինչ որ էին՝ ան իմ հոգս չէ ․ [թ] Աս-
տուած մարդոց աչառութիւն չը-
նէր ․ [ժ] վասն զի [illegible] կարծուած-
ները բան մը չիմացուցին ինծի ։
7 Հապա անոր հակառակը՝ [ի] երբոր
տեսան որ անթլփատներուն աւե-
տարանը [լ] ինծի յանձնուած է,
ինչպէս Պետրոսին ալ թլփա-
8 տուածներունը ․ (Վասն զի ան որ
Պետրոսին յաջողեց թլփատուած-
ներուն առաքելութիւն ընելու,
[խ] ինծի ալ [ծ] յաջողեց հեթանոսնե-
9 րունը ․) [կ] Ու երբոր ինծի տրուած
շնորհքը գիտցան Յակոբոս ու Կե-
փաս և Յովհաննէս՝ [հ] որոնք սիւներ
սեպուած էին, աջ ձեռքերնին
տուին ինծի ու Բառնաբասին 'ի
նշան հաղորդակցութեան, որ մենք
հեթանոսներուն մէջը երթանք, ու
10 անոնք՝ թլփատուածներուն ․ Միայն
թէ կ'ուզէին որ աղքատները յի-
շենք ․ [ձ] որ ես ալ յօժարեցայ ան
11 բանը ընելու ։ [ղ] Բայց երբոր Կե-
փաս Անտիոք եկաւ, ես անոր դէմ
կեցայ ․ որովհետեւ ինքը մեղադրուե-
12 լու էր ։ Ինչու որ դեռ Յակոբոսին
քովէն մէկ քանի հոգի չեկած, [ճ] ին-
քը հեթանոսներուն հետ [illegible]
կ'ուտէր ․ բայց երբոր եկան՝
մէկդի կը քաշուէր, ու ինքզինքը
կը զատէր, վախնալով անոնցմէ՝

Յա. Տ. 52
ա Գործ. ժե. 2։
բ Գործ. ժե. 12։
գ Փիլ. բ. 16։ ա Թես. գ. 5։
դ Գործ. ժե. 1. 24։ բ Կոր. ժա. 26։
ե Գղ. գ. 25։ ե. 1. 13։
զ բ Կոր. ժա. 20։ Գղ. դ. 3. 9։
է Հռմ 14։ Գղ. գ. 1։ դ. 16։
ը Գղ. դ. 3։
թ Գործ. ժ. 34։ Հռով. բ. 11։
ժ բ Կոր. ժբ. 11։
ի Գործ. ժգ. 46։ Հռով. ա. 5։ ժա. 13։ ա Տիմ. բ. 7։ բ Տիմ. ա. 11։
լ ա Թես. բ. 4։
խ Գործ. թ. 15։ ժգ. 2։ իբ. 21։ իգ. 17, 18։ ա Կոր. ժե. 10։ Գղ. ա. 16։ Կող. ա. 29։
ծ Գղ. գ. 5։
կ Հռով. ա. 5։ ժբ. 3, 6։ ժե. 15։ ա Կոր. ժե. 10։ Եփե. գ. 8։
հ Մատ. ժզ. 18։ Եփե. բ. 20։ Յայտ. իա. 14։
ձ Գործ. ժա. 30։ իզ. 17։ Հռով. ժե. 25։ ա Կոր. ժզ. 1։ բ Կոր. ը. թ։
ղ Գործ. ժե. 35։
ճ Գործ. ժ. 28։ ժա. 3։

13 որ թլփատուածներէն էին ։ Եւ ա-
նոր հետ կեղծաւորեցան մէկալ Հը-
րէաներն ալ, անանկ որ Բառնա-
բասն ալ անոնց կեղծաւորութեա-
14 նը ծռեցաւ ։ Բայց ես երբոր տե-
սայ [մ] որ աւետարանին ճշմարտու-
թեանը մէջ շիտակ չեն քալեր,
[յ] ամենուն առջին Կեփասին զրուցե-
ցի, [ն] Եթէ դուն որ Հրեայ ես, հե-
թանոսի պէս՝ ու չէ թէ Հրեայի
պէս կ'ապրիս, ի՞նչպէս հեթանոս-
ները կը ստիպես Հրեայի պէս վա-
15 րուելու ։ [շ] Մենք որ բուն Հրեայ
ենք, [ո] և չէ թէ հեթանոսներէն
16 մեղաւորներ, [չ] Աս գիտնալով՝ որ
մարդ օրէնքին գործքերէն չկրնար
արդարանալ, [պ] հապա Յիսուս Քը-
րիստոսի հաւատքէն, մենք ալ Քը-
րիստոս Յիսուսի հաւատացինք՝ որ
արդարանանք Քրիստոսի հաւատ-
քէն, և չէ թէ օրէնքին գործքե-
րէն, [ջ] որովհետեւ օրէնքին գործքե-
րէն մէկ մարմին մը պիտի չարդարա-
17 նայ ։ Իսկ եթէ մենք՝ որ կ'ուզենք
Քրիստոսով արդարանալ, [ռ] մեղա-
ւոր գտնուինք, ուրեմն Քրիստոս
մեղաց պաշտօնեա՞յ եղաւ ․ քա՛ւ լի-
18 ցի ։ Քանզի թէ որ ես իմ քակած
բաներս նորէն կը շինեմ, իմ անձս
19 յանցաւոր կը ցուցընեմ ։ [ս] Ինչու
որ ես օրէնքով [վ] մեռայ օրէնքին,
[տ] որ Աստուծոյ կենդանի ըլլամ ։
20 [ր] Քրիստոսի հետ խաչը ելայ ․ Բայց
կենդանի եմ, չէ թէ ես՝ հապա
Քրիստոս կենդանի է իմ մէջս ․
բայց ես որ հիմա մարմինովս կ'ապ-
րիմ՝ [ց] Աստուծոյ Որդւոյն հաւատ-
քովը կ'ապրիմ, [ւ] ան որ զիս սիրեց
ու իր անձը ինծի համար մատնեց ։
21 Ես Աստուծոյ շնորհքը չեմ անար-
գեր ․ [փ] ինչու որ եթէ արդարու-
թիւնը օրէնքէն էր, ուրեմն Քրիս-
տոս պարապ տեղը մեռաւ ։

ԳԼ. Գ

1 Կը հարցընէ թէ ի՛նչ պատճառով հաւատքը կը թողուն և օրէնքին կը դառնան. 6 կը ցուցընէ թէ անոնք որ կը հաւատան՝ կ'արդարանան, 9 և կ'օրհնուին Աբրահամին հետ. 10 ու շատ փաստերով կը հաստատէ ասիկայ ։

1 Ո՛վ անմիտ Գաղատացիք՝ [ա] ո՛վ
ձեզ հրապուրեց* ․ որ ձեր աչ-
քերուն առջեւ Յիսուս Քրիստոս
ձեր մէջը խաչը ելած նկարագրուե-
2 ցաւ ։ Ասիկայ միայն կ'ուզեմ ձեզ-
մէ սորվիլ ․ [բ] Օրէնքի՞ն գործքե-
րո՞վը դուք Հոգին առիք՝ [գ] թէ հա-
3 ւատքին լսելովը ։ Այդչափ ան-
մի՞տ էք ․ [դ] Հոգիով սկսեցիք, [ե] ու
հիմա մարմինո՞վ կը վերջանաք ։
4 [զ] Այնչափ դիպուածները պարապ
տեղը ձեր վրայէն անցան, (թէ որ
5 պարապ ըլլայ ալ ։) [է] Ուստի ան
որ ձեզի Հոգին բաշխեց, և ձեր մէ-

Յամի Տեառն
58

մ Հմր 5։
յ ա Տիմ. ե. 20։
ն Գործ. ժ. 28։ ժա. 3։
շ Գործ. ժե. 10. 11։
ո Մատ. թ. 11։ Եփե. բ. 3. 12։
չ Գործ. ժգ. 38. 39։
պ Հռով. ա. 17։ գ. 22. 28։ ը. 3։ Գղ. գ. 24։ Եբր. է. 18. 19։
ջ Սաղ. ճխբ. 2։ Հռով. գ. 20։ Գղ. գ. 11։
ռ ա Յոհ. գ. 8. 9։
ս Հռով. ը. 2։
վ Հռով. զ. 14. է. 4. 6։
տ Հռով. զ. 11։ բ Կոր. ե. 15։ ա Թես. ե. 10։ Եբր. թ. 14։ ա Պետ. դ. 2։
ր Հռով. զ. 6։ Գղ. ե. 24։ զ. 14։
ց բ Կոր. ե. 15։ ա Թես. ե. 10։ ա Պետ. դ. 2։
ւ Գղ. ա. 4։ Եփե. ե. 2։ Տիտ. բ. 14։
փ Գղ. գ. 21։ Եբր. է. 11։ Տես Հռով. ժա. 6։ Գղ. ե. 4։

ա Գղ. ե. 7։
* Ոմանք կ'աւելցնեն ճշմարտութեանը չհնազանդելու ։
բ Գործ. բ. 38։ ը. 15։ ժ. 47։ ժե. 8։ Հռմ 14։ Եփե. ա. 13։ Եբր. զ. 4։
գ Հռով. ժ. 16. 17։
դ Գղ. դ. 9։
ե Եբր. է. 16։ թ. 10։
զ Եբր. ժ. 35. 36։ բ Յոհ. 8։
է բ Կոր. գ. 8։

ջը զօրութիւններ գործեց, օրէնքին
գործքերովն էր՝ թէ հաւատքին
6 լսելովը ։ [ը]Ինչպէս որ Աբրահամ
Աստուծոյ հաւատաց, ու անոր
7 արդարութիւն սեպուեցաւ ։ Ուրեմն
գիտցէք՝ թէ [թ]անոնք որ հաւատքէն
են, անոնք են Աբրահամի
8 որդիքը ։ [ժ]Եւ գիրքը՝ առաջուց
գիտնալով թէ Աստուած հեթանոսները
հաւատքով կ՚արդարացընէ,
առաջուց աւետիս տուաւ Աբրահամին
թէ, [ի]Քեզմով պիտի օրհնուին
9 բոլոր ազգերը ։ Ուստի անոնք
որ հաւատքէն են՝ կ՚օրհնուին
հաւատացեալ Աբրահամին հետ ։
10 Վասն զի անոնք որ օրէնքին գործքերէն
են, անէծքի տակ են. ինչու
որ գրուած է թէ՝ [լ]Անիծեալ ըլլայ
ամէն մարդ՝ որ օրէնքին գիրքը ամէն
գրուածներուն մէջ չկենար՝ որ
11 զանոնք կատարէ ։ [խ]Եւ թէ օրէնքով
մէկը չկրնար արդարանալ Աստուծոյ
առջեւ, ասիկա յայտնի է.
քանզի [ծ]Արդարը հաւատքէն պիտի
12 ապրի ։ [կ]Բայց օրէնքը հաւատքէն
չէ. [հ]Հապա Ան որ կը կատարէ անոնք
բաները՝ անոնցմով պիտի ապրի ։
13 [ձ]Քրիստոս մեզ ծախու առաւ օրէնքին
անէծքէն՝ ինքը մեզի համար անէծք
ըլլալով. (ինչու որ գրուած է
թէ՝ [ղ]Անիծեալ է ան ամէնը՝ որ
14 փայտէ կը կախուի.) [ճ]Որ Աբրահամին
օրհնութիւնը հեթանոսներուն
վրայ ըլլայ Քրիստոս Յիսուսով.
[մ]որ մենք ալ Հոգւոյն խոստմունքը
15 առնենք հաւատքով ։ Մարդու
սովորութեան պէս կը խօսիմ՝
եղբայրներ. [յ]Իրաւ որ մարդու մը
հաստատած կտակը մէկը չխափաներ,
ոչ ալ անոր վրայ ուրիշ
16 պայման մը կ՚աւելցնէ ։ [ն]Արդ
խոստումները Աբրահամին ու անոր
սերունդին եղան. չըսեր, Եւ
սերունդներուդ՝ որպէս թէ
շատերու համար, հապա որպէս թէ
մէկու մը համար, Եւ քու սերունդիդ,
17 [շ]որ ան Քրիստոսն է ։ Բայց
աս կը խօսիմ. ան կտակը՝ որ
առաջուց Աստուծմէ հաստատուեցաւ
Քրիստոսով, [ո]օրէնքը չորս
հարիւր երեսուն տարիէն ետեւ որ
գրուեցաւ, [չ]չկրնար խափանել՝
խոստումը խափանելու համար ։
18 [պ]Վասն զի թէ որ ժառանգութիւնը
օրէնքէն կ՚ըլլայ, [ջ]ուրեմն ալ
խոստումէն չէ. բայց Աբրահամին
խոստումով շնորհեց Աստուած ։
19 Հապա ինչու համար է օրէնքը.
[ռ]յանցանաց համար վրայ աւելցաւ,
([ս]մինչեւ որ գայ ան սերունդը՝ որուն
որ խոստացուեր էր,) [վ]հրեշտակներով
տրուած՝ [տ]միջնորդի մը ձեռ-
20 քով ։ Բայց միջնորդը մէկու մը
միջնորդ չէ. [ւ]սակայն Աստուած մէկ
21 է ։ Ուրեմն օրէնքը հակառա՞կ
է Աստուծոյ խոստումներուն.
քաւ լիցի. [փ]քանզի թէ որ տրուած
ըլլար այնպիսի օրէնք մը՝ որ կարող
ըլլար կենդանի ընելու, ան ատեն
իրաւցընէ արդարութիւնը օրէնքէն
22 կ՚ըլլար ։ [ք]Բայց գիրքը [օ]ամէնքը
մեղքի տակ գոցեց, [ֆ]որ խոստումը
Յիսուս Քրիստոսի հաւատքովը
23 տրուի հաւատացեալներուն ։ Բայց
քանի որ հաւատքը չէր եկած, օրէնքին
տակը գոցուած կը պահուէինք,
ան հաւատքին՝
24 որ պիտի յայտնուէր ։ [ա]Ուրեմն օրէնքը
մեր դաստիարակը եղաւ՝ մեզ
Քրիստոսի բերելու, [բ]որ մենք հա-
25 ւատքով արդարանանք ։ Բայց երբոր
որ հաւատքը եկաւ, ալ դաստիարակի
26 տակ չենք ։ [գ]Ինչու որ ամէնքդ
ալ Աստուծոյ որդիք էք՝ Քրիստոս
Յիսուսի վրայ եղած հաւատքով ։
27 [դ]Քանզի դուք ամէնքդ որ Քրիստոսով
մկրտուեցաք, [ե]Քրիստոսը զգե-
28 ցաք ։ [զ]Այսուհետեւ
ոչ Հրեայ կայ, ոչ ալ Յոյն. ոչ
ծառայ կայ, ոչ ալ ազատ. ոչ
արու կայ, ոչ ալ էգ. [է]ինչու որ
դուք ամէնքդ ալ մէկ էք Քրիստոս
29 Յիսուսով ։ [ը]Հապա թէ որ դուք
Քրիստոսինն էք, ուրեմն Աբրահամին
սերունդն էք, [թ]ու խոստումին
նայելով՝ ժառանգներ ։

ԳԼ. Դ

1 Առաքեալը կը ծանուցանէ թէ մենք օրէնքին տակն էինք մինչեւ Քրիստոսի աշխարհ գալը, ճիշդ ինչպէս որ ժառանգը խնամակալներու տակ է մինչեւ իր չափահաս ըլլալը. 5 բայց Քրիստոս մեզ ազատեց օրէնքէն. 7 ուստի ալ այսուհետեւ օրէնքին ծառաները չենք. 14 Կը յիշեցնէ անոնց սէրը իր վրայ, ու իրենը անոնց վրայ. 22 եւ կը ցուցնէ թէ մենք Աբրահամու որդիքն ենք ազատ կնիկէն ծնած ։

1 Բայց աս կը խօսիմ, որչափ ժամանակ
որ ժառանգը տղայ է՝
ծառայէն տարբերութիւն մը չու-
2 նի, թէեւ ամենուն տէրն է. Հապա
խնամակալներու ու հոգաբարձուներու
տակ է՝ մինչեւ հօրը որոշ-
3 ած ժամանակը ։ Անանկ ալ մենք
երբոր տղայ էինք, [ա]աշխարհիս
սկզբունքներուն տակը ծառայ եղած
4 էինք ։ [բ]Բայց երբոր ժամանակը
լեցուեցաւ, ղրկեց Աստուած իր
Որդին՝ [գ]որ կնիկէ մը [դ]եղաւ, [ե]
5 օրէնքի տակ մնաց. [զ]Որպէս զի օրէնքի
տակ եղողները փրկէ, [է]որ
մենք որդեգրութիւնը ընդունինք ։
6 Եւ որովհետեւ դուք որդիք էք,
[ը]Աստուած իր Որդիին Հոգին
*ձեր սիրտերուն մէջը ղրկեց, որ

Յամի Տեառն
58

ը Ծն. ժե. 6. Հռով. դ. 3. 9. 21. 22. Յակ. բ. 23.
թ Յոհ. ը. 39. Հռով. դ. 11. 12. 16.
ժ Տես Հռով. թ. 17. Հմր 22.
ի Ծն. ժբ. 3. ժը. 18. իբ. 18. Գործ. գ. 25.
լ Բ Օր. իէ. 26. Երեմ. ժա. 3.
խ Գղ. բ. 16.
ծ Ամբ. բ. 4. Հռով. ա. 17. Եբր. ժ. 38.
կ Հռով. դ. 4. 5. ժ. 5. 6. ժա. 6.
հ Ղև. ժը. 5. Նեեմ. թ. 29. Եզեկ. ի. 11. Հռով. ժ. 5.
ձ Հռով. ը. 3. Բ Կոր. ե. 21. Գղ. դ. 5.
ղ Բ Օր. իա. 23.
ճ Հռով. դ. 9. 16.
մ Ես. լբ. 15. խդ. 3. Երեմ. լա. 33. լբ. 40. Եզեկ. ժա. 19. լզ. 27. Յովէլ. բ. 28. 29. Զաք. ժբ. 10. Յոհ. է. 39. Գործ. բ. 33.
յ Եբր. թ. 17.
ն Ծն. ժբ. 3. 7. ժէ. 7. Հմր 8.
շ Ա Կոր. ժբ. 12.
ո Ել. ժբ. 40. 41.
չ Հռով. դ. 13. 14. Հմր 21.
պ Հռով. ը. 17.
ջ Հռով. դ. 14.
ռ Յոհ. ժե. 22. Հռով. դ. 15. ե. 20. է. 8. 13. Ա Տիմ. ա. 9.
ս Հմր 18.
վ Գործ. է. 53.
տ Եբր. բ. 2.
ր Ել. ի. 19. 21. 22. Բ Օր. ե. 5. 22. 23. 27. 31. Յոհ. ա. 17. Գործ. է. 38.
ց Ա Տիմ. բ. 5.

Յամի Տեառն
58

ւ Հռով. գ. 29. 30.
փ Գղ. բ. 21.
ք Հմր 8.
օ Հռով. գ. 9. 19. 23. ժա. 32.
ֆ Հռով. դ. 11. 12. 16.
ա Մատ. ե. 17. Հռով. ժ. 4. Կող. բ. 17. Եբր. թ. 9. 10.
բ Գործ. ժգ. 39. Գղ. բ. 16.
գ Յոհ. ա. 12. Հռով. ը. 14. 15. 16. Գղ. դ. 5. Ա Յոհ. գ. 1. 2.
դ Հռով. զ. 3.
ե Հռով. ժգ. 14.
զ Հռով. ժ. 12. Ա Կոր. ժբ. 13. Գղ. ե. 6. Կող. գ. 11.
է Յոհ. ժ. 16. ժէ. 20. 21. Եփե. բ. 14. 15. 16. դ. 4. 15.
ը Ծն. իա. 10. 12. Հռով. թ. 7. Եբր. ժա. 18.
թ Հռով. ը. 17. Գղ. դ. 7. 28. Եփե. գ. 6.

ա Հմր 9. Գղ. գ. 23. ե. 1. Կող. բ. 8. 20. Եբր. թ. 10.
բ Ծն. խթ. 10. Դան. թ. 24. Մար. ա. 15. Եփե. ա. 10.
գ Ծն. գ. 15. Ես. է. 14. Միք. ե. 3. Մատ. ա. 23. Ղուկ. ա. 31. բ. 7.
դ Յոհ. ա. 14. Հռով. ա. 3. Փիլ. բ. 7. Եբր. բ. 14.
ե Մատ. ե. 17. Ղուկ. բ. 27.
զ Մատ. ի. 28. Գղ. գ. 13. Տիտ. բ. 14. Եբր. թ. 12. Եփե. ա. 7. Ա Պետ. ա. 18. 19.
է Յոհ. ա. 12. Գղ. գ. 26. Եփե. ա. 5.
ը Հռով. ե. 5. ը. 15.

---

* Ոմանք մեր

Յամի Տեառն
58

[թ] Հռով. Ը. 16. 17. Գղ. Գ. 3. 29.
[ժ] Եփես. Բ. 12. Ա Թեսա. Դ. 5.
[ի] Հռով. Ա. 25. Ա Կոր. Ժբ. 2. Եփես. Բ. 11. 12. Ա Թեսա. Ա. 9.
[լ] Ա Կոր. Ը. 3. Ժգ. 12. Բ Տիմ. Բ. 19.
[խ] Գղ. Գ. 3. Կող. Բ. 20.
[ծ] Հռով. Ը. 3. Եբր. Է. 18.
[կ] Հռով. Ժդ. 5. Կող. Բ. 16.
[հ] Գղ. Բ. 2. Ե. 2. 4. Ա Թեսա. Գ. 5.
[ձ] Բ Կոր. Բ. 5.
[ղ] Ա Կոր. Բ. 3. Բ Կոր. Ժա. 30. Ժբ. 7. 9.
[ճ] Գղ. Ա. 6.
[մ] Բ Թագ. Ժթ. 27. Մաղ. Բ. 7. Տես Զաք. Ժբ. 8.
[յ] Մատ. Ժ. 40. Ղուկ. Ժ. 16. Յովհ. Ժգ. 20. Ա Թեսա. Բ. 13.
[ն] Գղ. Բ. 5. 14.
[շ] Հռով. Ժ. 2.
[ո] Ոմանք մեզ.
[չ] Ա Կոր. Դ. 15. Փիլիմ. 10. Յակ. Ա. 18.
[պ] Ծն. Ժզ. 15.
[ջ] Ծն. Իա. 2.
[ռ] Հռով. Թ. 7. 8.
[ս] Ծն. Ժը. 10. 14. Իա. 1. 2. Եբր. Ժա. 11.
[վ] Բ Օր. Լգ. 2.

7 կ'աղաղակէ Աբբայ Հայր։ Ուստի ալ ծառայ չես, հապա որդի. [թ]Ու թէ որ որդի, ալ Աստուծոյ
8 ժառանգը Քրիստոսով։ [ժ]Բայց ան ատենը որ չէիք գիտեր զԱստուած, [ի]կը ծառայէիք անոնց՝ որոնք 'ի բնէ Աստուածներ չէին։
9 [լ]Սակայն հիմա որ ճանչցաք զԱստուած՝ մանաւանդ որ դուք Աստուծմէ ճանչցուեցաք, [խ]ինչո՞ւ նորէն կը դառնաք [ծ]ան տկար ու չքաւոր սկզբունքներուն, որոնց նորէն կ'ուզէք ծառայութիւն ընել։
10 [կ]Օրերը կը պահպանէք, ու ամիսները, և ժամանակները ու տարի-
11 ները։ Կը վախնամ ձեզմէ, [հ]որ դուցէ պարապ տեղը ձեր վրայ աշխատած ըլլամ։

12 Ինծի պէս եղէք. ինչու որ ես ալ ձեզի պէս [ձ]էի. եղբայրներ՝ ձեզի կ'աղաչեմ. [ղ]դուք ինծի վնաս մը
13 հասուցած չէք։ Գիտէք դուք՝ [ճ]որ մարմնոյս տկարութեամբը ձեզի [մ]առջի անգամ աւետարանը քարոզեցի. և իմ մարմնիս վրայ եղած
14 փորձութիւնս Չանարգեցիք ու չարհամարհեցիք. [յ]հապա Աստուծոյ հրեշտակի մը պէս զիս ընդունեցիք՝ [ն]Քրիստոս Յիսուսի
15 պէս։ Ուրեմն ո՞ւր է ան ձեր երանութիւնը. քանզի ես կը վկայեմ ձեզի, որ եթէ կարելի էր՝ ձեր աչքերը պիտի հանէիք ու ինծի տա-
16 յիք։ Ուստի ձեր թշնամի՞ն եղայ [շ]ձեզի ճշմարիտը խօսելուս համար։
17 [ո]Ձեզ նախանձի կը դրդեն անոնք՝ չէ թէ բարիին, և կ'ուզեն [չ]ձեզ արգիլել, որ իրենց նախան-
18 ձաւոր ըլլաք։ Սակայն աղէկ է ամէն ատեն բարիին նախանձաւոր ըլլալ, ու չէ թէ միայն երբոր ձեր
19 մէջը ըլլամ։ [պ]Իմ որդեակներս՝ որ ձեզմով նորէն տղաբերքի ցաւ կը քաշեմ, մինչև որ Քրիստոս ձեր
20 մէջը ձեւակերպի։ Կ'ուզէի հիմա ձեր մէջը ներկայ ըլլալ, ու փոխել իմ ձայնս. ինչու որ ես ձեր վրայով տարակուսած եմ։

21 Ըսէք ինծի, դուք որ օրէնքին տակ կ'ուզէք ըլլալ, օրէնքը չէ՞ք
22 լսեր։ Վասն զի գրուած է թէ՝ Աբրահամ երկու որդի ունէր. [ջ]մէկը՝ աղախինէն, [ռ]ու մէկալը՝ ա-
23 զատ կնիկէն։ Բայց ան որ աղախինէն էր՝ մարմնոյ կողմանէ ծնած էր, [ս]իսկ ան որ ազատ կնի-
24 կէն՝ խոստմունքին համեմատ։ Որ աս բաները այլաբանօրէն կը մեկնուին. ինչու որ ասոնք են երկու կտակարանները, մէկը՝ [վ]Սինայ լեռնէն՝ որ ծառայութեան համար
25 կը ծնանի, որ է Հագար. ինչու որ Հագարը Արաբիայի մէջ Սինայ լեռն է, և կը համեմատի հիմակուան Երուսաղէմին՝ որ իր զաւակներովը մէկտեղ կը ծառայէ։
26 [տ]Բայց վերի Երուսաղէմը ազատ է,
27 որ մեր †ամենուն մայրն է։ Ինչու որ գրուած է, [ր]Ո՛վ չծնանող ամուլ՝ ցնծա՛. ո՛վ ծննդական ցաւ չքաշող՝ գոչէ և աղաղակէ, քանզի երեւէ ձգուածին տղաքները՝ երիկ ունեցողին [illegible] շատ պիտի
28 ըլլայ։ Ուստի մենք եղբայրներ՝ [ց]Իսահակին պէս խոստմունքին որ-
29 դիներն ենք։ [ւ]Բայց ինչպէս որ ան ատենը մարմնոյ կողմանէ ծնածը՝ կը հալածէր զանիկայ որ հոգիին կողմանէ էր, [փ]անանկ ալ
30 հիմա։ [ք]Սակայն գիրքը ի՞նչ կ'ըսէ. [օ]Դո՛ւրս հանէ աս աղախինը ու անոր որդին. [ֆ]ինչու որ աղախինին որդին ազատ կնկանը որդւոյն հետ ժառանգութիւն պիտի չառնէ։
31 Ուստի եղբայրներ՝ մենք աղախինին զաւակները չենք, [ա]հապա ազատին։

ԳԼ. Ե

1 Կը յորդորէ զանոնք հաստատ կենալ իրենց ազատութեանը մէջ, 3 և թլփատութիւնը չպահել, 13 այլ մանաւանդ իրարու վրայ սէր ունենալ, որ օրէնքին բովանդակութիւնն է. 19 կը հաշուէ մարմնին գործերը, 22 և հոգիին պտուղները. 25 ու կը յորդորէ Գալատացիները որ Հոգիով քալեն։

1 Ուստի ամուր կեցէք [ա]ան ազատութիւնովը՝ որով Քրիստոս մեզ ազատեց, [բ]և նորէն ծառայութեան լուծի տակ մի՛ մտնէք։
2 Ահա ես Պօղոս կը գրուցեմ ձեզի, [գ]որ եթէ թլփատուիք, Քրիստոս
3 ձեզի օգուտ մը չըներ։ Եւ դարձեալ ամէն թլփատուող մարդու կը վկայեմ, թէ [դ]պարտական է
4 բոլոր օրէնքը կատարելու։ [ե]Խափանած էք դուք Քրիստոսէն, որ օրէնքով արդարանալ կ'ուզէք,
5 [զ]շնորհքէն ինկած էք։ [է]Ինչու որ մենք Հոգիով կը սպասենք՝ արդարութեան յոյսին հաւատքո-
6 վը։ [ը]Վասն զի Քրիստոս Յիսուսի քով ոչ թլփատութիւնը բան մը կրնայ, ոչ ալ անթլփատութիւնը, [թ]հապա հաւատքը՝ որ սիրով 'ի
7 գործ կը դրուի։ [ժ]Դուք աղէկ կը վազէիք. [ի]ո՞վ ձեզ ետ կեցուց՝ որ ճշմարտութեան չհնազանդիք։
8 Աս դրդումը անկէ չէ՝ [լ]որ ձեզ
9 կանչեց։ [խ]Քիչ մը խմորը բոլոր
10 զանգուածը կը խմորէ։ [ծ]Բայց ես յոյս ունիմ ձեր վրայ Տէրոջմով, որ ուրիշ [կ]բան մը պիտի չխորհիք. [հ]և ան որ ձեզ կը խռովեցնէ, [ձ]դատապարտութիւն պիտի կրէ՝ ով որ ըլլայ։
11 [ղ]Սակայն եղբայրներ՝ թէ որ ես տակաւին թլփատութիւն կը քա-

Յամի Տեառն
58

[տ] Եսա. Բ. 2. Եբր. Ժբ. 22. Յայտ. Գ. 12. Իա. 2. 10.
† Ոմանք չունին։
[ր] Եսա. Ծդ. 1.
[ց] Գործ. Գ. 25. Հռով. Թ. 8. Գղ. Գ. 29.
[ւ] Ծն. Իա. 9.
[փ] Գղ. Ե. 11. Զ. 12.
[ք] Գղ. Գ. 8. 22.
[օ] Ծն. Իա. 10. 12.
[ֆ] Յով. Ը. 35.
[ա] Յով. Ը. 36. Գղ. Ե. 1. 13.
[ա] Յով. Ը. 32. Հռով. Զ. 18. Ա Պետ. Բ. 16.
[բ] Գործ. Ժե. 10. Գղ. Բ. 4. Դ. 9.
[գ] Գործ. Ժե. 1. Տես Գործ. Ժզ. 3.
[դ] Գղ. Գ. 10.
[ե] Հռով. Թ. 31. 32. Գղ. Բ. 21.
[զ] Եբր. Ժբ. 15.
[է] Հռով. Ը. 24. 25. Բ Տիմ. Դ. 8.
[ը] Ա Կոր. Է. 19. Գղ. Զ. 15. Կող. Գ. 11.
[թ] Ա Թեսա. Ա. 3. Յակ. Բ. 18. 20. 22.
[ժ] Ա Կոր. Թ. 24.
[ի] Գղ. Գ. 1.
[լ] Գղ. Ա. 6.
[խ] Ա Կոր. Ե. 6. Ժե. 33.
[ծ] Բ Կոր. Բ. 3. Ը. 22.
[հ] Գղ. Ա. 7.
[ձ] Բ Կոր. Ժ. 6.
[ղ] Գղ. Զ. 12.

Յամի Տեառն
58

ա Կոր . ժե . 30 . Գղ . զ . 29 . զ . 17 .
ա Կոր . ա . 23 .
Յես . է . 25 . ա Կոր . ե . 13 . Գղ . ա . 8 . 9 .
Գործ . ժե . 1 . 2 . 24 .
ա Կոր . ը . 9 . ա Պետ . բ . 16 . բ Պետ . բ . 19 . Յուդ . 4 .
ա Կոր . թ . 19 . Գղ . զ . 2 .
Մտ . է . 12 . Իբ . 40 . Յակ . բ . 8 .
Ղև . ժթ . 18 . Մտ . իբ . 23 . Հռով . ժգ . 8 . 9 .
Հռով . զ . 12 . ը . 1 . 4 . 12 . ժգ . 14 . Հմր 25 . ա Պետ . բ . 11 .
Հռով . է . 23 . ը . 6 . 7 .
Հռով . է . 15 . 19 .
Հռով . զ . 14 . ը . 2 .
ա Կոր . գ . 3 . Եփե . ե . 3 . Կող . գ . 5 . Յակ . գ . 14 . 15 .
ա Կոր . զ . 9 . Եփե . ե . 5 . Կող . գ . 6 . Յայտ . իբ . 15 .
Յոհ . ժե . 2 . Եփե . ե . 9 .
Կող . գ . 12 . Յակ . գ . 17 .
Հռով . ժե . 14 .
ա Կոր . ժգ . 7 .
ա Տիմ . ա . 9 .
Հռով . զ . 6 . ժգ . 14 . Գղ . բ . 19 . ա Պետ . բ . 11 .
Հռով . ը . 4 . 5 . Հմր 16 .
Փիլ . բ . 3 .

բողեմ , նալ ինչո՞ւ կը հալածուիմ . ուրեմն խաչին գայթակղութիւնը
12 խափանուած է ։ Երանի թէ բոլորովին կտրուէին անոնք որ ձեզ կը խռովեցընեն ։

13 Վասն զի դուք ազատութեան կանչուած էք՝ եղբայրներ . միայն թէ ձեր ազատութիւնը մարմնոյ ցանկութեան պատճառ չըլլայ . հապա սիրով իրարու ծառայու-
14 թիւն ըրէք ։ Ինչու որ բոլոր օրէնքը աս մէկ խօսքիս մէջ կը կատարուի թէ , Քու ընկերդ սիրես
15 քու անձիդ պէս ։ Հապա թէ որ իրար խածնէք և ուտէք , զգոյշ կեցէք՝ որ չըլլայ թէ իրարմէ սպա-
16 ռիք ։ Միայն թէ — կը զրուցեմ . Հոգիով գնացէք , ու մարմինին ցանկութիւնը պիտի չկատա-
17 րէք ։ Ինչու որ մարմինը կը ցանկայ Հոգիին հակառակ , ու Հոգին մարմինին հակառակ . և ասոնք իրարու հակառակ են , որ չըլլայ թէ
18 ինչ որ կ'ուզէք՝ ան ընէք ։ Բայց թէ որ Հոգիէն կ'առաջնորդուիք ,
19 ալ օրէնքին տակը չէք ։ Արդ՝ մարմինին գործքերը յայտնի են , որ ասոնք են . շնութիւն , պոռնկութիւն , պղծութիւն , գիճու-
20 թիւն , կռապաշտութիւն , կախարդութիւն , թշնամութիւններ , կռիւներ , նախանձներ , բարկութիւններ , հակառակութիւններ , երկպառակութիւններ , բաժանում-
21 ներ , Չար նայուածքներ , մարդասպանութիւններ , գինովութիւններ , անառակութիւններ , ու ինչ որ ասոնց նման են . որ հիմակուց ես ձեզի կը զրուցեմ , ինչպէս առաջուց ալ կը զրուցէի , որ ասանկ բաներ գործողները Աստուծոյ արքայութիւնը պիտի չժառանգեն ։
22 Բայց Հոգիին պտուղը աս է . սէր , խնդութիւն , խաղաղութիւն , եր-
23 կայնմտութիւն , քաղցրութիւն , բարութիւն , հաւատարմութիւն , հեզութիւն , ժուժկալութիւն . ասանկ բաներուն դէմ
24 օրէնք չկայ ։ Եւ անոնք որ Քրիստոսինններն են՝ իրենց մարմինը խաչ հանեցին բնական կիրքերով ու
25 ցանկութիւններով մէկտեղ ։ Թէ որ Հոգիով կ'ապրինք , Հոգիին
26 համեմատ քալենք ։ Սնապարծ չըլլանք՝ մէկզմէկ գրգռելով , իրարու վրայ նախանձելով ։

ԳԼ . Զ

1 Պօղոս կը յորդորէ Գաղատացիները որ հեզութեամբ վարուին յանցանքի մէջ գտնուող եղբայրներուն հետ , 2 և իրարու բեռները վերցընեն . 6 ուսուցանողին բլլան դէպ 'ի իրենց վարդապետներուն , 9 և բարի գործելէն ետ չկենան . 12 կը ցուցնէ թէ թլփատութիւն քարոզողներուն միտքը ինչ է . 14 թէ ինքը ուրիշ բանով չպարծենար , բայց միայն Քրիստոսի խաչովը ։

1 Եղբայրներ՝ թէ որ մէկը յանկարծ ինչ և իցէ յանցանքով բռնուելու ըլլայ , դուք որ հոգևոր էք՝ անանկը հեզութեան հոգիով ուղղութեան բերէք . քու անձիդ ալ զգուշութիւն ըրէ որ չըլլայ թէ փորձութեան մէջ իյնաս ։
2 Իրարու ծանրութիւնները կրեցէք , ու անանկ Քրիստոսի օրէնքը կա-
3 տարեցէք ։ Քանզի թէ որ մէկը ինքզինքը բան մը ըլլալ կը սեպէ՝ բան չէ , անիկայ իր անձը կը խաբէ ։
4 Բայց ամէն մարդ իր գործը թող կշռէ , ու ետքը միայն իր անձին վրայ պարծանք ունենայ , և ոչ թէ
5 ուրիշին վրայ ։ Ինչու որ ամէն մէկը իր բեռը պիտի կրէ ։

6 Խօսքին աշակերտութիւն ընողը իր վարդապետը ամէն բարի բանե-
7 րու մասնակից ընէ ։ Մի խաբուիք՝ Աստուած ծաղր չըլլար ։
8 Վասն զի ինչ որ մէկ մարդ մը կը սերմանէ՝ նոյնը պիտի հնձէ . ան որ իր մարմինին կը սերմանէ՝ ան մարմինէն ապականութիւն պիտի հնձէ . ու ան որ Հոգիին կը սերմանէ , ան Հոգիէն յաւիտենական
9 կեանք պիտի հնձէ ։ Բայց բարի գործելէն չձանձրանանք , Վասն զի յարմար ժամանակին պիտի հնձենք՝
10 թէ որ չթուլնանք ։ Ուստի քանի որ ժամանակը ձեռքերնիս է , բարիք ընենք ամենուն՝ մանաւանդ հաւատքին ընտանիներուն ։

11 Նայեցէք՝ ինչպէս գիրերով գրե-
12 ցի ձեզի իմ ձեռքովս ։ Անոնք որ կ'ուզեն մարմնոյ կողմանէ բարի երևնալ , անոնք ձեզ կը ստիպեն որ թլփատուիք . միայն որ Քրիստոսի
13 խաչին համար չհալածուին ։ Քանզի անոնք ալ որ թլփատուած են , իրենք օրէնքը չեն պահեր , հապա կ'ուզեն որ դուք թլփատուիք , որ իրենք ձեր մարմինովը պարծենան ։
14 Բայց ես՝ քաւ լիցի որ պարծենամ , հապա միայն մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի խաչովը , որ անով աշխարհ ինծի խաչը ելած է , ես ալ
15 աշխարհի ։ Ինչու որ Քրիստոս Յիսուսով ոչ թլփատութիւնը բան մըն է , ոչ ալ անթլփատութիւնը . հապա նոր ստեղծուած
16 ըլլալն է բանը ։ Եւ ան ամէնք որ աս կանոնիս համեմատ կը քալեն , խաղաղութիւն ու ողորմութիւն ըլլայ անոնց վրայ , ու Աստուծոյ
17 Իսրայէլին վրայ ։ Ասկէ ետև մէկը

Յամի Տեառն
58

Հռով . ժդ . 1 . ժե . 1 . Եբր . ժբ . 13 . Յակ . ե . 19 .
ա Կոր . բ . 15 . գ . 1 .
ա Կոր . դ . 21 . բ Թես . գ . 15 . բ Տիմ . բ . 25 .
ա Կոր . է . 5 . ժ . 12 .
Հռով . ժե . 1 . Գղ . ե . 13 . ա Թես . ե . 14 .
Յոհ . ժգ . 14 . 15 . 34 . ժե . 12 . Յակ . բ . 8 . ա Յոհ . դ . 21 .
Հռով . ժբ . 3 . ա Կոր . ը . 2 . Գղ . բ . 6 .
[illegible]

Գղ . բ . 3 . 14 . Փիլ . գ . 18 . Գղ . ե . 11 . Փիլ . գ . 3 . 7 . 8 . Հռով . զ . 6 . Գղ . բ . 19 . ա Կոր . է . 19 . Գղ . ե . 6 . Կող . գ . 11 . բ Կոր . ե . 17 . Սաղ . [illegible] . 5 . Փիլ . գ . 16 . Հռով . բ . 29 . դ . 12 . Թ . 6 . 7 . 8 . Գղ . գ . 7 . 9 . 29 . Փիլ . գ . 3 .

Յամի Տեառն 58

բ Կոր . ա . 5 . դ . 10 . ժա . 23 . Գղ . ե . 11 . Կող . ա . 24 .

զիս թող չյոգնեցընէ . ինչու որ
ես Տէր Յիսուսին վէրքի նշանները
18 իմ մարմնոյս վրայ կը կրեմ ։ Եղբայրներ՝
մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը ձեր հոգիին հետ
ըլլայ . ամէն ։

Յամի Տեառն 58

բ Տիմ . գ . 22 . Փիլիմ . 25 .

ԹՈՒՂԹ

ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

ԱՌ ԵՓԵՍԱՑԻՍ

Յամի Տեառն 64

բ Կոր . ա . 1 .
Հռոմ . ա . 7 . բ Կոր . ա . 1 .
Կող . ա . 2 .
Գաղ . ա . 3 . Տիտ . ա . 4 .
բ Կոր . ա . 3 . ա Պետ . ա . 3 .
ա Պետ . ա . 2 . 20 .
Հռոմ . ը . 28 . բ Թես . բ . 12 . բ Տիմ . ա . 9 . Յակ . բ . 5 . ա Պետ . ա . 2 . բ . 9 .
Ղուկ . ա . 75 . Գղ . ը . 10 . ե . 27 . Կող . ա . 22 . ա Թես . դ . 7 . Տիտ . բ . 12 .
Հռոմ . ը . 29 . 30 . Հմր 11 .
Յովհ . ա . 12 . Հռոմ . ը . 15 . բ Կոր . գ . 18 . Գաղ . դ . 5 . ա Յովհ . գ . 1 .
Մատ . ժա . 26 . Ղուկ . ժբ . 32 . ա Կոր . ա . 21 . Հմր 9 .
Հռոմ . գ . 24 . ե . 15 .
Մատ . գ . 17 . ժէ . 5 . Յովհ . գ . 35 . ժ . 17 .
Գործ . ի . 28 .

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Առաքելոյն Եփեսացիները բարեւելէն՝ 3 և անոնց համար գոհութիւն տալէն ետև, 4 կը խօսի շնորհքով եղած մեր ընտրութեանը 6 և որդեգրութեանը վրայ, 11 որ ան է մարդկային փրկութեան ճշմարիտ աղբիւրը . 13 և որովհետև ասոր խորհուրդին գերազանցութիւնը դիւրաւ չհասկցուիր, 16 աղօթք կ'ընէ որ անոնք 18 կատարելապէս հասկընան, 20 և ունենան զանիկայ Քրիստոսով ։

1 Պօղոս՝ Յիսուս Քրիստոսի առաքեալը Աստուծոյ կամքովը,
Եփեսոսի մէջ եղած սուրբերուն՝
և Քրիստոս Յիսուսի հաւատացողներուն .
2 Շնորհք և խաղաղութիւն ձեզի՝ Աստուծմէ մեր Հօրմէն՝
ու Տէր Յիսուս Քրիստոսէն ։
3 Օրհնեալ է Աստուած՝ և մեր
Տէր Յիսուս Քրիստոսի Հայրը, ան
որ մեզ օրհնեց ամէն հոգեւոր օրհնութիւններով
երկնաւորներուն մէջ
4 Քրիստոսով . Ինչպէս որ մեզ
անով աշխարհիս սկիզբէն առաջ
ընտրեց, Որ մենք սուրբ ու անարատ
5 ըլլանք իր առջևը սիրով . Եւ
առաջուց մեզ սահմանեց իրեն
որդեգիր ըլլալու Յիսուս Քրիստոսի
ձեռքովը իր կամքին հաճութեանը
6 պէս, Իր փառաւոր շնորհացը
գովութեանը համար, Որով մեզ
զարդարեց Սիրելիին ձեռքովը .
7 Որ անով փրկութիւն ունինք մենք
իր արեանը միջոցով, մեղաց թողութիւնը՝
իր շնորհքին ճոխութեանը
8 չափովը . Որ մեր վրայ աւելցուց
բոլոր իմաստութեամբ ու գիտութեամբ,
9 Մեզի յայտնելով իր
կամքին խորհուրդը իր հաճութեանը
պէս, Զորն որ նախասահմաներ
10 էր անոր ձեռքովը . Որ ժամանակաց
լրանալուն տնտեսութեանը
մէջ ամէն բան բովանդակուի
Քրիստոսով՝ ինչ որ երկինքը ու
ինչ որ երկրի վրայ կայ, անով՝
11 Որով մենք ալ ժառանգութիւն
առինք՝ առաջուց որոշուած ըլլալով
անոր նախասահմանութիւնովը,
Որ ամէն բան իր կամքին
12 խորհրդովը 'ի գործ կը դնէ . Որ
մենք անոր փառքին գովութիւն
ըլլանք՝ առաջուց Քրիստոսի
13 վրայ յուսացողներս . Որուն վրայ
դուք ալ յուսացիք՝ երբոր լսեցիք
ճշմարտութեան խօսքը՝ ձեր փրկութեան
աւետարանը, որուն նաև
հաւատալով՝ խոստացեալ Սուրբ
14 Հոգիին [illegible] կնքուեցաք . Որ
ան՝ մեր ժառանգ ըլլալուն գրաւն
է մինչև ստացուածքին փրկութիւնը՝
իր փառացը գովութեանը համար ։
15 Ուստի ես ալ երբոր լսեցի Տէր
Յիսուսին վրայ ունեցած հաւատքնիդ,
ու բոլոր սուրբերուն վրայ
16 ձեր ունեցած սէրը, Չեմ դադարիր
ձեզի համար գոհութիւն ընելէն՝
ձեզ իմ աղօթքներուս մէջ յիշելով
17 . Որ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի
Աստուածը՝ փառաց Հայրը
տայ ձեզի իմաստութեան ու յայտնութեան
հոգին իր գիտութիւնովը
18 . Որպէս զի սրտերնուդ աչքերը
լուսաւորուելով՝ գիտնաք թէ ինչ
է անոր կանչելուն յոյսը, ու
ինչ է անոր ժառանգութեանը
փառքին ճոխութիւնը սուրբերուն
19 մէջ, Եւ ինչ է իր զօրութեանը
գերազանց մեծութիւնը հաւատացեալներուս
մէջ՝ իր կարող զօրութեանը
20 գործադրութեամբը, Զոր
որ Քրիստոսի վրայ 'ի գործ դրաւ,
երբոր զանիկայ մեռելներէն յարուց,
ու նստեցուց իր աջ կողմը

Յամի Տեառն 64

ա Կոր . գ . 22 . 23 . ժա . 3 . Գղ . բ . 15 . գ . 15 .
Փիլ . բ . 9 . 10 . Կող . ա . 20 .
Գործ . ի . 32 . իզ . 18 . Հռոմ . ը . 17 . Կող . ա . 12 . գ . 24 . Տիտ . գ . 7 . Յակ . բ . 5 . ա Պետ . ա . 4 .
Հմր 5 .
Ես . իզ . 10 . 11 .
Հմր 6 . 14 .
բ Թես . բ . 13 .
Յակ . ա . 18 .
Յովհ . ա . 17 .
բ Կոր . գ . 7 .
ա Կոր . ա . 22 . Գղ . գ . 30 .
բ Կոր . ա . 22 . ե . 5 .
Գործ . ի . 28 .
Ղուկ . իա . 28 . Հռոմ . ը . 23 . Գղ . գ . 30 .
Հմր 6 . 12 .
Կող . ա . 4 . Փիլիմ . 5 .
Հռոմ . ա . 9 . Փիլ . ա . 3 . 4 . Կող . ա . 3 . ա Թես . ա . 2 . բ Թես . ա . 3 .
Յովհ . ի . 17 .
Կող . ա . 9 .
Գործ . իզ . 18 .

Հռոմ . գ . 24 . Կող . ա . 14 . Եբր . թ . 12 . ա Պետ . ա . 18 . 19 . Յայտ . ե . 9 .
Հռոմ . ը . 4 . գ . 24 . թ . 23 . Գղ . ը . 7 . գ . 8 . 16 . Փիլ . գ . 19 .
Հռոմ . ժգ . 25 . Գղ . գ . 4 . 9 . Կող . ա . 26 .
Գղ . գ . 11 . բ Տիմ . ա . 9 . Գաղ . դ . 4 . Եբր . ա . 2 . թ . 10 . ա Պետ . ա . 20 .

Գղ . բ . 12 . գ . 4 . Հմր 11 . Գղ . գ . 7 . Կող . ա . 29 . բ . 12 .
Գործ . բ . 24 . 33 . Սաղ . ճժ . 1 . Գործ . է . 55 . Կող . գ . 1 . Եբր . ա . 3 . ժ . 12 .

21 երկինքին մէջ Ամէն իշխանութեան ու պետութեան և զօրութեան ու տէրութեան վրայ՝ և ամէն անունի վրայ որ կ'անուանի, չէ թէ միայն աս աշխարհիս մէջ, 22 հապա գալիքին մէջ ալ. Եւ ամէն բան անոր ոտքերուն տակը հպատակեցուց, և զանիկայ ամէն բաներու վրայ՝ եկեղեցիին գլուխ դրաւ, 23 Որ ան անոր մարմինն է, անոր լրումը, որ կը լեցընէ ամէնը ամէն բանի մէջ։

ԳԼ. Բ

1 Առաքեալը մեր բնական վիճակը՝ շնորհքով եղած մեր հիմակուան վիճակին հետ բաղդատելով, 10 կը ծանուցանէ թէ մենք բարի գործքերու համար ստեղծուած ենք, 13 և Քրիստոսով մօտեցած ըլլալով՝ 11 հեթանոսներու և օտարներու վարմունք ունենալու չենք՝ ինչոր ատեն մը ունէինք. 19 այլ իբրև սուրբերուն քաղաքակիցները և Աստուծոյ ընտանիքը։

1 Եւ դուք որ յանցանքներու ու մեղքերու մէջ մեռած էիք, 2 [illegible] Որոնց մէջ ատենօք կը քալէիք աս աշխարհիս բռնած ճամբովը, [illegible] օդոյ իշխանութեանը իշխանին [illegible] պէս, ան ոգիին՝ որ հիմա ապստամբութեան որդւոցը ներսի դին 3 կը ներգործէ. Որ ատենօք մենք ամէնքս ալ անոնց մէջը կը պտըտէինք մեր մարմնին ցանկութիւններովը, և մարմնին ու միտքին ուզածը կը կատարէինք. և բնութեամբ բարկութեան որդիք էինք՝ ինչպէս ուրիշները. 4 Բայց Աստուած որ մեծ է ողորմութիւնով՝ իր առատ սիրոյն համար՝ 5 որով մեզ սիրեց, Երբոր յանցանքներու մէջ մեռած էինք, մեզ Քրիստոսի հետ կենդանացուց, (դուք շնորհքով փրկուած էք,) 6 Եւ անոր հետ [illegible] յարուց, Եւ անոր հետ նստեցուց երկնաւորներուն 7 մէջ Քրիստոս Յիսուսով, Որ գալու դարերուն մէջը ցուցընէ իր շնորհքին գերազանց մեծութիւնը՝ Քրիստոս Յիսուսով մեզի [illegible] 8 [illegible] քաղցրութիւնովը։ Վասն զի շնորհքով փրկուած էք դուք հաւատքի միջոցով. և աս չէ թէ ձեզմէ է, հապա Աստուծոյ պար9գեւն է. Չէ թէ գործքերէն, որ 10 մէկը չպարծի։ Ինչու որ մենք անոր ձեռագործն ենք, Քրիստոս Յիսուսով ստեղծուած բարի գործքերու համար, որոնց Աստուած առաջուց պատրաստեց [illegible], որ անոնց մէջը քալենք։

11 Ուստի միտքերնիդ բերէք, որ դուք ատեն մը մարմնով հեթանոսներ [illegible], (որոնք անթլփատութիւն կ'ըսուին անոնցմէ՝ որ թլփատութիւն կ'ըսուին մարմնի 12 մէջ ձեռքով եղած,) Որ ան ատենը դուք առանց Քրիստոսի էիք, Ու հեռացած էիք Իսրայէլի քաղաքակցութենէն, և օտարացած խոստումներուն ուխտերէն, Ու յոյս մըն ալ չունէիք, և աշխարհի մէջ 13 անաստուած էիք։ Բայց հիմա Քրիստոս Յիսուսով դուք՝ որ ատեն մը հեռաւոր էիք, մերձաւոր 14 եղաք Քրիստոսի արիւնովը։ Վասն զի անիկայ է մեր խաղաղութիւնը, Որ երկուքը մէկ ըրաւ, ու մէջ տեղի բաժանող պատը՝ [illegible] 15 [illegible] թշնամութիւնը իր մարմնովը [illegible], Եւ հրամաններով [illegible] պատուիրանքներուն օրէնքը խափանեց. որ իրմով ան երկուքը մէկ նոր մարդ մը հաստատէ, ու [illegible] խաղաղութիւն 16 ընէ. Եւ երկուքն ալ մէկ մարմին [illegible] հաշտեցընէ Աստուծոյ հետ [illegible] խաչովը. ինչու որ անով սպան17նեց թշնամութիւնը. Եւ եկաւ խաղաղութիւն քարոզեց ձեզի՝ որ հեռուն էիք, ու անոնց՝ որ մօտ 18 էին։ Քանզի անոր ձեռքովը մենք երկուքնիս ալ մէկ Հոգիով Հօրը մօտենալու [illegible] 19 ունինք։ Ուրեմն ալ ասկէ ետև դուք օտար ու պանդուխտ չէք, հապա սուրբերուն քաղաքակիցները, և Աստուծոյ ընտանիքը՝ 20 Առաքեալներուն ու մարգարէներուն հիմին վրայ շինուած, որ անոր անկիւնին գլուխը Յիսուս 21 Քրիստոսն է. Որով բոլոր շէնքը մէկտեղ յարմարութեամբ կազմուած՝ կ'աճի սուրբ տաճար մը 22 կ'ըլլայ Տէրոջմով. Որ անով դուք ալ մէկտեղ կը շինուիք՝ Աստուծոյ բնակարան ըլլալու Հոգւով [illegible]։

ԳԼ. Գ

1 Առաքեալը կը ծանուցանէ՝ թէ յայտնութեամբ իրեն ցուցուած է 5 ան ծածկուած խորհուրդը՝ 6 թէ հեթանոսները պիտի փրկուին, 8 և թէ իրեն տրուած է 9 զանիկայ քարոզելու շնորհքը։ 13 Կը խնդրէ որ անոնք իր նեղութիւններուն պատճառովը չձանձրանան, 14 և աղօթք 19 կ'ընէ որ անոնք կարող ըլլան Քրիստոսի իրենց վրայ ունեցած մեծ սէրը հասկընալու։

1 Ուստի ես Պօղոս՝ Քրիստոս Յիսուսի կապուածը ձեզի հե-

Յամի Տեառն 64

Փիլ. բ. 9. 10։ Կող. բ. 10։ Եբր. ա. 4։
Հռով. ը. 38։ Կող. ա. 16։ բ. 15։
Սաղ. ը. 6։ Մատ. իը. 18։ ա Կոր. ժե. 27։ Եբր. բ. 8։
Գլ. դ. 15. 16։ Կող. ա. 18։ Եբր. բ. 7։
Հռով. ժբ. 5։ ա Կոր. ժբ. 12. 27։ Գլ. դ. 12։ ե. 23. 30։ Կող. ա. 18. 24։
Կող. բ. 9. 10։
ա Կոր. ժբ. 6։ Գլ. դ. 10։ Կող. գ. 11։

Յոհ. ե. 24։ Կող. բ. 13։
Հմր 5։ Գլ. դ. 18։
ա Կոր. զ. 11։ Գլ. դ. 22։ Կող. ա. 21։ գ. 7։ ա Յոհ. ե. 19։
Գլ. զ. 12։
Գլ. ե. 6։ Կող. գ. 6։
Տիտ. գ. 3։ ա Պետ. դ. 3։
Գաղ. ե. 16։
Սաղ. ծա. 5։ Հռով. ե. 12. 14։
Հռով. ժ. 12։ Գլ. ա. 7։ Հմր 7։
Հռով. ե. 6. 8. 10։ Հմր 1։
Հռով. զ. 4. 5։ Կող. բ. 12. 13։ գ. 1. 3։
Գլ. ա. 20։
Տիտ. գ. 4։
Հմր 5։ Հռով. գ. 24։ բ Տիմ. ա. 9։
Հռով. դ. 16։
Մատ. ժզ. 17։ Յոհ. գ. 14. 66։ Հռով. ժ. 14. 15. 17։ Գլ. ա. 19։ Փիլ. ա. 29։ Հռով. գ. 20. 27. 28։ դ. 2։ թ. 11։ ժա. 6։ ա Կոր. ա. 29. 30. 31։ բ Տիմ. ա. 9։ Տիտ. գ. 5։ բ Օր. լբ. 6։ Սաղ. ճ. 3։ Ես. ժթ. 25։ իթ. 23։ խզ. 21։ Յոհ. գ. 3. 5։ ա Կոր. գ. 9։ բ Կոր. ե. 17։ Գլ. դ. 24։ Տիտ. բ. 14։ Գլ. ա. 4։

Յամի Տեառն 64

ա Կոր. ժբ. 2։ Գլ. ե. 8։ Կող. ա. 21։ բ. 13։
Հռով. բ. 28. 29։ Կող. բ. 11։
Գլ. դ. 18։ Կող. ա. 21։
Տես Եզեկ. ժգ. 9։ Յոհ. ժ. 16։
Հռով. թ. 4. 8։
ա Թես. դ. 12։
Գաղ. գ. 8։ ա Թես. դ. 5։
Գաղ. գ. 28։
Գործ. բ. 39։ Հմր 17։
Միք. ե. 5։ Յոհ. ժդ. 33։ Գործ. ժ. 36։ Հռով. ե. 1։ Կող. ա. 20։
Յոհ. ժ. 16։ Գաղ. գ. 28։
Կող. ա. 22։
Կող. բ. 14. 20։
բ Կոր. ե. 17։ Գաղ. զ. 15։ Գլ. դ. 24։
Կող. ա. 20. 21. 22։
Հռով. զ. 6։ ը. 3։ Կող. բ. 14։
Ես. ծէ. 19։ Զաք. թ. 10։ Գործ. բ. 39։ ժ. 36։ Հռով. ե. 1։ Հմր 13. 14։
Սաղ. [illegible] 14։
Յոհ. ժ. 9։ Հռով. ե. 2։ Գլ. գ. 12։ Եբր. դ. 16։ ժ. 19. 20։ ա Պետ. գ. 18։
ա Կոր. ժբ. 13։ Գլ. դ. 4։
Փիլ. գ. 20։ Եբր. ժբ. 22. 23։
Գաղ. գ. 10։ Գլ. գ. 15։
ա Կոր. ժբ. 28։ Գլ. դ. 11։
Մատ. ժզ. 18։ Գաղ. բ. 9։ Յայտ. իա. 14։
ա Կոր. գ. 9. 10։ Գլ. դ. 12։ ա Պետ. բ. 4. 5։ Սաղ. ճժէ. 22։ Ես. իը. 16։ Մատ. իա. 42։ Գլ. դ. 15. 16։ ա Կոր. գ. 17։ զ. 19։ բ Կոր. զ. 16։ ա Պետ. բ. 5։ Գործ. իա. 33։ իբ. 17. 20։ Գլ. դ. 1։ զ. 20։ Փիլ. ա. 7. 13. 14. 17։ Կող. դ. 3. 18։ բ Տիմ. ա. 8։ բ. 9։ Փիլմ. 1. 9։ Կող. ա. 24։ բ Տիմ. բ. 10։

Յամի Տեառն
64

2 թանոսներուդ համար. Որ դուք անշուշտ լսած էք Աստուծոյ շնորհքին տնտեսութիւնը, որ ինծի
3 տրուած է ձեզի համար. Թէ ինծի ան խորհուրդը յայտնութիւնով ցուցուեցաւ. (ինչպէս առաջուց ալ ձեզի համառօտաբար
4 գրեցի, Որով կրնաք կարդալ ու միտք առնել իմ տեղեակ ըլլալս Քրիստոսի խորհուրդին վրայով.)
5 Որ ուրիշ դարերուն մէջ մարդոց որդիներուն չերեւցաւ, ինչպէս որ հիմա Հոգւով Սուրբ յայտնուեցաւ իր սուրբ առաքեալներուն ու
6 մարգարէներուն. Որ հեթանոսները Քրիստոսով ժառանգակից ու մարմնակից և անոր խոստմունքին հաղորդ ըլլան աւետարանով.
7 Որուն ես սպասաւոր եղայ՝ Աստուծոյ շնորհաց պարգեւին համեմատ՝ որ ինծի տրուեցաւ՝ իր զօրութեանը ներգործութիւ-
8 նովը, (Ինծի՝ որ ամէն սուրբերուն պզտիկն եմ, աս շնորհքը տրուեցաւ,) հեթանոսներուն մէջ Քրիստոսի անքննելի ճոխու-
9 թիւնը քարոզելու, Եւ ամէնը լուսաւորելու, [illegible] թէ ինչ է ան խորհուրդին տնօրէնութիւնը, որ ՚ի յաւիտենից ծածկուած էր Աստուծոյ քով, որ ամէն բանը
10 ստեղծեց. Որ հիմա Աստուծոյ բազմապատիկ իմաստութիւնը եկեղեցիին ձեռքովը յայտնի ըլլայ երկինքը եղող իշխանութիւններուն ու պետութիւններուն.
11 Իր յաւիտենական նախասահմանութեանը համեմատ, որ ըրաւ մեր Տէրոջը Քրիստոս Յիսուսի
12 ձեռքովը. Որով մենք ալ համարձակութիւն ու մօտենալու [illegible] ունինք վստահութեամբ՝ իրեն հաւատալով։
13 Ուստի կ'աղաչեմ որ չձանձրանաք իմ նեղութիւններուս պատճառովը, որ ձեզի համար են, և
14 որ ձեր փառքն են։ Անոր համար ծնկան վրայ գալով մեր Տէր Յիսուս
15 Քրիստոսի Հօրը առջեւ, Ուսկից որ բոլոր ազգատոհմը երկինքի մէջ ու երկրի վրայ անուն կ'առնէ,
16 Կ'աղաչեմ որ տայ ձեզի իր փառաց ճոխութեանը չափովը՝ զօրութիւնով հաստատուիլ իր Հոգիովը
17 ներսի մարդուն մէջ. Որ Քրիստոս հաւատքով ձեր սրտերուն մէջը բնակի, և դուք սիրով արմատացած ու հաստատուած ըլլաք,
18 Որ կարենաք հասկնալ բոլոր սուրբերուն հետ միասին, թէ ինչ է լայնութիւնը ու երկայնութիւնը և խորութիւնը ու բարձրութիւնը.
19 Այսինքն ճանչնալ Քրիստոսի սէրը որ գիտութենէ գերազանց է, որ լցուիք Աստուծոյ ամէն լրութիւ-
20 նովը։ Արդ անոր՝ որ կարող է առատութեամբ ընել ամէն բաներէն աւելի՝ որ մենք կը խնդրենք կամ կը խորհինք, ան զօրութիւնովը՝ որ մեր մէջը կը ներգոր-
21 ծուի. Իրեն փառք եկեղեցիին մէջ՝ Քրիստոս Յիսուսով՝ բոլոր դարերուն մէջ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

ԳԼ. Դ

1 Առաքեալը կը յորդորէ զանոնք միարան ըլլալու, 7 և կը ծանուցանէ թէ Աստուած անոնց զանազան պարգեւներ տուաւ, 13 որ իր եկեղեցին շինութիւն առնէ 16 ու աճի Քրիստոսով. 18 կը պատուիրէ անոնց մէկդի ձգել հեթանոսական պիղծ գործերը, 24 նոր մարդը հագնիլ, 25 ստութիւնը 29 և ամէն ապականեալ խօսքերը մէկդի ձգելով։

1 Ուստի կ'աղաչեմ ձեզի՝ ես որ Տէրոջը համար կապուած եմ, որ դուք այնպէս քալէք՝ ինչպէս որ կը վայլէ ան կոչումին՝ որով
2 կանչուեցաք, Բոլոր խոնարհութիւնով ու հեզութիւնով, երկայնմտութեամբ, սիրով իրարու ներողամիտ ըլլալով.
3 Ջանալով Հոգւոյն Սուրբ միաբանութիւնը խաղաղութեան կապովը
4 պահել. Մէկ մարմին ու մէկ հոգի, ինչպէս որ կանչուեցաք ձեր
5 կոչումին մէկ յոյսովը. Տէրը մէկ է, հաւատքը մէկ, մկրտութիւնը
6 մէկ. Մէկ է Աստուած և ամենուն Հայրը, որ ամենուն վրայ ու ամենուն հետ, և մեր ամենուն մէջն է։
7 Բայց մեր ամէն մէկուն ալ շնորհք տրուած է Քրիստոսի պարգեւին
8 չափովը։ (Անոր համար կ'ըսէ թէ՝ Բարձրը ելաւ, գերութիւնը գերի բռնեց, ու մարդոց պարգեւներ
9 տուաւ։ Ան ելաւ ըսելը ինչ է, միայն թէ՝ որ նախ առաջ երկրին
10 վարի կողմերը իջաւ։ Ան որ իջաւ՝ նոյն ինքն է, որ բոլոր երկինքներէն վեր ելաւ, որ ամէն բան լե-
11 ցնէ։) Եւ ինքը մէկ քանին տուաւ առաքեալներ [illegible], մէկ քանին մարգարէներ, մէկ քանին աւետարանիչներ, մէկ քանին հո-
12 վիւներ ու վարդապետներ. Սուրբերուն հաստատութեանը համար, պաշտօնին գործքին համար, Քրիստոսի մարմնին շինութեանը

Հռով. ա. 5. ժա. 13.
ա Կոր. գ. 1. Գղ. գ. 7. Կող. ա. 25.
Գործ. թ. 15. ժգ. 2. Հռով. ժբ. 3. Գաղ. ա. 16. Հմր 8.
Գործ. իբ. 17. 21. իգ. 17. 18.
Հռով. ժզ. 25. Կող. ա. 26. 27.
Գաղ. ա. 12.
Գղ. ա. 9. 10.
ա Կոր. գ. 1. Գղ. գ. 19.
Գործ. ժ. 28. Հռով. ժզ. 25. Հմր 9.
Գղ. բ. 20.
Գաղ. գ. 28. 29. Գղ. բ. 14.
Գղ. բ. 15. 16.
Գաղ. գ. 14.
Հռով. ժե. 16. Կող. ա. 23. 25.
Հռով. ա. 5.
Հռով. ժե. 18. 19. Գղ. ա. 12. Կող. ա. 29.
ա Կոր. ժե. 9. ա Տիմ. ա. 13. 15.
Գաղ. ա. 16. բ. 8. ա Տիմ. բ. 7. բ Տիմ. ա. 11.
Գղ. ա. 7. Կող. ա. 27.
Հմր 3. Գղ. ա. 9.
Հռով. ժզ. 25. Հմր 5. ա Կոր. բ. 7. Կող. ա. 26.
Սաղ. իդ. 6. Յոհ. ա. 3. Կող. ա. 16. Եբր. ա. 2.
ա Պետ. ա. 12.
ա Կոր. բ. 7. ա Տիմ. գ. 16. Հռով. ը. 38. Գղ. ա. 21. Կող. ա.
16. ա Պետ. գ. 22. Գղ. ա. 9. Եբր. դ. 16. Գղ.
բ. 18. Գործ. ժգ. 21. Փիլ. ա. 14. ա Թես. գ. 3. Հմր
1. բ Կոր. ա. 6. Գղ. ա. 10. Փիլ. բ. 9. 10. 11.
Հռով. թ. 23. Գղ. ա. 7. Փիլ. գ. 19. Կող. ա. 27.
Գղ. գ. 10. Կող. ա. 11. Հռով. է. 22. բ Կոր. դ. 16.
Յոհ. ժդ. 23. Գղ. բ. 22. Կող. ա. 23. բ. 7.

Յամի Տեառն
64

Գղ. ա. 18.
Յոհ. ա. 16. Գղ. ա. 23. Կող. բ. 9. 10.
Հռով. ժզ. 25. Յուդ. 24.
ա Կոր. բ. 9.
Հմր 7. Կող. ա. 29.
Հռով. ժա. 36. ժզ. 27. Եբր. ժգ. 21.

Գղ. գ. 1. Փիլէմ. 1. 9.
Փիլ. ա. 27. Կող. ա. 10. ա Թես. բ. 12.
Գործ. ի. 19. Գաղ. ե. 22. 23. Կող. գ. 12. 13.
Կող. գ. 14.
Հռով. ժբ. 5. ա Կոր. ժբ. 12. 13. Գղ. բ. 16.
ա Կոր. ժբ. 4. 11.
Գղ. ա. 18.
ա Կոր. ա. 13. ը. 6. ժբ. 5. բ Կոր. ժա. 4.
Յուդ. 3. Հմր 13.
Գաղ. գ. 27. 28. Եբր. գ. 6.
Մաղ. բ. 10. ա Կոր. ը. 6. ժբ. 6.
Հռով. ժա. 36.
Ոմանք ձեր
Հռով. ժբ. 3. 6. ա Կոր. ժբ. 11.
Սաղ. կէ. 18.
Դատ. ե. 12. Կող. բ. 15.
Յոհ. գ. 13. զ. 33. 63.
Գործ. ա. 9. 11. ա Տիմ. գ. 16. Եբր. դ. 14. է. 26. ը. 1. թ. 24.
Գործ. իա. 8. ...

Գործ. ը. 33. ա Կոր. ժբ. 28. Գղ. բ. 20.
8. բ Տիմ. գ. 5. Գործ. ի. 28. Հռով. ժբ. 7. ա Կոր.
ժբ. 7. Գղ. ա. 23. Կող. ա. 24. ա Կոր. ժդ. 26.

13 համար. Մինչև որ ամէնքս ալ հասնինք հաւատքին ու Աստուծոյ Որդին ճանչնալուն միաբանութեանը, կատարեալ մարդ ըլլալու, Քրիստոսի լման հասակին չա-
14 փը ունենալու. Որ ալ անկէ ետև տղայք չըլլանք՝ երերած ու վարդապետութեան ամէն հովերէն ասդին անդին տարուբերուած մարդոց խաբէութիւնովը, ու խորամանկութեամբ կը խաբեն մոլորցը-
15 նելու. Հապա սիրով ճշմարտութեան հետևելով՝ ամէն բան Անոր աճեցընենք՝ որ գլուխ է՝
16 այսինքն Քրիստոս. Որ անկէ բոլոր մարմինը մէկտեղ կազմուած՝ և ամէն յօդուածները իրարու հաղորդուելով կցուած՝ ամէն մէկ մասին չափով ներգործելով՝ մարմինին աճում կու տայ՝ իրեն շինութեանը համար՝ սիրով։

17 Ուստի աս կ'ըսեմ ու Տէրոջմով վկայութիւն կ'ընեմ, որ դուք մէյմըն ալ չքալէք, ինչպէս որ մէկալ հեթանոսները կը քալեն իրենց մտքին ունայնութեանը
18 մէջ. Որոնց իմացողութիւնը խաւարած է, ու օտարացած են Աստուծոյ կեանքէն, իրենց մէջը եղած տգիտութեան պատճառովը՝ իրենց սրտին կուրութեանը հա-
19 մար. Որոնք անզգայ ըլլալով, իրենքզիրենքնին անառակութեան տուին, ամէն կերպ պղծութիւն
20 գործելու՝ ագահութիւնով։ Բայց դուք ատանկ չսորվեցաք Քրիստո-
21 սը. Եթէ որ անոր վրայով լսեցիք՝ ու անկէ սորված էք, ինչպէս որ ճշմարտութիւնը Յիսուսի մէջ է.
22 Որ ձեր վրայէն մէկդի հանէք այն առջի վարմունքին պէս եղած հին մարդը՝ խաբեբայ ցանկու-
23 թիւններով ապականուածը. Եւ ձեր միտքին հոգիովը նորոգուիք,
24 Եւ նոր մարդը վրանիդ հագնիք, ան որ Աստուծոյ կերպարանքին պէս ստեղծուած է, արդարութիւնով
25 ու ճշմարիտ սրբութիւնով։ Ուստի ստութիւնը մէկդի ձգելով, ճշմարտութիւն խօսեցէք ամէն մէկերնիդ իր ընկերին հետ. Ինչու որ մենք իրարու անդամներ ենք։
26 Թէ որ բարկանաք՝ մեղք մի գործէք. արևը ձեր բարկութեանը
27 վրայ մարը չմտնէ։ Ու Սատանա-
28 յին տեղ մի տաք։ Ան որ գողութիւն կ'ընէր, ալ թող չգողնայ. այլ մանաւանդ աղէկ գործի մը պարապելով՝ իր ձեռքերովը աշխատի, որ կարող ըլլայ տալ
29 կարօտ եղողին։ Ձեր բերնէն ապականեալ խօսք մը չելլէ. հապա ինչ որ աղէկ է՝ պէտք եղած շինութեանը համար, որ լսողներուն շնորհք տայ։
30 Եւ Աստուծոյ Սուրբ Հոգին մի տրտմեցընէք, Անով դուք կնքուեցաք փրկութեան օրուանը համար։
31 Ամէն դառնութիւն՝ և բարկութիւն՝ ու սրտմտութիւն՝ և աղաղակ՝ ու հայհոյութիւն վերցուի ձեզմէ ամէն չարութիւններով
32 մէկտեղ։ Եւ իրարու հետ քաղցր եղէք, գթած, ներելով իրարու, ինչպէս որ Աստուած՝ Քրիստոսով ներեց ձեզի։

ԳԼ. Ե

1 Նախ ընդհանուր կերպով մը կը յորդորէ սէր ունենալու, 3 պոռնկութենէ 4 և ամէն տեսակ պիղծ գործքերէ ետ կենալու, 7 չարերուն հետ հաղորդակցութիւն չընելու, 15 ուշադրութեամբ քալելու, 18 և Հոգիով լեցուելու. 22 ետքը կը խօսի մասնաւոր պարտաւորութեանց վրայով, թէ կիները պարտին հնազանդիլ իրենց էրիկներուն, 25 և էրիկները պարտին սիրել իրենց կիները, 32 ինչպէս որ Քրիստոս սիրեց եկեղեցին։

1 Արդ՝ Աստուծոյ նմանող եղէք
2 սիրելի զաւակներու պէս. Եւ սիրով վարուեցէք՝ ինչպէս որ Քրիստոս ալ մեզ սիրեց, ու իր անձը մեզի համար մատնեց՝ անուշահոտ պատարագ ու զոհ ըլլալով
3 Աստուծոյ։ Բայց պոռնկութեան և ամէն կերպ պղծութեան՝ կամ ագահութեան անունը անգամ չյիշուի ձեր մէջը, (ինչպէս որ կը
4 վայլէ սուրբերուն,) Եւ գարշելի բաներ՝ կամ յիմարական խօսքեր՝ կամ խեղկատակութիւն, որ չվայլեր. այլ մանաւանդ գոհութիւն.
5 †Աս իմանալով գիտնաք", Որ ամէն պոռնիկ՝ կամ պիղծ՝ կամ ագահ՝ որ կռապաշտ է, Քրիստոսի ու Աստուծոյ թագաւորութեանը մէջ
6 ժառանգութիւն չունի։ Չըլլայ որ մէկը ձեզ խաբէ փուճ խօսքերով. Ինչու որ աս բաներուն համար Աստուծոյ բարկութիւնը կու գայ անհնազանդութեան որդւոց
7 վրայ։ Ուստի անոնց հաղորդ մի
8 ըլլաք։ Վասնզի դուք առաջ խաւար էիք, բայց հիմա լոյս էք Տէրոջմով. լուսոյ որդիներու
9 պէս քալեցէք. Ինչու որ լուսոյ պտուղը ամէն կերպ բարութիւնով, և արդարութիւնով ու ճշմարտութիւնով
10 է։ Քննեցէք ինչ է

Յամի Տեառն
64

Կող. բ. 2։ Կոր. ժդ. 20։ Կող. ա. 28։
Եբր. ժգ. 9։ ա Կոր. ժդ. 20։
Եբր. ժգ. 9։ Մատ. ժա. 7։
Հռով. ժզ. 18։ բ Կոր. բ. 17։
Զաք. ը. 16։ բ Կոր. դ. 2։ Հմր 25։ ա Յով. գ. 18։
Գլ. ա. 22։ բ. 21։
Կող. ա. 18։ Կող. բ. 19։ Գլ. բ. 1, 2, 3։ Հմր 22։ Կող. գ. 7։ ա Պետ. դ. 3։
Հռով. ա. 21։
Գործ. իզ. 18։
Գլ. բ. 12։ Գաղ. դ. 8։ ա Թես. դ. 5։
Հռով. ա. 21։
ա Տիմ. դ. 2։
Հռով. ա. 24, 26։ ա Պետ. դ. 3։
Կամ՝ ագահութիւնով
Գլ. ա. 13։ Կող. բ. 11։ դ. 8, 9։ Եբր. ժբ. 1։ ա Պետ. բ. 1։
Գլ. բ. 2, 3։ Հմր 17։ Կող. գ. 7։ ա Պետ. դ. 3։
Հռով. գ. 6։
Հռով. ժբ. 2։ Կող. գ. 10։
Հռով. զ. 4։ բ Կոր. ե. 17։ Գաղ. զ. 15։ Կող. գ. 10։
Գլ. բ. 10։
Զաք. ը. 16։ Հմր 15։ Կող. գ. 9։
Հռով. ժբ. 5։
Սաղ. դ. 4։ լէ. 8։
բ Կոր. բ. 10, 11։ Յակ. դ. 7։ ա Պետ. ե. 9։
Գործ. ի. 35։ ա Թես. դ. 11։ բ Թես. գ. 8, 11, 12։ Ղուկ. գ. 11։ Մատ. ժբ. 36։ Գլ. ե. 4։ Կող. գ. 8։

Յամի Տեառն
64

Կող. գ. 6։ ա Թես. ե. 11։
Կող. գ. 16։
Ես. է. 13։ կգ. 10։ Եզեկ. ժզ. 43։ ա Թես. ե. 19։
Գլ. ա. 13։
Ղուկ. իա. 28։ Հռով. ը. 23։ Գլ. ա. 14։
Կող. գ. 8, 19։
Տիտ. գ. 2։ Յակ. դ. 11։ ա Պետ. բ. 1։
Տիտ. գ. 3։
բ Կոր. բ. 10։ Կող. գ. 12, 13։
Մատ. զ. 14։ Մար. ժա. 25։
Մատ. ե. 45, 48։ Ղուկ. զ. 36։ Գլ. դ. 32։
Յով. ժգ. 34։ ժե. 12։ ա Թես. դ. 9։ ա Յով. գ. 11, 23։ դ. 21։
Գաղ. ա. 4։ բ. 20։ Եբր. է. 27։ Թ. 14, 26։ Ժ. 10, 12։ ա Յով. գ. 16։
Ծն. ը. 21։ Ղև. ա. 9։ բ Կոր. բ. 15։
Հռով. զ. 13։ ա Կոր. զ. 18։ բ Կոր. ժբ. 21։ Գլ. դ. 19, 20։ Կող. գ. 5։ ա Թես. դ. 3, 7։
ա Կոր. ե. 1։
Մատ. ժբ. 35։ Գլ. դ. 29։
Հռով. ա. 28։
† Կամ՝ քանզի աս աղէկ գիտէք։
ա Կոր. զ. 9։ Գաղ. ե. 19, 21։ Կող. գ. 5։ ա Տիմ. զ. 17։ Գաղ. ե. 21։ Յայտ. իբ. 15։ Երեմ. իթ. 8։ Մատ. իդ. 4։ Կող. բ. 4, 8, 18։ բ Թես. բ. 3։ Հռով. ա. 18։ Գլ. բ. 2։ Կող. գ. 6։ Ես. թ. 1։ Մատ. դ. 16։ Գործ. իզ. 18։ Հռով. ա. 21։ Գլ. բ. 11, 12։ դ. 18։ Տիտ. գ. 3։ ա Պետ. բ. 9։ Յով. ը. 12։ ժբ. 46։ բ Կոր. գ. 18։ դ. 6։ ա Թես. ե. 5։ ա Յով. բ. 9։ Ղուկ. ժզ. 8։ Յով. ժբ. 36։ Գաղ. ե. 22։ Հռով. ժբ. 2։ Փիլ. ա. 10։ ա Թես. ե. 21։ ա Տիմ. բ. 3։

11 Տէրոջը հաճելին․ Ու կցորդ մի՛
ըլլաք խաւարին անպտուղ գործերուն, այլ մանաւանդ զանոնք յանդիմանեցէք ։
12 Ինչու որ անոնց մէջը
գաղտուկ գործուած բաները խօսիլն
13 ալ ամօթ է ։ Բայց ամէն
բան յանդիմանուած՝ լուսով յայտնի
կ՚ըլլայ․ ինչու որ ամէն բան որ
14 յայտնի կ՚ըլլայ, լոյս է ։ Անոր
համար կ՚ըսէ․ Արթընցիր դուն՝
որ կը քնանաս, և կանգնէ մեռելներէն, ու Քրիստոս քեզի լոյս պիտի
տայ ։

15 Ուստի նայեցէք թէ ինչպէս զգուշութեամբ պիտի քալէք, չէ
16 թէ անմիտներու պէս, հապա իմաստուններու պէս․ Ժամանակը
ծախու առէք, ինչու որ օրերս
17 չար են ։ Անոր համար անմիտ մի՛
ըլլաք․ Հապա իմացէք թէ ինչ
18 է Տէրոջը կամքը ։ Ու մի՛ գինովնաք գինիով, որուն մէջ անառակութիւն կայ․ Հապա Հոգիով
19 լեցուեցէք․ Ու սաղմոսներով ու
օրհնութիւններով և հոգևոր երգերով մէջերնիդ խօսակցելով, երգեցէք ու սաղմոս ըսէք Տէրոջը՝ ձեր
20 սրտերուն մէջ ։ Ամէն ատեն ամէն բանի համար գոհութիւն
տուէք Աստուծոյ ու Հօրը՝ մեր
Տէր Յիսուս Քրիստոսի անունովը ։
21 Իրարու հնազանդ եղէք Քրիստոսի
22 վախովը ։ Կիները իրենց
էրիկներուն հնազանդ ըլլան՝ որպէս
23 թէ Տէրոջը․ Ինչու որ էրիկը կնկանը գլուխն է, ինչպէս որ Քրիստոս ալ եկեղեցիին
գլուխն է, ու ինքը մարմինին Փրկիչն
24 է ։ Ուստի ինչպէս որ եկեղեցին հնազանդ կ՚ըլլայ Քրիստոսին, անանկ ալ կնիկները ամէն
բանի մէջ իրենց էրիկներուն ։
25 Էրիկներ՝ սիրեցէք ձեր կնիկները,
ինչպէս որ Քրիստոս ալ սիրեց եկեղեցին, ու իր անձը մատնեց ա-
26 նոր համար․ Որ զանիկայ սրբէ ու
մաքրէ աւազանին ջրովը՝ խօսքով․
27 Որ ինքը իր դիմացը փառաւոր կեցընէ եկեղեցին, որ մէկ արատ
մը կամ խորշոմութիւն կամ ուրիշ
ասոնց պէս բան մը չունենայ․ Հապա որ սուրբ ու անարատ ըլլայ ։
28 Նոյնպէս ալ պէտք է որ էրիկները իրենց կնիկները սիրեն՝ իրենց մարմիններուն պէս․ ան որ իր կնիկը կը
29 սիրէ՝ իր անձը կը սիրէ․ Ինչու որ
մէկը բնաւ իր անձը չատեր,
հապա կը սնուցանէ՝ ու կը խնամէ
զանիկայ, ինչպէս Քրիստոս ալ եկեղեցին․
30 Վասն զի մենք անոր
մարմինին անդամներն ենք՝ անոր
մարմինէն ու անոր ոսկորներէն ։
31 Անոր համար մարդը պիտի ձգէ իր
հայրը ու մայրը, և իր կնկանը պիտի յարի․ Ու երկուքը մէկ մար-
32 մին պիտի ըլլան ։ Աս խորհուրդը
մեծ է, բայց ես կը զրուցեմ Քրիս-
33 տոսի ու եկեղեցիին վրայով ։ Սակայն ձեզմէ ամէն մէկն ալ իր կնիկը
անանկ սիրէ՝ որպէս թէ իր անձը,
ու կնիկը իր էրիկէն թող վախնայ ։

ԳԼ. Զ.

1 Կը ծանուցանէ՝ որդւոց պարտաւորութիւնը դէպ 'ի իրենց ծնողքները, 5 ծառաներուն պարտաւորութիւնը դէպ 'ի իրենց տէրերը․ 10 թէ մեր կեանքը զինուորութիւն մըն է, 12 ոչ միայն մարմինի ու արիւնի դէմ, հապա նաև հոգևոր թշնամիներու դէմ․ 13 քրիստոնէական զէնքերը ինչ են, 18 և ինչպէս գործածել պէտք է զանոնք ։ 21 Տիւքիկոսի վրայով յանձնարարութիւն ։

1 Որդիք՝ ձեր ծնողացը հնազանդ
եղէք Տէրոջմով, որ ան է արժան ։
2 Պատուէ՝ քու հայրդ ու
մայրդ, (որ առջի պատուիրանքն
3 է խոստմունքով,) Որ քեզի աղէկ
ըլլայ, ու երկար կեանք ունենաս
4 երկրի վրայ ։ Ու դուք հայրեր՝
ձեր որդիները մի՛ բարկացընէք․
Հապա անոնք մեծցուցէք Տէրոջը
վարժութիւնովը ու խրատովը ։
5 Ծառաներ՝ հնազանդ եղէք ձեր
մարմինաւոր տէրերուն վախով ու
դողով՝ ձեր սրտին միամտութիւնովը, որպէս թէ Քրիստոսին․
6 Չէ թէ մարդահաճոյի պէս աչքի
առջև ծառայելով, հապա Քրիստոսի ծառաներու պէս՝ սրտանց
7 Աստուծոյ կամքը ընելով․ Յօժարութեամբ ծառայելով՝ որպէս թէ
Տէրոջը, ու չէ թէ մարդոց․
8 Գիտնալով որ ամէն մէկը ինչ բարիք որ ընէ, նոյնը Տէրոջմէն պիտի
ընդունի, թէ ծառայ ըլլայ՝ և թէ
9 ազատ ։ Ու դուք ալ տէրեր՝ նոյնը
ըրէք անոնց, ու սպառնալիքը
թող տուէք, գիտնալով որ անոնց ու ձեր ալ Տէրը երկինքն է․
ու անոր քով աչառութիւն չկայ ։
10 Ալ ասկէ ետև եղբայրներս՝ զօրացէք Տէրոջմով, ու անոր զօրու-
11 թեան կարողութիւնովը ։ Վրանիդ հագէք Աստուծոյ սպառազինութիւնը, որ կարող ըլլաք Սատանային հնարքներուն դէմ դնե-
12 լու ։ Ինչու որ մեր պատերազմը
արիւնի ու մարմինի հետ չէ․ Հապա իշխանութիւններու ու պետութիւններու հետ, ու աս խաւար աշխարհքիս իշխաններուն հետ,

Յամի Տեառն 64

Ա Կոր. ե. 9. 11 ։ Ժ. 20 ։ Բ Կոր. զ. 14 ։ Բ Թես. գ. 6. 14 ։
Հռով. գ. 21 ։ Ժգ. 12 ։ Գաղ. զ. 8 ։
Ղկ. ժթ. 17 ։ Ա Տիմ. ե. 20 ։
Հռով. ա. 24. 26 ։ Հմր. 3 ։
Յոհ. գ. 20. 21 ։ Եբր. դ. 13 ։
Ես. կ. 1 ։ Հռով. ժգ. 11. 12 ։ Ա Կոր. ժե. 34 ։ Ա Թես. ե. 6 ։
Յոհ. ե. 25 ։ Հռով. զ. 4. 5 ։ Գլ. բ. 5 ։ Կող. գ. 1 ։
Կող. դ. 5 ։
Կող. դ. 5 ։ Գաղ. զ. 16 ։
Ժող. ժա. 2 ։ Ժբ. 1 ։ Յոհ. ժբ. 35 ։ Գլ. դ. 13 ։
Կող. դ. 5 ։
Հռով. ժբ. 2 ։
Ա Թես. դ. 3 ։ ե. 18 ։
Առակ. ի. 1 ։ Իգ. 29. 30 ։ Ես. ե. 11. 22 ։ Ղու. իա. 34 ։
Գոր. ժզ. 25 ։ Ա Կոր. ժդ. 26 ։ Կող. գ. 16 ։ Յակ. ե. 13 ։
Սաղ. լդ. 1 ։ Ես. կդ. 7 ։ Կող. գ. 17 ։ Ա Թես. ե. 18 ։ Բ Թես. ա. 3 ։
Եբր. ժգ. 15 ։ Ա Պետ. բ. 5 ։ դ. 11 ։
Փիլ. բ. 3 ։ Ա Պետ. ե. 5 ։
Ոտանաւոր Աստուծոյ
Ծն. գ. 16 ։ Ա Կոր. ժդ. 34 ։ Կող. գ. 18 ։ Տիտ. բ. 5 ։ Ա Պետ. գ. 1 ։ Գլ. գ. 5 ։ Ա Կոր. ժա. 3 ։
Գլ. ա. 22 ։ գ. 15 ։ Կող. ա. 18 ։ Գլ. ա. 23 ։ Կող. գ. 20. 22 ։ Տիտ. բ. 9 ։ Կող. գ. 19 ։ Ա Պետ. գ. 7 ։ Գոր. ի. 28 ։ Գաղ. ա. 4 ։ բ. 20 ։ Հմր 2 ։ Յոհ. գ. 5 ։ Տիտ. գ. 5 ։ Եբր. ժ. 22 ։ Ա Յոհ. ե. 6 ։ Յոհ. ժե. 3 ։ ժէ. 17 ։ Բ Կոր. ժա. 2 ։ Կող. ա. 22 ։ Եբր. գ. 7 ։ Գլ. ա. 4 ։

Յամի Տեառն 64

Ծն. բ. 23 ։ Հռով. ժբ. 5 ։ Ա Կոր. զ. 15 ։ ժբ. 27 ։
Ծն. բ. 24 ։ Մատ. ժթ. 5 ։ Մար. ժ. 7. 8 ։
Ա Կոր. զ. 16 ։
Հմր 25 ։ Կող. գ. 19 ։ Ա Պետ. գ. 6 ։

Առակ. իգ. 22 ։ Կող. գ. 20 ։
Ել. ի. 12 ։ Բ Օր. ե. 16 ։ Իէ. 16 ։ Երեմ. լե. 18 ։ Եզեկ. իբ. 7 ։ Մաղ. ա. 6 ։ Մատ. ժե. 4 ։ Մար. է. 10 ։
Կող. գ. 21 ։
Ծն. ժը. 19 ։ Բ Օր. զ. 9 ։ դ. 7. 20 ։ ժա. 19 ։ Սաղ. հը. 4 ։ Առակ. ժթ. 18 ։ իբ. 6 ։ իթ. 17 ։
Կող. գ. 22 ։ Ա Տիմ. զ. 1 ։ Տիտ. բ. 9 ։ Ա Պետ. բ. 18 ։
Բ Կոր. է. 15 ։ Փիլ. բ. 12 ։
Ա Մն. իթ. 17 ։ Կող. գ. 22 ։
Կող. գ. 22. 23 ։
Հռով. բ. 6 ։ Բ Կոր. ե. 10 ։ Կող. գ. 24 ։
Գաղ. գ. 28 ։ Կող. գ. 11 ։
Կող. դ. 1 ։
Ղև. իե. 43 ։
Յոհ. ժգ. 13 ։ Ա Կոր. է. 22 ։
Հռով. բ. 11 ։ Կող. գ. 25 ։
Գլ. ա. 19 ։ գ. 16 ։ Կող. ա. 11 ։
Հռով. ժգ. 12 ։ Բ Կոր. զ. 7 ։ Հմր 13 ։ Ա Թես. ե. 8 ։
Մատ. ժգ. 17 ։ Ա Կոր. ժե. 50 ։
Հռով. ը. 38 ։ Գլ. ա. 21 ։ Կող. բ. 15 ։
Ղու. իբ. 53 ։ Յոհ. ժբ. 31 ։ ժդ. 30 ։ Գլ. բ. 2 ։ Կող. ա. 13 ։

Յամի Տեառն
64

Բ Կոր. ժ. 4։
Հմր 11։
Գղ. ե. 16։
Եսա. ժա. 5։ Ղու. ժբ. 35։ Ա Պետ. ա. 13։
Եսա. ծթ. 17։ Բ Կոր. զ. 7։ Ա Թես. ե. 8։
Եսա. ծբ. 7։ Հռմ. ժ. 15։
Ա Յովհ. ե. 4։
Եսա. ծթ. 17։ Ա Թես. ե. 8։
Եբր. դ. 12։ Յայտ. ա. 16։ բ. 16։ ժթ. 15։
Ղու. ժը. 1։ Հռմ. ժբ. 12։ Կող. դ. 2։ Ա Թես. ե. 17։
Մատ. իզ. 41։ Մար. ժգ. 33։
Գղ. ա. 16։ Փիլ. ա. 4։
Ա Տիմ. բ. 1։

երկնաւորներուն մէջը եղող չար
13 ոգիներուն հետ ։ Անոր համար
վրանիդ առէք Աստուծոյ սպառազինութիւնը, որ կարող ըլլաք
14 չարութեան օրը դէմ դնելու, Ու
ամէն բանը լմնցընելէն ետև՝ հաստատուն կայնելու ։ Ուստի ձեր տեղը կայնեցէք, մէջքերնիդ ճշմարտութեամբ ամուրցնելով, ու
արդարութեան զրահը հագնելով ։
15 Ու ոտքերնուդ հագցընելով խաղաղութեան աւետարանին պատրաստութիւնը ։ Ու ամէն բանին
16 վրայ հաւատքին վահանը առէք,
որով կարող պիտի ըլլաք չարին
ամէն կրակոտ նետերը մարելու ։
17 Ու փրկութեան սաղաւարտը առէք, ու Հոգիին սուրը՝ որ Աստ-
18 ուծոյ խօսքն է ։ Ամէն աղօթքով ու խնդրուածքով ամէն ատեն
աղօթք ըրէք Հոգիով, ու աս
բանին վրայ հսկեցէք կատարեալ
յարատեւութեամբ ու աղաչանքով՝ բոլոր սուրբերուն համար,

19 Ինծի համար ալ, որ ինծի խօսք
տրուի որ բերանս բանամ համարձակութեամբ աւետարանին խոր-
20 հուրդը յայտնելու ։ Որուն համար
ես դեսպանութիւն կ՚ընեմ կապանքով, որ անով համարձակութիւն ունենամ խօսելու՝ ինչպէս որ պէտք է ։
21 Բայց որ դուք ալ գիտնաք իմ
վրայօքս՝ թէ ինչ կ՚ընեմ ես, ամէն
բանը պիտի ցուցընէ ձեզի Տիւքիկոս սիրելի եղբայրը ու հաւատա-
22 րիմ պաշտօնեան Տէրոջմով ։ Որն
որ յատկապէս աս բանին համար
ձեզի խրկեցի, որ գիտնաք դուք
մեր վրայօք, ու ինքը ձեր սիրտերը
մխիթարէ ։
23 Խաղաղութիւն եղբայրներուն և
սէր հաւատքով մէկտեղ Հօր Աստուծմէն՝ ու Տէր Յիսուս Քրիս-
24 տոսէն ։ Շնորհք ան ամենուն
հետ՝ որոնք մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսը անկեղծութեամբ կը սիրեն ։
ամէն ։

Յամի Տեառն
64

Գոր. գ. 29։ Կող. դ. 3։ Բ Թես. գ. 1։
Բ Կոր. գ. 12։
Բ Կոր. ե. 20։
Գոր. իզ. 29։ իը. 20։ Գղ. դ. 1։ Փիլ. ա. 7. 13։ 14։ Բ Տիմ. ա. 16։ բ. 9։ Փիլիմ. 10։
Գոր. իը. 31։ Փիլ. ա. 20։ Ա Թես. բ. 2։
Կող. դ. 7։
Գոր. ի. 4։ Բ Տիմ. դ. 12։ Տիտ. գ. 12։
Կող. դ. 8։
Ա Պետ. ե. 14։
Տիտ. բ. 7։

ԹՈՒՂԹ

Յամի Տեառն
64

ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

ԱՌ ՓԻԼԻՊՊԵՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա

3 Պօղոս կը յայտնէ իր գոհութիւնը առ Աստուած ; և իր սէրը որ ունի Փիլիպպեցւոց վրայ՝ իրենց հաւատքի պտուղին համար, և իր չարչարանացը հաղորդ ըլլալնուն համար ։ 9 Թէ ամէն օր աղօթք կ՚ընէ որ անոնք շնորհօք աճին ։ 12 Կը պատմէ թէ Հռովմայ մէջ իր կրած նեղութիւններովը Քրիստոսի հաւատքը մեծ յաջողութիւն ունեցաւ, 21 և թէ ինքը միշտ պատրաստ է Քրիստոսը փառաւորելու թէ իր ապրելովը և թէ մեռնելովը ։ 27 Կը յորդորէ զանոնք որ միաբան ըլլան, 28 և քաջասիրտ հալածման ժամանակ ։

Ա Կոր. ա. 2։
Հռովմ. ա. 7։ Բ Կոր. ա. 2։ Ա Պետ. ա. 2։
Հռովմ. ա. 8. 9։ Ա Կոր. ա. 4։ Եփե. ա. 15. 16։ Կող. ա. 3։ Ա Թես. ա. 2։ Բ Թես. ա. 3։
Հռովմ. ժբ. 13։ ժե. 26։ Բ Կոր. ը. 1։ Գղ. դ. 14. 15։

1 Պօղոս և Տիմոթէոս՝ Յիսուս Քրիստոսի ծառաները, Քրիստոս Յիսուսով բոլոր սուրբերուն՝
որ Փիլիպպեցւոց կողմերն են՝ եպիսկոպոսներով ու սարկաւագնե-
2 րով ։ Շնորհք ու խաղաղութիւն
ձեզի Աստուծմէ մեր Հօրմէն՝ ու
Տէր Յիսուս Քրիստոսէն ։
3 Կը գոհանամ իմ Աստուծմէս
ամէն անգամ՝ որ ձեզ կը յիշեմ,
4 (Միշտ իմ ամէն խնդրուածքիս
մէջ ձեր ամենուն համար ուրախու-
5 թեամբ աղօթք կ՚ընեմ,) Աւետարանին հաղորդ ըլլալնուդ համար առջի օրուընէ մինչև հիմա ։
6 Աս մասին վստահ ըլլալով՝ թէ ան
որ ձեր մէջը բարի գործ մը սկսեց,
մինչև Յիսուս Քրիստոսի օրը պի-
7 տի կատարէ ։ Ինչպէս որ ինծի արժան ալ է ձեր ամենուն վրայ աս
բանը խորհիլ՝ "ձեզ իմ սրտիս մէջը ունենալուս" համար իմ կապերուս մէջ, և աւետարանին ջատագովութեանը ու հաստատութեանը մէջ, և ամէնքդ ինծի եղած շնորհքին հաղորդ ըլլալնուդ
8 համար ։ Քանզի վկայ է ինծի Աստուած, որ ինչպէս փափաք ունիմ ձեր ամենուն վրայ Քրիստոս
9 Յիսուսի գութովը ։ Եւ աս աղօթքը կ՚ընեմ, որ ձեր սէրը հետզհետէ աւելի շատնայ գիտութիւնով
10 ու բոլոր ընտրողութիւնով, Որ
դուք տարբեր բաները զանազանէք,
որպէս զի մինչև Քրիստոսի օրը անկեղծ և առանց գայթակղութեան
11 ըլլաք ։ Արդարութեան պտուղ-

Յամի Տեառն
64

Յոհ. գ. 29։ Ա Թես. ա. 3։
Հմր 10։
Բ Կոր. գ. 2։ ե. 3։
Կամ՝ զիս ձեր սրտերնուն մէջը ունենալնուդ
Եփե. գ. 1։ դ. 20։ Կող. դ. 3. 18։ Բ Տիմ. ա. 8։
Հմր 16։
Գղ. գ. 14։
Հռովմ. ա. 9։ թ. 1։ Գաղ. ա. 20։ Ա Թես. բ. 5։
Գղ. բ. 26. գ. 1։
Ա Թես. գ. 12։ Փիլիմ. 6։
Հռովմ. բ. 18։ ժբ. 2։ Եփե. ե. 10։
Գոր. իդ. 16։ Ա Թես. գ. 13։ ե. 23։
Ա Կոր. ա. 8։
Յոհ. ժե. 4. 5։ Եփե. բ. 10։ Կող. ա. 6։

Յամի Տեառն 64

ներով լցուած Յիսուս Քրիստոսի
ձեռքովը՝ Աստուծոյ փառքին ու
գովեստին համար ։
12 Կ'ուզեմ որ գիտնաք՝ եղբայրներ,
թէ ինչ որ ինծի պատահեցաւ՝ ալ
աւելի աւետարանին յառաջադի-
13 մութեանը պատճառ եղաւ ․ Մին-
չեւ իմ կապերս՝ Քրիստոսի համար
են, բոլոր պալատին մէջը՝ և ու-
րիշ ամենուն ալ յայտնի եղան ․
14 Եւ Տէրոջմով եղբայրներուն շատե-
րը սիրտ առին իմ կապերէս՝ ալ
աւելի համարձակիլ Աստուծոյ խօս-
15 քը խօսելու առանց վախի ։ Ոմանք
նախանձէ ու հակառակութենէ,
և ոմանք բարեսիրութենէ
16 Քրիստոսը կը քարոզեն ․ Ասոնք
սիրոյ համար ․ ինչու որ գիտեն թէ
ես աւետարանին համար պաշտպա-
17 նութեան կեցեր եմ ․ Իսկ անոնք
հակառակութեան համար Քրիս-
տոսը կը պատմեն, չէ թէ անկեղ-
ծութեամբ, կարծելով վիշտ աւել-
18 ցընել իմ կապերուս վրայ ։ Բայց
ի՞նչ է ․ որ կերպով որ ըլլայ՝ թէ
պատճառանքով՝ և թէ ճշմարտու-
թիւնով՝ Քրիստոս կը պատմուի ․
ու ասոր վրայ ուրախ եմ, և ուրախ
19 ալ պիտի ըլլամ ։ Քանզի գիտեմ
որ ասոր վախճանը իմ փրկութեանս
համար պիտի ըլլայ ձեր խնդ-
րուածքովը, ու Յիսուս Քրիստո-
սի Հոգւոյն օգնականութեամբը,
20 Իմ եռանդուն ակնկալութեանս
ու իմ յոյսիս համեմատ, որ բա-
նով մը ամօթով պիտի չըլլամ ․
հապա կատարեալ համարձակու-
թիւնով՝ ինչպէս որ ամէն ատեն՝
նոյնպէս ալ հիմա Քրիստոս իմ մար-
մինիս մէջ պիտի փառաւորի՝ թէ
21 ապրելովս և թէ մեռնելովս ։ Ին-
չու որ ինծի համար՝ ապրիլը Քրիս-
22 տոս է, ու մեռնիլը օգուտ ։ Հա-
պա թէ որ մարմինի մէջ ապրիլս
իմ գործոյս պտուղ կը բերէ, ալ
23 չեմ գիտեր որը ընտրեմ ։ Երկու
կողմանէ ալ նեղի մէջ եմ, մեկ-
նելու ու Քրիստոսի հետ ըլլալու
փափաք ունենալով ․ քանզի ան՝
24 շատ աւելի աղէկ է ․ Բայց մարմի-
նի մէջ կենալը՝ ձեզի համար աւելի
25 հարկաւոր ։ Եւ աս բանիս հա-
մոզուած ըլլալով՝ գիտեմ որ ձեր
ամենուն հետը պիտի կենամ ու մը-
նամ, որ դուք զարգանաք և ուրախ
26 ըլլաք հաւատքով ․ Որ ձեր պար-
ծանքը իմ վրայովս աւելի ըլլայ
Քրիստոս Յիսուսով, իմ նորէն
ձեզի գալուս պատճառովը ։
27 Միայն թէ Քրիստոսի աւետա-
րանին ինչպէս որ կը վայլէ՝ անանկ
վարուեցէք ․ որ եթէ գամ ու ձեզ
տեսնեմ, և կամ հեռու ըլլամ,

ա Յոհ. ժե. 8 ։ Եփե. ա. 12, 14 ։
բ Փլ. գ. 23 ։
գ Փլ. բ. 3 ։
դ Հմր 7 ։
ե բ Կոր. ա. 11 ։
զ Հռմ. ը. 9 ։
է Հռմ. ը. 19 ։
ը Հռմ. ե. 5 ։
թ Եփե. զ. 19, 20 ։
ժ բ Կոր. ե. 8 ։
ի բ Տիմ. դ. 6 ։
լ Փլ. բ. 24 ։
խ բ Կոր. ա. 14 ։ ե. 12 ։
ծ Եփե. դ. 1 ։ Կող. ա. 10 ։ ա Թես. բ. 12 ։ դ. 1 ։

ձեր վրայովը լսեմ ․ որ դուք հաս-
տատուն կը կենաք մէկ հոգիով,
ու մէկ շունչով պատերազմակից
կ'ըլլաք աւետարանին հաւատքին
28 համար ․ Եւ մէկ բանով մըն ալ մի
զարհուրիք հակառակորդներէն,
որ անոնց կորստեան ապացոյց մըն
29 է, ու ձեզի՝ փրկութեան ․ Ան ալ
Աստուծմէ է ․ ինչու որ ձեզի տը-
րուեցաւ Քրիստոսի համար՝ չէ
թէ միայն անոր հաւատալ, հապա
անոր համար չարչարուիլ ալ ․
30 Նոյն պատերազմը ունենալով՝
որ իմ վրաս տեսաք, ու հիմա իմ
վրայովս կը լսէք ։

ԳԼ. Բ

1 Կը խրատէ զանոնք միաբան և խոնարհամիտ ըլլալու, ցուցընելով անոնց՝ Քրիստոսի խոնարհութիւնը և բարձրութիւնը ։ 12 Կը յորդորէ որ ջանք ընեն փրկութեան ճամբուն մէջ յառաջանալու, որ լուսաւորներու պէս ըլլան աս չար աշխարհիս մէջ, 16 և մխիթարութիւն տան իրեն՝ որ անոնց առաքեալն է, ու պատրաստ կը կենայ Աստուծոյ զոհ ըլլալու ։ 19 Կը յուսայ որ Տիմոթէոսը խրկէ անոնց, որուն վրայով բարի վկայութիւն կու տայ ․ 25 Նմանապէս Եպափրոդիտոսին վրայով ալ՝ որն որ նոյն ատենը անոնց կը խրկէ ։

1 Ուստի թէ որ Քրիստոսով մխի-
թարութիւն մը կայ, թէ սիրոյ
սփոփանք մը, թէ Հոգիի հաղոր-
դութիւն մը, թէ գթութիւն ու
2 ողորմութիւն մը ․ Իմ ուրախու-
թիւնս դուք լեցուցէք, նոյն խոր-
հուրդը ունեցէք, մի և նոյն սէրը
[illegible] ունենալով, մէկ շունչ,
3 մէկ մտածմունք ․ Բան մը գրգռ-
ռութիւնով կամ սնապարծու-
թիւնով մի՛ ընէք ․ հապա խոնար-
հութիւնով մէկզմէկ ձեր անձէն լաւ
4 սեպեցէք ․ Մինակ անձերնուդ շահը
մի՛ նայիք ․ հապա ամէն մէկը իր
5 ընկերինն ալ ։ Ձեզմէ ամէն մէկը
նոյն միտքը թող ունենայ, որ
6 Քրիստոս Յիսուսի մէջն էր ․ Որ
Աստուծոյ կերպարանքը ունենալով,
*յափշտակութիւն մը չսեպեց
7 Աստուծոյ հաւասար ըլլալը ․ Հա-
պա անձը ունայնացուց ծառայի
կերպարանք առնելով՝ մարդոց
նման ըլլալով ․ և կերպարանքովը
8 մարդու պէս գտնուելով, ինքզինքը
խոնարհեցուց՝ մինչև մահուան
հնազանդ եղաւ, ու ան ալ խաչին մա-
9 հուանը ։ Անոր համար Աստուած
ալ անիկայ խիստ բարձրացուց,
ու անոր անուն մը տուաւ՝ որ ա-
10 մէն անուններէն վեր է ․ Որ Յիսուսի
անունին ամէն ծունկ չոքի, երկնա-
ւորներուն, ու երկրաւորներուն,

Յամի Տեառն 64

կ Փլ. դ. 1 ։
հ ա Կոր. ա. 10 ։
ձ Յուդ. 3 ։
ղ բ Կոր. ա. 5 ։
ճ Հռմ. ը. 17 ։ բ Տիմ. բ. 11 ։
մ Գործ. ե. 41 ։ Հռմ. ե. 3 ։
յ Եփե. բ. 8 ։
ն Կող. բ. 1 ։
շ Գործ. ժզ. 19 ։ Եւ ։ ա Թես. բ. 2 ։

ա բ Կոր. ժգ. 13 ։
բ Կող. գ. 12 ։
գ Յոհ. գ. 29 ։
դ Հռմ. ժբ. 16 ։ ժե. 5 ։ ա Կոր. ա. 10 ։ բ Կոր. ժգ. 11 ։ Փլ. ա. 27 ։ գ. 16 ։ դ. 2 ։ ա Պետ. գ. 8 ։
ե Գաղ. ե. 26 ։ Փլ. ա. 15, 17 ։ Յակ. գ. 14 ։
զ Հռմ. ժբ. 10 ։ Եփե. ե. 21 ։ ա Պետ. ե. 5 ։
է ա Կոր. ժ. 24, 33 ։ ժգ. 5 ։
ը Մատ. ժա. 29 ։ Յոհ. ժգ. 15 ։ ա Պետ. բ. 21 ։ ա Յոհ. բ. 6 ։
թ Յոհ. ա. 1, 2 ։ ժէ. 5 ։ բ Կոր. դ. 4 ։ Կող. ա. 15 ։ Եբր. ա. 3 ։
ժ Յոհ. ե. 18 ։ ժ. 33 ։
* Կամ՝ յափշտակելու բան
ի Սաղ. իբ. 6 ։ Եսա. ծգ. 3 ։ Դան. թ. 26 ։ Մար. թ. 12 ։ Հռմ. ժե. 3 ։
լ Եբր. իբ. 1 ։ իթ. 3, 6 ։ իգ. 11 ։ Եզեկ. իգ. 23, 24 ։

Զաք. գ. 8 ։ Մատ. ի. 28 ։ Ղուկ. իբ. 27 ։ խ Յոհ. ա. 14 ։ Հռմ. ա. 3 ։ ը. 3 ։ Գաղ. դ. 4 ։ Եբր. բ. 14, 17 ։ ծ Մատ. իզ. 39, 42 ։ Յոհ. ժ. 18 ։ Եբր. ե. 8 ։ ժբ. 2 ։ կ Յոհ. ժէ. 1, 2, 5 ։ Գործ. բ. 33 ։ Եբր. բ. 9 ։ հ Եփե. ա. 20, 21 ։ Եբր. ա. 4 ։ ձ Եսա. խե. 23 ։ Մատ. իը. 18 ։ Հռմ. ժդ. 11 ։ Յայտ. ե. 13 ։

Յամի Տեառն
64

Յես. խգ. 13 ։ Գործ. բ. 36 ։ Հռով. ժդ. 9 ։ Ա Կոր. ը. 6 ։ ժբ. 3 ։
Գլ. ա. 5 ։
Եփես. զ. 5 ։
Բ Կոր. գ. 5 ։ Եբր. ժգ. 21 ։
Ա Կոր. ժ. 10 ։ Ա Պետ. դ. 9 ։
Հռով. ժզ. 1 ։
Մատ. ե. 45 ։ Եփես. ե. 1 ։
Ա Պետ. բ. 12 ։
Բ Օր. լբ. 5 ։
Մատ. ե. 14. 16 ։ Եփես. ե. 8 ։
Բ Կոր. ա. 14 ։ Ա Թես. բ. 19 ։
Գաղ. բ. 2 ։ Ա Թես. գ. 5 ։
Բ Տիմ. դ. 6 ։
Հռով. ժե. 16 ։
Բ Կոր. է. 4 ։ Կող. ա. 24 ։
Հռով. ժզ. 21 ։ Ա Թես. գ. 2 ։
Սաղ. ծե. 13 ։
Ա Կոր. ժ. 24. 33 ։ ժգ. 5 ։ Բ Տիմ. դ. 9. 16 ։
Ա Կոր. դ. 17 ։ Ա Տիմ. ա. 2 ։ Բ Տիմ. ա. 2 ։
Գլ. ա. 25 ։ Փիլիմ. 22 ։
Գլ. դ. 18 ։
Փիլիմ. 2 ։
Բ Կոր. ը. 23 ։
Բ Կոր. ժա. 9 ։ Գլ. դ. 18 ։
Գլ. ա. 8 ։

11 և սանդարամետականներուն. Ու ամէն լեզու դաւանի՝ թէ Յիսուս Քրիստոս Տէր է՝ Հօր Աստուծոյ 12 փառքին համար ։ Ուստի իմ սիրելիներս՝ ինչպէս որ ամէն ատեն հնազանդ եղաք՝ ոչ միայն իմ ներկայութեանս, հապա աւելի հիմա՝ իմ բացակայութեանս ատենը, վախով ու դողով անձերնուդ 13 փրկութիւնը գործեցէք. Ինչու որ Աստուած է՝ որ ձեր մէջը կը ներգործէ կամենալը ու ընելը իր 14 հաճութեանը համար ։ Ամէն բան առանց տրտունջներու ու վիճա- 15 բանութիւններու ըրէք. Որ ըլլաք անբիծ ու անարատ՝ Աստուծոյ որդիներ առանց մեղադրանքի՝ կամակոր ու խոտորեալ ազգին մէջ, Նորոնց մէջը դուք լուսաւորներու 16 պէս կը փայլիք աշխարհիս մէջ. Կենաց խօսքը ամուր բռնելով՝ ինծի պարծանք ըլլալու համար Քրիստոսի օրը, թէ պարապ տեղը չվազեցի, և պարապ տեղը չաշխատե- 17 ցայ ։ Բայց թէպէտև ձեր հաւատքին պատարագին ու պաշտօնին վրայ ընծայուիմ, կ'ուրախանամ և ձեր ամենուդ հետը ուրա- 18 խակից կ'ըլլամ. Նոյնպէս ալ դուք ուրախացէք ու իմ հետս ուրախակից եղէք ։

19 Արդ՝ կը յուսամ Տէր Յիսուսով, որ Տիմոթէոսը շուտով ձեզի խրկեմ, որ իմ սիրտս ալ հանգչի, 20 երբոր ձեր վիճակը գիտնամ ։ Ինչու որ անոր նման սրտակից մէկը չունիմ, որ մտերմաբար ձեզի հա- 21 մար հոգ տանի ։ Քանզի ամէնը իրենցը կը փնտռեն, ու չէ թէ 22 Յիսուս Քրիստոսինը ։ Բայց դուք անոր փորձը գիտէք, որ ինչպէս որդի մը հօրը հետ՝ անանկ ինծի հետ ծառայութիւն բրաւ աւետարանին 23 մէջ ։ Ուստի կը յուսամ անիկայ խրկել, շուտ մը իմ ինչպէս ըլլա- 24 լըս տեսածիս պէս ։ Բայց վստահութիւն ունիմ Տէրոջմով՝ որ ես ալ քիչ ատենէն պիտի 25 գամ ։ Միայն թէ հարկաւոր սեպեցի հիմա ձեզի խրկել Եպափրոդիտոս իմ եղբայրս և գործակիցս ու զինուորակիցս՝ ձեր խրկածը ու իմ պիտոյիցս ծառա- 26 յողը ։ Որովհետև ինքն ալ շատ փափաք ունէր ձեր ամէնն ալ տեսնելու. ու կը տրտմէր, որ դուք լսած էիք թէ ինքը հիւանդացաւ ։ 27 Ու յիրաւի ինքը հիւանդացաւ մահուան մօտ, բայց Աստուած ողորմեցաւ անոր. չէ թէ միայն անոր՝ հապա ինծի ալ, որ տրտմութեան վրայ տրտմութիւն չունենամ ։ 28 Անոր համար աւելի փութով խրըկեցի որ դուք զանիկայ տեսնելով նորէն ուրախ ըլլաք. ու ես առանց 29 տրտմութեան ըլլամ ։ Ուրեմն ընդունեցէք անիկայ Տէրոջմով ամէն ուրախութեամբ, ու անանկները պատուականներու կարգը 30 բռնեցէք. Քանզի Քրիստոսի գործին համար մինչև մահուան մօտեցաւ՝ իր կեանքը վտանգի մէջ ձգելով, որ ձեր ինծի ծառայելու պակասութիւնը ինքը լեցնէ ։

ԳԼ. Գ

1 Առաքեալը կը պատուիրէ որ հեռու կենան թլփատութիւն քարոզող սուտ վարդապետներէն, 4 ցուցընելով թէ ինքը անոնցմէ աւելի իրաւունք ունէր օրէնքին արդարութեամբը պարծենալու, 7 բայց սակայն ինքը վնաս և աղտեղութիւն կը համարի ան, որ Քրիստոսը ու անոր արդարութիւնը շահի. 12 այսու ամենայնիւ կը խոստովանի իր անկատարութիւնը. 15 կը յորդորէ զանոնք իրեն պէս խորհելու, 17 իրեն նմանող ըլլալու, 18 և մարմնաւոր քրիստոնեաներուն չար ճամբաներէն հեռու մնալու ։

1 Ուստի իմ եղբայրներս՝ ուրախ եղէք Տէրոջմով. Նոյն բաները ձեզի գրելը ինծի ձանձրութիւն չէ, 2 ու ձեզի ապահովութիւն է ։ Զգուշացէք շուներէն. զգուշացէք չար մշակներէն, զգուշացէք կըր- 3 ճատութենէն ։ Ինչու որ թլփատութիւնը մենք ենք, որ հոգիով Աստուած կը պաշտենք, ու կը պարծենանք Քրիստոս Յիսուսով, և մարմնի վրայ չէ պար- 4 ծանքնիս ։ Թէպէտ ես ալ նոյն վստահութիւնը ունիմ մարմնի վրայ. թէ որ ուրիշ մէկը կը կարծէ թէ վստահութիւն ունի մար- 5 մնի վրայ, ալ աւելի ես. Ութօրուան թլփատուած, Իսրայէլի ազգէն, Բենիամինի ցեղէն, Եբրայեցի Եբրայեցիներէ, օրէնքին 6 նայելով փարիսեցի. Նախանձաւոր ըլլալու կողմանէ՝ եկեղեցին կը հալածէի, օրէնքին արդարութեանը կողմանէ անարատ էի ։ 7 Բայց ինչ որ ինծի շահ էր, անիկայ Քրիստոսի համար վնաս սեպե- 8 ցի ։ Ու իրաւ բոլոր բաներն ալ վնաս կը սեպեմ իմ Տէրոջս Քրիստոս Յիսուսի գերազանց գիտութեանը համար. որուն համար ամէն բանէն զրկուեցայ, և աղտեղութիւն կը սեպեմ, որ Քրիստոսը 9 շահիմ, Ու իր մէջը գտնուիմ. չէ թէ իմ արդարութիւնս ունենամ որ օրէնքէն է, հապա Քրիստոսի հաւատքովը եղած արդարութիւնը՝ որ Աստուծմէ է հա- 10 ւատքով. Ճանչնալու անիկայ՝ և անոր յարութեանը զօրութիւնը՝ ու անոր չարչարանքներուն հաղորդ ըլլալը, անոր մահուան կեր- 11 պարանքը առնելով. Որ ըլլայ

Յամի Տեառն
64

Ա Կոր. ժզ. 18 ։ Ա Թես. ե. 12 ։ Ա Տիմ. ե. 17 ։
Ա Կոր. ժզ. 17 ։ Գլ. դ. 10 ։

Բ Կոր. ժգ. 11 ։ Գլ. դ. 4 ։ Ա Թես. ե. 16 ։
Եսա. ծզ. 10 ։ Գաղ. ե. 15 ։
Բ Կոր. ժա. 13 ։
Հռով. բ. 28 ։ Գաղ. ե. 2 ։
Բ Օր. ժ. 16 ։ լ. 6 ։ Երեմ. դ. 4 ։ Հռով. բ. 29 ։ դ. 11. 12 ։ Կող. բ. 11 ։
Յովհ. դ. 23. 24 ։ Հռով. է. 6 ։
Գաղ. զ. 14 ։
Բ Կոր. ժա. 18. 21 ։
Ծն. ժէ. 12 ։
Բ Կոր. ժա. 22 ։
Հռով. ժա. 1 ։
Բ Կոր. ժա. 22 ։
Գործ. իգ. 6 ։ իզ. 4. 5 ։
Գործ. իբ. 3 ։ Գաղ. ա. 13. 14 ։
Գործ. ը. 3 ։ թ. 1 ։
Հռով. ժ. 5 ։
Ղուկ. ա. 6 ։
Մատ. ժգ. 44 ։
Եսա. ծգ. 11 ։ Երեմ. թ. 23. 24 ։ Յովհ. ժէ. 3 ։ Ա Կոր. բ. 2 ։ Կող. բ. 2 ։
Հռով. ժ. 3. 5 ։
Հռով. ա. 17 ։ գ. 21. 22 ։ թ. 30 ։ ժ. 3. 6 ։ Գաղ. բ. 16 ։
Հռով. զ. 3. 4. 5 ։ ը. 17 ։ Բ Կոր. դ. 10. 11 ։ Բ Տիմ. բ. 11. 12 ։ Ա Պետ. դ. 13 ։
Գործ. իզ. 7 ։

Յամի Տեառն
64

թէ մեռելներէն յարութեան
12 հասնիմ ։ Ոչ թէ ես արդէն
առեր եմ , կամ արդէն կատարեալ
եղեր եմ , հապա ետեւէ ինկած
եմ որ բռնեմ զայն , որուն
համար ալ բռնուեցայ Քրիստոս
13 Յիսուսէն ։ Եղբայրներ՝ ես չեմ
սեպեր որ բռներ եմ . բայց մէկ
բան մը կայ , որ ետեւի եղածները
մոռցած եմ , Ու առջեւի եղածներուն
14 կը դիմեմ . Նպատակը դիտելով՝
Քրիստոս Յիսուսով եղած
Աստուծոյ վերին կոչմանը մրցանակին
15 կը վազեմ ։ Ուստի մենք
ամէնքս՝ որ կատարեալ ենք , ասիկայ
խորհինք , և թէ որ բան մը
ուրիշ կերպով խորհելու ըլլաք ,
անիկայ ալ ձեզի պիտի յայտնէ
16 Աստուած ։ Միայն թէ՝ ինչ աստիճանի
որ հասեր ենք՝ նոյն կանոնին
համեմատ քալենք , նոյն խորհուրդը
17 ունենանք ։ Ինծի նմանող
եղէք՝ եղբայրներ , ու նայեցէք
անոնց որ այնպէս կը քալեն ,
ինչպէս որ մեզ ձեզի օրինակ ունիք
18 ։ Ինչու որ շատերը կը քալեն ,
որոնց համար շատ անգամ ձեզի
կ'ըսէի , և հիմա լալով ալ կը զըրուցեմ
, թէ անոնք Քրիստոսի խաչին
19 թշնամիներուն համար . Որ
անոնց վերջը կորուստ է . որոնց
աստուածը՝ իրենց որովայնն է , ու
անոնց փառքը՝ իրենց ամօթն է .
որոնք միտք երկրաւոր բաները կը
20 մտածեն ։ Բայց մեր քաղաքականութիւնը
երկինքն է , ուսկից
Փրկիչը կը սպասենք՝ Տէր Յիսուս
21 Քրիստոսը . Որ պիտի նորոգէ մեր
խոնարհ մարմինը՝ իր փառաւոր
մարմնին կերպարանակից ըլլալու ;
ան զօրութիւնովը՝ որ կարող է
ամէնը իր տակը հնազանդեցընելու ։

ԳԼ. Դ

1 Մասնաւոր խրատներէն ետև՝ 4 ընդհանուր յորդորանքներ կ'ընէ , 10 ցուցընելով թէ ինչպէս ինքը ուրախացաւ անոնց առատաձեռնութեանը վրայ որ ցուցուցին իրեն՝ իր բանտարկուած ատենը , ոչ այնքան իր պիտոյքը լեցընելնուն համար , հապա անոնց մէջը եղած Աստուծոյ շնորհքին համար . 19 և այսպէս իր թուղթը կը վերջացընէ աղօթքով և բարևներով ։

1 Ուստի իմ սիրելի ու բաղձալի եղբայրներս՝ իմ ուրախութիւնս ու պսակս , անանկ հաստատուն կեցէք Տէրոջմով՝ սիրելիներս ։

2 Եւոդիային կ'աղաչեմ , ու Սիւնտիքին կ'աղաչեմ՝ որ մի և նոյն խորհուրդը ունենան Տէրոջմով ։
3 Իրաւ քեզի ալ կ'աղաչեմ՝ իմ հարազատ լծակիցս , դուն ալ օգնական
եղիր անոնց , որոնք իմ
հետս աշխատեցան աւետարանին
մէջ Կղեմէսին՝ և իմ ուրիշ գործակիցներուս
հետ , որոնց անունները
4 կենաց գրքին մէջն է ։ Ուրախ
եղէք Տէրոջմով ամէն ատեն .
դարձեալ կ'ըսեմ՝ ուրախ եղէք ։
5 Ձեր քաղցրութիւնը ամէն մարդոց
թող յայտնի ըլլայ . Տէրը
6 մօտ է ։ Բանի մը համար հոգ մի
ընէք . հապա ամէն բանի մէջ աղօթքով
ու աղաչանքով , գոհութիւնով
մէկտեղ ձեր խնդրուածքը
7 Աստուծոյ յայտնի ըլլայ ։ Եւ Աստուծոյ
խաղաղութիւնը որ ամէն
միտքէ վեր է , ձեր սիրտերը ու միտքերը
Քրիստոս Յիսուսով պիտի
8 պահպանէ ։ Ասկէ ետև եղբայրներ՝
ինչ որ ճշմարտութիւնով է ,
ինչ որ պարկեշտութիւնով , ինչ
որ արդարութիւնով , ինչ որ
մաքրութիւնով , ինչ որ սիրով ,
ինչ որ բարի համբաւով , ինչ
առաքինութիւն և ինչ գովութիւն
որ կայ , ան բաները խոր-
9 հեցէք ։ Ինչ որ սորվեցաք ու առիք՝
և լսեցիք ու տեսաք իմ վրաս ,
ան ըրէք . և խաղաղութեան Աստուածը
ձեր հետը պիտի ըլլայ ։
10 Մեծապէս ուրախացայ Տէրոջմով
, որ իմ վրաս ունեցած հոգերնիդ
հիմա նորոգուեցաւ . ինչպէս
որ կը հոգայիք ալ . միայն թէ
11 պատեհութիւն չունէիք ։ Չէ թէ
կարօտութեան համար կ'ըսեմ .
ինչու որ ես սորվեցայ գոհ ըլլալ
12 իմ գտնուած վիճակիս մէջ ։ Գիտեմ
չքաւորութիւն քաշելը . գիտեմ
շատը ունենալը . ամէն բանի
մէջ ամէն կերպով աղէկ սորվեր եմ
թէ կշտանալը , թէ անօթենալը ,
թէ շատ ունենալը , և թէ պակսութիւն
13 քաշելը ։ Ամէն բանի
կարող եմ անով՝ որ զիս զօրա-
14 ցուց ։ Բայց աղէկ ըրիք , որ իմ
նեղութեանս մէջ ինծի հաղորդ
15 եղաք ։ Դուք ալ գիտէք Փիլիպպեցիներ
, որ աւետարանին սկիզբը
երբոր ես Մակեդոնիայէն ելայ ,
մէկ եկեղեցի մըն ալ հետս հաղորդութիւն
չըրաւ տալու և առնելու
16 կողմէ , հապա միայն դուք . Որ
Թեսաղոնիկէի մէջ ալ մէկ երկու
անգամ ինծի պէտք եղածը խրկե-
17 ցիք ։ Չէ թէ ես տուրք կը փնտռեմ
, հապա պտուղ կը փնտռեմ՝
որ ձեր հաշիւին վրայ աւել-
18 նայ ։ Բայց ես ամէն բան առած
եմ , ու առատօրէն ունիմ . լեցուած
եմ՝ Եպափրոդիտոսին ձեռքովը
ձեր ղրկածները ընդունելով ,
որ անուշ հոտ մըն է՝ ընդունելի
պատարագ՝ Աստուծոյ հաճելի ։

ա Տիմ. գ. 12 ։
Եբր. ժբ. 23 ։
Սաղ. խե. 10 ։ Ղուկ. թ. 62 ։ բ Կոր. ե. 16 ։
ա Կոր. թ. 24 ։ 26 ։ Եբր. զ. 1 ։
բ Տիմ. դ. 7 ։ 8 ։ Եբր. ժբ. 1 ։
Եբր. զ. 1 ։
ա Կոր. բ. 6 ։ ժդ. 20 ։
Գաղ. ե. 10 ։
Գաղ. զ. 16 ։
Հռով. ժբ. 16 ։ ժե. 5 ։ Գլ. բ. 2 ։
ա Կոր. դ. 16 ։ ժա. 1 ։ Գլ. դ. 9 ։
ա Թես. ա. 6 ։
ա Պետ. ե. 3 ։
Գաղ. ա. 7 ։ բ. 21 ։ գ. 12 ։ Գլ. ա. 15 ։ 17 ։
բ Կոր. ժա. 15 ։ բ Պետ. բ. 1 ։
Հռով. ժզ. 18 ։ ա Տիմ. զ. 5 ։ Տիտ. ա. 11 ։
Ովս. դ. 7 ։ բ Կոր. ժա. 12 ։ Գաղ. զ. 13 ։
Հռով. ը. 5 ։
Եփես. բ. 6 ։ 19 ։ Կող. գ. 1 ։ 3 ։
Կամ՝ կենցաղավարութիւնը
Գործ. ա. 11 ։
ա Կոր. ա. 7 ։ ա Թես. ա. 10 ։ Տիտ. բ. 13 ։
ա Կոր. ժե. 43 ։ 48 ։ 49 ։ Կող. գ. 4 ։ ա Յովհ. գ. 2 ։
Եփես. ա. 19 ։
ա Կոր. ժե. 26 ։ 27 ։

Գլ. ա. 8 ։
բ Կոր. ա. 14 ։ Գլ. բ. 16 ։ ա Թես. բ. 19 ։ 20 ։
Գլ. ա. 27 ։
Գլ. բ. 2 ։ գ. 16 ։

Յամի Տեառն
64

Հռով. ժզ. 3 ։ Գլ. ա. 27 ։
Ելք. լբ. 32 ։ Սաղ. կթ. 28 ։ Դան. ժբ. 1 ։ Ղուկ. ժ. 20 ։ Յայտ. գ. 5 ։ ժգ. 8 ։ ի. 12 ։ իա. 27 ։
Հռով. ժբ. 12 ։ Գլ. գ. 1 ։ ա Թես. ե. 16 ։ ա Պետ. դ. 13 ։
Եբր. ժ. 25 ։ Յակ. ե. 8 ։ 9 ։ ա Պետ. դ. 7 ։ բ Պետ. գ. 8 ։ 9 ։ Տես բ Թես. բ. 2 ։
Սաղ. ծե. 22 ։ Առակ. ժզ. 3 ։ Մատ. զ. 25 ։ Ղուկ. ժբ. 22 ։ ա Պետ. ե. 7 ։
Յովհ. ժդ. 27 ։ Հռով. ե. 1 ։ Կող. գ. 15 ։
ա Թես. ե. 22 ։
Գլ. գ. 17 ։
Հռով. ժե. 33 ։ ժզ. 20 ։ ա Կոր. ժդ. 33 ։ բ Կոր. ժգ. 11 ։ ա Թես. ե. 23 ։ Եբր. ժգ. 20 ։
բ Կոր. ժա. 9 ։
ա Տիմ. զ. 6 ։ 8 ։
ա Կոր. դ. 11 ։ բ Կոր. զ. 10 ։ ժա. 27 ։
Յովհ. ժե. 5 ։ բ Կոր. ժբ. 9 ։
Որմով՝ Քրիստոսով՝
Գլ. ա. 7 ։
բ Կոր. ժա. 8 ։ 9 ։
Հռով. ժե. 28 ։ Տիտ. գ. 14 ։
Գլ. բ. 25 ։
Եբր. ժգ. 16 ։
բ Կոր. թ. 12 ։

Յամի Տեառն
64

ա Յով. իգ. 1. բ Կոր. թ. 8.
գ Եփես. ա. 7. գ. 16.
դ Հռովմ. ժզ. 27. Գաղ. ա. 5.

19 Եւ իմ Աստուածս ձեր ամէն պի-
տոյքը պիտի լեցնէ իր ճոխու-
թեանը չափովը՝ փառքով, Քրիս-
20 տոս Յիսուսի ձեռքովը։ Եւ Աս-
տուծոյ ու մեր Հօրը փառք յաւի-
տեանս յաւիտենից. ամէն։
21 Բարեւ ըրէք բոլոր սուրբերուն՝
22 Քրիստոս Յիսուսով։ Ձեզի բա-
րեւ կ'ընեն իմ հետս եղող եղբայր-
23 ները։ Ձեզի բարեւ կ'ընեն բոլոր
սուրբերը, մանաւանդ անոնք՝ որ
24 կայսրին տունէն են։ Տէր Յի-
սուս Քրիստոսի շնորհքը ձեր ամե-
նուն հետը ըլլայ. ամէն։

Յամի Տեառն
64

ե Գաղ. ա. 2.
զ Փլ. ա. 13.
է Հռով. ժզ. 24.

ԹՈՒՂԹ
ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ
ԱՌ ԿՈՂՈՍԱՑԻՍ

Յամի Տեառն
64

ա Եփես. ա. 1.
բ ա Կոր. գ. 17. Եփես. գ. 21.
գ Գաղ. ա. 3.
" Ոմանք չունին.
դ ա Կոր. ա. 4. Եփես. ա. 16. Փիլ. ա. 3. գ. 6.
ե Հմր 9. Եփես. ա. 15. Փիլիմ. 5.
զ Եբր. գ. 10.
է բ Տիմ. դ. 8. ա Պետ. ա. 4.
ը Մատ. իդ. 14. Մար. ժզ. 15. Հռովմ. ժ. 18. Հմր 23.
թ Մար. դ. 8. Յով. ժե. 16. Փիլ. ա. 11.
ժ բ Կոր. գ. 1. Եփես. գ. 2. Տիտ. բ. 11. ա Պետ. ե. 12.
ի Փլ. դ. 12. Փիլիմ. 23.
լ բ Կոր. ժա. 23. ա Տիմ. դ. 6.
խ Հռովմ. ժե. 30.
ծ Եփես. ա. 15. 16. Հմր 3. 4.
կ ա Կոր. ա. 5.

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Առաքելական իր բարեւը տալէն ետեւ՝ կը գոհանայ Աստուծմէ Կողոսացի քրիստոնէից հաւատքին համար. 7 կը հաստատէ Եպափրասի վարդապետութիւնը. 9 Նաեւ աղօթք կ'ընէ որ անոնք շնորհքը աճին. 14 կը նկարագրէ ճշմարիտ Քրիստոսը. 21 կը քաջալերէ զանոնք՝ Յիսուս Քրիստոսը ընդունելու, եւ կը յիշեցնէ իր պաշտօնը։

1 Պօղոս՝ Յիսուս Քրիստոսի առա-
քեալը Աստուծոյ կամքովը, եւ
2 Տիմոթէոս եղբայրը, Կողոսայի մէջ
եղող սուրբ ու հաւատացեալ եղ-
3 բայրներուն Քրիստոսով. Շնոր-
հք եւ խաղաղութիւն ձեզի Աս-
տուծմէ մեր Հօրմէն՝ "եւ Տէր Յի-
սուս Քրիստոսէն"։

Ամէն ատեն ձեզի համար աղօթք
ընելով՝ կը գոհանանք Աստուծմէ
ու մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսին
4 Հօրմէն, լսելով ձեր հաւատքը՝ որ
Քրիստոս Յիսուսի վրայ, եւ ան
սէրը՝ որ բոլոր սուրբերուն վրայ
5 ունիք. Ան յոյսին համար որ եր-
կինքը կը պահուի ձեզի, որուն
վրայով առաջուց լսեցիք աւետա-
րանին ճշմարտութեան խօսքովը.
6 Որ ձեզի հասաւ, ինչպէս որ բոլոր
աշխարհ, ու պտղաբեր ըլլալով
կ'աճի, ինչպէս ձեր մէջն ալ, ան
օրուընէն որ դուք լսեցիք ու
ճանչցաք Աստուծոյ շնորհքը ճշ-
7 մարտութիւնով. Ինչպէս որ սոր-
վեցաք մեր սիրելի ծառայակիցէն՝
Եպափրասէն, որ ձեզի համար հա-
ւատարիմ պաշտօնեայ մըն է Քր-
8 իստոսի. Որ ինքն ալ մեզի պատ-
մեց ձեր սէրը Հոգիով։
9 Անոր համար մենք ալ ան օրուը-
նէ որ լսեցինք՝ չենք դադարիր ձե-
զի համար աղօթք ընելէն ու խնդ-
րուածք մատուցանելէն, որ կա-
տարեալ ըլլաք անոր կամքին գի-
տութեամբը՝ բոլոր իմաստութի-
10 նով ու հոգեւոր հանճարով. Որ
դուք Տէրոջը արժանի կերպով քա-
լէք ամէն բանի մէջ զինք հաճե-
ցնելով, ամէն բարի գործքերու
մէջ պտղաբեր ըլլալով, ու աճե-
լուն Աստուծոյ գիտութիւնովը.
11 Ամէն ուժով ուժովցած՝ իր փա-
ռաւոր զօրութեանը չափովը՝ բո-
լոր համբերութեան ու երկայն-
մտութեան՝ ուրախութեամբ.
12 Գոհանալով Հօր Աստուծմէն, որ
մեզ լոյսի մէջ բնակող սուրբերուն
վիճակին մասնակից ըլլալու արժա-
13 նացուց. Որ մեզ ազատեց խա-
ւարին իշխանութենէն, ու իր
սիրելի Որդւոյն թագաւորութեա-
14 նը փոխադրեց. Որ անով մենք
փրկութիւն ունինք իր արիւնովը,
15 այսինքն մեղաց թողութիւն. Որ
ինքը աներեւոյթ Աստուծոյ պատ-
կերն է՝ բոլոր ստեղծուածներուն
16 անդրանիկը. Ինչու որ անով ա-
մէն բան ստեղծուեցաւ, ինչ որ եր-
կինքը ու ինչ որ երկրի վրայ, ա-
նոնք որ կ'երեւնան եւ անոնք որ չեն
երեւնար, թէ աթոռները՝ թէ
տէրութիւնները՝ թէ պետութիւն-
ները՝ թէ իշխանութիւնները.
բոլոր բաները անով՝ ու անոր հա-
17 մար ստեղծուեցան. Ու ինքը
ամէն բանէն առաջ է, եւ ամէն
բան անով հաստատ կը կենայ.
18 Եւ ինքն է մարմնին՝ այսինքն
եկեղեցիին գլուխը. որ ինքը սկիզբն
է՝ մեռելներէն անդրանիկը, որ

Յամի Տեառն
64

հ Հռովմ. ժբ. 2. Եփես. ե. 10. 17.
ձ Եփես. ա. 8.
ղ Եփես. դ. 1. Փիլ. ա. 27. ա Թես. բ. 12.
ճ ա Թես. դ. 1.
մ Յով. ժե. 16. բ Կոր. թ. 8. Փիլ. ա. 11. Տիտ. գ. 1. Եբր. ժգ. 21.
յ Եփես. գ. 16. դ. 10.
ն Եփես. դ. 2.
շ Գործ. ե. 41. Հռովմ. ե. 3.
ո Եփես. ե. 20. Փլ. դ. 15.
չ Գործ. իզ. 18. Եփես. ա. 11.
պ Եփես. գ. 12. Եբր. բ. 14. ա Պետ. բ. 9.
ջ ա Թես. բ. 12. բ Պետ. ա. 11.
ռ Եփես. ա. 7.
ս բ Կոր. դ. 4. Եբր. ա. 3.
վ Յայտ. գ. 14.
տ Յով. ա. 3. ա Կոր. ը. 6. Եփես. գ. 9. Եբր. ա. 2.

ր Հռովմ. ը. 38. Եփես. ա. 21. Գղ. բ. 10. 15. ա Պետ. գ. 22. ց Հռովմ. ժա. 36. Եբր. բ. 10. ւ Յով. ա. 1. 3. ժէ. 5. ա Կոր. ը. 6. փ Եփես. ա. 10. 22. դ. 15. ե. 23. ա Կոր. ժա. 3. ք Գործ. իզ. 23. ա Կոր. ժե. 20. 23. Յայտ. ա. 5.

Յամի Տեառն
64

ինքը ըլլայ ամէն բանի մէջ նախապատիւ ։
19 Ինչու որ Հայրը հաճեցաւ որ [ա]Աստուածութեան բոլոր լեցունութիւնը անոր մէջը բնակի ։
20 Եւ անով [բ]ամէնը [գ]հաշտեցընէ իրեն հետ, [դ]խաղաղութիւն ընելով անոր խաչին վրայ թափած արիւնովը, թէ երկրի վրայ և թէ երկինքի մէջ եղողները ։
21 Եւ ձեզ ալ՝ [ե]որ ատեն մը օտարացած էիք, [զ]ու չար գործերով թշնամիներ ձեր խորհուրդներովը,
22 [է]Հիմա հաշտեցուց բուն իր մարմինովը՝ մահուամբ, [ը]որ ձեզ անոր դիմացը սուրբ ու անբիծ և անարատ կայնեցընէ ։
23 [թ]Թէ որ կենաք հաւատքին մէջ հիմնուած՝ ու հաստատ՝ [ժ]և առանց խախտելու աւետարանին յոյսէն՝ որ լսեցիք, [ի]որ երկինքին տակը եղած բոլոր արարածներուն [լ]քարոզուեցաւ, [խ]որուն ես Պօղոս սպասաւոր եղայ ։
24 [ծ]Հիմա ուրախ եմ՝ իմ [կ]ձեզի համար կրած չարչարանքներուս վրայ, [հ]ու Քրիստոսի կրած նեղութիւններուն պակասութիւնը իմ մարմինիս մէջը կը լեցընեմ՝ [ձ]անոր մարմինին համար, որ եկեղեցին է ։
25 Որուն ես սպասաւոր եղայ [ղ]Աստուծոյ տնտեսութիւնովը՝ որ ինծի տրուեցաւ ձեզի համար՝ Աստուծոյ խօսքը լման քարոզելու,
26 [ճ]Այն խորհուրդը՝ որ ծածկուած էր հին դարերէն ու ազգերէն հետէ, [մ]ու հիմա իր սուրբերուն յայտնուեցաւ ։
27 [յ]Որոնց ուզեց Աստուած գիտցընել, [ն]թէ ինչ է աս խորհուրդին փառաւոր ճոխութիւնը հեթանոսներուն մէջ ։ որ ան Քրիստոսն է ձեր մէջը՝ [շ]փառաց յոյսը ։
28 Որ անիկայ մենք կը քարոզենք, [ո]ու ամէն մարդ կը խրատենք, և կը սորվեցընենք ամէն մարդ բոլոր իմաստութիւնով, [չ]որ ամէն մարդ կատարեալ կեցընենք Քրիստոս Յիսուսով ։
29 [պ]Որուն համար ես ալ կ'աշխատիմ՝ [ջ]ջանք ընելով [ռ]իր ներգործութեանը համեմատ՝ որ զօրութիւնով իմ մէջս ՚ի գործ կը դրուի ։

ԳԼ․ Բ

1 Դարձեալ կը յորդորէ զանոնք Քրիստոսի հաւատքին մէջ հաստատ կենալ ։ 8 Կը զգուշացընէ հեթանոսական փիլիսոփայութենէ և փուճ աւանդութիւններէ, 18 հրեշտակաց կրօնքէն, 20 և օրինական ծէսերէն, որոնք Քրիստոսով վերջացած են ։

1 Վասնզի կ'ուզեմ որ գիտնաք՝ [ա]թէ ինչպէս մեծ անձկութիւն ունիմ ձեզի համար ու Լաւոդիկեցւոց համար, ու ամէն անոնց համար՝ որ իմ երեսս մարմինով չեն տեսեր ։
2 [բ]Որ անոնց սիրտերը մխիթարուին՝ [գ]սիրով միացած, ու կատարեալ իմացողութեան բոլոր ճոխութեանը հասնին, այսինքն [դ]Հօր Աստուծոյ և Քրիստոսի խորհուրդին գիտութեանը ։
3 [ե]Որուն մէջը իմաստութեան ու գիտութեան բոլոր գանձերը պահուած են ։
4 Եւ աս կ'ըսեմ, [զ]որ չըլլայ թէ մէկը հրապուրական խօսքերով ձեզ մոլորցընէ ։
5 [է]Որ թէպէտ մարմինով հեռու եմ, բայց հոգւով ձեզի հետ եմ, և [ը]կ'ուրախանամ երբոր ձեր բարեկարգութիւնը կը տեսնեմ, [թ]ու ձեր հաւատքին հաստատութիւնը Քրիստոսի վրայ ։
6 [ժ]Ուստի ինչպէս որ ընդունեցիք Քրիստոս Յիսուս Տէրը՝ անով քալեցէք,
7 [ի]Արմատ կապած՝ ու անոր վրայ շինուած՝ և հաւատքին մէջ հաստատուած՝ ինչպէս որ սորվեցաք, և անոր մէջը աճեցէք գոհութիւնով ։
8 [լ]Զգուշացէք՝ չըլլայ որ մէկը ձեզ կողոպտէ փիլիսոփայութիւնով ու փուճ խաբէութիւնով, [խ]որ մարդոց աւանդութեան պէս է՝ [ծ]ու աշխարհիս սկզբունքներուն պէս, և չէ թէ Քրիստոսի վարդապետութեանը պէս ։
9 [կ]Ինչու որ անոր մէջը կը բնակի Աստուածութեան բոլոր լեցունութիւնը՝ մարմնապէս ։
10 [հ]Եւ դուք ալ անով լցուած էք ։ [ձ]որ ինքը գլուխ է [ղ]բոլոր իշխանութեան ու պետութեան ։
11 [ճ]Որ անով դուք անձեռագործ թլփատութիւնով թլփատուեցաք՝ [մ]մեղաց մարմինը մերկանալով Քրիստոսի թլփատութիւնովը ։
12 [յ]Թաղուելով անոր հետ մկրտութիւնով, [ն]որով նաև անոր հետ յարութիւն առիք [շ]Աստուծոյ զօրութեանը հաւատալով ։ [ո]որ ինքը զանիկայ մեռելներէն յարուց ։
13 [չ]Եւ ձեզ՝ որ ատեն մը յանցանքներու մէջ ու ձեր մարմինին անթլփատութեանը մէջ մեռած էիք, կենդանացուց անոր հետը ։ մեր ամէն յանցանքները ներեց մեզի,
14 [պ]Ու հրամաններով եղած մեզի հակառակ եղող ձեռագիրը՝ որ մեզի դէմ կը կենար, ջնջեց, զանիկայ մէջ տեղէն վերցուց՝ ու խաչափայտին վրայ գամեց ։
15 Եւ [ջ]իշխանութիւնները ու պետութիւնները [ռ]մերկացուց, ու յայտնապէս խայտառակեց՝ յաղթելով անոնց [ս]անով ։
16 [վ]Ուստի ու մէկը թող չդատէ ձեզ ուտելու կամ խմելու՝ [տ]կամ

Յամի Տեառն
64

ա Յով․ ա․ 16․ գ․ 34․ Կղ․ բ․ 9․ գ․ 11․
բ Եփե․ ա․ 10․
գ բ Կոր․ ե․ 18․
դ Եփե․ բ․ 14․ 15․ 16․
ե Եփե․ բ․ 1․ 2․ 12․ 19․ դ․ 18․
զ Տիտ․ ա․ 15․ 16․
է Եփե․ բ․ 15․ 16․
ը Ղու․ ա․ 75․ Եփե․ ա․ 4․ ե․ 27․ ա Թես․ դ․ 7․ Տիտ․ բ․ 14․ Յուդ․ 24․
թ Եփե․ գ․ 17․ Կղ․ բ․ 7․
ժ Յով․ ժե․ 6․
ի Հմր 6․
լ Հռով․ ժ․ 18․
խ Գործ․ ա․ 17․ բ Կոր․ գ․ 6․ դ․ 1․ ե․ 18․ Եփե․ գ․ 7․ Հմր 25․ ա Տիմ․ բ․ 7․
ծ Հռով․ ե․ 3․ բ Կոր․ է․ 4․
կ Եփե․ գ․ 1․ 13․
հ բ Կոր․ ա․ 5․ 6․ Փիլ․ գ․ 10․ բ Տիմ․ ա․ 8․ բ․ 10․
ձ Եփե․ ա․ 23․
ղ ա Կոր․ թ․ 17․ Գաղ․ բ․ 7․ Եփե․ գ․ 2․ Հմր 23․
ճ Հռով․ ժզ․ 25․ ա Կոր․ բ․ 7․ Եփե․ գ․ 9․
մ Մատ․ ժգ․ 11․ բ Տիմ․ ա․ 10․
յ բ Կոր․ բ․ 14․
ն Հռով․ թ․ 23․ Եփե․ ա․ 7․ գ․ 8․
շ ա Տիմ․ ա․ 1․
ո Գործ․ ի․ 20․ 27․ 31․
չ բ Կոր․ ժա․ 2․ Եփե․ ե․ 27․ Հմր 22․ պ ա Կոր․ ժե․ 10․
ջ Կղ․ բ․ 1․ ռ Եփե․ ա․ 19․ գ․ 7․ 20․ —— ա Կղ․ ա․ 29․
Փիլ․ ա․ 30․ ա Թես․ բ․ 2․

Յամի Տեառն
64

բ բ Կոր․ ա․ 6․
գ Կղ․ գ․ 14․
դ Փիլ․ գ․ 8․ Կղ․ ա․ 9․
ե ա Կոր․ ա․ 24․ բ․ 6․ 7․ Եփե․ ա․ 8․ Կղ․ ա․ 9․
զ Հռով․ ժզ․ 18․ բ Կոր․ ժա․ 13․ Եփե․ գ․ 14․ ե․ 6․ Հմր 8․ 18․
է ա Կոր․ ե․ 3․ ա Թես․ բ․ 17․
ը ա Կոր․ ժդ․ 40․
թ ա Պետ․ ե․ 9․
ժ ա Թես․ դ․ 1․ Յուդ․ 3․
ի Եփե․ բ․ 21․ 22․ գ․ 17․ Կղ․ ա․ 23․
լ Երեմ․ իթ․ 8․ Հռով․ ժզ․ 17․ Եփե․ ե․ 6․ Հմր 18․ Եբր․ ժգ․ 9․
խ Մատ․ ժե․ 2․ Գաղ․ ա․ 14․ Հմր 22․
ծ Գաղ․ դ․ 3․ 9․ Հմր 20․
կ Յով․ ա․ 14․ Կղ․ ա․ 19․
հ Յով․ ա․ 16․
ձ Եփե․ ա․ 20․ 21․ ա Պետ․ գ․ 22․
ղ Կղ․ ա․ 16․
ճ բ Օր․ ժ․ 16․ լ․ 6․ Երեմ․ դ․ 4․ Հռով․ բ․ 29․ Փիլ․ գ․ 3․
մ Հռով․ զ․ 6․ Եփե․ դ․ 22․ Կղ․ գ․ 8․ 9․
յ Հռով․ զ․ 4․
ն Կղ․ գ․ 1․
շ Եփե․ ա․ 19․ գ․ 7․
ո Գործ․ բ․ 24․
չ Եփե․ բ․ 1․ 5․ 6․ 11․ պ Եփե․ բ․ 14—16․ ջ Եփե․ զ․ 12․ ռ Ծն․ գ․ 15․ Սաղ․ կը․ 18․ Եսա․ ծգ․ 12․ Մատ․ ժբ․ 29․ Ղու․ ժ․ 18․ ժա․ 22․ Յով․ ժբ․ 31․ ժզ․ 11․ Եփե․ դ․ 8․ Եբր․ բ․ 14․ ս Կամ իր անձովը․ վ Հռով․ ժդ․ 3․ 10․ 12․ տ Հռով․ ժդ․ 2․ 17․ ա Կոր․ ը․ 8․ ր Հռով․ ժդ․ 5․ Գաղ․ դ․ 10․

տօներու՝ կամ ամսագլուխներու՝
կամ շաբաթներու կողմանէ.
17 Որոնք գալու բաներուն շուքն են.
բայց մարմինը Քրիստոսինն
18 է։ Չըլլայ որ մէկը զրկէ ձեզ
մրցանակէն. որ ուզէ խոնարհութիւնով
ու հրեշտակներու կրօնքով
չտեսած բաներուն միջամուխ ըլլալ,
իր մարմինին միտքովը փուճ
19 տեղը հպարտանալով. Եւ չբռնէ
Գլուխը՝ ուսկից որ բոլոր մարմինը
յօդուածներով ու խաղերով հաղորդուած
ու մէկտեղ կցուած՝ Աստուծոյ
20 աճումովը կ'աճի։ Թէ որ
դուք Քրիստոսի հետ աս աշխարհիս
սկզբունքներէն մեռաք, ալ
ինչու համար աշխարհիս մէջ կենդանի
եղողներու պէս ասանկ կանոններու
21 կը հպատակիք, ըսելով. Մի
մօտենար, համը մի առներ, մի
22 դպչիր. (Որոնց ամէնը ապականութեան
համար են գործածութեամբ,)
մարդոց պատուիրանքներուն
ու սորվեցուցածներուն համեմատ.
23 Որոնք իմաստութեան
կերպարանք մը ունին ինքնակամ
կրօնքով, ու խոնարհութիւնով, և
մարմինի չխնայելով, բայց չէ թէ
պատիւի մը արժանի են, հապա
մարմինը յագեցընելու կը ծառայեն։

Յամի Տեառն 64

Եբր. ը. 5. Թ. 9. Ժ. 1.
Հռ. 4.
Եզեկ. ժգ. 3. Ա Տիմ. ա. 7.
Եփե. գ. 15. 16.
Հռ. 8. Գաղ. բ. 19. Եփե. բ. 15.
Հռով. գ. 3. 5. է. 4. 6.
Գաղ. գ. 3. 9.
Ա Տիմ. գ. 8.
Եզ. ժթ. 13. Մատ. ժե. 9. Տիտ. ա. 14.
Ա Տիմ. գ. 8.
Հռ. 8.

ԳԼ. Գ

1 Առաքեալը կը ցուցընէ թէ ո՛ւր փնտռելու ենք զՔրիստոս. 5 կը յորդորէ երկրաւոր անդամները սպաննել. 10 հին մարդը վրայէ հանել, և Քրիստոսը հագնիլ. 12 սիրոյ՝ խոնարհութեան և ուրիշ պարտաւորութեանց վրայով խրատ կու տայ։

1 Արդ՝ թէ որ Քրիստոսի հետ յարութիւն
առիք, ուրեմն վերի
բաները փնտռեցէք, ուր որ Քրիստոս
կը նստի Աստուծոյ աջ կողմը։
2 Վերի բաները մտածեցէք, չէ թէ
3 աս երկրիս վրայինները։ Ինչու
որ դուք մեռաք, ու ձեր կեանքը
պահուած է Աստուծոյ քովը Քրիստոսի
4 հետ։ Երբոր Քրիստոս՝
մեր կեանքը յայտնուի, ան ատենը
դուք ալ անոր հետ փառքով
պիտի յայտնուիք։
5 Ուստի ձեր երկրաւոր անդամները
սպաննեցէք. պոռնկութիւնը,
պղծութիւնը, [illegible]
կիրքը, չար ցանկութիւնը, ու
ագահութիւնը՝ որ կռապաշտութիւն
6 է. Որոնց համար Աստուծոյ
բարկութիւնը անհնազանդութեան
7 որդւոց վրայ կու գայ. Որ
ատեն մը դուք ալ անոնց մէջը կը
քալէիք, երբոր անոնց մէջը կ'ապրէիք։
8 Բայց հիմա մէկդի ձգեցէք
դուք ալ ան ամէնը. բարկութիւնը,
սրտմտութիւնը, չարութիւնը,
հայհոյութիւնը, անհամեստ
խօսքերը ձեր բերաններէն։
9 Իրարու սուտ մի ըսեք. հին
մարդը իր գործքերովը ձեր վրայէն
10 հանեցէք. Եւ հագէք ան նորը
գիտութիւնով նորոգուած՝ իր
Ստեղծողին պատկերին պէս.
11 Ուր որ Յոյն ու Հրեայ, թլփատութիւն
ու անթլփատութիւն,
Բարբարոս, Սկիւթացի, ծառայ
կամ ազատ չկայ. հապա Քրիստոս
է ամէնը՝ և ամէն բանի մէջ։
12 Ուստի Աստուծոյ ընտրեալ սուրբերու
ու սիրելիներու պէս՝ գթանի
հագէք գութը, ողորմութիւնը,
քաղցրութիւնը, խոնարհութիւնը,
հեզութիւնը, երկայնմտութիւնը,
13 Իրարու համբերելով
և իրարու ներելով՝ թէ որ
մէկը մէկու մը դէմ տրտունջ մը
ունենայ. ինչպէս որ Քրիստոս ձեզի
14 ներեց, անանկ ալ դուք։ Եւ
աս ամէն բաներուն վրայ սէրը
հագէք, որ կատարելութեան
15 կապն է. Ու Քրիստոսի խաղաղութիւնը
ձեր սրտերուն մէջը թագաւորէ,
որ դուք անոր կանչուեցաք
մէկ մարմնով. ու գոհացող
16 եղէք։ Քրիստոսի խօսքը
ձեր մէջը բնակի առատապէս՝ ամէն
իմաստութիւնով իրար սորվեցընելու
ու խրատելու, սաղմոսներով,
և օրհնութիւններով, ու հոգևոր
երգերով, ձեր սրտերուն մէջը
շնորհքով զԱստուած օրհնելու։
17 Եւ ամէն ինչ որ կ'ընէք թէ խօսքով
և թէ գործքով, բոլորը Տէր
Յիսուսին անունովը ըրէք, Աստուծոյ
ու Հօրը գոհութիւն մատուցանելով
անոր ձեռքովը։
18 Կիներ՝ հնազանդ եղէք ձեր էրիկներուն,
ինչպէս որ կը վայլէ՝
19 Տէրոջմով։ Էրիկներ՝ սիրեցէք
ձեր կնիկները, ու դառն մի ըլլաք
20 անոնց։ Որդիներ՝ ամէն բանի
մէջ հնազանդ եղէք ձեր ծնողքներուն.
ինչու որ ան է Տէրոջը
21 առջեւ հաճելի։ Հայրեր՝ ձեր
որդիները մի բարկացընէք, որ չվհատին։
22 Ծառաներ՝ ամէն բանի
մէջ հնազանդ եղէք ձեր մարմնաւոր
տէրերուն. չէ թէ աչքի առջև ծառայելով՝
մարդահաճոներու պէս,
հապա սրտի միամտութեամբ՝ Տէրոջմէ
23 վախնալով. Ինչ որ կ'ընէք՝
սրտանց ըրէք, որպէս թէ Տէրոջը՝
24 ու չէ թէ մարդոց, Գիտնալով
որ ժառանգութեան հատուցումը
Տէրոջմէ պիտի առնէք.

Հռով. զ. 5. Եփե. բ. 6. Գլ. բ. 12.
Հռով. ը. 34. Եփե. ա. 20.
Հռով. զ. 2. Գաղ. բ. 20. Գլ. բ. 20.
Բ Կոր. ե. 7. Գլ. ա. 5.
Ա Յոհ. գ. 2.
Յոհ. ժա. 25. ժդ. 6.
Ա Կոր. ժե. 43. Փիլ. գ. 21.
Հռով. ը. 13. Գաղ. ե. 24.
Հռով. գ. 13.
Եփե. ե. 3.
Ա Թես. գ. 5.
Եփե. ե. 5.
Հռով. ա. 18. Եփե. ե. 6. Յայտ. իբ. 15.
Եփե. բ. 2.
Հռով. զ. 19. 20. է. 5. Ա Կոր. զ. 11. Եփե. բ. 2. Տիտ. գ. 3.
Եփե. գ. 22. Ա Պետ. բ. 1. Եբր. ժբ. 1. Յակ. ա. 21.

Յամի Տեառն 64

Եփե. դ. 29. ե. 4.
Ղև. ժթ. 11. Եփե. դ. 25.
Եփե. դ. 22. 24.
Հռով. ժբ. 2.
Եփե. բ. 10.
Եփե. դ. 23. 24.
Հռով. ժ. 12. Ա Կոր. ժբ. 13. Գաղ. գ. 28. ե. 6. Եփե. գ. 8.
Եփե. ա. 23.
Ա Թես. ա. 4. Ա Պետ. ա. 2. Բ Պետ. ա. 10.
Եփե. դ. 24.
Գաղ. ե. 22. Փիլ. բ. 1. Եփե. դ. 2. 32.
Մար. ժա. 25. Եփե. դ. 2. 32.
Ա Պետ. դ. 8.
Յոհ. ժգ. 34. Հռով. ժգ. 8. Ա Կոր. ժգ. Եփե. ե. 2. Գլ. բ. 2. Ա Թես. դ. 9. Ա Տիմ. ա. 5. Ա Յոհ. գ. 23. դ. 21.
Եփե. դ. 3.
Հռով. ժդ. 17. Փիլ. դ. 7.
Ոմանք՝ Աստուծոյ
Ա Կոր. է. 15.
Եփե. բ. 16. 17. դ. 4.
Գլ. բ. 7.
Հռ. 17.
Ա Կոր. ժդ. 26. Եփե. ե. 19.
Գլ. գ. 6.
Ա Կոր. ժ. 31.
Հռով. ա. 8. Եփե. ե. 20. Գլ. ա. 12. բ. 7. Ա Թես. ե. 18. Եբր. ժգ. 15.
Եփե. ե. 22. Տիտ. բ. 5. Ա Պետ. գ. 1.
Եփե. ե. 3.
Եփե. ե. 25. 28. 33. Ա Պետ. գ. 7. Եփե. զ. 31. Եփե. զ. 1. Եփե. ե. 24. Տիտ. բ. 9. Եփե. զ. 4. Եփե. զ. 5. Ա Տիմ. զ. 1. Տիտ. բ. 9. Ա Պետ. բ. 18. Հռ. 20. Փիլիմ. 16. Եփե. զ. 6. 7. Եփե. զ. 8.

Յամի Տեառն 64

ծ ինչու որ Տէր Քրիստոսին կը 25 ծառայէք. Բայց անօրէնը իր անօրէնութեանը դարձը պիտի ընդունի, կ և աչառութիւն չկայ։

ԳԼ. Դ.

1 Կը յորդորէ ճշմարտութեամբ աղօթք ընել, 5 խելացութեամբ վարուիլ անոնց հետ՝ որոնք դեռ Քրիստոսի կատարեալ գիտութիւնը չունին. 10 իր բարեւը կը մատուցանէ անոնց, և ամէն կերպ յաջողութիւն կը խնդրէ։

1 Տէրե՛ր, ա ձեր ծառաներուն իրաւունք ու հաւասարութիւն տուէք, գիտնալով որ դուք ալ Տէր ունիք երկինքը։

2 բ Շարունակ աղօթքի եռանդ եղէք, անոր մէջը արթուն մնալով 3 գ գոհութեամբ։ դ Աղօթք ըրէք նաև մեզի համար, ե որ Աստուած խօսքին դուռը բանայ մեզի զ Քրիստոսի խորհուրդը խօսելու, է որուն համար 4 կապուած ալ եմ. Որ յայտնի ընեմ զանիկայ՝ ինչպէս որ ինծի կը 5 վայլէ խօսիլ։ ը Խոհեմութեամբ վարուեցէք դուրսիններուն հետ, 6 թ ժամանակը ծախու առնելով։ Ձեր խօսքը ամէն ատեն ժ շնորհքով՝ [illegible] աղով համեմուած ըլլայ, ի որ գիտնաք թէ ինչպէս կը վայլէ ձեզի ամէն մէկուն պատասխան տալ։

7 լ Իմ վրայովս բոլորը պիտի իմացընէ ձեզի Տիւքիկոս սիրելի եղբայրը և հաւատարիմ պաշտօնեան 8 ու ծառայակիցը Տէրոջմով. խ Որն որ աս բանին համար ձեզի խրկեցի, որ * գիտնաք դուք մեր վրայով, ու 9 ինքը ձեր" սիրտերը մխիթարէ, ծ Ոնեսիմոս հաւատարիմ ու սիրելի եղբօրը հետ մէկտեղ՝ որ ձեզմէ մէկն է. իրենք ամէն բանը ձեզի պիտի 10 իմացընեն՝ ինչ որ հոս կայ։ կ Բարև կ'ընէ ձեզի Արիստարքոս՝ իմ գերութեան ընկերս, հ և Մարկոս՝ Բառնաբասին եղբօրորդին, (որուն համար պատուէր առիք. թէ որ ձեզի գալու ըլլայ, ընդունեցէք ա-11 նիկայ,) Եւ Յիսուսը՝ որ Յուստոս բռուած է, որոնք թլփատութենէն են. ասոնք միայն ինծի գործակից եղան Աստուծոյ թագաւորութեանը մէջ, որոնք ինծի մխիթարու-12 թիւն եղան։ ձ Բարև կ'ընէ ձեզի Եպափրաս՝ Քրիստոսի ծառան, որ ձեզմէ մէկն է, ղ ամէն ատեն աղօթքի մէջ ձեզի համար ջանք ընելով, ճ որ դուք կատարեալ ու լման կենաք Աստուծոյ բոլոր կամքը մէջ։ 13 Քանզի անոր վրայով ես կը վկայեմ, թէ շատ նախանձաւորութիւն ունի ձեզի համար՝ ու Լաւոդիկէի և Յերապոլիսի մէջ եղողներուն հա-14 մար։ Բարև կ'ընէ ձեզի սիրելի մ Ղուկաս բժիշկը, յ ու Դեմասը։ 15 Բարև՝ ըրէք եղբայրներուն՝ որ Լաւոդիկիա են, և Նիմփասին, ն ու անոր տանը մէջի եկեղեցիին։ 16 շ Ու երբոր աս թուղթը ձեր մէջը կարդացուի, Լաւոդիկեցւոց եկեղեցիին մէ՛ջն ալ կարդալ տուէք. և դուք ալ Լաւոդիկիայէն եկած 17 թուղթը կարդացէք։ ո Ու ըսէք Արքիպպոսին. չ Զգո՛յշ եղիր քու պաշտօնութեանդ՝ որ Տէրոջմով 18 առիր, որ անիկայ կատարես։ պ Աս բարևը իմ ձեռքիս՝ Պօղոսինն է. ջ իմ կապերս միտքերնիդ թող ըլլան։ ռ Շնորհքը ձեզի հետ. ամէն։

Յամի Տեառն 64

ծ ա Կոր. է. 22։
կ Հռով. բ. 11։ Եփես. զ. 9։ ա Պետ. ա. 17։ Տես բ Օր. ժ. 17։

ա Եփես. զ. 9։
բ Ղուկ. ժբ. 1։ Հռով. ժբ. 12։ Եփես. զ. 18։ ա Թես. ե. 17, 18։
գ Կղ. բ. 7։ դ. 15։
դ Եփես. զ. 19։ բ Թես. գ. 1։
ե ա Կոր. ժզ. 9։ բ Կոր. բ. 12։
զ Մատ. ժգ. 11։ ա Կոր. դ. 1։ Եփե. զ. 19։ Կղ. ա. 26։ բ. 2։
է Եփես. զ. 20։ Փիլ. ա. 7։
ը Եփես. ե. 15։ ա Թես. դ. 11։
թ Եփես. ե. 16։
ժ Մար. թ. 49։
ի ա Պետ. գ. 15։
լ Եփես. զ. 21։
խ Եփես. զ. 22։
* Ոմանք՝ որ գիտնայ ձեր վրայով, ու ձեր
ծ Փիլիմ. 10։

Յամի Տեառն 64

կ Գործ. ժթ. 29։ ի. 4։ իէ. 2։ Փիլիմ. 24։
հ Գործ. ժե. 37։ բ Տիմ. դ. 11։
ձ Կղ. ա. 7։ Փիլիմ. 23։
ղ Հռով. ժե. 30։
ճ Մատ. ե. 48։ ա Կոր. բ. 6։ ժդ. 20։ Փիլ. գ. 15։ Եբր. ե. 14։
մ բ Տիմ. դ. 11։
յ բ Տիմ. դ. 9։ Փիլիմ. 24։
ն Հռով. ժզ. 4։ ա Կոր. ժզ. 19։
շ ա Թես. ե. 27։
ո Փիլիմ. 2։
չ ա Տիմ. դ. 6։
պ ա Կոր. ժզ. 21։ բ Թես. գ. 17։
ջ Եբր. ժգ. 3։
ռ Եբր. ժգ. 25։

ԱՌԱՋԻՆ ԹՈՒՂԹ

ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

ԱՌ ԹԵՍԱՂՈՆԻԿԵՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Առաքեալը կը ծանուցանէ Թեսաղոնիկեցւոց՝ թէ ինքը ամէն ատեն կը յիշէ զանոնք իր գոհութեանը ու աղօթքին մէջ. 5 և թէ ինքը աղէկ համոզուած է թէ անոնց հաւատքը ճշմարիտ ու անկեղծ է, և թէ Աստուծոյ դարձած են։

1 Պօղոս և [ա]Սիղուանոս ու Տիմո-
թէոս՝ Թեսաղոնիկեցւոց եկե-
ղեցիին Հայր Աստուծմով ու Տէր
2 Յիսուս Քրիստոսով. [բ]Շնորհք և
խաղաղութիւն ձեզի [գ]Աստուծմէ
մեր Հօրմէն՝ ու Տէր Յիսուս Քրիս-
տոսէն" ։

[դ]Կը գոհանանք Աստուծմէ ամէն
ատեն ձեր ամենուն համար՝ [ե]ան-
դադար ձեզ յիշելով մեր աղօթք-
3 ներուն մէջը. Յիշելով [զ]ձեր հա-
ւատքին գործը ու [է]սիրոյ աշխա-
տութիւնը և մեր Տէր Յիսուս
Քրիստոսի յոյսին համբերութիւ-
նը՝ Աստուծոյ ու մեր Հօրը առ-
4 ջև. Ու գիտնալով՝ Աստուծմէ սի-
րուած եղբայրներ՝ [ը]ձեր ընտրու-
5 թիւնը. [թ]Որ մեր աւետարանը չէ
թէ միայն խօսքով եղաւ ձեզի,
հապա զօրութիւնով ալ՝ [ժ]և Հո-
գւով Սրբով, [ի]ու շատ ապահո-
վութիւնով, [լ]ինչպէս որ գիտէք
ալ, թէ ինտոր կեցանք ձեր մէջը
6 ձեզի համար։ [խ]Դուք ալ մեզի ու
Տէրոջը նմանող ըլլալով՝ ընդու-
նեցիք խօսքը շատ նեղութեան
մէջ՝ [ծ]Հոգւոյն Սրբոյ ուրախութիւ-
7 նովը. Անանկ որ դուք օրինակ ե-
ղաք բոլոր հաւատացեալներուն՝ ո-
րոնք Մակեդոնիայի ու Աքայիայի
8 մէջ են։ [կ]Ինչու որ ձեզմէ հռչա-
կուեցաւ Տէրոջը խօսքը, չէ թէ
միայն Մակեդոնիայի ու Աքայիա-
յի մէջ, [հ]հապա նաև ամէն տեղ
ձեր հաւատքը որ դէպ 'ի Աստուած
է՝ տարածուեցաւ, անանկ որ ալ
պէտք չէ մեզի բան մը խօսիլ։
9 Քանզի իրենք կը պատմեն մեզի հա-
մար, [ձ]թէ ինչպէս եղաւ մեր ձեր
քովը մտնելը, [ղ]և ինչպէս դուք
կուռքերէն Աստուծոյ դարձաք՝
կենդանի ու ճշմարիտ Աստուծոյ
10 ծառայելու, [ճ]Ու սպասելու անոր
Որդւոյն՝ [ա]երկինքէն. [բ]որ ինքը
մեռելներէն յարուց զանիկայ՝ այս-
ինքն Յիսուսը, [գ]որ կ'ազատէ մեզ
գալու բարկութենէն։

ԳԼ. Բ

1 Առաքեալը կը ցուցնէ թէ ինչպէս աւետարանը Թեսաղոնիկէ մտաւ ու քարոզուեցաւ, և ինչպէս անոնք ալ ընդունեցին. 18 պատճառը կ'իմացնէ թէ ինքը ինչու այնչափ երկար ատեն հեռու մնաց անոնցմէ, և թէ ինչու այնչափ մեծ փափաք ունէր զանոնք տեսնելու։

1 [ա]Քանզի եղբայրներ՝ դուք ինքնի-
րեննիդ գիտէք ձեր մէջը մտ-
նելնիս՝ որ պարապ տեղը չեղաւ.
2 Հապա առաջ, [բ]Փիլիպպէի մէջ
չարչարանք քաշելով ու անար-
գուելով՝ ինչպէս որ գիտէք, [գ]հա-
մարձակութիւն ըրինք մեր Աս-
տուծովը՝ [դ]ձեզի պատմելու Աս-
տուծոյ աւետարանը [ե]մեծ հակա-
3 ռակութեան մէջ։ [զ]Ինչու որ մեր
յորդորանքը ոչ մոլորութենէ է,
ու ոչ պղծութենէ, և ոչ խաբէ-
4 ութեամբ. [է]Հապա ինչպէս որ
մենք Աստուծմէ ընտրուեցանք
[ը]ու աւետարանը մեզի հաւատացուե-
ցաւ, այնպէս կը խօսինք, [թ]չէ թէ
մարդոց հաճոյ ըլլալու համար,
հապա Աստուծոյ՝ [ժ]որ մեր սիրտե-
5 րը կը քննէ. [ի]Ինչու որ մենք բնաւ
շողոքորթութեան խօսքեր չգործա-
ծեցինք, ինչպէս որ գիտէք, ոչ
ալ ագահութեան պատճառանք,
6 [լ]Աստուած վկայ է, [խ]Ու մարդոց-
մէ փառք չփնտռեցինք, ոչ ձեզմէ,
7 ոչ ալ ուրիշներէն, [ծ]թէև կրնա-
յինք՝ իբրև Քրիստոսի [կ]առաքեալ-
ներ՝ [հ]ծանրութիւն տալ. [ձ]Բայց
մենք հեզ եղանք ձեր մէջը, ինտոր
որ դայեակ մը իր երախաները կը
8 խնամէ։ [ղ]Նոյնպէս ալ մենք ձեր
վրայ փափաք ունենալով՝ [ճ]կը յօ-
ժարէինք, ոչ միայն Աստուծոյ ա-
ւետարանը ձեզի տալ, [մ]հապա մեր
անձերն ալ. ինչու որ դուք մեզի
9 սիրելիներ եղաք։ Քանզի կը յի-
շէք եղբայրներ՝ մեր աշխատու-
թիւնը ու ջանքը, որ [յ]ձեզմէ մէկու-
մը ծանրութիւն չտալու համար՝

Յամի Տեառն
54

[ա] Բ Կոր. ա. 19 ։ Բ Թես. ա. 1 ։ Ա Պետ. ե. 12 ։
[բ] Եփե. ա. 2 ։
[գ] Ոմանք չունին ։
[դ] Հռով. ա. 8 ։ Եփե. ա. 16 ։ Փիլիմ. 4 ։
[ե] Գլ. բ. 13 ։
[զ] Յով. զ. 29 ։ Գաղ. ե. 6 ։ Գլ. գ. 6 ։ Բ Թես. ա. 3. 11 ։ Յակ. բ. 17 ։
[է] Հռով. ժզ. 6 ։ Եբր. զ. 10 ։
[ը] Կող. գ. 12 ։ Բ Թես. բ. 12 ։
[թ] Մար. ժզ. 20 ։ Ա Կոր. բ. 4 ։ դ. 20 ։
[ժ] Բ Կոր. զ. 6 ։
[ի] Կող. բ. 2 ։
[լ] Գլ. բ. 1. 5. 10. 11 ։ Բ Թես. գ. 7 ։
[խ] Ա Կոր. դ. 16 ։ ժա. 1 ։ Փիլ. գ. 17 ։ Գլ. բ. 14 ։ Բ Թես. գ. 9 ։
[ծ] Գործ. ե. 41 ։ Եբր. ժ. 34 ։
[կ] Հռով. ժ. 18 ։
[հ] Հռով. ա. 8 ։ Բ Թես. ա. 4 ։
[ձ] Գլ. բ. 1 ։
[ղ] Ա Կոր. ժբ. 2 ։ Գաղ. դ. 8 ։
[ճ] Հռով. բ. 7 ։ Փիլ. գ. 20 ։ Տիտ. բ. 13 ։ Բ Պետ. գ. 12 ։ Յայտ. ա. 7 ։

Յամի Տեառն
54

[ա] Գործ. ա. 11 ։ Գլ. դ. 15 ։ Բ Թես. ա. 7 ։
[բ] Գործ. բ. 24 ։
[գ] Մատ. գ. 7 ։ Հռով. ե. 9 ։ Գլ. ե. 9 ։
[ա] Գլ. ա. 5 ։ 9 ։
[բ] Գործ. ժզ. 22 ։
[illegible]
[ե] Փիլ. ա. 30 ։ Կող. բ. 1 ։
[illegible]
[է] Ա Կոր. է. 25 ։ Ա Տիմ. ա. 11. 12 ։
[illegible]
[խ] Յով. ե. 41. 44 ։ Ա Տիմ. ե. 17 ։
[ծ] Ա Կոր. թ. 4. 6. 12. 18 ։ Բ Կոր. ժ. 1. 2. 10. 11 ։ ժգ. 10 ։ Բ Թես. գ. 9 ։ Փիլիմ. 8. 9 ։
[illegible]
[հ] Բ Կոր. ժա. 9 ։ ժբ. 13. 14 ։ Բ Թես. գ. 8 ։
[illegible]

գիշեր ու ցորեկ գործելով, ձեզի
Աստուծոյ աւետարանը քարոզեցինք։
10 Դուք վկայ էք, և Աստուած ալ, թէ ինչպէս սրբութիւնով ու արդարութիւնով և
անարատութիւնով վարուեցանք
11 ձեզի հետ՝ որ հաւատացիք. ինչպէս գիտէք ալ, որ ձեզմէ ամէն մէկը՝ ինչպէս հայր մը իր որդիները՝
12 Անանկ կը յորդորէինք
ու կը մխիթարէինք, և վկայութիւն կը դնէինք որ դուք Աստուծոյ
վայլածին պէս քալէք, Աստուծոյ
որ ձեզ իր թագաւորութեանը ու
13 փառքին կանչեց։ Անոր համար
մենք ալ անդադար կը գոհանանք
Աստուծմէ, որ մեզմէ Աստուծոյ
խօսքը լսելով ընդունեցիք, ոչ
թէ իբրև մարդոց խօսք, հապա
ինչպէս որ ճշմարտապէս է, Աստուծոյ խօսք, որ նաև կը ներգործէ ձեր մէջը որ կը հաւատաք։
14 Քանզի դուք եղբայրներ՝ նմանող
եղաք Աստուծոյ եկեղեցիներուն՝
որ Հրէաստանի մէջ են Քրիստոս
Յիսուսով. ինչու որ դուք ալ
նոյն չարչարանքները կրեցիք ձեր
համազգիներէն, ինչպէս որ անոնք
15 ալ Հրէաներէն. Որոնք Տէր Յիսուսն ալ մեռցուցին՝ մարգարէներն ալ, և մեզ հալածեցին, ու
Աստուծոյ անհաճոյ՝ և բոլոր
16 մարդոց հակառակ են. Ու մեզ
կ'արգիլեն հեթանոսներուն խօսելէն՝ անոնց փրկութեանը համար,
որ իրենց մեղքերուն չափը լեցնեն
ամէն ատեն. և բարկութիւնը
անոնց վրայ հասեր է մինչև վերջը։
17 Իսկ մենք եղբայրներ՝ իրաւ քիչ
մը ատեն ձեզմէ որբ մնացինք երեսով, ու չէ թէ սրտով, բայց աւելի ջանացինք ձեր երեսը տեսնելու
18 մեծ փափաքով։ Անոր համար ես
Պօղոս մէկ երկու անգամ ուզեցի
ձեզի գալ, բայց Սատանան մեզ
19 արգիլեց։ Ինչու որ ո՞վ է մեր
յոյսը, կամ ուրախութիւնը՝ կամ
մեր պարծանքին պսակը, եթէ ոչ
դուք՝ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի
20 առջևը՝ անոր գալու ատենը։ Որովհետև դուք էք մեր փառքը՝ և
ուրախութիւնը։

ԳԼ. Գ

1 Պօղոս կը յայտնէ իր մեծ սէրը որ ունէր Թեսաղոնիկեցւոց վրայ, թէ Տիմոթէոսը անոնց ղրկելով՝ որ հաստատէ և մխիթարէ զանոնք, թէ անոնց բարեկարգութեանցը վրայ ուրախանալով, 10 և թէ աղօթք ընելով անոնց համար, և անվտանգ անոնց երթալու փափաքելով։

1 Ասոր ալ չկրնալով աւելի համբերել, աղէկ երևցաւ մեզի
2 մինակ Աթէնք մնալ. Ու Տիմոթէոս մեր եղբայրը ու Աստուծոյ
պաշտօնեան և մեր գործակիցը Քրիստոսի աւետարանին մէջ ղրկեցինք ձեզ հաստատելու ու մխիթարելու
3 ձեր հաւատքին համար. Որ
աս նեղութիւններուն մէջ մէկը
չխախտի. ինչու որ դուք ինքնիրնիդ գիտէք որ մենք աս բանին
4 համար կեցեր ենք։ Քանզի
երբոր մենք ձեր քովն էինք, առաջուց ձեզի կը զրուցէինք թէ նեղութիւններու պիտի հանդիպինք,
ինչպէս որ եղաւ ալ, ու գիտէք։
5 Անոր համար ես ալ չկրնալով աւելի համբերել, ղրկեցի ձեր
հաւատքը գիտնալու, որ չըլլայ
թէ փորձողը ձեզ փորձած ըլլայ,
և մեր աշխատութիւնը պարապ
6 ըլլայ։ Բայց հիմա երբոր Տիմոթէոս ձեզմէ մեզի եկաւ, ու ձեր
հաւատքին և սիրոյն աւետիք մեզի
տուաւ, որ ամէն ժամանակ մեր
բարի յիշատակը ունիք,
և կը փափաքիք մեզ տեսնելու,
7 ինչպէս որ մենք ալ ձեզ. Անոր
համար եղբայրներ՝ ձեր վրայ մխիթարուեցանք մեր բոլոր վիշտերուն
ու նեղութիւններուն վրայ՝ ձեր
8 հաւատքովը. Ինչու որ հիմա
կենդանի ենք մենք, եթէ որ դուք
հաստատուն կենաք Տէրոջմով։
9 Քանզի ինչ գոհութիւն կրնանք
մատուցանել Աստուծոյ ձեր վրայով՝ այն ամէն ուրախութիւնին
համար՝ որ կ'ուրախանանք ձեզի
10 համար մեր Աստուծոյ առջևը, Ու
գիշեր ու ցորեկ խիստ շատ աղաչանք կ'ընենք ձեր երեսը տեսնելու, ու ձեր հաւատքին պակասութիւնները լեցնելու։ Բայց ինքը
11 Աստուած ու մեր Հայրը՝ և մեր Տէրը Յիսուս Քրիստոս մեր ճամբան
12 դէպ 'ի ձեզի յաջողէ։ Ու Տէրը
աճեցնէ ու աւելցնէ ձեր սէրը
իրարու վրայ՝ ու ամենուն վրայ,
ինչպէս որ մենք ալ ձեր վրայ ու-
13 նինք, Հաստատելով ձեր սիրտերը
անարատ՝ սրբութեան մէջ Աստուծոյ և մեր Հօրը առջևը՝ մեր Տէրոջը
Յիսուս Քրիստոսի գալու ատենը
իր բոլոր սուրբերուն հետ մէկտեղ։

ԳԼ. Դ

1 Կը յորդորէ զանոնք որ ամէն կերպով յառաջ երթան աստուածպաշտութեան մէջ, 6 որ սուրբ ու արդար վարմունք ունենան, 9 որ մէկզմէկ սիրեն, 11 որ ամէն մէկը խաղաղութեամբ իր գործը գործէ, 13 ու վերջապէս ննջեցեալներուն վրայով իրենց տրտմութիւնը չափաւոր ըլլայ։ 17 Առաքեալը աս վերջին յորդորանքին վրայ հաստատ կերպով մը կը նկարագրէ մեռելոց յարութիւնը, և Քրիստոսի երկրորդ գալուստը՝ դատաստանի համար։

1 Ասկէ ետև եղբայրներ՝ ձեզի կ'աղաչենք, ու կը յորդորենք Տէր

Գոր. ի. 34։ ա Կոր. դ. 12։ բ Կոր. ժա. 9։ բ Թես. գ. 8։
Գլ. ա. 5։
բ Կոր. ե. 2։ բ Թես. գ. 7։
Եփե. դ. 1։ Փիլ. ա. 27։ Կող. ա. 10։ Գլ. դ. 1։
ա Կոր. ա. 9։ Գլ. ե. 24։ բ Թես. բ. 13։ բ Տիմ. ա. 9։
Գլ. ա. 2։
Մատ. ժ. 40։ Գաղ. դ. 14։ բ Պետ. գ. 2։
Գաղ. ա. 22։
Գոր. ժէ. 5. 13։
Եբր. ժ. 33. 34։
Գոր. բ. 23։ գ. 15։ ե. 30։ է. 52։
Մատ. ե. 12։ իգ. 34. 37։ Ղու. ժգ. 33. 34։ Գոր. է. 52։
Եսթ. գ. 8։
Ղու. ժա. 52։ Գոր. ժգ. 50։ ժդ. 5. 19։ ժէ. 5. 13։ ժը. 12։ ժթ. 9։ իբ. 21. 22։
Ծն. ժե. 16։ Մատ. իգ. 32։
Մատ. իդ. 6. 14։
ա Կոր. ե. 3։ Կող. բ. 5։
Գլ. գ. 10։
Հռով. ա. 13։ ժե. 22։
բ Կոր. ա. 14։ Փիլ. բ. 16։ դ. 1։
Առակ. ժզ. 31։
ա Կոր. ժե. 23։ Գլ. գ. 13։ Յայտ. ա. 7։ իբ. 12։

Հմր 5։
Գոր. ժէ. 15։
Հռով. ժզ. 21։ ա Կոր. ժզ. 10։ բ Կոր. ա. 19։

Եփե. գ. 13։
Գոր. թ. 16։ ժդ. 22։ ի. 23։ իա. 11։ ա Կոր. դ. 9։ բ Տիմ. գ. 12։ ա Պետ. բ. 21։
Գոր. ի. 23։
Հմր 1։
ա Կոր. է. 5։ բ Կոր. ժա. 3։
Գաղ. բ. 2։ դ. 11։ Փիլ. բ. 16։
Գոր. ժը. 1. 5։
Փիլ. ա. 8։ բ Կոր. ա. 4։ է. 6. 7. 13։
Փիլ. դ. 1։
Գլ. ա. 2։
Գոր. իզ. 7։ բ Տիմ. ա. 3։
Հռով. ա. 10. 11։ ժե. 32։
Գլ. բ. 17։
բ Կոր. ժգ. 9. 11։ Կող. դ. 12։
Մար. ա. 3։
Գլ. դ. 10։
Գլ. դ. 9։ ե. 15։ բ Պետ. ա. 7։
ա Կոր. ա. 8։ Փիլ. ա. 10։ Գլ. ե. 23։ բ Թես. բ. 16։ ա Յով. գ. 20. 21։
Զաք. ժդ. 5։ Յուդ. 14։

Յամի Տեառն
54

Փիլ. ա. 27. Կող. բ. 6.
Գլ. բ. 12.
Կող. ա. 10.
Հռով. ժբ. 2. Եփե. ե. 17.
Եփե. ե. 27.
Ա Կոր. զ. 15. 18. Եփե. ե. 3. Կող. գ. 5.
Հռով. զ. 19. Ա Կոր. զ. 15. 18.
Կող. գ. 5. Հռով. ա. 24. 26.
Եփե. դ. 17. 18.
Ա Կոր. ժե. 34. Գաղ. դ. 8. Եփե. բ. 12. դ. 18. Բ Թես. ա. 8.
Ղեւ. ժթ. 11. 13. Ա Կոր. զ. 8.
Կամ՝ բանի մը
Բ Թես. ա. 8.
Ղեւ. ժա. 44. ժթ. 2. Ա Կոր. ա. 2. Եբր. ժբ. 14. Ա Պետ. ա. 15. 16.
Ղուկ. ժ. 16.
Ա Կոր. բ. 10. է. 40. Ա Յովհ. գ. 24.
Ոմանք՝ մեզի
Գլ. ե. 1.
Երեմ. լա. 34. Յովհ. զ. 45. ժգ. 34. Եբր. ը. 11. Ա Յովհ. բ. 20. 27.
Մատ. իբ. 39. Յովհ. ժգ. 34. ժե. 12. Եփե. ե. 2. Ա Պետ. դ. 8. Ա Յովհ. գ. 11. 23. դ. 21.
Գլ. ա. 7.
Գլ. գ. 12.
Բ Թես. գ. 11. Ա Պետ. դ. 15.
Գործ. ի. 35. Եփե. դ. 28. Բ Թես. գ. 7. 8. 12.
Հռով. ժգ. 13. Բ Կոր. ը. 21. Կող. դ. 5. Ա Պետ. բ. 12.
Կամ՝ մէկու
Տես Ղեւ. ժթ. 28. Բ Օր. ժդ. 1. 2. Բ Թագ. ժբ. 20.
Եփե. բ. 12.
Ա Կոր. ժե. 13.
Ա Կոր. ժե. 18. 23. Գլ. գ. 13.
Գ Թագ. ժգ. 17. 18. ի. 35.
Ա Կոր. ժե. 51.
Մատ. իդ. 30. 31. Գործ. ա. 11. Բ Թես. ա. 7.
Ա Կոր. ժե. 52.

Յիսուսով. որ ինչպէս մեզմէ առիք՝
թէ ինչպէս պէտք է ձեզի
քալել ու Աստուծոյ հաճոյ ըլլալ,
2 ալ աւելի անոր մէջ յառաջանաք։ Քանզի
գիտէք թէ ինչ պատուէրներ
3 տուինք ձեզի Տէր Յիսուսով։ Ինչու
որ Աստուծոյ կամքը աս է՝
այսինքն ձեր սուրբ ըլլալը, որ
դուք ետ կենաք պոռնկութենէն.
4 Ձեզմէ ամէն մէկը գիտնայ իր ամանը
սրբութիւնով ու պատիւով
5 ստանալ. Ոչ թէ ցանկութեան
կիրքով՝ ինչպէս հեթանոսները՝
որոնք Աստուած չեն ճանչնար։
6 Չըլլայ որ "այս բանին" մէջ չափէ
անցնի՝ ու իր եղբայրը զրկէ.
Ինչու որ Տէրը ատ բոլոր բաներուն
համար վրէժխնդիր է. ինչպէս առաջուց
ըսինք ձեզի, ու վկայութիւն
7 տուինք։ Ինչու որ Աստուած
մեզ պղծութեան չկանչեց,
8 հապա սրբութեան։ Ուստի ան
որ կ'անարգէ, չէ թէ անիկայ մարդ
մը կ'անարգէ, հապա Աստուած՝
որ իր Սուրբ Հոգին ալ ձեզի
տուաւ։

9 Բայց եղբայրսիրութեան վրայով
պէտք չէ ձեզի բան գրել.
Ինչու որ դուք ինքնիրեննիդ Աստուծմէ
սորված էք մէկզմէկ սիրել.
10 Եւ իրաւ ասոր բանը կ'ընէք
դուք բոլոր Մակեդոնիայի
մէջ եղող ամէն եղբայրներուն,
սակայն կ'աղաչենք ձեզի եղբայրներ՝
որ ալ աւելի առատանաք.
11 Եւ ջանք ընէք ու հանդարտ կենաք.
ու ամէն մէկերնիդ իր գործը
գործէ, ու ձեր ձեռքերովը աշխատիք,
(ինչպէս որ ձեզի պատուիրեցինք,)
որ դուրսիններուն հետը պարկեշտութեամբ վարուիք,
ու բանի մը կարօտ չըլլաք։

12 Չենք ուզեր եղբայրներ՝ որ տգէտ
ըլլաք ննջեցեալներուն վրայով. որ
չտրտմիք ինչպէս ուրիշները՝ որոնք
13 յոյս չունին. Քանզի թէ
որ կը հաւատանք թէ Յիսուս
մեռաւ ու յարութիւն առաւ, հանանկ
ալ Աստուած ննջեցեալները
Յիսուսով պիտի բերէ անոր հետ.
14 Վասն զի աս կը զրուցենք ձեզի
Տէրոջը խօսքովը, թէ մենք որ
մինչև Տէրոջը գալուստը ողջ կը
մնանք, բնաւ ննջեցեալներէն առաջ
15 պիտի չանցնինք. Ինչու
որ ինքը Տէրը ազդարարութեան
հրամանով՝ հրեշտակապետին ձայնովը
ու Աստուծոյ փողովը երկինքէն
պիտի իջնէ, և Քրիստոսով
մեռածները առաջ յարութիւն
16 պիտի առնեն. Ետքը մենք
ալ որ ողջ մնացած ենք՝ անոնցմով
մէկտեղ պիտի յափշտակուինք
ամպերով Տէրոջը առջեւ երթալու
օդին մէջը. և անանկ յաւիտեան
17 Տէրոջը հետ պիտի ըլլանք։ Ուստի
մէկզմէկ մխիթարեցէք աս խօսքերով։

ԳԼ. Ե

1 Կը շարունակէ իր նկարագրութիւնը Քրիստոսին դատաստանի գալուն վրայով, 16 և զանազան խրատներ տալով՝ 23 իր թուղթը կը վերջացընէ։

1 Բայց ժամերուն ու ժամանակներուն համար եղբայրներ՝
պէտք չէ բան մը գրել ձեզի.
2 Քանզի դուք ինքնիրեննիդ աղէկ
գիտէք՝ թէ Տէրոջը օրը գիշերուան
գողի պէս անանկ կը հասնի։
3 Երբոր ըսելու ըլլան՝ թէ խաղաղութիւն
ու ապահովութիւն է, ան
ատենը կորուստը յանկարծակի անոնց
վրայ պիտի հասնի՝ յղիին
երկունքը պէս, ու պիտի չազատին։
4 Բայց դուք եղբայրներ՝ խաւարի
մէջ չէք, որ ան օրը գողի մը պէս
5 ձեր վրայ հասնի. Ինչու որ դուք
ամէնքդ լուսոյ որդիք էք, ու
ցորեկուան որդիք. գիշերուան
6 չենք, խաւարինը չենք։ Ուրեմն
չքնանանք ինչպէս որ ուրիշները,
հապա արթուն ու զգաստ ըլլանք։
7 Քանզի անոնք որ կը քնանան՝
գիշերը կը քնանան, և անոնք որ
կ'արբենան՝ գիշերը կ'արբենան։
8 Բայց մենք որովհետեւ ցորեկուան
ենք, զգաստ ըլլանք, և հաւատքին
ու սիրոյն զրահը վրանիս հագնինք,
ու փրկութեան յուսոյն
9 սաղաւարտը գլուխնիս դնենք։ Ինչու
որ Աստուած մեզ բարկութեան
համար չորոշեց, հապա փրկութիւն
ստանալու համար մեր Տէր Յիսուս
10 Քրիստոսին ձեռքովը. Որ ինքը մեզի
համար մեռաւ. որպէս զի թէ
արթուն ըլլանք և թէ քնանանք,
11 իր հետը մէկտեղ ապրինք։ Անոր
համար մէկզմէկ մխիթարեցէք, և
իրարու շինութիւն տուէք, ինչպէս
որ կ'ընէք ալ։
12 Եւ ձեզի կ'աղաչենք եղբայրներ՝
որ ճանչնաք ձեր աշխատաւորները
ու վերակացուները Տէրոջմով, ու
13 ձեզի խրատ տուողները. Եւ զանոնք
մեծապէս պատուեցէք սիրով՝
իրենց գործքին համար. Իրարու
14 հետ խաղաղութիւն ունեցէք. Եւ
ձեզի կ'աղաչենք եղբայրներ՝ անկարգ
վարմունք ունեցողները խրատեցէք,
վատասիրտները մխի-

Յամի Տեառն
54

Ա Կոր. ժե. 23. 52.
Ա Կոր. ժե. 51.
Գործ. ա. 9. Յայտ. ժա. 12.
Յովհ. ժբ. 26. ժդ. 3. ժէ. 24.
Գլ. ե. 11.

Մատ. իդ. 3. 36. Գործ. ա. 7.
Գլ. դ. 9.
Մատ. իդ. 42. 44. իե. 13. Ղուկ. ժբ. 39. 40. Բ Պետ. գ. 10. Յայտ. գ. 3. ժզ. 15.
Եսայ. ժգ. 6—9. Ղուկ. ժէ. 27. 28. 29. իա. 34. 35. Բ Թես. ա. 9.
Երեմ. ժգ. 21. Ովս. ժգ. 13.
Հռով. ժգ. 12. 13. Ա Յովհ. բ. 8.
Եփե. ե. 8.
Մատ. իե. 5.
Մատ. իդ. 42. իե. 13. Հռով. ժգ. 11. 12. 13. Ա Պետ. ե. 8.
Ղուկ. իա. 34. 36. Հռով. ժգ. 13. Ա Կոր. ժե. 34. Եփե. ե. 14.
Գործ. բ. 15.
Եսայ. ծթ. 17. Եփե. զ. 14. 16. 17.
Հռով. թ. 22. Գլ. ա. 10. Ա Պետ. բ. 8. Յուդ. 4.
Բ Թես. բ. 13. 14.
Հռով. ժդ. 8. 9. Բ Կոր. ե. 15.
Գլ. դ. 17.
Ա Կոր. ժզ. 18. Փիլ. բ. 29. Ա Տիմ. ե. 17. Եբր. ժգ. 7. 17.
Մար. թ. 49.
Բ Թես. գ. 11. 12.
Եբր. ժբ.

Յամի Տեառն 54

Հռով․ ժդ․ 1 ։ ժե․ 1 ։ Գաղ․ զ․ 1․ 2 ։ Գաղ․ ե․ 22 ։ Եփե․ դ․ 2 ։ Կող․ գ․ 12 ։ Բ Տիմ․ դ․ 2 ։ Ղև․ ժթ․ 18 ։ Առակ․ ի․ 22 ։ իդ․ 29 ։ Մատ․ ե․ 39․ 44 ։ Հռով․ ժբ․ 17 ։ Ա Կոր․ զ․ 7 ։ Ա Պետ․ գ․ 9 ։ Գաղ․ զ․ 10 ։ Գւլ․ գ․ 12 ։ Բ Կոր․ զ․ 10 ։ Փիլ․ դ․ 4 ։ Ղու․ ժը․ 1 ։ իա․ 36 ։ Հռով․ ժբ․ 12 ։ Եփե․ զ․ 18 ։ Կող․ դ․ 2 ։ Ա Պետ․ դ․ 7 ։ Եփե․ ե․ 20 ։ Կող․ գ․ 17 ։ Եփե․ դ․ 30 ։ Ա Տիմ․ դ․ 14 ։ Բ Տիմ․ ա․ 6 ։ Տես Ա Կոր․ ժդ․ 30 ։ Ա Կոր․ ժդ․ 1․ 39 ։

թուլցէք , տկարներուն ձեռնտու եղէք , ամենուն ալ երկայնամիտ ե-
15 ղէք ։ Զգուշացէք՝ չըլլայ որ մէկը չարութեան փոխարէն չարութիւն հատուցանէ մէկու մը ․ հապա ամէն ատեն բարիք ընելու ետեւէ եղէք թէ իրարու , և թէ ա-
16 մենուն ։ Ամէն ատեն ուրախ ե-
17 ղէք ։ Անդադար աղօթք ըրէք ։
18 Ամէն բանի մէջ գոհութիւն տուէք ․ ինչու որ աս է Աստուծոյ կամքը Քրիստոս Յիսուսով ձեր
19 վրայ ։ Սուրբ Հոգին մի մարէք ։
20 Մարգարէութիւնները մի արհա-
21 մարհէք ։ Ամէն բան փորձեցէք ,
22 բարին ամուր բռնեցէք ։ Ամէն տեսակ գէշ բաներէն ետ կեցէք ։
23 Եւ խաղաղութեան Աստուածը ձեզ բոլորովին սուրբ ընէ , ու ձեր բոլոր հոգին և շունչը ու մարմինը անարատ պահուի մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի գալու ա-
24 տենը ։ Հաւատարիմ է ան՝ որ ձեզ կանչեց , որ ինքը պիտի կատարէ ալ ։
25 Եղբայրներ՝ աղօթք ըրէք մեզի
26 համար ։ Բարեւ տուէք բոլոր եղբայրներուն սուրբ համբուրով ։
27 Կ'երդմընցընեմ ձեզ Տէրոջմով , որ այս թուղթը բոլոր սուրբ եղ-
28 բայրներուն կարդացուի ։ Մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը ձեր հետը ըլլայ ․ ամէն ։

Յամի Տեառն 54

Ա Կոր․ բ․ 11․ 15 ։ Ա Յով․ դ․ 1 ։ Փիլ․ դ․ 8 ։ Գւլ․ գ․ 11 ։ Փիլ․ գ․ 9 ։ Գւլ․ գ․ 13 ։ Ա Կոր․ ա․ 8 ։ Ա Կոր․ ա․ 9 ։ ժ․ 13 ։ Բ Թես․ գ․ 8 ։ Կող․ դ․ 3 ։ Բ Թես․ գ․ 1 ։ Հռով․ ժզ․ 16 ։ Կող․ դ․ 16 ։ Բ Թես․ գ․ 14 ։ Հռով․ ժզ․ 20․ 24 ։ Բ Թես․ գ․ 18 ։

ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹ

ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

ԱՌ ԹԵՍԱՂՈՆԻԿԵՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Պօղոս առաքեալ կը յայտնէ Թեսաղոնիկեցւոց իր բարի զգացմունքը որ ունէր անոնց հաւատքին՝ սիրոյն և համբերութեանը վրայ ․ 11 և միանգամայն հալածանքի ժամանակ մխիթարութիւն ունենալու զանազան պատճառներ յառաջ կը բերէ , որոնց գլխաւորը Աստուծոյ արդար դատաստանէն կ'առնէ ։

1 Պօղոս և Սիղուանոս ու Տիմոթէոս՝ Թեսաղոնիկեցւոց եկեղեցիին մեր Հայր Աստուծով՝ ու Տէր
2 Յիսուս Քրիստոսով ․ Շնորհք և խաղաղութիւն ձեզի Աստուծմէ մեր Հօրմէն՝ ու Տէր Յիսուս Քրիստոսէն ։
3 Պարտինք ամէն ատեն Աստուծմէ գոհանալ ձեզի համար՝ եղբայրներ , ինչպէս որ կը վայլէ ․ քանզի ձեր հաւատքը շատ աճելու վրայ է , և ձեր ամէն մէկուն սէրը իրարու վրայ
4 կը շատնայ ․ Անանկ որ մենք ալ ձեզմով կը պարծենանք Աստուծոյ եկեղեցիներուն մէջը՝ ձեր համբերութեանը ու հաւատքին համար ձեր բոլոր հալածանքներուն ու նեղութիւններուն մէջ , որոնց որ դուք
5 կը համբերէք ․ Որ է Աստուծոյ արդար դատաստանին ապացոյցը՝ որ դուք արժանանաք Աստուծոյ թագաւորութեանը , որուն համար ալ նեղութիւն կը քաշէք ․
6 Քանզի Աստուծոյ առջեւ իրաւունք է՝ ձեզի նեղութիւն տուողնե-
7 րուն նեղութիւն հատուցանել , Եւ ձեզի նեղութիւն քաշողներուդ՝ մեզի հետ հանգիստ , Տէր Յիսուսին երկինքէն յայտնուելու ատենը իր զօրաւոր հրեշտակներովը ,
8 Բորբոքած կրակով վրէժ առնելու անոնցմէ՝ որ Աստուած չեն ճանչնար , և որ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի աւետարանին չեն հնազանդիր ․
9 Որոնք պիտի պատժուին յաւիտենական սատակումով՝ Տէրոջը երեսէն ու անոր զօրութեանը
10 փառքէն , Երբոր ինքը գայ փառաւորուելու իր սուրբերուն մէջը , և հիանալի ըլլալու բոլոր հաւատացեալներուն մէջը , (ինչու որ մեր վկայութիւնը ձեր մէջը հաւա-
11 տացուեցաւ ,) այն օրը ։ Աս պատճառով ալ ամէն ատեն ձեզի համար աղօթք կ'ընենք , որ մեր Աստուածը ձեզ արժանի ընէ իր կոչումին , և իր բարութեան բոլոր հաճութիւնը կատարէ , ու հա-
12 ւատքին գործը զօրութիւնով ․ Որ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսին անունը փառաւորուի ձեր մէջը , և

Յամի Տեառն 54

Բ Կոր․ ա․ 19 ։ Ա Թես․ ա․ 1 ։ Ա Կոր․ ա․ 3 ։ Ա Թես․ ա․ 2․ 3 ։ գ․ 6․ 9 ։ Գւլ․ բ․ 12 ։ Բ Կոր․ է․ 14 ։ թ․ 2 ։ Ա Թես․ բ․ 19․ 20 ։ Ա Թես․ ա․ 3 ։ Ա Թես․ բ․ 14 ։ Փիլ․ ա․ 28 ։ Ա Թես․ բ․ 14 ։

Յամի Տեառն 54

Յայտ․ գ․ 10 ։ Յայտ․ ժգ․ 13 ։ Ա Թես․ գ․ 15 ։ Յուդ․ 14 ։ Եբր․ ժ․ 27 ։ ժբ․ 29 ։ Բ Պետ․ գ․ 7 ։ Յայտ․ իա․ 8 ։ Մատ․ իթ․ 6 ։ Ա Թես․ գ․ 5 ։ Հռով․ բ․ 8 ։ Փիլ․ գ․ 19 ։ Բ Պետ․ գ․ 7 ։ Բ Օր․ լգ․ 2 ։ Ես․ բ․ 19 ։ Գւլ․ բ․ 8 ։ Սաղ․ ձը․ 7 ։ Սաղ․ կը․ 35 ։ Հէր 5 ։ Ա Թես․ ա․ 8 ։ Ա Պետ․ ա․ 7 ։ դ․ 14 ։

դուք ալ անոր մէջ՝ մեր Աստուծոյն ու Տէր Յիսուս Քրիստոսին շնորհացը համեմատ ։

ԳԼ · Բ

1 Կը խնդրէ անոնցմէ որ հաստատ կենան իրենց ընդունած ճշմարտութեանը մէջ · 3 կը ցուցնէ թէ ոմանք հաւատքէն պիտի ապստամբին · 9 և Նեռը պիտի յայտնուի՝ Տէրոջը օրը գալէն առաջ · 15 իր առջի յորդորանքները կը կրկնէ, ու աղօթք կ՚ընէ անոնց համար ։

1 Կ՚աղաչենք ձեզի եղբայրներ՝ մեր
Տէր Յիսուս Քրիստոսին գալըստեանը՝ ու մեր անոր քովը ժող-
2 վուելուն համար, Չըլլայ որ շուտ
մը խախտիք ձեր միտքէն, ու չըլ-
լայ որ խռովիք՝ ոչ հոգիով ու ոչ
խօսքով, ոչ ալ թուղթով մը
իբր թէ մեզմէ ըլլալով, որպէս թէ
Տէրոջը օրը եկած հասած ըլլայ ։
3 Չըլլայ որ մէկը ձեզ խաբէ մէկ
բանով մը · ինչու որ ան օրը պիտի
չգայ՝ թէ որ ապստամբութիւնը
առաջ չգայ, ու յայտնուի մեղաց
4 մարդը՝ կորստեան որդին, Ան հա-
կառակորդը հպարտացած ամենուն
վրայ՝ որ Աստուած կ՚ըսուի կամ կը
պաշտուի, մինչև անիկայ Աստուծոյ
տաճարին մէջ պիտի նստի, և ինք-
զինքը ցուցնէ թէ Աստուած է ։
5 Չէ՞ք յիշեր՝ որ երբ ձեր քովն էի,
6 աս բաները կ՚ըսէի ձեզի ։ Եւ
հիմա դուք ինքնիրեննիդ գիտէք
ինչ է ան որ կ՚արգիլէ, որ ինքը
7 իր ատենին յայտնուի ։ Ինչու
որ անօրէնութեան խորհուրդը հի-
մակուընէ կը գործէ · բայց ան
որ հիմա կ՚արգիլէ, պիտի արգիլէ՝
մինչև որ ինքը մէջտեղէն վերնայ ։
8 Ու այն ատենը պիտի յայտնուի ան
անօրէնը, որն որ Տէր Յիսուս
իր բերնին հոգիովը պիտի սպա-
նէ, ու իր գալուն յայտնութեա-
9 նովը պիտի կործանէ ։ Որուն
գալը Սատանային ազդեցութիւ-
նովն է՝ բոլոր զօրութիւնով և
նշաններով ու սուտ հրաշքներով,
10 Եւ կորուսեալներուն վրայ անիրա-
ւութեան բոլոր խաբէութիւնովը,
որովհետև անոնք ճշմարտութեան
սէրը չընդունեցին՝ որ փրկուին ։
Անոր համար Աստուած ալ պիտի
խրկէ անոնց ուժով մոլորութիւն
11 մը՝ որ ստութեան հաւատան ։ Որ
դատապարտուին ամէն անոնք՝ որ
չհաւատացին ճշմարտութեան,
հապա անօրէնութեան յօժարե-
ցան ։
12 Բայց մեզի պէտք է միշտ Աս-
տուծմէ գոհանալ ձեզի համար՝
Տէրոջմէ սիրուած եղբայրներ · ինչու
որ Աստուած առաջուց ձեզ
ընտրեց փրկուելու Հոգիին սրբե-
լովը՝ ու ճշմարտութեան հաւատ-

Յամի Տեառն
54

Ա Թես · դ · 15 ·
Մատ · իդ · 31 · Մար · ժգ · 27 · Ա Թես · դ · 16 ·
Մատ · իդ · 4 · Եփե · ե · 6 · Ա Յով · դ · 1 ·
Մատ · իդ · 4 · Եփե · ե · 6 ·
Ա Տիմ · դ · 1 ·
Դան · է · 25 · Ա Յով · բ · 18 · Յայտ · ժգ · 11 ·
Յով · ժէ · 12 ·
Ես · ժդ · 13 · Եզեկ · իը · 2 · 6 · 9 · Դան · է · 25 · ժա · 36 · Յայտ · ժգ · 6 ·
Ա Կոր · ը · 5 ·
Ա Յով · բ · 18 · դ · 3 ·
Յոբ · դ · 9 · Ես · ժա · 4 · Ովս · զ · 5 · Յայտ · բ · 16 · ժթ · 15 · 20 · 21 ·
Դան · է · 10 · 11 ·
Գղ · ա · 8 · 9 · Եբր · ժ · 27 ·
Յով · ը · 41 · 44 · Եփե · բ · 2 · Յայտ · ժբ · 23 ·
Տես Բ Օր · ժգ · 1 · Մատ · իդ · 24 · Յայտ · ժգ · 13 · ժթ · 20 ·
Բ Կոր · բ · 15 · դ · 3 ·
Հռով · ա · 24 · Գ Թագ · իբ · 22 · Եզեկ · ժդ · 9 ·
Մատ · իդ · 5 · 11 · Ա Տիմ · դ · 1 ·
Հռով · ա · 32 ·
Գղ · ա · 3 ·
Եփե · ա · 4 ·
Ա Թես · ա · 4 ·
Ղու · ա · 75 · Ա Պետ · ա · 2 ·

13 քովը · Որուն ձեզ կանչեց մեր ա-
ւետարանովը՝ մեր Տէր Յիսուս
Քրիստոսին փառքը ստանալու ։
14 Ուստի եղբայրներ՝ հաստատ
կեցէք, ու պինդ բռնեցէք այն
աւանդութիւնները որ սորվեցաք՝
թէ խօսքով ու թէ մեր թուղ-
15 թովը ։ Եւ ինքը մեր Տէր Յիսուս
Քրիստոսը ու մեր Հայրը Աստուած,
որ մեզ սիրեց՝ ու տուաւ մեզի
յաւիտենական մխիթարութիւն՝
16 և բարի յոյս շնորհքով, Ձեր սիր-
տերը մխիթարէ՝ և ձեզ հաստատէ
ամէն բարի խօսքերու և գործքերու
մէջ ։

ԳԼ · Գ

1 Կը խնդրէ որ անոնք աղօթք ընեն իրեն համար · 3 անոնց վրայ իր ունեցած վստահութիւնը կը յայտնէ · 5 անոնց համար Աստուծոյ աղօթք կ՚ընէ · 6 զանազան պատուէրներ կու տայ · մանաւանդ ծուլութենէ և անկարգ ընկերներէ հեռու կենալու վրայով · 16 և իր թուղթը աղօթքով ու բարևներով կը վերջացնէ ։

1 Վերջապէս եղբայրներ՝ մեզի
համար աղօթք ըրէք, որ Տէրոջը
խօսքը յառաջանայ, ու փառաւոր
2 ըլլայ, ինչպէս որ ձեր մէջը · Եւ
որ անիրաւ ու չար մարդիկներէն
ազատինք · ինչու որ ամէնը հա-
3 ւատք չունին · Բայց Տէրը հաւա-
տարիմ է, որ ձեզ պիտի հաս-
4 տատէ, ու չարէն պահէ ։ Եւ ձեր
վրայ վստահութիւն ունինք Տէրոջ-
մով, թէ ինչ որ ձեզի պատուիրե-
ցինք՝ կ՚ընէք, ու պիտի ընէք ալ ։
5 Եւ Տէրը ձեր սիրտերը Աստուծոյ
սիրոյն ու Քրիստոսի համբերու-
թեանը ուղղէ ։
6 Եւ ձեզի կը պատուիրենք եղ-
բայրներ՝ մեր Տէր Յիսուս Քրիս-
տոսին անունովը, որ ետ քաշուիք
ամէն եղբօրմէ՝ որ անկարգու-
թեամբ կը վարուի, ու չէ թէ ան
աւանդութեանը պէս՝ որ մեզմէ
7 առաւ ։ Ինչու որ դուք ինքնի-
րեննիդ գիտէք թէ ինչպէս պար-
տիք մեզի նմանող ըլլալ · Քանզի
մենք ձեր մէջը անկարգութեամբ
8 չվարուեցանք ։ Ոչ ալ մէկուն հացը
ձրի կերանք · հապա ջանքով և
աշխատանքով գիշեր ու ցորեկ կը
գործէինք՝ ձեզմէ մէկուն ծանրու-
9 թիւն չտալու համար ։ Չէ՛ թէ
որ մենք իշխանութիւն չունէինք,
հապա որ անձերնիս ձեզի օրինակ
ընենք՝ որ մեզի նմանող ըլլաք ։
10 Վասն զի երբոր մենք ձեր քովն
էինք՝ աս ձեզի կը պատուիրէինք,
թէ ան որ չուզեր գործ գործել,
11 հաց ալ թող չուտէ ։ Արդ՝ կը
լսենք որ ձեր մէջէն ոմանք ան-
կարգութեամբ կը վարուին, ու

Յամի Տեառն
54

Յով · ժէ · 22 · Ա Թես · բ · 12 · Ա Պետ · ե · 10 ·
Ա Կոր · ժզ · 13 · Փիլ · դ · 1 ·
Ա Կոր · ժա · 2 · Գղ · գ · 6 ·
Գղ · ա · 1 · 2 ·
Ա Յով · գ · 10 · Յայտ · ա · 5 ·
Ա Պետ · ա · 8 ·
Ա Կոր · ա · 8 · Ա Թես · գ · 13 · Ա Պետ · ե · 10 ·

Եփե · զ · 19 · Կող · դ · 3 · Ա Թես · ե · 25 ·
Հռով · ժե · 31 ·
Գոր · իբ · 24 · Հռով · ժ · 16 ·
Կամ՝ հաւատարմութիւն
Ա Կոր · ա · 9 · Ա Թես · ե · 24 ·
Յով · ժէ · 15 · Բ Պետ · բ · 9 ·
Բ Կոր · է · 16 · Գաղ · ե · 10 ·
Մն · իթ · 18 ·
Հռով · ժզ · 17 · Հմր 14 · Ա Տիմ · զ · 5 · Բ Յով · 10 ·
Ա Կոր · ե · 11 · 13 ·
Ա Թես · դ · 11 · ե · 14 · Հմր 11 · 12 · 14 ·
Գղ · բ · 14 ·
Ա Կոր · դ · 16 · ժա · 1 · Ա Թես · ա · 6 · 7 ·
Ա Թես · բ · 10 ·
Գոր · ժը · 3 · ի · 34 ·
Բ Կոր · ժա · 9 · Ա Թես · բ · 9 ·
Ա Կոր · թ · 6 · Ա Թես · բ · 6 · 7 ·
Հմր 7 ·
Ծն · գ · 19 · Ա Թես · դ · 11 ·
Հմր 6 ·
Ա Թես · դ · 11 · Ա Տիմ · ե · 13 · Ա Պետ · դ · 15 ·

Յամի Տեառն
54

գործ մը չեն գործեր, հապա հե-
12 տաքրքիր կը պտըտին։ [ժ]Անանկ-
ներուն պատուէր կու տանք, ու
կ'աղաչենք մեր Տէր Յիսուս Քրիս-
տոսով, [ի]որ հանդարտութեամբ
գործեն, և իրենց հացը ուտեն։
13 Բայց դուք եղբայրներ՝ [լ]մի ձանձ-
14 րանաք բարիք գործելէն։ Իսկ
թէ որ մէկը չհնազանդի մեր խօս-
քին — թուղթով, դուք նշանա-
կեցէք անիկայ, [խ]ու անոր հետ մի
15 խառնուիք, որ ամչնայ։ [ծ]Բայց
չըլլայ թէ թշնամիի պէս սեպէք ա-
նիկայ. [կ]հապա եղբօր պէս խրատե-
16 ցէք։ [հ]Եւ ինքը խաղաղութեան
Տէրը՝ ամէն կերպով ձեզի խաղա-
ղութիւն տայ ամէն ատեն. Տէրը
ձեր ամենուն հետը ըլլայ։
17 [ձ]Աս ողջոյնը իմ ձեռքովս՝ Պօ-
ղոսինն է, որ ամէն թուղթերուն
մէջ նշան է. ասանկ կը գրեմ։
18 [ղ]Մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի շը-
նորհքը ձեր ամենուն հետը ըլլայ.
ամէն։

ժ ա Թես. դ. 11։
ի Եփե. դ. 28։
լ Գաղ. զ. 9։
խ Մատ. ժը. 17։ ա Կոր. ե. 9. 11։ Հռ. 6։
ծ Ղև. ժթ. 17։ ա Թես. ե. 14։

Յամի Տեառն
54

կ Տիտ. գ. 10։
հ Հռով. ժե. 33։ ժզ. 20։ ա Կոր. ժդ. 33։ բ Կոր. ժգ. 11։ ա Թես. ե. 23։
ձ ա Կոր. ժզ. 21։ Կող. դ. 18։
ղ Հռով. ժզ. 24։

ԱՌԱՋԻՆ ԹՈՒՂԹ

ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

ԱՌ ՏԻՄՈԹԷՈՍ

Յամի Տեառն
65

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Առաքեալը Տիմոթէոսին միտքը կը ձգէ ան պատուէրը որ ինքը Մակեդոնիա գացած ատենը տուեր էր անոր. 5 կը խօսի օրէնքին ուղիղ գործածութեանը և նպատակին վրայով. 11 իր առաքելական պաշտօնին կանչուելուն վրայով. 20 և Հիմենոսին ու Աղեքսանդրոսին վրայով։

1 Պօղոս՝ Յիսուս Քրիստոսի առա-
քեալը [ա]մեր Փրկիչ Աստուծոյ և
[բ]մեր յոյսը եղող Քրիստոս Յիսու-
2 սին [գ]հրամանովը. [դ]Տիմոթէոսի՝
[ե]իմ հարազատ որդւոյս հաւատ-
քով. [զ]շնորհք՝ ողորմութիւն՝ —
խաղաղութիւն Աստուծմէ մեր
Հօրմէն՝ և Քրիստոս Յիսուս մեր
Տէրոջմէն։
3 Ինչպէս որ քեզի աղաչեցի Եփե-
սոս մնալու, [է]երբոր ես Մակեդո-
նիա կ'երթայի, [ը]որ պատուիրես
մէկ քանիներուն օտար ուսմունք
4 չսորվեցընել, [թ]Եւ չնայիլ առաս-
պելներու, ու ազգահամարներու՝
որ վերջ չունին. [ժ]որոնք աւելի
վէճեր կը պատճառեն, քան թէ
Աստուծոյ հաճելի [ի]կենցաղավարու-
5 թիւնը՝ որ ըլլայ հաւատքով։ [լ]Ին-
չու որ պատուիրանքին վախճանը
սէր է՝ [խ]սուրբ սրտով ու բարի
խղճմտանքով և անկեղծ հաւա-
6 տքով. Որոնցմէ խոտորելով ոմանք
[ծ]փուճ խօսքերու ետևէ գացին.
7 Օրինաց վարդապետ ըլլալ կ'ուզեն.
բայց իրենք չեն հասկնար ինչ որ
կը խօսին, ոչ ալ ան բաները՝
որոնց համար ուժ կը կոխեն։
8 [կ]Արդ՝ գիտենք որ օրէնքը աղէկ է,
թէ որ մէկը անիկայ օրինաւոր կեր-

9 պով գործածելու ըլլայ։ [հ]Բայց
աս թող գիտնայ՝ որ արդարներուն
համար չէ օրէնքը. հապա անօրէն-
ներուն՝ ու անհնազանդներուն հա-
մար, ամբարիշտներուն՝ և մե-
ղաւորներուն, անսուրբերուն՝ և
պիղծերուն, հայր ու մայր զար-
նողներուն, մարդասպաններուն,
10 պոռնիկներուն, արուագէտներուն,
մարդ գողցողներուն, սուտոգրուց-
ներուն, սուտ երդում ընողներուն,
[ձ]և թէ ուրիշ ինչ որ հակառակ է
11 ողջամիտ վարդապետութեանը, [ղ]Որ
երանելի Աստուծոյ փառաւոր աւե-
տարանին համեմատ է, [ճ]ան որ ին-
12 ծի յանձնուեցաւ։ Եւ շնորհակալ
եմ անոր՝ [մ]որ զիս զօրացուց, այ-
սինքն Քրիստոս Յիսուս մեր Տէրոջը,
[յ]որ հաւատարիմ սեպելով զիս՝ [ն]սպա-
սաւորութեան մէջ դրաւ.
13 [շ]Որ առաջուց հայհոյիչ էի՝ ու հա-
լածող և թշնամանող. բայց ողոր-
մութիւն գտայ, [ո]ինչու որ ան-
հաւատութեան մէջ չգիտնալով ը-
14 րի. [չ]Եւ մեր Տէրոջը շնորհքը խիստ
շատ եղաւ ինծի [պ]հաւատքով ու
սիրով՝ որ Քրիստոս Յիսուսով է։
15 [ռ]Աս խօսքը հաւատարիմ է՝ ու
բոլորովին ընդունելութեան ար-
ժանի. [ս]որ Քրիստոս Յիսուս աշ-
խարհք եկաւ մեղաւորները փրկե-
16 լու, որոնց գլուխը ես եմ. Բայց
անոր համար ողորմութիւն գտայ,
որ պինտ առաջ Յիսուս Քրիստոս
իմ վրաս ցուցընէ բոլոր երկայն-
մտութիւնը՝ օրինակ ըլլալու ա-
նոնց՝ որ պիտի հաւատային ի-

ա Գլ. բ. 3։ դ. 10։ Տիտ. ա. 3։ բ. 10։ գ. 4։ Յուդ. 25։
բ Կող. ա. 27։
գ Գոր. թ. 15։ Գաղ. ա. 1. 12։
դ Գոր. ժզ. 1։ ա Կոր. դ. 17։ Փիլ. բ. 19։ ա Թես. գ. 2։
ե Տիտ. ա. 4։
զ Գաղ. ա. 3։ բ Տիմ. ա. 2։ ա Պետ. ա. 2։
է Գոր. ի. 1. 3։ Փիլ. բ. 24։
ը Գաղ. ա. 6. 7։ Գլ. զ. 3. 10։
թ Գլ. դ. 7։ զ. 4. 20։ բ Տիմ. բ. 14. 16. 23։ Տիտ. ա. 14։ գ. 9։
ժ Գլ. զ. 4։
ի Կամ՝ շինութիւնը
լ Հռով. ժգ. 8. 10։ Գաղ. ե. 14։
խ բ Տիմ. բ. 22։
ծ Գլ. զ. 4. 20։
կ Հռով. է. 12։

Յամի Տեառն
65

հ Գաղ. գ. 19։ ե. 23։
ձ Գլ. զ. 3։ բ Տիմ. դ. 3։ Տիտ. ա. 9։ բ. 1։
ղ Գլ. զ. 15։
ճ ա Կոր. թ. 17։ Գաղ. բ. 7։ Կող. ա. 25։ ա Թես. բ. 4։ Գլ. բ. 7։ բ Տիմ. ա. 11։ Տիտ. ա. 3։
մ բ Կոր. ժբ. 9։
յ ա Կոր. է. 25։
ն բ Կոր. գ. 5. 6։ դ. 1։ Կող. ա. 25։
շ Գոր. ը. 3։ թ. 1։ ա Կոր. ժե. 9։ Փիլ. գ. 6։
ո Ղու. իգ. 34։ Գոր. գ. 17։ իզ. 9։
չ Հռով. ե. 20։ ա Կոր. ժե. 10։
պ բ Տիմ. ա. 13։
ջ Ղու. է. 47։
ռ Գլ. գ. 1։ դ. 9։ բ Տիմ. բ. 11։ Տիտ. գ. 8։
ս Մատ. թ. 13։ Մար. բ. 17։ Ղու. ե. 32։ ժթ. 10։ Հռով. ե. 8։ ա Յովհ. գ. 5։
վ բ Կոր. դ. 1։

ընեն՝ յաւիտենական կենաց համար ։

17 Բայց յաւիտենական Թագաւորին՝ որ անեղծ ու աներեւոյթ է, միայն Աստուծոյն՝ փառք ու պատիւ յաւիտեանս յաւիտենից . ամէն ։

18 Աս պատուէրը կ'աւանդեմ քեզի իմ որդեակս Տիմոթէոս, քու վրայովդ առաջուց եղած մարգարէութիւններուն համեմատ, որ անոնցմով պատերազմիս ան բարի 19 պատերազմը, Ու ունենաս հաւատք ու մաքուր խղճմտանք, զոր մէկ քանիները իրենցմէ մերժելով՝ նաւաբեկութիւն կրեցին 20 հաւատքին կողմանէ . Որոնցմէ են Հիմենոս ու Աղեքսանդրոս, որոնք ես Սատանային մատնեցի, Որ սորվին հայհոյութիւն չընել ։

ԳԼ . Բ

1 Կը յորդորէ աղօթք ու գոհութիւն մատուցանել ամէն մարդոց համար, և ասոր պատճառն ալ յայտնի կը ընէ . 9 կը ցուցնէ թէ կիները ինչո՛վ զարդարուելու են . 12 թէ անոնց թոյլտուութիւն չկայ սորվեցնելու, 15 և թէ պիտի փրկուին որդեծնութեամբ՝ թէ որ հաւատքի մէջ կենան ։

1 Արդ՝ կ'աղաչեմ՝ ամէն բանէն առաջ՝ աղօթք ընել, խնդրուածք, աղաչանք, գոհութիւն 2 ամէն մարդոց համար, Մանաւանդ թագաւորներուն և բոլոր իշխանաւորներուն համար . որ խաղաղ ու հանդարտ կեանք վարենք՝ բոլորովին աստուածպաշտութիւնով ու 3 պարկեշտութիւնով ։ Ինչու որ աս է աղէկը ու ընդունելին մեր Փրկիչ 4 Աստուծոյն առջեւ . Որ կ'ուզէ թէ ամէն մարդիկ փրկուին՝ ու ճշմարտութիւնը 5 ճանչնալու գան ։ Քանզի մէկ Աստուած մը կայ, ու մէկ միջնորդ մը Աստուծոյ ու մարդոց մէջ՝ Քրիստոս Յիսուս մարդը . 6 Որ իր անձը ամենուն տեղը փրկանք տուաւ՝ իր ատենին վկայութիւն 7 ըլլալու . Որ ես անոր քարոզիչ ու առաքեալ դրուեցայ, (ճշմարիտ կ'ըսեմ Քրիստոսով՝ ու սուտ չեմ խօսիր,) հեթանոսներուն վարդապետ եղայ հաւատքով ու ճշմարտութիւնով ։ 8 Արդ՝ կ'ուզեմ որ էրիկ մարդիկ ամէն տեղ աղօթք ընեն՝ սուրբ ձեռքեր վերցնելով առանց բարկութեան ու երկմտութեան ։ 9 Նոյնպէս ալ կիները վայելուչ հագուստով, ամօթխածութեամբ և պարկեշտութեամբ ինքզինքնին զարդարեն . չէ թէ հիւսուածքներով՝ կամ ոսկիով՝ կամ մարգարիտներով՝ կամ մեծածախ 10 հանդերձներով . Հապա բարի գործերով՝ ինչպէս որ կը վայլէ աստուածպաշտութիւն դաւանող 11 կիներուն ։ Կնիկ մարդը թող սորվի լռութեամբ՝ ամէն հնազանդութիւնով ։ 12 Բայց կնիկ մարդու հրաման չեմ տար սորվեցնելու, ոչ ալ էրիկ մարդուն իշխելու, 13 հապա լուռ կենալու ։ Ինչու որ առաջ Ադամը ստեղծուեցաւ, ետքը Եւան ։ 14 Ու Ադամը չխաբուեցաւ, հապա կինը խաբուեցաւ՝ 15 ու յանցանք գործեց . Սակայն պիտի փրկուի անիկայ որդեծնութեամբ, թէ որ կենան հաւատքի և սիրոյ ու սրբութեան մէջ պարկեշտութիւնով ։

ԳԼ . Գ

1 Կը ցուցնէ թէ եպիսկոպոսները՝ սարկաւագները ու անոնց կնիկները ինչ վարմունքի տէր ըլլալու են, 14 և թէ ինչ նպատակով ինքը աս բաները գրեց Տիմոթէոսին . 15 կը խօսի եկեղեցիին վրայով՝ և անոր մէջը քարոզուած ու ընդունուած սուրբ վարդապետութեանը վրայով ։

1 Աս խօսքը հաւատարիմ է, թէ որ մէկը եպիսկոպոսութեան կը ցանկայ՝ աղէկ գործի կը ցանկայ ։ 2 Ուստի պէտք է եպիսկոպոսին անարատ ըլլալ, մէկ կնկան մը էրիկ, զգաստ, խոհեմ, պարկեշտ, հիւրասէր, 3 սորվեցընող . Ոչ գինեմոլ, ոչ զարնող, հապա հանդարտ, ոչ կռուող, ոչ արծաթասէր . 4 Որ իր տանը աղէկ վերակացութիւն ընող ըլլայ, իր զաւակները հնազանդութեան մէջ պահելով բոլոր ծանրաբարոյութեամբ . 5 (Հապա թէ որ մէկը իր տանը վերակացութիւն ընելը չգիտնայ, ինչպէս Աստուծոյ եկեղեցիին հոգաբարձու 6 պիտի ըլլայ .) Ոչ ալ նորահաւատ ըլլայ . Որ չըլլայ թէ հպարտանալով Սատանային դատապարտութեանը մէջ իյնայ ։ 7 Հապա պէտք է անոր դուրսէն եղողներէն ալ բարի վկայութիւն ունենալ, որ չըլլայ թէ նախատինքի մէջ ու Սատանային որոգայթին մէջը իյնայ ։

8 Նոյնպէս ալ սարկաւագները ըլլան ծանրաբարոյ, ոչ երկլեզու, ոչ գինեսէր, ոչ անարգ շահախնդրութեան ետեւէ եղող . 9 Հաւատքին խորհուրդը պահեն մաքուր խղճմտանքով ։ 10 Ու ասոնք ալ առաջ թող փորձուին, ետքը թէ որ անմեղադրելի գտնուին, սարկաւագութեան պաշտօնը կատարեն ։ 11 Անանկ ալ անոնց կնիկները՝ ծանրաբարոյ ըլլան, ոչ չարախօս, հապա զգաստ, ամէն բանի 12 մէջ հաւատարիմ ։ Սարկաւագները մէկ կնկան մը էրիկ ըլլան .

Յամի Տեառն 65

ա Սաղ. մ. 16 ։ Յոհ. ա. 18 ։ Գաղ. ե. 14 ։ Գլ. զ. 15, 16 ։
բ Հռով. ա. 22 ։
գ Յոհ. ա. 18 ։ Եբր. ժա. 27 ։ Ա Յոհ. դ. 12 ։
դ Հռով. ժզ. 27 ։ Յուդ. 25 ։
ե [illegible]
զ [illegible] 11 ։
է Գլ. գ. 13, 14, 20 ։ Բ Տիմ. բ. 2 ։
ը Գլ. զ. 14 ։
թ Գլ. զ. 12 ։ Բ Տիմ. բ. 3 ։ դ. 7 ։
ժ Գլ. գ. 9 ։
ժա Գլ. գ. 9 ։
ժբ Բ Տիմ. բ. 17 ։
ժգ Բ Տիմ. դ. 14 ։
ժդ Ա Կոր. ե. 5 ։
ժե Գործ. ժգ. 45 ։

ա Եզր. զ. 10 ։ Երեմ. իթ. 7 ։
բ Հռով. ժգ. 1 ։
գ Հռով. ժբ. 18 ։ Եբր. ժբ. 14 ։
դ Գլ. ա. 1 ։ Բ Տիմ. ա. 9 ։
ե Եզեկ. ժը. 23 ։ Յոհ. գ. 16, 17 ։ Տիտ. բ. 11 ։ Բ Պետ. գ. 9 ։
զ Յոհ. ժէ. 3 ։ Բ Տիմ. բ. 25 ։
է Հռով. գ. 29, 30 ։ ժ. 12 ։ Գաղ. գ. 20 ։
ը Եբր. ը. 6 ։ թ. 15 ։
թ Մատ. ի. 28 ։ Մար. ժ. 45 ։ Եփես. ա. 7 ։ Տիտ. բ. 14 ։
ժ Հռով. ե. 6 ։ Գաղ. դ. 4 ։ Եփես. ա. 10 ։ գ. 5 ։ Տիտ. ա. 3 ։
ժա Կոր. ա. 6 ։ Բ Թես. ա. 10 ։ Բ Տիմ. ա. 8 ։ ժբ Եփես. գ. 7, 8 ։ Բ Տիմ. ա. 11 ։ ժգ Հռով. թ. 1 ։ ժդ Որոնց չտեսնէ ։ ժե Հռով. ժա. 13 ։ ժե. 16 ։ Գաղ. ա. 16 ։ ժզ Մաղ. ա. 11 ։ ժէ Յոհ. դ. 21 ։ ժը Սաղ. ճլդ. 2 ։ Եսա. ա. 15 ։ ժթ Ա Պետ. գ. 3 ։

Յամի Տեառն 65

ա Ա Պետ. գ. 4 ։
բ Ա Կոր. ժդ. 34 ։
գ Եփես. ե. 24 ։
դ Ծն. ա. 27 ։ բ. 18, 22 ։ Ա Կոր. ժա. 8, 9 ։
ե Ծն. գ. 6 ։ Բ Կոր. ժա. 3 ։

ա Գլ. ա. 15 ։
բ Գործ. ի. 28 ։ Փիլ. ա. 1 ։
գ Եփես. դ. 12 ։
դ Տիտ. ա. 6, 7 ։
ե Գլ. ե. 9 ։
զ Բ Տիմ. բ. 24 ։
է [illegible] Տիտ. ա. 7 ։
ը Բ Տիմ. բ. 24 ։
թ Բ Տիմ. բ. 24 ։
ժ Ա Պետ. ե. 2 ։
ժա Տիտ. ա. 6 ։
ժբ Եբր. ժգ. 12 ։
ժգ Գործ. իբ. 12 ։ Ա Կոր. ե. 12 ։ Ա Թես. դ. 12 ։
ժդ Գլ. գ. 9 ։ Բ Տիմ. բ. 26 ։
ժե Գործ. զ. 3 ։
ժզ Ղեւ. ժ. 9 ։ Եզեկ. խդ. 21 ։
ժէ Գլ. ա. 19 ։
ժը Տիտ. բ. 3 ։

Ցամ Տեառն
65

ա Տե. Մատ. իե. 21։
բ Եփե. բ. 21. 22։ բ Տիմ. բ. 20։
գ Յովհ. ա. 14։ ա Յովհ. ա. 2։
դ Մատ. գ. 16։ Յովհ. ա. 32. 33։ ժե. 26։ ժզ. 8. 9։ Հռով. ա. 4։ ա Պետ. գ. 18։ ա Յովհ. ե. 6. 8։
ե Մատ. իը. 2։ Մար. ժզ. 5։ Ղուկ. բ. 13։ իդ. 4։ Յովհ. ի. 12։ Եփե. գ. 10։ ա Պետ. ա. 12։
զ Գործ. ժ. 34։ ժգ. 46-48։ Գաղ. բ. 8։ Եփե. գ. 5. 6. 8։ Հռով. ժ. 18։ Կող. ա. 27. 28։ Գղ. բ. 7։
է Կող. ա. 6. 23։
ը Ղուկ. իդ. 51։ Գործ. ա. 19։ ա Պետ. գ. 22։

որ իրենց զաւակներուն ու իրենց տանը աղէկ վերակացութիւն ընող 13 ըլլան։ [ա] Քանզի անոնք որ սարկաւագութեան պաշտօնը աղէկ կը կատարեն, բարի աստիճան մը իրենց կը շահին՝ ու Քրիստոս Յիսուսի վրայ եղած հաւատքին մէջ շատ համարձակութիւն։

14 Աս բաները կը գրեմ քեզի, յու-
15 սալով մօտերս քեզի գալ. Բայց եթէ ուշանալու ըլլամ, որ գիտնաս թէ ինչպէս պէտք է քեզի [բ] Աստուծոյ տանը մէջ պտըտիլ, որ կենդանի Աստուծոյ եկեղեցին է, ճշմարտութեան սիւնը ու հաս-
16 տատութիւնը։ Ու յայտնապէս մեծ է աստուածպաշտութեան խորհուրդը. [գ] Աստուած մարմնով յայտնուեցաւ, [դ] Հոգիով արդարացաւ, [ե] հրեշտակներուն երեւցաւ, [զ] հեթանոսաց մէջ քարոզուեցաւ, [է] աշխարհի մէջ հաւատացուեցաւ, [ը] — փառքով համբարձաւ։

ԳԼ. Դ

1 Առաքեալը կը նախածանուցանէ թէ ետքի ժամանակները ոմանք հաւատքէն պիտի մոլորին. 6 զանազան պատուէրներ կու տայ Տիմոթէոսին, որ իրեն յանձնուած պաշտօնին մէջ թերութիւն մը չցուցնէ։

ա Յովհ. ժզ. 13։ բ Թես. բ. 3։ բ Տիմ. գ. 1։ բ Պետ. գ. 3։ ա Յովհ. բ. 18։ Յուդ. 4. 18։ ա Պետ. ա. 20։
գ բ Տիմ. գ. 13։ բ Պետ. բ. 1։ Յայտ. ժզ. 14։
դ Դան. ժա. 35. 37. 38։ Յայտ. թ. 20։
ե Մատ. է. 15։ Հռով. ժզ. 18։ բ Պետ. բ. 3։
զ Եփե. դ. 19։
է ա Կոր. է. 28. 36. 38։ Կող. բ. 20. 21։ Եբր. ժգ. 4։
ը Հռով. ժդ. 3. 17։ ա Կոր. ը. 8։
թ Հռով. ժդ. 6։ ա Կոր. ժ. 30։
ժ Ծն. ա. 29։ թ. 3։
ժա Հռով. ժդ. 14. 20։ ա Կոր. ժ. 25։ Տիտ. ա. 15։
ժբ բ Տիմ. գ. 14. 15։
ժգ Գլ. ա. 4։ զ. 20։ բ Տիմ. բ. 16. 23։ դ. 4։ Տիտ. ա. 14։
ժդ Եբր. ե. 14։
ժե ա Կոր. ը. 8։ Կող. բ. 23։
ժզ Գլ. զ. 6։

1 [ա] Բայց Հոգին յայտնի կ'ըսէ, [բ] թէ ետքի ատենները մէկ քանիները հաւատքէ պիտի ապստամբին, [գ] եւ մոլորեցուցիչ ոգիներու, [դ] ու դիւաց ուսմունքներու ուշադրութիւն պիտի տան, 2 [ե] Ստախօսներուն կեղծաւորութեամբը, [զ] որոնց խղճմտանքը խանձուած է. 3 [է] Որոնք ամուսնանալէն պիտի արգիլեն, [ը] — եւ պիտի պահեն կերակուրներէն՝ որ Աստուած ստեղծեր է [թ] որ հաւատացեալները եւ ճշմարտութիւնը ճանչցողները [ժ] գոհութեամբ վայելեն։ 4 [ժա] Ինչու որ Աստուծոյ ամէն ստեղծածը բարի է՝ ու մերժելու բան մը չկայ, թէ որ գոհութեամբ ըն-
5 դունուի. Քանզի Աստուծոյ խօսքովը ու աղօթքով կը սրբուի։
6 Աս բաները եղբայրներուն յիշեցընելով՝ Յիսուս Քրիստոսի բարի պաշտօնեայ մը պիտի ըլլաս, [ժբ] ու պիտի սնանիս հաւատքին խօսքերովը եւ այն բարի վարդապետութիւնովը, որուն հետեւող եղար։ 7 [ժգ] Բայց պիղծ ու պառաւական առասպելներէն ետ կեցիր. [ժդ] եւ քու անձդ աստուածպաշտութեան 8 վարժեցուր. [ժե] Ինչու որ մարմնին վարժութիւնը քիչ բանի օգտակար է, [ժզ] բայց աստուածպաշտութիւնը ամէն բանի օգտակար է, [ժէ] որ թէ ներկայ եւ թէ ապառնի կենաց 9 խոստմունքը ունի։ [ժը] Աս խօսքը հաւատարիմ է՝ եւ բոլորովին ըն-
10 դունելու արժանի։ [ժթ] Ինչու որ բուն ասոր համար կ'աշխատինք՝ ու նախատինք կը կրենք. [ի] վասն զի կենդանի Աստուծոյ յուսացեր ենք, [իա] որ ամէն մարդոց Փրկիչ է, մանաւանդ հաւատացեալնե-
11 րուն։ [իբ] Աս բաները պատուիրէ
12 ու սորվեցուր։ [իգ] Չըլլայ որ մէկը քու մանկութիւնդ անարգէ. [իդ] հապա դուն օրինակ եղիր հաւատացեալներուն՝ խօսքով, վարմունքով, սիրով, հաւատքով — մաք-
13 րութեամբ։ Մինչեւ որ ես գամ՝ միտք դիր կարդալու, յորդորե-
14 լու, սորվեցընելու։ [իե] Անհոգ մի ըլլար քու վրադ եղած պարգեւին վրայով, [իզ] որ մարգարէութեամբ քեզի տրուեցաւ՝ [իէ] երէցներուն ձեռ-
15 քերը — վրադ դրուելովը։ Ասոնց վրայ խորհէ՝ ու ասոնց մէջը պարապէ, որ քու յառաջադիմութիւնդ [իը] ամենուն յայտնի ըլլայ։
16 [իթ] Զգուշացիր քու անձիդ ու վարդապետութեանը՝ — միշտ ասոնց մէջը կեցիր. քանզի այսպէս ընելով, [լ] քեզ ալ պիտի ազատես, [լա] ու անոնք ալ՝ որ քեզի մտիկ կ'ընեն։

ԳԼ. Ե

1 Կանոններ կու տայ յանդիմանելու վրայով. 3 որբեւարիներու 17 եւ ծերերու վրայով. 23 յատուկ պատուէր մըն ալ կու տայ Տիմոթէոսին առողջութեանը վրայով. 24 կը ծանուցանէ թէ ոմանց մեղքերը իրենցմէ առաջ դատաստանի կ'երթան, եւ ոմանց մեղքերը իրենց ետեւէն կու գան։

1 [ա] Ծերը սաստիկ մի յանդիմաներ, հապա հօր պէս յորդորէ. Երիտասարդները՝ եղբայրներու 2 պէս, Պառաւները՝ մայրերու պէս. դեռահասակ կնիկները՝ քոյրերու պէս՝ ամէն մաքրութիւնով։
3 Որբեւարիները պատուէ՝ [բ] անոնք որ 4 ճշմարտապէս որբեւարի են։ Հապա թէ որ մէկ որբեւարի մը զաւակներ կամ թոռներ ունենայ, թող անոնք առաջ սորվին իրենց տանը մէջ որդիական գութ ցուցընել, [գ] ու փոխարէն հատուցանել իրենց ծնողացը. [դ] ինչու որ ան է ընդունելի Աստուծոյ առջեւ։ 5 [ե] Բայց ան որ ճշմարտապէս որբեւարի է՝ ու մինակ մնացած, իր յոյսը Աստուծոյ վրայ դրած է, [զ] եւ գիշեր ցորեկ [է] աղօթքի ու աղաչան-
6 քի կը պարապի. [ը] Բայց փափկասէր որբեւարին՝ կենդանւոյն մեռած է։
7 [թ] Ու աս բաները պատուիրէ որ ան-
8 արատ ըլլան։ Բայց թէ որ մէկը իրեններուն՝ [ժ] ու մանաւանդ իր ըն-

Ցամ Տեառն
65

ժէ Սաղ. լէ. 4։ ձդ. 11։ ճժբ. 2. 3։ ճխե. 19։ Մատ. զ. 33։ ժթ. 29։ Մար. ժ. 30։ Հռով. ը. 28։
ժը Գլ. ա. 15։
ժթ ա Կոր. դ. 11. 12։
ի Գլ. զ. 17։
իա Սաղ. լզ. 6։ ԾԵ. 2. 6. 8։
իբ Գլ. զ. 2։
իգ ա Կոր. ժզ. 11։ Տիտ. բ. 15։
իդ Տիտ. բ. 7։ ա Պետ. ե. 3։
իե բ Տիմ. ա. 6։
իզ Գլ. ա. 18։
իէ Գործ. զ. 6։ ը. 17։ ժգ. 3։ ժթ. 6։ Գլ. ե. 22։ բ Տիմ. ա. 6։
իը Կամ ամէն բանի մէջ
իթ Գործ. ի. 28։
լ Եզեկ. լգ. 9։
լա Հռով. ժա. 14։ ա Կոր. թ. 22։ Յակ. ե. 20։

ա Ղեւ. ժթ. 32։
բ Հմր. 5. 16։
գ Տե. Ծն. խե. 10. 11։ Մատ. ժե. 4։ Եփե. զ. 1. 2։
դ Գլ. բ. 3։
ե ա Կոր. է. 32։
զ Գործ. իզ. 7։
է Ղուկ. բ. 37։ ժը. 1։
ը Յակ. ե. 5։
թ Գլ. ա. 3։ դ. 11։ զ. 17։
ժ Եսա. ծը. 7։ Գաղ. զ. 10։

Յամի Տեառն
65

[illegible]

տանեկացը հոգ չտանիր , անիկայ հաւատքը ուրացած է , ու անհաւատէ մըն ալ գէշ է ։
9 Որբեւայրին ընտրեալներուն կարգը թող անցուի , որ վաթսուն տարուընէ պակաս չէ , մէկ էրկան մը կնիկ եղած ,
10 Բարի գործքերով վկայուած . թէ զաւակներ մեծցուցած ըլլայ , թէ հիւրեր ընդունած ըլլայ , թէ սուրբերուն ոտքերը լուացած ըլլայ , թէ նեղեալներուն օգնութիւն ըրած ըլլայ , թէ ամէն տեսակ բարեգործութեան մէջ յարատեւած ըլլայ ։
11 Բայց դեռահասակ որբեւայրիները մերժէ . քանզի երբոր Քրիստոսի դէմ յանդգնելով հեշտասիրութեան անձնատուր կ'ըլլան , ամուսնանալ
12 կ'ուզեն . Եւ դատապարտութիւն կ'ընդունին . ինչու որ առջի հաւատքնին մէկդի ձգեցին ։
13 Նաեւ ծոյլ ըլլալ կը սորվին , տունէ տուն պտըտողներ . և ոչ միայն ծոյլ , հապա շատախօսներ , ու հետաքրքիրներ . և անպատեհ բաներ կը խօսին ։
14 Ուստի կ'ուզեմ որ դեռահասակ կնիկները ամուսնանան , զաւակներ ծնանին , տանտէր ըլլան , ու նախատանաց պատճառ չտան հակառակորդին ։
15 Քանզի արդէն ոմանք Սատանային ետեւէն երթալով խոտորեցան ։
16 Թէ որ հաւատացեալ էրիկ մարդ մը կամ կնիկ մը որբեւայրիներ ունենայ , թող օգնութիւն ընէ անոնց , և եկեղեցին չծանրաբեռնի , որ ճշմարտապէս որբեւայրիներուն օգնութիւն ընէ ։
17 Աղէկ վերակացութիւն ընող երէցները կրկին պատուոյ արժանի թող սեպուին . մանաւանդ անոնք՝ որ կ'աշխատին խօսքը քարոզելով ու
18 սորվեցնելով ։ Ինչու որ գիրքը կ'ըսէ թէ՝ Կալի մէջ աշխատող եզին դունչը չկապես . և թէ՝ Մշակը իր վարձքին արժանի է ։
19 Երէցի վրայով ամբաստանութիւն մի ընդունիր , բայց միայն երկու կամ
20 իրեք վկաներով ։ Անոնք որ մեղք կը գործեն , ամենուն առջեւ յանդիմանէ , որ ուրիշներն ալ վախնան ։
21 Վկայութիւն կը դնեմ Աստուծոյ առջեւ՝ և Քրիստոս Յիսուսի , ու ընտրեալ հրեշտակներուն , որ աս բաները պահես առանց նախապաշարման , բան մը աչառութեամբ չընելով ։
22 Շուտով մէկուն վրայ ձեռք չդնես , և ուրիշներուն մեղացը հաղորդ չըլլաս . դուն քեզ մաքուր պահէ ։
23 Անկէ ետեւ լոկ ջուր չխմես . հապա քիչ մըն ալ գինի գործածէ՝ ստամոքսիդ ու յաճախ հիւանդութիւններուդ համար ։
24 Կան մարդիկ՝ որ իրենց մեղքերը յայտնի են , ու առաջուց դատաստանի հասած . և կան՝ որ իրենց
25 ետեւէն կ'երթան ։ Նմանապէս ալ ոմանց բարի գործքերը յայտնի են . ու անոնք որ ուրիշ կերպ բան մըն են , չեն կրնար ծածուկ մնալ ։

ԳԼ. Զ

1 Կը սորվեցնէ թէ ծառաները ինչ պարտաւորութիւն ունին . 3 և թէ պէտք չէ նորանոր վարդապետներուն հետեւիլ . 6 թէ աստուածպաշտութիւնը մեծ վաստակ մըն է , 10 և արծաթսիրութիւնը ամէն չարիքներուն արմատն է . 11 թէ Տիմոթէոս ինչ բանէ փախչելու էր , և ինչ բանի ետեւէ երթալու էր ; 17 և ինչ բանի վրայով հարուստներուն պատուէր տալու էր . 20 կը պատուիրէ Տիմոթէոսին որ ճշմարիտ վարդապետութիւնը մաքուր պահէ , և պիղծ խօսքերէն ու հակառակութիւններէն հեռու կենայ ։

1 Ան ամէնք որ ծառայութեան լուծի տակ են, իրենց տէրերը ամէն պատուոյ արժանի սեպեն , որ Աստուծոյ անունը ու վարդապետու-
2 թիւնը չհայհոյուի ։ Եւ անոնք որ հաւատացեալ տէրեր ունին , թող չարհամարհեն՝ եղբայրներ ըլլալնուն պատճառաւը . հապա աւելի ծառայութիւն ընեն , ինչու որ անոնք հաւատացեալ են ու սիրելի , որոնք բարերարութիւն ընելու մէջ մասնակից են . Աս բաները սորվեցուր՝
3 ու յորդորէ ։ Թէ որ մէկը ուրիշ կերպ բան մը սորվեցնէ , ու մօտիկ չընէ մեր Տէրոջը Յիսուս Քրիստոսին ողջամիտ խօսքերուն , և ան վարդապետութեանը՝ որ աստուած-
4 պաշտութեան համեմատ է , Անիկա հպարտացած է ու բան մը չգիտեր , հապա վէճերով ու հակառակութիւններով ախտացած է . որոնցմէ կ'ըլլայ նախանձ , կռիւ , հայհոյութիւններ , գէշ կասկածներ ,
5 Մտքով ապականած ու ճշմարտութենէն հեռացած մարդոց զրպարտութիւնները , որոնք աստուածպաշտութիւնը շահավաճառութիւն մը կը սեպեն . անանկ-
6 ներէն մէկդի կեցիր ։ Սակայն աստուածպաշտութիւնը բաւականութեամբ մեծ վաստակ մըն է ։
7 Ինչու որ բան մը չբերինք աշխարհք , ու յայտնի է որ չենք կրնար ալ բան մը
8 տանիլ ։ Ուստի կերակուր ու ծածկելիք ունենալով , անոնցմով
9 բաւականանանք ։ Բայց անոնք որ հարստանալ կ'ուզեն , կ'իյնան փորձութեան ու որոգայթի և շատ յիմարական ու վնասակար ցանկութիւններու մէջ , որոնք մարդիկը կ'ընկղմեն կորստեան ու
10 կործանման ։ Ինչու որ ամէն չարիքներուն արմատը արծաթսիրութիւնն է . որուն մէկ

Յամի Տեառն
65

[illegible]

Յամի Տեառն
65

ջ Բ Տիմ. բ. 22։
ձ Բ Օր. լգ. 1։ Բ Տիմ. գ. 17։
ղ Ա Կոր. թ. 25. 26։ Գղ. ա. 18։ Բ Տիմ. գ. 7։
ճ Փիլ. գ. 12. 14։ Հմր 19։
մ Եբր. ժ. 23։
յ Գղ. ե. 21։
ն Բ Օր. լբ. 39։ Ա Թագ. բ. 6։ Յովհ. ե. 21։
շ Մատ. իէ. 11։ Յովհ. ժը. 37։ Յայտ. ա. 5։ գ. 14։
ո Փիլ. ա. 6. 10։ Ա Թես. գ. 13։ ե. 23։
չ Գղ. ա. 11. 17։
պ Յայտ. ժէ. 14։ ժթ. 16։
ջ Գղ. ա. 17։
ռ Եբ. լգ. 20։ Յովհ. գ. 46։

քանիներ անձնանուէր ըլլալով՝ հաւատքէն մոլորեցան, ու իրենք զիրենք շատ ցաւերու մէջ ծակեցին։

11 Բայց դուն ո՛վ մարդ Աստուծոյ՝ փախիր ասոնցմէն, ու գնա արդարութեան՝ աստուածպաշտութեան՝ հաւատքի՝ սիրոյ՝ համբերութեան՝ հեզութեան ետեւէն։

12 Պատերազմէ՛ հաւատքին բարի պատերազմը, բռնէ՛ յաւիտենական կեանքը՝ որուն որ կանչուեցար, և շատ վկաներու առջեւ դաւանեցար բարի դաւանութիւնը։

13 Կը պատուիրեմ քեզի Աստուծոյ առջեւ՝ որ կենդանի կ'ընէ բոլորը, և Քրիստոս Յիսուսի առջեւ՝ որ Պոնտացի Պիղատոսին առջին վկայեց բարի դաւանութիւնը.

14 Որ դուն այն պատուէրը անբիծ անարատ պահես՝ մինչեւ մեր Տէրոջը Յիսուս Քրիստոսին յայտնութիւնը.

15 Որն որ իր ատենին պիտի ցուցընէ՝ երանելին ու մի միայն Հզօրը, թագաւորներուն Թագաւորը ու տէրերուն Տէրը.

16 Որ ինքը միայն ունի անմահութիւն՝ անմերձենալի լոյսի մէջ բնակած. զորն որ մարդիկներէն մէկը չտեսաւ, ոչ ալ տեսնելու կարող է, որուն պատիւ և զօրութիւն յաւիտենական. ամէն։

17 Աս աշխարհիս մէջ հարուստ եղողներուն պատուէր տուր՝ որ չհպարտանան, և անստոյգ հարստութեան վրայ յոյսերնին չդնեն, հապա կենդանի Աստուծոյ վրայ՝ որ ամէն բանը մեզի առատօրէն

18 կու տայ վայելելու, Բարիք գործեն, բարի գործերով հարստանան, առատաձեռն, և [illegible]

19 [illegible] հաղորդ ըլլան. Բարի հիմ գանձեն անձերնուն՝ հանդերձեալին համար, որ ճշմարիտ կեանքը ձեռք ձգեն։

20 Ո՛վ Տիմոթէոս՝ [illegible] [illegible] աւանդը պահէ, փախչելով պիղծ ունայնաբանութիւններէն, և սուտանուն գիտութեան հակառակութիւններէն,

21 Որն որ մէկ քանիները դաւանելով՝ հաւատքէն մոլորեցան։ Շնորհքը քու հետդ ըլլայ. ամէն։

զ Մատ. զ. 20։ ժթ. 21։ Ղու. ժբ. 33։ ժզ. 9։ ի Հմր 12։ ղ Բ Տիմ. ա. 14։ Տիտ. ա. 9։ Յայտ. գ. 3։ ի Գղ. ա. 4. 6։ գ. 7։ Բ Տիմ. բ. 14. 16. 23։ Տիտ. ա. 14։ գ. 9։ ջ Գղ. ա. 6։ 19։ Բ Տիմ. բ. 18։

Յամի Տեառն
65

ս Եփե. գ. 21։ Փիլ. գ. 20։ Յուդ. 25։ Յայտ. ա. 6։ գ. 11։ ե. 12։
վ Հռով. [illegible] 5։
տ Յոբ. լա. 24։ Սաղ. ծբ. 7։ կբ. 10։ Մար. ժ. 24։ Ղու. ժբ. 21։
ր Ա Թես. ա. 9։ Գղ. գ. 13։ գ. 10։
ց Գործ. ժզ. 16։ ժէ. 25։
ւ Ղու. ժբ. 21։ Գղ. ե. 10։ Տիտ. գ. 8։ Յակ. բ. 5։
փ Հռով. ժբ. 13։
ք Գաղ. զ. 6։ Եբր. ժգ. 16։

ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹ

ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

ԱՌ ՏԻՄՈԹԷՈՍ

Յամի Տեառն
66

ա Ա Կոր. ա. 1։
բ Եփե. գ. 6։ Տիտ. ա. 2։ Եբր. թ. 15։
գ Ա Տիմ. ա. 2։
դ Հռով. ա. 8։ Եփե. ա. 16։
ե Գործ. իբ. 3։ իգ. 1։ իդ. 14։ իէ. 23։ Հռով. ա. 9։ Գաղ. ա. 14։

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Պօղոս կը յիշէ իր սէրը Տիմոթէոսի վրայ. և ան զուտ հաւատքը որ Տիմոթէոս՝ իր մայրը ու մեծ մայրը ունէին. 6 կը յորդորէ Տիմոթէոսը որ իր վրայ եղած Աստուծոյ շնորհքը արծարծէ, 8 որ նեղութեան մէջ համբերող ըլլայ. 13 ու ամուր բռնէ իրմէն առած վարդապետութեան եղանակը ու ճշմարտութիւնը. 15 կը յիշէ Փիգեղոսը և Հերմոգինէսը՝ ևն. ու Ոնեսիփորոսին վրայով բարի վկայութիւն կու տայ։

1 Պօղոս՝ Յիսուս Քրիստոսի առաքեալը Աստուծոյ կամքովը՝ կենաց խոստմունքին պէս, որ

2 Քրիստոս Յիսուսով է. Տիմոթէոս իմ սիրելի որդիիս՝ շնորհք, ողորմութիւն և խաղաղութիւն Հօր Աստուծմէն, ու Քրիստոս Յիսուս մեր Տէրոջմէն։

3 Շնորհակալ եմ Աստուծոյ՝ զորն որ կը պաշտեմ իմ նախնիքներէս մաքուր խղճմտանքով, (Երբոր անդադար քեզ իմ աղօթքներուս մէջ կը յիշեմ գիշեր

4 ու ցորեկ, Ցանկալով քեզ տեսնել, ու միտք բերելով քու արցունքներդ, որ ուրախութիւնով

5 լեցուիմ.) Մտածելով քու վրադ եղած անկեղծ հաւատքը, որ առաջ քու մեծ մօրդ Լուիդային ու քու մօրդ Եւնիկէին վրայ բնակեցաւ. և համոզուած եմ՝ որ

6 քու վրադ ալ կայ։ Անոր համար քու միտքդ կը ձգեմ որ արծարծես Աստուծոյ պարգեւը, որ քեզի [illegible] է իմ ձեռքերուս [illegible] վրադ

7 դրուելովը։ Ինչու որ Աստուած մեզի երկչոտութեան հոգի չտուաւ, հապա զօրութեան՝ ու սիրոյ՝ և

8 զգաստութեան։ Ուստի ամօթ մի սեպեր մեր Տէրոջը վկայութիւնը, ոչ ալ զիս անոր [illegible]

Յամի Տեառն
66

զ Ա Թես. ա. 2։ գ. 10։
է Գղ. գ. 9։ 21։
ը Ա Տիմ. ա. 5։ գ. 6։
թ Գործ. ժզ. 1։
ժ Ա Թես. ե. 19։ Ա Տիմ. գ. 14։
ի Հռով. ը. 15։
լ Ղու. իդ. 49։ Գործ. ա. 8։
խ Հռով. ա. 16։
ծ Ա Տիմ. բ. 6։ Յայտ. ա. 2։
կ Եփե. գ. 1։ Փիլ. ա. 7։

Յամի Տեառն
66

կապուած . հապա մասնակից
եղիր աւետարանին չարչարանքներուն՝ Աստուծոյ զօրութեանը հա-
9 մեմատ . Որ մեզ փրկեց , ու սուրբ
կոչումով կանչեց՝ չէ թէ մեր
գործքերուն նայելով , հապա իր
դիտաւորութեանը ու շնորհքին
նայելով , որ Քրիստոս Յիսուսով
մեզի տրուեցաւ յաւիտենական
10 դարերէն առաջ . Բայց հիմա
յայտնուեցաւ մեր Փրկչին Յիսուս
Քրիստոսին երեւնալովը . որ մահը
խափանեց , և 'ի լոյս հանեց կեանքը
ու անմահութիւնը՝ աւետարանին
11 միջոցովը . Որ ես անոր քարոզիչ
ու առաքեալ դրուեցայ՝ ու հեթանոսներուն
12 վարդապետ ։ Անոր
համար ալ չարչարանքներս ալ
կը քաշեմ . բայց ամօթ մը չեմ
սեպեր , ինչու որ գիտեմ թէ որուն
հաւատացեր , և համոզուած
եմ՝ որ իմ քեզի աւանդած բանս
13 կրնայ պահել մինչև այն օրը ։ Առողջ
բանէ հան ողջամիտ խօսքերուն
օրինակը՝ որ ինծմէ լսեցիր ,
հաւատքով ու սիրով՝ որ Քրիստոս
Յիսուսով է ։

14 Այն բարի աւանդը պահէ Հոգւոյն
Սրբոյ ձեռքովը՝ որ մեր մէջը
15 բնակած է ։ Աս գիտես՝ որ ինծմէ
երես դարձուցին անոնք ամէնը՝ որ
Ասիա էին , որոնցմէ են Փիւգեղոսը
16 ու Հերմոգինէսը ։ Աստուած ողորմութիւն
տայ Ոնեսիփորոսին
տանը , ինչու որ շատ անգամ զիս
հանգստացուց , ու իմ շղթաս
17 ամօթ չսեպեց . Հապա երբոր
Հռովմ եկաւ , շատ ջանքով փնտռեց
18 զիս՝ ու գտաւ ։ (Տէրը իրեն
տայ՝ որ այն օրը Տէրոջմէն ողորմութիւն
գտնէ .) Եւ Եփեսոսի
մէջ որչափ սպասաւորութիւն
որ բրաւ ինծի , դուն անիկայ շատ
աղէկ գիտես ։

Կող. ա. 24. Գլ. դ. 5.
ա Տիմ. ա. 1. Տիտ. գ. 4.
ա Թես. դ. 7. Եբր. գ. 1.
Հռով. գ. 20. Թ. 11. Տիտ. գ. 5.
Հռով. ը. 28.
Հռով. ժզ. 25. Եփե. ա. 4. գ. 11. Տիտ. ա. 2. ա Պետ. ա. 20.
Հռով. ժզ. 26. Եփե. ա. 9. Կող. ա. 26. Տիտ. ա. 3. ա Պետ. ա. 20.
ա Կոր. ժե. 54. 55. Եբր. բ. 14.
Գոր. Թ. 15. Եփե. գ. 7. 8. ա Տիմ. բ. 7.
Գլ. դ. 17.
Եփե. գ. 1. Գլ. բ. 9.
ա Պետ. դ. 19.
ա Տիմ. զ. 20.
Հմր 18. Գլ. դ. 8.
Գլ. գ. 14. Տիտ. ա. 9. Եբր. ժ. 23. Յայտ. բ. 25.
Հռով. բ. 20. զ. 17.
ա Տիմ. ա. 10. զ. 3.
Գլ. բ. 2.
ա Տիմ. ա. 14.
ա Տիմ. զ. 20.
Հռով. ը. 11.
Գլ. դ. 9. 16.
Գոր. ժԹ. 10.
Մատ. ե. 7.
Գլ. դ. 19.
Փիլիմ. 7.
Գոր. իը. 20. Եփե. զ. 20.
Հմր 8.
ա Թես. ա. 10. Հմր 12.
Մատ. իե. 34—40.
Եբր. զ. 10.

ԳԼ. Բ

1 Պօղոս կը յորդորէ զՏիմոթէոս հաստատուն ու համբերող ըլլալու , և Տէրոջը հաւատարիմ պաշտօնեայի մը պէս իր պարտաւորութիւնը կատարելու՝ ճշմարտութիւնը ուղիղ բաժանելով , և պիղծ ու պարապ խօսքերէն հեռու կենալով ։ 17 Հիմենոս ու Փիղետոս ։ 19 Աստուծոյ հիմը հաստատուն կը կենայ ։ 22 Կը սորվեցընէ թէ ինչ բանէ փախչելու է , և ինչ բանի հետեւելու է , և թէ Տէրոջը ծառան ինչ վարք ունենալու է ։

1 Ուրեմն դուն իմ որդեակս զօրացիր
այն շնորհքովը՝ որ Քրիս-
2 տոս Յիսուսով է ։ Եւ այն բաները
որ ինծմէ լսեցիր շատ վկաներով՝
հաւատարիմ մարդոց յանձնէ ,
որոնք կարող ըլլան ուրիշներուն

3 ալ սորվեցընելու ։ Դուն՝ դուն նեղութիւններու
համբերէ Քրիստոս
Յիսուսի բարի զինուորի մը
4 պէս ։ Մէկ զինուորեալ մը —
կեանքին գործառնութիւններովը
չզբաղիր , որ զօրավարին հաճոյ ըլ-
5 լայ ։ Նաև թէ որ մէկը մրցի , չըպսակուիր՝
թէ որ բստ օրինի չը-
6 մրցի ։ Աշխատող երկրագործին
պէտք է առաջ պտուղներէն վայելել ։
7 Խմացիր ինչ որ կ'ըսեմ . Տէրը
քեզի իմաստութիւն տայ ամէն
8 բանի մէջ . Միտք բեր Դաւիթի
ցեղէն եղող Յիսուս Քրիստոսը
մեռելներէն յարութիւն առած՝
իմ աւետարանիս համե-
9 մատ . Որուն մէջը չարագործի մը
պէս կը չարչարուիմ մինչև անգամ
կապերով . բայց Աստուծոյ
10 խօսքը կապուած չէ ։ Ու ատոր
ամէն բանի կը համբերեմ ընտրեալներուն
համար , որ անոնք ալ
հանին այն փրկութեանը , որ Քրիստոս
Յիսուսով է յաւիտենա-
11 կան փառքով ։ Աս խօսքը հաւատարիմ
է . վասն զի թէ որ
անոր հետը մեռանք , անոր հետն
12 ալ պիտի ապրինք . Թէ որ համբերենք ,
անոր հետն ալ պիտի
թագաւորենք . թէ որ ուրանանք ,
ինքն ալ մեզ պիտի ու-
13 րանայ . Թէ որ չհաւատանք ,
ինքը հաւատարիմ կը մնայ , իր
14 անձը չկրնար ուրանալ ։ Աս բաները
անոնց միտքը ձգէ՝ Տէրոջը
առջեւ վկայութիւն դնելով ,
խօսքերու վրայ վէճ չընել՝ որ
բանի մը օգտակար չէ , հապա լսողներուն
կործանմանը համար է ։
15 Ջանք ըրէ քու անձդ ընտիր ցուցընելու
Աստուծոյ առջեւ , անանկ
բանուոր մը որ պիտի չամչնայ ,
ճշմարտութեան խօսքը ուղիղ
16 բաժանելով ։ Բայց պիղծ ու
փուճ խօսքերէն մէկդի կեցիր .
քանզի անոնք աւելի յառաջ կ'եր-
17 թան ամբարշտութեան մէջ . Եւ
անոնց խօսքը քաղցկեղի պէս կը
ճարակէ . որոնց կարգն են
18 Հիմենոս՝ ու Փիղետոս . Որոնք
ճշմարտութենէն մոլորեցան , ու
կ'ըսեն թէ՝ Մեռելներուն յարութիւնը
արդէն եղած է , և կը կործանեն
մէկ քանիներուն հաւատքը ։
19 Բայց Աստուծոյ հիմը հաստատուն
կը կենայ , ու աս կնիքը ունի , թէ
Տէրը կը ճանչնայ անոնք որ իրն են .
և՝ Անիրաւութենէ մէկդի թող կենայ
ան ամէնը՝ որ Տէրոջը անունը
20 կ'անուանէ ։ Սակայն մեծ
տան մը մէջ չէ թէ միայն ոսկիէ
ու արծաթէ ամաններ կան , հապա
փայտէ ու հողէ ամաններ ալ կան .

Յամի Տեառն
66

Գլ. ա. 8. դ. 5.
ա Տիմ. ա. 18.
ա Կոր. Թ. 25.
ա Կոր. Թ. 25. 26.
ա Կոր. Թ. 10.
Հռով. ա. 3. 4. Գոր. բ. 30. ժգ. 23.
ա Կոր. ժե. 1. 4. 20.
Հռով. բ. 16.
Գոր. Թ. 16. Գլ. ա. 12.
Եփե. գ. 1. Փիլ. ա. 7. Կող. դ. 3. 18.
Գոր. իբ. 31. Եփե. գ. 19. 20. Փիլ. ա. 13. 14.
Եփե. գ. 13. Կող. ա. 24.
ա Կոր. ա. 6.
ա Տիմ. ա. 15.
Հռով. զ. 5. 8. բ Կոր. դ. 10.
Հռով. ը. 17. ա Պետ. դ. 13.
Մատ. ժ. 33. Մար. ը. 38. Ղուկ. ժբ. 9.
Հռով. գ. 3. Թ. 6.
Թու. իգ. 19.
ա Տիմ. ե. 21. զ. 13. Գլ. դ. 1.
ա Տիմ. ա. 4. զ. 4. Տիտ. գ. 9. 11.
ա Տիմ. դ. 7. զ. 20. Տիտ. ա. 14.
ա Տիմ. զ. 20.
ա Տիմ. զ. 21.
ա Կոր. ժե. 12.
Մատ. իդ. 24. Հռով. ը. 35. ա Յով. բ. 19.
Նաւ. ա. 7. Յով. ժ. 14. 27. Թու. ժզ. 5.
ա Տիմ. գ. 15.

ա Տիմ. ա. 2. Գլ. ա. 2. Եփե. զ. 10. Գլ. ա. 13. գ. 10. 14. ա Տիմ. ա. 18. ա Տիմ. գ. 2. Տիտ. ա. 9.

Յամի Տեառն
66

ա Հռով. թ. 21.
բ Եսայ. ծբ. 11.
գ Գլ. գ. 17. Տիտ. գ. 1.
դ ա Տիմ. զ. 11.
ե Գործ. թ. 14. ա Կոր. ա. 2.
զ ա Տիմ. ա. 5. դ. 12.
է ա Տիմ. ա. 4. դ. 7. զ. 4, 20. Տիտ. գ. 9.
ը Տիտ. գ. 2.
թ ա Տիմ. գ. 2, 3. Տիտ. ա. 9.
ժ Գաղ. զ. 1. ա Տիմ. զ. 11. ա Պետ. գ. 15.
ի Գործ. ը. 22.
լ ա Տիմ. բ. 4. Տիտ. ա. 1.
խ ա Տիմ. գ. 7.

եւ [ա]ոմանք պատուոյ համար են, ու ոմանք անարգանաց համար։ 21 [բ]Ուստի թէ որ մէկը իր անձը անանկ բաներէն մաքրէ, անիկայ մէկ պատուական աման մը պիտի ըլլայ՝ սրբուած ու Տէրոջը պիտանի՝ [գ]ամէն բարի գործքերու համար պատրաստուած։ 22 Երիտասարդական ցանկութիւններէն ալ փախիր, [դ]ու գնա՛ արդարութեան՝ հաւատքի՝ սիրոյ՝ խաղաղութեան ետեւէ [ե]անոնց հետ՝ որ Տէրոջը անունը կը կանչեն [զ]մաքուր սրտով։ 23 [է]Բայց յիմարական ու անիմաստ վէճերէն մէկդի քաշուէ, գիտնալով որ անոնցմէ կռիւներ կը ծնանին. 24 [ը]Ու Տէրոջը ծառային պէտք չէ կռիւ ընել. հապա հեզահոգի ըլլալ ամենուն, [թ]սորվեցընող, ոխ չպահող. 25 [ժ]Քաղցրութեամբ խրատել հակառակ կեցողները. [ի]որ ըլլայ թէ Աստուած ապաշխարութիւն տայ անոնց՝ [լ]ճշմարտութեան ճանչնալու համար, 26 [խ]Եւ Սատանային որոգայթէն զգաստանան, որ անկէ բռնուած են՝ իր կամքին ծառայելու։

ա ա Տիմ. դ. 1. Գլ. դ. 3. բ Պետ. գ. 3. Յուդ. 18.
բ Փիլ. բ. 21.
գ բ Պետ. բ. 3.
դ ա Տիմ. զ. 4.
ե Յուդ. 16.
զ ա Տիմ. ա. 20. բ Պետ. բ. 12. Յուդ. 10.
է Հռով. ա. 30.
ը Հռով. ա. 31.
թ Հռով. ա. 31.
ժ բ Պետ. գ. 3.
ի բ Պետ. բ. 10.
լ Փիլ. գ. 19. բ Պետ. բ. 13. Յուդ. 4, 19.
խ ա Տիմ. ե. 8. Տիտ. ա. 16.
ծ բ Թես. գ. 6. ա Տիմ. զ. 5.
կ Մատ. իգ. 14. Տիտ. ա. 11.
հ ա Տիմ. բ. 4.
ձ Ել. է. 11.
ղ ա Տիմ. զ. 5.
ճ Հռով. ա. 28. բ Կոր. ժգ. 5. Տիտ. ա. 16.

ԳԼ. Գ

1 Կը ծանուցանէ գալու ժամանակներուն վրայով. 6 կը նկարագրէ ճշմարտութեան թշնամիները. 10 կ'առաջարկէ անոր՝ իր օրինակին հետեւիլ. 16 և կը գովէ սուրբ գիրքերը։

1 Այս ալ գիտցիր [ա]որ վերջի օրերը չար ժամանակներ պիտի գան. 2 [բ]Ինչու որ մարդիկ պիտի ըլլան անձնասէր, [գ]արծաթասէր, [դ]ամբարտաւան, [ե]հպարտ, [զ]հայհոյիչ, [է]ծնողաց անհնազանդ, ապերախտ, 3 անսուրբ, [ը]Անգութ, [թ]անհաշտ, բանսարկու, [ժ]անժուժկալ, դաժանաբարոյ, 4 բարին չսիրող, [ի]Մատնիչ, յանդուգն, գոռոզ, [լ]հեշտասէր՝ քան թէ աստուածասէր. 5 Որոնք աստուածպաշտութեան կերպարանքը ունին, [խ]բայց անոր զօրութիւնը ուրացած են. [ծ]և դուն ասոնցմէ մէկդի կեցիր։ 6 [կ]Ինչու որ ասոնցմէ են որ տուներէն ներս կը մտնեն, ու գերի կ'ընեն մեղքով բեռնաւորուած տկարամիտ կնիկները՝ զանազան ցանկութիւններէ վարուած, 7 Որ միշտ կը սորվին, [հ]ու բնաւ ճշմարտութիւնը ճանչնալու չեն կրնար հասնիլ։ 8 [ձ]Հապա ինչպէս որ Յանէս ու Յամբրէս հակառակ կեցան Մովսէսին, անանկ ալ ասոնք ճշմարտութեանը հակառակ կը կենան. [ղ]ապականած միտքով մարդիկներ, [ճ]հաւատքի մէջ անպիտաններ են։ 9 Բայց աւելի յառաջ պիտի չերթան. ինչու որ ասոնց անմտութիւնը ամենուն յայտնի պիտի ըլլայ, [մ]ինչպէս որ անոնցը եղաւ։

10 [յ]Իսկ դուն հետեւող եղար իմ վարդապետութեանս, վարմունքիս, դիտաւորութեանս, հաւատքիս, երկայնմտութեանս, սիրոյս, համբերութեանս, 11 Հալածանքներուս, չարչարանքներուս, ինչպէս որ ինծի եղան [ն]Անտիոքի՝ [շ]Իկոնիոնի՝ [ո]Լիւստրայի մէջ, ինչ որ հալածանքներու համբերեցի. [չ]ու ամենէն ալ ազատեց Տէրը։ 12 Եւ [պ]ամէն անոնք՝ որ կ'ուզեն աստուածպաշտութեամբ ապրիլ Քրիստոս Յիսուսով՝ հալածանք պիտի կրեն։ 13 [ջ]Բայց չար ու խաբեբայ մարդիկները չարութեան մէջ պիտի յառաջանան՝ մոլորցընելով ու մոլորելով։ 14 [ռ]Սակայն դուն հաստատուն կեցիր ան բաներուն մէջը՝ որ սորվեցար ու հաւատացիր, ինչու որ գիտես թէ որմէ սորված ես. 15 Նաեւ [ս]մանկութենէդ ի վեր սուրբ գիրքերը գիտես, որոնք կրնան իմաստուն ընել քեզ փրկութեան՝ Քրիստոս Յիսուսի վրայ եղած հաւատքովը։ 16 [վ]Բոլոր գիրքը Աստուծոյ շունչն է, [տ]և օգտակար* է սորվեցընելու, յանդիմանելու, շտկելու, ու արդարութեան 17 խրատելու համար. [ր]Որ Աստուծոյ մարդը կատարեալ ըլլայ՝ [ց]ամէն բարի գործքերու պատրաստուած։

ԳԼ. Դ

1 Պօղոս կը յորդորէ Տիմոթէոսը բոլոր հոգւով ու արթնութեամբ իր պաշտօնը կատարելու. 6 կը յայտնէ անոր՝ թէ իր մահը մօտ է. 9 կ'ուզէ որ անիկայ շուտով իրեն գայ, ու իր հետը բերէ Մարկոսը՝ և քանի մը բաներ. 14 կը պատուիրէ որ զգուշանայ դարբին Աղեքսանդրոսէն. 16 կը ծանուցանէ անոր՝ ինչ որ պատահեր էր իրեն՝ առջի անգամ ատեաններուն ներկայանալուն, 19 և ապա կը վերջացընէ իր թուղթը։

1 Ես [ա]վկայութիւն կը դնեմ Աստուծոյ առջեւ՝ և Յիսուս Քրիստոսի, [բ]որ պիտի դատէ կենդանիները, ու մեռեալները իր յայտնուելուն ու թագաւորութեանը 2 ատենը. Խօսքը քարոզէ. մտադրութեամբ [illegible] պարապէ ատենին ու ատենէ դուրս, յանդիմանէ, [գ]սաստէ, [դ]յորդորէ ամէն երկայնմտութիւնով ու վարդապետութիւնով։ 3 [ե]Ինչու որ ժամանակ պիտի գայ՝ [զ]որ ողջամիտ վարդապետութեանը պիտի չհամբերեն. [է]հապա իրենց լսելիքին քորովը իրենց ցանկութիւններուն համեմատ վարդապետներ պիտի 4 դիզեն իրենց. Եւ ճշմարտութենէն ականջնին պիտի դարձընեն, [ը]ու առասպելներու ետեւէ պիտի 5 մոլորին։ Բայց դուն ամէն բանի մէջ արթուն կեցիր, [թ]նեղութիւն-

Յամի Տեառն
66

մ Ել. է. 12. ը. 18. թ. 11.
յ Փիլ. բ. 22. ա Տիմ. դ. 6.
ն Գործ. ժգ. 45, 50.
շ Գործ. ժդ. 2, 5.
ո Գործ. ժդ. 19, 20.
չ Սաղ. լդ. 19. բ Կոր. ա. 10. Գլ. դ. 7.
պ Սաղ. լդ. 19. Գործ. ժդ. 21. Մատ. ժդ. 24. Յովհ. ժե. 14. ա Կոր. ժե. 19. ա Թես. գ. 3.
ջ բ Թես. բ. 11. ա Տիմ. դ. 1. Գլ. բ. 16.
ռ Գլ. ա. 13. բ. 2.
ս Յովհ. ե. 39.
վ բ Պետ. ա. 20, 21.
* Կամ՝ Բոլոր աստուածաշունչ Գիրքը օգտակար ալ
տ Հռով. ժե. 4.
ր ա Տիմ. զ. 11.
ց Գլ. բ. 21.

ա ա Տիմ. ե. 21. զ. 13. Գլ. բ. 14.
բ Գործ. ժ. 42.
գ ա Տիմ. ե. 20. Տիտ. ա. 13. բ. 15.
դ ա Տիմ. դ. 13.
ե Գլ. գ. 1.
զ ա Տիմ. ա. 10.
է Գլ. գ. 6.
ը ա Տիմ. ա. 4. դ. 7. Տիտ. ա. 14.
թ Գլ. ա. 8. բ. 3.

Յամի Տեառն
66

Գործ. իա. 8.
Եփե. գ. 11։
Փիլ. բ. 17։
Փիլ. ա. 23։
Տես բ Պետ.
ա. 14։
ա Կոր. թ.
24. 25։ Փիլ.
գ. 14։ ա
Տիմ. զ. 12։
Եբր. ժբ. 1։
ա Կոր. թ.
25։ Յակ. ա.
12։ ա Պետ.
ե. 4։ Յայտ.
բ. 10։
Գղ. ա. 12։
Կող. դ. 14։
Փիլիմ. 24։
ա Յով. բ.
15։
Տես գղ. ա.
15։
Կող. դ. 14։
Փիլիմ. 24։
Գործ. ժբ.
25։ ժե. 37։
Կող. դ. 10։
Գործ. ի. 4։
Եփե. զ. 21։
Կող. դ. 7։
Տիտ. գ. 12։
Գործ. ժթ.
33։ ա Տիմ.
ա. 20։
բ Թագ. գ.
39։ Սաղ. իը.
4։ Յայտ.
ժը. 6։

ներու համբերէ, աւետարանիչի
գործ գործէ, քու պաշտօնդ կա-
6 տարէ ։ Ինչու որ ես արդէն ըլլալու
նուիրուած եմ, եւ իմ
7 մեկնելուս ատենը հասեր է ։ Բարի
պատերազմը պատերազմեցայ, ըն-
թացքը կատարեցի, հաւատքը
8 պահեցի ։ Ասկէ ետեւ կայ կը մնայ
ինծի արդարութեան պսակը, որ
Տէրը՝ արդար Դատաւորը պիտի
հատուցանէ ինծի Այն օրը, ու չէ
թէ միայն ինծի, հապա անոնց ամե-
նուն ալ՝ որ անոր յայտնութիւնը սի-
րեցին ։

9 Ջանք ըրէ շուտով ինծի գալու․
10 Ինչու որ Դեմասը զիս թողուց՝ Նո-
սա աշխարհը սիրեց, եւ գնաց Թե-
սաղոնիկէ․ Կրեսկէսը գնաց Գա-
ղատիա, Տիտոսը՝ Դաղմատիա․
11 Միայն Ղուկասը իմ հետս է․
Մարկոսը առնես քու հետդ բե-
րես․ ինչու որ ինծի օգտակար է
12 սպասաւորութեան համար ։ Եւ ես
13 Տիւքիկոսը Եփեսոս խրկեցի ։ Ան
վերարկուն՝ որ Տրովադա թողուցի
Կարպոսին քովը, երբոր գաս՝ բեր,
գիրքերն ալ, մանաւանդ մագա-
14 ղաթները ։ Պղնձագործ Աղեքսանդ-
րոս շատ չարութիւն բրաւ ինծի․
Տէրը անոր պիտի հատուցանէ իր
15 գործքերուն համեմատ ։ Դուն ալ
անկէ զգուշացիր․ ինչու որ մեր
16 խօսքերուն շատ դէմ կեցաւ ։ Առջի
անգամ ատեանին առջեւ պատաս-
խան տալուս՝ իմ կողմանէս մէկը
չկայնեցաւ ինծի հետ, հապա ա-
մէնն ալ զիս թողուցին․ Կը խնդրեմ
Աստուծմէ որ ան իրենց չհա-
17 շուի ։ Բայց Տէրը իմ քովս կայ-
նեցաւ՝ ու զիս զօրացուց, Որ քա-
րոզութիւնը իմ միջոցովս լման ըլ-
լայ, ու բոլոր հեթանոսները լսեն․
Եւ ես առիւծին բերնէն ազատե-
18 ցայ ։ Եւ Տէրը ամէն չար գործէ
պիտի ազատէ զիս, եւ ապահովու-
թեամբ իր երկնային թագաւորու-
թեանը պիտի հասցնէ․ Որուն
փառք յաւիտենէ յաւիտեանս․
ամէն ։

19 Բարեւ տուր Պրիսկէին եւ Ակիւ-
ղասին, ու Ոնեսիփորոսին տանը ։
20 Երաստոս Կորնթոսի մէջ մնաց․
եւ Տրոփիմոսը Միլետոսի մէջ թո-
21 ղուցի հիւանդացած ։ Ջանք ըրէ
ձմեռէն առաջ գալ ։ Բարեւ կ՚ը-
նեն քեզի Եւբուղոս ու Պուդէս եւ
Լինոս ու Կղօդիա՝ եւ բոլոր եղ-
22 բայրները ։ Տէր Յիսուս Քրիս-
տոս քու հոգիիդ հետ․ Շնորհքը
ձեզի հետ․ ամէն ։

Յամի Տեառն
66

Գղ. ա. 15։
Գործ. է. 59։
Մատ. ժ.
19։ Գործ. իզ.
11։ իէ. 33։
Գործ. թ. 15։
իզ. 17. 18։
Եփե. գ. 8։
Սաղ. իբ.
21։ բ Պետ.
բ. 9։
Սաղ. Ճիա.
7։
Հռով. ժա.
36։ Գաղ.
ա. 5։ Եբր.
ժգ. 21։
Գործ. ժը.
2։ Հռով.
ժզ. 3։
Գղ. ա. 16։
Գործ. ժթ.
22։ Հռով.
ժզ. 23։
Գործ. ի. 4։
իա. 29։
Հմր 9։
Գաղ. զ. 18։
Փիլիմ. 25։

ԹՈՒՂԹ

ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

ԱՌ ՏԻՏՈՍ

Յամի Տեառն
65

ա Տիմ. ա.
16. գ. 3։
բ Տիմ. բ.
25։
բ Տիմ. ա.
1։ Գղ. գ.
7։
Թուոց. իգ.
19։ բ Տիմ.
բ. 13։
Հռով. ժզ.
25։ բ Տիմ.
ա. 9։ ա Պետ.
ա. 20։
բ Տիմ. ա.
10։
Թեսաղ. ա.
4։ ա Տիմ.
ա. 11։

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Առաքեալը կը ծանուցանէ թէ ինչ բանի համար զանիկայ Կրետէ թողուց ։ 6 Թէ քահանայութեան պաշտօնին ընտրուելու մարդիկը ինչ վարմունքի տէր ըլլալու են ։ 11 Կը պատուիրէ չար վարդապետներուն բերանը պապանձեցնել․ 12 եւ անոնց բնութիւնը կը ստորագրէ ։

1 Պօղոս Աստուծոյ ծառայ՝ եւ Յի-
սուս Քրիստոսի առաքեալ, Ա-
ստուծոյ ընտրեալներուն հաւատքին
ու աստուածպաշտութեան հետ
կից եղող ճշմարտութիւնին գի-
2 տութեանը համեմատ․ Յաւիտե-
նական կենաց յուսովը, որ ինքը
անստուտ Աստուած խոստացաւ
յաւիտենական դարերէն առաջ,
3 Բայց իր խօսքը իր ժամանակին
յայտնեց քարոզութիւնով, որ
ինծի յանձնուեցաւ մեր Փրկիչ
4 Աստուծոյ հրամանովը․ Տիտոսին
իմ հարազատ որդւոյս՝ հասարա-
կաց հաւատքովը՝ Շնորհք եւ խաղա-
ղութիւն Հօր Աստուծմէն ու մեր
Փրկչէն՝ Տէր Յիսուս Քրիստոսէն ։

5 Անոր համար քեզ Կրետէ թո-
ղուցի, որ ինչ պակաս բան որ
կայ, շտկես, ու ամէն մէկ քա-
ղաքի մէջ երէցներ կարգես, ինչպէս
6 որ ես քեզի պատուիրեցի․ Թէ որ
մէկը անմեղադրելի ըլլայ՝ մէկ կըն-
կան մը էրիկ, հաւատացեալ զա-
ւակներ ունենայ, որ անառակու-
թեան համար ամբաստանուած կամ
7 անհնազանդ չըլլան ։ Ինչու որ եպիս-

Յամի Տեառն
65

ա Տիմ. ա.
1։ բ. 3։ դ.
10։
Բ Կոր. ր.
13։ է. 13։
բ. 6. 16։
23։ ժբ. 18։
Գաղ. բ. 3։
ա Տիմ. ա.
2։
Հռով. ա.
12։ բ Կոր.
դ. 13։ բ
Պետ. ա. 1։
Եփե. ա.
2։ Կող. ա.
3։ ա Տիմ.
ա. 2։ բ Տիմ.
ա. 2։
Գործ. ժդ.

35։ Գործ. ժգ. 22։ բ Տիմ. բ. 2։ ա Տիմ. գ. 2, 8։
ա Տիմ. գ. 12։ ա Տիմ. գ. 4. 12։

կոպոսին պէտք է անմեղադրելի ըլլալ՝
Աստուծոյ տնտեսին պէս . ոչ
յանդուգն , ոչ բարկացող , ոչ գինեմոլ ,
ոչ զարնող , ոչ անարգ
շահախնդրութեան ետեւէ եղող ,
8 Հապա հիւրասէր , բարեսէր , խոհեմ ,
արդար , սուրբ , ժուժկալ .
9 Հաստատ բռնելով վարդապետութեան
համաձայն հաւատարիմ խօսքը , որ
կարող ըլլայ ողջամիտ վարդապետութիւնով յորդորել , և հակառակ
կեցողները յանդիմանել ։
10 Քանզի շատ են անհնազանդները ,
ունայնութիւն խօսողները , ու
միտք խաբողները . մանաւանդ անոնք՝
11 որ թլփատութենէն են . Որոնք
պէտք է պապանձեցնել , որ
ամբողջ տուներ կը կործանեն , ու
անպատեհ բաներ կը սորվեցնեն
անարգ շահախնդրութեան համար ։
12 Անոնցմէ մէկը զրուցեց՝ որ
իրենց բուն մարգարէն էր . Կրետացիները միշտ սուտալուց են , չար
13 գազաններ , դատարկապորտներ ։ Աս
վկայութիւնը ճշմարիտ է . Անոր
համար սաստիկ յանդիմանէ անոնք , որ առողջանան հաւատքին
14 մէջ . Ու չնային Հրէական առասպելներուն , և ճշմարտութենէ
հեռացող մարդոց պատուէրներուն ։
15 Ամէն բան մաքուր է մաքուրներուն , բայց պղծերուն ու
անհաւատներուն մէկ բան մը մաքուր չէ . հապա անոնց միտքն ալ
16 խղճմտանքն ալ պղծուած են ։ Կը
խոստովանին թէ զԱստուած կը
ճանչնան , և իրենց գործքովը կ՚ուրանան , պիղծ ու անհնազանդ ըլլալով , և ամէն բարի գործի
անպիտան ։

ԳԼ. Բ

1 Պատուէրներ կու տայ Տիտոսին՝ թէ իր վարդապետութեանը և թէ իր վարքին վրայով . 9 կը խօսի ծառաներուն և ընդհանրապէս բոլոր քրիստոնեաներուն պարտաւորութեանցը վրայով ։

1 Բայց դուն խօսէ ինչ որ կը վայլէ ողջամիտ վարդապետութեան .
2 Ծերերուն զգաստ ըլլալ , ծանրաբարոյ , խոհեմ , ողջամիտ՝ հաւատքով , սիրով , համբերութիւնով .
3 Նոյնպէս ալ պառաւներուն
անանկ վարմունք ունենալ , ինչպէս որ
կը վայլէ սրբութեան , ոչ բանսարկու ըլլալ , ոչ գինեմոլ , հապա
4 բարի խրատ տուող . Որ խրատեն
նորահասակ կիները՝ երիկնին
սիրող , զաւակնին սիրող ըլլալ ,
5 Խոհեմ , ողջախոհ , տնաշէն , բարեգործ , իրենց էրիկներուն հնազանդ . որ չըլլայ թէ Աստուծոյ
6 խօսքը հայհոյուի ։ Անանկ ալ երիտասարդները յորդորէ խոհեմ ըլլալ .
7 Ամէն կողմէ քու անձդ բարի
գործքերու օրինակ ցուցնելով ,
վարդապետութեան մէջ անեղծութիւն ,
8 պարկեշտութիւն , Ողջամիտ ու անմեղադրելի խօսք . Որ
հակառակ կեցողը ամչնայ , ու մեր
վրայով գէշ բան մը չունենայ ըսելու ։
9 Ծառաներուն՝ որ իրենց տէրերուն հնազանդ ըլլան , և
ամէն բանի մէջ հաճելի . ոչ հակառակախօսներ ,
10 Ոչ խորողներ .
հապա բոլորովին բարի հաւատարմութիւն ցուցնեն , որ մեր Փրկիչ Աստուծոյ վարդապետութիւնը
11 ամէն բանի մէջ զարդարեն ։ Ինչու որ Աստուծոյ փրկարար շնորհքը
12 բոլոր մարդոց երեւցաւ . Որ մեզ
կը խրատէ՝ որ ամբարշտութիւնը
ու աշխարհային ցանկութիւնները ուրանանք , և զգաստութիւնով ու արդարութիւնով և բարեպաշտութիւնով ապրինք աս աշխարհքին
13 մէջ . Ու սպասենք այն
երջանիկ յոյսին , և մեծ Աստուծոյ ու մեր Փրկիչ Յիսուս Քրիստոսին
14 փառացը յայտնուելուն . Որ
իր անձը մեզի համար տուաւ , որ
մեզ ամէն անօրէնութենէ ազատէ ,
ու մաքրէ իրեն սեփհական ժողովուրդ մը՝ բարի գործքերու նախանձաւոր ։
15 Աս բաները խօսէ և
յորդորէ ու յանդիմանէ բոլորովին
իշխանութիւնով ։ Չըլլայ որ մէկը քեզ
անարգէ ։

ԳԼ. Գ

1 Դարձեալ պատուէրներ կու տայ Տիտոսին՝ թէ՛ սորվեցնելու և թէ չսորվեցնելու բաներուն համար . 10 կը խրատէ նաև յամառեալ հերետիկոսներէն ետ քաշուիլ . 12 և կը պատուիրէ որ իրեն գայ , նշանակելով անոր՝ թէ երբ և թէ ո՛ւր պիտի գանէ զինքը . ու այսպէս իր թուղթը կը վերջացընէ ։

1 Անոնց միտքը ձգէ իշխանութիւններուն և պետութիւններուն հնազանդիլ , ու հպատակ ըլլալ , ու ամէն բարի գործքերու
2 պատրաստ գտնուիլ . Մէկու մը
հայհոյութիւն չընել , կռուարար
չըլլալ . հեզ՝ հեզահոգի , ամէն
մարդոց բոլորովին քաղցրութիւն
3 ցուցնել ։ Ինչու որ մենք ալ ատեն մը անմիտ էինք , անհնազանդ ,
մոլորեալ , և զանազան ցանկութիւններու ու հեշտութիւններու
կը ծառայէինք . չարութիւնով ու
նախանձով կը վարուէինք , ատելի
4 էինք , և մէկզմէկ կ՚ատէինք ։ Բայց

Յամի Տեառն 65

Մատ. իդ. 45 ։ ա Կոր. դ. 1 ․ 2 ։
Ղև. ժ. 9 ։ ա Տիմ. գ. 3 ․ 8 ։ Եփե. ե. 18 ։
ա Տիմ. գ. 3 ․ 8 ։ ա Պետ. ե. 2 ։
ա Տիմ. գ. 2 ։
ա Տիմ. գ. 3 ։ բ Տիմ. բ. 2 ։
ա Տիմ. ա. 10 ։ զ. 3 ։ բ Տիմ. ա. 13 ։ Տիտ. բ. 1 ։
ա Տիմ. ա. 6 ։
Հռով. ժզ. 18 ։
Գոր. ժե. 1 ։
Մատ. իգ. 14 ։ բ Տիմ. գ. 6 ։
ա Տիմ. զ. 5 ։
Գոր. ժէ. 28 ։
բ Կոր. ժգ. 10 ։ բ Տիմ. դ. 2 ։
Տիտ. բ. 2 ։
ա Տիմ. ա. 4 ։ դ. 7 ։ բ Տիմ. դ. 4 ։
Ես. իթ. 13 ։ Մատ. ժե. 9 ։ Կող. բ. 22 ։
Հռով. ժդ. 14 ․ 20 ։ ա Կոր. զ. 12 ։ ժ. 23 ․ 25 ։ ա Տիմ. դ. 3 ․ 4 ։
Հռով. ժդ. 23 ։
բ Տիմ. գ. 5 ։ Յուդ. 4 ։
Հռով. ա. 28 ։ բ Տիմ. գ. 8 ։

ա Տիմ. ա. 10 ։ զ. 3 ։ բ Տիմ. ա. 13 ։ Տիտ. ա. 9 ։
Տիտ. ա. 13 ։
ա Տիմ. բ. 9 ․ 10 ։ գ. 11 ։ ա Պետ. գ. 3 ․ 4 ։
Յոյն. շատ գինիի ծառայ եղած ։
ա Տիմ. ե. 14 ։

Յամի Տեառն 65

ա Տիմ. դ. 12 ։ ա Պետ. ե. 3 ։
ա Տիմ. զ. 3 ։
Նեեմ. ե. 9 ։ ա Տիմ. ե. 14 ։ ա Պետ. բ. 12 ․ 15 ։ գ. 16 ։
բ Թես. գ. 14 ։
Եփե. զ. 5 ։ Կող. գ. 22 ։ ա Տիմ. զ. 1 ․ 2 ։ ա Պետ. բ. 18 ։
Եփե. ե. 24 ։
Մատ. ե. 16 ։ Փիլ. բ. 15 ։
Հռով. ե. 15 ։ Տիտ. գ. 4 ․ 5 ։ ա Պետ. ե. 12 ։
Ղուկ. գ. 6 ։ Յով. ա. 9 ։ ա Տիմ. բ. 4 ։
Հռով. զ. 19 ։
ա Պետ. դ. 2 ։ ա Յով. բ. 16 ։
Ղուկ. ա. 75 ։ Եփե. ա. 4 ։ Կող. ա. 22 ։ ա Թես. դ. 7 ։
ա Կոր. ա. 7 ։ Փիլ. գ. 20 ։ բ Պետ. գ. 12 ։
Գոր. իդ. 15 ։ Կող. ա. 5 ․ 23 ։ Տիտ. ա. 2 ։ գ. 7 ։
Կող. գ. 4 ։ բ Տիմ. դ. 1 ․ 8 ։ Եբր. թ. 28 ։ ա Պետ. ա. 7 ։ ա Յով. գ. 2 ։
Գաղ. ա. 4 ։ բ. 20 ։ Եփե. ե. 2 ։ ա Տիմ. բ. 6 ։
Եբր. թ. 14 ։
Ել. ժե. 16 ։ ժթ. 5 ։ բ Օր. է. 6 ։ ժդ. 2 ։ իզ. 18 ։ ա Պետ. բ. 9 ։
Եփե. բ. 10 ։ Տիտ. գ. 8 ։
բ Տիմ. դ. 2 ։
ա Տիմ. դ. 12 ։

ա Կոր. ժդ. 34 ։ Եփե. ե. 22 ։ Կող. գ. 18 ։ ա Տիմ. բ. 11 ։ ա Պետ. գ. 1 ․ 5 ։ Հռով. բ. 24 ։ ա Տիմ. զ. 1 ։

Հռով. ժգ. 1 ։ ա Պետ. բ. 13 ։ բ Կոր. ա. 10 ։ բ Տիմ. բ. 21 ։ Եբր. ժգ. 21 ։ Եփե. դ. 31 ։ բ Տիմ. բ. 24 ․ 25 ։ Փիլ. դ. 5 ։ Եփե. դ. 2 ։ Կող. գ. 12 ։ ա Կոր. զ. 11 ։ Եփե. բ. 1 ։ Կող. ա. 21 ։ գ. 7 ։ ա Պետ. դ. 3 ։ ա Տիմ. բ. 3 ։

երբոր մեր [ը]Փրկիչ Աստուծոյն
քաղցրութիւնը ու մարդասիրու-
5 թիւնը յայտնուեցաւ, [թ]Ոչ թէ
արդարութեան գործքերէն՝ որ մենք
ըրինք, հապա իր ողորմութեանը
համեմատ մեզ փրկեց [ժ]նորէն ծնա-
նելու աւազանին միջոցովը՝ ու
6 Սուրբ Հոգիին նորոգելովը, [ի]Որն
որ առատօրէն թափեց մեր վրայ
Յիսուս Քրիստոս մեր Փրկչին ձեռ-
7 քովը, [լ]Որ անոր շնորհքովը ար-
դարացած՝ [խ]յաւիտենական կենաց
8 յուսով [ծ]ժառանգ ըլլանք։ [կ]Այս
խօսքը հաւատարիմ է. և կ'ուզեմ
որ ասոնք հաստատես, որ Աստու-
ծոյ հաւատացողները հոգ տանին
[հ]բարի գործքեր ընելու վրայ ըլլալ.
ասոնք են բարի ու մարդոց օգ-
9 տակար բաները։ [ձ]Բայց դուն յի-
մարական վէճերէն ու ազգահա-
մարներէն ու հակառակութիւննե-
րէն՝ և օրէնքի վրայով եղած կռիւ-
ներէն մէկդի կեցիր. [ղ]ինչու որ
10 անօգուտ են ու սնոտի։ Հերձուա-
ծող մարդէն՝ [ճ]առաջին ու երկրորդ
անգամ խրատելէն ետև [մ]ետ քա-
11 շուէ, Գիտնալով որ անանկը ծը-
ռուած է, և մեղք կը գործէ [յ]ինք-
զինքը դատապարտելով։
12 Երբոր Արտեմանը կամ [ն]Տիւքիկո-
սը քեզի խրկեմ, ջանք ըրէ ինծի
գալու Նիկոպոլիս. ինչու որ միտքս
13 դրի ձմեռը հոն անցընելու։ Զե-
նաս օրինականը՝ [շ]ու Ապողոսը
փութով ճամբայ դիր, հոգ տանե-
14 լով որ անոնց բան մը չպակսի։ Նաև
մերիններն ալ թող սորվին բարի
գործքեր ընելու վրայ ըլլալ հարկա-
ւոր պարագաներու մէջ, [ո]որ ան-
15 պտուղ չըլլան։ Բարև կ'ընեն քեզի
ամէնն ալ որ իմ հետս են. բարև
տուր անոնց որ մեզ կը սիրեն հա-
ւատքով. շնորհքը ձեր ամենուն
հետը ըլլայ. ամէն։

Յամի Տեառն
65

[ը] Գլ. բ. 11։
[թ] Հռով. գ. 20։ թ. 11։ ժա. 6։ Գաղ. բ. 16։ Եփե. բ. 4. 8. 9։ Բ Տիմ. ա. 9։
[ժ] Յոհ. գ. 3. 5։ Եփե. ե. 26։ Ա Պետ. գ. 21։
[ի] Եզեկ. լզ. 25։ Յովէլ. բ. 28։ Յոհ. ա. 16։ Գործ. բ. 33։ ժ. 45։ Հռով. ե. 5։
[լ] Հռով. գ. 24։ Գաղ. բ. 16։ Գլ. բ. 11։
[խ] Գլ. ա. 2։
[ծ] Հռով. ը. 23. 24։
[կ] Ա Տիմ. ա. 15։ Գլ. ա. 9։
[հ] Հմր 1. 14։ Գլ. բ. 14։
[ձ] Ա Տիմ. ա. 4։ Բ Տիմ. բ. 23։ Գլ. ա. 14։
[ղ] Բ Տիմ. բ. 14։
[ճ] Բ Կոր. ժգ. 2։
[մ] Մատ. ժը. 17։ Հռով. ժզ. 17։ Բ Թես. գ. 6. 14։ Բ Տիմ. գ. 5։ Բ Յոհ. 10։
[յ] Գործ. ժգ. 46։
[ն] Գործ. ի. 4։ Բ Տիմ. դ. 12։
[շ] Գործ. ժը. 24։
[ո] Հռով. ժե. 28։ Փիլ. ա. 11։ դ. 17։ Կող. ա. 10։ Բ Պետ. ա. 8։

ԹՈՒՂԹ

ՊՕՂՈՍ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

ԱՌ ՓԻԼԻՄՈՆ

4 Պօղոս իր ուրախութիւնը կը յայտնէ՝ Փիլիմոնի հաւատքը ու սէրը լսած ըլլալով. 9 կը խնդրէ անկէ որ թողութիւն տայ Ոնեսիմոսին որ իր ծառան էր, ու դարձեալ սիրով ընդունի զանիկայ։

1 [ա]Պօղոս՝ Յիսուս Քրիստոսի կա-
պեալը՝ և Տիմոթէոս եղբայրը,
Փիլիմոնին մեր սիրելիին [բ]ու գործակ-
2 ցին, Եւ Ապփիա սիրելիին, [գ]ու
Արքիպպոս [դ]մեր զինուորակցին,
[ե]ու քու տանդ մէջի եկեղեցիին.
3 [զ]Շնորհք և խաղաղութիւն ձեզի
Աստուծմէ մեր Հօրմէն և Տէր Յի-
սուս Քրիստոսէն։
4 [է]Կը գոհանամ միշտ իմ Աս-
տուծմէս, քեզ իմ աղօթքներուս
5 մէջ յիշելով. [ը]Երբոր կը լսեմ քու
սէրդ ու հաւատքդ՝ որ ունիս Տէր
Յիսուսին վրայ՝ և բոլոր սուրբերուն
6 վրայ. Որ քու հաւատքիդ հաղոր-
դակցութիւնը [թ]պտղաբեր ըլլայ,
Քրիստոս Յիսուսով [ժ]ձեր վրայ
եղած ամէն բարութեանը ճանչ-
7 ցուելովը։ [ի]Քանզի շատ ուրախու-
թիւն և մխիթարութիւն ունինք
քու սիրոյդ վրայ, որ սուրբերուն
սիրտերը քեզմով հանգստացած
են՝ եղբայր։
8 [լ]Անոր համար թէև շատ համար-
ձակութիւն ունիմ Քրիստոսով՝
վայելուչ եղածը քեզի հրամայելու.
9 Բայց յաւէտ սիրոյ համար կ'աղա-
չեմ, անանկ մէկը ըլլալով՝ ինչպէս
որ եմ ես Պօղոս ծերացած, [խ]Նաև
հիմա Յիսուս Քրիստոսի համար
10 կապուած ալ։ [ծ]Կ'աղաչեմ քեզի
իմ որդիս Ոնեսիմոսին համար՝
[կ]որն որ իմ կապանքներուս մէջ
11 ծնայ. Որ ատեն մը անպիտան էր
քեզի. բայց հիմա քեզի ալ ինծի
12 ալ պիտանի է. Անիկայ ետ խրկեցի.
դուն ալ ընդունէ անիկայ՝ որ է
13 իմ աղիքս. Որն որ կ'ուզէի իմ
քովս պահել, [հ]որ քու տեղդ ինծի
սպասաւորութիւն ընէ աւետարա-
14 նին կապանքներուն մէջ։ Բայց ա-
ռանց քու կամքիդ չուզեցի բան մը
ընել, [ձ]որ քու բարերարութիւնդ
իբր թէ ստիպմամբ եղած չըլ-
15 լայ, հապա կամաւ։ [ղ]Քանզի դուցէ
ատ պատճառով անիկայ քիչ մը ա-
տեն զատուեցաւ, որ զանիկայ յա-

Յամի Տեառն
64

[ա] Եփե. գ. 1։ դ. 1։ Բ Տիմ. ա. 8։ Հմր 9։
[բ] Փիլ. բ. 25։
[գ] Կող. դ. 17։
[դ] Փիլ. բ. 25։
[ե] Հռով. ժզ. 5։ Ա Կոր. ժզ. 19։
[զ] Եփե. ա. 2։
[է] Եփե. ա. 16։ Ա Թես. ա. 2։ Բ Թես. ա. 3։
[ը] Եփե. ա. 15։ Կող. ա. 4։
[թ] Փիլ. ա. 9. 11։
[ժ] Ոմանք մեր
[ի] Բ Կոր. է. 13։ Բ Տիմ. ա. 16։ Հմր 20։
[լ] Ա Թես. բ. 7։
[խ] Հմր 1։
[ծ] Կող. դ. 9։
[կ] Ա Կոր. դ. 15։ Գաղ. դ. 19։
[հ] Ա Կոր. ժզ. 17։ Փիլ. բ. 30։
[ձ] Բ Կոր. թ. 7։
[ղ] Ծն. խե. 5. 8։

16 ւ փոխան ունենաս . Ոչ թէ այլ ծառայի մը պէս , հապա ծառայէն վեր՝ սիրելի եղբօր պէս . և մանաւանդ ինծի
այսպէս սիրելի է , որչափ աւելի պէտք է ըլլայ քեզի՝ թէ մարմնի կողմանէ ու թէ Տէրոջը ։
17 Ուստի թէ որ զիս քեզի հաղորդ կը սեպես , ընդունէ՛ անիկայ՝ որպէս թէ զիս ։
18 Եւ թէ որ քեզի անիրաւութիւն մը ըրած է՝ կամ պարտք մը ունի ,
19 ան իմ հաշիւիս անցուր . Ես Պօղոս իմ ձեռքովս գրեցի . ես կը վճարեմ , որ չըսեմ քեզի՝ թէ դուն ալ քու անձդ ինծի պարտական
20 ես ։ Այո՛ եղբայր՝ թող քեզմէ ունենամ [illegible] օգուտը Տէրոջմով .
Հանգչեցուր իմ աղիքս Քրիստո-
21 սով ։ Քու հնազանդութեանդ վստահանալով՝ քեզի գրեցի . քանզի գիտեմ որ ըսածէս ալ աւելի պիտի ընես ։
22 Ասկէ 'ի զատ ինծի բնակարան մըն ալ պատրաստէ . ինչու որ կը յուսամ թէ ձեր աղօթքներուն միջոցովը ձեզի պիտի շնոր-
23 հուիմ ։ Բարև կ'ընէ ձեզի Եպափրաս՝ իմ գերութեան ընկերս
24 Քրիստոս Յիսուսով . Մարկոս՝ Արիստարքոս՝ Դեմաս՝
25 Ղուկաս՝ իմ գործակիցներս ։ Մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը՝ ձեր հոգիին հետը ըլլայ . ամէն ։

Յամի Տեառն
64

ա Մատ. իգ. 8. ա Տիմ. զ. 2.
բ Կող. գ. 22.
գ Կոր. բ. 23.

Յամի Տեառն
64

ժ Հռ. 7.
է բ Կոր. է. 16.
ը Փիլ. ա. 25. բ. 24.
թ բ Կոր. ա. 11.
ժ Կող. ա. 7. դ. 12.
ի Գործ. ժբ. 12. 25.
լ Գործ. ժթ. 29. իէ. 2. Կող. դ. 10.
խ Կող. դ. 14.
ծ բ Տիմ. դ. 11.
կ բ Տիմ. դ. 22.

ԹՈՒՂԹ

ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

ԱՌ ԵԲՐԱՅԵՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Առաքեալը կը ցուցընէ թէ Քրիստոս աս ետքի ատեններս Հօրմէն մեզի գալով՝ 4 հրեշտակներէն գերագոյն եղաւ՝ թէ անձամբ և թէ պաշտօնով ։

1 Շատ մասերով ու շատ կերպերով առաջուց խօսելով Աստուած հայրերուն հետ մարգարէնե-
2 րով , Աս ետքի օրերս իր Որդիովը խօսեցաւ մեր հետը , որ զանիկայ ամէն բանի ժառանգ դրաւ , որ անով աշխարհքն ալ
3 ստեղծեց . Որ անիկայ իր փառացը լոյսն է , և իր էութեանը բուն պատկերը . ան որ իր զօրութեան խօսքովը ամէն բան կը բռնէ . իր անձովը մեր մեղքերը սրբելով , բարձրերը՝ Աստուծոյ մեծութեա-
4 նը աջ կողմը նստաւ ։ Եւ այնչափ աւելի եղաւ հրեշտակներէն , որչափ որ անոնցմէ աւելի աղէկ անուն
5 ժառանգեց ։ Ինչու որ հրեշտակներէն որո՞ւն բնաւ երբէք . Դուն իմ Որդիս ես , ես այսօր քեզ ծնայ . և դարձեալ՝ Ես անոր Հայր պիտի ըլլամ , ու անի-
6 կայ ինծի Որդի պիտի ըլլայ . Եւ դարձեալ՝ երբոր անդրանիկը աշխարհք կը մտցընէ , կ'ըսէ . Աստուծոյ բոլոր հրեշտակներն ալ անոր երկրպագութիւն թող ընեն ։
7 Եւ հրեշտակներուն վրայով կ'ըսէ . Որ իր հրեշտակները հոգիներ կ'ընէ , ու իր պաշտօնեաները կրակի
8 բոց ։ Սակայն Որդիին կ'ըսէ . Քու աթոռդ ով Աստուած՝ յաւիտեանս յաւիտենից է . քու թագաւորութեանդ գաւազանդ՝
9 ուղղութեան գաւազան է . Արդարութիւնը սիրեցիր՝ ու անօրէնութիւնը ատեցիր . անոր համար ով Աստուած՝ քու Աստուածդ ուրախութեան եղով օծեց քեզ՝
10 քու ընկերներէդ աւելի ։ Եւ դուն ով Տէր՝ սկիզբէն երկրին հիմերը դրիր , ու երկինքը քու ձեռքերուդ
11 գործքն է . Անոնք պիտի կորսուին , բայց դուն կը կենաս ու կը մնաս . ու ամէնը լաթի պէս պիտի մաշին ,
12 Ու վերարկուի պէս պիտի զալարես զանոնք՝ և պիտի փոխուին . բայց դուն նոյն ինքն ես , ու քու տարի-
13 ներդ պիտի չպակսին ։ Եւ հրեշտակներէն որո՞ւն բնաւ երբէք . Իմ աջ կողմս նստէ , մինչև որ քու թշնամիներդ ոտքերուդ պա-
14 տուանդան դնեմ ։ Չէ՞ որ անոնք ամէնը սպասաւորող հոգիներ են , որոնք սպասաւորութեան կը խրկուին անոնց համար՝ որ փրկութիւն պիտի ժառանգեն ։

ԳԼ. Բ

1 Կը սորվեցընէ թէ պարտինք հնազանդ ըլլալ Քրիստոս Յիսուսի ։ 5 վասն զի մեր բնութիւնը

Յամի Տեառն
64

ա Թուոց. ժբ. 6. 8.
բ բ Օր. դ. 30.
Գաղ. դ. 4.
Եփե. ա. 10.
գ Յոհ. ա. 17. ժե. 15.
Գղ. բ. 2.
դ Սաղ. բ. 8.
Մատ. իա. 38. իբ. 18.
Յոհ. գ. 35.
Հռոմ. ը. 17.
ե Յոհ. ա. 3.
ա Կոր. ը. 6. Կող. ա. 16.
զ Յոհ. ա. 14.
ժդ. 9. բ Կոր. դ. 4. Կող. ա. 15.
է Յոհ. ա. 4. Կող. ա. 17. Յայտ. դ. 11.
ը Գղ. է. 27. թ. 12. 14. 16.
թ Սաղ. ճժ. 1. Եփե. ա. 20. Գղ. ը. 1. ժ. 12. ժբ. 2. ա Պետ. գ. 22.
ժ Եփե. ա. 21. Փիլ. բ. 9. 10.
ի Սաղ. բ. 7. Գործ. ժգ. 33. Գղ. ե. 5.
լ բ Թագ. է. 14. ա Մն. իբ. 10. իը. 6. Սաղ. ձթ. 26. 27.
խ Հռոմ. ը. 29. Կող. ա. 18. Յայտ. ա. 5.
ծ Տե. Սաղ. ղէ. 7. ա Պետ. գ. 22.

Յամի Տեառն
64

կ Սաղ. ճդ. 4.
հ Սաղ. խե. 6. 7.
ձ Եսա. կա. 1. Գործ. գ. 27. ժ. 38.
ղ Սաղ. ճբ. 25. &c.
ճ Եսա. լդ. 4. ծա. 6. Մատ. իդ. 35. բ Պետ. գ. 7. 10. Յայտ. ի. 1.
մ Սաղ. ճժ. 1. Մատ. իբ. 44. Մար. ժբ. 36. Ղուկ. ի. 42. Գղ. ժ. 12. [illegible] 8.
յ Ծն. ժթ. 16. իբ. 1. 2. 24. Սաղ. լդ. 7. ղա. 11. Եզ. 20. 21. Դան. գ. 28. է. 10. Մատ. ժը. 10. Ղուկ. ա. 19. բ. 9. 13. Գործ. ժը. 7. &c. իէ. 23.
ն Հռոմ. ը. 17. Տիտ. գ. 7. Յակ. բ. 5. ա Պետ. գ. 7.

Յամի Տեառն 64

ր փոյ առնելու խոնարհեցաւ ։ 14 Ճիշդ ինչ որ հարկաւոր էր ։

1 Անոր համար պէտք է մեզի՝ ալ աւելի ուշադրութիւն տալ մեր լսած բաներուն, որ չըլլայ թէ երբեք պակսինք ։
2 Վասն զի թէ որ անոնց խօսքը՝ ա որ հրեշտակներուն ձեռքովը գրուեցաւ, հաստատուն եղաւ, բ եւ ամէն յանցաւորութիւն ու անհնազանդութիւն արդար հատուցում առաւ,
3 գ Հապա մենք ինչպէ՞ս պիտի ազատինք՝ թէ որ անհոգ ըլլանք անանկ մեծ փրկութենէ մը, դ որ խօսելուն սկիզբը Տէրոջմէն առաւ, ե ու լսողներուն ձեռքովը
4 մեզի հաստատուեցաւ. զ Աստուած ալ վկայեց է նշաններով ու հրաշքներով՝ եւ զանազան զօրութիւններով՝ ը ու Սուրբ Հոգիին պարգեւներովը՝ թ ինչպէս որ ինքը կամեցաւ ։
5 Ինչու որ չէ թէ հրեշտակներուն հնազանդեցուց ժ ան գալու աշխարհը, որուն վրայով մենք կը խօսինք.
6 Հապա մէկը մէկ տեղ մը վկայեց՝ ու ըսաւ. ժա Մարդը ի՞նչ է՝ որ զանիկայ կը յիշես, կամ մարդու որդին՝ որ անոր այցելութիւն կ՚ընես.
7 Քիչ մը վար բրիր զանիկայ հրեշտակներէն, փառքով ու պատուով պսակեցիր զանիկայ, եւ քու ձեռացդ գործքերուն վրայ
8 կեցուցիր զանիկայ. ժբ Ամէն բան անոր ոտքերուն տակը հնազանդեցուցիր. ուստի ամէնը որ անոր հնազանդեցուց, անոր չհնազանդած բան մը չձգեց. ժգ բայց հիմա դեռ չենք տեսներ ամէնը անոր հնազանդած.
9 ժդ Սակայն Յիսուսը փառքով ու պատիւով պսակուած կը տեսնենք՝ որ հրեշտակներէն քիչ մը վար եղած էր՝ մահուան չարչարանքին համար, որ Աստուծոյ շնորհքովը ժե ամէնուն համար մահ ճա-
10 շակէ ։ ժզ Որովհետեւ կը վայլէր Անոր, (ժէ որուն համար ամէնը՝ եւ անով ամէն բաները եղած են,) շատ որդիներ փառքին մէջ մտցնելու ատենը՝ ժը անոնց փրկութեան Առաջնորդը ժթ չարչարանքով կատարել ։
11 ի Վասն զի ան որ կը սրբէ՝ ու ան որ կը սրբուի, իա ամէնն ալ մէկէ մըն են. իբ անոր համար ինքը ամօթ չսեպեր եղբայր կոչել զանոնք՝ ըսե-
12 լով. իգ Քու անունդ եղբայրներուս պիտի պատմեմ, ժողովքին մէջ
13 քեզ պիտի գովեմ ։ Եւ դարձեալ՝ իդ Ես անոր պիտի յուսամ. ու դարձեալ՝ իե Ահա ես՝ ու ան զաւակները
14 իզ որ Աստուած ինծի տուաւ ։ Ուստի որովհետեւ զաւակները մարմինին ու արիւնին հաղորդ եղան, իէ ինքն ալ նմանապէս անոնց բաժանորդ եղաւ. իը որ իր մահովը փճացընէ անիկայ՝ որ մահուան իշխանութիւնը ունէր, այսինքն է՝ Սատանան.
15 իթ Եւ ազատէ զանոնք որ մահուան վախովը միշտ ծառայութեան մէջ
16 կ՚ապրէին ։ Քանզի իրաւ հրեշտակներուն ձեռք չբռներ, հապա Աբրահամի սերունդին ձեռք կը բռնէ ։
17 լ Անոր համար պէտք էր անոր բոլորովին եղբայրներուն նման ըլլալ, լա որ ինքը ողորմած ըլլայ ու հաւատարիմ քահանայապետ Աստուծոյ կողմանէ, ժողովուրդին մեղքերը
18 քաւելու համար ։ լբ Քանզի ինչ բանով որ ինքը չարչարուեցաւ՝ փորձութիւն կրելով, կրնայ փորձանաւորներուն ալ օգնական ըլլալ ։

ա Բ Օր. ԼԳ. 2 ։ Սաղ. ԿԸ. 17 ։ Գործ. Է. 53 ։ Գաղ. Գ. 19 ։
բ Թու. ԺԵ. 30, 31 ։ Բ Օր. Դ. 3 ։ ԺԷ. 2, 5, 12 ։ ԻԷ. 26 ։
գ Եբր. Ժ. 28, 29 ։ ԺԲ. 25 ։
դ Մատթ. Դ. 17 ։ Մարկ. Ա. 14 ։ Եբր. Ա. 2 ։
ե Ղուկ. Ա. 2 ։
զ Մարկ. ԺԶ. 20 ։ Գործ. ԺԴ. 3 ։ ԺԹ. 11 ։ Հռովմ. ԺԵ. 18, 19 ։ Ա Կոր. Բ. 4 ։
է Գործ. Բ. 22, 43 ։
ը Ա Կոր. ԺԲ. 4, 7, 11 ։
թ Եփես. Ա. 5, 9 ։
ժ Եբր. Զ. 5 ։ Բ Պետ. Գ. 13 ։
ժա Յոբ. Է. 17 ։ Սաղ. Ը. 4 ։ ՃԽԴ. 3 ։
ժբ Մատթ. ԻԸ. 18 ։ Ա Կոր. ԺԵ. 27 ։ Եփես. Ա. 22 ։ Եբր. Ա. 13 ։
ժգ Ա Կոր. ԺԵ. 25 ։
ժդ Փիլ. Բ. 7, 8, 9 ։
ժե Յովհ. Գ. 16 ։ ԺԲ. 32 ։ Հռովմ. Ե. 18 ։ Բ Կոր. Ե. 15 ։ Ա Տիմ. Բ. 6 ։ Ա Յովհ. Բ. 2 ։ Յայտն. Ե. 9 ։
ժզ Ղուկ. ԻԴ. 46 ։
ժէ Հռովմ. ԺԱ. 36 ։
ժը Գործ. Գ. 15 ։ Ե. 31 ։ Եբր. ԺԲ. 2 ։
ժթ Ղուկ. ԻԴ. 26 ։ Եբր. Ե. 9 ։
ի Եբր. Ժ. 10, 14 ։
իա Գործ. ԺԷ. 26 ։
իբ Մատթ. ԻԸ. 10 ։ Յովհ. Ի. 17 ։ Հռովմ. Ը. 29 ։
իգ Սաղ. ԻԲ. 22, 25 ։
իդ Սաղ. ԺԸ. 2 ։ Եսա. ԺԲ. 2 ։
իե Եսա. Ը. 18 ։
իզ Յովհ. Ժ. 29 ։ ԺԷ. 6, 9, 11, 12 ։
իէ Յովհ. Ա. 14 ։ Հռովմ. Ը. 3 ։ Փիլ. Բ. 7 ։
իը Ա Կոր. ԺԵ. 54, 55 ։ Կող. Բ. 15 ։ Բ Տիմ. Ա. 10 ։
իթ Ղուկ. Ա. 74 ։ Հռովմ. Ը. 15 ։ Բ Տիմ. Ա. 7 ։
լ Փիլ. Բ. 7 ։
լա Եբր. Դ. 15 ։ Ե. 1, 2 ։
լբ Եբր. Դ. 15, 16 ։ Ե. 2 ։ Է. 25 ։

ԳԼ. Գ

1 Քրիստոս Մովսէսէն աւելի փառքի արժանաւոր է. 7 ուստի թէ որ մենք իրեն չհաւատանք՝ աւելի պատժոյ արժանի պիտի ըլլանք, քան թէ խստասիրտ Իսրայէլացիները ։

1 Ուստի սուրբ եղբայրներ՝ ա երկնային կոչումին մասնակիցներ, բ նայեցէք մեր դաւանութեանը Առաքեալին ու Քահանայապետին՝
2 Քրիստոս Յիսուսին. Որ հաւատարիմ է անոր՝ որ զինքը դրաւ, գ ինչպէս որ Մովսէս ալ անոր բոլոր
3 տանը մէջ ։ Ինչու որ ինքը Մովսէսէն այնչափ աւելի փառքի արժանացաւ, դ որչափ որ աւելի պատիւ կ՚ունենայ տունը շինողը՝ քան թէ
4 տունը ։ Քանզի ամէն տուն որ կը շինուի, մէկէ մը կը շինուի. ե բայց ան որ ամէն բաները բրաւ, Աս-
5 տուած է ։ Եւ զ իրաւ Մովսէս անոր բոլոր տանը մէջ հաւատարիմ էր է ծառայի մը պէս՝ ը զրուցուելու բաներուն վկայ ըլլալու համար.
6 թ Բայց Քրիստոս որդիի մը պէս իր տանը վրայ. ժ որուն տունը մենք ենք, ժա միայն թէ ան համարձակութիւնը եւ յոյսին պարծանքը մինչեւ վերջը հաստատ բռնենք ։
7 ժբ Ուստի ինչպէս որ կ՚ըսէ Հոգին Սուրբ. ժգ Այսօր թէ որ անոր ձայնին
8 պիտի լսէք, Ձեր սիրտերը մի խստացնէք բարկացնելու ատենին պէս անապատին մէջ փորձութեան
9 օրը. Ուր որ ձեր հայրերը զիս փորձեցին. քննեցին զիս՝ ու քառասուն տարի իմ գործքերս տե-
10 սան. Անոր համար զզուեցայ ան ազգէն, ու ըսի. Միշտ մոլորած են սրտովին, եւ իմ ճամբաներս
11 չճանչցան անոնք. Ուստի երդում ըրի իմ բարկութեանս մէջ թէ՝ իմ
12 հանգիստս պիտի չմտնեն ։ Նայեցէք եղբայրներ, չըլլայ որ ձեզմէ մէկուն ներսի դին անհաւատու-

ա Հռովմ. Ա. 7 ։ Ա Կոր. Ա. 2 ։ Եփես. Դ. 1 ։ Փիլ. Գ. 14 ։ Բ Թես. Ա. 11 ։ Բ Տիմ. Ա. 9 ։ Բ Պետ. Ա. 10 ։
բ Հռովմ. ԺԵ. 8 ։ Եբր. Բ. 17 ։ Դ. 14 ։ Ե. 5 ։ Զ. 20 ։ Ը. 1 ։ Թ. 11 ։ Ժ. 21 ։
գ Թու. ԺԲ. 7 ։ Հմր 5 ։
դ Զաք. Զ. 12 ։ Մատթ. ԺԶ. 18 ։
ե Եփես. Բ. 10 ։ Գ. 9 ։ Եբր. Ա. 2 ։
զ Հմր 2 ։
է Ել. ԺԴ. 31 ։ Թու. ԺԲ. 7 ։ Բ Օր. Գ. 24 ։ Յես. Ա. 2 ։ Ը. 31 ։
ը Բ Օր. ԺԸ. 15, 18, 19 ։
թ Եբր. Ա. 2 ։
ժ Ա Կոր. Գ. 16 ։ Զ. 19 ։ Բ Կոր. Զ. 16 ։ Եփես. Բ. 21, 22 ։ Ա Տիմ. Գ. 15 ։ Ա Պետ. Բ. 5 ։
ժա Հմր 14 ։ Մատթ. Ժ. 22 ։ ԻԴ. 13 ։ Հռովմ. Ե. 2 ։ Կող. Ա. 23 ։ Եբր. Զ. 11 ։ Ժ. 35 ։
ժբ Բ Թագ. ԻԳ. 2 ։ Գործ. Ա. 16 ։
ժգ Հմր 15 ։ Սաղ. ՂԵ. 7 ։

Յամի Տեառն 64

թեան չար սիրտ ըլլայ՝ ապստամբ ըլլալու կենդանի Աստուծմէն ։
13 Հապա ամէն օր մէկզմէկ յորդորեցէք՝ քանի որ այսօր կ՚ըսուի. որ չըլլայ թէ ձեզմէ մէկը խստանայ մեղքին խաբէութիւնովը ։
14 Քանզի մենք Քրիստոսի մասնակից եղած ենք, միայն թէ ան հաստատութեան սկիզբը մինչև վերջը պինդ բռնենք ։
15 Քանի որ կ՚ըսուի, Այսօր թէ որ անոր ձայնին պիտի լսէք, ձեր սիրտերը մի խստացնէք բարկացնելու ատենին պէս ։
16 Քանզի ոմանք լսեցին ու բարկացուցին. բայց չէ թէ ան ամէնը որ Եգիպտոսէն ելած էին Մովսէսին ձեռքովը ։
17 Որոնցմէ՞ զզուեցաւ ան քառասուն տարին. չէ՞ որ մեղանչողներէն, որոնց ոսկորները անապատին մէջը ինկան ։
18 Եւ որո՞նց համար երդում ըրաւ իր հանգիստը չմտնելու, եթէ ոչ՝ անհաւատներուն համար ։
19 Եւ կը տեսնենք որ չկրցան մտնել իրենց անհաւատութեանը համար ։

ա Հմր 6 ։
բ Հմր 7 ։
գ Թուոց. ժդ. 2. 4. 11. 24. 30. բ Օր. ա. 34. 36. 38 ։
դ Կամ՝ որոնք լսեցին ու բարկացուցին. չէ՞ որ
ե Թուոց. ժդ. 22. 29. 35. կզ. 65. Սաղ. ճզ. 26. ա Կոր. ժ. 5. Յուդ. 5 ։
զ Թուոց. ժդ. 30. բ Օր. ա. 34. 35 ։
է Գլ. գ. 6 ։

ԳԼ. Դ

1 Քրիստոնեաները հաւատքով ձեռք պիտի բերեն իրենց հանգիստը ։ 12 Աստուծոյ խօսքին ազդեցութիւնը ։ 14 Որովհետև մենք մեծ Քահանայապետ ունինք Յիսուս Աստուծոյ Որդին, որ մեր տկարութիւններուն հաղորդ եղաւ, բայց առանց մեղքի. 16 կարող ենք և պարտինք անոր միջնորդովը համարձակօրէն երթալ շնորհաց աթոռին առջեւ ։

1 Ուրեմն ալ վախնանք, որ չըլլայ թէ անոր հանգիստը մտնելու խոստմունքը որ դեռ մնացեր է, ձեզմէ մէկը անկէ զրկուած գտնուի ։
2 Ինչու որ մենք ալ անոնց պէս աւետիս առած ենք. բայց անոնց շահ մը չըրաւ ան խօսքը լսելը, քանզի հաւատքով խառնուած չէր լսողներուն մէջ ։
3 Իսկ մենք՝ որ հաւատացինք, հանգիստը կը մտնենք. ինչպէս որ ըսաւ, Ուստի երդում ըրի իմ բարկութեանս մէջ թէ՝ իմ հանգիստս պիտի չմտնեն. թէև իր գործերը աշխարհի սկիզբէն եղած էին ։
4 Ինչու որ Գիրքը ասանկ կ՚ըսէ մէկ տեղ մը՝ եօթներորդ օրուան համար. Եւ Աստուած եօթներորդ օրը հանգչեցաւ իր բոլոր գործերէն ։
5 Ու հոս նորէն կ՚ըսէ թէ՝ իմ հանգիստս պիտի չմտնեն ։
6 Ուստի որովհետև ոմանց կը մնայ հոն մտնել, և անոնք որ առաջուց աւետիսը առած էին, անհաւատութեան համար չմտան.
7 Նորէն օր մը կը սահմանէ՝ ու կ՚ըսէ Այսօր Դաւիթին բերնովը այնքան ժամանակէ ետև, ինչպէս որ ըսուեցաւ. Այսօր թէ որ անոր ձայնին պիտի լսէք, ձեր սիրտերը մի խստացնէք ։
8 Ինչու որ եթէ Յեսուն հանգչեցուցած ըլլար զանոնք, ալ անկէ ետքը ուրիշ օրուան համար չէր զրուցեր ։
9 Ուրեմն Աստուծոյ ժողովուրդին դեռ հանգիստ մը կը մնայ ։
10 Վասն զի ան որ անոր հանգիստը մտաւ, ալ հանգչեցաւ իր գործերէն, ինչպէս որ Աստուած ալ իրեններէն ։
11 Ուրեմն ջանանք ան հանգիստը մտնելու. որ չըլլայ թէ մէկը նոյն անհաւատութեան օրինակին պէս իյնայ ։
12 Ինչու որ Աստուծոյ խօսքը կենդանի է ու զօրեղ՝ և ամէն երկսայրի սուրէ կտրուկ, որ կը թափանցէ մինչև շունչը ու ոգին՝ և յօդուածները ու ծուծը բաժնելու, և կը քննէ սրտին խորհուրդները ու մտածմունքները ։
13 Եւ չկայ մէկ արարած մը անոր դիմացը չերեւցած. հապա ամէն բան բաց ու յայտնի է անոր աչքերուն առջեւ, որուն հետ է մեր հաշիւը ։
14 Արդ՝ մենք որ մեծ քահանայապետ մը ունինք երկինքը անցած, Յիսուսը՝ Աստուծոյ Որդին, ամուր բռնենք մեր դաւանութիւնը ։
15 Քանզի չէ թէ անանկ քահանայապետ մը ունինք՝ որ կարող չըլլայ մեր տկարութիւններուն կարեկից ըլլալու. հապա ինքը ամէն կերպով փորձը առած է մեզի նման, առանց մեղքի ։
16 Ուստի ալ համարձակութիւնով մօտենանք շնորհաց աթոռին առջեւ, որ ողորմութիւն ընդունինք՝ ու շնորհք գտնենք պէտք եղած ատենը մեզի օգնելու ։

ա Գլ. ժբ. 15 ։
բ Գլ. գ. 14 ։
գ Սաղ. ղե. 11. Գլ. գ. 11 ։
դ Ծնն. բ. 2. Ել. ի. 11. լա. 17 ։
ե Գլ. գ. 19 ։
զ Սաղ. ղե. 7. Գլ. գ. 7 ։
է Գլ. գ. 12. 18. 19 ։
ը Ես. խթ. 2. Երեմ. իգ. 29. բ Կոր. ժ. 4. 5. ա Պետ. ա. 23 ։
թ Առակ. ե. 4 ։
ժ Եփե. զ. 17. Յայտ. ա. 16. բ. 16 ։
ի ա Կոր. ժդ. 24. 25 ։
լ Սաղ. լգ. 13. 14. գ. 8. ճլթ. 11. 12 ։
խ Յոր. իդ. 6. լդ. 21. Առակ. ժե. 11 ։
ծ Գլ. գ. 1 ։
կ Գլ. է. 26. թ. 12. 24 ։
հ Գլ. ժ. 23 ։
ձ Ես. ծգ. 3. Գլ. բ. 18 ։
ղ Ղուկ. իբ. 28 ։
ճ բ Կոր. ե. 21. Գլ. է. 26. ա Պետ. բ. 22. ա Յով. գ. 5 ։
մ Եփե. բ. 18. գ. 12. Գլ. ժ. 19. 21. 22 ։

ԳԼ. Ե

1 Մեր Փրկչին քահանայական իշխանութիւնը և պատիւը ։ 11 Առաքեալը կը յանդիմանէ այս բանին գիտութեանը վրայով անհոգ եղողները ։

1 Ինչու որ ամէն քահանայապետ մարդոց մէջէն առնուած՝ մարդոց համար կը կենայ Աստուծոյ կողմը, որ պատարագներ ու զոհեր մատուցանէ մեղքերու համար ։
2 Նա կարող է կարեկից ըլլալ անոնց՝ որ տգէտ ու մոլորեալ են. ինչու որ ինքն ալ տկարութիւնով պաշարուած է ։
3 Եւ աս պատճառով պարտաւոր է ինչպէս ժողովուրդին համար՝ անանկ ալ իր անձին համար մեղքի պատարագ մատուցանել ։
4 Եւ չէ թէ մէկը ինքիրմէ — պատիւը կ՚առնէ, հապա ան որ Աստուծմէ կանչուած է՝ ինչպէս որ Ահարոնը ։
5 Անանկ ալ Քրիստոս՝ չէ թէ իր անձը մեծարեց քահանայապետ ըլլալու, հապա անիկայ՝ որ զրուցեց անոր թէ՝ Դուն իմ Որդիս ես, ես այսօր քեզ ծնայ.
6 ինչպէս ուրիշ տեղ մըն ալ կ՚ըսէ. Դուն յաւիտեան քահանայ ես Մելքիսեդեկի

ա Գլ. ը. 3 ։
բ Գլ. բ. 17 ։
գ Գլ. ը. 3. 4. թ. 9. ժ. 11. ժա. 4 ։
դ Գլ. բ. 18. դ. 15 ։
ե Գլ. է. 28 ։
զ Ղևտ. դ. 3. թ. 7. ժզ. 6. 15. 16. 17. Գլ. է. 27. թ. 7 ։
է բ Մն. ժզ. 18. Յովհ. գ. 27 ։
ը Ել. իը. 1. Թուոց. ժզ. 5. 40. ա Մն. իգ. 13 ։
թ Յովհ. ը. 54 ։
ժ Սաղ. բ. 7. Գլ. ա. 5 ։
ի Սաղ. ճժ. 4. Գլ. է. 17. 21 ։

Յամ Տեառն
64

ւ Սաղ. իբ. 1. Մատ. իէ. 46. 50. Մար. ժե. 34. 37.
փ Մատ. իզ. 39. 42. 44. Մար. ժդ. 36. 39. Յով. ժէ. 1.
ք Մատ. իզ. 53. Մար. ժդ. 36.
և Մատ. իզ. 37. Մար. ժդ. 33. Ղու. իբ. 43. Յով. ժբ. 27.
* Կամ բարեպաշտութեանը պատճառաւ.
օ Գլ. գ. 6.
ֆ Փիլ. բ. 8.
ա Գլ. բ. 10. ժա. 40.
բ Հռմ. 6. Գլ. դ. 20.
գ Յոհ. ժզ. 12. բ Պետ. գ. 16.
դ Մատ. ժգ. 15.
ե Գլ. գ. 1.
զ ա Կոր. գ. 1. 2. 3.
է ա Կոր. ժդ. 11. ժգ. 20. Եփես. դ. 14. ա Պետ. բ. 2.
ը Եսա. է. 15.
թ ա Կոր. բ. 14. 15.

ժ Փիլ. գ. 12. 13. 14. Գլ. ե. 12.
ի Գլ. թ. 14.
լ Գործ. ժթ. 4. 5.
խ Գործ. ը. 14. 15. 16. 17. ժթ. 6.
ծ Գործ. ժէ. 31. 32.
կ Գործ. իդ. 25. Հռով. բ. 16.
հ Գործ. ժը. 21. ա Կոր. դ. 19.
ձ Մատ. ժբ. 31. 32. Գլ. ժ. 26. բ Պետ. բ. 20. 21. ա Յով. ե. 16.
ղ Գլ. ժ. 32.
ճ Յով. դ. 10. գ. 32. Եփես. բ. 8.
մ Գաղ. գ. 2. 3. Գլ. բ. 4.
յ Գլ. բ. 5.
ն Գլ. ժ. 29.

7 կարգին պէս ։ Որ իր մարմնին օրերը սաստիկ գոչումով ու արցունքով աղօթք և աղաչանք մատուց անոր՝ որ կարող էր զինքը մահուանէ ազատելու, ու լսուեցաւ՝ իր *երկիւղէն [illegible]. 8 Թէպէտ ինքը Որդի է, Բայց իր չարչարանքներէն հնազանդութիւն 9 սորվեցաւ. Ու երբոր կատարուեցաւ, բոլոր իրեն հնազանդողներուն յաւիտենական փրկութեան 10 պատճառ եղաւ. Ու Աստուծմէ կոչուեցաւ քահանայապետ Մելքիսեդեկի կարգին պէս ։ 11 Որուն վրայով շատ բաներ ունինք, որ դժուարին ալ է մեկնելու, ինչու որ ձեր լսելիքները բթացած են. 12 Որ պէտք էր ձեզի ժամանակին նայելով սորվեցնող ըլլալ. բայց նորէն պէտք է ձեզի սորվիլ թէ ինչ են Աստուծոյ պատգամներուն առջի սկզբունքները. Ու դուք կաթի կարօտ եղաք, և չէ թէ 13 հաստատուն կերակուրի ։ Քանզի ան ամէնը որ կաթնկեր է, արդարութեան խօսքին անհմուտ է, 14 որովհետև տղայ է ։ Բայց հաստատուն կերակուրը կատարեալներուն է, որոնց զգայարանքները սովորութեամբ կրթուած են բարին ու չարը զանազանելու ։

ԳԼ. Զ.

1 Կը յորդորէ որ հաւատքէն չելնան, 11 հապա հաստատուն, 12 և ջանացող ըլլան, ու համբերութեամբ Աստուծոյ ապաւինին, 13 վասն զի Աստուած հաստատուն է իր խոստումներուն մէջ ։

1 Ասոր Քրիստոսի վրայով առջի սորվելիքները ձգելով՝ կատարելին դանք. առանց նորէն հիմ ձգելու մեռած գործերէն ապաշխարելու՝ ու դէպ ՚ի Աստուած 2 հաւատք ունենալու, Եւ մկրտութիւններուն վարդապետութեանը, ու ձեռք դնելուն, և մեռելներուն յարութեանը, ու յաւիտենական դատաստանին ։ 3 Եւ ասիկա ընենք, թէ որ Աստուած 4 հրաման տայ ։ Ինչու որ անճար է մէկ անգամ լուսաւորուածներուն՝ որոնք երկնաւոր պարգևին համը առին, ու Հոգւոյն Սրբոյ 5 հաղորդ եղան, և Աստուծոյ բարի խօսքին ու գալու աշխարհին զօ- 6 րութիւններուն համը առին, Թէ որ իյնան, նորէն ապաշխարութիւնով նորոգուիլ. որովհետև կրկին Աստուծոյ Որդին խաչը կը հանեն իրենց անձին, ու կը խայ- 7 տառակեն ։ Ինչու որ ան երկիրը՝ որ իր վրայ շատ անգամ եկած անձրևը կը խմէ, և արդիւնք կը բերէ պիտանի անոնց՝ որոնց համար որ կը մշակուի, Աստուծմէ 8 օրհնութիւն կ'ընդունի. Բայց ան որ փուշեր ու տատասկներ կը բերէ՝ անպիտան է, ու անէծքի մօտ. 9 և անոր վերջը այրուիլ է ։ Իսկ մենք սիրելիներ՝ ձեր վրայով լաւագոյն և փրկութեան մերձաւորեալ յոյսեր ունինք, թէև ասանկ 10 կը խօսինք ։ Քանզի Աստուած անիրաւ չէ, որ ձեր գործը մոռնայ, ու ան սէրը՝ որ իր անուանը համար ցուցուցիք, որ սուրբերուն ծառայեցիք՝ ու կը ծառայէք ։

11 Բայց մենք կը բաղձանք որ ձեզմէ ամէն մէկը նոյն ջանքը ցուցընէ յոյսին հաստատուելուն մինչև 12 վերջը. Որ դուք չհեղգանաք. հապա նմանող ըլլաք անոնց՝ որ հաւատքով ու համբերութիւնով խոստումները ժառանգեցին ։ 13 Վասն զի երբոր Աստուած Աբրահամին խոստումն ըրաւ, որովհետև իրմէ մեծը չկար՝ որ անոր վրայ 14 երդում ընէր, Իր անձին վրայ երդում ըրաւ՝ ու ըսաւ. Այո օրհնելով պիտի օրհնեմ քեզ, ու շատցնելով պիտի շատցնեմ 15 քեզ ։ Եւ այսպէս համբերելով՝ 16 խոստումնքին հասաւ ։ Քանզի մարդիկ իրենցմէ մեծին վրայ երդում կ'ընեն, ու անոնց բոլոր հակառակութեանը հաստատ վերջ [illegible]՝ երդումն է ։ 17 Որ ասով Աստուած իր խորհուրդին անփոփոխ ըլլալը ալ աւելի ցուցընել ուզելով խոստումնքին ժառանգորդներուն, երդումով 18 մէջ ձգեց. Որ երկու անփոփոխելի բաներով՝ որոնցմով անկարելի է Աստուծոյ սուտ զրուցել, հաստատուն մխիթարութիւն ունենանք մենք՝ որ ապաստանեցանք առջևնիս դրուած յոյսը ամուր 19 բռնելու. Որ ան յոյսը ունենանք իբրև մէկ հաստատ ու անշարժ խարիսխ մը մեր անձին, որ վարագուրին ներսի կողմն ալ կը 20 մտնէ. Ուր որ Յիսուս իբրև Առաջնորդ մտաւ մեզի համար՝ յաւիտենական քահանայապետ ըլլալով՝ Մելքիսեդեկի կարգին պէս ։

ԳԼ. Է.

1 Առաքեալը կը ցուցընէ թէ Յիսուս Քրիստոս քահանայապետ է Մելքիսեդեկի կարգին պէս, 11 և աս պատճառով խիստ գերազանց է Ահարոնի կարգէն եղող քահանաներէն ։

1 Քանզի աս Մելքիսեդեկը Սաղեմի թագաւորն էր՝ Բարձրեալ Աստուծոյ քահանան. որ ինքը Աբրահամը դիմաւորեց՝ երբոր անիկայ թագաւորներուն կոտորածէն կը 2 դառնար, ու օրհնեց զանիկայ. Ո-

Յամ Տեառն
64

շ Սաղ. կե. 10.
ո Եսա. ե. 6.
պ Առակ. ժդ. 31. Մատ. ժ. 42. իե. 40. Յով. ժգ. 20.
ջ Հռով. գ. 4. բ Թեսա. ա. 6. 7.
ռ ա Թեսա. ա. 3.
ս Հռով. ժե. 25. բ Կոր. ը. 4. թ. 1. 12. բ Տիմ. ա. 18.
վ Գլ. գ. 6. 14.
տ Գլ. ժ. 36.
ր Ծն. իբ. 16. 17. Սաղ. ճե. 9. Ղու. ա. 73.
ց Ել. իբ. 11.
ւ Հռով. ժա. 29.
փ Գլ. ժա. 9.
ք Գլ. ժբ. 1.
օ Ղև. ժզ. 15. Գլ. թ. 7.
ֆ Գլ. գ. 14. ը. 1. թ. 24.
Գլ. գ. 1. ե. 6. 10. է. 17.

ա Ծն. ժդ. 18. &c.

Յամի Տեառն
64

բաժին՝ Աբրահամն ալ տասանորդ տուաւ բոլոր բաներէն. որ նախ՝ արդարութեան թագաւոր կը թարգմանուի, ետքը Սաղեմի թագաւոր՝ որ է խաղաղութեան թագա-
3 ւոր. Առանց հօր՝ առանց մօր՝ ազգաբանութիւն չունեցող, որ ոչ անոր օրերուն սկիզբը կայ՝ ոչ ալ կեանքին վերջը. և Աստուծոյ Որդւոյն նման ըլլալով՝ կը կենայ ու կը մնայ միշտ քահանայ։

4 Արդ՝ նայեցէք թէ որչափ մեծ մէկ մըն էր ասիկայ, ‡ որ անոր Աբրահամ նահապետն ալ տասանորդ
5 տուաւ աւարէն։ Եւ ‡ Ղեւիի որդիներէն անոնք որ քահանայութիւն կ'առնեն, պատուէր ունին որ ժողովուրդէն տասանորդ առնեն՝ օրէնքին համեմատ, այսինքն՝ իրենց եղբայրներէն. թէպէտև անոնք Աբրահամին երանքէն ելեր են.
6 Բայց ասիկայ՝ որուն ազգաբանութիւնը անոնցմէ չէր, Աբրահամէն տասանորդ առաւ, † ու օրհնեց զանիկայ՝ որ † խոստումները առած էր։
7 Սակայն ասիկա անհակառակելի բան մըն է, որ պզտիկը մեծէն կ'օրհնուի։

8 Եւ հոս մահկանացու մարդիկ տասանորդ կ'առնեն. բայց հոն անիկայ կ'առնէ, որուն համար վը-
9 կայուած է թէ կենդանի է։ Եւ կրնայ ըսուիլ թէ, Ղեւին ալ՝ որ տասանորդ կ'առնէ, Աբրահամին
10 ձեռքովը տասանորդ տուաւ. Ինչու որ տակաւին իր հօրը երանքն էր, երբոր Մելքիսեդեկ զանիկայ դիմաւորեց։

11 Արդ՝ † եթէ որ կատարելութիւնը Ղեւտացւոց քահանայութեան ձեռքովը ըլլար, (որովհետև ժողովուրդը անոր տակ օրէնքին տակ դրուեցաւ,) ինչ պէտք էր որ Մելքիսեդեկին կարգին պէս ուրիշ քահանայ մը ելլէ, ու չըսուի Ահա-
12 րոնին կարգին պէս։ Արդ՝ քահանայութիւնը փոխուելուն պէս, հարկ էր որ օրէնքին ալ փոփոխու-
13 թիւն ըլլայ։ Եւ [illegible] [illegible]. ինչու որ ան՝ որուն համար ասանկ կ'ըսուի, ուրիշ ցեղի հաղորդութիւն ունեցաւ, որ ան ցեղէն բնաւ
14 մէկը սեղանին չմօտեցաւ. Քանզի յայտնի է թէ «Յուդայի ցեղէն յառաջ եկաւ մեր Տէրը», որ ան ցեղին վրայով Մովսէս բան մը չգրու-
15 եց քահանայութեան համար։ Ու ալ աւելի յայտնի է որ [illegible], քանի որ Մելքիսեդեկին նմանութիւնով ուրիշ քահանայ մը կ'ելլէ,
16 Որ ան չէ թէ մարմնաւոր պատուէրի օրէնքին պէս եղաւ, հապա անվախճան կենաց զօրութեանը պէս։

‡ Ծնն. ԺԴ. 20.

‡ Թուոց. ԺԸ. 21. 26.

† Ծնն. ԺԴ. 19.

† Հռովմ. Դ. 13. Գաղ. Գ. 16.

† Գլ. Ե. 6. Զ. 20.

† Գաղ. Բ. 21. Հմր 18. 19. Գլ. Ը. 7.

Ես. ԺԱ. 1. Միք. Ե. 2. Մատ. Ա. 3. Ղուկ. Գ. 33. Յայտ. Ե. 5.

17 Ինչու որ կը վկայէ թէ՝ † Դուն յաւիտեան քահանայ ես Մելքիսեդե-
18 կի կարգին պէս։ Քանզի առջի պատուէրը կը խափանուի ‡ իր տկարութեանը ու անշահութեանը
19 համար, (Ինչու որ † օրէնքը մէկ բան մը կատարեալ չըրաւ,) և նոր անոր տեղը կը մտնէ լաւագոյն յոյս մը՝ որով † Աստուծոյ կը մօտենանք։

20 Եւ որչափ որ Երդումով՝ չէ թէ առանց երդումի քահանայ եղաւ. (Ինչու որ անոնք առանց երդումի
21 քահանայ եղած են. Բայց ասիկայ երդումով՝ անոր ձեռքովը, որ իրեն ըսաւ. ‡ Տէրը երդում ըրաւ, ու պիտի չզղջայ. Դուն յաւիտեան քահանայ ես Մելքիսեդեկի
22 կարգին պէս.) Այնքան աւելի աղէկ ուխտի մը երաշխաւոր եղաւ Յիսուս։

23 Ու անոնք շատ քահանաներ եղած են, իրենց միշտ մնալուն՝ մահը ար-
24 գելք ըլլալուն համար. Բայց ասիկայ յաւիտեան կենալուն համար՝ անանցանելի ունի քահանայու-
25 թիւնը. Ուստի բոլորովին կարող ալ է ազատելու անոնք՝ որ իրմով Աստուծոյ կու գան. որովհետև ինքը միշտ կենդանի է † անոնց համար բարեխօս ըլլալու։

26 Վասն զի մեզի ճիշդ ասանկ քահանայապետ մը կը վայլէր, † սուրբ՝ անմեղ՝ անարատ՝ մեղաւորներէն զատուած՝ ու † երկինքէն բարձրա-
27 ցած. Որ անոր ամէն առտու հարկ չէ ինչպէս ուրիշ քահանայապետներուն՝ † առաջ իր մեղքերուն համար պատարագ մատուցանել, ու † ետքը ժողովուրդին մեղքերուն համար. վասն զի ինքը † մէկ անգամ մը ըրաւ ասիկայ, իր անձը պատա-
28 րագ մատուցանելով։ Ինչու որ օրէնքը † տկարութիւնով պաշարուած մարդիկը քահանայապետ կը կարգէ. բայց երդումին խօսքը՝ որ օրէնքէն ետև էր, Որդին՝ որ † յաւիտեան կատարեալ է։

ԳԼ. Ը.

1 Քրիստոսի յաւիտենական քահանայութեամբ խափանուած է Ղեւտական քահանայութիւնը. † Նմանապէս նահապետներուն հետ եղած ժամանակաւոր ուխտը խափանուած է աւետարանին յաւիտենական ուխտովը։

1 Ու գրուած խօսքերուն բովանդակութիւնը ասիկա է. անանկ քահանայապետ մը ունինք մենք՝ որ ինքը երկինքը Աստուծոյ մեծութեանը աթոռին աջ կողմը
2 նստաւ. † Սրբարանին պաշտօնեայ, ու † ճշմարիտ խորանին՝ որ Տէրը
3 կանգնեց, և չէ թէ մարդ։ Քանզի † ամէն քահանայապետ պատարագներ ու զոհեր մատուցանելու

Յամի Տեառն
64

† Սաղ. ՃԺ. 4. Գլ. Ե. 6. 10. Զ. 20.

‡ Հռովմ. Ը. 3. Գաղ. Գ. 21.

† Հռով. Գ. 20. 21. 28. Ը. 3. Գաղ. Բ. 16. Գլ. Թ. 9.

† Գլ. Զ. 18. Ը. 6. Գաղ. Գ. 24.

† Հռով. Ե. 2. Եփե. Բ. 18. Գ. 12. Գլ. Դ. 16. Ժ. 19.

‡ Սաղ. ՃԺ. 4. Գլ. Ե. 6. Թ. 15. ԺԲ. 24.

† Հռովմ. Ը. 34. Ա Յով. Բ. 1.

† Գլ. Դ. 15.

† Եփե. Դ. 10. Գլ. Ը. 1.

† Գլ. Ե. 3. Թ. 7.

† Ղեւ. Թ. 7.

† Ղեւ. Ժ. 3.

† Գլ. Թ. 12. 28. Ժ. 12.

† Գլ. Ե. 1. 2.

† Գլ. Բ. 10.

† Եփե. Ա. 20. Գլ. Ա. 3. Ժ. 12.

† Գլ. Թ. 8. 24.

† Գլ. Թ. 11.

† Գլ. Ե. 1.

համար որոշուած է․ ուստի [ե]հարկ
է որ ասիկա ալ բան մը ունենայ
4 մատուցանելու։ Որ եթէ երկրի
վրայ ըլլար, քահանայ անգամ
պիտի չըլլար․ ինչու որ կան քահանաներ՝
որոնք պատարագներ կը
մատուցանեն օրէնքին համեմատ․
5 (Որ անոնք երկնային բաներուն
նմանութիւնովը ու [զ]շուքովը կը
ծառայեն․ ինչպէս որ Մովսէսին
ապսպրուեցաւ՝ երբոր խորանը
պիտի շինէր․ քանզի ըսաւ․ [է]Նայէ
որ լեռը քեզի ցուցուած օրինակին
6 պէս շինես ամէնը․) Բայց
հիմա Յիսուս՝ [ը]ալ աւելի գերազանց
պաշտօնի մը հասաւ, որչափ
որ լաւագոյն խոստումներով
հաստատուած լաւագոյն ուխտի մը
միջնորդ է։
7 [թ]Ինչու որ եթէ առաջինը անմեղադրելի
ըլլար, [illegible] երկրորդին
8 տեղ չէր փնտռուեր։ Քանզի կը
յանդիմանէ անոնք ու կ'ըսէ․ [ժ]Ահա
օրեր կու գան՝ կ'ըսէ Տէրը, որ
Իսրայէլի տանը հետ ու Յուդայի
տանը հետ նոր ուխտ պիտի ընեմ․
9 Ոչ թէ այն ուխտին պէս՝ որ անոնց
հայրերուն հետ ըրի, այն օրը որ
անոնց ձեռքէն բռնեցի՝ զանոնք
Եգիպտոսի երկրէն հանելու համար․
ինչու որ անոնք իմ ուխտիս
մէջ չկեցան, ես ալ անհոգ եղայ
10 անոնց վրայով՝ կ'ըսէ Տէրը։ Քանզի
[ի]սա է այն ուխտը՝ որ Իսրայէլի
տանը հետ պիտի ընեմ այն օրերէն
ետքը՝ կ'ըսէ Տէրը․ իմ օրէնքներս
անոնց միտքին մէջը պիտի դնեմ,
և անոնց սրտին վրայ պիտի գրեմ
զանոնք, ու [լ]ես անոնց Աստուած
պիտի ըլլամ, և անոնք ինծի ժողովուրդ
11 պիտի ըլլան։ Ու [խ]բնաւ
պիտի չսորվեցնեն ամէն մէկը իր
քաղաքացին, և ամէն մէկը իր
եղբայրը, ըսելով թէ՝ Տէրը ճանչցիր․
ինչու որ անոնց պզտիկէն
մինչև մեծը ամէնը զիս պիտի ճանչնան.
12 Վասն զի ես անոնց անիրաւութիւններուն
ներող պիտի ըլլամ, [ծ]և անոնց մեղքերը ու անօրէնութիւնները
ալ պիտի չյիշեմ։
13 [կ]Նոր ուխտ ըսելովը՝ առաջինը
հինցուց․ ու այն որ կը հիննայ և կը
ծերանայ, ալ կորսուելու մօտ է։

ԳԼ. Թ

1 Առաջուան օրէնքին ծէսերը և արիւնով եղած զոհերը նկարագրելով՝ 11 կը ցուցնէ թէ անոնք շատ տարբեր էին Քրիստոսի զոհին և արիւնին արժանաւորութենէն ու կատարելութենէն նայելով։

1 Արդարև առաջին ուխտն ալ ունէր
պաշտամունքին արարողութիւնները,
ու [ա]աշխարհային սուրբ
2 տեղը։ [բ]Ինչու որ առաջին խորանը
որ Սրբութիւն կ'ըսուէր, [illegible]
կազմուեցաւ, [գ]որուն մէջը էր
[դ]աշտանակը՝ ու [ե]սեղանը՝ և առաջաւորութեան
3 հացը։ Եւ [զ]երկրորդ
վարագոյրին ետին այն խորանը՝
որ Սրբութիւն սրբութեանց
4 կ'ըսուէր․ Որուն մէջն էր ոսկի
բուրվառը, և [է]ուխտին տապանակը՝
ամէն կողմէն ոսկիով պատած․
որուն մէջն էր [ը]ոսկի սափորը
մանանայով լեցուն, և [թ]Ահարոնին
գաւազանը՝ որ ծաղկեցաւ,
5 և [ժ]ուխտին տախտակները․ Եւ
[ի]անոր վրայէն փառաց քերովբէները՝
որ քաւութիւնին վրայ հովանի
կ'ընէին․ որոնց համար դեռ չէ
հիմա մէկիկ մէկիկ գրուցել։
6 Եւ աս բաները այսպէս կարգադրուած
ըլլալով, առաջին խորանը
ամէն ատեն [լ]կը մտնէին քահանաները՝
պաշտամունքը կատարելու․
7 Բայց երկրորդը՝ [խ]տարին անգամ
մը՝ միայն քահանայապետը կը մտնէր․
[illegible] չէ թէ առանց արիւնի,
[ծ]որն որ իրեն համար՝ ու ժողովուրդին
սխալմունքներուն համար
8 կը մատուցանէր, [կ]Հոգին Սուրբ աս
ցուցընելով՝ թէ [հ]սրբարանին ճանապարհը
յայտնի եղած չէր, քանի
որ տակաւին առջի խորանը կը կենար․
9 Որ այն օրինակ մըն էր այն
ժամանակին՝ որ պատարագներ ու
զոհեր կը մատուցուէին, [ձ]որոնք
խղճմտանքի կողմանէ չէին կրնար
կատարեալ ընել պաշտօն մատուցանողը․
հապա միայն [ղ]կերակուրներով
10 ու խմելիքներով, Եւ [ճ]կերպ
կերպ լուացումներով՝ [մ]մարմնաւոր
արարողութիւններ էին, որոնք
մինչև ուղղութեան ատենը կը կենային։
11 Բայց Քրիստոս որ եկաւ՝
[յ]գալու բարիքներուն [ն]Քահանայապետը՝
[շ]աւելի մեծ ու կատարեալ
և անձեռագործ խորանով,
այսինքն՝ այն որ աս ստեղծուածներէն
12 չէ, Ոչ ալ [ո]նոխազներու
ու զուարակներու արիւնով, հապա
[չ]իր արիւնովը, [պ]մէկ անգամ մը
սրբարանը մտաւ՝ [ջ]յաւիտենական
13 փրկութիւն ստանալով։ Վասն
զի թէ որ [ռ]ցուլերուն ու նոխազներուն
արիւնը՝ և [ս]երինջին մոխիրը
սրսկուելով՝ պղծեալները կը
սրբէր մարմինի մաքրութեան կողմանէ․
14 Ալ որչափ աւելի [վ]Քրիստոսի
արիւնը՝ [տ]որ յաւիտենական
Հոգիին ձեռքովը [ր]իր անձը անարատ
[illegible] մատուց Աստուծոյ,

Յամի Տեառն
64

ե Եփե. ե. 2. Գղ. թ. 14.
զ Կող. բ. 17. Գղ. թ. 23. ժ. 1.
է Ել. իե. 40. իզ. 30. իէ. 8. Թուոց. ը. 4. Գործ. է. 44.
ը Բ Կոր. գ. 6. 8. 9. Գղ. է. 22.
թ Գղ. է. 11. 18.
ժ Երեմ. լա. 31. 32. 33. 34.
ի Գղ. ժ. 16.
լ Զաք. ը. 8.
խ Ես. ծդ. 13. Յով. զ. 45. Ա Յով. բ. 27.
ծ Հռով. ժա. 27. Գղ. ժ. 17.
կ Բ Կոր. ե. 17.
ա Ել. իե. 8.

Յամի Տեառն
64

բ Ել. իզ. 1.
գ Ել. իզ. 35. խ. 4.
դ Ել. իե. 31.
ե Ել. իե. 23. 30. Ղև. իդ. 5. 6.
զ Ել. իզ. 31. 33. խ. 3. 21. Գղ. ժ. 19.
է Ել. իե. 10. իզ. 33. խ. 3. 21.
ը Ել. ժզ. 33. 34.
թ Թուոց. ժէ. 10.
ժ Ել. իե. 16. 21. լդ. 29. խ. 20. Բ Օր. ժ. 2. 5. Գ Թագ. ը. 9. 21. Բ Մն. ե. 10.
ի Ել. իե. 18. 22. Ղև. ժզ. 2. Գ Թագ. ը. 6. 7.
լ Թուոց. իը. 3. Դան. ը. 11.
խ Ել. լ. 10. Ղև. ժզ. 2. 11. 12. 15. 34. Հմր 25.
ծ Գղ. ե. 3. է. 27.
կ Գղ. ժ. 19. 20.
հ Յով. ժդ. 6.
ձ Գործ. գ. 21. Գղ. է. 18. 19. ժ. 1. 11.
ղ Ղև. ժա. 2. Կող. բ. 16.
ճ Թուոց. ժթ. 7. ե.
մ Եփե. բ. 15. Կող. բ. 20. Գղ. է. 16.
յ Գղ. ժ. 1.
ն Գղ. գ. 1.
շ Գղ. ը. 2.
ո Գղ. ժ. 4.
չ Գործ. ի. 28. Եփե. ա. 7. Կող. ա. 14. Ա Պետ. ա. 19. Յայտ. ա. 5. ե. 9.
պ Զաք. գ. 9. Հմր 26. 28. Գղ. ժ. 10.
ջ Դան. թ. 24.

ռ Ղև. ժզ. 14. 16. ս Թուոց. ժթ. 2. 17. ե. վ Ա Պետ. ա. 19. Ա Յով. ա. 7. Յայտ. ա. 5. տ Հռով. ա. 4. Ա Պետ. գ. 18. ր Եփե. բ. 5. Տիտ. բ. 14. Գղ. է. 27.

պիտի սրբէ ձեր խղճմտանքը մեռած գործքերէն՝ կենդանի Աստուածը պաշտելու ։

15 Եւ ասոր համար ինքը նոր ուխտին միջնորդն է, որ իր մահը առջի ուխտին ժամանակը եղած յանցանքներուն թողութեանը համար եղած ըլլալով, հրաւիրուածները յաւիտենական ժառանգութեան
16 խոստումը առնեն ։ Քանզի ուր որ կտակ մը ըլլայ, հարկ է որ կտակը ընողին մահը մէջ մտնէ ․
17 Ինչու որ կտակը մեռնելէն ետեւ հաստատ կ'ըլլայ ․ քանզի ընաւ վաւերականութիւն չունենար,
18 քանի որ կտակը ընողը ողջ է ։ Անոր համար առջի ուխտն ալ առանց
19 արիւնի չէր հաստատուեր ։ Վասն զի երբոր Մովսէս օրէնքին ամէն պատուէրները բոլոր ժողովուրդին պատմեց, զուարակներուն ու նոխազներուն արիւնը առնելով՝ ջուրով ու կարմիր բուրդով և զոպայով բուն գիրքին և բոլոր ժողովուրդին վրայ
20 սրսկեց ․ Եւ ըսաւ ․ Ասիկայ է ան ուխտին արիւնը, որ Աստուած ձե-
21 զի պատուիրեց ։ Եւ խորանին վրայ, ու պաշտօնին բոլոր գործիքներուն վրայ նոյնպէս սրսկեց արիւ-
22 նը ։ Եւ գրեթէ ամէն բան արիւնով կը մաքրուի օրէնքին նայելով, ու առանց արիւն չթափուած թողութիւն չըլլար ։

23 Ուստի հարկ էր որ երկնաւոր բաներուն օրինակները ասոնցմով մաքրուին ․ բայց բուն երկնաւորները ասոնցմէ աւելի աղէկ զոհե-
24 րով ։ Քանզի Քրիստոս չէ թէ ձեռագործ սրբարանը մտաւ, որ ճշմարիտին օրինակն է, հապա բուն երկինքը՝ որ հիմա մեզի համար Աստուծոյ առջեւ ներկայա-
25 նայ ․ Ոչ թէ որ շատ անգամ իր անձը մատուցանէ, ինչպէս քահանայապետը՝ որ ամէն տարի սրբարանը կը մտնէ
26 իր չեղած արիւնով ․ Ապա թէ ոչ՝ պէտք էր իրեն աշխարհի սկիզբէն հետէ շատ անգամ չարչարուիլ ․ բայց հիմա մէկ անգամ մը դարերուն վերջը իր անձին պատարագովը յայտնուեցաւ՝ մեղքը
27 մէկդի ձգելու համար ։ Եւ ինչպէս որ մարդոց սահմանուած է մէկ անգամ մը մեռնիլ, ու անկէ
28 ետքը դատաստան ․ Նմանապէս ալ Քրիստոս մէկ անգամ մը մատուցուեցաւ՝ շատերուն մեղքերը վերցնելու համար, բայց երկրորդ անգամին առանց մեղքի պիտի յայտնուի փրկութեան համար անոնց՝ որոնք անոր կը սպասեն ։

Յամի Տեառն
64

Գլ. ա. 3. ժ. 22.
Գլ. զ. 1.
Ղու. ա. 74.
Հռով. զ. 13, 22. ա Պետ. դ. 2.
ա Տիմ. բ. 5.
Գլ. է. 22. ը. 6. ժբ. 24.
Հռով. գ. 25. ե. 6. ա Պետ. գ. 18.
Գլ. գ. 1.
Գաղ. գ. 15.
Ել. իդ. 6.
Ել. իդ. 5. 6. 8. Ղև. ժզ. 14. 15. 18.
Ղև. ժդ. 4. 6. 7. 49. 51. 52.
Ել. իդ. 8. Մատ. իզ. 28.
Ել. իթ. 12. 36. Ղև. ը. 15. 19. ժզ. 14. 15. 16. 18. 19.
Ղև. ժէ. 11.
Գլ. ը. 5.
Գլ. զ. 20.
Գլ. ը. 2.
Հռով. ը. 34. Գլ. է. 25. ա Յով. բ. 1.
Հմր 7.
Հմր 12. Գլ. է. 27. ժ. 10. ա Պետ. գ. 18.
ա Կոր. ժ. 11. Գաղ. դ. 4. Եփես. ա. 10.
Ծնն. գ. 19. Ժող. գ. 20.
բ Կոր. ե. 10. Յայտ. ի. 12. 13.
Հռով. զ. 10. ա Պետ. գ. 18.
Մատ. իզ. 28. Հռով. ե. 15.
ա Պետ. բ. 24. ա Յով. գ. 5.
Տիտ. բ. 13. բ Պետ. գ. 12.

Գլ. Ժ

1 Օրէնքի զոհերուն տկարութիւնը ։ 10 Քրիստոսի մարմինին մէկ անգամ պատարագուիլը՝ 14 մշտնջենաւորապէս սրբեց մեղքերը ։ 19 Համբերելու կը յորդորէ որ հաւատքը ամուր բռնեն համբերութեամբ և չհրաժարելութեամբ ։

1 Քանզի օրէնքը գալու բարիքներուն շուքը, ու չէ թէ ան բաներուն բուն կերպարանքը ունենալով, միշտ ամէն տարի մատուցուած նոյն զոհերով երբեք չկրնար կատարեալ ընել անոնք
2 որ կը մօտենան ։ Ապա թէ ոչ՝ պիտի չդադարէի՞ն մատուցուելէն, պաշտօն մատուցանողները մէկ անգամ մաքրուելէն ետեւ՝ ալ մեղքի վրայով խղճմտանքի յանդիմանութիւն մը չունենալնուն հա-
3 մար ․ Բայց անոնցմով ամէն տարի մեղաց յիշատակութիւն կ'ըլ-
4 լայ ․ Ինչու որ նոխազներուն ու ցուլերուն արիւնը չկրնար մեղքերը
5 վերցնել ։ Անոր համար իր աշխարհ մտնելու ատենը՝ կ'ըսէ ․ Զոհ ու ընծայ չուզեցիր դուն ․ հապա ինծի մարմին մը պատրաս-
6 տեցիր ․ Ողջակէզներու ու մեղքի
7 պատարագներու չհաւնեցար ։ Ան ատենը ըսի ․ Ահա կու գամ ես, (գիրքի տոմսի մէջ ինծի համար գրուած է,) քու կամքդ ընելու՝
8 ով Աստուած ։ Վերը ըսելով թէ՝ Զոհ ու ընծայ և ողջակէզներ ու մեղքի պատարագներ չուզեցիր՝ ու անոնց չհաւնեցար, (որոնք օրէնքին համեմատ կը մատուցուին,)
9 Ետքը կ'ըսէ ․ Ահա կու գամ ես քու կամքդ ընելու՝ ով Աստուած ․ առջինը կը վերցնէ, որ երկրորդը
10 հաստատէ ․ Որ ան կամքովը մենք ալ սրբուեցանք՝ Յիսուս Քրիստոսի մարմինին մէկ անգամ պատարագուելովը ։

11 Եւ ամէն քահանայ օր ըստ օրէ իր պաշտօնին մէջ կը կենայ, և նոյն զոհերը շատ անգամ կը մատուցանէ, որոնք երբեք չեն կըր-
12 նար մեղքերը վերցնել ․ Բայց ասիկայ մէկ զոհ մը մատուցանելով մեղքերու համար, մշտնջենաւորապէս Աստուծոյ աջ կողմը նստաւ ․
13 Եւ ասկէ ետեւ կը սպասէ՝ մինչեւ որ իր թշնամիները իր ոտքերուն
14 պատուանդան դրուին ։ Ինչու որ մէկ պատարագով մը մշտնջենաւորապէս կատարեց սրբուածները ։
15 Բայց Հոգին Սուրբ ալ մեզի վըկայութիւն կու տայ ․ քանզի ա-
16 ռաջուց ըսելէն ետեւ, Թէ Աս է այն ուխտը՝ որ ես անոնց հետ պիտի ընեմ ան օրերէն ետքը, (կ'ըսէ Տէրը,) իմ օրէնքներս անոնց սըրտին մէջը պիտի դնեմ, ու ա-

Յամի Տեառն
64

Գլ. թ. 11. Կող. բ. 17. Գլ. ը. 5. թ. 23.
Գլ. թ. 9. Հմր 14.
Ղև. ժզ. 21. Գլ. թ. 7.
Միք. զ. 6. 7. Գլ. թ. 13. Հմր 11.
Սաղ. խ. 6. Ծ. ժ. 8. ԾԱ. Եսա. ա. 11. Երեմ. զ. 20. Ամով. ե. 21. 22.
Յով. ժէ. 19. Գլ. ժգ. 12.
Գլ. թ. 12.
Թու. իը. 3. Գլ. է. 27.
Հմր 4.
Գլ. ա. 3. Կող. գ. 1.
Սաղ. ճժ. 1. Գոր. բ. 35. ա Կոր. ժե. 25. Գլ. ա. 13.
Հմր 1.
Երեմ. լա. 33. 34. Գլ. ը. 10. 12.

Յամի Տեառն
64

ա Հռով. ե. 2. Եփես. բ. 18. գ. 12.
բ Գլ. թ. 8. 12.
գ Յով. ժ. 9. ժդ. 6. Գլ. թ. 8.
դ Գլ. թ. 3.
ե Գլ. դ. 14.
զ ա Տիմ. գ. 15.
է Գլ. դ. 16.
ը Եփես. գ. 12. Յակ. ա. 6.
թ Գլ. թ. 13.
ժ Եզեկ. լզ. 25.
ի Գլ. դ. 14.
լ ա Կոր. ա. 9. ժ. 13. ա Թես. ե. 24. բ Թես. գ. 3. Գլ. ժա. 11.
խ Գործ. բ. 42. Յուդ. 19.
ծ Հռով. ժգ. 11.
կ Փիլ. դ. 5. բ Պետ. գ. 9. 11. 14.
հ բ Պետ. բ. 20. 21.
ձ Թուոց. ժե. 30. Գլ. զ. 4.
ղ Եզեկ. լզ. 5. Սոփ. ա. 18. գ. 8. բ Թես. ա. 8. Գլ. ժբ. 29.
ճ Գլ. բ. 2.
մ Բ Օր. ժէ. 2. 6. ժթ. 15. Մատ. ժը. 16. Յով. ը. 17. բ Կոր. ժգ. 1.
յ Գլ. բ. 3. ժբ. 25.
ն ա Կոր. ժա. 29. Գլ. ժգ. 20.
շ Մատ. ժբ. 31. 32. Եփես. դ. 30.
ո Բ Օր. լբ. 35. Հռով. ժբ. 19.
չ Բ Օր. լբ. 36. Սաղ. ծ. 4. ճլե. 14.
պ Ղու. ժբ. 5.
ջ Գաղ. գ. 4. բ Յով. 8.
ռ Գլ. զ. 4.
ս Փիլ. ա. 29. 30. Կող. բ. 1.
վ ա Կոր. դ. 9.
տ Փիլ. ա. 7. գ. 14. ա Թես. բ. 14.
ր Փիլ. ա. 7. բ Տիմ. ա. 16.
ց Մատ. ե. 12. Գործ. ե. 41. Յակ. ա. 2.

նոնց միտքին մէջը պիտի գրեմ
17 զանոնք. Նաև կ'ըսէ թէ, Անոնց
մեղքերը և անոնց անօրէնութիւն-
18 ները ալ պիտի չյիշեմ։ Իսկ ուր
որ ասոնց թողութիւն կայ, ալ
մեղքի համար պատարագ պէտք չէ։
19 Ուրեմն եղբայրներ՝ համարձա-
կութիւն ունենալով Սրբարանը
20 մտնելու Յիսուսի արիւնովը, Այն
նոր ու կենդանի ճամբովը՝ որ բա-
ցաւ մեզի վարագոյրին մէջէն՝ որ
21 է իր մարմինը, Եւ մեծ քահանայ
մը ունենալով Աստուծոյ տանը
22 վրայ, Մօտենանք ճշմարիտ սըր-
տով՝ լեցուն հաւատքով, սրտեր-
նիս չար խղճէն մաքրուած, ու
մարմիննիս մաքուր ջուրով լուա-
23 ցուած. Անխախտ պահենք յոյ-
սին դաւանութիւնը. ինչու որ
հաւատարիմ է անիկայ՝ որ խոս-
24 տացաւ։ Եւ իրարու հոգ տանինք՝
սիրոյ և բարեգործութեան գրգռե-
25 լով. Եւ մեկտեղ ժողովուիլը չը-
թողունք, ինչպէս ոմանք սովորու-
թիւն ունին. հապա զիրար յոր-
դորենք, ու այնչափ աւելի՝ որչափ
որ այն օրուան մօտենալը կը տես-
նէք։

26 Վասն զի թէ որ ճշմարտու-
թեան գիտութիւնը ընդունելէն
ետև՝ կամաւ մեղք գործելու ըլ-
լանք, ալ անկէ ետև մեղքերու
27 համար ուրիշ զոհ մը չմնար. Հա-
պա մէկ զարհուրելի սպասել մը
դատաստանին, ու կրակի բար-
կութիւն մը, որ պիտի լա-
28 փէ հակառակորդները։ Մէկը թէ
որ Մովսէսին օրէնքը անարգէր,
առանց ողորմութեան երկու
կամ երեք վկաներով կը մեռնէր.
29 Ալ որչափ սաստիկ պատժոյ ար-
ժանի պիտի սեպուի անիկայ, որ
Աստուծոյ Որդին ոտքի տակ ա-
ռաւ, և ուխտին արիւնը անմաքուր
սեպեց, որ անով ինքը սրբուեցաւ,
և շնորհաց Հոգին նախատեց։
30 Քանզի գիտենք անիկայ որ ըսաւ.
Իմս է վրէժխնդրութիւնը, ես
պիտի հատուցանեմ՝ կ'ըսէ Տէրը.
և դարձեալ՝ Տէրը պիտի դատէ իր
31 ժողովուրդը։ Սարսափելի բան է
կենդանի Աստուծոյ ձեռքը իյնալը։
32 Արդ միտքերնիդ բերէք ան առ-
ջի օրերը՝ որ լուսաւորուելէն ետև
շատ չարչարանքներու նեղութիւն
33 կրեցիք. Երբեմն նախատինքներով
ու վիշտերով խայտառակուած,
երբեմն ալ ասանկ վիճակի մէջ ե-
34 ղողներուն ընկերը ըլլալով։ Ինչու
որ իմ կապանքներուս հետ չարչա-
րուեցաք, ու ձեր ստացուածքին
կողոպտուիլը ուրախութեամբ ըն-
դունեցիք, գիտնալով որ երկնա-
ւոր և մնայուն ստացուածքներ
35 ունիք ձեզի երկինքը։ Ուստի ձե-
ռքէ մի ձգէք ձեր վստահութիւնը,
Որ ան մեծ վարձքի հատուցում
36 ունի։ Ինչու որ պէտք է ձեզի
համբերութիւն, որ Աստուծոյ
կամքը ընելով՝ խոստումները վայե-
37 լէք. Քանզի ալ աւելի քիչ մը ա-
տենէն ան որ գալու է, պիտի
38 գայ, ու պիտի չուշանայ։ Եւ
Արդարը հաւատքէն պիտի ապրի.
ու թէ որ ետ քաշուի, իմ
39 հոգիս անոր չհաճի։ Բայց մենք
ետ չենք քաշուիր որ կորսուինք.
հապա կը հաւատանք որ մեր հո-
գին փրկուի։

ԳԼ. ԺԱ.

1 Հաւատքը ինչ է։ 6 Առանց հաւատքի չենք կրնար Աստուծոյ հաճելի ըլլալ։ 7 Հաւատքին արդիւնաւոր պտուղները որ հին ատենը նահապետներուն վրայ երեցան։

1 Արդ՝ հաւատքը յուսացուած բա-
ներուն հաստատութիւնն է՝ —
չերեւցած բաներուն ապացոյցն է.
2 Վասն զի ասով առջինները վկա-
յութիւն ընդունեցին։

3 Հաւատքով կ'իմանանք թէ աշ-
խարհքը Աստուծոյ խօսքովը հաս-
տատուեցաւ, ու աներեւոյթ բա-
ներէն — երեւցածները եղան։

4 Հաւատքով Աբէլը Կայէնէն ա-
ւելի աղէկ զոհ մատուց Աստուծոյ.
որ անով վկայուեցաւ արդար ըլ-
լալը. ինչու որ իր պատարագնե-
րուն վրայ Աստուծմէ վկայութիւն
եղաւ իրեն. և անով թէպէտ մե-
ռաւ, անով տակաւին կը խօսի։

5 Հաւատքով Ենովք երկինք փո-
խադրուեցաւ, որ մահ չտեսնէ.
ու ալ չէր գտնուեր, ինչու
որ Աստուած փոխադրեց զանիկայ.
քանզի անոր փոխադրուելէն առաջ՝
վկայուեցաւ թէ Աստուծոյ հաճելի
6 էր։ Բայց առանց հաւատքի ան-
կար է Աստուծոյ հաճոյ ըլլալ.
վասն զի ան որ Աստուծոյ կը մօ-
տենայ, պէտք է որ հաւատայ՝ թէ
Աստուած կայ, և թէ վարձահա-
տոյց կ'ըլլայ անոնց՝ որ զինքը կը
փնտռեն։

7 Հաւատքով Նոյ պատգամ առ-
նելով Աստուծմէ՝ դեռ չերեւցած
բաներուն համար, վախնալով
տապանը շինեց՝ իր տունը փրկելու
համար, որով աշխարհս դատա-
պարտեց, և ժառանգաւոր եղաւ
այն արդարութեանը՝ որ հաւա-
տքով կ'ըլլայ։

8 Հաւատքով Աբրահամ երբոր
կանչուեցաւ՝ մտիկ ըրաւ ան տեղը
ելլելու, որն որ ժառանգութիւն

Յամի Տեառն
64

ւ Մատ. զ. 20. ժթ. 21. Ղու. ժբ. 33. ա Տիմ. զ. 19.
փ Մատ. ե. 12. ժ. 32.
ք Ղու. ի. 19. Գաղ. զ. 9. Գլ. ժբ. 1.
և Կող. գ. 24. Գլ. թ. 15. ա Պետ. ա. 9.
օ Ղու. ժը. 8. բ Պետ. գ. 9.
ֆ Ամբ. բ. 3. 4.
ա Հռով. ա. 17. Գաղ. գ. 11.
բ բ Պետ. բ. 20. 21.

գ Հռով. ը. 24. 25. բ Կոր. դ. 18. ե. 7.
դ Հմր 39.
ե Ծն. ա. 1. Սաղ. լգ. 6. Յով. ա. 3. Գլ. ա. 2. բ Պետ. գ. 5.
զ Ծն. դ. 4. ա Յով. գ. 12.
է Ծն. ե. 22. 24.
ը Ծն. զ. 13. 22.
թ ա Պետ. գ. 20.
ժ Հռով. դ. 13. Փիլ. գ. 9.
ի Ծն. ժբ. 1. 4. Գործ. է. 2. 3. 4.

պիտի առնէր ․ և ելաւ գնաց , ու
չէր գիտեր թէ ուր կ'երթայ ։
9 Հաւատքով պանդխտացաւ աւետեաց
երկրին մէջ՝ որպէս թէ օտարութեան
մէջ , և վրաններու մէջ
բնակեցաւ Իսահակին ու Յակոբին
հետ մէկտեղ , [illegible] իր հետը ժառանգորդ
էին նոյն խոստմունքին ․
10 Ինչու որ ինքը կը սպասէր ան հիմերով
հաստատուած քաղաքին ,
որուն ճարտարապետը ու արարիչը
Աստուած է ։
11 Հաւատքով ինքը Սառան ալ ,
[illegible] սերմը առնելու զօրութիւն
ընդունեց և տարիք
անցած հասակի մէջ [illegible] ծնաւ ․
ինչու որ հաւատարիմ սեպեց զանիկայ՝
որ խոստմունքը ըրեր էր ։
12 Ուստի ան մէկէն ծնան , (ան ալ
մեռածի պէս ,) շատութեան կողմէ
երկինքի աստղերուն պէս , ու
ծովեզերքը եղած աւազին պէս առանց
համրանքի ։
13 Ասոնք ամէնն ալ հաւատքով մեռան՝
խոստմունքները չառած ,
հապա հեռուէն տեսան զանոնք
ու ուրախացան , և խոստովանեցան
թէ իրենք օտարներ ու պանդուխտներ
14 են երկրի վրայ ։ Քանզի անոնք
որ ասանկ բաներ կը խօսին , յայտնի
կ'ընեն թէ մէկ գաւառ մը կը
15 փնտռեն ։ Եւ յիրաւի թէ որ անիկայ
յիշէին՝ ուսկից որ ելան ,
ժամանակ ունէին հոն դառնալու ։
16 Բայց հիմա լաւագոյն [illegible] մը
կը փափաքին , այսինքն երկնաւորին
․ ուստի ամօթ չսեպեր Աստուած՝
անոնց Աստուածը ըսուիլ
․ ինչու որ ինքը անոնց քաղաք
մը պատրաստեց ։
17 Հաւատքով Աբրահամ իր փորձուած
ատենը Իսահակը [illegible]
մատուցց ․ և ան որ խոստմունքները
առած էր , [illegible] մէկ հատիկ [illegible] կը
18 մատուցանէր ․ Որուն ըսուեցաւ թէ
Իսահակով քեզի սերունդ պիտի
19 կոչուի ․ Քանզի կը մտածէր , թէ
Աստուած մեռելներէն ալ կարող է
յարուցանել ․ ուսկից օրինակով
մը ընդունեց զանիկայ ։
20 Հաւատքով Իսահակ գալու բաներուն
համար [illegible]՝ օրհնեց
21 Յակոբը ու Եսաւը ։ Հաւատքով
Յակոբ իր մեռնելու ատենը՝
Յովսէփին որդիներէն ամէն
մէկը օրհնեց , ու երկրպագութիւն
ըրաւ իր գաւազանին գլխուն վրայ ։
22 Հաւատքով Յովսէփ իր վախճանելու
ատենը յիշեցուց Իսրայէլի
որդւոցը [illegible] ելլելը , ու
իր ոսկորներուն համար պատուէր
տուաւ ։
23 Հաւատքով՝ երբոր ծնաւ Մովսէս ,
իր ծնողքներուն [illegible] իրեք
ամիս գաղտուկ պահուեցաւ ․ ինչու
որ տղան գեղեցիկ տեսան , ու չվախցան
թագաւորին հրամանէն ։
24 Հաւատքով Մովսէս երբոր մեծցաւ ,
չընդունեց Փարաւոնի աղջկանը
25 որդի ըսուիլը ։ Քանզի աւելի
աղէկ սեպեց Աստուծոյ ժողովուրդին
հետ չարչարուիլ , քան թէ
մեղաց ժամանակաւոր զուարճութիւնը
26 վայելել ․ Եւ աւելի մեծ
հարստութիւն սեպեց Քրիստոսի
նախատինքը , քան թէ Եգիպտոսի
գանձերը ․ ինչու որ դիտելով կը
սպասէր վարձքի հատուցմանը ։
27 Հաւատքով Եգիպտոսը թողուց ,
ու չվախցաւ թագաւորին բարկութենէն ․
ինչու որ համբերեց՝ որպէս
թէ Աներեւելին կը տեսնէր ։
28 Հաւատքով ըրաւ զատիկը և արեան
սրսկելը , որ անդրանիկները
սատկեցնողը իրենց չդպչի ։
29 Հաւատքով Կարմիր ծովէն անցան՝
որպէս թէ ցամաքէ ․ որուն
փորձը ընելով Եգիպտացիները ընկղմեցան ։
30 Հաւատքով Երիքովի պարիսպները
ինկան՝ եօթը օր անոնց բոլորտիքը
պտըտելով ։
31 Հաւատքով Ռախաբ պոռնիկը
անհաւատներուն հետ չկորսուեցաւ ,
որ լրտեսները խաղաղութեամբ
ընդուներ էր ։
32 Եւ ալ ի՞նչ ըսեմ ․ ինչու որ
ժամանակը բաւական չէ որ պատմեմ
Գեդէոնին՝ ու Բարակին՝ և
Սամփսոնին՝ ու Յեփթայէին՝ և
Դաւիթին՝ ու Սամուէլին և ա[illegible]
33 մարգարէներուն համար ․ Որոնք
հաւատքով թագաւորութիւններ
յաղթեցին , արդարութիւն
գործեցին , խոստմունքներու հասան ,
առիւծներու բերաններ գոցեցին ,
34 կրակի զօրութիւն մարեցին ,
սուրի բերնէ ազատեցան ,
տկարութենէ ուժովցան , պատերազմի
մէջ զօրաւոր եղան , օտարներու
35 բանակներ ցրուեցին , Կնիկներ
իրենց մեռելները ընդունեցին
յարութիւն առած ․ ոմանք չարչարուեցան՝
և չընդունեցին ազատութիւնը ,
որ լաւագոյն յարութեան
36 հասնին ․ Ուրիշներ ալ նախատինքներու
ու ծեծերու , նաև
կապերու ու բանտերու փորձ
37 առին ․ Քարկոծուեցան , սղոցուեցան ,
փորձանքի մէջ ինկան ,
սրով սպաննուելով մեռան , ոչխարի
մորթերով ու այծի մորթերով
պտըտեցան , կարօտութիւն
քաշելով , նեղը ինկալով ,
38 չարչարուելով , (Որ անոնց արժանի
չէր աշխարհս ,) անա-

Ծն. ժբ. 8. ժգ. 3. 18. ժը. 1. 9. Գղ. դ. 17.
Գլ. ժբ. 22. ժգ. 14.
Գլ. գ. 4. Յայտ. իա. 2. 10.
Ծն. ժէ. 19. ժը. 11. 14. իա. 2.
Տես Ղու. ա. 36.
Հռով. դ. 21. Գլ. ժ. 23.
Հռով. դ. 19.
Ծն. իբ. 17. Հռով. դ. 18.
Համր 39.
Համր 27.
Յովհ. ը. 56.
Ծն. իգ. 4. իէ. 9. ա. Մն. իթ. 15. Սաղ. լթ. 12. ճժթ. 19. ա. Պետ. ա. 17. բ. 11.
Գլ. ժգ. 14.
Ել. գ. 6. 15. Մատ. իբ. 32. Գործ. է. 32.
Փիլ. գ. 20. Գլ. ժգ. 14.
Ծն. իբ. 1. 9.
Յակ. բ. 21.
Ծն. իա. 12. Հռով. թ. 7.
Հռով. դ. 17. 19. 21.
Ծն. իէ. 27. 39.
Ծն. խը. 5. 16. 20.
Ծն. խէ. 31.
Ծն. ծ. 24. 25. Ել. ժգ. 19.
Ել. բ. 2. Գործ. է. 20.

Ել. ա. 16. 22.
Ել. բ. 10. 11.
Սաղ. ձդ. 10.
Գլ. ժգ. 13.
Գլ. ժ. 35.
Ել. ժ. 28. 29. ժբ. 37. ժգ. 17. 18.
Համր 13.
Ել. ժբ. 21. Եւն.
Ել. ժդ. 22. 29.
Յես. զ. 20.
Յես. զ. 23. Յակ. բ. 25.
Յես. բ. 1.
Դատ. զ. 11.
Դատ. դ. 6.
Դատ. ժգ. 24.
Դատ. ժա. 1. ժբ. 7.
ա. Թագ. ժզ. 1. 13. ժէ. 45.
ա. Թագ. ա. 20. ժբ. 20.
բ. Թագ. է. 11. Եւն.
Դատ. ժդ. 5. 6. ա. Թագ. ժէ. 34. 35. Դան. զ. 22.
Դան. գ. 25.
[illegible]

Յամի Տեառն
64

Գ Թագ. ժը. 4. ժթ. 9.
— Հմ. 2. 13.
— Գլ. ե. 22. ը. 6.
— Գլ. ե. 9. ժը. 23. Յայտ. զ. 11.

պատներու՝ ու լեռներու՝ և այրերու՝ ու երկրի հիւսուածներու մէջ
մոլորելով։
39 Եւ ասոնք ամէնը հաւատքով
վկայուած՝ խոստմունքը չառին.
40 Քանզի Աստուած մեզի համար աւելի աղէկ բան մը նախատեսած
ըլլալով, որ անոնք առանց մեզի չկատարուին։

ԳԼ. ԺԲ

1 Առաջնորդ կը յորդորէ հաստատուն հաւատք՝ համբերութիւն և աստուածպաշտութիւն ունենալու. 22 կը ցուցնէ թէ նոր ուխտը հինէն գերազանց է։

* Յոբ. ամ. գը
− Կող. գ. 8. ա Պետ. բ. 1.
‡ Հռով. ժբ. 12. Գլ. ժ. 36.
÷ ա Կոր. թ. 24. Փիլ. գ. 13, 14.
⊤ Ղուկ. իդ. 26. Փիլ. բ. 8, 6. ա Պետ. ա. 11.
⊦ Սաղ. ճժ. 1. Գլ. ա. 3. 13. ը. 1. ա Պետ. գ. 22.
⊏ Մատ. ժ. 24, 25. Յովհ. ժե. 20.
⊢ Գաղ. զ. 9.
⊏ ա Կոր. ժ. 13. Գլ. ժ. 32, 33, 34.
⊦ Յոբ. ե. 17. Առակ. գ. 11.
÷ Սաղ. ղղ. 12. ճժթ. 75. Առակ. գ. 12. Յայտ. գ. 19.
⊦ բ Օր. ը. 5. բ Թագ. է. 14. Առակ. ժգ. 24. ժթ. 18. իգ. 13.
⊏ Սաղ. հզ. 14. ա Պետ. ե. 9.
⊢ Թուոց. ժզ. 22. իէ. 16. Յոբ. ժբ. 10. Ժող. ժբ. 7. Եսայ. ծէ. 16. Զաք. ժբ. 1.
÷ Ղևտ. ժա. 44. ժթ. 2. ա Պետ. ա. 15, 16.

1 Ուստի մենք ալ՝ որ այսչափ վկաներուն *բազմութիւնը մեր բոլորտիքը պատած ունինք, −ամէն
ծանրութիւնը մեր վրայէն մէկդի
ձգենք՝ և մեզ դիւրաւ պաշարող
մեղքը, ու ‡համբերութիւնով
÷վազենք մեր առջևը դրուած աս-
2 պարէզի ընթացքը. Յիսուսի նայինք՝ մեր հաւատքին առաջնորդին
ու կատարողին. ⊤որ ինքը ան ուրախութեանը համար՝ ⊦որ իր առջևը կեցած էր, խաչը յանձն առաւ, ամօթը արհամարհելով, ու
Աստուծոյ աթոռին աջ կողմը նստաւ։
3 ⊏Արդ՝ մի՛տք բերէք անիկայ, որ
այանկ համբերեց մեղաւորներուն
իրեն դէմ հակառակ խօսելուն,
⊦որ չըլլայ թէ ձեր անձերը յոգնիք
4 ու թուլնաք։ ⊏Տակաւին արիւն
թափելու չափ պատերազմելով հա-
5 կառակ չկեցաք մեղքին. Եւ մոռցաք ան յորդորանքը որ ձեր հետ
կը խօսի որպէս թէ որդիներու
հետ, ⊦Որդեակ իմ՝ Տէրոջը խրատը մի՛ անարգեր, ու անկէ յանդի-
6 մանուելով՝ մի՛ թուլնար։ Վասն
զի ÷Տէրը իր սիրածը կը խրատէ, և
կը ծեծէ ամէն որդին՝ որ ինքը կ՚ըն-
7 դունի։ ⊦Թէ որ խրատի համբերէք, Աստուած ձեզի հետ՝ որպէս
թէ որդիներու հետ կը վարուի.
քանզի ո՞ր որդին է ան՝ որ հայրը
8 չպատժեր զանիկայ։ Իսկ թէ որ
դուք առանց խրատի ըլլաք, որուն ամէնը մասնակից եղան, ուրեմն խորթ էք դուք՝ ու չէ թէ որ-
9 դիներ։ ⊏Նաև մեր մարմնաւոր հայրերը մեզի խրատիչ ունենալով՝ անոնցմէ կ՚ամչնայինք. ⊢չէ՞ որ ալ
աւելի պիտի հնազանդինք հոգինե-
10 րուն Հօրը՝ ու ապրինք։ Ինչու որ
անոնք քիչ օրեր մեզ կը խրատէին
իրենց հաճոյ երևցածին պէս. բայց
անիկայ մեր օգտութին համար՝ ÷որ
իր սրբութեանը հաղորդ ըլլանք։
11 Եւ իրաւ՝ ամէն խրատ նոյն ատենը
ուրախարար չթուիր, հապա տրտմական. բայց ետքը արդարութեան խաղաղարար պտուղը կը հատուցանէ անով վարժուողներուն։

Յամի Տեառն
64

! Յակ. գ. 18.
ˆ Յոբ. դ. 3, 4. Եսայ. լե. 3.
⁾ Առակ. դ. 26, 27.
+ Կամ խոտորի.
⊐ Գաղ. զ. 1.
ˆ Սաղ. լգ. 14. Հռով. ժբ. 18. ժդ. 19. բ Տիմ. բ. 22.
ˆ Մատ. ե. 8. բ Կոր. է. 1. Եփե. ե. 5.
⁾ բ Կոր. զ. 1. Գաղ. ե. 4.
⁼ բ Օր. իթ. 18. Գլ. գ. 12.
⊐ Եփե. ե. 3. Կող. գ. 5. ա Թես. դ. 3.
− Ծն. իե. 33.
⊐ Ծն. իէ. 34, 36, 38.
⊐ Գլ. զ. 6.
⊐ Ել. ժթ. 12, 18, 19. ի. 18. բ Օր. դ. 11. ե. 22. Հռով. զ. 14. ը. 15. բ Տիմ. ա. 7.
− Ել. ի. 19. բ Օր. ե. 5. 25. ժը. 16.
− Ել. ժթ. 13.
⊏ Ել. ժթ. 16.
− Գաղ. դ. 26. Յայտ. գ. 12. իա. 2. 10.
⊏ Փիլ. գ. 20.
⊐ բ Օր. լգ. 2. Սաղ. կը. 17. Յուդ. 14.
− Ղուկ. ժ. 20. Փիլ. դ. 3. Յայտ. ժգ. 8.
÷ Ել. դ. 22. Յակ. ա. 18. Յայտ. ժդ. 4.
+ Ծն. ժը. 25. Սաղ. ղդ. 2.
+ Փիլ. գ. 12. Գլ. ժա. 40.
÷ Գլ. ը. 6. թ. 15.
− ա Պետ. ա. 2.
⊦ Ծն. դ. 10. Գլ. ժա. 4.
÷ Գլ. բ. 2, 3. գ. 17. ժ. 28, 29.
⊤ Ել. ժթ. 18.
⊦ Անգ. բ. 6.

12 ˆՈւստի թուլցած ձեռքերը ու
տկար ծունկերը հաստատեցէք.
13 ⁾Եւ շիտակ ճամբաներ բրէք ձեր
ոտքերուն, որ չըլլայ թէ ան որ
կաղ է՝ †գլորի, ⊐հապա մանաւանդ
14 բժշկուի։ ˆԽաղաղութեան ետևէ
եղէք ամենուն հետ՝ և սրբութեան,
ˆոր առանց ատոր մէկը պիտի չը-
15 տեսնէ Տէրը։ Զգուշացէք, ⁾չըլլայ որ մէկը Աստուծոյ շնորհքէն ետ
մնայ. ⁼չըլլայ որ դառնութեան
արմատ մը վեր ելնելով՝ ձեզ նեղէ, ու անով շատերը պղծուին.
16 ⊐Չըլլայ որ մէկը պոռնիկ ըլլայ,
կամ անսուրբ՝ Եսաւին պէս, −որ
կերակուրի մը համար իր անդրան-
17 կութիւնը ծախեց։ ⊐Քանզի գիտէք որ թէպէտ ետքը ուզեց օրհնութիւնը ժառանգել, բայց մերժուեցաւ. ⊐ինչու որ ապաշխարութեան տեղ չգտաւ հօրը քով,
թէպէտև արցունքով խնդրեց զանիկայ։
18 Ինչու որ դուք մօտեցած չէք
⊐շօշափելի լեռանը, որ կրակով կը
վառէր, ոչ ալ մէգին և խաւարին
19 ու մրրիկին, Եւ փողին հնչելուն,
ու խօսքերուն ձայնին, որ անիկայ
լսողները −ետ քաշուեցան՝ աղաչելով որ մէյմըն ալ ան խօսքը չըսուի
20 իրենց. Ինչու որ չէին կրնար տանիլ ան հրամանին. −Թէ որ գազան
մըն ալ լեռանը դպչի՝ պիտի քար-
21 կոծուի. ⊏Եւ այնպէս ահաւոր էր
ան երևոյթը՝ որ Մովսէս ըսաւ.
Սաստիկ կը վախնամ ու կը դո-
22 ղամ։ −Բայց դուք Սիոն լեռանը
մօտեցեր էք՝ ⊏ու կենդանի Աստուծոյ քաղաքին՝ երկնաւոր Երուսաղէմին, ⊐և բիւրաւոր հրեշտակնե-
23 րուն, Ու −երկինքը գրուած
÷անդրանիկներուն հանդիսաւոր
ժողովին ու եկեղեցիին, և Աստուծոյ՝ +որ ամենուն Դատաւորն է,
ու արդարոց հոգիներուն՝ +որ կա-
24 տարուեր են, Եւ Յիսուսի՝ ÷որ նոր
ուխտին միջնորդն է, −ու սրսկուելու արեանը՝ ⊦որ Աբէլին արիւնէն
աւելի աղէկ կը խօսի։
25 Զգուշացէք՝ չըլլայ որ մերժէք
զանիկայ որ մեզ կը խօսի. ÷վասն
զի թէ որ անոնք երկրի վրայ Աստուծոյ պատգամները խօսողը մերժելով չազատեցան, որչափ աւելի
մենք՝ թէ որ երկինքէն խօսողէն երես
26 դարձնենք. ⊤Որ անոր ձայնը ան
ատենը երկիրը շարժեց, և հիմա
խոստացեր է ու կ՚ըսէ. ⊦Նորէն
պիտի շարժեմ՝ չէ թէ միայն եր-
27 կիրը՝ հապա նաև երկինքը։ Եւ ան

Ցամք Տեառն
64

ղ Մատ. ՃԲ. 26. Մատ. ԻԴ. 35. ա Պետ. Գ. 10. Յայտ. ԻԱ. 1. ի Եղ. ԻԴ. 17. ա Օր. Գ. 24. Թ. 3. Մաղ. Դ. 3. Եղ. ԿԶ. 15. ա Թես. Ա. 8. Գծ. Ժ. 27.

— Հռով. ԺԲ. 10. ա Թես. Դ. 9. ա Պետ. Ա. 22. Բ. 17. Գ. 8. Գ. 8. ա Պետ. Ա. 7. ա Յով. Գ. 11. ԵԶ. Գ. 7. 20. 21. ե Մատ. ԻԵ. 35. Հռով. ԺԲ. 13. ա Տիմ. Գ. 2. ա Պետ. Գ. 9. ը Ծն. ԺԲ. 3. ԺԹ. 2. ը Մատ. ԻԵ. 36. Հռով. ԺԲ. 15. ա Կոր. ԺԲ. 26. Կող. Դ. 18. ա Պետ. Գ. 8. ի ա Կոր. Զ. 9. Գաղ. Ե. 19. 21. Եփե. Ե. 5. Կող. Գ. 5. 6. Յայտ. ԻԲ. 15. ղ Մատ. Զ. 25. 34. Փիլ. Դ. 11. 12. ա Տիմ. Զ. 6. 8. ի Ծն. ԻԸ. 15. ա Օր. Լա. 6. 8. Յես. Ա. 5. ա Մն. ԻԸ. 20. Սաղ. ԼԷ. 25. ճ Սաղ. ԻԷ. 1. ԾԶ. 4. 11. 12. ՃԺԸ. 6. ր Հմր 17. ի Գղ. Գ. 12. ի Յոհ. Ը. 58. Գղ. Ա. 12. Յայտ. Ա. 4. ւ Եփե. Դ. 14. Ե. 6. Կող. Բ. 4. 8. ա Յոհ. Դ. 1. ի Հռով. ԺԴ. 17. Կող. Բ. 16. ա Տիմ. Դ. 3.

Նորէն՝ խօսքը կը ցուցընէ շար-
ժուած բաներուն յեղափոխու-
թիւնը՝ չշինուած բաներու պէս, որ
անշարժ բաները հաստատուն մնան։
28 Ուստի անշարժ թագաւորութիւնը
առած ըլլալով՝ ձեռք բռնենք ան
շնորհքը, որով Աստուած պաշտենք
հաճոյական կերպով, ակնածու-
29 թեամբ և վախով. * Ինչու որ մեր
Աստուածը մաշող կրակ է։

ԳԼ. ԺԳ

1 Զանազան յորդորանքներ կ'ընէ, սէր ունենալու վրայով, 4 պարկեշտ վարմունք ունենալու, 5 ագահութենէ ետ կենալու, 7 Աստուծոյ խօսքին քարոզիչները պատուելու, 9 օտար վարդապետութիւններէ հեռանալու, 10 Քրիստոսը դաւանելու, 16 ողորմութիւն տալու, 17 և առաջնորդներուն հնազանդելու վրայով. 18 Նաև կը խնդրէ իրեն համար աղօթք ընել, 20 Վերջաւորութիւն։

1 — Եղբայրսիրութիւնը ձեր մէջ հաս-
2 տատ մնայ։ * Հիւրասիրու-
թիւնը մի՛ մոռնաք. * Ինչու որ
անով ոմանք հրեշտակներ ընդու-
3 նեցին չգիտնալով։ * Միտքերնիդ
ըլլան կապուածները, որպէս թէ
անոնց հետ դուք ալ կապուած էք.
և չարչարուածները, որպէս թէ
դուք ալ մարմին ունեցող էք։
4 Ամուսնութիւնը բոլորովին պա-
տուական է, ու անկողինը անարատ
է. * բայց պոռնիկները ու շնացող-
5 ները Աստուած պիտի դատէ։ Բար-
քերնիդ արծաթասէր չըլլայ. Բա-
ւական սեպեցէք որչափ բան որ
ձեռքերնիդ կայ. ինչու որ ինքը
զրուցեց թէ՝ * Բնաւ քեզ պիտի
չթողում, ու բնաւ քեզ երեսէ
6 պիտի չձգեմ. Անանկ որ համար-
ձակ ըլլանք ըսելու. * Տէրը իմ
օգնականս է, ու ես պիտի չվախ-
նամ, մարդը ինծի ինչ պիտի
7 ընէ։ * Յիշեցէք ձեր առաջնորդ-
ները՝ որ Աստուծոյ խօսքը ձեզի
խօսեցան, և անոնց վարմունքին
վախճանին նայելով՝ * անոնց հա-
8 ւատքին նմանող եղէք։ * Յիսուս
Քրիստոսը նոյն է երէկ ու այսօր,
և յաւիտեանս։
9 Կերպ կերպ և օտարաձայն ուս-
մունքներով մի՛ տարուբերիք.
քանզի աղէկ է որ սիրտը շնորհքով
հաստատուի՝ * ոչ թէ կերա-
կուրներով, որ անոնցմով օգուտ
մը չունեցան անոնք՝ որ անանկ
10 գացին։ * Սեղան մը ունինք մենք՝
ուսկից իշխանութիւն չունին ու-
տելու անոնք՝ որ խորանին ծառա-
11 յութիւն կ'ընեն։ * Քանզի որ անա-
սուններուն արիւնը որ սուրբ տեղը
կը տարուի մեղաց համար՝ քահա-
նայապետին ձեռքովը, անոնց մար-
մինները բանակէն դուրս կ'այրուին։
12 Ուստի Յիսուս ալ՝ իր արիւնովը
ժողովուրդը սրբելու համար,
* դռնէն դուրս չարչարուեցաւ։
13 Ուրեմն ելլենք իրեն բանակէն
դուրս, * վրանին առնելով անոր
14 նախատինքը։ * Ինչու որ մենք հոս
մնայուն քաղաք չունինք, հապա
15 հանդերձեալը կը փնտռենք։ * Ուս-
տի անոր ձեռքովը ամէն ատեն Աս-
տուծոյ * օրհնութեան պատարագ
մատուցանենք, այսինքն՝ * մեր
շրթունքներուն պտուղը՝ որ իր
16 անունը կը դաւանին։ * Նաև բարե-
րարութիւնը, ու [illegible]
[illegible] հաղորդ ըլլալը մի՛ մոռնաք.
* Ինչու որ Աստուած անանկ պա-
17 տարագներուն կը հաճի։ * Ձեր
առաջնորդներուն մտիկ ըրէք, ու
անոնց հնազանդ կեցէք. * Ինչու որ
անոնք ձեր հոգիներուն համար կը
հսկեն, որպէս թէ հաշիւ պիտի
տան. որ խնդութիւնով ընեն ան
գործը, և ոչ թէ հառաչելով, որ
18 ան ձեզի օգտակար չէ։ * Մեզի
համար աղօթք ըրէք, ինչու որ
մենք համոզուած ենք՝ * թէ աղէկ
խղճմտանք ունինք, և ամէն բանի
մէջ կ'ուզենք աղէկ վարմունք ու-
19 նենալ։ Ու մանաւանդ կ'աղաչեմ
* որ ասիկա ընէք, որ աւելի շուտով
ձեզի դառնամ։
20 * Եւ խաղաղութեան Աստուածը՝
* որ մեռելներէն յարոյց մեր Տէր
Յիսուսը, որ * յաւիտենական ուխ-
տին արիւնովը * ոչխարներուն մեծ
21 հովիւն է, * Ձեզ ամէն բարի գործի
մէջ հաստատէ՝ իր կամքը ընելու,
* և ձեր մէջը իր առջեւ հաճոյ եղա-
ծը ընէ Յիսուս Քրիստոսի ձեռքո-
վը. * որուն փառք յաւիտեանս
յաւիտենից. ամէն։
22 Կ'աղաչեմ ձեզի եղբայրներ՝ [illegible]
յորդորական խօսքիս համբերել.
* ինչու որ համառօտաբար գրեցի
23 ձեզի։ Գիտցէք որ * մեր եղբայրը
Տիմոթէոս արձակուած է, որուն
հետ՝ թէ որ շուտով գայ՝ պիտի
24 տեսնեմ ձեզ։ * Բարեւ ըրէք ձեր
բոլոր առաջնորդներուն, ու բոլոր
սուրբերուն. ձեզի բարեւ կ'ընեն ա-
25 նոնք որ Իտալիայէն են։ * Շնորհ-
քը ձեր ամենուն հետը ըլլայ. ամէն։

Ցամք Տեառն
64

հ Յոհ. ԺԹ. 17. 18. Գործ. Է. 57. ի Գղ. Ժա. 26. ա Պետ. Դ. 14. ղ Միք. Բ. 10. Փիլ. Գ. 20. Գղ. Ժա. 10. 16. ԺԲ. 22. ե Եփե. Ե. 20. ա Պետ. Բ. 5. ղ Ղև. Է. 12. Սաղ. Ծ. 14. 23. ԿԹ. 30. 31. ՃԶ. 22. ՃԺԴ. 17. յ Ովս. ԺԴ. 2. ն Հռով. ԺԲ. 13. ւ ա Կոր. Թ. 12. Փիլ. Դ. 18. Գղ. Զ. 10. — Փիլ. Բ. 29. ա Թես. Ե. 12. ա Տիմ. Ե. 17. Հմր 7. ւ Եզեկ. Գ. 17. ԼԳ. 2. 7. Գործ. Ի. 26. 28. ղ Հռով. ԺԵ. 30. Եփե. Զ. 19. Կող. Դ. 3. ա Թես. Ե. 25. բ Թես. Գ. 1. լ Գործ. ԻԴ. 16. բ Կոր. Ա. 12. — Փիլմ. 22. — Հռով. ԺԵ. 33. ա Թես. Ե. 23. լ Գործ. Բ. 24. 32. Հռով. Դ. 24. Ը. 11. ա Կոր. Զ. 14. ԺԵ. 15. բ Կոր. Դ. 14. Գաղ. Ա. 1. Կող. Բ. 12. ա Թես. Ա. 10. ա Պետ. Ա. 21. — Զաք. Թ. 11. Գղ. Ժ. 29. ր Եր. Ի. 11. Եզեկ. ԼԷ.

Տիմ. Գ. 3. * ա Կոր. Թ. 13. Ժ. 18. * Եղ. ԻԹ. 14. Ղև. Դ. 11. 12. 21. Զ. 30. Թ. 11. ԺԴ. 27. Թու. ԺԹ. 3.

23. ԼԵ. 24. Յոհ. Ժ. 11. 14. ա Պետ. Բ. 25. Ե. 4. ր Թես. Բ. 16. ա Պետ. Ե. 10. Փիլ. Բ. 13. ա Պետ. Ա. 5. ր Տիմ. Դ. 18. Յայտ. Ա. 6. ա Պետ. Ե. 12. ա Թես. Գ. 2. * Հմր 7. 17. Տիտ. Գ. 15.

ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹ

ՅԱԿՈԲՈՒ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Պէտք է որ ուրախ ըլլանք նեղութեան ժամանակ. 5 Աստուծմէ համբերութիւն խնդրենք, 13 և մեր փորձութիւններուն մէջ չըսենք թէ մեր տկարութեանը կամ մեղքին պատճառը Աստուած է. 19 այլ մանաւանդ խօսքին մտիկ ընողներ ըլլանք, անոր վրայով խորհինք, և զանիկայ 'ի գործ դնենք. 26 եթէ ոչ՝ կրնանք կրօնաւոր երևնալ, բայց անկարելի է որ ճըշմարտապէս անանկ ըլլանք։

1 Յակոբոս՝ Աստուծոյ ու Տէր
Յիսուս Քրիստոսի ծառան,
տասուերկու ցեղերուն՝ որ [illegible]
ցրուած էք, ողջոյն։
2 Եղբայրներ՝ բոլորովին ուրախութեան
արժանի բան սեպեցէք,
երբոր կերպ կերպ փորձանքներու
3 մէջ կ'իյնաք, գիտնալով որ ձեր
հաւատքին փորձառութիւնը համբերութիւն
4 կը գործէ։ Բայց համբերութիւնը
կատարեալ գործ թող
ունենայ, որ կատարեալ ու ամբողջ
ըլլաք, ու բանի մը պակասութիւն
չունենաք։
5 Հապա թէ որ ձեզմէ մէկը իմաստութենէ
պակաս ըլլայ, թող
խնդրէ Աստուծմէ՝ որ ամենուն առատապէս
կու տայ՝ ու չնախատեր,
6 և անոր պիտի տրուի։ Միայն
թէ հաւատքով թող խնդրէ՝ ու
չերկմտի. վասն զի ան որ երկմիտ
է, ծովուն հողմակոծեալ ու տատանեալ
7 ալիքներուն նման է. Ան
մարդը թող չկարծէ որ Տէրոջմէ
8 բան մը պիտի առնէ. Երկմիտ
մարդը անհաստատ է իր բոլոր ճամբաներուն
մէջ։
9 Խոնարհ եղբայրը իր բարձրութեանը
10 վրայ թող պարծենայ. Իսկ
ան որ հարուստ է, իր խոնարհութեանը
վրայ. ինչու որ անիկայ
խոտի ծաղիկի մը պէս պիտի անցնի.
11 Քանզի արեւը սաստիկ տապութիւնով
մը կը ծագի՝ ու կը ցամքեցնէ
խոտը, և անոր ծաղիկը կը
թափի, ու անոր երեւոյթին գեղեցկութիւնն
ալ կը կորսուի. անանկ
ալ հարուստը իր ճամբաներուն մէջ
պիտի թառամի։
12 Երանելի է ան մարդը որ փորձութեան
կը համբերէ. ինչու որ
եթէ փորձուելով ընտիր գտնուի,
կենաց պսակը պիտի առնէ, որն
որ Տէրը զինքը սիրողներուն խոստացաւ։
13 Չըլլայ որ մէկը որ փորձութեան
մէջ է՝ ըսէ թէ, Աստուծմէ
կը փորձուիմ. ինչու որ
Աստուած չար բաներով չփորձուիր,
14 ոչ ալ ինքը մէկը կը փորձէ։ Այլ
ամէն մէկը կը փորձուի՝ իր
ցանկութիւններէն հրապուրուած
15 ու խաբուած. Ետքը երբ ցանկութիւնը
յղանալով, մեղք կը
ծնանի. և մեղքը որ կատարուի,
16 մահ կը ծնանի։ Մի խաբուիք իմ
17 սիրելի եղբայրներս. Ամէն բարի
տուրք՝ ու ամէն կատարեալ պարգև
վերէն է, և լուսոյ Հօրմէն կ'իջնէ,
որուն մէջ բնաւ փոփոխութիւն՝
18 կամ դառնալու շուք մը չկայ։ Իր
ուզելովը մեզ ծնաւ ճշմարտութեան
խօսքովը, որ մենք իր ստեղծածներուն
19 երախայրի մը ըլլանք։ Ուստի
իմ սիրելի եղբայրներս, ամէն մարդ
թող շուտ ըլլայ լսելու, ու ծանր
խօսելու, և ծանր բարկանալու.
20 Ինչու որ մարդուն բարկութիւնը՝
Աստուծոյ արդարութիւնը չգործեր։
21 Ուստի ամէն աղտեղութիւնը ու
չարութեան առաւելութիւնը մէկդի
ձգելով, հեզութեամբ ընդունեցէք
ձեր մէջը սերմանուած խօսքը,
որ կրնայ ձեր հոգիները փրկել։
22 Բայց խօսքը կատարողներ եղէք,
և չէ թէ միայն լսողներ՝ ինքզինքնիդ
23 խաբելով։ Ինչու որ եթէ մէկը
միայն լսող ըլլայ խօսքին՝ ու կատարող
չըլլայ, անիկայ նման է
մարդու մը՝ որ հայելիի մէջ աչքերը
տնկած իր բնական երեսը կը դիտէ.
24 ինչու որ դիտելով տեսաւ
ինքզինքը՝ ու անցաւ գնաց, և շուտ
մը մոռցաւ թէ ինտոր մէկ մըն էր։
25 Բայց ան որ ազատութեան կատարեալ
օրէնքին աչք տնկելով
կը նայի, և անոր մէջը կը կենայ,
անիկայ լսող ու մոռցող չըլլալով՝
հապա գործը կատարող,
երանելի պիտի ըլլայ իր կատարելուն
26 մէջ։ Թէ որ մէկը զինքը
կրօնաւոր կը սեպէ՝ ու իր լեզուին
սանձ չըներ, հապա իր սիրտը կը
խաբէ, անանկին կրօնաւորութիւնը
27 փուճ է։ Աստուծոյ ու Հօրը

Յամի Տեառն
Երր 60

ա Գործ. ժբ. 17. ժե. 13. Գաղ. ա. 19. բ. 9. Յուդ. 1.
բ Տիտ. ա. 1.
գ Գործ. իզ. 7.
դ Ա Պետ. ա. 1.
ե Յոհ. է. 35. Գործ. բ. 5. ը. 1.
զ Ա Պետ. ա. 1.
է Մատ. ե. 12. Գործ. ե. 41. Եբր. ժ. 34. Ա Պետ. դ. 13. 16.
ը Ա Պետ. ա. 6.
թ Հռով. ե. 3.
ժ Ա Թեսաղ. գ. 9. 11. 12. Ղուկ. ը. 3.
ժա Մատ. է. 7. իա. 22. Մարկ. ժա. 24. Ղուկ. ժա. 9. Յոհ. ժդ. 13. ժե. 7. ժզ. 23.
ժբ Երեմ. իթ. 12. Ա Յոհ. ե. 14. 15.
ժգ Մարկ. ժա. 24. Ա Տիմ. բ. 8.
ժդ Եփ. գ. 8.
ժե Յոր. ժզ. 2. Սաղ. լէ. 2. գ. 5. 6. Առակ. ժա. 11. Առակ. ժե. 15. Եսա. խ. 6. Ա Կոր. է. 31. Գաղ. գ. 14. Ա Պետ. ա. 24. Ա Յոհ. բ. 17.
ժզ Յոբ. ե. 17. Ղուկ. գ. 11. 12. Եբր. ժբ. 5. Յայտ. գ. 19.
ժէ Ա Կոր. թ. 25. Բ Տիմ. դ. 8. Գլ. բ. 5. Ա Պետ. ե. 4. Յայտ. բ. 10.
ժը Մատ. ժ. 22. Ժթ. 28. 29. Գլ. բ. 5.

Յամի Տեառն
Երր 60

ժթ Յոբ. ժե. 35. Սաղ. է. 14.
ի Հռով. զ. 21. 23.
իա Յոհ. գ. 27. Ա Կոր. դ. 7.
իբ Թուե. իգ. 19. Ա Թագ. ժե. 29. Մաղ. գ. 6. Հռով. ժա. 29.
իգ Յոհ. ա. 13. գ. 3. Ա Կոր. դ. 15. Ա Պետ. ա. 23.
իդ Եփե. ա. 12.
իե Երեմ. բ. 3. Յայտ. ժդ. 4.
իզ Ժող. ե. 1.
իէ Առակ. ժ. 19. ժէ. 27. Ժող. ե. 2.
իը Առակ. ժգ. 17. ժզ. 32. Ժող. է. 9.
իթ Կող. գ. 8. Ա Պետ. բ. 1.
լ Գործ. ժզ. 26. Հռով. ա. 16. Ա Կոր. ժե. 2. Եփե. ա. 13. Տիտ. բ. 11. Եբր. բ. 3. Ա Պետ. ա. 9.
լա Մատ. է. 21. Ղուկ. զ. 46. ժա. 28. Հռով. բ. 13. Ա Յոհ. գ. 7.
լբ Ղուկ. զ. 47. Եւ Տես Գլ. բ. 14. Եւ
լգ Գլ. բ. 12.
լդ Բ Կոր. գ. 18.
լե Յոհ. ժգ. 17.
լզ Սաղ. լգ. 13. լթ. 1. Ա Պետ. գ. 10.

Յամի Տեառն
Իբր 60

ձ Եսա. ա. 16. 17. Եր. 6. 7. Մատ. իե. 36.
ե Հռով. ժբ. 2. Գղ. գ. 4. ա Յով. ե. 18.

քով մաքուր ու անարատ կրօնաւորութիւնը աս է. ձՈրբերուն ու որբևայրիներուն տես երթալ իրենց նեղութեան ատենը, եու անձը անարատ պահել աշխարհէն։

ԳԼ. Բ

1 Քրիստոնէական կրօնքին անվայել բան է հարուստ եղբայրները պատուել, և աղքատները անարգել։ 13 Պարտինք իրարու վրայ սէր ունենալ և գթած ըլլալ։ 14 Պէտք չէ պարծենալ հաւատքին վրայ՝ երբոր առանց գործոց է. 17 վասն զի ան հաւատքը մեռած հաւատք է, 19 դևերու հաւատք է, 21 և չէ թէ Աբրահամին, 25 և Ռախաբին հաւատքը։

ա Ղև. ժթ. 15. բ Օր. ա. 17. ժզ. 19. Առակ. իդ. 23. իը. 21. Մատ. իբ. 16. Հմր 9. Յուդ. 16. բ Ակոր. բ. 8.

1 Իմ եղբայրներս՝ ա չըլլայ որ աչառութեամբ
բռնէք մեր Տէր Յիսուս
Քրիստոսի հաւատքը, բ որ
2 փառաց Տէրն է։ Քանզի թէ որ
ձեր ժողովքին մէջ մէկ մարդ մը
մտնելու ըլլայ՝ որ ունենայ ոսկի մատանի,
և փառաւոր հանդերձներ,
հոն մէկ աղքատ մըն ալ մտնելու
3 ըլլայ աղտոտ հանդերձներով, Եւ
նայիք անոր վրայ որ փառաւոր
հանդերձներ ունի, ու ըսէք թէ՝
Դուն հոս նստէ պատուով, և ան
աղքատին ըսէք թէ՝ Դուն հոն
ոտքի վրայ կայնէ, կամ թէ Եկուր
4 նստէ՝ պատուանդանիս քովը, Չէ՞ր
խղճմտանքը ձեզ չը՞յանդիմաներ,
ու չար խորհուրդներու դատաւոր
5 չէ՞ք ըլլար։ Մտիկ ըրէք՝ սիրելի
եղբայրներս. ձ չէ՞ որ Աստուած աշխարհիս
աղքատները ընտրեց, ե որ
հաւատքով հարուստ ըլլան, ու
ժառանգաւոր արքայութեանը,
ի որ զինքը սիրողներուն խոստացաւ։
6 Բայց դուք աղքատները անարգեցիք.
հարուստները չե՞ն՝ որ
ձեզ կը հարստահարեն, ու ձեզ
դատաստանարաններ կը քաշեն։
7 Անոնք չե՞ն որ կը հայհոյեն ան բարի
անունը՝ որ ձեր վրայ կանչուած
8 է։ Արդ՝ թէ որ դուք արքունական
օրէնքը կը կատարէք Գրքին
համեմատ թէ՝ Քու ընկերդ
սիրես քու անձիդ պէս, աղէկ կ'ընէք.
9 Բայց թէ որ աչառութիւն
կ'ընէք, մեղք կը գործէք, ու օրէնքէն
կը յանդիմանուիք օրինազանցներու
10 պէս։ Քանզի ով որ
բոլոր օրէնքը պահէ, ու մէկ բանի
մը մէջ յանցաւոր ըլլայ, ամէնուն
11 պարտական կ'ըլլայ։ Վասն
զի ան որ ըսաւ թէ՝ Շնութիւն մի
ըներ, ըսաւ ալ թէ՝ Մի սպաններ.
ուստի թէ որ շնութիւն չընես՝
բայց սպանութիւն ընես, օրինազանց
12 կ'ըլլաս։ Անանկ խօսեցէք
և անանկ ըրէք՝ որպէս թէ ազատութեան
օրէնքովը պիտի դատուիք։
13 Վասն զի դատաստանը
անողորմ պիտի ըլլայ անոր, որ

ձ Յով. է. 48. ա Կոր. ա. 26. 28.
ե Ղու. ժբ. 21. ա Տիմ. զ. 18. Յայտ. բ. 9.
ի Ել. ի. 6. ա Թագ. բ. 30. Առակ. ը. 17. Մատ. ե. 3. Ղու. զ. 20. ժբ. 32. ա Կոր. բ. 9. բ Տիմ. դ. 8. Գղ. ա. 12.
ա Կոր. ժա. 22.
ի Գոր. ժգ. 50. ժէ. 6. ժը. 12. Գղ. ե. 6.
ը Ղև. ժթ. 18. Մատ. իբ. 39. Հռով. ժգ. 8. 9. Գաղ. ե. 14. զ. 2.
թ Հմր 1.
ժ բ Օր. իէ. 26. Մատ. ե. 19. Գաղ. գ. 10.
ի Ել. ի. 13. 14.
լ Գղ. ա. 25.
ի Յոբ. իբ. 6. Առակ. իա. 13. Մատ. զ. 15. ժը. 35. իե. 41. 42.

ողորմութիւն չըներ. ե և ողորմութիւնը կը պարծենայ դատաստանին
գլխուն։
14 Ի՞նչ օգուտ է՝ եղբայրներս, թէ
որ մէկը ըսէ՝ թէ հաւատք ունի,
ու գործք չունենայ. միթէ հաւատքը
15 կրնայ՝ փրկել զանիկայ։ Եթէ
որ եղբայր մը կամ քոյր մը մերկ
ըլլայ՝ կամ օրուան կերակուրին կարօտ,
16 Ու ձեզմէ մէկը անոնց ըսէ,
Գացէք խաղաղութեամբ, տաքցէք
ու կշտացէք. և մարմինին
պէտք եղած բաները անոնց չտաք,
17 ի՞նչ օգուտ է։ Անանկ ալ հաւատքը՝
թէ որ հետը գործ չունենայ,
18 բաց ինքնիրեն մեռած է։ Նաև
կրնայ մէկը ըսել թէ՝ Դուն հաւատք
ունիս, ես ալ գործքեր ունիմ.
դուն քու հաւատքդ ցուցուր
ինծի առանց գործքերու, ու ես
քեզի ցուցընեմ իմ հաւատքս իմ
19 գործքերէս։ Դուն կը հաւատաս
որ Աստուած մէկ է, աղէկ կ'ընես.
ժ դևերն ալ կը հաւատան՝ և կը
20 սարսափին։ Բայց կ'ուզե՞ս գիտնալ
դուն՝ ով ունայն մարդ, որ
հաւատքը առանց գործքերու մեռած
21 է։ Աբրահամ մեր հայրը
գործքերով չարդարացա՞ւ, ժ երբոր
իր որդին Իսահակը սեղանին վրայ
22 հանեց զոհ ընելու։ Կը տեսնե՞ս որ
հաւատքը անոր գործքերուն հետ
միասին գործեց. ու ան գործքերով
հաւատքը կատարեալ եղաւ.
23 Եւ գիրքին ըսածը կատարուեցաւ՝ որ
կ'ըսէ. Աբրահամ Աստուծոյ հաւատաց,
ու ան իրեն արդարութիւն սեպուեցաւ. և ինքը Աստուծոյ
24 բարեկամ բռնուեցաւ։ Կը տեսնէ՞ք
որ մարդս գործքերով կ'արդարանայ,
ու չէ թէ մինակ
25 հաւատքով։ Նոյնպէս ալ ի Ռախաբ
պոռնիկը՝ չէ՞ որ գործքերով
արդարացաւ, երբոր լրտեսները
ներս առաւ, և ուրիշ ճամբայով
26 արձակեց զանոնք։ Քանզի ինչպէս
որ մարմինը առանց հոգիի մեռած
է, նոյնպէս ալ հաւատքը առանց
գործքերու մեռած է։

ԳԼ. Գ

1 Պէտք չէ որ անխոհեմութեամբ կամ յոռութեամբ ուրիշները յանդիմանենք. 5 այլ մանաւանդ սանձենք լեզունիս, որ թէև պզտիկ անդամ մըն է, բայց զօրաւոր գործիք մըն է թէ բարիի և թէ չարի համար։ 13 Ճշմարտութեան իմաստութիւնը հեզ և խաղաղասէր կ'ըլլայ, առանց նախանձու և հակառակութեան։

1 Եղբայրներս՝ ա շատ վարդապետներ
մի՛ ըլլաք. բ գիտնալով որ
աւելի մեծ դատաստան պիտի ընդունինք.
2 գ Ինչու որ ամէնքս ալ
շատ յանցանքներ կ'ընենք. դ Թէ

Յամի Տեառն
Իբր 60

ծ ա Յով. գ. 17. 18.
կ Մատ. է. 26. Գղ. ա. 23.
հ Տես Յոբ. լա. 19. 20. Ղու. գ. 11.
ձ ա Յով. գ. 18.
ղ Գղ. զ. 13.
ճ Մատ. ը. 29. Մար. ա. 24. ե. 7. Ղու. դ. 34. Գոր. ժզ. 17. ժթ. 15.
մ Ծն. իբ. 9. 12.
յ Եբր. ժա. 17.
ն Ծն. ժե. 6. Հռով. դ. 3. Գաղ. գ. 6.
շ բ Մն. ի. 7. Եսա. խա. 8.
ո Յես. բ. 1. Եբր. ժա. 31.
ա Մատ. իգ. 8. 10. Հռով. բ. 20. 21. ա Պետ. ե. 3.
բ Ղու. զ. 37.
գ Թագ. ը. 46. բ Մն. զ. 36. Առակ. ի. 9. Ժող. է. 20. ա Յով. ա. 8.
դ Սաղ. լդ. 13. Գղ. ա. 26. ա Պետ. գ. 10.

Յամի Տեառն իբր 60

ե Մատ. ժբ. 37։
զ Սաղ. լբ. 9։
է Առակ. ժբ. 18։ ժե. 2։
ը Սաղ. ժբ. 3։ հգ. 8։ 9։
թ Առակ. ժզ. 27։
ժ Մատ. ժե. 11։ 18։ 19։ 20։ Մար. է. 15։ 20։ 23։
ի Սաղ. ճխ. 3։
լ Ծն. ա. 26։ ե. 1։ թ. 6։
խ Գաղ. զ. 4։
ծ Գլ. բ. 18։
կ Գլ. ա. 21։
հ Հռով. ժգ. 13։
ձ Հռով. բ. 17։ 23։
ղ Գլ. ա. 17։ Փիլ. գ. 19։
ճ ա Կոր. գ. 3։ Գաղ. ե. 20։
մ ա Կոր. բ. 6։ 7։
յ Հռով. ժբ. 9։ ա Պետ. ա. 22։ բ. 1։ ա Յոհ. գ. 18։
ն Առակ. ժա. 18։ Ովս. ժ. 12։ Մատ. ե. 9։ Փիլ. ա. 11։ Եբր. ժբ. 11։

որ մէկը խօսքով յանցանք չընէ,
[ե] անիկայ կատարեալ մարդ է, որ
կարող է բոլոր մարմինն ալ սանձե-
3 լու։ Տես որ [զ] ձիերուն բերանը
սանձ կը դնենք՝ որ անոնք մեզի
հնազանդին, ու անոնց բոլոր մար-
4 մինը կը կառավարենք։ Ահա նա-
ւերն ալ որչափ մեծ բաներ են, և
սաստիկ հովերէն կը քշուին. բայց
ամենափոքր ղեկով մը կը կառա-
վարուին՝ ղեկավարին կամքը որ
5 կողմը որ ուզէ։ [է] Ասանկ ալ լե-
զուն մէկ պզտիկ անդամ մըն է,
[ը] ու մեծ բաներ կը խօսի. ահա քիչ
մը կրակը որչափ բան բոցի կու
6 տայ։ [թ] Լեզուն ալ կրակ մըն է՝
անիրաւութեան աշխարհք մը. լե-
զուն մեր անդամներուն մէջ անանկ
դրուած է, [ժ] որ բոլոր մարմինը
կ'ապականէ, և բնութեան շրջանը
կը բորբոքցնէ, ու ինքը գեհենէն
7 կը բորբոքի։ Բոլոր գազաններուն
ու թռչուններուն և սողուններուն՝
ու ծովի մէջ եղածներուն բնու-
թիւնը կը նուաճի՝ և նուաճուած է
8 մարդկային բնութենէն։ Բայց
լեզուն՝ մարդոց մէկը չկրնար նուա-
ճել. անիկայ անզուսպ չար է, [ի] մա-
9 հաբեր թոյնով լեցուն։ Անով
կ'օրհնենք զԱստուած ու Հայրը, և
անով կ'անիծենք մարդիկ՝ [լ] որոնք
Աստուծոյ նմանութեամբը ստեղ-
10 ծուած են։ Մի և նոյն բերնէն
կ'ելլեն օրհնութիւն ու անէծք.
եղբայրներս՝ պէտք չէ որ աս ա-
11 սանկ ըլլայ։ Միթէ աղբիւր մը
մի և նոյն բերնէն անուշ ու լեղի կը
12 բղխէ՞։ Միթէ կարելի՞ է եղ-
բայրներս՝ որ թզենին ձիթապտ-
ուղ բերէ, կամ որթը՝ թուզ.
նմանապէս [illegible] չէ որ մէկ աղբիւ-
րէ մը աղի ու անուշ ջուր ելլէ։
13 [խ] Ձեր մէջը իմաստուն ու խելացի
ո՞վ կայ. թող անիկայ բարի վար-
մունքովը ցուցնէ [ծ] իր գործերը
[կ] իմաստութեան հեզութիւնով։
14 [հ] Հապա թէ որ դառն նախանձ և
հակառակութիւն ունենաք սրտեր-
նուդ մէջ, [ձ] մի պարծենաք՝ ու
ճշմարտութիւնը սուտ հանէք։
15 [ղ] Աս իմաստութիւնը վերէն իջած
չէ, հապա երկրաւոր՝ շնչաւոր և
16 դիւական է։ [ճ] Քանզի ուր որ նա-
խանձ ու կռիւ կայ, հոն է անկար-
գութիւնը՝ և ամէն չար բաները։
17 [մ] Հապա վերին իմաստութիւնը՝
նախ սուրբ է, ետքը՝ խաղաղարար,
հեզ, հլու, ողորմութիւնով ու
բարի պտուղներով լեցուն, ան-
18 կողմնակալ, [յ] ու անկեղծ։ [ն] Եւ
արդարութեան պտուղը խաղաղու-
թիւնով կը սերմանուի անոնց՝ ո-
րոնք խաղաղութիւն կ'ընեն։

Գլ. Դ.

1 Պէտք է որ դէմ դնենք ագահութեան, 4 անժուժկալութեան, 5 հպարտութեան, 11 բամբասանքի, և ուրիշները զուր տեղը դատելու։ 13 Պէտք չէ որ աշխարհային գործառնութեանց յաջողութեանը վստահինք, բայց միշտ խորհինք թէ աս կեանքս որչափ անստոյգ է, և մեր անձերը ու մեր բոլոր գործերը Աստուծոյ նախախնամութեանը յանձնենք։

1 Ո՞ւսկից են պատերազմները, և
ուսկից կռիւները ձեր մէջը. չէ՞
որ ձեր ցանկութիւններէն, [ա] որ
ձեր անդամներուն մէջ կը պատե-
2 րազմին։ Կը ցանկաք՝ ու չունիք.
կը սպաննէք՝ ու կը նախանձիք, և
չէք կրնար [illegible] հասնիլ. կը
պատերազմիք ու կը կռուիք, բայց
3 չունիք, ինչու որ չէք խնդրեր։ [բ] Կը
խնդրէք՝ ու չէք առներ, [գ] ինչու որ
չարաչար կը խնդրէք, որ ձեր
ցանկութիւններուն բանեցնէք։
4 [դ] Շնացողներ՝ չէք գիտեր [ե] որ
աշխարհքիս սէրը Աստուծոյ դէմ
թշնամութիւն է. [զ] Ուստի ով որ
կ'ուզէ աշխարհքի բարեկամ ըլլալ,
ինքզինքը Աստուծոյ թշնամի կ'ընէ։
5 Կամ թէ կը կարծէք որ Գիրքը
պարապ տեղը *կ'ըսէ թէ՝ [է] "Նա-
խանձի կը փափաքի մեր մէջը բնա-
6 կող Հոգին"։ Սակայն աւելի շնորհք
կու տայ. անոր համար կ'ըսէ.
[ը] "Աստուած ամբարտաւաններուն
հակառակ կը կենայ, բայց խոնարհ-
7 ներուն շնորհք կու տայ"։ Ուստի
հնազանդեցէք Աստուծոյ. [թ] Սատա-
նային հակառակ կեցէք, և անիկայ
8 ձեզմէ պիտի փախչի։ [ժ] Աստուծոյ
մօտեցէք, ու անիկայ ձեզի պի-
տի մօտենայ. [ի] սրբեցէք ձեռքեր-
նիդ մեղաւորներ, [լ] և մաքրեցէք
9 սրտերնիդ [խ] երկմիտներ։ [ծ] Տառա-
պանք քաշեցէք, սուգ ըրէք ու լա-
ցէք. ձեր ծիծաղը սուգի դառնայ,
ու ձեր ուրախութիւնը՝ տրտմու-
10 թեան։ [կ] Տէրոջը առջեւ խոնար-
հեցէք, ու ան ձեզ պիտի բարձ-
րացնէ։

11 [հ] Մէկզմէկ մի՛ բամբասէք՝ եղ-
բայրներ. ան որ իր եղբայրը կը
բամբասէ, [ձ] կամ իր եղբայրը կը
դատէ, օրէնքը կը բամբասէ, ու
օրէնքը կը դատէ. հապա թէ որ
օրէնքը դատես, ալ դուն օրէնքը
կատարող չես՝ հապա դատաւոր։
12 Միայն մէկ Օրէնսդիր ու Դատա-
ւոր մը կայ, [ղ] որ ինքը կարող է
փրկելու ու կորսնցնելու. [ճ] դուն
ով ես որ ուրիշը կը դատես։

13 [մ] Հիմա մօտիկ եկէք դուք որ կ'ը-
սէք. Այսօր կամ վաղը երթանք
այս անուն քաղաքը, ու հոն տարի
մը կենանք, և առուտուր ընենք՝ ու
14 վաստկինք. (Դուք որ վաղը չէք

Յամի Տեառն իբր 60

ա Հռով. է. 23։ Գաղ. ե. 17։ ա Պետ. բ. 11։
բ Յոբ. ժէ. 9։ լե. 12։ Սաղ. ժը. 41։ Առակ. ա. 28։ Եսա. ա. 15։ Երեմ. ժա. 11։ Միք. գ. 4։ Զաք. է. 13։
գ Սաղ. կզ. 18։ ա Յոհ. գ. 22։ ե. 14։
դ Սաղ. հգ. 27։
ե ա Յոհ. բ. 15։
զ Յոհ. ժե. 19։ ժէ. 14։ Գաղ. ա. 10։
* Կամ՝ Կը խօսի՞. Նախանձի՞ կը փափաքի մեր մէջը բնակող Հոգին։
է Տես Ծն. գ. 5։ ը. 21։ Թուոց. ժա. 29։ Առակ. իա. 10։
ը Յոբ. իբ. 29։ Սաղ. ճլը. 6։ Առակ. գ. 34։ իթ. 23։ Մատ. իգ. 12։ Ղուկ. ա. 52։ ժդ. 11։ ժը. 14։ ա Պետ. ե. 5։
թ Եփե. դ. 27։ զ. 11։ ա Պետ. ե. 9։
ժ բ Մն. ժե. 2։
ի Եսա. ա. 16։
լ ա Պետ. ա. 22։ ա Յոհ. գ. 3։
խ Գլ. ա. 8։
ծ Մատ. ե. 4։
կ Յոբ. իբ. 29։ Մատ. իգ. 12։ Ղուկ. ժդ. 11։ ժը. 14։ ա Պետ. ե. 6։
հ Եփե. դ. 31։ ա Պետ. բ. 1։
ձ Մատ. է. 1։ Ղուկ. զ. 37։ Հռով. բ. 1։ ա Կոր. դ. 5։
ղ Մատ. ժ. 28։
ճ Հռով. ժդ. 4։ 13։
մ Առակ. իէ. 1։ Ղուկ. ժբ. 18։ [illegible]

15 գիտէք ։ Քանզի ի՞նչ է ձեր կեանքը ։ [յ]Կիրաւի շոգի մըն է, որ քիչ
մը ատեն կ'երեւնայ, ու ետքը կ'ոչընչանայ ։) Անոր տեղը ըսելու
էիք ։ [ն]Թէ որ Տէրը կամենայ՝ ու
ապրինք, աս կամ ան բանը ընենք ։
16 Բայց հիմա ձեր ամբարտաւանութիւնովը կը պարծենաք ։ [շ]Բոլոր
ատանկ պարծանքները չարութիւն
17 են ։ [ո]Ուստի ով որ բարին ընելը
գիտնայ՝ ու չընէ, ան մեղք է անոր ։

ԳԼ. Ե

1 Զար հարուստները պէտք է որ փախչան Աստուծոյ վրէժխնդրութենէն ։ 7 Պարտինք նեղութեան մէջ համբերող ըլլալ՝ մարգարէներուն և Յոբին օրինակին պէս ։ 12 Պէտք է որ երդում ընելէն ետ կենանք ։ 13 Նեղութեան ատեն աղօթք ընենք, ուրախութեան ատեն երգենք ։ 16 Մեր յանցանքները իրարու խոստովանինք, իրարու համար աղօթք ընենք, 19 և մոլորեալ եղբայրը ճշմարտութեան դարձընենք ։

1 [ա]Ա՛դէ հիմա հարուստներ՝ լացէք
ու ողբացէք ան թշուառութիւններուն համար՝ որ ձեր վրայ
2 պիտի գան ։ Ձեր հարստութիւնը
ապականած է, [բ]ու ձեր հանդերձները
3 ցեցի կերակուր եղած ։ Ձեր
ոսկին ու արծաթը ժանգոտած է. և
անոնց ժանգը ձեզի դէմ վկայ պիտի
ըլլայ, ու ձեր մարմինը պիտի ուտէ [գ]կրակի պէս. վերջի օրերուն
4 համար գանձ դիզեցիք ։ [դ]Ահա
ձեր արտերը հնձող բանուորներուն
վարձքը՝ որ դուք պահեցիք, կ'աղաղակէ, [ե]ու հնձողներուն բողոքը
զօրութեանց Տէրոջը ականջներուն
5 հասաւ ։ [զ]Երկրի վրայ փափկութեամբ և հեշտութեամբ ապրեցաք, սիրտերնիդ սնուցիք՝ որպէս
թէ մորթուելու օրուան համար ։
6 [է]Դատապարտեցիք — սպաննեցիք
արդարը, [illegible] ձեզի հակառակ չէր
կենար ։
7 Ուստի համբերող եղէք եղբայրներ՝ մինչեւ Տէրոջը գալուստը ։ Ահա
երկրագործը կը սպասէ երկրի պատուական պտուղին, անոր համար
համբերելով, [ը]մինչեւ որ առջի ու
8 վերջի անձրեւը առնէ ։ Դուք ալ
համբերութիւն ըրէք, սիրտերնիդ
հաստատ բռնեցէք ։ [թ]Ինչու որ Տէրոջը
9 գալուստը մօտ է ։ [ժ]Իրարու
դէմ մի՛ հառաչէք՝ եղբայրներ, որ
չդատապարտուիք ։ [ի]Ահա Դատաւորը
10 դրանը քովը կայներ է ։ Եղբայրներս՝ չարչարանքներու ու համբերութեան օրինակ առէք [լ]մարգարէները, որոնք Տէրոջը անու-
11 նովը խօսեցան ։ [խ]Ահա համբերողներուն երանի կու տանք ։ [ծ]Յոբին
համբերութիւնը լսեցիք դուք ։ [կ]և
Տէրոջը [illegible] վախճանը տեսաք ։ [հ]որ Տէրը բազմագութ ու
ողորմած է ։
12 Արդ՝ ամէն բանէն առաջ եղբայրներս՝ [ձ]երդում չընէք, ոչ
երկինքի վրայ՝ ոչ երկրի վրայ, ոչ
ալ մէկ ուրիշ երդում մը ։ Հապա
ձեր այոն՝ այո՛ ըլլայ, և ոչը՝ ոչ ։
որ չըլլայ թէ դատապարտութեան
տակ իյնաք ։
13 Թէ որ ձեզմէ մէկը նեղութեան
մէջ է, աղօթք թող ընէ ։ Թէ որ
մէկը ուրախ է, [ղ]սաղմոս թող եր-
14 գէ ։ Թէ որ ձեզմէ մէկը հիւանդ
է, եկեղեցիին երէցները թող
կանչէ, ու անոր վրայ աղօթք
թող ընեն, ու [ճ]Տէրոջը անունովը
15 եղով օծեն զանիկայ ։ Ու հաւատքով [illegible] աղօթքը պիտի փրկէ
հիւանդը, ու Տէրը անիկայ ոտք
պիտի հանէ ։ [մ]և թէ որ մեղք ալ
գործեր է, պիտի ներուի անոր ։
16 Ձեր յանցանքները իրարու խոստովանեցէք, ու աղօթք ըրէք իրարու համար՝ որ բժշկուիք ։ [յ]Արդարին ջերմեռանդ աղօթքը շատ
17 ազդուութիւն ունի ։ [ն]Եղիան մեզի
պէս կրից ենթակայ մարդ մըն էր,
[շ]ու աղօթք ըրաւ որ անձրեւ չգայ,
[ո]և երեք տարի ու վեց ամիս երկրի
18 վրայ անձրեւ չեկաւ ։ [չ]Ու նորէն
աղօթք ըրաւ՝ ու երկինքը անձրեւ
տուաւ, և երկիրը իր պտուղը
բուսցուց ։
19 Եղբայրներ՝ [պ]թէ որ ձեզմէ մէկը ճշմարտութենէն մոլորի, ու
20 մէկը զանիկայ դարձի բերէ, Գիտցած ըլլայ թէ ան որ մեղաւորը իր
մոլորութեան ճամբայէն կը դարձնէ, [ջ]հոգի մը մահուանէ կ'ազատէ,
[ռ]ու մեղաց բազմութիւնը
կը ծածկէ ։

Յամի Տեառն
Իրր 60

յ Յոբ. է. 7 ։ Սաղ. ճբ. 3 ։ Գլ. ա. 10 ։ ա Պետ. ա. 24 ։ ա Յովհ. բ. 17 ։
ն Գործ. ժը. 21 ։ ա Կոր. դ. 19 ։ ժգ. 7 ։ Եբր. զ. 3 ։
շ ա Կոր. ե. 6 ։
ո Ղուկ. ժբ. 47 ։ Յովհ. թ. 41 ։ ժե. 22 ։ Հռովմ. ա. 20, 21 ։ բ. 17, 18, 23 ։

ա Առակ. ժա. 28 ։ Ղուկ. զ. 24 ։ ա Տիմ. զ. 9 ։
բ Յոբ. ժգ. 28 ։ Մատ. զ. 20 ։ Գլ. բ. 2 ։
գ Հռովմ. բ. 5 ։
դ Ղեւ. ժթ. 13 ։ Յոբ. իդ. 10, 11 ։ Երեմ. իբ. 13 ։ Մաղ. գ. 5 ։
ե բ Օր. իդ. 15 ։
զ Յոբ. իա. 13 ։ Ամով. զ. 1, 4 ։ Ղուկ. ժզ. 19, 25 ։ ա Տիմ. ե. 6 ։
է Գլ. բ. 6 ։
ը բ Օր. ժա. 14 ։ Երեմ. ե. 24 ։ Ովսէ. զ. 3 ։ Յովէլ. բ. 23 ։ Զաք. ժ. 1 ։
թ Փիլ. դ. 5 ։ Եբր. ժ. 25, 37 ։ ա Պետ. դ. 7 ։

Յամի Տեառն
Իրր 60

ժ Գլ. գ. 11 ։
ի Մատ. իդ. 33 ։ ա Կոր. դ. 5 ։
լ Մատ. ե. 12 ։ Եբր. ժա. 35, ևն ։
խ Սաղ. ղդ. 12 ։ Մատ. ե. 10, 11 ։ ժ. 22 ։
ծ Յոբ. ա. 21, 22 ։ բ. 10 ։
կ Յոբ. խբ. 10, ևն ։
հ Թուոց ժդ. 18 ։ Սաղ. ճգ. 8 ։
ձ Մատ. ե. 34, ևն ։
ղ Եփե. ե. 19 ։ Կող. գ. 16 ։
ճ Մարկ. զ. 13 ։ ժզ. 18 ։
մ Եսայ. լգ. 24 ։ Մատ. թ. 2 ։
յ Ծն. ի. 17 ։ Թուոց ժա. 2 ։ բ Օր. թ. 18, 19, 20 ։ [illegible]
[illegible]
ռ Առակ. ժ. 12 ։ ա Պետ. դ. 8 ։

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՌԱՋԻՆ ԹՈՒՂԹ
ՊԵՏՐՈՍ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Առաքեալը գոհութիւն կը մատուցանէ Աստուծոյ՝ անոր բազմապատիկ շնորհքներուն համար ։ 10 կը ցուցնէ թէ Քրիստոսով եղած փրկութիւնը նոր լսուած բան մը չէ, հապա հին ատենի մարգարէներէն ալ քարոզուած է ։ 13 կը յորդորէ քրիստոնեաները բարեպաշտութեամբ ապրելու, յիշեցնելով անոնց թէ իրենք նորէն ծնած են Աստուծոյ խօսքովը ։

1 Պետրոս՝ Յիսուս Քրիստոսի առաքեալ, օտարականներուդ [ա] որ ցրուած էք Պոնտոսի, Գաղատիայի, Կապադովկիայի, Ասիայի, ու Բիւթանիայի մէջ, [բ] ընտրուած՝ [գ] Հօր Աստուծոյ կանխագիտութեանը համեմատ, [դ] Հոգիին սրբացնելովը, հնազանդութեան և Յիսուս Քրիստոսի [ե] արեանը սրսկուելուն համար. [զ] Շնորհք և խաղաղութիւն ձեր վրայ շատնայ ։

3 [է] Օրհնեալ է Աստուած՝ ու մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի Հայրը, [ը] որ իր առատ ողորմութեանը համեմատ [թ] մեզ նորէն ծնաւ կենդանի յոյսին համար՝ [ժ] Յիսուս Քրիստոսի մեռելներէն յարութիւն առնելովը, 4 Անեղծ ու անարատ [ժա] և անթառամ ժառանգութեանը համար՝ [ժբ] որ երկինքը պահուած է ձեզի. 5 [ժգ] Որ Աստուծոյ զօրութեամբը պահպանուած էք հաւատքով ան փրկութեանը համար՝ որ պատրաստուած է վերջի ժամանակը յայտնուելու. 6 [ժդ] Որ անով կ՚ուրախանաք, [ժե] թէև հիմա (ինչպէս որ հարկը կը պահանջէ,) [ժզ] քիչ մը ատեն տրտմած էք զանազան փորձութիւններով. 7 [ժէ] Որպէս զի ձեր հաւատքին փորձառութիւնը՝ (որ կորստական ոսկիէն աւելի պատուական է, [ժը] թէև անիկայ կրակով կը փորձուի,) [ժթ] գտնուի գովութիւնով ու պատուով և փառքով Յիսուս Քրիստոսի յայտնուելու ատենը. 8 [ի] Ան որ դուք չտեսած՝ սիրեցիք, [իա] որ անիկայ հիմա չէք տեսներ, բայց հաւատացիք, և ուրախ էք անպատմելի ու փառաւորեալ խնդութիւնով. 9 [իբ] Ձեր հաւատքին վախճանը ընդունելով, [իգ] ձեր հոգիներուդ փրկութիւնը ։ 10 [իդ] Որ ան փրկութեանը համար փնտռեցին ու քննեցին մարգարէները՝ որոնք մարգարէացան ձեզի եղած [իե] շնորհքին համար. 11 Ու կը քննէին թէ երբ կամ ինչ ատեն կ՚իմացընէր իրենց մէջը եղած [իզ] Քրիստոսի Հոգին՝ [իէ] որ առաջ կը վկայէր Քրիստոսի չարչարանքը, ու անկէ ետև փառաւորութիւնը ։ 12 [իը] Որոնց յայտնուեցաւ, [իթ] որ չէ թէ իրենց՝ հապա մեզի մատակարարեցին ան բաները, որոնք հիմա ձեզի պատմուեցան անոնց ձեռքովը՝ որ աւետարանը քարոզեցին ձեզի [լ] Հոգւովը Սրբով որ երկինքէն խրկուեցաւ. [լա] որ ան բաներուն՝ հրեշտակները կը ցանկան ակնկառոյց նայելու ։

13 [լբ] Ասոր համար ձեր մտքերուն մէջքը գօտեորած՝ [լգ] արթուն կեցած, կատարելապէս յուսացէք ան ձեր վրայ հանելու շնորհքը՝ [լդ] Յիսուս Քրիստոսի յայտնուելու ատենը, 14 Հնազանդ զաւակներու պէս, [լե] չէ թէ ձեր տգիտութեան ատենին [լզ] առջի ցանկութիւններովը վարուելով. 15 [լէ] Հապա ձեզ կանչող Սուրբին պէս՝ դուք ալ սուրբ եղէք [լը] ձեր բոլոր վարմունքներուն մէջ. 16 Ինչու որ գրուած է թէ՝ [լթ] Սուրբ եղէք, քանզի ես սուրբ եմ ։ 17 Ու թէ որ Հայր կը կոչէք անիկայ՝ [խ] որ առանց աչառութեան կը դատէ ամէն մէկուն գործքին համեմատ, [խա] ուրեմն ձեր [խբ] պանդխտութեան ժամանակը վախով անցուցէք. 18 Գիտնալով որ [խգ] դուք չէ թէ ապականացու արծաթով կամ ոսկիով [խդ] փրկուեցաք ձեր հայրերէն աւանդուած ունայն ճամբաներէն, 19 [խե] Հապա Քրիստոսի պատուական արիւնովը՝ [խզ] որպէս թէ ամբիծ ու անարատ գառի մը. 20 [խէ] Որ առաջուց ճանչ-

Յամի Տեառն
Իրր 60

ա Յոհ. է. 35. Գործ. բ. 5. 9. 10. Յակ. ա. 1.
բ Եփես. ա. 4. Գղ. բ. 9.
գ Հռով. ը. 29. ժա. 2.
դ բ Թես. բ. 12.
ե Եբր. ժբ. 24.
զ Հռով. ա. 7. բ Պետ. ա. 2. Յուդ. 2.
է բ Կոր. ա. 3. Եփես. ա. 3.
ը Տիտ. գ. 5.
թ Յոհ. գ. 3. 5. Յակ. ա. 18.
ժ ա Կոր. ժե. 20. ա Թես. դ. 13. Գղ. գ. 21.
ժա Գղ. ե. 4.
ժբ Կող. ա. 5. բ Տիմ. դ. 8.
ժգ Յոհ. ժ. 28. 29. ժէ. 11. 12. 15. Յուդ. 1.
ժդ Մատ. ե. 12. Հռով. ժբ. 12. բ Կոր. դ. 10. Գղ. դ. 13.
ժե բ Կոր. դ. 17. Գղ. ե. 10.
ժզ Յակ. ա. 2.
ժէ Յակ. ա. 3. 12. Գղ. դ. 12.
ժը Յոբ. իգ. 10. Սաղ. կզ. 10. Առակ. ժէ. 3. Եսա. խը. 10. Զաք. ժգ. 9. ա Կոր. գ. 13.
ժթ Հռով. բ. 7. 10. ա Կոր. դ. 5. բ Թես. ա. 7—12.
ի ա Յոհ. դ. 20. իա Յոհ. ի. 29. բ Կոր. ե. 7. Եբր. ժա. 1. 27. իբ Հռով. զ. 22.

Յամի Տեառն
Իրր 60

իգ Դան. խթ. 10. Դան. բ. 44. Անգ. բ. 7. Զաք. գ. 12. Մատ. ժգ. 17. Ղուկ. ժ. 24. բ Պետ. ա. 19. 20. 21.
իդ Գղ. գ. 18. բ Պետ. ա. 21.
իե Սաղ. իբ. 6. Եսա. ծգ. 3. Դան. թ. 26. Ղուկ. իդ. 25. 26. 44. 46. Յոհ. ժբ. 41. Գործ. իզ. 22. 23.
իզ Դան. թ. 24. ժբ. 9. 13.
իէ Եբր. ժա. 13. 39. 40.
իը Գործ. բ. 4.
իթ Եփ. իբ. 20. Դան. բ. 13. ժբ. 5. 6. Եփես. գ. 10.
լ Ղուկ. ժբ. 35. Եփես. զ. 14.
լա Ղուկ. իա. 34. Հռով. ժգ. 13. ա Թես. ե. 6. 8. Գղ. դ. 7. ե. 8.
լբ Ղուկ. ժէ. 30. ա Կոր. ա. 7. բ Թես. ա. 7.
լգ Գործ. ժէ. 30. ա Թես. դ. 5.
լդ Հռով. ժբ. 2. Գղ. դ. 2.
լե Ղուկ. ա. 74. 75. բ Կոր. է. 1. ա Թես. դ. 7. Եբր. ժբ. 14. բ Պետ. գ. 11.
լզ Ղև. ժա. 44. ժթ. 2. ի. 7.
լէ բ Օր. ժ. 17. Գործ. ժ. 34. Հռով. բ. 11.
լը բ Կոր. է. 1. Փիլ. բ. 12. Եբր. ժբ. 28.
լթ բ Կոր. ե. 6. Եբր. ժա. 13. Գղ. բ. 11.
խ ա Կոր. զ. 20. է. 23.
խա Եզեկ. ի. 18. Գղ. գ. 3.
խբ Գործ. ի. 28. Եփես. ա. 7. Եբր. թ. 12. 14. Յայտ. ե. 9.
խգ Եբ. ժբ. 5. Եա. ծգ. 7. Յոհ. ա. 29. 36. ա Կոր. ե. 7.
խդ Հռով. գ. 25. ժզ. 25. 26. Եփես. գ. 9. 11. Կող. ա. 26. բ Տիմ. ա. 9. 10. Տիտ. ա. 2. 3. Յայտ. ժգ. 8.

ցուած էր աշխարհիս սկիզբէն առաջ, [ե] ու ետքի առեններս 21 յայտնուեցաւ ձեզի համար, Որ անոր միջոցովը Աստուծոյ հաւատացիք, [զ] որ զանիկայ մեռելներէն յարուց, [է] և անոր փառաւորութիւն տուաւ. որ ձեր հաւատքը ու 22 յոյսը Աստուծոյ վրայ ըլլայ: [ը] Ձեր անձերը մաքրելով Հոգիին միջոցովը ճշմարտութեանը հնազանդելով, [թ] եղբայրսիրութեան մէջ անկեղծ ըլլալով, սուրբ սրտով մէկզմէկ 23 պինդ սիրեցէք. [ժ] Նորէն ծնած ըլլալով՝ չէ թէ ապականացու սերմէն, հապա անապականացուէն [ի] Աստուծոյ կենդանի ու յաւիտենական 24 խօսքովը: [լ] Վասն զի ամէն մարմին խոտի պէս է, և մարդուն բոլոր փառաւորութիւնը խոտի ծաղիկի պէս. խոտը կը չորնայ, ու անոր ծաղիկը կը թափթըփի. 25 [խ] Բայց Տէրոջը խօսքը յաւիտեան կը մնայ. [ծ] այսինքն է այն խօսքը՝ որ աւետարանով ձեզի քարոզուեցաւ:

ԳԼ. Բ

1 Կը խրատէ բոլոր չարութիւնը մէկդի դնել. 4 ցուցընելով թէ Քրիստոս է հիմը՝ որուն վրայ քրիստոնեայք շինուած են. 11 կ'աղաչէ հեռու կենալ մարմնաւոր ցանկութիւններէն, 13 ու հնազանդ ըլլալ իշխանաւորներուն. 18 կը սորվեցընէ ծառաներուն՝ որ հնազանդ ըլլան իրենց տէրերուն, 20 ու երբոր բարիք գործելնուն համար չարչարուին, համբերութեամբ տանին՝ Քրիստոսի օրինակին համեմատ:

1 [ա] Ուրեմն մէկդի ձգելով ամէն չարութիւնը ու ամէն խաբէութիւնը՝ ու կեղծաւորութիւնները, և նախանձը ու ամէն չարախօսութիւնը, 2 [բ] Նորածին մանկանց պէս՝ [գ] բանական — անխարդախ կաթին փափաքեցէք, (որ անով մեծնաք 3 մինչև փրկութիւնը,) [դ] Թէ որ Տէրոջը քաղցր ըլլալուն համը առիք. 4 Որուն մօտենալով այն կենդանի վէմին, [ե] որ թէպէտ մարդիկներէն անարգուած է, բայց Աստուծմէ ընտրուած — պատուական է, 5 [զ] Դուք ալ կենդանի քարերու պէս կը շինուիք [է] հոգևոր տաճար մը, [ը] սուրբ քահանայութիւն մը, [թ] Յիսուս Քրիստոսի ձեռքովը Աստուծոյ հաճելի [ժ] հոգևոր պատարագներ 6 մատուցանելու: Որովհետև գիրքին մէջն ալ կայ թէ՝ [ի] Ահա Սիոնի մէջ ընտիր՝ պատուական անկեան վէմ մը կը դնեմ. ու ով որ անոր հաւատայ, բնաւ պիտի չամչնայ: 7 Ուստի ձեզի հաւատացեալներուդ պատուական է այն. բայց անհաւատներուն՝ [լ] այն քարը՝ որ շինողները անարգեցին, անիկայ 8 անկիւնին գլուխը եղաւ. [խ] Ու գլորման վէմ ու գայթակղութեան քար [ծ] անոնց՝ որ չհաւատալով՝ խօսքէն կը գայթակղին, [կ] որուն սահմանուած ալ էին: 9 [հ] Բայց դուք ընտիր ցեղ մըն էք, [ձ] թագաւորական քահանայութիւն, [ղ] սուրբ ազգ, [ճ] սեփհական ժողովուրդ մը, որ քարոզէք անոր առաքինութիւնները, [մ] որ ձեզ խաւարէն իր սքանչելի լոյսին կանչեց. 10 [յ] Որ առեն մը ժողովուրդ չէիք, բայց հիմա Աստուծոյ ժողովուրդն էք. որ առանց ողորմութեան էիք, բայց հիմա ողորմութիւն գտաք:

11 Սիրելիներ՝ կ'աղաչեմ, [ն] պանդուխտներու ու օտարականներու պէս [շ] մէկդի կեցէք մարմնաւոր ցանկութիւններէն, [ո] որ հոգիի դէմ 12 կը պատերազմին, [չ] Ձեր վարմունքը հեթանոսաց մէջ բարի պահելով, որ ինչ բանով որ ձեզ չարագործներու պէս կը բամբասեն, [պ] ձեր բարի գործքերը տեսնելով՝ փառաւորեն զԱստուած հայցելութեան 13 օրը: [ջ] Ուստի հնազանդ եղէք ամէն մարդկային սահմանադրութեան Տէրոջը համար. թէ թագաւորին՝ 14 վերնագոյն մէկու մը պէս. [ռ] Թէ կուսակալներուն՝ անոր կողմէն խրկուածներու պէս՝ [ս] չարագործները պատժելու, [վ] ու բարեգործները գովելու համար: 15 Ինչու որ Աստուծոյ կամքը աւանկ է, [տ] որ բարեգործ ըլլալով՝ անմիտ մարդոց տգիտութիւնը պապանձեցընէք: 16 [ր] Ազատներու պէս ըլլալով, և չէ թէ ձեր ազատութիւնը չարութեան ծածկոցի մը պէս գործածելով. [ց] հապա 17 Աստուծոյ ծառաներու պէս: [ւ] Ամէնը պատուեցէք. [փ] եղբայրութիւնը սիրեցէք. [ք] Աստուծմէ վախցէք. թագաւորը պատուեցէք:

18 [օ] Ծառաները ամէն բանի մէջ վախով հնազանդ ըլլան իրենց տէրերուն. չէ թէ միայն բարերարներուն ու հեզերուն, հապա ժանտաբարոներուն ալ: 19 Քանզի աս [ֆ] շնորհք մըն է, թէ որ մէկը առ Աստուած ունեցած խղճմտանքովը անիրաւ տեղը կրած վիշտերուն 20 համբերելու ըլլայ: [ա] Վասն զի ինչ գովութիւն կ'ըլլայ ձեզի, թէ որ մեղք գործելով ծեծուիք՝ ու համբերէք. հապա թէ որ բարիք գործելով չարչարուիք՝ ու համբերէք, անիկայ Աստուծոյ քովը շնորհք

Յամի Տեառն Իրր 60

ե Գաղ. դ. 4. Եփե. ա. 10. Եբր. ա. 2. թ. 26.
զ Գործ. բ. 24.
է Մատ. իը. 18. Գործ. բ. 33. գ. 13. Եփե. ա. 20. Փիլ. բ. 9. Եբր. բ. 9. Գլ. գ. 22.
ը Գործ. ժե. 9.
թ Հռով. ժբ. 9. 10. ա Թես. դ. 9. ա Տիմ. ա. 5. Եբր. ժգ. 1. Գլ. բ. 17. գ. 8. դ. 8. բ Պետ. ա. 7. ա Յով. գ. 18. դ. 7. 21.
ժ Յով. ա. 13. գ. 5. ա Յով. գ. 9.
ի Յակ. ա. 18.
լ Սաղ. ճբ. 15. Եսա. խ. 6. ծա. 12. Յակ. ա. 10.
խ Սաղ. ճբ. 12. 26. Եսա. խ. 8. Ղուկ. ժզ. 17.
ծ Յով. ա. 1. 14. ա Յով. ա. 1. 3.

ա Եփե. դ. 22. 25. 31. Կող. գ. 8. Եբր. ժբ. 1. Յակ. ա. 21. ե. 9. Գլ. դ. 2.
բ Մատ. ժը. 3. Մար. ժ. 15. Հռով. զ. 4. ա Կոր. ժդ. 20. Գլ. ա. 23.
գ ա Կոր. գ. 2. Եբր. ե. 12. 13.
դ Սաղ. լգ. 8. Եբր. զ. 5.
ե Սաղ. ճժէ. 22. Մատ. իա. 42. Գործ. դ. 11.
զ Եփե. բ. 21. 22.
է Եբր. գ. 6.
ը Ես. կա. 6. կզ. 21. Հմր 9.

Յամի Տեառն Իրր 60

լ Սաղ. ճժէ. 22. Մատ. իա. 42. Գործ. դ. 11.
խ Ես. ը. 14. Ղուկ. բ. 34. Հռով. թ. 33.
ծ ա Կոր. ա. 23.
կ Ել. թ. 16. Հռով. թ. 22. ա Թես. ե. 9. Յուդ. 4.
հ բ Օր. ժ. 15. Գլ. ա. 2.
ձ Ել. ժթ. 5. 6. Յայտ. ա. 6. ե. 10.
ղ Յով. ժէ. 19. ա Կոր. գ. 17. բ Տիմ. ա. 9.
ճ բ Օր. դ. 20. է. 6. ժդ. 2. իզ. 18. 19. Գործ. ի. 28. Եփե. ա. 14. Տիտ. բ. 14.
մ Գործ. իզ. 18. Եփե. ե. 8. Կող. ա. 13. ա Թես. ե. 4. 5.
յ Ովս. ա. 9. 10. բ. 23. Հռով. թ. 25.
ն ա Մն. իթ. 15. Սաղ. լթ. 12. ճժթ. 19. Եբր. ժա. 13. Գլ. ա. 17.
շ Հռով. ժգ. 14. Գաղ. ե. 16.
ո Յակ. դ. 1.
չ Հռով. ժբ. 17. բ Կոր. ը. 21. Փիլ. բ. 15. Տիտ. բ. 8. Գլ. գ. 16.
պ Մատ. ե. 16.
ջ Ղուկ. ժթ. 44.
ռ Մատ. իբ. 21. Հռով. ժգ. 1. Տիտ. գ. 1.
ս Հռով. ժգ. 4.
վ Հռով. ժգ. 3.
տ Տիտ. բ. 8. Հմր 12.

թ Փիլ. դ. 18. Գլ. դ. 11. ժ Ովս. ժդ. 2. Մաղ. ա. 11. Հռով. ժբ. 1. Եբր. ժգ. 15. 16. ի Ես. իը. 16. Հռով. թ. 33.

ր Գաղ. ե. 1. 13. ց ա Կոր. է. 22. ւ Հռով. ժբ. 10. Փիլ. բ. 3. փ Եբր. ժգ. 1. Գլ. ա. 22. ք Առակ. իդ. 21. Մատ. իբ. 21. Հռով. ժգ. 7. օ Եփե. զ. 5. Կող. գ. 22. ա Տիմ. զ. 1. Տիտ. բ. 9. ֆ Մատ. ե. 10. Գլ. գ. 14. ա Գլ. գ. 14. դ. 14. 15.

21 մըն է ։ [թ]Քանզի դուք աս բանիս համար կանչուեցաք, [ժ]որ Քրիստոս ալ ձեզի համար չարչարուեցաւ, [ի]ու ձեզի օրինակ թողուց՝ որ իր շաւիղներուն հետեւիք․ 22 [լ]Որ ինքը մեղք մը չգործեց, ու իր բերնին մէջ նենգութիւն մը չգտնուեցաւ․ 23 [խ]Որ կը նախատուէր, և փոխարէնը չէր նախատեր․ կը չարչարուէր, ու սպառնալիք չէր ըներ․ [ծ]Հապա ինքզինքը արդարութեամբ դատողին կը յանձնէր ։ 24 [կ]Որ մեր մեղքերը իր մարմինովը խաչափայտին վրայ վերցուց․ [հ]որ մենք մեղքերէն ազատինք, ու արդարութեան համար ապրինք․ [ձ]որուն վէրքերովը 25 դուք բժշկուեցաք ։ [ղ]Ինչու որ մոլորեալ ոչխարներու պէս էիք, [ճ]Բայց հիմա ձեր հոգիներուն Հովիւին ու Տեսուչին դարձաք ։

ԳԼ․ Գ

1 Կը սորվեցընէ կիներուն ու էրիկներուն ունեցած փոխադարձ պարտաւորութիւնները ․ 8 կը յորդորէ ամէն մարդիկը միութեան և սէր ունենալու ։ 14 և հալածանաց համբերելու ․ 19 կը ծանուցանէ Քրիստոսի ցուցուցած բարերարութիւնը հին աշխարհին ։

1 Նմանապէս [մ]կիները հնազանդ ըլլան իրենց էրիկներուն ․ որ եթէ ոմանք խօսքին հնազանդ չըլլան ալ, [յ]առանց խօսքի [ն]հաւանին 2 կիներուն վարմունքովը, [շ]Տեսնելով ձեր երկիւղած պարկեշտ 3 վարքը ։ [ո]Որ իրենց զարդարանքը չըլլայ դրսէն մազերու հիւսուածքներով՝ և ոսկիներու չարքերով՝ կամ ընտիր հանդերձներ հագնելով ․ 4 [չ]Հապա սրտին ծածուկ մարդը՝ անեղծութիւնով՝ հեզ ու հանդարտ հոգիին զարդարուած ըլլայ, որ Աստուծոյ առջեւ խիստ պատուական 5 է ։ Ինչու որ առաջ սուրբ կիները՝ որ իրենց յոյսը Աստուծոյ վրայ դրած էին, անձերնին այսպէս կը զարդարէին՝ իրենց է- 6 րիկներուն հնազանդ ըլլալով ․ Ինչպէս որ Սառա հնազանդ էր Աբրահամին, [պ]ու զանիկայ տէր կը կոչէր ․ որ դուք բարեգործ ըլլալով՝ ու մէկ երկիւղէ մը չվախնալով՝ անոր աղջիկները կ'ըլլաք ։

7 [ջ]Նմանապէս էրիկները խոհեմութիւնով անոնց հետ բնակին, [ռ]տկար անօթի պէս պատիւ տալով կիներուն, իբրև կենաց շնորհքին ժառանգակիցներ․ [ս]որ ձեր աղօթքներուն արգելք չըլլայ ։

8 Վերջապէս [վ]ամէնքնիդ մէկ միտքի վրայ ըլլաք, կարեկից, [տ]եղբայրասէր, [ր]ողորմած ու խոնարհ ։ 9 [ց]Չըլլայ որ չարութեան փոխարէնը չարութիւն հատուցանէք, կամ նախատանաց փոխարէն՝ նախատինք ․ այլ ընդհակառակն օրհնեցէք, գիտնալով որ աս բանիս համար կանչուեցաք, [ւ]որ օրհնութիւն 10 ժառանգէք ։ [փ]Վասն զի ան որ կ'ուզէ կեանքը սիրել՝ ու բարի օրեր տեսնել, [ք]իր լեզուն թող դադրեցընէ չարութենէն, ու իր շրթունքները նենգութիւն խօսե- 11 լէն ․ [օ]Չարութենէն ետ քաշուի՝ ու բարութիւն ընէ ․ [ֆ]խաղաղութիւն փնտռէ, և անոր ետեւէն եր- 12 թայ ։ [ա]Ինչու որ Տէրոջը աչքերը արդարներուն վրայ է, ու իր ականջները անոնց աղօթքին ․ բայց Տէրոջը երեսը չարագործներուն 13 վրայ է ։ [բ]Եւ ո՞վ ձեզի չարիք մը պիտի հասցընէ՝ թէ որ դուք բա- 14 րիին հետեւող ըլլաք ։ [գ]Բայց թէ որ արդարութեան համար չարչարուիք ալ՝ երանելի էք ․ և [դ]անոնց ահէն մի՛ վախնաք՝ ու մի՛ շփոթիք ․ 15 Հապա Տէր Աստուածը սրտերնուդ մէջ սուրբ պահեցէք ․ և միշտ [ե]պատրաստ եղէք հեզութեամբ ու երկիւղածութեամբ պատասխան տալու ամենուն, որ ձեր ունեցած յոյսին պատճառը ձեզի կը հար- 16 ցընէ ․ [զ]Եւ բարի խղճմտանք ունենաք ; [է]որ ինչ բանով որ ձեզ կը բամբասեն իբրև չարագործներ, ամօթով մնան անոնք՝ որ Քրիստոսով եղած ձեր բարի վարմուն- 17 քը կը պախարակեն ։ Ինչու որ աւելի աղէկ է բարեգործութիւն ընելով չարչարուիլ՝ թէ որ Աստուծոյ կամքը ան ըլլայ, քան թէ չա- 18 րագործութիւն ընելով ։ [ը]Վասն զի Քրիստոս ալ մեղքի համար մէկ անգամ չարչարուեցաւ, Արդարը անարդարներուն վրայ, որ մեզ Աստուծոյ մօտեցընէ ․ [թ]որ թէպէտ մեռաւ [ժ]մարմինով, [ի]բայց կենդանա- 19 ցաւ հոգիով ․ Որով [լ]բանտի մէջ եղած [խ]հոգիներուն ալ գնաց՝ 20 ու քարոզեց ․ Որոնք ատեն մը ապըստամբ էին, [ծ]երբոր Աստուծոյ երկայնմտութիւնը կը համբերէր [կ]Նոյի օրերը՝ [լ]երբոր տապանը կը շինուէր ․ [հ]որուն մէջը քիչ անձինք՝ այսինքն ութը հոգի ջու- 21 րէն ազատեցան ․ [ձ]Որ մեզ ալ ան օրինակին պէս մկրտութիւնը հիմա կ'ազատէ, ([ղ]ոչ թէ մարմինին աղտը մէկդի ձգելը, հապա բարի խղճմտանքին վկայութիւնը առ Աստուած,) [ճ]Յիսուս Քրիստոսի 22 յարութիւնովը ․ Որ անիկայ երկինք գացած՝ [մ]Աստուծոյ աջ կողմն է՝ [յ]հրեշտակները ու իշխանութիւնները և զօրութիւնները իրեն հնազանդելով ։

Յամի Տեառն Իբր 60

թ Մատ. ժզ. 24 ։ Ղուկ. ժդ. 21 ։ ա Թես. գ. 3 ։ բ Տիմ. գ. 12 ։
ժ Գլ. գ. 18 ։
ի Յոհ. ժգ. 15 ։ Փիլ. բ. 5 ։ ա Յոհ. բ. 6 ։
լ Եսա. ծգ. 9 ։ Ղուկ. իգ. 41 ։ Յոհ. ը. 46 ։ բ Կոր. ե. 21 ։ Եբր. դ. 15 ։
խ Եսա. ծգ. 7 ։ Մատ. իէ. 39 ։ Յոհ. ը. 48. 49 ։ Եբր. ժբ. 3 ։
ծ Ղուկ. իգ. 46 ։
կ Եսա. ծգ. 4. 5. 6. 11 ։ Մատ. ը. 17 ։ Եբր. թ. 28 ։
հ Հռով. զ. 2. 11 ։ է. 6 ։
ձ Եսա. ծգ. 5 ։
ղ Եսա. ծգ. 6 ։ Եզեկ. լդ. 6 ։
ճ Եզեկ. լդ. 23 ։ լէ. 24 ։ Յոհ. ժ. 11. 14. 16 ։ Եբր. ժգ. 20 ։ Գլ. ե. 4 ։

մ ա Կոր. ժդ. 34 ։ Եփես. ե. 22 ։ Կող. գ. 18 ։ Տիտ. բ. 5 ։
յ ա Կոր. է. 16 ։
ն Մատ. ժը. 15 ։ ա Կոր. թ. 19—22 ։
շ Գլ. բ. 12 ։
ո ա Տիմ. բ. 9 ։ Տիտ. բ. 3. 5 ։
չ Սաղ. խե. 13 ։ Հռով. բ. 29 ։ է. 22 ։ բ Կոր. դ. 16 ։
պ Ծնն. ժը. 12 ։
ջ ա Կոր. է. 3 ։ Եփես. ե. 25 ։ Կող. գ. 19 ։
ռ ա Կոր. ժբ. 23 ։ ա Թես. դ. 4 ։
ս Տես Յոբ. խբ. 8 ։ Մատ. ե. 23. 24 ։ ժը. 19 ։
վ Հռով. ժբ. 16 ։ ժե. 5 ։ Փիլ. գ. 16 ։
տ Հռով. ժբ. 10 ։ Եբր. ժգ. 1 ։ Գլ. բ. 17 ։
ր Կող. գ. 12 ։ Եփես. դ. 32 ։
ց Առակ. ժէ. 13 ։ ի. 22 ։ Մատ. ե. 39 ։ Հռով. ժբ. 14. 17 ։ ա Կոր. դ. 12 ։ ա Թես. ե. 15 ։

Յամի Տեառն Իբր 60

ւ Մատ. իե. 34 ։
փ Սաղ. լդ. 12, &c ։
ք Յակ. ա. 26 ։ Գլ. բ. 1. 22 ։ Յայտ. ժդ. 5 ։
օ Սաղ. լէ. 27 ։ Եսա. ա. 16. 17 ։ գ Յոհ. 11 ։
ֆ Հռով. ժբ. 18 ։ ժդ. 19 ։ Եբր. ժբ. 14 ։
ա Յոհ. թ. 31 ։ Յակ. ե. 16 ։
բ Առակ. ժզ. 7 ։ Հռով. ը. 28 ։
գ Մատ. ե. 10. 11. 12 ։ Գլ. բ. 19 ։ դ. 14 ։ Յակ. ա. 12 ։
դ Եսա. ը. 12. 13 ։ Երեմ. ա. 8 ։ Յոհ. ժդ. 1. 27 ։
ե Սաղ. ճժթ. 46 ։ Գործ. դ. 8 ։ Կող. դ. 6 ։ բ Տիմ. բ. 25 ։
զ Եբր. ժգ. 18 ։
է Տիտ. բ. 8 ։ Գլ. բ. 12 ։
ը Հռով. ե. 6 ։ Եբր. թ. 26. 28 ։ Գլ. բ. 21 ։ դ. 1 ։
թ բ Կոր. ժգ. 4 ։
ժ Կող. ա. 21. 22 ։
ի Հռով. ա. 4 ։ ը. 11 ։
լ Եսա. խբ. 7 ։ խթ. 9 ։ կա. 1 ։
խ Գլ. ա. 12 ։ դ. 6 ։
ծ Ծնն. զ. 3. 5. 13 ։
կ Եբր. ժա. 7 ։
հ Ծնն. է. 7 ։ բ Պետ. բ. 5 ։
ձ Եփես. ե. 26 ։
ղ Տիտ. գ. 5 ։
ճ Գլ. ա. 3 ։
մ Սաղ. ճժ. 1 ։ Հռով. ը. 34 ։ Եփես. ա. 20 ։ Կող. գ. 1 ։ Եբր. ա. 3 ։
յ Հռով. ը. 38 ։ ա Կոր. ժե. 24 ։ Եփես. ա. 21 ։

ԳԼ. Դ

1 Կը յորդորէ քրիստոնեաները մեղքէ հրաժարելու, յիշեցնելով Քրիստոսի օրինակը, և աշխարհին վերջը՝ որ մօտենալու վրայ է. 12 և կը մխիթարէ զանոնք հալածանքի վրայով։

1 Ուստի Քրիստոս որ մեզի համար չարչարուեցաւ մարմինով, դուք ալ նոյն միտքով զինուորուեցէք. վասն զի ան որ մարմինով չարչարուեցաւ, մեղքէն դադարած է. 2 Որ ալ չէ թէ մարդոց ցանկութիւններուն պէս՝ հապա Աստուծոյ կամքին պէս ապրի՝ մարմնի մէջ մնացած ատենը։ 3 Ինչու որ հերիք է մեզի կենաց անցեալ ժամանակը, որուն մէջ հեթանոսներուն կամքը կատարեցինք, ու գիճութիւններով՝ ցանկութիւններով՝ գինեմոլութիւններով՝ անառակութիւններով՝ արբեցութիւններով ու անօրէն կռապաշտութիւններով վարուեցանք։ 4 Ու աս բանին կը զարմանան՝ որ դուք նոյն չափազանց անառակութեան մէջ անոնց հետ չէք վազեր, ու հայհոյութիւն կ'ընեն. 5 Անոնք պատասխան պիտի տան անոր՝ որ պատրաստ է դատելու կենդանիները ու մեռելները։ 6 Քանզի ասոր համար մեռելներուն ալ աւետարանը քարոզուեցաւ, որ դատուին մարդոց կողմանէ մարմինով, ու կենդանի ըլլան Աստուծոյ կողմանէ հոգիով։

7 Սակայն ամէն բանին վախճանը մօտեցեր է. Ուստի զգաստ եղէք՝ ու աղօթքի մէջ արթուն կեցէք։ 8 Եւ ամէն բանէն առաջ իրարու հետ սիրանց սէր ունեցէք. ինչու որ սէրը մեղաց բազմութիւնը կը ծածկէ։ 9 Իրարու հիւրասիրութիւն ցուցուցէք առանց տրտունջ ընելու։ 10 Ամէն մէկը ինչ տեսակ շնորհք որ առաւ, անիկայ իրարու մատակարարեցէք Աստուծոյ զանազան շնորհքներուն 11 բարի տնտեսներուն պէս։ Թէ որ մէկը խօսի, Աստուծոյ պատգամներուն պէս թող խօսի, թէ որ մէկը մատակարարութիւն ընէ, որպէս թէ Աստուծոյ շնորհած զօրութենէն թող ընէ, որ ամէն բանի մէջ Աստուած փառաւորուի Յիսուս Քրիստոսի ձեռքով. Որուն փառք և զօրութիւն յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

12 Սիրելիներ՝ օտար բան մի սեպէք ան նեղութիւնին բոցերը, որ ձեզ փորձելու համար կ'ըլլայ, որպէս թէ օտար բան մը ձեզի հանդիպած 13 է. Հապա ուրախ եղէք՝ քանի որ Քրիստոսի չարչարանքներուն հաղորդ եղած էք, որ անոր փառքին յայտնուելու ատենն ալ ցնծութեամբ 14 ուրախանաք։ Թէ որ Քրիստոսի անուանը համար նախատուիք, երանելի էք. ինչու որ փառաց "և զօրութեան" և Աստուծոյ Հոգին ձեր վրայ հանգչած է. "յիրաւի անոնց կողմանէ կը հայհոյուի անիկայ, բայց ձեր կողմանէ 15 կը փառաւորուի"։ Չըլլայ որ ձեզմէ մէկը չարչարուի իբրև մարդասպան, կամ գող, կամ չարագործ, կամ իբրև ուրիշին բա16նին խառնուող. Բայց թէ որ չարչարուի իբրև քրիստոնեայ՝ թող չամչնայ, հապա աս մասին թող 17 Աստուծոյ փառք տայ։ Քանզի ժամանակ է որ դատաստանը Աստուծոյ տունէն սկսի. և թէ որ առաջ մեզմէ սկսի, հապա անոնց վերջը ի՞նչ պիտի ըլլայ՝ որոնք Աստուծոյ աւետարանին չեն հնա18զանդիր։ Եւ թէ որ արդարը դժուարաւ կը փրկուի, հապա ամբարիշտը ու մեղաւորը ո՞ւր պիտի 19 գտնուի։ Ուստի անոնք որ Աստուծոյ կամացը համեմատ կը չարչարուին, բարիք գործելով իրենց հոգիները թող անոր յանձնեն, իբրև հաւատարիմ Արարչին։

ԳԼ. Ե

1 Կը յորդորէ երէցները որ իրենց հօտերը արածեն, 5 երիտասարդները՝ որ հնազանդ ըլլան. և ամէնուն կը պատուիրէ որ պարկեշտ՝ արթուն և հաւատքի մէջ հաստատուն ըլլան, 9 և այսպէս դէմ դնեն իրենց հակառակորդը եղող Սատանային։

1 Ձեր մէջը եղող երէցներուն կ'աղաչեմ՝ ես ալ անոնց պէս երէց ըլլալով, ու Քրիստոսի չարչարանացը վկայ, և յայտնուելու հանդերձեալ փառքին մասնակից. 2 Աստուծոյ հօտը որ ձեր մէջն է՝ արածեցէք, վերակացու ըլլալով չէ թէ ակամայ՝ հապա կամաւ. չէ թէ անարգ շահախնդրութեամբ, հապա յօժարութեամբ. 3 Չէ թէ վիճակներուն վրայ տիրելով, հապա հօտին օրինակ ըլ4լալով. Եւ Հովուապետին երևցած ատենը փառաց անթառամ պսակը պիտի ընդունիք։

5 Նմանապէս դուք երիտասարդներ՝ հնազանդ եղէք ծերերուն. և ամէնքդ իրարու հնազանդ ըլլալով՝ խոնարհութիւն հագէք. ինչու որ Աստուած ամբարտաւաններուն հակառակ կը կենայ,

Յամի Տեառն իրր 60

Գլ. գ. 18.
Հռովմ. զ. 2. 7. Գաղ. ե. 24. Կող. գ. 3. 5.
Հռովմ. ժգ. 7. Գլ. բ. 1.
Յովհ. ա. 13. Հռովմ. զ. 11. բ Կոր. ե. 15. Յակ. ա. 18.
Գլ. ա. 14.
Եզեկ. խդ. 6. խե. 9. Գործ. ժէ. 30.
Եփես. բ. 2. դ. 17. Թես. դ. 5. Տիտ. գ. 3. Գլ. ա. 14.
Գործ. ժգ. 45. ժը. 6. Գլ. գ. 16.
Գործ. ժ. 42. ժէ. 31. Հռովմ. ժդ. 10. 12. ա Կոր. ժե. 51. 52. բ Տիմ. դ. 1. Յակ. ե. 9.
Գլ. գ. 19.
Մատ. իդ. 13. 14. Հռովմ. ժգ. 12. Փիլ. դ. 5. Եբր. ժ. 25. Յակ. ե. 8. բ Պետ. գ. 9. 11. ա Յովհ. բ. 18.
Մատ. իզ. 41. Ղուկ. իա. 34. Կող. դ. 2. Գլ. ա. 13. ե. 8.
Եբր. ժգ. 1. Կող. գ. 14.
Առակ. ժ. 12. ա Կոր. ժգ. 7. Յակ. ե. 20.
Հռովմ. ժբ. 13. Եբր. ժգ. 2.
բ Կոր. թ. 7. Փիլ. բ. 14. Փիլիմ. 14.
Հռովմ. ժբ. 6. ա Կոր. դ. 7.
ա Կոր. ժբ. 4. Եփես. դ. 11.
Մատ. իդ. 45. իե. 14. 21. Ղուկ. ժբ. 42. ա Կոր. դ. 1. 2. Տիտ. ա. 7.
Երեմ. իգ. 22.
Հռովմ. ժբ. 6. 7. 8.
ա Կոր. գ. 10.
Եփես. ե. 20. Գլ. բ. 5.
ա Տիմ. զ. 16. Գլ. ե. 11. Յայտ. ա. 6.
ա Կոր. գ. 13. Գլ. ա. 7.

Յամի Տեառն իրր 60

Գործ. ե. 41. Յակ. ա. 2.
Հռովմ. ը. 17. բ Կոր. ա. 7. դ. 10. Փիլ. գ. 10. Կող. ա. 24. բ Տիմ. բ. 12. Գլ. ե. 1. 10.
Յայտ. ա. 9.
Գլ. ա. 5. 6.
Մատ. ե. 11. բ Կոր. ժբ. 10. Յակ. ա. 12. Գլ. բ. 19. 20. գ. 14.
[illegible]
Գլ. բ. 20.
ա Թես. դ. 11. ա Տիմ. ե. 13.
Գործ. ե. 41.
Եսայ. ժ. 12. Երեմ. իե. 29. Եզեկ. թ. 6. Մաղ. գ. 5.
Ղուկ. ժ. 12. 14.
Առակ. ժա. 31. Ղուկ. իգ. 31.
Սաղ. լա. 5. Ղուկ. իգ. 46. բ Տիմ. ա. 12.
Ղուկ. իդ. 48. Գործ. ա. 8. 22. ե. 32. ժ. 39.
Հռովմ. ը. 17. 18. Յայտ. ա. 9.
Յովհ. իա. 15. 16. 17. Գործ. ի. 28.
ա Տիմ. գ. 3. 8. Տիտ. ա. 7.
Սաղ. լգ. 12. հդ. 2.
Եզեկ. լդ. 4. Մատ. ի. 25. 26. բ Կոր. ա. 24.
Փիլ. գ. 17. բ Թես. գ. 9. ա Տիմ. դ. 12. Տիտ. բ. 7.
Եբր. ժգ. 20. Գլ. ա. 4. ա Կոր. թ. 25. բ Տիմ. դ. 8. Յակ. ա. 12. Հռովմ. ժբ. 10. Եփես. ե. 21. Փիլ. բ. 3. Յակ. դ. 6.

Յամի Տեառն
Իբր 60

Եսա. ԾԷ. 15։ ԿԶ. 2։ Յակ. դ. 10։ Սաղ. լէ. 5։ ծե. 22։ Մատ. զ. 25։ Ղու. ժբ. 11. 22։ Փիլ. դ. 6։ Եբր. ժգ. 5։ Ղու. իա. 34. 36։ ա Թես. ե. 6։ Գլ. դ. 7։ Յոբ. ա. 7։ բ. 2։ Ղու. իբ. 31։ Յայտ. ժբ. 12։ Եփես. զ. 11. 13։ Յակ. դ. 7։ Գործ. ժդ. 21։ ա Թես. գ. 3։ բ Տիմ. գ. 12։ Գլ. բ. 21։ ա Կոր. ա. 9։ ա Տիմ. զ. 12։

բայց խոնարհներուն շնորհք կու 6 տայ։ Ուրեմն Աստուծոյ հզօր ձեռքին տակը խոնարհեցէք, որ ձեզ ժամանակին բարձրացնէ։ 7 Ձեր ամէն հոգը անոր ձգեցէք, վասն զի անիկայ ձեզի համար կը հոգայ։

8 Արթուն կեցէք, հսկեցէք, վասն որ ձեր հակառակորդը Սատանան մռնչող առիւծի պէս կը պտըտի, ու կը փնտռէ թէ ով 9 կլլէ. Որուն դէմ կեցէք հաւատքով հաստատուած, գիտնալով որ ձեր եղբայրներն ալ աշխարհի մէջ նոյն չարչարանքները կը քաշեն։

10 Եւ բոլոր շնորհաց Աստուածը՝ որ մեզ իր յաւիտենական փառքին կանչեց Քրիստոս Յիսուսի ձեռքո-վը՝ քիչ մը ատեն նեղութիւն կրելնէդ ետքը, ինքը ձեզ կատարեալ ընէ, հաստատէ, զօրացնէ 11 — հիմնէ։ Անոր փառք և զօրութիւն յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

12 Սիղուանոս հաւատարիմ եղբօրը ձեռքովը (ինչպէս ես կը կարծեմ,) համառօտ մը ձեզի գրեցի, յորդորելով ու վկայելով, թէ աս է Աստուծոյ ճշմարիտ շնորհքը, որուն մէջը հաստատ կեցեր 13 էք։ Բարև կ'ընէ ձեզի Բաբելոնի մէջ եղած եկեղեցին՝ որ ձեզի հետ ընտրուած է, ու իմ որդիս Մար-14 կոսն ալ։ Բարև տուէք իրարու սիրոյ համբուրով. Խաղաղութիւն ձեր ամենուն հետ՝ որ Քրիստոս Յիսուսի մէջ էք. ամէն։

Յամի Տեառն
Իբր 60

բ Կոր. դ. 17։ Գլ. ա. 6։ Յուդ. 24։ բ Թես. բ. 16։ գ. 3։ Գլ. դ. 11։ Յայտ. ա. 6։ բ Կոր. ա. 19։ Եբր. ժգ. 22։ Գործ. ի. 24։ ա Կոր. ժե. 1։ բ Պետ. ա. 12։ Գործ. ժբ. 12. 25։ Հռով. ժզ. 16։ ա Կոր. ժզ. 20։ բ Կոր. ժգ. 12։ ա Թես. ե. 26։ Եփես. զ. 23։

ԵՐԿՐՈՐԴ ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹ

ՊԵՏՐՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Առաքելոյն հաստատելով քրիստոնեաները Աստուծոյ շնորհացը մէջ աճելու յուսով, 5 կը յորդորէ զանոնք որ հաւատքով ու բարի գործքով իրենց կոչումը հաստատ պահեն, 12 որն որ ինքը հոգ կը տանի անոնց միտքը ձգելու, գիտնալով որ իր մահը մօտ է։ 16 Կը խրատէ որ հաստատ ըլլան Քրիստոսի հաւատքին մէջ, ցուցընելով թէ անիկայ է Աստուծոյ ճշմարիտ Որդին. որովհետև առաքեալները անոր վեհափառութեանը ականատես եղան. և Հայրը ու մարգարէներն ալ անոր համար վկայեցին։

1 Շմաւոն Պետրոս՝ Յիսուս Քրիստոսի ծառայ և առաքեալ, ձեզի՝ որ մեր հետը նոյն պատուական հաւատքին հասաք մեր Աստուծոյն ու Փրկչին Յիսուս Քրիստոսին 2 արդարութիւնովը. Շնորհք և խաղաղութիւն ձեր վրայ աւելնայ՝ Աստուծոյ ու մեր Տէրոջը Յիսուսին գիտութիւնովը։

3 Ինչպէս որ իր աստուածային զօրութիւնը կենաց և աստուածպաշտութեան վերաբերեալ ամէն բաները մեզի տուաւ՝ անոր գիտութիւնովը՝ որ մեզ փառքով ու առաքինութիւնով հրաւիրեց. 4 Որոնցմով ամենամեծ ու պատուական խոստմունքներ տրուած են մեզի, որպէս զի անոնցմով աստուածային բնութեանը հաղորդ ըլլաք՝ աշխարհի մէջ ցանկութենէ յառաջ եկած ապականութե-5 նէն փախչելով։ Եւ աս բանիս համար բոլոր ջանքերնիդ դրած՝ ձեր հաւատքին վրայ առաքինութիւն աւելցուցէք, ու առաքի-6 նութեանը վրայ՝ գիտութիւն, Եւ գիտութեանը վրայ՝ ժուժկալութիւն, ու ժուժկալութեանը վրայ՝ համբերութիւն, և համբերութեանը վրայ՝ աստուածպաշտու-7 թիւն, Ու աստուածպաշտութեանը վրայ՝ եղբայրսիրութիւն, ու եղբայրսիրութեանը վրայ՝ սէր։ 8 Վասն զի քանի որ աս բաները ձեր վրայ կը գտնուին ու կ'աճին, պարապ ու անպտուղ չեն ըներ ձեզ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսը ճանչ-9 նալուն մէջ։ Բայց որուն քով որ աս բաները չկայ, անիկայ կոյր է ու կարճատես, ու մոռցեր է իր 10 առջի մեղքերէն մաքրուիլը։ Անոր համար՝ եղբայրներ՝ աւելի ջանք ըրէք՝ որ ձեր կոչումը ու ընտրութիւնը հաստատէք. ինչու որ աս ընելով՝ բնաւ պիտի չվրիպիք. 11 Քանզի այսպէս ձեզի առատօրէն պիտի շնորհուի մեր Տէր ու Փրկիչ Յիսուս Քրիստոսի յաւիտենական թագաւորութիւնը մտնելը։

12 Ուստի ես միշտ աս բաները միտքերնիդ ձգելու վրայով զանցառու պիտի չըլլամ. թէև գիտէք՝ և հաստատուած էք ներկայ ճշմար-

Յամի Տեառն
66

Հռով. ա. 12։ բ Կոր. դ. 13։ Եփես. դ. 5։ Տիտ. ա. 4։ Դան. դ. 1։ զ. 25։ ա Պետ. ա. 2։ Յուդ. 2։ Յով. ժէ. 3։ ա Թես. բ. 12։ դ. 7։ բ Թես. բ. 13։ բ Տիմ. ա. 9։ ա Պետ. բ. 9։ գ. 9։ բ Կոր. է. 1։ բ Կոր. գ. 18։ Եփես. դ. 24։ Եբր. ժբ. 10։ ա Յով. գ. 2։ Գլ. բ. 18. 20։

Յամի Տեառն
66

Գլ. գ. 18։ Գաղ. զ. 10։ ա Թես. գ. 12։ ե. 15։ ա Յով. դ. 21։ Յով. ժե. 2։ Տիտ. գ. 14։ ա Յով. բ. 9. 11։ Եփես. ե. 26։ Եբր. թ. 14։ ա Յով. ա. 7։ ա Յով. գ. 19։ Գլ. գ. 17։ Հռով. ժե. 14. 15։ Փիլ. գ. 1։ Գլ. գ. 1։ ա Յով. բ. 21։ Յուդ. 5։ ա Պետ. ե. 12։ Գլ. գ. 17։

13 տութեանս վրայ ։ Եւ իրաւունք կը սեպեմ, ի թէ քանի որ աս *մարմինիս մէջն եմ՝ յիշեցնելով ձեզ 14 արթընցընեմ ։ Քանզի գիտեմ որ ես շուտով — իմ մարմինս պիտի մերկանամ, ինչպէս որ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսը 15 յայտնեց ինծի ։ Ուստի պիտի ջանամ որ իմ աշխարհէ ելլելէս ետքն ալ միշտ կարող ըլլաք աս բաները 16 յիշելու ։ Ինչու որ չէ թէ մենք վարպետութեամբ շինուած առասպելներու ետեւէ երթալով՝ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսին զօրութիւնը ու գալուստը ձեզի ցուցուցինք, հապա անոր մեծափառութեանը ա- 17 կանատես ըլլալով ։ Վասն զի ինքը Հօր Աստուծմէ փառք ու պատիւ առաւ, ան մեծվայելչութեան փառքէն անանկ ձայն մը գալով թէ, «Աս է իմ սիրելի Որ- 18 դիս, որուն հաճեր եմ ։ Եւ աս երկինքէն եկած ձայնը մենք լսեցինք, որ անոր հետն էինք սուրբ 19 լեռանը վրայ ։ Եւ մարգարէական խօսքն ալ ունինք՝ —որ— աւելի հաստատուն է. ու աղէկ կ'ընէք՝ թէ որ անոր մտադրութիւն ընէք, ինչպէս թէ մութ տեղը լոյս տուող ճրագի մը, մինչեւ որ ցորեկը լուսնայ ու արուսեակը սրտերնուդ 20 մէջը ծագի ։ Բայց առաջ աս գիտնաք, Թէ որ գրոց ամէն մարգարէութիւն իր յատուկ մեկնութիւնը 21 չունի ։ Ինչու որ մարգարէութիւն մը երբէք մարդոց կամքին պէս չտրուեցաւ. հապա Աստուծոյ սուրբ մարդիկը Սուրբ Հոգիէն շարժուած՝ խօսեցան ։

Յամի Տեառն 66

ի Բ Կոր. ե. 1. 4.
* Յուն. վրանիս
ւ Պէտ. գ. 1.
խ Տես Բ Օր. գ. 21. 22. ա. 14. Բ Տիմ. դ. 6.
ծ Յոհ. իա. 18. 19.
կ Ա Կոր. ա. 17. բ. 1. 4. Բ Կոր. բ. 17. դ. 2.
հ Մատ. ժէ. 1. 2. Մար. թ. 2. Յոհ. ա. 14. Ա Յոհ. ա. 1. դ. 14.
ձ Մատ. գ. 17. ժէ. 5. Մար. ա. 11. թ. 6. Ղուկ. գ. 22. թ. 35.
ղ Տես Եզ. գ. 5. Յես. ե. 15. Մատ. ժէ. 6.
ճ Սաղ. ճժթ. 105. Յոհ. ե. 35.
մ Յայտ. բ. 28. իբ. 16. Տես Բ Կոր. դ. 4. 6.
յ Հռով. ժբ. 6.
ն Բ Տիմ. գ. 16. Ա Պետ. ա. 11.
շ Բ Թագ. իգ. 2. Ղուկ. ա. 70. Գործ. ա. 16. գ. 18.

ԳԼ. Բ

1 Կը ծանուցանէ թէ սուտ վարդապետներ պիտի ելլեն, և կը նախազգուշացնէ՝ թէ անոնց ու թէ անոնց հետեւողներուն անպարկեշտ վարմունքը ու պատիժը. 7 ուրկից ազատ պիտի մնան բարեպաշտները, ինչպէս որ Ղովտ Սոդոմէն ազատեցաւ ։ 10 Ասոնց անառակ և հայհոյիչ խաբեբաներուն վարմունքը աւելի մանրամասնաբար կը նկարագրէ, որպէս զի անանկով մարդիկ շուտով կարենան ճանչնալ զանոնք, և անոնցմէ հեռու կենալ ։

1 Բայց սուտ մարգարէներ ալ կ'ըլլային ժողովուրդին մէջ, ինչպէս որ ձեր մէջն ալ սուտ վարդապետներ պիտի ըլլան, որ գաղտուկ պիտի մտցընեն կորուսիչ հերձուածողութիւններ, ու զիրենք ծախու առնող Տէրը ուրանալով՝ իրենց վրայ պիտի բերեն 2 արագահաս կորուստ. Եւ շատերը անոնց անառակութեանցը ետեւէն պիտի երթան, որոնց համար ճշմարտութեան ճամբան պիտի հայ- 3 հոյուի. Եւ ագահութիւնով՝ խորամանկութեամբ շինուած խօսքերով ձեզ վաճառականութեան պիտի գործածեն. որոնց դատապարտութիւնը շատոնցմէ [illegible] չուշանար, ու անոնց կորուստը չմրափեր ։

4 Վասն զի թէ որ Աստուած մեղք գործող հրեշտակներուն չխնայեց, հապա խաւարի կապերով տարտարոս ձգած՝ դատաստանի պահել 5 տուաւ. Ու առջի աշխարհին ալ չխնայեց. միայն թէ Նոյ ութերորդ —անձը՝— արդարութեան քարոզիչը պահեց, երբոր ջրհեղեղը ամբարիշտներուն աշխարհին վրայ 6 բերաւ. Եւ Սոդոմի ու Գոմորի քաղաքները մոխիր դարձնելով — կործանելով դատապարտեց, ետքէն ամբարշտութիւն ընելու մար- 7 դոց օրինակ ընելով —զանոնք—. Եւ ազատեց արդար Ղովտը՝ որ անօրէններուն անառակ վարմունքէն 8 ձանձրացեր էր. (Ինչու որ —ան— արդարը անոնց մէջը կենալով՝ տեսնելով ու ականջովը լսելով, օրէ օր իր արդար հոգին կը տանջէր —անոնց— անօրէն վարմուն- 9 քովը.) Տէրը գիտէ բարեպաշտները փորձութենէ ազատել, և անիրաւները տանջանքի համար դատաստանի օրուան պահել ։

10 Մանաւանդ անոնք որ պղծալից ցանկութեամբ մարմինի ետեւէ կ'երթան, և տէրութիւնը կ'անարգեն, ինքնահաւան ու յանդուգն են, չեն վախնար փառաւորներուն դէմ 11 հայհոյելու. Երբոր հրեշտակները որ —անոնցմէ— շատ մեծ են զօրութիւնով ու կարողութիւնով, Տէրոջը առջեւ հայհոյութեամբ դատապարտութիւն չեն բերեր անոնց 12 վրայ ։ Բայց ասոնք անբան անասուններու պէս՝ (—որ— բնականաբար որսի ու ապականութեան համար —ծնած— են,) չգիտցած բաներնուն դէմ կը հայհոյեն, և իրենց ապականութիւնովը պիտի ապականին, 13 Անիրաւութեան վարձքը ընդունելով. որ ցորեկուան մէջ եղած զեղխութիւնը զուարճութիւն կը սեպեն. —Ասոնք— արատ ու բիծ են, իրենց խաբէութիւններովը զուարճանալով՝ ձեզի հետ կերուխումի նստած 14 ատեննին. Շնութեամբ լեցուն աչքեր ունին, որ մեղքէ չեն դադարիր. անհաստատ հոգիները կը խաբեն. ագահութեան սովորած սիրտեր ունին. անիծեալ զաւակ- 15 ներ են. Շիտակ ճամբան ձգելով մոլորեցան, Բէովրեան Բաղաամին ճամբուն հետեւելով, որ անի- 16 րաւութեան վարձքը սիրեց. Բայց իր անօրէնութեանը յանդիմանութիւնը առաւ. անխօս էշը մարդ-

ո Բ Օր. ժգ. 1.
չ Մատ. իդ. 11. Գործ. ի. 30. Ա Կոր. ժա. 19. Ա Տիմ. դ. 1. Բ Տիմ. գ. 1. 5. Ա Յոհ. դ. 1. Յուդ. 18.
պ Ա Կոր. զ. 20. Գաղ. գ. 13. Եփես. ա. 7. Եբր. ժ. 29. Ա Պետ. ա. 18. Յայտ. ե. 9.
ջ Յուդ. 4.
ռ Փիլ. գ. 19.
ս Հռով. ժզ. 18. Բ Կոր. ժբ. 17. 18. Ա Տիմ. զ. 5. Տիտ. ա. 11.

Յամի Տեառն 66

տ Բ Կոր. բ. 17. Գլ. ա. 16.
ր Բ Օր. լբ. 35. Յուդ. 4. 15.
ց Յոհ. ը. 44. ա Յուդ. 6.
ւ Յոբ. դ. 18. Յուդ. 6.
փ Ղուկ. ը. 31. Յայտ. ի. 2. 3.
ք Ծնն. է. 1. 7. 23. Եբր. ժա. 7. ա Պետ. գ. 20.
օ Ա Պետ. գ. 19.
ֆ Ծնն. ժթ. 24. Բ Օր. իթ. 23. Յուդ. 7.
ա Թուոց. իզ. 10.
բ Ծնն. ժթ. 16.
գ Սաղ. ճժթ. 139. 158. Եզեկ. թ. 4.
դ Սաղ. լդ. 17. 19. Ա Կոր. ժ. 13.
ե Յուդ. 4. 7. 8. 10. 16.
զ Յուդ. 8.
է Յուդ. 9.
ը Երեմ. ժբ. 3. Յուդ. 10.
թ Փիլ. գ. 19.
ժ Տես Հռով. ժգ. 13.
ի Յուդ. 12.
լ Ա Կոր. ժա. 20. 21.
խ Յուդ. 11.
ծ Թուոց. իբ. 5. 7. 21. 23. 28. Յուդ. 11.

Յամի Տեառն
66

Կ Յուդ. 12, 13։
Հ Յուդ. 16։
Ձ Գործ. ը. 40։ Գղ. ա. 4։ Հմր 20։
Ղ Գղ. ե. 13։ ա Պետ. բ. 16։
Ճ Յոհ. ը. 34։ Հռով. զ. 16։
Մ Գղ. ա. 4։ Հմր 18։
Յ Գղ. ա. 2։
Ն Մատ. ժբ. 45։ Ղու. ժա. 26։ Եբր. զ. 4։ ժ. 26, 27։
Շ Ղու. ժբ. 47, 48։ Յոհ. թ. 41։ ժե. 22։
Ո Առակ. իզ. 11։

կային ձայնով խօսելով՝ մարգարէին
17 յիմարութիւնը արգիլեց ։ [Կ] Ասոնք
ջուր չունեցող աղբիւրներ են, ու
փոթորիկէ քշուած մէգեր. որոնց
համար թանձր խաւարը պահուած
18 է յաւիտեան ։ [Հ] Քանզի ունայնութեան հպարտ խօսքեր ընելով՝
գիճութիւններով՝ մարմնոյ ցանկութիւններով կը խաբեն անոնք՝
[Ձ] որ քիչ մը առաջ փախչեր էին
անոնցմէ՝ որ մոլորութեան մէջ կը
19 պտըտին . [Ղ] Անոնց ազատութիւն
կը խոստանան, [Ճ] և իրենք ապականութեան ծառաներ են . վասն զի
ինչ բանէ որ մէկը յաղթուի, անոր ծառայ ալ կ'ըլլայ ։
20 [Մ] Ինչու որ եթէ [Յ] Տէր ու Փրկիչ Յիսուս Քրիստոսի գիտութիւնովը աշխարհիս
պղծութիւններէն [Ն] հրաժարելէն
ետև՝ դարձեալ անոնց բաներէն բռնուած յաղթուին, անոնց վերջը
21 առջինէն գէշ կ'ըլլայ ։ [Շ] Ինչու որ
աղէկ էր անոնց՝ որ բնաւ արդարութեան ճամբան ճանչցած չըլլային,
քան թէ ճանչնալով ետ դառնային ան սուրբ պատուիրանքէն՝ որ
22 իրենց յանձնուեցաւ ։ Սակայն
անոնց հանդիպեցաւ ան ճշմարիտ
առակին բանը, թէ՝ [Ո] Շունը նորէն իր փսխածին կը դառնայ, ու
լուացուած խոզը ցեխի մէջ թաւըլըրտկելու ։

ԳԼ. Գ

1 Կը հաստատէ Քրիստոսի դատաստանի գալուն ճշմարտութիւնը . 10 կը նկարագրէ թէ ինչ կերպով աշխարհս պիտի վերջանայ . 11 կը յորդորէ քրիստոնեաները որ աս բաներս սպասելով՝ անարատ վարք ունենան, 15 ու հաւնեցունէ թէ Տէրոջը երկայնմտութիւնը իրենց փրկութեանը համար է, ինչպէս որ Պօղոս գրեր էր անոնց՝ իր թուղթերուն մէջ ։

Ա Գլ. ա. 13։
Բ Յուդ. 17։
Գ ա Տիմ. դ. 1։ բ Տիմ. գ. 1։ Յուդ. 18։
Դ Գլ. բ. 10։
Ե Եզ. ե. 19։ Երեմ. ժէ. 15։ Եզեկ. ժբ. 22, 27։ Մատ. իդ. 48։ Ղու. ժբ. 45։
Զ Սաղ. լգ. 2։ Ծնն. ա. 6։ Կող. ա. 17։

1 Սիրելիներ՝ աս երկրորդ թուղթը
հիմա ձեզի կը գրեմ . [Ա] որոնցմով
ձեր անկեղծ միտքը կ'արթընցընեմ
2 յիշելու . Որ սուրբ մարգարէներէն
առաջուց ըսուած խօսքերը, և
[Բ] մեր՝ [illegible] Տէրոջը ու Փրկչին առաքեալներուն պատուէրները միտ-
3 քերնիդ բերէք ։ [Գ] Բայց առաջ աս
գիտնաք, որ վերջի օրերը արհամարհողներ և ծաղր ընողներ պիտի
գան, [Դ] որոնք իրենց ցանկութիւն-
4 ներուն համեմատ պիտի քալեն . Եւ
պիտի ըսեն . [Ե] Ո՞ւր է անոր գալուն
խոստմունքը . վասն զի քանի որ
հայրերը քնացան, ամէն բան անանկ կայ կը մնայ արարածոց սկիզբէն
5 հետէ ։ Քանզի անոնք (որ
իրենց ուզածը աս է՝) ան բանը
մոռցեր են, թէ երկինքը առաջուց եղան, ու երկիրը ջուրերէն
[Զ] և ջուրերով հաստատ կեցեր է

6 [Է] Աստուծոյ խօսքովը . [Ը] Ուստի հին
աշխարհը ջրհեղեղով ապականած
7 կորսուեցաւ . [Թ] Եւ հիմակուան երկինքը ու երկիրը նոյն խօսքով
պահպանուած են, [Ժ] մինչև դատաստանին՝ ու ամբարիշտ մարդոց կորուստեան օրը կրակի համար պա-
8 հուած ։ Եւ աս մէկ բանը ձեզմէ
ծածուկ չմնայ՝ սիրելիներ, որ Տէրոջը քովը մէկ օրը հազար տարուան
պէս է, [Ի] ու հազար տարին մէկ օ-
9 րուան պէս ։ [Լ] Տէրը չուշացըներ
իր խոստմունքը, ինչպէս որ ոմանք
ուշացուցած կը սեպեն, [Խ] հապա
մեզի երկայնամիտ կ'ըլլայ . [Ծ] ինչու
որ չուզեր որ մէկը կորսուի, [Կ] հապա
որ ամէնքը ապաշխարանքի գան ։
10 [Հ] Սակայն Տէրոջը օրը գողի պէս պիտի գայ, [Ձ] որ ան ատենը երկինքը
սաստիկ շառաչիւնով պիտի անցնի, ու տարերքները բոցկած պիտի լուծուին, երկիրս ալ՝ ու ինչ
գործքեր որ անոր մէջը կը գտնուին,
11 պիտի այրուին ։ Ուստի աս ամէն
բաները որ պիտի լուծուին, ձեզի
ինչպէս մարդիկ ըլլալ կը վայլէ
[Ղ] սուրբ վարմունքով ու բարեպաշ-
12 տութեամբ, [Ճ] սպասելով ու արտորալով Աստուծոյ օրուանը գալուն, [Մ] որուն մէջ երկինքը կրակով
այրուած պիտի լուծուի, [Յ] ու տարերքները բոցկած պիտի հալին ։
13 [Ն] Սակայն իր խոստմունքին համեմատ՝ նոր երկինքի մը ու նոր երկրի
մը կը սպասենք, որոնց մէջ արդարութիւն կը բնակի ։
14 Ուստի սիրելիներ՝ ասոնց սպասելով ջանացէք, [Շ] որ ան ձեզ անբիծ ու անարատ գտնէ խաղաղու-
15 թիւնով . [Ո] Եւ մեր Տէրոջը երկայնմտութիւնը փրկութիւն սեպեցէք . ինչպէս որ մեր սիրելի եղբայրը Պօղոս ալ իրեն տրուած
իմաստութիւնովը գրեց ձեզի .
16 [Չ] ինչպէս որ ամէն թուղթերուն
մէջն ալ աս բաներուս վրայով կը
խօսի . որոնց մէջ քանի մը դժուարիմաց բաներ կը գտնուին,
որ զանոնք տգէտները ու անհաստատները ծուռ կողմը կը դարձընեն, ինչպէս ուրիշ գիրքերն ալ՝
իրենց անձին կորուստեանը համար ։
17 Ուրեմն դուք սիրելիներ՝ [Պ] առաջուց գիտնալով զգուշ եղէք, որ
չըլլայ թէ անօրէններուն խաբէութեանէն բռնուած՝ ձեր հաստատու-
18 թենէն իյնաք ։ [Ջ] Հապա աճեցէք
մեր Տէր ու Փրկիչ Յիսուս Քրիստոսի շնորհքովը ու գիտութիւնովը ։ [Ռ] Անոր փառք հիմա ալ, ու
մինչև յաւիտենական օրն ալ ։ Ամէն ։

Յամի Տեառն
66

Է Ծնն. ա. 6, 9։ Սաղ. լգ. 6։ Եբր. ժա. 3։
Ը Ծնն. է. 11, 21, 22, 23։ Գլ. բ. 5։
Թ Հմր 10։
Ժ Մատ. իե. 41։ բ Թես. ա. 8։
Ի Սաղ. ղ. 4։
Լ Ամբ. բ. 3։ Եբր. ժ. 37։
Խ Եզ. լ. 18։ ա Պետ. գ. 20։ Հմր 15։
Ծ Եզեկ. ժը. 23, 32։ լգ. 11։
Կ Հռով. բ. 4։ ա Տիմ. բ. 4։
Հ Մատ. իդ. 43։ Ղու. ժբ. 39։ ա Թես. ե. 2։ Յայտ. գ. 3։ ժզ. 15։
Ձ Սաղ. ծբ. 26։ Եսա. ծա. 6։ Մատ. իդ. 35։ Մար. ժգ. 31։ Եբր. ա. 11։ Յայտ. ի. 11։ իա. 1։
Ղ ա Պետ. ա. 15։
Ճ ա Կոր. ա. 7։ Տիտ. բ. 13։
Մ Սաղ. ծ. 3։ Եսա. լդ. 4։ Միք. ա. 4։ Հմր 10։
Յ Եսա. կե. 17։ կզ. 22։ Յայտ. իա. 1, 27։
Ն ա Կոր. ա. 8։ ժե. 58։ Փիլ. ա. 10։ ա Թես. գ. 13։ ե. 23։
Շ Հռով. բ. 4։ ա Պետ. գ. 20։ Հմր 9։
Ո Հռով. ը. 19։ ա Կոր. ժե. 24։ ա Թես. գ. 14։
Չ Մար. ժգ. 23։ Գլ. ա. 12։
Պ Եփե. դ. 14։ Գլ. ա. 10, 11։ բ. 18։
Ջ Եփե. դ. 15։ ա Պետ. բ. 2։
Ռ բ Տիմ. դ. 18։ Յայտ. ա. 6։

ԱՌԱՋԻՆ ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹ

ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

Յամի Տեառն
90

[ա] Յոհ. ա. 1 ։ Գլ. բ. 13 ։
[բ] Յոհ. ա. 14 ։ բ Պետ. ա. 16 ։ Գլ. դ. 14 ։
[գ] Ղու. իդ. 39 ։ Յոհ. ի. 27 ։
[դ] Յոհ. ա. 4 ։ ժա. 25 ։ ժդ. 6 ։
[ե] Հռով. ժզ. 26 ։ ա Տիմ. գ. 16 ։ Գլ. գ. 5 ։
[զ] Յոհ. իա. 24 ։ Գործ. բ. 32 ։
[է] Գլ. ե. 20 ։
[ը] Յոհ. ա. 1, 2 ։
[թ] Գործ. դ. 20 ։
[ժ] Յոհ. ժէ. 21 ։ ա Կոր. ա. 9 ։ Գլ. բ. 24 ։
[ի] Յոհ. ժե. 11 ։ ժզ. 24 ։
[լ] բ Յոհ. 12 ։
[խ] Գլ. գ. 11 ։
[ծ] Յոհ. ա. 9 ։ ը. 12 ։ թ. 5 ։ ժբ. 35, 36 ։
[կ] բ Կոր. զ. 14 ։ Գլ. բ. 4 ։
[հ] ա Կոր. զ. 11 ։ Եփե. ա. 7 ։ Եբր. թ. 14 ։ ա Պետ. ա. 19 ։ Գլ. բ. 2 ։ Յայտ. ա. 5 ։
[ձ] Գ Թագ. ը. 46 ։ բ Մն. զ. 36 ։ Յոբ. թ. 2 ։ ժե. 14 ։ Առակ. ի. 9 ։ Ժող. է. 20 ։ Յակ. գ. 2 ։
[ղ] Գլ. բ. 4 ։
[ճ] Սաղ. լբ. 5 ։ Առակ. իը. 13 ։
[մ] Սաղ. ծա. 2 ։

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Առաքեալը կը նկարագրէ Քրիստոսի անձը՝ որով մենք յաւիտենական կեանք ունինք՝ Աստուծոյ հետ հաղորդութիւն ունենալով. 5 կը յորդորէ որ ասոր հետ սուրբ վարք ալ ունենանք, որ վկայութիւն մը ըլլայ՝ թէ մեր հաւատքին դաւանութիւնը և հաղորդութիւնը ճշմարիտ է, և որ հաստատ ապաշխարութիւն մը ունենանք՝ թէ Քրիստոսի մահուամբը մեր մեղքերուն թողութիւն կայ ։

1 [ա]Կենաց Բանին վրայով — որ սկիզ-
բէն էր, որուն համար լսեցինք.
որն որ մեր աչքերովը տեսանք,
[բ]որուն նայեցանք, [գ]ու մեր ձեռ-
2 քերը շօշափեցին. ([դ]Ու կեանքը
[ե]յայտնուեցաւ, ու տեսանք, [զ]և
կը վկայենք, [է]ու ձեզի կը պատմենք
այն յաւիտենական կեանքը, [ը]որ
Հօրը քովն էր՝ ու մեզի յայտնուե-
3 ցաւ.) [թ]Ան որ տեսանք ու լսեցինք՝
ձեզի կը պատմենք, որ դուք ալ
մեզի հետ հաղորդութիւն ունե-
նաք. [ժ]և մեր հաղորդութիւնը Հօ-
րը հետ է՝ ու իր Որդւոյն Յիսուս
4 Քրիստոսին հետ ։ Եւ աս բաները
կը գրենք ձեզի, [ի]որ ձեր ուրախու-
թիւնը կատարեալ ըլլայ ։
5 [խ]Եւ ասիկայ է այն պատգամը որ
իրմէն լսեցինք՝ ու ձեզի կը պատ-
մենք, [ծ]թէ Աստուած լոյս է, ու
անոր մէջը բնաւ խաւար չկայ ։
6 [կ]Թէ որ ըսենք թէ՝ Անոր հետ հա-
ղորդութիւն ունինք, ու խաւարի
մէջ պտըտինք, սուտ կը խօսինք՝
և ճշմարտութիւնը չենք ըներ ։
7 Հապա թէ որ լոյսի մէջ քալենք,
ինչպէս որ անիկայ լոյսի մէջ է,
իրարու հետ հաղորդութիւն կ'ու-
նենանք, [հ]ու անոր Որդւոյն Յիսուս
Քրիստոսին արիւնը մեզ ամէն մեղ-
8 քէ կը սրբէ ։ [ձ]Թէ որ ըսենք թէ՝
Մենք մեղք մը չունինք, ինքզինք-
նիս կը խաբենք, [ղ]ու մեր մէջը ճշ-
9 մարտութիւն չկայ ։ [ճ]Թէ որ խոս-
տովանինք մեղքերնիս, հաւատա-
րիմ ու արդար է անիկայ մեր մեղ-
քերուն թողութիւն տալու, [մ]և
մեզ բոլոր անիրաւութենէ սրբե-
10 լու ։ Թէ որ ըսենք թէ՝ Մեղք մը
չգործեցինք, ստախօս կ'ընենք
անիկայ, ու անոր խօսքը մեր մէջը
չէ ։

ԳԼ. Բ

1 Կը զգուշացընէ տկարութեան մեղքերէն ։ 3 Կը սորվեցընէ թէ ճշմարտապէս զԱստուած ճանչնալը կը կայանայ անոր պատուիրանքները պահելու մէջ, 9 մեր եղբայրները սիրելու, 15 ու աշխարհը չսիրելու մէջ ։ 18 Պարտինք հեռու կենալ մոլորեցուցիչներէն, 20 որոնց մոլորութիւններէն աստուածապաշտները ապահով և ազատ կ'ըլլան՝ հաստատուն հաւատքով և սուրբ վարքով պահպանուած ։

1 Իմ որդեակներս՝ աս բաները ձեզի
կը գրեմ որ մեղք չգործէք. և
թէ որ մէկը մեղք գործելու ըլլայ,
[ա]Հօրը քով բարեխօս ունինք Յի-
2 սուս Քրիստոս արդարը. [բ]Եւ անի-
կայ մեր մեղքերուն քաւութիւն է,
և ոչ թէ միայն մերիններուն, [գ]հա-
պա բոլոր աշխարհին ալ ։
3 Ու ասով գիտենք թէ անիկայ
ճանչցանք, թէ որ անոր պատուի-
4 րանքները պահենք ։ [դ]Ան որ կ'ըսէ
թէ՝ Ես անիկայ ճանչցայ, ու անոր
պատուիրանքները չպահեր, [ե]ստա-
խօս է, և անոր մէջը ճշմարտու-
5 թիւն չկայ ։ [զ]Բայց ան որ անոր
խօսքը կը պահէ, [է]իրաւցընէ իր
մէջը կատարեալ է Աստուծոյ սէրը.
[ը]ասով կը ճանչնանք թէ անոր մէջն
6 ենք ։ [թ]Ան որ կ'ըսէ թէ անոր մէջը
կը բնակի, [ժ]անանկ պէտք է որ քա-
լէ՝ ինչպէս որ անիկայ քալեց ։
7 Սիրելիներ՝ [ի]չէ թէ մէկ նոր պա-
տուիրանք մը կը գրեմ ձեզի, [լ]հա-
պա այն հին պատուիրանքը որ սա-
կիզբէն 'ի վեր ունէիք. և հին պա-
տուիրանքը այն խօսքն է, որ դուք
8 սկիզբէն լսեցիք ։ Դարձեալ [խ]Նոր
պատուիրանք մը կը գրեմ ձեզի, որ
ճշմարիտ է անոր մէջը ու ձեր մէջը.
[ծ]ինչու որ խաւարը կ'անցնի, [կ]ու
ճշմարիտ լոյսը արդէն կ'երեւնայ ։
9 [հ]Ան որ կ'ըսէ՝ թէ լոյսի մէջ է, ու
իր եղբայրը՝ կ'ատէ, անիկայ մա-
10 կաւին խաւարի մէջ է ։ [ձ]Ան որ
իր եղբայրը կը սիրէ, լոյսի մէջ կը
բնակի, [ղ]ու իր մէջը գայթակղու-
11 թիւն չկայ. Բայց ան որ իր եղբայ-
րը կ'ատէ, խաւարի մէջ է, [ճ]ու
խաւարի մէջ կը քալէ, և չգիտեր
թէ ուր կ'երթայ, ինչու որ խաւա-
րը անոր աչքերը կուրցուցեր է ։
12 Կը գրեմ ձեզի՝ որդեակներ, [մ]ին-

Յամի Տեառն
90

[ա] Հռով. ը. 34 ։ ա Տիմ. բ. 5 ։ Եբր. է. 25 ։ թ. 24 ։
[բ] Հռով. գ. 25 ։ բ Կոր. ե. 18 ։ Գլ. ա. 7 ։ դ. 10 ։
[գ] Յոհ. ա. 29 ։ դ. 42 ։ ժա. 51, 52 ։ Գլ. դ. 14 ։
[դ] Գլ. ա. 6 ։ դ. 20 ։
[ե] Գլ. ա. 8 ։
[զ] Յոհ. ժդ. 21, 23 ։
[է] Գլ. դ. 12 ։
[ը] Գլ. դ. 13 ։
[թ] Յոհ. ժե. 4, 5 ։
[ժ] Մատ. ժա. 29 ։ Յոհ. ժգ. 15 ։ ա Պետ. բ. 21 ։
[ի] բ Յոհ. 5 ։
[լ] Գլ. գ. 11 ։ բ Յոհ. 5 ։
[խ] Յոհ. ժգ. 34 ։ ժե. 12 ։
[ծ] Հռով. ժգ. 12 ։ Եփե. ե. 8 ։ ա Թես. ե. 5, 8 ։
[կ] Յոհ. ա. 9 ։ ը. 12 ։ ժբ. 35 ։
[հ] ա Կոր. ժգ. 2 ։ բ Պետ. ա. 9 ։ Գլ. գ. 14, 15 ։
[ձ] Գլ. գ. 14 ։
[ղ] բ Պետ. ա. 10 ։
[ճ] Յոհ. ժբ. 35 ։
[մ] Ղու. իդ. 47 ։ Գործ. դ. 12 ։ ժ. 43 ։ ժգ. 38 ։ Գլ. ա. 7 ։

Յամի Տեառն
90

Գլ. ա. 1։
Եփես. գ. 10։
Հռովմ. ժբ. 2։
Մատթ. զ. 24։ Գաղ. ա. 10։ Յակ. դ. 4։
Ժող. ե. 11։
ա Կոր. է. 31։ Յակ. ա. 10։ դ. 15։ ա Պետ. ա. 24։
Յոհ. իա. 5։
Եբր. ա. 2։
բ Թեսա. բ. 3։ ա Պետ. բ. 1։ Գլ. դ. 3։
Մատթ. իդ. 5, 24։ բ Յոհ. 7։
ա Տիմ. դ. 1։ բ Տիմ. գ. 1։
բ Օր. ժգ. 13։ Սաղ. խա. 9։ Գործ. ի. 30։
Մատթ. իդ. 24։ Յոհ. զ. 37։ ժ. 28, 29։ բ Տիմ. բ. 19։
ա Կոր. ժա. 19։
բ Կոր. ա. 21։ Եբր. ա. 9։ Հմր 27։
Մար. ա. 24։ Գործ. գ. 14։
Յոհ. ժ. 4, 5։ ժզ. 26։ ժզ. 13։ Հմր 27։
Գլ. դ. 3։ բ Յոհ. 7։
Յոհ. ժե. 23։ բ Յոհ. 9։
Յոհ. ժգ. 7, 9, 10։ Գլ. դ. 15։
բ Յոհ. 6։
Յոհ. ժզ. 23։ Գլ. ա. 3։
Յոհ. ժէ. 3։ Գլ. ա. 2։ ե. 11։
Գլ. գ. 7։ բ Յոհ. 7։
Հմր 20։
Երեմ. լա. 33, 34։ Եբր. ը. 10, 11։
Յոհ. ժդ. 26։ ժզ. 13։ Հմր 20։

չու որ ձեր մեղքերը թողուած են
13 անոր անուանը համար ։ Կը գրեմ
ձեզի՝ հայրեր, ինչու որ դուք ճանչ-
ցաք անիկայ՝ որ սկիզբէն է ։ Կը
գրեմ ձեզի՝ երիտասարդներ, ինչու
14 որ դուք չարին յաղթեցիք ։ Կը
գրեմ ձեզի՝ տղաքներ, ինչու որ
դուք ճանչցաք Հայրը ։ Գրեցի
ձեզի՝ հայրեր, ինչու որ դուք
ճանչցաք անիկայ՝ որ սկիզբէն է ։
Գրեցի ձեզի՝ երիտասարդներ, ին-
չու որ դուք ուժով էք, և Աստու-
ծոյ խօսքը ձեր մէջը կը բնակի, ու
15 չարին յաղթեցիք ։ Մի սիրէք
աշխարհս, ոչ ալ ինչ որ աշխար-
16 հիս մէջ է ։ Թէ որ մէկը աշխար-
հը կը սիրէ, անոր ներսի դին Հօրը
սէրը չկայ . քանզի ամէն բան որ
աշխարհի մէջ է, մարմնոյ ցանկու-
թիւնը, ու աչաց ցանկութիւնը,
և — կեանքիս ամբարտաւանու-
թիւնը, Հօրմէն չէ, հապա —
17 աշխարհէս է ։ Աշխարհս ալ
կ'անցնի, անոր ցանկութիւնն ալ .
բայց ան որ Աստուծոյ կամքը կը
կատարէ, յաւիտեան կը մնայ ։
18 Որդեակներ՝ վերջին ժամանակն
է . ու ինչպէս որ լսեցիք՝ թէ Նե-
ռը պիտի գայ, և արդէն շատ նե-
ռեր եկած են . անկէ կ'իմանանք
19 թէ վերջին ժամանակ է ։ Մեզմէ
ելան [illegible], բայց մեզմէ չէին .
ինչու որ եթէ մեզմէ ըլլային, մեր
հետը պիտի մնային . հապա [illegible]
ելան, որ յայտնի ըլլան՝ թէ անոնք
20 ամէնք մեզմէ չէին ։ Բայց դուք
օծութիւն ունիք Սուրբէն, ու
21 ամէն բան գիտէք ։ Չգրեցի ձեզի՝
իբր թէ ճշմարտութիւնը չէք գի-
տեր, հապա թէ գիտէք անիկայ,
ու նաև թէ ամէն ստութիւն
22 ճշմարտութենէ չէ ։ Ո՞վ է ստա-
խօս, եթէ ոչ ան որ կ'ուրանայ
թէ Յիսուսը Քրիստոս չէ . անիկայ
է Նեռը որ կ'ուրանայ Հայրը ու
23 Որդին ։ Ամէն ով որ կ'ուրանայ
Որդին, անիկայ Հայրն ալ չընդու-
նիր . [illegible] ան որ կը խոստովանի
Որդին, անիկայ Հայրն ալ կ'ընդու-
24 նի ։ Ուրեմն ինչ որ դուք սկիզ-
բէն լսեցիք, թող անիկայ ձեր
մէջը բնակի . թէ որ ան սկիզբէն
լսածնիդ ձեր մէջը բնակի, դուք
ալ Որդիին ու Հօրը մէջ պիտի
25 բնակիք ։ Եւ աւիկայ է ան
խոստումը, որ ինքը մեզի խոս-
տացաւ, [illegible] յաւիտենական
26 կեանքը ։ Աս բաները ձեզի գրեցի՝
ձեզ մոլորցընողներուն համար ։
27 Եւ ան օծութիւնը՝ որ դուք իր-
մէն ընդունեցիք, ձեր մէջը կը մնայ,
ու պէտք չէ որ մէկը ձեզի սորվե-
ցընէ . հապա ինչպէս որ նոյն
օծութիւնը ձեզի կը սորվեցընէ ա-
մէն բանի վրայով, և ճշմարիտ է՝
ու սուտ չէ, և ինչպէս որ անիկայ
ձեզի սորվեցուց, անոր մէջը կե-
ցէք ։
28 Ու հիմա որդեակներ՝ անոր մէջը
կեցէք, որ երբ անիկայ յայտ-
նուի, մենք համարձակութիւն ու-
նենանք, ու անկէ չամչնանք իր
29 գալու ատենը ։ Եթէ որ գիտէք
թէ անիկայ արդար է, կ'իմանաք
թէ՝ ամէն ով որ արդարութիւն
կը գործէ, անկէ ծնած է ։

ԳԼ. Գ

1 Յիշեցընելով Աստուծոյ անզուգական սէրը՝ որով մեզ իրեն որդիներ կ'ընէ, 3 կը յորդորէ որ նմանութեամբ անոր պատուիրանքները պահենք, 11 ու նաև եղբայրսիրաբար մէկզմէկ սիրենք ։

1 Տեսէք՝ Հայրը ինչոր սէր շնորհեց
մեզի, որ մենք Աստուծոյ որ-
դիք կոչուինք . ասոր համար աշ-
խարհ մեզ չճանչնար, ինչու որ
2 զանիկայ ալ չճանչցաւ ։ Սիրելի-
ներ՝ հիմա մենք Աստուծոյ որ-
դիքն ենք, և տակաւին յայտնի
չէ թէ ինչ պիտի ըլլանք . բայց գի-
տենք որ երբ անիկայ յայտնուի,
անոր պէս պիտի ըլլանք . վասն
զի անիկայ պիտի տեսնենք՝ ինչպէս
որ է ։
3 Եւ ամէն ով որ աս յոյսը անոր
վրայ ունի, ինքզինքը կը մաքրէ,
4 ինչպէս որ անիկայ մաքուր է ։ Ա-
մէն ով որ մեղք կը գործէ, անի-
կայ անօրէնութիւն ալ կը գործէ,
և [illegible] մեղքը անօրէնութիւն է ։
5 Եւ գիտէք որ անիկայ անոր հա-
մար յայտնուեցաւ, որ մեր մեղքե-
րը վերցընէ . ու իր մէջը մեղք չկայ ։
6 Ամէն ով որ անոր մէջը կը կենայ,
մեղք չգործեր . ամէն ով որ մեղք
կը գործէ, զանիկայ տեսած չէ, ու
7 զանիկայ ճանչցած չէ ։ Որդեակ-
ներ՝ մէկը ձեզ չխաբէ . ան որ ար-
դարութիւն կը գործէ՝ արդար է,
8 ինչպէս որ Անիկայ արդար է ։ Եւ
ան որ մեղք կը գործէ՝ Սատանայէն
է . ինչու որ Սատանան սկիզբէն
'ի վեր կը մեղանչէ . ասոր համար
Աստուծոյ Որդին յայտնուեցաւ, որ
9 Սատանային գործերը քակէ ։ Ա-
մէն ով որ Աստուծմէ ծնած է,
մեղք չգործեր, ինչու որ անոր սեր-
մը իր մէջը կը մնայ, ու չկրնար
մեղք գործել, քանզի Աստուծմէ
10 ծնած է ։ Ասով յայտնի են Ա-
ստուծոյ որդիքը՝ ու Սատանայի որ-
դիքը ։
Ամէն ով որ արդարութիւն չ-
գործեր, անիկայ Աստուծմէ չէ, և
ան ալ որ իր եղբայրը չսիրեր ։
11 Ինչու որ աւիկայ ան պատուի-

Յամի Տեառն
90

Գլ. գ. 2։
Գլ. դ. 17։
Կոր. իր. 14։
Գլ. գ. 7, 10։

Յոհ. ա. 12։
Յոհ. ժե. 18, 19։ ժզ. 3։ ժէ. 25։
Եսա. ծզ. 5։ Հռովմ. ը. 15։ Գաղ. գ. 26։ դ. 6։ Գլ. ե. 1։
Հռովմ. ը. 18։ բ Կոր. դ. 17։
Հռովմ. ը. 29։ ա Կոր. ժե. 49։ Փիլ. գ. 21։ Կող. գ. 4։ բ Պետ. ա. 4։
Յոբ. ժթ. 26։ Սաղ. ժզ. 11։ Մատ. ե. 8։ ա Կոր. ժգ. 12։ բ Կոր. ե. 7։
Գլ. դ. 17։
Հռովմ. դ. 15։ Գլ. ե. 17։
Գլ. ա. 2։
Եսա. ծգ. 5, 6, 11։ ա Տիմ. ա. 15։ Եբր. ա. 3։ թ. 26։ ա Պետ. բ. 24։
բ Կոր. ե. 21։ Եբր. դ. 15։ թ. 28։ ա Պետ. բ. 22։
Գլ. բ. 4։ գ. 8։ գ Յոհ. 11։
Գլ. բ. 26։
Եզեկ. ժը. 5—9։ Հռովմ. բ. 13։ Գլ. բ. 29։
Մատ. ժգ. 38։ Յոհ. ը. 44։
Ծն. գ. 15։ Ղու. ժ. 18։ Յոհ. ժզ. 11։ Եբր. բ. 14։
Գլ. ե. 18։
ա Պետ. ա. 23։
Գլ. բ. 29։
Գլ. դ. 8։
Գլ. ա. 5։ բ. 7։

Յամի Տեառն 90

բանքն է՝ որ դուք սկիզբէն լսեցիք. 12 որ մէկզմէկ սիրենք ։ Չէ թէ Կայէնին պէս՝ որ չարէն էր, ու իր եղբայրը սպաննեց. և ինչո՞ւ համար զանիկայ սպաննեց. անոր համար որ իր գործքերը չար էին, ու իր 13 եղբօրը գործքերը արդար ։ Մի՛ զարմանաք եղբայրներս՝ թէ որ աշխարհը ձեզ ատէ ։ 14 Մենք գիտենք որ մահէն կեանքի փոխուեցանք. ինչու որ եղբայրները կը սիրենք. ան որ եղբայրը չսիրեր, մահուան 15 մէջ կը մնայ ։ Ամէն ով որ իր եղբայրը կ'ատէ, մարդասպան է. ու գիտէք որ ամէն մարդասպան իր մէջը բնակած յաւիտենական 16 կեանք չունի ։ Ասով գիտցանք Քրիստոսին սէրը, որ անիկայ իր կեանքը մեզի համար դրաւ. մենք ալ պարտաւոր ենք մեր եղբայրներուն համար դնել մեր կեանքը ։ 17 Բայց ան որ աշխարհիս բարիքը ունի, և իր եղբայրը բանի մը կարօտ կը տեսնէ, ու իր գութը անկէ կը գոցէ, ինչպէ՞ս Աստուծոյ սէրը 18 անոր մէջը բնակած կ'ըլլայ ։ Որդեակներս՝ չէ թէ խօսքով ու լեզուով սիրենք, հապա գործքով ու ճշմարտութիւնով ։

19 Եւ ասով կը ճանչնանք թէ ճշմարտութենէն ենք, ու մեր սրտերուն համարձակութիւնը ա- 20 նոր առջեւ պիտի երենանք ։ Քանզի թէ որ մեր սիրտերը մեզ կը մեղադրեն, հապա Աստուած մեր սիրտերէն մեծ է՝ և ամէն բան գիտէ ։ 21 Սիրելինե՛ր՝ թէ որ մեր սիրտերը մեզ չմեղադրեն, համարձակութիւն կ'ունենանք Աստուծոյ առ- 22 ջեւ. Եւ ինչ որ խնդրենք, կ'առնենք անկէ. ինչու որ իր պատուիրանքները կը պահենք, ու իր առջին հաճոյ եղած բաները կ'ը- 23 նենք ։ Եւ ասիկայ է անոր պատուիրանքը, որ իր Որդւոյն Յիսուս Քրիստոսին անուանը հաւատանք՝ ու մէկզմէկ սիրենք, ինչպէս որ մեզի պատուէր տուաւ ։ 24 Եւ ան որ անոր պատուիրանքները կը պահէ, անոր մէջը կը կենայ, ու անիկայ ալ անոր մէջը. և ասկէ գիտենք՝ որ անիկայ մեր մէջը կը կենայ, այսինքն ան Հոգիէն որ մեզի տուաւ ։

ԳԼ. Դ.

1 Կը պատուիրէ չհաւատալ ամէն վարդապետներուն. որոնք կը պարծենան՝ թէ Աստուծոյ Հոգին ունին, այլ փորձել զանոնք ուղղափառ հաւատքին կանոններովը. 7 և շատ փաստերով կը յորդորէ զանոնք եղբայրական սէր ունենալու ։

Յոհ. ժգ. 34. ժե. 12. Հմր 23. Գլ. դ. 7. 21. Բ Յոհ. 5.
Ծն. դ. 4. 8. Եբր. ժա. 4. Յուդ. 11.
Յոհ. ժե. 18. 19. ժէ. 14. Բ Տիմ. գ. 12.
Գլ. բ. 10.
Գլ. բ. 9. 11.
Մատ. ե. 21. 22. Գլ. դ. 20.
Գաղ. ե. 21. Յայտ. իա. 8.
Յոհ. գ. 16. ժե. 13. Հռով. ե. 8. Եփե. ե. 2. 25. Գլ. դ. 9. 11.
Բ Օր. ժե. 7. Ղուկ. գ. 11.
Գլ. դ. 20.
Եղեկ. լգ. 31. Հռով. ժբ. 9. Եփե. դ. 15. Յակ. բ. 15. Ա Պետ. ա. 22.
Յոհ. ժը. 37. Գլ. ա. 8.
Ա Կոր. դ. 4.
Յոբ. իբ. 26. Եբր. ժ. 22. Գլ. բ. 28. դ. 17.
Սաղ. լգ. 15. Ծփե. 18. 19. Առակ. ժե. 29. Երեմ. իթ. 12. Մատ. է. 8. իա. 22. Մար. ժա. 24. Յոհ. ժգ. 13. ժե. 7. ժզ. 23. 24. Յակ. ե. 16. Գլ. ե. 14.
Յոհ. զ. 29. թ. 31.
Յոհ. ժդ. 23. ժէ. 3.
Մատ. իբ. 39. Յոհ. ժգ. 34. ժե. 12. Եփե. ե. 2. ա Թես. դ. 9. ա Պետ. դ. 8. Հմր 11. Գլ. գ. 21.
Գլ. բ. 8. 10.
Յոհ. ժգ. 23. ժե. 10. Գլ. դ. 12. Յոհ. ժէ. 21, 23.
Հռով. ը. 9. Գլ. դ. 13.

1 Սիրելինե՛ր՝ ամէն հոգիի մի՛ հաւատաք. հապա հոգիները փորձեցէք թէ արդեօք Աստուծմէ են. ինչու որ աշխարհիս մէջ շատ 2 սուտ մարգարէներ ելած են ։ Ասով կրնաք ճանչնալ Աստուծոյ Հոգին. ամէն հոգի որ Յիսուս Քրիստոսը մարմինով եկած կը խոստո- 3 վանի, անիկայ Աստուծմէ է. Եւ ամէն հոգի որ Յիսուս Քրիստոսը մարմինով եկած չխոստովանիր, անիկայ Աստուծմէ չէ. ու ասիկայ նեռին հոգին է, որուն համար լսեցիք՝ թէ պիտի գայ, ու հիմակուը- 4 նէ ալ աշխարհիս մէջն է ։ Դուք Աստուծմէ էք՝ որդեակներ, ու անոնց յաղթեցիք. քանզի մեծ է անիկայ որ ձեր մէջն է, քան թէ անիկայ՝ որ աշխարհիս մէջն է ։ 5 Անոնք աշխարհէ են. անոր համար աշխարհի վրայով կը խօսին, և աշխարհս մտիկ կ'ընէ անոնց ։ 6 Մենք Աստուծմէ ենք. ան որ զԱստուած կը ճանչնայ, մեզի մտիկ կ'ընէ. ան որ Աստուծմէ չէ, մեզի մտիկ չըներ. ասով կը ճանչնանք ճշմարտութեան Հոգին ու խաբէութեան հոգին ։

7 Սիրելինե՛ր՝ մէկզմէկ սիրենք. ինչու որ սէրը Աստուծմէ է. ու ամէն ով որ կը սիրէ, Աստուծմէ ծնած է, ու կը ճանչնայ զԱս- 8 տուած ։ Ան որ չսիրեր, զԱստուած չճանչնար. ինչու որ Աստուած 9 սէր է ։ Աս բանիս մէջ Աստուծոյ սէրը մեր վրայ յայտնի եղաւ, որ Աստուած իր միածին Որդին աշխարհք խրկեց, որ անոր միջո- 10 ցովը ապրինք ։ Աս բանիս մէջն է սէրը, որ չէ թէ մենք սիրեցինք զԱստուած, հապա որ անիկայ մեզ սիրեց, ու իր Որդին խրկեց մեր մեղքերուն քաւութիւն ըլլալու ։ 11 Սիրելինե՛ր՝ թէ որ Աստուած մեզ անանկ սիրեց, ուրեմն մենք ալ կը պարտաւորինք մէկզմէկ սիրել ։ 12 Մէկը երբէք Աստուած տեսած չէ. թէ որ մէկզմէկ կը սիրենք, Աստուած մեր մէջը կը բնակի, ու անոր սէրը մեր մէջը կատարեալ է ։ 13 Ասով գիտենք թէ մենք անոր մէջը կը բնակինք՝ ու անիկայ մեր մէջը, որ իր Հոգիէն մեզի տուաւ ։ 14 Եւ մենք տեսանք ու կը վկայենք՝ որ Հայրը իր Որդին խրկեց աշ- 15 խարհի Փրկիչը ըլլալու ։ Ով որ կը խոստովանի թէ Յիսուսը Որդի Աստուծոյ է, Աստուած անոր մէ- 16 ջը կը բնակի, ան ալ Աստուծոյ մէջը ։ Եւ մենք ճանչցանք ու հաւատացինք ան սէրը որ Աստուած մեր վրայ ունի. Աստուած սէր է. և ան որ սիրոյ մէջ կը

Յամի Տեառն 90

Երեմ. իթ. 8. Մատ. իդ. 4.
ա Կոր. ժդ. 29. ա Թես. ե. 21. Յայտ. բ. 2.
Մատ. իդ. 5. 24. Գործ. ի. 30. ա Տիմ. դ. 1. բ Պետ. բ. 1. Գլ. բ. 18. բ Յոհ. 7.
ա Կոր. ժբ. 3. Գլ. ե. 1.
Գլ. բ. 22. բ Յոհ. 7.
բ Թես. բ. 7. Գլ. բ. 18. 22.
Գլ. ե. 4.
Յոհ. ժբ. 31. ժդ. 30. ժզ. 11. ա Կոր. բ. 12. Եփե. բ. 2. զ. 12.
Յոհ. գ. 31.
Յոհ. ժե. 19. ժէ. 14.
Յոհ. ը. 47. ժ. 27. ա Կոր. ժդ. 37. բ Կոր. ժ. 7.
Եսա. ը. 20. Յոհ. ժդ. 17.
Գլ. գ. 10. 11. 23.
Գլ. բ. 4. գ. 6.
Հմր 16.
Յոհ. գ. 16. Հռով. ե. 8. ը. 32.
Գլ. գ. 16.
Գլ. ե. 11.
Յոհ. ժե. 16. Հռով. ե. 8. 10.
Տիտ. գ. 4.
Գլ. բ. 2.
Մատ. ժբ. 33. Յոհ. ժե. 12. 13.
Գլ. գ. 16.
Յոհ. ա. 18. ա Տիմ. զ. 16. Հմր 20.
Գլ. բ. 5. Հմր 18.
Յոհ. ժդ. 20. Գլ. գ. 24.
Յոհ. ա. 14. Գլ. ա. 1. 2.
Յոհ. գ. 17.
Հռով. ժ. 9. Գլ. ե. 1. 5.
Հմր 8.
Գլ. գ. 24. Հմր 12.

Յամի Տեառն 90

բնակի, Աստուծոյ մէջ կը բնակի,
17 ու Աստուած անոր մէջը։ Ասով
սէրը մեր վրայ կատարեալ կ'ըլլայ․
[ա] որ համարձակութիւն ունենանք
դատաստանին օրը․ [բ] Վասն զի ինչ-
պէս է ինքը, անանկ ալ մենք ենք
18 աս աշխարհիս մէջ։ Սիրոյ մէջ
վախ չկայ, հապա կատարեալ սէրը
վախը մէկդի կը ձգէ․ ինչու որ վա-
խը տանջանքի ենթակայ է, ուստի
ան որ կը վախնայ, [գ] սիրոյ մէջ կա-
19 տարեալ չէ։ Մենք զանիկայ կը
սիրենք․ ինչու որ առաջ անիկայ
20 մեզ սիրեց։ [դ] Թէ որ մէկը ըսէ թէ՝
Ես Աստուած կը սիրեմ, ու իր
եղբայրը ատէ, անիկա ստախօս է․
քանզի ան որ իր եղբայրը չսիրեր՝
որ կը տեսնէ, [ե] զԱստուած՝ որ չը-
տեսներ, ինտո՞ր կրնայ սիրել։
21 [զ] Եւ անկէ աս պատուէրը ունինք,
թէ ան որ զԱստուած կը սիրէ, իր
եղբայրն ալ սիրէ։

ԳԼ․ Ե

1 Ան որ զԱստուած կը սիրէ, անոր որդիներն ալ կը սիրէ, ու կը պահէ անոր պատուիրանքները, 3 որոնք հաւատացելոց ծանրութիւն մը չեն։ 9 Յիսուս՝ Աստուծոյ որդին ըլլալով, կարող է մեզ փրկելու, 14 ու մեր աղօթքները լսելու, որ կը մատուցանենք թէ՝ մեր անձերուն՝ և թէ ուրիշներուն համար։

1 [ա] Ամէն ով որ կը հաւատայ թէ
[բ] Յիսուսը Քրիստոսն է, [գ] Աս-
տուծմէ ծնած է․ [դ] Եւ ամէն ով որ
ծնողը կը սիրէ, անկէ ծնածն ալ
2 կը սիրէ։ Ասով կը ճանչնանք թէ
Աստուծոյ որդիները կը սիրենք,
երբոր Աստուած սիրենք, ու անոր
3 պատուիրանքները պահենք։ [ե] Ին-
չու որ ասիկայ է Աստուծոյ սէրը,
որ անոր պատուիրանքները պա-
հենք․ [զ] Եւ անոր պատուիրանքները
4 ծանր բան չեն։ [է] Վասն զի ան ա-
մէնը որ Աստուծմէ ծնած է, աշ-
խարհին կը յաղթէ․ և ասիկայ է
յաղթութիւնը՝ որ աշխարհին կը
յաղթէ, այսինքն մեր հաւատքը։
5 Ո՞վ է որ աշխարհին կը յաղթէ,
[ը] եթէ ոչ անիկայ՝ որ կը հաւատայ
թէ Յիսուսը Որդի Աստուծոյ է։
6 [թ] Ասիկայ է՝ որ եկաւ ջրով և
արիւնով, այսինքն Յիսուս Քրիս-
տոս․ չէ թէ միայն ջրով, հա-
պա ջրով ու արիւնով․ [ժ] Եւ Հո-
գին է որ կը վկայէ․ ինչու որ Հո-
7 գին ճշմարտութիւն է։ Վասն զի
իրեք են՝ որ [երկինքի մէջ կը վկա-
յեն, Հայրը՝ [ի] Բանը ու Սուրբ Հո-
8 գին․ [լ] Եւ աս իրեքը մէկ են։ Ու ի-

ա Յակ․ բ․ 13։ Գլ․ բ․ 28։ գ․ 19․ 21։
բ Գլ․ գ․ 3։
գ Հմր 12։
դ Գլ․ բ․ 4։ գ․ 17։
ե Հմր 12։
զ Մատ․ իբ․ 37․ 39։ Յով․ ժգ․ 34։ ժե․ 12։ Գլ․ գ․ 23։

ա Յով․ ա․ 12։
բ Գլ․ բ․ 22․ 23։ դ․ 2․ 15։
գ Յով․ ա․ 13։
դ Յով․ ժե․ 23։
ե Յով․ ժդ․ 15․ 21․ 23։ ժե․ 10։ Բ Յով․ 6։
զ Միք․ զ․ 8։ Մատ․ ժա․ 30։
է Յով․ ժզ․ 33։ Գլ․ գ․ 9։ դ․ 4։
ը Ա Կոր․ ժե․ 57։ Գլ․ դ․ 15։
թ Յով․ ժթ․ 34։
ժ Յով․ ժդ․ 17։ ժե․ 26։ ժզ․ 13։ Ա Տիմ․ գ․ 16։
ի Յով․ ա․ 1։ Յայտ․ ժթ․ 13։
լ Յով․ ժ․ 30։

րեք են որ երկրի վրայ] կը վկայեն,
Հոգին՝ ջուրը ու արիւնը․ և իրեքը
9 միաբան են։ [խ] Թէ որ մարդոց վկա-
յութիւնը կ'ընդունինք, Աստու-
ծոյ վկայութիւնը աւելի մեծ է․
[ծ] ինչու որ ասիկայ է Աստուծոյ վը-
կայութիւնը, որ իր Որդւոյն հա-
10 մար վկայեց։ Ան որ Աստուծոյ Որ-
դիին կը հաւատայ, [կ] վկայութիւ-
նը իր մէջը ունի․ ան որ Աստուծոյ
չհաւատար, [հ] ստախօս կ'ընէ անի-
կայ․ ինչու որ չհաւատար ան վը-
կայութեանը՝ որ Աստուած իր Որ-
11 դւոյն համար վկայեց։ [ձ] Եւ վկա-
յութիւնը աս է, որ Աստուած մե-
զի յաւիտենական կեանք տուաւ․
[ղ] Ու աս կեանքը անոր Որդւոյն
12 մէջն է։ [ճ] Ան որ Որդին ընդունած
է, կեանք ունի․ և ան որ Աստու-
ծոյ Որդին ընդունած չէ, կեանք
չունի։
13 [մ] Աս բաները գրեցի ձեզի՝ [յ] որ
գիտնաք թէ յաւիտենական կեանք
ունիք դուք՝ որ Աստուծոյ Որդւոյն
14 անուանը կը հաւատաք։ Եւ ան
համարձակութիւնը որ մենք անոր
քովը ունինք՝ աս է, [ն] որ ինչ բան
որ խնդրելու ըլլանք իր կամքին հա-
15 մեմատ՝ կը լսէ մեզի։ Եւ թէ որ
գիտնանք թէ մեզի կը լսէ, ինչ որ
խնդրելու ըլլանք, ուրեմն կը գիտ-
նանք թէ կ'առնենք խնդիրքնիս, որ
կը խնդրենք իրմէն։
16 Թէ որ մէկը տեսնէ որ իր եղ-
բայրը մեղք մը գործեց՝ չէ թէ
մահացու, թող խնդրէ [շ] ու Ա-
ստուած անոր կեանք պիտի տայ ան
մահացու չեղած մեղքը գործողին․
[ո] մեղք կայ որ մահացու է, [չ] չեմ
17 ըսեր որ անոր համար խնդրէ։ [պ] Ա-
մէն անիրաւութիւն մեղք է․ և
մեղք կայ որ մահացու չէ։
18 [ջ] Գիտենք որ ան ամէնը որ Աս-
տուծմէ ծնած է, մեղք չգործեր․
հապա ան որ Աստուծմէ ծնած է,
[ռ] իր անձը կը պահէ, ու չարը իրեն
19 չդպչիր։ Գիտենք որ մենք Աս-
տուծմէ ենք, [ս] ու բոլոր աշխարհք
20 չարի մէջ է։ Եւ գիտենք որ
Աստուծոյ Որդին եկաւ, [վ] ու մե-
զի միտք տուաւ, [տ] որ ճշմարիտը
ճանչնանք․ և ան ճշմարիտին
մէջն ենք՝ իր Որդւոյն Յիսուս
Քրիստոսին մէջը․ [ր] ասիկայ է ճշ-
մարիտ Աստուած՝ [ց] ու յաւիտենա-
21 կան կեանք։ Որդեակներ՝ [ւ] ինք-
զինքնիդ կուռքերէն պահեցէք։

Յամի Տեառն 90

խ Յով․ ը․ 17․ 18։
ծ Մատ․ գ․ 16․ 17։ ժէ․ 5։
կ Հռոմ․ ը․ 16։ Գաղ․ դ․ 6։
հ Յով․ գ․ 33։ ե․ 38։
ձ Գլ․ բ․ 25։
ղ Յով․ ա․ 4։ Գլ․ դ․ 9։
ճ Յով․ գ․ 36։ ե․ 24։
մ Յով․ ի․ 31։
յ Գլ․ ա․ 1․ 2։
ն Գլ․ գ․ 22։
շ Յոբ խբ․ 8։ Յակ․ ե․ 14․ 15։
ո Մատ․ ժբ․ 31․ 32։ Մար․ գ․ 29։ Ղուկ․ ժբ․ 10։ Եբր․ զ․ 4․ 6։ ժ․ 26։
չ Երեմ․ է․ 16։ ժդ․ 11։ Յով․ ժէ․ 9։
պ Գլ․ գ․ 4։
ջ Ա Պետ․ ա․ 23։ Գլ․ գ․ 9։
ռ Յակ․ ա․ 27։
ս Գաղ․ ա․ 4։
վ Ղուկ․ իդ․ 45։
տ Յով․ ժէ․ 3։
ր Ես․ թ․ 6։ խդ․ 6։ ծդ․ 5։ Յով․ ի․ 28։ Գործ․ ի․ 28։ Հռոմ․ թ․ 5։ Ա Տիմ․ գ․ 16։ Տիտ․ բ․ 13։ Եբր․ ա․ 8։
ց Հմր 11․ 12․ 13։
ւ Ա Կոր․ ժ․ 14։

ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹ

ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

Յամի Տեառն
90

1 Կը յորդորէ մէկ պատուաւոր քրիստոնեայ տիկին մը՝ որ իր որդիներովը մէկտեղ հաստատուն մնայ քրիստոնէական սիրոյն և հաւատքին մէջ. 8 որ չըլլայ թէ իրենց առջի դաւանութեանը վարձքը կորսնցընեն. 10 պատուէր կու տայ չընդունիլ ան մոլորեցուցիչները, որոնք Յիսուս Քրիստոսի ճշմարիտ վարդապետութիւնը չունին։

1 Երէցէն ընտրեալ Տիկնոջը՝ ու իր
որդիներուն, —որ ես ճշմարտութեամբ
կը սիրեմ, (և չէ թէ
միմիայն ես, հապա ամէնքն ալ՝ †որ
ճշմարտութիւնը կը ճանչնան,)
2 Ան ճշմարտութեանը համար՝ որ մեր
մէջը կը մնայ, ու յաւիտեան մեր
3 հետը պիտի ըլլայ. ‡Շնորհք՝ ողորմութիւն՝
խաղաղութիւն Հայր
Աստուծմէն, և Տէր Յիսուս Քրիստոսէն
Հօրը Որդիէն՝ ձեր հետը
ըլլայ †ճշմարտութիւնով ու սիրով։
4 Շատ ուրախ եղայ ես, որ քու
որդիներէդ գտայ՝ †որ ճշմարտութեամբ
կը քալեն ան պատուիրանքին
համեմատ, որ Հօրմէն առինք։
5 Եւ հիմա քեզի կ՚աղաչեմ՝ ով Տիկին,
ոչ †թէ նոր պատուիրանք
մը քեզի կը գրեմ, հապա ան որ
սկիզբէն ունէինք, †որ մէկզմէկ սիրենք։
6 ‡Եւ սէրը աս է՝ որ անոր
պատուիրանքներուն համեմատ քալենք. —պատուիրանքը
աս է՝ †որ
ինչպէս սկիզբէն 'ի վեր լսեցիք,
7 անոր համեմատ քալէք։ ‡Ինչու որ
շատ մոլորեցուցիչներ ելան աշխարհիս
մէջ, †որոնք Յիսուս Քրիստոսը
մարմինով եկած չեն խոստովանիր.
†Անանկ մէկը մոլորեցուցիչ ու Նեռ
8 է։ Զգուշացէք ձեր անձերուն,
որ †աշխատանքնիս չկորսնցընենք,
9 հապա որ լման վարձք առնենք։ ‡Ամէն
ով որ յանցանք կը գործէ ու
Քրիստոսի վարդապետութեանը
մէջ չկենար, անիկայ Աստուած
չունի. ան որ Քրիստոսի վարդապետութեանը
մէջ կը կենայ, անիկայ
Հայրն ալ ունի Որդին ալ։
10 Թէ որ մէկը ձեզի գայ՝ ու աս վարդապետութիւնը
չբերէ, անիկայ
տուներնիդ մի ընդունիք, ‡և անոր
11 Բարև մի ըսէք։ Քանզի ով որ
անոր Բարև կ՚ըսէ, անոր չար
գործքերուն հաղորդ կ՚ըլլայ։
12 ‡Շատ բան ունէի ձեզի գրելու,
բայց չուզեցի թղթով ու մելանով
ընել. ինչու որ յոյս ունիմ որ ձեզի
գամ, ու բերան առ բերան խօսիմ,
†որ մեր ուրախութիւնը կատարեալ
13 ըլլայ։ ‡Բարև կ՚ընեն քեզի՝ քու
ընտրեալ քրոջդ որդիքը։

— ա Յոհ. գ. 18. գ Յոհ. 1. Հմր 3.
բ Յոհ. ը. 32. Գաղ. բ. 5. 14. գ. 1. ե. 7. Կող. ա. 5. բ Թես. բ. 12. ա Տիմ. բ. 4. Եբր. ժ. 26.
գ ա Տիմ. ա. 2.
դ Հմր 1.
ե գ Յոհ. 3.
զ ա Յոհ. բ. 7. 8. գ. 11.
է Յոհ. ժգ. 34. ժե. 12. Եփե. ե. 2. ա Պետ. դ. 8. ա Յոհ. գ. 23.
ը Յոհ. ժդ. 15. 21. ժե. 10. ա Յոհ. բ. 5. ե. 3.

Յամի Տեառն
90

թ ա Յոհ. բ. 24.
ժ ա Յոհ. դ. 1.
ի ա Յոհ. դ. 2. 3.
լ ա Յոհ. բ. 22. դ. 3.
խ Գաղ. գ. 4. Եբր. ժ. 32. 35.
ծ ա Յոհ. բ. 23.
կ Հռով. ժզ. 17. ա Կոր. ե. 11. ժզ. 22. Գաղ. ա. 8. 9. բ Տիմ. գ. 5. Տիտ. գ. 10.
հ գ Յոհ. 13.
ձ Յոհ. ժէ. 13. ա Յոհ. ա. 4.
ղ ա Պետ. ե. 13.

ԵՐՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹ

ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

Յամի Տեառն
90

1 Առաքեալը կը գովէ Գայիոսի բարեպաշտութիւնը. 5 և հիւրասիրութիւնը. 7 որով ճշմարիտ քարոզիչները կը պատուէր. 9 կը գանգատի Դիոտրեփեսին անվայել վարմունքին և անհաւատութեանը համար. 11 որուն չար օրինակէն զգուշանալու պատուէր կու տայ. 12 մասնաւոր վկայութիւն մը կ՚ընէ Դեմետրիոսին բարի համբաւին վրայով։

1 Երէցէն Գայիոս սիրելիին, —որն
որ ես կը սիրեմ ճշմարտութեամբ։
2 Սիրելի՝ աղօթք կ՚ընեմ որ
ամէն կողմէ յաջողութեան մէջ ու
առողջ ըլլաս, ինչպէս որ քու հոգիդ
ալ յաջողութեան մէջ է։
3 Ինչու որ շատ ուրախացայ, երբոր
քանի մը եղբայրներ եկան, ու քու
ճշմարտութեանդ վրայով վկայեցին,
†ինչպէս որ դուն ճշմարտութեամբ
4 կը քալես։ Ասկէ մեծ ուրախութիւն
մը չունիմ, ‡որ կը
լսեմ թէ իմ որդիներս ճշմարտութեան
5 մէջ կը քալեն։ Սիրելի՛
դուն հաւատարմաբար կ՚ընես, ինչ

— բ Յոհ. 1.

Յամի Տեառն
90

† բ Յոհ. 4.
‡ ա Կոր. դ. 15. Փիլեմ. 10.

Յամի. [illegible]

որ կ'ընես եղբայրներուն՝ և օտարներուն. 6 Որոնք եկեղեցիին առջեւ վկայեցին քու սիրոյդ վրայով. որ եթէ աստուածահաճոյ կերպով զանոնք ճամբայ դնես, աղէկ պիտի 7 ընես ։ Ինչու որ Աստուծոյ անուանը համար ելան, դ ու հեթանոսներէն բան մը չեն առներ ։ 8 Ուստի մենք պարտաւոր ենք անանկները ընդունելու, որ ճշմարտութեանը գործակից ըլլանք ։

9 Եկեղեցիին գրեցի. բայց Դիոտրեփէս՝ որ մէջերնին առաջին ըլլալ 10 կ'ուզէ, մեզ չընդունիր ։ Ասոր համար՝ թէ որ գամ, անոր ըրած գործքերը պիտի յիշեմ, որ մեզի դէմ չարախօսելով չարախօսութիւն կ'ընէ. և ասով ալ գոհ չեղած՝ ինքը չընդունիր եղբայրները, ու անոնք որ կ'ուզեն ընդունիլ՝ կ'արգիլէ, ու եկեղեցիէն դուրս կը 11 հանէ ։ Սիրելի՛ ե չարին նմանող մի՛ ըլլար, հապա բարիին. ո՛վ որ բարիք կը գործէ, Աստուծմէ է. բայց ան որ չարիք կը գործէ, անիկայ զԱստուած տեսած չէ ։

12 Դեմետրիոսին համար է ամէնն ալ կը վկայեն, բուն իսկ ճշմարտութիւնն ալ. մենք ալ կը վկայենք. ը և դուք գիտէք որ մեր վկայութիւնը ճշմարիտ է ։

13 թ Շատ բան ունէի գրելու. բայց չեմ ուզեր մելանով ու գրչով 14 քեզի գրել ։ Սակայն յոյս ունիմ մօտերս քեզ տեսնելու, ու բերան 15 առ բերան պիտի խօսինք ։ Խաղաղութիւն քեզի. բարեկամները քեզի բարև կ'ընեն. բարև ըրէ մեր բարեկամներուն՝ ամէն մէկուն անունովը ։

դ Ա Կոր. Թ. 12. 15.

Յամի Տեառն
90

ե Սաղ. լզ. 27. Եսա. ա. 16. 17. Ա Պետ. գ. 11.
զ Ա Յոհ. բ. 29. գ. 6. 9.
է Ա Տիմ. գ. 7.
ը Յոհ. իա. 24.
թ Բ Յոհ. 12.

ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹ

ՅՈՒԴԱՅԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

Յամի Տեառն
իբր 66

1 Առաքեալը կը յորդորէ քրիստոնեաները՝ որ հաստատ կենան հաւատքին դաւանութեանը մէջ, 4 ծանուցանելով անոնց թէ խաբեբայ վարդապետներ մտած են մէջերնին՝ որ զանոնք մոլորցընեն. որոնց դատապարտելի վարդապետութեանը ու վարմունքին համար՝ սոսկալի պատիժ պատրաստուած է. 20 իսկ բարեպաշտներուն վրայով կ'իմացընէ թէ՝ անոնք Աստուծոյ աղօթք ընելով՝ Սուրբ Հոգիին օգնականութեամբը կրնան հաստատուն կենալ, շնորհօք աճիլ, անձերնին պահել և ուրիշներն ալ ազատել աս մոլորեցուցիչներուն որոգայթներէն ։

1 Յուդա՝ Յիսուս Քրիստոսի ծառայ ու ա Յակոբոսին եղբայրը. ձեզի՝ որ Հայր Աստուծմէն սրբուած էք, և բ Յիսուս Քրիստոսէն 2 պահուած գ ու կանչուած. Ողորմութիւնը դ ու խաղաղութիւնը և սէրը ձեր վրայ շատնայ ։

3 Սիրելինե՛ր՝ բոլոր ջանքը վրաս առնելով ձեզի գրելու ե հասարակաց փրկութեանը համար, ինծի հարկ սեպեցի ձեզի գրել, ու յորդորել, զ որ մրցիք այն հաւատքին համար՝ որ անգամ մը սուրբերուն 4 աւանդուեցաւ ։ է Քանզի մէկ քանի մարդիկ գաղտուկ մտան, ը անոնք որ առաջուց աս դատապարտութեանը համար որոշուած էին, ամբարիշտներ, թ որ մեր Աստուծոյ շնորհքը ժ անառակութեան դարձուցին, ժա և մի միայն Իշխանը՝ ու մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսը 5 ուրացան ։ Արդ՝ կ'ուզեմ միտքերնիդ բերել, թէև արդէն գիտէք անիկայ, ժբ թէ Տէրը որ ժողովուրդը Եգիպտոսի երկրէն ազատեց, ժգ ետքը չհաւատացողները 6 կորսնցուց ։ ժդ Ու այն հրեշտակները՝ որ իրենց իշխանութիւնը չպահեցին, հապա իրենց բնակութիւնը ձգեցին, ժե մշտնջենաւոր կապերով խաւարի մէջ պահեց՝ 7 ժզ մեծ օրուան դատաստանին ։ ժէ Ինչպէս Սոդոմ ու Գոմոր՝ և անոնց բոլորտիքը եղած քաղաքները՝ որոնք ասոնց նման պոռնկեցան ընկերներուն մարմինին ետևէն երթալով, առջևնիս օրինակ կեցեր են՝ յաւիտենական կրակին դատապարտու- 8 թիւնը ընդունելով ։ ժը Նմանապէս աս ցնորածներն ալ մարմինը կը պղծեն, տէրութիւնը կ'անարգեն, ժթ փառաւորներուն դէմ կը հայհո- 9 յեն ։ ի Բայց Միքայէլ հրեշտակապետը երբոր Սատանային դէմ դնելով՝ Մովսէսին մարմինին համար կը վիճէր, իա չհամարձակեցաւ հայհոյութեան դատապարտութիւն բերել անոր վրայ. հապա ըսաւ, իբ Տէրը յանդիմանէ քեզ ։ 10 իգ Իսկ ասոնք՝ այն բաներուն որ չեն հասկընար, հայհոյութիւն կ'ընեն.

ա Ղուկ. զ. 16. Գործ. ա. 13.
բ Յոհ. ժէ. 11. 12. 15. Ա Պետ. ա. 5.
գ Հռով. ա. 7.
դ Ա Պետ. ա. 2. Բ Պետ. ա. 2.
ե Տիտ. ա. 4.
զ Փիլ. ա. 27. Ա Տիմ. ա. 18. զ. 12. Բ Տիմ. ա. 13. դ. 7.
է Գաղ. բ. 4. Բ Պետ. բ. 1.
ը Հռով. թ. 21. 22. Ա Պետ. բ. 8.
թ Տիտ. բ. 11. Եբր. ժբ. 15.
ժ Բ Պետ. բ. 10.
ժա Տիտ. ա. 16. Բ Պետ. բ. 1. Ա Յոհ. բ. 22.

Յամի Տեառն
իբր 66

ժբ Ա Կոր. ժ. 9.
ժգ Թուոց. ժդ. 29. 37. Իգ. 64. Սաղ. ճզ. 26. Եբր. գ. 17. 19.
ժդ Յոհ. ը. 44.
ժե Բ Պետ. բ. 4.
ժզ Յայտ. ի. 9.
ժէ Ծնն. ժթ. 24. Բ Օր. իթ. 23. Բ Պետ. բ. 6.
ժը Բ Պետ. բ. 10.
ժթ Ել. իբ. 28.
ի Դան. ժ. 13. ժբ. 1. Յայտ. ժբ. 7.
իա Բ Պետ. բ. 11.
իբ Զաք. գ. 2.
իգ Բ Պետ. բ. 12.

Յամի Տեառն իրր 66

ա Ծն. դ. 5: ա Յով. գ. 12:
բ Թուոց. իբ. 7. 21: բ Պետ. բ. 15:
գ Թուոց. ժզ. 1. 31:
դ բ Պետ. բ. 13:
ե ա Կոր. ժա. 21:
զ Առակ. իե. 14: բ Պետ. բ. 17:
է Եփես. դ. 14:
ը Մատ. ժե. 13:
թ Եսայ. ծէ. 20:
ժ Փիլ. գ. 19:
ժա բ Պետ. բ. 17:
ժբ Ծն. ե. 18:
ժգ Օր. լգ. 2: Դան. է. 10: Զաք. ժդ. 5: Մատ. իե. 31: բ Թեսա. ա. 7: Յայտն. ա. 7:
ժդ ա Թագ. բ. 3: Սաղ. լա. 18: ղզ. 4: Սաղ. գ. 13:
ժե բ Պետ. բ. 18:

և ան բաները որ բնականաբար անբան անասուններու պէս գիտեն,
11 անոնց մէջ կ'ապականին։ Վա՜յ անոնց՝ ա որ Կայէնին ճամբովը գացին, բ ու Բաղաամին մոլորութեանը ցանկութեամբ վարձքի ետևէ գացին, գ և Կորխին հակառակութեանը
12 կորսուեցան։ Ասոնք դ ձեր սիրոյ խնճոյքներուն մէջ արատներ են, ու ձեզի հետ կերուխումի նստած առանց աներկիւղ իրենց անձը կը կերակրեն. զ անջուր ամպեր է հովերէն քշուած. պտուղնին կորսնցուցած ծառեր, բերք չունեցող, ը երկու անգամ
13 մեռած, արմատէն խլուած. թ Ծովու կատղած ալիքներ, ժ որ իրենց անձերուն ամօթը կը փրփրցընեն. մոլորական աստղեր, ժա որոնց համար խաւարին մէգը պահուած է յաւիտեան։

14 Անոնց վրայ մարգարէացաւ Ենովք ալ՝ ժբ որ եօթներորդն էր Ադամէն, ու ըսաւ. ժգ Ահա Տէրը իր
15 բիւրաւոր սուրբերովը եկաւ, Ամենուն դատաստան ընելու, ու բոլոր ամբարիշտները յանդիմանելու իրենց ըրած ամբարշտութեանը բոլոր գործերուն համար, ժդ և բոլոր խիստ խօսքերուն համար՝ որ ամբարիշտ մեղաւորները անոր դէմ
16 խօսեցան։ Ասոնք տրտունջողներ — քրթմնջողներ են, որոնք իրենց ցանկութիւններուն համեմատ կ'երթան. ժե և իրենց բերանները ամբարտաւան խօսքեր կը զրուցեն. ժզ և շահի համար երեսպաշտութիւն
17 կ'ընեն։ ժէ Բայց դուք սիրելիներ՝ միտքերնիդ բերէք ան խօսքերը որ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի առաքեալներէն առաջուց զրուցուեցան.
18 Որ ձեզի կ'ըսէին թէ՝ ժը Վերջի ժամանակը ծաղր ընողներ պիտի ըլլան, որոնք իրենց ամբարիշտ ցանկութիւններուն համեմատ պիտի երթան։

19 ժթ Ասոնք իրենքզիրենքնին զատող ի շնչաւորներ են, որ Հոգին չունին։
20 Բայց դուք սիրելիներ՝ իա անձերնիդ շինելով ձեր ամենասուրբ հաւատքին վրայ, և Սուրբ Հոգիով իբ աղօթք
21 ընելով, Անձերնիդ Աստուծոյ սիրոյն մէջ պահեցէք, իգ մեր Տէր Յիսուսի Քրիստոսի ողորմութեանը սպասելով յաւիտենական
22 կենաց համար։ Ու խտրութիւն
23 ընելով՝ ոմանց ողորմեցէք. Ու իդ ոմանք վախով ազատեցէք՝ իե կրակէն յափշտակելով զանոնք, ատելով իզ մարմինէն աղտոտուած հանդերձն ալ։

24 իէ Ու անոր՝ որ կարող է ձեզ իը անբիծ պահել, և իր փառքին առջև անարատ կայնեցընել ցնծու-
25 թիւնով, իթ Մի միայն Աստուծոյ մեր Փրկչին՝ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսին ձեռքովը փառք ու մեծութիւն, զօրութիւն ու իշխանութիւն լ բոլոր դարերէն առաջ", և հիմա ու բոլոր դարերու մէջ. ամէն։

Յամի Տեառն իրր 66

ժզ Առակ. իբ. 21: Յակ. բ. 1, 9:
ժէ բ Պետ. գ. 2:
ժը ա Տիմ. դ. 1: բ Տիմ. գ. 1: դ. 3: բ Պետ. բ. 1: գ. 3:
ժթ Առակ. ժը. 1: Եզեկ. ժդ. 7: Ովսէ. թ. 14: Եբր. ժ. 25:
ի ա Կոր. բ. 14: Յակ. գ. 15:
իա Կող. բ. 7: ա Տիմ. ա. 4:
իբ Հռով. ը. 26: Եփես. զ. 18:
իգ Տիտ. բ. 13: բ Պետ. գ. 12. 13:
իդ Հռով. ժա. 14: ա Տիմ. դ. 16:
իե Ամով. դ. 11: ա Կոր. գ. 15: Զաք. գ. 2:
իզ Զաք. գ. 4. 5: Յայտն. գ. 4:
իէ Հռով. ժզ. 25: Եփես. գ. 20:
իը Կող. ա. 22:
իթ Հռով. ժզ. 27: ա Տիմ. ա. 17: բ. 3:
լ Յհնէ. [illegible]

ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ

ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

ԵՒ ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆ ԱՒԵՏԱՐԱՆՉԻՆ

ԳԼՈՒԽ Ա

4 Յովհաննէս իրեն եղած յայտնութիւնը կը գրէ Ասիայի եօթը եկեղեցիներուն, որոնց նշան ըլլալու համար ցուցուեցաւ իրեն՝ եօթը ոսկեղէն աշտանակները, 7 Քրիստոսի գալուստը, 14 ու անոր զօրութիւնը և մեծափառութիւնը։

1 Յիսուս Քրիստոսի յայտնութիւ-
նը, [ա]որ Աստուած անոր տուաւ
իր ծառաներուն ցուցնելու ինչ որ
[բ]շուտով պէտք է ըլլալ. [գ]և իր
հրեշտակին ձեռքովը խրկելով՝ իր
Յովհաննէս ծառային իմացուց,
2 [դ]Որ Աստուծոյ խօսքին վկայութիւ-
նը ըրաւ, ու Յիսուս Քրիստոսի
վկայութիւնը, [ե]ինչ որ տեսաւ։
3 [զ]Երանի անոր՝ որ կը կարդայ, ու
անոնց՝ որ կը լսեն — մարգարէու-
թեան խօսքերը, և կը պահեն ինչ
որ անոր մէջը գրուած է. [է]ինչու
որ ժամանակը մօտ է։
4 Յովհաննէսէն եօթը եկեղեցինե-
րուն՝ որ Ասիայի մէջն են. շնորհք
և խաղաղութիւն ձեզի Անկէ՝ [ը]որ
է, [թ]և որ էր, և որ պիտի գայ, [ժ]ու
եօթը Հոգիներէն՝ որ անոր աթո-
5 ռին առջևն են. Եւ Յիսուս Քրիս-
տոս [ի]հաւատարիմ վկայէն, [լ]որ
մեռելներուն անդրանիկն է, [խ]ու
երկրի թագաւորներուն իշխանը.
[ծ]անոր՝ որ մեզ սիրեց, [կ]ու մեզ իր
արիւնովը մեր մեղքերէն լուաց.
6 [հ]Եւ մեզ թագաւորներ ու քահա-
նաներ ըրաւ Աստուծոյ ու իր
Հօրը, [ձ]անոր փառք և զօրութիւն
յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։
7 [ղ]Ահա ամպերով կու գայ. ու ա-
մէն աչք պիտի տեսնէ զանիկայ, և
անոնք որ զանիկայ խոցեցին. և ա-
նոր վրայ կոծ պիտի ընեն [ճ]երկրիս
8 բոլոր ազգերը. այո. ամէն։ [մ]Ես
եմ Ալֆա և Օմէղա՝ կ՚ըսէ Տէր
Աստուած, [յ]որ է, և որ էր, և որ
պիտի գայ՝ Ամենակալը։
9 Ես Յովհաննէս ձեր եղբայրը՝ և
Յիսուս Քրիստոսի նեղութեանը
[ն]ու արքայութեանը և համբերու-
թեանը մէջ ընկերակիցը, Պատ-
մոս ըսուած կղզին էի, Աստուծոյ
խօսքին համար՝ ու Յիսուս Քրիս-
10 տոսի վկայութեանը համար։ Եւ
կիրակի օրը Հոգին իմ վրաս
եկաւ, ու ետևէս մեծ ձայն մը
լսեցի փողի ձայնի պէս, որ կ՚ըսէր.
11 Ինչ որ կը տեսնես՝ գիրքի մը մէջ
գրէ, ու խրկէ եօթը եկեղեցինե-
րուն, Եփեսոսի, ու Զմիւռնիայի,
և Պերգամոնի, ու Թիւատիրի, և
Սարդիկէի, ու Փիղադելփիայի, և
12 Լաւոդիկիայի մէջ են։ Եւ դար-
ձայ ան ձայնը տեսնելու՝ որ ինծի կը
խօսէր. ու երբոր դարձայ՝ եօթը
13 ոսկեղէն աշտանակներ տեսայ. Եւ
եօթը աշտանակներուն մէջ
Որդւոյ մարդոյ նման՝ պճղնաւոր
պատմուճան մը հագած, ու
կուրծքին վրայ ոսկի գօտի մը կա-
14 պած. Եւ իր գլուխը ու մազերը՝
բուրդի պէս ճերմակ՝ — ձիւնի
պէս, ու իր աչքերը՝ կրակի բոցի
15 պէս. Եւ իր ոտքերը ոսկեպղինձի
նման՝ որպէս թէ հնոցի մէջ կրակ
դարձած, ու իր ձայնը շատ ջուրե-
16 րու ձայնի պէս. Եւ իր աջ ձեռ-
քին մէջ եօթը աստղ ունէր, ու
իր բերնէն սրած երկսայրի սուր մը
կ՚ելլէր, և իր երեսը արևու պէս
էր՝ իր զօրութեամբը կը փայլի։
17 Ու երբոր տեսայ զանիկայ, իր
ոտքը ինկայ մեռելի պէս. ու իր
աջ ձեռքը իմ վրաս դրաւ ըսե-
լով. Մի վախնար. Ես եմ առա-
18 ջինը ու վերջինը։ Եւ ես կենդանի
եմ, ու ես ան եմ որ մեռայ, և
ահա կենդանի եմ յաւիտեանս յա-
ւիտենից. և ես ունիմ մահուան
19 ու դժոխքին բանալիները։ Ուս-
տի գրէ ինչ որ կը տեսնես, ան
որ կայ, ու ան որ ետքը պիտի ըլ-
20 լայ. Եօթը աստղերուն խորհուր-
դը՝ որ իմ աջ ձեռքիս մէջը տեսար,
և եօթը ոսկեղէն աշտանակները.

Յամի Տեառն 96

ա Յոհ. գ. 32. ը. 26. ժը. 49.
բ Գլ. դ. 1. Հմր 3.
գ Գլ. իբ. 16.
դ ա Կոր. ա. 6. Գլ. զ. 9. ժբ. 17. Հմր 9.
ե ա Յոհ. ա. 1.
զ Ղու. ժա. 28. Գլ. իբ. 7.
է Հռով. ժգ. 11. Յակ. ե. 8. ա Պետ. դ. 7. Գլ. իբ. 10.
ը Ել. գ. 14. Հմր 8.
թ Յոհ. ա. 1.
ժ Զաք. գ. 9. դ. 10. Գլ. գ. 1. դ. 5. ե. 6.
ի Յոհ. ը. 14. ա Տիմ. զ. 13. Գլ. գ. 14.
լ ա Կոր. ժե. 20. Կող. ա. 18.
խ Եփե. ա. 20. Գլ. ժէ. 14. ժթ. 16.
ծ Յոհ. ժգ. 34. ժե. 9. Գաղ. բ. 20.
կ Եբր. թ. 14. ա Յոհ. ա. 7.
հ ա Պետ. բ. 5. 9. Գլ. ե. 10. ի. 6.
ձ ա Տիմ. զ. 16. Եբր. ժգ. 21. ա Պետ. դ. 11. ե. 11.
ղ Դան. է. 13. Մատ. իդ. 30. իզ. 64. Գործ. ա. 11.
ճ Զաք. ժբ. 10. Յոհ. ժթ. 37.
մ Եսա. խա. 4. խդ. 6. խը. 12. Հմր 17. Գլ. բ. 8. իա. 6. իբ. 13.
յ Հմր 4. Գլ. դ. 8. ժա. 17. ժզ. 5.
ն Հռով. ը. 17. բ Տիմ. բ. 12.

Յամի Տեառն
96

ան եօթը աստղերը՝ եօթը եկեղե-
ցիներուն հրեշտակներն են. եւ եօ-
թը աշտանակները եօթը եկեղեցի-
ներն են։

ԳԼ. Բ

1 Եփեսոսի. 8 Զմիւռնիայի. 12 Պերգամոնի 18 եւ Թիւատիրի եկեղեցիներուն հրեշտակներուն՝ այսինքն հովւոր պաշտօնեաներուն գրուելու պատուէրները. ու ան եկեղեցիներուն եղած գովութիւնները ու յանդիմանութիւնները։

1 Եփեսոսի մէջ եղած եկեղեցիին
հրեշտակին գրէ. [ա] Այսպէս կ'ը-
սէ անիկայ՝ որ իր աջ ձեռքին մէջ
եօթը աստղերը ունի, [բ] ու եօթը
ոսկեղէն աշտանակներուն մէջը կը
2 պտըտի. [գ] Գիտեմ քու գործքերդ,
եւ քու աշխատութիւնդ, ու քու
համբերութիւնդ, եւ որ չարերուն
չես կրնար տանիլ, [դ] ու փորձեցիր
անոնք [ե] որ կ'ըսեն՝ թէ իրենք առա-
քեալ են, ու չեն, եւ գտար թէ
3 ստախօս են. Ու համբերութիւն
ունենալով՝ իմ անուանս համար
[զ] աշխատեցար, ու չթուլցար։
4 Բայց քեզի դէմ բան մը ունիմ, որ
5 քու առջի սէրդ ձգեցիր։ Միտքդ
բեր հիմա ուսկից որ ինկար, ու ա-
պաշխարէ, եւ առջի գործքերդ
ըրէ. [է] եթէ ոչ՝ շուտով կու գամ
քեզի, ու քու աշտանակդ իր տե-
ղէն պիտի շարժեմ՝ թէ որ չապաշ-
6 խարես։ Բայց ասիկայ ունիս, որ
[ը] Նիկողայոսեանց գործքերը կ'ատես,
7 որոնք ես ալ կ'ատեմ։ [թ] Ան որ ա-
կանջ ունի՝ թող լսէ թէ Հոգին
ինչ կ'ըսէ եկեղեցիներուն. Ան որ
կը յաղթէ՝ անոր [ժ] ուտել պիտի
տամ [ի] կենաց ծառէն, որ իմ Աս-
տուծոյս դրախտին մէջն է։
8 Եւ Զմիւռնիայի մէջ եղած եկե-
ղեցիին հրեշտակին գրէ. Այսպէս
կ'ըսէ [լ] Առաջինը ու վերջինը, որ
9 մեռաւ ու կենդանացաւ. [խ] Գիտեմ
քու գործքերդ ու նեղութիւնդ՝ եւ
աղքատութիւնդ, ([ծ] բայց հարուստ
ես,) ու անոնց հայհոյութիւնը՝ [կ] որ
կ'ըսեն, թէ իրենք Հրեայ են, ու
չեն, [հ] հապա Սատանայի ժողով
10 մը։ [ձ] Բնաւ մի վախնար ան բա-
ներէն որ պիտի կրես. ահա Բան-
սարկուն ձեզմէ մէկ քանիները բան-
տը պիտի ձգէ, որ փորձուիք, եւ
տասը օր նեղութիւն պիտի ունե-
նաք. [ղ] մինչեւ 'ի մահ հաւատարիմ
եղիր, [ճ] ու քեզի կենաց պսակը պի-
11 տի տամ։ [մ] Ան որ ականջ ունի՝
թող լսէ թէ Հոգին ինչ կ'ըսէ
եկեղեցիներուն. Ան որ կը յաղթէ՝
[յ] երկրորդ մահէն պիտի չվնասուի։
12 Եւ Պերգամոնի մէջ եղած եկե-
ղեցիին հրեշտակին գրէ. [ն] Այսպէս
կ'ըսէ անիկայ՝ որ սրած երկբերան
13 սուրը ունի. [շ] Գիտեմ քու գործ-
քերդ, եւ թէ ուր կը բնակիս՝ [ո] ու-
րն Սատանային աթոռին եղած
տեղը, ու իմ անունս կը պահես,
եւ իմ հաւատքս չուրացար ան օ-
րերը անգամ՝ որ Անթիպաս իմ
հաւատարիմ վկաս սպաննուեցաւ
ձեր մէջը, ուր որ Սատանան կը
14 բնակի։ Բայց քեզի դէմ քիչ մը
բան ունիմ. որ հոն [չ] Բաղաամին
վարդապետութիւնը բռնողներ ու-
նիս, որ Բաղակին սորվեցուց Իսրա-
յէլի որդւոց առջեւը գայթակղու-
թիւն դնել, [պ] որ անոնք կռոց զո-
հուածներ ուտեն՝ [ջ] ու պոռնկու-
15 թիւն ընեն։ [ռ] Ասանկ ալ դուն Նի-
կողայոսեանց վարդապետութիւնը
բռնողներ ունիս, որն որ ես կ'ա-
16 տեմ։ Ուստի ապաշխարէ. եթէ
ոչ՝ շուտով կու գամ քեզի, [ս] ու իմ
բերնիս սրովը պիտի պատերազմիմ
17 անոնց հետ։ [վ] Ան որ ականջ ունի՝
թող լսէ թէ Հոգին ինչ կ'ըսէ
եկեղեցիներուն. Ով որ կը յաղ-
թէ՝ պահուած մանանայէն ուտել
պիտի տամ անոր, ու ճերմակ խիճ
մը պիտի տամ անոր, եւ ան խիճին
վրայ [տ] նոր անուն մը գրուած, որն
որ մէկը չգիտեր, բայց միայն ան՝
որ կ'ընդունի։
18 Եւ Թիւատիրի մէջ եղած եկե-
ղեցիին հրեշտակին գրէ. Այսպէս
կ'ըսէ Աստուծոյ Որդին, [ր] որ կրակի
բոցի պէս աչքեր ունի, ու իր ոտ-
19 քերը ոսկեպղնձի նման են. [ց] Գի-
տեմ քու գործքերդ, եւ սէրդ՝ ու
հաւատքդ՝ ու քու ծառայութիւնդ
ու համբերութիւնդ, եւ թէ քու
վերջին գործքերդ առջիններէն շատ
20 են։ Բայց քեզի դէմ բան մը ու-
նիմ, որ թող կու տաս [ւ] Յեզաբէլ
կնոջ, որ ինքզինքը մարգարէուհի
կ'անուանէ, ու իմ ծառաներս մո-
լորցնելով՝ կը սորվեցնէ [փ] պոռնը-
կութիւն ընել՝ եւ կռոց զոհուածներ
21 ուտել։ [ք] Եւ ես անոր ժամանակ
տուի իր պոռնկութեանը վրայ ա-
պաշխարելու, ու չապաշխարեց։
22 Ահա ես զանիկայ անկողինը պիտի
ձգեմ, ու անոր հետ շնութիւն
ընողները մեծ նեղութեան մէջ,
թէ որ իրենց գործքերուն վրայ չա-
23 պաշխարեն։ Եւ անոր զաւակնե-
րը մահով պիտի սպաննեմ. ու
բոլոր եկեղեցիները պիտի գիտնան
[օ] թէ ես ան եմ՝ որ երիկամունքնե-
րը ու սիրտերը կը քննեմ. [ֆ] եւ ամէն
մէկերնուդ ձեր գործքերուն համե-
24 մատ պիտի հատուցանեմ։ Բայց
ձեզի կ'ըսեմ միւսներուդ՝ որ Թի-
ւատիրի մէջ էք, ու աս վարդա-
պետութիւնը չունիք, որ չճանչ-
ցաք Սատանային խորունկ բաները՝
(ինչպէս որ կ'ըսեն.) [ա] Ձեր վրայ

Մաղ. բ. 7. Գլ. բ. 1. 5.
Զաք. դ. 2. Մատ. ե. 15. Փիլ. բ. 15.
ա Գլ. ա. 16. 20.
բ Գլ. ա. 13.
գ Սաղ. ա. 6. Հմր 9. 13. 19. Գլ. գ. 1. 8. 15.
դ Ա Յովհ. դ. 1.
ե Բ Կոր. ժա. 13. Բ Պետ. բ. 1.
զ Գաղ. զ. 9. Եբր. ժբ. 3. 5.
է Մատ. իա. 41. 43.
ը Հմր 15.
թ Մատ. ժա. 15. ժգ. 9. 43. Հմր 11. 17. 29. Գլ. գ. 6. 13. 22. ժգ. 9.
ժ Գլ. իբ. 2. 14.
ի Ծն. բ. 9.
լ Գլ. ա. 17. 18.
խ Հմր 2.
ծ Ղուկ. ժբ. 21. Ա Տիմ. զ. 18. Յակ. բ. 5.
կ Հռովմ. բ. 17. 28. 29. թ. 6.
հ Գլ. գ. 9.
ձ Մատ. ժ. 22.
ղ Մատ. իդ. 13.
ճ Յակ. ա. 12. Գլ. գ. 11.
մ Հմր 7. Գլ. ժգ. 9.
յ Գլ. ի. 14. իա. 8.
ն Գլ. ա. 16.
շ Հմր 2.
ո Հմր 9.
չ Թուոց. իդ. 14. իե. 1. լա. 16. Բ Պետ. բ. 15. Յուդ. 11.
պ Հմր 20. Գործ. ժե. 29. Ա Կոր. ը. 9. 10. ժ. 19. 20.
ջ Ա Կոր. դ. 13. ե.
ռ Հմր 6.
ս Եսա. ժա. 4. Բ Թեսաղ. բ. 8. Գլ. ա. 16. ժթ. 15. 21.
վ Հմր 7. 11.
տ Գլ. գ. 12. ժթ. 12.
ր Գլ. ա. 14. 15.
ց Հմր 2.
ւ Գ Թագ. ժզ. 31. իա. 25. Դ Թագ. թ. 7.
փ Ել. լդ. 15. Գործ. ժե. 20. 29. Ա Կոր. ժ. 19. 20. Հմր 14.
ք Հռովմ. բ. 4. Գլ. թ. 20.
օ Ա Թագ. ժզ. 7. Ա Մն. իը. 9. իթ. 17. Բ Մն. զ. 30. Սաղ. է. 9. Երեմ. ժա. 20. ժէ. 10. ի. 12. Յովհ. բ. 24. 25. Գործ. ա. 24. Հռովմ. ը. 27.
ֆ Սաղ. կբ. 12. Մատ. ժզ. 27. Հռովմ. բ. 6. ժդ. 12. Բ Կոր. ե. 10. Գաղ. զ. 5. Գլ. ի. 12.
ա Գործ. ժե. 28.

Յետ · Ք · Ծննդ

96

[ա] Գլ · գ · 11 ·
[բ] Յոհ · զ · 29 · Ա Յոհ · գ · 23 ·
[գ] Մատ · ժթ · 28 · Ղու · իբ · 29 · 30 · Ա Կոր · զ · 3 · Գլ · գ · 21 · ի · 4 ·
[դ] Սաղ · բ · 8 · 9 · [illegible] · 14 · Դան · է · 22 · Գլ · ժբ · 5 · ժթ · 15 ·
[ե] Բ Պետ · ա · 19 · Գլ · իբ · 16 ·
[զ] Հմր 7 ·

ուրիշ ծանրութիւն չեմ ձգեր ·
25 [ա]Հապա ան որ ունիք՝ պահեցէ՛ք
26 մինչև որ ես գամ ։ Եւ ան որ կը
յաղթէ՝ [բ]ու իմ գործքերս մինչև
վերջը կը պահէ , [գ]անոր իշխանութիւն
պիտի տամ ազգերուն վրայ ·
27 ([դ]Եւ պիտի հովուէ զանոնք երկաթէ գաւազանով · անոնք բրուտի
ամաններու պէս պիտի փշրուին
28 ·) [ե]Ինչպէս որ ես ալ իմ Հօրմէս
առի · ու անոր պիտի տամ
29 առաւօտեան աստղը ։ [զ]Ան որ
ականջ ունի՝ թող լսէ թէ Հոգին
ինչ կ՚ըսէ եկեղեցիներուն ։

ԳԼ · Գ

2 Քրիստոս կը յանդիմանէ Սարդիկէի եկեղեցիին հրեշտակը · 3 կը յորդորէ զանիկայ որ ապաշխարէ , և սպառնալիք կ՚ընէ անոր · 8 կը գովէ Փիլադելփիայի եկեղեցիին հրեշտակը 10 իր արթնութեանը և համբերութեանը համար · 15 կը նախատէ Լաւոդիկէի եկեղեցիին հրեշտակը՝ ո՛չ պաղ և ո՛չ տաք ըլլալուն համար , 19 և կը պատուիրէ որ աւելի նախանձաւոր ու ջերմեռանդ ըլլայ · 20 Քրիստոս դուռը կայնած կը բաղխէ ։

[ա] Գլ · ա · 4 · 16 · դ · 5 · ե · 6 ·
[բ] Գլ · բ · 2 ·
[գ] Եփե · բ · 1 · 5 · Ա Տիմ · ե · 6 ·
[դ] Ա Տիմ · զ · 20 · Բ Տիմ · ա · 13 · Հմր 11 ·
[ե] Հմր 19 ·
[զ] Մատ · իդ · 42 · 43 · իե · 13 · Մար · ժգ · 33 · Ղու · ժբ · 39 · 40 · Ա Թես · ե · 2 · 6 · Բ Պետ · գ · 10 · Գլ · ժզ · 15 ·
[է] Յուդ · 23 ·
[ը] Գլ · դ · 4 · զ · 11 · է · 9 · 13 ·
[թ] Գլ · ժթ · 8 ·
[ժ] Ել · լբ · 32 · Սաղ · կթ · 28 ·
[ժա] Փիլ · դ · 3 · Գլ · ժգ · 8 · ժէ · 8 · ի · 12 · իա · 27 ·
[ժբ] Մատ · ժ · 32 · Ղու · ժբ · 8 ·
[ժգ] Գլ · բ · 7 ·
[ժդ] Գործ · գ · 14 ·
[ժե] Ա Յոհ · ե · 20 · Հմր 14 · Գլ · ա · 5 · զ · 10 · ժթ · 11 ·
[ժզ] Եսա · իբ · 22 · Ղու · ա · 32 · Գլ · ա · 18 ·
[ժէ] Մատ · ժզ · 19 ·
[ժը] Յոբ · ժբ · 14 ·
[ժթ] Հմր 1 ·
[ի] Ա Կոր · ժզ · 9 · Բ Կոր · բ · 12 ·

1 Եւ Սարդիկէի մէջ եղած եկեղեցիին հրեշտակին գրէ , [ա]Այսպէս
կ՚ըսէ անիկայ՝ որ ունի Աստուծոյ
եօթը Հոգիները՝ ու եօթը աստղերը · [բ]Գիտեմ քու գործքերդ՝
որ դուն անուն ունիս թէ կենդանի
2 ես , [գ]ու մեռած ես ։ Արթուն
կեցիր՝ և հաստատէ մնացած բաները որ մեռնելու վրայ են , ինչու
որ քու գործքերդ Աստուծոյ առջև
3 կատարեալ չգտայ ։ [դ]Հիմա
միտքդ բեր թէ ինչպէս ընդունեցիր ու լսեցիր , ու պահէ՛ , [ե]և ապաշխարէ · [զ]Բայց թէ որ արթննալու չըլլաս , գողի պէս քու վրադ
պիտի գամ , ու բնաւ պիտի չգիտնաս թէ որ ժամուն քու վրադ
4 պիտի գամ ։ Սակայն քանի մը
անձինք ունիս Սարդիկէի մէջ ,
[է]որոնք իրենց հանդերձները չաղտոտեցին , [ը]և ճերմակներով պիտի
պտըտին ինծի հետ , քանզի արժանի
5 են ։ Ան որ կը յաղթէ՝
[թ]ճերմակներ պիտի հագնի . [ժ]ու ես
անոր անունը [ժա]կենաց գիրքէն պիտի
չաւրեմ , [ժբ]և անոր անունը պիտի
դաւանիմ իմ Հօրս առջև՝ ու ա-
6 նոր հրեշտակներուն առջև ։ [ժգ]Ան
որ ականջ ունի՝ թող լսէ՝ թէ՝
Հոգին ինչ կ՚ըսէ եկեղեցիներուն ։
7 Եւ Փիլադելփիայի մէջ եղած եկեղեցիին հրեշտակին գրէ · [ժդ]Այսպէս կ՚ըսէ ան Սուրբը՝ [ժե]ան Ճշմարիտը՝ [ժզ]որ Դաւիթի բանալին ունի ,
[ժէ]կը բանայ՝ ու մէկը չկայ որ գոցէ ,
[ժը]և կը գոցէ՝ ու մէկը չկայ որ բանայ ·
8 [ժթ]Գիտեմ քու գործքերդ · [ի]Ահա
քու առջևդ բացուած դուռ մը
դրի , որ մէկը չկրնար գոցել · ինչու
որ դուն քիչ մը կարողութիւն ունիս , և իմ խօսքս պահեցիր , ու իմ
9 անունս չուրացար ։ [ա]Ահա ես քեզի կու տամ Սատանայի ժողովքէն եղողները՝ որոնք կ՚ըսեն թէ՝
իրենք Հրեայ են , ու չեն , հապա
սուտ կ՚ըսեն · [բ]ահա պիտի ընեմ
անոնք՝ որ գան ու երկրպագութիւն ընեն քու ոտքերուդ առջև ,
և ճանչնան՝ թէ ես քեզ սիրեցի ։
10 Որովհետև իմ համբերութեանս
խօսքը պահեցիր , [գ]ես ալ քեզ պիտի պահեմ փորձութեան ժամանակը , [դ]որ պատրաստ է գալու բոլոր աշխարհի վրայ՝ [ե]երկրիս երեսը
բնակողները փորձելու համար ։
11 [զ]Ահա ես շուտով կու գամ · Ունեցածդ [է]ամո՛ւր բռնէ , [ը]որ մէկը
12 չառնէ քու պսակդ ։ Ան որ կը
յաղթէ՝ անիկայ իմ Աստուծոյս
տաճարին մէջ [թ]սիւն մը պիտի ընեմ , ու ալ դուրս պիտի չելլէ · [ժ]և
անոր վրայ իմ Աստուծոյս անունը
պիտի գրեմ , ու իմ Աստուծոյս
քաղաքին անունը , [ժա]այսինքն Նոր
Երուսաղէմին , որ երկինքէն իմ
Աստուծմէս կ՚իջնէ , [ժբ]և իմ նոր ա-
13 նունս · [ժգ]Ան որ ականջ ունի՝
թող լսէ թէ Հոգին ինչ կ՚ըսէ
եկեղեցիներուն ։
14 Եւ Լաւոդիկէի մէջ եղած եկեղեցիին հրեշտակին գրէ · [ժդ]Այսպէս
կ՚ըսէ Ամէնը՝ [ժե]հաւատարիմ ու
ճշմարիտ վկան , [ժզ]Աստուծոյ ա-
15 րարածոց Սկիզբը · [ժէ]Գիտեմ քու
գործքերդ՝ որ ո՛չ պաղ ես , ու ո՛չ
տաք · երանի թէ պաղ ըլլայիր՝
16 կամ տաք ։ Ուստի դուն որ գաղջ
ես , ու ո՛չ տաք՝ ո՛չ ալ պաղ ,
քեզ բերնէս դուրս փսխելու վրայ
17 եմ · Քանզի կ՚ըսես , [ժը]Ես հարուստ
եմ՝ ու մեծցայ , և բանի մը կարօտ
չեմ . ու չես գիտեր՝ որ դուն
խեղճ ու թշուառական ես՝ և
18 աղքատ ու կոյր ու մերկ ։ Ես
քեզի խորհուրդ կու տամ . [ժթ]ինծմէ
կրակի մէջ փորձուած ոսկի ծախու առ՝ որ հարստանաս , [ի]ու ճերմակ
հանդերձներ՝ որ հագնիս , որ քու
ամօթալի մերկութիւնդ չերևնայ .
և աչքերդ դեղ դիր՝ որ տեսնես ։
19 [իա]Ես իմ ամէն սիրածս կը յանդիմանեմ ու կը խրատեմ · ուստի
նախանձաւոր եղիր ու ապաշխա-
20 րէ ։ [իբ]Ահա ես դուռը կայներ եմ
ու կը զարնեմ · [իգ]Եթէ որ մէկը իմ
ձայնս լսէ , ու դուռը բանայ , [իդ]անոր քովը պիտի մտնեմ , և անոր
հետ ընթրիք պիտի ընեմ , ան ալ
21 իմ հետս ։ Ան որ կը յաղթէ ,
իմ հետս [իե]իմ աթոռս նստել
պիտի տամ անոր . ինչպէս որ ես
ալ յաղթեցի՝ ու իմ Հօրս հետ

Յամի Տեառն

96

[ա] Գլ · բ · 9 ·
[բ] Եսա · խթ · 23 · կ · 14 ·
[գ] Բ Պետ · բ · 9 ·
[դ] Ղու · բ · 1 ·
[ե] Եսա · իդ · 17 ·
[զ] Փիլ · դ · 5 · Գլ · ա · 3 · իբ · 7 · 12 · 20 ·
[է] Գլ · բ · 25 ·
[ը] Գլ · բ · 10 ·
[թ] Գ Թագ · է · 21 · Գաղ · բ · 9 ·
[ժ] Գլ · բ · 17 · ժդ · 1 · իբ · 4 ·
[ժա] Գաղ · դ · 26 · Եբր · ժբ · 22 · Գլ · իա · 2 · 10 ·
[ժբ] Գլ · իբ · 4 ·
[ժգ] Գլ · բ · 7 ·
[ժդ] Եսա · կե · 16 ·
[ժե] Գլ · ա · 5 · ժթ · 11 ·
[ժզ] Կող · ա · 15 ·
[ժէ] Հմր 1 ·
[ժը] Ովս · ժբ · 9 · Ա Կոր · դ · 8 ·
[ժթ] Եսա · ծե · 1 · Մատ · ժգ · 44 · իե · 9 ·
[ի] Բ Կոր · ե · 3 · Գլ · է · 13 · ժզ · 15 · ժթ · 8 ·
[իա] Յոբ · ե · 17 · Առակ · գ · 11 · 12 · Եբր · ժբ · 5 · 6 · Յակ · ա · 12 ·
[իբ] Երգ · ե · 2 ·
[իգ] Ղու · ժբ · 37 ·
[իդ] Յոհ · ժդ · 23 ·
[իե] Մատ · ժթ · 28 · Ղու · իբ · 30 · Ա Կոր · զ · 2 · Բ Տիմ · բ · 12 · Գլ · բ · 26 · 27 ·

22 անոր աթոռը նստայ ։ [է] Ան որ ականջ ունի՝ թող լսէ թէ Հոգին ինչ կ'ըսէ եկեղեցիներուն ։

Յամի Տեառն
96

է Գլ. բ. 7 ·

ԳԼ. Դ

2 Յովհաննէս Աստուծոյ աթոռը կը տեսնէ երկինքին մէջ ։ 4 Քսանըչորս երէցները ։ 6 Չորս կենդանիները՝ որոնք առջեւէն ու ետեւէն աչքերով լեցուն էին ։ 10 Երէցները իրենց պսակները աթոռին վրայ նստողին առջեւ դնելով, երկրպագութիւն կ'ընեն անոր ։

1 Աս բաներէն ետքը տեսայ, եւ ահա
երկինքի մէջ բացուած դուռ մը
կար, [ա] եւ առջի ձայնը որ լսեցի,
փողի նման էր, որ ինծի հետ կը
խօսէր ու կ'ըսէր. [բ] Հոս ելիր՝ [գ] ու
ասկէ ետքը ըլլալու բաները քեզի
2 ցուցնեմ ։ [դ] Եւ շուտ մը Հոգին
իմ վրաս եկաւ. [ե] Եւ ահա աթոռ
3 մը դրուած էր երկինքի մէջ. Ու
աթոռին վրայ մէկը նստեր էր. եւ
նստողը յասպիս ու սարդիոն քարերու
4 երեւոյթին նման էր ։ Եւ
աթոռին բոլորտիքը [զ] ծիածան՝
զմրուխտի երեւոյթի նման. ու աթոռին բոլորտիքը քսանըչորս
աթոռներ, եւ այն աթոռներուն
վրայ քսանըչորս երէցներ նստեր
էին՝ [է] ճերմակ հանդերձներ հագած, [ը] ու գլուխնին ոսկիէ պսակներ
5 ունէին ։ Եւ աթոռէն [թ] փայլակներ ու ձայներ եւ որոտումներ
կ'ելլէին, [ժ] ու աթոռին առջին
եօթը հատ բորբոքած կրակի ղամբարներ կային, [ի] որոնք Աստուծոյ
6 եօթը Հոգիներն են ։ [լ] Եւ աթոռին առջեւ իբրեւ ապակեղէն ծով
մը՝ ակնվանիի նման, եւ [խ] աթոռին մէջը՝ ու աթոռին բոլորտիքը
չորս կենդանիներ, որ [ծ] աչքերով
լեցուն էին առջեւէն ու ետեւէն ։
7 [կ] Եւ առջի կենդանին՝ առիւծի նման էր, ու երկրորդ կենդանին՝
զուարակի նման, եւ երրորդ կենդանին մարդու երես ունէր, ու
չորրորդ կենդանին՝ թռչող արծիւի
8 նման ։ Եւ չորս կենդանիներուն ամէն մէկը չուրջանակի
[հ] վեց վեց թեւ ունէր. ու ներսէն
[ձ] աչքերով լեցուն էին. ու չէին
հանգչեր ոչ ցորեկը ոչ ալ գիշերը՝
ըսելով. [ղ] Սուրբ՝ Սուրբ՝ Սուրբ՝
[ճ] Տէր Աստուած Ամենակալ, [մ] որ
9 էր, եւ որ է, եւ որ պիտի գայ ։ Ու
երբոր այն կենդանիները փառք ու
պատիւ եւ գոհութիւն կու տային
աթոռին վրայ նստողին՝ [յ] որ կենդանի է յաւիտեանս յաւիտենից,
10 [ն] Քսանըչորս երէցները աթոռին
վրայ նստողին առջեւ կ'իյնային՝
[շ] ու երկրպագութիւն կ'ընէին յաւիտեանս յաւիտենից կենդանի եղողին, [ո] եւ իրենց պսակները աթոռին առջեւ կը ձգէին՝ ըսելով.

ա Գլ. ա. 10 ·
բ Գլ. ժա. 12 ·
գ Գլ. ա. 19 · ի. 6 ·
դ Գլ. ա. 10 · ժէ. 3 · իա. 10 ·
ե Ես. զ. 1 · Երեմ. ժէ. 12 · Եզեկ. ա. 26 · ժ. 1 · Դան. է. 9 ·
զ Եզեկ. ա. 28 ·
է Գլ. գ. 4. 5 · զ. 11 · է. 9. 13. 14 · ժթ. 14 ·
ը Հմր 10 ·
թ Գլ. ը. 5 · ժզ. 18 ·
ժ Ել. լէ. 23 · բ Մն. դ. 20 · Եզեկ. ա. 13 · Զաք. դ. 2 ·
ի Գլ. ա. 4 · գ. 1 · ե. 6 ·
լ Ել. լը. 8 · Գլ. ժե. 2 ·
խ Եզեկ. ա. 5 ·
ծ Հմր 8 ·
կ Եզեկ. ա. 10 · ժ. 14 ·
հ Ես. զ. 2 ·
ձ Հմր 6 ·
ղ Ես. զ. 3 ·
ճ Գլ. ա. 8 ·
մ Գլ. ա. 4 ·
յ Գլ. ա. 18 · ե. 14 · ժե. 7 ·
ն Գլ. ե. 8. 14 ·
շ Հմր 9 ·
ո Հմր 4 ·

11 [չ] Արժանի ես Տէր՝ փառք ու պատիւ եւ զօրութիւն առնելու. [պ] ինչու որ ամէն բան դուն ստեղծեցիր, ու քու կամքովդ եղան ու ստեղծուեցան ։

Յամի Տեառն
96

չ Գլ. ե. 12 ·
պ Ծն. ա. 1 · Գոր. ժէ. 24 · Եփե. գ. 9 · Կող. ա. 16 · Գլ. ժ. 6 ·

ԳԼ. Ե

1 Եօթը կնիքով կնքուած գիրքը ։ 9 Միայն մորթուած Գառնուկը արժանի էր զանիկայ բանալու ։ 12 Վասն որոյ երէցները փառք ու գոհութիւն կու տան անոր, 9 ու կը խոստովանին թէ անիկայ փրկեց զիրենք իր արիւնովը ։

1 Եւ աթոռին վրայ նստողին աջ
ձեռքը [ա] մէկ գիրք մը տեսայ՝
ներսէն ու դուրսէն գրուած, [բ] եւ
2 եօթը կնիքով կնքուած ։ Ու մէկ
զօրաւոր հրեշտակ մը տեսայ՝ որ
մեծ ձայնով կը կանչէր. Ո՞վ արժանի է աս գիրքը բանալու, ու
3 անոր կնիքները քակելու ։ Եւ
[գ] ոչ երկինքի մէջ՝ ոչ երկրի վրայ՝
ու ոչ երկրի տակը [illegible]
մէկը՝ կարող ըլլար այն գիրքը
բանալու, ոչ ալ անոր նայելու ։
4 Ես ալ շատ կու լայի՝ որ մէկը
արժանի չգտնուեցաւ այն գիրքը
բանալու, ոչ ալ անոր նայելու ։
5 Ու երէցներէն մէկը ըսաւ ինծի.
Մի լար. [դ] ահա Յուդայի ցեղէն
եղող Առիւծը՝ [ե] Դաւիթի Արմատը
յաղթեց այն գիրքը բանալու՝ [զ] ու
անոր եօթը կնիքները քակելու ։
6 Եւ տեսայ որ աթոռին ու չորս կենդանիներուն մէջտեղը եւ երէցներուն
մէջտեղը կայնած [է] Գառնուկ մը
կար՝ որպէս թէ մորթուած, որ
եօթը եղջիւր [ը] ու եօթը աչք ունէր,
[թ] որոնք Աստուծոյ եօթը Հոգիներն
են՝ որ բոլոր երկիրը կը ղրկուին ։
7 Եւ անիկայ եկաւ՝ [ժ] ու աթոռին
վրայ նստողին աջ ձեռքէն գիրքը
8 առաւ ։ Ու երբոր գիրքը առաւ,
[ի] չորս կենդանիները ու քսանըչորս
երէցները Գառնուկին առջեւ ինկան, [լ] եւ ամէնքն ալ քնարներ ունէին, ու ոսկիէ խնկամաններ խունկով լեցուն, [խ] որ սուրբերուն ա-
9 ղօթքն է ։ [ծ] Եւ նոր երգ մը կ'երգէին
ըսելով. [կ] Արժանի ես դուն աս
գիրքը առնելու՝ ու անոր կնիքները
բանալու. [հ] ինչու որ մորթուեցար,
[ձ] ու մեզ ծախու առիր Աստուծոյ՝
քու արիւնովդ [ղ] ամէն ցեղէ ու լեզուէ
10 եւ ժողովուրդէ ու ազգէ ։ [ճ] Եւ
զանոնք մեր Աստուծոյ թագաւորներ
ու քահանաներ ըրիր, ու երկրի
11 վրայ պիտի թագաւորեն ։ Եւ նայեցայ՝ ու շատ հրեշտակներու ձայն
լսեցի, [մ] որոնք աթոռին՝ ու կենդանիներուն եւ երէցներուն բոլորտիքն էին. [յ] ու անոնց թիւն էր
բիւրք բիւրուց՝ եւ հազարք հազա-
12 րաց. Որոնք մեծ ձայնով կ'ըսէին.

ա Եզեկ. բ. 9. 10 ·
բ Ես. իթ. 11 · Դան. ժբ. 4 ·
գ Հմր 13 ·
դ Ծն. խթ. 9. 10 · Եբր. է. 14 ·
ե Ես. ժա. 1. 10 · Հռով. ժե. 12 · Գլ. իբ. 16 ·
զ Հմր 1 · Գլ. զ. 1 ·
է Ես. ծգ. 7 · Յով. ա. 29. 36 · ա Պետ. ա. 19 · Գլ. ժգ. 8 · Հմր 9. 12 ·
ը Զաք. գ. 9 · դ. 10 ·
թ Գլ. գ. 1 · դ. 5 ·
ժ Գլ. դ. 2 ·
ի Գլ. դ. 8. 10 ·
լ Գլ. ժդ. 2 · ժե. 2 ·
խ Սաղ. ճխ. 2 · Գլ. ը. 3. 4 ·
ծ Սաղ. խ. 3 · Գլ. ժդ. 3 ·
կ Գլ. դ. 11 ·
հ Հմր 6 ·
ձ Գործ. ի. 28 · Հռով. գ. 24. 25 · ա Կոր. զ. 20 · է. 23 · Եփե. ա. 7 · Կող. ա. 14 · Եբր. թ. 12 · ա Պետ. ա. 18. 19 · բ Պետ. բ. 1 · ա Յով. ա. 7 ·
ղ Դան. դ. 1 · զ. 25 · Գլ. է. 9 · ժա. 9 · ժդ. 6 ·
ճ Ել. ժթ. 6 · ա Պետ. բ. 5. 9 · Գլ. ա. 6 · ի. 6 · իբ. 5 ·
մ Գլ. դ. 4. 6 ·
յ Սաղ. կը. 17 · Դան. է. 10 · Եբր. ժբ. 22 ·

Յամի Տեառն
96

ն Գլ. դ. 11.
շ Փիլ. բ. 10.
Հմր 3.
ո Գլ. դ. 13.
է. 10.
չ Մն. ԻԹ. 11. Համ. Թ. 5. Ժդ. 27. Տիմ. զ. 16. Պետ. դ. 11. Ե. 11. Գլ. ա. 6.
պ Գլ. ժթ. 4.
ջ Գլ. ե. 9. 10.

Այն մորթուած Գառնուկը արժանի է զօրութիւն՝ ու հարստութիւն՝ և իմաստութիւն՝ ու կարողութիւն՝ և պատիւ ու փառք 13 ու օրհնութիւն առնելու ։ Եւ բոլոր արարածները՝ որ երկինքի մէջ՝ ու երկրի վրայ՝ ու երկրի տակը և ծովու մէջ, ու ամէն ինչ որ անոնց մէջը կայ՝ լսեցի որ կ'ըսէին . Աթոռին վրայ նստողին՝ և Գառնուկին՝ օրհնութիւն ու պատիւ և փառք ու զօրութիւն յաւիտեանս 14 յաւիտենից ։ Եւ չորս կենդանիները կ'ըսէին՝ Ամէն . ու երէցները ինկան՝ ու երկրպագութիւն ըրին ։

ԳԼ. Զ

1 Կնիքներուն կարգաւ բացուիլը , ու անոնց հետևած երևոյթները ։

ռ Գլ. ե. 5. 6. 7.
ս Գլ. դ. 7.
վ Զաք. զ. 3. Գլ. ժթ. 11.
տ Սաղ. խե. 4. 5.
ր Զաք. զ. 11. Գլ. ժդ. 14.
ց Գլ. դ. 7.
ւ Զաք. զ. 2.
փ Գլ. դ. 7.
ք Զաք. զ. 2.
օ Գլ. թ. 4.
ա Գլ. դ. 7.
բ Զաք. զ. 3.
գ Եզեկ. ժդ. 21.
դ Ղև. իզ. 22.
ե Գլ. ը. 3. թ. 13. ժզ. 18.
զ Գլ. ե. 4.
է Գդ. ա. 9.
ը Տիմ. ա. 8. Գլ. ժբ. 17. ժթ. 10.

1 Եւ տեսայ՝ երբոր Գառնուկը եօթը կնիքներուն մէկը բացաւ , ու չորս կենդանիներուն մէկէն որոտումի պէս ձայն մը լսեցի՝ որ 2 կ'ըսէր , Եկուր ու տես ։ Ու տեսայ՝ և ահա ճերմակ ձի մը . ու անոր վրայ հեծնողը աղեղ մը ունէր . և պսակ մը տրուեցաւ անոր . և անիկայ յաղթող էր , ու յաղթելու ելաւ ։

3 Ու երբոր երկրորդ կնիքը բացաւ , երկրորդ կենդանիէն լսեցի՝ 4 որ կ'ըսէր , Եկուր ։ Եւ ուրիշ ձի մը ելաւ շառագոյն , ու անոր վրայ հեծնողին իշխանութիւն տրուեցաւ որ երկրէն խաղաղութիւնը առնէ , որ իրար սպաննեն . ու անոր մէկ մեծ սուր մը տրուեցաւ ։

5 Ու երբոր երրորդ կնիքը բացաւ , երրորդ կենդանիէն լսեցի՝ որ կ'ըսէր , Եկուր ու տես . ու տեսայ՝ և ահա սև ձի մը , ու անոր վրայ հեծնողը իր ձեռքը կշիռ մը ունէր ։ 6 Ու չորս կենդանիներուն մէջէն ձայն մը լսեցի՝ որ կ'ըսէր . Կապիճ մը ցորենը մէկ դահեկանի , ու իրեք կապիճ գարին մէկ դահեկանի . և ձէթին ու գինիին վնաս չընես ։

7 Ու երբոր չորրորդ կնիքը բացաւ , չորրորդ կենդանիէն ձայն մը լսեցի՝ որ կ'ըսէր , Եկուր ու տես ։ 8 Ու տեսայ՝ և ահա դեղին ձի մը , ու անոր վրայ հեծնողին անունը Մահ էր , և Դժոխքը անոր ետևէն կ'երթար . ու անոր իշխանութիւն տրուեցաւ երկրի չորրորդ մասին վրայ , որ սրով ու սովով և մահով՝ ու երկրի գազաններով սատկեցընէ ։

9 Ու երբոր հինգերորդ կնիքը բացաւ , սեղանին տակը տեսայ անոնց մարդոց հոգիները , որ սպաննուած էին Աստուծոյ խօսքին համար , ու անոր վկայութեանը համար՝ որ 10 իրենք ունէին . Եւ մեծ ձայնով աղաղակեցին ու ըսին . Ո՛վ Սուրբ ու ճշմարիտ Տէր՝ մինչև ե՞րբ չես դատեր , ու մեր արիւնին վրէժը երկրի բնակիչներէն պահանջեր ։ 11 Եւ ճերմակ հանդերձներ տրուեցաւ անոնց , ու ըսուեցաւ անոնց՝ որ քիչ մը ատեն ալ հանգչին , մինչև որ անոնց ծառայակիցները ու անոնց եղբայրները լման ըլլան , որոնք իրենց պէս պիտի սպաննուէին ։

Յամի Տեառն
96

ժ Գլ. դ. 7.
ի Զաք. ա. 12.
լ Գր. ժա. 18. ժթ. 2.
խ Գլ. դ. 4. 5. ե. 9. 14.
ծ Եբր. ժա. 40. Գլ. ժզ. 13.
կ Գլ. ժզ. 18.
հ Յովէլ. բ. 10. 31. գ. 15. Մատ. իդ. 29. Գոր. բ. 20.
ձ Գլ. ը. 10. թ. 1.
ղ Սաղ. ճբ. 26. Եսա. լդ. 4. Եբր. ա. 12.
ճ Երեմ. գ. 23. դ. 24. Գլ. ժզ. 20.
մ Եսա. բ. 19.
յ Ովս. ժ. 8. Ղուկ. իգ. 30. Գլ. թ. 6.
ն Եսա. ժգ. 6. Սոփ. ա. 14. Գլ. ժզ. 14.
շ Սաղ. կզ. 7.

12 Եւ տեսայ՝ երբոր վեցերորդ կնիքը բացաւ , ու մեծ շարժ մը եղաւ , ու արեւը սեցաւ մազեղէն քուրձի մը պէս , և լուսինը բոլորովին արիւնի պէս եղաւ . 13 Ու երկինքի աստղերը գետինը թափթփեցան , ինչպէս որ սաստիկ հովէն շարժուած թզենին իր տհաս պտուղները 14 կը թափէ . Եւ երկինքը գալարուող տոմսի պէս կը քաշուէր . ու բոլոր լեռները և կղզիները իրենց տեղերէն շարժեցան ։ 15 Ու երկրի թագաւորները և մեծամեծները ու հազարապետները և հարուստները և զօրաւորները ու բոլոր ծառաները ու բոլոր ազատները այրերուն և լեռներուն ապառաժներուն 16 մէջ պահուըտեցան . Եւ լեռներուն ու ապառաժներուն կ'ըսէին . Վրանիս ինկէք ու մեզ ծածկեցէք անոր երեսէն՝ որ աթոռին վրայ կը նստի , ու Գառնուկին բարկութենէն . 17 Ինչու որ անոր բարկութեանը մեծ օրը եկաւ , ու ո՞վ կրնայ դիմանալ ։

ԳԼ. Է

2 Մէկ հրեշտակ մը Աստուծոյ ծառաներուն ճակատները կը կնքէ ։ 4 Կնքուածներուն թիւը՝ այսինքն Իսրայէլի ամէն մէկ ցեղէն որոշեալ թիւ մը ։ 9 ու բոլոր ուրիշ ազգերէն անհամար ժողովուրդներ՝ որոնք աթոռին առջևը կը կենային ճերմակ հանդերձներ հագած՝ ու ձեռքերնին արմաւենիներ բռնած ։ 14 Անոնց հանդերձները Գառնուկին արիւնովը լուացուած էին ։

ո Դան. է. 2.
չ Գլ. թ. 4.
պ Գլ. գ. 6. թ. 4.
ջ Գլ. իբ. 4.
ռ Եզեկ. թ. 4. Գլ. ժդ. 1.
ս Գլ. թ. 16.

1 Եւ ասկէ ետև տեսայ չորս հրեշտակներ՝ որոնք երկրի չորս անկիւնը կեցեր էին , ու երկրի չորս հովերը բռներ էին , որ երկրի վրայ հով չփչէ , ու ոչ ծովու վրայ , ոչ 2 ալ մէկ ծառի մը վրայ ։ Եւ մէկ ուրիշ հրեշտակ մը տեսայ՝ որ արևելքէն ելաւ , ու կենդանի Աստուծոյ կնիքը ունէր . և մեծ ձայնով մը աղաղակեց այն չորս հրեշտակներուն , որոնց իշխանութիւն տրուած էր երկրին ու ծովուն վնասելու , 3 Ու ըսաւ . Երկրին վնաս մի՛ ընէք , ոչ ծովուն , ոչ ալ ծառերուն , մինչև որ մեր Աստուծոյն ծառաներուն ճակատները 4 կնքենք ։ Եւ կնքուածներուն

Յամի Տեառն 96

[բ] Գլ. ժդ. 1.

համրանքը լսեցի՝ որ էր [բ] հարիւր քառասունուչորս հազար՝ Իսրայէլի որդւոցը բոլոր ցեղերէն կնքուած. 5 Յուդայի ցեղէն տասուերկու հազար կնքուած, Ռուբէնի ցեղէն տասուերկու հազար կնքուած, Գադի ցեղէն տասուերկու հազար 6 կնքուած, Ասերի ցեղէն տասուերկու հազար կնքուած, Նեփթաղիմի ցեղէն տասուերկու հազար կնքուած, Մանասէի ցեղէն տասուերկու 7 հազար կնքուած, Շմաւոնի ցեղէն տասուերկու հազար կնքուած, Ղեւիի ցեղէն տասուերկու հազար կնքուած, Իսաքարի ցեղէն տասուերկու հազար կնքուած, 8 Զաբուղոնի ցեղէն տասուերկու հազար կնքուած, Յովսէփի ցեղէն տասուերկու հազար կնքուած, Բենիամինի ցեղէն տասուերկու հազար կնքուած։

[գ] Հռովմ. ժա. 25.
[դ] Գլ. ե. 9.
[ե] Գլ. գ. 5. 18. դ. 4. զ. 11. Հմր. 14.
[զ] Սաղ. գ. 8. Եսա. խգ. 11. Երեմ. գ. 23. Ովս. ժգ. 4. Գլ. ժթ. 1.
[է] Գլ. ե. 13.
[ը] Գլ. դ. 6.
[թ] Գլ. ե. 13. 14.

9 Ասկէ ետքը տեսայ, [գ] և ահա մեծ բազմութիւն՝ որն որ մէկը չէր կրնար համրել, [դ] բոլոր ազգերէն՝ ու ցեղերէն՝ և ժողովուրդներէն՝ ու լեզուներէն, որոնք աթոռին առջեւ ու Գառնուկին առջեւ կեցեր էին՝ [ե] ճերմակ հանդերձներ հագած, և ձեռքերնին արմաւենիներ բռնած. 10 Ու մեծաձայն կ՚աղաղակէին ըսելով. [զ] Փրկութիւնը մեր Աստուծոյ՝ Նոր աթոռին վրայ կը նստի, ու Գառնուկին։ 11 [է] Ու բոլոր հրեշտակները աթոռին ու երէցներուն և չորս կենդանիներուն բոլորտիքը կեցեր էին, ու իրենց երեսներուն վրայ աթոռին առջեւ ինկան՝ ու Աստուծոյ երկրպագութիւն ըրին, 12 [թ] ըսելով. Ամէն. օրհնութիւն ու փառք և իմաստութիւն ու գոհութիւն և պատիւ ու զօրութիւն և կարողութիւն մեր Աստուծոյն՝ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։ 13 Ու երէցներէն մէկը պատասխան տալով՝ ինծի ըսաւ. Ասոնք որ [ժ] ճերմակ հանդերձներ հագած են՝ ո՞վ 14 են, և ուսկից եկան։ Ես ալ ըսի անոր. Տէր իմ՝ դուն գիտես. ու ըսաւ ինծի. [ի] Ասոնք են մեծ նեղութենէ եկողները, [լ] որ իրենց հանդերձները լուացին, ու զանոնք Գառնուկին արիւնովը ճերմկցուցին. 15 Անոր համար Աստուծոյ աթոռին առջեւն են, և իրեն կը ծառայեն ցորեկ ու գիշեր իր տաճարին մէջը. [խ] և աթոռին վրայ նստողը իր վրանը պիտի տարածէ անոնց 16 վրայ. [ծ] Այսուհետեւ ոչ պիտի անօթենան՝ ու ոչ ծարաւին, [կ] ոչ ալ արեւ՝ կամ մէկ տաքութիւն մը 17 անոնց վրայ պիտի իյնայ. Վասն զի Գառնուկը որ աթոռին մէջն է, [հ] պիտի հովուէ զանոնք, ու կենդանի ջուրերու աղբիւրները պիտի առաջնորդէ զանոնք. և [ձ] Աստուած բոլոր արցունքները պիտի սրբէ անոնց աչքերէն։

[ժ] Հմր. 9.
[ի] Գլ. զ. 9. ժէ. 6.
[լ] Եսա. ա. 18. Եբր. թ. 14. Ա Յովհ. ա. 7. Գլ. ա. 5. Տե՛ս Զաք. գ. 3. 4. 5.
[խ] Եսա. դ. 5. 6. Գլ. իա. 3.
[ծ] Եսա. խթ. 10.
[կ] Սաղ. ճիա. 6. Գլ. իա. 4.
[հ] Սաղ. իգ. 1. Եզ. 8. Յով. ժ. 4. 11. 14.
[ձ] Եսա. իե. 8. Գլ. իա. 4.

ԳԼ. Ը.

1 Եօթներորդ կնիքը բացուած ժամանակը. 2 եօթը հրեշտակներուն եօթը փողեր կը տրուի. 6 Անոնցմէ չորսը իրենց փողերը կը հնչեցնեն, որոնց կը հետեւի մեծ հարուածներ ու պատուհասներ։

[ա] Գլ. զ. 1.
[բ] Մատ. ժը. 10. Ղուկ. ա. 19.
[գ] Բ Մն. իթ. 25—28.
[դ] Գլ. ե. 8.
[ե] Ել. լ. 1. Գլ. զ. 9.
[զ] Սաղ. ճխ. 2. Ղուկ. ա. 10.
[է] Գլ. ժդ. 18.
[ը] Բ Թագ. իբ. 8. Գ Թագ. ժթ. 11. Գործ. դ. 31.

1 [ա] Ու երբոր եօթներորդ կնիքը բացաւ, լռութիւն եղաւ երկինքը կէս ժամու չափ։

2 [բ] Ու տեսայ այն եօթը հրեշտակները, որ Աստուծոյ առջեւ կը կայնէին. [գ] ու անոնց եօթը փող տրուեցաւ։ 3 Ու ուրիշ հրեշտակ մը եկաւ սեղանին առջեւ կայնեցաւ, ու ոսկեղէն խնկաման մը ունէր. և իրեն շատ խունկ տրուեցաւ, [դ] որ բոլոր սրբոց աղօթքներուն հետ աթոռին առջեւ եղող [ե] ոսկի սեղանին վրայ մատուցանէ։ 4 [զ] Ու խունկերուն ծուխը սրբոց աղօթքներուն հետ հրեշտակին ձեռքէն Աստուծոյ 5 առջեւ ելաւ։ Ու հրեշտակը առաւ խնկամանը՝ ու զանիկայ սեղանին կրակէն լեցուց, և ձգեց երկրին վրայ. [է] ու եղան ձայներ և որոտումներ ու փայլակներ [ը] ու երկրաշարժ։ 6 Ու եօթը հրեշտակները որ եօթը փողերը ունէին՝ պատրաստուեցան որ հնչեցնեն։

[թ] Եզեկ. լը. 22.
[ժ] Գլ. ժզ. 2.
[ի] Եսա. բ. 13. Գլ. թ. 4.
[լ] Երեմ. ծա. 25. Ամով. է. 4.
[խ] Գլ. ժզ. 3.
[ծ] Եզեկ. ժդ. 19.
[կ] Գլ. ժզ. 3.
[հ] Եսա. ժդ. 12. Գլ. թ. 1.
[ձ] Գլ. ժզ. 4.
[ղ] Հռութ. ա. 20.
[ճ] Ել. ժե. 23. Երեմ. թ. 15. իգ. 15.
[մ] Եսա. ժգ. 10. Ամով. ը. 9.

7 Ու առջի հրեշտակը փողը հնչեցուց, [թ] ու եղաւ կարկուտ ու կրակ արիւնով խառնուած, [ժ] ու երկրի վրայ ձգուեցաւ, ու երկրին երրորդ մասը այրեցաւ, [ի] և ծառերուն երրորդ մասը այրեցաւ, ու ամէն կանանչ խոտ այրեցաւ։

8 Ու երկրորդ հրեշտակը փողը հնչեցուց, [լ] և որպէս թէ մէկ մեծ լեռ մը կրակով բորբոքած՝ ծովը ձգուեցաւ, [խ] ու ծովուն երրորդ մասը 9 [ծ] արիւն եղաւ. Ու [կ] ծովուն մէջի շնչաւոր արարածներուն երրորդ մասը մեռաւ, ու նաւերուն երրորդ մասը կորսուեցաւ։

10 Ու երրորդ հրեշտակը փողը հնչեցուց, [հ] ու երկինքէն մէկ մեծ աստղ մը ինկաւ ջահի պէս բորբոքած, [ձ] և գետերուն ու ջուրի աղբիւրներուն երրորդ մասին վրայ ինկաւ։ 11 [ղ] Ու այն աստղին անունը Օշինդր էր. ու ջուրերուն երրորդ մասը օշինդր եղաւ, և [ճ] շատ մարդիկ ջուրերէն մեռան. քանզի դառն եղան։

12 [մ] Ու չորրորդ հրեշտակը փողը հնչեցուց, ու արեւին երրորդ մասը և լուսնին երրորդ մասը ու աստղերուն երրորդ մասը զարնուեցաւ, անանկ որ անոնց երրորդ մասը խաւարի. և օրուան երրորդ մասը լոյս

չառայ, նոյնպէս ալ գիշերուանը։

13 Ու նայեցայ՝ ու երկինքի մէջ թռչող արծիւի մը ձայն լսեցի, որ մեծ ձայնով կ'ըսէր, Վա՜յ վա՜յ վա՜յ երկրի վրայ բնակողներուն՝ ան մնացած փողի ձայներուն համար, որ երեք հրեշտակները պիտի հնչեցնեն։

ԳԼ. Թ

1 Հինգերորդ հրեշտակը փողը հնչեցնելով՝ մէկ աստղ մը կ'իյնայ երկինքէն, որուն կը տրուի անդունդին բանալին։ 2 Անիկայ անդունդը կը բանայ, ուկից կարիճներու պէս մարախներ կ'ելլեն։ 12 Մէկ վայը կ'անցնի։ 13 Վեցերորդ փողը կը հնչուի։ 14 Չորս կապուած հրեշտակները կ'արձակուին։

1 Ու հինգերորդ հրեշտակը փողը հնչեցուց, ու տեսայ որ երկինքէն աստղ մը ինկաւ երկրի վրայ, և անդունդին դուրին բանալին անոր տրուեցաւ։

2 Ու անդունդին դուռը բացաւ, ու ան դուռէն ծուխ կ'ելլէր մեծ հնոցի մը ծուխին պէս. ու խաւարեցաւ արեւը ու օդը դուռին ծուխէն։

3 Ու ծուխէն մարախներ կ'ելլէր երկրի վրայ. ու անոնց զօրութիւն տրուեցաւ երկրի կարիճներուն ունեցած զօրութեանը պէս։

4 Ու անոնց ըսուեցաւ որ չվնասեն երկրի խոտին, ոչ ալ կանանչեղէնի մը՝ և ոչ մէկ ծառի մը, հապա միայն ան մարդոց, որոնք իրենց ճակատներուն վրայ Աստուծոյ կնիքը չունին։

5 Ու անոնց հրաման տրուեցաւ, որ չսպաննեն զանոնք, հապա չարչարեն զանոնք հինգ ամիս. ու անոնց ———— չարչարանքը կարիճի ———— չարչարանքին պէս էր՝ երբոր մարդը կը զարնէ։

6 Ու ան օրերը մարդիկ մահը պիտի փնտռեն՝ ու պիտի չգտնեն. և պիտի ուզեն մեռնիլ, ու մահը անոնցմէ պիտի փախչի։

7 Ու մարախներուն նմանութիւնը՝ պատերազմի պատրաստուած ձիերու պէս, ու անոնց գլուխներուն վրայ ոսկեղէն պսակներու պէս, և անոնց երեսները մարդոց երեսներու պէս էր։

8 Ու անոնք մազեր ունէին կանանց մազերուն պէս, ու անոնց ակռաները առիւծներու ————— պէս էր։

9 Ու զրահներ ունէին՝ երկաթէ զրահներու պէս. ու անոնց թեւերուն ձայնը պատերազմի վազող շատ ձիեր ———— կառքերու ձայնին պէս էր։

10 Ու կարիճներու նման պոչեր ունէին, ու պոչերնուն վրայ խայթոց. և իշխանութիւն ունէին հինգ ամիս մարդոց վնասելու։

11 Ու իրենց վրայ թագաւոր ունէին անդունդին հրեշտակը, որուն անունը Եբրայեցերէն †Աբադոն, և Յոյն լեզուով կ'ըսուի †Ապողղիոն։

12 Մէկ վայը անցաւ. ահա՛ ետև ասկէ երկու վայեր ալ կու գան։

13 Ու վեցերորդ հրեշտակը փողը հնչեցուց. ու ձայն մը լսեցի Աստուծոյ առջևը եղող ոսկի սեղանին

14 չորս եղջիւրներէն, Որ կ'ըսէր վեցերորդ հրեշտակին՝ որ փողը ունէր. Եփրատ մեծ գետին վրայ կապուած չորս հրեշտակները արձակէ։

15 Ու ան չորս հրեշտակները արձակուեցան, որ պատրաստուած էին ժամի՝ ու օրուան՝ և ամսի՝ ու տարիի համար, որ մարդոց երրորդ մասը մեռցնեն։

16 Ու ձիաւոր զօրքերուն համրանքը երկու բիւր բիւրոց էր, ու լսեցի անոնց համրանքը։

17 Ու տեսիլքին մէջ այսպէս տեսայ ձիերը, ու անոնց վրայ հեծնողները, որ ունէին հրեղէն, ու յակինթեղէն, և ծծմբեղէն զրահներ. և ձիերուն գլուխները առիւծներու գլուխներուն պէս էր. ու անոնց բերնէն կրակ ու ծուխ և ծծումբ կ'ելլէր։

18 Ասո երեք հարուածներէն մարդոց երրորդ մասը մեռաւ, այսինքն կրակէն ու ծուխէն ու ծծումբէն՝ որ անոնց բերնէն կ'ելլէր։

19 Ինչու որ ան ձիերուն զօրութիւնը բերաններնուն մէջն է, ու պոչերնուն մէջը. քանզի անոնց պոչերը օձերու նման էին, ու գլուխներ ունէին որոնցմով կը վնասէին։

20 Ու ուրիշ մարդիկը որ ասո հարուածներէն չսպաննուեցան, իրենց ձեռացը գործքերէն չապաշխարեցին, որ երկրպագութիւն չընեն դեւերուն՝ ու ոսկիէ և արծաթէ ու պղնձէ և քարէ ու փայտէ շինուած կուռքերուն, որոնք ոչ կրնան տեսնել, ոչ ալ լսել, ու ոչ քալել.

21 Նաև չապաշխարեցին իրենց մարդասպանութիւններէն, ոչ ալ իրենց կախարդութիւններէն, ոչ ալ իրենց պոռնկութենէն, և ոչ իրենց գողութիւններէն։

ԳԼ. Ժ

1 Զօրաւոր հրեշտակ մը կ'երեւնայ՝ իր ձեռքը բացուած գրքոյկ մը ունենալով։ 6 Երդում կ'ընէ յաւիտեան Կենդանիի եղողին վրայ, թէ ալ ուրիշ ժամանակ պիտի չըլլայ։ 9 Յովհաննէսին հրաման կ'ըլլայ որ ան գիրքը առնէ և ուտէ։

1 Ու տեսայ ուրիշ զօրաւոր հրեշտակ մը՝ որ երկինքէն կ'իջնէր, ու ամպ հագած էր, և իր գլխուն վրայ ծիածան կար. ու իր երեսը արեւի պէս էր, և իր ոտքերը կրակի սիւներու պէս։

2 Ու իր ձեռքը գրքոյկ մը ունէր բացուած. ու իր աջ ոտքը ծովուն վրայ դրաւ, և

3 ձախը՝ ցամաքին վրայ. Ու մեծ ձայնով աղաղակեց՝ առիւծի մը գոչելուն պէս. ու երբոր աղաղակեց,

Յովհ. Յայտն. 96
Գլ. Ժդ. 6։ ԺԹ. 17։
Ուրիշ՝ հրեշտակի
Գլ. Թ. 12։ ԺԱ. 14։
Ղուկ. Ժ. 18։ Գլ. Ը. 10։
Ղուկ. Ը. 31։ Գլ. ԺԷ. 8։ Ի. 1։ Հմր. 2. 11։
Յովէլ. Բ. 2. 10։
Ել. Ժ. 4։ Դատ. Է. 12։
Հմր. 10։
Գլ. Զ. 6։ Է. 3։
Գլ. Ը. 7։
Գլ. Է. 3։ Տես Եզ. ԺԲ. 23։ Եզեկ. Թ. 4։
Գլ. ԺԱ. 7։ Հմր. 10։
Յոբ. Գ. 21։ Եսա. Բ. 19։ Երեմ. Ը. 3։ Գլ. Զ. 16։
Յովէլ. Բ. 4։
Նահ. Գ. 17։
Դան. Է. 8։
Յովէլ. Ա. 6։
Յովէլ. Բ. 5. 6. 7։
Հմր. 5։
Եփես. Բ. 2։ Հմր. 1։
† Յն՝ կորուստ։

Յովհ. Յայտն. 96
Գլ. Ը. 13։
Գլ. Ժզ. 12։
Եզեկ. ԼԸ. 4։
Սաղ. ԿԸ. 17։ Դան. Է. 10։
Գլ. Է. 4։
Իմաստ. ԺԸ. 8։ Եզ. Ե. 23. 29։
Եսա. Թ. 15։
Բ Օր. ԼԱ. 29։
Ղեւ. ԺԷ. 7։ Բ Օր. ԼԲ. 17։ Սաղ. ԿԴ. 37։ Ա Կոր. Ժ. 20։
Սաղ. ՃԺԵ. 4։ Եսա. ԽԴ. 15։ Դան. Ե. 23։
Գլ. ԻԲ. 15։
Եզեկ. Ա. 23։
Մատթ. ԺԷ. 2։ Գլ. Ա. 16։
Գլ. Ա. 15։
Մատթ. ԺԸ. 18։

[ի] եօթը որոտումները իրենց ձայնե-
4 րը խօսեցան։ Ու երբոր եօթը
որոտումները խօսեցան, պիտի գը-
րէի. ու երկինքէն ձայն մը լսեցի որ
կ'ըսէր. Կնքէ այն բաները որ եօ-
թը որոտումները խօսեցան, ու
5 զանոնք մի՛ գրեր։ Եւ այն հրեշ-
տակը որ ծովուն վրայ ու ցամաքին
վրայ կայնած տեսայ, [ի] իր աջ ձեռքը
6 երկինքը վերցուց. Ու երդում
ըրաւ յաւիտեանս յաւիտենից կեն-
դանի եղողին վրայ, [ը] որ ստեղծեց
երկինքը ու ինչ որ անոր մէջն է,
ու երկիրը և ինչ որ անոր մէջն է,
և ծովը ու ինչ որ անոր մէջն է,
[թ] թէ ալ ժամանակ պիտի չըլլայ.
7 [ժ] Հապա եօթներորդ հրեշտակին
ձայնին օրերը՝ երբոր փողը հնչեցը-
նէ, Աստուծոյ խորհուրդը պիտի
կատարուի, ինչպէս որ իր ծառա-
ներուն մարգարէներուն աւետիս
տուաւ։

8 [ի] Եւ այն ձայնը որ երկինքէն լսե-
ցի, նորէն խօսեցաւ ինծի ու ը-
սաւ. Գնա՛ առ այն բաց գրքոյկը՝
որ ծովուն ու ցամաքին վրայ կայ-
9 նող հրեշտակին ձեռքն է։ Ես
ալ հրեշտակին գացի, ու ըսի ա-
նոր. Տուր ինծի այդ գրքոյկը. ու
ըսաւ ինծի. [լ] Ա՛ռ ասիկայ՝ ու
կեր. և քու փորիդ մէջ դառնու-
թիւն պիտի պատճառէ, բայց
բերնիդ մէջ մեղրի պէս անուշ պի-
10 տի ըլլայ։ Եւ գրքոյկը հրեշտա-
կին ձեռքէն առի, ու կերայ զա-
նիկայ. [ի] և իմ բերնիս մէջը մեղրի
պէս անուշ էր. և ուտելէս ետքը
[ծ] փորիս մէջը դառնութիւն եղաւ։
11 Ու ըսաւ ինծի. Պէտք է որ դուն
նորէն մարգարէութիւն ընես շատ
ժողովուրդներու՝ և ազգերու՝ ու
լեզուներու՝ և թագաւորներու
[*] վրայով։

ԳԼ. ԺԱ

3 Երկու վկաները կը մարգարէանան։ 6 Անոնք իշխանութիւն պիտի ունենան երկինքը գոցելու՝ որ անձրեւ չգայ։ 7 Գազանը պիտի պատերազմի անոնց դէմ, ու սպաննէ զանոնք։ 8 Անոնք չթաղուած պիտի մնան։ 11 և իրեք ու կէս օրէն ետեւ յարութիւն պիտի առնեն։ 14 Երկրորդ վայը կ'անցնի։ 15 Եօթներորդ փողը կը հնչուի։

1 [ա] Եւ ինծի եղէգ մը տրուեցաւ
գաւազանի պէս, և հրեշտակը
կայներ էր՝ ու կ'ըսէր. [բ] Ելի՛ր ու
չափէ Աստուծոյ տաճարը ու ե-
զանը՝ և անոր մէջ երկրպագու-
2 թիւն ընողները։ [գ] Ու գաւիթը՝
որ տաճարին դուրսն է, ձգէ և մի՛
չափեր. [դ] ինչու որ անիկայ հեթա-
նոսներուն տրուած է, [ե] ու անոնք
սուրբ քաղաքը պիտի կոխկռտեն
3 [զ] քառասուներկու ամիս։ [է] Եւ իմ
երկու վկաներուս [illegible] պիտի
տամ, [է] և անոնք քուրձ հագած հա-
զար երկու հարիւր ու վաթսուն օր
[թ] մարգարէութիւն պիտի ընեն։
4 [ժ] Ասոնք այն երկու ձիթենիները ու
երկու ճրագներն են, որ երկրին
5 Տէրոջը առջեւ կը կենան։ Եւ
թէ որ մէկը ուզէ անոնց վնաս ը-
նել, [ի] անոնց բերաններէն կրակ
կ'ելլէ, ու իրենց թշնամիները կ'ու-
տէ. [լ] և թէ որ մէկը ուզէ անոնց
վնաս ընել, պէտք է որ անիկայ
6 այսպէս սպաննուի։ [խ] Ասոնք իշխա-
նութիւն ունին երկինքը գոցելու՝
որ իրենց մարգարէութեան օրերը
անձրեւ չգայ, [ծ] ու ջուրերուն վրայ
իշխանութիւն ունին՝ անոնք արիւն
դարձնելու, և ամէն [կ] տեսակ պա-
տուհասներով երկիրը զարնելու՝
7 քանի անգամ որ ուզեն։ [հ] Ու երբ-
որ իրենց վկայութիւնը կատարեն,
այն ատենը [ձ] անդունդէն ելլող [ղ] գա-
զանը [ճ] անոնց հետ պատերազմ պի-
տի ընէ, և անոնց պիտի յաղթէ, ու
8 պիտի սպաննէ զանոնք։ Եւ անոնց
դիերը՝ [մ] [illegible] մեծ
քաղաքին հրապարակին մէջ, որ
հոգեւորապէս կ'ըսուի Սոդոմ ու Ե-
գիպտոս, [յ] ուր որ իրենց Տէրն ալ
9 խաչուեցաւ։ [ն] Եւ ժողովուրդնե-
րէն՝ ու ցեղերէն՝ և լեզուներէն՝ ու
ազգերէն պիտի տեսնեն անոնց դի-
երը իրեք ու կէս օր. [շ] ու թող
պիտի չտան անոնց դիերը գերեզ-
10 մաններու մէջ թաղելու։ [ո] Եւ
անոնք որ երկրի վրայ կը բնակին,
ուրախ պիտի ըլլան ու խնդան ա-
նոնց վրայ. [չ] մինչև անգամ իրարու
ընծաներ պիտի ղրկեն. [պ] ինչու որ
այս երկու մարգարէները երկրի
բնակիչները չարչարեցին։

11 [ջ] Եւ իրեք ու կէս օրէն ետեւ՝
[ռ] Աստուծմէ կենդանութեան հոգի
մտաւ անոնց մէջ, ու իրենց ոտքե-
րուն վրայ կայնեցան. և զանոնք
տեսնողներուն վրայ մեծ վախ ին-
12 կաւ։ Ու երկինքէն մեծ ձայն մը
[*] լսեցի, որ կ'ըսէր անոնց. Վեր
ելէք՝ հոս [illegible]. [ս] և անոնք [վ] ամ-
պով երկինքը վերացան. [տ] ու անոնց
13 թշնամիները զանոնք տեսան։ [ր] Եւ
նոյն ժամուն մեծ երկրաշարժ մը
եղաւ, [ց] ու քաղաքին տասներորդ
մասը կործանեցաւ. և այն երկրա-
շարժէն եօթը հազար մարդիկ մե-
ռան. ու մնացածները վախով լե-
ցուեցան, [ւ] ու փառք տուին եր-
14 կինքի Աստուծոյն։ [փ] Երկրորդ վայը
անցաւ. ահա երրորդ վայը շու-
տով կու գայ։

15 [ք] Ու եօթներորդ հրեշտակը փողը
հնչեցուց. ու [օ] երկինքի մէջ մեծ
ձայներ եղան՝ որ կ'ըսէին. [ֆ] Աշ-
խարհին թագաւորութիւնը մեր

Յամի Տեառն
96

ի Գլ. Ը. 5.
է Դան. Ը. 26. ԺԲ. 4. 9.
ի Ել. Զ. 8. Դան. ԺԲ. 7.
ը Նեեմ. Թ. 6. Գլ. Դ. 11. ԺԴ. 7.
թ Դան. ԺԲ. 7. Գլ. ԺԶ. 17.
ժ Գլ. ԺԱ. 15.
ի Համր 4.
լ Երեմ. ԺԵ. 16. Եզեկ. Բ. 8. Գ. 1. 2. 3.
ի Եզեկ. Գ. 3.
ծ Եզեկ. Բ. 10.
* Կամ՝ առջեւն.
ա Եզեկ. Խ. 3. Զաքար. Բ. 1. Գլ. ԻԱ. 15.
բ Թուոց ԻԳ. 18.
գ Եզեկ. Խ. 17. 20.
դ Սաղ. ՀԹ. 1. Ղուկ. ԻԱ. 24.
ե Դան. Ը. 10.
զ Գլ. ԺԳ. 5.
է Գլ. Ի. 4.

Յամի Տեառն
96

ը Գլ. ԺԲ. 6.
թ Գլ. ԺԹ. 10.
ժ Սաղ. ԾԲ. 8. Երեմ. ԺԱ. 16. Զաք. Դ. 3. 11. 14.
ի Դ Թագ. Ա. 10. 12. Երեմ. Ե. 14. Եզեկ. ԽԳ. 3. Ովս. Զ. 5.
լ Թուոց ԺԶ. 29.
խ Գ Թագ. ԺԷ. 1. Յակ. Ե. 16. 17.
ծ Ել. Է. 19.
կ Ղու. ԺԴ. 32.
հ Գլ. Թ. 2.
ձ Գլ. ԺԳ. 1. 11. ԺԷ. 8.
ղ Դան. Է. 21.
ճ Զաք. ԺԴ. 2.
մ Գլ. ԺԴ. 8. ԺԷ. 1. 5. ԺԸ. 10.
յ Եբր. ԺԳ. 12. Գլ. ԺԸ. 24.
ն Գլ. ԺԷ. 15.
շ Սաղ. ՀԹ. 2. 3.
ո Գլ. ԺԲ. 12. ԺԳ. 8.
չ Եսթ. Թ. 19. 22.
պ Գլ. ԺԳ. 10.
ջ Համր 9.
ռ Եզեկ. ԼԷ. 5. 9. 10. 14.
* Ոմանք լսեցին.
ս Եսայ. ԺԴ. 13. Գլ. ԺԲ. 5.
վ Եսա. Կ. 8.
տ Գործ. Ա. 9.
ր Գլ. Զ. 12.
ց Գլ. Զ. 12.
ւ Յեսու. Է. 19. Գլ. ԺԴ. 7. ԺԵ. 4.
փ Գլ. Ը. 13. Թ. 12. ԺԵ. 1.
ք Գլ. Ժ. 7.
օ Եսա. ԻԷ. 13. Գլ. ԺԴ. 17. ԺԹ. 6.
ֆ Գլ. ԺԲ. 10.

Յամի Տեառն
96

‡ Դան . բ . 44 . է . 14 . 18 . 27 ։
− Գլ . դ . 4 . ե . 8 . ժթ . 4 ։
‡ Գլ . ա . 4 . 8 . դ . 8 . ժզ . 5 ։
‡ Գլ . ժթ . 6 ։
‡ Հմր 2 . 9 ։
‡ Դան . է . 9 . 10 . Գլ . զ . 10 ։
‡ Գլ . ժթ . 5 ։
‡ Գլ . ժդ . 10 . ժը . 6 ։
‡ Գլ . ժե . 5 . 8 ։
* Ոմանք՝ Տէրոջը
‡ Գլ . ը . 5 . ժզ . 18 ։
‡ Գլ . ժզ . 21 ։

Տէրոջը ու իր Օծեալինը եղաւ , ‡ և ինքը պիտի թագաւորէ յաւիտեանս յաւիտենից ։ 16 − Եւ քսանուչորս երէցները որ իրենց աթոռներուն վրայ նստած էին Աստուծոյ առջեւ , իրենց երեսներուն վրայ ինկան , և Աստուծոյ երկրպագութիւն ըրին՝ ըսելով . 17 Քեզի գոհութիւն կը մատուցանենք Ամենակալ Տէր Աստուած՝ ‡ որ ես , և որ էիր , որ քու մեծ զօրութիւնդ առիր , 18 ‡ ու թագաւորեցիր ։ ‡ Եւ ազգերը բարկացան . ու քու բարկութիւնդ եկաւ , ‡ և մեռելներուն ժամանակը՝ որ դատուին , ու վարձք տաս քու ծառաներուդ մարգարէներուն և սուրբերուն ու քու անունէդ վախցողներուն՝ պզտիկներուն ու մեծերուն , ‡ և երկրի ապականիչները ապականես ։

19 ‡ Ու երկինքի մէջ Աստուծոյ տաճարը բացուեցաւ , և * անոր ուխտին տապանակը իր տաճարին մէջը երեւցաւ . ‡ Ու եղան փայլակներ ու ձայներ , և որոտումներ , ու երկրաշարժ , ‡ և խոշոր կարկուտ ։

ԳԼ . ԺԲ

1 Մէկ կնիկ մը արեւը իր վրան հագած՝ ցաւ կը քաշէ ։ 4 Մեծ հրեղէն վիշապ մը անոր առջեւը կը սպասէ , որ կլլէ անոր ծնանելու որդին . 6 բայց կինը երբոր կը ծնանի , անապատը կը փախչի ։ 7 Միքայէլ ու իր հրեշտակները վիշապին հետ կը պատերազմին , ու անոր կը յաղթեն ։ 13 Վիշապը երկրի վրայ իյնալէն ետքը կինը կը հալածէ ։

− Ես . կզ . 7 ։
Գաղ . դ . 19 ։
‡ Գլ . ժէ . 3 ։
‡ Գլ . ժէ . 9 . 10 ։
‡ Գլ . ժգ . 1 ։
‡ Գլ . թ . 10 . 19 ։
‡ Գլ . ժէ . 18 ։
‡ Դան . ը . 10 ։
‡ Հմր 2 ։
‡ Եղ . ա . 16 ։
‡ Սաղ . բ . 9 . Գլ . բ . 27 . ժթ . 15 ։
‡ Հմր 4 ։
‡ Գլ . ժա . 3 ։

1 Ու երկինքի մէջ մեծ նշան մը երեւցաւ . մէկ կնիկ մը արեւը իր վրան առած , ու լուսինը իր ոտքերուն տակը . և իր գլխուն վրայ 2 տասնըերկու աստղէ պսակ մը . Եւ յղի էր , − ու երկանց մէջ ըլլալով , և ծնանելու համար շատ նեղութիւն քաշելով կը պոռար ։

3 Ու երկինքի մէջ ուրիշ նշան մը երեւցաւ , ‡ և ահա մէկ մեծ շառագոյն վիշապ մը , ‡ որ եօթը գլուխ ու տասը եղջիւր ունէր , ‡ և իր գլուխներուն վրայ եօթը թագ ։ 4 ‡ Եւ անոր պոչը ‡ երկինքի աստղերուն երրորդ մասը կը քաշէր , ‡ ու անոնք երկրի վրայ ձգեց . ‡ և վիշապը կեցեր էր այն կնկանը առջեւը՝ որ ծնանելու վրայ էր . ‡ որ երբոր ծնանի , 5 անոր զաւակը կլլէ ։ Ու ‡ արու զաւակ մը ծնաւ , ‡ որ երկաթէ գաւազանով պիտի հովուէր բոլոր ազգերը . և անոր զաւակը յափշտակուեցաւ Աստուծոյ քովը , ու 6 անոր աթոռին քովը ։ ‡ Եւ կնիկը անապատը փախաւ , ուր որ անոր տեղ պատրաստուած էր Աստուծմէ , որ հոն կերակրուի հազար երկու հարիւր ու վաթսուն օր ։

7 Ու երկինքի մէջ պատերազմ եղաւ . ‡ Միքայէլ ու իր հրեշտակները ‡ վիշապին հետ պատերազմեցան . վիշապն ալ իր հրեշտակներովը 8 պատերազմեցաւ . Ու չկրցան դէմ կենալ . ու երկինքի մէջ՝ ալ 9 անոնց տեղ չգտնուեցաւ ։ ‡ Եւ վար ձգուեցաւ մեծ վիշապը՝ ‡ այն առջի օձը որ Բանսարկու ու Սատանայ կ'ըսուի , ‡ որ բոլոր աշխարհ մոլորցուց . ‡ Ու իր հրեշտակները իրեն հետ վար ձգուեցան երկրի 10 վրայ ։ Եւ մեծ ձայն մը լսեցի երկինքի մէջ՝ որ կ'ըսէր . ‡ Հիմա եղաւ մեր Աստուծոյ փրկութիւնը ու զօրութիւնը և թագաւորութիւնը , ու անոր Օծեալին իշխանութիւնը . ինչու որ մեր եղբայրներուն դէմ չար խօսողը վար ձգուեցաւ , ‡ որ անոնց դէմ չարախօսութիւն կ'ընէր մեր Աստուծոյն առջեւը ցորեկ ու 11 գիշեր ։ ‡ Եւ անոնք անոր յաղթեցին Գառնուկին արիւնովը , ու իրենց վկայութեանը խօսքովը . ‡ և իրենց կեանքը չսիրեցին մինչեւ ՚ի 12 մահ ։ ‡ Անոր համար ուրախացէ՛ք ով երկինք ու անոր մէջը բնակողներ . − վա՜յ երկրին ու ծովուն որ Բանսարկուն ձեզի իջաւ , որ շատ բարկութիւն ունի՝ գիտնալով որ քիչ ժամանակ պիտի կենայ ։

13 Ու երբոր վիշապը տեսաւ որ ինքը երկրի վրայ ձգուեցաւ , ‡ արու զաւակ ծնանող կնկանը ետեւէն ին- 14 կաւ ։ ‡ Եւ այն կնկանը մեծ արծիւի երկու թեւեր տրուեցան , − որ անապատ իր տեղը ‡ թռչի , ուր որ պիտի կերակրուէր ժամանակ ու ժամանակներ ու կէս ժամանակ՝ օձին 15 երեսէն ։ ‡ Եւ օձը իր բերնէն գետի պէս ջուր վազցուց կնկանը ետեւէն , 16 որ զանիկայ հեղեղով ընկղմէ ։ Ու երկիրը օգնեց կնկանը , ու երկիրը իր բերանը բացաւ , և կլլեց այն գետը , որ վիշապը իր բերնէն վազ- 17 ցուց ։ Ու վիշապը բարկացաւ կնկանը դէմ , ‡ և գնաց պատերազմելու անոր ուրիշ զաւակներուն հետ , ‡ որոնք Աստուծոյ պատուիրանքները կը պահէին , − ու Յիսուսի վկայութիւնը ունէին ։

18 Եւ † կայնեցայ ծովուն աւազին վրայ .

ԳԼ . ԺԳ

1 Եօթը գլխով ու տասը եղջիւրով գազան մը ծովէն դուրս կ'ելլէ , ու վիշապը իր զօրութիւնը անոր կու տայ ։ 11 Ուրիշ գազան մը երկրէն կ'ելլէ , 14 առջի գազանին պատկերը շինել կու տայ , 15 ու կը սպաննէ մարդիկը որ անոր երկրպագութիւն ընեն , 16 ու անոր դրոշմը ընդունին ։

1 − Ու տեսայ որ ծովէն գազան մը կ'ելլէր , ‡ և ունէր եօթը գլուխ ու տասը եղջիւր . և անոր եղջիւրներուն վրայ տասը թագ , ու անոր

Յամի Տեառն
96

‡ Դան . ժ . 13 . 21 . ժբ . 1 ։
‡ Հմր 3 . Գլ . ի . 2 ։
‡ Ղուկ . ժ . 18 . Յով . ժբ . 31 ։
‡ Ծնն . գ . 1 . 4 . Գլ . ի . 2 ։
‡ Գլ . ի . 3 ։
‡ Գլ . թ . 1 ։
‡ Գլ . ժա . 15 . ժթ . 1 ։
‡ Յոբ . ա . 9 . բ . 5 . Զաք . գ . 1 ։
‡ Հռոմ . ը . 33 . 34 . 37 . ժզ . 20 ։
‡ Ղուկ . ժդ . 26 ։
‡ Սաղ . ղզ . 11 . Ես . խթ . 13 . Գլ . ժը . 20 ։
− Գլ . ը . 13 . ժա . 10 ։
‡ Գլ . ժ . 6 ։
‡ Հմր 5 ։
‡ Ել . ժթ . 4 ։
− Գլ . ժէ . 3 ։
‡ Հմր 6 ։
‡ Դան . է . 25 . ժբ . 7 ։
‡ Ես . ծթ . 19 ։
‡ Ծնն . գ . 15 . Գլ . ժա . 7 . ժգ . 7 ։
‡ Գլ . ժդ . 12 ։
− Ա Կոր . բ . 1 . Ա Յով . ե . 10 . Գլ . ա . 2 . 9 . զ . 9 . ի . 4 ։
† Ոմանք՝ կայնեցաւ

− Դան . է . 2 . 7 ։
‡ Գլ . ժէ . 3 . 9 . 12 ։

Յամի Տեառն 96

գլուխներուն վրայ հայհոյութեան
2 անուններ կար ։ Եւ այն գազանը որ տեսայ՝ ընձու նման էր, ու իր ոտքերը արջու պէս, ու իր բերանը առիւծի բերնի պէս. Ու վիշապը անոր տուաւ իր զօրութիւնը ու իր աթոռը ու մեծ իշխանութիւն ։
3 Եւ անոր գլուխներուն մէկը մահու չափ վիրաւորուածի պէս էր. ու անոր մահուան վէրքը առողջացաւ. ու բոլոր երկիրը գազանին
4 ետեւէն զարմացաւ ։ Եւ երկրպագութիւն ըրին վիշապին՝ որ գազանին իշխանութիւն տուաւ, ու երկրպագութիւն ըրին գազանին՝ ըսելով. Ո՞վ է գազանին նման. եւ ո՞վ կրնայ անոր հետ պատե-
5 րազմ ընել ։ Եւ անոր մեծ բաներ ու հայհոյութիւններ խօսող բերան տրուեցաւ. ու քառասունուերկու ամիս անոր իշխանութիւն
6 տրուեցաւ ներգործելու ։ Ու իր բերանը հայհոյութեամբ Աստուծոյ դէմ բացաւ, անոր անունը ու անոր խորանը ու երկինքը բնակող-
7 ները հայհոյելու ։ Եւ անոր իշխանութիւն տրուեցաւ սուրբերուն հետ պատերազմ ընելու, ու անոնց յաղթելու. Եւ անոր իշխանութիւն տրուեցաւ բոլոր ցեղերու՝ ու ժողովուրդներու՝ ու լեզուներու՝
8 ու ազգերու վրայ ։ Եւ անոր երկրպագութիւն պիտի ընեն երկրի վրայ բոլոր բնակողները, որոնց անունները աշխարհիս սկիզբէն ՚ի վեր՝ մորթուած Գառնուկին կենաց
9 գրքին մէջը գրուած չեն ։ Ո՛վ որ
10 ականջ ունի՝ թող լսէ ։ Ո՛վ որ գերութեան քշէ, ինքը գերի պիտի տարուի. ո՛վ որ սրով սպաննէ, պէտք է որ ինքը սրով սպաննուի. Հոս է սուրբերուն համբերութիւնը ու հաւատքը ։

11 Եւ մէկ ուրիշ գազան մը տեսայ՝ որ երկրէն կ՚ելլէր, ու գառնուկի նման երկու եղջիւր ունէր, ու կը
12 խօսէր վիշապին պէս ։ Եւ առջի գազանին բոլոր իշխանութիւնը կը վարէր անոր առջեւը, ու երկիրը եւ բոլոր անոր բնակիչները կը ստիպէր որ երկրպագութիւն ընեն առջի գազանին՝ որուն մահուան վէրքը
13 առողջացաւ ։ Եւ մեծ նշաններ կ՚ընէր, ու մինչեւ անգամ երկինքէն կրակ կ՚իջեցնէր երկրի վրայ
14 մարդոց առջեւը ։ Ու երկրի վրայ բնակողները կը մոլորցնէր այն նշաններով, որ իր ձեռքը տրուած էր գազանին առջեւը ընելու. ու երկրի բնակիչներուն կ՚ըսէր՝ որ պատկեր շինեն այն գազանին, որ սրով վիրաւորուած էր՝ ու առող-
15 ջացաւ ։ Եւ իշխանութիւն տրուեցաւ անոր, որ գազանին պատկերին հոգի տայ, որ գազանին պատկերը խօսի. Եւ ով որ գազանին պատկերին երկրպագութիւն չընէ,
16 զանիկայ սպաննել տայ ։ Եւ կը ստիպէր ամէնը՝ պզտիկները ու մեծերը՝ եւ հարուստները ու աղքատները՝ եւ ազատները ու ծառաները, որ իրենց աջ ձեռքին վրայ կամ իրենց ճակատին վրայ դրոշմ
17 ընդունին ։ Եւ որ մէկը չկրնայ գնել կամ ծախել, բայց միայն ան որ ունի դրոշմը կամ գազանին անունը, կամ անոր անուան
18 թիւը ։ Հոս է իմաստութիւնը. ով որ միտք ունի, թող համրէ գազանին թիւը. քանզի մարդու մը թիւ է, ու անոր թիւը վեց հարիւր վաթսունուվեց է ։

Դան. Է. 6.
Դան. Է. 5.
Դան. Է. 4.
Գլ. ԺԲ. 9.
Գլ. ԺԴ. 10.
Գլ. ԺԲ. 4.
Հմր 12. 14.
Գլ. ԺԷ. 8.
Գլ. ԺԸ. 18.
Դան. Է. 8. 11. 25. ԺԱ. 36.
Գլ. ԺԱ. 2. ԺԲ. 6.
Յով. Ա. 14. Կող. Բ. 9.
Դան. Է. 21. Գլ. ԺԱ. 7. ԺԲ. 17.
Գլ. ԺԱ. 13. ԺԷ. 15.
Ել. ԼԲ. 32. Դան. ԺԲ. 1. Փիլ. Դ. 3. Գլ. Գ. 5. Ի. 12. 15. ԻԱ. 27.
Գլ. ԺԷ. 8.
Գլ. Բ. 7.
Ես. ԼԳ. 1.
Ծն. Թ. 6. Մատ. ԻԶ. 52.
Գլ. ԺԴ. 12.
Գլ. ԺԱ. 7.
Հմր 3.
Բ Օր. ԺԳ. 1. 2. 3. Մատ. ԻԴ. 24. Բ Թես. Բ. 9. Գլ. ԺԶ. 14.
Գ Թագ. ԺԸ. 38. Դ Թագ. Ա. 10. 12.
Գլ. ԺԹ. 20.
Բ Թես. Բ. 9. 10.
Դ Թագ. Ի. 7.

Գլ. ԺԴ. 2.
ԺԹ. 20. Ի. 4.
Գլ. ԺԴ. 9.
ԺԹ. 20. Ի. 4.
Գլ. ԺԴ. 11.
Գլ. ԺԵ. 2.
Գլ. ԺԵ. 9.
Գլ. ԺԵ. 2.
Գլ. ԻԱ. 17.

ԳԼ. ԺԴ.

1 Գառնուկը իր հետեւողներովը Սիոն լերանը վրայ կը կենայ ։ 6 Հրեշտակ մը աւետարանը կը քարոզէ ։ 8 Բաբելոնի անկումը ։ 15 Աշխարհիս հունձքը ։ 18 այգեկութը ։ 20 Աստուծոյ բարկութեանը հնձանը ։

1 Եւ տեսայ՝ ու ահա Գառնուկը կայներ էր Սիոն լերանը վրայ. ու անոր հետը հարիւր քառասունուչորս հազարը, որոնք ունէին անոր անունը եւ անոր Հօրը անունը իրենց ճակատներուն վրայ գրուած ։
2 Ու երկինքէն ձայն մը լսեցի՝ շատ ջուրերու ձայնի պէս, ու մեծ որոտումի ձայնի մը պէս, ու լսած ձայնս քնարահարներուն իրենց քնարները զարնելուն ձայնին կը նմանէր ։
3 Եւ նոր երգ կ՚երգէին աթոռին առջեւ՝ ու չորս կենդանիներուն ու երէցներուն առջեւ. եւ մէկը չէր կրնար այն երգը սորվիլ, բաց ՚ի այն հարիւր քառասունուչորս հազարէն, որոնք երկրէն փրկուած
4 էին ։ Ասոնք անոնք են՝ որ կիներու հետ չխառնակեցան, քանզի կոյս են. Ասոնք Գառնուկին ետեւէն կ՚երթան՝ ուր որ ան երթայ. Ասոնք մարդոց մէջէն փրկուեցան Աստուծոյ ու Գառնուկին երա-
5 խայրի ըլլալու ։ Եւ անոնց բերանը սուտ չգտնուեցաւ, ինչու որ անբիծ են ։

6 Եւ ուրիշ հրեշտակ մը տեսայ՝ որ կը թռչէր երկինքին մէջ. եւ ունէր յաւիտենական աւետարան՝ քարոզելու բոլոր ազգերուն ու ցեղերուն եւ լեզուներուն ու ժողովուրդներուն՝ որ երկրի վրայ կը
7 բնակին ։ Եւ մեծ ձայնով կ՚ըսէր. Աստուծմէ վախցէք՝ ու փառք տուէք անոր. ինչու որ անոր դատաստանին ժամը եկաւ. Ու երկրպագութիւն ըրէք անոր՝ որ ստեղ-

Գլ. Ե. 5.
Գլ. Է. 4.
Գլ. Է. 3. ԺԳ. 16.
Գլ. Ա. 15. ԺԹ. 6.
Գլ. Ե. 8.
Գլ. Ե. 9. ԺԵ. 3.
Հմր 1.
Բ Կոր. ԺԱ. 2.
Գլ. Գ. 4. Է. 15. 17. ԺԷ. 14.
Գլ. Ե. 9.
Յակ. Ա. 18.
Սաղ. ԼԲ. 2. Սոփ. Գ. 13.
Եփե. Ե. 27. Յուդ. 24.
Գլ. Ը. 13.
Եփե. Գ. 8-11. Տիտ. Ա. 2.
Գլ. ԺԳ. 7.
Գլ. ԺԱ. 18. ԺԵ. 4.
Նեեմ. Թ. 6. Սաղ. ԼԳ. 6. ՃԻԴ. 8. ՃԽԶ. 5. 6. Գործ. ԺԴ. 14. ԺԷ. 24.

Յամի Տեառն 96

ծեց երկինքը ու երկիրը՝ և ծովը ու ջուրերուն աղբիւրները ։

8 Եւ անոր ետևէն ուրիշ հրեշտակ մը եկաւ՝ ու ըսաւ. ե Ինկաւ՝ ինկաւ զ Մեծ Բաբելոնը, ինչու որ բոլոր ազգերը արբեցուց իր կատաղի 9 պոռնկութեանը գինիէն ։ Եւ անոնց ետևէն երրորդ հրեշտակ մըն ալ եկաւ, ու մեծ ձայնով մը ըսաւ. է Ով որ գազանին ու անոր պատկերին երկրպագութիւն կ՚ընէ, և դրոշմը իր ճակատին վրայ կամ 10 իր ձեռքին վրայ կ՚ընդունի, ը Անիկայ Աստուծոյ սրտմտութեանը գինիէն պիտի խմէ՝ թ որ անխառն լեցուած է ժ անոր բարկութեանը գաւաթին մէջ. ի և կրակով ու ծծումբով լ պիտի տանջուի սուրբ հրեշտակներուն առջև ու Գառ-11 նուկին առջև ։ խ Եւ անոնց տանջանքին ծուխը կ՚ելլէ յաւիտեանս յաւիտենից. և ցորեկ ու գիշեր հանգստութիւն չունին անոնք՝ որ գազանին ու անոր պատկերին երկրպագութիւն կ՚ընեն, և անոր 12 անուանը դրոշմը կ՚ընդունին ։ ծ Հոս է սուրբերուն համբերութիւնը, կ որոնք Աստուծոյ պատուիրանքները ու Յիսուսի հաւատքը կը պա-13 հեն ։ Ու երկինքէն ձայն մը լսեցի՝ որ կ՚ըսէր. Գրէ, հ Այսուհետև երանելի են այն մեռելները՝ ձ որոնք Տէրոջմով կը մեռնին, այո՝ կ՚ըսէ Հոգին, ղ որ իրենց աշխատութիւններէն հանգչին. ու իրենց գործերը իրենց ետևէն կ՚երթան ։

14 Եւ տեսայ՝ և ահա ճերմակ ամպ մը, ճ ու այն ամպին վրայ մէկը նստեր էր Որդւոյ մարդոյ նման. մ և իր գլուխը ոսկիէ պսակ մը՝ ու իր ձեռքը սուր մանգաղ մը ունէր ։

15 յ Եւ տաճարէն ուրիշ հրեշտակ մը կ՚ելլէր, որ ամպին վրայ նստողին մեծ ձայնով կ՚աղաղակէր. ն Երկնցուր քու մանգաղդ ու հնձէ. ինչու որ հնձելու ժամանակը եկաւ, շ ինչու որ երկրի 16 հունձքը հասունցած է. Եւ ան որ ամպին վրայ կը նստէր, իր մանգաղը երկրին վրայ երկնցուց, ու երկիրը հնձուեցաւ ։

17 Ու երկինքին մէջի տաճարէն ուրիշ հրեշտակ մը ելաւ. և անիկայ 18 ալ սուր մանգաղ մը ունէր ։ Ու սեղանէն ուրիշ հրեշտակ մը ելաւ, ո որ կրակին վրայ իշխանութիւն ունէր, ու մեծ ձայնով կանչեց անոր՝ որ սուր մանգաղը ունէր, ու ըսաւ. չ Երկնցուր քու սուր մանգաղդ, ու երկրի այգիին ողկոյզները կթէ. ինչու որ անոր խաղողները հասուն-19 ցած են ։ Եւ այն հրեշտակը իր մանգաղը երկրին վրայ երկնցուց, ու երկրին այգիին ողկոյզները կթեց, պ ու Աստուծոյ բարկութեանը մեծ 20 հնձանին մէջ ձգեց ։ ջ Եւ հնձանը ռ քաղաքէն դուրս կոխուեցաւ. ու հնձանէն արիւն կ՚ելլէր, ս մինչև ձիերուն սանձերը, — հազար վեց հարիւր ասպարէզ կը հասնէր ։

ե Եսա. իա. 9։ Երեմ. ծա. 8։ Գլ. ժը. 2։
զ Երեմ. ծա. 7։ Գլ. ժա. 8։ ժզ. 19։ ժէ. 2. 5։ ժը. 3. 10. 18. 21։ ժթ. 2։
է Գլ. ժգ. 14. 15. 16։
ը Սաղ. հե. 8։ Եսա. ծա. 17։ Երեմ. իե. 15։
թ Գլ. ժը. 6։
ժ Գլ. ժզ. 19։
ի Գլ. ժթ. 20։
լ Գլ. ի. 10։
խ Եսա. լդ. 10։ Գլ. ժթ. 3։
ծ Գլ. ժգ. 10։
կ Գլ. ժբ. 17։
հ Ժող. դ. 1. 2։ Գլ. ի. 6։
ձ ա Կոր. ժե. 18։ ա Թես. դ. 16։
ղ բ Թես. ա. 7։ Եբր. դ. 9. 10։ Գլ. զ. 11։
ճ Եզեկ. ա. 26։ Դան. է. 13։ Գլ. ա. 13։
մ Գլ. զ. 2։
յ Գլ. ժզ. 17։
ն Յովէլ. գ. 13։ Մատ. ժգ. 39։
շ Երեմ. ծա. 33։ Գլ. ժգ. 12։
ո Գլ. ժզ. 8։
չ Յովէլ. գ. 13։

ԳԼ. ԺԵ

1 Եօթը վերջին հարուածները ունեցող եօթը հրեշտակները ։ 3 Գառանին յաղթողներուն երգը ։ 7 Աստուծոյ բարկութեամբը լեցուն եօթը սկուտեղները ։

1 Եւ ա ուրիշ մեծ ու զարմանալի նշան մը տեսայ երկինքի մէջ, բ եօթը հրեշտակներ՝ որոնք եօթը վերջին հարուածները ունէին. գ որովհետև անոնցմով կը կատարուէր 2 Աստուծոյ բարկութիւնը ։ դ Ու տեսայ որպէս թէ ապակեղէն ծով մը ե կրակով խառնուած. և անոնք որ յաղթեցին գազանին՝ ու զ անոր պատկերին՝ և անոր անուանը թիւին, ապակեղէն ծովուն վրայ կայներ էին, է ու Աստուծոյ քնարները 3 ունէին. ը Եւ Աստուծոյ ծառային Մովսէսին երգը կ՚երգէին, ու Գառնուկին երգը՝ ըսելով. Մեծ ու զարմանալի են թ քու գործերդ՝ ով Տէր Աստուած Ամենակալ. արդար ու ճշմարիտ են ժ քու ճամբաներդ՝ ով թագաւոր ազգաց. 4 ի Տէր՝ ով պիտի չվախնայ քեզմէ, ու քու անունդ չփառաւորէ. ինչու որ դուն միայն սուրբ ես. լ Քանզի բոլոր ազգերը պիտի գան՝ ու քու առջևդ երկրպագութիւն պիտի ընեն, ինչու որ քու արդար դատաստաններդ յայտնուեցան ։

5 Եւ անկէ ետև տեսայ՝ խ ու բացուեցաւ վկայութեան խորանին 6 տաճարը, որ երկինքն է. ծ Ու եօթը հարուածները ունեցող եօթը հրեշտակները կ մաքուր ու պայծառ կտաւ հագած՝ և իրենց կուրծքերուն վրայէն ոսկեղէն գօտի կա-7 պած՝ տաճարէն ելան ։ հ Եւ չորս կենդանիներէն մէկը եօթը հրեշտակներուն եօթը ոսկեղէն սկուտեղներ տուաւ յաւիտեանս յաւիտենից ձ կենդանի եղող Աստուծոյ բարկութիւնովը լեցուն ։ 8 ղ Եւ տաճարը ճ Աստուծոյ փառքէն ու անոր զօրութենէն ծուխով լեցուեցաւ. ու մէկը չէր կրնար տաճարը մտնել, մինչև որ կատարուին եօթը հրեշտակներուն եօթը հարուածները ։

ԳԼ. ԺԶ

2 Հրեշտակները երկրի վրայ կը թափեն իրենց եօթը սկուտեղները որ բարկութեամբ լեցուն էին. ու զանազան հարուածներ կը հետևին ։ 15 Քրիստոս գողի պէս կու գայ. երանի՝ անոնց որ արթուն կը մնան ։

Յամի Տեառն 96

պ Գլ. ժթ. 15։
ջ Եսա. կգ. 3։ Ողբ. ա. 15։
ռ Գլ. ժա. 8։ Եբր. ժգ. 12։
ս Գլ. ժթ. 14։
ա Գլ. ժբ. 1. 3։
բ Գլ. ժզ. 1։ իա. 9։
գ Գլ. ժդ. 10։
դ Գլ. դ. 6։ իա. 18։
ե Մատ. գ. 11։
զ Գլ. ժգ. 15. 16. 17։
է Գլ. ե. 8։ ժդ. 2։
ը Ել. ժե. 1։ բ Օր. լա. 30։ Գլ. ժդ. 3։
թ բ Օր. լբ. 4։ Սաղ. ճժա. 2։ ճլթ. 14։
ժ Սաղ. ճխե. 17։ Ովս. ժդ. 9։ Գլ. ժզ. 7։
ի Ել. ժե. 14. 15. 16։ Երեմ. ժ. 7։
լ Եսա. կզ. 23։
խ Գլ. ժա. 19։ Թուոց. ա. 50։
ծ Հռ. 1։
կ Ել. իը. 6. 8։ Եզեկ. խդ. 17. 18։ Գլ. ա. 13։
հ Գլ. դ. 6։
ձ ա Թեսա. ա. 9։ Գլ. դ. 9։ ժ. 6։
ղ Ել. խ. 34։ գ Թագ. ը. 10։ բ Մն. ե. 14։ Եսա. զ. 4։
ճ բ Թեսա. ա. 9։

[illegible] 93

ա Գլ. ժե. 1.
բ Գլ. ժդ. 10. ժե. 7.
գ Գլ. ը. 7.
դ Ել. թ. 9, 10, 11.
ե Գլ. ժդ. 16, 17.
զ Գլ. ժգ. 14.
է Գլ. ը. 8.
ը Ել. է. 17, 20.
թ Գլ. ը. 9.
ժ Գլ. ը. 10.
ի Ել. է. 20.
լ Գլ. ժե. 3.
խ Գլ. ա. 4, 8. դ. 8. ժա. 17.
ծ Մատ. իգ. 34, 35. Գլ. ժդ. 15.
կ Գլ. ժա. 18. ժը. 20.
հ Եսա. խթ. 26.
ձ Գլ. ժե. 3.
ղ Գլ. ժգ. 10. ժդ. 10. ժթ. 2.
ճ Գլ. ը. 12.
մ Գլ. թ. 17, 18. ժդ. 15.
յ Հմր 11, 21.
ն Դան. ե. 22, 23. Գլ. թ. 20.
շ Գլ. ժա. 13. ժդ. 7.
ո Գլ. ժդ. 2.
չ Գլ. թ. 2.
պ Գլ. ժա. 10.
ջ Հմր 9, 21.
ռ Հմր 2.
ս Հմր 9.
վ Գլ. թ. 14.
տ Տե. Երեմ. ծ. 38. ծա. 36.
ր Եսա. խա. 2, 25.
ց Գլ. ժբ. 3, 9.
ւ Գլ. ժթ. 20. ի. 10.
փ Ա Յովհ. դ. 1, 2, 3.
ք Ա Տիմ. դ. 1. Յակ. գ. 15.
օ Բ Թես. բ. 9. Գլ. ժգ. 13, 14. ժթ. 20.
ֆ Ղուկ. բ. 1.

1 Ու տաճարէն մեծ ձայն մը լսեցի՝
որ եօթը հրեշտակներուն կ'ըսէր.
Գացէք Աստուծոյ բարկութեանը
եօթը սկաւառակները երկրի
վրայ թափեցէք։
2 Ու առջի հրեշտակը գնաց, ու իր
սկաւառակը երկրի վրայ թափեց.
ու չարաչար պալարներ եղան այն
մարդոց վրայ, որոնք գազանին
դրոշմը ունէին՝ ու անոր պատկերին
երկրպագութիւն կ'ընէին։
3 Ու երկրորդ հրեշտակը իր սկաւառակը
ծովուն վրայ թափեց,
ու ջուրերը մեռած մարդու արիւն
դարձան, և ծովուն մէջի բոլոր
կենդանիները մեռան։
4 Ու երրորդ հրեշտակը իր սկաւառակը
գետերուն և ջուրերու աղբիւրներուն
վրայ թափեց, ու անոնք
5 արիւն դարձան։ Ու ջուրերուն
հրեշտակէն լսեցի՝ որ կ'ըսէր.
Արդար ես դուն, որ ես՝ և որ
էիր, և սուրբ ես, որ ասանկ դատաստաններ
6 ըրիր. Ինչու որ անոնք
սուրբերուն ու մարգարէներուն
արիւնը թափեցին. և դուն
անոնց արիւն խմել տուիր, քանզի
7 արժանի են։ Ու սեղանէն լսեցի՝
որ կ'ըսէր. Այո՛ Ամենակալ Տէր
Աստուած, քու դատաստաններդ
արդար ու ճշմարիտ են։
8 Ու չորրորդ հրեշտակը իր սկաւառակը
արեւին վրայ թափեց։
9 Ու անոր [illegible] տրուեցաւ որ
խորշակահար ընէ մարդիկները կրակով.
և սաստիկ տաքէն խորշակահար
եղան մարդիկ, և հայհոյեցին
Աստուծոյ անունը, որ աս
հարուածներուն վրայ իշխանութիւն
ունի. ու չապաշխարեցին
որ անոր փառք տան։
10 Ու հինգերորդ հրեշտակը իր բակառակը
գազանին աթոռին
վրայ թափեց, ու անոր թագաւորութիւնը
խաւարեցաւ. և ցաւէն
11 լեզուներնին կը ծամէին. Ու երկնքին
Աստուածը հայհոյեցին իրենց
ցաւերուն՝ և իրենց պալարներուն
պատճառովը. ու իրենց գործքերէն
չապաշխարեցին։
12 Ու վեցերորդ հրեշտակը իր սկաւառակը
մեծ գետին Եփրատին վրայ
թափեց, ու անոր ջուրերը ցամքեցան,
որ արեւելքի թագաւորներուն
13 ճամբան պատրաստուի։ Ու
տեսայ որ վիշապին բերնէն ու
գազանին բերնէն և սուտ մարգարէին
բերնէն երեք պիղծ ոգիներ
14 ելլէին գորտերու նման. Ինչու որ
անոնք դեւերու ոգիներ են՝ որ
նշաններ կ'ընեն, ու բոլոր աշխարհին
թագաւորներուն կ'երթան, որ
զանոնք Ամենակալ Աստուծոյ ան
մեծ օրուանը պատերազմին համար
15 ժողվեն. (Ահա գողի պէս
կու գամ. երանի անոր՝ որ արթուն
կը կենայ, ու իր հանդերձները
կը պահէ, որ մերկ չպտըտի,
16 ու իր ամօթը երեւնայ.) Ու
զանոնք մէկ տեղ մը ժողվեցին, որ
Եբրայեցերէն Արմագեդոն կ'ըսուի։
17 Ու եօթներորդ հրեշտակը իր սկաւառակը
օդին վրայ թափեց. ու
երկինքին տաճարէն՝ աթոռէն մեծ
ձայն մը ելաւ՝ ըսելով. Եղաւ։
18 Ու փայլակներ ու ձայներ և որոտումներ
եղան. Ու մեծ երկրաշարժ
մը եղաւ, անանկ որ մարդոց
երկրի վրայ ըլլալէն 'ի վեր՝ անանկ
մեծ երկրաշարժ մը եղած
19 չէր։ Ու մեծ քաղաքը իրեք մաս
եղաւ, ու ազգերուն քաղաքները
կործանեցան, և մեծ Բաբելոնը
Աստուծոյ առջեւ յիշուեցաւ, որ
իր սաստիկ բարկութեանը գինիին
20 գաւաթը անոր տայ։ Ու ամէն
կղզի փախաւ, ու լեռները չըգտնուեցան։
21 Ու խոշոր կարկուտ
գրեթէ մէկ տաղանդի մը կշռով
երկինքէն կ'իջնէր մարդոց վրայ.
ու մարդիկ հայհոյեցին զԱստուած՝
կարկուտին հարուածին
համար. ինչու որ խիստ մեծ էր
ան հարուածը։

ԳԼ. ԺԷ.

3 Ծիրանիներ ու կարմիրներ հագած կին մը՝ ձեռքը ոսկեղէն գաւաթ մը բռնած՝ գազանին վրայ կը նստի։ 5 Անիկայ է մեծ Բաբելոնը ու ամէն գարշութեանց մայրը։ 9 Գազանին եօթը գլուխներուն, 12 ու տասը եղջիւրներուն մեկնութիւնը։ 14 Գառնուկին յաղթութիւնը։ 16 Պոռնիկին պատիժը։

1 Ու եօթը սկաւառակները ունեցող եօթը հրեշտակներէն մէկը
եկաւ, ու ինծի հետ խօսեցաւ՝
ըսելով. Եկո՛ւր՝ ու քեզի ցուցընեմ
այն մեծ պոռնիկին դատաստանը,
որ շատ ջուրերուն վրայ
2 կը նստի. Որուն հետ երկրի թագաւորները
պոռնկեցան, ու երկրի
բնակիչները անոր պոռնկութեանը
3 գինիով գինովցան։ Ու զիս [illegible]
[illegible] անապատը տարաւ հոգիով.
ու տեսայ մէկ կին մը՝ որ կարմիր
գազանի մը վրայ նստեր էր. Ու ան
գազանը լեցուն էր հայհոյութեան
անուններով, ու եօթը գլուխ և
4 տասը եղջիւր ունէր։ Ու կինը
ծիրանի ու կարմիր հագած էր, և
զարդարուած էր ոսկիով ու պատուական
քարերով և մարգարիտներով,
և իր ձեռքը ոսկիէ գաւաթ
մը ունէր պղծութիւններով
ու իր պոռնկութեանը անմաքրութիւններով
5 լեցուն. Ու անոր ճա-

[illegible] 96

ա Գլ. ժէ. 14. ժթ. 19. ի. 8.
բ Մատ. իդ. 43. ա Թես. ե. 2. բ Պետ. գ. 10. Գլ. գ. 3.
գ Կոր. ե. 3. Գլ. գ. 4, 18.
դ Գլ. ժթ. 19.
ե Գլ. խա. 6.
զ Գլ. դ. 5. ը. 5. ժա. 19.
է Գլ. ժա. 13.
ը Դան. ժբ. 1.
թ Գլ. ժդ. 8. ժէ. 18.
ժ Գլ. ժը. 5.
ի Եսա. ծա. 17, 22, 23. Երեմ. իե. 15, 16. Գլ. ժդ. 10.
լ Գլ. գ. 14.
խ Գլ. ժա. 19.
ծ Հմր 9, 11.
կ Ել. թ. 23, 24, 25.
[illegible]
ա Գլ. ի. 9.
[illegible]
ը Գլ. ժը. 3.
թ Գլ. ժգ. 1.
ժ Հմր 9.
ի Հմր 12.
լ Գլ. ժը. 12, 16.
խ Դան. ժա. 38.
ծ Երեմ. ծա. 7. Գլ. ժը. 6.
կ Գլ. ժգ. 8.

Յամի Տեառն 96

ճակատին վրայ անուն մը գրուած էր՝
խորհուրդ. Մեծ Բաբելոն՝ պոռ-
նիկներուն ու երկրի պղծութիւն-
6 ներուն մայրը։ Եւ տեսայ այն կի-
նը՝ որ սուրբերուն արիւնով ու
Յիսուսի վկաներուն արիւնով գի-
նովցած էր. ու երբոր տեսայ անի-
կայ, մեծ զարմանքով զարմացայ։
7 Եւ հրեշտակը ինծի ըսաւ. Ինչո՞ւ
զարմացար. ես քեզի ըսեմ այն
կնկանը խորհուրդը, ու այն գազա-
նին՝ որ զանիկայ վրան կը կրէ, ու
եօթը գլուխ և տասը եղջիւր ունի։
8 Այն գազանը որ տեսար, կար, ու
չկայ, և անդունդէն ելլելու՝ ու
կորուստ երթալու վրայ է. ու
երկրի վրայ բնակողները՝ որոնց
անունները աշխարհի սկիզբէն 'ի
վեր կենաց գրքին մէջը գրուած
չեն, պիտի զարմանան երբոր
տեսնեն այն գազանը թէ կար, ու
9 չկայ, ու մօտ է։ Հոս պէտք է
իմաստութիւն ունեցող միտք մը.
Այն եօթը գլուխը եօթը լեռներ են,
ուր որ կինը անոնց վրայ կը նստի.
10 և եօթը թագաւորներ են. Հին-
գը ինկած են՝ մէկը կը կենայ, և
միւսը դեռ եկած չէ, ու երբոր
11 գայ, քիչ ատեն պիտի մնայ։ Եւ
այն գազանը որ կար, ու չկայ, ա-
նիկայ ալ ութերորդ է, ու եօթ-
նէն է, ու դէպ 'ի կորուստ կ'եր-
12 թայ։ Եւ տասը եղջիւրը՝ որ տե-
սար, տասը թագաւորներ են, ո-
րոնք դեռ թագաւորութիւն առած
չեն. հապա գազանին հետ մէկ
ժամու չափ թագաւորներու պէս
13 իշխանութիւն կ'առնեն։ Ասոնք
մէկ կամք ունին, ու իրենց զօրու-
թիւնը և իշխանութիւնը գազանին
14 կու տան։ Ասոնք Գառնուկին հետ
պիտի պատերազմին. և Գառնուկը
անոնց պիտի յաղթէ, քանզի
անիկայ տէրերուն Տէրն է՝ ու թա-
գաւորներուն Թագաւորը. և ա-
նոր հետ եղողները՝ կանչուած ու
15 ընտրուած և հաւատարիմ են։ Ու
ըսաւ ինծի. Այն ջուրերը որ տե-
սար՝ որոնց վրայ պոռնիկը նստեր
է, ժողովուրդներ են ու բազմու-
թիւններ և ազգեր ու լեզուներ։
16 Եւ տասը եղջիւրները՝ որ տեսար,
ու գազանը, անոնք պիտի ատեն
պոռնիկը, ու զանիկայ ամայի ու
մերկ պիտի ընեն, և անոր մարմինը
պիտի ուտեն, ու զանիկայ կրակով
17 այրեն։ Ինչու որ Աստուած ա-
նոնց սրտին մէջը դրաւ՝ որ իր
կամքը կատարեն՝ ու մէկ կամք
ըլլան, և իրենց թագաւորութիւնը
գազանին տան, մինչև որ Աստու-
18 ծոյ խօսքերը կատարուին։ Եւ
կինը որ տեսար, այն մեծ քաղաքն

Բ Թես. բ. 7.
Գլ. ժա. 8. ժդ. 8. ժզ. 19. ժը. 2. 10. 21.
Գլ. ժբ. 9. ժթ. 2.
Գլ. ժգ. 15. ժզ. 6.
Գլ. զ. 9. 10. ժբ. 11.
Գլ. ժը. 24.
Գլ. ժա. 7. ժգ. 1.
Գլ. ժգ. 10. Հմր 11.
Գլ. ժգ. 8.
Գլ. ժգ. 3.
Գլ. ժգ. 18.
Գլ. ժգ. 1.
Հմր 8.
Դան. է. 20. Զաք. ա. 18. 19. 21. Գլ. ժգ. 1.
Գլ. ժզ. 14. ժթ. 19.
Բ Օր. ժ. 17. Ա Տիմ. զ. 15. Գլ. ժթ. 16.
Երեմ. ծ. 44. 45. Գլ. ժգ. 4.
Ես. ը. 7. Հմր 1.
Գլ. ժգ. 7.
Երեմ. ծ. 41. 42. Գլ. ժզ. 12.
Եզեկ. ժզ. 37—44. Գլ. ժը. 16.
Գլ. ժը. 8.
Բ Թես. բ. 10.
Գլ. ժ. 7.
Գլ. ժզ. 19.

է, որ կը թագաւորէ երկրի թա-
գաւորներուն վրայ։

ԳԼ. ԺԸ.

2 Բաբելոն կ'իյնայ։ 4 Աստուծոյ ժողովուրդին հրաման կ'ըլլայ, որ անոր մէջէն դուրս ելլեն։ 9 Երկրի թագաւորները, 11 վաճառականները, 17 և նաւավարները կ'ողբան անոր վրայ։ 20 Սուրբերը կ'ուրախանան՝ տեսնելով որ Աստուծոյ դատաստանները անոր վրայ կը կատարուին։

1 Եւ ասկէ ետքը ուրիշ հրեշտակ
մը տեսայ որ երկինքէն կ'իջնէր,
և մեծ իշխանութիւն ունէր, ու
երկիրը անոր փառքէն լուսաւորուե-
2 ցաւ։ Եւ զօրաւոր ձայնով աղա-
ղակեց՝ ըսելով. Ինկաւ՝ ինկաւ
մեծ Բաբելոնը, և դեւերու բնակա-
րան եղաւ, ու բոլոր պիղծ ոգինե-
րու արգելարանոց, և բոլոր պիղծ ու
ատելի թռչուններու վանդակ.
3 Ինչու որ անոր կատաղի պոռնկու-
թեանը գինիէն խմեցին բոլոր ազ-
գերը, ու երկրի թագաւորները ա-
նոր հետ պոռնկեցան, և երկրի
վաճառականները անոր չափազանց
4 զեղխութենէն հարստացան։ Ու
երկինքէն ուրիշ ձայն մը լսեցի որ
կ'ըսէր. Ելէք անոր մէջէն՝ իմ
ժողովուրդս, որ անոր մեղքերուն
հաղորդ չըլլաք, ու անոր հարուած-
5 ներէն բաժին չառնէք. Ինչու որ
անոր մեղքերը մինչև երկինքը հա-
սան կցուեցան. ու Աստուած ա-
նոր անիրաւութիւնները յիշեց։
6 Հատուցէք անոր՝ ինչպէս որ ինքը
հատուց. ու իր գործքերուն համե-
մատ կրկնապատիկ փոխարինեցէք
անոր. Այն գաւաթը որ ինքը լե-
ցուց՝ կրկնապատիկ լեցուցէք
7 իրեն։ Որչափ որ փառաւորեց
զինքը՝ և զեղխութեամբ ապրեցաւ,
այնչափ ալ տանջանք և սուգ հա-
տուցէք անոր. ինչու որ իր սրտին
մէջը կ'ըսէ թէ՝ Ես թագուհի կը
նստիմ, ու որբևարի չեմ, ու բնաւ
8 սուգ պիտի չտեսնեմ։ Անոր հա-
մար մէկ օրուան մէջ պիտի գան ա-
նոր հարուածները՝ մահ, ու սուգ,
և սով. ու կրակով պիտի այրի.
ինչու որ հզօր է Տէր Աստուածը՝
9 որ զանիկայ դատեց։ Ու երկրի
թագաւորները՝ որ անոր հետ
պոռնկեցան ու հեշտացան, պիտի
լան ու կոծեն անոր վրայ երբոր
անոր հրկիզութեանը ծուխը
10 տեսնեն. Եւ անոր տանջանքին
վախէն՝ հեռուն պիտի կայնին՝ ու
ըսեն. Վա՜յ՝ վա՜յ քեզի մեծ Բաբելոն
քաղաք՝ հզօր քաղաք, որ մէկ
ժամու մէջ եկաւ քու դատաս-
11 տանդ։ Ու երկրի վաճառական-
ները պիտի ողբան ու սուգ ընեն
անոր վրայ. ինչու որ ալ մէկը
ծախու չառներ անոնց վաճառքը,

Յամի Տեառն 96

Գլ. ժբ. 4.
Գլ. ժէ. 1.
Եզեկ. խգ. 2.
Ես. ժգ. 19. խա. 9. Երեմ. ծա. 8. Գլ. ժդ. 8.
Ես. ժգ. 21. խա. 8. լդ. 14. Երեմ. ծ. 39. ծա. 37.
Ես. ժգ. 23. լդ. 11. Մար. ե. 2. 3.
Գլ. ժդ. 8. ժէ. 2.
Հմր 11. 15. Ես. խէ. 15.
Ես. խբ. 20. ծբ. 11. Երեմ. ծ. 8. ծա. 6. 45. Բ Կոր. զ. 17.
Ծն. ժթ. 20. 21. Երեմ. ծա. 9. Յովն. ա. 2.
Գլ. ժզ. 19.
Սաղ. ճլէ. 8. Երեմ. ծ. 15. 29. ծա. 24. 49. Բ Տիմ. դ. 14. Գլ. ժգ. 10.
Գլ. ժգ. 10.
Գլ. ժզ. 19.
Եզեկ. իը. 2. &c.
Ես. խէ. 7. 8. Սոփ. բ. 15.
Ես. խէ. 9. Հմր 10.
Գլ. ժէ. 16.
Երեմ. ծ. 34. Գլ. ժա. 17.
Եզեկ. իզ. 16. 17. Գլ. ժէ. 2. Հմր 3.
Երեմ. ծ. 46.
Հմր 18. Գլ. ժթ. 3.
Ես. իա. 9. Գլ. ժդ. 8.
Հմր 17. 19.
Եզեկ. իէ. 27—36. Հմր 3.

Ցամփ Ցնոան 96

ՆԳլ. ԺԷ. 4.

12 ՆՈսկիի՛ ու արծաթի՛ և պատուական քարերու՛ ու մարգարիտներու՛ և բեհեզի՛ ու ծիրանիի՛ և մետաքսի՛ ու որդան կարմիրի վաճառքը՛ և ամէն խունկի փայտերը՛ ու ամէն փղոսկրեայ ամանները՛ և ամէն պատուական փայտէ՛ ու պղնձէ՛ և երկաթէ՛ ու մարմարիոնէ ամանները,
13 Եւ կինամոնը՛ ու ամոմոնը՛ և խունկերը՛ ու անուշահոտ եղը՛ ու կնդրուկը՛ և գինին՛ ու ձէթը՛ և նաշիհը՛ ու ցորենը՛ և արջառները՛ ու ոչխարները՛ և ձիերը՛ ու կառքերը՛ և ղմարմինները ու մարդոց հոգինե-
14 րը։ Եւ քու հոգիիդ ցանկացած պտուղները քեզմէ գնաց, ու բոլոր շքեղ ու փայլուն բաները քեզմէ կորսուեցան, և այլ բնաւ պիտի
15 չգտնես զանոնք։ ԷԱյս բաներուն վաճառականները՛ որ անկէ հարստացած էին, հեռուն պիտի կայնին անոր տանջանքին վախէն՛ լալով ու
16 սուգ ընելով, Ու պիտի ըսեն. Վա՜յ վա՜յ մեծ քաղաք՛ ըոր բեհեզ՛ ու ծիրանի և որդան կարմիր հագած էիր, ու ոսկիով՛ և պատուական քարերով՛ ու մարգարիտներով զար-
17 դարուած էիր. ըԻնչու որ այնքան հարստութիւնը մէկ ժամու մէջ փճացաւ։ ԷՈւ ամէն նաւապետները՛ և ան ամէնը՛ որ նաւով տեղ տեղ կ'երթան, ու նաւաստիները, և անոնք որ ծովու մէջ կը բանին,
18 հեռուն կայնեցան. ըԵւ տեսնելով անոր հրկիզութեան ծուխը, կ'աղաղակէին՛ ըսելով. ՐՈ՞վ նման է
19 ըը մեծ քաղաքիս. ՐՈւ իրենց գլուխներուն վրայ հող ցանեցին, և լալով ու սուգ ընելով կ'աղաղակէին՛ ըսելով. Վա՜յ վա՜յ ան մեծ քաղաքին, որուն մէջ իր պատուականութենէն հարստացան ամէնքը՛ որ նաւեր ունէին ծովուն վրայ. ըԻնչու որ մէկ ժամու մէջ ամայա-
20 ցաւ։ ՀՈւրախացէ՛ք անոր վրայ երկինք՛ ու սուրբեր և առաքեալներ ու մարգարէներ, Ւոր Աստուած ձեր վրէժը անկէ առաւ։
21 Եւ մէկ զօրաւոր հրեշտակ մը քար մը առաւ աղօրիքի մեծ Քարի նման, ու ծովը ձգեց՛ ըսելով. ՒԱսանկ ուժով վար պիտի ձգուի Բաբելոն մեծ քաղաքը, Քու այլ պիտի
22 չգտնուի։ ըԵւ քնարահարներուն ու երաժիշտներուն և սրնգահարներուն ու փողահարներուն ձայնը այլ պիտի չլսուի քու մէջդ. և արհեստի վարպետ մը այլ բնաւ պիտի չգտնուի քու մէջդ, ու աղօրիքին ձայնը այլ պիտի չլսուի քու մէջդ.
23 ԲԵւ ճրագին լոյսը այլ պիտի չերենայ քու մէջդ. Քու փեսային ձայնը և հարսին ձայնը այլ պիտի չլսուի քու մէջդ. ՂՔանզի քու վաճառականներդ երկրի մեծամեծներն էին. ՒԻնչու որ քու կախարդութիւնովդ
24 բոլոր ազգերը մոլորեցան։ ՂԵւ մարգարէներուն ու սուրբերուն ու Իերկրի վրայ բոլոր սպաննուածներուն արիւնը անոր մէջը գտնուեցաւ։

ղԵզեկ. ԻԷ. 13.
էՀմր 3. 11.
ըԳլ. ԺԷ. 4.
ըՀմր 10.
էԵսա. ԻԳ. 14. Եզեկ. ԻԷ. 29.
ըԵզեկ. ԻԷ. 30. 31. Հմր 9.
ՐԳլ. ԺԳ. 4.
ՐՅեսու. Է. 6. Աթագ. Դ. 12. Յոբ. Բ. 12. Եզեկ. ԻԷ. 30.
ըՀմր 8.
ՀԵսա. ԽԴ. 23. ԽԹ. 13. Երեմ. ԾԱ. 48.
ՒՂուկ. ԺԱ. 49. 50. Գլ. ԺԹ. 2.
ՒԵրեմ. ԾԱ. 64.
ՔԳլ. ԺԲ. 8. ԺԶ. 20.
ըԵսա. ԻԴ. 8. Երեմ. Է. 34. ԺԶ. 9. ԻԵ. 10. Եզեկ. ԻԶ. 13.
ԲԵրեմ. ԻԵ. 10.
ՔԵրեմ. Է. 34. ԺԶ. 9. ԻԵ. 10. ԼԳ. 11.

Ցամփ Ցնոան 96
ՂԵսա. ԻԳ. 8.
ԻԴթագ. Բ. 22. Նաւ. Գ. 4. Գլ. ԺԷ. 2. 5.
ՂԳլ. ԺԷ. 6.
ԻԵրեմ. ԾԱ. 49.

ԳԼ. ԺԹ.

1 Երկնից մէջ զԱստուած կը փառաբանեն՛ որ դատեց պոռնիկը, և սուրբերուն արեանը վրէժը առաւ։ 7 Գառնուկին հարսնիքը։ 10 Հրեշտակը չուզեր որ Յովհաննէս իրեն երկրպագութիւն ընէ։ 17 Թռչունները կը կանչուին մեծ կոչունքին։

1 Անկէ ետքը շատ բազմութեան ըմեծ ձայն մը լսեցի երկինքը՛ ըսելով. Ալէլուիա. Բփրկութիւն ու փառք և պատիւ ու զօրութիւն
2 մեր Աստուծոյն. ՀԻնչու որ ճշմարիտ ու արդար են անոր դատաստանները, քանզի դատեց ան մեծ պոռնիկը, որ իր պոռնկութիւնովը երկիրը ապականեց, ըու իր ծառաներուն արեան վրէժը անոր ձեռ-
3 քէն պահանջեց։ Եւ կրկին անգամ ըսին. Ալէլուիա. Իու անոր ծուխը յաւիտեանս յաւիտենից կ'ելլէ։
4 ՂԵւ քսանըչորս երէցները ու չորս կենդանիները ինկան՛ ու երկրպագութիւն ըրին Աստուծոյ՛ որ աթոռը կը նստի, ըսելով. ԻԱմէն,
5 Ալէլուիա։ Եւ աթոռէն ձայն մը ելաւ՛ ըսելով. ԾՄեր Աստուծոյն օրհնութիւն տուէք՛ իր բոլոր ծառաները, ու դուք որ իրմէն կը վախնաք՛ Բպզտիկներ ու մեծեր։
6 ՀԵւ լսեցի շատ բազմութեան ձայնի պէս՛ ու շատ ջուրերու ձայնի պէս, ու սաստիկ որոտումներու ձայնի պէս՛ որ կ'ըսէին. Ալէլուիա, Իինչու որ մեր Ամենակալ Տէր Աս-
7 տուածը թագաւորեց։ Խնդանք՛ և ուրախանանք՛ ու փառք տանք անոր, Լքանզի Գառնուկին հարսանիքը հասաւ, ու անոր կինը ինք-
8 զինքը պատրաստեց։ ԻԵւ իրեն տրուեցաւ՛ որ մաքուր ու լուսափայլ բեհեզ հագնի, (Իոր ան բեհեզը սուրբերուն արդարութիւնն
9 է։) Եւ ինծի ըսաւ. Գրէ. ԼԵրանելի են անոնք որ Գառնուկին հարսանեացը ընթրիքին կանչուած են. ու ինծի ըսաւ. Ասոնք են Աս-
10 տուծոյ ճշմարիտ խօսքերը։ ՀԵս ալ անոր ոտքերուն առջեւ ինկայ, որ անոր երկրպագութիւն ընեմ. ու ըսաւ ինծի. Զգուշացիր՛ մի՛ ըներ. ինչու որ ես ալ քու ծառայակիցդ եմ՛ ու քու եղբայրներուդ, Հորոնք Յիսուսի վկայութիւնը ունին. Աստուծոյ երկրպագութիւն ըրէ. (Ինչու որ Յիսուսի վկայու-

ըԳլ. ԺԱ. 15.
ԲԳլ. Դ. 11. Է. 10. 12. ԺԲ. 10.
ՀԳլ. ԺԵ. 3. ԺԶ. 7.
ըԲ Օր. ԼԲ. 43. Գլ. Զ. 10. ԺԲ. 20.
ԻԵսա. ԼԴ. 10. Գլ. ԺԴ. 11. ԺԸ. 9. 18.
ՂԳլ. Դ. 4. 6. 10. Ե. 14.
ԻԱ Մն. ԺԶ. 36. Նեեմ. Ե. 13. Ը. 6. Գլ. Ե. 14.
ԾՍաղ. ՃԼԴ. 1. ՃԼԵ. 1.
ԲԳլ. ԺԱ. 18. Ի. 12.
ՀԵզեկ. Ա. 24. ԽԳ. 2. Գլ. ԺԴ. 2.
ԻԳլ. ԺԱ. 15. 17. ԺԱ. 10. ԻԱ. 22.
ԼՄատ. ԻԲ. 2. ԻԵ. 10. Բ Կոր. ԺԱ. 2. Եփես. Ե. 32. Գլ. ԻԱ. 2. 9.
ԻՍաղ. ԽԵ. 13. 14. Եզեկ. ԺԶ. 10. Գլ. Գ. 18.
ԻՍաղ. ՃԼ. 9.
ԼՄատ. ԻԲ. 2. 3. Ղուկ. ԺԴ. 15. 16.
ՀԳլ. ԻԲ. 8.
ԾԳործ. Ժ. 26. ԺԴ. 14. Գլ. ԻԲ. 9.
ՀԱ Յովհ. Ե. 10. Գլ. ԺԲ. 17.

թիւնը մարգարէութեան հոգին
է ։)
11 [ա]Եւ տեսայ երկինքը բացուած .
[բ]և ահա ճերմակ ձի մը , ու ա-
նոր վրայ հեծնողը՝ [գ]Հաւատարիմ
ու Ճշմարիտ կ'ըսուի . [դ]և արդա-
րութեամբ դատաստան կը տեսնէ
12 ու կը պատերազմի . [ե]Եւ անոր աչ-
քերը կրակի բոցի պէս էր , [զ]ու անոր
գլխուն վրայ շատ թագեր կար , ու
[է]գրուած անուն մը ունէր՝ որ մէկը
13 չգիտեր , բայց միայն ինքը . [ը]Եւ
արիւնով ներկուած հանդերձ մը
հագեր էր . [թ]Ու անոր անունը Բան
14 Աստուծոյ կ'ըսուի ։ [ժ]Ու երկնից
մէջ եղող զօրքերը անոր ետեւէն
կ'երթային ճերմակ ձիերով , [ի]ճեր-
մակ ու մաքուր բեհեզներ հագած ։
15 [լ]Եւ անոր բերնէն սրած սուր մը
կ'ելլէր , որ անով ազգերը զարնէ .
[խ]ու ինքը երկաթէ գաւազանով պի-
տի հովուէ զանոնք . [ծ]ու Ամենակալ
Աստուծոյ սաստիկ բարկութեանը
գինիին հնձանը ինքը պիտի կոխէ ։
16 [կ]Եւ իր պատմուճանին վրայ ու իր
ազդրին վրայ գրուած գիր մը ու-
նէր , [հ]ԹԱԳԱՒՈՐ ԹԱԳԱՒՈՐԱՑ
ԵՒ ՏԷՐ ՏԵՐԱՆՑ ։

17 Եւ մէկ հրեշտակ մը տեսայ՝ որ
արեւին մէջը կայներ էր , [ձ]ու մեծ
ձայնով աղաղակեց երկնքի մէջ
թռչող բոլոր թռչուններուն ըսե-
լով . [ղ]Եկէք՝ Աստուծոյ մեծ ընթ-
18 րիքին ժողվուեցէք . [ճ]Որ ուտէք
թագաւորներուն մարմինները՝ ու
հազարապետներուն մարմինները՝
զօրաւորներուն մարմինները՝ ու
ձիերուն և անոնց վրայ հեծնողնե-
րուն մարմինները՝ ու ամենուն մար-
մինները՝ թէ ազատներուն և թէ
ծառաներուն , թէ պզտիկներուն
և թէ մեծերուն ։

19 [մ]Եւ տեսայ գազանը ու երկրի
թագաւորները ու անոնց զօրքերը
մէկտեղ ժողվուած պատերազմ ը-
նելու անոր հետ , որ ձիին վրայ
հեծեր էր , ու անոր զօրքերուն
20 հետ ։ [յ]Եւ գազանը բռնուեցաւ ,
ու անոր հետ սուտ մարգարէն՝ որ
անոր առջեւ նշաններ ըրաւ , որոնց-
մով մոլորցուց գազանին դրոշմը
ընդունողները , [ն]և անոր պատկերին
երկրպագութիւն ընողները . [շ]Եր-
կուքն ալ ողջ ողջ [ո]ծծումբով վա-
21 ռած կրակին լիճը ձգուեցան ։ [չ]Եւ
ուրիշներն ալ սպաննուեցան ձիին
վրայ հեծնողին սուրէն , որ իր բեր-
նէն կ'ելլէր , [պ]ու բոլոր թռչունները
[ջ]անոնց մարմիններէն կշտացան ։

[ա] Գլ. ժե. 5 ։
[բ] Գլ. զ. 2 ։
[գ] Գլ. գ. 14 ։
[դ] Եսա. ժա. 4 ։
[ե] Գլ. ա. 14 ։ բ. 18 ։
[զ] Գլ. զ. 2 ։
[է] Գլ. բ. 17 ։ Հմր 16 ։
[ը] Եսա. կգ. 2. 3 ։
[թ] Յովհ. ա. 1 ։ ա Յովհ. ե. 7 ։
[ժ] Գլ. ժդ. 20 ։
[ի] Մատ. իը. 3 ։ Գլ. դ. 4 ։ է. 9 ։
[լ] Եսա. ժա. 4 ։ բ Թեսաղ. բ. 8 ։ Գլ. ա. 16 ։ Հմր 21 ։
[խ] Սաղ. բ. 9 ։ Գլ. բ. 27 ։ ժբ. 5 ։
[ծ] Եսա. կգ. 3 ։ Գլ. ժդ. 19. 20 ։
[կ] Հմր 12 ։
[հ] Դան. բ. 47 ։ ա Տիմ. զ. 15 ։ Գլ. ժէ. 14 ։
[ձ] Հմր 21 ։
[ղ] Եզեկ. լթ. 17 ։
[ճ] Եզեկ. լթ. 18. 20 ։
[մ] Գլ. ժզ. 16 ։ ժէ. 13. 14 ։
[յ] Գլ. ժզ. 13. 14 ։
[ն] Գլ. ժգ. 12. 15 ։
[շ] Գլ. ի. 10 ։ Տես Դան. է. 11 ։
[ո] Գլ. ժդ. 10 ։ իա. 8 ։
[չ] Հմր 15 ։
[պ] Հմր 17. 18 ։
[ջ] Գլ. ժէ. 16 ։

ԳԼ. Ի

2 Սատանան հազար տարի կը կապուի ։ 6 Առաջին յարութիւնը . երանի անոնց որ անոր մէջ բաժին ունին ։ 7 Սատանան նորէն արձակուելով՝ Գոգը ու Մագոգը կը ժողվէ ։ 9 Սատանան կը ձգուի կրակի ու ծծումբի ծովին մէջ ։ 12 Վերջին ընդհանուր յարութիւնը ։

1 Եւ հրեշտակ մը տեսայ՝ որ երկին-
քէն կ'իջնէր , [ա]ու անդունդին
բանալին և մեծ շղթայ մը ունէր իր
2 ձեռքը . [բ]Ու բռնեց վիշապը՝ այն հին
օձը՝ որ Բանսարկուն ու Սա-
տանան է , և կապեց զանիկայ հա-
3 զար տարի . Ու անդունդը ձգեց
զանիկայ՝ և գոցեց [գ]ու վրայէն
կնքեց , [դ]որ այլ չմոլորցնէ ազգերը՝
մինչև որ հազար տարին լմննայ , և
անկէ ետքը պէտք է որ արձակուի
անիկայ քիչ մը ժամանակ ։
4 [ե]Եւ աթոռներ տեսայ , ու նստան
անոնց վրայ . [զ]և անոնց դատաւո-
րութիւն տրուեցաւ . նաև [է]Յիսու-
սի վկայութեանը համար ու Աստու-
ծոյ խօսքին համար գլխատուած-
ներուն հոգիները տեսայ , [ը]և անոնք
որ երկրպագութիւն չըրին գա-
զանին՝ ոչ ալ անոր պատկերին , [թ]ու
դրոշմը իրենց ճակատներուն
վրայ ու իրենց ձեռքին վրայ չըն-
դունեցին . և ապրեցան՝ [ժ]ու Քրիս-
տոսի հետ հազար տարի թագա-
5 ւորեցին ։ Եւ ուրիշ մեռելները
չապրեցան , մինչև որ հազար տա-
րին կատարուեցաւ . ասիկայ է առա-
6 ջին յարութիւնը ։ Երանելի և
սուրբ է ան՝ որ առջի յարութեանը
մէջ բաժին ունի . [ի]ասոնց վրայ
երկրորդ մահը իշխանութիւն չու-
նի . [լ]Հապա անոնք Աստուծոյ ու
Քրիստոսի քահանաները պիտի ըլ-
լան , [խ]ու անոր հետ հազար տարի
պիտի թագաւորեն ։
7 Եւ հազար տարին լմննալու՝
պիտի արձակուի [ծ]Սատանան իր
բանտէն . և [կ]պիտի ելլէ ու մոլոր-
ցնէ երկրի չորս անկիւնները ե-
ղող ազգերը՝ [հ]Գոգը ու Մագոգը ,
[ձ]որ զանոնք պատերազմի ժողվէ ,
որոնց համրանքը ծովու աւազին
8 չափ է ։ [ղ]Ու երկրի ընդարձակու-
թեանը մէջ ելան , և սուրբերուն
բանակը ու սիրելի քաղաքը չորս
9 կողմէն պատեցին ։ Ու երկինքէն
Աստուծմէ կրակ իջաւ , ու սպառեց
զանոնք . [ճ]և Բանսարկուն որ անոնք
մոլորցուց , ձգուեցաւ կրակի ու
ծծումբի լիճին մէջ , [մ]ուր որ էր
10 գազանը . Եւ սուտ մարգարէն . [յ]ու
պիտի չարչարուին ցորեկ ու գիշեր
յաւիտեանս յաւիտենից ։
11 Եւ մեծ ճերմակ աթոռ մը տե-
սայ , ու անոր վրայ Մէկը նստած ,
[ն]որուն երեսէն երկիրը ու երկինքը
փախան , [շ]և տեղ չգտնուեցաւ ա-
12 նոնց ։ [ո]Եւ տեսայ պզտիկ ու մեծ
մեռելները՝ որ աթոռին առջեւ
կայնած էին . [չ]Ու գիրքերը բա-

[ա] Գլ. ա. 18 ։ թ. 1 ։
[բ] Գլ. ժբ. 9 ։ Տես բ Պետ. բ. 4 ։ Յուդ. 6 ։
[գ] Դան. զ. 17 ։
[դ] Գլ. ժզ. 14. 16 ։ Հմր 7 ։
[ե] Դան. է. 9. 22. 27 ։ Մատ. ժթ. 28 ։ Ղուկ. իբ. 30 ։
[զ] ա Կոր. զ. 2. 3 ։
[է] Գլ. զ. 9 ։
[ը] Գլ. ժգ. 12 ։
[թ] Գլ. ժգ. 15. 16 ։
[ժ] Հռով. ը. 17 ։ բ Տիմ. բ. 12 ։ Գլ. ե. 10 ։
[ի] Գլ. բ. 11 ։ իա. 8 ։
[լ] Եսա. կա. 6 ։ ա Պետ. բ. 9 ։ Գլ. ա. 6 ։ ե. 10 ։
[խ] Հմր 4 ։
[ծ] Հմր 2 ։
[կ] Հմր 8. 9 ։
[հ] Եզեկ. լը. 2 ։ լթ. 1 ։
[ձ] Գլ. ժզ. 14 ։
[ղ] Եսա. ը. 8 ։ Եզեկ. լը. 9. 16 ։
[ճ] Հմր 7 ։
[մ] Գլ. ժթ. 20 ։
[յ] Գլ. ժդ. 10. 11 ։
[ն] բ Պետ. գ. 7. 10. 11 ։ Գլ. իա. 1 ։
[շ] Դան. բ. 35 ։
[ո] Գլ. ժթ. 5 ։
[չ] Դան. է. 10 ։

Յամի Տեառն 96

ցուեցան, [դ] ու ուրիշ գիրք մը բացուեցաւ՝
այսինքն կենաց գիրքը. և
գիրքերուն մէջը գրուածներէն մեռելները
դատուեցան [ե] իրենց գործքերուն
13 համեմատ։ [զ] Եւ ծովը իր
մէջի մեռելները տուաւ, [է] ու մահը
և դժոխքը իրենց մէջի մեռելները
տուին. [ը] ու ամէն մէկը իրենց գործքերուն
համեմատ դատուեցան։
14 [թ] Եւ մահը ու դժոխքը կրակի լիճին
մէջը ձգուեցան. [ժ] այս է երկրորդ
15 մահը։ Ու ով որ կենաց
գրքին մէջը գրուած չգտնուեցաւ,
[ի] կրակի լիճին մէջը ձգուեցաւ։

դ Սաղ. կթ. 28. Դան. ժբ. 1. Փիլ. դ. 3. Գլ. գ. 5. ժգ. 8. իա. 27.
ե Երեմ. ժէ. 10. լբ. 19. Մատ. ժզ. 27. Հռով. բ. 6. Գլ. բ. 23. իբ. 12.
զ Հմր 13.
է Գլ. զ. 8.
ը Հմր 12.
թ Ա Կոր. ժե. 26. 54. 55.
ժ Հմր 6. Գլ. իա. 8.
ի Գլ. ժթ. 20.

ԳԼ. ԻԱ

1 Նոր երկինքը ու նոր երկիրը։ 10 Երկնային Երուսաղէմին տեսիլքը ու անոր ստորագրութիւնը։ 23 Անոր մէջ արեւի կարօտութիւն չկայ. որովհետեւ Աստուծոյ փառքը անոր լոյսն է։ 24 Երկրի թագաւորները իրենց հարստութիւնները անոր կը բերեն։

1 [ա] Ու նոր երկինք մը ու նոր երկիր մը
տեսայ. [բ] ինչու որ առջի երկինքը
ու առջի երկիրը անցաւ. ու
2 ալ ծով չկար։ [գ] Եւ սուրբ քաղաքը
նոր Երուսաղէմը տեսայ՝ որ երկինքէն
Աստուծմէ կ'իջնէր, [դ] իր
էրկանը համար զարդարուած հարսի
3 մը պէս պատրաստուած։ Ու երկինքէն
մեծ ձայն մը լսեցի՝ որ կ'ըսէր.
[ե] Ահա Աստուծոյ խորանը
մարդոց մէջը, ու անիկայ անոնց
հետ պիտի բնակի. և անոնք անոր
ժողովուրդը պիտի ըլլան, և Աստուած
ինքը անոնց հետը պիտի
4 ըլլայ իբր անոնց Աստուածը. Եւ
[զ] ինքը անոնց աչքերէն բոլոր արցունքները
պիտի սրբէ, [է] ու ալ
մահ պիտի չըլլայ, [ը] ոչ սուգ՝ և ոչ
աղաղակ՝ և ոչ ցաւ պիտի ըլլայ
ասկէ ետեւ. ինչու որ առջի բաները
5 անցան։ [թ] Եւ ան որ աթոռին վրայ
կը նստէր, ըսաւ. [ժ] Ահա ամէն բաները
նոր կ'ընեմ. ու ըսաւ ինծի.
Գրէ. [ի] ինչու որ աս խօսքերը ճշմարիտ
6 ու հաւատարիմ են։ Նաև ըսաւ
ինծի. [լ] Եղաւ. [խ] Ես եմ Ալֆա
ու Օմէղա՝ սկիզբը ու վերջը. [ծ] Ես
ծարաւին ձրի պիտի տամ կենաց
7 ջուրին աղբիւրէն։ Ան որ կը յաղթէ,
* աս բաները պիտի ժառանգէ.
[կ] ու ես անոր Աստուած պիտի ըլլամ,
ան ալ ինծի որդի պիտի ըլլայ։
8 [հ] Բայց վախկոտներուն՝ ու անհաւատներուն՝
և պիղծերուն՝ ու մարդասպաններուն՝
ու պոռնիկներուն՝
և կախարդներուն՝ ու կռապաշտներուն՝
և բոլոր ստախօսներուն բաժինը՝
[ձ] կրակով ու ծծումբով վառուած
լիճին մէջը պիտի ըլլայ, որ է
երկրորդ մահը։
9 [ղ] Եւ եօթը վերջին հարուածներով
լեցուն եօթը սկաւառակները

ա Եսա. կե. 17. կզ. 22. Բ Պետ. գ. 13.
բ Գլ. ի. 11.
գ Եսա. ծբ. 1. Գաղ. դ. 26. Եբր. ժա. 10. ժբ. 22. ժգ. 14. Գլ. գ. 12. Հմր 10.
դ Եսա. ծդ. 5. կա. 10. Բ Կոր. ժա. 2.
ե Ղեւ. իզ. 11. 12. Եզեկ. լէ. 27. Բ Կոր. զ. 16. Գլ. է. 15.
զ Եսա. իե. 8. Գլ. է. 17.
է Ա Կոր. ժե. 26. 54. Գլ. ի. 14.
ը Եսա. լե. 10. կա. 3. կե. 19.
թ Գլ. դ. 2. 9. ե. 1. ի. 11.
ժ Եսա. խգ. 19. Բ Կոր. ե. 17.
ի Գլ. ժթ. 9.
լ Գլ. ժզ. 17.
խ Գլ. ա. 8. իբ. 13.
ծ Եսա. ժբ. 3. ծե. 1. Յովհ. դ. 10. 14. է. 37. Գլ. իբ. 17.
* Ոմանք՝ ամէն
կ Զաք. ը. 8. Եբր. ը. 10.
հ Ա Կոր. զ. 9. 10. Գաղ. ե. 19. 20. 21. Եփես. ե. 5. Ա Տիմ. ա. 9. Եբր. ժբ. 14. իբ. 15.
ձ Գլ. ի. 14. 15.
ղ Գլ. ժե. 1. 6. 7.

ունեցող եօթը հրեշտակներէն մէկը
եկաւ, և հետս խօսեցաւ ու ըսաւ.
[ճ] Եկուր ցուցնեմ քեզի հարսը՝
10 Գառնուկին կնիկը։ [մ] Եւ հոգիով
մէկ բարձր ու մեծ լեռան մը վրայ
տարաւ զիս, [յ] և ցուցուց ինծի
սուրբ Երուսաղէմ քաղաքը, որ
11 երկինքէն Աստուծմէ կ'իջնէր. [ն] Ու
Աստուծոյ փառքը ունէր. և անոր
լուսաւորութիւնը խիստ պատուական
քարի նման էր, ականակիտ
12 երեւցող յասպիս քարի պէս։ Եւ
անոր պարիսպը մեծ ու բարձր էր,
[շ] և տասուերկու դռներ ունէր. ու
դռներուն վրայ տասուերկու հրեշտակներ
կար. և դռներուն վրայ
անուններ գրուած էր՝ այսինքն Իսրայէլի
որդւոցը տասուերկու ցեղերուն
13 անունները։ [ո] Արեւելեան կողմէն
իրեք դուռ, ու հիւսիսային
կողմէն իրեք դուռ, և հարաւային
կողմէն իրեք դուռ, ու արեւմտեան
14 կողմէն իրեք դուռ։ Եւ քաղաքին
պարիսպը տասուերկու հիմեր ունէր,
[չ] ու անոնց վրայ՝ Գառնուկին տասուերկու
առաքեալներուն տասուերկու
15 անունները գրուած էր։
Եւ իմ հետս խօսողը [պ] ձեռքը չափ
մը ունէր՝ ոսկիէ եղէգ մը, որ անով
քաղաքը ու անոր դռները ու անոր
16 պարիսպը չափէ։ Եւ քաղաքը
քառակուսի էր. ու անոր երկայնութիւնը
լայնութեանը չափ էր.
և քաղաքը նոյն եղէգով տասուերկու
հազար ասպարէզ չափեց. անոր
երկայնութիւնը ու լայնութիւնը
և բարձրութիւնը հաւասար
17 էր։ Ու անոր պարիսպը հարիւր
քառասունըչորս կանգուն չափեց՝
մարդու չափով, այսինքն՝ հրեշտակին
18 չափով։ Եւ անոր պարսպին
շինուածքը յասպիս քարէ էր. ու
քաղաքը զուտ ոսկի էր՝ մաքուր
19 ապակիի նման։ [ջ] Եւ քաղաքին
պարսպին հիմերը ամէն տեսակ պատուական
քարերով զարդարուած
էին. առջի հիմը յասպիս էր.
երկրորդը՝ շափիւղայ, երրորդը՝
քաղկեդոն, չորրորդը՝ զմրուխտ,
20 հինգերորդը՝ եղնգնաքար, վեցերորդը՝
սարդիոն, եօթներորդը՝
ոսկեքար, ութերորդը՝ բիւրեղ,
իններորդը՝ տպազիոն, տասներորդը՝
քրիսոպրասոս, մետասաներորդը՝
յակինթ, երկոտասաներորդը՝
21 ամեթոս։ Եւ տասուերկու դռները
տասուերկու մարգարիտ էին.
ամէն մէկ դուռը մէյմէկ հատ
մարգարիտէ էր. [ռ] ու քաղաքին
հրապարակը մաքուր ոսկի էր՝
22 թափանցիկ ապակիի նման։ [ս] Եւ
անոր մէջը տաճար չտեսայ. ինչու
որ Տէր Աստուած Ամենակալը՝ ու

Յամի Տեառն 96

ճ Գլ. ժթ. 7. Հմր 2.
մ Գլ. ա. 10. ժէ. 3.
յ Եզեկ. խը. Հմր 2.
ն Գլ. իբ. 5. Հմր 23.
շ Եզեկ. խը. 31—34.
ո Եզեկ. խը. 31—34.
չ Մատ. ժզ. 18. Գաղ. բ. 9. Եփես. բ. 20.
պ Եզեկ. խ. 3. Զաք. բ. 1. Գլ. ժա. 1.
ջ Եսա. ծդ. 11.
ռ Գլ. իբ. 2.
ս Յովհ. դ. 23.

Յովհ. Տեսն.
96

Եսա. իզ. 23. կ. 19. 20. Գլ. իբ. 5.
Հմր 11.
Եսա. կ. 3. 5. 11. կզ. 12.
Եսա. կ. 11.
Եսա. կ. 20. Զաք. ժդ. 7. Գլ. իբ. 5.
Հմր 24.
Եսա. լե. 8. Եր. 1. կ. 21. Յովել. գ. 17. Գլ. իբ. 14. 15.
Փիլ. դ. 3. Գլ. գ. 5. ժգ. 8. ի. 12.

23 Գառնուկը անոր տաճարն է ։ Եւ
քաղաքը արեւի ու լուսնի պէտք
չունի, որ զանիկայ լուսաւորեն.
քանզի որ Աստուծոյ փառքը զանի-
կայ կը լուսաւորէ, ու անոր ճրա-
24 գը Գառնուկն է ։ Եւ փրկուած
ազգերը անոր լոյսովը պիտի քալեն,
ու երկրի թագաւորները ի-
րենց փառքը ու պատիւը անոր մէ-
25 ջը պիտի բերեն ։ Եւ անոր դռները
ցորեկը պիտի չգոցուին. (վասն զի
26 հոն գիշեր պիտի չըլլայ.) Եւ
ազգաց փառքը ու պատիւը անոր
27 մէջը պիտի բերեն ։ Եւ հոն բնաւ
անմաքրութիւն մը պիտի չմտնէ,
ոչ ալ պղծութիւն ու ստութիւն
գործող մը. հապա միայն անոնք՝
որ Գառնուկին կենաց գրքին մէջը
գրուած են ։

ԳԼ. ԻԲ

1 Կենաց ջուրին գետը ։ 2 Կենաց ծառը ։ 5 Աստուած ինքը կը լուսաւորէ երկնային քաղաքը ։ 9 Հրեշտակը չուզեր որ իրեն երկրպագութիւն մատուցուի ։ 18 Պէտք չէ բան մը աւելցընել Աստուծոյ խօսքին վրայ, ոչ ալ անկէ բան մը պակսեցընել ։

Եզեկ. խէ. 1. Զաք. ժդ. 8.
Եզեկ. խէ. 12. Գլ. իբ. 21.
Ծն. բ. 9. Գլ. բ. 7.
Գլ. իա. 24.
Զաք. ժդ. 11.
Եզեկ. խբ. 35.
Մատ. ե. 8. Ա Կոր. ժգ. 12. Յով. գ. 2.
Գլ. գ. 12. ժդ. 1.
Գլ. իա. 23. 25.
Սաղ. լզ. 9. ձզ. 11.
Դան. է. 27. Հռով. ե. 17. Բ Տիմ. բ. 12.
Գլ. գ. 21.
Գլ. ժթ. 9. իա. 5.
Ոմանք՝ մարգարէից հոգիներուն
Գլ. ա. 1.
Գլ. գ. 11. Հմր 10. 12. 20.
Գլ. ա. 3.

1 Եւ ինծի կենաց ջուրի գետ մը
ցուցուց ականակիտի պէս պայ-
ծառ, որ կ'ելլէր Աստուծոյ ու
2 Գառնուկին աթոռէն ։ Եւ ան
քաղքին հրապարակին մէջ, ու ան
գետին մէկ կողմէն ու մէկալ կող-
մէն կենաց ծառ մը՝ որ տասներ-
կու կերպ պտուղ կը բերէր, ու ա-
մէն ամիս իր պտուղը կու տար. և
ան ծառին տերեւները հեթանո-
3 սներուն բժշկութիւն կ'ըլլար ։ Եւ
ալ բնաւ նզովք պիտի չըլլայ. Նու
անոր մէջը պիտի ըլլայ Աստուծոյ
ու Գառնուկին աթոռը. Եւ անոր
ծառաները պիտի պաշտեն անի-
4 կայ. Եւ անոր երեսը պիտի տես-
նեն. Եւ անոր անունը իրենց ճա-
կատներուն վրայ պիտի ըլլայ ։
5 Եւ հոն՝ ալ գիշեր պիտի չըլլայ,
և ճրագ ու արեւու լոյս պէտք չէ.
քանզի Տէր Աստուած պիտի լու-
սաւորէ զանոնք. Եւ յաւիտեանս
յաւիտենից պիտի թագաւորեն ։
6 Ու ըսաւ ինծի. Այս խօսքերը
հաւատարիմ են ու ճշմարիտ. և
"սուրբ մարգարէներուն" Տէր Աս-
տուածը իր հրեշտակը խրկեց՝ իր
ծառաներուն ցուցընելու ինչ որ
7 շուտով պէտք է ըլլալ ։ Ահա ես
շուտով կու գամ. Երանի անոր՝
որ կը պահէ այս գրքիս մարգա-
րէութեան խօսքերը ։
8 Ու ես Յովհաննէս լսեցի ու տե-
սայ այս բաները. և երբ լսեցի ու
տեսայ, ինկայ որ երկրպագութիւն
ընեմ ան հրեշտակին ոտքերուն առ-
ջեւը՝ որ այս բաները ինծի կը ցու-
9 ցընէր ։ Եւ ըսաւ ինծի. Զգու-
շացիր՝ մի՛ ըներ. ինչու որ ես քու-
կին ու քու եղբայրներուդ մարգա-
րէներուն՝ ու այս գրքին խօսքերը
պահողներուն ծառայակիցն եմ.
Աստուծոյ երկրպագութիւն ըրէ ։
10 Եւ ըսաւ ինծի. Այս գրքին մար-
գարէութեան խօսքերը մի՛ կնքեր,
11 ինչու որ ժամանակը մօտ է ։ Ան
որ անիրաւութիւն կ'ընէ՝ ալ անի-
րաւութիւն թող ընէ, ու ան որ
աղտոտ է՝ ալ աղտոտ ըլլայ, և ան
որ արդար է՝ ալ արդար ըլլայ, ու
ան որ սուրբ է՝ ալ սուրբ ըլլայ ։
12 Ահա ես շուտով կու գամ, և
իմ վարձքս իմ հետս է՝ ամեն
մէկուն իր գործքին համեմատ հա-
13 տուցանելու ։ Ես եմ Ալֆա ու
Օմեգա՝ առաջինը ու վերջինը՝
14 սկիզբը ու վախճանը ։ Երանելի
են անոնք՝ որ անոր պատուիրանք-
ները կը կատարեն, որ իշխանու-
թիւն ունենան կենաց ծառին վրայ,
և դռներէն ներս քաղաքը մտնեն ։
15 Բայց դուրս դէպի հոն շուները՝
ու կախարդները՝ և պոռնիկները՝
ու սպանութիւն ընողները՝ և կռա-
պաշտները՝ ու ան ամէնը որ ստու-
թիւն կը սիրէ ու կ'ընէ ։
16 Ես Յիսուս իմ հրեշտակս խրը-
կեցի՝ այս բաները ձեզի վկայելու
եկեղեցիներուն մէջ. Ես Դաւի-
թի արմատը ու ցեղն եմ, ու ա-
17 ռաւօտեան պայծառ աստղը ։ Եւ
Հոգին ու հարսը կ'ըսեն, Եկո՛ւր.
և ան որ կը լսէ՝ թող ըսէ, Եկո՛ւր.
ու ան որ ծարաւ է՝ թող գայ,
ու ան որ կ'ուզէ՝ կենաց ջուրը ձրի
առնէ ։
18 Ես կը վկայեմ ամենուն՝ որ այս
գրքին մարգարէութեան խօսքերը
կը լսէ. թէ որ մէկը ասոնց վրայ
բան մը աւելցընէ, Աստուած ալ
անոր վրայ պիտի աւելցընէ ան հա-
րուածները՝ որ այս գրքին մէջը գը-
19 րուած են ։ Եւ թէ որ մէկը այս
մարգարէութեանս գրքին խօսքերէն
բան մը պակսեցընէ, Աստուած ալ
անոր բաժինը պիտի պակսեցընէ
կենաց ծառէն և սուրբ քաղաքէն՝
20 որ այս գրքին մէջը գրուած են ։ Այս
բաներուն վկայութիւն տուողը՝
կ'ըսէ. Այո՛, շուտով կու գամ
ես ։ Ամէն. Եկո՛ւր՝ Տէր Յիսուս ։
21 Տէր Յիսուս Քրիստոսին շնորհքը
բոլոր սուրբերուն հետ ըլլայ. Ամէն ։

Յովհ. Տեսն.
96

Գլ. ժթ. 10.
Գլ. ժթ. 10.
Դան. ը. 26. ժբ. 4. 9. Գլ. ժ. 4.
Գլ. ա. 3.
Եզեկ. գ. 27. Դան. ժբ. 10. Բ Տիմ. գ. 13.
Հմր 7.
Եսա. խ. 10. կբ. 11.
Հռով. բ. 6. ժդ. 12. Գլ. ի. 12.
Եսա. խա. 4. խդ. 6. խը. 12. Գլ. ա. 8. 11. խա. 6.
Դան. ժբ. 12. Ա Յով. գ. 24.
Հմր 2. Գլ. բ. 7.
Գլ. իա. 27.
Ա Կոր. զ. 9. 10. Գաղ. ե. 19. 20. 21. Կող. գ. 6. Գլ. թ. 20. 21. իա. 8.
Փիլ. գ. 2.
Գլ. ա. 1.
Կամ վրայով.
Գլ. ե. 5.
Թուոց. իդ. 17. Զաք. գ. 12. Բ Պետ. ա. 19. Գլ. բ. 28.
Գլ. իա. 2. 9.
Եսա. ծե. 1. Յով. է. 37. Գլ. իա. 6.
Բ Օր. դ. 2. ժբ. 32. Առակ. լ. 6.
Ելք. լբ. 33. Սաղ. կթ. 28. Գլ. գ. 5. ժգ. 8.
Գլ. իա. 2.
Հմր 12.
Յով. իա. 25.
Բ Տիմ. դ. 8.
Հռով. ժզ. 20. 24. Բ Թես. գ. 18.